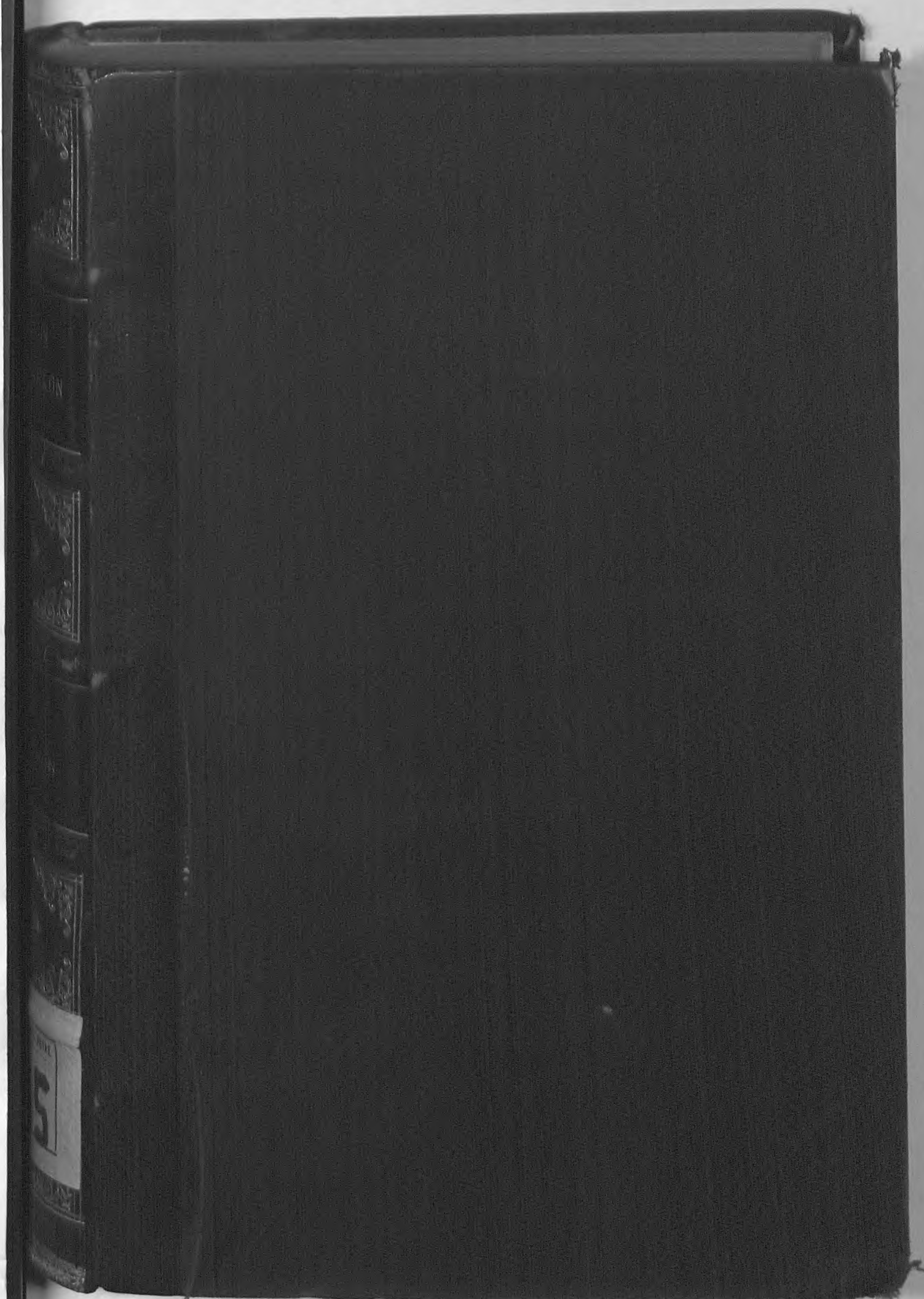

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

44

*Αριθ. είσ. 535

ΔΩΡΕΑ 22-000607

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

GRVER - 00171

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

Ἑρμῆς — Λάμιον

τῇ συμπράξει τῶν κυρίων

καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκτάκτων συνεργατῶν.

ΥΠΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἑρμῆς – Λάμιον

ΜΗΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣ'Τ ΕΚΔΟΤΑΙ

Ἀπρίλιος 1893 — Σεπτέμβριος 1894.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

E

Ἑρμῆς (ἡ κατ' ἄλλους τύπους τοῦ ὀνόματος Ἑρμείας, Ἑρμῆς, Ἑρμῆς, Ἑρμῆας, Ἑρμῶν, Ἑρμῶν, Ἑρμῆσι. Ὀλύμπιος θεός, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀτλαντίδος νύμφης Μαίας, τῆς πρεσβυτέρας τῶν Πλειάδιων (προσωποποιίας τῆς μητρός Ἑλῆς). Ἡ λατρεία αὐτοῦ καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς ἑλληνικὰς χώρας διαδεδομένη ἦτο παλαιότατη· κυριώταται δ' ἐδρᾶι ταύτης ἦσαν πολλὰ ἀρχαὶ καὶ πόλεις, μάλιστα δὲ τὸ ὄρος Κυλλήνη, ἡ Ἀττική, καὶ αἱ θρακικαὶ νῆσοι Λήμνος, Ἰμβρος καὶ Σαμοθράκη. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (II, 51) ἡ τοῦ Ἑ. λατρεία ἦτο πελασγική, παρὰ τῶν Πελασγῶν δὲ μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐποίησαν ἀγάλματα τοῦ θεοῦ ὁρᾶ τὰ αἰδοῖα ἔχοντος. Εἰς τοὺς Πελασγοὺς ἐπίσης ἀνεφέρετο καὶ ἡ ἱερουσία τῶν Σαμοθρακίων μυστηρίων, ἐν οἷς ὁ Ἑ. μετ' ἄλλων χθονίων θεοτήτων ἐτίματο ὑπὸ τῷ ὀνόματι Καδμήλου ἢ Κασμήλου. Ἐν Ἰμβρῷ δ' ὅπου ἤγοντο ὅμοια μυστήρια καὶ ἦτις ἱερὰ τοῦ θεοῦ νῆσος ἐθεωρεῖτο, ἐτίματο ὑπὸ τῷ καρικῶν ὀνόματι Ἰμβραμος. Μεταγενέστεροι συγγραφεῖς μυθολογοῦσι περὶ τοῦ Ἰουφαλικοῦ Ἑ. ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἡμέρας, καὶ ὅτι ἐκ τῆς χθονίας Ἀρτέμιδος ἡ τῆς Ἀφροδίτης ἐγέννησε τὸν Ἑρῶτα. Παραπλήσιοι δὲ μῦθοι ἐφέροντο καὶ ἐν τῇ ἐπιχωρίῳ λατρείᾳ ἑλληνικῶν τιμῶν πόλεων. περὶ ἑρώτος τοῦ Ἑ. καὶ νυμφῶν, αἵτινες πιθανώτατα ἦσαν υποστάσεις τῆς χθονίας Ἀρτέμιδος ἢ τῆς Περσεφόνης ἢ τῆς Ἀφροδίτης· ἐδήλουν δ' οὗτοι ὅτι ὁ Ἰουφαλικὸς Ἑ. ἐτίματο ὡς θεὸς γόνιμος, εἰς ὃν ὠφείλετο ἡ εὐφορία τῆς γῆς. Τὴν τοῦ Ἰουφαλικοῦ Ἑ. λατρείαν εἰρίσκομεν καὶ ἀλλὰ, ὡς τῆς Ἑλλάδος, πρὸ πάντων δ' ἐν Κυλλήνῃ τῆς Ἠλίδος, ὅπου περισσῶς ἐτίμων ἄγαλμα Ἑ. ἐν σχήματι φαλλοῦ, ἴσως δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχαϊκῇ Κυλλήνῃ ἐπιχωρίαζεν ἡ λατρεία αὐτή. Παρὰ πάντων ὅμως ἐν τῷ ὄρει τούτῳ ἐτίματο ὁ Ἑ. ὡς θεὸς ἐπιστάτης τῶν βουκηνῶν. Κατὰ τοὺς μῦθους, οἵτινες ἐνταῦθα ἔλαβον τὴν ἀρχήν, διεδέθησαν δ' ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ σωζομένου ἑμμελικοῦ ὕμνου εἰς τὸν Ἑρμῆν καὶ τοῦ μὴ σωζο-

μένου ὕμνου τοῦ Ἀλκαίου, ὁ Ἑ. ἐγεννήθη ἐν ἔντρῳ τῆς Κυλλήνης, τῇ τετράδι τοῦ μηνός, ἥτις ἱερὰ αὐτῷ ἐνεκα τούτου ἐνομιζέτο· οὗτος ἐν πρώτοις ἐπὶ τοῦ λίκνου κείμενος ἐκδύς ἐπορεύθη εἰς Πιερίαν καὶ ἐκλείψε τὰς βοῦς ἃς ἐνεμεν ὁ Ἀπόλλων· ἵνα δὲ μὴ φωραθῇ ὑπὸ τῶν ἰχνῶν, περιέθηκεν ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας τῶν ζώων καὶ κομίσας εἰς Πύλον ἀπέκρυψεν αὐτὰ εἰς σπήλαιον, μετ' ὃ ἐπανήλθεν εἰς Κυλλήνην. Εὐρών δὲ πρὸ τοῦ ἀντροῦ νεομομένην γελώνην, ἔλαβε καὶ ἐκάθηρεν ταύτην, ἐντείνας δ' εἰς τὸ κύτος αὐτῆς χορδὰς ἐκ τῶν βοῶν ἃς εἶχε σφάξῃ ἐν Πύλῳ, ἐπενόησε τὴν λύραν καὶ τὸ πλῆκτρον. Ὁ δ' Ἀπόλλων κατερθώσας διὰ τῆς μαντικῆς ν' ἀνακαλύψῃ καὶ τὰς βοῦς καὶ τὸν κλέπτην, ἦλθεν εἰς Κυλλήνην καὶ ἤτιχτο τὸν Ἑρμῆν, ὃν ὅμως ἡ Μαία ἐπέδειξεν ἐν τοῖς σπαργάνοις. Νέβριος ὅμως ὁ Ἀπόλλων ὅτι οὗτος ἦτο ὁ κλέπτης, κομίσας αὐτὸν πρὸς τὸν Δία, ἀπῆται τὰς βοῦς. Προστάξαντος δὲ τοῦ Διὸς αὐτόν, καίπερ ἀρνούμενον, νὰ τὰς ἀποδώσῃ ἡναγκάσθη νὰ ὁδηγήσῃ τὸν Ἀπόλλωνα εἰς Πύλον καὶ νὰ τῷ παραδώσῃ αὐτάς. Ἀλλ' ἐκεῖ ἀκούσας ὁ Ἀπόλλων τῆς λύρας ἐξήτησε καὶ ἔλαβε αὐτήν, θοὺς εἰς ἀντάλλαγμα τῷ Ἑ. τὰς βοῦς. Βόσκων δὲ ταύτας ὁ Ἑ. ἐπενόησε καὶ ἄλλο μουσικὸν ὄργανον, τὴν σύριγγα, ἣν ἔδωκεν ἐπίσης τῷ Ἀπόλλωνι, λαβὼν μὲν τὴν χρυσοῦν ῥάβδον, δι' ἣς οὗτος ἐβουκόλει, διδασκὼν δὲ προσέτι παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τῶν ψήρων μαντικὴν. Ὁ δὲ Ζεὺς κατέστησε τὸν πονηρὸν υἱὸν τοῦ κήρυκα ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑποχθονίων θεῶν. Τοῦ παλαιότατου μύθου τούτου τὰ στοιχεῖα εὐρηγνται καὶ ἐν ταῖς μυθολογίαις ἄλλων λαῶν· ἐν τῷ Ῥιγ Βέδα τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν ὁ Ἀχι ἀρπάζει τὰς βοῦς ἢ τοὺς ταύρους τοῦ Ἰνδρα, οὗτος δ' ἐλευθεροῖ αὐτάς ἐκ τοῦ σπηλαίου, ἐν ᾧ τὰς κατέκρυψεν ὁ Ἀρπαξ· εἶναι δ' αἱ βόες μυθολογικαὶ παραστάσεις τῶν νεφελῶν. ἂν μὴ θεωρηθῶσιν ἀλληγορικαί· τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὡς αἱ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐ μνημονευόμεναι βόες τοῦ Ἡλίου. Ἐν τοῖς χρόνοις οὕτως καθ' οὓς ἐποικίσθη ὁ ὁμηρικὸς ὕμνος εἰς Ἑρμῆν ἢ ἐν ἀρχῇ ἔννοια τοῦ μύθου εἶχε βεβαίως λησμονηθῇ καὶ ὁ μῦ-

θός αναφέρεται εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Νορίου ἢ Ἐπιμηλίου «Ε. τοῦ ἐριουρίου» τοῦ «διω-
τορος ἑώων», ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὸν ὁ Ὁμηρος,
ἦτοι τοῦ ἐφόρου τῶν ποιμνίων, τοῦ χορηγοῦ
τῶν ἀγαθῶν, τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ «πολυ-
μήλῳ» Ἀρκαδίᾳ τιμωμένου. Οἷτις δὲ μερίζε-
ται τὰς τιμὰς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀπόλλω-
νος, εἰς ὃν παραχωρεῖ τὰ μουσικὰ ὄργανα καὶ
παρ' εὐ λαμβάνει ἀνταλλάγματα τὰς βοῦς
καὶ τὴν γνῶσιν τῆς μαντικῆς. Ἀμφότεροι τι-
μῶνται ὑπὸ τὴν ἐπικλήσιν νέμιοι καὶ κοινούς
ἔχουσι βωμούς, εἰς ἀμφοτέρους τὴν Ἑνὸδιον
Ἐ. καὶ τὴν Ἀγυῖα Ἀπόλλωνος) εἶναι ἀφιε-
ρωμένη ἢ ἐπιστάσις τῶν ὁδῶν καὶ ἀμφοτέρω.
ἀκμαῖοι καὶ καλοὶ τὴν μερμήνη νειανία, φιλοῦσι
τὴν μουσικὴν καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ ἐφορεύουσι
τούτων, ὑπηρετοῦσι δὲ καὶ τοῦ πατρὸς τὰ
βουλευματα, ὁ μὲν Ἀπόλλων ἀνακοινῶν αὐτὰ
τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῶν μαντείων, ὁ δ' Ἐ.
ἐκτελῶν τὰ προσταττέμενα ὡς κήρυξ δεξιὸς
καὶ πρέθυμος (Διὸς κήρυξ, λάτρις, τρέχης, ἄγ-
γελος) θεῶν κήρυξ, ἄγγελος).

Ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἑρμοῦ ὡς ἀγροτικοῦ θεοῦ,
προσάττου τῶν ποιμνίων ὑπεμφανίζεται πολλα-
χοῦ ἐν τε τοῖς μύθοις καὶ τῇ κατὰ τόπους λα-
τρείᾳ. Ἐκ τῆς νέμεως Ἠεκυμῆτης (τῆς πολλὰ
ποιμνία ἐχούσης) γεννᾷ τὸν Εὐδωρον κατὰ
τὴν Ἰλίσθα, ἐκ δὲ τῆς Ῥήνης (τῆς θεότητος
τῶν προβάτων) τὴν ἐπώνυμον τῆς Σαρκοβῆ-
κης ἥρωα Σάμωνα ἢ Σάωνα ἢ Σάον υἱὸς
τοῦ μυθολογούμενου καὶ ὁ τῆς Κορίνθου βασι-
λεὺς καὶ τοῦ Οἰδίποδος θεοῦ πατὴρ Πέλοπος
(ἢ πολλὰς βοῦς ἔχων) κατὰ τινὰς δὲ μύθους
καὶ αὐτοὶ εἰ κατ' ἐξοχὴν ποιμνικοί θεοὶ
Πάν καὶ Ἠρίαπος ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἐ. Εἰς τὴν
χαρακτῆρα τοῦτον τοῦ Ἐ. ἀναφέρονται καὶ
οἱ μυθολογούμενοι συγχνοὶ ἔρωτες αὐτοῦ πρὸς
Νύμφας, καὶ ἡ τοῦ θεοῦ τοῦτου, τοῦ Πανὸς καὶ
τῶν Νυμφῶν κοινὴ ἐνιχυρὸς λατρεία. Πολλὰ-
κις ἀπεικονίζεται φέρων πῖλον, ὡς οἱ ἄπλοι
ποιμένες, καθήμενος ἐπὶ τράγου, ἢ φέρων κριν
(ἔθεν καὶ ἡ ἐπικλήσις Κρισφόρος). Οὐ μόνον
δὲ, πάντων τῶν προβάτων καὶ τῶν βοῶν καὶ
τῶν ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων ἐνομιζέτο ὅτι ἦτο
κύριος, ἀλλὰ καὶ τῶν κυνῶν καὶ τῶν ἀγρίων
θηρίων, λεόντων καὶ σκυῶν, κατὰ τὴν ἐμμη-
ρὸν ὕμνον. Εἰς ταύτην δὲ τὴν λατρείαν ἀνα-
φέρονται καὶ τὰ ἐπιθετὰ καὶ αἱ ἐπικλήσεις
τοῦ θεοῦ Νόμιος, Ἐπιμήλιος, μηλοσσός,
ἀγροτήρ, εὐγλαξ, τυρευτήρ. Συνεφές δ' εἶναι
καὶ ἡ λατρεία αὐτοῦ ὡς κούρετρόφου ὁ Ἐ.
ἐπιμαλεῖται τοῦ Διονύσου, τοῦ Ἀρχαῖος καὶ
ἄλλων παιδῶν τοῦ Διὸς, ὡς ἔρορος δὲ τῆς
αὐξήσεως τῶν οἰκῶν τιμάται καὶ ὑπὸ τὰς ἐ-
πικλήσεις Ἐπιθαλαμίτης καὶ Δυξίδημος. Τὴν
δὲ τῶν οἰκῶν εἰσοδὸν ἐπροσάττειν ὁ πρὸ τῆς
θύρας ἱερυμένος Στροφαῖος ἢ Προπύλαιος
Ἑρμῆς.

Ἐπίσης ἀρχαῖα φαίναται καὶ ἡ λατρεία τοῦ
Ἐ. ὡς προσάττου καὶ σωτήρος τῶν ἐξοιπό-

ρων, τιμωμένου ὑπὸ τὰς ἐπικλήσεις Ἑνὸδιος,
Ὀδῖος, Ἑγεμόνιος, Ἀγήτωρ. Τεκμήριον τῆς
παλαιότητος τῆς τοιαύτης λατρείας εἶναι τὰ
παρὰ τὰς ὁδοὺς ἐγεγρέμενα ἀνείδεα ἀγάλματα
τοῦ θεοῦ (ἐρμαῖα, ἐρμαῖοι λόφοι, ἐρμακες), ἡ-
τοι σωροὶ λίθων ἀποτελούμενοι ἐκ τῶν ῥιπτο-
μένων ὑπὸ τῶν διαδωτῶν, χρησιμεύοντες δ'
ἰσως ὡς σημεῖα πρὸς δὲνγλαν τῶν ἐξοιπῶν
ἐν χρόνοις, καθ' οὓς δὲν ὑπῆρχον ὁδοί. Τού-
τοις ἐρμαῖους λόφους ἀντικατέστησαν πολλαχοῦ
οἱ Ἑρμαῖ (βλ. λ.) τῆς τετραγώνου ἐργασίας
(οὗς λέγεται ὅτι πρῶτοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐποίη-
σαν), ἰδρυμένοι οὐ μόνον παρὰ τὰς ὁδοὺς,
ἀλλὰ καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν προθύροις. Ἐπίσης
καὶ ἐν τοῖς μεθορίσις ἐκάστης χώρας ἀνηγεί-
ροντο συνήθως ἐρμαῖα, ὁ δ' ἐν αὐτοῖς τιμώμε-
νος Ἐ. εἶναι πιθανὸς ὁ ἐπικαλούμενος Ἐπι-
τέρμιος. Εἰς τὴν Ἐ. δ' εὐκόλως, ὡς ἐπιστά-
την τῶν ὁδῶν, ἀνεφέροντο καὶ τὰνέλπιστα ἐν
ταῖς ὁδοῖς εὐρήματα (ἐρμαῖα), ὅθεν καὶ αἱ
ποροιμαῖαι «Ἑρμοῦ ψήρος, τα ἐν ταῖς ὁδοῖς
ἐρμαῖα καὶ «κινὸς ὁ Ἑρμῆς» ἢ «κοινὸν
τῶν Ἑρμιῶν» ἐπὶ εὐρήματος ὅπερ πολλοὶ ἄμα
εὕρισκον. Ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἀπρόοπτοι εὐ-
τυχίαι καὶ τὰ κέρδη ἀνεφέροντο εἰς τὸν αὐ-
τὸν θεόν «Ἑρμοῦ κληρός» (sors Mercuri)
ἐλέγετο ὁ πρῶτος κληρὸς καὶ ἡ πρώτη τῶν
κρεάτων μερίς, προσέτι ἡ μὲν εὐτυχία «εὐερ-
μία», ἡ δὲ δυστυχία «δυσερμία». Εὐκόλως
δ' ὡς θεὸν τῆς εὐτυχίας προσάττειν αὐτῶν ἐ-
θεώρουν καὶ οἱ ἔμποροι τὸν Ἐ., τιμώμενον καὶ
ὑπὸ τὰς ἐπικλήσεις Ἑμπολάιος, Ἀγοραῖος,
Κερδῶος, Κερδέμπορος, Παλιγκάπηλος. Ὡς
τοιούτος ἀπεικονίζετο κρατῶν βαλάντιον, τὸ
σύμβολον τοῦ ἐμπορίου, καὶ εἰκόνες αὐτοῦ ἰ-
δύοντο ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Ἡ λατρεία δ' αὐτοῦ
ὡς θεοῦ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἐμπόρων προ-
σάττου ἐνωρὶς εἰσῆλθῃ ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐλ-
ληνικῶν ἀποικίων εἰς τὴν Ῥώμην, ἐκεῖθεν δὲ
διεδόθη καὶ εἰς τὰς ἄλλας ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους
χώρας (τὸ λατινικὸν τοῦ θεοῦ ὄνομα Mercu-
rius δηλοῖ τὴν προσάττην τῶν ἐμπορευ-
μένων, mercatores). Συναφεῖς τῇ καθηλείᾳ
ἦταν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦλάχιστον τῶν ἀρ-
χαίων αἱ ἐννοιαὶ τοῦ δόλου, τῆς ἀπάτης, τῆς
κλοπῆς διὰ τοῦτο οὐδόλως ἔπαρον ὅτι ὁ τῶν
ἐμπόρων καὶ καπήλων ἦτο καὶ τῶν κλεπτῶν
προσάττης. Ἐντεῦθεν τὰ ἐπιθετὰ αὐτοῦ φηλη-
τέων ὄρχημος, ἀρχὸς φηλητέων, φηλητῶν ἔ-
ναξ, ἐλατήρ βοῶν, λήστῃρ, κλεψίφρων, φω-
ρῶν ἐταῖρος, βουκλήψ. Ἐπειδὴ δ' οἱ κλέπται
ἀναγκάζονται νὰ εἶναι δόλιοι καὶ νὰ ἐκτε-
λῶσι τὰ ἔργα τῶν νύκτωρ, ἐπωνομάζετο καὶ ὁ
Ἐ. ἀπὸ μὲν τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης δόλιος,
πολύτροπος, αἰμυλομήτης, ποικιλομήτης, δολο-
μήτης, ἡπεροπευτής, δολοφραδής, ἀπὸ δὲ
τῆς νυκτὸς νύχτιος, μελαίνης νυκτὸς ἐταῖρος,
νυκτὸς ὁπωπητήρ. Ἐμυθολογεῖτο δὲ περὶ αὐ-
τοῦ ὅτι βρέφος ὢν οὐ μόνον τὸς βοῦς ἐκλεψε
τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλὰ καὶ τὰ τέξια τοῦ θεοῦ

τούτου, ὅτι ἤλθε πρὸς τὴν μητέρα του ἀπαι-
τῶν τὰς βούβας· ὅτι ἐντολὴ τοῦ Διὸς ἐκλείπει
τὴν Ἰώ, καὶ τὴν Ἀλκμήνην, ἣν καὶ ἀπῆνεγ-
κεν εἰς τὰς Μαιάρων νηστους. λήθον ἄντ' αὐ-
τῆς ἐνθεὶς εἰς τὴν λάρνακα, ἐν ᾗ ὑπῆρχεν
ὁ νεκρὸς αὐτῆς. Ἡ πρώτη γυνή, ἡ Πανδώρα,
παρὰ τοῦ Ἑ. ἔλαβε χαρίσματα τὰ ψεῦδη καὶ
τοὺς αἰμύλους λόγους καὶ τὸ ἐπικύκλον ἥθος,
ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ἀυτοχρύκος, ὁ τοῦ Ὀδυσσεύος
πάππος, διεδοσεῖτο ὡς ὁ κλεπτίστατος πάντων
ἀνθρώπων, μαθὼν τὴν τέχνην παρὰ τοῦ πα-
τρός· υἱοὶ τοῦ Ἑ. ἐλέγοντο καὶ οἱ Ἀραβες
οὐχὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἀλλὰ διότι ἐφη-
μίζοντο ὅτι ἦσαν ψευδοὶ καὶ πανουργοί.

Πρὸ πάντων ὁμῶς ὁ Ἑ. ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν
ἄκμαος καὶ εὐκίνητος θεός, τὸ ἰδεῖσθαι πρό-
τυπον Ἑλλήνος ἐφῆβου. ὁ κήρυξ τοῦ Διὸς
καὶ τῶν ἄλλων θεῶν. Ἐφαντάζοντο δ' αὐτὸν οἱ
ἀρχαῖοι βωμαλεὺς (κρατύς, κάρτιστος, σῶκος),
ὠκυπόδα (θεὸς ἄγγελος, ἄγγελος ὠκύς, ὠ-
κύς, ταχινός, διακτορός Ἀργεφόντης = ὁ ὁ
θηγὸς ὁ ταχέως ἐπιφαινόμενος), διὸ καὶ ἐν
ταῖς μεθ' Ὀμηρον χρόνις ἀπεικονίζετο ἔχων
περὶ ἐν ταῖς πεδίλοις ἢ καὶ ἐν τῷ πετάσῳ
καὶ τῷ κηρυκεῖν αὐτοῦ. Ἐν ταῖς γυναικείαις
καὶ ταῖς παλαιστραῖς ἐτίμων αὐτὸν ὡς προ-
στάτην μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἡρα-
κλέους, ἐνίοτε δὲ καὶ μετ' ἄλλων ἡρώων
(Ἑρμῆς ἐναγώνιος, ἀγώνιος), πολλαχῶς δὲ
τῆς Ἑλλάδος ἦγοντο εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἀγῶνες
παιδῶν καὶ ἐφῆβων, καλούμενοι Ἑρμαϊα.
Ὡς κήρυξ δὲ τῶν θεῶν ἦτο τὸ ἰδεῖσθαι πρό-
τυπον τῶν κηρυκῶν, θέν καὶ πατὴρ ἐμυθο-
λογεῖτο τοῦ Κήρυκος εἰς ὃν ἀνῆγε τὴν κατα-
γωγὴν τῶ ἀττικῶν γένους τῶν Κηρυκῶν. Πρὸς
τὸν χαρὰντῆρα δὲ τοῦτον τοῦ θεοῦ συνάπτε-
ται καὶ ἡ λατρεία αὐτοῦ ὡς λογίου, θεοῦ πεί-
θοντος διὰ τοῦ λόγου, σοφοῦ, προστατῆς τῶν
ῥητόρων καὶ τῶν εἰλοσφῶν· θέν συνετα-
τίσθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν τῷ Θωδῷ τῶν Αἰ-
γυπτίων, καὶ ἀπεδόθη αὐτῷ ἡ εὐρεσις τῆς μα-
θηματικῆς, τῆς ἀστρονομικῆς καὶ πολλῶν ἄλ-
λων τεχνῶν (βλ. Θωδῷ). Ἐμβλημα δ' εἶχε κηρύ-
κειον (caduceus), ῥάβδον χρυσὴν τριπέταλον
ἥτις παλαιότερον μὲν ἀπεικονίζετο δίχαλος, ἐν
μεταγενεστέροις δὲ χρόνοις ὡς ἔχουσα δύο ὀ-
φεις περιεϊλημένους περὶ τὸ ἄνω ἄκρον. Ἐνο-
μιζετο δ' ὅτι ὁ τῶν θεῶν κήρυξ καὶ τοὺς θε-
οὺς ὑπερέτει, καὶ τῶν θυσιῶν ἐπιστατῆς, καὶ
τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν ὠδήγει εἰς Ἀδου· θ-
θεν καὶ ταμίας τῶν ψυχῶν ἐπεκαλεῖτο διὰ
τοῦτο, καὶ πομπὴς ἢ πομπαῖος ἢ ψυχοπομπὴς
ἢ ψυχαγωγὸς ἢ νεκροπομπὴς. Συναφὴς τοῦ-
τοῦ εἶναι καὶ ἡ λατρεία αὐτοῦ ὡς θεοῦ τοῦ
ὑπνου καὶ τῶν ὄνειρων· διὰ τοῦ κηρυκεῖν ἐπι-
στεύετο ὅτι ἐθελε τὰ ἔμματα τῶν ἀνθρώπων,
ὅτι ἔχεεν αὐτοῖς ὑπνον καὶ ὅτι ἤγειρε τοὺς
ὕπνῳ ττοντας. Ὁ δημοικὸς ὕμνος ἀποκαλεῖ
τὸν θεὸν ἡγήτορα ὄνειρων, συνήθη δ' ἐπίθετα

αὐτοῦ εἶναι ὄνειροπομπός, ὑπνου προστατῆς,
ὑπνοδότης.

Κατὰ τὴν πιθανωτάτην ἐρμηνείαν τῶν περὶ
Ἑρμῆ μῦθων καὶ τῆς λατρείας αὐτοῦ ἐν
ἀρχῇ ὁ θεὸς ἦτο προσωποποιία τοῦ ἀνέμου.
Μυθολογεῖται υἱὸς τοῦ Διὸς, διότι ὁ Ζεὺς ἐγεί-
ρει τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς θεέλλας· περὶ τῶς,
βωμαλεὺς καὶ ἰσχυρὸς διότι καὶ τοὺς ἀνέμους
τοιούτους ἐξαντάζοντο· κλέπτης καὶ ἀρπαξ
διότι τοιοῦτοι ἐθεοποιήθη καὶ οἱ ἀνέμοι· ψυ-
χοπομπὴς διότι αἱ ψυχαὶ ὑπετίθεντο ἀερώδεϊς·
ἐφευρέτης τῆς σύριγγος καὶ τοῦ αὐλοῦ διότι καὶ
τῶν ἀνέμων ἡ πνοὴ περιβάλλετο πρὸς σύριγγα
καὶ αὐλὸν πρὸς ἥχον μουσικῶν ὄργανων· καὶ
ἄλλαι ἐν γένει μυθολογεῖσθαι ἰδιότητες τοῦ
θεοῦ προσημερίζοντο πρὸς τὰς ἰδιότητας τοῦ ἀ-
νέμου, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν παλαιῶν.

Αἱ ἀπεικονίσεις τοῦ Ἑ. ἐν μνημείοις τῆς
τέχνης εἶναι ποικιλώταται. Τὰ πρῶτα ἀγάλ-
ματα αὐτοῦ ἦσαν, ὡς ἐλέγθη, ἀνείδεα, ἀπλοῖ
στροφοὶ λίθων, παλαιότατον δ' ἦτο καὶ τὸ σύμ-
βολον τοῦ φαλλοῦ, ἀντὶ ἀγάλματος. Ἐν με-
ταβατικῇ περιόδῳ, μετὰ τῆς συμβολικῆς πα-
ραστάσεως καὶ τῆς ἀνθρωπομορφου ἀπεικονί-
σεως τάσσονται οἱ Ἑρμαῖ τῆς τετραγώνου ἐρ-
γασίας, ἥτοι στήλαι τετράγωνοι ὧν ἡ κορυφὴ
μόνη ἦτο ἐξευρασμένη εἰς ὁμοίωμα τῆς κε-
φαλῆς τοῦ θεοῦ, καὶ αἵτινες ἐνίοτε εἶχαν εἰς
τὰς πλευρὰς ἐγγεγραμμένα σ' ὅμοια τοῦ θεοῦ
τὸ κηρύκειον καὶ τὸν φαλλόν· ὁ ἀρχαιότερος εὐ-
τος τρόπος τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ Ἑ. διέτη
ρήθη καὶ ὁ δὴν τὴν ἀρχαιότητα. Ὡς νέμιος
δ' ὁ Ἑρμῆς ἀπεικονίζετο φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων
ἢ ὑπὸ τὴν μασχάλην ἢ κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ
κρίον (κριοφόρος) ὡς ἐναγώνιος ἔχων στήλι-
γίδα ἢ λύραν, ὡς κερδὶς κρατῶν βελάντιον,
ὡς κήρυξ καθήμενος, ὑποδῶν τὰ σανδάλια
καὶ τεινῶν μετὰ προτογῆς τὸ εὖς ὡς ἵνα ἀ-
κούσῃ τὰς προσταγὰς τοῦ πατρός ὡς λέγειας
τέλος ἀπεικονίζετο ἐν σχήματι ἐμφοδόντος ἢ
σκιεπομένου· συνήθως δ' ἐν πάσαις ταύταις
ταῖς ἀπεικονίσεσι παριστάτο φέρων καὶ τὸ κη-
ρύκειον. Πολυαριθμώταται δ' εἶναι αἱ παρα-
στάσεις αὐτοῦ ἐν ἀπεικονίσεσι μυθολογικῶν
πραξέων, εἰς ἃς ὑπετίθετο συνεργῶν ἢ παρι-
στάμενος, ἐν γραφαῖς ἀγγείων μάλιστα καὶ
ἐν ἀναγλύφοις· καὶ ἐν μὲν ταῖς ἀρχαιότεροις
τῶν μνημείων τοῦτων εἰκονίζετο πώγωνοφ-
ρος ἀπὸ δὲ τοῦ Ἑ' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ἀγένης.
Τὸ κάλλιστον καὶ ἐπιστημότατον τῶν σωζομέ-
νων ἀγαλμάτων τοῦ Ἑ. εἶναι τὸ ἐν τῷ Ἡ-
ρακίῳ ἀνατεθειμένον καὶ κατὰ τὰς ἐν Ὀλυμ-
πία ἀνακαφὰς ἀνευρεθὲν ἄγαλμα αὐτοῦ φέ-
ροντος τὸν Διόνυσον παῖδα, ἔργον τοῦ Πραξι-
τέλους. (βλ. Roscher, Hermes der Wind-
gott, Lpz. 1878. — Τοῦ αὐτοῦ Lexikon τ. Α' σ. 2342 κέ. — Preller, Gr. Mythologie
2' 2κ3, τ. Α' σ. 385 κέ. καὶ τοὺς αὐτοῖς ἀνα-
φερομένους συγγραφάς). [II.]

Ερμής ὁ τρισμέγιστος. Βλ. Θωδ.

Ερμησιάνναξ. Ἑλλην ποιητὴς καταγόμενος ἐκ Κολοφώνος, ζήσας περὶ τὸ 300 π.Χ. Ἐποίησε τρία βιβλία ἐρωτικῶν ἐλεγείων ὑπὸ τὸν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐρωμένης του παρὰ ληφθέντα τίτλον Λεόντιον. Σοῦζεται δὲ παρ' Ἀθηναίων μέγα ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ γ' βιβλίου, ἐν τῷ ὁποίῳ πλάσσει ὁ Ε. πλῆθος νέων μύθων περὶ συγγραφῶν, ποιητῶν κτλ. Ἦξε- δέθη δὲ τὸ ἀπόσπασμα πολλάκις (καὶ ἐν τῇ λυρ. Ἀνθολογίᾳ Bergk). [X.B.]

Ερμιόνη (Καστρί). Κωμοπολις τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐμωνίου δήμου, μετονομασθεῖσα οὕτως ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἑρμιόνης. Κεῖται ἐπὶ τοῦ αὐχένος τῆς μακρᾶς καὶ στενῆς ἁκρᾶς τοῦ Μπιστι, ἀποτελούσης προέκτασιν τοῦ Πρωϊνός, ἐν θέσει εὐκέρει καὶ περὶ πνῆ. Ὁ ἐν τῇ κώμῃ ναὸς τῶν Ταξιάρχων κεῖται ἐπὶ θεμελίων ἀρχαίου ναοῦ. Πρὸς Δ τοῦ Πρωϊνός ὕψεται τὸ δῶρος Προφῆτης Ἰλίας, τῶν ἀρχαίων Θέρναξ καὶ Κοκκύγιον δῶρος. Κάτοικοι 2070 ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ ἰδίως εἰς τὴν σπογγαλίαν. Εἰς τὸν θῆμ. ο. ν. Ε., περιέχοντα ἐν ἑλῳ πληθ. 2396, ὑπάρχοντα: τὰ χωρία Θερμῆσι, Σαμπάριζα καὶ ἡ μονὴ τῶν Ἀγ. Ἀναργύρων. Προϊόντα τοῦ δήμου σίτος, κριθή, βάρβαξ, οἶνος, ἔλαιον, ἀμύγδαλα.

Ερμιόνη (Μυθολογ.). ἡ θυγάτηρ τοῦ Μενέλαου καὶ τῆς Ἑλένης. Κατὰ τὴν Ὀδυσσειαν συνεζεύχθη τῷ Νεοπτολέμῳ, κατὰ δὲ μεταγενετέρους ποιητὰς ἦτο σύζυγος τοῦ Ὀρέστου, ἀλλ' ἠρπάγη ὑπὸ τοῦ Νεοπτολέμου, εἰς ὃν εἶχεν ὑποσχεθῆ αὐτὴν ὁ Μενέλαος ἐν ἱρίῳ φονευθέντος δὲ τοῦ Νεοπτολέμου, ἐγένετο πάλιν σύζυγος τοῦ Ὀρέστου, ὃ ἔτεκε τὸν Τισαμενόν. [Σ.Τ.]

Ερμιππος. 1) Ἀθηναῖος κωμωδιοποιός, σύγχρονος τοῦ Περικλέους, ὃν διεκωμώδησεν ὡς καὶ ἄλλους δημαγωγούς μετὰ θητικῆς εἰρωνείας. Κατὰ τὸν Σούδαν ἐποίησε 50 κωμωδίας, ὧν σώζονται μόνον ἀποσπάσματα. — 2) Συμρναῖος, περιπατητικὸς φιλόσοφος, ζήσας περὶ τὸ 220 π.Χ., ὑπάρξας πιθανῶς μαθητὴς τοῦ Καλλιμάχου (ἐπικαλούμενος Καλλιμάχειος). Συνέγραψεν ὑπὸ τὸν τίτλον Βίαι ἔργον ὅπερ ἐγένετο διὰ τοὺς μεταγενετέρους πλουσιωτάτη πηγὴ βιογραφικῶν καὶ γραμματολόγικων σημειώσεων περὶ φιλοσόφων κτλ. [X.B.]

Ερμιέσιον. Χωρίον τοῦ δήμου Τίτανίου τοῦ νομοῦ Τρικάλων, μετὰ 288 κατ.

Ερμιῶνες ἢ Ἑρμινῶνες καλεῖται μία τῶν 3 ὁμοφυλίων τῶν γερμανικῶν λαῶν, ὧν τὴν καταγωγὴν ἀνάγει ὁ γερμ. μῦθος εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ Μαννου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Τουίσκου ἢ Τουίστου. Οἱ Ε., ἀπόγονοι

τοῦ Ἑρμίνου, εἶναι οἱ λαοὶ τῆς κεντρικῆς Γερμανίας, κυρίως οἱ Ἑρμούνδοροι (ἰσχυρὸς λαὸς κατοικῶν ἐν τῇ σημερινῇ Θουριγγίᾳ). εἰ Ἀ-λαμάνοι καὶ τινὰ ἄλλα φύλα. [Μ.Σ.]

Ερμιάλάνδη ἢ Ἑρμιάλάνδη (War mia). Θεολογικὴ καὶ εὐροπος χώρα, ἐν τῇ πρωτοκῇ διαμερίσματι τῆς Καταλὺνίας. Ἦτο κατ' ἀρχὰς μία τῶν ἐνδεκα ἐπαρχιῶν εἰς ἃς διηρέετο ἡ παλαιὰ Πρωσσία. Νῦν δὲ ἀποτελεῖ τοὺς τέσσαρας νομούς: Βρᾶουνο-σβεργ, Ἀϊλσβεργ, Ρέσσελ καὶ Ἀλλενσταϊν, ἔχοντας ἑκτασιν 4250 τχμ. καὶ 232 687 κατ. (1890). [Π.Π.]

Ερμιογένης. Εἰς τῶν διαπρεπεστέρων ῥητόρων τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος, καταγόμενος ἐκ Ταρσοῦ τῆς Σικελίας. Δεκαπενταετὴς ἡγορεύσεν ἐνώπιον τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας· συνέγραψε δὲ ἔργα τινὰ περὶ ῥητορικῆς, ὧν ἐγένετο πολλὴ χρῆσις εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς τέχνης ταύτης, συνωψίσθησαν δὲ καὶ εἰς ἐπιτομὴν. Πόθημοσιεύθησαν δὲ ταῦτα ἐν τοῖς Rhetorici graeci ὑπὸ Walz, καὶ ἄνευ τῆς ἐπιτομῆς ὑπὸ Sprengel. Τὰ δὲ προγυμνάσματα, ἅτινα συνεπεῖρα τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ Ἀφρονίου εἶχον περιπέσει εἰς ἀχρηστίαν καὶ μέχρι τέλους τοῦ III' αἰῶνος εἶχον δημοσιευθῆ μόνον ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει τοῦ Πρισιανοῦ, ἐξέδωκε πρῶτος ὁ Heeren, 1791. [X.B.]

Ερμιογενειανὸς κώδιξ (Corpus ἢ Codex Hermogenianus) εἶνε συλλογὴ νομοθετικῆ ἐκδοθεῖσα πιθανῶς μετὰ τὸ 365 καὶ τοῦ 425 μ. Χ. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως μνημονεύεται ἐνίστη ἐν τῷ Πανδέκτη, ἐκ δὲ τῶν περιεχομένων τοῦ ἔργου διασωθῆσαν 24 διατάξεις· εἰς ταῦτα δὲ καὶ μόνον συμποσύνται αἱ περὶ τοῦ κώδικος τοῦτου γνώσεις ἡμῶν. [Πφ.]

Ερμιοκράτης. Γίδς Ἑρμῶνος, ἀρχηγὸς ἰσχυρᾶς ἐν Συρακούσαις μερίδος. Συμφιλίωσας τοὺς Σικελιώτας διὰ κοινῆς ἐν Γελᾷ (421 π. Χ.) εἰρήνης ἐματαιώσα τὴν εἰς τὰς ἐρίδας αὐτῶν ἐπικίνδυνον ἐπέμβασιν τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὸν Σικελικὸν δὲ πόλεμον (415), εἰς τὸν Ε. ὤφειλετο ἡ τελικὴ τῶν Συρακουσίων νίκη. Ἐκτοτε ὑπεστήριξε τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιτυχῶς, ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ τῆς Κυζίκου (410) ἠττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου καθρέθη τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξωρίσθη. Ἐπολέμησεν εἰτα δι' ἰδίων δυνάμεων τοὺς Καρχηδονίους ἐπιτυχῶς, ἐπιχειρήσας δ' εἰς βολὴν βιαίαν εἰς Συρακούσας (407) εὗρε τὴν θάνατον. Ἦ θυγάτηρ του ἐγένετο (405) ἡ πρώτη σύζυγος Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου.

Ερμονιακός (Κωνσταντίνος) εἶνε ποιητὴς τις τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ὅστις ἐνταλεῖς ὑπὸ τοῦ δεσπότη τῆς Ἑπείρου Ἰωάννου Β' Κομνηνοῦ Ἀγγελοδόκου (1328-1335) νὰ μεταφράσῃ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη εἰς γλῶσσαν

καταληπτὴν τοῖς πᾶσι κατεσκευάσεν Ἰλιάδα, ἔπος εἰς 8799 ὀκτασυλλάβους τροχαίους στίχους, ἔργον τερατώδες, μὴ ἔχον τι κοινὸν μετὰ τῶν ἐπηρικῶν ἐκτός τοῦ ὀνόματος. Ἐξεδόθη δὲ τελευταίως πλῆρες ὑπὸ Λεγρᾶν (ἐν Bibl. gr. vulg. V, Παρ. 1890). [Κ.Β.]

Ἑρμος (νῦν Γκεδίζ Τσαϊ ἢ Σαραμπάτ) Ποταμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πηγάζων ἐπὶ τοῦ Ἀκ δ' αὖ 15 χμ. ΒΠΔ τῆς πόλεως Γκεδίζ τοῦ βιλαετίου Κουδινδινκίτζ. Ῥέει κατ' ἄρχας πρὸς Ν. εἰτα δὲ ΝΔ καὶ ἀρδεύων τὰ σαντζακία Σαρουχάν καὶ Σμύρνης. ἐκβάλλει εἰς τὴν κόλπον τῆς Σμύρνης μετὰ ῥοῦν 304 χμ. [Μ.Σ.]

Ἑρμοσίλο (Hermosillo). Πόλις τῆς μεξικανικῆς πολιτείας Σονόρας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Σονόρα. Ἐχει 15 χμ. κατ., μέγα ἐμπόριον, ἀμπελοουργίαν καὶ γεωργίαν.

Ἑρμότιμος. Φιλόσοφος ἀρχαῖος τῆς Ἰωνικῆς σχολῆς Κλαζομένιος, πρὸ τοῦ Ἀναξαγόρου. Περὶ τούτου διηγούμενοι ὅτι ἡ ψυχὴ του εἶχε τὴν δύναμιν νὰ καταλείπῃ τὸ σῶμα του καὶ νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν εἰς αὐτό· τέλος δὲ ἀπούτης ποτὲ τῆς ψυχῆς εἰ ἔχθροί του παραλαβόντες ἔκασαν τὸ σῶμα του· ἔκτοτε δ' ἐτίματο ὡς ἥρωος ὑπὸ τῶν Κλαζομενίων.

Ἑρμοῦ κλήρος. ψ. ἡ φ. σ. βλ. Ἑρμῆς.

Ἑρμοῦπολεις ἢ Ἑρμόπολεις. Δύο πόλεις τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου, ὧν ἡ μὲν μεγαλὴ ἡλκετο ἐν τῇ θέρῃ τοῦ σημερινοῦ Ἀσκουνείν, ἐνθα τάφοι ἐν βράχοις λελαξευμένοι εὐρηγται, ἡ δὲ ἐλάσσων εἴνε ἡ σημερινὴ Δαμνυχούρ [Β.Ε.]

Ἑρμοῦπολεις. Πόλις ἐκ τῶν σημαντικωτέρων τῆς αναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ἀποτελούσα ἰδιαιτέρον διήμ. ο. ν. συνοικισθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου ὑπὸ τῶν ἐκ Χίου, Σμύρνης, Μιτυλήνης, Κυθίων, Ψαρῶν καὶ ἄλλων ὑποδούλων πόλεων προσφύγων· εἰτα δὲ καὶ ὑπὸ Ὑδραίων, Πελοποννησίων, Κρητῶν καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, διαρκούσης τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως. Οἱ πρὸ τοῦ συνοικισμού τῆς Ἑ. πεντακισχίλιοι περίπου κάτοικοι τῆς νήσου, καθολικοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μὴ μετασχόντες ἐνεργῶς τῶν κατὰ τῶν Πούρκων ἀγώνων καὶ διατηρήσαντες κατ' ἐπιφανίαν οὐδατερότητα, προτροπῇ τῆς Γαλλίας, προστατεύουσας αὐτοὺς ἐνεκα τοῦ θρησκευματος, κατέστησαν τὴν νήσον ἄστυλόν τῶν διωκόμενων καὶ τῶν προσφύγων· οὗτοι δὲ βεβημῆδον μετὲ βολον τὴν ἀνωμυον ἄλλ' εὐλόμενον παρὰ τὴν εἰς ὀνομασσοτάτην πανελλήνιον πόλιν, περισώσαντες τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδας προσφύγων, προσδοτήσαντες τοῖς Ἑλληνας ἐπαναστάτας ἀποκατασταθεῖσαν δὲ περιώνυμον ἐμπερίον ἐν Ἀνατολῇ. Οἱ πρῶτοι καταφυγόντες εἰς τὴν ἀκατοικητον τῶς παραλίαν ὑπελογί-

σθησαν εἰς ὀκτακισχίλιος οἰκογενείας, ἧσας ἐν παραπήγμασιν· ὅσα δὲ τῇ ἀποκαταστάσει τοῦ βασιλείου, οἰκονομῶς παραμειναντες εἰκοτακισχίλιοι καὶ πλέον ἄνθρωποι, εὐπορήσαντες ἐκ τῆς ἐμπορίας ἔκτισαν τὴν νέαν πόλιν, ὀνομασθεῖσαν Ἑ., περιέχουσαν δὲ μέχρι τοῦ 1818 τετρακισχίλιος περίπου οἰκοδομὰς καὶ ὀρισθεῖσαν πρωτεύουσαν κατ' ἄρχος τῆς ἐπαρχίας Σύρου καὶ Μυκόνου, εἰτα τῶν βορείων Κυκλάδων καὶ βραδύτερον τοῦ νομοῦ Κυκλάδων. Ἐν ταύτῃ δὲ ὠκοδομήθησαν ἐν μικρῷ χρονικῷ διαστήματι πολυτίμα καὶ πολυειδῆ δημόσια καὶ ἰδιωτικά οἰκοδομήματα, σχολεῖα, γυμνάσια, λύκεια, τέσσαρες μεγάλοι νοσοκομεῖα, βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, ἰδίως βυρσοδεψεῖα, εὐρύτατα δὲ ναυπηγεῖα, ἐν οἷς ἐναυπηγήθησαν τὰ πλείοτα καὶ μεγαλειτέρα πλοῖα τῆς τότε ἐποχῆς, ὑπολογισθέντα εἰς ὑπερδισχίλια μέχρι τοῦ 1870· ἀνεπτύσσετο δὲ καταπληκτικῶς, σχετικῶς πρὸς τὴν τότε κατάστασιν, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ συγκοινωνία, ἀναδισχίσθησε τῆς Ἑ. μεγάλου σταθμοῦ ἀτμοπλοίων πασης ἐθνικότητος καὶ κέντρον τῆς ἐκείθεν ἰδρυθείσης ἑλληνικῆς ἀτμοπλοίας, πολυειδῶς δ' ἐξυπηρητήσεως τὸ ἔθνος καὶ τὸ κράτος ἐπὶ εἰκοσαετίαν περίπου. Ἐνεκα δὲ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἑ. καὶ τῆς ἐνεργητικότητος τῶν κατοίκων ἐνεργεῖτο μέγα διαματακομιστικὰ ἔμποριον, πορίζομένων ἐκείθεν ἐξ Ἀνατολῆς, Κρήτης καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος τῶν ἐμπορίων τὰ εἰς τὴν ἐμπορίαν χρήσιμα εἶδη. Ἐξέλασε δὲ ἡ πόλις εἰς ἀκμὴν κατὰ τὰ ἔτη 1860 1870, ὅτε ὑπελογίζετο κατὰ μέσον ὅρον ὁ μὲν ἐτήσιος κύκλος τῆς ἀξίας τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων εἰς 80 ἑκατομμ., συμπεριλαμβανομένου τοῦ συναλλαγματικῆς ἐμπορίου, ὁ δὲ τῆς ἀξίας τῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν εἰς 40 ἑκατομμ., αἱ δὲ τελωνεῖαι καὶ εἰσπράξεις εἰς 2 ἑκατομμ. (2.170.000 ἐν ἔτει 1889). Ἐνεκα τούτου ἡ Ἑ. ἐξυπηρητήσασα πολυειδῶς τὸν τε ἐθνικὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ἐν γένει ἑλληνισμὸν καὶ τὰς ἀνάγκας κατόπιν τοῦ κράτους, ἐθιωρήθη ἡ ἐμπορικωτέρα νῆσος τῆς Μεσογείου, καταστήσασα μὲν ἐμπορικῶς γνωστόν τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν ἀπανταχοῦ, καὶ μέχρις Ἰνδιῶν, διασπαρέντων τέκνων τῶν συνοικιστῶν τῆς, λαθεῖσα δὲ ἐνεργῶς μέρος εἰς 5. τι ἑκατο εἰτελείσθη ἐν Ἑλλάδι. ἦτοι εἰς τὰ ἐπὶ Κυβερνήτου, εἰς τὰ τῆς μεταπολιτευσίας καὶ εἰς τὰ κρητικὰ, ὧν ἐνεκα ἀπεκλείσθη αὕτη μόνη ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρετηρήθη ἑλκετωδὲς τις τῆς ἀνωτέρου ἀναφερομένης ἐμπορικῆς κινήσεως ἀποδιδεμένη εἰς πολλοὺς λόγους, ἰδίως εἰς τὴν ἀλλαγὴν ἀνάπτειν ἀτμοπλοικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν καὶ ἄλλων βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν κέντρων. Οὗχ ἦτον ἡ Ἑ. θαυμάσια μία τῶν μεγαλειτέρων καὶ πλουσιωτέρων πόλεων τῆς νέας Ἑλλά-

δος, ἔχοντα κατοίκους μὲν 22 104, δημότας δὲ 25 183, λαμπρὸς λιθηκτιστὸς εἰκοδομᾶς, πληθὺν βιομηχανικῶν καταστημάτων, λέσχας, θέατρον κλπ. Καὶ ὑπὸ ἀρχαιολογικῇ δ' ἐποψὶν δὲν στερεῖται κειμηλίων διασώζουσα ἐρείπια ἀρχαίου θεάτρου, ἀνάγλυφα, ἐπιγραφὰς ἀξίας λόγου, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους ἔκειτο ποτὲ ἡ ἐτέρα τῶν δύο ἀρχαίων πόλεων τῆς νήσου Σύρου, ἧς ὀγκώδης ἱστορία ἐξεδίθη ἐν ἔτει 1875 ὑπὸ Τιμολέοντος Ἀμπελά περιέχουσα λεπτομερείας τῶν ἀνωτέρω (βλ. λ. Σύρος). [Γ Δ Α.]

"Ερμων. 1) Δυναστὴς τῆς Λήμνου ὅστις ἀναγκασθεὶς ἐδῶρκε τὴν χώραν τοῖς Ἀθηναίοις· ἐντέθειν ἡ φράσις Ἑρμῶν εἰσιελὼν ἐπὶ τῶν ἀκουσίων. 2) Μυθικὸς ἀγαλματοποιός. ἔξ οὗ Ἑρμῶν εἰα ἐκαλοῦντο εἰδὸς τι κωμικῶν προσωπίδων.

"Ερμώνυμος (Γεώργιος) ἐκ Σπάρτης. Ἑλλήν λόγιος τοῦ Β' ἡμισείας τοῦ 19 αἰῶνος, μαθητὴς τοῦ Πληθωνος. Πρώτος ἐδίδαξεν ἐν Παρισίοις συστηματικῶς τὰ Ἑλληνικά ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ', ἔσχε δὲ μαθητὸς καὶ τὸν Φίλιππον Μαλάγγθωνα, τὸν Ροῦχλινον, τὸν Γουλ. Βουδαϊον. Ἐγράψε θεολογικά τινα, ἐπιστολάς, ὕμνων διὰν Γερμανοῦ. Βίον Μωάμεθ (Βασιλεῖα, 1541) κἄλ. [Κ.Σ.]

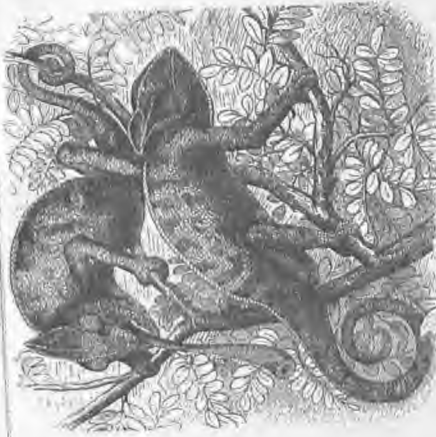
"Ερνάλς (Hernals). Αὐτικὸν προάστειον τῆς Βιέννης ἐνὸν ἐσχάτως μετὰ ταύτης. ἔχει 79 042 κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀνώτερον παρθεναγωγεῖον διὰ τὰς θυγατέρας τῶν αὐστριακῶν ἀξιωματικῶν. [Μ.Σ.]

"Ερνέστος (Joh. Aug. Ernesti). Γερμανὸς θεολόγος καὶ φιλόλογος. γενν. τῷ 1707 ἐν Θυριγγίᾳ, διατελέσας καθηγητὴς ἐν Λιψία, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1781. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς φιλολογίας καὶ ἰδίως τῆς κριτικῆς εἰς τὴν θεολογίαν. Ἐξέδωκε δὲ πλείστους Ἑλλήνας συγγραφεῖς (Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα, Ἀριστοφάνους Νεφέλας, Ὀμηρον, Καλλιμάχον, Πολύβιον), ὡς καὶ Λατίνους, πλὴν ἄλλων τὸν Κικέρωνα, ἐδημοσίευσεν δὲ καὶ πλείστα θεολογικά καὶ φιλολογικὰ ἔργα λατινιστί. [Εγ.]

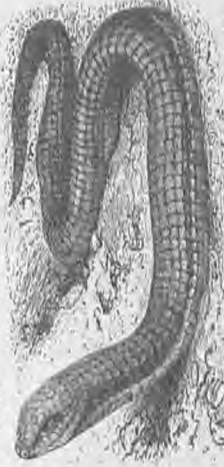
"Ερνεστινικὴ γραμμὴ καλεῖται ὁ πρεσβύτερος κλάδος τοῦ σαξωνικοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου (βλ. Ἀλδερτινικὴ γραμμὴ). Τὰ νῦν ὁ κλάδος οὗτος περιλαμβάνει τὰς γραμμὰς Βεϊμάρης, Κοβούργου-Γότας, Μεινίγγης καὶ Ἀλτεμβούργου.

"Ερνέστος. 1) Ἐρν. Αὐγουστος, βασιλεὺς τοῦ Ἀνσβέρου (βλ. λ. ἐν τ. Α' σ. 933). 2) Ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας, ἱερωτὴς τῆς Ἐρνεστινικῆς γραμμῆς (βλ. λ.). Ἐγενν. τῷ 1141, υἱὸς τοῦ ἐκλέκτορος Φρειδερίκου τοῦ Πρώτου. Πάτερ 14 ἐτῶν ἡρώδης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀλδερτου ὑπὸ ἰππύτου, ἐξείραντος ἀξιώσεις διὰ στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας, ἐκ τῶν

ἐν Ἀλτεμβούργῳ ἀνακτόρων, ἀλλ' ἐλυτρώθη μετ' οὐ πολὺ, τὸ δὲ γεγονός τοῦτο διαμνημονεύεται ἀνέκμη συγχρότατα εἰς τὸ στόμα τοῦ γερμ. λαοῦ. Διεδέχθη δὲ τὸν πατέρα τῷ 1464 ὡς ἐκλέκτωρ καὶ διένειμε τὰς σαξωνικὰς χώρας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Διὰ τῆς διανομῆς ταύτης κατεστράφη ἡ δύναμις τοῦ σαξωνικοῦ οἴκου ἐν τούτοις ἐφ' ὅσον ἔζη ὁ Ἐ. ἐφρόντιζε πολὺ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σαξωνικῶν χωρῶν, ἃς ἡύξησεν ἀγοράσας τὸ πριγκιπᾶτον Σαγὰν καὶ ἄλλα τινὰ μικρότερα κτήματα. Ἀπέθ. τῷ 1486 ἐν Κόλδιτς. 3) Ἐ. δ' Α', ὁ Εὐσεβής, δούξ Σαξωνίας-Γότας καὶ Ἀλτεμβούργου, ἱερωτὴς τοῦ δουκικοῦ οἴκου τῆς Γότας. Ἐγενν. τῷ 1601, ἔννατος υἱὸς τοῦ δουκὸς τῆς Βεϊμάρης· ἐπολέμησεν ἀνδρείως ὑπὸ τὸν Γουσταῶν Ἀδελφον καὶ προσεχώρησεν εἰς τὴν εἰρήνην τῆς Πράγας (1635). Τῷ 1640 ἔλαβε τὸ δουκάτον τῆς Γότας, εἴτα δὲ διὰ κληρονομίας τὸ ἥμισυ τοῦ πριγκιπᾶτου Αἰξναχ καὶ τὰς ἀλτεμβούργικας καὶ κοβουργικὰς χώρας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1675. Ὁ Ἐ. ἐφρόντιζε μεγάλως διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπ' αὐτὸν χωρῶν, αἵτινες διὰ τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου εἶχον πάθει τὰ δεινότερα. Τὸ ἐπώνυμον Εὐσεβὴς ἐδόθη αὐτῷ διὰ τὴν πρὸς τὴν ὀρησκίαν ἀφοσίωσιν του· ἦτο δὲ ἑνθερμος ὁπαδὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ Λουθήρου. 4) Ἐ. δ' Β', δούξ Σαξωνίας-Γότας καὶ Ἀλτεμβούργου, γενν. 1715, ἄρξας 1772-1804. Ἦτο ἡγεμὼν σφόδρ, ὅστις παντὶ τρόπῳ ἐπηνώρθε τὴν διὰ τοῦ ἐπταετοῦς πολέμου καταστραφείσαν χώραν του, προήγαγε δὲ τὰ μέγιστα τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν. 5) Ἐ. δ' Γ', δούξ Σαξωνίας-Κοβούργου καὶ Γότας, γεν. τῷ 1781 καὶ ἄρξας 1806-1844 ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πολέμους, λαβὼν ὡς ἀμοιβὴν τὸ πέραν τοῦ Ῥήνου πριγκιπᾶτον Λίχτενμπεργ, ὅπερ βίμως ἀντήλλαξε κατέπειν ἀντὶ ἄλλων κτήσεων ἐν Θυριγγίᾳ. Ἐκλιπούσης δὲ τῆς Γοταϊκῆς γραμμῆς, ἔλαβε καὶ τὸ δουκάτον τῆς Γότας καὶ ἐγένετο οὕτως ἱερωτὴς τοῦ οἴκου Κοβούργου-Γότας ὡς Ἐρν. δ' Α'. Μετὰ τῶν ἄλλων σαξωνικῶν κλάδων τοῦ Ἀλτεμβούργου καὶ τῆς Μεινίγγης ἱέρους τὸ τὰ γ μ α τ οῦ Ἐρνεστινικοῦ οἴκου, ὅπερ ἔχει 5 τάξεις, τὸ δὲ παράσημον αὐτοῦ εἶνε ὀκτάγωνος σταυρὸς μετὰ σμάλτου λευκοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ εἰκὼν Ἐρνέστου τοῦ Εὐσεβοῦς. Καὶ οὗτος δὲ ὑπεστήριξεν ἐνθέρμως τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν καλλιτεχνίαν. Υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἐ. δ' Δ' καὶ Ἀλδερτος ὁ σύζυγος τῆς Βικτωρίας, βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. 6) Ἐ. δ' Δ', δούξ Σαξωνίας-Κοβούργου καὶ Γότας γεν. τῷ 1818 καὶ διαδεχάμενος τὸν πατέρα του Ἐ. τὸν Γ' τῷ 1844. Ἀνὴρ πολὺ μαρτυρούμενος, γνωστὸς γενόμενος ἐκ τῶν προσπαθειῶν του πρὸς ἔνωσιν τῆς Γερμανίας, κατὰ δὲ τὰς ἐπανάστατικὰς κινήσεις τῶν ἐτῶν 1848-9 προ-

3. Χελιδόνις ὁ κοινός (Chamaeleon vulgaris).

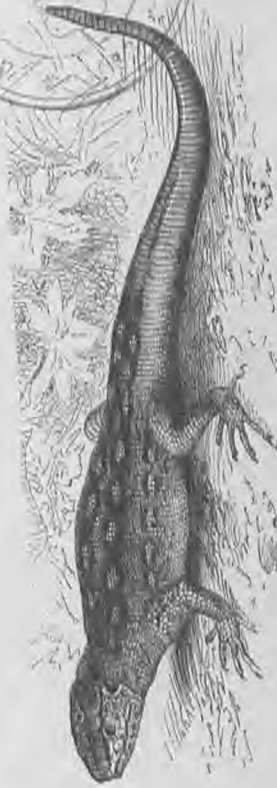
4. Ψευδοπούς ὁ τοῦ Παλλάδιου (Pseudopus Pallasii).

5. Μόνορος ὁ Αἰγυπτιακός (Monitor niloticus).

1. Κροκόδειλος ὁ κοινός (Crocodylus vulgaris).

2. Σάυρος ἡ εὐαγής (Lacerta stirpium).

Ἄρθρ. Ἑρπετά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

4. Ασπίς ή Ισθμική (Naja tripudians).

5. Χαλασουργιάνη ή σαργανή (Chelone imbricata).

6. Έλκς ή τελαρτζιά (Cistudo lutea).

1. Κροτάλος ή άσπιδάρης (Crotalus durissus).

2. Έλκς ή κοινός (Vipera berus).

3. Τροπάνιονς ή φιδάρης (Therapsomyia natrix).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυλάξας τὰς χώρας τοῦ διὰ καταλλήλων παραχωρήσεων (συνταγμα τοῦ 1849). Ἀλλὰ καὶ ὡς στρατιωτικὸς διέπρεψε κατὰ τὸν δανικὸν πόλεμον τοῦ 1849 εἰς πρωσιανὴν ὑπηρεσίαν καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Πρωσίας κατ' Αὐστρίας τοῦ 1866, ὃν μάτην ᾔβηλσε νὰ προλάβῃ διὰ μεσιτεύσεως, συμμαχήσας τῇ Πρωσίᾳ. Εἶπε δὲ πρὸ πάντων φίλος τῆς μουσικῆς, ποιήσας καὶ τινὰ μελοδράματα. — 7) Ἐκ τῶν δοκῶν τῆς Σουηδίας τοῦ ἐνομήτου τούτου ἐγένετο ἐν τῇ ἱστορίᾳ κυρίως γνωστὸς Ἑ. ὁ Β', υἱὸς Ἑ. τοῦ Α', γενν. τῷ 1007 καὶ διαδεξάμενος τὸν πατέρα τῷ 1015 ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς του Γικέλας, ἥτις συνεζεύχθη τῷ Κορράδῳ τῆς Φραγκωνίας, τῷ εἰτα αυτοκράτορι τῆς Γερμανίας. Ἐκστρατεύσας κατὰ τούτου ἕνεκα τῶν ἐπὶ τῆς Βουργουνδίας ἀξιώσεων αὐτοῦ ἡχμαλιωτίσθη. Ὁ αυτοκράτωρ ὑπεσχέθη νὰ ἀποδώσῃ αὐτῷ τὸ δουκάτον του, ἐν ὑπεστίρριζεν αὐτὸν ἐν τῷ κατὰ τὸν συμπραξάντων τῷ Ἑ. φίλων πολέμῳ. Ἀρνηθεὶς δὲ τούτου ὁ Ἑ. κατέφυγεν εἰς τὸν Μέλανον ὄρεον, ὅπου ἐσπευθεὶς μαχόμενος, τῷ 1030. [Β.Ε.]

Ἑρνης (Erne). Ποταμὸς ἐν τῇ Ἰρλανδίᾳ ἐπαρχία Οὐλστερ. Πηγάζει ἀπὸ τῆς ἐν τῇ κομητείᾳ Λόγγφορδ λίμνης Γόσουα, σχηματίζει δύο ὅμω. Λίμνας τὴν Ἀνω Ἑρνην (37 τχμ.) καὶ τὴν Κάτω Ἑρνην (ἐπφ. 113 τχμ. καὶ βάθος 68 μ.), καὶ μετὰ ὅρων ἀπὸ ταύτης 16 χμ. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὄρεον τοῦ Δόνεγαλ. [Π.Π.]

Ἑρνοῦτοι. Βλ. Μορзуοι ἀδελφοί.

Ἑρουικὸν ἡ βρασιλικὸν ὀξυ, $C_{12}H_{10}O_2$. Εὐρίσκεται ἡνωμένον μετὰ γλυκερίνης εἰς τὸ λιπαρὸν ἔλαιον τοῦ σινάπεως, εἰς τὸ ἔλαιον τῶν σταφυλοσπόρων, εἰς τὸ τευτέλαιον κλ., ἐξ ὧν καὶ παρασκευάζεται ἀποτίλιν ἄχρους καὶ ἄσμους χρυσάλλους ἀδιαλύτου εἰς ὕδωρ, τηκομένου εἰς 34°. Διαλύεται εἰς οἶνον πνευμα καὶ αἶθερα. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑρουλός (καὶ Ἑλουρός καὶ Ἑλουρός). Γερμανικὸς λαὸς, ἐν κοινῇ ὑπῆρξεν ἡ Βαλτικὴ θάλασσα. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐμφανίζονται τὸ πρῶτον ὡς ἔπιοκοι ἐν τῇ Βόρειῳ, συμμαχοῦντες τοῖς Γότθοις εἰς τοὺς κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους πολέμους (κατὰ τὸ β' ἡμ. τοῦ 1' αἰῶνος μ. Χ.). Ὑστερον ἀναφέρονται ὡς σύμμαχοι τῶν Γηπαίδων (βλ. λ.), τῶν Σαξῶνων εἰς τὰς ἐπιδρομὰς των κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Γαλατίας κτλ. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 9' αἰῶνος κατοικοῦσιν ὡς ἰσχυρὸς λαὸς παρὰ τὸν ἕνωρον τοῦ Τιρίου. Ἡ τῆθεντες ὑπὸ τῶν Λογγοβάρδων, συνωμοτήσαν κατὰ μέρος ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἀναστασίου Ν τοῦ Δουναβίου (112) καὶ συνεμάχησαν τῷ Ἰουστινιανῷ Δ' κατὰ τοὺς κατὰ τῶν Περωῶν, Βανδάλων καὶ Ὀστρογότθων πολέμους. Ἐκτοτε ἐκλείπει τὸ ὄνομα των ἐκ τῆς ἱστορίας. [Β.Ε.]

Ἑρπετά. Μεγάλῃ ὑποδιαίρεσις τοῦ βα

σιλείου τῶν ζῶων περιλαμβίνουσα ζῶα σπονδυλωτὰ ψυχρόαιμα, τὰ μὲν ἔχοντα πόδας, ἄλλα δὲ στερούμενα τοιούτων καθ' ὅλοκληρίαν. Τὸ σῶμα αὐτῶν καλύπτεται ὑπὸ κερατίνων ἢ ὀστέινων φολιδῶν, ἐπὶ τούτων δ' ἔχουσιν ἐπιδερμίδα ἀποβλλομένην παρὰ τισι περιόδικως ἢ διάταξις δὲ καὶ ἡ μορφή των φολιδῶν εἶναι σπουδαῖος χαρακτὴρ πρὸς ταξινόμησιν τῶν Ἑ. Ἡ καρδία ἔχει δύο κόλπους καὶ κοιλίαν ἀτελῶς χωριζομένην διὰ διαφράγματος. Ὁ σκελετὸς αὐτῶν εἶναι προσηρμοσμένος πρὸς τὸν βίον ἐκάστων, ἐναερίων ἐπίγειον ἢ ὑποδρον. Ἀφ' ὧτων ἁλλεπίουσιν ἄκρα ὡς κινήτικα ὄργανα χρησιμεύουσιν αἱ πλευραὶ. Ἀπαντα τρέφονται ἐκ ζωϊκῆς τροφῆς, δι' ὃ καὶ ὅμοιον ἔχουσι τὸ πεπτικὸν σύστημα. Ἀναπνεύουσι διὰ πνευμόνων δύο ἢ ἑνός. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς ζώοις τούτοις ἡ ἐξειδίξις τελείται βραδέως καὶ κατ' ἐλάχιστον πρὸς, ἡ θερμικρασία αὐτῶν δὲν υπερβαίνει τὴν τοῦ μέσου ἐν ᾧ διατρέφονται ἢ ἐλάχιστον ὑπερέχει αὐτῆς, δι' ὃ καὶ λέγονται ψυχρόαιμα. Φωνὴν ἔχουσιν ἀσθενεστάτην. Ἡ αἰσθησις τῆς ἀφῆς εἶναι ἀμβλεῖα, ὡς καὶ ἡ τῆς γεύσεως, καὶ ἡ τῆς ἀκοῆς ἀτελεστάτη· κατὰ τὴν ὑσφρησιν ὅμοιος καὶ τὴν ὄρασιν τὰ Ἑ. παραβάλλονται πρὸς τὰ τελειότερα ζῶα. Κινεῖσθαι ποικιλοτρόπως, ἀλλὰ καθόλου ὁ χαρακτῆρισμός Ἑρπετῶ εἶναι ἀρμόδιος πρὸς πάντα. Τίκτουσιν ὡς (2—50) ἐπὶ τόπων εὐκατεπῶν καὶ ἐν ὄρεων, ὧν τὴν ἐκκλάψιν καταλείπουσιν εἰς τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαιρας· χελιδναὶ τινες ὀρύττουσιν ἰδίας ὁπας, ὅλγοι δ' ὄρεας καλύπτουσιν αὐτὰ διὰ τοῦ ἰδίου σώματος. Ἡ αὐξησις αὐτῶν, τελουμένη βραδέως, διαρκεὶ πιθανῶς εἰς τινὰ δι' ὅλου τοῦ βίου δι' ὃ καὶ ἀβύνατον νὰ ὀρίσθῃ τὸ ὄριον αὐτῆς. Πολλὰ τῶν βιόντων ἐν ταῖς ψυχραῖς χώραις φωλεοῦσι τὸν χειμῶνα, τῶν δὲ βιόντων ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζῶνι πολλὰ φωλεοῦσι τὸ θέρος. Πνευματικῶς εἶναι ἀτελέστατα ἢ πεινὰ μόνον καθιστᾷ πως αὐτὰ ζῶηρα καὶ τοῦτο ἐν καιρῷ νυκτός. Τὰ πλεῖστα ἀνήκουσιν εἰς τὴν διακεκαυμένην ζῶην, τινὰ δὲ ἰδιάζουσιν εἰς τινὰς μόνον τόπους (κροκόδειλοι κλ.). Τὰ Ἑ. διαίρουσιν εἰς 4 τάξεις, χελιδνία, κροκοδείλωδη, φειδία καὶ σαυρώδη (βλ. τὰς λ. καὶ τοὺς πίνακας Ἑρπετά). [Φ.Ι.]

Ἑρπητής. Δερματικὸν νόσημα, χαρακτῆριζόμενον διὰ φουσλιδίων ἡθροισμένων, ἅτινα ἐκθροῦσι μετὰ κνησμοῦ καὶ καύσεως. Τὸ περιεχόμενον τῶν φουσλιδίων εἶναι κατ' ἀρχὰς μὲν διαυγές, ὕστερον δὲ θολερὸν ἀποξηραίνονται δὲ τὰ φουσλιδία μετὰ τινὰς ἡμέρας εἰς φαῖας ἐσθάρας αἰτίνες ἀποπίπτουσι ταχέως, δύναται ὅμως ἐκ βραδυτέρων ἐκθροῶν νέων φουσλιδιδῶν ἀθροισμάτων κατ' ἄλλα τοῦ θέρματος μέρη ἢ λῆξις τῆς νόσου νὰ βραδύνῃ. Τοῦ Ἑ. διακρίνονται διάφοροι μορφαί, ὁ ἐπιχειλός, ὁ ἐπιπόδιος, ὁ ἱριδοειδής (καθ' ὅν

περὶ κεντρικὸν φυταλιθιον σχηματίζονται κύκλωθεν ἄλλαι) κλ. Πρὸς δὲ ὁ "Ε. ζωστήρ, ὁστις καταλαμβάνων τὸν κορμὸν, σχηματίζει ἡμισίαν ζώνην, περιβάλλουσαν τὸ θεξιδίον ἢ ἀριστερὸν ἡμισυ τοῦ σώματος, ἐνῶ ἐπὶ τῶν ἄκρων παριστᾷ ἐπιμήκη ταινίαν, ἣτις παρατείνεται ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ μέλους· εἶνε δὲ τὸ νόσημα τοῦτο ἀποτέλεσμα νοσηρᾶς διεγέρσεως τῶν δερμικῶν νεύρων καὶ συνοδεύει μετὰ ζωνῆας νευραλγίας εἰς τὸ προσβαλλόμενον μέρος τοῦ σώματος. Ἡ θεραπεία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μᾶλλον ἀνακουστικῇ. [Π.Ι.]

Ἑρπύλαι (Serpula). Σκώληκας τῆς κλάσεως τῶν ζωνοσκολήκων. Δὲν ἔχουσι κεφαλὴν διακεκρμένην, εἰς δὲ τὸ πρόσθιον ἄκρον φέρουσι βράγχια δεσμοειδῆ· τὸ σῶμα τῶν κυκλαῖται ὑπὸ τιτανώδους σκολήκος. Ζῶσιν ἐντὸς τῆς θαλάσσης καὶ ἐπικαθῆναι ἐν ἁφθονίᾳ ἐπὶ τῶν βράχων καὶ τῶν κοργγίων. [Φ.Ι.]

Ἑρπυστής (Herpestes). Ζῶα σαρκόφαγ· γένος τῆς οἰκογενείας τῶν βιβεριδῶν. ἔχουσι τραχείας τρίχας, στεροῦνται δὲ ἀδένων, οἷους ἄλλα τῆς οἰκογενείας ζῶα ἔχουσι περὶ τὴν οὐράν, ἐκκρίνοντας δυσώδεις ὑγρόν. Γνωστότατον εἶδος "Ε. ὁ Ἰ χ ν ε ὤ μ ι ν περὶ οὗ βλ. τὴν λ. [Φ.Ι.]

Ἑρρέρα (Herrera). 1) Francesco "Ε., ἐπικαλούμενος ὁ προσδύτερος. Ἰσπανὸς ζωγράφος τῆς σχολῆς τῆς Σεβίλλης, ὅπου ἔγενν. τῇ 1578. Διαπρέπουσι τὰ ἔργα του ἐπὶ λαμπρῷ χρωματισμῷ καὶ ἀκριβεῖς ἔχνογραφικῇ, τὸ ἀριστούργημα δὲ αὐτοῦ εἶνε ἡ Δευτέρα παρουσία (ἐν Σεβίλλῃ). Ἐξετέλεσε δὲ καὶ πολλὰς τοιοχογραφίας. Ἀπεθ. τῇ 1656 ἐν Μαδρίτῃ. — 2) Ὑῖος τούτου, ὁμώνυμος αὐτῷ, ἐπικαλούμενος δὲ ὁ νεώτερος. Ἐγενν. ἐν Σεβίλλῃ τῇ 1622, μαθητὴς δὲ γενόμενος τοῦ πατρὸς ἔνεκα τῆς σκληρότητος τούτου ἐφυγεν ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου καὶ μετέβη εἰς Ῥώμην, ὅπου ἔγενετο γνωστότατος ὡς ἐκ τῆς μεγάλης τέχνης μεθ' ἧς ἐζωγράφει πρὸ πάντων ἰχθύς. Θανόντος τοῦ πατρὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα, ὅπου διορίσθη διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας. Ὑστερον δὲ μετέβη εἰς Μαδρίτην, μετὰ τὴν ἐκτιμήθειν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοῦ Δ'. Ἐργα αὐτοῦ εὐρίσκονται ἐν Σεβίλλῃ, Μαδρίτῃ κτλ. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1685. [Ἐγ.]

Ἑρρίκος. Ὄνομα Γερμανικὸν (Heinrich, ἐκ τοῦ Heimrich = κύριος τῆς πατρίδος), ὅπερ φέρουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ πολλοὶ ἡγεμόνες διαφόρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἰδίως τῆς Γερμανίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας.

α' τῆς Γερμανίας. 1) Ἑρρίκος Δ' βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν, δούξ Σαξωνίας. Ἐγενν. τῇ 876 μ.Χ. καὶ τῇ 912 διεδέξατο ὡς δούξ τὸν πατέρα αὐτοῦ Ὁθωνα τὸν Ἐπιφανῆ. Τῷ 918 ὁ ἐκ Φραγκονίας βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν Κορράδος

Δ' ἀποθνήσκων ἐνετείλατο τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἐδερχάρδῳ νὰ παραδῶσθαι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὰ σμῆματα τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Ἑρρίκον τῆς Σαξωνίας ὡς τὸν μόνον ἄνδρα τὸν δυναμένον νὰ υπαγάγῃ ὑπὸ τὸ κράτος πάντας τοὺς Γερμανικοὺς λαοὺς. Ἀλλ' αἰρετῆς εὐσεῖς τότε τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ὁ Ῥ'. ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τὸ ἐπέμεινον ἔτος ὑπὸ συνόδου τῶν Σαξωνῶν, κατὰ μικρὸν δὲ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν καὶ οἱ ἄλλοι Γερμανικοὶ λαοὶ καὶ πρῶτοι πάντων οἱ Φραγκόνιοι (Franken). Ὁ Ῥ. ὑπῆρξεν ἡγεμὼν ἰσχυρὸς υπερασπιστὰς τὴν Γερμανίαν ἐναντίον τριῶν ἐπιφθονητικῶν πολεμίων ἐκ τριῶν συνόρων ἀπειλούντων τὸ κράτος, ἐναντίον τῶν Νορμανδῶν πρὸς Δ, τῶν Σλαβῶν πρὸς Α καὶ τῶν Οὐγγρῶν πρὸς Ν. Σπουδαίοντο πάντων ὑπῆρξεν οἱ ἄγωνες αὐτοῦ κατὰ τῶν Οὐγγρῶν. Οὗτοι ἦσαν τοσοῦτον ἐπιφθονοὶ τότε ἔχθροί, ὥστε ὁ Ῥ. ἠναγκάσθη κατ' ἀρχὰς νὰ συνομολογήσῃ (944) πρὸς αὐτοὺς ἀνακωχὴν ἐπὶ 9 ἔτη, διαρκούσης τῆς ὁποίας ἐπλήρωσε μὲν φόρον τοῖς βαρβάραις ἐκείνοις, ἀλλὰ συγχρόνως ἐλάμβανε καὶ ἀμυντικὰ μετὰ ἐν τοῖς ὅροις. Ἐν τοῖς μέτροις τούτοις τὸ σπουδαίοντον ἦτο ἡ κατὰ τὰ σύνορα ἰδρυσις ὀχυρῶν θέσεων, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ὕστερον παρήχθησαν αἱ λεγόμεναι ἐλευθεραὶ ἢ αὐτοκρατορικαὶ Γερμανικαὶ πόλεις (Reichsstädte), αἵτινες κατέστησαν αἱ πρῶται ἐν Γερμανίᾳ κοινότητες ἐλευθεροῦ ἀστικοῦ βίου καὶ ἡμερώσεως καὶ πολιτισμοῦ. Τῷ 934 μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀνακωχῆς εἰσδελόντας τοὺς Οὐγγρούς μέχρι Σαξωνίας ἐνίκησε κατὰ κράτος ἐν Μερσερδούργῳ καὶ ἐπὶ δεκαετίαν ἀπῆλλαξε τὴν Σαξωνίαν ἀπὸ τῶν Οὐγγρικῶν ἐπιδρομῶν. Ἐτι πρότερον διαρκούσης τῆς πρὸς τοὺς Οὐγγρούς ἀνακωχῆς ἐπολέμησε κατὰ τῆς σλαβικῆς φυλῆς τῶν Βενδῶν καὶ ἐν τῇ κατακτηθείσῃ ἀπὸ τούτων χώρα ἱδρυσεν τὴν Μαρκονίαν τῆς βορείου Σαξωνίας (Nordsaclisen). Ἐπολέμησε δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ κατὰ τῶν Νορμανδῶν καὶ κατὰ τοῦ προσδύλλοντος καὶ ληϊζομένου τὰ βόρ. πελάγια τῆς Γερμανίας βασιλέως τῆς Δανίας Γόρμου, εἰσδελὼν δὲ εἰς τὴν Ἰουτλανδίαν ἠνάγκασε τὸν Δανὸν βασιλέα νὰ περὶχωρήσῃ τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Αἰδέρου καὶ Σλιτὶ χώραν, ἐξ ἧς ἱδρυσεν τὴν περὶ τὸν ὀνόματι μαρκιονίαν τοῦ Σλεσβίου. Ὁ Ἑρρίκος κατέστη ἐν τῇ ἱστορίᾳ περίφημος καὶ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Σαξωνικοῦ βασιλ. οἴκου τῆς Γερμανίας, ὅστις ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ὁθωνος Δ' κατέστη καὶ αὐτοκρατορικός ἐνωθέντος ἐν αὐτῷ τοῦ ἀξιώματος τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Ἀγίου Ῥωμ. κράτους μετὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ βασιλείου τῶν Γερμανῶν (βλ. Ἀγ. Ῥωμ. κράτος). Ἐπωνομάσθη δὲ Ὁρνιθῆρας, διότι κατὰ τὴν παράδοσιν καθ' ἣν ὤραν ὁ Ἐδερχάρδος ἔστρεψεν αὐτῷ τὰ σμῆματα τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς, εὗρεν αὐτὸν ἀσχολούμενον εἰς τὴν θήραν ὀρνιθῶν.

Ἀπέθανε δὲ τῇ 930. — 2) Ἑρρίκος Β' ὁ ἐπικαλούμενος Ἀγιός, τρισεγγόνος τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Α', διαεγγόνος τοῦ αυτοκράτορος Ὁθωνος Α', ἐγγονος τοῦ δευτεροτάκου υἱοῦ τοῦ αυτοκράτορος τούτου Ἑρρίκου τοῦ γενόμενου δουκὸς τῆς Βαυαρίας, υἱὸς τοῦ Ἑρρίκου τοῦ καλουμένου Ἐριστὸς (Zänker). Ὁ ἦν, ἐγεννήθη τῇ 973 καὶ τῇ 995 ἐγένετο δούξ Βαυαρίας κληρονομήσας τὸ ἀξίωμα τοῦτο παρὰ τοῦ τότε ἀποθανόντος πατρὸς αὐτοῦ Ἑρρίκου τοῦ Ἐριστοῦ. Τῇ 1002 ἀποθανόντος τοῦ αυτοκράτορος Ὁθωνος Γ' ἔνευ τέκνων καὶ ἐκλιπόντος οὕτω τοῦ πρωτογενοῦς κλάδου τοῦ οἴκου τοῦ Ὁθωνος Α', ἡ κληρονομία τοῦ ἀξιώματος τοῦ δουκὸς τῆς Σαξωνίας περιήλθεν εἰς τὸν Ἑρρίκον, μετὰ τοῦ ἀξιώματος δὲ τούτου ἔλαβε καὶ τὸ αἰρετὸν ἀξίωμα τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως (εἰς δ' ἀπὸ τοῦ Ἑρρίκου τοῦ Α' ἐξελέγησαν οἱ ἡγεμόνες τοῦ Σαξωνικοῦ οἴκου) καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐστέρθη βασιλεὺς ἐν Μογουντία. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 1011, ὅποτε ἐσχίσθη ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτωρ, διεξήγαγε πολέμους ἐναντίον τῆς Πολωνίας καὶ τινὺν ἡγεμόνων τῆς ἡνὺ Ἰταλίας, μετὰ τινὰ δὲ ἔτη (1022) ἐπολέμησεν ἐπιτυχῶς καὶ κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ. Μετὰ δὲ τὴν εἰς Γερμανίαν ἐπιστροφήν μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1024) ἐπολέμησε κατὰ πολλῶν ἐπαναστατικῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων. Μετὰ τοῦ Ἑρρίκου Β' θανόντος ἔνευ κληρονόμου ἔξελιπεν ὁ βασιλικὸς καὶ αυτοκρατορικὸς οἶκος τοῦ Ἑρρίκου Α' καὶ Ὁθωνος Α'. Ἦτο δ' ὁ ἡγεμὼν οὗτος καὶ λίαν εὐσεβὴς. Ὡς ἐνδεξότατος αὐτοῦ ἔργον ἐθεώρει τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυσιν τῆς ἐπισκοπῆς Βαμβέργης, ἔνθεν ὠκοδόμησε καὶ τὸν μητροπολιτικὸν ναόν. Εἰς τοῦτον ἔδωκεν ὁ Πάπας (Βενέδικτος II') κατὰ τὴν χρίσιν τὸ χρυσοῦν μῆλον (ὡς σύμβολον τῆς παγκοσμίου ἀρχῆς τοῦ αυτοκράτορος). ὅπερ ἐγένετο ἐκ τῶν πολυτίμων λειμυλίων τοῦ Ἀγίου Ῥωμαϊκοῦ κράτους τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους. Ὁ τε Ἑρρίκος Β' καὶ ἡ ἀγνὴ τὴν παρθενίαν αὐτῆς διαφυλάξασα σύζυγος αὐτοῦ (Κουνιγόνδα κατετάχθησαν ἀπὸ τοῦ 1146 εἰς τὴν τάξιν τῶν ἁγίων τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας. — 3) Ἑρρίκος Γ' βασιλεὺς Γερμανίας καὶ αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀγ. Ῥώμ. κράτους, δεῦτερος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Σαλίων καλουμένων αὐτοκρατόρων (εἰς δὲ μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ Σαξωνικοῦ οἴκου περιήλθε δι' ἐκλογῆς καὶ ἔμεινε δι' ἐκλογῆς ἐπὶ 4 γενεὰς τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος), υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Κορράδου Β'. Ἐγεννήθη τῇ 1017, τῇ 1027 ἐγένετο δούξ Βαυαρίας, τῇ δὲ 1038 καὶ τῆς Σουαβίας. Τῇ 1039, ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς, ἐγένετο βασιλεὺς, μετὰ τινὰ δὲ ἔτη 1040 ἐσχίσθη αὐτοκράτωρ ἐν Ῥώμῃ. Ὁ Ἑρρίκος Γ' ὑπέβηεν εἰς τῶν ἰσχυροτάτων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων. Οὐ μόνον τοὺς ἐν Γερμανίᾳ

δοστροποῦντας πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἡγεμόνας ἐδάμασε καὶ πανταχοῦ ἐστέρωσε τὸ κράτος καὶ κατέστησε σεβαστὴν τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἔκτος τῶν ὁρίων τοῦ Γερμαν. κράτους ἀνεμίσθη εἰς τὰ πράγματα τῆς Οὐγγαρίας καὶ πρῶτον καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος τούτου οἱ Οὐγγροι κατέστησαν ὑποταγεῖς τῇ Γερμανικῇ κρατεί. Ἀλλὰ τὴν ἰσχύϊν καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐδείξεν ὁ Ἑρρίκος Γ' ἰδίως ἐν Ἰταλίᾳ. Ἰνταῦθα ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς Ἑρρίκου Β' εἶχε καταπέσει τὸ κύρος τῆς αυτοκρατορικῆς ἀρχῆς. Ὁ νέμος δ' πρὸ πολλοῦ ἰσχυρὸν, ὑπὸ δὲ τοῦ Ὁθωνος Α' νέον λαβὼν κύρος καθ' ὃν ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπικύρωσις τῆς ἐκλογῆς τῶν παπῶν ἦτο ἀπαραίτητος, εἶχε περιέλθει εἰς ἀχρησίαν, τρεῖς δὲ παπαι καθ' ὃν χρόνον ὁ αὐτοκράτωρ ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν (1048), ἐκλεγέντες ὑπὸ διαφόρων κομμάντων, ἐν τρισὶ διαφόροις ἐκκλησιαστικῆς Ῥώμης εἶχον στήσαι τοὺς θρόνους αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος διὰ συνόδου ἦν συνεκάλεσεν ἐν Σουτρίῳ ἔπαυσε καὶ τοὺς τρεῖς καὶ ἐνήργησε τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὑποδειχθέντος ἐπισκοπ. Βαμβέργης Σουδγέρσου, ὅστις ὡς πάπας ἔλαβε τὸ ὄνομα Κλήμης Β'. Οὗτος δ' ἔχρισεν τὸν αὐτοκράτορα. Καὶ ὡς διάδοχοι δὲ τοῦ Κλήμεντος Β' ἐξελέγησαν οἱ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὑποδειχθέντες Ὁ Ἑρρίκος Γ' ἀνανέωσε τὸν προμνημονευθέντα νόμον περὶ τῆς ἐπικυρωσιως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πάπα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ ἐπὶ γενναϊότητι χαρκτηῖρος, εὐσταθεῖα καὶ ἀνδρεία τοσοῦτον φημιζόμενος αὐτοκράτωρ Ἑρρίκος Γ' ἐτελεύτησε τῇ 1050, τὸ 39 ἔτος ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δόξης τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. — 4) Ἑρρίκος Δ' υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἑρρίκου Γ'. Ἐγεννήθη τῇ 1050, καὶ ἦτο μόλις ἑξαετής καθ' ὃν χρόνον ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς κατέλιπεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν τῆς Γερμανίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς ὁ ἀνηλὴς ἡγεμὼν διατέλει ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρός Ἀγνῆς, ἀλλὰ ὑστὲρ 3 ἔτη ἦτοι τῇ 1062 ἐπὶ τρία ἔτη κηδεμόνες τοῦ παιδὸς κατέστησαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κολωνίας (Ἀννών) καὶ ὁ τῆς Βρέμης Ἀδόλφερτος. Τῇ 1065 ὁ νεαρὸς ἡγεμὼν ἐκηρύχθη ἐνήλις. Οἱ ἡγεμόνες τῶν διαφόρων Γερμανικῶν χωρῶν, οὓς εἶχε δαμάσει καὶ πεπεινώσει ὁ Ἑρρίκος Γ' καταστήσας αὐτοῖς πραγματικῶς αἰσθητὸν τὸ κύρος τῆς ἀρχῆς, ἐξήγγησαν νῦν ἐπωρληθῆσαι τὴν περιστάσιν ἵνα ἀναλαβῶσι τὴν προτίμειν αὐτῶν δύναμιν καὶ ἐλευθερίαν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐχθρικῶς διακειμένων τῷ Ἑρρίκῳ Γερμανῶν ἡγεμόνων οἱ ἀπηνέστατοι ἦσαν οἱ τῆς Σαξωνίας, μισοῦντες ἀνεκθεῖν τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Σαλίου οἴκου ὡς περιβαλλομένους τὴν πρότερον εἰς Σαξωνίαν ἡγεμόνας ἀνήκουσαν βασιλικὴν ἀρχήν. Τοῦ μίσους τούτου κατέστη σφοδρότερον ἄφροτος ὁ Ἑρρίκος Δ', ἵνα καταστήσῃ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ πραγματικωτέραν ἐν

ταῖς Σαξωνικαῖς χώραις ἔδρυσεν ἐν ταύταις πληθὺν πυργῶν βασιλικῶν, ἐν οἷς συχνὰς ἐπέλειτο τὰς διατριβὰς ἐπιδιδύμων τοὺς κατοικοῦς τῶν χωρῶν διὰ τῶν θάπνων τῆς βασιλικῆς διατριβῆς, συνέλαβε δὲ καὶ ἐρυλακίσε τὸν ἰσχυρὸν Σάξωνα ἡγεμόνα Μάγνον. Ἀλλ' ὅτε ἄλλοι Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἐπανεστήσαν κατὰ τοῦ Ἑρρίκου, οὗτος οὐ μόνον τὸν Μάγνον ἀπέλυσε, ἀλλὰ καὶ ἀνέλαβε τὴν ταπεινωτικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κατεδαφίσῃ πάντας τοὺς ἐν Σαξωνικαῖς χώραις ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντας πύργους (1073). Ἀλλ' οἱ Σάξωνες ἐπηρμένον νῦν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐνδοτικότητι καὶ ταπεινώσει τοῦ Ἑρρίκου δὲν ἠρκέσθησαν μόνον νὰ καταδικάζωσι τοὺς πύργους, ἀλλ' ἐν τῇ κατεδαφίσει τοῦ πύργου Χάρτςβουργ, τοῦ προτιγλοῦς τούτου ἐνδοτικῆτος τοῦ Ἑρρίκου, ἐν ᾧ ἦσαν τοῖσι Μάγνοι οἱ ἀδελφοὶ καὶ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ἀσεβέστατα φερόμενοι οὐ μόνον τὰ ἱερὰ κατέστρεψαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀστέων τῶν τεθνεώτων ἐξέβαψαν. Τότε ὁ Ἑρρίκος ἐπῆλθε πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀσεδῶν ὑποτελῶν καὶ νικῆσας αὐτοὺς κατὰ κράτος (1075) ἐτιμώρησε τοὺς ἀσεβήσαντας καὶ δι' αὐτῶν δρῶν ὑποταγῆς ἐστερέωσε τὸ κράτος αὐτοῦ ἐν ταῖς Σαξωνικαῖς χώραις. Ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία αὕτη δὲν ἦτο διαρκής, διότι ὁ Ἑρρίκος μετ' ὀλίγον περιήλθεν εἰς δολοφονίαν ἐρίδα πρὸς τὸν περιώνυμον Πάπαν Γρηγόριον Ζ' (βλ. λ.) ἐνεκα τοῦ ζητήματος τῆς περιβολῆς ἡτοῦ τοῦ δικαιοῦτος, ὅπερ εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἐν Γερμανίᾳ ἵνα τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας τοὺς ἔχοντας καὶ φεουδαλικὴν ἀρχὴν καὶ ὄντας οὕτω ὑποτελεῖς τοῦ κράτους περιβολῆς διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς κοσμικῆς αὐτῶν ἐξουσίας διδῶν αὐτοῖς διατάξιον καὶ ράβδον ὡς σύμβολα τῆς ἀρχῆς. Τὸ δικαίωμα τούτου τὸ βασιλεὺς ἤθελε νὰ καταλύσῃ ὁ Γρηγόριος Ζ'. Οἱ πολυάριθμοι ἐν Γερμανίᾳ ἐχθροὶ τοῦ Ἑρρίκου ἡγεμόνες ἐπαρκελόμενοι νῦν τὴν πρὸς τὸν Πάπαν διένεξιν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ παρεστήσαν πρὸς τοῦ βήματος τοῦ ἄκρου ἀρχιερέως ὡς κατήγγελοι τοῦ βασιλέως. Τούτο ἔδωκε τῇ φιλοδοξίᾳ ἀλλὰ καὶ μεγαλεπήβολῳ Γρηγόριῳ Ζ' τὴν εὐπρόσδεκτον ἀφορμὴν νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ὑπέρτατος κριτὴς βασιλέων καὶ ἡγεμόνων καὶ νὰ καλέσῃ τὸν Ἑρρίκον εἰς ἀπολογία πρὸς τοῦ βήματος αὐτοῦ. Ἀλλ' αὐτοὺς οὐ μόνον δὲν ὑπήκουσε τῷ Πάπᾳ, ἀλλὰ καὶ συγκαλέσας ἐν Οὐρμυκίᾳ σύνοδον τοπικῇν Γερμανίων ἐπισκόπων (τῇ 1076) καθήρεσε διὰ ταύτης τὸν Πάπαν. Ἀλλὰ τότε ὁ Γρηγόριος συγκαλέσας καὶ αὐτὸς σύνοδον ἐν Ρώμῃ ἀνεθεμάτισε διὰ ταύτης πάντας τοὺς ἱεράρχας τοὺς συνασσομένους τῷ Ἑρρίκῳ, ἀνεθεμάτισε δὲ καὶ τὸν Ἑρρίκον καὶ ἀπέβαλε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα δοθέντος ὅρκου τῆς πίστεως. Τότε πολλοὶ ἡγεμόνες Γερμανοί, (ἀλλ' ὀλίγοι ἐπίσκοποι), οἱ ἐχθρικῶς διακαίμενοι τῷ Ἑρ-

ρίκῳ, συντασσόμενοι τῷ Πάπᾳ συνήλθον ἐν Τρεβήροις καὶ ἐκήρυξαν τῷ βασιλεὶ ὅτι, ἀν μὴ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἤθελεν ἀπολυθῇ τοῦ ἀναθεμάτου, ἐμελλε νὰ παύσῃ τοῦ νὰ εἶνε βασιλεὺς, ἐπέτασαν δ' αὐτῷ ἵνα καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ταύτης ἀποχωρήσῃ εἰς τὴν Σπύραν, μένων ἐνταῦθα ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης ἑωτοῦ ὁ ἀναμενόμενος εἰς Γερμανίαν Πάπας ἐλθὼν εἰς Αὐγούστην τῆς Βαυαρίας, ἐκδῶν τὴν δικαστικὴν ἐτυμωγορίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γενομένης κατ' αὐτοῦ πρὸς τοῦ βήματος τοῦ Πάπα κατηγορίας. Ἀπέναντι τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τῶν ἡγεμόνων ὁ Ἑρρίκος, καίπερ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἡγεμόνας τινὰς καὶ πολλοὺς ἐπισκόπους καὶ τὰς ἐλευθέρους ἡ αυτοκρατορικὰς πόλεις, οὐχ ἤτιον ἐδειλιάσει καὶ ἔσπευσε νὰ ἐξελίσσῃ τὸν Πάπαν. Πρὸς τούτο δὲ ἐν μέσῳ χειμῶνος ὁριμυτάτου μετέβη εἰς Ἰταλίαν διὰ τῶν Σαβείνων Ἀλπεων ἀκολουθούμενος μόνον ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τοῦ μικροῦ υἱοῦ καὶ ὑπὸ ἐνὸς ὑπηρέτου. Ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ ἐχαιρετίσθη μετὰ χαρῆς ὑπὸ τῶν λαοφρόνων ἡγεμόνων τῆς ἡμετέρας Ἰταλίας οἵτινες ἐζήτουν νὰ συμμάχησιν μετ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Πάπα, αὐτὸς δὲ ὁ Πάπας μυνθάνων τὴν εἰς Ἰταλίαν κἀλθον τοῦ Ἑρρίκου εἶχεν ἀπέλθῃ ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἵνα ἀσφαλίσῃ ἐν τῷ ὄχυρῳ Πύργῳ τῆς Κανόσσης, τοῦ ὁποῦ ἡ δέσποιν (ἡ μηρικιανὴ Ματθίλδη) ἦτο συγγενὴς τοῦ Ἑρρίκου, ἀλλὰ καὶ φίλη τοῦ Πάπα. Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν Γερμανίᾳ πράγματα, οὐχὶ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα οὐχὶ διὰ πόλεμον, ἀλλὰ διὰ μετάνοιαν καὶ αἰτησιν συγγνώμης, ἐνεφανίσθη πρὸς τοῦ φρουρίου Κανόσσης ἐν πάτῃ ταπεινώσει, ἄοπλος καὶ ἱκέτης. Τὸν οὕτω προσελθόντα βασιλέα ὁ Πάπας ὑπέβαλεν εἰς αὐστηράν ποιήν μετάνοιαν καὶ Ἑρρίκος ἀπαχθίε: εἰς τὸν γῶρον τὸν μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου περιδύλου τοῦ διὰ τριῶν τειχῶν περιβεβλημένου φρουρίου ἔμεινεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐνταῦθα περιβεβλημένος ἐσθλῇ μετάνοιᾳ, ἀσκητῆς καὶ ἀνυπόδουτος, γευόμενος μόνον τροφῆς νηστειοῦ, καὶ ταῦτα ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ χειμῶνος, κατὰ Φεβρουάριον μῆνα (τῇ 1077). Ἰνὰ τὴν ἀρέσειαν πρὸς τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τοῦ Πάπα. Ὁ Πάπας ἐξελίσσῃ καὶ ἀπολύσας τὸν οὕτω ταπεινωθέντα βασιλέα τῶν Γερμανῶν τοῦ ἀναθεμάτου ἐδίδετο αὐτὸν πάλιν εἰς τὸν κἀλπον τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐπεφύλαξεν ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα νὰ δικάσῃ ὑστερον τὸν Ἑρρίκον διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας καὶ νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ μόλις ὁ Ἑρρίκος ἀπελθὼν τῆς Κανόσσης ὤρθη ἐν Λομβαρδίᾳ καὶ συνήχθησαν περὶ αὐτὸν οἱ εὐγενεῖς τῆς Λομβαρδίας παρόρμωντες εἰς ἐκδικήσιν κατὰ τοῦ Πάπα. Καὶ ἤτο ἡ δὲ ὁ Ἑρρίκος ἐν δυνάμει τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς ἔτοιμος νὰ τιμωρήτῃ τὸν Πάπαν, ὅποτε ἤκουσεν ὅτι οἱ ἐν Γερμανίᾳ ἐχ-

θρικήως διακείμενοι πρὸς αὐτὸν ἡγεμόνας καθαιρέσαντες αὐτὸν μετὰ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἀναχώρησιν ἐξέλεξαν ὡς βασιλεῖα τὸν Ροδόλφον τὸν δούκα τῆς Σουηβίας. Τοῦτο ἠγάπησε τὸν Ἑρρίκον νὰ ἐπιστρέψῃ ταχέως εἰς Γερμανίαν, ἔνθα ὀλίγοι μὲν ἡγεμόνες, ἀλλὰ πολλοὶ ἐπισκοποὶ καὶ αἱ αὐτοκρατορικαὶ καλούμεναι πόλεις ἦσαν, ὡς εἴπομεν, κεκρυμμένοι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Ἑρρίκου. Ἐντεῦθεν προέκυψεν ἐμφύλιος ἐν Γερμανίᾳ πόλεμος, καθ' ὃν ἐν τινὶ μάχῃ ἐπληρώθη θάνασιμος ὁ Ροδόλφος (1080), μετὰ δὲ τὸν τούτου θάνατον ἐδαμιάσθησαν καὶ οἱ κυριώτατοι τῶν ἀρχηγῶν τῆς κατὰ τοῦ Ἑρρίκου στάσεως, ὁ Λεοπόλδος τῆς Αὐστρίας (τῆς μαρκιονίας δηλονότι τῆς Αὐστρίας, βλ. Αὐστρία) καὶ ὁ Οὐέλφος τῆς Βαυαρίας, καὶ καθυρέθησαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν. Ἐκρηγνύσας οὕτω τοὺς Γερμανοὺς ὁ Ἑρρίκος ἐπεχείρησε στρατεῖαν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, ἵνα τιμωρήσῃ τὸν Γρηγόριον Ζ' καὶ καταλάβῃ τὴν Ῥώμην ἐγκαθιδρύσας ἐν αὐτῇ ὡς Πάπαν τὸν ὑπὸ συνόδου τινὲς ἐν Βριξία ἐκλεγέντα νέον Πάπαν Κλήμεντα Γ'. Ὁ αὐτὸς καὶ ἐχρίσθη αὐτοκράτωρ. Ἀλλ' ὁ Γρηγόριος δὲν κατέλιπε τὴν Ῥώμην, ἀλλὰ κατέφυγεν εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου, ὁπόθεν ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ τὸν ἰσχυρὸν Νορμανδὸν ἡγεμόνα τῆς κάτω Ἰταλίας Ροβέρτον Γουακάρδον, ὅστις πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀναγνωριθῆναι ὑπὸ τῆς Παπικῆς ἀρχῆς ὡς ὑποτελὲς αὐτῇ δοῦς Καλαβρίας. Ὁ Γρηγόριος ἐλευθερωθεὶς οὕτω διὰ τῶν ἀνδρείων Νορμανδῶν μετέβη μετὰ τούτων εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἔνθα διέτριβεν καὶ ἐτελεύτησε μετὰ τινα εἴτη ἐν Σαλέρνῳ (1085). Ἀλλ' οἱ τοῦ Πάπα Γρηγορίου διάδοχοι Βίκτωρ Γ' καὶ Οὐρβανὸς Γ', ἐκ τῆς κάτω Ἰταλίας, ἔνθα ἔμεινον, ἀνενέωσαν ἀλλήλοδιαδόχως τὸν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀφορισμὸν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Γερμανίᾳ ὑποτελόμενοι ἐχθροὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐκρηγνύθησαν αὐθις κατ' αὐτοῦ καὶ ἐξέλεξαν νέον βασιλεῖα (τὸν Ἑρμάννον τοῦ Λουξεμβούργου). Ἄν καὶ αὐτὸς ἀπέθανε μετ' ὀλίγον (1088), ἐν τούτοις αἱ ἐχθροὶ τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ἀπῆλθον. Ἐν Ἰταλίᾳ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βικτωρος Γ' καὶ τοῦ διαδεχόμενου αὐτὸν Οὐρβανοῦ Β' ὁ τοῦ Οὐρβανοῦ διάδοχος Πασχάλης Β' ἐξηκολούθησε τὸν ἀγῶνα. Οἱ δὲ ἐν Γερμανίᾳ ἐχθροὶ τοῦ αὐτοκράτορος προσέλαβον ὡς βυρβόυς καὶ συμμάχους αὐτοὺς τοὺς υἱοὺς τοῦ αὐτοκράτορος. Τούτων ὁ πρωτότοκος Κορράδος ἀπέστη μὲν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἀπέθανε (1101) πρὶν διαπράξῃ τι. Ἀλλὰ τότε ἀπέστη ὁ δευτερότοκος υἱὸς Ἑρρίκος, ὁ ἀνεβίβη καὶ ἀσυνειδήτως υἱὸς συλλαβὼν τὸν πατέρα διὰ προδοσίας ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐν Μογουντία συγκροτηθεῖσαν τῶν ἡγεμόνων συνέλευσιν, ἥτις ἐκῆρυξε τὸν Ἑρρίκον ἐκπτωτον τῆς ἀρχῆς, τρεῖς δὲ ἐπίσκοποι ἐν τῇ συνελεύσει

ἀπέσπασαν βιαίως ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τὰ σήματα τῆς ἀρχῆς. Ὁ δυστυχὲς ἐκπτωτος αὐτοκράτωρ ἔζησεν ἐπὶ τινα χρόνον περιορισμένος ἐν Ἰγγελχάιμ. Ἀποθρῶν δ' ὑστερον κατὰ παρόρησιν φίλων τινῶν εὗρεν ὀλίγους ἡγεμόνας μείναντας εἰς φίλους καὶ πιστοὺς αὐτῷ. Ἐντεῦθεν νέος προήλθεν ἐμφύλιος ἐν Γερμανίᾳ πόλεμος μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁ πόλεμος αὐτὸς λάθῃ πέρας ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν ἐτελεύτησεν ὁ Ἑρρίκος (1106) — 5. Ἑρρίκος Β', υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐγεννήθη τῷ 1081 καὶ τῷ 1105 συνενωθεὶς μετὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐπολέμησε κατὰ τούτου διεδέχθητο δ' αὐτὸν ἀποθανόντα τὸ ἐπόμενον ἔτος (1106). Μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν ἠναγκάσθη δι' ὀλίγης σχεδὸν τῆς βασιλείας νὰ πελάσῃ τὸ μὲν πρὸς τοὺς ἀνθιταμένους τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ ἡγεμόνας, τὸ δὲ ἐναντὶν τοῦ Πάπα, ἐξακολουθῶν τὸν ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἀρξάμενον ἀγῶνα. Ἐπειδὴ ὁ Πάπας Πασχάλης Β' ἀνενέωσε διὰ τινος συνόδου συγκροτήσεως ἐν Τρικαστίῳ (Τριῶ, Troyes), τὰς περὶ τῆς Περιβολῆς (βλ. Ἑρρίκος Δ') διατάξεις τοῦ Γρηγορίου Ζ', ὁ Ἑρρίκος ἀφοῦ ἐδάμασε (τῷ 1110) τοὺς ἀπειθοῦντας αὐτῷ ἡγεμόνας, ἐστράτευσε κατὰ τῆς Ῥώμης (1110—11) καὶ συλλαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Πάπαν ἠναγκάσεν αὐτὸν ν' ἀναγνωρίσῃ πανηγυρικῶς καὶ ἐπισήμως τὰ δικαιώματα τοῦ αὐτοκράτορος ὡς πρὸς τὴν Περιβολήν, ἐχρίσθη δ' αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πάπα. Ἀλλ' ἡ παραχώρησις αὐτῇ ἐξήγειρε νῦν τὴν δυσανεκσίαν τῶν ἐπισκόπων καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Οὐιέννης (τῆς παρὰ τὸν Ροδανὸν ἐν τῇ σημερινῇ Γαλλίᾳ Biennne, Vienna τῶν Ῥωμαίων) Γουλιέλμου, καί περ συγγενὲς ὢν τῷ Ἑρρίκῳ, ἐξέδωκεν ἀφορισμὸν κατ' αὐτοῦ (ὁ Πάπας Πασχάλης Β' πρὸς ταῖς ἄλλαις παραχωρήσεις εἶχεν ὑποσχεθῆναι νὰ μὴ ἐκδώσῃ ποτὲ ἀφορισμὸν κατὰ τοῦ Ἑρρίκου). Ὁ αὐτὸς δὲ Γουλιέλμος γυνόμενος μετὰ τινα εἴτη (1119) Πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Καλιξτῶ Β' ἀνενέωσε τὸν ἀφορισμὸν, καθέσας ἐν τῷ μεταξύ ἀποθανούσης τῆς μαρκιονίδος Μαθιλδῆς (περὶ τῆς ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς περὶ Ἑρρίκου Δ') τὰς κτήσεις αὐτῆς ἐνῷ αὐταὶ ὑπὸ τῆς Μαθιλδῆς εἶχον καταλειφθῆ τῇ Παπικῇ ἐξῆς, κατέλαβεν ὁ Ἑρρίκος ὡς συγγενὲς τῆς ἀποθανούσης. Ἀλλ' αἱ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Πάπα ἐριδὲς διηρυγνύθησαν ἐπὶ τέλους καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἀπέδωκε τὴν καταληρθεῖσαν χώραν, ὁ δὲ Πάπας συνηκολούθησε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐν Οὐρματίᾳ τὴν περίφημον Καλιξτινὴν καλουμένην σύμβασιν, ἥτις μετὰ τινῶν τροποποιήσεων ἀπατέλεσε διεκδικῶν καὶ ἀποτελεῖ ἐν τὴν διημελιῶν τῆς Γερμανικῆς ἐκκλησίας νόμον ἀπέναντι τῆς Ῥώμης. Κατὰ τὴν σύμβασιν ταύτην οἱ ἐπίσκοποι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἱ ἡγούμενοι τῶν Μονῶν ἔδει νὰ ἐκλέγωνται

ὕπὸ τοῦ ἀνήκοντος εἰς αὐτὰς κλήρου, τῆς μὲν ἐκκλησιαστικῆς ἐπικυρώσεως ἀφιεμένης τῷ Πάπῃ, τῆς δὲ πολιτικῆς (διὰ τοὺς ἐπισκόπους ἢ ἡγεμένους τοὺς ἔχοντας τιμάρια καὶ ἀποδύνας νομισμὴν ἐξουσίαν) γινεμένης διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος περὶ τοῦ αὐτοῦ. Πρὸ τῆς συνομολογήσεως τῆς συμβάσεως ταύτης ὁ Ἑρρίκος Η' περιῆλθε τὸ δεύτερον εἰς πολέμους πρὸς τοὺς ἐν Γερμανίᾳ ὑποτελεῖς, οἵτινες ἐξηκολούθησαν τὴν δύναμιν τοῦ κράτους καὶ ἀπέναντι τῶν ἐξωτερικῶν πολέμων. Διὰ τοῦτο καὶ εἰ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας πόλεμος τοῦ ἡγεμόνος τούτου ὑπῆρξεν ἀτυχεῖς. Ὁ Ἑρρίκος Ε' ἐτελεύτησε τῷ 1125, μετ' αὐτοῦ δὲ ἀπαιτός θανόντος ἐξέλειπεν ὁ οἶκος τῶν Σαλίων αὐτοκρατόρων. — 6) Ἑρρίκος ΣΤ', βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, αὐτοκράτωρ τοῦ ἁγίου Ρωμαϊκοῦ κράτους. ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ὀυγενσταύφεν, υἱὸς τοῦ Φρειδερίκου Α' τοῦ Βαρβαρόσσα, τοῦ πρώτου ἐκ τοῦ οἴκου τούτου αὐτοκράτορος. Ὁ Ἑρρίκος ἐγεννήθη τῷ 1165, τῷ 1186 συνεζεύχθη μετὰ τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς καὶ κληρονόμου τοῦ Νορμανδοῦ βασιλεῦς τῆς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν Γουλιέλμου Κ', τῷ 1189 διωρίσθη Ἐπιτροπὸς τοῦ κράτους, τῷ 1190 ἀποθανόντα τὸν πατέρα αὐτοῦ διαδέχεται ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ἀξιώματι καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐχοίσθη ὡς αὐτοκράτωρ ἐν Ρώμῃ. Ἐπειδὴ δὲ δύο ἔτη πρότερον (1189) εἶχεν ἀποθανεῖ ὁ βασιλεὺς τῶν δυο Σικελιῶν Γουλιέλμος Κ', ὁ Ἑρρίκος ὡς σύζυγος τῆς μόνης κληρονόμου Κωνσταντίας καθίστατο κύριος τοῦ βασιλείου τούτου, ὅπερ περιήρχετο οὕτω εἰς τὴν Ὀυγενσταύφινικὸν οἶκον. Ἀλλ' ὁ λαὸς ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ ἀνεγνώρισεν ὡς βασιλεῖα τὸν Νορμανδὸν πρίγκηπα Ταγκρέδου καταγόμενον ἐκ τοῦ βασιλικῆς οἴκου οὐχὶ διὰ νομίμου γάμου. Ἐντέλλεν ὁ Ἑρρίκος ΣΤ' ἡναγκάσθη νὰ διεξάγῃ μέχρι τοῦ 1194 δεινὴν ἀγῶνα κατὰ τὴν ἐπαχύν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ Ἀρσὺ δὲ ἀπέθανεν αὐτός, ὁ Ἑρρίκος τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ συλλαβὼν αἰχμάλωτον ἐτύφλωσεν, τὴν δὲ χήραν καὶ τὴν θυγατέρα ἐκλείπεν εἰς μοναστήριον, οὕτω δὲ κατώρθωσε νὰ στερεώσῃ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. Ὁ Ἑρρίκος ΣΤ' ἐξήχησε νὰ κατατίσῃ κληρονομικὰ ἐν τῇ οἰκῇ αὐτοῦ τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῆς Γερμανίας καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος. Ἀλλ' αἱ πρὸς τοῦτο προσπάθειαι αὐτοῦ ὡς μόνον ἀποτέλεσμα ἔσχον τὴν κατὰ τὸ 1196 ἐκλογὴν τοῦ διαδοῦς υἱοῦ αὐτοῦ Φρειδερίκου ὡς διαδόχου. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐτελεύτησεν ὁ Ἑρρίκος δηλητηρηθεὶς, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ γυναικὸς Κωνσταντίας. Ὁ γυναικὸς κατὰ τοῦ συζύγου δι' ὅσας ἐπραξεν αὐτὸς ὡμότητας ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ ἐναντίον τοῦ Νορμανδικοῦ λαοῦ. — 7) Ἑρρίκος Ζ', βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, αὐτοκράτωρ Γουέλπος, κρηγὴς τοῦ Λουξεμβουργικοῦ καλοῦ

μένου αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, υἱὸς τοῦ κόμητος τοῦ ἐκ Λουξεμβουργοῦ Ἑρρίκου Β'. Ἐγεννήθη τῷ 1262, τῷ 1308 ἐξέλεγε βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, τῷ δὲ 1312 ἐχοίσθη αὐτοκράτωρ ἐν Ρώμῃ. Διὰ τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἑρρίκου Ζ' μετὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ κληρονόμου τοῦ βασιλεῦς τῆς Βοημίας Οὐενσελάου ὁ Λουξεμβουργικὸς οἶκος ἔλαβε τὸ βασιλεῖον τῆς Βοημίας καὶ ἐγένετο ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων ἐν τῇ Γερμανικῇ κράτει ἡγεμονικῶν οἰκῶν. Ὁ Ἑρρίκος Ζ' ἡναγκάσθη ν' ἀποκαταστήσῃ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ τὸ πρὸ πολλοῦ ἔκπεσον κύριον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος, πωτηριχθεὶς θερμῶς ὑπὸ τῶν Γιδελλάνων (βλ. λ.) ἡτοῦ τῶν αὐτοκρατορικῶν τῆς Ἰταλίας ἐναντίον τῶν Οὐέλφων (βλ. λ.), πολλὰς καταβάλων τότε στάσεις καὶ διὰ τῶν δόλων γενόμενος κύριος τῆς Ρώμης (1312). Ἀλλ' ὁ μετ' ὀλίγον κατὰ τὴν Ἰταλικὴν ταύτην ἀκριβῶς στρατείαν ἐπελθὼν (1313) ἀπροσδόκητος θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος ἐματαιώσε τοὺς κηπούς τῶν περὶ Ἰταλίας ἀγῶνων αὐτοῦ. — 8) Μεταξὺ τῶν Γερμανῶν βασιλέων συναρμύεται καὶ ὁ Ἑρρίκος Ράσπε, ὁ Λανδγράβος (βλ. λ.) τῆς Θουριγγίας, υἱὸς τοῦ Λανδγράφου Ἑρμάννου Α' ἐκλεγείς τῷ 1246 βασιλεὺς Γερμανίας ὑπὸ τῆς κληρικῆς μερίδος τῶν ἐκλεκτόρων ὡς ἀντίπαλος τοῦ Φρειδερίκου Β' υἱοῦ τοῦ Ἑρρίκου ΣΤ' (βλ. λ.). Ἡ ἀρχὴ τοῦ Ἑρρίκου Ράσπε, ὡς ἀναγνωρίζουμένη μόνον ὑπὸ μερίδος τινὸς τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους, διήρκεισε δύο μόνον ἔτη, διότι τῷ 1248 ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Φρειδερίκου Β' Κορράδου ἐτελεύτησεν ἐκ τῶν πληγῶν, ἃς ἔλαβεν ἐν τῇ μάχῃ.

Πλὴν τῶν εἰρημνίων αὐτοκρατόρων ἄλλοι ὁπωσούν ὀνομαστὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γερμανίας ἡγεμόνες ἢ ἡγεμονόπαιδες φέροντες τὸ ὄνομα Ἑρρίκος εἰσὶν οἱ ἐπόμενοι: 1) Ἑρρίκος ὁ Λέων, δούξ Βουαρίας καὶ Σαξωνίας, υἱὸς τοῦ Ἑρρίκου τοῦ Ὑπερβάνου. Ἐγεννήθη τῷ 1129, τῷ 1142 ἔλαβε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Κορράδου Γ' τὴν Σαξωνίαν. ἦτις ἦτο μὲν κτήσις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀλλ' εἶχεν ἀκριβεθῇ ἀπὸ τούτου ὡς προγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Καὶ τὴν Βουαρίαν ἀνήκουσαν τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἀπέβηκε (τῷ 1156) τῷ υἱῷ ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Α'. Οὕτω δὲ ὁ Ἑρρίκος γενόμενος κύριος μεγάλου κράτους ἡνέχθη αὐτὸ ἐπὶ μάλλον διὰ νέων κτήσεων καὶ ἐξέτεινε τὸ κράτος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου. Οὗτος ἔδρασε τὴν ὑπερίαν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν (βλ. λ.) πόλεων διαπρέψαν Λουδοβίκῳ. Τῷ 1172 ἐπεχείρησε σταυροφορίαν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους. Ἀλλὰ τῷ 1176 ἀρνήθει τῷ αὐτοκράτορι Φρειδερίκῳ τὴν ἀφαιλούμενην ἐπισκοπίαν ἐν τῇ ταύτῃ κατὰ τῆς Ἰταλικῆς στρατείᾳ, προεγράφη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐκνήρυχθη ἐκπτώσις τῆς ἀρχῆς

αυτοῦ (1180). Διὰ τῆς μετὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑποταγῆς ἐπέτυχε τὴν ἀποδοσὶν μικροῦ τινος μέρους τῶν ἰσχυαίων αὐτοῦ κτήσεις, καὶ ἐζησεν ἐπὶ τινὰ ἔτη ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς ἐξορίστας. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του (1189 καὶ 1191) ἐπανεστῆ ἐπανεπιλημμένως κατὰ τοῦ αυτοκράτορος, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἐτελεύτησε τῷ 1195. — 2) Ἐρρίκος τῆς Βρουνοβίχης, σύγχρονος τοῦ Λουθήρου καὶ ἐχθρὸς ἐκτοτε καὶ τῆς Σμαλκαλδικῆς τῶν Προτεσταντῶν ἡγεμόνων ἐνώσιος (βλ. λ. Σμαλκαδική). Κατὰ τοῦτου ὁ Λουθήρος ἔγραψε διατριβὴν (Wider Hanns Worst). — 3) Ἐρρίκος πρίγκηψ τῆς Πρωσίας, ἀδελφὸς τοῦ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου τῆς Πρωσίας, υἱὸς τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου Α', ἐγεννήθη τῷ 1726, ἐτελεύτησε τῷ 1802. Ἠκολούθησεν εἰς πολλὰς στρατείας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ μετέσχε πολλῶν μαχῶν μαχόμενος ἀνδρείως ἐν τοῖς σιλεσιακοῖς πολέμοις (ἰδίως τῆς μαχῆς τοῦ Ρόσβαχ καὶ τῆς τοῦ Κούνερσдорφ). — 4) Ἐρρίκος (Ἀλέξερτος Γουλιέλμος) πρίγκηψ τῆς Πρωσίας, υἱὸς τοῦ Γερμανοῦ αυτοκράτορος Φρειδερίκου Γ' καὶ τῆς αυτοκράτειρας Βικτωρίας Ἀδελαιδῆς, ἀδελφὸς τοῦ αυτοκράτορος Γουλιέλμου Β' καὶ τῆς πρίγκηπισσας τῆς Ἑλλάδος Σοφίας. Ἐγεννήθη τῷ 1862, πρωίμως δ' εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναυτικοῦ, ἐνθα νῦν εἶνε ναύαρχος. Τῷ 1888 συνεζεύχθη μετὰ τῆς ἐξαδέλφης αὐτοῦ Εἰρήνης (πρίγκηπισσας τῆς Ἑσθίας) τῷ δὲ 1889 ἐπεσκέφη τὰς Ἀθήνας παρευρεθείς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς αυτοκράτορος Γουλιέλμου Β' εἰς τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Σοφίας μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου.

β') τῆς Γ' α λ λ ι α ς 1) Ἐρρίκος Α' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, τρίτος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Καπετιδῶν, ἑγγονος τοῦ Οὐγγωνος Καπέτου, ἀρχηγέτου τοῦ οἴκου καὶ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ροβέρτου Α' υἱοῦ τοῦ Καπέτου. Ἐγεννήθη τῷ 1005 καὶ μετὰ τὸν πρώτον θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ ἐκηρύχθη διάδοχος καὶ συμβασιλεὺς τῷ πατρί, διότι οὕτω συνείθισον πράττωσιν οἱ πρώτοι Καπετιδοὶ ἵνα ἐξασφαλίσωσι τὸν θρόνον εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. Ἀποθνήσκοντος τῷ 1031 τοῦ πατρὸς ὁ Ἐρρίκος ἐμείνε μόνος κύριος τοῦ Κράτους καὶ ἐκυβέρνησεν αὐτὸ ἀσθενῶς, ὅπως πάντες οἱ πρώτοι Καπετιδοὶ, παλαιῶν διηγεσθῶς κατὰ τὰν στάσεων ἰσχυρῶν φεουδαρχῶν καὶ ἄλλων ἐσωτερικῶν ἐρίων ἐν μέτῳ ἀναρχίας καὶ μεγάλης βαρβαρότητος. Ὁ Ἐ. ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῆς Πρωσίας Ἱερολαύου Α', ἐξ ἧς ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς καὶ διάδοχος ὁ Φίλιππος Α'. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ 1060. — 2) Ἐρρίκος Β' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, υἱὸς τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου Α' καὶ τῆς πρίγκηπισσας Κλαυδίας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου ΙΒ' τοῦ Αὐρηλιανοῦ. Ἐγεννήθη τῷ

1518, τῷ 1538 συνεζεύχθη μετὰ τῆς περιδοῦτου Λίκατερίνης τῶν Μεδίκων καὶ τῷ 1547 ἀποθνήσκοντα τὸν πατέρα διεδέξατο εἰς τὸν γαλλικὸν θρόνον. Κληρονομήσας παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν κατὰ τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου Ε' ἔχθραν καὶ ἀκολουθῶν τὴν ἐκείνου πολιτικὴν ἀπέναντι τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου, ἄμα τῷ 1552 εἶδε τὸν αὐτοκράτορα περιπλεκόμενον εἰς πόλεμον θρησκευτικὸν πρὸς τοὺς Προτεστάντας ἡγεμόνας τῆς Γερμανίας, καίπερ αὐτὸς ὢν ἡγεμὼν καθολικὸς, παραβὰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1548 παρὰ τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν Κάρολον Ε' συνομολογηθεῖσαν συνθήκην εἰρήνης (τὴν συνθήκην τὴν Καμβρίας), συνεμαχῆσε τοῖς Προτεστάνταις τῆς Γερμανίας καὶ εἰσβαλὼν εἰς τὴν Γερμανίαν κατέλαβε τὰς τρεῖς ἐπισκοπὰς καλουμένας πόλεις (Τούλ, Βερδόουν καὶ Μετζ), καὶ μετ' ὀλίγον ἀνενέωσε τὸν κατὰ τοῦ Καρόλου πόλεμον κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, ἐξηκολούθησε δ' αὐτὸν καὶ ἀπὸ ἀπχωρηθέντος τοῦ Καρόλου τῆς ἀρχῆς (1555) διεδέξατο αὐτὸν ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ταῖς κάτω χώραις ὁ Φίλιππος ὁ Β'. Ὅτε δὲ μετέσχε τοῦ πολέμου καὶ ἡ Ἀγγλία (ἐνθα ἐβασίλευεν ἡ τοῦ Φιλίππου σύζυγος Μαρία Τουάμαρ), ἀπέσπασε παρὰ τῆς Ἀγγλίας διὰ τοῦ δουκὸς Γουίλκντὴν τὴν μόνην ἐτι ἐν Γαλλίᾳ σωζομένην Ἀγγλικὴν κτῆσιν, τὸ Καλαί (1558). Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1559) συνομολόγησε πρὸς τὸν Φίλιππον Β' τὴν ἐριστικὴν εἰρήνην τοῦ Καταου—Cambrésis, ἐν ἣ περιελήφθη καὶ ἡ Ἀγγλία, καὶ ἐτελεύτησε τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐλθόντος μηνὸς μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ταύτης. — 3) Ἐρρίκος Γ'. Τρίτος υἱὸς τοῦ Ἐρρίκου Β' ἐκ τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων. Ἐγεννήθη τῷ 1551, νέος δ' ὢν ἐτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καρόλου μετέσχε τῶν τότε ἀρξαμένων κατὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ Προτεσταντῶν (Οὐγενότων) ἐμφυλίων πολέμων. Τῷ 1573 ἐξελέγη βασιλεὺς τῆς Ἡσπανίας, ἐνθα μεταβὰς ἐστάθη τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐν Κρακοβίᾳ. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀκούσας τὸν ἐν Παρισίοις θάνατον τοῦ ἀπειροδὸς ἀποθανόντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καρόλου ἔφυγε κρυφίως διὰ νυκτὸς ἀπὸ τῆς Κρακοβίας ἵνα λάβῃ τὸ πολυτιμώτερον στέμμα τῆς Γαλλίας. Ἡ ἀφίξις του εἰς τὴν Γαλλίαν ἐγένετο ἀργὴ νέου ἐμφυλίου πολέμου θρησκευτικοῦ, καθ' ὃν ἀρχηγὸς τῶν Προτεσταντῶν ἦτο πάλιν ὁ Ἐρρίκος τῆς Ναβαρρας. Ὁ Ἐρρίκος Γ', ὁ ὁποῖος εὗρισκε πολλῶν μεϊζονα εὐχαρίστησιν ἐν ἡθουαθεὶ ἀπολαύσει καὶ ἐν εὐλικάις μικροπραδιοιουργίαις ἢ ἐν πόλεμοις καὶ μάχαις, συνομολόγησε τῷ 1576 νέαν θρησκευτικὴν εἰρήνην πρὸς τοὺς Οὐγενότους, δι' ἧς παρεχώρει τούτοις πρὸς τοὺς τῶς ὑπ' αὐτῶν κατεχομένους δακτύ νέα φρούρια καὶ τὰ δικαίωμα τοῦ νὰ κατέχωσι τὸ ἥμισυ τῶν ἐν τοῖς Συνοδίοις (παρλαμεντοῖς) θέσεων καὶ ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν περὶ τὴν ἄσκησιν τῆς

θηρικής. 'Αλλ' αἱ παραχωρήσεις αὐταὶ παρῳρίσαν τοὺς φανατικούς καθολικούς, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἑρρίκου Γουίτζν συνήψαν τὴν λεγομένην ἱερὴν συμμαχίαν (Ligue) πρὸς ὑπερασπισιν τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ πρὸς ἐξασφαλισμὸν τῶν «αἱρετικῶν». 'Αλλ' ἡ συμμαχία αὕτη καὶ πρὸς ἄλλον ἀπέδρασε σκοπὸν. Ἐπειδὴ ὁ θρόνος τῆς Γαλλίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἁπαιδὸς Ἑρρίκου Γ' καὶ τοῦ ἀσθενικοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φραγκίσκου (Ζουκὸς Ἀλανσῶνος) ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν Οὐγενότον Ἑρρίκον τῆς Ναβάρρας, ἡ συμμαχία, ἵνα προλάβῃ τὸν τοιοῦτον κίνδυνον ἢ θελῃ νὰ μεταβάσῃ, τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας εἰς τὸν Ἑρρίκον Γουίτζν καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅστις ἤξιον εἶπε κατήγετο ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ μεγάλου Καρόλου. Ὁ Ἑρρίκος ἵνα καταστήσῃ ἀκινδύνον τὴν συμμαχίαν ἐκηρύχθη αὐτὸς ἀρχηγὸς αὐτῆς γενόμενος αὐτῷ ἀπὸ βασιλείως ἀρχηγὸς κόμμματος πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀνακαλέσῃ κατ' ἀπαιτήσιν τῆς συμμαχίας τὰς πρὸ δλίγῳ γενόμενας τοῖς Προτεστάνταις παραχωρήσεις. Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς νέους θρησκευτικούς πολέμους (1577 καὶ 1580), οἵτινες ἀπέληξαν εἰς νέαν θρησκευτικὴν εἰρήνην καθιερούσαν ἀπατηλῶς τὸ πρὸ τοῦ πολέμου καθεστῶς. Μετὰ τινὰ χρόνον ἀποθανόντος τοῦ Ζουκὸς Ἀλανσῶνος ἡ συμμαχία, βλέπουσα προσεγγίζοντα τὸν κίνδυνον τῆς εἰς τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας ἀνάσσει τοῦ Ἑρρίκου τῆς Ναβάρρας, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιπαύσῃ τὴν κρίσιν μὴ ἀναμένουσα τὸν θάνατον τοῦ Ἑρρίκου Γ', ἀλλὰ κρίνουσα ἀναγκάσει νὰ προβῇ ἀμέσως εἰς τὴν καθάρεισιν τοῦ 'Κ. Γ' καὶ εἰς ἀνάσσειν τοῦ Ζουκὸς Ἑρρίκου Γουίτζν. Ὁ Ἑρρίκος Γ' ἐπειράθη νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Παρισίους, οἵτινες ἤσαν κέντρον πάντων τῶν κατ' αὐτοῦ τεκταινομένων, διὰ τῶν Ἐλβετῶν αὐτοῦ μισθοφόρων. 'Αλλ' ἐν τῇ γενόμενῃ μάχῃ ἐπὶ τῶν ὁδοφραγμάτων ἡττήθη καὶ κατέρυγεν εἰς Σάρτρην (1588). Ὁπότεν μετὰ πολλῆς δειλίας περιήλθεν εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὴν Συμμαχίαν καὶ κατ' ἀπαιτήσιν ταύτης τὸν μὲν Ἑρρίκον Γουίτζν διώρισεν γενικὸν ἐπίτροπον τοῦ βασιλείου, προσέγραψε δὲ τοῖς Οὐγενότοις καὶ συνεχάλεσε μεγάλην ἐθνικὴν σύνοδον ἐν Βλήσῳ (Blais). 'Αλλὰ διαρκούσης τῆς συνόδου ταύτης ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν ἐκποδῶν τὸν Ἑρρίκον Γουίτζν φανεύσας τὸν ἐκκινδύνον ἀντίπαλον διὰ τῶν ἱδίων αὐτοῦ δορυφόρων. 'Αλλὰ τότε ἡ Συμμαχία ἐκήρυξεν ὡς ἐπίτροπον τοῦ κράτους τὸν νεώτερον ἀδελφὸν τοῦ φονευθέντος Γουίτζν τὸν Ζουκὰ Κάρολον τῆς Μαύεννης, τὸν δὲ Ἑρρίκον, ἀναθεματισθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ Πάπῃ, ἐκήρυξεν ἐκπίπτον τοῦ θρόνου. 'Αλλ' οὗτος ἠνώθη τότε, κατὰ τὰς συμβουλὰς τῆς ἀποθνήσκουσας μητρὸς Αἰκατέρίνης, μετὰ τοῦ Ἑρρίκου τῆς Ναβάρρας. Καὶ οἱ δύο Ἑρρίκοι ἐπῆλθον νῦν ὡς σύμμαχοι κατὰ τῶν Παρισίων, τῆς

ἑσθας διλονότι τῆς Συμμαχίας, καὶ ἐπολιόρκησαν τὴν πρωτεύουσάν ταυτὴν τῆς Γαλλίας. Ἐνῷ δὲ διήρκει ἡ πολιορκία καὶ ἡ πόλις ἐπείχετο ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, φανατικὸς τις Δομινικανὸς μοναχὸς ἐνέματι 'Ισάκωδες Κλήμης ἐξελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολιορκούντων, ἔδωκεν ἐπιστολὴν τινὰ τῷ Ἑρρίκῳ Γ' πρὸς ἀνάγνωσιν. Ἐνῷ δὲ ὁ βασιλεὺς προσεῖχεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς, ἐβόησαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὸ φονικὸν ἐγγεγυρισμένον. Οὕτως ἐτελεύτησεν ὁ Ἑρρίκος Γ' (1 ν. Αὐγούστου 1589) — 4) Ἑρρίκος Δ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἀρχηγέτης τοῦ Βουρβωνικοῦ καλουμένου κλάδου τοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου, υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Ἀντωνίου Βουρβὼν καὶ τῆς Ἰωάννης Ἀλδρέτ, θυγατρὸς καὶ κληρονόμου τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας Ἑρρίκου. Ἐγενήθη τῷ 1558 ἐν Πῳ τῆς Βεάρνης (διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ Ἑρρίκος τῆς Βεάρνης). Τῷ 1582 ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὁ ἐννεαετής Ἑρρίκος διεδέξατο αὐτὸν ὡς βασιλεὺς τῆς Ναβάρρας ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς Ἰωάννης, τῇ δὲ 1689 ἀποθανόντος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ (ἀδελφοῦ τοῦ Ἀντωνίου Βουρβὼν) πρίγκηπος Λουδοβίκου Κονδέ, ἀρχηγῶ τῶν Προτεστάντων ἐν τοῖς ἐμφυλίοις θρησκευτικαῖς πόλεμοις τῆς Γαλλίας τῶν τότε χρόνων, ὁ Ἑρρίκος ἐκηρύχθη καὶ ἀρχηγὸς τῶν Προτεστάντων ἢ Οὐγενότων τῆς Γαλλίας. Τῷ 1572, ἀφ' ὅτερον ἀπατηλῆ τις εἰρήνη παροδικῶς κατέπαυσε τὸν θρησκευτικὸν πόλεμον, ὁ Ἑρρίκος ἐνομφεύθη μετὰ τῆς πριγκίπισσας Μαργαρίτας τῆς Βαλεσιανῆς (Valois) ἢ Μ. τῆς Γαλλίας (M. de France). 'Αλλ' ὁ γάμος οὗτος ἐγένετο ἀφορμὴ τῶν πολυθρυσίων σφαγῶν τῆς νυκτὸς τοῦ Ἀγίου Βαρθολομαίου, μεθ' ὃ ἐπανέληφθησαν οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι. Ὁ Ἑρρ. ἀπέφυγε τὸν θάνατον κατὰ τὴν αἰματηρὰν νύκτα τοῦ Ἀγίου Βαρθολομαίου, ἐξομόσας τὴν πίστιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ φυγὼν ὑστερον ἀπὸ τῶν Παρισίων καὶ κατασταθεὶς αὐθὺς ἀρχηγὸς τῶν ὑπὲρ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας πολεμούντων Οὐγενότων (1578) διέτελεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1589, ὅποτε ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Ἑρρίκου Γ' (βλ. Ἑρρ. Γ') ἐπεχείρησε τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων. Μετὰ τὴν διαπραχθέντα ἐνταῦθα φόνον τοῦ βασιλέως ἐκείνου ὁ Ἑρρίκος καθίστατο νόμιμος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, διότι μετὰ τοῦ Ἑρρίκου Γ' ἐξηλείφετο ὁ Βαλεσιανὸς κλάδος τοῦ Καπετικοῦ οἴκου (ἡ μόνη ἐπικύσων τῶν βασιλευμένων ἀδελφῶν αὐτῆς Μαργαρίτα, ἡ σύζυγος τοῦ Ἑρρίκου, ἀπεκλείετο τοῦ θρόνου ὡς γυνὴ κατὰ τὸν ἐν Γαλλίᾳ ἱσχύοντα περὶ διαδοχῆς τοῦ θρόνου Σάλιον νόμον) καὶ ὁ Γαλλικὸς θρόνος περιήρχετο εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πλάγιου κλάδου τοῦ Καπετικοῦ οἴκου, τοῦ οἴκου δηλονότι τοῦ Βουρβωνικοῦ (ὁ Βουρβωνικὸς οἶκος κατήγγετο ἀπὸ τοῦ νεωτάτου υἱοῦ τοῦ Λουδοβίκου Θ' Ροβέρτου, καταστάντος διὰ γάμου κυρίου τῆς τότε κομητίας Βουρβωνος).

Καί ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ἦτο ὁ Ἑρρίκος ὁ βασιλεὺς τῆς Ναβάρρας. Ἀλλ' οἱ Καθολικοὶ δὲν ᾔβηλον ν' ἀναγνωρίσωσιν ὡς βασιλεὺς ἡγεμόνα Προτεσταντῶν. Καί οὐ μόνον οἱ Παρίσιοι, ἐνθ' οἱ ὀπαδοὶ τῆς Ιερᾶς Συμμαχίας ἐπολιτίζοντο ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἑρρίκου, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι μεγάλα πόλεις ἔκλειον τὰς πύλας αὐτῶν εἰς τὸν Ἑρρίκον Δ'. Ἡ ἱερὰ συμμαχία ἵνα φανῇ συμβιβαζοῦσα τὰ νόμιμα δικαιώματα τοῦ Βουρβωνικοῦ θρόνου μετὰ τῶν συμφερόντων τῶν Καθολικῶν, ὡς νόμιμον βασιλεῖα παρέστησε τὸν γηραιὸν Καρδινάλιον Καρολον Βουρβὸν ὡς Κάρολον Ι', ἐξ ἄλλου δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας Φίλιππος Β' ἡγωνίζετο, ἵνα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Κλάραν Εὐγενίαν συνάπτων εἰς γάμου κοινωνίαν πρὸς τὸν νεαρὸν δούκα Γουλιέλμιν περιποίησιν τοῦ τῶν Γαλλικῶν θρόνων. Ἐν τούτοις ὁ Ἑρρίκος ἐνίσχυσε τὴν μερίδα αὐτοῦ διὰ συνετῆς πολιτικῆς, ἐνίκησε δὲ πολλοὺς τοὺς ἐναντίους, ἰδίως δὲ ἐν τῇ ἐνδοξοτάτῃ μάχῃ τοῦ Ἰβρύ (1590). Ἀλλὰ μετ' ὅλας τὰς ἐπιτυχίας ταύτας οἱ ἐναντίοι, λαμβάνοντες μάλιστα καὶ ἐπικουρίας Ἰσπανικάς, ἦσαν δυσκαταγνώσιμοι. Οἱ Παρίσιοι, καίπερ πιεζόμενοι ὑπὸ λιμοῦ, ἀνθίσταντο κρτερῶς, ὁμοίως δὲ ἀνθίσταντο καὶ ἄλλαι μεγαλοπόλεις· καὶ ἡ πόσις τὴν πρὸς ἐξέροδον ἀλωσιν τῆς Ρουένης ἀπέτυχε. Τότε ὁ Ἑρρίκος ἐσκέφθη ὅτι ἵνα θέσῃ τέρμα ὀριστικὸν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ εἰς τὰ θεινὰ τὰ κατατρώγοντα ἀπὸ τοσοῦτο χρόνου τὴν Γαλλίαν καὶ ἀπειλοῦντα τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους, ἦτο ἀπαραίτητον νὰ προσεγγίσῃ τῇ Καθολικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ὅτι τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας καὶ οἱ Παρίσιοι ἤζιζον μίαν λειτουργίαν, καθὰ λέγεται ὅτι εἶπε. Διὰ τοῦτο παρέστη ἐπὶ τέλους εἰς τὴν λειτουργίαν (25 ν. Ἰουνίου 1593), ὑποδεληθεὶς δὲ καὶ εἰς τινὰς διατυπώσεις μετανοίας πρὸς τὸν Πάπαν ἐγένετο δεκτὸς εἰς τοὺς κόλπους τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας. Αἱ πράξεις αὗται τοῦ βασιλεῦς ταχέως ἐπήνεγκον τὸ τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Οἱ Παρίσιοι καὶ πᾶσαι αἱ μεγάλα πόλεις κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς πρωτεύουσας ἀνέωξαν νῦν τὰς πύλας εἰς τὸν νόμιμον βασιλεῖα. Αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ιερᾶς Συμμαχίας ὑπετάγησαν ἐπὶ ὅροις ἐπισκεύει. Μένον ὁ Φίλιππος τῆς Ἰσπανίας ἐφηκολούθησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον τὸν πόλεμον καὶ μόνον τῷ 1598 συνωμολόγησεν εἰρήνην. Κατὰ τὸ ἴδιον τοῦτο ἔτος ἐξέδωκεν ὁ Ἑρρίκος τὸ περίφημον διατάγμα (Edit) τῆς Νάντης, δι' οὗ παρέϊχτο τοῖς Οὐγενότοις πλήρη θρησκευτικὴ ἐλευθερία, δικαιώματα τοῦ κατέχον οὐρανῶντες θέσιν δημοσίαν ἢ ἑξίωμα πολιτικόν, παρεδίδοντο δ' αὐτοῖς καὶ πολλὰ νέα προύρια, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀκρὸν La Rochelle. Καὶ νῦν ὁ Ἑρρίκος ἀπὸ ἀποκατάστασιν τὴν εἰρήνην τὴν ἐσωτερικὴν, ἐδόθη μετὰ τῆς εἰρήνης εἰς τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐσωτερικῆς

καὶ ἐνημερίας τοῦ κράτους διὰ τῆς προστασίας τῆς γεωργίας, βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας, σύμβουλον καὶ πρωθυπουργὸν ἔχων τὸν περιφημὸν δούκα Σουλлу (πρώην μαρκησιὸν Ρουναί) ὁ πεμελῆθη δὲ καὶ τῆς ἐν τῷ κράτει εὐνομίας διὰ τῶν περὶ τὴν κλονισμὸν τῆς δικαιοσύνης καθιερωθεντικῶν μέτρων. Καὶ ἡ Γαλλία ἐντὸς ομικροῦ ἀναλαβοῦσα τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ὀλικὴν καὶ οἰκονομικὴν εὐεξίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἰσχύϊν ἐπὶ τοῦ Ἑρρίκου, ταχέως ἀνεκτίσαστο καὶ τὴν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἰσχυρὰν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν αὐτῆς θέσιν. Καὶ τὴν ἰσχύϊν ταύτην ἐπωφελοῦμενος ὁ Ἑρρίκος παρεσκευάζετο νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ πολέμου κατὰ τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου τὰ μεγάλα περὶ νέας πολιτικῆς διαμορφώσεως τῆς Εὐρώπης σχέδια αὐτοῦ. Τὰ σχέδια ταῦτα ἀπέδλεπον εἰς τὴν ταπεινώσιν τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου, εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ Ἀγίου Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὸν σχηματισμὸν κοινῆς τινος Χριστιανικῆς Εὐρωπαϊκῆς συμπολιτείας, ἧς ἡ Γαλλία ἐμελλε νὰ καταστῇ προστάτης καὶ πρόεδρος. Αἱ πρὸς πόλεμον παρασκευαίαν ἦσαν περτωμέναι· συμμαχίας πρὸς Γερμανοὺς ἡγεμόνας εἶχε συνωμολογήσῃ ἤδη, προφάσει δὲ πολέμου ὑπῆρχον πράξεις· καὶ οὐδὲν ὑπελείπετο πλὴν τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ καθ' ὅν χρόνον παρεσκευάζετο νὰ μεταδῇ εἰς τὸν στρατὸν, ἐπισπῶ ὄμμα φανταστικῶν τινας καθολικοῦ Πατριάρχου βοήσαντος τὸ φρονικὸν ἐγγεῖριδον εἰς τὸ στήθος τοῦ βασιλεῦς. Ὁ Ἑρρίκος ἐκ τῆς πρῆτης αὐτοῦ συζύγου Μαργαρίτας οὐδὲν ἐκτέτατο τέκνον. Διαζευχθεὶς δὲ ταύτην, 1599, ἐνυμφεύθη τῇ Μαρίαν τὴν Μεδίκων, ἐξ ἧς ἐγεννήθη αὐτῷ ὁ Λουδοβίκος ΙΙ'. — 5) Ἑρρίκος Ε' (κόμης Σαμβώρ) δούξ Ἡερδὺς υἱὸς τοῦ δούκεως Ἡερρύ, ἐγγονος τοῦ Καρόλου Ι', τελευταῖος γόνος τοῦ πρεσβυγενεοῦς κλάδου τοῦ Γαλλικοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου. Ἐγεννήθη τῷ 1820, ἐπὶ μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἡ γέννησις τοῦ Ἑρρίκου ἐκχευετὶς μετὰ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς νομιμόφρονος ἐν Γαλλίᾳ μοναρχικῆς μερίδος, διότι δι' αὐτοῦ ἐγεννήθη ἑλπίς τῆς διατηρήσεως τοῦ πρεσβυγενεοῦς Βουρβωνικοῦ οἴκου, κινδυνεύοντος ἄλλως νὰ ἐκλίπῃ μετὰ τοῦ Καρόλου καὶ τοῦ ἀτέκνου πρωτοτόκου υἱοῦ αὐτοῦ δούκεως Ἀγγουλέμης, καὶ διὰ τοῦτο τὸ νεογνὸν ὠνεύμασθη «τέκνον τοῦ θαύματος». Ἐλαβε δὲ τὴν προσωνομίαν τοῦ δούκεως Ἡερρύ, ἐκλήθη δὲ καὶ κόμης Σαμβώρ ἐκ τοῦ ἐξοχικοῦ πύργου Σαμβώρ (Chambord). Σπερ ἡ Γαλλικὴ ἀριστοκρατία προσήνεγκε τῷ νεογνῷ τῷ 1830. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ἰουλίου ὁ Κάρολος Ι' καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δούξ Ἀγγουλέμης πειρητήθησαν τὰ ἐπὶ τὸν Γαλλικὸν θρόνον δικαιώματα αὐτῶν χάριν τοῦ Ἑρρίκου, διὰ τὴν διαταγήν τοῦτο ὑπὲρ τῆς νομιμόφρονος Γαλλίας κατατάσσεται μετὰ τῶν νομίμων βασιλέων τῆς Γαλλίας ὡς Ἑρρίκος Ε'. Ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ

σφετερισμένον τήν ἀρχήν διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀρλεανίδου Λουδοβίκου Φιλίππου, ὁ Ἑρρίκος ἠκολούθησε τὸν πάππον ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Ὅποτε δὲ ὁ Κάρολος Ι' μετὰ διετὴ ἐν Σικωτία διαμονὴν μετέβη εἰς Πράγαν (1832), ἐξεπαυδύθη ἐνταῦθα ὁ Ἑρρίκος εἰτα δὲ (1838) μετέβη παρὰ τῇ ἐν Γοιρτσάω διαμενοῦσῃ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ ἄλλ' ὀριστικῶς ἐγκατεστάθη ὑστερον ἐν Φρόσδορφ πλησίον τῆς Βιέννης. Τῷ 1846 συνεζεύχθη μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Ὠηρεσίας τῆς Μοδένης. Ὦν δὲ χαρακτήρος εὐθιυτάτου καὶ ἱπποτικωτάτου, καίπερ ὑπὸ τῆς μερίδος τῶν νομιμορρόνων βασιλικῶν ἀναγνωριζόμενος ὡς νόμιμος κληρονόμος τοῦ Γαλλικοῦ θρόνου ἀπέσχε πάσης ἐπαναστατικῆς ἐνεργείας, ἀμέτοχος μείνας, ἄλλως τε καὶ ἀνῆλθι τότε ὦν, τῶν λίαν περιπετειωδῶν ἐπαναστατικῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐνεργειῶν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, δευκίσσης Βερρύ. Τῷ 1870 μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος Ι' ἐκήρυξεν εἰς τὸν Γαλλικὸν λαὸν ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ὑπὸ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ τῷ 1871 συνελθούσα ἐθνικὴ συνέλευσις συνέκειτο τὸ πλείστον ἐκ βασιλορρόνων, λίαν πιθανὴ κατέστη νῆα τις παλινδρόμησις Βουρβωνικῇ ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῷ 1873 σπουδαίαι ἐγένοντο πρὸς τοῦτο ἐνεργεῖαι, ἀφοῦ ὁ τοῦ Αὐρηλιανοῦ οἴκου ἀρχηγὸς (ὁ κόμης Παρισίων) μεταβάς εἰς τὸ Φρόσδορφ ἀνεγνώρισεν τὸν Ἑρρίκον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας καὶ ἐγένετο οὕτω ἡ ποθητὴ συγχώνευσις (fusion) ἐν τῷ βασιλόρρονι κόμματι. Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος ἀπέριψε τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ θρόνον καὶ βασιλείαν, ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ πλειονοψηφία τῆς συνελούσεως καὶ ἡ κοινὴ ἐν Γαλλίᾳ γνώμη δὲν ἠθέλουν νὰ ἐνδύσωσι εἰς τὸ ζήτημα τῆς σημαίας, θέλων αὐτὸς τὴν ἀντικατάστασιν τῆς τρίχρου σημαίας διὰ τῆς λευκῆς σημαίας τῶν Βουρβόνων. Ἐκτοτε ὁ Ἑρρίκος ἐξηκολούθησε βίωσιν ὡς πρότερον ἐν τῇ μονήρῃ ἐπαύλει τοῦ Φρόσδορφ μακρὰν τῶν πολιτικῶν ραδιοργάνων, ἐτελεύτησε δὲ τῷ 1883. Ἐκ τοῦ μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Ὠηρεσίας τῆς Μοδένης γάμου αὐτοῦ οὐδὲν ἀπέκτησε τέκνον.

γ' τῆς Ἀγγλίας. 1) Ἑρρίκος Α' βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, υἱὸς τοῦ Γουλιέλμου Α' καὶ ἀδελφὸς καὶ διαδοχὸς τοῦ Γουλιέλμου Β'. Ἐγεννήθη τῷ 1070, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν θρόνον τῷ 1100. Οὗτος πρῶτος ἐβόσκεν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν λαὸν τὸν λεγόμενον «χάρτην τῶν Ἐλευθεριῶν» («Charta libertatum»). Ἐπειδὴ δὲ ὁ πρεσβύτατος αὐτοῦ ἀδελφὸς Ῥοβέρτος, δοῦξ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Νορμανδίας, νομιμώτερα ἔχων δικαιώματα ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας, παρηγκωνίσθη καὶ ὑπὸ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ (Γουλιέλμου Β' καὶ Ἑρρίκου Α'), δὲν ἔπαυσε δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἑρρίκου Α' διεκδικῶν τὰ δι-

καιώματα αὐτοῦ, δις ὁ Ἑρρίκος Α' ἐπολέμησε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ πολέμῳ συλλαβὼν αἰχμαλώτων τὸν Ῥοβέρτον τοῦ μὲν δουκάτου τῆς Νορμανδίας κατέστη κορίος, τὸν δὲ Ῥοβέρτον περιώρισεν εἰς φυλακὴν, ἐνθα ἐτελεύτησεν οὗτος μετὰ περισσομὸν διαρκέσαντα 28 ἔτη. Ὁ Ἑρρίκος ἐν μόνον εἶχε τέκνον, τὴν Ματθίλδην, ἧτις συζευχθεῖσα μετὰ τοῦ αυτοκράτορος Ἑρρίκου Β' τῆς Γερμανίας καὶ οὐδὲν αὐτῇ γεννήσασα τέκνον, δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αυτοκράτορος (1125) συνῆψε νέον γάμον (1127) μετὰ τοῦ Γάλλου εὐπατρίδου Γοδφρείδου Πλανταγενέτου, κόμητος Ἀνδεγαυίας. Ἐκ τοῦ γάμου δὲ τούτου ἐγεννήθη ὁ Ἑρρίκος Β'. Ὁ Ἑρρ. Β' ἐτελεύτησε τῷ 1135, μετ' αὐτοῦ δὲ ἐξέλιπε καὶ ἡ ἄρρηγ γραμμὴ τοῦ Νορμανδικοῦ Ἀγγλικοῦ βασιλικοῦ οἴκου.—2) Ἑρρίκος Β' βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, υἱὸς τοῦ κόμητος Ἀνδεγαυίας Γοδφρείδου Πλανταγενέτου καὶ τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ Ἑρρίκου Α' Ματθίλδης (βλ. Ἑρρ. Α'). Ἰδρυτὴς τῆς Ἀγγλικῆς βασιλικῆς δυναστείας τῶν Πλανταγενέτων. Ἐγεννήθη τῷ 1133, δύο ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἑρρίκου Α'. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τούτου νόμιμος κληρονόμος τοῦ Ἀγγλικοῦ στέμματος ἦτο ἡ τοῦ Ἑρρίκου μητὴρ Ματθίλδη, κατασταθεῖσα τοιαύτη καὶ διὰ τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ Ἑρρίκου Α'. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑρρίκου Α' κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Στέφανος Βλοά καὶ ἡ Ματθίλδη καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ἡγαγκασθησαν νὰ διεκδικήσωσι τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἐνόπλιως. Ἐντεῦθεν παρήχθη πόλεμος ἐμφύλιος ἐν Ἀγγλίᾳ διαρκέσας ὀκτωκκίδεκα ἔτη καὶ περατωθεὶς διὰ συμβάσεως (1153), καθ' ἣν συμφωνήθη ὁ μὲν Στέφανος νὰ βασιλεύσῃ μέχρι θανάτου, ὁ δὲ Ἑρρίκος νὰ διχασθῇ αὐτὸν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον. Ἀποθανόντος δὲ ἀμέσως μετὰ τὸν ἔτος (1154) τοῦ Στεφάνου ὁ Ἑρρίκος Β' ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, τὸν ὅποιον ἐπρόκειτο διὰ πλουσιωτάτων κτήσεων ἐν Γαλλίᾳ. Διότι πλὴν τῆς Νορμανδίας (μεθ' ἧς συνεδέετο καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Βρετάννῃ—τῆς Γαλλίας—φρουδαλικὴ κυριαρχία), ἧτις ἦτο ἀπὸ τοῦ Γουλιέλμου Α' κληρονόμος τοῦ Νορμανδικοῦ οἴκου καὶ ἦν ἐμελλε νὰ κληρονομήσῃ παρὰ τῆς μητρὸς, παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐκληρονόμει τὴν Ἀνδεγαυίαν, Τουραίνην καὶ Μαίνην, νυμφευθεὶς δ' ὑστερον καὶ μετὰ τῆς Γαλλίδος πριγκηπίσσης Ἐλεονώρας, τῆς κληρονόμου τῆς Ἀκουανίας, ἠσφάλισεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τὴν κληρονομίαν τῶν νείων Γαλλικῶν κτήσεων τῆς Ἀκουανίας, Ποατοῦ, Σαιντόγγης, Ὠβέρνης, Περιγόρδης, Ἀγγούλῆμης καὶ Λιμουζῶν. Οὕτω τὸ ἐν τριτον τῆς Γαλλίας περιήργετο διὰ τοῦ Ἑρρίκου Β' ὡς φέουδον εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλὰ καὶ ἄλλη κτήσις πολυτιμωτάτη ᾗξῃσε τότε τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴ-

τούτου συμβούλου ανέκλεσε τὸν Χάρτην καὶ διὰ μεγάλων ἐναντίων τῶν εὐγενῶν καταπίεσεων προκάλεσε μεγάλην δυσανεκτικὴν ἐν τῷ κράτει. Κληρονομήσας δὲ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πάπου τὰς πρὸς τὴν Γαλλίαν ἔνεκα τῶν ἐνταῦθα κτήσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ στέμματος (ἔδ. Ἐρρ. Β') ἐρίδας, περιῆλθεν εἰς πόλεμον ἀτοχῇ πρὸς τὸ κράτος αὐτοῦ. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ἡ γενικὴ δυσανεκτικὴ οὕτως ἠδύνη ἔνεκα τῶν συγνῶν καταπίεσεων τοῦ βασιλέως, ὥστε ἐπὶ τέλους οἱ βίρωνες τοῦ κράτους ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σίμωνος Μονφόρτος κόμητος Λαγκαστρίας, συγγενεὺς τοῦ βασιλέως ἐξεγερθέντες (1258) καὶ μετὰ πολυχρόνιον ἐμφύλιον πόλεμον νικήσαντες τὸν Ἐρρίκον ἐν τῇ μάχῃ τῆς Λούης (Lewes) συνέλαβον αἰχμαλώτων (1264) αὐτὸν τε καὶ τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ Ῥιχάρδον, τὸν ἐκλεχθέντα μὲν βασιλέα τῶν Γερμανῶν ἀλλὰ μὴ δογηθέντα νὰ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν ἐν Γερμανίᾳ. Εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν προσῆλθεν ἐκὼν καὶ ὁ τοῦ βασιλέως ἱπποτικός υἱὸς Ἐδουάρδος (ὁ μετέπειτα βασιλεὺς Ἐδουάρδος Α'). Ἀλλ' ὅτε τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ δούξ Λαγκαστρίας) συνεκάλεσε γενικὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ἱπποτῶν καὶ τῶν κοινοτήτων τοῦ κράτους. Ἡ συνέλευσις αὕτη ἀπέλυσε τῆς αἰχμαλωσίας τὸν Ἐδουάρδον. Ἐξακολουθήσας δ' αὐτὸς τότε τὸν ἀγῶνα ἐνίκησε τοὺς ἐπαναστάτας (1265) καὶ φονευθέντος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ δουκὸς Λαγκαστρίας ὁ βασιλεὺς Ἐρρίκος ἀποκατέστη εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπεχρεώθη νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ἰσχὺν τὸν μέγαν Χάρτην. Ἐπὶ ἔτη μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀποκατάστασιν ἐδουλεύσεν ὁ Ἐρρίκος (1265—72) εἰρηνικῶς καὶ ἐτελεύτησεν τῇ 1272. — 4) Ἐρρίκος Δ', βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἀντίπαλος καὶ διάδοχος τοῦ ἐξαδέλφου αὐτοῦ Ῥιχάρδου Β' (ἐγγόνου Ἐδουάρδου Γ'), ἔγγονος τοῦ Ἐδουάρδου Γ' ἐκ τοῦ δευτεροτόκου αὐτοῦ υἱοῦ Ἰωάννου δουκὸς Λαγκαστρίας. Ἐγεννήθη τῇ 1307, ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸν Ἀγγλικὸν θρόνον τῇ 1399, ἀφοῦ τὰ πολλὰ κακουργήματα τοῦ Ῥιχάρδου Β' εἶχον προκαλέσει ἐπανάστασιν τῶν Ἰωαννῶν, τῶν ὁποίων γενόμενος ἀρχηγός ὁ Ἐρρίκος κατέβαλε τὸν Ῥιχάρδον καὶ συλλαβὼν αὐτὸν αἰχμαλώτων ἐκήρυξε αὐτὸν ἐκπτωτον τῆς ἀρχῆς διὰ τοῦ Κοινοβουλίου, ὅπερ ἀνεγνώρισεν τὸν Ἐρρίκον ὡς βασιλέα (1399). Οὕτω δὲ ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν θρόνον ὁ νεώτερος κλάδος τοῦ οἴκου τοῦ Ἐδουάρδου Γ', ὁ ἐκ τοῦ νεωτέρου υἱοῦ τοῦ βασιλέως τούτου (δουκὸς Λαγκαστρίας) κληθεὶς Λαγκαστρικός, ἀρχηγέτην ἔχων τὸν Ἐρρίκον Δ'. Τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἡ βασιλεία ὑπῆρξε σειρὰ συνωμοσιῶν καὶ ἐπαναστάσεων, τὰς ὁποίας ὁ Ἐρρίκος μετὰ τόλμης καὶ ἐνεργείας καὶ ἀπηνόους ὠμότητος κατεδάμασε πάσας καὶ ἐξησφάλισε τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ θρόνου εἰς

τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἐτελεύτησε τῇ 1413. Ἐπὶ τοῦ βασιλέως τούτου ἐπισκέφθη τὴν Ἀγγλίαν ὁ Βυζαντινὸς αυτοκράτωρ Μιχαὴλ Παλαιολόγος αἰτούμενος συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος κράτους αὐτοῦ. — 5) Ἐρρίκος Β' υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγούμενου. Ἐγεννήθη τῇ 1387, διαδεξάμενος δὲ τὸν πατέρα τῇ 1413 ἐλάμπρυνε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ δι' ἐνδοξῶν κατορθωμάτων ἀναδειχθεὶς ὡς βασιλεὺς παντὶ ἀλλοίῳ ἢ ὡς διάδοχος, ὅτε διήγε βίον ἡδυσπαθῆ καὶ ἀκόλαστον. Σταθίον τῆς δόξης τοῦ Ἐρρίκου ἦν ἡ Γαλλία, μεθ' ἧς ἐπανεληφθῆσαν τῇ 1415 αἱ παλαιαὶ διενέξεις καὶ ἤρξατο πόλεμος δεινός, καθ' ὃν ὁ Ἐρρίκος ἀποβὰς εἰς τὰ βόρεια Γαλλικὰ παράλια ταχύς προήλασεν εἰς τὴν ἔνδον καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ περιφήμῳ μάχῃ τοῦ Ἀζιγκούρ (25 ν. Οὐτωδρίου 1415) κατέστρεψε ἀντιπαράχθέντα πολυάριθμον Γαλλικὸν στρατόν. Μετὰ τὴν λαμπρὴν ταύτην νίκην τῶν Ἀγγλικῶν ὅπλων ὁ ἐμπόλιος ἐν Γαλλίᾳ πόλεμος ὁ πρὸ τῆς Ἀγγλικῆς στρατείας ὑφιστάμενος καὶ ἐν μέρει ταύτην προκαλέσας ἔλαβε μείζονας διαστάσεις. Βασιλεὺς τότε ἐν Γαλλίᾳ ἦτο ὁ παραφροσύνην πάσχων Κάρολος Β', τούτου δὲ τὴν νόσον ἐπωφελοῦμεναι δύο ἰσχυραὶ μερίδες, ἡ μὲν ὑπὸ τὸν δουρικὸν οἶκον τῆς Βουργουνδίας, ἡ δὲ ὑπὸ τὸν τῆς Ἀδρηλίας, ἡγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ὑπεροχῆς καὶ ὁ οἶκος τῆς Ἀδρηλίας ἦτο ὁ ἐπικαλεσάμενος τὴν συνδρομὴν τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλὰ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀζιγκούρ μετεδλήθησαν τὰ πράγματα. Νῦν ἡ Βουργουνδικὴ μερίς καὶ μετὰ ταύτης αὐτὴ ἡ βασίλισσα Ἰσαβέλλα ἡ Βαυαρικὴ, ἔχουσα ἀξίωσιν νὰ καταστῇ ἐπίτροπος τοῦ Κράτους, ἐτάχθη μετὰ τῶν νικητῶν Ἀγγλῶν, ἐνῶς ὁ Δελφίνος ἦτο διάδοχος τοῦ θρόνου Κάρλοος (ὁ ὑπάτερον βασιλεὺς Κάρλος Ν') συνταχθεὶς μετὰ τοῦ Ἀδρηλιανοῦ οἴκου καὶ μετὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν τοῦ Βουργουνδικοῦ οἴκου κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς ἐπιμέλειας περιῆλθεν εἰς ἐχθραν καὶ πόλεμον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων ἡ Ἰσαβέλλα ἐκήρυξεν ἑαυτὴν ἐπιτροπον τοῦ κράτους, ὁ δὲ σύμμαχος αὐτῆς δούξ Βουργουνδίας ἐπικαλέσατο τὴν συνδρομὴν τοῦ Ἐρρίκου Β' ὑποχρεούμενος αὐτῇ τὸν Γαλλικὸν θρόνον. Ὁ Ἐρρίκος ἀπέβη τῇ 1417 τὸ δεύτερον εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς Γαλλίας καὶ τῇ συνδρομῇ αὐτοῦ οἱ περὶ τὴν Ἰσαβέλλαν καὶ τὸν Βουργουνδικὸν οἶκον κατέλαβον τοὺς Παρισίους. Ὁ Δελφίνος Κάρλος φυγὼν τότε ἀπὸ τῶν Παρισίων εἰς τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους ἐκάλεσε περὶ τὴν σημαίαν αὐτοῦ πάντας τοὺς φίλους τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας, ἐπὶ μίαν στιγμὴν δὲ ἐφάνη δι' ἡμελλε νὰ διαλλαγῇ καὶ πρὸς τὸν δούκα Βουργουνδίας (Ἰωάννην), ἵνα διὰ τῆς πρὸς τούτον εἰρήνης κατορθώσῃ νὰ ἐκβάλῃ τοὺς Ἀγγλοὺς ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Ὁ δούξ ἐφάνη πρόθυμος, ἀλλ' ἐν τῇ

συνεντεύξει τη γενομένη ἐν Μοντερώ ἐφονεύθη ἀπίστως καὶ προδοτικῶς ὑπὸ τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Καρόλου. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐξηγεῖται ὡς εἰκὸς ἐστὶ μάλλον τὸ ἀμοιβαίον μίσος τῶν κοιμῶτων καὶ ἐ τοῦ φονευθέντος δουκὸς υἱὸς καὶ διάδοχος Φίλιππος, ἵνα τιμωρήσῃ τὸν φονέα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, συνετάχθη ὀριστικῶς μετὰ τῶν Ἀγγλῶν. Οἱ Παρίσιοι, πᾶσα ἡ αὐτῇ τοῦ παρὰφρονος βασιλείας Καρόλου ΣΤ' καὶ πᾶσα ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Λεϊγῆρος Γαλλία ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ Δελφίνου καὶ ὑπὲρ τῆς Ἰσαβέλλας. Αὕτη συνῆψε νῦν μετὰ τοῦ Ἑρρίκου τὴν εἰρήνην τοῦ Τροά (1400, 1 Μαΐου, ν.), δι' ἣς οὗτος ἐλάμβανεν εἰς γάμον τὴν πριγκίπισσαν Αἰκατερίνην, θυγατέρα τοῦ Καρόλου ΣΤ' καὶ τῆς Ἰσαβέλλας, καὶ καθίστατο κληρονόμος τοῦ Γαλλικοῦ θρόνου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου ΣΤ', μέχρι δὲ τοῦ θανάτου τοῦ παρὰφρονος βασιλεῖος ἐπιτροπος τοῦ κράτους καθίστατο ἡ Ἰσαβέλλα. Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἐμελλον νὰ ἐνωθῶσι πολιτικῶς διὰ παντός, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ τὸ ἐσωτερικὸν συνταγμα ἑκατέρου τῶν κρατῶν. Συνέλευσις δὲ Γαλλικὴ τῶν Γενικῶν τάξεων συγκληθεῖσα ἐπὶ τούτῳ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπεκύρωσε πανηγυρικῶς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν γενομένην συνθήκην ἐκήρυξεν ὡς θεμελιώδη νόμον τοῦ κράτους. Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος Ε' ἐτελεύτησε (1422, 31 Αὐγούστου, ν.), δύο μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Καρόλου (ἀποθ. 20 Οκτωβρίου 1422), καταλειπὼν τὸ βασίλειον τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας εἰς τὸν μονοετῆ υἱὸν αὐτοῦ Ἑρρίκου ΣΤ'. — 6) Ἑρρίκος ΣΤ', υἱὸς τοῦ Ἑρρίκου Ε' Ἐγεννήθη τῇ 1421 καὶ τῇ 1422 βρέφος ὢν ἔτι ἐννεμήμιον ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας (βλ. Ἑρρ. Ε'). Ὅτε δὲ ἐφθασεν εἰς τὸ θανάτῳ τῆς ἡλικίας ἔτος ἐπέστη ἐν Παρίσις βασιλεὺς τῆς Γαλλίας (1430), Διαρκούσης τῆς ἀνηλικιότητος αὐτοῦ ἐκυβέρνησαν τὰ δύο κράτη οἱ δύο θετοὶ τοῦ Ε., ὁ δούξ Βεδφόρδης τὴν Γαλλίαν, ὁ δὲ δούξ Γλοκεστρίας τὴν Ἀγγλίαν. Κατάρωσαν δ' οὗτοι ἐν ἀρχῇ, πολεμοῦντες κατὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1422 (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου ΣΤ') βασιλεῖος πλέον ἀναγορευθέντος Δελφίνου Καρόλου Ζ', νὰ στερεώσωσι τὸν θρόνον τοῦ Ἀγγλοῦ βασιλεῖος ἐν Γαλλίᾳ καὶ νὰ περιορίσωσι τὸν Κάρολον εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ Αὐαρίκου (Bourges). Ἀλλ' ἡ ἡρωικὴ ἐμφάνισις τῆς περιφέρειας Αὐρηλιανῆς παρθένου Ἰωάννας (βλ. Δάρεκ.) ὤψωσε μετ' ὀλίγον τὴν θέσιν τοῦ Καρόλου. Ἀφοῦ δὲ καὶ ὁ δούξ τῆς Βουργουνδίας ἀπέστη ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς μεριδῶς καὶ ἠνύθη μετὰ τοῦ Καρόλου Ζ', ἀπέθανε δὲ (1435) ἡ τούτου μήτηρ Ἰσαβέλλα ἡ Βαυαρικὴ, ἡ τοῦ Καρόλου Ζ' ἡ μήτηρ. Ἐν μάλλον ἐβελτιώθη πολλὰ καὶ ἡ κατάσταση τοῦ Ἀγγλοῦ, πλείστα χωρὶς Γαλλικαὶ ὑπετάχθησαν πάλιν εἰς τὸν Γάλλον βασιλέα, ἐκυριαύθησαν δὲ τέλος καὶ οἱ Παρίσιοι. Ἡ τῇ

1444 γενομένη ἀνακαυχῇ διήρκασε τέσσαρα μόνον ἔτη, καὶ ὁ πόλεμος ἐπαναληφθεὶς τῇ 1440 ἐπὶ νεικεν ἐπανειλημμένως ἀποτυχίας τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες τῇ 1453, ὅποτε ἐληξεν ὁ μέγας ἑκατονταετής μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν πόλεμος, διετήρησαν ἐν Γαλλίᾳ μόνον τὸ Καλαί καὶ τὰς παρὰ τὴν Νορμανδικὴν παραλίαν νήσους. Ἡ ἐσωτερικὴ κυδέρνησις τοῦ Ἑρρίκου ΣΤ' ἐν Ἀγγλίᾳ ἦτο ἰσχυρὰ ἐνὸς κηδεμόνος τοῦ ἀνηλικίου βασιλείας ἦσαν οἱ μνημονευθέντες δούκες Βεδφόρδης καὶ Γλοκεστρίας, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου (1434) καὶ τὸν φόνον τοῦ δευτέρου (1437) πολλάκι ἐπὶ ἄλλοις διενέξεις μεταξὺ τῶν κυδερνόντων, αἵτινες ἐπὶ νεικεν ἐπὶ τέλους τὴν κατὰ τοῦ Λαγκαστρικοῦ οἴκου, ἐξ οὗ κατήγατο ὁ Ἑρρίκος ΣΤ' (βλ. Ἑρρ. Γ'), ἐξήγαγον τοῦ ἐτέρου κλάδου τοῦ Πλανταγενετικοῦ οἴκου, τοῦ τοῦ δουκὸς Ἑδωρῆκου. Οὕτω δ' ἤρξατο ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ δεινὸς ἐκεῖνος ἐμφύλιος πόλεμος ὁ γνωστὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολεμίου τῶν ὀκτώ (ἔκ τοῦ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ χρώματος τῶν οἰκοσήμεων ἑκατέρου τῶν οἴκων), καὶ ὃν καὶ θίρειται ὁ Ἑρρίκος (1461) ἐφυλακισθὲν ἐν τῇ πύργῳ τοῦ Λονδίνου καὶ ἠλευθερώθη μὲν τῇ 1470, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐφονεύθη. Ὁ Ἑρρίκος ἦτο νυμφευμένος (ἀπὸ τοῦ 1445) μετὰ τῆς Γαλλίδος πριγκίπισσας Μαργαρίτας τῆς Ἀνδεγαυίας, ἥτις γενομένη βασιλισσά τῆς Ἀγγλίας μετεσχεν ἡρωικῶς τοῦ πολέμου τῶν δύο Ρόδων, ἐγέννησε δὲ ἓνα μόνον υἱὸν τῇ Ἑρρίκῳ ΣΤ', φονευθέντα ἐν τῇ μνημονευμένῃ πολέμῳ. — 7) Ἑρρίκος Ζ' ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν Τούδωρ. Ἐγεννήθη τῇ 1456 καὶ ὃν χρόνον ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχεν ἀρχαίει ὁ μέγας ἐμφύλιος πόλεμος τῶν δύο Ρόδων (βλ. Ἑρρ. ΣΤ'). Ὁ Ἑρρίκος κατήγατο μνηστῆρα ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Λαγκαστρίας (ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαργαρίτα Βοφόρ, De Beaufort, ἦτο ἡ μόνη κληρονόμος τοῦ ἐκλιπόντος σχεδὸν ἐν τῇ ἐμφυλίῳ πολέμῳ Λαγκαστρικοῦ οἴκου), πατρώθεν δὲ ἦτο ἐξ ἀγχιστείας συγγενὴς πρὸς τὸν αὐτὸν οἶκον, διότι ὁ πάππος αὐτοῦ Οὐθεν (Owen) Τούδωρ ἦτο δευτέρως σύζυγος τῆς χήρας τοῦ βασιλεῖος Ἑρρίκου Ε'. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἑρρίκου Ἐδμόνδος Τούδωρ ἦτο κτήρ Ῥιχμόνδης, ἐξ οὗ ἐκείνος καὶ Ἑρρίκος Ῥιχμόνδης συνήθως καλεῖται. Ἐνεκα τῆς τοιαύτης αὐτοῦ καταγωγῆς καὶ τῶν κληρονομικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ἐπὶ τὸν Ἀγγλικὸν θρόνον, καὶ ὃν χρόνον ἐβασίλευεν ὁ Ἑδωρικός Ῥιχάρδος Γ' ἐν Ἀγγλίᾳ, ἰσχυρὰ μαρὶς ἀντιπολιτευομένων τούτου ἐκείλους ἐν Ἀγγλίᾳ τὸν ἐν Βρετάνῃ τῆς Γαλλίας διαμένοντα Ἑρρίκον. Οὗτος ἀποβὰς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐνίκησε τὸν Ῥιχάρδον (1485) ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μι-αδωρ, ἐν ἡ μάχῃ ἐφονεύθη καὶ ὁ Ῥιχάρδος. Ὁ νικητὴς Ἑρρίκος ἀνερρῆθη νῦν βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἀφοῦ διὰ τοῦ Ῥιχάρδου Γ' ἐξ-

έλιπεν ἡ ἄρχη γραμμῇ τοῦ Πλανταγενετικοῦ οἴκου, ὃ δὲ Ἑρρίκος ἱδρύσας νέαν δυναστείαν (κατ' ἄρρενα γραμμῇ), τὴν τῶν Τούδωρ, ἥτις κατὰ τὴν θηλείαν γραμμῇ ἦτο συνέχεια τῆς δυναστείας τῆς Πλανταγενετικῆς. Τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἑρρίκου Ζ' ἐπεκύρωσε τὸ τε Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον καὶ ὁ Πάπας. αὐτὸς δὲ ὁ νέος δυνάστης, ἵνα διαλλάξῃ ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀξιώσεις καὶ τῶν δύο διαμαχομένων τέως βασιλικῶν οἰκῶν, ἐνυμφεύθη, κατ' εὐχὴν ἐκπραθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἑδωρικούου βασιλέως Ἰδουάρδου Δ'. Ἡλισσάβετ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἑρρίκος καὶ μετὰ τὸ συνοικεσίον τοῦτο ἐξηκολούθει νὰ εἶνε ἐχθρὸς τοῦ οἴκου τῶν Ἑδωρικών, διὰ τοῦτο μισούμενος ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ πεπτωκυτός του οἴκου, πολλὰς προεκάλεσε καθ' ἑαυτοῦ συνωμοσίας καὶ ταραχάς, παρέστησαν δὲ καὶ τινες ψευδῶνυμοι Ἑδωρικidaίως μνηστῆρες τοῦ θρόνου. Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος διὰ τῆς συνείσεως αὐτοῦ ἐματαιώσε μὲν πάσας τὰς ἀποπειράς τῶν ἐναντιῶν, ἐστερέωσε δὲ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐξουσίαν, καταστήσας τὸ Κοινοβούλιον ὁ μόνον πεπιθῆνιον ἑαυτῷ, ἀλλὰ καὶ ὄργανον παρέχον τῷ οἴκῳ καὶ ὅσιν τιμιότητος εἰς τὰς αὐθαίρετους αὐτοῦ πράξεις. Ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ ὑπῆρξε σύμμαχος τοῦ αυτοκράτορος Μαξιμιλιανου Α' ἐναντίον τῆς κατακτητικῆς πολιτικῆς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου Π'. Ἡ πολέμησε δὲ ἐπιτυχῶς καὶ κατὰ τῶν Σκώτων. Ἀλλ' οἱ ἐξωτερικοὶ πόλεμοι ἔδωκαν πρόφασιν τῷ βασιλεῖ νὰ ἐπιβάλῃ βαρεῖς φόρους τῷ λαῷ, δι' ὧν ἐπλουτίσθη ὁ θηκυρὸς τοῦ βασιλέως. Ἐτελεύτησε τῷ 1509 κληροδοτῶν εἰς τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ κρᾶτος ἐσωτερικῶς ἐν εἰρήνῃ παγιωμένον καὶ ἐξωτερικῶς κραταῖον καὶ σεβαστόν. — 8) Ἑρρίκος II' υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐγεννήθη τῷ 1491, ἀνῆλθε δ' εἰς τὸν θρόνον τῷ 1509. Αἱ πρῶται φροντίδες καὶ ἐνέργειαι τοῦ νεαροῦ, ἀλλὰ δεσποτικοῦ μονάρχου ἐστράφησαν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. Τῷ 1512 συνεμάχησε, ὡς ὁ πατὴρ του, μετὰ τοῦ αυτοκράτορος Μαξιμιλιανου Α' ἐναντίον τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΒ', διαδόχου τοῦ Καρόλου Η'. Ἐν γένει δὲ ζωηρότατον ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς πολέμους τοὺς κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 16ου αἰῶνος μετεξῆς τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου ΙΒ' καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου Α' διεξαχθέντας, συμμάχων ὅτε μὲν μετὰ τοῦ ἐνδὸς, ὅτε δὲ μετὰ τοῦ ἐξέρου τῶν διαμαχομένων. Ἀλλὰ πολὺ μείζονα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Ἑρρίκου II' σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας ἔχει ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ πολιτικὴ καὶ ἰδίως ἡ ἐπ' αὐτοῦ γενομένη ἐν Ἀγγλίᾳ θρησκευτικὴ μεταρρυθμίσις. Ὁ Ἑρρίκος II' ἐν ἀρχῇ ἦτο σφόδρα πολέμιος τῆς ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ διὰ τοῦ Λουθήρου θρησκευτικῆς

μεταρρυθμίσεως, δημοσιεύσας μάλιστα ἐμβροθὴ διατριβὴν κατὰ τοῦ Λουθήρου, καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμῆθη ὑπὸ τοῦ Πάπα διὰ τῆς τιμητικῆς προσωνομίας τοῦ «Υπερμάχου τῆς Πίστειος (Defensor Fidei)». Ἀλλ' ὕστερον ἤλθεν εἰς διένεξιν πρὸς τὴν παπικὴν αὐλὴν, οὐχὶ διὰ λόγους θρησκευτικούς, ἀλλ' ἐξ ἰδιοτροπίας, προσερχομένης ἐξ ἀκράτου φιληθονίας. Θελήσας νὰ διαζευχθῇ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Αἰκατερίνην τὴν Ἀραγωνικὴν, θείαν τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου Ε', ἵνα συζευχθῇ μετὰ τῆς Ἀννης Βόλεϋν, καὶ μὴ τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ Πάπα ἀδείας, ἵνα ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καθήργησε τὴν ἀρχὴν τοῦ Πάπα ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας (1533) καὶ εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν εἰδὸς τι μεταρρυθμίσεως ἀφωρώσεως τὸ πλεῖστον τὴν ἐξωτερικὴν πολιτείαν τῆς ἐκκλησίας (βλ. Ἀγγλικανὴ ἐκκλησία). Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀννα Βόλεϋν ἡ γενομένη ἀκουσίως αἰτία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχίσματος ἐφανεύθη μετὰ τρία ἔτη ὑπὸ τοῦ τυρανικοῦ καὶ φιληθόνου βασιλέως λόγῳ μὲν δι' ἀπιστίαν, πράγματι δὲ διότι ὁ Ἑρρίκος ἔστρεψε τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἰωάνναν Σεϋmour, ἣν καὶ ἔλαβε σύζυγον μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀννης. Ὅτε δὲ μετὰ ἔν ἔτος (1537) ἀπέθανε καὶ ἡ Ἰωάννα, ἐνυμφεύθη ὁ Ἑρρίκος τὴν Ἀνναν τῆς Κλέβης, τὴν ὅποιαν διεζεύχθη μετὰ ἔν ἔτος (1539) κατακληθείς ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὴν Ἀνναν Χόδαρδ' ἀλλὰ μετὰ διετὴ συμδίωσιν ἀπεκεφάλισε καὶ ταύτην καὶ συνεζεύχθη μετὰ τῆς Αἰκατερίνης Πάαρ ἥτις καὶ ἐπέζησε τοῦ θανάτου τοῦ Ἑρρίκου. Ὁ βασιλεὺς εὗτος, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐκτεθέντα, ἦτο χαρακτηρὸς ἰδιοτρόπου, ἐμπαθοῦς, ὑποκειμένου πολλὰκις εἰς πάσας τὰς παρεκτροπὰς μανίας καὶ παραφροσύνης. Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ Ἀγγλικὸν κοινobούλιον ὑπῆρξεν εὐπειθέστατον αὐτῷ καὶ μετὰ δουλικῆς ὑποταγῆς καὶ θεραπειᾶς περιέβαλε πολλὰκις διὰ κύρους νομιμότητος τὰς ἀδικοτάτας τῶν πράξεων τοῦ βασιλέως καὶ ἐκήρυξε κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας καὶ αὐθαρεσίας τοῦ βασιλέως ἐναλλὰξ νομίμους καὶ παρανόμους πάντας τοὺς γάμους αὐτοῦ, ἐψήφισε δὲ νόμους περὶ ἐγκλημάτων καθορισώσεως ἐμοίους πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς Ρωμ. Συγκλήτου τὸ πάλαι πρὸς χάριν τῶν τυραννικωτάτων αυτοκρατόρων ψηφισθέντας· ἐψήφισε δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους τὸ κοινobούλιον, ἐκηθενίζον ἐμμέσως τὴν ἰδίαν αὐτοῦ νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὅτι ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ ἐκδώσῃ δι' ἑαυτὸν οἰονδήποτε νόμον καὶ δι' αὐτὸν δύναται νὰ διακανονίσῃ αὐθαίρετως καὶ τὰ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου καθιστῶν κληρονόμον καὶ διάδοχον ὅστις αὐ βούληται. Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην ἀπέναντι τοῦ βασιλέως πολιτείαν αὐτοῦ ἄλληλοδιαδόχως ἀνεκήρυξεν ἡ ἀπεκήρυξε σὺν τῇ νομιμότητι τῶν διαφόρων γάμων τοῦ βασιλέως καὶ τὴν τῶν ἐκ τούτων γεννηθέντων παιδιῶν. Ὁ Ἑρρίκος ἐτελεύτησε τῷ 1547.

δ'. Η Πισπανική ιστορία αριθμεί Ερρίκους τέσσαρας. 1) Έρρ Δ', βασιλεύς της Καστίλιας έδρασίλευσε 1214-17. — 2) Έρρίκος Β', κόμης Τρασταμάρας, βασιλεύς της Καστίλιας έδρασίλευσε 1369-79. Ούτος υιός ών του Άλφόνσου ΙΑ' έστασίασε κατά του βασιλεύοντος πρεσβυτέρου αδελφού Πέτρου και έγένετο αίτιος της εΐς Ισπανίαν Άγγλικής στρατιωτικής επέμβάσεως, της γενεμένης έκ Γαλλίας υπό τόν περίφημον Μέλανα Πρίγκηπα, υιόν πρωτότοκόν του Έδουάρδου Γ' (βλ. Έδουάρδος Γ'), όν έπεκαλέσατο ο Πέτρος κατά του μνηστήρος. Άλλά μετά την αναχώρησιν των Άγγλων ο Έρρίκος διά Γαλλικής βοήθειας ένίκησε τόν αδελφόν αυτόν και φονεύσας αυτόν ίδια χεiri έδρασίλευσεν επί 10 έτη. — 3) Έρρίκος Γ' ο άσθενης, βασιλεύς της Καστίλιας, έγγονος του προηγουμένου έδρασίλευσε 1393-1406. Ο ήγεμίων ούτος πρώτος ως διάδοχος του θρόνου έλαβε (1388) την προσωμίαν τού πρίγκηπος της Αστουρίας, ήν φέρουσιν έντοτε οι πρίγκηπες διάδοχοι του Ισπανικού θρόνου. Ο Έρρίκος Δ' ο άθανάτος, βασιλεύς της Καστίλιας, έδρασίλευσε 1454-74. ών δε αδελφός της Ισαβέλλας, της συζευχθείσης μετά του βασιλέως της Αραγωνίας Φερδινάνδου του Καθολικού, και ζητήσας να αθετήση τά δικαιώματα ταύτης εΐς τόν θρόνον της Καστίλιας ύπέρ της ίδιας αυτού θυγατρός προκάλεσεν έμφύλιον πόλεμον πολυχρόνιον, δι' ού ή Ισαβέλλα άνήλθεν εΐς τόν θρόνον της Καστίλις και διά του γάμου αυτής μετά του Φερδινάνδου του Καθολικού επήνευγε την ένωσιν της Ισπανίας υπό μίαν μοναρχίαν.

ε'. Έν Πορτογαλία περίφημος εΐνε Έρρίκος ο Θαλασσοπόρος (Navegador). Ίνφάντης ήτο βασιλικός πρίγκηψ της Πορτογαλίας, τέταρτος υιός του βασιλέως Ιωάννου Δ' γενν. τή 1394. Ο Έρρίκος ών νέος λίαν φιλομαθής, ασχολήθηκε δε και περί τας επιστήμας, εΐτι δε μεγάλην έχων κλίσιν εΐς ιπποτικές επιχειρήσεις και κατορθώματα. άφού πρώτον διέπρεψεν εΐς την άλωσην της άπέναντι της Ισπανικής παραλίας Αφρικανικής πόλεως Κεΐτας (1415), από του 1418 έγένετο άνώτατος διευθυντής των πρds ανακάλυψιν νέων χωρών κατά τά Αφρικανικά παράλια στελλομένων Πορτογαλικών κατά θάλασσαν στρατείων και έξεπέμψε διαφόρους τοιαύτας στρατείας, δι' ών τή μόν 1418 άνεκαλύσθη τὸ Πόρτο Σάντο, τή 1420 ή Μαδέρα, εΐτα δε και τά μέχρι της Σενεγαμβίας Αφρικανικά παράλια. Άφούτου ανέλαβε την διεύθυνσιν των επιχειρήσεων τούτων ως τόπον διαμονής κατάλληλον πρds τὸ άνατελόν αὐτῶν έργον έξελέξατο τὸν εΐς τή νοτιοδυτικωτάτη άκρὰ της Πορτογαλίας Σάγρες, ένθα ίδρυσε και άστεροσκοπεϊόν, έν ᾧ έσπούδαζον οι πρωωρισμένοι εΐς υπερθαλασσίους στρατείας και ανακαλύψεις νέοι. Ο Έρ-

ρίκος σχεδόν ανά πάν έτος έξεπέμπε και μίαν στρατείαν, ζώντος δ' έτι του Έρρίκου άνεκαλύφθησαν αι νήσοι του Πρασινού ακρωτηρίου (1444) και αι Αζόροι νήσοι (1449). Τή 1458 ο Έρρίκος έπολέμησεν αόθης νικηφόρος κατά των Άράβων της Αφρικης. Ήτελεύτησε τή 1460. Ο Έρρίκος ο Θαλασσοπόρος εξυμνήθη ως μέγας και ήρωϊκός άγωνιστής κατά γην και κατά θάλασσαν, τύπος σάφρονος, μεγαθύμου και μεγαλετηδύλου ιππότης, έγένετο δε ιδρυτής της παγκοσμίου εμπορίας των Πορτογάλων και του μεγάλου υπερθαλασσίου άποικιακού κράτους αὐτῶν.

ς'. Έν τή μεσαιωνική ιστορία του Έλληνικού έθνους άξιος μνείας εΐνε Έρρίκος ο Λατίνος αυτοκράτωρ της Κωνσταντινουπόλεως, δεύτερος μεταξύ των Λατίνων αυτοκρατόρων, διαδεχάμενος τόν αδελφόν αυτόν Βαλδουίνον Δ' τή 1206. Ο Έρρίκος ήτο ήγεμίων ράκτης και δραστήριος και γενναίος, προσηγάθη δε πρds τούς Έλληνας μετά μείζονος εὐνοίας και στοργής ή ο αδελφός αὐτοῦ. Άλλ' ή καθόλου καταστάσις του Κράτους ήτο άθλία και ο Έρρίκος ήτο ύποχρεωμένος να πολεμή κατά των Βουλγάρων, έχων πολέμιους συγχρόνως τόν έν Ασία Έλληνα αυτοκράτορα της Νικαίας, τόν Λέοντα τόν Σγουρόν έν Πελοποννήσῳ και τόν δεσπότην της Ηπείρου Μιχαήλ Κομνηνόν. Καί μετά μόν του αυτοκράτορος της Νικαίας Θεόδωρου Λασκάρεως συνωμολόγησεν ο Έρρ. εΐρήνην τή 1214, ήτις διτηρήθη μέχρι του θανάτου αὐτοῦ· αλλά μετά του Μιχαήλ του Κομνηνού διετέλεσεν εΐς διηνακείς έχθροπραξίας, οτε δε επεχείρησε τή 1216 στρατείαν κατά του διαδόχου του Μιχαήλ, του δεσπότη Θεόδωρου, άσθενήσας καθ' έδδν έτελεύτησεν έν Θεσσαλονίκη (1218). Τόν τή μεσαιωνική ιστορία της Ανατολής αξιομνημόνευτος εΐνε και ο Έρρίκος της Καμπανίας, γενόμενος βασιλεύς του λατινικού κράτους της Ιερουσαλήμ τή 1192 και βασιλεύσας μέχρι του 1197. Τὸ κράτος αὐτοῦ δέν περιελάμβανε την από 1187 εΐς τούς Μωαμεθανούς της Αιγύπτου περιελθούσαν Ιερουσαλήμ, αλλά περιωρίζετο κυρίως εΐς την Τύρον, Πτολεμαίδα και άλλας τινάς παραλίας πόλεις, εξ ών τή 1197 μικρόν πρds τὸν θάνατον αὐτοῦ άπώλεσε και την Ιόππην. [Π.Κ.]

Ερρίκουσα. Νησίς πρds τὸ ΒΑ της Κερκύρας και Α της νήσου Όθρωνος, έχουσα 533 κατοίκους διαμένοντας εΐς διαφόρους συνοικισμούς, εΐον Νικαίτικα, Μογιάτικα, Στράτη, Τούρη, Παλχοκάλυβα, Δένδρα και Πόρτο. Τὸ ύψηλότερον βουνόν έχει ύψος 131 μ. Η νησίς αὐτή έν γένει εΐνε χαρμειστάτη· έχει πεδιάδας τερπνάς, ρύακας, δένδρα, λαχανοφόρους κήπους και κλίμα ελαφρόν και υγιεινόν. Έπάγεται εΐς τόν δήμον Διαποντίων.

Έρσεκ. Ήδρα του διαμερίσματος Κορώνιας της επαρχίας Κορυτσάς της Μακεδονίας έχουσα 300 κατ. τουρκαλβανούς. [Μ.Σ.]

Έρσκιν (Θωμάς Lord Erskine). Περικλής Σκωτός δικηγόρος, γενν. τῷ 1750. Αποπερατώσας τὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ σπουδὰς, εἰσῆλθεν εἰς τὸν στόλον, εἶτα δὲ εἰς τὸν στρατὸν ἀλλὰ 26 ἐτῶν γενόμενος ἀφωσιώθη εἰς τὰ νομικὰ καὶ ἀναγραφεῖς τῷ 1778 εἰς τὸν κατάλογον τῶν δικηγόρων, ταχέως διακρίθη τοσοῦτον ὥς ἐμβριθὴς καὶ εὐγλωττος ῥήτωρ, ὥστε μετ' ὀλίγα ἐτὴ ἐγένετο γενικὸς δικηγόρος τοῦ πριγκιπὸς τῆς Οὐαλτίας. Ἀπὸ τοῦ 1783 ἦτο μέλος τῆς Βουλῆς, ἐπὶ τινὰ δὲ καιρὸν ἐχρημάτισε καὶ σφραγιδοφύλαξ. Ὡς συγγραφεὺς ἐφημίσθη διὰ τὸ ἔργον Περὶ τῶν αἰτίων καὶ συνεπειῶν τοῦ παρόντος πολέμου (1793), ἐν τῷ ὅποιῳ ἀναγνωρίζει τὰς ἀρχὰς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὅπερ εἶδε 48 ὁλας ἐκδόσεις. Συλλογὴν τῶν λόγων αὐτοῦ ἐξέδωκεν εἰς 4 τ. (Λονδ. 1810-11). Ἀπέθανε τῷ 1823 ἐν Almondale πλησίον τοῦ Ἐδιμβούργου. [Ἐγ.]

Έρστάλ (Herstal). Κώμη τοῦ Βελγίου, κειμένη 5 χμ. ΒΑ τῆς Λιέγης ἐπὶ τῆς ἀριστέρης ὁχθῆς τοῦ Μώσα. ἔχει 12 014 κατ. (1885), σπουδαῖα σιδηροορεῖα καὶ ἐμπορίον λιθανθράκων. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἦτο κτήμα τῶν Καρολινγίων καὶ πολλάκις διέτρεβεν ἐνταῦθα Κάρολος ὁ Μέγας. [Μ.Σ.]

Έρσφελδη (Hersfeld). Πρωτ. περιφέρειας τοῦ νομοῦ Κάσσελ ἐν τῇ πρωσσ. ἐπαρχίᾳ Ἑσση-Νασαυίχ, ἐπὶ τοῦ Φούλδα. ἔχει 7262 κατ. (ἡ περιφέρεια 32 442) καὶ ἀκμάζουσιν βιομηχανίαν ἐριουργίας καὶ βαμβακουργίας. Ἀνεπτύχθη ἐκ μοναστηρίου τῶν Βενεδικτίνων ἱδρυθέντος κατὰ τὸν 11 μ. Χ. αἰῶνα. [Μ.Σ.]

Έρσχ (Joh. Samuel Ersch). Λόγιος Γερμανός, γενν. τῷ 1776 ἐν Grossglogau, γνωστὸς γενόμενος διὰ τῶν βιβλιογραφικῶν ἐργασιῶν του. Τῷ 1808 διαρίσθη διευθυντὴς τῆς πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης ἐν Ἀλλῃ, ὅπου ἐκτὸς ἄλλων ἔργων ἤρχισε μετὰ τοῦ Γροῦδερ μεγάλῃν Ἑγκυκλοπαιδεσίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, ἧτις δὲν ἀποπερατώθη ἀκόμη. Ἀπέθανε τῷ 1828 [Μ.Γ.]

Έρσεχελος (Herschel). 1) Φρ = ιδεοφίλος Γουλιέλμος Ἐ. Ἐπισήμος ἀστρονόμος γεν. 1738 ἐν Ἄννοδέρῳ καὶ ἀποθ. 1822 ἐν Ἀγγλίᾳ Ὁ 16. μετέβη αὐτόθι τῷ 1750 ὡς μουσικός, ἡ κλίσις ὅμως αὐτοῦ ἤγαγε τὸν μεγαλοφυῆ ἄνδρα εἰς τὴν ἀστρονομίαν. Μὴ ἔχων κατὰ πρῶτον τὰ μέσα προμήθειαν τηλεσκοπίου κατασκεύασε πολλὰ τοιαῦτα κατοπτρικὰ κατ' ἴδιον σύστημα (βλ. Τηλεσκοπίον) βαθμυζὼν μέχρι μήκους 40 ἀγγλικῶν ποδῶν καὶ οὕτω δι' ὅλως ἰδίων μέσων κατώρθωσε γὰ

κάμῃ τὰς ἐξέχους αὐτοῦ παρατηρήσεις ἐπὶ διαφόρων ἀστρονομικῶν ἀντικειμένων. Ἀνακαλύψας τῷ 1781 τὸν πλανήτην Οὐρανὸν (βλ. λ.), προσεῖλκυτε τὴν εὐνοίαν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Γ' διὰ τῆς πρότάσεως αὐτοῦ ὅπως ὁ πλανήτης ὀνομασθῇ ἀπὸ τοῦ Γεωργίου, ἧτις ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικοῦ κόσμου. Αἱ παρατηρήσεις καὶ ἐργασίαι τοῦ Ἐ. ἐκτείνονται ἐπὶ πάντων τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐξοχοὶ ὅμως εἶναι αἱ ἐπὶ τοῦ κόσμου τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, διπλῶν ἀστέρων, νεφελοειδῶν, τῶν Γαλαξίου κτλ. [Δ.Κ.]

— 2) Ἰωάννης Ἐ. Ὑῖδς τοῦ 1) καὶ ἐπίσης διὰ τῆς ἀστρονόμου, γεν. 1792, ἀποθ. δὲ τῷ 1871. Ἐξηκολούθησεν ἰδίως τὰς ἐργασίας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατρὸς καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ διεμεῖνε 1834-38 ἐν τῷ Βῆελπιδι ἀκρωτηριῷ, θύεν ἀπεκομίστα πλοῦσιον θερισμὸν παρατηρήσεων, ἰδίως ἐπὶ τῶν νεφελοειδῶν. Μνημεῖον ἀθάνατον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶνε ὁ γενικὸς κατάλογος τῶν νεφελοειδῶν, περιλαμβάνων τὴν περιγραφὴν 5079 τοιοῦτων, δημοσιευθεῖς τῷ 1864. Τῷ 1854 ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ὤνυκε τὸν Ἰ. Ἐ. βαρωνέτον. Ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἶνε γνωστὸς ἰδίως ὁ φυσικὸς Ἀλ. Ἐξανδρος Ἐ. ἐκ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν διατείνων. [Δ.Κ.]

— 3) Καρόλιννα, ἀδελφὴ τοῦ Φρειδ. Γουλ. Ἐ., γεν. 1750, ἀποθ. 1848 ἐν Ἄννοδέρῳ. Μεταβάσα εἰς Ἀγγλίαν τῷ 1772 ἐδοῦναι τὸν μέγαν αὐτῆς ἀδελφὸν εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ ἀνεκάλυψε καὶ κομήτας καὶ νεφελοειδεῖς. Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα τῆς, ὅπου καὶ ἀπέθανε. [Δ.Κ.]

Έρτογρουλ-θέης. Ἀρχηγὸς τουρκικῆς φυλῆς, διὰ δὲ τοῦ υἱοῦ του Ὀσμὰν ἀρχηγὸς τῆς θωμανικῆς δυναστείας. Ὑποστηρίξας τὸν Ἀλαεδδίν, τὸν Σελτζουκίδην σουλτάνον τοῦ Ἰκονίου, ἀμυνόμενον κατὰ μογγολικοῦ στίφους, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τιμάρχιον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Σαγγάρεως, ὕστερον δὲ ὡς ἐπίτροπος τοῦ κυριάρχου τοῦ πολεμῆσας ἐπιτυχῶς κατὰ προσελθόντος στρατοῦ ἐξ Ἑλλήνων καὶ Τατάρων ἐν τῇ μεταξὺ Προύσσης καὶ Γενίσεχρ πεδιάδι, ἀντημέληθη λαβῶν τὸ τιμάρχιον τοῦ Ἑσκίσεχρ (Δορυλαίου). Ἀπέθανε δὲ τῷ 1288. [Β.Ι.Α.]

Έρτσ (Henri Herz). Μουσικὸς γνωστὸς ἐκ τῶν πολλῶν μελωδικωτάτων συνθέσεων του διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐγενν. τῷ 1800 ἐν Κοδεντίῳ, ἐσπούδασε δὲ τὴν μουσικὴν ἐν Παρίσι. Τυχὼν τοῦ πρώτου βραβείου. Ταχέως δὲ κατηριθμήθη μεταξὺ τῶν διασημωτέρων ἐκτελεστῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐκτὸς διαφόρων περιηγήσεων εἰς τὰς μητροπόλεις τοῦ κόσμου, εἰς τὰς ὁποίας ἐξετιμήθη ἀκν-

ταχὺ μεγάλως, διέτριβε πάντοτε ἐν Παρισίοις, ὅπου κατεῖχε καὶ μέγα ἐργαστάσιον κλειδοφυλάκων ἀπὸ τοῦ 1842-74 διετέλεσε καὶ καθηγητὴς ἐν τῷ Ὡδεῖω. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1888. [Μ.Γ.]

Ἔρτσ ὄρη (Erzgebirge = ὄρη τῶν Μετάλλων). Ἀλυσίς ὄρειον, ἐκτεινομένη ἐπὶ 165 περίπου χμ. παρὰ τὰ σύνορα τῆς Σαξωνίας καὶ Βοημίας, ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Ῥελδὰ ἄχρι τῆς Φοχτλάνδης. Ἐχει πρὸς Ν τὸ σχῆμα ἀποτόμου τείχους (650-800 μ.), καὶ ἀποτελεῖ πρὸς Δ εὐρὺ κεκλιμένον ὁροπέδιον παρὰ τὸν ἄνω Σάαλ. Αἱ ὑψηλότεραι αὐτῆς κορυφαὶ εἰναι τὸ Κάϊλδεργ (1238 μ.) καὶ τὸ Φίχτελδεργ (1204 μ.). Τὰ ὄρη ταῦτα σύγκεινται ἐκ γρανίτου, σιλιπνολίθου, συηνίτου, φυλλίτου πορφύρεου κτλ. Ἐχουσι δὲ πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μόλυβδου, κασιτέρου, κοβαλτίου, ἀρσενικοῦ κλ. ὧν τὰ σημαντικώτερα κεῖνται ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Φρεϊδέργης. Ἔρτσ ὄρη καλεῖται καὶ μέρος τῶν Καρπαθίων (βλ. λ.). [Π.Π.]

Ἐρτσδεργ (Gust. Friedr. Hertzberg). Ἱστορικὸς γενν. τῷ 1826 ἐν Ἀλλῃ, ὅπου τῷ 1880 ἐγένετο ἐκτακτος καθηγητὴς τῆς ἱστορίας. Μέγας εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργων του, ὧν τὰ πλεῖστα ἀφορῶσι τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος. Τῷ 1853 ἐδημοσίευσεν Βίον καὶ χαρακτηρισμὸν τοῦ Ἀλκιτιάδου, τῷ 1856 Βίον Ἀγησιλάου τοῦ Β' τῆς Σπάρτης. Εἶτα δὲ ἐξέδωκεν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις (3 τ. Ἀλλῃ 1860-75), Ἱστορίαν τῶν Μηδικῶν (1877), ἐν δὲ τῇ συλλογῇ τῆς ἱστορίας τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ὑπὸ Ἐρεν-Οὐκερτ Ἱστ. Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ ἀρχαίου βίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς (4 τ. Γότα 1876-9), πρὸς δὲ τὸ ἔργον Ἡ Ῥώμη καὶ ὁ βασιλεὺς Πύρρος (Ἀλλῃ 1871), διὰ δὲ τὴν Ἐγκυκλοπαιδεῖαν τῶν Ersch καὶ Gruber τὴν Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος (1862) καὶ τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα (1869), καὶ διὰ τὴν μεγάλην γεν. ἱστορίαν τὴν ὑπὸ τοῦ Οὐγκεν ἐκδομένην τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης (2 τ. Βερ 1879-80), τὴν τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων (1880-2) καὶ τὴν τῶν Βυζαντινῶν καὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους (1882-4). Τέλος δὲ συνέγραψεν Ἑλλ. Ἱστορίαν ἐν ἐπιτομῇ (μέχρι τοῦ 397 μ. Χ.) καὶ ἱστορίαν τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς τύχας τῆς πόλεως ὑπὸ τὸν τίτλον Αἱ Ἀθῆναι (1885, ἑλλ. μετάφρ. ὑπὸ Ἰ. Λέντου, 1888). [Ἐγ.]

Ἐρτσεν (Ἀλέξανδρος Herzen). Ῥώσος συγγραφεὺς πολιτικὸς γενν. τῷ 1812 ἐν Μόσχᾳ, ὅπου ἐσπούδασεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πρὸ πάντων τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἑγέλου καὶ τὸν γαλλικὸν κοινωνισμόν. Ὑποπότος γενόμενος ἐνεκα τῶν πολιτικῶν πεποιθήσεών

του ἐφυλακίσθη καὶ ἐξωρίσθη εἰς Σιδηρίαν· τυχὼν δὲ τελείας κληνητίας διαώρισθη ὑπαλλήλος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἀλλὰ συνεπεία νέων καταδιώξεων ἀπεσύρθη τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ ἐξεπατρίσθη. Ἐκτοτε ἐξῆλθεν εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ ἣν δὲ τινα ἐν Λονδίνῳ, ὅπου ἔδρασε τῷ 1856 τὴν ῥωσικὴν ἐφημερίδα Ὁ κώδων (Kolokol), ἣτις ὑπερασπίζουσα τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τῶν καταπίσεων τῆς πολιτείας ταχέως ἀπέκτησε μέγαν ἀριθμὸν ἀναγνωστῶν. Τῷ 1865 ἐγκατεστάθη ἐν Γενεύῃ, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Παρίσιους, ὅπου ἀπέθανε αἰφνιδίως τῷ 1870. Τὰ ἔργα του εἰναι πολυάριθμα, ὡς ἐπὶ πλεῖστον πολιτικῶν χαρακτῆρος, τινὰ δὲ ἀπεικονίζουσιν ἐπιτυχέστατα τὸν ῥωσικὸν βίον, πάντα δὲ διακρίνονται ἐπὶ καλλιλογίᾳ. Ἐκ τῶν γνωστοτάτων εἰναι τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ ἰδίου, Ἀπομνημονεύματα τῆς δευκίσσης Daschkow, καὶ Mém. de l'impératrice Catherine (Λονδ. 1859). [Ἐγ.]

Ἐρτφόρδη (Hertford προφ. Hart-ford, ἢ Herts). Κομητεία τῆς Ἀγγλίας μεταξὺ Κανταβρυγίας. Ἐστὶξ, Μιδδλέσσεξ, Βούκιγγχαμ καὶ Βεσφόρδης, ἐπιπέδος χώρα εὐφορώτατη, τρέφουσα ἐξαιρέτα πρόβατα. Ἐχει ἐμβ. 1640 χμ., καὶ 208 069 κατ. Ἡ ὁμίονος πρὶν τὸ ὅσον αὐτῆς καίτῃ 43 χμ. Β τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Ληκάλι ἔχει 7685 κ. διατηροῦντας ἀκμαῖον ἐμπορίον αὐτοῦ. [Μ.Σ.]

Ἐρύθεια καλεῖται ἐν τῇ μυθολογίᾳ μία τῶν Ἑσπεριδῶν νήσων, πρὸς δὲ χώρα τις μυθική ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Δύσει, ἐνθα ἐδοσκοντο αἱ βῆες τοῦ Γηρυόνου ὑπὸ τοῦ Εὐρυτίμονος, μετὰ τοῦ κυνὸς Ὀρθέου, μέχρις οὗτου ὁ Ἡρακλῆς ἐφένευσεν ποιμένα τε καὶ κύνα καὶ ἀπήγγαγε τὰς ἀγέλας. Ἐν τοῖς ὑστερον χρόνοις ἐνόμιζον οἱ γεωγράφοι διττὴν ἀνεγνώριζον τὴν Ἐ. ἐν ταῖς Δ. χώραις τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου, ἐκεῖ ὅπου ἔδρασαν οἱ Φοίνικες τὰ Γάδειρα καὶ ἐν αὐτοῖς περίφημον ναὸν τοῦ Μελικέρτου ὃν ἐταύτιζον οἱ Ἕλληνες μετὰ τοῦ Ἡρακλέους. [Σ.Τ.]

Ἐρύθημα (τὸ τῆς αἱδοῦς). Προέρχεται ἐξ αἰφνιδίας συρροῆς αἱματος εἰς τὰ ἀγγεῖα τοῦ δέρματος τοῦ προσώπου, ἀναφαίνμενον συχνότερον εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, εἰς τοὺς ἀνααιμικοὺς καὶ εἰς τοὺς εὐερέθιστον τὸ νευρικὸν οὗτοι γὰρ ἔχοντας ἐντονιώτερον δ' ἐπὶ προσώπων ἐχόντων λεπτὸν καὶ λευκὸν τὸ δέρμα. Ἐξεγέρσεις δηλ. τοῦ ἐγκεφάλου ἐξ ἡθικῶν αἰτίων (αἰδώς, ὀργή) διαδιδάσκονται εἰς τὰς κατὰ τὰ τοιχώματα τῶν μικρῶν ἀρτηριακῶν κλάδων ληυθῶσας νευρικὰς ἰνᾶς, τοῦτου δ' ἐνεκὸν ἐλαττωμένης τῆς ἀντιστάσεως τῶν ἀγγείων τούτων αἷμα μὲν εἰσέρπει περισσώτερον, τὰ δὲ χαλαρωθέντα τοιχώματα τῶν ἀγγείων τεινόμενα καθίστανται λεπτότερα καὶ διαφανέστερα, ἀμφοτέρων τῶν γεγονότων τούτων ἀπὸτέλε-

σμα εἶνε τὸ 'Ε., ἐντονώτερον ὃν ἔαν ταυτοχρόνως καὶ ἡ καρδία τύχη διεγερμένη εἰς ἐντονώτεραν λειτουργίαν. Ἀντίστος τῷ 'Ε. εἶνε ἡ αἰρινθία ὠχρὰσις, προσερχομένη ἐκ σπασμῶν τῶν ἀγγείων μετὰ ἡ ἄνευ καταπτώσεως τῆς καρδιακῆς λειτουργίας. [Α.Χ.]

Ἑρδύθημα καλεῖται ἐν τῇ λατρικῇ φλεγμονῇ τοῦ δέρματος χαρακτηριζομένη διὰ τοῦ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐρυθροῦ χρώματος, ὑπὸ τὴν ὀλίφιν τοῦ δακτύλου πρὸς στιγμὴν ἐκλείποντος διακρίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐρυσιπέλατος κυρίως διὰ τῆς αἰτιολογίας, τῆς ἀπυρέτου πορείας, τῆς ἥττον μεγάλης περιτάσεως τοῦ δέρματος κλ. Γεννᾶται δὲ τὸ 'Ε. κυρίως διὰ μηχανικῶν ἐρεθισμῶν (προστριβῆς, πίεσεως φορεμάτων), διὰ τῆς ἐπηρεασίας μεγάλης θερμότητος, διὰ χημικῶν ἐρεθισμῶν (κανθαριδίων) κτλ. Ἰδιαίτερα μορφή εἶνε τὸ ἐξιδρωματικόν 'Ε., ἐφ' οὗ πλὴν τῆς ὑπεραιμίας τοῦ δέρματος διηθεῖ σύναμα καὶ ἐξιδρωμα αὐτὸν τὸν τοῦ δέρματος ἢ τὸν ὑποδόριον ἰσθμὸν δίκην στρογγύλων ἢ ὑποστρογγύλων ὀγκίων ἢ φυμάτων καὶ ὅπερ ἔχει διαφόρους φάσεις ἀναπτύξεως (βλατιδῶδες, περιφερές, ῥιζοειδές, γυρόν). Ὀλίγον τοῦ ἐξιδρωματικοῦ διαφέρει τὸ δὲ ὡς 'Ε., ὅπερ προσβάλλει πρὸ πάντων τὸ ὅλην γένος ἐνὶ ἐκείνῳ τὸ ἄρρεν. Τοῦτου τὰ φύματα συνιστάμενα ἐξ ὀρρώδους, συχνότερον δ' ἐξ αἱμορραγικοῦ ἐξιδρωματος, ἔχουσι μέγεθος καρύου μέχρι μήλου. Ἐδρεύουσι κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας τῆς κνήμης ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, εἶναι ἀλγεινὰ εἰς τὴν ἐξώθεν πίεσιν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εὐρίγον ἐρυθρά, κατόπιν ὅμως κυανέρυθρα καὶ ἐπὶ τέλους κίτρινα, καταλύονται δὲ κατὰ κανὼνα ἐντὸς πλείονων ἡμερῶν. Πολλάκις συμπερομαρτοῦσι καὶ γενικά φαινόμενα, πυρετός, ἀνορεξία, ὀδυνηαί κτλ. [Π.Ι.]

Ἑρυθρά. Νότος ἰδιοφυῆς ἀνήκουσα εἰς τὰ δέξια ἐξανθήματα (βλ. λ.), ἐπιδημικὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἴδιον ἰὸν ἔχουσα, ἀπυρέτως δὲ καὶ ἄνευ βρογχικοῦ κατάρρου διοδεύουσα καὶ ἐκδηλουμένη δι' ἐξανθήσεως πολλῶν κηλίδων, ἄλλοτε μὲν ὑπερύθρων, ἄλλοτε δ' ἐρυθρῶν, μικρὸν τι ἐπανισταμένων τοῦ δερμικοῦ πεδίου καὶ μέγεθος ἔχουσιν συνάπειος ἢ φακῆς, ἐπιφανομένων πρῶτον ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ εἰτα ἐπὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, ἀφανιζομένων δὲ πάλιν ἐντελῶς μετὰ 1-2 ἡμέρας· ἐνίοτε παρακολουθοῦσιν ὀδοντοφυΐαι, ὁραπαίαι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη. [Π.Ι.]

Ἑρυθρὰ θάλασσα (ἀραβ. Βάχρ-έλ-ἄχμαρ, παρ' ἀρχαίοις καὶ Ἀραβικοῦ κόλπος) κατὰ μὲν τὴν ἀρχαιότητα ἐκαλεῖτο ἡ νῦν Ἰνδικὴ λεγομένη θάλασσα, καθ' ὅσον ἦτο γνωστὴ τοῖς ἀρχαίοις, (καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἔννοιαν ἐξελάμβανεν αὐτὴν καὶ ὁ γράψας Περικλίου τῆς 'Ε. θ. Ἀρριανός), ὕστερον δὲ περιωρίσθη τὸ ὄνομα εἰς τὸν βορειοδυτικώτερον

κόλπον τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης, ὅστις ἀρχαίως ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βάδ-ἐλ-Μανδὲβ ὑπὸ 12,5° Β πλάτους ἐκτείνεται ἐπὶ 2800 χμ. μετὰξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς ἐν ΒΔ διευθύνσει μέχρι 30° Β πλάτους, ὅπου νῦν συνδέεται μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ κόλπου εἶνε 355 χμ. Τὸ βορειότατον μέρος αὐτοῦ διαιρεῖται διὰ τῆς Σιναϊτικῆς χερσονήσου εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀκαβὰ (αἰλιαντικόν), καὶ τοῦ Σουέζ (ἡρωποπολιτικόν, ἀραβ. Βάχρ-έλ-κουλούμ). Ὁ πυθμὴν τῆς 'Ε. θ. σχηματίζει κοιλία μακροτενὴ μετὰξὺ τῶν ἁμμιῶδων καὶ πετρωδῶν ἐκατέρωθεν ἀκτῶν· ἡ δὲ κοιλία αὕτη πάλιν διὰ δύο σειρῶν κοραλλιονησίων, ὑφάλων κτλ., ἀκολουθοῦσιν τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀκτῶν καὶ κατὰ μήκος ὁλοῦ τοῦ κόλπου ἐκτείνουσιν, εἰς 3 κοιλίας ὧν ἡ μεσαία εἶνε ἡ βαθύτη. Τὸ μέσον βάθος τῆς 'Ε. θ. εἶνε 444 μ., τὸ δὲ μέγιστον 1800. Ἐκ τῶν νήσων αὐτῆς αἱ σημαντικώτεραι εἶναι (ἀπὸ Β πρὸς Ν) Τζοβὰλ (μετὰ φάρου) ἡ ἡρασιεῖδος νῆσος Σεβεργίδ (Ὀφιώδης) ἀπέναντι τοῦ κολπίσκου τῆς Βερνίκης, αἱ συστάδες Δαχλά καὶ Φαρσάν, ἡ νῆσος Καμαράν (ἄγγλ.), τὴν ἡρασιεῖσαν Τάβρ, αἱ νῆσοι Ἀρνισχ καὶ Περρίμ (κατεχομένη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν). Εἰς τὴν 'Ε. θ. ἐκβάλλουσι μόνον ῥυάκεις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν. Ἐχει δὲ τινὰς καλοὺς λιμένας ὡς τὸ Σουέζ, Κοσσέρ, Σουακί, Μασσάβαν (ἐν Ἀφρικῇ), Ἰάμβο-ἐλ-Βάχρ, Τζιδδαν, Λοχάγια καὶ Μόκκιν ἐν Ἀραβίᾳ. Τὸ ὕψος τῆς 'Ε. θ. εἶνε διαγέστατον, κυανοῦ χρώματος μεταδύκοντος παρὰ ταῖς κοραλλιονητοῖς εἰς πράσινον. Ἀλλὰ παρὰ ταῖς ἀκταῖς δταν ὁ ἥλιος ἀπέχῃ εὐρίγον τοῦ ὁρίζοντος τὰ λίαν ἀλατούχα ὕδατα φαίνονται κίτρινέρυθρα, ἐξ οὗ ἵσως ἔλαβεν ἡ θάλασσα τὸ ὄνομα αὐτῆς· ἀλλὰ ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται ἐν μεγάλῳ ποσῷ Τριγώδερμα ἰδ' ἐρυθραῖον, εἶδος φυκῶν, ἃτινα ἐνίοτε πληροῦσι τὰ ἀνωτέρα στρώματα τοῦ ὕδατος καὶ κατὰ τὴν χλωπῶν σχηματίζουσιν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐρυθρὰν βλεννώδη μάζαν. Ἡ θερμοκρασία εἶνε ὑψηλὴ, οὖσα ἐν χειμῶνι σπανίως κατωτέρη τῶν 26° Κ., ἀνερχομένη δὲ κατὰ Σεπτέμβριον ἐνίοτε μέχρι 41° Κ. Οἱ ἄνεμοι, αἱ κοραλλιονησοὶ καὶ τὰ ἰσχυρὰ βέμβηκα καθιστῶσι τὴν 'Ε. θ. ἥκιστα κατάλληλον δι' ἱστιοπλοΐαν. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μεσαιῶνα τὸ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς ἐμπόριον ἦτο σημαντικώτατον διὰ δὲ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς περὶ τὴν Ἀφρικὴν εἰς Ἰνδίας ὁδοῦ ἐγκυτελείσθη ἡ 'Ε. θ. ἐντελῶς ὑπὸ τῆς ναυτιλίας μέσης ὅτου διὰ τῆς διατομῆς τοῦ ἰσμοῦ τοῦ Σουέζ προσέλαβε πάλιν εἰπερ ποτὲ μεγάλην διὰ ταύτην σπουδαιότητα. [Μ.Σ.]

Ἑρυθρά. Ἀρχαία πόλις τῆς Βοιωτίας, πλησίον τοῦ πεδίου τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης, ἥτις ἦδη ἐπὶ Πausanίου ἦτο ἡρειπωμένη. Οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ ἀποικία ταύτης,

μία τῶν 12 ἰονικῶν ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ πόλεων, κειμένη ἐπὶ χερσονήσῳ γῆς ἀπέναντι τῆς Χίου. Ἦτο πρὸ πάντων γνωστὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὀνόματι διὰ τὴν ἐν αὐτῇ Σιδύλλην. Κατὰ τὸν κατ' Ἀντίχου τοῦ μεγάλου πόλεμον τῶν Ῥωμαίων συνεμάχησε τοῖσι καὶ ἐκηρύχθη ὡς ἐκ τούτου ἐλευθερά πόλις. [Α.Λ.]

Έρυθραία (Bot.) *Erythraea* Rich. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Γεντιανωδῶν, εὐ τὰ εἶδη ἐνέχουσιν ἴδιον μικρὸν στοιχείον, διὸ ἡ πᾶς αὐτῶν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀντιπυρετική. Τὸ ἐπισημότατον εἶδος εἶναι ἡ Ἐ. τὸ κενταύριον (*E. Centaureum* L.) ἢ Κενταύριον τὸ μικρὸν τοῦ Διοσκορίδου (*Herba Centaureae minoris* τῶν φαρμακοπωλῶν), κοινῶς δὲ παρ' ἡμῶν Ῥιγόχορτον ἢ Θερμοδόταν ἢ Θερμόχορτον. Ὅμοιον κοινὴν ὀνομασίαν καὶ ὁμοίας δυνάμεις ἔχουσι καὶ τ' ἄλλα μικρότερα εἶδη (οἷα *E. latifolia* Sm., *E. pulchella* Fr. καὶ *E. spicata* L.) καὶ ταῦτα συχνὰ ἐν Ἑλλάδι φυόμενα. Τὰ ἄνθη τῶν Ἐ. εἰσὶν ὑποπερφυρα, πολυπληθῆ καὶ εὐεῖδη. [Θ.Χ.]

Έρυθρόνυμ ἡ ἐρυθρικὸν δέν (C₁₀H₁₂O₁₀). Εὐρίσκεται εἰς λαιχῆνας, οἷον εἰς τὴν *Rocella tinctoria*, ἐξ ἧς καὶ ἐξάγεται δι' ὕδατος μετ' ἀσβεστοῦ γάλακτος κλπ. Ἡ Ἐ. ἐνέχει κρυσταλλικὴν, ἄοσμος, αὐδιάλυτος εἰς οἶνον πνευματ. τήκεται εἰς 187°. Ζεσμένη δὲ μετ' ἀλκαλικῶν διαλυμάτων ὑδαρῶν τέσσεται εἰς πικρὸν ερυθρίνην C₁₃H₁₆O₇ καὶ ὀρελλικὸν δέν C₉H₈O₄, ἀποσυντιθέμενον πάλιν εἰς ὀρεσίνην C₇H₈O₂ καὶ ἀνθρακοδιόξειδον ἐν ἀέρι ἐνέχοντι ἀμμωνίαν ἐρυθροῦται ἡ Ἐ. τὸ δὲ ἐρυθρανθὲν ἀμμωνιακὸν διάλυμα αὐτῆς παρέχει μετὰ διχλωριασβεστοῦ πορφυρεὺν ἵζημα (Γαλλικὸν πορφυρεὺν, *Pourpre français*). [Ο.Α.Ρ.]

— Οὕτω καλεῖται καὶ ἡ αἰθυλοτετραβρωμιοφλουορεσκεΐνη C₂₂H₁₂Br₄O₅ [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρίνης. Ὅρυκτον ὑδρομινὸς δέν αرسενίωμα. Διαλυσιγενὲς προϊόν τοῦ κοβαλτίου, Co³ (AsO₄)₂ + 8H²O. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ προκλινὲς σύστημα. Σκλ. 2.5. Εἶδ. βάρος 3. Χρῶμα ὑγρὸν δέν. Γραμμὴ ὠχρὸς. Πυρούμενος ἐπὶ ἀνθρακὸς ἐκλύει ἀτμοὺς ἀρσενικοῦ καὶ μεταβάλλεται εἰς μεταλλικὸν σφαίριον ὑπὸ δένον ἀπορρυστούται εἰς ὑγρὸν κυανοῦν. [Α.Κ.]

Έρυθρίνης (*Pagrus vulgaris* ἢ *Pagellus erythrinus*, κοινῶς Λυθρίνη). Ἰχθὺς κοινότατος ἐν τῇ Μεσογείῳ, τὸ γνωστότατον εἶδος τῶν Σπυριδῶν. Φθάνει εἰς μήκος μέχρι 50 ἐκαστοῦ, χρῶμα δ' ἔχει κατὰ μὲν τὴν ῥάχιν ἐρυθρὸν, κατὰ δὲ τὰ πλάγια, τὴν κοιλίαν καὶ τὰ περὶ τὴν ῥάχιν. [Φ.Ι.]

Έρυθροδάνον τῶν βαφέων, *Rubia tinctorum* L. Φυτόν πρότυπον τῆς φωνήμου οἰκογενείας, αὐτοφύεον ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ καὶ κατὰ τὴν Ἀνατολήν, πολλαχού δι

καὶ ἐν ταῖς εὐκράτοις χώραις. εἶον τῇ Ὀλλανδίᾳ, Ἀλσατίᾳ καὶ τῇ Σιλεσίᾳ, καλλιεργούμενον χάριν τῆς βαφικῆς ρίζης αὐτοῦ (κοινῶς ρίζαρι, γερμ. Krapp, γαλλ. garrance). Ἄλλοτε ἦτο σπουδαῖον προϊόν τῆς Ἑλλάδος, καλλιεργούμενον ἰδίως ἐν Φαλῆρῳ, Εὐβοίᾳ καὶ Αἰτωλίᾳ, ἀλλὰ τὴν σήμερον ἡ καλλιέργεια αὕτη ἐγκατελείφθη σχεδὸν ὁλοτελῶς, ἐπειδὴ τὸ Ἐ. ἀντικατεστάθη ἐν τῇ βαφικῇ κατὰ μέγα μέρος διὰ τῶν ἐξ ἀνιλίνης χρωμάτων. Τὸ Ἐ. ἦτο γνωστόν καὶ τοῖς ἀσχαίοις, ὡς βαφικὸν τε καὶ φαρμακευτικόν, ὅπως μανθάνομεν ἐκ τοῦ Διοσκορίδου. [Θ.Χ.]

— Ἐ. λ. α. κ. α. ἡ πορφυρά λάνκα παρασκευάζεται δι' ἐπιγύσεως θερμοῦ διαλύματος στυπτηρίας εἰς πλυσθὲν ρίζαριον καὶ προϋθνησίδας εἰς τὸ διαυγὲς διάλυμα. Οὕτω λαμβάνεται ἐρυθρὸν ἵζημα ἐνέχον ἄργιλλον καὶ τὰς χρωστικὰς οὐσίας τοῦ ἐρυθροδάνου καὶ χρησιμεύον ὡς διαρκεῖς ὕδατον καὶ μὴ διλητηριώδεις ἐλαϊόχρωμα καὶ ὑδατόχρωμα. [Ο.Α.Ρ.]

— Ἐρυθροδάνου οἶνον πνευματ. οἶνον πνευματ. παραγόμενον ἐκ τοῦ ὕδατος ἐκχυλίσματος τοῦ ἐρυθροδάνου διὰ ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως [Ο.Α.Ρ.]

— Ἐ. πορφυροῦν ἢ πορφυρίνη (*Purpurin*) C₁₄H₈O₅. Εὐρίσκεται μετὰ τῆς ἀλιζαρίνης εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ἐρυθροδάνου (ρίζαριου). Δύναται νὰ παραχθῇ καὶ ἐκ τῆς ἀλιζαρίνης θερμαινόμενης μετὰ πυρροσπίτου καὶ θειικοῦ ὀξέος εἰς 150° ἢ καὶ ἐκ τοῦ ἀνθρακινίου, ἐξ οὗ παράγεται ἡ ἀλιζαρίνη. Ἀποτελεῖται ἐκ κρυστάλλων ἐρυθρῶν ἢ πορτοκαλοχρότων, διαλύεται εἰς ζεὸν ὕδωρ, αἶθερα καὶ οἶνον πνευματ. καὶ εἰς ζεὸν διάλυμα στυπτηρίας, εἰς ὃ παρέχει σκοτεινὴν κερασόχρουν χροίαν, καὶ εἰς ἀλκαλικὸν διάλυμα, αἵτινα καθιστὰ πορφυροῦν χρῶμα. Χρησιμεύει εἰς τὴν βαφικὴν καὶ τυπωτικὴν τὴν ὑφασμάτων εἴτε μόνον εἴτε μετ' ἀλιζαρίνης, ἥς ἐντείνει τὴν χρωστικὴν ἰκανότητα. Ὡς πορφυρίνη φέρεται κακῶς καὶ χρωστικὴ οὐσία τῆς ἀνιλίνης (εἶδος ὠδῶδους ἀνιλίνης). [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθροδανώδη, *Rubiaceae*. Μεγάλη οἰκογένεια δικοτυλιδῶν Συμπετάλων φυτῶν, ἐχόντων ὡς χαρακτηριστικὰ ἄνθη ἀκτινιόμορφα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τετραμερῆ, στήμονας ἐπιστεφανίους, ὠσθήκην ὑποκειμένην καὶ φύλλα ἀντίθετα. Εἶδη γνωστά 4100, πᾶσι τῇ ἡμισφαιρίᾳ. τὰ πλεῖστα μὲν ἀνὰ τὰς θερμὰς χώρας, εὐαριθμότερα δὲ τὰ ἀνὰ τὰς εὐκρατοῦς. Ὑποκαίρονται εἰς τρεῖς φυλάδας. Τὰ Ἀστρωτά (*Stellatae*), ἔχοντα ὠσθήκην διχωρὸν καὶ παράφυλλα ὅμοια τοῖς κοινοῖς φύλλοις, εἶδον ἢ κατ' ἐπίφασιν σπονδυλωτὴ διάταξις τῶν φύλλων τὰ ἐπισημότερα γένη εἰσὶ Γάλλιον, Ἀσπερούλα, Ἐρυθροδάνον β'. Τὰ Κοφέειδῆ (*Coffeaceae*), ἔχοντα καρπὸν ῥαγοειδῆ δίσπερμον καὶ παραφύλλα

λεπιώδη άνήκουσιν εἰς τὴν φυλὴν ταύτην τὰ γένη Κορέα καὶ Κεφαλής ἢ Ίπεκακουάνη γ'. Τὰ Κιγγχονοειδῆ (Cinchonaceae). ἔχοντα καρπὸν κάψαν διχωρὸν πολυσπερμον καὶ παράφυλλα λεπιώδη· κύριον γένος Κιγγχόνη (Cinchona). Βλ. τὸς λ. [Θ.Χ.]

Έρυθροζίνη. Ἡ ἐν ὕδατι διαλυτὴ καὶ κυανὴν ὑπόλασφιν ἔχουσα Ἡωσίνη, ἥτοι χημικῶς ἢ μετὰ Νατρίου ἐνώσις τῆς τετραιωδιοφθοροεσκαίνης (Τετραϊωδιοφθορεσκαίνης), βλ. Ἡωσίνη. [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόν ἀγγλικόν (ἢ ἐρυθρόν ἰταλικόν, Έ ἀγγελικόν, Έ. σιδήρου, Έ. ἐνετικόν, caput mortuum). Παρασκευάσμα συνιστάμενον κυρίως ἐξ ὀξειδίου σιδήρου καὶ ὑπολειπόμενον κατὰ τὴν παρασκευὴν καπνίζοντος θειικοῦ ὀξέος· ἔνε δὲ τοῦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν caput mortuum (νεκροκεφαλὴ Colcothar vitriolii κλπ.)· χρησιμεύει πρὸς λείανσιν τοῦ γάλακτος καὶ ὡς ἐπιχριστικόν χρώμα, ἔχον πλεον τῶν 20 εἰδῶν καὶ παραλλαγῶν ἀπὸ τοῦ ἀνοικτῶς κεραμοχρόου μέχρι τοῦ σκευαστοῦ ἐρυθροῦ καὶ ἰώδους. Ἐνταῦθα ὑπάγονται καὶ τὸ χημικόν, τὸ νυρεμβέργειον, γαλλικόν, νεαπολιτικόν, αὐτοκρατορικόν, βασιλικόν, πρωσσικόν, Ἰνδικόν, περσικόν, καὶ βερολινεῖον ἐρυθρόν. ἂν καὶ διὰ τῶν ἐμπειρικῶν τούτων ὀνομάτων χαρακτηρίζονται καὶ ἄλλαι οὐσίαι ἀπλῶς μόνον κατὰ τὸ χρώμα ὁμοιάζουσαι τὸ ἀγγλ. Έ. [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόν ἄλλας καλεῖται καταχρηστικῶς τὸ ἔξικόν ἀσβεστίνον ὡς χρησιμεύον εἰς τὴν διὰ τοῦ τσιρκ. καὶ ἐρυθροῦ βαφῆν. [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόν ἱσάδης. Έρυθρὰ χρωστικὴ οὐσία, λαμβανομένη ἐκ τῶν ἐκθλιβέντων μίσγων τῶν σινικῶν σακχαρόσπορων (Sorghum saccharatum). [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόν καλαιοσιδηροκυανέϊδον ἢ σιδηροκαλιόκυανέϊδον (Rothes Blutlaugensalz) $K_2Fe_2O_9$. Παράγεται δι' ὀξειδωσέως τοῦ κιτρίνου καλαιοσιδηροκυανίου ἢ σιδηροκαλιόκυανιδίου, ἀποτελεῖται δ' ἐκ βαθυερύθρων ἀνύθρων κρυστάλλων, εἰδ. βάρ. 1,81, εἰτινὲς τριδύμενοι θίβουσι κιτρίνην κόνιν ἔνε διαλυτὴν εἰς ὕδωρ, ἔχει δὲ γεῦσιν ἀλμυρὸν σιδηρῶν μετ' ἀρκιῶν ὀξέων παράγει τὴν κρυσταλλικὴν σιδηροῦδρουκυανικὴν δέξυ $H_2Fe_2O_9$ — Χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν τοῦ βερολινεῖου κυανοῦ, τὴν τοῦ μέλανος καὶ ἰώδους τῆς ἀνίλης, εἰς τὴν βαφικὴν καὶ τυπωτικὴν τῶν ὑφασμάτων καὶ ὡς ἀντιδραστήριον, ὡς καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὰ πρῶτον ὑπὲρ τοῦ Γμελίη παρασκευασθὲν σιδηροαμμωνιοκυανίδιον, τὸ ἀποτελοῦν ὠραίους ῥουδινερύθρους κρυστάλλους [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόν στέμμα. Διάλυμα δεικτοῦ ἀργιλίου, χρησιμεύον ὡς πρόσημα ἐν τῇ βαφικῇ καὶ παρασκευαζόμενον ἐξ δεικτοῦ μόλυβδου, ὡς ἀρχικῆς οὐσίας. [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόξυλον. Βλ. Βρασιλιανόν ξύλον.

Έρυθρόξυλον (Βοτ.) Erythroxylon L. Πρώτον γένος τῆς μικρᾶς οἰκογενείας τῶν Έρυθροξυλωδῶν, ἥτις, μεγίστην ἔχουσα τυγγένειαν μετὰ τῶν Σφενδαμνωδῶν διαφέρει κατὰ τὸν καρπὸν τὸν δρυσοειδῆ καὶ μονόσπερμον. Εἶδη 40, πάντα τῆς νοτίου τροπικῆς Ἀμερικῆς, θάμνοι καὶ δένδρα, ὧν τὸ ξύλον εὐχρηστον ὡς σκληρὸν καὶ βαφικόν. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶνε ἡ Έ. ἢ Κόκα (Έ. Coca Lam.) ἥς τὰ φύλλα ἐνέχουσι τὴν Κοκαΐνην (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Έρυθροπύρωσις. Βλ. Διαπύρωσις.

Έρυθροφύλλη. Τὸ χρώμα τὸ ἐρυθροκίτρινον τὸ παρατηρούμενον ἰδίως εἰς τὰ φθινοπωρινὰ φύλλα. Ἦνε ἀδιάλυτον εἰς ὕδωρ καὶ οἰνόπνευμα, ἀποτελεῖ δὲ μετὰ βάσεων κιτρίνας καὶ πρασίνας ἐνώσεις. [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόχρωσις. ἐρυθροκί βαναφί. Πρὸς παραγωγὴν ἐρυθρῶν χρωμάτων ἐν τῇ βαφικῇ καὶ τῇ τυπωτικῇ τῶν ὑφασμάτων χρησιμεύουσιν ἰδίως ἡ Φουζίνη, ἡ Ἡωσίνη, ἡ Ἀλιζαρίνη ἢ Κοχενίλλη, τὸ Βρασιλιανόν ξύλον, τὸ Ῥιζαρίον κλπ. κλπ. Ἀνόργανοι δὲ ἐν γένει χρωστικά· ὅλα ἔνε τὸ κιναδάρι, τὸ μίνιον, τὸ ἀγγλικόν ἐρυθρόν κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Έρυθρόν δῆμος, Ἰθρυβείς τῷ 1875. Ὑπάγεται εἰς τὴν Μεγαρίδα. ἔχων μίαν καὶ μόνην κωμόπολιν τὴν Κρικεκούκιον μετὰ 1815 κατοίκων· ἔλαθε δὲ τὸ ὄνομά του ἐκ τῆς ἀρχ. πόλεως Έρυθρῶν.

Έρυκίνη. Βλ. Έρυξ.

Έρύμανθος. Μεγάλη θρεοσιρὰ ἐν τοῖς ὄρεσις τῆς Ἀρκადίας, Ἀχαΐας καὶ Ἠλείας παρ' ἀρχαίοις, ἐν τῷ νῦν νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἠλείδος, μεγάλων διακλαδύσεων, διαστάσεων καὶ κορυφῶν, ὧν ἡ ὑψηλότερα 2222 μ. Πλήρης θρύων, πρίνων, κέδρων καὶ ἑλατῶν ἐν τοῖς πρηνέσι, ψιλὸς δὲ καὶ λευκὸς ἐν ταῖς κορυφαῖς ἀπὸ τῶν χιόνων καὶ τῶν λευκῶν λίθων, εἶχε καὶ ἔχει καὶ μικρότερα κατὰ τόπους δυνάμματα, χωρῶν κυρίως ἀπ' Α' πρὸς Δ' ἀπὸ τῆς νῦν Κερτέζης τῶν Καλαβρύτων μέχρι τῆς Προστοβίσης. Μοῖρα τοῦ Έ. παρ' ἀρχαίοις ἦν ἡ Λάμπεια (μεταξὺ τῆς νῦν Δίβρης καὶ Βερδινῆς), ὡς Ἀστερίων (νῦν Ἀστράς, μεταξὺ Δίβρης καὶ Νουσᾶς), ὡς μεταίωνικός Ὀλινος (νῦν Ὀλονὸς ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὡς καλεῖται ὁ μεϊζὼν ὄγκος καὶ ἡ ὑψηλότερα κορυφή, ΝΑ τῶν Νεζερῶν) καὶ οἱ Καλλίφωνοι (τὰ νῦν Λειβαρζινόν, Λεγυριτικόν καὶ Κερτεζτικόν βουνόν). Ὁ Έ. ἀσπίσιον ἐνδιαιτήμα τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῶν ἀκολούθων αὐτῆς, τοῦ Παντοῦ καὶ τῶν ποιμενικῶν θεῶν τῶν Ἀρκάδων, τερπνὸν θέρους ἐνδιαιτήμα καὶ μετὰ ψυχροτάτων πεγνῶν, παράγει καλὰ προϊόντα κτηνοτροφίας καὶ δὴ τοὺς ἐκλεκτοὺς τυροὺς τοῦ Ὀλονοῦ. Ἀπὸ τοῦ Έ. πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ Σελί-

νοῦς, Πηνειός, Ἑρύμανθος καὶ Ἑρασίνοος δια-
φύως θειοθυνόμενοι, παράρτημα δ' αὐτοῦ
θεωρητέα ἡ Φολή καὶ ἡ Σκόλλης, χωρίζεται
ὁμοῦς διὰ χειρῶν καὶ χειμάρρων ἀπὸ τῶν
Παναχαϊκῶν, Κερυνείας, Ἀροανίων καὶ Ἀφρο-
δίσιου. [Γ.Πδ.]

Ἑρύμανθος. Παραπόταμος τοῦ Ἀλ-
φειοῦ, πηγάζων ἀπὸ τῶν Ν ὑπορείων τοῦ ὁμο-
νύμου ὄρους διὰ τριῶν μικροτέρων χειμάρρων
καὶ ὁ μὲν δυτικώτερος, Ἑ. καὶ αὐτὸς πιθανῶς
καλούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (νῦν ποταμὸς τῆς
Νουσῆς) πηγάζει ἀπὸ τῶν ὑπορείων τοῦ Ἀστε-
ρίωνος, ὁ δὲ μεσαῖος, ὁ Ἀροάνιος τῶν ἀρ-
χίων (Λειδαρχιδὸν π. νῦν) ἀπὸ Σιωποτοῦ
καὶ Λειδαρχίου ὑπὸ τοὺς Καλλιφώνους, ὁ δὲ
τρίτος (Βεροισσιώτικος π. νῦν) ἀπὸ τῶν περὶ
τὸ Βεροισσιον καὶ Δεχοῦν βουνῶν καὶ τῶν
Β ὑπορείων τοῦ Ἀφροδίσιου ἐνοούμενοι δ' εἰ-
ς τρεῖς περὶ τὴν νῦν ἀπ' αὐτῶν κληθεῖσαν θέσιν
Τριπόταμα, παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας
Ψωφίδος, ἀποτελοῦσι τὸν Ἑ. (τὴν νῦν Δοά-
ναν), ὅστις ῥέων πρὸς Δ καὶ εἰς τὰς Ν
γίνεται εἰς τὸν Ἀλφειὸν παρὰ τὰ νῦν χω-
ρία Μπέλεσι καὶ Ἀσπρα σπία, χωρίζων
οὕτω τὴν Ἠλείαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ Ἑ. εἶνε
γόνιμος καὶ εἰς ἰχθύς, καὶ μάλιστα εἰς τὸ
εἶδος πέστροφα, ἔχει δ' ὕδωρ ὀλίγον μὲν,
ἀλλὰ διαρκές. Παρ' αὐτὸν συνελήφθη κατὰ
τοὺς μύθους ὁ Ἑρυμάνθιος κάπρος ὑπὸ τοῦ
Ἑρακλέους, ὁ λυμαινόμενος τὴν Λάμπειαν
καὶ τὰ περὶ τῆς Ψωφίδος. [Γ.Πδ.]

Ἑρύματα. Εἶδος περιφράκτων ἐχυρω-
μάτων ὧν γίνεται χρῆσις εἰς τὴν χαραινιτι-
κὴν. Ἡ χωρητικότης τῶν εἶνε μεγαλειτέρα
τῆς τῶν περιβολῶν, ἡ δὲ χάραξις τοιαύτη ὥστε
πάντα τὰ μέρη αὐτῆς πλαγιοφυλάττονται. Εἰς
τὴν τεχιστικὴν ἔρυμα καλεῖται ἔργον μι-
κρὰς ἐκτάσεως καὶ μὴ περικλείον εἰ μόνον
τὴν φρουράν του. Ὑπάρχουσι δὲ δύο εἶδη τού-
των, τὰ ἀπεισπασμένα καὶ τὰ με-
μεινμένα. Ἡ τὰ ἀπεισπασμένα ἴσ. πε-
ριβάλλουσιν ἐν φρούριον καὶ προστατεύονται
πως ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ του, εὐρίσκονται δὲ εἰς
ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ πυρῆνος
ὅλη τοῦ φρουρίου ὥστε νὰ προφυλάττωσι τοῦτο
ἀπὸ τοῦ βομβαρδισμοῦ. Τὰ μεμεινμένα ἴσ.
κατασκευάζονται διὰ τὴν προστασίαν τῶν συγ-
κοινωνιῶν· εἶναι δὲ ἀρκούντως ἰσχυρὰ ὥστε
νὰ δύνανται νὰ ἀνθίσωσι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν
δυνάμεων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης βοήθειας, σκο-
ποῦσι δὲ ἵνα ἐπιβραδύνωσι τὴν πορείαν τοῦ
εἰσβάλλοντος ἐχθροῦ. Προεῖτι τὰ ἴσ. ὀνομά-
ζονται ἐπὶ ἀκτὶς, ὅταν κατασκευάζωνται ἐπὶ
τῆς ἀκτῆς εἰς μέρη ὅπου εἶναι κατάλληλα διὰ
τὰς ἀποδιβάσεις. [Β.Δ.]

Ἑρυμος. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου
τῆς Λακωνίας, ἔχον 55 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑρυξ ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὄρος
750 μ. ἐπὶ τῆς Δ' ἀκτῆς τῆς Σικελίας (νῦν

Monte San-Giuliano), ὡς καὶ πόλις κει-
μένη εἰς τὰς ὑπώρειας αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς κο-
ρυφῆς ἔκειτο ναὸς τῆς Ἀφροδίτης επικαλου-
μένης ἐκ τούτου Ἑρυκίνης. Ἀμφότερα ἔδρυε
κατὰ τοὺς μύθους ὁ Ἑρυξ, υἱὸς τοῦ Ποσει-
δῶνος ἢ τοῦ Βούτου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, περὶ
τοῦ ὁποῦ μυθολογεῖται καὶ ὅτι προῦκλεσε
τὸν Ἑρακλῆ ἐλθόντα εἰς Σικελίαν μετὰ τῶν
βοῶν τοῦ Γηρύνου εἰς μονομαχίαν, ἀλλ' ἐνι-
κῆθη καὶ ἡ χώρα αὐτοῦ ἀρέθη τοῖς κατοικοῖς
εἰς ἐλευθερίαν χρῆσιν μέχρις οὗ ὅτι ἐξήτει
αὐτὴν ἀπόγονος τοῦ Ἑρακλέους· ὅτε θμῶς τῷ
ὄντι ὁ βασιλεὺς Δωριεὺς τῆς Σπάρτης ἀπῆ-
τησε τὴν χώραν ὡς Ἑρακλείδης, ἀπερρίθησαν
αἱ ἀξιώσεις του καὶ ἐνίκηθη ὁ εἰς. Ἡ ἰδρύσις
τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως ἀναγείνεται ὡς ἀναμ-
φιδῶς εἰς τοὺς Φοίνικας, λατρεύοντας ἐν-
ταῦθα τὴν Ἀσάρτην, ἣν ἐταύτιζον οἱ Ἕλλη-
νες μετὰ τῆς Ἀφροδίτης. Τὴν πόλιν ἐκυριεύσεν
ὁ Πύρρος δὲ ἐφόδου, κατέστρεψε δὲ ὁ Ἀμίλ-
κας τῷ 261 π. Χ. Ἀνεγερθεῖσα περιήλθεν εἰς
τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων. ἐπὶ τινι καιρῷ
δὲ πάλιν εἰς τὴν τῶν Καρχηδονίων. Οἱ Ῥω-
μαῖοι πολὺ περιποιήθησαν τὸν ναόν. ἐν τῷ
ὁποίῳ ἐλάτρευον τὴν Venus, τὴν ἀντιστοιχοῦσαν
τῆς Ἀφροδίτης θεᾶν καὶ μητέρα τοῦ Αἰνείου,
ὅστις περιπλανώμενος ἤλθε καὶ ἐνταῦθα καὶ
ἐθυσίασεν ἐν τῷ ναῷ ἢ κατὰ Βιργίλιον ἐ-
κτίσεν ὁ ἴδιος τὸν ναόν. Σῶζονται ἀκόμη ἐρεί-
πια τινὰ τούτου καὶ τῆς πόλεως. [Μ.Σ.]

Ἑρυξίμαχος υἱὸς Ἀκουμένο, περι-
φῆμος ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθηναῖς ἰατρός. Ἐν
τῷ Συμποσίῳ τοῦ Πλάτωνος ἐκτίθεται ὑπ'
αὐτοῦ αἱ περὶ Ἑρώτος ἰδέαι του. [Χ.Β.]

Ἑρύσιμον (Bot.) Erysimum L. Γέ-
νος Σταυρανθῶν περιλαμβανόν πολλὰ καὶ
δυσδιάγνωστα εἶδη ποωδῶν φυτῶν τῆς Βα-
κράτου ζώνης, ἔχοντα ἄνθη κίτρινα καὶ φύλλα
στενά. Κοινώτατον ἐν Ἑλλάδι εἶναι τὸ Ἑ. τὸ
ἑλληνικόν (E. Graecum Boiss. et Heldr.).
Τὸ Ἑ. τοῦ Θεοφράστου καὶ Ἀποκαρίδου ἀνα-
φέρεται εἰς εἶδος τι Σισυμβρίου κοινὸν ἐν
Ἑλλάδι (Sisymbrium Irio L. ἢ S. poly-
ceratium L., κοινῶς σκυλοδρόβα). [Θ.Χ.]

Ἐρυσίπελας. Νόσος τοῦ δέρματος μο-
λυσματικῆς γένεως ἀπὸ εἰδικῆς μόχνης, συ-
μφερεῖς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅστις εἰσδύει εἰς τὰ
λεμνικὰ ἀγγεῖα ζικ τῶν φυσικῶν ὁπῶν καὶ
πρὸ πάντων διὰ τραυματικῶν τοῦ δέρματος. Χα-
ρακτηρίζεται δὲ τὸ Ἑ. διὰ φλεγμονῆς τοῦ δερ-
ματος ἀκριβῶς περιγεγραμμένης καὶ ὑπερ-
χούσης τοῦ δερμικοῦ πεδίου, συνοδευομένης μετ'
ἐξοιδήσεως, περιτάσεως, μετρίων συγκατα-
σῶν ἀλγῶν καὶ στίλβνης ἐρυθρότητος ἰσχυ-
ρῆς, καὶ συμπαρομαρτούσης μᾶλλον ἢ ἥτιον
μετὰ πυρετοῦ καὶ κεφαλαλγίας. Ἡ συνηθι-
στέρα μορφή τοῦ Ἑ. εἶναι τὸ Ἑ. τοῦ πρὸ σῶ-
π ο υ, προσβάλλουσα πρὸ πάντων νεανίας καὶ
συχνότερον κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον,

συνήθως δὲ ἐκρήγνυμένη μετὰ ὀλιγοήμερον ἀδιαθεσίαν καὶ διαρκούσα ὡς ἐπὶ πλείστον τρεῖς ἢ τέσσαρες ἡμέρας· πολλάκις φλεγμαίνει καὶ περιτείνεται τὸ δερμα τοσούτον, ὥστε δὲν δύναται ὁ ἄρρωστος νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς, πολλάκις καὶ αἱρεται τὸ δερμα εἰς φυσαλίδας, ἐκτείνεται δὲ καὶ ἡ φλεγμονὴ καὶ ἐπὶ τῆς τριχωτῆς κεφαλῆς ὁρμίων ἀλγῶν ὑπαίτιος γινόμενη. Ἰδίαι δὲ παρέρχονται τὰ ὀχληρὰ φαινόμενα καὶ ἀπολεπίζεται τὸ δερμα εἰς μεγάλα τεμάχια· πολλάκις πιπτουσι καὶ αἱ τρίχες, ταχέως ὅμως ἀναφύονται. Ἀλλὰ συχνάκις ἡ φλεγμονὴ προχωρεῖ περαιτέρω κατὰ μίαν ἢ κατὰ διαφόρους διεσθύνσεις, ἐνῶ ἴσως διατελεῖ εἰς ὕψειν καθ' ὃ μέρος ἀνεφάνη τὸ πρῶτον ('Ε. π λ α ν η τ ι κ ὀ ν), καὶ οὕτω παρατείνεται τὸ κακὸν ἐπὶ πλείονας ἐβδομάδας. Ἡ θεραπευτικὰ σκοπεῖται πρὸ πάντων τὴν αἵρεσιν τῶν ὀχληρῶν συμπτωμάτων, δι' ἐπιθερμμάτων παρολύτου ὕδατος ἢ ἐνέσεων φαινικοῦ ὀξέος, ἐπιχρίσεων κολλωδίου ὡς καὶ ἀντιπυρετικῶν μέσων. Τὸ λεγόμενον τ ρ α υ μ α τ ι κ ὀ ν ('Ε., ὅπερ προσέρχεται ὡς ἐπιπλοκὴ εἰς τραύματα ὅς ἐγγίρειται εἰς νοσοκομεῖα ὑπερπληθύνοντα ἢ κακῶς ἀεριζόμενα, καταπολεμεῖται κυρίως δι' ἐπιμελοῦς ἀπολυμάνσεως, ἀντισηπτικῶν μέσων καὶ ἀπομονώσεως τῶν ὑπὸ τῆς νόσου ἀλλέντων. [Π.Ι.]

Ἑρυσίχθων (Μυθολ.). Ὑῖος τοῦ Τριώπα βασιλεῖος τῆς Θεσσαλίας, ὅστις δυνάτομησας ἄλλους ἱερὸν τῆς Δήμητρος ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῆς θεᾶς διὰ βουλημίας.

Ἑρφορδ (Herford). Πρωτεύουσα διαμερίσματος τοῦ νομοῦ Μίνδεν ἐν τῇ πρωσσικῇ Βασιλείᾳ, καίμνη ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου Βερολίνου-Κελωνίας. Ἐχει 15 902 κατ. (ἡ περιφέρεια 79 764) διατηροῦντας ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ἑρφορτ (Erfurt). Πρωτ. ὁμων. νομοῦ (3520 τχμ. μετὰ 433 020 κατ.) ἐν τῇ πρωσσικῇ Σαξωνίᾳ, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰέρα καὶ τὸν σιδηρόδρομον. Ἦτο ἄλλοτε ὀχυρὸν φρούριον, ἀλλ' ἐγκαταλείφθη ἀπὸ τοῦ 1874, πολλὰ δὲ τῶν ἐχυρωματικῶν αὐτῶν ἔργων ὑφίστανται ἐτι. Ἔδρα διοικητοῦ καὶ ἀνωτ. στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ἐχει πολλὰ ὠρεὰ δημόσια κτίρια, ἐν οἷς πρωτεύουσι τὸ δημαρχεῖον, γοθηκοῦ ἑμβροῦ, καὶ ἡ μητροπολις· πρὸς δὲ ἐπιστημονικὴν ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην (τοῦ τῷ 1816 καταργηθέντος πανεπιστημίου) μετὰ 60,000 τόμων καὶ ἐπέκεινα τῶν 1000 χειρογράφων, διαφόρους ἐταιρείας κτλ., ποικίλην βιομηχανίαν, λίαν ἀνεπτυγμένην ἀνοχομίαν καὶ 72 160 κατοίκους. (1890). [Π.Π.]

Ἑρχερ ('Ροδ. Hercher). Γερμανὸς ἑλληριστής (1821-1870) γνωστὸς γενόμενος ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσεων τῶν Ἑλλήνων ἐπιστολογράφων (Παρ. 1873), τῶν ἐλασσόνων ἔργων τοῦ Ἀρριανοῦ (Λιψ. 1854), τῶν Ἑ-

ρωτικῶν συγγραφέων (2 τ. Λιψ. 1858-9) κλπ.

Ἑρώ (Hérault). Ποταμὸς τῆς Ν Γαλλίας πηγάζων ἐπὶ τῶν Κεβεννῶν ἐν τῇ νομῷ τοῦ Γάρδ καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 197 χμ. εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος. Ἐξ αὐτοῦ ὀνομάζεται ὁ νομὸς Ἑ. ἀποτελούμενος ἐκ μερῶν τοῦ ἀρχ. Λαγκεδόκ, ἔχων ἐμβ. 6228 τχμ. καὶ 439 014 κατ. (1886), ὧν δὲ κατὰ τὸ ἐν τρίτον ὁροπέδιον χαμηλοῦμενον πρὸς τὰ ΝΑ. ἰδίς τὰς κοιλάδας καὶ τὰ χαμηλότερα μέρη τὸ κλίμα εἶνε γλυκύτατον. Παράγονται δὲ ἐλαίαι, πολὺς καὶ ἐξαιρετος οἶνος, μέταξα, μέλι, πρὸς δὲ ἐξάγονται σίδηρος, λιθάνθρακες καὶ λιγνίτης. Παρὰ τὴν θάλασσαν σχηματίζονται πλείστα λιμναὶ συνδεδόμεναι διὰ διαρύχων. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Μομπελιέ. [Μ.Σ.]

Ἑρωδιίδαι (Ardeidae). Οἰκογένεια τῶν Καλοβατικῶν πτηνῶν, χαρακτηριστικὴ διὰ τῶν λίαν ὑψηλῶν σκελῶν, τοῦ ἐπιμήκους λαιμοῦ καὶ τοῦ μεγάλου ὅσον ἡ κεφαλὴ ἢ καὶ μείζονος ταύτης, ὀξέος καὶ ἰσχυροῦ ῥάμφους. Τὰ ζῶα ταῦτα διαιτῶνται περὶ ποταμούς καὶ λίμνας καὶ τρέφονται ἰδίως ἐξ ἰχθύων καὶ ἀμφιβίων. Εἶναι ὅψις βαδιστικά (βλ. Πτηνά). Εἰς ταῦτα ἀνήκουσιν ὁ πελαργὸς καὶ ὁ ἐρωδιός.

Ἑρωδιός (Ardea). Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ἑρωδιῶν (βλ. ἀνωτέρω). Ἑῦχει ὑψηλὸν ἀνάστημα, μακρότατον λαιμόν, τὸ ῥάμφος εὐθὺ καὶ πλαγίως πεπιεσμένον, τὴν ἄνω σιαγόνα ῥηλακωμένην ἐκατέρωθεν δι' αὐλάκος, ὀνυχας δὲ μακροὺς καὶ ὀξεῖς. Εἶνε ἀθηράγος, ἡμερόδιος τε καὶ νυκτόδιος, μονογάμη καὶ ἐν ψυχροῖς τόποις εἶνε ἀποδημητικός. Συχνὰ ἴσταιται ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς ὅλως ἀκίνητος. Καταστραπτικώτατος εἶνε ἰδίως διὰ τὰ ἰχθυοσποφεία. Χρῶμα ἔχει ποικίλον, ἐνίοτε δὲ εἶνε πάλλευκος. Ὁ ἄρρον φέρει συνήθως περὶ τὸν αὐχένα ἢ τὴν κεφαλὴν ἐκφυόμενα μακρότατα καὶ λεπτὰ πτερά, ἅτινα εἶναι περιζήτητα πρὸς κόσμον· ἄρρενες δὲ καὶ θήλειαι κοσμοῦνται διὰ τριῶν μακρῶν ἐκ τοῦ ὀπισθοῦ μέρους τῆς κεφαλῆς καὶ βάτω νεύοντων πτερῶν. Ἐκ τῶν εἰδῶν συχνότατος ἐν Ἑλλάδι εἶναι Ἑ. ὁ τ ε φ ρ ὀ ς, κοινῶς τρυγονοκράτης, ἔχων μῆκος μέχρις 1 μ., καὶ Ἑ. ὁ π ο ρ φ υ ρ ὀ ς, σπανιώτερος δὲ ὁ λ ε υ χ ὀ ς, κοινῶς ψαροφάγος· δὲ ὁ σ τ ε ρ ι ὂ ς (A. Stellaris) εἶνε πτηνὸν ἐπιδημητικὸν κατὰ τὰ νότια τῆς Πελοποννήσου, ἐνθα καλεῖται, ὡς καὶ ἄλλα εἶδη Ἑ., νυκτικὸράξ. [Φ.Ι.]

Ἑρώλ (Louis Jos. Ferd. Herold). Γάλλος μουσουργός, γεν. τῷ 1791 ἐν Παρίσις, Λαβὼν (1812) τὸ μέγα βραβεῖον διὰ τὴν σύνθεσιν τῆς ὥδης Mademoiselle de Laval-lière μετέβη εἰς Πώμην καὶ εἰτα εἰς Νεάπολιν, ὅπου παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας τὸ μελόδραμα του La gioventù di Enrico V. Τῷ 1816 ἐπέστρεψεν εἰς Παρίσις, ὅπου συνειργάσθη πρῶτον μετὰ τοῦ Βοιέλδιέ, καὶ μόνος δὲ συνέ-

θεσε διάφορα έργα, ὧν τὸ μελῶδραμα Marie (1826) ἔτυχε καλλίστης υποδοχῆς. Ὑπὲρ πάν-
τα τὰ ἄλλα ἤρθεεν ὁμῶς τὸ μελῶδρ. Zampa
(1831) ὅπερ ἐγένετο προσφιλέστατον ἀπαντα-
χῶς. Καὶ τὸ τελευταῖον ἔργον του Le Pré-
aux Clercs (1832) ἐπέτυχε μεγάλως. Ὁ
"Ε. ἀπέθανε τῷ 1833 ἐν Παρίσις.

Έρως εἶνε ἡ πρὸς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα τι-
λίαν ἀνεπτυγμένη ἀγάπη μετὰ μᾶλλον ἢ ἡ-
τον ζωηρὰς ἐπιθυμίας τῆς κτήσεως αὐτοῦ· εἰδι-
κώτερον ὁμῶς σημαίνει ἡ λέξις τὸν μεταξὺ δύο
προσώπων οὐχὶ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀναπτυσσό-
μενον. Ὁ τοιοῦτος "Ε. ἐπικουρῶν εἰς μέγαν
φυσικὸν σκοπὸν, τὴν τοῦ εἶδους διακρίνωσιν, εἶνε
σπουδαῖος ἐν τῷ βίῳ τοῦ κόσμου παράγων,
ὅν εἰκότως οἱ ἀρχαῖοι ὡς πανίσχυρον θεὸν
θεώρησαν.

Έρως. Ἡ προσωποποιήσις τῆς ἀγα-
πης, κυρίως τῆς τῶν δύο γενῶν πρὸς ἀλλήλα.
Ὑπὸ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς καλλιτεχνίας τῶν
Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (amor ἢ cupidus)
παριστάται ὡς υἱὸς καὶ ἀδιαχώριστος συνοδὸς
τῆς Ἀφροδίτης, συνδεόμενος μετὰ τῶν συγ-
γενῶν μορφῶν τοῦ ἱμέρου καὶ τοῦ Πόθου, ἀν-
τιτίθεται δὲ τῷ Ἀντέρωτι, ὅρ' ὃν ἐννοεῖτο
μᾶλλον ἢ πρὸς ὠραίους παῖδας ἀγάπη. Ἀλλὰ
τὸ κατ' ἀρχάς, ἐν τῇ Θεογονίᾳ τοῦ Ἡσιόδου
καὶ παρὰ τοῖς Ὀρφεαῖς, ὁ "Ε. εἶνε μίᾳ τῶν
πρώτων θεοτήτων, ἡ ἐλκτικὴ δύναμις, ἡ
τὰ στοιχειώδη μέρη συμφύρουσα καὶ μιγνύσα,
εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ὁποίας ὀφείλεται πᾶσα
ζωή, καὶ ὡς τοιοῦτος θεὸς ἐλατρεῖτο εἰς τινα
μέρη τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐν Θεσπιάς τῆς Βοι-
ωτίας, ὅπου ἐτελεῖτο αὐτῷ κατὰ τετραετίαν
μεγάλῃ ἑορτῇ (Ἑρωτιδία) μετὰ γυμνικῶν καὶ
μουσικῶν ἀγώνων. Ὑψηλοτέρα ἀντίληψις τοῦ
"Ε. ὡς συμβόλου ἀγνῆς φιλίας καὶ ἐνθουσιώ-
σης ἀγάπης ἰδρύθη διὰ τῆς φιλοσοφίας, πρὸ
πάντων τῆς πλατωνικῆς. Ἐν τῇ ποιήσει τῶν
Ἀλεξανδρινῶν ὁ "Ε. εἶνε τὸ μὲν ὁ δυνατός,
τὸ δὲ ὁ πονηρὸς θεὸς τῶν δύο γενῶν ἀγά-
πης. Κυρίως δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης κατέ-
στη προσφιλεῖς τοῖς ποιηταῖς θεῖμα ἢ πρὸς τὴν
Ψυχὴν σχέσις του. Σῶζονται πολλὰ ἔργα τῆς
καλλιτεχνίας παριστῶντα τὸν "Ε. πειράζοντα
τὴν Ψυχὴν, ἢ ταύτην ἐκδικουμένην, ἢ περι-
πυσσομένους ἀλλήλους (βλ. Ῥωπτικὴ πίν.
Γ' ἀρ. 29). Καὶ ὁ Ἀκουλῆιος δὲ εἰς τὰς Με-
ταμορφώσεις του ἀπεικονίζει ἐν ἀλληγορικῇ
παραστάσει θελκτικώτατα τὴν τε εὐτυχίαν
καὶ τοὺς πόνους. ὧν γίνεται αἴτιος ὁ ἔρως
εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πλαστικὴ
τέχνη, πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς ἀκμῆς τῆς νεω-
τέρας ἀττικῆς σχολῆς (Σκόπας καὶ Πραξιτέ-
λης), ἐπλάσσε τὸν "Ε. ὡς χαριέστατον πρόση-
δον περρωτὸν νεανίαν μετὰ τόξου ἢ δόχου,
μόνον (ὡς τὸ περίφημον ἔργον τοῦ Πραξιτέ-
λους ἐν Θεσπιάς) ἢ συνοδεύοντα τῇ μητρὶ
αὐτοῦ Ἀφροδίτῃ ἢ καὶ τῷ Διονύσῳ. Προϊόν-

τος δὲ τοῦ χρόνου ὑπερίσχυσε καὶ ἐν τῇ
ποιήσει καὶ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ ἡ ἀντίληψις
αὐτοῦ ὡς φιλοπαίμονος καὶ πονηροῦ μικροῦ
παιδίου, ὅπερ δαμάζει τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς
ἀνθρώπους καὶ τὰ θηρία ἐτι. Περὶ τοῦ "Ε.
ἐπραγματεύθησαν διεξοδικῶς ὁ Γέραρδ (Ber.
1848), ἱ. Γρίμμ (Ber. 1851), Φούρτβαϊγκερ
(περὶ "Ε. ἐν τῇ ἀγγειογραφικῇ, Μοναχ. 1875),
Φρίδλαινδερ (ἐν Darstell. aus der röm.
Sittengesch., τ. I' δὲ ἐκδ. Λιψ. 1882) καὶ
Πρόλ. καὶ Ψυχῇ. [Σ.Τ.]

Έρωτημα. Οὕτως ἐκάλουν μερικώ-
τερον εἰς στωϊκοὶ ἐκείνας τὰς ἐρωτήσεις εἰς
ἃς ἀρμόζει ἀπλῶς καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ
ἀπάντησις (π. χ. ἤλθεν ὁ δεινὰ; καὶ ἡ οὐ),
ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκείνας εἰς ἃς ἀπαντῶν ὁ
ἐρωτῶμενος παρέχει διὰ πλείονων λέξεων
πληροφορίαν τινὰ (ποῖος ἤλθεν; ὁ δεινὰ;)-
ταύτας δὲ ἐκάλουν οἱ στωϊκοὶ μερικώτερον πύ-
σμα τὰ.

Έρωτηματικὴ μέθοδος. Βλ. Μαίευ-
τικὴ μέθοδος.

Έρωτιανός. Ἑλλήν. συγγραφεὺς ἔρ-
γου Περὶ τῶν παρ' Ἱπποκράτει λέξεων, ζήτησ.
πιθάνως ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος, εἰς τὸν ἱε-
ρὸν τοῦ ὁποίου Ἀνδρόμαχον ἀφιεροῖ τὸ ἔργον
του· τοῦτο περιέχει τὸν ἀρχαιότερον κατάλο-
γον τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἱπποκράτους.

Έρωτικὰ δικάστηρια (Cours d'
amour) ἐκλήθησαν ἐν τῇ Β. Γαλλίᾳ κατὰ
τοὺς χρόνους τῶν τρουκάδουρων συναστρο-
φαί τῆς ἀλλῆς ἢ ὑψηλῶν κλῆλων, ἐκ κυρίων
ἰδίως ἀποτελούμεναι, ἐν αἷς συνεζητοῦντο ἔρω-
τικὰ θέματα καὶ ἐκρίνοντο διάφορα σχετικὰ
ζητήματα. Ἐκ συλλογῆς τῶν ἀπορᾶσεων καὶ
γνωμῶν τοιούτων δικαστηρίων κατηρτίσθη ἡ
ἀληθὲς ἐρωτικὴ νομοθεσία (Arrests amou-
reux, ἐκδ. ὑπὸ Martial d' Auvergne
κατὰ τὸν 16' αἰῶνα). [Εγ.]

Έρωτικοὶ συγγραφεῖς καλοῦνται
ἐκ τῶν ἀρχαίων ἰδιαιτέρως οἱ γράψαντες (μυ-
θιστορίας) ἐπὶ ὑποθέσεων ἐρωτικῶν. Τοιοῦται
ὑποθέσεις ἐγένοντο ἀντικείμενον τῆς λυρικῆς
ποιήσεως ἐν μέρει καὶ βραδυτέρον τῆς ναιετά-
ρας κωμωδίας. Τῆς δὲ κυρίως μυθιστοριογρα-
φίας, ἀναπτυχθείσης ἐν τοῖς μ. Χ. χρόνοις,
πρῶτα μνημεῖα ἔχομεν τὰ Μιλησιακά Ἀρι-
στείδου τοῦ Μιλησίου καὶ τὰ Ἑρωτικά παθη-
ματα τοῦ Παρθενίου· οἱ ἀρχαιότατοι δὲ τῶν
"Ε. εἶναι ὁ Ἀντιωνίδης Διογένης, ὁ Ἰαμβλῆχος
καὶ Ξενοφῶν ὁ Ἑρέσιος. Μετὰ τούτοις διέ-
πρεψαν ἐν τῇ μυθιστοριογραφίᾳ ὁ Ἡλιδώδρας
Ἀχιλλεύς Τάτιος, Χαρίτων καὶ ὁ πολλὸς
Δόγγος. Ἐκ τῶν Βυζαντινῶν δὲ εἰς τὴν μυ-
θιστοριογραφίαν ἡγετολήθησαν Εὐστάθιος Μα-
κριμβολίτης, Θεόδωρος Πρόδρομος, Νικήτας
Εὐγενειανός, Κωνσταντῖνος Μανασσῆς, ὧν οἱ
δύο τελευταῖοι ἔγραψαν εἰς στίχους. Ἐκδόσεις
ὑπὸ Mitscherlich, (3 τ., 1792-3). Ραν-

SOW (2 τ. Λιψ. 1824 34), Hirschig (Παρις. 1856) καὶ πληρεστάτη ὑπὸ Hercher (2 τ. Λιψ. 1858-59).

Ἑρωτόκριτος. Τὸ περιφημότερον προϊόν τῆς νεωτέρας Ἑλλην. φιλολογίας, ποιηθὲν κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα πιθανῶς, ὑπὸ Βικεντίου Κορνάρου τοῦ ἐκ Σητείας τῆς Κρήτης. Ὁ Ἔ. εἶνε ποιῆμα ἐπικορρομαντικόν, γεγραμμένον εἰς δημώδη Κρητικὴν γλῶσσαν καὶ στιχους δεκαπεντασυλλαβους δημοστολεύτεους, διακρίνεται δὲ εἰς πέντε βραβυδίας. Ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ οὐδεμίαν ἱστορικὴν βᾶσιν ἔχουσα, ἀναγομένη δὲ εἰς ἀρχαίους χρόνους περὶ ὧν ὁ ποιητὴς φαίνεται ἔχων λίαν ἀμυδρὰν καὶ συγκεχυμένην ἰδέαν, ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἡράκλῃς ὁ ῥήγας τῆς Ἀθῆνας εἶχε θυγατέρα μονογενή, τὴν Ἀρετούσαν, ἣς ἐρασθεὶς ὁ υἱὸς τοῦ συμβούλου τοῦ Ἑρωτόκριτος, κατώρθωσε ν' ἀνταγαπηθῇ. Νικῆσας δὲ εἰς ἱπποτικόν ἀγῶνα, εἰς ὃν ὁ ῥήγας εἶχε συγκαλέσει διαφόρους ἡγεμόνας, ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ τὴν Ἀρετούσαν εἰς γάμον. Ἀλλ' ὁ ῥήγας ἐξοργισθεὶς τὸν μὲν Ἔ. ἐξώρισε, τὴν δὲ Ἀρετούσαν ἐνέκλεισεν εἰς φυλακὴν, διότι, πιστὴ μένουσα εἰς τὸν ἔρωτά της, ἀπέριψε τὰς γενομένας αὐτῇ προτάσεις γάμου παρὰ διαφόρων ἡγεμονίδων. Ἀλλὰ μετὰ πέντε ἔτη, ὁ ῥήγας τῆς Σικαβουινίας εἰσέβαλεν εἰς τὸ ῥηγᾶτον τοῦ Ἡράκλῃς καὶ ἡπειλὴν τὴν Ἀθῆνα. Ὁ δὲ Ἔ. μαθὼν τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος τοῦ σπεύδει ἀπὸ τὴν Ἑγρίπον, ἀφοῦ ἐμαύρισε τὸ πρόσωπον διὰ μαγικὴν ὕλην, καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας τοῦ ἐμποιεῖ τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς, σώζει δὲ καὶ τὸν Ἡράκλῃν ἐκ βεβαίου κινδύνου. Ἐπὶ τέλους ἀποφασίζεται νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος διὰ μονομαχίας, καθ' ἣν ὁ Ἔ. νικᾷ. ἀντὶ δὲ πάσης ἀμοιβῆς ζητεῖ παρὰ τοῦ εὐγνώμονοντος Ἡράκλῃς τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον. Καὶ ἀναλαβὼν τὴν προτέραν μορφήν νυμφεύεται τὴν Ἀρετούσαν.

Προφανῶς ὁ Κορνάρος ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς συγχρόνου ἰταλικῆς φιλολογίας, ἀλλὰ, χωρὶς νὰ μιμηθῇ δουλικῶς ὠρισμένον ἔργον, ἔδωκεν εἰς τὸν μῦθον τὸν τύπον τῆς ποιητικῆς του ἰδιοφυίας καὶ ἐνεφύσῃεν εἰς τοὺς κατ' ἐπίφασιν μόνον φραγκίζοντας ἥρωας του σκέψεις καὶ αἰσθήματα τοῦ τόπου ἐνῷ ἐγεννηθῇ καὶ ἑξ. Ἐφίλασε δὲ πολλὰ τοῦ ἔργου του εἰς σπανίαν ποιητικὴν ἑξαρσιν καὶ δύναμιν φαντασίας καὶ ἀνέπτυξε χάριν καὶ φραστικὴν δύναμιν ἥτις ἀναδεικνύει τὸ δημῶδες ἰδίωμα, ὅπερ θαυμασίως ἡρίστατο, ἱκανὸν νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὑψηλότεραν σκέψιν καὶ τὸ λεπτότερον αἰσθημα. Τὸ μόνον δὲ ἴσως ἐλάττωμα τοῦ Ἔ. εἶνε φορτικὴ τις ἐνιαχοῦ μακρηγορία, ἥτις χαρακτηρίζει, σχεδὸν ὅλους τοὺς ἐπὶ ἐνετοκρατίας ἀναδειχθέντας Κρητὰς ποιητάς, καὶ ἡ ὁποία, μετὰ τῆς υπερβολικῆς αἰσθηματικότητος, πρέπει ν' ἀποδοθῇ μᾶλλον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Ἔ. ἐκυκλοφόρει κατ' ἀρχὰς ἐν χειρογράφοις, τὸ πρῶτον δ' ἐτυπώθη ἐν Βενετίᾳ τὸ 1713, ἔκτοτε δὲ ἀνετυπώθη πλέον ἢ πενήτηκονταίς, γενόμενος πάγκοινον πᾶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ἀναγνωσμα, ἀληθὲς ἐθνικὸν ἔπος, δι' ὃ καὶ ὁ Κορᾶς τὸν ὠνόμασεν "Ὀμηρον τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Κατὰ τὸ 1818 ὁ Διον. Φωτεινὸς ἐξεδῶκε κακότεχνον αὐτοῦ παρᾶφρασιν εἰς καθολικωτέραν γλῶσσαν, ἀλλ' ἡ ἐπιχείρησις αὐτοῦ ἀπέδῃ ματαιὰ καὶ ὁ γνήσιος Ἔ. διετήρησεν ἀμέριστον τὴν δημοτικότητά του. Εἰς τὰς Ἰονίους νήσους ἐξετελοῦντο ὑπαίθριοι παραστάσεις ὑπὸθεσιν ἔχουσαι τὰς περιπετείας τοῦ Ἔ., τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ποιήματος κατήντησαν παροιμιώδη, εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πολλοὶ φέρουσι τὸ ὄνομα Ἔ., ὡς κύριον, καὶ ἐν Ἀθῆναις καὶ Πειραιεὶ ἡ λαϊκὴ φαντασία διέγνωσεν εἰς πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ σπήλαια τὸ καλὰτι τοῦ Ἡράκλῃς καὶ τὴν φυλακὴν τῆς Ἀρετούσης. Ἐν Κρήτῃ δὲ τῶσον εἶνε προσφιλεὶς ὁ Ἔ. ὥστε πολλοὶ ἀπομνημονεύουσιν ὁλοκλήρους βραβυδίας, διςτιχα δὲ αὐτοῦ καὶ μέρη ὁλόκληρα, ἰδίως δὲ ὁ ἀποχαριτισμὸς καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἐραστῶν ἄδονται ὡς ὑπορχήματα.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἔ. εἶνε καθαρῶτατη δημῶδες τοῦ ἀνατολικοῦ τῆς Κρήτης διαμερίσματος, μολὶς περὶ τὰς 70 ἰταλικὰς λέξεις περιλαμβάνουσα καὶ ὀλίγιστας ἀραδικὰς. Ἀλλ' ἐν τοῖς ἀντιγράφοις καὶ ταῖς διαφορῇς ἐκδόσεσιν ὑπέστη ἱκανὰς παραμορφώσεις. Τὸ γνησιώτερον κείμενον σώζεται ἐν χειρογράφῳ εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον. (Πρβ. Α. Γιάνναρη, Περὶ Ἑ., Ἀθ. 1889). [Ι.Δ.Κ.]

Ἑρωτομανία (Ψυχιατρ.). Ἀνίατος μορφή παραφροσύνης, καθ' ἣν ὁ πάσχων κατέχεται ὑπὸ μόνῃς τῆς ἰδέας ὅτι ἀγαπᾶται ὑφ' ἐνὸς προσώπου τοῦ ἄλλου φύλου. Ἡ ἐρωτομανία εἶνε διατάραξις τοῦ πνεύματος. ἐπομένως δὲν συνοδεύεται ὑπὸ σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἐρεθισμῶν τῆς γεννητηρίου ὁρμῆς, ὡς ἐπέθετον οἱ παλαιότεροι τῶν ψυχοπαθολόγων. Ὁ ἐρωτομανὴς νομίζει ὅτι ἀγαπᾶται καὶ λατρεύεται, ἀλλ' ἀγαπᾶ καὶ αὐτὸς καὶ λατρεύει τὸ ὑποκείμενον τῶν σκέψεών του, τὸ ἀγαπᾶ δὲ μὲ τὸν πλατωνικώτατον ἔρωτα. Οἱ παλαιότεροι φρονοῦσιν ὅτι μεταξὺ τῶν ἐρωτομανῶν κατέτασσον καὶ τοὺς αἰσθανομένους διάπυρον ἔρωτα πρὸς ἄψυχα ἀντικείμενα, οἷον ἀγάλματα κτλ. [Φ.]

Ἑρωφίλη. Βλ. Χορτάσαι.

Ἔς (Hess). 1) Πέτρος Ἔς. Γερμανὸς ζωγράφος, υἱὸς τοῦ περιφημοῦ χαλκογράφου Καρόλου Χριστοφόρου Ἔς (1755-1828) τοῦ πλείστα ἔργα τῶν μεγάλων ζωγράφων ἀναπαράγοντος διὰ τῆς τέχνης του. Ἐγενν. τῷ 1792, ἐπορεύσατο δ' ἐν Μονάχῳ. Κυρίως ἐζωγράφει μάχας μεγάλως φημίζοντα ἢ Μάχῃ τοῦ Arois-sur-Aube, ἢ

Κατάληψις γαλλικού χωρίου υπό των Κοζάκων (1817), Καταυλισμός αυστριακού στρατού (1823) κ.λ. Τῷ 1833 ἤλθε μετὰ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος εἰς Ἑλλάδα, ἵνα εἰκονίσῃ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ εἰς Ναύπλιον, ὃ δὲ πινὰς οὗτος ἀπετέθη τῷ 1835 εἰς τὴν νέαν πινακοθήκην τοῦ Μονάχου. Διατρίψας δὲ ἐννεὰ μῆνας ἐν Ἑλλάδι ἐξωγράφησε καὶ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ βαυαρικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἀνὰ κρήνην τοῦ Ὁθωνος. Τῷ 1839 μετεκλήθη εἰς Ῥωσίαν καὶ ἐξετέλεσε διὰ τὸν αὐτοκράτορα εἰς 8 μεγάλας εἰκόνας τὰ συμβάντα τοῦ 1812. Ἀπέθανεν δὲ ἐν Μονάχῳ τῷ 1871. — 2) Καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ερρίκος Ες (1798-1863) ἦτο ἀριστος ζωγράφος, ἐκτελέσας κυρίως ἱστορικὰς σκηνάς, εἰκόνας ἐκ τοῦ βίου τῶν ἁγίων (πολλὰς τοιχογραφίας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Μοναχου) προσωπογραφίας κλ. Ἦτο δὲ καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Μονάχῳ ὑπογραφικοῦ ἐργαστηρίου καὶ τελευταίως διευθυντὴς τῶν βασιλικῶν συλλογῶν. [Μ.Γ.]

Ες (Hesse). 1) Nicolas Auguste Ες. Γάλλος ζωγράφος, γεννηθεὶς τῷ 1795 ἐν Παρισίῳ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1869. Ἦτο μαθητὴς τοῦ Γρό, ἔτυχε δὲ τῷ 1815 τοῦ μεγάλου τῆς Ἀκαδημίας βραβεῖου. Ἐνησχολήθη κυρίως εἰς ἱστορικά θέματα, ὕστερον δὲ εἰς ἐκκλησιαστικὴν τοιχογραφίαν. Ἐγένετο δὲ καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας ((1863). — 2) Jean Baptiste Alexandre Ες (γενεφίς τοῦ 1), ἐπίσης γνωστὸς ζωγράφος τῆς ἱστορικῆς σχολῆς, ὅστις ἤδη διὰ τοῦ πρώτου ἔργου του ἐν τῇ ἐκθεσὶ τοῦ 1833 (Κηδεὶα τοῦ Τιτιανού) ἀπέκτησε πολλοὺς θαυμαστάς. Τὰ ἔργα του ὡς ἐπὶ πλείστον ἱστορικῶν θεμάτων, εἰσίσκονται ἐν τοῖς μουσείοις τῶν Παρισίων πρὸς τὴν διεκδόσιν καὶ τινὰς διὰ λαμπρῶν τοιχογραφῶν. Ἐγένετο τῷ 1867 μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ἀπέθανε δὲ τῷ 1879 ἐν Παρισίῳ. [Μ.Γ.]

Εσδρας, Ἰουδαῖος νομοδιδάσκαλος τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος, ἐκ μεγάλου ἱερατικοῦ γένους. Ὅστις τῷ 458 ἐπανήγαγε μέρος τῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῆς Βαβυλῶνος Ἰουδαίων εἰς Ἰουδαίαν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρεται ἐν τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐν μέρει μόνον ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέν. Ὁ Ε' ἦτο τύπος Ἰουδαίου ἀπαρχνέως τηροῦντος τὸν νόμον καὶ ἀποκλειστικῶς ἐθνικὴν ἐπιδοκιμάζοντος πολιτικὴν, δι' ὃ καὶ παρίσταται ἐν τῷ ἐν λόγῳ βιβλίῳ πλήρης ζήλου πρὸς ἀνθρώπων τῆς ἐθνικῆς ἀγνότητος διὰ τῆς ἐξώσεως πασῶν τῶν μὴ Ἰουδαίων γυναικῶν καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν μικτῶν γάμων. Κατὰ μεταγενεστέρους παραδόσεις ὅτε κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐκώσταν τὰ ἱερὰ βιβλία, ὃ Ε' ἀποκατέστησε πάλιν αὐτὰ ἐκ μνήμης, ὡς ἀρχηγὸς δὲ τῆς καλουμένης Μεγάλης Συναγωγῆς, συνεδρίου

σοφῶν Ἰουδαίων, συνήγαγε καὶ συνεπλήρωσε τοὺς ἀρχαίους νόμους. Πιθανώτερον ὅμως φαίνεται ὅτι ἐπεξεργάσθη τὸν Πεντάτευχον (βλ. λ.) εἰς τὴν σημερινὴν αὐτῆς μορφήν. Τὸ εἰς αὐτοῦ κατονομαζόμενον βιβλίον, ὅπερ συνήθως φέρεται μετὰ τοῦ βιβλίου Νεεμία (Ἑσδρα βιβλίον Α' καὶ Β'), ἐγγράφη ἐν μέρει εἰς τὴν ἀραμαϊκὴν, ὑπὸ τὴν σημερινὴν δ' αὐτοῦ μορφήν ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρινῇ μεταφράσει τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς εὕρηται καὶ τρίτον βιβλίον Ε', ἀποκρυφον, μεταγενεστέρως ἀλλοιωτικὴ ἐπεξεργασία τοῦ πρώτου, καὶ τέταρτον δὲ βιβλίον, Ἀποκάλυψις, ἀπεδιδετο εἰς τὸν Ε', γραφὴν κατὰ τινὰς μὲν ἐπὶ Πρώτου τοῦ Μεγάλου, κατ' ἄλλους δὲ ἐπὶ Δομιτιανοῦ. [Θ.]

Εσερίνη ἢ Εξερίνη ἢ Φυσοστιγμίνη C¹⁵ H²¹ N³ O³. Ἀλκαλοειδὴς ἐνυπάρχον εἰς τὸ ἐσεροκάρυον ἥτοι τὸν καλαθοφασίλον δηλ. τὸν σπόρον τοῦ τῆς Γουίνεας φυτοῦ Physostigma venenosum, ἐξ οὗ καὶ ἐξάγεται δι' οἰνοπνεύματος κτλ. Ἡ Ε' ἵνα ἴαν δηλητηριώδης, ἔχει δὲ τὴν χαρακτηριστικὴν ιδιότητα νὰ συστέλλῃ τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ διὰ τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ὀφθαλμιατρικῇ, εἰς ἐλαχίστας δόσεις φερυμένη ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, κατὰ τῆς παθολογικῆς εὐρύσεως τῆς κόρης ἢ τῆς προκλήθεισης ὑπὸ ἀτροπίνης ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας παθήσεις ὀφθαλμικὰς καὶ μὴ ἐφαρμόζεται, εἰς εἰς ἐπιληψίας, νευραλγίας, τέτανον κλπ. Ἰνα πνευ γένεως, θμῆς καὶ χρώματος, διαλύεται ἐν ὕδατι, αἵθερι καὶ οἰνοπνεύματι, τήκεται εἰς 45°, ἀποσυντίθεται εἰς 100, ἔχει δὲ λίαν ἀλκαλικὴν ἀντιδράσιν. [Ο. Α. Ρ.]

Εσερλί. Χωρ. τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθεροπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἔχον 915 κατ. θωμ. [Μ.Σ.]

Εσθέρ. Οὕτως ἐπιγράφεται ἐν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς ἡρώιδος αὐτοῦ. Ἡ Ε'. καλουμένη καὶ Ἀδασα, ἦτο ὀρφανὴ Ἰουδαία κόρη, ἀνατρεφόμενη ἐν Σούσοις ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῆς Μαρδοχαίου, ἣν ὁ βασιλεὺς Περσίας καὶ Μηδίας Ἀχασδὴρος ἐξέλεξε μεταξὺ πολλῶν ὡς βασίλισσαν. Μετ' οὗ πολὺ ἐπειδὴ ὁ Μαρδοχαῖος μόνον δὲν προσεκύνη τὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα ὀφειλόμενα Ἀμάν, ἐκδικούμενος οὗτος ἐπέτυχε παρὰ τοῦ βασιλέως διαταγὴν, καθ' ἣν ἐν ἡμέρᾳ διὰ κλήρου ὀρισθείη, τῇ 13ῃ τοῦ μηνὸς Ἀδάρ, ἐπρόκειτο νὰ γείνη γενικὴ τῶν Ἰουδαίων σφαγὴ καθ' ἑλὸν τὸ κράτος (ἐκτενόμενον κατὰ τὴν Γραφὴν ἀπὸ Ἰνδίας μέχρις Ἀθιοπίας ἐπὶ 127 ἐπαρχίῳ) καὶ διαρπαγὴ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν. Ἀπὸ τῆς καταστροφῆς θμῶς σώζεται ὁ Ἰουδ. λαὸς τῇ μεσιτείᾳ τῆς βασίλισσης Εσθέρ καὶ ὁ Ἀμάν κρεμάται ἐπὶ ξυλοῦ πεντήκοντα πήχεων ὅπερ εἶχε τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρα-

σκεύαση διά τὸν Μαρδοχαίου. Ὁ δὲ Μαρδοχαίος, ὅστις ὀλίγῳ πρότερον εἶχεν ἀποκαλύψῃ συνωμοσίαν κατὰ τοῦ βασιλέως, ὑψοῦται νῦν εἰς τὰ ὑψίστα ἀξιώματα. Τὸ κατὰ τῶν Τουρκοῦν διάταγμα ἀνακαλεῖται καὶ νέον διάταγμα ἐπιτρέπει αὐτοῖς νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῶν καὶ ἐξολοθρευθῶσιν αὐτοὺς κατὰ τὴν αὐτὴν 13ην Ἀδάρ, ἔπερ καὶ ἐγένετο καθ' ὅλον τὸ κράτος συμπράξει τῶν ἀρχῶν, φονευθέντων ἐξολοθρευομένων πεντακισχιλίων ἀνδρῶν. Τὴν δὲ ἐπαύριον ἐώρτασαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἰδρῦθη ἑτήσια ἑορτή, τὴν 14ην Ἀδάρ, καλουμένη Πουρίμ (ἑορτὴ τοῦ λαχνοῦ). Ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ περὶ αὐτοῦ λόγου βασιλέως πολλὴ ἐγένετο ἀμφισβήτησις ἥδη ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, πιθανώτατα ὅμως πρόκειται περὶ τοῦ Σέρξου ὅστις καὶ διέμενε μάλιστα ἐν Σούσις. Καὶ περὶ τοῦ βιβλίου δὲ ὑπάρχει διχογνωμία, ἄλλων εἰς ἄλλους χρόνους ἀναγόντων αὐτό, τινῶν δὲ καὶ ὡς μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ περσικοῦ ὑπολαμβανόντων. [Θ.]

Έσθωνία. Κυβερνεῖον τῆς Ρωσσίας, καλούμενον ὑπὸ μὲν τῶν κατοίκων αὐτοῦ *Μέριε-Μά*, ὑπὸ δὲ τῶν Φιλανδῶν *Πέρο-Μά*· ἡ βορειοτάτη καὶ μικροτάτη τῶν τριῶν παρὰ τὴν Βαλτικὴν ἐπαρχιών, ἔχουσα, μετὰ τῶν νήσων Δάγδεν, Βόρμες, Έδεντοχόμ. Νάργεν καὶ 40 περίπου ἄλλων μικροτέρων ἐμβ. 20 247 τχμ. καὶ 395 979 κατ. (1886), ὧν τὸ πλεῖστον διαμκρυτοίμενοι. Ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσσίαν ἀπὸ τοῦ 1721. Κειμένη πρὸς Ν τοῦ Φινλανδικοῦ κόλπου, μεταξὺ τοῦ Ναρόδα πρὸς Δ, τῆς Λιθωνίας πρὸς Ν καὶ τῆς Βαλτικῆς πρὸς Δ ἀποτελεῖ παράκτιον σχεδὸν πεδίαζα ἔχουσαν πολλὰ τέλματα, ἀμμώδεις ἐκτάσεις, πλείους τῶν 200 μικρῶν λιμνῶν, ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἀρδευμένην καὶ διατεταμένην ὑπὸ τοῦ Βαλτικοῦ ὑψιπέδιου. Τὰ κυριώτερα τῶν προϊόντων τοῦ κατὰ τὰ 45% καλλιεργουμένου ἐδάφους εἶνε σιτηρά, ἰδίως σίκαλις, κριθὴ καὶ γαμήλια, ἄξια δὲ λόγου εἶναι καὶ ἡ ἱπποτροφία. Ἡ δὲ βιομηχανία τῆς ἤρξατο ἀπὸ τινος βεβηγηδὸν ἀναπτυσσομένη. Διαρρεῖται εἰς τέσσαρας νομοὺς καὶ ἔχει πρωτεύουσιν τὸ Έρεδάλ. [Π.Π.]

Οἱ κάτοικοι τῆς Έσθωνίας διαιροῦνται εἰς δύο κλάδους. Καὶ οἱ μὲν κυρίως Έσθωνοί, οἱ Ἰθαγενεῖς, περίπου 300 000, ἀνήκουσιν εἰς τὸν φινλανδικὸν κλάδον τῶν ἔθνων καὶ γλωσσῶν, οἱ δὲ, ἀπόγονοι ἐποίκων, εἶναι μὲν γὰρ τὴν Γερμανῶν, Σουηδῶν καὶ Ρώσων, ἐν τῷ ὅποιῳ τὸ γερμανικὸν στοιχεῖον ὑπερτερεῖ μεγάλως, κατοικοῦσι δὲ οὗτοι κυρίως εἰς τὰς πόλεις καὶ κατέχουσι τὰ μεγάλα ἀγροτικὰ κτήματα, ἀποτελοῦντες εἰδικὴν τάξιν εὐγενείας. Οἱ Έσθωνοὶ ἔχουσι πλεῖστα ὠραιότατα δημόδη τραγεῦδία καὶ μύθους, ὧν ἐξεβόησαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 19' αἰῶνος συλλογαί, ὡς καὶ ἐθνικὸν

ἔπος «Ὁ υἱὸς τοῦ Κάλεβ» μεγίστης ποιητικῆς ἀξίας. [Μ.Γ.]

Έσκι-Ζαγρά (τουρκ. = παλαιὰ Ζ., βουλγ. Σελεσνίκ). Πόλις τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας κατὰ τοὺς πρὸς Ν πρόποδας τῆς Σρέδνα Γόρας (τουρκ. Καρατζαδάγ.) καὶ ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Έδρου κειμένη. Καταστραφείσα κατὰ τὸν ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον ἀνιδρῦθη ἔκτοτε κανονικῶς καὶ ἀριθμεῖ (1880) 13 279 κατ., ἀσκούντας ἀμπελοουργίαν, ὑφαντουργίαν καὶ βυρποδεύειαν. ΒΑ ταύτης καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φιλίππου πόλεως σιδήρ. γραμμῆς κείται ἡ Γενί-Ζαγρά (νέα Ζ.), ἔχουσα 5000 κατ.

Έσκι-Κακάλλας. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Καβάλλας τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 500 ὁθωμανῶν. [Μ.Σ.]

Έσκιλστοῦνα (Eskilstuna). Πόλις τοῦ σουηδικοῦ νημοῦ Σοδερμάνδης, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Έσκιλ, δι' αὐτὴν ἡ λίμνη Έέμαρ ἐκτείνει εἰς τὴν λίμνην Μαίλαρ. Έχει σπουδαίαν βιομηχανίαν σιδήρου καὶ 10 909 κατ. [Μ.Σ.]

Έσκιμῶοι. Οὕτως ἐκάλουν κατ' ἀρχὴς οἱ Ἀδενάκιοι τοὺς πρὸς Β, κατὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Λαβραδὸρ, γείτονας αὐτῶν· οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι ἐξέτειναν τὸ ὄνομα καὶ ἐπὶ ἄλλων συγγενῶν φύλων καὶ νῦν Έ. καλοῦνται πάντες οἱ βορειότεροι τῆς Ἀμερικῆς κάτοικοι. Αὐτοὶ δ' ἐκτετοὺς καλοῦσιν οἱ Έ. Ἰνουίτας. Παρὰ δὲ τὴν μεγάλην τῶν Έ. ἐξάπλωσιν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Γροιλανδίας μέχρι τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ, αἱ διαφοραὶ αὐτῶν φυλαὶ οὐ μόνον κατὰ τὴν περιβολήν, τὴν διαίτην καὶ τὰ ῥήθη ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν κράσιν καὶ τὴν γλῶσσαν τόσοι ἀλλήλῃς ὁμοιάζουσι καὶ ἀρ' ἑτέρου τόσοι ἀφίστανται τῶν ἄλλων γενῶν τῆς ἐρυθρᾶς φυλῆς, ὥστε εὐλόγως οἱ Έ. ἐθεωρήθησαν, μετὰ πολλῶν φύλων τῆς ΒΑ Ἀσίας, ὡς ἰδίαν ἀποτελοῦντες φυλὴν. Πάντες οἱ Έ. κοινὰ χαρακτηριστικὰ ἔχουσι στρογγύλην, δυσαναλόγως μεγάλην κεφαλὴν, πρόσωπον πλατὺ καὶ πεπιεσμένον, μετὰ λίαν προεξέχοντων ὀστέων τῶν ἄνω γνάθων καὶ ἐξογκωμένων μῆλων, ῥινὴς δὲ μικρᾶς καὶ πεπιεσμένης, κίμην μέλαιναν καὶ σκληρὰν (ἢν διατηροῦσι μικράν), σάρκα δὲ χαλαράν καὶ μαλακὴν, κόρμην χονδρὴν, ἀλλὰ κνήμας λεπτάς. Χεῖρες καὶ πόδες αὐτῶν εἶναι ἐκπληκτικῶς μικροί, βραχεῖς δὲ οἱ δάκτυλοι. Τὸ δέρμα αὐτῶν κεκαλυμμένον πάντοτε διὰ παχέος στρώματος ῥυτίου καὶ ἰχθυελαίου, ἔχει χροῶμα μελανοκίτρινον. Τὸ δὲ ἀνάστημα τῶν μὲν πρὸς Δ οἰκούντων σπανίως ὑπερβαίνει τὸ 1,5 μ., τῶν δὲ πρὸς Δ συχνὰ φθάνει μέχρι 1,7 μ. Τὸ ῥθος ἔχουσι εὐθυμον καὶ τὸν χαρακτηριστ. ἀγαθόν. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν γειτόνων φύλων βασιλεύει ἐχθρὰ ἀπονοδός. Ἀπὸ τινος χρόνου καθιερώθη παρὰ τοῖς πρὸς Δ Έ. ἑτήσια συνάθροισις περὶ τὴν 1260 μῆκους πρὸς Δ τῆς νήσου Φέρρου, καθ' ἣν ἀνταλλάσσουσι πρὸς

τοὺς πρὸς Δ οἰκοῦντας Ἑ. δέρματα φωκῶν, ἰχθυέλαιον καὶ μιλωτάς ἀντὶ σιδηρῶν σκευῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν εἰσαγομένων ὑπὸ τῶν Ῥώσων. Ζῶσιν ἀπὸ φαλαινῶν, φωκῶν, ἰχθυῶν καὶ ταρανδῶν, μόνον δὲ ἡμερον ζῶον ἔχουσα τὸν κύνα, ὃν χρησιμοποιοῦσι καὶ πρὸς θήραν. Ζῶσιν ἐν πλήρει ἰσότητι, ἄνευ Κυβερνήσεως τοῦ ἰσχυροτέρου, ἐννοεῖται, πάντοτε προτιμωμένου. Ὁρησκευτικὰς ἰδέας ἔχουσιν ἀνατασκειάστους, ἥμιστά δὲ γνωστάς ἡμῖν. Τὸ μεγαλύτερον δὲ μέρος τῶν κατοικῶν τῇ Γροιλανδίας καὶ Λαβραδωρὶδος ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ III αἰῶνος ἐδέχθησαν ἐξωτερικῶς τὸν χριστιανισμόν. Βλ. καὶ πίνακα Ἀμερικανικῆ φυλῆς. [Κ.Σ.]

Ἑσκιμῶν ὄρμος Ὁρμος κατὰ τὴν ΒΑ πλευρὰν τοῦ Λαβραδῶρ. [Π.Π.]

Ἑσκιρόλ (Jean Étienne Dominique Esquirol). Περίφημος Γάλλος ψυχίατρος, γενν. τῇ 1772 ἐν Τολῳσῃ. Διορισθεὶς τῷ 1811 ἱατρός ἐν τῇ φρενοκομίᾳ Salpêtrière τῶν Παρισίων εἰργάσθη τελεσφόρως ὑπὲρ τῆς τύχης τῶν φρενοβλαδῶν. Τῇ προτροπῇ αὐτοῦ τῷ 1818 συνιστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐν ταῖς φρενοκομίαις κακῶς ἐχόντων. Γενόμενος δὲ καὶ γενικὸς ἱατρός εἰς τὸ βασιλικὸν φρενοκομεῖον τοῦ Charenton καὶ ἐπιθεωρητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπώλεσε διὰ τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως τὰς δημοσίας θέσεις του καὶ ἐκτοτε ἀρρωσθίωθ' ἐντελῶς εἰς τὸ ἄριστα κατηρητισμένον ἰδιαιτέρον αὐτοῦ ὁραπευτήριον τῶν φρενοβλαδῶν. Ἀπέθανε τῷ 1840. Ὁ Ἑ., μέγας ἐν τῇ θεωρίᾳ ὅσον καὶ θαυμαστὸς ἐν τῇ πράξει, προήγαγε μεγάλως τὴν γνῶσιν καὶ θεραπείαν τῶν ψυχικῶν νοσημάτων διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ διακρινόμενων διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ γλαυράν παράστασιν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων ἰδιαιτέρων παρατηρήσεων. Αἱ περὶ διαφορῶν θερμάτων τῆς ψυχιατρικῆς πραγματεῖαι τοῦ ἐξεδέθησαν ὅμοι ὑπὸ τὸν τίτλον Αἱ πνευματικαὶ νόσοι ὑπὸ ἱατρικὴν, ὁγισμὸν καὶ ἱατροδικαστικὴν ἐποψιν (2 τ. Παρ. 1830). Μνημονεύει ἐν τῶν ἔργων του: Γενικὴ καὶ εἰδικὴ παθολογία καὶ θεραπεία τῶν πνευματικῶν νόσων καὶ Αἱ παραισθήσεις παρὰ τοῖς περὶ αὐτοῦ. [Ἑγ.]

Ἑσκι-σεχιρ (τουρκιστί = παλαιὰ πόλις). Πέλις τῆς Ἑπικτήτου Φρυγίας ἀπέχουσα περὶ τὰ 40 γμ. ΒΑ τῆς Κιουτάχιας καὶ 300 ΝΑ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ἄτινα δ' ἀπὸ Χαϊδάρ-Πασσᾶ (Κωνσταντινουπόλεως) εἰς Ἀγκυραν σιδηροδρόμος διανύει ἐντέδ 12 περὶπου ὥρων ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 15 000 ψυχῶν, ὧν 2000 Ἑλληνορθόδοξοι καὶ οἱ λοιποὶ θωμανοί, οἱ καὶ ἀποτελοῦντες τὰ τρία σχεδὸν τέταρτα τοῦ βίου τῆς πόλεως πληθυσμοῦ, ἀρμένιοι, καθολικοί, διαμαρτυρόμενοι

καὶ ἄλλοι. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐδρεύει ὑποδιοικητὴς (καίμακάμης) α' τάξεως ὑπαγόμενος εἰς τὴν νομαρχίαν Προύσης. Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης συντηροῦσα ἀξιοπρεπὲς ναόν, δημοτικὴν σχολὴν καὶ παρθεναγωγεῖον, ὑπάγεται ὁρησκευτικῶς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ μητροπολίτου Ἀγκύρας. Τὸ Ἑ. εἶνε πόλις βιομηχανικὴ, διενεργεῖται δὲ αὐτῇ σπουδαῖον ἐμπόριον σίτου, κριθῆς, μεταξοθεμβύκων κτλ. Τινὲς εἰκάζουσιν ὅτι εἶνε τὸ ἀρχαῖον Δορύλλειον, περὶ οὗ ποιεῖται μνησίαν καὶ ὁ Σαραβίων (16'). Τὸ Δορύλλειον τοῦτο, τὸ καὶ Δορυάλλειον, Δορύλλαιον, Δορύλλαιον καλούμενον, ἦτο πόλις τῆς μικρασιατικῆς Φρυγίας ὅχουρά, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βάθους ποταμοῦ καὶ πλησίον τῆς Θύμβρεως. [Γ. Παχτ.]

Ἑσκι-σταμποῦλ (Παγγάπολις). Οὕτω καλεῖται σήμερον ἡ Ἀλεξάνδρεια Τρωάς, πόλις τῆς Ἀσίας κειμένη κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Τρωάδος καὶ ἀπέναντι τῆς νήσου Τενέδου εἰς ἀπέχασιν 8 χιλίω. ΝΑ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶνε ἐμπεφραγμένος ὑπὸ τῆς ἡμῶν Πλειστα ἐρείπια σώζονται ἐπὶ ἐν αὐτῇ, ἂν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι σήμερον χρησιμεύει ὡς λιτομεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν φρουρῶν τοῦ Ἑλλησπόντου. Σήμερον ὀλίγοι Τούρκοι οἰκοῦσι περὶ αὐτῆς.

Ἑσκι-Τζουρᾶ. Πρωτ. διαμερίσματος τῆς ἡγεμονίας Βουλγαρίας, κατὰ τὰς βορείους ἄκρας κλιτύας τοῦ Βινδρ δάγ, ΒΑ τοῦ Τυρνέβου. Ἐχει λευτερῆνας καὶ πλείστα τέμνη 20 μμ, κατ. δὲ 10 038 (1881). [Π.Π.]

Ἑσκι-Χισσάρ. 1) Πέλις ἐν τῷ σαντζακίῳ Μεντεσὲ τοῦ νομοῦ Ἀιδινίου ἐν τῇ Ἀσίᾳ. Τουρκία, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Στρατονικείας (ἐν Καρία), ἐν ᾗ σώζονται ἀρχαῖα τινα ἐρείπια. — 2) Πέλις τοῦ Σαντζακίου Ἀιδινίου τοῦ αὐτοῦ νομοῦ κατὰ τὰς ΒΑ κλιτύας τοῦ Μπαμπᾶ Δάγ. (Κάδμου), ἡ ἀρχαία Λαοδικεῖα, ἥς σώζονται ἐπίσης ἐρείπια.

Ἑσκουδῶλλιον (escudillo d' oro). Νόμισμα χρυσοῦ τῆς Πορτογαλίας, καταργηθὲν τὰ νῦν, ἔχον ἀξίαν φρ. 5,103. Ἐν Μανίλῃ εἶνε ἀκόμη εἰς χρῆσιν τοιοῦτο νόμισμα, αὐτὸ ἡξία εἶνε φρ. 5,087. [Ἑγ.]

Ἑσκουδον (escudo) ᾧ σ ο υ δ ε ν. Ἰσπανικὸν ἀργυροῦν νόμισμα καταργηθὲν ἀπὸ τοῦ 1871, διαιρούμενον εἰς 10 βέλλας, ἴσον δὲ (1864-1870) πρὸς φρ. 2,522. Πρὸς δὲ χρυσοῦν νόμισμα τῆς Χιλῆς = φρ. 9,455, τοῦ Περού = φρ. 8,806, τοῦ Μεξικου = 10,190 καὶ τῆς Πορτογαλίας = φρ. 11,322.

Ἑσχωριάλ (El - Escorial), κληθὲν οὕτως ἐκ τῶν σχωριῶν μεταλλείων τινῶν τῆς Σιέρρας Γουαδαρράμας. Κώμη τῆς Ἰσπανίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαδρίτης, ἔχουσα 2000 περίπου κατοίκους, γνωστὴ διὰ τὰ εἰς ἀπόστασιν

2 χμ. ἀπ' αὐτῆς κείμενα περίφημα θρόνυμα ἀνάκτορα καὶ ἐν ταύτῃ μονῇ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου τῶν Ἱερωνυμιτῶν. Τὴν μονὴν ταύτην, 48 χμ. ἀπέχουσαν ΒΔ τῆς Μαδρίτης, ἀνήγειρε Φίλιππος ὁ Β' εἰς ἀναμνησιν τῆς νίκης, ἐν ἐκέρδῃ κατὰ τῶν Γάλλων τὴν 10 Αὐγούστου 1557, παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, πλησίον τοῦ St. Quentin. Ἡ οἰκοδομὴ ᾗρξατο τῷ 1563 καὶ ἐπερατώθη τῷ 1584. Οἱ Ἰσπανοὶ θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς τὸ ὁγδοὺν θαῦμα τοῦ κόσμου. Εἶνε ἐκτισμένη ἐκ γρανίτου καὶ ἔχει μῆκος 240 μ., πλ. 190 μ., 7 κωδωνοστάσια, 15 πύλας καὶ 1110 παράθυρα. Ἐνθ' οὗτο ἐξωτερικὴν εἶνε πῶς μόνον, τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε πολυτελέστατον, λέγεται δὲ ὅτι διὰ τὴν ὁλοκληρωμένην ἐξωθεύθησαν 60 ἑκατομ. φράγκων. Οἱ τάφοι τῶν βασιλέων καὶ τῶν βασιλισσῶν τῆς Ἰσπανίας κεῖνται ἐν μεγαλοπρεπεί, παρεκκλησίῳ, καὶ εἶνε ἐκ μέλανος μαρμάρου, ἐφ' οὗ ἀστράπτουσι συννημιμένοι ἀφ' ἑνὸς ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἑ. εἶνε πλουσιωτάτη, περιέχουσα καὶ πλεῖστα πολύτιμα χειρόγραφα (1000) καὶ εἰκόνας. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἑ. εἶναι καὶ νῦν ἐνθερινὴ καὶ φθινοπωρινὴ διαμονὴ τῆς Αὔλης.

Ἑσλας (Esla). Ποταμός τῶν Ἰσπανικῶν ἐπαρχιῶν Λεόνος καὶ Θαμόρας. Πηγάζει ἀπὸ τῆς Ν κλιτύος τῶν Κανταβριγικῶν ὄρεων, δεχεται πολλὰ παραποτάμια καὶ μετὰ ῥοὴν 250 χμ. ἐκβάλλει εἰς τὴν Δούριον. [Π.Π.]

Ἑσμά, θυγάτηρ τοῦ Ἀδουλλάχ, φύλακος τοῦ Καδὰ ἐν Μένκα κατὰ τὸ 590 μ.Χ. Συνέγραψε διάφορα γνησιμὰ, κατέχοντα ἐξέχουσιν θέσιν ἐν τῇ ἀραβικῇ φιλολογίᾳ [Π.Π.Μ.]

Ἑσμά - οὐλ - ἄμεριγιέ, φιλόλογος τῆς Ἀνδαλουσίας καὶ ποιήτρια συνάμα, ἐξῆν περὶ τὰ 810 μ.Χ. [Π.Π.Μ.]

Ἑσμαρχ (Ἰω. Φρειδερ. Αὐγουστος Es-march). Διαπρεπὴς Γερμανὸς χειρουργός, γενν. τῷ 1823 ἐν Τόννινγκ. Λεόνων μέρος ὡς στρατιωτικὸς ἱατρός εἰς τοὺς μεταξὺ Δανίας καὶ Γερμανίας πολέμους, ἐγένετο τῷ 1849 ὑψηλῆς ἐν Κιέλφ, ὅπου διωρίσθη τῷ 1854 διευθυντὴς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς καὶ τῷ 1857 τακτικὸς καθηγητής. Κατὰ τὸν νέον πόλεμον τοῦ 1864 ἐφρόντισε πρωτίστως διὰ τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα καὶ τῷ 1868 ἀνέλαβε τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς χειρουργικῆς ὑπηρεσίας εἰς τὰ ἐν Βερολίνῳ νοσοκομεῖα. Τῷ 1870 διωρίσθη ἀρχίατρος καὶ ὡς τοιοῦτος πλείστας ἐπὶνεγκε τελειοποιήσεις εἰς τὰ τῆς τῶν τραυματιῶν περιθάλψεως. Αἱ περὶ τῆς στρατιωτικῆς ἐγχειριστικῆς, τῶν φορητῶν νοσοκομείων κτλ. ἐργασίαι τοῦ εἶναι μεγίστης ἀξίας. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ κλασικὰ κατέστησαν ἡ Τέχνη τῶν τραυματικῶν ἐγχειρίσεων (γ' ἐκδ. 1885-8), Πρῶται βοήθειαι ἐν δυστυχίᾳ (θ' ἐκδ. 1891) κ.τ.π. [Β.Ε.]

Ἑσμερίλδα (Esmeraldas). Ἡ β. ρεοδουτικωτάτη τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ν Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἐκτετατομένη ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄχρι τῶν ὑπωρεινῶν Κορδιλλιέρων τοῦ Κουίτου. Καλύπτεται ὑπὸ βασίων καὶ ἔχει ἑκτασίαν 19 267 τχμ. καὶ 10 000 κατ. περίπου. Πρωτ. αὐτῆς εἶνε Ἑσμεράλδα, παρὰ τὸν ἐμὼν ποταμὸν.

Ἑσμέες. 1) Μικρὰ τῆς Βιθυνίας κωμόπολις κειμένη περὰ τὴν μαγευτικὴν ἀκτὴν τῆς Βοάνης λίμνης (Σίφων ἢ Σόφρων), τῇ νῦν Σαπάντζα καὶ οὐ καλυμμένη. ἔχει περὶ τὰς 250 οἰκογενεῖας. ὧν αἱ μὲν 150 ὀρθόδοξοι ἑλληνικαί, αἱ δὲ ὑπόλοιποι ὀθωμανικαί. Οἱ ἑσμέες, λαλοῦντες τὴν παρεσθαρμένην ἑλληνικὴν, συντηροῦσιν ἐκκλησίαν καὶ δημοτικὴν σχολὴν. Ἡ κωμὸς πολὺς αὐτῇ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς ὑπαγεται ἐμμέσως εἰς τὴν μονώπορον σιδηροδρομικῶς ἀπέχουσαν Νικομήδειαν. Ἡ κυρία τῶν κατοίκων ἀνασχόλησις εἶνε ἡ ἀλιεία. — 2) Μικρὸν χωρίον μετὰ τὴν Κεῦδες (Κύβης) καὶ Ὀρτάκιον τῆς Βιθυνίας εὐρισκόμενον. Ἀριθμῶν περὶ τὰς 70 οἰκογενεῖας ἀρμενικὰς, ἀποικισθεὶς ἀνταύθα πρὸ δεκαπενταετίας ἐκ τῆς μονόπορος ἀπεχούσης πολίχνης Ὀρτάκιον, ἐξ ἧς ἐσμέως ἐγκατεστάθησαν ἐν Ἑ. καὶ 8-10 ἑλληνικογενεῖαι. Ἡ κυριωτάτη τῶν κατοίκων ἀσχολία εἶνε ἡ βομβυκοτροφία καὶ ἡ γεωργία.

Ἑσνέ (Esneh). Πόλις τῆς ἀνω Λιβύης, ἐν τῇ διαμερ. τοῦ Κεννέ, περὶ τὴν ἀριστερὰν ὄχλην τοῦ Νείλου καὶ 15 χμ. πρὸ Ν τῶν ἐρείπων τῶν Θηβῶν. Εἶνε ἔδρα Κόπτης ἐπισκόπου καὶ ἔχει 12 000 κατ. Κεῖται ἐν τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Λατὸ πὸ δὲ εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς ὁποίας μόνον τὸ πρὸ αὐλὸν ἀνεσκήφη. [Π.Π.]

Ἑσπαρτέρο (Don Baldomero Espartero, δούξ Vittoria). Περίφημος στρατηγός καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἰσπανίας, γενν. τῷ 1792 ἐξ ἀσημάτων οἰκογενείας Γρανάτουλα τῆς Μάγχης. Τῷ 1808-14 ἐπὶ λείψῃ κατὰ τῶν Γάλλων, 1815-24 κατὰ τὴν ἐπαναστατικῶν ἀποικίων τῆς Ν Ἀμερικῆς. Τῷ δὲ 1843 κατὰ τὰς περὶ τῆς διαδοχῆς τῆς Ἰσπανικοῦ θρόνου διαμάχας (βλ. Ἰσπανία) ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς ἀνιηλικῆς ἐπὶ Ἰσαβέλλης II καὶ ὡς ἀρχηγός τοῦ Βορείου στρατοῦ ἐξεδίωξε τὸν στρατὸν τοῦ μνηστῆρος τοῦ θρόνου Δομ. Καρόλου πέρα τοῦ Ἑβρου (1838), εἰτα συνεδιδάσθη ἐπιτυχῶς μετὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ τοῦ (1839) ἀναγκασθέντος οὕτω νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Ἰσπανικὸν ἔδαφος. Πρωθυπουργός γ' ὡς νόμενος ἠνάγκασε (1841) τὴν βασιλομήτορα Χρηστίναν νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀντιβασιλείας, διωρίσθη δὲ ὁ ἴδιος ἐπίτροπος καὶ ἀντιβασιλεύς, ἀλλ' ἔπεισε δι' ἐπαναστάσεως τῶν δημοκρατικῶν (1843) καὶ κατέφυγεν εἰς Ἀγγλίαν. Τῷ 1848 ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Ἰσπανίαν.

νίαν, ἐγένετο ἐκ νέου πρωθυπουργὸς 1851-6, απεσώθη δ' εἰτα εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον εἰς Λογρονίον. Ἐκδιωχθεῖσης τῆς Ἰσαέλλης προσήνεχθη αὐτῷ τὸ στέμμα, ὅπερ ὁμοῦ δὲν ἐδέχθη. Ἀπέθανε κατὰ Ἰαν. 1879. [B.E.]

Ἑσπέρα. Τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας τὸ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐπελεύσεως τοῦ νυκτερινοῦ σκότους. Ἐνίοτε δὲ, καὶ ἰδίως ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, καλεῖται οὕτω τὸ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου διάστημα. Ὁμοίως ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ βυτικὸν τοῦ ὀριζήσαντος σημείου (βλ. Δύσις), ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑσπερία περιλαμβάνοντο αἱ ἄλλως ἐν τῇ ἐκφράσει Δύσις περιλαμβανόμεναι χώραι.

Ἑσπερία. Βλ. Ἑσπέρα.

Ἑσπερίδες (νύμφαι) ἦσαν καθ' ἑοῖον θυγατέρες τῆς Νυκτός, κατ' ἄλλους τοῦ Φόρκυος καὶ τῆς Κητούς, ἢ τοῦ Ἀτλαντος ἢ τοῦ Ἑσπερου ἢ τέλος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Ὁ Ἀπολλόδωρος ἀναφέρει ἡ. Ἑ., Αἴγλην, Ἐρυθρίαν, Ἑστίαν καὶ Ἀρέθουσαν, δ' Ἀπολλώνιος τρεῖς, Ἑσπέραν, Ἐρυθρίδα, καὶ Αἴγλην, δ' Διόδωρος ἑπτὰ. Αὗται ἐρύλατον ἐν τοῖς κήποις των μετὰ τοῦ ἑκατόντακεφάλου δρύκοντος Λαδωνος τὰ χρυσὰ μῆλα, ἀπερ ἔλαβεν ὡς γαμήλιον δῶρον ἡ Ἥρα παρὰ τῆς Γαίας. Οἱ κῆποι οὗτοι ἔκριντο κατ' Ἀπολλόδωρον «ἐν Ὑπερβόρειοις», ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους μύθους πλησίον τοῦ Ἀτλαντος τοῦ ὑποδασιζήσαντος πρὸς τὴν δύσιν τὸν οὐράνιον ὅλον. Κομίσας ἐκείθεν δ' Ἡρακλῆς τὰ μῆλα τῇ Ἑδρυσθίᾳ καὶ λαθὼν αὐτὰ παρὰ τοῦτου ὡς δῶρον ἀπέδωκεν αὐτὰ τῇ Ἀθηνᾷ, ἥτις τὰ ἐπανάφερε πάλιν εἰς τοὺς κήπους των Ἑ.

Ἑσπεριδοειδῆ (Βοτ.). Καρποὶ τῶν Ἑσπεριδῶν ὀνομάσθησαν οἱ καρποὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν καὶ ποικιλιῶν τοῦ γένους Κίτρος (Citrus L.), καὶ ἐπομένως Ἑ. εἶνε ἡ κοινὴ ὀνομασία τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀδραντιδῶν (Aurantiaeeae), εἰς ἣν ὑπάγεται τὸ γένος Κίτρος, ἥτις ὁμοῦ θεωρεῖται ὑπὸ των νεωτέρων ὡς ὑποδιαίρεσις τῆς οἰκογεν. τῶν Ρυτωδῶν (βλ. λ., διὰ δὲ τὰ εἶδη των Ἑ. τὴν λ. Κίτρος). [Θ.Χ.]

Τὰ Ἑ. ἀποτελοῦσιν οἰκογένειαν (Aurantiaeeae) δένδρων καὶ θάμνων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἰθαλῶν, καταγομένων ἐκ των θερμωτέρων χωρῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας. Ὑποδιαίρονται συνήθως εἰς δύο καὶ γένη, ἐξ ὧν μόνον τὸ γένος Κίτρος περιλαμβάνει εἶδη προσοδωρᾶ, τὰ ὅποια εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον δένδρα αἰθαλῇ, μακρόβια καὶ ἐκτάκτως καλλωπιστικά καὶ χρήσιμα. Ἐνεκα τοῦ χαρίεντος σχήματός των, των εὐωδωμένων αὐτῶν ἀνθῶν καὶ των ἀρωματικῶν φύλλων καὶ των χρησιμωτάτων ἐνίοτε δὲ καὶ εὐχρησμάτων καρπῶν των ἐνωρί-
τατα εἰλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ

ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐγίνωσκον τοὺς καρποὺς δύο τοὐλάχιστον εἰδῶν τοῦ γένους Κίτρος. Κατὰ τοὺς πλείστους τῶν συγγραφέων Ἑσπεριδοειδεῖς καρποὶ καὶ ἰσως νεραντζία ἦσαν τὰ χρυσὰ μῆλα τῶν Ἑσπεριδῶν (ὅθεν καὶ ἡ ὀνομασία των χρησίμων τούτων δένδρων), ἅτινα δ' Ἡρακλῆς ἤρπασεν ἐκ τοῦ κήπου των θυγατέρων τοῦ Ἀτλαντος καὶ τῆς Ἑσπερίδος, κειμένου εἰς τὴν βυτικὴν ἄκρην τῆς Ἀφρικῆς καὶ φυλαττομένου ὑπὸ δρύκοντος, ὅν καὶ ἐφόνευσεν. Ὁ Θεόφραστος ὑπὸ τὸ ὄνομα μῆλον Ἑσπερικόν ἢ μῆδιον (Φυτῶν ἱστορία 4, 4, 2) δίδει ἀρκούντως λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς διφόρου λεμονέας. Ὁ Διοσκορίδης ἀναφέρει τὰ λεμόνια ὡς γνωστότατα τοῖς πᾶσι κατὰ τὴν ἐποχὴν του (πᾶσι γινώριμα—Δ, ρεστ'), ὀνομάζει δ' αὐτὰ καὶ οὕτως περσικά ἢ μῆδικά μῆλα ἢ κεδρόμῆλα, ἐπι-
λέγων ἐπὶ Ῥωμαῖσι τὸ ἐκαλούμενον κίτρον.

Ἐκ των ἀνωτέρω φαίνεται ἐπὶ δύο τοὐλάχιστον Ἑσπεριδοειδεῖς καρποὶ (τὰ λεμόνιον καὶ τὸ νεραντζιον) ἦσαν γνωστοὶ ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ των παναρχαιοτάτων χρόνων ἢ λεμονέα μάλιστα καὶ ἐκαλλιεργεῖτο παρὰ τὰς Ἀθῆνας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀριστοφάνους (βλ. τὴν λίσαν που ἐπὶ τότε τὸ σπέρμα εἶχε κομισθῇ ἐκ Περσίας. Τὰ νεραντζία ὑπὸ τὸ ὄνομα τούτου, ὅπερ διετηρήθη μέχρι σήμερον παρ' ἡμῖν καὶ τοῖς Ἀραβί (ναρέτζ), ἀναφέρονται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ Νικανόρου, ἀκμασάντος κατὰ τὴν πρώτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα.

Ἡδὴ καλλιεργεῖνται παρ' ἡμῖν εὐδοκίμως τὰ Ἑσπεριδοειδῆ ὡς προσοδωρὰ δένδρα πω-
τίστως ἐν Πέρει, Ἀνδρῶν, Κάρυστι, Νάξῳ, Καλαμῳ, Σπάρτῃ, Ἀρτῇ, Καρχύρῳ καὶ Βώλῳ, ὀλιγώτερον δὲ ἐν Ἀργολίδι, Αἰγίῳ, Πάτραις, Μεσσηνίῳ, Πύλῳ, Ζακύνθῳ, Πάρῳ, Δίγῳ, Τήνῳ, Ἀθῆναις, Χαλκιδί, κτλ. — Ἐν Ἀργεὶ ἡ καλλιεργεῖα των Ἑσπεριδοειδῶν καὶ ἰδίως τῆς πορτοκαλέας φαίνεται ἐπὶ εἶχαν εἰσαχθῇ πρὸ πολλῶν αἰώνων, διότι ἐν τῇ ἀκρότελῃ τῆς πόλεως ταύτης ὑπάρχει ἀρχαιοτάτη ἐκκλησία ἐπικαλουμένη Παναγία πορτοκαλοῦ καθ' ἣν οἱ προσερχόμενοι προσκυνηταὶ φέρουσιν ἀνὰ χεῖρας πορτοκάλιον.

Σημαίνουσα εἶνε ὡσαύτως ἡ καλλιεργεῖα των προσοδωρῶν Ἑσπεριδοειδῶν καὶ ἐν Χίῳ, Κῷ, Κρήτῃ, Ρόδῳ, Κύπρῳ, Σάμῳ, καὶ Ἰατρῇ. Εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος παρα-
λια τῆς Μεσογείου καλλιεργεῖνται μεγάλως τὰ Ἑσπεριδοειδῆ ἐν Ἰταλίᾳ (Καλαβρία, Νεα-
πόλει, Γενούῃ, Σικελίᾳ, Σαρδηνίᾳ, κτλ.), ἐν Μελίτῃ, Τύνιδι, Ἀλγερίᾳ, Πορτογαλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ, Κορσικῇ. Καλλιεργεῖνται πρὸς τοῦτοις τὰ προσοδωρᾶ Ἑσπεριδοειδῆ ἐν πλεονὶ εἰς τὰς Καναρίους νή-
τους, τὰς Πηλωμένους Πολιτείας (Φλωρίδα καὶ

Καλιφόρνια) καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἀμερικῆς, εἰς Αὐστράλιαν, νότιον Ἀφρικὴν, Ἰνδίας, Ἰαπωνίαν, Σινικὴν καὶ ἄλλα μέρη τῆς κεντρικῆς καὶ νοτίου Ἀσίας, τόπον τῆς καταγωγῆς τῶν

Ἐν τούτοις αἱ ἐν ἐκάστῃ χώρᾳ περιφέρειαι ἐν αἷς καλλιεργοῦνται τὰ ἐσπεριδοειδῆ ὡς προτοδοφόρα δένδρα, εἶναι συνήθως λίαν περιωρισμένα ἐνεκα τῶν ὁλῶς ἐκτάκτων ὡρῶν οὓς ταῦτα ἀπαιτοῦσιν ὅπως εὐδοκιμήσωσιν. Οὕτω τὰ πλείστα τούτων δὲν δύνανται νὰ καρποφορήσωσιν εἰς κλίμα ἐνθα συμβαίνει παγετοί, πάντα δὲ ἔχουσιν ἀνάγκην κατὰ τὸ θέρος ἀφθόνων ἀρδεύσεων. Ἐν γένει παρετηρήθη ὅτι ὅπως εὐδοκιμήσωσι δὲν ἀπαιτοῦσι τόσον μεγάλην θερμότητα κατὰ τὸ θέρος ὅσον γλυκὺν χειμῶνα. Διὰ τὰ διάφορα εἶδη βλ. λ. Κίτρος. [Γ.]

Ἑσπερινός. Ἐκκλησιαστικὴ ἐσπερινὴ ἀκολουθία, τοῦτο μὲν ἐσπερινὴ οὕτα δέησις, τοῦτο δὲ προκαταρκτικὴ τελετὴ ἐπὶ τῇ ἐπαύριον ἑορτῇ. Ὁ Ἑ. τελεῖται συνήθως συνημμένος τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς Ὁ. ὥρας (3ης μ. μ.), προηγουμένη αὐτοῦ. Κατὰ τὰς Ἀγρυπνίας ὁ Ἑ. συνάπτεται μετὰ τοῦ Ὁρθρου τῆς ἐπαύριον, πολλῶν καὶ διαφόρων παρεμβολῶσεων καθ' ὅσον τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς δεήσεων. [Π.Ρ.]

Ἑσπερος. Βλ. Ἀφροδίτη (ἀστρ.).

Ἑσπινιάσο ὄρη (Serra do Espinheiro = σπονδυλικὰ ὄρη). Μεγάλῃ ὄρεισειρᾷ ἐν τῇ βρασιλικῇ ἐπαρχίᾳ Μίνας Γεράες, ἐκτεταμένη ὑπὸ Ν πλάτος 18°—20° καὶ κυρίως διευθυνομένη Β ΒΑ. Μέγιστον ὕψος 1783 μ.

Ἑσπέρियो Σάντο (Ἅγιον Πνεῦμα). Παράκτιος πολιτεία τῆς Βρασιλίας. Κεῖται εἰς πλ. 18°—21° Ν μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν Βαχίας, Ρίσιου Ἰανείρου καὶ Μίνας Γεράες. Ἀρδεύεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ρίσιου Δόσε, Ἑσμεράλδα κ. ἄ., ἔχει δὲ ἐμβ. 44 839 τ.χ.μ. μετὰ 121 561 κατ. (1888) καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον, παράγον ἰδίως σιταροκαλάμους, βιμβάκκ, δρυῖν, μανιόκα καὶ ἀραβόσιτον. Τὸ Ν αὐτῆς μέρος διατέμνεται ἡ προέκτασις τῆς Σέρρας δὲ Μάρ, τῆς ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ ἀνέρχεται εἰς 2100 μ. Τὸ κλίμα καθιστῶσιν εὐκραεὶς ὁ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση τῆς, αἵτινα ἀφθονοῦσι πολυτίμων καὶ ἀρωματικῶν ξύλων. Κατὰ τὰ Β αὐτῆς μέρη οἰκοῦσιν ἔτι ἄγριοι, ἰδίως Βοτοκούδοι. Ἡ πρῶτ. αὐτῆς Νόσσα Σενιόρα δὲ Βικτώρια ἡ ἁπλῶς Βικτωρία, κεῖται ἐπὶ τινος νήσου τοῦ ὁμοῦ Βαχία δὲ Ἑ. Σ. βλέπει καὶ Νέκι Ἑδρίδες. [Π.Π.]

Ἑσπρονθέδα (José de Espronceda) Ἰσπανὸς ποιητής, γενν. 1810 ἐν Ἀλμ. ν. ἱερ. λέχῳ τῆς Ἑστρεμαδούρας. Περιπλακεῖς νέος ἔτι εἰς τὰς πολιτικὰς διαμάχας τῆς πατρίδος του, αἵτινες κατοπτρίζονται καὶ εἰς τὰ ποιήματά

του, ἐπανειλημμένως ἐξωρίσθη ἐκ τῆς πρωτεύουσας Μαδρίτης. Τελευταίον δὲ διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀγῇ πρεσβείας μετ' ὀλίγους δὲ μῆνας ἐπιστρέψας ἐκείθεν εἰς Μαδρίτην ἀπέθανε τῷ 1842. Συνέγραψε μυθιστόρημα Don Sancho Saldana (1831) καὶ πολυάριθμα ποιήματα κατὰ μίμησιν τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Βικτώρος Οὐγκώ, ἐνδεικνύοντα μεγάλην τέχνην, ἀλλὰ φαντασίαν ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐξημμένην. [Μ.Ι.]

Ἑσσαίοι. Μία τῶν μεγάλων Ἰουδαϊκῶν αἱρέσεων, ἀρχὴν λαβοῦσα τὸν 3' αἰῶνα π. Χ. Ἡ λέξις παράγεται ἢ παρὰ τοῦ Ἀσά, ἀρχηγοῦ αὐτῶν, ἢ παρὰ τῶν Χασιδίμ (= δίκαιοι). Ἐπρέσβευον οὗτοι μυστικὰς καὶ ἀσκητικὰς ἀρχάς, ὁμοίαις πρὸς τὰς τῶν ἐν Ἑλλάδι πυθαγορείων. Θεμελιώδης ἀρχὴ αὐτῶν ἦτο ἡ καθαρσις τῆς ψυχῆς, ἀρνήσις τῶν ἐγκοσμίων καὶ ἡσυχίας. Ἐντεῦθεν εἶχον οἱ Ἑ. αὐστηράς νηστείας καὶ σωματικὰς καθάρσεις καὶ πλύσεις υπερβαίνουσας τὰς τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου διατάξεις. Ἀπέβαλλον τὰς αἵμακτὰς θυσίας, διὰ καὶ ἀπεκλείσθησαν τοῦ Ναοῦ. Ἐντεῦθεν συνέστησαν ἴδιον σύστημα λατρείας, πλήρες καθαρισμῶν καὶ προσευχῶν καὶ δεήσεων, ἀπηλλαγμένων παντὸς ἔγκυος κρέατος. Ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν αἵρεσιν ταυτην ὑπεδύλλετο πρῶτον εἰς δοκιμασίας καὶ ὅρκους. Ἀπεδοκιμαζόν τὸν πόλεμον καὶ πάντα τὰ πολεμικὰ ἔργα, ἐπιτιθέμενοι τεύοντιόν εἰς τὰ εἰρηνικά καὶ τὴν γεωργίαν, βιοῦντες ἐν ἡμερίᾳ καὶ ἀσκήσει εὐσεβεῖ καὶ ἐν κοινωνίᾳ τῶν ἀγαθῶν. Ὁ αὐστηρότερος αὐτῶν ἀπέριπτον καὶ τὸν γάμον. Τὴν γραφὴν ἡμένηενον ἀλληγορικῶς ἀπορρίπτοντες πᾶσαν γοητευτικὴν ἐρμηναίαν. Τινὲς κατεγίνοντο καὶ εἰς τὴν λατρικὴν. Οἱ Ἑ. κατ' ἀρχὰς ἔζων ἐν ταῖς πόλεσιν, ἔπειτα ὅμως ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς ἐρήμους παρὰ τὴν Νεκράν θάλασσαν χώρας. Τινὲς κατατάσσουσι καὶ Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον εἰς τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, ἐπίσης οἱ πολὺ μετὰ ταῦτα χριστιανοὶ αἱρετικοὶ Ἐβιονίται μετείχον τῶν ἑσσαϊκῶν ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν οἱ κυρίως ὅμως Ἑ. ἐκλείπουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μετὰ τὴν ἡλυσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ [Σ.Π.]

Ἑσσαῖοι (Hessen). Ἀρχαῖος Γερμανικὸς λαὸς, πρωϊκίτερον Κάττοι ἢ Κάιται καλούμενος, ὅστις κατοικεῖ ἐν τῇ σημερινῇ Ἀνω καὶ Κάτω Ἑσση ἐκτεταμένος ὅμως καὶ πρὸς Δ καὶ πρὸς Α (Θυριγγίαν). Ὁ Γερμανικὸς κατέστρεψε τὸ κύριον φρούριον αὐτῶν Μάττιον. Ἐν τοῖς ὑστερον αἰῶσι συνεγωνεύθησαν βαρμυζὲν μετὰ τῶν Φράγκων, ἡ χώρα τῶν ἀπετέλει κατὰ τὸν μεσαίωνα μετὰ τῆς Θυριγγίας πριγκιπάτον, ἐξαντληθέντος δὲ τοῦ θυριγγικοῦ λανδγραφικοῦ οἴκου ἐν τῷ ἄρρην κλάδῳ ἐχωρίσθη ἡ χώρα ἀπὸ τῆς Θυριγγίας μετὰ μακροχρονίους πολέμους καὶ πρῶτος λανδγράφος τῆς Ἑσσης ἐγένετο Ἑρρίκος δ' Α' (1265).

Εν τοῖς ὕστερον (1567) διεπρέθη κάλιν ἡ χώρα μεταξὺ τῶν 4 υἱῶν Φιλίππου τοῦ Μεγαλοψύχου· ἀποθανόντων δὲ δύο ἐξ αὐτῶν ἀπαιδῶν, εἰμέναν οἱ δύο οἰκοὶ Ἑσσης Κάσσελ καὶ Ἑσσης-Δαρμστάτης. [Εγ.]

Εσσεκ **Εσσεγγ** (Essek ἢ Es segg). Αὐτοκρατορικὴ ἐλευθερά πόλις, ὠχυρωμένη καὶ ἡ σημαντικωτέρα βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Σλαβωνίας, πρωτ. τῆς κομητείας Βερόδιτις (Veröcze), παρὰ τὴν δεξιάν ἔχθην τοῦ Δραύου καὶ τὴν σιδηρόδρ. εἶνε κέντρον διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, βίως σιτηρῶν, ξυλείας κτλ. Ἔχει 19 601 κατ. (1890). [Π.Π.]

Εσσεκουΐδο (Essequibo). Ἡ νοτιοδυτικωτάτη τῶν τριῶν κομητειῶν τῆς Βρετ. Γουϊάνας (βλ. λ.) ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ, μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑσσεκουΐδου καὶ τοῦ Ὀρινόκου. Εὐφορωτάτη καὶ πλουσία χώρα, ἥς ὁ πληθυσμὸς, πλὴν τῶν ἀγρίων Ἰνδῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν, ἀνέρχεται εἰς 25 000 ψυχῶν. Ὁ ποταμὸς Ἑ. εἶνε ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Γουϊάνας, πηγάζων ἀπὸ τῆς Σιέρρα Ἀκαρά. ἥτις χωρίζει τὸ 11,500 τεχμ. ἔκτασιν ἔχον λεκανοπεδίον τοῦ ἀπὸ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ἀμαζονίου, καὶ μετὰ ῥοὴν 980 περικυβ. χμ. ἐκβάλλων διὰ τριῶν βραχιόνων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. [Π.Π.]

Εσσεν. Πόλις τῆς Παραρρηνίου Πρωσίας ἐν τῷ νομῷ Δύσσελντορφ. Κεῖται ἐν εὐφρῳ θέσει, πλουσιωτάτη εἰς μέταλλα, 5 χμ. μακρὰν τοῦ ποτ. Ρούρ καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 78 706 (1890) κατ., ἀσχολουμένους κυρίως εἰς ἀκμαιοτάτην βιομηχανίαν σιδήρου κλ., ὀφειλομένην εἰς τὰ ἀνεξάντητα στρώματα λιθανθράκων ἐν τοῖς περιχώροις τῆς πόλεως. Γνωστότατα εἰς ἅπαντα τὴν κόσμον εἶναι τὰ μεταλλουργικὰ ἱδρύματα τοῦ Κρόυπ (βλ. λ.). Ἐκ τῶν κτιρίων τῆς πόλεως διαπρέπει ἡ καθολικὴ μητρόπολις, ἱδρυμένη κατὰ τὸν 16 αἰῶνα. [Μ.Σ.]

Εσσεξ. Μία τῶν πλουσιωτάτων κομητειῶν τῆς Ἀγγλίας, χωριζομένη πρὸς Ν ἀπὸ τοῦ Κέντ διὰ τοῦ Ταίμεσως, πρὸς Δ ἀπὸ τοῦ Μιδδλέσσεξ καὶ τοῦ Ἑρτφορδ διὰ τοῦ Αἰ. καὶ πρὸς Β ἀπὸ τοῦ Σούφολκ ὑπὸ τοῦ Στόρ, ὁριζομένη δὲ ΒΔ ὑπὸ τῆς κομητείας Καϊμπρις, καὶ Α ὑπὸ τῆς Β θαλάσσης. Ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ ἔχει καλοὺς λιμένας. Ἐπὶκεδὸς χώρα, εὐφορωτάτη, ἔχουσα 3994 τεχμ. καὶ 579 310 κατ. (1891), ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀλιείαν. Πρωτ. αὐτῆς ἦτο πρὶν τὸ Κόλτσεστερ, νῦν δὲ τὸ Τσελμφορδ. Τὸ ἀρχαῖον ἀγγλοσαξωνικὸν βασιλεῖον Ἑ, ἔχον πρωτεύουσάν τὸ Λονδίον, περιελάμβανε καὶ τὸ Ἑρτφορδ καὶ Μιδδλέσσεξ, ὑπετά-

γη δὲ τῷ 823 ὑπὸ Ἑγβέρτου τοῦ Οὐέσσεξ.

Εσσεξ (Robert Devereux κόμης Ἑ.). Ἐγενν. τῇ 1567, ἐγένετο δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δευτέρου πατρὸς τοῦ Λεστερ (βλ. λ.) ὁ εὐνοούμενος τῆς βασιλείας Ἐλισάβετ, ἥτις ἀπέβαιμεν αὐτῷ τὰς ὑψηλότερας τιμὰς. Ἦν 1591 ὑπῆρξε διοικητὴς τοῦ πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ Ἑρρίκου Δ' τῆς Γαλλίας ἀποσταλέντος σώματος, τῷ δὲ 1596 ἐκυρίευσεν μετὰ τοῦ ναυάρχου Ὀουβάρδου τὰ Γάδιαιρα, ἀμύθητα πλοῦτη ἀποκομίσας. Διορισθεὶς δὲ τοποτηρητὴς ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἐκλείσεν ἐνχειρίαν πρὸς τοὺς ἐκεῖ ἐπαναστάτας, κατηγορηθεὶς δὲ ὡς ἐκ τούτου παρεσκεύασεν ἐπανάστασιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἀλλ' αἰχμαλωτισθεὶς ἀπεκεφαλίσθη κατὰ Φεβρ. 1601. Τὸ τραγικὸν τέλος αὐτοῦ ἀπετέλεσε τὸ θέμα πολλῶν δραματικῶν ἔργων. [Β.Ε.]

Εσση (Hessen, μέχρι τοῦ 1866 καλουμένη Ἑσση-Δαρμστάτη). Μέγα δουκάτον τῆς Γερμανίας, ἔχον ἐμβαδὸν 7682 τεχμ. μετὰ 992 883 κατ. (1890). Διαιρεῖται εἰς 2 χωριστά τμήματα ὧν τὸ μὲν ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Στάρκεμβουργ καὶ Παραρρηνίου Ἑσσης κεῖται πρὸς Ν τοῦ Μοίνου, μεταξὺ Πρωσικῶν χωρῶν, Βάδης καὶ Βαυαρίας. τὸ δὲ (ἡ ἐπαρχία Ἀνω Ἑσση), περικλειόμενον ὑπὸ πρωσικῶν χωρῶν, πρὸς Β. Ἐν τῷ Β τμήματι ὅρη ὑπάρχουσι τὸ τῶν Πτηνῶν καὶ τὸ Βέττεραου, ἐν Σταρκεμβουργ ὁ θρυμὸς τοῦ Ὄδεν. Τὰ ὕδατα τῆς χώρας ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἐνορίας τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Βισούργιος. Κύριος ποταμὸς τῆς Ἑ. εἶνε ὁ Ῥήνος, ἐκ δὲ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ ἀρδεύουσιν αὐτὴν ὁ Νέκκαρ, ὁ Μοῖνος, ὁ Λάν, ὁ Νάγχε κλ. Τὸ κλίμα διαφέρει κατὰ τὰς θέσεις, ὅλη δὲ σχεδὸν ἡ χώρα καλλιεργείται (95,8%). Κυριώτερα προϊόντα εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ, καπνὸς λίγνος, ὀπώρα καὶ οἶνος (περιφθόρον ποιότητος), πρὸς δὲ μέταλλα (σιδηρός, ἄλας, λιγνίται). Ἡ βιομηχανία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ὡς καὶ τὸ ἐμπόριον. Διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαιδεύσιν ὑπάρχει πανεπιστήμιον (ἐν Γίσσεν), πολυτεχνεῖον (ἐν Δαρμστάτῃ), διὰ δὲ τὴν μέσσην γυμνάσια, 4 λύκεια, 18 πρακτικὰ λύκεια, 3 διδασκαλεῖα καὶ πλεῖστα ἑλλαι σχολαί, καὶ διὰ τὴν κατωτέραν 987 δημ. σχολεῖα. Ἡ Ἑ. εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία (σύντ. τῆς 17 Δεκεμβ. 1820). τοῦ στέμματος περιεργουμένου κληρονομικῶς εἰς τὰ ἄρρενα, ἔχει δὲ 2 βουλὰς καὶ ἀποστέλλει 9 ἀντιπροσώπους εἰς τὴν γερμανικὴν δίηταν. Τὰ ἔσοδα τοῦ Μεγάλου δουκάτου ἀνέρχονται εἰς 24 653 219 μάρκα, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 24 128 516. Τὸ δημόσιον χρέος εἶνε (τῷ 1891) περίπου 30 ἑκατ. Ὁ στρατὸς ἀποτελεῖ τὴν 25ην μεραρχίαν τοῦ 11ου στρατιωτικοῦ σώματος τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ κάτοικοι κατὰ τὰ δύο τρίτα εἶναι λουθη- ρανοί, οἱ λοιποὶ καθολικοὶ καὶ 3% Ἰσραη-

λίται. Πρωτεύουσα τῆς "Ε. εἶνε ἡ Δαρμστάτη.

Ἡ "Ε. Δαρμστάτη, νεώτερος κλάδος τοῦ "Εσσηκού οἴκου, ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Φιλίππου τοῦ μεγαλοψύχου, λανθγραφίου Γεωργίου τοῦ Α' (1567-96), ὅστις ἔλαθεν ἐν τῇ διανομῇ τῶν χωρῶν τοῦ πατρὸς τὴν κομητείαν Κατσελέν-βογεν μετὰ τῆς πρωτεύουσας Δαρμστάτης. Ὑστερον δὲ διὰ κληρονομίας μέρος τῆς "Εττης-Ράινσφελδ. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκληρονόμησε καὶ τὴν "Εσσην-Μαρβοῦργον, ἱδρύσας δὲ τῷ 1607 τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Γίσσεν καὶ κατέστησε τὸ στέμμα κληρονομικὸν κατὰ τὰξιν πρωτοτοκίας. Λευδοδικὸς ὁ Γ' (1790-1830) ἔλαβε πρὸς ἀποζημιώσιν ἀντὶ τῆς διὰ τῆς Λωβεδουργικῆς εἰρήνης (1801) ἀπολεσθείας κομητείας "Αναου-Λίχτενβεργ τὸ δουκάτον Βεστφαλίας (1806, ὕστερον δὲ καὶ ἄλλας χώρας) καὶ προσέλαθεν ὡς Λευδοδικὸς Α' τὸν τίτλον τοῦ Μεγάλου Δουκὸς. Ἀπὸ τοῦ 1848 ἡ "Ε. ἐκλίνε μᾶλλον πρὸς τὴν Αὐστρίαν, ἢ συνεμάχησε καὶ κατὰ τὸν γερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1866. Ὁθεν καὶ μετὰ τὸ πέρας τούτου ὑπεχρεώθη νὰ παραχωρήσῃ 1000 τχμ. τῆς χώρας εἰς τὴν Πρωσίαν. Τῷ 1867 ἐπῆλθε στρατιωτικὴ συνθήκη μετὰ τῆς Πρωσίας, κατὰ δὲ Νοέμβριον τοῦ 1870 προσχωρήσεν ἡ "Ε. εἰς τὴν Γερμανικὴν Ὁμοσπονδίαν. [Μ.Σ.]

"Εσση-Κάσσελ (Hessen-Kassel ἢ Kurhessen). Μέχρι τοῦ 1866 γερμανικὸν ἑκλεκτοράτον, ἔχον ἐμβαδὸν 9581 τχμ. μετὰ 745 063 κατ., ἔκτοτε δὲ μέρος τῆς πρωσιτικῆς ἐπαρχίας "Εσσης-Νασσαυίας. Ἀνήκεν εἰς τὸν πρεσβύτερον κλάδον τοῦ "Εσσηκού οἴκου, ἰδρυμένον ὑπὸ τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ Φιλίππου τοῦ Μεγαλοψύχου, Γουλιέλμου Δ' τοῦ Σορδὸ (1567-92), εἰς ὃν περιήλθεν ἡ Κάτω "Εσση μετὰ τῆς πρωτεύουσας Κάσσελ. Ἡ κομητεία (Λανθγραφία) ἠλξήθη ἐν τῇ Βεστφαλικῇ εἰρήνῃ (1548) διὰ τινων κηρύσεων. Γουλιέλμος ὁ Γ' (1760) κατὰ τὸν ἑπταετὴ πόλεμον ἦτο σύμμαχος τῆς Πρωσίας. Ὁ υἱὸς τούτου (1785) ἐγένετο διαδόχος πωλῆσας 22 χιλ. στρατιωτῶν εἰς Ἀγγλίαν. Τούτου ὁ υἱὸς Γουλιέλμος ὁ Θ' προσέλαβε τῷ 1803 τὸν τίτλον τοῦ ἐκλέκτορος (ὡς Γουλ. Α'), ἐξεδιώχθη δὲ τῷ 1806 ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ ἡ χώρα ἡνώθη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Βεστφαλίας. Ἐπιστρέψας τῷ 1813 ἔλαβε διὰ τοῦ Βιενναιῶ Συνεδρίου νέας κτήσεις. Μεγάλας καὶ μακροχρόνους διενέξεις ἐπῆνευγεν εἰς τὴν χώραν τὸ περί συντάγματος ζήτημα, δι' ὃν ἡναγκάσθη καὶ ὁ διάδοχος Γουλιέλμος τοῦ Α', Γουλιέλμος ὁ Β' (1821-47), νὰ παραιτηθῇ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου ὅφ' ὃν ὅμως αἱ διαφοραὶ αὗται, εἰς ἃς συνετέλεσε καὶ μεγάλως ὁ ὑπουργὸς τοῦ ἐκλέκτορος "Αρτεν-πφλούγ, ἐφθασαν εἰς τὸ ἀποχωρήσαν. προκαλέσασθαι καὶ ἐπέμβατιν τῆς γερμαν. ὁμοσπονδίας, μέχρις ὅτου τῷ 1862 τῇ προτροπῇ τῆς Πρωσίας ἐπετεύχθη τὸ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ποθεύ-

μενον σύνταγμα. Τῷ 1866 ἐτάχθη ἡ "Εσση-Κάσσελ ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας· οἱ Πρωσσοὶ ἐκυρίευσαν τὸ Κάσσελ καὶ ὁ αἰχμαλωτισθεὶς ἐκλέκτωρ ἤλθη εἰς Στεττίνον. Τῇ δὲ 5/17 Αὐγ. 1866 ἐκηρύχθη ἡ ἑνωσις τῆς χώρας μετὰ τῆς Πρωσίας. [Μ.Σ.]

"Εσση-Νασσαυία (Hessen-Nassau). Ἐπαρχία τῆς Πρωτικῆς συστάσεως μετὰ τὸν γερμαν. πόλεμον τοῦ 1866 ἐκ τοῦ τέως ἐκλεκτοράτου "Εσσης-Κάσσελ, τοῦ δουκάτου Νασσαυίας, τῆς ἐλευθέρως πόλεως Φραγκοφούρτης καὶ τινων μικροτέρων μερῶν ἀνηκόντων τέως εἰς τὴν Βυαρρίαν καὶ τὸ Μέγα Δουκάτον "Εσσης. Ἐχει ἐμβαδ. 15686 τχμ. μετὰ 1 664 426 κατ., κατὰ τὰ δύο τρίτα διαμεινωμένη. Εἶνε κυρίως ὄρεινὴ χώρα (Σπένσαρτ, Ροϊνός, Βεστερβάλδ, Τζύνος κτλ.) Ἄρδύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ρήνου, Μοίνου, Βισούργιος καὶ Φούλδα. Τοῦ ἐδάφους 48 % εἶναι ἀγροὶ καὶ ἀρπελιῶνες, 40 % καλύπτονται ὑπὸ δασῶν, τὸ δὲ λοιπὸν εἶναι λαϊμῶνες κτλ. Ὅθεν κύρια προϊόντα τῆς χώρας εἶναι τὰ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας διατροφίας, περίφημοι δὲ ἀνὰ τὸν κόσμον οἱ οἶνοι (ἐκ τινων παραρρηγιῶν μερῶν) πρὸς δὲ εὐρίσκονται ἐνταῦθα μέταλλα πλούσια εἰς σίδηρον, μόλυβδον, κασίτερον, ὡς καὶ λιγνίται, καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμαΐουσι λίαν. Εἰδικὸς πλοῦτος τῆς ἐπαρχίας εἶναι τὰ ἱερατικὰ ὕδατα (ἐν "Εμς, Βιάττερ, Βιάδθεν, Σλάγγενδαχ, Σβάλδαχ, Σόδεν, Νένντορφ κτλ.) Πανεπιστήμιον ὑπάρχει ἐν (ἐν Μαρβούργῳ), γυμνάσια, λύκεια καὶ πρακτικὰ λύκεια 29. Ἡ ἐπαρχία διαιρεῖται εἰς 2 νομούς. Κάσσελ καὶ Βιάδθεν [Μ.Σ.]

"Εσση - Ὁρμδοῦργον (Hessen-Homburg), μέχρι τοῦ 1866 ἰδιαίτερα κομητεία (Λανθγραφία) ἔχουσα ἐμβαδ. 275 τχμ. μετὰ 30 χιλ. κατ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπετέλει μέρος τῆς "Ε. Δαρμστάτης, ἀνεξάρτητος δὲ κομητεία ἐγένετο τῷ 1622 ὑπὸ Φρειδερίκον τὸν Α', νεώτερον υἱὸν τοῦ Γεωργίου τῆς "Ε. Δαρμστάτης. Τῷ 1806 κατηργήθη ἡ κομητεία καὶ ἡνώθη μετὰ τῆς Δαρμστάτης τῷ δὲ 1815 συνεστάθη ἐκ νέου. Περιελθούσα δὲ κληρονομικῶς, ἐκλιπόντος τοῦ οἴκου, τῷ 1866 ἐκ νέου εἰς τὴν Δαρμστάτην παρεχωρήθη μετὰ τὸν γερμανικὸν πόλεμον τοῦ ἱδίου ἔτους εἰς τὴν Πρωσίαν καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐπαρχίας "Εσσης-Νασσαυίας. [Μ.Σ.]

"Εσσελέρ (Φερδινάνδος). Περιφημος ἡθοποιὸς γενν. τῷ 1772 ἐν Ἐτσεκ τῆς Σλαβωνίας. Διεκρίθη πρὸ πάντων εἰς τὴν παράστασιν ἡρωϊκῶν προσώπων, διετέλεσε διαδοχικὸς μέλος πολλῶν θιάσων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1820 ἔμεινεν ἐν Μονάχῳ καὶ ἀπέθανε τῷ 1810 πλησίον τοῦ Ἰννσβρουκ. [Μ.Π.]

"Εσσελγγεν. Πόλις τοῦ δουρτεμβέργικου νομοῦ τοῦ Νέκκαρ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ τούτου, 14 χμ. ἀνα τῆς Στουτγάρτης, ἔχουσα 22 234 κατ. (1890)

διατηρούντας μεγάλα μηχανουργεία. Αξιοθέατα είναι τὸ παλαιὸν δημαρχεῖον (οἰκοδ. 1430) καὶ ἀρχαῖοι ναοί. Ἦτο ἕλλοστε ἐλευθερία αὐτοκρατορικῆ πόλις, σὺζονται δὲ κατὰ μέγα μέρος τὰ τειχῇ δι' ὧν περιέβαλεν αὐτὴν ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Β' (1216). [Μ.Σ.]

Έσσονέτης. Παραλλαγή τοῦ ἀνθρακίου (βλ. λ.). Εἶνε μελιτόχρους, κίτρινος ἢ βακινθόχρους, διεσθῆς ἢ διαυγῶν, εὐρίσκειται δὲ ὑπὸ μορφήν γωνιωδῶν κροκαλῶν ἢ κεκρυσταλλωμένους ἐν Κεϋλάνῃ, Πεδεμοντίῳ, Βεσουβίῳ. [Α.Κ.]

Έσταυρωμένου μ.ο.ν.ἡ. Κεῖται ἐν τῷ δήμῳ Ἀνω Λειβαθοῦς τῆς Κεφαλληνίας. κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 9 μοναχῶν. [Μ.Σ.]

Έστέλα (Estella). Πόλις τῆς Ισπανικῆς ἐπαρχίας Ναβάρρας, 41 χμ. ΝΔ τῆς Παμπλόνης. Κεῖται παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ εἰς τὴν Ἑβρὸν ἐκβάλλοντος Ἑβρα καὶ ἔχει 5974 κατ. (1887), ἐγένετο δὲ γνωστὴ χρησιμεύσασα ὡς κυρία ἔδρα καὶ ἐρημητήριον τοῦ περιφήμου Δὸν Καρόλου (1871-5). [Π.Π.]

Έστερμένος ποιητής. Ἀπὸ τῆς ἑλλην. ἀρχαιότητος, καθ' ἣν ἐστεφανοῦντο ποιηταὶ ἐν ἀγῶσιν, ἡ συνθήκη αὕτη μετεβιβάσθη εἰς Ῥώμην, κατὰ δὲ τὸν Μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπεκράτησε καὶ ἐν ταῖς εὐρωπαϊαῖς ὡς τιμὴ πρὸς διακεκριμένους ποιητάς, τῆς σ' ἐφ' ἧς τελομένης μῆλλον ἢ ἥττον πανηγυρικῶς. Σήμερον κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ ὡρίζεται ὁ τίτλος Ἑ. π. (Poet-Laureate), ἰδρυθεὶς ἀπὸ Ἑδουάρδου τοῦ Δ', ἀποδιδόμενος δὲ ἰσοδύναμος εἰς ἕνα μόνον ἐκ τῶν διακεκριμένων ποιητῶν, ὅστις οὕτω θεωρεῖται ὡς ἀποτελῶν μέρος τῆς Ἀλλήθης, παρ' ἧς καὶ λαμβάνει μισθὸν τινα. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν Τέννισον. [Γ.Υ.]

Έστέπα. Πόλις τῆς Ισπανικῆς Ἀνδαλουσίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Σεβίλλης, ἔχουσα 9059 κατ. [Π.Π.]

Έστεπόννα. Πόλις τῆς Ισπανικῆς ἐπαρχ. Μαλάγας, 75 χμ. ΔΝΔ τῆς πόλεως ταύτης, παρὰ τὴν Μεσόγειον, ἐν μικρᾷ καὶ ὑπὸ τῆς 1450 μ. ὕψος ἐχούσης Σιέρρας Βερμάχας δεσποζομένη κοιλάδι, ἔχει 9771 κατ. [Π.Π.]

Έστερράζυ (Esterhazy von Galantha). Παιδαῖα οὐγγρική οἰκογένεια εὐγενῶν, ἀνατομένη εἰς τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ἐν τοῖς ὕστερον διχασθεῖσα εἰς κομητικὸν καὶ πριγκιπικὸν εἶκος. Πολλὰ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης διεπρέψαν ὡς πολιτικοὶ ἄνδρες, διπλωμάται καὶ στρατηγοί. Ἰδρυτὴς τοῦ πριγκιπικοῦ οἴκου ἐγένετο Παῦλος δ' Δ', κόμης Ἑ. (1835-1713), πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ στρατηγός, ὅστις λαδὼν μέρος εἰς τὰς κατὰ τῶν Τούρκων μάχας (1663-86) ἀνυψώθη εἰς τὸν τίτλον πριγκίπου (1687) καὶ διατέλεσε 1681-1711 παλατῖνος τῆς Οὐγγαρίας. Νικητὴς δ' ὡς δ' ὁ

Δ', πριγκίψ Ἑ. (1765-1833), ἦτο προστάτης τῶν ἐργῶν τῆς εἰρήνης, κατήρτισε μεγάλην συλλογὴν ζωγραφημάτων, ἐκαλλιέργει τὴν μουσικὴν καὶ τὴν βοτανικὴν κτλ. Ὅτε ὁ Ναπολέων ἐσκέπτετο νὰ ἀποχωρήσῃ τὴν Οὐγγαρίαν ἀπὸ τῆς Αὐστρίας, προσέφερε τῷ Νικολάῳ τὸ στέμμα τῆς πρώτης, ὅπερ ὅμως οὗτος δὲν ἐδέχθη. [Ε.Υ.]

Έστη (Este). Πόλις τῆς Ἰταλίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παταύου, 23 χμ. ΝΔ τῆς πόλεως ταύτης παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Φρασίνου καὶ τὰς ὑψώσεις τῆς ΝΔ προβολῆς τῶν Εὐγαλειῶν ὄρεων, ἔχει σταθμὸν σιδηρ., μεταλλουργεῖα, πλοιοποιεῖα, ἐργοστάσια φαγεντιανῶν κτλ., ἐμπόριον καὶ 10175 κατ. (1880).

Έστη (Este). Ἰταλικὸς ἡγεμονικὸς οἶκος, ἰδρυθεὶς ὑπὸ τινος Ὁδέρτου (Β'), οὗ ὁ ἐγγονος Ἀττος δ' Β' ἔλαβε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου τοῦ Γ' χώρας τινὰς ἰταλικὰς ὡς τιμᾶριον. Ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Ἀττου τοῦτου ὁ Οὐέλφος Γ' λαβὼν παρὰ τοῦ Ἑρρίκου Δ' τὴν Βρυαρίαν (1070) ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ γερμανικοῦ ἐστικοῦ κλάδου, ὁ δὲ Φούλκος Δ' ἀρχηγὸς τοῦ ἰταλικοῦ κλάδου (ἀπὸ τοῦ πρώτου κατάγονται οἱ ἡγεμονικοὶ οἶκοι τῆς Βρουνσβίκης καὶ τοῦ Ἀνοδέρου). Ὁ ἰταλικὸς οἶκος Ἑ., εἰς τὴν κατὰ τὴν τοῦ ὁποῦ περιήλθον διαδοχικῶς αἱ χώραι Φερράρα, Μόδενα καὶ Ρέντζιο, διακρίνεται ἐπὶ αἰῶνας ὡς προστατῶν τὴν ποίησιν καὶ καλλιτεχνίαν. Ὁ τελευταῖος ἀρχὴν ἀπόγονος τοῦ οἴκου ἦτο ὁ Ἡρακλῆς Ῥινκλῆς Β', ὅστις ἀπώλεσεν ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Καμποφορμίου (1797) τὰς κτήσεις του. Ἡ μὲν θυγάτηρ τοῦτου ἐγένετο σύζυγος Φερδινάνδου τοῦ υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Α' τῆς Αὐστρίας, τῶν δὲ ὁ υἱὸς Φραγκίσκος Δ' ἐγένετο πάλιν κύριος τῆς Μοδένης (1814-51), ἀλλ' ὁ υἱὸς καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Φραγκίσκος Ε' (1846) συνεπεία τῶν ἐν τῇ γῶρᾳ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν ἐγκατέλιπεν αὐτὴν τῷ 1859. ἔκτοτε ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς ἐπαρχίας Αἰμιλίας. Μετ' αὐτοῦ, θανόντος τῷ 1876, ἐξέλιπε καὶ ἡ αὐστριακὴ γαστήρ τοῦ οἴκου καὶ ὁ τίτλος τοῦ δουκὸς Ἑ. μετεβιβάσθη εἰς τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου Λουδοβίκου Φραγκίσκου.

Έστέα. Τὸ ἀπλούστατον πρὸς θέρμανσιν διαματιῶν κατασκευασμα, συνισταμενον εἰς κοίλωμα ἐν τῷ τοίχῳ, ἐν ᾧ καίονται: ξύλα, τοῦ καπνοῦ ἀπαγομένου ἐξω δι' ὁδοῦ ἐν τῷ τοίχῳ πεποιημένης. Ὑπὸ οἰκονομικὴν ἐποψὴν ἡ Ἑ. εἶνε τὸ ἀτελέστατον πρὸς θέρμανσιν μέσον, διότι αὕτη ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς ἀμέσου ἀπὸ τοῦ πυρὸς ακτινοβολίας, ἐν ᾗ ἐν ταῖς θερμάστραις τὸ περιβάλλον τὸ πῦρ ὑλικὸν χρησιμοποιεῖ ὡς ἀποθήκη θερμότητος.

Έστέα (ζυσ.). Βλ. Κάτοπτρα. Φακοί — Ἴδ. (γεωμετρ.). Βλ. Ἑλλειψις, Ὑπερβολή, Παραβολή.

Ἑστία (Μυθολ.). Ἡ θεὰ τῆς ἑστίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀδελφὴ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, τῆς Δήμητρος, τοῦ Ἄδου καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ἕνεκα τῆς πρωτοτοκίας ὑψηλοτέρην τινὰ θέσιν κατέχουσα μεταξὺ τῶν μεγάλων τούτων θεῶν, πασῶν τῶν θυσιῶν λαμβάνουσα τὰς ἀπαρχάς καὶ τῶν πρώτων σπονδῶν τυγχάνουσα ἐν ταῖς εὐχαίαις (θεῖν καὶ ἡ προσιμωδὴς ἔκφρασις Ἀφ' Ἑστίας). Εἰς τὰς ἀρχηγόνους τῆς Ἑλλάδος κατοικίας ἡ ἑστία δὲν ἦτο μόνον χρήσιμος εἰς τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας τοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ βωμὸς, ἦτο ἕξα ἱερὰ ὡς οἱ βωμοὶ τῶν δημοσίων θυσιῶν καὶ κατεῖχε θεοὺς ἀκριβῶς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς οἰκίας, ἥς ὁ ὄροφος ἦτο διατρητὸς ἵνα ἐξέρχεται ὁ καπνὸς ἦτο τὸ ἱερὸν κέντρον περὶ ὃ συνηθροίζετο ἡ οἰκογένεια, καὶ οἷε μεταμορφώθη εἰς θεῖον πρόσωπον, ἡ Ἑστία ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ περιέχουσα τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἀγαθὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου θεοτὴς καὶ ἡ διαμονὴ αὐτῆς, ἡ ἑστία τῆς οἰκίας, ἄστυον τῶν ἱκετιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις παρίστα τὴν εἰκόνα μεγάλῃς οἰκογενείας, πᾶσα πόλις εἶχε τὴν κοινὴν αὐτῆς ἑστίαν (Πρυτανεῖον), ἐν ᾗ ἄσβεστον διετηρεῖτο πῦρ πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἀπὸ τῆς πόλεως δ' ἐπεξετάθη ἡ γενικευσις ἐπὶ πάσης τῆς γῆς, ἥς ἐν τῷ νομιζομένῳ κέντρῳ, τοῖς Δελφοῖς, ὑπῆρχε βωμὸς Ἑ., κοινὴ ἑστία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς γῆς ὅλης· διότι αἱ θεμύλεις δοῦσαι εἰκάζον τὴν γῆν δίττω κυλλοτέρῃ περιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ καλυπτομένη ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ θόλου. Ἐνεκα τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς κυριαρχίας τῆς Ἑ. ἐταυτίζετο πολλὰκις μετὰ τῆς Γῆς, ἐπὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κυβέλης. Ἐπὶ δὲ μάλλον εὐνοιομένης τῆς ἐννοίας αὐτῆς, ἡ Ἑ. παριστᾷ οὐ μόνον τὴν γῆν, ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς τὸ πῦρ κατέχουσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ὡς κέντρον τοῦ σύμπαντος, μόνον ἀκίνητον, περὶ ὃ στρέφονται τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα. Ἐκ τῆς παραστάσεως ταύτης ἐρμηνεύεται ὁ μόνος περὶ Ἑ. μῦθος, ὅτι ἐξήτησαν μὲν ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἀπόλλων τὴν μετ' αὐτῆς ἐνωσιν, ἀλλ' αὕτη ἀπέφυγεν αὐτοὺς ἐμύσασα νὰ διαμείνῃ παρθένος. Τῷ ὄντι ὁ ἥλιος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας πρὸς τὴν γῆν ἀτενίζων, οὐδέποτε δύναται νὰ ἐνωθῇ μετ' αὐτῆς, διότι πλησιάζων αὐτὴν βυθίζεται εἰς τὸν ὠκεανόν· ὁ δὲ Ποσειδῶν πάλιν, ἀγαπῶν τὴν γῆν, περιβρεχομένην ὑπὸ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ, μόνος ἐπιψαύει αὐτῆς μὴ θανάμνος νὰ τὴν περιβάλῃ ὀλόκληρον. Διαμένει δὲ παρθένος ἡ Ἑ. οὐ μόνον διότι τὸ πῦρ εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἄγνόν στοιχεῖον, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ Ἑ. παρίσταται ἀκίνητος ἐν τῷ σύμπαντι καὶ ἡ ἀκίνησια, ἔλεγον οἱ Στωϊκοί, οὐδὲν δύναται νὰ γεννήσῃ. — Ἡ Ἑ. ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἔχεν ἄγαλμα, αἱ θυσίαι δ' αὐτῆς ἐτελοῦντο ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς πόλεως βωμοῦ αὐτῆς· δι' ὃ καὶ ὀλίγιστα ἦσαν αἱ παραστάσεις αὐτῆς, οὐδεμία δὲ τῶν παλαιότερων τεχνι-

τῶν. Τὸ κάλλιστον τῶν ἀγαλμάτων αὐτῆς, πιθανώτατα ἑλληνικῆς καταγωγῆς, εἶνε ἡ ἐν τῷ μεγάρῳ Ἰουστινιανῇ ῥωμ. Ἑστία, ἥς ἡ ἀπλὴ περιβολὴ ὁ ἐπὶ τῶν ὤμων πίπτων πέπλος καὶ ἡ αὐστηρὰ ὄψις πρσιτῶσι θρησκευτικὴν σοβαρότητα διὰ τῆς ἀριστερᾶς δεξιῶν τὸν οὐρανὸν ἐξ οὗ κατήλθεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ πῦρ.

Σπουδαιότερα ἦτο ἡ λατρεία τῆς Ἑ. (Vesta) ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα εἶχε ναόν, ἱδρυμένον κατὰ τὴν παραδοσιν ὑπὸ Νουμᾶ, μετὰ βωμοῦ, ἐφ' οὗ διετηρεῖτο ἄσβεστον πῦρ φυλαττόμενον ὑπὸ τῶν ἱερειῶν τῆς θεᾶς, τῶν Ἑστιάδων· ἰδιαίτερος ἐν τῷ ναῷ χώρος μόνον εἰς ταύτας ἦτο προσιτός, ἐνταῦθα δ' ἐφυλάττετο τὸ Παλλάδιον, ὡς καὶ ἄλλα ἱερὰ κειμήλια. Ἡ κυριώτερα τῶν ἐορτῶν τῆς θεᾶς, τὰ Vestalia, ἤγαστο τὴν 9 Ἀπριλίου, μετὰ γενικὸν καθαρισμὸν τοῦ ναοῦ. Κατὰ ταύτην γυμνῶποδες Ῥωμαῖοι ἔφερον εἰς τὸν ναὸν προσφορὰς τροφίμων. Νεώταται ἀνασκευαὶ ἀπεκαλύφθη λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἑ. καὶ τῆς κατοικίας τῶν Ἑστιάδων.

Αἱ δὲ Ἑστιάδες (Vestales) ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς 4, ἀπὸ δὲ τοῦ Ταρκυνίου Πρίσκου ἡ τοῦ Σερούτιου Τυλλίου 6. Ὁρίζοντο δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ βασιλείως, εἴτα δὲ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πεντίφηκος διὰ λαχνοῦ μεταξὺ 20 ἐλλειγομένων κορασιῶν, ἡλικίας μεταξὺ 6 καὶ 10 ἐτῶν, τελείων τὸ σῶμα καὶ ὦν ἐξων οἱ γονεῖς ἀμρότεροι, οἵτινες ἀπηρεῖτο νὰ ὦσιν ἐξ ἐλευθέρων. Ὑποχρεοῦντο δὲ εἰς ὑπηρεσίαν 30 ἐτῶν, μετὰ τὰ ὅπλα ἡδύναντο νὰ παραιτηθῶσι καὶ νὰ ὑπανδρευθῶσιν, ὅπερ βίμως σπανίως ἐγένετο, τοσούτου γάμου θεωρουμένου δυστυχούς. Παράδοσις τοῦ δόρου τῆς παρθενίας ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου, τῆς ἐνόχου ὁπτομένης ζωτῆς, ἀμείλεια δὲ ἐπενεγκοῦσα τὴν οὐσίαν τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑστίας πυρὸς διὰ μαστιγώσεως. Αἱ Ἑστιάδες ἀπῆλθον προνομίων καὶ τιμῶν πολλῶν, ὅρις δὲ πρὸς αὐτάς ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου· ἐάν καθ' ὅδον συνήγτων τινὰ εἰς θάνατον καταδικασθέντα, αὐτῶς ἐσώζετο. Ἐφερον μακρὰν λευκὴν ἐσθῆτα, διαβημὴ ἐξ οὗ ἐκρέμαντο ταινίαι, καὶ θύονται ἐφόρουν καλύπτραν. [ΣΤ.]

Ἑστιάδες. Βλ. Ἑστία.

Ἑστίαια. Ἑστίαιωτις. Βλ. Ἰστιά, Ἰσταίωτις.

Ἑστρέλλα (Σέρρα δὲ Ἑ.). Τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Πορτογαλίας, ἄλυστι φαλακρὰ, ἔχουσα μῆκος 60 χμ., ὕψομένη μεταξὺ τοῦ Μονδέγου πρὸς Β καὶ τοῦ Ζέζερε πρὸς Ν, οἰκονεῖ τεράστιος πεπιεσμένος ἐκ γρανίτου προμαχίων Ἡ ὑψηλότερα αὐτοῦ κορυφὴ Μ α λ 1 α ο δὲ Σ ε ρ ρ α, ἔχει ὕψος 1993 μ.

Ἑστρεμαδοῦρα. 1) Χώρα τῆς Ἰσπανίας, μεταξὺ Πορτογαλίας καὶ νέας Καστίλλας, Λεόνης καὶ Ἀνδαλουσίας, ἀρδευομένη ὑπὸ τῶν ποτ. Τάγου καὶ Γουαδιάν. Ἐχει

έμβ. 41254 γχμ. μετά 821 301 κατ. (1887), περιλαμβάνει δὲ 2 ἐπαρχίας, Βαδαχόζ καὶ Καθερές. Εἶνε εὐφορος χώρα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐξώσεως τῶν Μαυριτανῶν παρημελήθη καὶ ἡ-ρημώθη μόνον δ' ἡ κτηνοτροφία (προβάτων καὶ χοίρων) ἀκμαίνει ἐν αὐτῇ. Ὁ πλοῦτος τῆς χώρας εἰς μέταλλα μένει ἀνεκμετάλλευτος. Πρωτ. εἶνε τὸ Βαδαχόζ. — 2) Ἑπαρχία τῆς Πορτογαλίας, κειμένη παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν μεταξὺ τῆς Ἀλεμαγίας καὶ Βιέρας, ἔχουσα έμβ. 17800 γχμ. καὶ 946 472 κατ. (1881). Ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Τάγου, εἶνε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρεινὴ καὶ χέρσος γῆ, ἔχουσα λαμπρὸν κλίμα καὶ μεγάλα μεταλλικὰ πλού-τη μένοντα ἀνεκμετάλλευτα. Περί τὸν Τά-γον εὐρίσκονται μεγάλα δάση· ἐκτὸς δὲ τῶν περιχώρων τῆς Λισσαβώνας, τῆς πρωτεύουσας, καὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τάγου, εἶνε ἀραιῶς κατω-κημένη. Τὰ καλλιεργούμενα μέρη εἶναι εὐφο-ρώτατα (σίτος, ἀραβόσιτος, οἶνος, ἔλαιον), ἡ κτηνοτροφία ἀκμαίνει. Διαιρεῖται εἰς 3 νομούς, Λισσαβώνας, Σανταρέμ καὶ Λειρίας. [Μ.Σ.]

Ἑσπερία. Δῆμος τῆς Ἰσπανικῆς ἐπαρ-χίας Ποντεβέδρας, πρωτεύουσα τοῦ διαμερίσμα-τος τῆς Ἑ. (ἡ Τ α β ε ῖ ρ ο ς) ἔχοντος 71 ἐνο-ρία καὶ 3 δήμους. Ἐχει 23 528 κατ. (Π.Π.)

Ἑσπεριόζ. Πόλις τῆς Πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Ἀλεμαγίας, ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἑ-δόρας, κειμένη 50 γμ. Β Α τῆς πόλεως ταύ-της, ἐν εὐφορώτατῃ θέσει. Ἐχει λευκά, μέ-λανα καὶ πράσινα μάρμαρα καὶ 7278 κατ. (1878). Τὰ ἔρια τῆς Ἑ. εἶναι περίφημα [Π.Π.]

Ἑσπάρ. Τὸ στερεὸν ἐπικάλυμμα ὅπερ σχηματίζεται ἐπὶ τραυμάτων τοῦ δέρματος ἢ τῶν βλεννογόνων, αποτελούμενον ὑπὸ ἀποξη-ραθέντος αἵματος ἢ πύου. Τὸ χρώμα τῆς Ἑ. εἶνε ἀμαυρὸν, κίτρινον, καρύκινον ἢ μελα-νέρον, τὸ δὲ πάχος αὐτῆς διάφορον, μέχρι χιλιστομέτρων τινῶν ἐνίοτε ἀφ' ἐξουθενόμενον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Ἑ. ἔχεται στερεῶς ἐπὶ τῶν κάτωθεν ἰσθμῶν, ὥστε ἡ βία ἀπόσπασις αὐτῆς ἐπιδεινοῖ τὸ τραῦμα, κατὰ μικρὸν δμως χα-λαροῦται, ἀποσπᾶται καὶ τέλος ἀποπίπτει ἀπ' αὐτῆς. Ὅμοιοι Ἑ. σχηματίζονται καὶ ἐπὶ δερματικῶν νοσημάτων. Ἡ ὕ π ε τ ἡ ν Ἑ. θ ε ρ α π ε ῖ α ἐφαρμόζεται, πολλάκις εἰς ἐλα-φρὰ τραύματα, καθόσον ἡ Ἑ. περικυλίζει τὴν εἰς αὐτὰ εἰσδυσιν ἀέρος. [Π.Π.]

Ἑσπάρια, κοιν. τὰ σκαριά· τεμάχια ἑὺ-λινα τιθέμενα ὑπὸ τὴν τῆσιν τοῦ ναυπηγου-μένου πλοίου, ὅπως ἀνυψώσιν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ναυπηγικὴν κλίνην. [Η.Κ.]

Ἑσχαῖλερ (Eschweiler). Πόλις τῆς παραρρηγίου Πρωσίας ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ἀ-κυσγράνου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀπέχει 13,5 γμ. ΑΒΑ Ἐχει 18 119 κατ. (1890), σιδηροορ-γεία καὶ ἀνθρακωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Ἑσχεβε (Eschwege). Πόλις τοῦ

νομοῦ Κάσσελ τῆς πρωσικῆς ἐπαρχίας Ἑσ-σης - Νασσαύας, ἐπὶ τοῦ Βέρρα καὶ τοῦ σιδηρ. τοῦ Βερολίνου. Ἐχει 9787 κατ. (1890). [Π.Π.]

Ἑσχερ (Eshier). Χωρίον τῆς Ἀγγλί-κῆς κομητείας Σούρρεϋ, 22 γμ. Ν Δ τοῦ Λον-δίνου, Σιαθμ. σιδηρ. Κάτ. 11 229 (1881).

Ἑσωξ. Βλ. Ἑσωχίδα.

Ἑσωχίδα (Esoces). Οἰκογένεια τῶν ὑποστόμων ἰχθύων. Ἐχουσιν ἀπλὴν νυκτι-κὴν κύστιν, στεροῦνται δὲ ψευδοῦς πτερυγίου. Ταύτης τὸ γένος τοῦ Ἑσωχός (Esocx) περι-λαμβάνει ἀρπακτικούς ἀθηραγούς ἰχθύς, ἔχον-τας κωνοειδῆ κεφαλὴν, ὀδόντας ὀφθαλμοὺς καὶ ἀ-πλοῦν, πολὺ πρὸς τὰ ὀπίσω ἐκφυόμενον, βραχι-αῖον πτερύγιον. Τούτων Ἑ σ ω ξ ὀ γ ν ῆ σ ι ο ς (E. lucius) ζῇ εἰς τοὺς ποταμούς τῆς Εὐρώπης. [Φ.Π.]

Ἑσάγγ (Etang=Τένανος). Οὕτω κα-λοῦνται ἐν τῇ Ν Γαλλίᾳ αἱ παρὰ τὰς Δ καὶ Ν αὐτῆς ἀκτὰς πολυάριθμοι λίμναι, αἱ σὺν-ματιζόμεναι δι' ἀμυδιὰν ὑψοματιῶν ἐμποδι-ζόντων τὴν ἐκβολὴν τῶν γλυκύνων ὕδατων εἰς τὴν θάλασσαν. [Μ.Σ.]

Ἑταῖραι ἤγουν τίται, ἐκκλοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα αἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐλευ-θέρων ἡθῶν γυναῖκες. Ἡ τάξις αὕτη τῶν γυναικῶν προέκυψεν εἰς φῶς ἐνεκὰ τῆς με-γάλης τοῦ ἀνδρὸς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀσθε-νείας τῶν ἡθικῶν ἀρχῶν, προσεκτιῶσα δὲ σημαντικὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ δύναμιν καὶ με-γάλην ἐσχα βροτὴν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, παρέχουσα, πολλάκις εἰς τοὺς ἄνδρας τὸ γό-ητρον ἐκεῖνο τῆς μετὰ γυναικῶν ἀνεπτυγμένην ἀναστροφῆς ὅπερ ἡδυνάτει νὰ παράσχωι ἡ κατὰ-κλειστος καὶ ἀκοινωνήτος σύζυγος· ἀλλ' αἱ τοι-αῦται Ἑ. ἦσαν ἐννοεῖται, εὐάριθμοι, πολὺ δὲ μετ-ζον τὸ πλῆθος τῶν κοινῶν καὶ ἀσχημῶν Ἑ. Ἐγκαθίσταντο δὲ κυρίως ὅπου ἡ ἐλευθερία τῶν ἐγγάμων γυναικῶν ἦτο μάλλον περιορισμένη καὶ ὅπου διὰ τὸ ἐμπόριον ἢ ἄλλας αἰτίας πολλοὶ ἕξνοι συνέρρεον· οὕτω μέγα πλῆθος Ἑ. ὑπῆρ-χον ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ ἐμπορικωτάτῃ Κο-ρίνθῳ, ἥς τὸ πλοῦσιον τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν ἐκέκτετο πλείους τῶν γιλιῶν Ἑ. ὑπερτελούσας τὴν θεὰν τοῦ πανόημου ἔρωτος καὶ ὧν ἄρα τὸ ἔργον διὰ τοῦ συνδυασμοῦ πρὸς τὴν τῆς θεᾶς λατρείαν προσέλαβε θρησκευτικὴν τινα ἀπόχρωσιν. Ἐν Σπάρτῃ δμως ἦσαν ἄγνωστοι αἱ Ἑ. Ἦσαν δὲ αἱ Ἑ. συνήθως μὲν δοῦλαι ἀπελευθερωθεῖσαι, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ ἐξ ἐλευ-θέρων, καὶ συχνὰ ἐκάλυπτον τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν δι' ἄλλου εὐρημοτέρου παρουσιαζόμε-ναι εἰς τὰ συμπόσια καὶ τὰς διασκεδάσεις ὡς ὀρχηστρίδες, αὐλητρίδες, κιθαρίστριαι. Ἑ-λαβε δὲ τὴν ἀρχὴν τὸ γένος τῶν Ἑ. ἐν ταῖς ἰωνικαῖς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλεσι, καθ' οὓς χρόνους ἡμιμαζον αὐταὶ ἐπὶ πλοῦτι καὶ τρυ-φῇ ἦτοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναπτύξεως τῆς δημοκρατίας. Μετὰ τῶν φιλοσόφων δὲ καὶ

λογογράφων ἦλθον καὶ αἱ Ἰ. εἰς Ἀθήνας, ἥ δὲ σύγχρονος αὐτῇ καθ' ὅδον ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι συνεδέθησαν αἱ Ἰ. πρὸς τοὺς φιλοσόφους καὶ λογίους· καὶ ὁ συνδεσμός οὗτος διετηρήθη ἐπὶ μακρόν. Πολλοὶ τῶν Ἰ. ὅπως αὐξήσονται τὰ θείληγγρα των κατεκόσμου τον νοὺν ἀκροώμενοι τῶν φιλοσόφων, οἵτινες πάλιν περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὴν φιλιαν αὐτῶν, καὶ πολλοὶ ἐφημιζοντο ἐπὶ παιδείᾳ καὶ μορφώσει καὶ πνευματικοῖς χαρίσμασι δι' ὧν ἐδέσμευον ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιφανεστατοὺς· ἡ περιφημοτάτη τῶν τοιούτων γυναικῶν ὑπῆρξεν Ἀσπασία ἡ Μιλητία, ἥτις ἐν ταῖς δυσκόλοις εἶνε νὰ ἐξακριβωθῇ ἀν πρέπη ἐν ταῖς Ἰ. νὰ καταλεχθῇ (βλ. Ἀσπασία). Παριώνομι Ἰ. ὑπῆρξαν ἡ Θαργῆλια, Λαῖς ἡ Κορινθία, ἡ Φρύνη, ἡ Λεόντιον· πολλοὶ τῶν κοινῶν Ἰ. ἔφερον οὐδέτερα ὀνόματα, περὶ ὧν βλ. τὸς λ., Θαῖς ἡ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου ἐρωμένη, Λαμία ἡ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κλπ. Τῶν τῶν συζυγμένων ἔργων τῆς ἑλλ. φιλολογίας ἄτινα εἰς τὸν βίον τῶν Ἰ. ἀναφέρονται μνημονεύει ἰδίως αἱ Ἐταιρικοὶ διάλογοι τοῦ Λουκιανοῦ καὶ αἱ Ἐταιρικοὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀλκιφρόντος. Ἐκ τῶν νεωτέρων δὲ περιγραφῶν τοῦ βίου τῶν Ἰ. ἔγραψαν ὁ Wieland ἐν τῇ ἔργῳ «Μένανδρος καὶ Γλυκίριον» καὶ τῷ «Αριστίππῳ», ὁ R. Jacobs («Αἱ Ἑλληνίδες γυναῖκες» καὶ «Περὶ τῶν Ἰ.» ἐν τοῖς συμμίκτοις, τόμῳ 4ῳ. Λιψ. 1830) κλπ. [B.A.]

Ἐταιρεία ἡ Ἐταιρεία ἐκαλεῖτο ἡδὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ πᾶν σημαίνει πολλῶν (Ἐταίρων) ἐπιδιώκον οἰονδήποτε σκοπὸν. Κυρίως ὅμως εἶνα γνωστὰ αἱ πολιτικὸν ἔχουσας σκοπὸν Ἰ., ἰδίως αἱ ἐν ταῖς δημοκρατουμέναις πόλεσιν ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καταρτιζόμεναι πρὸς ἀντιπραξίαν πολιτικὴν, αἵτινες πολλὰκις μεγάλῃν ἥσυχον ἐπὶροσὴν εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν π.χ. τῆς ὀλιγαρχικῆς διοικήσεως τῶν 30 ἐν Ἀθήναις εἰς τὴν ὑπὸ τὴν Λύσανδρον ἀνατροπὴν τῶν ἑλλ. πολιτευμάτων, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν αἱ ἐνέργειαι τῶν ἀπανταχοῦ ὀλιγαρχικῶν Ἰ. Αἱ ἀνενέργειαι δὲ καὶ αἱ συγκρούσεις τῶν πολιτικῶν τούτων Ἰ. συνεβάλλοντο κατὰ πολὺ εἰς τὴν κατὰπτωσιν καὶ παρακμὴν τῶν ἑλλ. πόλεων. Ἐκ τῶν νεωτέρων Ἰ. περιφημοτάτη ὑπάρχει ἡ Φιλικὴ Ἰ., γνωστόταται δὲ καὶ ἡ τῶν Φιλαρμυτῶν, καὶ ἄλλαι περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδικά τετρα ἄρθρα. [B.A.]

Ἐταιρεία (societas) εἶνε ἡ ἀμφοτεροεχρὴς σύμβασις δι' ἧς πλείονα πρόσωπα (Ἐταῖροι) ἐνδύνονται πρὸς ἐπιδιώξιν κοινῶν θεμιτοῦ σκοποῦ. Ἡ Ἰ. θύναται νὰ προτιθεταὶ ἡ τὴν χρηματικὴν ὠφέλειαν τῶν ἑταίρων ἡ καὶ ἄλλοι τὴν θερμασίαν π.χ. καὶ προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, τὴν τέρψιν τῶν ἑταίρων ἡ οἰονδήποτε ἄλλον κοινωνικὸν σκοπὸν. Ἐκ τῆς θελήσεως δὲ τῶν συνεταίρων

ἡρτῆται ὁ προσδιορισμός τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων ἐκάστου τούτων, ἀπαγορευομένης ὁμῆς τῆς συμφωνίας καὶ ἢ τινὲς μὲν ὀφείλουσιν ὑφίστασθαι πᾶσαν ζημιαν, τινὲς δὲ ὀφείλουσιν ἀπολαμβάνει πάντων τῶν κερδῶν (Λεόντιον Ἰ.). Ἡ Ἰ. συνίσταται δι' ἀπλῆς συναινεσεως, ἄρα καὶ σιωπηρῶς, διαλύεται δὲ διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν ἑταίρων, διὰ τοῦ θανάτου τινὸς αὐτῶν, διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου δι' ὃν συνωμολογήθη ἡ τῆς περὶ τῶσεως τῆς σκοπούμενης ἐπιχειρήσεως, διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, διὰ τῆς ἐλλείψεως τῆς περιουσίας, τέλος δὲ καὶ δι' ἀπλῆς παραιτήσεως τινὸς τῶν ἑταίρων. Ἐκ τῆς Ἰ. παραγίνεται δύο κατηγορίαι νομικῶν σχέσεων τῶν ἑταίρων, αἱ πρὸς ἀλλήλους καὶ αἱ πρὸς τρίτους, ἐκασταὶ τῶν ὁποίων ὑπὸ ἰδίων διεπονται κανόνων. Εἰδικαὶ δ' ἐθεοπισθῆσαν διατάξεις περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἑταιρίων, αἵτινες μεγίστην κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀπεκτησαν σπουδαιότητα, ἀφ' ἧς τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐπικρατήσαν ἐγένετο ὁ μοχλὸς δι' οὗ τὰς αὐτὰ κολλοσάτα ἔργα ἐπετεβύχθησαν, ὧν τὴν ἐπιτέλεσιν διὰ τῆς ἀτομικῆς περιουσίας καὶ ἐνεργείας οὐδὲ κἄν νὰ φαντασθῇ τις ἠδύνατο. [Πφ.]

Ἐταιρεία ἐμπορικὴ εἶνε ἡ συναπομένη μεταξὺ δύο ἢ πλείονων πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν πράξεων. Αἱ ἐκ τῆς ἑταιρίας σχέσεις κανονίζονται ὑπὸ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ὑπὸ τῶν ἰδικιτέρων περὶ ἐμπορικῶν νόμων, καὶ ὑπὸ τῶν συμφωνιῶν τῶν συναλλαττομένων (ἄρθρ. 18 ἐμπ. νόμου), ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται αὐταὶ εἰς ἀπαγορευτικὴν τοῦ νόμου διατάξιν. Ὁ νόμος γνωρίζει τέσσαρα εἶδη ἑταιρίων, ἡτοὶ τὴν ὁμόρρυθμον, τὴν ἑτερόρρυθμον, τὴν ἀνώνομον καὶ τὴν μετοχικὴν. Αἱ ἑταιρίαι αὗται, ἐξαρτεῖται τῆς μετοχικῆς, ἀποτελοῦσι νομικὰ πρόσωπα, ἡτοὶ θεωροῦνται κατὰ πλάμα ὡς ἀποτελοῦσαι πρόσωπα διακεκριμένα τῶν συνεταίρων. Συνέπεια τῆς προσωπικότητος τῶν Ἰ. εἶνε ὅτι τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Ἰ. ἀνήκει αὐτῇ ὡς ἰδία περιουσία, χρησιμεύει ὡς ἐγγύησις τοῖς δανεισταῖς τῆς Ἰ., ἀποκλειόμενων τῶν προσωπικῶν δανεισμάτων τῶν συνεταίρων. Ἐτέρω συνέπεια εἶνε ὅτι ὁσάκις ἡ Ἰ. εἶνε ἀφελέτης πρὸς τρίτον τινὰ οὗτινος εἰς τῶν συνεταίρων εἶνε προσωπικῶς δανειστής, δὲν θύναται αὕτη ν' ἀντιτάξῃ συμφηρισμὸν πρὸς τὸν τρίτον τοῦτον διὰ τὸ μέρος τοῦ ἑταιρικοῦ χρέους, ὅπερ ἐπιβαρύνει τὸν συνέταIRON. ἄτε ἐλλείποντος ἐνὸς τῶν οὐσιωδῶν ὄρων τοῦ νομικοῦ συμφηρισμοῦ, ὅστις ἐστὶν εἰς ἡ ἀπαίτησις καὶ ἡ ἀφελὴ θέον νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν αὐτῶν προσώπων.

Ἐταιρεία ὁμόρρυθμος καλεῖται ἡ ἑταιρεία ἐν ἣ ὁι συνεταῖροι ἐμπορεύονται ὑπὸ ἐπωνυμίαν ἑταιρικὴν καὶ ἐνέχονται πάντες προσωπικῶς καὶ ἀλληλεγγύως εἰς

εταιρικός υποχρεώσεις. 'Εταιρική έπωνυμία είναι ή ένωση των ονομάτων είτε πάντων των συνεταίρων είτε τινών εξ αυτών, (ότε διά της φράσεως «καί συντροφία» υπονοούνται οι άλλοι: έταίροι), δι' ής δηλοῦται ή εταιρία ως νομικόν πρόσωπον διακεκριμένον τῶν συνεταίρων. 'Η έμμερρύθμος εταιρία συνιστάται διά της συναινέσεως των μελών αυτής αποδεικνυομένης δι' έγγραφων δημοσίων ή ιδιωτικών, ὧν περίληψις πρέπει νά παραδοθῇ ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου, ὅπου εὐρίσκεται τὸ κατὰστημα τῆς εταιρίας, διὰ νά ἀντιγραφῇ εἰς βιβλίον καὶ τοιχοκολληθῇ ἐπὶ 3 μῆνας εἰς τὸ ἀκροατήριον. 'Υπαρχόντων πλειονῶν καταστημάτων τηροῦνται τὰ αὐτὰ πρὸς ἅπαντας. 'Η ἀθέτησις τῶν διατυπώσεων τούτων ἐπιφέρει ἀκυρότητα μετὰξὺ τῶν συνεταίρων, οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ τῶν τρίτων. 'Η ῥηθείσα περίληψις περιέχει τὰ δυνάμει καὶ ἐπωνυμια, τὴν ιδιότητα καὶ τὴν διαμονὴν τῶν συνεταίρων, τὴν εταιρικὴν ἐπωνυμίαν, τοὺς διορισθέντας διαχειριστάς, τὸ πρᾶν τῶν εἰσφορῶν, τὸν χρόνον τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πύξεως τῆς εταιρίας. 'Εὰν δὲν ὁρισθῶνιν εἰδικῶς διαχειρισταί, εἰτε διὰ τοῦ καταστατικοῦ εἰτε καὶ μεταγενεστέρως, πάντες οἱ ἑταῖροι λογιζονται διαχειρισταί. Οἱ ἐμμερρύθμοι συνεταῖροι οἱ μνηρονοούμενοι ἐν τῷ καταστατικῷ ἐνέχονται ἀλλήληγγῶς εἰς ὅλας τὰς υποχρεώσεις τῆς εταιρίας, εἰ καὶ ὑπογεγραμμένως ὅρ' ἐνός μόνου τῶν συνεταίρων ὑπὸ τὴν εταιρικὴν ὅμως ἐπωνυμίαν. 'Οθεν οἱ θανέσθαι τῆς εταιρίας δικαιοῦνται εἰς ἀγωγὴν κατὰ τὴν εταιρίαν καὶ καθ' ἑκάστου τῶν συνεταίρων ἀτομικῶς.

'Εταιρία ἐτ ε ρ ρ ῥ ῥ ῥ ῥ ῥ καλεῖται εταιρία δι' ής δύο ἢ πλείονα πρόσωπα συμφωνοῦσι νά ἐμπορευθῶνται ὑπὸ εταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἀναδεχομένων τινῶν μὲν εὐθὺν ἢ περιοριζομένην εἰς τὴν καταδότηθεσαν εἰσφορὰν αὐτῶν, τινῶν δὲ εὐθὺν ἢ ἀπεριόριστον καὶ ἀλλήληγγου (ἄρθρ. 23 ἐμπ. νόμου). 'Η 'Ε. αὕτη ἀποτελεῖ νομικόν πρόσωπον ἐμπορευόμενον ὑπὸ εταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἀποδεικνύεται δὲ δι' ἐγγράφων δημοσίων ἢ καὶ ιδιωτικῶν. 'Απαιτεῖται δὲ νά δηλοῖται ἡ σύστασις τῆς εταιρίας ταύτης καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ ὁ μ ο ρ ρ ῥ ῥ ῥ (βλ. ἄνωτ.) μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν τῇ δημοσιευμένῃ περίληψι περιλαμβάνονται μόνον τὰ δυνάμει τῶν ὁμορρυθμῶν οὐχὶ δὲ καὶ τῶν καθ' ἑτερορρυθμίαν ἑταίρων. Αἱ συνέπειαι τῆς ἐλλείψεως δημοσιότητος εἰσιν αἱ αὐταί καὶ αἱ ἐπὶ ὁμορρυθμῷ εταιρίας ἰσχύουσιν. Μόνον τὰ δυνάμει τῶν ἐμμερρύθμων ἑταίρων θύναται νά εἰσελθῶσιν ἐν τῇ εταιρικῇ ἐπωνυμίᾳ, ὅθεν μόνον οἱ ὑπεύθυνοι ἑταῖροι ἐκπροσωποῦσι τὴν εταιρίαν καὶ ἐνεργοῦσιν ἐν ὀνόματι αὐτῆς. 'Ο ἐπεμβαίνων εἰς τὴν διαχειρίσιν τῶν εταιρικῶν πραγμάτων ἑτερορρυθμῶς ἑταῖρος, καθίσταται ὁμορρυθμῶς ὑποχρεώμε-

νος πρὸς τοὺς τρίτους ἀλλήληγγῶς. 'Η 'Ε. εἰ λέγεται ἂ π λ ἢ ὁσάκις τὸ κεφάλαιον αὐτῆς δὲν διαιρεῖται εἰς ἐκχωρήσιμους μετοχὰς καὶ ἐν τοιαυτῇ δὲ περιπτώσει δὲν δύναται νά θεωρηθῇ ἀπλὴ συγκέντρωσις κεφαλαίων ἐφ' ἧς δὲν λαμβάνονται πρὸς ἀλλήλα τὰ συνιστώμενα αὐτὴν πρόσωπα, διό καὶ ὁ θάνατος ἐνὸς τῶν ἑταίρων ἐπάγεται τὴν λύσιν τῆς εταιρίας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 38 τοῦ ἐμπορ. νόμου, τὸ κεφάλαιον τῆς ἑτερορρυθμῶς εταιρίας δύναται νά διαιρεθῇ κατὰ μετοχάς, φυλαττομένων τῶν περὶ τοῦ εἶδους τούτου τῶν ἑταίρων κανόνων. 'Εντεῦθεν ἐπεταί ὅτι ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀνωνόμου εταιρίας, αἱ ἑτερορρυθμῶς μετοχαί εἰσι ἐκχωρήσιμοι καὶ θύναται νά ὡσιν ὀνομαστικά, εἰς διττά, ἢ ἀνόνομοι, ἐφαρμοζομένων καὶ ἐνταῦθα ἐν γένει τῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς πωλήσεως τῶν μετοχῶν τῆς ἀνωνόμου εταιρίας κανόνων.

'Εταιρία ἀνωνόμος καλεῖται ἡ μήτις εταιρικὴ ἐπωνυμίαν ἔχουσα μήτις ὑπὸ τὸ ὄνομα ἑταίρου τινός, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰτικειμένων τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς χαρακτηριζομένη (ἐμπ. Ν. 29) εἶνε ἀπλὴ συγκέντρωσις κεφαλαίων καὶ ἑνώσις μετόχων οὐδεμίαν ἀνέναντι τῶν τρίτων προσωπικὴν ὑποχρεώσιν ἀναδεχομένων ἢ ὑποκειμένων εἰς ἄλλην παρὰ τὴν τῶν ἰδίων εἰσφορῶν ζημίαν (ἄρ. 33). Πρὸς ἔγκυρον σύστασιν αὐτῆς ἀπαιτεῖται: α' σύνταξις τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς ὑπόπτον συμβολαιογράφου, β' ἔγκρισις αὐτοῦ διὰ βασι. Διατάγματος, γ' τοιχοκολλησις καὶ ἐπὶ τρεῖς διαρκεῖς μῆνας ἐκθεσις τοῦ τῇ Β. Διατάγματος καὶ τοῦ καταστατικοῦ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ πρωτοδικείου τοῦ τόπου ἐνθα ἡ εταιρία εἶνε ἰδρυμένη (ἄρ. 42, 45). Τὸ κεφάλαιον τῆς εταιρίας, σχηματιζόμενον διὰ τῶν εἰσφορῶν τῶν μετόχων καὶ συνιστάμενον εἰτε εἰς τὴν κυριότητα, εἰτε εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν, εἰτε εἰς τὴν χρῆσιν μόνον τοῦ καταδότημένου πράγματος, διαιρεῖται εἰς μετοχάς, ἢ εἰς ἰσάξια κλάσματα μετοχῶν (ἄρ. 34). Αἱ μετοχαὶ διαιροῦνται εἰς ὀνομαστικὰς, ἐν αἷς ἀναφέρονται τὰ δυνάμει τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ ὧν ἡ κυριότης βεβαιοῦται δι' ἐγγραφῆς ἐπὶ τῶν εταιρικῶν βιβλίων. ὁ δ' ἐκποίησις ἐπενεργεῖται διὰ μεταφορᾶς γραμμικῆς ἐπὶ τῶν βιβλίων τούτων καὶ ὑπογράφειν ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ τῇ τοῦ εἰδικῶν αὐτοῦ πληρεξουσίου (ἄρ. 36), καὶ εἰς ἀνω νόμου, ἐν αἷς δὲν ἀναφέρονται τὰ δυνάμει τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ ὧν ἡ κυριότης, βεβαιουμένη διὰ μόνης τῆς κατοχῆς, μετατίθεται δι' ἀπλῆς παραδόσεως τοῦ τίτλου (ἄρ. 35). Διὰ κρατήσεως ὠρισμένου τινὸς μέρους τῶν ἀνησίων εταιρικῶν κερδῶν σχηματίζεται κεφάλαιον ἀποθεματικὸν λεγόμενον, προορισμὸς τοῦ ὁποῖου εἶνε ἡ ἀπάντησις ἀπροβλέπτων τῆς εταιρίας ἀναγκῶν. Διὰ τοῦτο φθάσῃ τὸν διὰ τοῦ καταστατικοῦ ὠρισθέντα ἀνώτατον αὐτοῦ ὅρον, τὰ εταιρικά

κέρδη διανέμονται ὁλοσχερῶς τοῖς μετόχοις. τούναντιον δὲ ἂν ἐξαντληθῇ τὸ ἀποθεματικόν. ἐλαττωθῇ δὲ καὶ τὸ κύριον κεφάλαιον, δὲν γίνεται διανομὴ κερδῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν τρόπον ἐπὶ μεγάλων ἑταιριῶν συνήθως σχηματίζεται $\chi\rho\omega\lambda\upsilon\tau\iota\kappa\delta\nu$ κεφάλαιον δι' οὗ σκεπάζεται ἡ ἀπόδοσις τῶν πρώτων εἰσφορῶν, ἡ πληρωμὴ τῶν τόκων αὐτῶν, καὶ ἡ ἐξόφλησις τῶν ληφθέντων τυχόν δανείων. Ἡ ἑταιρεία διοικεῖται ὑπὸ μετακλητῶν ἐντολοδόχων ἢ $\delta\iota\alpha\chi\epsilon\rho\iota\sigma\tau\omega\nu$ ἑταίρων ἢ μὴ ἐμμέσθων ἢ ἀμίσθων, μένῃ ὑποχρεῶτιν ἐχόντων τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀναθεθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς καὶ εἰς οὐδεμίαν προσωπικὴν εὐθύνην ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρείας ὑποκειμένων (ἔρ. 31, 32). Συμβούλιον $\delta\iota\sigma\iota\kappa\eta\tau\iota\kappa\delta\nu$ ἐκ μετόχων κατὰ τοὺς ἐν τῇ καταστατικῇ ὁρους σχηματιζόμενον διευθύνει καὶ ἐπιτηρεῖ τοὺς διαχειριστάς. Κατὰ τὴς διὰ τοῦ καταστατικοῦ ἐφιχόμενας ἐποχάς οἱ μέτοχοι συνεργούμενοι διασκέπτονται περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἀκούσκει τὴν ἐκτίσιν τῶν ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν πεπραγμένων καὶ ἐξελέγγουσι τὴν διαχείρισιν αὐτῶν. Αἱ ψῆται ὑπολογίζονται ἀναλόγως τῆς ἑταιρικῆς μετοχῆς τῶν ψηφοροῦντων οὐχὶ κατὰ κεφαλὰς. Ἐπὶ τοιούτων ἑταιριῶν μεγάλῃς ἐμπορικῆς σημασίας διορίζεται ἡ $\sigma\iota\lambda\iota\kappa\delta\epsilon\epsilon\pi\iota\tau\rho\omicron\pi\omicron\varsigma$, χάριν τοῦ δημοσίου συμφερόντος, ἐπιτροπὴς ὡς νὰ ἐπιβλέπῃ ἀπάσας τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ἑταιρείας καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἑταιρικῶν κανονισμῶν. Πρὸς τὸ συμφέρον τῶν μετόχων διορίζονται καὶ $\epsilon\lambda\epsilon\gamma\kappa\tau\alpha\iota$ πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν πράξεων τῶν διαχειριστῶν καὶ ἐξελέγγειν τῶν λογαριασμῶν αὐτῶν. [Μ.Π.]

Ἑταίρια $\epsilon\rho\iota\chi\mu\epsilon\tau\omicron\gamma\iota\kappa\eta$ εἶνε ἡ μεταξὺ δύο ἢ πλείονων συνιστάμενη, προτιθεμένων νὰ ἐνεργήσωσιν ὑπὲρ τὸ ἀτομικὸν αὐτῶν ὄνομα ὠριζόμενας ἐπιχειρήσεις (Β. Ν. 47). Μὴ ἔχουσα ἡ ἑ. αὕτη ἐπωνυμίαν ἑταιρικὴν, μένει ἕνυστος εἰς τὸ κοινόν, τὰ δὲ μέλη αὐτῆς συναλλάσσονται μετὰ τῶν τρίτων προσωπικῶς, τῶν ἑταιρικῶν σχέσεων μόνον μεταξὺ τῶν συνεταίρων ὡρισμένων. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἡ συστάσις αὐτῶν διαλύσειν, δυναμένων καὶ ὅτι ὁποιοῦνδήποτε τρόπον νὰ ἀπολεχθῶσιν (Β. Ν. 49), οἱ δὲ συνεταίροι κατ' ἵδαν ἀρέσκων ἐρίζουσι τὰς λεπτομερείας τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τοῦ ὁργανισμοῦ αὐτῆς. Ἡ Μ. ἑ. δὲν εἶνε νομικὸν πρόσωπον, οἱ δὲ τρίτοι μόνον κατὰ τοῦ μετ' αὐτῶν συμβληθέντος δύνανται νὰ σφραγίσιν, οὐχὶ δὲ κατὰ τῶν λοιπῶν συνεταίρων [Πφ.]

Ἑταιρείας νῆσοι (Society islands). Σύμπλεγμα νήσων τῆς Ὠκεανίας, ὑπὸ Ν πλ. 15° 48' - 20° καὶ Δ μῆκ. 151° 35' - 161° ἀπὸ Γρεῖνιτς. Ἐχουσιν ἐμβ. 1650 τγμ. καὶ 16 027 κτ., διαίρουται δὲ δι' εὐρέος πορθμοῦ εἰς δύο συστάδας, τὴν ἀνατολικὴν (Γεωργίου νῆσοι), περιλαμβάνουσιν τὰς νήσους Ταίτην, Μουρέαν (Ἀϊμεον), Μαϊαέτην κτλ. (1170 τγμ. μετὰ 1178 κατ.), καὶ τὴν δυτικὴν (τὰς κυρίως Ἑτ. ν.) ἀποτελουμένην ἐξ 9 νήσων καὶ τινων νησίδων, αἵτινες ἔνεκα τῆς πρὸς τοὺς ἐτήσιος ἀνέμους θέσεως αὐτῶν καλοῦνται καὶ Ὑπὲρ-νῆσοι (Leeward islands, 471 τγμ. μετὰ 4849 κατ.). Ἀνεκαλύφθησαν τῷ 1608 ὑπὸ Quiros. Αἱ τοῦ Γεωργίου νῆσοι εὐρίσκοντο ἀπὸ τοῦ 1847 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Γάλλων, ἐγένοντο δὲ τῷ 1880 ἀποικία αὐτῶν τῷ 1888 ἐκηρύχθησαν καὶ αἱ Ὑπὲρ-νῆσοι γαλλικαί. Οἱ κάτοικοι ἐπεστράφησαν ἀπὸ τοῦ 1813 ὑπὸ Ἀγγλῶν ἱεραποστόλων εἰς τὸν Χριστιανισμόν. [Μ.Σ.]

Ἑταῖροι ἐκαλοῦντο οἱ ἀποτελοῦντες στρατιωτικὸν τι σῶμα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μακεδονίᾳ. ὅπερ Ἰδρυστὴν ὁ Φίλιππος ἐκ νεανιῶν τῶν ἐπισχμοσέων οἰκογενειῶν ἦσαν δὲ οὗτοι συνοδοὶ τοῦ βασιλέως ἐν πολέμῳ. Εἰς τὸ σῶμα τῶν Ἑ. ἀνήκον καὶ οἱ κατόπιν στρατηγοὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. [Σ.Τ.]

Ἑτάμπασι (Etampes). Πρωτ. ἐπαρχία ἐν τῇ γαλλ. νερῷ τοῦ Σήκουάνα-᾽Οαῦ, 50 χμ. ΝΝΔ τῶν Παρισίων, ἐν εὐφορωτάτῃ κοιλάδι. ἔχει ἀξιοθέατα ἀρχαῖα κτίρια, ἀκμαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ ἐρίων κτλ., βιομηχανικά τινα καταστήματα καὶ 8270 κατοίκους (1891). Ἀρχαία πόλις, ἀνωφωθεῖσα ὑπὸ Φραγκίσκου τοῦ Α' τῷ 1563 εἰς δουκάτον, ὅπερ Ἐρρίκος δ' Δ' ἐδώρυσεν εἰς τὴν ἐρωμένην του Ραδριέλλαν δ' Ἑστρέ. [Π.Π.]

Ἑτεροκλῆς. Βλ. Οἰδίπους, Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας.

Ἑτερόκλητες. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς Κρήτης, οἵτινες, διάφοροι ὄντες ὅλων τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν φύλων, φαίνεται ὅτι ἦσαν συγγενεῖς πρὸς μικρασιατικὰ φύλα, ἰδίως τὸ φρυγικόν. Ἐν τοῖς ὑστερον περιωρίσθησαν εἰς τὸ Α μέρος τῆς νήσου. [Α.Λ.]

Ἑτεροδαρὴς σύμβασις (conventio unilateralis, κατὰ τοὺς νεωτ.) καλεῖται νομικῶς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀμφοτεροβαρῆ (βλ. λ.) ἡ σύμβασις ἐν ἣ ὑπάρχει μόνον παροχὴ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀντιπαροχὴ (ἀντάλλαγμα). Διαίρουται δι' αἱ Ἑ. συμβάσεις α') εἰς τὰς ἐν αἷς εἶνε δυνατόν νὰ τεθῇ ὑποχρέωσις καὶ κατὰ τοῦ συνήθως ἐκ τῆς συμβάσεως ἀποκτώντος δικαιώματα, ὅτε ἡ μὲν ἀγωγή κατὰ τοῦ δρῶντος τὴν παροχὴν καὶ ἐπομένως συνήθως μόνον ὑποχρεομένου ἐκ τῆς συμβάσεως καλεῖται παρὰ Ῥωμαίοις *directa* (εὐθεία), ἡ δὲ κατὰ τοῦ συνήθως μὲν μόνον δικαιούχου, δυνατόν δὲ καὶ ὑποχρέου καλεῖται *contraria* (ἀντιθετος) καὶ β') εἰς τοὺς αὐτηρῶς ἑτεροβαρεῖς, ἐν αἷς ἀδύνατον νὰ γεννηθῇ act. *contraria* π.χ. τὸ δάνειον. [Δ.]

Ἑτερογενῆ ζῷα λέγονται τὰ εἰς

δύο γένη εὐρίσκόμενα καὶ εἰς δύο συνήθως ἀνήκοντα κλίσεις π.χ. ἡ νάπη καὶ τὸ νάπες, ἡ ὄροφ καὶ ὁ ὄροφος κτλ. [Γ.Τ.]

Ἑτερόκλητα ὀνόματα λέγονται ἐκεῖνα τῶν ἀνωμάλων ὅσα ἐκ τῆς αὐτῆς ὀνομαστικῆς σχηματίζουσι πτώσεις τινὰς κατὰ δύο κλίσεις π.χ. τὴν Σωκράτη καὶ Σωκράτην, τοῦ Μίνω καὶ Μίνως κτλ. [Γ.Τ.]

Ἑτερόμηνες (γεωμ.) ὀνομάζεται τὸ ὁρθὸς τὰς γωνίας ἔχον τετραπλευρον (τὸ ὁρθογώνιον) οὐχὶ ὁμῶς καὶ τὰς πλευράς πάσας ἴσας, ἐπομένως τὸ ὁρθογώνιον καὶ μὴ τετράγωνον. [Δ.Κ.]

Ἑτερομήκης ἀριθμὸς (μαθημ.) ὀνομάζεται πᾶς ἀριθμὸς, ὅστις δὲν εἶνε τετράγωνον ἑτέρου ἀριθμοῦ, ἀναλίσταται δ' εἰς ἀνίστους παράγοντας μὴ ὄντας κατ' ἀνάγκην πρώτους. Ἐ. ἀ. εἶνε π. χ. ὁ $18 = 3 \times 6$. Εἰδικώτερον Ἐ. ἀ. ὀνομάζεται ἀριθμὸς ὅστις εἶνε ἴσος πρὸς τὸ γινόμενον δύο κατὰ μονάδα διαφερόντων ἀριθμῶν, ὡς π. χ. $8 = 2 \times 3$, $12 = 3 \times 4$, $20 = 1 \times 5$ κτλ. [Δ.Κ.]

Ἑτερομορφισμός. Ἡ ἰδιότης ἢν πολλὰ σώματα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα ἔχουσι, νὰ κρυσταλλῶνται κατὰ δύο ἢ πλείονας, εἰς τὸ αὐτὸ ἢ εἰς διάφορα κρυσταλλικά συστήματα ἀνηκούσας μορφάς, ἢ καὶ νὰ εἰσικινῶνται ὅτε μὲν ἐν κρυστάλλοις ὅτε δὲ ὁμορφα. Καὶ συνεπείθετος μὲν ὁ διμορφισμὸς (βλ. λ.), σπανιότερος δὲ ὁ τριμορφισμὸς. Ὁ Ἐ. συνδέεται στενῶτα πρὸς τὴν ἀλλοτροπίαν (βλ. λ.), καθότι αἱ διαφοροὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος μορφαὶ ἔχουσι καὶ διαφορὰς φυσικὰς ἰδιότητας. Τοῦναντίον πολλάκις χημικαὶ ἐνώσεις διαφοροὶ, ἀλλ' ἀνελγὸς συστάσεως, κρυσταλλοῦνται κατὰ τὴν αὐτὴν μορφήν, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ὁμομορφισμόν. [Δ.Κ.]

Ἑτερομορφίτης. Ὁρυκτὴν ἀποτελούμενον ἐκ 50.6 μερῶν μολύβδου, 29.8 μ. ἀντιμονίου καὶ 19.6 μ. θείου ($2PbS + Sb_2S_3$). Εὐρίσκεται κατὰ κρυστάλλους ῥομβικούς, πολυάκεις τριχοειδεῖς, ἐν Σαξωνίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ.

Ἑτερόποδα (Ζωολ.). Τάξις τῶν Κεφαλοφόρων Μαλακίων, περιλαμβάνουσα ζῶα παρ' οἷς ἀντὶ τοῦ πελματοειδοῦς καὶ ἀμέσως μετὰ τῆς κεφαλῆς συνεχομένου ποδός, εἰον φέρουσιν ἄλλαι τῶν μαλακίων τάξεις. Ὁ πᾶρχει ὡς κινητήριον ὄργανον μισὸς πλατὺς καὶ πεπιεσμένος, ὀρθούμενος πρὸς τὰ ἄνω ὅταν τὰ ζῶα πλέωσιν, ἢ δὲ κεφαλὴ εἶνε λίαν ἐπιμήκης, ἐν εἰδὲι ῥύγχους, φέρουσα λίαν ἀνεπτυγμένους ὀφθαλμούς. Ὁ μισχοειδὲς ποὺς φέρει (παρά τισι μόνον εἰς τὰ ἔρρενα) ἀκυλὴ, δὲνα μυζητικὴν, δι' ἧς τὸ ζῶον ἔρπει στερεούμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐν ἀρχῇ ἢ καὶ δι' ὄλου τοῦ βίου τῶν φέρουσι λεπτότατον ὕστρακον. Πολλάκις εἶναι ἐντελῶς διαφανῆ, τινὰ δὲ αὐτῶν φασφορίζουσιν. Ἐνίοτε,

καὶ συνηθέστερον μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἀπαντῶνται κατὰ μεγάλα πλῆθη, εἶναι ἀρπακτικὰ τρεφόμενα ἐκ μικροτέρων τῆς θαλάσσης κατόικων. [Φ.Γ.]

Ἑτηά. Χωρ. τῆς Σητείας ἐν Κρήτῃ, ἐν ᾧ σώζεται μεγαλοπριπὴς Ἑνετικὸς πυργὸς (σεραγιο) ὅπου πολιορκηθέντες τὸ 1828 ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν περὶ τοῦς 3000 Τεθρῶκοι παρέδόθησαν. [Ι.Δ.Κ.]

Ἑτησαὶ ἄνεμοι. Βλ. Ἄνεμοι.

Ἑτιέν (Charles Guill. Etienne). Γάλλος ποιητὴς καὶ δημοσιογράφος (1778-1845). Ἐποίησε κωμωδίας, ἐκ τῶν ὁποίων διαπρέπει ἡ ἐπιγραφομένη *Les deux gendres* (1810), ἣτις ἠνοιξεν αὐτῷ τὰς πόλεις τῆς Ἀκαδημίας, πρὸς δὲ κείμενα διὰ μελοδραμάτων τὸ *Opé-drillon* ἐγένετο γνωστότατον μελοποιήεν ὑπὸ τοῦ Isouard. Ἡ ἱστορία τοῦ γαλλ. θεάτρου (4 τ. 1802) ἦν ἐξεπόννησι μετὰ τοῦ Μαρταινβίλ εἶνε λίαν σπουδαῖον ἔργον. Ἦτο δὲ ἐνθερμος ὁπαδὸς τοῦ Ναπολέοντος, ὃν ὅπη-ρέτησε καὶ ὡς δημοσιογράφος. [Μ.Γ.]

Ἑτμαν. Βλ. Ἀταμαν.

Ἔτος καλεῖται ὁ χρόνος ὅστις παρέρχεται ὅπως ἀποκατασταθῇ ὁ ἥλιος εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τῆς περὶ τὴν γῆν φαινομένης αὐτοῦ τροχίως (πράγματι ἡ γῆ ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον κινήσει αὐτῆς). Κατὰ τὰ διάφορα σημεῖα, τὰ ὅποια λαμβάνονται ὡς ἀφετηρίαί, διακρίνονται τρία Ἐ., τὸ τροπικόν, τὸ ἀστρικόν καὶ τὸ κατ' ἀνωμαλίαν. Τὸ *τροπικόν* Ἐ. εἶνε ὁ χρόνος ὅστις παρέρχεται ὅπως ἀποκατασταθῇ τὸ κέντρον τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἐκρινέν ἰσημερινῶν σημεῖον, ὀνομάζεται δὲ τροπικόν, διότι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἐλόγιζον αὐτὸ ἀπὸ τῆς (θερινῆς) τροπῆς καὶ οὐχὶ τοῦ ἐκρινοῦ ἰσημερινοῦ σημείου. Ἡ μέση διάρκειά τοῦ τροπ. Ἐ. ὑπέκειται εἰς μεταβολὰς αἰτίνας ὁμῶς συμβαίνουσι βραδέως ἐν χιλιετηρίῳ καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἐν δλω δὲν φθάνει τὸ ἐν πρώτῳ λεπτόν. Νῦν (1893) ἡ μέση διάρκεια τοῦ τροπ. Ἐ. εἶνε κατὰ τὴν Λεβερριέρ 365 ἡμ. 5 ὥρ 48 λ. 46,58 δλ. ἐλαττοῦται δὲ νῦν 0,538 δλ. εἰς 100 ἔτη. Ἡ διάρκεια αὕτη τοῦ τροπ. Ἐ. εἶνε, ὡς εἰπομεν, ἡ μέση, ἐνῷ ἡ διάρκεια τῶν καθεκάστη τροπ. Ἐ. δύναται νὰ διαφέρῃ καὶ 10 δλω λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἐνεκὰ τῆς μεταπτώσεως (δλ. λέξις) τῶν ἰσημερινῶν σημείων ἀναμείσον τῶν ἀστέρων ἐξ Α πρὸς Δ, ἀντιθέτως δηλαδὴ πρὸς τὴν ἐκ Δ πρὸς Α ἐτησίαν κίνησιν τοῦ ἡλίου, τὸ κέντρον τούτου ἐν ἐνὶ τροπ. Ἐ. δὲν διατρέχει δλόκληρον περιφέρειαν, ἀλλὰ 360° μείον τῆς μεταπτώσεως, ὑπερβαίνουσης ὀλίγον τὰ 50" καὶ οὕτως μεταβλητῆς, 30' ἐν καὶ ἡ κυρία αἰτία τῆς ἀνισότητος τῆς μέσης διάρκειας τοῦ τροπ. Ἐ. ὀνομάζεται λοιπὸν ἀστρικόν Ἐ. ὁ χρόνος, ὅστις πε-ρέχεται ὅπως τὸ κέντρον τοῦ ἡλίου διανύσῃ δλόκληρον περιφορὰν. Τὸ ἀστρ. Ἐ. εἶνε μα-

κρότερον τοῦ τροπ. καὶ ἡ σταθερά μέση αὐτοῦ διαρκεία ἰσοῦται πρὸς 365 ἡμ. 6 ὥρ. 9 λ. 7,78 δλ. (ὠνομάζεται κατ' ἀνωμαλίαν Ἐ. ὁ χρόνος οὗτος παρέρχεται ὅπως ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ περιγίρειν τῆς τροχίας αὐτοῦ τὸ κέντρον τοῦ ἡλίου (πραγματικὴ ἡ γῆ εἰς τὸ περιγίρειν αὐτῆς), ὅπερ νῦν συμβαίνει περὶ τὴν 1ην Ἰανουαρίου κατὰ τὸ νέον (γρηγοριανόν) ἡμερολόγιον. Ἐπειδὴ τὸ περιγίρειν τοῦ ἡλίου ἐκτελεῖται ἐκ Δ πρὸς Δ κατὰ 11' περίπου ἐν ἐνὶ ἔτει σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστερας, ἡ 61' σχετικῶς πρὸς τὸ ἐξ Δ πρὸς Δ μεταπίπτον ἑαρινόν σημεῖον, τὸ κατ' ἀνωμαλίαν Ἐ. εἶνε μακρότερον καὶ τοῦ ἀστρικοῦ καὶ ἰσοῦται πρὸς 365 ἡμ. 6 ὥρ. 13 λ. 40,81 δλ. Ἐπειδὴ τὸ κατ' ἀνωμαλίαν Ἐ. εἶνε μακρότερον τοῦ τροπικοῦ, μεθ' οὗ καὶ μένουσιν ἀσυνδέσται ἡ χρονολογία, ἡ γῆ, ἥτις εἶνε περιήλιος περὶ τὴν 1ην Ἰανουαρίου, βαθμῶν ἐν τῇ παρελεύσει τῶν αἰώνων θά εἶνε τοιαυτὴ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐν πλεον προκειμένη ἐν τῷ τροπικῷ ἔτει ἐποχῇ. Ἐνίοτε ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ πρὸς ὑπολογισμὸν τῆς μεταπτώσεως γίνεται χρῆσις καὶ τοῦ κατ' ἐπὶ ν ο ι α ν Ἐ. (annus fictus), ἔχοντος ἀφετηρίαν τὴν στιγμήν καθ' ἣν τὸ μήκος τοῦ ἡλίου ἐν τῇ ἐκλειπτικῇ, λογιζόμενον ἀπὸ τοῦ ἑαρινοῦ σημείου, εἶνε ἴσον πρὸς 2800. Ἡ ἀρχὴ τοῦ κατ' ἐπίνοιαν Ἐ. συμπίπτει περίπου μετὰ τῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ, ἡ διάρκεια ὁμῶς αὐτοῦ εἶνε ἴση πρὸς τὴν τοῦ τροπικοῦ Ἐ., τοῦ ὁποίου ἡ ἀφετηρία εἶνε δταν τὸ μήκος τοῦ ἡλίου εἶνε 0°. (Περὶ τοῦ Πολιτικοῦ ἔτους βλέπε Ἡμερολόγιον), [Δ.Κ.]

Ἑτρουρία. Βλ. Τυρηνία.

Ἑτρωμαζίν. Περίφημος ὄχυρά μονὴ ἐν τῇ κυβερνήτῃ Ἐριβάν τῆς Ῥωσικῆς Ἀρμενίας, 22 χμ. Δ τοῦ Ἐριβάν, 910 μ. ὑπὲρ τὴν Ὀλίχασσαν. Ἐξῆς ἀπὸ τοῦ 1441 Ἀρμενίου Καθολικοῦ (Πατριάρχου), νῦν δὲ καὶ τῆς ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς συσταθείσης ἱερᾶς Ἀρμενικῆς Συνόδου. Ἀποτελεῖ σχεδὸν φρούριον, ἔχον 9 μ. ὑψηλὰ τεῖχη μετὰ πύργων καὶ πυρεβολοθυρίδων. Ὁ ναὸς εἶνε βυζαντινοῦ ρυθμοῦ τὸ ἐνδον αὐτοῦ κοσμεῖται χρυσῷ, ἀργύρῳ, πολυτιμοῖς λίθοις καὶ τοιχογραφίαις. Ἐχει βιβλιοθήκην, θεολογικὴν σχολὴν καὶ 100 περίπου μοναχοὺς καὶ μαθητάς, κατέχει δὲ 5 χωρία καὶ πολλὰς ἐν Γεωργίᾳ κτήσεις. [Π.Π.]

Ἑττερβεκ (Etterbeek). Προάστειον τῶν Βρυξελλῶν. Σταθρ. σιδηρ. Βαμβανικωσθήρια, βυρσοδεψεῖα, βαφεῖα κτλ. Κάτ. 41500.

Ἑττλιγγεν (Ettlingen). Ἀρχαία πόλις τοῦ Βάδεν, ἐν τῷ νομῷ καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Καρλσρούης, 7 χμ. Ν τῆς Καλτρουῆς κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ῥωμαντικῆς πεδιάδος τοῦ ποτ. Ἀλβ. Περιβάλλεται ἐν μέρει ἐπὶ ὑψηλῶν τευχῶν καὶ ἔχει ἀμυάζουσαν βιομηχανίαν, διδασκαλεῖον, καὶ 5548 κατ. (1890). [Π.Π.]

Ἑτυμολογία ἐνόρκων. Εἶνε ἀπόφασις τούτων περὶ τῆς ἀθωότητος ἢ ἐνοχλῆς τοῦ κατηγορουμένου, συντασσόμενη κατὰ πλειονοψηφίαν καὶ περιέχουσα ἀπλῶς καταφασιν ἢ ἀρνήσιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν συνεδρῶν τίθεμένων ζητημάτων. Ἡ ἱσοψηφία εἶνε ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου. [Ν.Μ.]

Ἑτυμολογικῇ. Ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐτυμῶν, ἄλλαις λέξεσιν ἡ περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν λέξεων ἐκ τῶν ἀρχικῶν ριζῶν καὶ ἄρα περὶ τῆς ἀρχικῆς (ἀληθοῦς) τῶν λέξεων σημασίας πραγματευομένη. Ἑτυμολογικῇ ἔρευναι ἀπαιτοῦσιν, ὡς εἰκόσ, ἀκριβῆ γνώσιν τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τῶν φθόγγων οὐ μόνον τῇ προκειμένης γλώττης ἀλλὰ καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῇ. γνώσιν ἣν παρεχει ἡ ἱστορικὴ καὶ συγκριτικὴ γραμματικὴ εὐνιστον ἄρα δὲ μόνον ἀπὸ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης προήχθη καὶ ἡ Ἐ. εἰς ἀληθῆ ἐπιστήμην. Κατὰ ταῦτα ἀσήμενοι ὅλως εἶναι αἱ τῶν ἀρχαίων ἐτυμολογικαὶ ἀπόπειραι, οὐσαι ὡς τὰ πολλὰ αὐθαίρετοι, καὶ ἐπὶ τυχαίων ὁμοφωνιῶν πολλακῇ βασιζόμεναι. Τὰς ἀσφαλεῖς δὲ τῆς Ἐ. βάσει ἔθελον ὁ Βόππιος καὶ ὁ Γρόιμ, μεθ' οὗς ἐξεδωκεν ὁ Πόττ — ῥητικῆλευθον ἔργον τοῦ «Ἑτυμῶν ἔρευναι ἐπὶ τῶν ἰνδογερμ. γλωσσῶν» (2α ἐκδ., 5 τ. Δέτμολδ 1859-74). Διὰ τὴν Ἐ. τῆς ἐλληνικῆς εἰργάσθη κατ' ἐξοχὴν τελεσφόρος Γ. Κούρτιος. Τὰ πορίσματα τῆς ἀρχαίας Ἐ. περιελήφθησαν εἰς τὰ καλούμενα Ἑτυμολογικὰ λεξικά (βλ. κατωτ.). [Μ.Γ.]

Ἑτυμολογικῶν τὸ μέγα τιτλοφορεῖται ἐλληνικὸν λεξικὸν συνταχθέν κατὰ τὸν 1' μ.Χ. αἰῶνα, περιλαμβάνον δὲ πλείστας ἐτυμολογικὰς (ἐξ οὗ τὸ ὄνομα), γραμματικὰς καὶ ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις ἐκ προγενεστέρων ἔργων μετὰ πολλῶν χωρίων ἐκ τῆς κλασικῆς φιλολογίας. Εἰς ἡμᾶς περιήλθεν μόνον ἐπιξεργασίας τινὲς τοῦ πρωτοτύπου, μᾶλλον ἢ ἥτις συντετηγμέναι, ποῦ δὲ καὶ που καὶ ἐπυρξημέναι, ὧν ἡ μεγαλειτέρα φέρει τὸν τίτλον τοῦ πρωτοτύπου. Αἱ κάλλιστα ἐκδόσεις εἶναι ἡ τοῦ Μ. Μουσούρου (Ἐνετία 1449), τοῦ Sylburg (Ἀϊδελέδερν 1594, ἀνατυπωθεῖσα Λειψία 1816) καὶ τοῦ Gaisford (Ὁξωνία 1848) εἰς ἣν ὁ Miller (Mél. de litter. grecque, Παρίσι, 1868) ἐδημοσίευσε πολυτιμὴν προσθήκας ἐκ κώδικος τοῦ 1' αἰῶνος. Βραχυτέρη εἶναι τὸ Γουδιανόν Ἑτυμολογικόν (ἐκδ. ὑπὸ Στούρτζ, Βόννη 1818) καὶ τὸ Ἀγγλικανόν Ἐ. (ἐκδ. ὑπὸ Ritschl) κ.ά. [Β.Ε.]

Ἑῶα. Ἡ πρώτη γυνὴ καὶ σύζυγος τοῦ Ἀδάμ. Τὸ ὄνομα ἐξηγεῖται συνήθως ἐκ τοῦ ἐβραϊκοφινικτικοῦ ἰδιώματος ὡς σημαίνον τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς. Πρβλ. Ἀδάμ.

Ἑῶαγγέλια. Τὰ ἀφηγούμενα τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις τοῦ Ἰησοῦ ἱερά τῶν ἀποστολικῶν χρόνων συγγράμματα, οὗτα κληθέντα ὡς μεταδόντα τὸ εὐφρόσυτον ἄγγελμα τῆς ἐλευθ.

σεως τοῦ Μεσσίας. Τὰ πρῶτα τοιαῦτα κατηρτίσθησαν ἐν τῷ τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος ἐκ τῶν ἀγράφων παραδόσεων καὶ συλλογῶν τινῶν λογίων καὶ διδασκάλων τοῦ Ἰησοῦ, βαθυμῶν δὲ ὁ χρίθ. τῶν τοιοῦτων συγγραμμάτων πρῶτῃ μεγάλῃ. Ἀλλ' εὐνέητον ὅτι περὶ τῆς αὐθεντίας αὐτῶν δὲν ἤδυνάτο νὰ ὑπάρξῃ ἀσφαλὲς ἐγγύησις. καθόσον οἱ γράψαντες εἰς ποίησιν ὑπέπεσαν πλάνης ἢ υπερβολῆς ὡς ἐκ τῶν παραδόσεων τῶν χρόνων αὐτῶν διὰ τοῦτο λήγοντος τοῦ Β' αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία διεκρίνετο μεταξὺ πάντων τῶν συγγραμμάτων τούτων τὰ κατὰ Ματθαῖον, Μάρκον, Λουκᾶν καὶ Ἰωάννην Εὐαγγέλια καὶ ταῦτα μὲν ἐκήρυξεν ἐκκλησία καὶ ἀνεγνώρισε, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἀπέρριψεν ἐν τοῖς Ἀποκρύφους (βλ. λ.). Οὐχ ἦν τινος ἐπὶ τινὰ ἐστὶ χρόνον ἐξηκολούθησαν ὅντα ἐν χρήσει πολυλογουμένων ἀπορριφθέντων Εὐαγγελίων τινὰ καὶ ἰδία τὸ καθ' ἑαυτῶν. Ἑβραῖους. Ἡ κριτικὴ τῶν Εὐ. ἤρξατο ὅπως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, πρῶτον ἐπιχειρήσαντες αὐτῇ τοῦ Ἀιγχορν ἐν τῇ περιφάνῃ αὐτοῦ εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Νέαν Διαθήκην, ὅστις τὰ τρία πρῶτα, περιληπτικῶς συνοπτὶ καὶ ἀκαλούμενα, Ε. ἀπεδέξατο προσερχόμενα ἐξ ἐνός ἀρχικοῦ Ε. διαφορῶς ἐπεξεργασμένου. Ὁ δὲ Σλάϊερμάχερ ἐκήρυξε καὶ ὅτι τὸ ἀρχικὸν Ε. συνερράφη ἐκ διττῆς ἐκείνης τῆς κακῆς χωριστὰ γεγραμμένων. Ὁ Γίζελερ ἐγένετο ἰδρυτὴς ἄλλης ὑποθέσεως, καθ' ἣν τὰ ἡμιτέρα Ε. προήλθον μόνον ἐκ προφορικῆς παραδόσεως, τυπικῶς οὕτως εἰπεῖν μεταβιβαζόμενης. Ὁ δὲ Βίλκε (1838) ἀποδεχόμενος ὅτι τὰ Εὐαγγέλια εἶναι τὸ ἐν ἀντιγραφῇ καὶ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ ἄλλου, ἐθεώρησεν ὡς ἀρχαῖοτατον τὸ τοῦ Μάρκου, ὅπερ ὑπῆρξε κατ' αὐτόν ἡ μόνη τοῦ κατὰ Ματθαῖον καὶ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ε. πηγῇ, ἐνῷ μέχρι τοῦδε τὸ κατὰ Μάρκον Ε. ἐθεωρεῖτο τοῦναντίον ὡς περιλήψις μεταγενεστέρων τῶν δύο ἄλλων (Γρίσβαχ). Νέαν ἐν τῇ κριτικῇ τῶν Ε. ἐποχὴν ἐνεκαίνισεν ἡ θεωρία τοῦ Βάουρ, ὅστις ἀπεδέξατο μὲν τὴν κατὰ Γρίσβαχ χρονολογικὴν σειρὰν, προσέθηκε δ' ὅτι ἕκαστον τῶν κανονικῶν Εὐ. ἐγγράφη ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ ἀρχαιοτέρων, ἐκ τῶν κηρυχθέντων μετέπειτα ἀποκρύφω, τὴν δὲ περὶ τοῦ Ε. τοῦ Ἰωάννου ἥδη ἐξηγενημένην γνώμην, ὅτι οὐχ ἱστορικὸν ἀλλ' οὐσιωδῶς δογματικὸν ἐν σύγγραμμα ἀντιπροσωπεύει ὡς εἰπεῖν σχολὴν φιλοσοφικὴν ἐν τῇ ἀντίληψι καὶ ἐρμηνείᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἄρα ἀδυνατοῦν νὰ ἐγγράφη διὰ χειρὸς τοῦ Ἀποστόλου, ἐγενέκετο καὶ περὶ τῶν ἄλλων Ε., ἐφ' ὧν παρεδέχτο ὁ Βάουρ ὅτι ἐπιδράσαν αἱ δογματικαὶ τάσεις τῶν χρόνων καθ' οὓς συνεγράφησαν. Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ 1838 ὑπεστηροχίθη ὑπὸ τοῦ Βάιτσε ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον δύο ἑσχατογενῆς, τὰ Λόγια τοῦ Ἀποστόλου, ὧν τὴν ὑπέρβλην μαρτυρεῖ ὁ Παπίας, καὶ τὸ κατὰ Μάρκον Ε., ὅπερ κατὰ τὴν τοιαύτην πάλιν ἐρμηνείαν καταλαμβάνει τὴν πρώτην

θέσιν χρονολογικῶς τὴν δ' ἐρμηνείαν αὐτὴν ἀνεπτύξε καὶ περαιτέρω ὁ Ἑδλβ. Παρὰλλήλως πρὸς τὰς δύο ἐρμηνείας, τὴν τοῦ Βάουρ καὶ τὴν τοῦ Ἑδλβ. ἐθαλίσειεν ἡ τῶν νεωτέρων χρόνων κριτικὴ τῶν Εὐαγγελίων δι' ἐκτεταμένην πύκνωση, καθόσον ἄλλοι μὲν τὸ κατὰ Ματθαῖον, ἄλλοι δὲ τὸ κατὰ Μάρκον Ε. ὡς ἀρχαιότερον νομίζουσιν.

Ὅπως ποτ' ἀν' ἡ, οὐδὲν τῶν Ε. ἀποδέχεται ἡ κριτικὴ σήμερον ὡς ἀμέσως ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρονολογούμενων χρόνων. Ὡς πιστοτάτη τῶν γεγονότων ἀφήγησις θεωρεῖται ἡ τοῦ Μάρκου, ἐν ᾗ ὁ Ματθαῖος σχετικῶς διέσωσεν ἡμῖν πλείονας τῶν λόγων καὶ διδασκάλων τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ ἥκιστα τέλος ἱστορικὸν χαρακτῆρα φέρουσα εἶνε ἡ ἀφήγησις τοῦ Ἰωάννου, περὶ ἧς ἀναμφισβήτητον σήμερον θεωρεῖται ὅτι ἀδυνατοῦν νὰ ἐγγράφη διὰ χειρὸς τοῦ ἀφ' οὗ κατονομάζεται. Ἀποστόλου.

Ἀλλ' ὅμως συμπάσα ἡ τῶν Ε. κριτικὴ στηρίζεται μέχρι τοῦδε ἐπὶ μᾶλλον ἢ ἦν τινος αὐθαιρέτων εἰκασίων, εἰς οὐδὲν ἀσφαλὲς πόρισμα καταληξάσης ἥδη τῆς ἐπιστήμης. [Θ. Μ.]

Εὐαγγελιστάι καλοῦνται συνήθως οἱ τὰ κανονικὰ Εὐαγγέλια γράψαντες Ἀπόστολοι. Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης. Οὕτω δ' ἐκαλοῦντο ἐν τῇ πρώτῃ Ἐκκλησίᾳ οἱ τῶν Ἀποστόλων βοηθοί, οἱ ἀπὸ κοινότητος εἰς κοινότητα πεμπόμενοι ἵνα κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον, ὡς ὁ Φιλίππος (Πράξεις, ΚΑ' 8) καὶ ὁ Τιμόθεος (β' ἐπιστ. πρὸς Τιμόθ., Δ' 6). Εὐ. ἡ εὐαγγελιστὴς καλεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ τὴν τοῦ Εὐαγγελίου περικοπήν ἀναγινώσκων ἐν τῇ ναῷ διάκονος. [Θ. Μ.]

Εὐαγγελιστρεῖα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 58 κατ.

Εὐαγγελιστρία μ. ο. η'. 1) Μονὴ τῆς Σκιαθοῦ, κατοικοῦμένη ὑπὸ 8 μοναχῶν. 2) Μονὴ τοῦ δήμου Αἰαντείου τῆς Λαρίσης, ἔχουσα 8 μοναχοὺς. [Μ. Σ.]

Εὐαγεῖς οἶκοι (πῖαο causa) εἶναι περιουσίαι ἐπ' εὐσεβείᾳ ἢ φιλανθρωπῶν σκοπῷ ὀριζόμεναι, ὅσων ἐκκλησίαι, νοσοκομεία κλπ. Τὰ ἀγαθοεργὰ ταῦτα ἱδρύματα ἀνιπτύχθησαν κυρίως διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, σχεδὸν ἄγνωστα ὄντα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Ἀποστολοῦσι νομικὰ πρόσωπα συνιστάμενα ἐν τῷ συνέλει τῆς περιουσίας. Κατὰ τὴν ἡμετέραν δὲ νομοθεσίαν ἡ ἐκκλησία δὲν θεωρεῖται ἑνὶαιον νομικὸν πρόσωπον, ἀλλ' ἕκαστος ναὸς μὴ ἰδιωτικὸς ἀποτελεῖ ἴδιον νομικὸν πρόσωπον καὶ ἀνήκει εἰς τὸν δῆμον ἐν ᾧ κατεῖται διοικούμενος δι' ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου. [Π. Γ.]

Εὐαγόρας. Βασιλεὺς τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνος, ἐκ τοῦ γένους τῶν Τευκραδῶν, ὅστις τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἀρχὴν τῆς οἰκογενείας του ἐπὶ τῆς πόλεως ἀνέκτησεν τῷ 410 π. Χ. Ἀνεπτύγμενος καὶ φιλόκαλος ὢν ἐκαλλιεργήσεν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν, διὰ δὲ τῆς

διπλωματικῆς ικανότητός του καὶ πρὸς τοὺς Πέρσας διατηρεῖ σχέσεις φιλικῆς. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὑπεστήριξε κατὰ τοὺς πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμους τοὺς Ἀθηναίους· ἀπὸ τοῦ 391 π. Χ. διατελεῖ εἰς διάστασιν πρὸς τοὺς Πέρσας, φίλους δ' εἶχε τοὺς Ἀθηναίους. Ἀπὸ τοῦ 385 μέχρι τοῦ 316 (αἱ χρονολογίαι θέν εἶναι βέβαιαι) ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ὁ δὲ πόλεμος οὗτος ἐληξεν ὑπὲρ τοῦ Εὐ. χάρις εἰς τὴν ικανότητά αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς διαφωνίας τῶν Περσῶν ἀρχηγῶν. Ὁ Εὐ. ἀπέθανε ἐξολοφονηθεὶς τῇ 314. [Σ. Τ.]

Εὐάγριος. Ἑλλην. συγγραφεὺς. γενν. περὶ τὸ 536 ἐν Ἐπιφανείᾳ τῆς Συρίας. Ἐξ ὥς ἐπὶ πλείστον ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς νομομαθὴς (ἰδίᾳ ἐπεκλήθη καὶ σχολαστικός), καὶ ὡς τοιοῦτος συνώδευσεν μετὰ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τῆς Ἀντιοχείας, μεταδιδόντος εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀπολογία διὰ κατηγορίαν τινά. Ἦκει δὲ εὐδοκμησῶς κατέλαβε διαφόρους ὑψηλὰς θέσεις ἐν τῇ αὐτῇ. Ἀγωνιστὸν ποτε ἀπεθανεν. Ἐγράψεν Ἑκκλησιαστικὴν ἱστορίαν (431—593) εἰς 6 βιβλία, σπουδαίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν δογμάτων ὡς καὶ διὰ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν. Περὶ τῆς γλώττης τοῦ Ε. λέγει ὁ Φώτιος ὅτι «Ἔστι δὲ τὴν φράσιν οὐκ ἄχαρις, εἰ καὶ πως περιττεύσθαι ἐνίοτε δοκεῖ». Ἡ καλλιτέχνη ἐκδ. εἶνε ἡ τοῦ Βαλσαίου (Παρίσι. 1073), πρὸς δὲ ἡ ἐν τῇ Πατρολογία τοῦ Migne τ. 86. [Κ. Β.]

Εὐαεξίφων (Bot.) *Sempervivum* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Παχυφύλλων (*Crasulaceae*). Κοινότατον εἶδος τῆς μέσης Εὐρώπης, σπανίως δ' ἐν ὄρεσι τῆς Ἑλλάδος φυόμενον, εἶνε Εὐ. τὸ ἐπίστεγον (*S. bectorum* L., Ἀεξίφων τὸ μέγα τοῦ Διοσκουρίδου, λατ. *Barba Jovis*, καὶ γερμ. *Hauswurz*) οὗ τὰ φύλλα ἐν χρήσει πρὸς τοὺς κάλους, κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους προφυλακτικὸν τοῦ κεραυνοῦ, οὗ ἔνεκεν ἡ συνήθεια τῆς ἐπὶ τῶν στεγῶν φυτεύσεως, τῆς ὑποχρεωτικῆς μάλιστα ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου. [Θ. Χ.]

Εὐανδρος, υἱὸς Ἑρμοῦ καὶ Θέμιδος, μῦθος τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ Νυμφῶν. Κατὰ τὸν μῦθον, 60 ἔτη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἦλθε μετ' ἀποίκων ἐκ Παλλαντίου τῆς Ἀρκαδίας εἰς Ἱταλίαν καὶ ἰδρύσεν ἀποικίαν ἐπὶ τοῦ Παλατινίου λόφου. Μετενεγκὼν τὸν ἑλλ. πολιτισμὸν, ἐληργήθη μετὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Λατίνου οἴκου ὡς μάντιν αὐτὸν ἐθεώρουν καὶ βωμὸν ἰδρύσαν αὐτῇ ἐπὶ τοῦ Ἀδεντινίου λόφου. [Σ. Τ.]

Εὐάνθεμον (Bot.). Κατὰ τὸν Ἱπποκράτην τὸ ὑπ' ἄλλων Χαραμῆλον (*Matricaria Chamomilla*) ἢ Ἀνθεμῖς. [Θ. Χ.]

Εὐανς (Oliver Evans). Μηχανικός Ἀμερικανὸς γενν. τῇ 1755 ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας ἐν Νιοῦπορτ τῆς βορείου πολιτείας Δελαβάρης. Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἐφευρέ-

σεων, ἐνασχοληθεὶς κυρίως εἰς τὴν τελειοποιήσιν τῆς ἀτμομηχανῆς ἐφευρὲς σύστημα τοιαύτης μετὰ ὑψίστης πιέσεως, ὅπερ ἐκρησμοποιήθη πρὸ παντὶν εἰς τοὺς ἀτμομύλους· προσπαθῶν δὲ νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης συγκοινωνίαν. Ἐὰν δὲ δὲν ἐπέτυχεν εἰς τοῦτο, ὡς ὁ Οὐάιτ ἐν Ἀγγλίᾳ, τοῦτο συνέβη μόνον διότι δὲν εὗρεθῇ κεφαλαιοῦχος παρέχων αὐτῷ τὰ ἀπαιτούμενα ὑλικά μέσα. Ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἰνωμένων πολιτειῶν ἐτιμήθη ὁ Εὐ. διὰ τοῦ τίτλου Εὐεργέτου τῆς πατρίδος, διὰ τὰς πολλὰς καὶ ὠφέλιμους αὐτοῦ ἐπινοήσεις.

Εὐανσβίλλη (Evanville). Πρωτ. τῆς κομητείας Βανδερβούργου, ἐν τῇ βορειοαμερικ. Πολιτείᾳ τῆς Ἰνδιάνας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ὁχάρου, κάτωθι τῆς Λουισβίλλης. ἔχει ἐμπόριον σιτηρῶν, κτηνῶν καὶ βάμβακος. ἱατρικὴν σχολὴν, καλὰ δημόσια σχολεῖα, ἀκμαίαν σιδηρογίαν καὶ βάμβακογίαν καὶ 50 756 κατ. (1890). [Π. Π.]

Εὐανστον (Evanston). Πόλις ἐν τῇ κομητείᾳ Κούκ τῆς βορείου αμερ. πολιτείας Ἰλลินόις, 18 χμ. πρὸς Β τοῦ Τσικάγου καὶ παρὰ τὴν σιδηρ. ἔχει κολλέγιον, βιβλιοθήκην καὶ 13 059 κατ. [Π. Π.]

Εὐας ὄνομα τῆς Μεσσηνίας, ἰδρυθεὶς τῇ 1887. Πρωτεύουσά αὐτοῦ εἶνε ἡ Ἀνδρούσα καὶ χωρία Ἀϊδίνι, Ἀλγυτελεπῆ, Βανιλᾶδα, Προμύδρυσση, Γαλδουροχώρι, Καλαμαρά, Καρτερόλι, Κουκουρράχη, Κούρταλη, Μουσουλῆ, Ναζήρι, Νεοχώρι, Πιπερίτζα καὶ Σπιτάλι. Κατ. 5995.

Εὐδοα. Ἡ μεγίστη τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος νῆσος, καμένη ἐν τῇ Αἰγαίῳ πελάγει καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ν Θεσσαλίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τῶν Τρικέρων, ἀπὸ δὲ τῶν χωρῶν Λοκρίδος, Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς (πρὸς Δ) διὰ πορθμοῦ, οὗ τὸ στενώτερον μέρος (ἔχον ἐλάχιστον πλάτος 80 μ.) καλεῖται Εὐρίπος, κοιν. δὲ Ἑγρίπος, ὡς καλεῖται καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐξ οὗ ἐπλάσαν οἱ Ἑνετοὶ τὸ ὄνομα Negroponte, (βλ. Εὐρίπος). Ἐκτεταμένη περὶ ἀπὸ τῆς νῆσου διαιροῦνται εἰς τρεῖς συστάδας, τῆς βορείου, μέσης καὶ νοτίου Εὐ. Κέντρον δὲ τοῦ συνόλου εἶνε ἡ Θάϊρος (βλ. λ.), ἐξ ἧς ἐκπέμπονται κλάδοι πρὸς Ν (ὁ Ὀλυμπος, νῦν Ὁλμπο, καὶ τὸ Κοτύλαιον, μετὰ τὸ Ἑρετρίαν καὶ Ταρυνῶν) καὶ πρὸς Α, ὅπου καταλήγει εἰς τὸ παρὰ τὴν Κύμην ἀκρωτήριον καὶ τὸ ἀκρωτήριο Χερσονήσον, νῦν Ὀχθῶνια. Ἐν Μάκιστον (νῦν Κανδῆλι) συνδέει τὴν Αἰρῶν μετὰ τῆς ὁροσεινῆς τῆς Β Εὐ., κυρίως μετὰ τοῦ Τελεθρίου, ἐξ οὗ προβάλλει ΝΔ πρὸς τὸν Μαλιακὸν κόλπον ἡ χερσονήσος Κήναιον, καλουμένη νῦν Λιθάβα ἐκ τῶν προκειμένων

αὐτῇ νησιδίων Λιγυάδων μνημονεύει δὲ καὶ τὸ ΒΑ ἄκρον τῆς Β. Εὐ., τὸ ἀκρωτήριο Ἀρτεμισίου. Χαμηλότεραι βουνοσειραὶ συνδέουσι τὴν Δίρφυν μετὰ τῆς Ὀχης (νῦν Ἅγιος Ἡλίας) ἐν τῇ Ν μέρει τῆς νήσου· τὸ ὄρος τοῦτο καταλήγει ΝΔ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ Γεραιστῶ καὶ ΒΑ ἐν τῷ ἀκρωτ. Καρηρεῖ (Κάβο δ' ὄρο). Ἐκτὸς τῆς ληλαντικῆς πεδιάδος (Ν τῆς Χαλκίδος) καὶ τινῶν μικροτέρων, τὰ ὄρη ταῦτα καλύπτουσιν ἅπασαν τὴν νήσον. Ἡ πρὸς τὸ Αἰγαίον πέλαγος ἀκτὴ δὲν κέκμηται λιμένας· τούναντίον δὲ ἡ πρὸς τὴν στερεάν τῆς Ἑλλάδος ἀκτὴ καὶ πεδιάδας ἔχει καὶ καλοὺς λιμένας, προσταυρομένους μάλιστα ἐν τῷ νοτίῳ μέρει καὶ διὰ νήσων· οὕτω π.χ. κείται πρὸ τῆς Στύρας ἡ Αἰγίλεια, ἡ Πεταλία μετὰ 3 μικροτέρων νησιδίων (ἐμοῦ καλοῦμι. Πεταλιῶν) πρὸ τῆς Καλῆς Ἀκτῆς παρὰ τὸ Μαργάριον Δ τῆς Κάρυστου Ἐκ τῶν πολυαριθμίων ἀλλ' ἀσημαντῶν ποταμῶν οἱ κυριώτεροι εἶναι ὁ Κάλλας (νῦν Ξηροπόταμος), ἐκβάλλων ἐν τῇ μέσῳ τῆς Β ἀκτῆς, ὁ ἐκ τοῦ Κηρέως καὶ Νηλέως ἀποτελούμενος Βουδωρός, ἐκβάλλων Β τοῦ Μακίστου, ὁ Ἐραϊνός (ἴσως ποτ. τῆς Βαθεῖας), ἐκβάλλων Δ, καὶ ὁ Ἰμβράσος (πιθ. ποταμὸς τοῦ Ἀλιβερίου), Α τοῦ Κοτυλαιοῦ. Χαρακτηριστικὰ ὄρυκτα τῆς Εὐ. εἶναι τὸ Κάρυστιον μάρμαρον, διακρινόμενον διὰ πρασίνοιον γραμμῶν, καὶ λιγνίται (κυρίως παρὰ τὴν Κύμην)· τὰ στρώματα τοῦ ἀμιάτου γνωστοῦ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρυστιος λίθος φέρεται· ὅτι ἐξημελήθησαν. Ἐν τῇ κεντρικῇ ὄρεοσυστάδι τὸς ὑψηλότερας κορυφὰς σχηματίζουσιν ἀργίλοι· σχιστολίθοι, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις μαρμαρυγαῖς· ἐνὺ δ κορυφῶν τῶν ὄρων ἀποτελεῖται γενικῶς ἐξ ἀσβεστολίθων· Β τῆς Αἰθιψοῦ εὐρίσκονται θειοῦχοι πηγαὶ μεγίστης ἱατρικῆς δυνάμεως. Λαμπροὶ λιμῶνες καὶ πυκνὰ ὄρεα καλύπτουσι τὰς ὑπορείας τῶν ὄρων τῆς Β Εὐβοίας· τὰ δὲ τῶν Ν μερῶν ὄρη εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον γυμνά. Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιές, τὸ δὲ ἔδαφος εὐρωτώτατον· κυρία προϊόντα εἶναι βάμβαξ, ἔλαιον οἶνος, σίτος, ὀπωρικά, μετὰ καὶ μέλι. Περί τῆς σημερινῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς νήσου βλ. κατωτέρω (Εὐ. νομός).

Τὸ ὄνομα Εὐβοία ἐδόθη τῇ νήσῳ προφανῶς ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῆς εἰς βοῦς, ὡς καὶ τὴν σήμερον ἀκμάζει· ἐν αὐτῇ ἡ κτηνοτροφία. Ἄλλα ὀνόματα, δηλοῦντα τὸ σχῆμα αὐτῆς, εἶναι Δο-λίχη καὶ Μάκρις. Ὡς ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς νήσου ἀπαντῶσιν ἐκτὸς τῶν Κουρήτων οἱ «ἐπίσθεν κορυμῶνες» Ἀδωντες, οἱ συνδεόμενοι μυθολογικῶς μετὰ τῶν ἀρχαίων κατοίκων τοῦ Ἀργεῶς καὶ ἱστορικῶς μετὰ τῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, συμπεριλαμβανόμενοι δὲ πιθανῶς ἐν τῷ ὀνόματι τῶν Δελέων· κυρίως λέγεται· ὅτι κατῴκουν περὶ τὴν Χαλκίδα, ἐπεὶ ἐξετάθησαν πρὸς Ν καὶ Β. Διὰ τῆς συγχωνεύσεως μετ' Ἰωνίων (ἐξ Ἀττικῆς

ἐλθόντων) αἱ ἐρίζουσι περὶ ἐπικρατήσεως πρωτεύουσι αὐτῶν, Χαλκίς καὶ Ἐρέτρια, περιῆλλον εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ ἱδρυσαν πλείστας ἀποικίας. Ἐν τῇ Ν μέρει τῆς νήσου κατῴκησαν οἱ Δρύοπες, ἐλθόντες ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ ἐν δὲ τῇ Β Θεσσαλικά· φυλαὶ ἐλθούσαι ἐκ τῆς Ἰστιάωτιδος. Καὶ ἐν μὲν τῇ Β Εὐ. ἡ κυριώτερά πόλις ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἦτο ἡ Ἐστία· ἡ Ἰστία, ἐν δὲ τῇ μέσῃ Εὐ. αἱ μνημονευθεῖσαι Χαλκίς καὶ Ἐρέτρια, καὶ ἐν τῇ Ν ἡ Στύρα καὶ πρὸ πάντων ἡ Κάρυστος. Ἡ φυλετικὴ διαφορά τῶν κατοίκων περιορίσθη ἰσῶς ἤδη διὰ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀδωντῶν, ἐξηλειφθὲν σχεδὸν ὁλοτελῶς διὰ τῆς ἀθηναϊκῆς ἐπικυριαρχίας· ἡτις ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τοῦλάχιστον κατὰ τὴν γλῶσσαν οὐσιαστικὸν χαρακτῆρα. Οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 508 π. Χ. καταβάλλοντες βσιωτικὸν στρατὸν διέβησαν τὸν Εὐρίπον, ἐνίκησαν κατὰ κράτος τοὺς Χαλκιδεῖς, συμμάχους τοῦ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλέως Κλεομένηος καὶ διένειμαν τὴν χώραν τῶν ἐν Χαλκίδι εὐγενῶν Ἰπποβοτῶν εἰς 4000 ἀττικοὺς κληρούχους· φαίνεται δὲ ὅτι τότε καὶ ἡ λοιπὴ Εὐ. ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐξάρτησιν. Ἀπόπειρα τῶν Εὐβοέων νὰ ἀποτινάξωσι τὸν ζυγὸν αὐτῶν (446) κατέληξεν εἰς τὴν ὁλοσχερῇ ὑποταγὴν τῆς νήσου διὰ τοῦ Περικλέους καὶ τὴν ἐκδιώξιν τῶν Ἰστιάων, ὧν ἡ χώρα ἐδόθη εἰς 2000 ἀττικοὺς κληρούχους. Ἐκτοτε ἅπασαι αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Εὐ. ἡτις ἀπετέλει διὰ τοὺς Ἀθηναίους πολύτιμον κτήμα, προσηθεύον αὐτοῖς σίτον καὶ βοῦς, ἦσαν φόρου ὑποτέλεις εἰς τὴν ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους ναυτικὴν συμμάχιαν, μέχρις ὅτου κατέρωσαν οἱ Πλοπονήσιοι τῷ 410 π. Χ. νὰ πείσωσιν αὐτάς, ἐξαιρέσει τῆς Ἰστίας (Ἰλίου) μένης, εἰς ἀποστασίαν. Κατὰ τὴν Κορινθιακὴν πόλειμον ἡ Εὐ. συνεμάχησε ταῖς Ἀθηναῖς καὶ Θηβαῖς κατὰ τῆς Σπάρτης, εἰτα δ' ἐγένοντο σχεδὸν ἅπασαι αἱ σημαντικαὶ πόλεις αὐτῆς μέλη τῆς ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους τῷ 378 ἰβρυθείσης νέας ναυτικῆς συμμάχιας. Τῷ 357 π. Χ. ἀπέχρυσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀποπειραν τῶν Θηβαίων νὰ ἐπέμωσιν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς νήσου, καὶ μόνον αἱ ῥαδιουργαὶ Φίλιππου τοῦ Μακεδόνα καὶ ἡ ἀτυχὲς ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων, προσκληθέντων ὑπὸ τῆς Ἐρετρίας τυράννου Πλουτάρχου (348), κατέρωσαν νὰ ἀποτρέψωσι τοὺς Εὐβοεὺς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ νὰ τοὺς καταστήσωσι συμμάχους τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἐγκάτεστησε τῷ 343 καὶ 342 ἐν Ἐρετρίᾳ καὶ Ἐρετῇ τυράντους μακεδονόφρονας. Τοῦτο δὲ πάλιν ἐγένετο ἀφορμὴ συμμάχιας μετὰ Χαλκίδος καὶ Ἀθηνῶν, εἰς ἣν προσῆλθον μετ' ὀλίγων καὶ αἱ πόλεις Ἐρέδος καὶ Ἐρέτρια ἐκδιώχασαι τοὺς τυράντους αὐτῶν Φίλισταιν καὶ Κλείταρχον. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνίᾳ μάχην ἅπασα ἡ νήσος ὑπατάγη εἰς τὸν Φίλιππον καὶ διετέλεσεν ὑπὸ τὴν

ἐπικυριαρχίαν τῶν Μακεδόνων μέχρι τοῦ β' μακεδονικοῦ πολέμου, μεθ' ὃν ἀπεδόθη αὐτῇ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡ ἀνεξαρτησία. Ἀποκρούσαντες τῇ 192 π.Χ. προσβολὴν τῶν Αἰτωλῶν οἱ Εὐβοεῖς, κατὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπετάγησαν εἰς τὸν Ἀντίοχον τῆς Συρίας, ὅστις ἐν τούτοις ἐγκατέλειψε τὴν καταληφθεῖσαν Χαλκίδα, προσελθόντος Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν ὑπατον Μ. Ἀκίλιον Γλαβριώνα (191), ὅτε παρεδόθησαν αἱ πόλεις τῆς νήσου εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ Χαλκὶς λαβοῦσα μέρος ἐν τῇ τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων πολέμῳ τῇ 146 π.Χ. ἐτιμωρήθη διαμερικῆς καταστροφῆς· κατὰ δὲ τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον ἦτο τὸ σπουδαιότερον κέντρον τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἀρχελαου, στρατηγοῦ τοῦ Μιθριδαίου. Ἐκτοτε ἡ νῆσος ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἀποτελοῦσα ἀπὸ τοῦ 27 π.Χ. μέρος τῆς ἐπαρχίας Ἀχαΐας, κηρύχθη ἐν αἰῶνας εἰρήνης καὶ ἡσυχίας, μὴ θυμαμένων ἐν τούτοις νὰ ἐξαλειψοῦν τὰ ἔργα τῶν προγενεστέρων καταστροφικῶν πολέμων ὑπὸ τοὺς αὐτοκράτορας τοῦλάχιστον τὸ Ν μέρος ἦτο τόσῳ ἀραιῶς κατωκημένον, ὥστε τὰ δυεῖς τρίτα τῆς χώρας, καὶ εἰς τὰς πεδιάδας ἀκόμη, ἔμενον ἀκαλλιέργητα. Ἐν τοῖς ὑστερον ἡ Εὐβ. ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους (ἀπὸ τοῦ Ζ' αἰῶνος τοῦ θεάματος Ἑλλάδος). Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων (1204) ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Βονιφάτιου τοῦ Μομφερρατικοῦ εἰς Ἰακωβὸν τὸν τῆς Ἀβέντης, μετ' ὀλίγου δὲ ἀσχολουμένου τούτου εἰς τὸν ἐν Πελοποννησῷ πόλεμον, διηρέθη εἰς τρία μεγάλα τιμάρια, Ὡρεοῦ, Νεγρεπόντες καὶ Καρύστου, ἅτινα ἐδόθησαν εἰς τρεῖς πιστοὺς ὁ ταχοῦς τοῦ Βονιφάτιου (κατ' Αὐγустον 1205). Ὁ ἰσχυρότερός τούτων, καλουμένων *terzieri*, ὁ *Ravano dalle Carceri*, ἐγένετο μόνος κύριος τῆς νήσου καὶ ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν δεσποτείαν του ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἑνετίας, ἥτις ἔκτοτε, καίπερ διαμαρτυρομένων τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀχαΐας, εἰς οὗς ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Βονιφάτιου ἡ ἐπὶ τῆς νήσου κυριαρχία, ἐξήσκει τῇ ὄντι πλήρη ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν ἀντιπροσώπων της (*baili*), ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὁποίων ἐκυβερνῶν οἱ πάλιν ἀνακουσταθέντες *terzieri*. Τῇ δὲ 1470 ἐκυριεύθη ἡ Εὐβ. ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ ἔκτοτε ἡ νῆσος ὡς μέρος τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους δὲν παριστᾷ πλέον ἰδικὴν πόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ μέχρι τῆς ἐκναστάσεως, καθ' ἣν ἡ Χαλκὶς καὶ ἡ Κάρυστος ἦσαν κέντρα τῆς δυνάμεως τῶν Τούρκων, καθ' ὧν αἱ ἐνεργεῖαι τῶν Ἑλλήνων ἀπέδθησαν μάταιαι. Τέλος δὲ διὰ τῆς Λονδινεῖς συμβάσεως συμπεριελήθη εἰς τὸ νέον βασιλεῖον, ἀποτελεῖ δὲ μετὰ τῶν βορείων Σποράδων ἰδιαίτερον νομὸν (βλ. κατωτέρω). Πρόβλ. Bursian, Geogr. v. Griechenland. τ. Β', σ. 395 κέ.—Τοῦ αὐτοῦ Quaestionum euboic. capita selecta (Λψ. 1856) καὶ

Mitth zur Topogr. von Boiotien und Euböia (ἐν Ber. d. sächs. Ges. d. Wiss. 1859, σ. 109 κέ).—Α. Baumeister, Topogr. Skizze der Insel E. (Αυδὲακῃ 1864) ὡς καὶ τὴν περὶ ταύτης βιβλιογραφίαν ὑπὸ W. Vischer ἐν Kleine Schriften τ. Α' (Λψ. 1877, σ. 588 κέ).—Rangabe, Mém. sur la partie mérid. de l'île d'E. ἐν Journal d. sav. étr. (Παρίσι. 1853).—Πρὸς δὲ Pflugk (Βερολ. 1820), Lucas (Hirschberg 1845) καὶ Girard ἐν Arch. d. miss. scient. (Παρ. 1851). [ΜΣ.]

Εὐβοεὺς νομός. Οὗτος περιλαμβάνει τὴν ἐμάνυμον νῆσον καὶ τὰς βορείας Σποράδας, Σκοπέλον, Σκύρον, Σκιαθον, Χελιδρόναια καὶ λοιπὰς μικροτέρας ἐρημονήστους (ὅρα ἐν τοῖς οἰκείοις ἄρθροις). Ὁ νομὸς ἔχει ἐμβαδὸν 4207,5 τετραγων. χιλιομ., ὧν ἡ Εὐβοία μόνη 3.583,6, αἱ λοιπαὶ δὲ νῆσοι 623,9· πληθυσμὸν δ' ἐν ὅλῳ 103.412 κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1889, ἐξ οὗ μόνη ἡ Εὐβοία 88.103, αἱ λοιπαὶ δὲ νῆσοι 15.309. Ὁ νομὸς ὑποδιαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας 1) Χαλκιδος. 2) Καρυστίας, 3) Ξηροχωρίου καὶ 4) Σκοπέλου, ὑποδιαιρουμένας εἰς 21 δήμους α') Χαλκιδέων, β') Αἰγυλίων, γ') Δερρῶν, δ') Κηρείων, ε') Ἀγλαντιῶν, ς') Μεσσαπίων, ζ') Νηλεῶν, η') Νέων Ψαρῶν (ἐπαρχ. Χαλκιδος), θ') Ἰστιαιῶν, ι') Αἰδηψίων, ια') Τελεθριῶν (ἐπαρχ. Ξηροχωρίου), ιβ') Κυμαίων, ιγ') Ἀδωνέων, ιδ') Δυσστίων, ιε') Καρυστίων, ις') Κονιστρίων, ιζ') Κοτολαίων, ιη') Μακκαρίου, ιθ') Σκύρου, κ') Στύρων (ἐπαρχ. Καρυστίας), κα') Σκοπέλου, κβ') Ἀλονήσου, κγ') Γλώσσης, κδ') Σκιαθον (ἐπαρχ. Σκοπέλου). (Περὶ τούτων ὅρα ἐν τοῖς οἰκείοις ἄρθροις). [Α.Μηλ.]

Εὐδουλεύς (Εὐδούλος). Κυρίως ἐπίθετον τοῦ Διὸς καὶ μάλιστα τοῦ Χθονίου Διός, ἐντεῦθεν δὲ ἐπίθετον καὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ Ἄδου. Ἐν τῇ Ἑλευσινιακῇ ὁμῳ λατρεῖα, τοῦλάχιστον ἐν τοῖς μετὰ τὸν Δ' π.Χ. αἰῶνα χρόνοις, φαίνεται ὅτι οὕτως ὠνομάσθη καὶ αὐτὸς ὁ Διόνυσος, ἥτοι ὁ Ἰακχος, ὅστις καὶ οὐδὲς τῆς Περσέφνης καὶ τοῦ Πλούτωνος ἐνομιζέτο· ἐν ἑλευσινιακῇ δὲ ἀναγλύφῳ εὐρεθέντι κατὰ τὰς τελευταίας ἀνασκαφὰς ἀπαντᾷ ὁ Εὐδουλεύς ὡς σύνναος θεὸς δύο ἄλλων θεοτήτων αἵτινες ἀπλῶς Θαιὸς καὶ Θεῖα καλοῦνται καὶ αἵτινες οὐδὲν ἄλλο πιθανῶς ἦσαν ἢ αὐτὸς ὁ Πλούτων μετὰ τῆς Περσέφνης ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐν τῷ Ἀδῇ βασιλεύοντος φοβεροῦ ζεύγους· ἄλλη ὁμῳ παράδοσις ἐποίει τὸν Εὐδουλέα ἀπλῶς ἥρωα, ἀδελφὸν δὲ τοῦ Τριπτολέμου (βλ. λ.). [Δ.Φ.]

Εὐδουλίδης. 1) Ὁ Μιλήσιος φιλόσοφος Ἑλλήνων ἀνθῶν εἰς τὴν Μεγαρικὴν σχολήν, ἐν ᾗ διετέλεθον τὴν Εὐκλείδην. Ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐγένετο δὲ γνωστός διὰ τοὺς σοφιστικὰς συλλογισμοὺς του. Ἀπο-

βιδονται αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἔργον περὶ τοῦ Διογενούς καὶ ἕτερον κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. [B.B.]

— 2) Ὑῆς Εὐχέϊρος, Ἀθηναῖος γλύπτης τῶν ἀρχῶν τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις οἰκίᾳ τοῦ Πουλυτῆνος, ἀφιερωμένη τῷ Μελπομένη Διονύσῳ, ὑπῆρχον αὐτοῦ ἀγάλματα Ἀθηνᾶς Παιωνίας, Δίος, Μηνεισούνης, τριῶν Μουσῶν καὶ Ἀπόλλωνος ἐπὶ μίᾳ βασιλείᾳ, ὡν ἐκ τῆς ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς διεσώθη τμῆμα, ὡς καὶ ἡ κάλυσσά τε κεφαλὴ τῆς Ἀθηνᾶς ἐκ μαρμάρου, ἐρ' ἧς φαίνεται ὅτι ἐπέκειτο χαλκίνη ἢ περικεφαλαια. [Σ.Τ.]

Εὐδούλος. 1) Ποιητὴς τῆς λεγόμενης μέσης κωμωδίας. Ζῆσας περὶ τὸ 370 π. Χ. καὶ συγγράψας, ὡς λέγεται, ὑπὲρ τὰ 100 ἔργα, δι' ὧν διεκωμῶει μύθους καὶ ἐσταύριζεν ἄλλους ποιητὰς, κυρίως τὸν Εὐριπίδην. Ἀποσπασματα ἐν *Fragm. comic. graec.* ὑπὸ Meineke. [X.H.]

— 2) Ἀθηναῖος ῥήτωρ καὶ δημαγωγός τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος, τὸν ἔζηον Ἀναφλυστιος, γενν. μικρὸν μετὰ τὴν λήξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη προσέστη τῶν οἰκονομικῶν τῆς πόλεως, ἐγένετο δὲ δημοτικώτατος, ἀφειδίως θαπνῶν πρὸς κολακείαν τῶν πολλῶν καὶ παραδίδων τὰς καταχρήσεις αὐτοῦ δὲ εἶνε ὁ προκαλέσας τὸ περιφημον ψήγισμα καθ' ὃ τὰ περισσεύματα τοῦ συμμαχικοῦ ταμεῖου διενέμεντο εἰς τὴν λαὸν ὡς ὁ εὐριχὴ καὶ χρήματα (διὰ τὸ θέατρον) καὶ ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἀπηνόρουντο νὰ προταθῇ μεταβολὴ τοῦ νόμου τούτου. Ἀντιπαλὸς ἰσχυρὸς αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Δημοσθένης, ὅστις ὅμως λίαν ἄρχα (340-338 π. Χ.) κατώρθωσε νὰ υπερπάρσχῃ τοῦ Εὐδ. ὡς πρὸς τὴν στάσιν τῆς πόλεως ἀπεναντί τοῦ ἐπιδουλοῦ Μακεδόνος. Προεδύσας ποτὲ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀφωσιώθη ἔκτοτε εἰς αὐτὴν καὶ ἐπεδίωξεν ἀντὶ πάσης οὐσίας τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην τῶν Ἀθηναίων. Ἀπέθανε πρὸ τοῦ Δημοσθένους, ἔτη ἑνὰ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνεῖ μάχην. [I.K.H.]

Εὐχαμμος. Βλ. Ἐπικλὸς κύκλος.

Εὐγάνεσι λόφοι (Colli Euganei, Monti isolati ἢ Paduani). Ἡμιστενωδὴ βουνὰ τῆς Ἰταλίας, 12 χμ. ΝΔ τοῦ Πατῦου. ἔχουσι τερπνοτάτην θέαν, κλίμα ὑγιεινὴν, ἀφθόνην βοσκὰν, μάρμαρα καὶ πολλὰς οὐλοχούς καὶ ἀλατούχους πηγὰς. [Π.Π.]

Εὐγένεια. Θεομὲς κοινωνικὴ καὶ πολιτικός, καθ' ὃν μέλη τινὰ τῆς κοινωνίας διακρινόμενα διὰ τὴν περιωπὴν τοῦ γένους αὐτῶν θεωροῦνται φύσει ἀνωτέραν κατέχοντα θέσιν. Ὑπὸ τὴν στενωτέραν ταύτην ἔννοιαν ἡ Εὐδ. διακρίνεται τῆς καθολικωτέρας ἐννοίας τῆς λέξεως ἐμφανισθῆς πᾶσαν ὑπὸ ἐποψίν ἔχουσα καὶ τρέπων ἢ ἐξέων ὑπεροχὴν, καὶ καθίσταται ἰδιότης κληρονομική. Ἡ πρώτη τοῦ τοιοῦτου θεσμοῦ ἀρχὴ δὲν ἐγνώσθη ἀκόμη ἀκριβῶς· πιθανόν

ὅμως φαίνεται ὅτι ἀνάγεται εἰς τὴν παρὰ τοῖς λαοῖς καὶ κατ' ἐξοχὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑρμανοῖς ἐπικρατήσαν ἀντιλήψιν, ὅτι τὰ μέλη οἰκογενεῖας τινὲς διακρίθεισας εἰς διάφορα κατορθώματα ἦσαν πεπρωκτομένα δι' ἐξέσχων σωματικῶν καὶ πνευματικῶν προσόντων ἐκ φύσεως ἢ ἐκ θεοῦ. Τῆς τοιαύτης Εὐδ. ἦτις δὲν παρέτεχε κυρίως δικαιοῦματα εἰς τοὺς εὐγενεῖς, ἀλλὰ μάλλον ὑποχρεώσεις ἐγένετο αὐτοῖς πρὸς πραγμάτων τῶν προσδοκίων ὡς ἐπ' αὐτῶν ἐστήριζεν ἡ κοινωνία, τῆς τοιαύτης λέγομεν, ἢ, ἣτις δὲν ἀνήρει τὴν ἰσότητά ἀλλ' ἐπεκράτου καὶ ἐνισχυεν αὐτὴν μάλλον, διαφέρει κατ' οὐσίαν ἢ ἐκ τοῦ τιμαριωτισμοῦ προσελθούσα Εὐδ., ἣτις ἀνεπτύχθη ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν ἰσχυρᾶς καὶ ἐνιαίας βασιλείας, ἐν ἣ τὸ ὑπηρετεῖν τὸν βασιλέα ἐγένετο ὁ μόνος καὶ ὕψιστος σκοπὸς τῶν ἐπὶ σωματικοῖς ἢ πνευματικοῖς προτερήμασι διακρινομένων ἀνδρῶν. Ὅσον πλησιέστερον εὕρισκτο τις περὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως, τόσον ἐφωσέτερον καὶ ἐξοχώτερον ἐθεώρει αὐτὸν, ὅστις δὲ δὲν ἤδυνάτο νὰ φθάσῃ εἰς ἄμεινον περὶ τὸν βασιλέα θέσιν, ἐφιλοδοξοῖ νὰ προσληφθῇ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν τούτου αὐλικῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐγχευματιζοῦν τὸ κατ' ἀρχὰς προσωπικὴ τοῦ ἀτόμου Εὐδ. τῆς ὑπηρεσίας, ἣτις μετ' ὀλίγον μετετρέπη εἰς κληρονομικὴν Εὐδ., ὅτε αἱ διὰ πολέμου κατακτήσεις τῶν βασιλέων διενέμεντο ὡς ἀμοιβὰ διὰ τὰς παρασχέσεις ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ μαχητάς, ὅτε βάσις τῶν μεγάλων πρὸ πάντων αὐλικῶν ἀξιωματικῶν κατέστη ἡ κτηματικὴ περιουσία· ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ἔννοια τοῦ αὐλικοῦ ἀξιωματοῦ συνεχωνεῖτο μετὰ τῆς τοῦ κτήματος, τόσῳ μάλλον καθ' ὅσον πολλοὶ τῶν εὐγενῶν εἶχον ἤδη καὶ πρότερον κτήμα ἐλεύθερον (Al-lod), εἰς ὃ νῦν προσετέθη τὸ ὑπὸ τοῦ βασιλέως δοθὲν (Feod), δὲν ἐθεωρεῖτο δὲ πλέον τὸ κτήμα ὡς παράρτημα τοῦ τίτλου ἀλλὰ ὡς τίτλος ὡς παράρτημα τοῦ κτήματος, καὶ κτήμα καὶ τίτλος κατέστησαν κληρονομικά. Ἐξ ἰσού πρὸς τὰ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ βασιλέως διδόμενα ἐγένοντο κληρονομικά τὰ ἑμμεῖσα γένοῦσα, τὰ ὑπὸ τῶν μεγάλων τιμαριούχων εἰς τοὺς μικροτέρους αὐτῶν ἀκολουθεῖς (ἱππότες) κλπ. διδόμενα, καὶ τοῦτο ἐστὶ ἐυκολώτερον καθ' ὅσον μετ' αὐτῶν δὲν συνεδέετο ἀρχικῶς δημόσιον ἀξίωμα ἀλλὰ μόνον ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐν πολέμῳ ὑπηρεσίας.

Εἰς ἅπαντα σχεδὸν τὰ κράτη τῆς Δ. Εὐρώπης ἀνεπτύχθησαν δύο τάξεις Εὐδ., ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα. Ἐν Γερμανίᾳ ἀνήκον εἰς τὴν ἀνωτέραν οἱ φεουδαλικοὶ ἡγεμόνες, ὅσοι ἀμέσως ἀπὸ τοῦ κράτους ἢ τοῦ βασιλέως ἐξαρτῶμενοι, ἔνευ μεσάζοντος ἄλλου φεουδάρχου, ἐξῆν σκευὴ ἐπὶ τῶν κτήσεων αὐτῶν μάλλον ἢ ἤττον πλήρη ἐξουσίαν (πρὸ πάντων καὶ δικαστικὴν), οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὴν κατωτέραν· μεταξὺ δὲ αὐτῶν εὕρισκοντο οἱ βαρῶνοι τοῦ κράτους, μὴ ἐξ-

αρθώμενοι ἐκ μεσάζοντος φεουδάρχου, μὴ ἐξα-
σκούμενοι δὲ συγχρόνως ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν.
Οἱ πλείστοι τῶν φεουδάρχων ὑπετάγησαν τῇ
1804 καὶ 1806 εἰς γείτονας ἡγεμόνας (inc-
diatisation), διεφύλαξαν δὲ εὖ ἤ τιτον τίτλον
καὶ προνόμια τῆς ἀνωτέρας Εὐ. (τὴν κατὰ
τὴν γένεσιν ἐρατιμίαν πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς
οἰκούς κτλ.). Τὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν κατηρ-
γήθησαν τῇ 1848, τῆς ἐν Φραγκοσύρῃ Ἐθνο-
συνελεύσεως κηρυξάσης πάντας τοὺς πολί-
τας ἴσους ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἀπεδόθησαν δὲ
αὐτοῖς ὕστερον ἐν μέρει. Ἐν Ἀγγλίᾳ
διεκρίθησαν ἐπίσης οἱ ἀμέσως ἐκ τοῦ βασιλέ-
ως ἐξαρτώμενοι φεουδάρχαι ὡς ἀνωτέρα τάξις
Εὐ. (nobility), ἥς τὰ μέλη καὶ νῦν ἐτι εἶναι
συγχρόνως μέλη τῆς Ἀνω βουλῆς, μὴ κατερ-
θώσαντες ὅμως ποτὲ νὰ ἀποκτήσωσιν ἡγεμο-
νικὴν ἐξουσίαν, ἀπὸ τῶν ἐξ ἄλλων φεουδάρχων
ἐξαρθρωμένων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν κατωτέ-
ραν τάξιν (gentry). Ἡ δὲ ἰσχυρὰ βασιλικὴ δύ-
ναμις καὶ ἡ ἀναπτυσσόμενη αὐτοσυνειδήσις τοῦ
λαοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἠμπόδισαν τὸ νὰ κατέχῃ ἡ
Εὐ ἐξουσίαν ὅσιν περικομισμένη διὰ προνομίων
κτλ. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ μέχρι τῆς ἐπαναστά-
σεως τοῦ 1789 ὑπῆρχαν μὲν αἱ δύο αὗται τά-
ξεις Εὐ. ἀλλ' ἡ ἀνωτέρα (pairs du royaume)
ἀπώλεσεν ἐνωρίς τὰς ἡγεμονικὰς ἐξου-
σίας καὶ ἐξισώθη σχεδὸν τῇ κατωτέρᾳ, ἥτις
ἀπετελεῖτο τελευταίως κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ
τῆς noblesse de la robe, τῶν μελῶν δη-
λασθῆ τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων κτλ. Τῇ
1789 κατηργήθη ἡ Εὐ., ἡ δὲ Ναπολεὼν ἱδρυ-
σε τῇ 1808 καὶ 1808 νέαν Εὐ., καὶ τῇ 1814
ἐκηρύχθη μὲν ἡ ἰσότης τῶν πολιτῶν πρὸ τοῦ
νόμου, ἐπετρέπη δὲ πάλιν εἰς τοὺς εὐγενεῖς
νὰ φέρωσι τοὺς τίτλους αὐτῶν, ἄνευ προνο-
μίων. Ἐν Σουηδίᾳ καὶ Δανίᾳ δὲν ὑπάρχει
ἀνωτέρα τάξις Εὐ., οὐδεμία δ' ἐν Νορβηγίᾳ
καὶ εἰς τὰ κράτη τῆς Ἑλληνικῆς Νεοσυνή-
σου. Τούαντιον δ' ἐν Ἰσπανίᾳ καθιερώθη
ἡ ἀνωτέρα (Grandes) καὶ ἡ κατωτέρα (Hidalgos),
ἐπίσης δ' ἐν Ἰταλίᾳ. Τέλος ἐν
Ρωσίᾳ ἀνεπτύχθη ἡ Εὐ. ἐκ τῶν μεγαλο-
κτηματιῶν (Bojάρων), οἵτινες ἦσαν καὶ στρα-
τιωτικοὶ ὑπάλληλοι τῶν μεγάλων δουκῶν,
καὶ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῶν αὐτῶν. Τοὺς δια-
φόρους ὑπολλήλους ἤνωσε Πέτρος ὁ Μέγας εἰς
τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν ὑποχρεωμένων εἰς ἰσο-
πῶνον στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, συγχρόνως δὲ
ἀνέθεσεν αὐτοῖς καὶ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν,
διαίρέσας αὐτοὺς εἰς 16 βαθμούς· ἐν τοῖς ὕ-
στερον ἐχωρίσθη ὁ βαθμὸς ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου,
ἤρθη δὲ καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐν τῷ στρατῷ
ὑπηρεσίας, ἡ δὲ Αἰκατερίνη Β' ἀνέθεσε τοῖς
εὐγενεῖσι κυρίως τὴν δικαστικὴν καὶ ἀστυνομ-
ικὴν ὑπηρεσίαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐξέ-
δωκε τῇ 1785 τὸν περὶ Εὐ. χάρτην, ἐν τῇ
ὁποίῳ ἀπένειμεν αὐτοῖς μεγάλα προνόμια με-
ταξὺ ἄλλων κατὰ τὸ τέλος τοῦ III' αἰῶνος
μόνοι οἱ εὐγενεῖς ἐδικαιοῦντο νὰ ἔχωσι δου-

λοπαροίκους. Διὰ τῆς ἔρσεως δὲ τῆς δουλο-
παροικίας ἀπώλεσεν καὶ ἡ Εὐ. τὴν σημασίαν
τῆς, καίπερ κεντημένη ἀκόμη προνόμια τινα.

Εἶδομεν ὅτι ἡ Εὐ. κυρίως ἀνεπτύχθη ἐκ δύο
ἀρχῶν, τῆς κτηματικῆς περιουσίας καὶ τῆς
στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας (διότι καὶ τὰ ὑψηλὰ
ἀρχιεπὶ τῶν κρατῶν εἶχον κυρίως στρατιωτι-
κὴν χαρακτῆρα). Ἐν τοῖς ὕστερον δὲ, ὅτε ἡ
στρατιωτικὴ ἱκανότης καὶ ἡ ἀκίνητος περιου-
σία ἐπαύσαν νὰ κατέχωσι τὴν ἐν τῇ κράτει
ἐξουσίαν ὅσιν τῶν, μετεβλήθη ὀλίγον κατ' ὀ-
λίγον ἡ ἀρχικὴ ἔννοια τῆς Εὐ. καὶ τὰ μέλη
αὐτῆς ἐπεδόθησαν καὶ εἰς ἄλλα ἔργα, π.χ.
τὴν μεγαλειότητα (οἱ λεγόμενοι πατρίκοι ἐν
ταῖς μεγάλας πόλεσιν). Ἐτέρα δὲ συνέπεια
τῆς διευρύνσεως τῆς ἐννοίας τῆς Εὐ. ἦτο ἡ
ἀπονομή τοῦ τίτλου εὐγενείας ὑπὸ τοῦ ἡγεμό-
νος καὶ ἄνευ συγχρόνου ἀπονομῆς φεοῦδος κλ.,
ἥτις καὶ νῦν ἐτι οὐ σπανίως συμβαίνει εἰς ἐν-
δοξίαν τῶν ὑπὲρ τῆς χώρας ἢ τῆς ἐπιστήμης
κτλ. ἐργασιῶν τινος. (Πρὸς Ἀριστοκρατίαν
Αὐλῆς, Ἰσότης). [B.E.]

Εὐγενειακὸς Νικητῆς. Πυζαντινὸς
ποιητὴς, συγγράψας περὶ τὰ τέλη τοῦ 18'
αἰῶνος ἑμμετρον μυθιστόρημα εἰς 3641 τρί-
μετρα, ἐπιγραφόμενον Τῶν κατὰ Δρόσιλλαν
καὶ Χαρικλέα βιβλία θ', κατὰ μίμησιν τοῦ
Προδρόμου. Στερεῖται ἰδιωτικῆς ἀρεσκείας δὲ
εἰς ὀηλοδωρίωδεις μινυρισμούς ἐρωτος καὶ σο-
φιστικὰς περιγραφὰς. (Ἐκδ. ἐν Hercher
Script. eroticii tom. B'. [K.B.]

Εὐγενεία, ἡ πρῶν αὐτοκράτειρα τῶν
Γάλλων. Ἐγενν. τῇ 1828 ἐν Γρανὰδᾳ τῆς
Ἀνδαλουσίας, θυγάτηρ τοῦ κέρκτος Μανουὴλ
Φερνάνδης Montijo, ὀλίγον δὲ μετὰ τὴν ἀνα-
κρίρυσιν τοῦ εἰς αὐτοκράτορα συνεξευχθῆ αὐ-
τὴν (1853) Ναπολεὼν ὁ Γ'. Κατὰ τὴν εἰς
Ἰταλίαν ἐκστράτειαν αὐτοῦ (1859) ἡ Εὐ.
ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασίλειαν, ὡς καὶ τῇ 1868
κατὰ τὴν εἰς Ἀλγερίαν ἀποδημίαν του. Θεω-
ρεῖται βέβαιον ὅτι ἡ ἀνάμειξις αὐτῆς εἰς τὰ
πολιτικά συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκρηγξίν τοῦ
γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870, καθ' ἣν
ἐπίσης ἔσχε τὴν ἀντιβασίλειαν, τοῦ Ναπολέ-
τος ἀναλαβόντος τὴν ἀρχιστρατηγίαν. Μετὰ
τὴν κατὰλυσιν τῆς βασιλείας κατέφυγεν εἰς
Ἀγγλίαν, ὅπου ἐγκατεστάθη ἔκτοτε. Ὁ μόνος
υἱὸς τῆς πρίγκηψ Ναπολεὼν (γενν. 1858) ἐφά-
νεύθη τῇ 1879 ὑπὸ τῶν Ζουλοῦ. [Εγ.]

Εὐγενεία (Bot.) Eugenia L Γένος τῆς
οἰκογεν. τῶν Μυρτώδων ἀφιερωθὲν τῷ πρίν-
κηπι Εὐγενίῳ τῆς Σαβοΐας. Διηρέθη ὑπὸ τῶν
νεωτέρων εἰς τὰ γένη Πιμέντα, Καρυόφυλ-
λος, Ταμῶσα κτλ. (βλ. τὸς λ.). Εὐ. ἡ
δρμια (E. acris B. et A.) εἶνε δένδρον
τῶν δυτικῶν Ἰνδῶν παρέχον πολύτιμον ἔν-
λειον («Myrtenholz»). Ἀλλὰ εἴδη Εὐ. πα-
ρέχουσι φλοιὸν βυρσοδεψικὸν ἢ καρποὺς ἐδά-
βιμους. [Θ.Χ.]

Εὐγενικός. 1) Ἰωάννης Βυζαντινὸς συγγραφεὺς Τραπεζούντιος ζήσας κατὰ τὸ α' ἡ μίση τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Εἶχε τὸ ἀξίωμα νομοφύλακος, συνέγραψε δὲ κατ' εὐτυχίαν μίμησιν τοῦ Φιλοκράτου «Ἐκφράσεις» (περιγραφάς) τόπων (Τραπεζούντος, Ἰμβρου, Κορίνθου), ζωγραφμάτων κτλ., πρὸς δὲ «Προθεωρίαν» εἰς τὰ Αἰθιοπικά τοῦ Ἡλιοδώρου, ποίημα ἐπιμελὲς «Εἰς εἰκόνα τοῦ μεγ. Χρισστούμου», Ἐπιτάφιον τῷ αὐθεντοπούλῳ εἰς 96 τριμέτρους (ἐκδ. ὑπὸ Λεγάρον ἐν Δελτ. Ιστορ. καὶ ἐθνολ. ἐταιρ. Α' μετὰ βιβλίον. Ν. Γ. Πολίτου) κλ.

— 2) Μάρκος, ἐπίσκοπος Ἐφέσου, ὁ περιώνυμος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρῶτος. Διδάσκων κατ' ἀρχὰς ῥητορικὴν ὡφύθη διὰ τὴν σοφίαν καὶ εὐλογητὴν του εἰς τὰ πρῶτα τῆς Ἐκκλησίας ἀξιώματα, ἀρχιεπίσκοπος δ' Ἐφέσου ἐγένετο τῷ 1438. Μετὰ δύο ἔτη ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐν Φερράρᾳ καὶ Φλωρεντίᾳ Σύνοδον συνοδεύων τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην καὶ τὸν πατριάρχην Ἰωσήφ (Πρόβ. Εὐγένιος Δ'). Ἐν ᾧ δὲ πάντες σχεδὸν ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκείνῃ πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν ὁμοειδῶν τοῦ Πάπα ἐκκλινόντες εἰς παραδοχὴν τῆς ἐνώσεως, ὅς ἦν ὑπεροίκοις ἢ ὑποταγὴ τῆς ὁρθοδοξίας εἰς τὴν παπισμὸν, ὁ Εὐ. ἀντίστη ἐρρωμένως μέχρις οὗθεν εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ διαφύγῃ τὴν παπικὴν κράτησιν. Ὁ πάπας (Εὐγένιος Δ') μαθὼν οὗτο δὲ Εὐ. δὲν ἐπέβη εἰς ὑπογραφὴν τῶν πρακτικῶν, ἐφώνησε τὸ περίφημον «ἐποιήσαμεν εὐδὲν». Εἰς Κων/πολιν ἐπανελθὼν ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὡς σωτὴρ τῆς ὁρθοδοξίας, ἐξηκολούθησε δ' ἔκτοτε μέχρι τοῦ θανάτου του (1447) τὸν κατὰ τῶν Λατίνων ἀγῶνα, οὗ τὴν ἐξακολούθησιν συνέστησε θνήσκων εἰς τὸν κατόπιν πατριάρχην Γεννάδιον τὸν Σχολάριον. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα κατὰ τῶν παπικῶν ἀξιώσεων, ὧν πλήρη κατάλογον ἴδε ἐν Φαβρίκιῳ «Ἐλληνικῇ Βιβλιοθήκῃ», φέρεται δὲ καὶ ὡς συγγραφεὺς «Ἐκφράσεων» (βλ. ἄνωτ.) [X.B.]

Εὐγένιος. Ὄνομα τεσσάρων παπῶν τῆς Ρώμης. Εὐ. ὁ Α', ἐκ Ρώμης, ἐξελέγη πάπας τῷ 852 καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῷ 854. Ἀπέθ. τὴν 1 Ἰουνίου 857, μετὰ ἐν δ' ἔτος κατετάχθη ἐν τοῖς ἀγίοις, διὰ τὸν κατὰ τὴν αἰρετικὴν καὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας ζήλόν του, ἐρταζόμενος τὴν 2 Ἰουνίου. — Εὐ. ὁ Β', ἐκ Ρώμης, ἐγένετο πάπας τῷ 824 καὶ ἀπέθ. τῷ 827. Ἐπ' αὐτοῦ σύνοδος συνεληθῶσα ἐν Παρίσι (825) κατεδικάσθη τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων, ἄνευ ὅμως πρακτικοῦ αποτελέσματος. — Εὐ. ὁ Γ', ἐκ Πίζης, πάπας τῷ 1145, ἀπέθ. τῷ 1153. Φοβούμενος τὸν λαὸν ὅστις ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῶν κηρυγμάτων Ἀρνόλδου τοῦ ἐκ Βρεσθίας ἤθελε νὰ καταργήσῃ τὴν εἰσροαίαν τοῦ πάπα καὶ νὰ ἱδρῇ δημοκρατίαν, ἔφυγεν ἐκ Ρώμης, ὅπου ἐπανελθὼν μετὰ πολλὰς διαπραγματεῦ-

σεις ἀπῆλθε πάλιν τῷ 1148 διαμείνας ἐν Τρεβήροις καὶ Παρίσις ἐπανάλθε τῷ 1148 εἰς Ρώμην, ὅθεν ἀπῆλθε πάλιν τῷ 1150 ὡς διαρκὲς ὑφιστάμενος τὴν ἀντίπρᾶξιν τῆς πόλεως. Ὁ Εὐ. ἐνέργησε τὴν δευτέραν σταυροφορίαν. — Εὐ. ὁ Δ', ἐκ Βενετίας, πάπας τῷ 1431. Ἐπ' αὐτοῦ πολλὰ ἐσωτερικὰ ταραχαὶ ἐκλόμισαι τὸν παπικὸν θρόνον. Ὁ κατὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Κολόννα, συγγενοῦς τοῦ προκατόχου του, ὑποστηριζομένης ὑπὸ τοῦ πριγκίπου Παλεστρινου ἀγῶν, ὃν αὐτὸς προκάλεσεν, ἤγαγον αὐτὸν νὰ φύγῃ εἰς Φλωρεντίαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔληξε διὰ τοῦ Οὐριάμβου τοῦ πάπα βοηθουμένου ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν Ἐνετίας καὶ Φλωρεντίας εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδον, ἧς ἐκέρου ἀρχὰς ἀντιθέτους πρὸς τὴν παπικὴν ὑπεροχὴν, ὁ Εὐ. μάτην ἐπειράθη νὰ ἀντιστῇ, καίπερ ὁμοῦ ἐπικυρώσας τὰς ἀπέρσεις αὐτῆς, μόλις ἀπῆλλαχθ' ἄλλων τινῶν περισπασμῶν, συνεκάλεσεν ἄλλην Σύνοδον ἐν Φερράρᾳ, σκοποῦσαν τὴν ἑνωσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν δ' ἧς αὐτὸς μὲν ἤλπιζε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τὴν ὁδὸν, ὁ δὲ τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννης νὰ εὕρῃ τὸν πάπαν πρόθυμον κατὰ τῶν Τούρκων σύμμαχον. Ἡ Σύνοδος ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Φερράρᾳ τῇ 10 Φεβρ. 1438, τάχιστα ὁμοῦς ἔνεκα τῆς πανώλους μετατέθη εἰς Φλωρεντίαν, παρόντων εἰς αὐτὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου, τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ, τοῦ Νικαίας Βησσαρίωνος, τοῦ Ἐφέσου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, τοῦ τῆς Ρωσσίας ἀρχιεπισκόπου Ἰσιδώρου κτλ. Ὁ πάπας ἐξήκνησε πᾶν μέσον πίσεως καὶ ἐκδιασμοῦ κατὰ τῶν ὁρθόδοξων ἀντιπροσώπων, μέχρι τῆς στερήσεως τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν καὶ αὐτῆς τῆς τρεφῆς. Ὁ Βησσαρίων (βλ. λ.) καὶ ὁ Ἰσιδωρος διηγοψυγῆσαντες ἠσπάζοντο τὸ καθολικὸν δόγμα καὶ ἀνηγορεύθησαν καρδιναῖοι, ὁ δὲ πατριάρχης εὐρέθη ἡμέραν τινα νεκρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης του, εἰς χεῖρας ἔχων ὁμολογίαν ἀποδοχῆς τῶν λατινικῶν δοξασιῶν, μόνος δὲ Εὐγενικός ἀνέστη θαρραλέως καὶ τέλος ἐδραπέτευσε (βλ. Εὐγενικός). Ἐπὶ τούτοις συνετάχθη καὶ ὑπεγράφη ἔγγραφον ἐπίσημον ἐνώσεως, ἣν ὁμοῦς οἱ ὑπῆκοι τοῦ αὐτοκράτορος δὲν παρεδέχθησαν. Ἐν τούτοις ἡ Σύνοδος τῆς Βασιλείας ἐξηκολούθησε καὶ καθαιρέματα τὸν πάπαν ἐξέλεξε νέον, τὸν Φήλικα Ε'. Ἐν μέσῳ τῶν δυσχερειῶν τούτων ὁ Εὐ. ἐφρόντισε νὰ τηρήσῃ τὰς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην ὑποσχέσεις του, καθίσαν καὶ ὁ ἴδιος ἐφοδεῖτο τὰς προέδους τῶν Τούρκων εἰς τὰς ἐνεργείας δὲ τοῦ Εὐ. ἐφείλεται ἡ συμμετοχὴ τῆς Οὐγγαρίας εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνα καὶ αἱ λαμπραὶ νίκαι τοῦ Ἰωάννου Οὐνιάδου, ὅς ὁμοῦς αὐτὸς ὁ Εὐ. πάλιν ἐμῆδένυσεν ἐπιμένειν εἰς ἀνανέωσιν τοῦ ἀγῶνος καὶ γενόμενος ἀφορμὴ τῆς ἐν Βάρνη καταστροφῆς (1444), καὶ ἦν

έφρονεθη ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας καὶ 10000 χρυσ. Δι' τελευταίαι ἐνέργειαι τοῦ Εὐ. ἀπέβλεπον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ θρόνου τῆς Νεαπόλεως ὑπὸ 'Αλφόνσου τοῦ τῆς 'Αραγωνος. 'Απέθανε τῷ 1447. Ὁ Εὐ. ἦτο ἀνὴρ φιλόδοξος, αὐστηρὸς δὲ τὸν βίον, ἀπεχόμενος τῶν ἡδονῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ οἴνου· δὲν ἦτο πεπαιδευμένος, οὐδ' εὐ-γλωττος, ἀλλὰ τὴν ἱστορίαν κατὰ τὸν βιογράφον του Πλατίνον ἐγίνωσκε κάλλιστα.

Εὐγένιος (Φραγκίσκος Εὐγένιος, πρίγκηψ τῆς Σαβοΐας, γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Πρίγκηψ Εὐγένιος). Ἔγενν. τῷ 18 Ὀκτ. (ν.) 1663 ἐν Παρισίοις ὡς τελευταῖος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Ε. Μαυρικίου τῆς Σαβοΐας Καρινιᾶν καὶ κόμητος Σουσσόν. Τῷ 1683 εἰσῆλθεν εἰς τὸν αὐστριακὸν στρατὸν, ἐνίκησε τῷ 1697 πλησίον τῆς Τσέντας τοὺς Τούρκους, εἶτα δὲ κατετρόπωσε κατὰ τὸν περὶ τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ διαδοχῆς πόλεμον τοὺς Γάλλους πλησίον τοῦ Capri καὶ τοῦ Chiari ἐν Ἰταλίᾳ (1701), τοὺς Γάλλους μετὰ τῶν συμμάχων τῶν Βαυαρῶν παρὰ τὸ Höchstädt (1704) συστράτηγον ἔχων τὸν Marlborough, πάλιν δὲ ἐν Ἰταλίᾳ τοὺς Γάλλους πλησίον τοῦ Τουρίνου (1706). Ἀρχιστράτηγος τοῦ Κράτους γενόμενος ἐνίκησε (μετὰ τοῦ Marlborough) τοὺς Γάλλους παρὰ τὸ Oudenaarde καὶ τὸ Malplaquet, τελευταίως δὲ τοὺς Τούρκους παρὰ τὸ Peterwardein (1716) καὶ τὸ Βελιγράδιον (1717), ἀπαθανατισθεὶς διὰ τὴν νίκην ταύτην ἐν θημῶσι ἄσματι. Μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Πασσάροβιτς ἐπανῆλθεν εἰς Βιέννην, ὅπου κατεῖχε μέχρι τοῦ θανάτου του (1736) τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν συμβούλων τοῦ αυτοκράτορος. Ἦτο δὲ ὁ Εὐ. ὁ διασημότερος στρατηγὸς τῆς Αὐστρίας καὶ λαμπρὸς πολιτικός, ὁ δὲ χαρακτὴρ του ἡμιμπετος. Πρὸς κυρίως Arneht (3 τ. Βιέννη 1858-9) καὶ Rogge (ἐν Neuer Plutarch, Λψ. 1877). [B.E.]

Εὐγενόλιον (εὐγενικὸν δξύ, καρποφυλικὸν δξύ) $C_{10}H_{16}O_2$. Εὐρίσκεται εἰς τὸ αἰθέριον ἔλαιον τῶν γαρυφάλων, τοῦ κινναμώμου (Cynamomum ceylanicum), τῶν δαφνοκωκίων (Laurus nobilis), τοῦ Πιμέντου (Myrtus Pimenta). Ῥεζάγεται ἐκ τοῦ γαρυφαλαίου, ὡς ἄχρουν ἔλαιον ἔχων τὴν ὁσμὴν καὶ γεῦσιν τούτων, ζεεὶ εἰς 217°, ἔχει ὀξινον ἀντίδρασιν, διαλύεται εἰς οἶνόν πνευμα καὶ αἰθέρα καὶ σχηματίζει κρυσταλλικά ἅλατα μετὰ τῶν βάσεων. [O.A.P.]

Εὐγρηρος. Χωρίον τῆς Λευκάδος ὑπαγόμενον εἰς τὸν δμώνυμον δῆμον καὶ ἀπέχον τῆς πρωτεύουσας Σύδρου ΝΑ ὥρ 1.45. Κᾶτ. 456. Κεῖται κατὰ τὸ Ν ἐπιμήκη τῆς νήσου, ἔχον ὑποκειμένους τοὺς ὄρους Ἀρτέλι, Συβωτῆ καὶ Ῥούδας. Εἰς τὸν δ ἤ μ ο ν Εὐγρηρὸν ἔχοντα πληθ. 3044 καὶ πρωτεύουσταν τὸν Σύδρον, ὑπάγονται καὶ τὰ χωρία Ἀγιος Ἡλίας, Βασιλική, Βουρνικιάς, Κοντάρτινα καὶ Μαραντοχώρι.

Εὐδαιμονισμός καλεῖται ἡ δόξα θεωρεῖ τὴν εὐδαιμονίαν ὡς τὴν ὕψιστον πᾶν τοῦ βίου καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ἔλαττον τῆς δουλήσεως καὶ πράξεως. Ἡ εὐδονία εἶναι κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τὸ ἀγαθόν. Ἦ δὲ εἶναι τοῦτο, δύναται νὰ γνῇ ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ἀνθρωπίνης ὁρεξείας ὅτι εἶναι τὰς πρᾶξεις πρὸς ἀνάσιν τῆς σαρκινεῖς εὐρίσκουσα τὸ πέρας αὐτῆς ἐν τῇ ὥς οἶόν τε τελεῖα παραστήσει τοῦ τικειμένου, οὐ ἡ ἀτελὲς μόνον καὶ κενὴ μὲν παραστάσις ἐδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐκ τὴν θυμικὴν κίνησιν τῆς ὁρεξείας. Ἐάν λ' ὠρισμένη τις παραστάσις ἀνακτῇ τὴν πρὸς αὐτῆς σαφήνειαν ἢ ὡς συνήθως λέγομεν ἐφίχθωμεν ὠρισμένου ἀντικειμένου τῆς ἐμῆς, ἐφικνόμεθα οὕτω π α ρ ο δ ι κ ῆ σ ι σ τ ᾶ σ ε ω ς τῆς πληρώσεως, οὐχὶ δὲ κατὰ τὸ ὅτι ἀπολύτῳ τῷ πληρώσει. Διότι ἐνεργητικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ὠρισμενὸν τι ἀντικειμένου ἐπιθυμίας τὸ ὕψιστον καὶ τελευταῖον πειδὴ ὅλῃ, ὁ πνευματικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ κινήσει καὶ τῶν παραστάσεων πρὸς ἀνάκτησιν τῆς φηνείας, διὰ τῆς ἐφίξεως ἐδικοῦ τινος κειμένου ὡς τοῦ ἄχρου ἀγαθοῦ θὰ ἐπὶ πᾶσα νέα κίνησις καὶ ὁρεξίς. ὁ πνευματικὸς βίος θὰ εὐρίσκει ἐν αὐτῷ τὴν ὕψιστον, ἀλλὰ καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν πεταὶ ὅτι τὸ ἄχρον ἀγαθόν, ἡ εὐδαιμονία, εἶναι νὰ συνίσταται μόνον ἐν τούτῳ ὅτι αἱ ὁρεξίς τοῦ ἀτόμου εὐρίσκουσι τὴν αἰτίαν τὴν πληρώσει αὐτῶν οὕτως ὥστε νὰ γένῃ πάλιν νέα ὁρεξίς ἐπίσης πληρωμένη, καὶ τὴν εἰς τὸ ἄπειρον. Ἡ παραστάσις τῆς δαιμονίας ὡς καταστάσεως ἢ ἀντικειμένου ἢ κατὰ τὴν οὐδέμια πλέον ἐνδεῖαν ἢ ἢ ὁρεξίαν ἀφίνει, εἶναι ψευδὴς πρᾶξις εὐδαιμονία συνίσταται ἐν τῇ πληρώσει αὐτῶν ὁρεξείων καὶ τῇ ἐν τῇ πληρώσει κινήσει. Ἡ πληρώσις εἶναι ἀγαθὸν ἐνεῖν ἐν αὐτῇ κειμένης ἡδονῆς. Ἡ δὲ βούλησις πρᾶξις εἶναι κατὰ τὸν Εὐ. ἐπαινετὴ καὶ ἀγαθὴ, ἐὰν περιποιῇ εἰς τὸν βουλόμενον μεσον ἡδονὴν ἢ παρίσταται ὡς χρήσιμον πρὸς ἐφίξιν ἡδονῆς. Ἐπειδὴ ὅμως πᾶς ἐπιθυμία πληρωθεῖσα παράγει ἡδονήν, ἐπαίρειν κατὰ τὸν Εὐ. ὅτι πᾶσα ὁρεξίς ἀγαθὴ καὶ πᾶσα ἡδονὴ δικαιοῦται νὰ τελεσθῇ τῆς βουλήσεως. Ἀλλ' ὁ Εὐ. δὲ γὰρ πάντοτε τοῦτο τὸ συμπέρασμα, αἰρεται πλέον ἢ διακρίσις ἀγαθῆς καὶ κακῆς βουλήσεως, ἀλλ' ἔλαβε διαφόρους φῆς κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν ἐπιθυμιῶν πρὸς ἐπὶ αὐτὸν. Συνήθως διακρίνεται ἐν τῇ βουλήσει, ὅς π. χ. ὁ ἡδονισμὸς Κυρηναϊκῶν, καὶ λεπτότερον, ὅς π. χ. ὁ ἡδονισμὸς Ἐπικουρεῖων, καὶ Εὐ. εὐγενέστερον οὐδὲν τοῦ Ἀριστοτέλους παραδεχομένου ὡς

πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τι ἀπόλυτον ἀξίαν ἔχον, τὸ ὅποσον ἀρεῖται νὰ κανονίζῃ τὴν βούλησιν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν προσληφθῶσιν εἰς τὸν Εὐδ. γνήσιαι ἠθικαὶ ἐννοιαί, καὶ ἐὰν ἐμολογῇ οὗτος τὴν ἀπόλυτον ἀξίαν τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν, πόρρω ἀφίσταται τῆς ἠθικῆς. Εὐδ. ὁπωσοῦν φρόνιμος δὲν ἀγνοεῖ βεβαίως ὅτι ἀπαραιτήτος ὅρος βίου εὐδαιμόνου εἶνε φρόνημα ἐσωτερικῶς ἐλεῦθερον, σύμψωνον πρὸς τὴν ἐλπίτητα τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν καὶ λαμβάνον τὰ ἐλατήρια τῶν πράξεων ἐξ αὐτῶν. Ἐνὸς μὲν ὑποδιόχευε τὸ ἠθικὸς ἀπόλυτον εἰς μέσον πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ἡδονὴν, οὐ μόνον καταντᾷ, ὡς εἶδομεν, εἰς τὴν παχυλὴν ἡδονισμὸν, ἀλλὰ καὶ ἀντιφάσκει εἰς ἑαυτὸν διότι χάριν τοῦ ἀπολύτου σκοποῦ, τῆς εὐδαιμονίας, παγκρατίζεται ν' ἀνομολογήσῃ ὅτι αἱ ἠθικαὶ ἰδέαι πρέπει νὰ κανονίζωσιν ἢ πολὺ τῶς τὴν βούλησιν ἢ ἐτέρου δὲ πάλιν ν' ἀρνηθῇ τοῦτο θέτων ὡς ἀπόλυτον κανόνα τὴν ἐπίσιν τῆς εὐδαιμονίας. Εἰς τὸν Εὐδ. ἀνέκειται ἡ ἀρχὴ, ὅτι ἡ ἐφαίεσται πᾶσα ἀληθὴς ἠθικὴ, ὅτι ἡ πληρώσεως τῆς βουλήσεως οὐδεμίαν θίγει ἀξίαν εἰς ταύτην τὴν βούλησιν καὶ ὅτι ἵνα διακρίνωμεν τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν δὲν πρόκειται νὰ ὀρίσωμεν, τί πληροῖ τὴν βούλησιν, ἀλλὰ νὰ εὐρίωμεν ἐκτίμησιν τῆς βουλήσεως ἀνεξάρτητον πάσης ὀρέξεως καὶ παντὸς ἐπιλογισμοῦ. Λοιπὸν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τεθῇ ἡ εὐδαιμονία ὡς δὲ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἠθικῆς πράξεως, δύναται ὁμοῦ καὶ ἐπιτρέπεται νὰ εἶνε αὕτη ἡ ἀποτέλεσμα βουλήσεως ἐπιζητούσης μόνον τὴν καθαρότητα καὶ ἀγιότητα αὐτῆς. [X. Πδ.]

Εὐδημος δ' Ρ' δ' ο' σ. Φιλόσοφος Ἑλλην. δ' ἐπιφανέστατος τῶν ἀρτίων τοῦ Ἀριστοτέλους μαθητῶν. Ἰδιδάχθη ἐν τῇ πατρίδι τοῦ ἐπραγματεύθη δὲ θέματα ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς γεωμετρικῆς, τῆς ἀστρονομίας. Ἰσως δὲ καὶ περὶ θεολογικῶν δογμάτων, ἐν ἰσχυρί- τεραις ἔργοις. Κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς του θεωρίας δὲν ἀπεμακρύνετο τοῦ ἑαυτοῦ διδασκαλίου, ὅσον δὲ Θεόφραστος (ὃν ὑπεδείχεν ὁ Σταγειρίτης μετὰ μακροῦς ἐνδοιασμοῦ, ὡς διέδοχον αὐτοῦ), κυρίως δὲ ἡ φυσικὴ αὐτοῦ (βλ. Ἀποσπάσματα ἐκδ. ὑπὸ Spengel, Berol. 1816), συμφορῇ πληρέστατα πρὸς τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐν ᾗ ἐν τῇ λογικῇ παραδέχεται τὰς περὶ βελτιώσεως προτάσεις τοῦ Θεοφράστου. Ἦν τῇ ἠθικῇ αὐτοῦ, ἥτις ὑπὸ τὸν τίτλον ἠθικὰ Εὐδημεία συμπεριλήθη εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀπεδείχθη ὁμοῦ ἔργον τοῦ Εὐδ. ὑπὸ τοῦ Spengel, θεωρεῖ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν διδάσκαλόν του τὴν πρὸς τὴν ἀρετὴν κλί- σιν ἐκ θεοῦ δεδομένην, ὑπολαμβάνει δὲ τὴν θεωρίαν ἐν ᾗ δ' Ἀριστ. ἐξήγησε τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν, μᾶλλον ὡς μετρίως ὡς γινώσκον τοῦ θεοῦ καὶ ἔκαστος τὴν ἀξίαν τῶν ὄντων καὶ τῶν πρά- ξεων ἐκ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, τὴν δὲ ἐσωτερικὴν πασῶν τῶν

ἀρετῶν ἐνότητά εὐρίσκει ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ δι' αὐτὰ ταῦτα καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον σκοπὸν, ἐν τῇ «καλοκἀγαθίᾳ» [T.M.E.]

Εὐδιάλυτα. Τὰ εὐκόλως ὑπὸ τῶν (ρευστῶν) διαλυτικῶν μέσων περιλαμβανόμενα σώματα πρὸς ἀποτελεσιν διαλυμάτων (ἢ διαλύσεων). οὕτω π.χ. τὸ σάκχαρον ἵνε εὐδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ, ἡ σακχαρὶν τοῦ Φάλδερ δυσδιάλυτος καὶ τὸ μάρμαρον ἀδιάλυτον. [O.A.P.]

Εὐδιάλυτος, οὕτω κληθεῖς διὰ τὸ ἐν ὕδροχλωρικῇ ὀξεί εὐδιάλυτον αὐτοῦ. Ὀρυκτὸν δὲ πυριτιακὸν πολυσύνθετον, περιλαμβανόν ζιρκόνιον, ἀσβέστιον, νάτριον, χλωρίον καὶ μικρὸν μέρος μαγγανίου καὶ κάλκους κατὰ τὸν τύπον $\theta(\text{Na}_2 \text{R}_2 \text{Si}_2 \text{Zr}_2 \text{O}_6) + \text{NaCl}$. Εὐ- ρηταί ἐν Γροιλανδίᾳ καὶ ἐν Νορβηγίᾳ [A.K.]

Εὐδιομετρία (εὐδιομετρικὴ ἀνάλυσις, ἀεριομετρικὴ ἢ ἀεριο-ογκομετρικὴ ἀνάλυσις, ἀεριομετρία). Ἡ ἀνάλυσις τῶν μιγμάτων τῶν ἀερίων βασισμένη ἰδίως εἰς τὴν χρῆσιν ἀπορροφητικῶν μέσων θρῶντων ἐπὶ ἐνὲς ἐξ αὐτῶν. Ὅταν τὰ αἲρια ἵνε καύσιμα προκαλεῖται ἡ μετ' ὀξυγόνου κλπ. καύσις αὐτῶν ἐν τῷ εὐδιομέτρῳ διαδιδυζομένου ἡλεκτρικοῦ σπινθηρος καὶ μετρούμενου τοῦ πρὸ τῆς καύσεως καὶ μετ' αὐτὴν ὀγκου. [O.A.P.]

Εὐδιόμετρον. Ὅργανον διὰ τοῦ ὁποῦ προσδιορίζεται τὸ κατ' ὄγκον ποσὸν τοῦ Ἀζώτου καὶ Ὄξυγόνου ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ ὅπου χρησιμεύει ἐν γένει εἰς τὸν ποσοτικὸν προσδιορισμὸν τῶν ἀερίων ἐν τῇ ὀγκομετρικῇ αὐτῶν ἀνάλυσι (εὐδιομετρία, ἀεριομετρία). Ἰνε ἀκριδῶς βαθμολογημένον κατὰ κυβ. ἑκατοστόμη. σωλὴν, κλειστὸς κατὰ τὸ ἐν ἄκρον, μήκους 1 μέτρων περίπου καὶ διαμέτρου 2,5 ἑκατοστο- τριων, φέρον ἐντετηγμένα παρὰ τὸ κλειστὸν ἄκρον δύο σύμματα λευκοχρύτου πρὸς διαδί- δασιν ἡλεκτρικοῦ σπινθηρος. Ἐκκλήθη Εὐδ. διότι ἐνομιζέτο ἄλλοτε ὅτι τὸ (δὲ) αὐτοῦ προσ- διορίζόμενον ποσὸν τοῦ Ὄξυγόνου ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ αἵρῳ εἶχε σχέσηιν πρὸς τὴν εὐ- δίαν. [O.A.P.]

Εὐδοκία. 1) Βλ. Ἀθηναίς. — 2) Λατιν. Εὐ. θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ Γ' καὶ Β' βεβίαις. Νυμφευθεῖσα ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ (βλ. Εὐδοκία, ὑπ' ἀρ. 2) Οὐδανέριχον τὸν υἱὸν τοῦ Γενναρίου, ἀπῆλθε μετὰ 16 ἔτη εἰς Ἱερουσό- λυμα λάθρα, ὅπου καὶ ἀπέθανε. — 3) Εὐ. Φα- βία, σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου. — 4) Τρίτη σύζυγος Κωνσταντίνου τοῦ Κορνη- νόμου. — 5) Παλλὰς Μιχαήλ τοῦ Γ' κατὰ Ζωναράν, ὕστερον σύζυγος Βασιλείου τοῦ Μα- κεδόνος, μήτηρ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ. — 6) Τρί- τη σύζυγος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, περιφημοῦς ἐπὶ κάλλει. — 7) Θυγάτηρ Μανουὴλ Β' τοῦ Παλαιολόγου, σύζυγος Κωνσταντίνου Σιφίλι- νου τοῦ ἐκ Τραπεζούντας, ὅπου ἡ Εὐδ. ἀνή- γειρε σωζόμενον ἀκόμη ναὸν τοῦ Ἀγίου Κων- σταντίνου. [B.H.]

Εὐδοκία ἡ Εὐδοξία ἡ Μακρεμβόλιτισσα Θυγάτηρ προύχοντος Ηϋζαντινου, Μακρεμβολίτου. περιφημος ἐπὶ καλλισυγῇ καὶ παιδεύσει, δευτέρα σύζυγος Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, τοῦ κατόπιν (1059) αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Ι'. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τούτου, ἡ ὡς ἐπίτροπος τῶν ἀνηλίκων τέκνων τῆς βασιλεύουσας Εὐ. καίτοι μεθ' ὅρκου καὶ δι' ἐγγράφου κρατουμένου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου Ξιφιλίνου εἶχεν ὑποσχεθῇ τῇ συζύγῳ νὰ μὴ συζευχθῇ ἐκ νέου, συνεζεύχθη (1067), δολῶς ἀποσπασασα τὸ ἐγγράφον ἐκαίνο παρὰ τοῦ πατριάρχου, τὸν στρατηγὸν Ῥωμανὸν Διογένην, ὅστις καὶ ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ. Ἀλλ' οἱ τοῦ κόμματος τῶν Δουκῶν ἐπωφεληθέντες τὰς ἀτυχίας τοῦ Ῥωμανοῦ ἐν τῷ πρὸς τοὺς Τούρκους πολέμῳ ἐνέκλεισαν τὴν Εὐ. εἰς μονήν. ἐν ἣ ζήσασα ἀκόμη 25 ἔτη ἠσχολήθη εἰς μελέτας καὶ συγγραφάς. Πλὴν ἄλλων ἀνεκδότων ἔργων ἐνομιζέτο ἄλλοτε καὶ ὡς συγγραφεὺς λεξικοῦ μυθολογικοαρχαιολογικοῦ ὑπὸ τὴν τίτλον «Ἰωνία». Ἀπεδείχθη ὅμως ὅτι τὸ ἔργον εἶνε συρραφὴ ἄρθρων ἐξ ἄλλων πηγῶν ἐκπονηθεῖσα ὑπὸ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου (1543). [Κ.Β.]

Εὐδοξία. 1) Βλ. Ἀθηνᾶς. — 2) Θυγάτηρ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Θεοδοσίου τοῦ Β', περιώνυμος ἐπὶ κάλλει, ἔγενν. τῇ 422 ἐν Κων/λει, τῇ δὲ 437 συνεζεύχθη τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Δ' Ῥωμ. κράτους Οὐαλεντινιανὸν Γ'. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου συνεζεύχθη βίᾳ τὸν διαδόχον αὐτοῦ Πετρώνιον Μαξιμὸν, μαθούσα δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ συμμετοχὴν του, προσεκάλεσεν ἐκδικουμένη εἰς Ἰταλίαν τὸν βασιλέα τῶν Βανδάλων Γενσέρικον, ὅστις κυριεύσας καὶ λεηλατήσας τὴν Ῥώμην (ὅτε ὁ Μάξιμος φεύγων ἐλιθολόγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ), ἀπήγαγε τὴν Εὐ. μετὰ τῶν θυγατέρων τῆς Εὐδοκίας καὶ Πλακιδίας αἰχμαλώτους εἰς Καρχηδόνα (455) τῇ δὲ 462 δι' ἐνεργειῶν τοῦ αὐτοκράτορος Λεόντος τοῦ Α' ἡ αἰχμάλωτος αὐτοκράτειρα ἀφέθη ἐλευθέρα, ἀποσταλεῖσα μετὰ τιμῶν εἰς Κων/πολιν. — 3) Περικαλλῆς θυγάτηρ ἐνδόξου γαλατοῦ στρατηγοῦ, σύζυγος (395) τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Δ' Ῥωμ. κράτους Ἀρκαδίου. Φιλόδοξος καὶ ἀλαζών, ἠتكῆσε μεγάλῃ ἐπὶ τὰς πολιτείας ἐπιτροπὴν. Εἰς τὴν πτῶσιν τοῦ πανισχύρου Εὐτροπίου π.χ. συνέτελεσε μεγάλως ἡ Εὐ. διὰ τὴν χαρακτῆρα καὶ τὴν διαγωγὴν αὐτῆς πολλάκις ἐλεγχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, κατεδίωξε τοῦτον σφοδρῶς, τρίς ἐξορίσασα. Ἡ Εὐ. ἀπέθανε νεωτάτῃ τῇ 404. — 4) Εὐ. Θεοδώρονα, ἡ πρώτη σύζυγος (1689) Πέτρου τοῦ Μεγάλου τῆς Ῥωσίας. Τῇ 1698 ἐξοριθεῖσα ἐκλήσθη εἰς μονήν, ὅπου ἀπέθανε τῇ 1731. [Β.Ε.]

Εὐδοξος ὁ Κνίδιος, ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος

καλούμενος ἡγεμὼν τῶν ἀστρονόμων, 409-356 π.Χ. Ἠλθε δις εἰς Ἀθήνας, τὸν νεὸς ὅπως κηροσθῇ τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ὡς λέγεται, τὸ πρῶτον δὲν ἐξετίμησε ἐπαρκῶς· εἰτα μετέβη εἰς Αἴγυπτον καὶ θεν ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰτα ἐν Κυζικίῳ, ὁπόθεν καὶ πάλιν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ καὶ ἀπέθανεν αὐτόθι μετὰ 3 ἔτη γεται δ' ὅτι ὁ Εὐ. μετέβη καὶ εἰς Ἰλίαν καὶ Σικελίαν μετὰ τοῦ Πλάτωνος Διονυσίου τῷ νεωτέρῳ τῶν Συρακουσῶν Εὐ. πρῶτος ἐκ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφου ἀστρονόμων φαίνεται ὅτι εἶχεν ὁρθὰς περὶ τῆς σφαιρικῆς μορφῆς τῆς γῆς. Ἡ Ἰλιακὸν δὲ ὠρολόγιον ὀριζόντιον λέγει κατεσκευάσεν ὀνομάσας ὡς ἐκ τοῦ σχολεῖον. Ὅπως δ' Ἰππαρχος ἐν τῇ σωζομένῳ αὐτοῦ συγγράμματι. «Τῶν καὶ Εὐδόξου φαινομένων ἐξηγήσεις», κνύει, ὁ Ἀρατος ἡρώσθη τὰ πάντα ἐκ τῶν ὀπτῶν καὶ τῶν φαινομένων τοῦ Εὐδ' ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὁ Εὐ. εὗρεν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ οὐρανοῦ τὴν θέσιν τῶν καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἰσημερινὸν ἀναμέσον πλανῶν ἀστέρων. Ὁ Εὐ. ἠσχολήθη καὶ τὴν χρονολογίαν, γράψας καὶ «Παραπῆται εἰδὸς ἡμερολογίου, ἐν τῇ ἐποίῳ σχηματοῖται ἡμέραι τῶν ἐτῶν πρὸς τὰς φάσεις κριτῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἄριστα δ' ἐπετεῖθη περὶ τούτου ὁ Βοεθὸς ἐν τῇ συγγράμῳ τοῦ Ueber Eudoxos κλ. Ἐν τινὲς ξῶν προσεπάθησαν ὁ Ἰδελερ καὶ Ἰβίως, παρέλλης νὰ ἐπανοικοδομήσωσι τὴν πικέντρων σφαιρῶν θεωρίαν του, δι' ἧς ἐξάνιστότητα τῶν κινήσεων τῶν πλανῆται Πλανητικὸν σύστημα. [Δ.Κ.]

Εὐελπίδων σχολή. Βλ. Στικὴ σχολή.

Εὐεργεμ (Evergem). Δημὸς τῆς ἐπαρχίας Α Φλάνδρας ἐν τῇ ν. Γανδῆς ἀφ' ἧς ἀπέχει 7 χμ. πρὸς ὑφαντουργεῖα καὶ 7159 κατ. (1891).

Εὐεργέτημα διζήσεως (cūm excussionis) δικαίωμα παρὰ τῇ ἐγγυητῇ διὰ τῆς δ' νεαρᾶς τοῦ νηνοῦ, δι' οὗ δύναται αὐτὸς ν' ἀπαίσις δ' θανεισθῇ ἐνάξῃ πρότερον τὸν φειλέτην, ἂν εἶνε οὗτος παρών καὶ γυος. [Πφ.]

Εὐεργέτημα εὐπορίας (cūm competentiae) καλεῖται τὸ δ' περ ὠρισμένοι ὀφειλέται ἔχουσιν ὅπλα δαλλαντες τὰ ὑπ' αὐτῶν ὀφειλόμενα σῶσι τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἀναγκαῖα μέχρι βελτιώσεως τῆς πτωχῶν. Τοῦ Εὐεργ. ἀπολαύουσιν ὠρισμὸν πρῶσιπα εἰτε ἐνεκα τῆς πρὸς τὸ στήν σχέσεως των, εἰτε ἐνεκα τῆς φύ

ἐνοχικῆς σχέσεως ἐξ ἧς πηγάζει ἡ υποχρέωσις αὐτῶν, εἴτε ἐνεκα ὀρισμένων ἰδιοτήτων τοῦ ἀφειλέτου· εἴτε δὲ ὅπως προσωπικόν, μὴ μεταβιβαζόμενον καὶ εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ ἀφειλέτου εἴτε καθολικοὺς εἴτε εἰδικούς. (Πρὸς καὶ Πολιτ. Δικονομίας ἄρθρα 885, 920. [Πρ.]

Εὐζωμον (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία τῆς Ἐρ οὐ κ ῆς (*Eruca Lam.*) γένους Σταυρανθῶν, οὗ τὸ μὲν ἥμερον εἶδος εἶνε Εὐ ἡ σ πα ρ τ ῆ (*E. sativa Lam.* ἢ *Brassica Eruca L.*), τὸ δὲ ἄγριον Εὐ. ἡ μ α κ ρ ὁ ρ υ γ χ ο ς (*E. longirostris Uechtritz*) κοινοτάτη ἐν Ἑλλάδι. Κοινῶς ὀνομαζονται Ἐρ ο κ α ῖ ῃ καὶ Ἀ ζ ο ὕ μ α τ α (γαλλ. *Roquette*)· ἡ δὲ πρὸ αὐτῶν εἶνε σὺν ὄξει καὶ ἐλαίῳ ἀγαπητὴ τροφή. [Θ.Χ.]

Εὐζωνος. Στρατιώται ἐλαφροί, οἵτινες νῦν φέρουσιν ἰδίαν στολὴν, ἐθνικὴν καὶ δὲν φέρουσι μεθ' αὐτῶν ἀποσκευάς. Καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς ἑκαστον τάγμα τοῦ τακτικοῦ πεζικοῦ εἰς τῶν λόχων συγκείμενος ἐξ ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν ἦτο λόχος Εὐ., ὅπως εἰς ἕτερος ἦτο τῶν ἐπιλεκτῶν. Εἰς τοιοῦτος λόχος ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Κάρπον διεκρίθη τὰ μάλιστα ἐν τῇ μάχῃ τῶν Μύλων ἐν ἣ ἀπεκρούσθη ὁ Ἰμβραῖμ πασῶς· ἐκ τούτου πρὸς τιμὴν εἶχεν ὁ λόχος οὗτος ἐπὶ τινα χρόνον ἰδιαίτερον ἐμβλημα, παίζόμενον διὰ τοῦ τυμπάνου καὶ αὐλοῦ, ὅπερ εἶχε καὶ ἰδίαν ἐπιθόην τὴν ἐξῆς· «Βῆμα ταχύ καὶ βῆμα συγκροτεῖ. Εὐζωνοὶ ἐμπρὸς κατὰ τοῦ πυρός». Καὶ ἐπὶ Ὀθωνος δὲ εἰς ἑκαστον τάγμα τοῦ πεζικοῦ τῆς γραμμῆς ὑπῆρχεν (ὅπως εἰς λόχος ἐπιλεκτῶν) ἀνὰ εἰς λόχος Εὐ., οἵτινες ἔφερον τὴν συνήθη στολὴν τοῦ πεζικοῦ μετὰ μικρῶν διακριτικῶν σημείων ἐκ πρασίνου χρώματος. Οἱ λόχοι ὅμως οὗτοι τῷ 1880 ἀφωμοιώθησαν εἰς τοὺς λοιποὺς καὶ ἐπαύσαν, ἢ διακρίσις αὐτῶν. Τῷ 1887 ἐσχηματίσθησαν ἐξ ἐθελοντῶν 4 νέα τάγματα Εὐ., ὅπως χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν, ἐδόθη δὲ αὐτοῖς ἡ ἐθνικὴ ἐνδυμασία· ἕτερα 4 νέα τάγματα σχηματισθέντα τῷ 1878 συνεχωνεύθησαν τῷ 1879 μετὰ τῶν 4 παλαιῶν. Κατὰ τὸν νόμον ΩΛΗ' τῆς 29 Ἀπριλίου 1880 ἐπρόκειτο νὰ σχηματισθῶσιν 11 αὐτοπαρκατά τάγματα Εὐ. ἔχοντα 4 λόχους ἑκαστον καὶ προωρισμένα ἰδίως διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μεθορίων καὶ πρὸς χορηγίαν συνδρομῆς εἰς τὴν χωροφυλακίαν, ἐφ' ὅσον παρίστατο τοιαύτη ἀνάγκη. Ἐδιοικετο δὲ ἑκαστον τάγμα ὑφ' ἐνὸς ἀντισυνταγματάρχου· εἶχε πρὸς τοὺς 1 ταγματάρχην ὑποδιοικητὴν, 1 ὑπολοχαγὸν ὑπαπιστήν, 1 ὑπίατρον, 1 ἀνθυπολοχαγὸν διαχειριστὴν καὶ 2 ἀνθυπαπιστάς. Ἡ δύναμις τῶν εὐζωνικῶν ταγμάτων ὤρισθη εἰς 231 ἀξιωματικούς, 22 ἀνθυπαπιστάς, 638 ὑπαξιωματικούς, 143 μουσικούς, 2816 ὑποδεκανεῖς καὶ στρατιώτας καὶ 11 ἱπποὺς. Πράγματι ὁμοῦ ἐσχηματίσθησαν 4 μό-

νον νέα τάγματα διὰ μετατροπῆς ταγματίων τοῦ πεζικοῦ εἰς εὐζωνικά, διότι ἐνεκα τῆς ἐκστρατείας ἐσταμάτησεν ὁ περαιτέρω σχηματισμός. Εἰς τὰ 8 ταῦτα προσετέθη νεοσυσταθέν 9ον τάγμα. Συμψώνως πρὸς νεωτέρας περὶ στρατολογίας διατάξεις τὰ τάγματα Εὐ. συμπληροῦνται διὰ κληρωτῶν ἔχοντα 4 λόχους καὶ τὸν αὐτὸν μὲ τὸ πεζικόν προορισμόν. Κατὰ δὲ τὸ 1885 μετὰ τὴν αἰχμαλωτίσιν τῶν στρατιωτῶν τοῦ βου εὐζωνικοῦ ταγματος, τὸ τάγμα τοῦτο κατηργήθη καὶ ἔμειναν 8 εὐζωνικά τάγματα φέροντα τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9. Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ τῶν εὐζωνικῶν ταγμάτων ἀνῆλθουσιν εἰς τὸ πεζικόν, οὗ φέρουσι καὶ τὴν στολὴν. Πλὴν τούτων ὑπάρχει καὶ μικρὸν ἀπόσπασμα Εὐ. ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Ἀθηνῶν, διακρινόμενον ἀπὸ τῶν ἄλλων Εὐ. διὰ τοῦ κυανοῦ περιλαίμιου (ἀντὶ τοῦ συνήθους ἐρυθροῦ).

Εὐήμερος. Ἑλλήν συγγραφεὺς, καταγόμενος πιθανῶς ἐκ Μεσσηνίας τῆς Πελοποννήσου. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἀνήκεν εἰς τὴν κυρηναϊκὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν μαθητῆς Ἀπάρεξας τοῦ ἀθρείτου Θεοδώρου. ἔζησε δ' ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βασιλέως Κασσιάνδρου τῆς Μακεδονίας καὶ ἀπέθανε τῷ 297 π.Χ. Αὐτὸς ἀνέλαβε πρῶτος τὸ ἔργον νὰ μεταπλάσῃ τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν εἰς πραγματικὴν ἱστορίαν βασιλέων, ἡρώων κτλ. ἀντὶ τῶν θεῶν, ἡμιθεῶν κτλ. Ἵνα δὲ διευκολύνῃ τὴν διαδοσιν τῆς τοιαύτης μεταπλάσεως προέταξε τοῦ ἔργου του (ὅπερ ἐπέγραψεν ἱερὰ ἀναγραφὴ) εἰσαγωγὴν ἐν ἣ διηγείται ὅτι περιηγηθεὶς εὐρεῖν ἐν νήσῳ τοῦ Ἰνδοῦ ὠκεανοῦ ἐπὶ στήλης χρυσοῦς ἐπιγεγραμμένα τὰ κύρια περιεχόμενα τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Καὶ ἡ τοιαύτη μέθοδος τῆς ἐξηγήσεως τῶν μύθων εὗρε πολλοὺς ἀπαθροῦς ἱστολοὶ μεταγενέστεροι ἐχρησιμοποίησαν ὡς πηγὴν τὸ ἔργον τοῦ Εὐ. (Διόδωρος κτλ.) καὶ ὁ Ἑννίκος ἐπεξεργάσθη αὐτὸ ἐν λατινικῇ γλῶσσῃ [X.Β.]

Εὐήνος (σπανιώτερον Εὐήνός, νῦν δὲ κοινῶς Φιδαρὶς). Ποταμὸς τῆς Αἰτωλίας, πηγάζων ἐπὶ τῶν Δ ὑπορείων τοῦ Κόρακος. Κατ' ἀρχὰς ῥεεῖ πρὸς Δ, εἰτα πρὸς Ν, διευθύνεται δ' ἔπειτα ΝΔ καὶ ἐκβάλλει ἐν πεδιάδι ἐσχηματισμένῃ διὰ προσχώσεων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον Α τοῦ Μεσολογίου. Ἐν αὐτῷ μυθολογεῖται ὅτι ὁ Κένταυρος Νέστωρ ἐφρονέθη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Τοῦτο δὲ σημαίνει ἴσως τοὺς κινδύνους τῆς διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ, ὅτε διὰ τῶν πολλῶν εἰς αὐτὸν ἐκβαλλόντων ῥυάκων ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἀπερρυχίλιζε. Τὸ ὄνομα Εὐ. ἔλαβεν ὁ ποτ. κατὰ τὰς παραδόσεις ἀπὸ Εὐήνου βασιλέως τῶν Αἰτωλῶν, ὅστις διώκων τὸν ἀρκάσαντα τὴν θυγατέρα του Μάρπησαν Ἴδον ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμόν, πρότερον καλούμενον Λ υ κ ὁ ρ μ α ν. [Σ.Τ.]

Εὐηνοχώριον. Χωρίον τοῦ δήμου Μεσολογγίου, ἀφ' οὗ ἀπέχει πρὸς Δ ὄρ. 2

Κεῖται παρὰ τὴν δεξιάν, ὅθεν τοῦ Εὐθύου ποταμοῦ κάτωθεν τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Καλυβῶνος (Καλύβεια). Κάτοικοι 592.

Εὐθόλεια. Βλ. Ἀτρόςος ἢ Εὐθόλεια.

Εὐθύσημος. Σοφιστὴς γενν. ἐν Χίῳ, ζῆσας ἐτη τινὰ ἐν Ἀθήναις. Αὐτοῦ τὸ ὄνομα φέρει εἰς τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος.

Εὐθυμία (Ἐγία) ἢ Εὐθυμία. Κομ. τῆς Παρνασσίδος καὶ ἔδρα τοῦ θήμου Μυωνίας κειμένη ΝΔ τῆς Ἀμφισσης καὶ Β τοῦ Γαλαξείδου. Κατ. 1275 ὕψόμετρο καὶ κτηνοτρόφοι. Ἐνταῦθα τοποθετοῦσι τὴν ἀρχαίαν Μυωνίαν.

Εὐθυμίου βίος εἶνε ἀνώνυμον ἔργον, γραφέν περί τῶ 921 μ.Χ., περιγράφον δὲ τὸν βίον Εὐθυμίου τοῦ πατριαρχεύσαντος 907-912 ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Λεόντος τοῦ σοφοῦ (886-912). Ὁ συγγραφεὺς, ὑπάρξας μάρτυς τῶν περιγραφομένων συμβάντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ αὐλῇ ἢ τοῦλάχιστον μαθὼν αὐτὰ παρά μακροῦν ἀσφαλῶν, παρέχει ἐν αὐτῷ σπουδαίαν εἰς τὴν ιστορίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συμβουλὴν. (Εκδ. ὑπὸ de Boor (1886). [Κ Β.]

Εὐθυμῖος. Ἀθλητὴς ἐκ Λοκρῶν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, νικῆσας ἐν Ὀλυμπίᾳ πυγμῇ κατὰ τὴν 74, 76 καὶ 77 ὀλυμπιάδα. Οὗτος ἐλέγετο δὲ ἡλευθέρως τὴν πόλιν Ταμέσαν ἀπὸ πονηροῦ δαιμονος, εἰς ὃν παρεδίδετο κατ' ἔτος μία παρθένος, ἢ καλλίστη τῶν ἐν τῇ πόλει (Πλουτ. ε', β, 4-11). Ἐν Ὀλυμπίᾳ ὑπέρχε λαμπρὸς αὐτοῦ ἀνδριάς, ἔργον τοῦ Πυθαγόρου [Σ Τ.]

Εὐθύνη. Ἡ εὐθύνη τῶν ἀρχόντων ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν ἐγγύησιν τῶν ἡλευθέρων θεσμῶν.

Ἐν ταῖς ἀρχαίαις πολιτείαις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τῇ δημοκρατούμενῃ Ῥώμῃ οἱ ἄρχοντες ἦσαν ὑπεύθυνοι ἐξέλιπε δὲ ὁ θεσμὸς οὗτος, ἄρ' ἢ οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης κατέστησαν ἀπόλυτοι, μόνον τὴν θεὸν ἔχοντες δικαστὴν τῶν πράξεων τῶν «*enemi nisi solus Deus iudex principis esse potest*». Ἀπὸ τῆς τιμαρτυρικῆς σύστησιν τοῦ μεσαιωνοῦ ἀνεύρτκει τις καὶ πάλιν τὴν εὐθύνην τῶν ἀρχόντων, ἥτις νέαν πλῆσιν ἐκλεψιν ἐν ταῖς διαδεχθείσαις τὸ τιμαρτυρικὸν σύστημα ἀπολύτοις μοναρχίαις, ἐπιτυχῶς ἀπεικονιζόμεναις ἐν τῷ περιφώνῳ δόγματι τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' «*l'Etat c'est moi*». Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πρῶτον ἀνεπτύχθη ὁ νεώτερος θεσμὸς τῆς συνταγματικῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μὲν ἡγεμὼν κηρύσσεται ἀνεύθυνος, φέρουσι δὲ πᾶσιν τὴν εὐθύνην τῶν κυβερνητικῶν πράξεων οἱ ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενοι ὑπουργοί, οἵτινες διὰ τῆς προσηγορευθῆς τῶν διδούσι κῆρας εἰς πᾶσαν ἡγεμονικὴν πράξιν. Ἡ ἐν τῇ συνταγματικῇ πολιτείᾳ εὐθύνη τῶν ὑπουργῶν εἶνε τριῶν εἰδῶν, α) πολιτικῇ, συνιστάμενῃ εἰς ἀποδοκιμασίαν τῶν πράξεων τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς

ἀντιπροσωπείας καὶ συνεπάγουσα ἐν ταῖς καὶ νοθευτικῶς κυβερνωμέναις χώραις τὴν πτώσιν τοῦ ἀποδοκιμασθέντος ὑπουργοῦ· β) ποινικῇ, συνιστάμενῃ εἰς τὴν ποινικὴν καταδωξίν τοῦ ὑπουργοῦ διὰ τ' ἀδικήματα, εἰς τὰ ὅποια ὑπέπεσε κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν ὑπουργικῶν αὐτοῦ καθηκόντων· γ) ἀστικῇ, συνιστάμενῃ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς ἀνέρωσιν τῶν ζημιῶν, ὧν ἐγένετο παραίτιος κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν ὑπουργικῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Σπουδαιότερα παθῶν εἶνε ἡ ποινικὴ εὐθύνη τῶν ὑπουργῶν ὡς πρὸς αὐτὴν δὲ ποικιλλοῦσιν οἱ θεσμοὶ ἐν ταῖς διαφόροις συνταγματικαῖς πολιτείαις, καὶ ὅθ' ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ κατηγοροῦ, ὡς πρὸς τὸ δικαστὴν δικαστήριον, ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ὑπουργικῶν ἀδικημάτων καὶ τῶν ποινῶν, καὶ τέλος ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν. Συνήθως τὸ πρὸς κατηγορίαν δικαίωμα χορηγεῖται εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα, καὶ κατ' ἐσχέρην εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, ἢ δ' ἐκδικασίαις τῶν τοιοῦτων κατηγοριῶν ἀνατίθεται εἰς τὴν γερουσίαν, ἢ εἰς εἰδικὸν δικαστήριον, ἢ εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τῆς χώρας. Μειζὼν ποικιλία ἐπικρατεῖ καὶ δυσκολία ὑπάρχει εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἀδικημάτων, ὧν ὁ κύκλος ἐνίοτε εὐρύνόμενος περιλαμβάνει καὶ τὴν κούρτησιν, τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἀνικανότητά τῶν ὑπουργῶν. Αἱ ποιναὶ, ἐφ' ὧσιν ἐν τῇ ὑπουργικῇ ἀδικίᾳ ὅν συντρέχει περίπτωσις προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ νόμου, κατὰ κανόνα εἶναι ἡπιαί. Ἡ διαδικασία ποικίλλει, προσαρμοζομένη μᾶλλον εἰς τὴν φύσιν τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου. Ἀπὸ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ δίκης τοῦ κλήματος Dauby καθιερώθη ἡ ἀρχή, ὅτι ἡ ἡγεμονικὴ διαταγὴ δὲν ἀπαλλάσσει τὸν ὑπουργὸν τῆς εὐθύνης. Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος ποικιλλοῦσιν ἐπίσης αἱ νομοθεσίαι τῶν συνταγματικῶν πολιτειῶν καὶ μόνον ἐπικρατεστέα φαίνεται ἡ ἀρχή, καθ' ἣν ὁ ἡγεμὼν ἐνασκει καὶ ἐπὶ τῶν καταδικαζομένων ὑπουργῶν τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος τῇ συγκαταθέσει τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Ἐν Ἑλλάδι πρὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1811 οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ γείνη λόγος περὶ εὐθύνης τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἦτο μονάρχης ἀπόλυτος· τὸ συντάγμα τοῦ 1811 κατηγορεῖ ἡ βουλὴ καὶ δικάζει ἡ γερουσίαι τοὺς ὑπουργούς, κατὰ δὲ τὸ σύνταγμα τοῦ 1864 κατηγορεῖ ἡ βουλὴ καὶ δικάζει εἰδικὸν δικαστήριον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, συγκροτούμενον ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ θύρια καὶ ἑλλων μελῶν, κληρουμένων ἐκ πάντων τῶν ὑπαρχόντων πρὸ τῆς κατηγορίας ἀρεοπαγιδῶν, ἐφετῶν καὶ προέδρων αἰτῶν. Ἀμρότερον τὰ συντάγματα

ταῦτα ἀφῆλαν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν να ψηφίσῃ νόμον περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, κανονίζοντα τ' ἀδικήματα, ποινὰς καὶ τὴν διαδικασίαν. Τοιοῦτος νόμος ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ πρώτου συντάγματος δὲν ἐψηφίσθη· ἐψηφίσθησαν ὅμως ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ συντάγματος τοῦ 1861 ὁ νόμος τοῦ 1876 περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν καὶ ὁ νόμος τοῦ 1877 περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν διατάξεων τοῦ περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν νόμου, ἐρίσαντες τὰ ὑπουργικὰ ἀδικήματα καὶ τὰς ἐπιδηλητέας ποινὰς καὶ κανονίσαντες τὴν διαδικασίαν ἐν ὑπουργικαῖς δίκαις.

Καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ἐν ταῖς ἀπολύτοις μοναρχίαις εὐρίσκει τὴς περιορισμένην τὴν εὐθύνην διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν διαπραττόμενα ἀδικήματα, κατὰ κανὸνα δ' ἐξαρτωμένην τὴν καταδίωξιν αὐτῶν ἐκ τῆς ἀδείας τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἀνευρίσκει τις καὶ ἐν πολιταῖς συνταγματικῶς κυβερνωμέναις, ἐνθα ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι δὲν πρέπει να ὑποταξῇ τις τὴν διοίκησιν εἰς τὴν βιαιόσυνην καὶ ὅτι κριοῦσα ἐγγυήσις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐνώπιον τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας εὐθύνη τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ καλύπτοντος διὰ τῆς ἰδικῆς του εὐθύνης τὴν τοῦ ὑπ' αὐτὸν δημοσίου ὑπαλλήλου· κατ' ἀντίθεσιν ὅμως πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπέκρησαν ἐν τοῖς φιλελευθεροῖς πολιτεύμασιν ὑγιέστεραι ἀρχαί, κατὰ τὰς ὁποίας αἱ δημοῖοι ὑπαλλήλοι, ὑπέχουσιν εὐθύνην διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων διαπραχθέντα ἀδικήματα καὶ εἰσάγονται εἰς δίκην, χωρὶς πρὸς τοῦτο ν' ἀπαιτῆται ἡ ἄδεια τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. Ἐν Ἑλλάδι τὸ ἔκρηον 28 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἀπηγόρευσε τὴν εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως ἐνεκα πλημμελήματος ἢ κακοεργήματος, ἀφορῶντος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν, ὁ περιορισμὸς δ' εὖτος ἐξηκολούθησεν ὀργάνῳ καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ συντάγματος τοῦ 1844· τὸ σύνταγμα ὅμως τοῦ 1864 ἐν ἄρθρῳ 19 καθήγγισε τὸν περιορισμὸν ταῦτον καὶ διέταξεν ὅτι «ὁ δέμνα προηγούμενη ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἀπαιτεῖται πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπαλλήλων διὰ τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀξιοποιοῦντας πράξεις αὐτῶν, ἐκτός τῶν περὶ ὑπουργῶν εἰδικῆς διαταγμένων».

Φιλολόγος (A. v. Mohl, Die Verantwortlichkeit der Minister etc. (1837). Samuely, Das Princip der Ministerverantwortlichkeit (1869). Benjamin Constant, De la responsabilité des ministres (1814). Oswald de Kerkhore, De la responsabilité des ministres etc. (1867). Ranter (ἐν τῇ Kritischen Zeitschrift τῶν Mittermaier καὶ

Zachariä τὸμ. VII, σελ. 199 ἐπ. καὶ τόμ. IX, σελ. 210 ἐπ.). Fr. Hauke, die Lehre von der Ministerverantwortlichkeit (1880). Διομήδους Κυριακοῦ, Περὶ τῆς δικαστικῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, Ἰωαννου Ἀραβαντινοῦ, Πραγματεῖα περὶ εὐθύνης τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ὑπουργῶν (1880). Ἐν σελ. 189—111 τῆς τελευταίας πραγματείας εὐρίσκει τις πλουσιωτάτην φιλολογίαν περὶ εὐθύνης. [1. Αρ.]

Ἑὺκ (Οὐδέρτος, Ἰωάννης καὶ Μαργαρίτα van Eyck), ἀδελφοὶ ζωγράφοι περιηγηταὶ καὶ ἱδρυταὶ τῆς ἀρχαιότερας Φλαμανδικῆς σχολῆς, περὶ τοῦ βίου τῶν ὁποίων ὀλίγηστα εἶναι γνωστὰ. Ἀσφαλὲς φαίνεται ὅτι οἱ Οὐδέρτος ἔγεν. τῷ 1366, ὁ δὲ Ἰωάννης, ὅστις καὶ μεθ' ἑαυτοῦ ἐκείνου ὑπῆρξε ὡς καλλιτέχνης δὲ ὑπερέβαινε τὸν ἀδελφόν, περὶ τὸ 1389· μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῶν ἐγκαταστάθησαν ἐν Brugge. Τῷ 1420 εἰ δύο ἀδελφοὶ μετέβησαν εἰς Γάνδη πρὸς ἐκτέλεσιν μεγάλου πίνακος διὰ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου βωμόν· ἐνταῦθα ἀπέθανεν ὁ Οὐδέρτος τῷ 1426, ὁ δὲ Ἰωάννης ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον, ὅπερ κατέστη τὸ χρυσοῦργημα αὐτῶν, καὶ ἀπέθανεν ἐν Brugge τῷ 1440. Ἀμφότεροι ἐξελιμῶντο μεγάλως ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τῆς πατρίδος τῶν, ἡ δὲ ἐπίδρασις τῶν ἑπὶ τὴν βλὴν ζωγραφικὴν εἶναι μεγίστη. Ἐτελείωποιήσαν τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς ἐλαιογραφίας, ἐνῷ δὲ μέχρις αὐτῶν ἡ ζωγραφικὴ εἶχε ἀποκλειστικῶς θρησκευτικὴν ἢ μὲλλον ἀσκητικὴν χαρακτῆρα, αὐτοὶ πρῶτοι ἡμελησαν ἐκ τῆς σύσσεως τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν εἰσαγαγόντες αὐτοὺς εἰς τὴν τέχνην τὴν πραγματικώτερη. Μέρους τοῦ ἔργου ἀριστουργήματος αὐτῶν εὐρίσκειται ἐν Περολίνῳ, φημιζονται δὲ ἐκτός τούτου καὶ αἱ προσωπογραφίαι αὐτῶν αἱ διεσπαρμέναι· εἰς τὰ μνημεῖα τῆς Εὐρώπης. [ΜΡ.]

Εὐκατερίτης, αὐτῶ κληθεῖς ὡς ἀνακαλυφθεὶς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀντὶκάλυψιν τοῦ σεληνίου. Ὁρακτὴν εἰς χρυσόπλοοις κοκκώδεις μολυβδοορραῖους μίχας ὑποτελούμενον ἐν 43.13 μερῶν ἀργύρου, 25.92 μ. γαλκοῦ καὶ 31.55 σεληνίου, εὐρέθη ἐν Σουηδία καὶ πολυλαχοῦ τῆς Χιλῆς. [Λ.Κ.]

Εὐκάλυπτέλαστιν Ἀθῆραιον ἔλαιον ἐξαχόμενον ἐκ τῶν φύλλων τοῦ εὐκάλυπτου (Eucalyptus globulus) δι' ἀποτρίψεως μεθ' ὕδατος· ἔχει καμφοροειδῆ ἀγμῆν, ἐνὲ λίπιδόρρευστον, διαλυτὸν εἰς εἰνὸς πνεῦμα, δυσδιάλυτον εἰς ὕδωρ· ἀποσυντίθεται ἐν τῇ αἰερί, ὅπως ὅταν ἐκτίθεται εἰς τὴν ἥλιον, παράγων ἔξω, χρησιμῶς ἐν ταῖς τέχναις διὰ τὴν παρασκευὴν βερνικίων, ἐν δὲ τῇ ἱατρικῇ ὡς ἀντιπυρετικὸν καὶ ἐντισηπτικὸν τῶν πληγῶν. [Ο.Α.Ρ.]

Εὐκάλυπτος (Βοτ.). Eucalyptus L. Herit. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Μυρτιάδων. Ὁ κάλυξ κατὰ τὴν ἄνοιξιν ἀποβάλλεται

δίαιτη χαριέστερης καλύπτρας, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα. Δένδρα ἀειφύλλα τῆς Αὐστραλίας ὑπὲρ τὰ 150 διαφορά εἶδη, ἀποτελοῦντα ἐκτεταμένα θαλάσσια καὶ ἀποικιώντα ὕψος 90-130 μ., ἔχοντα φύλλα δερματώδη λίαν ἀρωματικά ἐνέχοντα ἴδιον αἰθέριον ἔλαιον καὶ στοιχείον ἀντιπυρετικόν. Κίδη τινὰ θεραπεύονται ἐν τῇ Ν. Εὐ. καὶ τῇ Ἀλγερίᾳ, ἰδίως δὲ ὁ ταχυρὴς Εὐ. ὁ σφαιροειδὴς (E. globulus DC.) φημιζόμενος ὡς καθαρῶν τῶν χέρων νοσηρῶν τοπων. [Θ.Χ.]

— (Φαρμ.) Ὁ Εὐ. χορηγεῖται ὡς ἀντιπυρετικόν ὑπὸ διαφόρους μορφάς, οὕτω π.χ. δίδεται ἢ κόνης τῶν φύλλων, τὸ ἔγχυμα καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν (καὶ ὡς στυπτικόν καὶ ὡς αἵμοστατικόν), τὸ ὑδατῶδες καὶ τὸ οἶνοπνευματώδες ἐκχύλισμα καὶ τὸ βόμβυκα αὐτῶν, τῇ δὲ πτητικῇ ἐλαίῳ χορῶνται εἰς εἰσπνεύσεις κτλ. [Β.Ι.Π.]

Εὐκλείδης. Τὰ τοῦ βίου τοῦ πατρὸς τῆς γεωμετρίας δὲν εἶναι γνωστά, εἰμὴ ὅτι ἀπότ' ἐσπούδασεν ἐν Ἀθήναις ἐξῆς καὶ ἤκαμυσεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τὸ 300 π.Χ. ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Αἰγίου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἀπῆλθε μεγάλης εὐνοίας. Ὁ Εὐ. συνηρμολόγησεν, ἐπεξετείνε καὶ πρῶτος διέταξεν ἐπιστημονικῶς πᾶσας τὰς μαθηματικὰς γνώσεις τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ μετ' ἀπαραιρέτου συνέπειας, βραχυλογίας καὶ ἀκριβείας ἐξ ἐληγίστων ἀιτημάτων καὶ κοινῶν ἐννοιῶν (ἀξιωματῶν). Πολλὰ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Εὐ., μάλιστα τὰ περὶ κοινῶν τομῶν καὶ τὰ σχετιζόμενα πρὸς εὐρύτητα καὶ ὑψηλοτέραν ἀνάπτυξιν τῆς γεωμετρίας, ἀπωλέσθησαν, σωζόμενα ὅμως τὰ Στοιχεῖα, εἰς 15 βιβλία ἅτινα χρησιμεύουσιν ἔσχατ' ὡς ἀπαράμιλλος διδακτικὴ τῶν πρώτων Θεμελιῶν τῆς μαθητικῆς ἰδίως ἐν τῇ γεωμετρικῇ ἐν αὐτοῖς ὅμως περιέχονται καὶ αἱ Θεμελιῶδες γνώσεις τῶν ποσῶν καὶ τῶν ἀριθμῶν ἥτοι αἱ οὐσιαστέστεραι θεμελιώδεις γνώσεις τῆς νῦν κοινῶς καλουμένης θεωρητικῆς ἀριθμητικῆς. Πλὴν τῶν Στοιχείων, τῶν ὁποίων ὅμως τὰ δύο τελευταῖα βιβλία ἀποδίδονται εἰς τὴν περὶ τὸ 160 π.Χ. ἀκμάσαντα Ἀλεξανδρινὴν Ὑψικλῆα, σώζονται τὰ Δεδομένα (γεωμετρικά), ἐπὶ δὲ καὶ λείψανα τῶν Πορισμάτων, τὰ ὁποῖα ἐξήγησε ὁ ἀναπλάστης ὁ Γάλλος μαθηματικὸς καὶ ἐμβριθέστατος γεωμέτρης M. Chasles. Σώζονται προσέτι τοῦ Εὐ. καὶ τὰ Φαινόμενα, ἐξετάζοντα τὴν οὐρανίαν σφαῖραν, ἐπὶ δὲ Τόπων ἐπιπέδων βιβλ., δ' κτλ. Τὰ Ὀπτικά καὶ κατοπτρικά (γεωμετρικαὶ θεωρίαι τῆς ὀπτικῆς καὶ κατοπτρικῆς), τὰ φερόμενα ὡς ἔργα τοῦ Εὐ. θεωροῦνται πιθανώτερον ὡς ἔργα Θέωνος τοῦ ἐξ Ἀλεξανδρείας. Ἔργον τοῦ Εὐ. περὶ δικαίσεων (τῶν ἐμβαδῶν) περιεσώθη εἰς Ἀραβικὴν μετάφρασιν, ἐξ ἧς μεταφράσθη καὶ εἰς τὴν λατινικὴν. [Δ.Κ.]

Εὐκλείδης. Ἀρχὸν ἐπώνυμος, οὗ τὸ ὄνομα ἔμεινεν ἱστορικόν, διότι κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς τοῦ (403 π.Χ.) ἀνεσυστάθη ἐν

Ἀθήναις ἡ δημοκρατία μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν τυράννων. [Σ.Τ.]

Εὐκλείδης ὁ Μεγαρεὺς φιλόσοφος. Ἐφοίτησε παρὰ τῷ Σωκράτει, πρὸς ὃν ἤρχετο ἐκ Μεγάρων νυκτὶς γυναικεῖα περιβόλητος βίος· οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἀπαγορεύσει εἰς τοὺς Μεγαρεῖς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν τῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ἐγένετο ἰδρυτὴς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς συνδυάσας Ἑλεατικὰς θεωρίας μετὰ τῶν Σωκρατικῶν, κηρύττων ὅτι ἐν μόνον ἀγαθὸν ὑπάρχει, ὅπερ ἀμετάβλητον καὶ ἑαυτῷ ὁμοῖον ἐν διὰ διαφόρων σημαίνεται ὀνομασίαν, ὡς φρονήσις, νοῦς, θεότης κτλ., ὥσπερ ὅτι μία μόνη ἀρετὴ ὑπάρχει, ἡ γνῶσις τούτου τοῦ ἀγαθοῦ καὶ μόνον διάφορα τούτου ὀνόματα εἶναι αἱ παντοειδῆς ἀρεταί· πᾶν δ' ἕτερον πλὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Μεγαρικῶν ὡς μὴ ὄν. Ὁ Εὐ. λέγεται συντάξας ἐξ διαλόγου, οἵτινες ἀπωλέσθησαν. [Τ.Μ.Ε.]

Εὐκράτης. Ἀθηναῖος δῆμαγωγός, πρότερον ἔμπορος ἀλείτων καὶ στυπείων. Ἀντιπράτειν τῷ Κλέωνι, ὑπεχώρησε τέλος εἰς αὐτόν [Σ.Τ.]

Εὐκράτοις ζῶνας. Βλ. Ζῶνας τῆς γῆς

Εὐλερὸς (Λεονάρδος Euler), γενν. 1707, ἀποθ. 1783, ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγίστων μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἱερεὺς διακονησάμενος, ἐπεθύμει ὅπως ὁ υἱὸς αὐτοῦ σπουδάζῃ θεολογίαν καὶ ἀνατολικὰς γλώσσας, ὁ Εὐ. ὅμως μετὰ ἀπέπειραν πρὸς τοῦτο ἐπέδωκε εἰς τὰ μαθηματικά καὶ ἐγένετο ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Βασιλείᾳ τῆς Ἑλβετίας, μαθητὴς τοῦ περιτήριου Ἰωάννου Βερνούλλη. Τῷ 1733 προσεκληθὼς ὁ Εὐ. εἰς τὴν Πετρούπολιν ὡς ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητὴς τῆς φυσικῆς καὶ τῶν ἀνωτέρων μαθηματικῶν τῷ δὲ 1740 ἐγένετο ἐπιθεωρητὴς τοῦ γεωγραφικοῦ τμήματος. Τῷ 1741 μετέβη κατὰ πρόκλησιν τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου εἰς Βερολίνον ὡς μέλος τῆς αὐτοῦ ἀκαδημίας, ἧς τῷ 1754 ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ μαθηματικοῦ τμήματος, τῷ δὲ 1755 ἐξέλεγε μέλος καὶ τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας. Τῷ 1766 δυνάμει ἐπέστρεψεν ἐκ Βερολίνου καὶ πάλιν εἰς Πετρούπολιν ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1783. τῷ φθῶς κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη. Ὁ Εὐ. ὑπῆρξε γονιμώτατος ἐν τῇ καθάρᾳ μαθητικῇ, τῇ μηχανικῇ, τῇ φυσικῇ, ἐπὶ δὲ καὶ τῇ θεωρητικῇ ἀστρονομίᾳ. Μεγίστης σημασίας ἐγενοντο αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ περὶ τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων, αὐτὸς δ' ἔδωκε καὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν μετατροπῶν. Ἐν τῷ δολοκληρωτικῷ λογισμῷ ταῖς ἐκλογηρωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐξήγαγεν ὁ Εὐ., ὀνομάζονται Εὐλεριανά δολοκληρώματα. Καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Εὐ. ἐσπούδασαν μετ' ἐπιτυχίας μαθηματικά, χωρὶς ὅμως νὰ καταστῶσι καὶ ἐπίσημοι. [Δ.Κ.]

Εὐλογία καὶ εὐλογίαι· δὲς (ἐξ-αν-θρακ) καλοῦνται δύο παραλλαγὰ καὶ βαθμοὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λοιμώδους νόσου, ἐπι-γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νοσογόνου ἰοῦ. Καὶ ἡ μὲν εὐλογία ἀποτελεῖ τὴν βαρυτέραν μορφήν, τὸ δὲ εὐλογισεῖδὲς τὴν ελαφροτέραν καὶ ἡπιω-τέραν ἀπὸ τοῦ ἐνοσθαλμιμοῦ καταστάσαν. Ἡ Εὐ., εὐδέποτε αὐτογενής, γεννᾶται πάντεσσι ἀπὸ εἰδικοῦ μολύσματος, ὅπερ εἶναι πιθανῶς αὐτὰ ταῦτα τὰ βακτηριδία τὰ ἀνακυκλούμενα ἐν τῷ αἵματι τῶν εὐλογιῶντων. Φορεῖς δὲ τοῦ ἰοῦ τῆς Εὐ. τυγχάνει τὸ πῦον τῶν φυλ-κταινῶν ὅπερ καὶ ἀπεξηραμμένον ἤδη διαφυ-λάττει ἐπὶ ἐτη τὴν πρὸς μετάδοσιν Εὐ. ἐπι-τηδεύοντα. Ἀλλὰ καὶ ἐν εἰδῇ κίνεως λεπτο-τάτης δύναται νὰ μεταδοθῇ ὁ ἴσος τῆς Εὐ. εἴτε διὰ τῆς ἀναπνοῆς εἴτε διὰ τῆς κατὰ πό-σεως. Μετὰ ἐπώσιν μιᾶς ἕως δύο ἐβδομά-δων ἄρχονται τὰ πρῶτορροια φαινόμενα ἥτοι ἄνγος καὶ πυρετὸς μετὰ θερμοκρασίας ταχέως ἀυγαισθημένης εἰς 40° καὶ πλέον, κεφαλαλγία καὶ ἰλιγγος, ἰσχυρά ἀνιάρ, γαστρικαὶ διαταραχαί, ἔμετοι. Ἐν τῇ οὐρανίᾳ φαί-νονται ἡτῆς βλατίδες ἐρυθραί. Μετὰ τρεῖς πε-ρίπου ἡμέρας ἐκρήγνυνται τὸ ἐξάνθημα ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ κατὰ χέμενον εἰς τὸ σῶμα, κατ' ἀρχὰς μὲν πρὸς βλατίδας ὁμοιον, τὴν δὲ ἐπαύριον μετα-μορφούμενον εἰς λευκὰ φυσαλίδια ἐν τῷ μέσῳ ἔχοντα ἐντόπιον. Νῦν περιστέλλεται ὁ πυρε-τός. Ἐντός 4-8 ἡμερῶν τὰ φυσαλίδια μετα-βάλλονται εἰς φυλκταίνας καὶ ἐάν πολλή ἡ ἐμπύησις ἀνάπτει πάλιν πυρετός. Τέλος ἔη-ραίνεται τὸ ἐν ταῖς φυλκταίναις πῦον καὶ ἀφ-έλκονται αἱ ἐφελκιδες. Κινδυνώδεσάτη μορ-φή τῆς νόσου εἶναι ἡ αἰμορραγικὴ καὶ ἡν αἱ φυλκταίναι ἀπεβαίνουσιν αἰμορραγικαί καὶ ἄλ-λαι δ' ἐπιγίνονται αἰμορραγίαι ἐξωτερικαὶ καὶ ἐσωτερικαὶ ὁργάνων. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς Εὐ. πρὸ πάσης ἐξάνθησεως ἐπέρχονται αἰμορραγίαὶ στόματος, φάρυγγος καὶ ἐπιπε-φυκότος ὀφθαλμῶν. Ὁ θάνατος παραγίνεται περὶ τὴν 5ην ἢ 7ην ἡμέραν. Προφυλακτικὸν μέσον ἐστὶν ὁ θαλασσιμὸς (βλ. λ.). Πρὸς δὲ τὴν νόσον διορίζονται καθαριότης ἀέρος καὶ κοιτῶνων, ἀναφυκτικά, εὐπεπτος τροφή, ψυ-χρὰ ἐμβρέγματα ἐπὶ κεφαλῇ ἢ πάγος, ἐν ὑπάρχει ἰσχυρὰ κεφαλαλγία καὶ θερμὰ λουτρά κατὰ τὴν ἀπέπτωσιν τῶν ἐφελκιδῶν. [Π.Ι.]

Εὐλύτον. Ὁρυκτὸν βεξυπυριτικὸν πε-ριέχον βισμούθιον κατὰ τὸν τύπον $\text{Bi}_2\text{Si}_2\text{O}_7$, Σκληρότης 4.5 ἕως 5, εἰδ. βάρος 6.106, λήμ-φες ἀδαμαντοειδῆς. Μετὰ σόδας συντηκίμε-νον ἐκλύει βισμούθιον, ὑπὸ δὲ τοῦ ὑδροχλω-ρίου ἀπορρευσταῖται, ἀποχωρίζομένου πυριτι-κοῦ ὀξέος. [Α.Κ.]

Εὐμακίος. Ὁ χοιροβοσκὸς τοῦ Ὁδυσ-σεύος. Ἔμενε πιστὸς εἰς τὸν κύριόν του κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, ἐπανελθόντα δὲ ἰδε-

ξιώθη καὶ ὑπηρετήσεν εἰς τὴν κατὰ τῶν μνη-στήρων ἐκδίκησιν.

Εὐμένης. 1) Ἑλληὴν ἐν Καρδίας τῆς Θρα-κικῆς Χερσονήσου εἰς ἐπίσημον ἀνήκων γένος, γένν. περὶ τὸ 363 π.Χ., ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ σχε-δὸν ἔτους ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου λίαν εὐνοούμενος ὑπὸ τούτου τε καὶ τοῦ διαδόχου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, συνετός καὶ ἐπιτήδειος. ὑπὸ δὲ τῶν φθινούτων μεγα-στάνων φιλοχρήματος καὶ ἀπληστος λεγόμε-νος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ὡς μὴ Μακεδὼν δὲν μετέσχε τῆς διανο-μῆς τοῦ κράτους, ὑπεστήριξε δὲ τὸν Περδίκαν· ἐνίκησε τὸν Κρατερὸν καὶ Ἀντίπατρον τῷ 321, ὅτε ἐπέσεν ὁ πρῶτος. Ὑπὸ τοῦ Ἀντι-γόνου πολεμοῦμενος κατόπιν ἐκλείσθη εἰς τὰ καπαδοκικὰ Νῶρα, ἅτινα ὁ Ἀντ. δὲν κατῶρ-θωσε νὰ κυριεύσῃ. Μετ' ὀλίγον ὁμοῦς χρόνον παρεδόθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Μα-κεδόνων εἰς τὸν Ἀντίγονον καὶ ἐθανατώθη (318). Ὁ Εὐ. συνέταξε καὶ «Ἐφημερίδας Ἀ-λεξάνδρου» μὴ σωζομένας. Βιογραφίαι αὐτοῦ ἔ-γραψαν ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Κορνήλιος Νέπιος.

— 2) Εὐ. ὁ Α', δευτέρος βασιλεὺς (282-241 π.Χ.) τοῦ βασιλείου τῆς Περγᾶμου, φίλος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἐνίκησεν Ἀντίο-χον τὸν Α' καὶ ἐξέτεινε τὸ κράτος του.

— 3) Εὐ. ὁ Β' βασιλεὺς τῆς Περγᾶμου 197-159 π.Χ., υἱὸς τοῦ Ἀττάλου τοῦ Α'. Ἀφωσιωμένος εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπεστήριξεν αὐτοὺς ἐφ' ᾗ καὶ ἔλαβε σπουδαίας παρ' αὐτῶν κτήσεις, τὴν Θρακίαν Χερσονήσον καὶ ὅλην σχεδὸν τὴν ἐντέθεν τοῦ Ταύρου Ἀσίαν οὐδ' εἰσηκούσθησαν τὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους παρα-πονα τῶν Θρακῶν διὰ τὰς καταπίσεις τοῦ Εὐ. Ὅτε ὁμοῦς βραδύτερον ὑποτάξαντες καὶ τὴν Μακεδονίαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐξείρθησαν ἄχρη-στον πλέον τὸν Εὐ., ἐγένοντο δυσμενεῖς αὐτῷ, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Μα-κεδόνας πόλεμον τῶν Ῥωμαίων ἡ πίστις τοῦ Εὐ. ἐφάνη κλονιζομένη. Ἐπειράθησαν, ἀλλὰ ματαιῶς, νὰ ἐξεγείρωσι κατ' αὐτοῦ τὸν ἀδελ-φόν του Ἀττάλον, εὐμενῶς δὲ ἤκουσαν τὰ κατ' αὐτοῦ παράπονα τοῦ βασιλείου τῆς Βι-θυνίας καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων. Ἐπὶ τοῦ-τοις ἀπέθανεν ὁ Εὐ. τῷ 159, γενόμενος φίλος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ σπουδαίως αὐ-ξήσας τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἰδρυμένην πε-ρίφημον βιβλιοθήκην. [Ι.Κ.Π.]

Εὐμενέτις. Πλ. Ἑρρινός.

Εὐμένιος. Διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς γένν. περὶ τὸ 255 μ. Χ. ἐν Λύκουστοδύνῳ τῆς Γαλλίας· ὑπῆρξε διδάσκαλος Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ, ὃν παρηκολούθησεν εἰς τὰς ἐκ-στρατείας του. Σώζονται αὐτοῦ τέσσαρες λό-γοι λατινιστῇ (ἐν τῇς Panegyrici veteres Latini, τελευτ. ἐκδ. ὑπὸ Baehrens. Λιψ. 1874).

Εὐμηλος, υἱὸς τοῦ Ἀμφιλύτου, ἐκ τοῦ

γένους τῶν Βακχιδῶν τῆς Κορίνθου, ἐπικλῆς ποιητῆς, θεωρουμένης σύγχρονης τοῦ Θεμελιωτοῦ τῶν Συρακουσῶν Ἀρχίου (περὶ τὸ 740 π.Χ.). Ἐποίησε Κορινθία καὶ ἱστορίαν τῆν ἀρχαιοτάτην ἱστορίαν τῆς Κορίνθου· ὁ Παυτανίας (Β' 1,1) ἀναφέρει περὶ τὴν οὐραίναν συγγραφὴν, ἀκριβέστερον ἂν καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ Εὐ. ἐγγράφη. Ἐποίησεν ἐπὶ ὁ Εὐ. Εὐρύωπιον, πραγματευόμενος τὴν περὶ τῆς Εὐρύωπιος μῦθον, καὶ βυκολικὸν ἔπος Βουρυονίαν, ἐπὶ δὲ προσόδιον λυρικὸν ποίημα ἐν ἑξαμέτροις πρὸς τὸν ἐν Δῆλῳ Θεὸν διὰ τοὺς Μεσσηνίους (Παυσ. Δ' 4.1 καὶ 33, 3). [X.B.]

Εὐμολπίδαι. βλ. Εὐμολπος.

Εὐμολπος. Ὁ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἱερωτής, εἰς ὃν οἱ Εὐμολπίδαι, τὸ περιλάλητον ἱερατικὸν γένος τῆς Ἐλευσίνης, ἀνεφέρουν τὴν καταγωγὴν των. Ἰὰ κατὰ τὴν γεωλογικὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ εἶναι τὸς πολλὰ καὶ ποικίλα, ὥστε δύνανται ὁλόκληρον νὰ πληρώσωσι βίβλιον. Ἐν τῷ ἱερατικῷ εἰς Δήμητρα ὅμως ἀναφέρεται καὶ οὗτος ὡς εἰς τὸν Θεμιστοπόλων βασιλέων εἰς ὃν ἡ θεὰ τὰ σεμνὰ ὄργια ἐδείξεν· ἀλλ' οὐδὲν τι πλέον περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ λέγεται· αὐτοὶ ὅμως οἱ Εὐμολπίδαι θελόντες, ὡς καὶ τὰ πάντα τὰ λοιπὰ ἐπίσημα γένη, εἰς Θεὸν τινα ν' ἀναφέρωσι τὴν καταγωγὴν των, εἶχον, ὡς φαίνεται, ἴδιαν παράδοσιν, καθ' ἣν ὁ ἀρχηγέτης τοῦ γένους κατήγετο ἐκ τοῦ Περσείδωνος, Θεοῦ συλλατρευσμένου μετὰ τῆς Δήμητρος πολλαχού τῆς Ἑλλάδος καὶ κατ' ἀρχὴς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐλευσίνι ὡς φαίνεται. Ἀλλ' ἡ ἀρχικὴ αὕτη τῶν Εὐμολπίδων παράδοσις περὶ τῆς ἐκ τοῦ Περσείδωνος καταγωγῆς τοῦ Εὐμολποῦ ἔδεικνεν κατὰ πόσον συνεταυτίζετο πρὸς τὸν κοινὸς γνωστὸν μῦθον, καθ' ὃν οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Περσείδωνος καὶ τῆς Χιόνης, θυγατρὸς τοῦ Κορρεῖος καὶ τῆς Εὐρείβιας, καὶ ὑπάρχουσιν οἱ φρονούντες ὅτι ὁ πρὸς τὴν Χιόνην καὶ κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τὴν Θράκην συνδεσμός οὗτος τοῦ Εὐμολποῦ εἶνε πλάσμα τῆς λεγομένης Ὀρρικῆς ποιήσεως, ἥτις τοσοῦτον ἐπὶ τῆς Ἐλευσινιακῆς ἐπέδρασε κατ' αὐτοὺς λατρείας. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, οὐ μόνον μετεμορφώθη ὁ Εὐμολπος εἰς Θράκα ἀλλὰ καὶ ἀρχηγὸς ἐδαπτίσθη κατόπιν (ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου τὸ πρῶτον, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ δράματι αὐτοῦ Ἐρεχθεῖ) τῶν Θρακῶν, τῶν εἰς βοήθειαν τῶν Ἐλευσινίων πολεμούντων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐλθόντων, καὶ δὴ καὶ ἔπεισε μάλιστα ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τὸν Ἑρεχθεῖα μαχόμενος. Οἰκοῦνται δ' ἐννοεῖται ὅτι ἀναγκαίως κατόπιν ἔπρεπε νὰ γεννηθῇ ὁ μῦθος καὶ ὃν οὐχὶ πλέον ὁ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν συμμάχων Θρακῶν Εὐμολπος, ἀλλ' ἑτέρος οἰκισμὸς, ἀπόγονος δ' αὐτοῦ εἰς πέμπτον γενεάν, ὑπῆρξεν ὁ ἱερωτὴς τῶν μυστηρίων καὶ τοῦ γένους τῶν Εὐμολπίδων ὁ ἀρχηγέτης.

Ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις εὐρίσκαμεν τοὺς

Εὐμολπίδας διεσπαρμένους εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀῆμους τῆς Ἀττικῆς· ἀλλὰ τὰ δικαιώματα τοῦ γένους των ἐπὶ τῶν ἐν Ἐλευσίνι ἱερῶν παρέμειναν διὰ παντὸς ἀναλλοίωτα· ἐξ αὐτῶν ἔπρεπε νὰ ᾧσιν ὁ Ἱεροφάντης καὶ ἡ Ἱεροφάντις (βλ. λ.), ἐξ αὐτῶν ὁ εἰς τῶν τεσσάρων ἐπιμελητῶν τῶν μυστηρίων, ἐξ αὐτῶν ἐπίσης καὶ τοῦ γένους τῶν Κηρύκων οἱ σπονδοφόροι (βλ. λ.)· καὶ ἐδίκαζον δ' ὡς φαίνεται, οἱ Εὐμολπίδαι, δικαστήριον συγκροτοῦντες, εἰ μὴ πάντα, ἀναμφιβόλως ὅμως τὰ εἰς τὸς δύο θεῶς καὶ τὰ μυστήρια ἀναφερόμενα ἀσπείρας ἐγγλήματι καὶ ἐντεῦθεν ἐξ αὐτῶν ἦν καὶ ὁ Ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμολπίδων, ὑπὸ τοῦ δήμου μὲν τῶν Ἀθηναίων ἐκλεγόμενος διὰ βίον ἔργον δ' ἔχων νὰ ἐξηγητῇ τὰ δίκαια καὶ νόμιμα (τὰ πάτρια τῶν Εὐμολπίδων) τὰ εἰς τὴν Ἐλευσινιακὴν λατρείαν ἀναφερόμενα. Εἶχον δὲ καὶ οἱ Εὐμολπίδαι εἰς διοίκησιν τῶν κατ' αὐτοὺς ἴδιον ἀρχόντα ἐνιαύσιον καὶ ἴδιον ταμίαν. (Παράδ. τὴν εἰς τὸ ἄρθρον «Ἐλευσις» βιβλιογραφίαν). [Δ.Φ.]

Εὐνάπιος. Ἑλλήν συγγραφεὺς, γεννηθεὶς ἐν Σάρδεσι, ζήσας δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος. Συνέγραψε συνέχειαν τῶν Χρονικῶν τοῦ Δεξιππου ὑπὸ τὸν τίτλον Ἱστορία ἢ μετὰ Δεξιππον ἢ νέα ἐκδοσις, περιέχουσαν ἐν 2 λόγοις τὴν ἀπὸ Κλαυδίου μέχρι Ὀνωρίου καὶ Θεοδοσίου (270-404) ἐποχὴν, διηρημένην κατὰ τοὺς διαφόρους αὐτοκράτορας. Σώζονται ἀποσπάσματα (ἐν Δινδορφίου Hist. gr. min. σ. 205-274), ἀποδείκνυντα ῥέουσιν γλῶσσαν καὶ χαρακτηριστὴν ἀνεξάρτητον. Γνωστότατον δ' ἐγένετο τὸ περὶ τῶν συγχρόνων σοφιστῶν ἔργον τοῦ Εὐ. Βίαι φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν, ἐκδοθὲν ὑπὸ Boissonade (Ἀμστελδ. 1822 καὶ Παρίσι. 1849).

Εὐνάρδος (Jean Gabriel Eynard). Μέγας φιλέλληνας, γενν. τῷ 1775 ἐν Λυώνῃ τῆς Γαλλίας. Ὁ πατὴρ του, ἀπόγονος ὡν εὐγενούς οἰκογενείας, ἱδρυσέν ἐνταῦθα τραπεζικὸν οἶκον, ἀλλ' ὅτε ὁ τῆς δημοκρατίας στρατις ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν τῷ 1793, κατέφυγεν ὁ Εὐ. μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Ἑλβετίαν, ὕστερον δὲ ἱδρυσέν ἐν Γενεύῃ νέον οἶκον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Eynard Freres et Schmidt. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Γενεύης ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐλαθε μέρος εἰς τὴν υπεράσπισιν τῆς πόλεως ὑπὸ τὸν Μασσέναν· τῷ δὲ 1801 ἀνέλαθε τὴν ἐκδοσὴν θανείου διὰ τὸν τότε βασιλέα τῆς Ὑπερουρίας καὶ ὠφελήθη ἐκ τούτου μέγα ποσόν. Τῷ 1810 ἐγκατεστάθη πάλιν ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἔζη ἐν Γενεύῃ καὶ Βωλιᾷ (πλησίον τοῦ Πάρι). Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος ἐξελέγη μέλος τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου τῆς Γενεύης, συγχρόνως δὲ κατεῖχε τὸν βαθμὸν ἀντισυνταγματάρχου καὶ πολλάκις συμμετείχε διπλωματικῶν τῆς Γενεύης ἀποστολῶν (ἐν Βιέννῃ π.χ. καὶ ἐν Ἀυγούστῳ).

Γνωρίζας τὸν Κοπεζιάτριαν προσωπικῶς ἀνεφλέγη ὑπὸ ἐνθέρμου ἀγάπης πρὸς τὴν τύχην τῶν Ἑλλήνων, ἐτέθη δ' ἐπὶ κεφαλῇς τῶν πρὸς υποστηρίξειν αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ συσταθέντων συλλόγων καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν κοινὴν γνώμην ὑπὲρ τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ. Ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς Γενέθης εἰργάσθη δραστηρίως, πρὸ πάντων διὰ τῆς κτίσεως λαμπρίων οἰκοδομημάτων (τοῦ Μαισείου τῆς ἑταιρ. τῶν ὡραίων τεχνῶν κλ.). Ἀπέθανε δὲ ἐνταῦθα τῇ 8 Φεβρ. (v) 1863.

Εὐνους. Ἀπελευθερὸς ἐξ Ἀπαμείας τῆς Συρίας, πωληθεὶς εἰς Σικελίαν. Κατὰ τὸν πρῶτον μέγαν Σικελικὸν πόλεμον τῶν δουλῶν, κατὰ τὸν Π' π. Χ. αἰῶνα, ὁ Εὐν. περὶ οὗ ἐπιστεύετο ὅτι ἐνεπνέετο ὑπὸ τῆς μεγάλης σουρίας θεοῦ, ὑπῆρξεν ὑπὸ τὸν τίτλον βασιλέως Ἀντίχου ἀρχηγὸς τῶν ὑπὲρ τὰς 60,000 δουλῶν, οἵτινες φονεύοντες καὶ δροῦντες διήλθον τὴν Σικελίαν, ἣν καὶ ἐπὶ ἐτη διέτρησαν ὑπὸ τὸν ἐξ αὐτῶν τρέμον νικῆσαντες τέσσαρας ῥωμαίους πραιτορας. Ἡ ἐπανάστασις κατεστάλη τέλος διὰ τῆς ἀλώσεως τοῦ Ταυρμενίου καὶ τῆς Ἑννης. [I.K.II.]

Εὐνουχισμός. Ἡ ἐγχείρισις καθ' ἣν καταστρέφονται ἡ ἀφαιροῦνται ὄρχεις ἢ ὠσθὲν καὶ ζώντων ζώων. Καὶ εἰς θῆλα μὲν ζῶα σπανίως τελεῖται αὕτη, καὶ δὴ ὅταν ἐπιβάλλεται ὑπὸ πάθος τῶν ὠσθηκῶν διὰ τοῦτο Εὐ. λέγοντες ἐννοοῦμεν ἰδίως τὸν ἐπὶ τῶν ἀρρένων. Αἱ συνέπειαι τῆς ἐγχειρίσεως ταύτης, πλην τῆς πρὸς ἀναπαραγωγὴν τοῦ εἶδους ἀνικανότητος, εἰσὶ ποικίλαι. ἐντονιώτεραι ἐμφανίζονται ὅσον ἐν νεωρωτέρᾳ ἡλικίᾳ ἐτελέσθη ὁ Εὐ. Ἐὰν ὁ Εὐ. τελεσθῇ πρὸ τῆς ὥριμου πρὸς ἀναπαραγωγὴν τοῦ εἶδους ἡλικίας, τὸ εὐνουχισθὲν ζῷον ἀναπτυσσόμενον σὺν τῷ χρόνῳ προσεγγίζει κατὰ τὴν καθόλου συμπεριφορὴν κατασκευὴν μᾶλλον πρὸς τὸ ἄλλο γένος ἢ πρὸς τὸ αὐτοῦ, τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ καὶ τὰνάπαλιν. Ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου π. χ. ἄρρενες εὐνουχισθέντες ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ ἀποκτῶσιν εὐρεῖαν πύελον καὶ λαγόνας εὐτραφεῖς, θώρακα δὲ βραχύν, τὸ νευρικὸν σύστημα ἐπικρατεῖ ἐν αὐτοῖς καὶ ὁ λιπώδης ιστὸς ἀφθίνει ὡς παρὰ ταῖς γυναῖδας. Περιεργωτάτη εἶνε παρ' ἄνθρωποις ἰδίᾳ ἡ ἀλλοίωσις τῆς φωνῆς, ἥτις, τοῦ λάρυγγος μένοντος κατὰ τὸ ὕψος μικροτέρου, διαμένει παιδική. δι' ἀσκήσεως δὲ ἀποβαίνει ἰσχυρὰ φωνὴ soprano. Τὰ ἐξω γεννητικὰ ὄργανα ὑπολείπονται τὴν διὰπλασιν, ἐὰν δὲν ἀφρηρέθωσαν κατὰ τὸν Εὐ. (τέλειοι Εὐνοῦχοι) γίνονται δὲν φύεται, οὐδὲ κατὰ τὴν μοσχάλην τρίχες οὐδὲ κατὰ τὸ ἐφῆβαιον ἢ ἐλαφὸς δὲν ἀποκτᾷ κέρατα, τοῦ ἀλέκτορος ρικνοῦνται τὸ κάλλαιον, ἐὰν δὲν ἀπετιμῇ μετὰ τοῦ πλῆκτρον, ὡς συνήθως γίνεται, κατὰ τὸν Εὐ. Πνευματικῶς ὁ εὐνοῦχος πάσχει ἑλλειψιν ἀληθοῦς δυνάμεως, ἣν πειράται νὰ ἀναπληρῇ

διὰ δολιότητος. Εἶνε εὐερέσιτος καὶ ἐγωιστής, κλίνει δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν χαυνὸν βίον· τὰ πνευματικὰ δὲ ταῦτα χαρακτηριστικὰ ἐμφανίζονται καὶ εἰς προετήκλειαν ἡλικίαν ἐὰν τελεσθῇ ὁ Εὐ. Τὸ θαρδάρον ἐθίμον τοῦ εὐνουχιζέιν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἄνδρας πρὸς ἀποκτιθεὶν ἀκινδύνων φυλάκων τῶν γυναικῶν ἀνάγεται εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀσιατικὰ ἔθνη παρ' οἷς ἐπεκράτει ἡ πολυγαμία. Μετὰ τῆς λατρείας τῆς Κυβέλης ἤλθεν ἐξ Ἀσίας εἰς Ῥώμην, ὅπου πολλοὶ ὑπῆρχον Εὐνοῦχοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας, ἐξ Ἀσίας κομιζόμενοι. ἐν ᾧ ἐν Ἑλλάδι ἐλάχιστα εὐδοκίμησεν ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀλλῇ ὑπῆρξαν σχεδὸν πάντοτε πολυαριθμοὶ καὶ πολλοὶ τούτων ἀπέβησαν λίαν ἰσχυροὶ, Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' ἀπῆγγρευσαν τὸν Εὐ. Ὁ Ὀριγένης εὐνοῦχισεν αὐτὸν θέλων νὰ ἐπιδείξῃ ἡθικὴν δῆλον καὶ ἐξῆλθεν ὁρητισκευτικόν, καθῆκον δὲ οὐ μόνον πρὸς ἑαυτοῦς ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλους ἀγαθοεργίαν ἐνεμίζον τὸν Εὐ. ταγματὰ τινα κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Σήμερον δ' ἐτι ὑπάρχουσιν ἐν Ῥωσσίᾳ αἰρέσεις ἐπιβάλλουσαι τοῖς ὁπαδοῖς αὐτῶν τὸν Εὐ. παρὰ τὰς αὐστηρὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἐν Ἰταλίᾳ ἄλλοτε εὐνουχιζέοντο παῖδες πρὸς ἀποκτιθεὶν ὠφειῶνων διὰ τοὺς ἐκκλησιαστικὰς χορούς. Σήμερον ἐτι ἐπικρατεῖ μετὰ τῆς πολυγαμίας ὁ Εὐ. παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις, οἵτινες ἔχουσι καὶ εὐνοῦχους σὺμπαντος ἐσκληρυνέντος τοῦ συστήματος τῶν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Ἀρχηγὸς αὐτῶν (Ἀρχιευνόχος) ἐν τοῖς χαρεμίσι τοῦ Σουλτάνου, ὠσθλὴν κατέχων ὅσον καὶ μεγάλην ἀσκὼν ἐπιτροπὴν, εἶνε ὁ Κηζλάρ αγάς. [Eγ.]

Εὐξανθικὸν ἢ εὐξανθινικόν δξυ C₁₂H₁₆O₁₀ Ἀποτελεῖται ἐκ κιτρινωπῶν, ἀσμοπνικῶν κρυστάλλων, διαλυτῶν εἰς ὕδωρ, αἰθέρα, οἶνονπνευμα καὶ ἀλκαλικά διαλύματα, σχηματίζον ἅλατα. Τὸ Μαγνησίου ἄλας αὐτοῦ εἶνε ἡ κιτρίνη χρωστικὴ οὐσία ἥτις φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Ρουρρέε ἐξ Ἰνδῶν καὶ Σινικῆς. [O.A.P.]

Εὐξείνος. Βλ. Πόντος.

Εὐξόλος (Βστ.) Euxolus Raf. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀμαραντιδῶν συνωνύμων τῇ Ἀ λ β ε ρ σ ι α (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Εὐόρα (Evora). Πρωτ. τοῦ ὅμων, διαμερίσματος καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἀλεματεγίας ἐν Πορτογαλίᾳ. Εἶνε ἔδρα ἀρχιεπισκόπου. Καίται δ' ἐν εὐφώρῳ πεδιδάδι καλυπτομένη ὑπὸ πορτοκαλιῶνων, ἐλαίωνων, ἀμπέλων καὶ συκῶν. Τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ταίχη ἐκρημνίσθησαν, τὰ δὲ νέα περὶ αὐτὴν δχυρώματα καὶ ἔργα εἶναι ἀτελή. Ἐχει λυκτεῖον μετὰ θεολογικῆς σχολῆς, βιβλιοθήκην μετὰ 25,000 τόμων καὶ 2000 χειρογράφων, πινακοθήκην, μίαν τῶν καλλίστων τῆς Πορτογαλίας, καὶ 13048 κατ. (1878).—Τὸ δ ι α μ ε ρ. Εὐ. ἔχει ἐκ-

τασιν 7096.53 τχμ. καὶ 106859 κατ. [Π.Π.]

Εὐπάγειον, πόλιν του Δ' π. Χ. αἰῶνος ἐν τῇ Ἀκρωρεῖα τῆς Ἠλείας, ἀγνώστου νῦν θέσεως, ἥτις ἀναζητητέα ἐν τοῖς μεταξὺ Φολέης καὶ Προστεβίτης καὶ Σκιαδᾶ χωρίοις. [Γ.Π.3.]

Εὐπαλίου δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν Δωριδα, ἔχει δὲ πρωτεύουσιν τὸ Κλήμα, καὶ ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν ἐκτὸς τούτου τὰ χωρία: Βλαχοκάτουρον, Γκουμαίοι, Κάρπος, Καρδάρια, Καρούτιζ, Καρυά, Μαλάματζ, Μανάγουλα, Ὀμῆρ Ἐφέντη, Παλαιόμυλος, Παλαιοχώρι, Σερρούλα, Σουλῆ, Χασάναγα καὶ Χιλιαδῶ.

Εὐπατορία. Πρωτ. νομοῦ καὶ ἐπίνειον τοῦ ῥωσσικοῦ κυβερνείου τῆς Ταυρίδος, κατὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου, ἐπὶ τοῦ ὅρου Καλαμίτα. ἔχει 15 970 κατ., ὧν τὸ πλείστον Τάταροι, σαρωνοποιεῖα, βυρσοδεψεία καὶ ἐμπορίον σιτηρῶν, θερμάτων, στέατος καὶ ἁλατος. Οἱ ἐκεῖ Ἑβραῖοι Καρὰ ται φημίζονται ὡς δεξιῶτατοι χρυσοχόοι. Ἐπὶ Τατάρων ἡ πόλις ἐκαλεῖτο Γ κ ο σ λ ἔ β ε (Κοζλάβ ἢ Κοσλόβ), Αἰκατερίνη δὲ ἡ Β' ἐκάλεσεν αὐτὴν Εὐπατορίαν, ἐκ τοῦ ἀρχαίου φρουρίου Εὐπατορίου, ὅπερ ἔκτισεν ἐκεῖ Διόφαντος ὁ στρατηγὸς Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος βασιλέως τοῦ Πόντου, καίτοι ἡ θέσις τοῦ φρουρίου τούτου δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστὴ, ἴσως μάλιστα ἦτο ὅπου νῦν κεῖται τὸ Ἰ γ κ ε ρ μ α ν ἐπὶ τοῦ Κρ μακικοῦ πολέμου ἐλημὴν ἐχρησίμευσεν ὡς σταθμὸς τοῦ συμμαχικοῦ στόλου. [Π.Π.]

Εὐπατόριον (Bot.). Eupatorium L. Γένος φυτῶν τῆς εἰκογ. τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων, οὗ τὰ πλείστα εἶδη ἐν τῇ Β' Ἀμερικῇ. Τινὰ δὲ θεραπεύονται ὡς καλὴ λωπιστικά. Τὸ ἐρμῶνμον Εὐ. τοῦ Ἀποσκοριδίου εἶνε τὸ Ἀ γ ρ ι μ ε ν ι ο ν (βλ. λ.) τὸ Εὐ. (Agrimonia Eupatorium L.). [Θ.Χ.]

Εὐπατριδαί. Ἡ ἀνωτέρα τῶν ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθῆναις τάξεων (ἐθνῶν κατὰ Πολυδωκεῖν), ὧν ὁ καθορισμὸς κατὰ τὴν μῦθον ἀναγεται εἰς τὸν Ὡγητᾶ. Ἡ τάξις αὕτη εἶχεν ἰδιαίτερα προνόμια: ἐξ αὐτῆς ἐξελέγοντο οἱ φυλοεταίρις, τῶν Εὐπατριδῶν δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσις ἦτο τὸ «γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ παρέχειν ἄρχοντας . . . καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι καὶ ἐσίων καὶ ἱερῶν ἐξῆγητὰς» (Πλουτ. Ὡγ. 25), ἦσαν δὲ οὗτοι καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν ἱερῶν. Καὶ ἐν τοῖς ὑπερὸν διετήρησαν προέχουσαν θέσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς Ἀθην. πολιτ. τοῦ Ἀριστοτέλους (13) «ἐξοξεν αὐτοῖς διὰ τὸ στασιάζειν ἄρχοντας ἐλέσθαι δέκα, πέντε μὲν ἐὺ πατριδῶν, τρεῖς δ' ἀποίκων, δύο δὲ δημιουργῶν», καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπετέλουν τὴν ἐν Ἀθῆναις ἀριστοκρατίαν, κατοικοῦσαν πρὸ πάντων τὸ ἄστυ. [Σ.Τ.]

Εὐπειττόνη. Χρωστικὴ οὐσία κίτρινῃ δι-

δουσα μετ' ἀλκαλίων βαθυκύανα ἄλατα· ἐξάγεται ἐκ τῆς πίσεως τοῦ ξύλου τῆς δρυὸς καὶ ἵνε ὑπὸ χημικὴν ἐποψιν ἐξαμεθυλοροστολικῶν δρύ. [Ο.Α.Ρ.]

Εὐπολις. Εἰς τῶν μεγίστων κομωδοποιῶν τῆς λεγομένης Ἀττικῆς κομωδοποιᾶς διακρινόμενος διὰ τὴν λεπτὴν εὐφυολογίαν καὶ χαρίεσαν παράστασιν. Ἦκμασε κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἐποίου ἀπέθανε, πιθανῶς μαχόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐν Ἑλλησπόντῳ. Ἦδὲ εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν ἀνεβίβασε κομωδίας τὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἐνίκησεν ἐπτάκις, ἐν ὅλῳ δὲ ἐποίησε 14 ἢ 17 δραματικά ἔργα, ὧν τὰ περιφημότερα Κόλακες (421, κατὰ τοῦ πλουτάρχου Καλλίου καὶ τῶν παρασίτων του), Μιλικῆς (κατὰ τοῦ Ὑπερβόλου, διαδόχου τοῦ Κλέωνος), Βάπται (κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου) καὶ Ἀῆμοι (κατὰ τῆς κακῆς διοικήσεως τῶν Ἀθηνῶν). Τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο φίλος τοῦ Ἀριστοφάνους, εἰτα ὁμῶς ἐγένετο ἀντίπαλος αὐτοῦ, εὖ τὴν Εἰρήνην ἐνίκησε διὰ τῶν Κολάκων του. Ἀποσπάσματα βλ. ἐν Fragm. com. graec. ὑπὸ Meineke καὶ Comic. att. fragm. ὑπὸ Kock. [Χ.Β.]

Εὐπομπος. Ἀρχαῖος ζωγράφος ἐκ Σικυωνος, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος, γενόμενος ἰδρυτὴς νέας ἐν τῇ τέχνῃ σχολῆς τοῦ Σικυωνίου ἐργαστηρίου, ἀκμάσαντος ἐκ τὸτε παρὰ τὸ ἰωνικὸν καὶ τὸ ἀττικόν. Ἐκ τῶν ἔργων του μνημονεύεται μόνον νικητὴς ἐν γυμνικῇ ἀγωνίᾳ φέρον ἐν τῇ χειρὶ τὸ βραβεῖον. [Σ.Τ.]

Εὐρέ (Évreux). Πρωτ. τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἔρ, 108 χμ. ΔΒΔ τῶν Παρισιῶν, παρὰ τὴν σιδηρόδ. καὶ τὴν ἀριστέραν ὁχθὴν τοῦ Ἰτόν, ἐν θελκτικῇ καὶ εὐφώρῳ κοιλάδι. Ἐὐρέ ἐπισκόπου· ἔχει πρωτοδικεῖον, ἐμποροδικεῖον, λύκειον, διδασκαλεῖον, δύο μεγάλα νοσοκομεία, φρενοκομεῖον κτλ. καὶ 13 917 κατ. (1891). Κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἐκαλεῖτο Ebrouca.

Εὐρεσιτεχνίας δίπλωμα (brevet d' invention) εἶνε ἔγγραφον δι' οὗ ἀπονέμεται τῷ ἐπινοητῇ νέας ἀνακαλύψεως ἢ ἐφευρέσεως τὸ δικαίωμα τοῦ καρποῦσθαι ἐφ' ὧρισμένον χρόνον τῶν ἐκ ταύτης ὠφελειῶν. Πλήν τῶν τοιοῦτων διπλωμάτων ἀπονέμονται συνήθως καὶ διπλώματα προσθήκης ἢ τελειοποιήσεως (d' addition ou de perfectionnement) διὰ τὰς ἐπιφερομένους μεταρρυθμίσεις, προσθήκας ἢ τελειοποιήσεις εἰς γνωστὴν ἤδη ἐφεύρεσιν, ὡς καὶ διπλώματα εἰσαγωγῆς (br. d' importation) διὰ τὰς ἐξ ἄλλων χωρῶν εἰσαγόμενας ἐφευρέσεις. Σήμερον πανταχοῦ σχεδὸν ἀπονέμονται τοιαῦτα διπλώματα ὑπὸ τὰς διατυπώσεις τῆς ἐνωτικῆς ἐκάστου κράτους νομοθεσίας. Παρ' ἡμῖν τῷ 1885 ἐδημοσιεύθη ἡ ΑΣΙΒ' νόμος προβλέπων περὶ τῶν ἀπονεμο-

μένων διπλωμάτων εἰς τὰς ἐφευρέσεις νέων μεθόδων ἀποξηράνσεως τοῦ σταφυδοκάρπου. Περὶ τῶν διεπόντων τὰ τὸ θέματος τοῦτου διεθνῶν κανόνων ἔρα Κάλλιο Διεθνὲς Δίκαιον μεταφρ. Στ. Παπαρράγκου § 272—278 καὶ ἄρθρον Ἰδιοκτησία βιομηχανική. [Πρ.]

Εὐρύκη. Παροιμιώδης ἔκφρασις τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς ἀναφωνήσεως τοῦ Ἀρχιμήδους ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα του νόμου τῆς ὑδροστατικῆς. Βλ. Ἀρχιμήδης.

Εὐριπίδης. Εἰς τῶν τριῶν μεγίστων τραγικῶν ποιητῶν τῆς ἑλλην. ἀρχαιότητος. Ἐγενν. κατὰ τὴν παράδοσιν ἐν Σαλαμῖνι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας (5 Ὀκτ. 487 π. Χ.), υἱὸς Μνησάρχου ἢ Μνησάρχιδου καὶ Κλειτοῦς, καπηλίου καὶ λαχανοπώλιδος, ὡς λέγεται. Φαίνεται ὅτι ὁ πατήρ του ἦτο πλούσιος, διότι ὁ υἱὸς Εὐ. ἔλαβε καλλιτέτην μόρφωσιν, ἐδιδάχθη μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ἀθλητικὴν, εἶτα δὲ τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν· ἐγκατέλειπε δὲ ταῦτα ὡς ἀφιερῶν ὁλοψύχως εἰς τὴν ποίησιν. Ἡ συναναστροφή μετὰ τῶν ἐξόχων φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς του (ἦτο Ἀκροατὴς τοῦ Ἀναξαγόρου, Προδίκου καὶ Πρωταγόρου, στενὸς δὲ φίλος τοῦ Σωκράτους) κατωπριεῖται τοσοῦτον εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὥστε ἐπικαλεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁ σκληρὸς φιλόσοφος. Καὶ ἀπέφυγε μὲν ὁ Εὐ. τὴν ἐνεργὸν πολιτικὴν, τὸν ἀνταγωνισμὸν δὲν παρέλειπε εὐκαιρίαν νὰ ἐξέρη εἰς τὰς ποίησεις του τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος. Περὶ τοῦ οἰκιακοῦ βίου αὐτοῦ, πρὸ πάντων περὶ τῆς δευτέρας συζύγου, τῆς Χοιρινῆς ἢ Χοιρίλης (ἡ πρώτη ὀνομάζετο Μελιτώ), ἐλέγοντο πολλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἐξηγγόντων τοιοῦτοτρόπως τὸ κατὰ τῶν γυναικῶν μῆκος τὸ ἐκφαινόμενον εἰς τὰς τραγωδίας τοῦ Εὐ. Ὁ Βίλλιαμέδης ὅμως τελευταίως ἀπερῶνθη ὅτι τὰ περὶ δευτέρας συζύγου εἶναι μῦθος. Τίς εἶχεν ὁ Εὐ. τρεῖς, Μνησίλοχον, Μνησάρχιδην καὶ Εὐριπίδην, ὅστις διέπρεψεν ἐπίσης ὡς ποιητής. Τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του διήγαγεν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ φιλομούσου βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀρχελάου, ἐν ἐξουμνησε καὶ δι' ὁμωνύμου δράματος Ἀπείαν δ' ἐν Ἀπείῳ πλησίον τῆς Ἀμφιπόλεως, κατασπαράχθεις κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τῶν κυνῶν τοῦ βασιλέως· ἐκεῖ ἦτο καὶ ὁ τάφος του. Καρῶς ἔφερον τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ συμπολιταὶ τοῦ Ἀθηναίου, ἐτίμησαν δὲ αὐτὸν διὰ κενοταφίου, βραδύτερον κατὰ πρότασιν τοῦ Λυκούργου στήσαντες καὶ ἀνδριάντα αὐτοῦ χαλκοῦν ἐν τῇ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου. Σῶζονται δὲ τινες ἀνδριάντες τοῦ ποιητοῦ, παριστῶντες αὐτὸν ἡλικιωμένον ἥδη, ἀραιὸν φέροντα γένειον καὶ μὲ ἰσχνὰς τὰς παρειάς, ὁμοιάζοντα μᾶλλον σκυθρωπῇ καὶ αὐστηρῇ φιλοσώφῳ, ὡς περι-

γράφεται καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἢ μουσολήπιω ποιητῇ.

Ὁ Εὐ. ἐποίησεν ἐκτὸς ἐλεγείας τινὲς εἰς τοὺς πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Συρακουσῶν πεσόντας πολίτας 92 δράματα (23 τετραλογίας). Ἐξ αὐτῶν σῶζονται 19 δράματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ σατυρικὸν δράμα Κύκλωψ ὡς καὶ ἡ τραγωδία Ῥήτορ, ἥτις τὸ γνήσιον ἀμειψισθηταί. Ζῶν ὁ Εὐ. δὲν ἀπῆλθεν ὡς ποιητὴς δημοτικότητος οἷας ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς. 39 ἐτῶν γενόμενος (441) ἐνίκησε πρῶτην φοράν, ἐν ὧν δὲ μόνον πεντάκις, κατεπολεμεῖτο δὲ σφόδρα ὑπὸ τῶν κωμωδιοποιῶν. ὡς π.χ. τοῦ Ἀριστοφάνους, μὴ παραλείποντος εὐκαιρίαν νὰ γλευσῇ αὐτὸν. Πρεῖντος δὲ τοῦ χρόνου ἢ πρὸς τὸ ῥητορικόν, φιλοσοφικόν καὶ παθητικὸν αὐξάνουσα ἀγάπη τῶν Ἀθηναίων κατεστήσεν αὐτοῖς καὶ τὸν εἰς ταῦτα ῥέποντα ποιητὴν προσφιλεῖ ὑπὲρ πάντων ἄλλων· ὁ Ἀριστοτέλης λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ εἰκονομεῖ, ἀλλὰ τραγικώτατος γὰρ τῶν ποιητῶν φαίνεται, οἱ δὲ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας ἀττικῆς κωμωδίας, Μένανδρος καὶ Φιλήμων, ἀπεθεώσαν αὐτὸν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων μετεβίβασθη ὁ θευμασμός τῶν ἔργων του εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὧν οἱ τραγικοὶ ἐμιμοῦντο κυρίως αὐτόν· παρὰ δὲ τῶν φιλοσόφων, πρὸ πάντων τοῦ στωϊκοῦ Χρυσίππου καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κράντορος ἐτίματό μεγάλως· καὶ ἐπὶ τὴν καλλιτεχνίαν ἐπέδρασεν εἰς τὰς ἄλλας ὁ Εὐ., ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ ὅποιου ἐλαμβάνοντο π.χ. πλείστακις σκηναὶ διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων γραφάς. Μεγίστη ἦτο καὶ ἡ φήμη τοῦ Εὐ. κατὰ τὸν μεσαιῶνα· χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι ὅτι τὸ μεσαιωνικὸν δράμα Χριστὸς πάσχων συνετάχθη ἐξ ἐκατοντάδων Εὐριπίδειων στίχων. Πρῶτος δὲ πάλιν ἐκ τῶν ἀρχαίων τραγικῶν ἐγένετο γνωστός ὁ Εὐ., διὰ τῶν λατινικῶν μεταφράσεων τοῦ Ἑράστμου κ.κ., κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως.

Τοῦ Εὐ. σῶζονται αἱ τραγωδίαί Μηδεία, Ἰππόλυτος, Ἰριγένεια ἐν Ταύροις, Φοῖνισσαι (αἵτινες θεωροῦνται ὡς αἱ τελειόταται τῶν σωζομένων), πρὸς δὲ κατ' ἀλφάβ. σειράν Ἀλκίτις, Ἀνδρομάχη, Ἡκάχη, Ἑκάβη, Ἑλένη, Ἠλέκτρα, Βρακλειδαί, Ἡρακλῆς μαινόμενος, Ἰκέτιδες, Ἰριγένεια ἐν Ἀδελφίδι, Ἴων, Ὀρέστις, Τρωάδες, ὁ ἀμειψισθητούμενος Ῥήτορ καὶ τέλος τὸ σατυρικὸν δράμα Κύκλωψ. Ἡ Μ ἢ δὲ ἱα παρστάθη τῇ 431 μετὰ τῶν ἀπολεσθέντων δραμάτων Φιλοκτήτης, Δίκτης καὶ Θιρυσταί (σατυρ.) ἢ σωζομένη τραγωδία εἶναι δευτέρα ἐπιβεβησῖα παλαιότερας, ἐξ ἧς παρεισέφρησαν στίχοι τινὲς εἰς τὸ ὑπάρχον κείμενον. Μεταμάρφως δὲ ὁ Εὐ. τὸν ἀρχαῖον μῦθον περὶ Μηδείας εἰσαγαγὼν καὶ καταστήσας κέντρον τῆς τραγωδίας τὸν φόνον τῶν παίδων ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρός. Καίτοι δ' ὁ ποιητὴς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς τετραλογίας ταύτης ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Εὐφορίωνος καὶ τοῦ Σοφοκλέους,

ἡ Μήδεια ἐθιωρεῖτο ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ποιητικῇ) ὡς ἐν τῶν ἀριστοτελικῶν τοῦ Εὐ. Συναρῆς τῇ Μήδειᾳ εἶνε δ' ἰπ π ὅ λ υ τ ο ς, διὰ τοῦτο τῇ 428 ἐνὶ δ' ἐκείνῃ στρέφεται περὶ τὸ ἐκδικητικὸν πνεῦμα τῆς ἀδικηθείσης γυναικὸς, ἐνταῦθα τὸ κέντρον ἀποτελεῖ ὁ πρὸς τὸν ἀνὴρα Ἰππόλυτον στυγερός ἔρως τῆς μητρικῆς Φαίδρας, ἥτις μὴ εὐρίσκουσα τοῦτον πρόθυμον, καταστρέφει αὐτὸν καὶ αὐτοκτονεῖ· καὶ τοσαύτη εἶνε ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ ψυχολογικὴ ἀλήθεια εἰς τὴν παράστασιν τῶν χαρακτήρων, ὥστε παρὰ τὴν ἑλληνικὴν πῶς οἰκονομεῖται τὸ δράμα κατέχει θέσιν μεταξὺ τῶν πρώτων τοῦ Εὐ. Καλεῖται δὲ καὶ Ἰππόλυτος στεφανηφόρος ἢ στεφανίας ἐκ τοῦ στεφάνου ἐν ἀγίοις ὁ Ἰππόλυτος τῇ Ἀρτέμιδι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς προτέρην ἐπιξεργασίαν τῆς ἰδίας ὑποθέσεως, ἥτις ἔφερε τὸν τίτλον Ἰππόλυτος καλυπτόμενος (διότι ἐν αὐτῇ καλύπτεται αἰσχυνόμενος διὰ τὸν φρικτὸν ἔρωτα ἐν δηλοῖ αὐτῇ ἡ μητρικὴ Φαίδρα εἰς αὐτόν). Ἡ Ἰ φ ι γ ἑ ν ε ι α ἐν Τ α ὕ ρ ο ι ς φαίνεται ὅτι ἐποιήθη μετὰ τὴν 90ὴν Ὀλ. Ἐν αὐτῇ δ' Εὐ. διεσκεύασιν ἐπιτυχέστατα τὸν περὶ τῆς Ἰριγενείας μῦθον μεταποίησας ἐν πλείστοις τὸν ὑπὸ τοῦ Δίσευλου δραματοποιηθέντα· ἡ πλοκὴ εἶνε ἐντεχνος, αἱ χαρακτήρες μετὰ σπανιωτάτης ἀκριβείας ἐξωγραφημένοι, ὁ διάλογος πλήρης ζωῆς, καὶ οὐκ ὀλίγοι σκηναὶ ἀριστοτερικὰ τῇ ὄντι ποιητικῆς τέχνης. Αἱ Φ ο ἶ ν ι σ σ α ι καλοῦνται ἐκ τοῦ χοροῦ ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ Φοινισσῶν, ἔχουσι δὲ κατ' ἀρχὴν τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θῆβας τοῦ Δίσευλου· διὰ διαφόρων ὁμῶς προσθηκῶν, μεταβολῶν καὶ νεωτερισμῶν διηρμυεν ὁ Εὐ. τὸν μῦθον καὶ κατέστησε τὸ δράμα πλουσιώτερον καὶ συγκινητικώτερον. Ἡ Ἀ λ κ η σ τ ι ς παρεστάθη τῇ 438 ἐν τετάρτῃ θέσει (ἀντὶ τοῦ σατυρικοῦ δράματος), πραγματεύεται δὲ ἀπλοῦν μῦθον καθ' ὃν ἡ ἡρώς, σύζυγος τοῦ Ἀδμήτου, ἥτις μὲν εἶνε πρόθυμος νὰ ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ συζύγου τῆς, ἀπελευθεροῦται ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ θανάτου, Ἐν τῇ Ἀ ν δ ρ ο μ ᾶ χ η ἀπεικονίζεται ἡ ἀπιστία τῶν Σπαρτιατῶν, κατὰ μείτο δὲ τὸ δράμα ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μεταξὺ τῶν δευτέρων τάξεως. Αἱ Β ᾶ κ χ α ι παρεστάθησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Εὐριπίδου, θανόντος τοῦ πατρὸς, στρέφονται δὲ περὶ τὴν ὕβριν τοῦ βασιλέως Πενθέως κατὰ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου καὶ τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅφ' οὗ ἐμπνευσμένη καὶ μινωμένη ἡ θυγάτηρ Ἀγαυὴ κατασπαράττει τὸν ἴδιον αὐτῆς πατέρα. Ἡ Ἑ κ ᾶ β η στερεῖται μὲν ἐνόητος τῆς πράξεως, διαπρέπει δὲ διὰ τὸ συγκινητικὸν πάθος τῆς δυστυχούς βασιλίσσης καὶ τοῦ αποτυφλωθέντος προζέτου Πωλυμήτορος. Ἡ Ἑ λ ἑ ν η, παρασταθεῖσα τῇ 412 μετὰ τῆς συγγενοῦς αὐτῇ Ἀνδρομέδας, εἶνε παρὰ τὸν Ἴωνα τὸ πρότυπον ῥωμαντικοῦ

μηχανορραϊκοῦ δράματος, ὑπόθεσιν δ' ἔχει τὴν διαδόλου ἐλευθερώσιν τῆς Ἑλένης ἐξ Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Μενελάου. Τὸν μῦθον αὐτὸν παρέλαβεν ὁ Εὐ. παρὰ τοῦ Στρηγίχου· Ἡ Ἑ λ ἑ ν η τ ρ α (413) περιέχει τὴν τιμωρίαν τῆς Κλυταιμνήστρας ὑπὸ τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Ὀρέστου, Ἐν τῇ δράματι Ἡ ρ ᾶ κ λ ε ἰ δ α ι ἠθελήσεν ὁ Εὐ. νὰ ἐξυμνήσῃ τὴν Ἀθῆνας, ὣν ὁ βασιλεὺς Δημοφῶν παρέστη τὴν προστασίαν τοῦ εἰς τοὺς Ἡρακλεΐδας συγχρόνως δὲ νὰ σιγματίσῃ τὴν ἀχαριστίαν τῶν Ἀργείων καὶ Σπαρτιατῶν ἀποδόντες τὰς εὐεργεσίας ἐκείνας δι' εἰσβολῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἐποιήθη δὲ πιθανῶς κατὰ τὰς ἀρχαίας πειλοποννησιακοῦ πολέμου. Ὁ Ἡ ρ ᾶ κ λ ἑ ἡ σ μ α ι γ ὁ μ ε ν ο ς εἶνε τραγωδία πλήρης παθους, πραγματεύεται δὲ δύο μύθους τὴν σωτηρίαν τῶν παιδῶν τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὸν φόνον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ μαινομένου πατρὸς Μέρη τινὰ αὐτῆς διατρέχουσιν οὕτως ὥστε κατεσφάλη τὸ δράμα μεταξὺ τῶν ἀρίστων τοῦ Εὐ. Ἐποιήθη πιθανῶς μετὰ τὸ 424. Αἱ Ἱ κ ε τ β ε ς εἶνε «ἐγλωβισμένη Ἀθηνῶν» ἡ ἀκριβέστερος τοῦ Θεσέως, ὅστις κατὰ τὸν μῦθον παρέχει παρὰ τὴν ἀσπλαγχνον ἀπόφασιν τῶν Θεσέων, τάφον εἰς τοὺς πρό τῶν Θεσέων πόντας, ὡν αἱ μητέρες, αἱ ὡς ἰ κ ε τ β ε παρ' αὐτῷ μεσολαβήσασαι, σχηματίζουσι τὸν χορόν. Τὰ χορικά καὶ ἡ σκηνὴ καθ' ἣν Εὐάδην ῥίπτεται εἰς τὸν φλέγοντα σωτὸς τοῦ συζύγου τῆς Κανακῆς, εἶναι ἐπιτυχεστάτα. Ἱ φ ι γ ἑ ν ε ι α ἡ ἐν Ἀ ὕ λ ι δ ι, ἔργον τῶν τελευταίων ἑτῶν τοῦ Εὐ., δὲν ἀπεπεριωρίθη ὑπ' αὐτοῦ, ἐπαθε δὲ πολλὰς παραφύρας ἀμβλυνούσας τὰς ἄλλως μεγάλας ἀρετὰς αὐτῆς. Τραγωδία μετ' αἰσίας ἐκδόσεως εἶνε Ἱ ὶ ω ν, διαπρέπουσα δι' ἐντεχνον πλοκὴν ὡς λεπτότατον αἰσθημα. Ἡ δ' ἐν αὐτῇ ἀναγνώρισις τοῦ Ἰωνος, υἱοῦ τῆς Κρεούσης, ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐκτυλίσσεται τόσον περιπλοκῶς ὥς τέλος πρὸς τελείαν διαλεύκανσιν καθίσταται ἀνάγκη Θεοῦ ἐκ μηχανῆς φαίνεται ὅτι ἐποιήθη μετὰ τὸ 421. Τὴν υπόθεσιν τοῦ Κ ὀ κ λ ἑ π ο ς ἔλαβεν ὁ Εὐ. ἐκ τῆς ῥαψ. τῆς Ὀδυσσεύς. Ὁ Ὀ ρ ε σ τ η ς, παρασταθεῖς τῇ 411 ἔχων δὲ ὑπόθεσιν τὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Μενελάου εἰς τὴν πατρίδα συμβάντα, εὐδοκίμησε μὲν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, οὐχ ἥτιον κατὰ κτέος εἰς τὰ πολὺ μείονος ἀξίας ἔργα τοῦ ποιητοῦ. Αἱ δὲ Τ ρ ω ᾶ δ ε ς, αἵτινες παρεστάθησαν τῇ 415 μετὰ τῶν δραμάτων Ἀ λ ξ αν δ ρ ο ς, Παλαμήδης καὶ Σίσυφος (σπ.), στήφονται περὶ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἔχουσι μᾶλλον ἐπικὸν χαρακτήρα καὶ εἶναι ἐπειὶ δια συνδεόμενα διὰ τοῦ προσώπου τῆς Ἑλένης. Τέλος ὁ Π ῆ σ ο ς, οὗ τὸ γνήσιον ὁ φιοδητεῖται δικαίως, εἶνε μᾶλλον ῥαψ. διὰ τῆς Ἰλιάδος μετατραπεῖσα εἰς ποιητικὴν, τοσοῦτον δὲ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ τρόπου ἡ ἄλλων σωζομένων τραγωδιῶν τοῦ Εὐ. ὥστε

δὲν εἶνα ἔργον αὐτοῦ ἢ τοῦλάχιστον πιθανο-
λογεῖται, ἔνεκα τοῦ ἐντέχνου τῶν χορικῶν,
ὅτι εἶνε μὲν ἔργον τοῦ Εὐ., ἀλλὰ νωτῶτατο
ἀκέραια. Ἰκτὺς τῶν 19 δραμάτων τούτων σὺ-
ζονται πλείστα αποσπασματα, καὶ μάλιστα
τῶν ἐν μεγάλῃ τιμῇ παρα τοῖς ἀρχαίοις τρα-
γωδιῶν Ἀντισπης, Ἀλαμειωνος, Ἀνδρομέδης,
Μελλεροφώντιος καὶ Σθινοβοίας, Κρετφοντιου,
Μελανίππης τῆς σοφῆς καὶ τῆς θεομωτίδος,
Παλαμήδου, Φιλοκτήτου, Πρωτεσίλαου, Τηλέ-
φρου, καὶ πρὸ παντῶν ἐκ τοῦ Φαέθωνος.

Τὴν τραγωδίαν εὗρεν ὁ Εὐ. ἥδη καὶ ὅλῃ
σχεδὸν διαπεπλοσμένην. Προσέθηκε δὲ αὐτὸς
τὸν πρὸ λόγον οὗ ἐν τῷ ἐκθέτει ἐν βριχέει τὸν
μῦθον καὶ τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, εἰσέγαγε
δὲ καὶ τὸν θεὸν ἐκ μὴ χανῆς πρὸς εὐλο-
λῶν λόγον τοῦ δράματος ἢ καὶ ἵνα ὁδηγήσῃ τὸ
βλέμμα τοῦ θεατοῦ πέραν τῶν ὁρίων τῆς πρά-
ξεως· ἀλλ' ἡμιθόλον εἶν ταῦτα ἀπτετέλεστον
πρόσθεν ὁ πρόλογος ἐχρησίμευε μὲν αὐτῷ
πρὸς ἐξηγήσιν τοῦ πολλοῦ ἐλευθέρως τροπο-
ποιημένου μύθου κ.τ.τ., ἀλλ' ἡμιθόλον βεβαίως
τὸ διαφέρει τῶν θεατῶν («ἐν τοῖς προλόγοις
δὲ ὁληρός»), καὶ ὁ ἐκ μηχανῆς θεὸς πολλοῖς
ἐκαλυπτε μόνον τὴν ἑλληπτικὴν οἰκονομίαν τοῦ
δράματος. Τροποποιήσας δὲ τοὺς ἀρχαίους μύ-
θους ὁ Εὐ. ἐπλάσε νέα τραγικὰ πρόσωπα.
Ὡς πρὸς τὰ πᾶσι, τὰ συναρπαζόντα τὸν
θεατὴν καὶ συγκινούντα αὐτὸν μέχρι θα-
κρῶν, δὲν ὑπάρχει ἀνώτερος αὐτοῦ, εἰ δὲ καὶ
«τραγικώτατος» καλεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀριστο-
τέλους ἔνεκα δὲ τῆς ἐντέχνου πλοκῆς θεω-
ρεῖται ὡς ἀριστοτέχνος τῆς πεπλεγμένης τρα-
γωδίας. Ἰδὼν ἥθελε τις νὰ κατηγορήσῃ τὸν
Εὐ. ὅτι ἐξεμεταλλεύθη τὴν ποίησιν ὑπὲρ τῶν
πολιτικῶν ἢ φιλοσοφικῶν ἰδεῶν του, δὲν πρέ-
πει νὰ ληθηνόσῃ ὅτι εἰς τὴν ταύτην ῥο-
πὴν τοῦ ποιητοῦ χρεωστοῦμεν τὰς πλείστας
λαμπρὰς γνώμας ὧν βριθοῦσι τὰ ἔργα του καὶ
αἵτινες μόναι θε καθίσταν αὐτὸν ἀθάνατον.
Προσπαθὼν δὲ νὰ ἐξευγενίσῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ
βίου, ἀποφύγη δὲ τὸ ἄγαν μεγαλοπρεπὲς τοῦ
Διόσχλου, ἐδημιούργησε γλῶσσαν καταληπτὴν
εἰς πάντας, σύναμα, δὲ κομψήν, παραδείγμα
γλαφυροῦ ἀττικοῦ λόγου. Τούς μονολόγους καὶ
τὰς ῥήσεις ἐπεξεργάσθη μετὰ συμμετρίας καὶ
μεγιστῆς ἐπιμελείας· ὑστεροῦσι δὲ αὐτῶν κατὰ
πολὺ τὰ μέλη, πρὸ πάντων τὰ χορικά, τὰ ὁ-
ποῖα φαίνονται μᾶλλον ὡς διχληρὸν τῷ ποι-
ητῇ κληροδότῃ καὶ τῆς προγενεστέρης ἐποχῆς.
Ἐνὼ εἰς τὴν πρώτην θέσιν τίθενται μονωδίαί
κτλ. Ὑποτίθεται δὲ λυτεῖα παρὰ τῇ Εὐ. ἢ μέ-
χρι τοῦδε αὐστηρότης τοῦ μέτρου καὶ ῥυθμοῦ.
Ἡ ῥοπή δὲ αὐτοῦ πρὸς πλοῦτον καὶ ποικίλιαν
τοῦ ἀντικειμένου, ἵσως καὶ ἐπιδαλλομένη αὐτῷ
ὑπὸ τοῦ κοινού, παρέσυρον τὸν ποιητὴν πολ-
λάκις εἰς τὴν μὴ αὐστηρὰν ἐξεργασίαν μίαν καὶ
μόνην ἰδέαν. Ἦν γένει δὲ ἡ χρεῖα τῶν ἔργων του
διαφέρει πολὺ, καὶ ἡ τῶν καλῶν καὶ καλλίστων

ἀνισταθμίζει βεβαίως τὰς ἐλλείψεις τῶν
ἄλλων.

Ἐκδοαί. Ἡ πρώτη ἐκδ. τῶν ἔργων τοῦ
Εὐ. περιελάμβανον 4 τραγ. (Φλωρεντία 1190).
Πλήρης α' ἐκδ. ὑπὸ Barnes (Κανταβρ. 1694),
ὑπὸ Musgrave (Ὁξφ. 1778). Νέαν ἐδὲν ἐ-
τερον ἢ τοῦ Βαλκεναρ ἐκδ. τῶν Φοινισσῶν
(1755) καὶ ἡ διατριβὴ αὐτοῦ περὶ τῶν ἀπω-
λεσθεισῶν τραγ. τοῦ Εὐ. (1767) ὡς καὶ αἱ
κριτικαὶ ἐργασίαι τῶν Ἀγγλῶν Markland,
Porson, Elmsley, Monk καὶ τελευταίως
τοῦ Badham (1851) εἰς διαφόρους τραγω-
δικάς. Γενικὴ ἐκδοσις ὑπὸ Matthiae (10 τομ.
Λίψια 1813—36), μᾶλλον δὲ καρποφόρος ἡ
τῶν πλείστων τραγωδιῶν ὑπὸ G. Hermann,
καὶ διὰ τὴν κριτικὴν ἡ τοῦ Kirchhoff (2
τ. Βερ. 1845) μετὰ τῶν διαφόρων γραφῶν.
Ἐκδ. τοῦ κειμένου ἐν τῇ Βιβλ. τοῦ Τεύονερ
ὑπὸ Nauck, μετὰ λατινικῆς ἐρμηνείας ὑπὸ
Pflugk καὶ Klotz, ἐπεξεργ. ὑπὸ Wecklein.
Ἐκδόσεις διαφόρων τραγ. μετὰ ἐρμην. σχο-
λίων ὑπὸ Wecklein, Weil κτλ., τῶν Φοι-
νισσῶν ὑπὸ Βερναρδίνης (Ἀθ. 1888). Τὰ ἀρ-
χαῖα σχόλια ἐξεδωκαν ὁ Γ. Δινδέρφιος (4 τ.
Ὁξφ. 1868) καὶ E. Schwartz (Βερολ., μῆ-
πω συμπληρ.). Περὶ τοῦ βίου τοῦ Εὐ. σάζε-
ται ἐκ τῆς ἀρχαιότητος Γένος Εὐρυπίδου καὶ
βίος. Πρὸς καὶ Nauck, de Eur. vita po-
esi ingenio (ἐν τῇ ἐκδ. τῶν ἔργων) Har-
tung, Eurip. restitutus (μετὰ βιογρ., 2 τ.
Ἀμβούργου 1843) Ribbeck, Eur. und sei-
ne Zeit (Βέρνη 1860). [X.B.]

Εὐρύπος. Στενὸς πορθμὸς τῆς Ἑλλά-
δος χωρίζων τὴν νῆσον Εὐβοίαν ἀπὸ τῆς Στε-
ρεας καὶ μερικώτερον τὰ περὶ τὴν Χαλκίδα
ἀπὸ τῶν πορταλίων τῆς Βοιωτίας. Ὑπερῶν
αὐτοῦ ὑπάρχει ἐξευγμένη γέφυρα 40 μέτρων.
Περίφημοι ἦδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος εἶναι αἱ
ἐν αὐτῷ συμβαίνουσαι παλίρροιαι, οὗσαι ἀπὸ
μὲν τῆς 28ης ἡμέρας τῆς σελήνης μέχρι τῆς
29ης τῆς ἐπομένης καὶ ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι
τῆς 22ας τακτικαί, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς ἡμέ-
ρας τοῦ σελην. μηνὸς ἄτακτοι. Κατὰ ταύτας
ἐν διαστήματι μιᾶς σελην. ἡμέρας συμβαίνου-
σιν 11-14 πλημμυρίδες καὶ ἐσθρίομοι ἀμπώτι-
δες, κατὰ δὲ τὰς τακτικὰς παλίρροιας δις τῆς
ἡμέρας γίνεται πλημμυρίς καὶ δις ἄμπωτις
διαρκούσα ἀνὰ ὁ ὥρας. Ἐψοδαὶ δὲ κατὰ τὰς
πλημμυρίδας τὸ ὕδωρ κατὰ ἓνα μέχρι δύο πο-
δῶν πρὸς. Ἀνδρέου Μιαούλη, ἡ παλίρροια
τοῦ Εὐρύπου Ἀθ. 1882. Διὰ τὰς συχνὰς ταύ-
της ἀλλαγὰς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκαλεῖτο
Εὐρύπος ὁ εὐμετάβλητος ἄνθρωπος. Ἐκ τοῦ
ὀνόματος τοῦ πορθμοῦ ὀνομάσθη πολλάκις καὶ
ἡ νῆσος Εὐβοία Εὐ. ἢ κοινῶς Ἐγρύπος, ἐξ οὗ
οἱ Έβωτοὶ ἐπλάσαν τὸ ὄνομα τῆς νήσου Νε-
γρεπόντε. [B.Γ.]

Εὐρυδιάδης υἱὸς Εὐρυκλείδου. Ἦτο
ἀρχηγὸς τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου τοῦ συντα-

γθέντος μετά τοῦ Ἀθηναίου κατὰ τὴν ἐισβολὴν τοῦ Ξέρξου καὶ ἀρχιναύαρχος τοῦ συνόλου. Καίτοι ὁ Εὐρ. οὐδὲν σχεδὸν συνετέλεσεν εἰς τὴν νουμαχίαν τῆς Σαλαμίνος εἰς ἣν παρευρήθη (ὡς καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ) διὰ τεχνάσματος τοῦ Θμιστοκλέους, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπέπεισαν εἰς τὸν Εὐρ. τὸν στέφανον τῆς ἀνδρείας, εἰς δὲ τὸν Θμιστοκλέα τὸν τῆς φρονήσεως. [I.K. II.]

Εὐρυδίκη. Βλ. Ὀρφεύς.

Εὐρύκλεια ἦτο κατὰ τὴν Ὀδυσσειαν δούλη ὑπὸ τοῦ Λαέρτου ἀγοραστρίστρα, τρεφὴς δὲ τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ πιστὴ οἰκονόμος τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Τὸν ἐπανελθόντα εἰς τὴν πατρίδα Ὀδυσσεύς, μετασχηματισθέντα δὲ ὑπὸ τῆς Ἀθηναῆς εἰς ἐπαιτήν, ἀνεγνώρισεν ἡ Εὐρ. ἐξ οὐλῆς εἰς τὸν πόδα ὅτε ἐπλυνεν αὐτὴν τοὺς πόδας. ὑπεκρέθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς νὰ μὴ δηλώσῃ ποσὴς τὴν ἀφίξιν του ἐκτὸς εἰς τὴν Πηνελόπην. [Σ.Τ.]

Εὐρύλοχος. Ἐταῖρος καὶ συγγενὴς τοῦ Ὀδυσσεύς. Οὗτος ἐκπεμφθεὶς μετ' ἄλλων ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς Κίρκης μόνος προλαβὼν δὲν μετεμφορῶθη εἰς χοῖρον καὶ ἀνήγγειλε τῇ Ὀδυσσεὶ τὴν τύχην τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς νήσου Τρινακρίας παρέπεισεν ὁ Εὐρ. τοὺς ἑταίρους νὰ σφάζωσι τοὺς βόας τοῦ Ἥλιου καὶ οὕτως ἐγένετο αἴτιος τῆς καταστροφῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων. [Σ.Τ.]

Εὐρυμέδων. Στρατηγὸς Ἀθηναῖος. Τῷ 427 π.Χ. ἐπέμφθη μετὰ στόλου εἰς Κέρκυραν κατὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ στόλου, τὸ δ' ἐπόμενον ἔαρ ἐληλάτει τὴν περὶ τὴν Ταυχάραν χώραν καὶ νίκας τινὰς κατὰ τῶν Πελοποννησίων καταγαγὼν ἀνήγειρε τρόπαιον. Τῷ δὲ 425 ἐπέμφθη μετὰ στόλου εἰς Σικελίαν, λοξοδρομήσας ὁμοῦ εἰς Κέρκυραν ἔβασεν εἰς Σικελίαν λίαν ἀργὰ καὶ ἠναγκάσθη μετὰ τοῦ συστρατῆτος Σοφοκλέους νὰ δεχθῇ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑρμοκράτους προτεινομένην εἰρήνην. Ἀμφοτέροι ἐπιστρέψαντες κατεδικάσθησαν εἰς ἔξορίαν, ὁ δὲ Εὐρ. καὶ εἰς πρόστιμον. Τῷ 415 ἐπέμφθη πάλιν μετὰ δέκα πλοίων εἰς ἐπικουρίαν τοῦ πολιορκούντος τὰς Συρακούσας Νικίου, ἐφρονέθη δ' ἐν τῇ πρώτῃ ἐνταῦθα ναυμαχίᾳ (413). [I.K. II.]

Εὐρυμέδων. Ποταμὸς τῆς Μικρῆς Ἀσίας ὅστις πηγάζει ἐν Πισιδίᾳ καὶ διαρρέων τὴν Παμφυλίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν Σιρράκτιον κόλπον. Περὶ τῆς ἐξέσεως διὰ τὴν παρ' αὐτὸν νίκην τοῦ Κίμωνος κατὰ τῶν Περσῶν (470 π.Χ.). Σήμερον καλεῖται Καψι-σουί. [Μ.Σ.]

Εὐρυμενῶν δῆμος. Ἰδρύθη τῷ 1883 καὶ ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν Λαρισσῆς. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τσάγσι καὶ χωρίον ἡ Καρύτσα· ἔχει δὲ κατ' 1239. Αἱ Εὐρυμενῆαι ἦσαν πόλις κατὰ τὰς Ἀ. ὑπὸ τῆς τῆς Ὀσσης.

που σήμερον ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Κορινθίου. [Μ.Σ.]

Εὐρυνομία (Μυθολ.). Θουγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησε (κατὰ τὸν Ἡσίοδον) Ζεὺς τὰς Χάριτας καὶ ἦτις (κατὰ τὴν Ἰλιάδα) ὑπεδέξατο μετὰ τῆς Θέτιδος τὸν Ἥφαιστον κρημνισθέντα ὑπὸ τῆς Ἥρας ἐκ τοῦ Ὀλύμπου. Κατὰ τὴν μεταγενεστέραν θεογονίαν ποίησιν ἐδικαίωσε μετὰ τοῦ συζύγου τὴν Ὀφειώνος πρὸ τοῦ Κρόνου. Ἰερὸν αὐτῆς ὑπῆρχεν ἐν Φιγαλίᾳ τῆς Ἀρκαδίας, ὅπου παραδόξως τὸ ὄνομα εἰσπεριέτω μόνον ὡς ἐπικλησὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐν δὲ τῇ ναῶ ἔδοντο αὐτῇ «εἰκόνας γυναικίς τὰ ἄχρι τῶν γλουτῶν, τὸ ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἰχθύς» (Παυσ. VII, 41, 6).

Εὐρυπώντιδας. Βλ. Εὐρυσθένης καὶ Προκλῆς.

Εὐρυσθένης καὶ Προκλῆς. Μ. Ἀριστοδμήμος (1) καὶ Δωριεῖς. Οἱ δύο ἀδελφοὶ διεφέροντο πάντοτε, ἡ δὲ διαφωνία ἐξηκολούθη καὶ παρὰ τοῖς ἀπογόνους τῶν. Ὑπῆρξαν δὲ γενάρχοι τῶν δύο τῆς Σπάρτης βασιλικῶν οἰκῶν, τοῦ τῶν Εὐρυσθενιδῶν ἡ Ἀγιδῶν, ἐκ τῆς Ἀγιδῆς οὐοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Εὐρ. καὶ τῶν Προκλειδῶν ἡ Εὐρυπώντιδων, ἐκ τοῦ Εὐρυπώντος (ἡ Εὐρυπώνος, ὅθεν καὶ Εὐρυπώντιδας), ἐγγόνου τοῦ Προκλέους. [Σ.Τ.]

Εὐρυσθένης. Υἱὸς Σθενέλου, βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν. Γεννηθεὶς ὀλίγον πρὸ τοῦ ἸΙ. ρακλέους εἶχε κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν οἰκιστῶν ἐξουσίαν ἐπὶ τούτου, ὅστις διατασσόμενος ὑπὸ τοῦ Ἰ. ὑ. ἐξέτελεσε τοὺς ἄλλους αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦ Ἡρώος μετὰ τὸν Ὀδυσσεὺς, καταφυγόντας πρὸς τὸν Θησέα ἐφρονέθη ἐν τῇ συγκροτηθείσῃ κατὰ τὴν μεγάρικην χώραν μάχῃ. [Σ.Τ.]

Εὐρυτανία. Ἐπαρχία ἀνήκουσα εἰς τὸ νομὸν Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, περιλαμβάνουσα τοὺς δῆμους Καρπενησίων, Ἀγρῶν, Ἀγρῶν, Ἀπεραντιῶν, Ἀρακονθίων, Ἀλόνων, Εὐρυτάνων, Κτημενίων καὶ Παρακαρπυλίων. Πρωτεύουσά ἐστι τὸ Καρπενήσιον. Περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Εὐρ. βλ. ἐν λ. Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία. [Μ.Σ.]

Εὐρυτάνων δῆμος τῆς Εὐρυτανίας. Ἦν αὐτὸν ἀνήκουσιν ἡ πρωτεύουσα Κρικέλου καὶ χωρία Ἀμπλινῶν, Δολιγῶν, Δομνίστου, Καρυῶν, Κοντίδα, Ρωσικῶν, Σέλιτσα, Σέλιτσα, Στάβλος, Τέρνος, Τσικλίστα καὶ Ψιανῶν. Κατοικοὶ 2116.

Εὐρυτέων. Εὐρυτείωνιδαί. Βλ. Εὐρυσθένης καὶ Προκλῆς.

Εὐρύχως. Κώμη τῆς Κύπρου ἐν τῇ παραλίᾳ Λευκωσίας, οὐ μακρὰν τοῦ Κληρίου ποταμοῦ. ἔχει 800 κατ. καὶ δημοτικὰ ἑλλ. σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. [Μ.Σ.]

Εὐρώπη Μία τῶν πέντε τῆς γῆς ἡπείρων καὶ ἡ μικροτέρα τῶν τριῶν τοῦ παλαι-

κόσμου. Κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην παρᾶγεται τὸ ὄνομα Εὐρ. ἐκ φοινικικῆς λέξεως σημαίνουσας «δύτις» (Κρεβός), περιλαμβάναν δὲ κατ' ἀρχὰς τὴν πρὸς Δ τοῦ ἑλληνικοῦ πολυνήσου χώραν. Ἡ Εὐρ. εἶναι κατὰ τὸ σχῆμα τρίγωνος χερσονήσος, δυσμικῇ προσέκτασις τῆς Ἀσίας ἥτις χωρίζεται ἀπὸ ταύτης διὰ τῶν Οὐραλίων ὄρεων. τοῦ ποταμοῦ Οὐράλ καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Τὰ ἀκρότατα σημεῖα τῆς ἡπείρου ταύτης εἶναι πρὸς Δ τὸ ὄρος Χάι-οὐδὺ-πάι, ἐν τοῖς Οὐραλίοις (μῆκος 66° 08' 40" Δ τοῦ Γρήνιτς), πρὸς Δ τὸ ἀκρωτήριον Τέκκα (μῆκος 90° 28' 51" Δ τοῦ Γρήνιτς), πρὸς Β τὸ Βόρρειον ἀκρωτήριον (πλ. 71° 11' 30" Β), καὶ πρὸς Ν τὸ ἀκρωτήριον Ταρφα (πλ. 35° 59' Β). Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος ἀπὸ Ν πρὸς Β εἶναι 5580 χμ. καὶ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλάτος ἀπὸ Β πρὸς Ν μετὰ τοῦ Β ἀκρωτηρίου καὶ τοῦ Ταϊνάρου 3911 χμ. Χωρίζεται δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Μικρῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Βοσπόρου (0,5 χμ.) καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου (1,2 χμ.), ἀπὸ δὲ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ (17,1 χμ.). Τὰ ὅρια τῆς Εὐρ. δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά. Ἐνὶ κατ' ἀρχὰς δὲν περιελάμβανον ὅπως ἡ μόνον τὴν χερσονήσον τοῦ Αἰμου, ἐξετέθησαν βαθμὴν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε περιέλαβον τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ πάσας τὰς ἐκείθεν τῶν Ἀλπεων καὶ τοῦ Δουναβίου ὑπερβορείους χώρας. Κατὰ τὸν Στράβωνα, τὰ ἀνατολικά τῆς Εὐρ. ὅρια δὲν ἐξετείνοντο πέραν τῆς Μακρωτίδος καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τανάϊδος, ἔκτοτε ὁμοῦ οἱ γεωγράφοι μετέφερον αὐτὰ ἀνατολικώτερον, ἄχρι τῶν ὠψιμάτων τῆς ἀλύσεως τοῦ Καυκάσου. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἣν καὶ οἱ πλείστοι παραδέχονται, ἡ Β κλιτὺς τῶν ὄρεων τούτων ἀνήκει ἅπασα εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἄλλοι παραδέχονται ὡς ὁροθετικὴν γραμμὴν μετὰ τῶν δύο ἡπείρων τὸν ῥοῦν τῶν δύο ποταμῶν Μάιντς καὶ Κούμας, ὧν ὁ πρῶτος ἐκρέει εἰς τὸν Τανάιν. Τὰ λοιπὰ ὅμοις ὅρια, ὅτε ἀποτελούμενα ἐκ θαλασσῶν εἶναι ἀμετάβλητα. Ἐμὲν δὲ ὁ ἐν συνόλῳ, μετὰ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσῶν νήσων, ἔχει 9 933 224 τ.μ. ἡ καὶ κατὰ τὸν Κλῆδεν 9 729 000, πλ. ἡ θυσμὸν δὲ 387 831 038 ἥτοι 35 κατὰ τετρ. χμ. Τὸ μῆκος τῶν παραλίων εἶναι ἐν τῇ Β Παγκοσμῇ θαλάσσῃ 10 551,5 χμ. ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ 45 120,3 χμ. ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ Ἀδριατικῇ 12 524,8 χμ., ἐν τῇ Προποντιδῇ καὶ τοῖς δύο πορθμοῖς 408 χμ., ἐν τῇ Εὐρεϊνῇ 286,4 χμ., ἐν τῇ Ἀζοφικῇ 1172,2 χμ. καὶ ἐν τῇ Κασπίᾳ 3378,5 χμ. Τῶν δὲ συνόρων, ἀπὸ μὲν τῆς Παγ. θαλάσσης ἄχρι τῆς Κασπίας 4906 χμ., ἀπὸ δὲ ταύτης ἄχρι τοῦ Εὐξείνου 1115,7 χμ. Χερσονήσοι πρὸς Ν ἡ Ταυρικὴ, ἡ τοῦ Αἰμου, ἡ τῆς Ἰστροφίας, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Ἰδρική· ΒΔ ἡ τῆς Βρετάνης,

ἡ Νορμανδικῆ, ἡ τῆς Γουτλάνδης καὶ ἡ Σκανδιναυικὴ πρὸς Β δὲ ἡ Δαπωνικὴ ἡ τῆς Κόλπας καὶ ἡ τοῦ Κανίν. Ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς 7,1% εἶναι νῆσοι, καὶ 21,23% χερσονήσοι. Ἐκ δὲ τοῦ ὑπολοίπου 24% εἶναι ὄρη καὶ 70% πεδιάδες, ἐνὶ ἐκ τῶν νήσων εἶναι 60% ὄρη καὶ 40% πεδιάδες, ἥτοι ἐκ τοῦ συνόλου τῆς Εὐρ. 64% εἶναι βαθυπέδια καὶ 36% ὑψηλὰ. Γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ῥήνου καὶ λήγουσα εἰς τὰς τοῦ Δνείστρου διαίρει αὐτὴν εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ ΒΔ εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον πεδινὸν καὶ τὸ ΝΔ μᾶλλον ὄρειον. Ἡ μεσημερινὴ Εὐρ. διακρίνεται ἐντελῶς τῆς ἀρκτικῆς. Ἡ πρώτη παρὰ τὴν διαδοχὴν ὕψηλοτάτων ἐκτάσεων, ὅς ποικιλλοῦσιν ἐντομαί, κλιτύς, ὄρη καὶ κόλποι, διαρρέουσι πολυάριθμοι ποταμοὶ κτλ. Ἡ δευτέρα φαίνεται ἐκτεταμένον καὶ χαμηλὸν ἄνδρον, ἔνθα θεσπίζουσι μόνον αἱ Σκανδιναυικαὶ Ἀλπεις, περιλαμβάνον ψιλὰ πεδία καὶ μεγάλας λίμνας καὶ ἀνοικτὸν εἰς τοὺς ψυχροὺς ἀνέμους τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ ἀρκτικοῦ ὠκεανοῦ.

Χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς μεταβολὰς, ὅς ὑπέστη τὸ σχῆμα τῆς ἡπείρου ταύτης κατὰ τὰς πρώτας γεωλογικὰς περιόδους, εἶναι βεβαίον ὅτι καὶ κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ἐξ τροποποιήθη μεγάλως. Ὅπου εἶναι νῦν ὁ πορθμὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἄλλοτε ταινία γῆς συνήνου τὴν Εὐρ. μετὰ τῆς Ἀσίας, ἐνὶ ἑτέρᾳ ταινίᾳ συνήνου αὐτὴν μετὰ τῆς Ἀφρικῆς, ἐκεῖ ὅπου νῦν ὁ πορθμὸς τῆς Γιβραλτάρ, πρὶν τὰ ὕδατα τοῦ Ὀκεανοῦ εἰσρεῖναι εἰς τὴν Μεσόγειον, καὶ αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι ἀπτετέλουν ἄλλοτε μέρος τῆς ἡπείρου. Ἡ ὑπὸ τῶν κυμάτων διαδρώσις, ἐπίσης καὶ αἱ ἀνωψώσεις καὶ καθιζήσεις τοῦ ἔδαφους ἐξηκολούθησιν ἐτι τροποποιήσας τὸ σχῆμα τῶν παραλίων. Πολυάριθμοι βολιδοσκοπήσεις γεγνησιν ἐν τῇ θαλάσσῃ παρὰ τὰς δυτικὰς τῆς Εὐρ. ἀκτῆς, ἀπέδειξαν ὑπάρχον ὑποβρυχίου ὁροπέδιου περικυκλουμένου ὑπὸ αὐτῶν ἐχούσων πολλὰς χιλιάδας μέτρων βάθος, καὶ καλυπτομένου ὑπὸ ὕδατων ὕψους 50 200 μ. Τὸ ὁροπέδιον τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἡ βάσις γαιῶν, ὅς κατέφαγον βαθμηδὸν τὰ κύματα. Τὰ ὄρη τῆς Εὐρ. ἀποτελοῦσι τρία συστήματα, ἐν μέγα τὸ τῶν Ἀλπεων, καὶ δύο μικρὰ, τὸ τῶν Πυρηνίων καὶ τὸ τῶν Σκανδιναυικῶν Ἀλπεων. Πρὸς τὸ πρῶτον ἀνήκει τὰ Ἀπέννινα καὶ τὰ ὄρη τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἰμου, εἰς δὲ τὸ δεύτερον πάντα τὰ τῆς Ἰδρικής χερσονήσου τὸ τρίτον πρὸς ὁδὸν τῶν ἄλλων δύο συγκαταλαμβάνει, ἄλλ' ἔχει ἀντίθετον αὐτῶν διεύθυνσιν καὶ ἀνυψοῦται κατὰ συστάδας ἀκανονίστους καὶ ἄπασαν τὴν Σκανδιναυικὴν χερσονήσον. Τὰ ὄρη τῶν νήσων εἶναι ἀπλὰ ἐξαρτήματα τῶν ἡπειρωτικῶν. Ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαιστειῶν ἐν μόνον ἀνήκει εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρ. ὁ Βεσούβιος· τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὰς νήσους· ἡ Αἶτνη, τὸ ὑψηλότερον

πάντων (ἐν Σικελίᾳ), τὰ τῶν Λιπαρίων νήσων, τὸ τῆς Θήρας, ὁ Ἅγιος Γεώργιος (ἐν ταῖς Ἀζόροις), ἡ Ἑλλά (ἐν Ἰσλανδίᾳ) κτλ. Τὰ ὑψηλότερα τῶν τῆς ἡπείρου ταύτης κατωκημένων σημείων εἶναι ὁ Ξένων τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου (2472 μ.) καὶ ὁ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου (2093 μ.). Ἡ γενικὴ γραμμὴ τῆς τῶν ὁρίων διαίρεσως διήκει ἀπὸ ΝΔ πρὸς ΒΑ. Ἡ Δ αὐτῆς πλευρὰ κλίνει πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν, καὶ ἡ Α πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ἀπὸ τῶν Κεντρικῶν Ἀλπεῶν βέβησι· ὁ Δούναβις πρὸς Α, ὁ Ρήνος πρὸς Β, ὁ Ροδανὸς πρὸς Ν καὶ ὁ Πάβος ὅστις ῥεεῖ πρὸς Ν τῆς Ἀλυσίας καὶ πρὸς Α. Οἱ μεγαλύτεροι τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρ. εἶνε ὁ βόλγας (3182 ὁμ.), ὁ Δούναβις (2615 β. γμ.), ὁ Βερουσίνης (1712 γμ.), ὁ Τάναϊς (1578), ὁ Πετσόρας (1483 γμ.), ὁ Ρήνος (1147 γμ.), ὁ Τύρας (1010 γμ.) κτλ. Ἐκ δὲ τῶν λίμνῶν αὐτῆς μεγίστη εἶνε ἡ Λαδογά (18,129 β. γμ.). Πάντες οἱ μεγάλοι ποταμοὶ εἶναι πλημτοὶ καὶ διὰ διωρυχίων ἐνδύνονται πρὸς ἀλλήλους καὶ μετὰ τῶν θαλασσῶν. Ἡ Ἀγ. γλία ἔχει τὸ τελευταίον διωρυχικὸν σύμπλεγμα. Ταύτην δ' ἀκολουθοῦσιν ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ὀλλανδία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Ρωσσία. Αἱ περιβάλλουσαι τὴν Εὐρ. θάλασσα εἶναι· πρὸς Β καὶ ΒΔ ἡ Λευκὴ, ἡ Βαλτικὴ μετὰ τοῦ Κατεγάτου καὶ τοῦ Ἰουτλανδικοῦ πορθμοῦ· ἡ Βόρειος καὶ ὁ πορθμὸς τῆς Μάγχης καὶ ὁ Μεσκατικὸς κόλπος πρὸς Ν δὲ ἡ Μεσόγειος, ἥς μέρη ὁ Κόλπος τοῦ Λέοντος, ὁ τῆς Γενούης, ὁ τοῦ Τάραντος ἡ Ἀδριατικὴ, τὸ Ἴόνιον καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος μετὰ τῆς Προποντιδος, ὁ Εὐξείνιος καὶ ἡ Ἀζορική. Εἰς τὴν Εὐρ. ἀνήκουσι πολλαὶ νῆσοι, ὧν κυριώτεραι εἶναι· ἐν τῇ Μεσογείῳ ἡ Κύπρος, ἡ Ρόδος, ἡ Σάμος, ἡ Κρήτη, ἡ Εὐβοία καὶ αἱ τοῦ Αἰγαίου πελάγους νῆσοι, αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἡ Σικελία, ἡ Σαρδηνία, ἡ Κορσική, αἱ Βαlearίδες κτλ. Ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ, αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι καὶ τὰ παρ' αὐταῖς πολύνησα· αἱ Φαρόαι, αἱ Ἀζόροι κτλ. Ἐν τῇ Βαλτικῇ αἱ Δανικαὶ νῆσοι κλ.· ἐν δὲ τῇ Βορείῳ Ὀκεανῷ ἡ Ἰσλανδία, ἡ Σπιτσβέργη, τὸ Πολύνησον τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ ἡ Νέα Ζημέλα, ἃν καὶ αἱ τελευταῖαι καταλογίζονται ὑπὸ πολλῶν λογικῶν τερον εἰς τὰς Ἀρκτικὰς χώρας.

Ἡ ἐπιρροὴ τῆς Ἀρκτικῆς Ἀσίας θὰ καθίστα τὴν Θερμοκρασίαν τῆς Εὐρ. ψυχροτέραν, ἂν γινάντις ὅρη, οἷα τὰ ἀποτελεῖται τὸ μέγα ὄροπέδιον τῆς Ἀσίας, ἐπρασπίζουσιν αὐτὴν κατὰ τῆς θερμότητος πνοῆς τὴν ἀφρικανικὴν ἀνέμῳ. Ἡ Γερμανία εἶνε ἐλαττωμένη εἰς τοὺς ψυχροὺς Α καὶ ΒΑ ἀνέμους καὶ προστατεύεται κατὰ τῶν ἐκ μεσημέριας πνέοντων ὑπὸ σύμπαντος τοῦ συστήματος τῶν Ἀλπεων, ἐνῷ ἡ μεσημερινὴ Γαλλία εἶνε ανοικτὴ εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς πνέοντας ἀνέμους. Ἡ Ἰσπανία πρ

στατεύεται πρὸς Ν ὑπὸ τῶν Πυρηναίων, ἀλλ' εἶνε ανοικτὴ πρὸς Ν. Ἡ Ἰταλία ἀπολαμβάνει ἐν μέρει τῶν αὐτῶν ὠφελημάτων χάρις εἰς τὰ Ἀπέννινα. Ἡ Ἑλλάς ὑφίσταται τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἀνέμων τῆς Σκυθίας καὶ τοῦ Ταύρου, ἐφ' ᾧ οἱ τε χειμῶνες αὐτῆς καὶ τὰ θερὰ εἶναι ἀνόμοια συγκρινόμενα πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας. Ἐν γένει ὁ συνδυασμὸς τῶν ἐπιδράσεων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, τῶν ὁρῶν καὶ ὁ διάφορος σχηματισμὸς τοῦ ἐδάφους, οἱ κόλποι κτλ. καθιστοῦσι ποικίλην τὴν θερμοκρασίαν καὶ ὑπὸ τὰ αὐτὰ εἶναι πλάτη, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἐξηγοῦσι τὴν ὁμοιότητα τῶν χειμῶνων τῆς Βορρικής πρὸς τοὺς τῆς Νορρικής. Ὁ Βισιέν δὲ Σαίν Μαρτὲν συνέταξε πίνακα τῆς αὐξήσεως τῆς θερμοκρασίας κατὰ τὰ διάφορα πλάτη, ἐν ᾧ βλέπομεν διὰ τὴν τῇ Β ἀκρωτηρίῳ (710, ἀνέρχεται ἀπὸ — 50 εἰς τὴν χειμῶνα εἰς + 50,56 τὸ θερὸν, ἐν Πιστρούπολει (600, ἀπὸ — 100 εἰς + 160 ββ. ἐν Βερολίῳ (520,5) ἀπὸ — 10,10 εἰς + 100 ββ. ἐν Ρώμῃ (420) ἀπὸ + 7,8 εἰς 220,80, καὶ ἐν Λισσαβὼν (390) ἀπὸ + 10,08 εἰς 210,08. Ἡ γονιμότης τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐδαφῶν εἶνε μετρία. Ἡ γλῶσσις ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ εἶνε σχεδὸν ὁμοιόμορφος· πλὴν τῶν ὀρεινῶν μερῶν, ἐνθα ἀπαντῶσι ταυτοχρόνως τὰ φυτὰ τῶν θερμῶν χωρῶν καὶ τὰ τῶν ὑπερβορείων ἐκείθεν τοῦ 40° παραλλήλου ἡ ἐλαία καὶ ἡ ἡμπελος βύονται μόνον ἐν τοῖς βαθυπεδίοις, ἐνῷ ἡ πικρὰ καὶ ἡ καστανέα αὐξάνουσι πανταχοῦ. Ἐν ταῖς παρὰ τὰς ὑπὸ τῆς Εὐρ. Πυρηναίων πεδιάσιν ἐπιτυγχάνει ἡ μηλέα. Ἡ ἡμπελος παράγει ὠραίους οἶνους παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Γιρόνδης, τοῦ Ρήνου κλ. καὶ οἱ πέπονες φρονται οὕτως εἰπεῖν αὐτομάτως παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς Μάγχης. Ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μώσα μέχρι τῶν τοῦ Ἀρκτικού, τὸ λίνον καὶ τὸ ἐρυθρόδανον ἐπιτυγχάνουσι θυμασίως, ἐνῷ ἡ σιμύδα καὶ ἡ μηλέα ἀπαντῶσι καὶ παρ' αὐτὰς τὰς ἀκτὰς τῆς Δανίας. Διάφορα εἶδη αἰγείρου δὲν παύονται φυόμενα ἢ πέσαν τοῦ 60ου παραλλήλου, ἐνῷ ἡ φηγὸς καὶ ἡ φιλόρα ἀντέχουσι μέχρι τοῦ 63ου, πέραν τοῦ ὁποῦ ἀντικαθίστανται ὑπὸ τῆς πίτυος καὶ τῆς ἐλάτης ἄχρι τοῦ 67ου. Κατὰ δὲ τὸν 70ον μόνον ἡ κριθὴ καὶ ἡ βρώμη ἀντέχουσιν εἰς τὴν θριμύτητα τοῦ κλίματος. Διάφορα φυτὰ, αὐξάνοντα κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τοῦ ὠκεανοῦ, ἐκλείπουσιν ἐν ταῖς πεδιάσιν τῆς Ρωσσίας, ἐνῷ τὰ τῆς Σικανδιναιῆς καὶ τῆς Λαπωνίας ἀπαντῶσιν ἐν ταῖς πεδιάσιν καὶ μέχρι τοῦ 54ου. Ἡ θρύς καὶ ἡ κρύα δὲν ὑπερβαίνουν τὸν 60ον παραλλήλον ἢ κατ' ἀραιὰς μόνον συστάδας καὶ εἰς θέσεις προσηλίου. Ἡ δὲ μελίκα δὲν ἐκτείνεται πέραν τοῦ 62ου. Ἀπὸ Α πρὸς Δ προχωρῶντες πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβειος βλέπειν μὴλέας, ἀπιδέας, κεραστέας, δαμασκηνέας καὶ βερυκοκινέας καλυπτούσας τοὺς λόφους. Τὰ

καρποφόρα ταῦτα δένδρα διερχόμενα τὴν ἄλυσιν τοῦ Αἰμοῦ καλυπτουσι πολλοὺς τῶν ὑψηλῶν λόφων τῆς Ὠρένης, τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἀλβανίας. Ἀχρι τοῦ 4000 παραλλήλου, αἱ ἐλαίαι καὶ αἱ πορτοκαλεῖς φύονται παρὰ τὰς παραλλας. Πρὸς Ν τοῦ παραλλήλου τούτου, τὴν μὴλέαν καὶ τὴν ἀπιθέαν ἀντικαθιστῶσιν ἡ ἐλαία, ἡ πορτοκαλεῖα, ἡ συκὴ, ἡ συκομωρέα, ἡ ροδιά, ἡ μυρσίνη κτλ. Ἐπὶ τῶν ἁκτῶν τοῦ εὐσπέρου, πολλὰ φυτὰ τοῦ Βορρᾶ φύονται παρὰ τὰ τῆς μεσημβρίας· αἱ παρὰ τὴν Θεσσαλονικὴν ἄμπελοι παραγουσιν ἐξαιρετοὺς οἶνους καὶ πολυκρήματα εἶδη κρηματικῶν φυτῶν παρέχουσιν εἰς τὰς μελισσὰς τῆς Ἀττικῆς τοὺς χυμούς, δι' ὧν αὐταὶ κατασκευάζουσι τὸ περιφθον αὐτῶν μέλι. Ἡ μεσημβρινὴ χώρα τῆς Ἰταλίας παριστᾷ θελκτικώτατον θέαμα. Δάση ἐλαίων, ἀμυγδαλῶν καὶ συκῶν, μεγαλοπρεπεῖς κυπάρισσοι κτλ. ἀναγγέλλουσι νέαν φύσιν. Καὶ ἐπὶ τέλους, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Πάλος ἄχρι τοῦ ἀκρωτ. τοῦ ἁγίου Βικεντίου, ἐκτείνεται χώρα, ἥτις θύναται νὰ νομοιοθῇ ἀφρικανικῇ, ἐνθα ἀπαντῶσιν ὁ φοινῖξ, ὁ κάκτος καὶ ἡ βανανέα. Αὕτη ἡ εὐρωπαϊκὴ γῆλις διαφέρει κατὰ τὰ κλίματα. Τὰ φυτὰ τῆς Ἀφρικῆς, ὁ φοινῖξ, τὸ σακχαροκάλαμον, ὁ βάμβαξ κτλ. ἐπίσης καὶ τὰ τῆς Ἀμερικῆς αὐξάνουσι φυσικῶς ἡ ἐγγλεματιζόμενα ἐν ταῖς μεσημβριναῖς αὐτῆς χώραις. Τὰ πορτοκαλῖα καὶ τὰ λεμόνια ὠριμάζουσι ἐν ταῖς Δυτ. κοιλάσιν ἄχρι τοῦ 480 30' πλ., ἡ ἐλαία καλλιεργείται ἄχρι τοῦ 440, ἡ ὄρυζα ἄχρι τοῦ 470, καὶ ἡ ἄμπελος ἄχρι τοῦ 510, ἐνῷ ἡ καλλιέργεια τῶν σιτηρῶν ἐκτείνεται ἐν Φιλανδία ἄχρι τοῦ 600 καὶ 610, ἡ δὲ τῆς σικαλῆως, τῆς κριθῆς καὶ τῆς βρώμης ἐν Νορβηγίᾳ ἄχρι τοῦ 600 30'. Τὰ ἐκτεταμένα δάση, ὅτινα τὸ πάλαι ἐκάλυπτον τὴν χώραν ταύτην, ἐξέλειπον ἤδη. Μόναί ἡ Γερμανία, ἡ Πολωνία, ἡ Ρωσία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία ἔχουσιν ἐτι δάση ἄξια λόγου. Ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει πολλὰ εἶδη ζώων. Κατὰ τοῦτο ὕστερι τῶν ἄλλων ἡπείρων, Ῥωμαίων, ἡ λευκὴ ἄρκτος ζῇ μόνον ἐν ταῖς πελινκαῖς χώραις· ἡ δὲ μέλαινα, ἐπὶ τῶν Ἀλπεων, τῶν Πυρηνῶν καὶ τῶν πρὸς Α ὄρειων καὶ πυκνοδένδρων τόπων. Ὁ λύκος, ἡ αλώπηξ καὶ τὰ μικρὰ σαρκοδόρα ἀπαντῶσι πανταχοῦ, πλην τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ὁ τελευταῖος λύκος ἐφανεύθη ἐν Οὐαλλίᾳ τῷ 1709. Ῥα τῶν λοιπῶν κοινὰ εἶναι ὁ βοῦς, ὁ ἵππος, ὁ πρόβατον, ἡ αἰε, ὁ χοῖρος, ὁ κύων κτλ. Ῥα τῶν ἵππων πρωτεύουσιν οἱ ἄγγλικοι. Ὁ ὄνος, ἕνεκα τοῦ μεγάλου ψύγους ἐξεφυλίσθη ἐν τισὶ χώραις. Τὰ μεγάλα σαρκοδόρα πτηνὰ, αἵετοί καὶ γύπες, ἱκτῖνοι κτλ. ἐνδιαιτῶνται ἐν τοῖς δάσεσι καὶ ταῖς ἄρειναις χώραις. (γ) Μετασοκιώληκες ἐν ταῖς μεσημβριναῖς καὶ αἱ μέλισσαι ἐν Ῥωσίᾳ, Μεκλιμβούργῳ, Δουξμβούργῳ, Ἀννὸν, Τουργκία καὶ Ἐλ-

λάδι, παρέχουσι κάλλιστα προϊόντα. Ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς χώραις, ὁ τάρανδος ἀντικαθιστᾷ τὸν βοῦν καὶ τὸν ἵππον. Ἡ ἄλεια εἶνε ἄφθονος παρὰ τὰς ἁκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ ἐν μερὶ παρὰ τὰς τῆς Βαλτικῆς. Ἐν δὲ τῇ Μεσογείᾳ ἐνδιαιτῶνται κάλλιστα εἶδη ἰχθύων. Ἐν Εὐ. ἀφθονοῦσι τὰ κοινὰ λεγόμενα ὁ ρυκτα, σίδηρος, χαλκός κτλ., εἰς δὲ ἡ ἡπειρος αὕτη ὀφείλει τὴν μεγάλην αὐτῆς βιομηχανικὴν ἀνάδειξιν. Τὰ πολύτιμα δὲν ἀποτελεῖσι τὸν κύριον κλάδον τοῦ ὀρυκτολογικοῦ αὐτῆς πλούτου· χρυσὸς εὐρίσκεται ἐπὶ τῶν Οὐραλῶν καὶ τῶν Καρπαθίων· λευκόχρυσος, ἐπὶ τῶν Οὐραλίων μόνον· ἄργυρος, ἐπὶ τῶν Οὐραλίων, τῶν Καρπαθίων, τοῦ Σαξωνικοῦ Ἑρτς καὶ ἐν Σουηδία· ὕδραργυρος, ἐν Ἰλλυρία, Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ· κασίτερος, ὁ κάλλιστος ἐν Ἀγγλίᾳ· ψευδάργυρος, ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἰταλίᾳ, καὶ Γερμανίᾳ· μόλυβδος, ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Οὐγγαρία καὶ Γερμανίᾳ· χαλκός, ἐν Ἀγγλίᾳ, Σουηδίᾳ, Νορβηγίᾳ, Ρωσίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ· σίδηρος, τὸ πλεῖστον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ κάλλιστος ἐν Σουηδίᾳ ἄφθονος δ' ἐν Ῥωσίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Πρωσίᾳ· ἄλας, ἐν Γαλικίᾳ, Γερμανίᾳ, Πορτογαλίᾳ καὶ Ἀλλαχού· γεάνθρακες, ἐν Ἀγγλίᾳ, Βελγίῳ, Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ· μάρμαρα, ἐν Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι κτλ. Αἱ δὲ κάλλισται τῶν μεταλλικῶν πηγῶν, ἐν Γερμανίᾳ, Βοημίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ κτλ.

Ἡ ὁ γ ο γ ρ α φ ῖ α. Οἱ λαοὶ τῆς Εὐ. δύναται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς 8 διαφορὰς κυρίως οἰκογενείας, ἀνηκούσας εἰς δύο φυλὰς, τὴν Καυκασίαν καὶ τὴν Μογγολικὴν. Πέντε τῶν οἰκογενειῶν τούτων, οἱ Κελτοί, οἱ Ἕλληνες, οἱ Οὐράλαιοι, οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Βασκοί, ἕνεκα τοῦ μικροῦ αὐτῶν ἀριθμοῦ διαδραματίζουσι δευτερεῖον μέρος, ἐνῷ αἱ τρεῖς ἄλλαι, ἡ Ῥωμανικὴ, ἡ Γερμανικὴ, ἡ Σλαυικὴ οἰκογένεια, κατέχουσιν ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἡπειρον. Καὶ εἰς μὲν τὴν καυκασίαν φυλὴν ὑπάγονται 1) ἡ Ῥωμανικὴ οἰκογένεια, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ Ἰσπανοί, Πορτογάλοι, Γάλλοι, Ἰταλοί, Βέλγοι, μέρει τῶν Ἑλβετῶν καὶ τῶν ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν λαῶν καὶ οἱ Ῥωμανοὶ ἡ Μολδοδολῆχοι. Πάντες οὗτοι καλοῦσι γλῶσσας ἐκ τῆς λατινικῆς παραχθείσας· 2) ἡ Γερμανικὴ οἰκογένεια εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ ἐν Σκανδιναυίᾳ, Γερμανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, καὶ τισὶ καντονίαις τῆς Ἑλβετίας καὶ ταῖς Βρετανικαῖς νήσοις οἰκοῦντες· 3) ἡ Σλαυικὴ διαίρουμένη εἰς ἀνατολικούς, δυτικούς καὶ τούς τῆς Βαλτικῆς (Λιθουανούς) Σλαβούς, καὶ οἰκοῦντας ἐν Ῥωσίᾳ, τῇ Πρωσικῇ Πολωνίᾳ, ἐν τισὶ ἐπαρχίαις τῆς Αὐστρίας, ἐν Σερδίᾳ, ἐν Μαυροδουνίῳ κλ. 4) ἡ Κελτικὴ οἰκογένεια ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Οὐαλλίᾳ, ἐν τῇ νήσῳ Μάν, ἐν τῇ δρινῇ Σκωτίᾳ καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ· 5) οἱ Ἕλληνες, οἰκοῦντες ἐν Ἑλλάδι καὶ ταῖς τουρκικαῖς ἐπαρχίαις, ἀναμιγνύμενοι δὲ ἐν ταῖς ΗΔ. χώραις τῆς τοῦ Αἰμοῦ χερσονήσου μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, θεωρουμένων ὡς ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων

Ἰλλυριῶν 6) οἱ Βάσκοι, οἰκοῦντες ἐν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήσῳ καὶ ταῖς ΝΔ τῆς Γαλλίας ἐπαρχίαις. Εἰς δὲ τὴν μογγολικὴν φυλὴν ὑπάγονται: 1) οἱ Οὐράλαιοι ὑποδικαζόμενοι εἰς 4 κλάδους: α') τοὺς Φίνους οἰκοῦντας ἐν τῷ μεγ. δουκάτῳ τῆς Φιλανδίας καὶ τοῖς ῥωσ. κυβερνήσεσι Ὀλονέξ, Νοβογρόδ καὶ Πετρούπολεις, β') τοὺς Βουλγάρους, ὧν μέρος μεταναστεύσαντες ἀπὸ τοῦ Βόλγα παρὰ τὸν Δούναβιν ἐξεσλαυθίσαν, γ') τοὺς Περιμένους ἐν Ῥωσίᾳ, εἰς οὓς ἀνήκουσιν οἱ πε. Συριάνοι καὶ Βοτγίτικοι, δ') τοὺς Οὐγγρους, οἵτινες ἀνήκον τὸ πάλαι εἰς τὴν Ἀσίαν, ὡς συγγενεῖς τῶν Ὀσιτικών καὶ τῶν Βογούλων, καὶ ἀντιπροσωπεύονται ἐν Εὐρώπῃ μόνον ὑπὸ τῶν ἐν Οὐγγαρία Μαγυάρων (εἰς τοὺς Φίνους ἀνήκουσι καὶ οἱ Ἑσθῶνιοι, καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κατὰ τὴν φυλὴν οἱ ἐν τῇ Β. Σουηδία καὶ Ἀλλαχου Λαπωνίας). 2) οἱ Τούρκοι προσελθόντες ἐκ τῶν τοῦ Ἀσιατικοῦ ὁρσπεδίου στεππῶν καὶ ἀναμειχθέντες ἐν Εὐ. μετὰ Ἑλλήνων, Σλαβῶν καὶ Κιρκασίων ἔθεν προσήγγισαν εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν τύπον. Πλησιέστεροι αὐτῶν συγγενεῖς εἶναι οἱ ἐν Κριμαίᾳ καὶ Καζάν Τάταροι καὶ οἱ ἐν τοῖς Οὐράλαιοις Μασκίροι. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐν Εὐ. τριῶν μεγάλων οἰκογενειῶν ἔχει ὡς ἑξῆς: σλαβικὴ οἰκογένεια 94 355 000, ῥωμανικὴ οἰκογένεια 98 948 000, γερμανικὴ δὲ 63 205 000. Οἱ ἐν Εὐ. Ἰουδαῖοι, Ἀρμένιοι, Ἀρσάγγανοι καὶ Σαμμεδέδοι ἀνήκουσιν εἰς ἄλλας φυλὰς.

Ἐν Εὐρώπῃ ἐπικρατοῦσι κυρίως τρεῖς θρησκείαι ἡ Χριστιανικὴ, ἡ Μωαμεθανικὴ καὶ ἡ Μωσαϊκὴ. Ἡ Χριστιανικὴ ὑποδικαζεται εἰς τρεῖς κυρίας ἐκκλησίας, τὴν Δυτικὴν ἢ Καθολικὴν ἀναγνωρίζουσαν ὑπέρτατον αὐτῆς ἀρχηγὸν τὸν Πάπαν, τὴν Ἀνατολικὴν, ὑποδικαζομένην εἰς Ὀρθόδοξον καὶ Γρηγοριανὴν ἢ Ἀρμενικὴν, καὶ τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων, ὑποδικαζομένην εἰς πολλὰς ἄλλας ἐκκλησίας. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀριθμεῖ ἐν Εὐ. 317 ἑκατομ. ὁπαδῶν. Ἐκ τούτων 156 περίπου ἑκατομ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Δυτικὴν (49.24 %), 81 510 000 (25.74 %) δὲ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν (ἤτοι 81 386 000 εἰς τὴν Ὀρθόδοξον ἢ Ἑλληνικὴν καὶ 124 000 εἰς τὴν Ἀρμενικὴν ἢ Γρηγοριανήν), τέλος 79 330 000 (25.03 %) εἰς τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων. Ἡ Μωαμεθανικὴ ἀριθμ. μετ. 6 445 000 ὁπαδούς (1.95 %) καὶ ἡ Μωσαϊκὴ 5 984 000 (1.81 %). Πλὴν τούτων εἶναι καὶ 120 000 (0.04 %) Σωκράτιοι καὶ 447 000 (0.1 %) εἰδωλολάτραι ἢ ὅλως ἄθρησκοι.

Πολιτικὴ διαίρεσις. Ἡ Εὐρώπη περιλαμβάνει νῦν τὰ ἐπόμενα Κράτη 4 αὐτοκρατορίας. 1) τὴν τῆς Γερμανίας (μετὰ 4 βασιλείων, 6 μεγάλων δουκάτων, 5 δουκάτων, 7 ἡγεμονιῶν, 3 ἐλευθέρων πόλεων καὶ 1 αὐτοκρ. χώρας) 2) τὴν τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας 3) τὴν τῆς Ῥωσσίας, καὶ 4) τὴν τῆς

Τουρκίας. 11 βασιλείαι, 1) τὴν τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας 2) τὴν τῆς Ὀλλανδίας 3) τὴν τοῦ Βελγίου 4) τὴν τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας 5) τὴν τῆς Δανίας 6) τὴν τῆς Ἰσπανίας 7) τὴν τῆς Πορτογαλίας 8) τὴν τῆς Ἰταλίας 9) τὴν τῆς Ἑλλάδος 10) τὴν τῆς Ῥωμανίας, καὶ 11) τὴν τῆς Σερβίας. 1) μέγα δουκάτον, τὸ τοῦ Λουξεμβούργου 4 ἡγεμονίας, 1) τὴν τοῦ Λίχτενσταϊν 2) τὴν τοῦ Μονακῶν 3) τὴν τῆς Βουλγαρίας καὶ 1) τὴν τοῦ Μαυροβουνίου 4 δημοκρατίας, 1) τὴν τῆς Γαλλίας 2) τὴν τῆς Ἑλβετίας 3) τὴν τῆς Ἀνδερρας, καὶ 4) τὴν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου. — Τὰ Κράτη ταῦτα κατέχουσιν ἡ πρостаτεύουσιν ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡπείροις χώρας, ἐχούσας ἑκατὸν ἐπένευνα τῶν 47 000 000 τχμ. καὶ 300 περίπου ἑκατομ. κατοίκων [Π. Π.]

Εὐρώπη (μυθολ.) ἦτο κατὰ τὴν Ἰλιάδα θυγάτηρ τοῦ Φοῖνικος, κατὰ δὲ τὸν Ἡσίοδον καὶ ἄλλους θυγάτηρ τοῦ βασιλείως τῆς Φοινίκης Ἀγνήρορος καὶ τῆς Τηλεφάσσης καὶ ἀδελφὴ τοῦ Κάδμου. Ὁ Ζεὺς ἐρασθεὶς αὐτῆς μετεμορφώθη εἰς ταῦρον καὶ ἐφάνη αὐτῇ ἐν τῇ μερτῇ ταύτῃ εἰς τὴν παραλίαν τῆς θαλάσσης ἢ δὲ Εὐρώπῃ εὐρύσσει τὸν ταῦρον ἡμερώτατον ἐτόλμησε ν' ἀναβῇ, ἐφ' ᾧ ῥέφθεις εὖτος μετὰ τῆς λείας τοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, μετέβη κοιλυμῶν εἰς Κρήτην. Ἐνταῦθα δὲ μεταμορφωθείς πάλιν εἰς νεανίαν ὁ Ζεὺς ἐγέννησεν ἐκ τῆς Εὐ. τὸν Μίνω καὶ τὸν Ῥαδάμανθυον ἢ καὶ τὸν Σαρπηδόνα, Ὑστερον ἢ Εὐ. ἐγένετο σύζυγος τοῦ Ἀστερίου, εὐ δὲ ὄνομα φαίνεται πάλιν σημαίνει τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὸν Δία. Ἡ ἀρπαγὴ τῆς Εὐ. ἐχρησίμευσε πολλὰκις τοῖς ἀρχαίοις καλλιτέχναις ὡς ἀντικείμενον.

Εὐρωποῦλοι. Χωρίον τοῦ δήμου Παταμογετόνων, ἔχον 409 κατ. [Μ. Σ.]

Εὐρωστένης δῆμος, ἰδρυθεὶς 1873. Ὑπάγει εἰς τὴν Κορινθίαν, πρωτεύουσαι δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸ Δερβένιον (χειμερινή) καὶ τὰ Κουινιάνικα (θερινή) πληθ. 6319. Εἰς τὸν δῆμον ἀνήκουσι τὰ χωρία Λυγόν, Ζερβιάνικα, Κοῦτος, Κούτσι, Λούζι, Λουτρόν, Μαυριάνικα, Πιτσά, Πύργος, Σαραντάπηχον, Σκουπα, Στέρι καὶ Τσιραγανή, καὶ ἡ μὲν Προφήτεω Ἡλία.

Εὐρώπες. Ὁ σιμυαντικώτατος ποταμὸς τῆς Λακωνίας, νῦν Βασιλοπόταμον καὶ κατὰ τὸν κατώτερον ῥοὺν Ἰρι. Πηγάζει εἰς τὰς Ν ὑψηλοῦς τῶν ὄρεων τῆς ΝΑ Ἀρκαδίας ἐκ μικροῦν βράχου. Τὸ κατ' ἀρχὰς διαρρέει στεγνὴν κοιλάδα, ἥς τὸ μήκος εἶναι περίπου 30 χμ. Κατὰ δὲ τὸ Ν μέρος τῆς κοιλάδος ταύτης παραλαμβάνει ἐξ Α τὸν κυριώτερον παραπόταμον αὐτοῦ Οἰνόυντα (νῦν Κελεσίνα) καὶ εἰσέρχεται εἰς εὐφορώτατην πεδιάδα ἐν ἣ κείται ἡ Σπάρτη. Κατὰ τὸ Ν τέλος τῆς πεδιάδος διέρχεται εἰς πλείστας ἑλικας μακρὰν κλεισθεῖαν σχηματιζομένην ἀ ἐκ τῶν διακλαδώσεων τοῦ Ταυγέτου, καὶ Α ἐκ τῶν τοῦ Πάρνωνος, καὶ

ἐκβάλλει ἐκ παιδᾶδος, ἣν ἐσχημάτισεν ὁ ἴδιος διὰ προσχώσεων, εἰς τὸν Β' μυχὸν τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου. [Γ.Ε.Β.]

Εὐρωτέαιες. κοινῶς μούχλα. Συνήθως πᾶσι τοῖς τῶν κακῶς παρεσκευασμένων καὶ συντηρουμένων οἶνων, προσερχομένη ἰδίως ἐκ τῶν βαρελιῶν καὶ σκευῶν μετριάζεται, καὶ ἐξαφανίζεται ἐνίστε ἐντελῶς, διὰ συχνῆς μεταγγίσεως τοῦ παθόντος οἶνου εἰς ἀπηνήρακτα ἐσωτερικῶς βαρέλια. [Ο.Α.Ρ.]

Εὐσέδειος. 1) Εὐ. ὁ Κ α ι σ α ρ ε ῖ α ς, καλούμενος Εὐ. ὁ Παμφίλου ἀπὸ τοῦ φίλου καὶ διδασκάλου τοῦ Παμφίλου. Ὑγενήθη ἐν Παλαιστίνῃ περὶ τὸ 270 μ.Χ. ἔφυγε κατὰ τὸν θωγμὸν τῶν Χριστιανῶν τοῦ 309 εἰς Αἴγυπτον, κατόπιν δὲ (314) ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Καισαρείας καὶ ἀπέθανε τῇ 310. Εἰς τὰς διπληκτικισμούς τῶν Ἀρειανῶν καὶ Ἀναστασιανῶν περὶ τῆς Ἀγ. Τριάδος κατεῖχε μεσάζουσαν τινα θέσιν, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐφαίνεται ὡς ἡμικαίσιανος εἰς τοὺς μεταγενεστέρους θεολόγους. Μεγάλῃ δὲ καὶ δικαίαν φημιον ἀπέκτησεν ὁ Εὐ. διὰ τῶν συγγραμμάτων του, ὧν τὸ ἐν ἤσαν τὰ Χ ρ ο ν ι κ ᾶ, γενικὴ χρονολογία ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 324 μ.Χ. Τὸ ἔργον διήρητο εἰς δύο μέρη, δυστυχῶς ὅμως δὲν σώζεται τέλειον. Ἐκτὸς διαφόρων ἀποσπασμάτων κατέχοντες τὴν Ἐκλογὴν χρονολογίας τοῦ Γεωργίου Συγγέλλου (800 μ.Χ.), ἥτις πηγάζει ἐκ μέσως ἐκ τοῦ συγγραμματος τοῦ Εὐ., πρὸς δὲ (ἄτινα καὶ σπουδαιότερα) ἔκρινεν καὶ μεταφράσιν, συριακὴν ἐπιτομὴν καὶ λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ἱερωνύμου, ὅστις συνεπλήρωσε μάλιστα τὸν χρονολογικὸν πίνακα μέχρι τοῦ 378 καὶ προσέθεσε τινα ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. Παρατηρητέον δὲ ὅτι αἱ πηγαὶ τῶν Χρονικῶν τοῦ Εὐ. ἦσαν ὡς ἐπὶ πλείστον οὐχὶ οἱ κλασσικοὶ ἀλλὰ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ἔργον αὐτοῦ εἶνε ἡ Ἐκλογὴ ἡ σ ι α σ τ ι κ ῆ ἱ σ τ ο ρ ῖ α εἰς 10 βιβλία, περιέχουσα τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς ὁρητικῆς μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Λικινίου (324), γεγραμμένη ἐπὶ τῇ βάσει ἐμβριθοῦς μελέτης τῶν πηγῶν καὶ διαπρέπουσα ἐπὶ ἀκριβεῖ καὶ κριτικῇ ἐπιμέλειᾳ, δι' ἣν δικαίως ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς ἐκλογῆς ἱστορίας Συνεχιστὴς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, Σωζομένου, Θεοδορητοῦ καὶ Εὐαγγρίου, μετεφράσθη δὲ εἰς τὴν λατινικὴν καὶ συνεπιλήρωθη μέχρι τοῦ 395 ὑπὸ τοῦ Ρουφίνου. Ἐξεδόθη δὲ πολλάκις (τελευταίον ὑπὸ Lämmer, Schaffhausen 1850 82). Ἐκ τῶν λοιπῶν ἔργων τοῦ Εὐ. πρὸ πάντων ἄξια μνείας εἶναι 1) Προπαρασκευὴ εὐαγγελική, εἰς 15 βιβλία, ἐν ᾗ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Ἐθνήμου. 2) Εὐαγγελικὴ ἀπόδειξις, ἀπολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς 20 βιβλία, ὧν σώζονται 10. 3) Θεοράνεια, σύντομος περίληψις τῶν προμνηνευθέντων δύο

ἔργων, σωζομένη μόνον ἐν συριακῇ μεταφράσει. 4) Βίος τοῦ Κωνσταντίνου, ἐγκύκλιος τοῦ αὐτοκράτορος τούτου. 5) Ὀνομαστικόν, γεωγραφικὸν λεξικὸν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, μέρος μεγαλειτέρου τινὸς ἔργου. Πρὸς δὲ δογματικὰ καὶ ἐρημηνευτικὰ ἔργα ὧν σώζεται μέγα μέρος. Ἀπαντα ἐξεδόθησαν ἐν τῇ Παιτρολογία τοῦ Migne εἰς 6 τόμους, πρὸς δὲ ὑπὸ Δινδορρίου (4. τ. Λιψ. 1867-71). [Χ.Β.]

— 2) Εὐ. ὁ Ν ι κ ο μ η δ ε ῖ α ς. Ὑγένετο διδάσκαλος τοῦ αυτοκράτορος Ἰουλιανῷ ἐν ἐτύχῃ συγγενῆς, ἐχειροτονήθη δὲ πρῶτον ἐπίσκοπος Βηρυτοῦ καὶ ὕστερον Νικομηδείας. Ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Νικαίας ὑπερήστη τὸν παιδεύον φίλον του Ἀρείου καὶ ἐν τοῖς ὕστερον ἐτεσὶ μετὰ Εὐ. τοῦ Καισαρείας ἐπὶ κεφαλῇς μερίδος μεσαζούσης μεταξὺ Ἀρειανισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας, ἥτις ἐξ αὐτῶν ἔλαβε τὸ ὄνομα Εὐ σ ε δ ε ῖ α ν ο ῖ. Ὑξοριθεὶς ἐπὶ Κωνσταντίνου εἰς Γαλατίαν (325-8), εἶτα ὁμιῶς ἀνακληθεὶς καὶ ἀναλαβὼν τὸν θρόνον του κατάρθρωσε χάρις εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ Κωνσταντίου νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντίας (338), παρὰ τὰς ἀρχαίας διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὡς πατριάρχης προήδρευσε τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου, δι' ἣς καθιερώθη ὁ ἡμικαίσιανος ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Τῇ αὐτοῦ δὲ ἐδραστεύθη ὁ Κωνσταντίνος ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του. Ἀπέθανε δὲ ὁ Εὐ. τῇ 342.

— 3) Εὐ. ὁ Ἐ μ ε σ η ς ῆ καὶ Ἐμμεσῆς (ἐκ τῆς πατρίδος του Ἐμμεσῆς, Θεολόγος Ἕλληνας τοῦ Δ' αἰῶνος, ὑπάρχων μαθητὴς Εὐ. τοῦ Καισαρείας καὶ φίλος Εὐ. τοῦ Νικομηδείας. Ἦτο λίαν πεπαιδευμένος, ἐχθρὸς δὲ τῶν θεολογικῶν λαπολογικῶν καὶ ποριστικῶν καὶ ἐρίων. Τῇ 341 προσήνεχθη αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ὁ θρόνος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀντὶ αὐτοῦ ὅμως ἐδέχθη τὴν μικρὰν ἐπισκοπὴν τῆς Ἐμμεσῆς, τὴν ὁποῖαν ἐν τούτοις μετ' ὀλίγου ἐγκατέλειπε δυσσημισθεὶς ὡς μάχος ἐνεκα τῶν ἀστρονομικῶν μελετῶν του. Μετέβη δ' εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπου ἐγένετο διδάσκαλος Διοδώρου τοῦ Ταρσοῦ καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 360. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του (ἐξηγητικῶν, δογματικῶν καὶ πολεμικῶν) σώζονται μόνον ἀποσπάσματα.

Ἀπ' αὐτοῦ διακρίτουν Εὐσέδειόν τινα, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρονται 21 βιβλία καὶ ὡν ὑποδοχὴ τὰς Βιογραφίας παριστᾷ ὡς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καὶ διάδοχον τοῦ Κυρίλλου. Αἱ βιβλία αὐτῶν εἶναι ἔργον τοῦ Ε' ἢ Γ' αἰῶνος. — Μεταξὺ τῶν λοιπῶν θεολογικῶν τοῦ ὀνόματος Εὐ. διακρίπεται καὶ οἱ ἑξῆς: Εὐ. ὁ Λ α ο δ ι κ ε ῖ α ς, γενν. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἀποθ. τῇ 269. Ὡς διάκονος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐφημέριον μεγάλως διὰ τὸ ὁμῆρος του ἐν τοῖς θωγμοῖς καὶ τὴν αὐταπαρνήθειν του κατὰ τὴν ἐνσκήψασαν πανώλην. — Εὐ. ὁ Σ α μ ο σ ᾶ τ ω ν (ἄγιος), ἀποθ. περὶ τὸ 379, εἰς τῶν προμάχων τῆς ὁρθοδοξίας κατὰ τοῦ ἡμικαίσιανου. — Εὐ. ὁ Θ ε σ σ α λ ο ν ῖ κ η ς (περὶ

τῷ 601), σοφὸς ἀντίπαλος τῶν Μονοφυσιτῶν. Τὸ κατὰ τὸν «*Ἀφωρτοδοκητῶν*» (βλ. Εὐτύχιος 1) ἔργον τοῦ εἰς 10 βέβηλα πωλεῖσθαι. — Εὐδὸς Βερρικελλῆς, ἀποθ. περὶ τὸ 371. Ἦτο ἐνθερμὸς ἐπαδὸς τῆς ὑπὸ τῆς ἐν Νίκαια Συνόδου καθιερωθείσης ὀρθοδόξιας, ὅθεν ἐξωρίσθη τῷ 355 ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντείου εἰς Σκυθόπολιν. Ἀπελευθερωθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦτου, ἔλαθε μέρος εἰς τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σύνοδον τοῦ 362 καὶ τῷ ἐπαμένῳ ἔτι: ἐπίστρεψεν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ. Σωζονται αὐτοῦ ἐπιστολαὶ τινες. [Β.Ε.]

Εὐστάθιος. 1) Εὐδὸς Ἀντιστοχίτης (ἄγιος), γενν. ἐν Σίδη τῆς Παμφυλίας. Περὶ τὸ 323 ἐκείριστον ἔπαιστος τῆς ἐν Συρίᾳ Βερροίας, διακρίθει δὲ ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ ὁρθοδοξίᾳ, ἐξελέγη ἡδὴ τῷ 325 ὑπὸ τοῦ κληρέου καὶ τοῦ λαοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιστοχίας. Ἀλλ' ἐνεκα τῆς αὐστηρότητος μεθ' ἧς ὑπερήντηε τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Νίκαια οἰκουμ. Συνόδου, ὅτι οἱ ἡμιερειανοὶ ἐπέτυχον τὴν εὐνοίαν τοῦ αυτοκράτορος, ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινίου τῷ 331 εἰς Θράκην καὶ ὕστερον εἰς Ἰλlyρίαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 360. Μέρος τῆς κοινότητος τῆς Ἀντιστοχίας ἠρνήθη τὴν ἀναγνώρισιν ὡς ἐπίσκοπον τὸν διαδόχον αὐτοῦ Μελέτιον καὶ ἐσχίσθησαν ὑπὸ τὸν πρεσβύτερον Παυλίνον, χειροτονηθέντα κατόπιν ἐπίσκοπον. Ἰδιαιτέραν κοινότητα τὴν τῶν καλουμένων Εὐδοσιανῶν ἢ διαίσεις δὲ αὐτῇ διέτρεξε μέχρι τοῦ 19 αἰῶνος. Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν συγγραμμάτων τοῦ Εὐδ., σώζονται μόνον ἀποσπάσματα τινα.

— 2) Εὐδὸς Σεβαστιῆς (τῆς Ἀρμενίας). Ἐγεννήθη ἐν Καπαδοκίᾳ, ἐγένετο δὲ περὶ τὸ 355 ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστείας, ὅπου ἀπέθανε τῷ 380 Ἰδρυται ἐν Σεβαστείᾳ μέγα νοσοκομεῖον, εἰργάσθη δὲ μετὰ μεγάλου ζήλου ὑπὲρ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν Πόντῳ καὶ Παφλαγονίᾳ καὶ Ἀρμενίᾳ. Ἐγένετο δὲ ἀρχιερεὶς αἰρέσεως ἀσκητικῆς, τῶν Εὐδοσιανῶν, οἵτινες ἀπέκλειον τοῦ παραδείσου τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς ἐγγάμους, δὲν ἐδέχοντο παρ' ἐγγάμοις ἱερεῖς τὴν εὐχαριστίαν, ἀπηγόρευον τὴν κρεωφαγίαν κλ. Κατ' αὐτῶν δὲ ἐξέδωκεν ἡ ἐν Γάγγραις Σύνοδος τοῦ 385 ἀποφάσεις τινάς.

— 3) Εὐδὸς Θεσσαλονίκης. Διάσημος θεολόγος καὶ πολυτίτωρ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου ἐξεπαιδεύθη καὶ ἦτο διάκονος τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς. Τῷ 1175 ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ ὡς τοιοῦτος εἰργάσθη μετ' ἀφοσιώσεως διὰ τὸ ποιμνίον αὐτοῦ καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου (πράγμα ὅπου προὔξινεν αὐτῷ οὐκ εὐλόγως ἐχθρὸς). Ἰδιαιτέρως ὁμιᾶς ἐκτιμᾶται ὡς πολυτίτωρ, ὡς φιλόλογος μετὰ σπανίας ἐγκύβης ἀγάπης καὶ εὐφυίας εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγρα-

φῶν καὶ ὡς συγγραφεὺς διαφόρων μελετῶν, λόγων, ἐπιστολῶν κτλ. Ἔργα αὐτοῦ ἀφορῶντα τὴν κλασικὴν φιλολογίαν εἶναι ἐκτὸς ἄλλων 1) Παρεκβολαὶ εἰς τὴν Ὀμήρου Ὀδυσσειαν καὶ Ἰλιάδα (3 τ. Ῥώμη 1542-50, νέα ἐκδ. ὑπὸ Στάλλδαουμ εἰς 7 τ., Λίψια 1825-30). Τῶν σχολίων τούτων προτόσσονται Προσμίαι, ἐν οἷς διαλαμβάνει ὁ Εὐδ. περὶ τῆς ποιητικῆς διαφορᾶς μεταξὺ Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεύς, τῆς ἱστορίας τῶν ἐπῶν, τῆς σημασίας αὐτῶν διὰ τὴν ὅλην μεταγενεστέραν φιλολογίαν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν κτλ. Ἡ ἄξια δὲ αὐτῶν ἔγκειται εἰς τὴν ἐπιμελῆ περισυλλογὴν τῶν ἀρχαίων περὶ τῶν ὁμηρ. ἐπῶν ἐργασιῶν. 2) Ὑπομνήματα εἰς τὸ γεωγρ. ἔπος Διονυσίου τοῦ Περιηγητοῦ, συνιστάμενα εἰς παράρρησιν καὶ σχόλια αὐτοῦ, ἐπίσης ἄξια λόγου ὅτι βασιζόμενα εἰς καλὰς πηγὰς ἐκτοτε ἀπωλεσθείσας. 3) Παρεκβολαὶ τῶν Πινδαρικῶν, ὅς συνέγραψε διάκονος ἐτι ὢν. Αὐτῶν δὲ ἐγνώσθη μέχρι τοῦδε μόνον ὁ πρόλογος περιέχων χαρακτηρισμὸν τῆς λυρικῆς καὶ ἱδίας τῆς πινδαρικῆς ποιήσεως, ἱστορίαν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων κλ. καὶ πρὸ πάντων τὴν βιογραφίαν τοῦ Πινδαροῦ, τὴν καλλιτέτην τῶν τεσσάρων σφαιριστῶν. Πρὸς δὲ ἐγγράψεν ὁ Εὐδ. ἱστορίαν τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονικῆς ὑπὸ τῶν Νορμαννῶν, διαφόρους λόγους, 71 ἐπιστολάς καὶ σειράν ἔργων ἀφορώντων τὰς μεταρρυθμιστικὰς τοῦ ἐνεργείας, μεταξὺ δὲ αὐτῶν τὴν περιφημίαν μελέτην Ἐπισκοπῆς βίου μοναχικοῦ ἐπὶ διορθώσει τῶν περὶ αὐτόν, ἥτις ἀποδείκνυσι πόσῃ ἀντίδρασιν ἀντίτασσον οἱ μοναχοὶ εἰς αὐτόν, ἀναγκασθέντα μάλιστα μετὰ τὸ 1185 νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Θεσσαλονικὴν ὡς καὶ τὴν Περὶ ὑποκριτικῆς συγγραφὴν, ἥτις εἶνε ἐκ τῶν καλλίστων τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, καὶ τὸ βιβλίον Πρὸς τὸν βασιλέως ἀκούοντα εἴπερ ἱερωμένος ὢν καλεῖται παπᾶς. Τέλος δὲ ἐποίησε καὶ δύο κανόνας, οἵτινες εὐρίσκονται ὡς τὰ πλεῖστα τῶν μὴ εἰς τὴν κλασικὴν φιλολογίαν ἀφορῶντων ἔργων αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκδ. τοῦ Tafel (Φραγκοπούρη 1832) καὶ τῇ τοῦ Migne (Ἑλλην. Πατρολογία, τόμ. 135 καὶ 136). Ἀπέθανε δὲ ὁ Εὐδ. περὶ τὰ 1192-4, εὐρὼν ἐνθουσιώδῃ ἐγκωμιαστικῇ τοῦ τὸν Ἀθηνῶν Μιχ. Ἀλαμινάτον. [Κ.Β.]

Εὐστάθιος (ἴσως Εὐδοκίης) Μακρεμβόλιτης. Βυζαντινὸς συγγραφεὺς τοῦ 13 ἡμῶς τοῦ 13 αἰῶνος, ὅστις συνέγραψε μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον Τῶν καὶ Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν λόγοι ια'. Εἶνε δὲ τοῦτο ἀπομίμησις τῶν τοῦ Ἀχιλλέως Ἰατιάου, στερουμένη δυνάμειος ἀλλὰ πλήρης ἐπιτετηθευμένου πάθους. Ὁ Εὐδ., ἐδραμοῖσε καὶ συλλογὴν αἰνιγμάτων εἰς ἰαμβικούς εἰρημέτρους. Τὸ μυθιστόρημα ἐξεδόθη ὑπὸ Hercher ἐν Script. erot. graeci τ. Β', μετὰ δὲ τῶν αἰνιγμάτων ὑπὸ Hilberg (Βιέννη 1876). [Κ.Β.]

Εὐστακτιανὴ βαλδίς. Βαλδίς περι-
βαλλούσα τὸ πρὸς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς καρ-
διας στρέμει τῆς κάτω κοίτης οὐλοῦς. [1110.]

Εὐσταχίαν ἡ ὡ τ ι α ι α σ ἄ λ π ι γ ῆ.
Σωλὴν μήκους 35 40 χμ., δι' αὐ κοινωνεῖται
τοῦ κυμαίνοντος τοῦ ὕδατος πρὸς τὴν γάρυ-
γιν καὶ κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τὴν ἐκτός. [1.110]

Εὐστάχιος (Bartolomeo Eustachio).
Περὶφημος ἰταλὸς ἱατρός καὶ ανατόμος. Ἐγενέ-
ντο ἐν Ῥώμῃ ἱατρός τοῦ Πάπα καὶ καθηγη-
τῆς τῆς ανατομίας, καὶ ἀπέθανε τῇ 1574
ἐπλόυτισε δὲ τὴν ἐπιστήμην διὰ σειρὰς ἀνα-
τομικῶν ἀνακαλύψεων, ὧν τινες φέρουσι καὶ
τὸ ὄνομά του (βλ. ἑνῶτ.), συνέγραψε δὲ καὶ
διαφόρα σχετικὰ ἔργα. [Ἐγ.]

Εὐστράτειος ("ΑΨΙΟς). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Ν τῆς Ἀθήνας εἰς ἣν καὶ ὑπάγεται· διοικητικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς Κάτοικοι ἅπαντες χριστιανοὶ περὶ τὰς τρεῖς Χιλιάδας, προκίοντα ἐλλανίδαι. Ἦνε νῆσος τραχὺτα καὶ δυσπρόσιτος. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀνωμαζέτο Νέξ, οἱ Τούρκοι καλοῦσιν αὐτὴν Μπόξ-μπαζά.

Εὐσχειστον. Ὅροντὸν δῆτυριτικὸν τῆς
 ἁμᾶτος τουρμαλινῶν περιλαμβάνον ὀλίγον βη-
 ρυλλιον καὶ ἀργυλλιον. Σχίζεται ἐντελῶς, εἰ-
 νε πράσινον ὕδατος ἢ οὐρανόχρουν καὶ δι-
 κνύει ἀξιώλεγον πολυχροισμόν. [Α.Κ.]

Εὐτέρπη. Βλ. Μοῦσαι.

Εύτηκτα, τὰ εὐκόλως διὰ θερμάνσεως
ῥευστοποιούμενα σώματα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς
τὰ **δύστηκτα** δυσκόλως ῥευστοποιούμενα.

Εὐτοκία. Ἡ Ἰκανότης τῆς γυναικὸς νὰ φέρῃ εἰς τὸν κόσμον μετὰ γόνιμον συνουσίαν καὶ ὁμαλὴν κύστην ἀρτιμελὲς καὶ ζῶν τέκνον· γίνεται δὲ ἡ εὐτοκία μιᾶς γυναικὸς ζήτημα τῆς λατροδ: καστιχῆς, ἐάν εἴτε ὁ ἀνὴρ ζητεῖ διαζῶντος, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ τοῦ δὲν θύναται νὰ τέκῃ τοιοῦτον παιδίον, εἴτε ἡ γυνὴ ζητεῖ τοῦτο μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἡ κύησις καὶ ὁ τοκετὸς ἐπαπειλοῦν τὴν ζωὴν τῆς, δὲν συγκατατίθεται ἐπὶ ἐπὶ τῆς τῆς μετὰ τοῦ ἀνδρὸς συνουσίας. Τὴν κρίσιν τὴν εἰς ἑκάστην τοιαυτὴν περίπτωσηιν ὁ λατρός δύναται νὰ σχηματίσῃ μόνον ἀπ' αὐτῆς ἐξέτασιν καταλεπτικῶς ὅλα τὰ ὅργανα τῆς γυναικὸς τὰ ὅποια λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν σύλληψιν, τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ τὸν τοκετόν. [Π.]

Εὐτόκιος ὁ ἐξ Ἀσκάλωνος, Ἑλλήν μαθηματικὸς περὶ τοῦ 510 μ. Χ., συγγραφεὺς διάφορα μαθηματικὰ συγγράμματα, ὧν σώζονται Ἰσομνημάτα εἰς Ἀρχιμήδην (τρία συγγράμματα) καὶ εἰς Ἀπολλώνιον, ἐκδοθέντα μετὰ τοῦ κειμένου τούτων (τὰ πρῶτα τελευταίον ἐν τῇ ἐκδ. τοῦ Ἀρχιμῆδ. ὑπὸ Heiberg, 3 τ. Λιψ. 1880-81, τὰ τελευταίον ἐν τῇ ἐκδ. τοῦ Ἀπολλωνίου ὑπὸ Halley, Ὁξ.

1710), ὄντα δὲ χρησιμώτατα καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Γεωμετρίας ὡς ἀναφέροντα ὀνόματα καὶ ἔργα πλείστων συγγραφέων.

Εὐτροπίος. 1) Λατίνος ιστορικός, περί του οποίου γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἔλαβε μέρος εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον τοῦ Ἰουλιανοῦ (363) καὶ ἀπέθανε περί τὸ 370 π. Χ. Συνέγραψε σύντομον ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ἱερώσεως Ἰωάννης μέχρι τοῦ 364 μ. Χ. ὑπὸ τὸν τίτλον *Breviarium historiae romanae*, ἧς ὑπάρχουσι πλεῖστοι ἐκδόσεις. Τὸ ἔργον εἶνε γεγραμμένον ἐν ἀπλῇ καὶ καθαρᾷ γλῶσσῃ, διακρίνει δ' αὐτὸ ἀμερόλητος κρίσις καὶ μεθοδικὴ τῆς ὕλης κατὰστασις [H.E.]

— 2) Εὐνοχὸς ἐξ Ἀρμενίας, ὁσὶς προ-
βεδηκῶς ἦν εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν
Ἀνακτόρων ἐν Κων/λει ἐκτίησά τοι τὴν εὐνοίαν
Θεοδοσίου τοῦ Α', ὑπὸ δὲ τοῦ διαδόχου τούτου
Ἀρκαδίου ὠφθῆναι εἰς μεγάλα ἀξιώματα καὶ
κατέστη πανηγυρὸς, ἰδίᾳ μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Ρουφίνου (395), Πλεονέκτης, ἥσως, δι-
λὸς καὶ ὠμὸς, ὑπῆρξεν ἐχθρὸς τοῦ Δ' ἡρω-
κράτους καὶ ἰδίως τοῦ διακινούντος αὐτὸ πρι-
μοπουργοῦ Σηλίχινου. Μετὰ τῆς αὐτοκρα-
τείας Ρυδόξιας (βλ. λ) συνέπραξε κατὰ
τοῦ πατριάρχου Χρυσοστόμου, Ἐπαναστατή-
σαντος δὲ τοῦ λαοῦ κατ' αὐτοῦ κατέφυγε θιω-
κόμενος εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα, ὅτε τὴν ὄρῃν τοῦ
πλήθους κατήνυσεν ὁ Χρυσόστομος ἐκφωνή-
σας τὴν περιφημὴν «Πρὸς Εὐτρόπιον» λόγον
του, Βραδύτερον (398) ἐπὶ τῇ ἐν Μ. Ἀσίᾳ
ἐπαναστάσει τοῦ Γότθου Τριβιγίλδου καὶ συ-
νενοήσεως τῆς Ρυδόξιας καὶ τοῦ Σηλίχινου
καθιέρηθι τῆς ἐξουσίας ὁ Εὐκ. καὶ ἀπεκρά-
λυσθ ἐν Χαλκηδόνι. | I. K. II.

Εὐτυχής. Περίφημος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰρεσιάρχης, γενν. τῷ 378. Ἀρχιεμενδρίτης καὶ ἡγούμενος μονῆς παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡγούμενος 300 μοναχῶν, ἀπῆλθεν μεγάλῃ ὑποχέλιψι καὶ ἥκει πολλὴν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγματιν ἐπιφροῇ. Ἐν τῷ κατὰ τοῦ Νεστορίου δὲ ἀγῶνι τοσούτον ἐδείξε ζῆλον ὥστε ἐθεωρεῖτο ὡς ἐν τῶν στηριγμάτων τῆς πίστεως. Ἐν ταῖς θολογαμίαι ταύταις ὑποστήσας ἐλάθεν ἀρχὴν ἡ βοήθεια τοῦ Εὐδ., ὅστις ἤρθετο τὰς δύο τοῦ Χριστοῦ φύσεις (ὡς τελείου Θεοῦ καὶ τελείου ἀνθρώπου), περὶ οὗ ἐπίστευον οἱ δὲν ἔσχε τάχα τῆς αὐτῆς πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου οὐσίαν. Τῷ 448 συνηλθεν ἐν Κων/λει, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ταύτης Φλαβιανου, συνόδος, εἰς ἣν κληθεῖς καὶ παρουσιασθεῖς μετὰ πολλὰς δυσκολίας ὁ Εὐδ. ἠκρόυε τὴν δοξασίαν του, μαρτυρῆμας τὰς γραφὰς καὶ τὴν ἀλεξανδρινὴν σχολήν· ἐπὶ τούτοις ἀπεκλείσθη τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐστερήθη παντός ἱερατικοῦ ἀξιώματος. Ὑποστηρικτῶς δὲως ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ Ἰουδοῦχου Χρυσόφρου, τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου καὶ τοῦ ἐν Ἀίγυ

πτω μοναχικοῦ κόμματος κατώρθωσε γὰρ συγκλήθῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος νέα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ (449) ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Διοσκόρου, ἐν ᾗ ὑπεστηρίχθη μὲν ἡ γνώμη τοῦ Εὐ. ἐδίδασθη δὲ ν' ἀποδεχθῶσιν αὐτὴν οἱ ἀντιφρονούντες. Ἀλλὰ μετὰ δύο ἔτη συνελθούσα ἐν Χαλκηδόνι οἰκουμένη Σύνοδος (451) ἀπεκήρυξεν ὁριστικῶς τὸν Εὐτυχιανισμόν, ἀποδεχθεῖσα ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχον ἀσυγχύτως ἡνωμένοι ἡ θεία τε καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Ὀλίγον μετὰ τὴν Σύνοδον αὐτὴν, περὶ τὰ 454, ἐξέφαινετο ἐκ τῆς ἱστορίας ὁ Εὐ., ἐν ᾧ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ Εὐτυχιανοὶ ἢ Μονοφυσιταὶ (βλ. λ.) ἀπετέλεσαν ἐκτοτε σπουδαίαις ἐν τῇ ἐκκλ. αἵρέσεσι. [B.I.A.]

Εὐτυχιανοί. Βλ. Μονοφυσιταί.

Εὐτυχίδης. Ἀγαλματοποιὸς Ἕλληνας ἐκ Σικυωνίων περὶ τὸ 300 π. Χ. μαθητὴς τοῦ Λυσίππου. Ἐποίησεν ἄγαλμα τοῦ ποταμίου θεοῦ Εὐρώτας καὶ ἔτερον τοῦ σταδιοδρόμου Τιμοθέου καὶ ἄλλο Τύχης διὰ τοῦς ἐπὶ Ὀρόντῃ Σύρους, παρ' ᾧ καὶ μεγάλως ἐτιμᾶτο τὸ ἔργον· τοῦτο κατέχει τὸ Κατικανὲν ἀντίγραφον ἐκ μαρμαῦρου. [Σ.Τ.]

Εὐτύχιος. 1) Πατριάρχης Κων/πόλεως ἀπὸ τοῦ 552, γενν. περὶ τὸ 510, κατ' ἀρχὰς μοναχὸς ἐν Ἀμασειᾷ. Ὁ εἰς τὴν πατριαρχίαν ὑψώσας αὐτὸν Ἰουστινιανός, μὴ θελήσαντα νὰ ὑπογράψῃ τὴν δοξασίαν αὐτοῦ, οἱ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ κατέστη ἁεθάρτον ἅμα ἐνωθὲν μετὰ τῆς θεότητος (Ἀθεοτοδοκηται), ἐξέθρόνισε τὴν 565 καὶ ἔκλεισε πάλιν εἰς τὸ ἐν Ἀμασειᾷ μοναστήριον τοῦ Τῷ 577 ἐκλήθη πάλιν εἰς τὴν πατριαρχίαν ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ Β' καὶ ἀπέθ. τῇ 582. Κατατράχεις μεταξὺ τῶν ἀγίων ἐορτάζεται τὴν 9 Ἀπριλίου Ἐγγραψὲ καὶ πραγματείας τινάς, ὧν σώζονται ἀσπασματα.

— 2) Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἱστορικός καὶ ἱατρός, γενν. 876, πατριάρχης τῇ 933, ἀποθ. 940. Πρωινόθη πολὺ κατὰ τῶν Κοπτιῶν Ἰακωβιτῶν ὑπερασπιζὼν τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Ἐγγραφὴν ἱατρικὰ καὶ ἱστορικὰ ἔργα, ὧν σπουδαιότερον γενικὴ ἱστορία ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ 937 μ. Χ. [B.I.A.]

Εὐδορείου (βῆμος). Ὑπάγεται ἀπὸ τοῦ 1883 εἰς τὸν νομὸν Λαρίσης καὶ ἐπαρχίαν Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε τὸ Μέγα Γ'κουσγουνάρι καὶ χωρία, Βασιλῆ, Δεμιρλή, Δρίσκολι, Καραδεμιρτζή, Μπάπκσι, Μπιτσιλέρ, Μικρὸν Γ'κουσγουνάρι, Μπαϊρακλή, Πασσά Μαχμούλα, Σαρήμαγια, Τατάρι, Τσίι, καὶ Χατζόμπκσι. Κᾶτ 3456.

Εὐφραντος. Φιλόσοφος Ἕλληνας τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς, γενν. ἐν Ὀλύμπῳ, πιθανῶς μεταγενέστερος τοῦ Ἀριστοτέλους. Κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιον ἔγραψεν ἱστορίας καὶ τραγῳδίας. [X.B.]

Εὐφρημέα ἢ ἄγλα. Καταγεγραμμένη ἐκ Χαλκηδόνος εἴη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ ᾗθλησεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Ἐν τῷ πατριαρχικῷ γὰρ ἐν Κων/πόλει σώζεται τὸ λειψάνον αὐτῆς. Ἐορτάζεται τὴν 11ην Ἰουλίου καὶ τὴν 16ην Σεπτεμβρίου. [B.I.A.]

Εὐφρημέα (Ἀγία). Χωρίον Κεφαλληνίας καὶ ἐδρα τοῦ δήμου Πυλαρίων κατ. 383. Κεῖται ἐπὶ τῆς Δ παραλίας καὶ κατὰ τὸν Β μυλὸν τοῦ ὅρου τῆς Σάμης. Ἀπέχει 6 ὥρ. ΒΑ τοῦ Ἀργοστελίου.

Εὐφρημέας (Ἀγίας) μὲν ἢ. Μονὴ τοῦ δήμου Κερκυραίων ἔχουσα 9 μοναχάς.

Εὐφρήμιος. Βυζαντινὸς στρατηγὸς ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Β'. Ἀρπάσας νεάνιδα ἐκ μονῆς κατεδικάσθη εἰς βίονοτριαν ἢν προλαμβάνων ἔφυγεν εἰς Ἀφρικὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνι τῶν Ἀγλαβιτῶν. Τοῦτου ὠδήγησεν στόλον καὶ στρατὸν εἰς Σικελίαν, πρὸ τῆς ὁποίας αὐτὸς μὲν ἐφρονεῖτο ὑπὸ δύο τῶν κατείκων δόλῳ, οἱ δὲ ἐχθροὶ κατέλαβον τὴν νῆσον, ἧς ἐπὶ δύο ἔκατο αἰῶνας ἐκυριαρχήσαν. [I.K.II.]

Εὐφρημισμός. Βλ. Ἀντιφρασις.

Εὐφρημος (Μυθολ.). Ὑἱὸς Ποσειδῶνος καὶ Εὐρώπης. Φυγατὸς Τιτυοῦ, βασιλεύσας εἰς τὴν περὶ τὸ Ταϊνάρων χωρίαν. Παρὰ τοῦ πατρὸς του λαδὼν ἐκέκτητο τὴν δύναμιν νὰ δαίηται ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἀπόγονος αὐτοῦ ἦν ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐν Λιβύῃ Κυρήνης Βάκτρος. [Σ.Τ.]

Εὐφώρδειον (Βοτάν.) *Euphorbia* L. Πρότυπον γένος τῆς ἐρμυνόμου οἰκογενείας. Τὰ ἄνθη αὐτῶν γυμνά καὶ περιβαλλόμενα ὑπὸ κυανθώδους περιβλήματος ἀποτελοῦσι συνανθήσεις μονοοίκους, αἵτινες ὁμοιάζουσιν πρὸς ἄνθη ἄρνευθιλα. Ἐν τῷ κέντρῳ τοιαύτης συνανθήσεως φέρεται ἐν θήλῳ ἄνθος μισχοτῶν, περὶ ὃ ἴστανται 10-12 ἄρνεα ἄνθη συγκείμενα ἐξ ἑνὸς στήμονος. Τὸ δὲ περιβλήμα φέρει ἐπὶ τοῦ γαίλου αὐτοῦ 4 μηννοειδεῖς ἢ νεφροειδεῖς ἀδένες, ὡς ἐπὶ τὰ πολὺ μελίνους ἢ πορφυρίζοντας. Αἱ δὲ συνανθήσεις αὗται συννοῦνται συνήθως εἰς πολυκλάδους ψευδοσκιᾶδας. Εἶδη πολυάριθμα (ὑπὲρ τὰ 700) ὧν τινα κακτοειδῆ ἰδίως δὲ Εὐ. τὸ βήτινοσφρον (*E. resinifera* Berg.), Εὐ. τὸ τῶν φαρμακείων (*E. officinarum* L.), Εὐ. τὸ κανάριον (*E. Canariensis* L.) καὶ Εὐ. τὸ τῶν ἀρχαίων (*E. antiquorum* M.). ὅπρ. εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν Εὐ. τοῦ Διοσκορίδου αὐτομὲς ἐν τῇ Β' Ἀφρικῇ Ἐξ αὐτῶν παράγεται τὸ φαρμακευτικὸν Gummi *Euphorbi.* Περὶ δὲ τὰ 40 εἶδη εἶναι τὰ τῆς ἐλληνικῆς Χλωρίδος περιληπτικῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ Φ λ δ - μ ο ς ἢ Σ π λ ε ν ο ς καὶ Γ α λ α ξ ἰ δ ε ς καὶ Γ α λ α κ τ ὁ χ ο ρ ο ν καλούμενα. Ὑπὸ Διοσκορίδου δὲ περιγράφονται 13 εἶδη ἐξ αὐτῶν, καὶ τὰ μὲν 12 ὡς εἶδη Τ ἰ θ υ μ ἄ λ ω ν, ἧτοι Τ ὁ ἄ ρ ρ η ν ἢ Χ α ρ α κ ῖ α ς (*E. Sibthorpii* Boiss.) κοινῶς Φλόμος καὶ κακῶς

θεωρούμενος παρ' ἡμῶν ὡς πυρετογόνον, *T. ε* ὁ ἡ λ υ ε ἡ Μυρτίτης (*E. Myrsinites* L. καὶ *E. biglandulosa* Desf. κοιν. Ἀγγλίου ἐν Κεφαλληνίᾳ), ὁ Παράλιος (*E. Paralis* L.), ὁ Ἡλιοσκοπίος (*E. Helioscopia* L.) κοινότατον ζιζάνιον, ὁ Κυπαρισσίας (*E. Cuparissius* L. καὶ ὡς *E. Gerardiana* Jacq.), ὁ Δενδρίτης (*E. dendroides* L.) ὡς συχνὰ ἐν χερσὶ περὶ νάκωσιν τῶν ἰχθύων, ὁ Πλάτυφυλλος (*E. platyphyllos* L.), ὁ Πιπτούουση (*E. Aleppica* L.), ὁ Λαθουρίς (*Lathuris* L.), ὁ Πέπλος (*E. Peplus* L.), ὁ Πιπλὶς (*E. Peplis* L.), καὶ ὁ Χάμαίσυκος (*E. Chamaesyce* L.), τὸ δὲ 18ον ὡς Ἄπιος (*E. Apios* L.) ὅπερ εἶνε κοινὸν ἐν ἡμῶν καὶ εἰς τὸ δὲ λαὸς ἐνομάζων αὐτὸ *T. σερλαπίδι* καὶ σήμερον τὴν αὐτὴν δύναμιν ἀποδίδει ἡν ὁ Διοσκουρίδης γράφων τὰς: «ταύτης τὸ μὲν ἄλκιον μέρος τῆς ρίζης ληθὲν, δι' ἐμέτων ἀγεί χολήν καὶ φλέγμα, τὸ δὲ πρὸς τῇ ρίζῃ κάτω καθάρει» ὅλη δὲ ληφθεῖσα ἀμφοτέρως τὰς καθάρσεις κινεῖ. [Θ. X.]

Εὐφορβίου ῥητίνη. Γαλακτώδης χυμὸς ἐκκρινόμενος ἐκ τοῦ χαραχθέντος φλοιοῦ τῆς *Euphorbia risinifera* Berg. καὶ σκληρυνόμενος ἐν τῷ ἀέρι. Ἦν ἀνοικτοκίτρινος εὐθριπτος, ἀπὸ θίδος θερμικὴ ἀσθενὴς ὁσμὴν λιδανίου καὶ ἔχει γεῦσιν θριμύτην καυστικὴν. Ἦν αὐτῆς εἰσπνεομένη προκαλεῖ πταρυγματὸν. Χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ἱατρικῇ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξωτερ., διὰ τὸ ἐπικίνδυνον αὐτῆς. [Ο. Α. Ρ.]

Εὐφορβιδώδης (Botan.) *Euphorbia* Caeae. Οἰκογένεια Ἀπειάλων Δικοτυληδόνων φυτῶν περιλαμβάνουσα περὶ τὰ 3500 εἶδη, τὰ πλεῖστα ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς φύμενα, πώδη ἢ ξυλώδη, ὡς τὰ πολλὰ ἐνέχοντα ὅπιν γαλακτώδη θριμύτην καὶ δηλητηριώδη περὶ οὗ βλ. ἀνωτέρω. Ἀνθὴ μονόοικα, πολλὰκις γυμνά ἢ μετὰ περιγόνιου, καρπὸς συνήθως καψαλίσκος. Τὰ ἐπισπομότερα γένη εἰσὶν *Euphorbia*, *ΐατροφ*, *Μερκουριάλις*, *Κίκι*, *Σιφονία*, *Κρότων*, *Κροσσόφρα*, *Ροττιλέρια*, *Φύλλανθος*. Πύξος (βλ. τὰς λ.) καὶ. [Θ. X.]

Εὐφορβία. Ὑἱὸς Πανθίου, ἀνδρείος Τρώες τραυματίας τὸν Πάτροκλον καὶ φρονεῖς ὑπὸ τοῦ Μενελάου (Ιλ. Π 806 P 1). Ἐλέγετο δὲ ὅτι τὴν μετεψύχουσαν προσδύων καὶ κατὰ τὴν μύθον διατηρῶν τὴν ἀνάμνησιν τῶν προτέρων αὐτοῦ ὑπάρξεων Πυθαγόρας διατηροῦσε ὅτι κατεῖχε τὴν ψυχὴν τοῦ Εὐ. τούτου. [Σ. Τ.]

Εὐφορέων. 1) Ὑἱὸς τοῦ Αἰσχύλου (βλ. λ.), νικῆσας τετράκις διὰ τῶν βραχμάτων τοῦ πατρὸς του ὡς καὶ δι' ἰδικὰς τετραλογίας τὸν Σοφοκλῆα καὶ Εὐριπίδην. — 2) Ἐλαγειακὸς καὶ ἐπικὸς ποιητὴς τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς. Ἦγεν. περὶ τὸ 275 π. Χ. ἐν Χαλκίδι. Διαμείνας ἔτη

τινὰ ἐν Ἀθήναις, ἐκλήθη κατόπιν εἰς Ἀλεξανδρείαν ὑπὸ τοῦ βασιλ. Ἀντίοχου, ὡς διουθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης. Ὡς ἐπικὸς ἐργα αὐτοῦ ἀναφέρονται Ἡσίοδος, Μοψοπία ἢ Ἰτακτα (περιέχοντα μύθους ἐκ τῆς αἰτιατῆς ἱστορίας), Χίλιαδες (ποικίλης ὕλης). Τὰς Ἐλεγεῖας ἐμμεθῆ καὶ μετέφρασεν εἰς τὸ λατινικὸν ὁ ῥωμαῖος ποιητὴς Κορνήλιος Γάλλος. Σατυρικὸν ἐργον φαίνεται εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον Ἀραβὴ ποτηριολέπτης. Ἀμφιβολον εἶνε ἂν ἐγραψεν ἐν περὶ λόγῳ Ὑπομνήματα ἱστορικά, ἢ ἂν τοῦτο ἦτο ἐπιτομὴ τῶν ἐπικῶν αὐτοῦ ποιημάτων. Ἠρδ. Meinecke (1823) ν. ἔ. ἐν *Al-nalecta alexandrina* (Βερολ. 1843) [X. B.]

Εὐφράνωρ. Ἐξοχος γλύπτης καὶ ζωγράφος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ κορινθ. Ἰσθμοῦ. Ἐν τῇ ζωγραφικῇ ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ περιφώνου τῆς Θωρακικῆς σχολῆς Ἀριστείδου, ὡς γλύπτης δὲ ἀνῆκεν εἰς τὸ σικυωνίων ἐργαστήριον. Φαίνεται ὅτι εἰργάσθη τὸ πλεῖστον ἐν Ἀθήναις. Καὶ συγγραμματα δ' ἐγράψεν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ἀναφερόμενα ἀξιόλογα (Περὶ χρωμάτων, Περὶ συμμετρίας). Πλὴν ἄλλων, ἐργον αὐτοῦ ἦτο τὸ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ναοῦ τοῦ Ἀπέλλωνος Πατρίου ἀγάλμα τοῦ θεοῦ καὶ Πάρις, θαυμαζόμενος ὡς ἀριστοτέργημα. Εἰκόνας δ' ἐγράψεν ἄλλας τε καὶ τὰς τοιχογραφίας στοᾶς τινος ἐν Ἀθήναις κειμένης ἐπὶ σθὲν τῆς Βασιλείου στοᾶς. [Σ. Α.]

Εὐφράτης (ἑβρ. Πράθ, ἄραμ. Ἐφράτ, ἄραμ. καὶ Ἀραβζάνι, ἀραβ. Φράτ καὶ Φουράτ, ἀρχαιοπερσιστὶ Οὐφράτου ἤτοι εὐρύτατος). Ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Δυτ. Ἀσίας, ἥς μετὰ τοῦ Τίγριος ἀποτελεῖ τὸ σημερινὸν ποταμοσύστημα. Πηγάζει ἀπὸ τοῦ Ἀρμενικοῦ ὕψιπέδιου καὶ ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ δύο πηγῶν ποταμῶν, τοῦ Φράτ (τουρκιστὶ Καρα Σού) καὶ τοῦ τουρκιστὶ Μουράδ Σού καὶ ἄρμεν. Ἀραβζάνι ('Αρσανίου) καλουμένου. Ἐκ τούτων δὲ μὲν πρῶτος ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ 38 χμ. ΒΑ τοῦ Ἐρζερούμ, καὶ ῥεῖ κατ' ἀρχὰς πρὸς Δ, διακρῖνει τὴν καρποφόρον πεδιάδα τοῦ Ἐρζιγγιάν καὶ διὰ στενῆς τινος κλειστῆς διεύθυνται πρὸς τὸ Κεμάχ, ἐνθα δέχεται τὸν Κομέρ. Μετὰ δὲ ῥοὴν 141 χμ. ἐνοῦται κατὰ τὸ Κγεβάν-Μακδάν μετὰ τοῦ Μουράδ. Οὗτος ῥεῖ κατὰ πρῶτον ΒΔ τῆς λίμνης Βάν, ἔχει τῆς εἰς ὕψος 1464 χμ. κειμένης πόλεως Μούχ, λαμβάνει Δ διεύθυνσιν καὶ καταλήγει εἰς Κγεβάν Μακδάν, μετὰ ῥοὴν 168 χμ. ἔχει δὲ τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀλά-Δάγ, ΝΔ τοῦ Διαβὴν καὶ πρὸς Β τῆς λίμνης Βάν. Οἱ δύο οὗτοι ποταμοὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τοῦ ὄρους Βιγγρέλ. Δὲν ἔχοντες ὕψος 1170 μ. Ὁ ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο τούτων ἀποτελούμενος ποταμὸς ῥεῖ δρμητικῶς πρὸς τὴν καλουμένην Δίοδον τοῦ Νουσχιάρ (κλεισμένην), ἣν διέρχεται κατατεταμένης ὑπὸ πλῆ-

Θεὸς βράχων. Ἐκείθεν στρεφόμενος πρὸς Νότον ἤρμα διὰ τινος ἐπιμήκου πεδίου, μεταξὺ τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Ἀντιταύρου, ἄχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκρέντος Ἰχθυόσους, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Μελιτηνὴν, θένει νέαν ἐδάφους ἀνωμαλίαν συναντῶν ὅσει σχηματίζων διαφόρους καταρράκτας, ὧν ὁ τελευταῖος παρὰ τὰ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ ὄχθης κείμενα Σαμόσατα. Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ὁ ῥυθμὸς αὐτοῦ καθίσταται ἐκάλος καὶ μεγαλοπρεπὴς δι' εὐρυτατῆς καὶ γλοιοῦς κοιλίας ἄχρι τῆς θαλάσσης. Ἦσαν ἐπὶ μακρὸν παραλλήλως σχεδὸν τοῦ Τιγριος, ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ παρὰ τὴν Κόρναν (εἰς πλ. 319 B) καὶ ἀποτελεῖ τὸν ὑπὸ τῶν Ἀράβων καλούμενον Σὺς ἔλ-Ἀράβ (ποτ. τῶν Ἀράβων). ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ὁ Εὐ. ἔχει ἐν συνόλῳ μῆκος 2775 χμ., περιεχει πολλὰς νήσους καὶ παρέχει ὕδωρ εἰς πολλὰς πλωτὰς διώρυγας, ὧν τινες διατμήνουσαι τὴν Μεσοποταμίαν συνδέουσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ Τιγριος. Ἀλλὰ τὸ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ποταμῶν διάστημα ὑδραυλικὸν σύστημα τῶν ἀρχαίων δὲν ὑπάρχει νῦν. Ὁ ποταμὸς οὗτος τρέφει καλλιστούς ἰχθῆς καὶ αἱ ὄχθαι τοῦ παρέχοντι ἄρθρον ξυλείαν, γαιάνθρακα καὶ πισσάσφαλτον (πλατὺς κατὰ τὸ πλεῖστον, συντελεῖ μεγάλως εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἰνδιῶν ταχείαν συγκοινωνίαν).

Ὁ Εὐ. εἶναι διάσημος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ. Παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ἐκεῖτο ἡ ὑπερήφανος Βαβυλών. Ἐκεῖ ἐφρονεῦθη Κύρος ὁ νεώτερος. Ἀπ' αὐτῶν ἤρξατο ἡ καταπηκτικὴ τῶν Μυρίων ὑποχώρησις, ἡ ἀπαθανάτισσα καὶ ὡς στρατηγὸν τὸν Ξενοφῶντα. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶδε τὴν ἥτιαν καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Κράτους, τὰ ἡρωϊκὰ ἐγχειρήματα τοῦ Λουκούλλου καὶ τὰς νίκας τοῦ Μεγάλου Πομπηίου, ὅστις πρῶτος ἐξέυξεν αὐτὸν διὰ λήμδων. Παρ' αὐτὸν ἐμεγαλοῦργησαν ὁ Τραϊανὸς καὶ ὁ Ἡράκλειος καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἰουλιανός. Ἐκεῖ δὲ ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν τὸ ἄνθος τῶν πολέμων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐπὶ μακρὸν ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, καταπληκτικὰ ἔργα ἱπποτικῆς ἀνδρείας διαπραξάμενοι. [H. H.]

Εὐφροσύνη, βλ. Χάριτες.

Εὐφρών. 1) Τύραννος Σικυῶνος ἐπὶ Ἐπαμεινώνδῳ· ἀναδείχθεις τῇ βοήθειᾳ τοῦ ὄχλου ἐδυνάστευε τοὺς πλουσίους, ὅφ' ὧν καὶ τέλος ἐξέβληθη· ἐλθὼν δ' εἰς Θήβας ἐφρονεῖ. [H. H.] — 2) Ἀθηναῖος ποιητὴς τῆς νέας κωμωδίας, περὶ τὰ 315 π. Χ. Τούτου γνωρίζομεν τὰς ἐπιγραφὰς 9 δραχμῶν (Ἀδελφοί, Αἰσχρά, Ἀποδιδούτα, Διδυμοί, Θέων ἀγορά, Θειοί, Μούσαι, Παραδιδούμενη, Συνέφηβοι), ὧν μικρὰ διεσπάρησαν ἀπορρίσματα [H. H.]

Εὐχαί (ἄρχ.) ἐκαλοῦντο αἱ πρὸς τοὺς θεοὺς σύμπαντας ἡ ἕνα αὐτῶν ἐπικλήσεις τῶν ἀνθρώπων, διαφορώταται· οὐσαι καὶ ἐπὶ ποι-

αῖλαις τελοῦμεναι περιστάσειν. Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει καὶ τῇ λήξει ἐκάστης ἡμέρας, ἐπὶ τῇ δεύρῃ κατὰ πᾶσαν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ, ἐν ἐκστρατείαις, ἐν ἀγῶσι, πρὸ τῶν θεατρικῶν παραστάσεων, πρὸ πάσης τέλους ἐγχειρήσεως δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς ἐκάστου Ἑλλήνος ἐτελοῦντο εὐχαὶ ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐνδιαφερομένου εἰτε, ἐπὶ δημοσίῳ γεγονότι, ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Ὁ εὐχόμενος ἐνιπτετο πολλὰς προτέρων τὰς χεῖρας, ὅρθιος δ' ἰστάμενος καὶ ἀσκηπὴς καὶ ἐστραμμένος πρὸς Ἀνατολὰς ἀπήγγελλε τὴν Εὐ., τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ὧσιν ἢ πρὸς τὴν θαλάσσαν ἐκτείνων ἢ πρὸς τὴν γῆν στρέφων καθὼς ἀπαιτεῖτο πρὸς οὐρανίαν, θαλάσσιαν ἢ ὑποχθονίαν θεότητα ἐν αὐτῷ δ' ὧν ἔτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν βωμὸν ἢ τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ ἢ ἐνηγκάλιζετο αὐτό. Συνήθεια ἐπεκράτει νὰ γίνωνται Εὐ. πρὸς τριάδα θεῶν. Ἦτο δὲ ἡ Εὐ. ἡ εὐχαριστήριος ἢ πρὸς αἶνον τῆς θεότητος ἢ τὸ καὶ συνηθέστατον. Ἡ αἴτησις αρωγῆς ἢ χορηγίας ὠρισμένου ἀγαθοῦ, ἥτις καὶ κατ' ἐξοχὴν Εὐ. ἐκαλεῖτο καὶ ἦν παρρηλοῦσι πολλὰς ὑπόσχασιν (τάξιμιν) τοῦ εὐχομένου περὶ τελείσεως θυσίας ἢ προσφορῶν ἀντικειμένου τινὸς (ἀνὰ ὅ ἢ ματὰ) εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ. Τὰ ἀναθήματα ταῦτα, προωρισμένα νὰ διατηρῶνται ἐν τοῖς ἱεροῖς τόποις, ἦσαν διαφορώτατα, ἀπὸ τῆς κῆρυς τοῦ αἰτούντος, μέχρι τῆς δεκάτης τοῦ προσδοκώμενου ὠφελήματος ὅπλα, εἰδότες, ἀγάλματα, πλαστικὰ μνημεῖα μελῶν λαθόντων ὑπὸ τῆς θεότητος κτλ., ὧν ἔγερμον οἱ ἀρχαῖοι νοοῖ. Σημειωτέον ὅμως οἱ καὶ ἔνευ προφηγοῦσις ὑποσχέσεως ἀνέθετον πολλὰς ποικίλα ἀναθήματα εἰς τοὺς ναοὺς ἐπὶ εὐτυχεῖ τινα γεγονότι. [Σ. Τ.]

Εὐχερα. Ὅντινα τεχνιτῶν ἐλλήνων τῆς μυθολογικῆς ἐποχῆς, ὧν εἰς ἐλέγετο συγγενῆς τοῦ Δαίδαλου καὶ ἐφευρέτης τῆς ζωγραφικῆς. Ἐκ δὲ τῶν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τὸ ὄνομα τούτου φερόντων τεχνιτῶν μνημονεύεται Ἰδία ἱ-ὁ Κόρινθος, κατὰ τὸν Ζ' π. Χ. αἰῶνα, ὅστις μετὰ τοῦ Εὐγράμμου καὶ Μηλεοφάντου ἀκολούθησαν τῇ Δημακράτῳ εἰς Ἰταλίαν μετέδωκαν ἐνταῦθα τὴν πλαστικὴν. [Σ. Α.]

Εὐχέλαιον. Μυστήριον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, βασιζόμενον ἐπὶ τοῦ χωρίου Ἰακ. 5, 14 15. «Λοθενεῖ τις ἐν ἡμῖν, προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάρνοντα καὶ ἔγερει αὐτὸν Κύριος» κτλ. ἀμαρτίας ἢ παποικιῶς ἀφελήσονται αὐτῷ. Τὸ πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἄγ. ἐλαῖον ἀγιάζεται κατ' ἕτος τὴν ἡμέραν τῆς Μεγ. Πέμπτης δι' ἱδιαίτερας ακολουθίας.

Εὐχευμα. βλ. Ἀγνο. Ἀγαρ.

Εὐχλαίνα ἢ εὐθαλῆς (Βοτ.) Euchaena luxurians Dur. Ἀγρωστοειδὲς

τοῦ Γουατεμάλα, ὅπου κοινῶς Τέοσιντέ, εἰσαχθὲν ὡς παράγων ἄφρονον καὶ ἐξαισιον χυλόν. Ἡ ἐν Αἰγύπτῳ καλλιέργεια αὐτοῦ ἐπιτυχάνει κάλλιστα. [Θ.Χ.]

Εὐχροΐτης. Ὅρυκτὸν εἰς βραχεὰ στυλοειδῇ κρυσταλλία ἢ μάζας χειροπληθεῖς, λαμπρῶς υἰαλούδους, σμαραγδόχρους καὶ ἐξωθεν πρασινόν. Περιέχει ἐν μέρει γαλιόν καὶ ἀρσενικόν, εὐρεται δὲ ἐν Καμαρίτζι τοῦ Λαυρίου. [Δ.Κ.]

Εὐώνυμος (Bot.) Evonymus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κηλαστρωδῶν. Ὑάμνοι, ὧν δύο εἶδη, Εὐ. ὁ εὐρωπαϊκός (E. Europaeus L.) καὶ Εὐ. ὁ πλατύφυλλος (E. latifolius Scop.) κοινὰ ἐν Εὐρώπῃ, σπανιώτερον δὲ ἐν ὁρεινῶς τῆς Ἑλλάδος φυόμενα· καὶ τοῦ μὲν πρώτου τὸ κίτρινον ξύλον εἶνε σκληρότατον καὶ εὐχρηστον πρὸς τεχνευστικά ἔργα, ἰδίως πρὸς κατασκευὴν ὀδοντογλυφιδῶν. Ὁ δ' αἰεφυλλός Εὐ. ὁ ἰαπωνικός (E. Japonicus Thunb.) καλλιεργείται συχνότερα παρ' ἡμῶν ὡς αἰετόφυτον καλλωπισμόν. Τὸ δ' «Εὐώνυμος» τοῦ Θεοφράστου εἶνε δένδρον ἄγχιον. [Θ.Χ.]

Ἐφαπτομένη 1) καμπύλης τοῦ δευτέρου βαθμοῦ (ἐλλείψεως καὶ κύκλου, ὑπερβολῆς, παραβολῆς) καλεῖται πᾶσα εὐθεῖα γραμμὴ ἐν μόνον μετὰ τῆς καμπύλης κοινὸν σημεῖον ἔχουσα, καί μιν δὲ δλόκληρος ἐκτός τοῦ χωρίου τῆς καμπύλης. Δύναται ἔρα ἡ Ἐ. νὰ θεωρηθῇ ὡς γραμμὴ τέμνουσα τὴν καμπύλην, ἥς τα δύο τῆς τομῆς σημεῖα πλησιάζοντα πρὸς ἄλληλα ἐταυτίσθαι. Οὕτω καλοῦμεν Ἐ. καμπύλης τοῦ γ', δ' βαθμοῦ τὴν εὐθεῖαν γραμμὴν ἣτις τέμνουσα τὴν καμπύλην εἰς 3, 4 σημεῖα ἐκινήθη οὕτως ὥστε δύο τοῦτων νὰ συμπίπτωσιν εἰς ἓν. Τὸ σημεῖον τοῦτο καλοῦμεν σημεῖον τῆς ἐπαφῆς. Καὶ ἐν μὲν τῷ κύκλῳ πᾶσα Ἐ. εἶνε κάθετος ἐπὶ τῆς εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐπαφῆς ἀγομένης ἀκτίνος. Ἐν δὲ τῇ ἐλλείψει, τῇ ὑπερβολῇ καὶ τῇ παραβολῇ μόνον αἱ κατὰ τὰς κορυφάς Ἐ. ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ταύτην. Ἐκ δοθέντος σημείου ἐκτός καμπύλης τοῦ δ' βαθμοῦ ἄγονται δύο Ἐ. τῆς καμπύλης.

— 2) τόξου, βλ. Τριγωνομετρικαὶ γραμμαῖ.

Ἐφαρμογῆς χρώματα ἢ τοπικά χρώματα (Applicationsfarben) καλοῦνται ἐν τῇ τυπωτικῇ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ χρώματα ἐκεῖνα, ἅτινα ὅλως ἑτοιμα τυποῦνται (ἐφαρμόζονται) ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν προτέρων ἐπὶ τῶν ἰνῶν ἢ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν διὰ χημικῶν μέσων. [Ο.Δ.Ρ.]

Ἐφεδρεία. 1) Ὁ Διοικητὴς στρατιωτικοῦ τινος σώματος δὲν ἐμπλέκει εἰς τὴν μάχην εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν· ἀλλὰ κρατεῖ μέρος αὐτῆς ὅπου καλεῖται ἐφεδρεία ἵνα ἐπιβῇ κατὰ τὴν κρίσιν ὁποῦντι. Ἐκ τῆς καλῆς χρήσεως τῆς ἐφε-

δρείας ἐξαρτᾶται πολλάκις τὸ αἶσιον ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.—2) Ἡ φεδρεία τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ καλεῖται τὸ μέρος τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ ὅπου μετὰ τινι ἐκγυμνασιν, διετῇ παρ' ἡμῶν, ἀποστέλλεται εἰς τὰς ἐστίας καὶ τηρεῖται ἑτοιμὸν ἵνα κατὰ τὴν ἐπιστράτειαν συμπληρώσῃ τὴν ἐμπόλεμον δύναμιν. Ἡ διαρκεία τῆς ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ ὑπηρεσίας εἶνε δεκαετής, ἀποτελεῖται δὲ α') ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς δέκα ἀπογραφὰς τὰς ἡμέσως προηγούμενας τῶν δύο τελευταίων ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ ἐνεργὸς στρατός καὶ β') ἐκ τῶν ἀπαιταγόντων τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, ἀνηκόντων δὲ εἰς τὰς τελευταίας δώδεκα ἀπογραφάς.—3) Ἡ τῆς ἐφεδρείας ὁνομασία ἀποτελεῖται ἐκ πάντων τῶν ἀνδρῶν τῶν διανυσάντων τὸν ὁρισμένον διὰ τὴν ἐνοπλοῦσιν χρόνον. Ἡ ἐν αὐτῇ ὑπηρεσία εἶνε δεκαετής, μετ' αὐτὴν δὲ παύει καὶ ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ἑλλήνου. [Β.Δ.]

Ἐφεκτικοί. Βλ. Σκεπτικοί.

Ἐφέλα (Κάρολος Ἰωσ. von Hefele), ἐπισκοπὸς τοῦ Ροττεμβούργου, διαπρέψας κυρίως εἰς τὰς περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐργασίας του. Ἐγενν. τῷ 1809 ἐν χωρίῳ τῆς Βυρτεμβέργης, ὑπῆρξε δὲ ἀπὸ τοῦ 1840 καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας ἐν Ὑδρίγγῃ. Ἐξέδωκε τὰ ἔργα τῶν Ἀποστολικῶν πατέρων (Δ' ἐκδ. 1855) καὶ πλείστα ἔργα ἱστορικά καὶ ἀρχαιολογικά, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ σπουδαιότερον εἶνε ἡ ἱστορία τῶν συνόδων (7 τ. Φραιβούργου, 6' ἐκδ. 1873 κ.ε.) [Ἐγ.]

Ἐφελξις (adhésion) ἀνεμύλνεται ἡ εἰδικὴ περίπτωσις τῆς ἑλξεως τῶν μορίων τῶν ἐπιφανειῶν ὁμαλῶν, τὰ ὅποια ἔρχονται εἰς ἕμμεσον πρὸς ἄλληλα ἐπαρῆν. [Δ.Κ.]

Ἐφέντη. Λέξις τουρκικὴ, ἐκ τῆς ἑλληνικῆς αὐθέντης, καθ' ἣν παρὰ Βυζαντινοὺς εἶχεν ἑνναίαν, πλασθεῖσα καὶ ὡς τιμητικὴν προσφώνημα ἰσοδυναμοῦσα τοῦ ἐκείνου Κύριος. Συχνότατη ἰδίᾳ εἶνε ἡ χρῆσις τῆς λέξεως μετὰ τῆς καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας τοῦ πρώτου προσώπου ἥτοι Ἐφέντημ = Κύριέ μου. Ἀλλὰ καὶ ὡς τίτλος τίθεται μετὰ τοῦ ἐμφανέντος τὸ ἔργον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου τίτλου. Οὕτω γνωστότατη εἶνε ἡ ἑκφρασις Ρεῖζ ἐφέντη (= ὁ διευθύνων), τίτλος ἄλλοτε τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ ὡς διέποντος τὴν ἐξωτερ. πολιτικὴν, ὃν κατήργησεν ὁ Σουλτάνος Μετζή, ἀποδόους τῷ Μεγάλῳ Βεζύρῃ τὴν ἀνωτάτην ἐν τῇ πολιτικῇ θέσιν. Ἰδιαίτερος τὸν τίτλον Ἐ. φέρουσιν οἱ αὐτοκρατορικοὶ πρίγκιπες.

Ἐφρασία. Ἐπιθετον τῆς Ἀρτέμιδος ἐκ τοῦ ἐν Ἐφράσι ναοῦ αὐτῆς.

Ἐφέσια. Ἐορτὴ ἐν τῷ ἐν Ἐφράσι ναῷ τῆς Ἀρτέμιδος τελουμένη νυκτός, λίαν δ' ἀ-

κόλαστον φέρουσα χαρακτήρα, δι' ἧ καὶ ἀπρόσιτος ἦτο εἰς ἐγγάμους γυναῖκας. [Σ.Τ.]

Ἑφέσια γράμματα ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων φράσεις ἀνιγκατωδείς καὶ μαγικαὶ ἃς ἐφέρον ἐπ' αὐτῶν γεγραμμένας ἐν φυλακτηρίοις ἢ ἀπήγγελλον ἐν κινδύνῳ. Πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ ὀνόματος ὑπετίθετο ὅτι ἦσαν αὐταὶ ἐπιγεγραμμέναι ἐπὶ τοῦ ἐν Ἑφέσιῳ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος. Πιθανώτερον ὅμως φαίνεται ὅτι ἐξ Ἑφέσου παρελήφθη ἡ ἐπίνοια καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν. [Σ.Τ.]

Ἑφεσίδης, ὁ καθ' ἡ Ἑφεσίς.

Ἑφεσίς, τὸ ἑνδικον μέσον (βλ. τ. λ.) δι' οὗ ζητεῖται ἡ παρ' ἀνωτέρου δικαστηρίου ἐκ νέου ἐκδικασίς ὑποθέσεως ἐκδικασθείσης ἤδη παρ' ὑποδεστέρου δικαστηρίου. Ἐπὶ μὲν τῶν πολιτικῶν δικῶν εἰς Ἑ. ὑπόκειται πᾶσα ἀπόφασις κατὰ πρῶτον βαθμὴν δικάζοντος δικαστηρίου πλην τῶν ἀνεκκλητίως ἀπαγγελλομένων προθεσμία δὲ συνήθως πρὸς ἑξήσιν αὐτῆς εἶνε ἡ τριακονθήμερος καὶ ἀποτέλεσμα ἔχει πλην ἄλλων, ὅτι ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως πλην τῶν ἐμπορικῶν καὶ τῶν προσωρινῶς ἐκτελεστικῶν ἀποφάσεων· τέλος τῆς ἐκδικάσεως τῆς ἐφέσεως προηγείται καταβολὴ πρὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅπερ καταπίπτει ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἐν περιπτώσει ἀπορρίψεως αὐτῆς. Ἐν δὲ τῇ ποινικῇ διαδικασίᾳ Ἑ. χωρεῖ μόνον κατὰ ὁριστικῶν ἀποφάσεων τῶν πταιματοδικῶν, δι' ὧν ἐπιβάλλεται ποινὴ κρατήσεως ἢ πρὸς τῆς δέκα καὶ ἐπείκεινα ὁραχμῶν, (ἐκτὸς ἐὰν αὗται κηρύσσονται δι' εἰδικῶν νόμων ἀνεκκλητοί) γίνονται ἐντὸς πενθήμερου προθεσμίας (ἡ τριακονθήμερου διὰ τὸν μὴ πρὸντα κατὰ τὴν συζήτησιν εἰσαγγελέα) δι' ἐκθέσεως συντασσόμενης τῇ αἰτήσει τοῦ ἐκκαλοῦντος ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν δικαστηρίου ἔχει δὲ αὕτη πλήρη ἀνασταλτικὴ δύναμιν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως. (Πρόβλ. Ἑφεσίον), [Ν.Μ.]

Ἑφεσος. 1) Περιφέρμας ἀρχαία πόλις τῆς μικρασιατικῆς Ἰωνίας. Ἰδρυθῆναι ὑπὸ Κερῶν καὶ Λελεγῶν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Καύστρου, ἐν τοῖς ὑστερον ὅμοις ἐγένετο σπουδαία ἀποικία Ἰωνίων ἐλθόντων ἀμέσως ἐκ Σάμου, ἐμμέσως δὲ ἐξ Ἀθηῶν, ὑπὸ τὸν Ἀ-θηναῖον Ἀνδροκλῆν. Διὰ τοῦ λαμπροῦ λιμένος τῆς (ὅστις νῦν εἶνε πεπληρωμένος βυρβόρου διὰ τῶν προσχώσεων τοῦ Καύστρου) καὶ ὡς ἀφετηρία μεγάλῃς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐμπορικῆς ὁδοῦ περιήλθεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ κατέλαβε προεξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν 12 Ἰωνικῶν πόλεων. Τὰ κατ' ἀρχὰς περιωρίζετο εἰς τὴν βᾶξιν καὶ τὰς Β ὑπηρείας τοῦ ὅρου Κορεσσοῦ, ἀλλ' ἤδη ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κροίσου (552 π. Χ.) κατελάμβανε καὶ τὴν πεδιάδα πρὸς τὸν λιμένα καὶ

τὸν ποταμόν, ἐπὶ Λυσιμάχῳ δὲ (290) περιελήφθη εἰς τὴν πόλιν καὶ τὸ Α τῆς ἀρχαίας πόλεως κείμενον ὅρος Πίων ἢ Πριών. Ἐκ τῶν πάλων καὶ λαμπροτάτων κτιρίων τῆς Ἑ. τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, τὸ Ἀρτεμίσιον, ὅπερ ἔκειτο 7 στάδια ἀπὸ τῆς ἀρχαίας πόλεως. Τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἤρχισε τῷ 650 π. Χ. ὁ ἐκ Κνωσσοῦ τῆς Κρήτης Χερσίφρων, ἐξηκολούθησε δὲ ὁ υἱὸς τοῦτο Μιταγένης καὶ ἀποπεράτωσαν μετὰ παρέλευσιν 120 ἐτῶν οἱ Ἑφέσιοι Δημήτριος καὶ Παιώνιος. Ἀλλὰ κατὰ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου (21 Ἰουλ. 356) ἐπυρπολήθη ὑπὸ τοῦ Προστράτου ἀνθοδομήθῃ δὲ τῷ 300 ὑπὸ Δεινοκράτους ἐπὶ τῶν ἀρχαίων θεμελίων τόσον πολυτελῶς ὥστε κατηριθμεῖτο εἰς τὰ 7 θαύματα τοῦ κόσμου. Ἦτο ἰωνικὸς διπτερός θεακτύλος ναὸς, τὸ δὲ μέγεθος αὐτοῦ τετραπλάσιον τοῦ τοῦ Παρθενώνος. Τὸ περίφημον τοῦτο ἔργον τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς κατεστράφη ὑπὸ τῶν Γάθων, καὶ μόλις τῷ 1870 ἀνεκαλύφθησαν τὰ εὐχέλιστα ἀπομεινάντα ἐρείπια αὐτοῦ, κείμενα πλησίον τοῦ χωρίου Ἀγιασοῦλουκ. Σώζονται δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἐρείπια ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος τῆς πόλεως, γυμνασίων, ὠδείου, θεάτρου κτλ. Ὅτε περιήλθε τὸ βασιλεῖον τῆς Περσίδου, οὗ ἀπέτελει μέρος ἡ Ἑ. μετὰ τὴν ἐσχῆν τῶν διαδόχων, εἰς τοὺς Ρωμαίους (133 π. Χ.), ἐγένετο ἡ Ἑ. μητροπόλις τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας. Ἰδιαίτερον δὲ σημασίαν ἀπέκτησεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἱδρύσας χριστιανικὴν κοινότητα, παρ' ἣ διέμεινε τρία ἔτη (55-58 μ. Χ.) καὶ πρὸς ἣν ἀπεύθυνε τὴν ἐν ταῖς κανονικαῖς ἐπιστολαῖς ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἑφεσίων ἀναγεγραμμένην. Ἐνταῦθα συνεκλήθησαν πολλὰ συνέδρια, ἐξ ὧν κυρίως ἐγένοντο γνωστὴ ἡ τετάρτη (οἰκουμένη) τοῦ 431, ἥτις ἐξώρισε τὸν Νεστόριον, καὶ ἡ ληστρικὴ λεγομένη τοῦ 449, ἥτις ἐκήρυξεν ὡς ἐρῶδες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐτυχοῦς. Μετὰ τὴν λεηλασίαν τῶν Γάθων παρήκμασεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ πόλις, πολὺ δὲ ἐβλάψε τὴν σημασίαν αὐτῆς καὶ ἡ εἰς θέρματα διαιρέσις τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Κατὰ δὲ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων. Πρόβ. Stark, Nach d. griech. Orient (Ἀϊζελδ. 1874) καὶ E. Curtius, Ἑφεσος (Βερολ. 1874). [Σ.Τ.]

— 2) Νέα Ἑφεσος. Παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, κείμενη 56 χμ. Ν τῆς Σμύρνης, καὶ οὐμένη δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων Κούρ-άδασι καὶ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων Σκᾶλα Νόβα. ἔχει περίπου 8000 κατ., ὧν 3000 Ἕλληνες ἐξαρτώμενοι ἐκ τῆς μητροπόλεως Ἑφέσου καὶ διατηροῦντες 3 σχολὰς. Παρ' αὐτὴ εὐρίσκονται δύο θέρμαι, ὧν ἡ μὲν ἄκατος ἡ δὲ θειοῦχος. [Μ.Σ.]

Εφέτας (Ἀρχαιολ.). Δικασταὶ ἐν Ἀθῆναις, οἵτινες ὑφίσταντο πιθανῶς ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, διωργανθίσαν δὲ κυρίως ὑπὸ τοῦ Δράκοντος. Ἦσαν δὲ 51 τὸν ἀριθμὸν. αἰρούμενοι «ἀριστινὴν», ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰ 50 ἔτη γενόμενων ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς, πιθανῶς δὲ ἦσαν ἀνὰ 5 ἐξ ἑκάστης φυλῆς μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅστις εἰσήγε παρ' αὐτοῖς τὰς δίκας καὶ ἐδίκαζεν. Οἱ Ἰ. ἀπετέλουν 4 δικαστήρια ποινικά, α') τὸ ἐπὶ Παλλάδιῳ, διὰ τοὺς ἀκουσίους φόνους, τὰς αἰτίας ἐξ ὧν προέκυψε θάνατος καὶ τὰς κατὰ τῆς ζωῆς ἐπιβουλὰς. β') τὸ ἐν Δελφίνῳ, δικάζον τοὺς κτείναντας ἑκκουσίως μὲν ἀλλὰ δικαίῳ τῷ λόγῳ ἐν ἀμύνη κτλ. γ') τὸ ἐπὶ Πρυτανείῳ διὰ τὰ ἄψυχα ὄργανα φόνου δ') τὸ ἐπὶ Φρεαττοῦ, δικάζον τοὺς ἐν ἐξορίᾳ εὐρισκόμενους ἐπὶ αἰτία ἀκουσίου φόνου καὶ κατηγορουμένους μετὰ τὴν φυγὴν αὐτῶν ἐπὶ ἑκκουσίῳ. Βλ. καὶ τὰ οἰκεία ἄρθρα Παλλάδιον κτλ. — Σήμερον ἐφέται καλοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες μέρος τοῦ ἐφετερίου δικασταί. [Κ.Ν.Π.]

Εφετεριον. Τὸ κατὰ δευτέρον δ.καιοδ. σίας βαθμὸν δικάζον ἀνώτερον δικαστήριον. Τὰ ἐν τῷ ἑλλ. Κράτει Ἔ. εἶναι 5 τὸν κριθμὸν ἔδρουσαν ἐν Ἀθῆναις, Κερκύρα, Πάτραις, Ναυπλίῳ καὶ Λαρίσσι ἀποτελούμενα δὲ ἐκ τεσσάρων ἐφετῶν καὶ τοῦ Προέδρου ἐν μὲν ταῖς πολιτικαῖς δίκαις δικάζουσι τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικείων τῆς περιφέρειας αὐτῶν (τὰς κατὰ τῶν εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων δικάζουσι τὰ Πρωτοδικεία ὡς Ἔ.), ἐν δὲ ταῖς ποινικαῖς ἐπ' ἄκρον αὐτοῦ μὲν δικάζουσι πλημμελήματα τῶν βλαπτικῶν δωσιδικίας ἀπολυόντων προσώπων καὶ τὰ ἐγκλήματα τῆς ναυταπάτης καὶ πειραιας μετὰ τῶν συναφῶν κακοουργημάτων καὶ πλημμελημάτων, ἐν Συμβουλίῳ δὲ τὸς κατὰ τῶν βουλευμάτων τοῦ Συμβουλίου τῶν πλημμελειοδικῶν ἀνακοπὰς (προβλ. Ἔφεσις). [Ν.Μ.]

Εφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις. Καλοῦμεν ἐφεύρεσιν ἐκεῖνο τὸ γεγονός καθ' ὃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα πρωτοτυπῶς ἐργαζόμενον παράγει εἰς τὸ εἶναι νέα καὶ ἀνυπαρκτά τῶς πράγματα διακρίνεται ἄρα ἡ Ἔ. τῆς ἀνακαλύψεως. δι' ἧς καθίστανται εἰς τὸν ἄνθρωπον γνωστὰ πράγματα ὑπὸστάμενα μὲν καὶ πρότερον, ἄγνωστα δὲ τῶς αὐτοῦ. Αἱ τε Ἔ. καὶ αἱ Ἀ. εἶναι πολὺ αἰσθητικῶς προϊόντα τύχης, συχνότερον ὅμως καρποὶ ἐπιμόνων ἐρευνῶν καὶ ῥηξικελεύθου μεγαλοφυΐας. Ἡ ἱστορία τῶν Ἔ. καὶ Ἀ. ἀρχεται ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως, ὅστις γυνῆς καὶ ἀδυνάτος κατὰ τὸ σῶμα εὐρείεις ἐν μέσῳ τῆς ἄλλης πλάσεως ἐπρεπε νὰ ἐπιφύκοι αὐτὴν ἵνα θεραπεύσῃ τὸς ἑαυτοῦ ἀνάγκας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεκάλυψε τὰ ἐν τῇ φύσει ὄντα, τὰς ιδιότητας τῶν φυσικῶν σωμάτων, τοὺς νόμους τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ ἐ-

φεύρε τρόπους πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ. Οὕτως αἱ Ἔ. καὶ Ἀ. ἀπετέλεσαν ἀπουδαίωτον τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου στοιχείον. Μακρὰ θὰ ἦτο ἡ ἀπαριθμῆσις ἐαυτοῦ καὶ τῶν οὐσιωδαιτέρων ἐφευρέσεων ἐπὶ αἱ τῆς τυπογραφίας, τῆς ἀτμομηχανῆς κλ., αἵτινες ἀνέωξαν νέους ὅριζοντας ἐν τῷ πολιτισμῷ τῆς ἀνθρωπότητος. Σημειωτέον ὅτι αἱ πλείονες καὶ ἀπουδαίωται αὐτῶν ἐφείλονται εἰς τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ ΙΙ' αἰῶνος καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς ΙΘ' αἰῶνα, ὅστις κυρίως διὰ τὸς κατ' αὐτὸν ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις προσέλαβε τὴν δικαίαν ἐκωνυμίαν αἰῶνος τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Περὶ ἑκάστης δὲ αὐτῶν ἰδιαιτέρως λόγος γίνεσθαι εἰς τὰ οἰκεία ἄρθρα.

Εφευρέσεως δέπλωμα. Βλ. Εὐρεσιτεχνίας δέπλωμα.

Εφῆβαιον ἡ ἡ δ η. Ἡ τρίχωσις τῆς ἡβικῆς χώρας.

Εφηβος. Βλ. Ἠβη.

Εφηλίδες ἡ περιώνυμα καλοῦνται αἱ μικραὶ ἐκείναι ἐκ μελαγχρώματος κηλίδες, αἱ ἐμφανιζόμεναι κυρίως ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν κτλ., ἐπὶ τῶν γυμνῶν δὴ καὶ τοῦ σώματος μερῶν. Φανεροῦνται μόνον ἐν ἱερει, ὡχραίνονται δὲ κατὰ τὸν χειμῶνα. Πρὸ πάντων δὲ προσβάλλουσιν αἱ Ἔ. ἀνθρώπους πυρροτρίχους, ἀθρόν καὶ ξανθὸν ἔχοντας δέρμα· αἰτιῶνται πολλὰκις προδιαθεσιν ἐκ κληρονομίας, ἀπαιτοῦσι δὲ πρὸς ἀνάπτυξιν τὴν δρᾶσιν τοῦ φωτός. [Π.Γ.]

Εφημερίδες καὶ περιοδικά. Ἡ λέξις ἐφημερίς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐσήμαινεν ἱστορικὸν πόνημα τὰ ἡμέραν παρ' ἡμέραν συμβάντα ἀναγράφον. Ὅπως δὲ ἡμεῖς τὴν σήμερον ἐννοοῦμεν αὐτάς, ὡς περιοδικὰ ὅλα δὴ δημοσιεύματα τὰ καθ' ἑκάστην συμβαίνοντα ἀναγράφοντα καὶ κρίσεις ἐπ' αὐτῶν ἐπιφέροντα. Ἐλαβον αἱ Ἔφ. τὴν ἀρχὴν τιν ἐκ τῶν acta diurna τῶν Ῥωμαίων (131 π.Χ.), τὰ ὅποια ὁ Δίων Κάσιος μεθερμηνεύει ὑπομνήματα ἢ καὶ δημοσία γραμματα· ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν μάλλον συλλογαὶ ἡμερησίων συμβάντων, κυρίως δημοσίων τελετῶν, πομπῶν, κυβερνητικῶν μέτρων καὶ λόγων, ἀντιγραφόμεναι ὑπὸ δούλων καὶ εἰς δημοσίαν διδομέναι ἀνάγνωσιν (προβλ. V. Leclerc, Des journaux chez les Romains). Ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν τοιοῦτων τῶν Ῥωμαίων Ἔ. μεχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς τυπογραφίας σῶματα μνεία ἀναλόγου δημοσιεύματος γίνεσθαι. Κατὰ δὲ τὰ 1468, πολεμιστῶν τῶν Ἑνετῶν κατὰ τοῦ σουλτάνου Σουλταϊμάν, ἤρχισαν νὰ δημοσιεύωνται αἱ νεώταται ἐκ τοῦ πεδίου τοῦ πολέμου εἰδήσεις χειρόγραφοι, διότι ἡ ἐν Ἑνετίᾳ ἀρχὴ ἀνὰ ἐπέτρεπε τῇ διὰ τοῦ τύπου δημοσίευσιν. Ἀνεγινώσκοντο δὲ αἱ εἰδήσεις αὐταὶ ἐπὶ τιμῇ διλήπτου, ὅπερ χάρις παρ' Ἑνετῶν ἐκαλεῖτο, αὕτη δ' εἶνε ἡ ἐτυμολογία τοῦ μέχρι καὶ σήμερον παρὰ τοῖς

ρωμαντικοὺς λαοὺς ἐνόματος τῶν ἐφημερίδων γινώσκοντες κτλ., διερᾶλλοις ὁμοῖς ἄλλως ἐξήγουν. Ἀπεμνημόνευσαν δὲ τὴν ἐν Ἑννετῇ ἐφημερίδα εἰτα καὶ ἄλλα θύνη δυσκόλῳ ὁμοῖς φαίνεται νὰ ἀποδείξηται ποῖον ἔθνος ἔχει τὴν πρωτοκαθίστατα τῶν ἐντύπων. Ἡ Ἑν Ἀγγλικῇ ἐτυπώοντο (πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 1608) τὰ Weekly News, ἐβδομαδιαῖον περιοδικόν, ἐπὶ ἐλάνκλῳ δὲ εἰς τοιοῦτον περιοδικὸν ἐβδομαδιαῖον εἶνε γνωστὸν ἐκτεθεδίδετο ἐν Στρασβούργῳ τῷ 1609. Καὶ ἀνεπτύχθη μὲν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ σπουδαίτατον τοῦτο μέσον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς συνεννοήσεως ἀλλὰ μόλις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος αἰῶνος χρονολογεῖται ἡ μεγάλη ἀκμὴ αὐτοῦ. τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκτεθεδίδετο ἐν Βελγίῳ 818. Ἡ καὶ Π. ἐν Δανίᾳ 801, ἐν Γερμανίᾳ 804, ἐν Γαλλίᾳ 4359, ἐν Μ. Βρετανίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ 8161, ἐν Ἰταλίᾳ 1459, ἐν Αὐστρίᾳ 1370, ἐν Οὐγγαρίᾳ 756, ἐν Ρουμανίᾳ 33, ἐν τῇ Νότιᾳ Ρωσίᾳ 700, ἐν Φιλανδίᾳ 99, ἐν Σουηδίᾳ 101, ἐν Ἑλβετίᾳ 692, ἐν Σερδίᾳ 27 καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις τῆς Β. Ἀμερικῆς 14661. Ἀπὸ τῆς ἐφημερίδος διακρίνεται τὸ περιοδικὸν ἐν γένει ὡς ἐκτεθεδίδετο εἰς μεγάλα ἑτερά διαστήματα καιροῦ καὶ συνήθως μὴ παραγματούμενον τὴν πολιτικὴν καὶ ζητήματα τῆς ἡμέρας ἐν τούτοις ἡ διάκρισις αὕτη δὲν γερύεται αὐστηρῶς.

Ὡς πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ἡ πρώτη ἐκδοθεῖσα ὑπῆρξεν ἡ «Ἑφημερίς», ἰδρυθεῖσα πιθανῶς τῇ 1790 ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μαρτιδῶν Πουλίου καὶ ἐκτεθεδίδετο περιοδικῶς ἐν Βιέννῃ. Ταύτη ἠκολούθησαν αἱ ἐκδόσεις διὰ τὰ ἀνατολικά μέρη τοῦ Δι. Ἀλεξανδρίδου (1811) καὶ ὁ «Ἑλλην. Τηλέγραφος» (1812). Ἀπὸ τοῦ 1811 ἐκτεθεδίδετο καὶ ὁ «Λόγιος Ἑρμῆς» τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ. Τῇ 1814 ἐγένετο καὶ ἑλλ. ἐκδοσις τῆς πρότερον ἰταλικῇ ἐκδομένης Ἰονικῆς Ἑφημερίδος ἐν Κερκύρᾳ· τῇ δὲ 1819 ἰδρύθησαν ἡ «Καλλιόπη» ἐν Βιέννῃ, ἡ «Μέλισσα», τὸ «Μουσέον» καὶ ἡ «Ἀθηνᾶ» ἐν Παρισίοις καὶ ἡ «Ἰρις» ἐν Λονδίῳ. Τὸ πρῶτον δ' ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι πολιτικὸν φύλλον ὑπῆρξεν ἡ τῇ 1821 χειρόγραφος ἐκδοθεῖσα Ἑφημερίς Ἀττικῇ, πρώτη δὲ τυποεῖ ἐκδοθεῖσα ὑπῆρξεν ἡ τῇ 1821 ἐν Καλάρμῃ συστηθεῖσα Ἑλληνικὴ σάλπιγξ. Ἐκτετὲ συνεστήθησαν καὶ ἄλλα: Ἡ, αἵτινες ὁμοῖς παραήμασαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1826 ἐκτεθεδίδοντο ἐν Μεσολογγίῳ τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικά τοῦ φιλέλ. Μάγερ. Τῇ 1831 ἤρχισεν ἐκ νεοῦ ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων, ἐν αἷς ὑπῆρχεν ὡς ὄργανον τῆς Κυβερνήσεως ὁ Σωτὴρ ἐν ἑλληνικῇ καὶ γαλλικῇ ἐκδοσει, ἀντίθετος τοῦ ὁμοῦ ὡς ὄργανον τοῦ ἐθνικοῦ κόμματος ἐκτεθεδὶ ἡ

Ἀθηνᾶ. Τὸ πρῶτον φιλολογικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν φύλλον ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι ὑπῆρξεν ἡ Διγναία, ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1831 ἐν Διγνῇ ὑπὸ τοῦ Μουσταξοῦ καὶ Κοκκινῇ. Τῇ 1834 ἐκτεθεδίδετο ἐν Κερκύρᾳ ἐν ἑλληνικῇ, ἰταλικῇ καὶ ἀγγλικῇ γλώσσῃ ἡ Ἰονικὴ Ἀνθολογία, τῇ 1835 ἐν Ἀθῆναις ὁ Στρατιωτικὸς Ἑρμῆς, ὃ ἠκολούθησαν πλὴν ἄλλων Ἡ. ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἐφημερίς (1837, ὑπὸ Πιττάκη καὶ Ταγκαδῆ), ὁ Εὐρωπαϊκὸς Ἑρμῆς (1840, ὑπὸ Ἀντωνιάδου), ἡ Μέλισσα ὑπὸ Πολυμέρη ἐν Συρῷ, Ἡ ἐπιστημονικὸν χαράκτῃρα ἔσφεν ὁ τῇ 1848 ὑπὸ τοῦ Ἀργυριάδου ἐκδοθεὶς Φιλολογικὸς Συνέκδημος, φιλολογικὸν δὲ μέλλον ἡ Ἑυτέρπη (1847 54) καὶ ἡ Νέα Πανδώρα (1851-73). Τῇ 1852 ἰδρύθη ἡ Ἑφημερίς τῶν μαθητῶν, ἥτις τῇ 1856 μετανομάσθη Ἡ. τῶν φιλομαθῶν διαρκέσασα μέχρι τοῦ 1877. Ἡ καὶ τῶν νεοῦ (1893) ἐκδοθεῖσα ἐν ν. καθήμερινὸς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ σπουδαιότερων πολιτικῶν ἐφημερίδων τῇ 1862 ἰδρύθη ἡ Παλιγγενεσία, τῇ 1872 οἱ Καιροί, τῇ 1873 ἡ Ἑφημερίς, ἥτις ἐνεκαίνισεν ἀμέσως τὴν καθ' ἑκάστην ἐκδοσιν ἐν Ἑλλάδι, τῇ 1880 ἡ Ἀκρόπολις, τῇ 1881 ἡ Νέα Ἑφημερίς, τῇ 1883 ἡ Ἐπιθεώρησις, τῇ 1890 τὸ Ἄστυ, ἐν ἀπὸ τοῦ 1888 ἐβδομαδιαῖον σατυρικὸν φύλλον, καθ' ἐβδομάδα ἐκδίδεται γαλλιστὶ ὁ Messenger d' Athènes (πολιτικὸν φύλλον, ἰδρ. 1875) καὶ ἡ ἰδικὴ Ἑφημερίς τῶν Κυριῶν (1887), συντασσόμενη ὑπὸ κυριῶν. Ἐκ τῶν περιοδικῶν δὲ μνημονευτέα τὰ διὰ παιδας Ἑφημερίς τῶν Παιδῶν (ἰδρ. 1868) καὶ Διάπλασις τῶν Παιδῶν (1879), τὰ φιλολογικὰ Ἑστία (1878) καὶ Παρνασσός (1891), τὰ ἱατρικὰ Γαλήνις (1879) καὶ Ἰατρικὴ Ἑφημερίς τοῦ Στρατοῦ (1890), τὰ νομικὰ Ἑφημερίς τῆς Ἑλλ. καὶ Γαλλ. Νομολογίας (1880), Νέα Θέμις (1881) καὶ Θέμις (1890). ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑφημερίς, ἥς ἐγένετο μνημεῖον ἀνωτέρω (1887), τὰ οἰκονομολογικὰ Ἑρμῆς (1882) καὶ Οἰκονομολογός (1892), τὸ Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος (1883), ὁ σατυρικὸς καὶ ἐλάνκλῃρος Ἑρμῆς (1883), ἡ Ἑλληνικὴ Γεωργία (1885), ὁ ἐτήσιος Ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος (1887) ἡ Ἀνάπλασις περί τοῦ ὁμωνύμου ἡθικοῦ ἡγευτικοῦ συλλόγου (1887) ἡ καθαρῶς ἐπιστημονικὴ φιλολογικὴ Ἀθηνᾶ (1889), ἡ Ἑφημερίς τῶν Ἑργαχείρων (1891), θεολογικὰ περιοδικὰ κτλ. Γενικῶς δὲ κατὰ τὴν τῇ 1892 ὑπὸ τοῦ Στατιστικοῦ γραφεῖου τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν ἐκδοθεῖσαν Στατιστικὴν τοῦ Ἑλλ. τόπου, κατὰ τοὺς 6 πρῶτους τοῦ 1892 μῆνας ἐκτεθεδίδοντο ἐν ὅλῳ τῷ Κράτει 131 Ἡ. καὶ Π. ὧν τὰ 58 ἐν τῷ νομῷ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας καὶ μένον ἐν Ἀθήναις 51, ἔκ τῶν Ἡ. μένον 9 ἥσαν ἡμερήσιαι καὶ δὴ ἀποσαι ἐν τῷ νομῷ Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίας. Ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκτεθε-

δοντο ἐν ἑλφ. 36 Ἐ. καὶ Π., ὧν 22 ἐν Τουρ-
κίᾳ, 6 ἐν Αἰγύπτῳ, 4 ἐν Ρουμανίᾳ καὶ ἀνά
1 ἐν Βουλγαρίᾳ, Αὐστρίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ὀλ-
λανδίᾳ. Μνημονεύεται δὲ ἰδιαίτερος ἐκ τῶν
Ἐ. τούτων κατὰ τάξιν ἀρχαιότητος αἱ ἐν
Κων/πόλει ἐκδιδομέναι Ἀνατολή (τουρκιστί
δὲ ἑλληνικῶν χαρακτήρων, 1840), Νεολόγος
(1866) καὶ Κωνσταντινουπόλις (ἀπὸ τοῦ
1866 ὑπὸ διάφορα ὀνόματα), Νέα ἐπιθεώ-
ρησις (1890), καὶ ἡ ἐβδομαδιαία Ἐκκλησια-
στικὴ Ἀλήθεια, ἐπισήμιον ὄργανον τῶν Πα-
τριαρχείων (1880), αἱ ἐν Σμύρνῃ Ἀμάθεια,
ἡ ἀρχαιότατη τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλ. ἐ-
φημερίδων (1838) καὶ Ἀρμονία (1880), αἱ ἐν
Ῥώμῃ Ἀλεξανδρεία Ὁμόνοια (1881) καὶ Τηλέγρα-
φος, αἱ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἱρις (1866), Πατρίς
(1891) καὶ Σύλλογοι (1872) καὶ ἡ ἐν Τερ-
γέστη ἐβδομαδιαία Νέα Ἡμέρα (1874). Ἐκ
δὲ τῶν περιοδικῶν τῆς ἀλλοδαπῆς γνωστότε-
ρον εἶναι ὁ ἐν Κων/πόλει Ἑλλ. φιλολογικὸς σύλ-
λογος, περιοδ. ἐτήσιον τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου
(1881), ἡ ἐβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις Νεολό-
γου (1891), ἡ ἐν Ἀμστελδάμῳ Ἑλλάς καὶ
ὁ ἐν Μασσαλίᾳ Ἐξηγητὴς τῶν Ἀγίων Γραφῶν.

Ἑφημέριοι καλοῦνται οἱ ἱερεῖς τῶν
κατ' ἐνορίας ἐκκλησιῶν ὡς τεταγμένοι νὰ
ψάλλωσι τὴν ἀκολουθίαν καὶ νὰ τελῶσι τὰς
ἱεροπραξίας τῆς ἡμέρας (ἴσ. εὐ τὸ ὄνομα).
Μία ἐκκλησία δύναται νὰ ἔχῃ καὶ πλείονας
Ἱε. κατὰ σειρὰν ἐκπληροῦντας τὰς ῥηθείας
ὕπηρεσιαι. Ὁ προϊστάμενος τούτων λέγεται
Προεστώς. Οἱ δὲ καθ' ἑκάστην ἐκτελοῦντες ἔργα
ἐφημερίου ἱερεῖς λέγονται καὶ πανεφημέριοι.

Ἑφημερίδες τῆς Κουδερνήσεως.
Τὸ ἐπισήμιον ὄργανον ἐν ᾧ πρὸ πάσης ἐκτε-
λέσεως τῶν δημοσιεύονται ἀπαραιτήτως οἱ
νόμοι καὶ τὰ διατάγματα. Πρῶτον ἐκδόθη-
μένη ἀπὸ τῆς 16 Φεβρουαρίου 1833 καὶ ἐξα-
κολουθεῖ ἄνευ διακοπῆς μέχρι τῆς σήμερον.
Οἱ μέχρι τοῦ 1884 δημοσιευθέντες τόμοι ἐξ-
αντληθέντες ἀνετυπώθησαν ἐπισήμως τῇ 1864.
Τὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἑφ. τ. Κ. ἐκάνονσαν
διαδοχικῶς πολλοὶ νόμοι καὶ Β. διατάγματα,
διατείνεται δὲ ἡδη αὕτη εἰς δύο διακεκριμένα
μέρη ὑπὸ ἴδιον αὐξήοντα ἀριθμὸν. Τὸ Α' μέρος
ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο τεύχη, φέροντα ἐπίσης
ἴδιον αὐξήοντα ἀριθμὸν ἐκ τούτων τὸ α' περι-
λαμβάνει τρία τμήματα, τὸ νομοθετικόν, τὸ νο-
μοτελεστικόν καὶ τὸ κανονιστικόν, τὸ β' δὲ
τὰς ἐκτελέσεις τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἀγ-
γελίας. Τὸ δὲ Β' μέρος (Περὶ ἀρτήρια) πε-
ριέχει τὰ περὶ ἀπονομῆς χαρίτων διατάγ-
ματα καὶ τὰς κατὰ νόμον δημοσιευτέας
πράξεις καὶ δηλοποιήσεις τῶν διαφορῶν ἀρ-
χῶν. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους δημο-
σιεύονται πίνακες τῶν περιεχομένων χρο-
νολογικῶς καὶ καθ' ὕλην. Πρὸς εὐχερστεράν
δὲ χρῆσιν τῆς βλῆς σειρὰς ἔχουσιν ἐκδοθῆ μέ-
χρι τοῦδε καὶ τρία γενικὰ εἰρητήρια, ὑπὸ Σ.

Γεωργαντοπούλου 1879, Π. Ἀγγελοπούλου
Ἀθηνάτου 1889 καὶ Ἡλ. Λιακοπούλου 1890,
τὸ πληρέστερον καὶ μεθοδικώτερον πάντων.

Ἑφήμερον (βοτ.). Φυτόν κρινεοειδὲς
κατὰ τὸν Δισκοριδῆν, ἔχον ἄνθη λευκὰ μι-
κρά. Ἴσως ἀναφέρεται εἰς αὐτὸ εἶδος Πολυ-
γονάτου κατὰ τὸν Γραῖς. Ἐ. ὠνομάζεται ὑπὸ
τῶν ἀρχαίων καὶ τὸ Κολχικόν. [Θ X.]

Ἑφθημεριῆς τομή. Βλ. Ἐξά-
μετρον.

Ἐφεάλης. 1) Γιὸς Εὐρυθύμου, Μαλι-
εὺς ἡ Τραχινίος, ὁ προδούς τοῖς ὑπὸ τὸν Ξέρ-
ξην Πέρσαις τὴν δίδον δι' ἧς περιεκύλωσαν
τῷ 480 π. Χ. τοὺς ἐν Θερμοπύλαις Ἕλληνας
ὑπὸ τὸν Λεωνίδα. Τὸ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον
ἐψήφισε βραβεῖον εἰς τὸν φονεύοντα αὐτόν. Ὁ
δὲ Ἐ. φυγὼν ἐκ φέδου ἐκ τῆς πατρίδος ἐπα-
νῆλθε μετὰ τινα χρόνον καὶ ἐφρονέσθη τότε
ὑπὸ τινος συμπατριώτου τοῦ Ἀθηνάδου, δι'
αἰτίαν ξένην πρὸς τὴν προδοσίαν του. — 2)
Ἀθηναῖος, υἱὸς Σιμωνίδου ἡ Σοφωνίδου, ἐξ
εὐγενοῦς οἴκου, ἀλλὰ δημοκρατικῶς τὰς ἀρχάς.
Οὗτος μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Θεμιστοκλέους
θαρραλέως ἐπέθη ἐπὶ κεφαλῇ τῆς νεωτέρας
δημοκρατικῆς μερίδος, τῆς ἀνταγωνιζομένης
πρὸς τὴν ἀριστοκρατικὴν καὶ συντηρητικὴν πο-
λιτικὴν τοῦ Κίμωνος. Ἦτο τιμωρὸς καὶ ἀφι-
λοκερδῆς ἀνὴρ, μετὰ μεγίστης ἐπιμονῆς ἀπαι-
τῶν αὐστηρότητα εἰς τὸν ἐλέγχον τῆς διαχει-
ρήσεως τῶν ἀρχῶν. Κυρίως δὲ σημασίαν
διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἔχει καθότι
μετὰ τοῦ νεωτέρου φίλου τοῦ Περικλέους πε-
ριώρισε σπουδαίως τὰς ἐξουσίας τοῦ Ἀρείου
Πάγου, ὅστις μέχρις αὐτοῦ ἐξῆρχε καὶ ἐν
τῇ πολιτείᾳ τὴν μεγίστην δύναμιν ἐκτότε δι'
ἐφύλαξε μόνον τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν του.
Τοιοῦτοτρόπως ὅμως ἐγένετο τοῖς εὐγενικοῖς
τόσον μισητός, ὥστε ἐθολοφονήθη μετ' ὀλί-
γον, 457 π. Χ. [I. K. Π.]

Ἐφεάλης (ζωολ.). Βλ. Ὠτίται.

Ἐφεάλης. Σπάνιον καθόλου νοσηρὸν
σύμπτωμα ἐπισυμβαῖνον μόνον καθ' ὕπνου ὡς
ἀπαίσιν τι ὄνειρον. Ὁ ὑπὸ τούτου προσδλη-
θεὶς νομίζει ὅτι μέγα βάρος πιεζει τὰ στήθη του,
ὅπερ ἡ φαντασία, ἐὰν μάλιστα δευτερευόντως ὁ
πᾶσων ἔχῃ, παρισταῖ ὡς κακὴν τινα θαύματα
βασανίζοντα αὐτὸν (ὁ β α β ο υ ε ζ ι κ λ ρ ρ ο ε
τοῦ ἑλλ. ἡ α β). Οὕτε κραυγὴν νὰ ῥῆξῃ οὕτε
νὰ κινηθῇ κατὰ τοῖς συνήθως ὁ παθὼν, ἐὰν ὅμως
κατορθώσῃ νὰ φωνάξῃ ἢ καὶ ἀπορρίψῃ τὰ
καλύμματα, παρέρχεται ἁμέσως καὶ ὁ Ἐ.
καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεγείρεται ἐπὶ διατελῶν ὑπὸ
τὴν ἐντύπωσιν τῆς πίεσεως καὶ στενοχωρίας
καὶ συνήθως ἰδρωτὶ περιέρρετος. Αἷτια τοῦ
Ἐ. εἶναι (ἐὰν τὸ πάθος δὲν προέρχεται ἀπὸ
νοσημάτων τοῦ ὁργανισμοῦ, ἰδίως τῆς καρδίας
καὶ τῶν πνευμόνων), ὑπεραιμία, στενοχωρία
ἀπὸ τῶν ἐνδομάτων καὶ ἐπικαλυμμάτων, ἢ
ἐπὶ τὰ νῦτα ἢ μετὰ τὸν βραχίονα ὑπὲρ τὴν κα-

φαλὴν κατάκλισις, ὑπερπλήρωσις τοῦ στομάχου μικρὸν πρὸ τῆς κατάκλισεως κτλ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς τῇ ἄλλῃ στενωγῶρι ἐπέρχεται καὶ δύσπνοια, ἣν προκαλεῖ ἡ ἀπὸ τοῦ πεπληρωμένου στομάχου ἡ ἄλλων αἰτίων πίσις τοῦ πνευμονογαστρικοῦ νεύρου, ὅπερ πρὶσταται τῆς ἀναπνοῆς. Οἱ συχνὰ ὑπὸ Ἑ. προσβαλλόμενοι καλὸν εἶνε νὰ ἐχῶσιν παρακείμενην δοτικὴν ἀφυπνιζόμενος ἐκ τοῦ ὀνύχου αὐτῶν νὰ ἐξεγείρῃ καὶ ἐκείνους. [Π.Ι.]

Ἑφίππιον, τὸ ἐπὶ τῶν νῶτων τοῦ ἵππου ἐπιτιθέμενον κατασκευάσμα ἵνα διευκολύνη καὶ ἀναπαυτικώτεραν καταστάσῃ τὴν ἐπίβασιν τοῦ ζώου εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ καὶ τὰ διὰ πάντα τὰ ζῶα, ὧν ἐπιβαίνει ὁ ἄνθρωπος, ὅμοια κατασκευάσματα καλοῦνται γενικῶς Ἑ., χρήσιμα ὄντα οὐ μόνον πρὸς ἀνετωτέραν ἐπίβασιν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀσφαλὴ συγκράτησιν τοῦ ἐπιβάτου ἐπὶ τοῦ ζώου. Τὸ Ἑ. στερεοῦται ἐπὶ τοῦ ζώου διὰ λωρίων ὑπὸ τὴν κοιλίαν συνδεομένων, φέρει δὲ ἐκατέρωθεν ἀπὸ λωρίων ἐξηρητημένους τοὺς σιδηροὺς ἀ ν α β ο λ ε ῖ ς, ἐν σχήματι τριγώνων δακτυλίων, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ὑποίων πατιῶν ἐπιβαίνει ὁ ἀναβάτης καὶ ἐντὲς τῶν ἐποίων συγκρατεῖ ἐρείδομένους τοὺς πόδας καὶ μὴ καταπονομένους οὕτως ἐκ τῆς αἰωρέσεως Ἡ χρῆσις τῶν Ἑ. χρονολογεῖται ἀσφαλῶς ἀπὸ τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος, ἡ δὲ τῶν ἀναβολέων ἐπινόησις εἶνε ἐπι μεταγενεστέρα. Πρῶτον δ' ἐπιβαίνον ἐπὶ γυμνοῦ τοῦ ἵππου ἡ ἐπιτιθέντες μαλακὰ καλύμματα ἢ προσκεφάλαια.

Ἑφίππιον (Ἀνατομ.). Ἐπιφάνεια καίλη, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡνι ἐπιφανείας τοῦ σώματος τοῦ σφηνοειδοῦς ὅσπου καὶ ἐν ἡ κατασκηνοῖ ὁ μυζαδὴν. [Ι.ΠΘ.]

Ἑφιάφ. Βλ. Βακούφ.

Ἑφοδιοπομπή. Αἱ Ἑ. εἶναι διαφόρων εἰδῶν. Προορίζονται δὲ ἐν ἐκστρατείᾳ διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πυρομαχικῶν, τῶν χρημάτων, τῶν τροφῶν, τῶν εἰδῶν ἱκτισμοῦ καὶ ὅπλιςμοῦ, τῶν ἀσθενῶν κτλ. Τὴν ἐφοδιοπομπὴν ἀκολουθεῖ καὶ συν ὁ δ ε ῖ α διὰ τὴν φύλαξιν αὐτῆς. [Β.Δ.]

Ἑφύλκιον, κοινοδορ. ἢ βάρκα· διὰ τῆς λέξεως ταύτης σημαίνεται πᾶν μικρὸν σκάφος κινούμενον διὰ κωπῶν ὑπὸ τοῦ ἀ ν α β ο λ κ ῖ τ ο υ (βαρκάρη) ἢ καὶ δι' ἱστίων, προωριζόμενον εἰς μικρὰν ὑπηρεσίαν ἐν ὄρμῳ ἢ εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῶν πόρτων ὁρμισμένων πλοίων μετὰ τῆς ξηρᾶς. [Η.Κ.]

Ἑφοπλιστής (armateur, gérant du navire) εἶνε κατὰ τὸν ὁρθότερον ὅρισμὸν ὁ ἐπιμελητὴς τῶν ἐπ' ἐμπορίᾳ πλοίων τοῦ πλοίου (ἰδιοκτήτης, ἐντολοδόχος ἢ ναυλωτὴς). Ὁ ὁ-ρισμὸς ὅμως οὗτος δὲν εἶνε κοινῶς ἀποδεχόμενος, διότι κατὰ τινὰς νομοθεσίας καὶ συγγραφὰς Ἑ. καλεῖται μόνον ὁ πλοιοκτήτης.

Ὁ ἡμέτερος ἐμπ. νόμος δις μόνον (ἀρθρ. 192 καὶ 282) χρῆται τῷ ὀρμ, οὐδένα δίδων αὐτοῦ ὅρισμὸν. Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑ. βλ. τὰς λέξεις Πλοιοκτήτης, Πλοιορχός. [Πφ.]

Ἑφορευτικὴ ἐπιτροπή. Βλ. Ἑκλ-γῆ.

Ἑφοροι (Ἀρχαίολ.). Ἀρχὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Σπάρτῃ, ἀποτελουμένη ἐκ 5 μελῶν, ἣτις συνέστη πιθανῶς ὑπὸ τῶν βασιλέων Θεοπέμπου καὶ Πολυδώρου κατὰ τὸν Η' π.Χ. αἰῶνα. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἔργον τῶν Ἑ. ἦτο νὰ ἀντικαθιστῶσι τοὺς ἀπουσιάζοντας βασιλεῖς. νὰ συνοδεύωσι τοὺς ὡς σύμβουλοι κατὰ τὰς ἐκστρατείας τῶν, ἔχοντες καὶ ἄλλα τινὰ καθήκοντα, ὡς π.χ. τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὑπάρχοντων τῶν Σπαρτιατῶν, τῶν Περσικῶν ὀφλὰ δὴ καὶ Βιλιῶτων. Ἐν τοῖς ὕστερον ὅμοις πιθανῶς μετὰ τὸν Η' μετασχηματὶς πόλεμον, ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ἀνεξάρτητος, ἐξελέγοντο δὲ κατ' ἔτος ἐξ ἀπάντων τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ὑπέκειντο εἰς εὐθυνας, ἀποῦ ἐξήρχοντο τῆς ἀρχῆς, μόνον πρὸ τῶν διαδόχων αὐτῶν. Ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἠρξήθη ἀκόμη κυρίως μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀριστοκρατίας ἀπέναντι τῆς βασιλείας, 580-570 π. Χ. Ἐλαβὸν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν συμβολαίων, ἦτοι τῶν πολιτικῶν δικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου τῶν Περσικῶν· αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἀνώτατοι φύλακες τῶν νόμων καὶ ἀπόσεως τῆς διοικήσεως, ἀποπέμνοντες καὶ τιμωροῦντες καὶ φυλακίζοντες τοὺς ὑπαλλήλους· καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς ἠδύναντο νὰ καλῶσι πρὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν, νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτοῖς μικροτέρας τιμωρίας, ἐπὶ βαρέων ἐγκλημάτων δὲ νὰ καταγγέλλωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν Γερουσίαν. Ὡσαν δὲ οἱ ἀνώτατοι ἐπόπται τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν καὶ νεανίων, διαχειρι-σταὶ τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ διοικηταὶ τῶν ἐξωτερικῶν υποθέσεων, διώριζον τοὺς ναυάρχους, πολλὰς δὲ καὶ τοὺς στρατηγούς, ἐλαμβάνον παρ' αὐτῶν λογοδοσίαν τῶν διαπραχθέντων καὶ ἐθέλλον αὐτοῖς δόξης διὰ τῆς λαγομένης σκυτάλης (βλ. λ.). Ὁ δὲ πρῶτος τῶν Ἑ. ἦτο ἐπώνυμος τοῦ ἔτους. Καὶ ἐν Ἀθῆναις συνέστησαν ἐπ' ὀλίγον καιρὸν πέντε ἑφοροι, μετὰ τὴν ἐν Αἰγῆς ποταμοῖς μάχην, ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ κωλύσωσι τὴν κατὰ τοῦ Λυσάνδρου ἄμυναν τῆς πόλεως. [Σ.Τ.]

Ἑφοροι ἀρχαιοτήτων εἶναι ὑπάλ-ληλοι ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ἐπιτήρησιν τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν καὶ τὴν ἐποπτείαν τῶν ἐκασταχοῦ τελουμένων ἀνασκευῶν. Τοιοῦτος διορίζεται ὁ κεκτημένος δίπλωμα διδασκτορὸς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς καὶ εὐδοκμήσας ἐν διαγωνισμῷ. Ὁ δὲ ἐπὶ ἐξασ-τίαν τοῦλάχιστον διατελέσας ἑφορὸς ἀρχαιοτήτων δύναται νὰ προαχθῇ εἰς γ ε ν ι κ ὸ ν ἑ φ ο ρ ο ν πρὸς κρίσιν τῆς ἐν τῷ ὕπουργεῖῳ τῆς

Δημοσίας Ἐκπαίδευσως «γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ μουσείων τοῦ Ἰσρατός».

Ἔφορος Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καλεῖται ὁ διευθυντὴς αὐτῆς, ἔχων βαθμὴν νομάρχου καὶ μισθὸν 500 δραχμῶν κατὰ μῆνα.

Ἔφοροι σέκονοι εἶναι ὑπάλ-
ληλοι διατελοῦντες ὑπὸ τὰς ἀμέσους διατα-
γὰς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ
ἔργον ἔχοντες τὴν βεβαίωσιν τῶν δημοσίων
ἐσόδων καὶ ἰδίως τῶν ἀμέσων φόρων, τὴν
διοίκησιν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν
κτημάτων, τὴν ἀντιπροσώπευσιν τοῦ δημοσίου
ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἐν ὧρι-
σμεναῖς περιπτώσεσι κτλ. Εἶναι τεσσάρων τά-
ξεων καὶ διορίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατὰ
τὸν νόμον ΒΡΕ' τοῦ 1892 προσόντων. [Πφ.]

Ἔφορος. Ἕλλην ἱστοριογράφος τοῦ
Δ' π.Χ. αἰῶνος, καταγόμενος ἐκ Κύμης τῆς
αἰολικῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ
Ἰσοκράτους· μὴ εὐδοκμήσας δὲ εἰς τὴν ῥη-
τορικὴν εἰς ἣν ἀφορρᾷ ἐν καὶ μόνον ἔργον του,
Περὶ λέξεως, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Θέωνος,
ἐπεδόθη ἐπιτυχέστατα εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν,
συγγράψας τὴν πρώτην γενικὴν ἱστορίαν τῶν
Ἑλληνίων, τὰς «Ἱστορίας», εἰς 30 βιβλία, διη-
κούσας ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Ἑρκλειδῶν
μέχρι τῆς πολιτοκίας τῆς Περίθου (340).
φαίνεται δὲ ὅτι ὁ θάνατος ἠμποδίσεν αὐτὸν νὰ
συμπληρώσῃ τὸ ἔργον του διὰ τῆς προσθήκης
τῶν συμβάντων ὧν ὑπῆρξε μάρτυς (τῶν ἐκ-
στρατειῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ Περσικοῦ
κράτους)· τὸ τέλος μάλιστα τῆς ἱστορίας τοῦ
ἱεροῦ πολέμου προσέθηκεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἐ. Δη-
μόφιλος. Ἐκ τῶν πραγματεσιῶν αὐτοῦ συγ-
γραφεὶν ἐπωφελέθη ὁ Ἔ. πρὸ πάντων τὸν
Ἠρόδοτον, ἐξ οὗ παρέλαθεν ἐλόκληρα μέρη
αὐτῆς δὲ πάλιν ἦτο ἡ κυρία πηγὴ τοῦ ἔργου
Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου. Ἀναφέρονται καὶ
ἄλλα ἔργα τοῦ Ἐ. περὶ τῶν ὁποίων δὲν γνω-
ρίζονται λεπτομέρειαι. Τὰ σωζόμενα ἀπο-
σπάσματα βλ. ἐν Müller Fragm. hist. gr.
Λ' τ. 234 277. [X.B.]

Ἐφραῖμ. Μία τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ
Ἰσραὴλ, κατονομασθεῖσα κατὰ τὴν παράδοσιν
ἀπὸ τοῦ Ἐφραΐμ, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ
Ἰωσήφ. Ὁν ὁ Ἰακώβ κατέστησεν ὁμοῦ μετὰ
τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ υἱῶν συγχληρονόμον καὶ γε-
νάρχην τοῦ Ἰουδαίου λαοῦ. Ἀπὸ τῆς μετα-
ναστεύσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Χαναάν μέ-
χρι τῶν τελευταίων χρόνων τῶν Κριτῶν ἡ
φυλὴ Ἐ. ἦτο ἡ ἰσχυρότερα καὶ ἦτοκε ἡγεμο-
νίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν. Κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ
βασιλείου (975 π.Χ.), ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰσρ. Ἰερο-
βόαμ ἐλάβεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὰς 10 ἐκ
τῶν 12 φυλῶν καὶ συνέστησεν οὕτω τὴν βασιλείαν
Ἐ. ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Σιχέμ καὶ βρα-
δυτερον τὴν Σαμάρειαν. Ἠ γῆ αὐτῆς συνήζετο
Ἐ. ἐν Παλαιστίνῃ ἐκείτο μεταξύ τοῦ Ἰορδάνου
τῆς Μεσογαίης καὶ τῶν φυλῶν Δάν, Βενιαμίν

καὶ Μανασσῆ. Ὁ ρ Ἐ. ἐκαλεῖτο σείρᾳ διερ-
χομένη διὰ τῆς φυλῆς ταύτης, πρὸς Ν δὲ μέ-
χρι τῶν περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκτεινομένην. Τὸ
δὲ δάσος Ἐ., ἐν ᾧ ἀπωλείσθη ὁ Ἀδωσσα-
λὼμ, ἐκείτο ἐν τῇ χώρᾳ Μανασσῆ πρὸς Ν τοῦ
Ἰορδάνου. [Εγ.]

Ἐφραῖμ. ὁ Σύρος (ἄγιος), περίφημος
θεολόγος τῆς ἐκκλησίας τῆς Συρίας. Γενν. ἐν
Νισίβει τῆς Μεσοποταμίας περὶ τὸ 306, ἐβα-
πτίσθη 18 ἐτὸς καὶ ἐξῆσεν ἀσκητικὸν βίον ἐν
Ἐδέσῃ 800 καὶ ἀπέθανεν πιθανῶς τῷ 378.
Ἐπισκεφθεὶς δὲ Βασιλείον τὸν Μέγαν (ὅστις
ἔλεγεν αὐτὸν τὸν ἁλλογυμῶτατον τῶν κατὰ
τοὺς χρόνους ἐκείνους) ἐχειροτονήθη ὑπ' αὐτοῦ
διάκονος. Διεκρίθη διὰ τὴν ἐνεργὴν φιλαν-
θρωπίαν καὶ τὴν θηϊκὴν αὐστηρότητα. Διὰ δὲ
τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τάσσεται μετὰ τῶν
πρώτων τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλων, ἐξυ-
μνούμενος ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου, Γρηγορίου
τοῦ Νύσσης, τοῦ Χρυσόστομου, τοῦ ἐνεργὸς Φω-
τίου κτλ. Κατὰ τὸν Φώτιον ἔγραψε «λόγους
ὑπὲρ τὰς χιλιάδας», κατὰ δὲ τὸν Σωζόμενον
«ἅμφί τας τριακοσίας μυριάδας ἑπὶ πλ.» Ἦσαν
δὲ τὰ ἔργα ταῦτα ὑπομνήματα εἰς τὴν Ἀγίαν
Γραφὴν, βίαι πατριαρχῶν τῆς Π. Διαθήκης.
λόγοι κατὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ ἄλλοι κτλ.,
πάντα εἰς τὴν συριακὴν γλῶσσαν, ὧν τὰ πλεῖ-
στα μεταφράσθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν, πολλα-
χοῦ δὲ ἀνεγινώσκοντο καὶ ἐπ' ἐκκλησίας. Ἐκ
τῶν σωζομένων χειμένων τὰ εἰς συριακὴν καὶ
ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐξεδόθησαν ὑπὸ Asse-
manni (6 τ. 1732-48, Ρώμη). [B.E.]

Ἐφραῖμτος. Βυζαντινὸς χρονογράφος
τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, συγγράψας ἱστορίαν τῶν αὐ-
τοκρατόρων μέχρι Μιχαήλ τοῦ Η' ἐν Ἰαμβόσις,
ἐκδοθίσαν ὑπὸ Bekker (Βόννη, 1840). [K.B.]

Ἐφρών. 1) Ἀρχαία πόλις τῆς Παλαι-
στίνης κατὰ τὰ Β βόρια τῆς φυλῆς Βενιαμίν,
20 μίλια πρὸς Β τῆς Ἱερουσαλὴμ· σήμερον
εἶνε κώμη χριστιανικὴ, καλουμένη Ἐτ-Ταί-
γυμπέ, ἀποτελοῦσα δὲ τὴν κορυφὴν λόφου ἐφ'
οὗ καὶ εἰρήνια πύργου τῶν π. Χ. χρόνων εὐ-
ρηνται. — 2) Ὁχυρὰ πόλις τῆς Παλαιστίνης
ἐν τῇ Δ μέρει τοῦ ὑπατοπεδίου τοῦ Ἰορδάνου
παρ' ἣν ἡγήθη ὁ ἐπαναστάτης Ἀδωσσαλὼμ
καὶ ἦν ὁ Μακκαβαῖος Ἰούδας ἐκυρίευσεν καὶ
κατέστρεψε. [B.E.]

Ἐφτερ (Aug. Wilh. Heffter). Διέ-
σχυρος νομικὸς (1796-1880), διδάσας ἐπὶ μα-
κρὰ ἔτη ἐν Βόννῃ, Ἀλλῇ καὶ (ἀπὸ τοῦ 1853)
ἐν Βερολίνῃ. Ἐκτός τῶν πολλῶν εἰς τὸ γερμα-
νικὸν δίκαιον ἀφορῶντων ἑλλήνων ἔργων του ἔλα-
βε μεγίστην διαδοχὴν τὰ Ἐφρωπαϊκὸν διεθνὲς
δίκαιον αὐτοῦ, ὅπερ καὶ γερμανιστὶ καὶ γαλ-
λιστὶ ἐκδοσθέντων ἀνεμπόδῃ πλειστάκις, Ἰτα-
λῆνιστὶ δὲ μεταφράσθη τῷ 1860 ὑπὸ Διομήδους
Κυριακοῦ μετὰ σημειώσεων καὶ παραβέσεις
τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν συνθηκῶν. [Εγ.]

Ἐφυσάλωμα (ἐφυσάλωσις, γάνωμα, Glan-

τὴν κόλπον τοῦ Ἀστακοῦ, καὶ ἐν πρὶς Ν πρὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀγελώου ποταμοῦ, ἐν μέσῳ δὲ τῶν δύο τούτων ἀθροισμάτων κεῖνται ἡ νησίς τοῦ Παταλῆ καὶ τὸ Γλαρονήσι, σχεδὸν ἠνωμένοι μετὰ τὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἡ Σικροπούλα παρὰ τὸ ἄκρωτι. Σικροπούλα. Τὸ Β ἄθροισμα ἀποτελοῦσιν ἡ Δραγονάρα, ὁ Καλόγερος, τὸ Καλὸ νηί, τὸ Προβάτι καὶ τὸ Ἰσκαλονήσι. ὁ Πεντικὸς, ὁ Λαμπρινός, ἡ Σοφία ὁ Πισιρός, τὸ Μόδι, τὸ Πράσσο, τὸ Καρλονήσι, τὸ Προβάτι καὶ τὰ Μέδια· τὸ δὲ Ν ἄθροισμα τέσσαρες μόνον νηῖδες, ὁ Βρώμονας, ἡ Μάκρη, τὸ Κουνέλι καὶ ἡ Ὁξεία (κοιν. Ὁξεία, ἐμβ. 5,4 τχμ.). Σημαντικώτερα τῶν Εἰ εἶνε ὁ Παταλὸς ἔχουσα ἐμβ. 8,6 τχμ., ἀνέκυστα δὲ μόνη ἐκ τῶν Εἰ εἰς τοὺς Κεραλλήνας· ἐπ' αὐτῆς εἰσὶν ἀπὸ πολλὰ ἄγρια καὶ οὐραὶ ἐξ ὧν παράγονται 15000 λίτραι βαλάνων· παράγει δὲ καὶ κριθήν. Ἐπὶ τῶν Εἰ τρέφονται πείσματα αἰγοπροβάτων, ὧν εἰ πομμένες εἶναι οἱ μόνον κατοικοὶ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰ παραλία τῶν νησιῶν ἀγρεύονται εὐ μεγάροι ἐχθροί. Ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐδόθη εἰς αὐτὰς τὸ ὄνομα Curzolari, ὡς κατὰ παραφθοράν τοῦ ὀνόματος τοῦ ὄρους Κοσιλάτης. Ὅπως ἀποτελεῖ τὴν Ν γωνίαν τῆς Ἀκαρνανίας ἀπέναντι τῆς νήσου Ὁξείας. Εἰς τὰ παραλία αὐτῶν ἐγένετο ἡ διάσημος ναυμαχία τοῦ 1571 ἡ λεγομένη τῆς Ναυπάκτου (Lepanto) ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς σημαντικωτέρας τότε πύλης ἐν τῇ παρακειμένῳ Κορινθίῳ κόλπῳ. (Πρβ. Α. Μηλιαράκη, Γεωγρ. τοῦ νομοῦ Κεραλλήνας, Ἀθ. 1800).

Ἐχινίδαι (Erinacei). Οἰκογένεια τῶν ἐντομοφάγων θηλαστικῶν. Τὸ δέρμα τῶν φέρει ἀκανθὰς καὶ τρίχας στερεὰς ἀκανθοειδεῖς. Ὁ αὐτὸ δὲ ὑπάρχουσιν ἰσχυροὶ μύες δι' ὧν τὰ ζῶα ταῦτα θύνονται νὰ συστέλλωνται καὶ συσφαιρῶνται, προβάλλοντα κατὰ τοῦ προσβάλλοντος ἐχθροῦ πανταχόθεν τὰς δέξιας ἀκάνθας τῶν Τὰ σκέλη τῶν εἶναι βραχέα ὡς καὶ ἡ οὐρά, ἥτις ἀπὸ τινῶν ἐλλείπει. Ζῶα νυκτερόδια, φωλιεύοντα τὴν χειμῶνα. Τὸ γένος *Erinaceus* (ὁ χειρταῖος, *Erinaceus*) ἔχει οὐράν βραχείαν, στερεάται δὲ κυνοδόντων· τοῦτο τὸ εἶδος *Erinaceus europaeus* (ἡ ἀκανθόχοιρος, κοινῶς δὲ σκαντιόχοιρος, εἶνε κοινότατος ἐν Ἑλλάδι καὶ ζῇ καθ' ὅλην τὴν μέσην καὶ νότιον Εὐρώπην (βλ. πιν. Ἐντομοφάγα, β καὶ γ) ἀρλεμωτάτος ἀποδιδόντων εἰς τὴν γεωργίαν διὰ τῆς κατατροφῆς πολλῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων, εἰς δὲ καὶ τῶν μυῶν. ἐξ ὧν κυρίως τρέφεται μόνον δὲ ἐλλείπει ζωϊκῆς τροφῆς καταφεύγει εἰς καρπούς. Τὸν χειμῶνα διάγει κοιμώμενος. Πυκνῶς δὲ κημεύεται καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις τρέφεται δι' ἄρτου καὶ λαχανικῶν. Τὰ δὲ ἄλλα τοῦ Ἐχίνου εἶδη εὐρίσκονται καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ. Ἐπὶ δὲ

τῶν νήσων τῆς Σούδας εὐρήνται ἰδιόρρυθμον εἶδος μετὰ μακρὰς γυνῆς οὐράς [Φ.Ι.]

Ἐχινοδέρματα. Μία τῶν μεγάλων διαίρεσεων τοῦ βασιλείου τῶν ζῶων. Τὰ ζῶα τοῦ τύπου τούτου ἔχουσι σφαιροειδῆ ἢ κυλινδρικήν μορφήν, συνήθως ἀκτινοειδῆ (μὲ 5 ἀκτίνας). Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα τοῦ σώματος τῶν ἀποστρεφεται διὰ καταθέσεως τιτανωδῶν ἀλάτων καὶ μεταβάλλεται εἰς ἀκίνητον τιτανωδὴ θήκη, οὐχὶ πάντοτε ἀκνηφόρον. Τὸ κεντρικὸν νευρικὸν αὐτῶν σύστημα συνίσταται ἐκ 5 ἀκτινοειδῶς τεταγμένων γαγγλίων. Πολλὰ αὐτῶν ἔχουσιν ὀφθαλμούς. Ὁ πεπτικὸς τῶν Εἰ σωλὴν εἶνε τέλειος, μετὰ στομάχου καὶ ἐντέρων εὐδιακρίτων. Τὸ δὲ ἀγγειακὸν σύστημα, ὅπως κεχωρισμένον τοῦ πεπτικοῦ, συνίσταται ἐξ ἀρτηρίων καὶ φλεβῶν καὶ ἀνεύρυνσις τις ἀσκειδῆς ἀντιπροσωπεύει τὴν καρδίαν. Ἡ ἀναπνοὴ τελεῖται δι' ἰδίων βραγχιωδῶν ὀργάνων. Ὡς κινητήρια ὄργανα φέρουσιν ἀσκειοειδῆς ἀποφύσεις ἀκτινοειδῶς περὶ τὸ σῶμα κειμένης, πληρουμένης δ' ἐσθλῶν ὕδατος ἐξ ἰδιαζοντός τινος ὕδατοφόρου ἀγγειακοῦ συστήματος. Πελλαπλασιάζονται δι' ὧν, ὅλνι γινιστὰ δὲ ζωοτοκοῦσι, τὰ πλεῖστα δὲ διατρέχουσι καὶ ἰδιαζούσαν μεταμόρφωσιν. Ἡ παραγωγικότης αὐτῶν εἶνε μεγάλη. Πάντα δὲ εἶναι ζῶα ὁχλοσσια. Ὑποδιαίρουνται δὲ εἰς 1 τάξεις, τὰς τῶν Ὀλοθευριωδῶν, τῶν Ἐχινοειδῶν, τῶν Ἀστεροειδῶν καὶ τῶν Κρινειδῶν.

Ἐχिनοειδῆ (Echinoidea). Ὑποδιαίρεσις τῶν Ἐχινοδερμάτων ζῶων (βλ. λ.). Ἐχουσι τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα σφαιροειδῆ ἢ ἀσκειοειδῆ· ἀποτελεῖται δὲ τὸ ἐξωτερ. περιβλήμα αὐτῶν ἐξ ἀκινήτων τιτανωδῶν πλακῶν, τετραγώνων ἢ ἑξαγώνων, ἐνσωμένων διὰ βραχίον καὶ φερουτῶν φύματα ἐπ' ὧν ὑπάρχουσι μακρά, κινητὰ τιτανωδῆς ἀκανθῆ. Φέρει δὲ τὸ περιβλήμα τοῦτο ὅπως διὰ τὸ στέμα, τὴν ἔδραν, τὰ γεννητικὰ ὄργανα, τοὺς ὀφθαλμούς καὶ πολυάριθμα μιστῆρα (πόδας), δι' ὧν τὰ Εἰ θύνονται καὶ ἐπὶ κατακορύφω καὶ λείων ἀκμή ἐπιφανείῳ νὰ ἀναρριχῶνται. Τὸ στέμα καίται πάντοτε ἐπὶ τῆς κατὰ ἐπιφανείας, συνήθως δὲ κατὰ τὸ μέσον, καὶ τινῶν μὲν εἶνε ἄπλουν, ἄλλων δὲ φέρει περίεργον μασητικὴν συσκευὴν, καλούμενην λύχνον τοῦ Ἀριστέλους. Ἡ δὲ ἔδρα καίται ἐπὶ τῆς ἐννυ ἐπιφανείας τὸ πλεῖστον, συγγὰ ὅμως ὀπισθεν ἢ καὶ κάτωθεν. Γνωστότερα εἶδη εἶναι Ἐχίνος ὁ σφαιροειδῆς (*Echinus sphaera*) καὶ Ἐ. ὁ ὕδροπέπων (*E. melo*), κοινὸι καθ' ὅλην τὴν Μεσόγειον. [Φ.Ι.]

Ἐχινόκοκκος καλεῖται ὁ ἄνελ γένους νεοσπῆς τῆς ὥριμου Ἐχινόκοκκου ταινίας, ἥτις ζῇ ἐν τῇ ἐντέρῳ τοῦ κυνὸς καὶ ἦν τὸ ὄχιον, ἀναποθὲν ὑπὸ τῶν συμδιδόντων μετὰ κυνῶν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ αἷμα, φέρειται συνήθως διὰ τινος τῶν κλίωνων τῆς πυλταίας

φλεβός εἰς τὸ ἥπαρ, ἐνθα προσκολλᾶται, ἢ σπανιώτερον ἀγεται εἰς ἄλλα ὄργανα, τοὺς πνεύμονας, τὰ ὀστέα, τὸν ἐγκέφαλον καὶ τοὺς νεφροὺς. Ἐκ τοῦ ἐμβρύου πλάσσεται ἡ κύστις τοῦ Ἔ., ἐντός τῆς ἐποίας, αὐξανομένης ἐντός 3 ἢ 6 μηνῶν εἰς μέγεθος καρυοειδούς, γινώσκονται ὡς ἑκαὶ λεγόμεναι κύστεις, ἐν αἷς πολλοὶ γεννῶνται σκώληκες, φέροντες τέσσαρα ἐκφυζήτικα κυάθια καὶ ἀχιστρωτὸν στέφανον. Συνήθως ἐκ τῆς πρωτοτόκου κύστεως τίθενται ἄλλαι θυγατέρες καὶ ἐγγοναὶ ἐπιπλέουσαι ἐν τῇ ὑγρῇ τῆς μητρὸς (ὕδατιδος) ἴδια μορτὴ εἶνε ὁ πολύλοπος Ἑ., ὁ δὲ δὴ ὄγκος, συνιστάμενος ἐκ πολλῶν κυστιδίων συνηνωμένων. Ἡ κύστις τοῦ Ἑ. μεγεθύνεται ἐραδῆως ἄχρι κεφαλῆς παιδίου καὶ ἀπονεκροῦται τέλως, βιολογικῶς καὶ μεταβαλλομένη εἰς φύραμα ἐκ τιτανικῶν ἁλάτων, ἢ καὶ σχίζεται. Μικραὶ κύστεις Ἑ. ἐλάχιστα ἐνοχλοῦσι· μεγάλαι δὲ ἐπιφέρουσι κατὰ τὴν ἔξω ἀντὶν σπουδαίως διαταράξεις ἢ καὶ τὸν θάνατον. Πρὸς τὸν Ἑ. ἀνύει μόνον ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις, ἐφ' ὅταν ταύτη εἶνε προσσιτὸν τὸ πάσχον ὄργανον. Συχνὴν εἶνε τὸ πάθος ἐν Ἰσλανδίᾳ διὰ τὴν μετὰ πολυαριθμῶν κυνῶν συμβίωσιν τῶν κατοικῶν, σπανιώτερον δὲ εἰς ἄλλα μέρη. [Π.Ι.]

Ἑχινόπους (Βοτ.). Ἀρχαία τε καὶ σημερινὴ κοινὴ ὀνομασία τῆς Γενίστης (βλ. λ.) τῆς ἀκανθοκλάδου. [Θ.Χ.]

Ἑχίνος (Ἀρχ.). 1) Μέρος τοῦ ὀριζήτου κιονοκράνου, στρογγύλον σῆμα, κοσμημένον συνήθως διὰ 3-5 ἱμάντων, συνδέον δὲ τὴν καυλὸν τοῦ κίονος μετὰ τοῦ ἄσπερος. — 2) Ἀγγεῖον μεταλλικὸν ἢ κεραμικόν, ἐν τῷ ὅποιῳ ἐφυλάττοντο παρὰ τοῖς ἀθηναίοις δικαστηρίοις κεκλησισμένοι αἱ γραφαὶ ἀποδείξεις τῶν διαδίκων μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς δίκης. — 3) Βλ. Ἀχινός.

Ἑχίνος (Ζωολ.). Βλ. Ἑχινίδαι καὶ Ἑχινοειδῆ.

Ἑχίνος. Ἐν τῶν ἐπιδοθητικῶν μέσων ἀμύνης, συγκαίμενον ἐκ μιᾶς δοκοῦ τετραγωνισμοῦ 20 ἑκατοστῶν. ἐπὶ τῆς ἐποίας στηρίζονται σταυροειδῶς ἄτρακτοι αἰχμηροὶ εἰς τὸ ἄκρον. Οἱ Ἑ. ἔχουσι μῆκος τριῶν ἕως τεσσάρων μέτρων ὅπως ὅτιν ἑλαφροὶ καὶ μεταφέρονται εὐκόλως. Τοποθετοῦνται δὲ εἰς μέρη ἐνθα δὲν προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυροβολικοῦ. [Β.Δ.]

Ἑχίνου ὀνόμας. Ὑπάγεται εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν ἔχων πρωτὴ τὴν Κατούναν καὶ πληθυσμὸν 8596. Χωρία Ἀετός Ἀχυρά, Κοῦστρι, Κομποτὶ, Κωνοπίνα, Μαχαλάς, Μπαμπίνι, Παπαδάτου καὶ Τρύφου.

Ἑχινώψ (Βοτ.) *Echinops* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κινανοειδῶν. Τὰ κεφάλια αὐτῶν εἰσι σφαιροειδῆ. Κοινὰ εἶδη ἐν Ἑλλάδι εἰσὶν Ἑ. ὁ ἑλληνικός (E.

Graecus Mill.), κοινὸς Κεφαλῶκαθο ἢ Θάλασσα γκαθο, καὶ Ἑ. ὁ ἰξώδης (E. *viscosus* DC.) ἰξώς ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τῆς Ἀγινάγκαθο ἢ Σταυράγκαθο. Οἱ νεοὶ βλαστοὶ ἐξιδόμενοι. [Θ.Χ.]

Ἑχίον (Βοτ.) *Echium* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Βοτακινωδῶν ἢ Τραχυφύλλων. Εἰς τὸ κοινὸν ἐν Ἑλλάδι ἔστιν ὁ ἀνθογλωσσίδης (E. *plantagineum* L.) ἀναφέρεται τὸ Ἑ. τοῦ Διοσκορίδου, τὸ κοινὸς Βοιδόγλωσσον καλούμενον. [Θ.Χ.]

Ἑχίς. Βλ. Ἑχινίδαι.

Ἑχίτης ὁ ἡδύοσμος (Βοτ.) *Echites suaveolens* DC. Φυτὴν κληματοειδῆς τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀποκυνωδῶν, αὐτοφύης ἐν Βουένος Ἀῦρες, θεραπευόμενον δὲ διὰ τὰ μαγάλα λευκὰ καὶ εὐοσμὰ ἄνθη αὐτοῦ. [Θ.Χ.]

Ἑχλα. Χωρίον τοῦ διαμερίσματος Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας ἔχον 480 κατ. χριστ.

Ἑχλην. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ διαμερίσματι Ἀχρίδος, οἰκοῦν, ὑπὸ 595 κατ. ὦν 275 χριστ. [Ν.Σ.]

Ἑχλουβετς. Χωρίον τοῦ διαμερίσματος Κριτσέδου τῆς Μακεδονίας, ἔχον 392 κατοίκους χριστιανούς. [Μ.Σ.]

Ἑχμια (Ναυτ.) κοινοβ. ὁ μπότσος· μικρὸν τεμάχιον σχοινίου χρησιμεύον εἰς τὴν στερέωσιν σκαφῶν ἢ οἰκισθῆναι ἀντικειμένου. [Η.Κ.]

Ἑχτερναχ (Echternach). Πρωτεύουσα διαμερίματος ἐν τῷ Μεγ. Δουκάτῳ Λουξεμβούργου, ἔχουσα 3910 κατ. βιομηχανοὺς καὶ ἐμποροὺς καὶ γνωστὴ διὰ τὴν κατὰ τὴν Πεντηκοστήν ἀγομένην λιτανεῖαν, ἣν οἱ τελοῦντες κἀμνοῦσι πάντοτε τρία βήματα πρὸς τὰ ἐμπρός καὶ δύο πρὸς τὰ ὀπίσω· τοῦτο δὲ εἶνε εὐχαριστήριος τελετὴ ἱερυθεῖσα πρὸς ἀναμνησιν τῆς ἐκλείψεως τῆς χορείας (βλ. λ.), ἥτις ἦτο ἐνδημικὴ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν. [Μ.Σ.]

Ἑψομα (Epsom). Κώμη τῆς Ἀγγλικῆς κομητείας Σουρρεϋ, 22 χμ. ΝΔ τοῦ Λονδίνου. ἔχει φρενοκομεῖον, ὡραίας ἐπαυλεις, μεταλλικὴν πηγὴν ἀλατοῦχον, ἐξ ἧς δι' ἀποκρυσταλλώσεως παράγεται τὸ ἐπιτεγόμενον Ἀ γ γ λ ι κ ε ν ἄ λ α ς, καὶ 8417 κατ. (1890). Περὶ τῆς οἰκίας αἱ ἐκεῖ, ἀπὸ τοῦ 1730, γινόμεναι κατ' ἑτος ἵπποδρομίαι (Derby-race).

Ἑφομέτης. Ὀρυκτὸν ἀνθικὸν εἰς τὰ ὀρεοειδῆ ἄλατα, ὕδρομιγές, ἀποτελούμενον οὐσιωδῶς ἐκ θειικοῦ μαγγανίου Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βλαστρ. ἐρθρὸν σύστημα, εὐρίσκεται ἄλλως καὶ κατὰ τὸ προκρινές συστ. (διμορφημός). Διαφανές, ὁμαλῶδες, ἔχουσι ἢ λευκὸν ἢ τεφρὸν ἢ κίτρινον ἢ ερυθρὸν. Γεύσεως δυσαρέστου ἀλμυροπικρῶν, ἔχει εἶδ. βάρος 1.7 ἕως 1.8 καὶ σκλ. 2 ἕως 2.5. Ὑπὸ τοῦ ὕδατος εὐκόλως ἀπορραυστοῦται, ἐπὶ ἀνθρακος πυ-

ρούμενος τήκεται. Ἀπαντᾷ ὡς ἐπάνθημα ἐν ταῖς στέπαις τῆς Σιβηρίας, ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων τῆς Οὐγγαρίας, Βοημίας κλπ., ἰδίως μετὰ βροχάς, εἶναι δὲ ἐν πολλοῖς ἱαμακτικῶς βῆσαι καὶ κατ' ἐξέχην ἐν τοῖς τῆς Ἑφύμης (παρὰ τὸ Λονδίνον), θῆεν καὶ τὸ ὄνομα ἐξ αὐτοῦ παρασκευάζεται τὸ ἐψόμιον ἢ ἀγγλικὸν μαγνησιακὸν ἢ πικρὸν ἄλας, χρησίμον ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς καθάρσιον.

Ἑωσφόρος (ἀστρ.) ὀνομάζεται ὁ πλανήτης Ἀφροδίτης ὅταν φαίνεται τὴν πρωτὴν πρὸ τῆς ανατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὰ ἀνατολικά τοῦ ὀρίζοντος μέρη (βλ. Ἀφροδίτη). [Δ.Κ.]

— Ἑ σημαίνει καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν δαιμόνων, ὅστις πρῶτος ὢν τῶν ἀγγέλων ἐξέπεσεν ἕνεκα τῆς ὑπερηφάνειας καὶ τοῦ φθόνου του. [Β.Ι.Α.]

Κεφάλαιον Ζ κατὰ τὴν τεχνουργίαν τῶν χειρογράφων τοῦ 11^{ου} αἰῶνος.

Ζ (Ζ ἢ τ α), ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἀλφabethῶ τὸ ἕκτον, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἰνδοευρωπαϊκαῖς γλώσσαις τὸ τελευταῖον στοιχεῖον. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ἀντιστοιχεῖ τὸ ζ εἰς τὸ ἰνδοευρωπ. j π. χ. yugā-, λατ. jugum, ἑλλ. ζυγόν. ἢ προήλθεν ἐκ s(z)+d, π. χ. Ἀθήναζε=Ἀθῆνασδε, ἰνδοευρωπ. ozdo=ἔζος. Διαλεκτικῶς ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ δ, π. χ. βοιωτ. δαμιώω=ζημιώ. τοῦ δ, π. χ. ἀρκάδ. ζέλλω=βάλλω κτλ. Πρὸ τοῦ μ εὐρίσκεται ἐν ἐπιγραφαῖς ἀντὶ τοῦ σ (Ζυμῶν, καταδουλιζμῶ). Ἐν δὲ τῇ νεοελληνικῇ ἐκτός τῆς μαλακύνσεως ταύτης τοῦ σ εἰς ζ πρὸ τοῦ μ ἀντικαθίστῃ τὸ σ καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις, ὡς π. χ. ζαρφεῖρι=σάπφειρος, ζοχάδες=(ἐ)σοχάδες, καὶ τὸ σ εἰς τὴν κατάληξιν τῶν εἰς-σω ῥημάτων, ἀλλάζω, ἀράζω, τινάζω κτλ. ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ. π. γ. ἀνάζω, πλάζω=ἀνάσσω, πλάσσω. Τέλος ἐν τῇ νεοελλην. εὐρίσκεται ἀντὶ τοῦ δ, π. χ. ζαρκάδι=δορκάς, σπανιώτατα δὲ ἀντὶ τοῦ ξ, π. χ. ζουλιζω, ζουλῶ=ἐξουλιζω.—Ὡς ἀριθμητικὸν τὸ ζ σημαίνει τὸ 7 (παρεμβληθέντος τοῦ σ' ὡς σημεῖον τοῦ θ) καὶ Ζ=7000.

Ζάανδαμ ἢ Ζάαρδαμ. Μεγάλη κωμόπολις τῆς ὀλλανδ. ἐπαρχίας Βορείου Ὀλλανδίας, κειμένη ΒΔ τοῦ Ἀμστελδοάμου ἐπὶ τοῦ Ζάαν καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Ἐχει 13621 κατ. ὧν πολλοὶ πλοῦστοι ἐμποροὶ καὶ εἰς γνωστὴ διὰ τὴν παραδειγματικὴν καθα-

ριότητα τῶν δόξων. Μεγάλη βιομηχανία ἐλαίου καὶ χάρτου. Ἐνταῦθα διέμεναι Πέτρος ὁ Μέγας τῷ 1697 ὡς ἀπλοῦς ξυλουργός. [Μ.Σ.]

Ζάδατος. Ὄνομα δύο ποταμῶν τῆς Ἀσίας, οἵτινες ἐκκλῶντο τὸ πάλαι ὁ μὲν Μέγας Ζ. ἢ Λύκος, ὁ δὲ Μικρὸς Ζ. ἢ Κάπρος. Ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Τίγρητα ὁ μὲν ΝΑ τῆς Μοσούλ μετὰ ῥοὴν 200 χμ., ὁ δὲ 75 χμ. κατωτέρω. [Β.Ι.Α.]

Ζαδέρδα Κώμη κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τὴν ἀνατολικὴν τοῦ ὁρμ. οὐ Ζαδέρδος, ὑπαγομένη εἰς τὸν δήμον Ἀνακτορίων καὶ ἀπέχουσα τῆς Βονίτσης Ν ὥρ. 3 1/2. Ἐχει 1727 κατοίκους.

Ζαδέρας Γεώργιος, Λόγιος Ἑλλήνων γενν. τῷ 1744 ἐν Σιατίστῃ τῆς Μακεδονίας. Τῷ 1760 ματέθη εἰς Οὐγγαρίαν καὶ ἐπεβέβη εἰς τὸ ὑπὲρ τὸν ἀφ' ὅτου δὲ τῷ 1770 ἐν Κολωνίᾳ ἠεροῦσθη τῶν παραδόσεων τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας, καθιέρου τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς φιλολογικὰς μελέτας, συναγαγὼν ἀξιόλογον βιβλιοθήκην καὶ συγγραφὰς σπουδαία συγγραμματα, ἐξ ὧν προσέχει ἡ «Νέα Ἑλλάς ἢ ἑλληνικὸν θέατρον, ἥτοι ἱστορία τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων τῶν μετὰ τὴν θλίβεσάν τοῦ γένους ἡμῶν κατάστασιν ἀκμασάντων» (ἐκδ. ὑπὸ Γ. Κρέμου, Ἀθ. 1872), ἡ πρώτη καὶ συγχρόνως πολὺτιμος συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας. Περὶ τῶν ἄλλων ἔργων του ἐκτεθεσμένων καὶ ἀνακ-

δότην βλ. Σάθον ἐν Νεοελλ. φιλολ. σ. 511 κέ. Ὁ Ζ. ἀπέθανεν ἐν Πέστη τῷ 1801 [Μ.Σ.]

Ζάβιστα. Κώμη τῆς Ἀκαρνανίης ἀνηκουσα εἰς τὴν θῆλον Σολλίου καὶ κειμένη πρὸς Α τοῦ Μύτικα ὥρ. 2 1/2, καὶ παρὰ τοὺς πρὸ ποταμοῦ τοῦ ἔρους Βουμιστοῦ (βλ. 1581) Παρ' αὐτῇ ἐπὶ ὑψώματος παρικήρεται πύργος ἀρχαῖος. Κάτ. 795.

Ζάβιστα. Ὄρος τῆς Ἀργολίδος κατὰ τὸ πρὸς Ν θρία αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀρχαδίην ἔχον ὕψος 975 μ. Πρὸς Ν τουτοῦ κεῖται τὸ Ἄστρος.

Ζαβού. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ὑπαγόμενον εἰς τὴν Ἀρχιδά καὶ ἔχον 230 κατοίκους χριστιανούς [Ν.Σ.]

Ζαβουλών. (1) ἕκτος υἱὸς τοῦ Ἰακώβ ἐκ τῆς Λείας. ἀρ' οὗ ἐπεκλήθη μία τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἥ: ἡ χώρα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Παλαιστίνῃ ἔκειτο μεταξὺ τῶν χωρίων Ἀθήρ, Νεφθαλαίμ, Ἰσάακρ καὶ Μανασσῇ τῆς λίμνης Γενισαρεθ καὶ τῆς Μεσσηείου. Ἐνταῦθα ἐκείντοι αἱ πόλεις Κανά, Ναζαρεθ κ.λ. καὶ τὸ ἔρος Θαβώρ. [Β.Ι.Α.]

Ζαβουρδας μονή. Κεῖται εἰς ἀπόστ. 5 ὥρων ἀπὸ Διστάτης ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ ὄχυροῦ λόφου ὑπερκειμένου τοῦ Ἀλεξάνδρου ποταμοῦ, περιέγχευα 150 κελλῖα καὶ 40 μοναχοῦς.

Ζάβρζε (Zabrze). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ νομῷ Ὀππεν τῆς πρωτ. Σιλεσίας, ἔχουσα 9300 κατ. καὶ σπουδαῖα μεταλλεία. Ἡ περιφέρεια Ζ. ἔχει 59 109 κατ. [Μ.Σ.]

Ζαβροῦχος. Παραπόταμος τοῦ Δρίνου ἐν Ἠπείρῳ.

Ζαχαζίκιον (ἀρχαία Βουδαστis), καὶ μέπολις ἐμπορικωτάτῃ τῆς Κάτω Αἰγύπτου, κειμένη ἀπέναντι νήσου σχηματισθεῖσης ὑπὸ τοῦ Πηλουσιακοῦ κλάδου (τοῦ ἀνατολικωτάτου) τοῦ Νεῖλου. Ὁ κυριώτερος ναὸς τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως ἦτο ἀξιοπερίεργος διὰ τὴν τελειότητα τῆς εἰκόδομῆς αὐτοῦ, τὸν πλοῦτον τῶν καλλωπισμάτων καὶ τὴν ἰσομετρίαν του. Εἰς τὴν κατάσκιον, ὁροσερὰν καὶ τερπνὴν ταύτην πόλιν ἐτελείτο ἐτησίως ἑορτὴ, ἐν ᾗ συνέρρεον διὰ τοῦ ποταμοῦ μυριάδες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, αὐλούντων, ψαλλόντων, ὀρχουμένων καὶ χοροῦντων τὰς χεῖρας καθ' ὅλον τὸν Βακχικὸν πλοῦν, καὶ ἑορταζόντων διὰ μεγάλων θυσιῶν ἔπινον δὲ τόσῳ πολὺν οἶνον, ὅσον οὐδὲ καθ' ὅλον τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τοῦ ἔτους. Ἡ περιφέρεια τῆς πόλεως ἦ οὐ μαγίστη καὶ τὸ περιτοίχημα αὐτῆς ἦτο κατεσκευασμένον ἐκ πλίνθων. Ἡ Βουδαστis ἐγένετο πρωτεύουσα τῶν Φαραῶ τῆς ΚΒ' δυναστείας (κατὰ τὸν Μανέθωνα), βασιλευσάντων τὸ 900 ἔτος π.Χ. Τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα Βουδαστis μικρὸν διαφέρει τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Βουδάστα· περὶ δὲ τῆς σημασίας τούτου, Στέφανος ὁ Βυζαντινὸς ὑπολαμβάνει ὅτι Βουδαστis, κατ' Αἰγυπτίους, δηλοῖ

αἰλουρον, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς αἰγυπτιακὸν ὄνομα τοῦ ζώου τούτου εἶνε Βισάου, καὶ εἶνε ἀναμφιβόλως δι' ἐκείνην πόλιν ταύτην ναὸς ἡ ἀφιερωμένη εἰς τὴν θεότητα τῶν Αἰγυπτίων Βουδαστis ἡγαγέται τῆς ἰαίδος. ἢ οἱ Ἕλληνας ἐπωνόμασαν Ἀρτεμιν. Οἱ κάτοικοι τῆς Βουδαστis εἶχον ὡς σύμβολον τῆς θεότητός των ταύτης τὸν αἶλουρον. ὃν ἐπιμελῶς ἔτρεφον· ἐκ τούτου δὲ προήλθεν ἡ εἰκασία ὅτι τὸ τετραπόδον ταῦτο ζῶον εἶχεν οἶον ὄνομα καὶ ἡ θεότης τῆς ἐποικίας ἦτο ἄπλοῦν μόνον ἐμβλημα πάντες δὲ οἱ θεωρούμενοι ἱεροὶ συμβολικοὶ αἰλουροὶ ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐφέροντο καὶ ἐθάπτοντο τεταρχουμένοι εἰς Βουδαστis, ὡς περ εἰς κοινὴν ταφεῖον. Τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως σωζόνται μόνον τὰ εἰρεπία, καλούμενα ὑπὸ τῶν Ἀράβων Τέλλ-Μπάστα. Ἡ δὲ νέα πόλις, τὸ νῦν Ζαχαζίκιον, εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας Ζιαρικής, ἔχει δὲ 19815 κατ., ἀσχολουμένους κυρίως εἰς ἐμπόριον οἴτου καὶ βόμβηκος. (Πρὸ καὶ Βουδαστis). [Γ.Ι.Π.]

Ζαγάνου. Χωρίον τοῦ δήμου Θεραπνῶν τοῦ Ἀκκεδαίμνου, ἔχον 109 κατ. [Μ.Σ.]

Ζαγαρά. Χωρ. τῆς Βοιωτίας ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Πέτρας καὶ ἀπέχον 3 ὥρας ἀπὸ Ἀγίου Γεωργίου καὶ 2 ἀπὸ Κουτουμουλῆς. Κεῖται ἐντὸς βαθείας κοιλάδος σχηματισθεῖσης μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς κορυφῆς τοῦ Ἑλικῶνος (νῦν Ζαγαρά) καὶ τοῦ ὄρους Λιδηρίου πρὸς βορρὰν καὶ διαρρεσμένης ὑπὸ τινος χειμάρρου, τοῦ Παρμηῆσου, ὅστις διαρρεῖ τὸ χωρίον εἰς δύο. Κάτ. 205.

Ζαγάρενα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας ἔχον 174 κατ. [Μ.Σ.]

Ζάγκλη. Βλ. Μεσσηνία

Ζαγκλιθέρι. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, κειμένη ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως ἐν μεσῷ ἀμπελώνων καὶ ἀγρῶν. Κατοικεῖται ὑπὸ 315 οἰκιστῶν, χριστιανῶν καὶ θωμανῶν. [Ν.Σ.]

Ζαγκώφ (Dragan Zankow). Βουλγαρὸς πολιτικός ἀνὴρ. Ἐγενν. τῷ 1827 ἐν Διστάβω καὶ ἐσπούδασεν ἐν Ὁδessa, Κιέβῳ καὶ Πέννῳ. Πρὸ τῆς συστάσεως τῆς ἡγεμονίας τῆς Βουλγαρίας διετέλεσεν ἐτη τινὰ ἐν τουρκικῇ ὑπηρεσίᾳ. Τῷ 1880 ἐγένετο πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐν Βουλγαρίᾳ, παραιτηθεὶς δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνέλαθεν ὑπὸ τὸν Καραβελῶν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν. Ἀπεπέμψθη δὲ μετ' ὀλίγου ἡμέρας ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου ὡς μὴ τηρήσας τὸν λόγον του ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐπὶ τοῦ Δανουβίου ἐπιτροπῆς, καὶ ἐρεθίσας τὸν λαὸν κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἐφυλακίσθη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1882· ἀλλ' ἀράθη ἐλεύθερος κατ' Οκτώβριον. Πάλιν ἐγένετο πρωθυπουργὸς κατὰ Σεπτέμβριον 1883, παραιτήθη δὲ λήγοντος τοῦ Ἰουνίου 1884 μὴ ευχόμενος

τῆς πλειοψηφίας κατὰ τὰς νέας ἐκλογάς. Ἐκ-
τοτε ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ῥώσας μερίδος καὶ
διεδραμάτισε τὸ κύριον πρόσωπον εἰς τὴν ἐκ-
θρόνισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου (1888). Ὅτε δὲ
ὑπερίσχυαν ὕστερον οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἡγεμόνος
ἠγορήθησαν μὲν διαπραγματεύσεις μετ' αὐτοῦ
ἀλλ' ἀπέτυχον. τοῦ Ζ. ἀπεικονίζοντο νὰ συμ-
μωρῶνθῃ ἡ κυβέρνησις πρὸς τὰς ἐθνηγίας τοῦ
Ῥώσου στρατηγικοῦ Κάουλδαρς. Εἶτα μετέβη
εἰς Κων/πολιν σκοπεύων νὰ πείσῃ τὴν Πύλιν
νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ τῆς Βουλγαρίας. Τῷ δὲ
1887 οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ ἐξέβρυναν νέαν συνω-
μοσίαν ἥτις ἐγκαίρως ἀνακαλυφθεῖσα ἀπέτυ-
χαν, ὁ δὲ Ζ. καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ ἐξωρίσθησαν
ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ ἐδάφους. [Ἐγ.]

Ζαγλανικιάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου
Ποταμίων τῶν Κυθήρων, ἔχον 73 κατ.

Ζαγορά. Κωμόπολις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ
Μαγνησίας καὶ πρωτεύουσα ὁμωνύμου δήμου.
Ἀπέχει 9 ὥρ. Ἀπὸ Βόλου καὶ κατοικεῖται
ὕπὸ 3281 κατ. Καίτοι ἐν θέσει ἀπόπτη καὶ
εὐκέρως κατὰ τὰς πρὸς τὸ Αἰγαῖον ὑπορείας
τοῦ Πηλίου. Ὁ θ ἡ μ ο ς Ζ. περιλαμβάνει καὶ
τρεῖς ἄλλας συνοικίας διεσπώσας ἀλλήλων καὶ
ἀποτελούσας σχεδὸν ἰδιαίτερα χωρία. Μακρυ-
ράχην. Πουρὶ καὶ Χορευτὸν (ἐπίνειον). Ἐχει δὲ
ἐν ὅλῳ κατ. 4705 Αἱ ἀπομεινωμέναι καὶ
ὕπὸ μεγάλων δένδρων περιστοιχίζονται οἰ-
κίαι τῶν συνοικιῶν κείνται κλιμακῶδ' ἐπὶ
ἐκτάσεως μίλλε ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς
τὰς ὑπορείας τοῦ Πηλίου. Τὰ περίεξ εἶναι κα-
τάφυτα ὑπὸ καστανεῶν, συκαμινεῶν, μηλεῶν,
πλατάνων καὶ ἐλαιῶν· τὸ ἐλατεῖον, ἡ μεταξὺ
κάστανα καὶ μήλα εἶναι τὸ κυριώτερον εἰσόδη-
μα. Βιομηχανία δὲ ἡ κατασκευὴ τῶν μαλλινῶν
χλαίνων (κακπιῶν). Εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Ζα-
γορᾶς ἐδιδάχθησαν τὰ πρῶτα γράμματα Ῥή-
γας ὁ Φερικός, Γρηγόριος ὁ Κωνσταντῆς,
ὁ Ἀνθιμος Γαζής καὶ Καλλίνικος ὁ πατριάρ-
χος. οὗτινος ἡ μήτρα καὶ ὁ τάφος ἐκείντο ἐν
τῷ ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως, καταστραφέντι
ἐκ πυρκαϊῆς κατὰ Αὐγ. τοῦ 1887. Οὐδὲν ἀρ-
χαῖον εἰσέπιν ἀπαντᾷται περὶ τὴν Ζαγοράν
τὸ ὄνομα δὲ αὐτῆς εἶνε σλαβικῆς καταγωγῆς
σημαίνον «ἐπισθεν (τῶν ὁρέων). Ἀμὴν ἐπὶ τοῦ
Αἰγαίου εἶνε τὸ Χορευτὸν, σμικρὸς καὶ ἐπιτρα-
λής εἰς τὰς προτορμήσεις. ὅπου κείνται ἀπο-
θηκαὶ δημητρ. καρπῶν.

Ζαγόρι. Ἐπαρχία τῆς Ἑπείρου και-
μένη βορειανατολικῶς τῆς πόλεως τῶν Ἰω-
αννίνων πέραν τοῦ ὅρους Μισσικὴ καὶ συγ-
κειμένη ἐκ 46 χωρίων καὶ κωμῶν κατοικημέ-
νων ὑπὸ 27 500 κατοίκων. Ἡ περιοχὴ τοῦ
Ζαγορίου ὀρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Ζαγορια-
κοῦ ὄρους, πρὸς Α ὑπὸ τῆς Πίνδου καὶ πρὸς
Ν καὶ Δ ὑπὸ τοῦ Μισσικῆ. Τὸ ἐκ Δ πρὸς Α
μήκος εἶνε περίπου 18 ὥρων, τὸ δὲ ἐκ Ν
πρὸς Β μεγαλύτερον πλάτος 8 ὥρ. Τὰ ἐν αὐτῇ

ὄρη εἶναι τὸ Ζαγορικόν, ἀποσπόμενον ἐκ τῆς
Πίνδου, καὶ τὸ Μισσικὴ, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς
περιοχῆς Μαλακασίου. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα
τὸ ὄρος τοῦτο ἐκαλεῖτο Τόμαρος ὁμωνύμως
τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ σλαβιστῶν δὲ ἡ λέξις Μισσικὴ
σημαίνει τόπον ἐνθα δαιτῶνται ἄρτοι. Ἡ δὲ
ὀνομασία Ζαγόρι ἐπίσης σλαβιστῶν σημαίνει
τόπον ἐπισθεν ὁρέων καίμενον, ὁθεῖσα εἰς τὴν
χώραν ταύτην περὶ τὰ τέλη τῆς θῆς ἔκατον-
ταετηρίδος, ὁπόταν τὸ πρῶτον εἰσῆλθον
καὶ κατώκησαν εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑπείρου
σλαβικὰ φύλα. Ποταμοὶ διαδρέχοντι τὴν ἐπὶ
ἀρχίαν ταύτην ὁ τῆς Βωδοῦσης, ὁστις πηγὰ-
ζων ἐκ τῆς Πίνδου καὶ διαχωρίζων τὴν χώ-
ραν τῆς Κεντίσης ἀπὸ τῆς τοῦ Ζαγορίου ἐκ-
βάλλει πρὸς Δ τοῦ Αὐλῶνος, ὁ τοῦ Βίκου καὶ
ὁ Ζαγορικὸς, ὁστις λαμβάνων διάφορα δύνετα
κατὰ διάφορα μέρη ἐνοῦται μετὰ τοῦ ποταμοῦ
τοῦ Μετσοῦ ὅπου καὶ διασάττον ἐπὶ νομῶ-
ζεται καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀμβρακικὴν κόλ-
πον. Προϊόντα ἔχει ὁ τόπος ὀλίγα ὡς πατριώ-
δης καὶ ἄφρος, μὴ ἀρκούντα νὰ διαβρέψωσιν
οὐδὲ τὸ τρίτον τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀναγκά-
ζονται νὰ ἐξέρχωνται τῆς πατρίδος καὶ δια-
σπείρονται ἀνα πᾶσαν τὴν ὑψηλίαν. Τὰ πρὸς
Δ χωρία παράγουσι δημητριακοὺς καρπούς,
τὰ δὲ πρὸς Α σταφυλὰς καὶ διάφορα εἶδη ὀπω-
ρικῶν. Χωρία κείμενα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶναι
Κάτω Ῥαβένια (κατ. 203), Ἄνω Ῥαβένια
(κ. 400), Μεσοδοῦνι (κ. 130), Ἀληζό-Τρι-
φλίκι (κατ. 420), Μαυροδοῦνι (κ. 200), Ἀρ-
ταῖστα (κ. 940), Ἀγίος Μηνῆς (κ. 132), Πά-
πιγκον (κ. 700), Βιτσικόν (κ. 100), Τσερόβρι
(κ. 880), Κάτω Σουδενά (κ. 940), Ἄνω Σου-
δενά (κ. 800), Μονοδένδρι (κ. 700), Ἄνω Βί-
τσα (κ. 600), Κάτω Βίτσα (κ. 310), Σιου-
πουτσέλ (κ. 550), Δοβρά (κ. 1300), Μπουλτσι
(κ. 450), Τσουδήλα (κ. 800), Μαναντῆ (κ.
430), Καλιωτά (κ. 760), Καμινιά (κ. 300),
Λυγκιάδες (κ. 250), Καβαλλάριον (κ. 310),
Στολοβόν (κ. 400), Νεγάδες (κ. 660), Φραγ-
κίδες (κ. 900), Λιασεβίτσιον (κ. 1000),
Δόλιανη (κ. 450), Ντερετίνικον (κ. 700),
Γριδενίτι (κ. 1500), Βωδοῦσα (κ. 210),
Λαίτσα (κ. 1800), Παλαιοχώρι τῆς Αἰτίας
(κ. 180), Ντοπρίνοβον (κ. 610), Λεβιντσα
(κ. 1270), Τσεργένι (κ. 1500), Μακρυνοῦ
(κ. 450), Φλαμπάριον (κ. 680), Δραγὰ
(κ. 310), Σκαμνέλιον (κ. 1000), Τσεπέλοβον
(κ. 1000), Βραδίκον (κ. 360), Καπέσσαβον
(κ. 400), Κρουκούλιον (κ. 590), Μπῆγια (κ. 840).
Κατὰ τὴν εἰσόδον τῶν Τούρκων εἰς τὴν Ἑ-
πείρον τὸ Ζ. δυνάμει συμδύσεως τὴν κατοίκων
αὐτοῦ μετὰ τοῦ Μουράτ Ἡ' ἔμειναν ἀτόνους
μὲ τὴν υποχρέωσιν νὰ πληρῶν φέροις τινὰς
καὶ νὰ ἀποστέλλῃ κατ' ἔτος ἄλλους ἄνδρας
πρὸς ἐπιμελίαν τῶν ἱερῶν τοῦ αυτοκρατορι-
κοῦ στρῆτοῦ, οἵτινες ἐκαλοῦντο Βοϊνίκιδες. ὁ-
νομα ἀποδοθέν κατόπιν εἰς ὅλους ἐν γένει
τοὺς Ζαγοραίους. Ἀποτελεῖ οὕτω τὸ Ζ. εἶδος

δροσπονδίας, ἥς ὁ γυνικός προεστώς ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῶν προεστώτων τῶν χωρίων διέμενε ἐν Ἰωαννίνοις· τὰ προνόμια ταῦτα ἐκλονισθῆσαν ἀπὸ τοῦ 1845 καὶ περὶ τὸ 1900 κατήργηθσαν ἐντελῶς. Νῦν δὲ τὸ Ζαγόρι ὡς ἰδιαιτέρον ἐπαρχιακὸν τμήμα τῆς Ἠπείρου, πολιτικῶς μὲν ὑπάγεται εἰς τὴν νομὴν Ἰωαννίνων ὑπὸ ἴδιον Μουδερῆν, ἐκκλησιαστικῶς δὲ εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων πληρὴν ἐννέα χωρίων ὑπαγεμένων εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Βελλῆς. Τελεῖ δὲ φέρονς τὸ Ζαγόρι ἐν ὅλῳ 1,218,000 γρῶστα. (Περὶ Ζαγοριακά, ὑπὸ Ἰωάννου Λαμπρίδου, ἐν Ἀθήναις 1870).

Ζαγοριανή ἢ Ζαγορά. Χωρίον ἐν Ἠπείρῳ παρὰ τὸν ποταμὸν Θύαμιν, πλησίον τοῦ ὁποίου οἰῶνται ἀρχαῖα ἐρείπια, ὑποτιθέμενα ὡς τὰ τῆς Τένικωνος, μίας τῶν 4 Μελοτιτῶν πόλεων, αἵτινες ἠθέλησαν ὑπὸ ἀντιστάσιν εἰς τὸν Ἀνικίον. [Κ.Δ.Κ.]

Ζαγορίτικος. Ὁ ἐκ Ζαγορίου πηγάζων καὶ κατερχόμενος βραχίον τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ. [Κ.Δ.Κ.]

Ζαγορίτσανη. Κώμη τῆς Μακεδονίας κειμένη εἰς τὰς ὑψικεῖς τοῦ ὄρους Σιουμπρέτοι καὶ εἰς 1 1/2 ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἀπὸ Καστορίας εἰς Ἀλμπάνικα καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 2500 χριστιανῶν.

Ζαγούρα. Χειμάρρος τῆς Λάμαρης ἐν Ἠπείρῳ ἐκρέων εἰς τὸν ποταμὸν Λοῦτρον.

Ζαηρὺς (Μυθολ.). Ἐκπύονμον τοῦ παλαιότερου Διενύσου, ἐν ἐγέννησιν μὲν ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Περσεφόνης, ἐφάνευσαν δὲ οἱ Τίτάνες αὐτῷ μετὰ τὴν γέννησίν του. [Σ.Τ.]

Ζάημος. (Ὅρος ἐν Ἀσίᾳ, τὸ πρὸς Δ τοῦ Ἰσπαχὸν μέρος τῆς ΝΔ τοῦ ἱρανικοῦ ὅψε-
δίου ἐπὶ 1500 χμ. ἐκτείν· μέγ· ὁρεσσεῖρας, τανὺν ὅρος τῶν Βαχτιγίاري, τὴν ἡ κορυφή Ἀλιτσούκ ὑπολογίζεται ὅπως ἔχουσα 4267 μ.

Ζάδρυμα. Χωραρχία τῆς Ἀνω Ἀλβανίας, ἥς πρωτεύουσα εἶνε ἡ Σκῶδρα. Κατοικοῦσιν ἥδη αὐτῇ εἰς 80 περίπου χωρία Ἀλβανότουρκοι αἰθιασοὶ καὶ ἡμιανεξάρτητοι.

Ζαήμης. Οἰκογένεια ἐν τῇ τῶν Καλαβρύτων ἐπαρχίᾳ, διατρέψασα ἐπὶ τοῦ Τουρκοκρατίας, τοῦ ἀγῶνος καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος· ὠνομασθῆναι εἴτε ἀπὸ Ζαήμη (= τιμαριεύ·) τινὸς γενόμενου τοῦτου ἐξ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν ἢ κατὰ παραγοράν, ἀπὸ τῆς ἐν Καλαβρύτοις οἰκογενείας Ζαοσῆ τῆς ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν, πηγασαα ἐξ αὐτῆς. Ἦξ αὐτῆς πρώτος ἀνεδείχθη ὁ τῷ 1735 προεστὼς τῶν Καλαβρύτων Φιλίππος Ζ., εἴτα ὁ ὡς ἐλευθεριάζων θανατωθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων πρὸ τοῦ 1769, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Παναγιώτης, μύστης τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, μετ' αὐτὴν δὲ φυγὼν εἰς Ζάκυνθον καὶ Ῥωσίαν, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀνδρόνικος ὁ προστατεύσας καὶ ἐπαναγαγὼν εἰς

Κερπινὴν τὴν οἰκογένειαν τοῦ Παναγιώτου, προεστὼς τῶν Καλαβρύτων καὶ στραγαλλισθεὶς τῷ 1792, οἱ κατόπιν προεστύσαντες τυγχάνεις Ἀντινώστης καὶ Ἰωάννης καὶ τέλος ὁ υἱὸς τοῦ Παναγιώτου καὶ ἐν Ἰταλίᾳ (Πίσση) ἐκπαιδευθεὶς Ἀσημάκης, ὅστις προεστὼς ὡσαύτως τῆς ἐπαρχίας ὧν διεκρίθη διὰ τὴν διλογόλογον σοβαρότητα, τὸ μῖσος πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, τὴν παραδειγματικὴν στοργὴν πρὸς τὰ τέκνα καὶ τὴν ἀπόλυτον ἀφοσίωσιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ ὅστις μυηθεὶς τὰ τῆς Φιλ. ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ Δικαίου ἐγένετο ὁ κυριώτατος μοχλὸς καὶ ἕρορος αὐτῆς ἐν Πελοποννήσῳ. Καὶ πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνέθηκε τὴν ἐνέργειαν τῶν πλείστων τῷ διασημοτέρῳ αὐτοῦ υἱῷ Ἀνδρέᾳ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ ἐπεμφε τὸν Χονδρσιγιάννην εἰς Μαξίμκα πρὸς πρώτην προσβολὴν τῶν Τούρκων τῇ 18 Μαρτ. 1821. ὅπερ δεικνύει τὴν σταθεράν αὐτοῦ πεποιθῆσθαι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ἐσπευσε δ' ἐνόπλιως ὅπως διαλύσῃ τὴν ἐμφύλιον ῥῆξιν τῶν συνεπαρχιωτῶν αὐτοῦ Καρλαμπους καὶ Πετμεζαίων εἰς Ἀκράταν, ὅτε ἐμφανισθέντων αἰφνης κατὰ χιλιάδας τῶν ὁσμανικῶν τοῦ Δράμαλι φυγᾶδων συνετέλεσεν ὥστε συναλλαγέντες πάντες νὰ καταστρέψωσι τοὺς ἐχθροὺς, ἀπελπισθέντας καὶ ἀποκλεισθέντας ἐν Ἀκράτῃ. Ἀλλ' ἐπὶ πικρὸν τὸ ποτήριον τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῦ 1824, δεινῶς καταπίεσθεις, καὶ τῷ 1824 βαρυσμῶν διὰ τὸν ἡμῶσον τότε κίνδυνον τῆς πατρίδος ἀπέθανεν ἐν Νεαυλίῳ. ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀνδρέας Ζ., γεννηθεὶς τῷ 1792 καὶ κατ' οἶκον κυρίως ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ πατρὸς ἐκπαιδευθεὶς, ἐκ δὲ κληρονομίας καὶ παιδεύσεως πάντα τὰγαθὰ τῶν προγόνων λαβὼν, νεώτατος ἐγένετο προεστὼς τῶν Καλαβρύτων καὶ σὺν τῷ πατρὶ μυηθεὶς τῇ τῆς Φιλ. ἑταιρείας ἐγένετο μετὰ τοῦ μητροπολίτου Π. Γερμανοῦ καὶ τοῦ Ἀνδρ. Λίντου ἡ διάσφαρις ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἀγαθὴ τριπλῶς ἢ τοσαύτην αὐτὸν συνδραμεύσα, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀρχὰς ἀποφασίσασα, κηρύξασα, ἀρξάμενην καὶ ἐνεργοῦσα αὐτὸν κατὰ τὴν Β Πελοπόννησον. Καὶ λοιπὸν ὁ Ἀ. Ζ. μετέσχεν ἀφειδῶς τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, ἔβη καὶ πολλάκις ἐκινδύνευσεν νὰ ἀρχμαλῶντοσθ, καὶ αἱ ἐν γένει πολεμικαὶ αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις στρέφοντα κυρίως περὶ τὰς Πάτρας. Μετέσχε τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελύσεως τοῦ 1821. μεθ' ἣν αὐτῆς ἐκινδύνευσεν ἐν Πάτραις συμπολεμῶν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀσχολίας ταύτης ἀπουσίαν του ἀπὸ τῆς καταστρώτης τοῦ δρᾶμαλι ἐκνοποιήθη διὰ τῆς ἐν Ἀκράτῃ πανώλεθρίας τῶν ἐχθρῶν, ἥς πλείστον καὶ αὐτὸς μετέσχεν. Ἦξισεν τῷ 1823 μετέσχε τῆς ὑπὸ τὴν Μαυροκορδάτον ἀποδιώξεως τῶν ἐχθρῶν ἐκ Μεσολογίου, τῷ δὲ 1824 καὶ πάλιν ἠγωνίσασα περὶ τὰς Πάτρας, ὅτε ἀρξάμενης τῆς ἐμφυλίου πάλης ἀπῆλθεν εἰς τὴν γενέθλιον Κερπινὴν,

ἐνθα ἐκδισσθέντος καὶ διαρπαγέντος τοῦ αἰ-
κου αὐτοῦ ὑπὸ τῶν σιφῶν τοῦ Γκούρα καὶ
Καραϊσκάκη, κυβερνητικῶν, κατέφυγεν εἰς δι-
δρὴν καὶ ἐκεῖθεν διὰ Κουνουπελίου εἰς τὴν Δυ-
τικὴν Ἑλλάδα, ἐπὶ τὸν κρυπτόμενος ἐπανῆλθεν
ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἰμβραῖμ. Τῷ δὲ 1828
ὡς πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐδείξεν Ἀρι-
στείδου καρδίαν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν καὶ ὑπο-
στήριξιν τοῦ ἐχθιστοῦ μὲν αὐτῷ ἔνεκα τῶν
ἐν Κερπινῇ καταστροφῶν, ἀνδρείοτατον δὲ καὶ
καὶ χρησιμωτάτου διὰ τὸν ἀγῶνα Γ. Καραϊ-
σκάκη, ὃν διώρισε στρατάρχην τῆς Στερεᾶς.
Ἐπίσης ἐπὶ Καποδίστρια, ἀναρχίας, ἀντιβα-
σιλείας καὶ Ὀθωνος μετασχὼν πάντοτε τῶν
κοινῶν ἐν θέσει καὶ ἀξιώμασι διαπρεπῆσι
διεκρίθη διὰ τὴν βαθύνοιαν, τὰ μέτριά καὶ τὸ
ἠθικὸν τοῦ χαρακτῆρος, δι' οὗ πλείστα κακὰ
προέλαβε καὶ ὑπὸ πάντων, πολιτικῶν καὶ
στρατιωτικῶν, ἐχθρῶν καὶ φίλων, Ἑλλήνων
καὶ ξένων ἐπαινεῖται, μέγας πατριώτης, ὑπὲρ
τοῦ ἀγῶνος τὰ πάντα θυσιάσας καὶ εἰς χρεὴ
χάριν τοῦ ἔθνους ὑποπεσών, μηδὲν δὲ παρ'
αὐτοῦ ζητήσας. Τέλος ὡς σύμβουλος τῆς ἐπι-
κρατείας ἀπέθανε τῇ 4 Μαΐου 1840 καὶ με-
γαλοπρεπῶς ἐτάφη ἐν Ἀθήναις. Τοῦ Ἀν-
δρέου δὲ Ζ. υἱὸς μὲν ὑπῆρξεν ὁ ὁμοῖος τῷ πα-
τρὶ κατὰ τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτῆρα. Θρασύ-
βουλος, γεν. τῷ 1829, πολλακίς πρωθυπουργή-
σας τῆς Ἑλλάδος (1869-70, 1871) καὶ ὑπουρ-
γῆσας (1877 ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης), ἀπο-
θανὼν δὲ τῇ 1979, ἐγγυνοῦς δ' ὁ ἐσχάτως ἐπὶ
τοῦ ὑπουργείου Δηλιγιάννη ὑπουργήσας Ἀλέ-
ξανδρος Ζ. [Γ. Π. 3].

Ζαΰμη. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Φαλακισίας
τῆς Μεγαλοπόλεως ἀπέχ. ἀπὸ Λεονταρίου ὡρ.
1.15'. Κάτ. 241.

2) Χωρίον τοῦ δήμου Καλλιφωνίου τῶν
Τρικυάων οἰκούμενον ὑπὸ 195 κατοικῶν καὶ
ἀπέχον ἀπὸ Καλλιφώνι 1/2 ὥραν.

Ζαΰμογλε. Χωρίον τοῦ δήμου Βουφρά-
δος τῆς Πυλίας, διατρούμενον εἰς 2 συνοικίας
(Ἀνω καὶ Κάτω Ζ.) καὶ ἔχον 145 κατ.

Ζακαῖοι. Μεγάλη ἀρματολικὴ οἰκο-
γένεια ἀκμάσασα ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελ-
θόντος αἰῶνος μέχρι τῶν μέσων περιπτου τοῦ
παρόντος. Ὁ Γέρων-Ζάκας, καταγόμενος ἐκ
Μακρυνόρους τῶν Γρεβενῶν τῆς Μακεδονίας,
διεδέχθη μετὰ τὸ 1750 εἰς τὸ ἀρματολικὸν
τὸν ὑπὸ τοῦ Κούρτ-πασσά φονευθέντα καπε-
τάνον Δελή Δῆμον. Τὸ καπετανάτον τῶν Γρεβ-
ενῶν διετήρησεν ὁ γέρων Ζ. μέχρι τοῦ 1800,
ὅτε ἐκδιωχθέντος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλήπασα
παρεδόθη τὸ καπετανάτον εἰς τὸν Τότσικ.
Ἐκτοτε ὁ Ζ. ἐτάρῃ εἰς τὸν κλέφτικον βίον,
φθάνων ὡς λῃσταρχος μέχρι Μετσόβου καὶ
Ὀλύμπου, ὅπου συνεννοήσας μετὰ τοῦ Παπα-
δήμου Βλαχάδα συνηγωνίσθη ἀξιασπάζως
μετ' αὐτοῦ μέχρι τελευταῖας τοῦ βίου του, τῇ
1814. Τὸν γέροντα Ζ. διεδέχθησαν οἱ υἱοὶ του

Γιαννοῦλας καὶ Θεόδωρος, λαβόντες μ. χ. τ.
μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, μετὰ
τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἐπανέκαμψαν εἰς τὸν
τόπον τῶν καὶ διήλθον ἀνενόχλητοι ἐπὶ ἐν θ-
λον ἔτος, ὅτε ὁ Ρεσίτ-πασσά ἀπεστείλε πρὸς
ἐξόντωσιν τῶν τὸν Σελιχτάρην Μεχμέτ ἀγῶν
αἰφνιδίως μετὰ πολυαριθμῶν Ἀλβανῶν. Ἀπε-
γαντι τριπλῆς δυνάμεως καὶ ἀπροσδοκήτου
ἐπιθέσεως ἐπολέμησαν οἱ δύο ἀδελφοὶ Ζ. καὶ
ὁ μὲν Γιαννοῦλας ἐφονεύθη, ὁ δὲ Θεόδωρος
δι' ἡρωικῆς ἐφόδου διεφυγε, καὶ εἰσῆλθον εἰς
τὴν Ἑλλάδα. Ἐντεύθεν δὲ δις ἔκτοτε κατὰ
τὸ 1828 καὶ 1880 ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν
τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς πολέμιστον, στήσας τὸ κρη-
σφύγατόν του ἐπὶ τοῦ Πηνδου. Ἰφανεύθη δὲ
περὶ τὸ 1833 εἰς τὰ ὄρη τοῦ Μεγάλου Σπη-
λαίου συμπλακείς μετὰ μεγάλης στρατιωτικῆς
δυνάμεως Τούρκων. [Κ. Δ. Κ.]

Ζακάρ (J. Jacquard). Ἐφευρέτης εἰδι-
κῆς ὕφαντικῆς μηχανῆς. Ἐγενν. τῇ 1732 ἐν
Λυῶνι τῆς Γαλλίας καὶ ἐξέμεικεν ἐνταῦθα
τὴν ὕφαντικὴν. Τῇ 1804 ἔλαβε βραβεῖον διὰ
μηχανὴν πρὸς πλοικὴν ὑφαντικῶν καὶ ἐγένετο
ὡπαλληλὸς ἐν τῷ Σχολεῖῳ τῶν τεχνῶν καὶ
τῆς βιομηχανίας ἐν Παρίσις. Ἐνταῦθα ἐπι-
διορθώσας κατὰ τύχην μηχανὴν διὰ τὴν ἐνυ-
φανσιν σχεδίων, πολὺ περιπλοκῶν οὕταν, συν-
έλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐπινοήσῃ τοιαύτην ἀπλου-
στεράν, καὶ ἐπέτυχεν ἐν τῷ σκοπῷ τουτιμ
τοσοῦτον ὥστε τῆς μηχανῆς του ἐφευρεθείσης
τῇ 1808, τῇ 1812 ἐλειτούργουν ἐν Λυῶνι, ὅ-
που ἐγκατεστάθη πάλιν ὁ Ζ., 18000 τοιούτων,
καὶ ἔκτοτε περιῆλθεν ἡ μηχανὴ αὕτη εἰς γε-
νικὴν χρῆσιν. Ὁ Ζ. ἀπέθανε τῇ 1834. [Ἐγ.]

Ζακατέκας. Μία τῶν πολιτειῶν τοῦ
Μεξικοῦ, κεμένη μετὰ τῶν πολιτειῶν Κοα-
χουίλας, Σαί, Λουίς Πότοσι, Χαλίσκο, Ἀ-
γρουας Καλιέντες καὶ Δουράγγου. ἔχει ἐμῆ,
65 168 τχμ. καὶ 465 862 κατ. (1890) ἦν
ὡς ἐπὶ πλείστον ὑψηπῆδιον πάσχον ἐκ λειψυ-
δρίας ἢ γεωργία εἶνε ἀσήμεντος, τὸ δὲ μετα-
κομιστικὸν ἐμπόριον ἀκμάζει πῶς. Ὁ πληθ-
τος τῆς χώρας εἶναι τὰ ἀργυρωχεύει, μέγα
ποσὸν ἀργύρου παράγοντα κατ' ἔτος. Ἡ θύμ-
νος πρωτεύουσα καλεῖται εἰς ὕψος 2400 μ.,
ἔχει δὲ περίπου 60 χιλ. κατ., πολλοὺς ναυτοὺς,
σπουδαίαν δὲ βιβλιοθήκην καὶ ἀκμαῖον ἐμ-
πόριον. [Μ. Σ.]

Ζακωτῶ (Jean Jacotot), γεννηθεὶς τῇ
1770 ἐν Dijon τῆς Γαλλίας καὶ διατελέσας
1818-1830 καθηγητῆς τῆς γαλλικῆς γλώσ-
σης καὶ φιλολογίας ἐν Louvain τοῦ Βελγίου,
ἀποθανὼν δὲ τῇ 1840 ἐν Παρίσις. Ἐγένετο
γνωστὸς διὰ τὴν ἰδίαν του παιδαγωγικὴν μέ-
θοδον, ἥτις ὡς πρωτεύον ζήτημα θέτει τὴν
ἐνίσχυσιν τοῦ μνημονικοῦ. Ἐκ τῆς μεθό-
δου αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξέβηκεν ἐν συγγράμῃ,
Méthode d'enseignement universel, ἡ
νεωτέρα παιδαγωγικὴ παρεδέχθη τινὰ ἀξιώμα-

τα πρὸ πάντων διὰ τὰ ἀναγνωσματικά. [Εγ.]

Ζάκυνθος. Νήτος τῆς Ἑλλάδος ἀνήκουσα εἰς τὰς λεγομένας Ἰονίους. Ἡ νήτος καίτοι ἀπέναντι τοῦ δυτικωτάτου ἀκρωτηρίου τῆς Πελοποννήσου Χελωνάτα, ἢ κοινῶς Γλαρυντοῦ, εὐ ἀπέχει 9 μίλια, τερματίζεται δὲ πρὸς Β μὲν εἰς ἓν ἀκρωτ., τὴν Ἀπολυταρείαν καὶ Σχινόρι λεγόμενον ὑπὸ τῶν ναυτικῶν, πρὸς Ν δὲ εἰς δύο, τὴν Μικραθιά καὶ τὴν Γέρακα, μεταξὺ τῶν ὁποίων περικλείεται μέγας κόλπος καλούμενος τοῦ Λαγανῶ. Ἡ νήτος ἔχει γύρον παραλίῳν 58 μιλίων καὶ ἐμβαδὸν 434 τ.χμ., μῆκος δὲ ἀπὸ τοῦ Β αὐτῆς ἄκρου, τῆς Ἀπολυταρείας, μέχρι μὲν τοῦ Μαραθιά 31 περίπου χμ., μέχρι δὲ Γέρακα 37, καὶ πλάτος μέγιστον 17 περίπου χμ. καὶ ἐλάχιστον πρὸς τὸ Β τμήμα 9 1/2 χμ. Ὑπὸ φυσικὴν ἐποψὴν μετέχει μάλλον ὀρεινῆς ἢ πεδινῆς χώρας· διότι τὰ 2, αὐτῆς εἶναι ὀρεινὰ, τὸ 1/2 δὲ μόνον πεδινόν. Περιλαμβάνει δὲ τὸ μὲν πεδινὸν τμήμα τὰ Α τῆς νήσου, τὸ δὲ ὀρεινὸν ἐλόκληρον τὰ Β καὶ Δ αὐτῆς. Ἐπὶ Ἑνεκῶν ἡ νήτος γεωγραφικῶς διηγεῖτο εἰς τρία διακεκρίμενα τμήματα, εἰς Montagna περιλαμβανόν τὰ ὀρεινὰ τῆς νήσου, εἰς Piedemonte περιλαμβανόν τὰ πρὸς τὴν Α πλευρὰν τὴν ὀρεῶν χωρία, καὶ εἰς Pianura, ἥτοι τὸ πεδινὸν τμήμα. Σήμερον δὲ οἱ κάτοικοι καλοῦσι τὰ Β τῆς νήσου Μικρομερίαν, τὰ Ν δὲ, ἐνθα καὶ τὸ μέιστον πλάτος τῆς νήσου. Μεγαλομερίαν καὶ τὰ ὀρεινὰ Μοντάνια. Τὰ δὲ πρὸς τοὺς Α πρόποδας τῶν ὀρεῶν χωρία Ριζοχώρια. Ἡ Ζάκυνθος καίτοι τὸ πλεῖστον ὀρεινὴ δὲν ἔχει ὄρη ὕψηλὰ ὥς ἡ γείτων αὐτῆς Κεφαλληνία. Τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς, ὁ Βραχυῶνας, πρὸς τὴν Μικρομερίαν καίμενος, ἔχει ὕψος κατὰ τὴς καταμετρήσεις τοῦ Ἰωσ. Πάρτε 758 μ. Ὑπερὰ ὕψηλαί κορυφαὶ τοῦ ὀρεινοῦ τμήματος εἶνε ΝΑ τοῦ Βραχυῶνα ἢ Στρογγυλὴ Κορυφή. Ὑψ. 538, ὁ Ἀθήρας περὶ τὸ μέσον τοῦ μήκους τῆς νήσου, Ὑψ. 546. Ἀἴετι μνηεῖς δὲ εἶναι τρεῖς ὕψηλαί μεμονωμέναι· ἐξάρσεις πρὸς τὸ ανατολικὰ τῆς νήσου κλείουσιν ἐν μέρει ἐξ Α τὴν πεδιάδα τῆς Ζακύνθου, ἢ τοῦ Γέρακα-ριου (Ὑψ. 186), ἐνθα τὸ ἐμώλυτον χωρίον, καὶ ἡ συνημμένη πρὸς ταύτην Παληρόχωρα (Ὑψ. 204), ἢ τοῦ ὑπερεκτεμένου τῆς πόλεως Ζακύνθου ποταμοῦ (Ὑψ. 202) καὶ τοῦ Σκοποῦ (189) ἐφ' οὗ ἢ Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Σκοπιώτισσας. Ἡ ὀρεινὴ δὲ αὕτη χώρα τῆς Ζακύνθου πλην τῶν μνημονευθεισῶν ὕψηλῶν κορυφῶν καὶ τινῶν πρὸς Β τοῦ Βραχυῶνα, ὥς τοῦ Γιάδα (Ὑψ. 710), Παληροκάστρου (Ὑψ. 500), Μεγάλου Βουνοῦ (Ὑψ. 484), σύγκειται ἐκ βουνῶν καὶ γεωλόφων χολομαλωτέων, πολλαχθὺ σχηματίζοντων ὁροπέδια μικρὰ καλλιεργήσιμα ὥς τὸ τῶν Βολιμῶν (Ὑψ. 424), ἐνθα τὰ τρία ἐμώλυμα χωρία, Ἀνω, Μεσινὸ καὶ Κάτω Βολίμες, τὸ τῆς Γύρης (Ὑψ. 550), τὸ τοῦ χω-

ριου Κοιλιωμένου (Ὑψ. 485), τὸ τοῦ Ἀγαλά (Ὑψ. 289). Τὸ Δ δὲ τμήμα τῆς νήσου ἀποτελεῖται τὸ πλεῖστον ἐκ πεδιάδος μεγίστης συνεχοῦς, σχήματος περίπου τριγωνικοῦ, οὗτος ἢ μὲν κορυφὴ καίτοι πρὸς Β εἰς κολπίσκον τῆς Ἀλικῆς καλούμενον, ἢ βασίς δὲ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λαγανῶ, ἐνθα καὶ ἀναστομοῦται εἰς παραλίαν 5 μιλίων. Ἡ πεδιάς ἔχει μῆκος ἀπὸ Β πρὸς Ν 17 500 μέτρ. καὶ πλάτος μέγιστον 7500, πᾶσα δὲ κατάρυτος καὶ σύνδεσμος, εἶνε τὸ εὐφορώτερον καὶ τὸ γονιμώτερον τμήμα τῆς νήσου· περιλαμβάνει δὲ τὰς περιοχὰς 8 δήμων. Οὗτω δ' ἐκ τοῦ δλου πληθυσμοῦ τῆς νήσου ἐκ 44 070 κατοίκων, μόνῃ αὕτῃ τρέφει 39 807, τῶν λοιπῶν 4263 οἰκούντων τοὺς δύο ὀρεινοὺς δήμους Ἑλατιῶν καὶ Ναρθίων. Ἀφ' ὕψηλῳ καθορμημένη, πᾶσα χλοερὰ καὶ θάλλουσα, πλήρης χωρίων καὶ ἀγροτικῶν οἰκῶν, παρέχει ἐν τῶν ὠραιότερων φυσικῶν θεαμάτων τῆς Ἑλλάδος. Ἑνεκα δὲ τῆς θέας ταύτης, ἣν πᾶς ὁ καταπλέων εἰς Ζάκυνθον βλέπει, ὠνομάσθη ἡ νήσος ἄνθος τῆς Ἀνατολῆς (flore di Levante). Τῶν ἐν τῇ πεδιάδι δήμων κατέχουσι τὰ Α ταύτης ὁ δήμος Ἀρχαίων, Ψωφίδος καὶ Ζακύνθου, τὰ Δ δὲ οἱ δήμοι Ὑρίων, Μεσογαίων, Ἀρτεμισίων, Οπιτιῶν καὶ Λιθακίων, ὧν τὰ δρεα περιλαμβάνουσι καὶ ὀρεινὰ τμήματα. Ὑπὸ ὑδρογραφικὴν ἐποψὴν τὸ Δ τῆς νήσου τμήμα εἶνε ξηρὸν καὶ ξηρόρον, οἱ δὲ κάτοικοι μεταχειρίζονται πανταχοῦ δεξαμενὰς πρὸς συλλογὴν τοῦ ὀμβρίου ὕδατος, ἐνίκαυ δὲ καὶ φρέατα Ἀφθονα ὕδατος περιέχει· τὸ Α τμήμα καὶ πηγὰς ῥεούσας, καὶ τὰ εἰς τὰ κράσπεδα τῶν ὀρεῶν Ριζοχώρια καὶ οἱ ὑπάρχει τοῦ Σκοποῦ. Εἰς τὸ Ν ἄκρον παρὰ τὴν παραλίαν τοῦ ὄριου τοῦ Κερίου ὑπάρχει φυσικὴ λεκάνη ὕδατος, ἣν οἱ κάτοικοι καλοῦσιν Ἀδυσσον εἰς τὸ ἄκρον ῥεώματος, ἐν τῇ ὁποίᾳ πᾶν τὸ ἐμπίπτον ἐξαφανίζεται, καὶ αὐτοὶ εἶσι οἱ μέγιστοι ὀγκόλιθοι. Αὐτῶν δὲ εἰς δλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ ὄριου ὑπάρχει πηγὴ, ἀναδύζουσα ὕδωρ μετὰ πίστεως, περὶ ἣς μνηεῖον ποιεῖται καὶ ὁ Πρόδοτος ἐν βιβλίῳ 4, βίων αὐτῇ. Παρὰ τὴν πηγὴν ἐκτείνεται μεγάλη ἐκτασις βαλτώδης, ἡ Ἀμμος, ἥς τὸ ἔδαφος πληττόμενον ὑποτρέμει ἐκπέμπον ὑπόκωπον ἤχον, ὥστε ὑπὸ τοῦτο ὑπάρχει κενόν. Ἐνταῦθα οἱ Κερσιῶται καλλιεργοῦσι σταριζαμπέλους παραγούσας ἄσθονα σταριὰ, ἀλλὰ τὰ κλήματα δὲν εἶναι μακρόδια, καὶ ἀντικαθίστανται μετὰ παρέλευσιν δλίγων ἐτῶν διὰ νέας φυτείας. Περὶ τὴν χώραν τοῦτον ὑπάρχει καὶ ἄλλα ἀναδύσεις πιστώδους ὕδατος παρὰ τὴν παραλίαν ἐκρέοντος πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς ἐκ τῆς γεωλογικῆς δὲ καταστάσεως τῆς νήσου καὶ τῶν σεισμῶν, οἵτινες συνεχῶς κλονίζουσιν αὐτήν, τὸ ἀρχικόν ἔδαφος αὐτῆς μεταβλήθη βεβαίως πολλαχθὺ δι' ὃ καὶ ἡ πηγὴ τῆς πίστεως, ἣν εἶπεν ὁ Πρόδοτος, ἐκτετο μακρὰν

τῆς λίμνης ἡ στάδιον. Πλοῦτον ἐπομένως νὰ εἶδεν ἄλλην τινὰ πισώδῃ πηγῇ καὶ λίμνῃ ἐπιχωθεῖσαν κατέπιν. Θειώδεις πηγαὶ εὐρίσκονται παρὰ τὸ Σχινάρι ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, ἐν σπηλαιώδεϊ κοιλώματι, ἐνθα καὶ γλοιώδης πηλὸς ἀπέξωιν θεῖου σχηματίζεται. Τεταύτῃ πηγῇ ὑπάρχει καὶ παρὰ τὸ Γερακιάρειον, καλούμενον Βρωμόνερο. Λιμένων ἡ νῆσος στερεῖται, δι' ὃ διὰ μὲν τὴν πόλιν τῆς Ζακύνθου ἐγένετο τεργητὸς τοιοῦτος. Εἰς τὰς λοιπὰς δὲ παραλίας ὑπάρχουσιν ὀρμίσκοι μόνον μικροί, ὧν σημαντικώτερος ὁ τοῦ Κερίου πρὸς Ν.

Προϊόντα ἡ νῆσος παράγει ἄφθονα καὶ ἐκλεκτά, σίτον περὶ τὰς 41 000 κοιλ. Τὸ ἥμισυ δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου παράγουσι μόνον οἱ ὄρειοι ὄρηοι Ναρθίων καὶ Ἰλτατίων. Ἡ παραγωγή τῆς σταφίδος ἀνῆλθε τῷ 1890 εἰς 28 000 000 λίτρας. Ὁ μᾶλλον δὲ σταφιδόφορος ὄρηος εἶναι ὁ τῆς Ψωφίδος. Παραγεῖται ἐτι ἄφθονον ἔλαιον, οὕτως γίνεται ἐξαγωγή, καὶ οἶνον μέχρι 1 500 000 ζυγ. Ὁ μᾶλλον οἰνοφόρος ὄρηος εἶναι ὁ τῶν Ὀπιταίδων. Πλουσία δ' ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ παραγωγή τῶν ἐσπεριδοειδῶν, ἰδίως λεμονίων καὶ πορτοκαλίων. Τὰ λοιπὰ προϊόντα τῆς νήσου, δασπία, ἀμυγδαλαί, λίνον, μέλι, ἀρκούσι διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν. Προϊόντα δὲ βιομηχανίας τῆς Ζακύνθου εἶναι ὁ σάπων, δῖματα ὑφάσματα, ποῦδρα, ἔλαιοι πυρηνέλαιοι, κώδιωνες ποιμνίων καὶ πᾶσινα ἀγγεῖα.

Ἡ Ζάκυνθος ἀποτελεῖ μόνη ἴδιον ἐμῶνυμον νομὸν ζῆνι ἰδίας ἐπαρχιακῆς ὑποδιαίρεσεως, ἀλλὰ μόνον δημοτικῆς. Ὑποδιαίρεται δὲ εἰς 10 ὄρηους, ὧν δύο ὄρειοι ὁ Ναρθίων καὶ ὁ Ἰλτατίων, οἱ λοιποὶ δὲ πεδινοί, ὧν 3 πρὸς Ἀ τῆς πεδιάδος, οἱ ὄρηοι Ἀρκαδίων, Ψωφίδος καὶ Ζακύνθου, οἱ λοιποὶ δὲ 5 πρὸς Δ, οἱ δ. Ὑρίων, Μεσογαίων, Ἀρτεμισίων, Ὀπιταίδων καὶ Λεοναίων. Ἔχει δὲ πληθυσμὸν ἐν ὧν 41 070 κατοίκων, ὧν 18 908 περιέχει μόνον ὁ ὄρηος Ζακύνθου, ἐνθα καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου, ἡ καὶ μόνη πόλις αὐτῆς, τῆς λοιπῆς νήσου οἰκουμένης κατὰ κώμας καὶ χωριά, ὧν μόνον τὰ χωρία Μαχαϊράδων καὶ Κατασταρι περιέχουσιν ἄνω πρὸν 1000 κατοίκων.

Ζάκυνθος. Ἡ πόλις τῆς Ζακύνθου, οἰκουμένη ὑπὸ 10603 κατοίκων, κεῖται εἰς τὰ κρηπεῖα ὕψηλῳ βουνῷ, ἐν τὴν κορυφῇ στέται ἐνετικὸν φρούριον, ἐν ᾧ εἶτα αἱ φυλακαὶ τῶν καταδικῶν, νεύουσα πρὸς Ἀ. Ἐν δ' ἐκτισμένη ἐπὶ ἐπιπέδῳ χώρῳ πλὴν μικροῦ τμήματος αὐτῆς ἐν μέσῳ ἀνερχομένου ἐπὶ τῶν κατωφερῶν τοῦ βουνοῦ, ἐνθα καὶ ναὸς Παναγίας τοῦ Πικρίδου, εἰς οὗ ἔχει καὶ τὸ ὄνομα ἡ συνοικία αὐτῆς. Ἐκτείνεται δὲ ἡ πόλις ἀπὸ τοῦ Β αὐτῆς ἄκρου Κρυονερίου μέχρι τοῦ Ν εἰς μῆκος τριῶν χμ. Περὶ τὸν κυρίως λιμένα κέκρηται προνομίαν λαμπρὴν καὶ παραλία, ἣν ἰδὼν, τὴν κοινῶς καλούμενην Στράδα μα-

ρίνα. Ἡ πόλις δ' ἐν γένει διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλα τμήματα τὸ Β καὶ Ν, ὧν ἐκεῖνο μὲν λέγεται Μεσσαμέρια, τοῦτο δὲ Ὁξωμερία, ὑποδιαίρεται δὲ εἰς 14 συνοικίας ἀνομαζομένας ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ναῶν, μετὰ τῆς ἐβραϊκῆς τοῦ Ἰκέτο, καὶ τῆς ἱστορικῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου, περὶ τὴν ὁποῖαν ὁ καθολικὸς ἐμῶνυμος ναὸς, καλουμένης νῦν Πλατείας τοῦ Ποιητοῦ. Ἡ πόλις ἔχει ὁδοὺς στενάς, λιθοστρώτους σχεδὸν πάσας ἐν τῇ Μεσσαμερίᾳ, ἱκανῶς δ' εὐθυγράμους, καὶ δύο πλατείας, τὴν τοῦ Ποιητοῦ, περιώνυμον ἐν τῇ ἱστορίᾳ νῆς νήσου, ἐστρωμένην διὰ πλακῶν ἀπὸ τοῦ 1714, καὶ ἑτέραν τοῦ Γεωργίου παρالياκῆν, καλουμένην ἄλλοτε τοῦ Μόλου. Διατέμενται δὲ τὸ πλείστον τῆς πόλεως ὑπὸ μακρὰς ὁδοῦ, τῆς Πλατείας Ῥούζας, καταλήγουσας εἰς τὴν Πλατείαν τοῦ Ποιητοῦ. Τὰ πεζοδρόμια τῆς ὁδοῦ ταύτης κεῖνται ὑπὸ στοάς, ὑπὸ ταύτας δὲ κεῖνται τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα τῆς πόλεως. Ἡ Ζ., μία τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνίδων πόλεων, καίτοι πολλὰ ὑπέστη πολλὰς ἐκδηλώσεις, σεισμῶν, πυρκαϊῶν, παρέχει ἐτι πολλὰ ὄψια σημειώσεως σχετιζόμενα πρὸς τὴν εἰδικὴν ἱστορίαν αὐτῆς πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν, περὶ ὧν μόνον ἐν ἐκτενεί περιγραφῇ καὶ λεπτομερεὶ δύναται νὰ γίνῃ λόγος. Ἐν τῶν μεγάλων οἰκοδομημάτων ταύτης εἶναι τὸ θέατρον «Βωττολοζο» οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῆς πλατείας Γεωργίου τῇ 1849. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας ὑπάρχει καὶ τὸ δημαρχεῖον οἰκοδομηθὲν τῷ 1828. Αἱ πολὺ πληθεῖς λοιπαὶ οἰκοδομαὶ τῆς πόλεως δὲν παρέχουσιν τι τὸ ἰδιάζον. Σημειωτέον μόνον τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ποιητοῦ οἰκίαν τῶν Ἑνετικῶν τοποτηρητῶν, ἥτις κρηματοθεῖσα πρὸ ἐτῶν ὑπὸ σεισμοῦ, μεταβλήθη εἰς ξενοδοχεῖον. Ἱστορικὸν εἶναι καὶ τὸ ἐπὶ τῆς πλατείας Καφεῖον τοῦ Κορμαούτου, ἐν ᾧ συνηθροῦντο οἱ εὐγενεῖς τῶν Ζακυνθίων ἐπὶ ἑνετικῶν ἑπιστῶν διὰ τὸν ἰταλικὸν αὐτῆς ρυθμὸν διακρίνεται ἡ ἐν τῇ Πλατείᾳ Ῥούζας οἰκία τοῦ Καρέρ, νῦν Ῥώμα, καὶ ἑτέραι μικροτέραι τοῦ Γαῖτα. Ὡσαύτως δὲ ἡ ἐν τῇ ΒΔ εἰσόδῳ τῆς Πλατείας τοῦ Ποιητοῦ οἰκία τῆς οἰκογενείας Κορμαούτου. Ἀρχαιοτάτος τῶν ναῶν θεωρεῖται ὁ τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ Μόλου, ἐκτισμένος ἐπὶ νησιδίου συνεχόμενου πρὸς τὴν ἑξῆς τῆς λοιπῆς νήσου διὰ γέφυρας, περὶ αὐτὴν δὲ ἔχων ἄλλοτε δρυορῶματα προστατευτικά τοῦ λιμένος. Ὁ ναὸς αὗτος μνημονεύεται ὑπάρχων κατὰ τὸ ἔτος 1578. Ἐν αὐτῷ κεῖται ὁ τάφος τοῦ περιφανοῦς λογίου καὶ συγγραφέως Ζακυνθίου Ἀντ. Κατηρῆρου (1686-1783). Ἡ νησίς ἐρ' ἣς ὁ ναὸς δ' ἐπιχωματώσεων ἠνῶθη κατόπιν μετὰ τῆς ἀπέναντι ἁκτῆς, αποτελέσασα μέρος τῆς πλατείας Γεωργίου. Παρὰ τὸν ναὸν τοῦτον κεῖται ὁ τῶν Ἁγ. Πάντων κτισθεὶς τῷ 1817, ἐν ᾧ εὐρίσκονται εἰκόνες τοῦ Ζακυνθίου ζωγράφου Κα-

τούνη. *Εξω του ναού επί βάθρου κείται: από του 1821 ή όρειχαλκίνη προτομή του *Αγ-γλου Μπίτλαντ μετ'αναγλύφων παραστάσεων, έργον του διασώμου Δανού γλυπτου Θόρβελδ-σεν. *Ο ναός του *Αγ. Γεωργίου των Κοι-μουτων, ο οικοδομηθείς, ως και ο προρρηθείς των *Αγ. Πάντων, ένεκα της καταμαρτυρία-σης την πόλιν πανώλους τω 1617, είνε άξιος λόγου διά τας έν αυτώ εικόνας των θαυμάτων του *Αγίου Διονυσίου, έργον ένετικής τέχνης. *Αρχαιότατος θεωρείται και ο ναός της Φα-ναριωμένης, ανοικοδομηθείς τω 1633. *Εν τούτω εύρισκονται εικόνες της γεννήσεως, κοιμήσεως και αναλήψεως της Θεοτόκου υπό του διασώμου Νικολ. Δοξαρά, ώς αὐτοῦ εἰκόνες τῶν προσφητῶν τοῦ Ζακυνθίου ὑπὸ τοῦ ζωγράφου Πλακωτοῦ, συγγρόνου τοῦ Δοξαρά, καὶ τοῦ *Εύμαν. Τζανέ Μπουναλή, διασώμου τῆς 17 ἑκατ. *Ρεθυμνίου ἀγιογράφου. Θαυμάσιον δὲ εἶνε καὶ τὸ καταπέτασμα αὐτοῦ, ξυλόγλυπτον ὄλον. *Εκ τῶν λοιπῶν ναῶν διασώμους εἶνε ὁ τοῦ *Αγ. Διονυσίου, τοῦ Πάτρωνος τῆς νήσου, ἐνθα φυλάσσεται καὶ τὸ λειψάνον αὐτοῦ. *Εν αὐτῇ εύρίσκονται εἰκόνες τοῦ Ζακυνθίου Νι-κολ. Κουτούζη ζωγράφου καὶ ποιητοῦ (1750-1819), ἐν αἷς ἡ εἰκὼν τοῦ *Ἰησοῦ Χριστοῦ λέ-γοντος εἰς τὴν Μαγδαληνὴν «Μή μου ἄπτου», δι' ἣν ὁ ζωγράφος κατηγορήθη ὅτι εἰς τὸ πρόσω-πον τῆς Μαγδαληνῆς εἰκόνισε τὴν ἐρωμέ-νην του. Θαυμασίας τέχνης δὲ εἶνε καὶ ἡ ἐν ἀναγλύφῳ ἐπὶ ἀργυρᾶς πλακῆς παράστασις τῆς κηδεῖας τοῦ *Αγίου Διονυσίου, έργον Γε-ωργ. Διαμάντη Μπάφα Καλαρρύτου (1820) ἐπίσης εἰκὼν ἐπιμήκης, παριστάσα λιτανεῖαν τοῦ *Αγίου ἐπὶ *Βυτοκρατίας, ἐνθα εἰκονί-ζονται πρόσωπα σύγχρονα τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγράφη, μετὰς ἐγγυρίους ἐνδυμασίας τῶν τότε εὐγενῶν καὶ ἱερέων καὶ αἰτῶν, έργον καὶ αὕτη τοῦ Κουτούζη. *Εκκλησιαί Δουτικῶν ὑ-πάρχουσιν ἡ τοῦ *Αγ. Μάρκου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ποιητοῦ, παρὲς ἣν συνέχεται καὶ ἡ λατι-νικὴ ἐπισκοπὴ, ἀνακαινισθεῖσα τῇ 1740 ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου *Ρεμονδίνου, ἱστορικοῦ τῆς νή-σου. *Εν τῇ ναφῇ ὑπάρχει εἰκὼν τοῦ Προφή-του *Ἠλίου θεωρουμένη ὡς έργον διασώμου *Ἰταλοῦ ζωγράφου, καὶ ὁ τάφος τοῦ *Ρεμονδίνου. ἐν τῇ ἐπισκοπῇ δὲ αἱ εἰκόνες τῶν διαφόρων λατίνων ἐπισκόπων τῆς νήσου. *Ετέρα λατι-νικὴ ἐκκλησία εἶνε ἡ ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς *Αγ. Τριάδος Santa Maria della Grazia ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει καὶ εἰκὼν τῆς *Αγ. Παρα-σκευῆς βυζαντινὴ λίαν τιμωμένη ὑπὸ τῶν *Ορ-θοδόξων.

Καθόλου δ' εἰπεῖν ἐν τῇ πόλει τῆς Ζ., πλὴν τῶν φυσικῶν καλλοπῶν αὐτῆς, ἐκείνο ὅπερ δύναται νὰ κινήσῃ τὴν διαφέρειν τοῦ περιγῆ τοῦ, εἶναι οἱ ναοὶ καὶ αἱ ἀγιογραφίαι αὐτῶν. *Απέκτησε δὲ ἡ Ζ. κατὰ τὰς τελευταίας ἑκα-τονταετηρίδας πλείοτερους ζωγράφους ἢ αἱ λοιπαὶ τῶν *Ἰονίων νήσων. Πάντες δὲ σχεδὸν

οἱ καλλιτέχναι Ζακύνθοι ἐμαθήτευσαν εἰς τὰς σχολὰς τῆς *Ἰταλίας, ἰδίως τῆς Βενετίας, συνειδύσαν δ' ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν ἐν τῇ ἀγιο-γραφίᾳ τὴν *Ἰταλικὴν βυθμὴν μετὰ τοῦ βυζαν-τινοῦ, διὸ τὰ έργα αὐτῶν εἶναι ἄξια μελέτης. Μόνον ὁ Γεώργ. Διαμάντης Μπάφας ἐκ Κα-λαρρυτῶν ἦτο ἐλληνομαθὴς ἐκμαθὼν τὴν τέ-χνην τοῦ ἐπεξεργάζεσθαι ἀναγλύφους εἰκόνας ἐπὶ πλακῶν ἀργυρῶν ἢ χρυσῶν ἐν *Ἡπειρῷ, ἐνθα φαίνεται διεσῶθη ἡ βυζαντινὴ τέχνη. *Ἰσως δὲ εἶνε οὗτος καὶ τὸ τελευταῖον ταυτῆς τέκνον. *Ἡ ἐπὶ τοῦ φερέτρου τοῦ λειψάνου τοῦ *Αγ. Διονυσίου εἰκονιζομένη ἐν ἀναγλύφῳ κη-δεῖα τοῦ *Αγίου ὑπὸ τῶν μοναχῶν, αἱ ἀνά-γλυφοι ἐπὶ χρυσῆς πλακῆς εἰκόνες βυζαντι-νίου τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλαι εἰκόνες αὐτοῦ: εἶναι ἀριστουργήματα τοῦ τεχνίτου τούτου, ἅτινα δυστυχῶς μέχρι σήμερον οὐτε ἀπεικονίσθησαν ἰδιαιτέρως, οὐδὲ ἐμελετήθησαν. *Ἡ Ζ. εἶνε καὶ πατρὶς πλείστων λογίων ἀνδρῶν καὶ ποιη-τῶν, ὧν σημειούμεν τούς μάλιστα γυναστούς, Φώσκολον καὶ Σολωμὸν τὴν ποιητὴν τοῦ *Υ-μνου τῆς *Ἐλευθερίας. Περὶ τῶν διασώμων ἀνδρῶν τῆς Ζακύνθου διαλαμβάνει τὸ βιβλίον τοῦ μακαρίου Νικολ. Κατραμῆ ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου «Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου». Φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα ἐν τῇ πόλει ὑπάρ-χουσι νοσοκομεῖον δημοτικὸν ἀπὸ τοῦ έτους 1868, βρεφοκομεῖον, πτωχοκομεῖον, ἐκπαι-δευτικὰ δὲ κατὰστήματα γυμνασίου, ἐλλήν. σχολεῖον καὶ 4 δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ δικα-στήρια πρωτοδικεῖον καὶ ἐιρηνοδικεῖον. *Εν τῇ πόλει τῆς Ζ. ὑπάρχει καὶ δημοσία βιβλιοθήκη συστηθεῖσα τῇ 1803, περιέχουσα 16 000 τό-μους καὶ χειρόγραφα τινά, ἐν οἷς τινά ἀναφε-ρόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου. *Εν τῇ βιβλιοθήκῃ κεῖνται καὶ ὀλίγαι ἀρχαιοτάτες τῆς νήσου. Σπουδαῖον ἐπίσης εἶνε καὶ τὸ ἀρ-χειοφυλάκειον τῆς νήσου, πλῆρες ἱστορικῶν ἐγγράφων.

*Πολύιστα γνωρίζομεν περὶ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας τῆς νήσου. *Ο *Όμηρος καλεῖ ταύτην «ὕληισταν», καὶ ὁ Στράβων «ὕλωδῃ καὶ εὐκροπον», ὁ *Ήρόδοτος καὶ ὁ Κτησίας μνη-μνημονεύουσι τῆς πηγῆς τῆς πίσης, ὁ Σκυλ-λαξ καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὅτι ἡ ἀκρόπολις τῶν Ζακυνθίων ὠνομάζετο Φωρίς, ὁ Διόδωρος δὲ εἰ-χέει ποῦ ἡ νήσος χωρὶς ὄχυρόν καλούμενον «Αρκαδίαν (δλ. κατωτ.)». *Εξ ἐπιγραφῶν δὲ μαν-θάνομεν ὅτι ἐπὶ ἤρχεν ἐν τῇ νήσῳ ὁ ἄρχιεπι-σκοπὸς ἐν τῇ Νήλῳ. Περὶ τῆς νήσου ὑπὸ ἀρ-χαϊολογικὴν ἐποψὴν ἔγραψεν ὁ Othon Rie-mann: Recherches archéol. sur les Iles Ioniennes. III Zante IV Cerigo. Γεωλογικὴν δὲ σύντομον περιγραφήν μετὰ γεω-γραφικοῦ πίνακος τῆς νήσου ἐξέδωκε τελευ-ταῖον ὁ Ios. Partsch [Α. Μηλιαρχέης, ἐν *Ῥωσίᾳ 1897, τ. Α', ἀρ. 6, κατὰ σημειώ-σεις τοῦ 1886].

Οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς νήσου φαίνε-

ται ὅτι ἦσαν Ἀρκάδες ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Ἀζά-
νων. Εἵτα κατελήφθη ἡ Ζ. ὑπὸ τῶν ἐκ Πελο-
ποννήσου Ἀχαιῶν οἵτινες ἐχρησιμοποίησαν αὐ-
τὴν ὡς σταθμὸν διὰ τὰς ἀποικιστικὰς ἐκδρο-
μὰς τῶν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν ἐνωρὶς δὲ
ἤδη ἐγένετο ἀνεξάρτητος, ἡ δὲ ἐμπορικὴ ἀνά-
πτυξις αὐτῆς μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἐν Κρήτῃ
ἀποικίας τῆς Κυδωνίας, ἥτις ἐν τούτοις κα-
τόπιν περιήλθεν εἰς τοὺς Σαρμίους. Τῷ 450
π. Χ. ἡναγκάσθη ὑπὸ τοῦ Τολμίδου νὰ γίνῃ
σύμμαχος τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ δὲ τὸ πέραν
τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τῇ ἐνεργείᾳ
τῆς Σπάρτης ἡ ἐλιγερική μερὶς ὑπερισχύσασα
ἐξέδωκε τοὺς δημοκρατικούς· ἀλλ' ἀναρρω-
σάτων τῶν Ἀθηνῶν οὗτοι ἐπέστρεψαν καὶ ἐγ-
καταστάσαντες ἐν ὀχυρῇ τέτῳ (Ἀρκαδία) παρὰ
τὸ ὄρος Νήλλον, κατεπολέμουν τοὺς ἀντι-
πάλους. Ἐν τοῖς ὕστερον ἡ Ζ. περιήλθεν εἰς
τὴν κυριαρχίαν Φιλίππου τοῦ Ε' τῆς Μακε-
δονίας· οὗτος δὲ μετὰ ματαίαν πολιορκίαν τῆς
πόλεως ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Οὐαλερίου Λαίβι-
νίου, παρεχώρησε τὴν Ζ. εἰς τὸν Ἀμύνανδρον,
ἡγεμόνα τῆς Ἀθαμανίας, ὅστις ἐκυβέρνησεν αὐτὴν
δ' ἀντιπροσώπων. Ὁ δεύτερος δὲ τούτων Ἱε-
ροκλῆς ὁ Ἀκραγαντίνος ἐπώλησε τὴν νῆσον
εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς (191), οἵτινες ὅμως ἡναγ-
κάσθησαν ὑπὸ τοῦ Τ. Κοϊντίου Φλαμινίου νὰ
παραιωρήσῃ τὴν νῆσον εἰς τοὺς Ῥωμαίους,
δόντας αὐτῇ αὐτονομίαν. Τῷ 80 π.Χ. ὁ στρα-
τηγὸς τοῦ Μιθριδάτου Ἀρχέλαος ἀπεδιόδοθη
εἰς Ζ., ἀπεκρούσθη ὅμως ταχέως. Τὴν ὑπὸ τοὺς
Ῥωμαίους πάλιν ἀκμάσαν νῆσον ἐλεγήλ-
ησε τῷ 44 μ. Χ. ὁ Γεζεριχος. ἀποικισίας
καὶ πεντακασίους τῶν προϋχόντων κατοίκων.
Κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ τοὺς νεώτερους χρό-
νους ἡ τύχη τῆς Ζ. ταυτίζεται μετὰ τῆς τῶν
ἄλλων Ἰονίων νήσων, ἰδίᾳ τῆς Κεφαλληνίας
(βλ. ἐν λ. Ἰόνιοι νῆσοι κλπ. ὡς καὶ Χιώτη,
Ἰοταρ, ἀπομνημονεύματα). Ἀνέκαθεν δὲ ἡ νῆ-
σος κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ ἡφαίστειον διατρέ-
ψαν, πολλὰς ὑπέστη βλάβας ἐκ σεισμῶν, τελευ-
ταίων δὲ ἐπῆλθεν ἡ τρομερὰ καταστροφὴ ἐκ τῶν
σεισμῶν τῆς 18/19 1893 ἰαν. καὶ τῶν κατόπιν
μεταβολῶν τὴν νῆσον εἰς ἐρείπια. [Γ.Κ.Β.]

Ζακχαῖος. Ἰουδαῖος ἀρχιτελώνης ἐπὶ
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ ὄνομά του εἰμεινε παροι-
μιώδες διὰ τὸ μικρὸν του ἀνάστημα, ἐνεκα
τοῦ ὅποιου ἐπιθυμῶν ποτὲ νὰ ἴδῃ διερχόμενον
τὸν Ἰησοῦν, ὑπὸ πολλῶν περιστοιχισμένων,
ἡναγκάσθη ν' ἀναβῇ ἐπὶ δένδρου. [Ε.Υ.]

Ζακωνίκα. Χωρίον τοῦ δήμου Θέρμου
ἀπέχον ἀπὸ Καινουρίου πρὸς Α ὥρ. 2. 20'.
Κεῖται πρὸς Β τῆς λίμνης Τριχωνίδος. Κά-
τοικοι 682.

Ζαλοκώστας. Βλ. Ζαλοκώστας.

Ζάλευκος. ὁ τῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ
ἑπικυριῶν Λοκρῶν ἀρχαῖος νομοθέτης, ζη-
σας περὶ τὸ 680 π. Χ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς οὐδὲν
εἶνε γνωστὸν κατ' Ἀριστοτέλην ὑπεδείχθη

τοῖς Λοκροῖς ὡς νομοθέτης ὑπὸ τοῦ μανταίου
ποιητῆν ὢν. Ὁ Στοβαῖος ἀναφέρει τὸ προήμειον
τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ (τὸ πρωτότυπον αὐτὸ
πιθανῶς) ἐν τέλει τοῦ ὁποίου ἐπιτάσσεται, ὅ
ἐπιθυμῶν νόμου τινὸς μεταβολὴν νὰ προτείνῃ
ταύτην τὸν λαὸν ἔχων ἐν βρόχῳ ὥστε ἐν
περιπτώσει ἀπορρίψεως τοῦ προτεινομένου
«τεθνάναι τὸν κινούντα ἢ εἰσφέροντα νόμον
ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου». Ἐν γένει φαίνεται
ὅτι οἱ νόμοι τοῦ ἦσαν λίαν αὐστηροί. [Σ.Τ.]

Ζάλογγος. Ὅρος τῆς Ἠπείρου πρὸς Β
τῆς Καμαρινῆς, ὅπερ ἐκ Ν πρὸς Β φερόμενον
συνενοῦται μετὰ τῶν ὀρεῶν τοῦ Σουλίου καὶ
περιβάλλεται ἐξ Α ὑπὸ τοῦ Λούρου ποταμοῦ
τοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.
Εἰς ἀπόστασιν λεπτῶν τινῶν ἐντεῦθεν ΝΑ κεῖ-
ται ὄρθιος ἐρυθρὸς βράχος κυλινδρικός ὡς πύρ-
γος καλούμενος Στεφάνι, κατ' ἐξοχὴν περιώνυ-
μος διότι ἐξ αὐτοῦ κατεκρημνίσθησαν μετὰ τῶν
τέκνων αὐτῶν αἱ 80 Σουλιώτισαι. Ἐπὶ τῆς
κορυφῆς τοῦ Ζαλόγγου κεῖται ἡ ὁμώνυμος
Μονή.

Ζαλοκώστας Γεώργιος. Ἐγκριτος ἑλ-
λιν ποιητής, γεννηθεὶς τῷ 1805 ἐν Συρράκῳ
τῆς Ἠπείρου. Τῷ 1814 μετέβη μετὰ τοῦ πα-
τρὸς του, ὅστις ὡς πλούσιος ἐμπορος εἶχεν
ὑποπέσει εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ
καὶ ἀναγκάσθη νὰ ἀφῇσιν τούτῳ μέγα μέρος
τῆς περιουσίας του, ὡς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του
Δημητρίου εἰς Λιβουρνον τῆς Ἰταλίας, ὅπου
ἐξεπαιδεύθη καὶ ἐσπούδασε τὰ νομικά. Μόλις
δὲ ἐξεργάγη ἡ ἐπανόστασις, κατήλθεν εἰς τὴν
Ἑλλάδα καὶ ἀφίκετο τῇ 20 Ἰουλίου 1821
εἰς Μεσολόγγιον. Καταταχθεὶς ὑπὸ τὸν 3-
πλάρχηγόν τῆς Ἠλείας Ἀναγνώστην Παπα-
σταθοπούλου, ὅστις τὸν ἡγάγησε πολὺ, ἔλαβε
μέρος εἰς τὰς πολιορκίας τῆς πόλεως, τὴν
ἔξοδον, τὰς ἐκστρατείας ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς
Πατρᾶς, τὰς εἰς Ἀλωνισταίνα, Μαγούλιαν
καὶ Ἰσάρη συγκροτηθείσας μάχας, ὡς καὶ εἰς
τὰς πλείους τῶν κατὰ τοῦ Ἰδραῖμ πρὸς
Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ πέραν τοῦ ἀγῶνος διέ-
μεινεν ὁ Ζ. εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Παπαστα-
θοπούλου, ὅστις γενόμενος τῷ 1829 γενικός
ἐπιθεωρητὴς τῶν στρατευμάτων τῆς Δυτ. Ἑλ-
λάδος διώρισεν αὐτὸν γραμματεᾶ τοῦ ἐπιθεω-
ρητηρίου· ἐχρημάτισε δὲ τοιοῦτος μέχρι τοῦ
1832. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως
Ὀθωνος κατέλαβε θέσιν οἰκονομικοῦ ὑπαλ-
λήλου εἰς τὸ ἐν Πόρῳ ναυτικὸν διευθυντήριον
καὶ βραδύτερον προήχθη εἰς κατὰλυματιὰν καὶ
μετετέθη εἰς Ναύπλιον. Τῷ 1845 ἐπρόβι-
σθη εἰς ἐπικαταλυματιὰν πρῶτης τάξεως καὶ
τῷ 1847 μετετέθη εἰς Ἀθήνας. Τῷ δὲ 1852
διωρίσθη ἐν τῷ γραφεῖν τῆς χωροφυλακῆς
ἐνθα διατέλει ἐργαζόμενος μέχρι τέλους τοῦ
βίου αὐτοῦ. Ἀπέθανεν ὁ Ζ. τὴν 3 Σεπτεμβρίου
1858 ἐν Ἀθήναις ἀσθενήσας ἐξ ὑδρωπός. —
Τὰ πρῶτα τῆς Μούσης τοῦ ποιητικὰ προϊόντα

ἐνεπνεύσθη ὁ Ζ. ἐν μέσῳ τῶν μαχῶν καὶ συχνὰ ἀνεγίνωσεν αὐτὰ τῷ Παπασταθοπούλῳ. «Ἡ μάχη τοῦ Σοβολάκου» (περιγραφή τῆς ἐνταῦθα νίκης τοῦ Κερκισκάκη τῷ 1829) εἶνε τὸ πρῶτον ἀξιόλογον ποίημά του. Ἐκ τῶν ἀναμνήσεων δὲ τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος πηγάζουσι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ποιημάτων αὐτοῦ περιστρεφόμενα πρὸ πάντων περὶ τὸ κλείνουν Μεσολόγγιον. ἀποπνέοντα δὲ θερμὴν φιλοπατρίαν καὶ ὑψηλὴν μεγαλειότητα. Ἀλλὰ καὶ εἰς ἐπανειλημμένας θλίψεις βαπτισθεὶς ἡ Μοῦσα τοῦ Ζ. διὰ τοῦ θανάτου γονέων, ἀδελφῶν καὶ ἐπτά τέκνων του, χαρακτηρίζεται οὐχ ἥττον εἰς ἄλλην τᾶξιν ποιημάτων του, περιπαθῶν ἐλεγείων, δι' ἀφάτου μελαγχολίας. Τὰς «Σκιὰς τοῦ Φαλῆρου» ἔγραψε καταθλιβεῖς ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1843 ψηφίσει τοῦ περιβοήτου ψηφίσματος, καθ' ὃ οἱ Ἕλληνες διεκρίθησαν εἰς αὐτόχθονας, τοὺς ἐκ τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἑτερόχθονας, τοὺς ἐκ τῆς δουλείας. Ἐκ τῆς δουλείας Μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐγκατάστασιν του ἐξεδῶκε «τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς», τῇ δὲ 1850 τὸν «Βόταρην», ὅστις μεταποιηθεὶς ὀλίγον βραδύτερον εἶνε τὸ ἀριστουργημα τοῦ Ζ. ἂν καὶ ἀτελής μείνῃς. Μετ' ὀλίγον ἐξεδόθη ἡ εἰς πεζὴν μεταφράσις τοῦ «Φαλμῶδου τοῦ Σουλίου» τοῦ Ἐδ. Φούσκου καὶ τινῶν ἐκ τῶν ποιημάτων του Ἰταλοῦ Μάρκου Ἀντωνίου Κανίνου. «Ἡ κλῆρ τοῦ Γερομούρου» ἐκδόθη τῇ 1851 εἶνε ποιημάτων εἰς δημοτικὴν γλῶσσαν ἀπομιμούμενον ἐπιτυχέστατα τὰ ἔσχατα τοῦ λαοῦ. Τῷ αὐτῷ δ' ἔπει ἐβραβεύθη ἐν τῇ πρώτῃ Παλλαιῶν ποιητικῷ ἀγωνίᾳ τῷ Μεσολόγγιον τοῦ Ζ. ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς πάλαι τοὺς ἀγῶνας τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὸν ἐν Κλεισῶν Ὀριαμβὸν τοῦ Ἰωάννου, καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος κατετάχθη μετὰ τῶν δύο πρωτεύοντων τῷ Στόμιον τῆς Πρεβέζης, ἀλλὰ δὲν ἐβραβεύθη. Ἦν τῷ μετὰ ἐξεδόθησαν καὶ μεταφράσεις ποιημάτων τινῶν τοῦ Ἰωσήφ Ῥεγάδου «Ἐν τῶν ὠραιτέρων του λυρικῶν ποιημάτων εἶνε τὸ Συναπάντημα ἐκδόθη τῇ 1852. Τῇ 1853 ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ πρωτηγωνίστησεν ὁ Ζ. διὰ τῶν Ἀρματωλῶν καὶ Κλεφτῶν, διακρινομένων διὰ τὴν εὐρυσίαν καὶ τὴν ποιητικὴν ἔμπνευσιν, ἐν αἷς περιγράφονται ὡς ἐν δράματι τὰ ἥθη τῶν προδρόμων τοῦ τῆς ἔθνικης ἀνεξαρτησίας. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ «Ἐυτέρπης», ἐν ᾧ ἕκτοτε πλεῖσται ἐφημερίδες ἔχουσιν ποιήσεις του καὶ μεταφράσεις μυθιστοριῶν κλ. Ἀλλὰ μυθιστορίας καὶ πρότερον εἶχε μεταφράσει ὁ Ζ., τὴν «Ῥιένζην καὶ τὰς Τελευταίας ἡμέρας τῆς Πομπήϊας τοῦ Βουλδερ Λύττον, εἰς τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1854 ἐπρώτευσεν, ἀλλὰ δὲν ἐβραβεύθησαν, αἱ ὥραι σχολῆς τοῦ Ζ. ὡν τὸ κύριον μέρος ἀποτελεῖ ὁ Φῶτος καὶ ἡ Φρόνιμος, ἐκ τῶν ἀρίστων τοῦ ποιητοῦ. Ἐπὶ τῇ κατὰ

τὸ 1854 ἐπεμύσσει τῶν εὐρωπ. δυνάμεων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ Θεσσαλίας ἐγράψαν ἡ Ἀδελφὴ καὶ οἱ Χριστομάχοι τῆς Ἀγίας. Αἱ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1855 πεμψόμεναι Ἀναμνήσεις ἀπετελοῦντο ἐκ δύο ποιημάτων, τῶν Δακρυῶν καὶ τῆς Τελευταίας νυκτός, καὶ ὑπελείπονται μὲν ταῦτα τῶν ἄλλων τοῦ Ζ. ἔργων ἀλλὰ καὶ ἡδυνήσαν ἐν τῇ διαγωνισμῷ προτιμηθέντων ἄλλων ὑποθεσετέρων, τοῦ ὅπου ἐγένετο ἀφορμὴ φιλολογικῆς διαμάχης μετὰ Ζ. καὶ Ὁρφανίδου. Ἐκ τῆς δὲ καὶ ἀπεσφύθη τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Γεωργίου Σίνα ἔγραψεν ἐλεγείον εἰς τὴν ἄνδρα, μεθ' ὃ ἐπαδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μετάφρασιν στρατιωτικῶν ἔργων καὶ μυθιστοριῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῶν τέκνων του, ὡς αὐτὸς μετὰ πικρίας ἐδήλωσεν. Ὀλίγον δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ κριταὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ 1859 ἔσπεσαν τὴν σκιάν αὐτοῦ πέμψαντες τὴν δαφνὴν τῇ χήρᾳ τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ Ζ. καὶ καρδίαν εἶχε συμπάθος καὶ εὐαίσθητον καὶ φαντασίαν ζωηράν καὶ εὐραϊκὴν δύναμιν μετὰ παρατηρητικότητος. Εἰς τὴν ἐθιμοδύργην αληθῆ ποιητικὰ ἔργα, διακρινόμενα προσετι, διὰ τὴν γλαφυρότητα καὶ τὴν ἐρρυθμὴν ἁρμονίαν. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν ποιημάτων του ἔγραψεν εἰς τὴν ἐπιμελεμένην τῶν λογίων γλῶσσαν, ἄλλα δὲ εἰς τὴν δημώδη καὶ δὴ εἰς ταύτην μὲν πάντα τὸ ὀλιγόστιχα ποιήματα αὐτοῦ, εἰς δὲ τὴν καθαρεύουσιν πάντα τὰ μακρότερα, πλὴν τῶν ποιημάτων «Φῶτος καὶ Φρόνιμος» καὶ «Σπαθὶ καὶ Κορῶνα». Καὶ τὰ δύο δὲ ἰδιώματα ἐχειρίσθη μετὰ γλαφυρότητος καὶ χάριτος ἀδιάστου. Τὸ ὅρος τοῦ Ζ. εἶναι βραχὺ καὶ συνεσταλμένον, ἀλλ' ἐντὸς καὶ εἰκονικόν. Αἱ εἰκόνες αὐτοῦ ἀληθῆ τῆς φύσεως ἀντίτυπα. Ἡ τεκτονικὴ καὶ ἁρμονία τῶν στίχων του ἁμειπτος. Οἱ ῥυθμοὶ τῶν μέτρων ἐν γένει προσφεύει εἰς τὴν ὕλην, ἁρμοῦν καὶ οὐχ ὀχλὶ σπανίως πρωτότυποι. Τὰ «Ἀπαντα» τοῦ Ζ. ἐξεδόθησαν ἐν Ἀθ. τῇ 1860 ὑπὸ τῆς χήρας του. (Πρὸς Σπ. Λάμπρου, ἰερωτὴ Ζαλοκώστα, Ἀθ. 1868).

Ζαλύκης (Γρηγόριος). Λόγιος Ἕλληνας ἐν Θεσσαλονίκῃ γεννηθεὶς κατὰ τὸ 1785, σπουδάζας ὑπὸ τὸν Λάμπρον Φωτιάδην ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν Παρίσις διαμείνας, ὅπου ἐχρημάτισεν μετὰ τῶν Γάλλων σοφῶν καὶ φιλελλήνων. Ἐξεδόκε τῇ 1809 γαλλοελληνικὸν λεξικόν, Ἀπὸ δὲ τῇ 1821. Εἰς τὸν Ζ. ἀφίεται ἡ ἰδρυσις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἐν Παρίσις τὸ πρῶτον συσταθείσης, ὑπὸ πρόεδρον τὸν Choiseul Gouffier καὶ ἀντιπρόεδρον τὸν Ζ., καὶ ἑταίρον ἐν Μόσχᾳ συστηματοποιήσεως. [ΒΙ. Α.]

Ζαλχανάδης. Χωρίον τοῦ δήμου Καλιφώνων ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Καλιφώνων καὶ περιλαμβανόν 181 κατοίκους.

Ζάμα Ἀρχαία πόλις τῆς ἐν Ἀφρικῇ Νουμίδιαι, περὶ ἧς ἡμερῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἰσπαρχήδος, καμμένη πιθανῶς ἐπὶ τῆς θεσεως τοῦ σημερινοῦ Σιδι-Ἀμάρ-Τζεοδίου· περίφημος δὲ τὴν ἐν αὐτῇ κατονομαζομένην, ἀλλ' εἰς ἱκανὴν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν συγκροτηθεῖσαν μεταξύ Καρχηδονίων καὶ Ῥωμαίων μάχῃ. (202 π.Χ.), καὶ ἣν ἡ νίκη τοῦ Σκηπίωνος ἐθῆκε τέλος εἰς τὸν β' καρχηδονικὸν πόλεμον. [Β.Ε.]

Ζαμβόνη (τοῦ) ἡ ἡ ρ ἂ ἤλεκτρικὴ στήλη καλεῖται βολταϊκὴ στήλη ὑπὸ τοῦ Ladicke (1801) ἐπινοηθεῖσα, ὑπὸ δὲ τοῦ Zamboni (1812) τελειοποιηθεῖσα, δι' ἧς ἀπορροῶνται τὰ ἐν τῇ στήλῃ τοῦ Βόλτα ρεύσα, ἀντικαθίσταμενα ὑπὸ ξηροῦ ἀγωγοῦ. Ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλου πλήθους λεπτῶν κυκλικῶν πετάλων ἐκ χάρτου ψευδοχρύσου καὶ ψευδογύρου, ὧν εἶναι ἐπιτεθειμέναι αἱ μεταλλικαὶ ἐπιφάνειαι ἀνὰ δύο οὕτως ὥστε ὁ χάρτης διὰ τῆς ὑγραθείας αὐτοῦ ἀντικαθιστᾷ τὰ δυσχερεῖας παρέχοντα ὕγρα. Καὶ πρὸς διέγερσιν μὲν ἡλεκτρικῶν ρευμάτων εἶνε ἀνεπιτηδεῖα ἡ τοιαυτὴ στήλη διὰ τὴν μικρὰν ἀγωγὴν δυνάμιν τοῦ χάρτου· ἐκρησμοποιήθη ὁμοίως ἐπιτυχῶς πρὸς κατασκευὴν λίαν εὐαισθητοῦ ἡλεκτροσκοπίου καὶ τοῦ καλουμένου ἡ λ ε κ τ ρ ι κ ο ὕ ἂ ε ι κ ι ν ῆ τ ο υ, ἀποτελουμένου ἐκ λεπτοῦ μεμονωμένου ἐκ φύλλου χρυσοῦ ἐκκρέμους, ἐπὶ λίαν μακρὸν χρόνον δυναμένου νὰ ἀιωρῇται μεταξύ τῶν ἀντικειμένων δύο τῆς στήλης πόλων. [Σπ.]

Ζαμία (Bot.) *Zamia* L. Γένος τῆς οἰκονομίας τῶν Κυκαδιῶν (βλ. λ.). Ἡ ἐν τερνίῳ τοῦ κορμοῦ τῶν δύο ἐν τῇ Ν Ἀφρικῇ φρομένιν εἰδῶν (*Z. lanuginosa* Jacq. καὶ *Z. Caffer* Thunb.) παρέχει εἶδος σάγου δι' οὗ οἱ Κάφροι κατασκευάζουσιν ἄρτον. [Θ.Χ.]

Ζάμολξις ἡ Ζάλμοξις ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τῆς Θράκης Γετῶν πρόσωπον εἰς 3 θεῖαι ἀπεψίδοντο τιμαὶ καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπίστευον οἱ Γέται ὅτι μεθίσταντο ἀποθνήσκοντες. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἑλλησπόντον Ἑλληνες ἐπίστευον ὅτι ὁ Ζ. ἦτο ἄνθρωπος, δοῦλος γενόμενος καὶ μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου καὶ μυηθεὶς εἰς τὰ μυστήρια τῆς τῶν Αἰγυπτίων σοφίας, ὅστις ἐπανεληθὼν ἐθῆκε νόμους εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐκήρυξε τὴν ἀθανάσιαν τῆς ψυχῆς, μετὰ θάνατον δὲ ἐτιμήθη ὡς θεός. [Σ.Τ.]

Ζαμόρα. Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας (10 614,71 τχμ. μετὰ 289 808 κατ.) τῆς Ἰσπανίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουρίου καὶ τοῦ εἰδηροδρόμου. ἔχει 11 085 κατ. καὶ εἶνε πόλις ἐπισκόπου. Ἀλλοτε ἐχρησίμευσε πολλὰκις ὡς ἐδρα τῶν βασιλέων τῆς Λεωνίας καὶ Καστίλιας, σήμερον δὲ παρήκμασε. [Μ.Σ.]

Ζαμόρα (Ἀντώνιος de Zamora). Ἰσπανὸς δραματικὸς ποιητής, γενν. τῇ 1660 ἐν Μαδρίτῃ, ἀποθ. δὲ περὶ τὸ 1772. Ἑμίμετο τὸν Καλδερῶνα κατορθώσας ἐν τούτοις μόνον τὸς ἐξωτερικὰς ἀρετὰς τοῦτου νὰ οἰκαιοποιήθῃ. Μεταξὺ τῶν δραμάτων του τὸ καλύτερον εἶνε *Mazariegos y Monsalves*, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐμοιάζει εἰς τὴν τοῦ Ῥωμαίου καὶ Ἰουλιέττας, περίφημος δὲ κατ'ἐστὴν ἡ κωμῶδια. Ὁ γαμβρὸς ἐξ ἀνάγκης. [Μ.Γ.]

Ζαμόστις (πολ. *Zamosc*, ῥωσ. *Samoshtje*). Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα περιφερίας ἐν τῇ ῥωσ. κυβερνεῖα Δουβλίνου, 247 χμ. ΝΑ τῆς Βαρσοβίας. Ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ζαμόισκη εὐγενοῦς Πολωνοῦ (1541-1605), ὅστις ἐγένετο ἀρχικαγκελλάριος τῆς Πολωνίας καὶ εἰς τῶν μεγίστων στρατηγῶν αὐτῆς. Οὗτος ἱδρύσεν ἐνταῦθα καὶ ἀκαδημίαν ἀκμασάσαν ἐπὶ πολὺν καιρὸν, καταργηθεῖσαν δὲ ὕστερον ὑπὸ τῶν Ῥώσων. Ἡ πόλις ἔχει 7725 κατ. καὶ λαμπρὰ ἀνάκτορα. [Μ.Σ.]

Ζαμπέζης. Μέγας ποταμὸς τῆς Ν Ἀφρικῆς πηγᾶν ὑπὸ 11-13° Ν πλ. καὶ 19-24° Α μῆκ. ἀπὸ Γρήνιτς. Κατὰ τὸν ἄνω ροὴν καλούμενος Αἰθῶς διέρχεται πρὸς Ν καὶ ΝΔ διευθυνόμενος τὰς χερσας τῶν Λεβάλων, Βαρότων καὶ Μαμβούνδα, δεχεται τὰ ὕδατα τῶν παραποτ. Λιαμπάη, Λόντη καὶ Κουάνδου καὶ καταπίπτειν εἰς διαφόρους καταρράκτας. Ὡν ὁ μέγιστος καλεῖται Μσοβοτούνη, ὑπὸ δὲ τῶν Ἀγγλῶν καταρρ. τῆς Βικτωρίας, προσλαμβάνει ἀνατολικήν, κατὰ δὲ τὸν κάτω ροὴν νοτιοανατολικήν διεύθυνσιν καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροὴν 2860 χμ. ἐκ πολλῶν βραχιόνων σχηματιζόντων μέγα δέλτα εἰς τὴν ἰνδικὴν Ὠκεανὸν ἀπέναντι τῆς Μαδαγασκάρας. [Μ.Σ.]

Ζαμπέλιος. 1) Ἰωάννης Ζ. Ὁ πρῶτος ἐπιχειρήσας τὴν ἀνάστασιν τῆς ἀρχαίας δραματοποιίας ὑπὸ εὐθῆτα νεοελληνικῇ· Ἐγεννήθη ἐν Λευκάδι τῇ 1787 ἐξ οἴκου ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων τοῦ τόπου, ὅπου καὶ ἐσπούδασεν τὰ πρῶτα γράμματα, κατόπιν δὲ ἐσπούδασεν ἐν Βονωνίᾳ καὶ Πίσῃ τῆς Ἰταλίας τὴν νομικὴν καὶ ἐπισκέφθη καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἐξήρθη αὐτοῦ ὁ πρὸς τὸ δράμα ἐνδοσυϊσμός ἐπὶ τῇ παραστάσει ἰταλικῶν δραμάτων, ἐσχετίσθη δὲ ὁ ἀνὴρ καὶ μετὰ τοῦ Ἀλκιέρη· εἰς Παρίσιους κατόπιν ἐλθὼν ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Καραῆ. Ἐπανελθὼν εἰς Λευκάδα τῇ 1810 ἐγένετο πρῶτον δικαστὴς, μετὰ τρία ἔτη δὲ διωρίσθη εἰσαγγελεὺς. Μυηθεὶς εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας μυστήρια εἰς αὐτὴν προσήνεγκεν ὑπηρεσίας καὶ ἐνθουσιαστικῶς ἐργάσθη πρὸς εὐδόξωσιν τοῦ Ἀγῶνος. αὐτὸς διεύθυνεν πᾶσαν σχεδὸν τὴν τῶν Ἑπτανησίων συμμετοχὴν εἰς αὐτόν, ἐπιτηδεύων παρακάμπτων τὴν ἰσχυρὰν τῶν Ἀγγλῶν ἀντίπραξιν. Τῇ 1829 μετετέθη ὡς ἀνώτατος δικαστὴς εἰς Κεφαλληνίαν, τῇ δὲ 1834 ἐγένετο μέλος τοῦ ἀνωτά-

του ἐν Κερκύρα δικαστικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος ἐπὶ 17 ἔτη ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ τὰς προσηλπίδας του φιλολογικὰς ἐνασχολήσεις. Ἀπέθανε δὲ τὴν 15 Μαΐου 1856. Ὁ Ζ. ἐδημοσίευσε 12 τραγωδίας, τὰς ἐξῆς κατὰ χρονολογικὴν τάξιν. Τιμολέων (1839), Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, Γεώργιος Καστριώτης, Ῥήγας Θεσσαλός, Μάρκος Βότταρης, Ἰωάννης Καποδίστριας, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Χριστίνης Ἀναγνωστάπουλος, Διάκος καὶ Κόδρος. Δύο δὲ ἄλλας, Ὁδυσσεύς Ἀνδρουτσὸν καὶ Μήδειαν, ποιήσας δὲν ἐδημοσίευσεν. Ἡ γλῶσσα του εἶνε καθαρεύουσα μᾶλλον, μεταχειρίζεται ὅμως πλείστας λέξεις τῆς κοινῆς, ἰδίως τοῦ ἐπανησιακοῦ (βιωματός). Ὁ Ζ. εὐμοίρει γνησίῳ ποιητικῷ πάθους, καθόλου δὲ πάσης τῆς ποιήσεως αὐτοῦ ἐπικρατεῖ ἄκρος πατριωτισμός. Φέγεται ὅμως τῶν ἔργων του τὸ μονότονον τῆς πλοκῆς καὶ τῶν χαρακτήρων τὸ ὁμοιόμορφον.

— 2) Σπυρίδων Ζ., υἱὸς τοῦ Ἰωάννου, παρ' οὗ ἐκληρονόμησε τὴν ἐμψυτον ποιητικὴν τάσιν, ἥτις διαμενεν αὐτῷ καὶ ἀφοῦ ἐνέσκηψεν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι αἱ Βυζαντινὰ μελέται (Ἰθ. 1857) ἐν αἷς ἀπεπεiraθῇ νὰ εὕρῃ τὴν ἐνότητα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, νὰ ἐισδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, νὰ ἀναδείξῃ δι' ἱστορικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀνασκαφῆς τὸν Ἰβλῆνα ὑπὸ τὸν Ῥωμαίων. Πρὸ τοῦ ἔργου τούτου εἶχεν ἤδη δημοσιεύσει Ἀσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος (Κερκύρα 1852), ὧν προετάρχετο περισπούδαστον εἰσαγωγὴν περὶ γενέσεως καὶ διαδόσεως τοῦ δημώδους ἔσματος μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν. Συναφὲς τούτῳ εἶνε ἡ μελέτη Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγοῦδῳ (Ἰθ. 1859), ἐν ᾗ ἐξετάζει τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ λέξις τραγοῦδῳ (ἐν τοῦ τραγωδία) ἀπεδόθη εἰς τὰ θρηνώδη ἔχοντα χαρακτῆρα ἔσματος τῆς δημώδους ποιήσεως. Ἡ πρὸς τὴν ποιήσιν κλίσις τοῦ Ζ. καὶ ἡ πρὸς ἱστορικὰς μελέτας τάσις αὐτοῦ εὐρίσκονται ἡνωμέναι εἰς τὰ ἔργα Ἱστορικὰ σημεῖα ἱστορικά (Ἰθ. 1860) καὶ Κρητικοὶ γάμοι (Ἰθ. 1871). Ἀμρότερον ἔχουσιν ὑπόθεσιν τὴν ἐν Κρήτῃ Ἑνετοκρατίαν, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὑπερισχέει μᾶλλον ὁ ἱστορικὸς χαρακτήρ, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὁ μυθιστοριογραφικὸς. Οἱ δὲ Κρητικοὶ γάμοι ἀνήκουσιν εἰς τὰ κάλλιστα προϊόντα τῆς νεοελλ. μυθιστοριογραφίας. Καὶ Ἰταλιστὴ ἐδημοσίευσε μυθιστόρημα Ἀναμνήσεις μοναχῆς, ὅπερ ἔτυχε καλλίστης ὑποδοχῆς παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς ἀναγνώταις. Τῷ 1859 ἐξεδόθη καὶ ἄλλο φυλλάδιον αὐτοῦ Καθιδρυσις πατριαρχείου ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνετύπωσε ποίημα Ἀρσενίου τοῦ Ἐλαιοῦνος περὶ τῆς τῷ 1588 ἰδρύσεως τοῦ πατριαρχείου ἐν Μόσχᾳ, μετὰ ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς. Σπουδαῖον ἔργον τοῦ Ζ. ἐρευνητὴν τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἑνεκα τῆς εἰκονομαχίας ἐκ Βυζαντίου φυγόντων ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς

Κάτω Ἰταλίας, εἶναι τὰ Ἰταλοελληνικά (Ἰθ. 1868). Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ὁ Ζ. ἐνησχολήθη εἰς τὴν σύνταξιν μεγάλου ἐτυμολογικοῦ λεξικοῦ, οὗ ἐξεδόθη τῷ 1879 ἐν Παρίσις τὸ πρῶτον μέρος ὑπὸ τὴν τίτλον Parlers grecs et romans, ὅπερ ὅμως ἀπέτυχε καὶ κατεκρίθη ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων ὡς ὅλως ἀνεπιστημονικόν. Ὁ Ζ. ἔζη μέγα μέρος τοῦ βίου του ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, τελευταῖον ἐν τῇ παρὰ τὸ Λιδοῦρον ἐπαύλει του εἰς τὰς ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Δύσεως ἐρεῦνας του φελλονται εὐ μόνον τὰ ἱστορικὰ ἔργα του, δι' ἃ ἀνεδείχθη εἰς τῶν πρώτων ἱστοριοφίλων τῆς νέας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πολλὰ συμβολαὶ εἰς τὰ Μνημεῖα τῆς ἑλλ. γλώσσης ὑπὸ Μαυροφρύδου, εἰς ὃν παρεχώρησε τὰ ἐκ τῶν χειρογράφων ἐκπονήθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἀντίγραφα μεσαιωνικῶν κυρίως ποιημάτων. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ζ. τῇ 10 Δεγ. 1881 ἐν Zug τῆς Ἑλβετίας. (Πρό. Σπ. Λάμπρον ἐν Ὁρα, ἀρ. 310 τῆς 7 Σεπτ. 1881).

Ζαμπουρδένι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 6, 5 ὥρας ἀπὸ Καστορίας καὶ κατοικ. ὑπὸ 450 τουρκολόγων. [Ν.Σ.]

Ζανέ (Paul Janet). Γάλλος φιλόσοφος γενν. ἐν Παρίσις τῷ 1823, διαιτελέσας διδάκαλος γυμνασίου ἐν Bourges, εἶτα δὲ μέχρι τοῦ 1857 καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Στρασβούργῳ καὶ ὕστερον καθηγητὴς τῆς λογικῆς ἐν τῇ ἐν Παρίσις κολλεγίῳ τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου (μέχρι τοῦ 1864) καὶ τελευταῖος ἐν τῇ Σορβόννῃ. Ἐγένετο εἰς τῶν ἐμβριθεστέρων καὶ πνευματωδεστέρων φιλοσόφων τῆς Γαλλίας, ἀνήκει δὲ εἰς τὴν ἰδεολογικὴν σχολήν. Μεταξὺ ἄλλων ἔργων ἐδημοσίευσε La famille (τ' ἐκδ. 1873), Hist. de la science politique (γ' ἐκδ. 1886), Philos. du bonheur (δ' ἐκδ. 1873), Le matérialisme contemp. en Allemagne (γ' ἐκδ. 1878), La philosophie franc. contemp. (1879), Les origines du socialisme contemp. (1883), Victor Cousin (1885) κτλ. [Β.Ε.]

Ζανέν (Jules Gabriel Janin). Διάσημος γάλλος κριτικὸς γενν. τῷ 1804 ἐν St. Etienne. Ἐγκαταστάθεις ἐν Παρίσις ἐδημοσίευσε τῷ 1829 μυθιστόρημα L'âne mort et la femme guillotinée καὶ μετὰ τοῦτο διάφορα ἄλλα. Τῷ 1836 ἐγένετο συναργάτης τοῦ Journal des débats γράφων τὰς περὶ τῶν δραματικῶν ἔργων κρίσεις, αἵτινες συντασσόμεναι ἐν εἰδὲι εὐφυῶν συζητήσεων ἤρσαν μεγάλως, ἐπανεγκοῦσαι τῷ συγγραφεὶ τὸ ὄνομα prince des critiques, καὶ συνήχθησαν ὕστερον ὑπὸ τοῦ Ζ. κατ' ἐκλογὴν εἰς τὸ ἔργον Hist. de la littérature dramatique (6 τ., 1857). Πρὸς τούτοις ἔγραψε μυθιστορήματα, διηγήματα, περιγραφὰς περιηγήσεων κτλ. Τῷ 1870 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀπέθανε τῷ 1874 ἐν Παρίσις (Πασ-

σύ). Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξεδόθη συλλογὴ τῶν ἔργων του ὑπὸ τὸν τίτλον Oeuvres diverses (12 τ., 1876 7). [Μ.Γ.]

Ζανζιβάρη (Zanzibar ἢ Sansibar). Σουλτανάτον τῆς Ἀφρικῆς, περιλαμβάνον στενὴν παραλίαν χώραν, διήκουσαν ἀπὸ τοῦ ὅρου Τογγί (ὑπὸ 10° 40' Ν πλ.) μέχρι τοῦ Κίτινι (ὑπὸ 2° 25' Ν πλ.), ἄλλα τινὰ διαμερίσματα, ὡς καὶ τὰς παρακειμένας νήσους, ὧν αἱ σπουδαιότεραι εἰναι ἡ Πέμβα, ἡ Ζανζιβάρη καὶ ἡ Μαφία. Τὸ κλίμα τῶν παραλίων κτήσεων, ὅπουθεν τῶν ὁρίων κείται αἱ γεωγραφικαὶ καὶ ἀγγλικαὶ ἀποικίαι καὶ αἱ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, εἶνε νοσηρὸν καὶ θερμότατον, τὸ δὲ εἶδος, ὡς καὶ τὸ τῶν νήσων, εὐφωρότατον. Τὰ προϊόντα εἰναι τὰ συνήθη τῆς Ἀφρικῆς, μεταξὺ ἄλλων δὲ καὶ κυρίως λίθον, σιμόν, σύραξ, ἔβενος, κοπάλλον, πέπερι κτλ., σπουδαιότατον δὲ εἶνε τὸ ἐμπόριον τοῦ ἐλεφαντόδοντος. Οἱ κάτοικοι, Νιγηρῆτες, ἀνήκουσι κυρίως εἰς τὴν φυλὴν τῶν Σουαχέλι. Αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς παραλίας εἰναι Μομβάσα (βλ. λ.), Κιλβά (ὑπὸ 6° 10' Ν πλ.) μετὰ καλοῦ λιμένος καὶ 10 000 κατ., Δάρ-ἐς-Σαλάαμ (ὑπὸ 7° Ν πλ.) οὗ ὁ λιμὴν παρεχωρήθη εἰς χρῆσιν τῆς Γερμαν. Ἐταιρίας τῆς Ἀνατολ. Ἀφρ. καὶ Βαγαμόβο (ὑπὸ 6° 30') ἔχον 10 000 κατ. καὶ χρησιμεύον ὡς ἀφετηρία τῶν πλείστων ἐρευνητικῶν ἐκστρατειῶν εἰς τὰ νεωτρίκα μέρη τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ δὲ νῆσος Ζανζιβάρη (1590 τχμ.) ἔχει λαμπρὸν λιμένα, τὸ σπουδαιότερον ἐπίνειον τῆς Ἀφρικῆς, περίπου 150 χιλ. κατ., ὧν οἱ πλείστοι Ἀραβες, Νιγηρῆτες ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι (αὐτοὶ ἀποτελοῦσι τὰ 2/3 ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ), οἱ δὲ πλουσιώτεροι εἰναι Ἰνδοὶ ἐμποροὶ (7000). Ἡ ἐπὶ αὐτῆς π. ὁ λ. εἰς Ζ. ἔχει 80-80 χιλ. κατ., εἶνε δὲ εἴσα πλείστων εὐρωπαίων καὶ ἀμερικανῶν ἐμπόρων. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ Σουλτανάτου ὅλου ὑπολογίζεται εἰς 23 980 τχμ. ὁ δὲ πληθυσμὸς εἰς 500 000. [Μ.Σ.]

Ζανλὲς (Stephanie Felicité Durest de Saint-Aubin, κόμισσα Genlis). Ἑγενν. τῇ 1748 ἐν Βουργουνδίᾳ, συνεζεύχθη δὲ 1765 τὸν κόμητα Ζανλὲς καὶ διωρίσθη εἰς διδασκαλίαν τῶν παιδίων τοῦ δούκως Ὁρλεάνης κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐπετίσθη μετὰ τῶν Ἰακωβίνων τακτικῶς παρενρισκομένη εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτῶν, κατόπιν δημοῦ βοδουμένη περὶ τῆς ἀφαλείας τῆς ἐξ-ἐπατρίστῃ ἐπέστρεψεν ἐν τούτοις ὅτι ὁ Ναπολεὼν ἐγένετο ὕπατος εἰς Γαλλίαν καὶ ἔλαβε παρὰ τούτου ἐπιχορήγησιν 6000 φρ. κατ' ἔτος. Ἐκτοσε ἔζησεν ἐν Παρίσις, ὅπου ἀπέθανε τῇ 1830. Ἡ κυρία Ζ. ἐγένετο γνωστὴ ἐκ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων της, ἐξ ὧν τινὰ πρὸς παιδαγωγικοὺς σκοποὺς γεγραμμένα εἰναι ἐν πολλῇ χρήσει. Theatre à l'

usage des jeunes personnes. Les veillées du château κ.τ. Τὰ μυθιστορήματά της, ὧν τὰ ἐπιγραφόμενον Mademoiselle de Clermont εἶνε τὸ κάλλιστον, περιέχουσιν ἐπιτυχεῖς εἰκόνας τοῦ ἀριστοκρατικοῦ βίου. Τὰ εἰς τὴν γαλλ. φιλολογίαν ἀναφερόμενα ἔργα αὐτῆς ἐλέγχουσιν ἑλλειψιν κριτικοῦ νοῦ. Πολυλοῦ ἐνδιαφέροντος ὅμως εἰναι τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτῆς (10 τ., 1825). [Μ.Γ.]

Ζαντελλῦ (Gentilly). Πόλις τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τοῦ Σηκουάνα, ἔχουσα 14 278 κατ. (1886), συνορεύουσα πρὸς τὸν περιόλου τῶν Παρισίων καὶ συγκατεμένη σχεδὸν ὅλη ἐξ ἐπαύλειων καὶ οἰκοπωλείων. [Π.Π.]

Ζαπάντι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Δυστίων τῆς Καρυστίας ἀπέχ. 2 ὥρ. ἀπὸ Ἀλιδερίου. Κάτ. 170. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς Μεσσηνίας ἀπέχον 1/2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας. Κάτ. 99. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀγρινίου, ἀρ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1 πρὸς Δ. Κάτ. 228.

Ζάμπαι (Εὐαγγέλης καὶ Κωνσταντῖνος). Ἦσαν πρῶτοι ἐξάδελφοι. Ἐγεννήθησαν ἀμφότεροι ἐν Λαμπόδι τῆς Ἠπείρου ὁ μὲν 16. τῇ 1800, ὁ δὲ Κ. τῇ 1812. Δεκαετίης δὲ Εὐαγγέλης ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων ὡς φρουρὸς εἰς τὸ πλῆσιον χωρίον Μαζία. Ὅτε δὲ οἱ Σουλῶται συμμαχήσαντες θῆκαν μετὰ τοῦ Ἀλῆ ἐπολέμου τὰ Σουλτανικά στρατεύματα, ὁ Ζ. συνηνώθη μετ' αὐτῶν καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεγνωρίσθη καὶ πρωτοπαλλήκαρον τοῦ Μάρκου Βότσαρη εἰς Κομισσάδας, Πέντε Πηγὰδια. Ῥηνιάσαν, Βαμάδες καὶ ὅπου ἀλλαγῇ τῆς Ἠπείρου ἐδοξάσθησαν τὰ Σουλτανικά ὅπλα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μάρκου, ὁ Ζ. ἐδείχθη ἄξιος σύντροφος τοῦ ἥρωος τούτου. Ἐλαβεν ἐπίσης μετ' αὐτοῦ σπουδαίον μέρος εἰς τὴν νυκτερινὴν κατὰ τῆς φρουρᾶς τῆς Ἀρτης ἐπίθεσιν, ὅπου ἐκινδύνευσεν νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν του, διερχόμενος τὸν παταμὸν ὑπὸ βροχὴν ἐχθρικῶν σφαيرῶν, καὶ ἐπολέμησεν εἰς Σπλάντζαν κατόπιν μετὰ τοῦ Ζέρβα καὶ τοῦ Βεΐκου. Ἐνδραγάθησε καὶ παρὰ τὸν πλευρὸν τοῦ Γούρα, ἔλαβε δὲ καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ ταξιάρχου, διοικῶν ὡς τοιοῦτος τὰ Βαχοχώρια. Ὁ Ζ. ἔστρεψε πάντοτε δυνάμεις ἐκινδύνος ἥτο προφανέστερος καὶ οἱ ἐχθροὶ τολμηρότεροι. Ἐτρεφεν αὐτόχρημα λύσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, ἥτις ἐπηρέησεν ἐν αὐτῷ, ἀπὸ τοῦ οἱ Τούρκοι πρὸς ἀντενδίκησιν συνέλαβον τὴν γράϊαν μητέρα του καὶ τὴν ἐκράτησαν αἰχμάλωτον. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, παραιτήσας βαθμοὺς ἀναγνωρισθέντας καὶ γαίτας παραχωρηθείσας πρὸς ἀμειβὴν τῶν ἀγώνων του, ἐγκατέλειπε διὰ παντός τὴν ἐλευθερωθείσαν Ἑλλάδα καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἱερραίαν τῆς Μακεδονίας σκοπὴν νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ ἐμπόριον ἢ τὴν γεωργίαν. Ἀλλὰ μὴ ὑποφέρων τὸν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν βίον, ἐγκατέλειπε τῇ

1831 καὶ τὴν Πέροισαν καὶ μετέθε· εἰς τὴν Πλαχίαν, ὅπου ἀποκατεστάθη ἔκτοτε. Ἐβρί· σεν εἰς Βουκουρεσίον, μόνον ἐφόδια ἔχων τὴν πεποιθητὴν εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν καὶ εἰς τὴν ἰδίαν του ἱκανότητά, τὴν ἡρωϊκὴν φήμην του καὶ ὀλίγας τινὰς χειρουργικὰς γνώσεις, ὅς εἶχε διδαχθῆν ἐν τοῖς στρατοπέδοις παρὰ τοῦ ἐμπειρικοῦ χειρουργοῦ συμπατριώτου του Πά· νου Παναγιώτου. Διὰ τῶν προσόντων του τού· των ἐξοικειώθη ταχέως μετὰ τῶν ἀρχόντων, τῶν ἡγευμένων τῶν ἑλλήν. μοναστηρίων καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν τῶν κτημάτων τούτων, οἵτινες ἐν βραχεὶ διαστήματι χρόνου ἐγίνοντο πλοῦτοι, μόνον διὰ τὸ παραγωγικὸν τῆς γῆς καὶ εὐχ· διὰ τινος ἐξιδιασμένης ἱκανότητος τοῦθ' ὁ· περ ἔδωκεν ἀφῆρμην εἰς τὸν Ζ. νὰ σκεθῇ ὅτι ἐν τῇ γεωργίᾳ ἤθελεν ἀποκτήσῃ πλοῦτον, φῦσει δὲ νοήμων καὶ ἐπιχειρηματίας ὢν, ὀλίγα ἔτη ἐχρεώσθη ὥπως πραγματοποιήσῃ τὴν σκέ· ψιν του, ὡς ἐνοικιαστὴς μικρῶν κατ' ἀρχὰς κτημάτων καὶ μεγαλειτέρων κατόπιν. Ἐπε· σώρεισε δ' αὐτῷ πλοῦτον ἐπὶ πλοῦτον, τοῦ ὁποῖου ἀρίστην χρῆσιν ἔλαβεν εἰς ἐθνικὰς εὐεργεσίας. Ὅσον κῦξενον τὰ πλοῦτη του τό· σον καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν τάσις αὐτοῦ ἀνεπτύσσεται. Τῇ 1863 αἰφνης προσεβλήθη ὑπὸ νόσου, καθ' ἧς ματαίᾳ ἀπέβη ἡ ἐπιστημονικὴ ἀρωγὴ καὶ τὴν 19 Ἰουν. τοῦ 1865 ἐξέπνευσε. Πρὶν νοσήσῃ εἶχε συντάξῃ ἰδιοχειρῶς τὴν αὐτοῦ διαθήκην, δι' ἧς ἐδῶκεν εἰς τὸ ἑλλήν. ἔθνος πλεόν των ἐξ ἑκατομμ. δραχμῶν, ὑπὸ τὴν δια· χειρίσιν τοῦ ἐξαδέλφου του Κωνστ., εἰς ὃν κατ· ἔλειπε καὶ μέρος αὐτῆς. Τοῦτον εἶχε καλέσει νεαρόν ἐτι ἐκ Λαμπέδου εἰς Βλαχίαν. Ὁ Κ. ὅστις δὲν ὑπελείπετο τοῦ ἐξαδέλφου του κατὰ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν ἄδολον πατριωτισμὸν, ἐξέρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν δραστηριότητα καὶ νοημοσύνην. Εἰργάζετο τόσον πλὴν ὥστε ἡδυνάτο τις νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν ἐγνώρισεν ἄλλην ἡδονὴν ἢ τὴν τῆς ἐργασίας. Πύξῃσε δ' οὕτω μεγάλως τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐ. καταλειφθεῖσαν περιουσίαν, πολλα· πλασιάσας αὐτήν. Ἰδρύσε σχολεῖα (τὰ Ζάππει·α παρθεναγωγεῖα κτλ.) ἐν Κων/πόλει, Ἀδρια· νουπόλει καὶ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι του καὶ τοῖς περιχώροις αὐτῆς, καὶ ἐν Ἀθήναις τὸ κτίριον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἐκδόσεων παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς. Συνήθης κατοικία αὐτοῦ ἐν Βλαχίᾳ ἦτον ἡ κώμη Βροσθῆνι παρὰ τὸ Βουκουρεσίον, ἐν μέσῳ τῶν κτημάτων του. Ἦχε γνησιωτάτην ἡπειρωτικὴν φυσιογνωμίαν, καὶ ἦτο μὲν πολὺ ὀλίγον ἐγγράμματος. ἔλαλει ὁμιῶς μετὰ μεγάλῃς εὐχερείας τὴν ἑλληνικὴν. Τὴν Ἑλλάδα ἐπεσκέψθη μόνον κατὰ τὴν τέλ· εις τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἰδρύματος τῶν Ὀλυμπια· κῶν ἐκδόσεων, ὑπεργήρως πλεόν, ἀλλὰ πάν· τοτε θαυρῶς καὶ ἀκμαίος. Ὑπὸ τῆς ἑλλήν. κυβερνήσεως ἐτιμήθη διὰ τοῦ Μεγαλουργοῦ Ἀπέθανε δὲ ἐκ περιπνευμονίας μετ' ὀλιγοῦ· μερον ἀσθενείαν ἐν Μαντινῶν τῆς Γαλλίας τῇ

21 Ἰανουαρίου 1892. Ἐκ τῆς διαθήκης του, ἧτις ἀνευρέθη μετὰ τὸν θάνατόν του, κατέστη γνωστὸν ὅτι ἄπασαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν τοῦ ἐξ· αδέλφου του Β. περιουσίαν, ἀνερχομένην εἰς δύο περίπου ἑκατομμύρια δρ., κατέλειπεν εἰς τὸ ἑλλήν. ἔθνος. Ἡ κυβερνήτης ὁμιῶς τῆς Ἑ· μουναίης δυνάμει νεωτέρου τινὸς νόμου τῆς ἡ· θελήσετ νὰ γίνῃ αὐτὴ κληρονόμος τῶν Ζ. καὶ κατέσχε· τὸ ἐκεῖ μέρος τῆς περιουσίας των· ἐκ τούτου δὲ ἡναγκάσθη ἡ Ἑλλὰς μετὰ ματαίας πρὸς συνεννόησιν ἀποδείρας νὰ διακόψῃ μετὰ ταῦτα καὶ τὸς μετ' αὐτῆς σχέσεις. Ἀδελφον δ' εἰσέτι ποῦ θὰ καταλήξῃ τὸ ζήτημα. [Κ.Δ.Κ.]

Ζαπτιγέ. Καλοῦνται οὕτως οἱ ἀποτέ· λουντες τὴν τουρκικὴν ἀστυνομίαν ἄνδρες, ὠργανισμένοι στρατιωτικῶς. Τούτων οἱ ἐπι· ποι καλοῦνται εἰδικώτερον Σουαρί. Τὸ ὄλον τῆς δυνάμεως τῆς ἐξουσίας ταύτης ἀνέρχεται καθ' ὄλον τὸ 20000. κράτος εἰς 14 000 ἄνδρας.

Ζαπταῖοι. Χωρίον τοῦ δήμου Τρικ· καίων τῆς Θεσσαλίας ἔχον 241 κατ. [Μ.Σ.]

Ζάρα (ἰταλ. Zara, σλαβ. Zadar, λατ. Jadera). Πρωτεύουσα τῆς Δαλματίας, κει· μένη ἐπὶ στενῇ γλῶσσει γῆς παρὰ τὸν πορθ· μὸν τῆς Ζ., ὅστις χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀδρια· τικῆς θαλάσσης διὰ τῶν νήσων Οὐγλιαν καὶ Παρμίν. Ἀξιοθέατον εἶναι αἱ πόλεις, ἔργα τῆς ῥωμαϊκῆς καὶ ἑνετικῆς ἐποχῆς, καὶ οἱ ναοί, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μητρόπολις κτισθεῖσα κατὰ τὸν 11^{ον} αἰῶνα εἶνε ἐκ τῶν περιεργωτά· των οἰκοδομημάτων τοῦ μεσαίωνος. Ἡ Ζ. εἶνε ἔδρα τῶν διοικητικῶν, δικαστικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν τῆς Δαλματίας, ἀρχι· επικόπου καθολικοῦ καὶ ὀρθόδοξου· ἔχει δὲ θεολογικὴν σχολὴν διὰ τοὺς καθολικοὺς καὶ ἐτέραν διὰ τοὺς ὀρθοδόξους καὶ διάφορα ἄλλα σχολεῖα, κατοίκους δὲ 11 861, λαλοῦντας ὡς ἐπὶ πλείστον τὴν ἰταλικὴν, διατηροῦντας ἀν· μαίαν βιομηχανίαν πνευματικῶν ποτῶν (μαρ· ακίνου). Ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ὑπάρχει ὑδραγωγεῖον προμηθεύον μέγα μέρος τοῦ διὰ τὴν πόλιν ποσίου ὕδατος, ὅπερ συλλέγεται εἰς τὴν δεξαμενὴν τὴν καλουμένην Cinque poz· ζί, ἀριστούργημα τῆς ὑδραυλικῆς. [Μ.Σ.]

Ζαραβοῦται. Ἀλβανικὸν χωρίον ἐν Θε· σπονίᾳ τῆς Ἠπείρου, ὑπαγόμενον εἰς τὴν διοίκησιν Παραμυθίας. [Κ.Δ.Κ.]

Ζάρακας λίμνη. Βλ. Στυμφαλίας.

Ζάρακας δῆμος. Ὑπάρχει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐπιδάουρου Λιμηρᾶς τῆς Λακωνίας, ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Κρεμαστὴν (Θειρινήν), καὶ Κυπαρίσσι (γαιμερινήν), πληθυσμὸν 4189 καὶ χωρία Γιστόζαλη, Ἱέρακα, Κουπιὰ, Ἱη· γέα, Φιρέγγρα, καὶ Χάρακα· ὀνομάζεται δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχ. πόλεως Ζαρακας καὶ ἰδρύθη τῇ 1880.

Ζαράκοθα. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλάν· θου, ἀπέχον ὁρ. 1 1/2 ἀπὸ Πιάνας ΝΔ καὶ

κείμενον μεταξύ ταύτης καὶ τῆς Τριπόλεως. ΚΑΤ. 209.

Ζάραξ. Ἀρχαία πόλις τῆς Λακωνίας, κείμενη δέκα ὥρας πρὸς Ν τοῦ Λεωνιδίου ἐπὶ τοῦ Κυπαρισσιακοῦ κόλπου καὶ ἐπὶ τοῦ διὰ δύο βραχυδῶν προεκτασέν τῆς ἀκτῆς ἄριστα προφυλαττομένου λιμένος Ἰέρακα ἀπετέλεσε μέρος τοῦ δεσμοῦ τῶν ἐλευθερολακίωνων κατεστράφη δὲ τῇ 272 π.Χ. ὑπὸ τοῦ συμμαχοῦντος τῇ Πύρρῳ Κλεωνόμου, τοῦ υἱοῦ Κλεομένης τοῦ Β' τῆς Σπάρτης. Σῶζονται ἐτι εἰσὶν ἀρχαιοτάτων κτισμάτων ὑπενημιζόντα τὰ τῆς Τίρουθος [Γ.Β.]

Ζαράφωνα. Χωρίον τοῦ δήμου Θεραπνῶν απέχ. ὥρ. 2. 45' ἀπὸ Χρύσαφα. Κεῖται ἐπὶ τῶν Δ κλιτύων τοῦ Πάρνωνος, ἔχον κατόικους 472.

Ζαροβίνος (Ἰωσ. Zarbino). Ἰταλὸς μουσικὸς (1519 1590), διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1585 ἀρχιμουσικὸς ἐν τῇ ἐν Ἑνετίᾳ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγ. Μάρκου. Αἱ συνθέσεις του, ὡς ἐπὶ πλείστον ἐκκλησιαστικαί, ὑστεροῦσι πῶς τῶν θεωρητικῶν περὶ ἁρμονίας συγγραμμάτων του, (Istituzioni καὶ Dimostrazioni harmoniche) διὰ τὰ ἑπτα κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μεταξύ τῶν θεωρητικῶν τοῦ αἰῶνος του.

Ζαργάνα. Βλ. Πελένη.

Ζαρίφης (Γεώργιος). Ἐπιφανὴς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀνὴρ, διαπρέψας διὰ τὴν πρὸς ἐθνικοῦς σκοποῦς ἀφειδῇ αὐτοῦ ἐλευθεριότητα. Γεννηθεὶς ἐν τῇ παρὰ τὴν Πραικόνησον Πασᾷ Λιμάν, μεῖράκιον ὧν ἐφυγεν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Ὁδυσσόν, ἐνθα μετέσχε τῆς κοινῆς πρὸς τοὺς Ἑλλήνας φυγάδας προστασίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Α'. ὡς ὑπέρφορος αὐτοῦ σπουδάσας ἐν τῇ λυκεῖᾳ Richelieu. Περὶ τὸ 1830 ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα διακρίθη ἐπὶ Καποδιστρίου γραμματεὺς τῆς διοικήσεως Καρυταίνης, μικρὸν δ' ὑπηρέτησας ὡς τοιοῦτος ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ὡς ὑπάλληλος τοῦ οἴκου Ζαφειροπούλου, οὗ ἐνυμφεύθη βραδύτερον τὴν θυγατέρα, ἀδελφὴν τοῦ ἐν Μαρσαλίᾳ ἀποκατεστημένου ἐπίσης μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Ἑθνικοῦ Σταφ. Ζαφειροπούλου, καὶ τέλος συνεταῖρος τοῦ οἴκου (εἰς ὃν προσέθηκε τὸ ὄνομα του) ἀπέκτισε διὰ σειράς εὐατόχων ἐμπορικῶν καὶ τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων περιουσίαν κολοσσιαίαν καὶ ἀπέβη δὲ ἐπιφανέστατος ἀνὴρ τοῦ ἐν τῇ θύμῃ πρωτευούσῃ ἐμπορικοῦ καὶ τραπεζικοῦ κόσμου. Ἀλλὰ τὸ ἀπαθανάτισαν τὸ ὄνομα τοῦ π. ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρδείγματος αὐτοῦ ἐλευθεριότης ἐν ἀγ. ο. εργοῖς καὶ ἐθνικοῖς σκοποῖς, δι' ἧς ἀπέβη εἰς τῶν μεγίστων τοῦ ἔθνους εὐεργετῶν. Ἐπὶ τέσσαρας δεκαετηρίδας οὐ πλείους αὐτοῦ προσέχετο πρὸς πάντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἰδίως δὲ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ, τὰ σημεῖα εἰς μεγάλας χορηγίας πρὸς ἱδρύσιν καὶ συντήρησιν σχολείων, εἰς ὑποτροφίας ἀπόρων σπουδαστῶν, εἰς ἄλλας

ποικίλας παιδευτικὰς καὶ ἀναριθμήτους ἰδιωτικὰς φιλανθρωπίας. Γνωστότατα εἶναι τὰ φέροντα τὸ ὄνομα του Ζαρίφεια διδασκαλεῖα ἀρρένων καὶ θηλείων ἐν Φιλιππουπόλει, ἅτινα ἱδρύσε καὶ ἐξησφάλισεν οἰκονομικῶς, τὸ κτίριον τῆς ἐν Κων/πόλει Μεγάλῃς τοῦ γένους σχολῆς, ὅπερ αὐτὸς κατὰ τὸ πλείστον ἀνῆγειρε, μέγας καὶ ἄλλως τῆς σχολῆς γενόμενος εὐεργέτης, τὰ ἐν Κων/πόλει ἐθνικὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ὧν ὁ Ζ. ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν καὶ διαρκῆς προστάτης κτλ. Ὁ Ζ. ἀπέθανεν ἐν Κων/πόλει τὴν 27 Μαρτίου 1884, καταλείπων οἰκογένειαν ἀκολουθοῦσαν τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς· ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λεωνίδας γνωστότατος ἐπίσης ἐπὶ ἐλευθεριότητι ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ γένους, τὸν διεδέξατο πατέρα ἐν τῇ ἐν Κων/πόλει τραπεζικῇ οἰκῇ. Ἐκ τῶν μεγάλων ἐπίσης τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ εὐεργετῶν τυγχάνει ὁ ζῆλτουτος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Γεωργίου Νικόλαος Ζ., ἀείποτε ἐκ παραλλήλου μετὰ τοῦ Γεωργίου διακριθεὶς διὰ τὴν φιλοπατρίδα γενναιοθυρίαν του. [Λ.Α.]

Ζάρα. Χωρίον τῆς Εὐβοίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Στύρων τῆς Καρυστίας ἀπέχον ἀπὸ Στύρων 4 ὥρ. πρὸς Β' κατ. 370. Πλησίον αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἐρείπια πύργου καὶ θεμέλια ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, πιθανῶς τῆς πόλεως Ζαρετρας ἧς τὸ φρούριον ἐκυρίευσεν ὁ Φωκίων τῇ 350 π.Χ. [Μ.Σ.]

Ζάροκον. Κώμη τῆς Θεσσαλίας ὑπαγόμενη εἰς τὸν δήμον Φαρκαδόνας καὶ ἀπέχουσα ἀπὸ Μεγάλου Τριότι 45' καὶ 8 ὥρ. ἀπὸ Τρικκάλων πρὸς Δ καὶ ἀπὸ Λαρίσσης πρὸς Δ. Κεῖται ἐπὶ ὀμαλῇς κατωφερείας καὶ ὑπὸ τας ἀποτόμους πρὸς Δ κλιτύας τοῦ ὑπερκείμενου βραχυδούς δρους Κοκκινιάδακι τοῦ συνηγομένου μετὰ τῆς Κούτρας. Τὸ χωρίον τοῦτο ἔχον 187 χιλ. στρεμμάτων ἔκτασιν ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1875 εἰς τὸν Χρυστάκην Ζωγράφον καὶ ἔχει 1930 κατ. καὶ ἐπισκοπὴν τοῦ Παλαιολογάρδικου. Ἐπὶ κιννοειδοῦς λόφου ὑψομένου ΝΑ τοῦ χωρίου, ἔρ' οὐ ναῦδριον τοῦ Προφήτου Ἡλίου, κεῖνται τὰ εἰσέπια τῆς ἀρχαίας Φαρκαδόνας.

Ζαρνάτα. Φρούριον φραγκικὸν οὗ τὰ εἰσέπια κεῖνται ἐπὶ ὄχυρας θέσεως ἐν τῇ δήμῳ Ἀβίας. Ἦν τῇ ἀρχαιότητι ἐνταῦθα ἐκεῖνο τὸ πῶλις τῶν Ἑλευθερολακίων Ἀλαγονία. [Γ.Β.]

Ζαροβίνα. Μικρὸν χωρίον τῆς Πειρείου 8 ὥρας δυτικῶς τῶν Ἰωαννίνων, παρὰ τὴν ἐμῶνυμον λίμνην, ἧτις ὑποτίθεται ἡ ἀρχαία Πισυδωτίς. [Κ.Δ.Κ.]

Ζαρός. Μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμου τῆς ἐπαρχίας Κοινουργίου. Τὸ χωρίον ἀποτελούμενον ἐκ διαφόρων συνοικίων ἔχει 711 κατοίκους. Εἰς δὲ τὸν δῆμον ἀνήκει καὶ τὰ ἐξῆς χωρία. Βορέτζα, Σκοῦρβουλα, Λαλούμας, Κούρταις,

Φαρί, Παναγιά, Παληγά, Καλαθιανά, Μά-
κρις, Δρόσι, Νύβρητος, Γέργερη, Απομαρμά,
Μπαναός, Απάνω Μούλια και Τάρτης.
Κάτ. του δήμου 3147. [Μ.Σ.]

Ζαροδχλα. Χωρίον του δήμου Νωνά-
κριδος των Καλαβρύτων, άφ' όν απέχει 5 1/2
ώρας, πατρίς του της επανάστασεως Σωτ.
Χαραλάμπους, πρό του άγώνος και μετ' αυ-
τόν έχουσα υπέρ τούς 200 κατοίκους, νύν δ'
αραιωθείσα καταβάντων των κατοίκων εις
Διγιάλειαν και έχουσα μόνον 103 κατοίκους
(1889). [Γ.ΠΣ.]

Ζάτουνα. Κώμη του δήμου Δημητσάνης
άφ' ης απέχει προς Δ. ώραν 1. Ο παραπό-
ταμος του Άλφειου διέρχεται μεταξύ ταύτης
και της Δημητσάνης. Κάτ. 968.

Ζατρίκιον. Παίγνιον ευρέστατον, όπερ
παίζεται συνήθως υπό δύο ανταγωνιζομένων
μερών επί πίνακος διηρημένου εις 64 τετρα-
γωνίδια κεχρωματισμένα έναλλάξ λευκά και
μέλανα. Έκάτερον μέρος έχει 16 πεσσούς,
τό μέν λευκούς τό δέ μέλανας, ών 8 μικρότε-
ροι των άλλων και κατά την άρχήν του παι-
γνίου τοποθετούμενοι εις την δευτέραν σειράν
των τετραγωνιδίων καλούνται στρατιώται·
οι δέ άλλοι μεγαλύτεροι τίθενται εις την
πρώτην σειράν· έν τούτων δέ οι λεγόμενοι
πύργοι (2) έχουσι την θέσιν των εις τά γω-
νία τετραγωνίδια, παραπλεύρως αυτών το-
ποθετούνται οι (2) ίπποι, είτα οι (2) αξιωμα-
τικοί (ή και τραλλοί καλούμενοι), τά δέ έν
τῷ μέσῳ της σειράς τετραγωνίδια κατέχουσιν
ο βασιλεὺς και η βασίλισσα, και δη ή μέν
λευκή βασίλισσα, τό λευκόν τετραγωνίδιον, ή
δέ μέλαινα τό μέλαν. Οι παίζοντες κινούσιν
έναλλάξ τούς πεσσούς κατά τούς περί της κινή-
σεως τούτων κανόνας· οι στρατιώται δηλ. κι-
νούνται μόνον προς τά πρόσω έν εὐθεία διευ-
θύνει από τοῦ ενός τετραγωνιδίου εις τό γει-
τνιάζον, μένον δέ κατά την πρώτην κίνησιν
αὐτῶν δύνανται νά προχωρήσωσι και 2 τε-
τραγωνίδια· οι πύργοι κινούνται έν εὐθεία
και πλαγία διευθύνει επί οσαδήποτε τετρα-
γωνίδια μη κατεληγμένα υπ' άλλων πεσσών,
οι αξιωματικοί έν λοξῇ διευθύνει. μένοντες
πάντοτε επί τετραγωνιδίων του ίδιου χρώμα-
τος ως τό της πρώτης θέσεως των έν άρχῇ
του παίγνιου· οι δέ ίπποι πηδῶσιν εις τό
τρίτον από της προτέρας θέσεως των τετρα-
γωνιδίων, φέρον άλλο χρώμα ή τό πρῶτον· ή
βασίλισσα ένοί τās κινήσεις του πύργου και
του αξιωματικού, κινουμένη και έν εὐθεία και
έν πλαγία και έν λοξῇ διευθύνει· τέλος δ'
βασιλεὺς κινείται από ενός τετραγωνιδίου εις
γειτνιάζον έν οιαδήποτε διευθύνει, μόνον δέ
τετραγωνίδια έπαπειλούμενα υπό έχθρικών
πεσσών δέν δύναται νά καταλάβῃ. Έκ της
διατηρήσεως αὐτοῦ δηλα δὴ εξαρτάται τό πέ-
ρας του παίγνιου, έν τῷ όποίῳ οι ανταγω-

νιζόμενοι προσπαθοῦσι νά φέρωσι τόν έχ-
θρικόν βασιλέα εις τοιαύτην θέσιν ώστε νά
μή δυνηθῇ πλέον νά αποκρούσῃ τās προσβο-
λάς των πεσσών του προσβάλλοντος. Ο βα-
σιλεὺς τότε κηρύττεται ήττημένος (mat per-
sistit=άποθάνων) και ή μερίς αὐτοῦ έχασε τό
παίγνιον. Έν άρχῇ του παίγνιου τό σπου-
δαιότερον εἶνε νά προβάλλῃ τις καιαλλήλους
στρατιώτας και νά φέρῃ όσον τάχιστα και
όσον ένεσι πλείστους των άνωτέρων πεσσών
εις την μάχην· περί του τρόπου της τα-
κτικής ταύτης δέν δύναται νά γίνη λόγος έν-
ταῦθα, άρκεί νά σημειώσωμεν ότι υπάρχει
μεγίστη ποικιλία εις τοῦτο ως και έν γενει
εις τās προσβολάς τās σκοπούσας την εξασθε-
νισιν του έχθρου και τέλος την ήτταν του
βασιλέως. Προσθέτομεν δέ μόνον ότι προς
ασφαλεστέραν περιφρούρησιν του βασιλέως και
ίνα φέρῃ ο παίζων ευκολώτερον τόν πύργον
εις την μάχην επιτρέπεται ή έναλλαγή της
θέσεως του βασιλέως και του πύργου άμα κε-
νιωθῶσι τά μεταξύ αὐτῶν τετραγωνίδια οὕτως
ώστε ο βασιλεὺς μετατίθεται δύο τετραγωνίδια
πρός τόν πύργον και οὗτος τοποθετείται εις τό
άλλο μέρος παραπλεύρως του βασιλέως· τοῦτο
δέ επιτρέπεται μόνον όταν μήτε οι ίδιοι μήτε αἱ
μεταξύ αὐτῶν θέσεις έπαπειλῶνται υπό έχ-
θρικών πεσσών, και εάν δέν εἰκινήθησαν αὐτόμη
οι ίδιοι πρό της έναλλαγῆς από της άρχικῆς
θέσεως των· Η εξαθενείσις του έχθρικοῦ στρα-
τοῦ εκτελείται δια της άρπαγῆς, ήτοι της
απορρίψεως πεσσών, κατά τόν κανόνα ότι οι
μέν στρατιώται άρπάζουσιν έν λοξῇ διευθύνει
τούς επί του γειτνιαζοντος τετραγωνιδίου ευρί-
σκομένους έχθρικούς πεσσούς, οι δέ άλλοι πεσ-
σοί κατά την ίδίαν διευθύνειν καθ' ήν κινου-
νται, ως άνωτέρω περιεγράφη. Ο άρπάζων πεσ-
σός καταλαμβάνει την θέσιν του άρπαζομένου.
Ο στρατιώτης δ' κατορθώσας άρπάζειν και
προχωρῶν νά φθάσῃ εις την τελευταίαν σειράν
του πίνακος (την πρώτην του έχθρου) προσ-
λαμβάνει και' έκλογήν του παίζοντος βαθμὸν
βασίλισσης ή άλλου άνωτέρου πεσσού. Τό ζα-
τρίκιον έμοιάζει τά μέγιστα προς μάχην έχ-
θρικών στρατῶν· ο παίζων Ζ. εἶνε στρατηγός
δστις συμφώνως προς τās περιστάσεις δια-
θέτει τά στρατεύματά του ως έν αληθινή μάχῃ
και έπαπειλούμενος τās άδυνάτους και μη
προστατευομένας θέσεις του έχθρου προσβάλ-
λει αὐτόν κατά σχεδόν καλώς επινεηθέν και
τέλος νικᾷ αἰχμαλωτίζων τόν έχθρικόν βα-
σιλέα.

Τό Ζ. φαίνεται ότι έφευράθη έν άρχαιο-
τάτοις χρόνοις έν 'Ινδία, διεδόθη δέ ύστε-
ρον εις Κίνα και Περσίαν, όπέθεν ή γυνώ-
σις αὐτοῦ μεταφέρθη περί τῶν 9 μ. Χ. αἰ-
ῶνα εις Ελλάδα και είτα δια των Σαρα-
κηνῶν και Μαυριτανῶν εις την 'Ιταλίαν
και 'Ισπανίαν. Η γενική διάδοσις του παι-
γνίου χρονολογείται από της εποχῆς των

σταυροφοριῶν, καθ' ἣν οἱ ἱπποὶ κτλ. ἐγνώ-
ρισαν αὐτὸ ἐν Ἀνατολῇ. Τὰ πρῶτα περὶ Ζ.
βιβλία ἐδημοσιεύθησαν ἐν Ἰσπανίᾳ, περὶ τὸ
1500, κατὰ δὲ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνα ἡ Ἰταλία
εἶχε τοὺς περιφημότερους μύστας τοῦ εὐγενοῦς
παιγνίου καὶ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα πρὸ πάντων
ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γερμανία. Πλεῖστα περιοδικὰ
τῆς Εὐρώπης δημοσιεύουσι νῦν προβλήματα
τοῦ Ζ. εἰς τὰ ὅποια πρόκειται πρὸ πάντων
περὶ εὐρέσεως τῶν κινήσεων, αἵτινες ὑπὸ τὰς
ὀριζομένης περιστάσεως ἐπιφέρουσι ἀφύκτως
τὴν ἥταν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶνε
ὠρισμένος ἐκ τῶν προτέρων. Παντοῦ δὲ ὑπάρ-
χουσιν ἑταιρίαι καὶ περιοδικὰ ἰδιαίτερα ἐκ-
δίδονται πρὸς καλλιέργειαν τοῦ παιγνίου, ὅπερ
ἔλονεν καὶ ἐν Ἑλλάδι καθίσταται προσφι-
λέστερον. [Μ.Γ.]

Ζαφειρόπουλοι Παναγιώτης, Κων-
σταντῖνος καὶ Ἰωάννης, οἱ τρεῖς ἐξ Ἀστρου-
τῆς Κυνουρίας ἀδελφοί, οἱ πεφημισμένοι διὰ
τὴν φιλοπατρίαν, αὐταπάρνησιν καὶ ἐνθουσια-
σμέν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι ἔμπορευόμενοι,
ὁ μὲν πρῶτος ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ ῥωσ-
οικὴν προστασίαν, οἱ δὲ δύο ἄλλοι ἐν Μασ-
σαλίᾳ, ἐσπευσαν ὡς ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῆς
πατρίδος νὰ διαλύσωσι τὰ καταστήματα τῶν
καὶ ἐνθουσιῶντες νὰ προσφέρωσιν ἑαυτοὺς καὶ
τὸν μέγαν αὐτῶν πλοῦτον εἰς τὴν ἐλευθερίαν
τῆς. Ὡς ἐπάτησαν τὸ ἱερὸν τῆς πατρίδος
ἔδαφος ὁ Παναγιώτης συλλέξας μετὰ τοῦ νεω-
τέρου Ἰωάννου 100 ἄνδρας, ἔδραμεν εἰς Βαλ-
τέτσι, ἐπολέμητε καὶ ἐν ταῖς δυσὶ μάχασι αὐ-
τοῦ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Δραγὸν. Ἐνταῦθα
συστήσας ἴδιον στρατόπεδον ἐκ 400 τῶ πρῶ-
τον ἀνδρῶν ἐδέχθη τὴν προσβολὴν τοῦ τρίτου
καὶ ἰσχυροτέρου σώματος τῶν ἐχθρῶν κατὰ
τὴν μάχην τῶν Δολιανῶν καὶ Ἱερδένων, καθ'
ἣν ἠγωνίσαστο γενναίως, ἀπολέσας ἕνα ἀξιω-
ματικὸν (τὸν Γ. Διγενῆν) καὶ 13 στρατιῶτας.
Μετὰ τὴν ἐνδορὸν ἐκείνην μάχην κατήλθεν εἰς
Τρίτσας (Τεγέαν), ἐνθα τὸ στρατ. σῶμά του ἀν-
ῆλθεν εἰς 1000, καὶ εἰτα προσήγγισεν εἰς τὰ
τείχη τῆς Τριπόλεως ἀπέναντι τῆς πόλεως τ'
Ἀναπλίου, ἐνθα ἀνῆλθεν εἰς 2000· γνω-
στὸν δ' εἶνε ὅτι ὁ Παναγιώτης, ὁ καὶ Ἀ-
κουρὸς καλούμενος, πρῶτος ὤρμησε κατὰ τῶν
τειχῶν μετὰ τοῦ σώματος του, ἤνοιξε τὴν
πύλιν καὶ ἔξερξεν εἰσῆλθαι εἰς τὴν πόλιν·
πρῶτος πάλιν μετὰ 400 ἀνδρῶν διήλθε τὸν
Ἰσθμὸν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1822 ἐκστρα-
τεύων εἰς τὴν Ἀ' Ἑλλάδα καὶ διασπεύρων τὸ
πῦρ τῆς ἐλευθερίας. Κατέλαβε μετὰ τοῦ Ἀν-
δρούτσου, Νικηταρά καὶ Δουδουνιώτου τὴν
Ἀγίαν Μαρτίαν καὶ Στυλίδαν τὸ Μέγα Σάδ-
βατον, ἀλλὰ δυστυχῶς ὑπεχώρησαν καὶ ἡ Ἀ-
λυσίς τῆς Λαμίας ἐματαιώθη, διότι ὤρμησε
καὶ αὐτῶν πανστρατὶς ὁ Δράμλης, μὴ προσ-
βαλόντων τῶν ἐν Πατρατοικίᾳ ἡμετέρων, κατὰ
τὰ συμφωνημένα, ἵνα προκαλέσωσιν αὐτὸν
καθ' αὐτῶν. Διωρίσθη ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὸ τῆς

συστάσεως Κυβερνήσεως ἀντιστρατήγου τὸν Ἰ-
ούνιον τοῦ 1822 καὶ τὸ ἐπὶ ἐτος προήχθη
εἰς στρατηγόν. Ἐξεστράτευσε καὶ πάλιν εἰς
Στερεάν, ἔλαβε μέρος εἰς πάσας σχεδὸν τὰς
ἐν Πελοποννήσῳ μάχας καὶ κατὰ τὴν αἱματ-
ρὰν ἐκείνην ὑπὸ τὸν Κουντουριώτην κατὰ τοῦ
Ἰμβραῆμ μάχην ἐν Κρεμμυδίῳ ἐζωγρήθη. —
Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, μέλος τῆς πρώτης ὑπὸ
τὸν Πετρόμπεην γερούσιας, τῆς μετὰ τὸ Βαλ-
τέτσι, πάντοτε δ' εἰτα τῆς Πελοποννησιακῆς,
ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Κουντουριώτου μετὰ τοῦ Μαυ-
ροκορδάτου, ἵνα ἐπισκοπήσωσι τὸ Νεόκαστρον
καὶ ἐνθαρρύνωσι τοὺς ἐν Σφακτηρίᾳ ἥρωικῶς
μαχομένους, ἀλλ' ἠχμαλωτίσθη ἐν τῇ φοβερῇ
ἐκείνῃ πανωλερίᾳ, τοῦ Μαυροκορδάτου μόλις
διασωθέντος ἐπὶ παρατυχούσης λέμβου. Δί-
χμάλωτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ συνηντήθησαν ἐν
Μεθώνῃ μόλις δὲ μετὰ ἐξάμηνον ἀχμαλω-
σίαν ἠλευθερώθησαν (Σεπτεμβρίῳ τοῦ 1825),
δ' ἀνταλλαγῆς δύο εὐγενῶν Ὀθωμανῶν καὶ
δύο Ὀθωμανίδων· παραχρῆμα ὁ στρατηγὸς
κατήρτισε σῶμα ἐκ 400 ἀνδρῶν καὶ ἐσπευσεν
εἰς Τρίπολιν, ἣν κατέλχεν ἤδη ὁ Ἰμβραῆμ.
Μετὰ τὴν σφαγὴν 400 Ἀράβων ἱππέων, πε-
σόντων εἰς ἐνέδραν Κυνουρέων καὶ ἄλλων, ἔ-
δραμε πλήρης ὀργῆς πανστρατὶς ὁ Ἰμβραῆμ
κατὰ τε τῆς Κυνουρίας καὶ τῆς Ἀ Πελοποννή-
σου, ἐν ᾗ τὸ ἱππικὸν καὶ τὸ πλεῖστον τῶν πεζι-
κῶν στρατευμάτων τῶν ἡμετέρων εὐρίσκοντο
ἐν Κορίνθῳ, ὁ δὲ Κολοκορῶνης ἐν Ναυπλίῳ.
Τότε ὁ οἶκος τῶν Ζαφειροπούλων ἔσωσε τὴν
Κυνουρίαν καὶ Ἀ Πελοπόννησον τῆς καταστρο-
φῆς ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν στρατευμάτων,
διότι οἱ κάτοικοι τῆς ῥηθείσης χώρας, φύγον-
τες τὴν μάχαιραν τῶν Ὀθωμανῶν, περισυ-
ελέγησαν ἐν τῇ σωζομένῃ ἐτι ὀχυρωτάτῃ ἐπὶ
τῆς χερσονήσου Ἀστρου φρουρίῳ, τὸ ὅπολον,
ἐν ᾗ ὁ στρατηγὸς ἐπολέμει ἐν τοῖς πεζίοις
τῶν μαχῶν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐβούλευεν ἐν
ἐν τῇ πελοποννησιακῇ γερούσιᾳ, ἤγειρεν ὁ
νεώτερος Ἰωάννης ἰδίαις δαπάναις μετὰ ἐπ-
αλξίων καὶ πύργων ἱσχυρῶν καὶ ἐσοποθέτη-
σεν ἐπ' αὐτοῦ μεγάλῃς ἑλκῆς τηλεδόλῃ· ἐν-
τεῦθεν ἀσφαλῶς οἱ ἡμέτεροι ἐθεώντο τὸν κ-
πνὸν τῶν πυρπολούμενων ἱερῶν ναῶν καὶ οἰ-
κιῶν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀφ' οὗ ἐνίσχυσεν ἐκ τῶν
ἀνδρῶν μετὰ τοὺς ὀλίγους καταφυγόντας εἰς
σπηλαία καὶ τὴν ἐν Τανίᾳ Μονὴν τοῦ Προ-
δρόμου, ἐκάλεσεν ἐκ Ναυπλίου δύο πλοῖα, τὰ
ὅποια παραπλεύσαντα ἔσωσαν τοὺς καταφυ-
γόντας εἰς τὰ παράλια καὶ εἰσῆλθε τελευταίος
εἰς τὸ φρούριόν του. Μετὰ τὴν ὀσέλλαν ἐκεί-
νην τοῦ Ἰμβραῆμ (Ἰούλ. 1826) ἐξῆλθε μὲν
ὁ στρατηγὸς καὶ ἐπανέλαβε τὰς ἐκστρατείας
του, ἀλλὰ μεγάλως ἐπλήγη ἐκ τοῦ τότε θα-
νάτου τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Πανα-
γιώτης καὶ ὁ Ἰωάννης ἐπέζησαν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι
καὶ εἶδον τὴν πόσιν τὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλ' ὁ
μὲν Παναγιώτης μόλις τὸν βαθμὸν τοῦ συν-
ταγματάρχου ἔλαβεν, ὁ δὲ Ἰωάννης ὑπὸ τῆς

ἰδιαιτέρας μόνον πατρίδος ἐτιμήθη, ἑξήμαρχος, βουλευτής καὶ γεροϋσιαστής μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἐκλεγόμενος. [Μ.Π.]

Ζαφέρ-χανήμ. Συγγενὴς τοῦ Φουὰτ Μεχμέτ πασᾶ, τοῦ γνωστοῦ τούτου Ὁθωμανοῦ διπλωμάτου, καὶ σύζυγος τοῦ Κάδουλη πασᾶ. Διακρίνεται διὰ τὰ φιλολογικὰ αὐτῆς ἔργα, ὧν τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀσκι-ι-βὰταν (ἔρως τῆς πατρίδος) ἐκδόθεν πρὸ δεκαπενταετίας εἵχουθε θεομῆς ὑπόδοξης καὶ ἀπλήστως ἀναγινώσκεται παρὰ τῶν ὀθωμανῶν. Διὰ τοῦ ποιήματος τούτου κεντᾶται ἡ φιλοπατρία πάντων τῶν ὀθωμανῶν τοῦ Κράτους καὶ θιγεται ἡ χορδὴ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀμύνης. Τὸ ποίημα συνέθετο ἡ Ζαφέρ χανήμ κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ τελευταίου Ὀθωμανοῦ τουρκικοῦ πολέμου. [Ι.Ι.Μ.]

Ζαφράμπολις. Πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ διοικήσει τῆς Κασταμονῆς καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ Ζ., ἔχουσα 15.000 κατ., ὧν 3000 Ἑλληνας. τὸ πλεῖστον τουρκῶνται, ἐκκλησιαστικῶς ἑξαρτώμενοι ἐκ τῆς μητροπόλεως Νικαίαιστας. Ἦναι ὀνομαστή διὰ τὸν περὶ αὐτὴν καλλιεργούμενον κρόκον τουρκιστὶ καλούμενον *ζαφρά*, ἔξ ἐὼ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. [Μ.Χ.]

Ζαφφουρά ἡ Κοβαλτινὴ ζαφφουρά (Zaffer, Safflor, Kobaltsafflor). Ἀκαθάρτον ὀξειδύλλιον τοῦ κοβαλτίου, παραγόμενον διὰ φρυξίσεως τῶν κοβαλτιούχων ὀρυκτῶν καὶ χρησιμεῖον εἰς κυανοχρώσεις ἐν τῇ βαλουργίᾳ, πορσελλανουργίᾳ κτλ. (πρὸ Κοβαλτίου). [Ο.Λ.Ρ.]

Ζάχ. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀλιφεῖρας τῆς Ὀλυμπίας, 5 1/2 ὥρας ἀπὸ Ἀνδριτακίων καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀπὸ Μεγαλοπόλεως κατ' ὄντος βραχίονος τοῦ Ἀλφειοῦ, ὄρεϊνῇ, μετ' 167 κ. γεωργίας καὶ ποιμένους [Γ.ΠΔ.]

Ζαχαρία (Ἰωάννης Φρειδ. Γουλ. Zachariae). Γερμανὸς ποιητὴς (1728-1777), διατελέσας καθηγητὴς τῆς φιλολογίας ἐν Βρουνσβίχ. Ὡς ποιητὴς ἐγένετο γνωστὸς διὰ τοῦ κομικοῦ ἡρωικοῦ ἔπους Der Renommist (ὁ κυνηγετίας) καὶ ἄλλων τοιοῦτων ποιημάτων. Πρὸς δε ἐξέδωκε συλλογὴν ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν καλλίστων ἔργων τῆς γερμ. ποιήσεως. Τὰ ἅπαντα τοῦ Ζ. ἐξεδόθησαν τὸ δεύτερον ἐν Βρουνσβίχ τῇ 1772 εἰς 2 τ., τρίτος δὲ τόμος ἐκδόθης τῇ 1781 περιέλαβε τὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ εὑρεθέντα. [Μ.Γ.]

Ζαχαρία φ δ ν Λ ἰ γ γ ε ν τ α λ (Zachariae von Lingenthal). 1) Κάρολος Σολωμὸν, περιφανὴς Γερμανὸς νομοδιδάσκαλος, γενν. τῇ 1769 ἐν Meissen σπουδάζας ἐν Λίψια καὶ Ἰντεμβέργῃ. ὅπου καὶ ἐγένετο τῇ 1797 ἑκτακτος καὶ τῇ 1802 τακτικὸς καθηγητὴς. Τῇ δὲ 1807 διορίσθη καθηγητὴς ἐν Αἰδελβέργῃ. Τῇ 1812 ἀπενέμηνθη

αὐτῇ τίτλος εὐγενείας μετὰ τῆς ἐπωνυμίας φ δ ν Λ., ἀπέθανε δὲ τῇ 1843. Κατέστη περιώνυμος διὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων ὧν τὰ κυριώτερα· 1) ἐνότης τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἑκκλησίας (Λίψ. 1797), Ἐγγχειρίδιον τοῦ γαλλικοῦ ἀστικοῦ δικαίου (7η ἑλδ. Αἰδ. 1806-7) κτλ., ὡς καὶ διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ποιν. δικαίου μελετῶν του.—2) Κάρολος Ἐδουάρδος, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γενν. 1812 ἐν Αἰδελβέργῃ, σπουδάζας ἐν Λίψια, Αἰδελβέργῃ καὶ Βερολίνῳ. Γενόμενος ἐν Αἰδελβέργῃ ἑκτακτος καθηγητὴς τῇ 1842, ἀπεσφύθη τῇ 1835, Διάσκημος κατέστη διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου μελετῶν αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν βυζαντινῶν πηγῶν (Jus graeco-romanum καὶ Justiniani Novellae) συγγραμματα δ' αὐτοῦ κυριώτερα εἶναι «De lineatio historiae juris graeco-romani», ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ῥωμ. ἀστικοῦ δικαίου κτλ. [Β.Ε.]

Ζαχαριά. Χωριον τοῦ δήμου Καρυστίων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 61 κατ. [Μ.Σ.]

Ζαχαρίας. 1) Εἰς τῶν λεγομένων ἑλλατσίων προσητῶν, σύγχρονος Δαρείου τοῦ Ὑστάτου, υἱὸς τοῦ Βαρχίου. Ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς βαβυλωνιακῆς αἰχμαλωσίας καὶ ἐνήργησε πρὸς ἐξοκολούησιν τῆς διακοπείσης ἡνικοδομῆς τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ ναοῦ. Ἡ προφητεία αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὰ κανονικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης καὶ περιλαμβάνει 14 βιβλία.—2) Σύζυγος τῆς Ἐλισάβετ καὶ πατὴρ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἱερεὺς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλὴμ· τὸν μόνον υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτησεν ἐν προεδόγκῃ ἡλικίᾳ. [Ἐγ.]

Ζαχαρίας (Σχολαστικός), ἐπίσκοπος Μιτυλήνης, σπουδάζας φιλοσοφίαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ νομικὰ ἐν Ἡερτυῇ. Τῇ 536 μετέσχε τῆς ἐν Κων/πόλει τοπικῆς συνόδου. Ἐγραψεν εἰς πλατύνειον ὅρος πραγματεῖαν περὶ τῆς δημοκρατίας τοῦ κόσμου, ἐτέραν κατὰ τῶν Μανιχαίων (ἡς μέρος μόνον ἐξεδόθη ἐν λατ. μεταφράσει) καὶ ἱστορίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι τοῦ 540. [Β.Ε.]

Ζαχαριᾶς. Διάσκημος ἀρματωλὸς καὶ κλέφτης τῆς Λακεδαιμόνος, γεννηθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῆς Μπαρπίτσα καὶ ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Τὸ σταδίον του ἤρχισε τὸ πρῶτον ὡς μισθοφόρος τοῦ Ἰσχυροῦ Λακεδαιμονίου τουρκικοῦ Μεχμέτμπεη ἐν τῇ ὑπερσειᾷ δὲ τούτου διατελὼν καὶ ἀπαρμιλλῶς ἀνυποδέστατος ὧν ἐπρότεινε ποτὲ εἰς αὐτὸν νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὸν πολεμικὸν αὐτοῦ ἵππον εἰς ὅρμον καὶ ἂν μὲν ὁ Μαχμέτμπεης ἵππων τὸν καταφύλαξεν νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ ἂν δὲ μὴ νὰ τοῦ χάρισῃ ὥραλον τι ὅπλον ἔπερ ἐκέκτητο ὁ μπεης (σαλμᾶν)· πράγματι δὲ νικήσας εἰς τὸν ἀγῶνα ἔλαβε παρὰ τοῦ μπεη τὸν σάλμᾶν καὶ τὰ ἀσημένια

πιστόλια του, ὡς καὶ χρήματα, καὶ ἀπελύθη ὑπ' αὐτοῦ θαυμάσαντος τὴν λεβεντιάν του καὶ εἰπόντος πρὸς αὐτὸν ὡς λέγεται «νὰ πάη νὰ γίνη κλέφτης», διότι δὲν τοῦ ἤμοιζε, τοιοῦτος ὢν νὰ διατελῇ μισθοφόρος. Ἐκτοτε δέ, μεταβάς κατὰ πρόωτον εἰς τὴν ὑπὸ τὸν Ταῦγετον Λογκαστράν καὶ εἰς τὸ ἐν Μάνη Σκουφομῦτι ὅπου καὶ ἔκτισε καὶ πύργους (ὧν τὰ εἰρήπια σώζοντ' ἐτι ὑπὸ τ' ὄνομα «τοῦ Ζαχαρία τὰ χαλάσματα») ἀφ' ὧν ὠρμήτο, ἐπολέμει διαρκῶς τοὺς Τούρκους ὁτὲ μὲν ἀναγνωρίζομενος καὶ μισθοδοτούμενος ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀρματωλός, ὁτὲ δὲ φανερώς ἀποστατῶν ὡς καὶ εἰ λοιποὶ κλέφται. Κατὰ τὴν περιήγμον διαβάσιν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τοῦ Ἀνδρότσου, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀνταρσίας τοῦ Λάμπρου Κατσώνη, τῷ 1792, συνώδευσεν αὐτὸν μετὰ τῶν παλληκαριῶν του ἀπὸ τοῦ Ταϊνάρου μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ, μεγάλως ἀνδραγαθήρας ἐπανειλημμένος. Ἀπέθανε δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου, δολοφονηθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ Βαρδοῦς τῆς Δυτικῆς Ἀκωνίας ὑπὸ μανιάτου τινὸς Κουκῆ ἢ Κουκέα ὀνόματι, ὃν θρυλλεῖται: ὅτι εἶχαν βάλῃ νὰ τὸν σκοτώσῃ οἱ Μούρτζινοι ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ τούρκου βεῖοντα τῆς Καλαμῆτας, διότι ὁ Ζ. εἶχεν ἀρπάξῃ κόρην τινὰ ἢ συγγενὴ τῶν Μουρτζίνων. Ὁ Ζ. θεωρεῖται ὡς εἰς τῶν περιέργων, ἀρματωλικῶν τύπων, οὕτως ἢ ἐν Λακεδαίμονι λαϊκῇ παρ' αἰδοῖς ὡς μυθικὴν σχεδὲν παριστᾷ τὴν ὠκυποδίαν, τὴν ἀντοχήν, τὴν περὶ τὰ ὅπλα δεξιότητα, τὸ θράσος καὶ τὴν ἀνηκούστον ὠμότητα ὡς ἐκ τῆς ὁποίας πολλάκις καθίστατο ἐπιβλαβὴς ὅχι μόνον εἰς τοὺς Τούρκους ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς χριστιανούς. [Μ.Μ.]

Ζαχάρω. Κώμη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀργῆς τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας, 7 ὥρας ἀπὸ Ἀνδριτσαινῶν καὶ 1 ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἐν τῷ πυλικῷ πεδίῳ τῆς ἀρχαίας Τριφυλίας καὶ πρὸς ΝΑ τῆς λίμνης τοῦ Καίτφυρα. Ἐχει δημ. καὶ ἑλλ. σχολεῖον, ταχυδρ. καὶ τηλεγρ. γραφεῖον καὶ 1180 κ. (1889), ἀσχολουμένους κυρίως εἰς καλλιέργειαν σταφίδων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Πδ.]

Ζαχλέ (Zachleh). Πόλις τοῦ μουτσεσσε-ριελικίου Λιδάνου (Συρίας) τῆς Τουρκίας, κειμένη εἰς τὰς ὑψικεῖς τοῦ Λιδάνου ἐπὶ τοῦ Βερδούνη. Ἐχει περ. 15 000 κατοίκων ὡς ἐπὶ πλείστον χριστιανῶν (κυρίως Μαρωνιτῶν), ἀσχολουμένων εἰς βιομηχανίαν καὶ ἀμπελοουργίαν. [Μ.Σ.]

Ζαχλωροῦ ἄνω καὶ κάτω κώμη τοῦ δήμου Κερπινῆς τῶν Καλαβρύτων, κατ' ὧν ἀπέχει 2 ὥρας, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχλὸν τοῦ Ἰωρδάνου καὶ τὴν ἐμῶνυμον σταθμὴν αὐτῇ ὑπὸ κατασκευὴν σιδηρ. δικοποῦ - Καλαβρύτων καὶ ἐναντὶ τῆς μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου ἐξ ἧς καὶ ἡ Ἀγ. Εὐφροσύνη ἡ πρώτη εὐρύουσα τὴν περιώνυμον ἐν τῇ μονῇ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου,

ἔχει δημ. σχολεῖον καὶ 493 κ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένες. [Γ.Πδ.]

Ζαχουλιώτικα. Χωριον τοῦ δήμου Πατρέων παράλιον κείμενον ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὁχλῆς τοῦ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ ακρωτηρίου Δραπάνου, συνεικισθὲν δὲ κατὰ τὸ 1886 ὑπὸ τινῶν κατοίκων τῆς Ζάχλης τοῦτο λέγεται καὶ Ψαθό-πυργος παρὰ τῷ ὁποίῳ γίγεται στάσις τοῦ αἰθροδρόμου. Κατ. 180. Ἡ ἐνταῦθα παραγωγὴν σταφίδος θεωρεῖται ἡ καλλιτέρεα μετὰ τὴν τοῦ Αἰγίου.

Ζβαράς (Zbarasz). Πόλις τῆς ἀνατολικῆς Γαλικίας (τῆς Αὐστρίας), κειμένη Ἡ τῆς Ταρνοπόλεις πλησίον τῶν ῥωσ. συνόρων. ἔχει 8062 κατ., Ῥουθῆνους ὡς ἐπὶ πλείστον, καὶ ἐμπόριον αἰτου, χοίρων κλ. [Μ.Σ.]

Ζβέτζαν. Χωριον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ διαμερίσματι Κριταῶδου, ἔχον 413 κατ. χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Ζβίγγλιος (Ulrich Zwingli). Εἰς τῶν διαπρεπιστάτων ἀρχηγῶν τῆς θεολογικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἦγεν. τῷ 1484 ἐν Wildhaus τοῦ ἐλβετικῆς καντονίου Σαϊγγάλλης, ἐσπούδασε δὲ ἐν Βέρνη. Πύκνη καὶ Βασιλεῖα φιλοσοφίαν, φιλολογίαν καὶ θεολογίαν. Τῷ 1506 ἐγένετο ἐφημέριος ἐν Γλάρω, τῷ δὲ 1510 ἱεροκῆρυξ ἐν τῷ περιφώνῳ μοναστηρίῳ Μαρίας Ἀινζιδελν. Ὡς τοιοῦτος δὲ ἤρχισε νὰ ἐπικρίνῃ ἐν ταῖς ὁμιλίαις του ἀποπήματ' αἰνα καθιερωθέντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ μάλιστα ἀπροκαλύπτως ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ καθαρῶς Εὐαγγελίου, ἄνευ ἄλλης ἐξ ἀνθρωπίων μεταβολῆς ἢ προσθήκης. ἐν Ζυρίχῃ, ὅπου διορίσθη τῷ 1518 ἱερεὺς καὶ εὖρα πλείστους ἐπαδούς. Ἀφορμὴ εἰς πραγματικὴν μεταρρυθμίσιν ἐγένετο τῷ 1522 τὸ περὶ νηστείας παπικῶν διάταγμα οὗ τοῦς ὅρους παρεῖχαν φίλοι τινὲς τοῦ Ζ. Τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κωνσταντίας ἀπευθύναντος διαμαρτυρικὴν περὶ τούτου ἐπιστολὴν πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ζυρίχης, ὁ Ζ. ἐδημοσίευσεν τὴν διατριβὴν του περὶ ἐκλογῆς καὶ ἐλευθερίας τῶν φηγητῶν καὶ εἰς θύο δημοσίας διαλέξεις, ὅς διαργάνωσε τὸ Συμβούλιον ἐν Ζυρίχῃ, διετύπωσε τὰς «θέσεις» του. Συνέπειαι τούτων, ὅς παρεδόθη σχεδὲν ἀπαντα ἡ πόλις, ἀφηρεῖσθαι αἱ εἰς τὰς ἐκκλησίας εἰκόνας καὶ ἔργα τῆς πλαστικῆς, κτηρηγίτησαν αἱ λειτανίαι, τὸ εὐχέλαιον, ἡ εὐχὴ τῆς Ἀγίας Δωρικῆς, μετετράπησαν τὰ μοναστήρια εἰς σχολαῖα καὶ τῷ 1525 πρώτην φορὰν ἡλύθηθησαν τὰ ἄχραντα μυστήρια εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἐνυμερῶν δὲ δ.Ζ. καὶ εἴς ἔκτοτε ὡς ἀπλοῦς ἱεροκῆρυξ ἐν Ζυρίχῃ. Εἰς τὰς γυνικὰς ἀρχὰς τῆς μεταρρυθμίσεως ἡ διδασκαλία τοῦ Ζ. ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν τοῦ Λουθήρου, διέφερεν ὅμως π.χ. ὡς πρὸς τὸ περὶ τῆς εὐχαριστίας ἔχτημα, διὸ καὶ ὁ Λουθηρος ἀπεκήρυξε τὰ δόγματα τοῦ Ζ. καὶ τὴν ματ' αὐτοῦ προταθεῖσαν συνένωσιν. Δὲν περιωρίσθη

θμως ὁ Ζ. εἰς τὰ τῆς ὀρησκείας, ἀλλὰ ἀνεμίσθη καὶ εἰς τὰ πολιτικά ζητήματα καὶ ἐπὶ νεγκε τοικοτοτρόπως ῥῆξιν μεταξὺ τῶν καντονίων τῆς Ζυρίχης καὶ Βέρνης (προσελθούσης εἰς τὴν μεταρρυθμίσειν) ἅφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἄλλων καντονίων ἅφ' ἑτέρου. Τῷ 1531 ἐξερράγη ὁ πόλεμος εἰς ὃν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Ζ. τῇ ἐντολῇ τοῦ Συμβουλίου ὡς ἱεροκέρυξ καὶ σημαιοφόρος. Τῇ 11 Ὀκτ. (ν) συνεκροτήθη μάχη παρὰ τὸ Κάππελν· οἱ Ζυρίχιοι ἡττήθησαν καὶ ὁ Ζ. ἐφρονέθη. Τὴν διδασκαλίαν τι διετύπωνεν εἰς διάφορα ἔργα ὧν τὸ Christianae fidei brevis et clara expositio εἶνε τὸ σπουδαιότερον. [Ἐγ.]

Ζεδούλλε (Zwolle). Πρωτεύουσα τῆς ὀλλανδ. ἐπαρχ. Ἀνω Ὑσσελ ἐπὶ τῆς διώρυχος Βιλλεμσδαρτ, διὰ τῆς ὁποίας συνδέεται μετὰ τοῦ οὐ μακρὰν αὐτῆς διαρρέοντος Ὑσσελ, σταθμὸς σιδηροδρόμων. Ἔχει 24 722 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀμυαλίων ἐμπορίον. Ἀλλοτε ὑπῆρχε καὶ μέλος τοῦ Ἀνσεατικού συνδέσμου. [Μ.Σ.]

Ζέα. Βλ. Πειραιεύς.

Ζεδεκιράν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἐπαρχ. Ἐλευθερουπόλεως, ἔχον 1070 κατ. Ὑθωμανούς. [Ν.Σ.]

Ζεδίδ. Πέλις τοῦ τουρκικοῦ βιλαετίου Ὑμένης, κεμένη ἐν τῇ ΝΔ Ἀραβίᾳ 90 χμ. ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. ἔχει περίπου 8000 κατ., περιβάλλεται ὑπὸ τείχους μετὰ πολλῶν πύργων καὶ ἦτο ἐπὶ αἰῶνας ἐν τῶν ἐπιστημονικῶν κέντρων τῆς Ἀραβίας. [Μ.Σ.]

Ζέδρας. Βλ. Μώνυχα.

Ζεδιράχ τῶν φαρμακείων (Bot.) *Ceterach officinarum* Willd. Εἶδος Πτέριδος τῆς οἰκογ. τῶν Πολυποδιωδῶν, τὸ Ἀσπληνιον τοῦ Διοσκορίδου. Ἐν πέτραις καὶ τοίχοις κοινύτατον καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, κοινῶς Σκορπιδί ηὖ σκωρπιδοχορτον, ἄλλοτε φαρμακευτικόν. [Θ.Χ.]

Ζεδουάρ (Bot.). Εἶδος Κουρκούμης, ἦτοι ἡ *Curcuma Zedoaria* L. (ἡ ὀνομασία ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ «Djeduar»). ἦς τὸ ῥιζωμα (*Kadix Zedoariae officinalis*) ἐν χρήσει ὡς εὐστόμαχον φάρμακον καὶ ὡς ἀρωματικὸν ἄρωμα. Αὐτοφυὲς εἰς τὰς Ἰνδίας. [Θ.Χ.]

Ζέζα. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰχαλίας ἀπέχον 45' ἀπὸ Μελιγαλά. Κάτ. 253.

Ζεϊά ἢ Μάξ (Bot.) *Zea Mais* L. Ἀγρωστοειδὲς τῆς ῥιζώμου φυλῆς (Zenaceae) ἥτις χαρακτηρίζεται διὰ τῶν μονοκλινῶν ἀνθέων, ὧν τὰ μὲν ἄρρενα ἀποτελοῦσιν ἐπ' ἀκρίον ρόβον σταχυδίων, τὰ δὲ θῆλεια εἶνε συνηθροισμένα εἰς μαχαλιαῖον κορυνοειδῆ στάχυν περιεκαλυμμένον διὰ κυλινδρῶν φύλλων. Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο διὰ τὸν ἀνθρώπον φυτὸν εἰσῆχθη κατὰ τὸν De Candolle ἐξ Ἀμερικής, ὅπου ἐκαλλιέργετο καὶ πρὸ τῆς ἀνα-

καλύψεως αὐτῆς, ὅπως ἀνὰ πάσας τὰς τροπικὰς χώρας. Τῷ 1520 εἰσῆχθη ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ εἰς Ἰσπανίαν, τῷ δὲ 1560 εἰς Ἱταλίαν. Ἐπειδὴ κοινῶς ὠνομάσθη «Blé de Turquie», καὶ «Grano Turco» καὶ παρ' ἡμῖν ἡ «Ἀραποσίτι» ἢ «Ἀραπόσταρο», ὁ Bonplous, ὅστις συνέγραψε μακρὰν καὶ τελειοτάτην περὶ ζειᾶς μονογραφίαν (*Hist. nat. du Mais*, Paris 1836), δοξάζει ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς Ζ. εἰσῆχθη ἐξ Ἀνατολῆς· πιθανὸν δὲ ὅτι εἰσῆχθη συγχρόνως ἢ σχεδὸν συγχρόνως ἐξ Ἀμερικής τε καὶ ἐξ Ἀσίας. Βέβαιον εἶτε ὅτι ἦτον ἄγνωστος τοῖς ἀρχαίοις, διότι ἡ ζεϊά τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Διοσκορίδου ἀναφέρεται εἰς εἶδος Πυροῦ, εἰς τὸ *Triticum Spelta* L. [Θ.Χ.]

Ἡ Ζεϊά ἢ ὁ Ἀραπόσιτος εἶνε ἐν τῶν μεγίστων μεταξὺ τῶν συνήθως καλλιεργουμένων σιτηρῶν, φθάνον διὰ τινὰ εἶδη καὶ εἰς τινὰς τόπους μέχρις ὕψους 5 μέτρων· κατάγεται ἐξ Ἀμερικής, ἐνθα καλλιεργεῖται εἰς ἀπεράντους χώρας ἀπὸ τοῦ Καναδά μέχρι τῆς Λαπωνίας ὡς καὶ ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ εἰς τὰς θερμότερας χώρας τῆς Εὐρώπης, ἐκτετατομένη τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν ζώνην τῆς ἀμπελίου (βλ. λ.). Ὑπάρχουσι διαφοροὶ ποικιλίαι τοῦ ἀραπόσιτου διακρινόμεναι ἐκ τοῦ πρώτου τοῦ ὀψίου τῆς βλαστήσεως καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ χρώματος, τῶν κόκκων, οἷς τινὲς εἶσι λευκοί, κίτρινοι, ἐρυθροί, ἐρυθρομέλανες κτλ. Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα καλλιεργουμένη τὰ συνήθως ἔχοντα κίτρινους κόκκους· πρῶμα εἶδη προλαμβάνοντα νὰ διανύσωσι τὴν σπουδαιότεραν ἐποχὴν τῆς βλαστήσεως πρὶν ἢ παρακλυθῇ αὐτὴ ὑπὸ τῶν μεγάλων ξηρασιῶν τοῦ θέρους· ἡ ἐπιτυχία ἄλλως τε τῆς καλλιέργειας αὐτῆς ἐν μεσημβριναῖς χώραις δὲν ἐξασφαλίζεται εἰμὴ εἰς τὰς χαμηλὰς, βαθείας καὶ δροσερὰς γαίας ἢ τὰς ἐπιδεκτικὰς ἀρδύσεως. Σπειρίζεται θεν ὁ ἀραπόσιτος εἰς τοὺς θερμούς τόπους ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἢ καὶ κατ' Ἀπρίλιον, ἐνῷ εἰς τοὺς βορειότερους καὶ κατὰ τὴν Μάϊον, ὅτε ἡ βλάστησις διαρκεῖ καθ' ὅλον τὸ θέρος μέχρι Σεπτεμβρίου καὶ ἐπέκεινα, μὴ διακοπτομένη ὑπὸ τῆς ξηρασίας. Ἐπιτυχάνει ὁ ἀραπόσιτος εἰς παντὸς εἶδους γαίης ἐκτός τῶν λίαν ὑγρῶν καὶ τῶν εἰς ἄκρον ἀργιλλιδῶν, προτιμᾷ δὲ εἰς μὲν τοὺς ψυχροὺς τόπους τὰς ἐλαττοτέρας καὶ ἀμυώδεις γαίας, εἰς δὲ τοὺς θερμούς καὶ ξηροὺς τὰς συμπαγεστάρας ὡς δροσερωτέρας. Τὸ ἔδαφος παρασκευάζεται διὰ βαθεῖας χειμερινῆς ἀρώσεως καὶ ἑτέρας μᾶλλον ἐπιπολαίου, συνδυαζομένη μετὰ τῆς λιπάνσεως, ἐκτελουμένης πρὸ τῆς σπορᾶς, ἥτις γίνεται κατὰ σειρὰς ἀφισταμένῶν ἀλλήλων κατὰ 50-70 ἑκατοστῶν, ἐνῷ τὰ σπειρόμενα φυτὰ ἀπέχουσιν ἀλλήλων ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ 40 50 ἑκατοστῶν. Μετὰ τὴν ἀναβλάστησιν, ὅταν τὰ φυτὰ ἔχωσιν ὕψος 10-15 ἑκατοστῶν, γίνεται τὸ πρῶτον ἀκάλισμα, καὶ

δταν φθάσωσιν εἰς 25-30 εκατοστὸν. τὸ δευ-
τερον, εἴτε διὰ τῶν χειρῶν ἢ διὰ τοῦ ἱπποσκα-
λιστηρίου ἀναμέσων τῶν σειρῶν διερχομένων
καὶ δταν τὰ φυτὰ ἀναπτυχθῶσι περισσότερον,
περιχωματοῦνται, ὅπερ ὠφέλιμον καὶ κατὰ
τῆς ξηρασίας καὶ κατὰ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων.
Ὁ ἀραβόσιτος ἔχει δύο εἰδῶν ἄνθη, τὰ μὲν
ἐπακρία, φέροντα τὰ ἄρρενα ἀνθικά ὄργανα,
τὰ δὲ ἀζονικά φέροντα τὰ θήλεα ὄργανα, ἀπο-
τελοῦντα ὀγκώδη στάχυν, ἐξ οὗ προέρχεται,
μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρρενος ἄνθους γονιμοποίη-
σιν, ὁ καρπὸς ἡ κ ὡ ν ο ς τοῦ Δ. περιτετυ-
λιγμένος ἐντὸς φυλλωδῶν περιδελιμάτων λαμ-
βανόντων μεμβρανώδη σύστασιν κατὰ τὴν ὡ-
ρίμανσιν. Οἱ συγκομιζόμενοι καρποὶ ἄφ' οὗ
ξηρανθῶσιν καταλλήλως εἰς τὸν ἥλιον ἐκκοκ-
κίζονται ἢ διὰ τῶν χειρῶν, ὅπερ ἐπιπλέον, ἢ,
ὅπερ ταχύτερον καὶ εὐχερέστερον, διὰ τῶν
ἐκκοκκιστικῶν μηχανῶν. Οἱ δὲ ἀπογυμνω-
θέντες εὖτως κῶνοι χρησιμοποιοῦνται ὡς καύ-
σιμος ὕλη. Ὁ Δ. ὢν εἰς τῶν ἀξιολογωτέρων
δημητριακῶν καρπῶν χρησιμεύει ὡς βάσις τῆς
τροφῆς πολλῶν πληθυσμῶν τῆς Ἀμερικῆς, τῆς
Ἀφρικῆς καὶ τινῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης οἱ
ἢ Γουανιά καὶ μέρη τινὰ τῆς Ἰταλίας καὶ
τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν, ἐπιτυχῶς δὲ χρησι-
μοποιεῖται καὶ ὡς φορτὴ τῶν κτηνῶν. Ἰκα-
ναὶ ποσότητες Ἀ. χρησιμοποιοῦνται καὶ πρὸς
ἐξαγωγήν οἰνοπνεύματος, ἐλιγώτεροι δὲ πρὸς
ἀμυλοποιαν καὶ πρὸς ἐξαγωγήν ἐλαίου, ὅτι
παρέχει τοιοῦτον μέχρις 8 τοῖς %ο. Μεγάλην
ἐπίτασιν ἔλαβεν ἐν Εὐρώπῃ ἡ καλλιέργεια
τοῦ Ἀ. ὡς γλωρῆς τροφῆς τῶν κτηνῶν, δι' ἣν
καλλιεργοῦνται τὰ εἶδη ἅτινα ἀναπτύσσονται
καὶ ὑψοῦνται περισσότερον καὶ κόπτονται
κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐπακρίων ἀνθῶν δι-
δόμενα ὡς χόρτον εἰς τὰ ζῶα. [Γ.Δ.Σ.]

Ζέζλα. Πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς ΝΔ (ἡ-
φρικανικῆς) παραλίας τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδεν.
Διατηρεῖ ἀκμαιοτάτον ἐμπόριον μετὰ τῆς κεν-
τρικῆς Ἀφρικῆς. Κατέχεται δὲ νῦν ὑπὸ τῶν
Ἀγγλῶν καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 6000 κατ. [Μ.Σ.]

Ζεζλιθοεῖδιον. Βλ. Ζυθόλιθος.

Ζεζνέπ. 1) Θυγάτηρ τοῦ Ἑμπον-Σελεμέ.
διακρίνεται διὰ τὰ κριτικά αὐτῆς ἔργα περὶ
τῶν ἱερῶν παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις βιβλίων.
Ἦμαρτε περὶ τὰ 670 μ. Χ. — 2) Θυγάτηρ
τοῦ Ἀχμέτ, ὡς ἡ προηγουμένη ἡσυχολήθη
εἰς παραπλήσια κριτικά ἔργα, ἀλλ' ὑπερέβη
λίαν αὐτήν, διότι τοσοῦτο διεφημίσθη τὸ
ὄνομα αὐτῆς, ὥστε προσεκληθῆ νὰ διδάξῃ ἐν
διαφόροις σχολαῖς καὶ ἰδίᾳ ἐν Δαμασκῷ, ἐν
Καίρῳ, ἐν Μεδινᾷ καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ. Ἐγεν-
νήθη τῷ 1250 καὶ ἀπέθανε τῷ 1322 μ.Χ. —
3) Θυγάτηρ τοῦ Ἀχμέτ Καμαλεδδίν, διακρίθη
ἐν παραπλήσιοις ἔργοις καὶ ἐξετιμήθη λίαν
παρὰ τῶν συγχρόνων, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς
μεγάλους αὐτῆς εὐλαθείας, τὸ δὲ ἕνεκα τῆς
φιλανθρωπίας, ἣν ἐδείκνυε πρὸς πάντας τοὺς

λαβόντας ἀνάγκην τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς ἐδιδά-
χθη ἐν Δαμασκῷ, θοῦ καὶ ἤκμασε τῷ 1330
μ. Χ. Ἐζησεν ὑπὲρ τὰ 95 ἔτη — 4) Θυγά-
τηρ τοῦ Ἰσμαήλ, ἤκμασε τῷ 1350 μ. Χ.
καὶ ἔζησεν ὑπὲρ τὰ 90 ἔτη, κατέλιπε δὲ συγ-
γράμματα περιέχοντα κρίσεις περὶ τοῦ Κορά-
νιου. — 5) Θυγάτηρ τῆς Ταβεριγέ, περίφημος
Ἀραβὶ ποιήτρια ἀκμάσασα κατὰ τὸ τέλος τοῦ
Ζ' μ. Χ. αἰῶνος. — 6) Θυγάτηρ τοῦ Ἀδδούλ-
ῤαχμάν, ἡσυχολήθη εἰς σχολία θρησκευτικῶν
παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις βιβλίων. Τὰ πρῶτα
μαθήματα ἔλαβε παρὰ τοῦ ἱδίου αὐτῆς πα-
τρός. Ἀπέθανε τῷ 1330 μ. Χ. — 7) Θυγά-
τηρ τοῦ Ἀμρου καὶ οὐζυγος τοῦ Κηρκῆ,
φρουράρχου τοῦ φρουρίου Μπαλέπ παρὰ τὴν
Μέκκαν. Ἦκμασε περὶ τὰ 1200 μ. Χ. Τὸ
ὄνομα αὐτῆς μνημονεύεται ὑπὸ τῶν Μουσουλ-
μάνων μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ θω-
ρεῖται ὡς ὑπόδειγμα φιλανθρωπίας. Ἡ Ζ.
διαβιώσασα ἐν μεγάλῃ ἀνάσει καὶ εὐημερίᾳ
συνεπάθει λίαν πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἰδρυσε
νοσοκομεῖα, κατήρησε πτωχοκομεῖα, καὶ τὸν
οἶκον αὐτῆς μετέστρεψεν εἰς ξενῶνα. Ταυτο-
χρόνως ἡσυχολοῖτο καὶ περὶ τὰ θρησκευτικά
καὶ κατεσχεν ἐξοχὸν πῶς οἶσιν ἐν τῇ τάξει
τῶν Μουσουλμάνων θεολόγων. [Γ.Π.Μ.]

Ζεζνέπ - οὐλ - μεριγέ. Διακρίνεται
διὰ τὰ ὀλίγα αὐτῆς ποιήματα. Ἦκμασεν ἐν
Ἀνδαλουσίᾳ περὶ τὰ 820 μ. Χ. καὶ ἐπισπά-
σατο τὸν θαυμασμὸν τῶν συγχρόνων αὐτῆς.
ἐφημίσθη δὲ καὶ ὡς ἡθικωτάτη γυνή. [Γ.Π.Μ.]

Ζεζνέπ - Χατούν. Συνέγραψε διάφορα
ποιήματα καὶ ἤκμασεν ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ πορ-
θητοῦ, ὑπὲρ οὗ ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ αὐτῆς
ἐγκώμια. [Γ.Π.Μ.]

Ζεῖρα ἢ Ζεῖρά. Εἶδος ἐπανωφορίου
πλατέος καὶ ποδῆρους ἐσφριγμένου κατὰ τὴν
δασὺν διὰ ζώνης, ἐν ᾗ χρησθεῖ παρὰ τοῖς ἀρχαῖ-
οις Θρακῇ καὶ τοῖς Ἀραβί, μακροτέρου καὶ
θερμότερου τῆς χλαμύδος. Ἡ λέξις ξενική.

Ζεῖστ (Zeist ἢ Zeyst). Γραῖα κώμη
ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Οὐτρέχτης ἀρ' ἧς ἀπέχεται 8
χιμ. πρὸς Δ. κειμένη ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου
ἐν εὐφύρῳ καὶ κάλλιστα καλλιεργημένη
θέσει. ἔχει 6800 κατ., εἶνε δὲ ἀποικία τῶν
Μοραυῶν ἀδελφῶν εἰσίνες ἀνέπτυξαν ἐνταῦθα
ποιικίην ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ζεκκίνον (zaccchino) ἐκαλεῖτο νόμισμα
ἔπερ, τὸ κατ' ἀρχὰς ἐνετικόν, ὕστατον ἐκ-
πτετο καὶ ἐν Αὐστρίᾳ, ἔχον ἀξίαν 4 φλωρ.
καὶ 31 $\frac{1}{2}$ σολιδίων ἐνῷ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἑνετίας
νόμισμα εἶχεν ἀξίαν 22 λιρῶν ἰταλ. Ἐν Αὐ-
στρίᾳ ἐκόπτοντο Ζ. μέχρι τοῦ 1823. [Ἐγ.]

Ζέλεβο. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας,
ἀπέχουσα 6 ὥρας ἀπὸ Καστορίας καὶ κατοι-
κουμένη ὑπὸ 600 οἰκογεν. χριστιανικῶν ἀφτι-
νες διατηροῦσι σχολεῖον ἐλληνικόν. [Ν.Σ.]

Ζέλετα. Ἀρχαία πόλις τῆς Τριπόδος εἰς

τούς πρόποδας τῆς Ἰδης, καὶ ἐπὶ τοῦ Αἰσήπευ ποταμοῦ. Ἐνταῦθα ὁ Δαρείος συνελέντρωσε τὸν στρατὸν τοῦ κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. (Ὁ Ὅμηρος λέγει τοὺς κατοίκους αὐτῆς ἀφνειούς.

Ζελενίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀπεραντίων τῆς Βύρτυνιας κειμένον πρὸς Β τῆς Γρανίτης ὥρ 3. Κάτ. 605.

Ζελεχοῦα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλὶ φείρας τῆς Ὀλυμπίας ἀπέχων ἀπὸ Νάχας ὥρ. 2 πρὸς Ν καὶ ἀπὸ Ἀνδρισσίνης πρὸς Δ ὥρ. 1. Κάτ. 559. Βλ. καὶ Ζηλιόχοβα.

Ζέλη (Zelee). Κωμόπολις τῆς περιφερείας Δενδερμόνδης τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἀνατ. Φλάνδρας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Σαλλέδιος 25 χμ. Α τῆς Γάνδης. Ἐχει 12 719 κατ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν λιγνῶν καὶ βραδελίνων ὕψαμάτων. [Μ.Σ.]

Ζέλε. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Παρχελωϊτῶν τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀπέχ. ὥρ. 1 ἀπὸ Λιανοκλάδων κατ. 276. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Μανθρεάς τῆς Μαντινείας, ἀπέχ. ὥρ. 1.30' ἀπὸ Βλαχοκερασιᾶς κατ. 348. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀταλάντης τῆς Λογρίδος, ἀπέχον ἀπ' Ἀταλάντης ὥρ. 1.45' κατ. 457.

Ζέλζανη. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Χρουπίστης καὶ 11 ἀπὸ Κορυτοῦ, κατοικοῦμενον δὲ ὑπὸ 120 οἰκογεν. Ὀθωμανῶν καὶ Σλίγων Βουλγάρων. [Ν.Σ.]

Ζελγκύτσι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 3 ὥρ. ἀπὸ Καστορίας καὶ κειμένον παρὰ τὸν ποταμὸν Βάλιτσαν, οὗτινες βεῦμα διαχωρίζει αὐτὸ εἰς δύο συνοικίας. Ἐξ ὧν ἡ μὲν ἔχει 60 χριστ. οἰκογενείας, ἡ δὲ 160 ὁ Ὀθωμανικᾶς οἰκογενείας.

Ζελγκράδι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ μουσουλμανικῷ Χρουπίστῃ. Ἐχει 300 κατ. Ὀθωμανούς. [Ν.Σ.]

Ζελίνα. Χωρ. τοῦ δήμου Μελετινῆς τῆς Λακεδαιμόνος ἀπέχον ἀπὸ Ἀγίου Νικολάου ὥρ. 1.40'. Κάτ. 200.

Ζελενίτσα. Κώμη τῆς Μακεδονίας ἀπέχουσα 1 1/2 ὥραν ἀπὸ Βλαχοκλεισούρας καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 400 οἰκογενειῶν, ὧν τὸ 1/2 Ὀθωμανικαὶ καὶ εὐαριθμοὶ οἰκογενεῖαι σχισματικῶν Βουλγάρων. Κεῖται ἐν πεδιάδι καταρδευομένη ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Νέβεςκας κατερχομένων ὕδατων καὶ ἔχουσα μῆκος 1 1/2 ὥρ. πλάτος δὲ 1/2. Πιρραγεῖ σίτον, κρίθιν, κραβόσιτον.

Ζελέχοδον. Χωρ. τοῦ δήμου Θέρμου τῆς Τριγωνίας, ἀπέχ. ὥρ. 4.15 ἀπὸ Καινουρίου καὶ κειμένον ἐπὶ τῶν ὕψηλῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Παναγιωτικοῦ. Κάτ. 307.

Ζελλέρ (Jules Sylvain Zeller). Γάλλος ιστορικός. γένν. τῷ 1820 ἐν Παρίσι. Διαιτελέσας καθηγητῆς τῆς ἱστορίας εἰς διάφορα λύκεια καὶ ἀκαδημίας, ἦτο πρύτανης τῆς

ἐν Στρασβούργῳ ἀκαδημίας ὅτε ἐκυριεύθη ἡ χώρα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν 1870. Τῷ 1871 διατίθηται γενικὸς ἐπιθεωρητῆς τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐγένετο τῷ 1874 μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἡλικῶν ἐπιστημῶν ἐν Παρίσι. Μεταξὺ ἄλλων ἐδημοσίευσεν *Histoire d'Italie* (1852), *Les empereurs romains* (1863), *Hist. d'Allemagne* (4 τ. 1872-81, μέχρι τοῦ ἔτους 1197) κ.τ.π. [Ἐγ.]

Ζελμή. Χωρίον τοῦ δήμου Θυάμου τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, ἔχει 178 κατ. [Μ.Σ.]

Ζεμάπ (Jemappes). Κωμόπολις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἀνωγνίας, σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐχει 10 682 κατ. (1891), ἐγένετο δὲ γνωστὴ διὰ τὴν παρ' αὐτὴν νίκην τῶν ὑπὸ τὸν Δουρριέ Γάλλων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν (6 Νοεμβρ. ν. 1792) [Μ.Σ.]

Ζεμενόν. Χωρίον τοῦ δήμου Σικυωνῶς τῆς Κορινθίας, ἀπέχον ὥρ. 2.15' πρὸς Δ τοῦ Κιάτου. Κάτ. 357.

Ζεμπλίνον (Zemplin). Κομητᾶτον τοῦ νομοῦ τοῦ Τασίου ποτ. ἐν Οὐγγαρίᾳ. ἔχον ἐμβα. 6208 τγμ. καὶ 275 172 κατ. Ἐν αὐτῷ παρέρχεται ὁ περιφημὸς Τοκάιως οἶνος. Ἀλλὰ προϊόντα εἶναι σίτος, λίθος, κάνναβις, καπνός, πέπονες, μέλι, κτήνη κτλ. Οἱ κάτ. εἶναι Μαζάροι, Ρουθῆνοι καὶ Σλοβάκοι. Πρωτεύουσά εἶναι τὸ Οὐίχελου. [Μ.Σ.]

Ζένδ ἡ Ζενδικὴ καλεῖται ἡ γλῶσσα ἐν ἣ εἶναι γεγραμμένα τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων Περσῶν ἀπὸ ὀνομάζονται Ζένδ Ἀθέστα. Ἡ γλῶσσα αὕτη ἐλάλειτο κυρίως ἐν τῇ Βακτριανῇ διό καὶ οἱ νεώτεροι γλωσσολόγοι καλοῦσιν αὐτὴν ἀρχαίαν βακτριανήν. Εἶνε δὲ αὕτη ὁ ἀρχαιότατος γνωστὸς κλάδος τῆς ἱρανικῆς οἰκογενείας τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, μεταξὺ δὲ τούτων συγγενεῖς πρὸ πάντων πρὸς τὴν ἀρχαίαν περσικήν. Ἐγράφετο δὲ ἡ Ζ. δι' ἰδίῳν χαρακτῆρων σημιτικῆς καταγωγῆς. Μεταξὺ τῶν νεωστὶ ἐκδοθεισῶν γραμματικῶν αὐτῆς ἀναφέρονται τὴν τοῦ Hovelague (Παρίσι, 1878), καὶ τὴν τοῦ Spiegel (Λίψια 1866).

Ζένδ Ἀθέστα καλοῦνται τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων Περσῶν περιέχοντα τὰ δόγματα τῆς θιασικαλίας τοῦ Ζωροάστρου (βλ. λ.). Τὸ ὄνομα σημαίνει πιθανῶς νομὸς (avesta) καὶ εὐχὴ ἢ λειτουργία (zend). Τὸ κείμενον ὅπερ εἶνε γεγραμμένον ἐν τῇ Ζενδικῇ γλῶσσῃ (βλ. Ζένδ) μετεκομισθὲν εἰς τὴν ρώπην τῷ 1782 καὶ μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Ἀν. κωίτλ (βλ. λ.). Ὑστερον δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἑλλήνων. Εἶνε τὸ ὑπάρχον κείμενον μόνον μικρὸν μέρος, τὸ 20όν, ἐκ τῶν 21 βιβλίων ἐξ ὧν ἀπηρτίζετο τὸ πάλαι, καὶ περιέχει τὸ λεγόμενον Βενδιθάδ καὶ τινα ἄλλα μέρη, ὧς ἐπὶ πλεῖστον εὐχάς, ὕμνους κτλ. [Ἐγ.]

Ζένδη. Ἡ λίμνη τῆς Σκόδρας ἐν Ἀλβανίᾳ.

Ζενδρίνης (Bernardino Zendrini). Ιταλός ποιητής, όστις γεννηθείς τῷ 1839 ἐν Βεργάμω έσπούδασε τὰ νομικά, ἀλλ' ὕστερον ἀνωσιώθη εἰς τὴν φιλολογίαν. Διатеλέσας καθηγητὴς τῆς ἰταλικῆς γραμματικολογίας ἐν Κόμω καὶ Φερράρα διωρίσθη καθηγητὴς τῆς γερμανικῆς φιλολογίας ἐν Παδουῇ καὶ εἰτα ἐν Πατέρμω, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1879. Μεγάλως ἐφημίσθη μεταφράσας τὰ Τραγούδια τοῦ "Αἰνε (γ' ἐκδ. 1878). Τὰ διάφορα ἔργα του ἐξεδόθησαν 1881-8 εἰς δ τ.ἐν.Μιλάνω.

Ζεναίτσατοι. Χριστιανικὴ ἀλθανικὴ φυλὴ κατέχουσα τὴν μετὰξὺ Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑπείρου χώραν, ἀμειζούσα δὲ κατὰ τὴν ΙΔ' καὶ ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα. Διε δι' ἐπανειλημμένον ἀρπακτικὸν ἐπιβόρυνον ὑπὲρ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γκιώνη παρηνόχλει τὴς Δεσπότας τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἱξία Θωμᾶν τὴν Σέρβον. [Κ.Δ.Κ.]

Ζενίθ ἢ κατὰ κόρυφον σημείον καλεῖται διὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς παρατηρητὴν τὸ σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ ὅπου κείται κατακόρυφος ἀνωθεν αὐτοῦ ἥτοι τὸ σημεῖον εἰς ὃ συναντᾷ τὸν οὐρανὸν προεκβαλλομένη γραμμὴ εὐθεῖα ἐνδύσα τὸ κέντρον τῆς γῆς μετὰ τῆς ἐν ἧ ὁ παρατηρητὴς θέσεως, ἐν ᾧ τὸ σημεῖον καθ' ὃ συναντᾷ τὸν οὐρανὸν ἡ εὐθεῖα αὕτη κατωθεν προεκβαλλομένη, ἥτοι πέραν τοῦ κέντρον τῆς γῆς, καλεῖται Νάθιρ ἢ ἀντικόρυφον σημείον. Αἱ λέξεις εἶναι ἀραβικαί. Ἐκάστη ἐπὶ τῆς γῆς θέσις ἔχει ἴδιον Ζ. καὶ Ναθίρ, ἀπέχοντα τοῦ νοητοῦ αὐτῆς ὁρίζοντος ἑκάτερον 90. Τὸ μετὰξὺ τοῦ Ζ. καὶ τοῦ ὁρατοῦ πόλου τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ Β ἢ τοῦ Ν, περιλαμβανόμενον τόσον οὐρανοῦ μεσημβρινοῦ εἶνε ἴσον πρὸς τὸ μετὰξὺ τοῦ ὁμωνύμου πόλου τῆς γῆς καὶ τῆς ἐν ἧ ὁ παρατηρητὴς θέσεως τόσον γῆινου μεσημβρινοῦ μετρουμένου ἄρα ἐκείνου καὶ ἀραιουμένου ἀπὸ 900 εὐρίσκεται τὸ γεωγρ. πλάτος τῆς προκειμένης θέσεως. — Ὡς σημαίνουσα τὸ ὕψιστον σημεῖον ἢ ἐκφρασις Ζ. λαμβάνεται συχνά καὶ μεταφορικῶς, ὡς τὸ Ζ. τῆς ἀπελπισίας κτλ.

Ζενό. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ὁρίως τῆς Τραπεζοῦντος οἰκίαι 300, κατ. 2100. μουσουλμάνοι λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Ζεόλιθοι. Μία τῶν ὁμάδων τῶν δζυ-πυριτικῶν ὀρυκτῶν, περιλαμβάνουσα ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ὕδρομιγῆ δζυπυριτωμάτα ἀργιλίου, ἄχρσα, διαφανῆ ἢ διαφώτιστα, ὑαλιώδη λάμπιν ἔχοντα ἢ μαργαριτοειδῆ, σκληρότητα 3.5 ἕως 5 καὶ εἰδικὸν βάρος 1.9 ἕως 3. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ καμινευτῆρος αὐλοῦ τήκονται συνήθως μετ' ἀναθρασμοῦ, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν, ἐν τῷ ὕδροχλωρικῷ δ' ὀξεῖ διαλύονται ἀπαχωριζόμενου πηκτώδους ἢ κοινώδους πυριτικοῦ ὀξέος. Εὐρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐντὸς κοιλωμάτων πυριγενῶν πετρωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς μεταλλικῶν φλεβῶν,

θεωροῦνται δὲ ὡς ἐπιγενῆ προϊόντα ἐκ προγενεστέρων ὀρυκτῶν ἀλλοιωθέντων καὶ πρὸ πάντων ἀστρίων. [Α.Κ.]

Ζεπεκλή. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἑλευθερουπόλεως. ἔχει 320 κατ. ὀθωμανούς. [Ν.Σ.]

Ζέρ. Βλ. Γέρς.

Ζερὰρ (Gérard). 1) Φραγκίσκος Πασκάλ, βαρὺνος Ζ. Περικημος Γάλλος ζωγράφος ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Δαβίδ. Ἐγενν. τῷ 1770 ἐν Ῥώμῃ, τῷ δὲ 1775 ἐξεθῆκε τὸ πρῶτον ἔργον του, τὸν Βασιλάριον, ὁλίγον δὲ ὕστερον ἐξήτελεσε ἕτερον ἀριστούργημα, Ἐρωτα καὶ Φυχὴν. Μεγάλως δὲ φημισθεὶς καὶ ὡς προσωπογράφος, μᾶλλον ἀνωσιώθη εἰτα εἰς τὸν κλαδὸν τοῦτον τῆς ζωγραφικῆς. Ἐν ταῦταις τῇ ἐντολῇ τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις πολὺ τὸν ἐξέτιμησε, ἐζωγράφησε τὴν μάχην τοῦ Ἀουστερλίτε, τὸ μέγιστον κατὰ τὰς διαστάσεις ἴσως δὲ καὶ κατὰ τὴν τέχνην ἔργον του, τῇ δὲ ἐντολῇ τοῦ Λουδοβικοῦ τοῦ ΙΙΙ' τὴν Εἰσόδον Ἐρρίκου τοῦ Δ' εἰς Παρισίους, ἧς ἡ ἐκτέλεσις ἐπήνεγκεν αὐτῷ τὸν τιτλον ζωγράφου τῆς αὐλῆς καὶ βαρῶνου. Προσωπογραφίας ἐξέτελεσε πλείονας τῶν 250, μετὰξὺ τῶν ὁποίων φημίζονται αἱ τῶν μελῶν τῆς Ναπολεονταίου σύκογενείας κτλ. Ἀπέθανε τῷ 1837 ἐν Παριίοις.

— 2) Στέφανος Μαυρίκιος, κέρης Ζ., στρατάρχης τῆς Γαλλίας. Ἐγεν. τῷ 1773 ἐν Danvilliers καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γαλλ. στρατὸν, διεκρίθη δὲ διὰ τὴν ἀνδρίαν του. ὀνομαθὲς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Ἀουστερλίτε ταξίαρχος τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς, καὶ τὸ 1806 ἦτο ἡδὴ στρατηγός. Πολέμησας ἐν Ἰσπανίᾳ 1810-11 καὶ λαθὼν εἰτα μέρος ἐν τῇ εἰς Ῥωσίαν ἐκστρατείᾳ κλ. ἀπέκτησε παντοῦ ἀδιαφιλονείκητον δοξαν, εἰς τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ ὀφείλεται ἡ ὑπὲρ τοῦ γαλλ. στρατοῦ ἐκβάσις τῆς μάχης τοῦ Λινγύ. Μετὰ τὴν ὀριστικὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος ἐξωρίσθη, τῷ δὲ 1817 ἐπετράπη αὐτῷ ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδος. Ἐν τοῖς ὕστερον διετέλει μέλος τοῦ γαλλικοῦ κοινοβουλίου. Τῷ 1830 ἔγένετο ἀρχηγός τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὑπουργός τῶν στρατιωτικῶν. Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος ὠνόμασεν αὐτὸν στρατάρχην καὶ Ὁμότιμον τῆς Γαλλίας, ὡς τοιοῦτος δὲ ἐφράσθη ὑπὲρ τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ στρατοῦ. Εὐκαιρίαν νὰ διεκρίθῃ ὡς στρατηγός εὗρεν ἀκόμη κατὰ τὰ ἔτη 1831 καὶ 1832 κατὰ τῶν Ὀλλανδῶν, οὓς ἐξεδίωξεν ἐντὸς 13 ἡμερῶν ἐκ τοῦ Βελγίου. Ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας διωρίσθη γερουσιαστὴς τῷ 1852, ἀπέθανε δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει. [Ἐγ.]

Ζερβαί (Paulus Gervais). Γάλλος φυσιοδίφης, γενν. τῷ 1816 ἐν Παριίοις, ὅπου διετέλεσε καθηγητὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τελευταῖον τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας,

καὶ ἀπέθανε τῷ 1879. Ἐκτός ἄλλων πολλῶν διατριβῶν καὶ μελετῶν ἐδημοσίευσεν *Paléontologie franc.* (1859), *Hist. nat. des mammifères* (2 τ. 1854), *Zoologie médicale* (2 τ. 1859), *Zoologie et paléontologie générales* (1867 κέ.), *Rech. sur l'ancienneté de l'homme* (1867) [B.E.]

Ζερβόττα. Χωρίον Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Σαραίων καὶ ἀπέχον 1/2 ὥρ. ἀπὸ Σάμης ΝΔ. Κάτ. 310.

Ζερβιδάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐρωστίνης τῆς Κορινθίας, κείμενον ἐπὶ τῶν βουρείων κατωφερειῶν τῆς δευτέρου τῆς συνενοῦσης τὰ ὅρη Εὐρωστίνης καὶ Μαύρου Ὀρους καὶ ἀπέχον ὥρ. 2 1/2, ἀπὸ Δερβενίου. Ἔχει 152 κατ.

Ζερέττα. Χωρίον τοῦ δήμου Γόμφων τῶν Τρικκάλων, ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Μουζάκι καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 445 κατοίκων.

Ζέρζοθα. Χωρίον τοῦ δήμου Δημητσάνης ἀπέχον ὥρ. 2.15' ἀπὸ ταύτης. Κάτ. 337.

Ζερίκα. Χωρίον τοῦ δήμου Διοτομίων τῆς Λεβαδείας, κείμενον πρὸς τὸ ΝΑ τοῦ Διοτάρου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 4.50'. Κάτ. 1190.

Ζερικά, ἡ ἐπιλεγόμενη ἐμ α μ ἐ, διεκρίθη εἰς τε τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν καὶ ποιήσιν. Ἔχει περὶ τὰ 650 μ.Χ. [I.P.M.]

Ζερμπίτζης μονή (ἡ Κοιμήσεως Θεοτόκου). Ἀνήκει εἰς τὸν δῆμον Φαίδος τῆς Λακεδαιμόνος καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 33 μοναχῶν. [M.Σ.]

Ζερπίσια. Χωρίον τοῦ δήμου Δυστίων τῆς Καρυστίας, κείμενον πρὸς τὸ ΝΑ τοῦ Ἀλιδερίου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.45'. Κάτ. 261.

Ζερυζέ (Νικόλαος Εὐγένιος (Jeruzet). Γάλλος γραμματολόγος (1799-1864), ζήσας ἐν Παρίσι, οὗ τὰ ἐξῆς ἔργα λίαν ἐκτιμῶνται: *Hist. de l'éloquence politique et religieuse en France aux XIV, XV, et XVI siècles* (2 τ. 1837-8), πρὸ πάντων δὲ *Histoire de la littér. franc. jusqu'en 1789* (2 τ. 1852-62) πλειστάκις ἐκδοθεῖσα. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐδημοσιεύθη συλλογὴ τῶν διαφόρων μελετῶν του ὑπὸ τὸν τίτλον *Mélanges et pensées* (1866) [M.F.]

Ζερῶμ (Ἰωάννης Λέων (Gerôme). Γάλλος ζωγράφος, γενν. τῷ 1824 ἐν Βεζούλ. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Δελαρό, μεθ' οὗ μετέβη εἰς Ἰταλίαν 1844. Ὑστερον δὲ ἐπεχείρησε διαφόρους περιηγήσεις εἰς Ἰταλίαν, Γερμανίαν, Τουρκίαν καὶ Αἴγυπτον. Ποικίλοι εἰναι οἱ κλάδοι τῆς ζωγραφικῆς οὓς ἐκαλλιέργησεν ἐπιτυχῶς. Πρὸ πάντων δὲ διεκρίθη ἐν τῇ παραστάσει σκηνῶν ἐκ τοῦ ἀρχαίου βίου (Ἀλεκτρονομία 1847, Χαμαιτυπείον 1850, Ζήτω ὁ Καίσαρ 1859, Μονομάχος Ῥωμαῖος (Pollice verso) 1875, Ἱπποδρόμιον 1876, Φρόνη

κτλ.). Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ἱστορικά ἔργα του (Ῥέμβραντ ζωγραφῶν, Μολιέρους δεῖπνῶν παρὰ Λουδοβίκῳ τῷ ΙΔ') ὡς καὶ αἱ σκηνογραφίαι ἐκ τοῦ σημερινοῦ βίου (Ῥώσσοι μουσικοί, Ἀλδανοὶ προσευχόμενοι, Ἀραβὶ λήσταρχος ἐν φυλακῇ, Ἀγορὰ δούλων κτλ.) ἐμφαίνονται μεγάλως. [Εγ.]

Ζεσιγάνος βαθμὸς ἡ σημεῖον ζέσεως (Siedepunkt, point d'ébullition) καλεῖται ὁ βαθμὸς καθ' ὃν ζέουσιν αἱ διάφοροι οὐσίαι ὑπὸ κανονικῆν ὀλίψιν 760 χμ. Ὄψω Ζ. β. τοῦ ὕδατος ἔνε 100. [O.A.P.]

Ζέσις. Τὸ φαινόμενον τοῦ βρασμοῦ ὅπερ παρουσιάζουσι τὰ ρευστὰ κατὰ τὴν ταχέαν μεταβολὴν αὐτῶν εἰς ἀέριον ἐν ὠριμένην δι' ἑκαστον θερμοκρασίαν καὶ ὀλίψιν. Ὑπὸ τὴν κανονικὴν ἀτμοσφαιρικὴν ὀλίψιν ζέουσι τὰ ρευστά, ἐν καθάρᾳ καταστάσει, εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε θερμοκρασίαν. [O.A.P.]

Ἡ θερμοκρασία τῆς Ζ. ρευστοῦ τινος αὐξάνεται μετὰ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, ὅτ' ἢν διατελεῖ. Ὄψω τὸ ὕδωρ ζέον ὑπὸ πίεσιν 760 χιλιοστομ. εἰς 100°, ἐπὶ τῶν ἀκρωρειῶν καὶ ὑπὸ τὴν κώδωνα τῆς πνευματικῆς ἀντλίας ζέει ἐν θερμοκρασίᾳ χαμηλοτέρᾳ. Ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ ὅρου τὸ ὕδωρ ζέει εἰς 85°. Ἀντιστοιχεῖ δὲ εἰς ἐλάττωσιν 1 χιλιοστομ. τοῦ βαρομετρικοῦ ὕψους ἐλάττωσις τῆς θερμοκρασίας τῆς Ζ. τοῦ ὕδατος κατὰ 1/27 βαθμοῦ περίπου. Διαρκούσης τῆς Ζ. ἡ θερμοκρασία τῶν ρευστῶν διατελεῖ ἀμετάβλητος. [Σπ.]

Ζεσισκόπιον (Ebullioskop). Ὁργανὸν πρὸς ταχὺν καὶ ἤμισον προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐν τῷ οἶνῳ οἰνοπνεύματος, ὅπερ ὡς βραῖον ἔχει τὴν διαφορὴν ζέσιν τῶν διαφόρου περιεκτικότητος μιγμάτων οἶνου καὶ οἰνοπνεύματος. Τελειότατον Ζ. ἔνε τὸ τοῦ Μαλιγάν (Maligand) τυγχάνον γενικῆς χρήσεως ἐν Γαλλίᾳ. [O.A.P.]

Ζευγαράκι. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλεβναίας τοῦ Μεσολογγίου κείμενον παρὰ τὰς λίμνας Ἀγγελονάστρου καὶ Τριγωνίδος εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 2 1/2 Α ἀπὸ Σταμια. Κάτ. 460.

Ζευγῆται. 1) Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σόλωνος διαίρεσιν τῶν πολιτῶν ἐν Ἀθήναις Ζ. ὠνομάζοντο οἱ τῆς τρίτης τάξεως, ὡς δυνάμενοι νὰ ἔχωσι ζεύγος ἀροτῆρων βοῶν ἢ ἡμιβόων ἢ ἵππων. Ἐἶχον δ' οὕτω εἰσδῆμα ἐτήσιον 150 ἕως 300 μεδύμων. Τὸ δὲ ὑπ' αὐτῶν καταβαλλόμενον τέλος ἐκαλεῖτο *ζευγίσιον*. — 2) Ἠλ. Τριήρης. [Σ.Τ.]

Ζευγλόδοντα. Ἰδιαιτέρα οἰκογένεια δρυκτῶν θηλαστικῶν ζῴων, γιγαντικῶν ἐν μέτρῳ, κατὰ τὸν σκελετὸν προσεγγιζόντων πρὸς τὰ κήτη καὶ πρὸς τὴν φύκην κατὰ τοὺς δδόντας. Ἐκλήθησαν οὕτως ἀπὸ τῶν τραπέζιτων αὐτῶν δδόντων, οἵτινες δύο ῥίχτες ἔχοντες φαίνονται διατεταμένοντες ὡς νὰ συνίστανται ἐκ

δύο ἡμίσεων ἡνωμένων ὡς διὰ γαστρας. Τὸ μήκος τῶν ζώων τούτων ὑπολογίζεται μέχρι 20 μ., λείψανα δ' αὐτῶν εὑρέθησαν ἰδίως ἐν Ἀλαβάρμα. Ὡραίους τοιοῦτους σκελετοὺς να- τέχει τὸ μουσεῖον τοῦ Βερολίνου [B.I.]

Ζεύμα. Σχῆμα συντακτικὸν καθ' ὃ εἰς πολλὰ ὑποκειμένα ἢ ἀντικείμενα ἀποδίδεται ἅρην βραχυλογίας ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ῥῆμα ἢ κατηγορούμενον, κυρίως μὲν εἰς τὸ ἐν μένον ἀρ- μέζον, ἐκ τοῦ ὅποιου ὁμοίως εὐκλόως κατ' ἀνα- λογίαν θυνανται νὰ νερθῶσιν οἱ διὰ τὰ ἄλλα ὑποκειμένα ἢ ἀντικείμενα ἀρμζούσαι· ἐκφρά- σεις. Οἶον· ἔδουσι μήλα καὶ οἶνον (ἐν πινουσι), θῆτις μὲν εἰς ἅλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ ἐν πρὸς θῆ- μα (ἐν ἀνῆλθε) κτλ. [T.I.]

Ζεύμα. 1) Ζ. λιμένος ἢ νεωρίου εἶνε σχεδία ἐμφωδισμένη δι' ἄλυσιν, δι' ἧς κλείε- ται ἢ εἰσόδος λιμένος ἢ νεωρίου ἐν ὥρᾳ νυ- κτός. — 2) Ζ. ἐπιστηλίου καλεῖται ὁ σχοι- νικός ἐπίδεσμος τοῦ μεγάλου ἐπιστηλίου μετὰ τῆς σ. ἡλῆς ἱστοῦ. [H.K.]

Ζευγολατεῖον. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Λί- γιου ἀπέχον ἀπὸ τούτου 1 ὥρ. Α. Κἀτ. 489. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Οἰχαλίας τῆς Μεσσηνίας ἀπέχον ὥρ. 1.15' ἀπὸ Μελιγαλά. Κἀτ. 535. — 3) Κώμη τοῦ δήμου Κορινθίων ἀπέχ. πρὸς Δ τῆς Κορινθίου ὥρ. 1.15' καὶ κειμένη κατὰ τὴν πε- διάδα τῆς Πύρας. Κἀτ. 888. — 4) Κώμη τῆς Ἀρκαδίας τοῦ δήμου Κορυθίου, ἀπέχουσα 1/2 ὥρ. ἀπὸ Ἀγινωργήτικα. Κἀτ. 800.

Ζεύος (Μηχ.) ὀνομάζεται σύστημα δύο δυνάμεων ἐφηρμοσμένων ἐπὶ τινος σώματος, αἵτινες εἶναι ἴσαι καὶ παράλληλοι, ἀντιθέτου ὁμοῦ διευθύνσεως, καὶ τῶν ὁποίων τὰ σημεῖα τῆς ἐφαρμογῆς δὲν κείνται ἐπ' εὐθείας, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ δύο δυνάμεις ὡς ἐξουδετερῶντο. Τὸ Ζ. παράγει κίνησιν τοῦ σώματος περιστροφικὴν. Ῥοπὴ Ζ. τινὲς ὀνο- μάζεται τὸ γινόμενον Δ · λ τοῦ μεγέθους Δ τῶν συστατικῶν δυνάμεων ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν λ, μετρουμένην διὰ κοινῆς ἐπ' ἀμφο- τέρας τὰς δυνάμεις καθέτου. Ἡ ροπὴ διακρίνε- ται εἰς θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν καθόσον τὸ Ζ. τεί- νει νὰ στρέψῃ τὸ σῶμα συμφώνως ἢ ἀντιθέτως πρὸς τὴν τροφὴν τῶν δεικτῶν τῶν ὠρολογίων. Γεωμετρικῶς παριστάνεται ἡ ροπὴ κατὰ μέ- γεθος καὶ διευθύνσιν δι' εὐθείας καθέτου ἐπὶ τὸ ἐπίπεδον τοῦ Ζ. πρὸς τὸ μέρος τῆς καθέτου, ὅπῃθεν ἡ ἐκ τοῦ Ζ. τροφὴ φθίνεται γινόμενη ἐξ ἀριστέρων πρὸς τὰ δεξιὰ ἐπὶ τῆς εὐθείας λοιπὸν ταύτης ποσομετρεῖται τὸ μέγεθος τῆς ροπῆς. Τὸ Ζ. δὲν ἔχει συνισταμένην. Ἐν τῇ Μηχανικῇ δὲ ἀποδεικνύεται, ὅτι δύο Ζ. τὰ ἑποῖα ἔχουσιν ἴσους καὶ ὁμοερούς ρο- πὰς (τῶν ὁποίων δηλαδὴ τὰ ἐπίπεδα τῶν Ζ. ταυτίζονται ἢ εἶναι παράλληλα, ἔχει δὲ καὶ ἡ ἐκ τῶν Ζ. ταυτῶν περιστροφή τὴν αὐτὴν δι- ὀνομασίαν) εἶναι ἰσοδύναμα. Ἡ σύνθεσις καὶ ἡ ἀποσύνθεσις τῶν Ζ. κατορθύεται διὰ τοῦ πα-

ραλληλογράμμου τῶν ροπῶν, ἀπαραλλάτως ὅπως ἡ τῶν δυνάμεων διὰ τοῦ παραλληλογράμ-μου τῶν δυνάμεων. Ἰὴν ἔννοιαν τῶν Ζ. εἰσή- γαγεν εἰς τὴν Μηχανικὴν ὁ Γάλλος γεωμέ- τρης Poinsot (1804). [A.K.]

Ζευκτηρία, κοινοδ. ὁ μπότσος τοῦ τιμο- νιοῦ. Σχοινίον παχὺ ἢ ἄλλοις δεδεμένη εἰς τὸ πηδάλιον ἐκ τῆς μιᾶς ἄκρας καὶ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐκ τῆς ἑτέρας· χρησιμεύει δὲ ἵνα ἐν περιπτώσει ἐξαρμόσεως τοῦ πηδαλίου ἐκ τῶν γεμνῶσέων του κρατήσῃ αὐτὸ, καὶ μὴ απο- λείσθῃ. Ζευκτηρίας ἔχει δύο τὸ πηδάλιον, ἀνά μίαν ἑκατέρωθεν. [H.K.]

Ζεῦξες. Εἰς τῶν περιφημοτάτων ζωγρά- φων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, μετὰ τοῦ Παρρασίου ὁ ἐπισημώτατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἰωνικῆς καλουμένης σχολῆς. Ἔγεν. ἐν Ἡ- ρακλείᾳ, πιθανῶς τῇ ἐν Βιθυνίᾳ, ἡλθε δὲ ἀπο- εἰς Ἀθήνας. πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους (399), ὅπου ἐσχέτισθῃ μετὰ τοῦ ζωγράφου Ἀπολλοδώρου, ἐξέτελεσε δ' ἐνταῦθα πλὴν ἄλλων Ἐρωτα ῥόδους ἐστεμμένον καὶ Οἰ- κογένειαν Κενταύρου. Ἐξ Ἀθηνῶν ἀπέλθον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἐμεινεν ἐδρεύων ἐν Ῥώδῳ, ἐταξίδευσεν ὁμοῦς πολλαχοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν διαφόρων εἰκόνων. Οὕτως ἐν Κρό- τωνα ἔγραψεν ἄλλας τε εἰκόνας καὶ τὸ ἀ- ριστοῦργημα αὐτοῦ, τὴν Ἑλένην, διὰ τὸν ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λακινίου ναὸν τῆς Ἡ- ρας, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας οἱ Κροτω- νιάται προσήγαγον αὐτῷ εἰς μίμῃσιν τὰς καλ- λίστας τῆς πόλεως κόρας. Ἐκόσμησε δὲ καὶ τὰ ἀνάκτορα Ἀρχελάου τοῦ βασιλέως τῆς Μα- κεδονίας δι' εἰκόνων. Ἀλλὰ ἔργα αὐτοῦ μνη- μονεύονται Ἀθλητῆς, ἐφ' ᾧ κομπάζων ἐπέ- γραψε «μυμήσεται τις μάλλον ἢ μιμήσεται»· Ζεὺς ἐπὶ ὀρόνου ὑπὸ τῶν θεῶν περιστοιχιζόμε- νος· Πηνελόπην πεινθοῦσα· Μενέλαος ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀδελφοῦ του· Ἀλκιμήνην περίτρομος ἐπὶ τῇ θείᾳ τῶν ὄψεων ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ Ἡρα- κλείους· Μαρσῆας ἐπὶ τοῦ δένδρου δεδεμένος· Πάν, Τρίτων καὶ ἄλλα. Ἐλέγετο δὲ ὅτι τὸν θάνατον προεξένησεν αὐτῷ γέλως πολὺς ἐπὶ εἰκόني αὐτοῦ παριστάσῃ γραίαν. Ὁ Ζ. ἐξείχετο ἐν τῷ συνδυασμῷ τῶν χρωμάτων καὶ ἐν τῷ φωτισμῷ. Πολλὰ δὲ ἐφέροντο ἀνέκδοτα περὶ τῆς ἐντελοῦς τῶν εἰκόνων του φυσικότητος, ὧν τὸ γνωστότερον ἴδε ἐν λ. Παρρασίος. [Σ Λ.]

Ζεὺς. Ὁ μέγιστος τῶν ἀρχαίων ἑλλη- νικῶν θεῶν, οὗ τὸ ὄνομα ἐτυμολογούμενον ἐκ ῥίζης κοινῆς ἐν ταῖς γλώτταις τῶν ἀρίων ἐθνῶν, δηλοῖ τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ. Τοῦ ὀνόματος τούτου φέρονται καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ πλειστοι- τόποι συνθεστώτες εἶναι ὁ τύπος Ζεὺς (γεν. Διός, δοτ. Διί, αἶτ. Δία, ἐν παλαιότεροις χρό- νοις μετὰ τοῦ δίγαμμα ΔιΓδς κλπ, κλητ. Ζεῦ), αἰολιστὶ Ζεῦς, βοιωτιστὶ καὶ δοριστὶ Δεός, Σιδεὺς· ἄλλοι δὲ τύποι εἶναι Ζῆν ἢ Ζῆν (συν- ῥηθέτερος ἐν ταῖς πλαγαῖς πῶσις Ζηνὲς

ΕΡΗΚΤΑΟΡΑΙΔΙΚΟΝ ΑΞΕΙΚΟΝ Δ'

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ζηνί, ἦτοον συνήθως ἐν αἰτ. Ζῆνα καὶ πληθ. ὄν. Ζῆνες) καὶ ὄωρ. Ζᾶν, βοιωτ. Δᾶν, ἐν τῇ κρητικῇ διαλέκτῳ Τᾶν, Δῆν, Τῆν, Τῆν. Δίς μετὰ τοῦ διγαμμοῦ (οὐ εὐχρηστοῦσι μάλιστα αἱ ἄλλαι πτώσεις πλην τῆς κλητικῆς): Ζῆς καὶ ὄωρ. Ζᾶς (γεν. Ζαντός) Δίς. Δειπάτυρος παρὰ τοῖσι τῶν Ἑπειρωτῶν. — Οἱ ἀρχαῖοι ἡτυμολογούν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ζῆν, ἄλλαι δ' ἐτυμολογία ἀπὸ βανῶν φέρονται ἀπὸ τοῦ θεῶν (διαδρέχω, μουσκέω) ἢ τοῦ θῆος ἢ τοῦ ζέω. Ἄλλ' ἡ ἀσφαλεστάτη ἐτυμολογία εἶναι ἀπὸ τῆς ῥίξης div, ἐξ ἧς σχηματίζεται καὶ τὸ σανσκριτικὸν ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ dyaus, καὶ ὄνομα τοῦ ὁμοίου τῷ Διὶ θεοῦ τῶν Ἰταλῶν Jovis, Diovis καὶ Jupiter, Diespiter (Diovis pater, ἑλλ. Δειπάτυρος, σανσκρι. Diaushpitar) κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην τὸ ὄνομα ἐσθμαινεν ἐν ἀρχῇ τὸν φωτίζοντα, ὑστερον δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ἐμορφώθη εἰς κύριον ὄνομα θεοῦ.

Καίτοι ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ τούτου προσέλαβεν ἡθικὴν ἔννοιαν, θεωρουμένου ὡς τοῦ ὑπάτου τῶν θεῶν, τοῦ τὰ πάντα ὀνόντος καὶ γινώσκοντος (Ζεὺς πανόπτης, ἐπόπτης, ἐπόψιος, ἐπωπότης) καὶ ἰθύνοντος ἐν δικαιοσύνῃ τὰ τοῦ κόσμου, διετήρησεν ἡμῖς καὶ πλείστους χαρακτῆρας τῆς πρώτης ἐν ἀρχῇ φυσικῆς ἐννοίας. Ὁ Ζ. ἦτο ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, ὁ οὐλὼν ἐν τῷ ὑπεράνω τοῦ ὁρατοῦ οὐρανοῦ αἰθέρι (Ζ. αἰθέριος, αἰθέρι ναῖων), ἔδρας δὲ λατρείας ἔχων τὰς κορυφὰς ὑψηλῶν ὀρέων (Ζ. ἐπάκριος, ἀκράτος, κορυφαῖος, καραίος, ὑπατος, ὕψιστος) καὶ μάλιστα τοῦ Ὀλύμπου ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἀλλαχού (Ὀλύμπιος), τοῦ Λυκαίου ἐν Ἀρχιδίᾳ (Λυκαῖος). τῆς Ἰθάκης ἐν Μεσσηνίᾳ (Ἰθαμάτας) τῆς Ἰδῆς ἐν Τροίᾳ (Ἰδαῖος) κλπ. Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς δ' αὐτοῦ κατοικίας κατέπεμπεν ὄμβρον καὶ κεραυνούς (Ζ. ὀμβριος, ὀέτιος, κελαϊνεφής, κεραυνόβροχος, κεραύνιος, ἀστραπαῖος, βρονταῖος, πρβ. καὶ τὰ ἐπιθετὰ ὑψιβρεμέτης, τερπικέραυνος, ἐρίγδουπος, ἐλασιβρόντης κλπ.) ἢ ἀνέμους (Ζ. εἰάνεμος, εὐριος). Τὸν κύριον τῶν ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων θεὸν ἐφάνταζοντο οἱ παλαιοὶ σπενδονῶντα τὸ ἐν χειρὶ κραταιότατον ὄπλον, τὸν κεραυνόν, ὃν κατεσκεύαζον μὲν αὐτῷ οἱ Κύκλωπες, ἐκτίμιζε δ' ὁ πτερωτὸς ἵππος Πήγασος, καὶ τινύσσοντα τὴν αἰγίδα (βλ. Αἰγίς), τὸ σύμβολον τῶν καταιγίδων (Ζ. αἰγίχος). Αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαιρῆς εἶναι φοβεραὶ μὲν ὅταν ἐπιφέρῃ αὐτὰς ὁ θεὸς ὀργισμένος (Ζ. Μαίμακτος), εὐεργετικαὶ δ' ὅταν θρῆνται εἰς τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅθεν ὁ Ζ. ἐτιμᾶτο καὶ ὡς προστάτης τῆς γεωργίας ὑπὸ τὰς ἐπικλήσεις γεωργός, ἐπικάρπιος, ἐνθενόρος, μόριος, σικάσιος, μῆλωνσιος, ληνεύς, ἐργαῖος (ἀπὸ τῶν γεωργικῶν ἔργων). Συναφὲς δὲ τῇ λατρείᾳ ταύτῃ ἦτο καὶ ἡ τοῦ χθονίου Διὸς (Ζ. χθόνιος, Τροφώ-

νιος, Μελίχιος). Κατ' ἐξοχὴν δ' εἰς τὸν προστάτην τῆς γεωργίας θεὸν ἀναφέρετο καὶ ἡ παλαιωτάτη λατρεία τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐν Δωδυνῇ ὅπου μετὰ τῆς Διώνης (τῆς συζύγου τοῦ Διὸς, πρβλ. καὶ τὸν τύπον Διάνη) ἐτιμᾶτο ὑπὸ τὴν ἐπικλήσιν Νόιος, ἦτοι θεὸς τῆς ὑγρασίας τῆς γονιμοποιούσης τὴν γῆν.

Ἄλλ' ὡς ἤδη εἵπομεν ἐνωρίς ἡ τοῦ Διὸς λατρεία προσέλαβεν ὑψηλοτέρας ἐννοίας, καὶ ὁ Ζ. κατέστη ὁ τύπος τῆς ἡθικῆς τελειότητος ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπαισι παρίσταται ἡμῖν ὁ θεὸς κράτιστος ἀπάντων καὶ πάνσοφος (μητιέτα Ζ., ὑπατος μῆστορ, ἀναξ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, πρότυπον δικαίου καὶ εὐμενοῦς βασιλέως, ἀμείνων τὴν ἀρετὴν καὶ κολάζων τὴν κακίαν. Ἰδία δ' ἐξετάζοντες ἕκαστον τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἀποτελέσθη ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ τοῦ Διὸς, βλέπομεν ὅτι πρῶτον ὁ Ζ. ἐτιμᾶτο ὡς θεὸς προάγων τὴν σωματικὴν ἀρετὴν, ἔφορος τῶν ἀγώνων καὶ τῶν πολέμων, εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἦσαν ἱδρυμένοι: πολλοὶ ἀγῶνες, ὧν ἐπισημύετο οἱ Ὀλυμπιακοὶ (βλ. λ.) καὶ οἱ ἐν Νεμέᾳ. Ὅθεν καὶ Ἀγώνιος ἐπεκαλεῖτο, ἐν Ἀργεὶ δὲ καὶ Σθένιος ὅπου καὶ ἀγῶνες ἦγοντο τὰ Σθένια. Ὁ Ζ. παρέιχε τὴν νίκην, διὸ καὶ πολλάκις ἀπεικονίζετο φέρων ἐν τῇ χειρὶ τὴν προσωποποιήσαν αὐτῆς. Ἐν τοῖς πολέμοις τὸν Δία ἐπεκαλοῦντο δὴ γὰρ οἱ ἀντιπαλοὶ στρατοὶ (Ζ. ἀγῆτωρ), καὶ εἰς αὐτὸν ἀφίερον τὰ τρόπαια (Ζ. τροπαῖος). Ἐμυθολογεῖτο δὲ πατήρ τῶν δύο θεῶν τοῦ πολέμου, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἀρεως (Ζ. ἄρειος). Ἐν Κάρῳ δ' ἀφομοιωθέντα πρὸς ἐπιχώριον τινα πολεμικὸν θεόν, ἐτίμων τὸν Δία ὡς ἔφερον τοῦ πολέμου ὑπὸ τὰς ἐπικλήσεις Λαδρανθεύς, Χρυσάωρ, Στρατίτις, Στρατηγός καὶ Ὀπλόμοιος. — Ἐπειτα ὁ παντεπόπτης θεός, ὁ ἰθύνων τὰ τοῦ κόσμου κατὰ τὴν ἀμετάσβεστον βουλὴν αὐτοῦ, ἐθεωρεῖτο ὡς εἰκὸς καὶ ὁ ἀψευδέστατος ἐν θεοῖς μάντις, ἀνακινῶν τοὺς ἀνθρώπους τὰ μέλλοντα διὰ σημείων ἐν οὐρανῷ (βλ. καὶ Διοσημίς) ἢ διὰ θείων φωνῶν καὶ ἡχῶν (Ζ. πανομφαῖος) ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν μάντεων καὶ τῶν μαντείων. Ὁ δομαστέστατος τῶν μυθικῶν μάντεων, ὁ Τειρεσίας, ἐμυθολογεῖτο δὲ παρὰ τοῦ Διὸς ἔλαβε τὸ ὄπλον τῆς μαντικῆς. Ἐπιφανέστατα δὲ τῶν μαντείων τοῦ Διὸς ἦσαν τὰ παλαιότατα ἐν Δωδυνῇ καὶ τὰ ἐν Λιβύῃ Ἀμμώνιον, ἀλλὰ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ὑπῆρχε μαντεῖον τοῦ Διὸς (μαντευομένων διὰ τοῦ παλαιωτάτου τῆς μαντικῆς τρόπου, τῆς ἐμπυρομαντείας, τῶν Ἰαμίδων καὶ Κλυτιδῶν) καὶ αὐτὸ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τὰ τοῦ Διὸς βουλεύματα ἐξηγγέλλε, διὸ καὶ ὁ Ἀπόλλων «Διὸς προσήτης» ἐλέγετο. — Μεγίστην δ' ἔσχε ῥοπὴν ἡ τοῦ Διὸς λατρεία καὶ εἰς τὴν διάπλυσιν καθόλου τῆς ἑλληνικῆς ὁρησκείας, ἰδίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς καθαρμούς καὶ τὰς ἱκεσίας. Ὁ Ζ. ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν καθάρσιος θεός (Ζ. καθάρσιος), ὁ καθάρων μὲν τὴν ἀτμοσφαιρᾶν

ἀπὸ τῆς δλαθρίας ἐπηρείας τῶν κυνικῶν καυμάτων καὶ καταπέμπων εἰς τὴν γῆν βροχῆν καὶ ἰκμάδα (Ζ. ἰκμάς), ὁ διὰ τῶν ἀποδιοπομπήσεων ἤτοι ἐξῆλασθηρίων θυσιῶν ἐξευμενίζομενος θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ καθίρων πρὸ πάντων τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ ἄγους. Ὁ Ζ. ἐθεωρεῖτο ὁ τιμωρὸς τοῦ φόνου καὶ παντὸς ἀνομήματος (Ζ. ἀλιτήριος, ἀλάστωρ, παλαμναῖος), ὁ ταράσσων τὰς φρένας τοῦ ἐνόχου (αἰὼς ἀτη), ἀλλ' ἅμα καὶ ὁ ἀποτρέπων τὰ κακά (Ζ. ἀλεξικακός, ἀποτρέπαιος) καὶ λύων τὸ ἄγος τοῦ ἀναγού, ὅστις προσέφευγεν ἰκέτης εἰς αὐτὸν (Ζ. προστρέπαιος, ἰκέσιος, ἰκετήσιος, ἰκτήρ, ἰκταῖος, ἀφίκτηρ, ἐξακεστήρ, ἐξακεστήριος, παῖαν, φύβιος, κακπώτας, μείλιχος).

Κυρίως δ' ἡ ἥλική ἐννοία τῆς λατρείας τοῦ Διὸς καταφαίνεται ἐν ταῖς ποικιλιωτάταις περιστάσει τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ δημοσίου βίου, καὶ ὅς τὸν θεὸν τοῦτον ἐπικαλοῦντο ὡς τὸν φύλακα τῶν δικαίων, τὸν τιμωρὸν τῶν ἀδικημάτων, τὸν προστάτην τῶν νόμων καὶ ἔφορον καθόλου τῆς ἐν τῇ κόσμῳ τάξεως. Ὁ Ζ. ἦτο πατὴρ ἀνδρῶν καὶ θεῶν, κυβερνῶν τὰ πάντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγαθότητι. Ἐν τῷ οἴκῳ ἐπροστάτευε τὴν ἐστίαν (Ζ. ἐφέστιος, ἐστιούχος), εἶχε δὲ βωμὸν ἐν τῷ ἔρκου ἐν τῇ αὐλῇ (Ζ. ἐρκείος), καὶ θέσιν ἱερῆως τοῦ Διὸς ἐπέειχεν ἕκαστος πατὴρ ἐν τῷ ἴδιῳ οἴκῳ, φυλάττων ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ θεοῦ καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ τὰ πατροπαράδοτα οἰκογενειακὰ νόμιμα. Παρεῖχεν εἰς τὸν οἶκον ὄλβον (Ζ. κτήσιος, ὄλβος, πλούσιος), διὸ καὶ εἰκόμην τοῦ κτηρίου Διὸς ἱδρῦστο ἐν τῷ ταμείῳ ἐκάστης οἰκίας, μετὰ τῆς "Ηρας δ' ἐπροστάτευε τοὺς γάμους καὶ ἐτέλει τὰς εὐχὰς τῶν νυμφῶν (Ζ. ζυγίος, γαμήλιος, τέλειος). Τὴν προστασίαν δ' αὐτοῦ ἐπέεξετεινεν ἀπὸ τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὰ γένη καὶ τὰς φρατρίας (Ζ. γενέθλιος, πατῶος, φράτριος, ἀπατούριος) καὶ τέλος εἰς τὰς πόλεις (Ζ. πολιεύς), καθοδηγῶν τοὺς λαοὺς ἐν ταῖς βουλαῖς (Ζ. ἀγοραῖος, βουλαῖος), καὶ προϊστάμενος τῶν ἐνστάσεων αὐτῶν (Ζ. Ὀμαγύριος ἢ Ὀμάριος παρὰ τοὺς Ἀγαιούς, Ζ. Ἐλάνιος ἢ Πανελλήνιος ἐν Αἰγίνῃ, πιθανῶς δὲ καὶ Ζ. ἀμολώιος παρὰ Θεσσαλοῖς καὶ Θηβαίοις). Διότι ὁ Ζ. ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν ἡγεμὼν τῶν λαῶν, τιμώμενος ὑπὸ τὴν ἐπικληρὶν Βασιλεύς, πρότερον δ' ὡν πατρικοῦ βασιλέως· εἰς αὐτὸν ἀνέφερον τὸ γένος οἱ βασιλεῖς τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων καὶ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς οἱ τῆς Σπάρτης, τῆς Ἡλείρου καὶ τῆς Μακεδονίας, ἡ ἐμυθολογία δὲ παρ' αὐτοῦ ἔλαβον τὴν ἀρχὴν (ἴδιοι, διογενεῖς, διοτρεφεῖς βασιλεῖς, Διὸς φίλοι). Συνέδροε δὲ τῷ Διὶ ἦτο ἡ Δίκη, ἡ μυθολογούμενη παρθένος κόρη αὐτοῦ, καὶ ὡς οἱ παλαιοὶ βασιλεῖς ἀπένεμε τὴν δικαιοσύνην (Ζ. δικαίονος, τιμωρὸς). Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς δοξα-

σίας τῶν ἀρχαίων, ἡ δικαιοσύνη ἐδασίζετο πρὸ πάντων εἰς τὸν ὄρκον καὶ τὴν πίστιν, ἐνομίζετο καὶ ὁ Ζ. ἔφορος τούτων (Ζ. ὄρκιος, ἐφόριος, πίστιος) ἐπίσης ἐνομίζετο καὶ τῶν ὄρων ἔφορος καὶ προστάτης τῶν ξένων καὶ τῶν ἱκετῶν (Ζ. ὄριος, ξένιος, ἰκέσιος), διότι σπουδαιότατα ἀδικήματα ἐθεωροῦντο ἢ τῶν ὄρων μετάθεσις καὶ ἢ πρὸς τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἰκέτας ὕβρις. Ὡς συνάγων δὲ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐν καὶ θέλων νὰ εἶναι φίλοι πρὸς ἀλλήλους, ἐθεωρεῖτο καὶ τῆς φιλίας προστάτης, τιμώμενος ὑπὸ τὰς ἐπικλήσεις φίλιος, ἐταίριος, χάριμων. Καθόλου δ' ὁ Ζεύς ἦτο ὁ σώζων τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν δεινῶν (Ζ. σωτήρ), καὶ ἀπὸ τοῦ μεγίστου πάντων, τὴν δουλείαν (Ζ. ἐλευθέριος).

Οὕτω οὖν τῷ χρόνῳ ἀπεκορυφώθησαν ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Διὸς τὰ ὑψηλότερα θρησκευτικὰ αἰσθητά καὶ ἀπετελέσθη ὁ τελειότατος ἱδρωδὴς τύπος τοῦ θεοῦ. Ὁ Ζ. ἐθεωρεῖτο ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος πάντων, ὁ τὰ πάντα πληρὼν παντοδύναμος θεὸς «Μεστὰι δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἄγυιαι, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστὴ δὲ θάλασσα καὶ ἰμμένες πάντῃ δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες» λέγει ὁ Ἀρπύριος ἐν ἀρχῇ τῶν Φαινομένων αὐτοῦ. Ἀλλ' αἱ ἀφηρημέναι αὐταὶ παραστάσεις, ἕνεκα τῆς πλαστικῆς δυνατότητος τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, διευτυποῦντο εἰς μύθους, ὑποπίπτοντας μὲν εἰς τὴν ἀντιλήψιν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ καὶ εὐκόλως παρερμηνευομένους· μάλιστα δ' οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰ φυσικὰ φαινόμενα, ἥτοι οἱ παλαιότεροι πάντων, εἶναι καὶ οἱ παρέχοντες πλείονας ἀφορμὰς παρανοήσεων, διὰ τὸ δυσεξιχνίστον τῆς ἐν ἀρχῇ ἐννοίας αὐτῶν. Τοῦτου δ' ἕνεκα οἱ ἀπολογηταὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ οἱ ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς τοὺς μύθους τούτους ἔφερον εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀνὴρ κότητος τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας.

Ὁ Ζ. ἐμυθολογεῖτο υἱὸς τοῦ Κρόνου (Κρονίαν, Κρονίδης) καὶ τῆς Ῥέας, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ Ἄδου, τῆς Ἑστίας, τῆς Ἥρας καὶ τῆς Δήμητρος. Ὁ Κρόνος μαθὼν παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ, τῆς Ῥέας καὶ τοῦ Οὐρανοῦ, ὅτι εἰς τῶν παίδων του ἔμελλε νὰ τὸν κατακινήσῃ, κατέπεινεν ἕκαστον τοῦτον ἅμα ἐγεννᾶτο. Ὅτε δὲ μὲν ἔμελλεν ἡ Ῥέα νὰ γεννήσῃ τὸν Δία, ἰκέτευσε τοὺς γονεῖς νὰ συμβουλευσασιν αὐτὴν πῶς διαλαθούσα νὰ γεννήσῃ τὸν παῖδα, τιμωρὸν ἐσόμενον καὶ τοῦ ἀκρωτηριασθέντος πατρὸς καὶ τῶν καταποθέντων παίδων. Οὕτω δ' ἐπακούσαντες τῆς θυγατρὸς ἐσήμνησαν αὐτῇ τὰ πεπωμένα νὰ συμβῶσιν εἰς τὸν Κρόνον καὶ τὸν Δία. Ἐπειμυον δ' αὐτὴν εἰς Λύκτον (τὴν μαγίστην τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης πόλιν, ὑπὸ τὴν Δικταίαν Ἰδὴν). Γεννηθέντος δὲ τοῦ Διὸς, ἐδόχθη ν' ἀναῖρεψῃ αὐτὸν ἡ Ῥέα ἐν Κρήτῃ, τὸν ἔφερε δ' ἡ Ῥέα διὰ νυκτὸς εἰς Δίκτον (ἢ Δίκτην) καὶ τὸν ἔκρυψεν ἐν ἀδάτῳ ἄντρον, εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, ἐπὶ τοῦ βασίλειος δ-

ρους Αἰγαίου, Σπαργανώσασα δ' ἡ Ῥέα μέγαν λίθον, προσήνεγκεν εἰς τὸν Κρόνον ἀντί τοῦ παιδός, ἐκεῖνος δὲ λαθὼν αὐτὸν τὸν κατέπιε, μὴ γινεῖς τὸ τέχνασμα. Γοργῶς δ' ἠνδρούτο ὁ Ζεὺς καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑνιαυτοῦ, ἀπατηθεὶς ἐκ τῶν ὀδηγιῶν τῆς Γ' ἡς, ἀπέδιωσε τὴν γόνον αὐτοῦ ὁ Κρόνος, νικηθεὶς διὰ τῶν τεχνασμάτων καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ υἱοῦ του. Πρῶτον δ' ἐξήμεσε τὸν λίθον, ὃν ὕστατον κατέπιε· τοῦτον δ' ὁ Ζ. ἐστῆσεν ἐν Πυλῷ ὑπὸ τὸν Παρνασσόν, ὅπως μένη ἑσσεῖ σημεῖον εἰς τοὺς θνητούς· ἔλυσε δὲ καὶ τὰ δεσμὰ τῶν τοῦ πατρὸς ἀδελφῶν, οἵτινες χάριτας ὁμολογοῦντες τῇ ἐδωκᾶν βροντὴν καὶ κεραυνὸν καὶ ἀστραπὴν, εἰς ἃ πεποικίως βασιλεύει τῶν ἀθανάτων καὶ τῶν θνητῶν.—Οὕτως ἐκτίθεται ἐν τῇ Ἡσιόδειμ θεογονίᾳ ὁ μῦθος περὶ τῆς γενέσεως τοῦ Διὸς καὶ τῆς διαδοχῆς τῆς βασιλείας. Φανερόν δ' ὅτι ὁ ποιητὴς ἠκολούθησε τὴν ἐπικρατεστάτην παραλλαγήν, τὴν ἐν Κρήτῃ ἐπιχωριάζουσαν. Κατ' ἄλλους δὲ μύθους ὁ Ζεὺς ἐγεννήθη ἐν τῇ Θυαμοσίῃ ὅρῳ τῆς Ἀρχαδίας, βοηθούτων τῶν Γίγαντων· ἢ ἐν Ἰθώμῃ τῆς Μεσσηνίας, ὅπου καὶ ἐτράφη ὑπὸ τῶν νομῶν Ἰθώμης καὶ Νέδας. Ἐν Κρήτῃ ἐμυθολογούν ὅτι οἱ Κεκυρήτες ἀπέκρυπτον τὸν Δία ἀπὸ τοῦ Κρόνου, συγκαλύπτοντες τὰς χαλκὰς ἀσπίδας αὐτῶν, ὅπως καταπιῶσιν τὴν ἥχον τῶν κλυθμηρισμῶν τοῦ παιδίου. Ἀνέφρεψαν δὲ τὸν Δία κατὰ μὲν τοὺς κρητικούς μύθους αἱ Δικταῖαι νύμφαι, καὶ ἐγαλοῦχρην αὐτὸν ἡ Ἀμάθεια (αἷξ ἡ νύμφη)· ἀλλὰ καὶ κύων καὶ ἄρκτος καὶ οὗς ἐμυθολογοῦντο ὅτι ἐθήλασαν τὸν Δία, ὡς φαίνεται ἐκ μυθμειῶν τῆς τέχνης, καὶ περισσότεραι λέγεται ὅτι ἐκόμιζον αὐτῷ ἀμβροσίαν καὶ ἀέτῳ νέκταρ.—Κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Διὸς ἐπανέστησαν οἱ Τιτᾶνες, ἡττηθέντες ὑπ' αὐτοῦ (βλ. Τιτανομαχία)· ἐπίσης κατενίκησεν ὁ Ζ. καὶ τοὺς Γίγαντας, τὸν Τυφώα καὶ τοὺς Ἀλφειάδας (βλ. λ.) καὶ ἀποκατέστησε τὴν ἁρμονίαν ἐν τῷ κόσμῳ.

Σύζυγον ἔλαβεν ὁ Ζ. τὴν Ἥραν, ὁ δ' ἱερός γάμος αὐτῶν εἶναι τὸ πρότυπον τοῦ γάμου τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τεκμήριον ὅτι ἐκ παλαιότητας χρόνων ἐτίμων οἱ Ἕλληνες τὴν ἱερὰτητα τοῦ γάμου καὶ ἡ μονογαμία ἦτο ἐπικρατὴς θεσμός παρ' αὐτοῖς· αἱ δὲ μυθολογούμεναι ἑριδες τῶν οὐρανίων συζύγων εἶναι μυθολογικαὶ εἰκόνες τῶν καταιγίδων. Φέρονται δ' ἑμῶς καὶ ἄλλοι ποικιλώτατοι μῦθοι περὶ ἐρωτικῶν σχέσεων τοῦ Διὸς πρὸς θεὰς καὶ νύμφας καὶ θνητὰς γυναῖκας, ἐκ διαφόρων προεληθόντες λόγων. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος γάμος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μήτιδος (σοφίας) ἀλληγορεῖται εἰς τὴν πανσοφίαν αὐτοῦ (καταπιὼν τὴν Μήτιν ἔγκυον ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἐγέννησεν ἐκ τῆς κεφαλῆς του τὴν Ἀθηνᾶν, τοῦτο δ' εἶναι μυθολογικὴ παράστασις τῆς ἐξ ἀμβροφόρου νέφους παραγωγῆς τῆς ἀστραπῆς). Ἐπίσης δ' ἀλληγορικὴ εἶναι ἡ ἔννοια καὶ τοῦ μύθου περὶ

τοῦ δευτέρου γάμου αὐτοῦ καὶ τῆς Θέμιδος ἥτοι τοῦ νόμου, καὶ προσωποποιεῖται ἠθικῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἠρώων τοῦ ἔτους εἶναι αἱ ἐκ τοῦ γάμου τούτου γεννηθεῖσαι θυγατέρες· καὶ ἡ ἑὼν μύθον περὶ τοῦ γάμου μετὰ τῆς Μητιδοσύνης ἐξ ἧς ἐγέννησε τὰς Μούσας, καὶ μετὰ τῆς Κυρυνόμης, τῆς τεκούσης αὐτῷ τὰς Χάριτας. Ὁ Ἑρμῆς, ὃν ἐκ τῆς Μαιας ἐγέννησεν, εἶναι προσωποποιεῖα τοῦ ἐξ οὐρανοῦ καταιγιζόντος ἀνέμου, τοῦ ἡλίου δὲ καὶ τῆς σελήνης προσωποποιεῖα εἶναι ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις, τὰ τέκνα αἰνῶν ἐγέννησεν ἐκ τῆς Λητοῦς, ἥτοι τῆς νυκτός. Ἡ Διώνη, ἧς τὸ ὄνομα σημαίνει τὴν σύζυγον τοῦ Διὸς, ἐπέγει ἀπλῶς τὸν τόπον τῆς Ἥρας ἐν τοῖς ἡπειρωτικοῖς μῦθοις. Ἀλλοὶ μῦθοι περὶ ἐρώτων τοῦ Διὸς ὑπονοοῦσι τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γονιμοποιήσιν τῆς γῆς· το οὗτος εἶναι ὁ μῦθος περὶ γενέσεως τῆς Περσεφόνης ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος, τοῦ Διονύσου ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, καὶ τοῦ Περσεύς ἐκ τῆς Δανάης. Οἱ πλείστοι δ' εἶναι γενεαλογικοί, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες εἰς τὴν τάσιν πρὸς ἀναγωγὴν εἰς τὸν Δία τοῦ γένους βασιλείων καὶ ἐπικυρίων ἡρώων (οἷον ὁ περὶ γενέσεως τοῦ Ἀρχαδῶς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιस्थῆς, τοῦ Δίακου ἐκ τῆς Αἰγίνης κλ.).

Ἐν τῇ τέχνῃ τὴν ἰδεώδη παράστασιν τοῦ Διὸς ἀπειργασθῇ τελειοτάτην ὁ Φειδίας, ποιήσας τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ χρυσελέφαντινον ἔγαλμα, οὗ ἔννοιαν ἀμυδρὰν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐκ τῶν περιγραφῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων (μάλιστα τοῦ Πausανίου) καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν Ἡλείων. Παρέστησε δ' ὁ Φειδίας τὸν Δία καθήμενον ἐν θρόνῳ καὶ φέροντα ἐν τῇ δεξιᾷ Νίκην καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ σκῆπτρον, ἧλος δ' ἔχοντα βασιλείως ἅμα καὶ πατρός, ἐμφαίνον δηλαδὴ εὐμένειαν καὶ μεγαλειότητα. Οἱ μετὰ τὸν Φειδίαν τεχνῖται ἐπανελάμβανον ἐν τοῖς πλείστοις ἀπαράλλακτον τὸν αὐτὸν τύπον, ὡς πρότυπον δὲ τοῦ μετὰ τὸν Φειδίαν ἰδεώδους τύπου τοῦ Διὸς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐν τῷ Βατικανῷ κεφαλὴ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀτρίκοι, ἧς ὁ τεχνίτης υποτίθεται ὅτι ἐμιμήθη ἔργον τοῦ Λυσίππου· κυριώτατοι χαρακτῆρες τοῦ τύπου τούτου εἶναι τὸ πρὸς τὰς ὀφρὺς καὶ τὴν ῥίνα προσεχόμενον μέτωπον, τὰ ἡμιάνοικτα χεῖλη καὶ ἡ πρὸς χαίτην λείοντος ἐμοιχόουσα κόμη. Ἐν τοῖς πλείστοις τῶν σωθέντων ἀγάλματιν ὁ Ζ. παρίσταται καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἥρεμος καὶ μεγαλοπρεπής, φορῶν ἱμάτιον ἀπλοῦν ἐπερ ἄφινι γυμνὸν τὸ στήθος, κρατῶν δ' ἐν χειρὶ σκῆπτρον, κεραυνὸν ἢ νίκην, ἢ φιάλην παρ' αὐτῷ ἀπεικονίζεται συνήθως ὁ ἱερός ἔρως αὐτοῦ, ὁ ἀέτῳ. Ἄλλος τύπος τοῦ Διὸς συνηθέτερος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τέχνῃ εἶναι ὁ παριστῶν αὐτὸν γυμνὸν χωροῦντα μεθ' ὁρμῆς πρὸς τὰ πρόσω, μέλλοντα δὲ νὰ πληῇ διὰ τοῦ κεραυνοῦ ἀντίπαλον (Γίγαντα). Συχνότατα δ' ἀπεικονίζεται ὁ Ζ. καὶ ἐν παραστάσει μύθων ἀναφερομένων εἰς αὐτόν, τῆς παι-

δικῆς ἡλικίας, τῆς γιγαντομαχίας, τῆς γεν-
νήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, τῶν ἐρώτων αὐτοῦ, καὶ
ἐν συμπλέγμασι μετ' ἄλλων θεῶν, ἦτοι μετὰ
τῶν Ὀλυμπίων, μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῆς
Ἥρας ἢ τοῦ Ἡρακλέους, μετὰ τῶν Μουσῶν,
τῶν Μοιρῶν, τῶν Ἐρῶν καὶ τῶν Χαρίτων
κλπ. Ἐν δὲ τῇ παλαιότατῃ λατρείᾳ συνήθη
ἦσαν τὰ ἀνεῖδεα ἀγάλματα τοῦ Διὸς. Τὴν θεὸν
ἐφαντάζοντο τότε οἱ Ἕλληνας ἐπιφοιτῶντα
εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἱεροῦ αὐτῷ ὀρ-
νίθου, ἢ ἐν τῷ κατασκευῆσθαι κεραυνῷ, ἢ ἐν
τῷ πνεύματι τοῦ ἀνέμου, τῷ παράσσοντι τὸ
φύλλωμα τῆς θωάωναιος φηγῶ. Μνημεία τῆς
παλαιότητος ἐκείνης λατρείας ἐδείκνυντο
κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀργοὶ λίθοι, ὃ ἐν Δελ-
φοῖς ἐν ἐμβολογεῖτο ὅτι ἐξήμεσεν ὁ Κρόνος,
ὁ Ζεὺς Καππώτας παρὰ τὸ Γύθειον. ἐφ' οὗ κα-
θεθεῖς ὁ Ὀρέστης ἐπέσκατο τῆς μανίας, ὃ
δωμὸς τοῦ Σθενίου Διὸς παρὰ τὴν Ἑρμιόνην.
(Βιβλιογραφία. Πλὴν τῶν ἑλληνικῶν μυθο-
λογικῶν βλ. David, Jupiter. Par. 1833. —
J. Overbeck, Beiträge zur Erkenntnis
u. Kritik der Zeus Religion. Lpz 1881.
Τοῦ αὐτοῦ, Kunstmythologie. Zeus. 1871
μετ' ἄλταντος 1872-3. — E. Hoffmann,
Kronos u. Zeus Lpz. 1876. — Sybel,
Das Bild des Zeus. Marburg, 1876. —
F. Hettner, de Jove Dolicheno Bonn.
1877. — I. Henrychowski, de Jove Cre-
tico. Inowraclaw 1879. — P. Welzel, de
Jove et Pane dis Arcadicis. Bresl.
1879. — H. Brunn Griech. Götterideale,
München, 1893 σ. 96-110). Βλ. καὶ λ.
Ἀμμων, Ἥρα, Σάραπις. [Π.]

Ζεὺς (Ἄστρο) ὀνομάζεται ὁ μέγιστος τῶν
πλανητῶν, γνωστὸς εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἥτις
ὠνομασεν αὐτὸν οὕτως. Κατὰ τὰς ἀποστά-
σεις ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὁ Ζ. εἶνε ἀπώτερος τῆς
ὁμάδος τῶν ἀστεροειδῶν (βλ. λ.) καὶ πρῶ-
τος καὶ μέγιστος τῆς ὁμάδος τῶν μεγάλων
πλανητῶν (Διὸς, Κρόνου, Οὐρανοῦ καὶ Ποσει-
δῶνος). Ἡ μέση ἀπόστασις τοῦ Δ. ἀπὸ τοῦ
ἡλίου εἶνε = 5,203 τῆς ἀποστάσεως τῆς γῆς
ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἐπομένως = 773 περίπου ἑκατομ.
χιλιόμετρα, ἐπειδὴ δ' ἡ ἐκκεντρότης τῆς περὶ
τὸν ἡλίον ἑλλειπτικῆς τροχίας τοῦ Δ. εἶνε
= 0,048, οὗτος εἰς μὲν τὸ περιῆλιον ἀπέ-
χει τοῦ ἡλίου 786 ἐκ. εἰς δὲ τὸ ἀπῆλιον 811
ἐκ. χμ. Ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν ἡλίον περι-
φορᾶς τοῦ Δ. εἶνε 4332 $\frac{1}{2}$ ἡμερῶν περίπου.
Ἡ μέση χρόνος τῆς συνοδικῆς περιφορᾶς
τοῦ Δ. μετ' ὅν οὗτος εὐρίσκεται σχετικῶς πρὸς
τὸν ἡλίον καὶ τὴν Γῆν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἶ-
νε 1 εἰς τοὺς 33 ἡμ. καὶ 16 ὥρ. Κατὰ τὴν
συζυγίαν αὐτοῦ, καθ' ἣν ὁ Ζ. εὐρίσκεται
διὰ τὴν Γῆν πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν πρὸς
τὴν καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἀμαυροῦται ἐντὸς τῶν α-
κτινῶν τούτου, ἀπέχει ὁ Ζ. τῆς Γῆς 959 ἐκ.
χμ., κατὰ δὲ τὴν ἀντίθεσιν, ὅτε ἔχει τὴν μεγί-
στην αὐτοῦ λαμπρότητα διὰ τὴν Γῆν καὶ με-

σορανεῖ τὸ μεσούκτιον, ἀπέχει ὁ Ζ. τῆς Γῆς
587 ἐκ. χμ. Ὁ Ζ. ὡς ἀνώτερος πλανήτης δὲν
παρουσιάζει πρὸς τὴν Γῆν διαφορὰς φάσεως
ἐπαισθητάς, ἀλλὰ φαίνεται διαρκῶς πρὸς ταύ-
την πλησιφεύς, ὅθεν ἡ φαινόμενη λαμπρότης
ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνης τῆς ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπο-
στάσεως αὐτοῦ, καὶ ἡ λαμπρότης αὐτοῦ δύνα-
ται νὰ εἶνε ὅταν πλησιάζῃ πρὸς τὴν συζυ-
γίαν μικροτέρα τοῦ ἡμίσεως τῆς λαμπρότη-
τος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀντίθεσιν. Κατὰ τὴν με-
γίστην αὐτοῦ λαμπρότητα, ὁ Ζ. φθάνει τὴν
Ἀφροδίτην, ὅταν ὁμοῦ αὕτη δὲν ἔχῃ τὴν με-
γίστην αὐτῆς λαμπρότητα καὶ ἡ σκία ἐν τῷ
φωτὶ αὐτοῦ εἶνε ἐπίσης ἐπαισθητή. Κατὰ τὰς
φωτομετρήσεις τοῦ Τσολνέρου ὁ Ζ. κατὰ τὴν
ἀντίθεσιν αὐτοῦ εἶνε 5 $\frac{1}{2}$ δισεκατ. φορὰς ἀσθε-
νέστερος τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὰς φωτομετρήσεις
τοῦ αὐτοῦ ἀστροφυσικοῦ ὁ Ζ. ἔχει ἐκ πάντων
τῶν πλανητῶν τὴν μεγίστην ἀνταντακλαστικὴν
δύναμιν, ἀνταντακλῶν τὰ 0,62 τοῦ ἐπ' αὐτοῦ
προσπίπτοντος ἡλιακοῦ φωτός· ἐκ τούτου λοι-
πὸν ἐσυμπεράνεν ὅτι ἴσως ὁ Ζ. ἔχει μικρόν τι
ποσὸν ἰδίου φωτός καὶ τοῦτο διότι ἕνεκα τοῦ
μεγέθους αὐτοῦ ἡ ἀπόψυξις ἐπὶ τῆς ἐπιφα-
νείας δὲν προσέβη τοσοῦτον, ὅσον εἰς ἄλλους
μικροτέρους πλανήτας. Τὸ χρῶμα τοῦ Διὸς
εἶνε λευκόν, κατὰ παρατηρήσεις ὁμοῦ πολὺ
λεπτὰς παρουσιάζει εἰς τὸ τηλεσκοπίον ὑπέ-
ρυθρον τινα ἐλαφρὰν ἀπόχρωσιν, προερχομέ-
νην ἐκ τῶν πολλῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαιρας
αὐτοῦ, τῆς ὅποιαι ἡ ὑπαρξίς βεβαιούται ὅπο
τῆς φασματοσκοπίας. Διὰ τοῦ τηλεσκοπίου
παρατηρούμενος ὁ Διὸς τοῦ Διὸς δὲν πα-
ρουσιάζει σχῆμα κυκλικόν, ἀλλ' ἐπαισθητῶς
ἐλλειπτικόν· ἡ φαινόμενη ἰσημερινὴ διάμετρος
ἐν τῇ μέσῃ ἀπὸ τῆς Γῆς ἀποστάσει τοῦ Διὸς
εἶνε 37", 84, ἡ δὲ πολικὴ 35", 48, ὅθεν
ἔπεται συμπίεσις = $\frac{1}{17}$, ἐνῶ ἡ τῆς Γῆς
εἶνε μόνον = $\frac{1}{209}$. Λίτια τῆς μεγάλης τοῦ
Διὸς συμπίεσεως εἶνε ἡ μεγάλη ἐπ' αὐτοῦ φυ-
γόκεντρος δύναμις ἐκ τῆς μεγάλης ταχύτητος
τῆς περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα περιστροφικῆς αὐτοῦ
κινήσεως. Ὁ χρόνος τῆς κινήσεως ταύτης ἐξ-
αχθεῖς ἐκ τῆς ἐκάστοτε θέσεως κηλίδων ἐπὶ
τοῦ δίσκου τοῦ Διὸς εἶνε ἴσος πρὸς 9 ὥρ. καὶ
55 $\frac{1}{2}$ λεπτά περίπου μετὰ διαφορῶν ὁμοῦ
οὐκ ἀνεπαίσθητων κατὰ διαφορὰς παρατηρη-
τας καὶ τοῦτο διότι οἱ σχηματισμοὶ οἱ παρα-
τηρούμενοι ἐπὶ τοῦ δίσκου δὲν εἶναι μόνιμοι
ἀλλ' ἔχουσι καὶ οὗτοι ἴδιαν κίνησιν καὶ δὴ
πολλῶς μαγίστην· ἐξήχθη δὲ προσέτι ὅτι
ὑπάρχουσι διαφοραὶ τοῦ χρόνου τῆς περιφορᾶς
προερχόμεναι καὶ ἐκ τῆς θέσεως τῶν κηλίδων
σχετικῶς πρὸς τὸν ἰσημερινὸν τοῦ Διὸς ἢ
θέσις τῶν πόλων καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ τοῦ Διὸς
ἐξάγεται ἐπίσης ἐκ τῆς κινήσεως τῶν κηλί-
δων αὐτοῦ καὶ εὐρέθη ὅτι τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἰση-
μερινοῦ τοῦ ταυτίζεται σχεδὸν μετὰ τοῦ ἐπιπέ-
δου τῆς περὶ τὸν ἡλίον τροχίας αὐτοῦ (ἡ γωνία

τῶν δύο ἐπιπέδων εἶνε 5^η περίπου), ὅθεν ἐ-
 πεται ὅτι διὰ τὸν Δία δὲν ὑπάρχουσιν ἐπαι-
 σθηταὶ διαφοραὶ τῶν ὤρων τοῦ ἐνιαυτοῦ αὐ-
 τοῦ. *Η ἰσημερινὴ διάμετρος τοῦ Διὸς εἶνε
 11 πλάσια τῆς γήινης ἥτις εἶνε 4 χιλ. χμ., ἢ
 ἐπιφανεία 121 φορές μείζων καὶ ὁ ὄγκος
 1335 πλάσιος τοῦ τῆς γῆς. *Η μάζα τοῦ Δ. ἐξ-
 αχθεῖσα ἐκ διαταράξεων ὡς προξενεῖ ὁ Ζ. εἰς
 ἄλλους πλανήτας ἢ κομήτας καὶ ἐκ τῆς κινή-
 σεως τῶν δορυφόρων αὐτοῦ εὐρέθη $= \frac{1}{1080}$
 τῆς μάζης τοῦ ἥλιου ἢ 308 πλάσια τῆς μα-
 ζῆς τῆς Γῆς. *Η μέση πυκνότης τοῦ Διὸς
 εἶνε $= 0,234$ τῆς τῆς Γῆς, ἐπομένως $= 1,30$
 τῆς τοῦ ὕδατος. *Η βαρύτης ἐπὶ τῆς ἐπιφα-
 νείας τοῦ Διὸς εἶνε ὀλίγον τι πλέον ἢ δι-
 πλάσια τῆς ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπόκειται ὅμως εἰς
 πολὺ μείζονας μεταβολὰς (μέχρι τοῦ $\frac{1}{11}$) ἢ
 ἐπὶ τῆς Γῆς (ἐπὶ ταύτης μόνον μέχρις $\frac{1}{200}$)
 κατὰ τὴν διάφορον πρὸς τὸν ἰσημερινὸν θε-
 σιν ἔνεκα τῆς πολὺ μεγάλης φυγοκέντρον
 δυνάμεως. Οἱ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου παρατη-
 ρούμενοι χαρακτηριστικοὶ σχηματισμοὶ ἐπὶ τοῦ
 Διὸς εἶναι ῥῶνοι τεφροχρόσοι ἐκτεινόμενοι
 ἐκατέρωθεν καὶ παραλλήλως πρὸς τὸν ἰσημε-
 ρινὸν αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται
 ἰσημερινὴ ῥωὴ λευκὴ. Οἱ σχηματισμοὶ οὗτοι
 δὲν εἶναι ὡς εἶπομεν μόνιμοι, ἀλλὰ μεταβάλ-
 λουσι σχῆμα, ἔχουσι δὲ καὶ ἴδιαν κίνησιν. Ὡς
 πιθανώτερον θεωρεῖται ὅτι ἡ λευκὴ ἰσημερινὴ
 ῥωὴ ἀποτελεῖται ἐκ νεφῶν, ἐνῶ ἔνεκεν ἀ-
 ραιώσεως τῆς ἀτμοσφαιρας ὑπὲρ τὰς τεφρο-
 χροὺς ῥώνας διεισδύει τὸ τηλεσκοπίον μέχρι
 τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τοῦ σώματος τοῦ Διὸς,
 τὸ ὁποῖον ὅμως ἴσως δὲν ἔχει ἐτι συμπαγῆ,
 ὅπως ὁ φλοιὸς τῆς Γῆς, ἔνεκα βραδυτέρας
 ἀποψύξεως τοῦ πολὺ ταύτης μείζονος Διὸς.
 Κατὰ λεπτοτέρας παρατηρήσεις τὸ χρῶμα
 τῶν ῥωῶν δὲν εἶνε πάντοτε τεφροχρῶν
 ἀλλὰ παρουσιάζει ἐνίοτε ἀποχρώσεις τινάς
 ἐλαφρῶς ροδοχρόους ἢ καὶ ἄλλας ὁμοίας.
 Ἀξιοσημείωτος εἶνε μεγάλη ἐρυθρὰ κηλὶς
 ἀναφανείσα τὸν Ἰούλιον 1878 ἀμέσως πρὸς
 Ν τῆς νοτίας ῥώνης τοῦ Διὸς. Τὸ μῆκος τῆς
 κηλίδος ταύτης ἔφθασε τὰς 45 χιλ., τὸ δὲ πλά-
 τος τὰς 15 χιλ. χμ. σχεδόν. Ἀφοῦ μέχρι
 τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1882 ἔμεινεν ἐν συνόλῳ
 ἀμετάβλητος, ἔκτοτε ἤρχισε βαθμῆδὸν νὰ ἐξα-
 σθενῇ. Ἐκ τῶν πρώτων ἀστερονομικῶν ἀνα-
 καλύψεων διὰ τοῦ τηλεσκοπίου εἶνε ἡ 4 δο-
 ρυφόρων τοῦ Διὸς, γενομένη τὸν Ἰανουά-
 ριον τοῦ 1610 ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου, ἢ κατ'ἔλ-
 λους τὸν Δεκέμβριον 1609 ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ
 Σίμωνος Μαρίου. *Η ὀνομασία αὐτῶν ἄστρα Με-
 δικαία, ἢ προταθείσα ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου, δὲν
 ἐπεκρίθη, ἀλλὰ σημαίνονται ἀπλῶς διὰ
 τῶν ῥωμαϊκῶν χαρακτήρων I IV κατὰ τὰς
 ἀποστάσεις ἀπὸ τοῦ Διὸς. *Η λαμπρότης αὐ-
 τῶν εἶνε ὅης μέχρις 7ης τάξεως, ὁ λαμπρότερος

λοιπὸν αὐτῶν (ὁ III) θὰ ἦτο δρατὸς εἰς τοὺς
 ἀσπλους οὐρανοὺς, ἐάν μὴ ἡμαυροῦτο ὑπὸ
 τοῦ φωτὸς τοῦ Διὸς. Οἱ δορυφόροι οὗτοι ἀπ-
 ἔχουσι τοῦ κέντρου τοῦ Διὸς ὁ I 6 σχεδόν
 ἀκτίνας τοῦ Διὸς (ἐκάστη $= 144$ χιλ. χμ.
 σχεδόν), ὁ II $9 \frac{1}{2}$, ὁ III 15 καὶ ὁ IV $20 \frac{1}{2}$,
 στρέφονται δὲ περὶ τὸν Δία, ὁ I εἰς 1 ἡμ.,
 καὶ $18 \frac{1}{2}$ ὥρας, ὁ II εἰς 3 ἡμ. καὶ $13 \frac{1}{2}$ ὥ-
 ρας, ὁ III εἰς 7 ἡμ. καὶ $3 \frac{3}{4}$ ὥρας καὶ ὁ IV
 εἰς 16 ἡμ. καὶ $16 \frac{1}{2}$ ὥρας. Αἱ τροχιαὶ αὐτῶν
 ὀλίγον διαφέρουσι τοῦ κύκλου, τὰ δ' ἐπίπεδα
 αὐτῶν ἔχουσι πολὺ μικρὰν κλίσιν ($20' 40'' - 50'$
 5') πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιάς τοῦ Διὸς,
 παρουσιάζουσι δ' αἱ τροχιαὶ αὐτῶν ἀξιοπεριέ-
 γους τινὰς σχέσεις. Αἱ διαμέτροι αὐτῶν εἶναι
 τοῦ I 3814 χμ., τοῦ II 3413 , τοῦ III 3580 ,
 τοῦ IV 4771 ἐνῶ ἡ τῆς σελήνης εἶνε 3482
 χμ. Αἱ μαζαὶ τῶν δορυφόρων τούτων ἐξαχθεῖ-
 σαι ἐκ τῶν ἀμοιβαίων διαταράξεων εἶναι τοῦ
 I $= 0,0052$, τοῦ II $= 0,0072$ τοῦ III $= 0,0272$,
 τοῦ IV $= 0,0131$ τῆς μάζης τῆς Γῆς. *Η πυ-
 κνότης μένου τοῦ III ἰσοῦται πρὸς τὴν τοῦ
 Διὸς, πάντων δὲ τῶν ἄλλων εἶνε ἐλάσσων
 ταύτης (τοῦ I μόνον τὸ $\frac{1}{2}$). *Ἐκ τινῶν φαι-
 νομένων εἰκάζεται ὅτι οἱ δορυφόροι οὗτοι στρέ-
 φουσι πρὸς τὸν Δία διαρκῶς τὸ αὐτὸ ἡμι-
 σφαίριον αὐτῶν, ὅπως ἡ σελήνη πρὸς τὴν
 Γῆν. Οἱ δορυφόροι οὗτοι προξενοῦσιν ἐπὶ τοῦ
 Διὸς ἐκλείψεις ἥλιου, ἐννοεῖται ἐπὶ μικρὰς
 ἐκτάσεως τῆς μεγάλης τούτου ἐπιφανείας, καὶ
 κατὰ ταύτας σκιαγραφοῦνται ὡς σκοτεινὰ κη-
 λίδες ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ πλανήτου, ὑπόκεινται
 δὲ καὶ αὐτοὶ ὡς ἑτερόφωτοι, φωτιζόμενοι ὑπὸ
 τοῦ ἥλιου, εἰς πολὺ συχνὰς ἐκλείψεις, ἐμπί-
 πτοντες ἐντὸς τοῦ μεγάλου κύκλου τῆς σκιάς
 τοῦ Διὸς. Αἱ ἐκλείψεις αὗται προὔπολογίζ-
 μεναι χρησιμοποιοῦνται πρὸς εὐρεσιν τοῦ γεω-
 γραφικοῦ μήκους, δὲν παρέχουσιν ὅμως ἐπαρκῆ
 βαθμὸν ἀκριβείας (λάρη μείζονα τοῦ λεπτῶν)
 καὶ ἐκ τούτου μόνον ἐν ἀνάγκῃ ἐφαρμόζεται
 ἡ μέθοδος αὕτη διὰ τὰς εὐκλείας, ὡς παρέχει
 Πόλλου λόγου ἀξία εἶνε ἡ τῇ 1892 ἀνακάλυ-
 ψις δορυφόρου τοῦ Διὸς πλησιεστέρου πρὸς
 τοῦτον παρὰ τοὺς 4 ἄλλους. *Ο δορυφόρος
 αὗτος ἀνεκαλύφθη διὰ τοῦ μεγίστου τῶν ἐν ἐν-
 εργείᾳ διαθλαστικῶν τοῦ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ
 Λῆν ἐν Καλλιφόρνια, ἔχοντας διάμετρον φω-
 τοῦ 0,92 τοῦ μέτρου καὶ μῆκος ἑστιακῶν $18 \frac{1}{2}$
 μέτρων περίπου. *Ο δορυφόρος οὗτος λάμπει
 ὡς ἀστὴρ 13ης τάξεως καὶ ἐπομένως ἔνεκα
 τῆς μεγάλης αὐτοῦ γειτνιασσεως πρὸς τὸν
 λαμπρὸν Δία μόνον διὰ τῶν μεγίστων τη-
 λεσκοπίων εἶνε δυνατόν νὰ παρατηρηθῇ. Τοῦ
 κέντρου τοῦ Διὸς ἀπέχει ὁ δορυφόρος οὗτος
 ὀλίγον τι πλέον τῶν $2 \frac{1}{2}$ ἀκτίων αὐτοῦ
 καὶ κινεῖται περὶ τοῦτον εἰς 11 ὥρας καὶ 50
 λεπτά μόνον. *Ἐκ τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτὸς
 αὐτοῦ εἰκάζεται ὅτι ἡ διάμετρος τοῦ μικροῦ
 τούτου δορυφόρου εἶνε μόνον δεκάδιον τινῶν
 χιλιομέτρων. Ἀξιοσημείωτος εἶνε ὅτι ἡ ἐλ-

εις τοῦ Διὸς ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δορυφόρου τῆς ἐστραμμένης πρὸς τὸν Δία εἶναι ἰσχυρότερα ἢ ἢ τοῦ σώματος τοῦ δορυφόρου, ὥστε ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μένωσιν σώματα μὴ συνδεόμενα μετὰ τοῦ δορυφόρου διὰ συνεικτικῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιτεθεμένα ἐπὶ τούτου. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ δορυφόρος οὗτος βαθμῶν θά διαλυθῇ, διότι πᾶν τεμάχιον αὐτοῦ ἐστραμμένον πρὸς τὸν Δία, τὸ ὅποιον παύει νὰ συνεχῆται στερεῶς μετὰ τοῦ σώματος διὰ βαθμιαίας χαλαρώσεως τῶν συνεικτικῶν δυνάμεων, θὰ ἐκφύγῃ τοῦ δορυφόρου καὶ θὰ κινήθῃ ἐπὶ τῆς τροχίᾳ αὐτοῦ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἐπὶ ταύτης κεκτημένης φορᾶς αὐτοῦ καὶ τῆς ἑλξείως τοῦ Διὸς. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην αὐτῷ πρέπει νὰ ἐγεννήθησαν οἱ δακτύλιοι τοῦ Κρόνου, οἱ συγκείμενοι ἐκ συστήματος μικροτάτων σωματιδίων. [Δ.Κ.]

Ζεφυρία. Ἀρχαίον ὄνομα τῆς Μήλου ὡς δυτικωτάτης τῶν Κυκλάδων.

Ζέφυρος. Ὁ δυτικός ἄνεμος, πνέων ἰδίως τὸ θέρος καὶ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, συνήθως ὁρσώμενος καὶ εὐχάριστος, ἀλλ' ἐνίοτε εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας τρικυμιάζης καὶ ὀρεγόμενος. Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀστραίου καὶ τῆς Ἥβης, γεννῆσας ἐκ τῆς Ἀρπυίας Ποδάργης τοὺς ταχέας τοῦ Ἀχιλλέως ἱππεύς, Εὐάνθην καὶ Βαλῖον. Ὡς σύζυγος ἀπεδίδοτο αὐτῷ καὶ ἡ Χλωρίς. Ἐν τῷ ἐν Ἀθῆναις μνημείῳ τοῦ Κυρήστου εἰκονίζεται σχεδὸν γυμνός, μὲ μαγδύαν μόνον περὶ τὴν σφύρην, ἐν κολπώματι τοῦ ὁποίου κεῖνται ἔνθη. Παρὰ Ῥωμαίοις ὑπῆρχεν ὁ θεὸς καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ζ. ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιαίτερος θεός, ἀντιστοιχῶν τῷ ἑλληνικῷ Ζ. καὶ καλούμενος Favonius. [Σ.Τ.]

Ζεχρά-ούλ-κλαμπιγέ, ποιήτρια ἑραφὶς δικαίριστα διὰ τὸ εἰρωνικὸν αὐτῆς ὄρος, τὸ ὅποιον πολλοὶ τῶν νεωτέρων Μουσουλμάνων ἤτοισι νὰ μνησθῶσιν. Ἐγεννήθη περὶ τὰ 980 μ.Χ. [Ι.Π.Μ.]

Ζήθος. Βλ. Ἀμφίων.

Ζηκούδια. Χωρίον τῆς Μκεδονίας ἐν τῷ μουδριτικῷ Χρυσίστης, ἔχον 300 κατ. χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Ζήλα, τουρκιστὶ Ζήλεχ, πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ διοικήσει Ἀμασειας πρὸς Ν. ταύτης, ἔχουσα κατ. 8000, ὧν 3000 Ἑλληνας, ἐξαρτώμενοι ἐκκλησιαστικῶς ἐκ τῆς μητροπόλεως Καισαρείας ὀνομαστῇ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τελούμενην ἐμπορικὴν πανήγυριν καὶ τὰ περικαλλῆ λείψανα μεγαλοπρεπεστάτου ναοῦ τῆς Ἀναίτιδος. [Μ.Δ.Χ.]

Ζηλανδία. 1) Δαν. Sjælland, Γερμ. Seeland, ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιότατη νῆσος τοῦ βασιλείου τῆς Δανίας, κειμένη μετὰ

τοῦ Καττεγάτου καὶ τῆς Βαλτικῆς, χωρίζομένη δὲ ἀπὸ τῆς Σουηδίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Σούνδου. Ἐχει ἀπὸ Β πρὸς Ν μήκος 181 χμ., πλάτος δὲ 108 χμ. καὶ ἐπὶ ἑμβαδοῦ 7114 τχμ. (συνπεριλαμβανομένων καὶ 13 περίεξ αὐτῆς κειμένων νησιδίων, ἔχουσάν ἐν ὅλῳ ἑμβ. 165 τχμ.) 721 703 κατ. (1880), ὧν 234 850 ἐπὶ τῆς πρωτεύουστος Κοπεγχάγης καὶ 58 665 ἐπὶ τῶν λοιπῶν 18 αὐτῆς πόλεων. Περιεργότατον εἶναι τὸ σχῆμα τῶν παραλίων τῆς, ἕνεκα τῶν πολλῶν ἁλλων ἢ ἥττον βαθείας εἰς τὴν ξηρὰν εἰσεχόντων κολπίων (Φιόρδων, βλ. λ.) αποτελούμενων καὶ ἁμειζονας χερσονήσους. Ἐὶς μέγιστον ἐπὶ τῆς Ζ. ὕψος εἶναι 125 μ., τὸ Βλ δὲ μέρος αὐτῆς αποτελούμενον ἐκ κυματιστοῦς σειρᾶς λόφων ἔχει σπανίως φυσικὰς καλλονας. Ἦναι δὲ ἡ νῆσος εὐφορωτάτη, ἀμύζει δ' ἐν αὐτῇ ἐκτός τῆς γεωργίας καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἱπποτροφία. Ἐχει σχετικῶς πολλοὺς ποταμούς καὶ λίμνας πλήρεις λαμπρῶν ἰχθύων. Ἦ Ζ. ἔχει καὶ καλὴν σιδηροδρομικὴν δίκτυον. — Ἡ Π. π. α. ρ. χ. ἡ Ζ. η. λ. α. ν. θ. ἡ α. ε. περιλαμβάνει ἐκ τὸς τῶν μνημονευομένων καὶ τὰς νήσους Μένν καὶ Βορνχόλμην, ἔχει δ' ἐν ὅλῳ ἑμβ. 7027 τχμ. καὶ 757 067 κατοίκους (1880). Ταύτης ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶναι ὁ ἀνώτατος ἐν τῷ β. σιλείῳ.

— 2) Ἡ δυτικωτάτη ἀπαρχία τοῦ βασιλείου τῆς Ὀλλανδίας μετὰ τῆς Ν. Ὀλλανδίας, τῆς Βορείου θαλάσσης, Β. Βραβάντης καὶ Βελγίου. Ἐχει ἑμβ. 1785 τχμ. καὶ 109 234 κατ. (1880), ἀποτελεῖται δὲ κατὰ μέγα μέρος ἐκ νήσων σχηματιζομένων ὑπὸ διακλαδύσεσιν τοῦ Νεάλλος καὶ νοσηρίων μὲν ἀλλὰ εὐφορωτάτων εἰς αἶτον, ὁσπρια, λίτον, κτλ. ὧν γίνονται μέγα ἐμπορίον. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Μιδδελδούργον.

— 3) Ν. ε. α. Ζ. η. λ. α. ν. θ. ἡ α. ε. πολὺν ἔσται τῆς Αὐστραλίας, κείμενον εἰς μήκος 160° 30' - 176° 15' Α. ἀπὸ Γρήνιτς καὶ πλάτος 34° 30' - 41° 30' Ν, ἔχον δὲ ἐν ὅλῳ ἑμβαδὸν 270 382 τχμ. καὶ ἀποτελούμενον ἐκ δύο μεγάλων νήσων, τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου, χωριζομένων διὰ τοῦ Στενοῦ τοῦ Κούκ, καὶ πολλῶν μικροτέρων. Ἐπὶ τῶν δύο μελιζόνων νήσων ἐκτείνεται ὄρος ὕψηλόν, ἔχον πολλὰς κορυφὰς 2000-3000 μ. καὶ τὴν ὑψίστην 3764 μ. ἐν τῇ Νοτίῳ νήσῳ. Ἐπὶ τῆς Ν. Ζ. ὑπάρχουσιν ἐπὶ πολλὰ ἡφαίστεια ἐν ἐνεργείᾳ, ἐν οἷς τὸ ἐν τῇ Νοτίῳ Τογκαρίρο (1941 μ.), περὶ ὁ πλείστα ὑπάρχουσι θερμαὶ πηγαὶ καὶ πολλαχῶς ἀτμοὶ καὶ ἀναθυμιάσεις ἐκπέμπονται. Τούτου ΝΑ ἐκτείνεται ἡ γεωλογικῶς περίφημος θέσις τῆς Ζ. ὅπου ἐκ χιλίων καὶ ἐπέκεινα μερῶν ἐκπέμπονται ἀτμοὶ ἐκ βαθεῖων ῥωγμῶν διελαυνουσθῶν ἐκτεταμένα στρώματα λάβας, πολυάριθμα δὲ λιμνάζοντα ὕδατα καὶ πηγαὶ ζέουσιν καὶ κοχλάζοντες ὄγκοι πηλοῦ καλύπτουσι τὸ ἐσάρος. Καθόλου δὲ γεωλογικῶς εἶναι σπουδαία ἡ Ν. Ζ. διότι ἐν αὐτῇ περιλαμβάνονται ἱκαν

πασῶν τῶν τῆς γῆς διαπλάσεων, ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων μέχρι τῶν νεωτάτων. Εἶνε δὲ καὶ πλουσία ἡ Ν. Ζ. εἰς ὄρυκτά παντὸς εἶδους, χρυσόν, χαλκόν, σίδηρον, ἄνθρακα. Τὰ τε νῦν καὶ τὰ ὄρυκτά αὐτῆς ζῶα καὶ φυτὰ δεικνύουσιν ὅτι ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων ἡ χώρα αὕτη ἦτο κεχωρισμένη ἀπὸ τῶν περὶ διὰ θαλάσσης βαθείας καὶ ἐκτεταμένης, καθότι κατὰ 70 % περιλαμβάνει ζῶα καὶ φυτὰ ἰδιόζοντα εἰς αὐτὴν καὶ ὅλης διάφορα τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Ν. Ἀμερικῇ. Χερσαῖα θηλαστικά εἶναι ἐν Ν. Ζ. γνωστὰ μόνον τρία, δύο εἶδη νυκτερίδων καὶ ἰδιόζον εἶδος ποντικῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν 100 γνωστῶν πτηνῶν ὑπάρχουσι κατ' ἐξοχὴν ἀξιοσημεῖατα εἶδη ἀπτέρυγων, ἄλλο δὲ γιγάντιον τοιοῦτων εἶδος ὑπάρχον ἄλλοτε ἐξέλιπεν. Ὅπως οὐδὲ εἰς εὐρέθει. Τὴν τάξιν τῶν ἀμφιβίων ἀντιπροσωπεύουσι καθόσον εἶνε γνωστόν, 11 εἶδη σαυρῶν καὶ ἐν μόνον βατράχιον. Οἱ ἰχθύες εἶναι πολυάριθμοι. Ἐκ δὲ τῶν φυτῶν μνημονεύετα ἡ περὶς (120 εἶδη ἐν ἐκτάκτῳ ἀφρονίᾳ εὐρισκόμενα) ρθάνουσα εἰς δένκα καὶ ἐπέκεινα μέτρα. Ἰδιόζοντα δὲ φυτὰ εἶναι μεταξὺ τῶν ἄλλων ἡ Δαμμάρα, παρέχουσα ἐξαίρετον πρὸς οἰκοδόμους ξυλείαν καὶ περιζήτητον ῥητινὴν, ἐν τῶν σπουδαιότατων τῆς ἐξαγωγῆς εἰδῶν, καὶ Λίνον τὸ τῆς Ν. Ζ. (Phormium tenax). Οἱ θαγενεῖς εἶναι γνήσιοι Πολυνήσιοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν φυλὴν τῶν κατοικούντων τὰς Σανδουίχας κἄλ. νήσους. Καλοῦσι δὲ ἑαυτοὺς Μαόρι καὶ θεωροῦνται διὰ τε τὴν κατ' ἀριθμὸν καὶ τὴν σωματικὴν τε καὶ πνευματικὴν ὑπεροχὴν ὡς τοιοῦτοι δαιμότατοι τῶν Πολυνήσιων φύλων. Ἡ Ν. Ζ. ἀνεκαλύφθη τῷ 1642 ὑπὸ τοῦ Τάσμαν πρῶτος δ' ἐσπούδασεν αὐτὴν ὁ Κόυν, ἐπανέειλκτο μὲνως ἐπισκεφθεὶς τὰς νήσους ταύτας, εἰς ἃς εἰσῆγαγε τὰ γεώμηλα, διάφορα λαχανικά καὶ χοίρους. Ἐδασίλευε τότε ἐν Ν. Ζ. ὁ καννιβαλισμὸς καὶ ἀμώτερον τὰ γέννη ἔστιζον τὸ σῶμα. Τοὺς Εὐρωπαικοὺς δὲ ὑπεδέχθησαν πολεμῶς οἱ θαγενεῖς τὸ κατ' ἀρχάς. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1814 ἰδίως, ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτοὺς ὁ ἱεραπόστολος Σαμουήλ Μάρσθεν, οἱ ἄγριοι ἐξημερώθησαν κατὰ μικρὸν, ἐδέξαντο τὸν χριστιανισμόν καὶ εἰσῆλθον εἰς ἀσφαλὴ πολιτισμοῦ ὁδόν· τὸ τελευταῖον παράδειγμα καννιβαλισμοῦ ἀνάγεται εἰς τὸ 1843. Τῷ 1810 ἡ Ν. Ζ. ἐκηρύχθη ἀγγλικὴ ἀποικία. τῷ δὲ 1852 ἀπέκτησε Βουλὴν ἐκ 45 μελῶν ἰσοδίων, διοριζομένων ὑπὸ τῆς ἀγγλ. κυβερνήσεως, καὶ ἀντιπροσωπεῖαν ἐξ 88 μελῶν ἐκλεγομένων κατὰ πενταετίαν. Τῷ δὲ 1876 ἐξακριβώθη ὡς ὁμοσπονδία ὑπὸ Ἀγγλὸν διοικητὴν. Λήγοντος τοῦ 1882 οἱ κάτοικοι ἡριθμήθησαν εἰς 517 707, πλὴν τῶν Μαόρι, εἰς 41000 ὑπολογιζομένων. Ἡ ἐξαγωγή (χρυσὸς καὶ ἄλλα μέταλλα, ῥητίνη, λίνον, βάλανος κτλ.) ἦτο 6 658 000 λιρῶν στερλινῶν ἡ δὲ εἰσάγωγὴ 8 609 000, τὰ ἐξόδα καὶ ἐσοδα περὶ τὰ

4 000 000 καὶ τὸ δημόσιον χρέος 30 235 711. Αἱ ἐν ἐνεργείᾳ σιδηρ. γραμμαὶ ἦσαν 2357 χμ. αἱ τηλεγραφικαὶ 6463 χμ. Ἀπὸ τοῦ 1871 ὑπάρχει ἐν Δούνεδιν πανεπιστήμιον, καὶ ἀπὸ τοῦ 1867 ἐπιστημονικὸν Ἰνστιτούτον. Ἐδρα τῆς κυβερνήσεως εἶνε ἡ Ἀουκλάνδη ἐν τῇ Βορείῳ νήσῳ. [11 Α.]

Ζηλιάχοδα ἡ Ζ = λ α χ ο δ ο ν. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας, κειμένη πρὸς Α τῶν Σερρών καὶ πρωτεύουσα τοῦ διαμερίσματος τῆς Ζίχνης. Κατοίκους ἔχει 2500, ὧν 1600 χριστιανοὶ ἀγνοοῦντες τὴν ἐλληνικὴν καὶ ὁμιλοῦντες τὴν τουρκικὴν καὶ 900 θωμάνοι. Κεῖται κατὰ τὸς κατωτάτας ὑψιμετεῖς τοῦ ὄρους Μενικίου καὶ παρὰ τὴν πεδιάδα τὴν διαρρεσμένην ὑπὸ τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ.

Ζημία (damnum) καλεῖται πᾶσα βλάβη ἐπιγενομένη εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς (infactum) ἡ ἐνίοτε καὶ ἐπαπειλούμενη μὲνον (d. infectum), κατ' εὐρυτέραν δὲ ἐννοίαν καὶ πᾶσα ἐν γένει περιουσιακὴ ἀπώλεια. Ζ. ἐπερχεται εἴτε διὰ πραγματικῆς μειώσεως τῆς ὑπερτίσεως περιουσίας (d. e. t. i. c. h. emergens) εἴτε ἀρνητικῶς διὰ τῆς στερήσεως πιθανοῦ κέρδους (d. p. o. l. i. c. p. d. n. c. e. r. d. o. s. lucrum cessans. βλ. λ.). Ὁ ἐκ δόλου ἡ ἀμελείας ἐπενεγκὼν Ζ. εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς ὑποχρεῖται ν' ἀνορθώσῃ αὐτὴν παρέχων τὸ διαφέρειον (βλ. λ.). Ἡ δὲ ἀδίκου δὲ καὶ θετικῆς πάντοτε πράξεως ἐπὶ ἄλλοτρίῳ ἐνσωμάτῳ πράγματος ἡ προσώπου ἐπερχομένη Ζ. (damnum injuria datum) ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ἀκουλίου νόμου περὶ τοῦ βλ. τομ. Α' σελ. 440. [11φ.]

Ζημιανή. Χωρίον τοῦ δήμου Τομαριῶν τοῦ τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος. ἀπέχον ὡρ. 3 1/2 ἀπὸ Μαυριλίου πρὸς Β κατὰ τὴν ἀρ. στεράν ὁχθὴν τοῦ Σπερχεῖο. Κάτ. 829.

Ζηνοβία. Πόλις τῆς Ἡπείρου ἀκμαζούσα κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ, ἔχουσα καὶ ἐπισκοπικὴν ἀρχήν. Πέ- κάζεται ὅτι ἔκειτο περὶ τὴν χώραν τοῦ σημερινοῦ Τεπελενίου ὅπου ἀξιόλογα εἰσέπια φαίνονται παρὰ τινὰ θέσιν καλουμένην Τουράνην.

Ζηνοβία. 1) Ἡ περίφημος τῆς Παλμύρας βασίλισσα Κυρίως ἐκαλεῖτο Bab-Zab-bai, ἦτο δὲ (δευτέρα πιθανῶς) σύζυγος Ὀδαβάθου τοῦ κυριαρχοῦ τῆς Παλμύρας, ὅστις ὑπερσοπίστας ἐπιτυχῶς ἀπὸ τοῦ 260 μ.Χ. τὸς ἀνατολ. ἐπαρχίας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους κατὰ τὸν Περσῶν καὶ τοῦ Ἄρπαρος Μαρκιανοῦ ἀνεγνώριθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. Γαλλίου τοῦ ἀνεξάρτητος τοιοσηρῆτος αὐτοῦ ἐν Ἀνατολῇ (260). Τῷ 267 δολοφονηθέντος τοῦ Ὀδαβάθου μετὰ τοῦ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου υἱοῦ τοῦ Ἡρώδου τὴν ἀρχὴν κατέλαβεν ἡ Ζ. ὡς ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀθηνωδώρας ἀπορρίψασα δὲ τὴν Ῥωμαῖκήν ἐπικυριαρχίαν ἐξέτεινε τὴν δύναμιν αὐτῆς μετὰ τοῦ Αἰγύπτου καὶ ἐπὶ μέρους τῆς Μικρᾶς

Ἀσίας. Τὰ κατ' αὐτῆς πεμφθέντα στρατεύματα τοῦ αὐτοκράτορος Αὐρηλιανοῦ ἡττήθησαν παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Ἑμεσάν πολιοικηθεῖσα ἔμωσεν ἐν Παλμύρα καὶ κατορθώσασεν νὰ διαφύγῃ συνελήφθη φεύγουσα. Οἱ δὲ Παλμυρῆνοί παραδόθησαν (272) καὶ οἱ ἐμπιστοὶ τῆς Ζ, ἐν οἷς καὶ ὁ πολὺς Λογγίνος, ἐθανατώθησαν. Ἡ Ζ, ἐκόσμησε τὸν θρίαμβον τοῦ αὐτοκράτορος κατὰφορτος ἐκ κοσμημάτων καὶ χρυσᾷ δεσμᾷ φέρουσα, περιορισθεῖσα δὲ εἶτα ἐν τῇ πόλει Τιβούρ ἐξῆς τὸν λοιπὸν βίον ἄσκημος. Αἱ θυγατέρες αὐτῆς συνεζεύχθησαν ἐπιφανεῖς Ῥωμαίους. Ἡ Ζ, περιγράφεται ὡς αὐστηρά τὰ ἥθη, πνευματώδης καὶ ἐλληνικῆς μορφώσεως κάτοχος, γενναία ἔσση καὶ περιεκτικῆς. Τὴν τύχην αὐτῆς ἐποίησαν εἰς ὄραμα ὁ Καλδερῶν.

— 2) Σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσθρίας Ραδομίστου καὶ θυγάτηρ τοῦ τῆς Ἀρμενίας Μιθριδάτου. Παρακολουθεῖσα τὸν σύζυγον φεύγοντα τοὺς ἐπανάστατας Ἀρμενίους παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὴν θανατώσῃ ἵνα διαφύγῃ τὴν αἰχμαλωσίαν· πλήξας δὲ ὁ Ραδ. δι' ἐγχειριδίου ἔρριπεν αὐτὴν εἰς τὸν Ἀράξην ποταμόν, ὅπ' οὐ φερομένη ἀνευρέθη ὑπὸ ποιμένων καὶ ἀχθεῖσα εἰς Ἀρμενίαν ἐτυχὲ προστασίας παρὰ τοῦ Τιριδάτου (53 μ.Χ.). Ἡ Ζ, αὕτη εἶνε ἡ ἡρώς μίση τῶν τραγωιδῶν Κρεδισγίων τοῦ προδωτέρου. [I.K.H.]

Ζηνούδης. Χωρὶον τοῦ διαμερισμοῦ τοῦ Φλωρινῆς τῆς Μακεδονίας, ἔχον, 960 κατ. ὧν 480 γροῖαι καὶ 500 δόμοι. [N.S.]

Ζηνούδης. Βλ. Παραμιογράφοι.

Ζηνούδωρος. Ῥέτορος ἐπὶ Νέρωνος πλαστής καὶ τορευτῆς. Ἕλληνας ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐπύματος, ἐκ Γαλατίας. Ἐνταῦθα ἐποίησε διὰ τοὺς Γαλάτας Ἀρδέρωνας Ἑρμῆν, δι' οὗ ἐγράφετο ἐπὶ δεκαετίαν Ῥωμαϊκῆ προσέτι δύο ὑπὸ Καλάμιδος τορευθεῖσας φιάλας τόσοι ἐπιτυχῶς ὥστε ἀδύνατος ἀπεδείκνυν ἡ διακρίσις τῶν δύο ἐργασιῶν. Κατὰ παραγγελίαν τοῦ Νέρωνος κατεσκευάσε χαλκοῦν αὐτοῦ ἀνδριάντα, ὕψους 100 ποδῶν, οὗ τὸ ἐκ πηλοῦ πρότυπον εἶδε καὶ ἐθαύμασε διὰ τὴν ἐμοῖσθέντα ὁ Πλίνιος, ὅστις διωκὼς ἀπεδείκνυν τὴν παρακμὴν τῆς ἀρχαίας τέχνης τῆς γ' αἰῶνος τοῦ χαλκοῦ. Ποτήθη δὲ ὁ ἀνδριάνς πρὸ τοῦ ἐν Ῥώμῃ Χρυσοῦ οἴκου (τῶν ἀνακτόρων) τοῦ Νέρωνος, βραδύτερον δὲ μετεκομίσθη ἀλλοῦ δι' 24 ἐλεφάντων. [K.F.S.]

Ζηνούδωτος ἐξ Ἑρέσου, μαθητῆς τοῦ Φιλίππου, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἀλ. Ξανδοῖος γραμματικὸς καὶ ἑρμηνεὺς τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Βιβλιοθήκης, ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Α' καὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Παραθέλων ἡ διάφορα ἀντίγραφα τῶν ἑλληνικῶν ἐπῶν ἐξέδωκε πρῶτος κριτικὴν αὐτῶν διόρθωσιν, γενόμενος οὕτως ἀρχηγὸς τῶν ἀλεξανδρινῶν κριτικῶν. Ἐγράψε δὲ καὶ δημοτικὰς γλώσσας

(6λ. λ.) καὶ στίχους περὶ ὧν οὐδεμίαν γνωρίζομεν λεπτομερείαν. [X.B.]

Ζήνος (Ἀπόστολος), Λόγιος Ἕλληνας, διαπρεπὴς κατέχων θέσιν ἐν τῇ ἰταλικῇ φιλοσοφίᾳ. Ἐγεννήθη ἐν Ἑνετίᾳ ἐκ πατρὸς Κρητὸς πρόσφυγος τῷ 1688 τῷ 1710 συνέστης τῇ ἔγκριτον ἐφημερίδᾳ (Giornale de' letterati, ἦν ἀπὸ τοῦ 1718 μέχρι τοῦ 1727 ἐξεδίδεν ὁ ἐπιστῆς περιώνυμος ἐπ' εὐρυμαθείᾳ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου. ἔκτοτε δὲ ἄλλοι μέχρι τοῦ 1733. Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. Καρόλου Γ' ὑπῆρξε κατὰ τὰ ἔτη 1718 1729 ποιητῆς καὶ ιστοριογράφος τῆς βενεταίας Ἀλβλῆς. Ὡς ποιητῆς μελοδραμάτων ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸ ἴταλ. μελόδραμα, συντελέσας εἰς τὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ. Ἐγράψε δ' ἐν ὧν 40 δραματικὰ ἔργα, ἐκδοθέντα ἐν Ἑνετίᾳ εἰς 10 τόμ. 1774 Μεγάλως διεκρίθη καὶ ὡς ιστορικός καὶ βιογράφος, γράψας πολλὰς ιστορικὰς μελέτας καὶ βιογραφίας τοῦ Σαβέλλικο, Γουαρίνη, Δαβίλα, τῶν τριῶν Μανουκίων κ.κ.λ. Ἀπέθ. τῷ 1750. [B.L.A.]

Ζηνούφρων, ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς γινώσκοντος καὶ διὰ τῶν χρησμάτων τοῖς ἀνθρώποις δηλοῦντος τὰς βουλάς καὶ ἀποράσεις τοῦ Διὸς. [S.T.]

Ζήνων. 1) Ὁ ἐξ Ἑλέας, εἰς τῶν διαπρεπεστέρων ἀντιπροσώπων τῆς ὑπὸ Ξενοφάνους καὶ Παρμενίδου ἰδρυθείσης ἑλεατικῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς μαθητῆς τοῦ τελευταίου. Ἐγενν. τῷ 490 π.Χ., ἀναφέρεται δὲ ὡς ἀνὴρ ὀψηλόφρων καὶ σιλόπατρις. Ἐπιχειρήσας ν' ἀπαλλάξῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τῆς τυρρανίας τοῦ Ναάρχου ἀπέτυχεν ἑνεκα προδοσίας καὶ συλληφθεὶς ὑπέστη γενναίως βασάνους πολλὰς καὶ διατασσόμενος νὰ εἴπῃ τοὺς συνενόχους του ἀπέτεμεν ὁ ἴδιος θανάτον τὴν γλῶσσαν· κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπέθικεν κοπνιοθεῖς ἐν ἰγδίῳ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων του αὐτὸν διασώθη μετρητὴς ἡμῶν, μόνον δὲ ἀποσπάσματα τινα ἀναφέρονται ὑπ' ἄλλων συγγραφέων, ἰδίως τοῦ Ἀριστοτέλους. Τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παρμενίδου περὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ὄντος ὑπερήσπισεν ὁ Ζ. δι' ἐμμέσων ἀποδείξεων ζητῶν νὰ δείξῃ ὅτι ἡ παραδοχὴ τῆς ἀπληροπληρότητος τῶν ὄντων καὶ τῆς κινήσεως ἔχει εἰς ἀντίρροπον πρὸς τὰ γεγονότα. Ἐπεδείκνυτο δ' ἐνταῦθα τόση δξύνουσιαν ὥστε ὁ Ἀριστοτέλης λέγει αὐτὸν εὐρεῖν τῆς διαλεκτικῆς. Αἱ ἀποδείξεις αὐτοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν βραδύτερον ἐν σκεπτικῇ ἐννοίᾳ καὶ γινώσκειται εἶναι ὡς σοφίσματα (βλ. αὐτὰς ἐν Τεσσέλει Συναφεί τῆς ἑλλην. φιλοσοφίας, μεταφράσεις Μ. Εὐαγγελίδου σελ. 55-61). περιφημοτέρα δ' αὐτῶν ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀχιλλεύς γνωστὴ, ὅτι ὁ ὠκύπους Ἀχιλλεύς δὲν δύναται νὰ προσλάβῃ ζωικὴν τὴν ποσότητα αὐτοῦ χαλκὸν καὶ ὅσον ἵνα διανύσῃ τὴν ἀπόστασιν καθ' ἣν ὑπολείπεται οὕταν ἐπ' ἀπειρον διαίρεσιν χρειάζεται καὶ ἀπειρον χρό-

νον. Διὰ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐξήτει ὁ Ζ. νὰ στηρίξη τὰς προτάσεις τοῦ Παρμενίδου, προήγαγεν οὐ μόνον τὴν διαλεκτικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν ταῖς ἐννοίαις τοῦ χώρου, τοῦ χρόνου καὶ τῆς κινήσεως κεμένων προδημάτων. Πρὸλ. Ἐλεῖται.

— 2) Ὁ τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας ἱδρυτής, γεννηθεὶς ἐν Κίτιῳ τῆς Κύπρου, συγχρονος τοῦ Ἐπικούρου, ζήσας περίπου κατὰ τὰ ἔτη 350-200 π. Χ. Ἀκροατάμενος ἐν Ἀθήναις πρῶτον τοῦ κυνικοῦ Κράτητος εἶτα δὲ τοῦ Μεγαρίκου Στίλπωνος καὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν Ξενοκράτους καὶ Πολέμωνος, ἔδρυσεν περὶ τὸ 308 Ἰδίαν σχολὴν σκοπῶν νὰ ἀνυψώσῃ καὶ ἐπεκτείνῃ τὴν κυνικὴν ἠθικὴν τῶν Σωκρατικῶν Ἀντισθένης καὶ Διογένης, τοῦτο μὲν στηρίζων αὐτὴν ἐπιστημονικῶς, τοῦτο δὲ συνδέων μετὰ τῆς ἡρακλειτείου φυσικῆς καὶ τῆς ἀριστοτελεῖου λογικῆς (μεταπεποινημένης), ἀνευ ὁμῶς ἀλλοιωτέως τῶν ὁμελιδῶν αὐτῆς ἀρχῶν. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καλοῦντο κατ' ἀρχὰς Ζηνώνιστοι, προσέλαβον βραδύτερον τὸ ὄνομα Στωϊκοί, ἐκ τῆς Ποικίλης Στοῆς ἐνθα συνεσχόλαζον Ὁ Ζ. ἀκαταπάνητος ἐδίδαξεν ἐπὶ ἡμίσειαν σχεδὸν ἑκατονταετηρίδα, μέχρι τοῦ θανάτου του, ὃν αὐτὸς ἐαυτῷ ἐπήνεγκε, δοὺς καὶ κατὰ τοῦτο παράδειγμα ὅπερ πολλοὶ τῶν στωϊκῶν ἠκολούθησαν. Τὰ πολλὰ αὐτοῦ συγγράμματα ἀπωλέσθησαν ἅπαντα. Ἦ τιμὴ ἧς ἀπήλασε παρὰ Ἀντιγόνοιο τοῦ Ἰονατᾶ ὑπῆρξε πολλαχῶς ὠφελίμος τοῖς Ἀθηναίοις, οἵτινες καὶ ζῶντα ἐτίμησαν πολὺ τὸν Ζ. καὶ μετὰ θάνατον ἡγείραν αὐτῷ μνημεῖον μετ' ἐπιγραφῆς δηλοῦσας ὅτι ἡ ζωὴ του ὑπῆρξεν ἐντελὴς συμφωνος πρὸς τὰ διδάγματα του. Ἐξῆς δὲ ὁ Ζ. ὡς ἐρημίτης, συνήθη τροφὴν ἔχων ἔστων. σῦκα καὶ μέλι καὶ ὕδροποτῶν. Ἐκ τῶν περιωθεισῶν εἰδήσεων δὲν γίνεται ἀκριβῶς γνωστὸν ποιοὶ τῶν διδασκῶν τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀνέγονται εἰς τὸν Ζ. καὶ ποιοὶ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, Πρὸλ. Δ. Θερεϊανού, Διάγραμμα Στωϊκῆς φιλοσοφίας (Τεργ. 1892) καὶ λ. Στωϊκοί.

— 3) Ὁ Ταρσεύς, φιλόσοφος στωϊκός, διάδοχος γενόμενος τοῦ Χρυσίππου. Λέγεται ὅτι δὲν παραδέχεται τὴν γνώμην τῶν τέως στωϊκῶν, φρονούντων ὅτι τὸ σῶμα ἐμελλε νὰ καταστραφῇ διὰ τοῦ πυρὸς.

— 4) Ὁ Σιδώνιος, φιλόσοφος ἐπικουρείος, μαθητὴς τοῦ Ἀπολλοδώρου, ἀκροατάμενος δὲ καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Καρνεάδου, παρ' οὗ καὶ παρέλαβε μέθοδον διαλεκτικωτέραν τῆς ἑλληνικῆς ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς ἐπικουρείοις αὐτῆς. Ἐβίβασκεν ἐν Ἀθήναις λίαν καρποφόρως μέχρι τοῦ 78 π. Χ., ὡν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος ὁ κορυφαῖος τῶν ἐπικουρείων. Τούτου ἠκροάσαντο καὶ ὁ Κικέρων καὶ ὁ Φιλώδημος. [Α. Π.]

Ζήνων ὁ Ἰσαυρος, αὐτοκράτωρ Κωνσταν-

τινουπόλεως. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Α' διεκρίθη ὡς στρατηγᾶτος καὶ ἐνυμφεῖθαι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀριάδην ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν Λέοντα τὸν Β', ὃν Λέων ὁ Α' ἀποθνήσκων (471) κατέλειπε διάδοχον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ζ. συνεβασίλευσε μετὰ τοῦ υἱοῦ του, τούτου δὲ θανόντος μετὰ δεκάμηνον βασιλείαν, ἔμεινε μόνος κύριος τῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ἡ πενθερὰ αὐτοῦ Βηρίνα, ἐλπίζουσα νὰ βασιλεύσῃ αὐτὴ μετὰ τοῦ ἐραστοῦ τῆς Πατρικίου, κατώρθωσε νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Ζ. νὰ καταλίπῃ τὸν θρόνον καὶ φύγῃ εἰς Ἰσουρίαν (Φεβρ. 476). Ἐπελθὼν ὁμῶς μετ' ὀλίγον πρὸς τὴν πρωτεύουσάν ὁ Ζ. κατώρθωσε νὰ προσκυκλωθῇ τὸν κατ' αὐτοῦ πεμφθέντα στρατηγὸν Ἀρμάτον καὶ καταλάβῃ αὐτὸς τὸν θρόνον (477). Ἀπέναντι δεινῆς διαμάχης ὁρθοδόξων καὶ μονοφυσιτῶν ἐν τῇ κράτει εὐρισκόμενος ὁ Ζ. καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐμμενῇ εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκιδόνι Δ' οἰκουμένης (451) θεσπισθέντα ἐξέδωκε συναινέσαι τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ περιφρονεῖν αὐτοῦ Ἐνωτικὸν (482). Δι' αὐτὸν ἠθέλησε νὰ ἐξοικονομήσῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν μονοφυσιτῶν διὰ τινων περὶ τὰς λέξεις καὶ τοὺς τύπους παραχωρήσεων, τῶν κατ' οὐσίαν τὸ κύριον τῆς καταδικαστικῆς αὐτοῦ Συνόδου. Ἀπερῴθητο δὲ τὸ Ἐνωτικὸν κυρίως πρὸς τὰς εἰς τὸν ἀρριεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας ὑπαγομένας ἐκκλησίας, ἐν αἷς οἱ μονοφυσῖται ἦσαν πολυαριθμότεροι τῶν ὁρθοδόξων. Τὸ Ἐνωτικὸν παραδέξαντο οἱ πλείστοι τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ οἱ μονοφυσῖται πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας. Ἀλλὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τοῦ Ζ. ἐκώλυσε ἡ ἀντίπραξις τοῦ Πάπᾳ τῆς Ῥώμης Φήλικος Η', ὡς ἐξ ἧς ἐδημιουργήθη διάστασις τῶν ἐκκλησιῶν Ῥώμης καὶ Κων/πόλεως. Διεκράτεται 35 ἔτη, ἧτις ὑπῆρξε τὸ προανάκρουσμα τῆς κατόπιν ὀριστικῆς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διαρρέσεως. Τῷ 484 ἐστάσισε κατὰ τοῦ Ζ. ὁ πρότερον φίλος του Ἰσαυρος Ἰλλυρὸς κατετροπώθη ὁμῶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἰωάννου τοῦ Σκύθου. Σοβαρώτερον ἐτάραξαν τὴν βασιλείαν τοῦ Ζήνωνος οἱ Γότθοι ἀρχηγὸν ἔχοντας τὸν Θεοδέριχον, οὗ καίπερ πολλὰς τιμὰς αὐτῷ παρασχὼν δὲν κατώρθωσεν ὁ Ζ. νὰ ἀποκτήσῃ τὴν διαρκὴ φιλίαν· τῷ 483 ἐπῆλθεν εἰρήνῃ ἐπιτραπίσης εἰς τὸν Θεοδέριχον μοίρας τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας (τῆς ἐνταῦθα τοῦ Ἰστρου) καὶ ἄνω Μοισίας, τότε δὲ Θεοδ. συνετέλεσεν εἰς τὴν κατατρόπωσιν τοῦ ἐπαναστάτου Ἰλλυροῦ. Ὀριστικῶς δὲ ἀπηλλάγηται αἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι τοῦ ἐπικινδύνου ἐχθροῦ, ἀπ' οὗτο ὁ Ζ. ὡς ἐπαγωγότεραν λείαν ὑπέδειξε τῷ Θεοδ. τὴν ἀπὸ τοῦ Ὄσοακέρου ἀνάκτησιν τῆς Ἰταλίας, ἧς ὁ Ζ. ἐξῆς κολοῦνται ἀκόμη διατηρῶν κατ' ἐπιφάνειαν τὴν ἐπικουριάσαν. Ὁ Ζ. ἀπέθ. τῷ 491, γενόμενος ὡπωσδήποτε ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Ἀνατολῆς, ἀπ' οὗ καὶ τὴν ὁρμητικὴν τοῦ

κράτους ἐνότητά κατώρθωσε νά διατηρήσῃ καί ἀπὸ ἐπικινδυνότητος ἐχθροῦ ἐπιτηδείως αὐτὸ ἀπῆλλαξεν. [I.K.II.]

Ζήπιατα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, κείμενον 12 1/2 ὥρας ΒΔ ἀπὸ Ἀχρίδος καί ἔχον 300 χριστ. καί 50 θῶμα κατοίκους. [N.Σ.]

Ζήρεια. Βλ. Κυλλήνη.

Ζήρυμβος. Ἀρχαία παράλιος πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὸν Αἰνόν ὅπου ὑπῆρχεν ἄντρον τῆς Ἑκάδης. Ζήρυμβον ἢ Ζηρύμβιον λεγόμενον. Παρὰ τούτῳ προσεφέροντο θυσίαι κυνῶν τῇ Ἀφροδίτῃ ἐπικαλουμένην διὰ τοῦτο καὶ Ζηρυμβία. [Δ.Γ.]

Ζησιμό. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ὁρεῶς τῆς Τραπεζούντος οἰκία 300, κατ. 2100, χριστιανοὶ καὶ μουσουλμάνοι λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Ζητήματα καλοῦνται ἐν τῇ ποιιν.δικαίῳ αἱ ἐγγράφοι ἐρωτήσεις ἐφ' ὧν πρόκειται ν' ἀποφανθῶσιν οἱ ἐνόρκοι ἐγγχειριζόμεναι αὐτοὶς ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ περιέχουσαι τὰ στοιχεῖα τῆς κολάσιμου πράξεως καὶ πάσας τὰς συνοδουσὰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς περιστάσεις. Διαιροῦνται δὲ εἰς κύρια, τὰ ἐπὶ τοῦ ἐγκλητηρίου στηριζόμενα, ἅτινα πάντως πρέπει νὰ ὑποβληθῶσι τοῖς ἐνόρκοις ἐπὶ ποινῇ ἀναίρεσιως τῆς ἀποφάσεως τῶν κακούργιόδικων, καὶ εἰς δευτερεύοντα, τὰ ἐκ τῆς συζητήσεως προκύπτοντα ἢ ἔχοντα ἐπιρροὴν εἰς τὸν καταλογισμόν καὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, ἅτινα τίθενται τῇ αἰτήσεϊ τοῦ εἰσαγγελέως ἢ τοῦ κατηγορουμένου, ἐφ' ὅσον θμως δὲν μεταβάλλεται δι' αὐτῶν ἡ κατηγορία. Τὰ δευτερεύοντα Ζ. διακρίνονται εἰς ἐπιβαρυντικά, τὰ συνεπικυρόμενα αὐστηροτέρων τιμωρησιν τοῦ κατηγορουμένου, καὶ εἰς ἐλαφρυντικά, τὰ κρείσσονα καθιστῶντα τὴν θέσιν αὐτοῦ. Τὰ ζητήματα συντάσσει ὁ πρόεδρος καὶ ἀναγινώσκει ἀπ' ἀκροατηρίου ὅπως ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ κατηγορούμενος φέρωσι τὰς κατὰ τῆς θέσεως αὐτῶν ἀντιρρήσεις τῶν, ἐφ' ὧν ἀποφασίζει ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. Τὰ Ζ. περιλαμβάνουσι λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς κολάσιμου πράξεως καὶ ἀκριβοῦς σημειώσιν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκτέλεσεως αὐτῆς, δέον νὰ ὦσιν εὐληπτα, νὰ μὴ περιλαμβάνωσι κατὰ τὸ δυνατόν νομικοὺς ὅρους, ἀλλὰ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν, καὶ νὰ συντάσσωνται κατ' ἐρωτηματικὸν τύπον. Ἐκαστον ζήτημα κατὰ κανὸνα πρέπει νὰ τίθεται χωρισμένως, οὐχ ἥτιον ἡ νομολογία ἀπεδέχθη καὶ τὴν θέσιν συνθέτων Ζ., ἐπιτρέπεται δ' ὡσαύτως καὶ ἡ θέσις ἐναλλακτικῶν Ζ., περιεχόντων δηλαδὴ διαζευκτικῶς διαφόρους ἐρωτήσεις. Τὴν τάξιν τῶν Ζ. καθορίζει ὁ πρόεδρος, ὅστις μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπ' αὐτῶν συζητήσεως παραβιβάζει αὐτὰ εἰς τὸν προεστώμενον τῶν ἐνόρκων, μετὰ τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων τῆς

ἀνακρίσεως πλὴν τῶν ἐκθέσεων τῆς ἐν τῇ προδικασίᾳ ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων. [Πφ.]

Ζήτησις καὶ Κάλαις (Μυθολ.), γιοὶ Βορέου καὶ Ἑρμιόβιας περαιοί. Συμπλῶσαντες μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἠλευθέρωσαν τὸν Φινέα ἀπὸ τῶν Ἀρπυιῶν, κατ' ἄλλας δὲ δι' ἡγήσεις ἀπῆλλαξαν τὴν ἀδελφὴν των Κλεοπάτραν τῆς τυρηνίας τοῦ συζύγου αὐτῆς Φινέως ἐν Σαλμυδησσῷ. Κατὰ τὴν κοινοτέραν παράδοσιν ἐφονεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Τήνῳ. [Σ.Τ.]

Ζητητάδ. Ἀρχὴ τις ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχουσα τὸ εἰρευνᾶν καὶ ἀνευρίσκειν τοὺς ὀφειλόντας εἰς τὸ δημόσιον καὶ μάλιστα τοὺς νομισμαμένους δημόσια χρήματα. Οὕτως ἐκαλοῦντο καὶ ἀνακριταὶ οἵτινες διωρίζοντο πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν περιστάσεων ἐγκλημάτων τινος. [Σ.Τ.]

Ζητουλιάρεϊκα. Χωρίον τοῦ δήμου Τρικκαλῶν τῆς Κορινθίας, ἔχον μετὰ τοῦ πληθίου αὐτοῦ Χαρδουλοπέϊκα 216 κατ. [Μ.Σ.]

Ζητούνη. Βλ. Λαμία.

Ζήτρος (Πάνος), γένος μεγάλης ἀρματολικῆς οἰκογενείας ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ῥωμαλειωτέρων τοῦ Πίνδου, ἧτις ἤκμασεν ὡς ἀπόλυτος κυρίαρχος ἐν Ἑλλάσῳ τῆς Μακεδονίας ἐπὶ διακόσια ἔτη. Ἀλλ' ὁ Πάνος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος δι' ἀκαταπαύστων πολέμων ἐξέτεινε τὴν γραμμὴν καὶ τὰ ὅρια τοῦ προγονικοῦ ἀρματολικίου, ἀνακηρυχθεὶς διὰ σολτανικοῦ φερμανίου ἔξαρχος Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας. Οἱ ἑσχαρχοὶ οὗτοι ἦσαν ἄλλοι βασιλίσκοι καὶ ἐνέμενον κυριαρχικῶς τὰς ἐπαρχίας τῶν, οὐδ' ἐτόλμα ποτὲ ἀνευ αἰείας θῶμακός νὰ θέσῃ τὸν πόδα ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς δικαιοδοσίας τῶν. Κραταίωθεὶς οὕτω καὶ θελὼν ν' ἀνταμείψῃ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀγωνισθέντας, ἀπένειμεν ἐκτεταμένα κώλια (ἀρματολικίας χωρarchίας) εἰς τὰ πρωτοπαλλήκαρά του καὶ διώρισεν τὸν Βλαχάδον εἰς Χάσια, τὸν Λάζον εἰς Κατερίναν, τὸν Τόσκαν εἰς Γρεβθενά, τὸν Μπιζιώτην εἰς Βέροϊαν, τὸν Νάνον εἰς Σέρδικ, τὸν Σῆρον εἰς Πλαταμεῖα καὶ ἄλλους ἄλλας. Οἱ ἀρματοῦχοι οὗτοι διετέλουν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἐξάρχου. Ἀνεγνωρίζον ἐπομένως ὡς ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν Ζ., ἐβρῶντο συνήθως εἰς Βλαχολεῖδαδον. Ἐκεῖ συνήρχοντο τακτικῶς ὑπὸ τὴν προεδρίαν του, συνεκρότουν σύνοδον καὶ συνεσκέπτοντο καὶ ἀπεφασίζον περὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ, πολεμικοῦ ἢ πολιτικοῦ ζητήματος. Ἐξῆσεν ὁ Ζ. 128 ἢ 130 ἔτη καὶ συνῆψε πρῶτον γάμον, ὅτε ἦτον ὑπερ-ενενηκοντούτης. Κατέλιπε δὲ ἓνα μόνον υἱόν, τὸν Φώτην ἢ κατ' ἄλλους Δημήτριον, δολοφονηθέντα περὶ τὰ 1708, τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Λαππαίων, ὡς εἰκάζεται. Οὕτω δ' ἀποσβεσθείσης τῆς γενεᾶς τοῦ Ζ. παρέλαβε τὴν κληρονομίαν ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρός του Πάνος

Τσάρας, πατήρ του διαδόχου Νίκου. [Κ.Δ.Κ.]

Ζήτιστα. Χωρίον του διαμερίσματος Κατορίας της Μακεδονίας, μετά 600 κατ. χριστιανών. [Ν.Σ.]

Ζιγγαθηνός (1830μικρ.) ή Ζιγαθηνός ή και Ζιγαθηνός και Ζιγαθενός Θεολόγος διάσημος, έστις έζησεν ως μοναχός εν μονή τινι πλησίον της Κωνσταντινουπόλεως επί 'Αλεξίου Κομνηνού (1081-1118). υπό του οποίου μεγάλως έτιμάτο. 'Η 'Αννα Κομνηνή τόν λέγει «γυμναστικῆς εἰς ἄκρον ἐληλακότα καὶ ρητορικῆς οὐκ ἀμελέτητον ὄντα καὶ τὰ βιβλία ὡς οὐκ ἄλλος τις ἐπιστάμενον». Τὰ σπουδαίοντα έργα του, τὰ ὅποια τὸ κατ' ἀρχάς ἐκδοθέντα μόνον ἐν λατινικῇ μεταφράσει, ὑπὲρ χον ἀνέκαθεν ἐν πολλῇ χρήσει, εἶναι: 'Ερμηνεία εἰς τοὺς 'Υαλμούς, (καλλίστη ἐκδ. ἐν ἐλληνικῇ καὶ λατιν. γλώσσῃ ὑπὸ Bongio Vanni, 'Ενετία 1763, καὶ τελευταία ἐν τῇ Πατριολογίᾳ τῶν 'Ελλ. Πατ. ὑπὸ Migne, ΡΚΜ), 'Ερμηνεία εἰς τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια (ἐκδ. ὑπὸ Matthaei ἐλλ. καὶ λατ. Λίψα 1702 ἐν 4 τ., μόνον ἐλλ. ὑπὸ Θ. Φαρμακίδου 'Αθ. 1842 ἐν 2 τ.). 'Ερμηνεία εἰς τὰς 12 ἐπιστολάς τοῦ 'Αποστόλου Παύλου καὶ εἰς τὰς 13 καθολικὰς (ἥς τὸ χειρόγραφον ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν τῇ Κασσαντεσίᾳ Βιβλιοθήκῃ τῆς 'Ρώμης ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώην Πατρῶν Νικητέρου Καλογεῖρα, ὅστις ἐξέδωκεν αὐτὴ ἐν 'Αθ. 1887 εἰς 2 τ.). Πρὸς δὲ συνέγραψε Διγμντικὴν Πανοπλίαν (ἐκδ. ἐν Migne τ. ΡΑ' ὑπὸ Καλογεῖρα ἐν προλόγῳ τῆς ἐκδ. τῆς 'Ερμηνείας εἰς τὰς 'Επιστολάς. [Μ.Γ.]

Ζιγγιθερέλαιο. τὸ αἰθέριον ἔλαιον τοῦ ἐξηχγμένου ἐκ τῶν ριζῶν τῆς Ζιγγιθερείως (Zingiber) φυτοῦ τῶν τροπικῶν. [Ο.Α.Ρ.]

Ζιγγιθερίς ή φαρμακευτική (Πατ.) Zingiber officinale Roxb. Φυτόν τῶν Ἰνδῶν ἐκ τῆς ἐμωνύμου οἰκογεν., εὐ τὸ ρίζωμα καὶ αἱ σαρκώδεις ρίζαι ἐν χρήσει ἀπὸ τῆς αρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον ὡς ἄρτυμα αρωματικόν καὶ φάρμακον εὐτόμαχον (γερμ. Ingwer, γαλλ. Gingembre), κατὰ τι ὁμοίαν τῶν πεπείρι. Ταριχόουσι δὲ τὰς ρίζας μετὰ σακχάρους (Z. conditum), χρησιμοποιοῦσι δ' ἐπιτῆς τρίς κατασκευῇ ποτοῦ ἥτοι τῆς ἀγαπητῆς ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τῇ Ἑπτανήσῳ «Τζιντζερμπέρρας» (ἀγγλ. Gingerbeer). [Θ.Χ.]

Ζιγγιθερώδη (Βετ.) Zingiberaceae ή Amomaceae. Οἰκονομία Μονοκοτυλήρωνων φυτῶν, ὧν τὰ πλεονά εἶναι στεφανοειδῆ καὶ μένανδρα, ἔχοντα βελ. ἀνὰ ἓνα καὶ μόνον στήμονα γόνιμον βίβη 250 ὑπὸ τοὺς τροπικούς, τὰ πλείοντα ἔχοντα ριζώματα κυνδελώδη. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶν Ἀλπιναία, Κοιμπερεία, Καρδάμων, Ἀμωμον, Κουκκούμη, Ζιγγιθερίς καὶ Κόστις. [Θ.Χ.]

Ζιγκενίτης. Ὀρυκτὸν ἐνθ.ιον ἄλλας περιέχον μέλυσδον καὶ ἀντιμόνιον μετ' ὀλίγου χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιρρομβόν ὄρθον σύστημα. Σπλ. 3 3.5, εἰδ. βάρος 5.30-5.35. Ὑπὸ θερμῷ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἀπορρυστούται ὑπολειπόμενον χλωριούχου μολύβδου. [Α.Κ.]

Ζιγκέτης. Ὀρυκτὸν ἐξείδιον ψευδαργύρου μετὰ 8—12% ὀξειδίου τοῦ μαγγανίου. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιεξάγωνον σύστημα. Σπλ. 4 ἕως 4.5, εἰδ. βάρος 5.4 ἕως 5.7. Αἰματόχρους ἢ ὀκινιτόχρους, λάμψις ἀδαμάντειος. Εἶναι ἠετικῶς διπλοθλαστικῆς. [Α.Κ.]

Ζιγκλιδάσης. Βλ. Δρυκολάπτης.

Ζιγκογραφία (ή λέξις εἰσῆχθη καὶ ἀπὸ κράτης παρ' ἡμῶν ἐκ τῶν εὐρωπ. γλωσσῶν) Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ψευδαργύρου ἀντὶ τῶν ἐκ χαλκοῦ ἢ χαλύβος ἢ τῶν λιθινῶν πλινθῶν εἰς τὰ διάφορα εἴδη τῆς χαρρακτικῆς καὶ λιθογραφίας. Τὰ σχεδιασμάτα γίνονται κατ' εὐθείαν ἐπὶ τῆς ἐκ ψευδαργύρου πλινθῆς ἢ καὶ μεταφέρονται εἰς ταύτην ἀπὸ χημικοῦ χάρτου, διὰ χημικῶν δὲ μέσων καταναλισκόμεναι τὸ ἐκτὸς αὐτῶν μέρος τοῦ μετάλλου, οὕτως ὥστε τὸ σχεδιασμά μείνῃ ἐξέχον τῆς πλινθῆς, ὡς ἐπὶ τῶν ζυμογραφημάτων καὶ ἀπὸ τῆς πλινθῆς πρὸς τὰ χάλκογραφήματα, ἐν οἷς τὸ σχεδιασμά εἶναι ἐγκεχραγμένον ἐν τῇ πλινθῇ. Στάνιως δ' ἐντελοῦνται ἐπὶ ψευδαργύρου εἰσέγοντα σχεδιασμάτα. Ἡ Ζ. ἐπενοήθη ὑπὸ τοῦ Eberhard τῷ 1804, σήμερον δὲ εἶναι κοινὸν τῶν χρήσεως. Ἰδιᾷ δ' εἰκόνας παρενθεθεῖ μέναν ἐντὸς τοῦ κειμένου βιβλίων. [Β.Τ.]

Ζιελίνα. Χωρίον τοῦ διαμερίσματος Κατορίας τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 900 χριστ. καὶ 180 ὁθωμανῶν. [Ν.Σ.]

Ζιέλοδον. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ὑπογόμενον εἰς τὸ διαμέρισμα Κατορίας καὶ ἔχον 600 κατ. χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Ζιέρβενι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ διαμερίσματι Κατορίας, ἔχον 800 ὁθωμανούς κατ. [Ν.Σ.]

Ζιερίκζε (Zierikzee). Πόλις τῆς Ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Ζηλανδίας, κειμένη ἐπὶ τῆς νήσου Σχρούεν καὶ συνδεδεμένη μετὰ τοῦ Σκάλδριος διὰ δύο λιμένων. Ἔχει 7200 κατ. εἶχε δὲ ἕλλοτε σημαντικώτατον ἐμπόριον σπέρων παρήμασος. [Μ.Σ.]

Ζιζάνι. Χωρίον τοῦ δήμου Κολλωνίδων τῆς Πυλίας, ἔχον 111 κατ. [Μ.Σ.]

Ζιζανία ή έλοχαρής (Βετ.) Zizania palustris L. ή Hydropyrum esculentum Link. Ἀγρωστοειδὲς τῶν ἐλῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς, ἰδίως τοῦ Καναδά. Οἱ κόκκοι αὐτοῦ εἰσι παρεμφερεῖς τοῖς τῆς Ὁοῦζης καὶ ὡσαύτως χρήσιμοι ὡς τροφή («Riz du Canada»). [Θ.Χ.]

Ζιζάνιον (Βοτ.). Οὕτως ονομάζεται ὁ χόρτος ὁ ἄγριος καὶ ἄχρηστος ὁ φυόμενος μετὰ τῶν σιτηρῶν ἢ ἄλλων ἡμέριων καὶ καλλιεργουμένων φυτῶν (τὸ γερμ. Unkraut, γαλλ. mauvaise herbe). Κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸ Ζ. τῆς Νέας Διαθήκης (Ματθ. ιγ', 25) ἀναφέρεται εἰς τὸ Λόλιον τὸ μεθύνον ἢ τὴν Αἶσαν τοῦ Διοσκορίδου (βλ. λ.) [Θ.Χ.]

Ζιζκα. Βλ. Οὐσσάιτα.

Ζιζυφος (Βοτ.) Zizyphus Tourn. Γένος δένδρων ἢ θάμνων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ραμνιῶδων. Οἱ θρυπταίειδες καρποὶ αὐτῶν (baccae Jujubae, γερμ. Brustbeeren) ἔχουσι δύναμιν μαλακτικὴν καὶ καταπραυντικὴν πρὸς τὴν βήχα. Τὸ κοινότερον εἶδος οὗ ἡ καλλιέργεια εἰσῆχθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν μεσημβρ. Εὐρώπην εἶνε Ζ. ἡ κοινὴ (Z vulgaris L., γαλλ. Jujubier commun, κοινῶς Τζιτζυφιά), ἡ Παλιούρης τοῦ Διοσκορίδου. Ἔτερα δὲ εἶδη εἰσὶ Ζ. ἡ Λωτός (Z. Lotus L.) καὶ ἡ ἐν Ἰνδία Ζ. ἡ γνησία (Z. Jujuba Lam.). Ἐκ τῶν κλάδων τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Ζ. Spina Christi L. ἐπλέχθη, ὡς λέγουσιν, ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀκάνθινος στέφανος. [Θ.Χ.]

Ζιμερλή. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλευθερουπόλεως, ἔχον 300 κατ. θωμανούς. [Ν.Σ.]

Ζινβαλδέτης. Βλ. Λιθονίτης.

Ζιννεία (Βοτ.) Zinnia L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κορυμβοφόρων. Φυτὰ ἐπέετια τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἀγαπητὰ ἐν τοῖς κήποις διὰ τὰ ποικιλόχρσα ἔνθη τὰ ἀπλὰ ἢ διπλὰ ἀμιλλώμενα μετὰ τῶν τῆς Δαλιανίας. Εἶδος διάφορα, τὸ γνωστότερον δὲ Ζ. ἡ χαρίεσσα (Z. elegans Jacq.). [Θ.Χ.]

Ζίννετος ἡ τεσσάρων δακτύλιος (Ἀνατομ.). Τένων κυκλωτέρη ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑκατέρας τῶν ὀφθαλμικῶν κογχῶν, ἀφ' οὗ ἐκφύονται πάντες οἱ μύες τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, πλην τοῦ μικροῦ λοξοῦ. [Ι.ΠΘ.]

Ζίννετος ἡ ἀκτινοειδὴς ζώνη (Ἀνατομ.). Ὑμὴν, ὅπερ ἐξορμώμενος ἐκ τοῦ προσθίου χειλέως τοῦ ὡλοειδοῦς ὤμένος προσφύεται ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ φακοῦ. [Ι.ΠΘ.]

Ζιόλι. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰθίων τῆς ἐπαρχ. Τρικκάλων, ἔχον 93 κατ. [Μ.Σ.]

Ζιρκόνιον (Χημ.), σύμβολον Ζr, ἄτομ. βάρ. 90. Μεταλλικὸν στοιχεῖον, ὅπερ εὐρίσκεται ἐν τῷ Ὑακίνθῳ (πολυτίμῳ λίθῳ καὶ δρυκτῷ) ἡνωμένον μετὰ πυρίτιον καὶ δξυγόνου (ZrSiO₄), ἐξάγεται δὲ καθαρὸν ἐκ τοῦ Ζιρκονιοκαλιοφοριδίου ἀποχωριζόμενον δι' Ἀργιλίου ἐν ὕψηλῳτάτῃ θερμοκρασίᾳ. Ὁμοιάζει πρὸς τὸ Ἀντιμόνιον, ἀποτελοῦμενον ἐκ λιπτῶν φυλλιδίων, ἔχει εἰδ. βάρος 4.15, ἔνε λίαν σκληρὴν καὶ εὐθραυστον, δυσπρόσδεκτον

δὲ ὑπ' ὀξέων, διαλυόμενον μόνον ὑπὸ τοῦ βακταλικοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ὑδροφθορίου, καὶ καίεται δυσκολώτατα ἐν Χλωρίῳ καὶ Ὄξυγόνῳ. Μετ' Ὄξυγόνου ἀποτελεῖ τὸ Ζιρκονιοξειδίου (ZrO₂), ὅπερ μετ' ὀξέων τε καὶ βάσεων σχηματίζει ἄλατα ἄχρσα δξινως σφιγρὰ τὴν γεῦσιν καὶ εὐαποσύνθετα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Τὸ Ζιρκονιοξειδίου διδὲ πυρούμενον διὰ τοῦ φυστηρίου τοῦ κροτοῦντος ἀερίου ἐντονώτατον φῶς καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν λυχνον τοῦ δρυμμόν. Περὶ τοῦ ὁρυκτοῦ Ζ. βλ. Ὑακίνθος [Ο.Α.Ρ.]

Ζίρνοδον. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, κεκμενόν 12 ὥρ. ἀπὸ Σερρών καὶ 8 ἀπὸ Νευροκου, οἰκούμενον δὲ ὑπὸ 300 οἰκογενειῶν, ὧν τὰ 3/4 εἶναι χριστιανοὶ βουλγαρόφωνοι, οἱ δὲ λοιποὶ θωμανοὶ. [Ν.Σ.]

Ζίτσα. Μεγάλῃ καμπόπολις ἐν Ἡπειρῳ, κεκμενὴ παρὰ τὴν ποταμὴν Θυαμιν καὶ εὐτὰ ἔδρα Μουδρίου. ἔχει περὶ τοὺς 4500 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν ἐν τῇ πατρίδι τῶν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ διάφορα ἄλλα ἐπαγγελματά ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, εἰς ἧς ἀποκομίζουσιν εἰς τὰς οἰκίας τῶν πλοῦτων καὶ πολιτισμῶν. Ἰδιὰ ἡ Ζ. εἶνε γνωστὴ διὰ τὰς ἀρχαίας μονὰς τῆς, τὴν τῶν Πατέρων καὶ τοῦ Προφήτου Ἠλία, ὅπου ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς 11ης ἐκατονταετηρίδος ἡμαρτὴν ἀξιολογον ἑλληνικὸν σχολεῖον, καὶ διὰ τὰς ἐκτάκτους φυσικὰς καλλωνὰς τῆς, τὰς ἐποίας ἐξομνησεν ὁ ποιητὴς Βύρων. [Κ.Δ.Κ.]

Ζίχνη. Ἐπαρχία (καζα) τῆς Μακεδονίας ὑπαγομένη εἰς τὸ σαντζάκιον Σερρών, ἔχει πληθυσμὸν 28800 κατ., ὧν 14400 ἑλληνες, 5575 θωμανοὶ καὶ 8825 βούλγαροι.

Ζιζώψη. Χωρίον τοῦ δήμου Τυμμερσίου τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Μαυριλλεῦ καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 425 κατοίκων.

Ζλάταρι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 6 ὥρας ἀπὸ Βιτωλίων, οἰκούμενον δὲ ὑπὸ 390 χριστιανῶν. [Ν.Σ.]

Ζλοτσώφ. Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Γαλικίας (τῆς Αὐστρίας), σταθμὸς τοῦ σιδηροδρ. Λεμβέργης-Ταρνοπόλεως. ἔχει 8347 κατ., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ῥουθῆνους. [Μ.Σ.]

Ζλουκνὸκιανι. Χωρίον τοῦ διαμερίσματος Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 548 θωμαν. [Ν.Σ.]

Ζινάϊμ (Znaïm, σλαβ. Znojmo). Πόλις ἐν τῷ Ν. μέρει τῆς Μοραβίας, κεκμενὴ ἐν εὐφῶνι θέσει τοῦ Τάχτα ποτ., σταθμὸς τοῦ λεγομένου Βορειοδυτικοῦ σιδηροδρόμου. ἔχει 12254 κατ., ὧν 90 % γερμανοί. Ἀξιοθέατα εἶναι ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς (τοῦ 1348), τὴν δημαρχεῖον, ἀρχαῖον δοικικὸν μέγαρον (νῦν χρησιμεῖον ὡς στρατῶν) κ.λ. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται πρὸ πάντων εἰς ευροσεψικὴν, τὴν

κατασκευὴν ὤρους καὶ πηλίνων ἀγγείων καὶ τὸ ἐμπέριον οἴτου καὶ ὀπωρῶν. Ἐνταῦθα ἐκλεισθῇ τῷ 1809 ἡ ἐκχειρία ἡ ἐπηκολούθησεν ἡ εἰρήνῃ τῆς Βιέννης. [Μ.Σ.]

Ζοάν (Adolphe L. Joanne). Ἑγενν. τῷ 1813 ἐν Dijon, ἐσπούδασε τὰ νομικά, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1839 ἀφωσιώθη ἐντελῶς εἰς τὴν φιλολογίαν. Τῷ 1843 ἱδρύσας τὴν Illustration, περιοδικὸν εἰκονογραφημένον, διὰ τὸ ἐποιοῦν ἐξηκολούθησε γράφων μέχρι τοῦ 1852. Γνωστότατῃ ἐγένετο ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσα, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Παύλου (γενν. 1847) ἐκδοσμένη συλλογὴ Ὁδηγῶν διὰ τοὺς περιηγητὰς εἰς τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης κτλ. Πρὸς δὲ ἐδημοσίευσεν περιγραφὰς λεπτομερεῖς τῶν νομῶν τῆς Γαλλίας καὶ Dict. géograph. de la France, ὅπερ ὑπὸ τοῦ Παύλου Ζ. ἐξεδόθη εἰς νέαν ἐπεξεργασμένην ἔκδοσιν τῷ 1888 κέ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1881 ἐν Παρισίοις.

Ζόαρα. Πόλις καὶ προῦριον ἐν Παλαιστίνῃ κατὰ τὸ ΝΑ ἄκρον τῆς θαλάσσης. Ἐνταῦθα ἦλθε φεύγων ἐκ Σοδόμων ὁ Λώτ. [Β.Ε.]

Ζόγκα. Χωρίον τοῦ δήμου Βαυπρασίων τῆς Ἠλείας, ἔχον 154 κατ. [Μ.Σ.]

Ζογλόπε. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἰτάμου τῆς ἐπαρχίας Τρικινάων, ἔχουσα 601 κατοίκους [Μ.Σ.]

Ζοενβίλ (Joinville). 1) Ἰωάννης Sieur de J. Ὁ πρῶτος σημαντικὸς ἱστορικὸς συγγραφεὺς τῆς Γαλλίας, γενν. τῷ 1223. Ἐλαβε μέρος εἰς τὴν 7' σταυροφορίαν μετὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Θ', μετὰ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς ἔζη ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦτου καὶ συνέγραψε τὴν Hist. de Saint Louis, ἐν τῶν πολυτιμοτάτων ἱστορικῶν ἔργων τοῦ Μεσαίωνος, πλειστάκις ἐκδοθέν. Ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 1318.

— 2) Φραγκίσκος Φερδινάνδος Φίλιππος Λουδοβίκος τῆς Ὁρλεάνης, πρίγκηψ Ζοενβίλ. Ἑγενν. τῷ 1818 ὡς τρίτος υἱὸς τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου τῆς Ὁρλεάνης καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ναυτικὴν. Τῷ 1840 ἐκόμισε ὡς πλοίαρχος τὰ λεῖψανχ τοῦ Ναπολέοντος ἐξ Ἀγ. Ἑλένης εἰς Γαλλίαν, τῷ δὲ 1846 ἐγένετο ἀντιναύαρχος. Ὁ πρίγκηψ ἐνυμφεῖτο τῷ 1848 τὴν θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος τῆς Βρασιλίας Πέτρου τοῦ Α' Φραγκίσταν καὶ ἀπέκτισεν ἐξ αὐτῆς θυγατέρα ἣτις συνεζεύχθη τὸν δούκα τῆς Σάρτρης, καὶ υἱὸν τὸν Πέτρον τῆς Ὁρλεάνης δούκα τῆς Πενσιέρης γενν. τῷ 1845. Ὅτε ἐξεργράγη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1845, ἡ οἰκογένεια ἐγκατεστάθη εἰς Ἀγγλίαν. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὁ Ζ. μετέβη μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ τῶν υἱῶν τοῦ ἀδελφοῦ του δούκῃς Ὠμάλης εἰς Νέαν Ὑόρκην. Ὁ Πέτρος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν εἰς Βιργινίαν ἐκστρατείαν τοῦ Μάκ-Κλέλλαν. Ὑστερον κατὰ τὸν γερμανικὸν πόλεμον ματαίως

προσενεγκλὼν τὰς ὑπηρεσίας του τῷ αὐτοκράτορι καὶ εἰτα τῇ Δημοκρατίᾳ κατατάχθη ὑπὸ ψευδώνυμον εἰς τὸν στρατὸν, ἐξωρίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Γαμβέττα κατὰ Ἰαν. 1871. Ὁ Ζ. μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ περὶ ἐξορίας διατάγματος ἐπείστροψεν εἰς Γαλλίαν καὶ τῷ 1872 διωρίσθη ἀντιναύαρχος τοῦ στόλου. Ἐδημοσίευσεν δὲ μελέτας τινὰς Etudes sur la marine (1859).

Ζοίλνερος. Βλ. Τσάλνερ.

Ζολά (Αἰμίλιος Zola). Περιήγματος Γάλλος μυθιστοριογράφος καὶ δραματικὸς ποιητής. Ἑγενν. τὴν 2 Ἀπρίλ. (ν) 1840 ἐν Παρισίοις, ὅπου εἶχεν ἐγκατασταθῇ ὁ ἐξ Ἑνετίας πατὴρ του. Ἐκπαιδευθεὶς εἰς τὸ λύκειον Ἀγίου Λουδοβίκου ἔλαβε θέσιν ἐν βιβλιοπωλείῳ τινὶ ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερωθῇ ὁλοψύχως εἰς τὴν φιλολογίαν. Τὸ πρῶτον ἔργον του ἦτο συλλογὴ διηγημάτων Contes à Ninon (1864), ἡ ἐπηκολούθησε πολὺ ὑστερον ἑτέρα συλλογὴ Nouveaux contes à Ninon (1881). Μετὰ τὸ πρῶτον τοῦτο δημοσίευμα ταχέως ἐξέδωκε τὰ μυθιστορήματα Confection de Claude (1865), Voué d'un mort (1866), Mystères de Marseille, Manet, Thérèse Raquin (1867), Madeleine Ferat (1868). Ἀλλὰ τὴν μεγίστην φήμην ἀπέκτησεν ἀρ' ὅτου ἤρχισεν δημοσιεύων σειρὰν μυθιστορημάτων ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον Les Rougon-Macquart, ἣτις περιγράφει τὴν «φυσικὴν καὶ κοινωνικὴν ἱστορίαν οἰκογενείας τινὸς ὑπὸ τὴν 6' αὐτοκρατορίαν», καὶ εἰς ἣν ἀνήκουσι: La fortune des Rougon (1871), La curée (1874), La conquête de Plassans (1874), Le ventre de Paris (1875), La fante de l'abbé Mouret (1875), Son Exc. Eugène Rougon (1876), L'assommoir (1877), Une page d'amour (1878), Nana (1879), Pot Bouille (1882), Au bonheur des dames, La joie de vivre, Germinal, L'oeuvre (1886), La terre, Le rêve, Le bête humaine, L'argent, La débacle, Dr. Pascal Ἀπαντα ταῦτα διεδόθησαν καταπληκτικῶς, τινὰ εἰς πλεόντων 100 ἐκδόσεων. Πρὸς δὲ συνέγραψε δράματα, ἐξ ὧν ὅμως μόνον ἡ τοῦ Assommoir (εὐ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμῶν μου μυθιστορήματος) ἐπιτυχία εἶνε ἐφ' ἑμῶς πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἔργων του. Ὁ Ζολά εἶνε συγγραφεὺς ἀσυνήθως ἰδιοφυῆς, ἡγεῖται δὲ τῆς νέας φυσικοκρατικῆς σχολῆς, ἣτις σκοπεῖ πιστοτάτην ἐξεικόνισιν τοῦ πραγματικοῦ βίου καὶ συγγράφει κατὰ τοὺς κανόνας ἰδίας του αἰσθητικῆς. ἦν ἐξέδοκε καὶ εἰς τὰ προσιμα τῆς συλλογῆς τῶν δραματικῶν ἔργων του καὶ εἰς τὰς μελέτας Le naturalisme au théâtre (1881), Le roman expérimental, Les romanciers naturalistes κλ. Δὲν δύναται δὲ ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι κέκτηται δυνάμιν

της παραστάσεως, ὅταν δλιγίστοι ἄλλοι. [Μ.Γ.]

Ζολκίεφ. Πόλις ἐν τῇ Γαλικίᾳ (τῆς Αὐστρίας) κειμένη Β τῆς Λεμβέργγης. ἔχει 6794 κατ. καὶ ἀρχαία ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως Ἰωάννου Σοβιέσκη. [Μ.Σ.]

Ζόρ. Βλ. ῥεές-ούλ-αίν.

Ζορρόλα (Don José Zorrilla y Moral). Ἰσπανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1817 ἐν Βαλλαδολίδῃ, σπουδάζας δὲ τὰ νομικὰ. Μετά-δὲς εἰς Μαδρίτην μόλις εἰκοσαετῆς ἐφειλκυσε τὴν προσοχὴν ἀπάντων διὰ τῆς ποιητικῆς του δυνάμεως. Ἐν τοῖς ὕστερον πολλὰ ἔτη διέ-μεινεν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, πρὸ πάντων ἐν Ἀμε-ρική, καὶ μόλις τῷ 1878 ἐπανῆλθεν εἰς Μα-δρίτην. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιήματα εἶναι μάλ-λον μνημῆσις τῆς γαλλικῆς νεορρωμαντικῆς σχολῆς καὶ τῆς ἀρχαίας ἰσπανικῆς, πρὸ πάν-των τοῦ Καλδερώνας. Εἰς τὰ κατόπιν ὅμως ἔργα, κυρίως εἰς τὰ ἐπικολυρικά Cantos del trovador ἀνεδειχθῇ ἡ ἰδιοφυΐα τοῦ ποιη-τοῦ, μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας ἀπεικονίζοντος τὸν ἱσποτισμὸν τοῦ ἰσπανικοῦ ἔθνους. Μεγά-λως δὲ ἐξετιμῆθησαν καὶ τὰ δράματα αὐτοῦ.

Ζουάδοι, κυρίως Ζουάδας, ἐκαλοῦντο Καδυλικάι τινες φυλαὶ ἐν τῇ ἀλγερικῇ ἐπαρχ. Κωνσταντίνης, αἵτινες φημιζόμεναι ἐπὶ ἀν-δρεία ὑπηρετοῦν ὡς μισθωτοὶ στρατιῶται τοῖς ἡγεμόσι τῆς Β Ἀφρικῆς. Ὅτε δὲ κατέλαβον οἱ Γάλλοι τῷ 1830 τὴν Ἀλγερίαν, συνέστη-σαν δύο τάγματα ἐξ ἐγχωρίων, εἰς οὓς ἐδόθη τὸ ὄνομα Ζ. Ταχέως δὲ προσήλθον καὶ ἄλλοι-θάποι εἰς τὰ τάγματα καὶ τέλος τῷ 1839 ἔκπετολόντο αὐτὰ μόνον ἐξ ἀλλοδαπῶν, οἱ δὲ ἐγχώριοι κατετάχθησαν εἰς τὰ νεοσύστατα συντάγματα τῶν λεγ.μ. Ἀκροβολιστῶν (Turcos). Διωργανώθησαν δὲ οἱ Ζ. πρὸ πάντων ὑπὸ τοῦ Λαμορισιέρ, ᾧ ἐξήθη δὲ ὕστερον καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ταγμάτων, ὥστε σήμερον ὑπάρ-χουσι 4 συντάγματα πρὸς 4 τάγματα ἑκα-στον. Φέρουσι δὲ ἑκάστην κυανοῦ χρώ-ματος, πλατείας περισκελίδας ἐρυθρὰς καὶ πρᾶσινα φέσια. [Ἐγ.]

Ζουβενέ (Jouvenet). Γάλλος ζω-γράφος, γενν. τῷ 1647 ἐν Ρουένῃ καὶ ὑπάρχεις μαθητῆς τοῦ Πουσέν. Τὰ ἔργα του ἀπεικονί-ζουσιν πρὸ πάντων σκηνὰς ἐκ τῆς Ἀγ. Γρα-φῆς, διαπρέπουσι δὲ ἐπὶ ἀκριβείᾳ τῆς ἰγνο-γραφίας καὶ ζωηρῷ χρωματισμῷ. Ἐγένετο ἰσό-βιος διευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τοῦ 1707, ἀπέθανε δὲ τῷ 1717. [Β.Ε.]

Ζουβέρ (Barthélemy Cath. Jou-ber). Γάλλος στρατηγός, γενν. τῷ 1769 ἐν Pont de-Vaux καὶ εἰσελθὼν ὡς ἐθελοντής εἰς τὸν στρατὸν τῷ 1791. Ταχέως διέδραμε τοὺς διαφόρους βαθμοὺς καὶ τῷ 1796 ἐφελ-κύσας τὴν εὐνοίαν τοῦ Ναπολέοντος διαρτίσθη τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἀντιστρατήγος. Τῷ 1798 ἔγένετο ἀρχιστρατήγος τῶν ἐν Ἰταλίᾳ στρα-

τευμάτων, ἔπεισε δὲ μαχόμενος περὶ τὸ Νόβι-τῇ 4/15 Αὐγ. 1799. [Ἐγ.]

Ζούγρα. Χωρίον τοῦ δήμου Τρικκάλων τῆς Κορινθίας, 1 ὥρ. Α τῶν Τρικκάλων. Κῶ-τοιχοι 103.

Ζούδερ λίμνη (Zuiderzee=νότιος λί-μνη) καλεῖται κόλπος τῆς Βορείου θαλάσσης, εἰσχωρὼν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ ἔχων ἐμδ. 3139 τχμ. Πρὸ αὐτοῦ κεῖνται αἱ νῆσοι Τέζελ καὶ Βλιλάνδη. Ἀλλοτε ἦτο λίμνη, ἥς τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν ὄχθην κατέφαγον τὰ κύ-ματα. Τὴν σημερινὴν περιφέρειαν ἀπέκτευσεν ὁ κόλπος τῷ 1287, ὅπότε λέγεται ὅτι 80 χιλ. ἀνθρώπων ἐπνίγησαν εἰς τὰ κύματα. Ὁ με-γαλειτερος εἰς τὸν κόλπον εἰσβάλλων ποτα-μὸς εἶνε ὁ Ὑσσελ. [Μ.Σ.]

Ζουζέλισι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ὑπαγόμενον εἰς τὸ μουδριλίχιον Χρουπίστης καὶ ἔχον 500 κατ. χριστιανούς [Ν.Σ.]

Ζουκκαρένι (Joseph Gerhard Zuc- carini). Ἐγενν. τῷ 1797 ἐν Μονάχῳ καὶ χρη-ματίσας αὐτόθι ἔξοχος καθηγητῆς τῆς βοτανι-κῆς ἀπέθ. τῷ 1848· συνέγραψεν ἱκανὰ πονή-ματα. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἱατρὸς ἐπὶ ὁ (ἰθὺνος ἔγενε θύμα τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ζήλου αὐτοῦ, καταπεσὼν ἐκ τῶν κρημνῶν τοῦ Πα-λαμηδίου ὅπου συνέλεγε φυτὰ. [Θ.Χ.]

Ζουλάτικα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἡ-ραιᾶς ἐκ Γορτυνίας, ἀπέχων ἀπὸ Παλαύμπας ὥρ. 2 καὶ οἰκοῦμενον ὑπὸ 253 κατ.—2) Μι-κρὸν χωρίον τοῦ δήμου Βουκρασιῶν μετὰ 44 κατ. [Μ.Σ.]

Ζουλευκάρι. Χωρίον τοῦ δήμου Καρ-δίτσης, τῆς ἐπ. Τρικκάλων ἔχον 274 κατ.

Ζούλζανη. Χωρίον τοῦ δήμου Παράλλη-θαιῶν τῶν Τρικκάλων, οἰκοῦμ. ὑπὸ 228 κατ.

Ζουλιάττα κώμη ἐν Χαονίᾳ τῆς Ἠπει-ρου, τελευταίως τουρκικοῦσα, λείψανον ἀρ-χαίας πόλεως, ἰσως τῆς Ζωίλλης.

Ζουλού καλεῖται ἡ σημαντικωτάτη φυλὴ τῶν Κάρρων, ἥτις ὑπὸ τοὺς βασιλεῖς Τσά-κα (—1824), Ριγγάν (—1839), Ζανδού (—1872) καὶ Κετσουάου ἐξέτεινε τὰς κτήσεις τῆς μέχρι τοῦ ὅρου Δελαγάβα. Ὁ Κετσουάου, ὑπάρχας τὸ κατ' ἀρχὰς φίλος τῶν Ἀγγέλιων, ὕστερον περιήλθεν εἰς πόλεμον πρὸς αὐτούς, ἐνεκα διαφορῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν συν-όρων (1878). Κατὰ τὸν πόλεμον, ὅστις με-χρι τινὸς ἐδαινεῖν ὑπὲρ τῶν Ζουλού, ἔπεισε καὶ ὁ πρίγκηψ Ναπολεὼν (1 Ἰουν. ν. 1879) τέ-λος δὲ ἐνίκηθησαν οἱ Ζ. ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Τσελμισφορὸ παρὰ τὴν πρωτεύουσιν Οὐλουνδὶ καὶ ἡττημένον ὁ βασιλεὺς Κετσουάου (3λ. καὶ κατωτέρω). [Μ.Σ.]

Ζουλουλάνδη. Χώρα ἐπὶ ΝΑ ἀκτῆς τῆς Ἀφρικῆς, κειμένη ΒΑ τοῦ Νατάλ, ἐκ-τεινομένη δὲ ἀπὸ τῶν Α ὑπορειῶν τῶν λα-

γομένων Δρακοντείων δρέων μέχρι της θαλάσσης. Ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ εἶνε εὐφροὺς καὶ ὑγρεῖνῃ οἱ θαγενεῖς Ζουλοῦ (βλ. ἄνω), καλλιεργούσιν ἀραδούσιον, εἰ δὲς τι σίτου, σιπρια κλ. Τὰ ἀρπακτικά ζῶα ἡραιώθησαν ἤδη, μόνον λεοπαρόχλεις καὶ ὕαι ναι εἶναι πολυάριθμοι, πρὸς δὲ ὅτις ἰσθόλοι. Ἡ κτηνοτροφία ἀμικαί, εὐρίσκεται δὲ καὶ πολὺς αἰδηρος. Μετὰ τὴν ἤτταν τῶν θαγενῶν Ζουλοῦ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἡ Ζ. διχρήθη εἰς 3 μέρη, ὧν τὸ ἐν ἐτέθῃ ὑπὸ ἀγγλ. προστασίαν, τὸ δεύτερον ἐδόθη εἰς τὴν Κετσουαῦ καὶ τὸ τρίτον εἰς ἄλλον ἀρχηγὸν (1833) ὅστις ἔμωζε ἐξεδόμαζε τῷ ἐπομένῳ ἔτει τὸν Κετσουαῦ, ἀποθάνοντα ἐλίγον ὕστερον. Τοῦ Κετσουαῦ οὗτος εἰς Δυνιζουλοῦ κατωρῶνται, ὑποστηρίζοντες ὑπὸ τῶν γειτόνων Βόερς (βλ. λ.), ν' ἀνακτήσῃ ἀπασαν τὴν χώραν ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ ἀγγλ. προστασίαν μέρους καὶ παρεχώρησεν εὐγνώμων εἰς τοὺς Βόερς τὸ βόρειον μέρος ἐν τῷ ὅπῳ οὗτοι ἱδρύσαν τὴν λεγ. Ν. ε. α. δ. η. μ. ο. κ. ρ. α. ι. α. ν. (1/10 Ἀύγ. 1884). Ἐκταίναντες οὗτοι τὰς κτήσεις των ἐλίγον κατ' ἐλίγον μέχρι τῆς θαλάσσης, ἤγειραν τὸν φθόνον τῶν Ἀγγλῶν οἵτινες μετὰ πολλὰς ἐχρήσπραξίας κατέλαβον τέλος τῇ 1887 τὸ πλεῖστον τῆς χώρας Ἡ Νέα δημοκρατία ἀνεγνωρίθη μὲν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, περιορισθὲν δὲ εἰς ἐπάρκειαν 7842 τμ. ἐκτὸς ἄλλου μέρους κατεχομένου ὑπὸ τῶν Ζουλοῦ (26 χιλ. κατ.). Ἡ δὲ ἀγγλικὴ Ζ. ἔχει ἐμβαδὸν 21200 τμ. καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἀποικίας Νατάλ. [Ν.Σ.]

Ζουμπάτα. Χωρίον τοῦ πατραϊκοῦ δήμου τῶν Φαρῶν, μὲ 52 κατ., γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Οδ.]

Ζουμπάτι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, κείμενον 2 1/4 ὥρ. ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ κατοικούμενον ὑπὸ 150 οἰκογεν. χριστιαν. γεωργῶν. [Ν.Σ.]

Ζουμπένδετ-οὐλ-Κωνσταντινιγέ. ἦτο Ζουμπαινδὲ ἡ Βυζαντία. Θυγάτηρ τοῦ Ἰσάτ ἐφένδη, οὗτο τοῦ Σχεῖχ-οὐλ-Ἰσλάμ Ἰσμαήλ ἐφένδη, καὶ μήτηρ τῆς περιφήμου ποιητρίας Φετανέτ. Ἡσυχολογῶ κυρίως εἰς τὴν θεολογίαν, ἀλλὰ δὲν ὤκησε νὰ ἐπιδόη καὶ εἰς τὴν λεξικογραφίαν, φιλολογίαν καὶ γλωσσολογίαν. Ἀπέθανε τῇ 1782 μ. Χ. καὶ ἐτάφη ἐν Ἐγχοῦπ. [Ι.Π.Μ.]

Ζουνάτε. Χωρίον τοῦ δήμου Γόρτυνος μετὰ 316 κατοίκων. Ἀπέχει ἀπὸ Καρυταίνης ὥρ. 1 1/2 ΝΑ.

Ζούπατα. Κώμη τοῦ δήμου Θεραπνῶν τῆς Λακεδαιμόνος κειμένη ὥρ. 2 1/2 πρὸς Ν τῶν Χρυσάρων. Κάτ. 801.

Ζουπάν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ὕπαγ. εἰς τὸ διαμ' ρισμα Ἀνασελίτσης. Κατοικεῖται ὑπὸ 1200 κατ. χριστ. εἰς δύο συνοικίας. [Ν.Σ.]

Ζουπάνιστα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας 1 ὥραν ΝΔ τῆς Καστορίας καὶ κείμενον ἐπὶ τῶν ὕψους ὧν ὑπερκεκείμενου ὀρυζομήλου δροῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 120 χριστ. οἰκογενειῶν.

Ζουρδάραν (Φραγκισκὸς Zurbaran). Περιφέρως Ἰσπανὸς ζωγράφος (1598-1662), γραφῆς καταπληκτικὸν ἀριθμὸν εἰκόνων, ὧν τὴν ὑπόθεσιν ἐλάμβανε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἁγίων. Ὡς τὸ ἀριστοτέλειμα αὐτοῦ θεωρεῖται ἡ νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Σεβίλλης Ἀποθέσις τοῦ ἁγ. Θωμᾶ. [Μ.Γ.]

Ζουρδάν (Ἰω. κέμης Jourdan). Στρατηγὸς καὶ ἐμπόλεμος τῆς Γαλλίας. Ἐγενν. τῇ 1762 ἐν Λιμώζ, υἱὸς χειρουργοῦ, κατετάχθη δὲ τῇ 1778 ὡς ἐθελοντὴς εἰς τὸν στρατὸν καὶ διεκρίθη τοσοῦτον ὥστε τῇ 1793 ἦτο ἡγὴν ἀντιστρατηγός. Ἀναλαβὼν δὲ τὴν διοίκησιν τῆς βορείου στρατιάς ἐνίκησε τοὺς Αὐστριακοὺς παρὰ τῇ Wattignies (1793) καὶ Fleurus (1794) ἐκδιώξας αὐτοὺς πέρα τοῦ Ῥήνου. Τῷ ἐπομένῳ ἔτει παρὰ τῶν Ῥήνων ἤττηθη ὑπ' αὐτὸν παρὰ τῇ Höchst. Ὅτι δὲ τῇ 1796 προχώρησε μέχρι τοῦ Ἀννυ Παλατινέτου, κατετρωπώθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ ἀρχιδούξ Κάρολος, παρὰ τὴν Ἀμδέρην καὶ τὴν Βυρσοῦργον. Ὁ Ζ. τότε κατέθεσε τὴν ἀρχηγίαν καὶ ἐγένετο μέλος τοῦ Συμβουλίου τῶν Πεντακοσίων. Πάλιν τῇ 1799 ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς στρατίας τοῦ Δουνάβεως, ἀλλ' ἠττήθη κατὰ κράτος παρὰ τῇ Ὀστράχ καὶ τῇ Στόκαχ καὶ ἀνεκλήθη. Ὁ Ναπολέων, εἰς οὗτος τὴν ὑπατεῖαν εἶχεν ἀντιταχθῆ, τὸ κατ' ἀρχὰς ἀνέθεσεν αὐτῷ τὴν διοργάνωσιν τοῦ Πεδεμοντίου, αὐτοκράτωρ δὲ γενόμενος ὤνειμασεν αὐτὸν τῇ 1801 στρατάρχην καὶ εἴτα βοηθὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωσήφ, βασιλέως τῆς Νεαπολεως καὶ ὕστερον τῆς Ἰσπανίας. Ὁ βασιλ. Λευδοβίκος III' τῇ ἑβδόμῃ τῇ 1815 τὸν τίτλον τοῦ κόμητος, τῇ δὲ 1819 τὸν τοῦ δμοτίμου. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1833. [Ἐγ.]

Ζούρτα. Κώμη ἐπὶ τινος τῶν Β παραποταμῶν τῆς Νέδας, μᾶλλον δρεινῇ, πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φιγαλίας τῆς Ὀλυμπίας, μετὰ χωδρὸμετον, εἰρηνοδικετον καὶ ἑλλ. σχολετον καὶ 1567 κ. ἐμπόρους, γεωργοὺς καὶ ποιμένας.

Ζου-τό-λάκκο. Χωρίον τῆς Κρήτης ἐν τῇ δήμῳ Ἀνωγειῶν τῆς ἐπαρχίας Μυλοποτάμου, ἔχον 390 κατ. [Μ.Σ.]

Ζουβ (Victor Joseph Etienne de Jouv). Γάλλος ποιητὴς (1764-1846), διελθὼν νεότητά πλήρη περιπετειῶν ὡς στρατιώτης ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ, ταῖς Ἀνατολ. Ἰνδίας καὶ εἰς τοὺς πολέμους τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξορισθεὶς καὶ καταφυγὼν εἰς Ἑλβετίαν κτλ. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του ἐθυσίαζε ταῖς μούσαις καὶ ἐγένετο ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τοῦ κλασικοῦ ἐν τῇ

δράματι βρύματος. Ἐκ τῶν ἔργων του ἐξέ-
χουσιν αἱ τραγωδίαι Βελιπάρτος καὶ Σύλλας,
ἐκ τῶν μελοδραμάτων ἡ Ἑστίας, Κερτεῖς (ἀμ-
φοτέρων ἡ μουσικὴ συντετῆθη ὑπὸ τοῦ Σπον-
τίου), οἱ Ἀδωνεράγοι (μουσικὴ τοῦ Κερου-
δίνου), Ρουλι. Τέλλος (τοῦ Ῥοσσίνου) κ.ἄ. Πρὸς
δὲ ἐποίησε κωμωδίας καὶ πρὸ πάντων μυθι-
στόρημα ἀπεικονίζον τὰ ἔθνη τῆς ἐποχῆς του
L' hermite de la chaussée d'Antin.
ὁπερ μεγαλῶς ἐφημίσθη, καὶ πολλὰ ἄλλα.
Τῷ 1815 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας.
Ὑστερον δὲ βιβλιοφύλαξ ἐν τῇ Αὐδούρῃ. Τὰ
ἔργα του ἐξεδόθησαν 1828-29 εἰς 27 τομους.

Ζουφροά (Θεόδωρ, Σίμων Joffroy).
Γάλλος συγγραφεὺς καὶ φιλόσοφος. Ἐγενν. τῷ
1798 ἐν Ποντέ τοῦ Ἰόρα, ἐσπούδασε δὲ φιλο-
σοφίαν ἐν τῇ Προτύπῃ λυκείῳ τῶν Παρισίων
ὅπου διωρίσθη ὕστερον καὶ καθηγητῆς. Τῷ
1825 ἰδρύσας μετ' ἄλλων τὸ περιοδικὸν Le
Globe. Ἀπὸ τοῦ 1832-7 διετέλεσε καθηγη-
τῆς τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς
Γαλλίας. Πρὸς δὲ ἀπὸ τοῦ 1831 ἦτο μέλος
τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα
τῶν δογματιστῶν. Ἐξεδῶκε φιλοσοφικά τινα
ἔργα προγενεστέρων φιλοσόφων καὶ ἐδημοσί-
ευσε ἰδιὰ του συγγράμματα λίαν ἐκτιμώμενα,
μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται Cours de
droit naturel, Cours d'esthétique, Mé-
langes phil., ἅπαντα πλειστάκις ἀνατυπω-
θέντα. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1812 [Μ.Γ.]

Ζυρένης (Νικηλαός, κόμης Zrinyi ἢ Zri-
nyi). Στρατηγὸς τοῦ Γερμανοῦ αυτοκράτορος
Φερδινάνδου Α', γενν. τῷ 1508. Νεὸς ἐτι
διέπρεψε διὰ τὴν ἀνδρίαν του εἰς τοὺς τότε
πολέμους καὶ διωρίσθη τῷ 1542 διοικητῆς
(βάν) τῆς Κροατίας καὶ τῶν ἐμέρων χωρῶν
καὶ ἐπὶ 12 ἔτη ὑπερησπίσθη τὸ κράτος κατὰ
τῶν προσβολῶν τῶν ἐκ Ν ἔχθρῶν. Περιφημος
δὲ κατέστη διὰ τὸν ἡρωϊκὸν θάνατόν του.
Πολιορκηθεὶς τῷ 1566 μετὰ 3000 ἀνδρῶν.
ἐν τῇ ὠχυρωμένῃ πόλει Σιγέθ ὑπὸ τοῦ σουλ-
τάνου Σουλεϊμάν μετ' ἰσχυροῦ στρατοῦ, ἀν-
τίσχε μετὰ μεγίστης ἀνδρίας ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας κατὰ τῶν πολλῶν ἐφόδων, περιορι-
σθεὶς τέλος μετὰ 800 μόνον ἀνδρῶν εἰς τὸ
φρούριον. Ἐν τούτοις ἐξηντηλήθησαν τὰ τρό-
φιμα καὶ ἐφόδια, τὸ φρούριον ἤρχιτε νὰ καί-
ηται· ὁ δὲ Ζ. ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐλπίων πιστῶν
του ῥίπτεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ φονεύεται
μαχόμενος. Ἡ καταστροφὴ αὕτη ἐλήθη ὑπὸ
τῶν ποιητῶν πολλὰκις ὡς ὑπέθεσις δραματι-
κῶν ἔργων. [Μ.Γ.]

Ζυγαθηνός. Βλ. Ζυγαθνός.

Ζύγακκ. Βλ. Καρχαρίας.

Ζυγακνίτζε. Οἰκογενεῖα τῶν Λατιβο-
πάρων ἐντε-μικον περιλαμβάνοντα 16 γένη καὶ
ὑπὲρ τὰ 500 εἶδη. Ἐχουσι μακρὰς κεφαλὰς,
στέρυγας στενάς καὶ οὐχὶ λίαν μακράς, με-

λαίνας συνήθως μετ' ἐρυθρῶν κηλίδων, κορμὸν
δὲ παχύν. Ἐν εὐηλίαις θέσσει περιπταναὶ βρα-
δεύουσιν ἐπὶ τὰ ἄνθη βομβοῦντα. Συλλαμβανόμενα
ἐκχεύουσιν ἐκ τῶν κερατιῶν κίτρινόν τι ὑγρὸν.
Αἱ κάμπαι αὐτῶν ἐγκλείονται ἐν βομβυκίοις ἐπὶ
τῶν κλαδῶν τῶν δένδρων. Τὰ μεγαλύτερα
καὶ ὠραιότερα εἶδη τῆς οἰκογενείας εὐρηγται
ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ. [Φ.Ι.]

Ζυγά (Hot.) Ὀνυμα δένδρου κατὰ Θεο-
φραστον, πιθανῶς εἶδους Σφενδάμνου καὶ μά-
λιστα Σφ. τῆς πεδινῆς (Acer campes-
tre L.) ἢ Σφ. τῆς Ψευδοπλατάνου (A. Pseu-
doplatanus L.). [Θ.Χ.]

Ζυγὶς κοινὸς. ἡ τραβέρνα. Ζυγίδες κα-
λοῦνται δύο δοκοὶ ἐντορμούμεναι ἐπὶ τῶν σκε-
λῶν στήλης, μία πρῶραθεν καὶ μία πρῶμνη-
θεν, ἀποτελοῦσαι μετ' αὐτῶν εἶδος ἐσχαράς,
ἐφ' ἧς ἐπερείδεται τὸ καρχήσιον ἢ θωρακίον.

Ζυγοδέσσι. Χωρίον τοῦ δήμου Δημητσά-
νης. ἀφ' ἧς ἀπέχει πρὸς Α ὥρ. 1/2. Κατ. 436.

Ζυγοδόκη κοινὸς. τὸ κουρτζέτο. Ζῶστρα
ἐσωτερικὴ τοῦ σκάφους ἀποτελουμένη ἐξ ἐπηγ-
κενιδῶν παχειῶν, χρησιμεύουσα πρὸς ὑποστή-
ριξιν τῶν ζυγῶν καὶ ἀλληλοσύνδεσιν ἅμα τῶν
νομῶν τοῦ σκάφους. Ὑπάρχει μία ζυγοδόκη
ὑπ' ἑκάστον κατὰστρωμα. [Η.Κ.]

Ζυγομαλάς (Ἰωάννης, πατήρ, καὶ
Θεοδόσιος, υἱός). Λόγιοι Ἕλληνες τοῦ
15 αἰῶνος. Ὁ μὲν Ἰω. ἐγεννήθη περὶ τὸ
1498 ἐν Ναυπλίῳ· διέτριψε δ' ἐπὶ τινα χρόνον
ἐν Παταύῳ, ὅπου ἐσπούδασε τὴν λατινικὴν.
Τῷ 1555 μετεκλήθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου
Ἰωάσαφ ὡς διδασκάλος τῆς ἑλληνικῆς εἰς
Κων/πολιν, οὐδενὸς τότε αὐτοῦ ὑπάρχοντος
διδασκάλου. Ἦτο δὲ ἱερεὺς καὶ ἐγένετο ἐν
Κων/πόλει· ῥήτωρ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.
Ἐδίδαξεν ἐνταῦθα τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν λα-
τινικὴν, συνέγραψε δὲ καὶ διάφορα ἔργα: Ση-
μειώσεις εἰς Δημοσθένην. Ἐγχειρίδιον γραμ-
ματικῆς. Ἐπιγράμματα τινα καὶ ἄλλα μι-
κρότερα. Ὁ δὲ Θεοδόσιος ἐγεννήθη τῷ 1544
ἐν Ναυπλίῳ, μεταβάς δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς
Κων/πολιν διωρίσθη μετ' οὗ πολὺ πρωτονοτά-
ριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Τῷ 1578 ἐστάλη
ὡς πατριαρχικὸς ἐξάρχος εἰς τὴν Ἀνατολίην
καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου· ἀπέθανε δὲ τῷ
1614. Ὡς συγγράμματα αὐτοῦ ἀναφέρονται
Ἐκθεσις περὶ ἐπισήμων πόλεων τῆς Ἑλλά-
δος καὶ μητροπόλεων, Περιοδεῖα εἰς τὸ Αἰ-
γαῖον, Περὶ τοῦ βίου Σινά καὶ τοῦ Ἀθωνος,
Ἱστορία πολιτικὴ Κων/πόλεως ἀπὸ τοῦ 1391-
1578 (ἐκδεδ. μετὰ καὶ ἄλλων μικρῶν ἔργων
αὐτοῦ ἐν Κρουζίου Τουρκογραφίᾳ). Ἀμφότε-
ροι δὲ οἱ Ζ. εὗρισκοντο εἰς ἀνταπόκρισιν μετὰ
τοῦ Κρουζίου τούτου, διδόντες αὐτῷ πολυτί-
μους πληροφορίες περὶ τῶν πόλεων, τῆς γλῶσ-
σης, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς καταστάσεως ἐν
γένει τῆς Ἑλλάδος. Καὶ αὗται δὲ αἱ ἐπι-
στολαὶ τῶν ἐδημοσιώθησαν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ

Κρουσίου. Πρὸς. Legrand, Not. biogr. sur J. et Th. Zygomalas, 1889. Παρατηρή-
τέον δὲ ὅτι ὁ Θεοδ. Ζ. ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν
εἰκάζει ὅτι τὸ ὄσκημα τῆς οἰκογενείας, ἥτις
κατήγετο ἐξ Ἀργεῶς, ἦτο ἄλλοτε Καγομα-
λᾶς, μετεβλήθη δὲ εἰς Ζυγομαλᾶς ἐκ τινος
μέλους αὐτῆς Μιχαήλ, ὑπαρχαντος τῶν Γυλ-
λῶμα ντὲ Βιμ καὶ Ἰακ. ντὲ λὰ Ῥόνα θησαυ-
ροφυλάκων. «Ὡς ἦν ἐπ' ἀδείας πᾶν ὅτι Ζυγῶ διε-
δίδετο». [Κ.Ν.Σ.]

Ζυγόμορφα. Βλ. Ἀνθος.

Ζυγὼν κοινῶς. τὸ καμάρι. Ζυγὰ καλοῦν-
ται αἱ ἐγκαρσίως διατεθειμέναι δοκοὶ πρὸς
σύνδεσιν τοῦ σκελετοῦ τοῦ πλοίου καὶ συγκρά-
τησιν τῶν τοίχων αὐτοῦ ἐν τῇ προσηκούσῃ
ἀποστάσει. Ἐπὶ τῶν ζυγῶν τίθεται καὶ ἡλού-
ται τὸ κατάστρωμα. [Π.Κ.]

Ζυγός, τὸ πρὸς μέτρησιν βαρῶν κοινό-
τατον ὄργανον. Ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ τῆς
φάλαγγος, μοχλοῦ ἀμφοτεροῦς ἔχοντος
ἴσους βραχίονας καὶ στρεπτοῦ περὶ ὀριζόντιον
ἄξονα, καὶ τῶν δύο ἰσοβαρῶν πλάστιγγων,
ἐξερτημένων ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς φά-
λαγγος εἰς ἀκριβῶς ἴσην ἀπὸ τοῦ ὑπομοχλίου
ἀποστάσιν καὶ ὑποδεγμένων τὰ πρὸς σύγκρι-
σιν βάρη. Ἀκριβοῦς Ζ. ἡ φάλαγγς, ἐὰν μὲν αἱ
πλάστιγγες ὡς καναὶ ἡ φέρουσιν ἴσα βάρη, ἰσορ-
ροπεῖ ὀριζοντίως, ἐὰν δ' ἡ ἑτέρα φέρῃ πλεόν-
τι βάρος βρέπει πρὸς τὸ μέρος ταύτης κατὰ
τινα γωνίαν ἀναλογουσαν πρὸς τὴν τοῦ βάρους
ὑπεροχὴν ἐν τῇ πλάστιγγι, ἐκτιμωμένην δὲ
ἀσφαλέστερον διὰ τινος δεικτοῦ προσηλωμένου
κατὰ τὸ μέσον τῆς φάλαγγος καὶ δεικνύοντος
τὴν γωνίαν τῆς ῥοπῆς ἐπὶ τόξου ἐφ' οὗ ὑπάρ-
χει σημειωμένη ἡ θέσις ἣν πρέπει ὁ δεικτὴς
να δεικνύῃ ἐν περιπτώσει ἰσορροπίας τῶν δύο
βαρῶν. Ὁ Ζ. εἶνε ἤρα τόσῳ ῥ. ἄλλον εὐχί-
σθητος (ὑψεροπώτερος), ὅσω μείζων εἶνε ἡ
ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἰσορροπίας παρέκκλισις
τοῦ δεικτοῦ διὰ δεδομένην τινὰ βάρους ὑπερ-
οχὴν. Πρὸς κατασκευὴν δὲ Ζ. ὑψεροπώτατου
ἐνδείκνυται ἡ κατὰ τὸ δυνατόν αὐξήσις τοῦ
μήκους τῆς φάλαγγος ἐλάττωσις τοῦ βάρους
αὐτῆς (ἄνευ βλάβης τῆς στερεότητος) καὶ
προσέγγισις τοῦ κέντρου τοῦ βάρους αὐτῆς εἰς
τὸ ὑπομόχλιον· σημειωτέον ὅτι εἰς πάντα Ζ.
τὸ κέντρον τοῦ βάρους κεῖται κατωθεν τοῦ
ὑπομοχλίου, διότι ἄλλως ἐν ἐλαχίστῃ ἀπὸ τῆς
ὀριζοντίας θέσεως ἐκτροπὴ ἢ φάλαγγς ὅλ' ἀνε-
τρέπετο. Ἡ εὐαισθησία παντὸς τοιοῦτου Ζ.
μειοῦται ἐὰν τὰ βάρη ᾧσιν ὑπερβολικά, ἔνεκα
τῆς ἐπερχομένης κάμψεως τῆς φάλαγγος. Δι' ὅ
ὑπάρχει δι' ἑκατον Ζ. ὠρισμένον τι μέγε-
ος τῶν βάρους. Καλὸς Ζ. ἐξελέγχει ὑπεροχὴν
ἴσην πρὸς τὸ 0,00001 τοῦ μεγίστου αὐτοῦ βάρους,
κατεσκευάσθησαν δὲ καὶ Ζ. ἐλέγχοντες
τὸ $\frac{1}{1000000}$ αὐτοῦ. — Ἐὰν οἱ βραχίονες τῆς
φάλαγγος ὅαν εἶναι ἴσοι, ἢ ἐν ὀριζοντίᾳ θέσει
ἰσορροπία ἐπέρχεται, κατὰ τὸν νόμον τοῦ μο-

χλοῦ, δι' ἀνίσων ἐκατέρωθεν βαρῶν, εἰς τὸν
μακρότερον βραχίονα ἀναλογουντος τοῦ ἐλάτ-
τονος βάρους. Οὕτως ἐὰν ὁ μὲν εἶνε 100 καὶ
μακρότερος τοῦ δὲ, βάρος ἐπὶ τούτου 100 χγ.
ἰσορροπεῖται διὰ 10 μόνον χγ. τιθεμένων ἐν
τὴν πλάστιγγα τοῦ πρώτου. Ἐπὶ τῆς ἀρχῇ
ταύτης στηρίζεται ἡ κατασκευὴ τῶν πρὸς μέ-
τρησιν μεγάλων βαρῶν ὀργάνων. Δυνατὸν δὲ
μὴ ἀνίσων ὄντων τῶν βραχιόνων νὰ ὑπάρχῃ
ἐν μόνον σταθερὸν βάρος, ὅπερ μετακινουμέ-
νον ἐπὶ τοῦ μειζονος βραχίονος τῆς φάλαγγος
ἰσορροπεῖ κατὰ διαφόρους ἐπ' αὐτοῦ θέσεις
πρὸς διάφορα βάρη ἐξερτημένα ἐκ τοῦ ἄκρου
τοῦ ἐλάσσονος βραχίονος. Τοιοῦτον ὄργανον
εἶνε ὁ στατήρ, ἐπὶ τοῦ μείζονος τοῦ δὲ
ποίου βραχίονος διαιρέσεις κεχαραγμέναι δει-
κνύουσι τὸ βάρος πρὸς ὃ ἐν ἑκάστη αὐτοῦ θέ-
σει ἰσορροπεῖ τὸ ἐπὶ τοῦ βραχίονος τούτου κί-
νητὸν σταθερὸν βάρος. — Πλὴν τῶν πολυειδῶν,
ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν μηχανικῶν νόμων, τῶν
τοῦ μοχλοῦ, στηριζομένων, εὐχρηστότατα πρὸς
μέτρησιν βαρῶν ὄργανα εἶναι καὶ τὰ λειτουργ-
γούντα δι' ἐλατηρίων, καμπτομένων ἢ δια-
τεινόμενων διὰ τοῦ μετρούμενου βάρους· τὸ
μέγεθος τῆς κάμψεως ἢ διατάσεως ταύτης ἀ-
ναλογεῖ πρὸς τὸ ὄρων βάρος, ὅπερ δεικνύει
δεικτὴς κινούμενος πρὸς βαθμολογημένης πλα-
κῆς. Τὰ τοιαῦτα ὄργανα, ποικίλης ὄντα προ-
στικτικῆς χρήσεως, εἰσὶν ἀναρμόδια πρὸς ἀκρι-
βεῖς σταθμώσεις, κυρίως διότι ἐκ τοῦ πολλοῦ
φόρτου καὶ μετὰ μακροχρόνιον χρῆσιν τὸ ἐλα-
τήριον ὑφίσταται μόνιμον παραμόρφωσιν. [ΣΠ.]

Ζυγός. Ὅρος τῆς Αἰτωλίας. Βλ. Ἀρ-
κυνθος.

Ζυγός. Χωρίον τῆς Κερκύρας ὑπαγόμε-
νον εἰς τὸν δῆμον Ἀερολοφητῶν μετὰ 221
κατοίκων. Ἀπέχει ἀπὸ Καραυάδες ὥρ.
παραίτου.

Ζυγός. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Καβάλλας
τῆς Μακεδονίας, ἔχον 900 κατ. ὄθωμ. [Ν.Σ.]

Ζυγοφυλλώδη (Bot). Zygothyllae-
ceae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων πολυετών
φυτῶν, περιλαμβάνουσα θάμνους καὶ πόας, πλε-
ρὰ ἑκατὸν εἶδη θερμῶν χωρῶν. Συγγενῆ τῶν
Ῥυτιάδεων, ἔχουσι τὰ φύλλα ἀντίθετα καὶ ὡς
τὸ πολὺ μονόφυλα. Γένη Τρίβολος (τὸ μόνον
ἐυρωπαϊκόν), Ζυγοφυλλὸν καὶ Γυακόν. [Θ.Χ.]

Ζυγωματικά ὕστα (Ἀνατομ.). Ὅσα
τοῦ προσώπου δύο τὸν ἀριθμὸν, ἀποτελοῦντα
τὸ μᾶλλον προέχον μέρος τῶν παρειῶν [Ι.Π.]

Ζυγωματική απόφυσις (Ἀνατ.).
Ἀπόφυσις μακρά, ἥτις ἐξορμωμένη ἐκ τῆς
ἐξῶ ἐπιφανείας τοῦ λεπίδοειδοῦς μέρους τοῦ
κροταφικοῦ ὁστέου φέρεται ὀριζοντίως ἐπὶ τὴν
πρόσω καὶ ἐντὸς καὶ συντάσσεται πρὸς τὴν
κροταφικὴν ἀπόφυσιν τοῦ ζυγωματικοῦ ὁστέου
ἀποτελοῦσα μετ' αὐτῆς τὸ ζυγωματικόν
κόντρον. [Ι.116.]

Ζυγωματικός ἡ ὑποκροτάφιος βόθρος (Ἄνατομ.). Λάκκος πυραμιδοειδής ἐπὶ τῶν πλαγιῶν τοῦ κρανίου καὶ τοῦ προσώπου, ὑπὸ τὴν κροταφίτην βίθρον. [I. 110.]

Ζυθοζυγός ἡ Ζυθόμετρον (Bierwage). Ἀραιμετρον πρὸς προσδιορισμὸν τῆς πυκνότητος καὶ ὡς ἐκ τούτου τῆς περιεκτικότητος εἰς ἀλκυλισματικές οὐσίας τοῦ ζυθοχυμοῦ πρὸ τῆς ζυμώσεως. [O.A.P.]

Ζυθόλιθος ἡ Ζεϊλιθόειδιον (Zeolithoid, Bierstein) πρὸ τῆς ζυμώσεως συμπυκνωθεὶς χυμὸς πρὸς παρασκευὴν ζυθοῦ, χρησιμεύων πρὸς ἐξαγωγήν εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, ὅπου φθάνει ἀβλαβὴς καὶ μεταβάλλεται διὰ ζυμώσεως κλπ. εἰς ζυθον. [O.A.P.]

Ζυθος (Bier, bière, μπίρα). Ποτὸν οἰνοπνευματοῦχον ἐνέχον ὡς ἀπαραίτητον συστατικὸν καὶ ἀνθρακικὸν δξῦ, εἰς δὲ πρὸ παντὸς ὀφείλει τὴν ἰδιότητα αὐτῷ δροσιστικὴν γεῦσιν. Παρασκευάζεται δι' ἀπλῆς οἰνοπνευματικῆς ζυμώσεως ἐκ βεβλαστημένης κριθῆς (βύνης) καὶ ἄλλων σιτηρῶν ἢ ἀμυλούχων ἐν γένει οὐσιῶν τῇ προσθήκῃ λυκίσκου (Humulus Lupulus). Ὁ Ζ. ἐνέχει τὰ πλεῖστα συστατικὰ τῶν οὐσιῶν ἐξ ὧν παρήχθη εἴτε ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῶν καταστάσει εἴτε ἐν τῇ μορφῇ, ἣν δια τῆς κατὰ τὴν ζυμωσιν ἀποσυνθέσεως ἔλαβον. Ἀπόσταξις δὲν λαμβάνει χώραν κατὰ τὴν παρασκευὴν αὐτοῦ. Τὰ συστατικὰ αὐτοῦ ἵνε ἐν γένει τα ἐξῆς:

Γῶμα. Οἰνόπνευμα. Σταφυλοσάκχαρον, Δεξτρίνη. Ἀνθρακικὸν δξῦ, Λευκιωματοῦχοι οὐσίαι, Ἰσχυερίνη. Ἡλεκτρικὸν δξῦ, Φωσφορικὰ ἄλατα τῶν ἀλκαλίων καὶ ἀλκαλικῶν γαιῶν, Ἑκχυλισματικαὶ οὐσίαι τοῦ λυκίσκου.

Ἡ τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ ζυθοῦ ἵνε πολὺ παλαιά. Ἡδὴ ὁ Ξενοφῶν ἀναφέρει ὅτι οἱ μύριοι κατὰ τὴν καθόδον αὐτῶν διήλθον μέρη τῶν ὁποίων αἱ κάτοικοι ἐπινον ποτὸν ἐκ κριθῆς κατασκευαζόμενον, καὶ περὶ τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου μνημονεύεται δεξιότην τῆς κατὰ τὰς ἐκστρατείας του λαοῦ πίνοντα ἀνάλογα ποτά. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ζυθοῦ ἐπιτυχάνει καλλίτερον τὴν χειμῶνα τοῦτο δὲ ἵνε εἰς τῶν λόγων διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ζυθοποιία εὐδοκίμει μᾶλλον εἰς τὰ βόρεια κλίματα, ὅστερ' αἱ δὲ εἰς τὰς νοτιωτέρας χώρας καὶ δὴ ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ μέθοδος τῆς ζυθοποιίας διαιρεῖται κυρίως εἰς δύο κατηγορίας α) τὴν διὰ τῆς ἄνω (ἡ ζωηρᾶς) ζυμώσεως, β) τὴν διὰ τῆς κάτω (δραδυτέρας) ζυμώσεως. Ὁ διὰ τῆς ἄνω ζυμώσεως παρασκευαζόμενος ζυθος ἵνε ἦττον εὐδιατηρήτος καὶ πικρότερος τοῦ διὰ τῆς κάτω ζυμώσεως παραγομένου, ὅστις ἵνε καὶ οἰνοπνευματωδέτερος. Οὗτος δὲ καὶ φυλάσσεται (ἀποθηκεύεται) ἐπὶ τινα χρόνον (Lagerbier) πρὸς κατανάλωσιν βιθμιαίαν, ἐνῶ δὲ πρῶτος καταναλίσκεται ταχύτερα. — Τὰ εἶδη τοῦ ζυθοῦ (ἀνεξαρτήτως τῶν δύο γενικῶν

κατηγοριῶν) ἵνε παμπληθῆ καὶ φέρονται ὑπὸ διαφορότατα ὀνόματα εἰς τὸ ἐμπόριον. Μερῶν τινῶν ὁ ζυθος ἵνε περιζήτητος, τὸν καθιστᾷ δὲ εὐαρεστοτερον οὐ μόνον ὁ τρόπος τῆς παρασκευῆς ἀλλὰ καὶ κλιματικοὶ λόγοι καὶ τὸ πρὸς παρασκευὴν αὐτοῦ χρησιμεύον ὕδωρ. Ὡς δὲ διακρίνεται ὁ ζυθος τοῦ Μονάχου, τοῦ Πιλζεν κλπ. Τὰ ὀνόματα Πέρτερ Αἰλ, Μπικ, Σαλβατορ, Μούμμε, διπλοῦς ζυθος κλπ. χαρακτιρίζουσιν εἶδη ζυθῶν διαφέροντα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἰδικῶς ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν συστατικῶν καὶ τοῦ εἶδους τῆς κατασκευῆς. Ἄξιος σημειώσεως ἵνε καὶ ὁ ἀφρικτὴν ζυθος τοῦ Βερολίνου (οὕτως εἶπεν ὁ καμπανίτης τῶν ζυθῶν) διακρινόμενος διὰ τὴν ἀφθονίαν τοῦ ἀνθρακικοῦ δξέος καὶ τοῦ μὴ ἀποσυντεθέντος σταφυλοσάκχαρου (Berliner Weissb.).

Εἰς τέσσαρα σταδία διαιρεῖται ἡ παρασκευὴ τοῦ ζυθοῦ α) τὴν παρασκευὴν τῆς βεβλαστημένης κριθῆς ἢ βύνης ἐνεχύσεως ἰδιόζοντα ζυμεγέστην ἄμικρον, τὴν διασταζὴν ἢ διάστασιν, ἣτις προξενεῖ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἀμύλου εἰς σάκχαρον, β) τὴν παρασκευὴν τοῦ ζυθοχυμοῦ ἢ ἵνα εἰπώμεν οὕτω τοῖς ζυθογλεύκουσιν, γ) τὴν ζυμωσιν τοῦ ζυθογλεύκουσιν, δ) τὴν συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τοῦ ζυθοῦ.

Εἰς τὸ ἐμπόριον φέρονται καὶ πολλὰ ἀναπληρώματα ζυθοῦ, προσέτι δὲ καὶ νεοθευμένου ζυθοῦ κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ὁποίου πρὸς ἐπιτεῦξιν τῆς πικρότητος μεταχειρίζονται π.χ. ἀντὶ Λυκίσκου Κάσιαν, Ἄλδην κλπ. Ἀντὶ κριθῆς μεταχειρίζονται γέωμηλα, ὄρυζαν, ἀραβοσίτον κλπ. Ἕτι προσθέτουσιν ὀπίον, οἰνόπνευμα κτλ., ἵνα τὸν καταστήσωσι μεθυστικώτερον καὶ προσθήκῃ ἀρωματικῶν καὶ ἐρεθιστικῶν ὁσίων πεπέρους κτλ. ἀπαντῶσι. Βιβλιογρ. Lintner, Lehrbuch der Bierbrauerei. — Heiss, die Bierbrauerei. — Mulder, Chemie des Bieres. — Reischauer, Chemie des Bieres. — Pelz u. Habich, Handbuch der Bierbrauer u. Mälzer. [O.A.P.]

Ζυθος μπόκ (Bockbier). Εἶδος ζυθοῦ παρασκευαζόμενον κατὰ τὸ ἔρμαστὰ πλειότερας βύνης καὶ ὀλιγωτέρου λυκίσκου ἢ ὁ κοινὸς ζυθος, ἵνα ἦ ὡς ἐκ τούτου πνευματωδέτερον καὶ γλυκύτερον. Ἐν Γαλλίᾳ ἐννοεῖται λέγοντες «un Bock» σύνθετος ποτήριον ζυθοῦ κοινῶ. [O.A.P.]

Ζυλιέν (Stanislas Aignan Julien). Περιφημὸς Γάλλος οἰνολόγος, γενν. τῇ 1700 ἐν Ὁρλεάνς, σπουδάζας δὲ κατ' ἀρχὰς κυρίως τὴν Ἑλληνικὴν. Τῷ 1821 ἐξέβηκε τὴν Ἀρπαγὴν Ἑλένης ὑπὸ Κολλούθου. Ὑστερον ὁμοῦς ἀρωμαθίσθη εἰς τὴν μαλὲτην τῆς οἰνικῆς γλώσσης, ἐγένετο καθηγητὴς ἐν τῇ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας καὶ ἐπιμελητὴς τῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων τῆς Ἀνατ. Ἀσίας ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων. Ἐδῆμοσίευσεν καὶ μετέφρασεν

πλείστα έργα τῆς σινικής φιλολογίας καὶ πολ-
λὰς συνεγράφε συμβόλους εἰς τὴν γνῶσιν τῆς
Κίνας καὶ τῆς βουδδιστικῆς φιλοσοφίας. Ἰ-
πέθανε δὲ τῇ 1878 ἐν Παρίσις. [B.E.]

Ζυμέ (Jumet). Κωμόπολις βιομηχανι-
κωτάτῃ ἐν τῇ περιφερείᾳ Σαρλερουά τῆς βελ-
γικῆς ἐπαρχίας, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἔ-
χει 23 927 κατ. καὶ σπουδαίοντα ἀνθρακω-
ρυχεῖα καὶ ὑδροποιεῖα [M.Σ.]

Ζυμεγέρται ἢ ζυμοσιγέρται (Fer-
mente) καὶ ἡμαρτημένως φερχματα καλοῦν-
ται οὐσίαι ἀπαντῶσαι ἰδίως εἰς ζῶντας φυτι-
κούς ἢ ζωικούς ὁργανισμούς καὶ προκαλοῦσαι
ὑπὸ ὥρισμενῶν περιστάσεων ἰδιαζούσας ἀπο-
συνθεσεις ὁργανικῶν τινῶν ἐνώσεων φυτικῆς
καὶ ζωικῆς καταγωγῆς χωρὶς νὰ λαμβάνωσι
μέρος ἐν τῇ ὁρασίᾳ ταύτῃ ὑπὸ χημικῆν ἐννοιαν
προκαλοῦσι (εἴη, τὴν ἀποσυνθεσιν χωρὶς αὐ-
τοὶ οὗτοι (δὲ ἄρτιοι εἰς τὴν ἀποσυνθεσιν) νὰ
συμπέριλαμβανῶνται εἰς τὰ παρχομένα
σώματα. — Δύο κύρια εἶδη ζυμεγερτῶν δι-
χονται: ὡς γ α ν ω μ ε ν ο υ ς ζ υ μ ε γ ε ρ-
τ α ς ἢ τὰ ζυμογόνα (Zymogene) ἢ ζυ-
μοκώττα καὶ τοὺς μὴ ὁργανισμούς ζυ-
μεγερτας ἢ τὰ ἐ ν ζ ῦ μ α τ α (Enzyme). Εἰς
τὴν πρώτην κατηγορίαν περιλαμβάνονται μι-
κροοργανισμοὶ (βακτηρίδια) ἢ ζυμομυκητῆς,
ἐνεργούντες διὰ τῆς ζωικῆς αὐτῶν λειτουργίας
καὶ δαπανῶντες κατὰ ταύτην τὸς ζυμώσεως
ἐπιδεκτικὰς οὐσίας καὶ μεταβάλλοντες αὐτάς
εἰς τὰ τελευταῖα προϊόντα τῆς ζυμώσεως (εἰς
τὸ σάκχαρον εἰς οἶνονπνευμα, ἀνθρακικὸν δξύ,
γλυκερινὴν καὶ ἠλεκτρικὸν δξύ) ἢ σήψεως
(βλ. λ.), ἧτις ἐν ἀνάλογον φαινόμενον. Οἱ μὴ
ὁργανισμοὶ (διαλυτοὶ) ζυμεγέρται ἢ τὰ ἐνζύ-
ματα, ὁρῶσι κ α τ α λ υ τ ι κ ῶ ς, ἥτοι ἐλα-
χιστον ποσὸν αὐτῶν μεταβάλλει μέγιστον ποσὸν
τῶν οὐσιῶν ἐφ' ὧν ἐπιδρᾷ χωρὶς αὐτὸ τοῦτο
τὸ ἐνζύμα νὰ συντίθῃται μετὰ τῶν οὐσιῶν
τούτων ἢ νὰ καταναλισκῇται. Ἀλλὰ καὶ τῶν
ὁργανισμῶν ζυμεγερτῶν ἀρκεῖ μικρὸν πο-
σὸν ὅπως ἀρχίσῃ καὶ συνεχίσῃ τὴν ζύμωσιν.

Οἱ Ζ. ἐπιδρῶσι μόνον τῇ παρουσίᾳ ὕδατος
καὶ εἰς θερμοκρασίας αἰτίνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον εὐρίσκονται μετὰ 54 καὶ 40 βαθμῶν. Αἱ
λευκωματοειδεῖς οὐσίαι (εἰς ταύτας δὲ ὑπά-
γονται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὰ ἐνζύματα)
θεωροῦνται ὡσαύτως ἀπαραίτητοι διὰ τὴν
ἐνέργειαν τῶν ζυμεγερτῶν. Ἀξιοσημείωτος
ἐν ἡ ἐνέργειᾳ διαφόρων χημικῶν, ἀντισηπτι-
κῶν οὐτως εἰπεῖν, οὐσιῶν ἐπὶ τῶν ζυμεγερτῶν
καὶ ἐνζύματιν ἢ διάλυσις τοῦ βόρακος ἐμ-
ποδίζει τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐνζύματιν, οὐχὶ δὲ
τὴν τῶν ὁργανισμῶν ζυμεγερτῶν, ἀντιθέτως
δ' ἐνέργει τὸ σαλικολικὸν δξύ. Πολλὰ μεταλ-
λικά καὶ ἀνεργὰ ἐν γένει δηλητήρια καὶ
ἐ θιοειανθραξ ἐμποδίζουν πᾶσαν σχεδὸν ζυ-
μοτικὴν ἐνέργειαν. — Οἱ ζυμεγέρται ἐν γένει
ἐν εἰς λίαν διαδεδομένοι ἐν τῇ φύσει καὶ αἱ ζωί-

καὶ λειτουργοῦσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπ' αὐτῶν
βασίζονται ὁ σιελος καὶ τὸ στομαχικὸν ὕδρον
ἐνέχουσιν ἐνζύματα συντελοῦντα τὴν χώνευ-
σιν ἢ διασταλὴ τῆς βουνης μεταβάλλει τὸ ἄμυ-
λον αὐτῆς εἰς σάκχαρον αἱ ζωίκαὶ καὶ φυτικά
οὐσία μεταβάλλονται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὄν-
τος ὑπὸ τῶν ζυμεγερτῶν (βλ. σήψις) εἰς
τάς ἀπλευστατάς οὐσίας, ἀρμονίαν, ὕδωρ καὶ
ἀνθρακικὸν δξύ, αἰτίνες χρησιμεύουσι πάλιν
εἰς τὴν ζωὴν τῶν νέων ὄντων πολλοὶ ζυμε-
γέρται προκαλοῦσι καὶ μεταδίδουσι νόσους τὰς
λεγόμενας κολλητικὰς ἢ μεταδοτικὰς. Δέχον-
ται ὅτι ὁ ἀτμοσφ. αἰρ. ἐν πλέρει σπόρων ὡρ-
γανισμῶν Ζ., οἵτινες ὁρῶσι πανταχοῦ θπο-
εῦρωσι ζυμώσεως ἐπιδεκτικὰς οὐσίας καὶ τοὺς
ἀναγκάσιους πρὸς πλῆθυνσιν αὐτῶν (ζύμωσιν)
ὁρους, ἥτοι καταλλήλῳ θερμοκρασίαν, πα-
ρουσίαν ἀξιώτουχων οὐσιῶν κλπ. Δι' ἀποκλει-
σμοῦ τοῦ αἰρος, θερμότητος, ξηρότητος, ψύχους
καὶ τῶν ἀντιστητικῶν μέσων ἐμποδίζεται ἡ
ἐπιδρασις (ζωή) αὐτῶν. Τῶν μέσων τούτων
ὡς ἤδη εἵπομεν, ἡ ἐνέργεια δὲν ἐν γενικῇ
δι' ὅλους τοὺς ζυμεγέρτας καὶ τὰ ἐνζύματα
τὸ θεϊκὸν δξύ ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ
δξύμωκτος, δὲ κρεώσετον καὶ τὸ οἶνονπνευμα
τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σπυγίων ὁργανισμῶν
τοῦ κρέατος καὶ τῶν καρπῶν, ὁ ἄνθραξ δια-
τρεῖ τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ βορικὸν καὶ τὸ σαλικολικὸν
δξύ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ
γαλακτος, βοτύρου, κρέατος κλπ., ὁ θιοειαν-
θραξ ἐν εἰς τῶν δραστηκωτέρων ἀντισηπτικῶν
καὶ ἀντιζυμοτικῶν. Τὸ ἀρσενικὸν χρησιμεύει
εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ζωικῶν πτωμάτων
(ταρξέσεις), ὁ θεϊκὸς χαλκὸς καὶ ἡ ἄχνη
τοῦ ὕδατος γύρου προφυλάττουσι τὰ ξύλα ἀπὸ
τῆς σήψεως κλπ [O.A.P.]

Ζυμέλαια (Fermentöle, Fusel, Fu-
selöle). Τὰ κατὰ τὴν οἶνονπνευματικὴν ζύμω-
σιν (τοῦ οἴνου, ζύθου κλπ.) καὶ ἀπόσταξιν
παραγόμενα ὡς δευτερεύοντα προϊόντα, ὑπο-
λειπόμενα κατὰ τὴν ἐξέτμισιν τοῦ οἶνο-
πνεύματος καὶ ἔχοντα ἐλακτώδη πως ὀσφιν.
Ταῦτα ἐν εἰς τὸ πλεῖστον οὐχὶ λίαν πτη-
τικά, μεταδίδουσι δὲ ἐνίοτε εἰς τὰ ποτὰ δυ-
σάρεστον ὀσμήν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα ζυμέλαια
περιλαμβάνονται διαφορώταται συνθέσεις, σώ-
ματα αποτελούμενα κυρίως ἐξ αἰθέρων τῶν
δξέων καὶ πνευμάτων τῆς ἀλκοφατικῆς σειράς
οἶον τοῦ βουτυλικοῦ, καπρυλικοῦ, καπρινικοῦ,
ἀμυλικοῦ, πελαργονικοῦ κλπ. Ἐνικώτερον
λοιπὸν θεωροῦνται ὡς ζυμέλαια τὰ ξένα πρὸς
τὸ οἶνονπνευμα σώματα ἅτινα παράγονται
κατὰ τὴν ζύμωσιν καὶ ἀπόσταξιν, εἰς δὲ πολ-
λὰς καὶ εὐσμία (Fermentöle). Ἰδίως ὅμως
θεωροῦνται ὡς τοιαῦτα τὰ σύστημα (Fusel-
öle), ὧν ἡ ἀφαίρεσις ἀπὸ τοῦ οἶνονπνεύματος
καταρῶνται διὰ συνθέτων ἀποστακτικῶν καὶ
ἀνακαθαριστικῶν μηχανημάτων καὶ τῇ βοη-
θείᾳ ξυλάνθρακος. Ἵνα ἐννοήσωμεν τὴν πα-

ρουσάν ζυμελαίων ἐν οἰνοπνεύματι, ἀφίνομεν τὸ οἰνοπνεῦμα νὰ ἐξητμηθῇ ἐν μικρῷ πινακίῳ τὸ καθαρὸν οἰνοπνεῦμα οὐδεμίαν θὰ ἐγκαταλείψῃ ὁσμὴν ἐνῷ τὸ ἀκαθάρτον θ' ἀφήσῃ τὴν δυσάρεστον τῶν ζυμελαίων. [O.A.P.]

Ζύμη (μαγιά, Hefe, lie). Παρουσιάζεται κατα τὴν ζυμωσιν σακχαρουχῶν ὑγρῶν, καὶ ὅταν μὲν ἡ θερμοκρασία ἴναι σχετικῶς ὑψηλὴ καὶ λαμβάνει χώραν ὀρμητικὴν ζύμωσιν παρουσιάζεται ὡς ἄνω ζύμη, ἐπιπλέουσα, ὅταν δὲ ἡ θερμοκρασία ἴναι σχετικῶς μικρά καὶ ἡ ζύμωσις ἴναι βραδύτερα ἐμφανίζεται ὡς ἄνω ζύμη, κατακαθίζουσα εἰς τὴν βυθὸν τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἄνω ζύμωσιν μετὰ τὸ πέρασ τῆς ζυμώσεως. Ἡ ζύμη ἐν προσφατῇ καταστάσει ἴναι τεφρόχρους ὑποκιτρινός, προκαλεῖ ζύμωσιν καὶ εἰς ἄλλα σακχαροῦχα ὑγρά καὶ πηχτομένη εἰς αὐτὰ, θεωρουμένη δὲ ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον φαίνεται ἀπαρτιζομένη ἐκ μικρῶν ἐπιμήκων σφαιριδίων συγκεκολλημένων ἥτοι τῶν ζυμωτικῶν μυκήτων ἢ σακχαρομυκήτων. Ἡ πρὸς πρὸς μὲν ἡ τεχνικὴ ζύμη ἡ ἥτις τυγχάνει εὐρυτάτης ἐφαρμογῆς σήμερον, παρασκευάζεται ἐκθλιβομένης τῆς κατὰ τὴν ζύμωσιν τῆς βύνης παραγομένης ζύμης καὶ πηχτομένης μεταξὺ λινῶν σάκκων· οὕτω δὲ ἀποτελεῖ ὑπολειπὸν στερεάν μάζαν. Τὸ κατακάθισμα ἢ καταπάτι ἥτοι ἡ ὑποστάλη τοῦ νέου οἴνου ἀπαρτίζεται ἰδίως ἐκ ζύμης καὶ τοῦ κυρίως τρυγῆς ἥτοι τοῦ τρυγικοῦ καλίτου (tarbre, Weinstein). Σπέρ ἀποτείνεται κατὰ τὴν καὶ εἰς τὰ τοιχώματα τῶν βαρελίων ὑπὸ κρυσταλλινῇ μορφῇ. Ἐν τῷ κοινῷ βίῳ καλεῖται ζύμη ἢ ζυμάρι τὸ ἐξ ἀλεύρου καὶ βράτος φύραμα, ἢ δὲ ζύμη λέγεται μαγιά καὶ ἡ ζυθοζύμη μαγιά τῆς μπύρας. Μαγιά ἴναι καὶ ἡ νωποτάτη ἐκ προζυμίου τῇ προσθήκῃ προηγουμένου ζυθοζυμίου παρασκευαζομένη μάζα. (Πρόβλ. Ζυμώσεις). [O.A.P.]

Ζυμογόνα (Zymogene) καλοῦνται οἱ ὀργανισμοὶ ζυμεγέρται ἥτοι τὰ ζυμοκύτταρα ἢ οἱ ζυμομύκητες· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς μὴ ὀργανισμοὺς ἢ βιολογικοὺς ζυμεγέρτας, οἵτινες καλοῦνται ἐνζύματα (Enzyme). Ἰδε καὶ Ζυμεγέρται. [O.A.P.]

Ζυμομύκητες, ζυμωτικοὶ μύκητες ἢ σακχαρομύκητες· μικροσκοπικοὶ ἀνικητοὶ πολυαπλασιαζόμενοι διὰ παραρτίδων καὶ παράγοντες εἰς σακχαροῦχα ὑγρά ὑπὸ κατὰλλήλους θέρους ζύμωσιν οἰνοπνευματικὴν, ἥτοι μεταβάλλοντες τὸ σάκχαρον κυρίως εἰς οἰνόπνευμα καὶ ἀνθρακικὸν ἔξω, ὡς ὁ τοῦ οἴνου σακχαρομύκης ὁ ἐλλειψοειδής, ὁ τοῦ ζύθου κρυπτόκοκκος σακχαρομύκης cerevisiae. Πρό Ζυμεγέρται. [O.A.P.]

Ζυμωσιεγέρτας. Βλ. Ζυμεγέρται.

Ζύμωσις (Fermentation, Gährung). Ἡ ἐκ ζυμεγερτῶν καὶ ἰδίως ὀργανισμῶν ζυμεγερτῶν προκαλουμένη ἀποσύνθεσις ὀργα-

νικῶν οὐσιῶν ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς καταγωγῆς. Ἡ συντέλεσις αὐτῆς ἐξαρτάται ἐκ τῆς παρουσίας ὕδατος καὶ τῆς καταλλήλου (μετρίας) θερμοκρασίας. Σπουδαιότατη ἴναι ἡ οἰνοπνευματικὴ ζύμωσις εἰς αὐτὴν ὁ κύριος παραγὼν τῆς οἰνοποιίας, ζυθοποιίας καὶ οἰνοπνευματοποιίας. Δι' αὐτῆς ἀποσυντίθεται τὸ σάκχαρον τῇ ἐπιδράσει τοῦ ζυμομύκητος εἰς οἰνόπνευμα καὶ ἀνθρακικοῦ διοξειδίου, παραγομένης καὶ γλυκερίνης, ἡλεκτρικοῦ δέξιος κλ. μέρος δὲ τοῦ σακχαροῦ καταναλίσκεται εἰς τὴν παραγωγὴν νέας ζύμης· γενικῶς λογίζουσιν ὅτι 100 μέρη βάρους σακχαροῦ διδουσι 50 μ. β. οἰνοπνεύματος καὶ 50 μ. β. ἀνθρακικοῦ δέξιος, τοῦτο ὅμως ἴναι μόνον κατὰ προσέγγισιν ἀκριβές. Πάντα τὰ εἶδη τῶν σακχαρῶν δὲν ἴναι ἐπιδεκτικὰ ζυμώσεως, ἀλλὰ μόνον τὰ καλούμενα γλυκώματα (γλυκώζαι) ἥτοι τὸ καρποσόσακχαρον, σταφυλοσόσακχαρον κλ. τὸ γαλακτοσόσακχαρον καὶ καλαμοσόσακχαρον πρέπει προηγουμένως δι' ἐπιδράσεως ζυμεγέρτου ἢ δέξιος νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ζυμώσιμα σάκχαρα ἥτοι νὰ μετατραποῦν ἢ μετατραφῶν μεταβαλλόμενα εἰς λακτώζην καὶ μετατραπέν ἢ μεταστραφέν σάκχαρον (Invertzucker).

Ἡ ζύμωσις καλεῖται ἄνω ζύμωσις, συντελουμένη ὀρμητικῶς εἰς θερμοκρασίαν 15-18 ἢ καὶ πλέον βαθμίδων, καὶ ἄνω ζύμωσις λαμβάνουσα χώραν εἰς ταπεινότεραν θερμοκρασίαν καὶ συντελουμένη βραδύτερον μετὰ τὸ πέρασ τῆς ζυμώσεως εὐρίσκουσαν εἰς τὴν βυθὸν τοῦ δοχείου ἑπλάσιον πρὸς τῆς ἄρχικῆς ζύμης, ὅπου δηλοῖ ἐπὶ ἐπληθυνθῇ διὰ τὴν βλαστησιν αὐτῆς ἔχει ἀνάγκην ὅχι μόνον σακχαροῦ καὶ ὕδατος ἀλλὰ καὶ φωσφορικοῦ καλίου, αμμωνίας (ἀζωτοῦχων οὐσιῶν) κλπ. Ἡ Ζ. ἔρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον χωρὶς νὰ προστεθῇ ἐπιτηδὲς ζύμη τοῦτο δὲ συμβαίνει διότι οἱ μικρομυκητικοὶ σπόροι ἐμπίπτουσιν ἐκ τοῦ αέρος εἰς τὸ βρευστόν ἢ εὐρίσκονται ἤδη ἐναποθεμμένοι ἐπὶ τῶν καρπῶν. Ἡ ζύμη μάλιστα ζῇ εἰς θερμοκρασίαν κάτω τοῦ μηδενὸς καὶ ἐν ὄργῃ καταστάσει εἰς θερμοκρασίαν ἄνω τῶν 58°. ἐν ἔργῃ καταστάσει δύναται νὰ θειμανθῇ ἀφ' ἑαυτῆς καὶ μέχρι 100° σχεδόν. Πολλὰ ἰσχυρὰ ἐπηλητήρια δὲν βλάπτουσιν αὐτὴν, οἷον ἡ στρυγνίνη καὶ τὸ ὑδροκυανίον, ἄλλα δὲ ἡπιότερα θειμῶδες, δξύ, σαλικυλικὸν δξύ, τὴν ἐμποδίζουσι νὰ ζήσῃ καὶ πληθυνθῇ (βλ. ἀναβασιθεσίαι). Τὰ κατὰ τὴν οἰνοπνευματικὴν ζύμωσιν ἐξηγουμέναι σήμερον ὡς ἐξῆς· ἡ ζύμη αὐξάνει ἀναλῶμασι τοῦ σακχαροῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ γλυκερίᾳ οὐσιῶν, τὰ δὲ ἔσχατα προϊόντα τῆς δράσεως ταύτης ἴναι τὸ οἰνόπνευμα, τὸ ἀνθρακικοῦ διοξειδίου, ἡ γλυκερίνη κτλ. ἴναι δηλ. ἡ ζύμωσις βιολογικὴ λειτουργία ἥς αἱ διάμεσοι φάσεις ἀγνοοῦνται. Πλὴν τῆς οἰνοπνευματικῆς ζυμώσεως ἴναι ἔξαι ἀναερόβης α) ἡ φλεγματικὴ ζύμωσις ἐμφανιζομένη εἰς φυτικὰς χυμοὺς ἐν θερμ. 23-30° καὶ παράγουσα καμμοσιδῆ ἢ φλεγματοειδῆ τινὰ οὐσίαν καὶ ἀνθρ.

δξύ β) ή γαλακτική ζύμωσις ήτις παράγεται εἰς διαλυτά δεξτρίνης, σταφυλοσπυγγάριον καὶ δυσκολώτερον καλαμοσπυγγάριον τῇ μεσολαβήσει πιδικῷ ζυμεγέρτου, ἔχει δὲ ὡς κύριον προϊόν γαλακτικὴν δξύ γ) τὸ γαλακτικὸν δξύ ἀποσυντίθεται δι' ἰδιαίτερον ζυμεγέρτου εἰς ὕδωρ, ανθρακοδιεξειδίον καὶ βουτυρικὸν δξύ βουτυρική ζύμωσις δ) ἡ ἔξεικὴ ζύμωσις διὰ ταύτης μεταβάλλονται τὰ οἰνοπνευματώχα ὑγρά (π. χ. ἀδύνατος οἶνος) τῇ μεσολαβήσει τοῦ ζυμεγέρτου *mycoderma aceti* εἰς ἔξεικὸν δξύ, δηλ. ὑφίσταται τὸ οἰνόπνευμα ἔξειδιωσιν. Ὁ Λιδίγ, ὁ Πατιέρ, ὁ Σχύτσενδέργκερ, ὁ Μάιερ καὶ ἄλλοι πολλοὶ συντέλεσαν εἰς τὴν ἐπιστήμη διευκρίνισιν τῶν φαινομένων τῆς ζύμωσης. (Πρόλ. Ζυμή) [Ο. Α. Ρ.]

Ζυμωτικός σωλήν. Σωλήν ὃν μεταχειρίζονται ἰδίως ἐν τῇ οἰνοποιίᾳ πρὸς συντέλεσιν τῆς κλειστής ζύμωσης. Τὸ βρέλιον φράσσεται διὰ διατρήτου πώματος εἰς τὴν ὀπὴν τούτου ἐφαρμύσσεται σωλήν κυρτὸς οὗ τὸ ἕτερον ἄκρον ἐμβάπτιζεται εἰς ὕδωρ τοις τοιςτρόπως ἐξέρχεται δι' αὐτοῦ τὸ παραγόμενον ἀνθρακικὸν δξύ χωρὶς νὰ εἰσέρχεται ἀὴρ εἰς τὸ βυτίον ὅταν δὲ παύσῃ ὁ ἐκ τοῦ ανθρακοδιεξειδίου κοχλιασμός νοσούμεν ὅτι ἡ ὀρυμνική ζύμωσις ἐτελείωσε. [Ο. Α. Ρ.]

Ζυριέν (Ἰω. Πέτρος Ἐδμόνδος Jurien de la Gravière). Ἐγεννήθη τῷ 1812 υἱὸς τοῦ κατοπιν ἀντιναύαρχου καὶ δημοτικοῦ τῆς Γαλλίας Pierre Roch J. de la G. (1772—1859). Εἰσελθὼν τῷ 1828 εἰς τὸν γαλλικὸν στόλον, ἔλαβε μέρος εἰς τὸν κρηματικὸν πόλεμον καὶ ἐγένετο τῷ 1845 ὑποναύαρχος. Τῷ 1861 διέμενεν εἰς Μεξικὸν ὡς ἀρχηγὸς τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεων καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός, μέχρις οὗ ἀπορριφθεῖσθαι τῆς προταθείσης συμβάσεως ἡ ἐξουσία περιήλθεν εἰς ἄλλας χεῖρας. Ἐν τῷ μεταξὺ προεδρίασθαι εἰς ἀντιναύαρχον. Κατὰ τὴν πολιτικὴν τῶν Παρισίων ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως τῷ 31 1871 διωρίσθη Γενικὸς Διοικητὴς τῆς συλλογῆς τῶν θαλασσίων χαρτῶν τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργείου. Τῷ 1866 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας χάρις εἰς τὰ λαμπρὰ ἔργα του περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ναυτικοῦ κ. κ. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἀναφέρομεν τὰ *Souvenirs d'un amiral* (2 τόμ. 1860) περιέχοντα βιογραφίαν τοῦ πατρὸς του μετὰ συντόμου ἱστορίας τοῦ γαλλ. ναυτικοῦ ἀπὸ τοῦ 1789, *La marine d'autrefois* (1865), *La marine des anciens* (εἰς 2 μέρη, μεταφρ. ὑπὸ Κ. Ράβου, 1890), *Les campagnes d'Alexandre* (εἰς 5 μέρη), *La marine des Ptolemées et des Romains*, *La marine d'aujourd'hui* (1872), *La station du Levant* (2 τ. 1876), *La guerre de Chypre et la bataille de Lépante* (1888). [Β. Ε.]

Ζυρίχη (Zürich). 1) Τὸ πρῶτον καντόνιον τῆς Ἑλβετίας, κείμενον μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τῆς Βάβης καὶ τῶν καντονίων Σαφφολύζεν, Τούργαου, Σαϊγγάλλης Σβύτς, Τσούγ καὶ Ἀαργαου. Ἔχει ἐμβαδὸν 1725 τ.χμ. καὶ 339056 κατ. (1888). Τὸ εἶδος οὐφύεται ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ῥήνου, σχητιζόντως τὰ Β σύνορα, βαθμηδὸν πρὸς ΝΑ καὶ διασταυροῦται ὑπὸ ὀρεοσειρῶν διεσυσσυσμένων ὡς ἐπὶ πλείστον ἀπὸ ΝΑ πρὸς ΒΔ. Ἡ κλίμα τοῦ Ῥήνου ἀρδεύουσι τὴν χώραν ὁ Ῥέϋς, ὁ Λίμνα καὶ τινες μικρότεροι ποταμοί. Ἐκ τῶν λίμνῶν ἡ μεγαλύτερά ἐστὶν ἡ λεγ. τῆς Ζυρίχης (βλ. κατωτ.). Οἱ κάτοικοι εἶναι κατὰ 99 % γερμανικῆς φυλῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ διαμαρτυρῶμενοι. Τὸ εἶδος κατὰ τὰ 61 % εἶναι ἀγροὶ καὶ λιμῶνες, 30,30 % καλλύπτουσι δάση, 2,4 % ἀμπελώνες καὶ μόνον 6,3 % εἶναι γῆρας γῆ. Τὸ κλίμα εἶναι γλυκὺ, τῆς μέσης θερμοκρασίας ἀνερχομένης εἰς 8,70 Κ. Ὁ ἐν τῷ καντονίῳ παραγόμενος οἶτος καλύπτει μόνον τὸ ἥμισυ τῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ παραγωγή οἴνου δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητοι, ἀκμαζει δὲ ἡ βιομηχανία βυβακλινῶν καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ἡ μηχανουργία, χαρτοποιία, βυρσοδεψία. ἐν γένει δὲ ἀσχολοῦνται εἰς βιομηχανικὰ ἔργα 46,5 % τῶν κατοίκων, 13 % δὲ εἰς τὸ ἀκαμάτατον ἐμπόριον, ἡ συγκοινωνία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ζυρίχη. Τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀποτελεῖ τὸ Καντονικὸν συμβούλιον (ἐν μέλῳ ἐπὶ 2000 κατ.), τὴν δὲ ἐκτελεστικὴν τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον ἐξ 7 μελῶν. Διαιρεῖται δὲ τὸ καντόνιον εἰς 11 περιφερείας. Μεγάλῃ φροντίδι καταβάλλεται διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἀνώτεροι σχολαὶ ὑπάρχουσι πεφημιζόμενον Πολυτεχνεῖον, Πανεπιστήμιον καὶ Κτηνιατρικὴ σχολή. Ἐξοδα περίπου 6,5 ἑκατ. φράγκων, ἐσοδα δὲ περίπου 6 ἑκατ., ἡ δὲ περιουσία τοῦ καντονίου ἀνέρχεται εἰς 40 ἑκατ.μμ. Εἰς τὴν Ἑλβετικὴν ὁμοσπονδίαν προσήλθεν ἡ Ζ. τῷ 1851.

— 2) Πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου καντονίου τῆς Ἑλβετίας κειμένη ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἐκτερώμενη τοῦ Λίμματος, ἐκρέοντος ἐκ τῆς λίμνης ταύτης. Τὸ ἀρχαῖον μέρος τῆς πόλεως ἔχει στενοὺς καὶ ἀκανονιστοὺς δρόμους μετ' ὕψηλῶν οἰκιῶν, τὸ δὲ νεώτερον πλατεῖς δρόμους καὶ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα. Ἐξ γέρουσι συνδέουσι τὰ διὰ τοῦ Λίμματος χωρίζομενα τμήματα ἀποτελοῦσι τὰ κυριώτερα κέντρα τῆς κοινωνίας. Ἐκ τῶν ἀρχαιότερων οἰκοδομημάτων ἐξίσχουσιν ὡς ἀξιοθέατα οἱ ναοί, τὸ δημαρχεῖον, τὸ μέγαρον τῶν συνεχιῶν κτλ., ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων τὸ πολυτεχνεῖον, τὸ νοσοκομεῖον, τὸ μουσεῖον τῶν ὀρεοσειρῶν, τὸ ὠδεῖον, ὁ σταθμός τοῦ Βεροισνατολικῷ αἰθροδρόμου (εἰς τῶν ὠρειοτέρων ἐν Εὐρώπῃ) καὶ πληθὺς ἄλλων κτιρίων πρὸ πάντων ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ αἰθροδρόμου. Πε-

ριβάλλεται δὲ ἡ Ζ. ὑπὸ σειρᾶς προαστείων. Ἡ Ζ. δὲν εἶνε μόνον ἡ ἀκμαιοτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ὁμοσπονδίας, ἀλλὰ καὶ ἀνεκαθεν τὸ κέντρον τοῦ πνευματικοῦ βίου διὰ τὴν γερμανικὴν Ἑλβετίαν, ὅπου ἔξω καὶ ἐδιδασκον πλείστοι ὅσοι ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι. Τὸ ἐν Ζ. πανεπιστήμιον ἰδρύθη τῷ 1833, τὸ δὲ πολυτεχνεῖον τῷ 1855, εἰς ἀμφοτέρω δὲ διδάσκουσι διαπρεπεῖς καθηγηταί. Ἐχει δὲ ἡ πόλις καὶ ἀστικὴν βιβλιοθηκὴν (100 χιλ. τόμ. καὶ 3000 χειρογράφων), πλείστα σχολεῖα καὶ ἐταιρίαι, φιλανθρωπικὰ καταστήματα κλ. Μεγάλῃ εἶνε ἡ ἐν αὐτῇ βιομηχανία δερμάτων, μεταξῆς κτλ. Εἰδικὸς πόρος τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων, ὧν δ' ἀριθμὸς συμπεριλαμβανόμενων καὶ τῶν προαστείων ἀνέρχεται εἰς 90 088 (τῷ 1888) εἶναι καὶ οἱ πολλοὶ ξένοι οἵτινες ἐπισκέπτονται τὴν πόλιν καὶ τὰ περιχωρὰ ἐμφωλοῦμενοι τὰ λίαν ἀνεπτυγμένα μέσα τῆς κοινωνίας (σιδηροδρ. κλ.). [Μ.Σ.]

Ζυρίχης λίμνη. Λίμνη τῆς Ἑλβετίας κειμένη μεταξὺ τῶν καντονίων Ζαιγάλλης, Σβύτς καὶ Ζυρίχης. ἔχουσα δὲ ἐμβαδὸν 88 τ.μ., πλάτος 1-3,5 χμ. καὶ μῆκος 40 χμ. ἔχει σχῆμα ἡμισελήνου ἐκτεινομένης ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΑ καὶ καμπυλωμένης πρὸς Ν. Τὸ μεγαλύτερον βάθος τοῦ ἀνέρχεται εἰς 143 μ. Ἐν τῷ βορειοτάτῳ μυχῷ τῆς λίμνης, ὅπου ἐκκρεεῖ ἐξ αὐτῆς ὁ ποταμὸς Λίμμκτ, κεῖται ἡ Ζυρίχη. [Μ.Σ.]

Ζῦρς. Χωρίον τῆς Κρήτης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σητείων. ἀνῆκον εἰς τὸν ὅθμον Χαντρά καὶ ἔχον 919 κατ. [Μ.Σ.]

Ζυσσέ (de Jussieu). Γαλλικὴ οἰκογένεια, ἥς πολλὰ μέλη ἐγένοντο περίφημοι βοτανικοί. Ὁ πρῶτος τῆς σειρᾶς ταύτης ἦτο ὁ **Αντώνιος** (1686-1758), διάδοχος τοῦ **Τουρνεφόρ** ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ ἐν Παρισίῳ βοταν. κήπου καὶ καθηγητῆς τῆς βοτανικῆς, ἐκδόσας ἐκ νέου τὸ *Institutiones botanicae* (1719) τοῦ **Τουρνεφόρ** καὶ συγγράψας ἐκτὸς ἄλλων τὰ μετὰ τὸν θάνατόν του ἐφημερίαν *Traité des vertus des plantes* (1771). Ὁ διασημότερος τῆς οἰκῆς, ἐγένετο ὁ **Βερνάρδος**, γενν. ἐν Λυδυνί τῷ 1699 καὶ ἀπεθ. ἐν Παρισίῳ τῷ 1720, διατελέσας διευθυντῆς τοῦ κήπου τοῦ **Trianon**. Εἶνε ἰδρυτῆς τοῦ φερωνύμου φυσικοῦ συστήματος τῶν φυτῶν, ὅπερ ἐμείνεν ἡ βῆσις πάντων τῶν κατ'ὶν ἐπίνοιον ὄντων. Δὲν ἔγραψεν ἡ διατριβὴς ἐξαισίας, ἐν αἷς ἐμφαίνεται ὡς ἐν τῷ συστήματί του ἄξιοθαύμαστος καὶ λεπτομερεστάτη γνῶσις τῶν φυτῶν. Αὐτοῦ δ' νεώτατος ἀδελφός **Γιωσὴφ** (1701-1779) ἐπίσης ἐπεδόθη εἰς τὴν βοτανικὴν καὶ συνώδευσεν μετὰ τοῦ **Maurepas** εἰς Κουίτον· εἰς τὰς μακρὰς περιηγήσεις του συνήγαγε μεγάλαν συλλογὰν φυτῶν. Ὁ δὲ **Αντώνιος Αλφρέντιος**, ἀνεψιὸς τῶν δύο προηγουμένων, γενν. τῷ 1748, διατέλεσε κα-

θηγητὴς τῆς βοτανικῆς καὶ τῆς φαρμακευτικῆς, διευθυντῆς τοῦ βοταν. κήπου, μέλος τῆς Ἀκαδημίας κτλ., ἰδιαίτερον δὲ σημασίαν ἔχει ἐν τῇ βοταν. ἐπιστήμῃ ἐκτὸς ἄλλων πρὸ πάντων ὡς τελειοποιήτας τὸ τοῦ **Βερνάρδου** σύστημα. Δι' ἐν τῷ ἔργῳ του *Genera plantarum sec. ordines naturales disposita* (1789) θεωρεῖται τοῦ ἔσσεϊ θὰ εἶναι διὰ τὴν βοταν. ἐπιστήμην κανὼνας ἀμετάβλητοι. Ἀπέθανε τῷ 1836 ἐν Παρισίῳ. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ **Adrien** (1797-1853), ἐπίσης μέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ καθηγ. τῆς βοτανικῆς, ἐξημεσίευσεν πλείστας σπουδαιοτάτας μονογραφίας, πρὸς δὲ ἐγχειρίδιον τῆς βοτανικῆς (α' ἐκδ. 1843) ὅπερ εἰς πλείστας ἐκδόσεις διαδοθέν καὶ νῦν ἐτι εἶνε εἰς γενικὴν χρῆσιν. Ἄλλο στάδιον ἐνεργείας ἐξέλεξεν ὁ **Αλφρέντιος Πέτρος**, ἀνεψιὸς τοῦ **Αντωνίου Λαυρεντίου**· γενν. τῷ 1792 ἀρσιωθὴς εἰς φιλανθρωπικὰ ἔργα, τὴν βελτιωσιν τῶν φυλακίων ἐν Γαλλίᾳ, τὴν διὰβασιν τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου (βλ. λ.) κλ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων του, ἐξ ὧν τινα ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας, διεδόθη εἰς πλείστα ἀντίτυπα τὸ ἐπιγραφόμενον **Simon de Nantua, ou le marchand forain** (ὁ γυρολόγος). Ἀπέθανε ἐν Πασού τῶν Παρισίων τῷ 1868. [Β.Ε.]

Ζῶ. Ὁ ἔκτος φθόγγος τῆς κλίμακος τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Ζῶα. Κατὰ τὸν γενικώτερον ὅρισμόν ὅστις ἐδόθη μέχρι τοῦδε πρὸς διακρίσιν τοῦ ζωϊκοῦ ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ βασιλείου, ζῶον εἶνε αὐτὸ ἐνέργων ζῶν (βλ. Ζωή), μὴ δυνάμενον αὐτὸ νὰ ἀφομοιώσῃ τὰς ἀνοργάνους οὐσίας τῆς ἀτμοσφαιρᾶς καὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ἔνεκα δὲ τούτου ἰδιοποιούμενον τὰς ἡζὴν διὰ τῶν φυτῶν γινόμενας ἐνοργάνους. Τα Ζ. ἔλλα δὲ δὲν δύναται νὰ κατασκευάσῃσι ἀφ' ἑαυτῶν πρωτόπλασμα (βλ. λ.), καίτοι καὶ αὐτὰ συνίστανται ἐκ πρωτοπλάσματος, ἀλλ' ἢ λαμβάνουσι τοῦτο (σαρκοφάγα) παρ' ἄλλων ζῶων ἅτινα πάλιν εἶναι φυτοφάγα, ἢ τρέφονται ἀπ' εὐθείας διὰ φυτῶν, τροποποιούντα τὴν ὀργανικὴν ταύτην οὐσίαν ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς τὴν πρώτην ὠήσιν εἰς πάσας τὰς χημικὰς ἐνεργείας δι' ὧν ἐκ τῶν ἀνοργάνων στοιχείων παρασκευάζεται τὸ πρωτόπλασμα δίδει ἡ χλωροφύλλη (βλ. λ.), ἡ καὶ τὸ πρᾶσινον χρώμα τοῖς φυτοῖς παρέχουσα, ἔπεται ὅτι αὕτη εἶνε ἡ τὰ φυτὰ ἀπὸ τῶν ζῴων διακρίνουσα. Ὡς πρὸς τινα δὲ ἀτελέστατα ζῶα, ἡ ἐχλιδόνα ἐν ἑαυτοῖς κόκκους χλωροφύλλης καὶ δι' αὐτῆς παρασκευάζοντα οὐσίαν ὀργανικὴν, καταδειχθῇ ὅτι ἡ χλωροφύλλη αὐτῶν ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὰ ζῶα ταῦτα, ἀλλ' εἰς φυτὰ ἀτελέστατα συμβιόοντα μετ' αὐτῶν καὶ παρέχοντα αὐτοῖς ὡς παρασκευάζουσιν ὀργανικὰς οὐσίας. Τοιοῦτον ζῶον εἶνε *Εὐγλῆνη* ἢ *πρασίνη*. Τὰ ἄλλα γενικώτερα χαρακτηρί-

στικά τῶν ζώων, ἡ ἐλευθέρα κίνησις, ἡ αἰσθη-
τικότης, ἡ πεπτική λειτουργία κτλ., ἔχουσι
περιορισμένον ἐν τῇ τοξινότητι κύρος, διότι
πολλὰ φυτὰ π. χ. παρέχουσι σημεῖα βαθμοῦ
τινός αἰσθητικότητος καὶ κινήσεως ἀντιδρώντα
κατὰ τῶν ἐξωθεν ἐρεθισμῶν. ἐν ἄλλοις τε-
λείται ἀληθὴς πέψις συλλαμβανόμενων ἐντό-
μων κτλ. Κινήσεις καὶ αἰσθήσεις εὐρέθησαν εἰς
φυτὰ ἐν βαθμῇ οὐχὶ κατωτέρῃ ἢ εἰς ἀτελέ-
στατά τινα ζῶα, ὅφ' ἑτέρου δὲ πλῆθος τοιού-
των ἀτελεστάτων ζώων οὐ μόνον στεροῦνται
κινήσεως ἐκουσίας ἀλλὰ καὶ οὐδὲν παρέχου-
σι δείγματα αἰσθητικότητος καὶ συνειδήσεως.
Ἀπέναντι τῆς συγχύσεως ταύτης τῶν ἑριῶν
τοῦ φυτικοῦ καὶ τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, φυσιο-
δίφαι τινὲς (Hogg, Haeckel), παρεδέχθησαν
ἴδιον ὄντων βασιλεῖον, τὸ τῶν Πρωτίστων
περιλαμβάνον πάσας τὰς ἀτελεῖς μορφὰς ζώων
τε καὶ φυτῶν. — Κατὰ τὸ ὑπὸ τῶν νεωτέρων φυ-
σιολογῶν εὐρυνην σύστημα τῆς τοξινότητος
τῶν ζώων τοῦ κυβιέρου διακρίνονται ταῦτα εἰς 9 τύ-
πους ἥτοι Σπονδυλιτὰ, Χιτωνοφόρα, Μαλακοει-
δῆ, Μαλάκια, Ἀρθρόποδα, Σκώληκες, Ἰχθυο-
δέρματα, Κοιλέντερα καὶ Πρωτόζωα ἢ Ἀμφο-
φόζωα, ἅτινα ἔχοντα μικροσκοπικὴν μεγέθος
στεροῦνται ὀργάνων διακεκριμένων διὰ τὸς
διαφόρους τῆς ζωῆς λειτουργίας· οἱ ὅκτι δὲ
πρῶτον τύποι περιλαμβάνονται γενικώτερον ἐν
τῇ ἀνέματι Μετάζωα, πρὸς ἃ ἀντιτίθενται τὰ
Πρωτόζωα. — Ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς παρα-
γωγῆς τῶν ζώων ἐπὶ τῆς γῆς ἡ σήμερον ἐν
τῇ ἐπιστήμῃ κρατοῦσα θεωρία εἶνε ὁ θαρβινι-
σμός (βλ. λ.). Ἀναμφίβολον δὲ θεωρεῖται, ὅτι
ἦδη πρὸ τοῦ παλαιολιθικοῦ αἰῶνος (βλ. Γεω-
λογικοὶ αἰῶνες) ὑπῆρχαν ἐπὶ τῆς γῆς ζῶα
καὶ δὴ πολλὰ αὐτῶν γενεὰ ἐξῆσαν κατὰ
τὸν καλούμενον ἄλκιον αἰῶνα, καθόσον ἦδη
ἐν τοῖς στρώμασι τῆς σιλικυρίου διαπλάσεως
ἀνευρέθησαν λείψανα πλεόν τῶν 1000 εἰδῶν
ζώων, ἀναγομένων εἰς τὰ Κοιλέντερα (σπόγγ-
γοι, κοράλλια, γραπτοβόλοι), Ἐχθυοδέρματα
(τὰ κατὰ τὴν δεδένειαν διάπλασιν ἐκλείποντα
κυστοειδῆ, βλαστοειδῆ τινα, ἔχγνοι) τοὺς
Σκώληκες, τὰ Ἀρθρόζωα, τὰ Μαλάκια (κε-
φαλόποδα, κοχλίας), τὰ Μαλακοειδῆ (θρα-
χιόποδα), τέλος, κατὰ τὰ ἀνώτατα στρώμα-
τα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σπονδυλιτὰ (καρχαρία).
Ἀπαντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὰ ζῶα εἶναι
θαλάσσια, ὡς καὶ τὰ φυτὰ. Κατὰ τὴν δε-
δένειαν διάπλασιν ἀναφαινόμεναι τὰ ζῶα ὡς
καὶ τὰ φυτὰ τῆς ξηρᾶς. Τὰ πρῶτα ἀνώτερα
σπονδυλιτὰ (ἐρπετὰ) ἐμφανίζονται, ὡς καὶ τὰ
ἐντομα, ἐν τῇ λιθονθρακοφόρῳ καὶ τῇ δυα-
δικῇ διαπλάσει, ἀναπτύσσονται δὲ μεγάλως
κατὰ τὰς ἐπόμενον μεσοζωικὸν αἰῶνα. Κατὰ
τὰς ἀνώτατα στρώματα τῆς τριαδικῆς περιό-
δου ἀνευρέθησαν τὰ πρῶτα ἱχθυηθλαστικῶν
ζώων καὶ δὴ μαρτυροῦν ἀτελεστάτων τὸν
ἠδὲ ὀργανισμὸν κατὰ τὰς ἀνώτατα τῆς ἱστο-
ρίου περιόδου τὰ πρῶτον πτέρη, ἢ Ἀρχαιο-

πτέρη. φέρον ἀκόμη ἐμφανέστατα χαρακτη-
ριστικά τῶν ἐρπετῶν· ὁ τύπος ἐτελειωθῆ πι-
θανῶς κατὰ τὴν κρητιδικὴν διάπλασιν. Ἐν
τῇ καινοζωικῇ τέλος αἰῶνι, κατὰ τὴν τρι-
τογενῇ περίοδον τὰ θηλαστικά καθίστανται
ὁ ἀνώτατος τύπος τῶν ζώων ἀντὶ τῶν τέως
ἐπικρατούντων ἐρπετῶν καὶ κατὰ τὰς τελευ-
ταίους τῆς αὐτῆς περιόδου χρόνους ἀναφαίνε-
ται ὁ ἄνθρωπος. Δειγμάτων τινα τῶν ἀνευρε-
θέντων λειψάνων ἀρχαιότερων ζώων βλ. ἐν
πίνακι Ζῶα θηλαστικά ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν
Παγετώνων. [Φ. I]

Ζωανθάρια ἢ Ρέξα κ λιν ἢ καλοῦνται
ἐκείναι οἱ πόλυποδες, ὧν ὁ ἀριθμὸς τῶν πλο-
καμῶν εἶναι 6 ἢ πολλὰ πλάσιόν τι τοῦ 6
ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ Ἀλκυονάρια ἢ
Ὀκτακλινῶν ἔχοντα 8 πλοκάμους. Εἰς
τὸ Ζ. ἀνήκουσι π. χ. αἱ καλούμεναι θαλάσσιαι
ἀνέμοι, [Φ. I]

Ζωγραφική (παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ
ἀπλῶς γρ α φ κ ἢ) καλεῖται ἐκείνη τῶν εἰ-
καστικῶν τεχνῶν ἥτις εἰσδηλοῦται ἀντικείμε-
νῳ ἢ σκηνῇ ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ἢ
τῆς περὶ αὐτὸν φυσικῆς ὑπάρχοντα ἐν τῇ φύσει
ἢ ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ καλλιτέχνου συλληφθέν-
τα, παριστᾷ ἐπὶ ἐπιφανείᾳ διὰ γραμμῶν καὶ
χρωμάτων, οὕτως ὥστε ἡ ἐπιπεδὸς εἰκὼν νὰ
φαίνεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ὡς ἔχουσα ὑπόστα-
σιν ἐν χώρῳ εἴαν τὸ παριστανόμενον πρότυ-
πον. Καὶ ἡ μὲν χρησιμοποιομένη ἐπιφάνεια
δύναται νὰ εἶνε ἢ ἡ τῶν τοίχων οἰκοδομη-
μάτων (τοιχογραφία), ἢ πίναξ κινήτος ἐκ ξύ-
λου, θύρας, χαρτοῦ, βέλους, καράμου ἢ ἄλλης
ὕλης (πινακογραφία), ἢ τέλος εἰσδηλοῦται ἀν-
τικείμενα ἅτινα πρόκειται νὰ διακοσμηθῶσιν.
Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐκτελέσεως διακρίνο-
μεν ὡς εἰς τῆς Ζ τὴν ἀνευ χρωμάτων (ιχνογρα-
φίαν, τὴν ὕδατογραφίαν, τὴν ἐλαιογραφίαν, τὴν
βελτογραφίαν, τὴν ἐργαστικὴν κλπ. Χρώματα
δὲ ἐν μὲν τῇ ἀρχαιότητι μέχρι τοῦ Ἀπελλοῦ
ὑπῆρχον κυρίως τέσσαρα, τὸ λευκόν, τὸ ἐρυθ-
ρόν, τὸ ξανθόν καὶ τὸ μέλαν, ἐξ ὧν οἱ ζω-
γράφοι διὰ συνδυασμῶν ἀπετέλουν καὶ ἄλλους
χρωματισμούς εἰς τὰ αὐστηρὰ λεγόμενα ταῦτα
χρώματα (colores austeri) προσετέθησαν
ὕστερον καὶ ἄλλα λαμπρότερα (colores flo-
ridi)· διὰ δὲ τῶν προσδόνων τῆς τέχνης ὁ ἀριθ-
μὸς τῶν χρωμάτων ἐγένετο μέγιστος διὰ τὸς
πικνὰς ἀνακὰς τῆς προαχθεῖτης ζωγραφί-
κης παρασκευαζομένων σήμερον τῶν πλείστον
ἐκ μεταλλικῶν ἐξειδιχθῶν. Καὶ πρῶτον μὲν διὰ
γραφίδος ἀναπαρίσταται γραμμικῶς τὸ ὑπὸ
ὄψιν ἢ κατὰ φαντασίαν ἀντικείμενον ἐπὶ τοῦ
πίνακος κατὰ τοὺς κανόνας τῆς διαπικνῆς
ἥτοι βραχυνομένων τῶν πλαγίως ὁριζμένων
διαστάσεων οὕτως ὥστε τὸ ὅλον νὰ ἔχη
πρόσῳτον ὄψιν στερεοῦ. Ἐπὶ τῆς βάσεως δὲ
ταύτης, ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλεον μ ο ν ὁ γ ρ α μ α,
προστίθενται ὁ φωτισμός, ὁ σκιασμός,

καὶ ὁ χρωματισμός. — Ἡ Ζ. προελθοῦσα ἀρχαϊότατα πιθανῶς ἐκ ὀρθοκευτικῶν ἀναγκῶν ἔμεινε παρὰ τοῖς ἀνατολικαῖς λαοῖς εἰς τὰ σπάργανα, περιοριζομένη εἰς τὸ νὰ πληροῖ διὰ χρωμάτων μονοτόνων τὰ μονογράμματα ἀνευ οὐδεμιᾶς φροντίδος περὶ φωτισμοῦ καὶ σκιασμοῦ. Παρ' Ἑλλήσι· περιήλθεν εἰς ὑψηλὴν ἀκμὴν (βλ. Ἑλλ. τέχνη). ἤμασε δὲ παρ' αὐταῖς καὶ ἡ παραμεληθεῖσα ἔκτοτε ἐγχαυτικὴ ἢ (ἤτοι ἢ δι' ἐγκαύσεως χρωμάτων διὰ κηροῦ παρασκευαζομένων παρατάσις εἰκόνων ἐπὶ πινάκων ἐξ ἐλεφαντίνου ἢ ξύλου). Οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἐν τῇ Ζ. μόνον ὡς πολλῶ ὑποδεέστεροι μιμηταὶ τῶν Ἑλλήνων λογιζόνται. Τούτ' οὐκ ὀφείβεται, ὡς φαίνεται ἐν ταῖς κατακόμβαις. Κατὰ τὰς πρώτας ἑκατονταετηρίδας τοῦ Μεσαίνου ἐν τῇ Δύσει οὐδεὶς δύναται νὰ γείνῃ λόγος περὶ Ζ. ὡς καλλιτεχνίας ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὅπου ἐπέδρασεν ἡ βυζαντινὴ τέχνη. Καὶ ἐν Ἀνατολῇ ὁμοίως, τῇ χριστιανικῇ, ἐπεκράτησαν ἐπ' αἰῶνας καθιερωθέντες ὡρισμένοι τύποι ἐν τῇ ἀγιογραφίᾳ (βλ. Βυζαντ. τέχνη). Ἡ νέα περὶ τοῦ Ζ. ἀκμὴ τῆς Ζ. ἄρχεται μετὰ τῆς καθόλου ἀναγεννήσεως ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, κατὰ τὸ πρῶτον δὲ ἡμεῖς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἔβησαν ἡ Ζ. εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς ἀκμὴν. Ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῶν ἐλαιοχρωμάτων ἤρξατο ἡ Ζ. καὶ ἐν ταῖς Κάτω χώρας καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ὑπερτερήσανα ἐπὶ τινι γόον καὶ τῆς Ἰταλικῆς ὑπολειθεῖσα δὲ πολὺ μετὰ τὸν Δυρρ, κατὰ τὸν ΙΓ' καὶ ΙΖ' αἰῶνα ἀνεπτύχθη πάλιν μεγάλως ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ Φλάνδρᾳ, ἐπικρατήσασα φυσικωτέρας παραστάσεως ἀντὶ τῆς πρότερον ὑπεράγαν ἰδεώδους. Συγγράμματα δὲ ἀνεδείχθη ἡ τέχνη μεγάλως καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ ΙΙΙ' αἰῶνος χρονολογεῖται ἡ σημερινὴ βάσιμος τῆς Ζ. ἀκμὴ ἐν ἧ ἀμιλλῶνται πρὸ πάντων ζωγράφοι· Γάλλοι καὶ Γερμανοί. Πρὸλ. τὰ περὶ τῆς τέχνης ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ ἰδιαίτερα ἀρθρα.

Ζώδια. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, καίμενοι περίπου 9 ὥρ. ΝΑ τῶν Βιτωλίων καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 350 χριστιανῶν. [Ν.Σ.]

Ζώγα. Χωρίον τοῦ πατριαρχ. θήκου Φαρῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῶν Νεζερῶν, μὲ 116 κ. γεωργούς καὶ ποιμῆνας. [Γ.Π.Σ.]

Ζωγράφου μονή. Μονὴ τοῦ Ἀγίου (Ὁρους τιμωμένη ἐπ' ὄντωσι τοῦ Ἀγ. Γεργίου. Ἐκτίσθη τῷ 1230 καὶ ἀνεκαινίσθη τῷ 1502· ἡ βιβλιοθήκη αὐτῆς κατέχει 107 χειρῶγραφα. [Ν.Σ.]

Ζωδιακὸν φῶς (Ἀστρ.) ὀνομάζεται ὁ φωτεινὸς κύκλος, ὅστις φαίνεται ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ μήκεις τοῦ ζωδιακοῦ καὶ παρουσάζεται ἔντονος καὶ ἐκτισθητὸς ἰδίως περὶ τὰς ἱσημερινάς, τὸν Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον πρὸς τὰ ἀνατολικά, τὸν Σεπτέμβριον πρὸς τὰ δυ-

τικά μέρη τοῦ ὀρίζοντος. Τὴν βάσιν αὐτοῦ ἔχει ὁ κύκλος οὗτος περὶ τὸν ἥλιον, ὁ δ' ἥλιος αὐτοῦ ἐκτείνεται περίπου κατὰ μήκος τῆς ἐκλειπτικῆς, χωρὶς ὁμοῦ νὰ συμπίπτῃ ἔντελως μετὰ ταύτης, καὶ τὴν κορυφὴν δύναται τις νὰ ἴδῃ περὶ τὴν ἑαρινὴν ἱσημερινὰν φθάνουσιν μέχρι τῶν Πλειάδων, τῶν κειμένων ἐν τῷ αστερισμῷ τοῦ Ταύρου. Τὰ ὅρια τοῦ Ζ.Φ. ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς δξυδερκειᾶς τοῦ παρατηρητοῦ καὶ τοῦ τόπου τῆς παρατηρήσεως. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ δξυδερκεστάτου Heiss ἡ ἀπόστασις τῆς κορυφῆς τοῦ κύκλου ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὑπερβαίνει τὰς 70°, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος εἶναι τὰς 51°, κατὰ τινὰς δὲ παρατηρήσεις τὸ μέγεθος τοῦ Ζ. Φ. ὑπὸκειται καὶ εἰς μεταβολάς. Τὸ φαινόμενον φαίνεται πολὺ λαμπρότερον εἰς τὰς περὶ τὴν ἱσημερινὴν χώρας παρὰ εἰς μεγάλα γεωγραφικὰ πλάτη, ἐκεῖ δ' ὑπερβαίνει ἡ λαμπρότης αὐτοῦ καὶ τὰ λαμπρότερα μέρη τοῦ Γαλαξίου. Ὁ Heiss ἠδύνατο νὰ παρατηρῇ τὸ Ζ. Φ. δι' ὄλου τοῦ ἔτους. Τὸ Ζ. Φ. δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ πρῶτον παρατηρήθη κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα. Τὸ χρώμα τοῦ Ζ. Φ. εἶναι λευκὸν μετὰ τινὸς ὑπερῶρου ἀποχρώσεως, τὸ δὲ φάσμα αὐτοῦ εἶναι ὁμοιον πρὸς τὸ τοῦ βορείου σέλαος. Τὸ φαινόμενον τοῦ Ζ. Φ. μένει ἀνεξήγητον. Τινὲς τὸ θεωροῦσιν ὡς φακοειδῆ ἐπέκτασιν τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ ἡλίου, ἄλλοι ὡς σύστημα ὠραιοτάτου φακοῦ ἀποτελουμένου ἐκ λεπτοτάτων καὶ ἀραιῶς διατεθειμένων σωματιδίων, ἄλλοι δ' ὡς νεφελοειδῆ ἀκτύλιον περιβάλλοντα τὴν γῆν. [Δ.Κ.]

Ζωδιακός. Πλ. Ἐκλειπτικὴ.

Ζωὴ εἶναι ἡ κατάστασις τῶν ζώων τῶν σωματῶν. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά, ἐν ὧν λειτουργοῦντων τῶν εἰδικῶν αὐτῶν πρὸς ἑκάστην φυσιολογικὴν λειτουργίαν ὁργάνων ἐξαιρουμένων τρεφόμενα ἢ διηνηκῶς ἀνταλλάσσοντα τὰ ἐξ ὧν τὸ ἑαυτῶν σῶμα συνίσταται στοιχεῖα πρὸς νέα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου προσλαμβάνόμενα. Οἱ δὲ κυριώτατοι χαρακτηρὲς τῶν ζώωντων σωματῶν εἶναι οἱ ἑξῆς. 1) Συνίστανται ἐξ ἐλαχίστων τῶ μεγέθους ἐμ μὲρ φων στοιχείων, τῶν κυττάρων, πολυειδῶν ὄντων, ἅτινα συνενούμενα κατὰ μέγαν πλῆθος ἀποτελοῦσι διακεκριμένα μέρη καὶ ὄργανα τοῦ σώματος τῶν ζώωντων σωματῶν, λίαν διαφερα ἄλλήλων τὴν τε μορφήν καὶ τὴν ὕψην καὶ διαφόρους ἐπιτελοῦντα λειτουργίας. 2) Ὡς πρὸς τὴν χημικὴν σύστασιν πάντα τὰ μέρη ζώοντος σώματος εἶναι οὐταῖα ὀργανικά, αἵτινες διαρκούσης μὲν τῆς ζωῆς συντηροῦνται διὰ διηνηκῶς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, ἐκλιπούσης δὲ τείνουσιν εἰς ἀποσύνθεσιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἐξωτερικῶν αἰτίων καὶ ἰδίᾳ τὴν τοῦ δξυγόνου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. 3) Ὡς πρὸς τὰς λειτουργίας αὐτῶν, αὐξάνονται ἀπὸ μικρὰς κατα-

δολῆς μέχρις ὠριπμένου τινός ὁρίου καθ' ὠρισημένον πρότυπον καὶ διατηροῦνται διὰ διηνεκοῦς τῆς ὕλης αὐτῶν ἐναλλαγῆς ἐπὶ ὠρισημένον χρόνον (βλ. Ζωῆς διάρκειαι). τῆς ζωῆς, εἰαν μὴ καταλυθῇ ὑπὸ ἐξωτερικῆς αἰτίας ἢ λειτουργικῆς τινος ἀνωμαλίας, παράκλιζουσας τέλος καὶ καταστρεφόμενης ἀπ' ἐαυτῆς διὰ τῆς βαθμιαίας τῶν λειτουργιῶν ἐξασθενήσεως. Ἡ ἐναλλαγή τῆς ὕλης γίνεται ἐν αὐτοῖς διὰ βρυτοῦ, ἐπερ διαρρέει τὸ σῶμα αὐτῶν. Παράγουσι δὲ καὶ διατηροῦσιν ἐν γυναι ἰδιάν, ζωτικὴν ἢ θερμότητα (βλ. λ.) εἰς ὠρισημένον βαθμύ. Πάσαι δὲ αἱ ὑπὸ τῶν ζώωντων σωμάτων καταναλισκόμεναι δυνάμεις λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν ἀκατάπαυστον ἐν τῇ φύσει ἐναλλαγῇ τῶν δυνάμεων (βλ. Δυνάμεις). Καλούμεν δὲ λαμβάνουσα τὴν τῶν σπέρμων ἢ ὠδῶν, αἵτινα φαινόμενα ὡς ἐστερημένα ἡ ἐκδηλοῦσι ταύτην ὅταν εὐρεθῶσιν ὑπὸ τὰς εἰδικὰς ἀναγκαίας συνθήκας. Ὁμοίαι εἶνε ἡ Ζ. τῶν καρπῶν, τῶν νεκρωμένων ζώων, τῶν φυλλορροούντων φυτῶν, τῶν εἰς φαινόμενικὸν θάνατον ὑποπεσόντων. Ἡ καθόλου περὶ ζωῆς καὶ τῶν ζώωντων σωμάτων πραγματευομένη ἐπιστήμη καλεῖται Βιολογία, περιλαμβάνουσα τὴν Ζωολογίαν καὶ τὴν Φυτολογίαν, ἔχουσα ἄρα ἀντικείμενον ἐνθὲν μὲν τὰ ἐν χώρῳ συνιστῶντα τοὺς οργανισμοὺς (ἤτοι τὰ ζῶντα σώματα νοούμενα ὡς ἐνιάια ἀθροίσματα ὀργάνων) ἐμμορφαστοειχεῖα. ἐνθὲν δὲ τὰς λειτουργίας. Ἡ Βιολογία διαιρεῖται εἰς τὴν Μορφολογίαν καὶ τὴν Φυσιολογίαν. Καὶ ἡ μὲν Μορφολογία διαιρεῖται εἰς τὴν Ἀνατομικὴν καὶ τὴν Ἑμβρυολογίαν ἢ δὲ Φυσιολογία εἰς εἰδικήν, διδασκουσάν τας καθ' ἑκάστην λειτουργίας τῶν ὀργάνων, καὶ γενικήν, διαλαμβάνουσαν περὶ τῶν φαινόμενων τῆς ζωῆς καθόλου. Ἐν στενωτέρῳ δ' ἐννοεῖται ἡ ἑκκρῆσις Βιολογία ταυτίζεται μετὰ τῆς Γενικῆς Φυσιολογίας. [Α.Χ.]

Ζωή. Αὐτοκρατεῖρα τοῦ Βυζαντίου, κράτους, θυγάτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Η', οὐ κατὰ τὴν τελευταίαν θέλησιν Ῥωμανός ὁ Ἀργυρός νυμφευθεὶς τὴν Ζ., ἄγρουσαν ἤδη τὸ 48ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐγένετο αὐτοκράτωρ (1028). Μετ' οὐ πολὺ ἐρασθεῖσα τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ ἀξιομαχίᾳ φέροντος Μιχαήλ τοῦ Παφλαγονίου συνετέλεσε μετὰ τοῦτου τὴν δολοφονίαν τοῦ Ῥωμανοῦ (1034) καὶ συζευθεῖσα κατέστησεν αὐτοκράτορα τὸν Μιχαήλ (τὸν Δ'), οὗτινος ὁμοῦς ἀνικάνου ὄντος ὁ πράγματι τὴν ἐξουσίαν διέπουν ἀδελφός Ἰωάννης, φοβούμενος τῆς Ζ. τὴν ἀπιστίαν καὶ τὸ παλιμδουλον, περιώρισεν αὐτὴν πολὺ, κωλύων καὶ ἀπὸ περιπάτων καὶ βαλανερίων ἀκόμη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιχαήλ (1041) ἡ Ζ. υλοθετήσασα τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Μιχαήλ ἐστέψεν αὐτὸν βασιλέα (Μιχ. ὁ Ε'). Μετὰ τινος μῆνας ὁ Μιχαήλ περιώρισεν ἐν Πριγκήπῳ καὶ ἐκείρῃ μοναχὴν τὴν Ζ., ἀλλ' ἐπαναστάσας ἐπὶ

τοῦτω τοῦ λαοῦ τῆς πρωτεύουσας ὁ μὲν Μιχαήλ διέφυγεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου, ἡ δὲ Ζ. ἐγένετο οὕτω πάλιν κυρία τῆς βασιλείας, συμμετόχον αὐτῆς παραλαβοῦσα κατ' ἀπαιτήσιν τοῦ λαοῦ τὴν ἀδελφὴν τῆς Θεοδώραν. Μετὰ πενήτηκοντα δὲ ἡμέρας συζευθεῖσα ἀνηγόρευσε αὐτοκράτορα Κωνσταντίνον τὸν Θ'. Πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως τούτου ἀπέθανεν ἡ Ζωὴ τῇ 1055, ὑπάρξασα γυνὴ φιλόθεος καὶ ἀκόλαστος. [Ι.Κ.Π.]

Ζωῆς ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι. Βλ. Ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι.

Ζωῆς διάρκειαι. Τὰ μακροβιότατα τῶν ζώωντων σωμάτων εἶναι πιθανῶς φυτὰ τινα θανάμενα νὰ ζήτωσιν ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ὑπὸ εὐνοϊκῆς περιστάσεως. Ἐν τούτοις καὶ εἰς ταῦτα ὑποτιθεταὶ μάλλον ὅτι οὐχὶ οἱ ἀρχικοὶ βλαστοὶ διαρκοῦσι τοσοῦτον χρόνον, ἀλλὰ νέαι ἐξ αὐτῶν ἐκφυόμενοι ἀντικαθιστῶσι τοὺς πρώτους καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἡ βραχυτέρα τῆς Ζ. δ. εἶνε ἐγγυματικῶν τινῶν ζωοφίων, οὕσα μάλιστα ὥρων τινων. Μεταξὺ τῶν ζώων διακρίνονται ἱχθύες τινὲς καὶ τινα τῶν θηλαστικῶν διὰ τὴν μακροχρόνιον αὐτῶν ζωὴν. Κατὰ τινος παρατηρήσεως ἡ δ. τῆς Ζ. φαίνεται ὅτι εἶνε δι' ἑκάστον εἶδος ζώων πενταπλασία τοῦ διὰ πλήρη ἀνάπτυξιν αὐτοῦ απαιτουμένου χρόνου· οὕτως ὁ ἀνθρώπος φαίνεται ὅτι κανονικὸν ὄριον αὐτῆς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὸ 100ὸν ἔτος. Συνήθως ὁμοῦς ἀνωτάτος ὁρος εἶνε πράγματι 80-80. Ἡ δὲ μέση διάρκεια τῆς ἀνθρωπίνης Ζ. εἶνε κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους 35-40 ἐτῶν. Ἡ ὀνησιμότης τοῦ ἀνθρώπου εἶνε μεγίστη μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ πρώτου ἔτους (25^ο/ο). Τὸ ἡμῖν δὲ περὶ τῶν ἀνθρώπων φθάνουσιν εἰς τὸ 40δν ἔτος. Ἡ δ. τῆς Ζ. ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν συνθηκῶν. Οἱ εὐποροὶ εἶναι μακροβιότεροι τῶν ἀπόρων, οἱ ἐγγαμοὶ τῶν ἀγάμων. Ἐκ τῶν πνευματικῶς ἐργαζομένων οἱ εἰς πολλὰς ὑποκειμένοι συγκινήσεις καὶ νευρικὴν ἐξέγερσιν ἔχουσι μικρὰν σχετικῶς Ζ. δ. (πολιτικοί, ὑποκριταί, ἄλλοι καλλιτέχναι), ἐλαχίστην δὲ πάντων οἱ ἱατροὶ καὶ οἱ κατώτεροι διδασκαλοὶ. Εἰς τὸν ἀνώτατον δὲ ὅρον εὐρίσκονται οἱ μετριῶς τὸ σῶμα ἀσκαῶντες καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ ἀέρι διατιμώμενοι (χωρικοί, στρατιῶται ἐν εἰρήνῃ). Ἐν ταῖς πόλεσιν εἶναι ἐλάσσων ἡ δ. Ζ. ἢ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον, μετῴων δὲ κατὰ τὸν χειμῶνα. Οἱ στατιστικοὶ δὲν συμφωνοῦσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος εἰάν ἡ διάρκεια τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ᾗζησην ἢ ἡλαττώσῃ διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Ζωικὴ θερμότης. Βλ. Θερμότης ζωική.

Ζωικός μαγνητισμός. Βλ. Μαγνητισμός (ζωικός).

Ζωίλος. Σοφιστής καὶ ῥήτωρ ἐξ Ἀμφιπέλειος, σύγχρονος τοῦ Ἰσοκράτους, οὗ τὸ

ὄνομα ἔμεινε παρομιῶδες, ὡς ἀκαλλαισθητοῦ καὶ ἄνου κριτικοῦ, διὰ τοὺς κατὰ τῶν δημοκίων ἐπὶ ψόγους αὐτοῦ, ἕνεκα τῶν ἐποίων καὶ ἐπεκλήθη Ὀμηρομάστιξ. Κατὰ Σουίδα γράφει κατὰ τῆς Ὀμήρου ποιήσεως λόγους ἡ'. Ὁ δὲ Ἑράκλειτος καλεῖ αὐτὸν «θρακικὸν ἀνδραπέδον». [X. B.]

Ζωιστήης. Ὁρυκτὸν ἐκ τῶν βότυρι-
τικῶν, ἔχον οὐτωδῶς τὴν αὐτὴν καὶ τὸ Ἐπί-
δοτον χημικὴν σύστασιν. Κρυσταλλοῦται κατὰ
τὸ βασιρρομβὸν ὄρθον σύστημα, εὐρηγται δὲ
καὶ χειροπληθῆς. Σκλ. 8—6.65, εἰδ. βάρος
4.11—3.38, λάμψις θαλάσσης. Εἶνε τεφρό-
χρους, κίτρινος, πράσινος, πολλάκις δὲ ἄ-
χρους, ἀσθενῶς διαφωτιστός καὶ διπλοθλα-
στικός. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αἰθοῦ τήκεται
εἰς διαφανή ὑαλόν. Εὐρίσκεται ἐν τῷ μαρμαρυ-
γίσκῳ σχιστολίθῳ τῆς Σύρου. [A. K.]

Ζῶλα. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας ὑπαγ.
εἰς τὸν δήμον Ὀθινίαν καὶ ἔχον 164 κατ. [M. Σ.]

Ζωμός. Τὸ διὰ βρασμοῦ μεθ' ὕδατος
ἀπολαμβανόμενον ἐκχύλισμα τοῦ κρέατος.
Ἡ παρασκευὴ τοῦ Ζ. ἐγένετο ἐπ' ἐσχάτων
ἀντικείμενων καὶ ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν,
(Liebig, Pettenkofer), ὧν τὰ γενικὰ συμ-
περάσματα ἔχουσιν ὡς ἑξῆς. Πρὸς ἀπόκτη-
σιν καλλιτέρου ζωμοῦ πρέπει τὸ κρέας νὰ
τιθῇται ἀπ' ἀρχῆς ἐντὸς ψυχροῦ τοῦ ὕδατος
καὶ νὰ συνθερμαίνηται ὀλίγον κατ' ὀλίγον
μετ' αὐτοῦ, ὅτε ἡ ὑπὸ τοῦ ὕδατος πρόσληψις
οὐσιῶν ἐκ τοῦ κρέατος γίνεται ἐντελεστέρα
ἐν τῷ τῷ κρέας, ὡς εἶδος, σιτερταί τῶν σχε-
τικῶν ἰδιότητων τοῦ ἀποβαίνον συγγρόνως
σκληρὸν καὶ δύσπεπτον. Ἡ δὲ καλλίτερα μέ-
θοδος πρὸς παρασκευὴν ὁρίστου ζωμοῦ εἶνε
ἡ τιθῆται εἰς λεπτά τεμάχια διατεθλὲν ἁλί-
πες κρέας εἰς ἴσον βάρος ψυχροῦ ὕδατος μετ'
ἀναλόγου ποσοῦ ἁλάτος, νὰ θερμαίνηται τὸ
ὅλον βραδείως μέχρι βρασμοῦ καὶ ἀφ' οὗ ἐπι-
τινα λεπτά κολλᾷται νὰ διηθῇται πιεζομένου
ἰσχυρῶς τοῦ κρέατος. Τὸ πιστευόμενον ὅτι ὁ
βαθυρροῦστερος Ζ. εἶνε καὶ καλλίτερος, εἶνε
ἀνακριδὲς, ἐπωφελοῦμενοι δὲ τὴν πίστιν ταύτην
οἱ μάγειροι χρωματίζουσι τεχνητικῶς τὸν ζω-
μόν διὰ κεκχυμένου σακχάρου ἢ ἄλλου μέ-
σου. Φυσικῶς δὲ προσλαμβάνει βαθύτερον
χρῶμα καὶ ἰδιόχουσαν ὁσμὴν ὁ Ζ. ἐὰν ζεσθῇ
πέρα τοῦ βέοντος, χωρὶς νὰ γίνηται καὶ καλ-
λίτερος. Ἐκ τοῦ ἐκχυλισματος τοῦ κρέατος
(βλ. λ.) ἐπίσης παρασκευάζεται διὰ διαλύ-
σεως αὐτοῦ ἐν θερμῷ ὕδατι εὐγενεστάτος Ζ.
Περὶ τῆς θρεπτικῆς ἀξίας τοῦ Ζ. ἐπεκράτησεν
ἰδέα ὑπερβολικὴ καὶ ἐσφαλμένη καθ' ὅσον ὁ
ζωμός οὐδὲν μέρος περιέχει τῶν οὐσιωδῶν
τοῦ κρέατος θρεπτικῶν στοιχείων, τῶν λευ-
κωματοειδῶν οὐσιῶν. Ὁ Ζ. δὲ ὅσον περιέχει
οὐσίαν ἐνεργεῖ διὸς ὁ καλὸς ὄντος. καὶ δὴ
κυρίως ἐπὶ τῶν νεύρων τοῦ πεπτικοῦ συστή-
ματος καὶ τῶν ἐκκρινόντων τὰ πεπτικά ὑγρά

αἰμάτων. Οὐδαμῶς ἔρα δύναται ἐν τῇ θέρμῃ νὰ
ἀντικαταστήσῃ τὸ κρέας. [A. X.]

Ζῶναι τῆς Γῆς. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς
Γῆς διαιρεῖται ὑπὸ τῶν γεωγραφικῶν εἰς πέντε
κυρίας ζῶνας διὰ τεσσάρων παραλλήλων τῶν
ἰσημερινῶν κύκλων, δηλ. τῶν δύο πολικῶν καὶ
τῶν δύο τροπικῶν, ἀγομένων τῶν μὲν εἰς
ἀπόστασιν 25° 27' ἀπὸ τοῦ Ιε καὶ τοῦ Ν πό-
λου τῆς Γῆς, τῶν δὲ εἰς ἀπόστασιν 23° 27'
ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Καὶ ἡ μὲν μέση, ἥς τὸ
μέσον κατέχει ὁ Ἰσημερινός, καλεῖται Διακε-
καυμένη ζώνη, αἱ δὲ παρ' αὐτὴν ἐκατέρωθεν
Εὐκρατοι Ζ. (διὰ τὸ ἐπ' αὐτῶν μέτριον τῆς
θερμοκρασίας) καὶ αἱ ἄραι, αἱ κορυφαὶ τοῦς
πόλους τῆς Γῆς ἔχουσαι. Κατεψυγμένα. Κα-
ταλαμβάνει δὲ ἡ μὲν Διακεκαυμένη Ζ. τὰ 0,40
τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Γῆς, αἱ Εὐκρατοι ἐμοῦ
τὰ 0,52 καὶ αἱ Κατεψυγμένα ἐμοῦ τὰ 0,08.

Ζωναράς (Ἰωάννης). Χρονογράφος βυ-
ζαντινὸς τοῦ ΙΑ' καὶ τοῦ α' ἡμισείας τοῦ ΙΒ' αἰ-
ῶνος. Κατεῖχεν ὑψηλὰς θέσεις ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς
διοικητὴς τῆς σωματοφυλακῆς (μέγας δρουγγά-
ριος τῆς βίγλης) καὶ διευθυντὴς τοῦ αυτοκράτο-
ρικοῦ γραφείου (πρωτασηκρήτις), ὑπερὸν δὲ
ἀπεσύρθη ὡς μοναχὸς εἰς μικρὰν τινα νῆσον
ἥς τὸ ὄνομα δὲν εἶνε γνωστόν, καὶ ἐνταῦθα συν-
έγραψε τὸ κύριον ἔργον του, τὴν «Ἐπιτομὴν ἱ-
στορίας» ἥτις διήκει ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι
τοῦ 1118 μ.Χ. καὶ κατέχει ἐξοχὸν θέαν ἐν τῇ
βυζαντινῇ φιλολογίᾳ, διακρινομένη καὶ διὰ τὸν
πλούτον τῆς ὕλης, ἣν ἔλαβεν ὁ Ζ. ἐκ καλῶν
πηγῶν, ἀναδραμῶν εἰς ἀρχαίους συγγραφείς
(πολυτίμως πρὸ πάντων καθίσταται ἡ ἱστορία
διότι ἐν αὐτῇ σώζονται ἐν ἐπιτομῇ τὰ ἀπο-
λεσθέντα 21 πρῶτα βιβλία Διωνῶς τοῦ Καρ-
σίου), καὶ διὰ τὸ ὅρος καὶ τὴν παραστασιν
τῶν πραγμάτων, ἥτις ὑπερτερεῖ κατὰ πολὺ
τῆς παρὰ Βυζαντινοῖς συνήθους. Ὅθεν οὐ
θαυμαστόν, ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ἀναγεννήσεως
τῶν κλασικῶν σπουδῶν μεταφράσθη πλείστα-
κις εἰς ἄλλας γλώσσας. Ἡ Ἐπιτομὴ ἱστορίας
ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἱερ. Βωλήριου (Βα-
σιλ. 1557), εἶτα δὲ ὑπὸ Δουκαγγίου (Παρ.
1686-7), Πίνδερ (Βεννῆ 1841-4) καὶ Α. Διν-
δορφίου (6 τ. Λιψ. 1868-75), ὡς καὶ ἐν τῇ
ἐλλ. πατρὶ. τοῦ Μigne, ὅπου εὐρίσκονται καὶ
θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα
ἐπιστολαί, εἰς ὕμνος, μελέτη περὶ τῶν θνο-
μασιῶν κανῶν, εἰρήμ. τροπάρων, ὠδῶν κτλ.,
ἀποδιδόμενα μετὰ πιθανότητος εἰς τὸν Ζ. Αἴαν
ἀμφίβολον εἶνε ἂν τὸ ἔλασεν ὑπὸ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ φερόμενον Λεξικόν (ἐκδ. ὑπὸ Τίτμαν,
Λιψ. 1808) εἶνε γνήσιον, ἢ ἂν πρῆπῃ μέλλον
νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἄλλον συγγραφέα. Ἀντώνιον
τὸν Μοναχόν. [K. B.]

Ζώνη (Γεωμ.) καλεῖται τὸ μεταξὺ δύο
παραλλήλων κύκλων περιλαμβανόμενον μέρος
τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. Τὰ ἐμμοχθὲν οὐ-
τῆς ἰσοῦται πρὸς τὴν περιφέρειαν μεγίστου

τῆς προκειμένης σφαίρας κύκλου ἐπὶ τὸ ψ ο ς τῆς N , ἤτοι τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν τῶν παραλλήλων ἐπιπέδων ἐφ' ὧν κίνται αἱ ἐρίζοντες τὴν Z κύκλοι. [M.I X]

Ζώνη (Ναυτ.) κοινοβαρβ. μπαλιέτα. Εἶδος σχεϊνίνης πλεξίδος χρήσιμος εἰς προφύλαξιν τῆς πλευρᾶς ἐφοικίου ἀπὸ τῆς προστριβῆς ἐπὶ τῆς κρηίδος, τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου κ.λ. [H.K.]

Ζώνη ὕγειονομικῇ ἀποτελεῖται ἐκ σειρᾶς στρατιωτικῶν σταθμῶν κατὰ τὰ σύνορα χώρας τινός, ἐπιτηρούντων πρὸς προφύλαξιν τῆς χώρας ἀπὸ τῆς ἐισβολῆς ἐπιεικιδόου ἐπιδημίας διαδεδομένης ἐξωθεν αὐτῆς. [A.X.]

Ζωονοκώληκες Κλάσις τῶν ἐνόρθων σκώληκων. Ἐχρυσιν ἐγλέφαλον, σείραν κοιλιακῶν γαγγλίων καὶ γαγγλιακὴν σύστημα. Οἱ πλείστοι ἔχουσι ἐπὶ τῆς λεφαλῆς ὀφθαλμοὺς ἐν εἴδει στιγματίων καὶ κεραίας, εἰς τὰ ὅπια δὲ τοῦ σώματος ἀποσπᾶται σκώληκοειδεῖς, τὸς ὁποίας μεταχειρίζονται ὡς ὄργανα κινητικὰ. Ἀναπνεύουσι διὰ βραγχίων, τὰ πλείστα δὲ εἶναι ὑδρόβια. Κίς τούτους κατατάσσονται αἱ Νηρηίδες, αἱ Ἐρπύλαι, Σκώληξ ὁ γῆινος, αἱ Βέλλαι. [F.I.]

Ζώνη σώματα. Ἰδλ. Ζωή.

Ζωογονεῖν ἢ ἐξορρίζειν (χημ. τεχν.) (anivireν) καλοῦσιν ἐν τῇ βαρικῇ τῇ ἐντὸς δέξιναν ἢ ἀκαλικῶν ρευστῶν (τροποποιητικῶν στιγματίων) ἐμβάπτειν τῶν ὁρασμῶν ὅπως καταστήσῃ τα χρώματα ζωηρότερα. [O.A.P.]

Ζωογόνον ἀέριον καλεῖται τὸ ἀεριογόνον ὡς ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν τῶν ζώων δι' ἐμφυτήσεως ἀεριογόνου εἰς περιπτώσεις ἀσφυξίας (ὀπλητρίσεως) κλπ. ἐπιναφύεται εἰς τὴν ζωὴν ὁ παθὼν. [O.A.P.]

Ζωοδόχος πηγὴ. Τὸ περιφημότερον τῆς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξιας ἀγίασμα κείμενον πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν περίπυρ στανίον ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Σηλυμβρίας πόλεως τῶν χειρῶν τῆς πλείους τοῦ ἡν ἐν μέσῳ βάτους κυταρίστων, ἀτὰ αἰώνων δὲ περιώνυμον διὰ τὸ ἐν αὐτῷ τελεσθέντα θαύματα. Τὴν πηγὴν παρέλαθεν εἰς νεκρὸν τῆς Θεοτόκου ἡ μονὴν Λέων ὁ Μέγας, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς (ὀπλητρίσεως) κλπ. ἐπιναφύεται εἰς τὴν ζωὴν ὁ παθὼν. [O.A.P.]

Ζωοδόχος πηγὴ. Τὸ περιφημότερον τῆς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξιας ἀγίασμα κείμενον πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν περίπυρ στανίον ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Σηλυμβρίας πόλεως τῶν χειρῶν τῆς πλείους τοῦ ἡν ἐν μέσῳ βάτους κυταρίστων, ἀτὰ αἰώνων δὲ περιώνυμον διὰ τὸ ἐν αὐτῷ τελεσθέντα θαύματα. Τὴν πηγὴν παρέλαθεν εἰς νεκρὸν τῆς Θεοτόκου ἡ μονὴν Λέων ὁ Μέγας, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς (ὀπλητρίσεως) κλπ. ἐπιναφύεται εἰς τὴν ζωὴν ὁ παθὼν. [O.A.P.]

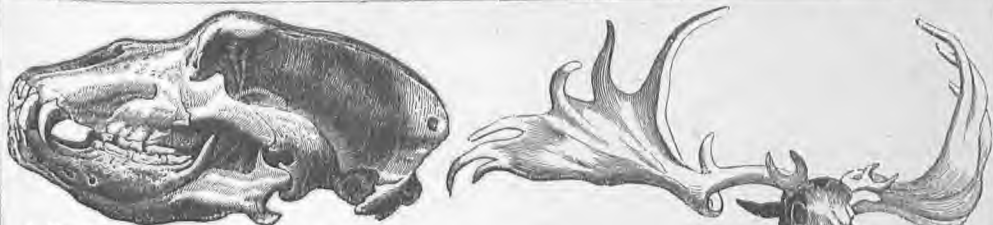
πίων δ' αὐτοῦ ἀνηγέρθη βραδυτέρων ὁ σημερινὸς εὐπρεπὴς Ναὸς τῆς Z . Π., ἐν ᾧ τὸ ἀγίασμα κείμενον εἰς βάθος μέτρων τινῶν ἀπὸ τοῦ εἰσόδου τοῦ ναοῦ περιλήχθη ἐν μικροτέρῳ ναίικῳ εἰς ὃν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἄγους κλίμακες. Ἡ πηγὴ εἶνε αἰέναντος, πληροῦσα εὐρυχωρῶν μαρμαρίζων δεξαμενὴν ἐν ᾗ καὶ ἰχθυῖδες ἐρῶνται, περὶ τούτων δὲ πιστεύεται ὅτι εἶναι ἐν ὅλῳ ἐπτα καὶ δὴ αὐτὰ ταῦτα γὰ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀλώσεως ἀπὸ τῆς ἐσχάρας ἀρ' ἧς ἐψήνοντο εἰς τὴν πηγὴν μεταπρήσαντα κ.λ. Ἐνεκα τῶν ἰχθύων τούτων (τουριστὶ μπαλούκ) καλεῖται ἡ Z . Π. τουριστὶ καὶ κοινῶς παρ' ἡμῶν Μπαλουκλή (ἰχθυόεσσα). Τὸ τε ὕδωρ καὶ ἡ ἐν τῷ ναῷ ἀρχαία τῆς Θεοτόκου εἰκὼν τιμῶνται μεγάλως ὡς θαυματουργά, μάλιστα δὲ πάντοτε εἶνε ἐνταῦθα ἡ σφοδρὴ. Εἰς τὴν Z . Π. εἶνε ἀπριωμένη ἰδιαιτέρα ἐν τῇ κινήτῳ ἐρτολογίᾳ ἡμέρα ἡ Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος. Ἐκ τούτου δὲ τῆς Z . Π. ἐκλήθησαν καὶ ἄλλοι ἀλλοτρίοι ναοὶ τῆς Θεοτόκου. Ἐν τῷ περὶ τὸν ναὸν χώρῳ ὑπάρχει νεκροταφεῖον τῶν ὀρθοδόξων. [A.A.]

Ζωοδόχος πηγὴ. Χωρίον τοῦ δήμου Καρυοπόλεως τοῦ Γούθιου, ἔχον 152 κατ. [M.Σ.]

Ζωοδόχου ἡγῆς μονή. 1) Ἐν Ἀνδρῶ, ὕψ. εἰς τὸν δῆμον Ἀρνης, με 21 μοναχοῦς. — 2) Ἐν Κεραλλήνῃ, ὕψ. εἰς τὸν δῆμον Ἐλίου, με 8 μον. — 3) Εἰς τὸν δῆμον Τροϊζίνος, ἔχουσα 9 μον. — 4) Εἰς τὸν δῆμον Φαρκάδωνος τῶν Τρικαλίων, με 5 μοναχοῦς. [M.Σ.]

Ζωοκλοπὴ καὶ **Ζωοκτονία**. Βίβλικαι περιπτώσεις κλοπῆς καὶ φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας, τιμωρόμεναι πολὺ αὐστηρότερον ἐνεκα τῆς συχνότητος παρ' ἡμῶν τῶν ἀδικημάτων τούτων. Πλὴν τῶν διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου δι' ὃν τιμωροῦνται ἐν γένει τὰ κατὰ τῆς ξένης παρουσίας ἀδικήματα, τὴν ζωοκλοπὴν καὶ ζωοκτονίαν προβλέπουσι καὶ αἱ εἰδικαὶ νόμοι τῆς 9 Ἰουνίου 1848 καὶ ΣΑ' τῆς 21 Ἀπριλίου 1867, πολλὰς περιλαμβανόντες σχετικὰς διατάξεις κατ' αὐτοὺς τὰ ἀδικήματα ταῦτα χαρακτηρίζονται ὡς πλημμελήματα καὶ ἐκδικάζονται ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου καὶ εἴαν ἡ ἀξία τοῦ φονευθέντος ἢ κλαπέντος ζώου εἶνε μικρότερα τῶν εἰκοσι δραχμῶν, πλὴν τῶν ἄλλων δὲ ποινῶν, αἰτίνας ἐπιβάλλονται τῇ αὐτοβυγῇ, καταδικάζεται αὐτὸς καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς διπλάσιας ἀξίας τοῦ κλαπέντος ἢ θανατωθέντος ζώου ὑπὲρ τοῦ κυρίου αὐτοῦ. [Πρ.]

Ζωολατρεία Πολλὰ τῶν ζώων, ὑπὸ διαφόρους ἐνόμους ἤθλια προσοχῆς διὰ τοὺς ἀκαλοῦς λόγους, ἄλλα μὲν αξιοθαύματα διὰ τὸ μέγεθος, τὴν ταχύτητα, τὴν ἰσχύον, ἄλλα δὲ φοβερά διὰ τοὺς ἐξ αὐτῶν κινδύνους καὶ ἄλλα εὐεργετικὰ διὰ τὸν ἀνθρώπον, εὐλόγως εὐσε-

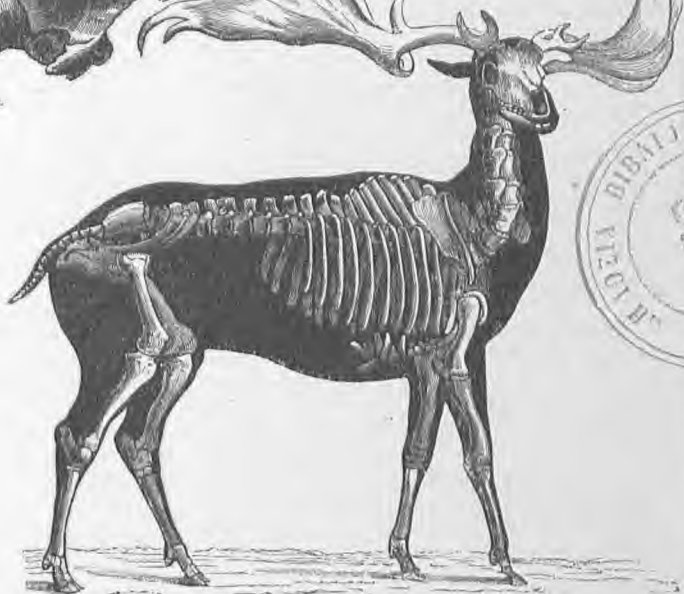
1. Κρανίον ἄρκτου τῆς σπηλαιοφίου.

2. Τραπεζίτης ρινόκερου τοῦ λεπτόρρινου.

3. Τραπεζίτης ἵπποπόταμου τοῦ μείζονος.

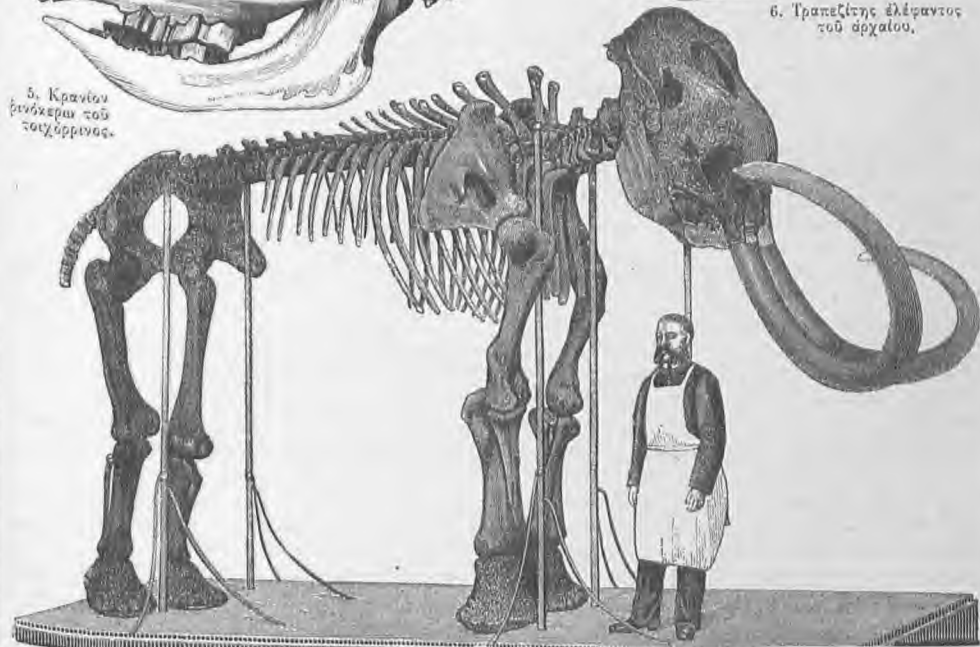
4. Ἐλαφος ἢ μεγάλερως.

5. Κρανίον ρινόκερου τοῦ τοιγέρρινου.

6. Τραπεζίτης ελέφαντος τοῦ ἀρχαίου.

7. Μαμούθ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρήθησαν ὑπὸ τινων λαῶν ὡς θεοὶ ἄξιον σε-
 βασμοῦ καὶ λατρείας, ἐνῷ τὰ πνευματικῶς
 ἀνώτερα τῶν πολυθεϊστικῶν ἐθνῶν, οἱ "Ελ-
 ληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἀπλῶς ἐθεώρησαν ζωά-
 ρτινα ὡς ἱερά ὄντα ἡρώων θεοϊσθέντων, ἅτε κατέ-
 χοντα ἰδιότητος συμβολίζουσας τὰς τῶν θεο-
 τήτων τούτων. Καὶ ἐκ μὲν τινων ἀρχαίων λαῶν
 γνωστότεροι ὡς ζωολάτραι εἰσὶν οἱ Αἰγύπτιοι
 καὶ οἱ Ἰνδοί. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Γερμα-
 νοῖς καὶ Σλαβικοῖς ὑπῆρχεν ἡ Ζ., καίτοι οὐχὶ
 ἀπολλειστικῇ. Οἱ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ π.χ. ἰδια-
 ζόντως ἐτίμων τὸν ἵππον, τοῦλάχιστον ὡς
 ἱερὸν ζῶον. Αἱ δὲ νεώτεροι ἐρευνᾶν ἀπέδει-
 ξαν ὅτι ἡ Ζ. ἦτο ἐξηπλωμένη καὶ νῦν ἐτι ἐπι-
 κρατεῖ πολὺ πλέον ἢ ὅσον ἄλλοτε ἐνομίζετο.
 Οὕτως οἱ Περουβιανοὶ καίπερ πυρολάτραι ἐ-
 λατρευνοὶ καὶ ἐκ τῶν ζῶων τὴν ἀλώπεκα, τὸν
 κύνά, τὴν λάμην, τὸν κύνδον, τὸν ὄρνιν ὁ-
 μοῖως καὶ οἱ Μεξικανοί. Οἱ Σαμουίται λα-
 τρεῦσιν τὴν λευκὴν ἄρκτον, τὸ ἰσχυρότατον
 τῶν παρ' αὐτοῖς ζῶων, οἱ Ὀστιακοὶ τὴν μέ-
 λαιναν, τῶν δὲ Ἰακούτιων ἑκάστη φυλὴ ἔχει
 ἰδίον ἱερὸν ζῶον. Λεῖψανα τῆς ἀρχαίας Ζ.
 ἠεωροῦνται αἱ νῦν ἐτι ἐπικρατοῦσαι θείσαι-
 μονίαι περὶ τῆς ὑπερφυστικῆς δυναμείας ζῶων
 τινῶν, ὧν πράξεις ἐκλαμβάνονται ὑπὸ τῶν
 ἁμαθῶν ὡς προφητικαί [Ψ.]

Ζωολογία καλεῖται ὁ ἕτερος τῶν κλά-
 δων τῆς καθόλου βιολογίας, ὅστις ἀντικειμέ-
 νον ἔχει τὰ ζῶα, ἐν τῇ στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ τῆς
 λέξεως ἐξαιρουμένου τοῦ ἀνθρώπου, οὗτινος
 ἡ ἐπιστημονικὴ σπουδὴ ἀποτελεῖ ἰδικώτερον
 τὴν ἀνθρωπολογίαν. Ἐξετάζει δὲ ἡ Ζ. τὴν
 ἀνατομικὴν κατασκευὴν ἑκάστου εἴδους ζῶων
 (ζωτομία) καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν τε καὶ τοῦ
 ἀνθρώπου ἀνατομικὰς ὁμοιότητας ἢ διαφορὰς
 (συγκριτικὴ ἀνατομία) τὴν ἀπὸ τῆς πρώτης
 καταβολῆς ἀνάπτυξιν ἑκάστου ζωικοῦ ὄργα-
 νισμοῦ εἰς τελειὸν ζῶον (ὄντογονία) τὴν ἱστο-
 ρικὴν ἀνάπτυξιν ἑκάστου τύπου ζῶων ἐκ τῶν
 προγενεστέρων (φυλογενία) τὰς φυσιολογικὰς
 τῶν ζῶων λειτουργίας τὰ ἰδιαιτέρα ἑκάστου
 εἴδους χαρακτηριστικὰ καὶ τὰς πρὸς ἄλληλα
 ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς τῶν ζῶων, ἐφ' ὧν
 βασίζεται ἡ ταξινόμησις αὐτῶν εἰς τύπους,
 κλάσεις, οἰκογενείας, γένη, εἴδη τέλος τὸν
 τρόπον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς διανομῆς τῶν ζῶων
 (ζωολογικὴ γεωγραφία), τὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον
 χρησιμότητα ἑκάστου εἴδους καὶ τοὺς τρόπους
 τῆς αὐξήσεως αὐτῆς. Ἡ ἐπιστήμη ἡ Ζ. ἔρ-
 χεται ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦτον ἔχουσα
 πατέρα καὶ μόνον σχεδὸν ἐν τῇ ἑλλ. ἀρχαίᾳ
 ἡγετῇ μύσῃ, ὡς ἐν τῇ ῥητορικῇ Πλίνιον τὸν
 Πρεσβύτερον. Μετὰ δὲ τοῖς κρυσταλλοῦσι
 χρόνοις τοῦ Μεταξίμου μόλις κατὰ τὸν 17^{ον}
 καὶ 18^{ον} αἰῶνα ἄρχονται νέαι ζωολογικαὶ
 ἐρευνᾶν διὰ τῶν Belonius Rondelet, Konr.
 Gessner, G. Marcgraff, τοῦ συνοδεύσαν-
 τος τὸν Moritz von Nassau εἰς Βρασίλιαν,
 Hernandez, τοῦ Ἰσπανοῦ ἐρευνητοῦ τοῦ Μα-

ζικοῦ, καὶ ἄλλων σπουδαίων παρασκευασάν-
 των ὕλικὸν καὶ διὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα, ὅστις
 ἀνέδειξε τοὺς μεγάλους ζωολόγους Βαρνιὸν,
 Λινναῖον, Κυβιέρων. Μεταξὺ τῶν δυναμικῶν
 τούτων τακτέων καὶ τὸ τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
 19^{ου} αἰῶνος Ἰωάννου Λαμαρκ. Ἐκτοτε ἐπὶ
 τῶν θεϊστικῶν βασίων ἐργασθῆσαν μετὰ ζήλου
 καὶ προήγαγον τὴν Ζ. εἰς περιωπὴν ἀνταξίαν
 τῆς τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἄλλοι, Ἀγγλοὶ
 καὶ Γερμανοὶ ἐπιστήμονες [Φ.Ι.]

Ζωολογικὴ γεωγραφία. Τὸ τὴν
 ἐπὶ τῆς γῆς διανομὴν τῶν ζῶων ἐξετάζον μέ-
 ρος τῆς Ζωολογίας. Διὰ ταύτης ἀπεδείχθη
 ὅτι ἕκαστον εἶδος ἔχει ἐν γένει μίαν καὶ ἢ
 ἑλάσσονα εἰδικὴν κύκλον διαδόσεως, ἐξηκριώ-
 θησαν δὲ ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς αἱ ζωολογί-
 καί, ἐν αἷς ὠρίσμενα ζῶα εἴδη καὶ αἰτίνας
 πολλάκις χαρακτηρίζονται δι' ἰδίαν περιε-
 γοράτων τύπων ἢ δι' ἐλλείψεως ἄλλων ἐνεκα
 τοπικῶν αἰτίων, τοῦ κλίματος κτλ. Ἡ δὲ
 ἄνευ ἐμφανῶν τοπικῶν αἰτίων παραδοξὴ κατ'
 ἀρχὰς πολλάκις φαινόμενη διανομὴ τῶν ζῶων
 ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν φυσιοφῶν ἐπὶ τῇ ἐκτε-
 τῶν θεορῶν τῆς γεωλογίας περὶ τῆς ἄλ-
 λοτε καταστάσεως τῆς γῆς ἐπιφανείας,
 τῆς διανομῆς τῶν ὕδατων ἐπ' αὐτῆς κτλ., καὶ
 τῶν γενομένων ἀνακαλύψεων προϊστορικῶν
 τύπων ζῶων (ὄρυκτων) ἐντὸς τῶν στρωμάτων
 τῆς γῆς, ὅπως ἀπ' ἑτέρου αὐτὴ ἡ τῶν ζῶων
 διανομὴ ὠδήγησεν εἰς ἄξια λόγου γεωλο-
 γικὰ συμπεράσματα. Ἰδρυτὴς τῆς Ζ. Γ. ἐγέν-
 νητο κατὰ τοὺς νωτάτους χρόνους ὁ Ἀγγλος
 Alf. Russel Wallace, γράψας Γεωγραφικὴν
 διανομὴν τῶν ζῶων (2 τ. Λονδ. 1875) [Φ.Ι.]

Ζωολογικοὶ κήποι πρὸς διατήρησιν
 παντικῶν ζῶων, ἐκ τῶν διαφόρων τῆς γῆς
 τόπων συλλεγεμένων, ὑπῆρχον ἤδη 1000 ἐτη
 π.Χ. ἐν Κίνᾳ κατ' ἐξοχὴν δὲ μεγαλοπρεπέ-
 στατοι ἦσαν ἐν Ῥώμῃ, ὅπου κυρίως ἄγρια θηρία
 ἐτρέφοντο προωρισμένα διὰ τὰς θηριομαχίας.
 Οἱ δὲ σήμερον πανταχοῦ ἱδρυμένοι σκοποὶν
 ἔχουσι τοῦτο μὲν τὴν διδασκαλίαν καὶ τέρψιν
 τοῦ κοινοῦ, τοῦτο δὲ καθαρὸς ἐπιστημονικόν,
 (ὡς πρὸς τὸν ἐγκλιματισμὸν π.χ. τῶν ξένων
 ζῶων, ἐξ οὗ καὶ Κῆποι ἐγκλιματισμοῦ). Τὸ
 ἀρχαῖον σύστημα τοῦ ἐν κλωδίᾳ περιορισμοῦ
 ἐγκατελείθη, παρεχομένης σήμερον τῆς δυνα-
 τῆς εἰς τὰ ζῶα ἐλευθερίας καὶ λαμβανόμενης
 φροντίδος ὥστε νὰ διατελῶσι κατὰ τὸ δυνατόν
 ὑπὸ περιστάσεις οἶων ἀπῆλθον ἐν τῇ πατρίδι
 τῶν ἑακστῶν. [Φ.Ι.]

Ζωολογικοὶ σταθμοί. Ἰδρύματα
 (παραθαλάσσια) ἀφιερωμένα εἰς ἐπιστημονικὰς
 ζωολογικὰς σπουδὰς. Τὸ ἀρχαιότατον καὶ
 λαμπρότατον τούτων εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Dohrn
 τῷ 1872 ἱδρυθέν ἐν Νεαπόλει, ἀπὸ δὲ τοῦ
 1880 διατελοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Γερ-
 μανικοῦ Κράτους. Ἐντὸς τοῦ ἐκτεταμένου τού-
 του οἰκοδομήματος ὑπάρχει καὶ τοῦτο μὲν μεγα-

λοπρεπέστατα ἰχθυοτροφεία, ἔχοντα πάντα τὰ εἶδη τῶν τῆς θαλάσσης κατοίκων, τοῦτο δὲ πάντα τὰ πρὸς ἐπιστημονικὰς σπουδὰς καὶ ἐρεῦνας ἀπαιτούμενα. Ὁ σταθμὸς οὗτος ἐκδίδει σειρὰν «Ἀνακοινώσεων» (ἐν Λιψίχ) ἀπὸ τοῦ 1879 καὶ ἀπὸ τοῦ 1880 λαμπρὸν ἔργον. Τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως (Λιψί). Ὅτιοις σημασίας εἶναι οἱ κατέπιν ἰδρυθέντες σταθμοὶ τῆς Τεργέστης, Ροσκὸφ τῆς γαλλ. Βρετάνης, Μασσαλίας, Ἀρχαγγέλου ἐν Ῥωσσίᾳ κτλ. [Φ.Ι.]

Ζῶον. Βλ. Ζῶα.

Ζωοτομία. Βλ. Ζωολογία.

Ζωοτροφῶν πώλησις α ὁ ἐ μ. : τ ο ς. Ὡς ἡμετέρα νομοθεσία (Ποινικὴς Ν. 581—583. Διατ. 1835 περὶ ἀγορανομικῶν διατάξεων) προνοῦσα περὶ τῆς καθαριότητος, ἀκριθείας καὶ αὐθόγου διατιμήσεως τῶν πωλουμένων τροφίμων καὶ ἄλλων πραγμάτων κοινῆς χρήσεως τιμωρεῖ ὡς πταισματικὴν παράβασιν τὴν κατασκευὴν καὶ πώλησιν τοιούτων τροφίμων καὶ πραγμάτων ἐπιδεδωκῶν εἰς τὴν ὑγιείαν, ἀκαθάρτων, ἐφθαρμένων καὶ ἀηδῶν ὡς καὶ τὴν ἀπόκρυψιν αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀρχῆς Πρὸβλ. καὶ ἄρθρον Ἀγορανομικά [Πρ.]

Ζωόφυτα. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ Κυδριεὺς κατέταξε σειρὰν κατωτέρων ζῶων, ὧν τὰ ὅργανα παρουσιάζουσιν ἐν γένει διάταξιν ἀκτινωτῆν, δι' ἧς καὶ Ἀκτινωτὰ (Radiata) ἐκλήθησαν. Εἰς ταῦτα περιέλαβε τὰ Ἐχινιδέρματα, τοὺς Ἐλμινθας, τὸς Ἀκαλήφας, τοὺς Πολύποδας καὶ τὰ Ἐγγυματικά. Τὴν κλάσιν ταύτην ἀνέλυσαν οἱ νεώτεροι φυσιοδίφαι, γνωσθέντος ὅτι περιελαμβάνοντο ἐν αὐτῇ ζῶα μὴ ἔχοντα στενὰς πρὸς ἄλληλα ἐμοιότητα καὶ τὸ ὄνομα περιέπεσεν ἐπιστημονικῶς εἰς ἀχρησίαν. [Φ.Ι.]

Ζωοχημεία. Ὁ οὐσιωδέστατος κλάδος τῆς φυσιολογικῆς χημείας· ἐξετάζει τὰς χημικὰς οὐσίας τοῦ ζῳικοῦ σώματος καὶ τὰ ἐν τῇ ζῳῇ ὅργανισμῳ λαμβάνοντα χημικὰ φαίνεμα καὶ κανονικῶς τῇ ἐπιδράσει ἐξωτερικῶν οὐσιῶν καὶ ἀφαιρῶν. Διὰ τῆς Ζ. ἡ ἱατρικὴ θὰ φθάσῃ εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἐπιστημονικὴν τελειότητα. [Ο.Α.Ρ.]

Ζώπισσα, κοιν. τὸ κατράμι. Οὐσία πυρεϊνῆς, χρώματος φαιοῦ μελαγχροῦ, ἡμιδιαφανής, ἀποπνεύουσα ὁσμὴν ἰδιαίτεραν καισιμένου πράγματος, παραγομένη ἐκ ξύλων πύκης, τιθεμένων ἐντὸς κλιδάνου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παπέδου τοῦ ἐποίου ὑπάρχει ὁπή. δι' ἧς ἐκρέει αὐτὴ εἰς ἐπὶ τοῦτον ὑπάρχοντα ἀγγεῖα. Ἡ Ζώπισσα ἐκτιθεμένη εἰς τὸν ἀέρα κατ' ἐλαφρὰ στρώματα μετασχηματίζεται εἰς κύτταλα χρώματος μέλανος φαιοῦ, ἐπικολλᾶται δὲ ἐφαρμοζομένη ἐπὶ ξύλου ἢ σχοινίου, καὶ προσφύλλεται αὐτὰ ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, ἀλλ' ἐξασθενίζει· ὀλίγον τὸ σκιδνίζον. [Η.Κ.]

Ζώπυρος. Εὐγενὴς Πέρσης, εἰς ἐκ τῶν κατὰ τοῦ Πευδοσμέρτιος συνομωσάντων καὶ εἶτα περὶ τῆς βασιλείας διαγωνισθέντων ἑπτά. Ὑπῆρξε στρατηγὸς Δαρείου τοῦ Α'. ὅτε δ' οὗτος ἀπολύθηκε τὴν Βαβυλῶνα, ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν προσήλθεν εἰς τοὺς πολιορκουμένους λέγων ὅτι ὑπὸ τοῦ Δαρείου παθὼν ἔπνεε κατ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν· ἀναγορευθεὶς οὕτως ἀρχιστράτηγος ὑπὸ τῶν εὐπίστων Βαβυλωνίων ἠνοίξε τῷ Δαρείῳ τὰς πόλεις τῆς πόλεως. Ἐφ' ᾧ καὶ μεγάλων ἔκτοτε ἔτυχε παρὰ τοῦ βασιλέως τιμῶν. Γενόμενος διοικητὴς Βαβυλῶνος ἐφρονέθη ἐν ἐπαναστάσει τῶν κατοίκων. [Ι.Κ.Π.]

Ζωριάνου. Χωρίον τοῦ δήμου Κροκυλίου τῆς Δωριδος μετὰ 579 κατοίκων, ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Παλαιοκάτουν.

Ζωροάστρης (ἡ καὶ Ζωρόαστρος, Ζαθραούστης καὶ εἰς τὰ ἱερὰ διέβλια τῶν Περσῶν Ζαρθουστρά). Περιφημὸς ἰδρυτὴς θρησκείας ἐν Βακτριανῇ, ἧτις ὑστερον μετεδόθη πολλὰ χού τῆς Ἀσίας, κυρίως δὲ εἰς τὴν Νότιον Περσίαν. Ὡς πρὸς τὸν βίον του ἐλάχιστα μόνον γνωρίζμεν. Ἐγεννήθη εἰς τὰς ΝΑ ὑπηρεσίας τοῦ Καυκάσου, εὗρε δὲ προστάτην ἑαυτοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας του τὸν βασιλεὺς Βιστάσπαν τῆς Βακτρίας. Ἡδὲ ἐπὶ Πλάτωνος ἡ ἐποχὴ τοῦ Ζ. ἀνήγγοτο εἰς τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα· νεώτεροι δὲ ἱστοριοῖσι πιθανολογοῦσιν ὅτι ὁ Ζ. ἔζησε κατὰ τὴν Γ' π.Χ. χιλιετηρίδα. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ζ. ἐθίκειν εἰς τὴν παλαιὰν τῆς φύσεως λατρείαν τῶν ἀρχαίων Ἰρανικῶν ἐθνῶν βάσιν ἡθικὴν. Ἐπὶ Δαρείῳ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ εἶχεν εἰσδύσει ἤδη βαθύως εἰς τὸ περσικὸν κράτος· ἤμικε δὲ μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦτο ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ὅτε ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἤρχισε νὰ υποσκελίσῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς. Ἐκ δευτέρου δὲ πάλιν ἤμικε ὑπὸ τοὺς Σασσανιδᾶς 229-638 μ.Χ., μέχρις οὗ ὁ μωαμεθανισμὸς νικηφόρος κατέρριψε τὴν ἀρχαίαν διδασκαλίαν, ἧς οἱ δόκδοι διατηρήθησαν μόνον ἐν τῷ ΝΑ μέρει τοῦ περσικοῦ κράτους, ἄλλοι δὲ μετέφυκταν ἐν τῇ χειρσνήσῃ Γουζερᾷ τῆς Ἰνδίας πιστοὶ ἀπομεινάντες τῇ θρησκείᾳ τῶν προπατέρων. Τὰ δόγματα ταύτης διευτυπώθησαν ἐν τῇ Ζ. νῆξ· ἐστὶν (βλ. λ.), ἔχουσι δὲ βάσιν τὴν πάλην μεταξὺ τοῦ ἀγαθοῦ (Ὀρμούζ) καὶ τοῦ πονηροῦ στοιχείου (Ἀριμάνης), περὶ τῆς ἐποίας βλ. λ. Ἀριμάνης κατ' αὐτὴν δ' ὁ θάνατος τοῦ σώματος δὲν θέτει τέρμα εἰς τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἐκπνεύων ἀναλαμβάνεται εἰς τὴν οὐρανὸν τοῦ Ὀρμούζ καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐδεῶδες πρότυπον αὐτοῦ, ὁ δὲ πονηρὸς ῥίπτεται ὑπὸ τῶν θαμνῶν εἰς τὴν κόλασιν ὅπου βαρύνεται ἐσσεῖ. Μόνον ἀντικείμενον τῆς λατρείας εἶναι τὸ πῦρ ὡς ἑρατὴ δύναμις τοῦ φωτὸς καὶ συνεπὲς τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ Βίους τῆς ἡθικῆς τοῦ Ζ. εἶναι ἀγνόητης ἐν τοῖς διανοήμασι,

τοίς λόγοις καὶ ταῖς πράξεσιν. Ἐν τοῖς ὑπέρ-
ρον μετασυστατικαῖς σκέψεσι ἐκλόνισαν τὸν ἀστυ-
διστάτον δυνάμειν τῆς διδασκαλίας, ἀνεπτύχθη-
σαν δὲ δογματικὰ ἀρχικῶς ξένα εἰς αὐτήν, ὡς τὸ
περὶ τοῦ ἀπείρου χρόνου κτλ. Πρὸς. Duncker
ἐν Gesch. des Alterthums Δ' τόμῳ. [B.E.]

Ζωσιμάδας. Ἐξ ἀδελφοί, ὀνομαζόμε-
νοι Ἰωάννης, Νικόλαος, Ἀναστάσιος, Θεο-
δόσιος, Ζώης καὶ Μιχαήλ. Ἐγεννήθησαν ἐν
Ἰωαννίνοις περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος
αἰῶνος. Νεαροὶ ἔτι, ἀπὸ ἐξοπαίδευσθαι εἰς
τὰ ἐγκύκλια ἑλληνικὰ μαθήματα ἐν τῇ πα-
τρίδι των, ἐγκατέλειψαν αὐτὴν καὶ ἐξεντευ-
θσαν χάριν ἐμπορίου ἀνὰ τρεῖς εἰς Λιόβρον
τῆς Ἰταλίας καὶ Νίζναν τῆς Ρωσίας. Ὁ
θανάτος ὁμοῦ τοῦ προσδωτέρου Ἰω. ἐν Νίζνᾳ
ἠνάγκασε τοὺς ἐν Λιόβρον νὰ μεταβῶσιν εἰς
Ρωσίαν, ὅπου ἐγκατεστάθησαν, τοῦ Νικ. ἀπ-
ελευθέρους εἰς Μόσχαν, ἥτις ὡς ἐμπορικὴν κέν-
τρον παρείχεν εὐρύτερον κύκλον ἐργασιῶν εἰς
τὴν ἐμπορικὴν μεγαλοφυΐαν του. Μετὰ παρέ-
λευσιν ὀλίγων ἐτῶν ὁ πλοῦτος τὸν ὁποῖον
ἐμπορεύμενοι ἐσώρυσαν οἱ ἀδελφοὶ Ζ. δὲν
ἠρθίμειτο ἢ κατὰ ἑκατομμύρια. Πᾶν οὐκ ἡγ-
γίζον μετεβάλλετο εἰς χρυσόν, τὸ δὲ ταμεῖον
αὐτῶν ἦτο ὁ μαγνήτης πρὸς ἐν ἑλκαστο εὗρος
ἐν ἀφρονίᾳ. Ἀλλὰ, καίτοι τέσσερις πλοῦτοι, οἱ
Ζ. οὐτε ἀνάκτορα ἀνέγειραν, οὐτε θεράποντας
ᾤκισαν. οὐτ' ἐνδύματα πολυτελεῖ, οὐτε ἀμά-
ξας καὶ ἄλλα τίτλους εὐγενείας παρὰ ἑαυ-
τοῦ καὶ μεϊδιάματα ἡγεμονικά δὲν ἐξήλειψαν. Τὰ
καὶ ἀπειρα δὲ αὐτῶν πλοῦτη μετεχειρίσθησαν ὡς
μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν σκοποῦ εὐγενοῦς καὶ
ὕψλους διὰ τοῦ χρυσοῦ των ἐπεχειρήσαν νὰ
διαχύσωσι τὸ φῶς τῆς παιδείας ἀνα τὴν Ἀνα-
τολίαν. Ἀπὸ τοῦ 1793, ἀποθανόντος καὶ τοῦ
Θεοδ., οἱ λοιποὶ τέσσαρες ἀδελφοὶ ἀποφασί-
ζουσιν ἀπὸ κοινοῦ νὰ μείνωσιν ἄγαμοι καὶ νὰ
χρησιμοποιήσωσι τὴν περιουσίαν των εἰς εὐερ-
γέτηματα. Ἐκτοτε λοιπὸν συγγράμματα σο-
φῶν καὶ ἱεροκηρύκων δημοσιεύονται ἀναλώ-
μασι των Ζ., διατηρεῦνται ἐνδεεῖς μαθηταί,
συλλογαὶ ἀρχαίων νομισμάτων προμηθεύονται
χάριν τοῦ ἔθνους, πτωχαὶ οἰκογένειαι συντρέ-
χονται, ἀσθενεῖς καὶ ὄρφανοὶ προστατεύονται,
φιλάνθρωπα ἄλλα καταστήματα ὑποστηρίζον-
ται. Δὲν ὑπῆρξεν ἀνάγκη τῆς πατρίδος, εἰς
ἣν νὰ μὴ συνεισέφεραν αὐτοκλήτως οἱ Ζ., δὲν
ὑπῆρχεν ἐκκλησία ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ, εἰς ἣν
νὰ μὴ ἀπαντῶσιν ἀναθήματα αὐτῶν. Πολλὰς
ἐπίσης χιλιάδας χρημάτων εισέφερον εἰς τὸν
Ἀγῶνα τοῦ 1821 καὶ μετ' αὐτόν. Δικαίως
ἔθεν ἐπωνομάσθησαν οὗτοι Μαικήναι τῆς Ἑλ-
λάδος. Κορωνίς δὲ πάντων τούτων των ἀγα-
θοεργημάτων των ὑπῆρξεν τὰ ὑπὲρ των ἐκ-
παίδευτηρίων τῆς Ἱπείρου κληροδοτήματα
των. Ἰδίᾳ μετὰ τὴν καταστροφὴν των Ἰωαν-
νίνων (1821-1822) συνέστησαν ἐκεῖ οἱ Ζ. ἐμύ-
νυμόν τινα σχολήν, ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς
ὁποίας ἐκκληροδότησαν περὶ τὰς 250 περίπου

μετοχὰς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς. Ἀλλὰ καὶ
τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς τῆς
Ἑλλάδος ἐνεθάρρυναν, μετατρέψαντες (1842)
τὰ ἐκ 100.000 ῥώσ. ἀσιγγ. ὑπὲρ διαφόρων
φιλάνθρωπων καταστημάτων των Ἰωαννί-
νων κληροδοτήματα εἰς 500 περίπου ἑλλην.
μετοχὰς. Τελευταῖος δὲ πάντων ἀπέθανεν ὁ
Νικ. κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1842, καταλι-
πὼν 250.000 ῥουβλίων τὴν κηδεῖαν του
διέταξε νὰ κάμουν ἄνευ πομπῆς καὶ νὰ
χρησιμοποιήσωσι τὸ κληροδοτήμα εἰς ὑπαν-
δρείαν πτωχῶν κορασιῶν, δωρεὰς πτωχῶν
ιερέων, πτωχῶν φίλων καὶ συγγενῶν καὶ ὑπη-
ρετῶν του. [K.Δ.K.]

Ζωσιμάδας σχολή. Βλ. Ἰωαννίνα.

Ζώσιμος. 1) Ἱστορικὸς συγγραφεὺς,
ζήσας πιθανῶς πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Ε' μ. Χ.
αἰῶνος. Αὐτοῦ ὑπάρχει ἔργον ἐπιγραφόμενον
Ἱστορία νέα, εἰς 6 βιβλία, ὅπερ περιέχει τὴν
ἱστορίαν των Ῥωμαίων αυτοκρατορίων, τὴν
μὲν μέχρι τοῦ 270 μόνον εἰς γενικὰ περιγράμ-
ματα, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐκτενέστερον, τελειώνει
δὲ διὰ των διαπραγματεύσεων αἰτινας προηγή-
θησαν τῆς καταλήψεως τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ
Ἀλαρίχου (410). Ὁ Ζ. ἦτο ἐχθρὸς τοῦ χρι-
στιανισμοῦ ἐν ἐθείρῳ ὡς αἴτιον τῆς παρακμῆς
τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. *Εκδ. ὑπὸ Bekker ἐν
Script hist Byzant. (1837) καὶ Men-
delssohn (Λειψ. 1887). — 2) Ὁ Γαζατος,
μεταγενέστερος ῥήτωρ. Ζήσας κατὰ Σουίαν
ἐπὶ Ἀναστατίου. Ἐγραψ. Λέξεις ῥητορικῆς, ὡς
ἐχρησιμοποιήτην ὁ Σουίδας ὡς πηγὴν, πρὸς δὲ
σχόλια εἰς Λυσίαν καὶ Δημοσθένην· αὐτοῦ ἔρ-
γον εἶνε καὶ ὁ σωζόμενος βίος τοῦ Δημοσθένους
καὶ πιθανῶς καὶ ὁ τοῦ Ἰσοκράτους. [X.E.]

Ζωστήρ (Naut.) κοινοβαρβ. ἡ τσαπα.
Ζωστήρες καλοῦνται αἱ ὑπὸ τὰς θυρίδας, μέ-
λιστα δὲ τὰς κανονισοῦσας σειρὰ τοῦ περι-
ελημέτους τοῦ σκάφους, οὗτοι παχύτεραι των λοι-
πῶν, καὶ τέσσαρες συνήθως τὸν ἀριθμὸν. [H.K.]

Ζωστήρ. Ἀκρωτήριον τῆς Ἀττικῆς (νῦν
Κάβο Λομβάρδα), Δ τοῦ ὁρίου τῆς Βάρης,
μετὰ τῆς στερεῆς συνδεόμενον διὰ στενωπῆ-
τος γλιώσης γῆς καὶ ὄμιος αὐτῇ ἐν ᾧ ἔκειτο
κατὰ Πausanίαν «βωρὸς Ἀθηνᾶς καὶ Ἀπόλ-
λωνος καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀθητοῦ» τελευτῶν
οὖν Ἀθητῶ τοὺς παῖδας ἐνταῦθα οὐ φασί, λῦσα-
σθαι δὲ τὸν Ζωστήρα ὡς τεζομένην, καὶ τῷ
χωρίῳ διὰ τοῦτο γινέσθαι τὸ ὄνομα. [M.E.]

Ζωστήρ. Βλ. Ἑρπης.

Ζώστρα. κοινῶς τὸ ζωνάρι· πᾶσα ἐξω-
τερικὴ διαμήκης ἐνδεδιὰ τοῦ σκάφους. [H.K.]

Ζωφόρος. Βλ. Διαζώμα.

Ζών προστασία. Ἐν τῶν χαρ-
κτηριστικῶν σημείων τοῦ λεπτῷ ἐκπολιτισμοῦ
τῶν νεωτέρων χρόνων εἶναι καὶ αἱ πρὸς προ-
στασίαν των ζῶων ἐνέργειαι ἀπέναντι τῆς
καταπίεσεως, ἣν ἐκ κερδοσκοπίας ἀθροίμα,

ἡ τῶν βυσσάνων, ἃς ἐξ ἐσχάτης ψυχικῆς θεληρίας ἐπιβάλλουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς αὐτά. Τὴν πρώτην πρὸς τοιαύτας ἐνεργείας ἀρχὴν ἐποίησεν ἡ Ἀγγλία διὰ τῆς συστάσεως προσεταιυτικῶν ἐταιριῶν τῶν ζώων, τὸ δὲ παράδειγμα αὐτῆς ταχέως ἠκολούθησαν τὰ ἄλλα πεπολιτισμένα ἔθνη. Σήμερον μόνον ἐν Γερμανίᾳ π.χ. ὑπάρχουσιν ὑπερδιακείαι· τοιαῦται ἐταίριαί. Αὗται δι' ἁδρῶν ἀμοιβῶν ἐπιδιώκουσι τὴν ὅσον δυνατόν ὀλιγώτερον ἐπίπονον μεταχειρίσιν τοῦ ἵππου, τοῦ ὄνου, τοῦ βόε, τοῦ κυνὸς καὶ τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου χρησιμοποιοιμένων ζώων, τὴν ἐπικρατήσιν τῶν ταχυτάτων καὶ ἥττον ἐπωδύνων τρόπων ἐν

τῇ σφαγῇ τῶν εἰς ταύτην προωρισμένων ζώων, τὸν περιορισμὸν τῆς συλλήψεως καὶ θανατώσεως τῶν πετηνῶν, τῶν βατράχων κλ., τὴν ὑπὸ τοῦ κράτους λήψιν νομοθετικῶν ὑπὲρ τῶν ζώων μέτρων κτλ. Τοιαῦτα δὲ μέτρα ἐλήφθησαν ὄντως παλλαχοῦ σχεδόν, ἀλλ' ἀπορροῦντα ἀληθῶς οὐχὶ ἐκ φιλοζωίας ἀλλ' ἐκ προνοίας πρὸς πρόληψιν τῆς ἀπειλουμένης ἔνεκα τῆς κλέμεν καταστροφῆς παντελοῦς ἐκλείψεως εἰδῶν τινῶν ἐν τῷ μέλλοντι. Οὕτως ἡ θήρα, ἡ ἄγρα ὀστρέων τινῶν κτλ. πανταχοῦ σχεδόν εἶνε περιορισμένη κατὰ νόμον εἰς ὠρισμένās ἐποχάς. [Εἶ]]

Πανομοιωσὺν κεφαλαίου Η ἐν χειρογράφῳ τοῦ 18 αἰῶνος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Βιβλιοθήκης.

Η (ἦτα). Τὸ ἑβδόμον στοιχεῖον τοῦ ἑλλήν. ἀλφαβήτου, ὡς ἀριθμητικὸν ἦ=8 καὶ Η=8000. Τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ φθόγγος ε ἀνεξαρτήτως τῶν διαφόρων χρωματισμῶν αὐτοῦ (ὡς ἀνοικτοῦ ἢ κλειστοῦ, ὡς μακροῦ ἢ βραχέος) ἐγράφετο διὰ τοῦ Ε. Οἱ δὲ Ἑλληνες τῆς Ἀνατολῆς, κυρίως οἱ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Ἴωνες, πρωτῶς τὸ κυρίως διὰ τὴν γραφὴν τοῦ βασέος πνεύματος χρησιμεύον σημεῖον Η φοινικιστὶ Chet, παρέλαβον ὡς σημεῖον ὠρισμένου εἶδους τοῦ ε, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς δὲ τοῦ μακροῦ (ē), διὰ δὲ τὸ βασὺ πνεῦμα ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ Η (ι) καὶ διὰ τὸ ψιλόν τὸ ἔτερον (ι), ἐξ ὧν κατόπιν ἐτρηματισθῆσαν τὰ νῦν ἐν χρήσει καὶ. Τὸ η ἐπεκράτησεν ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ ἐν πολλοῖς τύποις ἀντὶ τοῦ ἄττικου α, ἐν δὲ τῇ αἰολικῇ καὶ δωρικῇ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ α καὶ εἰς πλείους τύπους ὅπου καὶ ἡ ἄττικὴ ἔχει ἡ Ἀθῆλον φαίνεται πότε ἢ προφορᾷ τοῦ η ὡς ι καὶ ἑρῶ/ῆ· τὸ δὲ περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ φωνήεντος τούτου ζήτημα ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων, περὶ ὧν διαμάχονται οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ἑράσμου, διδάξαντος ὅτι ἐν τῇ κλα-

σικῇ ἐποχῇ τῆς ἑλληνικῆς προεφέρετο τὸ η ὅπως τὸ γαλλικὸν è (ἀνοικτόν), καὶ οἱ τοῦ Ροῦχλίνου ὅστις παρεδέχθη τὴν σημερινὴν προφορὰν (ὡς ι) ὡς ὑπάρξαν ἥδη ἐν τῇ κλασικῇ ἐποχῇ. Ἐν τῇ νεοελληνικῇ παρατηρεῖται οὐ σπανίως ἡ προφορὰ τοῦ η ὡς ε, πρὸ πάντων πρὸ τοῦ ρ:θερίδ (θηρίον), κερὶ (κίτριον), πλερώνω, σίδερο, ἀλλὰ καὶ γνέθω (νήθω) κλ. Πρὸ πάντων δὲ γενικῇ εἶνε προφορὰ τοῦ η ὡς ε ἐν τῇ Ποντικῇ διαλέκτῳ. Τοῦτο δὲ φαίνεται μᾶλλον διαλεκτικῇ τροπῇ τοῦ φθόγγου ι εἰς ε, παρὰ μεταδόσει ἐκ τῆς ἀρχαιότητος.

"ΗΘΗ (Φυσιολ.). Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πρὸς σαρκινὴν συνουσίαν ὠριμότητος ἡ "Η. ἀρχεῖται παρὰ μὲν τῷ ἄνδρι ἐν γένει κατὰ τὸ 14ον καὶ 15ον ἔτος, κατὰ τι δὲ ταχύτερον παρὰ τῇ γυναικί, κατὰ τὸ 13ον καὶ 14ον ἔτος. Ἐν τούτοις αἱ ἐποχαὶ αὗται ἐπιδέχονται πολλὰς παραλλαγὰς ἐξαρτωμένας ἐκ διαφορῶν συνθηκῶν ἐν ταῖς πόλεσι λ.χ. ἡ "Η, ἐπερχεται ταχύτερον ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς, εἰς τὰ θερμότερα κλίματα ταχύτερον ἢ εἰς τὰ ψυχρότερα κτλ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναπτύσσονται βαθ-

μηδὲν μετὰ γοργότητος τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀπεβαίνουσι καλλὸν εὐερέθιστα καὶ ἀρχονται φυσιολογικῶς λειτουργεῖν (ἐκκρισις τοῦ σπέρματος παρὰ τῇ ἀνδρὶ, ἐμμηνέρρεια παρὰ τῇ γυναικί). Ταυτοχρόνως δὲ καὶ αἱ αἱ ἐν τῇ σωματικῇ κατασκευῇ ἐπέρχονται μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ἐν τῷ ἥθει καὶ βίῳ. Τὸ σῶμα αὐξάνει γρη῏ς κατὰ μήκος, ὀλιγώτερον σχετικῶς κατὰ πλάτος. τοῦ ἀνδρὸς τενδύται τὸ μυϊκὸν σύστημα, ἡ φωνὴ ἀπεβαίνει βαρυτέρα, ἀρχεται φέμενον τὸ γένειον τοῦ κορασίου δὲ τὸ σῶμα σὺν τῇ ἀναπτύξει τῶν μακτῶν προσλαμβάνει κομψὴν στρογγυλότητα δι' ἀποθέσεων λευκοῦ λιποῦς, ἡ δὲ φωνὴ ἀπεβαίνει ἐντονιώτερα. Τὸ ἥθος ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπεβαίνει σοβαρὸν ἐκλειπύσης τῆς παιδικῆς ἀπλότητος καὶ ἀσελίας καὶ ζωηρότητος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς ζωῆς ἀναπτύσσεται ἐκείνηται ἐντονιώτερον καὶ ἡ διάθεσις πρὸς νοστήματα τινὰ ἰδίως παρὰ τῇ γυναικί (ἐπιληψία, ὑστεριμῆς, χλωρώσις, νυκτοβασία), ἡ δὲ φθίσις, εἰς ἡν ἀρχὴν πρὸς αὐτὴν προδιάθεσις, τελειογρηγὴν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἡ. Ἰδιοτροπία καὶ ἰδιορρυθμία ἀναπτύσσονται μέχρι πραγματικῆς τῶν φρενῶν διαταραξέως ἐνίστη, ἐμφαινόμενης ὑπὸ τὴν μορφὴν ἐρωτομανίας ἢ υπερβολικῆς ὀρηκευτικῆς εὐλαβείας, ἀναλόγως τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ἐφῆβου. Ἡ περίοδος αὕτη τῆς Ἡ. λήγει παρὰ μὲν τῇ γυναικί κατὰ τὸ 20ὸν ἔτος ἐν γένει, παρὰ δὲ τῷ ἀνδρὶ μέχρι τοῦ 25ου δύναται νὰ παραταθῇ, ὅτε ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἀπεβαίνουσι τέλεια. [Δ.Ν.]

— (Νομ.). Παρὰ Ῥωμαίοις ἀρχεται ἡ ἐφεβότης ἐπὶ ἀρρένων μὲν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 14ου τῆς ἡλικίας ἔτους, ἐπὶ θηλέων δὲ τοῦ 12ου. Οἱ μὴ συμπληρώσαντες δὲ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκαλεῖντο α ν η β ο ι (impuberes, impubiles). Ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐφεβότητος διατελλεται ἡ π λ ῆ ρ ης καλουμένη ἐφ ῆ β ο τ ῆς (plena pubertas), ἔρχομένη ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 18ου ἔτους ἐπὶ ἀρρένων καὶ τοῦ 14ου ἐπὶ θηλέων. Παρ' ἡμῖν συνεπεία τοῦ νεωτέρου νόμου περὶ ἀνελίκων ἐπιτροπείας ἡ διάκρισις αὕτη ἀπέβαλε μέγα μέρος τῆς σημασίας αὐτῆς. [Πρ.]

— (Ἀρχαιολ.). Ἡθῆ ἐκείνηται παρ' ἀρχαίοις τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν οἱ νέοι διελθόντες τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐκαλεῖντο πλέον ἐφηβοί. Κατὰ τὴν Ἀθηναίων πολιτείαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἡ ἥθῃ διήρκει ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους μέχρι τοῦ εἰκοστού ἔτους. Ἐνεγράφητο δὲ 18 ἔτων γενόμενοι εἰς τοὺς δημότας μετὰ δοκιμασίαν ἀποδείξασαν ὅτι συνεπλήρωσαν τῷ ὄντι τὴν ἡλικίαν ταύτην καὶ ὅτι ἦσαν ἐλεύθεροί καὶ νόμιμοι παῖδες. Μετὰ τοῦτο ὁ δῆμος ἐχειροτόνει ἐκ τριῶν ὑπὲρ τὰ 40 ἔτη γεγενημένων καὶ ὑπὸ τῶν πατέρων τῶν ἐφῆβων ἀιρουμένων φυλετῶν σωφρονιστὰς διὰ

τοὺς ἐφῆβους ἐκάστης φυλῆς καὶ πρὸς τοῦτοις κομητὴν ἐξ ἀπάντων τῶν Ἀθηναίων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἐφρουροῦν οἱ ἐφῆβοι τὴν Μουνυχίαν καὶ τὴν Ἀκτὴν, ἐδίδασκοντο ὑπὸ εἰδικῶν διδασκάλων τὰ τοῦ πολέμου καὶ συνεσιεύοντο κατὰ φυλάς. Τὸ δὲ δευτέρον ἔτος ἀφ' οὗ ἀπεδείκνυν τὴν δῆμῳ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ θεάτρῳ γινομένην τὴν ἱκανότητα αὐτῶν ἐν τῇ στρατιωτικῇ τακτικῇ, ἐλάμβανον ἀσπίδα καὶ δόρυ καὶ τότε πιθανῶς ὤμνουν τὸν ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους (Περὶ τῆς παραπρεθείας, 438) καὶ Πελοιδέου (Π, 106) μνημονευόμενον ὄρκον διήρχοντο δὲ τὸ ἔτος τοῦτο περιπολοῦντες εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως καὶ διακρίβαντες ἐν τοῖς φυλακτηρίοις, φέροντες χλαμύδα, καὶ δίκην αὐτὴ ἐοῖσαν αὐτὴ ἐλάμβανον ἐκτὸς περὶ κλήρου καὶ ἐπικλήρου. Μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν καὶ τοῦ δευτέρου ἔτους ἦσαν τέλειοι πολῖται. Εἰς τοὺς ἀττικῶς ἐφῆβους ἀντιστοιχοῦσι παρὰ Σπαρτιάταις οἱ μελειράνες (ἀπὸ τοῦ 18ου ἔτους) οἵτινες μετὰ 20ο ἔτη ἐγίνοντο εἰρένες· οὗτοι δὲ ἦρχον τῶν νεωτέρων ὡς ὑπεταγμένων ἐν ταῖς μάχαις καὶ κατ' εἰκὸν ὡς ὑπὲρταῖς ἐχρόντο πρὸς τὸ δεῖπνον. Πρβ. Dittenberger, De ephobis atticis (Γοττγίγγη 1863), Dumont, Sur l'éphobie attique (2 τ. Παρ. 1875-6). [Σ.Τ.]

— (Ἀνατομ.). Βλ. Ἐφῆβαιον.

Ἡθῆ (Μυθολ.), παρὰ Ῥωμαίοις Junenias, Ἡ προσωποποιήσις τῆς νεότητος, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ἡ πρῶτος αἰὶς θεοῦ τὸ νέκταρ. Ὅτε κατατάχθη ὁ Ἡρακλῆς ἐν τοῖς θεοῖς, συνεζευχθὴ ταῦτα καὶ ἐγέννησαν αὐτῇ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τὸν Ἀνίκητον (κατ' Ἀπολλοδώρον). Ἐν τοῖς ὑστεροῖς, ὅτε ἐπαυσεν ἄλγος κατ' ἄλγος τὸ τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἔθνος καθ' ὃ νεανίδες προέχον ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ ἀντικαταστάθην αὐταὶ ὑπὸ παιδῶν, ἀντικατεστάθη καὶ ἡ Ἡ. ὡς αἰνεχόσα ὑπὸ τοῦ Γανυμήδους. Ἡ Ἡ. ἐλατρεῖτο ὡς θεὰ ἐν Σικυῶνι καὶ Φλιδωντί, καλουμένη καὶ Δία καὶ Γανυμήδα καὶ ἐν Ἀθῆναις δὲ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἡρακλῆϊ ὑπῆρχον βωμοί. Πρβ. Kokule, Hebe (Λεψ. 1867).

Ἡγεμονία ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἡ ὑπεροχή, πολιτικὴ τε καὶ στρατηγική, μιας πολιτείας ὑπὲρ ἄλλης, ἀνεξαρτήτους μὲν δικητικῶς καὶ ἐχούσας ψῆφον ἐν τῇ συμβουλίᾳ τοῦ συμμαχικοῦ συνδέσμου, οὕτως πρῶτατο ἡ ἡγεμονεύουσα πολιτεία, πρᾶχούσας ὅμως ταύτην τὴν ἀρχὴν ἐν πολιτείᾳ, τὴν εἰσπρατὴν τῶν δια τὴν συμμαχίαν φέρων, τὴν ὀρισμὸν τῶν στρατευμάτων ἡλικῶν ὡς καὶ τῶν στρατηγῶν, οἵτινες ὡς ἐκ τούτου καὶ ἐξαρχοὶ ἐκαλεῖντο. Πρῶτον ἡ Σπάρτη ἐγένετο τὸ ἡγεμονεύον κράτος, τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς τῶν πελοποννησιακῶν πολιτειῶν εἰτα δὲ κατὰ τὰ Μηδικὰ καὶ Ἑλληνικὰ Ἑλλάδος. Ἀπὸ δὲ τοῦ 476 ἐσχημάτισαν αἱ

Ἀθηναί. ἐφ' οὗ ἀπέκλινον μεγάλην ἐν θαλάσῃ δύναμιν, συμμαχίαν πῶν νήσων καὶ ἀφῆσαν τὴν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ. ἀπὸ τῆς Σπαρτης, ἥτις μάλιστα μετὰ τὴν ἀτυχή διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἐκέλευεν τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον ἀνέκλινον τὴν προτέραν ὑπεροχὴν τῆς. Βραδύτερον ὁ Ἰσπαμεινῶνας κατέστησε τὰς Θήβας ἐπὶ τινι ἐτῇ ἡγεμονεύον κράτος· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ ἐσωτερικὴ διχόνοια τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν διηκολύονε τὴν ἐπέμβασιν τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων Φιλίππου εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν μετὰ τὴν τῆς Ἡ. εἰς αὐτόν. — Παρ' Ἀθηναίους ἡ γέμωνα δεικαστήριον ἐστὶν ἐστὶν ἐπὶ τῇ ἀνωτέραν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ἥτις ἦτο ἐπιτετραμμένη κατὰ τὴν φύσιν τῆς δίκης εἰς διαφόρους ἀρχάς. Αὗται ἐδέχοντο τὰς ἀγωγάς, προακρίνον καὶ προήρουν εἰς τὰς συνεδριάσεις. [Σ. Τ.]

Ἡγεμῶν. Τίτλος κατώτερος τῶν τοῦ Ἀποκράτορος καὶ Βασιλέως ἀπονερόμενος εἰς τοὺς μονάρχας μικρῶν τιμῶν κρατῶν, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ ἡμικυριαρχῶν πολιτειῶν ἀρχοντας. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ὑπάγονται οἱ σήμερον ἑπτὰ μικρὰ κράτη τῆς Γερμανικῆς Ὑμοπονδίας· τὸ Μοναχὸν καὶ τὸ Λίχτενσταϊν, εἰς τὴν δευτέραν δὲ ἡ Βουλγαρία, τὸ Μαυροβούνιον καὶ ἡ Αἴγυπτος (ἥς ὁ ἡγεμὼν εἰδικώτερον καλεῖται ἡντιβασιλεὺς), διατελούσιν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Τουρκίας. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἡγεμόνος καλεῖται ἡ γέμωνα, ὁ δὲ τίτλος ἐφ' οὗ ὄρεται ἡ γέμωνα εἰς (ὑπὸ τὸν τίτλον δὲ τοῦτον ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐδούλουντο εἰδικώτερον ἡ Ἰλαχία καὶ ἡ Μολδαβία, ἐφ' ὅσον διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου). Ἐν γενικωτέρῳ ὅμως σημασίᾳ ἡγεμῶν καλεῖται ὁ ἀνώτατος ἀρχὼν πάσης μοναρχικῆς πολιτείας. Βλ. καὶ λέξεις Πρίγκιψ καὶ Μονάρχης. [Πρ.]

Ἡγεμῶν ὁ Θάσιος. Ἑλλην ποιητῆς ἀκμάσας ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ὑποτίθεται κυριαρχίαν Φιλίππου πρὸ πάντων ἐφημέσιον ὡς ἐφευρέτης τῆς παρωδίας, λέγεται δὲ ὅτι διὰ τῆς «Πιτταναμαχίας» τοῦ ἐκίνησε τὸν γέλοισιν τῶν Ἀθηναίων εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἐληγεμένον τὴν ἐν Σικελίᾳ ἡττάν των. [Ν. Β.]

Ἡγερέα. Βλ. Νουμάς.

Ἡγήσινδρος. Συγγραφεὺς ἑλλην καταγόμενος ἐκ Δελφῶν. Ἐξῆρσεν ἐπὶ τοῦ βασιλ. Πελοπίου, συνέταξε δὲ Ὑπομνήματα εἰς τὰ ὅποια διὰ μακρῶν περιεγράφοντο πρὸ πάντων τὰ ἐν τῇ πατρίδι τοῦ ἡγῆματα καὶ ἄλλα ἔργα τῆς καλλιτεχνίας. [Ν. Β.]

Ἡγησάας. 1) Φιλόσοφος τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος ἐκ τῶν τῆς Κυρηναϊκῆς σχολῆς. Γνωστὸς κυρίως ἐγένετο διότι ἐπὶ τῇ βίᾳ τοῦ ἡδονισμοῦ ἐθεσάσεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ ὕψιστον ἀγαθόν, τὴν τελείαν ἀρετήν, ἔδωκεν,

ἀπὸ ἐξακρωμένῃ ἐντὶ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου μένον ἄλλα μᾶλλον ἐκ τῆς ἀνυποληψιστοῦ τύχης, δὲν δυνάμεθα νὰ εὐρώμεν καὶ ὅτι ὡς ἐκ τοῦτου εἶνε φρονιμώτερον νὰ ἀποβῶμεν ἐκουσίως τὴν ζωὴν. Διὰ τὰς δὲ τὴν δόξαν τοῦ ταύτην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τόσον ζωηρῶς ὥστε πραγματικῶς πολλοὶ τῶν σπαδῶν τοῦ Πηγησιακῶν ἐπικαλουμένων, παρεκινήθησαν ν' αὐτοκτονήσωσιν, ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον Πεισιθάνατος. — 2) Σοφιστὴς καὶ ῥήτωρ ἐκ Μαγνησίας τῆς πρὸς τῇ Σιπύλλῃ, ζήσας περὶ τὸ 280 π. Χ. Ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἀσιανῆς σχολῆς τῆς ῥητορικῆς ἥτις ἡγήσατο ἐν Ρόδῳ. Χαρακτηρίζεται δ' ὡς ἀδόκιμος. [Χ. Β.]

Ἡγήσιππος. 1) Ἐκ Σουνίου, ῥήτωρ σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους εἰς τὸν τὸν κόμμα ἀνῆλθεν ὑπὸ τοῦ μακεδονόφρονος κόμματος, ὅπερ ἐπὶ λέγει· σφόδρα, ἐπικαλεῖτο Κρωδύλος διὰ τὴν ἵαν καλὴν κόμην τοῦ. Αὐτοῦ ἔργον εἶνε πιθανῶς ὅτι ὑπὸ τὸ ἐννομα τοῦ Δημοσθένους περὶ Ἀλκιβιάδου λόγος. — 2) Ἑλληνοιστορικὸς συγγραφεὺς τοῦ 4' αἰῶνος τοῦ π. Χ. αἰῶνος. Ἐγραψεν Ὑπομνήματα εἰς 5 βιβλία, ἀπὸ ἐκρησίουσιν τῇ Εὐσεβίῳ ὡς κυρία πηρὴ διὰ τὴν ἀρχαιότεραν ἱστορίαν τῆς Ἑκκλησίας. Εἶχε σχέσεις στενάς μετὰ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίων καὶ ἐγνωρίζε καλῶς τὴν ἰουδαϊκὴν φιλοσοφίαν. Ἐξ Ἀλεξανδρείας δὲ ἐπεγείρηται μακρὰς περιηγήσεις, ἐπισκεφθεὶς μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ἐν Κορινθίῳ χριστιαν. κοινότητα καὶ διαμείνας πολλὰ ἐτῇ ἐν Ρώμῃ. Ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ σφύζονται μένον ἀποσπασματὰ τινά. [Χ. Β.]

Ἡγέας. Βλ. Ἀγίας.

Ἡγλέων (Eaglehawk). Πόλις τῆς κομητείας Βενδίνγκο, ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τῆς Βικτωρίας (Αὐστραλία). Ἐνεῖται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Μελβούρνου καὶ ἔχει 7642 κατ. χρυσωρύχους. [Π. Π.]

Ἡγουμένους. Βλ. Μοναστήρια.

Ἡδονή ἐν εὐρυτέρῳ σημ. καλεῖται πᾶν ψυχικὸν ἀποτέλεσμα, οὗτο ἐν γένει γεγονός τι τῆς συνείδησεως ἀποκτὰ ἡ εἰς αὐτὴν διὰ τὸ ἀπομιν καὶ παύεται ἐν ψιλόν, ἀδιάφορόν συμβεβηκός, πᾶσα κατάστασις τῆς ψυχῆς (συναίσθημα, βλ. λ.), ἐν ἣ λαμβάνει τις συνείδησιν τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς παραστατικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας ἀπὸ τῆς κολλύσεως. Ἐν στενωτέρῳ σημασίᾳ καλεῖται ἡ εὐαία ἡ προσταπομένη τὸ μὲν εἰς τὰ διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἡ ἐσωτερικῶν ὀργάνων προκαλούμενα αἰσθήματα, (ὡς λ. κ. ἡ Ἡ., π. χ. ἡ ἐκ τῆς γούσεως, ὁσμῆς φαγίτου, ποτοῦ, κτλ.), τὸ δὲ ἡ ἔχουσα τὴν αἰτίαν ἐν τῇ θέσει τῶν παραστάσεων ὁρισμένου ἀνθρώπου (π. ν. ε. μ. α. τ. κ. ἡ Ἡ., π. χ. ἡ ἐπὶ τῇ πληρώσει ἐπιθυμίας). Ἐν ἀμφοτέροις ταύταις περιπτώσεσι τὸ ἡδὺ συναίσθημα καὶ ἡ παραστάσις εἶναι οὕτω συγκεχωρημένα, ὥστε δὲν δύναται νὰ εἰρησθῇ δι' ἐννοιῶν τὸ

υποκείμενον τὸ ἔχον τὴν δξίαν οὐδὲ νὰ μετα-
 ἔλθῃ τὸ συναίσθημα εἰς κρίσιν, ὅπως συμ-
 βαίνει τοῦτο ἐν τοῖς συναισθήμασι τοῦ καλοῦ
 καὶ ἀγαθοῦ (βλ. ἐν λ. Διόθητικῇ). Ἡ ἡδονὴ
 προϋποθέτει πάντοτε λύπην (βλ. λ.), ἔντασιν
 τῆς παραστατικῆς ἐνεργείας, διότι ἡ ἀπαλ-
 λαγὴ ἀπὸ τῆς κυλώσεως προϋποθέτει τὴν κυ-
 λωσιν, ἡ χάλασις τὴν ἔντασιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ
 ἀπαλαττωμένη ἀπὸ τῆς κυλώσεως παραστα-
 τικὴ ἐνέργεια (ἡ χάλασις) διατρέχει πάντας
 τοὺς βαθμοὺς τῆς ἔντασεως, ὅλλὰ κατ' ἀντί-
 θετον διεσθύνει, ἡ Ἡ εἶνε ἐπὶ τῆς συναίσθημα,
 ὅπως καὶ ἡ λύπη, ὅλλ' ἀντιθέτου τονισμοῦ. Ἡ
 Ἡ. ὡς ἀποκαταστάσις τῆς παραστατικῆς ἐνε-
 ρείας εἰς τὸ ἀκέραιον εἶνε πάντοτε τι δευτε-
 ρεῦον, οὐδέποτε ὅμως τι ἀρνητικόν· μεταγε-
 νώτερον μὲν τῆς λύπης, ὅλλ' ὅμως θετικόν τι
 παρ' αὐτῇ. Διὰ τοῦτο σφάλλονται οἱ δυνάμε-
 νοι εἰς τὴν Ἡ. ὡς ὄθθεν ψυχὴν ὑπεξαίρειν
 τοῦ ὀλγούντος (ἀρχήσιαν, ἀπονίαν) τὸν χα-
 ρακτῆρα συναισθήματος, ὅπως ἀφ' ἑτέρου καὶ
 οἱ θεωροῦντες τὴν λύπην ὡς τι ἀρνητικόν,
 τόνον δὲ τὴν Ἡ. ὡς θετικόν. [X.Πδ.]

Ήδονισμός καλεῖται ἡ κτηνωδιστά-
 μη, ἐπιπολαιότητα, ὅλλὰ καὶ τὰ μάλιστα ἀ-
 κόλουθος ἐκτετῇ μορφή τοῦ εὐδαμονισμοῦ (βλ.
 λ.), καθ' ἣν μόνον ἀγαθὸν εἶνε ἡ ἡδονὴ καὶ ἡς
 σύνθημα εἶνε τὸ φάγωμεν καὶ πόωμεν, αὐρίον
 γὰρ ἀποθανοῦμεθα. Ἀρχηγὸς τῶν Ἡδονικῶν
 εἶνε Ἀριστιππος ὁ Κυρηναῖος. Κατὰ τὸν Ἡ.
 τέλος τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ κατὰ
 μέρος θετικὴ ἡδονὴ, οὐχὶ δὲ ἡ ἀρχήσιαν (ἡ τοῦ
 ὀλγούντος ὑπεξαίρεσις) ἡ τὸ ἐκ τῶν κατὰ μέ-
 ρος ἡδονῶν σύστημα (ὅλλ. τὸ μέγιστον ἀφροί-
 σμα τῶν ἡδονῶν ἐν τῷ βίῳ), μεθ' οὗ συναρτι-
 μούνται καὶ αἱ παρωχητικαὶ καὶ αἱ μέλλου-
 σαι ἡδοναί· διότι ἡ μὲν ἀπονία εἶνε κατὰστα-
 σις οἷα ἡ τοῦ καθευδόντος· ἡ δὲ μέλλουσα
 ἡδονὴ εἶνε προσδοκία κινήσεως ἀδύλου εἴπερ
 ἔσται, παρελθούσα δὲ ἀπώλετο. Μόνον τὸ
 παρὸν εἶνε ἡμέτερον, μόνῃ ἡ ἀπόλαυσις τῆς
 παρεύσεως ἡδονῆς εἶνε βεβαία. Ἀδιόφορον δὲ
 εἶνε τὰ παράγοντα τὴν ἡδονήν. Πᾶσα ἡδονὴ
 εἶνε ἀγαθόν, καὶ ἐὰν ἀπὸ τῶν ἀσχηματιστῶν
 γένηται· ὁ σοφὸς κλέβει καὶ μοιχεύει καὶ ἱε-
 ροσυλῆται ἐν κινήσει, οὐδὲν γὰρ τούτων ἀ-
 κρίνεται. Εἰς τὴν ἀγέλην τοῦ Ἀριστιππου
 προσήλθον πολλοὶ τῶν ἐπικουρείων, οἱ ἄλλοι
 ὡμίστα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος,
 προτέρωνται δὲ καὶ πάντες ὅσοι, οἱμοῖροι
 πάσης εὐγενεστέρως πνευματικῆς τάσεως,
 οἷαν γενναίαν καὶ διατηρεῖν ἡ θρησκεία, ἡ ἐπι-
 στήμη καὶ ἡ τέχνη, δὲν εἶρον ἀνατελλούσας
 ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν τὰς ἰδέας τοῦ ἀλη-
 θούς, τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ θεοῦ.
 Πᾶς ἐλεγχος τοῦ Ἡ. εἶνε περιττός. Ἡδὼν
 παρ' αὐτοῖς τοῖς ὁπαδοῖς τοῦ Ἀριστιππου με-
 τίστην εἰς τὸ ἀντιθέτον. Ὁ Ἀριστιππος ὅλλ.
 ἐθιμορῆς 1) τὴν ἡδονήν ὡς τὸ μόνον ἀγαθόν·

2) τὴν θετικὴν ἀπόλαυσιν μόνον ὡς ἡδονήν,
 οὐχὶ δὲ τὴν τοῦ ὀλγούντος ὑπεξαίρεσιν· καὶ 3)
 ὡς τέλος τῆς πράξεως τὴν ἀπόλαυσιν τῆς πα-
 ρούσης ἡδονῆς, οὐχὶ δὲ τὸ ἐκ τῶν μερικῶν
 ἡδονῶν σύστημα. Θεόδωρος δ' Ἀλαρεὶς διηγε-
 σθήτηρας τὴν τρίτην τούτων τῶν ἀρχῶν, Πηγε-
 σίας ὁ Πεισιθάνατος τὴν δευτέραν καὶ ὁ Ἀν-
 νίκερις τὴν πρώτην. [X.Πδ.]

Ήδυοσμῆλασιον (oleum menthae
 crispa) αἰθέριον ἔλαιον λαμβανόμενον ἐκ
 ἀποστάξεως ἡδύστμου μεθ' ὕδατος· ἴνα ἀχρουν,
 ἔχει εἰδ. βάρ. 0,01—0,03 καὶ ζεεὶ μεταξὺ
 170—200°. Ἐνταῦθα ὑπάγεται καὶ τὸ σπου-
 δαιότερον αὐτοῦ μινθόῆλασιον (oleum
 menthae piperitae, Pfefferminzöl), παρα-
 σκευαζόμενον ἐκ ἀποστάξεως μεθ' ὕδατος τῆς
 ἐν ἀνθήρῃ· εὐρίσκουμένης πιπεριδούς· μινθῆς
 (κοινῶς μέντας), φυτοῦ ἐκ τῆς εἰκογενείας
 τῶν γυλεανθῶν. ἴνα λεπτότερον αχρουν, ἀχρουν
 ἡ ὑποπρασινον, ἔχει εἰδ. βάρ. 0,80—0,92 καὶ
 διαπεραστικὴν ὁσμὴν, γεύσιν δὲ καίουσαν κατ'
 ἀρχὰς εἶτα δὲ ψύγουσαν. Τὸ μινθῆλασιον συν-
 σταται ἐκ ρευστοῦ ὑδρογενήανθρακος καὶ στε-
 ρεοῦ κρυσταλλ. μινθόλη· οἷον ἡ τῆς μιν-
 θακαμφορας, χρησιμεύει εἰς τὴν ποσοποιαν,
 σανατοροπλαστικὴν καὶ φαρμακευτικὴν· τὸ
 μινθῆλασιον ἐν κατὰ ταῦτα μίγμα κακῶς συγ-
 χέουσι τινες πρὸς τὸ μινθῆλασιον, σῶμα χημι-
 κὸν αὐτοτελες. [O.A.P.]

Ήδύοσμος (Bot.). Ἀρχαῖον ὄνομα
 κατὰ τὸν Διοσκουρίδην τῆς Μινθόλης (βλ. λ.),
 ὅπερ πῶζεται καὶ σήμερον ὡς κοινὴ ὀνομα-
 σία (Δυόσμος ἡ Δυάσμος ἡ καὶ Ἀγρόσμος)
 ἴδιως τῆς Μ. τῆς πιπεριδός (Mentha piper-
 ita L.). [O.X.]

Ήδύτρον (Botan.) Hedysarum L.
 Γένος Κολοβανθῶν περιλαμβάνον φυτὰ πῶ-
 δη ὡς τὰ πολλὰ τῆς εὐκράτου Ἀσίας. Ἐν
 Ἑλλάδι εἰσὶ κοινὰ Ἡ. τὸ κεφαλωτὸν (H.
 capitatum Desf.) καὶ Ἡ. τὸ πολυάκανθον (H.
 spinosissimum Sibth.). Τὸ δὲ Ἡ. τὸ στε-
 φανωτικόν (H. coronarium L., γαλλ. Sain-
 toin d'Espagne), αὐτοφύει ἐν Ἰσπανίᾳ, καλ-
 λιεργεῖται συχνὰ ἐν τῇ μέσῃ καὶ νοτιᾷ Εὐ-
 ρῳπῇ ὡς ἐξαισιος χιλοφόρος χόρτος καὶ ἐν
 τοῖς κήποις ὡς κόσμος. Ἀξιωμακόμενον εἶνε
 τὸ ἐν τῇ Ἰνδίᾳ Ἡ. τὸ ὀλγόμενον (H. ἡ Des-
 modium gyrans L.) οὗ τὰ φύλλα τῶν
 συνθέτων φύλλων παρουσιάζουσι τὸ περιερ-
 γάτερον φαινόμενον αὐτοματου καὶ περισ-
 τήσεως κινήσεως, καθὲς ἑκάτερον αὐτῶν ἐν
 μὲν θερμοκρασίᾳ 35° Κελσ. ἐντὸς 85—90 λευ-
 τερολεπτῶν τῆς ὥρας, ἐν θερμ. δὲ 280—300
 ἐντὸς τεσσάρων λεπτῶν ἐκτελεῖ (μὲν ἑλλει-
 φρεῖ δὲ περιστροφὴν ἐν θερμ. 22° Κ. παύει ἡ
 κίνησις. Τὸ δὲ ὁμώνυμον φυτὸν τοῦ Διοσκο-
 ρίδου («Πελαγονία» τοῦ Θεοφράστου) εἶνε
 «Πελαγονία» ἡ κερωνιδόσμος (Scutigeria
 Coronillae DC.), ἐπιτελεῖ ψυχρότης τῆς πα-

ρηματολογικῶν χώρας (κοινῶς «Πικρολόβια» ἢ «Πικροκούκκια») οὗ τὰ σπέρματα εὐδοκίμαχα κατὰ τοὺς Ἀρχαίους. [Θ.Χ.]

Ἡδωνοί (ἢ Ἰδωνες ἢ Ἡδωνες). Ἐθνὸς Ὁρακτικόν. ὅπερ κατοικεῖ ἐν τῇ Ἡδωνίᾳ—ἢ ἐν χώρᾳ τῆς μεσητέρας Ὁρακτικῆς μεταξὺ τοῦ Σηρυμῶνος καὶ τοῦ Νέστου. Παρὰ ποιηταῖς ἐνίσταται τὸ ὄνομα αὐτῶν ὀγλοῖ τοὺς Ὁρακτας ἐν γένει. [Μ.Σ.]

Ἡετέων. 1) Βασιλεὺς τῆς ἐν Μυσίᾳ Θήβης, πατὴρ τῆς Ἀνδρομάχης συζύγου τοῦ Ἡέτορος, τὸν ὅποιον ὁ Ἀχιλλεὺς κυριεύσας τὴν πόλιν ἐβόρευσε μετὰ τῶν ἑσθίων αὐτοῦ. —2) Βασιλεὺς τῆς Ἡετέρας, υἱὸς τοῦ Ἰάσωνος καὶ ἑξῆς τοῦ Λυκάονος, υἱοῦ τοῦ Πριάμου. Ὅτε παρὰ τὸν Ἀχιλλεὺς αἰγυκαλιώσας ἐπώλεσε τὸν Λυκάονα εἰς Ἀθήνας, ἐξημέρασεν ὁ Ἡ. τοῦτον καὶ ἐπαυξεν εἰς Ἀρισθὴν τὴν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. —3) Ἡετὸς τοῦ Ἐχεκράτους καὶ πατὴρ τοῦ Κυψέλου (βλ. λ.), τυράννου τῆς Κορίνθου. [Β.Λ.Α.]

Ἡετιώνεια. Ἀκρωτήριον ἢ μάλλον γλῶσσα τῆς περιοριζομένη ἐν Β. τὸν Παιονία. Οἱ τριακοντα τυράννοι ἐτείχισαν αὐτὴν ἵνα παρέχωσι τοῖς φίλοις των Λανθεαμένοις ἀσφάλει ἡσυχίαν· κατεσχάθη δὲ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν ἐναντίων. [Μ.Τ.]

Ἡθογραφία καλεῖται ὁ κλάδος τῆς ζωγραφικῆς ὁ ἀπεικονίζων ἄτομα ὡς τύπους τοῦ εἶδους των ἢ σκηνὰς ἐν τοῦ κοινοῦ βίῳ, διακρίνεται δὲ οὕτω ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς ζωγραφικῆς ἥτις παριστᾷ ὠρισμένα ἱστορικά ἄτομα· ἀνθρῶς ταῦτα παριστῶνται ἐν σκηναῖς τοῦ καθημερινοῦ βίου, γεννᾶται ἡ ἱστορικὴ ἠθογραφία. Ἡ Ἡ. δὲν ἔσται ἀγνωστος εἰς τοὺς Ἀρχαίους (τοιχογραφίαι ἐν Περμπηίᾳ), ἀλλὰ ἐκκαλλιέργηθη καὶ προήχθη εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν ζωγράφων καὶ νῦν δὲ ἀποτελεῖ μέραν κλάδου τῆς ἐν γένει ζωγραφικῆς. [Μ.Γ.]

Ἡθικὴ. Βλ. Δίκαιον, ἐν τ. Γ' σελ. 550.

Ἡθικὴ φιλοσοφία καλεῖται ἡ ἐπιστήμη τῆς ἀπολύτως ἀρεσκούς ἢ ἀπαρεσκούς, δηλ. ἀγαθῆς ἢ κακῆς (ἀτομικῆς ἢ κοινωνικῆς) βουλήσεως. Ἔργον αὐτῆς εἶναι ἡ ἐναγέτης τῶν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν, καθ' ἃς ἐκτιμᾶται ἡ ἀξία ἢ ἀπαξία τοῦ φρονήματος, τῆς βουλήσεως καὶ πράξεως τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας καὶ πρὸς ἃς ἀρτεῖται νὰ βυθιμῇται ἡ βούλησις καὶ πράξις, ἐάν θέλωμεν νὰ ἔχῃ ἀπολύτον ἀξίαν καὶ ν' ἀπορρῶγῃ τὸν φθόνον. Ἐς προωρισμένην ἵνα κανονίῃ τὴν βούλησιν καὶ πράξιν καλεῖται καὶ πρακτικὴ φιλοσοφία. Τὸ πρόβλημα αὐτῆς λαμβάνει ἡ Ἡ. φ. ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἐσωτερικῆς ἀμειρίας ὅτι βουλήματα καὶ πράξεις οἷμαι καὶ ἔξωθεν ὑποβάλλωμεν ἀκουσίως εἰς ὠρισμένον εἶδος (ἠθικῆς) ἐκτιμῆσεως, ἥς τὸ

πρόβλημα, ἐπιδοκιμασία ἢ ἀποδοκιμασία, ἐκφράζεται διὰ τῶν ἐννοιῶν «ἀγαθὸς ἢ κακὸς» καὶ θῆσθαι ὅτι εἶναι γενικὸν καὶ ἀναγκαστὸν. Γίνεται δὲ τὸ διδόμενον τοῦτο τῆς ἀμειρίας πρόβλημα τὸ μὲν διότι ἡ σημασία των ἐννοιῶν «ἀγαθὸς καὶ κακὸς» δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὠρισμένη, τὸ δὲ διότι πλὴν τῆς διὰ των ἐννοιῶν τούτων ἐκφραζομένης ἐκτιμῆσεως ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἶδη αὐτῆς (ἐκφραζόμενα διὰ των ἐννοιῶν τοῦ ἡδούς, τοῦ συμφέροντος, τοῦ καλοῦ) συγγεόμενα εὐκόλως πρὸς αὐτὴν, τὸ δὲ διότι ἐν τῇ συναισθηματικῇ, δι' οὗ ἐξαγγέλλεται θμέσως ἡ ἠθικὴ ἐκτιμῆσις, μένει σκοτεινὴ καὶ ὁρίστος ἡ βούλησις καὶ πράξις ἥτις εἶναι ἀντικείμενον αὐτῆς. Ἡ δι' ἀκριβῆς τῆς διὰ των ἐννοιῶν «ἀγαθὸς καὶ κακὸς» ἐκφραζομένης ἐκτιμῆσεως ἀπὸ των λοιπῶν εἰδῶν αὐτῆς, ὁ ἀκριβὴς ὁρίσμος των ἐννοιῶν τούτων καὶ ἡ διασαφήσις καὶ δι' ἐννοιῶν ἐκφράσεως των βουλημάτων καὶ πράξεων, ὧν ἡ ἀκούσιος ἐκτιμῆσις γεννᾷ τὰ (ἠθικά) συναισθηματα τῆς ἀπολύτου ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας, καὶ ἡ ἐν συστηματικῇ τελειότητι ἐκθεσις των ἐντεῦθεν διὰ τὴν βούλησιν καὶ πράξιν προκυπτουσῶν ὀργῶν καὶ παραγγεμάτων εἶναι τὸ κύριον ἔργον τῆς Ἡ. Τοιοῦτον σκοπὸν διώκουσα ἡ Ἡ. ὑπάγεται ὑπὸ τὴν αἰσθητικὴν (βλ. λ.), τὴν ἐπιστήμην τοῦ καλοῦ, διότι καλὸν εἶναι τὸ ἀπολύτως ἀρέσκον ἐν γένει, ἡ δὲ ἀγαθὴ βούλησις εἶναι εἶδος τοῦ ἀπολύτως ἀρέσκοντος, εἶναι δηλ. τὸ ἀπολύτως ἀρέσκον ἐν τῇ βουλήσει, ἡ ἀπόλυτον ἀξίαν ἔχουσα βούλησις. Ὅθεν, ὅπως ἐν τῇ αἰσθητικῇ τὸ ἀπολύτως ἀρέσκον εἶναι σχεσιεμερικόν, καὶ τὸ ἀπολύτως ἀρέσκον ἐν τῇ βουλήσει εἶναι σχεσιεμερικὸν βουλήσεων. Ὅπως διαφέρει τὸ καλὸν τοῦ πνευματικῆς ἡδούς (τοῦ πληροῦντος ἐπιθυμίας), τοῦ ὠφελίμου καὶ τοῦ ὠλίκου ἡδούς, οὕτω καὶ τὸ ἀγαθόν. Τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀρέσκουσιν ἀπολύτως (γενικῶς καὶ ἀναγκαιῶς) καὶ παρίστανται ὡς τι ἰδανικόν, δηλ. ὡς τι, ὅπερ πρέπει ἀπολύτως νὰ πραγματοποιῇ. Διαφέρουσιν ὅμως ἀλλήλων κατὰ τοῦτο, ὅτι, ὅπως ἡ ἡδονὴ οὐδεμίαν βίδει ἠθικὴν ἀξίαν εἰς τὸν ἡδόμενον, καὶ ἡ λύπη οὐδεμίαν ἀπαξίαν εἰς τὸν λυπούμενον, οὕτω καὶ ἡ ἀξία καλλιτεχνήματος οὐδαμῶς ὀρίζει τὴν ἠθικὴν ἀξίαν τοῦ παραγωγόντος αὐτοῦ, ἐνῷ ἡ ἀξία τῆς βουλήσεως εἶναι ἀξία αὐτοῦ τοῦ βουλομένου προσώπου. Μόνον ἡ ἀγαθὴ βούλησις οἰδεῖται ἀξίαν εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἐν δὲ τῇ κρίσει τῇ ἀπολύτῃ ἐπιδοκιμαζούσῃ ἢ ἀποδοκιμαζούσῃ τὴν βούλησιν ἡμῶν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπατινόμεθα ἢ καταβιβάζομεθα. Τούτου ἕνεκα ἐνῷ τὸ καλὸν παρίσταται ὡς εὐγενὲς παιδιὰ, τὸ ἀγαθὸν ἐμφανίζεται ὡς ἔχον ὑψίστην σημασίαν καὶ μεγίστην σφοδρότητα ἐξαναγκάζουσιν τὸν σεβασμὸν ἡμῶν. Ὅπως δὲ αἱ καλαίσθητικαὶ κρίσεις ἀποτελοῦσι τὴν πηγὴν τῆς

Διαιρητικῆς, οὕτω ἀρχαί τῆς Ἡ. εἶναι αἱ ἀκούσαι κρίσεις, ἐν αἷς ἀποδίδεται εἰς ὀρισμένες σχέσεις βουλήσεως ἀπόλυτος ἀξία ἡ ἀπαξία. Ὁρίζουσα δὲ ἡ Ἡ. δι' ἐννοιῶν τὰς ἀπολύτως ἀρετικεύουσας σχέσεις βουλήσεων κατασκευάζει αὐτῶν τὰ παρὰ εἰ γ μ α τ α διὰ τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν βούλησιν. τὰ ἑποῖα καθίστανται διὰ τοῦτο ἡ θ ι κ α ῖ ἰ δ ε α ι. Τοιαῦται ἰδέαι εἶναι ἡ τῆς τελειότητος, τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας (βλ. λ.), τῆς ἀγάπης, τοῦ δικαίου, τῆς ἀνταποδόσεως, τῆς δικαιολογικῆς κοινωνίας, τοῦ ἀνταποδοτικοῦ συστήματος, τοῦ διαιρητικοῦ, τοῦ συστήματος τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἡ τῆς ἐμφύχου κοινωνίας (βλ. λ.). Τὴν Ἡ. εἰσήγαγεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Σωκράτης· εἰς τὸν Πλάτωνα ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι προτεπάρησε νὰ διακριθῇ τὴν ἠθικὴν ἐκτίμησιν ἀπὸ τῆς πληρώσεως τῆς ἐπιθυμίας, τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τῆς ἡδονῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σωκράτης ἐταύτιζε τὴν ἀρετὴν τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἡ Ἡ. τῶν ἀρχαίων ἐξετέθη εἰς τὸν κίνδυνον τῆς συγχύσεως ἠθικῆς καὶ ἀγαθολογίας καὶ τῆς μεταπτώσεως εἰς εὐδαιμονισμὸν. Τὸν κίνδυνον τοῦτον ἀπέφυγεν ὁ μὲν Σωκράτης διὰ τοῦτου, ὅτι περιωρίσθη μόνον εἰς τὸ νὰ θέσῃ ὡς τέλος τὴν εὐδαιμονίαν, δὲν ἀπέδωκεν ὅμως εἰς τὴν ἰδέαν τῆς εὐδαιμονίας οὐδὲν εἰδικὸν καὶ συγκεκριμένον περιεχόμενον· ὁ δὲ Πλάτων διὰ τοῦτου, ὅτι ἐταύτισε τὸ ἀγαθὸν τῇ ἀρετῇ, τὴν δὲ εὐδαιμονίαν ἐθεώρησεν ὡς ψιλὴν ἀποτέλεσμα τοῦ εὖ πράττειν. Ἐνῷ λοιπὸν ἡ Ἡ. τῶν ἀρχαίων εὕρισκεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀγροῦ ἀγαθοῦ τὴν ἐκφράσιν τοῦ ἰδανικοῦ, πρὸς τὸ ἀρετικεῖν νὰ τείνῃ ὁ ἀνθρώπος, ὁ χριστιανισμὸς προσέφερε στερρὸν ἔδαφος διὰ τὴν θεμελίωσιν τῆς Ἡ. θεωρήσας τὸ πρόνημα, τὴν βούλησιν ὡς τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἠθικῆς ἐκτίμησεως, πρὸς δὲ συνεπιλήρωσιν τὴν Ἡ. τῶν ἀρχαίων διὰ τῆς ἰδέας τῆς ἀγάπης. Καὶ ὅμως ἔλην τὴν καθαρότητα τῆς Ἡ. τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πολλῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀποδοκιμαζόντων τὸ κατηχητικὸν πρόνημα, τὸ ἑποῖον ἐν ἐκάστη ἀγαθῇ πράξει ἔρωτα, «τί ἐστὶ ἡμῖν, ἐὰν ποιήσωμεν τοῦτο ἡ ἐκεῖνο;», εὕρισκοντα καὶ ἐν τῇ κώλῳ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας λίαν ἰσχυρά εὐδαιμονικὰ ἀποπλανήσεις, θεωρουμένης παρὰ πολλοῖς τῆς ἠθικῆς βουλήσεως μόνον ὡς μέσου πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ἐν τῇ κώλῳ τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας ἀντίστη ἐρωτημένους εἰς τὸν εὐδαιμονισμὸν ὁ Κάντιος, ὁ ὅποτος ἀπέδειξε σαφὲς καὶ ὀρισμένως ὅτι ἡ Ἡ. δὲν δύναται νὰ στηρίχῃ ἐπὶ ἀγαθολογίας καὶ ὅτι ἡ ἐννοία τοῦ ἠθικοῦ ἀγαθοῦ λαμβάνει σημασίαν ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ἀγαθῆς βουλήσεως. Ὁ δὲ Ἐρβέρτος ἀπέδειξε ὅτι βάσις τῆς Ἡ. εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν, δηλ. τῶν παραδειγματικῶν σχέσεων βουλήσεων, πρὸς ἃς ρυθμιζομένη ἡ βούλησις γίνεται ἀγαθῇ, καὶ ὅτι αἱ ἐννοιαὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθή-

κοντος εἶναι παράγωγοι ἠθικαὶ ἐννοιαὶ προϋποθέτουσαι τὰς ἠθικὰς ἰδέας καὶ προκύπτουσαι ἐκ τῆς σχέσεως τῆς πραγματικῆς βουλήσεως πρὸς αὐτάς. [Χ. Πδ.]

Ἡθικὸν πρόσωπον. Βλ. Νομικὸν πρόσωπον.

Ἡθικός αὐτουργός. Βλ. Αὐτουργός.

Ἡθοποιός. Βλ. Ὑποκριτής.

Ἡθος καλεῖται ἡ ἐν τινι κοινωνίᾳ (φυλῇ, ἔθνει, πόλει κτλ.) ἐπικρατοῦσα σταθερὰ μορφή τῆς ἐν πράξει ἐκδηλώσεως ὁρησκειτικῶν, ἠθικῶν καὶ καλαισθητικῶν συναισθημάτων, τὸ ἐν τινι κοινωνίᾳ νομιζόμενον, συνειθισμένον, τὸ ἔθος, καθόσον ἐνθεν μὲν δὲν εἶνε ἡ ἐκφράσις καὶ πληρῶσις ἀπολύτου φυσικῆς ἀνάγκης, ἐνθεν δὲ, ἀνεξάρτητον τῆς αὐθαιρέσεως τοῦ ἀτόμου, θεωρεῖται γ ε ν ι κ ῶ ς ὡς ἀγαθὸν καὶ πρέπον καὶ ἀρετικόν. Τὰ ἀρχικὰ καὶ ἀναγκαῖα σπέρμα, ἐξ οὗ βλαστάνει τὸ ἦθος ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις, εἶνε ἠθικὸν τὴ συναισθημα μειγμένον ὡς ἐπὶ τὸ πάλιν μετὰ ὁρησκειτικοῦ καὶ καλαισθητικοῦ. Αἱ καταστάσεις δηλ. ἐν αἷς εὕρισκεται ὁ ἀνθρώπος, τὰ συμβεβηκότα, ὧν παρίσταται θεατῆς, αἱ πράξεις, ἃς ἐκτελεῖ, γεννῶσι συναισθηματὰ ἐπιδοκιμαστικὰ ἢ ἀποδοκιμαστικά. Ταῦτα τὰ συναισθηματὰ γίνονται ἐλαττήρια βουλημάτων καὶ πράξεων, ἐν αἷς εὕρισκονται ὀρισμένην ἀντικειμενικὴν ἐκφράσιν. Ὁ ἀνθρώπος τῶν πρώτων χρόνων π. χ. παρετήρησεν ὅτι ἡτο γυμνός. Αὕτη ἡ ἀντίληψις συνοδεύθη ὑπὸ συναισθήματος ἀποδοκιμασίας. Ταῦτα τὰ τοῦτο προκάλυψε τὴν πρᾶξιν τῆς περικαλύψεως. Ἡ περικαλύψις τῆς γυμνότητος ἐγένετο ἀπὸ τοῦδε ἦθος. Διότι ὁ ἀνθρώπος ἔχεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ὁμοίων ἐαυτοῦ. Ὅπως θεωρεῖ εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, οὕτω θεωροῦσιν αὐτὴν καὶ πάντες οἱ λοιποὶ, καὶ ἐὰν δὲν ἐξετέλεσεν ἡτὴ ὅμοιαν πρᾶξιν· διότι πάντες ζῶντες ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις συναισθάνοντα σχεδὸν τὸ αὐτὸ συναισθημα. Λοιπὸν ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις νοοῦσι καὶ συναισθάνονται πάντες τὸ αὐτὸ καὶ πράττουσιν ἀκολούθως καὶ τὸ αὐτό. Ὅτι δὲ ἀπᾶς ἐπρίχθη ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις· οὕτω δὲ πάσα παράστασις τοιαύτης πράξεως ἀποτελεῖ ἐπὶ τέλους τὸ γενικὸν ἀπέναντι τῶν ἐπὶ μέρους περιπτώσεων τοῦ βίου, τὸ ἦθος ἵσταται οὕτω ὡς τὸ γενικὸν ἀπέναντι τοῦ μερικοῦ, ὡς τὸ σταθερὸν καὶ ἐκείθεν ἀπέναντι τοῦ τυχαίου καὶ μεταβλητοῦ, ὡς τὸ πρὸς τὸ εἰς ἡμᾶς ἐκκλίνον νὰ βυθισθῇ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο πᾶν ἦθος εἶνε ἐν τῇ γενικότητι σημ. ἠθικόν. Ἡ πλήρης τοῦ ἦθους εἶνε ἐκφράσις ἀγαθῆς βουλήσεως. Ἐν αὐτῇ ἡ βούλησις θεοβύνηται πρὸς τὸ γενικὸν θεωρουμένον ὡς ἀγαθόν, πρὸς κανόνα τῆς πράξεως σταθερὸν καὶ ἀντικειμενικόν. Τὸ ἦθος εἶνε καὶ πνευμα-

τικῆς θεσμὸς συνάπτων τὰ άτομα εἰς κοινωνίαν. Προϊούσης τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνίας γεννᾶται ἡ τάσις τῆς μονιμοποιήσεως τῶν ἡθῶν δι' ὠρισμένως διατετυπωμένων θεσμῶν καὶ κανόνων· μένει ὅμως καὶ μέχρι τῆς σήμερον κύκλος ἡθῶν μὴ δυνάμενος νὰ περιληφθῇ ἐν νόμοις καὶ κανόσι τῆς Ἠθικῆς. Καίτοι δὲ τὰ ἡθῆ εἶναι ἐν γένει τι ἡθικόν, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι πάντοτε συμφωνοῦσι πρὸς τὴν Ἠθικὴν. Μόνον ὅταν ἐν ὑψηλοτέrais βαθμοῖς ἀναπτύξεως καταστάσῃ συνειδητὰ τὰ ἡθικὰ συναίσθηματα καθαρθέντα πάσης ξένης περιστήσεως, παύει δὲ αἱ κοινωνικαὶ διατάξεις καὶ μορφαὶ τοῦ βίου ἀπορροῶσιν ἐκ τῶν ἡθικῶν ἰδεῶν, μόνον τότε τὰ ἡθῆ ταυτίζονται τῇ ἡθικότητι. [X. ΠΒ.]

Ἱθῶν προσβολή (H. N. 272) καλεῖται τὸ δόχημα, ἐπερ συνίσταται εἰς τὴν πρὸς κοινὸν ἀνένδεον ἢ πρὸς σκοπὸν τοῦ παρασῶν καὶ ἄλλους διαδοσὶν ἀκολάστων συγγραμμάτων ἢ συμβολικῶν παραστάσεων ἢ διαπραξὶν ἀκολάστων πράξεων, μὴ τιμωρουμένων ἐν δικῇ ὑπὸ τοῦ ποιν. νόμου. Ἡ πράξις αὕτη χαρακτηρίζεται ὡς πλημμέλημα καὶ τιμωρεῖται διὰ φυλάξεως ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ δι' ἐκπτώσεως ἀπὸ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἢ πολιτικῆς ὑπηρεσίας, ἐν ἡ τυχὸν διετέλει ὁ δράστης. Ἄλλως δὲ τινὰς ἐλαφρότερον χαρακτηρισθῶν φερούσας πράξεις τιμωρεῖ ὁ νόμος (άρθρα 658—660) ὡς πταίσματα. [Πρ.]

Ἱλιάγρα. Βλ. Ἀποκαθλώσις.

Ἱλιάκη. Κυρίως καλεῖται οὕτως ἡ ἐπιμήκης ῥάβδος τῆς ἀράκου (βλ. λ.), συνήθεστον δὲ ἐλέκτρον τὸ πρὸς κλώσιν τοῦ ἐρίου κοινώτατον ἐργαλεῖον (ἡ ῥόκα). Ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δημοσιότατὴ πρὸς τὴν ἡμετέραν ῥόκαν, εὐχρηστός ἦδ' ἐπὶ Ὀμήρου· ἡ Ἰλιάη εἶχε τοιαύτην χρυσεήν, χρυσεῖα καὶ δὲ ἐλέκτρον καὶ αἱ θεαί, ἰδίως ἡ Ἑργάνη Ἀθῆνα. Ἐν Ῥώμῃ τῆς νόμφης εἰσερχομένης εἰς τὴν νέαν οἰκίαν τῆς προηγίτο Ἰ.—Ἐν τῇ ναυτικῇ Ἡ. καλεῖται τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ ἰστού πλοίου (κοιν. πιπῆλο).

Ἱλιάδ. Μέγας ἱερεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀπώγονός τοῦ Ἰωάμαρ, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Ἀαρών. Ἐξῆσε κατὰ τὸν ΙΒ' π. Χ. αἰῶνα καὶ κατῴκει ἐν Σὺλῳ τῆς φυλῆς Ἑφραΐμ. Αὐτὸς πρῶτος συνήνωσε τὰ δύο βιβλία τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ Μεγάλου ἱερέως ἐν τῷ προσωπῷ του, ἐπὶ 40 ἔτη διοικήσεως. Ἐπεπλήγθη ὑπὸ προσφύτου διὰ τὴν ἀνεκτικότητά ἣν εἰδείκνυε πρὸς τοὺς δύο ἰσάβους υἱούς του. Διὸ καὶ ὁ γένος τούτων ἐν μάχῃ πρὸς τοὺς Φιλιππίους καὶ ὁ αἰνιδικὸς θάνατος τοῦ Ἰ. ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ γεγονότος θανατοῦντο ὡς τιμωρία ἐπιβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. [B.E.]

Ἱλιάξ. Βλ. Ἀγλαῖος καὶ Ἠλιάξ νομάς.

Ἠλέκτρα. 1) Θυγάτηρ τοῦ Ὀιδανθοῦ καὶ τῆς Τηθύος, σύζυγος δὲ τοῦ Θαύμαντος, καὶ μητὴρ τῆς Ἰριδός καὶ τῶν Ἀρπυιῶν. — 2) Πλειάς, ἑξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἰάσωνα καὶ τὸν Ἀδράδανον, ὃν ἔφερε τὸ Παλλᾶδιον (βλ. λ.). Ὑπὸ τοῦ Διὸς κατηγορεῖσθαι μετὰ τῶν ἄλλων Πλειάδων. — 3) Ἀδελφὴ τοῦ Κάδμου, ὅφ' ἦς ἀνωμασίθησαν αἱ ἐν Θήβαις Ἠλεκτρίδες πόλεις (πρὸς Ν). — 4) Θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας. Κατὰ Σοφοκλέα ἐφυγάδευσεν μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς τῆς τὸν ἀδελφὸν τῆς Ὀρέστην πρὸς τὴν βασιλέα τῆς Φωκίδος Στροφιῶν. Ὁ Αἰγισθος συνέλαυνεν αὐτὴν μετ' Ἀργεῖου ταπεινῆς τάξεως. Ὑποστηρίξαντα τὸν ἐπιστρέψαντα Ὀρέστην ἐν τῇ ἐκδικήσει ἐδόθη ὑπὸ τούτου ὡς σύζυγος τῷ φίλῳ τοῦ Πυλάδῃ καὶ ἐγένετο μητὴρ τοῦ Μείδωνος καὶ τοῦ Στροφιῶν. Εἰς ἔργα τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας παρίσταται ἡ Ἠ. ὡς συμπράττουσα εἰς τὸν φόνον τῆς Κλυταιμνήστρας καὶ τοῦ Αἰγισθοῦ, ὡς ὑποδεχομένη τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς (ἀνὰ γλυφον εὐρεθὲν ἐν Μήλῳ) κλ.—Πρὸς δὲ ἐχρησιμοποιήθη ὡς κύριον πρόσωπον τραγῳδιῶν τῶν κορυφαίων δραματ. ποιητῶν, Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. [Σ.Τ.]

Ἠλεκτρὸς ὄψιμος. Ὑπάρχει εἰς τὴν Τριφυλίαν ἔχων πρωτεύουσαν τὸ Ψάρι, καὶ πληθυσμὸν 2888. Χωρὶα τούτου εἶναι Βλάκη, Δημάνδρα, Κατσούρα, Κλέσουρα, Σίρτζι, Χάλκιά. Ἰδρῶθ τῷ 1876.

Ἠλεκτροέλαιον. βευστὸν παραγόμενον κατὰ τὴν ἑρτὰν ἀπόσταξιν τοῦ ἡλεκτροῦ. Ἀκαθάarton μὲν ἔχει χροῖμα καστανόφαιον· ἐπαναποσταξένοντος ἐνὸς γίνεται ἄρουν ἢ κατενύγρουν· ἔχει δσμὴν καὶ γεῦσιν δυσάρεστον (καπνίλλας)· ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι διαλύεται ἐν αἰθέρι καὶ οἰνοπνεύματι καὶ ἐχρησται μαρμερίτῳ ἀλλοτῷ ὡς φάρμακον· νῦν ἔχει σημάδιον διότι ἐξ αὐτοῦ παράγεται τῇ ἐπιδράσει νιτρικῷ ὀξέει δ τ ε χ ν η τ ὁ ε μ ὁ σ χ ο φ καστανόφαιος δηλ. ῥητινὴ ἔχουσα δσμὴν μόσχου. [O.A.P.]

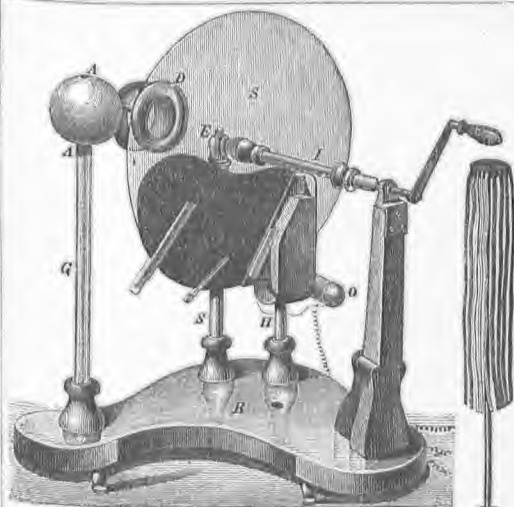
Ἠλεκτρικὴ ἢ Ἠλεκτρισμὸς καλεῖται ἡ περίεργος ἰδιότης ἣν πάντα τὰ σώματα ἢ διὰ τριβῆς ἢ καὶ δι' ἄλλων μηχανικῶν διαταράξεων τῆς διαθέσεως τῶν μερίων αὐτῶν (πίεσεως, ῥήξεως) ὡς καὶ διὰ διαφόρων φυσικῶν ἢ χημικῶν ἐνεργειῶν (βλ. κατωτέρω ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου), ἀποκτῶσι παροδικῶς καὶ δι' ἧς τὰ ἡλ κ τ ρ ι σ θ ε ν τ α σώματα ἔλκουσιν ἐκ τινος ἀποστάσεως κοῦφά τινά σώματα (μετάλλινα πετάλια, τεμάχια χαρτοῦ καὶ ἐντεριώνης ἀκτίεας), μέλις δὲ ἐγγίσαντα μέχρις ἐπαφῆς ἀπωθοῦσιν αὐτά. Καίτοι δὲ καὶ ἄλλας ὁμοῦς ἰδιαιτέρας ἰδιότητας δεκνύουσιν τὰ ἡλεκτρισθέντα σώματα (ὕπερλασκον λαμπρόδονα, σπινθηρὰς ἡλεκτρικὸς κτλ.). Ἄλλ' ἡ περὶ ἧς ἐλέγμεν ἔστι καὶ

ώσις, ιδίως ἡ τελευταία, ἐλήθη ὡς κατ' ἐξο-
χὴν χαρακτηριστικὴ καὶ εὐκρίτος ἀν-
τιφάσις, ἐλαγχύσα τὴν παρουσίαν Ἡ. ἐπὶ
σώματός τινος, ἐπ' αὐτῆς δὲ βασιζονται καὶ
τὰ τὸν τοιοῦτον ἐλεγχον ποιεῦντα ὄργανα,
τὰ ἡλεκτροσκόπια.

Ἐκ τῶν ἡλεκτρικῶν φαινομένων ἡ ἀρχαί-
της ἐγνώριζε μόνον ὅτι τὸ ἡλεκτρον τριβόμε-
νον ἀποκτὰ τὴν ιδιότητα τοῦ ἔλκειν ἐλαφρὰ
σώματα. Πρῶτος δὲ ὁ Ἀγγλος ἱατρός W.
Gilbert κατέστησε γνωστὸν περὶ τὸ 1600 ὅτι
καὶ πολλὰ ἄλλα σώματα, εἰς ὁρῆται, θεῖον,
βάρος, μέταξα, τριβόμενα ἀποκτῶσι τὴν τοι-
αύτην ιδιότητα, ἣν ἐκάλεσαν ἡλεκτρισμόν.
ἠήρσε δὲ τὰ σώματα εἰς ἰδιόκληκτα καὶ
καὶ ἀνὴλκτρίκα, καθόσον ταῦτα ἡ-
λεκτρίζονται ἢ οὐχὶ διὰ τριβῆς. Τὴν δὲ ἡλε-
κτρικὴν ὡσὶν παρετήρησε πρῶτος ὁ Otto Guericke
(1603), ὡς καὶ τὴν ὑπόγλυκυνον λαμ-
πρότητα καὶ τοὺς ἡλεκτρικοὺς τρίμους. Ἀλλὰ
πιορὶτέρα μελέτη τῶν ἡλεκτρικῶν φαινομένων
ἤρξατο μόνον ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Gray
(1729), ὅτι τὰ ἀλλήθεντα ἀνὴλεκτρικὰ σώματα
οὐ μόνον εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ τῆς ἡλεκτρικῆς κα-
τάστασεως ἀλλὰ καὶ ἴκανά εἰσι πρὸς διάδο-
σιν αὐτῆς εἰς μερίστας ἀποστάσεις, ἐν ᾧ τὰ
διὰ τριβῆς ἡλεκτρίζομενα κυλύουσι τούαν-
τιον τὴν δι' αὐτῶν μεταδόσιν τοῦ Ἡ. μεθ' ἣν
τὰ σώματα διηρέθησαν ὁρθότερον εἰς ἀγω-
γούς καὶ μὴ ἀγωγούς ἐκλήθησαν καὶ μόνω-
τήρες, διότι περιβάλλοντες διὰ τοιούτων
ἡλεκτρισμένων ἀγωγῶν κυλύουσιν τὴν ἀπ' αὐ-
τοῦ μεταδόσιν τοῦ Ἡ. ἀπομονοῦντες αὐτὸν
ἦται διακόπτες τὴν συγκοινωνίαν αὐτοῦ
πρὸς ἄλλα σώματα εἰς ἃ ἠδύνατο νὰ μετα-
δοθῇ ὁ Ἡ. αὐτοῦ. Κυρίως δὲ πρὸς τὴν γῆν
μεταδίδεται ἀγόμενος διὰ τῶν ἀγωγῶν ὁ ἡ-
λεκτρισμός ἐάν αὐτοὶ δὲν ἀπομονωθῶσι καὶ
ἐνεκα τούτου ἀκριβῶς, μὴ λαμβανόμενης τῆς
προφυλάξεως αὐτῆς, οἱ ἀγωγοὶ θεωροῦντο
ὡς ἀνὴλεκτρικὰ σώματα. Ἀγώγιμοι εἰσι
καὶ ἐξοχῶν μὲν τὰ μέταλλα, εἴτα δὲ τὸ ὕδωρ
ἡ σώματα δι' ὕδατος διατραχύντα, ἀλλὰ πολλὰ
ῤευστά, ὁ γράσιτος, ὁ φυλάνθραξ, πάντα τὰ
ῤευστὰ φυτὰ καὶ ζῶα, ἡ γῆ κτλ. Μὴ ἀγωγοὶ
δὲ αἱ ρητίναι (καμμοιολακκίαι, σφραγιτικαὶ
κηρός), τὸ θεῖον, τὸ ελαστικὸν κόμμι, ἡ γου-
ταπέρκα, ἡ ὕαλος, οἱ πολῦτοιμοι λίθοι, ἡ μέ-
ταξα, τὸ κελύδιον, ὁ χάρτης, τὸ ὕλον (ἐν-
τελὲς ἔφηρ' ὄντα), ὁ ξηρὸς ἀτμοσφαιρικὸς
ἀήρ κτλ. Τούτων πολλὰ ὑγρανθέντα δι' ὕδα-
τος ἀποβαίνουσιν ἀγωγοὶ ὡς ὁ ἄηρ, ὁ χάρτης.
Οὕτω δὲ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Gray ἐ-
γνώσθη ὅτι δυνατόν εἶνε Ἡ. παραχθῆς διὰ
τριβῆς ἐπὶ τινος σώματος (μὴ ἀγωγῶν) νὰ
μεταδοθῇ εἰς ἄλλο σῶμα (ἀγωγόν). Ἐπὶ τοῦ
ῤευστοῦ τούτου στηρίζομενος μετ' εὐρίων
(1733) ὁ Dufay ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ τὸν ἐπὶ
διαφόρων σωμάτων διὰ τριβῆς παραγόμενον Ἡ.

καὶ παρετήρησεν ὅτι ὁ διὰ τριβῆς ἐπὶ τῆς ὕα-
λου παραγόμενος Ἡ. καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ σφραγι-
στικοῦ κηροῦ εἶναι διάφοροι, παριστῶντες δύο
ἐντελῆς ἀντιθέτους τροποποιήσεις τῆς ἡλε-
κτρικῆς δυνάμεως. Σφαιρίδιον π. χ. ἐντεριώ-
νης ἀκτῆς ἐξηρητημένον ἐξ ἀπομονωτικοῦ με-
ταλλικοῦ νήματος (Ἡ λ κ τ ρ ι κ ὲ ν ἔ κ κ ρ ε-
μ ε ς) ἔλκεται ὑπὸ ῤάβδου ἐξ ὕαλου ἢ ἐκ σφρα-
γιστικοῦ κηροῦ διὰ τριβῆς ἡλεκτρίζεται καὶ
μετὰ τὴν ἐπαφὴν ἀπωθεῖται. Ἀλλ' ἐάν ἐξηρ-
σιμοποιήθῃ ῤάβδου ἐξ ὕαλου τὸ ἀπ' αὐτῆς νῦν
ἀπωθεόμενον σφαιρίδιον ἔλκεται τούναντιον
ὑπὸ ἄλλης ῤάβδου ἡλεκτρισμένης ἐκ σφραγι-
στικοῦ κηροῦ, μετὰ δὲ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπαφὴν
ταναπαλιν ἀπωθεῖται ἀπ' αὐτῆς καὶ ἔλκεται
ὑπὸ τῆς ὕαλινης καὶ αὐτῶ καθέστῃς. Οὕτω
διέκρινεν ὁ Dufay ἡλεκτρισμὸν ὕαλινόν, ὅστις
ἐκλήθη καὶ θετικὸς, καὶ ῤητικόν ὡς ἡ ἀν-
τιθέτος, καὶ συνεπέραναν ἐπὶ
σώματα ὁμωνύμως ἡλεκτρισμένα (ἡ ὕαλος
καὶ τὸ σφαιρίδιον εἰς ὃ μεταδόθη διὰ τῆς ἐπα-
φῆς ὁ αὐτὸς ἡλεκτρισμός τῆς ὕαλου ἢ ὁ σφρα-
γιστικὸς κηρὸς καὶ τὸ ὅτι τῆς ἐπαφῆς τού-
του τὸν Ἡ. λαβὼν σφαιρίδιον) ἀπωθεῖσιν ἀλ-
λήλα, τούναντιον δὲ σώματα ἑτερονύμως ἡ-
λεκτρισμένα (ἡ ὕαλος καὶ τὸ σφαιρίδιον μετὰ
τὴν πρὸς τὸν σφραγιστικὸν κηρὸν ἐπαφὴν ἢ ὁ
σφραγιστικὸς κηρὸς καὶ τὸ σφαιρίδιον μετὰ
τὴν πρὸς τὴν ὕαλον ἐπαφὴν) ἔλκουσιν ἀλ-
λήλα. Ὁ δὲ Coulomb κατέδειξε (1785) ὅτι
καὶ ἐνταῦθα ἰσχύει νόμος ἀνάλογος πρὸς τὸν
τῆς καθέλκῃς ἑλξῆς καθότι ἡ μεταξὺ ὁμο-
νύμων ἡλεκτρισμῶν ἑλξίς καὶ ἡ μεταξὺ ἑτε-
ρονύμων ὡς ἀναλογεῖται κατ' εὐθεῖαν μὲν
πρὸς τὰ ποσὰ αὐτῶν (μετρούμενα διὰ τὴν ἡ-
λεκτρικὴν ὁμειότητα), ἀντιστρόφως δὲ πρὸς
τὰ τετράγωνα τῆς ἀποστάσεως. Τὰ ἀλλήλο-
τριβόμενα σώματα ἡλεκτρίζονται διεισπ-
τιθῆναι τὸ αὐτὸ δὲ σῶμα δὲν ἰσχύει δι' εἰ-
σπυθῆναι ἄλλου τριβόμενον τὸν αὐτὸν πᾶν-
τοτε Ἡ. Τὸ θεῖον π. χ. πρὸς ἔριον τριβόμε-
νον ἡλεκτρίζεται ἀρνητικῶς, πρὸς κελύδιον
δὲ θετικῶς.

Πρὸς ἐρμησίαν τῶν ἡλετρ. φαινομένων ὁ
Φράγκλιος ἐμέρωσε (1747) τὴν ὑπόθεσιν
τῆς ἐν πᾶσι τοῖς σώμασιν ὑπάρχουσας διακεχυ-
μένου ῤευστοῦ ἀβαροῦς καὶ ἀραιοτάτου, οὗτι-
νος τὰ μόρια ἀπωθεῖσιν ἀλλήλα, ἔλκουσι δὲ
τὰ τῶν ἄλλων σωμάτων, ἐν οἷς τὸ ῤευστόν
τούτο, ὅπερ ἐκλήθη Ἡ λ κ τ ρ ι κ ὲ ν, περιέ-
χεται. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ὅταν μὲν
περιλαμβάνωσι τὸ εἰς τὸν ὅγκον καὶ τὴν ὕλην
αὐτῶν ἀναλογεῖται ποσὴν ἡλεκτρικῆς, οὕτως
τὰ σώματα δεικνύουσιν ἡλεκτρικὴν δύναμιν,
ἀποκτῶσι δὲ θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν Ἡ. καθέ-
σον τὸ ποσὸν τούτο τυγχάνει ἡδυνήμενον ἢ
ἡλαττωμένον. Ἡ θεωρία αὕτη ὁμοίως, ἣν ὑπε-
ρήσισαν ὁ Cavendish, ὁ Volta κα., δὲν ἡ-
δυνήθη νὰ ἐρμηνεύσῃ πολλὰ τῶν ἡλεκτρικῶν
φαινομένων ἀνευ λίαν ἀπιθανῶν ἐπιθεωρη-
μάτων.

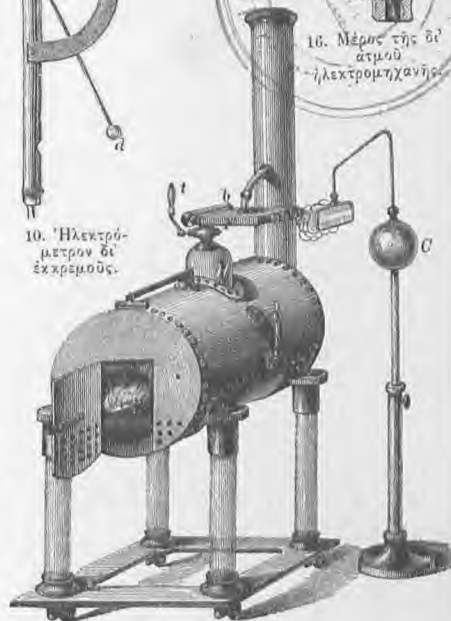
7. Δισκοφόρος ηλεκτρομηχανή.

10. 'Ηλεκτρο-μετρον δι' εκκρεμους.

16. Μέρος της δι' ατμού ηλεκτρομηχανής.

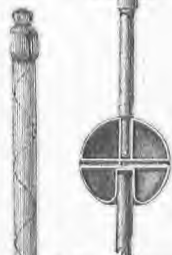

14. 'Ηλεκτρομηχανή δι' ατμού.

11. Θύσανος πρὸς ηλεκτρισιν.

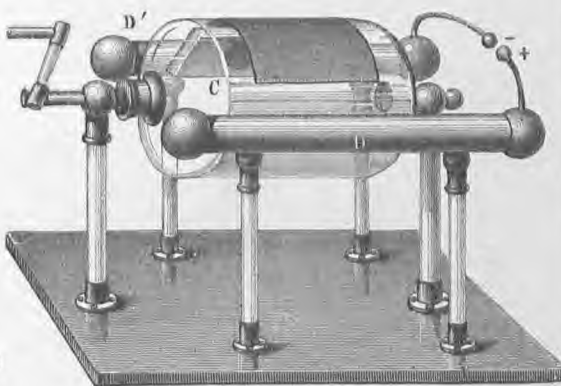
15. Μέρος της δι' ατμού ηλεκτρομηχανής.

8. 'Αγωγὸς διακοφύρου μηχανῆς μετὰ τοῦ καὶ βιντασεύου δακτύλιου.

4. 'Ηλ. ἀνάφεξις αἰθέρος.

9. Κυλινδροφόρος μηχανὴ τοῦ Ναιρν.

3. Σπεινθη-ροβόλος σωλήν.

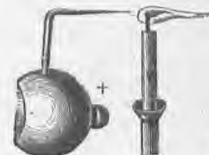
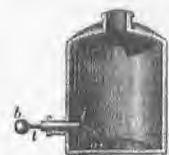
5. 'Ηλ. στρόβιλος.

13. Ἀπομονωτικὸς στήριπος.

12. Πείραμα τῆς χαλάζης. 2. Πιστόλιον Βόλτα.

4. 'Ηλ. φύσημα.

6. Καθολικὸς ἐκκενωτής.

'Ἀρθρ. 'Ηλεκτρισμός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λινόμενοι. Τοιοῦτον σκεπὸν ἔχει ἡ Ἀσχυροδυναμικὴ

Λάμπη καὶ ἡ Ἠλεκτρικὴ συστοιχία (βλ. λ.).

Ἐάν μεμονωμένον θετικῶς ἠλεκτρισμένον

ἀγωγὸν συνδέσωμεν διὰ μεταλλικὸν σύρματος

μετὰ ἑτέρῳ ἀρνητικῶς ἠλεκτρισμένου παρά-

γέται ἐν τῇ σύρματι κινήσις τῶν δύο 'Η. κατ'

ἀντίθετον διεύθυνσιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κα-

λούμενον ἡλεκτρικὸν ρεῦμα, ὅπερ κα-

λεῖται ἐνταῦθα καὶ ἐκ κενώσεως ρεῦμα

ὡς ἐκκενοῦν κατὰ τὰ ἀνωτέρω τὴν ἐπὶ τῶν

δύο ἀγωγῶν 'Η. καὶ ἀφαιρῶν οὕτως ἀπ' αὐ-

τῶν τὴν ἡλεκτρικὴν κατάστασιν. Ἐάν ὁμοίως,

ὡς κατὰ τὸν γαλβανισμὸν καὶ ἄλλους τρό-

πους παραγωγῆς 'Η., οἱ δύο περὶ ὧν ὁ λόγος

ἀγωγοὶ ἠλεκτρίζονται διαρκῶς ἀποκτινῶντες

πάντοτε νέα ἴσα ποσὰ 'Η. ἀντὶ τῶν διὰ τοῦ

σύρματος ἐξουδετερωθέντων, παράγεται διαρ-

κῆς ρεῦμα, εἰδικώτερον ἡλεκτρικὸν ἢ

γαλβανικὸν καὶ ῥεῦμα καλούμενον. Τὸ ἐκκε-

νωτικὸν ἡλεκτρικὸν ρεῦμα διακρίνεται τοῦ

διαρκῶς οὐσιώδους διὰ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ διαρ-

κείας. Παν ἡλεκτρικὸν ρεῦμα ἀποτελεῖται κυ-

ρίως ἐκ δύο κινήσεων, τοῦ ἀρνητικῶν 'Η. πρὸς

τὸ θετικῶς ἠλεκτρισμένον σῶμα καὶ τοῦ θετικῶν

πρὸς τὸ ἀρνητικῶς συνήθως ὁμοίως ἡλεκτρικὸν

ρεῦμα λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν ἐκ τοῦ θετικῶν

ρ. πρὸς τὸν ἀρνητικόν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν γῆν

ἐάν συνδεθῇ ἡλεκτρισμένον σῶμα ἐπέρχεται

ἐκκενώσεως ρεῦμα, ὅπερ ἐξηγήσμεν ὑποθέτον-

τες ὅτι διὰ τῆς ἐπιδράσεως ἡλεκτρίζεται ἡ

γῆσις ἐκείνη τοῦ εὐδάρους ἀντιθέτως. Τὰ ἀπο-

τελέσματα τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος εἶναι

ποικίλα, διαιρούμενα εἰς μηχανικά, ὀπτικά,

θερμαντικά, μαγνητικά, χημικά καὶ φυσικο-

γικά, αἱ δὲ ποικίλαι αὗται ἐνέργειαι εὐρὺν

ἐκτεταμένον καὶ σπουδαιότατος ἐφαρμογὰς

ἔπ' αὐτῶν βραβεύεται ἐλέγκηρος ἡ Ἠλεκτροτε-

χνία. (βλ. Ἠλεκτροδύσεις, Γαλβανοπλάστική,

Ἠλεκτρικὸν φῶς, Τηλεγραφία, Τηλεόρουν κλ.

καὶ τὸ ἰδιαιτέρον ἀρθρον Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα).

Ὡς πρὸς τὴν διέγερσιν ἡλεκτρισμοῦ δι' ἐτε-

ρων μηχανικῶν πράξεων ἢ διὰ τριβῆς σημει-

ώταται αἱ ἐξῆς λεπτομέρειαι. Πέταλα ἀτιζῶν

σχίζόμενα καὶ τεμάχια κιμωλίας ἢ σακχάρου

θραυσμένα αὐγάουσι παροδικῶς ἐν τῇ σκό-

τει, ἡλεκτρίζονται, ὡς διὰ τοῦ ἡλεκτροσκο-

πίου ἐξελέγχεται. Ἐάν πίεσωμεν μεταξὺ

τῶν δακτύλων ἢ καὶ πρὸς ἀλλήλα διάφορα

σώματα, εἰον ῥητίνης, φελλοῦς, κρυστάλλους

ἀσβεστολίθου, ἡλεκτρίζονται ὡς καὶ διὰ τῆς

τριβῆς. Ἀλλ' ἰδίᾳ οὐσιώδεις διὰ τὰς ἐφαρ-

μογὰς εἶνε ὁ διὰ τῆς ἐπ' ο' φ' ἑτερογενῶν

τοιμμάτων παραγόμενος 'Η., περὶ οὗ βλ. Γαλ-

βανισμός, καὶ ὁ ἐπ' α' γ' ἡ, περὶ οὗ βλ.

Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. Παρά τισι κρυστάλλοις

διεγείρεται ἡ ἡλεκτρ. κατάστασις μεταβαλλο-

μένης τῆς θερμοκρασίας (βλ. Πυροηλεκτρικὸν

κρυστάλλος). Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε πάντοτε πε-

πληρωμένη 'Η. (ἐλλείποντος μόνον κατὰ τὰ

κατώτατα στρώματα), ὅστις αἰθρίας μὲν οὕτως

εἶνε δαίποτε θετικῶς, ὑφίσταται δὲ ὁρισμένως

ἡμερησίως καὶ ἐτησίως μεταβολὰς, ὧν συνή-

θως ἐν ὥρᾳ θέρους ἐλάσσων ἢ ἐν χειρῶν. Τὰ

νέφη εἰσὶ πάντοτε ἠλεκτρισμένα ποτε μὲν ἀρ-

νητικῶς, ποτε δὲ θετικῶς, ἀλλ' ἐν καιρῷ θυ-

έλλης ὁ 'Η. αὐτῶν μεταβάλλεται ταχέως

καὶ δακνυσίτως. Αἱ πηγαὶ τοῦ 'Η. τοῦ ἀέ-

ρος καὶ τῶν νεφῶν εἰσιν εἰσέτι ἀτελῶς γνω-

σταί· τὰ συνήθως εἰς τὰ ἐντεννότερα ἡλεκτρικὰ

φαινόμενα τῆς ἀτμοσφαιρας συνοδεύοντα ὁ-

δατώδη φαινόμενα (ὄμβρος, χάλαρα) ὑποση-

μαίνουσι συναφειαν τῆς ἡλεκτρικῆς διεγέρ-

σεως καὶ τῆς ἐκρευτώσεως τοῦ ὕδατος·

ἀλλὰ τοῦτο δεῖται ἐτι πειραματικῶς ἀποδεί-

ξεως. Ἡ μεταξὺ δύο νεφῶν ἀντιθέτως ἡλεκτρι-

σμένων ἐκκένωσις ἀναφαίνεται ὡς ἀστραπή,

ὡς βροντὴ δὲ ἢ ἐκ ταύτης βιαία τὸν ἄερος

δόνησις. Ἡ δὲ μεταξὺ νέφους καὶ εὐδάρους ἐκ-

κένωσις ἀποτελεῖ τὸν κεραυνόν. — Τέλος

ἐντὸς τοῦ ζῳικοῦ ὄργανισμοῦ συμβαίνουσιν ἀ-

διάλειπτα ἡλεκτρικὰ φαινόμενα, ἐντεννότερα

εἰς εἶδη τινὰ ὄντα (βλ. Ἠλεκτρικὸν ἰχθύος).

Τὰ τε νεῦρα τῶν ζῴων καὶ τοὺς μὲς διατρε-

χουσιν ἀναταπαύτως ἡλεκτρικὰ ρεύματα, ὡς

μαρτυρεῖ εὐαίσθητον γαλβανόμετρον, στενὴν

σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰς φυσικοχημικὰς λει-

τουργίας. [Σπ.]

Ἠλεκτρισμὸς δυναμικός. Κα-

λεῖται δυναμικὸς ἡλεκτρισμὸς ὁ ἐν κινήσει

ὑπάρχων ἡλεκτρισμός, ἥτοι ὁ ῥέων ἐπὶ τῶν

μεταλλικῶν ἀγωγῶν καὶ παραγόμενος ἢ δι'

ἡλεκτρικῶν στήλων (ἴδε Γαλβανισμός), ὅποτε

ἢ παραγωγὴ αὐτοῦ εἶνε δακνυρὰ, ἢ δι' εἰ-

δικῶν ἡλεκτρομηχανῶν, καλουμένων δυναμο-

ηλεκτρικῶν ἢ μαγνητοηλεκτρικῶν, ὅποια εἶναι

ἡ τοῦ Γράμμου (βλ. Ἠλ. Δυν., σ. 11), ἢ τῶν

Σίμμεν καὶ Ἄλσκε (σ. 13) καὶ ἄλλαι, αἵτι-

νες παράγουσιν αἰθρον ἡλεκτρικὸν ρεῦμα διὰ

μικρᾶς σχετικῶς δαπάνης, χρησιμεύουσιν

πρὸς παραγωγὴν κινήσεως, εἰς τὴν γαλβα-

νοπλαστικὴν καὶ ἰδίως εἰς τὸν ἡλεκτρικὸν ρω-

τισμόν. [Τ.]

Ἠλεκτρικὴ ἐκκένωσις. Γενικώ-

τερον καλεῖται οὕτως ἡ ἐπὶ σώματός τινος

ἡλεκτρισμένου ἀπώλεια τοῦ ἡλεκτρισμοῦ του.

Αὕτη καὶ ἀφ' ἑαυτῆς ἐπέρχεται βραδέως ἐντὸς

τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καὶ ταχύτερον ὑπὲρ

ὅντος. Ἀλλ' ἢ 'Ε. δύναται γὰρ τελεσθῆναι καὶ

ἐν ἀκαρεῖ ἐάν τὸ ἡλεκτρισμένον σῶμα τεθῇ εἰς

συγκοινωνίαν μετὰ τῆς γῆς ἢ ἄλλου ἀντιθέ-

τως ἡλεκτρισμένου σώματος, ὡς καὶ ἐάν ἐγγι-

σται λίαν πρὸς ἀλλήλα δύο ἀντιθέτως ἡλε-

κτρισμένα σώματα (βλ. Ἠλεκτρικὴ). Κατὰ τὴν

τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ἀναφαίνεται ὁ

ἡλεκτρικὸς σπινθὴρ, προκύπτων ἐκ

τῆς βιαίας διελάσεως τῶν ἀντιθέτων ἡλε-

κτρισμῶν διὰ τοῦ μὴ ἀγωγικοῦ ἀέρος, ἀνθιστα-

μένου εἰς τὴν ἐνωσιν αὐτῶν, καὶ παρακλυ-

θούμενος ὑπὸ ἰσχυροῦ κράτους. Ὁ σπινθὴρ ἐμφα-

νίζεται ἀκαριαίως ὡς εὐθεῖα φωτεινὴ γραμμὴ μεταξὺ τῶν δύο ἡλεκτρικῶν ἀγωγῶν, ἐν μείζονι δὲ μήκει προλαμβάνει σχῆμα τεθλασμένης καμπύλης (εἰς μήκος 6—7 ἑκατοστομ.) ἢ εὐθείας (εἰς μείζον μήκος). Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐνώσεως αὐτῶν εἰς δύο ἡλεκτρισμοὶ καὶ στερεοὺς κακοὺς ἀγωγοὺς εἶναι ἱκανοὶ νὰ διατρήσωσιν (εἰς ὑαλινὰς πλάκας). Ἐνταῦθα ὅμως ἀπαιτεῖται μείζων ἡλεκτρικὴ πύκνωσις, ἥς ἐπιτυγχάνομεν λαμβάνοντες τὸν ἕτερον τῶν ἀγωγῶν διωκτόν. Δι' ἰσχυρῶν μηχανῶν διετρυπήθησαν οὕτω πλάκες παχυροὺς μείζονας τῶν 3 ἑκατοστομ. Ἐὰν δὲ τῆς πυκνώσεως αὐτῆς μεγάλῃς μὲρ εἰς ὑπάρχῃ ἀγωγῷ πλησίον τοῦ ἡλεκτρισμένου σώματος ὥστε νὰ ἐκτραγῇ σπινθήρ, ἡ ἐκκένωσις συμβαίνει διὰ $\lambda \phi \sigma \mu$ εἰς ἀκτινῶν ἀποκλινουσῶν ὑπερύθρων ἢ ὑποκυάνων παρακλινουσῶν σιγμοῦ. Τρίτον εἶδος Ἐ. εἶνε ἡ διὰ $\phi \lambda \sigma \gamma \iota \sigma \mu$, συνελθὼν καὶ θύρρυθος ἐκρηγῇ ἡλεκτρισμοῦ ἀπὸ σημείου ἀταράχως λάμποντος καὶ μάλιστα ἀπὸ ἀκίδος. Τὸ φλόγιον ἐκληπτόν ὡς λόφον ἐλαχίστων διαστάσεων. $\Pi \delta \iota \alpha \rho \kappa \epsilon \iota \alpha$ τῆς ἡλεκτρικῆς Ἐ. καὶ ὁ χρόνος τῆς ἡλ. κ. τ. κ. εἰς διαδόσεως διὰ συρμάτων, ἔστι καὶ μεγίστου μήκους εἶναι κατὰπληκτικῶς βραχύς. Ὁ Wheatstone (1834) δι' ἰδίας μεθόδου διώρισε διάρκειαν τοῦ ἡλεκτρικοῦ σπινθήρος $\frac{1}{20000}$ τοῦ δευτερολέπτου καὶ ταχύτητα διόδου διὰ χαλκοῦ σύρματος 464 000 000 μ. κατὰ δλ. Νεώτεροι δὲ ἐρευνῶντες ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἐν μεταλλικαῖς σύρμασι $\tau \alpha \chi \dot{\upsilon} \tau \eta \varsigma$ τῆς δι. δόσεως τοῦ ἡλ. κ. τ. κ. μεταβάλλεται μετὰ τὰς τῆς ὕλης καὶ τῶν διαστάσεων τοῦ ἀγωγοῦ σύρματος. Τὴν ἐλαχίστην ἀντίστασιν παρουσιάζει ὁ ἀργυρὸς. Κατὰ τινα πειράματα ἐὰν ἡ ταχύτης τῆς διαδόσεως τοῦ ἡλεκτρισμοῦ διὰ τοῦ ὑδαργύρου ἐν θερμοκρασίᾳ 0° ληθῇ ὡς 1, εἶνε ἡ τοῦ νεργύρου 5, τοῦ σιδήρου 10, τοῦ λευκοχρῶτου 11, τοῦ ψευδαργύρου 18, τοῦ χρυσοῦ 18, τοῦ χαλκοῦ 63, τοῦ ὀρυζοῦ 67. Ἀναλογεῖ δὲ ἡ ταχύτης ἀντιστρόφως πρὸς τὴν θερμοκρασίαν. Ὡς πρὸς τὰς ἀστάσεις δὲ ἡ ταχύτης τῆς ἀγωγῆς διὰ μεταλλικῶν συρμάτων ἐλαττοῦται μετὰ τοῦ μήκους καὶ αὐξάνει αὐξανόμενου αὐτῶν τοῦ παχυροῦ. Δι' ἐπὶ τῆς ταχύτητος αὗται παρατηρήσεις ἰσχύουσιν καὶ ἐπὶ τοῦ διαρκεοῦς ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἐκκένωσης ἐξαρτῶνται κατὰ τὰς τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποῖόν ἐκ τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς πυκνότητος τοῦ συντηγμένου ἡλεκτρισμοῦ. Ὁ ἐκ τοῦ ἀγωγῶν ἡλεκτρικῆς μηχανῆς π. χ. ἀπλοῦς σπινθήρ διέρχεται δι' ὑαλίνων πλακῶν ἀνοίγων λεπτὴν ὁπλῆν, ἡ ἐκκένωσις ὅμως ἡλεκτρ. συστοιχίας συντρίβει συνήθως τριτάτης πλάκας. Ἐὰν ἡ Ἐκκένωσις συμβαίῃ ὡς σπινθήρ ἐντὸς βυθιοῦ, τὰ μέρη αὐτοῦ ἐκσφενδονι-

ζονται ἀπ' ἀλλήλων μετὰ τοσαύτης βίας ὥστε τὸ δοχεῖον, ἐὰν τύχῃ ὀπωσδήποτε στενόν, θραύεται.

Μεριστώτερον διάφορα ἀποτελέσματα τῆς ἡλεκτρ. Ἐκκ. δεικνύσονται τὰ κατωτέρω πειράματα ἐπ' αὐτῆς. Σπουδαϊότατα τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων εἶναι τὰ θερμοαντικα, λίαν δὲ ὀξισθημέωτα εἶναι τὰ φυσιολογικὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Πάν ἀδιάλειπτον ἡλεκτρικὸν ρεῖσμα ἱκανῆς ἐντάσεως προκαλεῖ ἐν τῷ σώματι τῶν ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου πάθησιν ἐκτετατομένην κυρίως εἰς τὰ νεῦρα τῆς αἰσθητικῆς, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν τῆς κινήσεως νεύρων ἐπιδράσεις αὐτοῦ ἐκδηλοῦνται μάλιστα εὐθὺς κατὰ τὴν γένεσιν καὶ τὸν ἀφανισμόν αὐτοῦ ἢ ἐὰν αἰσινιδίως μεταβάλλῃ ἐντασιν δι' ἰδίως ἐπιτήδεια πρὸς βιαίους τιναγμούς εἶναι τὰ αἰσινιδία καὶ λίαν βραχυχρόνια ρεύματα τῆς ἐκκένωσης τῶν λουγέσυνικῶν λαγῆνων (βλ. λ.) καὶ τὰ διαλείποντα ἐπαγώγιμα ρεύματα (βλ. Ἡλεκτρικὸν ρεῖσμα). Τῆς ἐνεργείας τῆς αἰσινιδίας Ἐκκ. ὁλοκληρῆς ὡς νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ, ἑκαστον τῶν αἰσθητηρίων παθαίνεται κατὰ τὸν ἰδιαίτον αὐτῷ τρόπον, ἥτοι ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου ἐπιφέρει αἰσθημα φωτός, ὁ τοῦ ἀκουστικοῦ αἰσθημα ἤχου, ὁ τῶν νεύρων τῆς γλώσσης αἰσθημα ἰδιαζούσης γεύσεως, ὁ τῶν νεύρων τοῦ δέρματος αἰσθημα τοπικοῦ πόνου· ὁ δὲ ἐρεθισμὸς τῶν κινήτικῶν νεύρων προξενεῖ τιναγμὸν καὶ ἐν ταχείᾳ ἐπαναλήψει σπαρταρόδῃ συσταλῶν τῶν μυῶν, εἰτινες νευροῦνται ὑπὸ τοῦ ἐρεθιζομένου νεύρου. Πληροσσομένου δὲ ἐντένως τοῦ ἐγκεφάλου ἡ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἐπέρχεται νάρκωσις καὶ θάνατος διὰ νευρικῆς παραλύσεως (θανατικαὶ ἐκτελέσεις δι' ἡλεκτρισμοῦ). Ὁ ἐρεθισμὸς τῶν κινήτικῶν νεύρων ἐπιφέρει μυϊκοὺς σπασμούς καὶ ἐν προσφάτως θανόντι ζῶῳ, μάλιστα δεψυχροαίμῳ (βλ. Γαλβανισμός, Θεμελιώδες πείραμα τοῦ Γαλβάνη). Ὁ Nobili ἀπέδειξεν ὅτι ρεῖσμα ἡλεκτρικὸν δὲ ἀλείπτειν διαρρέει τοὺς μῦς καὶ τὰ νεῦρα τῶν μυῶν, μάλιστα τοῦ βατράχου, τοὺς νῆμους δὲ τῶν τοιούτων ρευμάτων ἐξηχρίθωσι νεωστὶ ὁ Du Bois-Reymond ἀποδείξας ἀναμφιβόλως τὴν οὐσιώδη αὐτῶν συνάφειαν πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνεργείας τῶν νεύρων ἐν τοῖς ζῴσι σώμασι. [Σπ.]

Πρὸς ἐντέλειαν διαφορῶν πειραμάτων τῆς Ἡλ. Ἐ. χρησιμοποιοῦται ἰδίως ὁ Καθολικός Ἐκκένωτης τοῦ Henley (1775) ἐν βλ. ἐν πίν. Ἡλ. Ἐκκ., σ. 6. Οὗτος ἀποτελεῖται ἐξ ὀριζοντίας σανίδος, ἐπ' ἥς στερεοῦνται διὰ τῶν ὑαλίνων στηριγμάτων h, h δύο μεταλλινὰ στελέχη, ο d καὶ f g ἀπολήγοντα πρὸς τὸ ἐν μέρῳ εἰς σφαίρας d καὶ f, πρὸς τὸ ἕτερον δὲ εἰς ἀγκίστρα c καὶ g, καὶ δυνάμενα νὰ μετακινῶνται δι' ἥπιας τριβῆς ἐντὸς τῶν μεταλλίνων σωλήνων s καὶ r οὕτως, ὥστε δυνάμεθα νὰ πλησιάζωμεν ἢ ν' ἀπομακρύνωμεν μάλλον ἢ ἥττον τὰς σφαίρας d καὶ f. Κάτωθεν τῶν σφα-

ρῶν τούτων καίται ξύλινον δισκίον, ὅπερ δύναμθα ν' ἀνυψώσωμεν ἢ καταβιβάσωμεν κατὰ βούλησιν. Ἐάν μεταξὺ τῶν σφαιρῶν δ καὶ ε στρεψώσωμεν μετάλλινον λεπτὸν σύρμα καὶ διὰ τῶν ἀγχιωγῶν ε καὶ γ εὐαγετώσωμεν τὰς δύο ἤλεκτρικὰς τῆς κυλινδρικοῦ μηχανῆς τοῦ Ναιρὲν (σχ. 9), τὸ μέταλλον τήκεται καὶ καταρρεῖ κατὰ σταγονίδια ἐπὶ τοῦ κάτωθεν δίσκου. Ἐάν δ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δίσκου θέσωμεν πτηνὸν καὶ διαβιβάσωμεν ἰσχυρὸν σπινθῆρα, τὸ πτηνὸν ἀποθνήσκει.

Διάφορα πειράματα ἐπὶ τῆς Ἡλ. Ἐκκ.—1. Ἐάν ἐπὶ τοῦ ἀγωγοῦ Δ τῆς ἤλεκτρομηχανῆς (σχ. 11) στρεψώσωμεν στέλεχος κατακρόφον (σχ. 7), ἐκ τοῦ ἀνωτέρου ἀκροῦ τοῦ ὁποῖου κρέμονται πολλὰ ταινίαι ἀποτελοῦσαι ὑψάνον (ἢ λ. ε. κ. τ. ρ. ο. ὑ. σ. α. γ. ο. ς), καὶ ἤλεκτρίσωμεν αὐτόν, παρατηρούμεν ὅτι πασαι αἱ ταινίαι ἀνυψοῦνται καὶ διίστανται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, διότι πάσαι δεχόμεναι τὸ αὐτὸ εἶδος ἤλεκτρικῆς ἀπώσεως. —2. Ἐάν πλησιάσωμεν τὴν χεῖρα ἡμῶν εἰς τὴν ἤλεκτρισμένην σφαῖραν Δ τῆς ἤλεκτρομηχανῆς (σχ. 7), παράγεται ἡ λ. ε. κ. τ. ρ. ο. ὑ. σ. π. ι. ν. ο. ἢ ρ, διότι ἡ θετικὴ ἤλεκτρικὴ τῆς σφαίρας ἐνοῦται μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς χεῖρὸς ἡμῶν δι' ἐπιδράσεως ἐπιωρευσμένης ὀρηκτικῆς. Σε ράν ἤλεκτρικῶν σπινθῆρων δύναμθα νὰ παραγάγωμεν διὰ τοῦ σ. π. ι. ν. ο. ἢ ρ ο. β. β. λ. ο. υ. σ. ω. λ. ἦ. ν. ο. ς (σχ. 3), ὅστις εἶνε ὑάλινος σωλὴν ἐπὶ τοῦ ὁποῖου προσκολληθῇ ἐλικοειδῶς ταινία ἐκ κασιτέρου φέρουσα εἰς διάφορα σημεῖα διαλείψεις συνειρίας καὶ ἥς τὰ ἀκρά συνάπτονται μετὰ μεταλλίνων σφαιρῶν ἐπὶ τῶν ἀκρῶν τοῦ σωλῆνος ἐστρεωμένων. Ἐάν κρατοῦντες τὸν σωλῆνα ἀπὸ τῆς μιᾶς σφαίρας συνάψωμεν τὴν ἑτέραν σφαῖραν μετὰ τοῦ ἀγωγοῦ Δ τῆς ἤλεκτρομηχανῆς (σχ. 7) καὶ στρέψωμεν τὸν στρόφαλον ταύτης, παρατηροῦμεν ἰδίως ἐν τῇ σκότει ἤλεκτρικους σπινθῆρας παραγομένους εἰς πάντα τὰ διακεκομμένα σημεῖα τῆς ἐκ κασιτέρου ταινίας. —3. Ὁ ἤλεκτρικὸς σπινθῆρ δύναται ν' ἀναπλέξῃ εὐφλέκτους ὕλας, οἷον εἰνὸν πνεῦμα, αἰθέρα κτλ. Πρὸς τοῦτο λαμβάνομεν ὑάλινον χωνίον (σχ. 1), τὸν σωλῆνα τοῦ ὁποῖου κλείομεν διὰ πώματος, δι' οὗ διέρχεται μετάλλινον στέλεχος ἀπολῆγον κατὰ τὸ ἀνωτέρον μὲν ἄκρον εἰς μεταλλίνην σφαῖραν h, κατὰ τὸ κατώτερον δὲ εἰς ἀγκίστρον n, ὅπερ θέτομεν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐδάφους διὰ μεταλλίνης ἀλυστῆς. Ἐν τῇ χωνίῳ χέομεν αἰθέρα καὶ ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ πληγιάζομεν σφαῖραν μεταλλίνην l συγκοινωνοῦσαν μετὰ τοῦ ἀγωγοῦ τῆς ἤλεκτρομηχανῆς. Ὅταν παραγῇ σπινθῆρ μετὰ τῶν σφαιρῶν l καὶ h, ὁ αἰθῆρ εὐθὺς ἀναπλέγεται. —4. Ὅπως ἤλεκτρίσωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν ὁφείλομεν νὰ ἀνέλθωμεν ἐπὶ ἀπομονωτικοῦ σκίμ. π. ο. δ. ο. ς (σχ. 13), ὅστις ἀποτελεῖται

ἐκ σανίδος ἐστρηγμένης ἐπὶ τεσσάρων ὑαλίνων στηριγμάτων. Ἰστάμενοι ἐπὶ τοῦ σκίμ. π. ο. δ. ο. ς ἐγγίζομεν διὰ τῆς χεῖρὸς ἡμῶν τὸν ἀγωγὸν τῆς ἤλεκτρομηχανῆς, καὶ οὕτω τὸ σῶμα ἡμῶν πληροῦται ἤλεκτρικῆς ἐν ᾧ ἄλλος περιστρέφει τὸν στρόφαλον ἤλεκτρίζει τὸν ἀγωγὸν αὐτῆς. Τοῦ οὕτως ἤλεκτρισθέντος ἀνθρώπου αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἀναρθροῦνται, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος παράγεται φύσμημα τι ἐνεκα τῆς ἐκρῆς τῆς ἤλεκτρικῆς καὶ τότε λέγουσιν ὅτι ὁ ἀνθρώπος οὗτος λαμβάνει ἤλεκτρικὸν λουτρόν. Ἐάν δ' ἄλλος τις πλησιάσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς εἰσὸν ὁδοῦ τε σημείον τοῦ σώματος τοῦ ἐπὶ τοῦ σκίμ. π. ο. δ. ο. ς ἰσταμένου, ἀποσπᾶται ἤλεκτρικὸς σπινθῆρ. Ἄλλὰ καὶ ἀνευ ἤλεκτρομηχανῆς δύναμθα νὰ ἤλεκτρίσωμεν ἰστάμενοι ἐπὶ τοῦ ἀπομονωτικοῦ σκίμ. π. ο. δ. ο. ς, ὅρα καὶ ἄλλος τις νὰ τύπῃ ἡμᾶς ἐπανειληγμένως διὰ δορᾶς αἰλούρου ἢ μαλλίνου ὑφάσματος. —5. Ὁ ἤλεκτρισμὸς εὐχερῶς ἐκρέει διὰ τῶν ἀκιδῶν, ἐκρέων δὲ ἤλεκτρίζει· τὰ περίε μέρη τοῦ ἀέρος, ὅτινα ἀπωθούμενα παράγουσι τὸ ἡλ. ε. κ. τ. ρ. ο. ὑ. σ. ἡ. μ. α (σχ. 4), ὅπερ δύναται ν' ἀποστέσῃ τὴν φλόγα λαμπάδος ἣν θέτομεν πλησίον μεταλλίνης ἀκίδος ἐστρεωμένης ἐπὶ τοῦ ἀγωγοῦ ἤλεκτρομηχανῆς. —6. Εἰς τὴν ἀπώσιν τὴν μετὰ τῶν ἤλεκτρισμένων μαρίων τοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἤλεκτρισμένης ἀκίδος ἀναπτυσσόμενην ἀποδίδεται ἡ κίνησις, ἣν παρατηροῦμεν εἰς τὸν ἡλ. ε. κ. τ. ρ. ο. ὑ. σ. τ. ρ. ἔ. β. ἰ. ο. ν (σχ. 5), ὅστις συγκρίνεται ἐκ μεταλλίνων συρμάτων, ὧν τὰ ἀντικείμενα ἀκρά εἶναι κεκαμμένα κατ' ἀντιθέτους φράξ καὶ ἀπολῆγουσιν εἰς ἀκίδας. Αἱ δ' ἀκίδωται αὗται ἀκτίνες συνδεδεμένοι πρὸς ἀλλήλας δύναται εὐκόλως νὰ στραφῶσιν ἐν ὀρίζοντι ἐπιπέδῳ περὶ κατακρόφον στρόφαλον, οὗτος ἢ δὲ εἰς αἰχμὴν C εἰσέρχεται εἰς μικρὰν ἐν τῇ μέσῃ κοιλότητα. Ὅταν ἡ συσκευή αὕτη τεθῇ εἰς συγκοινωνίαν διὰ μεταλλίνης ἀλυστῆς μετὰ τοῦ ἀγωγοῦ ἤλεκτρομηχανῆς, ὁ ἤλεκτρικὸς στρόβιλος ἀρχεται στρεφόμενος κατὰ τὴν φοράν, ἣν δεῖκνυσι τὰ βέλη. —7. Ὁ ἤλεκτρικὸς σπινθῆρ δύναται νὰ ἐνώσῃ πολλὰ ἀπλὰ σώματα, οἷον δρυόνους μασὶ ὑδραγόνου, καὶ ν' ἀναλύσῃ σύνθετα σώματα, οἷον τὴν θυμαρίαν εἰς αἶσπον καὶ ὑδραγόνον. Πρὸς σύνθεσιν τοῦ ὑδραγόνου καὶ δρυόνου χρησιμεύει τὸ ἤλεκτρικὸν πυρρῶδες ἢ π. ο. β. β. λ. ο. υ. τ. οῦ βέλη (σχ. 2), ὅπερ εἶνε μικρὸν δεγείον μετάλλινον πληρούμενον ὑπὸ δύο ἑκκων ὑδραγόνου καὶ ἐνὸς δρυόνου καὶ κλείδωμεν ἀνωθεν διὰ πώματος. Εἰς τι σημεῖον τῶν τοιχωμάτων αὐτοῦ ὑπάρχει σωλὴν, δι' οὗ διέρχεται μετάλλινον στέλεχος l ἀπολῆγον ἐκατέρωθεν εἰς σφαῖρας b, n, τὸ δὲ μετὰ τῶν σωλῆνος καὶ στέλεχους κενὸν πληροῦται ἀπομονωτικῆς οὐσίας οὕτως, ὥστε τὸ μετάλλινον στέλεχος νὰ μὴ εὐρίσκηται εἰς μεταλλικὴν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ μεταλλίνου δοχείου. Κρατοῦν-

τες τὸ δοχεῖον ἐν τῇ χειρὶ καὶ πλησιάζοντες τὴν σφαῖραν ἢ εἰς τὸν ἀγωγὸν τῆς ἡλεκτρομηχανῆς παράγωμεν ἐντὸς τοῦ δοχείου ἡλεκτρικὴν σπινθήρα, ὁπότε ἐπέρχεται ἡ ἐνωσις τοῦ δέσφοντος καὶ ὑδρόγοντος μετὰ ἰσχυροτάτου κρότου καὶ ἐκτινάσσεται τὸ πῦρ· διὰ τοῦτο δὲ τὸ μίγμα τοῦτο ἐκλήθη $\chi\rho\sigma\tau\acute{o}\nu\delta\epsilon\rho\iota\sigma\upsilon$. — 8. Ἡλεκτρικὸς χορδὸς ἢ πείραγμα τῆς χαλᾶς. Ἐντὸς ὑαλίνου κυλίνδρου κλεισμένου ἐκπύρηναν διὰ μεταλλίνων πλακῶν ἐνθίσταμεν σφαιρίδια ἐντερειώνης τῆς δατέας (σχ. 12) καὶ τὴν μὲν ἀνωτέραν πλακὴ θέτομεν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἀγωγοῦ ἡλεκτρομηχανῆς, τὴν δὲ κατωτέραν μετὰ τοῦ ἑδάφους, τὰ σφαιρίδια ἀρχονται κινούμενα ἀπὸ τῆς μίας πλακῆς εἰς τὴν ἄλλην, ἐρ' ὅταν στρέφομεν τὸν στρόφαλον τῆς ἡλεκτρομηχανῆς· αἰτία δὲ δὲ τοῦτου εἶνε ὅτι τὰ σφαιρίδια ἑλκόμενα καὶ ἐρχόμενα εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἀνωτέρας πλακῆς καὶ δεχόμενα τὸ αὐτὸ εἶδος ἡλεκτρικῆς ἀποθεύονται καὶ πίπτουσιν, ὁπότε μεταδίδουσι τὴν ἡλεκτρικὴν αὐτῶν εἰς τὸ ἑδάφος, ἔλκονται εἰτα πάλιν καὶ οὕτω καθέξῃ. Τὸ πείραγμα τοῦτο τοῦ ἡλεκτρικοῦ χορδοῦ ἐπενόησεν ὁ Βόλτας θελήσας δι' αὐτοῦ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τῆς χαλᾶς καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ πείραγμα τῆς χαλᾶς. [Γ.]

Ἡλεκτρικὴ ἐπίδρασις. Ἡλ. Ἡλεκτρικῆ.

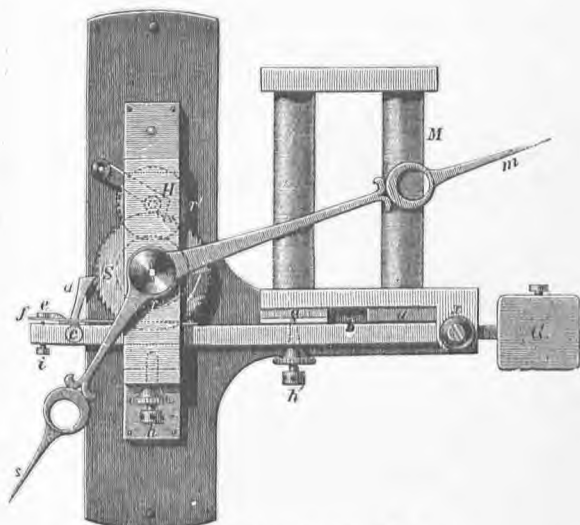
Ἡλεκτρικὴ θεραπεία οὖνων. Μέθοδος εἰσαχθεῖσα πρὸ τινος πρὸς τεχνητὴν παλαιωσιν τῶν οἰνῶν καὶ ἄλλων πνευματωδῶν ποτῶν· διαδιδαζομένου ἡλεκτρικοῦ ρεύματος διὰ τοῦ νέου οἴνου κλπ. βελτιστοῦται οὕτως ἀποκρίν τῆς ταχέως προσέτις, ὅτινα μόνον διὰ μακροχρονίου ἀποθηκεύσεως ἦθελεν ἀποκτιῆσαι· ἡ μέθοδος αὕτη δὲν ἔτυχεν ἐτι γενικῆς ἐφαρμογῆς. [Ο. Α. Ρ.]

Ἡλεκτρικὴ λαμπάς. Αὕτη σύγκειται ἐκ δύο κυλινδρικών ραβδίων ἐξ ἀνθρακος συμπρόσθως παραλλήλως καὶ πλησίον κειμένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρεντίθεται ἀπομονωτικὴ τις οὐσία συγκειμένη ἐκ γύψου καὶ καθαρᾶς ὀφθαλμοῦ. Εἰς τὸ ἀνώτερον ὄγκρον οἱ ἀνθρακοὶ συναπτόνται ἡλεκτρικῶς δι' ἐναύσματος συγκειμένου ἐκ κόνεως ἀνθρακος συγκολληθεῖσης δι' ὀφθαλμοῦ κόμματος. Τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῖσμα εἰσάγεται δι' ἀγωγῶν συναπτομένων μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ὀργάνου ἐστειρωμένων πιστικῶν κοχλίων, οἵτινες διὰ μεταλλίνων ἐλασμάτων συγκοινωνοῦσιν ἡλεκτρικῶς μετὰ τῶν δύο ἀνθράκων. Τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῖσμα ἀναφλέγον τὸ ἀνασμμα παράγει μετὰ τῶν ἀνθράκων βολταϊκὸν τόξον, ἐν ᾧ δὲ οἱ ἀνθρακοὶ καίόμενοι εὐθιζόνται, συγχρόνως καὶ ἡ μεταξὺ αὐτῶν οὐσία διαπυρευμένη ἐκλείπει βαθμηδόν. Εἰς τὰς ἡλεκτρικὰς ταύτας λαμπάδας γίνεται χρῆσις ἡλεκτρικῶν ρευ-

μάτων παλινδρόμων, ὧν οἱ πόλοι διηγεκνῶν ἀναστρέφονται, οὕτω δὲ οἱ ἀνθρακοὶ καίονται ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ἡ λαμπὰς εὐθιζέται· ἀρκούντως, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ἐκ κηροῦ λαμπάδας. [Τ.]

Ἡλεκτρικὴ μηχανὴ (λεγομ. κοινῶς καὶ Ἡλεκτρομηχανή). Προσφορύτερον μέσον πρὸς παραγωγὴν ἡλεκτρισμοῦ διὰ τριβῆς εἶναι ἡ διὰ τῆς δισκοφόρου ἡλ. μηχαν. (Πεν. Ἡλ. Ἰσχύος καὶ Ἡλεκτρομηχ. σχ. 7) τριβὴ ὑαλίνου δίσκου, ὃν στρέφομεν διὰ στρόφαλου περὶ τὸ κέντρον αὐτοῦ, ἐπὶ τεμαχίων ἐρισύχου ὑφάσματος ἢ ἐπὶ προσκεφαλίου δερματινοῦ πεπληρωμένου τριχίων, ἐρ' ὃν ὁ δίσκος προστριβόμενος ἡλεκτριζεται. Ἡ θετικὴ ἡλεκτρικὴ τοῦ δίσκου εἰς ἐρχομένη πρὸ τῶν μεταλλίνων δακτυλίων D ἐσωτερικῶς ὠπλισμένων δι' ἀκίδων, ἀποσυνθέτει τὸ οὐδέτερον ρευστὴν τῶν δακτυλίων καὶ ἔλκει μὲν τὴν ἀρνητικὴν ἡλεκτρικὴν, ἥ τις ἀπὸ τῶν δακτύλων διὰ τῶν ἀκίδων ἐξουδετεροῖ τὴν θετικὴν ἡλεκτρικὴν τοῦ δίσκου, ἀποθεῖ δὲ τὴν θετικὴν, ἥ τις ἐπισωρεύεται ἐπὶ τῆς μεταλλίνης σφαίρας A, ἐστηριγμένης ἐπὶ τῆς ὑαλίνης ράβδου G, ἥ τις παρεμποδίζει τὴν ἡλεκτρικὴν τῆς σφαίρας A νὰ ἐκρεύσῃ εἰς τὸ ἑδάφος· Διαγινώσκουμεν δὲ ὅτι ὁ ἀγωγὸς ἡλεκτρικῆς μηχανῆς (ἐνταῦθα ἡ σφαῖρα A) ἐπληρωθὴ ἡλεκτρικῆς στερεοῦντες ἐπ' αὐτοῦ ἡ λ. ε. κ. τ. ρ. μ. ε. τ. ρ. ο. ν. (σχ. 10) ἀποτελούμενον ἐξ ἀχυρίνου στελέχους ad στρεπτοῦ περὶ τὸ ἐν ἄκρῳ c καὶ φέροντος κατὰ τὸ ἑτερόν ἄκρον d σφαιρίδιον ἐξ ἐντερειώνης τῆς δατέας. Τὸ σφαιρίδιον τοῦτο δεχόμενον τὸ αὐτὸ εἶδος ἡλεκτρικῆς, ὅπερ καὶ ὁ στυλὸς τοῦ ἡλεκτρομέτρου, ἀποθεῖται καὶ σχηματίζει γωνίαν μετὰ τῆς κατακόρυφου ἐπὶ τοσούτον μείζονα, ὅσον ἡ ποσότης τῆς ἡλεκτρικῆς τῆς ἐπὶ τῆς σφαίρας A ἐπισωρευθείσης εἶνε μείζων. — Ἡ μηχανὴ αὕτη παράγει τὸ ἐν μόνον εἶδος τῆς ἡλεκτρικῆς. Διὰ νὰ παραγάγωμεν δὲ ταυτοχρόνως καὶ τὰ δύο εἶδη τῆς ἡλεκτρ. κῆς, μεταχειρίζομεθα τὴν $\chi\upsilon\lambda\iota\nu\delta\rho\sigma\phi\acute{o}\rho\omicron\nu$ μηχανὴν τοῦ Ναιρν (σχ. 9), ἥ τις σύγκειται ἐκ δύο μεταλλίνων ἀγωγῶν D καὶ D' ἐστηριγμένων ἐξ ὑαλίνων στηριγμάτων καὶ μὴ συγκοινωνούντων ἀλλήλοις. Ὁ εἰς τῶν ἀγωγῶν, ὁ D', φέρει τεμαχίον δερματος, ὁ δ' ἑτερος, ὁ D, μεταλλικὸν κτένα· μετὰ τῶν ἀγωγῶν ταύτων στρέφεται διὰ στρόφαλου ὑαλίνος κυλίνδρος C, ὅστις ἐκ τοῦ ἐνδὸς μὲν μέρους τριβέται ἐπὶ τοῦ δερματινοῦ, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου διέρχεται πολλὰ πλησίον τῶν ἀκίδων τοῦ κτενός. Τεμαχίον μεταξίνου ὑφάσματος καλύπτει τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ κυλίνδρου. Ὅταν στρέφομεν τὸν ὑαλίνον κυλίνδρον, ὁ μὲν ἀγωγὸς D' ἡλεκτριζεται ἀρνητικῶς, ὁ δὲ κυλίνδρος C θετικῶς. Ἡ θετικὴ ἡλεκτρικὴ τοῦ κυλίνδρου ἐπιδρῶσα ἐπὶ τοῦ οὐδέτερου ρευστοῦ τοῦ ἀγωγοῦ D, ἐπ' αὐτοῦ μὲν ἐπισωρεύει θετικὴν ἡλεκτρικὴν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀκίδων τοῦ κτενός ἀρνητικὴν, ἥ τις ἐξουδετεροῖ τὴν

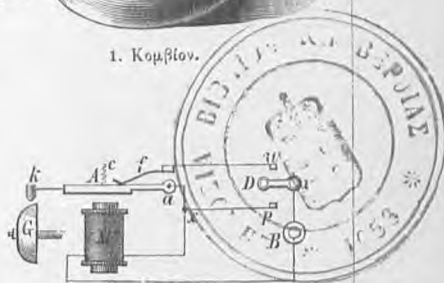
ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΣ Α'.

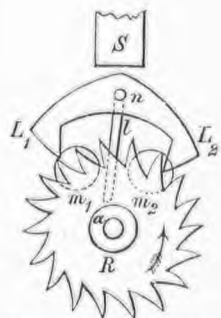
4. Ἡλεκτροκίνητον ὥρολόγιον Δρώζ.

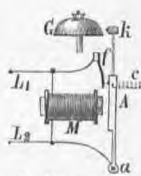
1. Κομβίον.

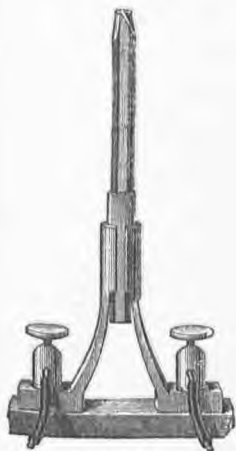
2. Μηχανισμὸς ἡλεκτρικοῦ κώδωνος.

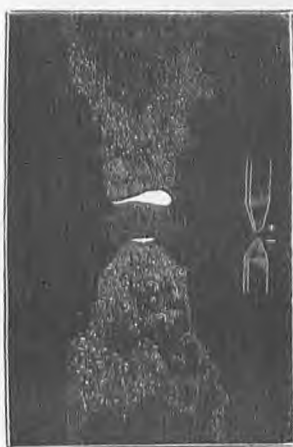
5. Μηχανισμὸς ἡλεκτροκίνητου ὥρολόγιου.

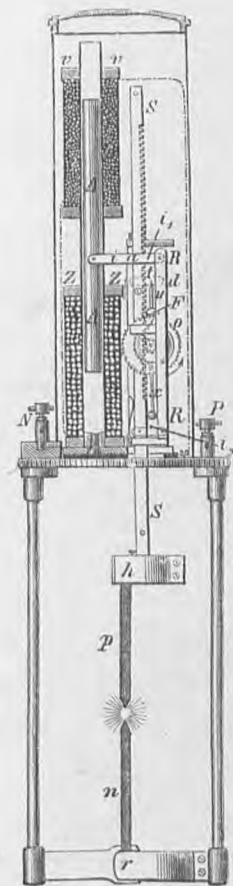
3. Μηχανισμὸς ἡλεκτρικοῦ κώδωνος.

7. Ἡλεκτρικὴ λαμπρὰς.

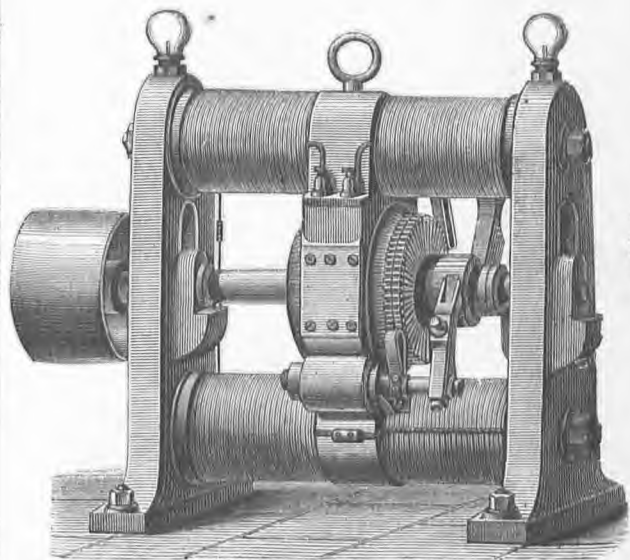

6. Βολταϊκὸν τόξον.

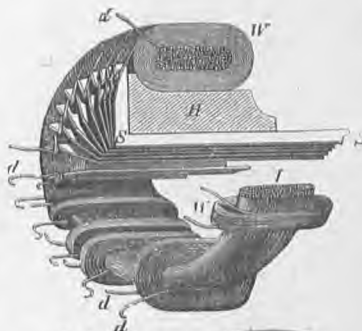

8. Ἡλεκτρ. λύχνος Σμιενς-Αλσκε.

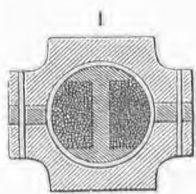
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11. Ηλεκτρομηχανή του Γράμμ.

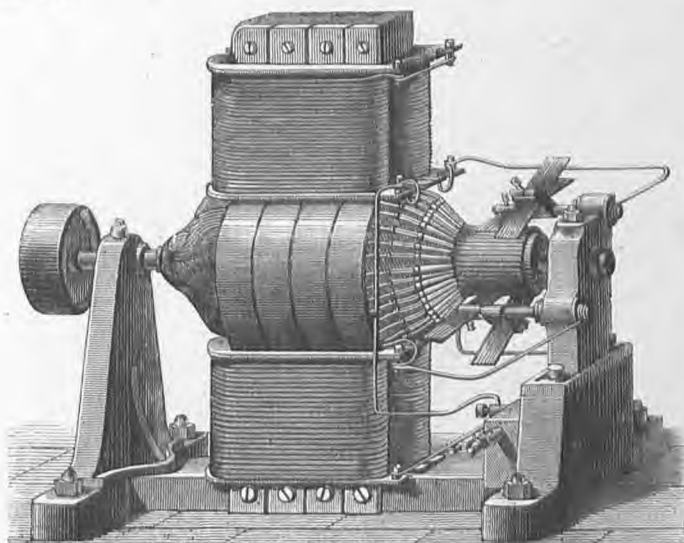
12. Δακτύλιος μηχανής Γράμμ.

10. Διάγραμμα του αρ. 9.

9. Κυλινδρικός ηλεκτρομαγνήτης Σίμενς.

13. Δυναμοηλεκτρική μηχανή Σίμενς-Άλσκι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θετικὴν ἡλεκτρικὴν τοῦ ὑαλίνου κυλίνδρου. Δι' αὐτὸν ἀντιθετοὶ ἡλεκτρικαὶ τῶν ἀγωγῶν D καὶ D' ἐλκόμεναι ἀραιαῖαι ἐπιστρώθενται ἐπὶ τῶν σημείων + καὶ —, ὅθεν ἐκπηδῶσαι ἐνδυνάμει πρὸς ἀλλήλας μετὰ μικροῦ ψόφου καὶ λαμπρῶς, αὐτὸ δὲ παράγεται ὁ καλούμενος ἡλεκτρικὸς σπινθήρ.—Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπλὸς ὕδατος θερμανθέντος ἰσχυρῶς ἐντὸς λέβητος ἐξερχόμενος διὰ στενῶν ὀχετῶν καὶ προστριβόμενος ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων αὐτῶν ἡλεκτρίζεται. Τούτῳ δὲ καταρτίζεται διὰ τῆς ἡλεκτρικῆς ἀποκέντρωσης (σ. 14), ἣν ἐπενόησεν ὁ Amstrong. Σύγκριται δὲ αὕτη ἐκ τινος λέβητος ἐστηρικμένου ἐπὶ τεσσάρων ὑαλίνων στηρικμάτων καὶ ἐμπεριέχοντος ὕδατος, ὅπου θερμαίνεται δι' ἐσωτερικῆς ἐστίας. Ὁταν τὸ ὕδωρ θερμανθῇ ἀρκούντως καὶ ὁ δριμύτης ἀποκέντρωσις ἀρκούντως ἀνοίγεται, ἡ στρογγύλη, ὁ δὲ ἐξερχόμενος ἀπλὸς διερχεται διὰ σωλήνων εὐρισκόμενων ἐν τῇ κιβωτίῳ διὰ H F, ὅπου καὶ ἰδιαίτερος ἀπεικονίζεται διὰ τοῦ σχήματος 15, καὶ ἐξέρχεται ἐκ τῶν σωλήνων διὰ τῶν ἐπιστομιῶν II, αἵτινα ἀπεικονίζονται ἰδιαίτερος ὑπὸ μείζονα κλίμακα διὰ τοῦ σχ. 16. Τὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα τῶν ἐπιστομιῶν τούτων εἶναι κατεσκευασμένα ἐκ ξηροῦ ξύλου καὶ δὲν ἀποτελοῦσιν εὐθεῖς ὀχετοὺς, ἀλλὰ πολυθλαστον γραμμὴν, ὡς δεῖκνυται ἐπὶ τοῦ σχήματος 16 βέλους, αὐτὸ δὲ ἀφάνεται ἡ τριβὴ τοῦ ἐξερχομένου ἀπλὸς. Διὰ τοῦ κιβωτίου H I διερχεται διηλεκτρικῶς ψυχρὸν ὕδωρ. Ὁ ἐξερχόμενος ἡλεκτρισμένος ἀπλὸς προσκρούει ἐπὶ μεταλλικοῦ ἀγωγοῦ ὀπισθιμένου δι' οὐκίαν καὶ συγκοινωνούντος μετὰ τῆς μεταλλικῆς σφαίρας O, ἐστηρικμένης ἐπὶ ὑαλίνου στηρικματος καὶ δεχομένης ἡλεκτρικὴν τοῦ αὐτοῦ τῆ τῶν ἀτμῶν εἶδος. [IV.]

Ἡλεκτρικοὶ ἰχθύες. Γένη τινὰ ἰχθύων κέντηται χάρις εἰς τὴν ἐν αὐτοῖς ὑπαρξίν εἰδικῶν ἡλεκτρικοῦ ὄργανου τὴν δύναμιν τοῦ ἐκτεθεῖναι κατὰ βούλησιν ἡλεκτρικὰ πλῆγματα, αἵτινα μεταχειρίζονται ὡς ὅπλα ἐπιθετικὰ ἢ ἀμυντικά. Τοιαῦτα εἶναι ἡ Νάρκη καὶ ὅλη ἡ τῶν Ναρκιδῶν οἰκγένεια, ὁ ἐν τῷ Νεῖλῳ καὶ τῷ Σαενάγλῃ ζῶν Σίκουρος καὶ ὁ ἐντὸς τῶν γλυκίων ὕδατων τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς διακείμενος Γυμνότις ἐγγύλης (Gymnotus electricus). Τὸ ἡλεκτρικὸν ὄργανον ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν διαφόρως κατεσκευασμένον. Πρὸς Νάρκιδας.—Τὸ πλῆγμα τῆς ἡλεκτρικῆς ἐκκένωσις εἶνε παρεμπερές πρὸς τὸ τῆς λευκοδονικῆς λαγῆνου, ἐπετευχθήσαν δὲ δι' αὐτοῦ σπινθήρες καὶ ἡλεκτρικαὶ ἀποσυνθέσεις. Οἱ Ἡλ. ἰχθύες ἐξακοντίζουσιν ἐν βραχεὶ χρόνῳ πολλὰ τοιαῦτα πλῆγματα ἀλλεπάλληλα, ἀλλ' ἐξαντλουμένης τῆς δυνάμεως αὐτῶν δύνανται ἀναπαύσεως πρὸς ἀνάκτισιν αὐτῆς. Αὐτοὶ δὲ οἱ Ἡλ. ἰχθύες μένουσιν ἀνητρεῖστοι ἀπὸ ἡλεκτρικῶν πληγμάτων μετρίως ἐντάσεως. [Φ, Γ.]

Ἡλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι. Βλ. Σιδηρόδρομοι.

Ἡλεκτρικὸν ἐκκρεμές. Βλ. Ἡλεκτρικὴ.

Ἡλεκτρικὸν ὄξύ (acidum succinicum) C²H⁴O². Εὐρίσκεται κατὰ μικρὰ ποσὴν ἐν τῷ ἡλεκτρῷ καὶ ἀλλαις βητίναις καθὼς καὶ εἰς διαφόρους φυτικούς καὶ ζωικούς γυμνοὺς παράγεται κατὰ τὴν ξηραν ἀπόσταξιν ἢ κατὰ τὴν ἐξείδωσιν τοῦ ἡλεκτροῦ, κατὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ἐπὶ τῶν λιπῶν, κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ μηλικοῦ ἀσβεστοῦ, καθὼς καὶ ἐν ἐλαχίστῃ ποσότητι κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ σταφυλοσακχαροῦ, ἐφ' ἧ καὶ εὐρίσκεται ἐν τῷ οἶνῳ. Τὸ Ἡ. Ὁ. παρασκευάζεται τῇ ἀποστάξει τῶν ὑπολειμμάτων τῆς κατεργασίας τοῦ ἡλεκτροῦ, αἵτινα διαθέρωνται διὰ πυκνῷ θετικῷ ὀξέει (5⁰/6) ἢ ἀποστάξει ἐξακολουθεῖ ἐφ' ὅσον παρουσιάζονται ἐν τῷ κέρατι λευκοὶ ἀτμοὶ τὸ ἐν τῷ ὀξέει συναγόμενον ἀκάθαρτον Ἡ. Ὁ. καθαρίζεται δι' ἀνακρυσταλλώσεως κλπ. Ἰσοκαλιώτερον καὶ ἀφθονώτερον λαμβάνεται τὸ Ἡ. Ὁ. διὰ ζύμωσεως μηλικῷ ἀσβεστοῦ μεθ' ὕδατος καὶ σσηπότου πυροῦ παράγεται αὐτῷ ἡλεκτρικῷ ἀσβεστοῖν, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀποχωρίζεται τὸ Ἡ. Ὁ. διὰ θετικοῦ ὀξέος. Τὸ Ἡ. Ὁ. ἀπαρτίζεται ἐξ ὀξέων κρυστάλλων, ἔχει γαστρίν ἀσθενῶς ὀξίνον, ὁ αἵματος ἐνδυναμωτικὸν ἐν ψυχρῇ ἢ ἐν θερμῇ ὕδατι, ἔνε ἀλγίστα διαλυτὸν ἐν τῷ οἶνῳ πνεύματι καὶ αἰθέρι, τήκεται εἰς 180⁰, ζεῖ εἰς 285⁰, ὅτε καὶ ἀποσπάσσεται. Τινὰ τῶν ἀλάτων αὐτοῦ χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἱατρικὴν καὶ ἰδίως τὸ ἡλεκτρικὸν ὀξύμενον ὀξύ μετὰ ἐμπνευματικῶν ζωολογικῶν ὡς Liquor ammoniæ succinici. Τὸ ἀκάθαρτον Ἡ. Ὁ. χρησιμεύει ὡς ἐντατικὸν τῆς νευρικῆς λειτουργίας καὶ κατασταλτικὸν τῶν σπασμῶν, τὸ δὲ καθαρὸν χρησιμοποιοῦται ἐν τῇ ζωτογραφίᾳ. [O. A. P.]

Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα. Τὴν μὲν ὀρίσμεν βλ. ἐν ἀρθρῳ Ἡλεκτρικῇ, περὶ δὲ τῆς ταχύτητος αὐτοῦ ἐν λ. Ἡλεκτρικῇ ἐκκένωσις. Ἐνταῦθα δὲ γενήσεται συντόμως λόγος περὶ τῶν σπουδαιοτάτων ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ. Εἶναι δὲ ταῦτα ποικίλα ἥτοι Δ' Μ α γ ν η τ ι κ α. 1) Μελένη μαγνητικῇ ἀνητρεμένη παρὰ τῇ κ λ ε ι ο ν τ ι γαλδανικῇ συστοιχίᾳ, ἥτοι τῇ συναπτῇ τῶν δύο αὐτῆς πόλους τύρατι, τῇ καλούμενῃ ρ ο η φ ε ρ ω, ἐκτρέπεται ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς διευθύνσεως καὶ ὁ αἶσιν καταλαμβάνει, εἰ δυνατόν, θέσιν καθέτων ἐπὶ τῇ διευθύνσει τοῦ ρεύματος. Ὁπὶ τῆς ἰδιότητος ταύτης τοῦ Ἡ. Ρ. βραχίστα ἢ κατασκευῇ τῆς Πυθίδος τῶν ὀρεπτομένων, ὄργανον προσεργαζομένου πρὸς μέτρησιν τῆς ἐ ν τ α σ ε ω ς τῶν Ἡ. Ρ., περὶ ἧς ἀποδείχθη ὅτι ἀναλύει πρὸς τὴν τριγωνομετρικὴν ἐφαπτομένην τῆς γωνίας τῆς

ἐκτροπῆς τῆς μαγνητικῆς βελόνης. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἰδιότητος βασιζέται τὸ πρὸς αἰσθητὴν καὶ μέτρητὴν καὶ λίαν ὁσθενῶν Π. Π. γρη- σιμον γαλθανομέτρον (βλ. Γαλθανισμός). — 2) Τὸ Π. Π. κέκτηται σπουδαίαν μαγνητι- κὴν δύναμιν. Ψήγματα σιδήρου, ἐσκορπισμένα ἐπὶ ἀκάμπτου χαρτοῦ ὑπεράνω τοῦ ὀριζοντίως τεταμένου ῥαφῆρου ἡλεκτρικῆς συστοιχίας, μαγνητιζόμενα διατίθενται κατὰ στοιχοῦς κα- θέτους ἐπὶ τῆς διεύθυνσεως τοῦ σύρματος, μι- κρὰ δὲ ῥάβδος ἐστρηγμένη χιαστί ὑπεράνω τοῦ σύρματος μεταβάλλεται εἰς μαγνήτην. Ἰσχυρο- τέρας δὲ μαγνητικῆς ἐνεργείας κατορθούμεν ἐλίσσοντες περὶ ῥάβδον μαλακοῦ σιδήρου σύρμα χαλκοῦν περιβαλλόμενον σπρικῇ πρὸς ὁμοι- οταίαν τῶν ἐλιγμῶν μόνωσιν καὶ διασχετόντες διὰ τοῦ σύρματος Π. Π. σιδηρὰ ῥάβδος (ἥτις συνηθέστερον εἰσάγεται εἰς πηνία περιελιγ- μένα διὰ τοῦ σύρματος ὡς ἀνωτέρω) μετα- βάλλεται εἰς ἰσχυρὸν ἢ λ. ε. κ. τ. ρ. α. γ. ν. ἢ μ. ἢ διασφόντα κατ' οὐδὲν τῶν ἐκ χα- λυβος κοινῶν μαγνητῶν παύσαντες ὅμως τοῦ μαγνητιζόντος ῥεύματος ἀφανίζεται καὶ ὁ τῆς ῥάβδου μαγνητισμός (ἐκτὸς μικροῦ τινος ὑπο- λειμματός ὀρεϊλαμένου εἰς τὴν συνεκτικὴν τοῦ σιδήρου δύναμιν) ἀλλὰ καὶ μονίμως μα- γνητιζοῦνται ῥάβδοι ἐκ χαλυβος ἐὰν περᾶτω- μεν αὐτάς πολλὰκις καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν δι- εῦθυνσιν διὰ σπείρας ἐκ σύρματος χαλκοῦ διαρρομένης ὑπὸ Π. Π. (βλ. Π. Π. ἰσχύς τοῦ δι- εγερμένου οὗτου μαγνητισμοῦ, πολλῶν μειζῶν ἢ τῶν κοινῶν σταθερῶν μαγνητῶν, ἐστὶν ἀνά- λογος τῆς ἐντάσεως τοῦ ῥεύματος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τοῦ σύρματος ἐλιγμῶν). Ὁ μα- γνητισμός οὗτος ὅστις ἐκλήθη ἢ λ. ε. κ. τ. ρ. α. γ. ν. ἢ μ. ε, ἐχρησιμοποιήθη ὡς κινή- τηρίς δύναμις, κατασκευασθεῖσιν πολλῶν μηχανῶν ἐν αἷς ἡ ἡλεκτρομαγνητικὴ ἐλξίς μεταβάλλεται εἰς συνεχὴ κίνησιν (βλ. Ἡλε- κτρομηχαναί). Ἐφαρμογαὶ δὲ αὐτοῦ εἶναι π. χ. ἡ τηλεγραφία, τὰ ἡλεκτροκίνητα ὥρολόγια, κώδωνες, σιδηρόδρομοι κτλ. — Β' Ἐπαγω- γικὰ ἀποτελέσματα τοῦ Π. Π. Εὐ- θὺς ἀρχομένου ἢ λήγοντος Π. Π., ἀναπτύσσον- ται ἐν παρακλειμένοις κειλεισμένοις ἀγωγοῖς ἑμοῖα Π. Π., καλούμενα ἐπαγωγίμα ῥεύματα ἢ παρὰ ῥεύματα. Τὰ τοιαῦτα δὲ τῆς κλ. εἰς τὴν αὐτὴν καὶ τῆς ἀ- νοῖξεως ἢ κλεισεως συστοιχίας διεγερμέ- να εἰς ἐπαγωγὴν ἢ ῥεύματα ἔχουσι τὴν διάρκειαν ἀμετρήτως βραχείαν. Ἐπιτείνεται δὲ ἡ ἐντάσις αὐτῶν καθόσον ἐπιμηκύνονται τὰ σύρματα τοῦ τε ἐπάγοντος ῥεύματος καὶ τοῦ ἐπαγωγίμου, δι' ὃ μετασχηματίζονται συνήθως ταῦτα εἰς δύο παρακλειμένας παραλλήλους σπείρας ἐκ χαλκοῦ σύρματος περιελιγμένου σπρικῇ. Ὅτι δὲ ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ συνεχοῦς Π. Π. διαρροόμενον σύρμα πλησιάζῃ εἰς κειλει- σμένον ἀγωγὸν ἢ ἀπομακρύνῃται ἀπ' αὐτοῦ προκαλεῖται ἐν τῇ ἀγωγῇ τούτῳ ἡ γένεσις

ῥεύματος ἐπαγωγίμου στιγμιαίου κατὰ τε τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν. Τὰ ἐπα- γώγιμα ῥεύματα ἐπιφέρουσιν μὲν καθέλευ πάν- τα τὰ τῶν γαλθανικῶν ῥευμάτων ἀποτελέ- σματα, χαρακτηριζόμενα δ' ἐξαιρέτως διὰ τῆς βραχείας διάρκειας καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἐντάσεως, σχηματίζουσιν ἐν τοῖς ἀποτελέσμα- σιν αὐτῶν τὸ μεθῆριον μεταξὺ τοῦ διαρκοῦς Π. Π. καὶ τοῦ τῆς στιγμιαίας ἐκκινώσεως. Αἱ ἐπαγωγικαὶ συσκευαί εἶναι μάλιστα ἐπιτή- δεαι πρὸς πρὸς κλητὴν σφαιρῶν φυσικολογικῶν ἀποτελεσμάτων ἐνεκα τῶν ἐπαλλήλως δια- λειπόντων ῥευμάτων, ὧν συγχῆ χρηστis γί- νεται ἐν τῇ θεραπευτικῇ. Καὶ σπινθήρ δὲ πα- ράγεται εἰς ἐπαγωγῆς, οὗ τὸ μήκος ἐφθασε μέχρι 30 καὶ 40 ἑκατοστομ., διαθρύπτει δὲ οὗτος παρενθεταίμινους κακοὺς ἀγωγούς, καὶ ποικιλιώτατα παράγει φωτεινὰ φαινόμενα κ.τ.λ. Χρῆσις τῶν ἐπαγωγικῶν ῥευμάτων γίνεται ἐν τῇ τηλεγραφίᾳ. — Γ' Θερμὰ ν- τικὰ καὶ φωτεινὰ ἀποτελέσματα. βλ. Ἡλεκτρικὸν φῶς. — Δ' Χημικὰ ἀποτελέσματα. βλ. Ἡλεκτροχημεία. — Ε' Φυσικὰ λογικὰ ἀποτελέσματα. βλ. τὸ ἀρθρον Ἡλεκτρικὴ Ἐκκίνωσις (ἀποτελέσματα καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς πειράματα), πρὸς τὰ καὶ τὰ ἀρθρα Κεραυνός, Γαλθανισμός (θεμελιώδες πείραμα τοῦ Γαλθάνη), Ἡλε- κτρικοί Ἰγῶες καὶ τὰ ἀνωτέρω περὶ τῶν ἐπα- γωγίμων ῥευμάτων λεχθέντα. [Σπ.]

Ἡλεκτρικὸν φῶς. Ἐὰν συνάψωμεν τοὺς δύο πόλους μεγάλης ἡλεκτρικῆς στήλης Bunsen (ἴδε Γαλθανισμός) μετὰ δύο ῥαβδίων ἐκ συμπαγούς ἀνθρακος καὶ θέσαντες εἰς ἐπα- φὴν ἀπομακρύνωμεν αὐτοὺς κατ' ὀλίγον, βλέ- πομεν ἀναφαινόμενον μεταξὺ αὐτῶν ζωηρὸν εἰς ἐξόχως λαμπρὸν (Πίναξ Ἡλεκτρισμός Δυναμικός, σελ. 6), βολταϊκὸν τὸ ἔξο- ν καλούμενον. Ὁ ἀνθράξ ἐμετὰ τοῦ θετικῆς πόλου συκοινωνῶν ὁ ἀνώτερος ἐπὶ τοῦ σχῆ- ματος θεωρεῖται ἰσχυρότερον τοῦ ἑτέρου καὶ καταναλίσκειται ταχύτερον καὶ κοίλοῦ- ται σχηματίζων εἶδος τι κρατῆρος ἐκπέμ- ποντος ἀπλετοῦ φῶς, ἐν ᾧ ὁ τοῦ ἀρνητικοῦ πόλου ἀνθράξ πυροῦται ὀλιγώτερον καὶ κα- ταναλίσκειται βραδύτερον ἀπολήγων πάντοτε εἰς ἀσίδα. Τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς προέρχεται ἐκ τῆς διαπυρώσεως ἀπειρῶν λεπτοτατῶν μο- ριῶν ἀποσπωμένων ἐκ τῶν δύο ἀνθράκων, ἅ- τινά σχηματίζουσιν ἄλυσιν λευκοπυρουμένην καὶ ἰσχυρῶς φωτισβοῦσαν. Ἐὰν δ' ἡ ἀπό- στασις τῶν ἀνθράκων ὑπερμέτρως αὐξηθῇ, ἡ ἄλυσις αὕτη διασπάται καὶ τὸ φῶς ἀποσβέν- νεται. Ἴνα δ' ἐκ νέου παραχθῇ, πρέπει καὶ πάλιν νὰ θέσωμεν τοὺς ἀνθράκας εἰς ἐπαφὴν καὶ εἴτα ν' ἀπομακρύνωμεν αὐτοὺς ὀλίγον. Τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα καύ- σεως, τούτεστι πρὸς παραγωγὴν αὐτοῦ οὐ- δέως χρησιμεύει ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, διό

παράγεται καὶ ἐν χώρῳ ἀπολύτως κενῷ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι. Ἀλλὰ παραγόμενον ἐν τῇ ἀέρι πυρῶναι τοσούτον ἰσχυρῶς τοῦ συμπαγέως ἀνθρακας, ὥστε οὗτοι καίόμενοι καταναλίσκονται. Ἡ θερμοκρασία τοῦ βολταϊκοῦ τόξου εἶνε μεγίστη, διὸ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ δυντηγνότησιν τῶν μετάλλων, ὁ λευκὸς χρυσοῦς, τήκεται ἀκαριαίως. Καὶ ὅμως τὸ ἥλεκτρικὸν φῶς εἶνε σχετικῶς ψυχρὸν, τοιούστιν ἐν ἰσῇ ποσότητι φωτισμοῦ ἐμπεριέχει πολὺ ὀλιγωτέρας ἢ τὸ καίμενον φωταερίον θερμαντικὰς ἀκτίνας. Οὕτως αἰθουσα φωτίζομένη διαδοχικῶς διὰ φωταερίου καὶ εἴτα δι' ἥλεκτρικοῦ φωτός οὕτως, ὥστε ὁ φωτισμὸς νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἐντάσιν καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις, θερμαίνεται πολὺ πλεονέκτερον διὰ τοῦ φωταερίου ἢ διὰ τοῦ ἥλεκτρικοῦ φωτός. Τὸ ἥλεκτρικὸν φῶς εἶνε ὑγιεινότερον τοῦ διὰ φωταερίου, διότι οὐδέλλως σχεδὸν φθείρει τὸν ἄερα, ἐν ᾧ τὸ φωταερίον πολὺ φθείρει αὐτόν. Ἄτε παράγον καὶ οὐκ αὐτὴν καὶ οὐκ αὐτὴν ἐπιδραστὴ εἰς τὴν ἀναπνοήν. — Εἰς μικροτέρας λυχνίας χρησιμοποιοῦται λεπτὸν νήμα κατασκευασμένον ἐξ ἀπηνθρακωμένου καλάμου βαμβοῦ, ὅπερ διαπυρρῶται ὑπὸ τοῦ ἥλεκτρικοῦ ρεύματος ἐν χώρῳ κενῷ ἄερος. [T.]

Ἡλεκτρικὸς κώδων. Ὁ ἥλεκτρικὸς κώδων ὁ δυνητικὸς καλούμενος ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς ἥλεκτρομαγνήτου M (Πίναξ Ἡλεκτρισμὸς Δυναμικὸς, σελ. 2), παρὰ τὸν πυρῆνα τοῦ ὁποῦ ὑπάρχει ὀπλισμὸς ἐκ καθαροῦ σιδήρου A στρεπτός περὶ τὸν ἀξονα π, τηρούμενος εἰς μικρὰν ἐπὶ τοῦ πυρῆνος ἀπόστασιν διὰ τοῦ ἐλατήριου c καὶ φέρων κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον πλῆκτρον k δυνάμενον νὰ κρούῃ τὸ κωδώνιον B. Ἐὰν διαγεγυθωμένον ἥλεκτρικὸν ρεῦμα ἢ δὲ τοῦ κομβίου (σ. 1), εἰς τὸ σπινθαισθῇ οἱ ἀγωγοὶ a καὶ x πιεζομένου τοῦ ἐν τῷ μέτῳ προσέχοντος μικροῦ κομβίου m, ἢ διὰ τοῦ μεταγωγέως D, στρέφοντες αὐτὸν καὶ ἐγγιζόντες τὸ ἄκρον τοῦ ἀγωγοῦ u f, τότε τὸ ρεῦμα ἀπὸ τοῦ ἐλατήριου f μεταβαίνει εἰς τὸν ὀπλισμὸν A καὶ διὰ τοῦ ἀγωγοῦ ax διαρρέει τὸν ἀγωγὸν τοῦ ἥλεκτρομαγνήτου καὶ ἀπενέρχεται εἰς τὴν στήλην B. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς τὸ ρεῦμα διέλθῃ, ὁ πυρῆν τοῦ ἥλεκτρομαγνήτου μαγνητίζεται, ὁ ὀπλισμὸς A ἔλκεται καὶ τὸ πλῆκτρον k κρούει τὸ κωδώνιον B. Ἀλλὰ κατὰ τὴν κρούσιν ταύτην καὶ ἡ μεταξὺ ἐλατήριου f καὶ τοῦ ὀπλισμοῦ A ἐπαφὴ, οὕτω δὲ τὸ ρεῦμα διακτείνεται, ὁ ἥλεκτρομαγνήτης δὲν ἔλκει πλέον τὸν ὀπλισμὸν καὶ τὸ σπινθαισθῇ ἐλατήριον c ἀπαναφέρει τὸν ὀπλισμὸν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν. Τότε δὲ ἡ μεταξὺ A καὶ f ἐπαφὴ ἀποκαθίσταται, τὸ ρεῦμα διέρχεται, ὁ ὀπλισμὸς A ἔλκεται καὶ τὸ πλῆκτρον k κρούει ἐκ νέου τὸ κωδώνιον καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐὰν στρέψωμεν τὸν μεταγωγέα D καὶ ἐγγίσωμεν δι' αὐ-

τοῦ τὸ ἄκρον p τοῦ ἀγωγοῦ x p, τότε ἀπαξ μόνον κρούεται ὁ κώδων. [T.]

Ἡλεκτρικὸς λύχνος. Οὗτω καλεῖται φωτιστικὴ συσκευή, εἰς ἣν πηγὴ φωτός εἶνε τὸ βολταϊκὸν τόξον (βλ. Ἡλ. Φῶς) καὶ ἥτις χρησιμεύει διὰ νὰ διατηρῇ τοὺς ἀνίσως φθιρόμενους ἀνθρακας εἰς ὀρισμένην καὶ ἀμετάβλητον ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν. Καὶ ὅταν μὲν εἰς ἥλεκτρικοῦ ρεύματος θέλωμεν ἐν μένῳ βολταϊκὸν τόξον νὰ παραγάγωμεν, τότε ὁ μὲν εἰς τῶν ἀνθράκων δύναται νὰ στερεωθῇ ἀκλονήτως ἐπὶ τοῦ λύχνου, ὁ δὲ ἕτερος φέρεται ἐπὶ τοῦ ἐκ καθαροῦ σιδήρου πυρῆνος ἥλεκτρομαγνήτου, εἰς οὗ τηρεῖται διηγετικῶς εἰς ὀρισμένην ἀπὸ τοῦ ἕτερου ἀνθρακὸς ἀπόστασιν. Ὅταν δὲ δὴ ἐνὸς καὶ μένου ρεύματος θέλωμεν νὰ παραγάγωμεν σείραν βολταϊκῶν τόξων, ἀρκεῖται νὰ μεταχειρισθῶμεν τοιοῦτον εἶδος λύχνου, ὥστε τὸ ἐν βολταϊκὸν τόξον νὰ μὴ δύνηται νὰ ἐπηράσῃ τὰ λοιπὰ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἥλεκτρικῷ κύκλῳ ὑπάρχοντα. Καταλλήλοτατος δὲ πρὸς τοῦτο λύχνος εἶνε ὁ τοῦ Σιμενὸς καὶ "Αλτρε (Πίναξ Ἡλεκτρισμὸς Δυναμικὸς Δ', σελ. R). Τὸ ἥλεκτρικὸν ρεῦμα εἰσαγόμενον εἰς τὸν λύχνον διὰ τοῦ πιέστρου P σχίζεται εἰς δύο ρεῖθρα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον διέρχεται διὰ τῆς ἀνωτέρας σπείρας V, ἥς τὸ σύρμα εἶνε λεπτὸν καὶ ἐπιμήκης καὶ εἴτα μεταβαίνει εἰς τὸν ἐπόμενον λύχνον, τὸ δὲ δεύτερον ρεῖθρον πρῶτον μὲν διέρχεται διὰ τῆς κατωτέρας σπείρας Z, ἥς τὸ σύρμα εἶνε παχὺ καὶ βραχυτέρον, εἴτα διὰ τῶν ἀνθράκων p καὶ u καὶ ἐνούμενον μετὰ τοῦ πρώτου ρεῖθρου ἐπὶ τοῦ πιέστρου N μεταβαίνει εἰς τὸν ἐπόμενον λύχνον. Καὶ ἡ μὲν ἀνωτέρα σπείρα διαρρέεται ὑπὸ ἐλάσσονος μέρους τοῦ ρεύματος, ἐν ᾧ τὸ μείζον μέρος αὐτοῦ διαρρέει τὴν κατωτέραν σπείραν καὶ τὸ βολταϊκὸν τόξον. Κατὰ τὸν ἀξονα τῶν δύο σπειρῶν ὑπάρχει ῥάβδος ἐκ μαλακοῦ σιδήρου AA φέρουσα τὸν ἀνωτερον ἀνθρακα p διὰ τοῦ μοχλοῦ RS. Ἐὰν τὴν μῆκος τοῦ βολταϊκοῦ τόξου αὐτῆς ἔνεκα τῆς φθορᾶς τῶν ἀνθράκων, ἢ ἀντιστάσεως τοῦ κυκλώματος τοῦ ἐμπεριέχοντος τὸ βολταϊκὸν τόξον αὐξάνεται, ἢ ῥάβδος AA ἔλκεται ἰσχυρότερον ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας σπείρας καὶ ἀναρριπνὴ φέρει τοὺς ἀνθρακας εἰς τὴν προσηκουσαν ἀπόστασιν. Ἐὰν δὲ τοῦναντίον αἱ ἀνθρακες ὑπερμέτρως πλησιάζουσιν, ἢ ἔλξῃ τῆς κατωτέρας σπείρας ὑπερτιγνῇ, ἢ ῥάβδος AA κατέρχεται καὶ αἱ ἀνθρακες ἀπομακρύνονται μέχρι τῆς προσήκουσας ἀποστάσεως. [T.]

Ἡλεκτρισμὸς. βλ. Ἡλεκτρικὴ.

Ἡλεκτρισμὸς στατικὸς. βλ. Ἡλεκτροδυναμικὴ.

Ἡλεκτροθερμνίκιον. Θερμνίκιον παραγόμενον τῇ διάλυσει ἥλεκτροκαλοφωνίου εἰς τερεβινθέλαιον καὶ λιπαρὰ ἔλαια· τῇ προσθήκῃ λιναλαϊθερμνίκιου παρασκευάζεται

ἡ ἡλεκτρολάμπα, χρησιμεύουσα εἰς ἐπίχρισιν φωτογραφικῶν κλ. [Ο.Δ.Ρ.]

Ήλεκτρογραφία. Μέθοδος ἐφαρμοσθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Δελντξέντς πρὸς γαλβανικὴν γράψιν πλακῶν ἐκ ψευδαργύρου (Ζήγκου) διὰ τὴν τυπογραφίαν κλπ. [Ο.Δ.Ρ.]

Ήλεκτροδία. Ἦα ὅσα ἀπὸ τῶν πόλων γαλβανικῆς στήλης ἢ συστοιχίας ἐξορμώμενα σύρματα, φέροντα τὸ μὲν θετικόν, τὸ δὲ ὀρνητικόν ἡλεκτρισμὸν, ὧν ἡ ἔνωσις προσεναί τὸ ἡλεκτρικὸν ρεύμα. [Σπ.]

Ήλεκτροδυναμική. Ἡ περὶ τοῦ Δυναμικοῦ Ήλεκτρισμοῦ διδασκαλία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Ήλεκτροστατικήν ἢ τὴν περὶ τοῦ στατικού, τοῦ μὴ κινουμένου ἡλεκτρισμοῦ, διδασκαλίαν. (Πλ. Ήλεκτρική, ἐν τέλει). [Σπ.]

Ήλεκτροθεραπευτική. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ εἰς τὴν θεραπευτικὴν κατέστη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν εὐρύτατος καὶ μεγίστης σπουδαιότητος κλάδος αὐτῆς. Ἰδρυτὴς τῆς ἡ. ἐγένετο ὁ Γάλλος ἰατρὸς Duchenne ἀποδείξας (1847—50) ὅτι ἐπαγωγίμα ἡλεκτρικὰ ρεύματα (βλ. Ήλεκτρικὸν ρεύμα) δύνανται νὰ δράσωσι τοπικῶς ἐπὶ μερῶν κατεμένων ὑπὸ τὸ δέρμα, μέχρις ὥρισμένου τινὸς βάθους, ἐὰν τὰ ὅργανα τῶν δύο ἡλεκτροδίων περιβεβλημένα δι' ὑγρῶν ἀγωγῶν ἐπιτεθῶσιν ἐπὶ τοῦ δερματος καὶ πιεθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ ἰσχυρῶς κατὰ τὴν θέσιν τοῦ πάσχοντος ὁργάνου. Βραδύτερον (1858) ὁ Romanak ὑπέδειξε τὴν θεραπευτικὴν σπουδαιότητα καὶ τοῦ διαρκεῶς ἡλεκτρικοῦ (γαλβανικοῦ) ρεύματος. Καὶ τὰ μὲν ἐπαγωγίμα ρεύματα εἶναι ἰδίᾳ κατάλληλα πρὸς ἐρεθισμὸν τῶν περιφερικῶν νεύρων καὶ τῶν μυῶν (βλ. Ήλεκτ. ἐκκένωσις, ἀποτελέσματα φυσιολογικὰ), τὸ δὲ γαλβανικὸν ρεύμα εἰς ἐρεθισμὸν τῶν βαθύτερον κατεμένων κεντρικῶν νευρικῶν ὁργάνων τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἐστὶ δὲ καὶ τῶν αἰσθητηρίων. Μέγιστος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν νοσημάτων εἰς αὐτὴν ἐπιτυχῶς ἐφηρμοσθῆ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἰδίως δὲ νόσοι τῶν νεύρων καὶ τῶν μυῶν, παραλύσεις, σπασμοί, νευραλγίαι, παθήσεις τινὲς τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, θεραπεύονται ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἢ τοῦλάχιστον σπουδαίᾳ παρατηρεῖται αὐτῶν βελτιώσεις. Ἦν περιπτώσει φαινομενικοῦ θανάτου (μετὰ δηλητηριάσεις ὑπὸ ὀξειδίου τοῦ ανθρακός, φωταερίου, χλωροφορμίου, μετὰ σφοδρὰν ἀπέψυξιν, ἀνασθησιαν ἐξ σίνεπνευματικῶν ποτῶν κτλ.) ἐφαρμοποιήθη ὁ ἡλεκτρισμὸς εἰς τεχνητὴν ἀναπαραγωγὴν τῆς ἀναπνοῆς (διὰ βιασίων πιναγμῶν τοῦ διαφραγματος). Αἱ τε ἡλεκτρολυτικαὶ καὶ αἱ θερμαντικαὶ ιδιότητες τοῦ ρεύματος χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ χειρουργίᾳ. Τὸ ρεύμα εἰσαγόμενον βαθύτερον διὰ βελόνων εἰς νοσήρους ἰστούς τελεῖ ἀποσύνθεσιν τῶν πα-

ρεγχυματικῶν χυμῶν αὐτῶν, πηγνύει τὸ αἷμα καὶ ἐπομένως φέρει εἰς αὐτοὺς ἀτροφίαν καὶ τὴν καταστροφὴν· αὗτοι περιοριζομένην π. χ. πολυπόδες καὶ ἄλλα ὀγκώματα εἰς λίαν δυσπρόσιτους θέσεις τοῦ σώματος. Ἡ θερμότης ἐπίσης ἦν παράγιον τῶν ἡλεκτρικῶν ρευμάτων ἐφηρμοσθῆ εἰς καυτηριάσεις καὶ λοιπὰς ἐγχειρίσεις εἰς δυσπρόσιτους θέσεις, οἷον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λάρυγγος, τὸ βάθος τῆς ῥινίτιδος καὶ λοιπότητος κτλ. [Θ.]

Ήλεκτροκαλοφώνιον (Calophonium sivecni). Καλοφώνιον ὑπολειπόμενον ἐν τῇ κέρατι κατὰ τὴν ἑξῆς ἀπόστασιν τοῦ ἡλέκτρου. [Ο.Δ.Ρ.]

Ήλεκτροκίνητα ὥρολόγια. Ἡ ἡλεκτρισμὸς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἢ ὡς κινῶσα δύναμις τοῦ μηχανισμοῦ ὥρολογίου ἢ ὥπως καταστήσῃ σύγχρονον τὴν κίνησιν πολλῶν ὥρολογίων συγκοινωνούντων διὰ μεταλλικῶν ἀγωγῶν μετὰ ρυθμιστικοῦ ὥρολογίου ἐκπέμποντος πρὸς ταῦτα καθ' ἕκαστον λεπτὸν ἡλεκτρικὸν ρεύμα, ἢ συνεχῶς θετικὸν ἢ ὀρνητικὸν ἢ ὅτε μὲν θετικὸν ὅτε δὲ ὀρνητικόν. Καὶ τὸ μὲν ἡλεκτροκίνητον ὥρολόγιον τῆς πρώτης κατηγορίας ὑπὸ τὴν ἀπλουτέραν αὐτοῦ μορφήν ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς ἡλεκτρομαγνήτου M (Πίναξ Ήλεκτρισμὸς Δυναμικὸς Δ', σχ. 4), οὗτινος ὁ ὀπλισμὸς ἐλκεται καθ' ἕκαστον λεπτὸν τῆς ὥρας ὑπ' αὐτοῦ, διερχομένου τοῦ ρεύματος, καὶ εἴτα ἀποσπᾶται δι' ἐλατηρίου ἢ διὰ βάρους, διακοπτομένου τοῦ ρεύματος. Ἡ κίνησις αὕτη τοῦ ὀπλισμοῦ μεταδίδεται διὰ τοῦ στυλίσκου n, φέροντος ἐνυχα κατὰ τὸ ἀνώτερον ακρον, εἰς τὴν δδοντωτὴν τροχὸν S καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τοὺς δείκτας s καὶ m τοῦ ὥρολογίου, τοῦ στελέχους M κωλύοντος τὸν δδοντωτὴν τροχὸν νὰ σπῇ κατ' ἀντιθέτον φοράν. Τὸ δὲ ἡλεκτροκίνητον ὥρολόγιον τὸ λειτουργοῦν διὰ ρεύματος ἐναλλαξ θετικῶν καὶ ὀρνητικῶν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ὀπλισμοῦ I (σχ. 5), διηγεκῶς μεμαγνητισμένου διὰ τοῦ ἑνὸς πόλου, S, μονιμοῦ μαγνήτου, καὶ δυναμένου νὰ αἰωρῇται περὶ τὸν ἀξονα n μετὰ τῶν δύο πυρήνων m₁ καὶ m₂ ἐνδὲς ἡλεκτρομαγνήτου. Ἦν καταστάται ἡρεμίας, τοῦτέστιν ὅταν μὴ δὲν ρεύμα διέρχεται διὰ τῶν πηνίων τοῦ ἡλεκτρομαγνήτου, ὁ μεμαγνητισμένος ὀπλισμὸς I εὐρίσκειται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἑτέρου τῶν πυρήνων τοῦ ἡλεκτρομαγνήτου. Εὐθὺς δ' ὡς διὰ τοῦ ἡλεκτρομαγνήτου διέλθῃ ἡλεκτρικὸν ρεύμα, οἱ δύο πυρήνες m₁ καὶ m₂ μαγνητίζονται ἀντιθέτως ἁλλήλοισ καὶ ὁ μὲν εἰς ἑλκεται τὸν ὀπλισμὸν I, ὁ δ' ἑτέρος ἀποθεῖ αὐτόν. Μετὰ ἐν λεπτὸν διέρχεται διὰ τοῦ ἡλεκτρομαγνήτου ρεύμα ἀντίρροπον, ὅπερ μαγνητίζει τοὺς πυρήνας ἀντιθέτως, ὅπότε ὁ ὀπλισμὸς I φέρεται πρὸς τὸ ἀντιθέτον μέρος. Αἱ αἰωρήσεις δ' αὐτὰς τοῦ ὀπλισμοῦ μεταδίδονται διὰ

τῆς ἀγκύρας $L_1 L_2$ εἰς τὸν ὁδοντωτὸν τροχὸν R καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τοὺς δεικτὰς τοῦ ὥρολογίου. [Τ.]

Ἡλεκτρολύσεις ἡ ἡλεκτροχημικὴ ἀποσύνθεσις ἔνε ή διὰ τοῦ γαλβανικοῦ ρεύματος προκαλουμένη ἀποσύνθεσις τῶν χημικῶν ενώσεων. Ὅταν ἐκ τῶν δύο πόλων ἡλεκτρικῆς στήλης διευθύνωμεν 2 σύρματα ἐντὸ διαλύματος ἡ τήγματος οὐσίας τινὸς ἀποσυντίθεται αὕτη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ὁμοιωτέρα συστατικὰ τῆς τὰ ἀκτὰ τῶν δύο συρμάτων καλοῦμεν ἡ λ ε κ τ ρ ὁ δ ι α καὶ ὁ ἡ τὸ μετὰ τοῦ θετικοῦ πόλου συνδεόμενον α ν ὁ δ ι ε ν, τὸ δὲ μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ κ κ θ ὁ δ ι ο ν, τὸ δὲ ἀποσυντιθέμενον σῶμα καλεῖται ἡ λ ε κ τ ρ ο λ ὁ τ ῆ ς. Τὸ ἐπὶ τοῦ θετικοῦ ἡλεκτροδίου ἀποχωρίζομενον σῶμα καλοῦμεν τὸ ἡ λ ε κ τ ρ α ρ ν η τ ι κ ὁ ν συστατικὸν τῆς ενώσεως, τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀρνητικοῦ τὸ ἡλεκτροθετικόν. Πολλὰ σῶματα καὶ μάλιστα ἐν καθαρᾷ καταστάσει δὲν ἀποσυντίθενται ὑπὸ τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος, π. χ. τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἔχει ἀνάγκην σταγόνων τινῶν ὡς ὅπως καταστῇ ἀποσυντιθέμενον. Τὰ ἀπὸ τῶν ἡλεκτρολυτῶν ἀποχωρίζομενα σῶματα δύνανται νὰ ἴναι στοιχεῖα ἡ καὶ ενώσεις. Ἡ σφοδρότης τῆς διὰ τοῦ γαλβανικοῦ ρεύματος προκαλουμένης ἀποσυνθέσεως ἴνε ἀνάλογος τῆς δυνάμεως τοῦ ρεύματος, δυνάμει δὲ νὰ μετριάσωμεν ταύτην ὀρίζοντες τὸ ποσὸν τοῦ ὑδρογόνου καὶ ἐξυγρόνου ὅπερ ἀποχωρίζει τὸ ρεῦμα εἰς ὠρισμένον διέτημα χρόνου. Πρὸς τοῦτο χρησιμεύει τὸ Βελτμετρον. (Πρόγ. Γαλβανοπλαστική). [Ο. Α. Ρ.]

Ἡλεκτρομαγνήτης. ἡ λ ε κ τ ρ ο μ α γ ν η τ ι σ μ ὁ ς. Βλ. Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα.

Ἡλεκτρομεταλλουργία. Ἐξαγωγή τῶν μετάλλων τῇ βοήθειᾳ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ· ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὸν χαλκόν, τὸν ἀργύλλιον, τὸ μαγνήσιον κλπ. [Ο. Α. Ρ.]

Ἡλεκτροόμετρον. Βλ. Ἡλεκτρικὴ μηχανή.

Ἡλεκτρομηχαναί. Δι ἡλεκτρομηχαναὶ αἱ καλούμεναι δύναμις ἡ λ ε κ τ ρ ι κ αὶ χρησιμεύουσι πρὸς μετατροπὴν τῆς κινούσης δυνάμεως εἰς ἡλεκτρικὸν ρεῦμα. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ αἰσθητὰ εἶναι ἡ τοῦ Γράμμου (Πίναξ Ἡλεκτρισμὸς Δυναμικὸς Β', σχ. 11) καὶ ἡ τοῦ Σίμενς καὶ ἡ τοῦ Ἀλφά (σχ. 13). Καὶ ἡ μὲν ἡλεκτρομηχανὴ τοῦ Γράμμου σύγκειται ἐκ τεσσάρων ἡλεκτρομαγνητῶν, μεταξύ τῶν πόλων τῶν ὁποίων στρέφεται δακτύλιος, οὗτος ἡ κατασκευὴ εἰκονίζεται ἐν τῇ σχήματι 12. Ὁ δακτύλιος οὗτος σύγκειται ἐκ πολλῶν συρμάτων μαλακοῦ σιδήρου I, ἀποτελούντων τὸν πυλῶνα αὐτοῦ, ὅστις περιβάλλεται διὰ σειρὰς πηνίων W ἐκ σύρματος χαλκοῦ μεμονωμένου οὕτως, ὥστε τὸ ἐν ἄλλῳ τοῦ ἑνὸς πηνίου καὶ τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ παρακειμένου πηνίου συνάπτονται καὶ πρὸς ἀλλήλα καὶ

πρὸς μεταλλικὰ ἐλάσματα S περιβάλλοντα τὸν ἀξονα δι' οὗ στρέφεται ὁ δακτύλιος. Ἐπὶ τῶν ἐλασμάτων τούτων κατὰ τινα ὀριζοντίαν διάμετρον ἐπερείδονται μεταλλικαὶ δίσκοι ὡς ψήκτραι συλλέγουσαι τὰ ἡλεκτρικὰ ρεύματα τὰ εἰς τὰς σπείρας τοῦ δακτύλιου κατὰ τὴν περιστροφὴν αὐτοῦ παραγόμενα. Τοιοῦτος ὢν ὁ δακτύλιος στρέφεται μεταξύ τῶν πόλων τῶν τεσσάρων ἡλεκτρομαγνητῶν, ὧν ὁ πυρὴν ἐκ σιδήρου συγκεκλιμένος φέρει πάντοτε ἐλαχίστην ποσότητα ἐλευθέρου μαγνητικοῦ ρευστοῦ. Τοῦ δακτύλιου δὲ περιστρεφόμενου ὁ μαγνητισμὸς οὗτος ἐπιδρᾷ ἐπ' αὐτοῦ καὶ παράγει ἀσθενὲς ἡλεκτρικὸν ρεῦμα, ὅπερ διαρρέον τοὺς ἀγωγούς τῶν ἡλεκτρομαγνητῶν ἐκφυζάνει τὴν μαγνητικὴν αὐτῶν δύναμιν καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ δακτύλιου μαγνητικὴν αὐτῶν ἐπίδρασιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἡ ἐντασις τοῦ παραγομένου ἡλεκτρικοῦ ρεύματος αὐξάνεται. Οὕτως αὐξανόμενης τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ δακτύλιου καὶ ἡ ἐντασις τοῦ παραγομένου ρεύματος αὐξάνεται, ἄλλὰ μέχρις ὀρισμένου ὁρίου. Ἡ μηχανὴ αὕτη τίθεται εἰς κίνησιν δι' ἀτμομηχανῆς, ἥτις στρέφει δι' ἱμάντος τὴν τροχαλίαν, ἣν φέρει ὁ ἀξὼν τοῦ δακτύλιου. Ἡ δὲ ἡλεκτρομηχανὴ τοῦ Σίμενς ἀντὶ δακτύλιου φέρει εἰς μὲν τὰς παλαιότερας μηχανὰς κύλινδρον ἐκ μαλακοῦ σιδήρου (σχ. 9) φέροντα ἐκατέρωθεν ἐνσκαφὰς καθ' ἑλὸν τὸ μήκος, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐλίσσεται σύρμα χαλκοῦν, ὡς δεικνύται ἐν τομῇ ἐγκαρσίᾳ ἐν τῇ σχήματι 10. Εἰς δὲ τὰς νεωτέρας μηχανὰς τοῦ Σίμενς ἀντὶ δακτύλιου ὑπάρχει κυλινδρικὸν τύμπανον, ὅπερ στρέφεται μεταξύ τῶν ἀντιθέτων μαγνητικῶν πόλων τῶν ἀνωθεν καὶ κάτωθεν ἡλεκτρομαγνητῶν, οἵτινες περιβάλλουσι τὸ τύμπανον καθ' ἑλὸν τὸ μήκος. Ἡ περίεω κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ κυλίνδρου εἶνε κατεσκευασμένη ἐκ λεπτοῦ σιδήρου ἐλάσματος, ἐπ' οὗ ἐλίσσονται καθέτως τῇ ἀξονὶ σύρματα μαλακοῦ σιδήρου, αἵτινα ἀντικαθιστῶσι τὸν πυρῆνα τοῦ δακτύλιου τῆς μηχανῆς τοῦ Γράμμου. Τέλος ὁ κύλινδρος καλύπτεται διὰ χαλκῶν μεμονωμένων συρμάτων κατὰ τὰς γεννητριάς αὐτοῦ, αἵτινα διασταυρούμενα ἐπὶ τῶν βάσεων τοῦ κυλινδρικοῦ τυμπάνου συνάπτονται μεταλλικῶς μετ' ἐλασμάτων ἀπ' ἄλλῃλων μεμονωμένων καὶ ἐπὶ τοῦ ἀξονος ἐστερωμένων ὡς εἰς τὴν μηχανὴν τοῦ Γράμμου. [Τ.]

Ἡλεκτρον (succinum, κεχριμπάρι). Ὀρυκτὴ ῥητίνη ἐκ προϊστορικῶν καινοτέρων δένδρων ἥτις εὐρίσκεται εἰς τρίτογενῆ κοίτασματα γαιανθράκων συχνότερον δὲ εἰς προκατακλυσιμαία ἐντὸς ἁμμου καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπὸ μορφήν παντοσχημῶν τεμαχίων καὶ μὲ παντοσεῖδεις ἀποχωρήσεις, π. χ. λευκὴν ὡς ἑλεφαντόδοντος, θυρεοειδεῖς, βαθυκυτρινὴν μέλαινα καὶ κηλιδωτὴν μενερὰ, διαφανὴ καὶ ἀδιαφανή· ἔχει

εἶδ. βάρ. 1,06—1,08 καὶ σκληρότητα 2—2,5. Προσπριζόμενον τὸ "Η. ἀποδίδει ἰδιάζουσαν ἐστῆν καὶ καθίσταται ἡλεκτρικόν, εἰς αὐτὸ δὲ ἐκτελεῖται ἡ ἡλεκτριζαὶς τὸ ἄνωμα του θερμικινόμενον ἐντὸς ἐλαίου καθίσταται μαλακὸν καὶ εὐλύγιστον ἵνα διαλυτὸν εἰς χλωρίοφθον, βενζόλιον καὶ σινάπνευμα ἀνέχον καμφοράν. Τῆχεται εἰς 280°, καίεται μετ' αἰθιλιζούσης φλογὸς ἀποδίδον εὐάρεστον ὀσμωματικὴν καὶ κηρίζουσαν ἐστῆν, ἐνέχει δὲ δύο διακρούς ῥητίνης, ἡλεκτρικὴν ὀξυ καὶ ὀλίγον αἰθέριον ἐλαϊκόν ἀποσταζόμενον παρέχει ἡλεκτρίκιον καὶ ὕδωρ, ὑπολειπόμενου ἡλεκτροκαλοριμίου, ὅπερ διαλυόμενον ἐν τερεδινοθέλειω παρῆγει χρησιμώτατον βερνίκιον. Τὸ "Η. χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν κοσμημάτων καὶ ὑποκειμένων παντοειδούς χρήσεως, ἰδίως ἐπιστομίων καπνοσυστηγῶν κλπ., προσέτι εἰς τὴν παρασκευὴν ἡλεκτρικῶ ὀξέος, ἡλεκτρελάτου καὶ εἰς θυράκιατα. Τὸ "Η. εὐρίσκεται καὶ συνάγεται ἀφ' ὧντος ἰδίως ἐν τοῖς παραλίαις τῆς ἀνατολικῆς Πρωσίας ἀπὸ τοῦ Δάντικ μέχρι τοῦ Μέρελ. [Ο.Α.Ρ.]

Ἀρχαιοτάτη γνωστὴν ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου, εὐρήθη δὲ καὶ ἐν τοῖς Μυκηναίοις τάφαις. Ἡ "Ελληνες παρέλαβον αὐτὸ πιθανῶς παρὰ τὸν Φοινίκην. Ὡς μαρτυροῦσι Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Τάκιτος, ἤδη εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἡγερέτο εἰς τὰ παράλια τῆς Πρωσίας. Μεταχειρίζοντο δὲ αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι καὶ ὡς εὐοσμιον θυμιαμα, ὅλλα κυρίως πρὸς κάσμον (παιδιδέραια, δακτύλους κλπ.). Σημειώσωμεν ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὸ μεταλλικὸν "Η. (βλ. κατωτ.) ἦτο γνωστὸν τοῖς ἀρχαίοις, ἀρκετὸν πολυλαχὺ ἀποβαίνει πότερον μνημονεύεται ἐκαστοῦ. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα τελεφερότατα ἐθεωροῦντο τὰ εἰς "Η. φυλακτῆρια. [Εγ.]

"Ηλεκτρον (Electrum, Guldisch-Silber) καλεῖται καὶ αὐτοφύεον κράμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀπαντῶν ὑπὸ μορφῇ ἀνοικτῶς κερτίνων κρυστάλλων ἐν Σιδηρίᾳ, ἐν Κολομβίᾳ καὶ παρὰ τὴν Καϊνιζέβερην ἦτο γνωστὸν καὶ τοῖς ἀρχαίοις. Σήμερον καλεῖται προσέτι ἐν ταῖς τέχναις "Η. εἶδος νεαρῶρου συνιστάμενον ἐκ 1 μέρων χαλκοῦ, 2 μέρων νικελίου καὶ 1,75—2 μ. ψευδαργύρου. Τὸ κράμα τοῦτο ἔχει τὴν ὀψιν στιλπνοῦ ἀργύρου καὶ ἵνα λίαν ἀνθεκτικὸν καὶ εὐδιατῆρτον. [Ο.Α.Ρ.]

"Ηλεκτρον μέλαν. Βλ. Γαγάτης.

"Ηλεκτροσκόπειον. Βλ. "Ηλεκτρικὴ.

"Ηλεκτροστατική. Βλ. "Ηλεκτροδυναμική.

"Ηλεκτροτεχνία. Περιλαμβάνει πάσας τὰς τεχνικὰς ἐφαρμογὰς τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ὡν σπουδαιόταται ἡ Τηλεγραφία, ἡ Γαλβανοπλαστική, αἱ ἐν τῇ χημείᾳ καὶ τῇ μεταλλουργίᾳ ἐφαρμογαὶ κτλ.

"Ηλεκτροτυπία. Ἡ παρασκευὴ τυπογραφικῶν στοιχείων, στερεοτυπικῶν πλακῶν, φυλογραφῶν κλπ. διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς μεθόδου. [Ο.Α.Ρ.]

"Ηλεκτροχημεία. Ἡ περὶ τῶν χημικῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἡλεκτρισμοῦ πραγματευομένη ἐπιστήμη. Αἱ πλείσταί χημικαὶ συνθέσεις ἐν διαλυτοῖς ἢ τῆξει εὐρισκόμεναι ἀποσυντίθενται ὑπὸ τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος εἰς τρόπον ὥστε ὅταν ἐμβαπτίζωμεν σύρμα τι ἐκ τῶν δύο πόλων ἡλεκτρικῆς στήλης ἐντὸς τοῦ ρεύματος ἀποχωρίζονται τὰ συστατικὰ κεχωρισμένα εἰς ἕκαστον πόλον καὶ ὁρᾷ πάντοτε τὰ αὐτὰ (σχετικῶς) εἰς τὸν αὐτὸν πόλον αὐτῶ π.χ. τὸ δξυγόνον, τὸ θεῖον καὶ τὸ χλωρίον ἀποχωρίζονται εἰς τὸν θετικὸν πόλον, τὸ ὕδρογόνο καὶ τὰ μέταλλα ἐν γένει εἰς τὸν ἀρνητικόν. Ὁ τρόπος αὗτος τῆς ἀποσυνθέσεως καλεῖται ἡλεκτρόλυσις (βλ. κ.), τὸ δὲ τοιοῦτο τρόπον ἀποσυντιθέμενον σῶμα ἡλεκτρολύτης (πρβλ. "Ηλεκτροχημικὴ θεωρία). [Ο.Α.Ρ.]

"Ηλεκτροχημικὴ θεωρία. Θεωρία ἐπικρατήσασα ἀλλοτε, ἐγκαταλειθεῖσα δὲ σήμερον ὁλοτελῶς, κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ τῶν ἡλεκτρικῶν φαινομένων ἐξήγουν τὴν λύσιν τῶν χημικῶν ἀντιδράσεων. Τὰ καθέκαστα τῆς θεωρίας ταύτης ἔχουσιν ὡς ἐξῆς: Ἐκαστον ατομὸν φέρει θετικὸν καὶ ἀρνητικὸν ἡλεκτρισμὸν διαμεμορσασμένον εἰς 2 πόλους, ὧν ὁ εἰς φέρει πάντοτε μεγαλύτερον ποσὴν τοῦ σχετικοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἢ ὁ ἕτερος· ἐπικρατοῦντος τοῦ θετικοῦ ἡλεκτρισμοῦ καλεῖται τὸ σῶμα ἡλεκτροθετικόν, ὅταν συμβαῖναι τὸ ἐναντίον ἡλεκτραρνητικόν. Τὰ στοιχεῖα κατετάσσοντο εἰς σειρὰν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ἡλεκτραρνητικωτέρου (μετάλλου) δξυγόνου, ἀποχωρίζομενου πάντοτε εἰς τὸν θετικὸν πόλον, καὶ καταλήγουσαν εἰς τὸ ἡλεκτροθετικώτερον (μέταλλον) κάλιον, ἀποχωρίζομενον πάντοτε εἰς τὸν ἀρνητικὸν πόλον· ἡ ἰδιότης ὅμως αὕτη ἵνα σχετικὴ εἴδῃ τὸ στοιχεῖον τὸ θετικὸν ὡς πρὸς ἕτερον ἦτον θετικὸν αὐτοῦ, ἵνα ἀρνητικὸν ὡς πρὸς θετικώτερον αὐτοῦ· ἐννοούμενον δύο στοιχείων ἐξουδετεροῦνται τὰ δύο ρευστὰ ἀπ' ἀλλήλων καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν χημ. ἔνωσιν ἢ ἐξουδετέρωσιν ὅμως αὕτη δὲν ἵνα τελεία· κατὰ τὴν ἡλεκτρολύσιν ἀποδίδεται εἰς ἕκαστον τῶν συνιστῶντων ὁ ἀνήκων αὐτῷ ἡλεκτρισμός. [Ο.Α.Ρ.]

"Ηλεκτρώων. Ὦδς τοῦ Περσέως καὶ τῆς Ἀνδρομέδας, βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν. Βλ. Ἀλκμήνη.

"Ηλθον, εἶδον, ἐνέκησα (λατίν. Veni, vidi, vici). Παροιμιώδης φράσις ἐπὶ τάχιστα ἐκτελούμενων ἔργων λεγομένη, ἐπὶ δὲ καὶ ἐπὶ λακωνισμῷ περιώνυμος. Τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις ἔγραψε, κατὰ Πλούταρχον, (Καῖσαρ Ν.) ὁ Καῖσαρ εἰς τὸν ἐν Ῥώμῃ φίλον του Ἀμύντιον, ἀγγέλλων τὴν ταχυστά-

την καὶ ἐπιτυχῇ διεξαγωγῇ τοῦ κατὰ τοῦ Φαρνάκου πολέμου του.

Ἡλικᾶ. Χωρὶς τῆς Θεσσαλίας τοῦ δήμ. Φύλου ἀπέχ. 1 ὥραν ἀπὸ Κοτοερῆ. Κἀτ. 200.

Ἡλικᾶδες. Πλ. Ἡλιος.

Ἡλικία (Ἀρχ.). Τὸ μέγιστον δικαστήριον ἐν Ἀθήναις, ὡς λέγει ὁ Ἀρποκρατίων, ὅπου ἐκαλεῖτο καὶ μεγάλη ἐκκλησία. Οἱ ἀρχαῖοι ἐτυμολόγουν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἀλιζεσθαι (καὶ ἐν Ἀργεὶ δὲ τόπος τοῦ δικαστηρίου ἦτο ἀλιαία) ἢ ἀπὸ τοῦ ἡλιασθαι, τοῦ τόπου ὅπου ὑπαίθετος. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Ἡ. τῶν Ἡλιαστῶν, ἀνῆρχετο εἰς 6000, ἐλκρούοντο δὲ οὗτοι ἐκ τῶν πολιτῶν, ὅσοι εἶχον συμπληρώσει τὸ 30ῶν ἔτος καὶ δὲν ὤφειλον τῷ δημοσίῳ οὔτε ἦσαν ἄτιμοι, κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν ὁ ἀρχόντων καὶ τοῦ γραμματέως τούτων, πιθανῶς 600 ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Σπανίως ὅμως συνεδρίαζον ὅλοι ὁμοῦ, ἀλλ' ἐν γένει ἦσαν διηρημένοι εἰς 10 μέρη, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐλκρούοντο ἰσαριθμοὶ πολῖται ἐκ διαφόρων φυλῶν ἕκαστον δὲ μέρος συνίστατο πιθανῶς ἐκ 500 (ἢ μάλλον 501, ἵνα μὴ ἴσων γενομένων τῶν ψήφων εἴς τινα ἀπέλθωσιν οἱ ἀνακρίνοντες, ἀλλ' ἐκείνοις δόξῃ νικᾶν ὃ ἂν ὁ εἰς προστεθῇ. Σχολ. Δημοσθ. κδ', 702), οἱ δὲ λοιποὶ 1000 ἦσαν συμπληρωτικοί. Κατὰ λόγον δὲ τοῦ ἐγγλήματος περιοριζέτο ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεδρίαζόντων εἰς 201 ἢ 401, ἢ καὶ ἡξάνετο δι' ἐνῶσις 2 ἢ 3 μερῶν εἰς 1001 ἢ 1501. Ἀπᾶς τοῦ ἔτους οἱ κληρωθέντες ἡλικισταὶ ὤμουν (ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐν τῷ Ἀρδῆτι, ὕστερον δὲ ἐν ἀγνώστῳ ἡμῖν τόπῳ) τὸν σωζόμενον ἔργον τῶν ἡλιαστῶν καὶ ἐλάμβανεν ἕκαστος πινάκιον, φέρον τὸ ὄνομα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ δήμου, πολλάκις δὲ καὶ τὸ τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐν τῶν πρώτων 10 στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου σημαίνον τὸν ἀριθμὸν τοῦ μέρους εἰς ὃ ὄνῃκεν ὁ ἡλιαστής· ὁμοσχεῖα ἐστήμιονον ὅτι ὄνῃκεν εἰς 2 μέρος, ὅπου ἐν ἀρχῇ ἀπηγόρευετο, κατέστη δὲ ὕστερον ἀνάγκη ὡς ἐξ ἐλλείψεως ἡλιαστῶν. Οὗτοι ἔμενον κατὰ τὸ ἔτος, ἴσως μάλιστα ἐφ' ἔρου ζωῆς, ἐν τῷ μέρει δι' ὃ ἐκκληρώθησαν. Δι' ἐτέρας κληρώσεως περιγραφομένης ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἐκτελούμενης κατὰ τὴν πρώϊαν πρὸ τῆς ἀρχῆς τῶν συνεδριάσεων, ὥριζετο τίνα τῶν μελῶν τῶν διαφόρων μερῶν καὶ εἰς ποῖον δικαστήριον εἶδε νὰ συνεδριάσων. Ἀγνώστως εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστηρίων ὡς καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἀναφέρονται δὲ ἐκτὸς τοῦ κυρίως Ἡλικιαίου καλουμένου (πιθανῶς κειμένου Ν τοῦ Ἀρείου Πάγου) τὸ Ὑδεῖον, τὸ Ματίγειον, τὸ ἐπὶ Λύκῃ, τὸ τρίγωνον, μέσον, παράθυρον, μεῖζον, καινόν, βατραχιόν, φοινικιόν, ἢ στοὰ ποιικίλη· τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἔκειντο πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Εἰσερχόμενοι οἱ δικασταὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἐλάμβανον συμβόλον,

ἀντὶ τοῦ ὁποίου (ἀπὸ τοῦ Περικλέους) οἱ Κωλακρέται ἀπέδιδον αὐτοῖς τὸν μισθὸν τῶν, ὅστις ἐν ἀρχῇ ἦτο πιθανῶς δέσλος, ὕστερον δὲ ἡξήθη εἰς διώβολον καὶ ὑπὸ Κλέωνος εἰς τριώβολον. Ἐκ τῶν ἡμερῶν ἐξῆρουντο ὡς μὴ κατάλληλοι πρὸς συνεδρίασιν αἱ ὁπορᾶδες, μετὰ Εὐκλείδην δὲ καὶ αἱ πρὸς ἐκκλησίαν ἐριζόμεναι. Ὡς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἡλιαστῶν δικαζόμενας δίκας δὲν ὑπάρχονσι σαφεῖς εἰδήσεις· κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα ἐδ(ικάζον) τὰς σπουδαιότερας δημοσίας δίκας (πράγματα). Περὶ Ἡ. ἐγράψαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὁ Ἡ. Τυπάλδος (ἐν Παρνασσῷ 1883), ὁ Σ. Ἰωαννίδης (ἐν Θέμιδος Δ' τόμῳ 1890 σ. 594 κ.σ.) κ.σ. [Σ.Τ.]

Ἡλικὰ ὠρολόγια (ἢ σ. κ. ι. ε. θ. γ. ρ. ι. κ. α.) ὀνομάζονται τὰ δεικνύοντα τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας διὰ τῆς προπτώσεως τῆς σκίας τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῶν γραμμῶν τῶν ἀντιστοιχουσῶν εἰς τὰς διαφόρους ὥρας τῆς ἡμέρας. Συνίστανται ἐξ ὠροπινάκων ἐφ' οὓς εἶναι κεκαρσγμένοι αἱ ὠριαὶ ἢ καὶ ἡμιοριαὶ ἢ καὶ τὰ τέταρτα τῶν ὡρῶν δεικνύουσαι γραμμαῖ, καὶ ἐκ γνώμονος, τοῦ ὁποίου ἡ σκία προσπίπτει διαδοχικῶς ἐπὶ τῶν γραμμῶν τούτων. Οἱ ἀρχαῖοι, δι' οὓς τὰ Ἡ. Ὡ. εἶχον πολὺ μειζονα σημασίαν ἢ νῦν, ὅτε ὑπάρχουσι τὰ κοινὰ ὠρολόγια, ἐτοποθέτουν τὸν γνώμονα καθέτον ἐπὶ τὸ ἐπιπέδον τοῦ ὠροπινάκου, εἰς τοὺς νεωτέρους ὁμοῦ χρόνους ὁ γνώμων τοποθετεῖται παράλληλός πρὸς τὸν ἀξονα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπομένως ἔχει κλίσιν πρὸς τὸν ὀριζόντα ἴσην πρὸς τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ τόπου εἰς ὃν τοποθετεῖται· τὸ Ἡ. Ὡ. διὰ τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως αἱ γραμμαὶ τοῦ ὠροπινάκου μένουσιν αἱ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἐν ἑαυτοῖς, ὅπου δὲν συμβαίνει ἐν τῇ καθετῇ τοποθετήσεϊ τοῦ γνώμονος. Τὴν κατασκευὴν τοῦ Ἡ. Ὡ. διδάσκει ἡ γ. ν. ο. ρ. ο. ι. κ. η. Καθόσον ὁ ὠροπινᾶξ εἶναι ὀριζήντιος, ἢ κλίθετος, ἢ εὐρίσκειται ἐν τῇ ἐπιπέδῳ τοῦ οὐρανοῦ ἰσημερινῶς, διακρίνονται τὰ Ἡ. Ὡ. εἰς ὀριζήντια, κλίθετα, ἰσημερινά. Δεικνύουσι δὲ ἀληθῆ χρόνον καὶ οὐχὶ τὸν συνῆθη νῦν ἐν χρήσει μέσον χρόνον. Ἦν τις θέλῃ νὰ συγκρίνῃ τὸ ὠρολόγιόν του πρὸς Ἡ. Ὡ., θέον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν μεταξὺ μέσου καὶ ἀληθοῦς χρόνου διαφοράν, τὴν καλουμένην ἐξίσωσιν τοῦ χρόνου, τῆς ὁποίας ἡ τιμὴ ποθάνει τὸν Ὀκτώβριον μέχρι 16 1/2 λεπτῶν (βλ. Ἡμέρα). [Δ.Κ.]

Ἡλιάνθεμον (Βοτ.) Helianthemum Tourne. Γένος φυτῶν τῆς εὐαγγεῖας τῶν Κιστωδῶν, οὗ τὰ εἶδη ποσὴν ἢ προσηνῶδη πολυάριθμα ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ καὶ τῇ εὐκράτῃ Ἀσίᾳ. [Θ.Χ.]

Ἡλιάνθος (Βοτ.) Helianthus L. Γένος τῆς εὐκαρπείας τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων, περιλαμβανόντων ὑπὲρ τὰς τριακοντα εἶδη. Εἰς τὰ φυτὰ ποσὴν καὶ εὐμεγέθη, πάντα

καταγόμενα ἐξ Ἀμερικῆς καὶ συχνὰ καλλι-
εργούμενα ὡς κόσμος χάριν τῶν μεγίστων ἐν
καρπύων ἀνθῶν συνιστάμενων κεφαλῶν αὐ-
τῶν, ἅτινα κατὰ τὴν ἀνθηρὴν σπέρνονται πάν-
τοτε πρὸς τὸν ἥλιον, ἐξ οὗ ἡ ἐνομασία. Τὰ
γνωστότερα εἶδη εἰσὶν Ἡ. ἔ. ἐ. π. ἐ. τ. ο. ρ.
(H. annuus L., κοινῶς «Ἡλίας», γερμανιστὶ
Sonnenblume), οὗ τὰ σπέρματα ἐνέχουσιν α-
φθονον καὶ ἀριστον ἔλαιον—καὶ διὰ τοῦτο ἡ
καλλιέργεια τοῦ Ἡ. τοῦτου ὡς σπουδαίου
βιομηχανικοῦ φυτοῦ ἐπαυξάνεται ἐτημέρως,
ἰδίως ἐν Ῥωσσίᾳ, ὅπου ἤδη κατὰ τὸ 1886 ἡ
παραγωγή τοῦ ἔλαιου ἀνῆλθε εἰς 100 000
καντάρια δξίας ἢ ἑκατομμύρ. ρρ.—καὶ Ἡ. ὁ
κ. τ. ν. ὁ. ὑ. λ. ὁ. ρ. τ. ὁ. ρ. (H. tuberosus L.,
γαλλ. Τοπίπαμβούρ), οὗ αἱ ρίζαι εἰσὶν ἀμυ-
λοῦχοι καὶ ἐδώκεται (κοινῶς παρ' ἡμ. «Κο-
κοκάττις»), [Θ.Ν.]

Ἡλίας (ἕρ. Elia, παρὰ τοῖς Ῥ' Ἡλιού).
Εἷς τῶν διασημοτάτων προφητῶν τοῦ βασι-
λείου Ἰσραήλ, ἐκ Θεσβὸν τῆς φυλῆς Ναφθαλαίμ,
ἔζησε ἐπὶ τοῦ βασιλείου Ἀχαάβ κατὰ τὸν 9^{ον}
π. Χ. αἰῶνα. Ἦτο ἔνθερμος πρῶταρχος τῆς
Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας καὶ ἐχθρὸς τῆς θρη-
σκείας τοῦ Βαάλ, ἣτις εἰσῆλθον εἰς τὸ βασι-
λεῖον ὑπὸ τῆς ἐκ Φοινίκης βασιλείας Ἰε-
ζαβὲλ. Ἔθεν καταδιωκόμενος ὑπὸ ταύτης ἤνα-
γάζθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν κοιλίαν Χαρραθ
καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν κομπολίην Σαρεπτὰ τῆς
Σιδωνίας. Εἶτα δὲ κατήγγυσε μὲν κατὰ τὴν
παράκλησιν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Βαάλ ἐπὶ τοῦ Καρ-
μηλείου ὄρους ἀποδείξας τὴν ὑπὲρ πάντας τοὺς
ἄλλους θεοὺς δύναμιν τοῦ Ἰεχωβά, καὶ κατέ-
σφαξεν αὐτοὺς, ἀλλ' ἡ Ἰεζαβὲλ ἠνάγκασεν
αὐτὸν πάλιν νὰ φύγῃ. Ἐπιστρέψας ὕστερον
ἐνήργησεν ὑπὲρ συνωμοσίας κατὰ τῶν βασι-
λέων τῆς Συρίας καὶ τοῦ Ἰσραήλ, ἵνα ἐξασφα-
λίσῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς λατρείας τοῦ Ἰεχωβά.
τὰ σχέδια δὲ αὐτοῦ ἐξετέλεσεν ὁ διάδοχος αὐ-
τοῦ Ἑλισσαίος. Πλήρης ἡμερῶν ἀπεσύρθη μετὰ
τούτου εἰς τὴν ἔρημον, διέβη τὸν Ἰόρδανον,
διαίρεσας τὰ ὕδατα αὐτοῦ διὰ τῆς μηλοτῆς
του, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ διαδόχου τοῦ
ἀνελήθη ὑπὸ ἄρματος πυρός εἰς τὸν οὐρα-
νόν. Δὲν κατέλιπε συγγράμματα. Οἱ Ἰουδαῖοι
πιστεύουσιν ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς ὁ
Ἡ. ἵνα προετοιμάσῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσ-
σίου. [Δ.Γ.]

Ἡλίας (ἄγιος). 1) Χωρίον Λευκάδος
τοῦ δήμ. Εὐγγέριου, 45' ΒΑ τοῦ Σύδρου ὑπὸ
τὸ ὄρος Σταυροῦτον. Κἂτ. 451. — 2) Χωρίον
τοῦ δήμ. Λατρίνων τῆς Ἡλείας ἀπέχ. 2 ὥρ.
ἀπὸ Πύργου. Κἂτ. 164. — 3) Χωρ. τοῦ δή-
μου Κυθήρων, ἔχον 80 κατ. — 4) Χωρίον
τοῦ δήμου Φιγαλείας τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 175
κατ. — 5) Χωρίον τοῦ δήμου Ὠλενείας τοῦ
Μεσολογγίου, ἔχον 145 κατ. [Μ.Σ.]

Ἡλίας (ἄγιος). Ὄνομα συνθεσάτων
τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων ἐν Ἑλλάδι, συνδεδ-

μενον πιθανῶς μετὰ τῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα-
λήψεως τοῦ προφήτου Ἡλίου. Ἡ ὑψηλότερα
τῶν αὐτῶ ἐπικαλισμένων κορυφῶν ἐν Ἑλλάδι
εἶνε ἡ τοῦ Ταυγέτου (2409 μ.). [Μ.Σ.]

Ἡλίας (ἄγιος) (Mount-St.-Elias). Ἡ
ὕψηλότερα κορυφή τῆς ἑμῶν. παρακτίου ἀλύ-
τῶς ἐν τῇ βορείᾳ μερ. τοπαρχίᾳ τῆς Ἀλά-
σκας, κατὰ τὰ συνόρα τῆς Βρετανικῆς Β' Ἀμε-
ρικῆς, εἰς πλ. 60^ο. 15' Β καὶ μῆκ. 141^ο. Δ
τοῦ Γρῆνιτζ. Ἐχει ὕψος 4562 μ. κατ' ἄλλους
δὲ 5420 μ. [Π.Π.]

Ἡλιόσσις (ἡλιοπληξία, σειρήσις ἢ καὶ
θερμωδολή). Νοσηρὰ κατάστασις αἰτιωμένη
ἐκτάκτως θερμῇ θερμικρασίᾳ, χαρακτη-
ριζομένη δὲ διὰ κραταίας κεφαλαλγίας, λιγ-
γυ, σινοτοδινίας, συγκοπῆς· ἐνίοτε δὲ ἐπέρ-
χεται μετὰ τινας ὥρας καὶ ὁ θάνατος. Εἰς
τὴν ἡμέτερον κλίμα συμβαίνει σχεδὸν μόνον
εἰς νέους στρατιώτας, ὀρεῖλοντας μεθ' ὧλης
τῆς ἀποσκευῆς ὑπὸ λιαν μεγάλην θερμότητα
καὶ αἰθρίων οὐρανὸν συντόνους πορείας νὰ ἐκ-
τελέσωσιν· οὗ σπανίᾳ δ' εἶνε ἰδίως ἐν Ἰνδίᾳ
εἰς τοὺς Ἀγγέλους στρατιώτας. Ἡ ὁρατεία
συνίσταται κυρίως εἰς ψυχρὰς ἐπιβροχάς, ἐ-
πιβροχὰς αὐστεινὴν πάχους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,
βδέλλας ἐπίσω τῶν ὠτων (φλεβοτομῖαι φαί-
νονται ἐπιβλαβεῖς κατὰ τὴν πείραν Ἀγγέλων
ἱατρῶν), κατὰ κλίμα τῶν παθόντων μεθ' ὕψω-
μένης τῆς κεφαλῆς κτλ. [Θ.Β.]

Ἡλιεγκ (Ealing). Πέλις τῆς ἀγγλικῆς
κομητείας Μιδδλῆσσεξ, κειμ. Β τοῦ Βρέντφορν.
Ἐχει (1880) 15 766 κατ. καὶ ὠραίᾳ θερμῇ
διαμονῇ. [Μ.Σ.]

Ἡλιδος δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὸν
νομὸν Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος, πρωτεύουσάν
ἔχει τὴν Γαστούνην καὶ πληθυσμὸν 11 347.
Εἰς τοῦτον ὑπάγονται τὰ χωρία Γεράκι, Ἀ-
μαλίας (Δερβί-Τσελεπῆ), Καλύβια Παλαιο-
πέλειος, Καραγιούζη, Καρδαμά, Κελεβή, Κου-
κουδίτσα, Κουρτίκι, Μεσσολογγάκι, Μουσου-
λούμπη, Μπουχιώτι, Παλαιόπολις, Ῥεβι-
άτα, Σαβδόλια, Σαμπάναγα, Σελίμ-Τσια-
ούση, Σώστη καὶ Χάδαρη. [Μ.Σ.]

Ἡλινα. Ὄνομα δύο χωρίων τῆς Μακε-
δονίας, ἐν τῇ διαμερίσματι Βιτωλίων, ὧν τὸ
μὲν Ἡ. Μάχλια (Ἄνω) ἔχει 600 κατ., τὸ
δὲ Ἡ. Ἰζήρ (Κάτω) 450, πάντας χριστιαν-
οὺς. [Ν.Σ.]

Ἡλιογραφία. Παρ' Εὐρωπαίοις κα-
λεῖται καὶ οὕτως ἡ ἄλλως Ἡλιοστομία.

Ἡλιογράφος. 1) Ἐργαλεῖον δυνάμε-
νον νὰ χρησιμοποιοθῇ ἀντὶ τηλεγράφου μεταξὺ
δύο ὁρατῶν ἀπ' ἀλλήλων θέσεων. Ἀποτελεῖ-
ται οὐσιμῶς ἐκ κατόπτρου δεχομένου τὰς ἡ-
λιακὰς ἀκτίνας καὶ ἀντανκλῶντος αὐτάς
πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀνταποκρίσεως. Τὰ σημεῖα
ἀποτελοῦνται ἐκ μακρῶν καὶ βραχυῶν λήμ-
ψεων, παραγομένων διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς

θέσεως τῶν κατόπτρων ἢ τῆς ἀπομακρύνσεως διαγράμματος, παρεντιθεμένου ἐν τῇ πορείᾳ τῶν ἀνακλιωμένων ἀκτίνων. Γίνεται δὲ χρῆσις τῶν σημείων τοῦ τηλεγραφικοῦ συστήματος Μόρς. Ἡ ἀπόστασις εἰς ἣν δύναται νὰ φθάσῃ σαφῆ τὰ σημεῖα, ὑπολογίζεται εἰς περίπου 80 γμ. Ὁ Ἡ. ἐπενοήθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλου Mance, καὶ τοὶ δὲ τὰ πειράματα ἔδωκαν εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα, δὲν εἰσῆλθον δ' Ἡ. εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν στρατοπέδων, διὰ τὰ ὅποια ἡδύνατο νὰ εἴναι χρησιμώτατος, ἀλλῶς τε καὶ διότι ἀπαραίτητος εἶνε πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ ἡ ὑπαρξίς ἡλιακοῦ φωτός. — 2) Ἐργαζέσθω δι' αὐτοῦ ἐπετεύχθη νὰ ληθῇ μικρὰ τοῦ ἡλίου εἰκόνες. Συνδυαζόμενος μετὰ φωτογραφικῶν μηχανημάτων καλεῖται φωτογραφία.

Ἡλιόδωρος. 1) Ὁ περὶ ἡγῆτης, γράψας περὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀναθημάτων. Ἐχρησίμευσεν ὡς σπουδαία πηγὴ τῶ Πλινίου, σώζονται δὲ αὐτοῦ μένον ἑλίγια ἀποσπάσματα. Ἐξῆς κατὰ τὸν 1^{ον} π. Χ. αἶωνα. — 2) Ἑλλήν γραμματικὸς τοῦ Ἀ' μ. Χ. αἰῶνος, πολλάκις ἀναφερόμενος ὑπὸ τῶν συγγρόνων αὐτῷ ποιητῶν τῆς Ἀνθολογίας. Ἐπὶ ῥῆξεν ὡς πρόδρομος τοῦ Ἡρακλίου τοῦ κούριος ἱδρυτῆς τῆς μετρικῆς τέχνης, συντάξας τὸν πυρῆνα τῶν εἰς Ἀριστοφάνη μετρικῶν σχολίων. Δὲν εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι ἦτο δ' αὐτός καὶ ὁ ὁμώνυμος φίλος τοῦ Ὀρατίου. — 3) Ἑλλήν συγγραφεὺς ἐξ Ἑμέσης, ὃ δρεῖλομεν τὸ προσφιλέστατον καὶ μέγιστον τῶν σωζομένων ἑλλήν. μυθιστορημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον Σύνταγμα τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαρίκλειαν Αἰθιοπικῶν, εἰς 10 β. ἐλί. Ἡρώς αὐτοῦ εἶνε ἡ βασίλισσα Χαρίκλεια τῆς Αἰθιοπίας, ἣτις ἐκτεθείσα ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐνεκα τῶν ὑπομῶν τοῦ συζύγου τῆς κοιμίζεται εἰς Δελφούς, γνωρίζει δὲ εἰς τοὺς δελφικοὺς ἀγῶνας τὸν Θεαγένη καὶ μετὰ πολλοὺς καὶ μεγάλους κινδύνους, ὅτε ἡδὴ ὠδῆγετο μετὰ τοῦ Θεαγένους ἵνα θυσιασθῶσιν, ἀναγνωρίζεται ὡς βασίλισσα καὶ συζεύγνυται τῷ Θεαγένει. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο διακρίνεται ἐπὶ πολλαῖς δρεταῖς, μόνον δὲ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν δὲν ἠδυνήθη δ' Ἡ. νὰ καταστήσῃ τὸ ἔργον τοῦ ἐξ ἴσου ἐπιτυχές. Ἐν τέλει αὐτοῦ δηλοῖ ἑαυτὸν ἄνδρα Φοινίκᾳ Ἑμμεανὸν τῶν 2^{ων} Ἡλίου γένος Θεοδορίου καίθα, καὶ ἡ καταγωγή του αὐτὴ καταγράφεται ἀπανταχοῦ τοῦ ἔργου. Δυστυχῶς δ' Ἡ. δὲν φανερὶ οὐδὲν περὶ τῆς ἐποχῆς καὶ ἣν ἔζη. Ὁ κατὰ τὸν 1^{ον} μ. Χ. αἶωνα ζήσας ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς Σωκράτης ἀναφέρει ὅτι τὸ ἔργον συνέγραψεν ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Γρίκκης ἐν τῇ νεότητι του. Ἀν καὶ ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ἐρῶντος τῆς πληροφάνειας ταύτης, μετὰ τὸ εἶναι εἶναι ὅτι δ' Ἡ. ἔζησε πρὸ τοῦ 1^{ου} αἰῶνος. Ἐκδ. ὑπὸ Κοραῆ (2^α τ. Παρίσι. 1805), Bekker (Λιψ. 1855) καὶ Hirschig (ἐν Fro-

bei scriptores, Λιψ. σ. 1856). Πρὸς. Rhode, Der griech. Roman (Λιψ. 1876). [X.B.]

Ἡλιόζωα. Μικροσκοπικοὶ ὄργανισμοὶ ἐν τῇ γλυκίᾳ ὕδατι, οἷος ἡ ἀκανθόκυστις καλ.

Ἡλιόμετρον. Βλ. Μικρόμετρον.

Ἡλιος (ἀστρ.) εἶνε τὸ πρωτεύον σῶμα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, τοῦ ὅποιον συστατικὸν σῶμα εἶνε καὶ ἡ γῆ. Ὁ Ἡ. διὰ τῆς ἑλξέως τῆς μάξης αὐτοῦ, αὐτῆς 700 πλάσιος τῆς πάντων τῶν πλανητῶν ὅμοι, βρομίζει τὴν κίνησιν τούτων, κατέχων θέσιν ἐστίας ἐν ταῖς ἑλλειπτικαῖς τροχαῖς τῶν πλανητῶν περὶ αὐτόν, διὰ δὲ τῆς ἐνυπαρχούσης ἐν αὐτῷ ἐνεργείας θερμαίνει καὶ φωτίζει πάντα τὰ σῶματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ὄντα ἐτερόφωτα διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ διατηρεῖται ὅλος ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ὀργανικὸς βίος. Ἡ μέση ἀπόστασις τοῦ Ἡ. ἀπὸ τῆς γῆς εἶνε 140³/₂ ἑκατόμμ. χμ., ἡ μέγιστη (τὸν Ἰούλιον ὅτε ἡ γῆ εἶνε ἀφῆλιος, ἡ δ' Ἡ. ἀπῆλιος) εἶνε 151,1 ἑκατόμμ. καὶ ἡ ἐλάχιστη (τὸν Ἰανουάριον, ὅτε ἡ γῆ εἶνε περιήλιος, ἡ δ' Ἡ. περιήλιος) εἶνε 140,2 ἑκατόμμ. χμ. Ἐπειδὴ ἡ διαφορά μεταξὺ τῆς μεγίστης καὶ ἐλάχιστης ἀποστάσεως τοῦ Ἡ. ἀπὸ τῆς γῆς δὲν εἶνε πολὺ μεγάλη σχετικῶς πρὸς τὴν μέσην ἀπόστασιν, δὲν συμβαίνει ἐκπαισθηθῆναι διαφορὰ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐκάστοτε θερμότητος τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ Ἡ., αἱ δὲ κατὰ τόπους διαφοραὶ τῆς θερμότητος γεννῶνται ἐξ ἄλλων αἰτίων (βλ. Κλίμα). Ἐκ τῆς μετρήσεως τοῦ γωνιακοῦ μεγέθους τῆς διαμέτρου τοῦ Ἡ. κατὰ διαφόρους διεσθύνσεις ἐξήχθη ὅτι τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶνε σφαιρικόν καὶ δὲν παρουσιάζει ἐκπαισθητὴν τινα συμπίεσιν. Ἡ μέση φαινόμενη διάμετρος τοῦ Ἡ. εἶνε 32' 2,4", ἡ ἐλάχιστη 31' 30,8" καὶ ἡ μέγιστη 32' 2,2". Λαμβανόμενης ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως τοῦ Ἡ. ἐξήχθη ἐντέθεν ὅτι τὸ μέγεθος τῆς διαμέτρου τοῦ ἡλίου εἶνε 1 386 690 γμ., ὅθεν αὐτὴ εἶνε σχεδὸν 108³/₄ φορές μείζων τῆς διαμέτρου τῆς γῆς. Ἐκ τῶν ἐκ τῆς γεωμετρίας γνωστῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν σφαιρῶν, ἔπεται ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἡ. εἶνε 11820 πλάσιος τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ὁ δ' ὄγκος αὐτοῦ 1284800 πλάσιος τοῦ ὄγκου ταύτης. Ἐκ διαφόρων μεθόδων στηριζομένων ἐπὶ τῶν δυναμικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἑλξέως ἐξήχθη ὅτι ἡ μάζα τοῦ Ἡ. εἶνε περίπου 323 000 φορές πλείων τῆς μάξης τῆς γῆς. Λαμβανόμενου ὑπὸ τῆς ὁψιν τοῦ ὄγκου τοῦ Ἡ. ἔπεται ὅτι ἡ μέση αὐτοῦ πυκνότης εἶνε περίπου τὸ 1/4 τῆς μέσης πυκνότητος τῆς γῆς, καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ συγκρινομένη πρὸς τὴν τοῦ ὕδατος εἶνε 5/6, ἔπεται ὅτι ἡ μέση πυκνότης τοῦ Ἡ. εἶνε 1,4 τῆς τοῦ ὕδατος. Ἐκ τῆς μάξης καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἀκτίνος τοῦ Ἡ. ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐντασις ἐπὶ βαρυτῆτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ εἶνε σχεδὸν 28 πλάσιος τῆς ἐπὶ τῆς γῆς (ἀκριβέστερον 27,6). Πρὸς ἐξέ-

τασιν τῆς συστάσεως τοῦ "Η. χρησιμεύουσι τὸ τηλεσκοπίον καὶ τὸ φασματοσκοπίον. ἐπιτυχῶς δὲ χρησιμοποιοῦνται καὶ ἡ φωτογραφία ἀντὶ τῶν ἀμέσων διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ παρατηρήσεων. Ἦνενκα τοῦ ἀπλῆτος ὁμοῦς φωτὸς τοῦ "Η. αἱ ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις γίνονται διὰ μέσου ὑάλων βοηθῶντων κεχρωματισμένων, ἀντὶ τῶν ὁποίων εἰς τὰς παρατηρήσεις διὰ τοῦ ἀπλῆτος ὀφθαλμοῦ δύναται νὰ γίνῃ χρήσις καπνισμένης ὑάλου, ἐνῷ εἰς τὰς παρατηρήσεις διὰ μεγάλων τηλεσκοπίων χρησιμοποιούνται ἡλιοσκόπια (βλ. λ.). Αἱ περὶ τῆς συστάσεως τοῦ "Η. γνώσεις ἡμῶν βασιζονται ἐπὶ τῆς μελέτης τοῦ φάσματος αὐτοῦ (βλ. φασματοσκοπία). Ὅπου εἶνε συνεχὲς παρουσιάζον ὁμοῦς πολλὰς σκοτεινὰς γραμμὰς. Ἡ νῦν γενικώτερον παραδεδομένη δοξαρία εἶναι ὅτι ἡ φωτὸς φάσμα, ἥτοι τὸ ὁρώμενον εἴτε δι' ἀπλῆτος ὀφθαλμοῦ εἴτε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὁμοῦ τοῦ "Η., εὐρίσκεται εἰς διεξιζόμενον κατάστασιν πολὺ συμπετυνωμένην, τὰ δ' ἐκινῶντα αὐτῆς στρώματα εἶναι ἐν σχετικῇ ἀποψύξει, ὁμοῖα πρὸς τὴν τῶν νεφῶν ἐν τῇ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ ψυχροτέρου περιβάλλοντος αὐτά. Τῇ φωτισμένῃ περιβάλλει ἡ χρωμόσφαιρα, ἥτις ἐνομάζεται οὕτως ἐν τοῦ ἔρουθρου αὐτῆς χρώματι, τὸ ὅποιον παρατηρεῖται ὁμοῦς κατὰ τὰς ἐλικὰς ἐκλείψεις τοῦ "Η. Τὰ κατώτατα στρώματα τῆς χρωμόσφαιρας ἀποτελοῦσι τὴν διάστρωσιν τὴν προενοῦσαν τὴν ἀναστρέψιν τῶν γραμμῶν ἐν τῇ φάσματι τῆς φωτισφαίρας. Ἡ διάστρωσις αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ἁπλοῦ μεταλλικῶν στοιχείων, ὧν 13 εἶναι ἀσφαλῶς βεβαιωμένα (ὕδρογόνον, σίδηρος, χαλκός, λευκόχρυσος κτλ.). Ἡ δὲ κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἥτιον ὁδεύει (δρακίλιον, ἀνθράξ κτλ.). Ἡ μὴ παρουσία ἐν τῇ ἀναστρέψιμῃ φάσματι ἄλλων τινῶν μετάλλων (χρυσός, ὀρνέρος) καὶ ἰδίως τῶν ἡμετέρων (πλὴν τοῦ ἀνθρακός) δὲν ἀποδεικνύει τὴν μὴ ὑπαρξὴν τούτων ἐν τῇ "Η. δυνατόν νὰ μὴ περιέχωνται τινες ἐν τῇ τῆς γραμμῆς ἀναστρέψιμῃ διάστρωσι, ἢ νὰ εὐρίσκονται ὑπὸ συνθήκας τροποποιήσας τὸ φάσμα αὐτῶν κατὰ τρόπον μὴ γνωστὸν ἐν τοῖς χημικαῖς ἐργαστηρίοις, ἢ ἀμφιβολία δ' ἐπαυξάνεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ φάσμα τῶν ἡμετέρων συνίσταται ἐκ ταινίων. Τὸ κύριον τῆς χρωμόσφαιρας συνίσταται ἐξ ὕδρογόνου καὶ τινος ἀγνώστου στοιχείου ἐπενόμενον τὸ "Η. τὸ ὅποιον ἐμφανίζεται ἐκ τινος γραμμῆς μὴ ἀντιστοιχοῦσης εἰς γνωστὴν στοιχείον. Εὐρίσκεται δ' ἡ χρωμόσφαιρα εἰς θερμοκρασίαν κατωτέραν τῆς φωτισφαίρας ὅπως τοῦτο ἐμφανίζεται ἐκ τῆς ἀναστρέψης αὐτῆς ἐν τῇ φάσματι. Ἐν τῇ χρωμόσφαιρᾳ εὐρίσκονται αἱ προεξοχαί, εἶδος νεφελῶν ἐξ ὕδρογόνου καὶ ἡλίου. Αὗται παρετηρήθησαν μέλις περὶ τὰ μέτα τοῦ παρόντος αἰῶνος κατ' ἐκλείψεις ἐλικὰς, νῦν ὁμοῦς διὰ καταλλήλου καταρτισμοῦ τοῦ φασματοσκοπίου παρατη-

ροῦνται ἐν πάσῃ περιπτώσει. Αἱ προεξοχαὶ διακρίνονται εἰς ἡμέρους καὶ εἰς ἐκρηκτικὰς. Αὗται ἀνακινῶνται ὅπως τῆς χρωμόσφαιρας μέλις ὕψους ἐνίστα πλεόν τῶν 700 χιλ. χιλ. Κατὰ τὰς ἐλικὰς ἐκλείψεις τοῦ "Η. παρατηρεῖται ἡ στεφάνη αὐτοῦ, λευκὴν φῶς περιβάλλον τὴν χρωμόσφαιραν. Ἡ στεφάνη παρουσιάζει περιεργὸν ἀκτινοβολίαν περὶ τὸ ἀκρὸν αὐτῆς, διανύουσιν διαφόρους κατὰ τὰς διαφύρους ἐκλείψεις. Πλὴν ἄλλων ἀσθενεστάτων γραμμῶν τὸ φάσμα τῆς στεφάνης ἀποδεικνύει ἀσθενῶς τὴν παρουσίαν ὕδρογόνου καὶ τὴν γραμμὴν ἄλλου στοιχείου, τὸ ὅποιον ἐπωνομάσθη στεφάνιον (coronium). Ἡ φωτισφαίρα τοῦ "Η. παρατηρούμενη διὰ τοῦ τηλεσκοπίου δὲν φαίνεται ἐξ ἴσου λαμπρὰ καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν. Ὁ δίσκος τοῦ "Η. φαίνεται λαμπρότερος εἰς τὸ μέσον καὶ ἡ λαμπρότης αὐτοῦ ἐξασθενεῖ βαθμυδὸν πρὸς τὴν περιφέρειαν. Αἷτια τούτου εἶναι ὅτι αἱ ἀκτίνες ἔσον μακρόν ἀπὸ τοῦ ἀκροῦ ἐρχονται πρὸς ἡμᾶς τοσοῦτο πλείονας διαστρώσεις τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ "Η. διέρχονται καὶ ἐπομένως δι' ἀπορροφῆσεως ἐν ταύτῃ χάνουσι μέρος τοῦ φωτός αὐτῶν. Ἡ φωτισφαίρα τοῦ "Η. παρατηρούμενη δι' ἰσχυρὸν τηλεσκοπίον παρουσιάζει εἶδος μαρμαρυγῆς καὶ περιέργους σχηματισμοὺς ὡς φυλλώματα.

Ἐκ τῶν πρώτων ἀνακαλύψεων διὰ τοῦ τηλεσκοπίου εἶναι αἱ κηλίδες καὶ αἱ λαμπηδῶνες, ἡ δὲ δὲξ, αἱ παρατηρούμεναι ἐν τῇ φωτισφαίρᾳ τοῦ "Η. Αὗται εἶναι μέρη τῆς φωτισφαίρας παρουσιάζοντα μειζονα ἔντασιν φωτός καὶ εἶναι φαίνεμενα παροδικά. Αἱ κηλίδες παρουσιάζουσι συνήθως μέλανα πυρῆνα, ὅστις περιβάλλεται ὑπὸ ἡμισκίου περιβολῆς. Καὶ οἱ ἀξιοπαρατηρήτοι οὗτοι σχηματισμοὶ εἶναι παροδικοί, ἀνακαίνονται δηλαδὴ, ἀλλὰ σπουδῆς σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ ἐξαφανίζονται. Ἡ διάκρισις τῶν κηλίδων ποιεῖται ἀπὸ βραχέος χρόνου μέχρι διαρκείας μηνῶν ἔλων. Κηλίδες τινες μέλις διακρίνονται δι' ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων, ἐνῷ τινες ἔχουσι ἀνοίγματα πολὺν μείζον τῆς διαμέτρου τῆς γῆς εἶναι δυνατόν νὰ παρατηρηθῶσι τῇ βοήθειᾳ μένον μαυρισμένης ὑάλου. Αἱ κηλίδες δὲν φαίνονται ὅτι μένουσιν ἀκίνητοι ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ὅτι ἐκτοσπίζονται. Ἐκ τῆς κοινῆς αὐτῶν ἐκτοπισεως ἐξάγεται ὅτι ὁ "Η. στρέφεται περὶ ἴδιον ὅξον εἰς 25 1/4 ἡμέρας περίπου καὶ ὅτι ὁ ἰσημερινὸς τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ "Η. σχηματίζει μετὰ τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐκλειπτικῆς γωνίαν 7,5° περίπου. Εὐρέθη προσηνὲς ὅτι ὁ χρόνος τῆς περιστροφῆς τοῦ "Η. ἐξάγεται μακρότερος καθόσον λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν κηλίδες μακρόν ἀπέχουσαι τοῦ ἰσημερινοῦ τοῦ "Η., τοῦτο δὲ ἀποδίδεται εἰς ἴδιον κίνησιν τῶν κηλίδων ἴσως παραφερεμένων ὑπὸ βρυμάτων ἐν αὐτῇ τῇ φωτισφαίρᾳ τοῦ "Η. Αἱ κηλίδες ἔχουσι προσηνὲς τὰς προσηνέσεις

τινος πρὸς τὸν ἡμεμερινὸν τοῦ ἡλίου. Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν κηλίδων ὅταν αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ κέντρον ἢ εἰς τὸ μέσον τοῦ δίσκου τοῦ Ἡ. εἰςάγεται ὅτι κεντρίαι εἰς βάθος τι μέχρι 500 (ἐνίοτε ὅμως 1000 ἢ καὶ 1500) χιλ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς φωτοσφαίρας καὶ αποτελοῦσιν εἶδος χώνης ἐντὸς ταύτης. Αἱ πλείονες τῶν κηλίδων ἀναφαίνονται ἐκπύρρυνον τοῦ ἡμεμερινοῦ εἰς ἀπόστασιν 10⁰—30⁰ ἀπὸ τοῦτου· ἀπωτέρω αἱ κηλίδες γίνονται ἐπὶ μαλλὸν καὶ μαλλὸν σπάνιαι μέχρι τῶν 45⁰, οὐδεμία δὲ παρατηρήθη πέραν τῶν 50⁰. Ἐνίοτε δὲ φαίνεται οὐδεμία κηλίς ἐπὶ τοῦ Ἡ., ἄλλοτε ὅμως ἐπὶ μακρὸν χρόνον πολλάι ὡς ἀνεκαλύθη λαίπῳ ὅτι ὑπάρχει περίοδος πυκνότητος ἐν τῇ ἐμφανείᾳ τῶν κηλίδων. Ἡ περίοδος αὕτη εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 11 περίπου ἔτην (9 περίοδοι εἰς 100 ἔτη). Τὸ ἐλάχιστον δὲν εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ μεταξὺ δύο μεγίστων πυκνότητος, ἀλλὰ συνήθως πλησιέστερον πρὸς τὸ ἐπόμενον μέγιστον. Τὰ τελευταῖα μέγιστα ἦτο 1883—84, προμηνύεται δὲ τοιοῦτον διὰ τὸ 1894. Αἱ κηλίδες δὲν εἶναι σκοτειναὶ ὅπως ἐνομίζετο μέχρι τοῦ 1860, ὅτε ἐπὶ ἐδοξάζετο ὅτι ὁ πυρὴν τοῦ ἡλίου εἶνε σκοτεινός, ἀλλὰ φαίνονται μόνον μελαναὶ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ πολύ ἀσθενεστέρου αὐτῶν φωτός πρὸς τὸ τῆς περὶ φωτοσφαίρας. Φωτομετρικῶς ἐξήχθη ὅτι ἡ ἐντάσις τοῦ φωτός τοῦ πυρῆος τῶν κηλίδων εἶναι περίπου τὸ $\frac{1}{1000}$ τῆς ἐντάσεως τῆς φωτοσφαίρας. Τὸ φάσμα τῶν κηλίδων εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τῆς φωτοσφαίρας, παρουσιάζει ὅμως εὐρυπύκνιν πολλῶν σκοτεινῶν γραμμῶν καὶ ἀνόμαλον κίνησιν τινῶν ἐκατέρωθεν τῆς κανονικῆς αὐτῶν θέσεως. Αἱ ἐκτεπίσεις αὐταὶ προέρχονται ἐκ τῆς ταχέως κινήσεως αὐτῶν πρὸς τὰ ἀνω καὶ κάτω τῆς χώνης τῶν κηλίδων συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ Δοπλέρου (βλ. λ.), ἢ δ' εὐρυπύκνιν τῶν σκοτεινῶν γραμμῶν προέρχεται ἐκ τῆς παρουσίας μεταλλικῶν ἀτμῶν ἐν σχετικῇ ἀποψύξει. Ὅταν ὑπάρχωσι πολλάι κηλίδες ἐπὶ τοῦ Ἡ., ἀναφαίνονται πυκναὶ καὶ αἱ προσερχαί, τῶν ὁποίων ἡ ζώνη τῆς ἐμφανείας συμπίπτει περίπου μετὰ τῆς τῶν κηλίδων. Ἡ μαλλὸν πιθανὴ ὑπόθεσις πρὸς ἐξήγησιν τῶν κηλίδων εἶναι ὅτι αὐταὶ εἶναι τοπικαὶ ἀποψύξεις ἐν τῇ φωτοσφαίρᾳ τοῦ Ἡ., παροδικαὶ μὲν, ἐμφαίνουσιν ὅμως τὴν πρὸς ἀπόψυσιν τάσιν τοῦ Ἡ. Ἀξιοσημειωτὸς εἶναι ἡ σχέση μεταξὺ τῆς ἐμφανείας αὐτῶν καὶ φαινόμενων μαγνητικῶν καὶ ἡλεκτρικῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅταν ὑπάρχωσιν ἐπὶ τοῦ Ἡ. πολλαὶ κηλίδες παρατηροῦνται διαταράξεις τῆς μαγνητικῆς βελόνης, ὅθεν καὶ ἀντιστρόφως ἐκ τοιοῦτων συμπεραίνεται ἡ παρουσία πολλῶν κηλίδων, ὅπως τοῦτο ἐβεβαιώθη ἐν Πράγᾳ τὸν Φεβρουάριον 1893. Ἐπίσης ἔστιν εἶναι πυκναὶ

αἱ κηλίδες ἀναφαίνονται συχνότερον καὶ λαμπρότερον τὸ σέλας καὶ γίνονται μάλιστα ὁρατὰν εἰς χώρας ἐνθα τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι σπάνιον, ὅπως ἐν Ἑλλάδι τὸ φθινόπωρον τοῦ 1870, ὅτε κατὰ τὴν πυκνὴν ἐμφάνειαν κηλίδων ἐπὶ τοῦ Ἡ. ἀνεφάνη ἐπανέλλημμένως τὸ βόρειον σέλας. Ἐξήχθη ἡ ἐξέυρεσις σχέσεως τινος τῆς καθόλου μετεωρολογικῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς γῆς μετὰ τῆς ἐμφανείας τῶν κηλίδων, τοιαύτη τις ὁμως δὲν ἐβεβαιώθη τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε.

Ὁ Ἡ. εἶναι λαμπρότερος 600 χιλ. φορές τῆς πύκνωσης, πλὴν τοῦ 1 δισεκατομμ. τῆς Ἀφροδίτης ὅταν αὕτη ἔχῃ τὴν μεγίστην αὐτῆς λαμπρότητα, 7 δισεκ. τοῦ Σείριου καὶ 44 δισεκ. τοῦ λαμπροῦ ἀστέρος τῆς Λύρας (Βέγα). Ἐάν ὅμως ληθῶσιν ὑπ' ὅψιν αἱ γνωσταὶ ἀποστάσεις ἀπλανῶν ἀστέρων ἐξάγεται ὅτι ὁ Σείριος εἰς τὴν ἀπόστασιν τοῦ Ἡ. ὁ ἀφώτισε τὴν γῆν 20 φορές πλείοτερον, καὶ ἐν γένει ὅτι ὁ Ἡ. δὲν εἶνε ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἀστέρων ἀπολύτως, ἀλλ' ἐκ τῶν μετρίως λαμπρότερος. Ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυτον ἐντάσιν τοῦ φωτός τοῦ Ἡ. ἐξήχθη ὅτι ἐν τετραγωνικὸν ὕψικατοστόμετρον τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἡ. ἔχει ἐντάσιν φωτός ἴσην πρὸς τὴν 14 χιλ. ἀγγλικῶν κανονικῶν κηρίων (6 εἰς τὴν λίτραν ἐκ στέαρτος, καίοντα 120 γράνα καθ' ὥραν, 10 δὲ τοιαῦτα κηρία αποτελοῦσι τὴν γαλλικὴν φωτομετρικὴν μονάδα). Τὸ ἐξαγόμενον ὅμως αὐτὸ εἶναι μόνον κατὰ χονδρεὶσθὴ προσέγγισιν ἀκριβές. Διὰ τῶν πυρηνισμέτρων καὶ τῶν ἀκτινομέτρων εὐρεθὴ ὅτι ἡ θερμότης, τὴν ὅποιαν δέχεται ἐν τετραγωνικὸν μέτρον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἰς ἐν λεπτὸν παρὰ τοῦ Ἡ. εὐρισκόμενον εἰς τὴν κατακορυφον, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἔργον δυνάμεως 2 $\frac{1}{3}$ ἰππων, ἐκ τούτου ὅμως ἀπορροα ἡ ἀτμοσφαῖρα περίπου τὸ $\frac{1}{3}$. Τὸ ὅλον ποσὸν τὸ ὁποῖον δέχεται ἡ γῆ εἰς μίαν ἡμέραν ἐάν ληθῇ ὑπ' ὅψιν ἡ μὴ θερμανσις τὴν νύκτα καὶ τὸ πλάγιον τῶν ἀκτίνων κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους εἶνε τοσοῦτον, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀναλύσῃ στρώμα πάχους περικαλύπτει τὴν γῆν πάχους 9 περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Ἐάν δεχθῶμεν, ὅπερ εὐλογον, ὅτι ἡ ἀκτινοβολία τοῦ Ἡ. εἶνε ἴση καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, ὑπελεισθήσεται εἰς ἐν λεπτόν τῆς ὥρας ἐν τετρακ. μέτρον τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἡ. ἐκπέμπει θερμότητα ἰσοδύναμον πρὸς τὸ ἔργον δυνάμεως 100 περίπου χιλ. ἰππων, εἶνε δὲ τοῦτο τοσοῦτον, ὥστε νὰ διαλύσῃ εἰς ἐν λεπτόν στρώμα πάχους περικαλύπτει τὸν Ἡ. πάχους 16 μέτρων. Νῦν ἐν ιστορικαῖς χρόνους θεωρεῖται τὸ ποσὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡ. ἐτησίως ἐκπεμπομένης θερμότητος σταθερὸν, τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἄλλοτε ἦτο ἄλλοιόν. Ἡ θερμκρασία τοῦ Ἡ. κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ δὲν εἶνε ἐξηκριδωμένη· τὰ διάφορα ἐξαγόμενα ἀφίστανται τοσοῦτον ἀλλή-

λίων, ἀπὸ 2 000 μέχρις ἑκατομμυρίων βαθμῶν Κελβίου, ὥστε τὸ ζήτημα δεῖν νὰ θεωρηθῇ αὐτοῦ ἐστὶ, ἐν δὲ μόνον γινώσκωμεν ὅτι ἡ θερμικότης τῆς χρωμοσφαίρας εἶναι κατωτέρα τῆς θερμικότητος τῆς φωτοσφαίρας. Τοῦ ποσοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ "Η. πανταχόσε ἐκπεμπομένης θερμότητος ἡ γῆ δέχεται μόνον τὸ $\frac{1}{200\,000\,000}$ ὅλον δὲ τὸ πλανητικὸν σύστημα τὸ $\frac{1}{100\,000\,000}$ περίπου· τὸ πολὺ πλεῖον

ἐκπεμπεται ἀνεπίστρεπτεῖ εἰς τὴν καθόλου γῶρον. Καὶ ὅμως τὸ τοσοῦτο μικρὸν αὐτὸ ποσὸν θερμότητος, τὸ ὁποῖον δέχεται ἡ γῆ ἐκ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ "Η. διατηρεῖ ὅλον τὸν κύκλον τῶν διαφόρων φαινομένων, δι' ὧν εἶναι δυνατὸς ὁ ἐπ' αὐτῆς βίος. "Η. ἐξάτμισις τῶν ὕδατων τῆς θαλάσσης καὶ ὁ ἐν ταύτῃ σχηματισμὸς νεφῶν, κατὰ συνέπειαν βροχῆς καὶ ποταμῶν, αἱ κινήσεις τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως τῶν διαφόρων αὐτῆς μερῶν αἰτίαν ἔχουσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ "Η. "Η. βλάστησις ἐπίσης, ἐπὶ δὲ καὶ αἱ χημικαὶ ἐνέργειαι. Ἀλλὰ καὶ οἱ λιθάνθρακες, τὰ κατὰλοιπα προϊστορικῆς ζωῆς, τὴν πηγὴν τῆς ἐν αὐτοῖς ἐνυπαρχούσης ἐνέργειας ἔχουσιν ἐν τῇ ἀκτινοβολίᾳ τοῦ ἡλίου, δι' ἧς παρήχθησαν. Ἄρα ὡς ἐκλεῖψη ἡ ἀκτινοβολία τοῦ "Η. ἡ γῆ θὰ ἐξακολουθῇ κινουμένη περὶ τοῦτον, ἀλλ' ἀνεύθυνους βίου τινὸς ἐπ' αὐτῆς, διότι τὸ ποσὸν ἐνέργειας τὸ ἐν αὐτῇ ἀναποτεθεῖσιν ἐν τῇ ἀκτινοβολίᾳ θὰ ἐξαντληθῇ ἐλάχιστον ὄν. Ἐξήτηθον ἂν ἡ ὑπὸ τοῦ "Η. ἀκτινοβολία προσέρχεται ἐκ καθύστεως, ὑπελογισθῇ ὅμως ἐστὶ καὶ ἂν ὅλος ὁ "Η. συνίστατο ἐξ ἀνθράκος καὶ ἐκαίετο μετ' ἐξουγάνου θὰ διερχοίτο ἡ καθύστε ἀπὸ τοῦ μῆλός 6000 ἔτη. Ἐξήτηθον μήπως γίνεταί ἀντικατάστασις τῆς τῆς ἀπολλυμένης ἐνέργειας διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ "Η. καταπτώσεως οὐρανολίθων καὶ τῆς προσλήψεως αὐτῶν ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἐν τῇ κινήσει τούτων ἐνυπαρχούσης ἐνέργειας; ἐξήχθη ὅμως ἐπὶ τὸ ποσὸν τῆς μάξης τῶν καταπιπτόντων ἐπὶ τοῦ "Η. σωματιῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι τοσοῦτον μέγα, ὥστε ἡ ἐντεῦθεν αὐξήσις τῆς μάξης τοῦ "Η. θὰ ἐγένετο ἐπαίσιον διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἑλξείως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους, ὅπερ δὲν βεβαιεῖται. "Η. ἀκτινοβολία λοιπὸν τοῦ "Η. πηγὴν ἔχει κατὰ τὴν Ἑλλομολογίαν τὴν συστολήν τοῦ σώματος αὐτοῦ, δι' ἧς ἐκλύεται ἡ ἐνέργεια δι' ἧς ἐκρατεῖται εἰς μείζονα τὰ ἄλλα ἢ ἀπόστασιν τὰ συστατικὰ μέρη τοῦ "Η. Τὸ ποσὸν τῆς τῆς αὐτῆς ἐνέργειας εἶναι τοσοῦτο μέγα, ὥστε ἀρκεῖ ἐλαττώσις τῆς διαμέτρου τοῦ "Η. κατὰ 70 μόνον μέτρα ἑτησίως ὅπως παραχθῇ τὸ ὑπ' αὐτοῦ νῦν ἐκπεμπόμενον ποσὸν ἐνέργειας. Ὅσον ὅμως μέγα καὶ ἂν εἶναι τὸ ποσὸν τῆς ὅλης ἐν τῇ "Η. ἐνυπαρχούσης ἐνέργειας, εἶναι πεπερασμένον, ἐπειδὴ δὲ δὲν γινώσκωμεν οὐ-

δεμίαν, τοῦλάχιστον ἐπαρκῆ, ἀντικατάστασιν τῆς ἀπωλείας ἐνέργειας, δεῖν νὰ συμπεράνωμεν ἐπὶ ὁ "Η. δὲν ὑφίσταται ἀπὸ ἀπείρου χρόνου, διότι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ θὰ εἴχεν ἐξαντληθῇ, ἐπὶ δ' ἐπὶ βαθυγδὸν ὁ "Η. ὁ ἀποφυγῇ καὶ θὰ αὐτῇ θερμαίνων τὴν γῆν καὶ ζωοντῶν τὴν ἐπὶ ταύτης βίον. Ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τῆς ἐκπεμπτῆς θερμότητος ὑπὸ τοῦ "Η. ὑπελογισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει ὑποθέσεών τινων εἰς 18—30 ἑκ. ἔτων, ἐξ ὧν 5—10 ἑκ. ὑπολείπονται μέχρις ἀποφύξεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ "Η., κατ' ἄλλας τινὰς ὑποθέσεις ὅμως ὁ ὅλος χρόνος ἀντὶ 30 ἑκ. ἴσως ἀνέρχεται εἰς 100 ἑκ., πάντως ὅμως εἶναι πεπερασμένος. Ὁ "Η. εἶναι μὲν ἀκίνητος πρὸς τὰ σώματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, δὲν μὲν ὅμως ἀπολύτως ἀκίνητος, ἀλλ' ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀστέρες οἱ καλούμενοι ἀπλανεῖς, κινεῖται καὶ ὁ "Η. ἐν τῷ καθόλου γῶρῳ συμπαράφωρον μεθ' ἑαυτοῦ ὅλον τὸ πλανητικὸν σύστημα. Τῆς κινήσεως ταύτης εἶναι νῦν γνωστὴ μόνη ἡ διεύθυνσις, ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν κινήσεων ὑπερδισχιλίων ἀστέρων· κινεῖται λοιπὸν ὁ "Η. πρὸς τὴν διεύθυνσιν εἰς ἣν νῦν εὕρισκεται ὁ ἀστέρις τοῦ "Ηρακλέους. Ὁ "Η. εἰσκαίεται ἐπὶ ἀνῆκει εἰς τὸ σύστημα τῶν ἀστέρων τοῦ Γαλαξίου (βλ. λ.). [Δ.Κ.]

— "Η. Ἑλληνικὴ μυθολογία ἐπλασεν ἐκ τοῦ "Η. ἴδιον θεόν, συγγενῆ μὲν τῷ Ἀπόλλωνι, οὗ καὶ ταυτοσημον, υἱὸν τοῦ Τιτανοῦ ("Υπερίωνος (καὶ αὐτὸς καλεῖται ἐνίοτε "Υπερίων) καὶ τῆς Θείας ἡ τῆς Εὐρυπείρας, ἐλαύνοντα κατὰ τὴν ἡμέραν τὸ ὑπὸ πυρηνέων ἵππων συρόμενον τεθρίππον μέχρις οὗτο καταδύεται εἰς τὴν Ἰνέαν. Παρὰ τοῖς μεταγενετέροις τοῦ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ποιηταῖς ἐπιστρέφει κατὰ τὴν νύκτα ἐντὸς χρυσοῦ κέλης ἐκ τῆς Δούσεως διὰ τῶν "Υπερβορείων τῆς γῆς αὐτὴς πρὸς τὴν "Ηῶ (τὴν Ἀνατολήν) ὅπου κινεῖται λαμπρὸν μέγαρον. Ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀρπαχ' κυρίως τοὺς Αἰθίοπας, κατοικοῦντας τὴν χώραν ἐν ἣ ἀνατέλλει καὶ δύει καὶ προσφέροντας αὐτῇ ἀφθόνας ἑκατόμβας· ὁ μῦθος οὗτος ἀναφέρεται εἰς τὴν γονιμότητα τῶν ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς γυρῶν. Ἐπὶ τῆς νήσου Τρινακρίας ἔχει 7 ἀγέλας βοῶν καὶ 7 ποίμνια, ἐκ 50 ζώων ἑκάστην, ὧν ὁ ἀριθμὸς μένει πάντοτε ὁ αὐτός· ἴσως ἐννοεῖ ὁ μῦθος τὰς 50 ἐδεμαδάς (τοῦ ἀρχαιοτάτου ἔτους) συνισταμένας ἐξ 7 ἡμερῶν καὶ 7 νυκτῶν. Τὰς ἀγέλας βόσκουσιν αἱ ἐκ τῆς Νεαίρας θυγατέρες τοῦ νόμφαι Φαέδουσα καὶ Λαμπετία. Ἀλλῇ διαμενὴ αὐτοῦ εἶναι ἡ νῆσος Δία, ἐν ἣ κατοικοῦσι τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐκ τῆς Ὠκεανίδος Πέρσης ἡ Περγηίδος, ὁ Διότης καὶ ἡ Κίρκη. Τὸ ὄμμα τοῦ "Η. τὰ πάντα βλέπει, οὐδὲν διαφεύγει τὴν ἐξουδεύειαν αὐτοῦ, εἰς τὴν "Ηρακλῆον προδίδει τοὺς μυστικούς ἐρωτας τοῦ Ἀρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἀγγέλει τῇ Ἀθήνῃ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Κέρης

τὸν ἀναπόδραστον τοῦτον μάρτυρα τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ἐπικαλοῦνται μετὰ τοῦ Αἰῶς οἱ ὀρκίζονται. Παρ' Ὀμήρῳ ὁ "Η. καλεῖται καὶ Φαέθων· ἐν τοῖς ὑπερὸν ὅμοις διεκρίθη αὐτοῦ ὁ Φαέθων ὡς υἱὸς τοῦ "Η. καὶ τῆς Ὀκεανίδος Κλυμένης, συζύγου τοῦ Μέρπορος, βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας. Οὗτος ἐφη-βὸς ὢν ἐξήγησε καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν ἀδειαν νὰ διευθύνῃ ἐπὶ μίαν ἡμέραν τὸ ἄρμα· μὴ δυνάμενος ὅμως νὰ κρατῇ τοὺς φλογεροὺς ἵππους σῦρεται ἀνω καὶ κάτω, τὸ ἄρμα πλησιάζει πρὸς τὴν γῆν καὶ ἀποξηραίνονται οἱ ποταμοὶ καὶ καίεται τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ Ζεὺς ἵνα προλάβῃ τὸν ἐμπρησμόν τοῦ κόσμου κεραυνόβολει τὸν Φαέθοντα, ὅστις πίπτει πυρακτωθεὶς εἰς τὸν μυθικὸν ποταμὸν Ἑρδανέν. Αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ, αἱ "Η. λ. α. δ. ε. ζ. η. θ. α. β. γ. δ. ε. ζ. θ. ἅπτεται αὐτὸν καὶ ἀποφύονται ἀπαύστως ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ μέχρις οὗ μεταμορφώθησαν εἰς κλήθρας ἢ λευκά· τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ ἔδαφους ξηρανθέντα δακρυα αὐτῶν μεταβάλλονται εἰς ἡλεκτρον. Ὁ "Η. ἔλατρευετο ἐν Κροίῳ, Ἀργεῖ, Πλιδί καὶ ἀλλαχεῦ, κυρίως δὲ παρὰ Ῥοδίοις, οἵτινες ἐπίστευον αὐτὸν ἀρχηγὸν τῆς φυλῆς αὐτῶν καὶ προσέ-φερον αὐτῷ πλυσίας προσφορὰς (τέθριππον ἔρπον ἑνὸς ἐρρίπτει εἰς τὴν θάλασσαν)· ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν Ῥοδίων παρίσταται ἐν ἀνδρική μορφῇ καὶ ἀκμαζούσῃ νεότητι, ἔχων κόμην κυματιζούσαν ἥ ἐν εἰδεί ἀκτινωτοῦ στεφάνου· τὸ δὲ κολοσσίδιον ἀγαλμα αὐτοῦ, ἐν τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου, ἵδρυται κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος. [Σ.Τ.]

"Ηλιος μέσος (ἄστρ.) ὀνομάζεται σημεῖον φανταστικὸν τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ἐν τῇ μετρήσει τοῦ χρόνου πρὸς καθορισμὸν τῆς μέσης ἡμέρας καὶ τοῦ μέσου χρόνου (βλ. "Ημέρα). Πρὸς ἀσιν τῶν ἀνισοτήτων τῶν ἀληθινῶν ἡλιακῶν ἡμερῶν εἰσέχθησαν ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ δύο φανταστικαὶ ἡλίοι, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος εὐρίσκεται συγχρόνως μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ ἀληθοῦς ἡλίου εἰς τὸ περίγειον (βλ. "Ηλιος) καὶ κινεῖται ἱσοταχῶς ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς, ὁ δὲ δευτέρος φανταστικὸς ἡλιος, ἢ Μ. "Η., εὐρίσκεται συγχρόνως μετὰ τοῦ α' εἰς τὸ ἐκρινὸν σημεῖον καὶ κινεῖται ἱσοταχῶς ἐπὶ τοῦ ὀριζαντίου (σημειώσ. [Δ.Κ.]

"Ηλιος (Βοτ.). Βλ. Ἡλιανθος.

"Ηλιοσκόπιον (ἄστρ.) ὀνομάζεται συσκευὴ χρησιμεύουσα πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ μεγάλου ποσοῦ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἵδιως ὅταν οὗτος παρατηρῇται διὰ μεγάλου τηλεσκοπίου. Ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἀρκεῖ βαθέως κεχρωματισμένη ὕαλος προσαρμολομένη εἰς τὸν δευτέρου φακόν, οὗτος μάστις κινδυνεύει νὰ ἀναλῶθῃ ἐκ τῆς μεγάλης συγκεντρώσεως θερμαντικῶν ἀκτίνων. Τὸ ἀπλού-στερον "Η. εἶνε τὸ τοῦ Ἐρστέλου ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πλεῖστον τῶν ἀκτίνων διέρχεται διὰ δια-

φανοῦς πρίσματος καὶ ἐξέρχεται τοῦ τηλεσκοπίου, μόνον δὲ μέρος ἀντανεκλάται πρὸς τὸν εἰς τὸ πλάγιον καθέτως προστηρομένον προσοφθαλμικὸν φακόν, μεταξὺ τοῦ ὁποίου καὶ τοῦ πρίσματος εὐρίσκεται βαθέως κεχρωματισμένη ὕαλος. [Δ.Κ.]

"Ηλιοσκόπιος (Βοτ.) ἡ Τιθύμαλος ὁ "Ηλιοσκόπιος τῶν ἀρχαίων. Εἶδος Εὐφορβίου (Euphorbia Helioscopia L.). Βλ. Εὐφόριον. [Θ.Χ.]

"Ηλιοστάσιον. Βλ. Τροπαί.

"Ηλιοστρόφη. Βλ. Ἡλιοτρόπιον.

"Ηλιοτρόπιον. 1) (Βοτ.) Heliotropium L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Βοραγινοειδῶν ἢ Τραχυφύλων, περιλαμβάνον ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν εἶδη τὰ πλεῖστα θαμνώδη καὶ ὁθαγενῆ τῶν θερμῶν χωρῶν. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶν "Η. τὸ Περουσιανόν (H. Peruvianum L.) καὶ "Η. τὸ μεγανθές (H. grandiflorum Desf.) συχνὰ θεραπεύμενα ἐν τοῖς κήποις χάριν τῶν εἰς σκορπισσιδεῖς συνηθίσαις συνηθροισμένων λευκῶν ἢ ἱσχυρῶν ἀνθῶν, τῶν μικρῶν μὲν, ἀλλὰ γλυκυτάτην Βανίλλης ὁσμὴν ἀποπνέοντων, διὸ κοινῶς «Βανίλια» ὀνομάσθησαν τὰ φυτὰ ταῦτα τὰ ἀλλῶς τε οὐδὲν ἔχοντα τὸ κοινὸν μετὰ τῆς ἀληθοῦς Βανίλλης (βλ. λ.). Τὰ εἶδη τοῦ "Η. τῆς μέσης Εὐρώπης καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰσὶ πρὸς ἐπέτειον (κοινῶς "Ηλιοστρόφη καὶ Ἡλιόδρομο ἢ Γιόδρομο καλούμε-ναι) εἰς ἃς ἀναφέρεται καὶ τὸ «Η. τὸ μέγα» τοῦ Διοσκορίδου (H. villosum Desf.) καὶ «Η. τὸ μικρόν» τοῦ αὐτοῦ (H. surinum L.) διμφότερα φαρμακευτικά κατ' αὐτὸν καὶ κοινοτάτα ἐν Ἑλλάδι. [Θ.Χ.]

— 2) (Γεωθ.) ὀνομάζεται ὄργανον ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ Γάους διὰ τὰς σκοπεύσεις πρὸς λίαν μεμακρυσμένα σημεῖα ἐν ταῖς γεωδαιτικαῖς ἐργασίαις. Συνίσταται ἐκ τηλεσκοπίου πρὸ τοῦ ἀντικειμενικοῦ φακοῦ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται προστηρομένον σύστημα δύο κατόπτρων καθετῶν ἐπ' ἀλλήλα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐκπέμπει τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου πρὸς τὸ τηλεσκόπιον, τὸ δὲ πρὸς μεμακρυσμένον σημεῖον, ὅπου ἡ εἰκὼν τοῦ ἡλίου ἐνεκὰ τῆς μεγάλῃς ἀποστάσεως φαίνεται ὡς ἄπλουν σημεῖον. Ἐν τῇ γεωδαιτικῇ δικτύῳ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἀλγερίας ἐγένετο σκόπευσις εἰς ἀπόστασιν 210 χμ., ἐν δὲ τῇ ἐλληνικῇ δικτύῳ μεταξὺ Κερκύρας καὶ Ἀκαρνανίας 40 χμ. [Δ.Κ.]

— 3) (Ὀρυκ.). Βλ. Χαλκηδόνιος.

— 4) (Χημ.). καλεῖται ἀπὸ κοινοῦ παρ' ἡμῖν δύο διαφορεῖ κυανὰ χρωστικὰ οὐσίαι, κατὰ μεταφρασιν ἐκ τῆς γαλλικῆς ἥτις ἀμφότερας κοινῶς καλεῖ Tournefort. Καὶ ἡ μὲν καθ' ἑαυτὴ "Η. εἶνε προϊὼν τοῦ κρότωνος (Cratium tinctorium L., οὐχὶ δὲ τοῦ κοινοῦ εὐρωπαϊκοῦ "Ηλιοτροπίου, βλ. ἀνωτ.), παρασκευαζόμενον ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν φυτῶν τούτων, ὧν ὁ ὁπὸς φύσει λευκὸς ὢν γίγνεται διὰ τῆς

κατερρεχόμενος κυανός. Ὑπερδὴ δὲ ἐκτίθεται εἰς ὀσμωκίαν ἐμβαπτιζομένων εἰς αὐτὸν γυν-δρῶν καναβίων ὑπερμακίων, καλεῖται γὰρ λίσσι εἰδικώτερον Τουρν. ou drapsaux. Ἡ δὲ καταχρηστικῶς Ἑκαλουμένη χρωστικὴ οὐσία (γὰρ. εἰδικώτερον Τουρν. ou rubeus, γερμ. Lackmuis-Tinctur), παρασκευάζεται ἐκ λει-χάνων τοῦ εἶδους *Lecanora tartarea* Ach. συλλεγομένων ἐν ταῖς Καναρίσις νήσοις, ταῖς Ἀζόροις, ἐν Σουηδία καὶ Νορβηγίᾳ, διὰ ζυμώσεως μετ' ὀσμωγόνων ἐνώσεων. Ταύτης διαλύμα εἶναι τὸ ἐν τῇ χημείᾳ πολυσημαντὸν βάρμυξ τοῦ Π., φῦσαι μὲν κυανῶν, ἐρυθρανόμενον δὲ ἐπὶ τῇ προσθήκῃ ἐλαχίστης δόσεως οὐδωπότου ὕδατος καὶ πάλιν ἀπὸ ἐρυθροῦ κυανῶν γινόμενον ἐκ πρὸς τῇ ἐλαχίστῃ δόσει οὐδωπότου βάσεως. Οὕτω τὸ Π. χρησιμεύει ὡς ἀνεκτιμήτην ἀντιδραστήριον, δι' οὗ ἐλέγχεται ἡ ὀξείναις ἢ βασικῇ φύσει δόσειστος χημικῆς οὐσίας. Ἡ αὕτη δὲ χρωστικὴ οὐσία ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς *Rocella Phycopsis*, ἣν ἀνεύρου ἐν. v. Heldreich ἐν Ἀργεντίνῃ, ὅπου καλεῖται «γλίντζα τῆς πέτρας». [Δ. Ν.]

Ἑλιστροπισμὸς (Βοτ.). Οὕτως ἐνομαζόνται ἐν τῇ φυτικῇ φυσιολογίᾳ τὰ φαινόμενα τῆς ἐπιδρασεως τοῦ φωτός ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν. Ἐν γένει ἡ κατὰ μῆκος ἀναπτύξις τοῦ καυλοῦ καὶ τῶν ἄλλων βλαστακίων ὀργάνων ἐνεργεῖται πολὺ δραστηριώτερον ἐν τῷ σκότειν ἢ ὑπὸ τὸ φῶς. Ἡ πλευρὰ τοῦ ὀργάνου ἡ ἀφώτιστος ἥτοι ἡ σκιαζομένη ἀυξάνεται ἰσχυρότερον, ἐπομένως γίνονται μακροτέρα καὶ κυρπτεται πρὸς τὸ φῶς. Ἡ ἰδιότης αὕτη τῶν φυτῶν τοῦ τρέπεσθαι δηλονότι πρὸς τὸ φῶς γίνονται καταφανεστάτη εἰς τὰ ἐν διαματίαις θεραπευόμενα φυτά, ἅτινα ἀδιακρίτως στρέφονται πρὸς τὸ διὰ τῶν παραθύρων εἰσερχόμενον φῶς. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ Π. ἐνομαζέται *θρεπτικὸς Π.*, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν *ἀρνητικὸν Π.*, καθ' ὃν ἐλίσσει τινὰ φυτὰ ἀναπτύσσονται ἰσχυρότερον καθ' ἣν πλευρὰν προσπίπτει τὸ φῶς ἢ κατὰ τὴν ἐκτετασμένην, ὅπως λ. γ. τὰ τοῦ κισσοῦ καυλίσκ, ἡ ῥίζα τῆς παρασίτου Ἰξίως (*Vincetoxicum*) κτλ. Ὅτι δὲ μακρότερα τὰ εἶδη τοῦ Π. εἶναι ἁπλῶς φαινόμενα προσερχόμενα ἐξ ἀνίσου ἀυξήσεως τῶν ὀργάνων κατὰ τὰς δύο αὐτῶν πλευράς, τὴν πρὸς τὸ φῶς ἐλκεδὴ ἐστραμμένην καὶ τὴν ὑπὸ σκίαν, συμπεραίνοντες ἐκ τοῦ ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα παράγονται μόνον ὅτ' οὐς ἔρρους καὶ ἡ αὐξήσις τῶν ὀργάνων, δηλαδὴ ἐφ' ὅσον τὰ ὀργανα εἶναι πρὸς αὐξήσιν ἐπιτηδεια καὶ ἐφ' ὅσον προτιέρεται αὐτοῖς ὀξυγόνον, πάντοτε δὲ ἀκριδῶς ἐν τῇ ἀπαιτουμένη θερμότητι. — Παραδείγματα θετικῶ Π. μας παρέχουσι πλείστα ἀνθὲ στρεβόμενα διὰ τῶν ποδίσκων αὐτῶν πάντοτε πρὸς τὸν ἥλιον (ἥτοι τὴν πρῶϊαν πρὸς ἀνατολὰς τὴν δὲ δεξιὰν πρὸς δυσμὰς), ὡς τὰ ἀνθὲ Βατρα-

χίου τοῦ ἀρουραίου, τὰ κεράλια τοῦ Τράγο-πώγωνος, Ἑλάνθου τοῦ ἐπειταίου κτλ. — Ὅ-λως ἀντιθέτως πρὸς τὸν Π. ὅρα ἐπὶ τῆς πρὸς τὰ κάτω διευσθύνσεως τοῦ φωτικῆς ἀξονος ἡ ἐλ-ξὲς τῆς γῆς ἢ ἡ βαρύτης, φαινόμενον ὅπερ ὠνο-μάσθη *Γεωτροπισμὸς* εἶναι δὲ καὶ οὐ-τος *θρεπτικὸς*, κατὰ τὴν κανονικὴν πρὸς τὰ κάτω αὐξήσιν τῆς ῥίζης, καὶ *ἀρνητι-κὸς*, ὡς παρατηρεῖται ἐπὶ κορυμῶν καὶ κλη-θῶν τινῶν, οἵτινες ἕνεκα τοῦ βάρους αὐτῶν κλίνουν πρὸς τὰ κάτω, ὡς π. γ. οἱ κλάδοι τοῦ εἶδους Ἰτέας τῆς κλαίουσας καλουμένης κτλ. [Θ. Ν.]

Ἑλιστυπία (παρ' Εὐρωπαϊαῖς συνθῆ-στερον Ἑλισγραφία). Ἡ τέχνη τοῦ παράγειν τῇ βοήθειᾳ τῆς χημικῆς δράσεως τοῦ ἥλιακτοῦ φωτός εἰκόνας ἐγγεγραμμένας ἐπὶ μεταλλί-κων ἐπιφανειῶν, ὡς καὶ ἡ τοῦ λαμβάνειν ἐκ τῶν εἰκόνων τούτων ὁσαυδήποτε ἐπὶ χάρτου ἀντίτυπα. Ἡ πρώτη ἥλιστυπικὴ μέθοδος ἐπι-νοήθη ὑπὸ τοῦ Νιέλ τῷ 1827, στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῆς παραδόξου ἰδιότητος τῆς ἀσφάλτου, ἥτις τῇ ἐπιδρασί τοῦ ἥλιακτοῦ φωτός καθίσταται ἀδιάλυτος εἰς αἰθέριον ἔλαιον. Ἡ ἥλιστυπικὴ εἰκὼν ἐπὶ χάρτου διαφανὲς ἰγνογραφημένη ἐπιτίθεται ἐπὶ μεταλλικῆς πλακῆς φερουσῆς στρώμα ἀσφάλτου, ἐκτίθεται δὲ τὸ ἔλκον εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Αἱ ἥλιακαὶ ἀκτίνες διερχό-μεναι διὰ τοῦ λευκοῦ μέρους τοῦ χάρτου καθί-πτουσι τὴν ὑπ' αὐτὸ ἀσφαλτὸν ἀδιάλυτον πλέον ἐν ᾧ διὰ τῶν γραμμῶν τοῦ σχεδίου μὴ διερχομένου τοῦ φωτός τὰ ὑπ' αὐτὰς μέρη τῆς ἀσφάλτου μένουσιν ἀναλλοίωτα. Τούτου γε-νομένου γίνονται ἐπὶ τοῦ ἀσφάλτου ἔλαιον λα-βαντίδος, δι' οὗ τὰ μὲν εἰς τὰς γραμμάς τοῦ σχήματος ἀντιστοιχοῦντα μέρη διαλύονται, τὰ δὲ λοιπὰ μένουσιν ἀπρόσβλητα. Οὕτως ἡ εἰ-κὼν εὐρίσκεται ἐγγεγραμμένη ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀ-σφάλτου στρώματος μέχρι τοῦ μετάλλου, ὅπερ κατὰ τὰς γραμμάς τοῦ σχεδίου μένει γυμνόν. Ἐάν τότε γυθὴ ἐπὶ τῆς πλακῆς ἰσχυρόν τι ἐξὺ τὰ μὲν γυμνὰ μέρη τοῦ μετάλλου φθει-ρῶνται ἐγγεγραμμένης ἐν αὐτῷ τῆς εἰκόνας, τὰ δὲ φέροντα τὸ ἐξ ἀσφάλτου στρώμα μέ-νουσιν ἀσινῇ. Ἡ μέθοδος αὕτη διὰ τὴν ἀσθενῆ τῶν ἥλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῆς ἀσφάλτου ἐπι-δρασιν ἀπαιτεῖ μακροχρόνιον ἐκθεσιν τῆς πλακῆς μετὰ τοῦ διαφανῆς χάρτου εἰς τὸ ἥ-λιακὸν φῶς. Δευτέρα τις μέθοδος, ἡ τοῦ Φόξ Τάλδοτ, χρησιμοποιεῖ διὰ τῆς αὐτῆς σειρας πράξεων ἀντὶ ἀσφάλτου μίγμα χρωμικοῦ κλά-σεως καὶ κέλλας καὶ ἀντὶ τοῦ αἰθερίου ἔλαιου ὕδαρ θερμῶν. Τρίτη μέθοδος εἶναι ἡ τοῦ Σκα-μένη, καθ' ἣν διὰ τῆς συνήθους φωτογραφί-κης ὁδοῦ τῇ βοήθειᾳ ἁλμάτων τοῦ ἀργύρου λαμ-βάνεται θετικὴ εἰκὼν ἐπὶ κολλώδεις ἐλαφρῶς ἐξέχουσα ἥτις γαλβανοπλαστικῶς ἀναπαράγε-ται ἐπὶ μετάλλου εἰσέχουσα. Πάσαι αὗται αἱ μέθοδοι ἐτροποποιήθησαν πολλαχῶς ὑπὸ τῶν

Negró, Placet, Baldus, Pretzsch (φωτογλυφανογραφία), Mariot καλ., καὶ χρησιμοποιοῦνται σήμερον κυρίως εἰς ἐκτύπωσιν γεωγραφικῶν χαρτῶν, χαρτονομισμάτων καὶ τραπέζιτικ. ἀξιών κτλ. Πρβ. Φωτοτυπία. [X.T.]

Ἑλλισούπολεις. 1) (Nōn B α λ β ε κ.). Ἀρχαία πόλις τῆς Κοίλης Συρίας παρὰ τὰς ὑψικείας τοῦ Ἀντιλίβανου, ἀπέχουσα τῆς Δαμασκού 65 χμ. ΒΔ. Ἄλλοτε ἀνθηροτάτη, νῦν δὲ κατεστραμμένη καὶ σχεδὸν ἔρημος, μόλις δριμυτοῦσα δλιγίστους κατ. Ἀνατολικὴ τις παράδοσις ἀνάγει τὴν ἀνεγερσιν αὐτῆς εἰς τὸν Σολομῶντα, ἀλλὰ κατὰ τὸν Μακροβόιον ἐκτίσεν αὐτὴν ἀποικία ἱερῶν ἐξ Αἰγύπτου ἢ Ἀσσυρίας. Ὑπὸ τοῦς διαδόχους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρθασεν εἰς τὸ ἐπακρὸν τῆς εὐνομερίας χάρις εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐπὶ τῆς ἀπὸ Τύρου εἰς Πάλμυραν ἀγούσης. Τοῦ ἐν αὐτῇ περιφύρου ναοῦ τοῦ Ἥλιου τὰ εἰρεῖσιαν κατέχοντα χώρον πλ. 17 μ. καὶ μήκωσιν 96 μ. θαυμάζονται ὑπὸ τῶν περιηγητῶν, ἀποδεικνύουσι δὲ τῆς πόλεως τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον. [Π.Π.]

— 2) Ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου, κειμένη μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὄρεων ἐπὶ τῶν Φαράκων μία τῶν κυριωτάτων καὶ μεγίστων πόλεων τῆς Αἰγύπτου διὰ τὴν εὐρείαν περιόχην καὶ διὰ τὰ ἐξόχως αὐτῆς. Πρὸς τοῖς ἀλλοῖς, ἐκτετο εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὁ μεγαλοπρεπὲς ναὸς τοῦ Ἥλιου, ἐν ᾧ ἐκρέματο ὁ ἱερὸς βοῦς ὁ καλούμενος Μνεῦις, θεωρούμενος ὡς θεός. Ἡ Ἡ. ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦτο διάσημος ὡς πόλις ἱερατικὴ καὶ περιφημος διὰ τὴν Ἀναδημίαν τῆς. Εἰς τὴν ἐστίαν ταύτην τῶν Αἰγυπτιακῶν Μουσῶν παρεγένοντο καὶ οἱ σοφία παρ' Ἑλλήσι τὰ πρῶτα φέροντες, Σόλων, Πλάτων, Εὐδόξος καὶ Πυθαγόρας. Μέρος τῶς τοῦ τῆς πόλεως καὶ εἰς δεξιότηας σώζονται εἰσέτι. Ἡ θέσις αὐτῆς κείται εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον νῦν ὑπὸ τῶν Ἀράβων Μεδίνας ἐς-Σάμς (κοινῶς Ματαρία) καὶ ἀπέχει τοῦ Καίρου 8 χμ. Ἡ παράδοσις δεικνύει αὐτῇ μέχρι σήμερον τὸν κήπον, τὴν συκομορέαν καὶ τὸ φρέαρ ἐνθα κατέφυγεν ἡ Θεοτόκος μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, πρόσεπιλέγουσα ὅτι ὑπὸ τὸ δένδρον τῆς συκομορέας ἀνεπαύθησαν οἱ ἱετοὶ δδοίποροι. [Γ.Ι.Π.]

Ἑλλισοχημέα (Solarehemie). Ἡ εἰρευνα τῆς γημικῆς συστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ ἥλιου, βασιζομένη ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως τοῦ ἥλιακοῦ φάσματος. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑλλες. Βλ. Ἀρχαία καὶ Ἥλις.

Ἑλλος καλεῖται πάχυνσις τῆς κερατίνης στιβάδος τοῦ δέρματος ἀναπτυσσόμενη κατὰ μικρὸν, ἐν τῇ μέσῃ τῆς ὁποίας ἐπικάθηται κερατίνος κῶνος εἰσχωρῶν εἰς βάθος τι. Αἰτίαται δὲ ὁ Π. πίεσιν ἐπερχομένην ἐξ ἐξωτερικῆς ὁράσεως, ἀφορίζομένην δὲ ἐνεκα προσερχῆς ἀσθενείας περὶ μικρὰν τοῦ δέρ-

ματος μοῖραν. Διὸ καὶ ἐμφανίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ῥάχews τοῦ μικροῦ θακτύλου τοῦ ποδὸς καὶ ἐπὶ τοῦ πέλματος. Ἡ θεραπεία σκοπεῖ πρὸ πάντων τὴν ἀπὸ τῶν αἰτίων, καὶ δὴ ἀνάγκη κατασκευῆς εὐαρμύστων ὑποδημάτων, ἧτις κατορθοῦνται διὰ προστύπου (καλαποδίου) ἐξεργασμένου ἕσων ἐνεστὶν ἀκριβῶς κατὰ τὸν ποδὰ τοῦ πάσχοντος, πρὸς δὲ ἀνύουσι θερμὰ καταπλάσματα, ὅ διὰ κάλειος σάπων καὶ τὸ ἰετυλικὸν ὀξύ, ἐπιχρισμένοι ἐν διαλύσει μετὰ κολλοιδίου ἢ ἐμπλασσομένου ἐν ἀναμίξει μετὰ τοῦ ἐκ γρουταπέρας ἐμπλαστοῦ τέλος δὲ ἡ καθορισθεὶς διὰ τοῦ μαχαιρίου. [Ε.Α.]

Ἑλλυ (Ely). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Isle of Ely παρὰ τὴν ἁριστερὰν ὄχθην τοῦ Ὀσους, εἶνα ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει ἀργεοπλαστεία, ἐμπόριον βουτύρου καὶ καρπῶν, σταθμ. σιδηρ., ναὸν τοῦ 10ου αἰῶνος καὶ 8017 κατ. (1891). Isle (νῆσος) τοῦ Πάλητος τὸ πάλαι λόφος ἐν μέσῳ ἀκατοικητῶν τελευτῶν, ἐφ' οὗ ἔκειτο μονή, ἀνεγερθεῖσα τῷ 670. [Π.Π.]

Ἑλλύσιον καλεῖται παρ' Ὀμήρῳ πεδῖον εἰς τὴν δυτικὴν ἐσχάτιαν τῆς γῆς, πλησίον τοῦ Ὠκεανοῦ, εἰς ὃ μετατίθενται διαπρεπεῖς ἥρωες (ὡς π. χ. ὁ Μενέλαος) χωρὶς ν' ἀποθάνωσιν, ἵνα διέλθωσιν ἐκεῖ ὑπὸ τῷ σκῆπτρῳ τοῦ Ῥαδάμανθυος βίαν ἀφροντίν. Τοιαύτη διαμονὴ τῶν ἀποθανόντων ἡρώων εἶναι καὶ αἱ μακάρων νῆσοι ἐν τῇ Ὠκεανῇ ἔπου κατὰ τὸν Ἡσίοδον καίουσιν οἱ ἥρωες τοῦ τετάρτου γένους τῶν ἀνθρώπων. Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ποιηταῖς καὶ τὸ Ἡ. π. καὶ αἱ νῆσοι διεκασμοῦντο διαφοροτρόπως. Κατὰ τὴν ἀρφηκὴν Πυθαγόρειον θεωρίαν τῆς μετεμψυχώσεως οἱ τρεῖς διὰ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου (τοῦ Ἥλιου) διαθέντες χωρὶς νὰ γείνωσι ποινῆς ἀξιοὶ εἰσερχοῦνται εἰς τὰς μακάρων νῆσους, ἔπου βασιλεύει ὁ Κρόνος ἔχων πάρεδρον καὶ δικαστὴν τὸν Ῥαδάμανθον. Μετὰ δὲ τοῦ περὶ τοῦ ἐν Ἄδου δικαστηρίου μύθου ἀνεπτύχθη καὶ ὁ μῦθος, ὅτι οἱ δικαιοὶ μετὰ τὸν θάνατόν των εἰσέρχοντο εἰς τὸ Π. ἢ εἰς τὰς Μακάρων νῆσους, αἱ δὲ πονηροὶ ἐρρίπτοντο εἰς τὸν Τάρταρον. Ἐν τοῖς ὑστερῶν ἐπιστεῦματι ὅτι ὡς Μακάρων νῆσοι ἐννοοῦντο νῆσοι Δ τῶν τηλῶν τοῦ Πρακλεῖος ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ Ὠκεανῇ, οὗ μακρὰν τῆς ἀφρικανικῆς αὐτῆς, αἱ Κανάριαι νῆσοι καί. — Ἑλλύσιον (Elysée) καλεῖται ἐν τῶν λαμπροτάτων μεγάρων τῶν Παρισίων, οἰκοδομηθὲν τῷ 1718, ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 κατοικία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἑλλύσια πεδία δὲ (Champs - Elysées) παράδεισος ἀγγλικῆς πλησίον τοῦ μεγάρου τούτου, ὅστις ἀποτελεῖ κέντρον τῶν διασκεδάσεων τοῦ λαοῦ καὶ προσφιλέστατον περιπατεῖν τῶν Παρισινῶν. [Σ.Β.]

Ἑμμαθέα. Χώρα τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας, καὶ δὴ ἡ πυρὴν τοῦ κράτους, ἐκτετα-

μένη μεταξύ τοῦ *Αἰλιάκμονος καὶ τοῦ κάτω Ἀχίει, διαρρεσμένη ὑπὸ τοῦ Λουδίου καὶ διήκουσα ὕστερον μέχρι τοῦ ἐπὶ τῷ μυχῷ τοῦ Θερμακίου κόλπου. Ἐν αὐτῇ δὲ ἔκειντο αἱ πόλεις Δίγαι (ὕστερον Ἑδέσσα), ἡ ὄρχαιότερα μητροπόλις τῆς Μακεδονίας, Πέλλα ἡ κατόπιν πρωτεύουσα γενομένη, καὶ Βέρροια.

Ἡμεδαπός. Βλ. Ἰουγένεια.

Ἡμέρα ὀνομάζεται τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ ὁποῖον παρέρχεται ὅπως ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον σχετικῶς πρὸς τὸν ὀρίζοντα τόπου τινὸς ὁ ἥλιος, ἢ ὠριζόμενον σημεῖον τῆς οὐρανίας σφαίρας κατὰ τὴν περιστροφικὴν κίνησιν ταύτης εἰς Α. πρὸς Δ. Οὕτως ἡ Ἡ. δύναται νὰ λογισθῇ ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς ἀνατολήν, ἢ ἀπὸ δυσσεως εἰς δύσιν, ἢ ἀπὸ μεσουρανήσεως εἰς μεσουρανήσιν (ἀνωτέραν ἢ κατωτέραν) τοῦ ἡλίου, ἢ ἄλλου τινὸς ἀστέρως, ἢ ἀξιολόγου σημείου τῆς οὐρανίας σφαίρας ὡς τὸ ἔαρινόν ἰσημερινὸν σημεῖον. Στενιώτερον λέγεται Ἡ. τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δυσσεως τοῦ ἡλίου, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν νύκτα, τοῦτο ὅμως δὲν χρησιμεύει ὡς μέτρον τοῦ χρόνου, ἀλλὰ τὸ προηγουμένως ὀρίσθαι. Πρὸς μέτρησιν λοιπὸν τοῦ χρόνου χρησιμεύουσι τρεῖς διαφοραὶ Ἡ., ἡ ἀστρική, ἡ ἀληθὴς ἡλιακὴ καὶ ἡ μέση ἡλιακὴ Ἡ. Ἡ ἀστρική Ἡ. εἶνε ὁ χρόνος ὁ μεταξύ δύο μεσουρανήσεων (διαβάσεων διὰ τοῦ οὐρανοῦ μεσημβρινοῦ τόπου τινὸς) τοῦ ἔαρινου σημείου. Ἡ διάρκεια τῆς Ἡ. ταύτης δὲν εἶνε ἀλλοιότι ἡ ὁ χρόνος τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἀξόνα αὐτῆς (ἀκριβεστερον μείον τοῦ πολὺ μικροῦ ποσοῦ τῆς μεταπτώσεως τοῦ ἔαρινου σημείου ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ). Ἐπειδὴ ἡ κίνησις αὐτῆς εἶνε ἰσοταχὴς, τὸ μέγεθος τῆς ἀστρικῆς Ἡ. εἶνε σταθερὸν. Ὡς ἀρχὴ τῆς ἀστρικῆς Ἡ. λαμβάνεται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ ἡ στιγμὴ τῆς ἀνωτέρας μεσουρανήσεως (βλ. λ.) τοῦ ἔαρινου σημείου καὶ ἀπειρεῖται αὕτη εἰς 24 ὥρας. Ἡ ἀστρική Ἡ. ἡ χρησιμωτάτη ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, δὲν εἶνε κατὰλληλος πρὸς μέτρησιν τοῦ χρόνου ἐν τῇ κοινῇ βίῳ, διὰ τὸν ὁποῖον ἀνέκαθεν γίνεται χρῆσις τῆς ἡλιακῆς Ἡ. Ὡς ἀληθὴς ἡλιακὴ Ἡ. λογίζεται νῦν ὁ χρόνος ὁ μεταξύ δύο διαδοχικῶν ὁμοίων μεσουρανήσεων τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου καὶ πολιτικῶς μὲν λαμβάνεται ὡς ἀρχὴ τῆς Ἡ. ἡ στιγμὴ τῆς κατωτέρας μεσουρανήσεως (τοῦ μεσονύκτιου), ἀστρονομικῶς δ' ἡ τῆς ἐπομένης ἀνωτέρας μεσουρανήσεως τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου (ἡ ἐπομένη μεσημβρία). Ἀστρονομικῶς αἱ 24 ὥραι τῆς ἡλιακῆς Ἡ. μετροῦνται ἀπὸ 0—24, πολιτικῶς ὅμως μέχρι 12 ὥρων διακρινόμενων εἰς ὥρας Π. Μ. καὶ ὥρας Μ. Μ. Οἱ Μωαμεθανοὶ λαμβάνουσιν ὡς ἀρχὴν τῆς Ἡ. τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληῖνες, ὡς ἔχοντες μὴν καὶ αἰλιακῶς (βλ. Ἰμερολό-

γιον). Οὗτοι παλαιότερον διέκρινον ἐλάχιστάς διαιρέσεις τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς (ἡμεῖς καὶ τὰ παρόμοια περὶ ὧν βλ. Πελυδ. Ὀνομασιφ. Α' 7, 67, 72), κατόπιν ὁμοῦ λαβόντες ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς Βαβυλωνος, διήρουν τὴν Ἡ. καὶ τὴν νύκτα ἑκατέραν χωριστά εἰς 12 ἰσα μέρη, καιρικὰς ὥρας καλουμένας· αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας ἦσαν μείζονες τῶν τῆς νυκτὸς κατὰ τὸ θέρος, τὸ ἀντίστροφον δὲ συνέβαινε τὸν χειμῶνα καὶ μόνον κατὰ τὰς ἰσημερίας ἦσαν πασαι αἱ ὥραι τοῦ νυχθημέρου ἰσαι. ὅπως τοῦτο γίνεται κανονικῶς καθ' ἕλκον τὸ ἔτος νῦν, ὅτε αἱ ὥραι εἶναι διαρκῶς αἱ ἰσημεριναὶ τῶν ἀρχαίων. Αἱ ἡλιακαὶ Ἡ. εἶναι μακρότεραι τῶν ἀστρικῶν κατὰ 4 σχεδὸν λεπτά, διότι εἰς ἐν ἔτος ὁ ἥλιος κινούμενος τὴν ἐτήσιαν αὐτοῦ φαινομένην κίνησιν ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς ἐκ Α. πρὸς Δ. κάμνει μίαν στροφὴν ὀλιγώτερον παρὰ οἱ ἀστέρες καὶ οὕτω τὸ ἔτος ἔχει 366,2422 ἀστρικὰς Ἡ. καὶ 365,2422 ἡλιακὰς. Αἱ ἀληθεῖς ἡλιακαὶ Ἡ. καὶ ἀπὸ μεσονύκτιου εἰς μεσονύκτιον λογιζόμεναι εἶναι ἀνισοὶ ἐν τῷ ἔτει, ἡ δὲ διαφορὰ τῆς διαρκείας ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν φθάνει μέχρι ἡμιστοῦ λεπτοῦ. Αἰτία τῆς ἀνισότητος αὐτῶν εἶναι δύο, ἀνακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰπάρχου. ἡ ἀνισοταχὴς ἐτήσια κίνησις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς καὶ ἡ πλαγία θέσις ταύτης σχετικῶς πρὸς τὸν οὐράνιον ἰσημερινόν. Πρὸς καθορισμὸν λοιπὸν μονάδας σταθερᾶς ἐν τῇ μετρήσει τοῦ χρόνου, μὴ διαφόρου ἐν συνόλῳ τῆς ἀληθοῦς ἡλ. Ἡ., εἰσήχθη ἡ μέση ἡλιακὴ Ἡ., ἥτις ἔχει διάρκειαν τὴν μέσην διάρκειαν τῶν ἀληθῶν Ἡ. ἔκτου τοῦ ἔτους, ὅθεν αὐταὶ ἀλλοτε μὲν εἶναι μακρότεραι, ἀλλοτε δὲ βραχυτέρας τῆς μέσης Ἡ. Τὸ μέσον μεσονύκτιον (ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς Ἡ.) καθορίζεται διὰ τῆς κατωτέρας μεσουρανήσεως τοῦ μέσου ἡλίου (βλ. λ.), ἡ δὲ μέση μεσημβρία διὰ τῆς ἀνωτέρας. Ἡ μέτρησις τοῦ χρόνου διὰ τῶν ὥρων τῆς ἀληθοῦς ἡλ. Ἡ. παρέχει τὸν ἀληθὴν χρόνον, διὰ δὲ τῶν ὥρων τῆς μέσης Ἡ. παρέχει τὸν μέσον χρόνον. Ἡ διαφορὰ μεταξύ τῶν δύο χρόνων, μέσου καὶ ἀληθοῦς, ὀνομάζεται εἰς ἰσώσεις τοῦ χρόνου. Αὕτη μηδενίζεται μόνον τετράκις τοῦ ἔτους, περὶ τὴν 2/14 Ἀπριλίου, τὴν 2/14 Ἰουνίου, τὴν 12/24 Αὐγούστου καὶ τὴν 13/25 Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, καὶ ὅς ἡμέρας συμπίπτει ἡ μέση μεσημβρία μετὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ ἐπομένως κατ' αὐτάς τὰ ἐν χρήσει ὥρολόγια, τὰ κανονιζόμενα νῦν κατὰ τὸν μέσον χρόνον, πρέπει νὰ συμφωνῶσι μετὰ τῶν ἡλιακῶν, τὰ ὁποῖα δεικνύουσιν ἀληθὴν χρόνον. Ἡ διαφορὰ μεταξύ μέσου καὶ ἀληθοῦς χρόνου ἀπορριζομένων βαθμῶν τῶν διαφορῶν πολλῶν κατὰ συνέχειαν Ἡ., φθάνει μέχρι 14 1/2 λεπτῶν περὶ τὴν 30 Ἰαν. (12 Φεβρ.) προηγουμένου τοῦ μέσου χρόνου, ὅθεν τὰ κοινὰ ὥρολόγια πρέπει νὰ δει-

κνώσει κατὰ τὴν ἀληθῆ μεσημβρίαν 12 ὥρ. 14 1/2 λ., περὶ τὴν 2/14 Μαΐου ἡ διαφορά φθάνει τὰ 4 λεπτά ἐπομένου τοῦ μέσου χρόνου, ὅποτε τὰ ὁρολόγια πρέπει νὰ δεικνύωσι κατὰ τὴν ἀληθῆ μεσημβρίαν 11 ὥρ. καὶ 56 λ., περὶ τὴν 15/27 Ἰουλίου ἡ διαφορά εἶνε 6 λεπτά, προηγουμένου τοῦ μέσου χρόνου, καὶ τέλος περὶ τὴν 21 Ὀκτ. (2 Νοέμβρ.) ἡ διαφορά φθάνει εἰς 10 1/2 λεπτά ἐπομένου τοῦ μέσου χρόνου. Ἐπειδὴ ἡ ἀληθὴς μεσημέρια εὐρίσκεται ἐπαριθμῶν ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἡ μέση μεσημέρια δὲν εὐρίσκεται ἐμὴ 4 κίς τοῦ ἔτους, ὅθεν ἡ φαινόμενη ἀνωμαλία ὅτι τὸ Π. Μ. τμήμα τῆς ἡ. ἄλλοτε εἶνε μείζον (τὸν Ὀκτωβρίον ἰδίως) καὶ ἄλλοτε ἔλασσον (τὸν Ἰανουάριον ἰδίως) τοῦ Μ. Μ. [Δ.Κ.]

“**Ημερα φυτά** (Bot.) ἡ χέρτα. Οὕτως ἐνομαζέονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὰ σπαρτά ἡ καλλιεργούμενα φυτά κατ’ ἀντίθεσιν τῶν ἀγρίων. Ἡ διαίρεσις αὕτη τῶν φυτῶν εἶνε ἐν γρήσει ἀπὸ ἀρχαιότατου χρόνου καὶ ἀπὸ τοῦ Θεοφράστου αὐτοῦ. [Θ.Χ.]

“**Ημεραλωπία**. Ὁφθαλμικὴ νόσημα καθ’ ὃ ἐν μετρίῳ ὅπως οὖν φωτὶ καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐ πάσχων ἡ οὐδὲν ἡ λῖαν συγκεχυμένως βλέπει ἐνῷ ἡ κέρη τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑπερμέτρως διαστελλέται. Τὸ πάθημα τοῦτο ἐπέρχεται εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐπὶ μακρὸν χρόνον εμεῖναι ἐκτεθειμένοι εἰς ἐντονώτατον τὸ ἡλιακὸν φῶς, ἀνακλινόμενον ἀπὸ λευκῆς ἢ στυλπνῆς ἐπιφανείας, εἰς τόπους θερμούς ἢ χιονοσκεπείς, ὡς εἰς κτίστας, τοιχογράφους κλ. ὡν ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χιτῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑπερμέτρως καταπονηθεὶς ἀπολλύει τὴν εὐαισθησίαν του καὶ μένει ἀνεπηρέαστος ἀπέναντι μετρίου φωτός. Πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται μακροχρόνιος διαμονὴ ἐν μετρίῳ φωτί, δι’ ἧς ὁ ἀμφιβληστροειδὴς ἀνακαταστὴ τὴν εἰς ἔλαττον φῶς εὐαισθησίαν του. Τὸ αὐτὸ πάθημα συνοδεύει ἐνίοτε ἄλλας ὀφθαλμικὰς νόσους, ὅτε πολυετήα ἡ προγενοῦσα αὐτὸ ὀργανικὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ πάθησις. Ἐνίοτε δ’ ὑπάρχει προδιάθεσις ὀργανικὴ εἰς ἡ. τῆς θρέψεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς οὕσης ἀνεπαρκούς.

“**Ημερησία διάταξις** (ordre du jour) καλεῖται τὸ πρόγραμμα τῶν ἀντικειμένων, ὧν μέλλει νὰ ἐπιληθῇ κατὰ τινα συνεδρίασιν, πολυμελὲς τὸ σῶμα. Ἰδίᾳ δὲ τὰ νομοθετικὰ σώματα. Μετὰ τὸ τέλος ἐκάστης συνεδριάσεως ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὀφείλει παρ’ ἡμῖν νὰ προσδιορίσῃ τῇ ἐπινεύσει αὐτῆς τὴν ἡ. Δ. τῆς προσεχούς συνεδριάσεως, ἐκτιθεμένην διαρκὴς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων.—Τοῦ ὅρου τούτου γίνεταί· προσέτι· χρήσις καὶ πρὸς παράτασιν συζητήσεως τινος ὁσαυτὶς ἡ Βουλὴ δὲν θέλει νὰ καταπαύσῃ ἢ συζητήσῃ χωρὶς νὰ καταλήξῃ εἰς εἰδικώτερόν τι συμπέρασμα, ὅτε μεταδίδει ἀπλῶς καὶ τὴν

ἡμερησίαν διάταξιν». [Πφ.]

“**Ημερησία κινήσεις** καὶ ἡμερησίον τὸ ξόν. Βλ. Οὐρανία σφαῖρα.

“**Ημέρια** (Diurna) ἡ Ῥοπαλιόκαρ. Ὑποδιαίρεσις τῶν Λεπιδεπτέρων ἐντόμων. Ἔχουσι σῶμα βαδινόν, κοιλίαν ἀτρακτοειδῆ, μεγάλας, διὰ ζωγῶν χρωμάτων κεχρωσμένας πτέρυγας, κεραίας δὲ κορυνοειδεῖς. Ἰπτανται τὴν ἡμέραν καὶ ἡρμουντα ἔχουσι τὰς πτέρυγας ὀρθίας. Μεταμορφοῦνται ἀνὺ βρυθίου, αἱ δὲ χρυσαλλίδες αὐτῶν εἶναι συνήθως γωνιώδεις καὶ ἡ κρέμονται ἀπὸ τοῦ ἀκρου τῆς κοιλίας ἡ στεροῦνται ἀπὸ νήματος διὰ μέσου τοῦ σώματος αὐτῶν περιελλισσομένου. [Φ.Ι.]

“**Ημερίς** (Bot.). Γένος ὄρουδς κατὰ τὸν Θεόφραστον, πιθανῶς Δρ. ἡ Ἀπεννινῆ (Quercus Apennina Lam.) καὶ Δρ. ἡ χυνοῦδης (Q. lanuginosa Thuill.) αἱ κοινῶς καὶ τὴν σήμερον «Ἡμεράδι» ἢ «Μεράδι» καλοῦμεναι (βλ. Δρῶς). [Θ.Χ.]

“**Ημεροδύγλιον**. Χωρίον τῆς Θήρας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Θήρας καὶ ἀπέχον πρὸς Β τῶν Φηρῶν 15’. Κάτ. 786.

“**Ημερολόγιον** (ἀστρ.). Διὰ τῶν ἡ. ἐπιζητεῖται ἡ κανονικὴ μέτρησις τοῦ χρόνου διὰ μονάδων παρεχόμενων ὑπὸ οὐρανίων φαινομένων περιοδικῶν, μεθ’ ὧν συνδέεται ὁ ἀνθρώπινος βίος καὶ αἵτινες πρέπει νὰ συστηθῶσι πρὸς ἀλλήλας ἐν ἐκάστῃ ἡ. Αἱ μονάδες αὗται εἶναι ἡ ἡμέρα, ὁ μῆν καὶ τὸ ἔτος. Ἦν αὗται εἶχον πρὸς ἀλλήλας σύμμετρον λόγον, ὁ καταρτισμὸς τῶν ἡ. θὰ ἦτο εὐχερής. Ἀλλ’ ὁ μὲν συνοδικὸς (σεληνιακὸς) μῆν, ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ ὁποίου ἐπανερχόνται αἱ αὐταὶ φάσεις τῆς σελήνης, περιέχει κατὰ μέσον ὅρον 29,53059 ἡμ. (29 ἡμ., 12 ὥρ., 44 λ. 2,9 δλ.), τὸ δὲ τροπικὸν ἔτος, ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ ὁποίου ἐπανερχόνται αἱ αὐταὶ ὥραι τοῦ ἔτους, περιέχει 365,2422 ἡμ. (365 ἡμ., 5 ὥρ., 44 λ. 47 δλ.) μετὰ μικρῶν διαφορῶν (περὶ ὧν βλ. Ἠτος)· ἐντεῦθεν ἐκ τούτου πολυπλόκου τῶν σχέσεων αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἀγνοίας παλαιότερον τῆς ἀκριβοῦς διαρκείας τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ ἔτους ἐγεννήθησαν διάφορα ἡ. Ἐν παντὶ ἡ. ἐπιζητεῖται ὅπως διὰ τινος κυλικῆς διατάξεως συσχετίζωνται πρὸς ἀλλήλας ἐν ὁρισμένῃ τινὶ περιόδῳ χρονικῇ αἱ διαφορὰ τάξεως μονάδες οὕτως, ὥστε ἐκάστη ἀνωτέρα μονὰς νὰ συγκηται ἐξ ἀκαταίτου ἀριθμοῦ μονάδων κατωτέρως τάξεως· παραδείγματα τὰ ἰουλιανὰ ἔτη, τῶν ὁποίων κύκλος ἐκ 4 ἑτῶν περιέχει 1461 ἡμέρας, καὶ ὁ καλοῦμενος κύκλος σελήνης συγκείμενος ἐκ 19 ἑτῶν, περιεχόντων 235 σελ. μῆνας. Ὑπάρχουσι δὲ τριῶν εἰδῶν ἡ. τὰ μικτὰ ἡλιοσεληνιακὰ, τὰ ἀμειγῆ ἡλιακὰ καὶ τὰ ἀμειγῆ σεληνιακὰ. Ἐν τοῖς μικτοῖς ἡλιοσεληνιακοῖς ἡ. οἱ μῆνες εἶναι σεληνιακοὶ καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν πρέπει νὰ συμπίπτῃ περὶ οὗ μετὰ τινος ὁρισμένης φάσεως τῆς σελήνης, συνή-

θως τῆς ἐκ νέου ἐμφανίσεως αὐτῆς, τὰ ἐτη ὅμως ἀγονταὶ κατὰ τὸν ἥλιον καὶ ἕκαστος μὴν δὲν πρέπει ν' ἀπομαρτυρηται ὠρισμένης τινὸς ὥρας τοῦ τροπικοῦ ἔτους· ἐπειδὴ τοῦτο περιέχει 12 σελ. μῆνας καὶ 11 σχεδὸν ἡμέρας, κατορθοῦται ὁ σκοπὸς αὐτὸς διὰ τῆς παρεμβολῆς ἐνίοτε ἐμβολίου μῆνος καὶ οὕτως εἰς τὰ μικτὰ ἢ, τὰ ἐτη συγκρίνεται ἀλλὰ μὲν ἐκ 12 ἄλλα δ' ἐκ 13 μηνῶν. Ἐν τοῖς λαμινῶν ἡλιακῶς ἢ, λαμβάνεται ὑπ' ὅψιν μόνον τὸ ἐκ τοῦ ἐτησίου ὄρου τοῦ ἡλίου ἐξαρχόμενον τροπικὸν ἔτος καὶ ἐπιζητεῖται μόνον ὅπως τὰ πολιτικὰ ἐτη συγκρίνεται εἰς ἀεραίου ὁρίμου ἡμερῶν ἢ διαίρεσις τούτου εἰς μῆνας γίνεται κατὰ συνθήκην, ὃ δ' ὀρίθμος τῶν μηνῶν 12 παραμένει μόνον ὡς ὑπολοίπον τι τῆς κατὰ προσέγγισιν ἰσότητος τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους πρὸς 12 σεληνιακοὺς μῆνας. Τὸ ὁμιγὲς σεληνιακὸν ἔτος συγκρίνεται ἐκ 12 σεληνιακῶν μηνῶν χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὅψιν ἢ ταχθεῖα ἐν αὐτῷ ἐκτόπισις τῶν διαφόρων μηνῶν ἐν ταῖς ὥραις τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Οἱ Διγύπτιοι εἶχον ἔτος ὁμιγὲς ἡλιακὸν συγκείμενον ἐκ 365 ἡμερῶν, διανεμημένον εἰς 12 μῆνας ἐκ 30 ἡμερῶν καὶ εἰς 5 ἀπαγομένους ἡμέρας. Ἐν τῷ τοιαύτῳ κινήτῳ ἡλιακῷ εἶται τῷ ὑπὸ τῶν νεωτέρων καὶ ἀριστην (ναυση) καλουμένῳ, ὡς βραχυτέρῳ τοῦ τροπικοῦ κατὰ $\frac{1}{4}$ τῆς ἡμέρας σχεδόν, οἱ διάφοροι μῆνες ἐν περιόδῳ 1461 τοιαύτων ἐτῶν, ἴσων πρὸς 1460 ἡλιακῶν, διέτρεχον διαδοχικῶς πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους. Ἡ περίοδος αὕτη φέρει τὸ ὄνομα τῆς Σωθιακῆς ἢ τῆς τοῦ Κυνός. Οἱ Ἀσσύριοι καὶ Βαβυλώνιοι εἶχον ἔτος μικτόν. Οἱ Ἑβραῖοι ἐπίσης εἶχον μικτόν, διακρίνοντα ὅμως τρεῖς περίοδος ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἢ, αὐτῶν. Ἐν τῇ πρώτῃ, πρὸ τῆς αἰγυπτιακῆς τῆς Βαβυλωνίας, φαίνεται ὅτι τὰ τοῦ ἢ, διατάσσοντο ἀμείσως ἐκ τῶν οὐρανίων φαινομένων. Εἰς τὴν ἐξῆρτωντο· ἢ ἀρχὴ θηλαδῆ τοῦ μηνὸς ἐλαμβάνοντο ἐκαστοὶ κατὰ τὴν πραγματικὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τῆς σελήνης, ἐμβόλιμος δὲ μὴν παρενεβάλλετο ὅμα ὡς καθίστατο ἐκαιομένη ἢ ἀνάγκη τοιαύτου. Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιόδῳ, μετὰ τὸν ἐπάνοδον ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς τῆς Βαβυλωνίας, εἰσῆλθον κυκλικὴ διάταξις τοῦ ἢ, πρὸς εὐρεσιν ἐκ τῶν προτέρων τῆς ἀρχῆς ἐκαστοῦ μηνὸς καὶ πρὸς κανονισμὸν τῆς παρεμβολῆς τοῦ ἐμβολίου μῆνος, κατέληξαν δ' εἰς τὴν παροδοχὴν τῆς Μετῆρης τοῦ Μένωνος, θρησκευτικῶς πρώτος μὴν τῶν Ἑβραίων ἦτο ὁ περίπου μετὰ τοῦ Μαρτίου συμπίπτων Νισάν, κατὰ τὴν πανσέληνον τοῦ ἡλίου ἐορτάζεται τὸ Νουμὶκὸν φάσμα, πολιτικῶς ὅμως ἦτο ὁ 7ος μὴν Τισρί, καθ' ὃν ἐορτάζεται ἢ ἐορτὴ τῆς συνηγορίας. Ὁ ἐμβόλιμος μὴν Νεαδάρ παρενεβάλλετο ὡς εἰκάζεται μετὰ τὸν 12ον μῆνα Ἀδάρ. Ἡ τρίτη περίοδος ἤρχισε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1^{ου} π. Χ. αἰῶνος καὶ εἶνε ἐν χρήσει παρὰ

τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἐορτάς, εἶνε δὲ τὸ πολυπλοκώτατον πάντων τῶν ἢ, διότι ἐν αὐτῷ γίνεται χρῆσις ἐτῶν εἰς διαφόρων μεγεθῶν ἐκ 353, 354, 355 ἡμερῶν ἀνευ ἐμβολίου μῆνος, ἢ ἐκ 383, 384, 385 ἡμερῶν μετ' ἐμβολίου μῆνος, ἢ δὲ ποιητικὰ αὕτη συμβαίνει ὅπως μὴ συμπίπτωσι καθ' ἡμέρας τινὰς τῆς ἐβδομάδος μὴ ἐπιτροπομένης ὠρισμένης τινὸς ἐορταί. Ἀρχὴ τῆς ἡμέρας ἦτο παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, ὅπως τὸ τοιοῦτο εἶνε λογικὸν διὰ τοὺς λαοὺς τοὺς ἀγοντας τοὺς μῆνας κατὰ σελήνην, ἢ ἐσπέρα, ἀφ' οὗ εἶχε νυκτώσει ἐντελὴς. Σημαντικὴ εἶνε παρ' αὐτοῖς ἢ χρῆσις τῆς ἐβδομάδος, διότι αὕτη εἰσῆλθον εἰς τὰ χριστιανικὰ ἢ, καὶ τὸ Μωαμεθανικόν. Τὸ ἢ, τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο μικτόν. Καὶ τῶν μὲν ἀττικῶν μηνῶν τὰ ὀνόματα γνωρίζομεν, οὐχὶ δὲ ἅπαντα τῶν μηνῶν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων καὶ χωρῶν. Ἐξάγεται προσέτι ὅτι ὁ πρώτος μὴν τοῦ ἔτους δὲν ἦτο παρὰ πᾶσιν ὁ αὐτός· οὕτως ἐνθ' ὧν Ἀθηναίων πρῶτος μὴν ἦτο ὁ περὶ τὴν θερινὴν τροπὴν πίπτων Ἑκατομβαιών, τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος μὴν Βουκάτιος ἐπίπετο περὶ τὴν χειμερινὴν τροπὴν, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων τὸ ἔτος εἰκάζεται ὅτι ἤρχετο περὶ τὴν σθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. Καὶ αἱ ἡμερομηνία δὲ δὲν συνεπίπτουν, καίπερ τῶν μηνῶν ἀγομένων παρὰ πᾶσι κατὰ σελήνην, ὅπερ ὅμως σύδολως παραδόξον διὰ διαφόρους λόγους, διότι ἄλλοι ἀλλήλων ἀπὸ τῆς συνόδου ἡμέραν ἡδύνατο νὰ δέχωνται ὡς τὴν πρώτην καθ' ἣν συνήθως ἐκ νέου ἀναφαίνεται ἢ σελήνη, ἢ διότι τινὲς παρενεβάλλον ἐμβολίους ἡμέρας ἢ καὶ διότι ἢ τάξις τῶν πλήρων καὶ κοίων μηνῶν δὲν ἦτο παρὰ πᾶσιν ἢ αὐτῇ. Ἡ διαφορά ὅμως τῶν ἡμερομηνιῶν δὲν ἡδύνατο νὰ εἶνε μεγάλη ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν μηνῶν, ἀγομένων κατὰ σελήνην. Καὶ ἢ παρεμβολὴ δὲ τοῦ ἐμβολίου μῆνος δὲν ἐγένετο κατὰ τὴν αὐτὴν παρὰ πᾶσιν τάξιν, ὅπως καταφαίνεται ἐκ δύο χωρίων τοῦ Θουκ. Δ. 118, 119 καὶ Ε, 18, ἐν αἷς δ' Ἑλλαρηβολίων τῶν Ἀθηναίων συμπίπτει ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει μετὰ τοῦ Γερασίου τῶν Λακεδαιμονίων ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ μετὰ τοῦ Ἀρτεμισίου. Οἱ μῆνες τοῦ ἀθηναικοῦ ἢ, ἦσαν οἱ ἐξῆς κατὰ τάξιν ὀρχίζουσαν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐν τῷ εἶναι, Ἑκατομβαιών, Μεταχειρτινών, Βοηδρομιών, Πυανεψιών, Μαιμακτηριών, Ποσειδεών, Γαμηλιών, Ἀνοκστηριών, Ἑλαφηβολίων, Μουνυχιών, Θαργελιών, Σικροφοριών. Εἰκάζεται ὅτι ἀρχαιότερον πρῶτος μὴν ἦτο ὁ Γαμηλιών (περὶ τὴν χειμερινὴν τροπὴν) κατόπιν ὅμως ἐν τοῖς ιστορικῶς χρόνοις βεβαίως ἦτο ὁ Ἑκατομβαιών, πίπτων περὶ τὴν θερινὴν τροπὴν. Ὁ ἐμβόλιμος μὴν παρενεβάλλετο μετὰ τὸν Ποσειδεῶνα (π ρ ὁ τ ε ρ ο ν ἀνυμνῶμενον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει) κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ὠνομάζετο Ποσειδεῶν ὡς π ε ρ ο ς. Κατὰ τὴν βαβυλων

ἀρχαιότητα βεβαίως τὸ Ἡ. ἰδίως χάριν τῶν ἐρετῶν ἐρρυθμίζετο ἀμέσως διὰ τῶν φαινομένων, πότε δὴ αὖτε εἰσάχθη ἡ κυκλικὴ διάταξις ἐν τῷ Ἡ. τῶν Ἀθηναίων δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένος. Ὡς τοῦ Πλουτάρχου ἐν τῇ βίῳ Σέλωνος φέρεται οὗτος ὡς ρυθμίζετο καὶ τὸ Ἡ. εἰσαγαγὼν τὴν (κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκράσεως τῶν ἀρχαίων) τριετηρίδα, ἐν ἣ ἐκ δύο ἐτῶν τὸ ἕτερον εἶχεν ἐμβόλιμον μῆνα. Καὶ τοῦτο εἰάν εἶνε ἀληθές, ἡ διάταξις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολὺ, διότι 2 ἔτη δὲν ἰσοῦνται πρὸς 25 μῆνας, ἀλλ' ἐλαττοῦνται τούτων κατὰ 7 περίπου ἡμέρας, ὥστε ταχέως ἤθελεν ἐπέλθαι ἀσυμφωνία τοῦ Ἡ. πρὸς τὰ φαινόμενα εἴτε τῶν φάσεων τῆς σελήνης, εἴτε τοῦ ἐτηρίου ὅρου τοῦ ἡλίου. Ὅπως δὲ ποτε ἀν μὴ ἀρχαιότερον βεβαίως περὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σέλωνος ἦτο ἐν χρήσει ἡ διάταξις, κύκλος 8 ἐτῶν ἴσος πρὸς 99 μῆνας (καὶ ἐν νῦν ἐτηρίῳ καλούμενος, ὡς τῆς ἰδέας τῆς ἀνω ἐπανερχομένης τὸ ἐννατον ἔτος), καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης, παριστανούσης ἐφ' ἑκατὸν χρόνον ὅπως δὲ ποτε καλῶς τὰ φαινόμενα, ἐπαικτοποιεῖτο τὸ Ἡ. Ἐκ τῶν 8 λοιπῶν ἐτῶν 5 εἶχον ἀνὰ 12 καὶ 3 ἀνὰ 13 μῆνας. Τίνα ἐτὴ εἶχον ἐμβόλιμον μῆνα, δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένον, πιθανῶς τὸ γ', ε' καὶ η'. Οἱ μῆνες ἦγοντο ἐναλλάξ πλήρεις ἐκ 30 καὶ κοίλοι ἐκ 29 ἡμερῶν. Ὡς πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἐλαμβάνετο ἐν Ἀθήναις ἡ δευτέρα μετὰ τὴν νύκτον (τὴν νέαν σελήνην), διότι κατὰ ταύτην ἐθεωρεῖτο ὅτι συνήθως ἀναφαίνεται ἐκ νέου ἡ σελήνη καὶ ὠνομαζέτο νεομηνία. Δι' ἡμέρας ἐκάστου μηνὸς ἡριθμοῦντο κατ' αὐξήσαντα ἀριθμὸν μέχρι τῆς εἰκάδος καὶ ἐλέγετο π. γ. τετάρτη ἡμετέρα, πέμπτη ἐπὶ δέκα, μετὰ δὲ τὴν εἰκοστήν ἡριθμοῦντο ἀντιστρόφως ἀπὸ τοῦ τέλους, δευτέρα φθίνοντος ἡ προτελευταία ἡμέρα τοῦ μηνὸς καὶ οὕτω καθεστῆς· ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ παραδείγματα τῶν μακεδονικῶν χρόνων ἀριθμητικῶς κατ' αὐξήσαντα ἀριθμὸν καὶ μετὰ τὴν εἰκοστήν· ἡ τελευταία τοῦ μηνὸς ὠνομαζέτο ἐνὴ καὶ νέα, ὑπάρχει δὲ καὶ παράδειγμα ἐνὴ καὶ νέα ἐμβόλιμος, παρεμβληθείσης πιθανῶς ἡμέρας εἰς μῆνα, ὅστις ἐν τῇ κυκλικῇ διατάξει ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 29 ἡμέρας. Τὰ ἐτὴ τὰ μὴ ἔχοντα ἐμβόλιμον μῆνα συνέκριντο συνήθως ἐκ 354 ἡμερῶν, τὰ δ' ἔχοντα τοιοῦτον ἐκ 384. Ἀλλὰ 5 ἐτὴ ἐκ 354 ἡμερῶν καὶ 3 ἐκ 384 ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ 2922 ἡμέρας, ἐν ᾧ 99 συνδικοί μῆνες ἀποτελοῦσιν (99 × 29,5306) περίπου 2923 1/2 ἡμέρας. Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης 1 1/2 ἡμέρας δι' ἐκάστην ὀκταετηρίδα, 5 πολιτικὸς μὴν ἀπεμακρύνετο τῶν φάσεων τῆς σελήνης εἰς 2 ὀκταετηρίδας κατὰ 3 ἡμέρας. Πρὸς ἀποκατάστασιν λοιπὸν τῆς συμφωνίας τῶν πολιτικῶν μηνῶν πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης, ὅπως ἐσυμπέραναν βεβυσσύτατα ὁ Βοίρχιος (Mondcyelen der Hellenen),

προσέτιθετο ἐνίοτε μία ἡμέρα εἰς κοίλον μῆνα καὶ οὕτω προέκυπτον ἐτὴ καὶ ἐκ 355 ἡμερῶν, ἐν οἷς 7 μῆνες ἦσαν πλήρεις καὶ 5 κοίλοι. Διὰ τῶν τοιούτων παρεμβολῶν ἐξηγήθη ὑπὲρ τοῦ Βοίρχιου ἡ ἀνωμαλία ἐν τοῖς δύο χωρίοις τοῦ Θουκ. Δ' 118, 119 καὶ Ε' 18. Ἐν τῇ πρώτῃ ἡ ἡμερομηνία τῶν Ἀθηναίων εἶνε πλέον προεκχωρημένη τῆς τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ δύο ἡμέρας, ἐν τῇ δευτέρῃ ὅμως ἡ τούτων τῆς τῶν Ἀθηναίων κατὰ δύο, ἢ (ὅπερ πιθανώτερον) κατὰ μίαν ἡμέραν, εἰάν δεχθῶμεν ὅτι ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἀριθμῆται ἀπὸ τοῦ τέλους ὁ μὴν τῶν Λακεδαιμονίων εἶχεν 29, ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων 30 ἡμέρας· διὰ τῆς παρεμβολῆς, λοιπὸν ἐν τῇ μεταξὺ ἡμερῶν ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ Ἡ. ἐπῆλθεν ἡ ἀντιστροφή αὐτῇ. Οὕτω ἀπεκαθίστατο μὲν ἡ συμφωνία τῶν μηνῶν πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης, δὲν ἤρετο ἔτι καὶ ἀνίστης 99 μηνῶν πρὸς 8 ἐτὴ, ἥτις ὡς ἐρρήθη ἀνέρχεται εἰς 3 ἡμέρας ἀνὰ 10 ἐτὴ, ἐπικρέμει εἰς ἕνα πλήρη μῆνα ἀνὰ 100 ἐτὴ καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἀπεμακρύνετο κατὰ ἕνα μῆνα ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς. Πρὸς αἴρεσιν τῆς νέας ταύτης ἀνιστῆτος ἔπρεπε νὰ ἐξοβελισθῇ εἰς μῆν. Ἐντὶ λοιπὸν ἐπισταύετο ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς ὀριστικὴν ἀσιν ταύτης ἐδέχθησαν τὴν ἐν νῦν ἀκρίβειαν τῆς τριετηρίδος τοῦ Μέτωνος ἅμα τῇ ἀρευρεῖ καὶ τῇ πρώτῃ αὐτῆς ἔτει (θέρος τοῦ 432 π. Χρ.), ὁ Βοίρχιος δὲ ἡγερούμενος ἐξ ἐπιγραφῶν, ας βεβυσσύτατα ἐκινδύνεσε μετὰ τοῦ χωρίου τοῦ Ἀριστοφ. Εἰρ. 406 κέ., ἐσυμπέραναν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐξοβέλισαν ἕνα μῆνα καὶ ἀποκαταστήσαντες οὕτως ἐκ νέου τὴν συμφωνίαν τῆς δεκαετηρίδος μετὰ τῶν ὥρων τοῦ τροπικοῦ ἔτους, διετήρησαν ταύτην, τὴν δὲ 19ετηρίδα τοῦ Μέτωνος ἐδέχθησαν ὡς βάσιν τοῦ Ἡ. αὐτῶν τῷ 380 π. Χρ. τὸ βραδύτερον, ἀπὸ πρότερον εἶχον ἐξοβελισαί καὶ πάλιν ἕνα μῆνα. Ὁ πρῶτος ἐξοβελισμὸς ἐγένετο κατὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον ἢ κατὰ τὴν πρότερον, ἀποδεικνύεται δ' ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐξοβελισμοῦ τούτου ὅτι ἡ δετηρίς ἦτο ἐν χρήσει ἐν Ἀθήναις τοῦλάχιστον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σέλωνος. Ὁ Μέτων εὗρεν ὅτι 235 μῆνες, εἰς ὧν 125 πλήρεις καὶ 110 κοίλοι, ἦτο 6940 ἡμέραι, ἰσοῦνται πρὸς 19 ἐτὴ. Ὡς ἐποχὴν τῆς πρώτης 19ετηρίδος τοῦ Μέτωνος προσδιώρισεν ὁ Ἰδελερ τὴν 16ην Ἰουλίου τοῦ 432 π. Χρ. κατὰ τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, διότι ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε ἡ δευτέρα μετὰ τὴν πρώτῃν νέαν σελήνην τὴν συμβασαν μετὰ τὴν θερινὴν τροπὴν τὴν ὅποιαν παρετήρησαν ἐν Ἀθήναις ὁ Μέτων καὶ Πύκτιμνος ὡς συμβασαν τὴν 27 Ἰουνίου τοῦ 432 π. Χρ. Ἐπὶ τῶν δεδομένων λοιπὸν τούτων βεβαιζόμενος ὁ Ἰδελερ, ἀνεσκεύασε τὴν 19ετηρίδα τοῦ Μέτωνος καὶ κατασκευάσε κανόνα αὐτῆς λεπτομερῆ, ἐν ᾧ ἀναγράφονται πάντες οἱ μῆνες τοῦ ἀθηναϊκοῦ Ἡ. μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Τὴν

ἀνασκευὴν ταύτην ἀποδέχεται καὶ ὁ Βοίκιος ὅστις ὅμως ὡς ἐρρήθη εἰδείξεν ὅτι ἡ χρῆσις τῆς 19ετηρίδος εἰσῆλθον ἐν Ἀθήναις τῷ 330 π. Χρ. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Ἰδελερ ἐμβόλιμον μῆνα καὶ διάρκειαν 384 ἡμερῶν ἔχουσιν ἐν τῇ 19ετηρίδι 7 ἔτη, τὸ γ', ε', η', ια', ιγ', ιε' καὶ ιη', 7 πλήρεις καὶ 5 κοίλους μῆνας (355 ἡμέρας) ἔχουσι 4 ἔτη, τὸ α', ε', ι' καὶ ιε', τὰ δὲ λοιπὰ ἔχουσιν ἀνὰ 6 πλήρεις καὶ 6 κοίλους μῆνας (354 ἡμέρας). Οἱ κοίλοι καὶ πλήρεις μῆνες διαδέχονται συνήθως ἀλλήλους, ἐνίοτε δὲ μόνον δύο διαδοχικοὶ μῆνες εἶναι πλήρεις· οὕτω πάντες οἱ μῆνες μηδὲ τῶν ἐμβολιμῶν ἐξαιρουμένων, εἰς ἄλλα μὲν ἔτη εἶναι πλήρεις, εἰς ἄλλα δὲ κοίλοι. Ἀλλὰ ὁ κύκλος τοῦ Μέτωνος, καίπερ ἐν αὐτῇ διατηρουμένη ἐπὶ μακρότερον τῆς συμφωνίας πρὸς τὰ φαινόμενα ἢ ἐν τῇ 8ετηρίδι, ἦτο πλημμυλῆς διότι 14 ἔτη ὅπως καὶ 235 μῆνες ἰσοῦνται πρὸς 6939 $\frac{1}{4}$ ἡμέρας περίπου 4 λοιπὸν 19ετηρίδας εἰς 6940 ἡμερῶν περιεχον μίαν ἡμέραν περισσώτερον ἢ 76 ἔτη, (λογιζόμενα πρὸς 305 $\frac{1}{4}$ ἡμέρας, ἢ 940 μῆνες (4×235). Πρὸς ἀποκατάστασιν λοιπὸν τῆς συμφωνίας πρὸς τὰ φαινόμενα ἐφεῦρεν ὁ Κάλιππος τὴν φερώνυμον αὐτῷ περίεδον ἐκ τεσσαράν 19ετηρίδων, ὧν ὅμως ἡ τελευταία ἀντὶ 6940 ἔχει 6939 ἡμέρας καὶ πρὸς τοῦτο τὸ τελευταῖον ἔτος (περιέχον ἐμβόλιμον μῆνα) ἀντὶ 384 περιέχει 383 ἡμέρας. Ἡ διάταξις τῶν πρώτων 57 ἔτων (3×19) εἶνε ὅπως ἐν τῇ 19ετηρίδι τοῦ Μέτωνος, μόνον δ' ἐν τῇ τελευταίᾳ 19ετηρίδι ὑπάρχουσι μικραὶ διαφοραὶ ἐν τῇ διάρκειᾳ τῶν μηνῶν. Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατὰ Κάλιππον περιόδου ἀρχεται τὴν 28 Ἰουνίου τοῦ 330 π. Χρ. καὶ δὲν συμπίπτει μετὰ τοῦ α' ἔτους 19ετηρίδος κατὰ Μέτινα, ἀλλὰ μετὰ τοῦ γ' ἔτους τοιαύτης. Τῆς κατὰ Κάλιππον περιόδου ἐκαμὲν χρῆσιν ἀστρονόμοι, ὁ δὲ Βοίκιος μόνον διὰ ἐξήγαγας τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύταις πρὸς τῇ 19ετηρίδι τοῦ Μέτωνος, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς βάσις τοῦ ἐπιστήμου ἐν Ἀθήναις Ἡ. Σφάλμα ἡμέρας εἰς 304 ἔτη ἐνυπάρχον καὶ ἐν τῇ κατὰ Κάλιππον περίδῳ ἐδιόρθωσεν ὁ Ἰππαρχος, τῆς διορθώσεως ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ἐγένετο χρῆσις τις. Τοῦ μικτοῦ Ἡ. ἔπαυσε νὰ γίνηται χρῆσις ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις εἰσῆλθον τῷ Ἰουλιανῷ Ἡ., διατηρήσας τὸ μικτὸν συνδυάζομενον μετὰ τῶν μηνῶν τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡ. ἐν τῷ προσδιορισμῷ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα. Οἱ Μακεδόνες εἶχον ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλλήνες Ἡ. μικτὸν, τὸ ὁποῖον μετέφερον καὶ εἰς τὸ μακεδονικὸν βασίλειον τῆς Συρίας. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ εἰσῆλθον τὸ Ἰουλιανὸν Ἡ. Σκοτεινὰ λίαν εἶναι τὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Ἡ. πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡ. Ἐκ τῶν ὀνομαστικῶν τῶν διαιρέσεων

τοῦ μηνός (Calendae, Nonaе, Idus), φαίνεται οἱ ἀρχικῶς οἱ μῆνες ἦγοντο ἐν Ῥώμῃ κατὰ σελήνην. Κατόπιν ὅμως ἐν τῇ ἡλιακῇ αὐτῶν ἔτει τῷ ἀρμυζοντι εἰς τὸν κατ' ἐξοχὴν γεωργικὸν βίον τῶν Ῥωμαίων, οἱ μῆνες κατήντησαν ἄπλῃ διαιρέσει εἰς ἀνισὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν. Τὸ ἔτος εἶχε 12 μῆνας ἔχοντας ἐν συνόλῳ 355 ἡμέρας, ἐκ δὲ 2' ἔτων τὸ ἕτερον εἶχεν ἐμβόλιμον μῆνα 22—23 ἡμερῶν Μερκερόνιον ὀνομαζόμενον. Οὕτως ὅμως 4 ἔτη εἶχον ἐν συνόλῳ 1465 ἡμέρας, ἥτις 4 ἡμέρας περιπλέον παρὰ 4 ἔτη ἐκ 305 $\frac{1}{4}$ ἡμερῶν. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς συμφωνίας μετὰ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους παρελείπετο ἐνίοτε (ὥς ἀπαξ εἰς 24 ἔτη) ὁ ἐμβόλιμος μῆς. Ἀρχὴ τῆς ἡμέρας ἐλογίζετο τὸ μεσονύκτιον, αἱ ἡμέραι δ' ἐν τῇ μηνί φαινέται ὅτι ἐμετροῦντο κατ' ἀντιστροφὴν ἀπὸ τῆς ἐπομένης κυρίας διαιρέσεως· οὕτως αἱ τελευταῖαι ἡμέραι ἐμετροῦντο ἀπὸ τῶν καλινδῶν (τῆς νομηνίας) τοῦ ἐπομένου μηνός. Πρῶτος μῆς τοῦ ἔτους ἦτο παλαιότερον ὁ Μάρτιος, εἰτα ὅμως ὁ Ἰανουάριος, ἐγνοοῖσταν μὲν κατ' αὐτὸν τῶν νέων ἀρχῶν, ἐνῷ διὰ τὰς ἰδιωτικὰς συμφωνίας διατηρήθη ὁ Μάρτιος. Παλαιότερον δ' ἀπὸ δὲ τῶν λιθικῶν πολέμων 5 ἔτη ἀπετέλουν ἐν Iustrum. Τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μηνός εἶχον οἱ πομπήρχοι, οἵτινες ὅμως, τοῦλάχιστον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς δημοκρατίας, μεταχειρίζοντο τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ταύτην πρὸς κομματικὰς σκοπούς, μολύνοντες ἢ συντέμνοντες τὸν χρόνον τῆς ἀρχῆς κατὰ τὰ πρόσωπα διὰ τῆς αὐθαίρετου χρήσεως ἰδίως τοῦ ἐμβολιμοῦ μηνός. Πρὸς ἀσιν τῆς παρεκτροπῆς ἀταξίας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀνανεώσεως τοιαύτης, ἐρρύθμισεν ὁ Ῥωμαϊκὸν Ἡ. ὡς ἀκρὸς πομπήρχος κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ βρονθόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρινικοῦ ἀστρονόμου Σωσιγένοῦς τοσοῦτο καλῶς ὥστε τὸ φερώνυμον Ἡ. τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, προσληθὲν ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἰσχύει παρὰ πατι τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς, ἀναλλοκίστων μὲν Ἰουλιανὸν παρὰ τοῖς ὀρθόδοξοις, μετερρυθμισμένον δὲ παρὰ τοῖς καθολικοῖς καὶ τοῖς διαμαρτυρομένοις ὑπὸ τὸ ὄνομα γρηγοριανὸν Ἡ. Ἡ διόρθωσις τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαϊκοῦ Ἡ. καὶ ἡ ἐπαναστάς τῶν μηνῶν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν θέσιν ἐν τῇ τροπικῇ ἔτει ἐγένετο τῷ 46 π. Χρ. (708 ἀπὸ κτ. 'Ρ.), εἰς τὸ ὁποῖον διὰ τῆς π. σελήνης 67 ἡμερῶν πρὸς τὸ ἐμβόλιμον μῆνι εἰς 23 ἡμερῶν, ἔδωκεν ὁ Ἰ. Καῖσαρ διαρκείαν 445 ἡμερῶν. Ἡ ἱσημερία συνέπεσε μετὰ τὴν διαρροθρ. σιν ταύτην μετὰ τῆς 24 Μαρτίου. Ὅπως δὲ μὴ ἐπέλθῃ ἀταξία τις ἐν τῷ μέλλοντι διάταξεν ὁ Ἰ. Καῖσαρ ὡς ἑξῆς. Τὸ ἔτος εἰσῆλθον ἀμίγξας ἡλιακόν, καὶ ἐπειδὴ ἡ διάρκεια αὐτοῦ εἶχεν εὐρεθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰππαρχοῦ ὡς ἑλίγον διαφέρουσα τῶν 305 $\frac{1}{4}$ ἡμε-

ρῶν (κατὰ τὸ $\frac{1}{300}$ τῆς ἡμέρας), ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἐδέχθη τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἴσην πρὸς 365 $\frac{1}{4}$ ἡμ. Ὡρίσε λοιπὸν ἔτις ἐκ 4 ἔτων τὰ τρία ἔχων ἀνὰ 365, τὸ δὲ τέταρτον 366 ἡμέρας. Διὰ τὸν Φεβρουάριον διετήρησεν ὁ Ἰ. Καῖσαρ διάρκειαν 28 ἡμερῶν, εἰς αὐτὸν δ' ἐπρεπε νὰ παρεμβάλληται ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα ὡς διὰ ἑκτῇ ἀπὸ τῶν καλαινῶν τοῦ Μαρτίου, ἥτοι κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὡς διὰ 24ῃ. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνωμαλία δίσκετον ἔτος· νῦν δὲ λογίζεται ἡ ἐμβόλιμος ὡς 29ῃ τοῦ Φεβρουαρίου. Δίσκετον ἔτος ἦτο τὸ ἀμέσως μετὰ τὴν διαρρυθμίσιν ἔτος 709 ἀπὸ κτίσ. Ἦ. ἥτοι τὸ 45 π. Χρ., ὅθεν καὶ τὸ 1 π. Χρ., ὅθεν ἔσεται ἀμέσως ἀπομεινον δίσκετον ἔτος τὸ 4 μ. Χρ. καὶ οὕτως ἐφεξῆς πάντα τὰ ἔτη μ. Χρ. τὰ διατετὰ διὰ τὸ 4 (8, 12, κτλ.). Πρῶτον μὲν τοῦ ἔτους διετήρησεν ὁ Ἰ. Καῖσαρ τὸν Ἰανουάριον, τοιοῦτος ὅμως δὲν ἦτο ὁ μὴν οὗτος κατόπιν παρὰ πᾶσι τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς καὶ περ ποιεύμενος· γρηγορίον τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἦ. οὕτως ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἔτος ἤρχιζε μετὰ τῆς πρώτης Σεπτεμβρίου καὶ τοῦτο διατηρεῖται ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, χρονολογούσης κατ' Ἰνδικτιῶνας (βλ. λ.), ἀλλοι δ' ἄλλην ἐδέχοντο ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους, τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, ἢ τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἢ τὴν τοῦ Πάσχα, μετρίστου βαθμῆδὸν ἐπεκράτησε γενικῶς ἡ μετὰ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου συμπίπτουσα ἑορτὴ τῆς Περιτομῆς. Μετὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἦ. ἐσυντάσθη ὑπὸ τῆς Χριστιανιστοῦ καὶ ἡ 10ετηρὶς πρὸς καθορισμὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα (βλ. λ.), εἰσῆχθη δὲ καὶ ἡ χρῆσις τῆς ἑβδομάδος. Ἐν τῇ Ἰουλιανῇ Ἦ. ἡ ἀρχὴ ἐκάστης τῶν ὥρων τοῦ ἔτους μένει εἰς τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν ἐπὶ 132 ἔτη, μάλιστα δὲ ὅα ἔμενον ἐπὶ 300 ἔτην ἡ διάρκεια τοῦ ἔτους ἦτο ἴση πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰπάρχου προσδιορισθεῖσαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διάρκεια τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτους εἶνε μαίζων τῆς τοῦ τροπικοῦ, ἡ ἀρχὴ ἐκάστης τῶν ὥρων τοῦ ἔτους συμπίπτει βαθμῆδὸν μετ' ἐνωριτέρας ἡμερομηνίας τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἦ. καὶ οὕτως κατὰ προσέγγισιν κατὰ 3 ἡμέρας ἐνωριτέρον εἰς 400 ἔτη. Οὕτως ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία, ἥτις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰ. Καῖσαρος συνέπιπτε μετὰ τῆς 24ῆς Μαρτίου, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμένης Συνόδου συνέπιπτε μετὰ τῆς 21ῆς Μαρτίου, ὅθεν ἡ ἡμέρα αὕτη κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Συνόδου ταύτης λαμβάνεται ὡς ἀφετηρὶα πρὸς εὐρεσιν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἡ ἰσημερία ἀπομακρυνθεῖσα βαθμῆδὸν τῆς ἡμερομηνίας ταύτης, συνέπιπτε μετὰ τῆς 11ῆς Μαρτίου, τοῦτο δ' ἦτο γνωστὸν μετ' ἐπαρκούς ἀκριβείας, διότι κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα εἶχεν εὐρεθῇ ἀκριβέστερον ἡ διάρκεια τοῦ ἔτους. Ἀνετέθη λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου εἰς τὸν

πάπαν ἡ φροντίς ὅπως ἐπαναχθῇ ἡ μερίστη τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν εἰς θέσιν συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν θέσιν ἣν εἶχεν ἐν τῇ ἑταίρῃ ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμένης Συνόδου. Ἡ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ παπῆ Γρηγορίου τοῦ 1ου διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ ἔλαβεν ὡς κυρίαν βάσιν τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἦ. τὴν ἐργασίαν τοῦ ὀλίγου χρόνου πρῶτον ἀποθανόντος μαθηματικοῦ ἐκ Καλαβρίας Λιλιου. Ἡ μεταρρυθμίσις διατάχθη διὰ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1582 καὶ τὸ νέον Ἦ. ἐκ τοῦ ἀντικειμένου Γρηγορίου καλεῖται γρηγοριανόν, ἡ καὶ νέον Ἦ., ἡ ἀπλούστερον ἔτος νέον (ε. ν.). Πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21ην Μαρτίου, ἀπὸ τῆς ὅποιος εἶχεν αὕτη ἀπισθοχωρήσει κατὰ 10 ἡμέρας, διατάχθη ὅπως ἡ ἐπιμένη μετὰ τὴν 4ην Ὀκτωβρίου ἡμέρα θεωρηθῇ ὡς 15ῃ. Ἐπειδὴ, ὡς ἐρρήθη, ἡ ἰσημερία ἀπισθοχωρεῖ ἐν τῇ Ἰουλιανῇ Ἦ. 3 ἡμέρας εἰς 400 ἔτη, διατάχθη ὅπως εἰς τεσσαράς ἐκάστοτε ἑκατονταετηρίδας 3 δίσεκτα ἔτη τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἦ. θεωροῦνται ὡς κοινά, ὡς τοιαῦτα δ' ὀρίσθησαν διὰ τὸ μέλλον τὰ ἔτη τῶν ἀκεραίων ἑκατονταετηρίδων 17ῆς, 18ῆς, 19ῆς, 21ῆς κτλ. τῶν μὴ διατετῶν διὰ τοῦ 4, ἐπομένως τὰ ἔτη 1700, 1800, 1900, 2100 κτλ. ἐνθ' αὐτὰ ἔτη 1600, 2000 κτλ. τῶν ἑκατονταετηρίδων, τῶν διατετῶν διὰ τοῦ 4 (16, 20 κτλ.) εἶναι καὶ κατὰ τὸ νέον Ἦ. δίσεκτα, ὅπως καὶ κατὰ τὸ Ἰουλιανόν. Πάντα τὰ ἄλλα ἔτη τὰ μὴ ὄντα ἔτη ἑκατονταετηρίδων εἶναι κοινὰ ἢ δίσεκτα εἰς ἀμφοτέρω ἐπίσης τὰ Ἦ. Ἡ τοιαύτη ἀφαίρεσις ἐμβόλιμων ἡμερῶν ἐν τῇ νέῃ Ἦ. ἀνομάζεται ἐξίσωσις τοῦ ἡλίου, χρονολογικῶς. (Περὶ τῶν διατάξεων τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ Πάσχα βλ. λ.). Τὸ νέον Ἦ. εἰσῆχθη ἀμέσως τὸν Ὀκτωβρίον τοῦ 1582 εἰς τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν καὶ τὰς ἀποικίας αὐτῶν, τὴν Γαλλίαν, τὸ Βέλγιον, τῇ 1583 εἰς τὰ καθολικά καντόνια τῆς Ἑλβετίας, τῇ 1584 εἰς τὰ καθολικά κράτη τῆς Γερμανίας (ἐν οἷς καὶ ἡ Αὐστρία), τῇ 1586 εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ τῇ 1587 εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Εἰς τὰ διαμαρτυρούμενα κράτη τῆς Γερμανίας, τὴν Δανίαν καὶ τὰς Κάτω Χώρας ἐγένετο δευτὴν τὸ νέον Ἦ. τῇ 1700, εἰς τὰ διαμαρτυρούμενα καντόνια τῆς Ἑλβετίας τῇ 1701, εἰς τὴν Ἀγγλίαν τῇ 1752, ὅτε μεταφέρθη καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς 25 Μαρτίου εἰς τὴν 1 Ἰανουαρίου καὶ τέλος εἰς τὴν Σουηδίαν τῇ 1753. Οὕτω πάντες οἱ καθολικοὶ καὶ διαμαρτυρούμενοι μεταχειρίζονται τὸ νέον, οἱ δ' ὀρθόδοξοι τὸ παλαιὸν Ἦ., ὅπως καὶ οἱ καθολικοὶ τῶν Ἰουλιανῶν νήσων κατ' εἰδικὴν ἀδείαν τοῦ πάπα δοθεῖσαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος τῇ αἰτήσεϊ τῆς τότε ἐπ' αὐτῶν κυριαρχούσης Ἑνετίας. Αἱ ἡμερομηνίαι αἱ προγενέστεραι τῆς 5 Ὀκτωβρίου 1582 ἀναφέρονται

ται παταί εἰς τὸ Ἰουλιανὸν Ἡ' διὰ τὰς μετὰ ταύτην ὑπάρχει διαφορά 10 ἡμερῶν μέχρι τοῦ Μαρτίου 1700, 11 ἡμερῶν μέχρι τοῦ 1800, ἔκτοτε δ' ἡ διαφορά εἶναι 12 ἡμερῶν, τῆς ἡμερομηνίας ἐν τῷ νέῳ Ἡ'. οὗτος ἐννοεῖται πάντοτε πλέον προκηρωχρημένης ἢ ἐν τῷ παλαιῷ. Ἡ διαφορά θὰ αὐξήσῃ εἰς 13 ἡμέρας τὴν Μάρτιον τοῦ 1900, εἰς 14 τὴν 2100. Καὶ αἱ ἀρχαῖαι χρονολογίαι μετατρέπόμεναι εἰς ἔτη καὶ ἡμερομηνίας πρὸ Χριστοῦ, ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἰουλιανὸν Ἡ'. Ἐάν τις θέλῃ νὰ γινώσκῃ τὴν θέσιν συμβεβηκότος τινὸς σχετικῶς πρὸς τὰς ὥρας τοῦ τροπικοῦ ἔτους, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τις ἥτοι ἡ ἐκάστοτε θέσις τούτου ἐν τῷ Ἰουλιανῷ ἔτει. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅταν βαίνωμεν πρὸς ἀρχαιότεραν ἐποχὴν, τοσοῦτον ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀρχῆς τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους εἶναι πλέον προκηρωχρημένη ἐν τῷ Ἰουλιανῷ Ἡ', κατὰ 3 ἡμέρας ἢνὰ 400 ἔτη, ἐνῷ διὰ μεταγενεστέραν ἐποχὴν ἀντιστρέφως ἐλαττωταὶ κατὰ τοσοῦτον· οὗτω λοιπὸν κατὰ τὸ 400 π. Χρ. ἡ ἀρχὴ Ἰσημερίας ἐπίπτεε τὴν 27 Μαρτίου, τὸ 800 π. Χρ. τὴν 30 Μαρτίου κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν Ἡ', ἡ δὲ φθινοπωρινὴ ἀντιστοίχως περὶ τὴν 29 Σεπτεμβρίου καὶ τὴν 2 Ὀκτωβρίου. Οὕτως ἡ νουμαγία τῆς Σαλαμίνος, συμβέβασα τὴν 20 Σεπτεμβρίου τοῦ 480 π. Χρ., ὅτε ἡ φθινοπωρινὴ Ἰσημερία ἐπίπτεε μετὰ τὴν 30 Σεπτεμβρίου, συνέβη 10 ἡμέρας πρὸ τῆς Ἰσημερίας ταύτης. Καὶ διὰ τοῦ γρηγοριανοῦ Ἡ'. δὲν διαρκεῖ εἰς αἰῶνα τὸν ἀπαντα ἡ συμφωνία τοῦ Ἡ'. πρὸς τὸ τροπικὸν ἔτος, διότι εἰς 4000 ἔτη ὀπισθοχωροῦσι καὶ ἐν αὐτῷ αἱ ἡμερομηνίαι κατὰ μιαν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, ὥστε μετὰ τοσοῦτον χρόνον θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ παραλειφθῇ μιὰ ἐμβόλιμος ἡμέρα. Διὰ τῆς παραδοχῆς κυκλοῦ 33 τετραετηρίδων, ὧν αἱ 32 μετ' ἐμβολίου ἡμέρας, ἡ δὲ 33η ἀνευ τοιαύτης, ἡ συμφωνία πρὸς τὸ τροπικὸν ἔτος θὰ διατηρεῖτο σχεδὸν 10 χιλ. ἔτη, εἶναι ὅμως προτιμότερον τὸ γρηγοριανὸν Ἡ'. ἐνεκα τῆς εὐρύθμου διατάξεως ἐν τῇ παραλειφθῇ τῶν ἐμβολίων ἡμερῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς ἑκατονταετηρίδων, δεκτὴ νὰ γίνεταί ἡ ἢνὰ 4000 ἔτη ἀναγκαιὰ διόρθωσις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Οἱ Μωαμεθανοὶ μεταχειρίζονται ἀμύγες τεληνιακὸν ἔτος, τὸ ὅποιον σύγκαιται ἐκ 12 τεληνιακῶν μηνῶν. Ἐπειδὴ οὗτοι δέχονται τὴν διάρκειαν τοῦ μηνὸς ἴσην πρὸς $29,530 \frac{3}{4}$ ἡμ., 30 ἔτη ἀποτελεῖται 10631 ἡμ. Πρὸς ἐξίσωσιν λοιπὸν τῆς διαφορᾶς ἀπὸ 354 ἡμερῶν ἔχουσι κυκλὸν ἐκ 30 ἔτων, εἰς ὧν τὰ 19 ἔχουσιν 354 καὶ 11 ἔχουσιν ἢνὰ 355 ἡμέρας. Οἱ μῆνες ἔχουσιν ἐναλλάξ 30 καὶ 29 ἡμέρας, ὅταν δὲ τὸ ἔτος ἔχῃ 355 ἡμέρας καὶ ὁ τελευταῖος μὴν ἀντὶ 29 ἔχῃ 30 ἡμέρας. Ἡ κυκλικὸς προϋπολογισμένη νομηνία πιπτει περὶ τὰς δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀστρονομικὴν σύνδεσιν τῆς νέας σελήνης, διὰ τὴν ἑορ-

τὴν ὅμως τοῦ βαϊραμίου πρέπει νὰ βεβαιωθῇ διὰ μαρτύρων ἢ ἐκ νέου ἐμφάνισις τῆς σελήνης. Αἱ ἡμέραι λογίζονται ἀρ' ἐσπέρας ἀπὸ τῆς ὕστεως τοῦ ἡλίου, ἐκάστη δ' ἡμέρα ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ἥτις λογίζεται ὡς ἡ 12ῃ ὥρα, διαίρεται εἰς 24 ὥρας διηρημένας εἰς δύο δωδεκάωρα. Τὸ μωαμεθανικὸν ἔτος εἶναι κατὰ 11 σχεδὸν ἡμέρας βραχύτερον τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὅθεν 33 μωαμεθανικά ἔτη ἰσούνται πρὸς 32 Ἰουλιανὰ ἔτη καὶ 6 περίπου ἡμέρας. Ἐν τῷ ἀμύγῃ τεληνιακῷ ἔτει τῶν μωαμεθανῶν αἱ 8 ἄκροαι μῆνες διατρέχουσι διαδοχικῶς πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους. Οἱ μωαμεθανοὶ ἔχουσι καὶ τὴν ἐβδομάδα, θεωροῦσι δ' ἡμέραν ἀναπαύσεως τὴν Παρασκευὴν.

Οἱ Γάλλοι κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτῶν ἠλλαξαν τὸ Ἡ'. Ἐδέχθησαν λοιπὸν ἔτος ἀρχίζον κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν Ἰσημερίαν, ὡς ἀρχὴν δὲ πρὸς χρονολογίαν τῶν ἔτων τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1792. Τὸ ἔτος συνέκειτο ἐκ δώδεκα 30ῃμερῶν μηνῶν καὶ ἐκ 5-6 συμπληρωτικῶν ἡμερῶν. Ἐκαστος μὴν διηγεῖτο ἀντὶ τῶν ἐβδομάδων εἰς δεκάδας, ἐν αἷς κατωνομάζοντο αἱ ἡμέραι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, πλὴν τῆς κατὰ τὸν μῆνα ἡμερομηνίας. Αἱ ὀνομασίαι τῶν τριῶν μηνῶν ἐκάστης ὥρας τοῦ ἔτους συνεφώνουν κατὰ τὴν κατάληξιν, ἦσαν δ' αἱ ὀνομασίαι αὐταὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἔτει τάξιν αὐτῶν αἱ ἐξῆς, Vendémiaire, Brumaire, Frimaire, Nivose, Pluviose, Ventose, Germinal, Prairial, Floréal, Messidor, Thermidor, Fructidor. Αἱ συμπληρωτικαὶ ἡμέραι ἡριθμεύοντο κατὰ τάξιν ὡς α', β' κτλ. εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἡ χρῆσις τοῦ γαλλικοῦ τούτου Ἡ'. ἔπαυσε τὴν 1 Ἰανουαρίου 1806, ὅτε εἰσέηλθον πάλιν τὸ γρηγοριανὸν Ἡ'. διὰ διατάγματος τοῦ Ναπολέοντος. (Περὶ τῆς κατωνομασίας καὶ ἀριθμήσεως τῶν ἔτων βλ. Χρονολογία). [Δ.Κ.]

Ἡμερολόγιον (livre-journal) καλεῖται βιβλίον ὅπερ πᾶς ἐμπορὸς ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ, παριστάνον ἀρ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν περιουσίαν καὶ τὰ χρέη του, τὰς ἐμπορικὰς τοῦ ἐργασίας, τὰς συναλλαγματοικίας του διαπραγματεύσεις, τὰς ἀποδοχὰς ἢ ὀπισθογραφῆσεις καὶ ἐν γένει παν ὅ,τι λαμβάνει ἢ πληρώνει ἐφ' οἷσδήποτε λόγῳ, καὶ φανερώων κατὰ μῆνα τὸ πᾶσιν τῆς οἰκιακῆς του διατάξεως (ἐμπ. Ν. ἀρθ. 8). Τὸ Ἡ. εἶναι ἡ βᾶσις τῆς ἐμπορικῆς λογιστικῆς, περιλαμβάνον πᾶσαν εἰσπληρωμένην ληψιδόσιαν τοῦ ἐμπόρου, τὰ μάλιστα δὲ συμβάλλει ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως ἢ ἀκριβοῦς τήρησις αὐτοῦ, δυναμένου νὰ παράσῃ ἀπόδειξιν τῶν προκαλεσάντων αὐτὴν λόγων καὶ νὰ παράσῃ στοιχεῖον πρὸς ἐκτίμησιν τῆς διαγωγῆς τοῦ ἐμπόρου. (Πρβλ. καὶ Ἐμπορ. βιβλία).—Ἡ μερὸς ὁ ὅ γ ι ο ν δὲ τοῦ π λ ο ι ο υ καλεῖται τὸ βιβλίον ἐν ᾧ

σημειούνται τὰ κατὰ τὸν διάπλεον ληθόντα μέτρα, τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ πλοίου καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ, τι ἔφορᾷ τὸ φορτίον του καὶ παν ὅ, τι δύναται νὰ δώσῃ ἄφορμὴν εἰς παραδόξιν λογαριασμοῦ ἢ εἰς ἡπαιτησὶν ἐποινωδῆποτε (ἐμπ. Ν. ἀρθ. 224). Νομικῶς συντεταγμένον ἔποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν τῶν ἐν αὐτῷ μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου· ἡ ἔλλειψις δὲ αὐτοῦ καθιστᾷ τὸν πλοίαρχον ὑπεύθυνον περὶ παντὸς συμβεβηκότος πρὸς τοὺς μετόχους τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου (ἀρθ. 228), οὐδὲ δύναται ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς ἐκθέσεως, ἴσως δὲ οὐτὲ διὰ μαρτύρων. Διάφορον τοῦ Ή. τοῦτου εἶναι τὸ νὰ ὑπὲρ ἢ κατὰ τὸν ἢ τὸν καλούμενον Ή. ἐν ᾧ σημειοῦνται λεπτομερῶς ἡ πορεία τοῦ πλοίου, τὸ διανυόμενον διάστημα, ἡ κατάστασις τοῦ καιροῦ, οἱ πνέοντες ἀνεμοὶ κ.τ.τ. Ἡ τήρησις αὐτοῦ εἶναι μὲν ἀναγκαιοτάτη, δὲν ἐπιβάλλεται ὅμως ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου. [Π.Γ.]

Ήμερομηνίας αλλαγῆς. Βλ. Χρονολογία.

Ήμερομίσθιον. Βλ. Μισθός.

Ήμιάργυρος (Minargent, Halbsilber). Κράμα συνιστάμενον ἐκ 50 μερῶν χαλκοῦ, 35 νικελίου, 2 $\frac{1}{2}$, βολφραμίου καὶ $\frac{1}{4}$ μέρους ἀργιλίου· ἐμοιάζει πρὸς τὸν ἀργυρον, ἵνα ἐλατὸν καὶ δὲν ὀλλοιούται εὐκόλως ἐν τῇ ἀεροσφαιρικῇ ἀέρι. [Ο.Δ.Ρ.]

Ήμιαρρετιανός. Βλ. Ἀρειανισμός.

Ήμιδιαφανῆ σώματα εἶναι ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων βλέπων τις δύναται μὲν νὰ διακρίνῃ τὴν ὑπαρξίν ἀντικειμένου τινὸς ἄλλου εὐχὴ σαφῶς τὸ σχῆμα καὶ τὴν περίμετρον αὐτοῦ. Οὕτω διάφοροι κρύσταλλοι κτλ. [Δ.Κ.]

Ήμιεδρεῖα. Βλ. Κρύσταλλοι.

Ήμιέθει. Βλ. Ἦρωες.

Ήμιόριον κοινῶς ἡ μετ' ἄτονελ' ἔδα· τὸ ἥμισυ τοῦ κόρου (τόνου), ἥτοι βάρος 500 γρ., συνεκδοχικῶς δὲ βουτίον περιεκτικὸν ἡμισίως κόρου ὕδατος. [Η.Κ.]

Ήμικρανία εἶναι κεφαλαλγία περιορισμένη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ἡμιμαρίου τῆς κεφαλῆς, κυρίως τοῦ ἀριστεροῦ, συνοδεύουσα μετ' ἐμέτων καὶ αἰτιωμένη πιθανώτατα πάλῃ τοῦ συμπαθητικοῦ νευροῦ παύεται δὲ μεθ' ὕπνου καὶ μετὰ διάρκειαν ὡς ἐπὶ πολὺ ἡμερησίαν. Εἶναι δὲ τὸ ἀλγος θριμύ καὶ οἱ πάγοντες λίαν εὐαίσθητοι τυγχάνουσι πρὸς ἐξωτερικὰς δράσεις φωτὸς καὶ ἤχων. Διακρίνονται δύο μερῶν· ἡ παραλυτική, προερχομένη ἐκ παραλύσεως τοῦ συμπαθητικοῦ νευροῦ, καὶ ἡ σπαστική, αἰτιωμένη ἐρεθισμὸν αὐτοῦ. Κοινὰ ἔχουσι τὰ συμπτώματα τῆς κεφαλαλγίας καὶ τῆς ναυτίας, ἀλλ' ἡ μὲν παραλυτικὴ ἐμφανίζει ἐρεθισμὸν καὶ στένωσιν τῆς κόρης, αἰσθησὶν θερμότητος κατὰ τὸ πάσχον ἡμικρανὸν καὶ ἰσχυρὰν σφύζιν τῆς

κροταφικῆς ἀρτηρίας, ἡ δὲ σπαστικὴ πλάτυνσιν τῆς κόρης, ὠχρότητα μετώπου καὶ λιθός, ψύξιν τοῦ δέρματος καὶ συσπασὶν τῆς κροταφικῆς ἀρτηρίας διηκνὴν αἰραδίτου, ἐνίοτε καὶ σπασμὸν. Πολλὰκις παρατηρεῖται κληρονομικὴ διαθεσις πρὸς τὴν Ή., ὅς ἢ ἀλλοικνεῖται συχνότατα γυναῖκες καὶ δὴ πάσχεισαι ὑπερϊκὰς καὶ ἄλλας νευροπαθείας. Καὶ συντομὴ διανοητικὰ ἐργασίαι, καταγρήσεις οἰνοπνευμάτων, σφοδρὰ ψυχικὰ διαταραχὰ δύναται νὰ προκαλέσων αὐτήν. Ἡ πορεία τῆς Ή. εἶναι μακροχρόνιος. Ἀβεβαία δὲ ἡ ἐνέργεια φαρμάκων, ἐξ ὧν συνιστῶνται ἡ ἀντιπυρρινή, τὸ ἱπεύλικόν νάτριον, ἡ ἰντιπυρετινὴ, ἡ φαινοξίνη, ἡ γουαράνη· κατὰ τῆς σπαστικῆς Ή. ἡ νιτρογλυκερινή, κατὰ τῆς παραλυτικῆς ἡ ἐργοτίνη εἰς ἐνέσεις κλ. Τὸ σπουδαιότερον εἶναι ἡ κατάκλισις τοῦ λαθονοῦ ἐν θαλάμῳ ἐλάχιστα φωτισμένῳ καὶ μακρὰν θερμότητος, ἡ ἐπιβελή ψυχρῶν ἐπιδερματίων μετ' ἀρωματικοῦ ὕδατος καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρὸς καθολικὴν δὲ θεραπείαν ὠφέλιμα εἶναι τὰ θαλάσσια λουτρά, ἡ ψυχρολουσία καὶ ὁ σιδήρος, τέλος δὲ ὁ ἡλεκτρισμὸς διὰ γαλβανικοῦ ρεύματος. [Π.Γ.]

Ήμικυριάρχοι πολιτεῖαι. Βλ. Ἐπικυριαρχία.

Ήμιμέταλλα. Στοιχεῖά τινα ἔχοντα ἰδιότητα μεταλλῶν τε καὶ ἀμεταλλῶν καὶ εὐρίσκόμενα οὕτως εἰπεῖν ἐν μέσῳ τῶν δύο τούτων κλάσεων· ἐντὶ π.χ. ἔχουσι μεταλλικὴν λάμψιν δὲν ἵνα ἐλατὰ. Γνωστά ὡς τοιαῦτα ἵνα τὸ Ἀρσένιον καὶ τὸ Ἀντιμόνιον. [Ο.Δ.Ρ.]

Ήμιμορφισμός. Βλ. Κρύσταλλοι.

Ήμιμορφότης. Ὁρυκτὸν δέξυπυρρτικόν, κρυπταλλοῦμενον κατὰ τὸ βασιρρομὸν ὁρθὸν σύστημα καὶ συνηθέστατα δεικνύον ἡμιμορφισμὸν (ἔθον καὶ τὸ ὄνομα) κατὰ τὰ δύο ὁμοειδῆ ἀκρὰ τοῦ κυρίου ἄξονος ἀνομοῖαν ἔχει κατασκευῇ, ἐφ' ὧν καὶ ἑτερόνομα ἀναπτύσσονται εἰδὴ ἡλεκτρισμοῦ. Οἱ κρύσταλλοι τοῦ εὐρίσκονται συνήθως πολλοὶ ὁμοῦ συνηγμένοι εἰς δέονας. Σκλ., 5, εἰδ., β., 3.35—3.50. Ἀχρεὺς ἢ λευκός, φαίος, κίτρινος, ἐρυθρός, καστανόχρεος, πράσινος, κυανός. Ἡ διαφανεία του εἶναι διάφορος. Εἶναι θετικῶς διηλεκτικῶς. Σύνκεται ἐξ 25 μ. πυρρικοῦ ἔξοδος, 07.50 μ. ἔξοδος τοῦ ψευδαργύρου καὶ 7.50 μ. ὕδατος. Εἰς ὕλην θερμολατῆαν τὸ ὕδωρ ἀπολύεται. Τήκεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἰσχυρῶς τοῦ αὐτοῦ ὑπὸ ἡλεκτρισμοῦ. Εὐρίσκονται πολυάριθμα καὶ δὴ καὶ ἐν Λαυρίῳ. Χρησιμοποιεῖται δὲ πρὸς ἐξαγωγήν μεταλλικοῦ ψευδαργύρου.

Ήμιολία. κοινῶς ἡ γολέττα· εἶδος ἐλαφροῦ διατῆλου πλοίου, οὗ δὲ μὲν ὁκάτιος ἴσως εἶναι ἐμφωλισμένος δι' ἡμιολίου μόνον καὶ λαίφους, ὁ δὲ μέγας δι' ἐπιβόρεον καὶ

λαίρους. Ἐνιστεθῶς ὁ ἀκτίστις ἱστὸς φέρεται καὶ τετραγώνια ἱστία ἀφαιρετὰ ἢ μένυμα. [Π.Κ.]

Ἡμερόλειον ἱστῖον. κοινὸς. ἢ ἡλῆξ· ἱστῖον σχήματος τραπεζοειδούς προσδεσμένον πρυμνηθεν ἐκάστου ἱστῖου καὶ ἀπώμενον ἐκ τοῦ λεγόμενου κέρατος. Τὰ μεγάλᾳ τρίστηλα πλεῖστα ἔχουσι δύο Ἠ., ἥτοι τὸ τοῦ ἀκτίστις ἱστῖου, τὸ τοῦ μεγάλου ἱστῖου καὶ τὸ τοῦ πρυμνηίου ἱστῖου, ἑπὶ ἐν καὶ μεγαλειότερον τῶν δύο ἱστῶν, καλεῖται ἐπίδρομος (ἐξ οὗ καὶ ἱστὸς τοῦ ἐπιδρόμου). [Π.Κ.]

Ἡμέριος. Τὸ ἐκ πατρὸς ὄνου καὶ μητρὸς ἵππου γέννημα (ἄρρεν ἢ θῆλυ). Κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ παράστημα ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἵππον, κατὰ τὸ σχῆμα δὲ τῆς κεφαλῆς, τὰ ὦτα, τὴν οὐράν, τὰς ἐπλάς καὶ τὴν σπονὴν πρὸς τὸν ὄνον, οὗτινος ἔχει καὶ τὴν κατὰ τὴν ῥάχιν ἐπιμήκη μέλαιναν γραμμὴν. Εἶνε ἐλκυστικώτερος, καρτερικώτερος τοῦ ἵππου, ἰδίᾳ δ' ἐν δεικτικῇ ἐπιτηδεύστατος, δι' ὃ καὶ προτιμαται τοῦ ἵππου εἰς ὁρεῖνα μέρη (κυρίως ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ). Εἶνε κατάλληλος ὡς υποζύγιον καὶ ἀποθέρων ζῶον, ἐν τῇ Ν. Γαλλίᾳ καὶ εἰς τὸ ἀρσενον ζεύγνυται. Κατὰ τὸ χρῶμα ὑπάρχει διαφοράς αὐτοῦ ποικιλία, κοινότερος δὲ εἶνε ὁ αἰγυπτιακὸς τεφρόχρους· ἐν Ν. Γαλλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ ἐπικρατεῖ τὸ μέλαν χρῶμα. Ἐκ βασιλέως δὲ προέρχονται ὠραῖοι λευκοί. — Ὁ ἐκ πατρὸς ἵππου καὶ μητρὸς ὄνου Ἠ. εἶνε μικρότερος τοῦ προτέρου, ἥτιον εὐσταλὴς καὶ ὁμοιότερος τῷ ὄνῳ· οἱ βραχεῖς καὶ ἀδύνατοι πόδες τοῦ ἱδῖος δυσανάλογος· πρὸς τὸν βαρὺν κορμὸν δι' ὃ καὶ σπανιώτερον παράγεται. Ἀμρότερα τὰ εἶδη τῶν Ἠ. εἶνε ἀγνα, μὴ ἀναπαράγοντα τὸ εἶδος. [Φ.Ι.]

Ἡμεροπάλλιος. Βλ. Ὀπάλλιος.

Ἡμεροπλά (Subungulata). Οἰκογένεια τῶν τρωακτικῶν, περιλαμβανούσα ζῶα ἔχοντα ὄνυχας ὁμοίους πρὸς ἐπλάς ὁμοίους, ζῶντα ἐν Ν. Ἀμερικῇ καὶ ἐσθόμεν ἔχοντα κρέας. Τοῦτον γνωστότερον εἶδος εἶνε Καβία ἢ ῥόρεχειρίδιον τὸ γνήσιον, εἰσαχθὲν καὶ εἰς πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. [Φ.Ι.]

Ἡμισπελαγίανος. Βλ. Πελαγίανος.

Ἡμισπίθηκοι (Prosimii). Ἡ ἀμέσως μετὰ τοὺς πιθήκους τάξις τῶν ζῶων, μετὰ τῶν ὁποίων ἄλλοτε συνηρῶντο εἰς μίαν τάξιν, τὴν τῶν Τετραχειρῶν. Καὶ ἔχουσι μὲν καὶ οἱ Ἠ. 4 χεῖρας ὁμοίας ταῖς τῶν πιθήκων, διακρίνονται ὁμοῦς αὐτῶν ἐκ τῆς ὅλης αὐτῶν μορφῆς καὶ λεπτομερειῶν τινῶν τῶν λιγανῶν π.χ. τῶν ἐπισθίων χειρῶν ἔχουσι γαμψόδυνχον ἔχουσιν δὲ ῥύγχος καὶ τὸ πρόσωπον τριχωτὸν, τοὺς ἐφθαλμούς καὶ τὰ ὦτα μεγαλειότερα. Κατὰ τοὺς ὀδόντας δὲ μάστιχα προσεγγίζουσι πρὸς τὰ ἐντομοφάγα ἀρκακτικά· οἱ τέσσαρες ἀνώ τομαῖς χωρίζονται διὰ κενοῦ ἀπ' ἄλλήλων, οἱ δὲ τραπέζιαι φέρουσιν δέξα

ρύματα ἐπὶ τῆς μασθητικῆς αὐτῶν ἐπιφανείας. Πράγματι δὲ τρέφονται κυρίως ἐξ ἐντόμων, καίτοι δὲν ἀπαρίσκουσιν αὐτοῖς καὶ οἱ καρποί. Ἀναρριχῶνται ἐπιτηδεύως ἐπὶ τῶν δένδρων, εἶναι δὲ ζῶα νυθρὰ καὶ νυκτέδια. Περιεργιστὰ εἶνε ἡ γεωγραφικὴ αὐτῶν διανομή. Ὁ σχεδὸν ἀνυρὸς Λιγανωτός, οὗτινος οἱ ἐκφυλοὶ συρρέονται μέχρι τοῦ μέσου, ὁ μακρόκυρος Λεμουρίας (Lemur) καὶ ὁ διὰ τῶν ὀδόντων αὐτοῦ φαινομενικὴν πρὸς τὰ τρωακτικά περιστῶν μεταστάσιν Χειρόμους εὐρίσκονται μόνον ἐν Μαδαγασκάρῃ· ὁ Νυκτερινὸς πίθηκος, ὁ Ἰάσσιος καὶ ὁ Στένωψ ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Σούδα καὶ τῆς παρακειμένης ἡπείρου· ὁ Ροποδιέτιος, οὗ ὁ λιγανὸς στερεῖται ὄνυχος ἢ καὶ ὅλως εἶνε κεκαμμένος, καὶ ὁ Γαλάγος μόνον ἐπὶ τῆς ἡπείρου τῆς Ν. Ἀφρικῆς, ἀλλὰ δὲ γένη ἐν τῇ Δ. Ἀφρικῇ. Ἐκ τῆς διανομῆς ταύτης ὁ Σιλάτερος συνεπέρανεν τὴν ἐν ἀπωτάτω παρελθόντι ὑπαρξίν ἡπείρου (Λεμουρίας) περιλαμβανούσης τὰς μνημονευθείσας χώρας, κατὰ μέγα δὲ μέρος βραδυτέρου εἰς τὰ ὕδατα βυθισθείσης, ὁ δὲ Haeckel ἐθρηνε αὐτόν· τὴν κοίτιδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. (Βλ. πίν. Ἡμισπίθηκοι). [Φ.Ι.]

Ἡμισπληγία. Βλ. Παράλυσις.

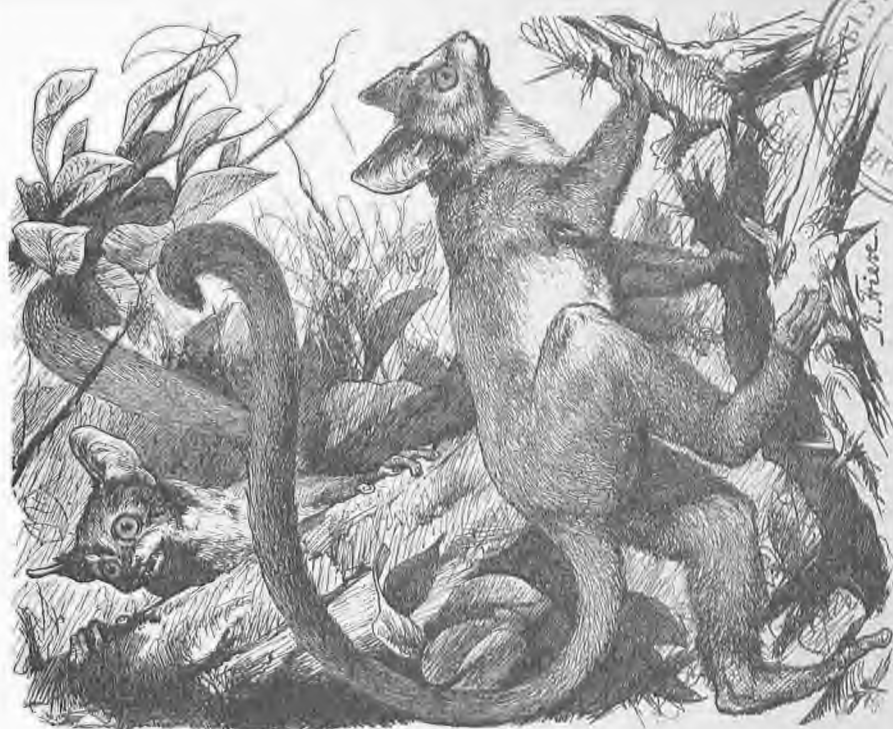
Ἡμισπτερά. Βλ. Ρυγχωτά.

Ἡμερορύμιον. κοινὸς. τὸ μετσοκάρτο ἢ μετσο· ἐκάστη διαίρεσις τοῦ ἀνεμολογίου τῆς ποξίδος μεταξύ δύο ἐπαλλήλων ἀνεμορρύμιων, ἀπέχουσα ἑκατέρου κατὰ γωνικὴν ἀπόστασιν 5°37'30". [Β.Πυξίς. [Π.Κ.]

Ἡμισέληνος, κυρίως τὸ σχῆμα ὅπερ παρουσιάζει ἡ σελήνη κατὰ τὸ πρῶτον ἢ τὸ τρίτον τεταρτον αὐτῆς εὐρισκόμενη, ἥτοι τὸ ἡμικύκλιον. Κοινότερον ὅμως καλεῖται· οὕτω τὸ μηνσεῖδες σχῆμα ὅπερ παρουσιάζει ἡ σελήνη 2—3 ἡμέρας πρὸ τοῦ πρώτου αὐτῆς τεταρτου ἢ μετὰ τὸ τρίτον. Τὸ σχῆμα τοῦτο (μετὰ ἑστέρας) φέρεται ἡ θωμανικὴ σημαία καὶ τὸ ἐμβλημα (βλ. ἐν πινάκι Ἐμβλήματα Δ'), εἶνε δὲ καθόλου ἡ Ἡ. σύμβολον τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Ὁ Σουλτάνος Σελὶμ ὁ Γ' ἱδρυσεν (1799) τάγμα τῆς Ἡ. μετὰ ὁμωνύμου παρασήμου, οὗτινος ἡ χρῆσις ἐγκατελείφθη ἀπὸ τοῦ 1851. [Ε.Ι.]

Ἡμιστρώφιον, κοινὸς. ἢ μετξάβελτα. "Ὅταν πλοῖον τι ἡγυροεσλημένον διὰ τῶν ἀγκυρῶν στρέψῃ ἕνεκα μεταλλαγῆς τοῦ ἀνέμου ἢ ἀλλῆς εἰσασθέντος αἰτίας κατὰ ἡμισίαν περιφέρειαν κυκλῶν, αἱ ἀλύσεις τῶν ἀγκυρῶν εὐρίσκονται ἐπιτεθειμέναι ἢ μία ἐπὶ τῆς ἑτέρας, λέγμεν δὲ τότε ὅτι αὐταὶ ἔχουσιν ἡμιστρώφιον. [Π.Κ.]

Ἡμισφαίρεα. Διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ διαίρεται ἡ Γῆ καὶ ὁ Οὐρανός, ὡς σφαῖρα νοούμενος, εἰς ἑξέριον καὶ Νότιον Ἠ., δι' ἐκάστου δὲ μεσημβρινῷ εἰς Ἀνατολικὴν καὶ

3. Γαλάτος.

A. Five

1. Χιρόμος της Μαδαγασκάρης.

2. Σιέουφ ή λαττορούς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αυτικόν Ἡ., τὰ ὁποῖα καὶ παρίστανται συν-
ήθως ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν λαμβανό-
μενα ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καὶ εἰκο-
νίζοντα ὁλόκληρον τὴν τῆς γῆς ἐπιφάνειαν.

Ήμισφαίρια ἑ γ κ ρ α λ ο υ. Βλ.
Ἐγκέφαλος.

—Ἡ. παρεγκεφαλίδος. Βλ. Παρεγκεφαλίδος.

Ἡμιτόνιον. Βλ. Τόνος (μουσ.).

Ἡμέτρονον. Βλ. Τριγωνομετρ. γραμμαι.

Ἡμέτροποι λέγονται κρύσταλλοι ἀ-
ποτελούμενοι ἐκ δύο ἡμισφαιρίων συνηνωμένων
κατὰ θέσιν ἀντιστροφῶν τῆς κανονικῆς, ὥς εἰ
τὸ ἐν εἶχε κάμει ἡμίσειαν στροφὴν περὶ τὸ
ἄλλο. [Δ.Κ.]

Ἡμέχρους (Talmigold)· χαλκοῦ-
δάργουρος (ἐνέχων καὶ ὀλίγον κασσίτερον), ἐν
κατεργάζονται εἰς πλάκας, ἐλάσματα καὶ
σύρματα ἐπιχρυσούμενα ἰσχυρῶς καὶ χρησι-
μεύοντα εἰς κατασκευὴν κοσμημάτων, ἀλύ-
σειον, ὠρολογίων, κορυβίων κλπ. [Ο.Δ.Ρ.]

Ἡμιωπεία. Περιεργολατρία ἀτέλεια τῆς
ὁράσεως καθ' ἣν ὁ πάσχων βλέπει μόνον τὸ ἡ-
μισυ τοῦ ἀντικειμένου πρὸς τὸ ὅποιον διευθυ-
ναι τὰ βλέμματα, καὶ δὴ τὸ ἀνω ἢ κατω ἡμισυ
ἐν τῇ ὁ ρ ι ζ ο ν τ ι α Ἡ., τὸ δεξιὸν ἢ ἀρι-
στερὸν ἡμισυ ἐν τῇ κ α τ α κ ο ρ ὤ φ ω. Ἡ
κατακόρυφος εἶναι ἡ συνηθεστέρη, συνηθὺς δὲ
αἱ δύο ἐμφανέως ἐξίστι τὸ αὐτὸ ἡμισυ τοῦ ἀν-
τικειμένου (δ μ ὠ ν υ μ ι ο ς Ἡ.)· συμβαίνει
ὅμως ἐνίοτε ὁ μὲν δεξιὸς ἐμφανέως νὰ βλέπῃ
τὸ ἀριστερὸν ἡμισυ, ὁ δὲ ἀριστερὸς τὸ δεξιὸν
οὕτως ὥστε διὰ τῶν δύο ἐμφανέων βλέπει ὁ
πάσχων ὁλόκληρον τὸ ἀντικείμενον (γ ι α-
σ τ ῆ Ἡ.). Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐξηγούνται
διὰ τῆς ἀνωμάλου διανομῆς τῶν νευρικῶν
ὁπτικῶν ἰνῶν ἐπὶ τοῦ ἀμφιβλητραπείδους Χι-
τῶνος. [Π.Γ.]

Ἡμιώριον, κοινός. τὸ μετ' ἑαρόλι·
ἐργαλεῖον ὕψινον ἀποτελούμενον ἐκ δύο κω-
νίσκων, συνηνωμένων ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν
διὰ λεπτοῦ λαμποῦ, εἰς τὸν ἑνα τῶν ὁποίων
τίθεται λεπτὴ ἄμμος, χρειάζομένη, ὅταν τὸ
ἐργαλεῖον τίθεται κἀθετον, ἡμισειαν ὥραν
ὅπως διέλθῃ διὰ τοῦ λαμποῦ εἰς τὸν ἕτερον
κωνίσκον, ὅστις ἀρίστος κενός. Τὸ ἐργαλεῖον
τοῦτο ἐχρησίμευον ἀλλοτε ἐπὶ τῶν πλοίων
διὰ τὰς φυλακὰς, σήμερον ὅμως ἀντικατε-
στάθη γενικῶς ὑπὸ τοῦ ὠρολογίου. [Π.Κ.]

Ἡνώαν. Ποιήτρια Ἀραβ. ἔξοχος. Γεννη-
θεῖσα ἐκ πτωχῶν γονέων περὶ τὰ 777 μ. Χ.,
ἤρσκειτο ἐκ μικρᾶς ἡλικίας εἰς τὸ ἐξυμνεῖν
ἐν ποιήμασι τοὺς γονεῖς αὐτῆς. Μετὰ μικρὸν
εἰς μεγάλην περιελάβεντες ἐνδεῖαν, ἐπώλησαν
αὐτὴν εἰς τὸν πρέσβιτον καὶ εὐλαρχον τῶν
Ἀβασσιδῶν Ἰβραὶμ-Νατφῆ, ὅστις περιπα-
θῶς ἠγάπα αὐτήν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
Νατφῆ ὁ Ἀρῶν-Ἄλ-Ρασσὶδ ἠγάρασε τὴν Ἡ.
ἀντὶ 50 000 γλωρίων. [Π.Η.Μ.]

Ἡνίοχος. Ἀξιόλογος ἀστερισμὸς τοῦ
Β ἡμισφαίριου τῆς οὐρανίας σφαίρας μεταξὺ
τῆς Κασσιόπειας καὶ τοῦ Ταύρου. Ὁ Ἡ. πε-
ριέχει (19) ἀστέρας ὁρατοὺς εἰς ἀσπλιν θρόαλ-
μὲν μέσης δευδερκείας. Ἐκ τῶν ἀστέρων αὐ-
τοῦ δεξιόσχημοι εἶναι ἡ Διῆ, λαμπρὸς ἀστήρ
α' τάξεως, χρώματος ὀχρεοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ
φάσμα ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ ἡλίου. Πλησίον
αὐτοῦ εὐρίσκονται δύο ἀστέρες Ἐριφοὶ καλου-
μένοι, μυθολογικῶς, κατὰ τὸν Ἑρατοσθένην
ἐν τοῖς Καταστερισμοῖς, ὁ Ἡ. εἶναι ὁ Ἐριγθέ-
νιος, ὁ ἐξ Ἑφαιστου καὶ Γῆς, ὁ πρῶτος ἐξυῖας
ἄρμα, ἡ δὲ Διῆ εἶναι ἡ τὸν Δία ἐκθρόψασα. [Δ.Κ.]

Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Νορ.
Ἀμερικῆς. Βλ. Ἀμερικανικὴ συμπολιτεία.

Ἡπαρ. Τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ
σπλάγγνιον, ἐκκρίνον τὴν χολήν, κατεργαζό-
μενον τὸ σάκχαρον (ὅρ. γλυκογόνο), κα-
ταστρεφον τὰ ἀπὸ τοῦ ἐντέρου προσρχομένα
δηλητήρια, καὶ τῇ συνόλῃ ἀνταλλαγῇ τῶν συ-
στώων τοῦ οργανισμοῦ ὑπηρετοῦν διὰ τῆς χη-
μικῆς ἀλλοιώσεως τοῦ δι' αὐτοῦ διαπερευ-
σμένου αἵματος. Κείμενον ὑπὲρ τὸ διάφραγμα
κατέχει τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον, τὸ ἐπιγασ-
τρικόν καὶ μέρος τοῦ ἀριστεροῦ υποχονδρίου,
τηρουμένου ἐν τῇ ἐαυτοῦ θέσει διὰ συνδέσμων
ἀκρυσσόμενων ἐκ πτυχῶν τοῦ περιτονεῖου
(σύνδεσμος κρεμαστήρ, στεφανιαῖος, ἥπατο-
γαστρικός), ἔλκει δὲ περὶ τὰ 1500 γραμμ.
Ἐκ τῶν δύο ἐπιφανείων ἡ μὲν ἀνω, λεία καὶ
κυρτὴ οὖσα, διήρηται διὰ τοῦ κρεμαστήρος
συνδέσμου εἰς δύο ἀνισα μέρη, τὸ δεξιόν,
μείζον, καὶ τὸ ἀριστερόν, ἑλασσον· ἡ δὲ
κάτω διαυλακίζεται ὑπὸ τριῶν αὐλάκων, ὧν
αἱ μὲν δύο φέρονται ἐκ τῶν πρόσθιων πρὸς τὰ
ὀπίσω (ἐπιμήκεις αὐλάκες), ἡ δὲ τρίτη ἐγ-
καρσίως μεταξὺ τῶν δύο προσρριμένων (ἐγ-
καρσία αὐλαξ ἢ αἱ πύλαι τοῦ ὕπατος), τέ-
μνυσσα ἑκατέραν τούτων εἰς δύο μέρη, πρὸς
θ ι ο ν καὶ ὀ π ι σ θ ι ο ν. Καὶ ἐν μὲν τῷ προσ-
θίῳ μέρει τῆς δεξιᾶς ἐπιμήκεις αὐλάκος κα-
τασχηνοὶ ἡ χ ο λ η θ ὀ χ ο ς κ ὺ σ π ι ς, ἐν
δὲ τῷ ὀπισθίῳ μέρει αὐτῆς, ἡ ἀντιῶσα κοίλη
φλέψ· ὡσαύτως ἐν μὲν τῷ προσθίῳ μέρει τῆς
ἀριστερᾶς ἐπιμήκεις αὐλάκος καίται ὁ ἰ ν ὠ-
δ ῆ ς σ ὺ ν θ ὁ σ μ ο ς, λείψανον τῆς μετὰ τό-
κον ἀποφρασσμένης ἐμφαλκῆς φλεβός, ἐν δὲ
τῷ ὀπισθίῳ μέρει αὐτῆς ὁ φ λ ε β ὠ θ ῆ ς σ ὺ ν-
θ ὁ σ μ ο ς, λείψανον τοῦ μετὰ τόκον ἀπο-
φρασσμένου φλεβώδους (ἡ Ἀραντιεῖου) πόρου.
Ἡ δὲ ἐγκαρσία αὐλαξ ὑποδέχεται ἔνθεν μὲν
τὴν φ λ ε β α σ τ ὶ ν π υ λ ὶ ν καὶ τὴν ἡ π α-
τ ι κ ῆ ν ἄ ρ τ η ρ ῖ α ν (βλ. κατωτ.), κίτι-
νας μετὰ τῶν ἡπατικῶν νευρῶν εἰσδύοντα· εἰς
τὸ ἥπαρ, ἔνθεν δὲ τοὺς χολαγωγούς ἡ π α τ ι-
κ ο ὺ ς π ῆ ρ ο υ ς καὶ τὰ λεμφοεῖρα ἀγγεῖα,
ἐκ τοῦ ἥπατος ἐξίόντα (βλ. κατωτ.). Αἱ τρεῖς
δὲ αὐτῆς αὐλάκες διακροῦσι τὴν κατωτέραν
ἐπιφάνειαν τοῦ Ἡ. εἰς 4 λοβοὺς, τὸν δεξι-

ἐκ τῶν, καίμενον ἐν τοῖς δεξιόσι τῆς δεξιᾶς ἐπιμήκειας, τὸν ἀριστερὸν, καίμενον ἐν τοῖς ἀριστεροῖς τῆς ἀριστερᾶς ἐπιμήκειας, τὸν πρὸς θῆλον ἢ πατρὶα πλεονάζον, ὅντα ἔμπροσθεν τῆς ἐγκάρσιας, καὶ τὸν ἐπισθῆλον ἢ σπιγελῆσον, ὀπίσθεν αὐτῆς. Ὡς πρὸς τὴν ὕψην τὸ Ἡ. ἀποτελεῖται ἐκ δύο περιδελχημάτων καὶ ἐκ τοῦ παρεγγύματος. Καὶ τὸ μὲν τῶν περιδελχημάτων εἶναι τὸ περιτθῆλον ὁσον, τὸ δὲ ἰσόμερον χιτῶν τοῦ Ἡ., ὅς ἐκ συνδετικῶν ἰστού συνιστάμενος καὶ λεπτότατος ὢν, περιβάλλει συμπασάν τὴν ἐπιφανείαν αὐτοῦ, ἐν δὲ ταῖς πόλαις εἰσδύεται εἰς τὸ παρέγγυμα, ἀποτελῶν πύλην, ἀποσχιζόμενον εἰς δύο ἐπὶ μάλλον ἰσχυρότερας κλάδους (Γλισσάωνειον ἐλευτρον), περιβάλλοντας τὴν φλέβα τῶν πυλῶν, τὴν ἥπατικὴν ἀρτηρίαν καὶ τοὺς ἥπατικούς πόρους. Τὸ δὲ παρέγγυμα ἀπαρτίζεται ἐκ σμικρῶν λεβίων, λεβίον ἢ πατικῶν, πολυδέρων ἢ σφαιρικῶν, μεγέθους ἔχοντων κῶκκον λέγγρου, ὧν ἑκάστον ἀποτελεῖται ἰσὺν ἐξ ἀπειραριθμίων ἀδενονυτάρων, τῶν ἢ πατικῶν κυττάρων, ἀκτινῶδην τεταγμένων, θέν ἐκ πλέγματος τριχοειδῶν ἀγγείων, βαινόντων ἀκτινῶδην μετὰ τῶν ἥπατικῶν κυττάρων καὶ κοινοῦντων τῶν ἐνθεν μὲν πρὸς τὴν φλέβα τῶν πυλῶν καὶ τὴν ἥπατικὴν ἀρτηρίαν, ἐνθεν δὲ πρὸς τὸ κεντρικὸν ἢ ἐνδολεβίον φλέβιον, καὶ θέν ἐκ πλέγματος χολαγωγῶν σωληναρίων, φερομένων ἐπίσης μετὰ τῶν κυττάρων. [I.110.]

Ἡ ἐπὶ πύλαις φλέβις ὑποδεχομένη τὰς ἐκ τοῦ κάτωθεν τοῦ διαφράγματος καίμενου μέρους τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, ἐκ τοῦ παγκρέατος καὶ ἐκ τοῦ σπλῆνός ἐνπορευόμενας φλεβικὰς ρίζας φέρει τὸ αἷμα τῶν σπληνῶν τούτων εἰς τὸ Ἡ., ἐνθα διανεμόμενον δι' ἀπειραριθμίων μικρῶν ἀποδλαστήματων καὶ συμβαλλόμενον εἰς τὴν σχηματισμὲν τοῦ σάκχαρος καὶ τὴν ἐκκρίσιν τῆς χολῆς, συνάγεται αὐθις εἰς τὰς ἡπατικὰς φλέβας, ἐξ ὧν φέρεται εἰς τὴν κάτω κοίλην φλέβαν καὶ δι' αὐτῆς ἐπιστρέφει εἰς τὴν καρδίαν. Ἡ δὲ ἡπατικὴ ἀρτηρία, κλάδος οὗτος τῆς κοιλιακῆς ἀρτηρίας, φέρει εἰς τὸ Ἡ. τὸ πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ὀρεψὶν ἀπαιτούμενον ἀρτηριακὸν αἷμα, ἀποσχιζέται δὲ ἐν τῷ Ἡ. εἰς ἀπειραριθμια λεπτὰ ἀποδλαστήματα, ὅρ' ὧν τὸ αἷμα φλεβικὸν ἦδη ἰδίαν φέρεται εἰς ἰδίαν φλέβαν τοῦ Ἡ., αὐτὴν ἐκβάλλουσιν εἰς τὰ κλῶνια τῆς φλεβὸς τῶν πυλῶν, καὶ ἀπὸ τούτων μετὰ τοῦ ἐκ τῆς φλεβὸς τῶν πυλῶν προσλθόντος εἰς τὰς μνημονευθείσας ἥπατικὰς φλέβας. Οὕτως ἐν τῷ Ἡ. γίνονται ἰδίαι βλῶς κυκλοφορίαι, ἐν ὧν ἀλλοι ὄργανοι θαντῶσιν, καὶ τὸ παρέγγυμα αὐτοῦ διαθίσεται ὑπὲρ τριπλοῦ συστήματος ἀγγείων αἱματοφόρων, εἰς ἃ προσθέτα ἕτερα δύο συστήματα ἀγγείων, τὰ τῶν χολαγωγῶν καὶ τὰ τῶν λεμφαφόρων. Τὰ χολαγωγὰ καὶ τὰ λεμφα-

φόρα ἐξαρμόζοντα ἐκ τῶν λεβίων τοῦ Ἡ. καὶ ἀναπνεύοντα εἰς ἀλλήλα φέρονται εἰς τὰς πόλεις τοῦ Ἡ. ἐνθα ἀποτελοῦσι δύο ἡπατικὰς πόρους συμβάλλοντας εἰς τὰς ἐνθα, τὴν κοινὴν ἡπατικὴν πόρον· οὗτος δὲ συναπτόμενος πρὸς τὸν ἐκ τῆς χοληδόχου κύστεως ἐξαρμόζοντα κυστικὸν πόρον, ἀποτελεῖ τὸν χοληδόχον πόρον ὅστις παραπέρμπει τὴν χολὴν ἐκ τοῦ Ἡ. καὶ τῆς χοληδόχου κύστεως εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον ἐντερὸν. Ἡ δὲ χοληδόχος κύστις χρησιμεύει πρὸς ὑπόδεχον τοῦ μέρους τῆς χολῆς τοῦ μὴ χρησιμεύσαντος ὁρίσως ἐν τῇ πέψει.—Τέλος τὰ λεμφαφόρα ἀγγεία τοῦ Ἡ. καίνται τὰ μὲν ἐπιπολῆς, ἐκβάλλοντα ὅλα μὲν εἰς τὰ ἐν τῷ κύτει τοῦ θώρακος λεμφικὰ γάγγλια, ἀλλὰ δὲ εἰς λεμφικὰ γάγγλια καίμενα παρὰ τὰς πόλεις καὶ τὴν χοληδόχον κύστιν, τὰ δὲ ἐν τῷ βάθει, ὑπεργαζόμενα πλέγματα περὶ τὰ ἀποδλαστήματα τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων καὶ τὰ χολαγωγὰ σωληνάτια καὶ ἐντὸς δὲ τῶν λεβίων διασπειρόμενα εἰς κομψότατα πλέγματα.—Τὰ δὲ νεύρα τοῦ Ἡ. εἶναι ἀποδλαστήματα ἰδίας τοῦ ἥλιακος πλέγματος καὶ ὅρα τῶν συνιστάμενων τοῦτο συμπαθητικῶν, δεξιῶν πνευμονογαστρικῶν νεύρου καὶ διαφραγματικῶν.

Καὶ περὶ μὲν τῆς χολῆς βλ. ἐκτενέστερον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀρθρῷ, τὸ δὲ γλυκογόγονον (βλ. καὶ λ.) ἀνευρίσκεται ἐν τοῖς ἥπατι κυττάροις περὶ τὸν πυρῆνα αὐτῶν ἐν ὁμόρρῳ καταστάσει. Τὸ ποσὸν αὐτοῦ ἐξαρτάται ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ζώου προσλαμβανομένης τροφῆς, ἀναλογεῖται πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ ἐθελοντίαν ὕδατινθρακούχον οὐσίαν ὅλῃ καὶ λευκοματωδὴν οὐσίαν ὑποδειχθῇ ἐν ἀπογέννημα τὸ γλυκογόγονον ἐν τῷ Ἡ., ἐν ᾧ αἱ λιπαραὶ οὐσίαι εἰσὶν ἀπρόσφοροι εἰς παραγωγήν αὐτοῦ. Ἐν αἰτία δὲ ἐλλείπει τέλειον τὸ γλυκογόγονον τοῦτο κατ' ἀλλως μὲν μεταποιεῖται ἐν μέρει ἐν τῷ ἥπατι εἰς σάκχαρον ὅπερ μεταπρῶτον εἰς τὸ αἷμα καίεται ἐν αὐτῷ, κατ' ἄλλως δὲ φερόμενον διὰ τοῦ αἵματος εἰς τοὺς μῦς ὁλλοισιται ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῶν εἰς σάκχαρον καὶ γαλακτικὸν δέξιν. Κατὰ δὲ τὸν σάκχαρόν δ' ἀβήτην (βλ. λ.) εὐρήται σάκχαρον ἐν τοῖς οὖροις, ὅπερ ὑποδίδεται εἰς ὁλλοίωσιν γενόμενῃ ἐν τῷ ἥπατι. Ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τοῦ Ἡ. δὲν ἐξηκριβώθη ἐν ἐντέλει. [A.X.]

Ἡπαρ Θείου (Hepar Sulluris). Τῆγμα κτηρινόφρον, τὸ χρώμα τοῦ ἥπατος ἔχον, λαμβανόμενον διὰ συντήξεως θείου μετ' ἀνθρακικοῦ καλίου ἢ μετ' ἀνθρακικοῦ νατρίου τοῦτο ἵνα ὑποπρασινον, ἐφαρμόζεται δὲ ἐν τῇ ἰατρικῇ εἰς παρασκευὴν τεχνητῶν θειούχων λευτῶν καὶ ἀπερίμηνι ἱαματικῶν θειοπηγῶν. [O.A.P.]

Ἡπατικὰ (Bot.). Ἡ δευτέρα ὑποδια-

ρσεις τῶν βουδῶν (ἴδ. λ.). Περιέχει φυτὰ συνιστάμενα ἐκ πλατέος, διχοτομικῶν διακλαδισμένων θαλλῶν ἢ ἐκ νηματοειδῶς φυλλοφόρου βλαστοῦ. Ὁ θαλλὸς αὐτῶν εἰς συνηθέστατα ὑπὸ πρηνῆς καὶ κεῖται ἐπὶ τοῦ ὑποβήματος. Τὸ σποριογόνιον μένει μέχρις ὥριμάνσεως κεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς καλύπτρας, ἀνοίγει δὲ διὰ βαλβιδῶν ἢ δόκτων. Τὰ σπόρια ἐκσπενδονίζονται πρὸς τὰ ἔξω διὰ ἰδίων ἐκσπενδονιστικῶν κυττάρων. Ἡ υποδιαίρεσις αὐτῇ περιέχει φυτὰ μικρὰ συναγχελαστικῶς συσσωρευμένα ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ βράχων, κορυμνῶν δένδρων, ἀειθαλῶν καὶ περυστῶν, διαδεδομένα καὶ ἀπασαν τὴν γῆν ἰδίως ἐς τὰς μεταξὺ τῶν τροπικῶν χώρας. Κυριώτερα γένη τῶν Ἡ. εἶναι ἡ *Touggermannia* καὶ ἡ *Marxanthia*. [Σ.Μ.]

Ἡπατικά φλέδες βλ. Ἡπαρ.

Ἡπατικὴ ἀρτηρία βλ. Ἡπαρ.

Ἡπατικὴ ὁσμὴ. Ἡ ὁσμὴ ὑδροθεῖου, π. χ. σεσηπτότων ὕδων. [Ο.Α.Ρ.]

Ἡπατικὸς ἀήρ. βλ. Ὑδρόθειον.

Ἡπατίτις. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνονται διαφορὰ νόσοι τοῦ ἥπατος, πασαι ἐκ φλεγμονῆς αὐτοῦ ἀποτελούμεναι. Βλ. τὰ ἄρθρα Ἡπατος ἀτροφία 2), Ἡπατος ἀπόστημα, Κίρρωσις, Συφιλιδῶμα ἥπατος. Ἐν ταῖς ὑπάνεσται καὶ ἡ φλεγμονὴ τῆς πυλαίας φλέδος, ἡ πυλαιοφλεβίτις. [Π.Ι.]

Ἡπατίριον. βλ. Ἀγρίμεινον.

Ἡπατος ἀπόστημα. Τὸ ἥπαρ φλεγμαίνει ἔνεκα τραυμάτων καὶ παρεσθύσεως φλεγμονῶν ἐρεθισμάτων ἢ βακτηριδίων, ἀφινυμένων εἰς τὸ ἥπατικὸν παρέγχυμα διὰ δύο ὁδῶν, διὰ τοῦ αἵματος (ἐπὶ βαρεῖας δυσεντερίας καὶ ἐλκωμάτων τῶν ἐντέρων, κατὰ πυσίαν, μετὰ τραύματα) καὶ διὰ τῶν χολαγωγῶν πόρων. Τὸ γεννώμενον οὕτως ἀπόστημα ὅτε μὲν καταλαμβάνει ὅλον τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος, ὅτε δὲ ἀφορίζεται καθ' ἑστίαν διὰ μεμβράνης, ὅταν δὲ ἡ φλεγμονὴ τοῦ ἥπατος ἐξεκίνησεν ἀπὸ χολολιθῶν, τὸ ἀπόστημα συμφύρεται ἐνίχρῳ μετὰ τοιοῦτων. Μικρὰ τοιαῦτα ἀποστήματα δύναται ν' ἀπορροφηθῶσι, παρερχομένης τῆς φλεγμονῆς μετὰ τῆς προξενήσεως αὐτῇ κυρίας νόσου μείζονα ὅμως διαρρήγνυνται ἢ πρὸς τὰ ἔξω, ἢ, τὸ καὶ ἐπικινδυνότερον, εἰς τὸ κοιλιακὸν κύτος ἢ τὸν θώρακα, σπανιώτερον. Ὅταν προσέρχονται ἐκ πυσίαν, πολλὰς δὲ ἐκδηλῶνται τὰ τοιαῦτα ἀποστήματα ἐν τῇ ζωῇ, ἀνευρισκόμενα ἐν τῇ νεκροτομῇ. Ἀλλως, ἐκφαίνεται διόγκωσις τοῦ ἥ. αλγῇ, πυρετῷ, ἵκτερος, ἐνίοτε καὶ διαταραχῇ τῆς λειτουργίας τοῦ πνεύματος καὶ ὕδατος, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ καθόσον τὸ ἀπόστημα αὐτῶν ἐκφύεται ἐπηρεάζει τὰ γένητα μέρη. Ἡ πορεία τοῦ πάθους εἶναι ὡς τὰ πολλὰ χρονία. Ἐργινόμενον τὸ ἀπόστημα εἰς τὸ κοιλιακὸν

κύτος ἐπιφέρει περιτονίτιδα θανατηφόρον, εἰς δὲ εἰς τὰ ἔξω ῥήγῃ ἐξυγιαίνεται πολλάκις. Ἀλλως, θανατοῖ ὡς τὰ πολλὰ μαραινόντες δυνάμεις τοῦ πάσχοντος. Ἡ μὲν θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν τόνωσιν τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν μερικὴν παρηγορίαν τῶν ὀδυνῶν καὶ ἄλλων ἐνσυχύσεων· εἰς δὲ ἐκ τύχης πλησίαν τὸ ἀπόστημα εἰς τὸ κοιλιακὸν τείχωμα καθίσταται δυνατὴ ἡ κένωσις αὐτοῦ δι' ἐγχειρίσεως. [Π.Ι.]

Ἡπατος ἀτροφία. 1) Ἀπλῆ, συνακολουθεῖ τῷ γεροντικῷ μαρasmus καὶ τῇ ἀστικῇ. Ἀέθλια τὰ κλινικὰ αὐτῆς φαινόμενα, σημαντικὸν δὲ ὅτι ἔνεκα τῆς ἐλαττωθείσης παρασκευῆς τῆς χολῆς τὸ χρώμα τῶν ἀφορμάτων ἀλλοιοῦται παρὰ φύσιν. — 2) Ὁξεία καὶ χρόνι. Ἐπέρχεται ἢ δευτερογενῶς, μετὰ δεινῆς λοιμώδους νόσου, σπανιώτερον δὲ μετὰ κίρρωσιν ἥπατος ἢ ἐπίσχεσιν τῆς χολῆς ἐμμενον, πάντοτε δὲ κατὰ τρίτον, ἢ χροίαν δὲ αὐτοῦ δηλητηριάσει· ἢ σπανιώτερον πρωτογενῶς, ἀνευ τινὸς αἰτίου, τάχιστα θανατοῦσα νέους ὑγιεῖς, μάλιστα δὲ γυναῖκες καὶ δὴ τὰς ἐγκύμας. Τὸ ἥπαρ ἀπτεταίνει ἐλαττον ἐκαστοῦ καθ' ἡμῖν ἢ κατὰ τρίτον, ἢ χροίαν δὲ αὐτοῦ κατὰ μὲν τὴν ἐπιφάνειαν ξανθὴ, ἐν διατομῇ δὲ ξανθὴ καὶ ἐρυθρὰ κατὰ θέσεις. Τὰ ἥπατικά κύτταρα πληρῶνται λίπους, ἀλλὰ δὲ φθίρουνται καὶ διαλύονται· ἡ τοιαύτη δὲ πυκνὴ παρὰ τὴν φύσιν ταυτοχρόνως καὶ εἰς ἄλλα τοῦ σώματος ὄργανα, τὴν καρδίαν, τοὺς νεφροὺς. Τὸ δέρμα καὶ ἄλλα σπλαγχνὰ στιφίζονται ὑπὸ αἱμορραγίῶν, ὡς ἐπὶ βαρεῖαν σηπτικῶν νόσων. Ὁ πρῶτος καιρὸς τῆς νόσου, ἐνίοτε ἐλλείπων ἀποτελεῖται ἐκ κεραλαγίας, ἀνορεξίας, ἐμέτων καὶ ἐνίοτε πυρετοῦ. Κατὰ δὲ τὸν δεύτερον, ἀρχόμενον ἐν γένει μετὰ τινος ἡμέρας, βαρεὰ ἐπιγίνονται νευρικά φαινόμενα, ἀϋπνία, πνευματικαὶ διαταραχαὶ μέχρι φρενοβλαβείας, ἐπιληπτικαὶ σπασμοὶ καὶ τέλος βαθύ κῶμα. Ἐλαττόν πρότερον ὁ ἵκτερος, ἐντείνεται ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, τὰ δὲ κύρια πολλὰ περιέχουσι χολοδαρῆν. Αἱματουρία ἐπιγίνεται καὶ διόγκωσις τοῦ σπληνός. Συμμετοὶ εἰς 140 ἢ 160. Ἡ νόσος θανατοῖ πάντοτε, διαρκούσα 2—4 ἡμέρας μὴ συναριθμουμένου τοῦ πρώτου καιροῦ. Ἐν τούτοις εἴδονται κακοκρινικά, πολεμουμένα δὲ τὰ νευρικά φαινόμενα διὰ πάγου ἐπὶ τῆς καρδιᾶς καὶ χλιαρῶν λουτρῶν καὶ ὁ ἥματος διὰ πάγου, ὁπίου καὶ ἄλλων νευρωτικῶν. [Π.Ι.]

Ἡπατος καρκίνωμα. Τὸ ἥπαρ ἀλίσκεται συχνότατα ὑπὸ καρκίνου καὶ δὴ μετὰ τοῦ 50ου καὶ 60ου ἔτους καὶ συχνότερόν πω παρὰ ταῖς γυναῖξιν, εἴτε πρωτογενῶς, εἴτε δευτερογενῶς, ἀπὸ καρκινῶδων ἐκφυλίσεων γειτόνων ὀργάνων. Τὰ αἴτια τοῦ πάθους εἶναι εἰσέτι λίαν ἀσαφῆ· διόθεν δὲ συνήθως βραδυτάτα, ἐνίοτε ἐπὶ ἑτῇ παρατηρούμεν,

ἐπιφέρει ἐξάντλησιν τῶν δυναμειῶν καὶ τὸν ὀάνατον. [Π.Ι.]

"Ήπατος ὑπεραιμία. Προέρχεται εἴτε ἐξ ἰσχυροτέρας συρροῆς αἵματος εἰς τὸ ἥπαρ — *συμφορῆσις* — εἴτε ἐκ παρεμποδισμῶ τῆς ἐκροῆς αὐτοῦ — *στάσις*. Ἡ συμφορῆσις φυσικογενῶς ἐπέρχεται ἐν τῇ πύψει, παρ' ἀνθρώποις δὲ οὔτινες ἀρθρνώτερον τρώγουσι καὶ πίνουσιν, ὀλίγον δὲ κινούνται, ἢ τοιαύτη συμφορῆσις ὑπερβαίνει τὸ μέτρον καὶ γίνεται διαρκεστέρη. Ἐπέρχεται ἐπίσης συμφορῆσις ἐκ χρήσεως εἰσπνευματωδῶν ποτῶν. Αἱ στάσεις εἶναι συχνότεραι. Παρακλινθεὶς δὲ Ὑ. τοῦ ἥπατος καὶ εἰς νοσήματα τινὰ τῶν πνευμόνων καὶ τῆς καρδίας. Ἐπιτειναμένη παρέχει πίεσιν κατὰ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον, δυσπεψσίαν, αἱμορροΐδας, διέγκωσιν τοῦ ἥπατος αἰσθητήν. Ὑπεραιμία ἐκ στάσεως δύναται νὰ ἐπενέγκῃ ἀτρωσίαν τοῦ ἥπατος ἰστού καὶ ἐν τομῇ τὸ ἥπαρ παρουσιάζει ὕψην κοκκιωτῆν (μοσχοκαρνεΐδες ἥπαρ ἀτροφον). Πρὸς θεραπείαν ἐπιβάλλεται κανονισμὸς τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης, σφαιμαξία τοπική, χρήσις τῶν πηγῶν τοῦ Κάρλσβαδ, Μαριενβαδ, Κίσσινγκεν καὶ Ὁμπεργίου ἐν περιπτώσεσιν ὑπεραιμίας καθ' ἑξίν κτλ. Ἐὰν δὲ προῆλθεν ἡ ὑπεραιμία ἐξ ἄλλου πάθους, πελαγητέον τοῦτο. [Π.Ι.]

"Ήπειρος (ἑωρ. ἄπειρος) παρ' Ὁμήρῳ ἐν γένει σημαίνει τὴν στερεάν γῆν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θάλασσαν· ἀλλὰ καὶ καθ' ἑξοχὴν τὴν ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης στερεάν, ἥτις προσέλαβε κατὰπιν τὸ ὄνομα "Ήπειρος ὡς κύριον ὄνομα. Ἐν τοῖς ὕστερον ἔμοις ἐκαλεῖτο οὕτως ἡ στερεά, τὰ μεγάλα δηλ. συμπαγῆ μέρη τῆς γῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς νήσους. Κατὰ σημερινὸν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ διαιρεθῇ ἡ γῆ εἰς 5 μεγάλας "Η., τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν (παλαιὸς κόσμος), Ἀμερικὴν καὶ Ὀκεανίαν (νέος κόσμος).

"Ήπειρος. Ἡ ὀρεινὴ χώρα, ἥτις ἐκτείνεται ὅπισθεν τῶν σχεδὸν ἀπανταχοῦ ἀπορριγῶν πρὸς τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἀκτῶν μεταξὺ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῶν Κεραινῶν ὀρέων, συμπαγῆς καὶ πλατεῖα, ὀριζομένη Β ὑπὸ τῆς Ἰλλυρίας (Ἀλβανίας), Α ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας καὶ Ν ὑπὸ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας. Τὸ κατ' ἀρχὰς τὸ ὄνομα "Η. περιελάμβανε καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν (βλ. τὸ προηγούμενον ἄρθρον), ἐν τοῖς ὕστερον ἔμοις περιωρίσθη εἰς τὴν ἀνω ῥηθείσαν χώραν, ἥτις κατοικεῖτο ὑπὸ τῶν ἡπειρωτικῶν φυλῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ σημαντικώτεραι ἦσαν οἱ Χάονες, οἱ Θεσπρωτοί, οἱ Κασσopaῖοι, οἱ Μολασσοί, οἱ Ἀθαμανεῖς καὶ Μόνον ἐν τῇ μέσῃ αὐτῇ ὑπάρχει εὐρύχωρος καὶ εὐφορὸς πεδιάς, ἡ Ἑλλοπία (νῦν πεδιάς τῶν Ἰωαννίνων). Αἱ μακροτενεῖς κοίται τῶν ποταμῶν τῶν ἀρδεύοντων τὴν χώραν κεῖνται

ἐντὸς στενῶν κοιλάδων, ὧν τινες παρὰ τὰς ἐκβολὰς διευρύνονται εἰς μικρὰς πεδιάδας. Οἱ ποταμοὶ οὗτοι, ὁ Ἀῶς (νῦν Βιώτα), ὁ Θάμις (νῦν Καλαμάς), ὁ Ἀραχθός (νῦν ποτ. τῆς Ἀρτης), ὁ Ὠρεὸς (νῦν Λοῦρος), ὁ Ἀχέρον (νῦν Μαυροπόταμος) καὶ ὁ Ἰναχός (νῦν Ἀσπροπόταμος), πηγάζουσιν ἐπὶ τῶν διακλαδῶσεων τοῦ Πίνδου, κυρίως τοῦ Λάκμωνος (νῦν Ζυγὸς τοῦ Μετσόβου), τῆς σημαντικώτερας ὀρεοσυστάδος τῆς χώρας (2200 μ.). Ἀλλὰ ὅρη αὐτῆς εἶναι ἡ Τύμφη (νῦν Ζαγόρι), τὰ Κεραυνία ὄρη, αἵτινα καταλήγουσιν εἰς τὸ διὰ τὰ πλοῖα ἐπικίνδυνον ἀκρωτήριον Ἀρκακαραῖον (νῦν Κάβο Γλώσσα ἢ Linguetta), καὶ ὁ Τύμπος. Καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ νῦν εἰσι αἱ κυριώτεραι ὁδοὶ διελκουσῶσιν ὡς ἐπὶ πλείστον τὸν ῥεῖον τῶν ποταμῶν, οὕτω π. χ. ἡ ἐκ Θεσσαλίας διὰ τοῦ Λάκμωνος πρὸς τὴν Ἑλλοπίας ἀγούσα τὸν ἀνω ῥεῖον τοῦ Ἀράχθου καὶ ἡ ἀπὸ Ἀπολλωνίας καὶ Ἐπιδαμνου (Δυρραχίου) πρὸς τὴν αὐτὴν διόδον τὸν ῥεῖον τοῦ Ἀῶου· ἡ τρίτη κυρία ὁδὸς ἦγεν ἐκ τῆς Ἑλλοπίας, ἐν ᾗ διεστυροῦντο καὶ αἱ τρεῖς, κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν Ἀμβρακίαν. Ἡ δὲ συνάντησις τῶν κυριωτέρων τούτων ὁδῶν ἐν τῇ σύναμῃ εὐφοριωτάτῃ κοίλῃ κατέστησε ταύτην φυσικὸν κέντρον τῶν φυλῶν τῆς "Η. καὶ ἐξηγεῖται διὰ τὴν ἐνταῦθα ἀρχαιοτάτην ἐστία λατρείας (τοῦ Διωνυσίου Διός) ἡδυνήθη νὰ γίνῃ καὶ θεσηκευτικὸν κέντρον τῆς χώρας, τοῦ ἡγήμα κατὰ σημερινὴν ἐξέταθιν εἰς ἀπαντὰ τὸν Ἑλληνισμόν. Κατὰ τὰς ἰσχυροτέρας φυλὰς διεκρίνοντο ἐν τῇ ἀρχαιότητι κυρίως τρεῖς χώραι τῆς "Η., ἡ Θεσπρωτία (ἐν τῷ Ν μέρει), ἡ Χασονία (ΒΔ) καὶ ἡ Μολοττίς (ΒΔ), πρὸς δὲ καὶ μικρότεραι, ὡς ἡ Ἀθαμανία, ἡ Ἀμβρακία, κτλ. Ἐπὶ τῶν πρώτων ἱστορικῶν χρόνων οἱ Ἑπειρωταὶ δὲν συνώδευσαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ κοινωνικῇ διαμερῶσει· τοῦτο δὲ ἔνεκα τῆς ὀλίγης ἐπιμιξίας αὐτῶν μετὰ τῶν μεσημβρινωτέρων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς συγχωροτάτης ἀφ' ἑτέρου σχέσεως πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Μακεδόνας. Ἐν τοῖς ὕστερον ἔμοις οἱ ἡγεμόνες ἤρχισαν νὰ ὠφελοῦνται πλείστερον ἀπὸ τοῦ ἑλλην. πολιτισμοῦ. Ἡ "Η. εἶνε μία τῶν ὀλίγων ἑλλην. χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα διεσώθη καὶ ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οἱ Χάονες καὶ Θεσπρωτοὶ ἐξέλεγον κατ' ἑτος τοὺς βασιλεῖς των. Τῶν δὲ Μολασσῶν προίσταντο βασιλεῖς ἀνάγοντες τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸ γένος τῶν Διαικιδῶν. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα ἀνέβη ὠρεοκλίτον μακρὸν πρὸς κομάρηας ἢ πρὸς ἀρχοντας κράτους ἀξίου λόγου· ἀλλ' ἤδη ὁ οὖτος τοῦ Ἀδμήτου Ἀρρούας, ὅστις εἶχεν ἀνατραφῇ ἐν Ἀθήναις, εἰσέγαγεν εἰς τὴν πατρίδα του ἀξιοπρεπέστερον πολιτεύμα. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐπέετέιναν τὸ κράτος αὐτῶν ἐπὶ πλείστον τῆς "Η., ὁ δὲ Πύρρος ἀπὸ τοῦ

295 π. Χ. κατώρθωσε νά ἐνώσῃ ἅπασαν τὴν Ἡ. ὑπὸ τὸ σιγήπτερον αὐτοῦ. Μετὰ τὴν κατάρ-
γησιν τῆς δυναστείας του (238—237) ἐσχη-
ματίσθη συμμαχία τῶν ἡπειρωτικῶν λαῶν ἥτις
ἐπὶ τῶν μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων πολ-
λέμων εἶγεν οὐ μικρὰν πολιτικὴν σημασίαν,
διελύθη ὅμως κατὰ τὸ τέλος τοῦ Γ' μακεδο-
νικοῦ πολέμου μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ βασιλέως
Περσέως ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, ὅστις κα-
τέστρεψε τότε 70 χωρία καὶ πόλεις καὶ ἐξην-
δραπέδισεν 150 χιλ. ἀνθρώπων. Ὁ Ὀκταδι-
νός Ἰδρυται ἐν τῷ Ν μέρει τῆς χώρας, ἥτις
ἀπὸ τοῦ 27 π. Χ. συμπεριελήφθη εἰς τὴν Ῥωμ.
ἐπαρχίαν Ἀρχαίαν, τὴν Ν κόσπιν πρὸς ἀνα-
μνησιν τῆς παρὰ τὸ Ἄκτιον νίκης. Ἀπὸ τοῦ
Β' μ. Χ. αἰῶνος ἡ Ἡ. ἀποτελεῖ μετὰ τῆς
Ἀκαρνανίας ἰδιαιτέραν ἐπαρχίαν εἰς ἣν ἀ-
νήκειν ἐπὶ Βυζαντινῶν ποτὲ καὶ ἡ Ναύπα-
κτος (Θέμα Νικοπόλεως). Διετέλεσε δὲ κατὰ
τὸν μεσαιῶνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους μία
τῶν κυριωτάτων ἐστίων τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ
ὅτι οἱ Φράγκοι ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινού-
πολιν τῇ 1204, ἀπὸ Ἡ. ὁρμώμενος ὁ Μιχαὴλ
Ἀγγελός Κομνηνός Ἰδρυσε τὸ κράτος, δι' οὗ
ἐσώθη τότε ἐν Εὐρώπῃ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ
τοῦ ὁποῦο ὁ ἡγεμὼν ὠνομαζέτο Δεσπότης Ἑλ-
λάδος (βλ. Δεσποτάτον Ἡπείρου). Ἀπὸ τῶν
μέσων τοῦ 14' αἰῶνος ἐν τῷ Β μέρει ἐγκατε-
στάθησαν οἱ Ἀλβανοὶ (Τσάκοι) καὶ τὸ ἑλλη-
νικὸν στοιχεῖον περιωρίσθη εἰς τὸ Ν καὶ Α
μέρος. Τῷ δὲ 1430 ἐκυρίευθῃ ἡ χώρα ὑπὸ τῶν
Τούρκων, οἵτινες ἐμεῖναν ἕκτοτε κύριοι αὐτῆς
μετὰ μικρὰς διακοπῆς ἐπὶ τοῦ Σιγανδέρμπεη
(1444—1467). Μικροτάτων δὲ μέρους τῆς
χώρας παρεχωρήθη τῇ 1881 εἰς τὴν Ἑλλάδα.
Ταῦν ἡ Ἡ. ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βιλαετίου
Ἰωαννίνων, ἔχον κυριωτέρας πόλεις τὴν πρω-
τεύουσάν Ἰωάννιναν, Ἀργυροκάστρον, Πρέβε-
ζαν καλ. Κατοικεῖται δὲ κυρίως ὑπὸ Ἀλβα-
νῶν καὶ Ἑλλήνων. Ἐνεκα τοῦ ἐν γένει ἀ-
γόνου τῆς χώρας πολλοὶ τῶν κατοίκων με-
ταβαίνειουσιν εἰς ἄλλα μέρη πρὸς εὐρεσιν πό-
ρου ζωῆς· πάντοτε ὅμως διατηροῦσιν ἑλπί-
νιστον τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην, καὶ
ἐπὶ τοὺς κατὰ τῆς ἑνεκράτίας ἀγῶνας
ἀνεδειχθῆσαν πάντοτε ἀνδρείοτατοι, φλεγό-
μενοι ὑπὸ πατριωτισμοῦ (οἱ ἀρματοῦλοι, αἱ
πολίται Πάρμα καὶ Σοῦλι), οὕτω καὶ ἐν
ἐφ' ἡμετέρῃ ἐποχῇ οἱ ἐπὶ φιλεργία καὶ ἐθι-
μοῖα διακρινόμενοι οὗτοι Ἑλληνοὶ πανταί-
οτρόπως προσπαθεῖσι νά προαγάγῃσι τὴν κοι-
νὴν πατρίδα ἐπὶ τῆς ἐδοῦ τοῦ πολιτισμοῦ δι'
ὃ καὶ κατ' ἐξοχὴν εὐανδρὸς ἐκλήθη ἡ
χώρα αὕτη ἥτις ἀνδείξει τοσούτους μεγάλους
τοῦ ἔθνους εὐεργέτας, τοὺς Ζωσιμάδας, τοὺς
Καπλάνας, τοὺς Νάπκας κτλ. Εἰς τὴν Ἡ.
ἀνάγουσι τὴν ἀρχὴν των καὶ τὰ ὠραιότερα
θεμῶδη ἄσματα ἃ ἔχει νά ἐπιδείξῃ ἡ ἑλλη-
νικὴ φιλολογία. Πρὸλ. Merleker, Das Land
und die Bewohner von E. (Κοινηξέριγγ

1841). Burshan, Geogr. v. Griechenland. Δ'
(Διφ. 1862). Gubernatis, Carta d' Epire.
Kiepert, Carte de l'Épire et de Thessalie.
Πρὸς δὲ τὴν ἑλλην. περὶ Ἡ. φιλολογίαν, ἦν
βλ. ἐν Μηλιαράκη, Νεοελλ. γεωγρ. φιλολ.
(1889) σ. 44 κέ. [Δ.Α.]

Ἡρα, ἡ σύζυγος τοῦ Διὸς καὶ μετρίτις
τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν θεαινῶν. Τὸ ὄνομα
παράγεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῆς
αὐτῆς καὶ τὸ σανακριτικὸν σ θ ᾱ ρ ῥ ῖ κ η ς, ση-
μαινούσης τὸν οὐρανόν. Κατέχευε δὲ ἡ Ἡ. τὰς
πλείστας τῶν ιδιοτήτων τοῦ κυριάρχου τοῦ
οὐρανοῦ, ἐξασκεῖστα, ἀλλ' εἰς ἥττονα βαθμὸν,
τὴν αὐτὴν καὶ ἐκείνος ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν οὐ-
ρανίων φαινομένων. Ὡς ὁ Ζεὺς εἶχε πρω-
τον βωμὸς τὰς κερυφὰς τῶν ὀρέων, οὕτως ἡ
Ἡ. εἶνε θεὰ Ἀκραία καὶ Βουνέα, τιμωμένη
ἐπὶ τῶν λόφων καὶ ἀκροπόλεων, ἐφ' ὧν σχη-
ματίζονται τὰ νέφη καὶ αἱ καταιγίδες. Ὡς
βασιλισσα τοῦ οὐρανοῦ ἐξασκεῖ τὴν ἐξουσίαν
ἐαυτῆς ἐπὶ τῶν διατεργόντων τὸ διαστήμα
ἀστέρων, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἀειρωμένων εἰς αὐ-
τὴν ζῶντων εἶνε ὁ ταῖς, οὕτως τὸ λάμπειν
καὶ κατηστερισμένον πτέρωμα συμβολίζει τὴν
ἀστερόεντα οὐρανόν. Οὕτως ἡ Ἡ. προῆλθεν
ἐξ ὁμοίων καὶ ὁ Ζεὺς ἀντιλήγειον, οὕτως αὐτὴς
εἶπεῖν ἡ θῆλειά αὐτοῦ μορφή. Ἀδελφὴ αὐτοῦ,
ἐγένετο καὶ σύζυγος τοῦ ὑπάτου τῶν θεῶν,
ἡ μάλλον σεβαστὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς τῶν ἐν
Ὀλύμπῳ θεαινῶν, ἦν ὡς κυρίαρχον ἀναγνω-
ρίζουσι πάντες οἱ θεοὶ. Μετὰ τοῦ Διὸς ἀλλοτε
μὲν διάγει ἐν μέσῳ τῶν ἡσανῶν καὶ τῆς ἁρ-
μονίας τοῦ συζυγικοῦ βίου, ἀλλοτε δὲ ἐν μεσση-
τῶν θεοῦδων αὐτοῦ ἐρίδων, ἡ δὲ διπλῇ
αὕτη ἐννοία ἀναλογεῖ πρὸς τὰς ἀντιθέσεις ὡς
παρουσιάζει ἡ ὄψις τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ ἔρωτες
τῶν δύο θεῶν εἰκονίζονται τὴν ἑαρινὴν βλά-
στησιν, ἥτις φαίνεται ἀφειλομένη εἰς τὴν
σύγχρονον ἐνέργειαν τοῦ θερμοῦ καὶ λάμ-
ποντος οὐρανοῦ καὶ τῶν ἐν τῇ αἰμοσφαίρᾳ
ἀτμῶν οἵτινες μετατρέπονται εἰς βροχὴν εὐα-
δούσιν εἰς τὴν γῆν καὶ ζωογονοῦσιν αὐτήν.
Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ ἑαρος ἡ ἑλληνικὴ λατρεία
ἐώρταζε τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου γά-
μου ἐν Ἀργεὶ καὶ Σάμῳ τὸ ἀγάλμα τῆς Ἡ.
δι' ἀνθέων ἐστεμμένον καὶ μεγαλοπρεπὴ νυμ-
φικὴν ἐσθῆτα περιβεβλημένην, περιεφέρετο ἐν
μεγάλῃ πομπῇ, συνοδεύοντες τοῦ Ὑμναίου.
Ἀφ' ἐτέρου ἡ ὄψις τοῦ θερινοῦ καὶ χειμερίου
οὐρανοῦ, τοῦ συγχὰ ταρρασκομένου καὶ χειμῆ-
ρους βροχῆς ἐξαιμούντος, ὑπεργόρευσε τὴν ἰδέαν
ἐρίδων θεοῦδων, φερουσὴν εἰς διάστασιν τὸ
οὐράνιον ζεῦγος. Ἡ ἀρχὴ, αἱ ἀντιστάσεις, αἱ
κατὰ τοῦ Διὸς ἐνέργειαι τῆς Ἡ. καταδεικνύου-
σιν ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ συνταράσσειν τὸν
οὐρανόν. Ὡς θεότης δὲ τῶν καταγρίδων καὶ
τῶν τρικυμιῶν τιτταῖ τὸν Ἀργεὶ, μετέχει φι-
λοπολέμως τῶν πρὸ τῆς Τροίης ἀγώνων (συμ-
μαχεύετα τοῖς Ἑλλήσιν). Ἐν Ἀργεὶ ἐτελεύτο

αὐτῇ πολεμικοὶ ἀγῶνες, ἐν Σάμῳ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς ἐτελείτο καὶ διέλασις ὀπλισμένων ἀνδρῶν, ἐν Πίλιδι ἔφερε τὸ ἐπίθετον Ὀπλοσμία. Ὡς σύζυγος ἡ Ἡ. εἶνε πρῶτον διὰ τὰς θνητὰς γυναῖκας, ὑπέδειγμα γυναικὸς καὶ συζύγου. Εὐγενὴς καὶ ἐπαγωγὸς τὴν μορφήν, κρατεῖ ἐν χειρὶ τὰς Σειρήνας, σύμβολον τῶν θελητήτων τοῦ Ὑμεναίου. Δὲν ἐγνώρισεν ἔρωτά αὐτὴν πλὴν τοῦ πρὸς τὴν παρακλιτὴν, ἀγνή, πιστὴ καὶ εὐλόγως ζηλώτορος σύζυγος. Προϊσταται τῶν νομίμων γάμων καὶ αὐτὴ ἦτο θρησκυμένης ὁ μὴ Γαμηλιῶν ἐπερχεται ἀγῶνις εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν ὀδύων τοῦ τοκετοῦ καταλαθρανόμενας μητέρας, θυγατέρα δ' ἔχει τὴν θεῖαν τῆς μητρογενεῖς Εὐλείθυαν. Καὶ καθόλου ἡ προστασία αὐτῆς ἐκτείνεται ἐπὶ πάντας τοῦ γυναικείου βίου. — Κύριον κέντρον τῆς λατρείας τῆς Ἡ. ἐν Ἑλλάδι ἦτο τὸ Ἄργεος, ἐνθα εὐρίσκειτο ὁ μεγαλοπρεπέστατος τῶν ναῶν αὐτῆς καὶ ἀγαλμα ἔργον τοῦ Πολυκλείτου ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης· ἐνταῦθα ὑπῆρχε τὸ περιώνυμον Ἡραῖον καὶ ἦγοντο αὐτῇ τὰ Ἡραῖα (βλ. τὰς λ.). Ἀλλὰ κοίτις τῆς λατρείας αὐτῆς φαίνεται οὕσα ἡ Σάμος, ἥς οἱ κάτοικοι διατείνοντο ὅτι ἐκεῖ ἐγεννήθη ἡ Ἡ. καὶ ὅτι ναὸς αὐτῆς ὠκοδομήθη ὑπὸ Ἀελείων, λαοῦ ἀρχαίου τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος τοῦ Ἀσίου· καὶ τὰ σωζόμενα δὲ μνημεῖα ὑποδεικνύουσιν ἐν τῇ ἑλλ. Ἡ. προέρχεται ἐκ τῆς σαμίας θεοῦ, ἥτις κυρίως εἶνε μία τῶν μορφῶν τῆς μεγάλης θεᾶς Μητρὸς τῆς Ἀσίας. Τὰ πρῶτα αὐτῆς ἀγάλματα ἦσαν ὅπως ἀνείδεια, τῶν δὲ ἀρχαιότερων ἑλληνικῶν ἐρωσιμαίων τῆς ἱεῖας παρέχοντι ἡμῖν τὰ ἀρχαῖα νομίματα τῆς Σάμου. Τελειότατα συνελαβε καὶ εἰκόνησε τὸν τύπον τῆς Ἡ. ὁ Πολυκλείτορος, ποιήσας τὸ ἐν Ἄργει χρυσελεφάντινον ἀγαλμα αὐτῆς, καθήμενης ἐπὶ θρόνου, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐχούσης στέφανον, εἶδος διαδήματος ἢ στέμματος, ἔχοντα ἐπιεργασμένας Χάριτας καὶ Ὁρας (ὑπανισσομένας τὴν θερινὴν ὀριμότητα καὶ ἀφθονίαν τῶν καρπῶν), φερούσης δὲ ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ καρπὸν βόας (σύμβολον συζυγικοῦ ἔρωτος καὶ γονιμότητος), ἐν τῇ ἑτέρᾳ δὲ σκήπτρον, ἐφ' οὗ ἐκάθητο κέκρυς (ὁ ἀγγέλλων τὴν προσέγγισιν τοῦ ἑαρος)· γυνὴ δὲ εἶχε πλὴν τοῦ προσώπου μόνον τὸν τράχηλον καὶ τοὺς βραχίονας. Ἡ ἐντελεστάτη σωζομένη εἰκών τῆς Ἡ. εἶνε κλοσσαῖα πρτομή αὐτῆς ἐν τῇ Villa Ludovisi, μὲ περικαλλεῖς ὡσεὶδὲς πρόσωπον, μεγάλους δευαλμούς, τὴν κόμην ὑπὸ πλοῦσιον διάδημα ἡνωμένην καὶ ἥθος σεβαρὸν καὶ δέειν-πρεπὲς. Τέλειον ἀγαλμα αὐτῆς, ἐκ τῶν ἀξιο-λογωτάτων, σώζεται ἐν τῷ Βατικανῷ.

Παρὰ Ῥωμαίοις τῇ Ἡρᾷ ἀντιστοιχεῖ ἡ Juno, ἀρχικῶς θεὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ οὐρανοῦ φωτός, ἰδίᾳ τοῦ σεληνιαίου, ὡς τειχὺς ἐσφαζομένη κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκά-

στου μηνός. Ὡς ἑρμὸς τῶν τοκετῶν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ φῶς ἀγούσα ἐπεκαλεῖτο Lucina, ὡς ἑρμὸς τῶν γάμων Pronuba (Ἡρα Τελεία παρ' Ἑλλήνων), ὡς προστάτις τῶν οἰκοδοποινῶν Matrona, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἑστῆς αὐτῆς Matronalia. ἀγομένης κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, καὶ ὡς βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ Regina. (Ἡρ. Overbeck, Griech. Kunstmythol. Bes. Theil, Bd. II, 1, Abf. 1873-6. — Roscher, Stud. zur vergl. Mythol. Heft 2, Abf. 1875, καὶ τὸ αὐτοῦ Lex. d. Mythologie). [Δ.Μ.Κ.]

Ἡραία. Ἑορταὶ ἀγόμεναι πρὸς τιμὴν τῆς Ἡρας. Τοιοῦται ἐτελοῦντο πρὸ πάντων ἐν Ἄργει δυνά τετραετίαν κατὰ τὸ μέσον τοῦ 8' αἰῶς ἐκάστης Ὀλυμπιάδος, χρησιμεύουσαι ὡς βᾶσις τῆς χρονολογικῆς ἀριθμήσεως τῶν Ἀργείων. Συνιστάντο δὲ εἰς ἀγῶνας τοξοτῶν περὶ χαλκῆς ἀσπίδος (γάλκεια καλεῖ ὁ Πίνδαρος τοὺς ἀγῶνας) καὶ στέφανον ἐκ μύρου, ὡς καὶ πομπήν, καθ' ἣν ἡ πρώτη ἱέρεια ἐν' ἄρματος συρομένη ὑπὸ ζεύγους λευκῶν βῶων ματέβαινε εἰς τὸ Ἡραῖον (βλ. κατωτέρω), ὅπου ἐθυσιάζετο ἐκατόμῃ. Ἡ ἐτελοῦντο μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν Σάμῳ, ἐν Ἡλίδι (κατὰ τὸ 8' αἶος ἐκάστης Ὀλυμπιάδος μετ' ἀγῶνας παρθένων) καὶ Ἀλλαχοῦ. [Σ.Τ.]

Ἡραία (πρότερον Σολογοργός) ἐκαλεῖτο πόλις τῆς Ἀρκαδίας, ἥς τὰ εἰρηπια εὐρίσκονταν παρὰ τὰ σημερινὰ χωρία Ἀνεμοδοῦρι καὶ Ἀγ. Ἰωάννην. Ἰδρῦθη κατὰ τὸν Δ' π. Χ. αἶωνα (πιθανῶς τῇ προτροπῇ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς Μεγαλοπόλεως) ἐκ τῆς ἐνώσεως ἡ δυτέρων δῆμων περὶ ἀρχαιότατον ἱερὸν τῆς Ἡρας· ἔκειτο δὲ 15 στάδια Ἀ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαδῶνος ἐπὶ ἀνδρόνι παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθον τοῦ Ἀλφειοῦ. Γνωστὴ ἐγένετο ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐκ τῆς κατὰ τῆς συμμαχίας τῶν ἀρκαδικῶν πόλεων ἀντιπράξεως τῆς. Ἡ περὶ αὐτὴν χώρα ἐκαλεῖτο Ἡραία, ἀνῆκε δὲ εἰς αὐτὴν καὶ ἡ ἐπὶ τῆς εἰς Μεγαλόπολιν ὁδοῦ κειμένη πόλις Μελαινεαί. Ἡ πόλις ὑπῆρχεν δακτύλῳ μετ' ἑξ Ῥωμαίων ἐποχῆς, πρὸ πολλοῦ ἀπολείπεται τὴν πολιτικὴν σημασίαν τῆς. [Α.Α.]

Ἡραία ὄρη ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ὀρεισιρᾷ τῆς Σικελίας, σχηματίζουσα τὴν ΝΑ γωνίαν τῆς νήσου καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἀκρωτήριο Παχύνου. [Μ.Σ.]

Ἡραίας δῆμος. Ὑπάρχει εἰς τὴν Γορτυνίαν τῆς Ἀρκαδίας, ἔχει δὲ πρωτεύουσαν τὴν Παλοῦμπαν καὶ πληθυσμὸν 5162. Εἰς τοῦτον ὑπάγονται 32 χωρία, ὧν σημαντικώτερα Ἀγίος Ἰωάννης, Ζουλάτικα, Καλύβια, Μπουγγάτι, Ράφτη, Σέρβου, Κακουρίους, Κοκκορά καὶ Τζιζούνα.

Ἡραῖον. Ναὸς τῆς Ἡρας. Τοιοῦτοι ὑπῆρχον ἀλλοχοῦ τῆς Ἑλλάδος· ἰδίως δ' ἐφημιζοντο οἱ ἐν Ἄργει καὶ κυρίως ὁ εἰς ἀπό-

σταδίων 48 σταδίων Β ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ ἀν-
δρῶν ὑπὸ τὸ ἔρος Εὐβοίαν κείμενος. Ἦτο δὲ
τὸ Π. τοῦτο τὸ ἐθνικὸν ἱερὸν τῶν Ἀργείων,
ἐξέστυλον δώριον, εἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀρ-
γείου ἀρχιτέκτονος Πυπολέμου μετὰ τὴν κα-
ταστροφὴν ἀρχαιότερου ναοῦ, συμβατὸν τῇ 423
π. Χ. Ὁ Παυσανίας περιγράφει αὐτὸ ὡς με-
γалоπεπέστατον. Δι' ἀνασκαφῶν γενομέ-
νων τῇ 1854 ὑπὸ Ῥαγκαβὴ καὶ Παύριαν
ἀνεκαλύφθησαν ἀξιόλογα εἰρηπία αὐτοῦ. Πρὸς
δὲ γνωστότατον ἦτο τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡ., ἐπι-
στῆς ναὸς θωρικοῦ ῥυθμοῦ, ἐξ ἀρχαιστάτης
ἐποχῆς, ἔχων κατὰ τὰς μικρὰς πλευρὰς θ,
εἰς δὲ τὰς μακρὰς 16 κίονας καὶ διαίρουμεναι
εἰς πρῆναον, στήλην καὶ ὀπισθόδρομον. [I.K.S.]

Ἡράκλειον (Φενέρ-μπαχτσέ). Τρίτος τι-
θηροδρόμικὸς σταθμὸς τοῦ ἀπὸ Χρυσουπόλεως
εἰς Ἀγκυραν σιδηροδρόμου τοπίον λαμπρὸν
καὶ παρὰ πολλῶν τὸ θέρος θαμιζόμενον πρὸς
ἀναψυχὴν. Ἑλλήθη δ' οὕτως ἀπὸ τῆς θαλάσσης
Ἡράκλεις, ἥτις ναὸς ἦν αὐτόθι. Ἰουστινιανὸς δὲ δ' αὐ-
τοκράτωρ ὠκοδόμησεν ἐνταῦθα βασιλικὴν πε-
ρίπτερον. [M.H.B.]

Ἡράκλεια. Ὄνομα πολλῶν πόλεων
τῆς ἀρχαιότητος ἰδρυθεισῶν ἢ τοῦλάχιστον
ἐποικισθεισῶν ὑπὸ Ἑλλήνων. Δι' κυριώτεραι
αὐτῶν ἦσαν αἱ ἑξῆς. 1) Πόλις τῆς Πισατίας
χωρᾶς ἐν Ἠλείᾳ ἀπέχουσα 40—50 στάδια
ἀπὸ Ὀλυμπίας, παρὰ τὸν ποταμὸν Κυθήριον ἢ
Κυθήριον, καὶ ἔχουσα ἱερὰ τὴν πηγὴν. — 2) Πό-
λις τῆς Μαλιίδος χωρᾶς πλησίον τῶν Θερμο-
πυλῶν. Ἰδρύθη τῇ 426 π. Χ. ὑπὸ τῶν κατοί-
κων τῆς Τραχίνος τῇ συνδρόμῃ Σπαρτιατῶν
καὶ ἄλλων Δωριέων καὶ Διολέων ἀποίκων.
Καταστραφεῖσα τῇ 371 ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν
ἀνικοδομήθη ὑπὸ Οἰταίων καὶ Μαλιέων. Κατὰ
τὸν Λαμιακὸν πόλεμον παρ' αὐτὴν συνέβη ἡ
πρώτη μάχη μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Μακεδό-
νων, συνεπεία τῆς ὁποίας οὗτοι ὑπὸ τὸν Ἀν-
τίπατρον ὠπισθοδρόμησαν εἰς Λαμίαν. Τῇ δὲ
191 π. Χ. ἡ πόλις ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ῥω-
μαίου ὑπάτου Μ. Ἀχιλίου Γλαβριονος. Ἡ
θεῖσις ἐφ' ἧς ἐκείτο, λόφος διηρημένος διὰ
ῤεύματος, καλεῖται Σιδηρόπορτα, 1/2 ὥρ. μα-
κράν τοῦ χωρίου Μουσταφάμπεη. — 3) Πόλις
ἐν Λευκανίᾳ τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἐπὶ τοῦ Σί-
ριδος, ἀποικία τῶν Ταραντίνων καὶ Θουρί-
ων. Αὕτη ἦτο πατρίς τοῦ ζωγράφου Ζευξίδους
καὶ ἐπὶ τινι καιρῷ διαμονὴ τοῦ Πυθαγόρου
ὅστις ἰδρύσεν ἐν αὐτῇ ἰδίαν σχολήν. Γνω-
στὴ δὲ ἐγένετο κυρίως διὰ τὴν νίκην τοῦ Πύρ-
ρου κατὰ τῶν Ῥωμαίων, 280 π. Χ. Εἰς ἀνα-
σκαφὰς γενομένας ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἀνε-
καλύφθησαν τῇ 1732 καὶ 1735 δύο τεμάχια
χάλκνης πλακῆς, εὐρισκόμενα νῦν ἐν τῇ Ῥθν.
Μουσείῳ τῆς Ναυπλίου· ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευ-
ρας ὑπάρχει ἐπιγραφή ἑλληνική, ἐπὶ τῆς ἄλ-
λης δὲ μέρος λατ. νικοῦ νόμου, τῆς ὑπὸ τοῦ
Ἰουλίου Καίσαρος συνταχθείσης Lex Julia

municipalis. — 4) Πόλις τῆς Ν. Σικελίας, ἥς
ἡ χώρα συνώρευε πρὸς τὴν τοῦ Ἀνδράντος
ἰδρύθη ὑπὸ τῆς φοινικτικῆς Σελινούντος (Μι-
νως) ἐπὶ τῶν ἐκδολῶν τοῦ Ἀλκίου ποτ. καὶ
ἐκαλεῖτο Ἡράκλεια Μινώα. Ἐξελληνισθεῖσα
ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν Δωριέως καὶ Εὐρυλέων-
τος, 510 π. Χ., περιήλθε ταχέως εἰς ἀκμὴν·
εἰτα ὅμως κατεστράφη σχεδὸν τελείως ὑπὸ
τῶν Καρχηδονίων (460) καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν
ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τούτων καὶ ὕστερον τῶν
Ῥωμαίων ἀσήμεντος τέπεος. — 5) Πόλις ἐν
Βιθυνίᾳ καλουμένη ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ Πόντου
θέσεώς της Ἡ. ἢ Ποντική (Hemathia Pon-
tica). Ἰδρύται ταύτης ἦσαν οἱ Μεγαρεῖς
(κατ' ἄλλους οἱ Μιλήσιοι), περὶ τὸ 550 π. Χ.
ὑποτάχασα δὲ τὴν χώραν τῶν Μαριανδυνῶν,
εἶχε μεγάλην πολιτικὴν σημασίαν, διοικου-
μένη ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀριστοκρατικῶς, ἀπὸ
δὲ τοῦ 304 π. Χ. ὑπὸ τυράννων, τὸν Κλέαρ-
χον καὶ τοὺς διαδόχους του, μέχρις ὅτου πε-
ριήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν δεσποτῶν τῆς
Συρίας καὶ ὕστερον μετὰ τῆς λοιπῆς Βιθυνίας
εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων. Σήμερον ἡ Π. (τουρκ.
Ἐρεγλί ἢ Βανδέρ-Ἐρεγλί) ἔχει περίπου 10
χιλ. κατ., δεύει δὲ τὴν ἀκρὴν τῆς καὶ εἰς
τὸν καλὸν λιμένα καὶ εἰς τὰ παρ' αὐτὴν λιθάν-
θρακωρυγία, τὰ μέγιστα τοῦ Ὄθωμαν. Κρά-
τους, ὧν τὰ προϊόντα εἶναι ἐφάμιλλαν τῶν τοῦ
Newcastle. ὑπάγεται εἰς τὴν διοίκησιν Μπέ-
λου τῆς τοπαρχίας Καταμανῆς. — 6) Πόλις
τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντιδίδος, ἀποικία
Σαρμίων (594 π. Χ.), γνωστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ
ὑπὸ τῷ ὀνόματι Πέρι νθας, ἀντιστάσα γενναίως
κατὰ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος τῇ 341 π. Χ.
Ἦτο δὲ ἐνεκα τοῦ καλλίστου λιμένος της μία
τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Θράκης καὶ
τοιαύτη ἔμεινε καὶ ἐπὶ Ῥωμαίων. Διὰ πρωί-
μως εἰσῆλθον ὁ χριστιανισμὸς εἰς αὐτὴν καὶ
ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου ἐπισκοπὴ,
ἥτις προήχθη· εἰτα εἰς μητρόπολιν καὶ εἰς τὴν
ὑπῆγοντο πολλὰ ἄλλα· τῆς Θράκης ἐπισκο-
παὶ καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Βυζαντίου, διὸ καὶ με-
χρι τῆς σήμερον ἐπικρατεῖ τὸ ἔθνος νὰ ἐγ-
χειρίζῃ ὁ μητροπολίτης Ἡ. τὴν ποιμανταρι-
κὴν ράβδον εἰς τὸν νέον πατριαρχικὸν Κωνσταν-
τινουπόλεως. Τὸ ὄνομα Ἡ. ἔλαθεν ἡ πόλις
ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος. Ἐξῆς τῆς ἐπισκοπῆς
εἶνε νῦν ἡ Ῥαιδεστός. Τὰ εἰρηπία τῆς ἀρ-
χαίας πόλεως κεῖνται ἐπὶ ἀκρωτηρίου, δι' ἐ-
πιμήκους γλώσσης διήκοντες εἰς τὴν θάλασ-
σαν, ἔχει δὲ ἡ σημερινὴ πόλις (παρὰ Γούρ-
κοις Μπουγιούκ Ἐρεγλί καλουμένη, 2—3 χιλ.
κατ. — 7) Πόλις ἐπίσημος τῆς Σιντικῆς χύ-
ρας ἐν Μακεδονίᾳ, οὐ μακρὰν τοῦ Στρυμῶνος
ποτ. — 8) Ἐν τῇ Λυγκαστικῇ τῆς Μακεδονίας,
πρὸς τὴν Λύγκην (πλησίον τῶν σημερ. Βιτιο-
λίων). — Πρὸς δὲ ἀναφέρονται καὶ πολλὰ ἄλ-
λα ὀνόματα πόλεων ἐν Μηδίᾳ, Ἰνδίας, Λι-
βύᾳ, Καρίᾳ. [A.L.]

Ἡράκλειος (κοιν. Ῥακλιά). Νῆσις πρὸς Δ τῆς Ἀμοργῶς καὶ μεταξὺ Νάξου πρὸς Β καὶ Ἰου ΝΔ, ἀπέχουσα ἑκατέρως αὐτῶν ἀπὸ 12 μίλια. Ἔχει ἡ νῆσος δύο μικροὺς λιμένας, 211 κατ. γεωργίαι καὶ κτηνοτρόφους καὶ ὑπάγεται εἰς τὸν ὄμιον Ἀμοργῶς.

Ἡρακλειανός. Στρατηγὸς ὑπὸ τὸν Ῥωμαῖον αὐτοκράτορα Ὀνύσιον. Φανεύσας ἐν Ῥαβέννῃ τὸν Σιγλάχωνα (408), ἔλαβεν εἰς ἐμοσὴν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀρμενίης, τὴν ὁποίαν γενναίως υπερέσπισε κατὰ τοῦ Ἀλαρίχου. Τῷ 413 ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης· ἀλλ' ὁ στρατὸς τοῦ ἡττήθη αὐτὸν μακρὰν τῆς Ῥώμης, αὐτὸς δὲ καταφυγὼν εἰς Ἀρμενίαν ἐφρονέθη ὑπὸ τῶν ἰδίων τοῦ στρατιωτῶν. [Α.Λ.]

Ἡρακλειῆς ὁ ἄρχιεπισκοπός. Ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν Ἀρτίας, πρωτεύουσάν ἔχων χειμερινὴν τὴν Σκουλιταριὰν καὶ θερινὴν τὴν Δημαρίδ καὶ πληθυσμὸν 3512. Χωρίαι: Βελαντζικόν, Ἐπάνω Πέτα, Λιέτισκο, Μαρινιάς, Μηλατῆς, Τσερκίστα καὶ Χωσιανά, μονὴ δὲ Ῥοβελίτσα ἢ Γενέθλια τῆς Θεοτόκου. Ἰδρῦθη τῷ 1883.

Ἡρακλειῶται. Οὗτοι καλεῖνται ἐν τῇ ἑλλην. ἱστορίᾳ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους, κυρίως δὲ αἱ ἀναστῆσαι τῆς Πελοποννήσου, περὶ ὧν βλ. ἐν λ. Δωριεῖς καὶ Ἀλγῆτες (περὶ τῶν τῆς Κορινθοῦ). Καὶ οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς ἤθισον οὗτοι κατῆγοντο εἰς Ἡρακλέους, ὡς καὶ δυναστεία τις ἐν Αὐδίᾳ, ἀρχαία ἐπὶ 22 γενεάς μέχρι τοῦ Κανδαύλου, θανατωθέντος ὑπὸ τοῦ Γύγου περὶ τὸ 738 π. Χρ., κ.λ. [Α.Λ.]

Ἡρακλειδῆς. 1) Στρατηγὸς τῶν Συρακουσίων. Ὑποπίπας γενόμενος παρὰ Διονυσίῳ τῷ Πρεσβυτέρῳ ἐδραπέτευσε μετ' ἄλλων εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐπικυρίαν συλλέξας προσέβαλε τὸν τύραννον ἐπιτυχῶς. Θέλων ὅμως νὰ ὑποσχελίσῃ τὸν αὐστράτηγόν του Δίωνα ἐγένετο μισήτος τούτου, ὅστις ἀνεβλήν εἰς τὰ πράγματα ἐθανάτωσεν αὐτὸν περὶ τὸ 354 π. Χρ. — 2) Ὁ Περικλῆς (εἰς Ἡρακλειῆς τῆς τοῦ Πόντου) ἀκμάσας περὶ τὸ 340 π. Χρ. Ἐμαθήτευσε παρὰ Πλάτωνι, ὅστις κατὰ Σουίδαν διώρισε αὐτὸν ἀναχωρήσας ἐκ Σικελίας ἀντικαταστάτην του. Ὑστερον ὅμως ἐγένετο δπαδὲς τοῦ Ἀριστοτέλους, ἔχων ὡς αὐτὸς τὴν πρὸς τὴν πολυιδμοσύνην καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἀρεύνας κλίσιν. Τὰ πολλὰ συγγράμματα αὐτοῦ διακρίνεται ὑπὸ Διογένηος τοῦ Λαερτίου εἰς ἡθικά, φυσικά, γραμματικά καὶ μουσικά, ῥητορικά, ἱστορικά. Πολλὰ ὅμως τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα του ἀναφερομένων ἔργων ἴσως δὲν ἦντο αὐτοῦ, ἀλλ' ἐμμενόμεναι νεωτέρῳ συγγραφεῖ, ἢ τῷ Καλλιπιδῳ, τῷ ἐπικαλουμένῳ «ὁ Λέμβος», ὅστις ἐζητεῖν ἐπὶ Πτολεμαίου (5') τοῦ Φιλομήτορος, ἢ τῷ Ἡ. τῷ γράφοντι περὶ νήσων καὶ πόλεων, ἢ τῷ Διδυμάτῳ Π. τῷ Ποντικῷ (τοῦ Α' μ. Χρ. αἰώ-

νος). Ἄλλοτε ἀπεδίδοντο τῷ Ἡ. καὶ αἱ α' Ἀληγορικά καὶ ὁμηρικά, ἔργον ἀναμφιδέλωτος τοῦ Ἡρακλειῆτος. Καὶ τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα α' ἔκ τῶν Ἡρακλειῆτος περὶ πολιτείαν» ἀπέδειξεν ὁ Schneidewin ὅτι δὲν εἶνε ἔργον τοῦ ἡμετέρου Ἡ., ἀλλ' ἀπάνθισμα ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐφειλόμενον ἴσως καὶ αὐτὸ εἰς τὸν Ἡ. τὸν ἐπικαλούμενον Λέμβον. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἡ. ἐπαίνειταί ὑπὸ τοῦ Διογένηος, ὑπὸ δὲ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πλουτάρχου κατακρίνεται ὁ Ἡ. ὡς φίλος μυθικῶν διηγήσεων. Τὰ ἀποσπάσματα βλ. ἐν Müller, Fragment, hist. graec. Β' σ. 197—207. Ὁ αὐτὸ ἀναφερόμενος ἕτερος Ἡ. ὁ Ποντικὸς συνέγραψε κατὰ Σουίδαν «μέτρη Σαφεικῶ ἦτοι Φαλακίῳ βιβλία γ' δυσερμήνευτα καὶ πολλὴν τὴν ἀπορίαν ἔχοντα προβαλλομένων ζητημάτων (γραμματικῶν), ἅτινα Λέσχας ἐκάλεισεν». — 3) Ὁ Μελήσιος (περὶ τὸ 100 μ. Χ.), πρόεδρος τοῦ Ἡρωδιανοῦ, συγγράψας Καθελικὴν προσφῶδιαν καὶ Περὶ δυσκλίτων ἐνοματίων. [X.B.]. — 4) Ἡ. εἶνε καὶ τὸ ὄνομα τριῶν ἱατρῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἦτο πατήρ τοῦ Ἱπποκράτους, ὁ δὲ δεύτερος, ὁ Ταραντῖνος, ἀνήκων εἰς τὴν σχολὴν τῶν ἐμπειρικῶν, ἐξεπόνησε διάφορα ἱατρικὰ συγγράμματα, ὑπομνήματα εἰς τὰ τοῦ Ἱπποκράτους, καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν Γ' ἢ τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα. Ὁ δὲ τρίτος, εἰς Ἐρυθρῶν τῆς Ἰωνίας, ἐζησε τὸν Α' π. Χ. αἰῶνα, χαρακτηρίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ ὡς ὁ διαπρεπέστερος μαθητὴς τὸν Χρυσέρμου. Τὰ συγγράμματα τοῦ Περὶ τῆς Ἡροφίλου αἰρέσεως καὶ Περὶ κοινῶν ἀσθενειῶν ἀπωλέσθησαν [I.A.B.]

Ἡράκλειον. Ἐπίσημος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ πόλεις τῆς Καμπανίας, κειμένη μετὰ τὴν Νεαπόλιν καὶ Πομπηίας πλησίον τῆς παρλιας. Ἰδρῦθη μὲν ὑπὸ Ὀσίου, ἐπωκίσθη δὲ ὕστερον ὑπὸ Ἑλλήνων. Παθεύσα πολλὰ ὑπὸ σεισμοῦ τῷ 63 μ. Χ., κατεγνώσθη τῷ 79 τελείως ὑπὸ λάβας καὶ τέφρας ἐκραγέντος τοῦ ἡφαιστῆος Βεσσυβίου, ἀνεκαλύφθη δὲ κατὰ τύχην τῷ 1721. Ἐκτοτε ἀνεσκόφησαν πλείστοι οἰκίαι τῆς ἀρχαίας πόλεως ὑπὲρ ἣν εἶχε κτισθῇ ἡ κοινὸς πόλις Portici, πρὸ πάντων κατὰ τὰ ἔτη 1828—37 καὶ ἀπὸ τῶν 1868 μέχρι τοῦ νῦν. Βλ. καὶ Πομπηία. — Ἡ. ἐκαλοῦντο καὶ ἄλλαι ἀρχαίαι πόλεις, τῆς Ν Μακεδονίας, ἐν τῇ Κυρριστηνῇ γῶρᾳ τῆς Συρίας, ἐν τῇ κάτω Αἰγύπτῳ, τέλος τὸ Ν ἀκρωτήριον τῆς Ἰταλίας (νῦν Spartivento).

Ἡράκλειον. Πόλις τῆς Κρήτης, ἡ πολυανθρωποτέρα τῆς νήσου, κειμένη ἐν τῇ Δ τριμήκτι καὶ ἐπὶ τῆς Β ἀκτῆς αὐτῆς, ὅπου ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὑπῆρχε τὸ Μάτιον ἢ τὸ Ἡράκλειον, ἀμφοτέρωθεσι ὁνομαζόμενα ἐπίνεια τῆς Κνωσοῦ. Ὡς πρὸς τὸ ἀρχ. Ἡράκλειον, τοῦτο ἴσως ὠνομαζέτο καὶ Ἡράκλεια, ἴσως ὅμως

τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἦτο Ἡράκλεια, Ἡράκλειον δὲ ναὸς καὶ κόλπος ἐπὶ τῇ παραλίᾳ. Ἡ σημερινὴ πόλις ἱδρῦθη ὑπὸ τῶν Ἀράβιων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Θ' μ. Χρ. αἰῶνος, ἐπὶ Ἑνετῶν ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ διετέλεσε τοιαύτη καὶ ἐπὶ Τούρκων μέχρι τοῦ 1850, ὁπότε μετετέθη ἡ ἔδρα τῆς διοικήσεως εἰς Χανία καὶ νῦν δὲ ἐστὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρωτεύουσαν καὶ ἔδραν τοῦ μητροπολίτου Κρήτης. Οἱ Ἀράβες ὠνόμασαν τὴν πόλιν Ῥάμπι-ἔλ-Κάντακ, οἱ δὲ Ἑνετοὶ Candia, ὄνομα ὅπου ἀπεδόθη καὶ ἀπάσῃ τῇ νήσῳ. Οἱ Ἕλληνες δὲ ὠνόμαζον αὐτὴν Χανδανὰ καὶ κυρίως Μεγάλον Κάστρο ἢ μόνον Κάστρο μέχρι τοῦ 1832, ἀφ' οὗ τῇ πρωτοβουλίᾳ τινῶν λογιωτέρων, ὁρμημένων ἐκ τῆς γνώμης ἐστὶ ἔκειτο ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀρχαίου Π., ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Ἡράκλειον. Τὸ Π. ἔχει σχῆμα ὀρθογωνίου τριγώνου, οὗ ἡ ὑποτείνουσα στηρίζεται ἐπὶ τῆς θαλάσσης, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ πειλωρίων τεχνῶν ἐνετικῶν, ὡν αἱ δύο πλευραὶ προστατεύονται ὑπὸ ἐξωτερικῶν οχυρωμάτων· τὸ Α' μέρος προσταπίζεται ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ μεγάλου φρουρίου τοῦ Ἀγ. Δημητρίου (Ἀκ-Τάμπια), ἐν ᾧ κατοικοῦσι καὶ νῦν πολλοὶ ὀθωμανικοὶ οἰκογενεῖαι ἐκ τῶν ἀπορωτέρων, οἱ δὲ ἄλλοι προμαχῶνες καὶ τὰ τεῖχη κατέρρευσαν ἐν πολλοῖς. Ἀλλὰ καὶ ὁ λιμὴν περικλείεται ὑπὸ τεχνῶν· οὗτο δὲ οἱ κάτοικοι μόνον διὰ πυλῶν συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν ἐξω ἀπὸ τοῦ ξηροῦ καὶ θαλάσσης. Ἡ ἔκτασις τῆς πόλεως χρονολογεμένη ἀπὸ τῆς Ἑνετοκρατίας εἶνε μεγάλη ἀπέναντι τοῦ σημερινοῦ πληθυσμοῦ. Διαιρεῖται δὲ εἰς 17 συνοικίας, ἀποτελούσας ἱσάριθμα ἐκκλησιαστικὰ τμήματα. Ἐκ τῶν οἰκοδομημάτων ἐξέχουσι τὸ διοικητήριον, ὁ μέγας στρατῶν, μέγα ἐνετικὸν οἰκοδόμημα, τὸ μόνον σωζόμενον ἀκέραιον, ὀνομαζόμενον Τσερχανέ (ὀπλοθήκη) καὶ κείμενον παρὰ τὸ διοικητήριον, τὸ δημαρχεῖον, ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ Ἀγ. Μηνᾶ ἡ σιναϊτικὴ μονὴ τοῦ Ἀγ. Ματθαίου· νέοι δὲ μέγας μητροπολιτικὸς ναὸς ἐθεμελιώθη ἐπ' ἐχάτων. Τουρκικὰ τεμένη ὑπάρχουσι 10, γ' 17 ἄλλοτε χριστιαν. ναοί. Ἐν Π. ὑπάρχει ἀρίστα λειτουργεῖν ἑλληνικὸν γυμνασίον καὶ παρθεναγωγεῖον, ὡς καὶ δημοτικὸν καὶ ὀνότερον μουσουλμαν. σχολεῖον· τέλος δὲ ἑλλην. ἀρχαιολογικὸς σύλλογος, ἱδρύσας μουσεῖον ἐν τῷ ὁποίῳ εὕρισκονται τὰ περίφημα Ἰδαία εὐρήματα, ὡς καὶ ἀξέλογον βιβλιοθήκην. Ὁ λιμὴν τοῦ Π. εἶνε τεχνητός, κατεσκευάσθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν καὶ ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή τῆς Αἰγύπτου. Δεξιὰ τῇ εἰσερχομένῃ ἐγείρεται μέγας πύργος ἢ φρούριον τοῦ Λέοντος, ἀφ' οὗ φάρος με φῶς ἀρατὸν ἐξ ἀποστάσεως 12 μιλίων. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνέρχεται εἰς 10 262 κατ., ὁ δὲ τοῦ δήμου, εἰς 25 περιλαμβανόμεναι καὶ τὰ προάστια Ἀκ-τάμπια, Μασχι-

νιά, Κατσαμπά, Μετόχια, ὡς καὶ εἰς τουρκ. Τεκέδες κλπ., εἰς 21 868, ἐξ ὧν 6 361 χριστ. καὶ 14 507 ὀθωμ.—Τὸ Π. εἶνε πρωτεύουσα διοικήσεως, ἥτις περιλαμβάνει καὶ τὰς ἐπαρχίας Μαλεβζίου, Τερμένου, Πυργωτίσσης, Κινιούργιου, Μονοφατισίου, καὶ μέρος Ῥίζου καὶ Πεδιάδος. Ἡ διοίκησις αὐτὴ ἔχει 87 965 κατ. [Ν.Στ.]

Ἡράκλειον. Χωρ. Ἀττικῆς τοῦ δήμου Ἀθηναίων πρὸς τὸ ΒΑ τῶν Ἀθηναίων εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.45, σιδηροδρομικῶς δὲ εἰς 25'. Κεῖται ἐπὶ τῆς πρὸς Ἀθῶνιν δημοσίας ὁδοῦ μεταξὺ Ἀμαρουσίου καὶ Μενιδίου. Συνωρίσθη κατὰ τὸ 1840 ὑπὸ μικρᾶς ἀγροτικῆς ἀποικίας Βαυαρῶν, ὡν αἱ οἰκίαι εἶναι λιθοκτιστοὶ καὶ στερεαί, ἔχουσαι περίεξ ἀγρούς, κήπους καὶ ἀμπέλους παραγούσας σίτον λευκόν. Κάτ. 89. Πρὸς Ν τοῦ χωρίου εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρας κεῖται ὁ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηναίων—Λαυρίου εἰς 9 200 μέτρα ἀπ' Ἀθηναίων. Ἐπὶ τούτου τοποθετοῦσι τὸν ἀρχαῖον τῆς Ἀττικῆς δῆμον Ἡρακλειῶν ἢ Ἡρακλειῶν, ἐνθα ὁ Πλάτων ἐνέκτητο κτήμ' αὐτοῦ.

Ἡράκλειος, ὁ ἐνδοξος τοῦ Βυζαντίου αὐτοκράτωρ. Ἐγεννήθη ἐκ γονέων ἐπιφανῶν ἐν Καππαδοκίᾳ τῷ 575, ἐβασίλευσε δὲ ἐτῶν 36 διαδεχόμενος τὸν Φωκᾶν καὶ διατήρησε τὴν ἀρχὴν μέχρι τοῦ θανάτου του ἐπὶ 30 ἔτη· ἐγένετο δ' ἀρχηγὸς νέας βυζαντινῆς βασιλευσάσης ἐπὶ μιαν ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐπέκεινα. Τὸ περιφημότερον τῆς βασιλείας του γεγονός εἶνε εἰ κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμοι, δι' ὧν κατέβαλεν ἐντελῶς τὸ βασίλειον αὐτῶν, ἄλλος Ἀλέξανδρος, χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ ἐν τούτοις τὰ ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀποτελέσματα τῶν νικῶν τοῦ Μεγάλου Μακεδόνος, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐν τῇ μεταξὺ ἐμφάνισιν νέου φοβεροῦ ἀντιπάλου, τοῦ μακαρθισμοῦ. Κατὰ τὰ πρῶτα 11 ἔτη τῆς βασιλείας του ἡσυχάζθη εἰς ἐπουλῶσιν τῶν πολλῶν τοῦ κράτους πληγῶν, ὥς εἶχε προξενήσῃ ἡ σλαβικὴ ἐκτασὴς τοῦ Φωκᾶ βασιλείᾳ, καὶ ἐξοικονομήσιν διαφόρων ἄλλων ἐχθρῶν. Οὕτω τῷ 620 συνωμολόγησεν εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἀράβας, κατορθώσας σῶμα νὰ χωρίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Σλαβῶν, οὓς ἐδέχθη πρῶτος ἐντὸς τοῦ Ἰστροῦ. ἐκτεταμένως ἐπιτρέψας αὐτοῖς γῶρας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οὐ ἠδύνατο νὰ ἐξελληνίσθη αὐτοὺς ἡ καὶ μὴ δύναμενος νὰ πράττῃ ἄλλως. Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ 622 ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Πέρσας, οἵτινες ὑπὸ Χοσρόην τὸν Β' εἶχον ἐπὶ Φωκᾶ κυριεύσῃ πᾶσαν τὴν Μασσηταμίαν, Ἀρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν, ἐξηκολούθησαν εἰς τὰς κατακτήσεις αὐτῶν ἐπὶ πάσης σχεδὸν τῆς Ἀσίας καὶ μέρος τῆς Ἀφρικῆς, τῷ δὲ 607 εἶχον καὶ τὴν Χαλκηδόνα κυριεύσῃ. Ἐπίτροπον δὲ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου διώρισεν τὸν υἱὲν του Κωνσταντίνον, οὗ ἀνηλικίου ὄντος ἐπατρόπουν ὁ πρῶτος

πουρὶς Βώνας καὶ ὁ πατριάρχης Σέργιος. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν Κιλικίᾳ μάχης (622) οἱ Πέρσαι κατετροπώθησαν καὶ ἔκτοτε ἐπὶ τριετίαν δὲν ἀνερανθσαν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἐπανελθὼν δὲ τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξέπλευσεν αὐτὸς τῷ 623 καὶ ἀπεβίβασθαι εἰς Τραπεζοῦντα, προχωρήσας δὲ κατέλαβεν ἀναγκαστὴ τὴν παρὰ τὴν σημερινὴν Ταυρίδα Γάζαν, πρωτεύουσαν τῆς Ἀτροπατηνῆς Μηδίας, καθ' ὅσον δὲ τὸ 623 καὶ 624 ἐπὶ ἤνεγκε τοσαύτας πληγὰς εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὥστε τῷ 625 ἀναγκάσθαι αὐτὸς ἀσθενέστατος. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θέλων νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν διῆλθε τὴν Μεσποταμίαν καὶ Κιλικίαν πανταχῶς θριαμβεύων καὶ ἰδίᾳ τέλος κατὰ τὸν Σάρον ποταμὸν κατατροπώσας τοὺς ἐγθρούς. Περὶ τὸν ἄλλον ποταμὸν διῆλθε τὸν χειμῶνα τοῦ 625-626. Ἐν τούτοις ὁ Χοσρόης παρεκέλευσεν ἰσχυρὰς στρατίας, ἐξ ὧν 3000 ἄνδρας ἐπεμύεν εἰς πολιορκίαν τῆς Κων/πόλεως, ἐπιχειρήσειαν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Ἀβάρων, συμπορευμένων εἰς 80 000. Ἡ πολιορκία αὕτη, ἡ πρώτη τῆς Κων/πόλεως, ἀπεκρούσθη εὐστέγως ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Βΐνου, τότε δὲ καὶ συνστάθη ὁ εἰς τὴν Θεοδόκον, τὴν πολιούχον τῆς πρωτεύουσας. Ἀχάθιος ὁ ὕμνος ἐξ εὐγνωμοσύνης. Ὁ Ἡράκλειος ἐξώρμηκε πάλιν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Κολχίδαν, Ἰερίαν καὶ Ἀλβανίαν, τῷ δὲ 627 ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν καὶ εἰς τὰς περὶ τὸν Τίγριν γῆρας, πολλὰς δ' ἐκυρίευσεν πόλεις καὶ πολλὰν ἐπήνεγκε λαηλασίαν. Διελθὼν δὲ τὸν Ζάδατον συνεπλάκη τὴν 12 Δεκεμβρίου 627 μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν Ῥάξτην περσικῶν δυνάμεων, ἃς κατετρόπωσε θριαμβευτικῶς καὶ διεσκόρπισεν. Ἀρχομένου τοῦ 628 εἰσέλασεν ἀκωλύτως εἰς τὴν ἀνατολὴν Δασσαγέρδην, ἐνθα ἀμυνήσαντες μὲν διήρπασαν θησαυροὺς, πλείστους δὲ κρατούμενους αἰχμαλώτους ἠλευθέρωσεν. Ἐπανελθὼν δὲ διῆλθε τὸ ὑπέλοιπον τοῦ χειμῶνος ἐν Γάζῃ. Ἐν τῷ μεταξῷ, κατόπιν συνωμοσίας ἠλευθέρωσεν ὁ πρεσβύτερος τοῦ Χοσρόου υἱὸς Σιρόης, ἐν φυλακῇ διατελὼν, ἀναγορεύεται βασιλεὺς. φονεύσας τὸν γέροντα πατέρα του, καὶ ἐν τῷ ἄρᾳ πέμπει εἰς Γάζαν προτάσας περὶ εἰρήνης. Ὁ Ἡ. ἀπήντησε νὰ ἀνακηρύξῃ τὴν χριστιανικὴν κράτος τὰ ἀρχαῖα πρὸς τὴν Περσίαν σύνορα (τὸν ποταμὸν Ἀράξην πρὸς Β, τὸν Εὐφράτην δὲ πρὸς Ν), νὰ ἀποδοθῶσιν ἐκχώρησιν οἱ αἰχμαλώτοι καὶ νὰ ἐπιστραφῇ εἰς αὐτὸν ὁ Τίμιος Σταυρὸς, ἐν ἄλλοτε Πέρσης στρατηγὸς εἶχεν ἀπαγάγῃ εἰς Ἱεροσολύμων. Ταῦτα δὲ δεχθέντος τοῦ Σιρόου συνωμολογήθη ἡ εἰρήνη ἐν Γάζῃ τῇ 8 Ἀπριλίου 628, ἐκκινήσας δ' ἀμέσως ὁ Ἡ. δὲ Ἀρμενίαν ἐφύλαττεν εἰς Κων/πόλιν κατὰ Σεπτεμβρίου, ὅπου καὶ ἔτυχε θριαμβευτικῆς υποδοχῆς. Τὸ ἔαρ δὲ τοῦ 629 ἀπελθὼν εἰς Συρίαν ἐγκατέστησε τὸν Τίμιον Σταυρὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὡφίσεως αὐτὸν πανηγυρικῶς τὴν

14 Σεπτεμβρίου, ἥς τὴν ἐπέτειον ἐθέρπισεν ἔκτοτε ἡ Ἐκκλησία ὡς ἑορτὴν τοῦ Σταυροῦ. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξῷ νέος ἐπερὶ ἡ φοβερώτερος ἐγθρός, ὁ Μωαμεθανισμός, ἀπέναντι τοῦ ἐκείνου ὁ Ἡράκλειος (δοσιεὶ καὶ ἐξηκοντούτης ἤτο ἤδη καὶ ὑπὸ νοσημάτων κατετροχέτο) δὲν εἰδείξε τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν στρατηγικὴν μεγαλοφυΐαν ἢν κατὰ τοὺς περσικοὺς πολέμους. Ἐπὶ τοῦ πρώτου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωαμεθ καλῖφου Ἀδουβέρτ ἐκυρίευσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων πόλεις τινεὶ τῆς Παλαιστίνης καὶ μετὰ καρτερικὴν ἀμυνὰν ἐσυνθηκολόγησε παραδοθεῖσα ἡ Δαμασκός (634) τῷ 636 ὁ ἀκατάσχετος Σαλιῦ νικήσας τὸν Ἀρμένιον Μανουήλ, στρατηγὸν τοῦ Ἡ., παρὰ τὸν ποταμὸν Ἱερολίμα, ἠνάγκασεν ἀρχομένου τοῦ 637 καὶ αὐτὴν τὴν Ἱερουσαλὴμ, νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ (ἔθεν ἐν τῷ μεταξῷ ἐκ ῥέβου εἶχε ματενευθῇ ὁ Τίμιος Σταυρὸς εἰς Κων/πόλιν) ἐκυρίευσθαι ἡ Βέροια (Χαλκίειον), κατ' Ἀδύκωντος δὲ τοῦ 638 καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Συρίας πρωτεύουσα. Ἀντιόχεια καὶ μετ' ἐλίγρον τὴν τύχην τῆς Συρίας ὑπέστη καὶ ἡ Μεσποταμία, τοῦ παρακμάσαντος ἤδη Ἡ. μὴ δυνάμενος νὰ ἀντιστῇ εἰς τὸν νέον ἐγθρόν. Ἐν ὧν δὲ οἱ Ἀράβες κύριοι ἤδη γενόμενοι τῆς ἄλλης Ἀγύπτου χάρις εἰς τὰς σφοδρὰς ἐρίδας τῶν ὀρθοδόξων μετὰ τῶν ἐν ταῦθα μονασσιτῶν, ἃς μάτῃν ἐπειράθη νὰ καταπαύσῃ διὰ συμβιβαστικῆς τινος «Ἐκθέσεως» αὐτοῦ, ἐπεχείρησαν καὶ κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας λήγοντος τοῦ 640, νοσῶν ἐκ μακροῦ ὁ Ἡ. ἀπέθανεν ἐν Κων/πόλει ἐξ ὕδρωπος, 29' οὐ διὰ διαθήκης ἀστογμιάτης, ἐρίζων δ' ἀδόχους τοῦ ἀπὸ κοινοῦ τὸν ἐκ τῆς πρώτης γυναικὸς του Εὐδοκίαν υἱὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν ἐκ τῆς δευτέρας Μαρτίνης (ὁ μετὰ τῆς ὁποίας γάμος του, οὗτος θυγατὴρ τῆς ὀδελφῆς του, εἶχε παραγάγῃ μέγα τκανθαλὸν) Ἡρακλεονίκον, παρесеύασε νέας δυσχερείας καὶ περισπασκὰς εἰς τὸ κράτος. [Γ.Κ.Π.]

Ἡράκλειτος. Ἀρχαῖος Ἑλλήν φυσικὸς φιλόσοφος, παροικιστὴς γενόμενος διὰ τὴν μελαγχολικὴν τοῦ ἥθους αὐτοῦ. Ὁ θάνατος αὐτοῦ δύναται νὰ ταχθῇ περὶ τὸ 475 καὶ ἄρα ἡ γέννησις του, ἐν Ἀλεξάνδρᾳ, ὡς Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει, ἐγένετο 60 ἔτων, περὶ τὸ 535 π. Χ. Ἡ γεννήθη ἐν Πέρσῃ ἐν γένους ἀριστοκρατικῷ, υἱὸς τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως, οἱ δὲ ἀγῶνες τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν φίλων του ἀπέναντι τῆς δημοκρατικῆς πόλεως ἐπὶ ῥύξῃ, ὡς φαίνεται, τὴν φυσικὴν μελαγχολίαν του. Ἀποφασίζων τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων διῆγεν ἐν μονώσει, τέλος δὲ παθὼν ἐξ ὕδρωπος κατέφυγε μὲν εἰς τοὺς ἱατροὺς, ἀλλὰ λαλῶν πρὸς αὐτοὺς τρισευδῶς, ὡς λέγεται, καὶ μὴ ἐννοούμενος ἐπεχείρησε θεραπείαν ἰδίας ἐπινοίας κλεισθεὶς ἐν σταύλῳ βεῶν, τέλος δὲ κατε-

ἐλήθη ὑπὸ τοῦ νοστήματος. Ἐν ὑπὸ διαφόρους τίτλους φερόμενον σύγγραμμα αὐτοῦ (ὅπερ κατέθηκεν εἰς τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος) περιεῖχε ρήσεις ἀντιθετάς καὶ πλουσίας εἰς εἰκόνας, ἀλλὰ σκοτεινὰς ὡς χρηστὰς καὶ συντόμως μέγας ἀσφαλείας, δι' ὃ καὶ σκωπτικῶς ἐπεκλήθη· τὸ ὅρος δὲ τοῦτο ἐνέμελλεν ὁ Ἡ. ἀρμύζον εἰς τὴν σοβαρότητα τοῦ θέματος, ὅπερ δὲν ᾔθελε νὰ υποδείκνυται μέχρι τῆς ἀντιλήψεως τῶν πολλῶν. Σώζονται δὲ τούτου, κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιον. Περὶ φύσεως ἐπιγραφόμενον, ἀποσπάσματά τινα ἐκδοθέντα ὑπ' ἄλλων τε καὶ τοῦ Bywater (Heracliti reliquiae, Ὁξφόρδη 1877). Ὁρμώμενος ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς φύσεως, ἦν νοεὶ ὡς ἐνταῖον τι ἔλον οὔτε γινόμενον οὔτε ἀπολλύμενον, τὸν καθολικώτατον τοῦ παντὸς νόμον διερὰ ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ τῶν πάντων μεταβολῇ, ἐν τῇ ἀπαύστῳ μεταβάσει τῶν ὄντων εἰς ἕτερα, εἰς οὗ καὶ συμπεραίνει ὅτι μία ὑπάρχει οὐσία ἥτις διέρχεται τὰς διαφορωτάτας καταστάσεις· ἡ οὐσία αὕτη εἶνε καθ' Ἡρακλειτον τὸ πῦρ, ὅπερ λέγων ἐνταῖον τοῖς ἑρμῶν ἐν γένει δι' ὃ καὶ χαλκωτίζει αὐτὸ καὶ ὡς ἀναθυρᾶσιν ἡ πνεύν (ψυχῇ). Ἐκ τοῦ πυρὸς λαμβάνουσι γένεσιν τὰ ὄντα καὶ εἰς αὐτὸ πάλιν ἐπιστρέφουσιν. Ἐκ τῶν ἀντιθέσεων καθιστῶται αἰὲν τὴν ἁρμονίαν ἐν τῇ φύσει ἡ «κακορρυθμὴ ἁρμονία», τὰ πάντα δὲ διεσθύνει ὁ θεὸς νόμος. Περὶ τῶν ἀστρῶν ἐρρόνει ὅτι εἶναι ὁλόγως ἀποτελούμενα· ἐκ διαφόρου λάμψεως ἀναθυρᾶσεων ἀθροισμένων ἐν σκάφαις ἐχούσαις τὸ κοίτην πρὸς τὴν γῆν ἐστραμμένον· ἐκ τῆς στροφῆς δὲ τῶν σκαφῶν τούτων ἡρμῶνται τὰς ἐκλειψεις καὶ τὰς φάσεις τῆς σελήνης. Ὁ κόσμος ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἀρχαίου πυρὸς θὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς αὐτὸ δι' ἐκπυρώσεως, ἵνα ἐκ νέου πάλιν σχηματισθῇ καὶ πάλιν ἐκπυρωθῇ καὶ οὕτω καθέλθῃ, ἀπειρὼν κοσμικῶν περιόδων ἀλλήλας διαδεχομένων. Μέρους τοῦ πυρὸς εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ, τοσούτῳ τελειότερα δὲ καὶ θαυρώτερον τὸ πῦρ. Ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτάται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου (ἥδεν ἀνθρώπου ταίμων). Ὁ λαὸς ἀρεῖται ν' ἀγωνίζηται ὑπὲρ τοῦ νόμου ὡς ὑπὲρ τῶν τειχῶν αὐτοῦ· νόμος δὲ εἶνε καὶ τὸ ἀκολουθεῖν τῇ γνώμῃ ἑνὸς (καὶ οὐχὶ δημοκρατεῖσθαι). Πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἐνάσεις καὶ συνήθειας τοῦ λαοῦ διέκειτο ἐπίσης δὲ ἀποτόμῳ ἀνεξαρτησία, προσβάλλων δέξιος εὐ μένον τὰ Διονύσια ἄργια, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἀγαλλμάτων λατρείαν καὶ τὰς ἐναιμους οὐσίας. Τοῦ Ἡ. αἱ γνώμαι ἐπεκράτησαν εἰς ἰδίαν Σχολήν, ἥτις οὐ μόνον διητηρήθη ἐν Ἐφέσῳ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Α' αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀθήναις εὗρεν ὑποδοχὴν· εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην ἀνήκειν ὁ διδάσκαλος τοῦ Πλάτωνος Κρατύλος. Ἀλλ' αἱ μεταγενέστεραι Ἡρακλειταίαι καὶ ἰδίᾳ ὁ Κρατύλος εἰς ταύτας ἐφθασαν ὑπερβολὰς ὥστε εἶτα Πλά-

των καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λίαν περιφρονῆτικῶς περὶ αὐτῶν ἐκφράζονται. Πρὸς τὰς περὶ Ἡ. μενεγραφίας ὑπὸ Lassalle (2 τ. Βερολ. 1858), Gladisch (Λειψ. 1858), Schuster (ἐν Rietschl, acta societ. philol. Lipsiensis, I' τόμ., Λειψ. 1873) καὶ Teichmüller (ἐν Neue Studien u. Gesch. der Begriffe, Heft 1, Γέτα 1876). [T.E.M.]

Ἡρακλειωτῶν δῆμος τῆς Φωιῶτιδος, ἰδρυθεὶς τῷ 1874. Πρωτεύουσαν θερυνὴν ἔχει τὸ Μοσκαχώρι καὶ χειμερινὴν τὰ Ἀλποπόλητα. Κἂτ. 5012. Χωρία ὑπαγόμενα εἰς τοῦτον εἶναι Βαρδάταις, Γαρδικίαι, Δαμάστα (καὶ μονὴ Δ.), Δέλφινον, Δρακοσπηλιά, Δου Βουνά, Ἐλευθεροχώρι, Κομποτάδες, Κουμαρίτσι, Κωσταλέξι, Μουσταφάρμπε, Παύλιανη, Προκοπενίκου καὶ Φραντζῆ.

Ἡρακλεόπολις (Ἡρακλέους πόλις). Ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου, κειμένη ἔπου νῦν ἐπὶ σώζονται μεγάλοι σαρκοφάγοι (Umm el-Kimau) παρὰ τὸ Ἀχνας-ἐλ-Μεδίνε, 18 γμ. Δ τοῦ Βενί-Σουέι. Ἦτο ἡ κυριώτερά ἐδρα τῆς λατρείας τοῦ Ἰχθυόμενος. Ἐκαλεῖτο δὲ μετὰ ἄλλῃ Ἡ. ἐς ἀντίθεσιν πρὸς ἑτέραν μικρὰν λαογερμένην, κειμένην ἐν τῇ Κάτω Αἰγύπτῳ μετὰ τῷ Τανιδος καὶ Πηλυσίου. [M.S.]

Ἡρακλεωνᾶς. Υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἡρακλείου ἐκ τῆς Μαρτινῆς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς γενόμενος συμβασιλεὺς τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Κωνσταντίνου Γ' (641). Ὅτε αὐτὸς ἀπέθανε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, οἱ ἐχθροὶ τῆς Μαρτινῆς καὶ τοῦ Ἡ. δέδωκαν ὅτι ὁ Ἡ. ἐξηλητηρίασεν αὐτόν. Ἐξερράγη δὲ ὡς ἐκ τούτου ἐπανάστασις καὶ ἡ σύγκλητος κατεδίκασεν αὐτοῦς. Τοῦ Ἡ. ἐκόπη ἡ εἰς, τῆς δὲ Μαρτινῆς ἡ γλῶσσα, ἀμφότεροι δὲ ἐξωρίσθησαν εἰς μονήν, καὶ αὐτοκράτωρ ἐξελήγη ὁ Κωνσταντῆς (Β') υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Γ'. [I.K.P.]

Ἡρακλῆς. Ὁ ἐπισηρότατος τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μυθολογίας, γενόμενος ὑπόθεσις παμπληθῶν παραδόσεων καὶ μακροτάτην ἔχων ἱστορίαν, ὅσων οὐδεὶς θεὸς ἢ ἥρως. Ἰδίως τῶν Δωριέων ἦτο μία τῶν μεγάλων θεοτήτων, διὰ τῶν μεταναστάσεων δ' αὐτῶν πιθανῶς ἡ ἱστορία αὐτοῦ ἐπλουτίσθη διὰ πράξεων ληρθεῖων ἐξ ἄλλων ἡρώων ἀναλόγων κατὰ τόπους, ὡς καὶ διὰ τῆς συγχωνεύσεως τοῦ ἑλλ. Ἡ. μετὰ τοῦ Λυδικοῦ Σάουονος, τοῦ φοινικικοῦ Μελικέρτου καὶ ἄλλων θεῶν, οἱ δὲ ἀλλοὶ αὐτοῦ ἐκτείνονται ἐπὶ ἅπαντας τοῦ γνωστοῦ τοῖς ἀρχαίαις κόσμου. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος εἶνε ἀεὶθεαία. Ἐγενήθη δὲ ἐν Θήβαις υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης (Ἰσχυρᾶς), συζύγου τοῦ Ἀμφιτράχονος (Ἰκαταπονήτου), υἱοῦ τοῦ Ἀλκαίου (Ἰσχυροῦ) καὶ ἐγγόνου τοῦ Περσέως. Ἐμυθολογεῖτο ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν μίαν νύκτα τῆς σὺλ-

λήψας τοῦ παρῆεναι ἐπὶ τρεῖς, εἰς οὗ καὶ τριῖσπερες ἐκλήθητο ὁ Ἥ. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ ἑμώσαντος τοῦ Διὸς ἐπὶ τὴν γέννησιν οὗ ἦρχε πάντων τῶν Περσέων, ἡ Ἥρα ἑλπομένη ἐπεβράδυνε τὴν λογαίαν τῆς Ἀλκμήνης καὶ ἐπετάχυνε τὴν τοῦ συζύγου τοῦ Σθένειου, ἀλλοῦ υἱοῦ τοῦ Περσέως, ἡ δὲ πρῶτος τεχθεὶς υἱὸς Εὐρυθέως ἔσχεν αὐτῷ ἐν τῷ μέλλοντι ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ Ἥ. Πρῶτος ἐστὶ πνίγει δύο ὄφεις παρθένους κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἥρας. Τὰ ἐπεισόδια ταῦτα ἀναλογοῦσι πρὸς τὰ κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἀπόλλωνος, πρὸς ἃ ἄλλως καὶ πολλὰ ἔχει σχέσιν ὁ Θηδαίος ἥρωες. Ἦ μυθολογούμενη π. γ. ἔρις τοῦ Ἥ. πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς τρίποδος δεικνύει ὅτι καὶ ὁ Ἥ. ἀρχικῶς τοῦλάχιστον εἶχε τὸ προφητικὸν ὄφρον· ἐν τισὶ δὲ τόποις τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχον καὶ μαντεῖα τοῦ Ἥ. Ἀμφότεροι εἶναι τοῖς ὅμοιαι, βῆλλοντες πόρρωθεν βέλη θανατηφόρα. Ἐκ τῶν ἀναλογιῶν τούτων συμπεραίνεται ὅτι ὁ Ἥ. καὶ ὁ Ἀπόλλων ἦσαν τὸ πρῶτον δύο θεοὶ ὁμοφυεῖς, συναντηθέντες καὶ ἀνακαθόντες ἐν Ἑλλάδι. Ὑπὸ τοῦ Ῥαδάμανθυος ἐδιδάχθη ὁ Ἥ. σοφίαν καὶ ἀρετὴν, ὑπὸ τοῦ Αἰνίου τὴν μουσικὴν, φρονέοντας δὲ τοῦτον ἐν παραφθορᾷ πέμπεται ὑπὸ τοῦ Ἀμφιτρυόνης εἰς τὰ ὄρη τῆς Βοιωτίας ὅπου διέσχεται τὴν ἡ-θρῶν. Βοηθήσας τοῖς Θηδαίοις κατὰ τῶν Ὀρχομενίων, λαμβάνει παρὰ τοῦ Κρέοντος τοῦ τὴν βασιλείαν τῆς χώρας ἀναλαμβάνοντος ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα του Μεγάρων. Πάντα τὰ ἐκ τοῦ γάμου τούτου τέκνα του ὁ Ἥ. ἐφένυσαν ἐν στήνῃ παραφθορᾷ («Ἱερακλῆς μανιόμενος» τοῦ Εὐδοκίμου) — ὡς ὁ ἥλιος διὰ τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ θάλλους καταστρέφει τὰ φυτικὰ προϊόντα τῆς ἀκαρινῆς θερμότητος. Τῶν Θηδαίων τούτων μυθολογῶν ἐπισημότερος εἶνε ὁ ἀργεῖος τοῦ Ἥ. μῦθος, ὁ τοῦ περιγῆ-ρους Ἀθλοῦ τοῦ περιλαμβάνων. ἐν εἰς ὁ Ἥ. εἰκονίζει τὸν ἥλιον τοῦ φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος, δοκιμαζόμενον, πᾶσχοντα, εἰς τὰς βροχὰς καὶ τὰς καταιγίδας συναντητῶν ἐχ-θρῶς ἀντιτασσόμενους εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐ-τοῦ, ἀλλὰ τέλος θριαμβεύοντα κατὰ πάντων τῶν προσεγμένων. Τὸν μῦθον τοῦτον ἐυστη-ματοποίησαν οἱ βραδύτερον ὑμνηταὶ τοῦ Ἥ. καὶ κυρίως κατέχοντες αὐτὸν ἐκ τοῦ Ἀπολλο-δώρου. Κατὰ τοῦτον μεταβάς εἰς Δελφοὺς ἵνα καθαρῇ μετὰ τὸν φόνον τῶν τέκνων του διατά-χθῃ νὰ μεταβῇ εἰς Τίρυνθα καὶ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ δωδεκαετίαν τῷ Εὐρυθέει. Διατασσόμενος λοιπὸν ὑπὸ τούτου ἐκτελεῖ κατὰ σειράν τοὺς κυριωτέρους 12 Ἀθλοὺς του, ἐν ᾧ ἄλλαι πλείους θαυμάσιαι αὐτοῦ πράξεις ἀπετέλε-σαν ἄλλην κατηγορίαν, τὴν τῶν Παράργων του. Καὶ δὴ 1) κατέβαλε λέοντα λυμαινόμε-νον τὴν κοιλίαν τῆς Νεμέας, οὗ καὶ περιε-δύθη ἑκτοτε τὴν δорάν. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη δεικνύει τὴν ἀσιατικὴν καταγωγὴν τοῦ ἑλλη-

νικοῦ μῦθου, καθότι λέοντες οὐδέποτε ὑπῆρ-χον ἐν Πελοποννήσῳ. 2) Ὑφάνευσε τὴν Λερ-ναίαν ὕδραν, δράκοντα παρμεγέθη ἐννεακέ-φαλον, κατοικοῦντα τὰ ἔλη τῆς Λέρνης ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ τὰ περίε διασφείροντα· ἐπειδὴ δὲ καθόσον ὁ ἥριος ἐκσπτε τὰς κεφαλὰς τοῦ τέρατος, ἀντὶ ἐκά-στης κοπτομένης δύο ἀνεφύοντο, ὁ Ἥ. ἐκά-λεσεν εἰς βοήθειαν τὸν πιστὸν ἐταῖρον του Ἴδολον, υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰφικλέους καὶ ἐγγονοῦ τοῦ Ἀμφιτρυόνης, ὅστις πυρπολήσας τὸ ἐγγὺς ἄσος διὰ φλογερῶν δαυλῶν κατέ-καψε τὰ ἐκ τῆς ἀποτμήσεως τῶν κεφαλῶν τρώματα προλαμβάνων τὴν ἐκφυγὴν τῶν νέων κεφαλῶν. Εἰς τὸ αἶμα τοῦ θανατωθέντος τέ-ρατος βυθίτας ὁ Ἥ. τὰ βέλη του κατέστησεν αὐτὰ δηλητηριώδη. 3) Κάπρον ἐρριμύοντα τὴν περὶ τὸν Ἱδρυμανθὸν γῶραν διώξας εἰς βα-θειαν γῆνα συνέλαβεν ὁ ἥριος ζῶντα καὶ ἐκό-μιθεν εἰς τὸν Εὐρυθέα. Μεταβαίνων δὲ πρὸς διωξὴν τοῦ κάπρου, ἐπιλαβένθῃ ἐν Φολόῃ ὑπὸ τοῦ κενταύρου Φόλου, οὗ καὶ ἀνοίξαντος πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βυτίον ἐκλεκετο εἰναι, ἐρεθισθέν-τος ἐκ τῆς ἐσμῆς οἱ ἄλλοι Κένταυροι συνή-χθησαν καὶ ἐπιτεθέντες ἐπιλιόρκειν τὴν κα-τοικίαν τοῦ Φόλου, βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς μη-τρὸς αὐτῶν Νεφέλης γερούτης χειμαρρῶς βροχῆς· ἀλλ' ὁ Ἥ. ἐξελθὼν κατεδιώξεν αὐ-τούς μέχρι Μαλείου. Τὸ τελευταῖον κατέρ-θωμα ἀνῆκει εἰς τὰ πάρεργα, εὐλίων δὲ μύ-θων ἡ σημασία εἶνε αὐτῷ σαφής. Οἱ Κένταυ-ροι εἶναι δαίμονες τῆς καταιγίδος τῆς ἀθροί-ζομένης περὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων· ὁ Ἥ. φιλοξενούμενος ὑπὸ τοῦ Φόλου εἶνε ὁ ἥλιος εἰσερχόμενος εἰς τὸ νέφος καὶ ἐξατμίζων τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν· τὸ μνηστὴς νέφος προσελκύει ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐγγύς κορυφῶν, ἅτινα συσσω-ρεύοντα καὶ ποτισμοῦσιν ἐμποδίζοντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας μέχρις οὗ διαλύσῃ αὐτὰ καὶ διαλάμψῃ ὁ ἥλιος. 4) Τὴν Κερυνίτιν ἔλαφον, διαιτωμένην ἐν Μαινάλῃ τῆς Ἀρκα-δίας, ἱερὰν τῇ Ἀρτέμιδι, χρυσόκερρον, χαλκό-πουν καὶ ἀκαμάτον διώξας καὶ εἰς τὴν πόδα τοξεύσας συνέλαβε ζῶσαν, ὡς διέταχθη. 5) Τὰς ἐν τῇ Στυμφαλίδι λίμνῃ διαιτωμένας τε-ρατώδεις ὀρνίθους, θρέμματα τοῦ Ἀρεῖος, πα-χυνόμενα δι' ἀνθρωπίνης παρικῆς καὶ τὰ περὰ ὡς βέλη βάλλοντα, τοξεύων ἐξωλόθρευσεν ὁ Ἥ. 6) Ὁ Ἀγέας, υἱὸς τοῦ Ἥλιου, βασι-λεὺς τῶν Ἐπειῶν ἐν Ἡλίδι, εἶχε παρπληθεῖς ποιμένας βοσκημάτων, ὧν ἡ κἀπρὸς διὰ σω-ρευμένην εἶχεν ὑψωθῇ ὡς ὄρεα· ταυτὴν δι-ατάχθῃς ὁ Ἥ. νὰ καθάρῃ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, κα-ταρθεὶς τοῦτο παροχέτους ἐπ' αὐτῆς ἐν ῥοῦν τοῦ Πηνειοῦ καὶ Ἀλφειοῦ. Ἐκείθεν δ' ἐπι-στρέφων ἔρυσεν, ὡς ἐλέγετο, τοὺς Ὀλυμ-πιακοὺς ἀγῶνας. 7) Τὸν ἐν Κρήτῃ ταύρον, ἐν ᾧ Περσίδων ἐδωρήσατο τῷ Μίνωι καὶ τού-του μὴ θελήσαντος νὰ τὸν θυσιάσῃ τῷ θεῷ ὀργισθεὶς αὐτὸς μανιώδῃ κατέστησε, τρέμον

τῆς χώρας, συλλαβὸν ἐκόμισε ζῶντα ὁ Ἥ. εἰς Μυκῆνας, μεθ' ὃ ἀφ' ἑνὸς ἐλευθέρων τὸ θηρίον ἐλυμαίνετο τὰ περὶ τὸν Μαραθῶνα ὅπου ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ Θηρέως. 8) Διομήδης ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν Θράκῃ Βισθένων εἶχεν ἵππους μανιώδεις, εὗς ἔτρεπε διὰ τῶν σαρκῶν τῶν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς χώρας του ναυαγούντων ξένων. Τούτους ὁ Ἥ. κατέπινε μάχης, μεθ' ἣν αὐτὸς ὁ Διομήδης ἐδέθη ὡς βερά τοῖς ἵπποις, ἐκόμισε ζῶντας εἰς Μυκῆνας. 9) Ἡ βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων Ἰππολύτη εἶχε ζῶντην δωρηθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Ἄρεως ταύτην δὲ πορεύσας νὰ ἔχη τῆς θυγατρὸς τοῦ Εὐρύτου Ἀριάδης, ὁ Ἥ. διαταγῇ τοῦ ἐξαδέλφου του ἀπελθὼν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Θερμώδοντος μετὰ πολλῶν ἐθελοντῶν ἀκολουθῶν (Θησέως, Πηλέως, Τελαμώνος), ἤρπασε τὴν ζώσθηρα φονεύσας τὴν Ἰππολύτην καὶ διασκορπίσας τὰς κατ' αὐτοῦ, ἐνεργείας τῆς λείποντος ἔχθηρας του Ἦρας, ὁμοιοποιήσας Ἀμαζόνες. 10) Ὁ Γερώνης, τρικεφάλων ἀνθρωπίνων τέρας κατοικοῦν ἐν τῇ νήσῳ Ἐρυνείᾳ εἰς τὴν Ἀκράν τοῦ Ὠκεανῦ, εἶχεν ἀγέλην βοῶν φυλαττομένων ὑπὸ τοῦ κυνὸς Ὀρθρου καὶ τοῦ πεινέμενος Εὐρυτίωνος καὶ τοὺς τρεῖς δὲ φονεύσας ὁ Ἥ. ἤρπασε τὴν ἀγέλην. Σημεῖα τῆς πορείας του ἔστησε τότε ἐπὶ τῶν ὄρων Εὐρώπης καὶ Λιβύης τὰς φερωνόμεναι αὐτῷ (Πρακλείους) Στήλας κατὰ τὸ σημερινὸν Γίλαρ-τάρ ὡς ὅρια τοῦ κόσμου. Ὡς πέραν τοῦ αἵλου τούτου ἐφέροντο τὰ μετὰ τοῦ Ἑρικού, τοῦ Ἀνταίου καὶ τοῦ Ἀλκυονέως ἐπεισέδρα (βλ. τὰς λ.). 11) Ἐκ τῶν εἰς τὸν κῆπον τῶν Ἑσπερίδων (βλ. λ.) φερμένων θαυμασίων χρυσῶν μήλων ὁ Ἥ. ἀπελθὼν ἔλαβε καὶ ἐκόμισε τρία τῶν Εὐρύτου κατ' ἄλλα δὲ διηγῶνται συναντήσας τῷ Ἀτλάντι (βλ. λ.) ἀνέλαβε τὸ φορτίον αὐτοῦ, ὅστις μεταβὰς ἐκόμισε τὰ μήλα. Μὴ θέλωντος δὲ τότε πλεῖν τοῦ Ἀτλαντος ν' ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὸ ἀχθος, διὰ δόλου τὸ ἀπέδωκεν ὁ Ἥ. καὶ ἀπαλλαγὴς ἐκόμισε τὰ μήλα εἰς Μυκῆνας. 12) Εἰς Ἄδου κατελθὼν διὰ τοῦ Τανάρου ἀνήγαγεν ὁδοῖς τοῦ Πλούτωνος καταβαλὼν ἀνὲς ὅπλων τὸν Κέρβερον, ἐν ἐπιδόξῃ τῷ Πλούτῳ ἀπέδωκεν αὐτὸν τὸν Ἄδην. — Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν 12 τούτων ἁπλῶν παρελθόντος τοῦ χρόνου τῶν δοκιμασιῶν ἀναπτύσσει ἐλευθέρως τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ ἐνέργειαν ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ. Ἐν τῇ νύκτι τούτῳ πρῶτον νικήσας τὸν Εὐρύτον βασιλεῖα τῆς Οὐχαλίας ἐν τῇ τεῖχι, ἔθλην ἡνίκα τὴν θυγατέρα του Ἰόλην διὰ τὴν δινηρούμενον νὰ νικήσῃ αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς του εἰς τὸ τόξον· ἀλλ' ἀρνηθέντος αὐτῇ τοῦ Εὐρύτου τὸ ἄθλον, ὁ Ἥ. μέλλων βραδύτερον νὰ ἐκδικηθῇ αὐτὸν καὶ ἀποκτῇ τὴν Ἰόλην φονεὺς ἐν τούτοις τὴν υἱὸν τοῦ Εὐρύτου Ἰρίτον. Διὰ τὸν φόνον τούτον ὁ ἐν Δελφοῖς θεὸς κατεδίκασε τὸν Ἥ. εἰς ἐνιαυτοῦ δουλείαν καὶ ἀπόδοσιν τοῦ ἐκ ταύτης μισθοῦ τῶν τῶν Εὐρύτου. Πωλεῖται λοι-

πὸν ὁ ἥρωϊς ὑπὸ τοῦ Ἑρμῦ Ὀμογλῆ τῇ βασιλείᾳ τῆς Λυδίας, παρ' ἣ διέρχεται γυναικῶς τὸν χρόνον, γυναικεία περιβεβλημένη καὶ νύθιον εἰς τοὺς πόδας τῆς δεσποίνης του. Ἀλλὰ καὶ δεῦλος ὢν μετέχει τῆς Ἀργεοναυτικῆς ἐκστρατείας καὶ τῆς κατὰ τοῦ Καλυδωνίου κάπρου καὶ ἄλλα πολλὰ ἀνδραγαθεῖ. Ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ χρόνου τῆς δουλείας πλεύσας μετὰ πολλῶν ἑταίρων παλιорκεῖ ὁ Ἥ. τὸ Ἴλιον, εὐτιμὸς ὁ βασιλεὺς Λαερτιάδων ὑποσχέσας νὰ δώσῃ τῷ Ἥ. τοὺς θαυμασίους ὑπὸ τοῦ Διὸς αὐτῷ διὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ Γανυμήδους δωρηθέντας κέλητας, ἐὰν ᾔθελε δινηθῇ νὰ σώσῃ τὴν θυγατέρα του Ποσειδῶν ἀπὸ τῶν ὀνύχων τρομαροῦ θαλασσίου τέρατος, πρὸς ἐξίλασιν τοῦ ὀπίου, φθείροντος καὶ λυμαινόμενου τὴν Τροίαν, τὴν εἶχε κατὰ συμβουλήν τοῦ μαντείου ἐκθέσει ἐπὶ βράχῳ (να ὑπὸ τοῦ θηρίου καταφαγῶν), δὲν ᾔθελε νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ὑποσχρημένα μετὰ τὴν τέλειον τοῦ ἀνδραγαθήματος ὑπὸ τοῦ ἥρωος ἐκπερὶθῆκε δὲ κατασκευαίει καὶ ἔρηκε τὸ Ἴλιον, τὴν δὲ Ποσειδῶν αἰχμαλωτίσας ἔδωκε σύζυγον εἰς τὸν φίλον του Τελαμῶνα. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Ἀργεῖδα ἔχει ἔκτοτε τὰς Μυκῆνας ἐρητηρίον εἰς τοὺς ἀγῶνας του, Εὐρισκόμενος ἐν Τεγείᾳ τῆς Ἀρκαδίας ἐβίασεν Ἀγῆν τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἀλεῦ καὶ ἱέρειαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξ ἣς ἐτέχθη ὁ περίφημος Τηλέμαχος, οὗ αἱ τύχαι ἐνέπνευσαν καὶ τοὺς τρεῖς μεγάλους τραγικούς τῆς ἀρχαιότητος (Ἀισχύλος «Μυρμιδόνες», Σοφοκλῆς «Ἀλκείδαι», Εὐριπίδης «Ἀγῆνη»). Μεταβὰς παρὰ τῷ Οἰνεί, βασιλεῖ τῶν Αἰτωλῶν τῆς Καλυδωνίδος, ὅπως ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Δηϊάνειραν, καταβάλλει τὸν ἀνταρπῆν Ἀγέλῳ καὶ ἀποκτᾷ τὴν κόρην. Ἀπερχόμενος ἐκείθεν μετὰ ταύτης, φθάνει εἰς τὸν ποταμὸν Εὐήνον, δι' οὗ ἐπέραιον τοὺς ἐδριπύρους ὁ κένταυρος Νέστωρ ἐπὶ τῶν νύκτων του, ὅτε δὲ διεσάδα τὴν Δηϊάνειραν ἐπιβουλεύσαντα τὴν τιμὴν τῆς τοῦ αὐτοῦ αὐτὸν ὁ Ἥ. Ὁ Νέστωρ θυγῶν συμβουλεύει τὴν Δηϊάνειραν νὰ συλλέξῃ τὸ ἐκ τοῦ τραύματος τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ κατασκευάζουσα φίλητρον τι θὰ ἤδυνάτῃ νὰ διατηρῇ ἀμείωτον τὸν πρὸς αὐτὴν ἐρωτὰ τοῦ συζύγου. Ὅπερ καὶ ἐποίησεν ἡ Δηϊάνειρα. Μετὰ διαφορὰς ἐνδόξους στρατείας κατὰ τῶν Δρυόπων, Λαπιθῶν κλ. ὁ Ἥ. ἐπανέρχεται μόνος πρὸς ἐκδίκασιν πρὸς τὸν Εὐρύτον, ἐν φονεῖ μετὰ τῶν τέκνων του καὶ καταστρέφει τὴν Οὐχαλίαν, ἀπάγει δὲ τὴν καλὴν Ἰόλην. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς Τραχίνα παρὰ τῇ συζύγῳ θρηνεῖται εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Εὐθείας Κήνιαον καὶ θέλων ἐνταῦθα νὰ θύσῃ εὐχαριστήρια τῷ Διὶ πέμπει τὸν ἑταῖρον Λίχαν παρὰ τῇ Δηϊάνειρᾳ κομίσοντα λευκὸν χιτῶνα καὶ ἱερτάσιμον ἐσθῆτα διὰ τὴν ὑσιαν. Τότε μαθεύσα ἡ Δηϊάνειρα τὴν παρουσίαν τῆς Ἰόλης παρὰ τῷ Ἥ. βυβίζει τὸν χιτῶνα, ἐν ἑπεμφε τῷ Ἥ., εἰς παρα-

σκεύασμα ἐκ τοῦ φίλτρου τοῦ αἵματος τοῦ Νέσσου. Ἄλλα μέλις περιβάλλεται αὐτὸν ὁ Π. ὁ θαλασσιόδης ἰὸς προξενεῖ εἰς αὐτὸν φρικτὰς δόνας. Μανιακὸς κρημνίζει ἀπὸ τοῦ ποδὸς τὸν Λίγαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀποσπᾷ μετὰ τοῦ χιτῶνος τὰς σαρκὰς του. Τέλος ἀνέρχεται εἰς Οἶτην καὶ ἀποσπᾷ δένδρα ἐκ τοῦ ἄσους ἀποτελεῖ σωτὴν ἐφ' οὗ ἀνέρχεται καὶ ὡν ἐνδίδων εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ ἡρώως ἀνάπτει. Ποιᾶς ὁ τοῦ Φιλοκτήτου πατήρ, εἰς ἀμοιβὴν λαμβάνων τὸ τέξον καὶ τὰ βέλη αὐτοῦ. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν φλογῶν νέφος κατελθὼν ἀπάγει εἰς τὸν Ὀλύμπου τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς. Τὸ τοιοῦτο τέλος τοῦ Ἡ. εἶνε ἴσως εἰκὼν τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ ἡλίου δύσεως. Τὴν ἐν Ὀλύμπῳ ἀποθώσιν τοῦ Ἡ. εἰς γάμον ἐκεῖ λαμβάνοντος τὴν Ἥδην, συγὰ ἔλαβεν ὡς ἀντικειμενὸν ἡ ἀρχαία ποίησις καὶ ἡ τέχνη. Ὁ Ἡ. ἀφῆκε πλῆθος ἀπογόνων (Ἡρακλίδαι) καὶ παρπληθεῖς θωρικάι οἰκογένεια· εἰς τὸ κατόπιν ἀνεθίζον τὴν ἀρχὴν αὐτὴν εἰς τὴν μέγιστον τῶν ἡρώων. — Τὸν τύπον τὸν Ἡ. ἐν τῇ γλυπτικῇ ἐτελειοποίησε κυρίως ὁ Λύσιππος· σώζονται δὲ πλὴν αἰσίων κερμὲς ἐν Ῥώμῃ (Βελθεδέρε) καὶ ἐλόνκληρος Ἡ. ἐν Ναυπόλει (Φαρνέσιος Ἡ.), ὁ μὲν τοῦ Ἀπολλωνίου, ὁ δὲ τοῦ Γλύκωνος, ἀμφοτέρων Ἀθηναίων (βλ. Πίνακα Γλυπτικῇ σ' 27 καὶ 28). Τὰ κατορθώματα δ' αὐτοῦ παριστῶσι πλείστα ἀνάγλυφα, π. χ. αἱ μετόπαι τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ ναοῦ τοῦ Διὸς καὶ διάφοροι εἰκόνες ἐπὶ ἀγγείων. — Ἐν Ῥώμῃ εἰματωτο ὁ Ἡ. ὑπὸ τὸ ὄνομα Heracles καὶ εἶχε βωμὸν κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἱδρυμένον. [Δ.Μ.Κ.]

Ἡρακλῆς. Ἀξιόλογος ἀστερισμὸς τοῦ Β ἡμισφαίριου τῆς οὐράνιας σφαίρας μεταξὺ τοῦ Δράκοντος, τοῦ Β Στεφάνου καὶ τῆς Λύρας. Ὁ Π. εἶνε ὁ ἀστερισμὸς ὁ ἕως τοῦ πλείστου ἀστέρως (155) δρακόντος δι' ὀρθογώνου μεσότητος δευδερεκτίας, ὡν ἕως οὐδεὶς εἶνε λίαν λαμπρὸς. Οἱ λαμπρότεροι εἶναι περίπου γ' μεγέθους. Πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡ. διευθύνεται νῦν ἡ κίνησις τοῦ πλανητικοῦ συστήματος τοῦ ἡλίου ἐν τῇ κίνησιν αὐτοῦ ἐν τῷ καθέλου χώρῳ. [Δ.Κ.]

— (Ναυτ.), κοινὸς. ἡ κρούδα· ἰστέος βραχὺς καὶ ἰσχυρὸς, ἀνεγειρόμενος προσακρίως προμνησθὲν τῶν ἐπιωτίδων τῶν ἀγκυρῶν χάριν τοῦ μαγνητισμοῦ αὐτῶν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἐπιωτὶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. [Η.Κ.]

Ἡραπατίτης (Herapatit): οὐσία πολυῦσα ἰσχυρῶς τὸ εἶναι καὶ χρησιμεύουσα εἰς τὴν κατασκευὴν πολυτιμῶν συσκευῶν παρασκευάζεται τῇ διαλύσει θεικῆς κινίνης εἰς ἑξεκτὸν δέξιν καὶ προσθήκῃ ἰωδίου εἰς τὸ διάλυμα, ὅτε λαμβάνεται ὁ Ἡ. ὑπὸ μορφὴν ἀχρῶν κρυστάλλων, ἐχόντων λαμπρὰν πρασίνην μεταλλικὴν ἀπόλαμψιν. [Ο.Α.Ρ.]

Ἡρῆ (Erie). Πρωτ. ὁμων. κομητείας ἐν τῇ βορείᾳ μερ. πολιτείᾳ τῆς Πενσυλβανίας, ἐπὶ τῆς Ν ὄχθης τῆς ὁμων. λίμνης. ἔχει ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον καὶ 40 634 κατ. (1890). Ἐν ταῖς πέριξ ὀρυχεῖα σιδήρου καὶ γερνθράκων καὶ φρέατα πετρελαίου.

Ἡρῆς διώρυξ. Ἡ κυριωτέρα ἄρτηρία τοῦ διωρυγικοῦ συμπλέγματος τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἀποτελεῖ τὴν μέγιστην ἐμπορικὴν ὁδὸν μεταξὺ τῶν δύο λιμνῶν Ἡρῆς καὶ Οὐδσονίως καὶ κατέστησε τὴν Νέαν Ὑόρκην τὸ μέγιστον ἐμπορεῖον τῆς Συμπολιτείας. Ἡ ὀρυχὴ αὐτῆς, ἀρξαμένη τῷ 1817, ἐπερρώθη τῷ 1825. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶνε 580 χμ. ἀλλὰ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἐκβαλλουσῶν πλαγίων διωρύχων ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 700 χμ., τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας εἶνε 21.33 μ. [Π.Π.]

Ἡρῆς λίμνη (Eriesee). Ἡ τετάρτη καὶ νωτιστάτη τῆς σειρας τῶν 5 καναδικῶν λιμνῶν, ἐν τῇ Β Ἀμερικῇ. ἔχει μέγιστον μήκος 402 χμ., μέγιστον πλάτος 104 χμ., ἐπιφανείαν 24,586 τ.μ., καίται δὲ εἰς ὕψος 172 μ. ὑ.τ.θ. καὶ ἔχει βάθος 37—76 μ. Συγκοινωνεῖ δὲ μετὰ τῆς λίμνης τοῦ ὄνταριου διὰ τοῦ Νιαγάρα. Ἡ Διωρυξ Ἡρῆς ἐνοῖ αὐτὴν μετὰ τῆς λίμνης τοῦ Οὐδσονίως, παρὰ τὸ Ἀλβανί. Διὰ δὲ πολλῶν αἰώνων διωρύχων καὶ σιδήρ. γραμμῶν συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν μεγάλων κέντρων τῆς ἀμερικανικῆς παραγωγῆς. [Π.Π.]

Ἡρεῖα ἡ Ἱρεῖα. Χωρίον τοῦ δήμου Μινώας ἀπέχον ἀπὸ Τολὸν ΝΑ ὥρ. 3.15' Κάτ. 342, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Τὰ Ἱ. διαιροῦνται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Ἱ., ὧν τὸ μὲν πρὸς Β, τὸ δὲ πρὸς τὰ Ν εὐρείας ὁμωνύμου πεδιάδας κειμένης κατὰ τὴν παραλίαν καὶ εὐφορωτάτης διαρρομένης δὲ ὑπὸ τοῦ χειμάρρου Μπεδίνι, ὅστις χωρίζει τὰ δύο Ἱ. καὶ γίνεταί εἰς τὸν Ἀργελικὸν κόλπον. Τὸ μεταξὺ τοῦ λιμένος Δρεπάνου καὶ τοῦ ὄρους Βευρλίας ἀκρωτήριον καλεῖται ἠϊατύως Ἱ. Οἱ πρῶτοι οἰκισταὶ τῶν χωρίων ἦσαν Κρήτες, εἰς οὓς ἐπὶ Καποδιστρίου παραχωρήθησαν ἐθνικαὶ γαῖαι.

Ἡριγέρων (Bot.). Ὀνομα φυτοῦ φαρμακευτικοῦ κατὰ τὸν Θεόφραστον καὶ Διοσκορίδην, ἥτοι τοῦ Σηνεκίου τοῦ κοινῷ (Senecio vulgaris L.) ἐκ τῶν συνθετῶν τῶν Κορυμβοφόρων. Τὸ ὁμώνυμον γένος Ἡ. (Erigon L.) τῶν νωτιέτερων βοτανικῶν ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν καὶ περιλαμβάνει πῶς τῶν Ἀλπειῶν καὶ τὸ ἐξ Ἀμερικῆς καταγόμενον, γυν δὲ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἀγρωθὲν Ἡ. τὸ κανάδιον (E. Canadense) [Θ.Χ.]

Ἡριγόνη. βλ. Ἰχάριος.

Ἡριδανός. Μυθώδης ποταμὸς, κατὰ Ἡσίοδον υἱὸς τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ Τηθύος. Ὁ

Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι ἐκβάλλει εἰς τὴν Βέρειον Θάλασσαν καὶ παράγει τὸ ἤλεκτρον. Ἐν τοῖς ὑπερὶ τὸν Ἡ. ἐκτελέσθη δὲ Πάδος, ἐνθα διεξήγετο μέγα ἐμπόριον ἤλεκτρον, ἡ καὶ ὁ Ῥοδανός, ὑπὸ τινῶν δὲ νεωτέρων ὁ παρὰ τὸ Δάντιζ Ῥοδανός (Radanus). Οὕτως ἐκαλείτο καὶ παραποτάμιον τοῦ Ἰλισσοῦ πηγάζον ἐκ τοῦ Ὑμητοῦ. [M.S.]

Ἡρόδοτος. Στοιχὸς φιλόσοφος, καταγόμενος ἐκ Καρχηδόνας, ὑπάρξας δὲ μαθητὴς Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως καὶ ἀκμάσας περὶ τὸ 260 π. Χ. Ἐκάρτεται τὴν γνώσιν ὡς τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν καὶ τὸν τελικὸν τῆς ζωῆς σκοπόν. Διογένης δὲ Λαέρτιος ἀναφέρει διάφορα ἔργα αὐτοῦ μὴ σωζόμενα. [M.E.T.]

Ἡρόδοτος. Ἑλληνικὴ ποιήτρια, ὑπάρξασα πιθανῶς σύγχρονος τῆς Σαπφούς. Καίτοι φθάσασα μόνον εἰς ἥλικίαν 19 ἐτῶν, ἀπέκτετε μεγάλῃν φήμην ἐσώθησαν ὅμως ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς μόνον 5 στίχοι τοῦ ποιήματος «Ἡλικία», φέρονται δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτῆς καὶ 3 ἐπιγράμματα (ἐν Bergk, Poetae lyr. gr. I^o). [X.B.]

Ἡρόδοτος. 1) Ἰατρός Ἕλληνας ἐκ Σηλυβρίας τῆς Θράκης, διδάσκαλος τοῦ Ἱπποκράτους καὶ πρῶτος ἐφαρμόσας τὴν γυναικτικὴν ἐν τῇ ἱατρικῇ. — 2) Ὁ Βαβυλωνίος, γραμματικὸς Ἕλληνας ἀγνώστου ἐποχῆς, ὑπάρξας ὡς φαίνεται εἰς τῶν ἀμέσων διαδόχων τοῦ Κράτους. Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει ἔργα αὐτοῦ Κομωδούμενα, Σύμματα, Ὑπομνήματα καὶ Πρὸς τὸν φιλοσωκράτην. [X.B.]

Ἡρόδοτος. Ὁ ἀρχαιότερος τῶν Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, ἐπικαλούμενος πατὴρ τῆς ἱστορίας (Κικέρ. de leg. Α', α'), διότι πρῶτος συνέλαβε τὸ σχέδιον μεγάλου ἱστορικοῦ ἔργου καὶ ἐπιτυχῶς αὐτὸ ἐξέτελεσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς προγενεστέρους συγγραφεῖς τοὺς περιοριζομένους μάλλον εἰς γενεαλογικὰς καταλόγους. Ἐγεννήθη ἐν Ἀλικαρνασσὶ, ἀσθλὸν πότι, μόνον δὲ τοῦτο εἶπε γνωστὸν, ὅτι ἐγεννήθη ἐλπίαν πρὸς τὸν Μηδικὸν, ἀπέθανε δὲ πρὸ τῆς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν, πιθανῶς περὶ τὸ 425. Οἱ γονεῖς τοῦ Ἡ. (Λύξης καὶ Δραῖω) ἀνῆλθον εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς εἰςκέννας τῆς Ἀλικαρνασσὸς, συγγενῆς αὐτοῦ ἦτο καὶ ὁ Πανύστις, ὁ γνωστός ἐπικὸς ποιητής. Λέγεται, ὅτι ὁ Ἡ. συνεπία τῶν κατὰ τῶν κατακτητῶν τῆς Καρίας πολέμων τῶν συγγενῶν τοῦ ἀναγκάσθη να ἐκπατρίσθῃ εἰς Σάμον, ἐπιστρέψας δὲ ὕστερον συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκδίωξιν τοῦ τυράννου Λυγαμίδος. Οὐ πολλῶν ὕστερον ὅμως ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα τοῦ ὀριστικῶς. Τῷ 445 ἦτο ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀναγκάσας μέρος τῆς ἱστορίας του (πιθανῶς ἐν τῷ νεοκτιστῷ Ὡδεῖω) ἡμεῖσθαι γενναίως ὑπὸ τῆς πολιτείας λαθίων ὡς λέγεται 10 τα-

λάντα. Αἴτιος δὲ τῆς ἀμοιβῆς ταύτης ἦτο ὁ Περικλῆς, ὅστις ἐν τῇ ἐργῇ τοῦ Ἡ. ἐδίδετο μέγαν διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηναίων ἴσως καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπὶ τὸν αἰ φιλικώταται σχέσεις τοῦ Ἡ. καὶ τοῦ Σοφοκλέους. Ἡ περὶ ἀναγνώσεως μέρος τοῦ ἔργου ἐν Ὀλυμπίᾳ παράδοσις (βλ. Θουκυδίδης) φαίνεται μῦθος, μὴ στηριζόμενος ἐπὶ βασίμου πηγῆς. Ὅτε δὲ εἰ Ἀθηναῖοι ἱδρύσαν τῷ 444 τὴν ἀποικίαν Θουρίους ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ, μετέβη καὶ ὁ Ἡ. καὶ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ, διὸ καλεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους (Ῥητ. Γ', 9) Θούριος. Ἐκείθεν ἐπισκέφθη τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Σικελίαν, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανῆλθε καὶ πάλιν εἰς Ἀθήνας (περὶ τὸ 432). Ἀπέθανε δὲ ἢ ἐν Ἀθήναις, ἢ καὶ ἐπιστρέψας εἰς Θουρίους. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἡ. καὶ διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ὡς ἱστορικοῦ μεγάλῃν τιμᾶσιν ἔχουσιν αἱ περιηγήσεις του, καὶ ὡς περιουσιάζει κατὰ μέγα μέρος τὴν διὰ τὸ ἔργον τοῦ ἕλγ. Οὕτως ἐπισκέφθη τὴν Μικράν Ἀσίαν, Κάτω Ἰταλίαν, Ἀθήνας καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, τὰς περὶ τὸν Πόντον χώρας, τὴν Κύπρον, τὴν Αἴγυπτον μέχρι τῆς Ἐλεφαντίνης, τὴν Κυρήνην, τὴν Φοινίκην καὶ διήλθε τὸ μέγα περσικὸν κράτος μέχρι τῶν Σούσων. — Τὸ ἔργον τοῦ ἐπέγραψεν ὁ Ἡ. «Ἱστορίης ἀποδείξεις», διηρέθη δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν γραμματικῶν εἰς 9 βιβλία φέροντα τὰ ἐνόνματα τῶν 9 Μουσῶν. Περὶ ἔχει διάστημα 320 ἐτῶν μέχρι τῆς ἐν Μικᾷ μάχης, κέντρον δὲ αὐτοῦ εἶναι οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἐπὶ τῶν βασιλείων τῶν Περσῶν Δαρείου καὶ Σερξου. Εἰς τοὺς πολέμους τοῦτους εἰσάγει ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τοῦ Α' βιβλίου, διηγεώμενος τὰς πρῶτας συγκρούσεις τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, ἐκδίδει δὲ αὐτοὺς κυρίως ἐν συνεχείᾳ ἐξιστορήσει ἀπὸ τοῦ Ε' βιβλίου, προτάξας ταύτης τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀσίων, τῶν Περσῶν, τῶν Αἰγυπτίων, Βαβυλωνίων καὶ Σκυθῶν. Πιθανὸν μάλιστα φαίνεται ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς συνέγραψε τὸ ἔργον τοῦ εἰς μονογραφίας χωριστὰς (λόγους Περσικῶς, Αἰγυπτιακῶς, Ἀσιακῶς κτλ.). Ἀναμφιδόλως ἐσκόπειεν ὁ Ἡ. να συμπληρώσῃ τὴν Ἱστορίην ἀποδείξιν ὑπὸ διαφόρους ἐπὶ τῆς ἡμιποδότης ὑπὸ τοῦ θανάτου. Ἐγράψε δὲ αὐτὴν ἐν ἰωνικῇ διαλεκτῇ, ἴσως μιμούμενος τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἱστοριογράφους, παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐν τῇ ἰωνικῇ ἀποικίᾳ Ἀλικαρνασσὶ ὠμίλειτο καὶ ἡ ἰωνικὴ καὶ συνετάσσοντο καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιγραφῇ ἡ μάλλον ἐπιγραφὰ ἐν τῇ διαλεκτῇ ταύτῃ. Εἶνε δὲ ὁ Ἡ. παρὰ τὸν Ἱπποκράτην ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς νεωτέρας ἰατρῆς. Μετὰ τοῦ μαλακοῦ καὶ τοῦ βέντου τῆς γλώσσης ἀρμοῦνται λαμπρῶς ἡ ἀπλότης τοῦ λεκτικοῦ καὶ ἡ ἀσέλεια τῆς διηγήσεως. Τεχνικὰς περιόδους δὲν γνωρίζει ὁ συγγραφεὺς, συνδέει δὲ τὰς φράσεις διὰ τοῦ τε καὶ δὲ («εἰσφομένη λί-

εις)». Ἡ κυρία ἀξία τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐγκρίνεται εἰς τὸ περιεχόμενον· διότι τοῦτο μὲν ἐξέλε-
ξεν ὡς κέντρον αὐτοῦ τὴν λαμπροτάτην ἐπο-
χὴν τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, τὴν ἡρωικὴν ἀ-
γώνια τοῦ μικροῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ πε-
λοποννησιακοῦ πολέμου, τὴν νίκην τοῦ ἑλευ-
θερίου τοῦ κατὰ τῆς δουλοκρατίας, τοῦτο δὲ
ἐπεξεδίωκεν αὐτὸ τοιοῦτοτρόπως ὥστε νὰ δυ-
νηθῇ νὰ παρεμβάλῃ παντοῦ πλουσίας σημειώ-
σεις περὶ ἡθῶν καὶ ἠθικῶν Ἑλλήνων τοῦ καὶ
βαρβαρῶν. Συνδέων τὴν φιλομάθειαν τοῦ Ἱω-
νὸς μετὰ τῆς ἀντιληπτικότητος ἀμερολήπτου
παρατηρητοῦ παρέχει ἀνεξάντλητον πλῆθος
ἐθνογραφικῶν πληροφοριῶν περὶ σχεδὸν ἀπάν-
των τῶν λαῶν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καὶ
οὕτω κατωρθώσεν ὅτι ὑπόσχεται ἐν τῷ προ-
οιμίῳ, «ὡς μῆτε τὰ γενόμενα εἰς ἀνθρώπων
τῷ χρόνῳ ἐξετέληα γένεσθαι μῆτε ἔργα μεγάλα
τὰ καὶ θωμαστά τὰ μὲν Ἑλλήνων τὰ δὲ βαρ-
βάρων ἀποδεχθὲντα ἀλλὰ γένεσθαι». Δί-
καιος καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἡθελήσας παντοῦ
νὰ εὐρῇ τὴν ἀλήθειαν· τὰ σχετικῶς ὀλίγα
λάθῃ, εἰς ἃ ὑπέπεσε, προσέρχονται ἐκ τῆς ἀ-
γνοίας τῶν ἑνῶν γλωσσῶν ἥτις ἠνάγκασεν
αὐτὸν εἰς πολλὰ ζητήματα νὰ κατατρέγῃ εἰς
τὴν μεσολαβήσιν διεραχθέντων, ἐκ τῆς προτι-
μήσεως τῶν ἱερῶν ὡς πηγῶν καὶ ἐκ τῶν
ὁρμηκευτικῶν προλήψεων τοῦ, εἰς τὰς ὁποίας
ἀποδείκνυνται πιστὸς οὐδὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ.
Ἐὰν λοιπὸν δὲν δύναται νὰ κληθῇ κριτικὸς
ἱστοριογράφος, ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἀποδεθῇ
αὐτῇ τὸ ὄνομα ἀμερολήπτου καὶ ἐναρέτου
συγγραφέως, ἐμφαινόντος πρὸ πάντων εἰς φι-
λολογικὰ ζητήματα λεπτοτάτην καλαισθη-
σίαν καὶ διαφλογισμένον ὑπὸ θερμῆς ἀγάπης
πρὸς τὴν πατρίδα.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἡ. μεταδόθη ἡμῖν εἰς 2 δια-
κεκριμένας οἰκογενεῖας χειρογράφων, ὧν αἱ
παραλλαγαὶ συνελήφθησαν κυρίως εἰς τὰς ἐκ-
δόσεις τοῦ Gaisford (γ' ἐκδ. Ὀξων. 1849)
καὶ Stein (2 τ. Βερολ. 1869, edit. minor
1884). Ἀλλαι ἐκδόσεις τοῦ Wesseling
(cum annot. Galei, P. Gronovii, Val-
ckenarii, Ἀρτεμειδ. 1763) τοῦ Schweig-
häuser (cum annot. Wesselingii et Val-
ckenarii, 6 τ. Στρασβ. 1816) τοῦ Bahr
(μετὰ λατιν. ἐρμην. σχολ. 6' ἐκδ. εἰς 4 τ.
Λψ. 1856) ἐκδόσεις μετὰ γερμ. ἐρμην. σχολ.
ἰσχυρ. ὑπὸ Stein, Abicht καὶ Hintner. Ἀξί-
κων δὲ τοῦ Ἡ. ἐξέδωκεν ὁ Wesseling
(Στρασβ. 1824). Πρὸλ. τὰ περὶ Ἡ. συγγράμ-
ματα τῶν Dahlmann (Ἀλτὸν 1823), Bihm
(Ἀλτδ. 1836), Bohrk (Βερολ. 1838),
Kirchhoff (Βερολ. 1868, 6' ἐκδ. 1878), Baer
(Βιέννη 1878). [X.B.]

— Τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρουσι καὶ 1) Ἑλλήν
ἱατρός, ζήσας πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ'
μ. Χ. αἰῶνος ἐν Ῥώμῃ, οὗτινος σώζονται
ἀποσπάσματα τινὰ ἔργου. 2) Ἑρπιδίος ἱατρός
ἐκ Ταρσῦ, μαθητῆς τοῦ Μηνοδότου καὶ δι-

δάσκαλος Σεξτου τοῦ Ἑμπερικοῦ. 3) Ἀγαλ-
ματοποιὸς σύγχρονος τοῦ Πραξιτέλους, κ.ά.

***Ηρόδωρος.** Ἑλλήν ἱστορικὸς ἐκ τῆς
ἐν Πόντῳ Πρακλίας, πατὴρ τοῦ σοφιστοῦ
Βρόπαντος, ζήσας κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα.
Ἐγράψε «Τὰ καθ' Ἑλλάδα» εἰς τοὺς ὀλίγι-
στον 17 βιβλία, καὶ Ἀργοναυτικά· ἀλλὰ δὲ
ἔργα φερόμενα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ δὲν σαίνον-
ται γνήσια. Τὰ ὀλίγα σωζόμενα ἀποσπάσματα
βλ. ἐν Müller, Fragment. hist. graec. τ. Β',
σ. 27. — Διάφορος τοῦτου εἶνε γραμματικὸς
τις, ζήσας ἐπὶ Καλιγούλα, πολλάκις μετ'
ἐκείνου συγχεόμενος. [X.B.]

***Ηρόστρατος.** Ἑρῆσιος, διαδόχτος
καταστῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι κατὰ τὴν νύ-
κτα τῆς γεννήσεως τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (356)
ἐμπυρρίλησε τὸν ἐν Ἑρῳ περιφωρὸν ναὸν τῆς
Ἀρτέμιδος, ἵνα τοιοῦτοτρόπως ἀπαθανάτισθῃ
τὸ ὄνομα τοῦ. Ὑπὸ τῶν πατριωτῶν τοῦ ἐπι-
μωρήθη δι' ἐπωδόνου θανάτου. [I.K.P.]

***Ηρόφιλος.** Περιφωρὸς ἱατρός Ἑλλήν,
καταγόμενος ἐκ Χαλικαρδῶνος τῆς Βιθυνίας,
μαθητῆς τοῦ Πραξαγόρου καὶ ὁπαδὸς τοῦ
Ἱπποκράτους, ζήσας δὲ περὶ τὸ 300 π. Χ. ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου ἐμόρφωσε πλείστους μα-
θητάς. Μετὰ μεγίστου ζήλου ἐπεσώδατο πρὸ
πάντων τὴν ἀνατομὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἐθεώρει
δὲ ὡς πρῶτον τοῦχοιον τῆς ἱατρικῆς τὴν
πεῖραν. Ἐσχολίασε τὰ τοῦ Ἱπποκράτους ἔργα,
παντοῖα δὲ ἔγραψεν ἔργα ἱατρικά, ὧν σώζον-
ται μόνον ἀποσπάσματα. [I.A.B.]

***Ηρύγγιον** (Bot.), Eryngium L. Γέ-
νος ἀκανθοειδῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν
Σνιαδοφόρων. Ἡ ρίζα αὐτῶν πάλαι φαρμα-
κευτικῇ, τὰ δὲ νεόταστα φύλλα λαχανεύον-
ται. Τὸ Ἡ. τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται περιλη-
πτικῶς εἰς τὰ κοινοτάτα τῆς Ἑλλάδος εἶδη
τοῦ γένους τούτου, ἥγουν εἰς Ἡ. τὸ παρα-
θαλάσσιον (E. maritimum L.), Ἡ. τὸ πρα-
σίον (E. virgineum Link., κοινῶς Φιδάγκαθο ἢ
Μοσχάγκαθο ἢ «τῆς ἀγάπης τὸ βοτάνι») καὶ
Ἡ. τὸ κρητικόν (E. creticum Lam., «οὗ τὸ
φύωμα κυανόν» κατὰ Διοσκουρίδην, κοινῶς δὲ
Σφαλάγκαθο). [Θ.X.]

***Ηρφορδ** (Hereford). Μία τῶν δυτι-
κῶν κομητιῶν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα ἐμβ.
2157 τετρ. καὶ 115 980 κατ. (1891) ἀσχο-
λουμένους εἰς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν· πρὸ
πάντων τὰ μῆλα καὶ ἀπία τῆς κομητείας
ἐξάγονται ἀθρόως, ὡς καὶ ὁ λυκίσκος, τὰ δὲ
πρόβατα αὐτῆς (εἰδικὴν γένος) ἐκτιμῶνται
λίαν καὶ διὰ τὸ λαμπρὸν δέρας καὶ τὸ εὐγε-
στον κρέας. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ ἐμάνωμας
πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως 5 σι-
δροδρόμων καὶ ἐπὶ τῆς διώρυχας τοῦ Γλέ-
στερ. Ἐχεῖ ὡραιότατην μητροπόλιν τοῦ
1115 καὶ 20 267 κατ. διατηροῦντας ἀμαίον
ἐμπόριον τῶν προϊόντων τῆς χώρας. Ἀπὸ τοῦ
673 εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου. [M.S.]

Ἡρώ. Ἰέρεια τῆς Ἀρτέμιδος ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου Σηστό. Ἐραστειε ταύτης ὁ Λεάνδρος ἐκ τῆς ἀπέναντι κειμένης Ἀθύδου διήρχετο νύκτωρ τὸν Ἑλλησπόντον κολυμβῶν πρὸς συνάντησιν τῆς ἐρωμένης. Κατὰ δὲ τινὰ θεολόγῳ νύκτα ἐπὶ τῆς παραλίας ἐρρίθη καὶ αὕτη εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ μῦθος οὗτος ἐχρησίμευσε πολλοῖς ποιηταῖς ὡς ὑπόθεσις, πρὸ πάντων τῷ Μουσαιῳ. [B.E.]

Ἡρώδης 1) Ὁ Μέγας, βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, υἱὸς τοῦ Ἰδομαίου Ἀντιπάτρου, διορισθέντος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος μετὰ τοῦ Ὑρκανοῦ Β' συνδιοικητοῦ τῆς Παλαιστίνης. Ἐγεννήθη τῷ 73 π. Χρ., εὐδαιμονήσας δὲ ὡς διοικητῆς τῆς Γαλιλαίας (ἀπὸ τοῦ 47) διορίσθη καὶ διοικητὴς τῆς Σαμαρίας καὶ τῆς Κοίλης Συρίας. Ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου ὠνομάσθη τετράρχης καὶ ὕστερον ὑπὸ τῶν Τριῶν Ἀνδρῶν βασιλεὺς Ἰουδαίας. Καταβαλὼν δὲ τὸν ἀντιπαλὸν τοῦ Ἀντιγόνου εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ. Ἡ βασιλεία τοῦ Ἡ., ἥτις διήρκεσε 37 ἔτη, ἀνενέωσε τὴν ἐξωτερικὴν αἵχλην τῆς τοῦ Δαβὶδ καταρρώσεως δὲ ὁ βασιλεὺς ὡς βασιλεὺς αὐτὴν τοῦτο μὲν διὰ ὠμότητος κατὰ πάντας ἀντιπαλούς καὶ τῶν συγγενῶν του δολοφονίας (ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του Μαριάμην καὶ τρεῖς τῶν υἱῶν του καπ.), τοῦτο δὲ διὰ δουλικῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν ἐλάχιστη ἐπικρατοῦσαν ἐν Ῥώμῃ μερίδα. Τὸ μάλλον ἀξίον μνείας συμβάν τῆς βασιλείας του ἦτο ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ. Ἀνωκεδόμενος μεγαλοπρεπῶς τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ναόν, ἔδωκε πάλαι τινάς, ἐνίκησε τοὺς Δραβὰς καὶ τοὺς ληστές τῆς ἐρήμου. Κατὰ τὴν θάνατόν του, συμβάντα τὰ αὐτὰ ἔστω τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, τὸ βασιλεῖον διηρέθη εἰς τοὺς ἐπὶ ἑξήσαντας υἱούς του. Διάδοχος του ὑπὸ τὴν τίτλιν Ἐθνάρχου τῶν Ἰουδαίων ἐγένετο ὁ Ἀρχέλαος (βλ. λ.).

—2) Ἡρώδης Ἀντίπας, υἱὸς τοῦ Μεγάλου, ἐγένετο τετράρχης τῆς Γαλιλαίας καὶ Περαιάς. Οὗτος συνεζυγύθη τὴν Ἡρωδιάδα, τὴν ὑπάρχασαν σύζυγον τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ τοῦ Ἡρώδου Βεηθσὺ, καὶ ἐφόνευσε τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν ὅστις ἠλεγξεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ ταύτῃ· εἰς αὐτὸν δὲ ἀποδίδει τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν σφαγὴν τῶν νηπίων κατὰ τὸν ἐμπατισμὸν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀποπομπὴν αὐτοῦ πρὸς Πιλάτον. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἐκλήθησαν οἱ Ἡρωδιανοὶ, μάλλον πολιτικὴ ἢ θρησκευτικὴ διαίρεσις, ἥτις κατὰ τινὰς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖ τὸν Ἡ. ὡς Μετσίαν. Τῷ 40 μ. Χρ. ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Καλιγούλα εἰς Λυδῶνα. —3) Ἡρ. Ἀγρίππας ὁ Α', ἐγγονος τοῦ Μεγάλου, Ἀνατραφεὶς ἐν Ῥώμῃ ἔζη ἐν ἁστυτείᾳ καὶ ἡναγίσθη ἐπὶ τινὰ χρόνον γὰ διαφύγη τοὺς διωγμούς τῶν θανόντων του μεταδὲς εἰς Τιβεριάδα τῆς Ἰδομαίας. Ἐπιτρέψας εἶτα εἰς Ῥώμην, διορίσθη ὑπὸ τοῦ

Τιβέριου διδάσκαλος τῶν βασιλοπαίδων, ὕστερον δὲ ἐρρίθη εἰς τὴν εἰρκτὴν ἀπελῶθη ὑπὸ τοῦ Καλιγούλα καὶ ἔλαβε μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ βασιλέως τὰς χώρας τοῦ Φιλιππου καὶ τοῦ Λυσανίου· τέλος δὲ ἐπὶ Κλαυδίῳ ἐγένετο κύριος ἀπάσης τῆς Παλαιστίνης. Οὗτος ἐφόνευσε τὸν ἀπόστολον Ἰάκωβον καὶ ἐρρίψε τὸν Παῦλον εἰς τὴν εἰρκτὴν, ἀπέθανε δὲ τῷ 44 μ. Χρ. — 4) Ἡρ. Ἀγρίππας ὁ Β', υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐλαβε τὴν τετραρχίαν τοῦ Φιλιππου ὡς καὶ μέρη τινὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ Περαιάς καὶ ἦτο ὁ τελευταῖος βασιλεὺς ἐκ τῆς δυναστείας ταύτης. Ὑποστήριξε τοὺς Ῥωμαίους ἐν τῇ ἐκπορθήσει τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ διορίσθη πραιτωρ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 100 μ. Χρ. καὶ αἱ χώραι αὐτοῦ ἡνώθησαν μετὰ τῆς Συρίας. [I.K.II.]

Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς (Τιβέριος Κλαύδιος). Διάσημος Ἕλλην ἄνθρωπος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 108 μ. Χρ. ἐν Μαραθῶνι. Ἀφοσιωθείς καὶ διαπρέψας ἐνωρὶς εἰς τὴν ῥητορικὴν, κατέσχεν ἐπανειλημμένως δημοσίας θέσεις ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐγένετο τῷ 143 ὕπατος. Ὑπο εἰς ἀκρον εὐνοούμενος τῶν αὐτοκρατόρων Ἀντωνίνου καὶ Μάρκου Αὐρηλίου, ὅστις ὑπῆρξε καὶ μαθητὴς του· τὴν δὲ μεγάλην περιουσίαν του ἐχρησιμοποίησε μετὰ μεγίστης ἐλευθεριότητος, πρὸ πάντων εἰς μεγάλας οἰκοδόμους δημοσίας. Ὅρῳα αὐτοῦ ἦσαν τὰ Ὡδαίων (Θεατρον) ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ὕπερ ἀνῆγειραν εἰς μνημεῖον τῆς συζύγου του Ῥηγίλλης, ἡ διασκευασίς του αὐτοῦ σταδίου διὰ μαρμαρίων ἐδωλίων, ὑδραγωγεῖον καὶ ἐξέδρα ἐν Ὀλυμπίᾳ καπ. Ἐίχε δὲ ἐν Κηρυσσίᾳ πλησίον τῶν Ἀθηνῶν λαμπρὰν ἔκκλησον, ἐντυκτήριον τῶν πομπιζομένων, ὧν αἱ συζητήσεις ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τῶν λατινιστῶν γεγραμμένων Ἀττικῶν νουκτῶν τοῦ Δι. Γέλλιου. Ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἡ. σώζεται μόνον εἰς, ὁ περὶ πολιτείας, ἀμφίδουλον δὲ φαίνεται ἂν εἶνε γνήσιος (ἐν Bekker, *Oratores attici*, πρὸ. καὶ Hass, *De Herodis Att. orat. peri politias*, Κιέλου 1880). Ἀπέθανε δὲ τῷ 179 καὶ ἐτάφη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Σταδίου· οἱ τάφοι τῆς οἰκογενείας του ἀνευρέθησαν ἐν Κηρυσσίᾳ. [X.B.]

Ἡρωδιανός. 1) Ὁ Ἕλλην συγγραφεὺς καταγόμενος ἐκ Συρίας καὶ ἀκηάσας κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα. Περί τοῦ βίου του ἔλαχιστα γνωρίζομεν, διηγείται δὲ ὁ βίος ἐπὶ ἐχρημάτισεν εἰς ὑπηρεσίας βασιλικὰς καὶ δημοσίας. Τὸ ἔργον του, τῆς μετὰ Μάρκον βασιλείας ἱστορίαι εἰς 8 βιβλ., περιλαμβάνει τὰ 59 ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Αἰρηλίου μέχρι τῆς ἐπὶ τὸν Ἰωάννην ἀναρρήσεως τοῦ Γερμανοῦ Γ' (180—238), παύει δὲ ὁ Ἡ. πολυλογίαν καὶ ἑλλειψὶν βλήματος εὐρέως, ἀλλὰ ἀποδείκνυται ἀγαθὸς ἀνὴρ, ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν κα-

κίαν. Εὗρε δὲ πολλοὺς ἀναγνώστας καὶ μιμητάς. Γνωστὸν ἐγένετο τὸ ἔργον του τοῦ πρώτου διὰ τῆς λατιν. μεταφράσεως τοῦ Πολιτικανῶ (1408). Κυρίως ἐκδ. αὐτοῦ εἶνε ἡ τοῦ Monodissolm (Λψ, 1883). — 2) Ἀτίλιος Ἡρ., ὁ τὸ γ' κ' ε', υἱὸς καὶ μαθητὴς Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου, ἐγραψεν περὶ τοῦ 300 μ. Χ. Ἐγεννήθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, νέος δὲ μετέβη εἰς Ἱώρην ὅπου εὗρεν ἐνθαρμὸν φίλον καὶ προστατὴν τὸν αὐτοκράτη Μάρκον Αὐρήλιον. Τῇ προστασίᾳ τούτου συνέγραψε καθολικὴν προσωδιὴν εἰς 21 βιβλ., ἣν συνεπλήρωσε διὰ μεταγενέσιον περὶ Ὀμηρικῆς καὶ ἱστορικῆς προσωδιᾶς. Τὰ 19 πρώτα βιβλία διαλαμβάνουσιν περὶ τῶν κυρίως προσωδιῶν (τῶνων), τὸ 20ὸν περὶ τῶν χρόνων καὶ πνευμάτων, τὸ δὲ τελευταῖον περὶ διαφόρων ζητημάτων κυρίως περὶ τῶν ἐγγλετικῶν, τῆς διαστολῆς καὶ τῆς συναλειψῆς. Διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὁ Ἡ. ἐγένετο ἐξιδρυτὴς τῆς ἐλληνικῆς προσωδιᾶς· βασιλεῖται ὅμως ἐντελὲς ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν Ἀριστάρχου καὶ Γρόφωρος καὶ ἡ δέξια του ἐγκρίνεται κυρίως εἰς τὴν περὶ σύλλογόν καὶ εἰς σύστημα σύμψηξιν τῶν ἑρουνῶν ἐκείνων. Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἔργου ἀποδόθηκε, σώζονται δὲ περιλήψεις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου ἡ Ἀρκαδίου. Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡ. συνέγραψε καὶ ἄλλα ἔργα, περὶ Ὀρθογραφίας, περὶ παθῶν, περὶ ὀνομάτων, περὶ κλισίας ὀνομάτων, περὶ ὀρημάτων, περὶ συζυγιῶν, περὶ βαρβαρισμῶν, περὶ μονοσύλλαβων, περὶ μονήρους λέξεως, Συμπόσιον, κ.τ.λ. αὐτὸν κατέχρην μόνον τὸ περὶ μονήρους λέξεως, τῶν δὲ ἄλλων μόνον ἐπιχειρηματίας, ἀποσπάσματα κτλ., κυρίως εἰς τὰ εἰς Ὀμήρου γράμματα καὶ Στέφανον τὸν Βυζάντιον. Ταῦτα συνελέγησαν μετὰ Θεοκρίτου ἐπιμελείας ὑπὸ Lentz (Hermobianthi iohannisi polihmian, Λψ, 1867), εἰς δὲ τὴν ἔκδοσιν ταύτην ἐδημοσίευσαν προσθήκας οἱ Κορρη, Hilgard καὶ Egenolff. — 3) Δι᾿ ἄλλους τούτου εἶνε ὁ ῥήτωρ Ἡ., γράψας περὶ σχημάτων, ὧν τὰ παραδείγματα εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον εἰλημμένα ἐν τοῦ Ὀμήρου. [X.B.]

Ἡρωδιᾶς. Βλ. Ἡρώδης 2).

Ἡρώες (μυθολ.). Κοινότερον καλοῦνται οὕτως οἱ ἄλλως ἡμιθεοὶ καλούμενοι ἐν τῇ ἑλλην. μυθολογίᾳ, ὡς ἔχοντες κατὰ τὰς περὶ αὐτῶν παραδόσεις τὴν ἑτέραν τῶν γενέων θεῶν, ἀνδρες τῶν ἀρχαιοτάτων (ἡρωϊκῶν) χρόνων μετὰ διαπραξάμενοι κατορθώματα, εἰς τοὺς κοινούς ἀνθρώπους ἀκατάληπτα καὶ καταπληκτικὰ, δι' ὃ καὶ λατρεῖας παρὰ τούτων ἀπολαύοντες (Ἡρακλῆς, Θησεύς κτλ.). Ἀλλ' ἡ λέξις (ἣν τινες θεωροῦσι σύστασιν τοῦ λατινικοῦ vir, ἀνὴρ) δὲν εἶχε πάντοτε τὴν αὐτὴν παρ' Ἑλληνικὴν ἔννοιαν. Παρ' Ὀμήρῳ εἶνε γενικώτερον τιμητικὴν ἐπίθετον, ἀποδιδόμενον πολλοῖς τῶν τοῦ ἔργου

πρωτευόντων ἐπὶ τινι προσόντι πρωτοπῶν, Ὁ λοιδορ π. γ. Δημόδοκος εἶνε ἥρωες ὡς ὁ Ὀδυσσεύς. Ἀλλ' ἡρῶ ἐν τῇ Ἡσιόδῳ οἱ Ἡ. καλοῦνται ὄντα ὑπέρτερα, μετέχοντα καὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως. Ἡ δοξασία ὅμως τοῦ Ἡσιόδου ὅτι οἱ Ἡ. ἔξω μετὰ θάνατον εὐδαιμονεῖς ἐν ταῖς νήσοις τῶν μακάρων δὲν εἰσέδυσαν εἰς τὴν ἐφημέριαν πίστιν, ἥτις ἐθεώρει αὐτοὺς ὡς νεκρούς, διαμενὴν ἔχοντας ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ὑποχθονίων. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἀσκήσεις τῆς πρὸς αὐτοὺς λατρείας ἀνεμύνησαν τὰς ἀπειθονομένας εἰς τὰς τοῦ κατὰ κόσμου θεότητας. Ἀλλ' ἐν τῷ τάρῳ ἔξω οἱ Ἡ. ὡς θάνατοι καὶ συχνὰ ἐξήγγοντο, πληροῦντες θάμβους τοὺς ὄροντας. Διὰ τοῦτο ἐπιστεύετο ὅτι οἱ θεοὶ εἶχον παραχωρήσει αὐτοῖς μέρος τῆς ἰσχύος των. Ἡ λατρεία τῶν Ἡ. ἰσχυροποιήθησα διὰ τῆς πολωνείου νομισματίας ἥτα κατὰ τὸν 1^{ον} αἰῶνα διαδεδομένη πανταχοῦ, τῶν Ἡ. καὶ ἔξω τὸ Ἑλληνικὸν πολυπληθὲς ὄντων. Διότι δὲν ἐνομιζέοντο τοιοῦτοι μένον οἱ θνητοὶ υἱοὶ τῶν θεῶν καὶ οἱ περιφανεῖς μαχηταὶ τοῦ ἐπικού αὐλοῦ, ἀλλ' Ἡ. ἦσαν καὶ οἱ πρῶτοι πάσης χώρας βασιλεῖς, οἱ μυθικοὶ πάσης φυλῆς ἀρχηγοί, οἱ οἰκίσται πολλῶν πόλεων κτλ. Τὰ ἱερῶμένα αὐτοῖς ἱερά ἦσαν ἡ μικροὶ ναῖκοι ἡ ἄπλοι τάφοι, κενότατα συνήθως, ἐν εἰς ὅμως ἀλλοχοῦ ἀνακαλυπτέμενα μεταφέροντο καὶ κατετίθεντο τὰ δοτὰ τῶν Ἡ. Οὕτως οἱ Ἡ., λίαν ἀγαπητοὶ καὶ οὐχὶ φοβεροί, ὡς οἱ θεοί, διὰ τὸν καὶ, συνῆπτον ὡς εἰπεῖν τὴν γῆν μετὰ τοῦ Ὀλύμπου συμπληροῦντες τὴν τὸν ὄντων ἱεραρχίαν. Βραδύτερον, ὅτε αὐτὴ ἡ Πυθία ἐδήλωσεν ὅτι οἱ λαμπροὶ τῇ πατρίδι των ἐν πάσῃ ἐποχῇ ἀποδόντες ὑπηρεσίας συνήνουντο θανόντες μετὰ τῶν ἡρώων, ὁ δριμύτης τούτων ὡς εἰκὸς κατέστη ἐτι μεγαλειότερος. Οἱ κάτοικοι τοῦ Μακραθῶνος προσέφερον θυσίας εἰς τοὺς αὐτοὺς γενναίως πεσόντας. Ὁ Λεωνίδαῖος εἶχε βωμὸν ἐν Σπάρτῃ, βραδύτερον δὲ καὶ ὁ Λυσάνδρος. Ὁ Μιλιτιάδης καὶ ὁ Βρασιδεὺς ἐλατρεύοντο ὡς Ἡ. ἐν Θράκῃ κτλ. Ἡ παλαιὰ αἰγίλη τοῦ ὀνόματος «Ἡρώες» ἀρχεται ἐκλείπουσα κατὰ τοὺς ῥωμα. χρόνους, ὅτε οὐχὶ ἡ τοῦ λαοῦ ἀγάπη ἀλλ' ἡ αὐλικὴ κλακίαι ἀνεκέρυσσε τοὺς Ἡ. καὶ ἐτιμήθησαν ὡς τοιοῦτοι οὐ μόνον οἱ Καίσαρες, ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ τόπους ἀρχόντες, εὐεργεταὶ τιτιλοφορούμενοι. Ταυτοχρόνως δὲ καὶ διὰ τὴν ἐπικρατήσαντα κενωδοξίαν, νὰ φιλοτιμῶνται πάντες νὰ δειξοῖν ἑαυτοὺς εἰς Ἡ. καταγομένους, κατήντησαν οἱ πλείστοι τῶν νεκρῶν νὰ τιτιλοφῶνται ἐν τοῖς ἐπιτομείοις Ἡ. Οὐχ ἥτιον οἱ ἀληθεῖς, οἱ παλαιοὶ Ἡ. ἐτιμῶντο πάντοτε μετ' ἀγάπης καὶ σεβασμῶν μέγχι τῶν ἐσχάτων χρόνων, αἱ περὶ αὐτῶν δὲ ἰδέαι, καὶ δημόδεις πεποιθήσεις διακινῶνται ἐν πολλοῖς κληροδοτηθεῖσαι καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν Ἑλλάδα. [Δ.Μ.Κ.]

Ἡρωϊκὸν μέτρον. Βλ. Ἐξάμετρον.

Ἡρων ὁ Ἀλεξανδρεὺς, εἰς τὴν περιφημοτέρων μαθηματικῶν καὶ μηχανικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Κτησιδίου καὶ ἤκμασε περὶ τὸ 100 π. Χ. Δι' μελέται του ἀπέβλεπον ἰδίως εἰς τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν γεωδαισίαν, πρὸς δὲ εἰς τὴν ὀπτικήν καὶ τὴν μηχανικὴν. Ἐκ τῶν γεωμετρικῶν ἔργων του σώζονται "Οροι τῶν γεωμετρίας συγγραμμάτων, Γεωμετρούμενα, Εἰσαγωγή τῶν στερεομετρούμενων, εἰς α' προσθετέον τὸ Περὶ διόπτρας (εἰδους τινὲς θεωρητικῶν) βιβλίον. Τὸ Περὶ μέτρων σύγγραμμα τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερόμενον εἶνε περιληψὶς ἀλλου συγγραμμοῦ ἐν τῶν γεωμετρικῶν καὶ γεωδαιτικῶν ἔργων τοῦ Ἡ. Ἀποσπάσματα ἀκριτὰ μεγάλᾳ τῶν Μηχανικῶν του εὕρισκονται ἐν τῷ ἡ' βιβλ. τοῦ Πάππου. Εἰς τὰς μηχανικὰς διατριβὰς του ἀνέγκουσι καὶ τὰ περὶ πολεμικῶν μηχανῶν Βελοποικίᾳ, Βαλίστρας κατασκευῇ, Βαρύλλῳ (σώζεται μόνον ἀποσπάσμα), Πνευματικῇ (ἐν λατίν. μεταφρ.), Περὶ αὐτοματοποιητικῆς. Ἡ Κατοπτρικὴ του σώζεται μόνον ἐν λατίν. μεταφρᾷ τοῦ Wilhelm von Mohrke ὑπὸ τὴν ψευδῇ τίτλῳ Ptolemaeus de speculis. Ἐκδ. τῶν Γεωμετρ. καὶ στερεομετρ. ὑπὸ Hultsch (Ber. 1864), Περὶ διόπτρας ὑπὸ Vincent (ἐν Notices et extr. τ. 10^e, Παρ. 1858), τῶν Μηχανικῶν ὑπὸ Hultsch (ἐν Comm. in hon. Mommseni τ. 114—123), Περὶ μέτρων ὑπὸ Hultsch (ἐν Metrol. scripta, Λψ. 1864), τῶν περὶ πολεμικῆς τέχνης ὑπὸ Thevenot (ἐν Mathem. vet.), τῆς λατ. μεταφρ. τῆς Κατοπτρικῆς ὑπὸ V. Rose (ἐν Anecd. gr. B' 290 καὶ 317—336). [X.B.]

Ἡρώνας (ἢ Ἡρώδας ἢ Ἡρώδης). Ἑλλήν ποιητὴς, καταγόμενος πιθανῶς ἐκ τῆς νήσου Κῷ, ἠκμάσας δὲ κατὰ τὸ 5^{ον} ἡμισυ τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος, εὐθὺς μετὰ τὸν Θεόκριτον καὶ τὸν Καλλιμάχον. Μέχρις ἐσχάτων εἶχον τῶν μίμων αὐτοῦ μόνον εὐλίγια ἀποσπασμάτια· ἀλλ' ὅμως νεώστ' ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Βρεταννικοῦ μουσείου προσκτηθεῖσιν ἐξ Αἰγύπτου παπείροις ἀνευρέθησαν 9 ἐν ὅλοις μίμοι αὐτοῦ, (ποιήματα ἐν μορφῇ διαλόγου, στερεοῦμενα μὲν δραματικῆς πλοκῆς, παριστῶντα δὲ σκηνὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου), ὧν οἱ ἐξ εἶναι σχεδὸν ἀκέραιοι. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε ἡ ἰωνικὴ μετ' ὀλίγων μόνον δωρισμῶν, ἡ μετρικὴ δὲ μορφὴ ὁ χωλίασμος (βλ. λ.), διδ' καὶ καλοῦνται μιμιασμοί. Εἶναι δὲ σκηναὶ πλήρεις ζωῆς καὶ δυνάμειος, πιστῶς ἀντιγεγραμμέναι ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ ἐλεγχουσαί βαθεῖαν παρατήρησιν τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ὅθεν ἐπικυρτοῦται δι' αὐτῶν ἡ περὶ τοῦ Ἡ. κρίσις Πλινίου τοῦ νεωτέρου, ὅστις θέλων γὰ ἐπαινεῖν τοὺς ἰαμβοὺς τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀντωνίου παραβάλλει αὐτοὺς

πρὸς τοὺς τοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ Ἡρώδου. Μετάφρασιν ἑμμετρον τοῦ πληρεστάτου τῶν μίμων, ἐπιγραφομένου Διδάσκαλος, ἐκδόθησεν ἐν Ἑστίᾳ 1892 τ. Α' σ. 89 ὁ ἡμέτερος Ν. Γ. Πολίτης, ὅστις προνήγγειλε καὶ ἔκδοσιν αὐτῶν. Ἐκδόσεις δὲ τοῦ Ἡ. ἐγένοντο μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ Kenyon (Λονδ. 1891), καὶ πανομοιότυπος τοῦ παύρου 1891), Rutherford (Λονδίν. 1891, 2 ἐκδ.), Herwerden (ἐν Mnemosyne 1892), E Piccolomini (Φλωρεντ. 1892), Bücheler (Βέννη 1892 μετὰ λατίν. μεταφρ.), O. Crusius (Λψ. 1892, μετὰ πάντων τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων τῶν μιμογραφῶν). Ἐκ τῶν πολλῶν περὶ Ἡ. γραφέντων ἀξία ἰδίᾳ μνηεῖς εἶναι Crusius, Untersuch. z. d. Mim. d. Herondas (Λψ. 1892), H. Weil (ἐν Journal des Savants 1891) καὶ S. Reinach, Herondas le mimographe (ἐν Revue des études grecques, Δ' τόμ. 1891). [X.B.]

Ἡρώνας κρήνη. Εἶδος πίδακος ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρεῖος Ἡρώνα. Ἡ συνκευὴ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ὑποκειμένων εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' ἀλλήλων δοχείων, ὧν τὰ μὲν κατώτερα πάντοθεν κλειστά, τὰ δὲ ἀνώτερον ἀνοικτὸν ἀνοίθην ἐν σχήματι λεκάνης. Ἀπὸ τοῦ πυθμένος τοῦ ἀνωτάτου σωλὴν στενὸς ἀγεί εἰς τὸ κατώτατον ἐλευθέρως ἐγγύτατα τῆς βάσεως αὐτοῦ τελευτῶν, ἄλλος σωλὴν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τοῦ κατωτέρου ἀρχόμενος τελευτᾷ ἐλευθέρως ἐν τῷ δευτέρῳ δοχείῳ ἐγγύτατα τῆς ὀροφῆς αὐτοῦ, ἐν ᾧ τρίτος σωλὴν ἀρχόμενος ἐγγύς τῆς βάσεως τοῦ δευτέρου τούτου δοχείου καὶ διαπερὼν τὸ ἀνώτερον τελευτᾷ ἐλευθέρως ἀνοίθην τούτου. Τὸ μέσον δοχεῖον εἶνε πλήρες ὕδατος μέχρι τοῦ μέσου περιτοῦ. Ὅταν δὲ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ χωρῇ ποσὸν τι ὕδατος τοῦτο βαλῇ κρήνην κατέρχεται διὰ τοῦ σωλὸνος εἰς τὸ κατώτατον, ἀφ' ὧν ἀνοίθην τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ δευτέρου σωλὸνος εἰς τὸ μέσον δοχεῖον· ἐνταῦθα δὲ πυκνούμενος ὁ ἄρρ πιεῖται τὸ ἐν τῷ μέσῳ δοχείῳ ὕδωρ διὰ τοῦ σωλὸνος εἰς τὸ κατώτατον δοχεῖον ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρου ἐλευθέρου αὐτοῦ ἄκρου διασκορπίζεται κομψῶς κυκλῶ καὶ καταπίπτει ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρου δοχείου, ἵνα πάλιν μετοχτευθῇ εἰς τὸ κατώτερον καὶ οὕτω καθέσθῃ, μέχρις ὅτου ἐξαντληθῇ τὸ ἐν τῷ μέσῳ δοχείῳ εἰς ἀρχῇ ὑπάρχον ὕδωρ. [Σπ.]

Ἡρώων πόλεις (ἢ Πρῶν) ἐκαλεῖτο ἀρχαία πόλεις τῆς Κάτω Αἰγύπτου, καί μιν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τῆς Βασιλικῆς διώρυγος εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ἐξ αὐτῆς δὲ ἐκαλεῖτο καὶ ὁ ἐκεῖ κόλπος τῆς θαλάσσης ἡ ῥω-πολιτικός. Τὰ εἰρηπία αὐτῆς εὐρήνται παρὰ τὸ Abu-Koychoid. [Μ.Σ.]

Ἡσαΐας. Ὁ πρῶτος τῶν 4 μεγάλων προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, προφητεῦ.

σας ἐπὶ τῶν βασιλείων Ἰωάθαμ, Ἀχαΐ καὶ Ἐζεκιού, ἀπὸ τοῦ 759 περιποῦ μέχρι πέρα τοῦ 700 π. Χ., θανατωθεὶς δὲ ἐπὶ Μανασσῇ. Ἡ γλώσσα τοῦ Ἡ. ἐστὶ ἀπλοστοία καὶ σαφής· μετὰ μεγίστης μεγαλοπρεπείας, ὥς πρὸς δὲ τὴν ποιητικὴν δύναμιν καὶ συμμετρίαν καὶ τὴν γνήσιον ἐνθουσιαστικὴν, οὐδεὶς τῶν ἄλλων πρῶτον εἶναι ἐξήμιλλος αὐτοῦ. [B.E.]

Ήσας (σημ. τριχῶτες) ἢ Ἐδών (πυρρός), κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν παράδοσιν υἱὸς τοῦ Ἰαάκ καὶ τῆς Ρεβέκκας καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβ, ἐγένετο δὲ ὁ γενάρχης τῶν Ἰδουμαίων (Ῥωμιτῶν), οἵτινες ἐγκατεστήσαν Ν τοῦ Χαναάν ἐν τῇ ὀρεινῇ καὶ βασίλει (τριχῶτῇ) γῶρᾳ Σηίρ. Ἡ περὶ αὐτοῦ διήγησις (Γένεσις 25) λέγει ὅτι ἤρξεν ἥδη ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ὅστις κατώρθωσε νὰ πωλήσῃ αὐτῷ ὁ Ἡ. τὰ πρωτότοκία ἀντὶ τριβλίου φαθῆς καὶ διὰ δόλου νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς. Ὁ ἱστορικὸς πυρρὴν τῆς διηγήσεως φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ πρὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐγκατάστασις τῶν Ἰδουμαίων εἰς Χαναάν καὶ ἡ ἐκδιώξις αὐτῶν ἐκ τῶν κατεληγμένων θέσεων διὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. [B.E.]

Ήσόδος. Μέγας Ἕλληνας ποιητὴς. ὁ πατὴρ τοῦ διδακτικοῦ ἔπους. Περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ γινώσκουμεν σχεδὸν μόνον ὅσα ὁ ἴδιος φανερῶς περὶ τούτου εἰ τὰ ἔργα του· διότι τὸ μὲν σωζόμενον Ἡσόδου γένος εἶναι ἔργον τοῦ Τζέττιου οὐχὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον, εἰ δὲ Πρῆκλος καὶ Πλούταρχος γράψαντες περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ δὲν διδάσκουσιν τίτις λόγους νῆα. Ἡ καλλιτεχνικὴ πηγὴ εἶναι ὁ «Ἀγὼν Ἡσόδου καὶ Ὀμήρου», ὅστις συνεγράφη μὲν ἐπὶ Ἀδριανοῦ, βασίζεται δὲ ἐπὶ ἔργου τοῦ ῥήτορος Ἀλκιμάχου μαθητοῦ τοῦ Γοργίου. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ Ἡ. κατῆρχεν ἐκ τῆς αἰολικῆς Κύμης· ὁ δὲ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ ἐκ πενίας ἐξεπαρτίσθη καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Ἑλικῶνος καίμενον ἀσήμενον χωρίον Ἀσκραν τῆς Βοιωτίας, πλησίον τῶν Θεσπιῶν. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Ἡ. καὶ παῖς ἐποιεῖται τὰ πρόδικτα ἐπὶ τῶν λειμῶνιων τοῦ Ἑλικῶνος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ὁ ἀδελφεὸς τοῦ Ἡ. Πέρτης διαθήκεας τοὺς δικαστὰς κατωρῶσε νὰ γίνῃ κύριος τοῦ μεγίστου μέρους τῆς κληρονομίας, ὅπου κατέρχοντο εἴτα ἐν ἁστωτῇ καὶ ἡναγκασθὲν νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁκομὴ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἀδελφοῦ. Ἐνῷ δὲ οὕτως ἀπωλέσας ὁ Ἡ. διὰ τῆς ἀδικίας τῶν δικαστῶν τὴν μικρὰν περιουσίαν του, ἔζη πτωχὸς, ἐκένκητο ἄλλον πλοῦτον, τὸν τῆς ποιήσεως, οὐχὶ τῆς μεγαλοπρεπείας, τῆς καταλλήλου διὰ τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων. Ἀλλὰ τῆς ἀπλῆς καὶ ἀρεστοῦς, τῆς προσφιλοῦς εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ ναύτας, ἀλλὰ καὶ σεμνοπρεπὺς διὰ τοὺς κύκλους τῶν πανηγυριστῶν. Ὅτι δὲ τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν ἦσαν πρεωριζμένα μόνον διὰ τοὺς πτωχοὺς Ἀσκραίους

ἐγνωρίζεται ἀπ' αὐτοῦ· τὸν ἀντικείμενον ὁ Ἡ. ὡς καὶ ὁ Ὀμηρὸς, περιήρχετο τὴν γῶρᾳ ὡς βασιλῶδες. Καὶ οὐχὶ μόνον ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Βοιωτίας εὗρεν ἀντιμετρίαν, ἀλλὰ καὶ πέρα τῶν συνόρων τῆς πρωτεύουσας πατρίδος τοῦ ἐδοξάσθη. Καὶ τὸ μὲν χωρίον ἐν ταῖς Ἑργαῖς καὶ Ἡμέραις ἐνθα διηγείται, ὅτι ποτὲ ἐνίκησεν ἐν Χαλκιδί· θύμῳ καὶ ἀνέθετο τὸ πῦλον, τριποῖα, εἰς τὰς Μούσας τοῦ Ἑλικῶνος, θεωρεῖται ὡς παρεμβλημένος ἐν τούτοις ὁ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ῥήτορος, ἐν ἀνθρώποις καὶ ὁ Πανταγίας, περιλαβεῖ τὸν ἱστορικὸν πυρρὴν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῇ γῶρᾳ τῶν Ἀσκραίων, ἡ δὲ ἐνταῦθα ἐπιδρακτικὴ αὐτοῦ ἐφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν Ναυπακτῇ τῆς Ἀσκαρίας ἐπέζησε τὸ εἶδος τῆς Ἡσόδου ποιήσεως, ὡς μαρτυρεῖται καὶ διὰ τῶν «Ναυπακτικῶν ἐπιγνῶν». Καὶ ἐν Ὀρχομενῇ δὲ ἐδρακτικὴ τάφος τοῦ Ἡ., ὅπου ἐξηγεῖτο ὑπερὶν διὰ τῆς παραδόσεως, ὅτι ματηνέχθησαν ἐκεῖ τὰ δόξα τοῦ ποιητοῦ ἐκ τῆς Ἀσκαρίας. Οἱ Θεσπιεῖς ἀνήγειραν τῷ ποιητῇ ἀγαλμα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς· τοιοῦτο δὲ εὕρισκτο καὶ ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος. Περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔζη ὁ Ἡ. ὑπάρχουσι διαφοραὶ γνώμαι. Ἡ πιθανωτέρα εἶναι ὅτι ἤκμασε περὶ τὸ 720 π. Χ. Ἐκ τῆς παρεμυθώδους ἐκφράσεως «Ἡσόδου γῆρας» συμπεραίνεται ὅτι ἀπέθανεν ὁ ποιητὴς πλήρης ἡμερῶν. — Ὡς ὁ Ὀμηρὸς εἶναι ὁ ἐξοχώτατος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἡρωϊκοῦ ἔπους, ὁ Ἡ. εἶναι ὁ τοῦ διδακτικοῦ. Ἐν δὲ ταῖς ἔργοις του κατοπτρίζεται καὶ ὁ ἀτομικὸς χαρακτὴρ τοῦ ποιητοῦ, πρακτικοῦ καὶ εὐσεβοῦς ἀνδρός, στερούμενον ὅμως τῆς ὑψηλοῦς φαντασίας τοῦ Ὀμήρου, καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς νέας πατρίδος καὶ τοῦ βίου του ἐν μέσω γεωργίᾳ καὶ ποιμνίων. Κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῶν ἔργων του, τὸ μέτρον καὶ τὴν διάλεκτον (ἐκ τῆς δλιγῶν ἰδιωτισμῶν βοιωτικῶν) ἀναλογεῖ ὁ Ἡ. τὸ παραδειγμα τοῦ Ὀμήρου, διακρίνεται δὲ αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπλῆς ἀπαριθμήσεως καὶ τῆς ἡμελημένης συνεχείας μετὰ καταφανοῦς ῥοπῆς πρὸς στρεφικὴν διαίρεσιν. Ὑπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ τοιοῦτος χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως ἐκάλειτο κατ' ἐξοχὴν Ἡσόδου. Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ κλίσις τοῦ Ἡ. πρὸς γνομικὴν καὶ ἀλληγορικὴν παράστασιν. Ἐὰν δὲ ἐν συνόλῳ εἰπῇ τὰ ποιήματα τοῦ Ἡ. εἶναι καὶ πολὺ ὑποδεέστερα τῶν Ὀμηρικῶν, δὲν πρέπει νὰ παραγνωρισθῇ ἡ ἥθικὴ οὐσία αὐτῶν· ἡ ἀπέλευσις ἀριστοτεχνικῶν τῆς καλλιτεχνίας καὶ ποιήσεως ἐξευγενίζει μὲν καθ' αὐτὴν τὰ ἥθη καὶ τὴν ψυχὴν καὶ οὐκ ὅπως, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας καὶ τὴν ἡθικοποίησιν τῶν πολλῶν χρειάζεται ἀμεσος ἥθικὴ πρῶτη, εὐτυχὲς δὲ εἶναι τὸ ἔθνος εἰς ὃ παρέχεται αὕτη εὐθὴς ἐν ἀρχῇ ἐκ τοῦ γλυκεροῦ στομάτος τοῦ ποιητοῦ. Κατὰ Πανσυνίαν εἰ περὶ τῶν Ἑλικῶνα Βοιωτῶν ἀνεγνωρίσθη ὡς γνήσιον μέσον ἐν τῶν ἔργων τοῦ Ἡ., τὸ ἐπιγραφόμενον Ἐργα καὶ ἡμεραὶ, ὅλη.

εἶνε ἀναμφιβόλως ὅτι καὶ τὸ ἕτερον, ἡ Θεογονία, εἶνε ἐπίσης γνήσιον προῖον τῆς Μούσης τοῦ "Η. Τὸ πρῶτον ποιήμα ἔχει 828 στίχους εἰναι εἰς τὴν ἀποτέλεισιν ἐνιαυτὸν τι. Δικαίως δὲ πρὸ πάντων τὸ τελευταῖον μέρος, ἡμερολόγιον περιέχον τὰς εἰς ἑκάστην ἡμέραν τοῦ μηνὸς ἀρμεζούσας ἐργασίας (στ. 765—828) ὡς καὶ τὸ πρὸς τὰς Μούσας προσίμιον (στ. 1—10) θεωροῦνται ὡς ξένης καταγωγῆς· ἀλλὰ δὲ μέρη, αἱ δύο συλλογαὶ γνωμῶν (303—382 καὶ 605—764), ἡ περιγραφή των 5 γενῶν (104—201) καὶ ὁ μῦθος τῆς Πανδώρας (42—104) φαίνεται ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦσαν αὐτοπόστατα καὶ ὕστερον παρεμβλήθησαν ὑπὸ τοῦ "Η. ἢ ἀλλοῦ τινὸς εἰς τὰ "Εργα. Τὸ ὑπόλοιπον διαίρεται εἰς 2 μέρη, ἐν εἰς προσαγορεύει τὸν ἀδελφόν του Πέρσην καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐπιπλήττει τὸν καὶ τοὺς δεκαθύντας δικαστάς, ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ παρατρύνει αὐτὸν εἰς τὴν ἐργασίαν, δίδων λαμπρὰς νευθεσίας. "Η δὲ Θεογονία, εἰς 1022 στίχους, ἀποπειράται νὰ συστηματοποιήσῃ τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν. Μετὰ τὸ προσίμιον, ἔπρην φαίνεται ὅτι συνεχυνεῦθῃ ἐν δύο βασιλευσίνων προσίμιον, ἐπιπλήττειν εἰς τὰς Μούσας, ἐκθέτει ὁ ποιητὴς πρῶτον τὴν κοσμογονίαν εἰς ἣν παρενέρι καὶ τὰς μορφὰς τῆς ἀρχαιοτάτης μυθολογίας. Ἀπὸ τοῦ στίχου 453 ἀρχεται ἡ κυρίως Θεογονία, ἡ γένεσις των ὀλυμπίων θεοτήτων, ἐν τῇ ἐποῇ εὐρίσκονται χωρία ἐπιβαλλούσης ὠραιότητος, ἰδίᾳ ἡ Τιτανόμαχία (617—819). Τὸ τέλος τοῦ ποιήματος ἀποτελεῖ ἡ ἡρωογονία (963—1022), ἀμφιβολὸν δὲ φαίνεται εἰναι τὸ μέρος τοῦτο εἶναι "Ησιόδειον· ἐν γένει δὲ πολλοὶ των 1022 στίχων εἶναι ὑποβολιμαίοι. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ "Η. φέρονται καὶ τὰ ἑξῆς ἔργα. Γ' Ὑ ν α ι κ ῶ ν κ α τ' ἄ λ ο γ ο ς, εἰς 5 βιβλία, ὧν τὰ δύο τελευταῖα ἔφερον τὸν ἰδιαίτερον τίτλον "Ηοίαι, ἐκ τῆς στερεοτύπου ἀρχῆς των διαφόρων παραγράφων διὰ τοῦ ἡ οἴη, π. χ. «ἡ οἴην Ὑρίη Βοιωτὴ ἔτρεψε κοῦρην.» Τὸ ἔργον τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ πλουσιωτάτη πηγὴ μύθων διὰ τοὺς λυρικούς καὶ τραγικούς ποιητάς, πιθανὸς δὲ συνετέθη ἐκ δύο κατ' ἀρχὰς ἀνεξαρτήτων ποιημάτων, ὧν τὸ μὲν ἐπιτλάσσετο Ῥωμαίων κατάλογος τὸ δὲ "Ηοίαι, δυστυχῶς δὲν σώζονται ἢ ἐλάχιστα ἀποσπάσματα, ὥστε καὶ τὸ ζήτημα τῆς γνησιότητος τοῦ ἔργου ἢ των ἔργων διαφέρει τὴν σημερινὴν κριτικὴν ἢ ἢ εἰ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ δὲν παρεδέχθησαν ταύτην, ἐνῷ μέχρι τῆς "Αλεξανδρινῆς ἐποχῆς ἐθεωρεῖτο ὡς βεβαία. Ἄλλο ἔργον φερόμενον ὑπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ "Η. ἦτο ἡ "Δ ο π λ ι ε Ἡ ρ α κ λ ε σ ο υ ς. "Η κυρία ὑπόθεσις τοῦ ποιήματος ἐξηγεῖται ἐκ των τίτλου, εἰς ἐσωτερικῶν δὲ λόγων πιθανολογεῖται ὅτι ἐποικήθη περὶ τὸ 630 καὶ ὅτι μεταγενεστέρως τις προσετέθειν αὐτῷ τὸ ἐκ των "Ηοίων ἐκλημμένον προσίμιον. Τέλος ἀπεδόθησαν τῇ "Η. καὶ τὰ ἑξῆς ποιήματα, ὧν

σώζονται ὀλίγιστα ἀποσπάσματα· Κῆρυκος γάμος, Ἐπιθαλάμιον εἰς Πηλεΐα καὶ Θέτιν, Θρησκεία εἰς "Αδου κατάδασιν, Αἰγίμιος (κατ' ἄλλους ἔργον τοῦ Μιλησίου Κέρκυρος, περιγράφον τὴν μετὰ των Λαπιθῶν μάχην τοῦ Αἰγίμιου), Μελαμποδία, Χείρωνος ὑποθήκαι, Ὀρνιθομαντεία· πρὸς δὲ Μεγάλα ἔργα, "Δ στρονομικά, Δάκτυλοι Ἰδαίει, Γῆς περίοδος, ἀπαντα ἀπόκρυφα. — Τὰ ποιήματα τοῦ "Η. βεβαίως τὸ κατ' ἀρχὰς μετεδιδόντο προφορικῶς· αὐτῷ δὲ ἐξηγεῖται καὶ τὸ πλῆθος των παραμυθῶν. "Αλλ' οὐχ ἥτιον παραδεχέσθαι ὅτι ἐνωρὶς κατεγράφησαν τοὺς ἀρχιστον μέρη ἐξ αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πεισιστράτου ἀνεγινώσκοντο ἀπλήρως ὡς πηγὴ μύθων καὶ πρακτικῆς σοφίας. Οἱ "Αλεξανδρινοὶ προσέδωσαν εἰς τὴν κριτικὴν ἐξέτασιν αὐτῶν, καὶ τὰ κριτικὰ σημεῖα τοῦ "Αριστοφάνους καὶ τοῦ "Αριστάρχου εἰς αὐτὰ ἐγένοντο ἡ ἀρετήρια των σχολίων τοῦ Διδύμου καὶ "Αριστονίκου. Σχόλια εἰς 4 βιβλία ἔγραψε καὶ ὁ Πλούταρχος, ταῦτα δὲ ἐχρησίμευσαν ὡς βῆσις εἰς τὰ σωζόμενα σχόλια τοῦ Πρῶτου. Σχόλια συνέταξαν καὶ οἱ Τζέτζης, Μοσχόπουλος, Τρικλίνιος καὶ Ἰω. Διάκωνος Γαληνός ("Αλλογραφίαι εἰς τὴν τοῦ "Η. Θεογονίαν), δὲν εἶναι δὲ ταῦτα ἡ ἐπεξεργασία των ἀρχαίων σχολίων. — Τὰς διαφόρους γραφὰς των κωδικῶν περιέχουσιν αἱ ἐκδόσεις τοῦ Köchly-Kinkel (Λιψ. 1870) καὶ Rzach (Λιψ. 1884). Ἐκτὸς τούτων ἀξίαι μνείας εἶναι αἱ ἑξῆς ἐκδόσεις· ἡ πρώτη (Μιλάνου 1493), ἡ τοῦ Soder (Λιψ. 1778), τοῦ Götting (γ' ἐκδ. ὑπὸ Plaeh, Λιψ. 1878) καὶ Schoemann (Βερολ. 1869) Διαίρεσις των ποιημάτων εἰς τὰ ἀρχαῖα μέρη των καὶ ἀπόπειρα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀρχικῆς μορφῆς των ἐγένετο ὑπὸ A. Fick (Ροττ. 1887). "Εκδ. των ἔργων ὑπὸ van Lennep ("Αριστ. 1843), των ἔργων καὶ ἡμερῶν ὑπὸ Steitz (Λιψ. 1869), τῆς Θεογονίας ὑπὸ Schoemann (Βερολ. 1868), τῆς "Ασπίδος ὑπὸ Ranke (Κουδ. 1840), διαφόρων ἀποσπασμάτων τοῦ "Η. καὶ των ἀλλῶν ἐπικῶν ὑπὸ Markschaffel (Λιψ. 1840). Πρὸ Schoemann (ἐν Opusc. acad. τ. IV, Βερολ. 1857), Müllzell (Λιψ. 1833), A. Meyer (Βερολ. 1887) καὶ O. Gruppe (ἐν Griech. Kult. τ. A' σ. 567—612). [X.B.]

"Ησιόνη. Βλ. Πρακλῆς.

"Ηστυ (Hast) = ἀνατολικὸν προηγούμενον ἡστυστάτα ἀγγλικῶν κυρίων ὀνομάτων χωρῶν κλ., ὡς τὰ κατωτέρω.

"Ηστυδουρν (Eastbourne). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Σουσσέξ, καμένη ἐπὶ τοῦ Περθμοῦ τῆς Μάγχης. Ἔχει (1881) 21 977 κατ. καὶ 9 καλὰς αἰετράς. [M.Σ.]

"Ηστυλαιν (Sir Charles Eastlake). Ἀγγλος ζωγράφος γενν. τῷ 1793 ἐν Πλωμσούρη. Ἐσπούδασεν ἐν Λονδῶν, Πιερσίς καὶ κυρίως

πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν κατόπιν σχηματιζομένων, ἐν τῇ σειρά τῶν φαιστικῶν φαινομένων ἐκ ρ η ξ ι γ ε ν ω ν, ὁποῖους ἡ Αἴτνα π. χ. ἔχει ὑπὲρ τοῦς 200. Τὰ νῦν φαιστικά διακρίνονται εἰς ἐ ν ε ρ γ ᾶ καὶ ἐ σ θ ε σ μ ῆ ν α, ἐν εἰς ὑποτίθεται ὅτι αἱ εἰς τὰ βῆθη τετηκυῖαι ὕλαι ἐπέτυχον στασιμεύου ἰσορροπίας ἐν τῇ πυρρῇ τῆς γῆς ἢ εὐρον ἀλλαχόθεν διεξόδον. Ἐν τούτοις ἐπὶ αἰῶνας δυνατόν Ἡ. τι νὰ θεωρῆται νεκρὸν χωρὶς νὰ εἴναι πράγματι ἐκθεσμενόν. Εἰς τὰ τοιαῦτα ἐπὶ αἰῶνας ὁρμήσαντα Ἡ. συμβαίνει πολὺ αἰκίως καταχωρεῖται μετὰ τῶν ὄγκων γῆς ἐκ τῶν παρειῶν εἰς τὸ βάθος τῶν κρατήρων αὐτῶς ὥστε δὲν φυλάττεται πλέον τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τῶν τοιούτων φαιστικῶν. Τὰ δὲ ἐνεργὰ φαιστικά συνήθως μὲν ἀναδίδουσι μόνον ἀτμοὺς καὶ ἀέρια, κατὰ διαλείμματα δὲ συμβαίνει ἐν αὐτοῖς ἐκρήξεις καταστρεπτικαί. Ὀλίγη δὲ τινα ὥς τὸ Ἡ. Στρόμφιλι ἐν ταῖς Ἀπάραις νῆσσις διατελοῦσιν ἐν ἀδιακόπῃ ἐκρήξεσι. Τῶν ἐκρήξεων προηγούνται κρότοι ἰσχυροὶ καὶ διασεισεις τοῦ περὶ τὸν ἄρξου, εἴτα δ' ἄρχεται ἡ ἐκρήξις, καθ' ἣν τέσσα καὶ σικωρία καὶ λάβα καὶ διάπυρι λίθοι ἀνακινῶσινται μεθ' ὁμοῦ εἰς τὸν ὕδρα εἴτε ἐν καταστάσει κένωσης εἴτε εἰς μεγάλους ὄγκους. Ἡ λάβα ἀποτελεῖ βύσας, στερεοποιεῖται δὲ μετὰ τινα χρόνον. Συχνὰ σὺν ταῖς ἐκρήξεσι συμβαίνει καὶ ὕδαλλαι. Τὰ φαιστικὰ φαινόμενα τελούνται καὶ ὑπὸ τὴν θάλασσαν, ὑπὲρ τὴν ὅποιαν ἐκινῶσινται διάπυρι ὕλαι καὶ κοχλιαροὶ τῆς θάλασσης παράγεται, πολλὰκις δὲ συνάδουσιν αὐτὰ καὶ ἐμφάνισιν νήσων, καλυμμένων διὰ τοῦτο ἡ φ α ἰ σ τ ε ἰ ο γ ε ν ω ν, ὅπως π. χ. ἡ νῆσος Πήρα. Τοιαῦτα φαιστικὰ φαινόμενα ἐνίοτε ἐξαφανίζονται πάλιν λίαν ταχέως, θεωρεῖται δὲ ὡς αἱ κρυφαὶ ἐξαπορριζόντων κρατήρων. Μετὰ τὰς ἐκρήξεις τὴν κρατήρας παρὶστώσι συνήθως ἐν τῇ πυρρῇ ὅλυν ἐκ στερεοποιηθέντος βύστου ὕλικου, καλύπτοντα τὸν ὄγκον· ἀλλοτε δὲ γαίνονται ἐπιτρέποντες νὰ διακρίνῃ τις εἰς τὸ βάθος τὸν πεπυρακτωμένον βύσκα. Μετὰ μακρὸν ἡρεμίας χρόνον αἱ παρεῖαι τοῦ κρατήρος καλύπτονται πολὺ αἰκίως ὑπὸ ζυτῆς· εἰς τινα δὲ φαιστικά ἐξαλείπεται ὁ κρατὴρ εἰς πλήρη τετηκυῖαν ὕλην ὑψιμμένων καὶ ταπεινυμένων ἐν αὐτῷ. Ἐκ τινῶν κρατήρων ἀναδίδονται μόνον διώδεις καὶ ἀλλοι ἀτμοὶ, δὲν ὑπάρχει δὲ παράδειγμα σφοδρότερας ἐκρήξεως· οἱ τοιοῦτοι καλοῦνται θ ε ἰ ω ν ι α ῖ.—Ἐκ τῶν στερεῶν ἐκβλημάτων τῶν Ἡ. ἀφονώτερα εἶναι ὁ τραχύτης, χαρακτηρίζων τὰ φαιστικὰ φαινόμενα τῆς Ἑλλάδος (ἀπαντῶν ἐν Πέτρῳ, Δίωφ, Μεθάνει, Μήλῳ, Κερῶνι κτλ.), ὁ ὕδαλλος, ὁ ὑδαλλῶς εὐσία παρεμφερὲς τῇ ἀστερίῳ, κισσῶν, θάφροι, σωαρία, ἀνακινῶνται σταλακτα κτλ. Ἐκ δὲ τῶν ἀερῶν ἐκβλημάτων κινώτατα εἶναι ὕδατμι, θειώδες δέξυ,

ὕδρωθιεν, ὕδρωχλωρίεν, διοξειδίεν ἄνθρακος. Τὸ πρὸν τοῦ τελευταίου τούτου εἰς θεμινοῦς τινας εἶναι τοσοῦτον ὥστε καλύπτει ὅλην τὴν κοιλίαν, ὥς ὡς μὴ ἀρμόδιον εἰς τὴν ζωὴν ἐρημαῖ πληρῶν πτωμάτων ζώων καὶ ἀνθρώπων. Τὰ ἐν ἐνεργείᾳ Ἡ. υπερβαίνουν κατ' ὅλην τὴν γῆν τὰ 200. Ἐκ τῶν περιφημωτέρων ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ἡ Ἑκλα, ἡ Αἴτνα, ὁ Βεσούβιος. Κέντρα φαιστικῶν φαινομένων εἶναι ἐπίσης ἡ Πήρα, ἡ Νίσυρος, αἱ Κανάραι νῆσοι, αἱ Ἀζόροι. Ἡ κεντρικὴ Ἀσία ἔχει μέγιστα Ἡ., καμπληθὴ δὲ ἡ Ἀμερικὴ. Ἐσθμενὰ δὲ Ἡ. ὑπάρχουσι τόσον πολλὰ, ὥστε εὐλόγως συμπεραίνωμεν ὅτι εἰς προγενέστερας ἐποχὰς ἡ γῆ ἐκαλύπτετο ὑπὸ μερίστου πλῆθους Ἡ. [Α.Κ.]

Ἡ φαιστίων. 1) Ἰδιὸς Ἀμύντορος ἐκ Πέλλης γενν. περὶ τὸ 357 π. Χ., περιώνυμος διὰ τὴν συνδεδεῦσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στενὴν φιλίαν. Μετὰ τοῦ κατακτητοῦ συνεδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, βραδύτερον δ' ἔλαβε μέρος εἰς πάσας τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ, κατὰ τὰς τελευταίας τούτων τεταγμένος εἰς ἀνωτέρας ἀρχηγίας. Περὶ τῆς στρατηγικῆς τοῦ ὁμοῦ ἱκανότητος ταπεινὴν ἰδέαν εἶχεν ὁ Ἀλέξανδρος. Ἀπέθανε νεώτατος ἐν Ἑκβατάνοις συνεπιὼν καταγρήττειν τῷ 324 π. Χ., ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐκδέχεται αὐτὸν καὶ ἑαυτοῦ μεγαλοπρεπέστατα, θαπνύσας 10 000 τάλαντα, ὡς λέγεται, ἐπινεύσει δὲ τοῦ Διὸς τοῦ Ἀμμωνος ἀνεκήμενος αὐτὸν Ἡρώα. — 2) Ἀλεξάνδρινος γραμματικὸς ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 1^{ου} μ. Χ. αἰῶνος. Ἐκ τῶς ἄλλων ἔργων συνέγραψε τὸ Περὶ μέτρων εἰς 48 βιβλία, ἐξ οὗ ὕστερον ἐποίησεν ἐπιτόμην διαφόρου μεγέθους. Ἡ μικρότερα δὲ τούτων εἰς 1 βιβλίον ἐσώθη ἡμῖν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἑγχειρίδιον περὶ μέτρων, ὅπερ ἦτο ἐν πολλῇ χρήσει εἰς τὰ σχολεῖα. Ὅθεν καὶ πολλὰ σχόλια εἰς αὐτὸ συνεγράφησαν, ἐξ ὧν κατέχομεν Προλεγόμενα φερόμενα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λογγίνου, ἀποσπάσματα Ἑξηγητικῆς τοῦ Χειρῶτος καὶ ἀγώνυμά τινα σχόλια, πρὸς δὲ ἀρχαιότερα, διὰ τὰ ὅποια ἐχρησιμοποιήθησαν ἀκόμη ὁ Πλούταρχος καὶ τὸ μείζον ἔργον τοῦ Φαιστίωνος, ἔχοντα ὡς ἐκ τούτου σχολίων μείζονα θῆξαν τοῦ Ἑγχειρίδιου αὐτοῦ. Ἐκδ. τοῦ Ἑγγερ. ὑπὸ Gaisford (6^η ἐκδ. Ὁξων. 1855, 2 τ.), Westphal (ἐν Script. metr. gr., μετὰ τῶν σχολίων). Scholia Hephæstionea altera ὑπὸ Hoerschelmann (Dorpat 1882), Ρεω. τοῦ Χειρῶτος ἐξηγητικῆς κλ. καὶ Scholia Hephæst. Ambrosiana ὑπὸ Studemund (ἐν Anecdota gr. 33 κέ.). [X.Β.]

Ἡ φαιστος (Μουσλ.) εἶναι ὁ θεὸς τοῦ πυρός, πρὸ πάντων τοῦ οὐρανοῦ (τῆς ἀστραπῆς) ἀλλὰ καὶ τοῦ γένους, τοῦ κυρίου εἰς τὰ ἡ φ α ἰ σ τ ε ἰ α ἐνεργούντος. Κατὰ τὴν Ἰλιάδα εἶναι υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, καθ'

Ἡσίωδον δ' ἐγέννησεν αὐτὸν ἢ Ἡρα μόνῃ, ἐρί-
σασα πρὸς τὸν σύζυγόν της, ἢ δὲ μῦθος εὖτος
ἐμφαίνει, ὅτι ἡ Ἀστραπή, ἢ μάλλον ὁ κε-
ραυνός, γεννᾶται ἐκ τοῦ ἀναστραμμένου οὐρα-
νίου. Εἰς αὐτὸν ὡς προσωποποιίαν τῆς ἀστρα-
πῆς ἀφ' ἧς καὶ ἡ ἐκπυρρύνουσα αὐτοῦ ἐκ τοῦ
Ὀλύμπου. Καὶ κατὰ μίαν μὲν παράδοσιν ἡ
μήτηρ βαρύνει πέρυσσα τὸ ἐλάχιστον τοῦ υἱοῦ
χωλοῦ ἔντος ἐκ γενετῆς, ἔρριψεν δ' ἐκ τοῦ Ὀ-
λύμπου εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ὑπεδεδυγαῖτο
ἡ Θέτις καὶ ἡ Εὐρύνομη ἀνέβρασαν αὐτὸν εἰς
τὰ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ. Κατ' ἄλλον δὲ μῦθον
ἡ Θεὸς ἐπιπύρας τὴν ἀργύρην τοῦ Διὸς ὡς θέλων
νὰ βοηθήσῃ ποτὲ τῇν Ἡρᾷ κατ' αὐτοῦ, συνε-
λήφθη ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ποδὸς καὶ ἐρρίφθη
κατὰ γῆς· πεσὼν δὲ ἐπὶ τῆς Ληϊοῦ
παρελήφθη καὶ ἐνοσφιλέθη ὑπὸ τῶν ἐκεῖ κα-
τοικούντων Σιντίων, καὶ ἡ ἡραιστειώδης αὐτῇ
νῆρας κατέστη τὸ κυρίον κέντρον τῆς λατρείας
τοῦ θεοῦ, ἀπομεινάντας γυῖοι ἐκ τῆς πτώσεως.
Διὰ τοῦ μύθου τούτου αἱ ὀργαίαι ἤθελον δι-
ναμιζέσθαι νὰ ἐρμηνεύσων τὴν ἐν τῇ Ἀργι-
πελαγίῃ ὑπαρξίαν ἡραιστειῶν, ὧν τὸ πῦρ ἐνέ-
μιζον ὅτι ὀργικῶς εἶχε καταπέσει ἐξ οὐρανοῦ.
Ἐνεκα δὲ τῆς κατὰ διαλείμματα μένον ἐνερ-
γείας τῶν ἡραιστειῶν τούτων ἐνομίζετο ὅτι ὁ
Ἡ. δὲν μένει πάντοτε ἐξέριστος ἐκ τοῦ οὐρα-
νιοῦ, ἀλλ' ἐπανέρχεται εἰς τὸν Ὀλύμπου.
Διηγείται δὲ ὁ μῦθος ὅτι κατασκευάσας με-
γαλοπρεπῆ θρόνον μετ' ἀθανῶν δεσπῶν ἐπεμ-
ψεν αὐτὸν ὡς δώρον τῇ Ἡρᾷ καθήκοντα δὲ
ἐπ' αὐτοῦ δὲν ἡδυνήθη πλέον νὰ τηρηθῇ κρα-
τούμενη ὑπὸ τῶν δεσπῶν. Οὐδένος δὲ τῶν ἀ-
θανάτων κατάρθρωσαντος νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐ-
τὴν, μεταπέμπεται ἡ Ζεὺς τὸν Ἡ. ὅστις παρὰ
τὴν θέλησίν του ἐπαναφέρειται μεθυσθεὶς ὑπὸ
τοῦ Διονύσου εἰς τὸν Ὀλύμπου. Ἡ σχέση
τοῦ Διονύσου μετὰ τοῦ Ἡ. ἐμφαίνει τὴν πα-
ραγωγὴν τοῦ καλλιτετοῦ οἶνου ἐπὶ τῶν ἡραι-
στειῶδων νῆσιον τοῦ Ἀργαίου, ἡ δὲ σκηνὴ τῆς
αὐτοῦ ἐπανόδου τοῦ Ἡ. εἰς τὸν Ὀλύμπου
παρίσταται σφηνὸς ἐν γαλαῖς ἀργαίων. Συγ-
γένειαν τοῦ Ἡ. πρὸς τὸν Πρωμηθεῖα ἐμφαίνει
ὁ μῦθος περὶ τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, ἥτις
ἐπήδησεν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς πληχθεῖ-
σης διὰ πέλους ὑπὸ τοῦ Πρωμηθεῖος ἢ τοῦ
Ἡ., πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν δὲ συγγένειαν ὁ μῦθος
περὶ τοῦ ἐρωτός τοῦ Ἡ. πρὸς αὐτήν, τὴν λαμ-
πυσσαν θεῶν, εἰς ἧς ἐγέννησε τὸν Πατρώον
Ἀπόλλωνα εἰς τὴν Ἥλιον. Ὁ Ἡ. ὡς σύζυγος
αὐτὸν εἰς τὴν μάχην τῶν γιγάντων καὶ ἀπο-
καλύπτει αὐτῇ κατὰ τὴν Ὀδυσσειαν τοὺς μυ-
στικτοὺς ἐρωτας τοῦ Ἀρεῖος καὶ τῆς Ἀφροδι-
της, ἥτις εἶνε ἡ νόμιμος σύζυγος τοῦ Ἡ. ἀλ-
λοὶ μῦθοι ἀπεδίδουν τῇ Ἡ. ὡς σύζυγον τὴν
λιπαροκρήδην Χάρην, ἢ τὴν Ἀφλαίαν, τὴν
προσωποποιήσαν τῶν ἀκρίνων τῆς Πύθης. Ἐκ
πάντων τούτων ἐκδηλοῦται ὁ Ἡ. ὡς προσω-
ποποιήσεως τοῦ πυρός, εἴτε ἐν τῇ ἀστραπῇ φα-
νερομένῳ εἴτε ἐν αἷς ἐκρήξουσιν εἴτε ἐν τῇ

λάμψει τοῦ ἡλίου κλ. Ὡς θεὸς δὲ τοῦ πυρός
εἶνε καὶ ὁ μέγας χαλκικός, ὁ κατασκευάζων
μεγαλοπρεπέστατα ἔργα τῆς χαλκυργίας, τὸ
ἔργον τοῦ Ἡλίου, τὸν χρυσοῦν θώρακα τοῦ
Ἡρακλέους, τὸν τοῦ Διτιμήδους, τὴν πανο-
πλίαν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὴν θαυμασίαν ἀσπίδα
του, τὸ σιγήτρον καὶ τὸν θρόνον τοῦ Διὸς.
Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ὅπου κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέ-
ρους μῦθους εὐρίσκειται τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ,
ἐτοιμάζει τὰς θεοὺς καὶ ἐκαστὸν χαλκικὸς εἰ-
κας, δι' ἰδίαν δὲ αὐτοῦ ὑπερσίαν χροῦας θε-
ραπείας, τῇ ἐντολῇ δὲ τοῦ Διὸς πλάσσει τὴν
πρώτην γυναῖκα, τὴν Πανδώραν, καὶ ἐμφυσᾷ
αὐτῇ τὴν ζωὴν, τὴν ψυχὴν, τὴν θεῶν σπιν-
θήρα. Ἐν μεταγενεστέραις μύθοις τὸ χαλκικόν
τοῦ Ἡ. εὐρίσκειται ἐν Λήμνῳ, ἧς τὸ ἡραι-
στειν Μένουρας ἦτο ἀκόμη ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ
τὴν ὀργαίεττα. Ἐνταῦθα εἶχε φίλον ἢ καὶ
διδασκαλὸν τῆς τέχνης του τὸν Κηθάλιον.
ἀπεδίδοντο δὲ αὐτῷ ὡς τέκνα αἱ Κάδειροι.
Ἐνταῦθα ἴδρυτο καὶ ναὸς αὐτοῦ, ἐν αὐτῇ τῇ
θεοῖς ὅπου κατὰ πρῶτον κατέπεσε τὸ πῦρ ἐκ
τῆς οὐρανιας αὐτοῦ πηγῆς. Κατ' ἑτέρας δ' ἡγήτο
αὐτῷ ἐνταῦθα ἐορτή, τὰ Ἡραϊστεια, καθ'
ἣν ἐπὶ 9 ἡμέρας τὸ πῦρ ἐν αἷς οἰκίαις ἐμενεν
ἐξοστῆμεν, ἦναπτετο δὲ πάλιν ἀπὸ τοῦ νέου
πυρός τοῦ κομιζέμενου διὰ τῆς Δηλίας ναῶς.
Μετὰ δὲ τὴν ἴδρυσιν τῶν ἐλληνικῶν ἀπεικίων
ἐν Σικελίᾳ ἐθεωρεῖτο καὶ ἡ μεγάλη κήμιος
τῆς Ἀττικῆς ὡς κατοικία καὶ ἐργαστήριον τοῦ
Ἡ. ἔργοντος βελήθους τοῦ Κυβέλοπος καὶ φυ-
λάσσοντος τὸν Τυφώα, κείμενον ὑπὸ τὸν ὄγκον
τοῦ ὄρους καὶ ὑπεβάσταζοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
του τοὺς ἀκμήνας τοῦ θεοῦ χαλκικός. Ἐκτὸς
τῆς Ἀττικῆς ἐλατρεύετο ὁ Ἡ. καὶ ἐν Ἀθή-
ναις ὅπου εὐρισκοντο ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τὰ
ἱγλῆματα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ αὐτοῦ, ἐτελοῦντο
δὲ λαμπαδέρουσαι πρὸς κινήν τιμὴν ἀμφοτέ-
ρων (Ἡραστεια ἢ Χαλκεια). — Ἐν τῇ ἐλ-
ληνικῇ καλλιτεχνίᾳ παρίσταται ὡς καὶ ἐν τῇ
ἐμνηρικῇ ποιήσει, ὡς εὐρύτερος ἀνὴρ παγωνε-
φόρος, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας· ἡ γωλότης τοῦ
θεοῦ παρέχοντα δυσκολίας εἰς τοὺς τεχνίτας
παρελείπετο πολλὰς ὑπ' αὐτῶν. Φέρει δὲ
ἐξομίδα καὶ ὠπειδὴ πύλον, ὡς καὶ τὰ σύμβολα
χαλκικός (σφύραν καὶ λαβίδα)· ἐξαίρεσιν ποι-
εῖσι μόνον αἱ σκηναὶ ἐν αἷς διαδραματίζει ἀλ-
λῆταιν πρῶτον, ὡς ἐν τῇ γεννήσει τῆς Ἀθη-
νᾶς, ὅπου κρατεῖ πέλους μελλῶν νὰ σχίσῃ
τὴν κεφαλὴν τοῦ Διὸς. — Παρὰ τοῖς Ῥω-
μαίοις ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν Ἡ. ὁ Vulcanus
(ἀρχαιότερος τύπος Vulcanus). [Δ.Μ.Κ.]

— (Ἄστρ.). Ὁ Διεδερρίδης ἐξετάσας τὴν
κινήσιν τοῦ Ἑρμοῦ περὶ τὸν ἡλίου, εὗρεν ἀνι-
στῆκα τινα ἐν τῇ ἐκτετατῇ τοῦ περιήλιου τῆς
τροχίας αὐτοῦ, ἥτις ἐξηγεῖται διὰ τῆς παρα-
δοχῆς τῆς ὑπάρξεως ἐνὲς ἡ πλείονων πλανη-
τῶν προσήλιωτων τοῦ Ἑρμοῦ, τῶν ὁποίων
ἡ ἔλξις προξενεῖ τὴν ῥηθείσαν ἐκτόπισιν.
Ἐπειδὴ εἰς τὴν πρώτην γνωστοποίησιν τῶν

πρόσφατων τοῦ Λεβερριέρου ἐντομίσθη ὅτι τοιοῦτος πλανήτης εἶνε εἰς, ἐδόθη εἰς τὸν υποθετικὸν τοῦτον πλανήτην τὸ ὄνομα "Η. Πλανήτης ὅμως πολλὴ πρὸς ἡλίου εὐρίσκεται διὰ τὴν γῆν πάντοτε πολλὴ πλησίον τοῦ ἡλίου καὶ δύναται μόνον νὰ παρατηρηθῇ ἢ κατὰ τὰς διαβάσεις αὐτοῦ πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου ὡς μελανὴ κηλὶς στρουγγυλῇ, ἢ πλησίον τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς ὁρίκας τούτου ἐκλείψει. Τίλιον παρὲς τούτου τοιαύτας κηλίδας, αἵτινες νῦν παρατήρησαν ὡς ὁ υποθετικὸς "Η. καὶ ἐπὶ τῇ ἐξελήφθησαν ὡς ὁ υποθετικὸς "Η. καὶ ἐπὶ τῇ βύσει τῶν παρατηρήσεων τούτων ὑπελογισθῇ ἢ προχῆ αὐτοῦ καὶ ὁ χρόνος τῆς πρὸς τὸν ἡλίου περιφοράς ἐξήχθη ἴσως πρὸς 19 περίπου ἡμέρας. Ὑπολογισθέντος δὲ πότε πάλιν ὁ υποθετικὸς "Η. θὰ διήρχετο πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου, ἀνεξήγητον εἶναι, δὲν εὐρέθη ὅμως, καίτοι αἱ παρατηρήσεις ἐγένοντο ὑπὸ πεπειραμένων ἀστρονόμων καὶ διὰ μεγάλων τηλεσκοπίων, ἐνῷ αἱ παρατηρήσεις καθ' ἃς ἐντομίσθη ὅτι παρατηρήθη πλανήτης ἐγένοντο ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν διὰ μικρῶν τηλεσκοπίων. Κατὰ τὴν ἐλικὴν ἐκλεψεν τὴν συμβάσαν τὸν 1 Ἰουλίου 1878 δύο Ἀμερικανοὶ ἀστρονόμοι παρατήρησαν πλησίον τοῦ ἡλίου ἀστέρας, οὗς ἐξέλαβον ὡς προσήλινους πλανήτας· αἱ παρατηρήσεις ὅμως τῶν δύο δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν παρατηρηθέντων ἀστέρων καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξηγήθη ὑπ' ἄλλων ὅτι παρατήρησαν καὶ ἐξέλαβον ὡς ἄλλους ἀστέρας τινὰς τοῦ Καρκίνου, ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ ὁποίου εὐρίσκται ὁ ἡλίου. Μετὰ δὲ τὰ ἀννητικὰ ταῦτα ἐξαγόμενα ἢ ὑπαρξὲς ἐνδὲς ἢ πλείονων πλανητῶν ἢ συστήματος μικρῶν σιμάντων προσηλωμένων τοῦ Ἑρμοῦ θεωρεῖται· λίαν πιθανή, ἕνεκα τῶν ἐξαγόμενων τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς τροχίας τοῦ Ἑρμοῦ ὑπὸ τοῦ Λεβερριέρου. [Δ.Κ.]

Ἠγεῖον. Τὸ κοῖλον ξύλινον κατασκευάσμα ὅπερ μετὰ τῶν χερδῶν ἀποτελεῖ παν ἑγχερδον ὄργανον (βιολίον, κιθάρα, κλειδοκύμβαλον κτλ.). Συνηθῶς μετὰ τῶν χερδῶν ἐνισχύει τὸν ὑπ' αὐτῶν παραγόμενον ἥχον, καὶ προσδίδει αὐτοῖς ἰδιόζων φωνήμα, ἢ δὲ ἀνάλογον καὶ ἐπιμελεσμένη αὐτοῦ κατασκευὴ ἀποτελεῖ τὸ καλὸν ὄργανον, οὗτινος ἢ ἐντέλεια κατ' εὐδὲν ἐξαρτάται ἐκ τῶν χερδῶν, δυναμένη νὰ ταῦθαι ἢ ἀλλοιωθῇ κατὰ βούλησιν. Κατασκευάζεται συνήθως ἐκ ξηροῦ ἀρίστου ποιοτήτος ξύλου ἐλάτης. [Σπ.]

Ἠχος. Βλ. Ἀκουστική, Ἀκρό.

Ἠχώ. Τὰ ἡχητικὰ κύματα προσπεσόντα καθέτως ἐπὶ μεγάλῃς ὀπισθοῦν ἐκτάσει ὁμαλῶν ἐπιφανειῶν σώματων ἀνακλῶνται ἀπ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἀντιθετὸν διεύθυνσιν καὶ ἐπιστρέφοντα ἐπαναφέρουσιν εἰς τὸ οὖς τὸν αὐτὸν ἥχον. Τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται Ἠχώ. Πρὸς γένεσιν ἢ μενοσυλλάβου ἀπαιτεῖται ἀπόστασις τοῦ προσκόμενου ἀπ' ἡμῶν τοῦλάχιστον 17 μ., ὑποτιθεμένου ὅτι τὴν μίαν

συλλαβὴν προσφέρει τις ἐντὸς $\frac{1}{10}$ τοῦ δευτερολέπτου· ἀναλόγως δὲ διὰ δις συλλαβῶν "Η. ἀπαιτεῖται ἀπόστασις 34 μ. καὶ καθ' ἑξῆς. Ἐὰν πολλὰ ὑπάρχωσιν εἰς διαφόρους θέσεις καὶ ἀποστάσεις προσκόμενα γινώσκται πολυπληθὴς ἡχώ, ἥτοι ἀκούεται πλειστάκις ὁ αὐτὸς ἥχος, ὡς καὶ ἐτανίσταμενοι μεταξὺ δύο προσκομμάτων φωνήσωμεν, ὅτε διαδοχικῶς τὸ κύμα ἀνακλᾶται ἀπὸ τοῦ ἐνδὲς προσκόμεματος εἰς τὸ ἄλλο. Ἠχοὶ τινὲς εἰσι περίφημοι, εἴα ἢ ἐν Adersbach τῆς Βοημίας, ἀντηχοῦσα τρίς 7 συλλαβὰς, ἢ παρὰ τῷ πύργῳ Simonetta τοῦ Μιλάνου ἀντηχοῦσα πυρεβολισμὸν 56κις, ἢ μεταξὺ Koblenz καὶ Bingen ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἀντηχοῦσα 17κις. Πρβ. Ἀκουστική (ἀρχιτ.).

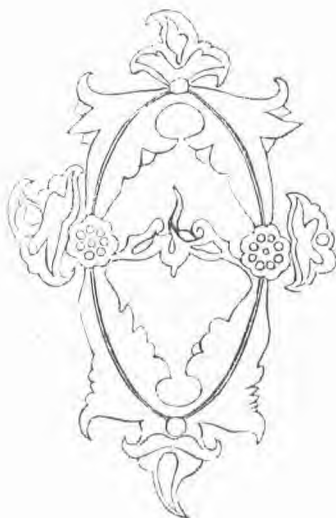
— Ἐν τῇ ἑλλην. μυθολογίᾳ ἡ "Η. παρίσταται ὡς νύμφη κρυπτομένη εἰς τὰ ὄρη καὶ βάσις. Ὁ Παν, ἐρασθεὶς αὐτῆς καὶ μὴ εἰσάκουσθαις ὑπ' αὐτῆς, παρώξυνε διὰ μακρίας τοῦς ποιεμένας, οἷτινες κατεκαρμάτισαν τὴν "Η. καὶ δίσπειραν τὰ μέλη αὐτῆς· ἐκτοτε δὲν ἔχει πλέον διαμνην ὡρισμένην, ἀλλ' εἶνε πανταχῶς (κατὰ Λόγγον). Ὁ Ὀβιδίος δὲ διηγρεῖται ὅτι ἡ "Η. θέλει νὰ ἀπαικρῶται τῇ Πρᾷ τὰς ἀπιστίας τοῦ Διὸς, ἐκράτει αὐτὴν διὰ μακρῶν φλουρίων· ἀνακαλύψασα δὲ ἡ Πρᾶ τὸ στρατήγημα τοῦτο, ἐτιμώρησε τὴν "Η. ἀφίστασα αὐτῇ φωνὴν μόνον τέσσην ὥστε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τοὺς τελευταίους ἥχους τῆς φωνῆς ἣν ἀκούει. Ἄλλος μῦθος πάλιν λέγει ὅτι ἐρασθεὶς ὁ Παν τοῦ Ναρκίσσου καὶ περιφρονηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐξηγνήθη τότεν ὥστε δὲν εἰμειναν ἢ ἡ φωνὴ τῆς καὶ τὰ ὅσα, μεταστροφέντα εἰς βράχους. Πρβ. Wieseler, die Nymphen Echo (Γοττ. 1854). [Δ.Μ.Κ.]

Ἠώς (Μυθολ.) εἶνε ἡ πρωτοπρωινή τις τῆς ἑω, τοῦ φαινομένου ὅθλα δὴ ῥοδίνου φωτός ὅπερ δημιουργεῖται διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου πρὶν ἀνατελεῖν ἐν τῷ ἔριζοντι. Ὁ μῦθος τὴν παρίστα ὡς ἀδελφὴν τοῦ Ἥλιου, θυγατέρα τοῦ Ὑπεριωνος καὶ τῆς Θείας, ἡγεμένην ἀποκαλὼν αὐτὴν καὶ ῥοδόπην καὶ ῥοδοδάκτυλον κλ. Ἐνιστο καὶ τυγχέται μετὰ τῆς Ἠμέρας, ἥτις παρ' Ἑλλήνων εἶνε ἄλλη θεὰ, θυγάτηρ τοῦ Ἑρέβου καὶ τῆς Νυκτός. Πρωτογενεμένη τοῦ Ἥλιου παρίσταται ὑπὸ τῆς τέχνης ἐστεμμένη δι' ἀκτίνων, ἐπὶ ταῖς ὁποῖαις συρμένον ὑπὸ λευκῶν ἵππων, πρὸ αὐτῆς δὲ φαίνεται ὁ οὐρανὸς τῆς Ἑωφώρας (ὁ πρωτογενὲς ἀστὴρ) ὡς πυρρὸς δαίμων μὲ προσώπου ἀκτινοδελόν ἢ ὡς ἡνίοχος τοῦ Ἥλιου ἔχοντα ὄχλον εἰς τὰς χεῖρας· ἢ καὶ ὡς παρθένος ἐν πλυστῇ περιβόλῃ, περικτὴ καὶ διαχέουσα δι' ὀδρίας δρόσον ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ σχετικὴ μικρὰ διάρκεια τοῦ λαμπροῦ φαινομένου τῆς ἑω ἐκφράζεται εἰς τοὺς μῦθους αἵτινες ἀποδίδουσιν τῇ "Η. πλείστους ἐραστάς· δ' ἀπολλοδώρης διηγρεῖται ὅτι ἡ Ἀφροδίτῃ ἐκ ζηλοτυπίας διότι παρέσχεν ἡ "Η. τὴν εὐνοίαν τῆς τῷ Ἀρει ἐνδ-

πνευσεν αὐτῇ ἔρωτα πρὸς πλείστους νεανίας, τὸν Κέφαλον, τὸν Ὀρίωνα, τὸν Κλυτὸν, τὸν Τιθωνόν. Ἰδίαν λατρείαν δὲν εἶχεν. [Σ.Τ.]

Ἡωσίνη ἡ ἑωσίνη (Eosin). Ἐρυθροκρίνην κρυσταλλική οὐσία χρησιμωτάτη ἐν τῇ βαφικῇ τοῦ ἔριου καὶ τῆς μετάξης. Ἦνε χημικῶς τετραβρωμιούρσουρρεσκαίνη $C_{10}H_8Br_4O_5$. Τὸ διὰ Νατρίου ἄλας αὐτῆς ἴνε ἡ εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ὑποκίτρινίζουσα Ἡ. τοῦ ἔμπορίου. Τὸ δὲ διὰ Νατρίου ἄλας τῆς τετραβρωμιούρσουρρεσκαίνης ἴνε ἡ ἔρυθροζίνη ἡ ὑποκυανίζουσα

εὐδιάλ. Ἡ. τοῦ ἔμπορίου. Τῇ θερμάνσει τῆς Ἡ. μετ' εἰσπνεύματος (ἢ καὶ μεθυλοπνεύματος) παράγεται ἡ ἔρυθρίνη ἡς τὸ διὰ Καλίου ἄλας ἴνε ἡ διαλυτὴ ἐν εἰσπνεύματι Ἡ. τοῦ ἔμπορίου (primerose a Galeool), παράγουσα λαμπροτέρας καὶ μονιμωτέρας ἀποχρώσεις τῆς ὕδατος αὐτῆς Ἡ. Δι' ἡωσίναι καὶ ἡ φλουορρεσκαίνη ἴνε σημαντικώταται χρωστικά οὐσία, αἱ δὲ δι' αὐτῶν παραγόμεναι ἐπὶ τῆς μετάξης καὶ τοῦ ἔριου παντοειδεῖς κίτριναι καὶ ἐρυθραὶ χρομαὶ ἴνε ἐκ τῶν λαμπροτάτων. [Ο.Α.Ρ.]

Κεφάλαιος Θ κατὰ τὴν τεχντροσίαν τοῦ III' οὐκω.

Θ, Θῆτα, τὸ ὄγδον στοιχεῖον τοῦ ἑλλ. ἀλφαβήτου. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον Θ' δηλοῖ 9 καὶ Θ 9000. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἰνδογερμανικὸν dli καὶ th. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ λακωνικῇ ἀντικαθίσταται πολλάκις διὰ τοῦ σ (σάλλει. ἀγασός, σιός), ἐν τῇ αἰολικῇ ἐνίοτε διὰ τοῦ φ (αἰολ. φῆρ=θῆρ, φαίνας=θύναις). Τὰ ἀνάπαλιν δὲ εὐρηται ἐν τῇ βοιωτικῇ ἀντὶ τοῦ κινεῦ ἑλλ. σ ἐν τῇ πληθυντικῇ τοῦ γ' προσώπου, ἔχωνθι, ἴωνθι, ἀποδιδόανθι. Ἐνίοτε ἀνταλλάσσεται μετὰ τοῦ δασέος πνεύματος, ἅλς καὶ θάλασσα, ἄμα καὶ θαμὰ ἄττ. Ἐν τῇ ἰωνικῇ τέλως ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ τ, ὡς ἐν αὐτῇς=αὐθῇς (διὰ τὴν νεοελληνικὴν βλ.Τ).—Ἐν τῇ νεοελλ. γλώσσῃ ἐνίοτε τὸ χ κατέχει τὴν θέσιν τοῦ θ πρὸ ὕγρου, γλιβερός=θλιβερός, ἐπίσης δ' ἐν τῇ κυπριακῇ καὶ μεταξὺ φωνηέντων, βάχος=βάθος, στῆχος=στῆθος ἢ πρόθεσις ἀντὶ ἐν τῇ κρητικῇ κτλ. καθίσταται ἀθί, π.χ. ἀθιβολή=ἀντιβολή· εἰ Κρήτες προφέρουσι καὶ τὸ -τι- ὡς

-θι-, π. χ. στραθιώτης. Ἐν τῇ τσακωνικῇ, σπανίως δ' ἐν αἰταῖς διαλέκτοις, τὸ θ ἀντικαθίσταται τὸ φ, π. χ. βαθή=βαφή, χρυσάθι=χρυσάφι κτλ. (Περὶ τῆς μετατροπῆς τοῦ θ εἰς φ βλ.Φ). Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ὅτι τὸ εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ γερμανικὴν th πολλῶν κυρίων ὀνομάτων κακῶς μεταγράφεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ διὰ τοῦ θ, διότι τὸ h ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν αὐτοῖς δὲν ἔχει οὔτε ἐτυμολογικὸς οὔτε ἀλλοτὶς λόγους δικαιολογοῦντας τὴν τοιαύτην μετατροπὴν, ἡ δὲ προφορὰ τοῦ th εἶνε ἀπλῶς ὡς τ, οὐχὶ δὲ ὡς θ. Ὅθεν μεταγράφωμεν ἐν γένει τὰ διὰ τοῦ th ἀρχόμενα κύρια γαλλικά καὶ γερμανικά ὀνόματα διὰ τοῦ T, φυλάττοντες τὴν ἐσφαλμένην διὰ τοῦ Θ ἁρθογραφίαν μόνον ὅπου παλαιὰ συνήθεια καθιέρωσεν αὐτὴν εἰς τινα λίαν γνωστὰ ὀνόματα.

Θαδύρ (Τζεμπέλ-Τούρ). Ὅρος τῆς Συρίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κάτω Γαλιλαίᾳ πρὸς τὰ ΝΔ τῆς λίμνης Τιβεριάδος καὶ ΝΑ τῆς Να-

ζαρέτ, ἔχον ὕψος 390 μ. ὕ. τ. θ. Εἶνε περιφρασμένη διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ μεταμόρφωσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἔχουσιν 8 χίλιον. περιφέρειαν ὑπῆρχε τὸ πάλαι ἀκρόπολις, ἥς ὀλίγοι λίθοι σώζονται. Ἐν τοῖς περίεξ τούτου κατὰ τὸ 1799 τετρακισχίλιοι Γάλλοι ὑπὸ τὸν Βοναπάρτην καὶ Κλέβερ ἐνίκησαν 35 χιλ. ἔθωμανων. Βλ. καὶ Ἐλαβύριον.

Θάγ (ἢ καὶ Θούγ, πληθ. Θάγες) καλεῖται τὰ μέλη φανατικῆς τινος θρησκευτικῆς εταιρίας ἐν Ἰνδίαις, πηγαζούσης ἐκ τῆς λατρείας τοῦ θεοῦ Σίβα (βλ. λ.). Οἱ Θ. καλῶντο συστηρικτικῶς τὴν θεολογίαν διὰ στραγγαλισμοῦ, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι προσφέρουσι τοιοῦτοτρόπως προσφιλεῖς θυσίας εἰς τὸν Σίβαν.

Θαῖς. Περίφημος Ἑλληνὶς ἑταιρία ἐξ Ἀθηνῶν. Λέγεται ὅτι αὕτη παρεκίνησε τὸν Ἀλέξανδρον, ὃν ἠκολούθησεν εἰς Ἀσίαν, εἰς τὸν ἐμπρησμόν τῶν ἐν Περσέπλει βασιλικῶν ἀνακτόρων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγένετο μία τῶν γυναικῶν Πτολεμαίου τοῦ Α' τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐγέννησεν αὐτῷ δύο υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα Εἰρήνην, τὴν κατόπιν σύζυγον Εὐδότου τοῦ βασιλέως τῶν ἐν Κύπρῳ Σόλων. [B.E.]

Θάκκεραι (Γουλιέλμος Thackeray). Ἄγγλος συγγραφεὺς γενν. τῷ 1811 ἐν Κάλκωτ. Ἐκπαίδευθεῖς ἐν Λονδίνῳ, ἐπεσκέφθη τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν ἵνα σπουδάσῃ τὰ ἔργα τῆς ζωγραφικῆς πρὸς ἣν εἶχε μεγάλην ῥοπὴν. Ἐν Παρίσι εἰς δὲ ἀπὸ τοῦ 1834 ἐγκαταστάθει ἵνα τελειοποιηθῇ ὡς ζωγράφος, εἰσῆλθε καὶ εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον ἀναλαβὼν τὴν ἀναπόκρισιν διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δευτέρου πατρὸς του ἱδρυθεῖσαν ἐφημερίδα The Constitutional. Ὅτι δὲ ἡ καταστροφὴ ταύτης τὸν ἐστέρησε σχεδὸν ὅλης τῆς περιουσίας του, ἀφωσιώθη ἐλοφύχως εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Τὰ πρῶτα ἔργα του ἐδημοσίευσεν ὑπὸ ψευδώνυμου (Titmarsh κλ.) εἰς διάφορα περιοδικὰ ἔτυχον δὲ ταῦτα καλλίστης ὑπόθεσιν διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς εὐφυίαν, ἀξίαν τοῦ Σουίφτ, πρὸ πάντων δὲ τὸ σατυρικώτατον Snob papers. Τῷ 1840 ἐδημοσίευσεν τὰς ἐν Παρίσιον ἐντυπώσεις του (Paris sketch-book), τῷ 1842 τὰς ἐξ Ἰρλανδίας (Irish sketch-book). Ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔννομα ἐξέδωκε τῷ 1842 τὸ κύριον ἔργον του Vanity fair (ἢ ἀπὸ τῶν ματαιότητων), ὅπερ τὴν ἀνυψώσεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς μετὰ τοῦ Δίκκινς, καταστήσαν αὐτὸν ἕνα τῶν μεγίστων ἡθογράφων τῆς ἐποχῆς μας. Τοιαύτη ἡθογραφία ἐπιτυχιστάτη εἶνε καὶ τὸ μυθιστόρημα Arthur Pendennis (1850)· μακρὸν ἱστορικὸν χρωματισμὸν ἔχοντι τὰ Esmond (1852), The Newcomes (1855) καὶ The Virginians (1857) ὑπὸ πολλῶν θεωρουμένων ὡς τὰ δριστεύοντα τῶν ἔργων του. Μεγάλως δὲ ἐφημέθη καὶ διὰ τὰ δημόσια ἀναγνώσματα περὶ

τῶν σύμφορων τοῦ ΠΗ' αἰῶνος καὶ περὶ τῶν Τεσσάρων Γεωργίων (τῆς Ἀγγλίας), ὅπερ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἀνέγνωσε καὶ ὁμιλήσας ἐξέδωκεν ἐν βιβλίαις. Τῷ 1859 ἱδρύσας τὸ περιοδικὸν Cornhill magazine ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδημοσίευσεν τὰ τελευταῖα ἔργα του. Ἀπέθανε δὲ αἰφνιδίως τῷ 1863 ἐν Κένσιγγτον τοῦ Λονδίνου. Τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν πλείστακις. [M.F.]

Θαλαλαῦος (ἄγιος). Χωρίον τοῦ δήμου Βίβλου τῆς Νάξου, ἔχον 111 κατ. [M.Σ.]

Θαλαμηγός. Ἀτμόπλοιον μικρὸν, συνήθως 300—400 τόνων, ἀνήκον εἰς ἰδιώτην καὶ προσωριμῶν εἰς χάριν διασκεδάσεως πλοῦς. Γνωστότατον εἶνε τὸ ἀγγλικὸν αὐτοῦ ἔννομα Γιούτ (Yacht). Οὕτω καλεῖται καὶ τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν ἡγεμόνων ἀτομικῶς ἀτμόπλοια.

Θάλαμος σκοτεινός. Ὅπτικὸν κατασκευασμὸς ἐν εἰδῇ κιβωτίου πάντοθεν κεκλεισμένου, μόνον δὲ μικρὰν ὀπὴν φέροντος κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἐνδὲ τῶν τοιχωμάτων αὐτοῦ. Ἐὰν ἡ ὀπὴ τοποθετηθῇ πρὸς τὸν ἥλιον, εἰσερχομένων δι' αὐτῆς τῶν ἀκτίνων ἀπὸ παντὸς φωτισμένου ἀντικειμένου παρίσταται τοῦτο ὡς ἐν εἰκόνι ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τοιχωμάτου ἀπαράλλακτον, ἀλλ' εἰς μικροτέρας διαστάσεις καὶ ἀνεστραμμένον. Ὡς Θ.Σ. δύναται νὰ χρησιμοποιοῦν καὶ ἀληθινὸς θάλαμος, ἐν ᾧ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες εἰσέρχονται μόνον διὰ μικρὰς ὀπῆς. Εἶναι δὲ αἱ εἰκόνες τόσο μικρότεραι ὅσον ὁ ἐρ' οὗ παρίσταται τοῖχος κείται πλησιέστερον τῆς ὀπῆς. Ἡ δὲ ἀντιστροφή αὐτῶν προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι ἐξ ἐκάστου φωτισμένου σημείου στενωπατῆ μόνον εὐθυγράμμος δέσμη ἀκτίνων διέρχεται διὰ τῆς ὀπῆς, διασταυροῦνται δὲ κατὰ τὴν ὀπὴν αἱ δέσμηδες οὕτως ὥστε αἱ ἐξω τοῦ Θ. ἀνωτέρω αὐτῆς κείμεναι διευθύνονται ἐντὸς τοῦ Θ. κατωτέρω καὶ τὰν ὀπῆν. Ἐὰν ἡ ὀπὴ εἴναι μεγαλειτέρα διέρχεται δι' αὐτῆς ἀπ' ἐκάστου σημείου παχῆς δέσμης ἀκτίνων καὶ οὕτω τὰ διάφορα σημεία συγχέονται. Φωτεινότεραι παρίσταται αἱ εἰκόνες ἐὰν κατὰ τὴν ὀπὴν, μείζονά πως εὐσαν, τεθῇ φακὸς, ἐὰν δὲ καὶ τούτου ὅπισθεν τεθῇ ὀρθογώνιον ὕαλινον πρίσμα αἰρεται καὶ ἡ ἀναστροφή τῶν εἰκόνων. Ὁ σκοτεινὸς Θ. ἐφημέσθη ἐν τῇ φωτογραφίᾳ, ἥτις ἀποτυπῶντας εἰκόνας αὐτοῦ, ἡ γνώσις δ' αὐτοῦ εἶνε σπουδαία καὶ διὰ τὴν κατανόησιν τῆς λειτουργίας τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐπίσης ἐπ' αὐτοῦ βασιζονται διάφορα διασκεδαστικὰ κατασκευάσματα ἀναπαριστῶντα τὰς ἐξωθεῖς εἰκόνας. [Σπ.]

Θάλασσα καλεῖται γενικῶς ἡ ὅλη συνεχὴς τῶν ὑδάτων μαζὰ ἥτις πανταχόθεν περιβάλλει τὴν στερεάν, ἐκτεινόμενη πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦ ἐνδὲ τῆς γῆς πόλου μέχρι τοῦ ἐστέρου. Τῆς ὅλης ἐπιφαν. τῆς γῆς οὗτης 509 950 714 τ.χμ. ἡ Θ. κατέχει τὰ 373 895 343 τ.χμ. ἥτοι τῆς τῶν τὰ 3/4. Ἀσυγκρίτως μείζον μέρος τῆς Θ.

ἀνέχει εἰς τὸ Ν ἡμιτραίριον ἢ εἰς τὸ Β. Πρὸς εὐκλειωτέραν μελέτην αὐτῆς διηρέθη ἡ Θ. εἰς 5 μεγάλα τμήματα, τοὺς Ὁκεανούς. ὧν τὰ ἐνδοματὰ καὶ τὴν ἐντατιν βλ. ἐν λ. Γ' (τ. Γ', σελ. 293, 8), μέρη δὲ τῶν μεγάλων τούτων τμημάτων εἶναι τὰ εἰδικώτερον θαλάσσαι καλούμενα τμήματα, τὰ πελάγη, εἰ κόλποι, εἰ εἰσόδοι, εἰ πορθμοί, εἰ ὅρμις, εἰ λιμένες. Ὁ βυθὸς αὐτῆς ἀτελῶς μόνον ἔχει ἐξερευνηθῇ. Τὸ μέγιστον μέγεθος τοῦδε ἀπαντηθὲν βάθος εἶναι 8513 μ., ἐν τῷ Εἰρηνηκῷ Ὁκεανῷ. Δ. τῆς Ἰαπωνίας, γενικῶς δὲ τὸ βάθος αὐξάνει μακρὸν πρὸς τὰς ἀκτὰς καὶ φαίνεται ὅτι τὰ βαθύτατα σημεῖα δὲν κείνται ἐν τῇ μέσῃ τῶν θαλάσσων ἀλλὰ πλησίον τῶν ἀκτῶν. Τὸ μέγιστον δὲ βάθος τῆς Θ. δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ εἰς 3500 μ., καὶ συνεπῶς ὁ ὅλος αὐτῆς ὄγκος εἰς 1285 ἑκατομ. κυβ. μ., εἰς αὐτὴν ἔπεται ὅτι ἡ Θ. ἀντιπροσωπεύει τὸ $\frac{1}{800}$ τοῦ ὅλου τῆς γῆς ὄγκου. Ἐκ τῶν διαφόρων δὲ καταμετρήσεων δύνασθαι νὰ συμπερανώμεν ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ βυθοῦ εἶναι εὐχ. ἥτερον ἀνώμαλον ἢ τὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆρας, μετὰ ὀρίων, κοιλύσεων καὶ βυθάρθρων. Τὰ μακρὰν ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν ὑψόμενα ὄρηματα αὐτοῦ εἰσὶν αἱ νῆσοι καὶ αἱ σκόπελοι. Ἡ θερμικρασία ἐπὶ τοῦ βυθοῦ εὐρέθῃ ἐν ταῖς πολικαῖς θαλάσσαις κατεργασμένη μέχρι -3.5° , εἰς μέση πλάτη 2° εἰς 30° εἰς $4-6^{\circ}$ γὰρ, κατὰ τὴν Ἰσημερινὴν 0.7° ἕως -0.6° . Εἰς τὴν Θ. ἐκβάλλουσιν εἰς ποταμοί, ἄλλ' ἢ ἐπαργασμένη ἐκ τούτου αὐξήσις τοῦ ὄγκου τῆς ἐξουδετεροῦται διὰ τῆς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἀδιαλείπτου ἐξατμίσεως καταπληκτικοῦ ποσοῦ ὕδατος. Ἡ ἐπιφανεία τῆς Θ. ὡς ἐλευθερά ἐπρεπε νὰ διατηρῇ ἀκριβῶς τὸ ἐλλειπτικὸν σχῆμα τῆς γῆς· ἐνεκα βρῆως τῆς ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἐλξεως εἶναι ἐν γένει τὰ ὕδατα ἀφρονώτερα πρὸς τὰς ἀκτὰς οὕτως ὥστε εἰς τὰ κέντρα τῶν μεγάλων θαλάσσων ὑπάρχει συμπίεσις (διὰ τὴν Β Μέγαν Ὁκεανὸν π. γ. 1405 μ.) καὶ αἱ πελάγηθεν ὑπὲρ ξηρᾶς περιβεβλημένα ὀχλάσσαι εἶναι ὑψηλότεραι τῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ συνήθως παντὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὕψους μέτρησις ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς Θ. δὲν ἐθεωρήθη ἀκριβὴς καὶ σήμερον ἄλλοι πρὸς τοῦτο ἐφαρμόζονται ἔρει συγκρίσεως κατὰ συνθήκην λαμβανόμενοι. Σπουδαίως ἐπίσης περιοδικῶς τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων ἐπιφέρει περιοδικῶς ἢ πλ. ημ. β. ρ. εἰς, ὅπου συμβαίνει.—Τὸ ὕδωρ τῆς Θ. περιέχον μέγα σχετικῶς ποσὸν ἁλματος (ἀφρονώτερον μακρὰν τῶν ἀκτῶν ἢ παρ' αὐτάς) εἶναι ἄλμυρον, ἔχει δ' ἐτι πικρὰν πωρ γέυσιν. Τὸ ἅλμα βρῆως δὲν ἐμποδίζει τὴν σῆψιν αὐτοῦ· τοῦναντίον θαλάσσιον ὕδωρ σήπεται πολὺ ταχύτερον, ἢν μείνῃ στάσιμον, ἢ καθαρὸν. Ἐνεκα δὲ τοῦ διαλελυμένου ἁλματος αὐξάνει τὸ εἰδικὸν βάρος τοῦ θαλάσσιου ὕδατος (1.027—1.029), τοῦ' ἔπερ καθιστᾷ τὸ θαλάσσιον ὕ-

δωρ ἐπιτηδεύτερον πρὸς κολύμβημα. Ἐπὶ 1000 μετρῶν θαλ. ὕδ. εὐρίσκωμεν γενικῶς 27 μέρη ἁλματος, 3.2 μ. χλωριούχου μαγνησίου, 2.2 μ. μαγνησίας, 1.4 μ. γύψου, 0.6 μ. χλωριούχου καλίου. Πηγνύται δὲ τὸ θαλ. ὕδωρ δυσκολώτερον τοῦ γλυκέος, εἰς —20 ἕως —40. Τὸ χρῶμα τῆς Θ. συνήθως εἶναι ἀσθενῶς πράσινον. Ἀλλ' εἰς τοῦτο ἐπιδρῶσι μεγάλως ὁ ἥλιακός φωτισμός, τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ἀπέσπασις καὶ τὸ χρῶμα τοῦ βυθοῦ, διάφορα συστατικὰ τοῦ θαλάσσιου ὕδατος, συνώλησις μικροσκοπικῆς καὶ μικρῆς ἐν ἀπειρίᾳ εὐρίσκόμενα καὶ συχνὰ ἐπιφέροντα φωσφορισμὸν. Κατὰ δὲ τὴν C. Voge ὁ φωσφορισμὸς τῆς Θ. προέρχεται ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ χημικῶν δράσεων κατὰ τὴν ἀδιάκρον ἐναλλαγὴν τῆς ὕλης.—Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ εὐρίσκεται εἰς ἀδιάκρον κίνησιν, δ' ἢ συντηρεῖται καὶ ἡ καθαρότης αὐτοῦ. Εἰς τὰς τακτικὰς αὐτοῦ κινήσεις πλην τῆς πλημμυρίδος καταλείγονται καὶ τὰ μεγάλα θαλάσσια ρεύματα, ὧν αἵτια θεωροῦνται αἱ ἀνέμοι, ἡ διαφορά τῆς θερμικρασίας κατὰ τόπους, τῆς ἀφρονείας τοῦ ἁλματος καὶ ἐπομένως τοῦ εἰδικοῦ βάρους, ἡ μεταξὺ τοῦ ἐξατμιζομένου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὕδατος καὶ τοῦ διὰ τῶν βροχῶν ἀποδιδόμενου κτλ. Τῶν ρευμάτων τούτων σπουδαιότατα εἶναι τὸ Ἰσημερινὸν ρεύμα, κατὰ τὴν Ἰσημερινὴν τῆς Θ. ζώνην, τὸ Ρεύμα τοῦ (Μεξικανικοῦ) Κόλπου, ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, ἐξορμώμενον ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικικοῦ καὶ φερόμενον πρὸς τὰ ΒΔ τῆς Εὐρώπης παράλια, τὸ Ἰαπωνικὸν ρεύμα ἐν τῷ Εἰρηνηκῷ Ὁκεανῷ, τὰ ἀπὸ τοῦ Πέλου δρμώμενα ἱσχυρὰ ψυχρὰ ρεύματα, παρασύροντα πολλὰκις μεγαλύτερος ὄγκους πάγου καὶ διάφορα λεῖψανα ναυαγίων κτλ. Τὰ μετεωρολογικὰ ἀποτελέσματα τῶν ρευμάτων τούτων εἶναι σοβαρώτατα. Τὰ ΒΔ π. γ. παράλια τῆς Εὐρώπης τὸ ἥπιον αὐτῶν χειμερινὸν κλίμα ὀφείλεται κατὰ πολὺ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ κόλπου, οὗ ἢ ἀπὸ τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς πρὸς Ἀ συνεχῶς φερόμενη θερμότης ὑπερστέθῃ ἱκανῇ νὰ τήκῃ ἀδιαλείπτως ρεῦμα πάγου ἔχοντος διαστάσεις τοῦ Μισισσιπή. Πολλὰκις ἀντιτίθεται ρεύματα διέρχονται παραλλήλως ἢ τὸ ἐν κάτωθεν τοῦ ἄλλου, ὡς π. γ. διὰ τοῦ πορθμοῦ Γιβραλτὸρ ἀπὸ τοῦ Ὁκεανοῦ εἰς τὴν Μεσόγειον (ἀνωθεν) καὶ τἀνάπαλιν (κάτωθεν), διὰ τοῦ Βοσπόρου, τοῦ πορθμοῦ Βαβ-ἑλ-Μανδὲβ κτλ.—Ἡ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ ἐξάτμισις τῶν ὑδάτων καθιστᾷ τὰ θνωτέρω στρώματα εἰδικῶς βαρύτερα, καὶ ἐπομένως ταῦτα διηγεκῶς κατέρχονται πρὸς τὸ βάθος (φέρονται εἰς τὰ καθ' ὅλον τὸν θαλάσσιον ὄγκον ζῶντα ὀργανικὰ ὄντα τὸν ἀναγκαῖον ἀέρα, διαλελυμένον ἐν τῷ θαλάσσῳ ὕδατι), οὕτω δὲ διαρκῆς ἐπικρατεῖ καὶ ἐκ τῶν ἀνω πρὸς τὰ κάτω καὶ τἀνάπαλιν κινήσεις. Προσθετέον εἰς τὰς κινήσεις καὶ τὸν κυματισμὸν, προσρχόμενον

ἐκ τῶν ὤσεων τοῦ πνέοντος ἀνέμου· κατὰ τοῦτον ἕκαστον τοῦ θαλασσίου ὕδατος μόριον ἐκτελεῖ δυνάμεις κατακορύφους, καὶ κατὰ ἀδιακόπως φερόμενον, ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν ἀλλὰ μόρια εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς κινήσεως αὐτῶν σημείον. ἀλλὰ εἰς τὸ κατώτερον, ἀλλὰ εἰς διαφόρους ἐν τῇ μέσῃ θέσεις, ἢ κινήσεις παρίσταται ὡς κυματισμός. Ποικιλιώτατα δὲ λαμβάνουσι τὰ κύματα σχήματα ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλα συμβολῆς αὐτῶν. Ἡ κυματοειδὴς τῆς Θ. κίνησις εἶνε ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος, ὅταν παράγῃται ἤχος. Εἰς σφοδρότερας ἀνωμάλους κινήσεις ἀνήκουσιν οἱ ἐπικινδυνότατοι στρέβιλοι, αἰφάνες, τυφῶνες κτλ. — Τὴν σπουδὴν τῆς Θ. ὑπὸ πᾶσαν ἐποχὴν ἀντικείμενον ἔχει ἡ φύσις· ἰδρῶνται νῆα ἐπιστήμη· Ὡ κ ε α ν σ γ ρ α φ ι α. [Σπ.]

— (Νομ.). Ἀρχὴ γενικῶς σήμερον ὑπὸ τῶν πολιτειῶν καὶ τοῦ διεθ. δικ. παραδεξιμένη εἶνε ὅτι ἡ εὐρεία Θ. εἶνε ἐλευθερία, ἀνήκουσα εἰς τὴν γένειν πασῶν τῶν πολιτειῶν καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Τὸ λογικώτατον ὅμως τοῦτο καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐπιβαλλόμενον τρέπον τινα δόγματα ἐπὶ μακρὴν ἡμισφαιρικήν οὐ μόνον ὑπὸ τινῶν πολιτειῶν (τῆς Ἀγγλίας κυρίως), ἀλλὰ καὶ ὑπὸ συγγραφῶν, μακροὶ δὲ ἀγῶνες καὶ ζωῆται συζητήσεως ἐδέχθη· να προηγηθῶσι τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ, ἐνθέρμως ὑπὲρ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῶν Θ. ἀγωνισαμένου τοῦ περιφάνου Γροτίου. Οὐχ ἥττον χάριν τῆς ἀσφαλείας καὶ τῶν διαφόρων τῶν πολιτειῶν συμφερόντων ἀναγνωρίσθη, ἐπίσης ὅτι ἡ χώρα αὐτῶν ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν περιβεβούτων τὰς ἀκτὰς τῶν Θ. (χωρὶς αἱ Θ α λ α σ σ α ι) μέχρι· νητῆς γραμμῆς ἐκτεταμένης εἰς ἀπόστασιν τριῶν ναυτικῶν μιλίων ἀπὸ τῆς ἀκτῆς· ἢ ἀπόστασις ὅμως αὕτη θεωρεῖται σήμερον βραχυτάτη μετὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν τηλεβόλων, ἀλλ' εἰς αὐτὴν οὐδὲμία περὶ ἐπεκτάσεως αὐτῆς συμφωνία ἐγένετο γενικῶς ἀποδεκτή. Οὐχ ἥττον ἐνιαχοῦ ἢ θαλασσία αὕτη ζώνη ἐπεκτείνεται ἐπὶ μάλ·λον χάριν τῆς ἀλείας, ἀλλ' ἢ ἐπέκτασις αὕτη οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν σχέσεις. [Πρ.]

Θαλασσογάμοιο (Bot.). Κοινὴ ἐν Κύθῳ ἀνομασία Ἐχινόποδος τοῦ ἐλληνικοῦ (Echinops Graecus Mill.). [Θ.Χ.]

Θαλασσία ἀσφάλεια. Βλ. Ἀσφάλεια. Θ α λ α σ σ ι α λ ε ι α. Βλ. Λεία.

Θαλάσσιον δικαστήριον (Consolato del mare). Νομοθετικὴ συλλογὴ δημοσιευθεῖσα κατὰ τὴν ὁρθότεραν γνώμην ἐν Βαρκελώνῃ κατὰ τὴν 14^η ἢ 15^η αἰῶνα καὶ περιλαμβανούσα ἐν 207 κεφαλαίοις τὰ διέποντα τὸ ἐν τῇ Μεσογείῳ ἱσχύον Ναυτικὸν Δίκαιον ἤδη καὶ ἐθίμα. Ἀπλήρως μεγίστης ἀθροιστικῆς καὶ μακρᾶς ἱσχύος ἐν Ἰσπανίᾳ κυ

ρίως, Ἰταλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. [Πρ.]

Θαλάσσιος ὁδηγός (Guidon de la mer). Νομοθετικὴ συλλογὴ δημοσιευθεῖσα περὶ τὰ τέλη τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐν Rouen καὶ πραγματευομένη κυρίως περὶ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀσφαλείας, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλων θεμάτων τοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου. Διακρίνεται διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ κριτικότητα αὐτοῦ, ἐνεκα δὲ τοῦτου μέγα μέρος αὐτοῦ περιελήφθη εἰς τὸ ναυτικὸν διάταγμα τοῦ 1681. [Πρ.]

Θαλασσίται (Thalassitae) ἢ Θαλασσοχελωνίδαι. Οἰκογένηται τῶν Χελωνίων ἑρπετῶν. Ἐχουσι τὴν βαχελίον θυρεὸν ἥττον κυρτὸν τῶν κοινῶν χελωνῶν π. χ., σιαγόνας ἀνευ χελιδῶν, πόδας νηκτικούς, εἰσιν, ὡς καὶ ἡ κεφαλὴ, δὲν ἐγκρύπτονται ἐντὸς τοῦ ὀστράκου. Εἶναι ζῶα θαλάσσια. Κοινότεραι αὐτῶν ἡ Θ α λ α σ σ ο χ ε λ ω ν η ἢ σ τ ε γ α ν η (Chelone imbricata) ζῇ εἰς τὰς θαλάσσας τῆς διακεκυρμένης ζώνης. Θ α λ α σ. δ μ ι δ α ς (Ch. midas) ζῇ ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ καὶ τῇ Μεσογείῳ, ἔχει δὲ μήκος μέχρι 2 μ. [Φ.Ι.]

Θαλασσογάμοιος (Bot.). Κοινὴ ἀνομασία τῆς Στατικῆς, ἰδίως δὲ τῆς Statice Limonium L. [Θ.Χ.]

Θαλασσοδρόμος. Γένος πτηνῶν, ἐκ τῆς τάξεως τῶν νηκτικῶν. Ομοιάζουσι πρὸς τὰς χελιδόνας, Ἀκλουθεῖσι τὰ πλοκαῖνα· μαχρηλὰ ὥστε νὰ ἀπώνται τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὑπερασπίζοντα ἑαυτὰ ἐξαικοντίζουσι κάκιστον τι ἔλαιον. Γνωστότατον τῶν πτηνῶν τούτων εἶνε Θ. ὁ Πελάγιος κοινὸς εἰς τὰς Β θαλάσσας. [Φ.Ι.]

Θαλασσομύτινα. Βλ. Ἀκαλήρη.

Θαλασσοχελωνάι. Βλ. Θαλασσίται.

Θαλασσοχόρτον (Bot.). Κοινὴ ἀνομασία παραθαλασσίον τινῶν καὶ ἀλμυρῶν Χηνοποδιῶν, ἰδίως δὲ τῆς Salsola Kali L.

Θάλασσα. Βλ. Μεθασα.

Θαλήλαχος. Νομοδιδάσκαλος ἐκ τῶν ἐπιστημῶν, «τῆς νομικῆς δευτερεύου» ἐπικληθεῖς, συντάξας κατὰ πόδας ἐρμηνείαν τοῦ Ἰουστινιανείου κώδικος, εἰς τρία διαιρουμένην μέρη· εἰσαγωγὴν, κατὰ πόδας παραφρασίν καὶ «παραγράφας» ἥτοι διαφορὰς ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις. [Πρ.]

Θαλής. Ὁ ἀρχαιότερος τῶν τῆς λεγομένης ἰωνικῆς σχολῆς φιλοσόφων. Ἐγεννήθη τῷ 640 π. Χ. ἐν Μιλήτῳ, διηγουμένη δὲ οἱ ἀρχαῖοι ὅτι εἶχε μεγίστην πρακτικὴν φρόνησιν καὶ πολιτικὴν συνέσιν, διὸ καὶ κατέχει θέσιν κορυφαίαν μεταξὺ τῶν ἐπὶ τὰς σοφῶν. Συγχρόνως δ' ἐξυμνοῦσι τὰς μαθηματικὰς καὶ ἀστρονομικὰς γνώσεις αὐτοῦ, ὥς ἀπείκτης περιηγηθεῖς ἐν Φοινικῇ καὶ Αἰγύπτῳ. Οὕτως

ἀπαριθμῶν αὐτὴν ὅτι προσέειπε τὴν ἑλλειψιν τοῦ ἡλίου τὴν συμβῆκαν τῷ 588 π. Χ. Ἡ φιλοσοφικὴ διδασκαλία τοῦ Θ., ἡς τεκμήρια ὑφίστανται μόνον εἰς τὰ μεταγενέστερα συγγραμματα τῶν ἀρχαίων, προσποθεῖ νὰ ἀπαλλῆξῃ τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τῶν μυθολογιῶν παραστάσεων καὶ νὰ εὐρὴ ἐπιστημονικῶς πῶς ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα περὶ τῶν ἐσχάτων αἰτίων τῶν ὄντων. Ἐθεώρει τὸ ὕδωρ ὡς τὴν ἐμφύχου ὕλην ἐξ ἧς τὰ πάντα προήλθεν καὶ συνίστανται· καὶ τὴν μακρὴν καὶ τὸ ἥλεκτρον θεώρει ὡς ἐμφύχα, ἐν γένει δὲ τὰ πάντα ὡς πλήρη θεῶν. [Γ.Ε.Μ.]

Θαλήτας. Ἀρχαίως λεγόμενος ἐκ Κρήτης, ὅστις λέγεται ὅτι μετακλήθη ποτὲ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἵνα καταπράνῃ διὰ τῆς μουσικῆς τοῦ τὴν ὀργάνῃ τῶν θεῶν, δηλωθεῖσαν διὰ λαοῦ. Τότε (ἴσως τὸ 665 π. Χ.) εἰσήγαγε τοὺς παικτας καὶ τὰ ὑπορχήματα ἐν Σπάρτῃ· ὅθεν καὶ καλεῖται ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἱερουτῆς τῆς δευτέρας καταστάσεως τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ἐν Σπάρτῃ. [X.B.]

Θάλεκτρον (Bot.) *Thalictrum* L. Γένος ποικῶν πολυστῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Βατραχιωιδῶν. Τὸ Θ. τοῦ Δισκοριδίου, τὸ κατ' αὐτὸν ἐπουλωτικὴν δυνάμιν ἔχον, εἶνε τὸ ἐν Ἑλλάδι εὐρέμενον Θ. τὸ στενόφυλλον (*Th. angustifolium* Jacq.). [Θ.Χ.]

Θάλλειον, μεταλλικὸν στοιχεῖον, σύμβολον Tl , ἀτομ. βάρος=203,5 εἰδικὸν βάρος=11,8. Τηξίγονος βαθμὴς=290. Τὸ Θ. ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ 1861 ὑπὸ τοῦ Κρούξ· δὲν εὐρίσκεται αὐτοφύως (ἐλευθερὸν), ἀλλ' ἤνωμένον μετ' ἄλλων στοιχείων εἰς διάφορα δρυκτὰ καὶ εἰς ἀλιπυγὰς· εὐρίσκεται καὶ εἰς τοὺς μελυθεθαλάμους τοῦ θειικοῦ ὀξέος, ὅταν πρὸς παρασκευὴν τούτου ἔχουσιν χρησιμοποιηθῇ θαλλιοῦχοι σιδηροπυρῆται. Τὸ Θ. ἔχει μεταλλικὴν λάμψιν, ἵνε κυανέλευκον, μαλακώτερον τοῦ μελῦδου, χαράσσει· ἐπὶ τοῦ χάρτου κυανίζουσιν γραμμὴν ἐξαφανιζομένην δι' ἐξειδιώσεως ἐν τῇ ἀέρι ἐν μεγάλῃ θερμοκρασίᾳ ἵνε πτητικὸν καὶ δύναται ν' ἀποσταχθῇ ἐν βεῦματι ὑδρογόνου· ἀποσυνθῆται τὸ ὕδωρ ἐν ἐρυθροπυρῶσει, διαλύεται εἰς ἀραιὰ ὀξέα καὶ χρωματίζει τὴν ἀχρὸν φλόγα δι' ὠραίου πρασίνου χρώματος. Δι' ἐνώσεις αὐτοῦ ἵνε δηλητηριώδεις. Μετ' ὀξυγόνου ἐνούμενον σχηματίζει θαλλιοξείδωλλιον Tl_2O καὶ θαλλιοξείδιον Tl_2O_2 , μεθ' ὧν δὲ ὀξυγόνου κατανέχουσιν θαλλιοῦδροξείδιον $Tl(OH)_2$, χρησιμεύον εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τοῦ ἔζοντος, καὶ τὸ θαλλιοῦδροξείδωλλιον $Tl(OH)$, ἀποτελούμενον ἐκ κρυστάλλων κερτίνων, διαλυτὸν εἰς ὕδωρ, ἀλκαλικῶν, καυστικῶν. Ἐκ τῶν ἁλμάτων τοῦ θαλλιοξείδωλλίου σημειούμενον τὸ λευκὸν χλωριοθαλλίον ἢ θαλλιοχλωροῦλλιον $TlCl$ καθιστάμενον ἰώδες ἐν τῇ φωτί, καὶ τὸ ἀνθρακικὸν θαλλιοξείδωλλιον Tl_2CO_3 χρησιμεύον εἰς

τὴν θαλομετρίαν. Τὰ ἅλατα τοῦ θαλλιοξείδιου ἵνε ἀχρεῖ, δυσκαυστά· ἁλλοῦται καὶ ἀσταθεῖς ἐνώσεις. [Ο.Α.Ρ.]

Θαλλὸς ἢ Θάλασσα. 1) Ἱστορικῶς συγγραφεὺς τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος, ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ ὁποίου, ἱστορίας τῆς Συρίας ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Τροίας μέχρις Ὀλ. 107, σώζονται ἀποσπάσματα τινα. — 2) Ἐπιγραμματοποιὸς ἐκ Μιλήτου, ζήσας ἐπὶ Ἀδριανού. [X.B.]

Θαλλὸς (Bot.) ἐνομάζεται ὑπὸ τῶν βοτανικῶν κατὰ συνθήκην τὸ φυτικὸν σῶμα τῶν φυτῶν, ἐφ' οὗ δὲν εἴνεαι καμμία μεταλλαγὴ καὶ διακρίσις εἰς κορυμὴν καὶ εἰς φύλλα. [Μ.]

Θαλλόφυτος (Bot.) εἶνε τὸ αθροῖσμα τοῦ φυτικοῦ βασιλείου τοῦ ὁποίου τὰ φυτὰ συνίστανται ἐκ θαλλοῦ καὶ δὲν ἐέρουσιν ποτὲ ῥιζοῦς ῥιζῶν καὶ ἠναγμειώδεις δέσμες. Τὰ θαλλόφυτα εἶναι τὰ ἀτελέστερα τῶν φυτῶν καὶ συνίστανται ἐξ ἐνὸς ἢ πολλῶν κυττάρων, παρατεταμένων κατὰ σειρὰς ἢ κατὰ ἐπιφανείας πληρίον ἀλλήλων καὶ ἀποτελούντων εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν νήματα, ἐνίοτε διακλαδιζόμενα, εἰς δὲ τὴν δευτέραν φυλλοειδῆ πλατύσματα. Εἰς τινα ἐξ αὐτῶν τὰ νήματα συνενόμενα σχηματίζουσιν ὀγκώδη σῶματα, εἰς ἄλλα δὲ ὁ θαλλὸς διακλαδιζεται φυλλοειδῶς. Τὰ θαλλόφυτα ἢ περιέχουσιν χλωροφύλλον ἐντός τῶν κυττάρων αὐτῶν, ἐνίοτε μεμιγμένον μετ' ἄλλων χρωμάτων, ἢ στεροῦνται ὅλως αὐτῆς. Τὰ πρῶτα ἐνομαζόμενα φύκη, τὰ δευτέρα μύκητες. Τὰ θαλλόφυτα πολυκαπλασιάζονται εἴτε ἐγγενῶς, ὅτε ἡ παραγωγὴ γίνεται διὰ συζύξεως ἢ γονιμοποίησης, ἢ ἀγενῶς. Εἰς ἀμφοτέρους τὰς περιστάσεις παράγονται σπόρια τὰ ὁποῖα εἰς τινὰς ὑποδιαίρεσεις αὐτῶν ἐγκλείονται· ἐντός ἰδιαζέντων ὀργάνων. Κατὰ τὴν ἀγενῆ πολυκαπλασιασμὸν, σπανιότατα δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐγγενῆ, παράγονται ζωοσπόρια, ἢτοι θριμβράνα κύτταρα, φέροντα προβολὰς εὐκινῆτους (βλεφαρίδας) διὰ τῶν ὁποίων κινεῖνται ἐντός τοῦ ὕδατος. Τὰ ζωοσπόρια ταῦτα εἴτε ἀναπτύσσονται εὐθὺς εἰς νέον φυτὸν, εἴτε ἐκινεῖνται μετ' ἄλλων ζωοσπορίων εἰς ὁποτελέσειν ἐνός, ὅτε ἐνομαζόμενα γαμετοί. Τὰ Θ. εἶναι διαδεδομένα ἀνά πασαν τὴν γῆν εὐρέως καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐντός τῶν ὕδατων. [Μ.]

Θαλλὸν. Βλ. Χάριτες, Ὄφαι.

Θαλομετρία (Calorimetrie). Ἡ μέτρησης τῶν ποσῶν τῆς θερμότητος ἅτινα ἐμφανίζονται κατὰ τὰ διαφορὰ φαινόμενα τῆς θερμάνσεως ἢ ψύξεως τῶν σωμάτων (μεταβολαὶ θερμοκρασίας, τήξει, πήξει, ἐξαέρωσις, διαστολὴ, χημικὰ φαινόμενα κτλ.). Κατὰ ταύτην ὡς μονὰς λαμβάνεται ἡ εἰδικὴ θερμότης (βλ. λ.) τοῦ ὕδατος ἥτις τὸ ποσὸν θερμότητος τὸ ἀπαιτούμενον ἵνα ὑψωθῇ 1 γρμ. ὕδατος ἀπὸ 0° εἰς 1°, ὅπερ καλεῖται θερμὸν ὕδαν.

μ ο ν ά ς (Calorie), διὰ ταύτης δὲ παραβάλλομεν πάντα τὰ εἰς σῶμά τι παρεχόμενα ἢ ἀπ' αὐτοῦ αφαιρούμενα π ο σ ῶ θερμότητος. (Ἡ συνήθης αὕτης μονὰς καλεῖται καὶ μ ε ι ζ ω ν θ ε ρ μ. μ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἑ λ ἄ σ σ ο ν α θ. μ., ἐν ἣ ἀντὶ 1 γρ. ὕδατος λαμβάνεται 1 γρ. ὕδατος, καὶ ἥτις χρησιμποιεῖται, σπανιώτερον, εἰς μικροτέρας θαλπομετρήσεις). Οὕτω π. χ. ἐμετρήθη ἡ εἰδικὴ θερμότης τῶν σωμάτων (βλ. Θερμότης), ἡ θερμότης τῆς τήξεως αὐτῶν (ἥτις δὲν πρέπει νὰ συγγένηται μετὰ τῆς θ ε ρ μ ο κ ρ α σ ῖ α ς τῆς τήξεως, βλ. Τήξις), ἡ τῆς ἐξεσρώσεως αὐτῶν, ἡ κατὰ τὰς χημικὰς ἐνώσεις παραγομένη θερμότης κτλ., δι' εἰδικῶν ὀργάνων, τῶν θ α λ π ο μ ε τ ρ ῶ ν, ποικίλων τὴν κατασκευὴν, κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις Θ. δι' αἷς εἰδικῶς χρητιμεύουσιν ἔκαστα. Λέγοντες π. χ. ὅτι ἡ θερμότης τῆς τήξεως τοῦ πάγου εἶνε 79, ἐννοοῦμεν ὅτι ἕνα μεταδληθὲν 1 γρ. πάγου 0° εἰς ὕδωρ 0° (ἀνευ δηλ. ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας) χρειάζεται τόσον ποσὸν θερμότητος ὅσον θά ἤρκει νὰ ὑψώσῃ ἀπὸ 0° εἰς 1° 79 γρ. ὕδατος. Πρὸλ. Θερμότης. [Σπ.]

Θάμυρις. Βλ. Ἑλλ. φιλολογία ἐν τ. Γ' σ. 815, 6'.

Θάνα. Χωρ. Ἀρχαδίας τοῦ δήμου Τριπέλαιος ἀφ' ἧς ἀπέχει πρὸς Ν ὄρ. 1 1/2. Κεῖται ἐν τῇ πεδιάδι καὶ περιλαμβάνει 837 κατ.

Θανατικὴ ποινή. Ἀρχαιοτάτη καὶ παγκόσμιος εἶνε ἡ ποινὴ τῆς θανατώσεως τῶν ἐνέχων ὀρισμένων ἀδικημάτων, παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς καὶ ἐν πάσῃ ἐποχῇ ἀπαντῶσα, θεωρουμένη δὲ ὡς φυσικωτάτη καὶ νομιμωτάτη ἐκδικασίς τῆς κοινωνίας κατ' αὐτὴν. Ἐπὶ μακρὸν μάλιστα χρόνον οὐ μόνον τὰ πλείστα τῶν ἐγκλημάτων διὰ τῆς ποινῆς ταύτης ἐτιμωροῦντο, ἀλλὰ καὶ διὰ φρικτῶδων βαρυνιστηρίων καθίστατο αὕτη ἐτι μάλλον βαρεῖα καὶ ἀποτρόπαιος. Καὶ ἠκούσθησαν μὲν καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μειωνόμεναι τινὲς φωναὶ διαμαρτυρίας κατὰ τῆς ποινῆς ταύτης ἢ τοῦλάχιστον ὑπὲρ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς (Πλάτων, Κυντίλιανός, A. de Castro κ.ά.). Ἀλλ' ὁ πρῶτος ὅστις ἐθεσεν ἐν ἔτει 1764 ὀρισμένους τὸ περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ζήτημα καὶ ἐκηρύχθη κατ' αὐτῆς εἶνε ὁ Βεκκάριας (Περὶ ἀδικημάτων καὶ ποινῶν). Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι τῆς σήμερον ἐξακολουθεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ θεματος τούτου συζητήσις, πλείστον καὶ διαστήμων ἀνδρῶν ταχθέντων εἰς τὰ δύο ἀντίθετα στρατόπεδα. Τὰ κυριώτερα ἐπιχειρήματα τῶν ὑπερμάχων τῆς θανάτου ποινῆς εἶνε ὅτι ὀρίστανται ἀδικήματα τοσοῦτον ἀποτρόπαια ὥστε οἰαδήποτε ἀλλῇ ποινῇ καὶ ἂν ἐπιβλήθῃ κατὰ τοῦ δράστου αὐτῶν οὐδέλως ἵκανοποιεῖ τὴν κοινὴν συνείδησιν, ὅτι ἡ πολιτεία εὐρίσκειται ἀπέναντι τῶν

τοιούτων ἐγκλημάτων εἰς θέσιν παρεμφερῆ τῇ τοῦ ἐν καταστάσει θύμνης ἢ ἀνάγκης εὐρισκόμενου καὶ αφαιρούμενου τὴν ζωὴν ἀλλοῦ, ὅτι ἡ ἐν ταύτης ἐπερχομένη ἐκφρόβισις συντελεῖ τὰ μάλιστα εἰς πρόληψιν τῶν ἀδικημάτων, ὅτι θεσμός ἐξ ἐμνημονεύτων χρόνων εὐτὶ γυνικῶς ἐφαρμοζόμενος πάντως θά ἐνέχῃ τι τὸ ἐρθεῖν καὶ ἀναγκάειν, ὅτι τέλος οὐδεὶς καταστρέφει τὴν ζωὴν τοῦ πλησίον τοῦ δικαιοῦται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἀπαράδεικτον τῆς ἰδίας ζωῆς· ὅς καταργήσῃσι πρῶτον, λέγουσιν οὕτοι, τὸν θάνατον οἱ φονεῖς καὶ οἱ λησταί, καὶ εἰτα θέλει καὶ ἡ νομοθεσία καταργήσῃ αὐτὸν. Εἰς ταῦτα ἀντιτάσσουσιν οἱ πολέμιοι τῆς θανάτου ποινῆς ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβολῆς ποινῆς ἀνεπανορθώτου προϋποτίθεται καὶ δικαιοῦται ἀλλάνθαστον, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ γυνόμενου αἵματος ἀντὶ νὰ ἐκφράξῃ σκληρύνει τὸν ἀντίον τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ, ὅτι καὶ ἂν ἀποδεδωχόμεν ὅτι ἐπιτυχάνεται ἡ ἐκφρόβισις αὕτη, δὲν θέλει ἐπιβλεῖν ἐν τούτῳ ἐλάττωσι τῶν ἐγκλημάτων, αἵτια κατὰ τὸ πλείστον διαπράττονται ἐν πάθους ἢ ἰδιοτελείας, καὶ ὡς οὐδεμία ἄλλη σκέψις δύναται νὰ κατισχύῃ οὐδ' ἡ τοῦ φόβου, ὅν μάλιστα κατὰ μέγα μέρος ἐξουδατοροῖ ἡ ἑλπίς τῆς ἀποφυγῆς τῆς τιμωρίας, ὅτι ἡ τιμωρία ἐπερχομένη μετὰ τὸ ἐγκλημα οὐδέλως δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἀμυνὰν τείνουσαν εἰς πρόληψιν αὐτοῦ, ὅτι πολὺ λυσιτελέστερον ἔσται ἂν ἡ πολιτεία ἀντὶ τὰ καταστρέφῃ τοὺς ἐγκληματοῦντας προσπάθῃ διὰ κατακλήλων ἐπανορθωτικῶν μέσων νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἀνάπλασιν, ὅτι οὐδέποτε ἡ ἀρχαιότερος αὕτης κατὸρ-θισεν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ νὰ σώσῃ πεπλανημένην τινὰ θεωρίαν, ὅτι τέλος ἡ θανατικὴ ποινὴ οὕσα ἀδικήματος, ὁματάκλῃτος καὶ ἀνεπανόρθωτος στερεῖται τῶν ἀναγκαιῶν προσόντων πάσης ποινῆς. Τοιαῦτα ἐν συνόψει τὰ κυριώτερα ἐπιχειρήματα τῶν ὑπερμάχων καὶ τῶν πολιτῶν τῆς ποινῆς ταύτης· ἀναντιρρήτον βεβαίως εἶνε ὅτι λίαν σπουδαῖα ἐπιχειρήματα προσάγουσιν οἱ κατ' αὐτῆς ταχθέντες, οἱ καὶ πλείονες, ἀλλὰ βέβαιον ἐπίσης ὅτι καὶ ἡ ἰδέα τῆς καταργήσεως δὲν ὀρίμασεν· εἰσέτι ἐντε-λὴς. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου δὲν εἶνε ἀπολύτως διαγραπτέα ἐκ τοῦ ἡτικτοῦ δικαίου πασῶν τῶν χωρῶν, διότι ἐν ὧ ἐνιαχτοῦ ἐνδεύονται ἴσως ἡ κατάργησις αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦ ἡ διατήρησις τῆς καθίσταται τὸν ἀντίον ἀναπόφευκτος, ἀλλὰ πάντοτε ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ καὶ μελέτη περὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἐνεκα τοῦ ἀνεπανορθώτου ἐν περιορισμῷ πλάνης.

Κύριω μὲν ὅμως θεμελιεῖται εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους κατὰ τῆς θανάτου ποινῆς, διότι διὰ τῶν προσπαθειῶν καὶ τῶν ἀγωνίων αὐτῶν ἐπιτεύχῃ ἡ κατάργησις τῶν ἐπὶ μακρὸν παρακλυθούσαντων τὴν ποινὴν ταύτην βαρυνιστηρίων· ἡ σταθμωσις, ὁ ἀπαγχονισμός, ὁ σπρυγ-

γαλισμός, ὁ διαμελισμός, ὁ δὲ ἀποπνιξίως ἢ διὰ πυρὸς ἢ διὰ τοῦ τροχοῦ θάνατος καὶ εἰ ἀλλοι ἀποτροπαιοὶ καὶ φρικαλέοι τρόποι ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς ταύτης, ἐν μεγάλῃ καταγρήσει ὄντες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν μεσαιωνά, ἐξέλειπον ἤδη ἐντελώς. Τέλειον ζῆλος καὶ δικαίον θρίαμβον ἤσαντο οἱ πηλείμιοι τῆς θανάτου ποινῆς προκειμένου περὶ τῆς ἐπιβολῆς αὐτῆς ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐπ' ὧν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἀπέβλεπε πασαν ἀποτελεσματικότητά, διότι οὐδέποτε καταβάλλεται πολιτικὸν κῆρυμα ὑπὲρ μίαν ἰδέαν ἀγωνιζόμενον διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ καὶ οὐδεὶς ἀρχηγὸς εὐρίσκεται σήμερον τοσοῦτον ὑψηλὰ ὥστε νὰ συμπαρασυρῇ ἐν τῇ πτώσει του καὶ ἐλδοκλήρον τὸ σύστημα ὑπὲρ αὐτὸν ἐτάχθη, διότι ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἡ θανάτου ποινὴ σκοπεῖ τὴν ἀνάπνιν ἐξῆς καὶ παθῶν, οὐδέποτε δὲ τὰ βασανιστήρια μετέβαλον τὰς ἰδέας ἡ ἀφ' ὧν ἔπαισαν τὰ πάλιν, διότι τέλος ἡ κοινὴ συνείδησις ἀποκρούει τὴν θανάτωσιν τῶν πολιτικῶν ἐγκληματιῶν, εἰς τινες ἀφ' ὧν αὐτῶν ἐλαττωρῶν συνήθως καὶ οὐχὶ ἐκ προσωπικῶν παθῶν καὶ συμφερόντων, εἰς τινες εἶναι πολλάκις μάστιγες τῶν πεποθήστων των καὶ οὐχὶ οὐτέ τις διαταράσσεται τῆς δημοσίας τάξεως, εἰς τινες ἐν ᾧ ἐν ἐπιτυχίᾳ στέφονται ὡς σιωπῆρες καὶ ἀναμνηστικοί, τιμωροῦνται ὡς ἐγκληματίαι· μόνον διότι ἀπέτυχον αἱ ἐνέργειαι των. Ἐνεκα ὧν τῶν λόγων τούτων ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων καταργηθῇ ἀπανταχοῦ, ὡς ὅλος ἀστοχὸς καὶ αἰετός. Σήμερον ἡ θανάτου ποινὴ ἔχει ἐντελῶς καταργηθῇ ἐν Μισσηγῶν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, Ὁλλανδίας, Νάσσαυ, Ἀγίῳ Μαρίνῳ (1848), Ρώδ-Ἀλβανὸν καὶ Βισκοντίν τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν (1852), Νεσσάτελ τῆς Ἑλβετίας (1854), Κολομβία (1863), Βελγίου (1864), Ρουμανία (1864), Πορτογαλία (1867), Σαξονία (1868), Ὁλλανδία (1870) καὶ Ἰταλία (1890), ἐνθα εἶχε πρὸ πολλοῦ (1860) καταργηθῇ ἐν Τσινάη. Ἐν ἀλλαις δὲ χώραις (Ἀυστρία, Ἑλβετία) καταργηθεῖσα πρὸς καιρὸν εἰσῆλθε καὶ πάλιν· ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν καίτοι νομοθετικῶς ὑφισταμένη, δὲν ἐφαρμόζεται ποτὶς ἐν τῇ πρακτικῇ (Βέλγιον).

Παρ' ἡμῖν τῷ 1844 προεβλήθη ἡ κατάργησις τῆς ποινῆς ταύτης, ἀλλ' ἡ πρότασις ἐκείνη ἀπερρίθη· τῷ 1863 δὲ ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις, πρὶν καὶ αὕτη πολιτικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀποτελεσματικῆς ἐκ πολιτευτῶν εἰς τινες ἐν ἀποτυχίᾳ ἦσαν ἐπίσης χαρακτηρισθῇ πολιτικοὶ ἐγκληματίαι, περιέλαβεν ἐν τῷ Συντάγματι διάταξιν (ἀρθρ. 18) καταργεῖσθαι τὴν ποινὴν ταύτην ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων πλὴν τῶν συνθέτων. Ὅσοι σήμερον παρ' ἡμῖν ἡ θανάτου ποινὴ ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἐγκλημάτων. 1) Ἐσχάτης προδοσίας· 2) ἐργῶ ἐξουβρίσεως τοῦ βασιλέως ἡ ἀπειλῆς αἰκίας κατ'

αὐτοῦ· 3) στάσεως, καθ' ἣν διεπράχθη φόνος, δυνάστεως, ἐμπρησμοῦ ἢ ληστείας· 4) φόνου· 5) ληστείας, πειρατείας καὶ ναυαπατίας· 6) ἐκδιδάσεως καὶ 7) ἐμπρησμοῦ, ἀν' ἐπ' ὧν φόνος. Ἐκτελεῖται δὲ διὰ τῆς λαμπητέμου ἢ διὰ τυφεκισμοῦ. [Πρ.]

Θάνατος. Τὸ γινόμενον τῆς παύσεως τῆς ζωῆς τῶν ζώντων σωμάτων (βλ. Ζωή). Ἐάν δὲν προέλθῃ ἐκ παθήματος τοῦ οργανισμοῦ ὁ θάνατος καθίσταται τῆς ζωῆς τὴν ἐξαισθητοῦσιν, ἐπέρχεται διὰ βαθμιαίου μαρasmus τῶν ὀργάνων καὶ ἐκπτώσεως τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ὅταν ἡ ὥρα ἐπιστῇ (πρβλ. Ζωή· διάρκειαι). Μερικώτερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θ. προηγούνται συνήθως συμπτώματα σοβαρᾶς διαταραχῆς τῆς ἀναπνοῆς, τῆς κυκλοφορίας, τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἀποτελούμενα τὴν ἀγωνίαν. Κατὰ ταύτην, πλὴν τῶν ἐκ τῆς ἐπιφερούσης τὴν θ. νόσου προερχομένων συμπτωμάτων, παρατηροῦμεν καθόλου τὰ ἐξῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὰ διάφορα ὅργανα ἀποθνήσκουσιν οὕτως εἶπεν τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο. Οἱ μύες γίνονται τὴν ἐν τῇ ζωῇ τόνον αὐτῶν καὶ τὸ πρόσωπον ὡς ἐκ τοῦ τοῦ ἐπιμηλύνεται καὶ ὀλλοιεύεται (Ἰπποκράτειον πρόσωπον). Ἡ ἀναπνοὴ τελεῖται μετὰ βόγγων καὶ συχνὰ ἀτακτοὶ κινήσεις παρατηροῦνται· ὅλον τοῦ σώματος ἀνοψομένου καὶ καταπίπτοντος. Ὁ σισφάγος καὶ ἡ φάρυγ παραλύονται (ὕδωρ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐμπίπτει μετὰ χρότου εἰς τὸν στέμαχον, στερεαί οὗται εἰσαγόμεναι εἰς τὸν φάρυγγα σταματῶσιν ὅπου ἀρροήσιν). Οἱ πάλμοι τῆς καρδίας γίνονται ἐκόνει ἀσφύεστεροι, ὁ σφίγγας κατ' ἄρχας συγχέει, εἴτα ἀσθενῆς καὶ διακεκομμένος. Οἱ σφίγγηρες παραλύονται (κόπρανα καὶ οὐρα ἀκυστικῶς ἐκβάλλονται)· ψυχρὸν ἰδρώδες ἐμφανίζονται, ἡ ὄρασις καὶ ἡ ἀκοὴ διαταράσσονται καὶ ἀφανίζονται· τέλος ἐξαισθηται πάσα αἰσθησις, παυμένων δὲ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τελευταίας τῆς κυκλοφορίας ἐκλείπει ἡ ζωὴ. Ὁ ἀνὴρ τοιαύτης ἀγωνίας ἢ ἀλλων προδρόμων φαινομένων θ. καλεῖται αἰνιδίος, προέρχεται δὲ ἐξ αἰνιδίας παύσεως ἢ τῆς κυκλοφορίας (ποικίλα νοσήματα καρδίας καὶ ἀσπληνίας, κυρίως δὲ ἀνεπάρκεια τῶν σπιννεϊδῶν βαλβίδων) ἢ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου (ἀποπληξία, πραιμία, συμφόρησις, σφοδρὰ συγκινήσεις) ἢ τῆς ἀναπνοῆς (σπασμοὶ γλωττίδος, πολυπόδες λάρυγγος κλ.), ἐξ ἐκδοκῆς τινος κτλ. Τὰ δὲ σημεῖα τοῦ θ. περὶ ὧν διὰ μακρῶν πραγματεύεται ἡ ἱατροδικαστικὴ, διηρέθησαν εἰς βέβαια καὶ βέβαια, λειτουργικὰ καὶ ὀργανικά. Τὸ πρωματικὸν πρόσωπον παρατηρεῖται· ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ ζωῇ· μεγίστην ἐν τούτοις ἔχουσι σημασίαν ἡ νεκρὴ ὀχρότης, ἡ κατάπτωσις τῆς κάτω γνάθου καὶ ἡ διάνοιξις τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ στόματος. Ἐκ τῶν βεβαιωτέων τοῦ θ.

σημείων (καίτοι ἀρχονται ἐκδηλούμενοι κατὰ τὴν ἀγωνίαν) εἶναι αἱ ὑποστάσεις καὶ ραβδώσεις ἄς τὸ αἷμα, ἐνεκα τῆς συνήθους κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς στιγμῆς ὀπίσσω ὁσέως τοῦ σώματος, κατερχόμενον παράγει (4—5 ὥρας μετὰ τὸν Θ.). ἐπὶ τῶν κατωτέρων μερῶν. Ἡ ἀπόλειψις τῆς αἰσθητικῆς δοκιμάζεται δι' ἐγκαυμάτων, ἅτινα προσέτι ἐπὶ πτώματος δὲν παράγουσιν ὀδυρμίδες φλυκταίναντες, ὡς ἐπὶ τῶν ζώντων ἰστών. Μύες νεκροῦ οὐδὲν σημεῖον συστατικότητος δεικνύουσι μετὰ παρέλευσιν 7—8 ὥρων ἀπὸ τοῦ Θ. ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἡλεκτρικῶν ἐκκεννώσεων (βλ. λ.). Βέβαιον σημεῖον θεωρεῖται ἡ κατάπτωσις τῆς θερμοκρασίας (δοκιμαί ἐν τῇ μασχάλῃ καὶ τῷ ἀπυθυσμένῳ) βαθμῶν δὲν μέχρις 28 ἢ 27 βαθμῶν. Ἡ ἐλλείψις τῆς ἀναπνοῆς βεβαιούται διὰ κατόπτρου τιθεμένου πρὸ τοῦ στόματος, εἴνε ὅμως ἀμφίβολον σημεῖον διότι πολλὰκις τὸ κατόπτρον δὲν ἐβελώθη εἰς ἀσφικτικούς καὶ ὑστερικούς νεκροφανεῖς. Ἡ μὴ ἀκρόασις τῶν παλμῶν τῆς καρδίας εἰς διάστημα 5 πρώτων λεπτῶν εἶνε τῶν βεβαιωτάτων τοῦ Θ. σημείων. Ἀκινδύνως εἶνε δυνατόν καὶ νὰ ἐμπυρσθῇ λεπτή βελόνη εἰς τὸ σῶμα ὥστε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν καρδίαν (τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν), ἥς παρατηροῦμεν τότε τὰς τυχόν κινήσεις ἐκ τῶν παλμῶν τῆς καρδίας. Τὴν τυχὸν διατήρησιν ἐπὶ τῆς τριχοειδοῦς κυκλοφορίας ἐξελέγχοντες διὰ περιέριψις τοῦ ἀντιτραχίου ὅτε διατηρουμένης τῆς ζωῆς τὸ ἀκρον τοῦ μέλους λαμβάνει χροῖαν ἐρυθρὰν καὶ μαλλον ἢ ἥτιον ἰσοειδῆ, ἐξαφανισμένην ὅταν ἀφαιρῇται ἡ περιέριψις. Πλὴν τῆς μετὰ Θ. πῆξις αὐτοῦ καὶ ἡ ιστολογικὴ τοῦ αἵματος κατὰστασις παρέχει ἀξιόλογα τοῦ Θ. σημεία. Τὰ πλεονέστερα καὶ ἀσφαλδέστερα σημεία τοῦ Θ. παρέχει ὁ δευθελμός (θανάτοφθαλμογία). Ὁ βολβὸς συνιζνεται καὶ χαλαροῦται ὅσον καὶ ὅπως ὑπὸ οὐδεμιᾶς νόσου. Ἡ κόρησημαντικῶς διαστελλεται. Ἡ ἴρις ἀκίνηται καὶ παραμορφοῦται. Ὁ σκληρὸς χιτὼν χροῖαντα ὑποκρίνεται καὶ εἰς σημείον τι ἀποκτῇ ὑπομέλαιναν κηλίδα. Τὸ βάθος τοῦ δευθελμοῦ, ὑπερύψον ἐν ζωῇ, ἀποχρωματίζεται μετὰ Θ. Ἐν γένει τὰ σημεία ταῦτα ἐμφανίζονται ὥρας τινὰς μετὰ Θ. Ἐκ τῶν βεβαιωτάτων τέλος σημείων εἶνε ἡ πτωματικὴ ἀκαμψία, ἀρχομένη 3—4 ὥρας μετὰ Θ., γενικευμένη μετὰ 24 ὥρ. καὶ μετὰ 36—40 ὥρας ἐκλείπτουσα. Τέλος ἡ σφῆσις (βλ. λ.) εἶνε τὸ χαρακτηριστικώτατον σημεῖον τοῦ ἐπελθόντος Θ. [Α. Χ.]

— (Ἀστικὸν δικαίον). Ἡ νομικὴ ὑπαρξίς τοῦ φυσικοῦ προσώπου παύει ὡς ἡ φυσική, διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καθ' οἷονδ' ὅποτε τρόπον ἐπαρχωμένου, εἴτε φυσικῶς εἴτε βίαι εἴτε καὶ συνεπείᾳ πεινῆς ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἥς τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα ἐξετάζει τὸ δημόσιον δικαίον (βλ. Θανατικὴ

ποινή). Σπουδαιότατος δέ, ὡς εἶδε, συνεπίαις ἔχει ὁ Θ. ὡς πρὸς τὴν παρουσίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἢ διακακόντος τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ τὸ θέμα τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου (βλ. λ.). Τὴν περὶ τοῦ θανάτου δὲ ἀποδείξιν ὀφείλει νὰ προσαγάγῃ ὁ θέλων νὰ ἀντλήσῃ ἐντεῦθεν δικαίωμα. Ἀλλ' ἂν πλείονες συν-απεβίωσαν ἐν κοινῷ κινδύνῳ (πυρκαϊγῇ, ναυαγίῳ, σεισμῷ κτλ.), ὅτε δὲ εἶνε δυνατόν νὰ ἀποδειχθῇ τις προαπεβίωσις, τεκμαίρεται ὅτι συγχρόνως ἀπεβίωσαν πάντες καὶ κατ' ἐξαιρέσιν μόνον ὁ ἐξηβὸς κατιῶν λογίζεται ἀποθανόν μετὰ τὸν ἑαυτοῦ ἀνιόντα, ὁ δὲ ἀνηβὸς πρὸ αὐτοῦ. Σημειώτεον δὲ ὅτι καὶ τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης ὑπάρχουσι πάλιν τινὲς ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν κανόνα. Ἐν πάσῃ ὅμως ἀλλῇ περιπτώσει ἀνάγκη συν τῷ θανάτῳ νὰ ἀποδειχθῇ καὶ ἡ προαπεβίωσις. Ἀγνωστομένον ἂν τις ἀποσταλάζων ἀπέθανεν ἢ ζῇ οἱ νεώτεροι ἐδέχθησαν ὅτι κηρύσσεται ἐν καταστάσει ἀφ' αὐαί ας, περὶ ἧς ὅρα τὴν λείξιν. [Πφ.]

— (Μυθολογία). Ἡ τε ἑλληνικὴ ποιήσις καὶ ἡ τέχνη ἀντιλαμβάνονται τὸν Θ. ἐν τῇ προσωποποιήσει αὐτοῦ μετ' ἀκρου εὐρημισμοῦ, ἐξασθενεῖσαι τὸν φυσικὸν τρόπον ἐν ᾧ ἔννοια αὐτοῦ ἐμπνέει. Ἐν τῇ ἑλλην. μυθολογίᾳ ὁ Θ. εἶνε υἱὸς τῆς Νυκτὸς καὶ ὀδελφὸς τοῦ Ὑπνου, μετὰ τοῦ ὁποῦο μάλιστα συν τῷ χρόνῳ ἐταυτίσθη ἐν τῇ τέχνῃ. Ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων εἰκονίζεται νεκρὸν παιδίον περὶ τοῦτον ἡσυχῶς ὑπνώτον, ὅρθιον ἐνίστα καὶ κρατεῖν ἐσθραμένην καὶ ἀνιστραμμένην εἴδα, ὅπερ εἶνε ὁ Ὑπνος, δλλ' ὅφ' ἐν ὑπνοεῖται ὁ Θ. Ἀλλοτε δὲ παρίσταται ὁ Θ. ὡς ἀνὴρ εὐρωστός, γενειοφόρος, ἔχων μεγάλα πτερά, ἀρπάζων καὶ φέρων ἐπὶ τῶν βραχιόνων τὰ θυμάτα. Ἡ παρὰστασις αὐτοῦ ὑπὸ μορφῇ σκελετοῦ ἀναφαίνεται πρὸς τὸν κατὰ τοὺς ῥωμαίους χρόνους. Οἱ δὲ Ἰσραεῖτες ἐφαντάζοντο αὐτὸν ὡς θεριστὴν ἐκκόπτοντα ἐν πρὸς ἐν τὰ δένδρα τοῦ ἀγροῦ τῆς ζωῆς, εἶεν καὶ ἡ μεσαιωνικὴ τοῦ Θ. παρὰστασις ὡς τρελετοῦ μετὰ βρεπάνου, ἥτις διατηρήθη ἐν τῇ ἀντιλήψει τῶν λαῶν τῆς Β. Εὐρώπης. Ἡ δὲ νεωτέρα τέχνη ἀποκλίνει πάλιν πρὸς τὸν ῥωμαῖον ἑλληνικὸν εὐρημισμὸν. [Γ'βγ.]

Θάνατος πολιτεικός. Πλάσμα τοῦ νόμου, καθ' ὃ ὁ ἀνθρώπος καίτοι ζῶν τεκμαίρεται νεκρός, ὁ γάμος αὐτοῦ λογίζεται διαλυμένος, ἢ τοῦτο τοῦ θανάτου νὰ ἔλθῃ εἰς νέον γάμον, τὰ ἀνθρώπα αὐτοῦ τέκνα τιθενται ὑπὸ ἐπιτροπείαν, ἢ παρουσίαν τοῦ περιερχομένου εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ καὶ ἐν γένει δὲν θεωρεῖται ὡς πρόσωπον ἐν τῇ δικαίᾳ, οὐδὲ δύναται ν' ἀποκτήσῃ τι ἐκ συναλλαγῆς. Ὁ θεσμός οὗτος παρεμφερὲς πρὸς τὴν capitis diminutio maxima τῶν Ῥωμαίων καὶ τὸ hors la loi τοῦ Μεσαίονος, ἐπέρχεται ὡς συνεπεία

τῆς καταδίκης εἰς τὰς βαρυτάτας ποινάς, εἴνε δὲ ὄντως βδελυρὸς, ταπεινὸν καὶ ἐμμη-
θενίζον αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀπο-
θευνύων καὶ καταπνύων πᾶν αἰσθημα παρή-
γορον καὶ πάσαν ἐλπίδα ἀποκαταστάσεως τοῦ
ἀπαξ καταδικασθέντος, ἐπιβάλλον κακοθύμιος
τῇ συζύγῳ αὐτοῦ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ
ἀνδρὸς ἀκριδῶς καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἐν συμ-
φοραῖς καὶ δυστυχίαις διατελὼν ἔχει ἀνάγκην
τῆς ἀγάπης καὶ παρηγορίας καὶ περιθάλψεως
αὐτῆς, παραλόγως ἀραιῶν τὴν πολιτικὴν
ζωὴν ἀπὸ τοῦ φυσικῶς ζῶντος καὶ ἀπερίως
περιπλάνων τὰς σχέσεις τῶν πολιτῶν ἐν πε-
ριπτώσει ἀποφυλακίσσεως διὰ χάριτος ἢ δρα-
πευσεως αὐτοῦ. Διὰ ταῦτα πάντα ἡ συνεί-
δησις τῶν ποινικολόγων πρὸ πολλοῦ καταδί-
κατε τὸν ἀδικαιολόγητον τοῦτον θεσμόν, παν-
ταχοῦ καταργηθέντα. Παρ' ἡμῖν κατὰ τὸν
ποιν. νόμον (άρθρ. 5 καὶ 7) ἐπὶ ἤρχετο οὗτος
ὡς συνέπεια τῆς εἰς θάνατον ἢ ισόβια δεσμῶ
καταδίκης. Τῇ 1855 ὅμως ὁ καθ' ἡγήτης τοῦ
Ποιν. Δικαίου καὶ βουλευτῆς τοῦ Πανεπιστη-
μίου Σπυρ. Πηλικάς προέτεινε καὶ αἱ Βου-
λαὶ ἀπεδέχθησαν τὴν κατάργησιν τοῦ Πολιτ.
Θαν., ἀλλ' ὁ βασιλεὺς (Ὁθων) οὐδέποτε συνή-
νεσε νὰ κυρώσῃ τὸ νομοσχέδιον ἐκεῖνο. Τῇ 31
ἡμῶς Ὀκτωβρίου 1862 ἡ Προσωρινὴ Κυβέρ-
νησις διὰ ψηφίσματος κατήργησε τὸν θεσμόν
τοῦτον, ἀντικαταστάθηντα διὰ τῆς νομίμου ἀ-
παγορεύσεως· ἡ διάταξις δὲ αὕτη περιελήφθη
καὶ ἐν τῷ άρθρ. 18 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγμα-
τος. [Πρ.]

Θαργήλια. Ἑορτὴ τοῦ Δηλίου Ἀπόλ-
λωνος, ἀγόμενη ὑπὸ τῶν Ἰωνίων τῇ ε' καὶ ζ'
ἡμέρᾳ τοῦ ἑνδεκάτου αἰτιακοῦ μηνὸς Θ α ρ γ η-
λ ι ω ν ο ς (Μαίου-Ιουνίου), ἐπὶ τῇ ὥρμάν-
ται· τῶν καρπῶν ἐν Ἀθῆναις ἐτρώγον κατ'
αὐτὴν τοὺς πρώτους ἄρτους ἐκ τῆς νέας συγ-
κομιδῆς καὶ οἱ παῖδες ἐκρέμων τὰς εἰ ρ ο-
σ ι ω ν α ς, κλάδους ἐλαίας, ἐρίους περιπε-
πλεγμένους καὶ προσκρεμαμένους ἔχοντας παν-
τοδαποὺς καρπούς, πρὸ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν.
Τῇ ε' Θαργηλιῶνος ἐτελοῦντο καὶ θυσίαι τῇ
Δήμητρὶ Νησὶ καὶ φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ κοινὴ
ἐορτὴ τοῦ Ἡλίου καὶ τῶν Ὠρῶν. Μετὰ τῆς
ἐορτῆς συνεδίστα ἑνωρὶς καθαριὰς καὶ ἐξα-
γνήτης συνιστάμεναι εἰς τὴν θυσίαν δύο κακισυ-
γων (σ α ρ μ α κ ι ω ν) τελευμένην τὴν ε'
Θαργηλιῶνος. Οἱ φαρμακοὶ οὗτοι (ἡ δ' ἀν-
δρῆς, ἡ ἀνὴρ καὶ γυνή) φέροντες στέφανον σύ-
κων περὶ τὸν πρᾶγχετον, εὐφρόντο διὰ σύκων
τυπόμενοι εἰς τὸν τόπον τῆς θυσίας καὶ ἐκεῖ
ἐσφάζοντο ἢ ἐκαίοντο ἢ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν
θαλάσσαν. Πιθανῶς δὲ βραδυτέρων ἢ ἡμερῶν
ἀπαγγέλλοντες κατ' αὐτῶν ἀειφυγίαν καὶ κρη-
μνίζοντας αὐτοὺς ἐκ τῆς παρὰ τῆς εἰς τὴν θά-
λασσαν, ἐξ ἧς ἀνασφύριζον μετεφέροντο ἐκτὸς
τῶν ὁρίων τοῦ ἁγίου, ἢ καὶ ἀντικατεστάθη
ἡ θυσία δι' εἰκονικῆς παραστάσεως. Ἀρχὴν

τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶχε πιθανῶς τὸν φόρον τῶν
Ἀθηναίων πρὸς τὸν Μίνωα, διότι ὡς ἡμέρα
τῆς ἀναγορῆσεως τοῦ Θρασέως τοῦ καταργη-
σαντος τὸν φόρον τοῦτον ἐθεωρεῖτο ἀκριδῶς ἡ
ε' Θαργηλιῶνος, ὅθεν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν
ἐπέμπετο εἰς Δῆλον ἡ ἱερὰ τριήρης φέρουσα τῇ
Ἀπέλλωνι τὸν φόρον τῶν Ἀθηναίων. Τὴν δὲ
ε' Θαργηλιῶνος ἐτελοῦντο πομπὴ καὶ ἀγών,
συνιστάμενος εἰς κυκλικὸν γυρὸν, οὗ τὸ βρα-
δεῖον ἦτο τρίπους κατατιθέμενος ὑπὸ τοῦ νι-
κητοῦ εἰς τὸ Πύθειον. Τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην
ἐνεγράφοντο δημοτελῶς καὶ οἱ εἰσποιούμενοι
εἰς οἶκον τινα. Πρὸ. καὶ τὸ ἄρθρον Ἀπέλλων
ἐν τόμ. Β' σ. 129, α. [Δ.Μ.Κ.]

Θαργήλια. Μία τῶν πρώτων τῆς ἀρ-
χαίας Ἑλλάδος ὀνιμαστῶν ἰωνίδων ἐταιρῶν,
εὐπρεπὴς τὸ εἶδος καὶ γάρνιν ἔχουσα μετὰ δε-
νότητος. Συνώκησε πλείους τῶν Ἑλλήνων,
πάντας δὲ τοὺς πληρίασαντας αὐτῇ προσεποι-
ησε τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν καὶ δι' ἐκεῖνον,
δυνατωτάτων ὄντων καὶ μεγίστων, ὑπέσπειρεν
εἰς τὰς πόλεις ἀρχὰς μῆδισι. Συνεικήρασα
δὲ τελευταῖον Ἀντίοχῳ τῷ Θετταλῷ, βασιλευ-
οντι πάντων τῶν Θετταλῶν, διατήρησε καὶ μετὰ
τὸν θάνατον τοῦτου τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν.

Θαρούνη. Χωρ. τῆς Εὐβοίας ὑπαγόμε-
νον εἰς τὸν δῆμον Δυστίων καὶ ἀπέχον ἀπὸ
Ἀλιβερίου ὥρας 3 1/2. Κεῖται ἐπὶ τῆς ἀπὸ
Χαλκίδος εἰς Κόρυν ὁδοῦ καὶ οἰκεῖται ὑπὸ
279 κατοίκων.

Θάσος. Νῆσος ἐν τῷ Αἰγαίῳ ἀπέναντι τοῦ
Στρυμονικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Ν τῶν ἐκβολῶν
τοῦ ποταμοῦ Νέστου, τοῦ σχηματίζοντος τὸ
ἀνατολικὸν ὅριον τῆς Μακεδονίας, ὁρεινὴ, κα-
τάρυτος καὶ σφενδαῖρος, διατηρήσασα ἀνάκ-
λαιωτον τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα. Τὸ σχῆμα
αὐτῆς εἶνα ὡς ἐγγίστα κυκλιτερές, ἐχούσης
πλάτος μὲν ἀπὸ Δ πρὸς Δ 22 περίπου χίλιον,
μῆκος δὲ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινωτάτου αὐτῆς δι-
κρωτηρίου, Κοκκίνιον ἢ Κεφάλου, μέχρι τοῦ
βορειοτάτου Μεγάλου Κλαδίου 26 χίλιον.
Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἀπέχει τῆς ἀπέναντι
ἡπείρου ἀπὸ μὲν τοῦ λιμένος Ἐλευθεροπόλεως
27 χιλ., ἀπὸ δὲ τῆς πέλειας Καβάλλας 24, τοῦ
ἀκρωτηρίου Κομπουρνῶ 6 καὶ τῆς Καλαμω-
τῆς 6 1/4 χίλιον. Μεταξὺ δὲ τῆς νήσου καὶ
τῆς ἡπείρου τοῦ λιμένος τῆς Καλαμωτῆς καί-
ται τὸ βραχὺν νησίον Πασπούλα, 02 μ. ὕ-
ψος ἔχον ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης,
πληθύν δένδρων συκῆς καὶ ἀγρίων κονίλων.

Ἡ Θ. διασχίζεται ὑπὸ συνεχοῦς ὁροσειρας
ἐκ Δ πρὸς Δ, ἧς ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ λέγε-
ται Παρὶδ ἔχουσα 1029 μ. ὕψος, καὶ ταπει-
νότεραι τούτης ὁ Προφήτης Ἠλίας καὶ ἡ
Τσουτσούλα ἀπᾶται καλυπτόμεναι ὑπὸ γιένος
κατὰ τὴν χειμῶνα μέχρι 15 σπιθαμῶν ὕψους.
Διάφορα δὲ ρεύματα διαρρέουσιν αὐτὴν ἐξ ὧν
δύο ἀξία μνήμης, τὰ κατερχόμενα ἐκ τῆς κο-
ρυφῆς Παρὶδ, τὸ τῆς Ποταμίας ἐκβάλλον εἰς

τὸν ὄρμον Μεγάλης Ποταμίας καὶ ὁ Κάστρος νῆς ῥέων μεταξὺ τῶν χωρίων Θεολόγου καὶ Κάστρου καὶ χυνόμενος εἰς τὸν ὄρμον Λιμενάρια. Ἡ παραλία τῆς νήσου οὐδένα ἔχει λιμένα εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλῆ ἐκτὸς μικρῶν τιμῶν ὄρμων, εἰς οἱ ὄρμοι Βάθη, Κίναρα, Θουμανιά, Ἀστρίε, Ἀλυκή καὶ Καζαβίδι καὶ τινες ἄλλοι χρησιμεύοντες ὡς ἐπίνεια τῶν μεταγωγίων χωρίων αὐτῆς. Διὰ ταῦτα αὐτῆς αἱ πρὸς Ἀ καὶ Ν εἶναι βραγυδροὶ καὶ ἀπότομοι, αἱ δὲ πρὸς Δ καὶ Β ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμυδροὶ. Ἀπαντα ἡ νῆσος καλύπτεται ὑπὸ πυκνοτάτων δασῶν πιτύων, ἐλατῶν, ἀγριοκαστανειῶν, κυμάρων, πρίνων, πλατάνων, δρυῶν, σχίνων, θαφνίων καὶ παρὰ τὴν παραλίαν ἐλαιῶν, ἐξ ὧν ἐξαγεται μεγάλη ποσότης ἐλαιῶν ναυπηγητικῶν, εὐκοδομητικῶν καὶ καυσίμου. Παράγει δὲ εἰνόν, ἰδίως τὸ χωρίον Θεολόγος, μέλι, ἐλαιόν, κηρόν, κατράμι, πίσταν, φλιθόν, πίπυρος (πεύκου), κουκούλια, φασόλια, ἀραβόσιτον καὶ σικαλίαν, διατρέχει δὲ μελίττις πολυλῆς, 10 χιλ. αἶγας, 5 χιλ. πρόβατα καὶ 2 χιλ. βοῦς. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς συγκεντρωμένος καθ' ἑκκλησίαν ἐξ Ἑλλήνων ἀνέρχεται εἰς 11 235 ψυχὰς οἰκίας εἰς 9 χωρία, ἅτινα εἰναι τὰ ἑξῆς: Παναγιά (κ. 1900), Ποταμιά (κ. 750), Θεολόγος (κ. 2 225), Κάστρον (κ. 1430), Μαυρία (κ. 800), Κακὴ Ῥάχη (κ. 1500), Σωτήρ (κ. 355), Καζαβίδι (1130) καὶ Βούργαρο (κ. 1025), καὶ ὁ λιμὴν Παναγίας (κ. 120). Ἀπαντα τὰ χωρία ταῦτα ἀπέχονται τῆς παραλίας, πολλὰ δὲ τούτων εἶναι ἀφανῆ ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς εὐδαίμονος καὶ εὐκαρπύου ταύτης νήσου, ἦν αἱ ἀρχαῖοι καὶ Χρυσῆν ἔλεγον καὶ παροικισθῶς ὅσων ἀγαθῶν ὡς ἂν τις ἔλεγε δασὸς ἀγαθῶν, ὑπερβοῦσι κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν συγκρινόμενοι πρὸς τοὺς περιούσιους τῆς ἡπείρου καὶ τῶν νήσων. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν Αἴγυπτον παραχωρηθεῖσα μετὰ τῆς Καβάλλας εἰς τὸν ἐντεῦθεν κατατρεμένον Μεχμέτ Ἀλῆν, ἐκκλησιαστικῶς δὲ εἰς τὸν μητροπολίτην Μαρωνίας. Πρὸς Μ. Μελερρύτου ἱστορῶν, Περιγραφὴ ἱστορικῆ καὶ Γεωγραφικῆ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Μαρωνίας (Θεσσαλονίκη, 1871). — Ν. Σχίνα, Ὁδοπορικαὶ σημειώσεις (Μακεδονίας τεύχος Γ', σελ. 843-868) Ἀθῆναι 1887. — M. G. Perrot, Mémoire sur l'île de Thasos (Paris 1854).

Θυμία καλεῖται πᾶν γεγονός ἐν τῇ τελευτῇ τοῦ ὁποῦ παραβαίνονται, τοῦλάχιστον φαινομενικῶς, οἱ ἀναλλοίωτοι καὶ ἀπαράβατοι τῆς φύσεως νόμοι. Τοιαῦτα Θ. ἀναφέρονται κυρίως ἐν ταῖς διαφόροις θρησκευτικαῖς τελευταῖς εἴτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ χάριν διαφόρων σκοπῶν ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν εἴτε ὑπὸ τῶν ὁμηλικιῶν τῆς θρησκείας ἢ ἄλλων ἱερῶν

αὐτῆς προσώπων πρὸς ἐπιδειξιν τῆς αὐθεντίας αὐτῶν. Καὶ εἰς μὲν τὴν ἀρχαιότητα, ἥτις ἀνταλαμβάνεται μὲν τὴν κανονικὴν τοῦ κόσμου πορείαν, δὲν διέκρινεν ὅμως νόμους τῆς φύσεως, ἢ ἀποδοχῇ τῶν τοιούτων Θ. εἰραίνετο λίαν φυσικῇ. Σήμερον δὲ ἐν μέσῳ τῶν ἀνεπιφυλάκτως ἀποδεχομένων καὶ τῶν ἐριστικῶς ἀπορριπτόντων τὰ Θ. πολυάριθμοι σχετικῶς εἰνε μὲς τις τάξις ἥτις ἀποδέχεται μὲν τὰ γεγονότα, οὐχὶ ὅμως ὡς Θ., ἀλλ' ἀκριβῶς ὡς ἐφαρμογὰς φυσικῶν νόμων ἀγνώστων τοῖς πολλοῖς ἥτοι ὡς φαινομενικῶς μένον Θ.

Θυμιακοῦ. Βλ. Δερκοῦς.

Θυμιακῶν δῆμος. Ὑπάρχει εἰς τὸν νομὸν Λαρίσης· πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι ὁ Δερκοῦς. Ἀνήκει δὲ εἰς τὸν δῆμον τὰ χωρία Ἀγρίαννη, Βαρδαλῆ, Βελιτιώται, Βούζι, Γιακρόμπα, Γιαρακλῆ, Καρατσάλλι, Κουτολόμπη, Λεῶνα, Μασλῆ, Μπερκηλέρ, Πευράρι, Σκαρμίτσα, Τσιατμῆ, Τσιόμπα, Τσιφλάρι, Τσιφλικάκι. [Μ.Σ.]

Θίψκος (ἑβρ. Θισπαχ—πέραμα). Ἀρχαία πόλις περιφίμος διὰ τὸ ἐμπορίον αὐτῆς, καίμην ἐν τῇ Χαλυβονίτιδι τῆς Συρίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Εὐφράτου. Ἦτο ἡ ἐξωτατὴ πόλις τοῦ βασιλείου τοῦ Σολομῶντος. Παλαιότερον δὲ διέβαινον ἐνταῦθα τὸν Εὐφράτην, οὗτω δὲ καὶ ὁ Δαρεῖος καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Λέγεται ὅτι ὕστερον ἐκλήθη ὑπὸ Ἀντιόχου Ἀμφοπολις. Ἐρείπια σώζονται παρὰ τὴν σημερινὴν πέραμα Ἐλ-Χαμῶν πλησίον τοῦ Ῥάκκα. Ὁ Ἐρατοσθένης ἀπὸ τοῦ Θ. ὑπολογίζει τὰς ἐν Ἀσίᾳ ἀποστάσεις. [Μ.Σ.]

Θίψος. 1) Ἀρχαία ὠχυρωμένη πόλις ἐπὶ τῆς Β ἀκτῆς τῆς Ἀρρικῆς, Β τῆς Μικρᾶς Σαρδίας ἐπὶ ἀκρωτηρίου (νῦν Ῥάς-Διμάς, ἔπου σώζονται εἰρεπία τινά). Ἐνταῦθα ἐνίκησε τῇ 46 π. Χ. ὁ Καῖσαρ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Πομπηίου. — 2) Ἀρχαία πόλις παράλιος τῆς Ἀ Σικελίας, καίμην ἐπὶ ὁμωνύμου ἡερσάντου (νῦν Isola de Magnisi) ἀνηκούσης τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Ὑβλαν καὶ εἰς τὰς Συρακούσας. [Μ.Σ.]

Θεαγένης. Τύραννος τῶν Μεγάρων περὶ τὸ 625 π. Χ. καταλύσας ἐπὶ κεφαλῇ τῶν πτωχῶν τὴν ἀριστοκρατίαν. Ἦτο πεινθαρὸς τοῦ Κύλωνος (βλ. λ.) καὶ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποπείρας τούτου νὰ γινῇ κύριος τῶν Ἀθηναίων ἐξακολούθηεν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον. Ἀναλαβόντων δὲ ἐκ τῆς ἡττῆς τῶν τῶν Ἀριστοκρατικῶν τῆς πατρίδος του, ἐφρονέθη περὶ τὸ 580 π. Χ. — Θ. ὠνομάζετο καὶ περιφίμος ἀθλητῆς ἐκ τῶν πολλῶν νικῆσας εἰς τοὺς ἀγῶνας, κ.

Θεανώ. Ὄνομα διαφόρων Ἑλληνίδων, ὧν μία λέγεται ὅτι ἦτο ἡ τοῦ Πυθαγόρου σύζυγος περὶ ἧς οὐδὲν ἀσφαλὲς εἶναι γνωστόν. Κατὰ τοὺς μὲν ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἐκ Κρότωνος

Βροντίου, κατὰ τοὺς δὲ τοῦ Πυθωναίου. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς φέρονται 7 ἐπιστολαὶ κ. α. —, ἔργα ἀναμφιβόλως μεταγενεστέρως ἐποχῆς. — Ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἀλλῇ νεωτέρᾳ Θ., θυγάτηρ ἢ μαθήτρια τοῦ Πυθαγόρου, ὡς συγγράμματα διάφορα φιλοσοφικά ἔργα, τέλος δὲ κυρίῃ ποιήτρια ἐν Ἀσκήσει, ἥς τὰ ποιήματα δὲν σώζονται. [X.B.]

Θέατρον. Οὗτω καλεῖται κυρίως ὁ τόπος ἢ τὸ κτίριον, ὅπου παριστάνται δημόσια θεάματα. Περὶ τούτου δὲ ἐνταῦθα ἐμιλοῦμεν, παραπέμποντες ὡς πρὸς τὰς σχετικὰς ἐννοίας εἰς τὰ ἀρθρὰ Δράμα, Τραγωδία, Κωμωδία, Ὑποκριτικὴ.

Ὡς εἰκόσ, ἡ μέρωσις τοῦ Θ. συμπίπτει μετὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ δράματος. Ὅτε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι τοὺς πρὸς τιμὴν τοῦ Διόνυσου χοροὺς ἐτέλειον οὐχὶ πλέον ὅλος ὁ λαός, ὡς πρότερον, ἀλλ' εἰδικαί χοροὶ αἱ, ταχέως ἐχωρίσθη δι' αὐτοὺς κυλιωτέρης χώρος, περὶ ἐν ἵσταντο οἱ θεαταί, καὶ ἀπετελέσθη αὕτως ἡ ἀρχὴ στήθρα, ἐν μέσω τῆς ὁποίας εὐρίσκατο ὁ βωμός τοῦ θεοῦ, πρὸ τούτου δὲ ἱερὸν, ἀφ' οὗ ἀνερχόμενος εἰς τὸν τοῦ χοροῦ ἀντήλλασσε λόγους μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ τὸ ὁποῖον, ὅτε ὁ θεσπὶς ἐδημιουργεῖ τὴν πρῶτον καθαυτὸ ὑποκριτὴν, ἐχρησίμευσεν ὡς βῆμα ἀφ' οὗ οὗτος ἔθρα καὶ ὠμιλεῖ, κληθὲν Οὐμέλη. Προστέθεντο καὶ δευτέρου καὶ ὑπερτερον τρίτου ὑποκριτοῦ καὶ δημιουργηθείσης αὕτως ἀληθοῦς πρᾶξεως, ἥς τὰ ὄρωνα πρὶς ὅσα ἦσαν φυσικὰ πρὸς μιαν τινὰ διεύθυνσιν ἐστραμμένα, οἱ μὲν θεαταὶ ἀπὸ τῆς κυλικῆς αὐτῶν θέσεως συνεπυκνώθησαν ἔμπροσθεν τῶν ὑποκριτῶν, ὁ δὲ ὅπισθεν τούτων καὶ τῆς ἀρχήστροφας χώρος ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς κατασκευὴν τῆς σκηνῆς, ἐν ἣ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα καὶ λοιπὰ χρεώδη τῶν ὑποκριτῶν καὶ εἰς τὴν εἰσέρχοντο οἱ ὑποκριταὶ διὰ τῶν θυρῶν τοῦ προσκήνιου, κομψότερου τοιχώματος, ἀποκλείοντος τὴν σκηνὴν ὑπὸ τῶν ὀμμάτων τῶν θεατῶν οὐ μένον δὲ τὸ προσκήνιον ἦτο ἀρμόδιος κεκοσμημένον, ἀλλὰ καὶ ἀλλὰ διακοσμητικὰ ἀντικειμένα ἡδύναντο νὰ τεθῶσι πρὸ αὐτοῦ. Τελειοποιηθέντος τοῦ Θ. ἀντὶ τῆς ἀτέχνου σκηνῆς ἀνηγγέλθη μόνιμον εἰκοδόμημα, καὶ δὴ τὸ πρῶτον τῷ 330 π. Χ. ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Λυκούργου κτιομένη Θ. τοῦ Διονύσου, καὶ ἐκινητὸν ἑλύνιον προσκήνιον ἀντικατεστάθη διὰ λιθοκτίστου (Θ. Ἐπιδαύρου, Ἰερωποῦ καὶ Ἀσσοῦ). Τὰ δὲ καθίσματα τῶν θεατῶν ἀπετέλειον συγκεντρικὰς περὶ τὴν ἀρχήστροφαν περιφέρειας, ὑψηλότερον κειμένης καθόσον ἐβαινον πρὸς τὰ ὀπίσω, ἑλύνια μὲν τὰ κατ' ἀρχάς, πεποθεύμενα ἐπὶ τῶν κλιτύων λόφου, κατωθεν τῶν ὀπίσμων εὐρίσκατο ἡ ἀρχήστρο καὶ ἡ σκηνή, ἀπὸ δὲ τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος λίθινα, ἐν τοῖς μονύμοις Θ. — Διὰ δὲ τῆς προσθήκης πλείονων ὑποκριτῶν καὶ τῆς πολυπλο-

χωτέρως διαθέσεως τῆς πρᾶξεως, ἥτις ἀπῆλθε συγγὴν εἰσοδὸν καὶ ἔξοδον τῶν ὑποκριτῶν κατεγγέθη ἡ θυμέλη, οἱ δὲ ὑποκριταὶ ὄρωντες ἐπὶ τῆς ἀρχήστροφας προεβίβον τοῦ χοροῦ μόνον δι' ὧν ἔφερον ὑψηλῶν ὑποδημάτων, τῶν κ ο θ ὁ ρ ν ο ν.

Καὶ τοιαύτη μὲν ὑπῆρξεν ἡ κατ' ἐλάχιστον μέρωσις τοῦ ἀρχαίου ἑλλ. Θ., πρῶτον δὲ λίθινον τοιοῦτο ἠικοδόμηθη κατὰ τὴν παράδοσιν ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 500 π. Χ. τὸ τοῦ Διονύσου, χρημισθέντος τοῦ πρότερον ἀτέχνου ἑλύνιου πράγματι δὲ ἴσχυρ τοῦ ἀρχαιοτέρου τούτου λίθινου Θ. ἀνεκαλύφθησαν δι' ἀνασκαφῶν ἐν τῷ βραδύτερον εἰκοδομηθέντι ὑπὸ τοῦ Λυκούργου θεάτρῳ τοῦ Διονύσου. Καίτοι δὲ τὰ σωζόμενα λειψάνα παρουσιάζουσι διαφορὰς ἐν ταῖς λεπτομερείαις, δύναται ἡ γενικὴ εἰκὼν τοῦ ἀρχαίου Θ. νὰ παρασταθῇ ὡς ἑξῆς. Ὡς βάσις λαμβάνεται κύκλος, εἰς ἐν ἐγγράφονται τρία τετράγωνα ὧν αἱ κορυφαὶ διαίρεσιν εἰς ἴσα μέρη τὴν περιφέρειαν· μία πλευρὰ τετραγώνου λαμβάνεται ὡς θέσις τοῦ προσκήνιου, παραλλήλως δὲ ταύτῃ ἐραπτομένη τοῦ κύκλου ὡς προθία ἐπιφάνεια τοῦ σκηνικοῦ εἰκοδομήματος. Εἰς τὸ λοιπὸν τοῦ κύκλου ἐγγράφεται στενωτέρως κύκλος, ὅστις εἶναι ἡ κυρίως ἀρχήστρο, περὶ ταύτην δὲ ἀναπτύσσονται αἱ συγκεντρικαὶ σειραὶ τῶν καθισμάτων, διατεταμέναι κατὰ διαλείμματα διὰ κλημάκων πρὸς ἀνάβασιν τῶν θεατῶν, ὧν ἡ διεύθυνσις ἐρίζεται διὰ τῆς ἐπιστάσεως γραμμῆς ἐνέουσης τὸ κέντρον τῆς ἀρχήστροφας πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ἐγγεγραμμένων τετραγώνων καὶ αἱ τινες χωρίζουσι τὰς θέσεις τῶν θεατῶν εἰς σφηνοειδῆ τμήματα, καλούμενα κερκιδὰς· χωρίζεται δὲ ἡ πρώτη σειρά τῶν καθισμάτων ἀπὸ τῆς ἀρχήστροφας διὰ διόδου. Ἐν τούτοις εἰς τινὰ Θ. ἡ ἀρχήστρο καταλαμβάνει ἐλκλήρον τὸν κύκλον (Θ. Ἐπιδαύρου), εἰς ἄλλα δὲ πρὸς τὸ προσκήνιον εὐρυνομένης τῆς περιφέρειας τοῦ κύκλου (εὐδοῖται γραμμὰ καθέτου πρὸς τὸ προσκήνιον ἢ τῶν κύκλου μείζονος λατύνος ἢ τὸ πρὸς τοὺς θεατὰς μέρος τῆς ἀρχήστροφας) ἡ ἀρχήστρο λαμβάνει σχῆμα πετάλου. Εἰς ἀπόστασιν τινὰ ἀπὸ τοῦ κέντρου αἱ κυλικαὶ τῶν καθισμάτων σειραὶ διαίρεσθαι διὰ διακώματος εἰς τὰς κατωτέρας καὶ τὰς ὑψηλτέρας σειρας, ἐν αἷς δὲ τὴν μεγαλύτεν τῶν τῶν κερκιδῶν ἐκτασιν αἱ κλημάκες διπλασιάζονται· ὁμοίαν δὲ διάκωμα περιβάλλει ἐξωτάτω ὅπισθεν τῆς τελευταίας τῶν καθισμάτων σειρᾶς τὸ ὄλιν Θ. Πρὸς ἐξοικονομήσιν χώρου τὸ ὅπισθεν τῶν ἐδωλίων ἦτο πολλὰκις κείλον καὶ εἰσεχώρου ἐν αὐτῷ οἱ πόδες τῶν ὀπίσθεν καθημένων. Ἡ κατωτάτη δὲ τῶν καθισμάτων σειρά ἦτο ὠρισμένη διὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἐδωλία ταύτης ἦσαν πολυτελέστερα. Ἐκάθηντα δὲ οἱ θεαταὶ ἐπὶ τῶν λίθινων ἑδρῶν θέτοντες ἐπ' αὐτῶν προσκαρτάλια. Τὸ ὑπὸ τῶν θεατῶν πληρούμενον τοῦτο

μέρος, τὸ κυρίως θέατρον, λεγόμενον κ ο τ - λ ο ν, εἶχε σχῆμα μαιζόν τι τοῦ ἡμικυκλίου, ἐκτενέμενον πέραν τῆς πρὸς τὸ προσκήνιον παραλλήλου διαμέτρου τῆς ὀρχήστρας διὰ συμπληρώσεως τῆς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς διαμέτρου ἡμισείας ἐσχάτως ἐκατέρωθεν κερκιδος εἰς ἐλόκληρον καὶ ἀνιστοχθεὺν ἀρα πρὸς τὰ $\frac{1}{10}$ τοῦ κεντρικοῦ κύκλου· αἱ ἀκραὶ πρὸς τὸ προσκήνιον κερκίδες ἐπερχομένου διὰ τοίχου, διὰ τῆς μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τοῦ προσκήνιου ἐκατέρωθεν παρὰ δ ο υ εἰσέρχοντο εἰς τὸ Θ, οἱ θεαταί.

Ὡς πρὸς τὴν σκηνήν, μέχρις ἐσχάτων ἐπιστάμετο, ὅτι ἐπ' αὐτῆς καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν θέατρον ἔδρων οἱ ὑποκριταί. Ἐν τούτοις λόγοι ἐσωτερικοί, εἰλημμένοι ἐκ τῶν δραμάτων, ὡς καὶ ἀρχιτεκτονικοὶ καθίστασι πιθανώτατον ὅτι οἱ ὑποκριταὶ εὐρίσκοντο μετὰ τοῦ χοροῦ ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ. Διδακτικώτατον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ Θ., ὅπου ἐν κατὰ τὸν Παυσανίαν ἔργον τοῦ Πολυκλείτου, πάλαιτις ἡμῖν ἀριστα. Ἐν αὐτῇ τὸ σκηνικὸν οἰκοδόμημα εἶνε μακρὸν ἐρθρογώνιον διηρημένον εἰς ὅς δωματία. Πρὸ αὐτοῦ εὐρίσκονται στερεὴν προσκήνιον, πιθανῶς μεταγενεστέρως ἐποχῆς, διακεκοσμημένον διὰ ἰωνικῶν κίονων, ὅπου ἔχει ἐν τῷ μέσῳ μίαν θύραν καὶ χωρίζεται ἀπὸ τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος διὰ στενῆς στοᾶς· ἀμφοτέρωθεν τοῦ προσκήνιου προβάλλει ἀνα εἰς πυργίσκος μικροῦ πλάτους, καὶ πέρα τούτων καταλήγει τὸ προσκήνιον εἰς χαμηλωμένους τοίχους ἐπισθεν τῶν ὅποιων κλίμακες ὁδηγοῦσιν εἰς τὸν ἀνώτερον ὄροφον τῆς σκηνῆς. Τὸ προσκήνιον ἔχει ὕψος 3,55 μ. Τὸ μέγα τοῦτο ὕψος καὶ ἡ μικρὰ πρὸς τὰ ὀπίσω ἔκτασις τῆς σκηνῆς ἦτις μένει διὰ τοὺς ὑποκριτάς, ἐὰν υποθέσωμεν ὅτι ἔδρων ἐπὶ τῆς σκηνῆς (τὸ βάθος εἶνε 2,41 μ., ἀφαιρέτες δὲ ἀκόμη ὁ χώρος διὰ τὰς διακοσμητικὰς), ἐπιβεβαιώσιν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλλην. Θ. ἡ σκηνὴ δὲν ἦτο τὸ μέρος ὅπου ἔδρων οἱ ὑποκριταί, ἀλλ' ἐχρησίμευσεν ὡς ἀποθήκῃ τῶν ἐνδυμασίων καὶ μηχανῶν κλείουσα τὸν ἐπισθεν τῶν παριστάμενων χώρον ὥστε νὰ φαίνεται πλαστικώτερον ἢ παριστανομένη πράξις. Ἄλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἢ σκηνὴ μεταμορφώθη, ἐν καὶ δὲν εἶνε ἀκόμη γνωστὴ κατὰ τὰς λεπτομερείας, πῶς ἐγένετο τοῦτο, καὶ τέλος εὐρίσκοντο ἐν τῷ ἑλλ. Θ. κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν ἐν τῇ σκηνῇ τὸ μέρος ὅπου κατέχουσιν οἱ ὑποκριταί, ὅτε καὶ προσέλαβεν ἡ σκηνὴ τὸ ὄνομα λ ο γ ε ῖ ο ν.

Μετὰ τῆς μεταμορφώσεως τῆς ἀρχαίας σκηνῆς εἰς ὕψλιν λογείον συνδεονται καὶ ἀλλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μεταβολαί. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοῦτο ἐνοῦται μετὰ τοῦ κοίλου τοῦ Θ., αἱ παρ' αὐτὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κοίλου καταργούνται καὶ ἀντικαθίστανται διὰ θλωπῶν διόδων δι' ὧν οἱ θεαταὶ ὑπὸ τὰς πρὸς τὸ λογιεῖον ἀκρας κερκίδας προσέρχονται εἰς τὴν

ὀρχήστραν καὶ ἐκείθεν εἰς τὰς κλίμακας, καὶ τὸ Θ, γίνεται ἐνίοτε οἰκοδόμημα. Συγχρόνως ἡ ἀρχιτεκτονικὴ διακοσμησις ἑναρτυρεῖται πλείτερον, πρὸ πάντων εἰς τὰ πλοῦσια προσκήνια ἀπὸ ἀποτελεῖται νῦν μέρος τοῦ λογιεῖου· τέλος δὲ ἡ εἰσόδος εἰς τὸ κοῖλον καταρθίζεται διὰ κλιμάκων ἐν αὐτῇ τῇ σκηνικῇ οἰκοδομήματι, ὅπου ἐγείρομενον μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ἀνωτέρας σειρας τοῦ κοίλου, διήρεται εἰς πλείστα δωματία, ἐνταῦθα δὲ τοῦ ὕψους αὐτοῦ καθίσταται δυνατὴ καὶ ἡ κάλυψις ὅλου τοῦ θεάτρου δι' ὀφάσματος.

Τοιαύτη ἡ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλλ. Θ. νειωτάτη θεωρία, ἥτις ἐν τούτοις, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, χορτίζει εἰς ἐπὶ πολλῆς διασφάσεως ἐν ταῖς λεπτομερείαις διὰ νέων ἀρετῶν καὶ ἀνακαλύψεων. Ὑπάρχον δὲ εἰς τὸ ἑλλ. Θ. καὶ διάφοροι μηχαναί. Οὕτως αἱ περὶ κ ο τ ο ι, δύο μεγάλα τριγωνικὰ πρίσματα, φέροντα ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν διαφόρους σκηνογραφίας, τὸ ἐ κ κ ὕ κ λ η μ α, διανοίγον μέρους τῆς σκηνῆς, ἡ ἐ λ ὅ σ τ ρ α, προάγουσα ἐκ τῶν ἐπισθεν ἀντικείμενα, τὸ θ ε ο λ ο γ ε ῖ ο ν, ἡ καὶ ἀπλῶς μ η χ α ν ῆ καλυμμένη, ἐκ τῶν ἀνω προσερχομένη, ἐς τῆς οἱ θεοὶ ὀρίλκον («Θεοὶ ἐκ μηχανῆς»), αἱ α ἰ ὠ ρ α ἰ ἴσως τὸ αὐτὸ καὶ ἡ μηχανὴ, ὁ γ ε ρ α ν ο ς δι' οὗ ἀπεμακρύνοντο ἀντικείμενα, τὸ β ρ ο ν τ ε ῖ α ν κ τ λ., πρὸς δὲ τὰ ἡ χ ε ῖ α πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς ἀκουστικῆς τοῦ Θ.

Τὸ ῥωμαϊκὸν Θ. εἶνε, ὡς εἶκός, αὐτὸ τοῦτο τὸ ἑλληνικὸν ὡς περιγράφη ἀνωτέρω μερῶθεν κατὰ τοὺς ὑστάτους χρόνους μετὰ διαφορῶν τιῶν τεχνικῶν δευτερευούσης σημασίας· οἱ ὑποκριταὶ εὐρίσκοντο ἐπὶ τῆς σκηνῆς, περιορισθὲν δὲ ἡ σημασία τῆς ὀρχήστρας ὡς μὴ ὑπάρχοντος ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ δράματι τοῦ χοροῦ, καὶ δὴ ἐτεποθετήθησαν ἐν αὐτῇ θέσεις διὰ τοῦ ἐν τέλει. Τὸ πρῶτον πολυτελὲς θύλινον Θ. ἔκτισεν ὁ Μάρκος Αἰμίλιος Σκαῖρος, σύγχρονος τοῦ Καίσαρος, τὸ δὲ πρῶτον λίθινον ὁ Πομπήιος. Ὑπὲρ τῶν αὐτοκρατόρων δὲ πλείστα ἐκτίσθησαν Θ. ὧν τινὰ πολυτελέστατα, οἷον τὸ τοῦ Νέρωνος, ὅπου, ἀναρχοῦ ἀφθόνως χρυσῇ διακεκοσμημένον, ἐκάλυπτε κλύμαμα ἐξ πολυτελεστάτου ὀφάσματος, πτερυγίας, εἰκονίζον τὸν οὐρανὸν καὶ φέρον ἐμπεπτημένους τοὺς ἀστέρους ἐκ καθαρῶν χρυσῶν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐκ τῶν προτύπων τοῦ ἀρχαίου Θ. μετὰ μακρὰν διακοπὴν κατὰ τὸν μεταίωνα παρήχθη τὸ ἡμέτερον νεώτερον Θ., ἰδίως κατὰ τὸν 17' αἰῶνα μετρωθέν. Τὸ ἀρχαῖον κοῖλον διετήρησε περίπου τὸ σχῆμα καὶ τὴν καθόλου διάθεσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὑψωθέντος τοῦ ὅλου Θ. εἰς ἐλόκληρον οἰκοδόμημα κατασκευάσθησαν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τῆς σκηνῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς ὑπερκείμεναι ἀλλήλων αἱ σειραὶ τῶν θ ε ω ρ ε ῖ ω ν, θαλάμων ὡς εἶπεν ἰδιαιτέρην πρὸς ὑποδοχὴν 4-6 θεατῶν, ἐν ᾧ τὸ ἐπισθεν

ταύτων μέρος τοῦ κτίριου περιλαμβάνει αἰθού-
σας ἀναπαύσεως κατὰ τὰ διαλείμματα. Τὴν
θέσιν δὲ τῆς ὀρχήστρας κατέλαβεν ὁ διὰ τοῦς
μουσικούς χώρος καὶ ἡ σκηνὴ ἀπέβη ἀπλου-
στερά (ὅχι ὡς ἐν τῇ ἀρχαϊότητι διόροφος ἢ
τριόροφος), ἐκατέρωθεν τοῦ τῆς ὑποκρίσεως
χώρου μένον τὰ ἀναγκαῖα διὰ τοῦς ὑποκριτὰς
διαμερίσματα περιλαμβάνοντα. Τὸ μέγιστον
τὴν χωρητικότητά θ. εἶνε τὸ ἐν Νεαπόλει τοῦ
San-Carlo, περιλαμβάνον 7500 θεατὰς. Ἡ
ἀνέγερσις δὲ θ. εἶνε ἰδιαίτερος κλάδος τῆς
ἀρχιτεκτονικῆς, οὗτινος ἐκ τῶν σπουδαιότερων
θεμάτων εἶναι ἡ τοιαύτη τοῦ ὄλου κατασκευὴ
ὥστε οὐ μόνον νὰ πληθύνει εἰ φυσικαί καὶ
ἀπαραιτήτοι ὅροι τῆς ἀκουστικῆς κλ., ἀλλὰ
καὶ αἱ δυστυχῶς τυγχῶν ἐκ πυρκαϊῶν ἐν καιρῷ
τῆς παραστάσεως ἐπισυμβαίνουσαι μεγάλαι
συμφοραὶ νὰ προσλαμβάνονται διὰ προσφόρου
τῶν κλημάκων καὶ θυρῶν διαθέσεως πρὸς τα-
χίστην ἐν ἀνάγκῃ κένωσιν τοῦ θεάτρου.

Θεβού (Zebu ἢ Cebu). Νῆσος ἐκ τῶν
Φιλιππίνων, ἔχουσα ἐμβα. 4697 τετρ. καὶ 441
035 κατ. Παρῇ καπνόν, βάμβακα, ὄρυζαν
κλ. Ἡ ὁμόνομος πρωτεύουσα (ἐπὶ τῆς Α πα-
ραλίας) ἔχει 12938 κατ. [Μ.Σ.]

Θεοαλλύδιον ἡ δ λ λ υ λ ο θ ε ι δ ι ο ν
(C₂H₄) S. Συστατικὸν τοῦ σκороδελαιίου καὶ τοῦ
αἰθέρου ἐλαίου τῶν κρομμύων, παρασκευαζό-
μενον καὶ τεχνητῶς ἐξ ἀλλυλοπενύματος ἵνε
ἀχρουν βενζόλιν, ζυμῆς σκороδωδούς, ζέον εἰς
140°, δυσδιάλυτον εἰς ὕδωρ καὶ εὐδιάλυτον εἰς
εὐνόπνευμα καὶ αἶθερα. [Ο.Α.Ρ.]

Θεοάργυρος. Ag⁺S, (Θειούχος *Αρ-
γυρος, *Αργυροθειίδιον). Εὐρίσκεται αὐτοφῶς
ἐν τῇ ἀκαθότητι, παράγεται δὲ τῇ συντήξει
βργύρου καὶ θείου καὶ ἀποτελεῖ τὸ μέλαν
ἐπιστρώμα ὅπερ πολλὰκις λαμβάνουσι τὰ ἀρ-
γυρὰ σκεύη ἐν τῷ ἀέρι. Παράγεται τὸ μέλαν
τοῦτο ἐπίστρωμα καὶ τεχνητῶς ἐπὶ τῶν ἀρ-
γυρῶν ἀντικειμένων (Argent oxydē, γαλβα-
νισμένος *Αργυρος) ἐμβαπτίζοντες αὐτὰ εἰς
διάλυτον ἥπατος θείου. [Ο.Α.Ρ.]

Θεοασθέστιον (*Ασθεστοθειίδιον, θει-
ούχον *Ασθέστιον). Ἐνώσις τοῦ θείου μετ'
ἀσθεστίου: Μονοθειασθέστιον, CuS, παράγε-
ται κατὰ τὴν πύρωσιν γύψου μετ' ἀνθρακος,
ἀποτελεῖται δὲ ἐκ λευκῆς ἀδιάλυτου ἐν ὕδατι
μάζης, ἥτις λάμπει ἐν τῷ σκότειν ἂν ἐκτεθῇ
πρὸς τοὺς ἀστέρους εἰς τὸν ἥλιον. Τοῦτο ἵνε τὸ κα-
λούμενον φωσφόρον τοῦ Κάντων, ἀ-
νακαλυφθὲν κατὰ τὸ 1768, καὶ ἀνάλωγον αὐ-
τοῦ ὁ φωτίζων τοῦ Ὀσάνν, παραγόμενος τῇ
διαπυρρίσει καυρῶν ὀστρέων μετὰ θειασθε-
νίου. Μεθ' ὕδατος ἀποσυντίθεται τὸ θειασθε-
στιον εἰς ὕδροθε: ασθέστιον, CuS.H⁺S,
παραγόμενον τῇ διαγατέσει ὕδροθείου εἰς
ἐσθερμένην ἀσθεστον καὶ χρησιμεύον εἰς ἀπο-
τριχώσεις. Ἐνταῦθα ὑπάγεται καὶ τὸ πεντα-
θειασθέστιον CuS₅, παραγόμενον ἐν ἐρυθρο-

κίτρινῃ διαλύσει τῇ ζέσει ἐσθερμένης ἀσθε-
στου μεθ' ὕδατος καὶ θείου ἐκ τοῦ διαλύμα-
τος τούτου παράγεται τῇ προσθήκῃ δέων τὸ
γ δ λ α τ ο υ θ ε ι ο υ (βλ. Θεῖον). τὸ διάλυμα
χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς ἀντιγλήριον (βλ. λ.).
Τῇ διαπυρρίσει ἀσθεστού μὴ ἐσθερμένης μετὰ
θείου ἀποκλεισμένου τοῦ ἀέρος παράγεται ἐρυ-
θρίζουσα μάζα (μίγμα θειασθεστίων) καλουμένη
ἀσθεστούχον ἥπαρ θείου καὶ χρησιμοποιουμένη
εἰς τὰ τεχνητὰ θειούχα λουτρά (πρὸς *Ασθε-
στιον). [Ο.Α.Ρ.]

Θεῖδιον (Θειομέταλλα). Αἱ ἐνώσεις τοῦ
θείου μετὰ τῶν μετάλλων, εὐρισκόμεναι: αὐ-
τοφῶς ὡς πυρίται καὶ ἀνάλογον τῶν μετὰ
τοῦ δευτέρου ἐνώσεων τῶν μετάλλων, τῶν
θεῖδιων τὸ θεῖον ἐπέχει ἐν αὐταῖς τόπον δευ-
τέρου. Παράγονται δὲ συνήθως δι' ἀπ' εὐθείας
ἐνώσεως τοῦ θείου μετὰ τῶν μετάλλων ἢ δι'
ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἢ ἐνώσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῶν
μεταλλοθειδίων, τέλος διὰ θερμάνσεως τῶν
θεικῶν ἀλάτων μετ' ἀνθρακος καὶ αλλίων οὐ-
σιῶν ἀραιουσίων δευτέρου. Ἐκ τοῦ ποσού τοῦ
θείου ὅπερ εὐρίσκεται ἡνωμένον μετὰ τοῦ με-
τάλλου διακρίνοντες ἅπλα θεῖδια ἢ μονοθει-
δια καὶ πολυθειδια (διθειδια, τριθειδια,
πενταθειδια). Ἀνάλογα τῶν ὕδροθειδίων ἵνε
τὰ ὕδροθειδια, ἐν οἷς τὸν τόπον τοῦ δευτέ-
ρου κατέχει τὸ θεῖον. Ὡς τὰ θεῖδια διαι-
ροῦμεν καὶ τὰ θεῖδια εἰς θεϊούλια, ἀνάλογα
τῶν θεϊοδουλίων, καὶ εἰς κυρίως θεῖδια, ἀνά-
λογα τῶν θεϊδίων: ἐκ τούτων παράγονται
θεῖα καὶ ἄλλα ἀνάλογα τῶν δευτεροούγων
ἀλάτων καὶ θεῖων ἐν οἷς τὸν τόπον τοῦ δευ-
τέρου κατέχει τὸ θεῖον. Τὰ θ. ἵνε στερεά,
τὸ πλείστον εὐαποσύνθετα ὑπὸ τῶν ἀραιῶν
θεῖων καὶ ἀποδιδόντα ὡς ἐκ τούτου ἀσκήν
ὕδροθείου. [Ο.Α.Ρ.]

Θεῖκόν ὄξύ (βιτριόλιον, ἐλαϊον βι-
τριολίου, σπέρτο βιτριολίου) H⁺SO⁺. Εὐρί-
σκεται ἐλεύθερον εἰς τινὰ ὕδατα ἀλλ' ἱδίως
διαδεδομένα εἰς τὰ ἄλλα αὐτοῦ π. γ. ἡ γύ-
ψος (θεικὸν ἀσθεστιον), τὸ *Αγγλικὸν ἄλας
(θεικὸν μαγνήσιον) καὶ τὰ θεικὰ ἀλκάλια
ἀπαντῶντα εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, εἰς πηγὰς
καὶ ποτάμια, ὁ βαρυτίτης (βαρυτίνη), ἥτοι
τὸ θεικὸν βάριον κλπ. Τὸ θ. ο. ἵνε ἡ ἀνω-
τάτη βαθμὶς τῆς θεϊώσεως τοῦ θείου, κατα-
στρέφει τὰς πλείστας ὀργανικὰς οὐσίας καὶ ἵνε
πρακτικώτατον δηλητήριον εἰσαγόμενον ἐν τῇ
ὀργανισμῷ. Τὸ κοινὸν ἡ δ γ γ λ ι κ δ ν θ ε ι ι-
κ δ ν δ ξ ὁ παράγεται διὰ καύσεως θείου ἢ πυ-
ρίτων μετὰ νίτρου καὶ τῇ προσχώσῃ ὕδατος,
συμπυκνῶνται δὲ ἐξατμιζόμενον εἰς τήγανον ἐκ
μολύβου καὶ τέλος εἰς κέρατα ἐκ λευκοχρύ-
στου. Τὸ κ α π ν ι ζ ο ν θ. ο. ἡ τὸ θ. ο. τοῦ
Νορτχάουζεν ἀνέχει ἐνώσιν ὕδατος καὶ ἀνδρί-
του τοῦ θειικοῦ ὀξέος (H⁺SO⁺+SO⁺) καὶ πα-
ράγεται διὰ ξήρας ἀποστάξεως τοῦ θειικοῦ σι-
δήρου, ὅτε ὑπολείπεται εἰς τὸ κέρατος τὸ θεῖ-

δίων τοῦ σιδήρου τὸ κληθέν ὑπὸ τῶν ἀλχημιστῶν νεκροκεφαλὴ (caput mortuum, col-gothe). Διὰ προσεκτικῆς θερμάνσεως παράγεται ἐκ τοῦ Θ. Ο. το ἀνυδρὴν θειικὸν ὄξύ ἢ ἀνυδρίτης θειικοῦ ὄξους, SO_3 , ὅπερ ἔνε λευκὴ κρυστάλλινῃ μάζᾳ ὑγροποιουμένη ἐν τῇ ἀέρι καὶ ἐνυμμένη μετ' ἰσχυροῦ συριγμοῦ (μικρὰς ἐκπυρσοκροτήσεως) μετὰ τοῦ ὕδατος.

Τὸ Θ. Ο. ἔνε τὸ σπουδαιότατον ὄξύ τῆς χημικῆς βιομηχανίας καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν πλείστων ἄλλων ὀξέων, προσ-εἶς εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν θειικῶν ἀλάτων (βλ. κατωτέρω), εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς σόδας, τῆς ποτάσεως, τοῦ φωσφοῦ, τῆς στυπτηρίας, τοῦ σταφυλοσακχαροῦ, τῶν ὀργανικῶν χρωστικῶν ὕλων καὶ τὴν ἀποχωρισμὸν τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου, εἰς καθαρισμὸν τοῦ πετρελαίου, τῆς παραφίνης κλπ.

Τὰ ἄλατα τοῦ θειικοῦ ὄξους, θειικά ἄλατα ἢ θειώματα (Sulfate), ἀπαντῶσιν ἀφθόνως ἐν τῇ φύσει, παρασκευάζονται δὲ καὶ τεχνητῶς καὶ τυγχάνουσιν εὐρυτάτων ἐφαρμογῶν. Παράγονται τῇ ἐπιδράσει τοῦ Θ. Ο. ἐπὶ μεταλλοξειδίων ἀνθρακικῶν, νιτρικῶν ἀλάτων κλπ. Ἦνε ἀχρὸς καθόσον ἡ βάσις ἔνε ἀχρὸς, ὡς τὰ τῶν ἀλκαλίων, λίαν ἀνθεκτικὰ εἰς ὕψηλας θερμοκρασίας· πυρούμενα μετ' ἀνθρακος ἀνάγονται τὰ πλείστα εἰς θειομέταλλα· χαρακτηριστικὴ ἀντίδρασις αὐτῶν τε καὶ τοῦ θειικοῦ ὄξους ἔνε ὅτι τὰ διαλυτὰ ἄλατα τοῦ βαρίου καθίζουσιν ἐκ τῶν διαλυμάτων αὐτῶν βαρὺ καὶ λευκὸν θειικὸν βάριον. Σπουδαιότατα αὐτῶν ἔνε τὰ ἑξῆς.

Θεϊκὸν μαγνησίον (ἑξυθεικὴ μαγνησία, πικρὸν ἄλας, ἄλατι τῆς Ἰγγλιτέρας) MgSO_4 . Εὐρίσκεται αὐτοφύεθ' ἰδίως εἰς τὰ πικρὰ λεγόμενα ὕδατα καὶ εἰς τὰ ὕδατα ἐν γένει. Ἔχει δυσάρεστον ἀλμυρὸν γεῦσιν, εἰδ. βάρ. 1.085, ἔνε εὐδιαλυτότατον εἰς ὕδωρ, ἀδιαλυτόν εἰς οἶνον πνευμα, ἀποσπᾶσθεται ἐν τῇ ἀέρι μεταβαλλόμενον εἰς λευκὴν κόκκιν, θερμαινόμενον δὲ γάνει τὸ κρυστάλλινόν ὕδωρ ἀφ' οὗ ταχὺ πρῶτον ἐν αὐτῷ. Χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν διαφόρων ἐνώσεων τοῦ μαγνησίου καὶ ἰδίως τοῦ ἀνθρακικοῦ, προσέτι εἰς τὴν σακχαροποιίαν, τὴν λευκαντικὴν, τὴν βαφικὴν δι' ἀνιλίνης, εἰς ἡλεκτρικὰς στήλας, εἰς παρασκευὴν θειικοῦ καλίου καὶ νατρίου, ὡς λίπασμα καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς καθάρσιον ἐνεργητικόν.

Θεϊκὸν νάτριον Na_2SO_4 . Εὐρίσκεται εἰς τὰς πλείστας ἀλμηγὰς καὶ τὰ πικρὰ ὕδατα καὶ εἰς διάφορα ὄρυκτά· παράγεται ὡς δευτερεύον πρῶτον κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ νιτρικοῦ ὄξους ἐκ νίτρου τῆς Χιλῆς, καὶ τὴν παρασκευὴν τοῦ ὑδροχλωρίου ἐκ μαγειρικοῦ ἁλτος καὶ θειικοῦ ὄξους. Κατὰ κελοσειαῖα ποσὰ παρασκευάζεται οὕτω εἰς τὰ ἐργαστάσια τῆς σόδας, χρησιμεύον εἰς τὴν παρασκευὴν αὐτῆς. Ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρῶν

κρυστάλλων καὶ φέρεται ὡς ἄλας τοῦ Γλάου-δερ μετὰ 7 μορίων ὕδατος εἰς τὸ ἐμπόριον, χρησιμεύον ὡς καθαρτικὸν εἰς τὴν ἱατρικὴν. Χρησιμεύει ἐτι εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς σόδας, τῆς σὺλτρακαρίνης, τῆς ὑδροχλωρ., τῆς ὑάλου, ἐν τῇ βαφικῇ κλπ. Ἀνεκαλύφθη τῷ 1658 ὑπὸ τοῦ Γλάουδερ. — Τὸ ὄξινον θειικὸν νάτριον ἢ θειικὸν ὑδρόνάτριον NaHSO_4 παράγεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῇ διαλύσει αὐτοῦ εἰς ὕδωρ θειικὸν ὄξύ, μεταβάλλεται δὲ διὰ πυρῶσεως εἰς πυροθεικὸν νάτριον $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$, χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν θειικοῦ ὄξους, τοῦ ἀνυδρίτου αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ ἀργύρου.

Θεϊκὸν ὑδρόαργύρος, HgSO_4 , ἢ θειικὸν ὄξειδιον ὑδραργύρου, παράγεται τῇ θερμάνσει ὑδραργύρου μετὰ πυκνοῦ Θ. Ο. καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρῶν κρυστάλλων πικρῶν, δηλητηριωδοτάτων, γίνονται ἐρυθρὸν διαπυρούμενον καὶ καθίσταται πάλιν ἀχρὸν ψυχόμενον· ἐξ αὐτοῦ παράγεται τὸ Turpetum minerale τοῦ Βασιλείου Βαλεντίνου, ὅπερ ἐχρησίμευον εἰς τὴν ἱατρικὴν.

Θεϊκὸν ἀργύρος ἢ θειικὸν ὄξειδιον ἀργύρου AgSO_4 , παράγεται ἐξ ἀργύρου καὶ πυκνοῦ Θ. Ο. καὶ σχηματίζει ἀχρῶς κρυστάλλους εὐδιαλυτοὺς εἰς ἀραιὰ ὄξέα· τήκεται ἐν ἐρυθροπυρώσει καὶ ἀποσυντίθεται τέλος εἰς ἀργυρὸν, θειώδες ὄξύ καὶ ἐξυγρόνον παρασκευάζεται δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀργύρου ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ κλπ.

Θεϊκὸν στρόντιον, SrSO_4 , παράγεται ἐκ διαλυτῶν ἀλάτων τοῦ στρόντιου τῇ καθίζήσει διὰ Θ. Ο. καὶ ἔνε ἀχρῶν ἄλας δυσδιαλυτόν εἰς ὕδωρ.

Θεϊκὸν ἀργιλίον, $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$, ἀπαντᾷ αὐτοφύεθ' καὶ εἰς διπλὰ ἄλατα ὡς στυπτηρία $[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \cdot \text{H}_2\text{SO}_4 + 24\text{H}_2\text{O}]$ κλπ. Παρασκευάζεται ἐν μεγάλῃ ἐκ καθαρῶτάτου (ἀπηλαγμένου σιδήρου) πυκνοῦ καὶ πυκνοῦ Θ. Ο. καὶ ἀποτελεῖ μετὰ 18 μορίων ὕδατος ἀχρῶς κρυστάλλους γλυκεῖας καὶ στυπτικῆς γεύσεως, διαλύεται εἰς ὕδωρ, διαλύνει τὸν ψευδάργυρον, καὶ τήκεται καὶ ἐξογκοῦται θερμαινόμενον, ἐγκαταλείπον τὸ ἀνυδρὸν ἄλας ὅπερ διαλύεται εἰς ὕδωρ. Εἰς πυκνὸν διάλυμα Θ. Α. παράγεται τὰ ἄλατα τοῦ καλίου ἱζημα στυπτηρίας. Χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ χαρτοποιίᾳ καὶ ὡς σπινθηρὸν ἐν τῇ βαφικῇ.

Θεϊκὸν ψευδάργυρος ἢ θειικὸν ὄξειδιον ψευδαργύρου, ZnSO_4 , (βιτριόλιον ψευδαργύρου, λευκὸν βιτριόλιον)· εὐρίσκεται ὡς πρῶτον ἀποσυνθέσεως τοῦ σφαλερίτου, λαμβάνεται ἐν σμικρῇ διὰ διαλύσεως ψευδαργύρου ἐν Θ. Ο. Ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρῶν κρυστάλλων μεθ' 7 μορίων ὕδατος καὶ ἔχει θριμειὸν μεταλλικὴν γεῦσιν, ἔνε εὐδιαλυτόν ἐν ὕδατι, ἀπεθρίπτει ἐν τῇ ἀέρι, ἐν ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ ἀποσυντίθεται εἰς θειοψευδαργύρον καὶ ἐξυγρόνον καὶ θειώδες ὄξύ, δι' ἀνθρακος ἀνάγεται εἰς μεταλλικὸν ψευδάργυρον. — Χρησιμεύει

εις την ιατρικὴν καὶ ἰδίως τὴν ὀφθαλμιατρικὴν, εἰς τὴν τυπωτικὴν τῶν ὑφασμάτων, ὡς προσθῆκε εἰς βερνίκια, εἰς τὴν ἐπαργύρωσιν, ὡς ὀπλομαντικόν, εἰς τὰ χρώματα καὶ λοιπὰ παρασκευάσματα τοῦ ψευδαργύρου.

Θεϊκόν οξύ χαλκῆς ἢ θεικόν ὀξειδίου χαλκοῦ (βιτριόλιον χαλκοῦ, γαλαζόπετρα, ἄλκο-γρόπετρα), CuSO_4 , εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει ὡς χαλκανθίτης, παρασκευάζεται δὲ ἐν μεγάλῃ ποσότητι δι' ὀξειδωτικῆς τοῦ χαλκοπυρίτου καὶ καθαρῶς διὰ διαλύσεως χαλκοῦ ἐν θεικῷ ὀξεί. Ἀποτελεῖται ἐκ κυανῶν κρυστάλλων μετὰ 5 μέρειον κρυστάλλινου ὕδατος, ἔχει θριμψίαν δυσαρτέσιον μεταλλικῇ γέυσιν, ὅξινον ἀντί-θρασκιν, ἵνε δὲ εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ἀδιάλυτος ἐν οἶνονπνεύματι, ἐν τῷ ἔρει ἀπο-θρίπτεται, θερμαινόμενος δὲ λευκαίνεται, γά-νων ἔχον τὸ κρυσταλλικὸν ὕδωρ καὶ σχημα-τίζων λευκὴν κίνην ἥτις πάλιν κυανούται ἀπορροφῶσα ἀκατέκτονος ὕδωρ ἐκ τῆς ἀτμοσφαί-ρας. Χρησιμεύει εἰς τὴν βαρικήν, τὴν τυπω-τικὴν τῶν ὑφασμάτων, τὴν παρασκευὴν χρω-μάτων καὶ ἄλλων ἐνώσεων καὶ μεμάτων χαλκούχων, εἰς ἡλεκτρικὰ σήλας, τὴν γαλ-βανοπλάστικὴν, τὴν συντήρησιν τῶν ξύλων, εἰς τὴν ιατρικὴν ὡς καυτήριον καὶ ὡς ἐμετι-κόν, πρὸς δὲ κατὰ τοῦ περονισπορίου τῆς ἀμπέ-λου κλπ., ἥτοι δὲ ἤδη γνωστὸς εἰς τοὺς ἀλχημι-στας. — Τὸ βαρικόν θεικόν ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ εὑρίσκεται ἐλευθέρον εἰς διάφορα ὄρυκτα καὶ χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν τοῦ πράσινου τοῦ Σχβάινφουρτ. — Τῇ προσθῆκῃ περισσῆς ὀξω-νίας εἰς διάλυμα θεικοῦ χαλκοῦ σχηματίζον-ται βαθυκρῆν οἱ ὥρατοι βαθυκρῆνοι κρυστάλ-λοι τοῦ $\text{Cu}_2\text{O} \cdot \text{H}_2\text{O}$ καὶ $\text{Cu}_2\text{O} \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ καὶ $\text{Cu}_2\text{O} \cdot 3\text{H}_2\text{O}$, $\text{CuSO}_4 + 4\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O}$, χρησιμοποιοῦ-μενοι εἰς τὴν ιατρικὴν καὶ τὴν πυροτεχνικὴν.

Θεϊκόν οξύ σιδήρου, FeSO_4 , ἢ **θεϊκόν οξύ σιδήρου** (ὀξυλίον σιδήρου, βιτριόλιον, πράσινον βιτριόλιον, καρ-μπογιά), εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει ὡς μελάντε-ρίτης κλπ., παρασκευάζεται δὲ ἐκ τῶν ὀρυ-κτῶν τοῦ καὶ τῇ διαλύσει ὑπολειμμάτων σι-δήρου εἰς θεικόν οξύ. Ἀποτελεῖ μετὰ 7 με-ρίων ὕδατος ἀνοικτοπράσινους κρυστάλλους, ὀξειδισμένους εὐκόλως ἐν τῷ ἔρει ὅταν ἵνε ἀκάθαρτοι ἵνε εὐδιάλυτος εἰς ὕδωρ καὶ ἔχει γευσιν ὡς *πὸ σιδήρου, θερμαινόμενος γίνεταί λευκὸς χάνων τὸ ὕδωρ τοῦ. Τὸ διάλυμα αὐτοῦ ἀπορροφᾷ ἥμισυ ὀξειδίου ἐκ τοῦ ἔρος καὶ γί-νεται καστανόχρουν, τῇ προσθῆκῃ δὲ θεικοῦ ὀξέος πορφυροῦν (ὀντιθρασκίς πρὸς ἀνίχνευ-σιν νιτρικοῦ ὀξέος). Μετ' ὀξωμηνίας σχηματί-ζει διπλοῦν αλάς ἐν α.μ.μ.ν. $\text{FeSO}_4 + (\text{NH}_4)_2\text{SO}_4 + 6\text{H}_2\text{O}$. — Χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ βαρικῇ μετὰ τῆς ταν-νίνης εἰς μελαίναν βαφά, εἰς παρασκευὴν κοι-νῆς μελαίνης, ὡς ὀπλομαντικόν ἐν μεγάλῃ κλίμακῃ, εἰς παρασκευὴν τοῦ καπνίζοντος θεικοῦ ὀξέος, εἰς καθίζησιν τοῦ χρυσοῦ, εἰς

τὴν καθαρισμόν τοῦ φωταερίου, εἰς τὴν ιατρι-κὴν καὶ τὴν φωτογραφίαν, εἰς τὴν ὀγκομετρι-κὴν ἀνάλυσιν. *Πο γνωστὸς εἰς τοὺς ἀλχη-μιστάς.

Θεϊκόν οξύ σιδήρου σιδήρου, $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$, εὑρίσκεται εἰς διάφορα ὄρυκτα, ἀποτε-λεῖ ὀχρούς ἐνδύρους κρυστάλλους καὶ χρη-σιμεύει εἰς τὴν βαρικήν. Μετὰ θεικοῦ καλίου σχηματίζει διπλοῦν αλάς, στυπτηρίαν σιδήρου.

Θεϊκόν οξύ μόλυβου, PbSO_4 , εὑρίσκεται εἰς διάφορα ὄρυκτα καὶ παράγεται κατὰ τὴν ἐπίθρασκιν πυκνοῦ θεικοῦ ὀξέος εἰς μόλυβον, ἰδίως δὲ παράγεται δευτερευόντως εἰς τὰ βαφεῖα κατὰ τὴν παρασκευὴν ὀξεικοῦ ὀργυλλίου ἐξ ὀξεικοῦ μόλυβου ἵνε αχρούς, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ θραυθὲς θεικῷ ὀξεί, εὐδιάλυτος ἐν πυκνῷ, ἐν θερμῇ ὀξωμηνίᾳ κλπ. Σχηματίζοντας ἐξ αὐτοῦ μετ' ἐλίου ὕδατος πόλτον, φέροντες τοῦτον μετὰ δύο πλακῶν ψευδαργύρου καὶ ἐμβαπτίζοντας τὸ ὅλον ἐντὸς διαλύματος μαγειρικοῦ αλάτος λαμβάνομεν σπογγώδη μαζάν μόλυβου χρησιμεύουσαν εἰς ὁποῦν τινα μεταλλίον. *Ο θ.μ. χρησιμεύει εἰς τὴν βαρικήν, εἰς κατασκευὴν μόλυβδολευ-κου κλπ.

Θεϊκόν οξύ κάδμιον, *ἄχρουν κρυστάλ-λοι ὧν τὸ διάλυμα χρησιμεύει εἰς τὴν ὀφθαλ-μιατρικὴν.

Θεϊκόν οξύ βάριον, BaSO_4 , βλ. Βά-ριον, Βαρυτίτης.

Θεϊκόν οξύ ασβεστοῦ. Βλ. Ἀσβε-στιον, Γύψος.

Θεϊκόν οξύ ἀμμόνιον. Βλ. Ἀμμώνιον.

Θεϊκόν οξύ κάλιον, K_2SO_4 , ἀπαντᾷ ὡς ὀρυκτὴ καὶ εἰς πλεῖστα διπλὰ ἄλατα τοῦ Στράσφουρτ, ὅπου καὶ παρασκευάζεται κατὰ μεγάλην ποσά ἐκτὸς τούτου ἐξάγεται ἐκ τῶν ἄλυκων, τοῦ θαλασίου ὕδατος κλπ. λαμβάνεται δὲ ὡς δευτερεύον προϊὸν κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ἐκ νίτρου. Ἀποτελεῖται ἐξ ὀχρῶν κρυστάλλων γεύσεως ἀλμυρᾶς καὶ πικρᾶς, ἵνε εὐδιάλυτον εἰς ὕδωρ καὶ εὐδιάλυτον εἰς οἶνονπνευμα. Χρησιμεύει εἰς τὴν ὀφθαλμιατρικὴν, τὰ τεχνητὰ λιπάσματα, τὴν κατασκευὴν τῆς ποτάσης, ὡς καθαρτικὸν κλπ. Μετὰ θεικοῦ ὀργυλλίου σχηματίζει τὴν κοι-νὴν στυπτηρίαν. — Τὸ ὅξινον θεικόν κάλιον ἢ θεικόν ὀξωμηνίον, KHSO_4 , λαμβάνεται ὡσαύ-τως κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ὅταν μεταχειρίζονται περίσσειαν θεικοῦ ὀξέος, καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ὀχρῶν κρυστάλλων ὀξίνου καὶ ἀλμυρᾶς γεύσεως. Χρησιμεύει εἰς τὴν χη-μικὴν ἀνάλυσιν καὶ εἰς καθαρισμόν τοῦ λευ-κοχρύσου.

Θεϊκόν οξύ χρωμίου (ὀξειδίου), $\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3$, παρασκευάζεται ἐκ χρωμιούδρουξειδίου καὶ θεικοῦ ὀξέος ἢ ἐξ ἐρυθροῦ χρωμικοῦ κα-λίου. θεικοῦ ὀξέος καὶ οἶνονπνεύματος. Ἀπο-τελεῖται ἐξ ἰσθῶν κρυστάλλων μετὰ 15 με-

ρίων υδατος διαλυτών εις ύδωρ και αδιαλυτών εις οινόπνευμα· τῇ ζέσει ἡ θερμαντεῖς εις 100° γίνεται τὸ ἄλας τοῦτο πράσινον, ἐξατμιζομένης δὲ τῆς διαλύσεως ἐναπομένει ὑγροσκοπικὴ μάζα ἥτις τῇ προσθήκῃ οἰνοπνεύματος μεταβάλλεται· πάλιν εἰς τὸ ὕδωρ ἄλας· χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν ἄλλων ἐνώσεων τοῦ χρωμίου, πράσινης μελάνης, πράσινων βερνικίων, μετὰ δὲ τῶν θεικῶν ἀλλοκλίων διδὲι ὠραιότατα διπλά ἄλατα ἥτοι στυπτηρίας διὰ χρωμίου.

—Ἡ κατασκευὴ τοῦ Θ. Ο. ἴνε ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων χημ. βιομηχανιῶν, εἰσῆχθη δὲ ἀπὸ τινος καὶ ἐν Ἑλλάδι· παρασκευάζεται δὲ τὸ Θ. Ο. κατὰ κολλασσάτα ποσὰ ἐν τῇ κόσμῳ, μόνως τῆς Ἀγγλίας παραγωγῆς 17 ἑκατομ. χιλ. ἑτησίως. Εἰδικιώτερον ἔχει ἡ παρασκευὴ αὐτοῦ ὡς ἐξῆς. Τὸ θεῖον ἢ τὰ θειοῦχα ὄρυκτὰ καίονται καὶ τὸ παραγόμενον θειῶδες δέξυ εἰσάγεται εἰς μελυθροθαλάμους εἰς οὓς εἰσάγεται συγχρόνως ὑδρατμὸς καὶ ἀήρ, εἰς ἐνα δὲ τῶν θαλάμων συναντᾷ τὸ θειῶδες δέξυ τὸ νιτρικὸν δέξυ ἀπὸ τούτου ἀφαιρεῖ δξυρόνον, μεταβάλλει δὲ αὐτὸ εἰς δξωτοξείδιον, ὅπερ πάλιν δξείδιοντα ὑπὸ τοῦ ἀέρος εἰς νιτρικὸν δέξυ κλπ.

Τὸ δέξυ τὸ συναγόμενον εἰς τοὺς μελυθροθαλάμους καλεῖται δέξυ θαλάμων, ἐνέχει δὲ 64 % Θ. Ο. Ἐξατμιζόμενον εἰς μεταλλίνα τήγανα (δέξυ τήγανων) φθάνει εἰς 78 % Θ. Ο. Ἡ περαιτέρω συμπύκνωσις μέχρι 94 % Θ. Ο. συντελεῖται εἰς συσκευὰς ἐξ ὑάλου ἢ λευκοχρῶστος. Τὸ καθαρὸν Θ. Ο. τοῦ ἐμπορίου ἴνε ἀχρουν, ἄσμενον, δὲν καπνίζει· ἐν τῷ ἀέρι, ἔχει ἐλαϊώδη ὕψην, συρρίζει χυνόμενον εἰς ὕδωρ, ἀπορροφᾷ ἀφορέστως ὑγρότητα καὶ ἴνε διαβρωτικώτατον, ἔχει δὲ εἰδ. βάρος 1,84 καὶ περιέχει 78,5 % Θ. Ο. Τὸ δὲ 100 % H_2SO_4 ἔχει εἰδ. βάρ. 1,857. Κατὰ τὴν ὀγκομῆξιν μεθ' ὕδατος πρέπει νὰ χύνομεν τὸ θεικὸν δέξυ εἰς τὸ ὕδωρ, ὅχι δὲ τὸ ἀνὰ πάλιν, διότι ἴνε ἐπικινδύνον. —Τὸ Θ. Ο. ἴνε ἱσχυρότατον δέξυ, ἐκδιώκει· ἀλλὰ δέξια ἐκ τῶν ἀλάτων τῶν καὶ σχηματίζει τὰ θεικὰ ἄλατα ἢ θειώματα· θερμαινόμενον μετ' ἀνθρακός, ἢ χαλκοῦ κλπ. ὀπξειδεύεται εἰς θειῶδες δέξυ. Ἀπὸ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἀφαιρεῖ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὕδατος καὶ τὰ ἀπανθρακώγει· τὸ οἰνόπνευμα μεταβάλλει· εἰς αἶθερα· τὸν χάρτην μεταβάλλει εἰς περγαμινὴν χάρτην, τὸ ἀμύλον καὶ τὴν κυτταρινὴν βαθμυθὲν ἐπιδερὴν μεταβάλλει εἰς σταφυλοσακχαρον. Ὁμοῦ δὲ μετὰ νιτρικοῦ δέξους χρησιμεύει εἰς μεταβολὴν τῶν οὐσιῶν τούτων εἰς νιτρικὰς ἐνώσεις ἐκρηκτικὰς. Ἐπίσης εὐρείας χρήσεως τυγχάνει τὸ καπνίζον Θ. δέξυ τὸ ἐνέχον τὸ πυροθεικὸν δέξυ ἢ τὸν ἀνυδροῦδριτὴν ὡς ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἀνυδρίτου (SO_2) καὶ ὕδριτου (H_2SO_4), π. χ. ὡς διαλυτικὸν τοῦ ἰνδικοῦ εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν ὀργανικῶν χρωστικῶν ὕλων κλπ. Δύναται τις εἰπεῖν ὅτι χπεῖται ἴνε καὶ χρήσεις τῶν θεικῶν δέξων,

πάσης σχεδὸν βιομηχανίας ἐγκύσεως ἀνάγκην αὐτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ τῆς ἱατρικῆς. Τὸ Θ. Ο. πυκνὸν ἴνε δηλητηρίον διαβιθρῶσκον τοὺς ὀργανικοὺς ἱστούς κλπ., ἀντιδρᾶ δὲ κατ' αὐτοῦ ἴνε ἰόνες μαγνησίας ἢ μαρμαροῦ μεθ' ὕδατος, ἔλαιον καὶ ἱξώδη ποτά. —Τὸ Θ. Ο. εὐρίθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Γέβερ, ἦτο δὲ γνωστὴ εἰς τὴν Βασίλ. Βαλεντινὸν ἢ ἐκ θειικοῦ σιδήρου παρασκευῇ αὐτοῦ· ἢ δὲ νῦν μεθόδος τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ εἰσῆχθη ὑπὸ τοῦ Σαπτάλ. [Ο. Α. Ρ.]

Θειικός αἰθῆρ καλεῖται· ἐμπειρικῶς καὶ ἐσφαλμένως ὁ κοινὸς αἰθῆρ δηλ. ὁ αἰθυλαϊθῆρ. [Ο. Α. Ρ.]

Θειῶδες (=Θειῶδη ἄλατα). Βλ. Θειῶδες δέξυ.

Θειῶνη. Βλ. Ταῖνη.

Θειοδάριον (Sulfure de Barium) ἢ θειοῦχον βάριον, BaS, παράγεται τῇ διαπύρωσιν θειικοῦ βαρίου μετ' ἀνθρακος. Ὁ ἐν Βολωνίᾳ ὑποδηματοποιὸς Κασικορόβλος ἀνεκάλυψε πρῶτος ἐν ἔτει 1602 ὅτι τοῦτο ἐκτιθέμενον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου λαμβάνει κατόπιν ἐν τῷ σκότει· καὶ τὸ ἐκάλεισεν ἡλιόφιλον, κατόπιν ὁμοῦς ἐπεκράτησεν τὸ ὄνομα Βολωνιὰς φωτοῦλιθός. Ὁ φωσφορισμὸς τοῦ ἴνε πορτοκαλλόχρους. Τὸ Θ. ἴνε ἀχρουν (καθαρὸν), διαλυτὸν ἐν ὕδατι καὶ ἀποσυντίθεται ἐν ὑγρῷ ἀέρι. [Ο. Α. Ρ.]

Θειοδισοξείδιον. Βλ. Θειῶδες δέξυ.

Θειοθεικὰ ἄλατα ἢ υποθειώματα. Βλ. Ὑποθειῶδη ἄλατα. [Ο. Α. Ρ.]

Θειοθεικὸν δέξυ. Βλ. Ὑποθειῶδη δέξυ.

Θειοῶδιον (Sulfur iodatum)· τῆγμα ἐκ 4 μ. θ. ἰωδίου καὶ 1 μ. β. θείου, ἴνε δὲ μαλλον μίγμα. Τὸ καθαρὸν Θ. ἴνε φαιομελαν κρυσταλλικὸν σῶμα, ἔχον μεταλλικὴν λαμπρὴν καὶ τηκόμενον εἰς 60°. [Ο. Α. Ρ.]

Θειοκαλίον (Sulfure de potassium)· Ἐνώσεις τοῦ θείου μετὰ καλίου· Τὸ θειοκαλίον, K_2S , παράγεται τῇ θερμάνσει θειικοῦ καλίου μετ' ἀνθρακος, ἴνε δὲ ἐρυθρὸν κρυσταλλικὸν ἐνθὲ τὸ ἐν ὕδατι διάλυμά του ἴνε ἀχρουν, ἔχον πικρὰν ἀλλοκαλινὴν γεῦσιν, ὀρὼν καυστικῶς, διαλύον τὸ θεῖον καὶ ἀποσυντίθεται ἐν τῷ ἀέρι. Δι' ὑδροθείου μεταβάλλεται εἰς καλιοῦδροθειδιον, KHS. Τῇ συντήξει θείου καὶ ποτάσεως παράγεται μίγμα πάλυθειδιῶν τοῦ καλίου, τὸ καλοῦμενον διὰ τὸ χρώμά του ἡπαρ θείου (βλ. λ.). [Ο. Α. Ρ.]

Θειοκυανικὸν δέξυ. Βλ. Ροθανικὰ ἐνώσεις.

Θειοκυανυλλόλη ἢ ἀλλυλοροδάμιον. Κύριον συστατικὸν τοῦ αἰθερίου σιναιπελαίου, ἀχρουν βευστὸν δηλητικῆς δοσῆς, προκαλοῦσιν δάκρυα καὶ παράγον φλυκταίνας ἐπὶ τοῦ δέρματος. [Ο. Α. Ρ.]

Θειομόλυβδος (Sulfure de plomb)

ήθειος μόλυβδος PbS εύρισκται αὐτοφυῶς ὡς γαληνίτης (λαύριον), παράγεται δὲ κατὰ τὴν σύντηξιν μόλυβδου καὶ θείου ἢ ἀποχωρίζεται ἐκ τῶν διαλυμάτων τοῦ μόλυβδου δι' ὑδροθείου. Τὸ μέλαν χροῖμα ὅπερ παρατηροῦμεν εἰς θύρας κλπ. φερύσας λευκὰς (μόλυβδούχους) ἐλαιόβαρὰς, ἐρείλεται εἰς τὴν σχηματισμὴν θειομόλυβδου ἐκ τῶν ζωϊκῶν ἀερίων. Ὁ Θ. τήκεται δυσκολώτερον τοῦ μόλυβδου, ἵνα μέλας, δέξειδιούται θερμαινόμενος ἐν τῷ ἀέρι καὶ ἀποσυντίθεται ὑπὸ υἱτρίου δέξας καὶ ὑδροχλωρίου. Συντηκόμενος μετὰ σιδήρου σχηματίζει θειοσίδηρον ἀποχωρίζων μεταλλικὸν μόλυβδον. Ἡ μέθοδος αὕτη χρησιμοποιεῖται πολλαχῶς καὶ εἰς ἐκκαθαίρεσιν τοῦ μόλυβδου. [Ο.Α.Ρ.]

Θεῖον (Χημ.). Στοιχείον ἀμετάλλιον, σύμβολον S (Sulfur), ἄτομ. βάρος 32, εὐρίσκεται αὐτοφυῶς κατὰ μεγάλα ποσά ἰδίως εἰς ἡφαιστειώδη μέρη καὶ ἠνωμένον μετὰ διαφόρων μετάλλων εἰς διάφορα ὄρυκτα (πυρίτης) καὶ εἰς τὰ ἀφθονώτατα ἀπαντῶντα θεικὰ ἄλατα, εὐρισκόμενα στερεὰ ἢ ἐν διαλύσει· μετὰ τοῦ ὑδρογόνου ἠνωμένον ἀναπύσσεται ὡς ἀέριον ὑδροθειωμένον ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν καὶ εὐρίσκεται διαλυημένον εἰς τὰ καλούμενα θειούχα ὕδατα καὶ ἐν τῷ ζωϊκῷ δὲ καὶ τῷ φυτικῷ βασιλείῳ ἀπαντᾷ ἀφθόνως, εὐρισκόμενον εἰς τὰ ὕδα, τὰς τρίχας, τὸ ἔριον, εἰς τὴν γαλῆν, τὸ σιναπέλαιον καὶ τὸ σιροδέλαιον. Τὸ καθαρὸν Θ. ἐξάγεται συνήθως ἐκ τοῦ αὐτοφύτου διὰ πρωταγενοῦς μεθόδου τήξεως, καταναλισκόμενον μέρους αὐτοῦ πρὸς τήξιν τοῦ ὑπολοίπου πρὸς ἐντελῆ δὲ καθαρισμὸν ὑποβάλλεται τὸ εὖτοι ληρθὲν Θ. εἰς ἀπόσταξιν ἀποκλεισμένου τοῦ ἀέρος καὶ συναγεμένον τῶν ἀερίων εἰς εὐρὺν θάλαμον ὅπου ἀποτίθεται ὑπὸ μαρμῇ λεπτῆς κρυσταλλικῆς κόνεως, τῆς καλούμενης ἄν θ η θ ε ἰ ο υ, ἥς μέγα μέρος τήκεται ἐκ τῆς θερμότητος κατὰ τὴν πρῶτον ἀπόσταξιν καὶ συνάγεται εἰς τύπους ὑπὸ μαρμῇ ῥ ᾱ β δ ω η θ ε ἰ ο υ ἢ ὄγκων. Καὶ ἐκ τῶν πυρτῶν ἐξάγεται δι' ἀναλόγων μεθόδων, ὡς καὶ ἐκ τῶν υπολειμμάτων τῆς κατασκευῆς τῆς σόδας. Τὸ Θ. ἀποτελεῖται ἐκ κίτρινων διείδων κρυστάλλων, ἐχόντων εἰδικὸν βάρος 2.05, ἀνευ γύσεως καὶ ἀμῆς, σκληρῶν καὶ εὐθραύστων, καὶ εἰτινας προστριβόμενοι ἀποδίδουσι ὁσμὴν τινα, γίνονται δὲ λίαν ἡλεκτρικοί. Τὸ Θ. ἵνα διδάλυτον εἰς ὕδωρ, δυσδιάλυτον εἰς οἶνον πνευμα καὶ αἶθερα, εὐδιάλυτον δὲ εἰς διθειάνθρακα. Τήκεται εἰς 114.5° ἀποτελοῦν διαυγῆς κίτρινον ῥευστὸν, ὅπερ κατὰ τὴν ψύξιν ἀποχωρίζει φαιούς κρυστάλλους εἰδικοῦ βάρους 1.96 ἀνέχοντας εἰς ἄλλο κρυσταλλικὸν σύστημα ἢ οἱ ἐν τῇ φύσει εὐρισκόμενοι ἐν τούτοις σὺν τῷ χροῶνι μεταβάλλονται οἱ φαιοὶ οὔτοι κρυστάλλοι εἰς κίανους κίτρινους θερμαινόμενοι τὸ

ῥευστὸν Θ. πλείοτερον γίνεται πυκνότερον εὐθραύειον, τέλος δὲ εἰς 200-250° συνεχτικὸν θερμαινόμενον δ' εἶτι πλέον ῥευστοῦται· πάλιν, μένει ὅμως σκοτεινότερον ψυχόμενον τότε ταχέως, δι' ἐγγύσεως π. γ. εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, γίνονται μαλακόν, ἐλαστικόν καὶ συνεκτικόν, σκληρύνεται ὅμως πάλιν σὺν τῷ χροῶνι. Καίτοι τὸ Θ. ζεεῖ εἰς 448.5° μετ' ἔρρηρραίων ἀτμῶν, ἵνα πτητικὸν εἰς πολὺ ταπεινότεραν θερμότησιν· ἐκτιθεμένη διάλυσις αὐτοῦ ἐν διθειάνθρακι εἰς τὸ ῥῶς ἀποχωρίζει ἀδιάλυτον ἀνοικτακίτρινον μαρμῇ τοῦ Θ., ἀπαντῶσαν πάντοτε σχεδὸν καὶ εἰς τὸ ἀγοραῖον Θ. Τὸ Θ. ἔχει μεγάλην συγγένειαν χημικὴν πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα ἐν τῷ ἀέρι (δξυγόνῳ) καίεται εἰς 260° μετὰ κυανίζουσας φλογὸς καὶ ἀποτελεῖ τὸ πυρρῶν καὶ δητικὴν ὁσμὴν ἔχον θειοδιθειδίων ἢ θειῶδες δξυ, SO². Μετὰ τῶν πλείστον μετάλλων ἐννοῦται μετὰ φωτεινοῦ πλάκας φαινομένου, καὶ μετὰ πολλῶν δὲ ἀμετάλλων ἐννοῦται ἄλλα δυσκολώτερον· ζεόμενος μετὰ διαλυμάτων ἀλκαλικῶν βάσεων ἀποτελεῖ ἐνώσεις γνωστὰς ὑπὸ τῶ ὄνομα ἡ π α ρ θ ε ἰ ο υ, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποχωρίζεται δι' ἰσχυρῶν δέξων λεπτοτάτη καὶ λευκοτάτη κόνις Θ., καλούμενη γ ᾱ λ α Θ.

Τὸ Θ. τυγχάνει εὐρυτάτης χρήσεως. Ἵνε ἐν τῶν οὐσιωδιστικῶν συστατικῶν τῆς κοινῆς πυρίτιδος, τῶν κοινῶν πυρίων, τὰ ἀνθ' αὐτοῦ χρησιμοποιοῦσιν οἱ ἀμπελοποιοὶ κατὰ τοῦ ὠιδίου, ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται ἀποτυπώματα καὶ συγκολλητικὰ μάζαι, πυροτεχνήματα, παρασκευάζονται δὲ θεικὸν δξυ, θειῶδες δξυ, διθειάνθραξ, ὑποθειώδη ἄλατα, οὐλοταμαρίνη, χλωρίθειον, κιννάβαρ καὶ θειομέταλλα ἐν γένει· χρησιμεύει εἰς τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν ἡφαιστειώσιν τοῦ καυστοῦ καὶ τῆς γουσταπέρρας κλπ. Τὸ Θ. ἵνα ἀπ' ἀργαιοτάτων χρόνων γνωστὸν μνημονεύονμεν ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ὡς ἀπολυμαντικὸν κατὰ τὴν καυστὴν αὐτοῦ, οἱ δὲ ἀλχημιστὰς τὸ ἐθεώρουν ἀρχὴν τῆς καύσεως. Ἐξάγεται ἰδίως ἐν Σικελίᾳ, καὶ ἐν Ἑλλάδι· δὲ ἐν Μήλῳ κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Θειονάφθα. Βλ. Διθουλαίθρη.

Θειοπηγάς. Βλ. Ὑδατα ἱαματικά.

Θειοσίδηρος (Sulfure de fer). ἢ θειούχος σίδηρος. Ἐνώσεις τοῦ θείου καὶ σιδήρου. Ὁ μονοθειοσίδηρος, FeS, εὐρίσκεται εἰς πολλοὺς μεταωρίτας καὶ παράγεται· τῇ ἰσχυρᾷ πυρώσει θείου καὶ σιδήρου. Δι' ὕγρας δόου παρεσκευασμένος ἵνα σαιομέλας, εἰς τοῦτον δὲ ἐρείλεται τὸ μελαφὲν χροῖμα τῶν ἀποχωρημάτων μετὰ τὴν ῥῥῃσιν σιδηρούχων φαρμάκων· ἐν δὲ ἔτηρας δόου ἐν ὑψηλῇ θερμότητι ληρθεῖς ἵνα πυκνὸς κίτρινος, ἔγνων μεταλλικὴν λάμψιν, ἢ καὶ μέλας παρώδης, δὲν μεταβάλλεται δὲ ἐν τῷ ἀέρι. Χρησιμεύει εἰς τὰ χημεία πρὸς παραγωγήν ὑδροθείου. Ὁ θειοσίδηρος ἢ ἡμιπρωθειοσίδηρος Fe₂S₃ ἵνα

τυστατικὸν τοῦ χαλκοπυρίτου καὶ τοῦ μαγνη-
τικού πυρίτου συνισταμένου ἐν τούτῳ καὶ με-
νοθειοσιδήρου ($\text{Fe}_2\text{S}_3 + 5\text{FeS}$). Ὁ θειοσι-
δηρος FeS_2 ἀπαντᾷ ὡς σιδηροπυρίτης (καὶ
μαρκασίτης) καὶ σχηματίζεται κατὰ τὴν ἐπί-
δρασιν σηπομένων οὐσιῶν ἐπὶ σιδηρούχων ἀλά-
των, ἐπιφέρων ἀπολιθώσεις. Λαμβάνεται τῇ
θερμάνσει σιδήρου μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου
θειοῦ (2 ἀτόμ.) ὡς δριμυτοχόρου μαζα,
ἐξιδουμένη ἐν τῷ ἀέρι μετ' ἀναπτύξεως με-
γάλης θερμότητος, ἐπιφέρουσα πολλὰς ἀνα-
φλέξεις εἰς τὰ ἀνθρακωρήγια. [Ο. Α. Ρ.]

Θείου βάλσαμον. Διάλυμα θείου εἰς
λινέλαιον· πολύτιμον φάρμακον ἀλλοτε, ἀντι-
κατεστάθη νῦν ὑπὸ διαλύματος θείου ἐν τερε-
νθινολαίῳ, ὅπου χρησιμοποιεῖται καὶ ἐν ταῖς τέ-
χναις π. χ. πρὸς ἐπιχρυσωσιν τῆς πορσελλάν-
της. [Ο. Α. Ρ.]

Θείου ὀσμὴ καλεῖται καταχρηστικῶς
καὶ ἡ ἐν καιρῷ ἀσπραπὼν ἐκ τοῦ σχηματι-
σμοῦ τοῦ ὄξεντος, προερχομένη ὀσμὴ. [Ο. Α. Ρ.]

Θειούχος ἄνθραξ. Βλ. Διθειάνθραξ.

Θειούχα ὕδατα. Βλ. Ὑδατα ἱαμα-
τικά.

Θειόχαλκος ἡ θειούχος χαλκός (*Sul-
fure de Cuivre*): Ἐνώσεις τοῦ χαλκοῦ καὶ
τοῦ θείου. Ὁ θειοδιχαλκος Cu_2S ἀπαντᾷ ἐν
τῇ χαλκοπυρίτῃ καὶ ἀλλοις ὄρυκτοις καὶ πα-
ραγεται διὰ θερμάνσεως 2 μ. θ. χαλκοῦ μεθ'
 $\frac{1}{2}$ μ. θ. θείου ὡς φαιμελὴν κρυσταλλικὸν
εὐτηκτον σῶμα. Ὁ δὲ θειομονόχαλκος CuS
διὰ θερμάνσεως 2 $\frac{1}{2}$ μ. θ. χαλκοῦ καὶ 1 $\frac{1}{2}$
μ. θ. θείου καὶ τῇ εἰσγωγῇ ὑδροθείου εἰς δια-
λύμα θειικοῦ χαλκοῦ· ὁ δὲ τοῦ πρώτου τρέ-
που ληρθεὶς ἵνε βαθυκύανος καὶ χρησιμεύει εἰς
ἐλαιοδερνίκια καὶ ἐλαιοδαφάς, ὁ ἕτερος ἵνε
κατακόρυκας καὶ γίνεται ἐν τῷ ἀέρι πρασι-
νώπης. [Ο. Α. Ρ.]

Θειοχλώριον ἡ $\text{Xλωριθίου θειούχον}$,
 SCL_2 . Παράγεται κατὰ τὴν ἐπίδρασιν ξηροῦ
χλωρίου ἐπὶ τετηκνότες θείου, ἵνε δὲ κίτρινον
ρευστὸν εἶδ. βάρ. 1,705 καὶ ἰδιαζούσης δυσα-
ρέστου πνιγνῆρας ὀσμῆς ἐρεθίζούσης εἰς δά-
κρυα, ἔχει γέυσιν ὀξινον, πικρὰν, καυστικὴν.
Ἦνε διαλυτικὸν μέσον τοῦ θείου, μεθ' ὕδατος
ἀποσυντίθεται εἰς ὑδροχλώριον, θειώδες ἔξυ
καὶ θεῖον. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἡφαιστει-
ωσιν τοῦ καυστοῦχ. Τῇ διαχεύσει γλωρίου
ἐντὸς αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς θειοδιχλώριον,
 SCL_2 , ἐρυθρόφαιον ἐλαϊον. [Ο. Α. Ρ.]

Θειόχρυσον (*Sulfur auratum*). Νε-
ραντζόχρουν ἵζημα πενταθειαντιμονίου Sh_2S_5 ,
χρησιμεύον εἰς τὴν ἱατρικὴν κατὰ κατάρρων
καὶ πνευμονικῶν παθήσεων καὶ εἰς τὴν βιο-
μηχανίαν πρὸς χρωματισμὸν τοῦ ἡφαιστειωμέ-
νου καυστοῦχ. Παράγεται τῇ προσθήκῃ ὑδρο-
χλωρίου εἰς διάλυμα ἀλατος τοῦ Σχλίππε
ἢ τοῦ διπλοῦ ἀλατος θειαντιμονίου καὶ θειονα-

τρίου ($\text{Na}_2\text{SbS}_4 + 9\text{H}_2\text{O}$). [Ο. Α. Ρ.]

Θείριος (Friedr. Willh. Thiersch).
Εἰς τῶν διακρεπεστάτων φιλολόγων καὶ
παιδαγωγῶν τῆς Γερμανίας. Ἐγεννήθη τῷ
1784 ἐν Kirscheidungen ἐν τῇ σημερινῇ
πρωσσικῇ ἐπαρχίᾳ Σαξωνίᾳ καὶ ἐσπούδασε
θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν ἐν Λειψίᾳ καὶ Γε-
τίγγῃ (1804—7), τῷ δὲ 1809 ἐγένετο καθη-
γητὴς γυμνασίου ἐν Μονάχῳ, καὶ ὡς τοιοῦτος
τὰ μέγιστα διέπρεψεν ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς
παιδείας καὶ ἰδρυτὴς τῶν ἐν Βαυαρίᾳ φιλοσο-
φικῶν μελετῶν γενόμενος. Τὸ ὅπ' αὐτοῦ συ-
σταθὲν φιλολογικὸν ἴνστιτούτον ἠνώθη ὕστε-
ρον μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν Μονάχῳ
ἐξεδῶκε καὶ τὰ *Acta philologorum mona-
censium* (T. A'—Δ', 1811—29). Ὅπως δὲ
κατὰ τὸν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πόλεμον τῆς
Γερμανίας (1813) ἀνεδείχθη ὁ πατριωτισμὸς
τοῦ εἰς πολλὰς περιστάσεις, αὐτῷ καὶ κατὰ
τὸν ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα ἐδειξε μέγι-
στον φιλελληνισμόν, υποστηρίξας παντὶ τρόπῳ
τὴν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων κίνη-
σιν. Κατὰ τὰ ἔτη 1831 καὶ 1832 διέτριβεν ὁ
ἴδιος ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἐξήσκει μεγάλην ἐπιρ-
ροὴν καὶ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑπὲρ
τῆς Βαυαρίας κοινὴν γνώμην. Εἰς τὰς ἀνερ-
γείας του ταύτας ἀφορρᾷ τὸ ἔργον του *De
l'état actuel de la Grèce et des moyens
d'arriver à sa restauration* (2 τ. Λειψ.
1833). Ἐκ τῶν φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολο-
γικῶν ἔργων του διακρίνονται Ἑλλην. γραμ-
ματικὴ, πρὸ πάντων τῆς Ὀμηρικῆς διαλέκτου
(γ' ἐκδ. Λιψ. 1826), Ἐπιτομὴ ταύτης διὰ τὰ
γυμνάσια (δ' ἐκδ. 1854), ἐκδ. τοῦ Πινέαρου
(2 τ. Λιψ. 1820) καὶ ἡ διατριβὴ *Περὶ τῶν
ἐποχῶν τῆς καλλιτεχνίας παρ' Ἑλλήσι* (β'
ἐκδ. Μονάχῳ 1829). Πρὸς δὲ ἐδημοσίευσεν *Πε-
ριηγήσεις ἐν Ἰταλίᾳ* (τ. Α', Λιψ. 1826) καὶ
πολλὰ περὶ μέσων καὶ ἀνωτέρων σχολῶν.
Αὐτὸς δὲ ἴδρυσε τῷ 1837 τὰς τακτικὰς ἐτη-
σίας συνελεύσεις τῶν παιδαγωγῶν καὶ φιλο-
λόγων. Τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του διή-
γαγε πλησίον τοῦ Μαξιμιλιανού, ὅστις ὡς
πρίγκηψ καὶ ὕστερον βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας
ἐξέτιμα αὐτὸν λίαν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1860.
Πλεῖστοι μονογραφαί αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν
εἰς τὰ Μνημεῖα τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν, ἧς ἐγένετο πρόεδρος τῷ 1848.
Νεώτερος ἀδελφεὸς αὐτοῦ, ὁ *Heinrich*
Th. (1794—1855), διατελέσας γυμνασιάρχης ἐν
Δορτμούνδῃ, ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὴν μελέτην
του *Περὶ τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς πατρίδος τοῦ*
Ὀμήρου (β' ἐκδ. Ἀλδερστάτῃ 1832) καὶ τὴν
μετὰ τοῦ Φ. Ράγκας ἐπιχειρηθεῖσαν ἐκδοσιν
τοῦ Ἀριστοφάνους (Τόμ. Α' καὶ Β' Λιψ. 1830).

Θειούα. Ὄνομα 2 ἀρχαίων πόλεων τῆς
Ἀρκαδίας, ὧν ἡ μὲν ἔκειτο εἰς τὰς Β ὑπο-
ρείας τοῦ Λυκαίου ὄρους (ἐν Κυνουρίᾳ, τὰ
ερείπια τῆς νῦν Παλαιόκαστρο τῆς Λαύδας).

ή δὲ ἄλλη βορείοτερον ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῆς Μεγαλοπόλεως εἰς Μαντινείαν ὁδοῦ, ἥς παρὰ τὸ σημ. Καρχαλεὺ σφύζονται ὠραία τεύχη. [Δ.Δ.]

Θειώδες όξύ (θειοδιοξειδιον, ένυδρίτης θειώδους δξέος), SO_2 , παράγεται κατὰ τὴν καύσιν τοῦ θείου καὶ τὴν πυρρίσιν θειομετάλλων ἐν ἀέρι (δξυγόνῳ), καθὼς καὶ κατὰ τὴν ἐπιδρασιν ἰσχυροῦ θειικοῦ δξέος ἐπὶ ανθρακος κλπ. καὶ ἐν ἀέριον αχρουν πυνηγρῶν καὶ οηκτικῶν ἔχον δομήν, ὅπερ διὰ ψύξεως καὶ θλίψεως ἰσχυρῶς μεταβάλλεται εἰς αχρουν ρευστὸν καὶ εἴτα εἰς λευκὸν κρυστάλλινον σῶμα· τὸ ρευστὸν θειώδες όξύ χρησιμεύει πρὸς παραγωγήν ταπεινῶν θερμικρασιῶν ὡς ἐκ τοῦ διὰ τῆς ταχυτάτης ἐξατμίσεως τοῦ παραγομένου ψυχρῶς τὸ ἀέριον καὶ τὸ ἐν ὕδατι, ἐνθα εὐκόλως διαλύεται, διάλυμα αὐτοῦ χρησιμεύεται ὡς λευκαντικὸν καὶ ὡς ἀντισηπτικόν, ἐνὲ δὲ τοῦ ἐυχρηστότατον καὶ ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων γνωστὸν ἀντισηπτικόν καὶ ἀπολυμαντικόν, διότι ἤδη δ' "Ομηρος ἀναφέρει ἐν τῇ "Οδυσσεΐᾳ ἔτι μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν μνηστῆρων ἔκχυσαν θεῖον ἐν τῷ χίρῳ ἐκείνῳ πρὸς ἀπολύμανσιν. Πρὸς αἰθόνον παρασκευὴν αὐτοῦ θερμαίνουσι πυκνὸν θειικὸν όξύ μετὰ ρινημάτων χαλκοῦ. Τὸ O_2 δὲν ἐνὲ καύσιμῳ οὔτε διατηρεῖ τὴν καύσιν διότι καιομένη λαμπρὰ σθέννυται ἐντὸς αὐτοῦ, ἐνὲ δὲ ἀνθεκτικώτατον εἰς ὑψηλὰς θερμικρασίας καὶ ἀποσυντίθεται μόνον τῇ θερμάνσει μετ' ανθρακος καὶ ὕδρογόνου. Τὸ ὕδαρὸς διάλυμα αὐτοῦ παραλαμβάνει ταχέως δξυγόνον ἐκ τοῦ ἀέρος καὶ μεταβάλλεται δξειδιούμενον εἰς διάλυμα θειικοῦ δξέος. Ἡ λευκαντικὴ ἰδιότης τοῦ ὕγρου ἀέριου (διότι τὸ ξηρὸν ὡς ὅλοι γχεδὸν οἱ ἀνυθρίται ἐνὲ ἀδρανείᾳ) βασιζεται τὸ μὲν ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τοῦτο δὲ φερεῖται καὶ ἡ ἐμπόδισις τῆς ὀλαστικῆς εἰς μέρη ἔπου ἀναπτύσσεται θειώδες όξύ, τὸ δὲ εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀχρῶν ἐνώσεων τοῦ O_2 μετὰ τῶν ὀργανικῶν χρωστικῶν οὐσιῶν· οὕτω κηλὶς μέλανος οἶνου ἀφανίζεται ἐξ ὑψίστου διὰ θειώδους δξέος, ἀφανίζεται ὁμῶς πάλιν μετὰ τινος χρόνου ἐάν δὲν πλοθῇ καλῶς τὸ ὕψασμα, διότι ἡ αχρὸς ἐνώσις ἀποσυντίθεται ὑπὸ τοῦ ανθρακικοῦ δξέος (καὶ ἀλλῶν δξέων)· ανθὸς λευκανθὲν διὰ O_2 χρωματίζεται πάλιν ἐμβαπτίζομενον εἰς ἀραιὸν θειικὸν όξύ. Ἡ οὐσιώδης ἀτμὴ τῶν χρήσεων τοῦ O_2 ἐνὲ ἡ πρὸς παρασκευὴν θειικοῦ δξέος· ἐκτὸς τούτου χρησιμεύει ὅπως τὸ υποθειώδες νάτριον ὡς ἀντιχλώριον εἰς τὴν χημικοποιαν πρὸς ἐξυδατέρωσιν τοῦ χλωρίου ἐν τῇ λευκανθείᾳ μάζῃ, εἰς παρασκευὴν διαφόρων ἀλάτων τοῦ O_2 καὶ τοῦ θειικοῦ δξέος, εἰς διατήρησιν ὀπωρῶν, λαχανικῶν, κρεάτων κλπ., εἰς λεύκανσιν μετάξης, ἐρίου, ψάθης, σπόγγων κλπ., εἰς τὴν ἱατρικὴν κατὰ δερματικῶν νοσημάτων κλπ.—Τὰ ἄλατα τοῦ θειώ-

δους δξέος ὑπαγόμενα εἰς τὸ ἀγνωστον ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει ένυδρον O_2 , H_2SO_3 , παράγονται κατὰ τὴν ἐπιδρασιν τοῦ θειώδους δξέος ἐπὶ δξειδίων, ὕδροξειδίων καὶ ανθρακικῶν ἀλάτων, ἐνὲ δὲ τὰ διαλύτα αὐτῶν αἶσμα καὶ συνήθως αχρῶν· τὰ τῶν ὀλακλικῶν καὶ τὰ δξίνα τῶν ὀλακλικῶν γαιῶν ἐνὲ εὐδιάλυτα καὶ ἔχουσι θριμείαν δομήν διὰ θερμάνσεως ἀποσυντίθενται, διὰ θειικοῦ καὶ ὕδροχλωρικοῦ δξέος ἀναπτύσσεται O_2 . Σπουδαιότερα αὐτῶν ἐνὲ τὸ θειώδες νάτριον, Na_2SO_3 , παραγόμενον τῇ ἐπιδράσει O_2 ἐπὶ σόδας καὶ ἀποτελῶν ὀχρῶδες κρυστάλλους μετὰ 7 μορίων ὕδατος. Ἐνὲ εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι, εὐαποτύνθετον, ἐν τῷ ἀέρι μεταβαλλόμενον εἰς θειικὸν νάτριον, διαλύει δὲ τὸ θεῖον σχηματίζον μετ' αὐτοῦ υποθειώδες νάτριον (ἀντιχλώριον). — Τὸ δξίονον θειώδες νάτριον ἡ θειώδες ὕδρονάτριον NaHSO_3 παράγεται τῇ ἐπιδράσει μεγάλῃς περισεΐας θειώδους δξέος ἐπὶ σόδας· ἀπαρτίζεται ἐκ θολῶν κρυστάλλων καὶ ἔχει ἰδιότητας λευκαντικὰς ἐξ οὗ καὶ φέρει τὸ ὄνομα Λευκογόνον, χρησιμοποιοῦται δὲ καὶ ὡς ἀντιχλώριον καὶ ἐν γένει ὑποκαθιστὰ τὸ θειώδες όξύ εἰς τὰς πλείους χρήσεις του. — Τὸ θειώδες ἀσβεστόν CaSO_3 παράγεται τῇ ἐπιδράσει θειώδους δξέος ἐπὶ ανθρακικοῦ ἀσβεστίου ἡ ὕδροξειδίου τοῦ ἀσβεστίου καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρῶν κρυστάλλων· διαλύεται δὲ εἰς θειώδες όξύ σχηματίζον τὸ δξίονον θειώδες ἀσβεστόν, ὅπερ ἐνὲ σπουδαιώτατον διὰ τὰς τέχνας, διότι εἶνε εὐδιατῆρητον καὶ εὐθιγόν, ἀναπτύσσει δὲ μετὰ θειικοῦ ἡ ὕδροχλωρικοῦ δξέος ἀδυνάτωτατον θειώδες όξύ. Χρησιμοποιοῦται σὺν τοῖς ἀλλοῖς ἐν τῇ χημικοποιᾳ καὶ οἰκοποιᾳ πρὸς συντήρησιν τῶν ποτῶν καὶ προσύλαξιν τῶν βαρελίων ἀπὸ τοῦ ξειδιάσματος. [O.A.P.]

Θειώματα (=θεικὰ ἄλατα). Βλ. θειικὸν όξύ.

Θειωνιὰς. Βλ. Ἡράστεια.

Θειώσεις. Ἡ ἐπίπαισις τῶν κλιμάτων δι' ανθῶν θείου ἡ καύσις θείου ἐντὸς οἰκοδομημάτων πρὸς πρὸληψιν τοῦ ξειδιάσματος καὶ ἐντὸς θαλάμων κλπ. πρὸς ἀπλύμανσιν. [O.A.P.]

Θέκλα (ἁγία) ἦτο κατὰ τὰς σωζόμενας Παύλου καὶ Θέκλας Περιόδους (βλ. Ἀπόκρυφα) παρθένος ἐξ Ἰκινίου, ἐπιστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰς τὸν χριστιανισμόν. Καταγγελλομένη ὡς χριστιανὴ, ὑπέστη πολλοὺς διωγμούς, ἐρρίφθη εἰς τὰ θηρία τοῦ ἀμφιθεάτρου καὶ εἰς τὰς φλόγας τῆς πυρᾶς καὶ ἐσώθη ἐξ ἀμφοτέρων διὰ θαύματος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παύλου ἔζησεν ἐν ἀντρω παρὰ τὴν Σελευκίαν ὅπου ἀπέθανεν ἐνενηκηντοετής. Ἡ μνήμη αὐτῆς ἐορτάζεται τὴν 24 Σεπτεμβρίου. [Ἐγ.]

Θέκλα Ἄ γ ι α. Χωρίον Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Ἀνογητῶν ἀπέχον ὥρ. 1. 15' ΠΔ ἀπὸ Μονασπώλεως καὶ ἔχον 1007 κατοίκους.

Θέλησις. Βλ. Βούλησις.

Θέλπουσα ἡ Τέλφουσα. Ἀρχαία ἀρκαδικὴ πόλις ἐν τῇ ἐξ αὐτῆς καλουμένη Θελπούσεια χώρᾳ, ἐπὶ τοῦ Λάδωνος ποταμοῦ, γνωστὴ ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ λατρείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ. [Δ.Α.]

Θελπούσης δῆμος τῆς Ἀρκαδίας, ἰδρυθεὶς τῷ 1805. Πρωτεύουσα ἡ Χώρα καὶ πληθυσμὸς 2182, χωρία δὲ Βυδιάκι, Μπέλεσι, Νεσχῶρι, Ράχαις, Τρανή, Λάκκα καὶ Τσαρσεῖ.

Θέμα τῆς ἀποδείξεως (Νομ.) καλεῖται τὸ ἀντικείμενον περὶ ὃ θέλει στραφῇ ἡ ἀπόδειξις, προσδιοριζόμενον διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀποφάσεως. Τὸ Θ. τ. ἀ. πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ σαφῶς καὶ ὠρισμένως κατὰ πόσον, χρόνον καὶ τὰς διαφόρους περιστάσεις τοὺς ἀποδεικτέους πραγματικὰς ἰσχυρισμούς, εὐδὲν δὲ κωλύει νὰ περιλαμβάνωνται οὗτοι συλλήθδην δι' ἐπιστημονικοῦ ὅρου, ἢ διαχεινικῶς, ἢ καθ' ὁσονδήποτε αλλαν συντομώτερον τρόπον, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἡ προσήκουσα σαφήνεια καὶ θετικότης. [Πφ.]

Θέματα ἐκαλοῦντο αἱ περιφέρειαι εἰς ἃς ἦτο διηρημένον τὸ Βυζαντικὸν κράτος μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐπαρχιῶν. Κατὰ τὴν περὶ Θ. πραγματείαν Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς μακεδονικῆς δυναστείας ὑπῆρχον 29 Θ., ὧν 17 μὲν ἐν Ἀσίᾳ, 12 δὲ ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλ' οὕτε ὁ ἀριθμὸς οὗτος οὕτε τὰ ὀνόματα τῶν Θ. ἐμειναν σταθερά, διὰ ἀναφερόμεν ἀπλῶς τὰ γνωστά ὀνόματα, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν πότε ὑπῆρχαν ἢ κατηργήθησαν. Ἐν Ἀσίᾳ ὑπῆρχον τὸ Ἀνατολικὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Δ αὐτοῦ τὸ Θρακῆσιον καὶ Δ τούτου τὸ τῆς Σάμου, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου τὸ τοῦ Ὀψικίου καὶ Β τούτου τὸ τοῦ Ὀπτιμάτου. Δ τῶν τοῦ Ὀψικίου καὶ τοῦ Ὀπτιμάτου ἔκειτο τὸ Βουκελλαρῶν καὶ πάλιν Α τούτου κατὰ σειρὰν παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον τὰ Θ. Παφλαγονίας, Ἀρμενιῶν καὶ Καλδίας· πρὸς Ν δὲ τοῦ Ἀρμενικοῦ εὐρίσκοντο τὰ πέντε μεσόγεια Θ. Κολωνίας, Σεβαστείας, Χαρσιανοῦ, Καππαδοκίας καὶ Λυκανδῶν, πέρα δὲ τοῦ Εὐφράτου δι' αὐτὸν ὠρίζοντο ἡ Λυκανδῶς, ἡ Καππαδοκία καὶ ἐν μέρει ἡ Κολωνία, ἔκειτο δὲ Θ. Μεσοποταμίας· παρὰ τὴν Ν παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας ἐξτείνεται τὸ Θ. Σελευκείας (ἢ Κιλικίας), Δ δὲ αὐτοῦ τὸ τῶν Κιθυρραιῶν εἰς ὃ ὑπῆγετο καὶ ἡ Ῥόδος· ἡ Κύπρος ἀπετέλει ἴδιον Θ., ἕτερον δὲ καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι. Ἐν Εὐρώπῃ δὲ ἦσαν ἐν μὲν τῇ Ἰταλίᾳ ἡ Δογηδοῦσα, περιλαμβάνουσα τὴν περὶ τὸ Βάρι χώραν καὶ τὴν Καπετανάταν, καὶ τὸ Θ. τῆς Σικελίας, ἐπὶ δὲ τῆς χερσονήσου τοῦ Αἰῶρος καὶ ἐν ταῖς νήσοις τὸ τῆς Κε-

φαλληνίας, περιλαμβάνον τὰς Ἰονίους νήσους, τὸ τῆς Πελοποννήσου, τὸ τῆς Ἑλλάδος (Ἀνατ. Ἑλλάς μετὰ τῆς Εὐβοίας), τὸ Νικοπέλειος (Αἰτωλία καὶ Ἀκαρνανία), τὸ Θεσσαλονίκης, τὸ Δυρραχίου (ἀπὸ Αἰλῶνος μέχρις Ἀντιβάρειας), τὸ τοῦ Σφυρμένων, Δ δὲ τούτου τὰ Θ. τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης (λίαν περιωρισμένον, τῆς Μακεδονίας καταλαμβάνουσας σχεδὸν τὴν αὐτὴν Θράκην καλουμένην χῆραν καὶ ἐχούσας πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν)· τέλος ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ ἔκειτο τὸ Θ. Χερσῶνας, μόνον τὴν πόλιν ταύτην καὶ ὀλίγα περιγύρω περιλαμβάνον. Ἐκάστου Θ. προιστατο ἀνώτατος ἀρχὼν σ τ ρ α τ η γ ὁ ε λεγόμενος, ἐνὼν ἐν τῇ προσωπίᾳ του τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν, τινες δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκαλοῦντο καὶ κ α τ ε π ἄ ν ω. Ἐν τῇ ἱεραρχικῇ κατατάξει· οἱ στρατηγεῖ τῶν ἀνατολικῶν Θ. ἐλογίζοντο ἐν γένει ὡς ἀνώτατοι, ἐλαμβάνον δὲ ταυτικὸν μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου (ῤ ἔ γ α ε), οἱ δὲ τῶν δυτικῶν μόνον δικαιώματα κατ' ἑσὸς πληρωνόμενα ὑπὸ τῶν διοικουμένων (σ υ ν η θ ε ῖ α ε)· ὅπ' αὐτὴν τὴν ἑποψίαν ἐλογίζοντο εἰς τὰ ἀνατολικά Θ. ἡ Μακεδονία, Θράκη καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, μετὰ δὲ τῶν δυτικῶν ὀνόματα γεωγραφικῶς ἐν Ἀνατολῇ καίμενα. Οἱ μετὰ τὸν στρατηγὸν ἀνώτατοι στρατιωτικοὶ ἀρχόντες ἦσαν οἱ κ λ ε ῖ σ σ ο υ ρ ἄ ρ χ α ῖ, οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν τῶν κλειστούρων, ὡς ὕστερον εἰς θερμὴν ἀγῶνιν, καὶ οἱ τ σ ο υ ρ μ ἄ ρ χ α ῖ, οἱ ἀρχηγεῖ τοῦ λοιποῦ τῶν Θ. στρατοῦ. Ἀνώτατος δὲ μετὰ τὸν στρατηγὸν πολιτικῆς ἀρχῆς ἦτο ὁ π ρ ω τ ο ν ὁ τ ἄ ρ χ η κ ρ ῖ τ ης ἡ δικαστῆς, ἐπιτετραμμένος ἐκτὸς τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας τὴν εἰκονομικὴν διαχειρίσιν. Ἐνίστατο δὲ εἶχον δύο Θ. ἕνα κριτὴν, φάνεται δὲ ὅτι ὑπὸ τινος ἐπόψεως ὁ κριτὴς ἦτο ἀνεξάρτητος τοῦ στρατηγοῦ. [Ι.Κ.Π.]

Θεματοφύλαξ. Βλ. Παρακαταθῆκη.

Θεμελίον τῆς σελήνης ἔτους τινὸς ὀνομάζεται ἡ ἡλικία ταύτης τὴν 1 Ἰανουαρίου. Γινώσκοντες τὸ Θ. δύναμεθα νὰ εὐρωμεν μετὰ λάθους μίαν περιποῦ ἡμέρας τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης καθ' ὠρισμένην τινὰ ἡμερομηνίαν. Τὸ Θ. ὀνομάζεται καὶ ἀλλῶς ἐπακτὴ ἐκ τοῦ ἐπάγω. [Δ.Κ.]

Θεμελίωσης εἰκαστικῶς τινος ἔργου εἶνε ἡ κατασκευὴ βάσεως αὐτοῦ ἵκανῆς νὰ υποβαστάξῃ τὸ εἰκαστικὸν γινώσκοντος νὰ ὑπάρχῃ πρόβλεψις κατακαθίσσεως ἢ παραμορφώσεως ἢ καταλείψεως αὐτοῦ. Ὁ τρόπος δὲ τῆς Θ. ἐξαρτάται πρωτίστως ἐκ τῆς σταθερότητος τοῦ εδάφους, ὡν ὡς εἶκος, ἀνάλογος καὶ πρὸς τὸ βάρος τοῦ οἰκοδομήματος. Διὰ τοῦτο πρὸ πάσης ἐργασίας δοκιμάζεται ἡ ποιότης τοῦ εδάφους, ἐκτιμώμενη διὰ τῆς δυσκολώτερας ἢ εὐκολώτερας ἀνασκαφῆς, διὰ τῆς μείζονος ἢ ἐλαττοῦς δυσκολίας μεθ' ἧς εἰσδύεται εἰς τὸ ἔδαφος διὰ

τρυνκαπήσειος ῥάβδος σιδηρά, διὰ τοῦ ἥχου τοῦ παραγόμενου ὑπὸ τῶν κτύπων ξυλινῆς πυκτῆς ἐπὶ τοῦ ἑδάφους, εἴτε εἰς σημαντικὰ βάθη διὰ τῆς τρυπάνης καὶ δι' ἀναρύξεως ῥομάτων. Ὡς κάλλιπτον ἑδάφος πρὸς θεμελιωτὴν θεωρεῖται τὸ βραχὺδες, ἰδίως ὅταν αἱ διαστρώσεις αὐτοῦ εἶναι ἐντελῶς ὀρίζονται καὶ ἀνευ κενῶν διαστημάτων, μετὰ τοῦτο δὲ ἡ χαλικοῦχος γῆ, ἡ μετ' ἀργίλλου ἀναμειγμένη, ἡ ἀρμώσῃς κτλ. Ἀκατάλληλον δὲ τὸ εἰς μικρὴν βάθος ἀπαντῶμενον ἀργίλλωδες ἑδάφος, τὰ ἀραιὰ ἑδάφη τὰ διατχιζόμενα ὑπὸ ὑδατινῶν φλεβῶν, τὰ βαλτώδη καὶ τὰ παρόμοια. Ἀλλὰ καὶ ἑδάφη ἀδύνατα θύονται τεχνικῶς νὰ κατασκευασθῇ κατ'ἀλληλα πρὸς Θ. διὰ συμπυκνώσεως, ἥτις τελεῖται συνήθως ἡ δι' ἐμπύξεως πασσάλων πᾶχος 0.10 μ.—0.20 μ. ἐντὸς τοῦ ἑδάφους μέχρι βάθους 1.30 μ. καὶ πληρώσεως τῶν μεταξύ διαστημάτων διὰ λίθων, πλίνθων κτλ. ἡ δι' ἀνοίξεως βαθεῖων ὀπῶν καὶ πληρώσεως αὐτῶν δι' ἡμιμου, ἡ διὰ ἐσχάρων συντιθεμένων ἀπὸ ξύλων ἰσχυρῶν καὶ ἐμπηγνυμένων εἰς τὸ ἑδάφος, χρησιμευστῶν δὲ ἵνα μεταδίδωσι τὴν πίεσιν τῶν ὑπὲρκειμένων τοιχῶν ὁμοιόμορως εἰς μείζονα ἔκτασιν καὶ προλαμβάνωσιν αὐτῶ τὴν ἀνωμαλὴν κατακλίσειν. τὰ δὲ ἐν ταῖς ἐσχάραις κενὰ πληρύνονται διὰ λίθων καλῶς συστηγνυμένων, διὰ μίγματος ἀργίλλου μετὰ χαλίκων, ἡ κατασκευάζονται ἐπ' αὐτὴν ὀψίδες διὰ τοιχοποιίας κτλ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στερεοῦ ἑδάφους οἰκοδομοῦνται εἰς θεμέλια καὶ τοῖχοι, ἀρχόμενοι εἰς ἱκανὸν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς βάθος, συνήθως τὸ $\frac{1}{6}$ ἢ $\frac{1}{7}$ τοῦ ὅλου ὕψους τῆς οἰκοδομῆς, ἐκτὸς ἐὰν μέρος τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς προκρίνεται νὰ ἡ ὑπογίεν ὅτε ἀρκεῖ βάθος 1 μ. περίπου πρὸς Θ. Οἱ θεμέλιοι τοῖχοι γὰρ εὐσταθεστέρως ἰσορροπίας καὶ πρὸς μετὰ τὸν τοῦ βάρους εἰς μείζονα ἐπιφάνειαν εἶναι παχύτεροι ἢ εἰς ὡς συνέχεται αὐτῶν ὕψος, ἀπὸ τοῦ ἑδάφους τοῖχοι τῆς οἰκοδομῆς πρὸς οἰκοδομὴν δ' αὐτῶν ἀνατινάσσεται τὸ ἑδάφος εἰς πᾶχος αὐτῆς μείζον τοῦ τῶν θεμελίων τοιχῶν, ὁπότε ἀλλῶς τὰ μένοντα κενὰ πληρύνονται ὑπὸ ἀπαλῆς γῆς ἐπιτρέπουσιν εὐκόλως τὴν διάβασιν τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν ὑδάτων εἰς τὰ θεμέλια. Ἡ Θ. τελεῖται ἐπὶ ἑδάφους ἀκριβῶς ὀρίζοντιωθέντος ἐκτὸς ἐὰν εἰς μέρος τῆς οἰκοδομῆς ἐκτείνονται ὑπόγειαι, ὅτε τὰ θεμέλια τούτων κείνται βαθυτέραν τῶν τοῦ λοιποῦ μέρους, ἢ ἐὰν οἰκοδομῶμεν ἐπὶ ἰσχυροτάτου βραχὺδους ἑδάφους, ὅτε τὸ ἑδάφος τῆς Θ. θύναται νὰ εἶναι κλιμακώτον. — Αἱ δὲ ὑπὸ τὸ ὕδωρ τελούμεναι Θ. ἐὰν μὲν τὸ βάθος τοῦ ὕδατος εἶναι μικρὸν τελοῦνται διὰ φραγμάτων ἐπὶ δοκῶν ξυλινῶν ἢ σιδηρῶν ἐξωθεν τοῦ ὕδατος εἰς τὸν πυθμένα ἐμπηγνυμένων, ἐπὶ μείζονος ὅμως βάθους καὶ προκειμένου νὰ τεθῶσι λίαν ἰσχυρά θεμέλια (γεφυρῶν κλ.) αἱ Θ. γίνονται διὰ κιβωτίων ἀπυθμένων τὰ ὁποῖα καταβιβάζονται πεπληρωμένα πεπιεσμένου ἀέρος εἰς τὸν βυθόν, ἐντὸς δ' αὐτῶν ἐργάζεται ἀνασκάπτουσι τὸν πυθμένα εἰς τρόπον ὥστε ἡ περιμετρὶς τῆς βάσεως τοῦ κιβωτίου νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ ὑπὸ τὴν θάλασσαν στερεὸν ἑδάφος ἐπὶ τοῦ κιβωτίου τούτου γίνεται οἰκοδομὴ παχείας στῆλης, φερομένη ἐν τῇ μέσῃ κενὸν ἐπαρκὲς ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ ἀνέλθωσιν οἱ ἐργάται οἱ τινες καταλείποντες τὸ κιβώτιον, ἀφοῦ τὸ στερεώσιν καλῶς, πληρῶσιν αὐτὸ καὶ εἶτα, ἀνελθόντες, καὶ τὸν κενὸν τῆς στῆλης σωλῆνα διὰ μίγματος κονιαμάτων καὶ ἄλλου ὕλικου παχέως στερεοποιουμένου. Ἀλλῇ μέθόδῳ εἶνε ἡ διὰ κιβωτίων μετὰ πυθμένους, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ἥτιον εὐχερηστοί, διὰ βάθη λίαν μεγάλα. [P. St.]

Θέμις (Μυθολ.). Ἡ προσωποποίησις τῆς τάξεως καὶ τῆς δικαιοσύνης. Κατὰ τὸν Ἡσιόδον εἶνε θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἐκ τοῦ Διὸς δὲ μήτηρ τῶν Μοιρῶν καὶ τῶν Ὀρῶν. Κατὰ τὸν Ὅμηρον μετὰ τοῦ Διὸς προστάττει τὸ δίκαιον, συγκαλεῖ τὰ συμβούλια τῶν θεῶν καὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν γένει τηρεῖ τὴν τάξιν ἐν τῇ φύσει καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις (σώττειρα, εὐδουλος). Ἀλλὰ καὶ τοὺς χρηστὸς τοῦ Διὸς ἀγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις, ἐν Δελφοῖς δὲ ἐπίστευσεν ὅτι τὸ ἐκεῖ μαντεῖον ἔλαβεν ἡ Θ. παρὰ τῆς μητρὸς τῆς Γῆς καὶ παραχώρησεν εἰτα τῇ Ἀπόλλωνι. Ἐλατρεύετο πολλὰ καὶ τῆς Ἑλλάδος. Συμβολα αὐτῆς εἶναι ὁ ζυγὸς καὶ τὸ κέρας τῆς Ἀμφικλείας. [Δ.Μ.Κ.]

Θεμελιώτης, ἐπικαλούμενος ὁ εὐφραδῆς, ῥήτωρ καὶ φιλόσοφος τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος. Ἦτο υἱὸς τοῦ ἐκ Παφλαγονίας Εὐγενίου, γεννητοῦ μὲν ἀλλ' ἐρραστοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ φιλολογίας. Ἐννευ καλλίστης ἐκπαίδευσίσεως νέος δὲ εἶπεν ὡς συνέγραψε παραφράσεις ἐργῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, παχέως τούτουτον φημισθεῖσας ὥστε προσεκληθῇ ὁ Θ. εἰς Κων/πολιν, ὅπου οὐ μόνον ὡς διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας διέπρεψεν ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ κατέλαβεν ὕψηλās θέσεις, μεγάλως ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων αὐτοκρατόρων Κωνσταντίνου, Ἰουλιανοῦ, Ἰεβιαννοῦ, Οὐάλεντος καὶ Θεοδοσίου, ὃν παρίσταν ἐν τοῖς λόγοις του ὡς ἰδεώδες πρότυπον βασιλείας. Φιλανθρωπία καὶ ἀνεξίτητος ἀγάπη εἶναι τὰ δύο χαρακτηριστικὰ τῆς ἡθικῆς του. κατὰ τὰ ἄλλα ἀκολουθεῖ πιστῶς τὰς ἰδέας τῶν μεγάλων φιλοσόφων καὶ συγγραφέων, εἰς ὧν ἠγλήθη καὶ τὴν εὐγλωττίαν του, δι' ἣν ἐπεκληθῇ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ «βασιλεὺς λόγων». Σώζονται αὐτοῦ Παραφράσεις εἰς τὴν φυσικὴν Ἀνάγνωσιν καὶ Ψυχολογίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, πρὸς δὲ 34 λόγους. Ἐκδ. τῶν Λόγων ὑπὸ Διονυσίου (1832), τῶν Παραφράσεων ὑπὸ Σπέργελ (Λιψ. 1866). [X.Β.]

Θεμελιοκλής. Περικλειέστατος Ἀθη-

ναίος στρατηγός καὶ πολιτικός ἀνὴρ, ἐκ τοῦ δήμου Φρεάρων, γενν. τῷ 525 π. Χ. Ὁ πατήρ του Νεκλῆς ἦτο ἐκ τοῦ γένους τῶν Λυκομηδῶν, ἡ δὲ μήτηρ, Ἀδρόντην ἢ κατ' ἀλλοίους Εὐτέρπη, ἦτο ξένη, ἐκ Θράκης ἢ ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ, διὸ καὶ ὁ Θ. ἐθεωρεῖτο ὡς νόθος υἱός. Ἐνωρίς ἀπέδειξεν ἑκτακτον ἱκανότητα καὶ μεγίστην εὐλοδοσίαν καὶ τῷ 493 π. Χ. ἦτο ἡδὴ ἄρχων καὶ ὡς τοιοῦτος ἔκτισε τὸν λιμένα Πειραιᾶ, ἐννοήσας τὴν σημασίαν ναυτικῆς δυνάμεως διὰ τὰς Ἀθήνας. Τὸν ἠθικῶς ἀσυγκρίτως ἀνώτερον αὐτοῦ Ἀριστείδην, μὴ ἴσων ὄντα τῷ Θ. κατὰ τὴν ἀρχίνοιαν, κατώρθωσε νὰ ποιῇ ἐκποδῶν, ἐξοστρακισθέντα τῷ 483, καὶ ἐτέθη νῦν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πολιτείας. Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους προεκάλεσεν ὁ Θ. ψήφισμα δι' οὗ αἱ πρόσδοι τῶν ἀρτυρείων τοῦ Λαυρίου προωρίσθησαν εἰς κατασκευὴν πλοίων· οὗτω δὲ οὐ μόνον ἴδρυσε τὴν ναυτικὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ καὶ ἐπήνεγκε τὴν τελειοποίησιν τῆς ἀθην. δημοκρατίας, διότι τὴν ἐν ταῖς πλοίοις ὑπηρεσίαν ἐνεπιστεύθη εἰς τοὺς Θῆτας, λαβόντας οὕτω μεγάλην ἐμπειρίαν ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ἀπέναντι τῶν ἄλλων τάξεων. Ἡ περὶ τὰ πολιτικὰ δεινότης αὐτοῦ ἐξέδηλώθη τρανότατα ἐν ὧρα κινδύνου. Ὅτε ὁ Σέρξης ἐπῆλθε κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐπεισεν ὁ Θ. τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην, νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ ἀσπὶ ὅπερ ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπερασπισθῶσι κατὰ τῶν ὑπερμεγάλων ἐχθρικών στρατευμάτων, νὰ μεταφέρωσι τὰ ἡναικότατα εἰς Σαλαμίνα καὶ Τροίζην καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐν τῇ τῶν ἐυλιγῶν τοιχῶν τῶν πλοίων. Αὐτὸς δὲ καταπολεμῶν παντοειτρόπως τὰς μερλητικὰς καὶ μικροψύχους ἰδέας τῶν Πελοποννησίων καὶ οὕτω συγκαταστήσας τὸν ἑλληνικὸν στόλον, κατώρθωσε προσποιούμενος ἀπέναντι τοῦ Σέρξης τὸν προδότην νὰ πείθῃ τοὺς νὰ προσβάλῃ τὰ δῆθεν μέλλοντα νὰ φύγωσιν ἐλλην. πλοῖα ἐν τῷ στενῷ μεταξύ Σαλαμίνος καὶ στερεᾶς, ὅπου κατεστράφη τὸ μέγιστον μέρος τοῦ περσικοῦ στόλου· καὶ πάλιν μετὰ τὴν μάχην διὰ στρατηγικῆς οὐσίας κατώρθωσε νὰ φύγῃ ὁ Σέρξης ὡς τάχιστα εἰς Ἀσίαν. Ἀναγνωρίσθησι σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος· καίπερ μόνον τοῦ δευτέρου γέφυρος τυχὼν, τοῦ πρώτου δοθέντος εἰς τὸν Σπαρτιάτην ἀρχιναύαρχον Εὐρυτιάδην (βλ. λ.), ἀπῆλθεν εἴτα νὰ τιμωρήσῃ τοὺς συμμαχῆσαντας μετὰ τῶν Περσῶν νησιώτας, ἀντικατεστάθη δὲ μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ καταχρήσεων. Ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἠθέλησαν νὰ ἐχυρώσωσι τὰς Ἀθήνας, ἀνθίσταντο δι' οἱ Σπαρτιάται, ἐστάλη ὁ Θ. μετὰ τοῦ Ἀριστείδου καὶ τοῦ Ἀδρωνόχου εἰς Σπάρτην ἵνα διαπραγματευθῇ περὶ τοῦ ζητήματος, παρέτεινε δὲ ἐπιτηδεύειν τὰς διαπραγματεύσεις μέχρις ὅτου ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ἦτο πλέον γεγονός. Τοιοῦτοτρόπως ἀπέκτησε μὲν ὁ Θ. μεγίστην φήμην, ἀλλὰ ἐξήγγειρε

καὶ εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πολυαριθμῶν ἐχθρῶν του, καὶ κυρίως τῶν Σπαρτιατῶν, νὰ καταρρίψωσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ ὕψους ὅπου ἴστατο. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν εἶχε καὶ τὰς χεῖρας ἐντελῶς καθαρὰς· καὶ διὰ τοῦτο εὐκλόωτερον κατώρθωσαν τέλος οἱ ἐχθροὶ του νὰ καταγγελλῇ ἐπὶ Μηδισμῷ καὶ νὰ ἐξοστρακισθῇ τῷ 471, ὅτε μετέβη εἰς Ἀργος. Ὅτε δὲ ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ὁ Παυσανίας ὡς προδότης, κατηγορήθη ὁ Θ. ὡς συνεννοούμενος μετ' αὐτοῦ, καὶ προσκληθεὶς νὰ ἀπολογηθῇ πρὸ γενικοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ἐν Σπάρτῃ, ἐσυνεν εἰς Κέρκυραν καὶ ἐκείθεν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Μολοσσῶν Ἀδμητην. Μὴ εὐρῶν δὲ εἶχε ἱκανὴν ἀσφάλειαν μετέβη εἰς Ἐφεσον καὶ τέλος ἀφ' οὗ ἐδῆμευθη τὸ μέγιστον μέρος τῆς περιουσίας του προσέρχης (465) εἰς τὸν νέον βασιλέα τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξη· ὅστις ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ χρησιμεύσῃ αὐτὸν εἰς μέλουσιν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείας ἔλαβε τὸν Θ. ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὰς ἐκ τινῶν πόλεων προόδους. Ἀπέθανε δὲ τῷ 461 ἐν Μαγνησίᾳ, πιθανῶς ἐκ φυσικοῦ θανάτου, τὰ δὲ ὅσα του μετεκαμίσθησαν εἰς Ἀττικὴν καὶ ἐτάφησαν κυρίως ἐν Πειραιεὶ, πρὸς δεξιὰν τῷ εἰσπλέοντι, κατὰ τὸ ἀκρωτήριον Ἀλκιμον, ὅπου καὶ νῦν δεικνύεται ὁ τάφος του. — Ἐκ τῆς ἀρχαιοφιλίας σώζονται ἐκτενὲς βιογραφία τοῦ Θ. ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου, συντομικτὴ δὲ ὑπὸ τοῦ Κορνήλιου Νέπωτος. Αἱ σωζόμεναι καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θ. φερόμεναι ἐπιστολαὶ εἶναι ὑπεβλήματτα, ὡς ἀπέδειξε πρῶτος ὁ Βεντλεῦ (Περὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Φαλαρίδου Θεμιστοκλέους, Σικκράτους κτλ.). Πρὸς δὲ ἐκτὸς τῶν γενικῶν ἑλλην. ἱστοριῶν τὴν μονογρ. τοῦ Βιαννι (Μερσεβούργου 1881). [Ι.Κ.Π.]

Θέναρ. Σαρωνίδης ἐξοχή, ἀποτελοῦσα τὸ ἀνώτερον καὶ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς πελαγονίας ἐπιραιοῦς τῆς χερσὸς, συνισταμένη ὑπὸ τῶν ἰδίων μυῶν τοῦ ἀντίχειρος. [Ι.ΠΘ.]

Θεναρδίτης. Ὁρυκτὸν ἐμφυτικόν, ἀποτελούμενον οὐσιωδῶς ἐξ οὐδετέρου θεικοῦ νατρίου. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιρ. ὄρθον σύστημα, ἀπαντᾷ δὲ μετ' ὀρυκτοῦ ἁλῆτος καὶ χρησιμεύει πρὸς παραγωγὴν σόδας. [Α.Κ.]

Θεοδωρινή. $C_2H_2N_2O_2$, ἀλκαλοειδὲς εὐρισκόμενον κατὰ ¹/₂ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν εἰς τοὺς κυάμους τοῦ κακάου καὶ ἐξαγόμενον ἀπ' αὐτῶν μετὰ τὴν ἀπολίπωσιν τῇ ἑστῇ μεθ' ὕδατος, θεικοῦ ὀξέος κλπ. Ἦνε αἰχρὺς κρυσταλλικῆς κόνις πικρᾶ γεύσεως, δυσδιάλυτος εἰς ὕδωρ, αἰθέρα καὶ οἰνόπνευμα καὶ εὐδιάλυτος εἰς ἀμμωνίαν, ἔχει οὐδετέραν ἀντιδράσιν, ἐξαχνίζεται εἰς 290° καὶ σχηματίζει μετ' ὀξείων ἁλᾶτα. Ἐκ ταύτης παράγεται ἡ καφεΐνη ἡ τεΐνη τῇ ἀντικαταστάσει ἐνδὲς ὕδατος ὑπὸ μεθυλίου (CH_3). Ἦν Θ. ἰνε ἀσθενέστερον ἀλκαλοειδὲς τῆς τεΐνης. [Ο.Α.Ρ.]

Θέογνις. Περίφημος ἐλεγειανὸς ποιητὴς ἐκ Μεγάρων, ἀκμάσας κατὰ τὸ 6^{ον} ἡμῶν τοῦ π. Χ. αἰῶνος. Κατήγετο ἐξ ἀριστοκρατικοῦ γένους καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐμφυλίους μεταξὺ τῆς ἀριστοκρατικῆς καὶ τῆς δημοκρατικῆς μερίδος διενέξεις. "Ὅτε δὲ ἐνίκησαν οἱ δημοκρατικοί, ὁ Θ. ἀπώλεσε τὴν περιουσίαν του, ἤναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διέτριβεν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐν Σικελίᾳ, Βοιωτίᾳ, Εὐβοίᾳ καὶ Σπάρτῃ. Ἐν δὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἐκφράζεται μετὰ μεγίστης ἀνταντικθῆως κατὰ τῶν δημοκρατικῶν οὗς ἀποκαλεῖ κακοὺς. Ὑστερον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ παρεδόθη μὲν τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν τῆς πολιτείας, ἀλλὰ οὐδέποτε ἐληρμόνευσε τὴν ἀπόλειαν τοῦ πλούτου οὗτε ἀπέβαλε τὰς ἀριστοκρατικὰς πεποιθήσεις του. Κατὰ τὸν Σουΐδα δὲ Θ. «ἔγραψεν ἐλεγειαν εἰς τοὺς τιθέντας τῶν Συρακοσίων ἐν τῇ πολιτικῇ, γινώσκας δ' ἐλεγειας εἰς ἑπὶ βῶι [καὶ] πρὸς Κύρνον τὸν αὐτοῦ ἐρώμενον γινωσκοντιαν δι' ἐλεγειῶν καὶ ἐτέρας ὑποθήκας παραινετικὰς, τὰ πάντα ἐπικῶς». Πιθανῶς δὲ ὅλη ἡ συλλογὴ εἶχε τοὺς 3800 στίχους περὶ ὧν ὀρίλει ὁ Σουΐδας. Ὡς σάζεται ἡμῖν τὸ ἔργον τοῦ Θ., εἶνε συλλογὴ γινωμῶν, 694 διστίχα εἰς 2 βιβλία, ὧν τὸ μὲν (στ. 1—1230) περιέχει γινώμας πολιτικοῦ χαρακτῆρος, τὸ δὲ ἕτερον, σωζόμενον μόνον ἐν ἐνὶ κώδικι, καὶ οὐκ ἐν πληρῇ, ἐρωτικὰς στίχους ἐξημερῶντας τὸν πρὸς ὁραίους παιδάς ἔρωτα. Τὴν βᾶσιν ἡ τὸ κέντρον τῆς συλλογῆς ἀποτελεῖ τὸ ποίημα πρὸς τὸν Κύρνον, εὐγενῆ παιδα ὃν διδάσκει ὁ ποιητὴς μετὰ πατρικῆς στερηγῆς, ἥτις δὲν εἶνε ἐντελὴς ἀμείρος φιληθονίας, πρακτικὴν σύνεσιν καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀριστοκρατίας. Παρεμβεβλημένα δ' εἶναι καὶ μέρη τῶν λοιπῶν «ὑποθηκῶν» τοῦ Θ., κυρίως ἐκ τῶν ἐλεγειῶν πρὸς τοὺς φίλους του, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων ποιητῶν, τοῦ Σόλωνος, Μιμνέρμου, Τυρταίου, Εὐθύμου. Ἐκ τούτου δὲ καὶ ἐξ ἄλλων λόγων εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι πρόκειται ἡμῖν ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ ἀνθολογία, ἥς ὁ συντάκτης εἶνε ἀγνωστος. Ἐν τούτοις ὁ χαρακτὴρ τοῦ Θ. καὶ τῆς ποιήσεως αὐτοῦ φυλάττεται ἀκέραιος. Ὁ Θ. ἦτο μὲν διδάλλακτος ἀριστοκράτης, ἀλλ' ἰδιοφυέστατος ποιητὴς, ἐκδεδομένος εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ ἡσματος, τοῦ συμποσίου καὶ τοῦ ἔρωτος· εἰ δὲ στίχοι τοῦ καθ' ὅλην τὴν ἀρχαίτητα μεγίστης ἀπέλαυον δημοτικότητος. Ἐκδ. κριτικὴ ὑπὸ Ἰ. Βέκκερ (Βερολ. 1815 καὶ 1827), τοῦ κειμένου μόνου ὑπὸ Ziegler (8^{ον} ἐκδ. Τυβίγγη 1880) καὶ Sitzler ('Αἰδελβ. 1880). Διὰ τὴν κατάταξιν κλ. μεγάλῃν σημασίαν ἔχουσιν αἱ ἐκδόσεις τοῦ Welcker (Φραγκφ. 1826) καὶ Bergk (1847). [X.B.]

Θεόγνωστος. Βυζαντινὸς γραμματικὸς, ζήσας πιθανῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 9^{ου} μ. Χ. αἰῶνος. Συνέγραψεν Ὁρθογραφικὴν εἰς

1003 κανόνας, πηγὴν ἔχουσιν τὰ τοῦ Ἡρωδianoῦ. Τὰς λέξεις κατατάσσει κατὰ τὴν προφορὰν τῆς ἐποχῆς του ἥτις δὲν διέκρινε πλέον τὰ α-ε, εἰ-ι-η, ο-υ, ε-ω. Ἐκδ. ὑπὸ Grammer (ἐν Anecd. Oxon. B^o σ. 1—165, Ὁξφ. 1835). [K.B.]

Θεοδικία. Οὕτως ἐκλήθησαν γενικῶς αἱ γενόμεναι ὑπὸ πολλῶν φιλοσόφων ἀπόπειραι πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πίστεως εἰς τὴν Ἀγαθότητα καὶ Πρόνοιαν αὐτοῦ ἐναντίον τῶν κατ' αὐτῶν ἀμφιβολιῶν αἰτινες ἐπὶ τούτῳ ἐξηγέθησαν βασιζόμεναι εἰς τὰς τοῦ κόσμου ἀτελείας καὶ δὴ εἰς τὴν τοῦ πονηροῦ ὑπαρξιν. [Ἐγ.]

Θεοδικία (jugement de Dieu, Gottesurteil). Σύστημα ἀποδείξεως ἐν ταῖς ποινικαῖς κυρίως δίκαις κατὰ τὸ ἀρχαῖον Γερμανικὸν δίκαιον, πηγάσαν ἐκ τῆς ἀκρας δεισιδαιμονίας τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὗς ἐπίστευσον οἱ ὁ Θεὸς προστατεύων πάντοτε τὸ δίκαιον ἤθελε διὰ θαύματος σώζῃ τὸν ἀθῶον ἐκ πάσης δοκιμασίας πρὸς θρίαμβον τοῦ δίκαιου. Ἰγνὴ τῆς Θ. ἀπαντῶμεν καὶ παρ' Ἑβραίοις ('Αριθμῶν Ε' 14 κέξ.), τὴν διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ἑλεγχμοῦ δοκιμασίαν, εἰς ἣν ὑπεβάλλετο ἡ γυνὴ καθ' ἥς ἠγείροντο ὑπόνοιαι ἐπὶ παραβάσει τῆς συζυγικῆς πίστεως· μεγίστην ἔως ἀναπτύξιν ἔλαβεν ἡ Θεοδικία παρὰ τοῖς Γερμανικοῖς φύλοις, ἀπὸ τοῦ Θ' κυρίως αἰῶνος, παρ' οὗς ἦτο ἡ ἐπικρατοῦσα ἀπόδειξις κατὰ ποικίλους τρόπους τελομένη, κυρίως δὲ διὰ τῆς διαστατικῆς μονομαχίας, καθ' ἣν ὁ κατηγορῶν ἐμονομάχει μετὰ τοῦ κατηγορουμένου καὶ ὁ νικήσας ἐθεωρεῖτο ὡς ἔχων δίκαιον, διὰ τοῦ ζέοντος ὕδατος, βυθίζοντος τοῦ κατηγορουμένου τὴν χεῖρα εἰς κοιλίαν ὕδωρ καὶ ἐξάγοντος αὐτὴν, ἂν ἦτο ἀθῶος, ἀνεύ τῆς ελαχίστης ελκταίνης, διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου ὅς ἡναγκάζετο ὁ κατηγορούμενος νὰ βαδίσῃ γυμνῷ τῷ ποδί, διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, ὅπερ εἰδίδετο αὐτῇ λίαν ψυχρὸν καὶ εἰς μέγα πόνον πρὸς ἀμείνον πόνον κτλ. Πάσης Θεοδικίας, τελομένης πάντοτε ἐν ἐκκλησίᾳ, προηγούντο θρησκευτικαὶ τελεταὶ καὶ εὐχαί, μετὰ δὲ τὸ περὰς αὐτῆς ὁ νικητὴς εἰσερχόμενος εἰς τὸν ναὸν ἀνέπεμπεν εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ του, πολλὰ ἀναθήματα προσφέρον. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐκράτησεν μέχρι τοῦ 16^{ου} ἢ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος, ὅτε ἀντικατέστη βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ συστήματος τῆς ἐξεταστικῆς διαδικασίας καὶ τῶν συστατικῶν ἀποδείξεων. [Hf.]

Θεοδολέθιον. Ἄλλοι μὲν νομᾶζουσι Θ. τὸ Ἀλταξιμουθιακὸν (βλ. λ.) ἢ Γενικὸν ὄργανον, ἄλλοι ὅμως τὸ ὄργανον δι' οὗ δύναται νὰ μετρηθῶσι μόνον ὀρίζοντες γωνίαι. Ἡ νομασία φαίνεται ὅτι προήλθεν ἐκ κακοζήλου συνθέσεως τῶν ἑλληνικῶν λέξεων θεώ-

και καὶ ἐδίδιτο, ἔνεκα τῶν πεποιθέντων πρὸς τοιοῦτους ἀρχιερεῖς. Ἰσως δοκιμωτέρα θὰ ἦτο ἡ ἐνομοσία Δελιχοσκόπιν. [Δ.Κ.]

Θεοδόλιχον. Βλ. Θεοδολίχον.

Θεοδοσία (Φεδοσία ἢ Καφά, τατάρ. Καφέ). Πρωτ. νεμὺ ἐν τῇ βυζαντινῇ κυβερνήσει τῆς Ταυρίδος, ἐπὶ τῆς ΝΑ παραλίας τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν ὑποκαίοντων ὄρους. Ἐδρα ἀρχιεπισκόπου καὶ ἐμπορικῆς λιμνῆς. ἔχει καλὰς εἰσοδομὰς, δημοσίαν βιβλιοθήκην, βετανικὸν κήπον, μουσεῖον ἐγγυωρίων ἀρχαιοτήτων, ἐμπόριον σιτηρῶν, χαβιάρου κτλ., πνευματοποιεῖα, σαπωνοποιεῖα, ταπητουργεῖα, κτλ. καὶ 12406 κατ.—Ἐκλήθη οὕτως ἐκ τῆς ἀρχαίας Θεοδοσίας, ἀποικίας τῶν Μιλησίων, πάλαις ἐμπορικῶτάτης, καταστραφείσης περὶ τὰ μέσα τοῦ 6 μ. Χ. αἰῶνος, ὅτε ἀντικατέστησεν αὐτὴν ὁ Παλαιός Κασφεάς.—Ὁ Νέος Κασφεάς ἐκτίσθη παρ' αὐτὴν ὑπὸ τῶν Γενουσιῶν τῷ 1266, ὑπῆρξε δὲ ἡ μερίστη τῶν τῆς Ταυρίδος πόλεων, ἀριθμῶσα 100,000 κατ. Ἐκωρίευσθ' ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1475, καὶ ὑπὸ τῶν Ρώσων τῷ 1770.—Συνεδῆν τοῦ Κασφεά λεγεται ὁ ἐνὼν τὴν Εὐξείνῃ μετὰ τῆς Ἀζορικῆς πορθμῆς, ὁ Κασμερὶς Βόσπορος τῶν ἀρχαίων. [Π.Π.]

Θεοδοσιανὸς κώδιξ (Codex Theodosianus). Νόμοθετικὴ συλλογὴ δημοσιευθεῖσα τῇ 15 Φεβρουαρίου 438 ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Β' καὶ συναχθεῖσα ὑπὸ θεοδόξου ἐπιτροπῆς. Διαίρεται εἰς 16 βιβλία ὑποδιαίρουμένα εἰς τίτλους· τὸ κείμενον αὐτοῦ ἀποκατέστη σχεδὸν πλῆρες, μετὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Κλοσσίου, ἀνακαλύψαντος τῷ 1820 ἐν τῇ Ἀμβροσιανῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μιλάνου τὰ Gesta romanorum (πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως τῆς γερμανικῆς καθ' ἣν ἐδημοσιεύθη ὁ κώδιξ). Περιλαμβάνει· τὰς ἀπὸ Κωνσταντίνου αυτοκρατορικῆς διατάξεις καὶ ὥρισθ' ὡς ἡ κυρία νομοθετικὴ πηγὴ, διατηρηθείσης ὅμως καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Γρηγοριανοῦ καὶ τοῦ Ἑρμογενεσιανοῦ κώδικος. [Π.Π.]

Θεοδοσίας (παρὰ Βυζαντινοῖς, νῦν δὲ κοινῶς Τόσια). Κομώπεις τῆς ὁμοῦν. ἐπαρχίας ἐν τῇ διοικήσει Κασταμονῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀφθῆς τοῦ Δεξινοῦ ποταμοῦ. ἔχει 3000 κατ., ὧν 400 περίπου Ἕλληνας ἐξαρτῶμενοι ἐκκλησιαστικῶς ἐκ τοῦ μητροπολ. Νομισματείας. Εἶνε γνωστὴ διὰ τὰ βυρσοδεψεῖα καὶ τὰ ὑφαντουργεῖα αὐτῆς.

Θεοδοσίος. 1) Θ. ὁ Α', ἐπικαλούμενος ὁ μέγας, βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ 379-395. Ἐγεννήθη τῷ 346 μ. Χ. ἐν Καύκῃ τῆς Β' Ἰσπανίας, υἱὸς τοῦ Φλαβίου Θεοδ. ὁστις ὑπὸ Οὐαλεντινιανὸν τὸν Α' ἦτο διοικητῆς τῆς Βρετανίας 367-370 καὶ ἐπιτυχῶς ὑπερησπίσθη τὴν γῆράν κατὰ τῶν Πικτιῶν καὶ Σκότων, εἰς τὴν 373-5 κατέβηκε τὸν μαυριτα-

νὸν ἡγεμόνα Φίρμον καταλαβόντα μέρος τῆς ἐπαρχίας Ἀφρικῆς, ἀλλὰ τῷ 376 ἐπὶ Γρατιανοῦ ἐθανατώθη ἀγατιῶς συνεπεία ῥαδιουργιῶν ἐν Καρχηδόνι. Ὁ Θ. ὑπηρετήσας τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὸν πατέρα του ἐγένετο τῷ 374 ἀρχιστράτηγος ἐν Μοισίᾳ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦτοῦ ἀπεσῆρθε εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἐν Ἰσπανίᾳ. Ὅτε ὅμως ἠτήθη ὁ Οὐαλῆς ὑπὸ τῶν Γότθων παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν (378) προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Γρατιανοῦ καὶ κατέστη ὑπ' αὐτοῦ συμβασιλεὺς διὰ τὴν Ἀνατολήν (379). Ὡς τοιοῦτος δὲ δι' ἐπιτυχῶν ἐκστρατειῶν καὶ διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς Ν τοῦ Δουναβίου λεηλασίας τῶν Γότθων· τοὺς Οὐσιγόθους μάλιστα εἰρήνην ζητήσαντας (382) ἐπώκισεν ἐν Μοισίᾳ καὶ ἐδέχθη 40 χιλ. εἰς τὸν ῥωμαϊκὸν στρατόν. Τῷ 383 ἐξεθρονίσθη ὁ Γρατιανὸς ὑπὸ τοῦ Μαξίμου· καὶ ἀνεγνώρισεν μὲν ὁ Θ. τὴν νικητὴν, ἀλλὰ κατώρρωσε νὰ κρατήσῃ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Γρατιανοῦ Οὐαλεντινιανὸς ὁ Β' ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τῆς μητρὸς τοῦ Ἰουστίνης τὴν Ἀφρικὴν, Ἰταλίαν καὶ Ἰλλυρίαν, καὶ ὅτε ὁ Μαξίμος εἰσέβηκε τῷ 387 εἰς Ἰταλίαν, ὁ Θ. ὅστις εἶχε νομφευσθ' εἰς δευτέρον γάμον τὴν θυγατέρα τῆς Ἰουστίνης Γάλλαν, ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν κατετρόπωνεν (388). Ὑπουργὸς ὑπὸ τὸν Οὐαλεντινιανὸν διωρίσθη ὁ φράγκος Ἀρδάγαστος. Οὗτος ἐφόνευσεν τῷ 392 τὸν Οὐαλεντινιανὸν καὶ κατέστησε τὸν Εὐγένιον αὐτοκράτορα. Ἐπ' αὐτῷ ὁ Θ. ἐνίκησε τὸν Ἀρδόγαστον τῷ 394 παρὰ τὴν Ἀκυληίαν καὶ ἐφόνευσεν τὸν Εὐγένιον. Τοιοῦτοτρόπως ἐγένετο ὁ Θ. μόνος κύριος ἀπάσης τῆς αὐτοκρατορίας· ἀλλ' ἀπέθανεν ἥδη τὸ ἐπόμενον ἔτος (395) ἐν Μιλάνῳ, ὅρισας ὡς διαδόχους του τοὺς υἱοὺς του Ἀρκάδιον διὰ τὴν Ἀνατολήν καὶ Ὀνώριον διὰ τὴν Δύσιν. Ὁ Θ. βαπτισθεὶς τῷ 380 ἦτο φανατικὸς ἐν τῇ καταδιώξει τῶν αἰρετικῶν (Ἀρειανῶν) καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ. Ἡ ὑπερβολικὴ αὐστηρότης τοῦ κατεδείχθη καὶ ἐν πλάσι τιμῇ ἐν Θεσσαλονικῇ, ὅπου ἐξεργισθεὶς ἐφόνευσεν 7 χιλ. ἀνθρώπων, διὸ καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Μιλάνου, τοῦ ἀγ. Ἀμβροσίου, ἐπιβληθέντα αὐτῷ ἐπιτίμια (Πρόβ. Guldenpfeffig u. Iffland, ἄλλ. 1874).—2) Θ. ὁ Β', ἑγγονος τοῦ Α' καὶ υἱὸς τοῦ Ἀρκαδίου, διαδεχόμενος τούτον ἐν ἡλικίᾳ 7 ἐτῶν τῷ 408 ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου. Ἐν ἀντιθέσει δὲ πρὸς τὸν διαπρεπῆ πάππον του διήγε τὰς ἡμέρας του ἀσχολούμενος εἰς κυνηγέσια, εἰς τὸ γράφειν, εἰς τὴν γλυπτικὴν, εἰς ἔργα εὐσεβείας κ.τ.τ., ἀντὶ δ' αὐτοῦ διώκουν τὸ κράτος μέχρι τοῦ 414 ὁ περίφημος Ἀνθεμιος (βλ. λ.) καὶ ὕστερον ἡ ἀδελφὴ τοῦ Θ. Πουλχερία ἥς ἀντίπαλος ἐγένετο ἐπὶ τινι καιρῷ ἡ σύζυγος τοῦ Θ. Ἀθηναῖς (βλ. λ.). Ὁ Θ. ἀπέθανεν τῷ 450. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ καλεῖται ὁ Θεοδοσιανὸς Κώδιξ (βλ. ἀνωτέρω).—3) Θ.

δ Γ', υπέρχας εισπράκτωρ ἐν Ἀδραμυττίᾳ καὶ ὑπὸ στασιάντου στρατοῦ ἀνακηρυχθεὶς αὐτοκράτωρ τῷ 716, ἀναγκάσθη ἤδη τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἰσάκου νὰ παραιτηθῇ καὶ ἀπεσύρθη εἰς μοναστήριον. [I.K.H.]

Θεοδόσιος Μελετινός. Βυζαντινὸς χρονιγράφος, τὸ τὸ χρονικὸν εἶνε διασκευὴ τῆς χρονολογίας Λέοντος τοῦ Γραμματικοῦ. Ἐζητε πιθανῶς κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα. [K.B.]

Θεοδόσιος, υπέρχας περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' αἰῶνος διάκονος ἐν Κων/πέλει, συνέγραψε πανηγυρικὸν ποίημα «Ἀλώσις τῆς Κρήτης» ἐπιγραφόμενον, ὅπερ ἐξυμνεῖ τὸν ἐκ Κρήτης διωγμὸν τῶν Ἀράβων (961) καὶ τὴν ἤτταν τῶν Σαρακηνῶν ἐν Συρίᾳ, κυρίως τὴν ἄλωσιν τοῦ Χαλεπίου. Τὸ ποίημα, καίπερ διακρινόμενον διὰ τὴν γελοῖαν πολεμικὴν κατὰ τοῦ Ὀμήρου, δὲν στερεῖται ποιητικῆς καὶ ιστορικῆς ἀξίας. Ἐκδ. ὑπὸ Κορνήλιου ἐν Creta sacra, ὑπὸ Jacobs (ἐν Corpus Byzant., μετὰ Λέοντος τοῦ Διακόνου) κ.κ. [K.B.]

Θεοδοσιούπολις. Βλ. Ἐρζερούμ.

Θεοδοτίων. Ὁ ἐκπονήσας ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (περὶ τὸ 160 μ. Χ.). Αὕτη ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ Ὑριγένους εἰς τὰ Ἑξαπλά αὐτοῦ, πλησιάζει δὲ πολὺ εἰς τὴν τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ ἐλέγχει περιωρισμένην γῶσιν τῆς Ἑβραϊκῆς. [E.G.]

Θεοδώρα. 1) Αὐτοκράτειρα τῆς Ἀνατολῆς, σύζυγος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Δ', ὅστις συνεζύχθη αὐτὴν ἐξ ἔρωτος, ἑταίραν τέως εἶσαν καὶ ἀρχιστρίδα, ἀλλ' εὐπαίδευτον καὶ λίαν νοήμονα. Ὡς αὐτοκράτειρα μεγίστην ἠσυχίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τὰ δημόσια πράγματα καὶ κατεδίωκεν θμειλίκτως τοὺς διὰ τὸ παρελθὸν περιφροσυντας αὐτὴν, διεκρίθη δὲ διὰ τὴν νοημοσύνην καὶ δραστηριότητα αὐτῆς καὶ πολλὰ συνετώτατα συνεβούλευσε τῷ βασιλεῖ καὶ ὡς ἄγαν φιλόδοξος εἰς μεγάλα ἔργα παρώτρυνε· αὐτὴ δὲ συνεκράτησε τὸν Ἰουστινιανὸν ἐπιχειρήσαντα κατὰ τὴν στάσιν τοῦ 539 νὰ καταλίπη λαθραίως τὸν θρόνον. Ἀπέθανε τῷ 548 περίπου τεσσαρακοντοετίῃ.

— 2) Ἄλλη Ἑλληνὶς αὐτοκράτειρα, σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου (829—842). Ἐγεννήθη ἐν Παφλαγονίᾳ ἐκ πατρὸς μικρὸν ἀξιωμα κατέχοντος, ἐξελέγη δὲ ὡς σύζυγος ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου μεταξὺ τῶν ὠραιωτάτων κορῶν, ἃς συναθροίσασα ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἡ μητρυιὰ τοῦ βασιλεῖως ὠδύροσύνῃ ἔδωκεν αὐτῷ μῆλην χρυσοῦν ἵνα τὸ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐπρόσημα ὡς σύζυγον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου ἐβασίλευσεν ἡ Θ. ὡς ἐπίτροπος Μιχαὴλ τοῦ Γ' μετὰ τοῦ περιφθόμου Βάρδα, τοῦ μαγίστρου Μανουὴλ καὶ τοῦ λογοθέτου Θεοκτίστου. Περιφθμὸς ἰδίᾳ εἶνε ἡ Θ. ὡς τελείασα τὴν δριστικὴν τῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν, περὶ ἧς βλ. ἐκτενέστερον ἐν λ. Εἰκονομαχία. Ὑπῆρξε σὺν χρηστῇ καὶ ἡδύτῃ τῷ θνητῷ ἀποτα-

μίσευα. Ἀλλὰ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ τῆς οὐδαμῶς ἐπεμελήθη καταλιποῦσα αὐτὴν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ φαύλου Βάρδα. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς δ' ἤρχισαν αἱ πολεμικαὶ τοῦ κράτους ἀποτυχίαι κατὰ Βουλγάρων, Σαρακηνῶν κ.λ. αἵτινες ἰδίως ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Γ' ἐδείνωσαν τὴν θέσιν τοῦ κράτους. Τέλος ὑποχωροῦσα εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Βάρδα παρήτησε τὴν ἀρχὴν τῷ 856 καὶ ἀπελθοῦσα εἰς μοναστήριον ἀπέθανε τῷ 867.

— 3) Θυγάτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Η' καὶ ἀδελφὴ τῆς αὐτοκράτειρας Ζωῆς μεθ' ἧς συνεβασίλευσε 2 μῆνας (1042), εἰτα δ' ἀπομακρυνθεῖσα τῆς ἀρχῆς ἀνέλαβε πάλιν αὐτὴν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας Κωνσταντίνου τοῦ Ι' καὶ διετηρήθη ἐν αὐτῇ 19 μῆνας (1054—1056). Ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 76 ἐτῶν, μετ' αὐτῆς δὲ τελευτᾷ ἡ μακεδονικὴ δυναστεία. Ὑπῆρξε γενναία καὶ συνετὴ, πολλὰς προλαβοῦσα ἐν τῷ κράτει ταραχὰς καὶ δύο στάσεις ματαιώσασα, σεβαστὴ δὲ καὶ εἰς τοὺς ξένους, ὧν μόνος οἱ Νορμανδοὶ ἐπολέμησαν αὐτὴν ἐπιτυχῶς ἐν Ἰταλίᾳ, καταλαβόντες τὸ Ὀτραντόν.

Θεοδώρας 1) ὁ Κύρου. Ἐκκλησιαστικὸς πατήρ καὶ συγγραφεὺς, εἰς τῶν ἐπιφανέστατων διδασκάλων τῆς Σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας, ὅπου ἐγεννήθη περὶ τὸ 390 καὶ ἐπαιδεύθη ἐν μὲν. Ἀπὸ τοῦ 423 ὑπῆρξε ἐπίσκοπος τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου Κύρου, ἐνθέρμος δὲ τῆς θεοδοξίας ζηλωτῆς ἔλαβε γενναίως μέρος εἰς τὰς κατὰ τῶν Νεστοριανῶν καὶ Εὐτυχιανῶν συζητήσεις, φίλος δὲ οὖν τοῦ Νεστορίου, χωρὶς νὰ συμμερίζεται τὰς γνώμας του, κατεψήφισεν αὐτοῦ ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ 431. Ὑπὸ τῆς τοῦ 449 ἐν Ἐφέσῳ «ληστρικῆς» συνόδῳ καταδικασθεὶς καὶ καθαιρεθεὶς ἀνεκλήθη ὑπὲρ τῆς ἐν Χαλκηδόνι οἰκουμ. συνόδου τοῦ 451. Ἀπέθανε δὲ τῷ 457. Ἐκ τῶν ἔργων του ἐκδοθέντων τὸ δεύτερον ἐν Ἀλλῇ (6 π., 1769—74) ὑπὸ Schulze καὶ Nossell, τὰ κυριώτερα εἶναι Ὑπομνήματα εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, συνέχεια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Βόσσεβιου (324—429 μ. Χ.), Ἱστορία τῶν αἱρέσεων καὶ ὁ «Ἑρανιστής», πραγματεία κατὰ τοῦ Κυρίλλου.

— 2) ὁ Βρεσθένης. Εἰς τῶν τὰ μάλιστα ἐπὶ τοῦ Ἀγῶνος διαπρεψάντων ἱεραρχῶν. Ἐγεννήθη ἐν Στεμνίτζῃ τῆς ἐπαρχ. Γόρτυνος τῷ 1787 ἐξ ἐπισήμου οἰκογενείας, διεθλὼν δὲ ταχέως τοὺς κατωτέρους βαθμοὺς ἐχειροτονήθη τῷ 1813 ἐπίσκοπος Βρεσθένης ἀναδειχθεὶς καὶ ὡς τοιοῦτος τύπος λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως δὲ μέγαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν γραμμάτων δεῖξας ζῆλον. Τῷ 1819 ἐμνήθη τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἡ δὲ ἐκραγείσθης τῆς Ἐπαναστάσεως ἔσπευσε νὰ μετάσχη αὐτῆς καὶ τὴν 13 Μαΐου 1821 ἐφάνη ἀγὼν 800 ἀνδρας εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Βαλτετσῷ ἀγωνιζομένων καὶ βραδύτερον ἤγαγε βοήθειαν

εἰς τοὺς ἐν Βερβαίνους καὶ Δολιανῶν πολέμους· ἄλλ' εἰς τὰς μάχας δὲν ἔλαβεν αὐτὸς ἐνεργὸν μέρος ὡς πολέμιος. Ἄμα τῇ συστάσει τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας ἀνεδείχθη πρόεδρος αὐτῆς καὶ ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος τούτου. Κατὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Ναυπλίου οἱ Τούρκοι ἀναγκασθέντες νὰ συνθηκολογήσωσιν ἀπήτησαν ὅμως νὰ λάβωσιν ἐντὸς τοῦ φρουρίου τὸν Θ. καὶ ἄλλους τινὰς ὡς ἐμήρους μέχρι τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν προκαταρκτικῶν τῆς συνθήκης ὁρῶν. Ὅτε μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἐν Πελοποννήσῳ ὁ Δράμαλης παρήσαντες οἱ ἐχθροὶ διεκοίμην πᾶσαν συνενόησιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἔμειναν κύριοι τῶν ὁμηρῶν, οἵτινες κρατηθέντες ἐν κακοπαθείαις ὑπὲρ τοὺς 5 μῆνας ἐλυτρώθησαν τέλος διὰ τοῦ Κολκοτρώνη. Τῇ 1823 ἐξελέγη ὁ Θ. ἀντιπρόεδρος τῆς ἐν Ἀστρεῖ Β' ἐθν. Συνελεύσεως, διὰ τὰς συγὰς ἔμους ἐξ ἀνάγκης ἀπουσίας τοῦ προέδρου Πέτρου Μαυρομυλάκη ὁ Θ. ἦτο σχεδὸν ὁ πράγματι πρόεδρος αὐτῆς. ὅφ' ἧς ἐξελέγη καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ, μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ αὐστηρότητος ἐκτελέσας καὶ τὰ ὡς τοιοῦτον καθήκοντά του. Κατὰ Δεκ. 1823 διεχορήγησαν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ πρὸς τὸ Βουλευτικὸν καὶ μετ' ἐκείνου ταχθέντων πάντων τῶν ἰσχυροτάτων στρατηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ φρούρια καταλαμβάνοντες, ὁ Θ. ἔμεινε πιστὸς εἰς τὴν θέσιν του ἐν τῷ Βουλευτικῷ, ἔχων δὲ μόνον 31 ἀνδρας πρὸς τὸ μέρος τοῦ διὰ τῆς παρηγρίας καὶ τοῦ θάρρους τοῦ κατώρθωσε ταχέως νὰ θριαμβεύσῃ τὸ κόμμα του καὶ οἱ πανίσχυροί· ἐναντίοι ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν φωνὴν τῶν 32. Ἐπιτήριον ἐγγράφον τοῦ Βουλευτικοῦ ἐκδοθὲν τῇ 1α' Ὀκτωβρίου 1824 καὶ ἐγγεγραμμένον τῷ Θ. ὡς ἐγγράφον ἐννομωσύνης διακηρύττει ὅτι «διὰ τῆς ἐπιμονῆς τῆς Πανιερότητός του καὶ τῶν λοιπῶν Βουλευτῶν ἐσωτήθη ἡ Διοίκησις καὶ ἐσσωρώθησαν οἱ νόμοι». Ἐκτοτε μέχρι τοῦ 1833 δὲν φαίνεται λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ τῆς πολιτείας, ἐξελέγετο ὅμως πάντοτε βουλευτής. Ἐπὶ Ὄθωνος ἡ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ μετῴνομασθη Σελλασία. Ἀφ' ὧντος δὲ τοῦ 1841, ἡ Κυβέρνησις ἵνα κολακεύσῃ τὸν Θ., οὕτως εἶχεν ἀνάγκην ἐν τῇ διακανονίσει τῶν ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐν Κων/πολὶ Πατριαρχείου σχέσεων, ἐπρόβλεπεν αὐτὸν εἰς ἐπίσκοπον Ἀχαιῶν καὶ Ἡλίδος· ἀλλ' ὁ Θ. θεωρῶν τὴν μετάθεσιν ταύτην παράνομον ἀντέστη ἐρρωμένως μέχρι οὗ ἡ Σύνοδος προσέβη εἰς τὴν παῦσιν αὐτοῦ. Ἐξ ἧς δὲ τεθλιμμένος καὶ ἀπέθανε τῇ 26 Ἀπρ. 1843 πτωχότατος καὶ ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀσωμάτων. [18.]

Θεοδώριανα. Χωρίον τοῦ δήμου Θεοδώριας ἀπέχον ἀπὸ Βουργαρέλιου 4 ὥρας καὶ κείμενον εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ἀρχαίας Θεο-

δώρουπόλεως, καλούμενης ἡδὴ Σελιῶ, ἐνθα εὐρίσκονται πολλὰ ἀρχαιοτάτες. Ἐν τῷ ὑπωρεῖον τοῦ χωρίου, ὅπερ ἔχει 388 κατ., ῥέουσι δύο ποταμίκοι Γκούραι· ἐπὶ νομαζόμενοι, οἵτινες συμβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀχελῶον.

Θεοδώριος δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν τῆς Ἀρτης, συστηθεὶς τῇ 1883. Ἀπετελοῦσιν αὐτὸν ἡ πρωτεύουσα Βουργαρέλιον, καὶ τὰ χωρία Θεοδώριανα, Καλεντίνι, Λειψίστα, Μήγερη, Μπούγα, Νησιστα, Πιστηνὰ καὶ Χόσεψι καὶ ἡ μονὴ Ἀγ. Γεωργίου. Κάτ. 5091. [Μ.Σ.]

Θεοδώριχος (γρῶθ. Thiudaroiks ἦτο ἡγεμὼν), ἐνίοτε Μέγας ἐπικαλούμενος. Περισημος βασιλεὺς τῶν Ὀστρογότθων, υἱὸς Θεοδομύρου, γεννηθεὶς τῇ 454 ἐν Παννονίᾳ. Ὀκταετὴς παρὰ κληθεὶς εἰς Κων/πολιν ὡς ἐμήρος διὰ τὴν τῇ 402 μετὰ τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Δ' γενομένην εἰρήνην, ἔμεινε αὐτῇ, σπουδάζων συγγράμματα τοῦ κράτους, ἐπὶ 11 ἐτη· τῇ 473 εἰσέβαλε μετὰ τοῦ πατρὸς του εἰς τὸ βυζαντινὸν κράτος, ὅπερ προσέβαλλον μέχρ' ὅτου ἐπετραπῇ τοῖς Γότθοις ὡς κατοικίᾳ ἡ Ἀνω Μείσια· τῇ 475 διεδέχθη τὸν πατέρα του. Φίλος κατ' ἀρχὰς τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος, ἀπὸ τοῦ 479 συνεπλάκη μετ' αὐτοῦ εἰς διενεὴν ἀγῶνα, λήξαντα τῇ 483 δι' εἰρήνης ἐπωφελοῦς τῇ Θ. Ὅτε δὲ ὁ Ὀδοάκρος κατέλαβε τὴν Ἰταλίαν, ὁ Θ., ὑποκινηθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος, παραχωρήσαντος μάλιστα αὐτῷ καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς δικαιώματα τοῦ θρόνου του ἤλθεν αἰών πληθὺς Γότθων καὶ ἄλλων συμμαχῶν (περὶ τὰς 250 000) εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐνίκησε λαμπρῶς τὸν Ὀδοάκρον (489—90), δελοφονήσας δὲ αὐτὸν τῇ 493 ἐγένετο κύριος τοῦ Ἀβρωακίῳ κράτους. Ὁ Θ. διετήρησεν ἐνταῦθα τὴν Σύγκλητον καὶ τοὺς ὑπάτους, ἐπέτρεψε δὲ νὰ δικάζωνται οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὸ Ῥωμαίου κριτοῦ (Ἐδικτοῦ Θ.), καὶ ὅσον οἱ Ὀστρογότθοι καὶ πολιτικῶς διέφερον τῶν Ῥωμαίων καὶ θρησκευτικῶς ὡς ἀρειανίζοντες, καὶ ἀπέδιδε σεβασμὸν εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἐν Βυζαντίῳ αὐτοκράτορος ὡς ἐπικυριάρχου. Συνήθως διέμενε ἐν Ῥαβέννῃ. Ἡ ἐσωτερικὴ κατὰστασις ἦτο ἀνθηρὰ ἐπ' αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ του ὑπῆρξεν εἰρηρικὴ μάλλον, διό καὶ κατέστη ἀγαπητὸς εἰς τὰ περίε γερμανικὰ κράτη ἐν οἷς καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα διετηρήθη ἡ περὶ αὐτοῦ ἀγαθὴ παράδοσις. Πλὴν τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας κατέλαβε τὴν Δαλματίαν καὶ Παννονίαν. Ὅτε ἐκ Βυζαντίου ἤρξαντο νέοι διωγμοὶ τῶν Ἀρειανῶν ἐπὶ Ἰουστινίου τοῦ Δ' (528), κατεδιώχεν ὁ Θ. σφοδρῶς τὴν ὁρθοδοξίαν. Ἀπέθανε δὲ τῇ 526 καὶ ἐτάφη ἐν σωζομένῳ ἐνὶ λαμπρῷ μαυσωλείῳ. Ἀλλὰ βραδύτερον ἐκ φανατισμοῦ τῶν ὁρθόδοξων τὰ λείψανά του διεσκορπίσθησαν. Τοῦ Θ. ἀπεθανόντος ἀνευ υἱῶν, ἡ βασιλεία περιήλθεν

εἰς τὸν ἀνγλικὸν ἑγγονὸν τοῦ Ἀταλάρχου, ἐπιτροπεύμενον ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ Ἀμαλ-
σούνας, θυγατρὸς τοῦ Θ. [I.K.H.]

Θεόδωρος ἄγιος. 1) Κόμη τῆς Βασιτίας τοῦ δήμου Θηβαίων, ἀφ' ὧν ἀπέχει πρὸς Δ 10'. Κἀτ. 962. Κεῖται ἀπέναντι τῶν Πρεσβυτέρων πολῶν καὶ δεξιὰ τῆς ἐκ Θηβῶν εἰς Χαλκίδα ὁδοῦ.

2) Χωρίον παρὰ τὸν τῆς Κορινθίας τοῦ δήμου Περαιχώρας, καίμενον μεταξύ τῆς Κινέτας καὶ τοῦ Καλαμακίου. Κἀτ. 438, συνοικισθέν-
τας ἐνταῦθα νεοτῇ ἤτοι ἀπὸ τῆς χαράξεως τοῦ αὐτόθι διερχομένου σιδηροδρόμου, οὕτως γίνεσθαι ἐνταῦθα στάσις. Ἀπέχει ἀπὸ Περαιχώρας ΝΑ ὥρ. 2,15'. Ἐνταῦθα τοποθετοῦσι τὴν ἀρχαίαν κόμην Κρομμυῶνα, ὅπου κατὰ τὸν ἀττικὸν μῦθον ὁ Θησεύς ἐφόνευσεν τὴν Κρομμυῶνίαν τὴν.

Θεόδωρος ὁ Α'. βασιλεὺς τῆς Κορσικῆς, εἶνα περίεργον πρόσωπον τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Τὸ ὄνομα τοῦ ἥτο Θ. βαρὼνος Neuhoi, ἐγενν. δὲ τῇ 1686 ἐν Μίτς, υἱὸς γαλλ. ἀξιωματικού καὶ αὐτὸς δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸν γαλλ. στρατὸν, εἴτα δὲ μετὰ διαφόρους περιπετείας κατῴρθησε τῇ 1732 νὰ λάβῃ τὴν θέσιν ἐπιτετραμμένου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἐν Φλωρεντίᾳ. Ὑποστηρίξας δὲ ἀπὸ τοῦ 1735 τοὺς Κορσικανούς εἰς τοὺς περὶ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας τῶν ἐκπύρου τῇ ἐπομένῳ ἔτει βασιλεὺς τῆς Κορσικῆς. Ματαίως ἀγωνισθεὶς κατὰ τῶν προσβεβληνῶν τῶν Γενουητῶν καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν Γάλλων, ἠναγκάσθη τέλος τῇ 1738 νὰ καταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἐρρίθη ἐνεκα χρεῶν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀπέθανε δ' ἐκεῖ τῇ 1750. Ὁ υἱὸς τοῦ διηγῆται τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ εἰς τὰ Mémoires p. servir à l'hist. de Corse (1768).

— (Ὁ Β'), βασιλεὺς τῆς Ἀθησυνίας, γεννηθεὶς τῇ 1818, ἐκ πατρὸς Χαίλου, τοπάρχου τῆς κατὰ τὰ Δ σύνορα τῆς χριστιανικῆς Ἀθησυνίας Κουκρας καὶ μητρὸς ταπεινῆς καταγωγῆς. Ἀφ' οὗ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐξήσεν ὡς λήσταρχος, καταλαβὼν εἴτα διοικητὴν τινὰ ὁργάνωσεν ἐπανάστασιν δι' ἣς μετὰ συνεχεῖς νίκας ἐπέβη τῇ 1855 βασιλεὺς (Νεγρὸς) τῆς Ἀθ. προσλαβὼν τὸ ὄνομα Θ. καθὼς ἐπιτετεύετο εἰς εἰς Θ. ἐμελλε νὰ ἀνιδρύσῃ τὸ ἀρχαῖον αἰθιοπικὸν κράτος καὶ νὰ ἐξελθῇ τὸν Ἰσλαμισμόν. Ἀμέσως δὲ ἐγένετο νόσιος καὶ τοῦ βασιλεῖος Σχάα. Ἐν τῇ διοίκησει ἐδείχθη δραστηριώτατος, ἐξωλέθρευσε τὴν ληστείαν, ἐθιμελιώτε τὴν δικαιοσύνην, καθήργησε τὴν δύναμιν τοῦ κλήρου δημεύσας τὴν περιουσίαν του (τὰ 2/3 τῆς χώρας). Ἀλλ' αἱ συνεχεῖς ἐπανάστασις καὶ αἱ πόλεμοι ἀνέδειξαν αὐτὸν οὐχ ἥσαν καὶ ὡμὲν καὶ ἀβυσσώπτην δεσπότην, ἐρημώσαντα ὅλοκλήρους ἐπαρχίας τοῦ κράτους. Ἡ αἰχμαλωτιστὴς τοῦ Ἀγγλίου προξένου Καίμερον καὶ τινῶν ἄλλων Εὐρωπαίων

παίων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἀγγλικὴν ἐπέμβα-
σιν καταστραφείσης δὲ τῆς Μαχάλας, ὁ Θ. ἠδυνήθη (1868). [B.E.]

— Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών. Βλ. Βαλσαμών.
— Θεόδωρος Βλαδιμίρεβιτς. Βλάχος ὁπλαρχηγὸς ἐκ τῆς Μικρᾶς Βλαχίας καὶ ὑπηρετῶν πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπανάστασης ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Ὀσποδάρου τῆς Βλαχίας (ἐπικληθεὶς Βλαδιμίρεβιτς διὰ τὸ ῥωστικὸν παράσημον τοῦ Ἀγίου Βλαδιμίρου, ὅπερ εἶχεν ἀπονεμηθῇ αὐτῷ). Ὁ Θ. ἦτο στρατιώτης γενναῖος καὶ πεπειραμένος καὶ διὰ τοῦτο ὁ Γεωργάκης Ὀλύμπιος εἶχε μυστρί αὐτὸν εἰς τὰ τῆς ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν, εἶχε δὲ ἐμπνεύσει αὐτῷ τὴν ἰδέαν νὰ ἐξεγερῇ ἐπανάστασιν ἐν Μικρᾷ Βλαχίᾳ οὐχὶ ἀπ' εὐθείας κατὰ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ Ὀσποδάρου καὶ ὑπὲρ τῶν χωρικῶν. Ὁ σκοπὸς τοῦ Ὀλύμπιου ἦτο νὰ παρασκευάσῃ κίνημα ἐπανάστατικὸν ἐν Βλαχίᾳ καθαρῶς Βλαχικὸν πρὸ τῆς ἐνάρεξως τοῦ ἐλληνικοῦ κινήματος, ἵνα τοῦτο ἐπιτύχῃ ἀσφαλέστερον. Ὁ Θεόδωρος κατῴρθησε ταχέως νὰ συναγάγῃ περὶ ἑαυτὸν στίγην ἐνόπλιων Βλάχων καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν Μικρὰν Βλαχίαν, ἐνθα κατέστησε καὶ ἐθνικὴν συνέλευσιν, ταυτοχρόνως δὲ ἐπεμψεν ἀφορρὰν πρὸς τὸν Σουλτάνον δικαιοδογητικὴν τῆς πράξεως αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγον ὁ Θεόδωρος ἐπῆλθε καὶ κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Βουκουρεστίου, τὴν ὅποιαν καὶ κατέλαβεν οὐγερῶς συμπράξει τοῦ Σάββα Καμινάρου. Ἀλλ' ὅτε μετ' οὐ πολὺ ὁ Ἀλέξιος Ὑψηλάντης προσήγγισεν εἰς τὸ Βουκουρεστίον καὶ κατὰ παράκλησιν τοῦ αὐτόθι βεῖρατος κατέλαβε τὴν πόλιν, ὁ Θ. ἐδίστασε κατ' ἀρχὰς νὰ προσέλθῃ πρὸς αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ὑπονομίαν προδοτικὰς καὶ ἀφου δὲ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Σάββα προσῆλθεν, ἐδείξε ζήλον ὑποκριτικὸν πρὸς τὸν πρίγκηπα θέλων νὰ προσδῶσιν αὐτὸν, ἵνα περιποιήσῃ ἑαυτῷ τὴν εὐνοίαν τῶν Τούρκων καὶ καταστῇ, ὡς ἐφαντάζετο, ἡγεμὸν τῆς Βλαχίας, ἡδὴ Κόρσις (Domino Theodoros) ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ προσαγορευόμενος. Ἀλλ' ἡ μετὰ τοῦ τούρκου ἀρχηγοῦ ἀλληλεγγραφία του περιῆλθεν εἰς γνώσιν τοῦ Ὑψηλάντου καὶ ἀποδειχθείσης τῆς προδοτικᾶς συνελήφθη μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Γεωργάκη καὶ καθαιρεθεὶς ἐμπροσθεν τοῦ στρατοῦ ἀπήχθη εἰς Τερμοβιτίον, ὅπου ἐφενέθη (31/12 Ἰουνίου 1821). [Π.Κ.]

— Θεόδωρος ὁ Βερμυουσιώτης, συγγραφεὺς σχολίων τῶν Νεαρχῶν ὑπὸ τὴν τίτλ. Συντομὴς τῶν νεαρχῶν διατάξεων σὺν παραπομπαῖς τῆς κειμένης δομῆς διαιρέσεως τῇ μὲν ἐν τῷ κώδικι, τῇ δὲ ἐν αὐταῖς ταῖς νεαρχαῖς. Τὸ ἔργον τοῦτο συγρόμενον ἐν τῇ μνητῇ ἁγίας Παύρας τοῦ Ἀθῶ ἐξεδόθη τῇ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ζαχαρία μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως. [Πρ.]

— Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, διαπρεπὴς Ἑλλήν θεολόγος, εἰς τῶν κρυφαίων τῆς οἰκονομ. σχολῆς τῆς Ἀντισχείας. Κατήχητο

ἐν Συρίας, διδάσκαλον δὲ εἶχε τὸν ἐθνικὸν φιλόσοφον Λιβανιον. Ὑστερον ἐγένετο μοναχός, εἰτα διάκονος ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ τέλος ἐπίσκοπος Μεψοποτίας, ὅπου ἀπέθανε τῷ 429. Αὐτὸς ἀνέπτυξε πρῶτος ἐπιστημονικῶς τὰς ἀρχὰς τῆς σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας· ἐν δὲ τῇ μεταξὺ Αὐγουστίνου καὶ Πελαγίου ἐρίδι· ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τούτου, διό καὶ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὁρθοδόξων ὡς αἰρετικὸς καὶ ἀναθεματίσθη ὑπὸ τῆς Ε' οἰκουμ. Συνόδου τῆς Κων/πόλεως (553). Ἐκ τῶν ἐξηγητικῶν ἐργῶν του σώζονται ἀποσπάσματα, ἐπιστῆς δὲ ἐρμηνεία αὐτοῦ εἰς τοὺς 12 ἐλάσσονας προφῆτας, ἐρμην. εἰς τὴν Ν. Διαθήκην κτλ. Τὰ πλεῖστα ὅμως ἀπωλείσθησαν. [B.E.]

— Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος. Βλ. Πρόδρομος.

— Θεόδωρος ὁ Σάμιος. Βλ. Ροϊνός.

— Θεόδωρος ὁ Στουδίτης (ἄγιος). Γένν. ἐν Κων/πόλει πιθανῶς τῇ 759, περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἐγένετο τῇ 795 ἡγουμένος τῆς μονῆς τῶν Σακκουδιστῶν. Ὑστερον μετέβη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου καὶ ἀπέθανε τῇ 826. Ἐνεκα τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐκόνων ζήλου του ὑπὲρ τῆς διωγμῆς καὶ βασάνους, ἐπὶ ἑτῇ φυλακισθεῖς. Συνέγραψε πολλὰ ἔργα, μετὰ τὴν δὲ αὐτῶν πολλοὺς θρησκευτικὺς ὕμνους μεγάλῃς ποιητικῇς ἀξίας. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται τῇ 11 Νοεμβρίου. [K.B.]

— (ἄγιος). Βλ. Ἀχιλτίου.

Θεόδωρος *Α' τ. σ. 1) Χωρὶν τῆς Τροιζηνίας κείμενον κατὰ τὸ ΒΑ τῆς χερσονήσου τῶν Μεθάνων, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Μεθάνων καὶ ἀπέχον τῆς Κενταύρεως ΝΑ ὥρ. 2. Κάτοικοι: 228. 2) Κώμη τῆς Κερκύρας τοῦ δήμου Λευκιμμάδιον ἀπέχ. 20' ἀπὸ Ῥιγγιάδες. Κάτ. 1005. 3) Μικρὸν χωρὶον τοῦ δήμου Ἰστιαίων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 56 κατ.

Θεοκρατία λέγεται πολιτεία ἐν ἣ θεωρεῖται ὁ Θεὸς ὡς ἀρχὸν καὶ οἱ νόμοι ὡς διατάγματα Θεοῦ· οἱ δὲ ἱερεῖς ὡς κήρυκες καὶ ἐρμηνεῖς τῶν θεϊνῶν διαταγμάτων εἶναι οἱ ὁρατοὶ κυβερνηταί. Τὸ ὄνομα ἀπεδόθη πρῶτον εἰς τὴν πολιτείαν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὡς ἦτο πρὸ τῶν βασιλείων, καὶ ἐπεξητήσατο καὶ ὕστερον ὑπὸ τῶν ἱερῶν. [Εγ.]

Θεόκριτος. Ὁ πατὴρ τῆς βουκολικῆς ποιήσεως (βλ. λ.). Κατ' ἐπιγράμματα τι ἀρχαῖον ἦτο Συρακουσίας, υἱὸς Πραξαγόρου καὶ Φιλίνης· ὑπὲρ τῆς σικελικῆς καταγωγῆς αὐτοῦ συνήγοροισι καὶ ἡ γλῶσσα καὶ ὁ χαρακτήρ τῶν ποιημάτων του, ἀντιφάσκει ὅμως ἡ ὑπὸ τοῦ Σουῖδα ἀναφερομένη γνώμη τινῶν, ὅτι ἦτο Κῆρος· ὁ ἴδιος δὲ Θ. ἐνομάζεται ἐν τῇ 5' ἐπιγραφῇ Σιμυλίδης, ὡς ἂν κατήγετο ἐκ τοῦ Σιμυλίδου, τοῦ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ὁρχομενοῦ ὑπὸ τῶν Θηβαίων μετακινήσαντος εἰς Κῆρον (367). Διδάσκαλός τοῦ Θ. ἐν τῇ ποιήσει ἦσαν κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων ὁ ἑλεγεσιακὸς Φιλόχορος καὶ ὁ ἐπιγραμματοποιὸς

Ἀσκληπιάδης, μετὰ δὲ τοῦ μιλησίου ἱστοροῦ Νικίου καὶ τοῦ ποιητοῦ Ἀράτου συνδεῖται δι' ἐγκαρδίου φιλίας. Ἐκ δὲ τῶν ποιημάτων τοῦ Θ. ἐξάγεται ὅτι ἐποιήθησαν ἀπὸ τοῦ 276 π. Χ. περίπου. Τῇ 270 προσελήθη ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκείθεν δὲ μετέβη περὶ τὸ 265 εἰς Συρακούσας, ὅπου ἐξετίμα αὐτὸν λίαν ὁ Ἱέρων. Ἐν Συρακούσαις δὲ διέμεινε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του καὶ ἀπέθανεν αὐτόθι, ἀγνώστον πότε. Ὁ Σουῖδας ἀναφέρει ὡς ἔργα του βουκολικά, Προϊτίδας, Ἐλπίδας, Ὑμνοὺς, Ἡρώνας, Ἐπικηδεῖα, Μῆλη, Ἐλεγείας, Ἰάμβους, Ἐπιγράμματα. Εἰς ἡμᾶς δὲ ἐσώθησαν μόνον συλλογὴ 31 ποιημάτων, ὡς καὶ 25 ἐπιγράμματα (ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ) καὶ ποιήματι τι ἐν μερῇ σύριγγι.

Τὰ κειμήλια τῆς συλλογῆς εἶναι: τὰ βουκολικά, τὰ ὅποια ὁ Ἀρτεμίδωρος συνήγαγεν εἰς ἐν βιβλίον μετὰ τῶν συγγενῶν ποιημάτων τοῦ Βίωνος καὶ Μόσχου. Κατὰ τὸν λατίνον γραμματικὸν Σερούτιον ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ μόνον 10 ἐκάλοντο κυρίως εἰδύλλια (τόσα ὅσα ἐμμελήθη ὁ Βιργίλιος εἰς τὰς ἐκλογὰς του)· ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ ἄλλα ἐν τῇ συλλογῇ ποιήματα ἔχουσιν ὑπόθεσιν τὸν βουκολικὸν βίον, ἄλλα πάλιν εἶναι σκηναὶ δραματικαὶ ἐκ τοῦ κοινῶν βίου (μῦθοι), ἄλλα ἐρωτικά (παίδικα) ὧν τὸ δεύτερον μὲν πρὸ ἐλπίων ἐτῶν ἀνεκαλύφθη ἐν χειρογράφῳ τοῦ Μιλάνου, πρὸς δὲ περιέχει ἡ συλλογὴ ἐπικά τινα, ὑποδεέστερα τῶν λοιπῶν, καὶ τέλος ἐγκώμια εἰς Πτολεμαῖον καὶ Ἱέρωνα. Τινὰ δὲ ἐκ τῆς συλλογῆς ἀρ. 20, 22, 23, 27 καὶ 30 δὲν φαίνονται γνήσια. Ἡ γλῶσσα τῶν πλείστων ποιημάτων τοῦ Θ., ἐκτὸς τριῶν εἰς αἰολικὴν διαλέκτον γειγραμμένων, εἶνε ἡ μετριάξευσα Διορὶς τῶν Συρακουσίων. Καὶ ὡς ἐν τούτῳ ἐφύλαξε τὴν φυσικότητα, οὕτω καὶ ἐν τῇ χαρακτῇ τῶν προσώπων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐπιτετηδεύμενον τῶν μιμητῶν του, Βιργίλιου κκ. Ἡ φαιδρὰ ἀφέλεια, ἡ ζωηρὰ ἀπεικόνισις τοῦ πραγματικοῦ βίου, ἡ καλαισθησία θεοῦσι τὴν ποιητὴν ἐπὶ ψήλωτατης βαθμίδος τῆς ποιητικῆς τέχνης. — Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κικέρωνος τὰ ἔργα τοῦ Θ. ἐπιμελῶς ἐμελετήθησαν ὑπὸ τῶν γραμματικῶν, κυρίως ὑπὸ τῶν Ἀρτεμίδωρου, Θέωνος, Ἀμαρόντου, Νικάνωρος, Μουνατίου καὶ τέλος τοῦ Ἐρατοσθένους (ἐπὶ Ἰουστινιανῶν)· ἐκ τῶν κατόπιν αἰώνων χρονολογοῦνται τὰ ἀνω ἀξίας σχόλια τῶν Μοσχουπίου, Μαξ. Πλανούδη καὶ Δημ. Τρικλινίου. Τὰς διαφόρους γράφας τῶν κωδίκων περιέχει: πρὸ πάντων αἱ ἐκδόσεις τοῦ Gaisford (ἐν Poetae gr. min., Ὁξωνία 1821), τοῦ Ahrens (ἐν Baeolice gr. reliquiae, Λειψία 1855) καὶ τοῦ Ziegler (γ' ἐκδ. Τυβίγγη 1879). Πρὸς δὲ ὑπερέχοντι νωτέρῃ ἐκδ. ὑπὸ Meimke (γ' ἐκδ. 1856), μετὰ τῶν τοῦ Βίωνος καὶ Μόσχου, Fritzsche (χρ. τ. ἐκδ. δευτέρα, Λειψ. 1870, μετὰ γερμ. ἐρμην. σχολίων γ' ἐκδ., Λειψ. 1881) κκ. Ἀπὸ τῶν τοῦ

Θ. εξέπνευσεν ὁ Rumpel (Α.ψ. 1879).—“Ετα-
ρος Θ. καταγόμενος ἐν Χίεϋ, ἀναφέρεται ὑπὸ
τοῦ Σουΐδα ὡς γράψας “Ιστορίαν Αἰῶνος καὶ
‘Επιστολάς (ἐν Müller, *Fragm. hist. gr. t.*
B' σ. 86 κέ.). [X.B.]

Θεολογία. Κυρίως μὲν ἡ περὶ Θεοῦ δι-
δασκαλία, ἀλλὰ γενικώτερον καὶ ἡ συνῆλη
περὶ τῆς θρησκείας ἐπιστήμη. Παρὰ τοῖς θρ-
χαιοῖς Θεολογία εἶναι ἐκκλησιολογία καὶ περὶ τῶν
Θεῶν, τῆς καταγωγῆς καὶ ἱστορίας αὐ-
τῶν ἐντρίβεις, ὁ Ὅμηρος, ὁ Ἡσίοδος, ὁ Φερε-
κύδης, ὁ Ἐπιμενίδης. Ἐν δὲ τῇ χριστ. ἐκκλη-
σίᾳ ἡ λέξις Θ. ἀναφαίνεται κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα,
σημαίνουσα εἰδικώτερον τὴν περὶ τῆς Θεότη-
τος τοῦ Λόγου διδασκαλίαν, ἢ οἱ ὑπερασπι-
σταί, ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, Γρηγόριος ὁ
Ναζιανζηνός, ἐπεκλήθησαν Θεολόγοι. Τὴν δὲ
σημερινὴν γενικωτέραν ἔννοιαν προσέλαβεν ἡ
λέξις ἀπὸ τοῦ Ἀδελφάρδου, γράψαντος «Χρι-
στιανικὴν Θεολογίαν», ἥδε δὲ ἀπὸ τοῦ με-
ταίωνα διακρίνεται ἡ φυσικὴ καὶ ἡ Θ. ἀπὸ τῆς
ἐξ ἀποκαλύψεως, ὣν ἑκείνη μὲν πραγ-
ματεύεται τὰς καὶ εἰς τὴν φυσικὴν τοῦ ἀνθρώ-
που διάνοιαν καταληπτὰς ἀληθείας, αὕτη
δὲ τὰς ἐξ ἀποκαλύψεως γνωσθείσας, πηγὰς
ἔχουσα τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ τὴν ἐκκλησια-
στικὴν παράδοσιν. Διηρέθῃ ἐπίσης ἡ Θ. εἰς ἀ-
κροαματικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν καὶ κατηχητι-
κὴν ἢ δημώδη, προσέτι εἰς θετικὴν ἢ διδασκικὴν
ἢ συστηματικὴν καὶ πολυμικρὴν, καὶ κατὰ τὸ
περιεχόμενον αὐτῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ πρα-
κτικὴν. Ὑπὸ τὴν γενικωτέραν αὐτῇ ἔννοιαν
ἡ Θ. διαιρεῖται εἰς τρία κύρια μέρη, τὴν
ἐκκλησιολογίαν ἢ τὴν πραγματευομένην τὴν διὰ τοῦ
Εὐαγγελίου ἱδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διὰ
τοῦ καθολικοῦ τῶν δογμάτων παγίωσιν αὐτῆς,
τὴν φυσικὴν καὶ τὴν ἡθικὴν, ἡς ἔργον εἶναι ἡ
ἐξέτασις τῆς ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἐνυ-
παρχούσης ἀναγκῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
χριστιανισμοῦ ὡς τῆς μόνης πνευματικῆς σω-
τηρίας (Δογματικὴ) καὶ ἡθικῶς τελειοποιού-
σης θρησκείας, καὶ τὴν πρακτικὴν Θ.,
πραγματευομένην περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
λατρείας. Ἡ ἱδρυσίς τῆς Θ. χρονολογεῖται
ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνων,
καθ' ὅς ἀνάγκη ἦτο νὰ ὑπερασπίσθῃ ἡ νέα
θρησκεία κατ' ἐπιστημονικῶς μισοφθωμένων
ἀντιπάλων. Ἀλλ' ἡ Θ. τῶν πρώτων χρόνων
περιωρίζετο εἰς τὴν ἀναζητήσιν, βεβαιωμένην
πολλὰκις, τῆς ἐπαληθεύσεως χωρίων τῆς Π.
Διαθήκης διὰ γεγονότων τῆς νέας θρησκείας.
Ἐπιστήμη δὲ κατέστη ἀπ' αὐτοῦ συνεδεῖν μετὰ
τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Οἱ πρώτοι Θεολό-
γοι ὑπῆρξαν ὁ Γνωστικοί, οἱ τῆς Θεότητος τοῦ
Λόγου κήρυκες, οἱ Ἀπολογηταί, οἱ Ἀλεξαν-
δρινοί. Ὡς ἡ πρώτη χριστ. δογματικὴ δύνα-
ται νὰ θεωρηθῇ τὸ ἔργον τοῦ Ὁριγένους περὶ
τῶν δογμάτων. Ἡ θρησκεία ἐπαγρυπνῶν διὰ τῶν
Θεολογικῶν συζητήσεων τοῦ Δ' μέχρι τοῦ Χ'

αἰῶνος καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀποφηναιμένων οἰ-
κουμενικῶν συνόδων, τὰ ἐξ αὐτῶν δὲ διδόμενα
πρώτῃ συνήγαγεν Ἰωάννης Δαμασκηνός, κατὰ
τὸν II' αἰῶνα, ὅστις καὶ ἐν τῇ Δύσει μεγάλην
ἔσχεν ἐπίδρασιν ὡς πρὸς τὴν παγίωσιν τῆς
Θ., τελεσθεῖσαν ἐνταῦθα κατὰ μικρὸν ἐπὶ
τῇ βάσει τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν
παπικῶν διαταγμάτων. Ἡ Θρησκευτικὴ Με-
ταρρύθμισις ἀνταρῶν τὸ κύρος τούτων καὶ
ἐχθρὴν στερεῶς τοῦ Θεοῦ λόγου, ἐγκαινίζει
νέαν περιόδον τῆς ἱστορίας τῆς Θ., ἥτις ἰδίως
κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀπεβαλὼσα
τὴν περιβάλλοντα αὐτὴν μεσαιωνικὴν μυστι-
κισμὸν καὶ ἐπὶ νέων, ἀσφαλῶν θεμελιωθεῖσα
βάσεων διὰ τῆς ἱστορικῆς καὶ κριτικῆς ἐρε-
υνῆς τῶν πηγῶν αὐτῆς, τῶν ὁργῶν τῆς χρι-
στιανικῆς θρησκείας, τῆς ἱστορίας τοῦ ἱερου-
τοῦ καὶ τῶν πρώτων θεμελιωτῶν αὐτῆς, προήχθη
εἰς δὴλοῦν ἐπιστήμην, τοὺς βαθυνούτερους
τῶν μυστῶν αὐτῆς καὶ ἐρευνῶν εὐρεῖσαν ἐν
Γερμανίᾳ. [Εγ.]

Θεολόγος. 1) Χωρ. τῆς Εὐδοίας, τοῦ
δῆμου Ἀθηνῶν, ἀπέχον 3 ὥρ. ἀπὸ Καθε-
νούς. Κἂτ. 330. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Σελ-
λασίας τῆς Λακεδαιμονίας ἀπέχων ἀπὸ τοῦ
Βουλίας ὥρ. 1.45'. Κἂτ. 412. — 3) Κώμη τῆς
νήσου Θάσου κατὰ τὰ Ν μέρη αὐτῆς κειμένη
μεσογείως ἐν χαράδρᾳ σχηματισμένη ὑπὸ
τοῦ ὄρους Κουσοκλήτρου. Διὰ τῆς χαράδρας
ταύτης ῥέει τὸ ῥέμμα τῆς ἁγίας Βασιλικῆς
τὸ ὅποιον ἐκβάλλει παρὰ τὸν διωρον ἀπέχοντα
ὅρμην Πέτον. Πυκνὴν δάσος καρπῶν καὶ θα-
μαστικῶν καλύπτει τὰς διαφόρους οἰκίας τῆς
κώμης, ἥτις ἔχει πληθυσμὸν 2225 κατ. Ἐκτός
τῶν ἀλλων κοινῶν προέχοντων τῆς Θάσου, ἡ
κώμη αὕτη παράγει τὸν κάλλιστον μέλανα
εἶνον ἐκ τῶν παρὰ τὸν ὅρμον Ἀστρίαι ἀμπε-
λῶν.

Θεοξένος (Ἀρχ.). Ἐορτὴ ἀγομένη ἐν
Δελφοῖς, ἐν Πελλήνῃ τῆς Ἀργίας καὶ ἀλλα-
χοῦ, καθ' ἣν ἐπιτεθετο ὅτι ὁ ἑορταζόμενος
θεὸς ἐξένιζε τοὺς ἀλλοὺς ἐγγχωρίους θεοὺς. Τὰ
καθιεκαστα τῆς ἑορτῆς εἶναι ἀγνωστα. [Σ.Τ.]

Θεόπομπος. 1) Ἑλλην. ἱστορικὸς ἐκ
Χίεϋ, γεννηθεὶς περὶ τὸ 380 ἐκ γένους δια-
προποῦ καὶ πατρὸς Δαμασκητοῦ, ὅστις
ἐξορίσθαι διὰ τὰ σπληνικά του φρονήματα
παρέλαβε διὰ τὴν Θ. εἰς Ἀθήνας. Ἐνταῦθα
ὁ Θ. ἤκουσε τοῦ Ἰσοκράτους, μεθ' ὃ περιήλ-
θεν ὡς ῥήτωρ πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος
καὶ Μ. Ἀσίας, διὰ λόγον δὲ πανηγυρικὸν εἰς
τὴν βασιλέα τῆς Καρίας Μαύσωλον ἔτυχεν τοῦ
ὀρισμένου βραβεῖου. Ἐν ὀρίμῳ δ' ἡλικίᾳ ἀ-
φωτισθὼν τελειῶς εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν. Τῷ
334 ἐπαγγέλλει δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου
εἰς τὴν πατρίδα, μικρὸν ἔμπροσθεν τὸν θάνα-
τον αὐτοῦ ἐξορίσθαι πάλιν καὶ ἀπῆλθεν εἰς
Αἴγυπτον, ὅπου ἐν πύλαις δὲν ἔτυχεν εὐμενούς
ὁπαδούς παρα Πτολεμαίου τοῦ Δ' Πτολεμῶς

δὲ ἀπέθανεν ἐν τῇ ξενίᾳ. Ἔργα αὐτοῦ ἦσαν τὰ Ἑλληνογενή εἰς 12 βιβλία, συνέχεια τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου, πραγματευόμενα τοὺς χρόνους 410—394, καὶ τὰ Φιλιππικά εἰς 58 βιβλία, κύριον μὲν θέμα ἔχοντα τὴν βασιλείαν Φιλίππου τοῦ Β' τῆς Μακεδονίας (360—336), περιλαμβάνοντα ὅμως ἐλάχιστην τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν. Τὰ Φιλιππικά συνεπύχθησαν βραδύτερον ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Γ' εἰς 16 βιβλία, περιλαμβάνοντα εἰδικώτερον τὰ κατὰ τὴν Μακεδониαν. Πλὴν τούτων ἐγράψεν ὁ Θ. ἢ ἄλλως τις ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐπιτομὴν Ἐπιδότου εἰς 2 βιβλία. Ὁ Σουίδας ἀναφέρει αὐτῷ Φιλιππικά εἰς 72 βιβλία, περιλαμβάνοντων πιθανῶς καὶ τὰ 3 παλαιὰ ἔργα τοῦ Θ. Τοῦ Θ. κατέχοντες μόνον ἀποσπάσματα ἀνεπαρκῆ ἵνα κρίνωμεν περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἔργων του. Καίτοι δὲ αἱ περὶ αὐτοῦ γνώμαι τῶν ἀρχαίων δὲν συμφωνοῦσιν, ἀναντιρρήτως ὅμως ὑπῆρχεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τῆς Ἐπιδότου ἱστορικῶν, ἀφ' οὗ καὶ πολὺ βραδύτερον μετὰ ζήλου ἀνεγινώσκοντο καὶ ὡς πηγὴ ἐχρησίμευε φαίνεται ὅτι· μαλλὸν ἤλειπεν τὰ ἔργα του ἐπιτόμῃσι· ἢ ἔμπεσον πολιτικόν, κατὰ Νέπωτα δὲ ἦτο κακολογῶν τὰ τοῦ συγγραφέως. Τὰ ἀποσπάσματα ἐξέδωκεν ὁ Wihers (Λευγέ-βου, 1829) καὶ Müller (Fragm. hist. Gr., τ. Α', ἐν Παρίσι, 1841).

— Ἀπικὸς κομμοδισγράφος, νεώτερος σύγχρονος τοῦ Ἀριστοφάνους, γράψας κατὰ Σουίδαν 24, κατὰ Ἀνώνυμον 17 κομμοδίας. [X.B.]

Θεός ἐκ μηχανῆς. Βλ. Ἰδριπίδης.

Θεός ἢ Ἀναίδεα. Βλ. Ἀναίδεα.

Θεοσκόπολις Κυριακός. Διάσημος Ἕλλην καλλιτέχνης, γεννηθεὶς τῇ 1548 ἐν Ἑλλάδι. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ ἐν Ἑνερσίᾳ Τιτίανου, ἐκτὸς δὲ τῆς ζωγραφικῆς ἐκαλλιεργήθη καὶ τὴν βυζαντινὴν καὶ διέπρεψε καὶ ἐν ταύτῃ τοσοῦτον ὥστε ὁ Τιτιανὸς ἐπέστρεψεν ἐν ταύτῃ τὴν χάριν πολλῶν ἔργων ἐκείνου. Ἐκ τῶν καλλίστων τριούτων ἔργων τοῦ Θ. εἶνε ἡ ἐπὶ 12 πινάκων παράστασις τοῦ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καταποντισμοῦ τῶν Αἰγυπτίων. Ἐν ἡλικίᾳ 25 περίπου ἐτῶν ὁ Θ. μετέβη εἰς Ἰσπανίαν ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ συμβάντος τῇ 1625. Μέγας εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰκόνων ἃς ἐξέτελεσεν ἐνταῦθα, ἐν τῇ Ἰστωριά, ἐν Μαδρίτῃ, Τολέδῳ, Βαλένθῃ κ.λ. Εἰς τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ καταλέγονται ἡ «Σταυρωσις», ἡ «Μαγδαληνὴ» καὶ ὁ «Ἀγ. Ἰλδερμόνιος». Ὁ Θ. δὲν ἦτο μόνον ἀριστὸς ζωγράφος καὶ βυζαντινός, ἀλλὰ καὶ ἀρχιτέκτων περιφημὸς, οἰκοδομήσας μεταξὺ ἄλλων ἐν Μαδρίτῃ τὸ φροντιστήριον τῆς Δεσποίνης, ἐν Τολέδῳ δὲ καὶ ἐν μοναστηρίῳ τῶν Δομινικανῶν καλογραιῶν, καὶ γλύπτης, κατασκευάσας ἀγάλματα δύο προφητῶν διὰ τὴν κατὰ τοῦ νοσηρίου τοῦ Ἐλίου ἐν Ἰλλε-

σκη, οὗ τὸ σχέδιον εἶνε ἐπίσης ἔργον του, ὡς καὶ ἀνδριάντας τῶν κτισμάτων τοῦ ἐκεῖ μεταστήριου τῶν φραγκισκανῶν. Ἡ δὲ ἱκανότης αὐτοῦ εἰς ἀπάσας τὰς τέχνας ἐμφαίνεται συνηνομένη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ μοναστηρίῳ τῶν Δομινικανῶν καλογραιῶν τῶν Σίλου. Φέρεται δὲ ὁ Θ. καὶ ὡς συγγραφεὺς ἔργου περὶ τῶν τριῶν ἀδελφῶν τεχνῶν, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς. [K.N.S.]

Θεοσοφία ἐκλήθη τὸ περὶ τῶν ἀκατάληπτων καὶ ὑπὲρ λόγον πραγμάτων σχηματίζειν πεποιθήσεις καὶ ἀποφαινεῖσθαι ἐπὶ τῇ βίᾳ· ἀτομικῶν ἐσωτερικῶν δὴθεν ἀποκαλύψεων. Ταυτιζομένη σχεδὸν πρὸς τὴν φιλοσοφίαν κατὰ τὸ ἀντικείμενον, διαφέρει αὐτῆς κατὰ τὴν μέθοδον, βασιζομένη ἐπὶ τῆς εὐτακτοῦ καὶ λογικῆς διανοήσεως· ἀπὸ δὲ τοῦ μυστικισμοῦ διακρίνεται διὰ τῆς παραστάσεως τῶν ἰσχυρισμῶν της ὑπὸ μορφήν δῆθεν ἐπιστημονικοῦ συστήματος. Πατρίς τῆς Θ. ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Ἀνατολή. Κατὰ δὲ τὴν μετὰ τὴν τῶν πρώτων μ. Χ. αἰώνων πνευματικὴν ἀνακίνησιν, ἡ Θ. εἰσεχώρησεν ἐν τῇ ἡρητικῇ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ, ὅτε οὐχὶ δι' ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐσωτερικῶν ἐν ἐκάστοις ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου πεποιθήσεων διεξήγγοντο αἱ σφοδραὶ ἐκείναι συζητήσεις περὶ τῶν ὁρθοκεντρικοφιλοσοφικῶν ζητημάτων διὰ ὅτε χριστιανικὸς Γνωστικισμὸς καὶ ὁ Νεοπλατωνισμὸς εἶναι εὐσεβῶς θεοσοφιστικοί. [B.E.]

Θεοτόκης (Νικηφόρος). Διάσημος Ἕλλην θεολόγος καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἑθνους. Ἐγεννήθη τῇ 1736 ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐκλήθη Νικόλαος. Τὴν πρώτην ἐκπαίδευσιν ἔλαβεν ἐν τῇ πατρίδι του, ὕστερον δὲ μετέβη εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐσοῦδας εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Βενωνίας καὶ τοῦ Παταδίου τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα, πρὸ πάντων δὲ τὰ μαθηματικά. Τῇ 1750 ἐπέστρεψεν εἰς Κερκύραν, ὅπου ἐχειροτονήθη τῇ 1762 ἱερομόναχος καὶ μετ' οὐράνιαν Νικηφόρος. Ἐν Κερκύρᾳ διέπρεψε καὶ διδάσκων τοὺς νέους ἐν τῇ ἑλληνικῇ σχολείᾳ καὶ κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ ἀμείνου, ταχέως δὲ ἀπέκτησε μεγάλην φήμην. Μετὰ δὲ τινα ἔτη μεταβὰς εἰς Κων/πολιν διωρίσθη ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου Σαμουὴλ ἱεροκήρυξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Δυσχερὲς ἦν ὁμῶς ἐκ τῆς αὐστηρότητος τοῦ πατριάρχου τούτου, ἐκδηλωθείσης ἐπὶ τῇ ἐκφωνήσει ὑπὲρ τὸ δόγμα ἐξομνητικῆς ἐπιταγῆς ὑπὸ τοῦ Θ., παρητήθη πάλιν καὶ διωρίσθη τυχάρωχος τῆς ἐν Ἰατίᾳ αὐθεντικῆς σχολῆς. Ἐξ Ἰατίου δὲ μετέβη, τῇ 1765, μίλλων καὶ ἐκδόσῃ διάφορα συγγράμματα, εἰς Αὐψίαν, ὡς καὶ ὁ Εὐγ. Βουλγαρίης, μετ' οὗ συνδέετο διὰ στενῆς φιλίας. Ἐπανελθὼν ἐκείθεν ἐξῆ ἀσχολούμενος εἰς τὰς προφιλίαις του μελέτας ὑψηλῆς θέσεως πρεσβυτέρου αὐτοῦ

δὲν ἐδέχθη, μέχρις ὅτου τῷ 1779 ὁ Βούλγαρος παραιτήθηκε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Σλαβονίου καὶ Χερσὼνος προετίθει τὸν Θ. ὡς διαδόχον του, ἐφ' ᾧ ἀνυπερβύθη ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς Συνόδου μετέβη εἰς τὴν θέσιν ταύτην, μεταθεθεὶς ὕστερον εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν Ἀστραχανίου καὶ Σταυροπόλεως. Ἐν Ῥωσσίᾳ διὰ τοῦ ζήλου του προσεῖλκυσε εἰς τὴν χριστιανισμὸν πολλοὺς ρωσιστὰς Τατάρους καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ὑπὲρ τοὺς 4000 αἰρετικούς (Ῥασκόλνικους). Τὰ τελευταῖα δὲ ἐτὴ τοῦ βίου του διήγαγε, παραιτηθεὶς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, ἐν Μόσχᾳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1800.—Τὸ ἐθνωφελέστατον ἔργον τοῦ Θ. εἶναι: τὰ Κυριακοδρόμια, συντεταγμένα εἰς καθαρύουσιν καὶ τοῖς πολλοῖς καταληπτὴν γλῶσσαν (Κυριακοδρόμιον, ἥτοι Ἑρμηνεία καὶ μετ' αὐτὴν ἐπιλογία εἰς τὰ κατὰ Κυριακὴν ἀναγνωσκόμενα Εὐαγγέλια. Μόσχα 1796, ἐν 2 τ., ἀνατυπωθὲν 1803 ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ 1855 ἐν Ἀθήναις.—Κυριακοδρόμιον, ἥτοι Ἑρμηνεία, καὶ μετ' αὐτὴν ἡθικὴ ἐπιλογία εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Μόσχα 1808, εἰς 2 τ.). Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων του (ἄσπερ βλ. ἐν Σάθα Νεολλ. φιλολ. σ. 584) ἀναφέρονται πρὸ πάντων τὰ Στοιχεῖα μαθηματικὰ (Μόσχα 1798—9, εἰς 3 τ.) εἰς τὰ ὅποια ἀναδεδίκεται ὁ Θ. καὶ ἄριστος μαθηματικὸς, ὡς ἦτο ἄριστος θεολόγος καὶ ἱεροκλήρυξ. Ἀναμφιβόλως δὲ ὁ Θ. κατέχει ἐπιφανεστάτην θέσιν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων λογίων τοῦ 18 αἰῶνος, πρὸ Πανδώρας τ. Δ', Α. Στούρτζα, Εὐφρ. Βούλγαρης καὶ Ν. Θ. (μεταφρ. Κ. Σ. Σούττου, Ἀθ. 1858) καὶ τὰ γενικώτερα ἔργα τοῦ Κούμα, Βρεττῷ, Σάθα, Γούδα καὶ Θερισσανοῦ (Κοραΐς), [Γ.Β.]

Θεοτόκος. Βλ. Μαριάμ.

Θεοῦπολις. Βλ. Ἀντιόχεια.

Θεοφυγία ἐκλήθη ἡ ψευδὴς ἐπιστήμη τοῦ διὰ τινῶν μυστηριοδῶν τελετῶν μετὰ τοῦ θεοῦ ἢ τῶν πνευμάτων στενότερον συνδέεσθαι καὶ ἐπικοινωνεῖν καὶ προκαλεῖν παρ' αὐτῶν πράξεις καὶ ἔργα ὑπερφυσικὰ καὶ θαυμάσια. Ἐμφορώθην εὐσιμῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Χαλδαίων καὶ Μάγων (ἴσως δὲ καὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἤμαρξεν), ἀφ' ὧν ἐξηπλώθη εἰς Ἑλλάδα καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, λίαν τιμηθεῖσα ὑπὸ τῶν νεοπλατωνικῶν, διασωζομένη δὲ ἀκόμη καὶ κατὰ τοὺς δεσποδαίμενας τοῦ Μεσαίωνα χρόνους. [Ἐγ.]

Θεοφάνης. 1) Ὁ Βυζάντιος, ζήσας κατὰ τὸν 5 μ. Χ. αἰῶνα, συνέγραψε χρονογραφίαν εἰς 10 βιβλία, περιλαμβάνουσαν τὰ ἐτὴ 506—581. Ἐκδ. ὑπὸ Niebuhr (Βόννη), Müller (ἐν Fragm. hist. gr. Δ' 270 κς.) καὶ Dindorf (ἐν Hist. gr. num. Δ' 446 κς.). — 2) Ὁ Ὁ μ ο λ ο γ η τ ῆ ς. Ἐγγενήθη ἐπὶ Κωνσταντίνου Κομπρινίου (741—775) ἐξ εὐγενεῖς καὶ πλουσίας οἰκογενείας, ἀπεβύθη δὲ

ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ἔδρασε τὴν μονὴν τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ ἐν Βιθυνίᾳ. Λέγεται ὅτι ἦτο συγγενὴς Θ. τοῦ Βυζαντίου. Ἐν τῇ εἰκονομαχίᾳ ἦτο ἐχθρὸς Λέοντος (Ε') τοῦ Ἀρμενίου, διὸ καὶ ἐκλήθη εἰς Κων/πλιν καὶ διαμείνας δύο ἔτη ἐν φυλακῇ ἐξωρίσθη εἰς Σαμοθράκην ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 817. Παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ φίλου του Γεωργίου Συγκέλλου ἐπιθανάτου ὄντος ἀνέλαβε τὴν συνέχειαν τῆς Χρονογραφίας τοῦτου ἀπὸ τοῦ 814 μέχρι τοῦ 812 καὶ ἐξετέλεσε τὸ ἔργον εὐσυνειδήτως. Ἡ Χρονογραφία του, ἔχουσα οὐκ ὀλίγην ἀξίαν ιστορικὴν, ἐχρησίμευσεν εἰς πολλοὺς μεταγενέστερους χρονογράφους ὡς πολῦτιμος πηγή· ἡ γλῶσσα αὐτῆς ἴσεται μεταξὺ τοῦ τεχνικοῦ ἀπαικισμοῦ τῶν ἄλλων καὶ τῆς δημώδους. Λατινικὴν μετάφρασιν αὐτῆς ἐξέπνευσεν 873—875 ὁ τοῦ πάπα βιβλιοφύλαξ Ἀναστάσιος. Καλλίστη ἔκδοσις τῆς Χρονογραφίας ὑπὸ G. de Boor (2 τ. Λψ. 1883—5). Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 961 τῇ ἐντολῇ Κωνσταντίνου Παρφυρογεννήτου χρονογράφοι τινές, ὡς ἐπὶ πλείστον ἀνόνημοι, οἵτινες καλεῖνται «Οἱ μετὰ Θεοφάνην». [Κ.Β.]

Θεοφάνεια (Ἀρχ.). Ἑορτὴ τελουμένη ἐν Δελφοῖς διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις ὑπατίθετο (ὡς θεὸς τοῦ ἡλίου) 3-πών κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος. [Σ.Τ.]

Θεοφιλῶνθρωποι. Θρησκευτικὴ ἑταιρία σχηματισθεῖσα κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1796 ἐν Παρίσι εἰς ἀντίδρασιν εἰς τὸν θοῦτον τῆς τότε ἐποχῆς. Τῷ 1802 διελύθη διὰ διατάγματος τοῦ Ναπολέοντος. [Ἐγ.]

Θεόφιλος ὁ Ἀντιοχείας. Κατὰ τὸν Εὐσέβιον ἦτο ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας 169—177. Ὑπὸ τὸ ὄνομα του φέρεται ἀπολογητικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ ἔργον εἰς κρία βιβλία. Τὸ γ' βιβλίον ἀναμφιβόλως δὲν ἐγράφη πρὸ τοῦ 181 μ. Χ., ὥστε ἡ τὸ ἔργον δὲν εἶνε τοῦ ἡμετέρου Θ. ἢ ἡ τοῦ Εὐσεβίου χρονολογία εἶνε ἀσφαλμένη. Πρὸς δὲ ἀποδίδεται αὐτῷ ἐρμηνεῖα εἰς τὰ Εὐαγγέλια, ἧς ἀποσπάσματα τινα παρ' Ἱερωνύμου. Τὰ ἀπὸ τῶν ἐξεδέθησαν ὑπὸ τοῦ Otto ἐν Corpus apologetarum τ. VIII (Γένυ 1861). [Β.Ε.]

— Διάσημος νομικός, ἴσως ὁ ἀρχαιότατος τῶν ἐπὶ Ἰουστινιανῷ νομοδιδασκάλων, εἰς ὕψηλὰς ἀνελθὼν θέσεις (comes sacri consistorii καὶ Ἀντικλήτωρ), μετασχὼν δὲ τῆς συντάξεως τῆς πρώτης τοῦ Κώδικος ἐκδόσεως, τῶν Εἰσαγγηρῶν καὶ τοῦ Πανδέκτου. Εὐθὺς μετὰ τὴν ὀνησίαν τῶν Εἰσαγγηρῶν συνέγραψε παράφρασιν αὐτῶν (Ἰ ν σ τ ι τ ο ῦ τ α), πολῦτιμον ὑπὸ πασάν ἐποχὴν, καὶ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς· μεγάλην ἀπολαύουσαν ὑπελήφισεν, διασωθεῖσαν δ' ἐνεκα τοῦτου ἐν πολλοῖς χειρογράτοις, ἐξ ὧν πολλὰκις ἐξεδόθη (νεωτάτη ἔκδοσις ὑπὸ E. Peritzii 1884—85 ἐν Βερβλ., ἀνταῦθα δ' ἐξεδόθη ὑπὸ Γ. Τάλλη τῷ

1836). Ὁ Θ. συνέγραψε καὶ ἐρμηνείαν τῶν τριῶν πρώτων μερῶν τοῦ Πανδέκτου (Index), ἧς σώζονται τεμάρχια τινα. [Πρ.]

— Ἀυτοκράτωρ Κων/πόλεως, υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Β', παιδεύθηκε ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Γραμματικοῦ, διαδεξαμένου τῷ 829 τὸν πατέρα μεθ' οὗ πρὸ πολλοῦ συνεβασίλευεν. Ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος εἰκονομάχος βασιλεὺς καὶ εἰς τῶν ἐνθερμότερων ἐπαδῶν τῆς καθόλου μεταρρυθμίσεως, τὴν δρᾶσιν τοῦ πρὸς τὴν ἐποίαν βλ. ἐν λ. Εἰκονομαχία. Σύντομος δ' αὐτοῦ ἦτο ἡ περιφημία διὰ τὴν τῶν εἰκόνων ἀνασφάλαν Θεοδώρα (βλ. λ.). Ὁ Θ. διεξήγαγε πολλοὺς πρὸς τοὺς Μωαμεθανοὺς πολέμους, οὓς ἐπεχειρήσεν ἵνα ὠρελῇ ἐκ τῶν ἐμφυλίων αὐτῶν διαπληγισμῶν, ἀλλὰ μετὰ τριετίας ἀγωνίας ἡναγκάσθη νὰ ἐλθῇ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Καλίου, ας διεξήγαγεν Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς, χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τέλος τι διὰ τὸν ἐν τῷ μεταξύ θάνατον (833) τοῦ Καλίου Μαυροῦ. Τῷ δὲ 836 εἰσέβαλεν εἰς τὴν Συρίαν αὐτὴν δὴ καὶ λεηλατῶν καὶ ἐπρωχῶντος μέχρις Εὐφράτου καὶ ἐπανελθὼν ἐπέλεσεν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ λαμπρὸν θρίαμβον (837). Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Καλίου Μεσασίμ, ἐκδικουμένος ἰδίᾳ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Θ. καταστροφὴν τῆς πατρίδος τοῦ Σωζοπέτρας, πόλεως τῆς Κερμαγνηνῆς, συντάξας ἱσχυρότατον στρατὸν ἐξεπύρηνθη, παρὰ τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ τὴν τοῦ Θ. καὶ τὴν γενναίαν ἀμυναν τῶν πολιορκουμένων, τὸ ἐν τῇ Δ Φρυγίᾳ Ἀμόριον, πατρίδα Μιχαὴλ τοῦ Β', ὅπου καὶ δεινὴν ἐποίησε σφαγὴν. Ἀναγκασμένος ὅμως ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων ἐν τοῖς Μωαμεθανοῖς διαπορῶν συνωμολόγησε μετὰ τοῦ Θ. εἰρήνην τῷ 840. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῆς εἰρήνης ὁ Θ. συμβούλους ἔχων Ἰωάννην τὸν Γραμματικὸν καὶ Λέοντα τὸν μαθηματικὸν καὶ φιλόσοφον πολλὰ ἔπραξε πρὸς ἐπίδοσιν τῆς τέχνης. Ὑψωσε καὶ ἐνίσχυσε τὰ τεῖχη τῆς Κων/πόλεως, συνέστησε νοσοκομεῖον (τὰ Θεοφίλου), ἀνήγειρε δὲ πλείστα πολυτελῆ οἰκοδομήματα, οἷον τὰ ἀνάκτορα καλούμενα Τὰ Βρυῦ μετὰ παραδείτων θαυμαστῶν καὶ πέντε μεγαλοπρεπῶν ναῶν, ἐπλοστᾶσιον, τὸ καλούμενον Ἐρώτα κτλ. Μεθ' οὗτος τὰς δαπάνας ταύτας καὶ τοὺς πολέμους ἀποθνήσκων τῷ 842 κατέλειπεν ἱκανὸν περίσσευμα ἐν τοῖς ταμείοις τοῦ κράτους. Διαδέχεται δ' αὐτὸν ἡ σύζυγος Θεοδώρα, ὡς κηδεράνη τοῦ ἀνῆλίκου υἱοῦ Μιχαὴλ τοῦ Γ'.

Θεόφρατος. Ἑλλήν φιλόσοφος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 372 π. Χ. ἐν Ἐρεσῷ τῆς Λέσβου. Τυχὼν λαμπρὰς παιδείας, μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ εἶτα τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις ἀποθνήσκων ὑπέδειξεν αὐτὸν διάδοχόν του ἐν τῇ ἀρχηγίᾳ τῆς περιπατητικῆς σχολῆς. Τὴν θείαν ταύτην κατεῖχε μέχρι τοῦ θανάτου του

287 π. Χ. καὶ ἀκολούθῳ τὸ σύστημα τοῦ διδασκάλου του ἀπέκρινε μαγίστην φήμην, ἧτις διεδόθη καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐμμένθη τὸν Ἀριστοτέλη καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν πολλῶν συγγραμμάτων του, ὧν ἀπαριθμεῖται Διογένης ὁ Λαέρτιος περὶ τὰ 200: Ἀναλυτικά, Τοπικά, Φυσικά, Μεταφυσικά, Πολιτικά, Προβλήματα. Σώζονται δὲ αὐτῶν: 1) Περὶ φυτῶν ἱστορίαι εἰς 9 βιβλία καὶ Περὶ φυτῶν αἰτίαι· ταῦτα διαφέρουσι καθ' ὅτι τὸ μὲν περιέχει τὸ περιγραφικὸν μέρος, τὸ δὲ τὸ θεωρητικόν τῆς βοτανικῆς· ἀμφότερα δὲ ἐλέγχουσιν ἀξιολογώμενον διὰ τὴν τότε ἐποχὴν γνῶσιν τῶν φυτῶν. 2) Περὶ λίθων, ἀπόσπασμα μεγαλύτερον ἔργου δοκτολογικῶν, ὅπερ πραγματεύεται κυρίως περὶ τῶν πολιτίμων λίθων καὶ εἶνε σπουδαιότατη τυμβολὴ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς παρ' ἀρχαίοις λιθογλυφίας. 3) Χαρακτῆρες. Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ ἦτις ἴσως ἀπέτελει μέρος μεγαλύτερου, σχεδιστογραφεῖ ἐπιτυχέστατα ὁ Θ. διαφόρους χαρακτῆρας ἀνθρώπων. Εἶναι δὲ οἱ χαρακτῆρες τὸ γνωστότατον καὶ περιφημώτατον τῶν ἔργων τοῦ Θ. ὅπερ μετέφρασε καὶ ἐμμένθη ὁ La Bruyère. 4) Περὶ αἰσθητικῶν καὶ αἰσθητῶν, ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ ἐπιγραφόμενου Φυσικῶν δόξαι· καὶ 5) Μεταφυσικά, ἐπίσης ἀπόσπασμα περιέχον τὰς περὶ τῶν τελευταίων αἰτίων τοῦ εἶναι ἀπορίας. Πρὸς δὲ σώζονται καὶ πολλὰ ἄλλα μικρότερα ἀποσπάσματα. Ἐκδ.: πρώτη ἐν Ἐντίκῃ (1497), νεώτεροι ὑπὸ I. G. Schneider (Λψ. 1818), κριτικὴ ὑπὸ Wimmer (Λψ. 1862 καὶ Παρ. 1866). Τῶν Χαρακτῆρων μεθ' ἐρμηνείας ὑπὸ Κασσιδιῶνου (1592), Petersen (Λψ. 1859), Ussing (Ἀνν. 1868). [X.B.]

Θεοφύλακτος. εἰς τῶν περιφημωτέρων θεολόγων τοῦ ΙΑ' αἰῶνος. Κατήγετο πιθανῶς ἐκ Κων/πόλεως, κατ' ἄλλους δ' ἐξ Εὐθείας. Ἐν Κων/πόλει ἐγένετο διάκονος, ὕστερον δὲ διδασκαλὸς Κωνσταντίνου υἱοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ζ' Δούκα (1071—8), τῷ δὲ 1078 ἡγεροτανήθη ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρίδος. Ἀγνωστὸν πότε ἀπέθανε, βεβαίως δὲ μετὰ τὸ 1118. Τὰ ἔργα του εἶναι θεολογικά, πρὸ πάντων ἐρμηνεῖαι εἰς τὴν ἀγ. Γραφὴν (τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων, τὰς Ἐπιστολάς Παύλου καὶ Πέτρου, τοὺς 12 ἐλάσσονας προφήτας) κα., καταλείπονται δὲ μετὰ τῶν καλλίστων τοιούτων συγγραμμάτων τοῦ μεσαιῶνος. Ἐκδ. ὑπὸ Ρουβὲν (3 τ. Ἐντίκ. 1754—8).

Θεραπεία. προάσκειον τῆς Κων/πόλεως κείμενον ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁδοῦ τοῦ Βουπόρου μετὰ τῶν χωρίων Γενί-καϊ καὶ Βουγιόκ-Δερὲ εἰς ἀπόστασιν 6 χμ. ΒΑ τῆς Κων/πόλεως. Ἐκλήθη οὕτω ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως Ἀττικῶ διαδεξαμένου τὸν διάδοχον τοῦ Χρυσόστομου Ἀρσάκιον. Ὁ κέλος, ἐφ' οὗ τὴν προάσκειον ταῦτα, ὠνομάζετο

Φαρμακίας ἢ Φαρμακεύς ὡς αὐτόθι ἀποθεσάσης τῆς Μηδείας τὴν κύστιν τῶν φαρμάκων αὐτῆς. Ἡ περιφέρεια τοῦ κόλπου εἶνε 1400 βημάτων. Ἡ θέσις εἶνε γραφικωτάτη, καλυπτομένη ὑπὸ καταπύων φίλυρῶν καὶ πιτύων. Τὰ Θ. εἶνε ἔδρα τοῦ μητροπολίτου Δέρκων καὶ Θερινὸν ἐνδιαίτημα τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν πρεσβυῶν τῆς Κων/πόλεως.

Θεραπευτική. Ἡ διδασκαλία περὶ τῆς καθέλου ἱατρικῆς ἐνεργείας ἀπέναντι τοῦ ἀσθεντοῦς (προφυλάξεως, ἀνακουφίσεως, ἰασηως). Διαίρεται δὲ αὕτη εἰς γενικὴν καὶ ν. πραγματευμένην περὶ τῶν γενικῶν θεραπευτικῶν μεθόδων, τῶν γενικῶν τῆς ἱατρικῆς ἐξετάσεως καὶ Θ. κανόνων, καὶ ειδικὴν, διδάσκουσαν τὰ εἰς ἐκάστην ἰδίαν τῶν νόσων ἀρμόζοντα θεραπευτικὰ μέσα. [Α.Ν.]

Θεραπινὴν δῆμος τῆς Λακωνίας. Ἀποτελοῦσιν αὐτὸν ἡ πρωτεύουσα Χρύσαφα, τὰ χωρία Ἀγρίανει, Ἀφροῦ, Γκορτζῆ, Ζαγάνου, Ζαραζών, Ζούπαινα, Κεφαλα, Πέρπαινη, Πλατάνα, Σανέικα, Σκυῶρα, Τσοῦνι καὶ Τρίτσινα, καὶ ἡ μονὴ Ἀγ. Τεσσαράκοντα. Κατ. 6082. [Μ.Σ.]

Θεριακίστιον. Χωρίον τοῦ δήμου Θυάμου κείμενον 2 ὥρ. πρὸς Δ τοῦ Συντέχνου καὶ Πατισπούλου, περιλαμβάνον δὲ 254 κατ.

Θεριανοῦ. Χωρ. τοῦ δήμου Πατρίων, ἀπέχον ὑπὸ Πατρῶν 3,30' ὥρ. καὶ ἔχον 121 κατ. [Μ.Σ.]

Θερικόν. Πλ. Θερικό.

Θέρισσ. Χωρίον τοῦ δήμου Λάκων, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυδωνίας τῆς Κρήτης. Ἔχει 385 κατ. [Μ.Σ.]

Θερμαγωγόν (σώματα εὐθερμαγωγὰ, εὐθερμαγωγὰ). Βλ. Θερμότης (ἀγωγὴ αὐτῆς).

Θέρμαι γενικώτερον μὲν καλοῦνται αἱ θερμαῖ ἱατρικαὶ πηγαὶ (βλ. Ὑδατα ἱατρικὰ) καὶ τὰ θερμὰ λουτρά, ἀλλ' ἰδίως ἡ λέξις καθιερώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων διὰ τὰ μεγάλα δημόσια καταστήματα, ἅτινα ἀπὸ τοῦ Ἀυγούστου ἀντικατέστησαν τὰ πρότερον βαλανεῖα θερμῶν ἢ ψυχρῶν λουτρῶν. Αὗται εὐ μόνον διὰ τὰ λουτρά ἦσαν προωρισμέναι, ἀλλ' ἐν αὐταῖς καὶ ἀσκήσεις σωματικαὶ ἐτελοῦντο καὶ περιπατοὶ καὶ ἐπιστημονικὰ μαθήματα ἐγίνοντο, ὑπαρχουσῶν ἐν αὐταῖς καὶ βιβλιοθηκῶν καὶ τεχνικῶν συλλογῶν, πλουσιῶν ὅσον καὶ αὐτὰ τὰ οἰκοδομήματα πολυτελεῖ. Ἰδρυσε δὲ τοιαύτας πρώτος ὁ Ἀγρίππας πρὸς ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν χρῆσιν ἐπὶ Ἀυγούστου, κατέπιν δὲ ὁ Νέρων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Σεβήρος, ὁ Τίτος, οἰκοδομήσας τὰς μεγάλας αὐτοῦ Θ., καὶ ὁ Τραϊανός. Πολυτελεστάται καὶ εὐρυχωρόταται ἦσαν αἱ Θ. τοῦ Καρακάλλα, ΝΑ τοῦ Ἀδεντίνου λόφου, ἃς μόνον αἱ τοῦ Διοκλητιανοῦ ὑπερέβησαν, τὰς τελευταίας δὲ Θ. ὠκοδόμησε Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ σώζον-

ται τούτων μικρά τινα λείψανα, ἐν ᾧ τῶν τοῦ Τίτου, Καρακάλλα καὶ Διοκλητιανοῦ ἐκτεταμένα διατηροῦνται ἐρείπια. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἰδρυθήσαν μεγάλαι Θ. καὶ τρία τοιαῦτα οἰκοδομήματα ἀνευρέθησαν ἐν Πομπηῇ, μαρτυροῦντα τὴν τῶν Θ. ἐσωτερικὴν πολυτέλειαν. [Θ.]

Θερμαῖκος κόλπος. Βλ. Αἰγαῖον πέλαγος (ἐν τ. Δ' σ. 234 α), Θέρμη, Θεσσαλονίκη.

Θέρμαμα ζῶα. Βλ. Θερμότης (ζωική).

Θέρμανσις. Ὑπαρῶσα ἐννοεῖται ἰδιαιτέρως ἡ τοῦ ἀέρος ἐν καιρῷ φύσους Θ. ἐντὸς οἰκοδομημάτων. Αὕτη ἐπιτυγχάνεται πάντοτε διὰ καύσεις, ἥς ὕλαι εἶναι ξύλα, ανθρακίς πάντοτε εἰδούς ἢ φωταέριον, τελευμένης ἐντὸς τῶν ἀναλόγων τῆς καυσίμου ὕλης ποικίλων εἰδῶν θερμαστῶν (βλ. λ.), ἀφ' ὧν εἴτε θερμαίνεται ἰδιαιτέρως ὁ ἀὴρ θαλαττικὸς τινὲς ἢ αἰθούσας (τοπικὴ Θ. διὰ τῶν κοιτῶν θερμαστῶν), εἴτε διὰ μίας κεντρικῆς θερμάστρας θερμαίνεται ὁ ἀὴρ ὁλοκληροῦ οἰκοδομήματος. Ἡ τελευταία αὕτη ἐνιαία Θ., περὶ ἥς εἰδικώτερον ἐνταῦθα ὁ λόγος, τελεῖται κυκλοφοροῦντος διὰ συστήματος σωλήνων καθ' ὅλον τὸ οἰκοδομηματὶ ἢ ἀέρος ἢ ὕδατος ἢ ἀτμῶν. Κατὰ τὴν δι' ἀέρος Θ., ἐξ ἰδιαιτέρου χώρου ἐν ᾧ θερμαίνεται εἰς ἅπαν τὸ οἰκοδομηματὶ ἐκπεμπομένου, ἢ διηγεκῶς νέος θερμὸς ἀὴρ διακινεῖται, τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἀπαγομένου ἔξω τοῦ οἰκοδομήματος, ἢ ὁ αὐτὸς πάντοτε ἀὴρ κυκλοφορεῖ ἀπὸ τοῦ χώρου τῆς κεντρικῆς θερμάστρας εἰς τὸ οἰκοδομηματὶ ὅλον καὶ τὰν ἀπαιλιν. Τὸ πρῶτον σύστημα ἀπαιτεῖ, ὡς εἰκός, μαζίονα καυσίμου ὕλης καταναλώσιν, εἶνε ὅμως τὸ ἀρμολιώτατον ὅπου ὁ ἀὴρ ταχέως μολύνεται καὶ ἀπαιτεῖται συγχὴ αὐτοῦ ἀνανέωσις, εἰς εἰς σχολεῖα, νοσηκομεῖα, θέατρα, διαμερίσματα ἐργαστασίων πρὸς στεγνυνσιν καὶ ξήρανσιν ὕλικῶν κτλ. Ἀνάπαιλιν δὲ ἔχει ἡ χρῆσις τοῦ δευτέρου συστήματος, ἀρμολία ὅπου εὐλγοὶ σχετικῶς ἀνθρώποι μικρὸν διαμένοντες χρόνον, εἰς ἐν ναοῖς. Κατ' ἀμφοτέρω τὰ συστήματα ὁ ὁμοῖος ἀπὸ τῆς θερμάστρας θερμαινόμενος γῶρος κεῖται ἐν τοῖς κατωτάτοις τοῦ οἰκοδομήματος ἵνα δύναται ὁ ἀὴρ νὰ διατρέχῃ αὐτὸ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν. Ἡ τοιαύτη δι' ἀέρος Θ. εἶνε ἡ συνθηκοτάτη, τελευμένη δι' ἰδίων κεντρικῶν θερμαστῶν ἢ θερμολοφῶν (Calorifere), πεποιημένων ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν οἰκοδομημάτων, ὧν ἀνωθεν εὐρηται χώρος κενὸς ἀμέσως ἀπὸ τῆς θερμάστρας θερμαινόμενος, ἀπὸ τοῦ ὅπου διακλαδίζονται οἱ φέροντες τὸν θερμὸν ἀέρα πανταχοῦ τοῦ οἰκοδομήματος σωλήνες. Αἱ θερμάστραι αὗται κατασκευάζονται ἐκ χυτοῦ σιδήρου ἢ ἀργίλλου. Κατὰ δὲ τὴν διὰ θερμολοφῶν ὕδατος Θ., ὕδωρ θερμαινόμενον εἰς 60 μέχρις 150 καὶ

200 ἔτι βαθμῶν κυκλοφορεῖ ἐν κεκλεισμένῳ συστήματι σωλήνων, ἀφ' ὧν πάλιν ἐπανέρχονται δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὸν λείψατα θερμαίνονται ἐκ νέου καὶ οὕτω καθέξῃς. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν θερμκρασίαν 100⁰ καὶ πλέον τὸ ὕδωρ μένει ἔτι ῥεῖ οὐδ' ἐν ἀκουσμένῃ ἐπ' αὐτοῦ μεγάλῃ πιέσει, ὅς' ἦν, ὡς γνωστὸν, ἀδύναται ἡ θερμκρασία τῆς ζέσεως αὐτοῦ (βλ. Ζέσις), δι' ὃ καὶ καλοῦνται τὰ συστήματα ταῦτα συστήματα ὑψηλῆς πίεσεως, ὄντα σχετικῶς τὰ εὐθιγέστατα καὶ τάχιιστα λειτουργοῦντα. — Π δὲ δι' ἄτμοσφ. εὐχρηστικὸς ἰδίως εἶναι ἐν ἐργαστασίαις ὅπου λειτουργοῦσι κινητήριαι μηχαναὶ μεγάλῃς πίεσεως, ὡν οὕτω χρησιμοποιοῦται ὁ ἐνδιωκόμενος ἄτμος· ἀλλ' ἐὰν πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ κατ' αὐτὴν εἰς οἰκοδόμημα ἀποβαίνει λίαν θάπανηρά· νεώστε δὲ ὁ τρόπος οὗτος ἐφημερόθυμ πρὸς Θ. ὁλοκλήρων συνοικίων ἐκ μίας πηγῆς θερμότητος ἀποβαίνον οὕτω καὶ οἰκονομικῶς συμπεριότερος τῶν ἄλλων συστημάτων. Ὁ ἄτμος κυκλοφορῶν καὶ θερμαίνων τὸ οἰκοδόμημα φύχεται αὐτὸς καὶ ἐπανέρχεται ὡς ὕδωρ θερμκρασίας 80⁰ περίπου εἰς τὸν λείψατα ἐξ αὐτοῦ παρήχθη. — Οἱ δὲ προμηθευόμενοι τῆς Θ. τρόποι παρουσιάζουσιν γενικῶς τὰ ἐξῆς προτερήματα καὶ ἐλαττώματα. Μετὰ τῆς δι' αἰέρος Θ. εὐχερῶς συνδέεται τέλειος ἀερισμός τῶν οἰκοδομῶν, εἶναι δὲ ὁ τρόπος οὗτος καὶ ὁ ἥμισυ θάπανηρος ἐν τῇ ἐγκαθίδρυσί καὶ κατὰ τὴν διατήρησιν, ἡ θερμκρασία κανονίζεται δι' αὐτοῦ καὶ μεταβάλλεται εὐκόλως κατὰ βούλησιν, τέλος δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπαρξίς σωλήνων ἢ ἄλλων ἀποθηκῶν οὕτως εἰπεῖν θερμότητος ἐν τοῖς δωμάτιοις. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὸν τρόπον οὗτον ἡ θερμότης ὀλίγον σχετικῶς διατηρεῖται χρόνον, ἡ μεταγωγὴ τῆς θερμότητος εἰς μικρὸς ὀρίζοντας ἐκτάσεις κατανατᾷ δυσχερῆς ὡς καὶ ἡ ἐξίσου Θ. τῶν ὑπερκειμένων ἀλλήλων χώρων, ὁ ἀὴρ συχνὰ ἐξορτίζεται ὑπερβολικῶς, τέλος δὲ ὁ τρόπος οὗτος ἀπαιτῶν πολλοὺς ἐν τοῖς τοίχοις σωλήνας, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον ἐν ἐπὶ τῇ προθέσει εἰσαγωγῆς αὐτοῦ οἰκοδομηθεῖσι κτιρίοις. Κατὰ τὴν διὰ θερμοῦ ὕδατος Θ. προτάσσεται μὲν ὀμαλότερον καὶ διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ θερμότης, καὶ εὐκόλως εἰσάγεται ὁ τρόπος οὗτος καὶ εἰς παλαιὰ οἰκοδομήματα, ἀλλ' ἡ θερμκρασία τοῦ αἰέρος τῶν δωματίων βραδέως ὑφίσταται, δι' ὃ μετὰ τὸν ἀερισμὸν ἐπὶ μακρὸν σχετικῶς χρόνον μένουσι ψυχρά, ἔτι δὲ ἡ ἐγκαθίδρυσις τοιοῦτου συστήματος εἶναι λίαν θάπανηρά. Ἡ δὲ δι' ὑπερθερμοῦ ὕδατος εἶναι ἥττον τῆς διὰ θερμοῦ ἀπλῶς ὕδατος θάπανηρά καὶ εὐκόλως ἐπιτυγχάνεται εἰς οἰκιστῆρας ἀποστάσεις καὶ ταχέως ἐπέρχεται, ἀλλ' εὐκόλως προβαίνει εἰς ὑπερθερμανσιν θυμαμένην νὰ ἐπιφέρει ἐκρήξιν. [Ε.Σ.Τ.]

Θερμαντικὴ μονάς. βλ. Θαλπαμετρία καὶ Θερμότης.

Θερμάστραι. Τὰ κοινότατα σκεῦη, ἐν εἰς τελευτένης καύσεως ξύλων, ἀνθράκων κλ. παράγεται θερμότης μεταδιδόμενη καὶ εἰς τὸν περίεξ αἰέρα. Διὰ μακροῦ σωλήνος, θέτοντος εἰς συγκοινωνίαν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θ. μετὰ τοῦ ἐλευθέρου ἔξω τοῦ οἰκοδομήματος αἰέρος, ὁ ἐν τῇ Θ. ἀὴρ, οὕτως ἐξηγητήθη πλέον τὴν καύσιν τελούσιν δευγόνον, ὡς θερμότερος καὶ ἄρα ἐλαφρότερος ὀφίπταται ἀνερχόμενος διὰ τοῦ σωλήνος, ἄλλος δὲ καθαρὸς ἐκ τοῦ δωματίου ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν εἰσελαύνων εἰς τὴν Θ. μεθ' ὅρμηξ δι' ἀνοιγμάτων πεποιημένων κάτωθεν ἢ πλαγίως, καὶ οὕτω διατηρεῖται ζῶντρά ἡ καύσις διὰ διηγεκοῦς ἐντὸς τῆς Θ. ρεύματος αἰέρος, ἀπάρχοντος ἔξω καὶ τὸν καπνὸν καὶ τὰ αἰερία προϊόντα τῆς καύσεως. Αἱ Θ. κατασκευάζονται πηλιναὶ ἢ σιδηραὶ. Εἰδὸς δὲ Θ. εἶναι καὶ ἡ ἐστία (βλ. λ. καὶ Πιν. Θερμάστραι, σχ. 1). Πολυτελὴ πηλινὴν Θ. παριστᾷ τὸ σχ. 2, κατασκευασμένη ἐκ πλινθῶν. Αἱ πηλιναὶ Θ. θερμαίνονται μὲν πολὺ δυσκολότερον τῶν σιδηρῶν, ἀπαξ ὅμως καλῶς θερμανθεῖσαι διατηροῦσιν ἐπὶ μακρὸν τὴν θερμότητά των, μετὰ τὴν λήξιν τῆς καύσεως, παρέχουσι δὲ καὶ εἰς τὸν θάλαμον ἡπιωτέραν καὶ ὀμαλωτέραν τὴν θερμότητα, ἴσῃ εἰς πᾶσαν ἀπὸ τῆς Θ. ἀπόστασιν, ἐν ᾗ τὰ πάντα συμβαίνουσιν εἰς τὰς σιδηρὰς Θ. Οὕτως ἡ τοῦ σχ. 2 Θ., ἐὰν ἀναφθῇ τὴν πρῶταν καὶ λειτουργήσῃ ἐπὶ δύο ὥρας, κλεισμένην εἶτα καλῶς πάντων τῶν ἀνοιγμάτων αὐτῆς, τοῦ τε πρὸς τὸν ἐλευθέρον αἶρα καὶ τοῦ πρὸς τὸν θάλαμον, διατηρεῖται θερμὴ καὶ διατηρεῖ τοιοῦτον καὶ τὸν αἶρα τοῦ θαλάμου ἐπὶ ὁλοκλήρου τὴν ἡμέραν. Εἶναι ὅμως καὶ τοιαῦται Θ. σχετικῶς ὀγκώδεις καὶ βαρεῖαι. Αἱ σιδηραὶ Θ., παρὰ τὰς ὡς ἀνω ἐλλείψεις των, κατέστησαν εὐχρηστόταται ὡς ἐλαφρότεραι, ἥττον ὀγκώδεις καὶ ταχέως θερμαίνουσιν. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐλλείψεων τῶν δύο τούτων εἰδῶν Θ. διαφέρει ἐπενοήθησαν τελειότεραι Θ., ὡς π. χ. αἱ κανονιστᾷ Θ. (σχ. 3, σύστημα Meidinger), ἐν αἷς δύναται νὰ κανονισθῇ κατὰ βούλησιν ἡ καύσις, τοῦ ρεύματος τοῦ αἰέρος καλῶς ἢ ἥττον σφοδρῶς καθισταμένου. Αἱ τοιαῦται Θ. πληροῦνται ἀπαξ τῆς ἡμέρας δι' ἰκανῆς προμηθείας καυσίμου ὅλης ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταναλισκομένης. Κατασκευάζονται δὲ συνηθέστερον σιδηραὶ καὶ περιβάλλονται ἐξωτερικῶς διὰ προσθέτου ἐκ σφυρηλάτου σιδήρου περικαλύμματος, μετὰξὺ τούτου καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Θ. μεσοκαθεύοντος στρώματος τινος αἰέρος, οὕτω δ' ἀποφεύγεται ἡ ἀμείστος ἀπὸ τῆς Θ. ἰσχυρὰ ἀκτινοβολία καὶ ἡ θερμανσις καθίσταται ὀμαλωτέρα. Ἐν παρεμπιπτον τοῦτο στρώμα τοῦ αἰέρος διασπειρόμενον εἰς τὸ δωματίον καὶ ἀνανεούμενον θερμαίνει ὀμαλῶς

ἔλκον τὸν θάλαμον, δυνατὸν δὲ καὶ νὰ μετα-
χέυεται τὸ θερμὸν τοῦτο τοῦ ἀέρος στρώμα
καὶ εἰς ἄλλον θάλαμον πλὴν τοῦ ἐν ᾧ ἡ Θ.
καίεται 3. Ἰδιῶς σωλῆνος, ὅπερ παριστᾷ ἡ εἰ-
κὼν 3. Ἰντελεστέραν τοῦ εἶδους τοῦτου Θ.
παριστῶσι τὰ σχ. 4 καὶ 5 (ἀποψὲς καὶ τομῇ),
ἐν ᾗ ὁ τὴν καυσὶν τελῶν ἀπὸ εἰσσερχόμενος διὰ
τῶν ὀπῶν αὐτῆς διέρχεται πρῶτον διὰ δύο κατὰ
μῆκος χωρισμάτων, ἀνερχόμενος καὶ κατερ-
χόμενος ὡς δεικνύουσιν ἐν τῷ σχ. 10 αἱ διευ-
θύνσεις τῶν τῶνων, καὶ οὕτως ἔρχεται εἰς τὴν
καυσίμην ὕλην ἥδη προθερμανθείς. Διὰ τοῦ
τρόπου τοῦτου ἐπέρχεται οἰκονομία καυσίμου
ὕλης καὶ ἡ θερμάνσις τελεῖται εὐκολώτερον,
εἰ δὲ καὶ 5 ἐκ τῆς καύσεως καπνὸς ἐλατ-
τοῦται. Τοῦ τελευταίου τοῦτου καπνοῦ, οὐσιώ-
δους ὑπὸ οἰκονομικῇ καὶ ὑγιεινῇ ἔκδοσιν,
ἐπέτυχεν ἰδίᾳ ἡ ἐν τῷ σχ. 6 ἐν τομῇ εἰκονι-
ζομένη Θ. συστήματος Πείσιου, ἐν ᾗ ὁ καπνὸς
(ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ ποσίων ἀνθρακὸς μὴ
προφθανόντων νὰ καῖσι διὰ τὴν σχετικῶς
πρὸς τὴν καυσίμην ὕλην ἀσθενῆ τοῦ ἀέρος
ἀνανέωσιν), ἀνερχόμενος ἀπὸ τῶν ἐσχαρῶν h
καὶ e, ἐξ ὧν διὰ τῆς θυρίδος l εἰσάγεται ἡ
καυσίμος ὕλη καὶ καίεται διὰ τοῦ κάτωθεν
αὐτῆς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν δύο τῶνων ἀπὸ
τῆς θυρίδος l εἰσορμῶντος νέου ἐκαστοῦ ἀέρος,
καὶ ταμιευόμενος ἐν τῷ χώρῳ i, ὑπὸσταται
ἐνταῦθα διὰ νέου ἀέρος, ἀπὸ τῆς θυρίδος k
εἰσσερχόμενος καὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν διὰ τοῦ
σωλῆνος k μὴ προθερμανόμενος, ἰδιαιτέραν καυ-
σιν, ἥτις συντελεῖ εἰς αὐξησιν τῆς θερμάνσεως
κατανάλεισκουσα τὰ καύσιμα τοῦ καπνοῦ στοι-
χεῖα. Εἰς ἄλλα συστήματα ὁ καπνὸς ἀπάγε-
ται εἰς ἰδιαιτέρας Θ., ὅπου ἐντελέστερον ἀ-
κόμῃ καίεται. Ἡ ἀπλοστότερα καὶ ὑγιεινότερα
μέθοδος θερμάνσεως εἶνε ἡ διὰ φωταερίου, οὗ
ἡ καύσις τελεῖται ἐν εἰδικαῖς Θ., αἵτινες δυ-
νατὸν εἶνε καὶ νὰ μὴ συγκοινωνῶσι μετὰ τοῦ
ἔξω ἀέρος διὰ τοῦτο καὶ ἐρείδόμεναι ἐπὶ τρο-
χίσκων εὐκόλως μεταφέρονται ὅπουδήποτε τοῦ
δωματίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, εὐχερῶς διακινη-
μένης τῆς συγκοινωνίας αὐτῶν μετὰ τοῦ ἄγρον-
τος τοῦ ἀέριου σωλῆνος. Ἡ χρῆσις ὅμως τοι-
ούτων Θ. (σχ. 7) εἶνε ἐτι περιωρισμένη ὡς
σχετικῶς δαπανηρά, καθόσον τὸ κοινὸν φω-
ταερίον στερεῖται πολλῶν τοῦ λιθάνθρακος
καυσίμων ὕλων, ἐν ᾧ ὅπου εἶνε δυνατὴ ἡ ἀπὸ
τῶν λιθάνθρακων παρασκευὴ τοῦ καυσίμου
ἀερίου, οἷον ἐν τισιν ἐργαστασίαις, ἡ χρῆσις
αὐτοῦ πρὸς θερμάνειν ἀπεδείχθη καὶ λίαν οἰ-
κονομικῇ, πρὸς καὶ Θερμάνσεως. [Ε.Σ.Τ.]

Θέρμη. Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Θεσσαλο-
νίκης, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλ-
που. [Μ.Σ.]

Θερμῇ. Κώμη τῆς Μυτιλήνης, κειμένη
περίπου 7 χλμ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας. ἔχει
800 κατοικοῦς. [Μ.Σ.]

Θερμῆσι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἐρμιόνης,

ἀφ' ἧς ἀπέχει 2 ὥρ. ΒΔ. καίμενον ἐπὶ τῆς πα-
ραλίας καὶ εὐκρινόμενον ὑπὸ 157 κατ. Ἐνταῦθα
καίται καὶ ἡ ἀλυκὴ τῆς Θερμησίας, μία ἐκ
τῶν μεγαλειτέρων τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τὸ ΒΔ
ταύτης ὑπέρκειται μικρὸν ἐνετικὸν φρούριον
ἐπὶ ὕψους ἀποστάσεως 292 μέτρων, Κάστρον
τῆς Θερμησίας καλούμενον καὶ μνημονεύμε-
νον ἐν τῇ μεσαιωνικῇ ἱστορίᾳ (1479—1483)
εἰς τὰς μεταξὺ Ἑνετῶν καὶ Τούρκων δια-
πραγματεύσεως περὶ κατοχῆς τῆς ἀλυκῆς.

Θερμιδῶρ ἐκλήθη ἐν τῷ κατὰ τὴν
γαλλικὴν ἐπαναστάσιν θεοπισθέντι νέῳ ἡμε-
ρολογίῳ ὡς ἐνδέκατος μῆν ἀπὸ 8/10 Ἰουλίου
μέχρι 7/18 Ἀυγούστου ὡς θερμώτατος. Περί-
φημος κατέστη ἡ 9 τοῦ μηνὸς τοῦτου τοῦ 19^{ου}
ἔτους (6/27 Ἰουλίου 1794), καθ' ἣν ἔπαυεν ἡ
τρομοκρατικὴ τοῦ Ῥοβεσπιέρου. [Β.Ε.]

Θερμοδυναμικὰ. Θερμόμετρον
φέρειν πολλὰς καὶ λεπτοτάτας ὑποδιαίρεσεις
πλησίον τοῦ ζητινέου βαθμοῦ τοῦ ὕδατος διὰ
τοῦτου μετρεῖται ἡ βαρομετρικὴ θλίψις (καὶ
ἐξ αὐτῆς τὸ ὕψος τῶν ὄρων κλπ.), καθέτι
ἔσον ἐλαττωταὶ ἡ θλίψις τόσον ταχύτερον
ῥεῖι τὸ ὕδωρ καὶ ὅθι ὑπὸ τὴν αὐτὴν θλίψιν
πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν βαθμὸν. [Ο.Δ.Ρ.]

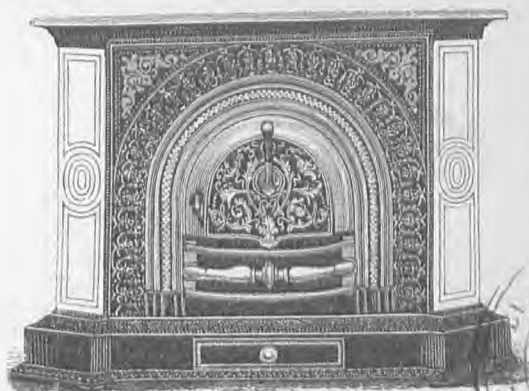
Θερμογόνον. Βλ. Θερμότης.

Θερμογράφος. Βλ. Θερμόμετρον.

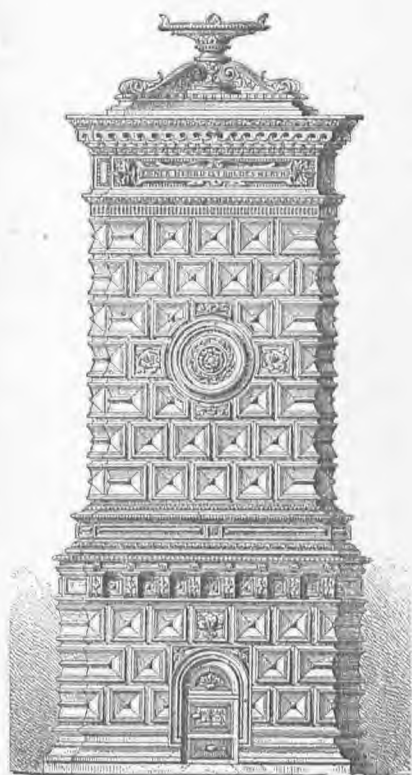
Θερμοδυναμικῇ. Ἡ περὶ τῆς δυνα-
μικῆς φύσεως τῆς θερμότητος θεωρία. Βλ.
Θερμότης.

Θερμοηλεκτρικῇ. Ἡ τῶν ἡλεκτρι-
κῶν τῆς θερμότητος ἀποτελεσμάτων ἐρευνα.
Ἐάν ἐν κυκλώματι ἀποτελουμένῳ ἐκ δύο με-
τάλλων (οἷον χαλκοῦ καὶ ἀντιμονίου ἢ συν-
τηγμάτων πλείονων μετάλλων) ἀπτομένων
ἀλλήλων κατὰ τὸ ἐν ἀκρὺν καὶ ὦν τὰ ἑτέρα
ἀκρὰ συνδέονται διὰ μὴ μεταλλικοῦ ἀγωγοῦ
θερμάνωμεν τὸ ἐν τῶν μετάλλων κατὰ τὸ
σημεῖον τῆς ἐπαφῆς τηρούντες ψυχρὸν τὸ
ἄλλο, παράγεται ἡλεκτρικὸν ρεῦμα (θερμο-
ηλεκτρικὸν ῥεῦμα ἢ ὡς ἔρμ. ὁρρευ-
μα), οὔτινος ἡ ἐντάσις ἐξαρτάται ἐκ τοῦ
διαφορᾶς τῶν θερμοκρασιῶν καὶ ἐκ τῆς φύσεως
τῶν δύο μετάλλων. Ἐκ πολλῶν τοιούτων
στοιχείων ἐσχηματίσθησαν καὶ στήλαι θερ-
μοηλεκτρικῆς καὶ πρὸς ἐπιτελεῖν ἐντενω-
τέρων ρευμάτων. Τὰ θερμοηλεκτρικὰ ρεύματα
ἐφηρμοσθήσαν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν μελέτην τῆς
ἀκτινοβολίας τῆς θερμότητος, ἰδιαιτέρον δὲ
ὄργανον ἀποτελούμενον ἐκ στήλης θερμοηλε-
κτρικῆς καὶ εὐπαθοῦς γαλβανομέτρου, ὃ καλού-
μενος θερμοπλάσμα πλάσσειστος (τοῦ Melloni)
εἶνε τοσοῦτον ευαίσθητον ὥστε
ἐλέγχει ἀνεπαίσθητους ἄλλως μεταβολὰς τῆς
θερμοκρασίας, οἷον τὴν παραγενομένην ἐκ τῆς
πλησιάζουσας ἀνθρώπου μέχρις ἀποστάσεως
μέτρων τινῶν, παραγομένου ἐν αὐτῇ ἡλεκτρ.
ρεύματος, ὅπερ ἐπιφέρει ἀμέσως στροφὴν τῆς

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ.

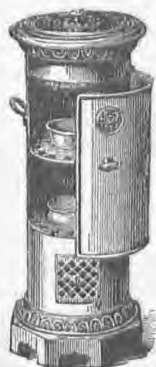
1. Έστια (τοῦ Kretschmann).

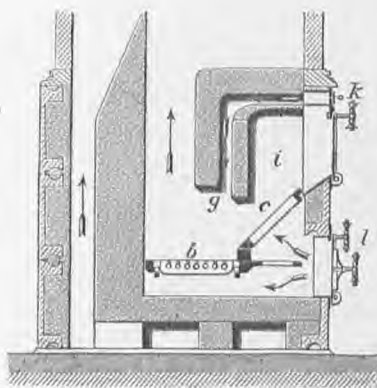
2. Πηλίνη θερμάστρα.

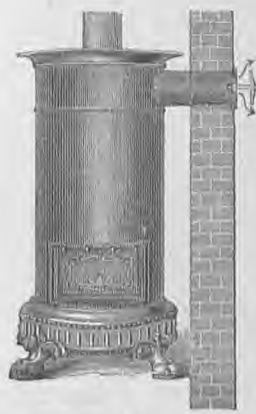
4. 5. Θερμ. μετὰ προθερμάνσεως τοῦ αἵματος.

7. Κινητὴ θερμ. διὰ φωταερίου.

6. Πηλίνη θερμ. μετ' ἀκάπνου καύσεως.

3. Κανονιστὴ θερμάστρα.

Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

Ἄρθρ. Θερμάστραι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βελόνης του γαλβανόμετρου. — Άλλα ηλεκτρικά αποτελέσματα της θερμότητος παρουσιάζουσιν οι καλούμενοι πυροηλεκτρικοί κρύσταλλοι, εν εις μεταβαλλομένης της θερμοκρασίας διεγείρεται ηλεκτρική κατάστασις. Ούτως οι κρύσταλλοι του τουρμαλίνου τιθέμενοι επί θερμῆς σποδοῦ ἔλκουσι καὶ εἴτα ἀπωθεοσι τὰ μόρια ταύτης. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, παρατηρήθην κατ' ἄρχας ἐπὶ τῶν ἀσυμμέτρως μεμορφωμένων κρυστάλλων (τουρμαλίνου, βορακίτου κλ.), ἐξηκριδύθη νεώτερι ὑπὸ τοῦ Hunkel ὅτι παράγεται καὶ ἐν τοῖς συμμετρικοῖς· ἀλλ' ἐν ᾧ ἐν τοῖς πρώτοις τὰ δύο ἀσυμμέτρως μεμορφωμένα ἀκρὰ ἀξονος τινος ἠλεκτρίζονται ἀντιθέτως, ἐν τοῖς τελευταίοις τὰ συμμετρικὰ ἀκρὰ τοῦ αὐτοῦ ἄξονος φέρουσι τὸν αὐτὸν ἠλεκτρισμὸν. [Σπ.]

Θερμοκαυτήρ. Ὁργάνειον πρὸς χειρουργικὰς καυτηριάσεις, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ Piquelin, βασιζόμενον δὲ ἐπὶ τῆς ιδιότητος ἣν ἔχει ὁ λευκόχρυσος, θερμοανθίς μέχρι βαθμοῦ τινος ὑπὸ τοῦ πυρὸς νὰ ὑφύεται κατόπιν εἰς λίαν ὑψηλὰς θερμοκρασίας ἀπλῶς ἐπὶ τῇ ἐπαφῇ μίγματος ἀέρος καὶ τῶν ἀτμῶν πτητικῶν τινος ὑγροῦ (βενζίνης π. χ.), ὧν ρεῦμα διέρχεται δι' αὐτοῦ. Τὸ καυτηριζόν μῆρος ἀποτελεῖται ἐν κοίλῳ ἔσωθεν τεμαχίου λευκοχρύσου ὅπου δυνατόν νὰ ἔχη σιωνδῆποτε σχῆμα καὶ ἀρμόζεται ἐπομένως εἰς σιανδῆποτε χειρουργικὴν ἀνάγκην. Τοῦτο συνήχεται μετ' ἐλαστικῶν σωλήνων δι' οὗ ἀγεται εἰς αὐτὸ ρεῦμα ἀέρος καὶ ἀτμῶν βενζίνης ἐκδιωκόμενον διὰ συνεχοῦς πίεσεως ἀπὸ δοχείου περιέχοντος βενζίνην. Ὡς ἡ λευκόχρυσος θερμοανθὴ ἐπὶ τινα δευτερεύοντα εἰς φλόγα σιανπνεύματα, ἀπεργάζμενον τὸ ρεῦμα τοῦ ἀτμοῦ πυρακτεῖ αὐτὸν ἀμέσως μέχρι λευκοῦ, περαιτέρω δὲ ἡ φλόξ εἶνε περιττὴ πρὸς διατήρησιν τῆς θερμοκρασίας ταύτης, ἥτις ἀναδιδάσκεται ἡ καταβιβάζεται κατὰ βούλησιν διὰ τῆς μάλλιν ἢ ἡπτον ἐντόνου ἐκδιώξεως τῶν ἀτμῶν πρὸς τὸν λευκόχρυσον. Διακοπείσης ὁμοῦ τυχόν ταύτης ἐπὶ ἡμῶν πρῶτον λεπτὸν ψύχεται ὁ Θ. καὶ ὅσον ἐκ νέου νὰ θερμοανθῇ διὰ τῆς φλογός.

Θερμοκρασία σώματος τινος καλεῖται τὸ διὰ τῆς αἰσθήσεως ἀντιληπτὸν ἐν τῇ σώματι ποσὸν θερμότητος, ὅπου δύναται νὰ μετρηθῇ διὰ τοῦ θερμόμετρου. Δύο σώματα θύναται νὰ φέρωι διάφορον ποσὸν θερμότητος καὶ ὅμως νὰ ἔχωσιν ἴσην Θ., ἢ τὸ ἐν καίπερ φέρων μείζον τοῦ ἑτέρου ποσὸν θερμότητος θύνατον νὰ δεικνύῃ ἐλάχισσαν θερμοκρασίαν, ἀναλόγως τῆς εἰδικῆς θερμότητος τῶν διαφόρων σωμάτων (βλ. Θερμότης). Μέσην Θ., τέπου τινὸς καλοῦμεν τὸν μέσον ὅρον πολλῶν κατὰ διαλείμματα γενόμενων παρατηρήσεων, διακρίνοντες ἡμερησίαν, μηνιαίαν καὶ ἐτήσιαν μέσην Θ. Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπικρατοῦσα Θ., ἑκατοῦται ὅσον ὑψηλότερον ἀνερχόμεθα ἐν

τῇ ἀέρι καθ' ὅσον αὐτὸς θερμαίνεται κυρίως οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνακλίσειος μέρους αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ἐπαφῆς. Ὑπὸ τὸ ἐδαφος δὲ τῆς γῆς ἡ Θ. εἶνε δι' ὅλου τοῦ ἔτους σταθερὰ ἐνθα τῆς μικρᾶς ἀγωγοῦ δυνάμεως τῶν στρωμάτων τῆς γῆς. Κρίσιμος Θ. καλεῖται δι' ἕκαστον ἀέριον ἐκείνη ὑπερθεῖν τῆς ὁποίας ὅσον καὶ ἂν αὐξηθῇ ἡ πίεσις ἀδύνατον εἶνε ἡ ἐκρυσταλλωσις τοῦ ἀερίου· εἶνε δὲ αὕτη δια τὸ διοξειδίον τοῦ ἀνθρακος π. χ. — 40°.

— Θ. ζωϊκῇ ἢ φυσικῇ κ. χ. Βλ. Θερμότης (ζωϊκῇ). [Σπ.]

Θερμομετρογράφος. βλ. Θερμόμετρον.

Θερμόμετρον. Ὁργανον χρησιμεύον πρὸς μέτρησιν τῶν θερμοκρασιῶν. Ὡς ἔχει συνήθως, βασιζεται ἐπὶ τῆς ιδιότητος τῶν σωμάτων καὶ δὴ τῶν ρευστῶν τοῦ διαστελλέσθαι διὰ τῆς θερμότητος, προτιμαται δὲ ὁ ὑδράργυρος ὡς κανονικώτερον διαστελλόμενος καὶ ἐντός τῶν συνήθων θερμοκρασιῶν οὔτε πηγνύμενος οὔτε ἀναξέων (πηγνύται εἰς — 40° καὶ ζέει εἰς + 360° K.). ἀποτελεῖται δὲ ἐκ στενωπάτου ὑαλίνου σωλήνος κατὰ μὲν τὸ ἀνω ἀκρον κεκλεισμένου, κατὰ δὲ τὸ κάτω συνεχόμενου μετὰ κοίλης ὑαλίνης σφαίρας, λίαν λεπτὸν ἐχούσης τὸ τοίχωμα, ἥτις εἶνε πεπληρωμένη ὑδραργύρου ὡς καὶ μέχρι σημείου τινὸς ὁ ἀνωθεν αὐτῆς σωλὴν, ὧν περαιτέρω ἀπολύτως κενός. Τῆς θερμοκρασίας αὐξανεμένης ὁ ὑδράργυρος ὑψοῦται διαστελλόμενος ἐν τῷ σωλὴνι, τάνταπλιν δὲ κατέρχεται συστελλόμενος στὰν ψύχεται, τὰς δὲ διαφορὰς ταύτας στάσεις τοῦ ὑδραργύρου ὅγκου ἀναγινώσκμεν εἰς βαθμοὺς (σημειῶντες αὐτοὺς διὰ τοῦ σημείου °, οἷον 5°, 10° κτλ.) ἐπὶ κλίμακος κεχαραγμένης ἐπὶ τοῦ σωλήνος ἢ ἐπὶ πλακῶς, ἐφ' ἧς τὸ ὅλον ἐρείδεται. Αἱ ἐν χρήσει κλίμακες εἶνε τρεῖς, ἡ τοῦ Κελσίου (Θ. ἑκατοντάβαθμον), ἡ τοῦ Ρεωμόρου καὶ ἡ τοῦ Φάρενάιτ. Ἡ κλίμαξ τοῦ ἑκατοντάβαθμου Θ. φέρει τὸν ἀριθμὸν 0 εἰς τὴν θερμοκρασίαν καθ' ἣν τήκεται ὁ πάγος καὶ τὸν ἀριθ. 100 εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ζέοντος ὕδατος, τὸ δὲ μεταξύ διάστημα εἶνε ἐν αὐτῇ διηρημένον εἰς 100 ἴσα μέρη· ἀλλὰ διαίρεσις ἴσαι πρὸς ταύτας εἶναι κεχαραγμένα· καὶ κάτωθεν τοῦ 0, δεικνύουσαι κατωτέρας θερμοκρασίας καὶ ἀκρινόμεναι ὡς ὑπὸ τὸ μὴ δὲ ν. βαθμοί, ἐν δὲ τῇ γραφῇ διὰ τοῦ σημείου —, ἐν ᾧ οἱ ἀνωθεν τοῦ 0 διακρίνονται διὰ τοῦ σημείου +. Ἡ δὲ κλίμαξ τοῦ Ρεωμόρου εἶνε ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ζέοντος ὕδατος σημειεῖ 80, καὶ ἀρα τὸ ἀπὸ 0° μέχρι ταύτης διάστημα διαίρεται εἰς 80 ἴσα μέρη. Ἡ δὲ κλίμαξ τοῦ Φάρενάιτ ὡς 0° δεικνύει τὴν θερμοκρασίαν ψυκτικοῦ κράματος

πάγου και θρυμματικού βλατος, (πολύ κατωτέρω τῆς θερμοκρ. τῆς τήξεως τοῦ πάγου), τὴν δὲ τοῦ ζέοντος βλατος σημειοῖ ὡς 212° ἐν ταύτῃ ἡ θερμοκρ. τῆς τήξεως τοῦ πάγου σημειοῦται ὡς 32° . Ἐὰν τοὺς εἰς τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν ἀντιστοιχοῦντας βαθμοὺς τῶν τριῶν κλιμακίων καλέσωμεν K, P καὶ Φ, οἱ βαθμοὶ οὗτοι συνδέονται κατὰ τὰ ἀνωτέρω διὰ τῶν ἐξισώσεων

$$\frac{K}{5} = \frac{P}{4} = \frac{\Phi - 32}{9}, \text{ δι' ὧν τρέπε-$$

μεν εὐκόλως ἐνδείξεις τῆς μιας τῶν κλιμακίων εἰς βαθμοὺς τῶν ἄλλων. Οὕτως:

I) $\pm 60^{\circ} K. = \pm \frac{2}{3} 00^{\circ} P. = (32 \pm \frac{2}{3} 00)^{\circ} \Phi$.

II) $\pm 0^{\circ} P. = \pm \frac{5}{9} 00^{\circ} K. = (22 \pm \frac{5}{9} 00)^{\circ} \Phi$.

III) $\pm 0^{\circ} \Phi = \pm \frac{1}{9} (\pm 0 - 32)^{\circ} K = \pm \frac{1}{9} (\pm 0 - 32)^{\circ} P$.

Τὸ δὲ 0 τῆς κλιμακίας Φ. ἀντιστοιχεῖ εἰς $-17^{\circ} 78 K$. Τῆς κλιμακίας P. γίνεταί μακρὸν χρῆμα ἐν Γερμανίᾳ, τῆς δὲ Φ. ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ. Ἀλλ' ἀπὸ τινος ἡ χρῆσις τοῦ ἐκασταναβάθμου Θ. ἀπέβη γενικωτέρα. Ἀντὶ ὑδραργύρου χρησιμοποιοῦται καὶ οἰνόπνευμα, κατὰλληλον ἰδίᾳ διὰ θερμοκρασίας χαμηλοτέρας τῶν $-40^{\circ} K$. καὶ ἦν πῆνυται ὁ ὑδράργυρος, ὅπως δὲ ἀναμύδιον δ' ὑψηλᾶς θερμοκρασίας ὡς ζέον ἤδη εἰς 78° . Διὰ θερμοκρασίας ἀνωτέρας τῆς τῶν 360° , καὶ ἦν ζέει ὁ ὑδράργυρος, εὐχρηστοὶ τὸ δ' αἰετοῦς Θ. ἡ πυρὶς ἐν ᾧ καθίσταται εὐδιάκριτος ἡ διαστολὴ τοῦ αἵρος, καὶ ἄλλα ὅργανα (Πυρόμετρα). Ἐτι δὲ καὶ ἡ διάφορος τῶν μετάλλων διαστολὴ ἐκρησιμοποιήθη πρὸς κατασκευὴν Θ. (μεταλλικῶν, οἷον τὸ τοῦ Breguet), ὡς καὶ ἡ παραγωγὴ ἡλεκτρικῶν καὶ μαγνητικῶν φαινομένων διὰ τῆς θερμότητος (βλ. Θερμοηλεκτρική). Πρὸς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις γίνεται χρῆσις Θ. ἀπ' αὐτῶν σημειούντων τὴν μέγιστην ἢ ἐλαχίστην θερμοκρασίαν ἣν εἰδείξαν ἐν ὁρισμένῳ διαστήματι χρόνου. Τοιοῦτοι θερμογράφοι (ἢ θερμόμετροι γράφοι) κατασκευάσθησαν καὶ πολυπλοκώτεροι χαράττοντες ἀπ' αὐτῶν γραφικὴν παράστασιν (βλ. λ.). Δεικνύουσιν πάσας τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρ. Τέλος πρὸς διάκρισιν δύο διαφορῶν θερμοκρασιῶν κατασκευάσθησαν διπλά διαιρέτικοι Θ. βασιζόμενα ἐπὶ τῇ: διὰ τῆς θερμότητος διαστολῆς τοῦ αἵρος (Rumford, Leslie). Τοιαῦτα διαφορικά Θ. εἶναι καὶ τὰ εὐπαθέστατα θερμοσκόπια. — Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Θ. ἀποδίδεται συνήθως εἰς τὸν Κορνῆλιον Drebbel (1638), φαίνεται ὅμως ὅτι ἀρεῖται μάλλον εἰς τὸν Γαλιλαῖον (1597). [Σπ.]

Θερμοπερατόν. βλ. Θερμότης.

Θερμοπύλας. βλ. Θερμοπύλας.

Θερμοπύλας. Στενωπὸς σχηματίζομένη μεταξὺ τοῦ Καλλιθέρου (τοῦ Δ μέρους τῆς Οἴτης) καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Ἐκλήθη δὲ οὕτω διὰ τὰς 2 ἐν αὐτῇ ἀνα-

βλυζούσας θερμὰς (θειούχους) πηγὰς καὶ διότι ἐν τῇ θρυαλίτῃ ἐκλείετο διὰ πολλῶν. Ἡ στενωπὸς αὕτη, ἥς τὸ πλάτος ἦτο ἐν γένει 60 βημάτων, εἰς δὲ τὰ στενωπώτατα μέρη παρεῖχε διόδον διὰ μίαν μόνον ἄμαξαν, ἥτο ἡ μόνη πρὸς τὴν Θεσσαλίαν διόδος καὶ εἶχεν ὡς ἐκ τοῦτου μεγάλην στρατηγικὴν σημασίαν. Περίφημος δὲ ἐγένετο διὰ τὴν κατ' Αὐγούστον 480 π. Χ. ἡρωϊκὴν ἐνταῦθα ἀντίστασιν τῶν ὑπὸ τὸν Λεωνίδα Ἑλλήνων κατὰ τῆς ἐκ τῆς Θεσσαλίας πειραθείσης νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατιάς τοῦ Πέρσου. Ἐπὶ δύο ἡμέρας ἡγωνίσθησαν οἱ Πέρσαι ματαιῶς νὰ ἐκβάλωσι τοὺς Ἑλλήνας ἐκ τῆς θέσεώς των καὶ ὅσον καὶ ἀνῆγωνίζοντο ἀδύνατον ἦτο δι' εὐθείας ἐφόδου νὰ καταρρίψωσι τὴν ἀντίστασιν, ἀλλ' εὐρόντες προδότην τὸν Ἑφιάλτην ὠδηγήθησαν ὑπ' αὐτοῦ διὰ τινος ἀτραποῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους. Οἱ ἐνταῦθα πρὸς τυλακὴν τοποθετημένοι Φωκεῖς κατέσφον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Καλλιθέρου, καὶ οὕτως οἱ Πέρται ἀνενόηλοι ἐφθασαν ἐπισθεν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Λεωνίδας τότε ἰδὼν ὅτι ἐματαιώθη ἡ ὑπεράσπισις τῆς στενωποῦ, ἀπέπεμψε τοὺς ἄλλους συμμάχους, κρατήσας μόνον τοὺς 300 Σπαρτιάτας καὶ τοὺς εὐλίτους Θεσπείους καὶ Θηβαίους. Μετ' αὐτῶν προσέβαλε τοὺς ἐχθρούς ἀφ' οὗ δὲ ἀπέκαμον μαχόμενοι, μετετέθησαν ἐπὶ λόφῳ (Καλῶν τοῦ) τινὸς πλησίον τῶν θερμῶν πηγῶν, πλην τῶν Θηβαίων, καὶ ἐνταῦθα ἔπεσαν, ἡρωϊκῶς ἀμυνόμενοι, ὑπὲρ τῆς βίβης τῶν Μήδων. Ὑστερον ἐστήθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λόφου λιθινὸς λέων ὡς μνημεῖον τοῦ Λεωνίδου, φέρων εἰς ἀνάμνησιν τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ἡρώων τὰ ἐπιγράμματα:

Μοῖραν ποτὶ τῆς τραγοῦσις ἡρώων
ἔκ Πέλοποννήσου χιλιάδας πέποιε.

καὶ, τὸ διὰ τοὺς Σπαρτιάτας ἰδιαίτερον,

Ἄλιν ἀγέλην Λακεδαιμονίαν δι' ἐλπί
Κίρμαθι τοῖς αἰσὶν ἡρώων πεσόντων.

Καὶ ἐν ταῖς ὑστερον δὲ χρόνοις αἱ Θ. ἐγένοντο θέατρον μαχῶν τῇ 278 π. Χ. ἐν αὐταῖς ματαιῶς προσεπάθησαν οἱ Ἑλληνες νὰ ἀναγκασίωσι τὴν προσβολὴν τῶν Γαλατῶν, τῇ δὲ 191 π. Χ. ἡττήθη ἐνταῦθα ὁ τῆς Συρίας βασιλεὺς Ἀντίοχος ὁ Μέγας κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τοὺς Μ. Α. Γλαβρίωνα καὶ Μ. Π. Κάτωνος ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. — Σήμερον διὰ τῶν προσχώσεων τοῦ ΒΔ τῶν Θ. ἐκβάλοντες εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον Σπερχεῖο καὶ δι' ἡφαιστειακῶν ἐνεργειῶν ἡ θέσις ὑπέστη οὐσιώδεις μεταμορφώσεις. Ἀντὶ στενωποῦ ἐκρηματίσθη ἐλώδης πεδιάς, ἐχρυσά πλάτος $\frac{1}{2}$ —1 ὥρας. Ἐπὶ τριῶν λόφων ἐγειρομένων ἐκεῖ εἰς μικρὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις εὐρίσκονται ὄρειαι δρυορριμῶν, ὧν ἡ χρονολογία δὲν δύναται νὰ ἐρισθῇ. Ὁ λόφος ὅπου ἔπεσαν οἱ Σπαρτιάται καίτα ἐν τῇ Δ εἰσεῖν τῆς διόδου εὐμαχρὰν τῆς διόδου ἐκεῖ καὶ ἡ κομφοπλίς Ἀνθόλη, ἐν ἣ συνήρχοντο αἱ Ἀμερικτικαὶ (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Θερμοπυλῶν δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν Λοκρίδα, ἱερυθεὶς τῷ 1855. Πρωτεύουσα εἶνε ὁ Μῶλος, χωρία δὲ Ἀγία Τριάς, Ἀντερὰς, Καραβίδα, Κατράτα, Λιαπάτα, Μενδενίτσα καὶ Φεντζίριον. Κατ. 3235.

Θερμορρεύματα. Βλ. Θερμοηλεκτρική.

Θερμοσκόπιον. Βλ. Θερμόμετρον.

Θερμοστάτης. Συσκευὴ πρὸς τήρησιν ὁρισμένης ἀμεταβλήτου θερμοκρασίας εἰς μηχανήρια κλπ. [O.A.P.]

Θερμότης. Ἡ αἰτία ἢ περιάρχουσα τὰ σώματα εἰς τοιαύτην κατάστασιν ὥστε νὰ παράγῃσιν ἐν ἑαυτῇ τὸ αἶσθημα τοῦ θερμοῦ, ἐπιφέρειν δὲ καὶ διάφορα ἐπὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων χαρακτηριστικὰ ἀποτελέσματα, οἷον διαστολὴν, τήξιν, ἐξαέρωσιν. Περὶ τῆς φύσεως καὶ αἰτίας ταύτης άλλοτε μὲν ἐπεγράφη ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Θ. εἶνε εἶδος ἰδιοσυνοῦς ἀδρανοῦς (θερμογόνου) εἰσδύοντος εἰς τὰ σώματα κατὰ μείζονα ἢ ἐλάττωνα ποσότητα καὶ οὖν τὴν ἀνισὸν θερμοκρασίαν ἐπιφέροντος, θεωρία ἥτις καὶ εἰς ἀποκα συμπεράσματα ἤγει καὶ τὰ ποικίλα τῆς Θ. φαινόμενα οὐδαμῶς ἡδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ. Σήμερον δὲ γενικῶς ἀποδεκτὴ ἐγένετο ἐν τῇ ἐπιστῇ, ὡς οὐ μόνον τὰ φαινόμενα ἐξηγεῖται ἀλλὰ καὶ διὰ πειραματικῶν ἐρευνῶν ἐδραιωθεῖσα, ἡ μ. η. χ. ἀνικὴ (δυναμικὴ) ἢ ἔνεργια τῆς Θ., ὅτι τὰ θερμοκρασιακά φαινόμενα ἐξελίσσονται εἰς ἰδίον τι εἶδος κινήσεως, πολὺ ἢ ὀλίγη, τῶν ἐλαχίστων τῆς ὕλης μορίων, κινήσεως ἥτις δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ἔργον μηχανικόν, παράγουσα ὅρατα δυναμικὰ ἀποτελέσματα, ὡς ἀπ' ἑτέρου τὸ μηχανικὸν ἔργον, ὅπου φαίνεται ἀπολλόμενον, μεταβάλλεται (κατὰ τὸν νόμον τῆς ἀεθαρτίας καὶ εἰς ἀλλήλας μετατροπῆς τῶν δυναμειῶν, βλ. Δυνάμεις καὶ Ἔργον) εἰς θερμότητα. Ἡ ἐκ τῆς καύσεως π. χ. τῶν ἀνθράκων Θ. παράγει τὸ μηχανικὸν ἔργον τῶν ἀτμομηχανῶν, καταστρέφει τὴν συνόχην τῶν μερίων στερεῶν καὶ ὑγρῶν σωμάτων μεταβάλλουσα αὐτὰ εἰς ρευστὰ καὶ ἀέρια κτλ., ἀντιστρέφως δὲ διὰ τῆς τριβῆς καὶ ἄλλων μηχανικῶν ἐνεργειῶν παράγεται θερμότης. Ἡ ἀναλογία δὲ Θ. καὶ μηχανικοῦ ἔργου ὁρίσθη καὶ μαθηματικῶς, δευχθέντας ὅτι πρὸς παραγωγὴν 1 θερμοκρατικῆς μονάδος (βλ. λ.) ἀπαιτεῖται ἔργον 424 χιλιογραμμικοῦ μέτρου καὶ ἀντιστρόφως διὰ δαπάνης 1 θερμοκρατικῆς μονάδος παράγεται ἔργον 424 χιλιογραμμικοῦ μέτρου (μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς Θ.). — Διὰ π. η. χ. τῆς Θ. ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι κυρίως μὲν ἡ ἡλιακὴ ἀκτινοβολία (βλ. λεπτομερείας ἐν λ. "Ἠλιος"), κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἡ γῆ (βλ. Γηγενὴς θερμότης). Ἄλλα Θ. παραγοῦσι καὶ μηχανικὰ καὶ χημικὰ δράσεις. Καὶ μηχανικὰ μὲν πηγὰί Θ. εἶναι π. χ. ἡ τριβὴ, ἔτι δὲ ἡ συμπύκνωσις ἀερίων, καθ' ἣν μέγα πο-

σὺν Θ. παράγεται, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἀερίον τι ἐξαεριοῦμενον ψύχεται, ὡς καταβάλλον τὴν πιέζουσαν αὐτὸ δύναμιν, ὅτε ἡ Θ. αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς μηχανικὸν ἔργον. Χημικὰ δὲ πηγὰί Θ. εἶναι αἱ καύσεις, (ἡ καύσις λ. χ. 1 γρ. ἀνθράκος παράγει 7925 θερμοκρατικὰς μονάδας, 1 δὲ γρ. ὑδρογόνου 34 601 θερμ. μ.) καὶ καθέλου αἱ ἐνώσεις χημικὰς παράγουσαι δράσεις τῶν σωμάτων ἐπ' ἀλλήλα, ὧν κύριον χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ παραγωγὴ Θ. Τὴν αὐτὴν πηγὴν εἶναι καὶ ἡ ζώικὴ Θ. (βλ. κατωτέρω). Ἡ δὲ δ' αὐτὴ τῆς Θ. συμβαίνει διττῶς, δι' ἀγωγῆς καὶ δι' ἀκτινοβολίας. Καὶ δι' ἀγωγῆς εἰς μὲν διαδίδεται ἡ Θ. ἀπὸ μερίου εἰς παρακείμενον μέρος τῆς (βαρείας) ὕλης εἴτε ἐν τῇ αὐτῇ σώματι εἴτε ἐν σώματι ἀμέσως ἀλλήλων ἀπτεμένους. Ἡ ἀγωγὴ δὲ τῆς Θ. ἐν τοῖς σώμασι δὲν συμβαίνει ἐν πασὶν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως, ἀλλ' εἰς ἄλλα μὲν σώματα ἀμέσως μεταδίδεται ἡ Θ. ἀπ' ἀκροῦ εἰς ἀκρον (καλοὶ ἀγωγοὶ τῆς Θ., τὰ μέταλλα), ἀλλῶν δὲ τοῦ ἐνός ἀκροῦ καιομένου τὸ ἕτερον μένει ψυχρὸν τῆς ἀγωγῆς βραδυτάτης οὕσης (κακοὶ ἀγωγοὶ τῆς Θ., ξύλα, ἔρια κτλ.). Ἐκ τῶν μετάλλων ἀριστος ἀγωγὸς εἶνε ὁ ἀργυρὸς (100), μεθ' ὃν ἔπονται ὁ χαλκὸς (74), ὁ χρυσοῦς (58), ὁ ψευδάργυρος (28), ὁ κασίτερος (14), ὁ σίδηρος (11), ὁ μέλυδρος (8.5), ὁ λευκόχρυσος (8.4), τὸ βισμούθιον (1.8). Διὰ κακῶν ἀγωγῶν καλύπτομεν ὅσα σώματα ὀλομεν νὰ προφυλάξωμεν ἀπὸ τῆς ψύξεως (τὸ σῶμα ἡμῶν δι' ἐνδωμάτων ἢ ἐσφαλιωμάτων μὴ ἀγνάντων τὴν θερμότητα αὐτοῦ). Τὰ ρευστὰ ἐν γένει εἶναι κακίστοι ἀγωγοί, ἐπὶ δὲ γαίρουν τὰ ἀέρια (κατὰ τὸν ἀνωτέρω πίνακα εἶνε ἡ ἀγωγὴ τοῦ ὕδατος 0.11, ἡ τοῦ ἀέρος 0.004). Δι' ἀκτινοβολίας (ἢ εἰς δὲ μεταδίδεται ἡ Θ. ἀπὸ πάσης ἀποστάσεως καὶ μὴ μεσελαβούσης βαρείας ὕλης, ὡς ἀπὸ τοῦ ἡλίου εἰς τὴν γῆν καὶ ἐντὸς τεχνικοῦ κενοῦ. Οἱ νόμοι τῆς διαδόσεως τῆς ἀκτινοβολοῦσας Θ. εἶναι οἱ αὐτοὶ καὶ τῆς τοῦ φωτός, δι' ὃ ἀποδίδεται ἐπίσης αὕτη εἰς κυματοειδῆ κίνησιν τοῦ ἀέρος (βλ. Φῶς). Ἡ δὲ ἀφ' αὐτῆς τῶν θερμοκρατικῶν ἀκτίνων ἀπὸ τῶν σωμάτων ἐξαρτάται κατὰ πολὺ ἐκ τῆς ποιότητος τῆς ἀκτινοβολοῦσας ἐπιφανείας, ἀπὸ ἀμαυρῶν καὶ τραχειῶν ἐπιφανειῶν ἢ ἀκτινοβολία εἶνε ἐντονωτέρα ἢ ἀπὸ στιλπνῶν καὶ λείων. Κατὰ τὸν πίνακα τοῦ Loslie εἶναι ἡ ἀφαικτικὴ δύναμις τῆς αἰθέλης 100, τοῦ γάρτου 98, τοῦ σφραγιστικοῦ κηροῦ 95, τοῦ ὑδραργύρου 20, τοῦ σιδήρου ἐπιτελειώμενου 15, τοῦ χαλκοῦ, ἀργύρου καὶ χρυσοῦ 12. Ἰση δὲ πρὸς τὴν ἀφαικτικὴν τῶν σωμάτων δύναμιν εἶνε καὶ ἡ ἀπορροφητικὴ, δι' ἧς ἀπορροφῶσι τὰς ἀλλοθεν ἐκπεμπομένας ἀκτίνας (καὶ ἀρα θερμαίνονται). Ἀπορροφητικώτατον ἀρα ἡ αἰθέλη καὶ καθέλου τὸ μέλαν χρώμα, ἥμισυ δ' ἀπορροφητικὸν τὸ λευκόν, εἰς οὗ καὶ ἡ χρῆσις λευκῶν ἀπορροφῶν καὶ σινδόνων

καὶ λευκῶν εξωτερικῶν ἐνδυμάτων κατὰ τὴν θέρος. Τέλος διαφέρουσι τὰ σώματα καὶ κατὰ τὸ θερμότητος, ἀναλογούντες πρὸς τὴν τοῦ φωτός διαφάνειαν. Ἐν γένει τὸ θερμωπερατὸν εἶναι ἐλάχιστον εἰς τὰ μέταλλα, τῶν πρὸς αὐτὰ δηλ. προσπιπτουσῶν θερμαντικῶν ἀκτίνων ἐλάχιστοι περὶ αὐτὰ μεταδίδονται πέραν αὐτῶν. Ἀξίον δὲ σημειώσας ὅτι τοῦ αὐτοῦ σώματος τὸ θερμωπερατὸν ποικίλλει δι' ἀκτίνων ἐκ διαφόρων πηγῶν θερμότητος (ἡλίου, λούγκων, διαπύριον πυρμάτων κτλ.). — Αἱ ἀκτίνες τῆς Θ, ἀνακλῶνται καὶ διαθλῶνται ὡς αἱ τοῦ φωτός, διακρίνονται δὲ ἀπ' ἀλλήλων, ὡς τὰ χρώματα τοῦ φάσματος, διὰ τῆς ἀνιστοῦ διαθλαστικότητος, ἣν ἐξακριβώμεν πειρώμενοι διὰ πρίσματα ἐξ ὀρυκτοῦ ἁλατος, ὅτε παρατηρούμεν καὶ ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκτίνες θερμαντικαὶ καὶ πέραν τοῦ ἰανθίνου καὶ τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (βλ. Φάσμα), ὧν δὲν ἀντιλαμβάνεται ὁ ὀφθαλμός. Αἱ ἐν τοῖς φαινομένοις τούτοις πλήρεις συμφωνία τῆς Θ. καὶ τοῦ φωτός περὶ αὐτῶν ἵκται ὅτι θεωρητέον τὴν Θ. καὶ τὸ φῶς ὡς δύο διακεκριμέναις ἐκφάνσεις τῶν αὐτῶν αἰθερίων δονήσεων. (Περὶ ἀποτελεσματικῶν τῆς Θ. βλ. Τῆξις, Διαστολή, Θερμοληκτρικὴ κτλ.). [Σπ.]

— Θερμότης ἀτομικῆ. βλ. Θ. εἰδική.

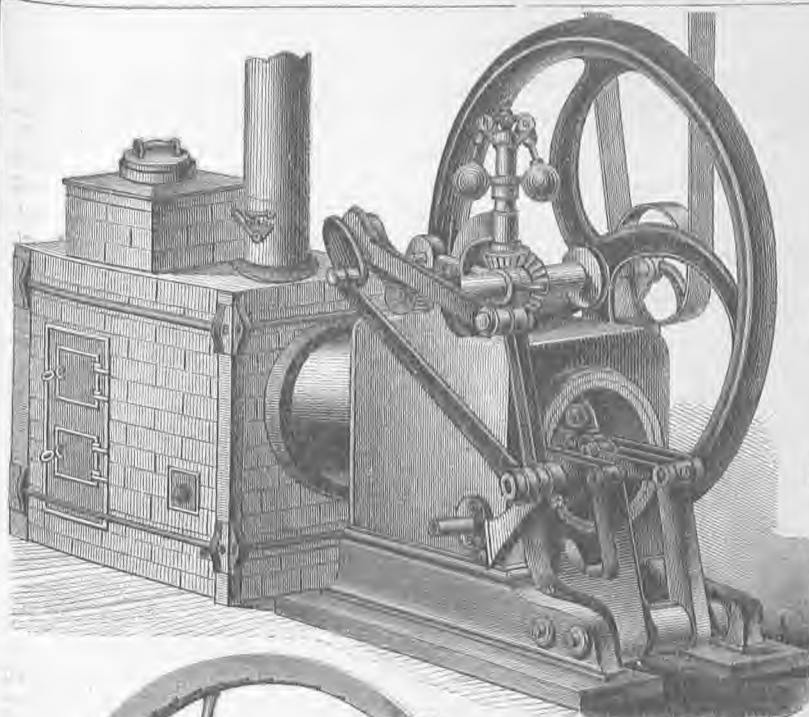
— Θερμότης εἰδική. Ἐπειδὴ πρὸς θερμάνειν ἴσων βαρῶν διαφόρων σωμάτων εἰς ἴσον ἀριθμὸν βαθμῶν ἀπαιτοῦνται ἀνισοί ποσότητες θερμότητος, ἐκλήθη εἰδικὴ θερμότης τῶν σωμάτων τὸ ποσὸν θερμότητος τὸ ἀπαιτούμενον ἵνα 1 χλγρ. ἐκάστου αὐτῶν θερμανθῇ κατὰ 1° (ἀνεμ μεταβολῆς καταστάσεως) μετρεῖται δὲ ἡ εἰδ. Θ. τῶν σωμάτων κατὰ διαφόρους μεθόδους, ὡς μονάδας λαμβανόμενης τῆς εἰδ. Θ. τοῦ ὕδατος τῆς καὶ θερμαντικῆς μονάδος καλουμένης. Οὕτως εἶναι ἡ εἰδ. Θ. τοῦ χαλκοῦ 0,0952, τοῦ σιδήρου 0,1138, τοῦ χρυσοῦ 0,0324, τοῦ ἀργύρου 0,0570, τοῦ ὀρυζοῦ 0,028. Οἱ δὲ Julong καὶ Petit (1818) ἀνεκάλυψαν τὸν ἀξιοσημειώτερον νόμον ὅτι αἱ εἰδ. Θ. τῶν χημικῶν στοιχείων ἐν στερεῇ καταστάσει εἰσὶν ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν βαρῶν. Ἐὰν δηλ. ε καὶ ε' εἶναι αἱ εἰδ. Θ. δύο στοιχείων, α δὲ καὶ α' τὰ ἀτομικὰ βάρη αὐτῶν, ὑπάρχει ἡ ἀναλογία $e : e' :: \alpha' : \alpha$, ἢ καὶ ἡ ἰσότης $ea = e'\alpha'$. Τὸ γινόμενον τοῦτο τῆς εἰδ. Θ. στοιχείου τινὸς ἐπὶ τὸ ἀτομ. βάρος αὐτοῦ καλεῖται ἀτομικὴ θερμότης. ἔπεται ἄρα ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι πάντα τὰ στοιχεῖα κινηθῶν ἐν στερεῇ καταστάσει ἴσων ἀτομικῶν θερμότητων ἥτοι ὅτι διαφορά αὐτῶν ποσά, ἀνάλογα ὅμως πρὸς τὰ ἀτομικὰ αὐτῶν βάρη, θερμαίνονται κατὰ 1° ὑπὲρ ἰσοῦ ποσοῦ θερμότητος. Τῶν δὲ ἀερίων διακρίνομεν διπλῆν εἰδ. Θ. καθόσον κατὰ τὴν θερμάνειν ἢ πιέζοντες τὸ πρὸς ἐξόγκωσιν τεῖνον ἀέριον διατηρούμεν αὐτὸ ὑπὲρ τὴν αὐτὴν

ὀγκον (καὶ μείζονα πίεσιν), ἢ ἀφίνοντας ἐλευθερον διατηρούμεν τὴν αὐτὴν πίεσιν ἀλλ' αὐξάνομεν τὸν ὀγκον ἢ τελευταία δὲ αὐτὴ εἰδ. Θ. εἶναι πάντοτε μείζων τῆς πρώτης, διότι μέρος Θ. δαπανᾶται καὶ πρὸς αὐξησιν τοῦ ὀγκου μεταβαλλομένη εἰς ἔργον μηχανικόν. Ὁ Regnaudt εὗρεν ἐν σταθερᾷ πίεσει εἰδ. Θ. τοῦ ἀέρος 0,2377, τοῦ ἀζώτου 0,2438, τοῦ ὀξυγόνου 0,2175. Εἶναι δὲ αἱ εἰδ. Θ. τῶν ἀπλῶν ἀερίων (ἥτοι χημικῶν στοιχείων, ὕδρου, ὀξυγόνου, ἀζώτου, χλωρίου) ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τῶν πυκνοτήτων αὐτῶν, ὅθεν ἔπεται ὅτι ἡ κατὰ 1° ποσὴν τοῦ ὀξυγόνου ἀπαιτεῖται 16κις ὀλιγώτερον ποσὸν θερμότητος ἢ δι' ἴσον ποσὸν ὀξυγόνου. [Σπ.]

— Θερμότης ζωική καλεῖται ἡ ἀνεξαρτήτως τῆς θερμοκρασίας τοῦ περιβάλλοντος μέσου διηγεῖσθαι ἐν τῷ σώματι μέρους τινὸς τῶν ζώων παραγομένη καὶ εἰς σταθερὸν βαθμὸν διατηρουμένη, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ φουσιολογικὴ καλεῖται. Τὰ ἔχοντα τοιαύτην ζωὰ (θηλαστικά, πτηνὰ) καλεῖνται θερμαῖμα (καὶ ἐμοιόθερμα), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ψυχραῖμα (ἢ ποικιλόθερμα), ὧν ἡ ἐσωτερικὴ θερμοκρασία, ἐξαρκουμένη ἐκ τῆς τοῦ περιβάλλοντος μέσου, μόλις υπερβαίνει ταύτην κατὰ 1 ἕως 2°. Καὶ τὰ μὲν θηλαστικά ἔχουσι φυσιολογικὴν θερμοκρασίαν 37—40° K., τὰ δὲ πτηνὰ 41—44°. Ἡ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 37,3°, ποικιλλοῦσα κατὰ δέκατα τῶν βαθμῶν κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἐπὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἡμερονομίου. Περὶ τὴν 1 ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον π. γ. εἶναι ἐλάχιστη (36,3—36,8°, βαθμὴν δὲ ἀνέρχεται εἰς 37—37,4° ἐν τῇ τῆς ἡμέρας, μετὰ τὸ φαγεῖν δὲ ὑψοῦται εἰς 37,3—37,6°. Ἐπειδὴ δὲ καὶ κατὰ τὰς θέσεις τοῦ σώματος ποικίλλει μικρὸν, μετρεῖται συνήθως ὑπὲρ τῶν ἱατρῶν ἐν τῇ μαχαλιαίᾳ κυκλίᾳ, ἐπὶ ζώῳ δὲ καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου (ἐπὶ παιδίων) ἐν τῇ πέρατι τοῦ ἀπυθυσμένου. Κατὰ τὴν λειτουργίαν ὀργάνου τινὸς (στομάχου, ἐντέρου, μυῶν) ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ ὑψοῦται κατὰ τι. Νοσθεῖ δὲ καταστάσεις αὐξάνουσι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος ἀποτελοῦσαι τὸν πυρετόν. Ἐὰν οὕτως αὐξηθῇ ἡ θερμοκρασία μέχρι 42,5° K. ἐπέρχεται ὁ θάνατος, ὡς ἐπίσης κίνδυνον τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ ἡ κάτω τῶν 33° K. κατὰπτώσις τῆς θερμοκρασίας. Τούτων ἕνεκα ἡ ἐξακριβωσις αὐτῆς εἶναι σπουδαιότατον διαγνωστικὸν μέσον ἐν τῇ ἱατρικῇ, τελουμένη δι' εἰδικῶν λίαν εὐαισθητῶν θερμομέτρων διηρημένων εἰς δέκατα βαθμῶν. Τῆς Θ. ταύτης ἐν τοῖς θερμαῖμοις ζώοις (ἐχρῶσι τελείαν διπλὴν κυκλοφορίαν, ἀναπνεύουσι διὰ πνευμόνων) πηγὴ εἶναι αἱ ἐν τοῖς ἰσotois θδιδιλείπτως τελοῦμεναι χημικαὶ δράσεις. Ἀλλ' ἡ σταθερότης τῆς θερμοκρασίας δὲν ἡρμηνεύθη ἐτι ἐπαρκῶς. [A.X.]

— Θερμότης λαμβάνουσα. Οὕτως

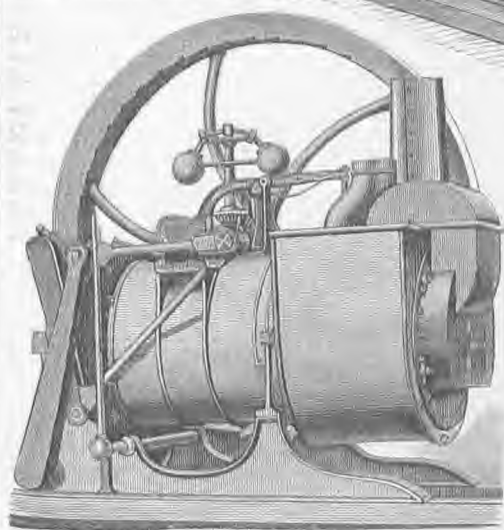
ΘΕΡΜΟΥ ΑΕΡΟΣ ΜΗΧΑΝΑΙ.

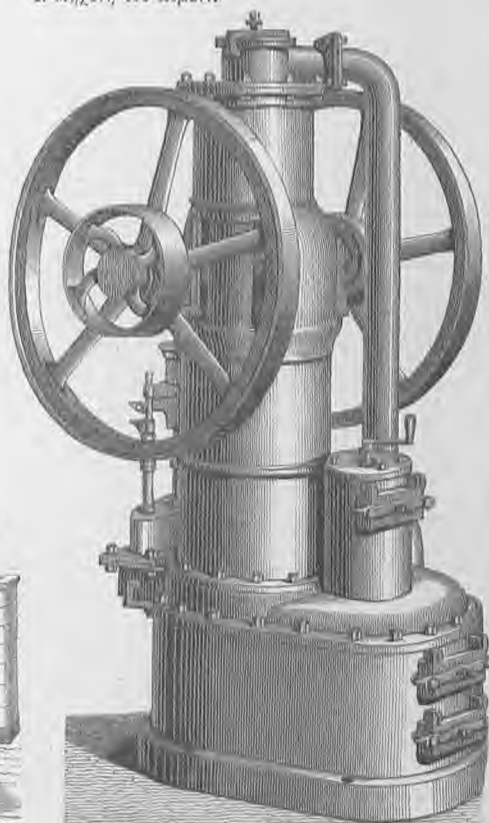
1. Μηχανή του Λίμαν.

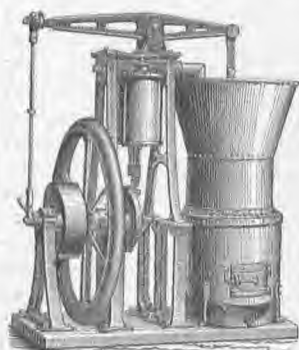
4. Μηχανή του Ράϊδερ.

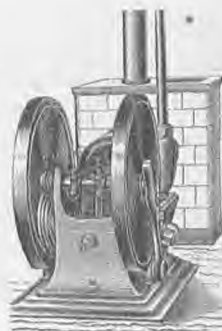
2. Μηχανή του Έρικσον.

3. Μηχανή του Ου.

5. Μηχανή του φάν Ρένες.

6. Μηχανή του Στένβερν.

Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Λοθρ. θερμού αέρος μηχαναί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκαλεῖτο ἄλλοτε, ἐπικρατούσης τῆς τοῦ θερμύδου θεωρίας, ἡ θερμότης ἥτις καταναλίσκεται εἰς μεταβολὴν τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων (τῆξιν στερεῶν, ἐξαέρωσιν βρευστῶν), χωρὶς νὰ γίνηται αἰσθητὴ εἰς τὸ θερμόμετρον, διότι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς τῆξεως ἡ τῆς ἐξαέρωσεως ἡ θερμικράσια τοῦ ὑφισταμένου τὴν μεταβολὴν σώματος εἶνε σταθερά. Ὑπετίθετο δηλαδὴ ἐπὶ τὸ καταναλισκόμενον θερμὸν εὐρισκόμενον ἐν λανθανούσῃ καταστάσει ἐν τῷ βρευστῷ ἢ τοῖς ἀτμοῖς, ἐξεδηλοῦτο κατὰ τὴν πῆξιν τῶν βρευστῶν καὶ τὴν ἐκφύστωσιν τῶν ἀερίων ὡς αἰσθητὴ ἡ Θ., ἐπιφέρουσα τὴν θερμάνσιν τοῦ περὶ τὰ συμπεκνούμενα σώματα χώρου. Ἡ Θ. αὕτη καλεῖται νῦν Θ. τῆξεως, Θ. ἐξαέρωσεως (βλ. π. χ. Τῆξις) καὶ μετρεῖται διὰ τῆς θερμαντικῆς μονάδος. [Σπ.]

— Θερμότης φυσικολογική. Βλ. Θ. ζωική.

Θέρμου δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν Τριχωνίαν, ἰδρυθεὶς τῷ 1884, μετὰ κατοίκων 4798 καὶ πρωτεύουσος τοῦ Καινουρίου. Χωρὶα τοῦτο εἶναι Ἀρχαυροί, Βλαχοί, Ζελεχόβου, Ζακινόνα, Κερασσιὰ, Λιγυστιὰνα, Λουκοχώρι, Μουσταφοῦλι, Παραβέλα, Σιτόμενα, Σικυτερά, Σικυτιτιάδα καὶ Τραχάνα.

Θερμοῦ ἀέρος μηχαναὶ καλοῦνται μηχαναὶ ἐν αἷς ἡ κίνησις παράγεται δι' ἀπμοσφαιρικῷ ἀέρος διαστελλομένου διὰ θερμάνσεως καὶ συστελλομένου διὰ ψύξεως Ἀκατάλληλοι διὰ παραγωγήν μεγάλης δυνάμεως, χρησιμοποιοῦνται ἐπιωφελέστατα διὰ μικρὰς δυνάμεις ἀνάπτεισι ἐπιδιώκεται ἀντὶ τῶν ἀπμοσφαιρῶν, ὧν ὑπερέχουσι διὰ τὸ εὐκόλον τῆς θερμάνσεως, τελευτημένη δι' αἰετοῦ θήποτε ὕλητος, καὶ διότι εἶναι ἀπῆλκυμένα παντὸς εἰς ἐκρήξεως κινδύνου τὴν πρώτην τοιαύτην μηχανὴν κατασκεύασεν ἐν ἔτει 1855 ὁ Σουηδὸς μηχανικὸς Ericsson. Εἶναι δὲ αἱ μηχαναὶ αὗται ἡ ἀνεκτικαὶ ἡ κλειστικαὶ, καθόσον ἡ ὁ θερμανθεὶς ἀτμὸς ἀποβάλλεται, ἀφ' οὗ διὰ τῆς διαστολῆς του θέσῃ εἰς κίνησιν τὸν ὀρχικὸν ἐμβολέα, εἰς τὴν ἀπμοσφαιραν, ἀντικαθιστάμενος διηγεκῶς ὑπὸ νέου ψυχροῦ ἐκ τῆς ἀπμοσφαιρας, ὅστις θερμαίνεται πάλιν καὶ ἀπέρχεται καὶ οὕτω καθεξῆς, ἡ ὁ αὐτὸς ἀτμὸς θερμανθεὶς καὶ κινήσας τὸν ἐμβολέα ἐκφεύγει πρὸς ἕτερον χώρον τῆς μηχανῆς ψυχρόν, ἐν ᾧ ψυχόμενος καὶ συστελλόμενος ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὀρχικὴν του θέσιν ἵνα ἐκ νέου θερμανθῇ καὶ οὕτως τὸν ἐμβολέα καὶ οὕτω καθεξῆς. Οὕτως αἱ μὲν ἀνοικτικαὶ φέρουσιν ἀντὶ τὴν διηγεκῶς ἀναγεῦσαν τὸν ἀέρα τῆς μηχανῆς, αἱ δὲ κλεισταὶ φυκτῆρα ἐν ᾧ ψύχεται ὁ θερμανθεὶς ἀτμὸς ἵνα ἐπαέλῃ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πυρὸς κύλινδρον καὶ ἐκ νέου θερμανθῇ. Αἱ ὀρχικώτεροι μηχαναὶ, ὅποια ἢ τοῦ Ericsson (βλ. Πόν. Θερμοῦ ἀέρος

μηχαναί, 2) εἶνε σήμεραν εἰς ἀχρησίαν, ἀντικατασταθεῖσαι ὑπὸ τῶν πολὺ τελειοτέρων μηχανῶν τοῦ Lehmann (κλειστή), τοῦ Hoek (ἀνεκτικῇ), τῶν τοῦ Rider, τοῦ Stenberg καὶ τοῦ van Rennes, (εὐσιωδῶς μετασχηματισμοῦ τῆς τοῦ Lehmann), αἱτινες εἰσενίζονται ἐν τῷ πίνακι, καλ. Κοινότητος χρησεως εἶνε ἰδίᾳ ἡ τοῦ Lehmann. [T.M.]

Θερμοφύρον. Βλ. Θερμάστρα.

Θερμοχημεία ἡ διδασκαλία περὶ τῶν θερμαντικῶν σχέσεων τῶν ἐπικρατούσων ἐν ταῖς χημικαῖς ἀντιδράσεσιν. Ἡ Θ. ἐν ἡ χημείᾳ τοῦ μέλλοντος ὡς εἰναισα νὰ λάβῃ μαθηματικὴν βάσιν. [O.A.P.]

Θερμῶδων (νῦν Τερμέ τσάι). Μικρὸς ποταμὸς τοῦ Πόντου, ῥέων ἐκ Ν πρὸς Β, παρ' ἐν διητῶντο αἱ Ἀμαζόνες· ἡ μυθικὴ πρωτεύουσα αὐτῶν Θεμισκυρα (σήμερον Τζαρταμπά) ἔκειτο πλησίον τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ [M.S.]

Θέρως. Βλ. Ὁραὶ τοῦ ἔτους.

Θέρσανδρος ἦτο κατὰ τοὺς ἑλλήνους μύθους υἱὸς τοῦ Πολυδαίμονος καὶ τῆς Ἀργείας, συζυγὸς τῆς Δημωνάσσης καὶ πατὴρ τῶν Ἐπιγόνων (βλ. λ.). Ἐγένετο βασιλεὺς τῶν Θηβῶν, συνεξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Ἡλίου καὶ ἐφρονέθη ἐν Μυσίᾳ ὑπὸ τοῦ Τηλέφου· ὁ δὲ Βιργίλιος ἀναφέρει αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν ἐν τῇ ξυλίνῳ ἱππῷ κρυπτομένων Ἑλλήνων.

Θεραπέτης. Ὑἱὸς τοῦ Ἀγρίου, ὁ τὴν τε ψὴν καὶ τὸ ἦθος αἰσχιστος τῶν περὶ τὸ Ἴλιον μαχημένων Ἑλλήνων, γνωστὸς διὰ τὰς κατὰ τῶν ἀνωτέρων του λοιδορίας, δι' ἃς καὶ ἐθάρη πατὴρ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς (Ἰλ. Β. 212), ἐφρονέθη δὲ τέλος ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύς. [Σ.Τ.]

Θέρσκ (Thirsk). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὀρκνης, σταθμὸς διαφορῶν σιδηροδρόμων. ἔχει 6306 κατοίκους (1881), ἰδρύειν γοτθικὸν ναὸν καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

Θέσις. 1) Βλ. Ἀρεσις. 2) Βλ. Θεώρημα.

Θεσμοθέται. Βλ. Ἀρχοντες.

Θεσμοφύρια. (Ἀργ.). Ἀργαλειτῆς ἐσρτὴ ἀγομένη κατὰ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, κυρίως δὲ ἐν Ἀθῆναις, ὑπὸ μόνων τῶν γυναικῶν εἰς τιμὴν τῆς θεσμοφύρου θεᾶς Δῆμητρος ἥτις εἰσαγαγεῖσα τὴν γεωργίαν ἰδρύσε καὶ τοὺς θεσμούς καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν, τὴν βασιλευμένην πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς οἰκογενείας. Ἡ διάρκεια τῆς ἐστῆς ὑπὸ ἀλλων ἀλλῶς ὀρίζεται συγγράφων, πιθανῶς διότι ἐκ τῶν 5 ἡμερῶν ἃς λήγει ὁ Ἀριστοφάνης, οὗ αἱ Θεσμοφύριαι διακομιμῶδες τὰς ἐν αὐτῇ παρεκτροπὰς, αἱ 2 πρῶται ἐθεωροῦντο ὡς προκαταρκτικαί, αἱ 3 λοιπαὶ ὡς ἡ κυρίως ἐσρτὴ. Καὶ δὴ τὴν 6 ἡμέραν τοῦ μηνὸς Πυανεψιώνος, ἥτις ἐκαλεῖτο Στήνια, αἱ γυναῖκες μετέβαινον ἐν πομπῇ, καθ' ἣν λοιδορίαὶ καὶ σκόμματα ὑπενομιζόν τὰ σκόμματα τῆς Ἰάμεθς (βλ. λ.).

εἰς τὸ ἐν Ἀλμοῦντι (βλ. λ.) ἱερὸν τῆς Δημήτρος καὶ ἐθυσίαζον αὐτῇ τῇ ἐπομένῃ ἐπὶ τῆς Κωλιάδος ἀκρᾶς. Τῇ ια' ἐπέστρεφον εἰς Ἀθῆνας (α ν ο δ ο ς), ἥ δὲ ἐπομένη ἦτο ἡμέρα πένθους (ν η σ τ ε ι α), καθ' ἣν οὐτε βουλὴ οὔτε δῆμος συνεδριάζει· τὴν δὲ τελευταίαν ἡμέραν (κ α λ λ ι γ γ ε ν ε ι α) διὰ διαφόρων διασκευῶν ἐτίματο ἡ Δημήτηρ ὡς θεὰ τῆς καλλιτεχνίας. Φαίνεται δὲ ὅτι τὰ τῆς ἐορτῆς δὲν ἔμειναν σταθερὰ ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας διότι ἄλλως ὑπὸ ἄλλων συγγραφέων ἀναφέρονται. [Σ.Τ.]

Θεσπιαί (καὶ Θεσπια, Θεσπεια), Ἀρχαία πόλις τῆς Βοιωτίας, κειμένη εἰς τὰς Ἀνωρείας τοῦ Ὀλυνθίου, 15 γμ. ΝΔ τῶν Θηβῶν. Ἐν αὐτῇ ἐλατρεύοντο αἱ Μούσαι, Θεσπιαδαίς ὡς ἐκ τούτου λεγόμεναι, καὶ ὁ Ἔρως, οὗ ὑπῆρχεν ἐνταῦθα περίφημος ναὸς καὶ ἐν αὐτῷ ἀγάλμα τοῦ θεοῦ, ἔργον τοῦ Πραξιτέλους, ἀνατεθὲν ὑπὸ τῆς ἐκ Θ. καταγομένης Φρύνης, ὅπου ὑπερὸν μετακινήσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς Ῥώμην. Ἀντικατεστάθη δὲ ὑπὸ ἔργου τοῦ Μηνοδώρου. Ἡ χώρα τῶν Θ. περιελάμβανε καὶ τὰ Λεύκτρα, τὴν Κεραισὶν, τὴν Ἀσκραν, τὴν Κρεῦτιν (ἐπίνειον) καὶ Ὡς ἀπαται αἱ ἀποτελεῦσαι τὸ κοινὸν τῆς Βοιωτίας (βλ. λ.) πόλεις, αἱ Θ. εἶχον ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα· ἐπὶ κεφαλῇ τῆς κυβερνήσεως ἴσταντο 7 δημόχοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων οἰκογενειῶν, αἵτινες εἵλοντο τὴν καταγωγὴν τῶν ἐκ τοῦ Πρακλέους καὶ τῶν Θεσπιαδῶν (Θυγατέρων τοῦ μυθικοῦ ἀνακτορῶν Θεσπίου), περιεφέροντο δὲ ὡς ἀτιμωτικὰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βαναυσουργίαν. Πρὸ τῶν Μηδικῶν ἡ πόλις ἦτο σύμμαχος τῶν Θηβῶν, κατὰ δὲ τοὺς κατὰ τῶν Περσῶν ἀγῶνας ἠκολούθησε τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν, πέμψασα καὶ 700 στρατιῶτας εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Λεωνίδα, οἵτινες ὑπὸ τὸν Δαμάρφιδον ἔμειναν αὐτῇ πιστοὶ μέχρι θανάτου· ὅθεν ὁ Ξερξῆς κατέστρεψε καὶ τὰς Θ., ὧν οἱ κάτοικοι εἶχον καταφυγεῖν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Μετὰ τὰ Μηδικὰ ἀντικοδορήθη ἡ πόλις. Ἐν τοῖς ὑστερον εὐρίσκωμεν τοὺς Θεσπιεῖς φίλα φρονούντας τοῖς Ἀθηναίοις, οἵτινες εἰσέγαγον τὴν δημοκρατικὴν πολιτεύμα. καὶ βραδύτερον τοῖς Σπαρτιάταις, μετὰ τὴν ἐν Δελφῶ μάχην (424), ματαίως δ' ἀγωνιζομένους κατὰ τῆς ἀδιακόπως κρατικουμένης ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων ὅς ὦν ἔμως τέλος ἡναγκάσθησαν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸν βοιωτικὸν σύνδεσμον. Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἡ πόλις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Θηβαίων. Ἀνοικοδομήθη μετὰ τὴν ἐν Καιρωνεῖα μάχην, περιήλθε συμμαχοῦσα τοῖς Ῥωμαίοις (171—168 π.Χ.) πάλιν εἰς τινὰ ἀκμὴν καὶ διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Ἀλλὰ κατὰ τὸν μεσαιῶνα δὲν ἀναφαίνεται πλέον τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. Τὰ εἰρηκτὰ ἔχον αὐτῆς εὐρίσκονται κάτωθεν τοῦ σημ. χωρίου Ἐρμιο-

κάστρου. [Α.Α.]

Θέσπια, καταγόμενος ἐκ τοῦ Ἀττικοῦ χωρίου Ἰκαρίας καὶ σύγχρονος τοῦ Σόλωνος τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἐφευρέτης τῆς τραγωδίας, διότι εἰς τοὺς διονυσιακοὺς χοροὺς παρενέβαλε πρῶτος πρόσωπον ὡς οὐκ ἔμεινον (ἐξ οὗ οὐκ ἔστι τῆς) εἰς τὰς ἐρωτικὰς τοῦ χορηγοῦ. Ὁ Σουίδας ἀναφέρει τίτλους ἔργων τοῦ Θ., πιθανῶς ὅμως δὲν κατέλιπε γραπτὰς τραγωδίας. [Χ.Β.]

Θέσπιασμα κλητήριον καλεῖται τὸ ἔγγραφο δι' οὗ καλοῦνται πρὸς ἐμφάνειν ἐνώπιον τοῦ πταιματοδικαίου ἡ τοῦ πλημμελειοδικαίου οἱ κατηγοροῦμενοι. Πρέπει νὰ περιέχῃ ἀκριθεῖς σημειώσεις τοῦ ὀνόματος τοῦ κατηγορουμένου, τῆς πράξεως ἐφ' ἣ κατηγορεῖται καὶ τῆς ὁρισεῖσθαι δικασίμου, υπογραφόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπιτετραμμένου τῇ κλήσει προσώπου ἐπιδίδοται τῇ κατηγορουμένῃ διὰ δικαστικοῦ κλητήρος πρὸ 24 μὲν ὥρων ἐπὶ πταιμάτων, πρὸ 3 δὲ ἡμερῶν ἐπὶ πλημμελημάτων. [Π.Γ.]

Θεσπιῶν ἄνθρωποι. Ἰδρύθη τῇ 1841 καὶ ὑπάγετα εἰς τὴν Βοιωτίαν. Πρωτεύουσά Ἐρμιόπολιν, χωρία δὲ Βάγια, Κασνέσι, Κασκαβῆλ, Μαυρομάτι, Νεοχώρι καὶ Παληοπαναγία. Κατ. 4937. [Μ.Σ.]

Θεσπρωτίαι ἡ Θεσπρωτίαι ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ Ν μέρος τῆς Ἠπείρου, μετὰ τὸν Θούριον καὶ τοῦ Ἀρέακος καὶ κόλπου. Τὸ βόρειον μέρος αὐτῆς, ὅπου νῦν ἡ Παρναυθία καὶ τὸ Σούλι, εἶνε ὄρεινὴ χώρα τραχεῖα καὶ δυσπρόσιτος, διαρρομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἀχέροντος καὶ Κωκυτοῦ, ὧν τὰ ὀνόματα ἀπεδόθησαν καὶ εἰς τοὺς μυθικοὺς ποταμοὺς τοῦ Ἄδου. Ἀμφότεροι εἰσερχοῦνται εἰς πεδιάδα ὡς ἐπὶ πλείστον κατελημμένη ὑπὸ ἔλους (τῆς Ἀχερουσίας λίμνης τῶν ἀρχαίων) ἐν ἣ ἔκειτο ἡ παλαιὰ Ἐφύρα, ὑπερὸν Κίχυρος. Τὸ πεδινώτερον καὶ εὐφορώτερον νότιον μέρος, καταλληλότερον διὰ γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, κατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Κασσωπαιῶν, ὧν αἱ πόλεις (Ἐλάτρεα, Πανδοσία, Βούρεα, Κασσώπη κλ.) εὐρίσκοντο ἀπὸ Φιλίππου τοῦ Β' τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοὺς βασιλεῖς τῶν Μολοσσῶν. Τὴν ἰδίαν τύχην ἐπλήγαν ὑπερὸν εἶχε καὶ ἡ Ἀρεβρακία, ἀποικία τῶν Κορινθίων, ἣν κατέστησεν ὁ Πύρρος πρωτεύουσάν του. [Α.Α.]

Θεσσαλία. Τὸ Α μέρος τῆς Β Ἑλλάδος, περιλαμβάνον ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ τοῦ ὀνόματος τὰς χώρας αἵτινες ὀρίζονται Β ὑπὸ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Καμβουνίων ὄρεων, Δ ὑπὸ τοῦ Ἀχχμῶνος, Πίνδου καὶ Τυμφρηστοῦ, Ν ὑπὸ τῆς Οἴτης. Α καὶ ΝΑ ὑπὸ τοῦ θερμαϊκοῦ, παγαστητικοῦ καὶ μαλιακοῦ κόλπου. Ἐν στενωτέρᾳ ὅμως σημασίᾳ περιερίζεται τὸ ὄνομα ἐπὶ τῆς μεγάλῃς καὶ εὐφορώτατης κοιλάδος τοῦ

Πηνειού (Σαλαμβρία), μεταξύ του Όλυμπου και των Κομβουνίων (Β), του Λάκμωνος και Πίνδου (Δ), της Όθρυς (Ν) και του Πηλίου και της Όσσης (Α). Η κοιλάς αυτή διαιρείται υπό χαμηλής λοφώσεως εις Α και Δ λεκάνην, αποτελούσα δὲ ἐν προϊστορικοῖς χρόνοις μεγάλην λίμνην ἣς τὰ ὕδατα ἐξέρρευσαν εἰς τὰ διὰ τῆς μακρᾶς περιήμου κοιλάδος τῶν Τερπώνων τὸ Δίγαϊον. Νῦν δὲ ὁ μόνος μέγας ποταμὸς Πηνειὸς δέχεται τὰ ὕδατα τῶν ἀπὸ τῶν ὀρέων κατερχομένων ποταμῶν, τοῦ Τιταρήσιου (νῦν Σερίας), τοῦ Ένπιώου (νῦν Τσακναρλί) μετὰ τοῦ Ἀπιδανού (Φερσαλτικῆ) καὶ Παμίσου (Βιζούρι) καὶ τῶν βουάων Ληθαίου (Τρικκαλιανός) καὶ Κουραλίου (Κομέρκης). Αἰμαίνοντα ὕδατα τῆς Θ. εἶναι ἐν τῇ ΒΑ μυχῇ τῆς Δ πεδιάδος τὸ μέγα ἔλος τοῦ Αἰμαίνου (νῦν Κορτίκι), εἰς τὸ ἄκρον ἡ σχεδὸν ἀπεξηρμένῃ λίμνῃ Νεσσωνίς (νῦν Μαυρολίμνη) καὶ ἡ Ν μετ' αὐτῆς συνδεομένη Βοϊτίς (νῦν Κάρλα) εἰς τὴν συνδεουσάν ταύτας διώρυγα ἐκδόχου ἐκ τῆς Όσσης ὁ ποταμὸς "Άμυρος (ποτ. τοῦ Καστρί), εἰς τὴν Παιδίονα δὲ ἐκ Δ ὁ Όγγιστός (νῦν ποταμὸς τοῦ Γερελῆ) πρὸς δὲ ἐπὶ τῶν ὀρέων κείνται ἐν τῇ ΝΔ μυχῇ τῆς χώρας ἡ Εὐνιάς (νῦν λίμνη τοῦ Δασυκλίου) καὶ ἐν τῇ ΒΑ μυχῇ ἐπὶ τοῦ Κάτω Όλυμπου ἡ Ἀσκειυρίς (νῦν Νεζερός). Αἱ μεγάλαί τῆς Θ. πεδιάδες χωρίζονται ἀπὸ τοῦ Ν μέρους τῆς χώρας, τῆς μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου ἐκτεινομένης Φθιώτιδος, διὰ χαμηλῶν λοφώσεων αἰτίνες συνδέουσι τὴν Όθρυν μετὰ τοῦ Πηλίου. Ἐπὶ τῆς Α πλευρᾶς χωρίζεται ἡ Θεσσαλικὴ λεκάνη ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ τῆς κυρίως ὑπὸ τῆς Όσσης καὶ τοῦ Πηλίου σχηματισμένης ἄρεινῆς χώρας τῶν Μαγνητῶν, τῆς Μαγνησίας, διόθεν παρέχοντι ἐνταῦθα μένον ἐν τῇ Β μέρει ἡ κοιλάς τῶν Τερπῶν καὶ ἐν τῇ Ν χαμηλὰι λοφώσεσσι μετὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Πιλάφ—Τεπέ, ὅπερ καταλῆγον ἐπὶ τοῦ παγασητικοῦ κόλπου ἀνέκαθεν ἦτο ἡ σπουδαιότερα διόδος, καθ' ὅσον αἱ ἐκδοχαὶ τοῦ Πηνειοῦ στεροῦνται λιμένες. Τὸ ἐμπόριον ἀνεπτύχθη ὡς εἶχε κυρίως ἐν τῇ παγασητικῇ καὶ μαλιακῇ κόλπῳ αἱ τοῦ ἐσωτερικοῦ πεδιάδες εἶναι καταλλήλως κατά τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, αἰτίνες καὶ ἀνέκαθεν ἡμαζον λίαν, ἐν δὲ τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἐφημίζοντο πρὸ πάντων οἱ Θεσσαλικοὶ ἵπποι. Ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀρχαίων Θεσσαλῶν, ἐκ τῶν συγγραμμάτων δὲν προκύπτει εὐάρεστος εἰκὼν αὐτοῦ αἱ κνέρες λέγονται ἐνδεδομένοι εἰς ὕληας ἡδονὰς καὶ ἀπιστοί, αἱ δὲ γυναῖκες μάστιγι. Ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς χρόνοις οἱ κάτοικοι τῆς Θ. ἀπετελοῦντο ἐν λίαν διασπορᾷ στοιχείων. Ἐπὶ τοῦ παγασητικοῦ κόλπου κατοικοῦν οἱ Μινυαὶ αἰτίνες συγγενεῖς ὄντες τοῖς Ἰωσιν ἤλθον πιθανῶς μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ ἀνεμικθῆσαν ὕστερον μετὰ Τυρρητῶν καὶ Πελασγῶν ἐκ τῶν Πελασγῶν ἐν τοῖς ὕστε-

ρον ἐκλήθη μέρος τῆς Θ. Πελασγιώτες. Οἱ ἐκ τῆς Θεσπρωτίας ἐλθόντες Θεσσαλοὶ, ὧν ἡ διάλεκτος, ὡς ἀπεδείχθη ἐσχάτως ἐξ ἐπιγραφῶν, ἦτο συγγενεστάτη τῇ Λεσβικῇ, πείθοντες τοὺς ἐν Θ. Βοιωτοὺς καὶ Δωριοὺς ἡγάγασαν αὐτοὺς νὰ ζητήσωσιν πρὸς Ν νέαν κατοικίαν· οἱ δὲ μέινοντες λαοὶ, ὡς οἱ Μάγνητες, Παρραιβοὶ, Δόλοπες καὶ Ἀχαιοὶ τῆς Φθιώτιδος ὑπεχώρησαν εἰς τὰς ἄρεινὰς χώρας, καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἰθαγενεῖς μετέβησαν εἰς τὴν θείαν δουλοπαροικίαν (Πενέσται). Ἡ χώρα διήρητο εἰς τέσσαρας Τ ε τ ρ ᾱ δ α ς. Ἰστιάωτιδα (Β καὶ Δ), Πελασγιώτιδα (ΒΑ μέρος τῆς μεγάλῃς πεδιάδος), Θεσσαλιώτιδα (ΝΔ μέρος αὐτῆς) καὶ Φθιώτιδα (Ν καὶ ΝΔ παρὰ τὴν Όθρυν καὶ τὸν Παγασητικὸν κόλπον). Ἡ διαίρεσις αὕτη ἀποδίδεται εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Πυρρὸν (κατὰ τὸν Η' ἢ Ζ' π. Χ. αἰῶνα). Πιθανῶς τῇ ἐπιρροῇ τοῦ δυναστεύοντος ἡ πρὸ αὐτοῦ ἦδη ὀφισταμένη ἐθνογραφία ἡ αὕτη διαίρεσις κατέστη καὶ πολιτική καὶ ἐσχηματίσθησαν τοιοῦτοτρόπως τέσσαρες σύνδεσμοι πόλεων, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐπεκράτει ἰσοπολιτεία. Αἱ διάφοροι πόλεις καὶ χώραι διακοῦντο ὑπὸ τινῶν προεχόντων γενῶν, ὧν τὸ ἰσχυρότερον ἦτο τὸ τῶν Ἀλευαδῶν (βλ. λ.) ἐν Ἀρίσῃ καὶ μετ' αὐτὸ τὸ συγγενὲς αὐτῶ τῶν Σκοπαδῶν ἐν Κρανῶνι. Μόνον παρδίκως εὐρίσχομεν, κυρίως ἐν ἐποχῇ πολέμου, ἰθύντορα τῆς ὅλης χώρας εἶδος βασιλείας, τὰ γὰρ ἐν ἀνεμαζόμενον, ὅστις φαίνεται ὅτι ἄλλοτε ἐξελέγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλευαδῶν, μέχρις ὅτου Ἰάκων ὁ Φεραῖος (Όλ. 101,2) κατέστησε τὸ δέξιμα μένιμον δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς διαδόχους του. Εἰτα καταλαβόντων τῶν Μακεδόνων τὴν χώραν, ὁ Φίλιππος ἵνα ἐξασκήσῃ πλήρη ἐξουσίαν ἐν τῇ χώρᾳ ἀντικατέστησε τὰς Τετράδας διὰ Τ ε τ ρ α ρ χ ι ῶ ν ὧν ἀρχοντας ὀνόμασαν ἐμπιστευς ὁπαδοὺς του. Βλέ τὰς Τετράδας καὶ Τετραρχίας δὲν περιλαμβάνοντο αἱ ὑπὸ τῶν Δολόπων καὶ Μαγνητῶν κατοικούμεναι χώραι (Δολοπία καὶ Μαγνηρία), αἰτίνες μὴ καταλεγόμεναι, ὡς εἶρηται, εἰς τὴν Θ. ὑπὸ κυρίαν ἐνοσίαν, διατήρησαν ἀνεξαρτησίαν τινά. Ὑπὸ τοῦ Μακεδόνα ἐμείναν ἡ Θ. μέχρι τῆς ἡττῆς Φιλίππου τοῦ Ε' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, αἰτίνες ἀνεκέρησαν αὐτὴν αὐτόνομον πολιτείαν, σχηματίζοντες τὸ λεγόμενον κ ο ι ν ὸ ν τῆς Θ. Τὸ κοινὸν ταῦτο διατέλει ὑπὸ στρατηγὸν ἐντοπιῶς ἀλλασσόμενον, ἐνθ' εἰς πόλεις τινὰς ὁ ἀνώτερος ἀρχὼν διατήρησε τὴν τίτλον τοῦ τ α γ ῆ τ ῶ. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἡ Θ. ἐπαθε δεινῶς διὰ τῶν εἰσβολῶν τῶν βορείων λαῶν, κυρίως τῶν Γότθων καὶ Οὐννων, ὕστερον δὲ σλαβικῶν φυλῶν, τῶν Βουλγάρων κα. ὡς καὶ βλαχικῶν ὁρδῶν, αἰτίνες ἀπὸ τοῦ ΠΒ' αἰῶνος κατέκλυσαν τὴν χώραν αὐτοὺς ὥστε ἐπὶ μακρὸν ἦτο γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Μ α γ ῆ λ ῆ ς Β λ α χ ῆ ς. Τέλος δὲ περιήλθε

διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων, ὅς' εὖς ἀπετέλεσε ἴδιον σαντζακίον (τῶν Τρικυλλίων). Ἀπὸ δὲ τοῦ 1881 τὸ μέγιστον μέρος τῆς Θ. παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀποτελεῖ νῦν τοὺς δύο νομοὺς Λαρίσης καὶ Τρικυλλίων (βλ. λ.). Διαπρέπει δὲ ἡ Θ. καὶ σήμερον, ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἐπὶ εὐφορίᾳ, καὶ παράγει ἀπαιρα σιτηρά, σῦκα, ἀπια, μήλα, καπνὸν κτλ., ὧν τὴν μετακίνησιν διευκολύνει νῦν λίαν ὁ μεταξὺ Καλαμάρικας καὶ Βιόλου, ὡς καὶ Λαρίσης καὶ Βιόλου σιδηρόδρομος. Πρὸς ἐξασφάλισιν ὅμως τῆς γεωργίας πρέπει νὰ λησθῶσι δραστηριότατα μέτρα (να κανονισθῶσιν οἱ ῥοὶ τῶν ποταμῶν, πολλὰκις πλημμυρῶντων καὶ καταστρεφόντων μεγάλας ἐκτάσεις γῆς. Πρὸλ. κυρίως Ν. Γεωργιάδου, Θεσσαλία ('Αθ. 1880), J. J. Ussting, Griech. Reisen (Κεπεγγ. 1857), H. Kiepert, Carte de l'Épire et de la Thessalie (v. é. 1880), Χρυσόχου, Πιν. γεωγρ. τῆς μεσημβρινῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Θ. ('Αθ. 1881) καὶ τοῦ ἀγίου Σύντομος ὁρογρ. καὶ ὕδρογρ. ἑθνετισ τῶν κοιλάδων Ἠγνείου καὶ Θυαμίδος ('Αθ. 1880). [Δ.Λ.]

Θεσσαλιώτις ἐναλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ μέρος τῆς Θεσσαλίας τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ Ἠγνείου μέχρι Θυμακίων καὶ ἀπὸ τῆς Φαρσαλίας μέχρι Μητροπόλεως, ὅθλα δὲ τὸ Ν μέρος τῆς Δ κοιλάδος τῆς Θεσσαλίας. Οἱ σημαντικώτεροι ποταμοὶ τῆς χώρας ἦσαν ὁ Ἰωνπεύς καὶ ὁ Ἀπιδανός, αἱ δὲ κυριώτεραι πόλεις Φάρσαλος καὶ Κισρὸν. [Δ.Λ.]

Θεσσαλονίκη (τουρκ. Σελανίκ, σλαβ. Σέλευν). Πόλις τῆς Μακεδονίας μεγάλη καὶ ἐπισκοπικὴ, καίμενη εἰς τὸν κολόν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου. σχηματίζομενον ἐκ Δ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλίου ποταμοῦ (Βαρδάρ) καὶ ἐξ Δ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Καρα-μπυρνεῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγείρεται φάρος. Εἶναι δὲ ἐκτεταμένη ἡ πόλις ἐπὶ τῶν ὑψηρῶν προβούων τινῶν τοῦ ἔρους Χορτιάτου καὶ ἀνυψοῦται ἀμφιθεατρικῶς περιβαλλομένη πανταχόθεν ὑπὸ τείχευς. Ἡ ἀπὸ τοῦ λιμένος ἀποψὲς αὐτῆς εἶναι γραφικωτάτη, μὴ ἐπιτροσεύσης πλέον τῆς πρὸ δεκαπενταετίας καταδαρσιθείσης παραλίου πλευρᾶς τοῦ τείχευς, καθ' ἣν τὸ μήκος τῆς ὁποίας ἀπὸ τοῦ πύργου Κανλῆ-Κουλέ μέχρι τοῦ προμαχώνος Τόπ-Χανέ κατεσκευάσθη κρηπίδιον. Τὰ χερσαία τείχη αὐτῆς ὑφίστανται ἐπὶ κατεσκευασμένα ἐξ ἀρχαίων συντριμμάτων καὶ ἐρείδωμενα ἐπὶ κυκλωπεδίων θεμελίων, ἐξ ὧς δὲ καὶ ἐκ τοῦ ΝΔ μέρους ἡ πόλις ἀσφαλίζεται ὑπὸ ὕψο βαθίων χειμάρρων ἐκ τῆς ἀκρόπολεως κατερχομένης μέχρι θαλάσσης, ὧν αἱ κοίται ὡς τάφοι εὐρεῖται καὶ βαθεῖαι καθιστώσιν ἀποτομώτερον τὸ ὕψος τῶν τειχῶν. Αἱ

ὁδοὶ αὐτῆς εἶναι στεναί, ἀκάθαρτοι καὶ πνιγνραί. αἱ εἰσόδου αὐτῆς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐὺλιναι, τὸ δὲ κλίμα νοσθεὲς ἰδίως κατὰ τὸ θέρος ἐνεκα τῶν πέραξ ἐλῶν. Διασχίζεται ὅμως ἡ πόλις παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν δι' εὐρυτάτης λειψόρου, παρατάσεως τῆς Ἑγνατίας ὁδοῦ, ἥτις ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς ΒΔ πύλης τοῦ Βαρδαρίου καὶ φέρει εὐθέως πρὸς τὴν Δ πύλην τῆς Καλαμαρίας. Ὑδάτων δὲν εὐμοιρεῖ ἡ πόλις, μάλιστα δὲ κατὰ τὸ θέρος δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς. Ταῦτα μεταχαινεύονται εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἔρους Χορτιάτου (Κισσοῦ) δι' ὑδαγωγείων, ὧν ἡ δεξι�μένη κείται ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως παρὰ τὴν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως (Τσαούς-μοναστήρι). Ἐκ τῶν μυαίς ἀξιῶν οἰκοδομημάτων εἶναι τὸ Καραβάν-σεράϊ, οὗτινος τὴν κτίσιν ἀνάγκουσιν εἰς Μουράτ τὸν Β', ὁ δὲ Τεζιέρος εἰς τοὺς βυζαντινὺς αυτοκράτορας. Ἡ Ἀκρόπολις (Γεδι-κουλέ-καλεσί=Ἑπταπύργιον) εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ ὑπερκειμένου βουνοῦ, ὕψομένη ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης 120 μέτρα. Οἱ αυτοκράτορες Ἰουλιανὸς καὶ Ζήνων ἐπήνεγκον πολλὰς ἐπιδιορθώσεις εἰς αὐτήν. Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως (κοινῶς Καστροῦδι) κείται τὸ χριστιανικὸν μοναστήριον μετὰ βιβλιοθήκης, ὁ ἐπιθαλάσσιος προμαχὼν Τόπ-χανέ κείμενος κατὰ τὴν ΒΔ γωνίαν τοῦ τείχευς. Ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς γωνίας τῆς πόλεως ὕψεται κατὰ τὴν παραλίαν ὁ κυκλωπεδικὸς βυζαντινὸς πύργος (Ψ. 60 μ.) Κανλῆ-Κουλέ λεγόμενος καὶ χρησιμεύων ὡς δεσμοκτήριον. Ἐκ δὲ τῶν τειχῶν, ὧν τὰ κυριώτερα ἦσαν ἐκκλησιαί, μνημενεύετα ὁ Ἀ γ ι ο ς Γ ε ω ρ γ ι ε ς (Ὁ ρ τ ᾱ Σ ο ὑ λ τ ᾶ ν Ὁ σ μ ᾶ ν τ ζ α μ ι σ ι) κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Καλαμαρίας κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου, Ἐ σ κ ι Γ ε ω μ ᾶ ἡ πρώτη ἐκκλησία ἡ μετατραπέζια εἰς τέμενος, καίμενη κατὰ τὸ Τσαρσί-μπασι, Ἀ γ ι ο ς Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς (Κ α σ ι μ ε), ἐκκλησία ὠκοδομημένη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀγ. Δημητρίου, μεταβληθεῖσα εἰς τέμενος κατὰ τὸ 1397 ὑπὸ Βαγιαζίτ, Ἀ γ ι α Σ ο φ ι α, ἀρχαία μητρόπολις τῆς Θ, κτισθεῖσα ἐπὶ Ἰουστινιανῷ καὶ παρεμφερὲς οὕτως πρὸς τὴν Καπνικαρέαν τῶν Ἀθηνῶν, Ἀ γ ι ο ς Ἀ π ὸ σ τ ο λ ο ι (Σοῦκ-σοῦ-τζαμισί) κτλ. Πλὴν τούτων ἡ πόλις αὕτη ἐμπερικλείει πολλὰς ἀρχαιότητας. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Μεγάλης ὁδοῦ, Ἑγνατίας, ὑπάρχει μαρμαρίνη ἀψὶς καὶ κατὰ τὴν Καλαμαρίαν ἡ ἀψὶς τοῦ Κωνσταντίνου στηθεῖσα εἰς τιμὴν τούτου μετὰ τὴν ἦσαν τοῦ Λικνίου ἡ τῶν Σαρματιῶν, κατὰ δὲ τὴν ἑλληνικὴν συνοικίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου ἐτόλζοντο μέχρι τινὸς μέρος τῶν Προπυλαίων τοῦ Ἱπποδρόμου. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀνέρχονται εἰς 100 χιλ. ψυχὰς ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις σχεδὸν εἶναι Ἰουδαῖοι κατεικοῦντες εἰς τὸ κατώ μέρος τῆς πόλεως, τὸ πρὸς τὴν παραλίαν, 1/4 Ἑλλήνες

μετ' ελίγων Εὐρωπαίων κατέχοντες τὸ με-
σαιὸν μέρος καὶ συνοικίας τινὰς πρὸς τὸ παρὰ
τὴν ἀρχαίαν Τσαούρ-μεναστῆρι, καὶ 1/4
Τούρκαι οἰκούντες εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος αὐ-
τῆς καὶ εἰς τινὰς συνοικίας πρὸς τὸ μεσημ-
ερινὸν μέρος τῆς πόλεως. Ὁ σταθμὸς τοῦ σι-
δηροδρόμου, κατεσκευασθέντος τῷ 1872, καί-
ται ἐκτὸς τῆς Πύλης τοῦ Βαρδαρίου εἰς ἀπέ-
στασιν 500 μέτρων. Ἐξωθὶ δὲ τῆς πρὸς Δ.
πύλης Καλαμαρίας ὑπάρχουσι πολλοὶ ἐξοχι-
καὶ οἰκίαι, πύργοι καλούμενοι, καὶ 1 ὄραν πρὸς
Ν τὸ χριστιανικὸν χωρίον Κοπουτζίδες ἔχον
150 οἰκίας καὶ μέγα μεταξουργεῖον. Ἡ Θε-
σσαλονίκη εὖτα τὸ ἐπίνειον τῆς Μακεδονίας
καὶ τὸ τέρμα τῶν ἡνωμένων σιδηροδρόμων
τῆς Εὐρώπης κατέστη μέγα ἐμπορικὸν κέν-
τρον. Εἶνε πρωτεύουσα μεγάλης νομαρχίας
καὶ ἔδρα στρατιωτικῆς διοικήσεως καὶ ἀρθ-δός
μὴτροπολίτου φέροντος τίτλον Παναγιω-
τάτου, ἀφ' οὗ ἐξαρτῶνται πολλὰ ἐπισκοπαί.

Ἡ πόλις αὕτη Θέρμη τὸ πάλαι καλουμένη
μετωνομάσθη τῷ 315 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Κασσιανδρου
δόντος αὕτῃ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς τοῦ Θε-
σσαλονίκης καὶ κατέστη μία τῶν σημαντικω-
τέρων καὶ ἐμπορικωτέρων πόλεων ἔχουσα ἐπὶ
Ῥωμαίων 220 χιλ. κατοίκων. Ὑπέστη δὲ
πολλὰς λεηλασίας καὶ καταστροφὰς ὡς ὑπὸ
τῶν Γότθων κατὰ τὰ ἔτη 253—270 καὶ 479
μ.Χ., κατὰ τὴν 5' καὶ 6' ἐκατονταετηρίδα ὑπὸ
τῶν Σλάβων, τῷ 904 ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν,
οἵτινες μετὰ τὰς σφαγὰς θνήγαγον καὶ 32
χιλ. αἰχμαλώτους, τῷ 1185 ὑπὸ τῶν Νορ-
μανδῶν πειρατῶν καὶ τῷ 1204 ὑπὸ τῶν Λα-
τίνων. Πωληθεῖσα κατὰ τὸ 1422 ὑπὸ Ἀνδρ-
νίκου τοῦ Παλαιολόγου εἰς τοὺς Ἑνετοὺς,
ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1430. Βλ. καὶ
τὸ ἐπόμενον ἀρθρον.

Θεσσαλονίκη βασιλείον καὶ
αὐτοκρατορία. Μετὰ τὴν ἄλωσην τῆς
Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204)
στεφθέντος τοῦ Βαλδουίνου αυτοκράτορος Κων-
σταντινουπόλεως ἐδημιουργήθη βασιλείον, τὸ
κληθὲν τῆς Θεσσαλονίκης, σχεδὸν
ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς αυτοκρατορίας Κων/
πόλεως καὶ περιλαμβάνον τὴν Μακεδονίαν,
Θεσσαλίαν καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα, ἔπε-
ρ ἐδόθη εἰς τὸν Βονιφάτιον (βλ. λ.). Ὑπέταξε
δὲ τὰς χώρας ταύτας ὁ Βονιφάτιος διὰ ποι-
κίλης συνάψεως ἱπποτῶν, μεγάλως ἐκόλυ-
θει καὶ ἐκ τῆς παρ' αὐτῷ παρουσίας πλεί-
στον Ἑλλήνων εὐπατριδῶν καὶ μόνον ἐν Ἑλ-
λάδι εὐρίων ἀντίστασιν ἰσχυρὰν πῶς παρὰ τοῦ
Λεόντος Σγουροῦ, ἣν καὶ καταβάλων προήλθε
μέχρι τοῦ κορινθιακοῦ ἱσχυμῶ. Ἐν ταύτῃ εὖ-
ως ὁ μὲν βασιλεὺς καθήνεγκε κατὰ τοῦ βα-
σιλείου τούτου πληγὴν ἣ ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ
Ἀγγέλου Κομνηνοῦ ἱδρυμένη τοῦ Δεσποτάτου
τῆς Ἑλλάδος (βλ. λ.). Τὸν Βονιφάτιον διαδε-
χθη ὁ ἀνιψιὸς υἱὸς τοῦ Δημήτριος (1207—

1222) ἐπιτροπεύμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ
Μαργαρίτας, ὅτε τὴν διοίκησιν τοῦ βασιλείου
κατεῖχον οἱ Λαμβαρδοὶ μεγιστάνες ἡγουμένου
τοῦ Ῥοβέρτου Βικανδράτα, οἵτινες καὶ δὲν ἡ-
θέλησαν ν' ἀναγνωρίσωσι τὰ κυριαρχικά δι-
καιώματα τοῦ αυτοκράτορος Κων/πόλεως Ἐρ-
ρίκου (στεφθέντος τῷ 1206). Διὰ τοῦτο ὁ Ἐρ-
ρίκος ἐστράτευσε (1208) ἐπὶ τὴν Θεσσαλονί-
κην καὶ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς Μαργαρίτας
ἔστειλε πανηγυρικῶς βασιλεῖα τὸν Δημήτριον
(1209). Ἐν ταύτοις ἡ ἀναρχία ἐξηκολούθησε
λυμαινομένη τὸ κράτος τοῦτο διὰ τῶν ποικί-
λων ἀπὸ τῶν Λαμβαρδῶν περισπασμῶν, μέ-
χρις οὗ ὁ δεσπότης Ἐλλῆδος Θεόδωρος αἰ-
φνης προελάσας πρὸς Δ ἐγένετο κύριος τῆς
Θεσσαλονίκης καὶ τῆς μέχρις Ἀδριανουπό-
λεως χώρας καὶ ἱδρυσε τὴν ἑλληνικὴν τῆς
Θεσσαλονίκης αὐτοκρατορίαν, ἐκ-
τεινομένην ἀπὸ Δυρραχίου μέχρι Θεσσαλονί-
κης καὶ ἀπὸ Ναυπλίου μέχρις Ἀδριανουπό-
λεως. Οὕτω δὲ κατελύθη ταχέως τὸ φραγκι-
κὸν βασιλεῖον τῆς Θ. καὶ αἱ πρὸς ἀναστάσιν
αὐτοῦ ἀπόπειραι τῶν τῶν ἐν Κων/πόλει Φράγ-
κων (1224) καὶ Γουλιέλμου τοῦ Μομφερρατι-
κοῦ (1225) ἀπέβησαν ὅλως ἀτελέσφοροι. Ὁ
δὲ αυτοκράτωρ Θεόδωρος προσβάλων τοὺς
Βουλγάρους (1230) ἀπώλεσε πολλὰς χώρας
καὶ αὐτὸς ἡχμαλωτίσθη. Διεδόξατο δ' αὐτὸν
ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μανουὴλ (1230—40), μεθ' οὗ
ἐλευθερωθεὶς ἀνέλαβε τὸν θρόνον ὁ Θεόδω-
ρος. Ἀλλ' ὁ δυσηρεστημένος Μανουὴλ συνέ-
δραμε τότε τὸν αυτοκράτορα Νικαίας Βατά-
τζην, ὅστις καταλαβὼν πρότερον πολλὰς τῆς
αὐτοκρατορίας πόλεις εἰσῆλθε τῷ 1241 καὶ
εἰς τὴν Θ., ἥς τὴν αὐτοκρατορίαν συνήγαγεν
οὕτω μετὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ. [I.K.II.]

Θεσσαλονίκη ν. σ. μ. δ. (βλ. κείναι).
Περιλαμβάνεται μετὰ τοῦ Αἰγίου (Ν καὶ
Δ), τῆς διοικήσεως Γκιουμουλτζίνας (Δ), τῆς
Ἀνατ. Ῥωμυλίας (Δ καὶ Β), τῆς ἡγεμονίας
Βουλγαρίας (Β), τῶν νομῶν Κοσσυποπέδου (Β)
καὶ Βιτωλίων (Δ) καὶ τῆς διοικήσεως Σερ-
βίων (Δ καὶ Ν). Διαιρεῖται δὲ εἰς 3 διοικήσεις.
(Θ., Σερρών καὶ Δράμας) καὶ 23 ἐπαρχίας.
Κάτοικοι 747 500, ἐξ ὧν Ἑλλήνες καὶ ἑλληνι-
ζόντες Χριστ. 365 000, Ὀθωμανοὶ 215 000,
Βουλγαροὶ σχισματικοὶ 75 000, Οὐνίται (Πα-
πιστὰι) 19 000, Διαμαρτυρούμενοι 4 500, Βλῆ-
χοι φρουρουνίζοντες 4 000, Ἑβραῖοι 65 000.

Θετὰ τέκνα. Βλ. Γιοθεσία.

Θετικὸν δίκαιον. Βλ. Δίκαιον.

Θέτις. Νηρηΐς, μήτηρ τοῦ Ἀχιλλεύου.
Βλ. Ἀχιλλεύς ἐν τ. Β', σ. 604, 6.

Θεοδέρχης. Βλ. Θεοδωρίχης.

Θέων. 1) Ἑλλήν ζωγράφος τῶν 3 λεξαν-
δρινῶν χρόνων, γνωστὸς διὰ τὴν εἰκαστικὴν
τῶν εἰκόνων του, ὧν τὸ ἀπατηλὸν ἐνεδυνάμει
καὶ διὰ ἐξωτερικῶν μέτρων. Ἐν π. γ. τῶν

ἔργων του, ὁπλιτικὴν ἐδιδόντα εἰς μάχην, ἐδείκνυε μόνον προδιαθέτων τοῦ θεατῆς διὰ πολεμιστῶν καὶ σαλπισμάτων. Τὰ πλεῖστα ἔργα του, ἅπερ ἀναφέρει ὁ Πλίνιος, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν εἶναι σύμφωνα πρὸς τὰ αὐτοῦ καλλιτέχνητος Θ. ὡς οὗ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, διὸ εἰκάζεται ὅτι οἱ δύο οὗτοι ζωγράφοι εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον. — 2) Γραμματικῶς Ἀλεξανδρινὸς τοῦ α' μ.Χ. αἰῶνος ὅστις ἡσυχολήθη κυρίως εἰς τὴν κριτικὴν καὶ ἐξηγήσιν τοῦ Θεοκρίτου, Ἀπολλωνίου, Καλλιμάχου καὶ Λυκόφρονος. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον ἔγραψε καὶ γλῶσσας εἰς τοὺς μεγάλους δραματικούς ποιητάς. — 3) Σοφιστὴς ἐξ Ἀλεξανδρείας, καλούμενος Ἀΐλιος Θ. καὶ ζήσας μετὰ τὸν Ἑρμαγόραν καὶ Θεόδωρον. Ὁ Σοῦιδας ἀναφέρει ὡς ἔργα του σχόλια εἰς Ξενοφῶντα, Ἰσοκράτην καὶ Δημοσθένην, Ῥητορικὰς ὑποθέσεις καὶ Ζητήματα περὶ συντάξεως λόγου, τέλος Προγυμνάσματα (διὰ ῥήτορας), ἅτινα βλ. ἐν Sprengel, Hist. graeci B' 57—130, ἐλέγχοντα καλισταθρίαν οὐ τὴν τυχούσαν. Διάφορος τοῦτου φαίνεται ὁ ἐπὶ Ἀδγούστου ζήσας στωικὸς φιλόσοφος Θ. ὁ γράψας Τέχνας ῥητορικὰς εἰς 3 βιβλία. — 4) Θ. ὁ Σμυρναῖος, ζήσας ἐπὶ Ἀδγούστου καὶ γράψας περὶ τῶν κατὰ τὸ μαθηματικὸν χρησίμων εἰς τὴν Πλάτωνος ἀνάγνωσιν (ἐκδ. ὑπὸ Hiller, Anf. 1878). — 5) Θ. ὁ Ἀλεξάνδριος, ζήσας περὶ τὸ 380 μ. Χ., πατὴρ τῆς Ὑπατίας. Ἐγραψε σχόλια εἰς Ἀράστον, Εὐκλείδην καὶ Πτολεμαῖον. [X.B.]

Θεωρημα. Ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἀξίωμα καλεῖται Θ. ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πάντα ἀλήθεια ἣτις μὴ οὖσα ἀπ' αὐτῆς προφανῆς ἐξάγεται διὰ λογικῶν συλλογισμῶν ἐξ ἄλλων ἤδη γνωστῶν καὶ παραδεδομένων ἀληθειῶν. Ἡ μαθηματικὴ ἰδίως ἀπὸ ὀλίγων τιμῶν ἀξιωματικῶν ἐδωμένην προδίδει ἀπὸ Θ. εἰς Θ. διὰ λογικῆς μελέτης εἰς τὴν ἀπόδειξιν πολυπλοκωτάτων ἀληθειῶν. Ἐν γένει διακρίνομεν ἐν τῇ Θ. τὴν ὁ εἰς νήτοι τὴν ἀποδεικτέαν ἀλήθειαν καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἣτοι τὸ σύνολον τῶν περιστάσεων ἐκείνων, ὧν ὑπαρχουσὶν ἀληθεύει ἡ θέσις διὰ τῆς ἀποδείξεως δὲ ἥτοι σειράς συλλογισμῶν καταντῶμεν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως εἰς τὴν θέσιν. Ἐν τῇ Θ. π. γ. εἴη: ἂν ἀριθμὸς τις Α διαιρεῖται διὰ τῶν ἀριθμῶν α, β, γ κτλ., διαιρεῖται καὶ διὰ τοῦ γενομένου αὐτῶν αβγ... ὑποτίθεται: μὲν ὅτι: ὁ ἀριθμὸς Α διαιρεῖται διὰ τοῦ α καὶ τοῦ β καὶ τοῦ γ κτλ., τίθεται δὲ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι: ὁ ἀριθμὸς Α διαιρεῖται διὰ τοῦ γενομένου αβγ. [M.E.]

Θεωρητρον καλεῖται τὸ διὰ τὴν τιμὴν τῆς παρθενίας παρεχόμενον ὄδρον τῇ παρθένῃ νυμφευμένη, συνιστάμενον εἰς τὸ 1/12 τῆς προῖκος καὶ κατὰ πλήρη δεσποτεῖαν περιερχόμενον αὐτῇ (*Ἀρμεν. Δ, ιγ, 3. Νεαρά Πορφυρογ. Χαγαρίου. Συλλ. Νεαρῶν 11). Σή-

μαρον ὀργεῖ παρ' ἡμῶν ἡ συνήθεια τοῦ θεωρητρον, πολλὰ καὶ ὅμως ἰσχυροὶ ἀνάλογον εἶμεν, καθ' ὃ ἡ χήρα νυμφευμένη ἀγαπᾷ πάντας αὐτὴν κατὰ πλήρη κυριότητα κινήσαντες ἡ ἀκίνητον, π. α. λ. η. κ. α. ρ. ι. α. τ. ι. κ. ο. ν. καλούμενον καὶ παραμένον αὐτῇ καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου. [Πρ.]

Θεωρεῖα. Ἡ ἀντιθετος τῇ ἐμπειρίᾳ μέλητα τῶν φαινομένων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου διὰ τοῦ διασκεπτικοῦ πνεύματος, πειρωμένου νὰ ἀναγάγῃ τὰ φαινόμενα εἰς ἀρχικὰς γενικὰς αἰτίας. Καὶ εἰς ὁλιστάς μὲν περιπτώσεις αὐτὰ τὰ φαινόμενα ὑποδεικνύουσι τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν αἰτίαν ἀναμειβητήτως, οὕτως ὥστε ἡ θεωρία ἐνταῦθα ἐξ αὐτῶν τῶν ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας δεδομένων ὑποδεικνύεται· κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως βάσις τῆς Θ. εἶναι ὅ,τι ὁθετεῖται, ἢ ἡ πιθανότης αὐξάνει· ὅταν πληρῶστερον καὶ εὐστοχώτερον ἢ ἐπ' αὐτῆς βασιζόμενης Θ., ἐρμηνεύει τὰ πραγματικὰ φαινόμενα ἐπομένως βάσανος τῆς Θ. εἶναι ἡ ἐμπειρία. Ὑποθέτοντες π. γ. ὅτι ἡ θερμότης εἶναι εἰδος κινήσεως τῶν μορίων τῶν σωμάτων μερῶν ὅ,τι περὶ τῆς φύσεως τῆς θερμότητος. Πειρώμενοι τὰ πραγματικὰ φαινόμενα τῆς θερμότητος νὰ συμπεράνωμεν ὡς λογικὰ ἐξαγόμενα ἐκ τῆς τεθείσης ὑποθέσεως. [M.E.]

Θεωρεῖαι. Βλ. Ἀήλος ἐν τ. Γ' σ. 494 α, ὡς καὶ Θεωροί.

Θεωρικὰ ἐκαλεῖντο τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἐχορηγοῦντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους εἰς ἀπόρους ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἵνα πληρώσωσι τὴν εἰς τὰ θεάτρα εἰσόδον. Ἐνθ' ὅ κατ' ἀρχὰς ἡ εἰσόδος εἰς τὰ θεάτρα ἐκτὸς τῶν μεγάλων Διονυσίων ἦτο ἐλευθερά, ὕστερον ἐτιμᾶτο διωδόλου, διὸ καὶ τὰ Θ. ἐκαλεῖντο διωδολικά. Κατόπιν καὶ πλούσιοι ἐλάμβανον ἀδίκως Θ. καὶ κατ' ἔτος ἐξωδούτο διὰ Θ. τὸ ποσὸν 25—30 ταλάντων. Τὰ χρήματα ἐπληρῶνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπραξέων, τῶν ἀλλοτε ὑπὲρ τῶν στρατιωτικῶν δαπανωμένων οὕτω δὲ ὑπῆρχεν ἐλλείψις χρημάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν πόλεμου. Ἀλλὰ ματαίως ἀνεπαράθησαν τινες νὰ χρησιμοποιοῦναι πάλιν τὰ Θ. διὰ τὴν σπουδαιότερον τοῦτον σκοπόν, καὶ μάλαστα ὁ Εὐδούλος κατώρθωσε νὰ ψηφισθῇ νόμος ἐπιβάλλων ποινὴν θανάτου εἰς πάντα ὅστις ἠθέλει προτείνει τὴν εἰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας χρῆσιν τῶν Θ. Τέλος ὅμως ὁ Δημοθένης μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας κατήργησε τὸν νόμον τοῦτον. [Σ.Τ.]

Θεωροί ἐκαλεῖντο παρ' ἀρχαίους κυρίως οἱ εἰς εἰδικὰς ἀποστολάς (θεωρίας) πεμπόμενοι, ἵνα ἐπερωτήσωσι μαντεῖα ἢ ἐπιδώσωσιν ἀναθήματα ἢ ἐντελέσωσι θυσίας ἢ καὶ ἵνα παραστῶσιν ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς πολιτείας εἰς τελετὴν, ἀγῶνας κτλ. Εἰς τινὰς θεωρικὰς πολιτείας, Ἀθήνας, Τροιζῆνα, Μετ-

φρουράν εἰς τὴν Καδμείαν· ἄλλ' οἱ ἐκ Θ. φυγάδες εὗρον, ὡς ἀλλοτε οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐν Θ., φιλικὴν υποδοχὴν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐντεύθεν ἐρωόμενος ὁ Παλοπίδας ἀνεκτίχαστο τῇ 370 τῇν πατρίδα, ἣ δὲ μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχία ἐμπόδιζε τὴν Σπαρτιάτικὴν νῆ ἐκτελέσασθαι τὰ κατὰ τὸν Θ. σχέδια ἐκδικήσεως. Ἐν τούτοις ἐγκαταρῶθη εἴτα ἡ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους φίλῃ τῶν Θηβαίων εἰς οὗτοι κατέστρεψαν πάλιν τὰς Πλαταιάς, καὶ διὰ τῆς μετὰ τὴν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτῆς ἐπελευθύνσης εἰρήνης τοῦ 371 ἀπεμεινώθησαν οἱ Θηβαῖοι ἐντελῶς· εὐτυχῶς ὅμως ἐκείνῃ τότε ἡ πόλις ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἐπαμεινώνιδου (βλ. λ.) ἀνδρῶν ὅστις τῇ αὐτῇ εἴτει διὰ τῆς ἐν Λευκτροῖς νίκης κατήρχθη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπαρτῆς καὶ ἀνήγαγε τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν τῆς πολιτικῆς ἐπιρροῆς ἐν Ἑλλάδι. Μετὰ τοῦ θανάτου ὅμως τοῦ ἐξέχου τούτου πολιτικοῦ καὶ στρατηγικοῦ ἐμβέσθη καὶ ἡ αἰγλή τῶν Θ. Ἀπαξ εἴτι ἠνώθησαν αἱ Θ. καὶ αἱ Ἀθῆναι εἰς κοινὴν σύμπραξιν, ὅτε Φίλιππος ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἀνεμύθη εἰς τὸν λεγόμενον ἱερὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἀριστοῦς· ἀλλὰ διὰ τῆς κατ' αὐτὸν ἐκβάσεως τῆς ἐν Χαιρώνειᾳ μάχης περιήλθον ἀμφότεραι εἰς τὴν ἐξέσταν τῆς Μακεδονίας, καὶ μακεδονικὴ φρουρὰ ἐτέθη εἰς τὴν Καδμείαν. Ἐπανάστασις τῆς πόλεως κατὰ τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ προκλήθεισα διὰ τοῦ αἰγινίδου θαλάττου τοῦ Φιλίππου (336) ἐτιμωρήθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου διὰ γενικῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως ἐξ ἧς ἐσώθησαν μόνον οἱ ναοὶ καὶ ἡ οἰκία τοῦ Πινδάρου (λέγεται ὅτι τότε ἐφονεύθησαν 6000 Θηβαῖων, 8000 δὲ ἠνδραποδίσθησαν), ἡ δὲ χώρα διενεμήθη εἰς τὰς λοιπὰς βειωτικὰς πόλεις. Καὶ ἀνωικτομένη μὲν ἡ πόλις ὑπὸ Κασσάνδρου (315), ἀλλὰ δὲν περιήλθε πλέον εἰς ἀνάλογον πρὸς τὴν παλαιὰν ἀκμὴν. Κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἐγένετο ἔδρα ἐπισκόπου, εἶχε δὲ σπουδαία ἐργοστάσια μεταξουργίας, εἶθε, οἱ τῷ 1147 εἰσβαλόντες Νορμανδοὶ ἐκρίνον αὐτὴν ὄψιν φεβερὰς λεηλασίας. Μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κοιν/πόλεως, τῇ 1204, περιήλθεν ἐπὶ τινα καιρὸν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Λέοντος Σγουροῦ, εἴτα δὲ τῶν Φράγκων. Περιήλθε δὲ διαδοχικῶς εἰς τοὺς δεσπῆς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰς τοὺς πλουσίους ἀθόντας de Saint Omer, ὧν τὸ λαμπρὸν μνημεῖον κτισθὲν ὑπὸ Νικηλάου τοῦ Δ' de Saint Omer (1254—94) κατεστράφη τῇ 1311 ὑπὸ τῶν καταλανικῶν ἐρβῶν· αὐτοῦ τὸ μόνον ὑπόλειπτον φαίνεται ὅτι εἶνε ὁ σωζόμενος μεγαλειότερος τῶν ἐπὶ τοῦ αἵμου τῆς Καδμείας οὗς πραγματικῶν πύργων. Ἐπὶ τυρανκρατικῇ ἡ πόλις εἶχε καταστῆθαι δόξαντος. Ἐγερθεῖσα δὲ μετὰ τὴν πρώτην πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ξένου ζυγοῦ ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῆς στρατικῆς τοῦ Δράμαλη δι' ἐντελῆς καταστροφῆς. Ἀνεκδομηθεῖσα πάλιν ὑπέστη ἐν-

τελῇ σγερδὸν ἀνατροπὴν ὑπὸ σεισμῶν τῷ 1853 καὶ τῷ 1893. — Αἱ Θ., ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, τῆς εὐκράσιος τοῦ κλίματος καὶ τῆς ἀσθενείας τῶν ὑδάτων εἶναι εὐάρεστος καὶ τερπνὴ κατὰ τὸ θέρος διαμονή, δυσάρεστος δὲ τὴν χειμῶνα. Πρὸς Β καὶ Ν ἐκτείνονται μεγάλα εὐφρα πεδία. Συγκοινωνία μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκτελείται· τανὺν ἀκμὴν δι' ἀμαξίτου ἢν διατρέχουσι λεωφορεῖα ἐν διαστήματι 12 ὥρων. Ἡ πόλις ἔχει 3228 κατοίκους, ἀσχελευμένους εἰς ἐμπορίαν, γεωργίαν (δημηγητ. καρποὶ, ὄσπρια, βαμβάξ, σῖτος, ἔλαιον, κάπνους κτλ.), κτηνοτροφίαν καὶ διαφ. τέχνας. Εἶναι δὲ ἔδρα ἐπισκόπου καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Θηβῶν, ἔχει εἰρηνοδικεῖον, ἑλλην. σχολεῖον καὶ ταχυδρ. καὶ τηλεγρ. γραφεῖον. Εἰς τὴν δὲ μ. ο. ν. Θηβαίων ἀνήκουσιν καὶ τὰ χωρία Ἀγροὶ Θεόδωροι, Ἀρμελοστάσιοι, Νεοχωρίον, Πυρὶ, Σούρτζι καὶ Τάχι. Κάτοικοι τοῦ δήμου ἐν ἐλῳ 5870. [Δ.Α.]

— Θ. τῆς Αἰγύπτου (ἡρῆθη ἐκατοντάφυλος) — Τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο δόμημα τῆς πόλεως, περιοριζομένη εἰς τὴν Δ. ὄχθην τοῦ Νείλου, καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα σπανίως μνημονεύεται. Σὺς μαρίαν ἀπέκρινε μέλις διὰ τῆς ΙΑ' δυναστείας, (περὶ τὸ 2300 π. Χ.), ἥτις κατήγετο εἰς αὐτῆς καὶ κυρίως ἀπὸ τῆς ἐκδιώξεως τῶν Ὑκτωσ (1500 π. Χ., βλ. ἐν λ. Δ' Ὑπτοτος, τ. Α' σ. 267). Ἐκτετε ἦτο ἡ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ ἐν αὐτῇ λατρευόμενος καὶ λαμπρὸν ἔχων ναὸν θεὸς Ἀμμων (βλ. λ.) ἐγένετο ὁ «βασιλεὺς τῶν θεῶν». Μετὰ τὸ 1000 π. Χ. αἱ Θ. ἀπώλεσαν τὴν ἐξέσταν ταύτην θέσιν καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ Καμψύτου ἐξηφάνισεν ἐντελῶς τὴν αἰγλήν αὐτῶν. Ἐπὶ Στράβωνος δὲ δὲν ἀποτέλλουν πλέον μίαν πόλιν ἀλλὰ χωριστὰ χωρία τινά. Ἡ ἐκτασις τῆς πόλεως ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἦτο μεμίστη· ἐκτεινόμενη καὶ ἐπὶ τῆς Δ. ὄχθης τοῦ ποταμοῦ περιελάμβανε ἔσαν τὸ πλάτος μετὰ τῶν Ἀραβίων καὶ τῶν Λιβυκῶν ὄρεων, ἔχουσα περίμετρον 12 περίπου λευγῶν καὶ διάμετρον 2 1/2 λ., ἀνάλογον πληθυερὸν καὶ ὑψηλὰς οἰκίας. Ἐκ τῶν τε γῶν καὶ τῶν πολυκρήτων αὐτῆς ἐκατὸν πυλῶν, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Ὀμηρὸς, οὐδὲν σημείον διασώθη, πιθανὸν δὲ ὅτι εἰς τὰς πόλεις συνηριθμοῦντο καὶ τὰ μεγάλα προπύλαια τῶν ναῶν. Ἐν θέσιν τῶν Θ. κατέχουσι νῦν τὰ χωρία Κορνάλ, Λουξερ καὶ Κάρναν· καὶ ἐπὶ τῆς Δ. μὲν ὄχθης τοῦ Νείλου καίτα τὸ Κάρναν (ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ὁ μέγας ναὸς τοῦ Ἀμμωνος καὶ οἱ μικρότεροι τῆς Μούτ καὶ τοῦ Χῶνς) καὶ 1/2 ὥρ. Ν. τοῦ Λουξερ (ἐνταῦθα ὑπῆρχε τὸ ἐπίγειον, ὡς καὶ ἕτερον μέγα ἱερὸν τοῦ Ἀμμωνος), ἐπὶ δὲ τῆς Δ. ὄχθης τὸ Κορνάλ καὶ αἱ νεκροπόλεις. Ἐπὶ τινος λορίσκου παρὰ τὸ Κορνάλ ὑφύεται νεκροπόλις, καλουμένη ὑπὸ τῶν Ἀράβων Ἀβούλ-Νάτζε, ἥτις εἶνε ἡ ἀρχαιότερα τῶν Θ. περιέχουσα τάφους τῆς ΙΑ', ΚΒ' καὶ ΚΓ' δυναστείας. Μεγαλειτέραν δὲ

σπουδαιότητα ἔχουσιν αἱ νεκροπόλεις Σείχ' Ἀδδὲλ-Κορνάλ καὶ Κορνάλ ἐλ-Μουράι. Αἰ-
θουσα ἐκ λίθων λελαξευμένων ἐπέχει θέσιν
προνάου, ὅπου συνήχοντο οἱ ἐπιζῶντες ἵνα
προσφέρωσι τὰς ἀπαιτούμενας τιμὰς τῷ τε-
θνεῶτι. Παρὰ δὲ τὰς νεκροπόλεις ταύτας ἐκ-
τείνεται κοιλὰς καλυμένη Μπάπ-ἐλ-Μολούκ
(πύλη τῶν βασιλείων), ἐνθα εὐρίσκονται οἱ
τάφοι τῶν βασιλείων τῆς 16' καὶ 17' δυνα-
στείας, ἐκ λίθων λελαξευμένων. [P.I.II.]

Θηβαΐνη (Thebain) $C_{10}H_{11}NO_3$. Ἀλ-
καλοειδὲς τοῦ ὀπίου, ἔχον ὀσμίναν μεταλλι-
κὴν γεῦσιν, ἀδιάλυτον εἰς ὕδωρ, εὐδιάλυτον
εἰς αἰθέρα καὶ οἰνόπνευμα, ἀλκαλικώτατον,
ἀποτελοῦν μετ' ὕδατος κρυσταλλικά ἅλατα,
δηλητηριώδεστατον. [O.A.P.]

Θηβαῖς ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίους κυρίως
ἡ περὶ τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου χώρα, εἴτα
δὲ καὶ ἡ Ἄνω Αἰγύπτος ἐν γένει. Κατὰ τὴν
Στράβωνα διήρητο εἰς 10 νομούς· παρ' Ἑρ-
οδότῃ συμφώνως πρὸς τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν
ἀνήκει καὶ ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς Αἰγύπτου,
ἡ Συήνη, εἰς τὴν Θ. [A.A.]

Θηβαῖς. Βλ. Ἐπικλὲς κύκλος.

Θηβαίων ὄμιλος. Βλ. Θῆβαι.

Θηγαουσσα. Βλ. Βενέτινο.

Θηλασμός. Βλ. Ἀπομύζησις, Γαλα-
κτισμός.

Θηλαστικά. Βλ. Μαστοφόρα.

Θηλαί γευστική αἰ. Βλ. Γλώσσα.

— Θ. δερματική αἰ. Βλ. Δέρμα.

— Θ. νεφρική αἰ. (Ἀνατομ.). Αἱ πρὸς
τὰς πύλας ἢ τὴν χηλὴν τοῦ νεφροῦ προέχου-
σαι κορυφαὶ τῶν Μαλπιγιανῶν πυραμίδων,
μῆκος ἔχουσι περὶ τὰ 0,004-0,008 μ. [L.III.]

Θηλαῖα. Μικρὰ νηΐδες ἔρημος μεταξὺ Λευ-
κάδος καὶ Ταφίουσας (Μεγανησίου), ἥτις ἀπο-
τελοῦσα μέρος τοῦ συμπλέγματος τῶν Τηλε-
βοιδῶν νήτων ὑπάγεται νῦν εἰς τὸν ὄμιλον
Ταφίων.

Θηλή μαστ. Β. Κωνοειδὲς ἡ κυλινδρι-
κὸν ἔπαρμα, εὖ ἐπιλαμβάνεται τὸ νεογνὸν ἐν
τῷ θηλασμῷ, κείμενον ἐλθὼν κάτωθεν τοῦ
μέσου τοῦ μαστοῦ, ρυτῶδες τὴν ἐπιφανείαν ὡς
ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ πελυαριθμῶν δερματικῶν ἀ-
δένων, ῥοδίζον μὲν ἐπὶ τῶν παρθένων, ἀμυ-
ρὸν δ' ἐπὶ τῶν τεκούσων, ἔχον μῆκος καὶ δια-
μέτρον περὶ τὸ 0,01 μ., φέρον δ' ἐπὶ τῆς κο-
ρυφῆς 10—16 μικρὰ στόμια, δι' ὧν ἐκβάλ-
λουσιν οἱ γαλακτοφόροι πόροι. [L.III.]

— Θ. ὀπίκη. Χωρίον ἐπὶ τῆς ἐσω ἐπι-
φανείας τοῦ ἀμφιδελφιστοειδοῦς χειτῶνος· ἐξ
αὐτοῦ ἀναχέμπτουσι καὶ περιπετιάννυνται αἱ
ἴνες τοῦ ὀπίκου νέφρου φαίνεται δὲ ὡς κη-
λὶς ὑποστρόγγυλος καὶ ὑπόλευκος. [L.III.]

Θήλωμα (Δερματολ.) καλεῖται πλυσί-
δια τις ὄγκων ἐν εἰς ἐπικρατεῖ, ὡς κινὸν

γνώρισμα ἢ θηλώδης ὕψης, ἀπὸ υπερπλάσιος
τῶν θηλῶν τοῦ δέρματος συντελουμένη. Ἡ συν-
θεστέρα μορφή εἶναι οἱ ἀκροερῶδες (βλ. λ.).

Θηναῖς ὄμιλος τῆς Κεφαλληνίας, ἱερου-
θεῖς τῷ 1868. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε Καρ-
δακὰ καὶ χωρία Ἀγκλῶνα, Ἀθήρας, Ζώγα,
Κουτογουράτα, Νίφη, Πετρικάτα, Ρίζα καὶ
Στεράτα. Κάτοικοι 3 437.

Θήρα. 1) Ἡ νῆσος αὕτη τῆς Ἑλλάδος,
κειμένη ἐν τῷ Αἰγαίῳ μεταξὺ τῆς Κρήτης
καὶ τῶν Κυκλάδων, καλεῖται κοινῶς Σαν-
τορίνη ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς προστατίδος
τῆς νήσου ἁγίας Εἰρήνης (Santa Irene) ἣτ' ὁ
σχήμα αὐτῆς, ἐχούσης περίμετρον 36 μιλίων,
εἶνε πεταλοειδὲς, σχηματίζον μηνιοειδῆ κόλ-
πον ἐτραμμένον πρὸς δυσμὰς καὶ προσημιζό-
μενον διὰ τῆς νήσου Θηρασίας, ἥτις χωρίζε-
ται ἀπὸ τῆς Θ. διὰ πορθμεῖον, ἀίανει δὲ δύο
διεξόδους τοῦ κόλπου, τὴν μὲν πρὸς τὸ ΒΔ
καὶ τὴν ἑτέραν πρὸς τὸ ΝΔ. Παρὰ τὴν τελευ-
ταίαν διεξόδον καίεται ἡ νησίς Ἀσπρονήσι καὶ
κατὰ τὸ κέντρον τοῦ κόλπου τὰ τρία νησίδρια
Μεγάλη ἢ Παλαιὰ Καῦμένη, Μικρὰ Καῦμένη
καὶ Νέα Καῦμένη ἐξ ἡφαιστειακῶν ἐκρήξεων
ἀναφύοντα. Καὶ ἡ μὲν Μεγάλη Κ. ἀνεφάνη κατὰ
τὸ 198 π.Χ., Ἀσπρονήσι ἡ ἑτέρα καλυμένη ὑπὸ
τῶν ἀρχαίων, ἔχουσα μῆκος 1920 μ. καὶ
πλάτ. 800 μ. Ἡ δὲ Μικρὰ Κ. ἔχουσα σχῆμα
ὠσειδὲς καὶ ἔκτασιν 500 μ. κατὰ μῆκος, 400
κατὰ πλάτος καὶ ὑπὲρ τούτ 130 πόδας ὕψος
ἀνεφάνη κατὰ τὸ 1573 π.Χ. Ἡ δὲ Νέα Κ.
κειμένη μεταξὺ τῶν δύο ἀλλων, πλησιάζουσα
δὲ μάλλον πρὸς τὴν Μικράν, ἀφ' ἧς ἀπέχει
500 μέτρα, ἔχει ἔκτασιν 1900 μ. κατὰ μῆ-
κος καὶ 1000 κατὰ πλάτος, ὕψος δὲ 200 ποδ.
ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἀνε-
φάνη δὲ αὕτη κατὰ τὸ 1707. Κατὰ τὸ μεσημ-
βρινὸν παράλιον τῆς νηΐδος ταύτης προσετιθῇ
διὰ νέας ἐκρήξεως τοῦ 1866 ἡ μετ' αὐτῆς κα-
τόπιν συνενωθῆσα νησίς Γεωργίος. Πασαὶ αἱ
νηΐδες αὗται συνίστανται· ἐκ τραχίτου λίθου
καὶ καλύπτονται ἀπὸ κίσσηνιν καὶ πορσελά-
νιν. Θεωρεῖται δὲ βέβαιον ὅτι ὡς αἱ νηΐδες
αὗται οὕτω καὶ ἡ νῆσος Θήρα ἀνεφάνη ποτὲ ἐκ
παρομοίας ἡφαιστείου ἐκρήξεως. Ἡ Θήρα, ἡ
Θηρασία καὶ τὸ Ἀσπρονήσιον ὡς ἐκ τῆς
θέσεως αὐτῶν παριστῶσι κυκλόν, ἐκ δὲ τῆς
γεωλογικῆς οὐσιότητος καὶ τῆς διαθεσεως τῶν
στρωμάτων φαίνεται εἶναι πάλαι ποτὲ (2000
ἐτη π.Χ. κατὰ τὸν Bouquid) ἀπετέλειον ἐν
ἑλόν, εὐδ' κεντρικὸς πυρὴν καταβυθισθεὶς ἀπι-
τέλεσε τὸ κενὸν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος κόλπου
τῆς Θ. (Δε-Κιγάλα. Γενικὴ στατιστικὴ Θή-
ρας, Ἑρμούπ. 1850. — Pegues. Histoire et
Phénomènes du volcan des îles volcani-
ques de Santorin Paris 1842. — Lyell,
Principes de géologie, t. III, p. 250, tra-
duction française. Paris 1846. — Villet,
Bulletin de la société géolog. de France

U. III, p. 103—Fouqué, Mission scientifique à l'île Santorin en Arch. des Missions, 2e série, t. IV, 1867 — Κανακάρη, Γεωλογική ιστορία της Θήρας, ἐν Ἀθήναις, 1867.

Ἡ περιφέρεια τῆς Θ. εἶνε 58 χιλιομ., τὸ δὲ ἐμβαδὸν 71 τετραγ. χιλ. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς καθ' ὁλοκληρίαν ἡφαιστειογενὲς εἶνε ξηρὸν καὶ ἀγυρὸν, ἀλλ' ἐπιδακτυλὸν καλλιεργίας. Ἡ ἀμπελος εὐδοκίμει ἐν αὐτῇ θαυμασιῶς, ἀλλὰ χάριν ταύτης ἀπεκλείσθη ἐκ τῆς νήσου πᾶσα ἀλλή καλλιέργεια. Ἐδάτων στερεῖται ἡ νῆσος μὴ ἔχουσα μήτε λίμνας μήτε ποταμούς· τὴν ἄλλειψιν τούτων ἀναπληροῦσιν ἐν μέρει διὰ φρεάτων καὶ δεξαμενῶν. Πηγαὶ δὲ τρεῖς μόνον ὑπάρχουσιν καθ' ὅλην τὴν νῆσον. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ὑμεινότερον. Αἱ οἰκίαι αὐτῆς εἶναι ἐσκαμμέναι ἐντὸς βράχων κισσῶν, ἐπὶ τῶν ὁρειῶν σπειροῦσιν ἢ φυτεύουσιν συκας καὶ κλήματα. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλὰ οἰκίαι ἐκτεταμέναι μετὰ κορυφῆς καὶ στερεώτερος, ὥστε νὰ ἀντέχωσι πρὸς τοὺς σεισμούς εἰς εὖς ἢ νῆσος ὑπέκεινται. Ἐκ τῶν ὁρέων τῆς Θ. ὁ Προφήτης Ἠλίας, κατὰ τὸ ΝΑ αὐτῆς, ἔχει ὕψος 1800 ποδῶν, ὁ δὲ Ἀγ. Στέφανος ὡσαύτως κατὰ τὸ ΝΑ, εἶνε πολὺ ταπεινότερος τοῦ προηγούμενου καὶ ἐκτείνει πρὸς τὴν θάλασσαν δύο βραχίονας σχηματίζοντας δύο ἀκρωτήρια, τὸ πρὸς Ἀ Μέσα Βουνὸν καὶ τὸ πρὸς Ν φέρον τὸ ἄνωμα Ἐξωμότης. Ἀλλὰ ἀκρωτήρια τῆς νήσου εἶναι τὸ πρὸς Β Μαυροπέτρα, καὶ τὸ πρὸς τὸ ΝΑ Ἀκρωτήρι καλούμενον. Λιμένες δὲ καὶ ὄρμαι εἶναι ὁ Ἀγ. Νικόλαος κατὰ τὸ ΝΑ τῆς Παλαιοκαῦμένης, Βουλκῆνος κατὰ τὸ ΝΑ τῆς Νέας, ὁ Ἀγ. Γεώργιος ἐπὶ τῆς Νέας ὡσαύτως, ὁ Ἀγ. Νικόλαος Ἐπανωμερίας, ὁ λιμὴν Φηρῶν, ὁ Ἀθικιὸς κτλ. Ὁ πυθμὴν τοῦ κόλπου τῆς Θ. καίται βαθύτατα. Εἰς τι μέρος αὐτοῦ ἔχει βάθος χιλίων ποδῶν ὡς ἔγγιστα καὶ κατὰ τὰς καταμετρήσεις τῶν Ἀγγλῶν κατὰ τὸ 1848 τὸ μέγιστον βάθος ἀπαντᾷται ἡμισυ μίλιον πρὸς Β τῆς Μικρᾶς Καῦμένης, εὐθὺς μέχρι 200 ὀργυίων. Ἡ νῆσος διαιρεῖται νῦν εἰς 4 δήμους, τὴν τῆς Θήρας, Οἴας, Καλλιόσσης καὶ Ἐμπορείου μετὰ κατοίκων 14 527, ἐξ ὧν περ. 750 τοῦ θυτικοῦ δόγματος. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ἐμπόριον καὶ ναυτιλίαν. Ἡ νῆσος ἔχει περὶ τὰ 100 πλοῖα μεγάλα καὶ μικρά, πολλὰ μεταλλεῖα ἀργύρου, μελὶθρον καὶ χαλκοῦ, μάρμαρα, γῆν ὀφθαλμικήν (πορσελάνην), καὶ παράγει κριθήν, εἶσπρα καὶ παντοῖα ὀπωρικά, ἀλλ' ἰδίως τὸ κριθὸν πρεῖον, σφθονον καὶ ἐκλεκτὸν εἶναι, οὗ ἡ παραγωγή ἀνέρχεται εἰς 12 χιλ. βοτῖα. Οἱ ἀριστοὶ ἀμπελῶνες κείνται ἐν πεδίῳ πέρα τοῦ χωρίου Πύργου κατὰ τὰς ὑπορείας τοῦ ὄρους Ἀγ. Στεφάνου. Τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς νήσου συνίσταται εἰς σίτον, ἐλαιον, βούτυρον, ξῶμα, ἀποικιακά, ὑφάσματα κλ. Ἀπέχει δὲ ἡ νῆσος τοῦ Πειραιῶς 128 μίλια, τῆς Ἑθρακίας 5, τῆς Ἰου 21, τῆς Ἀμοργοῦ

45 καὶ τῆς Ἀνάφης 30.

— 2) Θ. καὶ κεινὸς Φηρά, κόμης, πρωτ. τῆς δημοτικῆς νήσου κειμένη πρὸς τὸν κατὰ θυμὰς αἰγιαλὸν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἥτοι ἐπὶ καθέτου ὕψους χιλίων ποδῶν ἀπὸ τοῦ κάτωθι αὐτῆς κειμένου ὄρους, οὗ ἀπέχει 15', ἔχοντος χωρητικότητα 10 πλοίων. Παρὰ τοῦτον κείνται οἰκίαι τινές, ἀποθήκαι, ἐργαστήρια, ὑγειονομικόν, τελωνεῖον καὶ ὑπολημεναρχεῖον. Ἡ ἀπὸ τῆς θαλάσσης θέα τῆς κόμης ταύτης εἶνε μαγευτικὴ ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως καὶ τῶν λευκῶν οἰκῶν τῆς, ὧν πολλὰ εἶναι ὠκεοδομημένα· ἐντὸς τῶν βράχων. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου τῆς ἀνατολικῆς καὶ τῆς θυτικῆς ἐκκλησίας. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι προξενεῖα τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, πρακτορεῖα διαφόρων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἐκτὸς δὲ τῶν ἀλλῶν ἑλλήν. σχολείων συντηρεῖται ἐν αὐτῇ γαλλικὸν σχολεῖον τῶν ἀρρέων ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν καὶ ἕτερον ἐπίσης γαλλικὸν τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέους, ἐνθα διδάσκονται ὑπὸ 10—12 ἀδελφῶν 100 περίπου νεανίδες. Ὀλίγα λεπτὰ πρὸς μεσημερίαν τῶν Φηρῶν εἶνε τὸ Λεπροκομεῖον. Οἱ κάτοικοι τῆς κόμης ταύτης ἀνέρχονται εἰς 1023 τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ θυτικοῦ δόγματος.—Εἰς δὲ τὸν δήμον Θήρας, ἔχοντα 4 849 κατοίκους, ὑπάρχοντα· τὰ χωρία Βουρβούλας, Ἡμεροβίγλιον, Καρτεράδος, Κοντοχώριον, Φαροστεφάνιον, ὡς καὶ αἱ μεναὶ Ἀγίου Νικολάου, Δομινικῶν, Λαζαριστῶν καὶ τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέους.

Θήρα. Ἡ μεθ' ὅπλων καταδιώξις τῶν μὴ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων ζώντων ζώων, ἀπ' ἀρχῆς τῆς τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως ἐπιτελεσμένη αὐτῷ πρὸς ζωόρμιαν, εἶνε σήμερον παρὰ ταῖς πεπολιτισμένους λαοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον προσφιλεστάτη πρὸς διασκέδασιν ἐνασχόλησις, ἥς ἡ ἐπιτυχὴς διεξαγωγή ὑπόκειται εἰς κανόνας ἀνυψώσαντας τὴν Θ. εἰς λίαν ἐπίπλοκον μᾶθαι. Οὕτως ὁ ἔμπειρος θηρευτὴς γινώσκει τὴν διαίταν καὶ τὸν καθέλου βίον τῶν θηρίων, τὸν τρόπον τῆς προσελκύσεως καὶ τοῦ θάμασμάς αὐτῶν, τὰ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐξ αὐτῶν κινδύνων ἐπιτήδεα μηχανεύματα, τὸν χρόνον καὶ τὰς ἰδίας μεθόδους τῆς Θ. ἑκάστου εἶδους, τέλος τὰ πολυποίκιλα τεχνικὰ ὄργανα πρὸς σύλληψιν ἢ φόνον τῶν ζώων, τὰ ἀντικείμενα δὲ ταῦτα πραγματεύεται ἐκτεταμένη ἐν ταῖς εὐρωπ. γλώσσαις ἐιδικὴ φιλολογία τῆς Θήρας. Οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος θηρευταὶ ὑποβάλλονται εἰς τὰ πλεῖστα κράτη εἰς δοκιμασίαν ὑπὸ τοῦ κράτους καὶ λαμβάνουσι δίπλωμα, ἐξουσιοδοτοῦν αὐτοὺς εἰς ἐξάσκησιν τῆς Θ. ὑπ' εὐθύνῃ των. Πρβλ. Ἄγρα.

Θηραμένης. Ἀθηναῖος στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ πεποικισμένος καὶ δι' ἀπυνηθους εὐλογητίας. Γενν. ἐν Κῷ, ἐγένετο ἐν Ἀθήναις μαθητὴς τοῦ Προδίκου. Ἡ πολιτικὴ

δρασίς αὐτοῦ ἤρχισε τῇ 411, ὅτε ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Σάμον στόλου μεταδόθησαν τὰ πρὸς μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος κινήματα εἰς Ἀθήνας. Τὸ κατ'ἀρχάς ὑποστήριξεν ὁ Θ. τοὺς ὀλιγαρχικούς καὶ τὴν σύστασιν τῶν Τετρακοσίων, ὅτε ὁμοῦς ὁ στόλος τῇ προτροπῇ τοῦ Θρασυβούλου ἀπεράνθη ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ ἀνεκάλεσε τὸν Ἀλκιβιάδην, ὁ Θ. ἔδειξε μέγαν ζῆλον ἐν τῇ διωγμῷ τῶν ἄκρων ὀλιγαρχικῶν. Ἐν τῇ ἐν Ἀργινοῦσαις (βλ. λ.) μάχῃ ἦτο εἰς τῶν στρατηγῶν, ἀλλ' ἐν τῇ κατὰ τεύτων δίκη ἐγένετο ὁ ἴδιος κατηγορὸς αὐτῶν. Χαρακτῆρα ἐπίσης λίαν ἀμφιβόλον ἔδειξεν, ὅτε μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς μάχην ἐστάλη πρὸς τὸν Λύσανδρον πρὸς ἐπίτευξιν ἐπιεικῶν ὅρων (404), διότι, ἵνα ματαιώσῃ πᾶσαν ἀντίστασιν τῶν Ἀθηναίων, παρέτεινε τὰς διαπραγματεύσεις μέχρις ὅτου οὗτοι περιήλθον εἰς ἀπόγνωσιν καὶ ἐδέχθησαν ἅπασας τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν Τριάκοντα συνίστα μετριοπάθειαν καὶ ἀπεδοκιμαζέ τὴν σκληρότητα τοῦ Κριτίου, ὅστις τέλος τὸν κατήγγειλεν εἰς τὴν βουλὴν ὡς μέλλοντα νὰ ἀνατρέψῃ τὰ καθεστώτα. Ὑπερασπίσας δὲ ἑαυτὸν δι' εὐγλωττου λόγου, ἀπηλλάχθη μὲν τῆς κατηγορίας, συνελθὼν ὁμοῦς ὑπὸ τῶν δορυφόρων τοῦ Κριτίου καὶ ἡγαγέσθην νὰ πῇ τὸ κώνειον κατὰ τὸ τέλος τοῦ 404). [I.K.P.]

Θηράματα. Χωρίον Κεφαλληνίας κείμενον εἰς τὸν θῆμον Ἑλίου καὶ ἀφιστάμενον 1/2 ὥραν ἀπὸ τῆς ἑδρας αὐτοῦ Χιονάτων. Κάτ. 261. Κεῖται παρὰ τὴν Ν παραλίαν τῆς νήσου.

Θηρασία. Νῆσος μικρὰ κειμένη Δ τῆς Θήρας, μετὰ τῶν δύο κεράτων ταύτης καὶ πλησιάζουσα μᾶλλον παρὰ τὸ πρὸς Β ἀκρωτήριον αὐτῆς. Ἡ ἑκτασις αὐτῆς εἶνε 7 τ.μ. Ἡ γῆ αὐτῆς εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν τῆς Θήρας, τὸ δὲ ἔδαφος παρὶστὰς ἐπιπεδὸν κεκλιμένον ἀντιστρόφως τῆς Θήρας. Δι' Α αὐτῆς ἀκταὶ ὡς καὶ αἱ Δ τῆς Θήρας εἶναι ἀπόκρημνοι καὶ ἀπρόσιτοι, τὰ δὲ ὕδατα τῆς θαλάσσης κατὰ τὰ μέρη ταῦτα βαθύτατα. Ἀπασα σχεδὸν εἶνε καλλιεργημένη καὶ τὸ πλεῖστον ἀμπελόφυτος· στερεῖται ὁμοῦς ὕδατων καὶ λιμένων. Ἀπέχει τοῦ θέρου τῶν Φηρῶν 5 μίλια. Συγκοινωνεῖ δὲ καὶ ἑκάστην μετὰ τῆς Θήρας εἰς τὸν θέρου τῆς Ἐπάνου-Μερίας διὰ λιμένος (περὶ ταύτης λεγομένης). Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ὑγιεινόν· κύρια δὲ προϊόντα ὁ εἶνος, ἡ κριθή, βόμβας, σῖκα καὶ εὐλγες σίτες. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς, ἀποτελούσης ἴδιον θῆμον, ἀνέρχεται εἰς 812 κατοίκους· ἔδρα εἶνε ὁ Μανωλάς καὶ χωρία Ἀγρηλιά, Κερά καὶ Ποταμῆς.

Θηρασία τῆς Δυστρίας. Βλ. Μαρία Θηρασία.

Θηρασία (ἀγρία τῆς Δυστρίας, Ἑκκλησίας). Ἐγναυθή τῇ 1515 ἐν Ἀδελφ τῆς Παλαιας Καστίλλας ἐξ ἀριστοκρατικοῦ γένους, ἀπέσπλ-

θεν δὲ εἰς τὸ τάγμα τῶν Καρμηλιτῶν καὶ ὡς ἐκ τῆς εὐσεβείας καὶ ἀγνότητος τῆς ἑλᾶθεν ἐντολῇ νὰ ἀναουσπήσῃ τὸ τάγμα ἐν τῇ πρώτῃ αὐστηρότητι αὐτοῦ. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1582 ἐν μοναστηρίῳ. Ἦτο γυνὴ δι' ἐκτάκτου εὐφυίας καὶ φλεγούσης φαντασίας πεπροικισμένη, εὐγλωττος ὡς ὀλίγισται καὶ ποιήτρια ἐξοχῶς. Τὰ ἔργα τῆς, ὡς ἐπὶ πλεῖστον πρὸς χρῆσιν τῶν μοναχῶν γεγραμμένα, ἐξεδόθησαν πλείστακις καὶ μεταφράσθησαν εἰς σχεδὸν ἅπασας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Τὸ μᾶλλον πεφημισμένον εἶνε *El castillo interior* (Τὰ ἀνάκτορα τῆς ψυχῆς). [Ἐγ.]

Θηρασίας τὰ γ.μ.α. Τάγμα μετὰ παρασήμου ἰδρυθὲν τῇ 1827 ὑπὸ τῆς βασιλείας τῆς Βιουαρίας διὰ κυρίας εὐγενεῖς.

Θηρασιούπολεις. 1) (Theresienstadt, σλαβ. Terezin). Ἀχχωρωμένη πόλις τοῦ νομοῦ Λαίτμερις τῆς Βοημίας, κειμένη ἀμφοτέρωθεν τοῦ Ἑγερ εὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τούτου εἰς τὸν Ἑλβαν. Μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ στρατοῦ ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 7 215 κατ. (1890). Ἰδρυθὲν ὑπὸ τῆς Μαρίας Θηρασίας τῇ 1780. — 2) (Theresienstadt ἢ Maria-Theresiopel, σέρβ. Szent-Maria-Szabadka) Βασιλικὴ πόλις τοῦ σέρβικοῦ κομητᾶτου Βάτς-Βόδορ, ἐν τῇ μεγάλῃ πεδιάδι· μετὰ τῶν Δανουβίου καὶ Τισία, ἔχουσα 73 526 κατοίκ. (1890). Ἀκμάζουσιν ἐν αὐτῇ ἡ βιροδοξία, ἡ ὑφαντικὴ (λινῶν ὕφασμ.), ἡ βαφικὴ, ἡ γεωργία (καπνὸς, ἐπώραι) καὶ ἡ χητηγοποιία. [Μ.Σ.]

Θηριακή Περίφημον τῶν ἀρχαίων ἀντιφάρμακον κατὰ δηλητηριάσεων, συντεθὲν ἐξ 70 σχεδὸν θεραπευτικῶν οὐσιῶν ὑπὸ τοῦ Κρητὸς Ἀνδρομάχου, ἱατροῦ τοῦ Νερωνος, περιγραφόμενον δὲ ἐν ποιηματι διασωθέντι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Γάληνου (ἐν τῷ Περί Ἀντιδοτῶν). Ἄν καὶ πολλὰ μὲν τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῇ οὐσιῶν οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐνέργειαν, ἀλλὰ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνενωθεῖσαι ἀνέρουν ἀληλῆας, ἡ Θ. διετηρήθη ἐν πολλῇ τιμῇ μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων καὶ κατὰ τὸν 18' ἀκόμη αἰῶνα παρεσκευάζετο ἐν Βενετίᾳ, Ὀλλανδίᾳ καὶ Ἀγγλῶν τῆς Δύσεως μετὰ πομπῆς τιнос, ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν κτλ. Ἡ γερμανικὴ φαρμακοποιία τοῦ 1872 περιέλαβεν αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Electarium theiaca*, ὡς μίγμα 12 φαρμακευτικῶν οὐσιῶν ἐν αἷς 1 % ἔπιον. Ἀλλ' ἡ τοῦ 1882 εἰςγραφέν αὐτὴν ἐλοτελῶς. [Δ.Χ.]

Θηρίο καλεῖται κοινῶς Ἐγχις ὁ ἀμμοδύτης (βλ. λ.).

Θηρίωμα. 1) Κοινὸν ὄν. *Lepus vulgaris*. Δερματικὸν νόσημα χρένεν, ἴδιος εἰς τὸ πρόσωπον (τὴν ῥίνα καὶ τὰς παρειάς), κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τὰ πόδια καὶ ἴδια τὰς χεῖρας ἐπιφανέμενον. Ἀποτελεῖται ἐκ σκετενοερυθρίων φυματίων, ἅτινα ἡ μετὰ τινὰ κίρην ἀφανίζονται κατὰ μικρόν, καταλεί-

ποντα ἀβαθὴ ἐντυπώματα (Θ. ἐκλεπιστικόν), ἢ, συνηθέστερον, ἀναπτυσσόμενα συντήκονται εἰς ἐπιπολαιὰς ἑλκώσεις δυστήνους καὶ βραδέως ἐκτεινόμενας κατὰ πλάτος τε καὶ βάθος μέχρι τοῦ περιχονδρίου καὶ τοῦ περιστείου καὶ ἐπαγομένης οὕτω πηρώσεως σημαντικᾶς. Τὸ Θ. εἶνε νόσος μολυσματικὴ, μεταδιδόμενη διὰ τοῦ ἰοῦ αὐτῆς. Ὑπερδὴ δὲ ἐν τοῖς φυμασιν αὐτῷ ἀνευρίσκονται μικροδία φυματώσεις, δυνατόν νὰ θεωρηθῇ τὸ Θ. ὡς φυματίωσης τοῦ δέρματος. Ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς νεανικῆς καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας διανύει πορείαν βραδυτάτην, πολυετή. Ἐν τῇ θεραπείᾳ ἐπιζητεῖται ἡ διάλυσις τῶν νοσηρῶν παρεγχυμάτων διὰ χημικ. καυτηρίων καὶ ἰδίως διὰ τοῦ ὁρσενικοῦ (εἰς μάζαν, μετὰ ἐνθείου ὑδρογόνου καὶ βασιλίνης) καὶ πυροχημικοῦ ὁξέος, ἡ ἡ καταστροφή τῶν φυμάτων διὰ μηχανικῆς ἐπεμβάσεως ἥτοι ἀποξύσεως ἐσωτερικῶς δὲ δίδονται ῥωτιστὶκά φάρμακα, σίδηρος καὶ ἑλαϊον ὀνίσκος.

— 2) Ἐρ υ θ ἡ μ α τ ῶ θ ε ς Θ., (I. erythematosis). Πολύ σπανιώτερον καὶ ὅπως διάφορον τ.ῦ προτέρου δερμ. νόσημα, ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἐπίσης κατ' ἐξοχὴν ἐδραζόμενον. Ἐξανθήματα δηλαδὴ πρωτογενῆ αὐξανόμενα εἰς μέγεθος πενταδράχμου (3 ι σ κ ε ι δ ε ς ἔρ υ θ. Θ.) συνενδύονται βραδέως εἰς μείζονας πλάκας μέχρι μεγέθους παλάμης, οὐδέποτε αὐτομάτως ἐπιφέροντα ἑλκώσεις· σπανιώτερον δὲ αὐξάνονται μόνον μέχρι μεγέθους νύκτου καὶ πολλαπλασιάζονται καὶ εἰς ἄλλα χωρία τοῦ δέρματος προσκινόμενα (σποραδὶκὰ ἐν ἔρ. Θ.). Τὸ ἔρ υ θ. Θ. δὲν ἐπιφέρει ἐν γένει διαταραχὰς εἰς τὴν καθέλου ὑγείαν, οὔτε κίνδυνον τῆς ζωῆς. Πρὸς θεραπείαν ὠφελοῦσι πλύσεις διὰ σαπουνόχου οἰονοπνεύματος, τὸ ἰωδιόφθονον ἐν ἀλοιρῇ καὶ χρίσις διὰ βάμματος ἰωδίου, ἐὰν δὲ τὸ πάθημα ἐπιμένῃ τὰ κατὰ τοῦ κοινού Θ. ἀντιτασσόμενα καυτήρια. Τὸ ἔρ υ θ. Θ. δὲν παράγεται διὰ μεταδόσεως μικροβίων τῆς φυματίωσης, ὡς τὸ κοινόν. [Π.Ι.Α.]

Θήρων, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἐμμενιδῶν τοῦ Ἀκράγαντος, ἤρπασεν ὡς στρατηγὸς τῇ 488 π. Χ. τὴν τυραννίδα τῆς πατρίδος του, ἥς τὰς κτήσεις ἠϋξῆτε μεγάλως. Πτο κραιταῖς καὶ νοήμον κυβερνήτης. Τῷ 482 ἐκυρίευσεν τὴν Ἱμέραν, τῷ δὲ 480 συνέρχεται τῷ τῶν Συρακουσῶν τυράννῳ Γέλωνι ἐν τῇ κατὰ τὴν Καρχηδονίαν παρὰ τὴν Ἱμέραν νίκη. Ἀπέθανεν τῷ 472. [Ι.Κ.Π.]

Θησαυρὸς (νομ.) εἶνε πᾶν ἐν τῇ γῇ κεχυρμένον πολυτίμον κινητὸν καὶ μετὰ μακροῦ χρόνου παρέλυσιν ἀνευριστόμενον, ὥστε ἀνέφικτος νὰ ᾖ πλέον ἢ γνώσις τοῦ ἀποθέσαντος αὐτὸ ἀληθοῦς κυρίου. Ἡ ἀνεύρεσις θησαυροῦ, ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον σπανία δοχημαὶ καθισταμένη, καταλέγεται μεταξὺ

τῶν ἀμέσων τρόπων κτήσεως κυριότητος. Κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύον ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὁ ἐν τῇ ἰδίῳ κτήματι ἀνευρισκὼν θησαυρὸν καθίσταται κύριος αὐτοῦ, τὸν δ' ἐν ἀλλοτρίῳ ἑδραφί εὐρισκόμενον διανέμονται εἰς ἴσου ὁ εὑρετὴς καὶ ὁ κύριος τοῦ ἐδάφους, ἂν ἐκ τύχης ἐγένετο ἡ εὑρεσις· ἂν δ' ὡς παρὰ τὴν ὀλιγίστην ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος ἐγένετο ἡ ἀνακτῆσις οὐδὲν λαμβάνει ὁ εὑρών. Ἄν ἐθ. ὁ ἀποτελῇ ἀρχαιοφίλητα ὑπάγεται εἰς τὰς κανονικοῦσας τὰ τῶν ἀρχαιοτήτων διατάξεις. [Πφ.]

Θησεῖον. Ἀρχαιοτάτος ἑλληνικὴ ναὸς, κείμενος ΒΔ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κάλλιστα διατηρούμενος πάντων τῶν σωζομένων ἑλλ. ναῶν. Ἀμφίβολον φαίνεται ἐὰν εἴνε τῷ ὄντι ναὸς τοῦ Θησεῖος (βλ. λ. Ἀθῆναι ἐν τ. Α' σ. 186, 6), ἢ μάλλον ἄλλου θεοῦ. Τὸ Θ. εἶνε ναὸς περίτεχτος, ὑψοῦται δὲ ἐπὶ μαρμαρίνῳ κρηπιδώματι ἐκ 2 ἀναβολιδῶν. Τὸ μήκος ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου εἶνε 31,85 μ., τὸ δὲ πλάτος 13,85 μ. Αἱ μακρᾶ πλευρὰ ἔχουσι 13 θωρηκοὺς κίονας καὶ αἱ βραχεῖαι 6 (τῶν γωνιαίων δις ἀριθμοῦμένων). Οἱ δὲ κίονες οὔτοι, ἔχοντες ὕψος 5,88 μ. μετὰ τῷ κίονοκράνῳ καὶ πλάτος 1,009 μ. κατὰ τὴν βάσιν, ἀνο δὲ 0,704, εἶναι κατὰ τι λεπτότεραι τῶν τοῦ Παρθενῶνος· ἡ ἔντασις αὐτῶν εἶνε ἀσχηματῆς, αἱ δὲ ραβδώσεις (20) πρὸς τὰ ἀνω γίνονται ἀβαθέστεραι. Ὑπεράνω τοῦ ἐπιστυλίου διακοσμεῖ ὅλον τὸ οἰκοδόμημα διάζωμα ἀναγλύφων καὶ μετοπῶν. Αἱ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς μετόπαι φέρουσιν ἀναγλύφω παριστῶντα αἰετοὺς τοῦ Πρακλέους, αἱ ἐπὶ τῶν μακρῶν πλευρῶν τοιαῦτα ἐκ τῶν περὶ Θησεῖος μῦθων, αἱ δὲ λοιπαὶ 50 μετόπαι οὐδένα κῶσμον φέρουσιν. Εἰς τὰ δευτέρωματα εὐρίσκοντο τὸ πάλαι ἐπίσης ἀγάλματα. Ὁ κύριος ναὸς διαιρεῖται εἰς τὸν σηκόν, ἔχοντα μήκος 12,10 μ. καὶ πλάτος 6,22 μ., πρόναον καὶ ὀπισθόδομον, χωρίζομένους διὰ κίονων ὕψους 5,38 μ. καὶ διαμέτρου 1 μ. Ὁ Α καίμενος πρόναος χαρακτηρίζεται διὰ μείζονος ἀποστάσεως τῶν ἐξω κίονων ἀπὸ αὐτοῦ, διὰ μείζονος βάθους (5 μ.) καὶ πλυσίας γλυπτικῆς διακοσμῆσεως. Ἡ διάταξις ὅμως τοῦ ἔνδον νῦν εἶνε διάφορος καθότι ἀπ' τοῦ πρόναου ἀφαιρέθησαν οἱ κίονες καὶ ὁ τοίχος, ἀφ' οὗτο ἐν χριστιανικῇ ἐποχῇ τὸ Θ. μετεδλήθη εἰς ναὸν τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Ἀξιοσημειώτως εἶνε ἡ ἔσρη, ἥτις ἀποτελουμένη ἐκ καλυμματίων σῶζεται· πρὸ πάντων ἐν τῷ πρόναῳ σχεδὸν ἀκεραία. Τὸ ἀνω μέρος τοῦ κυρίου ναοῦ κασμεῖται κατὰ τὰς δύο προσόψεις καὶ τὸ πρὸς Α μέρος τῶν μακρῶν πλευρῶν ὑπὸ ξωφόρου, δυστυχῶς κατὰ μέγα μέρος κατεστραμμένη· ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ Α μέρους παρίστα τὸν ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἑλευσινίων καὶ τῶν συμ-

μαχούντων τούτοις Θρακῶν ἐπὶ δὲ τῆς Α πλευρᾶς ἀπεικονίζεται ἡ μάχη μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑποστηριζομένων Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων. [Α.Α.]

Θησεύς. Ὁ κυρίως Ἀττικὸς ἐθνικὲς ἥρωες τῆς ἀρχαιότητος, πρόσωπον ἰσως καθαρῶς μυθικόν, ὅστις, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπῆρξε καὶ ὁ τελευταῖος τῶν 9 ἀρχαίων τῆς Ἀττικῆς βασιλείων (Κέκρωψ, Κραναός, Ἀμφικτύων, Ἐριχθόνιος, Πανδίων, Ἐρεχθεύς, Κέκρωψ υἱὸς Ἐρεχθέως, Αἰγέως, Θησεύς). Ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Αἰγέως καὶ τῆς Αἰθρας (βλ. τὰς λ.), θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζῆνος Πιθέως, παρ' ᾧ καὶ ἀνατραφεὶς ἀπῆλθε νεανίας εἰς Ἀθήνας πρὸς τὸν πατέρα του. Ἡδὴ καθ' ὃδὸν ἐτέλεσε πλείστα ἀνδραγαθήματα. Ἐφόνευσεν τὸν γίγαντα Περιφρήν, ὠπλισμένον διὰ ῥοπαλοῦ δι' οὗ ἐφόνευσεν τοὺς διαδάτας. Ἐξωλόθρευσεν ἐν τῇ Ἰσθμῷ Σίγην τὸν Πιτυοκάμπτην, ὅστις κάμπτιον πρὸς ἀλλήλους δύο πίτους προσέδενεν εἰς ἀμφοτέρας τοὺς διαδάτας καὶ ἀφινεν εἴτα τὰ δένδρα ἐλεύθερα νὰ ἐπαγέλωσιν εἰς τὴν φυσικὴν των στάσιν διαμελίζοντα τὰ ὅματά του. Ἐφόνευσεν τὴν Κραμμυωνίαν ὕν. Τὴν Μεγαρίδα ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ Σικεῖρωνος, ὅστις τοὺς διαδάτας τοῦ θεοῦ ἐκρήμνιζεν ἀπὸ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν. Ὡς ὁ Ἡρακλῆς τὸν Ἀνταῖον, κατέβαλεν ἐν Ἐλευσίνι ὁ Θ. τὸν Κερκυῶνα. Τέλος ἐπὶ τῶν δαχτύων τοῦ Ἀττικοῦ Κηρύσου συλλαβῶν τὸν γίγαντα Προκρούστην (Δακρύστην) ὅστις δύο ἔχων κλίνας, τὴν μὲν βραχυτάτην τὴν δὲ μακροτάτην, ἐξήλθου ἐπὶ τῆς ἐτέρας τὸν εἰς τὰς χεῖρας του περιπεσόντα ξένον καὶ ἡ ἀπικοπτε τὰ μέλη του, ἐὰν ἐξεῖχον, ἢ ἐξέτασεν μέχρι διαμελισμοῦ τὸ σῶμα του ἵνα ἐξισωθῇ πρὸς τὸ μέκος τῆς κλίνης, ὑπέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν διὰ τῆς βραχείας κλίνης του θάνατον. Παραδεχόμενοι ὅτι Αἰθρα εἶνε ὁ καθαρὸς ἄνθρωπος καὶ Αἰγέως τὰ κύματα τὰ τύποντα, ὅταν πλησιάζωσι, τὴν παραλίαν, δυνάμεθα κατὰ τινας νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸν Θ. ὡς προσωποποίησιν τοῦ ἡλίου, ὅστις γεννάται τὴν πρωίαν ἐμφανιζόμενος ἀνωθεν τῶν κυμάτων ἐν τῇ λαμπρότητι αἰθροῦς οὐρανοῦ. Οὕτω καὶ τὰ μνημονευόμενα κατορθώματα ἐρμηνεύονται ὡς παικίλια τοῦ ἡλίου ἐνερgetικὰ κατορθώματα. Ὁ Περιφρήτης π. χ. δηλοῖ ἰσως τὸ θεαλλῶδες νέφος τὸ ῥίπτον κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὸν κεραυνόν. Ὁ Σίγης εἶνε ἡ κάμπτουσα τὰ δένδρα λατλαψ. Ὁ Σικεῖρων εἰκονίζει τοὺς τὸ πᾶν ἀφαρπάζοντας σφοδρῶς κατὰ τὰς Σικεῖρωνιδας πέτρας ἀνέμου. — Ἀναγνωρισθεὶς ἐξ οὗ ἔφερε ξίφος ὑπὸ τοῦ πατρὸς του (βλ. Αἰγέως), λαμβάνει μέρος εἰς τὴν βασιλείαν τῆς χώρας. Ἐνταῦθα καταβάλλει τοὺς διαφιλονεικούντας τὴν ἀρχὴν 50 Παλλαντίδας. Συλλαβῶν τὸν ἐν Μαραθῶνι κάπρον (αὐτὸν ἐκείνον ἐν ὃ Ἡρακλῆς εἶχεν ἐκ Κρήτης κομίσει) θύει αὐτὸν

τῷ Δελφινίῳ Ἀπόλλωνι. Μεθ' ὃ ἐξετέλεσε τὸν περιφροῦντατον αὐτὸν τοῦ, τὸν φόνον τοῦ ἐν τῇ Λαβυρίνθῳ τῆς Κρήτης τέρατος Μινωταύρου (βλ. λ.) καὶ ἀπῆλλαξεν αὐτοῦ τὰς Ἀθήνας ἐπαίτῳ του καὶ σκληροῦ φόρου, βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἐρώσεως αὐτοῦ Ἀριάδνης, ἣν καὶ ἀποπλέων ἀπῆγαγε (βλ. Αἰγέως, Ἀριάδνη). Ἐπανελθὼν ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς καὶ διεκρίθη διὰ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν εὐχ ἦτορ ἢ διὰ τὰ ἄλλα του κατορθώματα. Συνήγαγε τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς εἰς μίαν πολιτείαν καὶ ἱδρυσε τὴν ἐκτὴν τῶν Πανοθηναίων. Μετὰ τοῦ ἀχωριστοῦ φίλου του Πειρίθου ἐνίκησε καὶ ἐξεδίωξε τὰς Ἀμαζόνιας ἐξ Ἀθηνῶν ὅπου εἶχον εἰσβάλλῃ, ἔλαβε δὲ σύζυγον τὴν ἀρπαγείσαν βασιλισσαν αὐτῶν Ἀντιόπην (βλ. λ.), ἐξ ἧς ἀπέκτησεν υἱὸν τὸν Ἰππόλυτον. Δευτέρα δὲ σύζυγος αὐτοῦ ἐγένετο ἡ Φαίδρα (βλ. λ.). Μετέσχε τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας καὶ τῆς κατὰ τοῦ Καλυδωνίου καπρου. Ἠρπασε καὶ κατέσχευεν ἐπὶ τινα καιρὸν τὴν ὠραίαν Ἐλένην (βλ. λ.) βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Πειρίθου, μετὰ τούτου δὲ πάλιν ἀπέρχεται βραδυτέρου εἰς Ἡπειρον παρὰ τῇ βασιλείᾳ τῶν Μολοσσῶν Ἀιδωνεῖ, οὗ τὴν θυγατέρα Κόρην ἤθελε ν' ἀπαγάγῃ ὁ Πειρίθους· ἀλλ' ὁ Αἰδωνεὺς τοῦτον μὲν ῥίπτει βράν εἰς τὸν κύμα του Κερέβεντ, τὸν δὲ Θ. κρατεῖ δέσμιον μέχρις οὗ ἀπῆλλαγῃ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους τὴν σκηνὴν ταύτην ἢ κοινὴν παράδοσις θέτει ἐν τῇ Ἀθῇ. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας, εὐρέθη ἀπέναντι τῆς αἰῶνος τῶν πολιτῶν κατ' αὐτοῦ, δι' ὃ ἀπῆλθεν εἰς Σκύρον παρὰ τῇ βασιλείᾳ Δουκομήτει παρ' οὗ ἐλπίδιον φιλοξενίαν κηρύσσεται ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀποθνήσκει· τὴν πτώσιν δὲ ταύτην παραβάλλουσιν οἱ τὸν Θ. ὡς ἦλιν νοσούντας πρὸς τὴν τοῦ ἡλίου δύσιν. Πιθανῶς εἶνε καὶ ἡ ὑπόθεσις καθ' ἣν ὁ Θ. εἶνε μάλλον θαλασσία θεότης, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς ἀλλῇ παραλλαγῇ τοῦ μύθου παριστά. Ὡς τοιοῦτος, ὅτε ὁ Μίνως ἵνα πεισθῇ περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ Θ. ὡς υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἔρριψε δακτύλιον εἰς τὴν θάλασσαν προτείνων τῷ Θ. νὰ τὸν ἀναλάβῃ, ἐπανεῖδεν ἐκ τῶν κυμάτων ὁ Θ. κομιζὼν τὸν τε δακτύλιον καὶ στέφανον χρυσοῦν, τῆς Ἀμφιτρίτης δῶρον. Ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὕτη κάλλιστα δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκ τῶν κυμάτων ἀνατέλλοντος φωτιστεροῦς ἡλίου. — Ἐν Ἀθῇνας εἶχεν ὁ Θ. ἴδιον ναὸν, Θησεῖον (βλ. λ.) καὶ ἴδιαν ἐκτὴν, τὰ Θησεῖα, ἀγομένην μὲν τὴν ἐγδόην ἐκαστοῦ μηνός, ἴδιος ὅμιος τὴν ἐγδόην τοῦ Παναθηναίου, διότι κατ' αὐτὴν ἐντομιζέτο ὅτι ἐπανῆλθεν ὁ Θ. ἐκ Κρήτης· κατ' αὐτὴν διενέμεντο εἰς τοὺς πένητας ἀρτος καὶ κρέας, ἰσως δ' ἐτελείτο καὶ ἀγών. Ἐν τῇ τέχνῃ ἡ παράστασις τοῦ Θ. ἀναλογεῖ πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλέους, οὕτως ὁ Θ. εἰκονίζεται νεανικώτερος· σὺν τῷ χρόνῳ δὲ προσέλαβεν ὁ

Θ. καὶ τὴν λεοντήν καὶ τὸ ῥόπαλον. [Κ.Δ.Μ.]

Φῆτες ἐκαλεῖντο παρ' Ἀθηναίους οἱ ἐκ πενίας δουλεύοντες τοῖς ἄλλοις. Ὑστερον τὸ ὄνομα ἐδόθη εἰς τοὺς ἀποτελεῦντας τὴν κατὰ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τοῦ Σέλωνος τετάρτην ἢ κατωτάτην ἐν τῇ Ἀθην. πολιτείᾳ τάξιν. [Σ.Τ.]

Φιάν-σχάν. Βλ. Τιέν-Σχάν.

Φιέρσος. Βλ. Τίερ.

Φιονδύλλη. Βλ. Τιενδύλλη.

Φίσση. Βλ. Πύρρως.

Φισσὴ (ἢ Φιτθαί). Ἀρχαία πόλις τῆς Βοιωτίας, ἥς ἡ χώρα ἔκειτο Δ τῆς τῶν Θεσπιῶν. Κειμένη εἰς τὰς Ν ὑψώσεως τοῦ Ἐλικῶνος ἐδέσπεζε τῆς εἰς τὴν Β τοῦ Ἐλικῶνος χώραν τῆς Κορωνείας ἀγούσης διόδου. Τὰ εἰρηπια αὐτῆς εὐρίσκονται παρὰ τὸ χωρ. Κανόσι. [Δ.Δ.]

Οἱ σ β ἡ δ ὁμήρος τῆς Βοιωτίας, ἰδρύθη τῇ 1841. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε Δοδραῖνη καὶ χωρία Κανόσι, Καραντα, Ξηρονομή καὶ Χώλια, μοναὶ δὲ ἡ Κοιμήσεως Θεοτόκου καὶ ἡ Ταξιάρχῶν. Κατ. 4 308.

Φίσσεδ. Νομὸς τῆς ΒΔ Ἰουλιανῆς, ἀγώνος καὶ ἐπὶ 1724,7 τγμ. ἀριθμῶν μόνον 69 407 κατοικοῦς. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη ἐπὶ τοῦ Λίμ. φέρδου, ἔχει 5 421 κατ. (1890). [Μ.Σ.]

Φλάσις λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ βλάβη διαφόρων μερῶν τοῦ ζωικοῦ σώματος, ἡ γινόμενη ἐκ δράσεως ἀρβέλων σωμάτων, ὡς λήθου, ράβδου, βλοσυ κατ. Κατὰ τὴν δρατὴν μικροῦ ἀρβέλους σώματος, μὴ κινουμένου ταχέως, τὸ ἐπὶ τοῦ ζωικοῦ σώματος ἀποτέλεσμα εἶνε μικρόν, τινῶν τῶν στοιχείων παρατρίβοντων καὶ ἀπολλύντων τὴν ζωικότητα, ἐξ οὗ ἀποκαλύπτονται ταῦτα καὶ ἀποβάλλονται, ἀντικαθιστάμενα ὑπὸ τῶν παρακαίμενων ὑγρῶν ἢ τῶν νεοπλασσομένων. Τῆς δράσεως οὗτης μείζονος, ῥήγνυται ὁ ἰστέος, πολλὰ τῶν στοιχείων συντρίβονται καὶ ἀπόλλυνται, ἀγχεῖα ὁμοίως ῥήγνυνται, καὶ ἐκχεῖται αἷμα καὶ εἰς τὴν ἐπιφανείαν καὶ κατὰ βάθος μεταξὺ τῶν στοιχείων, ἥτις βλάβη ἐκφαινεται ὡς πελιδνότης τῶν ἰστέων (ἐξ α γ γ ι σ μ α καὶ ἐ κ χ ὡ μ ω ρ α). Ἡ τοιαύτη βλάβη θέν εἶνε αὐθις βρεῖα, ἡ ἱσσις ὁμοῦ γίνεσθαι ἀπεδαλλομένων τῶν βλαβέντων στοιχείων καὶ ἀντικαθισταμένων διὰ τῆς νέας πλάσεως. Τῆς δράσεως δ' οὗτης ἔτι μείζονος, μοῖραι ἰστέων πολλῶν ἢ ἥττον μεγάλα καταστρέφονται κατ' ἐπιφανείαν καὶ κατὰ βάθος, ἀποχωρίζονται τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῷ ἄμα, ὅτε ὑπάρχει τ ρ α ὡ μ α δι α θ λ α σ ε ω ς· ἐὰν ὑπάρχουν ὅσπερ, συντρίβονται καὶ ταῦτα εἰς πλειονα ἢ ἐλάσσονα τεμάχια, ὅτε ὑπάρχει καὶ κατάτμημα τοῦ ὅσπερ κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἡ ἀπώλεια τῶν βλαβέντων ἰστέων

μετὰ τινὰς ἡμέρας εἶνε μεγαλύτερα, μενούσης κατὰ τὴν γῆραν τῆς βλάβης λύσεως τῆς συνεχείας μάλλον ἢ ἥττον μεγάλης, ἥτις εἶτε λατοὶ διὰ τῆς παρεκφυίας, εἶτε καὶ παρὰ μὲν ἐπὶ χρόνον ἀόριστον, τῆς λύσεως τῆς συνεχείας λαμβανούσης τότε τοὺς χαρακτῆρας τῆς ἐλκώσεως. Κατὰ τὰ διὰ Θ. τραύματα ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος εἶνε κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἔκτασιν αὐτῶν μικρά, διότι οἱ χιτῶνες τῶν ἀγγείων συστρέφονται, παρατοπίζονται, συνθλίβονται, δὲν πύχυσιν ὁμοῦ κανονικῇ τῆς συνεχείας λύσιν. Τὰ διὰ Θ. τραύματα ἰστέων καλῶς μικρά ἐντὰ, καὶ ἀνεύχοντες τινὲς, μεγάλα δὲ καὶ βαθύα καὶ ἐκτεταμένα ἰστέων αὐθις, ἀλλὰ ἡ ἀναπλήρωσις τῶν ἀπολεσθέντων γίνεσθαι ἀτελής, καὶ ἀπομένει βάθοςμα μάλλον ἢ ἥττον μέγα, καὶ ἡ λειτουργία τοῦ παθόντος μέρους παραβλάπτεται, ὅταν τοῦτο στερηθῇ ἰστέων ἀπαραιτήτων πρὸς τὴν κατὰ φύσιν κανονικὴν λειτουργίαν. Ὅστων δὲ συντρίβοντων, ἡ ἱσσις εἶνε δυσκολώτερα, καὶ πολλάκις γίνεσθαι αὐτὴ μετὰ ζημίας τοῦ μέρους ἢ καὶ ἡ ζωὴ καθόλου διακινδυνεύει μάλλον ἢ ἥττον. — Ἡ θεραπεία τῆς Θ. καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς τραυμάτων εἶνε λίαν ποικίλη κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιώσεως καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς. Στήριζεται δ' αὐτὴ κυρίως εἰς τὴν ἀσθησίαν, ὅπως προλάβῃ τὴν κατὰ τὴν λύσιν τῆς συνεχείας γινομένην σπινδύλιν, εἰς τὴν ῥέπουσι τὰ τοιαῦτα τραύματα διὰ τὴν εἰς τὰ κύτταρα συμβαίνουσαν ἐλάττωσιν τῆς ζωικότητος, τὴν καταπολέμησιν ἢ πρόληψιν τῆς φλεγμονῆς, καὶ ἄλλα πολλά. — Εἰς τὰ διὰ Θ. τραύματα ἀνήκοντι κατ' οὐσίαν καὶ τὰ διὰ πυρεθέλων, διὰ πολλὰς ὁμοῦς εἰδικότητας ἀποτελοῦσι ταῦτα ἰδίαν ὁλως τάξιν. [Σ.Μ.]

Φλάσις (Βοτ.) *Thlaspi* L. Γένος ποωδῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Σταυρανθῶν, ὧν εὐχάρισμα εἰδῆ φέονται καὶ ἐν Ἑλλάδι. Τὰ σπέρματα Θ. τοῦ ἀρουραίου (*Th. arvense* L.) εἶναι ἐλαϊοῦχα. Τὸ ὁμώνυμον Θ. τοῦ Δισκοκρίτου ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινὸν Καψάριον (*Capsella bursa pastoris* L.). [Ο.Χ.]

Φλεπτήριον. Βλ. Στεφυλοπισιστήριον.

Φλέψης. Βλ. Πίσις.

Φόας. Βλ. Ὀρέστης.

Φολάριον. Χωρίον τῆς νήσου Ἀμοργοῦ, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον αὐτῆς Διγιάλην καὶ ἀπέχον ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας τούτου, τῶν Λαγκαδίων, $\frac{1}{2}$ ὥρ. ΒΔ. Κατ. 364.

Φολερὸν. Χωρίον τοῦ δήμου Σικυωνος τῆς Κορινθίας. Ἀπέχει $1 \frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ Κιάτου καὶ ἔχει 178 κατ. [Μ.Σ.]

Φολοποτάμιον. Χωρ. τῆς Χίου ἐκ τῶν Ματινιχωρῶν οἰκούμενον ὑπὸ πέρ. 1300 κατ.

Φόλος ὀνομάζεται ὁροφὴ ἀποτελουμένη

ἐκ μίας ἢ πλείονων κοίλων ἐπιφανειῶν. Εἶνε δὲ ὁ προσρισμός τῶν Θ. διπλοῦς καθότι ἡ υποβαστάζουσι βάρος, ὅπερ συμβαίνει ὅταν πρόκειται ν' ἀνεγερθῶσιν ἐπ' αὐτῶν τοῖχοι εἰς οὓς ἐξ ἀνάγκης ἡ ἐκ προθέσεως δὲν διδεται ἡμελίον, ἢ χρησιμεύουσιν ὡς ἀνώτατοι ὁροφαὶ οἰκοδομῶν ἢ μερῶν οἰκοδομῆς τινος. Οἱ Θ. στηρίζονται καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει κατὰ τὴν περίμετρον τῆς βάσεως αὐτῶν ἐπὶ τοίχων, τῶν β ἁ θ ρ ω ν αὐτῶν, ἐνομαζόμεναι δὲ α ν ο ι γ μ α ὅλῳ τινος τὴν μεταξὺ τῶν τοίχων τούτων ἀπόστασιν κατὰ τὴν βάσιν τοῦ Θ., ὡς φ ο ς δὲ τοῦ Θ. τὴν ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ σημείου ἐπὶ τὸ ἐπιπέδον τῆς βάσεώς του καθέτον. Ἡ ἐσωτερικὴ κοίλη ἐπιφάνεια καλεῖται καὶ α ν τ ο ς. Ἐὰν δὲ ἡ βάση τοῦ Θ. εἶνε σχῆμα ἐπιμήκης, διακρίνομεν καὶ μ ἦ κ ο ς τοῦ Θ., τὸ μήκος τῆς βάσεως· εἰδικώτερον δὲ καλούμεν α ψ ὶ δ α ς τοῦ Θ. τοὺς ἔχοντας μήκος ἑλάσσον τοῦ ἀνοίγματος. Ἡ δὲ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶνε μὲν συνήθως κυρτή, πελάτικα ὅμως πρὸς αὐξήσιν τῆς εὐπλοΐας τοῦ Θ. πληροῦται ὁ Θ. ἐξωτερικῶς ἀπὸ τῆς περιφερείας αὐτοῦ μέχρι σημείου τινος ἢ καὶ μέχρι τῆς κορυφῆς αἱ ἐποικοδομήσεις, οὕτως ὥστε ὁ Θ. ἐξώθεν ἔχει εἶναι κοινὸν τοίχου. Ἐκ τοῦ σχήματος τῆς ἐγκαρσίας οἰκοδομῆς, διακρίνομεν ὅλῳις κ υ λ ι ν δ ρ ι - διατομῆς, μετὰ τομῆς ἡμικυκλίου, ὅπως ἔχονται καὶ ἡμισυ τοῦ ἀνοίγματος Θ. ἐ λ λ ε ι ψ ο ε ι - δ ε ῖ ς, τομῆν ἔχοντας ἡμιελλειψίν ἢς δυνατόν ἢ ὁ μέγας ἢ ὁ μικρὸς αξὼν ν ἢ ἢ ἐρίζοντιος Θ. το ξ ο ε ι δ ε ῖ ς, ἥτοι τμήματα ἡμικυκλίου, λινδρικών Θ. γ ο τ θ ι κ ο ς, ὧν ἡ τομὴ παρίστα δύο τόξα ἐνέχυρα εἰς γωνίαν κατὰ τὴν κορυφήν, κτλ. Οἱ κυλινδρικοί ὅλῳι στηρίζονται ἐπὶ δύο παραλλήλων ἐπιμήκων βάσεων, εἶναι δ' ἐν χρήσει εἰς διαδρόμους, ἐξέθρας, γεφύρας κτλ. Οἱ καλούμενοι σ τ α υ ρ ὅ θ ο λ ο ι, βάσιν ἔχοντες τετράγωνον καὶ στηριζόμενοι μόνον κατὰ τὰς γωνίας τοῦ τετραγ. τούτου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀποτελούμενοι ἐκ τῆς διασταυρώσεως δύο κυλινδρ. Θ. στηριζομένων ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς τετραγώνου βάσεως πλευρῶν. Οἱ δὲ μ ο ν α - σ τ ῆ ρ ι α κ ο ι ὅλῳι ἀποτελοῦνται ἐκ τεσσάρων κυρτωμάτων καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς βάσεως τῶν ἐρείδωμένων ἐπὶ τοίχου, ἅτινα συνέρχονται εἰς ἓν σημεῖον κατὰ τὴν κορυφήν· ἐὰν δὲ οἱ δύο ἀντικείμενοι τοῖχοι εἶναι μακρότεροι τῶν ἄλλων, συνέρχονται οὗτοι μόνον ἀνὰ εἰς εὐθείαν τομῆν ἢς τὰ ἄκρα εἶναι αἱ κορυφαὶ τῶν δύο ἄλλων μικρότερης βάσεως κυρτωμάτων· ἀντὶ δὲ εὐθείας γραμμῆς κατασκευάζεται ἐνίοτε μάλλον ἐπιπέδος ὁροφὴ κατὰ τὸ ἀνωτάτω μέρος τοῦ ὅλῳι (Θ. κ α τ ο π τ ρ ο ε ι δ ε ῖ ς). Κοινοὶ εἰσιν οἱ σ φ α ρ ι - κ ο ι ὅλῳι, παριστάντες κοίλιν ἡμισφαίριον ἢ μέρος τοιοῦτου. Ἐὰν δὲ τοιοῦτος ὅλῳς τμηθῇ συμμετρικῶς διὰ τεσσάρων κατακορύ-

πων ἐπιπέδων παραλλήλων ἀνὰ δύο καὶ ἀναθέτων τῶν μὲν πρὸς τὰ δέ, οὕτως ὥστε ἀντὶ τῆς πρότερον κυκλικῆς βάσεως νὰ ὑπολειφθῶσι τέσσαρες μόνον γωνίαι αὐτῆς, ὑποστηριζόμεναι διὰ στηλῶν, γινύσεται ὁ μετὰ 4 ἀψίδων β ο η μ ι κ ο ς Θ., εὐχρηστότατος ἰδίᾳ εἰς διαδρόμους, στοᾶς κτλ. Ἐὰν δὲ βεημικὸς Θ. τμηθῇ ἐπὶ ἐρίζοντιον ἐπιπέδου, ἐφαπτομένου τῶν ἀψίδων καὶ ἀραιωθῇ τὸ ἀνω σφαιρικὸν τμήμα, ἐπὶ τῶν ὑπολειπομένων 4 κ ο γ γ ω ν (αἵτινες δυνατόν νὰ ὦσι καὶ 6 ἢ 8 ἐὰν ἐπὶ τοσούτων στηλῶν κατασκευάσθῃ ὁ βεημικὸς ὅλῳς) δυνατόν ν' ἀνεγερθῇ πλήρης σφαιρικὸς Θ. Μεταξὺ τοῦ ἡμισφαίριου καὶ τῶν κογγῶν παρεμβάλλεται πολλάκις, ἰδίως εἰς ναοὺς, κυλινδρὸς φέρων πέριξ παράθυρα, ὁ δὲ τοιοῦτος μεγαλοπρεπὴς Θ. ἐνομαζέται τ ρ ο ὗ λ ο ς. — Ἡ κατασκευὴ τῶν Θ. εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων τῆς οἰκοδομικῆς ἀντικειμένων, ὑπόκειται δὲ εἰς ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς δι' ὧν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἀρμυζούσα εἰς τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ σχῆμα αὐτῶν οἰκοδομητικῶς πρὸς πρόληψιν καταπτώσεως αὐτῶν. Συνήθως γίνονται χρήσις τ ὅ π ω ν, κατασκευασθέντων διὰ δοκῶν καὶ σανίδων, ἐπ' ὧν βαίνει ἡ οἰκοδομικὴ τοῦ Θ. μέχρι συμπληρώσεως αὐτοῦ καὶ στερεοποιήσεως τοῦ ὅλῳι, ὅτε ἀραιεῖται ὁ τύπος· ὕλη δὲ εὐχρηστότατῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Θ. εἶναι οἱ πλίνθοι. — Γνωστὴ εὔσα ἡ οἰκοδομὴ Θ. ἤδη τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Ἀσσυρίοις, ἐντελεστέρα ἀναφαίνεται παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, εἰς τὴν τελειότητα δ' αὐτῆς ἐφθάσε διὰ τῆς κατασκευῆς πολυπόδων Θ. ἐν τῇ Ῥομικῇ καὶ τῇ τῆς Ἀναγεννήσεως ἀρχιτεκτονικῇ. Περιήρητον παράδειγμα μεγαλοπρεπεστάτου τροῦλλου παρέχει ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας. [Ε.Σ.Τ.]

Θύλος. Χωρ. τοῦ θήκου Οἴας τῆς Θήρας, ἀπέχον 10' ἀπὸ Οἴας. Ἐχει 89 κατ. [Μ.Σ.]

Θύλωμα τῶν μετάλλων, καὶ ἰδίως τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Ἦνε λεπτότατον στρώμα ἐξ ὀξειδίου σχηματιζόμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν, προκαλούμενον δὲ καὶ ἐπιτηδες διὰ βιομηχανικοῦ σκοποῦς. Οὕτω προκαλεῖται διὰ θερμάνσεως τοῦ χαλκοῦ ἐπ' αὐτοῦ στρώμα κατ' ἀρχὰς κιτρινωπὸν, εἰτα ἐρυθρὸν καὶ τέλος κυανόν. [Ο.Α.Ρ.]

Θύρα (ἐβρ.—διδασκαλία) καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κυρίως ὁ Μωσαϊκὸς νόμος.

Θορβάλδσεν (Albert Bertel Thorwaldsen). Περίφημος γλύπτης, γεννηθεὶς τῇ 1770 ἐπὶ πλείου μεταβαίνοντας ἀπὸ Ἰσλανδίας, εἰς ἣς κατήγετο ὁ πατὴρ του, εἰς Κοπεγχάγην. Ἐνταῦθα ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ βασιλ. Ἀκαδημίᾳ τῶν ὥρειων τεχνῶν. Τῇ 1791 ἐτύχε χρυσῷ μεταλλίῳ καὶ ἐπιτυχίον τῆς προστάσεως τοῦ ὑπουργοῦ Ἰεβεντλῶρ κατωρ-θῶσε νὰ μεταβῇ τῇ 1796 εἰς Ἰταλίαν, ὅπου

κυρίως τὰ ἔργα τοῦ διατρέβοντος ἐν Ῥώμῃ Κάρστενς ἐξελεγκσαν τὴν προτοχὴν του εἰς τὰ ἰδιώδεις κάλλος τῶν ἀρχαίων προτύπων. Ἡ φήμη του διεδόθη ἀπὸ τινος ἀγάλματος τοῦ Ἰάκινθος, ὅπου ἤγχευε πλούσιος Ἀγγλος. Ἐκτοτε δὲ ἀνεδείχθη μέγας ἐν τῇ γλυπτικῇ ἀνδρῶσας ἰδίως τὴν εἰδικὴν τέχνην τῶν ἀναγλύφων. Εἰς τὰ ἐσχώτατα ἀνάγλυφά του ἀνέκει ἡ Πομπή τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἣν ἐξέτέλειεν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ πρὸς διακόσμησιν τοῦ Κυρίου καίου, ἀντέγραψε δὲ ὑπερτον δις πρὸς δὲ Πριγκίπας καὶ Ἀγγέλου, ἡ Νύξ καὶ ἡ Ἡμέρα· εἰς δὲ τὰ ὁρατότερα ἀγάλματα αὐτοῦ Ὁ μικρὸς ποιμήν καὶ Ἐρμῆς ὁ Ἀρμενιόνης, τέλος ὁ Ἀποθνήσκων λέων (διὰ τὴν Λουκέρνην). Τῷ 1819 μετέβη διὰ τῆς Γερμανίας εἰς Δανίαν, παντοῦ τυχὼν ὑποδοχῆς ἐνθουσιωδιστάτης, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐν Κοπεγχάγῃ γλυπτικὴν διακόσμησιν τοῦ ἀντικειμένου μενοῦ καὶ τῆς Παναγίας (ἀγάλματα ἀγίου Ἰωάννου, εἰσεὶς Χριστοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, Χριστὸς καὶ Ἀπόστολοι κλ.). Τῷ 1820 ἐπέστρεψεν εἰς Ῥώμην, ὅπου ἐγένετο ὁ πρῶτος τοῦ ἐκεί καλλιτεχνικοῦ κόσμου. Ἐπισκέφθη ἐκεῖθεν καὶ τὸ Μόναχον, μεγάλων τιμῶν τυχὼν ἐκ μέρους τοῦ κατόπιν βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α'. Τέλος τῷ 1838 ἐγκατεστάθη ἐν Κοπεγχάγῃ ὅπου ἀπέθανεν αἰφνιδίως τῷ 1844. Τὰ τελευταῖα μεγάλα ἔργα του ἦσαν τὰ ἀγάλματα τοῦ Γουτεμβέργου (ἐν Μαγνυτῇ), Σχίλλερου (ἐν Στουτγάρτῃ) καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ Μαξιμιλιανῶν Α' (ἐν Μονάχῳ). Ἦν γένει δὲ ἐξέτελεσε περίπου 200 ἀνάγλυφα, 100 προτομαί, 15 ἀνδριάντας, 60 ἀγάλματα ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ καὶ χριστιανικῇ θρησκείᾳ καὶ 10 ἐπιτύμβια μνημεῖα. Εἰς τὸν Θέρβαλδσεν δριλεται ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις τῆς νεωτέρας γλυπτικῆς, καθόσον αὐτὸς εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν πάλιν τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του συνήχθησαν καθ' ὅρον τῆς διαθήκης του εἰς ἰδιαίτερον μουσεῖον ἐν Κοπεγχάγῃ, ὅπου ἐνεκαίνισθη τῷ 1846. Ἀπεικονιστεῖς τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐν χαλκογραφίᾳ ἐξεκίνησεν ὁ Thiele (γερμ. ἐκδ. εἰς 2 τ. Λιψ. 1832—4). Πρὸς, κυρίως E. Plon: T., sa vie et son oeuvre (6' ἐκδ. Παρ. 1874). [B.E.]

Θορικὸς (κυινὸς Θορικόν). Χωρίον τοῦ δήμου Λαυρίου 3 ὥρ. ΝΑ τῆς Κερατέας καὶ 1 ὥρ. Β τοῦ Σουνίου, ἔχον 202 κατ. ἔχει λιμένα μικρὸν μὲν, ἀλλ' ἀσφαλῆ, καλούμενον νῦν Μανδρί. Λόφος υπερκείμενος τοῦ Φραγκοκλημανίου, χωρίζοντι διὰ ἀκρωτηρίου ἀπὸ τοῦ λιμένος Μανδρί, φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς ἀκρόπολις. Κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου σῶνται ἐρείπια ἀρχαίου θεάτρου, προϊστορικοὶ τάφοι ὡς καὶ πολλὰ ἀεὶς λόγου λείψανα βαθυτάτης ἀρχαιότητος, ἅτινα θεωροῦνται ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἢ εἰς νῦν. Ἐνταῦθα ἦν ὁ βῆμος Θορικὸς τῆς Ἀκαμαντιδος φυλῆς καὶ

μία τῶν ὑπὸ τοῦ Κένυρος συνεικοιθιστῶν πόλεων τῆς Ἀττικῆς ἔχοντα καὶ φρούριον. Κατὰ τὸ 23ον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰ Ἀθηναῖοι περιετείχισαν τὸν Θ. Εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν ἀπὸ Θ. ὑπάρχει μέρος τι καλούμενον Πετράκια, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ἦσαν δρυχεῖα σμαράγδου κατὰ Πλίνιον.

Θόριον. Μεταλλικὸν στοιχεῖον ἀνακαλυφθὲν τῷ 1828 ὑπὸ τοῦ Βερζελίου ἐν τῷ θερμῷ θρυκτῷ τῆς Νορβηγίας. Σύμβολον Th, ατομικὸν βάρος = 232. [O.A.P.]

Θόρον (Thorn). Πόλις ἐν Δ' Ῥάϊδινγκ τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκης, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Δύν καὶ τοῦ σιδηροδρόμου. ἔχει 7 070 κατ. (1881), ναυπηγεῖα καὶ ἐμπορίον σιτηρῶν. [M.S.]

Θόροντον (Thornton). Πόλις τοῦ Δ' Ῥάϊδινγκ ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Ὑόρκης, ἔχουσα 6 084 κατ. καὶ βιομηχανίαν μαλλιῶν ὑφανμάτων. [M.S.]

Θόρονχιλλ (Thornhill). Πόλις ἐν Δ' Ῥάϊδινγκ τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκης, ἐπὶ τοῦ Κάλδερ. ἔχει 8 843 κατ., σιδηροχύτεiria καὶ βιομηχανίαν χημικ. προϊόντων. [M.S.]

Θουανὸς (Th. Αὐγυστος de Thou, λατίν. Thuanus). Γάλλος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ιστοριογράφος, γενν. τῷ 1553 ἐν Παρισίοις καὶ ἀπεθ. αὐτίκῃ τῷ 1617. Ἐσπούδασε τὰ νομικά, διεξήγαγε δὲ κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλ. Ἑρρίκου Γ' σπουδαίας διαπραγματεύσεις· παρῶντων τούτων εἰς τὴν μετὰ Ἑρρίκου τῆς Ναυάρρας συμμάχίαν καὶ μετέβη ὁ ἴδιος εἰς Γερμανίαν ἵνα ζητήσῃ ὑποστήριξιν κατὰ τοῦ καθολικοῦ Συνδέσμου. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ἑρρίκου τοῦ Γ' ὑπερήρτησεν ἐπίσης πιστῶς τὸν Ἑρρίκον Δ', ἀποῦ δὲ ἐρονεύθη καὶ αὐτὸς, ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ἀσχολούμενος μέχρι τοῦ θανάτου του εἰς τὰ ἱστορικά ἔργα του. Τούτων τὸ σπουδαιότερον εἶνε ἡ λατινιστὶ γεγραμμένη *Historia sui temporis*, περιέχουσα τὰ συμβάντα τῶν ἐτῶν 1544—1607. Πλήρης ἐξεδόθη μολίς τὸ 1733 (εἰς 7 τόμους), ἔχει δὲ μεγίστην ἀξίαν διὰ τὴν γνώσιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὴν πρὸς τὰ θρησκευτικὰ κόμματα θέσιν του ἐξέθερχεν ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ *Thuanii commentarius de vita sua* (1620). Πρὸς δὲ ἐποίησε ποιήματα, ἅτινα ἐξέδωκε τῷ 1678 ὁ Μελάγγχων. [M.F.]

Θουθενέλ. Βλ. Τευθενέλ.

Θούγ. Βλ. Θάγ.

Θουκυδέδης, υἱὸς Ὀλόρου καὶ Ὑψιπύλης, ἐκ τοῦ ἀττικοῦ δήμου Ἀλιμωῦντος, εἶνε δὲ μέγιστος τῶν ἀρχαίων ἱστορικών, συγχνῶς δὲ ὁ πρῶτος γράψας κριτικὴν ἱστορίαν καὶ ὁ πρῶτος ἀξιόλογος Ἀθηναῖος λογογράφος. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του διεκρίνετο ἀπὸ τινος ἀλλοῦ Θ., υἱοῦ τοῦ Μελησίου, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑκείνου

ἐγένετο ἀρχηγός τῆς ἀριστοκρατικῆς μερίδος καὶ ἀντιπαλὸς τοῦ Περικλέους. Τὸ γένος τοῦ ἡμετέρου Θ. καθήγετο ἐξ Ὀλύνου βασιλείᾳ τῆς Θράκης, οὗ ἡ θυγάτηρ Ἠγησιπύλη ἐγένετο σύζυγος Μιλιτιάδου. τοῦ ἐν Μαραθῶνι νικησαντός. Ἦ ἐκ τῶν Θρακῶν προγόνων τοῦ ἡ καὶ ἐκ τῆς συζύγου του, καταγεμένης ἐκ τῆς Σκαπτῆς Ὑλῆς τῆς Θράκης, ἐκέντητο πλοῦσια μεταλλεία ἐν Θράκῃ, ἀπέναντι τῆς Θάσου. Ἐγεννήθη μετὰ τοῦ 460 καὶ 454 π. Χ., διασκέλους δὲ ἔσχεν ὡς λέγεται τῆς φιλοσοφίας μὲν τὸν Ἀναξαγόραν, τῆς δὲ ῥητορικῆς τὸν Ἀντιφῶντα. Τὸ λεγόμενον περὶ ἐπιθράσεως τοῦ Προδότη ἐπὶ τὸν νέον Θ., ἐστὶ δὴλα δὴ ἡ ἀναγνώσις τῶν ιστοριῶν τοῦ Προδότη συνελκνῆς ποτε τὸν Θ. μέχρι θαλάσσης, ἐφ' ᾧ ὁ Προδότης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ εἶπεν· «ὦ Ὀλνρε, ὄργη ἡ τοῖς τοῦ υἱοῦ σου πρὸς μαθήματα», εἶνε μὴ πλάσσεις ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων. Κατὰ τὴν ἐκρήξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Θ. ἦτο ἐν ἡλικίᾳ ὥστε προβλέπων τὴν σημασίαν τοῦ πολέμου νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν τοῦ περὶ τούτου ἔργου του. Ὁ ἴδιος διηγῆται· ὅτι ἐνόησεν ἐκ τοῦ λόγου, ἀλλ' εὐτυχέστερος πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον· τῇ 423 διηύθυνεν ὡς στρατηγὸς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ στόλου τὰς ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ συνήσεις, μὴ προβάσας δὲ νὰ προλάβῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Βρασίδου ἄλωσιν τῆς Ἀμφιπολῆως, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ νὰ διαφύγῃ τὴν ἀδικον ταύτην τιμωρίαν, ἐξεπατρίσθη ἔκκουσις. Εἵκοσιν ἔτη διέμεινεν εἰς τὰ ἐν Θράκῃ κτήματα του καὶ ἀλλὰ καὶ, ἴσως ἐν τῇ μετὰ ἐπισκευθείς τὴν Ἰταλίαν καὶ κυρίως τὰς Συρακούσας· καίρεν τινα διέτριψε καὶ παρὰ τῇ Ἀρχελᾷ βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας. Τῷ δὲ 404 ἔλαβε τέλος τὴν ἀδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀέθλων, πότε καὶ πῶς ἀπέθανεν· ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐξενύθη δλίγον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, ἄλλοι (ὁ Κράτιππος, ὅστις ἔγραψε συνέχειαν τῆς Συγγραφῆς αὐτοῦ), ὅτι ἀπέθανεν ἐν Θράκῃ. Πιθανὸν δὲ ὅτι αἰνίξις θάνατος τὸν ἀφῆκε, μὴ ἐπιτρέψας αὐτῷ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου του· βεβαίως ἔμως ἀπέθανε πρὸ τοῦ 396. Τὸ μένον ἔργον τοῦ Θ. εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, προχωροῦσα μέχρι τοῦ 411· ἡ κατάστασις τοῦ 428 (τελευταίου) βιβλίου τῆς Συγγραφῆς, ὡς ἐπιγράφεται τὸ ἔργον, ἐμειάζοντος μαλλὸν πρὸς σχεδονόγραφον, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἐπρόθεσεν ὁ Θ. νὰ ἐπεξεργασθῇ αὐτὸ, ὅπως οὐδὲ νὰ παρατώσῃ τὸ ὅλον ἔργον. Ἦ σήμερινῃ διαίρεσις τῆς Συγγραφῆς εἰς 8 βιβλία ἐγένετο ὑπὸ μεταγενεστέρων· ὁ ἴδιος, ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῆς ἐν βιβλ. Ε' νέας εἰσαγωγῆς «ἔγραψε δὲ καὶ ταῦτα Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος», ἐνέκει τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ περιγράψῃ τὸν δεκάετη πόλεμον (τὸν λεγ. Ἀρχιδαιμον), καὶ μόνον ὅτι

ἡ τοῦ Νικίου εἰρήνη διεκλήθη ὑπὸ νέων ἐχθροπραξιῶν ἡρῶνα τὸ ἀρχικὸν σχέδιον, προσθεῖναι τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι συνέχειαν τοῦ ὅλου πολέμου· ὥστε τὸ ἔργον συνίσταται μαλλὸν ἐκ δύο μερίων, ὧν τὸ πρῶτον ἐπεξεργάσθη ὁ συγγραφεὺς μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τῶν προγενεστέρων ἱστοριογράφων διακρίνεται ὁ Θ. ἥδη διὰ τοῦ ὅματος περὶ τοῦ ὅσιον πραγματοῦται, διότι, ἐξαιρέσει μόνον τῆς γενικῆς εἰσαγωγῆς, διηγῆται σύγχρονα συμβάντα. Ὡς ἐκ τούτου δὲ δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς μυθικὰς παραδόσεις καὶ ἡδύνατο νὰ ἐξετάσῃ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας τὰ πραγματὰ μόνον ἀπαξ νὰ διασκεδάσῃ πρόληψιν τινα τῶν συμπολιτῶν του λαλεῖ περὶ παλαιοῦ γεγονότος, τοῦ φόνου τοῦ Ἰππάρχου ὑπὸ τοῦ Ἀρμυδίου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος. Ἀσχυλόμενος εἰς τὸν πόλεμον καθ' αὐτόν, περὶ ἄλλων πραγμάτων, καλλιτεχνίας ἡ γραμματικῆς ἐποχῆς του, οὐδὲν πληροῦσαι ἤμας. Πρὸ πάντων προσέχει· διὰ τὸ πνεῦμα ὅπου διαπνέει τὴν ἱστορίαν του. Ἦτο προητοιμασμένος διὰ τοιοῦτο ἔργον ὡς πεπειραμένος πολιτικὸς καὶ στρατηγὸς ἔχων καὶ τὸν νοῦν ἐλευθερὸν ὀρθοκευτικῶν καὶ κομματικῶν προλήψεων. Ἀνώτατος σκοπὸς του ὑπῆρξεν ἡ ἀλήθεια, πρὸ τῆς ὁπίας καὶ αἱ συμπάθειαι τοῦ καὶ ἡ συνείδησις τῆς ἀδικίας πρὸς αὐτὸν συμπεριφοράς τῶν συμπολιτῶν του ἀφανίζονται. Μεγας αὐτὸς ὢν, ἡδύνατο καὶ νὰ κρίνῃ προσημέντως τοὺς μεγάλους ἀνδρας τῆς ἐποχῆς του. Ὡς μέσον τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου χρημεύουσιν αὐτῷ πρὸ πάντων αἱ δημιουργίαι, ἃς θέτει κατὰ διαφόρους περιστάσεις εἰς τὸ στόμα αὐτῶν καὶ αἵτινες δικαίως θεωροῦνται ὡς τὸ ἀγλαῖσμα τοῦ ὅλου ἔργου. Αἱ δημιουργίαι δὲ αὗται καὶ λέγει, ὡς ὁμοίᾳ ἔιδιος (Α' 22) εἶναι· μαλλὸν ἔργα τοῦ συγγραφέως ἢ τῶν σχετικῶν προσώπων, ἐπὶ τῇ βασίᾳ πάντοτε τοῦ γενικοῦ πνεύματος τῶν ἀληθῶς λεγόντων. Ἀλλὰ ἄρεται τοῦ Θ. εἶναι ἡ ἀντικειμενικότης, ἡ πλαστικότης (πρὸ πάντων ἐν τῇ ἐξιστορήσει τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας), ἡ ἀκριβεία καὶ τὸ βάθος τῶν ἰδεῶν. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν, καθ' ἣν εἶνε ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀθῆνας, αὐτὴ εἶνε καθ' ἑλκ συμφωνοῦς πρὸς τὸ περιεχόμενον. Δὲν δύναται μὲν ν' ἀννηθῶμεν σκληρότητα τινα τοῦ ὅρου, τὰ δὲ συχνὰ σχήματα (ὕπερβατον, κατὰ τὸ νοούμενον, ἀνακλινούμαι κτλ.) δικαιολογεῖται πως τὴν κρίσιν τοῦ ἀκούσιου ὅστις τὸν ἀποκαλεῖ τὸν κύριον ἀντιπρόσωπον τῆς ἀστροφίας καὶ σκοτεινῆς ἐκφράσεως, διὰ τοῦτο μὲν ἐξηγεῖται διὰ τῆς ὑπερβολικῆς προσπαθείας τοῦ Θ. νὰ περιλάβῃ τὸ πλῆθος τῶν ἰδεῶν του εἰς ἀντικειμενικὰς λέξεις, ἐκεῖνο δὲ ἐκ τοῦ ὅτι μακρὰν τῆς πατρίδος ἄπην δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν παραστατὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀποκλινούμενου κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετη-

ριδας, τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος. Ἀναλόγως τοῦ θέματος ἐκαστοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ διηγηματικῶ ὅρου ὑψοῦται καὶ εἰς ἀληθεῖς ῥητορικὰς περιόδους καὶ πυκνοτάτας ἐκφράσεις, παντοῦ ζήτων ἐναρμύειαν, πλοῦτον ἰδεῶν καὶ ἀρετῶν ἐξαικνίσιν τῶν συμβάντων διεικνίως δὲ ἀποκαλεῖ τὸ ἔργον τοῦ ὁ ἴδιος ἐκτίμησιν ἐς αὐτὸ μάλιστα ἢ ἀγωνισμὸς ἐς τὸ παραχρῆμα.

Ἐκ τῶν ὁρχαίων κατέχρησεν, ἐκτός τοῦ περὶ Θ. ὁρθρου τοῦ Σουίδα, Πικρ τοῦ Θ. ὑπὸ Μαρκελλίνου καὶ ὁ Διδυμος δὲ ἔγραψε βίον αὐτοῦ, μὴ σωζόμενον. Ὁ Νουμήριος συνέγραψεν Ὑποθέσεις, ὁ Σαβίνος καὶ ὁ Ἡρώων Ὑπομνήματα εἰς αὐτόν. κυρίως ὑπὸ ῥητορικῶν ἐποφῶν. Εἰς τοὺς σχολιαστὰς αὐτοῦ ἀφαιρῶνται καὶ αἱ μὴ σπάνται παρεμβολαὶ εἰς τὸ καίμενον. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐκδόσεων ἀναφέρωμεν τὰς ἑξῆς: τοῦ Ρορμιο (μετὰ σχολ., ἔκδ. εἰς 11 τ., Λψ. 1821—51 καὶ ἑλ. α. α. ἐκδ. ὑπὸ Stahl, εἰς 4 τ., 1883 κ.λ.), τοῦ Geller (μετὰ σχολ., β' ἐκδ. 2 τ., Λψ. 1836) κριτ. ἐκδ. τοῦ I. Bekker (3 τ., Βερ. 1821, ἑλ. α. α. ἐκδ. 1868) ἐκδ. μετὰ γερμαν. σχολ., ὑπὸ Krüger, Classen, Böhm-Widmann, μετὰ γαλλ. σχολ. ὑπὸ Croiset (μέχρι τοῦδε μόνον βέλ. Α' καὶ Β'), Περ. τὰς περὶ Θ. διατριβὰς τῶν Krüger (Βερ. 1832—39), Roscher (Ρεττ. 1842), Willamowitz (ἐν περ. Hermes 1873 326 κ.λ.), Schöll (αὐτότ. 1873 438 κ.λ.), Unger (ἐν Jahrb. f. Phil. 1880, σ. 173 κ.λ.). [N.B.]

Θούλη ἀνακαλεῖτο παρ' ὁρχαίοις νῆσος τοῦ βορείου Ὠκεανοῦ, ἥς συγκαλυμένην περιγραφὴν ἔδωκε πρῶτος ὁ Πυθέας. Ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ βορειότατον μέρος τῆς γῆς. Ἰσως ἦτο ἡ Ἰταλνδία, ἢ πιθανώτερον ἡ μεγαλειτέρα τῶν Σκετλανδικῶν νήσων. [M.S.]

Θουρεγιά. Πιθήτρια διακριθεῖσα διὰ τὰ ὅραία αὐτῆς θρακικὰ ποιήματα, τῶν ἐπειῶν τὴν ἀξίαν ἐξυμνοῦσι πολλοὶ τῶν νεωτέρων Ὁθωμανῶν ποιητῶν. Ἰκμαξε περὶ τὰ 1077 μ.Χ.

Θουρία ἡ Καμάρι. Κόμη τῆς Μεσσηνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐνωμένου δήμου, ἀπέχουσα ἀπὸ Καλαμῶν πρὸς Β. ὥρ. 1.45' καὶ κειμένη ἐν τῇ πεδιάδι τῇ καταρρευσμένη ὑπὸ τοῦ Παρμίου ποταμοῦ. Χωρίζεται ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν. χωρίου Φουρτσάλα διὰ παραποταμίου τοῦ Παμίου, τοῦ ὁρχαίου τῶς Ἀρεῖς. Κάτοικοι 1622. Προϊόντα σῦκα, αἶνες, ἑλαιον, μέταξα κτλ. Εἰς τὸν δ. ἡμ. Θουρίας ἔχοντα πληθυσμὸν 5311 ὑπάρχοντα τὰ χωρία Αἰθαία, Αἰπεια, Ἀνθισα, Ἀντικάλανον, Μικρομένη καὶ Σπερχουσία.—Ἡ ὁρχαία πόλις Θ., εἶνε γνωστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς ἐγκαταλειψατα τὴν τῆς ἑλ. Μεσσηνίας πολιτικὴν καὶ προσελθούσα μετὰ τῆς Ἀβίας καὶ τῶν Φαρῶν εἰς τὴν ἀγαθὴν συμπεριποίησιν.

Θούριοι. Βλ. Σούρις.

Θράκη. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνδείκτο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἡ Β. τοῦ Ὀλύμπου κειμένη χώρα ἐν ὁριστῷ ἐκτάσει πρὸς τὸν Ἰστρον καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Κάτ' ἐξοχὴν ἀναφέρεται ἡ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου κειμένη Πιερίς ὡς ἑδρα Θρακικῆς φυλῆς, τῶν Πιέρων Θρακῶν, αἵτινες ἐλείθεν μετενάστευσαν εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος κομίζοντας καὶ τινα ἐκπολιτιστικὰ στοιχεῖα, κυρίως τὴν ποιήσιν καὶ τὴν λατρίαν τῶν Μουσῶν. Ὑστερον δὲ περιορίσθη τὸ ὄνομα Θ. (ἡ ἑδρα τῶν Θρακικῶν λαῶν, αἵτινες ἀνῆλθον εἰς τὸν ἄριον κλάδον τῆς ἰνδοευρωπαϊκῆς οἰκογενείας) εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰστρου, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς λεγομένης Θρακικῆς θαλάσσης (τοῦ Β. μέρους τοῦ Αἰγαίου πελάγους) καὶ τέλος τοῦ Στρυμόνος πρὸς Δ. (ἀπὸ δὲ Φιλίππου τοῦ Β' τοῦ Νέστου) κειμένην χώραν. Ἐπὶ Ῥωμαίων δὲ ἡ Β. τοῦ Αἴμου χώρα ἀπεχωρίσθη τῆς Θ. ὡς ἰδιαίτερα ἐπαρχία (Μοισία), τῆς Ν. χώρας φυλακτούσης τὸ ὄνομα Θ., καὶ ἀκόμη ὕστερον ἐπὶ Βυζαντινῶν τὸ θέμα Θ. περιελάμβανε μόνον τὰ περὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν μέρη. Οἱ ὁρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον ἢ μέρη τινὰ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Μακεδονίας, τὴν παραλίαν καὶ τινὰς τῶν ὑπὸ τῶν ποταμῶν διαρρεσμένων κοιλάδων. Οἱ Ὀρχαῖοι ἐθεωροῦντο ὡς ἡμιἄγριοι, ἔχοντες ἥθη ὁμοίαν τοῖς πρὸς τὰ τῶν Κελτῶν καὶ Γερμανῶν γνωστοὶ ἦσαν ὡς πολέμικοι καὶ κάλλιστοι ἱππεῖς, μὴ ἀμοίροι ἐν τούτοις τῆς καλλιεργείας σιτηρῶν καὶ οἴνου, ἃ παρήγον αἱ κοιλάδες, καὶ τῆς ὑφαντουργίας ἢ πρὸς τὸν ἐλευθέρον βίον ῥοπή αὐτῶν ἡμποδίζε τὴν ἰδρυτὴν πόλεωσιν καὶ τὰ μόνον ἰδρυματὰ αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἦσαν αἱ ἑδραὶ τῶν βασιλείων, ὧν ἡ κυριώτερα ἦτο ἡ τῶν Ὀδρυσῶν Βιζύη (βλ. λ.). Τὸ πολὺ μέρος τῆς χώρας κατέχει ὁ Αἴμος μετὰ τῶν διακλαδῶσεων τῶν, ὧν ἡ μακροτέρα διήκει μέχρι τοῦ δέλτα τοῦ Βοσπόρου· τὸ ΝΔ μέρος κατέχει ἡ Ῥοδόπη, ἥς πρόκειται χαμηλότατοι ὄρησι. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐρεοσυστάδων ῥεῖ εἰς πλείστας ἑλ. κας ὁ Ἰῆρος, ὅστις προσδεχεται ἀριστερῶθεν τὸν Σούριαν (ν. Κιόψα ἢ Σρέμα), τὸν Τένζον (ν. Τσυντζα) καὶ τὸν σημαντικώτερον Ἐργίνην, δεξιῶθεν δὲ τὴν Ἀρδαν. Ἐκ τῶν παραποτάμων τοῦ Ἰστρου μόνον ὁ τὸν Αἴμον διαρρέων Ὀσκιος (ν. Ἰσκρα) ἀνῆκει εἰς τὴν κυρίως Θράκην. Ὑπὸ τὴν ΝΔ πλευρὰν τῆς Ῥοδόπης ῥεῖ ὁ Νέστος καὶ παραλλήλως αὐτῇ διὰ τῶν θρακικομακεδονικῶν συνόρων χωρῶν ὁ Στρυμών, διευρυνόμενος κατωτέρω εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην καὶ προσδεχόμενος ἀριστερῶθεν τὸν Ἀγγίτην (ν. Ἀγκίστρα). Μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τῶν δύο τούτων ποταμῶν ὑψοῦται τὸ διὰ τὰ χρυσορυχέα γνωστὸν ὄρος Πάγγαιον.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται εἰς ἐνδείξιν ἀπειθείας, περιφρονήσεως ἢ δυσαρρεσείας κατὰ τῆς ἀρχῆς. Ἐν τῶν περιπτώσεων τούτων ἡ α' καὶ ἡ β' ἀντίκεινται βεβαίως εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ὑφ' ἐκάστου ἀνθρώπου ποιητέων τῆς προσωπικῆς τοῦ ἐργατίας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, ἀλλ' οὐχ ἥ-τεον εἶναι λίαν χρήσιμοι ὡς σπουδαίως δυνάμεναι νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τὴν κοινὴν τάξιν καὶ τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας καὶ εὐχεραίνουσαι τὴν ἐπιβίωσιν τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν διαφθῶν ἐπιτηδευματιῶν. Τῆς τρίτης δὲ περιπτώσεως ἡ ἐφαρμογὴ, προκειμένου περὶ συναθροίσεων πολιτῶν ἐν δημοσίῳ τόπῳ, λίαν περιωρίσθη διὰ τοῦ σφύρου 10 τοῦ Συντάγματος, καθιερῶντος τὴν ἀπὸλυτον ἐλευθερίαν τοῦ συνέρχεσθαι, ἔπερ δύναται ν' ἀπαγορευθῇ μόνον θάλας ἐπίκεινται ἐντεῦθεν κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν. [Πρ.]

Θρυόπαλος (Πστ.). Ὀνομα φυτοῦ κατὰ τὴν Θεοφραστον, ἰσως εἶδος Ἐφέδρας κατὰ τὸν Fraas. [Θ.Χ.]

Θραψανό. Χωρίον τῆς Κρήτης, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Καστελλίου τῆς ἐπαρχ. Πεδιάδος καὶ ἔχον 861 κατ. [Μ.Σ.]

Θραψίμι. Χωρίον τοῦ δήμου Μενελαΐδας τῶν Τρικυλλίων, καίμενον 5 ὥρας πρὸς Β τῆς Ῥεντινας. Κάτεται 358.

Θρέψεις. Τὸ σύνολον τῶν ἀνταλλαγῶν αἵτινες τελεῶνται μεταξὺ τοῦ ζῶντος ὀργανισμοῦ καὶ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν κόσμου καὶ δι' ὧν ἀδιαλείπτως ἀναπαράχονται ἀποβάλλοντα τὰ τέως συστατικά αὐτῶν καὶ ἀντ' αὐτῶν νέα προσλαμβάνοντα ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου τὰ ἀνατομικά τοῦ ζῶντος σώματος στοιχεία. Ἡ διότης αὕτη κινήσεις τῆς διηγενοῦς συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεως τῶν ἀνατ. στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν ἀφομοίωσιν καὶ τὴν ἐτεροποίησιν, αἵτινες συνιστῶσι τὴν Θ. Ἡ λειτουργία αὕτη εἶναι ἡ γενικωτάτη τῶν ζῶντων σωμάτων (βλ. Ζωή), χαρακτηρίζουσα αὐτά, ὅτι δὲ καὶ διακρίνουσα ἐνταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς χαρακτηριστικῶς τὰ ζῶα ἀπὸ τῶν φυτῶν (βλ. Ζῶα). Ἐν ταῖς ζωαῖς τὸ αἷμα εἶναι τὸ κέντρον πάντων τῶν φαινομένων τῆς Θ., προσάγον μὲν εἰς τὰ ἀνατομικά στοιχεία δξυγόνον, ὕδωρ καὶ τὰς ἄλλας ἀναγκαίους οὐσίας, ἃς ἔξωθεν παραλαμβάνει, ἀπάγων δ' εἰς τὰ ἑντὸς διεξείδον ἀνθρακας καὶ τὰ διαλυτὰ ἀποτρίμματα, ἅτινα παραλαμβάνει ἀπὸ τῶν ἱσθῶν. Ἀλλ' ὁ ἐνδξ-μυχος τρόπος τῆς λειτουργίας ταύτης εἶναι ἡμιστά ἐγγνωμένος, οὐδὲ δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ ἐντελῶς διὰ τῆς ὑποτεθείσης διηγενοῦς ἐντοι-σμοῦ καὶ ἐξωσμοῦ (βλ. λ.), ἥτοι διαπεύσεως τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν διὰ τῶν τοιχωμάτων τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων εἰς τοὺς περὶ αὐτὰ ἱστούς. Παρὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀφομοίωσιν δι' εἰδικῶν λειτουργιῶν (πῆψις, ἀπο-

μύησις, ἀναπνοή, κυκλοφορία), αἵτινες σκοπὸν ἔχουσι τὴν εἰσόδον καὶ κυκλοφορίαν ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν θρεπτικῶν στοιχείων ὑποστάτων πρότερον τὰς ἀπαιτούμενας ἀλλοιώσεις ὅπως χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἀφομοίωσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν πρόσληψις τροφῆς, πρωριστημένης εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ, εἶναι διαλείπουσα, ἀλλ' ἡ ἐτεροποίησις καὶ ἀφομοίωσις συνεχεῖς, ὑπάρχουσιν εἰς διάφορα τοῦ ὀργανισμοῦ μέρη τεταμιευμένα ἐν οὐσίαις χρήσιμοι ὡς παραλαμβάνει ἐν ἀνάγκῃ τὸ αἷμα (γλυκογόνον ἐν τῷ ἥπατι, λίπος ἐν τῷ συνδετικῷ ἱσθί, λευκοματώδεις οὐσίαι ἐπὶ τῶν λεμφοειδῶν ὀργάνων, ἴσως δὲ καὶ τῶν μυῶν, ἀνέρχονται οὐσίαι ἐν τῷ σπληνί, τῷ στομάχῳ σπασμοδεσμιῶν κτλ.). Δεῖται δὲ τὸ ζωικὸν σῶμα πρὸς Θ. ἐαυτοῦ ἀνοργάνων τε καὶ ὀργανικῶν οὐσιῶν. Τῶν ἀνοργάνων σημαντικωτάτη εἶναι τὸ δξυγόνον, ὅπερ προσάγεται διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀπὸ τοῦ ἀέρος καὶ τελεῖ τὰς ἐν τῷ σώματι διεξιδιώσεις ἀπαιτεῖται δ' ἐπὶ ὕδωρ καὶ ἄλλα τινὰ τοῦτο μὲν συμβαλλόμενα εἰς τὴν πλάσιν στερεῶν τινῶν τοῦ σώματος μερῶν (ὅστα, χόνδροι), τοῦτο δὲ ἄλλας ἐπιτελούντα οὐσιώδεις χημικὰς δράσεις ἐν τῷ σώματι καταλείπουσι δὲ τὸ σῶμα αἱ ἀνέρχονται οὐσίαι τὸ πλεῖστον ἐν τῇ εἰσέλθῳ εἰς αὐτὸ μαρτῇ, χωρὶς ποτε νὰ μετατραπῶσιν εἰς ἐνώσεις ὀργανικὰς (βλ. Ζῶα). Διὰ δὲ εἰς τὸ σῶμα εἰσαγόμεναι ὀργανικαὶ οὐσίαι προσέρχονται ἐκ τοῦ φυτικῶν βασιλείου, εἴτε ἀμέσως (φυτοφαγία) εἴτε ἐμμέσως (σαρκοφαγία), διὰ τῆς διεξιδιώσεως δ' αὐτῶν παράγεται ἡ τοῦ σώματος θερμότης καὶ ἀρα πάντα ἡ ζωή. Τὸ πᾶν δὲ τῶν εἰσκατέων ἔξωθεν εἰς τὸ σῶμα χρησίμων οὐσιῶν ἀναλογεῖ καθόλου πρὸς τὴν κατ' ὄγκον ἀνάπτυξιν τῶν ὀργάνων, ἀλλὰ ποικίλλει κατὰ τὸ γένος, τὴν ἡλικίαν, τὴν κράτην, τὴν διαίταν, τὰς ἀσχολίας. Μετρεῦντες ἀκριδῶς πάσας τὰς ὡς στερεάς, ὑγρὰς τε καὶ ἀερίας εἰσαγόμενας καὶ ἐξαγομένας ἀπὸ τοῦ σώματος οὐσίας, συμπεραίνομεν ὅτι καθόλου ἀπέλλουτιν ἄνθρωπος ἐνήλιος ἐν διαστήματι 24 ὥρων 280 γραμ. ἀνθρακος, 10 δξώτου, 680 δξυγόνου, 6 ὕδρογόνου καὶ 32 διαφόρων ἀλάτων καὶ ὅτι κατ' ἀκολούθῳ αἱ προσλαμβάνόμεναι τροφαὶ ἐντὸς 24 ὥρων δεῖν νὰ ἐμπεριέχωσι τοῦλάχιστον τὰ αὐτὰ ποσά, ἅτινα εἰναι ἱσχυροτέρα γίνηται δυναμειν, καὶ ἀρα θερμότητος, καταναλώσεως, ἀδξάνονται ἀναλόγως. [Α.Χ.]

Θρέψεις τῶν φυτῶν. Τὸ ὕλικόν πρὸς Θ. τοῦ φυτικῶν σώματος παρέχει τὸ πρῶτον προῖον τῆς ἀφομοιώσεως (ἰδ. λ.), τὸ ἀμύλον, εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων, ἡ δὲ σάκχαρος. Ἐκ τούτου διὰ τῶν ἀλάτων τὰ ἐπεῖτα ἀπορροφῶνται διὰ τῶν ριζῶν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ δξυγόνου τῆς ἀτμοσφαιρας σχηματίζονται αἱ πλείσται τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν τοῦ φυτικῶν σώματος καὶ κυρίως αἱ λευ-

κοιμώμενοι. Ἐνθὺ δὲ τὰ προϊόντα τῆς ἀφομοιώσεως γεννῶνται μόνον ἐντὸς χλωροφυλλοῦ των κυττάρων, αἱ λοιπαὶ θρεπτικαὶ οὐσίαι σχηματίζονται καὶ εἰς μὴ χλωροφυλλοῦσα κυττάρων ὑπὸ πρωτοπλασματος (ἴδε λ.). Πρὸς τοῦτοις ἐνθὺ κατὰ τὴν ἀφομοίωσιν ἐξεργεῖται δξυγόνον, κατὰ τὴν σχηματισμὸν τῶν λευκοματωδῶν οὐσιῶν, αἵτινες εἶναι αἱ κυριώταται κατὰ τὴν Θ. τ. φ., διαπαντα δξυγόνον. Ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ ἀμύλου σχηματιζομένων οὐσιῶν, οἱ ὑδατάνθρακες βεβαίως κατασκευάζονται δι' ἀπλῶν χημικῶν μεταμορφώσεων, καθόσον καὶ ἡ φυτοκυτταρίνη καὶ ἡ ἱνουλίνη καὶ τὰ εἶδη τῶν σακχαρῶν εἶναι συγγενῆ χημικῶς πρὸς τὸ ἀμύλον. Ὅτι δὲ καὶ τὰ ἔλαια καὶ τὰ λίπη παράγονται ἐκ τοῦ ἀμύλου εἶνε πιθανόν ἐκ πολλῶν παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων. Πολυπλοκώτερος κατὰ τὴν Θ. τ. φ. εἶνε ὁ σχηματισμὸς τῶν λευκοματωδῶν οὐσιῶν, ἐξ ὧν συνίσταται τὸ πρωτόπλασμα καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα. Ἐπειδὴ αἱ λευκοματωδῆς οὐσίαι συνίστανται ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἐξ ὧν καὶ οἱ ὑδατάνθρακες, περιέχουσιν ὅμως καὶ ἄζωτον ($15\frac{1}{10}$ περίπου) καὶ θεῖον ($1\frac{1}{10}$), τὸ φυτὸν παραλαμβάνει τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἀπὸ τῶν νιτρικῶν καὶθεικῶν ἁλάτων τὰ ὅποια ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῶν ριζῶν. Ὁ σχηματισμὸς τῶν λευκοματωδῶν οὐσιῶν τελείται καὶ ἐν τῇ σκότητι καὶ ἐπομένως δύναται μὲν καὶ γλωροφυλλοῦσα κύτταρα νὰ σχηματίζωσι λευκομα αλλὰ καὶ γλωροφυλλοδὲς λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην. Φαίνεται δὲ λίαν πιθανόν ὅτι κύριος τόπος τῆς κατασκευῆς ἡ τοῦλάχιστον τῆς ἀποθησαυρίσεως αὐτοῦ εἶνε οἱ ἡμοειδεῖς σπλῆνες, οἵτινες εὐρίσκονται πάντοτε πλήρεις κυκλοφορικῶν λευκώματος, ἥτοι μὴ ζῶντος καὶ ὀργανωμένου ὅπως τὸ πρωτόπλασμα. Τὸ λευκομα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν φαίνεται σχηματιζόμενον ἀπ' οὐθείας, ἀλλὰ πρῶτον ὡς ἀσπαργίνην, ἥτοι ὡς οὐσία λευκοματωδῆς, μὴ περιέχουσα θεῖον, βραδύτερον δὲ διὰ συνθέσεως προσλαμβάνουσα καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἀπὸ τῶνθεικῶν ἁλάτων. Τὸ ἀμύλον, τὰ λίπη καὶ αἱ λευκοματωδῆς οὐσίαι εἶναι αἱ κύριαι οὐσίαι ἐξ ὧν συνίσταται τὸ φυτικὸν σῶμα καὶ ἐξ ὧν παράγονται αἱ λοιπαί. Τὰ φυτικά κύτταρα διὰ τοῦ ζῶντος πρωτοπλασματος αὐτῶν εἶναι μικρὰ χημικὰ ἔργαστήρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἅμα σχηματίζεσθαι τῆς πρώτης ὀργανικῆς οὐσίας διὰ τῆς ἀφομοιώσεως παρέρχονται κατόπιν πλῆθος οὐσιῶν, χρησίμων διὰ τὸ φυτὸν ἢ ἐκχυματικῶν. Οὗτω παράγονται ρητίναι, αἰθέρια ἔλαια, οὐσίαι δεψικαί, φυτικά ὀξέα, οἷον τὸ μηλικόν, τὸ κιτρικόν, τὸ μυρμηκικόν, τὸ δεικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ βλενωδῆς οὐσίαι, βασσορίνη, κόμμεα κτλ. Αἱ ἐντὸς τῶν κυττάρων σχηματιζόμεναι τροφαὶ ἢ μένουσιν ἐντὸς αὐτῶν καὶ χρησιμο-

ποιεῦνται εὐθύς, ἢ μεταδίδουσιν εἰς ἄλλας τοῦ φυτοῦ χώρας καὶ ἀποθησαυρίζονται ὅπως χρησιμεύουσιν εἰς ἀλλήν περίστασιν. Τισαῦτα ὄργανα ἀποθησαυριστικὰ τροφῶν τῶν φυτῶν εἶναι τὰ σπέρματα, τὰ ὅποια ἐντὸς τοῦ φύτρου περιέχουσι συνήθως ἀφθόνους οὐσίας ἐτοιμοὺς πρὸς πρώτην τροφήν τοῦ βλαστάνοντος φυτοῦ, οἱ κόνδυλοι καὶ οἱ βελβοί (γυώμηλα, κόνδυλα τῆς γεωργίνιας, κολοκάσια, κρόμμυα κτλ.), τὰ ριζώματα, εἰς τὰ δένδρα καὶ τοὺς ὄλκονους ὁ κορμὸς καὶ οἱ κλάδοι, εἰς δὲ τὰ ἀειφύλλα φυτὰ καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα.

Κατὰ τὴν Θ. τ. φ. λαμβάνει μὲν μέρος πῖθωνος καὶ ὁ πυρὴν τῶν κυττάρων, κύριον ὅμως ὄργανον αὐτῆς εἶνε τὸ ζῶν πρωτόπλασμα αὐτῶν. Φυτὰ στερούμενα γλωροφυλλίας, οἷον οἱ μύκητες, δὲν δύναται ν' ἀφομοιώσῃ καὶ ἐπομένως ἡ Θ. αὐτῶν τελείται εἰσαγωγέμενων τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἐτοιμῶν ἐντὸς αὐτῶν. Ἀπαντα τὰ φυτὰ ταῦτα εἶναι παράσιτα. [M.]

Θρησκεία (Τρεῖς ποταμοί). Πέλις τῆς ἐπαρχίας Κουέβεκ τοῦ Καναδά, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀφθῆς τοῦ ποταμοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου. Ἔχει 9296 κατ. (1881) καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον ξυλείας. [M.S.]

Θρησκεία καλεῖται τὸ σύστημα τῶν περὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀνωτάτου καὶ τελείου ὄντος, δημιουργήσαντος τὸν κόσμον καὶ περὶ αὐτοῦ παντοδυνάμως προσοδόντος, παραστάσεων καὶ ἱδῶν, ἃς προσεύει ὁ ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ δὲ οὐχὶ αἱ αὐτὰς ἐπεκρατῶν πάντοτε, οὐδ' ἐπικρατοῦσι νῦν, μεταξὺ πάντων τῶν λαῶν ἰδεαὶ καὶ ἀντιλήψεις περὶ τοῦ Θεοῦ, πολλαὶ καὶ διάφοραι ἐμορφώθησαν Θ., ὧν αλλαι μὲν ἐκλιποῦσαι ἀνηκῶσιν ἤδη εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀλλαι δὲ ἐπικρατοῦσι νῦν, ἀποτελοῦσαι μετὰ τὴν ἐθνικότητα τὴν ἰσχυρότατον μετὰ τῶν λαῶν φραγμὸν. Ἡ γέννησις τῆς Θ., συμπίπτουσα μετὰ τῆς γεννήσεως τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ, ἀνάγεται ἀνακριβῶς εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην περίοδον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὅτε ὁ ἄνθρωπος συναισθανθεὶς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀδυναμίαν ἑαυτοῦ κατενόησε τὴν ὑπαρξὴν ἀνωτέρας δυνάμεως ἐχούσης τὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου ἐξουσίαν, καὶ ὡς εἰκὸς προσωποποιήσας αὐτὴν ὑπὸ τὸ ἔνσημα Θεός, ἀπέδωκεν αὐτῷ ἀπερίοριστον σεβασμὸν καὶ ὑποταγήν, ἀναγνωρίζων τὴν ἀπ' ἑκείνου ἐξάρτησιν τοῦ. Ἀλλ' ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς διακρίσεως τῶν λαῶν ἀπ' ἀλλήλων διάφοροι ὑπῆρξεν ἡ περὶ τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψις αὐτῶν, ἀλλῶν μὲν ὡς Θεὸν παραδεχομένων ὄντα μαλλὸν ἢ ἥπτον ἀτελῆ (δημιουργήματα, φυσικὰς δυνάμεις κτλ.), τῶν δὲ ὑψηλότερον μεμορφωμένων παραδεξαμένων τὸ ὅτι ἐν ὧς νηθεῖται τι ὑπερέχον. Οὕτω διακρίνομεν Θ. φ υ σ ι κ ῆ ν καὶ Θ. π ν ε υ μ α τ ι κ ῆ ν, ἡς ἰκανῶς μὲν ὑψη-

λός βαθμίδας παριστώσιν αἱ θρησκείαι. Ὁρᾶται τὸν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, τὴν οὐσίαν δὲ κατὰ τὴν θρησκείαν τὴν Ἰουδαϊσμός, τὴν δὲ ἀπολύτως τελειαν μορφήν θποτελεῖ ὁ Χριστιανισμός. Περί τὴν κεντρικὴν ταύτην ἔννοιαν τῆς Θ., τὴν τῆς φύσεως καὶ τῶν ιδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, ἐκπερώθησαν διὰ τοῦ χρόνου ἡ ἐκ διδασκαλίας (ἐξ ὧν ἀπὸ καὶ λ. ὡς) αἱ ἱστορικαὶ θεασαίαι περί τῆς θρημουργίας τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, τῆς περὶ τοῦ ἀνθρώπου προνοίας αὐτοῦ κτλ., τὰ θεογμματα καὶ αἱ εἰδικαὶ διατάξεις, ὧν τὸ σύνολον διακρίνει τὰς διαφόρους Θ. ἀπ' ἑλλήνων.

Θρέα (καὶ Θρεῖα) ἐκαλεῖτο ὁ ἄρχος τῆς Ἀττικῆς, ἀνήκων εἰς τὴν Οἰνηίδα φυλὴν, Ἀ τῆς Ἐλευσίνος ἐξ αὐτοῦ ἐκλήθη τὸ ἔκλει Θριασιον πεδῖον. δι' οὗ διήρχετο ἡ τῶν Ἐλευσινίων πομπή, ὡς καὶ αἱ τῶν Ἀθηναίων Θριάσιοι πόλαι (ὕστερον Δίφυλον) ἐξ ὧν ὥρματο αὐτὴ. [Σ.Τ.]

Θρέαμβος ἐκαλεῖτο πανηγυρικὴ τελετὴ πρὸς τιμὴν νικηφόρου στρατηγοῦ ἐν τῇ θρησκείᾳ Ῥώμῃ. Συνίστατο δὲ αὕτη εἰς τὴν ἐπιδεικτικὴν εἰσέλασιν αὐτοῦ καὶ τῶν στρατευμάτων τοῦ εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς Θριαμβευτικῆς πύλης. Ὁπὶ κεφαλῆς τῆς πομπῆς εὐρίσκειτο ἡ Σύγκλητος, ἔπειτα οἱ σαλπικγκται, τὰ λάφυρα ἐπὶ ἀμάκτων, οἱ ἀλλήται, τὸ δὲ τὴν ὁσίαν ἱερεῖον (λευκὸς ταῦρος), εἰ ἱερεῖς, τὰ λάφυρα τῶν ἡττηθέντων ἐλχομένων, οἱ στρατηγοὶ καὶ ἡγεμόνες αὐτῶν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν καὶ οἱ ἄλλοι αἰχμάλωτοι, κατόπιν αὐτῶν εἰ βάδοντες ἐν πορφυρᾷ τηβέννῳ, ἔχοντες τὰς βάβδους ἐστεμμένους διὰ δάφνης. Τοῦτοις εἰπετο ὁ Θριαμβεύων στρατηγός ἐπὶ τηρίππου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον ἐκ δάφνης, οἱ παῖδες αὐτοῦ, διάφοροὶ ἀρχοντες καὶ τέλος ὁ στρατὸς τοῦ μετὰ κλάδων δάφνης εἰς τὰς χεῖρας. Ἡ πομπὴ διήρχετο ὑπὸ Θριαμβευτικὴν ἀψίδα, ἥτις προσωρινῶς παρασκευασθεῖσα καταρρίπτετο εἰς τὴν ἐν τοῖς ὕστερον ἔμοις ἀντικατεστάθη πόλιν καὶ ὑπὸ μονίμου ἐκ μαρμάρου ἢ λίθου. Τὴν αὖθειαν πρὸς τέλος τῆς Θ. εἶδεν ἐν γένει ἡ Ῥωμαϊκὴ Σύγκλητος. Μετὰ τὸ 71 π. Χ. μόνον εἰ αὐτοκράτορες ἐτέλουν πλέον τοιοῦτους, εἰς δὲ τὴν στρατηγεὺς ἐδίδοτο μόνον ἐμβλήματα τῆς νίκης. Θριαμβευτικὰς δὲ ἀψίδας ἀνέγειρον εἰς στρατηγοὶ πρὸς ἀνάμνησιν νικῶν καὶ εἰς αἰῶνα πόλεις, κυρίως εἰς τὰς χώρας ὅπου ἡνδραγάθησαν. [Β.Ε.]

Θρέδαξ (Ποτ.) καὶ Θριδακίνη κατὰ τὴν Θεόφραστον. Διακρίνει δ' οὗτος, ὅπως καὶ ὁ Διοσκουρίδης, διάφορα εἶδη, ἰδίως δὲ τὴν «Ἡμερον» καὶ τὴν «Ἀγρίαν» Θ. Ταῦτα εἰσι φυτὰ ἐπείτα τῆς εἰκογενείας τῶν Συνθέτων τῶν Κιχυριμίδων καὶ ἡ μὲν ἡμερον Θ. εἶνε τὸ γνωστότατον λάχανον *Lactuca sativa* κατὰ Λινναῖον, γαλλ. laitue καὶ κοινῶς Μα-

ρσίλι καλούμενον καὶ ἐν πολλαῖς παραληλαγαῖς ἀπανταχοῦ καλλιεργούμενον. Τῆς δ' ἄγριας Θ. (L. virgosa L.) ὁ γαλακτωδὴς σπόρος (*Lactucarium*) εἶνε φαρμακευτικός. [Χ.Χ.]

Θρέξ Βλ. Τρέχες.

Θρέψ Βλ. Φυσόποδα.

Θρόμβωσις. Ἡ πῆξις τοῦ αἵματος ἐν τῷ αἱμοφόρῳ τινὲς ἀγγεῖου ζῶντος σώματος, ἐπιφέρουσα ἀπόρραξιν αὐτοῦ. Παραγωγὴν εἶτε συνεπείᾳ τραύματος, εἶτε ἐκ πίεσεως ὀγκωμάτων κλ. ἐπὶ τοῦ ἀγγείου, εἶτε ἐξ ὀδυνημίας τῆς καρδίας (μαρασμοδὴς Θ.), εἶτε ἀποτελέσματα ποικίλλοντα κατὰ τὴν σπινδαλότητα τοῦ ἐμπαρκαθέντος ἀγγείου, ἐάν μὲν τοῦτο εἶνε ἀρτηρία ἐπιφέρουσα ἀναιμίαν καὶ ἐνίστα γάγγραιναν τοῦ ἐκ τοῦ ἀγγείου τούτου τρεφεμένου μέρους τοῦ σώματος, ἐάν δὲ φλέψ πληθῶραν αἵματος. Τὸ θρόμβωμα ἀπορροφᾶται πολλάκις σὺν τῇ χρόνῳ ἢ ἡ κυκλοφορία ἀποκαθίσταται κανονικὴ διὰ παραπλευροῦ ὁδοῦ. Ἐνίστα τεμάχιον τοῦ θρομβώματος παρασπόμενον γεννᾷ ἐμβολὸν. Πρβλ. Ἐμβολή.

Θρόνιον. Χωρ. τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος κειμενον παρὰ τὴν παραλίαν καὶ ἐν πεδιάδι τελευτῶν διὰ διαρρεσμένη ὑπὸ τοῦ Βοαγγίου ποτ. 10 ὥρ. 1 Δ τῆς Ἀταλάντης καὶ ὑπὸ τὰς Βορείους ὕψους τοῦ ὄρους Κνημίδος (Σπαρτιάς) τὸ πάλαι ἦτο μία ἐκ τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Ἐπικνημιδίου Ἀσπιδος, καταστραφείσα κατὰ τὴν ἱερὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ Φωκίως στρατηγοῦ Ὀνομάρχου ἐρείπια τινὰ σώζονται ἐπὶ λόφου. Σήμερον περιέχει 168 κατοίκους. Πρεσβύτα δὲ καί.

Θρονηύου ὁ ἡμ. σ. Ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς πρωτεύουσας Ῥιγίνης καὶ 7 χωρίων, ὧν τὰ ὀνόματα Δερδωτάδες, Θρόνιον, Καθάραι, Καίνουριον, Καρὰ, Κόμνηνη, Χάρμα. Κατ. 2160. [Μ.Σ.]

Θρόνος. Περί μὲν τοῦ τῶν ὀρχ. Ἑλλήνων βλ. Ἐπιπλά. Ἦνεκα δὲ τῆς ὑπὸ τῶν βασιλέων ἰδιαίτερης χρήσεως Θ., ἦτοι ὕψηλοῦ καὶ πολυτελοῦς καθίσματος ὅπερ κατεῖχον οἱ βασιλεῖς εἰς τὰς ἐπισήμους τελετάς, ἀνέκαθεν ὁ Θ. θεωροῦντο, ὡς τὸ σκήπτρον καὶ τὸ στέμμα, ὡς σύμβολον τῆς βασιλείας, εἶναι καὶ αἱ ἐκφράσεις ἀναβαίνειν ἢ καταβαίνειν τὸν Θ., ἐθρονίζεσθαι κτλ. Ἀ ὁ γ. σ. τ. ο. β. Θ. καλεῖται ὁ λόγος ἐν ὁ βασιλεὺς ἀπαγγέλλει ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας θεωρεῖται δὲ ὁ λόγος οὗτος ὡς τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως, διότι διαλαμβάνει συνήθως οὐ μόνον περὶ τῆς ἐνεστώσης ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου καὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων, ἀλλὰ καὶ ὑποδεικνύει ἐν συντόμῳ τὰ κυριώτερα τῶν μέτρων ἃ τινὰ ἡ Κυβέρνη-

σις θέλει: υπεβάλλει εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ "Εθνους.

Θροφαρί. Χωρίον τοῦ δήμου Σικυθίνος, ἀπέχον 3 ὥρ. 15' ἀπὸ Κιάτου. Ἔχει 134 κατ.

Θρούμπι (Bot.) Κοινὴ δνομασία τῆς Θυμάρης (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Θρυαλλίς. (Bot.) *Ὄνομα σταχυοφόρου τινὸς φυτοῦ κατὰ τὸν Θεόφραστον, οὗ ὁ προσδιορισμὸς ἀμφίδελας. [Θ.Χ.]

Θρύον. (Bot.) *Ὄνομα φυτοῦ μνημονευομένου ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου (11. 4. 350). Ἀναφέρεται δὲ εἰς εἶδος Ἀγρωστοειδῶν, τὴν *Imperata cylindrica* L., τὴν καὶ σήμερον Θρύον ἐν τῇ Ἀττικῇ κοινῶς καλουμένην. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ὠνομάζετο πάλαι τις περὶ τὸν Ἀλφειὸν, ἣν μνημονεύει καὶ ὁ Ὀμηρος, Θρύον ἢ Θρυόεσσα «ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ φυόμενων θρύων ἐμῶνυμος τῷ φυτῷ λεγομένη». βλ. Heldreich, ein homerischer Pflanzenname. 1881. [Θ.Χ.]

Θρωσκοπυραδοῦπησις (φουρ-φούρισμα, Verraffung). Ὁ κατώτατος βαθμὸς τῆς ἐκρήξεως, παραγόμενος π. χ. κατὰ τὴν ἀπλὴν ἀνάφλεξιν τῶν ἐνεχόντων νίτρον μίγμάτων. [Ο.Α.Ρ.]

Θύαμις (Καλαμας) ποταμὸς τῆς Ἠπείρου. Πηγάζων ἐκ τῆς κορυφῆς Τούμπας τοῦ ὄρους τῆς Νεμέρτσας (Ἀερίωπος ἢ Μερώπης) κατέρχεται διὰ τοῦ Ακαλακίου, μεταξὺ τῶν χωρίων Στραβοσκιάδι καὶ Ῥεμπάτης καὶ μετὰ μίαν ὥραν συναντᾷ τὴν πηγὴν Γυλάδαν (Κεφαλήν) κάτωθεν τοῦ χωρίου Φρασταναί, μέχρι τῆς ὁρίας γνωρίζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Λαμψάντος. Ἐκ τῆς Γυλάδας ὀνομάζεται Κορμὸς καὶ μετὰ 1/2 ὥραν διέρχεται διὰ τοῦ χωρίου Λαχανοκίστρου, περαιτέρω δὲ μεταξὺ τῶν χωρίων Ἄνω καὶ Κάτω Ῥεδενίων ἀριστερῶς καὶ τῆς Βισσάνης καὶ Ζαριβίνας δεξιῶς, μετὰ δύο ὥρας παρέρρεει τὴν πεδιάδα τῆς Βελλας καὶ μετὰ ἑτέρας δύο δέχεται τὸν συμβάλλοντα αὐτῷ βραχίονα Καλαμὴν παρὰ τὰ χωρία Βροντισμένην καὶ Χαγδοριανήν. Ἀπὸ τῆς συμβολῆς ταύτης ὑπερισχέει τὸ ὄνομα Καλαμας, ὅστις περαιτέρω διατρέχει τὴν πεδιάδα τοῦ Μαζαρακίου καὶ περὶ τὴν Γυλάδην σχηματίζει καταρράκτην 95 ποδῶν ὕψους. Ὀλίγον κάτωθεν τῆς γεφύρας τοῦ χωρίου Ῥαίκου δέχεται τὸν Θερινὸν ποταμὸν (Μόλιτσα) εἰς ὃν εἰσβάλλει ὁ τῆς Βελτισίας (Κοκκός). Εἰς ἐλπίγην ἀπόστασιν διέρχεται τὰ χωρία Ἄνω καὶ Κάτω Σούλι, εἰς ὧν διὰ κοίτης παραγώδους καὶ διαφόρων ἐλεγκτῶν στρέφεται πρὸς δυσμὰς καὶ γυνέται εἰς τὴν Θάλασσαν κατέναντι τῆς Κερνύρας διὰ δύο στεγμάτων διχαζόμενος ἐλπίγον πρὸ τῶν ἐκβολῶν του. (Πρὸ Μ. Χρυσόχου, Σύντομος ὁρογραφικὴ καὶ ὕδρογραφικὴ ἐκθεσις τῶν κοιλάδων Πηγεῖο καὶ Θυάμιδος. Ἀθήναι 1870).

Θυάμου δ ἡ μ. σ. Ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, πρωτεύουσαν ἔχων τὸ Σύντεκνον καὶ χωρία Ἀγρίδιον, Βαλμάδα, Δρομίστα, Ζελμή, Θεριακίσιον, Καμίνια, Λαγκάδα καὶ Φλωριάδα. Κἀτ. 3672. Ἰερὺθ τῷ 1857.

Θυάτειρα. βλ. Ἀξάρειν.

Θυέστης. βλ. Ἀτρεῦς.

Θυία. (Bot.) *Thuja* L. Γένος δένδρων τῆς οἰκογενείας τῶν Κωνοφόρων τῶν Κυπαρισσιδῶν. Οἱ νεώτεροι τὸ ὑποδιήρσαν εἰς τὰ γένη *Thuia*, *Thuidia*, *Callitriche* καὶ *Biotia*. Εἰς δένδρα ῥητινώδη ὧν τὸ ξύλον σκληρὸν καὶ ἐξαίρετον. Θεραπεύονται δὲ συχνά ὡς κόσμος ἐν τοῖς κήποις, ἰδίως *Θ. ἡ δυτικὴ* (*Thuja occidentalis* L., *Arbor vitae*, γαλλ. *arbre de vie*, γερμ. *Lebensbaum*) αὐτοφυὲς ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ, καὶ παρ' ἡμῶν ἢ ἐκ τῆς Κίνας *Θ. ἡ βιοτὴ ἢ ἀνατολική* (*Biota orientalis* L., κοινῶς *Τούγια*). Τὸ ξύλον τῆς ἀνὰ τὴν Β. Ἀμερικὴν κοινῆς *Θ. τῆς ἐνάρθρου* (*Th. articulata* Vahl. ἢ *Callitriche quadrivalvis* Vent.) ἐρμυζέτο ἰδίως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων διὰ τὸ ἀσπρὸς καὶ τὸ ποικίλ-γραμμον αὐτοῦ. ἦτο δὲ πολυτιμότερον τράπεζα ἢν εἶχεν ὁ Κικέρων ἐκ τοῦ ξύλου τούτου ἐστοίχιζεν 75 000 φρ. Ἐκτὸς τούτου ὁ φλοιὸς τοῦ δένδρου τούτου παρέχει τὴν ῥητινὴν «Σανδαράκη» (*Gummi ἢ Resina Sandaracae*) γνωστὴν ὡς φαρμακευτικὴν. Ἡ ἐμῶνυμος *Θ. ἡ θύα* τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Θεοφράστου ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὸ δένδρον τούτο, ἢ δὲ *Θ. ἡ ἀγρία* τοῦ Θεοφράστου εἰς Ἄρκουθον τὴν δυσοσμὸν (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Θυλάκια Γραφικὰ. βλ. Ὠθεῖται.

— Λεμφώδη. βλ. Λεμφώδη θυλάκια.

Θυλάκιο ὀρρογόνον ὁ π. ο. δ. ε. ρ. μ. ἄ. τ. ο. ι. (Ἀνατομ.). Κοιλότης καίμενη ἐν τῇ ὑποδερματικῇ συνδετικῇ ἱστῇ, χρησιμεύουσα πρὸς εὐχερῆ ἐλίσθησιν τοῦ δέρματος ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων μερῶν, ἀπαντᾷ δ' ἐπὶ μερῶν τοῦ σώματος καὶ ἐπὶ προβολῶν ὁστέων τὰ μάλιστα προστεταγμένων, οἷον ἐπὶ τοῦ ὤμου, τοῦ ἀγκῶνος κλπ. [1.Π0.]

Θυλάκος τριχός. Θυλάκος περιβάλλων κύκλῳ καὶ τηρῶν ἐν τῇ θέσει αὐτῆς τὴν ρίζαν τῆς τριχός, ἀποτελούμενος ὑπὸ τοῦ χόριου καὶ τῆς ἐπιδερμίδος, διατετρωμένος δὲ ὑπὸ ἐνὸς ἢ πλείονων σημηματογόνων ἀδένων, ἐκβαλλόντων εἰς αὐτόν. [1.Π0.]

Θύμβρις. (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία τῆς *Satureia Thymbra* L. (κοινῶς *Θρούμπι*, γαλλ. *Surlette de Candie*), φυγάνου κοινῶς ἐν Ἑλλάδι, ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Χειλανθῶν, λίαν ἀρωματικὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐν χρήσει ὡς ἄρτυμα, φαρμακευτικῶς δὲ κατὰ τὸν Διοσκορίδην. [Θ.Χ.]

Θυμελαιώδη. (Bot.) *Thymelaeaceae*

Οικογένεια Δικοτυληδόνων Ἀπετάλων φυτῶν. Ἔχουσι τὸ περιγόνιον πωληνοειδές, τετρασχιδές, στήμινας 4 ἢ 8 συμμεινές τῷ περιγόνιῳ, πέν ὑπερον ἐπιρροή, καρπὸν βόγαι. Εἶδη 300 ἀνὰ τὰς χώρας τῆς θερμῆς καὶ εὐκράτους ζώνης, ὡς τὰ πολλὰ θάμνοι ἢ ἔρυγανα. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Δ α φ ν ο ε ι δ έ ε ς (βλ. λ.) καὶ Θ υ μ έ λ α ι ο ν. Τὸ τελευταῖον τούτου δύο εἶδη εἰσὶ κοινότατα ἔρυγανα τῆς Ἑλλάδος. ἔστι Θ. ἡ θαυότροχος (Thymelaea ἢ Passerina hirsuta L., κοινῶς Θερόκαλλο) καὶ Θ. ἡ Tartouaira L. (κοινῶς Φινικωλιά). Ἡ δ' ἐμμόνως Θ. τοῦ Διοσκουρίδου ἀναφέρεται εἰς τὸ Δαφνοειδές τὸ κνίδιον (Daphne Genkium L.) φυόμενον ἐν Εὐβοίᾳ καὶ εἰς ἄλλα διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος. [Θ.Χ.]

Θυμέλαιον (arum Thymū). Διότριον ἔλαιον ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ θυμοῦ (Thymus vulgaris καὶ ἄλλων εἰδῶν) ἀποσταζομένου μεθ' ὕδατος. Ἴνε ἄγρευν μέχρι κίτρινον, ἔχει ὀσμὴν θυμοῦ καὶ εἰδὴν βάρους 0,87—0,90, συνίσταται δὲ ἐκ θυμολίου καὶ ὑδρογονανθράκων. Ἴνε διαλυτὸν εἰς οἶνονπνευμα καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν δρωματικῶν σαπῶνων. [Ο.Α.Ρ.]

Θύμη. Μικρὸν χωρίον τοῦ δήμου Καρυστίων, ἀπέχον 5 ὥρ. 15' ἀπὸ Καρύστου. Ἔχει 59 κατοικοὺς. [Μ.Σ.]

Θυμεανᾶ. Χωρίον τῆς νήσου Χίου καίμενον πρὸς Ν τῆς πρωτεύουσας, ἐν τῇ Κάμπῳ, διδ καὶ εἰς τὰ Καμπόχωρα συμπεριλαμβάνομενον. Κατοικεῖται ὑπὸ περίπου 2400 κατ.

Θυμόλιον C₁₀H₁₄O (Θυμοκαμφορά). Συστατικὸν τοῦ θυμολίου καὶ ἄλλων αἰθέριων ἐλαίων. Ἀποτελεῖται ἐξ ἀγρέων κρυστάλλων, τήκεται εἰς 44°, ζεῖ εἰς 230° καὶ ἔχει ὀσμὴν θυμοῦ, γεῦσιν καίουσιν, ἵνε δυσδιάλυτον εἰς ὕδωρ, εὐδιάλυτον εἰς αἶθερα καὶ οἶνονπνευμα. Ἴνε ἀντισηπτικὸν ἡπιώτερον τοῦ φαινολίου καὶ ἀβλαβέστερον, χρησιμεύει εἰς τὴν ὁδοντοϊατρικὴν καὶ χειρουργικὴν. [Ο.Α.Ρ.]

Θύμος ἢ Θύμος ἀθήν (Ἀνατομ.). Ὁργανὸν ἀδενώδες τὴν ὄψιν, παρεμφερές πρὸς τοὺς λεμφικοὺς ἀδένες, καίμενον ἐν τῷ κυτταί τοῦ θώρακος καὶ ἰδίως ἐν τῇ πρόσθιῳ μεσοπνευμονίῳ χώρῳ, ἐκτείνετο ὑπὸ τὴν θυρεοειδῆ ἀδένᾳ ἐπὶ τὰ κάτω μέχρι τοῦ μέσου σπυδὸν τοῦ στέρνου, καὶ καλύπτεται διὰ τῆς πρόσθιας ὑποκαίλου αὐτοῦ ἐπιφανείας τὸ δεξιὸν ἀνω μέρος τοῦ περικαρδίου, τὸ πρῶτον τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας, τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ αορτικῆς τόξου, τὴν ἀνωμένην ἀρτηρίαν καὶ τὰς ἀνωμένες φλέβας, ὅργανον, ὅπερ ἐν τῇ ἐμβρυϊκῇ ζωῇ κέκεται μέγαν ἔχον, μετὰ δὲ τὸν τοκετὸν (12 γράμματα) αὐξάνεται τὰ μέγιστα μέχρι τοῦ 2ου ἔτους τῆς ἡλικίας (20 γράμματα), εἰτα δὲ ὑπολείπεται τὴν διάπλασιν μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας καὶ κατὰ τὸ 20ον ἢ 30ον ἐξαφανίζεται τέλει, ἀναπλεωπόμενον ἀντ' αὐτοῦ λιπώδους ἰστού. Ἀγνωστὸς διατελεῖ ἐν τῇ φυσικο-λογικῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ. [Π.Π.]

Θύμος. (Bot.) Thymus L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Χειλανθῶν. Φυτὰ πωδὴ ἢ ἔρυγανώδη τῆς Βορ. εὐκράτους ζώνης. Ὁ Θ. ὁ κοινός (Th. vulgaris L., γαλλ. Thym, γερμ. Thymian ἢ Quendel), εἶνε αὐτοφυῆς ἐν Ἰσπανίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, συγχρότα καλλιεργούμενος ὡς ἀγαπητὸν ἄρωμα. Ἐν Ἑλλάδι ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ κοινοτάτου Θ. τοῦ κεφαλωτοῦ (Th. capitatus Link.). Τὸ εἶδος τοῦτο εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν Θ. τῶν ἀρχαίων, φαρμακευτικὸς κατὰ τὴν Διοσκουρίδην, κοινῶς δὲ τὴν σήμερον θυμάρη καλεούμενος. [Θ.Χ.]

Θύννος (Thynnus, γαλλ. Thon, γερμ. Thunfisch). Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σαρκερίδων ἰχθύων, διακρινόμενον ἰδίως διὰ τῶν β-θ ὀπισθεν θλήθλων κειμένων ψευδῶν βραχίονα πτερυγίων καὶ τῶν μεγάλων, περὶ τὸ στέρνον εἶδος θώρακος σχηματιζόντων λεπῶν. Θ. ὁ κοινός (βλ. Πίν. Ἰχθύες), εἶνε ἀνω μὲν ὑποκίανος, κατὰ δὲ τὴν κοιλίαν λευκοτερόχρως, φθάνει δὲ εἰς μήκος 3,5—5,5 μ. καὶ βάρους 500—600 γγρ. Ζῇ εἰς πάσας τὰς εὐρώπ. θαλάσσας, ἀγρεύεται δὲ κατὰ πολλὰς γιλιάδας ἰδίως ἐν τῇ Μεσογείῳ κατὰ τὸ εὐνύπωρον, καὶ δὴ κατὰ τὰς γαλλικὰς καὶ ἰταλικὰς ἀγῆς, ἐνθα ἀποτελεῖ τὸ κυριώτατον εἶδος τροφῆς τῶν ἀπορωτέρων τάξεων ταριχευόμενος δὲ ἐξάγεται ἀπανταχοῦ. Θ. ὁ βραχύπτερος καὶ Θ. ὁ σκιομόρφος εἶδη εἶναι δύο διάφορα μείθη τῆς κοινῆς π α λ α μ ε θ α ς. Περὶ τῆς ἀλιείας τοῦ Θ. βλ. Ἀλιεία. [Φ.Ι.]

Θύος. (Bot.) Τὸ γνωστὸν κίρμι «ἡ Λιβανωτὸς» (Gummi Olibanum ἢ Thus orientale, κοινῶς Λιβάνι), τὸ ἔκρεον ἐκ τοῦ ἐν Ἀραβίᾳ δένδρου Boswellia sacra Flück. (Λιβανὸς τῶν ἀρχαίων) τῆς οἰκογενείας τῶν Πουρσερόδων (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Θυράκιος. Ἐπωνυμία τοῦ Ἀπέλλωνος. βλ. Ἀγυεὺς.

Θυρέα. Ἀρχαία πόλις καίμενη ἐν πεδιάδι (Θυριάτιδι) ἀνηκούσῃ εἰς τὴν Κυνουρίαν. Ἡ πεδιάς αὕτη ἐπὶ αἰῶνας ἀπέτελε τὸ μῆλον τῆς ἐρίδος μεταξὺ τῶν Ἀργείων, αἰετίνες τὸ κατ' ἀρχαίαν ἦσαν κύριοι τοῦ Δ μέρους τῆς λακωνικῆς χερσονήσου, καὶ τῶν Σπαρτιατῶν. Τέλος ἡ τοῦ Κλεομένηος νίκη παρὰ τὴν Τίρυνθα, 495 π. Χ., ἐπεράτωσε τὴν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν Σπαρτιατῶν, τοῦ πεταμίσκου Τάνου τεθέντος ὡς ἐρίου τῶν δύο πολιτείων. Τῷ 431 προσήνεγκαν οἱ Σπαρτιάται τὴν θ. ὡς καταφυγὸν εἰς τινὰς τῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς πατρίδος τῶν ἐκδιωχθέντων Ἀθηνησίων. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῷ 424/423

ἀποβιβασθέντες εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου οἱ Αἰγινῆται κατεσκευάσαν θυρώματα, κατέστρεψαν ταῦτα καὶ τὴν Θ. Ἐκτοσε φαίνεται ὅτι δὲν ἀνεκτίσθη πάλιν. Ἡ πεδιάς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Β' τῆς Μακεδονίας ἀπεδόθη πάλιν τοῖς Ἀργεῖσις. Ἐρείπια τῶν τειχῶν εὐρίσκονται ἐπὶ βουνῷ, 2 ὄρ. ΝΔ ἀπὸ Ἀστρου, λέγονται δὲ νῦν Ἑλληνικὴ ἢ Τειχιό. [Α.Δ.]

Θυρέας δ' ἡ μ ο ς. Ὑπάγεται εἰς τὴν Κυνουρίαν πρωτεύουσαν ἔχων χειμερινὴν τὸ Ἀστρὸς, θερινὴν δὲ τὸν Ἀγ. Ἰωάννην, καὶ χωρία Καλύβια (Μελιγρούς), Παράλιον Ἀστρου, Πλάτανον καὶ Τραπεζά, μόνος δὲ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου. [Μ. Σ.]

Θυρεοειδὴς ἀδὴν (Ἀνατομ.). Ὁργανον παρεμπερὲς τὴν διάθεσιν πρὸς τοὺς λεμφικούς ἀδένες, καίμενον ἔμπροσθεν τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῆς τραχείας θρητρίας, ἔχον μέρφην ἀκανόνιστον μηχανεῖδῃ, ἀποτελούμενον ὅ' ἐκ δύο πλαγίων μερῶν, τῶν λοβῶν, συνδεμένων μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ μέσῳ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, ἐξ οὗ τοῦ ἀνω χεῖλους ἐξέρχεται συνήθως στενὴ προσεκβολή, ἡ πυραμιδοειδὴς ἀπόφυσις ἢ ἡ λαγυροειδέσ πυραμῖς, φερόμένη ἐπὶ τὰ ἀνω μέχρι τῆς ἐντομῆς τοῦ Θ. ἀδένος. Μειζὼν δ' ὢν ὁ Θ. ἀδὴν ἐπὶ τῆς γυναικός, ἥς καθίσταται τὸν λαίμεν ὑποστράγγυλον καὶ ὠραῖον τὴν ψῆν, περιβάλλεται ὑπὸ χιτῶνος ἐκ συνδετικῶ ἰσθμοῦ πυκνοῦ καὶ λεπτοῦ, ἐξ οὗ ἐξέρχονται διαφράγματα, διαίρουντα τὴν οὐσίαν τοῦ ἀδένος εἰς λοβία, πῃ μὲν μειζονα, πῃ δ' ἐλάσσονα, ἐν εἰς κατασκηνοῦσιν ἀπειράριθμα τμηκὰ κυστεῖδια, πανταχόθεν κεκλεισμένα, τὰ θυρεοειδῆ θυλάκια, ὑπαλειφόμενα ἔσθθεν ὑπὸ πολυγώνων ἐπιθηλιακῶν κυττάρων καὶ πλήρη ὕγρου ἰσώδους, διακροῦς καὶ σφῆδρα λευκιμακτούχου Ἀγνωστος διατελεῖ ἐπὶ ἡ λειτουργία αὐτοῦ. [Ι.110.]

Θυρεοειδὴς χόνδρος (Ἀνατομ.). Ὁ δίκην θυρεοῦ προσσπίζων ἐκ τῶν ἔμπροσθεν τὸν λάρυγγα χόνδρος, ὁ μέγιστος τῶν λοιπῶν χόνδρων τοῦ λάρυγγος, ἀποτελούμενος ἐκ δύο τετραπλευρῶν πετάλιων, ἔμπροσθεν μὲν συμβαλλόντων εἰς γωνίαν προσχουσαν ἐν τῇ μέσῃ γραμμῇ, τὸν γ α ρ γ α ρ ε ῖ ω ν α ἢ π ρ ὁ λ ο β ο ν (κωνὴς μῆλον τοῦ Ἀδάμ), ὀπίσθεν δ' ἀραισταμένων ἀλλήλων καὶ οὕτω φερόμενων λοβῶς ἐκ τῶν πρῶτω καὶ ἔσω ἐπὶ τὰ ὀπίσω καὶ ἔσω. Τῶν χειλέων αὐτοῦ τὸ μὲν ἄνω φέρει ἐν τῷ μέσῳ, ἐνθα συμπίπτουσι τὰ δύο πέταλα, βαθύαν θυρεοειδῆ ἐντομήν, τὰ δὲ ἐπιπλοῖα προεκτείνονται ἀνωθὲν τε καὶ κάτωθεν, ἰσπελεῖντα ἀποφύσεις δειξίας, τὰ κέρατα τοῦ Θ. Χ. [Ι.110.]

Θυριγγία. Βλ. Τυριγγία.

Θύρος ἑκάλε το παρ' ἀρχαίοις ῥάβδος ἔχουσα ἀνω κῶνον πίτους, ἢ καὶ δεικνύ

φύλλων, φερόμένη δὲ εἰς τὰς διονυσιακὰς πομπὰς ὑπὸ τῶν πανηγυριστῶν.

Θυρῶν κεκλεισμένων συζήτηση. Πρώτιστος κανὼν τῆς ἐπ' ἀκροατηρίου διαδικασίας ἐν τε ταῖς ποινικαῖς καὶ ταῖς πολιτικαῖς δίκαις εἶνα ἡ δημοσίετης τῶν συνεδριάσεων, ἀποτελοῦσα ἐγγύησιν ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης καθέλου καὶ τῶν διαδίκων ἰδία, ὡς τσαύτη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος καθιερούμενη (ἀρθρ. 92). Οὐχ ἥττον ἐν ὁρισμέναις περιπτώσεσιν, ὅταν διὰ τὴν δημοσίετης ᾔθελαν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἦν ἡ τὴν δημοσίαν εὐταξίαν, ἐπιτρέπεται νὰ γείνη ἡ συζήτησις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀπαγορευομένης τῆς προσελύσεως τῶν πολιτῶν ἐν τῇ ἀκροατηρίῳ πρὸς τοῦτο ὁμῶς ἀπαιτεῖται ἡ ἐκδοσις προσηκόντως ἡτιολογημένης ἀποφάσεως μετὰ προηγουμένην ἀκρόασιν τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τῶν λοιπῶν διαδίκων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης μόνον τὸ ἐνδίκον μίσην τῆς ἀναιρέσεως ἐπιτρέπεται. Καὶ ἐταν δὲ ἡ συζήτησις διεξάγεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, αἱ ἀποφάσεις πάντοτε ἀπαγγέλλονται δημοσίᾳ. Πρβ. ἀρθρὰ 162—163, 173, 707 Πολ. Δίκ. καὶ 77—78, 360, 393, 458 Πόιν. Δίκον. [Πγ.]

Θυσάνουρα. Τάξις ἐντόμων ἀποτελουμένη ἐκ σπανιωτέρων τινῶν γενῶν, ἅτινα ὑπὸ πολλῶν κατετάχθησαν μάλλον εἰς τὴν τάξιν τῶν ὀρθοπτέρων. Εἶναι πάντα ἄπτερα, ἔχουσι δὲ ὄργανα τοῦ στόματος μασητικὰ καὶ σῶμα κεκαλυμμένον ὑπὸ τριχῶν ἢ λεπίδων, καταλήγον δὲ εἰς δύο σμηρίγγας. Οὐδεμίαν ὀρίστανται μεταμόρφωσιν, τινὰ πηδῶσιν, ἀλλὰ τρέχουσι. Θωπεύονται δὲ ὡς ἀρχαῖοι τῶν ἐπιζῶντες ἐπὶ τύποι ἐντόμων, ἀποτελοῦντες ὑπὸ τινος ἐπέψεως τὸν μεταξὺ ἐντόμων καὶ μυριαπόδων σύνδεσμον. Εἰς τὰ Θ. ἀνήκουσι π. χ. Λέπισμα τὸ σακχάρινον (Πίνωξ Ἐντόμα Δ', 12), κοινέτατον ἐν ταῖς οἰκίαις ἀργυροχρῶν ζωρίων, τρέχον τάχιστα, Πόδουρος ὁ ὑδρόβιος, ζῶν ἐνίοτε ἐπὶ τῆς γιόνος κτλ. [Φ.Ι.]

Θυσία. Ἡ προσφορά ἀντικειμένων εἰς τὸ θεῖον, ἱεστήριος ἢ εἰς ἐνδειξὴν εὐλαθείας ἢ εὐγνωμοσύνης. Ἡ βᾶσις αὐτῆς εἶνα ἡ συναίσθησις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ ἐξαρτάται ἐξ ὀφλοτέρως δυνάμεως, εἰς ἣν πιστεύει ὅτι δύναται ὁ ἴδιος νὰ ἐξαρκῇ ἐπὶ τὴν καθιστῶν αὐτὴν εὐνοὴν πρὸς ἑαυτὸν. Οὕτω ἡ Θ. ἐγεννήθη μετὰ τῆς θρησκείας καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῶν θρησκευτικῶν τελειῶν. Παρὰ ταῖς ἀρχαίαις Ἑλληνικὴν ὑπῆρχον ἀναιμακτοὶ καὶ αἱματηραὶ Θ. Αἱ ἀναιμακτοὶ ἦσαν πρὸ πάντων αἱ ἀπαρχαὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, εἰτα πλεκτύντας (πέλαντι, πέμματα, πέπανα) πρὸ πάντων μελίπληκτοι, πολλὰκις ἔχοντες σχῆμα ζῶων. Ἄλλο εἶδος Θ. ἦτο τὸ θυμιάμα, συνεθέσσαντο δὲ αἱ σπονδαὶ ἢ λοιπαί, συνεδούσα: κυρίως τὰς αἱματηράς Θ., ἀλλὰ καὶ

μάναι τελούμεναι εἰς ἐπικλήσεις πρὸς τοὺς θεοὺς, εἰς ἐπισήμους συνθηκολογίας, εἰς τὰς ἐστιασίας πρὶν γενοῦσιν οἱ δαιτυμόνες τοῦ ποτοῦ, τέλος εἰς ἐπικηδεῖους τελετάς, ἐτελούντο δὲ αἱ σπονδαὶ ὡς ἐπὶ πλείστον δι' οἶνου ἀκράτου, ἀλλὰ καὶ διὰ μέλιτος, γάλακτος καὶ ἐλαίου· νηφάλιος θυσία ἐλέγετο ἡ καινὸς σπονδὴ προσφερόμενη εἰς τινὰς θεότητας, τὰς Εὐμενίδας, τὰς Μοῖρας κτλ. Αἱ μαχηραὶ ἦσαν κυρίως αἱ Θ. βοῶν, θρνῶν, αἰγῶν καὶ χοίρων, θανατουμένων καὶ καιομένων ἐπὶ τῶν πρὸς τοῦτο βοῶν. Δὲν προσφέροντο δὲ εἰς πάσας τὰς θεότητας πάντα τὰ εἶδη ζώων, ὥρισμένοι δὲ θεότητες ἀπῆρουν ὥρισμένα θύματα (χοίρους ἢ Δημήτηρ, τράγους ὁ Διόνυσος). Ἀλλὰ καὶ ἄλλα εἶδη ζώων ἐθύντο, τὸ δὲ μέγεθος τῆς Θ. διέφερε κατὰ τὴν εὐπορίαν τοῦ θύοντος· πλούσιοι πόλεις καὶ ἰδιῶται μάλιστα οὐ σπανίως ἔθουν ἑκατόμβας (100 βοῦς). ὅτε δὲ ἔπαυσεν ἡ συνήθεια νὰ καίωσιν ἐξ ἐλοκλήρου τὸ θῦμα (ἵερις) καὶ ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ καίωσιν μόνον μέρος αὐτοῦ (πρὸ πάντων τοὺς μηρούς), τὸ δὲ ὑπόλοιπον νὰ χρησιμεύῃ εἰς δεῖπνον τῶν ἱερέων καὶ θυνόντων, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερέων ὥριζτο καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν σπονδατομένων. Τὰ ἱερεῖα ἔδει νὰ εἶναι ὑγιᾶ καὶ τέλεια ὡς ἐπὶ πλείστον μὴ χρησιμεύσαντα εἰς ἐργασίαν, καὶ ἐν γένει ὥρισμένης τινὸς ἡλικίας· εἰς θεοὺς ἐθύντο ἐν γένει ἄρρενα, εἰς θεᾶς θῆλεα θύματα, εἰς τὰς ἐπουρανίας θεότητας λευκά, εἰς δὲ τὰς καταγανίους καὶ θαλασσίους μέλανα. Ἀνθρώπου θυσίας ἀναφέρουσιν οἱ μῦθοι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἱστορικοῖς χρόνοις ἐτελούντο εἰς ἀπωτέρας βαρβάρους χώρας. Αἱ πρῶται σκοπὸν εἶχον ἐν γένει τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· οὕτως ὁ Ἑρεχθεὺς θύει τὰς θυγατέρας του, ὁ Λέων ἐπίσης 3 τῶν θυγατέρων, ὁ Τειρεσίᾳς ἐντέλλεται τῷ Κρέοντι νὰ θύσῃ τὸν υἱὸν του Μενικέα. Ἐν ἱστορικῇ δὲ ἐποχῇ εὐρίσκονται εἰς τινὰ μέρη ἐν τῇ λατρείᾳ ὥρισμένων θεοτήτων ἀνθρωποθυσίαι, ὡς ἐν τῇ τοῦ Διὸς Λυκαίου, τῆς Ἀρτέμιδος Ὀρθίας καὶ Ταυροπέλου, τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Λευκάδι κλ. Ἐν τοῦτοις περιωρίσθῃ τὸ βαρβαρικὸν τοῦτο ἔθιμον εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις ἤρκει ἕλγρον ἀνθρώπινον αἷμα ἢ νυχθὴ ἢ εἰδίδετο τῷ θύματι πρὸ τοῦ βομῶ εὐκαίρια· συγχ. κτ. — Τὴν τάξιν τῶν αἱματηρῶν θυσιῶν γνωρίζομεν κυρίως ἐκ τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν ἀττικῶν ποιητῶν. Οἱ θύοντες καὶ τὸ ἱερεῖον ἦσαν ἐστεφανωμένοι, τὰ κέρατα τοῦτο ἐνίοτε καὶ ἐπικεχυσιμένα· πρὸ τῆς Θ. ἐπλύνοντο τὰς χεῖρας καὶ ἀπάντες οἱ παρόντες ἐρραντίζοντο δι' ὕδατος, εἴτα δὲ ὁ θύτης ἐκφωνήσας τὸ «εὐφημεῖν γρῆ» ἔχυνεν ἡλεσμένην κριθὴν (οὐλας, οὐλοχύτας) εἰς τὴν αὐχένα τοῦ ἱερέου, ἕκαπτε τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς του καὶ κατέκαιεν. Εἴτα κατέρριπτεν αὐτὴ διὰ ῥοπαλοῦ ἢ πελέκειος καὶ ἔπειθε διὰ

τῆς μαχαίρας τῶν θυσιῶν τὴν κεφαλὴν· διὰ τοῦ αἵματος ὅπερ ἐδέχοντο ἐν ἀγγεῖῳ λεγόμενῳ σφαγγεῖῳ, ἐρραντίζον ἐπειτα τὸν βομῶν καὶ διέτεινον τὸ ἱερεῖον καιόντες ὑπὸ σπονδὰς τὰ διὰ τοὺς θεοὺς μέρη ἐπὶ τοῦ βομῶ. Τὴν θυσίαν ἐτέλειον ἐν γένει οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἀνὴρ ἡδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τοιαύτην. Συνώδεον δὲ αὐτὴν προσευχαὶ καὶ μουσικῇ, ἐνίοτε καὶ χορᾶς. — Παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις αἱ Θ. εἶχον ἐπίσης τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καὶ ὁμοίως περίεον ἐτελούντο ὡς παρὰ τοῖς ἔθνεσι, καὶ καθ' ἑκάστην μὲν, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς μεγάλαις ἑορταῖς, καθαρμούς κλ. Ἰδιαίτερον ἐκως χαρακτῆρα εἶχον αἱ ἐξιλαστήριοι Θ. (δύο τράγων) αἱ τελούμεναι κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Συνδιαλλαγῆς, δι' ὧν ἐπιστεύετο ὅτι συνεχωρῶντο καὶ ἐκαθαρίζοντο ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν αἱ καρδίαι τῶν πιστῶν· ὁμοίαι δὲ ἐτελούντο καὶ ἰδιαίτερος δι' ἑκάστην τῶν Ἰουδαίων, πιστευομένου (κατὰ τοὺς ὑστάτους χρόνους) ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ θύματος προσφέρεται εἰς τὸν θεὸν ἀντὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ θύοντος. Ὑπὸ τοιαύτην ἔνοιαν ἀντελήθη καὶ ὁ χριστιανισμὸς τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ, ὡς θύματος ἐκουσίως προσεσχεθέντος πρὸς ἐξιλασμένον τῶν ἀνομιῶν τῶν ἀνθρώπων, διὸ καὶ τὸ μυστήριον τῆς Μεταλήψεως ἐθεωρήθη ὡς ἀνομιαντος Θ. ὑπομνησκουσα τὴν τοιαύτην Θ. τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἰσχύουσα νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἀνομίας τῶν ἐν μετανοίᾳ εἰς τὴν Μετάληψιν προσερχομένων. [Σ.Τ.]

ΘΩΘ. Αἰγύπτιος θεός, ἐν οἷς Ἑλληνες ἐθεώρουν ἀναλογηθέντα τῷ ἑαυτῶν Ἑρμῇ, συνήθως παριστάνομενος διὰ κεφαλῆς Ἰβίδος, τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ πτηνοῦ. Θεὸς τῆς Σελήνης ἀρχικῶς, κατὰ τὴν καινότεραν δ' ἀντιλήψιν θεὸς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ἐνομιζέτο συγγραφεὺς τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἑρμητικῶν βιβλίων» γνωστῶν ἱερῶν βιβλίων τῶν Αἰγυπτίων, Ἐτιμᾶτο ἰδίως ἐν τῇ πόλει Ἀσμουεῖν τῆς Μέσης Αἰγύπτου, ἥτις ἐκαλεῖτο διὰ τοῦτο καὶ Ἑρμούπολις (μειζων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐν τῇ κάτω Αἰγύπτῳ ἐλάσσονα Ἑρμούπολιν) καὶ ὅπου ἱερὸν αὐτοῦ ζῶον ἦν ὁ κυνοκέφαλος πιθήκος. Ἐν ταῖς ἱερογλυφικαῖς ἐπιγραφαῖς συχνότατα ἐπικυβεῖται εἰς μ. ε. γ. ι. σ. σ. ε. μόνον δὲ εἰς πολὺ μεταγενεστέρως ἐπιγραφὰς ὁρεῖ τὸ ἐπώνυμον τρισμαεγιστος, ὅς ὁ λίαν ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ μυστικισμοῦ τῶν πρώτων μ. Χ. αἰώνων, θεωρούμενος ὡς ὁ πρῶτος τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις ἀποκαλύψας. Κατὰ τοὺς ὑπέρους χρόνους ἐπῆλθε διάκρισις μεταξὺ ἀρχαιότερου Θ., προσωποποιήσεως τῆς θεᾶς σφίρας, καὶ νεωτέρου, προσώπου ἐν ᾧ ὁ θεὸς Θ. ἐνεσταρκύθη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους τὰ τοῦ πολιτισμοῦ στοιχεῖα, τὴν γραφὴν, τὴν λατρείαν, τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας, κατέλιπε δὲ γράψας καὶ τὰ ἱερὰ

έρμητικὰ βιβλία. Ὑπὸ τὴν τοιαύτην δὲ ἐννοίαν διεκρίνοντο μάλιστα καὶ πολλοὶ Ὁῶθ, σοφοὶ καὶ νομοθέται τῶν ἀσιατικῶν ἐθνῶν. Κατὰ Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρινὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποδιδόμενων αὐτῷ συγγραμμάτων ἀνῆρχετο εἰς 42, ἀποτελεσθῶν πλήρη ἐγκυκλοπαιδείαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἐκ τοῦ μυστικῶν καὶ μαγικῶν χαρακτῆρα φέροντος περιεχομένου τῶν βιβλίων τούτων, ἐμφορῶθαι ἀπέκρυφες τὴς φιλοσοφίας, μερικῶς μετὰ ἑλληνικῶν, ἰουδαϊκῶν καὶ νεωτέρων αἰγυπτιακῶν ἰδεῶν, ἥς μέρος ἀποτελοῦσι τὰ λίαν ἀτελῶς διασωθέντα ἡμῖν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑρμῆ τριχάβελια εἰς ἑλληνικὴν ἢ ἀραβικὴν ἢ λατινικὴν γλῶσσαν φιλοσοφικὰ δοκίμια, ἀναγόμενα πικρῶς κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν Β' μ. Χ. αἰῶνα. Εἶναι δὲ τὰ βιβλία ταῦτα ἐν γένει διάλογοι μεταξὺ Ἑρμοῦ τοῦ Τρισημέστου καὶ τοῦ θῆθεν υἱοῦ αὐτοῦ Τάτ ἢ τοῦ μαθητοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ δὲ ἀπευθύνονται τῷ βασιλεῖ Ἀμμωνί, καὶ πραγματεύονται περὶ θεοῦ, φύξε, κόσμου, γνώσεως, ἀρετῆς, ἀγαθοῦ, αἰωνιότητος κλ. κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐξ-ἑλληνισμένη Ἀγύπτῳ τῶν ὑστάτων χρόνων κρατούσας ἰδέας· τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τούτων ἐξεδόθησαν ἐν γαλλικῇ μεταφράσει ὑπὸ L. Ménard (Hermes Trismegistos, Παρ. 1866). Ὑπῆρχον δὲ ἐν τιμῇ καὶ μέχρι τέλους τοῦ μεσαιῶνος, ἰδίως, φαίνεται, παρὰ τοῖς Ἀραβῶν, οἵτινες πάμπολλα ἐπιστημονικὰ ἔργα ἀποδίδουσι Ἑρμῇ τῷ Τρ. Ἐν τῇ Δύσει πάντα τὰ μυστήρια τῆς μαγείας ἀνεφέροντο εἰς τὸν Τρισημέστον Ἑρμῇ· ἐπειδὴ δὲ ἐπιστεῖντο ὅτι δι' ἑρμητικῶν μεθόδων ἠδύναντο νὰ κλεισθῶσι δοχεῖα ἡθάρμοι (θησαυροὶ) χωρὶς νὰ δύναται μηδεὶς νὰ τὰ ἀνοίξῃ, ἐπεκράτησε μέχρι τῆς σήμερον περὶ τειουτῶν ἢ ἐκκράσις κλεισίων Ἑρμῆ τριχάβελια ἢ τοῦ ἀσφαλιστάτου, χωρὶς μηδεμίαν νὰ ἦ δυνατὴ μετὰ τῶν ἐκτὸς ἐπικοινωνία. (Πρβλ. Pietschmann, Hermes Trismegistos. Λψ. 1875). [B.E.]

Θωμάς (κατὰ τὸ ἀραμαϊκὸν ἰδίωμα = Δίδυμος). Εἰς τὴν δώδεκα μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ. Μὴ παρὼν κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφάνισιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς μαθητάς, ἠπίσται πρὸς τὸ γεγονός μέχρις οὗ ἰδὼν αὐτὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ δὴ ἐρευνήσας ἐπ' αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλίων ἐπιστήθη διὰ τοῦτο καὶ ἐμεινε παροιμιῶδες τὸ ὄνομα του ὡς τύπου ἀπιστίας. Τοῦ γεγονότος τούτου ἀνάμνησις γίνεται παρ' ἡμῖν τὴν πρώτην μετὰ τὸ Πάσχα Κυριακὴν (Κ. ο. ρ. τ. ο. ὁ Θ.), ἐν δὲ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐορτάζεται ὁ Θ. τὴν 21 Δεκεμβρ. Κατὰ τὰς ἀποκρύφους «Πράξεις Θωμά» (ἐκδόσεις ἑλληνικῇ ὑπὸ Bonnet, Supplementum codicis apocryphi, Λψ. 1883) πολλοὺς εἰς τὸν χριστιανισμὸν προτελικῶς καὶ πολλὰ τελέσας θαύματα ἐθναγώγη τρωθεὶς διὰ τῶν λογῶν ὑπὸ τεσσάρων

στρατιωτῶν κατὰ διαταγὴν βασιλέως τινός. Οἱ ἐν Ἰνδία χριστιανοὶ οἵτινες ἀπὸ τοῦ 10 αἰῶνος κατεδικάσθησαν ὡς Νεστοριανοί, εἰς τὸν Θ. ἀνῆγον τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο καὶ χριστιανοὶ Θωμά. Εἰς τὸν Θ. ἀποδίδεται καὶ ἀπὸ χρυσοῦ Εὐαγγελίου, πραγματευόμενον τὴν παιδείαν τοῦ Ἰησοῦ ἡλικίαν πρὸς πληρωσιν τῶν χαρμάτων τῶν ἄλλων Εὐαγγελίων.

— Θ. ὁ εἰς Ἀκυῖν τοῦ. Εἰς τῶν σημαντικωτέρων σχολαστικῶν φιλοσόφων, καταγόμενος ἐκ τῶν κομήτων τοῦ Ἀκύνου (πλησίον τῆς Νεαπόλεως) καὶ γενν. τῇ 1225. Σπουδάζας παρὰ τοῖς Βενεδικτίνοις μοναχοῖς τοῦ Μοντεκασσίνου καὶ ἐν Νεαπόλει εἰσῆλθε τῇ 1244 εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομινικανῶν, ἐστάλη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τάγματος εἰς Κολωνίαν ἵνα μαθητεύσῃ παρὰ τῷ περιφθίμῳ Ἀλβέρτῳ τῷ μεγάλῳ. Ὡς δὲ τελείως μύστης τῆς σχολαστικῆς διαλεκτικῆς καὶ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας, ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ 1248 ἐν Κολωνίᾳ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1252 ἐν Παρισίοις, ἀποκτῆσας μεγίστην φήμην διὰ τὴν ἀγχινοστάτην αὐτοῦ ἐφαρμογὴν τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν ἐπιστῇ θεολογίαν. Ὑπὸ τοῦ Πάπα προσεκληθὼν τῇ 1261 ὡς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας εἰς Βολωνίαν καὶ Πίσαν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1270 ἔζησεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Δομινικανῶν ἐν Νεαπόλει καὶ ὁρίσθη αἰωνιδίως ὅτε ἐξεκίνησε μεταβιβάζων εἰς τὴν ἐν Λυὼν σύνοδον τῇ 1274. Ζῶν ἐτι ὁ Θ. ἀπήλασε μεγάλῃς δόξης ἐν τῇ δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπικληθεὶς καὶ Doctor universalis καὶ angelicus, τῷ δὲ 1323 κατετάχθη μετὰ τῶν ἁγίων. Εἰς τὰ κύρια ἔργα αὐτοῦ καταλέγονται Summa de veritate catholicae fidei contra gentiles καὶ Summa theologiae. Ἐν αὐτοῖς ὡς καὶ ἐν γένει εἰς τὰ ποιήματά του ὁ Θ. προσπαθεῖ τὸ σύνολον τῶν ὁρησκευτικῶν διδασκαλιῶν νὰ ἀνυψώσῃ εἰς ἐνιαῖον φιλοσοφικὸν σύστημα. Κυρίως πραγματεύεται περὶ τῆς ἡθικῆς, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν περὶ πάντων τῶν ἄλλων κλάδων τῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας· διαπρέπει δὲ ἐπὶ σαφηνείᾳ καὶ ἀνέκαθεν ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὸν Θ. ὡς τὸν ἐπιστημολογικὸν δογματιστήν. Τὰ ἔργα του ἐξεδόθησαν ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τοῦ 1570 εἰς 17 τόμους, νεωστὶ δὲ ἀπὸ τοῦ 1883. [B.E.]

— Θ., ἐπικληθεὶς ἡ Kempis (ἐκ τῆς γενεολογίας τοῦ πολίτην Κέμπεν), μοναχὸς Δούγουστινος καὶ δάσκαλος (1380-1471), μερῶς οὐκ ἐλίγους μαθητάς διαπρέψαντας ὑπερὸν ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἀγωνί. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του, γεγραμμένων λατινιστί, τὸ περὶ μιμήσεως Χριστοῦ (Libri IV de imitatione Christi) ἔχει παγκόσμιον φήμην. [M.F.]

Θωμάς (Ch. L. Ambroise Thomas). Γάλλος μουσουργός, γενν. τῇ 1811 ἐν Μίτς,

σπουδάζας δ' ἐν τῇ ἐν Παρίσι τοῖς Ὁδεῖοις. Τυχὼν ἤδη τῇ 1829 καὶ 1830 τῶν πρώτων βραβεύσεων ὡς κλειδοκυμβαλιστῆς, ἔλαβε τῇ 1832 καὶ τὸ μέγα διὰ μουσικὰς συνθέσεις βραβεῖον καὶ ἀπεσταλέθη ὡς ὑπότροφος τῆς κυβερνήσεως τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Βιέννην. Ἐπιστρέψας εἰς Παρίσι τοῖς ἔφερος τῇ 1837 ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ πρῶτον μελόδραμά του *La double échelle*, ὅπερ ἔμωσε, ὡς καὶ τινὰ ἄλλα, ἐστέρθη ὑπὸ μικρὰς μόνον ἐπιτυχίας. Ἐνθουσιωδῶς ἔμωσε ἐδέχθησαν οἱ Παρίσινοι τὰ κωμικὰ μελοδράματα *Le Café* (1849) καὶ *Le songe d'une nuit d'été* (1850). Εἰς τοῦτα ἐπηκολούθησαν πολλὰ ἄλλα μελοδράματα, ἐκ τῶν ὁποίων κυρίως ἐπέτυχον *Le carnaval de Venise*, *Mignon* καὶ *Hamlet*. Πρὸς δὲ ἐξεπέννησεν ὁ Θ. διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς συνθέσεις (*Requiem* κκ.), ἄσματα μανόβωνα καὶ πολυφωνία, λίαν ἐκτιμώμενα, συνθέσεις διὰ κλειδοκύμβαλον καὶ ἑγχέρδα ὄργανα. Τῇ 1871 ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρίσι τοῖς Ὁδεῖοις.

Θωμάς ἄγιος (Sao-Thomé). Νῆσος τῆς πορτογαλικῆς Γουινέας, κειμένη κατὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ. ἔχει ἐμβαδὸν 929,2 τ.χμ. καὶ 18372 κατ. (1879), μετὰ δὲ τῆς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσης μικρᾶς νήσου τοῦ Πρίγκιπος ἔκτασιν 1081 τ.χμ. καὶ 21437 κατ. σχεδὸν ἅπαντας μαύρους. Παράγει κακάων, καφέ κτλ. Πρωτ. Ἀγία Ἄννα τοῦ Κάβας (3000 κ). [Π.Π.]

Θωμάσιος (Christian Thomasius). Περίφημος νομοδιδάσκαλος, γενν. τῇ 1655. Ὡς καθηγητὴς ἐν Λειψία 1687 εἰσήγαγε πρῶτος εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ τὴν γερμανικὴν (ἀντὶ τῆς μέχρι τότε λατινικῆς), γενναίως δὲ κατεπολέμησε τοὺς ἐπὶ μαγείᾳ καταδιωγμένους καὶ τὰς βασιάνους. Διὸ κατατρεχόμενος ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ὀρθοδόξων, μετέβη εἰς Ἀλ-λὴν (1690), ὅπου τῇ προτροπῇ του ἰδρύθη τὸ καὶ νῦν ὑπάρχον πανεπιστήμιον, καὶ ἀπέθανεν ἐνταῦθα τῇ 1728 ὡς πρύτανις αὐτοῦ. [Εγ.]

Θωμσενέτης. Ὁρυκτὸν ὀξυπυριτικὸν τοῦ βασιρρόμβου ὀρθοῦ συστήματος. Εὐρίσκειται συνηθέστερον εἰς θεομίδας καὶ συστάδας σφαιροειδεῖς. Σκλ. 5-5.5, εἰδ. βάρος 2.35. Λευκός, λάμπει ὡς ὑαλώδους. Περιέχει χημικῶς ἡνωμένον ἀβέσστιον, νάτριον καὶ ἀργίλλιον. Τίκεται εἰς λευκὸν σμάλτον, ἡ δὲ κόνις του ἔχει ἀντιδράσιν βασικὴν. [Α.Κ.]

Θωμσον (Thomson). 1) Sir Charles Wyville Th. Ἀγγλος φυσιοδίφης (1830—1882), διατελέσας καθηγητῆς τῆς ὀρυκτολογίας καὶ γεωλογίας εἰς διάφορα κολλέγια, ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 καθηγ. τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἐν Ἐδιμβούργῳ. Κύριον ἔργον του ὑπῆρξεν ἡ ἐρευνα τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, διηύθυνε δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπιστημονικὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἀγγλ. πλοίου Challenger ἀνά τὸν Ἀτλαντικόν, Νότιον πολιτικόν

καὶ Εἰρηγικὸν Ὠκεανόν (1872-6). Τὰ περίγραμμα τῶν μελετῶν του περιέγραψεν εἰς τὰ ἔργα Βάθη τῆς θαλάσσης (1872) καὶ Ἡ περιήγησις τοῦ Challenger: ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανός (1877). Ἡ βασιλίσσα αὐτῆς Ἀγγλίας ἀπένευμεν αὐτῷ διὰ τὰς ἐργασίας του τίτλον εὐγενείας.—2) James Th., εἰς τῶν περιφημωτέρων διδασκαλικῶν ποιητῶν τῆς Ἀγγλίας (1700—1748). Τὸ ἀριστούργημα αὐτοῦ εἶνε τὸ ποίημα «Αἱ ὥραι τοῦ ἔτους», ὅπερ δημοσιεύθη τὸ κατ' ὅργανον εἰς τμήματα, εἴτα δὲ τῇ 1830 ἐν συνόλῳ, ἐτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Ἐκ τῶν 5 τραγυιδιῶν του ἡ «Σοφρονισθῆ» καὶ «Ταχυρέδος καὶ Σιγισμουνδὸς» εἶναι αἱ ἀλλεῖστα: ἐπίσης δὲ διαπρέπει ἀλλοτριτικὸν ποίημα «Ὁ κύριος τῆς ἀδιαφορίας». Πιθανὸς ὁ Θ. εἶνε καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ περιφημοῦ ἔθνικοῦ ὕμνου Rule Britannia.—3) Thomas Th., διαπρεπὴς χημικός, γενν. τῇ 1773, ἀπὸ τοῦ 1817 καθηγητῆς τῆς χημείας ἐν Γλασκώθ, ἀποθ. δὲ τῇ 1852. Κατέγεινε πρὸ πάντων εἰς περὶ ἄμματα, ἀνεκάλυψε δὲ καὶ τινὰ χημικὰ στοιχεῖα. Τὰ συγγράμματά του, Σύστημα τῆς χημείας καὶ διεδόθησαν εἰς πολλὰς ἐκδόσεις. —4) Sir William Th., περίφημος Ἀγγλος φυσικός, γενν. τῇ 1824 ἐν Βέλφαστ, ἀπὸ τοῦ 1846 καθηγητῆς τῆς φυσικῆς ἐν Γλασκώθ. Πρὸ πάντων διεπρέψεν ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, σπουδαίως ἐν ἀμφοτέροις ποιήσας ἀνακαλύψεις. Αὐτὸς δὲ διηγήρησε τὴν κατασκευὴν τοῦ πρώτου ὑπερωκεανείου καλωδίου, διὸ καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον εὐγενείας. Τὰ πολλὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν κυρίως εἰς περιοδικά, οὗ ὀλίγα δὲ χωριστά: ἐκ τῶν μεγαλύτερων ἀνακ. φέρομεν τὰ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ται-ἐκδοθέντα Στοιχεῖα θεωρητικῆς φυσικῆς (1886). [Εγ.]

Θωρακοφόροι. Βλ. Θώραξ.

Θώραξ (Ἀνατομ.). Χώρος, οὗ τὸ τοίχωμα ἀπαρτίζουσιν ἐκ τῶν ὀπισθεν μὲν οἱ δώδεκα θωρακικοὶ σπόνδυλοι, ἐκ τῶν ἐμπροσθεν δὲ τὸ στέρνον καὶ ἐκ τῶν πλαγίων αἱ πλευраὶ καὶ οἱ πλευρικοὶ χόνδροι, καὶ ἐν ᾧ σκηνοῦσι πολλὰ ὄργανα, ὧν τὰ σπουδαιότερα εἶναι οἱ πνεύμονες καὶ ἡ καρδιά. Παρμφερῆς πρὸς κῶνον, οὗ ἡ μὲν βάσις πρὸς τὰ κατω, ἡ δὲ κορυφή, τετμημένη οὕτα, πρὸς τὰ ἄνω, κεῖται μετὰ τῆς κεφαλῆς, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ λαίμου, καὶ τῆς κοιλίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται ὑπὸ τοῦ διαφράγματος, καὶ ἔχει ὕψος ἐμπροσθεν μὲν 12 ἐμ., ὀπισθεν δὲ 27 ἐμ. καὶ κατὰ τὰ πλάγια 32—34 ἐμ. Ἐπὶ τοῦ θώρακος, περιβαλλομένου τὰ ἀπαλὰ μόρια, παρατηροῦμεν 1ον τὴν προσθίαν χώραν ἢ τὸ στῆθος, ἥτις ὑποδιήρηται εἰς μέσην ἢ στερνιαίαν, εἰς ὑποκλείδιον, εἰς μαστικήν, κειμένην κάτωθεν τῆς ὑποκλείδιου καὶ φέ-

ρυσαν τὸν μαστὲν, καὶ τὴν ὑπομαστιδίον, ἐκτεινόμενῃ ἀπὸ τῆς μαστικῆς μέχρι τοῦ πλευρικοῦ τέξου καὶ συγχεσμένην εὐτῷ μετὰ τῶν ὑποχεινδρίων· 2ον τὰς πλαγίας χώρας τοῦ θώρακος, ἥτοι τὰ πλευρά, κείμενα ὑπὸ τῇ μασχάλῃ καὶ 3ον τὴν ἐπισθίαν χώραν, ἀποτελοῦσαν τὰ νῶτα ἢ τὸν νῶτον, ἐφ' ἧς διακρίνουμεν ἑκατέρωθεν τὰς ὠμοπλατιαίας χώρας, τὰς ὑπερακανθίους καὶ τὰς ὑπακανθίους, καὶ τὴν ἀνά μέσον τῶν ὠμοπλατιαίων κειμένην χώραν, τὸ μετασφραγισμὸν ἢ ἀντιστερνόν. Πρὸς ἀκριβέστερον δ' ἐρισμὸν τῆς θέσεως τῶν ἐν τῇ κατὰ τοῦ θώρακος κειμένων δριγάνων ἀποδέχονται κατὰ συνθήκην γραμμάς (βλ. λ.) καθέτως ἀγομένους ἐπὶ τὸν θώρακα, τὰςδε· α') τὴν μέσσην στερνικήν, ἀγομένην ἐν τῇ μέσῃ γραμμῇ τοῦ στέρνου· β') τὰς πλαγίους στερνικές γραμμάς, ἀγομένας καθ' ἑκάτερον πλάγιον χεῖλος τοῦ στέρνου· γ') τὰς παραστερνίους, ἀγομένας ἑκατέρωθεν ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς κλειδὸς ἐπὶ τὰ κάτω καὶ κειμένης ἐν τῇ μέσῃ τῶν πλαγίων στερνικῶν καὶ τῶν μαστικῶν· δ') τὰς μαστικές, ἀγομένας ἐκ τῶν ἀνω ἐπὶ τὰ κάτω καὶ διερχομένας ἑκατέρωθεν διὰ τῆς θηλῆς τῶν μαστίων· ε') τὰς τρεῖς μασχαλιαίας, ἥτοι τὴν μέσσην, ἀγομένην ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς μασχαλιαίας κοιλότητος καθέτως ἐπὶ τὰ κάτω, τὴν πρῶτην, ἀγομένην ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ προσθίῳ μέρει τῆς αὐτῆς κοιλότητος κάτω χεῖλους τοῦ μείζονος θωρακικοῦ μυὸς ἐπίσης καθέτως ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ τὴν ἐπισθίαν, ἀγομένην ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐπισθίῳ ὀρίῳ τῆς μασχαλιαίας κοιλότητος κάτω χεῖλους τοῦ πλατέος βραχίονος μυός, ἐπίσης φερομένην καθέτως ἐπὶ τὰ κάτω καὶ ε') τὰς ὠμοπλατιαίας, ἀγομένας ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῆς κάτω γωνίας τῆς ὠμοπλάτης ἐπὶ τὰ κάτω παραλλήλως τῇ σπονδυλικῇ στήλῃ. [I.ΠΘ.]

Θώραξ. Ἀμυντικὸν ὄπλον, μέρος τῆς τοῦ ὀπίσθου περιβλήτης, καλύπτον τὸ ἀνω τῆς

κυλίας μέρος τοῦ κορμοῦ. Ὁ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συνέχετο ἐκ δύο πλακῶν ἐξ ὀρείχαλκου (γύαλα), προσθίας καὶ ἐπισθίας, συνδεσμένων πλαγίως καὶ κατὰ τοὺς ὤμους διὰ περωνῶν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εἶχον κατ' ἀρχὰς Θ. δερμάτινον, εἶτα δὲ καὶ μετάλλινον. Κατὰ δὲ τὸν Μεσαίωνα ἐν τῇ Δύσει πρῶτον μὲν ἦτο ἐν χρήσει ἀντὶ Θ. μάλλον χιτῶν ἀλυσιδωτός, πλεκτός ἐκ συνεχόμενων κρίκων ἢ διὰ σιγμάτων, ἀπὸ δὲ τοῦ Ι' αἰῶνος καὶ ἀληθῆς Θ. ἐκ πολλῶν τεμαγίων ἀλλήλοις συνηρμοσμένων ἐν εἰδεί φολιδῶν (φολιδωτός Θ.) καὶ ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ὁ ἀρχαῖος ἐκ δύο πλακῶν σιδηρῶν σφυρηλατημένων κατὰ τὸν τύπον τοῦ σώματος. Ὑπὸ διαφοροῦς τύπους ὁ Θ. διατηρήθη μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων, κυρίως εἰς τὸ ἵππικόν μετὰ τὴν τελεοποιήσιν ὁμῶς τῶν πυροβόλων ὅπλων, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ὁ Θ. κατανατὰ ἀγρηστον βάρος μόνον, καταργήθη ἢ χρῆσις αὐτοῦ, σήμερον δὲ θώρακοφόρων (ἱππέων) ἔχουσι μόνον ἢ μὲν Πρωσία 10 συντάγματα, ἢ δὲ Γαλλία 12, ἢ δὲ Ῥωσία σῶμα τι μόνον ἐν τῇ φρουρᾷ.

Θωρηκτὰ πλ. οἶα. Βλ. Πλ. οἶα πλεμικά.

Θώς. Ζῶον ἄρπακτικὸν ἀνῆκεν εἰς τὸ γένος τοῦ κυνός, κατέχον τὴν μεταξὺ λύκου καὶ ἀλώπεκος θέσιν. Ἔχει ὕψος μέχρις 1/2 μ., ὠτα εἰς ὄξυ λήγοντα, μικροὺς ὀφθαλμούς καὶ ὀφθαλμὸν κυτρίνον, συνήθως μετὰ κηλίδων μελανοφαίων, διαδίδει δὲ περὶ ἑαυτὸν πολλὴν δυσωδίαν. Οἱ Θ. ζῶσι κατ' ἀγέλας, κατασκευάζουσιν ὑπογείους κρύπτας, ἐν αἷς διέρχονται τὴν ἡμέραν, τὴν δὲ νύκτα περιφέρονται ζητοῦντες τροφήν, εἰσέρχονται δὲ καὶ εἰς τὰς πόλεις, ὅπου συλλέγουσι τὰς ἀκαθαρσίας, καὶ τὰς φερούς δὲ ἀνασκάπτουσιν ἢ ἀρπάζουσιν ἔρποντας καὶ μικρὰ θηλαστικά· ἐν ἀνάγκῃ τρέφονται καὶ διὰ ῥιζῶν θένδρων, λίαν δὲ ἀγαπῶσι τὰς σταφυλάς. [Φ.Ι.]

Ἰνδικαῖον Ι 12 Αρχαίου χειρογράφου.

■ (Ἰώτα). Τὸ ἕνατον στοιχεῖον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν ἰ' 10 καὶ Ι 10000. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ἀπαντάται μόνον ὡς φωνήεν, ἀντιστοιχοῦν γενικῶς εἰς τὸ τῶν ἄλλων Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν ι. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰνδογερμανικὴν γλῶσσαν ὑπῆρχε καὶ ὡς σύμφωνον, ἵ, ὅπερ διατηρήθη εἰς ἄλλας θυγατέρας αὐτῆς γλῶσσας, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ἡ μετατρέπη εἰς ἄλλον φθόγγον ὅπου εὐρίσκεται μετ' ἄλλων συμφώνων, ἡ ἐξεθλίβη. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὑπῆρχεν ἡ μακρὴ καὶ βραχὺ ἀρχικῶς δὲ τὸ μακρὴν ἡ ἐγράφετο εἰ ὡς καταδείκνυται ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν. Μετὰ τῶν α, ε, ο, υ σχηματίζει τὰς διφθόγγους αἰ, εἰ, οἰ, υἰ, καὶ μετὰ τῶν ἄ, η, ω τὰς αἶ, ηῖ, ωῖ, εἰς ἃς ὑπερτερῶντες τοῦ φθόγγου τοῦ πρώτου φωνήεντος καὶ ἀφανίζοντες τὸν τοῦ ι, ἔχει μόνον ἑτυμολογικὴν πλέον σημασίαν καὶ προσγράφεται μὲν ἐν γένει εἰς ἐπιγραφάς, εἰς χειρόγραφα δὲ ἀπλῶς ὑπογράφεται. Διαλεκτικῶς εὐρίσκεται ἐν μὲν τῇ αἰ σ λ ι κ ἡ ἀντὶ τοῦ κοινοῦ ἑλλην. ε (ἐν τοῖς παραγώγῳ εἰς-ιος ἡ χρύσιος, ὡς καὶ ἐν τοῖς τίμῳ, τίσιςιν ἀντὶ τέμῳ, τέσιςιν=τινί, τίσι κλ.), ἀντὶ τοῦ υ (ἱπέρ=ὑπέρ, ἱψος=ὑψος) καὶ ἀντὶ τοῦ εἰ (ἱράνα=εἰρήνη)· ἐν δὲ τῇ σ ω ρ ι κ ἡ ἀντὶ τοῦ ε ἐπίσης ἐν τοῖς παραγώγῳ εἰς-ιος, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἱστία=ἱστία κλ., ὡς μακρὸν δὲ ἡ ἀντὶ τοῦ εἰ (Ποτειδῶν=Ποσειδῶν, τρίς=τρεῖς)· ὁμοίως δ' ἐν τῇ ι ω ν ι κ ἡ (ἱστία=ἱστία, ἱκέλος=εἰκελος) καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἰωνικῇ ἀντὶ τοῦ εἰ (ἰός=εὐθός). Προϊόντος τοῦ χρόνου προσέλαβον τὸν φθόγγον τοῦ ι καὶ τὰ φωνήεντα η καὶ υ ὡς καὶ αἱ διφθόγγοι εἰ, εἰ, υἰ. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ κατέχει μὲν τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου ι, ἐγένετο δὲ ἐν γένει πρὸ φωνήεντος σύμφωνον, προσφερόμενον ὡς τὸ γερμανικὸν j (ἡ τὸ ἑλλην. γ πρὸ ε καὶ ι) ἡ γερὰκι=ἱέραξ, γιὰτρὸς=ἱατρὸς· ὁ ἴδιος οὗτος φθόγγος ἐσχη-

ματίσθη οὐχ ἥττον καὶ ἐξ ἄλλων φωνηέντων, ἐκ τοῦ υ (γυλί=ὕαλος), ε (ἱτιά=ἱτέα), αἰ (ἱργίος=ἱραῖος), πρὸς δὲ εὐρίσκεται καὶ προστεθειμένος ἐν ἀρχῇ λέξεων τινῶν (γαῖμα=αἶμα, γέρημος=ἐρημος, πρὸ πάντων ἐν τῇ κρητικῇ διαλέκτῳ καὶ τῇ τῆς Πάρου, γῆ=ἡ), ὡς καὶ μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἀγέρας).

■ **Ἰάβα** (Java). Μία τῶν λεγομένων μεγάλων Σουνδαίων νήσων, Ἀ τῆς Σουμάτρας, ἡ σπουδαιότερα δὲ αὐτῶν καὶ συγγρόνως μία τῶν ὠραιότερων καὶ εὐφορωτέρων τῆς γῆς χωρῶν, ἀνήκουσα εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Τὸ μῆκος τῆς εἶνε 1070 χμ., τὸ πλάτος 67-208 χμ., ἔχει δὲ ἐμβαδὸν (μετὰ τῆς Μαδούρας) 131 733 τχμ. καὶ 22 819 174 κατ. (1889)· εἶνε ὀρεινὴ καὶ ἔχει 45 ἡφαίστεια, ἐξ ὧν 21 ἐν ἐνεργείᾳ καὶ 7 ὑπερβαίνοντα τὸ ὕψος 3000 μ. (τὸ Σμερὺ ἔχει ὕψος 3666 μ.), πλείστας δὲ θερμὰς πηγὰς. Τὸ κλίμα εἶνε συγκεκραμένον (ἐπὶ τῆς Β παραλίας μέση θερμοκρασία 28° Κ., εἰς τὰ ὑψιπέδια 20°), ἐν γένει δὲ ὑγιεινόν, ἐκτός τινῶν ἰσθμῶν μερῶν. Ποταμοὶ ὑπάρχουσι πλείστοι, ἀλλὰ μικροί. Ἡ χλωρίς τῆς χώρας εἶνε θαυμασία, πρὸ πάντων δὲ παράγει τὰς λαμπροτέρας δαμάσκειας, διάφορα δὲ εἶδη, ἐξωθεν εἰσαχθέντα, εὐδοκίμοις· λίαν, ὡς ὁ καφές, ὁ καπνός, τὸ τέτον, ἡ κίνα κλ., ἐκ τῶν ἐντοπίων δὲ ἀξιόλογα εἶναι ἡ ὄρυζα, φοῖνικες, Ἰνδικὸν καὶ σακχαροκάλαμον. Πολυάριθμοι εἶναι καὶ αἱ τάξεις τῶν ζώων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπαντῶσιν εἶδος ῥινόκερω, ἡ τίγρις, ὁ πάνθηρ, 200 εἶδη πτηνῶν ὧν τινα κατασκευάζουσιν ἐδωδίστους φωλεὰς κτλ. Ἐν τοῖς ποταμοῖς εὐρύνται κροκόδειλοι, ἡ δὲ περὶ τὴν νῆσον θάλασσα βρέθει ἰχθύων. Ἐκ τῶν κατοίκων εἶναι καὶ 40 χιλ. Εὐρωπαῖς, 21 χιλ. Σῖναι καὶ 11 χιλ. Ἀραβες. Οἱ λοιποὶ εἶναι Ἰαβαῖοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν μαλαϊκὴν οἰκογένειαν τῶν ἐθνῶν διαπρέπουσι δὲ οὗτοι ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῆς ὀρυζῆς καὶ τῇ μεταλ-

λουργία. Ἄλλοτε ἦσαν Βουδδισταί, ἀπὸ δὲ τοῦ 1400 περίπου Μωαμεθανοί. Ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ βουδδισμού ὑπάρχουσιν ἀκρὴ περὶ ῥα οἰκοδομήματα. Ἡ νῆσος διαιρεῖται εἰς 22 τοποτηρητείας, ἐξ ὧν δύο ἀκρὴ ὑπὸ ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας, μὴ ἔχοντας ὅμως πολιτικὴν σημασίαν. Ὁδὸς τοῦ ἑλλανδοῦ διοικητοῦ εἶνε ἡ Βαταυία. Κυριώτερα ἐπίνεια τῆς Ἰ. εἶναι Βαταυία, Σαραράγγ, Σουραβάια, Τιελατιέπ. Ἐξάγονται δὲ κυρίως καφέες, σάκχαρον, καπνός, κασσίτερος, ἰνδικὸν καὶ τέιον (197 ἑκατομμύρια φλωρινίων). Σιδηροδρόμους ἔχει ἡ Ἰ. 1257 χμ. τῷ 1891. Ἀν καὶ ἡ νῆσος ἦτο γνωστὴ κατὰ τὸ ὄνομα εἰς τὸν Πτολεμαίον, βαθὺ σκότος καλύπτει τὴν ἱστορίαν αὐτῆς κατὰ τοὺς κατόπιν αἰῶνας· βεβαίως ὅμως ἐξεπολιτίσθη ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδίας, καθὼς μαρτυροῦσι τὰ πολλὰ ἰνδικὰ ἀγάλματα θεῶν, ἐπιγραφαί, ναοὶ κλ. Τῷ 1405 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἐκ τῶν εὐρωπαίων πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι ἀπέκτησαν μέρη τινὰ τῆς Ἰ. (1522), εἰτα δὲ ἀπὸ τοῦ 1590 οἱ Ὀλλανδοί, οἵτινες ἐλίγον κατ' ἐλίγον ἐφέροντο κύριοι μεγάλων ἐκτάσεων καὶ τέλος, μετὰ πολλοὺς πολέμους μετὰ τῶν ἰθαγενῶν ἡγεμόνων, ὧς τῆς νῆσου. Ἐπὶ τινὰ ἐτῆ (1811-14) ἡ Ἰ. ἀνῆκεν εἰς τοὺς Ἀγγέλους, οἵτινες πάλιν παρεχώρησαν αὐτὴν εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. [Μ.Σ.]

—Ἡ Ἰαβαία ἢ γλῶσσα οὗσα κλάδος τοῦ Πελονησιακοῦ κύκλου τῶν γλωσσῶν, εἶνε θυγάτηρ τῆς παλαιᾶς Ἰαβαϊκῆς ἢ ἀλλως Κάβι λεγόμενης γλώσσης, ἥς τὰ μνημεῖα ἀνέρχονται μέλις εἰς τὴν Β' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα. Ἡ δὲ Ἰ. φιλολογία περιλαμβάνει πληθὺν ποιητικῶν ἰδίως ἔργων ἡρωϊκῶν, μυθολογικῶν, κομμογονικῶν, ἢ δραμάτων, λαμβανόντων τὰς ὑποθέσεις καὶ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας, χρονικῶν καὶ μυθιστορημάτων κατὰ τὸ εἶδος τῶν λεγομένων ἱστορικῶν. Ἐγένετο δὲ γνωστὴ ἐν Εὐρώπῃ διὰ τῶν πολλοῦ λόγου ἀξίων ἐργασίων τῶν Winter καὶ Wilkens, οἵτινες καὶ πλεῖστα προϊόντα τῆς Ἰ. φιλολογίας μετεγλωττίσαν. Ἀρίστη δὲ γραμματικὴ τῆς Ἰ. γλώσσης εἶνε ἡ τοῦ Roorda, Iavaansche grammatika (Amsterdam 1885). [Κερ.]

Ἰαθοράνδι. Βλ. Πιλόκαρπος.

Ἰαγουάρ. Βλ. Πάρδαλις.

Ἰάδε κήπος. Μικρὸς κήπος τῆς Βορείου Θαλάσσης εἰσερχόμενος εἰς τὸ Μέγα βουκάτον Ὀλδεμβούργου. Τῷ 1853 ἡγήρασεν ἡ Πρωσία παρὰ τοῦ Ὀλδεμβούργου τὴν περὶ τὸν κήπον χώραν (3,3 τχμ.) καὶ κατεσκεύασεν ἐνταῦθα πολειμικὸν λιμένα (Wilhelmshaven.) [Μ.Σ.]

Ἰαδεῦτης. Βλ. Νεφρίτης.

Ἰάδους. Ἀρχαῖον σαρματικὸν ὄφλον, ἐξηλωμένον ἐν Εὐρώπῃ τε (κατὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τανάιδος) καὶ Ἀσίᾳ. Κατὰ τὰς ἀρχαίας

τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος διαιρεθέντες ἐξηλωθήσαν καὶ περὶ τὸν Βερουσθὲν καὶ τὸν Δούναβιν· εἶχον ἀριστον ἱππικὸν καὶ ἐδοξήσαν πολλάκις τοὺς Ρωμαίους· τὸ ὄνομα τῶν ἐξαφανίζεται· κατὰ τὸν Ε' μ. Χ. αἰῶνα, ἀτόπως δὲ νομίζεται ὅτι ἀπόγονοι τῶν Ἰ. εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ σημερινοῦ Ἰὰς Σάγ.

Ἰαίγερνδορφ (Jägerndorf). Πριγκιπατον ἀνήκειν κατὰ μέρος εἰς τὸν πρῶτον νομὸν Ὀππελν, καὶ κατὰ μέρος εἰς τὴν αὐστριακὴν Σιλεσίαν, ἀλλοτε δὲ ἀποτελέσαν μέρος τοῦ δουκάτου Ῥάτιμπορ-Τρέππαου. Τοῦ πρῶτου μέρους κυρία πόλις εἶνε τὸ Λέεσχατς, τοῦ δὲ αὐστριακοῦ ἡ πόλις Ἰ., καί μὲν ἐπὶ τοῦ Ὀππα καὶ τοῦ σιδηροδρόμου Ὀλμυτς-Τρέππαου, καὶ ἔχουσα 14 257 κατοίκους (1890). [Μ.Σ.]

Ἰακαράνθη (Bot.) Jacaranda Pers. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Βιγνονειωδῶν (βλ. λ.). Δένδρα τῆς Βρασιλίας. Τῆς Ἰ. τῆς Βρασιλιανῆς (J. Brasiliana Pers.) τὸ ὄρατον καὶ πολύτιμον ξύλον εἶνε τὸ ἐνεμαστὸν Bois de Palissandre. Ἡ δὲ Ἰ. ἡ μίμοσφολλος (J. mimosifolia Don.) εἶνε δένδρον τοῦ καλλωπισμοῦ. [Θ.Χ.]

Ἰακίνθος (Nie-Jos. Baron de Jacquin). Ἐγεννήθη τῷ 1727 ἐν Λουζάνω τῶν Βαταύων, ἀπεκατεστάθη δὲ ἱατρὸς ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Α' ἐστάλη (1754—59) εἰς τὰς Αὐτικὰς Ἰνδίας πρὸς συλλογὴν νέων φυτῶν. Μετὰ ταῦτα κατείχε τὴν ἐδρὰν τῆς Βοτανικῆς ἐν Βιέννῃ καὶ διορίσθη καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Schönbrunn αὐτοκρατορικοῦ κήπου. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1817. Τὰ περὶ τῆς αὐστριακῆς Χλωρίδος (Flora austriaca, 5 τόμ. μετὰ εἰκόν.) καὶ ἄλλα διάφορα εἶναι θεμελιώδη ἔργα, δι' ὧν ὁ Ἰ. κατέστη εἰς τὴν ἐπιφανέστεραν βοτανικὴν τῆς Εὐρώπης. [Θ.Χ.]

Ἰακουῖ (Ἀβού Ἀδδᾶλλαχ Ἰ., ἐν Ἀδδᾶλλαχ, Σιγιάβ ἐξ-δὲν ἐλ-Χαμάδ). Διάσημος Ἀραβὺ γεωγράφος ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1178 ἐν Ἑλλάδι, παῖς δὲ ἡχμαλωτισθὴ καὶ ἐπωλήθη ἐν Βαγδάτῃ πρὸς ἔμπορον, ὅστις ἀνέθρεφεν αὐτὸν καλῶς καὶ ἐστειλεν ὕστερον εἰς ἔμπορικὰς περιηγήσεις. Κατόπιν ἐγένετο βιβλιοπώλης· ἡναγκάσθη δὲ ἐνεκα θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν λόγων νὰ φύγῃ ἐκ Βαγδάτης καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐγκατεστάθῃ ἐν Χαλεπίῳ ὅπου ἀπέθανε τῷ 1229. Συνέγραψεν ἀραβιστὶ Γεωγραφικὸν λεξικὸν καὶ Λεξικὸν τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων. [Μ.Γ.]

Ἰακουῖται. Λαὸς τῆς ΒΑ Σιθέριας ἀνηκῶν εἰς τὸν τευρκοταταρικὸν κλάδον τῶν ἐθνῶν καὶ γλωσσῶν. Οἱ Ἰ. ζῶσιν ἐν τῇ χώρᾳ Ἰακουῖσκ, αὐτοὶ δὲ καλοῦσιν αὐτοὺς Σαχά (πληθύντ. Σαχαλάρ). Ἐξοχοὶ ἱπποπόδροι καὶ κυνηγοί, ἀλλὰ καὶ ἐπιτήδειοι ὡς τεχνίται καὶ ἔμπο-

ροι. Ο αριθμός αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 100 χιλ.

Ίακωβίταις (Ίακωβιτικὴ θῆλ. χώρα). Χώρα τῆς Ἀ Σιθρίας ἐπὶ τοῦ Παγωμένου ὠκεανοῦ, Ἀ τοῦ Ὀχότσκ, ἀγνός ἀλλὰ πλουσία εἰς διαφόροφρα ζῶα. Διαρρείνεται ὑπὸ πλείστων ποταμῶν (Λένας, Ἀναβάρας, Ὁλενέκ κλ.) καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Ίακωβίων, Ίουκαγίων καὶ Τουγγούτων (253 834 κατ. ἐπὶ 1971 414 γυν.). Πρωτεύουσα εἶνε ἡ ὁμώνυμος πόλις ἐπὶ τοῦ Λένα, κέντρον τοῦ ἐμπορίου διεσπῶν. [Μ.Σ.]

Ίακχεῖον. Ναὸς ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθῆναις, καίματος πληρίων τοῦ Πομπείου ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Διόλου πρὸς τὴν Ἀγορὰν ὁδοῦ. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκοντο τὰ ἀγάλματα τῶν δύο Ἑλευσινίων θεοτήτων καὶ τοῦ Ίάκχου (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα). Κυρίως δὲ ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὴν Δήμητραν. [Δ.Λ.]

Ίακχος. Ὄνομα ἢ ἐπώνυμον τοῦ Διονύσου, συστειχόν τῇ Βάκχῳ, ἔπερ ἔπρεν ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς ἐστιάς αὐτοῦ κραυγῶν τῶν πανηγυριστῶν.

Ίακωβ, ὁ γενάρχης τῶν Ἰσραηλιτῶν. Δευτερότοκος υἱὸς ὢν τοῦ πατριάρχου Ἰσαάκ, υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ, ἡγόρασε παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰσαὺ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ ἀντὶ πινακίου φακῆς, διὰ δόλου δὲ καὶ βοήθειᾳ τῆς μητρὸς τοῦ Γεδόνας ἔλαβε τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς, ὡς Ἰσαὺ πρὸ αὐτοῦ παρρησιασθεὶς, τυφλὸς ὄντος, καὶ οὕτω κατέστη ἀντὶ τοῦ Ἰσαὺ πατριάρχης καὶ γενάρχης τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ τῶν 12 υἱῶν του. Φεύγων τὴν ἐρίην τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐξῆλθε τῆς πατρίδος χώρας, ἀποκοιμηθεὶς δ' ἐν ὑπαίθρῳ εἶδεν, ὡς λέγει ἡ παράδοσις, κατ' ὄναρ κλίμακα ἐνόςταν τὴν γῆν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἐφ' ἧς ἀνῆρχοντο καὶ κατήρχοντο ἀγγελοι. Ἐλθὼν δὲ εἰς Μεσοποταμίαν καὶ δουλεύσας τῷ θεῷ του Λάβαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐνομοθετήσας εἰς ἀμοιβὴν τὰς δύο τοῦτου θυγατέρας Ραχὴλ καὶ Λείαν, ἐξ ὧν ἀπέκτησεν 8 υἱούς, ἐκ δύο δὲ δούλων του αὐτοὺς 4, ἐν ὧν 12, φέροντας τὰ ὀνόματα: Ρουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδας, Ἰσάακ, Ζαβουλὼν, Δάν, Νεφθαλεὶμ, Γάδ, Ἀσσήρ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν. Ἐκ Μεσοποταμίας ἐπανέκαμψεν ἔλθεις εἰς Χαναάν, ὅτε καὶ ἐδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα Ἰσραήλ ἡτοι Ἰσχυρός, ἐξ οὗ καὶ αἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἑβραῖοι ἐκλήθησαν Ἰσραηλιταί. Τὸ γένος τοῦ ὅμως ἐπύκρυνεν ἡ δόξην ἀπόλειαν τοῦ ὑπὲρ πάντας ἀγαπητοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωσήφ ἄλλ' ὅτε οὗτος κατέστη παντοδύναμος ἐν Αἰγύπτῳ (βλ. Ἰωσήφ) ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ Ἰ. μετὰ πάσης τῆς οἰκογενείας του καὶ πολλῶν αὐτοῦ τυχόν τιμῶν ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 147 ἐτῶν. Ἀπόγονοι τῶν 12 υἱῶν του ἦσαν αἱ 12 φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ, ὧν καὶ αἱ χώραι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἔφερον τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν τοῦ Ἰακώβ.

Ίακωβ (Jacobi). 1) Φρεϊδερίκος Ἐρρίκος Ἰ. Γερμανὸς φιλόσοφος γενν. τῷ 1748 ἐν Δυσελδέρφῃ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο ἔμπορος, ἐγκατέλειπε δὲ τὸ στάδιον τοῦτο ἀφιερῶν εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας. Ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Βίλανθ καὶ τοῦ Γκαίτε μετὰ τοῦ ὁποῦ διατήρησε σπουδαίαν ἀλληλογραφίαν. Μετὰ διαφόρους περιπετείας ἐγένετο τῷ 1804 μέλος τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἦτο δὲ 1807-13 πρόεδρος αὐτῆς καὶ ἀπέθανε τῷ 1819 ἐν Δυσελδέρφῃ. Εἰς τὰ φιλοσοφικὰ ἔργα του προσεβύη πάνθειτικαί ἀρχαί, χαρακτηρίζεται δὲ ἡ φιλοσοφία του ὡς ἀισθηματικὴ. Μετὰ τῶν Κάντ, Φίχτε, Σχέλλινγκ κλ. περιῆλθεν εἰς δόξιν ἐπιστημονικὰς ἐριδας. — 2) Κόρσλὸς Γουσταῦος Ἰ. Διάσκημος μαθηματικῆς, γεννηθεὶς τῷ 1804 ἐν Πότσδαμ, καθηγητῆς ἐν Καϊνξδέρφῃ 1827-42 καὶ ὕστερον ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1851. Μέρους τῶν διατριβῶν του, αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν εἰς περιοδικὰ, συνελέγησαν ὑπὸ τὴν τίτλῳ Μαθηματικὰ ἔργα (3 τ. Βερ. 1846-71). Ὁ Ἰ. ἔβρυσεν τὴν θεωρίαν τῶν ἐλλειπτικῶν συναρτήσεων (Fundam. nova theoriae functionum ellipticarum, Καϊνξδ. 1829). Τὰ ἀπαντα αὐτοῦ ἐκδίδονται ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας (τ. 1-7 Βερ. 1881-91). — 3) Μαυρίκιος Ἐρμανν Ἰ. ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, γενν. τῷ 1801, καθηγητῆς τῆς μηχανικῆς ἐν Ἀόρπαι, ὕστερον Σύμβουλος τοῦ Κράτους ἐν Πετροπόλει, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1874. Ἐρεῖρε τὴν γαλβανοπλαστικὴν (1839), τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ηλεκτρισμοῦ πρὸς κινήσιν μηχανῶν κκλ. [Β.Ε.]

Ίακωβίνοι. Τὰ μέλη πολιτικοῦ τινος συλλόγου μέγα διαδραματίσαντος πρόσωπον κατὰ τὴν Γαλιλικὴν Ἐπανάστασιν, τῆς «Ἐταιρίας τῶν φίλων τοῦ Συντάγματος», οὕτως ἐπικληθέντες (κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων) ὡς συνεδριάζοντες ἐν αἰθούτῃ τῆς μονῆς τῶν Ίακωβίνων. Ὁ Σύλλογος οὗτος ἰδρυθεὶς τῷ 1789 ἐκ μελῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐπέδρασε μεγάλως ἐπὶ τῶν συζητήσεων ταύτης, βραδύτερον δὲ καὶ ἀλλὰ μέλη προσλαβὼν καὶ ἰδρύσας ὁμόρρητα σωματεῖα πανταχοῦ τῆς χώρας ἐκτῆσται ἀπερίσπαστον ἐπιρροήν. Ἐντὺς τοῦ 1790 ἐπεκράτησεν ἐν τῇ Συλλόγῳ ἡ περὶ πλήρους τῆς βασιλείας καταργήσεως γνώμη, ὅτε καὶ συνήνοθησαν μετὰ τῶν Ἰ. τὰ ῥιζοσπαστικώτατα στοιχεῖα τοῦ τόπου βραδύτερον ὅμως (1791) ἐχωρίσθησαν οἱ δημοκρατικοὶ ἀπὸ τῶν συνταγματικῶν, οἱ μετριοπαθεῖστεροι δὲ ἔβρυσαν ἀλλοὺς ἰδίους Σύλλογους. Ἡ μεγάλη τῶν Ἰ. ἐπιρροὴ εἰδείχθη κατὰ τὰς μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως (Σεπτέμβρ. 1791) ἐκλογὰς διὰ τὴν Νομοθετικὴν Συνέλευσιν, μεθ' ἧς συνηνώθησαν τῇ Συλλόγῳ ἀμρότεροι αἱ δημοκρατικαὶ μερίδες, οἱ τε Γι-

ρονδίνου καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ῥοδεσιπέρου, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ κατὰ Μάρτιον 1792 νέον ὑπουργεῖον καὶ ἀπέρρευσαν κατὰ μέγα μέρος τὰ κατόπιν γεγονότα, ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου, ἡ πτώσις τῆς βασιλείας κτλ. Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1802 ἀποσυρθέντων τῶν Γιρονδιστῶν, ἐκ τοῦ Συλλόγου διεΐπεν ὁ Ῥοδεσιπέρου, τότε δὲ ἐξήσκησαν οἱ Ἰ. τὴν φοβρὰν αὐτῶν δύναμιν καθ' ἑλὴν τὴν Γαλλίαν, αὐτοὶ διέποντες αὐθαρέτως τὰ τῆς χώρας καὶ παρασκευάσαντες τὴν Τρομοκρατίαν. Ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτῶν κλονισθεῖσα ἀπὸ τοῦ Θερμιδώρ 1794 διὰ τῆς ἀδυσμένης ἀντιδράσεως κατέπεσε ταχέως καὶ κατὰ Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Σύλλογος τῶν Ἰ. διελύθη ὀριστικῶς, μάταιαι δ' ἀπέβησαν ἀποπειραὶ τινες μέχρι τοῦ 1799 περὶ ἀνιέρσεως αὐτοῦ.

Ἰακωβίται. Βλ. Μονοφυτίται.

Ἰάκωβος. Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ φέρουσι τὸ ὄνομα ταῦτο τρεῖς ἄνδρες ἦτο· 1) Ἰ. ὁ υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου (Ἰ. ὁ πρεσβύτερος), ἀδελφὸς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, εἰς τῶν 12 μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, πρότερον δὲ ἀλυσίς, ὡς καὶ ὁ πατήρ καὶ ὁ ἀδελφός του. Ὁ Ἰησοῦς ἀπεκάλεσε τοὺς δύο ἀδελφούς Υἱούς Βροντῆς (Μάρκον Ι' 17), ἦσαν δὲ οὗτοι μετὰ τοῦ Πέτρου οἱ στενότερον μετὰ τοῦ διδασκάλου συνδεδεμένοι τῶν 12 μαθητῶν, οἱ μόνοι π. χ. παρόντες κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν αὐτοῦ. Βραδύτερον ὁ Ἰ. ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐν Ἱερουσαλὺμ χριστιανικῆς κοινότητος, κατ' ἀπαίτησιν δὲ τοῦ Συνεδρίου ἐθιγανώθη διαταγὴ τοῦ Ἡρώδου Ἀγρίππα διὰ ξίφους τῷ 44 μ. Χ. Κατὰ μεταγενεστέρως δὲ παραδόσεις ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐστάζει τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν 30 Ἀπριλίου, ἡ δὲ δυτικὴ τὴν 25 Ἰουλίου.

— 2) Ἰ. ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου (Ἰ. ὁ μικρός), ἐπίσης εἰς τῶν 12 Ἀποστόλων. Ὅτι ὑπῆρχεν ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Ἰησοῦ, ὑπ' οὐδενὸς βεβαιούται τεκμηρίον. Περὶ τῶν κατ' αὐτὸν οὐδὲν γινώσκουμεν ἀσφαλές. Ἐστάζεται δὲ ὑπὸ τῆς ἀρθοδόξου Ἐκκλ. τὴν 9 Ὀκτωβρίου.

— 3) Ἰ. ὁ υἱὸς τοῦ Ζαβεδαιοῦ, κατὰ τοὺς εὐαγγελιστὰς Ματθαῖον (ΙΓ', 55) καὶ Μάρκον (Σ', 3) γνήσιος ἀδελφὸς τοῦ Ἰησοῦ, κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν, δογματιζοῦσαν τὴν Μαρίαν ἀειπαρθένην, ἡ ὡς υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ ἐξ ἄλλης γυναικὸς θεωρούμενος ἡ μετὰ τοῦ προηγουμένου Ἰ. τοῦ μικροῦ ταυτιζόμενος ὡς υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τῆς Θεοτόκου. Μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου ὑπῆρξεν ὁ κυριώτατος στυλὸς τῆς ἐν Ἱερουσαλὺμ Ἐκκλησίας, ἐνθα εὕρισκουμεν αὐτὸν ἔτι τῷ 59 μ. Χ. Ὅτι δὲ μετὰ τὸν θάνατον Ἰ. τοῦ πρεσβυτέρου ἀνεπλήρωσεν αὐτὸν ἐκλεγείς ἐν τοῖς 12 Ἀποστόλοις, εἶνε ἡμέρι-βόλον. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρξε πρῶτος ἐπίσκοπος Ἱερουσαλὺμ, ἀπέθανε δὲ βριθείς

ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἐν Ἱερουσαλὺμ ναοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιπετόντων Ἰουδαίων πολλὰ κακοποιθεὶς ὁ δὲ Ἰωσήπος λέγει· ὅτι ἐλιθοβολήθη τῷ 62 μ. Χ. Ἡ μνήμη του ἐστάζεται ὑπὸ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὴν 23 Ὀκτωβρίου, ὑπὸ δὲ τῆς δυτικῆς τὴν 1 Μαΐου (μετὰ τῆς τοῦ Φιλίππου). Εἰς τὸν Ἰ. τοῦτον ἀποδίδεται ἡ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ Κ α θ ο λ ι κ ῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὰς διασπαρμένους 12 φυλάς, ἡ ἡ γνησιότης μέχρι τοῦ Δ' αἰῶνος ἡμετιθεῖται καὶ ἡτις ἐγγραφὴ πιθανῶς πολὺ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰ., περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος.

Τὰς περὶ τῶν τριῶν Ἰ. ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις ἐπραγματεύθη ὁ Lipsius ἐν τῷ ἔργῳ του Die apocryphen Apostelgeschichten und Apostellegenden, τῷ μ. Β', τεύχει Β' (Βρευνσβ. 1884). [Ἐγ.]

Ἰάκωβος (ἅγιος) ὁ Νισιεύς, ἐπικαλούμενος καὶ Μάγας. Ζήτας ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὡς ἐρημίτης ἀνὰ τὰ κορυφὰς ἔρη, ἐγένετο τῷ 309 μ. Χ. ἐπίσκοπος τῆς πατρίδος του Νισιδείας ἐν Μεσοποταμίᾳ καὶ ἀπέθανε τῷ 338. Διεκρίθη διὰ τὸν αὐστηρὸν βίον του, παρέστη δὲ εἰς τὴν Δ' εἰκομνητικὴν Σύνοδον. Ἐστάζεται ὑπὸ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὴν 31 Ὀκτωβρίου, ὑπὸ δὲ τῆς δυτικῆς τὴν 15 Ἰουλίου.

Ἰάκωβος. Ὄνομα βασιλέων τινῶν τῆς Ἀραγωνίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Σκωτίας.

α'. Οἱ τῆς Ἀραγωνίας εἶναι· Ἰ. ὁ Δ' βασιλεύσας 1213-1276, ὅστις ἐκώρυξε 1220-35 τὰς Βαλεαρίδας νήσους καὶ τὸ βασίλειον τῆς Βαλεντίας, καὶ Ἰ. ὁ Β', βασιλεύσας 1291-1321 καὶ συνενώσας τὰ κράτη τῆς Ἀραγωνίας, Βαλεντίας καὶ Καταλωνίας δι' εἰδικοῦ συντάγματος.

β'. Οἱ τῆς Μεγάλης Βρετανίας (α. 1) Ἰ. ὁ Δ', υἱὸς τῆς Μαρίας Στουαρτ καὶ τοῦ Δάρνλεϋ, γενν. τῷ 1566 ἐν Ἐδιμβούργῳ, κηρυχθεὶς βασιλεὺς τῆς Σκωτίας μετὰ τὴν ἀκυσίαν παραίτησιν τῆς μητρὸς του 1567 ὡς Ἰ. ὁ Δ'. Ἦτο ἡγεμὸν δεσποτικῆς, ἀδύνατος, ἀνευ θελήσεως, ὅστις οὐδὲν ἐπραξεν ὑπὲρ τῆς ἀτυχοῦς μητρὸς του, ὑπετάγη δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρ' ἧς ἐδέχθη ἐτησίαν ἐπιχορηγήσιν 5000 λιβρῶν στερλινῶν καὶ ἡς ἐγένετο διὰ-δοχος ἐπὶ τοῦ ἀγγλ. θρόνου (1603-25). Ἐχθρὸς τῶν καθολικῶν, ἐγένετο ὑπάτιος συνωμοσίας κατὰ τῶν καθεστώτων (1605). — 2) Ἰ. ὁ Β', υἱὸς Καρόλου τοῦ Β' καὶ ἐγγονος τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1633, ὅτι δὲ ἀδελφὸς τοῦ Κάρολος ὁ Β' ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου (1660), ὁ Ἰ. διακρίσθη Ἀρχικαυαρχὸς καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνίκησε τοὺς Ὀλλανδούς 1665. Τῷ 1671 ἐδέχθη τὴν καθολικὴν πίστιν καὶ ὑπερασπίζων τοὺς καθολικοὺς ἐγένετο βιομητὴς ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐν τούτοις θανόντος τοῦ βασιλέως, ὁ Ἰ. ἀνευ δυσκολιών τὸν διεδέχθη (1685). Ἡ γενικὴ δυσ-

αρέσκεια ή προξενουμένη εκ της υπέρ του καθολικισμού μαροληψίας του Ί. συνεκράτειτο, διότι εκ του πρώτου γάμου του δεν απέκτησαν αρρενική ή μεγαλύτερα θυγάτηρ του Μαρία συνευχόθη τῷ προτεσταντῇ Γουλιέλμῳ τῆς Οράγγης. Ὅτε ὅμως τῷ 1688 ἡ δευτέρα σύζυγος τοῦ Ίζωδου ἔτεκεν αρρεν, ἐξερράγη κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπανάστασις, ἣτις προσέκλυσε τὴν ἀποδοτικὴν Γουλιέλμου τῆς Οράγγης ἐν Ἀγγλίᾳ· ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως ἐκηρύχθη νόθος, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκπτώτος τοῦ θρόνου, ὁ Ί. κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν καὶ μετ' ἐπανειλημμένων ἀποπειρᾶς πρὸς ἀνάγκησιν τοῦ θρόνου ἀπέθανε τῷ 1701 ἐν Σαίν-Ζερμαίν.—3) Ὁ υἱὸς τοῦ προηγούμενου, Ίζωδος Ἐδουάρδος Φραγκίσκος, ἐπικληθεὶς ὁ Μνηστήρ (τοῦ θρόνου), γεννηθεὶς ὡς ἐρρήθη ἀνωτέρω τῷ 1688, ἀνεγνωρίσθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του (1701) ὑπὸ τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας καὶ τοῦ Πάπα ὡς βασιλεὺς (Ί. ὁ Γ'). Ἀποπειραὶ αὐτοῦ νὰ καταλάβῃ τὸ βασιλεῖόν του (πρὸ πάντων τῷ 1716) ἀπέτυχον· τῷ 1744 παρητήθη ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Καρόλου Ἐδουάρδου, οὗ ἡ εἰς Σκωτίαν εἰσβολὴ (1746) κατέληξε διὰ τῆς ἥττης αὐτοῦ παρὰ τὸ Κούλλοθεν. Ἀπέθανε τῷ 1766.

γ') Βασιλεῖς τῆς Σκωτίας. Ί. ὁ Δ', γεννηθεὶς 1393, υἱὸς Ροβέρτου τοῦ Γ'. Ἐπειδὴ ὁ ἀδελφεὸς τοῦ Ροβέρτου, ὁ δευτὸς Ἀλβαν, ἐπωλοθυία τὸν θρόνον, ἐστάλη ὁ νέος Ί. τῷ 1405 εἰς Γαλλίαν· ἐνταῦθα ὅμως ἐκρατήθη ἐν εἰδῇ ὁμήρου καὶ μόλις τῷ 1424 ἀπλευθερώθη καίπερ ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Καταπολεμῶν δὲ ὡς βασιλεὺς τοὺς εὐγενεῖς, παρεκτρέπομένους εἰς πλείστας ἀνομίας, ἐγένετο τοῦτοισι μισητὸς καὶ ἐδόλοφονήθη τῷ 1437. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, Ί. ὁ Β' (1437-60), ὁ Γ' (1460-88), ὁ Δ' (1488-1513) καὶ ὁ Ε' (1513-42) ἦσαν ἡγεμόνες ἀνευ ἰδιαίτερης σημασίας. Ί. τοῦ Ε' θυγάτηρ ἦτο ἡ Μαρία Στουαρτ, ἥς ὁ υἱὸς Ί. ὁ Σ' ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Μεγάλης Βρετανίας (βλ. ἀνωτ.). [Β.Ε.]

Ίζωδος Ἀγίος. Συνοικία τῆς Ἑλβετίας παρὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Νέρε, ἀπέχουσα 1 χμ. ΝΔ τῆς Βασιλείας, γνωστὴ διὰ τὴν μάχην τῆς 26 Αὐγούστου 1414, καὶ ἦν 1300 Ὀμοσπονδιακοὶ ἐπὶ ἐξέμνησαν κατὰ 20 000 Ἀρμανιάκων, ἐξαναγκάσαντες αὐτοὺς καίπερ ἡττηθέντες εἰς ἐπισθοχώρησιν. [Π.Π.]

Ίζωδος (Φρειδερίκος Jacobs). Διαπραγμῆς Γερμανὸς φιλόλογος, γεννηθεὶς τῷ 1764 ἐν Γόττα. Διαιτέσας καθηγητῆς τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας τοῦ ἐν Μονάχῳ Λυκείου (1807) καὶ μέλος τῆς αὐτοῦ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, διωρίσθη τῷ 1810 ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης ἐν Γόττα, τῷ δὲ 1831 γενικὸς διευθυντὴς τῶν καλλιτεχνικῶν συλλογῶν καὶ ἀπέθανε τῷ 1847. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων του καὶ ἐκ-

δόσεων ἀρχαίων συγγραμμάτων εἶνε μέγιστος· οὕτως ἐξέδωκε τὰ Προσμηρικὰ τοῦ Τζέτζου, Βίωνα καὶ Μίσχον, τὴν Ἑλληνικὴν ἀνθολογίαν, Ἀχιλλ. Ἰάτιον, Φιλίστρατον, Ἀδριανόν, ἐξεπύκνωσε δὲ καὶ διαφόρους μεταφράσεις ἀρχαίων ἔργων. Αἱ Συμβολαὶ του εἰς τὴν ἀρχαίαν γραμματολογίαν ἐξεδόθησαν εἰς 3 τ. (ΛΨ. 1835—43), τὰ Σύμμικτα, μελέται κυρίως περὶ ἀντικειμένων τῆς κλασικῆς ἀρχαιοτήτος εἰς 8 τ. (1823—44). Πλειστάκις ἀνετυπώθη ἡ ἐπιτυχιστάτη Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (α' ἐκδ. 1805). Πρὸς δὲ συνέγραφῃ ψυχροελή διηγήματα οὐκ ὀλίγην ἐλέγχοντα καλαιστορίαν. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐδημοσιώθησαν καὶ ἄλλαι διατριβαὶ του ὑπὸ τὸν τίτλον Ἑλλὰς (Βερολ. 1852). [Β.Ε.]

Ίζλάπη (Cuvulvulus Jalappa L.). Φυτόν τοῦ Μεξικῶ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Περισπλοκαυλωδῶν. Ἡ ρίζα αὐτοῦ περιέχουσα ῥητίνην εἶνε φαρμακευτικὴ ὡς καθαρτικὸν μέσον. [Π.Φ.]

Ίάλεμος ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν υἱὸς τῆς Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης. Ἵσως διότι νεώτατος ἀπέθανεν ὁ Ί., τὸ ὄνομά του παρέμεινεν εἰς δῆλκων εἰδὸς τινὸς ἀσμάτων ὀρηγητικῶν.

Ίαλομέσσα. Παραπόταμος τοῦ Δουναβέως, πηγάζων ἐπὶ τοῦ ὄρους Δογάρασχ τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων μετὰ ροὴν 224 χμ. (πρὸς ΝΔ καὶ Δ) ἀριστερῶς εἰς τὸν Δουναβὴν κάτωθεν τῆς Χιρσέβας. [Μ.Σ.]

Ίαμακίη (Jamaica, προσ. Τζαμαϊκά). Μία τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, κειμένη Ν τῆς Κούβας καὶ ἔχουσα ἐμβαδὸν 10 850 τχμ. καὶ 639 491 κατοικοῦς (1891), ἐξ ὧν 20 χιλ. λευκοὶ, ἀνήκουσα δὲ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὕψονταί ἐρη μέχρι 2336 μ. ὕψους· τὰ δὲ ὄρεϊνά ταῦτα μέρη εἶναι ὑγιεινὰ ἐνῶ εἰς τὰς πεδιάδας ἐπικρατοῦσιν οἱ πυρετοὶ (πρὸ πάντων ὁ χιτρινὸς πυρετός). Εἶνε χώρα τὴν ἡμέραν θερμὴ, τὴν δὲ νύκτα ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ. Τὸ ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, πρὸ πάντων καλλιεργούνταί τεχνικὰ ἀλάμιν, καφές, κτλ. Ἐξάγωγὴ τῷ 1889: 1 015 000 λ. π. (τάνχαρον, ῥόμινον, καφές, πιμέντον, ζινκίβερις, πολύτρυμα ξύλα κτλ.). Εἰσάγωγὴ: 1 598 000 λ. π. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Κίγγστον (βλ. λ.). Σπέρ συνδέεται μετὰ τῆς ἄλλας πρωτευούσης Σαντιάγου (7000 κατ.) διὰ σιδηροδρόμου. Ἡ Ί. ἀνεκαλύφθη τῷ 1494 ὑπὸ τοῦ Κολόμβου καὶ ἐγένετο ἀποικία τῆς Ἰσπανίας· τῷ δὲ 1655 ἐκυρίευσαν αὐτὴν οἱ Ἀγγλοι. Τῷ 1865 ἐξερράγη ἐπανάστασις τῶν Μαύρων, ἣτις ἐπνίγη ἐν τῷ αἵματι χιλιάδων αὐτῶν. Ἡ νῆσος διοικεῖται ὑπὸ διοικητοῦ διοριζομένου ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στέμματος, παρ' αὐτὸν δὲ ὑπάρχει ἐπιτροπὴ 47 μελῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ. [Μ.Σ.]

Ίάμης (Yama). Θεὸς τῶν Ἰνδῶν, βα-

αλφύς τοῦ "Αδου" κρίνει τοὺς νεκροὺς ἔχων παρ' ἑαυτῶ τὸν Citharista (τὸν γράφοντα ἐν τῇ κρυπτῇ), ὅστις ἐν μεγάλῳ βιβλίῳ γράφει πάσας τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων ἀγαθὰς ἢ κακάς. [Κεφ.]

Ίαμβη. Βλ. Ίαμβος.

Ίαμβική ποίησις. Ίαμβογραφῶσι, Ίαμβοποιεῖ, Βλ. Ίαμβος.

Ίαμβολιχος. 1) Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ἐκ Χαλκίδος τῆς Κοίτης Συρίας, ὁ κυριώτατος ἀντιπρόσωπος τῆς δαιμονολογίας καὶ θεουργίας εἰς ἣν μετέπεσαν ὁ νεοπλατωνισμὸς, δι' ὃ καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν του ἐθωρεῖτο ἐξορκιστὴς καὶ θαυματουργός. Ἡ τιμὴ καὶ προστασία ἦς ὡς τοιοῦτος ἀπῆλθε παρὰ τοῦ Ίουλιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὁπαδῶν τοῦ θηήσκοντος ἔθνομαι, συνετέλεσεν εἰς τὴν διατήρησιν πολλῶν ἐκ τῶν διὰ συρραφῆς ἐξ ἀρχαιοτέρων ἀποτελουμένων ἔργων του (Περὶ τοῦ πυθαγορείου βίου, Λόγος προτρεπτικὸς εἰς φιλοσοφίαν, Περὶ κοινῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης, Περὶ τῆς Νικημάχου ἀριθμητικῆς εἰσαγωγῆς, Θεολογούμενα ἀριθμητικῆς, Ἀδάμωνος διδασκάλου πρὸς τὴν Πορφύριου πρὸς Ἀνεβὸ ἐπιστολὴν ἀπόκρισις), ὧν σχετικῶς σημαντικώτερον τυγχάνει ὁ τοῦ Πυθαγορείου βίος (κριτικὴ ἔκδοσις ὑπὸ Nauck, Reiner 1884). — 2) Ἑρωτικὸς συγγραφεὺς τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος, ἐκ Συρίας καταγόμενος, γράψας δὲ Βαβυλωνιακὰ εἰς 35 βιβλία, περιέχοντα τὰς θαυμαστάς καὶ ἐνίοτε τερατολογικὰς περιπετείας τοῦ ἐρωτικοῦ ζεύγους Ῥοδαντος καὶ Σινωνίδος, ὅπερ κατεδίδωκεν ὁ τῆς καλῆς Σινωνίδος ἀρεγόμενος βασιλεὺς τῆς Βαβυλώνης. Ὁ Φώτιος παρέδωκεν ἡμῖν ἑξῆς περὶληψὶν τῶν πρώτων 16 βιβλίων. [X.B.]

Ίαμβόση (Bot.) Iambosa DC. Δένδρα τῆς οἰκογενείας τῶν Μυρτιδῶν. Καταγομένη ἐξ Ἰνδίας ἢ Ἰ. καλλιτεγνέται εἰς πολλὰς ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς χώρας, χάριν τῶν ἐδωδύμων καὶ λίαν ἀναφυκτικῶν καρπῶν αὐτῆς (Roumies roses). Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶν I. Malaccensis DC. καὶ I. vulgaris DC. [Θ.Χ.]

Ίαμβος ἐν τῇ ἑλληνικῇ μετρικῇ εἶνε ὁ ἐκ μιᾶς βραχείας (ἤγουμενῆς) καὶ μιᾶς μακρᾶς (τῆς τονιζομένης) συλλαβῆς ἀποτελούμενος πύς (—). Κατὰ Πολυδευκὴν ὁ Ί. ἐφημερόσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Τερπάνδρου ἐν καθαρῶν τινι νόμῳ, παχέως δὲ διὰ τὸν γοργὸν αὐτοῦ ρυθμὸν εἰσῆχθη εἰς τὰ ἄσματα τῶν Διονυσιακῶν ἑορτῶν, ἀφ' ὧν παρέλαβεν αὐτὸν ἡ σκωπτικὴ ποίησις διὰ τοῦ Ἀρχιλόχου, ὅστις καὶ κοινῶς φέρεται εὐρέτης τοῦ ἱαμβικοῦ τριμέτρου (βλ. κατωτ.). Οἱ παλαιοὶ ἐτυμολόγουν τὴν λέξιν ἀπὸ ἱάμβης τινός, γράϊας θεραπευτῆς τοῦ βασιλείως τῆς Ἑλευθίνας Κελσεῦ, ἥτις ἐστὶ ἡ Δημήτηρ ἀναζη-

τοῦσα τὴν θυγατέρα της ἐφθάσε πεθλημένη εἰς Ἑλευσίνα, κατάρθρωσε νὰ ἱλαρύνῃ αὐτὴν καὶ κινήσῃ εἰς γέλιον δι' ἀστείων στίχων, ἢ ἀπὸ ἱάμβου υἱοῦ τοῦ Ἀρείου ἢ ἀπὸ τοῦ θρίαμβος ἢ ἀπὸ τοῦ ἱεναὶ βᾶδῆν πιθανώτατα ὅμως ἡ λέξις εἶνε σύστοιχος τοῦ ῥήματος ἱάπτω, πρὸς τὴν ἐννοίαν τοῦ ὁποίου στενὴν σχέσιν ἔχει ὁ ρυθμὸς καὶ ἡ ἀρχικῶς σκωπτικὴ χρῆσις τοῦ εἴδους τούτου. Ὁ κοινώτατος τῶν ἱαμβικῶν στίχων εἶνε ὁ τρίμετρος (ἱαμβεῖον, παρὰ δὲ Ῥωμαῖοις Senarius ὡς ἐξ ἑξ πύδας ἔχων), ἀποτελούμενος ἐκ τριῶν μέτρων ἢ διποδίων ἱαμβικῶν ὅστις ἱαμβων ἐξ (τοῦ τελευταίου τῶν ὁποίων ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶνε ἀδιαφόρως μακρὰ ἢ καὶ βραχεῖα), ἔχων τὴν τομὴν συνηθέστατα μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ τρίτου ποδὸς (πενθημερῆ), σπανιώτερον δὲ μετὰ τὴν τοῦ τετάρτου (ἐφθημερῆ), εἰς ὅν εἶναι συντεθειμένα πάντα τὰ διαλογικὰ μέρη τῶν ἀρχαίων δραμάτων ἐν αὐτῇ ἐπετρέπετο ἡ μακρὰ συλλαβὴ ὡς ἀναλυθῇ εἰς δύο βραχείας (ποὺς τριβραχυς, υῦ), ἢ ἀντὶ ἱάμβου νὰ κείτῃ ἀνάπαιστος σπονδαίος, καλούμενος ἐντεῦθεν καὶ ἁλογοσ ἱάμβος (—), ἐν τῇ πρώτῃ, τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ποδῇ τοῦ ἀλόγου δὲ πάλιν Ί. ἢ δευτέρα συλλαβὴ ἡδύνατο ν' ἀναλυθῇ εἰς δύο βραχείας (δάκτυλος μετὰ ρυθμοῦ ἱαμβικοῦ, —υ), σπανιώτερον δὲ καὶ ἐν ἀνάγκῃ (ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων κτλ.) ἢ πρώτη, ἀποτελούμενος οὕτως ἀναπαιστος δακτύλου (υ—). — Ἐκ τοῦ τοιούτου ὁ ροδὸς ἱαμβικοῦ τριμέτρου ἐγεννήθη βραδύτερον τὸ χωλόν, ἐν ᾧ ἀντὶ ἱάμβου ἕκαστο κατὰ τὸν τελευταῖον πόδα τριχάτος (ἢ σπονδαίος διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας τοῦ στίχου συλλαβῆς). Ἡ τοιαύτη ρυθμικὴ μεταβολὴ ἐν τῇ τέλει τοῦ μέτρου προσποιεῖ τῇ ρυθμῇ κομικότητα ἣν οἱ ἀρχαῖοι εἰκάζον πρὸς γυλότητα, ἔθεν καὶ τὸ μέτρον τοῦτο ἐκάλεσαν χωλὸν ἱαμβικόν (χωλὸν ἱάμβος ἢ μιμίᾱμβος) ἢ σκᾶζον ἢ σκῆρρον γινόν, καὶ μετεχειρίζοντο εἰς τὴν σκωπτικὴν ποίησιν. Ὑστερον ὅμως μετεχειρίσθησαν αὐτὸ καὶ ἐν τῇ διδακτικῇ ποίησει καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀπολόγῳ (τοῖς μύθοις) οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Καλλιμαχεῖ, Ἀπολλωνίος ὁ Ῥόδιος κλ. — Τὸν δὲ ἱαμβικὸν διμέτρον (4 ἱαμβοί, π.χ. «ἐρῶ το δῆτα κοῦν ἐρῶ») μετεχειρίσθησαν εἰς λυρικά ὁ Ἀλκμάν, ὁ Ἀλκαίος καὶ ὁ Ἀνακρέων δαίτις καὶ ἀφελὼν τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συλλαβὴν εἰσῆγαγεν εἰς τὴν ποίησιν τὸν ἡπάλυτον κληθέντα (Ἀνακρέοντειον) καταληκτικὸν ἱαμβικὸν διμέτρον ἢ ἡμίᾱμβον («ὁ μὲν θέλων μάχεσθαι»). — Τέλος ὁ ἱαμβικός τετραμέτρος (8 ἱαμβοί) ἀπαντᾷ μὲν καὶ ἀρτίος, συχνότερος ὅμως εἶνε ὁ καταληκτικός (ἦτοι ἑλλειπής κατὰ τὴν τελευταίαν συλλαβὴν, π.χ. «εἰ μοι γένετο παρθένος καλὰ τε καὶ τέρπεινα»), ὅστις πρῶτον μὲν ἀ-

παντὴ πρὸς Ἰππώνακτι (Ἰππωνάκειον μέτρον), εἴτα δὲ καὶ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ (Ἀριστοφάνειον μέτρον), εὐχὴ δὲ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ εἰς τὸ πάθος τῆς ἐποίας ἐφαίνετο ἀναρμόδιον τοιοῦτο μέτρον, κατεχρῆνον μὲν εὐκολίαν καὶ κίνησιν ἄλλ' ἐλάττωσα τεμνότητα καὶ ῥυθμῶμα. Ἡ τομὴ τοῦ στίχου τούτου πίπτει μετὰ τὸν τέταρτον πόδα, συχνὰ ὅμως παραμελεῖται. Ἰππαρέπετο δ' ἐν αὐτῷ κατὰ τὸν πρῶτον, τρίτον καὶ πέμπτον πόδα ἢ χρῆσις ἀλόγων ἰαμβῶν, ὡς καὶ ἡ ἀνάλυσις τῆς μακρας συλλαβῆς κατὰ τὸν πρῶτον, δεύτερον, τρίτον, πέμπτον καὶ ἕκτον πόδα, σπανιότατα δὲ καὶ κατὰ τὸν τέταρτον, ἐν δὲ καὶ ἡ χρῆσις δακτυλίων ἰαμβικών, ὡς ἐν τῷ τριμέτρῳ. — Ἡ χρῆσις τῶν ἰαμβικών μέτρων ἀπετέλεσεν ἰδιαίτερον κλάδον ποιήσεως, τὴν ἰαμβικὴν ἢ οἱ ἐπιστημέτατοι ἀντιπρόσωποι (ἰαμβοποιοὶ ἢ ἰαμβογράφοι) ὑπεῖξαν ὀρχαϊότεροι μὲν ὁ Ἀρχιλόχος, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Ἰππώναξ, ἐν δὲ εὐρυθεποιοὶ (Δῖωπος) κλ., ἐν δὲ τῶν μεταγενεστέρων οἱ Διοχάριον, Φοίνις, Παρμενίων, Ἐρμίας, Ἡρώδας κλ. [Μ.Δ.Σ.]

Ίαν (Jahn). 1) Φρειδερίκος Λουδοβίκος Ί., γεννηθεὶς τῷ 1778 ἐπορεύσατο θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, γνωστὸς δὲ ἐγένετο διὰ τὰς ὑπὲρ ἐξεγέρσεως τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ κατὰ τῆς γαλλικῆς ξυνοκρατίας ἐνεργείας του. Ὡς σπουδαιότατον μέτρον πρὸς ἀναζωπύρησιν τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος ἐθεώρησε τὴν ποικιλίαν ἀσκήσεων, τὴν γυμναστικήν. Ἦνθ' οὖν δὲ συγχρόνως ἐδημοσίευσεν πλείστα ὑπὸ ἀκριβοῦς πατριωτισμοῦ ἐμπνευσμένα βιβλία καὶ φυλλάδια, ἱδρύσας δημόσιον γυμναστήριον ἐν Βερολίῳ. Λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἀγῶνα τοῦ 1813-14, διωρίσθη τῷ 1817 δημοτικὸς διδασκαλὸς τῆς γυμναστικῆς, ταχέως ὅμως ἐγένετο ὑποπτος ὡς δημοκράτης καὶ ὑπέστη πολλοὺς διωγμούς. Τῷ 1840 ἔλαβε τέλος τὴν σιδηροῦν σταυρὸν εἰς ἀμοιβὴν τῶν πατριωτικῶν ἔργων του, ἀπέθανε δὲ τῷ 1852 ἐν Φραϊφούρτῳ. — 2) Ὁθων Ί., διαπρεπὴς φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. τῷ 1813 ἐν Κιέλῳ. Ἐπορεύσιν ἐν Λίψζα καὶ Βερολίῳ, ἐκτελέσας δὲ περιηγήσεις τινὰς (τῷ 1838) εἰς Ἰταλίαν, διωρίσθη τῷ 1842 ἐκτακτὸς καθηγητὴς ἐν Γραϊφσβάλδῃ, τακτικὸς δὲ τῷ 1845· εἴτα ἐδίδαξεν ὡς καθηγητὴς ἐν Λίψζα 1847-51 καὶ Βόννῃ 1855 μέχρι τοῦ θανάτου του 1869. Τὰ ἔργα τοῦ Ί. περιλαμβάνουσιν οὐ μόνον ἀπαντας τοὺς κλάδους τῆς ἀρχαιογνωσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν, ἱστορίαν τῆς μουσικῆς κτλ. Περιερίξμενοι εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ ἀναφερόμεναι τινὰς ἐκ τῶν πολλῶν διατριβῶν του, τὰς συλλεγείσας ὑπὸ τοὺς τίτλους Ἀρχαιολογικαὶ μελέται (Γραϊφσβάλδῃ 1845), Ἀρχαιολογικαὶ συμβουλαι (1847), Ἐκ τῆς ἀρχαιολογίας (Βόννῃ 1868)· πρὸς δὲ ἐξέδωκε λατίνους συγ-

γραφεῖς ὡς καὶ τὴν Ἠλέκτραν τοῦ Σοφοκλέους (Βόννῃ 1861) καὶ τὸ Συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος (1864). Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἀπὸ Græch. Bilderechroniken (1873). [Ἐγ.]

Ίαν Μιζύεν. Ἀκατοίκητος νῆσος τῆς Βορείου πελοποννησιακῆς θαλάσσης, ΒΑ τῆς Ἰσθμίου, ἔχει ἐμβα. 418 τχμ. [Μ.Σ.]

Ίανός (Ianus). Ἰταλικὸς θεός, κατὰ τὴν ἀρχαίαν σημασίαν ὁ τοῦ οὐρανοῦ φωτὸς, ἀνοίγων τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ τὴν πρωίαν καὶ κλείων αὐτὰς τὴν ἑσπέραν, εἴτα δὲ ὁ θεὸς τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμέρας, τοῦ μηνός, τοῦ ἔτους κλ. Εἰς αὐτὸν ἱερεῖς ἦσαν αἱ θύραι καὶ δίοδοι. Ὁ ναὸς του ἐν Ῥώμῃ ἐν ἀρχῇ πολέμου ἡγορεύετο, ἔμμενος δὲ κλειστὸς ἐν εἰρήνῃ, ὅπου συνέβη μέχρι Χριστοῦ μόνον τέσσαρας φορές. Ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη ἡ μὴν Ἰανουάριος, οὗτινος ἡ πρώτη ἡμέρα ἦτο ἀφιερωμένη αὐτῷ.

Ίανσεν (Kornhies). Περιφρῆμος Ὀλλανδοὺς θεολόγος, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ἰανσενισμοῦ (βλ. κατωτ.). Ἐγεννήθη τῷ 1585 ἐν Aequoi παρὰ τὸν Leerdam, σπουδάζας δὲ ἐν Louvain. Πάρισις καὶ Βαυδόννη, ἐγένετο τῷ 1630 καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν Louvain. Ἀκολουθῶν πιστῶς τὸν Δούγουστινον, ἰδίως ἐν τῇ περὶ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς θείας χάριτος διδασκαλίᾳ, κατέστη ἐχθιστος τοῖς Ἰησουϊταῖς. Τῷ 1635 μετὰ 23 ἐτῶν ἐργασίαν συνεπλήρωσε τὸ περιφρῆμον ἔργον τὸν «Δούγουστινον» (ἐκδόθη τῷ 1840 ἐν Louvain), ἐνθ' ὑπερῆρξε τὰς ἐπὶ τῷ ἀνωτέρῳ ζητήματος γνώμης τοῦ Δούγουστινου, ἐναντίον τῶν ἀντιθέτων τοῦ Πελαγίου, πρὸς ἃς μάχην ἀπέκλεινεν ἐν τῇ πράξει ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία καίπερ ὡς μέγιστον διδάσκαλον τὸν Δούγουστινον ἀναγνωρίζουσαν· πρὶν δὲ ἰδῆ αὐτὸ ἐκδιδόμενον ἀπέθανε τῷ 1638 ἐν Ypern.

Ίανσενισμός. Ἡ ἀπὸ τοῦ Ίανσεν (βλ. ἀνωτ.) κληθεῖσα ὁρηκευτικὴ διδασκαλία θλίγους ἀριθμοῦς διπαδοῦς (Ἰανσενιστᾶς) ἐν Ὀλλανδίᾳ. Οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Ίανσεν ἐν τῷ «Δούγουστινῳ» πολεμηθέντες ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ πάπα ὡς αἰρετικοί, ἐν Γαλλίᾳ δὲ οἱ Ἰανσενισταὶ (ὧν ἐπὶ κορυφῇ ἕστατο ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης Duvergier καὶ ὁ καθηγητὴς Ἀντώνιος Arnauld) κατεδιώχθησαν σφοδρῶς ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ ἡναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν εἰς Ὀλλανδίαν, ἐνθα ἀποτελοῦσιν οἱ Ἰανσενισταὶ ἀπὸ τοῦ 1723 αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ἐξ 25 κοινωτήτων μετὰ 6000 ψυχῶν ὑπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Οὐτρέχτης καὶ τοὺς ἐπισκόπους Ἀρλεμ καὶ Δέδεντερ· καίπερ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τοῦ Πάπα ἀναγνωρίζουσιν αὐτὸν ὡς τὴν ἐρατὴν τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴν, γινώσκοντες ὅτι παραδέχονται τὸ πλάθον αὐτοῦ· ἑαυτοὺς δὲ καλοῦσι μαθητὰς τοῦ ἱεροῦ Δούγουστινου. [Ἐγ.]

Ήξάρτης. Βλ. Σηρ-Δαριά.

Ἰάξ. Ὀρεινὴς ποταμός, πηγάζων ἐν τῇ Βυρτεμβέργικῃ περιφερείᾳ Ἑλλάδαγγεν καὶ μετὰ ῥεὺν 242 χμ. ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν ΝΔ διευθύνεται, ἐκβάλλων ἀπέναντι τοῦ Βυρπ- γεν εἰς τὸν Νέικαρ. — Ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται ὁ νομὸς τοῦ Ἰάξ τῆς Βυρτεμβέργης, ἔχων ἐμβαθύν 5139 τχμ. καὶ 402 991 κατ. (1890), διαιρούμενος δὲ εἰς 14 περιφέρειας καὶ ἔχων πρωτεύουσιν τὴν Ἑλλάδαγγεν. [Μ.Σ.]

Ἰάνουα (Janer). Πρωτεύουσα περιφε- ρείας ἐν τῇ πρῶσ. νομῷ Λίγνιτε τῆς Σίλε- σίας, ἐπὶ τοῦ Νάισσε. ἔχει 11576 κατοίκους (1890), ἦτο δὲ ἀλλοτε πρωτεύουσα τοῦ πριγ- κηπικοῦ Ἰ., ὑπερ διὰ Φρειδερίκου τοῦ Με- γάλου ἡνώθη μετὰ τῆς Πρωσίας. [Μ.Σ.]

Ἰαπετός (Μυθολ.). Τίτάν, υἱὸς τοῦ Οὐ- ρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, γεννηθεὶς ἐκ τῆς Κλυμέ- νης (ἡ ἐκ τῆς Ἀσίας) θυγατρὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὸν Ἀτλαντά, Προμηθεά, Ἐπι- μηθεά καὶ Μενεσίτην. Λαβὼν μέρος ἐν τῇ κατὰ τοῦ Διὸς στάσει, ἐρρίφθη εἰς τὸν Τάρ- τaron. [Σ.Τ.]

Ἰαπυγία ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ πεδιάς τῆς ΝΔ ἀκρὸς Ἰταλίας, ἀπὸ τινος Ἰάπυ- γος, υἱοῦ τοῦ Λυκάονος ἡ τοῦ Δαιδάλυ, ὅστις κατὰ τὸν μῦθον ἔφερκεν ἐκεῖ ἀποικίαν Κρητῶν. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος κατέλα- βον τὴν γῶραν οἱ Ῥωμαῖοι παρ' οἷς ἐκαλεῖτο ὡς καὶ νῦν εἰς Ἀπυλία. [Μ.Σ.]

Ἰάπωνες ἢ Ἰάπαδες. Ἀρχαῖος λαὸς ἱλλυρικὸς ἐν τῇ Β μέρῃ τῆς Δαλματίας, ἀν- θρώπων καὶ ἀγρίων. Ὁ Ὀκταβιανὸς ἐκυρίευσεν τῇ 34 π. Χ. τὴν πρωτεύουσιν αὐτῶν Meti- lum καὶ συνήγαγε τὴν γῶραν μετὰ τῆς ἐπαρ- χίας Δαλματίας. [Ε.Π.]

Ἰάπυξ. Βλ. Ἰαπυγία.

Ἰαπωνία (ὡς τὸν Ἰαπώνων καλεῖται Νίπον, ἡ ἀκριβέστερον Ὁ Δάκι Νίπον τουτέστι τὸ Μέγα Νίπον). Αὐτοκρατορία τῆς Ἀ' Ἀσίας μεταξὺ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, περιλαμβάνουσα τὰς νήστους Νίπον, Σχιζόκου, Κιουσίον, Ἰέσσον καὶ χιλιά-δας νησιδίων, ἐν ὧν 382 416 τχμ. μετὰ 40 072 000 κατ. (1890). Αἱ μεγαλύτεραι νῆσοι εἰναι: ὄρειναι μετὰ πολλῶν ἡφαιστειῶν (Φουζι ν. ὄρεα ἐν Νίπον 3760 μ., Χακουτάν 2536 μ.). Ποταμοὶ σημαντικοὶ ὑπάρχουσιν ὕλησι (Ψυχικαὶ) ἐν Ἰέσσον, Σχιζάνον γάλα καὶ Κίσο-γάλα ἐν Νίπον, πλείστα δὲ λίμναι καὶ ἀναριθμητοὶ κέλοι καὶ ὅροι. Τὸ κλίμα ποικίλλει, εἰς δὲ πολλὴν ψυχρόν. Μερὲς τινα εἰναι πυκνῶς κατοικημένα, ἀλλὰ καὶ περὶ θραύς. Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἰναι πρὸ θραύς. Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἰναι πρὸ πάντων ἡ ἀκριβοστάτη γεωργία (ῥυζι, ἔσπερα, τέτον, βρώμας, σιτηρά, ἔπωρα, σακχαροκάλαμον κλ.), εἰτα δὲ ἡ μεταλλουργία, καθότι χρυτὸς καὶ ἀργυρὸς, ὁ κάλλιστος ἐπὶ τῆς γῆς χαλ- κός, πύργος, θίον, λιθάνθραξ κλ. εὑρίσκον-

ται ἄφθονα καὶ παρέχουσι τὸ ὕλικόν εἰς τὴν λίαν ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν, ἥς τὰ προϊ- όντα, πάντες εἰδους ἔργα ἐκ χαλκοῦ καὶ γαλκοῦ, φημίζονται ὡς καὶ τὰ μεταξωτά καὶ βαμβάκινα ὑφάσματα, ἀγγεῖα ἐκ πορσελλά- νης, παντοειδῆ ἀντικείμενα ἐκ λάκκας, γάρ- της κλ. Βιομηχανικώταται πόλεις εἰναι Το- κίον, Κιότο, Χιόγο, Ναγκαζάκι καὶ Κανασάβα. Τῷ 1890 ἡ ἐξαγωγή (κυρίως μετάξης, τσίτου, χαλκοῦ, καμφοράς) ἀνῆλθεν εἰς περίπου 250 ἑκατ. φράγκων, ἡ δὲ εἰσαγωγή (διαφορα ὑφά- σματα, σιτηρά, μηχαναί, πετρέλαιον) εἰς 360 ἑκατομμ. Τὸ δικτυον τῶν σιδηροδρόμων τῷ 1891 εἶχε μῆκος 2293 χμ., τὸ τῶν τηλεγρά- φων τῷ 1888 μῆκος 10 615 χμ. Τῇ ἐξωτε- ρικῇ ἐμπορίᾳ εἰναι ἀνοικτοὶ οἱ λιμένες Ὑκο- χάμα, Χιόγο, Ναγκαζάκι, Χακοδάτε, Σιμο- νοσέκι, Χανάτα καὶ Ἰζουγάρ. Νομισματικὴ μονάς εἰναι τὸ Ἰέν=5.15 φρ. Διὰ τὴν ἐκπαι- δευσιν καταβάλλεται μεγάλη φροντίς. Πλεί- στοι Ἰάπωνες ἐκπαιδεύονται ἐν τῇ ἐξωτερικῇ, ὑπάρχουσι δὲ ἐντὸς τοῦ κράτους 28 280 δη- μοτικά σχολεῖα καὶ 267 τῆς μέσης παιδείας, ὧν 102 βιομηχανικά, πρὸς δὲ πολυτεχνεῖον, πανεπιστήμιον, 7 νομικά σχολεῖα, 25 ἱατρικά, 7 γεωργικά, 9 ἐμπορικά κλ. Αἱ πολλοὶ δια- δεδομένοι θρησκεῖται εἰναι τὸ Σιν-τό (λατρεία τῶν οὐρανίων σωμάτων, πρὸ πάντων τοῦ ἡ- λίου) καὶ ὁ Βουδδισμός (βλ. λ.), ὑπάρχει δὲ ἀπὸ τινος ἐλευθερίας τοῦ θρησκείματος. Οἱ χριστιανοὶ ἐν Ἰ., εἰναι 79 624, ἐξ ὧν 25 514 διαμαρτυρούμενοι καθολικαὶ ἐπισκοπαὶ ὑπάρ- χουσι 4. Ἡ Ἰ. εἰναι συνταγματικὴ κληρονο- μική μοναρχία, κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦ 1889. Ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι τὸν τίτλον Μικαδὸ ἡ νο- μωθετικὴ ἐξουσία ἐξασκεῖται ὑπὸ δύο βουλῶν, τῆς ἀνω (252 μέλη) καὶ τῆς κάτω (300 μέλη). Προϋπολογισμὸς τοῦ 1891—2: ἐσοδα 83 462 538 ὀν., ἐξόδον 77 012 252, δημοσίον χρέος 294 334 532 ὀν. Ὁ στρατός ἀποτελεῖται ἐξ 73 190 ἀνδρῶν, ὁ στόλος ἐξ 75 πλοίων. Τὸ ἐμβλημα βλ. ἐν πίν. Ἐμβλήματα Δ' ὀρ. 15. Ἡ Ἰ. διαιρεῖται εἰς τρεῖς πόλεις καὶ 42 νομούς. Πρωτεύουσα εἰναι τὸ Τοκίον (τὸ ἀλλοτε Ἰέδον).

Πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἰ. ἦσαν καθὼς φαί- νεται: οἱ Ἀῖνὸς, οἵτινες καὶ νῦν εἰς κατοικεῖ- σιν ἐν Ἰέσσον καὶ ταῖς Κουρίλαις. Οἱ δὲ ἐπι- κρατοῦντες νῦν κάτοικοι εἰναι: οἱ Ἰάπωνες, οἱ ὁποῖοι ἀνηκουσιν εἰς τὴν μογγολικὴν εἰκονί- νειαν τῶν ἐθνῶν, ἐγκατεστάθησαν δὲ ἐν προϊ- στορικοῖς χρόνις ἐλθόντες ἐκ τῆς ἀσιατικῆς ἡπείρου. Τὸ ἀνάστημα αὐτῶν μένει ὑπὸ τὸ μέτρον τῶν Εὐρωπαίων, διακρίνονται δὲ διὰ τὰς κομψὰς χεῖρας καὶ πόδας: τὸ δέρμα τῶν εἰναι τὸ κίτρινον τῶν Μογγολίων, ποικίλλον ὅμως κατὰ τὴν ἐντασιν, αἱ τρίχες τῶν μαλ- αταί, ὄρειν δὲ τὸ γένειον. Ὑπὸ τὴν ἐποφίᾳ τῆς πνευματικῆς δυνάμεως οἱ Ἰάπωνες ἵσταν- ται πολὺ ὕψηλὰ, δεκνόντες μεγάλῃ ἐπιτη- ζεύεσθαι διὰ τὰς ἐπιστήμας, κυρίως τὰς μα-

θηματικῆς, τὸ ἐμπόριον κλ., εὐκόλως δὲ ἀνιχνεύονται τὸν πολιτισμὸν τῶν ξένων ἐθνῶν. ἀρεταὶ χαρακτηριστικαὶ αὐτῶν εἶναι ὁ πατριωτισμὸς, ἀνδρεία, φιλοπονία, φιλοξενία, ἀγαποεργία κέντηται δὲ λεπτότατον αἰσθημα καθαριότητος. Ἐνθα δὲ πρὸς τοὺς φίλους εἶναι πιστότατοι, πρὸς τοὺς ξένους δεικνύουσι μετρίστην δυσπιστίαν καὶ μάλιστα ἀπιστίαν, εἰναι δὲ καὶ ἐκδικηταὶ καὶ ἐκδοτοὶ εἰς φίλη-θονίαν. Περὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν βλ. κατωτέρω.

Ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς Ἰ. εἶνε ἐντελὲς μυθολογική. Περὶ τὸ 600 π. Χ. Ἰδρυσεν ὁ Γ' Ἰμμου Τέννο τὴν νῦν ἐπὶ βασιλεύσαντα δυναστείαν. Ὁ αὐτοκράτωρ (Μικᾶδος) ἐπέτρεπεν, ἀφ' οὗτο τοῦ κράτος ἐμεγαλύνθη, τὰς διαφορὰς ἐπαρχίας ὡς κληρονομικὰ τιμάρια εἰς συγγενεῖς καὶ εὐνοούμενους, οἱ δὲ τιμαριόχοι αὐτοὶ (δαίμιοι καλούμενοι) ὡμοίαζον πολὺ πρὸς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν μεταίωνα. Τῷ δὲ 1192 κατώρθωσαν εἰς στρατηγὸς τοῦ μικάδου, Ἰόρι-τόμο, νὰ διορισθῇ στρατηγὸς τοῦ στέμματος (σγογούν), νὰ καταστήσῃ δὲ κληρονομικὸν τὸ ἀξίωμα τοῦτο διὰ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κυβερνήσιν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων σγογούν ἀπαρτὰ ἡ κυβερνήσις περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὁ δὲ μικᾶδος μόνον κατ' ὄνομα ἐβασίλευε, διατηρήσας ὅμως πάντοτε τὴν θέσιν τοῦ ἀνωτάτου ἱερέως. Ἡ συντέλεις τῆς τοιαύτης μοναδικῆς ἐν τῇ γενικῇ ἱστορίᾳ πολιτικῆς καταστάσεως συνδέεται μετὰ τοῦ ἀνόματος τοῦ σγογούν Ἰμμεγιακού (περὶ τὸ 1600 μ. Χ.), διατηρήθη δὲ μέχρι τοῦ 1868. Αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ Ἰ. ἐκομίσθησαν εἰς Εὐρώπην κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Μάρκου Πόλου· τῷ δὲ 1543 ἐπισκέφθησαν οἱ Πορτογάλοι τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ συνήλθαν ἐμπορικὰς σχέσεις, περὶ τὰ μετὰ δὲ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος εἰργάσθη ἐναυθὰ ὁ Φραγκίσκος Σαβέριος διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐν τούτοις οἱ πολυάριθμοι ἥδη χριστιανοὶ ὑπέστησαν πολλοὺς διωγμούς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐπομένου αἰῶνος καὶ τέλος ἐθανατώθησαν ἅπαντες (1617—37), οἱ δὲ Πορτογάλοι ἐξεδιώχθησαν, ἐνθ' ἡ εἰσόδος πάλιν ἐπετράπη εἰς τοὺς Ὀλλανδούς, πρὸς ἐμπορικὰς ὁμοίως μόνον σκοπούς. Μόλις τῷ 1854 κατώρθωσαν ἡ Ἀμερικανικὴ συμπολιτεία νὰ ἐπιτύχῃ ἐμπορικὴν σύμβασιν μετὰ τοῦ μέχρι τοῦδε ἀποκλειόντος τοὺς ξένους κράτους τὰς χεῖρας δὲ ἐπηρεάζοντο αἰτα τοιαύταις συμβάσεσι μετ' ἄλλων ἐθνῶν. Τέλος τῷ 1868 ἐξεθρονίσθη ὁ τότε σγογούν, ὁ μικᾶδος Μευτσουχίτο ἀνέλαβε τὰς ἡνίκας τῆς κυβερνήσεως, οἱ δαίμιοι ἐστερήθησαν τῶν κληρονομικῶν τιμαρίων τῶν καὶ ἡ Ἰ. κατέστη νῦν προσεγγίζουσα τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν. Ἐπανάστασις δυσκρεστημένων τινῶν (1877) κατεστάλη ταχέως. Τῇ δὲ 11 Φεβρουαρίου (ν.) 1889 ἐκηρύχθη τὸ νέον σύνταγμα καὶ τῇ 20 Νοεμβρίου

(ν.) 1890 ἐτελέσθη ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς [Μ.Σ.]

Ἰαπωνικὴ γλῶσσα. γ ρ α φ ῆ κ α λ γ ρ α μ μ α τ ο λ ο γ ί α. Ἡ Ἰαπωνικὴ γλῶσσα στενῶς πρὸς τὸν κύκλον τῶν Σινοταταρικῶν γλωσσῶν συνδεσμένη καὶ εὔσα λίαν ἐνδελεῆς φθόγγων ἀνῆκε· εἰς τὴν τάξιν τῶν συγκολλητικῶν γλωσσῶν. Γράφεται δὲ κατὰ δύο τρόπους, ἡ διὰ τοῦ ἰδιογραφικοῦ συστήματος τῶν Σινικῶν ἱερογλυφικῶν συμβόλων, χρονολογουμένου ἀπὸ τῆς Γ' μ.Χ. ἐκατοστάτης ἡδὲ, ἡ δι' ἀλφαριθμητικῆς ἀποτελουμένης ἐκ 48 στοιχείων, εὐρεθείσης περὶ τὸ 810 μ. Χ. βραδύτερον δὲ ἐπὶ τὸ ἀπλουστερον μεταρρυθμισθείσης καὶ γνωστῆς ἤδη ἰδίως ὑπὸ τὸ ὄνομα Κατακανα. Εἶνε δὲ αξίον παρατηρήσεως ὅτι τὸ Σινικὸν ἰδιογραφικὸν σύστημα προτιμάται γενικῶς ἐν διπλωματικαῖς ἐγγράφοις καὶ ἐν συγγραφαῖς σοβαρωτέρου περιεχομένου. Ἡ Ἰ. γραμματικὴ εὔσα πλουσία καὶ ποικίλη περιλαμβάνει ἱστορικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ πονήματα, ποιήσεις, δράματα, διηγήματα καὶ ἰδίως ἐγκυκλοπαιδείας λίαν ἀγαπητὰς καὶ διαδεδομένας παρὰ τοῖς Ἰάπωνιν, ἐλαχίστου δὲ τιμωμένας ὡς ἐν γένει καὶ πάντα τὰ λοιπὰ βιβλία. Πλὴν τῶν πρωτοτύπων συγγραφεῶν παρέλαβον οἱ Ἰάπωνες σύμπαντα τὸν κύκλον τῆς Σινικῆς Κομφουκιανῆς γραμματικῆς καὶ ἐπὶ τῶν κλασικῶν τῆς Σινικῆς στηρίζουσιν ἐλδὸκληρον σχεδὸν τὴν φιλοσοφικὴν παραγωγὴν ἅμα δὲ καὶ τὴν φιλοστορίαν καὶ ἠθικὴν. Ἐχρυσὶ δὲ οἱ Ἰάπωνες καὶ μεταφράσεις πλείστων ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν πονημάτων. (De Rosny, Λεξικὸν Ἰαπωνικὸν καὶ Γαλλικόν, Paris 1857. Γραμματικὴ, 1872 ἐκδ. 4η. — Pagès, Bibliographie Japonaise (Paris 1859). Goseche, Bibliotheca japonica, Βιέννη 1875). [Κεφ.]

Ἰαπωνικὴ ὀχλίσσα καλεῖται τὸ μέρος τοῦ Εὐρηνικοῦ ὠκεανοῦ τὸ μεταξὺ τῶν ἰαπωνικῶν νήσων πρὸς Δ καὶ τῆς χερσονήσου Κορέας καὶ τῆς ἡπείρου τῆς Δ Ἀσίας πρὸς Δ, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ 34^{ου} μέχρι τοῦ 54^{ου} Β πλάτους. [Μ.Σ.]

Ἰαπωνικὸν ῥεύμα. βλ. Θάλασσα.

Ἰάρολδερ-Λάουρδιν (Jarlsherg-Laurin) (g). Νομός τῆς Ν Νορβηγίας, περιλαμβάνων τὸ Ν μέρος τῆς Δ παραλίας τοῦ φιόρδου (κόλπου) Χριστιανίας. Ἐχει ἐμβα. 2318 τ.χμ. καὶ 97 051 κατ., ἀρκαιὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Πρωτ. Λάουρδιν (7855 κατ.).

Ἰαρομιάς. Πόλις τῆς ΒΑ Βοημίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κονγινγῶφ, ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου. Ἐχει τινὰ βιομηχανίαν καὶ 6925 κατ. [Μ.Σ.]

Ἰαροσλάβ. 1) Ἀλλοτε Μέγα δουκάτον, νῦν δὲ κυβερνεῖον ἀνῆκον εἰς τὴν Μεγάλην Ρωσίαν. Ἐχει 35 613 τ.χμ. καὶ 1 071 518 κατ. (1886), εἶνε δὲ ὑψιπέδιον μετρίας εὐφο-

ρίας· ἡ βιωμαχανία βάμβακος καὶ λινοῦ ἀκμάζει. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ ἑμιόνιμος πόλις ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κοτορόστ εἰς τὸν Βόλγαν· ἔχει 34 799 κατοίκ. καὶ πολλὰ ὑφαντικά κατστήματα, εἶνε δὲ ἔδρα ἐπισκόπου.

— 2) Πόλις τῆς Δ Γαλικίας (τῆς Αὐστρίας), σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Κρακοβίας—Λεμβέργης. ἔχει 18 065 κατ. (τῷ 1890).

Ἰᾶς-Ἀπαθι (Jász-Aráh). Πόλις τοῦ οὐγγρικοῦ κομητᾶτος Ἰαζυρίας-Μεγαλοκουμανίας-Σόλιων, ἔχουσα 9752 κατοίκους Μαγυάρους. [Μ.Σ.]

Ἰᾶς-Βέρενυ (Jász-Berény). Πόλις τοῦ ἰδίου κομητᾶτος, ἔχουσα 24 594 κατοίκ. (1890) Μαγυάρους, κυρίως γεωργούς καὶ κτηνοτρόφους. [Μ.Σ.]

Ἰάσιον (Jassy, Jassch). Πρωτεύουσα τῆς Μολδαβίας, κειμένη ἐν ζωγραφικῇ λοσώδει θέσει μεταξὺ ἀμπελώνων, ἔδρα ἐρθεζεῖου μητροπολίτου καὶ διαφόρων ἀρχῶν, σταθμὸς δύο σιδηροδρόμων. ἔχει 90 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν 50 χιλιάδες Ἑβραῖοι, πρὸς δὲ ἑλλήνες, Ἀρμένιοι κκ. Ἐκ τῶν πλεόν ἡ 40 ἐρθεζεῖων ἐκκλησιῶν διακρίπεται ἡ μητρόπολις· μετὰ τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος συνδέεται μέγα νοσοκομεῖον δι' ἀρρώστους πάσης ἐθνικότητος καὶ θρησκείας. ἔχει δὲ πανεπιστήμιον, ἱερατικὴν σχολήν, τρία γυμνάσια, διδασκαλεῖον, σχολεῖον τῶν ὁραίων τεχνῶν καὶ φάριον. Λέγεται ὅτι ὁ τόπος ἦτο γνωστὸς ἐπὶ Ῥωμαίων ὑπὸ τὸ ὄνομα Jassio-num municipium· ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται ἀπίθανον. Ὡς πόλις ἀναφέρεται κατὰ τὴν ἸΔ' αἰῶνα, ὡς ἐκράθη δὲ ἀπὸ τῶν Ἰάσων ἢ Ἰαζύγων τῶν ἐπικρατάντων τὸν τόπον κατὰ τὴν ἸΔ' αἰῶνα. Ἐδρα τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας ἐγένετο τῷ 1564. Ἦ ἀπέναντι τῆς πόλεως κειμένη μονὴ Cetatizia ἦτο ἄλλοτε φρούριον. Τὸ Ἰ. ἐκπορεύθη ὑπὸ Σουλεϊμάν 1538 καὶ Ἰω. Σοβιέσκι 1686. Τῇ 9 Ἰανουαρίου 1792 ἐκλείσθη ἐνταῦθα ἡ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας ἐστῆς. Ἐνταῦθα ἐκήρυξεν ὁ Ῥωσλάντης τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821 τὴν Ἐπανάστασιν, διό καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Γενιτάρων κατ' Αὐγούστον τοῦ 1822. Μετὰ τὴν ἐνωσιν τῶν δύο ἐπὶ τοῦ Δουδάβεως ἡγεμονιῶν, ἐρισθέντος τοῦ Βουκουρεστίου ὡς πρωτεύουσας, τὸ Ἰ. ἀπώλεσε πολὺ τῆς πρετίρας σημασίας του. [Μ.Σ.]

Ἰασπις. Κρυπτοκρυστάλλουης παραλλαγῆ τοῦ χαλαζίτου, εὐτελεσθῶς σιδηρομιγῆς χαλαζίας, κεχρωματισμένος ἐρυθρὸς μὲν δι' αὐδρου, λίτρινος δὲ ἡ κατάνυχρος δι' ἐνυδρου δεξιδίου τοῦ σιδήρου. Εὐρίσκεται εἰς ψευδοκρυστάλλους ἢ μάζας χειροπληθεῖς, ἔχει θραυστὴν ὁστρεοειδῆ, εἶνε δὲ ἀδιαφανὴς καὶ ἀλαμπής· ἡ ἐνίοτε ἔχει λάμπριν στεατώδη, διακρίνονται δὲ 1) ὁ κοινὸς Ἰ., ἐρυθρὸς, κατάνυχρος, μέλας καὶ σπανίως λίτρινος ἢ

πράσινος, εὐρίσκόμενος ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ κλλ. 2) ὁ αἰγυπτιακὸς ἢ σφαιροειδῆς Ἰ., εὐρίσκόμενος ἐν Βαβυλῶνι, Αἴγυπτῳ κλ. κατὰ τέμαγι φέροντα περὶ τινα πυρρὰ δακτυλίουειδῆ σχεδιάσματα ποικιλόχρωμα· 3) ὁ ταινιοειδῆς Ἰ., ἀπαντῶν εἰς μάζας μετὰ ποικίλων περιελισσόμενων ἢ εὐθεῶν ταινιῶν· 4) ὁ ἀχαιοειδῆς Ἰ., φέρων παραλλήλους ἢ συγκεντρικὰς ταινίας λευκάς, κιτρίνας ἢ ἐρυθράς. Ὁ Ἰ. χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν καπνοθηκῶν, ἀγγείων, ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων κλ. [Δ. Κ.]

Ἰασιώνη (Bot.) Iasione L. Γένος πρωθῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Κωδωνανθῶν (Campanulaceae). Τὸ ἑμιόνιμον φυτὸν τοῦ Θεοφράστου εἶνε Καλυκώστεγον τὸ τῶν φραγμῶν (Convolvulus ἢ Calystegia sepium L.). [Θ.Χ.]

Ἰασιμή, καὶ Ἰασμός. Βλ. Ἰασηνῶδη.

Ἰασηνῶδη (Bot.) Iasmineae Οἰκογενεῖα Δικοτυληδόνων Συμπετάλων φυτῶν, συγγενεῖς στενῶς μετὰ τῶν Ἐλαιωδῶν, ὧν ἀποτελοῦσι κατ' ἄλλους φυλὴν. Διαφέρουσιν ἀπ' αὐτῶν κυρίως διὰ τὸ πενταμερές τῆς κάλυκος καὶ τῆς στεφάνης. Δένδρα ἢ ἄμυνοι, εἶδη περὶ τὰ ἑκατὸν τὰ πλείστα τῶν τροπικῶν. Ὑπάρχοντα εἰς τὰ Ἰ. ἐκτός τοῦ προτύπου γένους Ἰασμός (Iasminum L.) τὰ γένη Νυκτανθές (Nyctanthus) καὶ Βολιβάρια (Bolivaria Cham.). Τὰ ἀνθὰ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ Ἰάσμου εἶναι ἐξαιρετὰ διὰ τὴν εὐωδίαν αὐτῶν, χάριν τῆς ὁποίας συχνὰ θεραπεύονται. Τὰ ἐπισημότερα εἶδη εἰσὶν Ἰ. ὁ ἀραβικὸς (I. Sambac Vahl; κοινῶς Φούλι ἢ Μπουγάριν, γαλλ. Grand Duc), Ἰ. ὁ φαρμακευτικὸς (I. officinale L.) καὶ Ἰ. ὁ μεγανθὴς (I. grandiflorum L.), ὧν τὰ ἀνθὰ παρέχουσι τὸ «Ἰασμέλιον» (ἢ «Ἰασην» κατὰ τὸν Δισκορίδην), γνωστὸν ἤδη τοῖς ἀρχαίοις, χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ μαρμαρῇ. [Θ.Χ.]

Ἰάσων. 1) Ὁρὸς τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἐκ τῶν περιφημοτάτων, υἱὸς Αἰώνος τοῦ τῆς Ἰωλκῆ ἐν Θεσσαλίᾳ βασιλέως καὶ Πολυμήδους καὶ μαθητῆς τοῦ κενταύρου Χείρωνος. Γνωστότατος ἰδίως εἶνε ἐξ ἧς ἐτέλεισεν ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν (βλ. Ἀργοναυταί), ἧς τὴν ἀφορμὴν ὡς μῦθος διαφόρως ἀφηγούνται. Κατὰ μὲν τὸν πρῶτον τύπον ὁ Ἰ. μεταβαίνειν παρὰ τῷ θεῷ τοῦ Πελοῦ, καλεῖσθαι αὐτὸν ὡς καὶ πάντας τοὺς συγγενεῖς εἰς πανηγυρικὴν πρὸς τὸν Ποσειδῶνα θυσίαν, ἀπώλεσε διερχόμενος ποτάμιον καὶ ἐπ' ὧμων φέρων τὴν Ἡραν ὑπὸ μωρὴν γράβαν γυναικὸς ἧτις παρεκάλεισεν αὐτὸν νὰ τὴν διαπεραιώσῃ, τὸ ἐν τῶν σκανδαλίων του, οὕτω δὲ φθὺς παρὰ τῷ Πελοῖ ἐγένετο ὑποπτος ταύτῃ, ἐκ χρησμοῦ εἰδότει ὅτι παρὰ μονοσανδάλῳ θὰ ἐσπερεῖτο τὸν ὄρθον καὶ τὴν ζωὴν, ἐπ' ᾧ καὶ ἀπεστέλλη ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ἐπικινδύνου-

τάτην ἐπιχείρησιν τοῦ χρυσοῦ δέρατος ἵνα εὕρῃ ἐν αὐτῇ τὸν θάνατον. Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν μῆθον, τὴν πινδαρικήν, ὁρῶντας ὁ Πηλεΐας τὸν θρόνον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Διῶνος ὑπεσχέθη τῷ Ἰ. ἡλικιωθέντι νὰ ἀποδώσῃ αὐτῷ τὰ ἐκ πατρὸς δικαιώματα, ἐὰν ᾔθελε κερμεῖν τὸ χρυσόμαλλον δέρας. Κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην ὁ Ἰ. ἀπέκτησεν ἐκ τῆς Ὀψιπόλης ἐν Ἀθήνῃ δύο υἱούς. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του μετὰ τῆς Μηδείας (βλ. Ἀργοναυτική) ἐξεδίκαλόν μὲν τὸν ἄρπαγα θείον του διὰ τῆς Μηδείας, ἣτις ἐπεισεν αὐτὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Πηλείου νὰ φονεύσῃ καὶ δικαμίσῃ τὸν πατέρα της ὑποσχεθεῖσα νὰ ἀποδώσῃ αὐτῷ μετὰ τοῦτο διὰ τῆς μαγικῆς της δυνάμεως τὴν ζωὴν καὶ τὴν νεότητα, δὲν ἀνέλαβεν ὁμοῦς τὴν πατρὶαν ὀρχήν, ἀλλ' ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως ἀφῆκεν αὐτὴν τῷ υἱῷ τοῦ Πηλείου Ἀκάστωι, αὐτὸς δὲ ἀπελθὼν ἔζησεν ἐπὶ 10 ἔτη μετὰ τῆς Μηδείας ἐν Κορίνθῳ. Εἴτα δὲ βαρυνθεὶς τὴν Μηδεῖαν ἐμελέτησε νὰ ἀποδώσῃ μὲν ταύτην μετὰ τῶν τέκνων της, νὰ νομιφουθῇ δὲ Κρέουσιν ἢ Γλαύκῃ τὴν θυγατέρα τοῦ τῆς Κορίνθου βασιλέως· ἀλλ' ἡ Μῆδεια προλαβοῦσα τὴν μὲν ἀντιζῆλον σκληρῶς ἐτιμώρησε, δωρησαμένη αὐτῇ θηλυθηριασμένην ἐοῦθῃ καὶ διὰ δόγμα, φρονεῦσασα δὲ καὶ τὰ ἴδια τέκνα ἐφυνεν ἐπὶ ἄρματος ὑπὸ ἑρκύντων πυρμένων, ὑπὸ τοῦ Ἥλίου αὐτῇ δωρηθέντες, εἰς Ἀθήνας πρὸς τὸν Διῶνα. Καὶ κατὰ τινα μὲν παράδοξιν ὁ Ἰ. ἐπὶ τούτοις ἠτύχευεν, κατ' ἄλλην δὲ ἐφρονεῖτο ἐν τῇ παραλίᾳ ὑπὸ καταπασύσης δοκοῦ ἐκ τοῦ ἰδίου του πλοίου Ἀργεῦς (βλ. λ.), τρίτῃ δὲ παράδοξιν ἀναφέρει ἐπὶ βραχύτερον συνδηληλῆγῃ μετὰ τῆς Μηδείας καὶ ἀπελθὼν μετ' αὐτῆς εἰς Κολχίδα ἐγένετο ταύτης βασιλεὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πεινητοῦ του. — 2) Ἰσχυρότατος δυνάστης τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ φερῶν, ὅστις κατισχύσας τῶν ἄλλων ἐν ἀπάσῃ τῇ χώρᾳ εὐπατριδῶν (378 π. Χ.) ἀνηγερθεὺς ταχὺς αὐτῆς καὶ συνεκρότησε (378—375) μίαν τῶν μεγίστων δυνάμεων ἐξ ὧν ἀναφέρει ἡ ἀρχαία ἱστορία. Κατὰ τοὺς μεταξὺ Σπάρτης καὶ Θηβῶν πολέμους συνετάχθη μετὰ τῶν Θηβαίων, ἐσκέπει δὲ καὶ εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπέμειν ὅτε ἐπῆλθεν αὐτῷ αἰφνίδιος ὁ θάνατος τῷ 370. [I.K.Π.]

Ἰατρική. Ἡ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας καὶ τὴν τῶν νόσων θεραπείαν σκοποῦσα τέχνη, συνδυασμένη εἰς ἐπιστήμην καθόσον ἐν τῷ ὅρῳ Ἰ περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀπαράτητος ἀλλοίωσις πρὸς ἑλλογον ἐπιδιώξιν τοῦ πρακτικοῦ τουτοῦ σκοποῦ μελέτη τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ζώοντος ὁργανισμοῦ, ὑγιᾶς τε καὶ νοσούντος, καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπ' αὐτὸν δράσεως τῶν πρὸς ἑασιν ἐφαρμοζομένων μέσων. Βασίζομένη ἐπὶ τῆς Ἀνατομίας καὶ τῆς φυσιολογίας ἀφ' ἑνός, ἐπὶ τῆς Νοσηλείας

ἀφ' ἑτέρου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀποτελεσματικὴ ἐν τῇ Ὑγιεινῇ καὶ τῇ Θεραπευτικῇ, τῆς μὲν τὴν διατήρησιν τῆς ὑπαρχούσης ὑγείας σκοπούσης, τῆς δὲ εἰς τὴν θεραπείαν νοσήματός τινος ὑπάρχοντος ἀποβλεπούσης καὶ ἐπὶ τῆς φαρμακολογίας ἐμβαλεμένη· κλάδος δὲ τῆς Θεραπευτικῆς εἶνε ἡ Χειρουργικὴ (βλ. λ.). Παραβλέποντες τὰς εὐρίπας πρακτικὰς καὶ ἀσφαλτοῦς ἐν τῇ Ἰ. γνώσεις, ἃς ταχύτατα βεβαίως ὁ ἀνθρώπος ἀπέκτησεν ἐκ τυχαίων παρατηρήσεων, δύναμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ Ἰ. ἀργεῖται ἀπὸ τοῦ Ἱπποκράτους, ὅστις μετὰ τοῦ Γαληνοῦ ἀποτελοῦσι τὰ δύο κλεισμάτα τῆς ἀρχαίας Ἰ. Ἀλλ' ἐπὶ δύο σχεδὸν χιλιετηρίδας ἡ Ἰ. στερούμενη διὰ τὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας τῶν λαῶν τῆς βάσεως αὐτῆς, τῆς Ἀνατομίας, εὐδαμῖαν σχεδὸν ἐποίησε πρὸς τὸν, μέλις δὲ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 15' μ. Χ. αἰῶνος ὅτε ἐπετρέπη αὐτῇ ἡ ἀνατομία ἀνθρωπίνων σωμάτων ἡ Ἰ. ἤρξατο μορφουμένη εἰς ἀσθενέστατον ἐπιστήμην· ἡ παθολογικὴ ἀνατομία ἀρξαμένη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 17' αἰῶνος διὰ τοῦ Morgagni ἀνηλθεν εἰς περιωπὴν κατὰ τὸν 16' διὰ τοῦ Βίρχωβ καὶ λ. Ἀρχομένου τοῦ 17' αἰῶνος ὁ Harvey ἐποίησε τὴν σπουδαιότητα τῆς φυσιολογίας ἀνακαλύψιν, τὴν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ὁ δὲ Bichat ἵδρυσεν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18' γόντος αὐτῶν τὴν μικροσκοπικὴν ἀνατομίαν. Καθόλου δὲ εἰς τὸν 16' αἰῶνα φερίεται ἡ πρόδος μετὰ τῶν ἄλλων φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἰ., ἥτις ἐν τούτοις πολλὰ ἐτι καὶ μέγαλα εἶχε ἐνώπιον αὐτῆς μυστήρια. [Α. Χ.]

Ἰατρικῶν κατάχρησις (Ποιν. Ν. 562—566). Προνοῦσα ἡ ἡμετέρα νομοθεσία περὶ τῆς κανονικῆς πώλησεως τῶν φαρμάκων καὶ ἱατρικῶν καὶ τῆς ἀποφυγῆς τῶν εὐκόλως δυναμένων νὰ ἐπέλθωσιν ἐκ τούτων δυστυχημάτων, πλὴν τῶν εἰδικῶν διατάξεων περὶ φαρμακείων καὶ φαρμακοποιῶν (βλ. λ.) δι' ὧν ἀπήντησε τὰς καταλλήλους ἐγγυήσεις παρὰ τῶν ὀφειλόντων ν' ἀναλάβωσι τὴν κατασκευὴν καὶ πώλησιν φαρμάκων, τιμωρεῖ πρὸς τοῦτοις καὶ ποινικῶς εἰς βαθμὴν πταισματος τὴν πώλησιν ἀπηγορευμένων ἱατρικῶν, τὴν ἐσφαλμένην κατασκευὴν αὐτῶν, τὴν χρῆσιν ἀκατάλληλων ὕλων ἢ ἀκαθάρτων οὐκείων, τὴν πώλησιν φαρμάκων ἀνευ διαταγῆς ἀνεγνωρισμένων ἱατρῶν ἢ κατ' ἄλλαν παρὰ τὸν διαγραφέντα ὑπ' αὐτῶν τρόπον, τὴν πρόσκλησιν ἀνικάνων βοηθῶν ἢ ὑπαλλήλων, τὴν ἀρνήσιν τῆς κατασκευῆς διαταγμένων ἱατρικῶν κτλ.

Ἰατροδικαστική. Ὁ κλάδος ἐκείνος τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, ὁ ὁποῖος ἀμέσως συνδέεται μετὰ τὴν νομικὴν καὶ χάριν αὐτῆς ἐργάζεται. Πρακτικῶς ἐκμεταλλευομένη τὰ εὐρήματα καὶ τὰς προόδους τῶν ἄλλων ἱατρικῶν ἐπιστημῶν ζητεῖ, ἐπὶ τῇ βᾶσει ὁρισμένων πραγμάτων, νὰ ἐξαγάγῃ ὁρισμένα

καὶ βέβαια συμπεράσματα, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου καὶ τῆς κοινωνικῆς ευταξίας. Διαφέρει ἐπομένως κατὰ πολλὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς Ιατρικῆς, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοὺς σκοπούς, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει, καὶ τὸ ὅπως ἰδιόρρυθμον ἐμπεριεχόμενον τῶν ἐπιστημονικῶν τῆς διδασκαλίας. Διότι μόνη αὐτὴ διδάσκει τὸν ἱατρὸν νὰ διακρίνῃ ἀπὸ τοῦ συστικοῦ τὸν βίαιον θάνατον, μόνη αὐτὴ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὰ μυστήρια τῶν ἀποπληνήσεων καὶ καταχρήσεων τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς, τὸν φέρει εἰς θέσιν νὰ διαγνώσῃ ἀπὸ τῶν ψευδῶν τας ἀληθεῖς νόσους τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος καὶ ν' ἀπορίνηται ὀρθῶν καὶ ἀσφαλῆ γνώμην περὶ τῆς μετὰ τὸν τοκετὸν ἀμφιβόλου ζωῆς τοῦ νεογνοῦ. Ἡ διδασκαλία τῆς 'Ι., οὗτος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους πρακτικῆς ἐπιστήμης, πρέπει νὰ γίνηται ὑπὸ ἱατροῦ, ἔχοντος πρόχειρον ἀφονον πρακτικὸν ὕλικόν, ἀσκούντος ἐπομένως τὸ ἐπαγγελματικὸν μόνον ἐν ταῖς δικαστηρίαις. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀντικείμενα τῶν ὅσα ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ δικαστικοῦ ἱατροῦ, εἰνε αἰνία καὶ π ρ α ὕ μ α τ α, ὁ η λ η τ η ρ ι α σ μ ο ς καὶ ἀμφιβολοι ψυχικαὶ καταστάσεις. Πολλάκις προσεῖτι ὀφείλει ὁ ἱατρός ν' ἀποδείξῃ κατὰ τὴν τὸν τρόπον ἔχασε τις τὴν ζωὴν του, ἂν νεογνόν τι ἐξῆσεν ἢ εἶχε τοῦλάχιστον τὴν δύναμιν νὰ ζήσῃ, ἂν γυνὴ τις ἦτο ἐγκυος, ἢ ἐγέννησε κτλ. Τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἐξέτασώς του ὁ ἱατρός ὀφείλει νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ δικαστήριον ἐγγράμως κατὰ τοὺς τύπους, τοὺς ὁποίους τὰ διάφορα κατὰ τόπους δικαστήρια ἔχουν παρὰδεχγμένους. [Φ.]

Ίατροι δημόσιοι. Διὰ τοῦ Β. Διατ. τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1833, τοῦ Νόμου ΣΜΔ' τῆς 7 Δεκεμβρίου 1885, τοῦ Διατ. τῆς 14 Μαρτίου 1853 καὶ τοῦ νόμου ΨΚΘ' τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1878, ἰδρύθησαν θέσεις νομαρχιακῶν ἱατρῶν, ἐπαρχιακῶν ἱατρῶν καὶ ὁμοῦ σίου κτηνιατροῦ, ὅπως μεριμνῶσιν ἐν γενεῇ περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς δημοσίας υγείας ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν. Ἀφ' ἧς ὁμοῦ ἐπληθύνθησαν οἱ ἐπιστήμονες ἱατροί, διασπαρέντες καὶ εἰς τὰς μικροτέρας κώμας τῆς χώρας, πᾶν εἰκότως ἀφέθησαν εἰς ἀχρηστείαν οἱ νόμοι περὶ τῶν κατὰ νομοῦς καὶ ἐπαρχίας ἱατρῶν. Ῥεξακολουθεῖ ὁμοῦ καὶ σήμερον εἰς ὁ διορισμὸς ἱατρῶν παρὰ τοῖς διαφόροις ἱαματικῶς λαυτροῖς, ἔργον ἐχόντων τὴν μελέτην τῆς θεραπευτικῆς ἀξίας τῶν λαυτρῶν τούτων καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν αὐτῶν διατριβόντων ἀσθενῶν. ἱατροὶ ἐπίσης διορίζονται παρὰ ταῖς φυλακαῖς τοῦ Κράτους ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενούντων καταδικῶν, λαμβάνοντες ὠρισμένην κατὰ μῆνα ἀντιμισθίαν. [Πφ.]

Ίατροι στρατιωτικοί. Βλ. 'Τ-

γειονομικὸν σῶμα.

Ίατρορίζα ἢ Κολόμβο (Βετ). *Iatrorrhiza Calumba Roxb.* Φυτόν ἀναρριχώμενον τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Μενιπερμωδῶν, ἐξ οὗ ἡ ρίζα Κολόμβο (*Radix Colombo*) φαρμακευτικῇ, ἐπιτηδεῖα ἰδίως πρὸς ἀσθενείας τοῦ στομάχου. [Θ.Χ.]

Ίατροσυνέδριον. Σωματεῖον συσταθὲν διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 13 Μαΐου 1843 παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ ἀποτελούμενον ἐξ ἐνὸς προέδρου, 6 συνέδρων (4 ἱατρῶν καὶ 2 φαρμακοποιῶν), 4 παρέρδρων (3 ἱατρῶν καὶ ἐνὸς φαρμακοποιῶν) καὶ ἐνὸς γραμματέως ἱατροῦ, ἔργον δ' ἔχει τὴν διαρτίωσιν τοῦ Ἱπουργείου ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων τῶν ἀφερώντων τὴν δημοσίαν υγείαν, τὴν χορήγησιν γνώμης εἰς τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς περὶ ἱατροδικαστικῶν ζητημάτων καὶ τὴν πρακτικὴν ἐξέτασιν τῶν φαρμακοποιῶν, ἐξοντοκτῶν, κτηνιατρῶν καὶ μαζῶν, τῆς πρακτικῆς ἐξέτασως τῶν ἱατρῶν γινομένης ἀπὸ τοῦ 1862 ἐνώπιον τῶν ἐξεταστικῶν τμημάτων τῆς ἱατρικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. [Πφ.]

Ίατρόψη ἢ Μανιχότ (Βετ.) *Iatrophia Manihot L.* γαλλ. *Manioc*). Θάμνος τῆς οἰκογενείας τῶν Εὐφόρβωδων κατὰ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν. Τὸ ἀμύλον τῶν κονδυλοειδῶν ριζῶν (*Yucca Ispan.*) εἰνε ἐδωδιμον καὶ ἐμπορεύσιμον ὡς τὰ πιόκα (*Tapioca*) καὶ σπουδαῖον τρέφον ἀντικαθιστῶν εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ τὸν ἄρτον καὶ τὰ γεώμηντα. [Θ.Χ.]

Ίάφεθ. ἦτοι Σοφὸς, ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Νῶε, οὗτος οἱ ἀπόγονοι Ἰαφεθίται ἐξηπλώθησαν πιθανῶς κυρίως ἐν τῇ Β' Ἀσίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, διὸ καὶ θεωρεῖται ἐν τῇ Γραφῇ ὡς γενάρχης τῶν αὐτῶν κατασπαρμένων λευκῶν λαῶν, τῶν Ἀρμενίων, Μήδων, Ἑλλήνων κλ. Ἔσχε, λέγεται, 11 υἱούς, οἵτινες ἐγένοντο γενάρχαι πολλῶν ἀσιατικῶν λαῶν, π. χ. ὁ Τούρκος τῶν Τούρκων κατὰ τοὺς Ἀραβικοὺς μύθους. [Ἐγ.]

Ίδάν. Βλ. Ἰωάννης.

Ίδάνωβο (*Iwanowo*). Μεγάλη κώμη ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ κυβερνήτῳ Βλαδιμίρ, ἐπὶ τοῦ Οὐράλ, κέντρον τῆς κατασκευῆς τσιγῶν. Ἦχει περίπου 12 χιλ. κατ., μετὰ δὲ τῶν ἐργατῶν πλέον τῶν 20 χιλ. [Μ.Σ.]

Ίδάντζατ. Χωρίον τῆς Μανιχιδονίας, ἐν τῇ διαμερίσματι Κριτσόβου, ἔχον 338 κατοικοὺς χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Ίδάρρα. Βλ. Ἰμβαδούρα.

Ίδης. Εἶδος ἀλγὸς ἐξαφανισθὲν ἐκ τῶν Ἀλπειῶν, εὐρισκόμενον δὲ ἀκομῇ εἰς τὰ ὕψηλά ἐν τῇ Δ' Ἰσπανίᾳ. [Φ.Ι.]

"Ιθέρης ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λαὸς κατοικῶν οὐ μόνον τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Ἰθερικὴν χερσόνησον (βλ. λ.), ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀκυϊτανίαν, τὴν παραλίαν τῆς Μεσογείου μέχρι τοῦ κάτω Ῥοδανοῦ καὶ τὰς πλησίον τῆς Ἰθέρ. χερσονήσου νήσους. Τῶν Ἰ. ἀπόγονοι εἶναι οἱ σημερινοὶ Βάσκοι. Διηροῦντο δὲ εἰς διαφόρους φυλάς, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Κανταβροὶ ἐθεωροῦντο ἡ γενναϊότερα. Ἦσαν δὲ οἱ Ἰ. πρὸ πάντων γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, πρὸς δὲ ἐκαλλιέργουν τὴν μεταλλουργίαν ἣν περιήγαγον εἰς ὑψηλὴν ἀκμὴν. Ἐκ τῆς ἀναμειξίως αὐτῶν μετ' εἰσέλασάντων Κελτῶν ἐγεννήθησαν οἱ λεγόμενοι Κελτί-θέρης. Μετὰ τῶν Καρχηδονίων διετήρουν οἱ Ἰ. ἀκριβεῖς ἐμπόριον, ὑπερέτουν δὲ καὶ εἰς τοὺς στρατοὺς τῶν ὡς μισοφόροι. Ἰ. ἐκαλοῦντο καὶ οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ἰθέριας (βλ. κατωτέρω). [Μ.Σ.]

"Ιθέρια. Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Ἰσπανίας ἀπὸ τῶν Ἰθέρων (βλ. ἄνωτ.). Οὕτω δ' ἐκαλεῖτο καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Κύρου διαρρομένη εὐφορὸς πεδιάς ἐπὶ τοῦ Καυκάσιου ἱσθμοῦ, ὀρίζουμένη Β. ὑπὸ τοῦ Καυκάσου, Δ. ὑπὸ τῆς Κολχίδος, Ν. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας καὶ Α. ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἀλβανίας, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἸΑ' αἰῶνος προσέλαβε τὸ ὄνομα Ἰεωργία (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

"Ιθερικὴ ἡ καὶ Πυρρηναικὴ χερσόνησος καλεῖται ἡ ΝΑ. χερσόνησος τῆς Εὐρώπης, περιλαμβάνουσα σήμερον τὰ βασιλεία Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας καὶ τὴν δημοκρατίαν τῆς Ἀνδόρρας. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὄνομα ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου λαοῦ τῶν Ἰθέρων, τὸ δὲ δεύτερον τῶν Πυρρηναίων δόρεων, ἅτινα χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Γαλιτίας. [Μ.Σ.]

"Ιθέρης (Bot.) *Iberis* L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σταυρανθῶν, οὗ τινα ἐπέετα εἶδη εἰσι κοινὰ ἐν τοῖς κήποις ὡς κόσμος, ἰδίως Ἰ. ἡ πικρὰ (*I. amara* L.) καὶ Ἰ. ἡ σχιστανθής (*I. umbellata* L.). Τὸ ἐμῶνυμον φυτὸν τοῦ Διοσκουρίδου, τὸ φαρμακευτικόν κατ' αὐτόν, εἶνε εἶδος Λεπιδίου (*Lepidium Iberis* L.). [Θ.Χ.]

"Ιθέρων μονή. Μεγάλῃ μονῇ τοῦ Ἀγ. Ὁρους, ἰδρυθεῖσα μετὰ τῆς Λαύρας ὑπὸ Ἰω. Ὁρνηκίου τοῦ ἐπισκοποῦς Ἰθέρης, τοῦ υἱοῦ τοῦ Βύθουλου καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Γεωργίου. Τὸ καθελικὸν αὐτῆς, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι 12 παρρηκλήστια καὶ ἱσάριθμα ἐκτός, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ἀναδομήθη περὶ τὸ 1030 ὑπὸ τοῦ Βαρθολαί. Ἡ μονὴ καταστραφεῖσα διὰ πυρκαϊᾶς τῇ 1865 ἀνεκτίσθη πάλιν. Ἡ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς ἔχει 1386 χειρόγραφα καὶ 1800 ἀριθμὸν χρυσοβύλων. Ἐν αὐτῇ ζῶσιν 180 μοναχοὶ ἐκ τῆς ἐλευθέρας καὶ δοῦλης Ἑλλάδος. ὦν πολλοὶ Κεραλλήγες, πρὸς δὲ καὶ τινες Σλάβοι. [Ν.Σ.]

"Ιδης. Πτηνὲν ὅμοιον τῷ πελαργῷ, μὲ ὑψηλῆς λεπτύς πόδας, μακρὸν καὶ πρὸς τὰ κάτω κεκαμμένον ῥάμφος, δι' ἐντόμων κυρίως τρεφόμενον, οὕτως διάφορα εἶδη, κατὰ τὸ πλεῖστον ὠρεῖα φέροντα χρώματα, εὐρήνεται ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου. Γνωστότατον τούτων εἶνε ἡ *I. r.* ἡ *I.*, ἀναστήματος 0.40 μ. περίπου καὶ ὅλως λευκὴ, πλην τῶν ακρῶν τῶν περὶ ὤμων, τοῦ ῥάμφους, τῆς κεφαλῆς, τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ποδῶν, ὧντων μελάνων, ἥτις ἐθεωρεῖτο ἱερὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων καὶ ἀποθνήσκουσα ἐταριζέτο. Ἦτο σύμβολον τοῦ θεοῦ Θωθ, δι' ὃ καὶ παρίσταται οὗτος ἐνίστε ὑπὸ μορφήν Ἰ. ἐν ταῖς ἱερογλυφικαῖς ἐπιγραφαῖς, ἐν τοῖς ναοῖς δ' αὐτοῦ πολλοὶ διατηροῦντο Ἰ. καὶ τόση πρὸς αὐτὰς ὑπῆρχεν εὐλάβεια, ὥστε ὡς λέγεται, ἐν τοῖς ὁδοῖς περιεφέροντο τὰ ζῶα ταῦτα ἀφῶως. Σήμερον εἶναι ἐν Αἰγύπτῳ σπάνια, ἀρθοναὶ δὲ νοτίως τοῦ Χερτεῦμ. [Φ.Ι.]

"Ιδίσκος (Bot.) *Hibiscus* L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Μαλακωδῶν περιλαμβάνον εἶδη πολυάριθμα πωδῆ καὶ θαμνώδη, τὰ πλεῖστα τῶν θερμῶν χωρῶν, πολλὰ δὲ θεραπευόμενα ὡς φυτὰ καλλωπισμῷ χάριν τῶν μεγάλων καὶ ποικίλων ἀνθῶν αὐτῶν. Τὰ ἐπισημότερα εἶδη εἰσὶν Ἰ. ὁ συριακὸς (*H. Syriacus* L.), καὶ Ἰ. ἡ ῥοδὴ ἡ σινικὴ (*H. Rosa Sinensis*), ἀμφοτέρω τοῦ καλλωπισμῷ, Ἰ. ὁ καννάβινος (*H. cannabinus* L.) ὅστις καλλιεργεῖται ἐν ταῖς Ἰνδαῖς διὰ τὰς κλωστिकास ἵνας αὐτοῦ. Ἰ. ὁ ἐδωδιμος (*H. ἡ Abelmosechus esculentus* L.) οὗ οἱ ἄνθρωποι καρποὶ εἶναι αἱ γνωσταὶ *M. p.* καὶ *m.* (ἐκ τοῦ Ἀραβικοῦ *hamyah*, γαλλ. *gombo*) χάριν τῶν ὁποίων καλλιεργεῖται ἐν Ἑλλάδι καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν· τέλος Ἰ. ὁ Ἀβελμόσχος (*H. Abelmosechus* L. ἡ *Abelmosechus moschatus* Mel.) ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ταῖς Ἰνδαῖς, οὗ τὰ σπέρματα (*Semen Abelmosechi* ἡ *trama moschata*) ἔχουσιν ὀσμὴν μόσχου καὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὴν μυρεψικὴν, ἰδίως πρὸς κατασκευὴν τῆς «*Poudre de Cypre*». Ὁ Ἰ. τῶν ἀρχαίων εἶνε συνώνυμον Ἀλθαίας τῆς φαρμακευτικῆς (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

"Ιδν, ἀραβ. = υἱός.

"Ιδν-ἄλ-Ἀθέρ. Ἀραβ. ἱστοριογράφος (1160-1231), οὗ τὸ σπουδαιότερον ἔργον εἶνε γενικὴ ἱστορία μέχρι τοῦ 1230, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Tornberg εἰς 12 τομ. (Λουγδούνη Ὁλλ., 1858-71).

"Ιδν-ἄλ-Φαρίδ. Περιφημος Ἀραβ. ποιητής, γεν. ἐν Καίρῳ τῇ 1181 καὶ ἀποθανὼν αὐτῇ τῇ 1235. Τὰ ἔργα του εἶναι δύσληπτα ἐνεκα τῶν πελῶν ἀλληγοριῶν, ἀλλὰ πλήρη ποιητικωτάτων εἰκόνων.

"Ιδν-Ἀρχιδόχχ. Ἀραβ. συγγραφεύς.

γενν. ἐν Δαμασκῷ ἔπου ἀπέθανε τῷ 1450. Συνέγραψε μεταξὺ ἄλλων ἱστορίαν τοῦ Ταμερλάνου, ἥς γὰρ. μεταφράσιν ἐξέπονθησεν ὁ Vaitier (Παρ. 1658).

"Ιδν-Βαττούτα (κυρίως Ἀβού Ἀδ-ἑλ-ἄλ-ḡλ Μωάμεθ). Ὁ σπουδαιότατος ἀρχὴ περιηγητής, γενν. τῇ 1304 ἐν Τάγγερ τοῦ Μαρόκκου, ἐπισκεφθεὶς σχεδὸν ἅσας τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀπαλλίαν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τέλος προχωρήσας μέχρι τοῦ Τιμβουκτού τῆς κεντρ. Ἀφρικῆς. Ἀπέθανε τῷ 1377 ἐν Φάε τοῦ Μαρόκκου. Τὰ περὶ τῶν περιηγήσεων ἔργον του ἐξέδωκαν οἱ Defremery καὶ Sanguinetti (4 τ. 1855-9). [Ἐγ.]

"Ιδν-Δορεῖδ (Ἀβού-Βεχρ Μωάμεθ ἔν Ἀλ-Χασάν). Περιήγητος Ἀραβὺ συγγραφεὺς (838-933) ποιήσας πρὸς τιμὴν ἡγεμόνος τινὸς τῶν Σελτζούκων κατὰ τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀλ-Ματσούρα, γενεαλογικὸν καὶ ἐτυμολογικὸν ἐγγχειρίδιον καὶ λεξικὸν Ἀράβων ποιητῶν. [Β.Ε.]

"Ιδν-Θοφαῖλ (Ἀβού-Δασῆ-ἡ-ἡ-ἡ). Ἀραβὺ φιλόσοφος, ἀποθανὼν τῷ 1188 ἐν Μαρόκκῳ, συγγράψας ἐν εἰδὲι μυθιστορημάτων φιλοσοφικὸν ἔργον, ὅπερ μεταφράσθην λατινιστὶ ὑπὸ τὸν τίτλον Philosophus autodidactus ὑπὸ τοῦ Πέσκ (Ὁξφ. 1671 κ. 1700), ἐποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν ἐν Εὐρώπῃ. [Β.Ε.]

"Ιδν-Χαλδούν (Βαλῆ Ἀλ-ḡν Ἀβού Ζεῖδ Ἀδδ-ἄλ-ḡλ-ḡλ-ḡλ-ḡλ-ḡλ, εἰς τὸν μεγίστων Ἀράβων ἱστοριογράφων, γεννηθεὶς τῷ 1333 ἐν Τύνιδι. Κατέσχεν ὑψηλὰς θέσεις κυρίως ἐν Συρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ ἀπέθανε τῷ 1406 ἐν Καίρῳ. Τὰ μάλλον πεφημιζόμενα ἔργον του εἶνε ἱστορία τῶν ἀρχῶν τῶν ἔθνων κυρίως τῶν Ἀράβων καὶ Βερβέρων. Πρὸ πάντων δὲ ἐνδιαφέρουσι τὰ εἰς τὸ ἔργον παραλεγόμενα, τὰ ὅποια χρησιμεύουσι τοῖς Τούρκοις ὡς πηγὴ τῶν πολιτειολογικῶν μελετῶν αὐτῶν. [Ἐγ.]

"Ιδν-Χαλλικάν (Σῆμα-ἄλ-ḡν Ἀβού Ἀδδ-ḡλ-ḡλ-ḡλ-ḡλ-ḡλ), ἐκ τῶν περιφήμων Βαρμεκιδῶν, γεννηθεὶς ἐν Ἀρβήλοις τῷ 1211, ἀποθανὼν δ' ἐν Δαμασκῷ τῷ 1282, εἶνε συγγραφεὺς βιογραφικῶ ἔργου, σπουδαιότατου διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀραβικῆς φιλοσοφίας κατὰ τοὺς αἰῶνας δ' μέχρι ζ' τῆς Ἑγίρας. [Ἐγ.]

"Ιδρέα (Ivrea, τὸ πάλαι Eporedia). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Τορίνου, ἐπὶ τοῦ Βαλτίου ὁδῶ, 20 χμ. ΒΑ τοῦ Τορίνου, σταθμὸς σιδηροδρόμου. ἔχει (δ' ἔτος) 10413 κατοίκους. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, ἀλλοτε δὲ πρωτεύουσα τῆς μαρκιωνίας Ἰ. (Μ.Σ.)

"Ιδρύ (Ivry). Πόλις τῆς περιφέρειας Σῶ τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Σηκουάνα, ἀμέσως πρὸ τοῦ τείχους τῶν Παρισίων πρὸς ΝΑ. ἔχει 18 442 κατ. (1881), περίφημον ἐργοστάσιον ὕαλου καὶ πορσελλῶν καὶ μεγάλην βιομηχανίαν σταυρίνης. [Μ.Σ.]

"Ιδσεν. Βλ. Ἰψεν.

"Ιδουκος. Μελικὸς ποιητὴς γεννηθεὶς ἐν Ῥηγίῳ τῆς Σικελίας, πόλει συνοικισθεῖσῃ ὑπὸ Ἰωνῶν ἐκ Χαλκίδος καὶ Δωριέων ἐκ Μεσσηνίας, ἐν ἣ ἐπεκράτησαν οἱ τελευταῖοι, δι' ὃ δ' Ἰ. καὶ Μεσσηνίος λέγεται. Περὶ τοῦ βίου του ολίγιστα βέβαια γινώσκωμεν. Εἴλακε τὸ γένος ἐξ ἐπισήμου οἴκου, καίτοι δὲ μεγάλως ἐτιμάτο ἐν τῇ πατρίδι (διότι εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται τινες τὴν παροιμίαν «Ἀρχαιότερος, ἢ ἀνοητότερος Ἰδουκος» λεγομένην ἐπὶ εὐθύτου, ἀπὸ Ἰδουκου ὅστις «τυραννεῖν δυνάμενος ἀπεδήμησεν εἰς Ἰωνίαν»), ὅμως ἀγορευόμενος ὑπὸ τῆς ταραχώδους ποιητικῆς φύσεως αὐτοῦ κρίνε τὴν πλάνητα βίον, ὡς οἱ πλείστοι τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ποιητῶν. Ἀρ' οὐ δὲ μετέβη εἰς Σικελικὰς πόλεις, ἐπλευσεν εἰς τὴν Σάμον καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ τυράννου Πολυκράτους πιθανῶς μέχρι τοῦ θανάτου τούτου (Ὀλυμπιαδ. 64,3, π. X. 522). Κατά τινα διήγησιν, ἦν πολλοὶ θεωροῦσι μυθώδη, πλέων ἐκ νήσου ἀπέβη εἰς ἔρημόν τινα παραλίαν, ἐκεῖ δ' ἐφρονεῖτο ὑπὸ ληστῶν, ἐπικληθεὶς τὴν μαρτυρίαν τῶν ὑπεριπταμένων γερανῶν, μόνων μαρτύρων τῆς στυγεραῆς κακουργίας· χρόνος δὲ παρελθόντος οἱ φοιεῖς ἰδόντες ἐν Κορινθῷ γεράνους ἱπταμένους, εἶπον πρὸς ἀλλήλους «οἱ Ἰδουκου ἐκδικεῖ», ἐξ οὗ ἀνακαλυφθέντες ἔδωκαν δίκην τῆς πράξεως αὐτῶν. Ὁ παλαιότατος τῶν συγγραφέων παρ' ᾧ εὐρήται ἡ διήγησις αὕτη εἶνε Ἀντίπατρος ὁ Σιδωνίος, ἐπιγραμματοποιὸς ἀκμάσας τὸν Δ' αἰῶνα π. Χ., ἐπαναλαμβάνουσι δὲ ταύτην μετὰ τινῶν παραλλαγῶν καὶ ἀλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς καὶ μάλιστα οἱ παροιμιολογοί, ἐρημνεύοντες τὴν ἐκ ταύτης προελθεῖσαν παροιμίαν, Αἱ Ἰδουκου γέραναι.—Ὁ Ἰ. ἐτάσσεται ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν πέμπτος ἐν τῷ κανόνι τῶν μελικῶν ἢ χορικῶν ποιητῶν, ἀμέσως μετὰ τὴν Σηρτιχορον καὶ τὴν Σαπφῶ. Ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν του, διακρινόμενον διὰ τὴν ἐνταχθὲν τῶν στροφῶν κατασκευὴν καὶ τὴν μεγίστην περιγραφικὴν δύναμιν, ἀποτελεστικῶν δὲ ἐπὶ τὰ βιβλία, περισσώθησαν ολίγα ἀποσπάσματα. Τὰ μέλη τοῦ Ἰ. ἦσαν χυρὶκὰ ἐπινίκια τὰ πλείστα ἢ ἐγκώμια εἰς καλοὺς παῖδας (ὕμνοι· παιδεῖοι κατὰ Πίνδαρον) οὗ ἕνεκα καὶ ἐρωτομανέστατος περὶ τὰ μετρίκια λέγεται. Ἡ διάλεκτος αὐτοῦ, πλὴν τινῶν αἰσλισμῶν καὶ σικελιωτικῶν ἰδιωτισμῶν, εἶνε ἡ ἑπικὴ, μετ' ολίγων δωρικῶν τύπων (Ibid. Rh. carm. p. 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000).

"Ιδουκειον σχήμα (Γραμμική), ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ Ἰδουκου ποιητὸς συγχρῆν χρῆσιν αὐτοῦ. Ὁ κατὰ πρόθεσιν τῆς συλλογῆς σχηματισμὸς εἰς ἡ σ τὸ γ' ἐν. προσώ-

που τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν βαρυτόνων καὶ τῶν περισπωμένων ῥημάτων τῆς α' συζυγίας, εἰς φέρῃσι, λέγῃσι, φιλῇσι, νόησι, ἀντὶ φέρει, φιλεῖ κλπ. Κατ' ἄλλους τὸ Ἰβ. σχῆμα γίνεται ἐν τοῖς ὑποτακτικαῖς τρίτοις προσώποις καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ὀριστικῇ, ὅθεν γραπτὸν φέρῃσι κλπ. μεθ' ὑπογεγραμμένον ε. Τοῦτο δὲ παραδέχονται καὶ οἱ νεώτατοι γραμματικοί. [Π.]

Ἰγγα ἢ γνησία (Bot.) Inga vera Willd. ἢ Mimosa Inga L. Δένδρον τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς τὸ ὁ φλοιὸς βυρσοειδής, οἱ δὲ καρποὶ ἐδώδιμοι. [Θ.Χ.]

Ἰγγερετ (Sankt Ingbert). Πέλις τοῦ βασιλικῆς Παλατινάτου τοῦ Ῥήνου, ἐν τῇ περιφερείᾳ Δού-Γεφυρῶν. ἔχει 10.847 κατ. (1890), πλούσια ἀνθρακωρυχτεία καὶ μεγάλη σιδηρορυχτεία. [Μ.Σ.]

Ἰγγολστατ (Ingolstadt). Ὁχυρωμένη πόλις τῆς Βαυαρίας, ἐν τῇ νοτιῇ Ἀνω Βαυαρίας ἐπὶ τοῦ Δουναβίου καὶ τῆς διασταυρώσεως σιδηροδρόμων. ἔχει 17.646 κατοίκους (1890), ἀρχαῖα ἀνάκτορα, γοθικὴν ναὸν τῆς Παναγίας. Ἀπὸ τοῦ 1472—1800 ὑπῆρχεν ἐνταῦθα πανεπιστήμιον, ὅπερ μετετέθη εἰς Λάνδσχουτ καὶ εἶτα εἰς Μόναχον. [Μ.Σ.]

Ἰγγοῦλ, Ποταμὸς ἐν τῇ Ῥωστικῇ κυβερνείᾳ Χερτῶνος, ἔχων ῥεὺν 380 χμ. καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὸ Νικολάιεφ εἰς τὴν στομαλίμνην τοῦ Νοτίου Βούργ. [Μ.Σ.]

Ἰγγουλέτς. Ποταμὸς τοῦ Ῥώσσ. κυβερνείου Δίκαιτερινσκάβ καὶ Χερτῶνος, ἐκβάλλων μετὰ ῥεὺν 375 χμ. δεξιόθεν εἰς τὸν Δνεῖ-περον. [Μ.Σ.]

Ἰγκεριμάν. Ἀρχαία ἡρειπωμένη πόλις παρὰ τὴν Σεβαστούπολιν, γνωστὴ γεννημένη διὰ τὴν ἐνταῦθα νίκην τῶν Ἀγγλων καὶ Γάλλων κατὰ τὸν Ῥώσσον 5 Νοεμβρίου (ν.) 1854. [Μ.Σ.]

Ἰγκεριμανν (Bern. Severin Ingermann). Δανὴς ποιητὴς (1789—1862) γνωστὸς γενόμενος διὰ τῶν λαμπρῶν ἐπῶν του ἐκ τῆς δανικῆς ἱστορίας, δραματικῶν ἔργων καὶ μυθιστορημάτων. [Μ.Γ.]

Ἰγκιράμης (Francesco Inghirami). Ἰταλὸς ἀρχαιολόγος (1772—1846), διατελέσας βιβλιοφύλαξ ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του ἀναφέρονται Monumenti etruschi (10 τ. 1820-7), Galleria Omerica (3 τ. μετὰ 300 εἰκόνων, 1831-8). [Β.Ε.]

Ἰγλαου (Iglau), μετὰ τὸ Βρὺν ἢ μεγίστη πόλις τῆς Μοραβίας, κειμένη εἰς τὰ βοιωτικά σύνορα. ἔχει 23.716 κατ. (1890) διατηροῦντας κυρίως μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον μαλλίνων ὑφασμάτων. Ἀξιοθέατος εἶναι πρὸ πάντων ὁ γοθικὸς ναὸς τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου. [Μ.Σ.]

Ἰγλέσιας. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ Ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Καλιχάρι (τῆς Σαρδινίας). Ἐδρα ἐπισκόπου μεταλλουργεῖα μολύβδου, κασιτέρου κτλ. καὶ ἐμπόριον ἐλαίου καὶ εἰνίου. Κατ. 7885. [Μ.Σ.]

Ἰγλέσιας δὲ λὰ Κιάσα (Ιωσήφ). Ἰσπανὸς ποιητὴς (1748—1791). Ἐκ τῶν ποιημάτων του πᾶσι καμικὸς καὶ σατυρικὸς χαρακτήρες ἐγένοντο ἐνδεδυμένοι. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι κλασσικὴ, ἡ δὲ στιχοποικία ῥέουσα.

Ἰγλο (Iglo ἢ καὶ Neudorf). Πέλις τοῦ σύγγκευτο κομητάτου Τσιφ. ἔχει σπουδαία μεταλλουργεῖα χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ 7871 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Ἰγμόρειον ἢ Γναθιαῶν ἄντρον (Ἀνατολ.). Εὐμέγεθες κτίλωμα ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς ἀνὰ γνάθου, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἀλλήλων ἀφροτημάτων δακτύλων πετάλων αὐτῆς καὶ κοινοῦντων πρὸς τὸ κύτος τῆς ῥινὸς δι' ὁπλῆς. [Ι.ΠΘ.]

Ἰγμόρεον σῶμα (Ἀνατολ.). Ἀτελὲς κἀκεῖτον διάγραμμα, ὅπερ ἐκπορεύμενον ἐκ τοῦ ἰδίου ἰσθμοῦ χιτῶνος τοῦ ὅρκους εἰσάγεται διὰ τοῦ ὀπισθοῦ χειλὸς τοῦ γεννητικού ὁδόνος εἰς τὰ ἐντὸς τῆς κύσεως αὐτοῦ ἐπὶ ἔκτασιν 0,006—0,008 μ. [Ι.ΠΘ.]

Ἰγνατεῖα ἢ γνησία (Bot.) Ignatia vera L. ἢ Strychnos Ignatii Berg. Θάμνος ἀναρριχώμενος τῶν Φιλιππίνων νήσων, ἐκ τῆς εὐκαρπείας τῶν Λορνατιωδῶν. Τὰ σπέρματα αὐτοῦ (Faba St. Ignatii) εἶναι δηλητηριώδη ὡς τὰ τοῦ Στρώχου (St. nuxvomica). σπανίως δ' ἐν χρήσει πρὸς τὸν πυρετὸν καὶ τὴν ἐπιληψίαν. [Θ.Χ.]

Ἰγνιτιέφ (Νικέλαος Παύλοβιτς). Ῥώσος στρατηγὸς καὶ διπλωμάτης, γεννηθεὶς τῷ 1832 ἐν Πετρούπολει. Εἰσελθὼν τῷ 1849 εἰς τὴν σωματοφυλακὴν ταξέως διέδραμε τοὺς διαφόρους βαθμοὺς καὶ ἤδη τῷ 1858 ἐγένετο στρατηγός. Τῷ 1857-8 διηύθυνεν ἐκστρατείαν εἰς Χιβάν καὶ Βουχάραν. Τῷ δὲ 1859 ἐστάλη ὡς πρεσβευτὴς εἰς Πεκίνον, ὅπου ἐλλείψεν εὐνοικίην διὰ τὴν Ῥωσσίαν ἐμπορικὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Κίνας. Τῷ 1864 διορίσθη πρεσβευτὴς ἐν Κων/πόλει. Κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν του τὸ κατ' ἀρχὰς εὐνοικὸς ἔκρινε τὴν τῶν Κρητῶν ἐπανάστασιν τοῦ 1866 καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν συμπάθειαν τῆς Ἑλλάδος. Ὑστερον ὅμως ἐγκατέλειπεν ἐντελῶς τοὺς Ἑλληνας, καὶ κατὰ τὰς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐκκλησιαστικὰς διαφορὰς ὑπεστήριξεν ἀναφανδὸν τοὺς τελευταίους. Ἡ ὑπὲρ τούτων καὶ τῶν Βοσνίων μεροληψία αὐτοῦ ἐφάνετο καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1875 καὶ 1876. Ἀγακλήθεις μετὰ τὴν σύσκεψιν τῶν μεγάλων Δυνάμεων (1876-7), ἐπεχείρησε περιοδεῖν εἰς τὰς εὐρωπαϊκάς αὐλὰς, συντελέσασαν πολὺ εἰς τὰ

ἀποτελέσματα τοῦ Λονδινέου πρωτοκόλλου τῆς 19/31 Μαρτίου 1877· ἡ δὲ σύμβασις τοῦ Ἰγνίου Σπασάνου ἦτο· κυρίως τοῦ Ἰ. ἔργον. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' δὲν διεδραμάτισε πλέον σπουδαῖον πρόσωπον, μετὰ δὲ τὴν ἀνάρρησιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' ἐγένετο ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν. Τέλος τῷ 1888 ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ σλαβικοῦ εὐεργετικοῦ συνδέσμου. [Ἰγ.]

Ἰγνάτιος ὁ Θεοφάνης (ἄγιος), ἐπισκοπὸς Ἀντιοχείας, πιθανῶς μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ θάνατός τινος εἰς τοὺς λείοντας τοῦ Ἰπποδρόμου ἐν Ἀντιοχείᾳ (20 Δεκ. 115) ἢ ἐν Ρώμῃ (103 μ. Χ.) ἦν ἀνατ. ἐκκλησία ἐστῆσε τὴν μνήμην του τὴν 20 Δεκεμβρίου, ἢ δὲ ὁριστικῶς τὴν 1 Φεβρουαρίου. Ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διεσώθησαν ἐπιστολαί, σπουδαῖαι ἰδίως διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος, αἵτινες ἐγράφησαν βεβαίως πολὺ βραδύτερον τῶν ἀνωτέρω μνημνευομένων ἐπεὶ τὸ θάνατος του (περὶ τὸ 170 μ. Χ.). Μεγάλῃ δὲ ἐγένετο περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἀλλ' ὅμως ἀποδεχομένη ὡς γνήσιαν συλλογὴν τινα 13 ἐπιστολῶν, ἀλλων δὲ ἑτέραν συλλογὴν 7 μένων ἐπιστολῶν (πρὸς Ἑβραίους, Μαγνησιεῖς, Φιλαδεφείας, Τραλλιανούς, Ῥωμαίους, Σμυρναίους καὶ πρὸς Πολύκαρπον), ἣν ἀναφέρει καὶ ὁ Εὐσέβιος, ἀλλ' ὅμως δὲ τέλος μικροτέραν περιλήψιν τριῶν ἐπιστολῶν (πρὸς Ἑβραίους, Ῥωμαίους καὶ Πολύκαρπον), ἣτις ὅμως ἀνεγνωρίσθη ἐν γένει ὡς ἐπιτομή τῆς δευτέρας συλλογῆς. Νέα ἐκδόσεις τῶν ἐπιστολῶν τούτων περιέχεται ἐν τοῖς Patrum apostolicorum opera (ὕπὸ Harnack, Gebhardt καὶ Zahn, τεύχος Β', Λειψ. 1876).

— Ἰ. ἐκ Λουδίας. Βλ. Λουδίας.

Ἰγνάτιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Βλ. Σχίσμα, Φώτιος.

Ἰγνὺς (Ἀνάτομα). Χῶρος τετράπλευρος ἐπὶ τῆς ἐπισθίας ἐπιφανείας τοῦ γένους, ἀφροζόμενος ἀνωθεν μὲν ὑπὸ τοῦ δικεφάλου μυῖος, ἐπὶ τὰ ἑκτός, καὶ τοῦ ἡμιτενοντώδους καὶ ἡμιμυωνώδους, ἐπὶ τὰ ἐντός, κάτωθεν δὲ ὑπὸ τῶν ἀφροστωσῶν κεφαλῶν τῶν γαστροκνημιαίων μυῶν, καὶ ἐγκλεισίων (ὕπὸ τὸ δέρμα, τὴν ὑποδερμάτιον συνδετικὴν ἰστίαν καὶ τὴν ἰγνυϊκὴν περιτονίαν) τὴν ἰγνυϊκὴν θροήριαν καὶ φλέβα, τὸ κνημιαῖον καὶ τὸ περιτονιαῖον νεύρον, λεμφοικὰ γάγγλια καὶ λίπος πολὺ. [I. 110.]

Ἰγούρ (Uigur, Igu, Igu ἢ Ku-sze) ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερα τῆς κεντρικῆς Ἀσίας τουρκικὴ φυλὴ, ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μετὰ τῶν Σινῶν ἐπικοινωνήσασα, ἀπὸ δὲ τῆς Συρίας καὶ σημιτικῶν ἀφάβητον προσλαβοῦσα ὡς βραδύτερον μετέδωκε καὶ εἰς τοὺς Μογγόλους. Διὰ τὴν εἰς τὸν πολιτισμὸν προαγωγὴν αὐτῶν ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Σινῶν εὐδαί-

μονέστατοι. Προσθεύοντες πρότερον τὸν Βουδισμόν, ἐδέχθησαν εἴτα τὸν μωαμεθανισμόν καὶ συνεχώνευσαν μετ' ἄλλων ὁμοίων φυλῶν.

Ἰγρί· Ὀρτά. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ διαμερίσματι Βιτωλίων, ἔχον 305 κατοίκους χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φρυγικοὶ δαίμονες, θεράποντες τῆς Ἰδαίας μητρὸς (Κυβέλης), εἰς οὓς ἀπεδίδετο ἡ ἐφεύρεσις τῆς μεταλλουργίας καὶ οἱ ἐποιοὶ ἐθεωροῦντο ὡς κατέχοντες ἐπιδεξιότητα εἰς παν ἔργον καὶ ὡς μάγοι ἐφημιζοντο. Ὅπως ἡ Κυβέλη συνεχέσθαι μετὰ τῆς Ῥέας, οὕτως καὶ οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι μετὰ τῶν θεραπόντων ταύτης, τῶν Κουρήτων καὶ Κερυδάντων. [Σ.Τ.]

Ἰδάλγο (ισπαν. Hidalgo, πορτογαλ. Fidalgo), ταυτέστιν υἱὸς τινος, εἶνε ἐν Ἰσπανίᾳ (καὶ Πορτογαλίᾳ) ὁ τίτλος τῆς κατωτέρας εὐγενείας, ἥτις κατὰ τὰ ἄλλα μὴ διακρινόμενη διόλου ἀπὸ τῶν κοινῶν πολιτῶν, ἔχει μόνον τὸ προνόμιον νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὸ ἐν Μαδρίτῃ συμβούλιον τῶν εὐγενῶν οὐ προεδρεύει ὁ βασιλεὺς. [Ἰγ.]

Ἰδάλιον Βλ. Δάλι.

Ἰδανικὰ πρόσωπα. Βλ. Νομικὰ πρόσωπα.

Ἰδανικόν, τὸ εἰς τὴν ἰδέαν, κατὰ τὴν πλατωνικὴν αὐτῆς ἔννοιαν, ἦτοι τὴν τέλειον τύπον τῶν καθ' ἕκαστον ἑρμῶν ὄντων, ἀνταποκρινόμενον. Κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἡ ἑκκράσις Ἰ. λέγεται καὶ ἐπὶ ἀφηρημένων πραγμάτων (ἠθικῶν, ἐπιστημονικῶν Ἰ.). Ἐν τῷ κύλῳ τῆς πραγματικότητος τῶν τοῦ κόσμου, ἀτινὰ εἰσιν ἀλλοιωσεις τῶν τελειῶν ἰδεῶν, τὸ Ἰ., ὡς εἰκός, δὲν εὐρίσκεται ἀσθητικῶς ἐκφαινόμενον· καίτοι δὲ τοῦναντιον ἐν τῇ φύσει τῆς καλλιτεχνίας, ἥτις σκοπεῖ νὰ ἀνυψώτῃ τὸν ἀνθρώπον ἐξάγασσα ἀπὸ τοῦ περιορισμοῦ τῆς πραγματικότητος, διὰ τῆς τελειωτικῆς φαντασίας συλλαμβάνουσα καὶ προσπαθοῦσα νὰ παραστήτῃ αἰσθητικῶς τελείον τινα τύπον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πλατωνικὴ ἰδέα δὲν ὑπὸκειται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, τὸ Ἰ. μορφεῖται διάφορον κατ' ἀνθρώπους, ἀναλόγως τῆς τελειωτικῆς ἐκαστου δυνάμεως καὶ διαφορῶν κατ' ἐποχάς, δι' ἧς καὶ ἐπεκλήθη ἡ ἱστορία τῆς καλλιτεχνίας ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου ἰδανικοῦ.

Ἰδασ (Μουδ.). Ὑἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνους (ἢ τοῦ Ποσειδῶνος) καὶ τῆς Ἀρήνης, ἀδελφὸς τοῦ Λυγκείου, εἰς Ἀρήνης τῆς Μεσσηνίας. Ἐρασθεὺς τῆς Μαρπησίας θυγατρὸς τοῦ Εὐδήνου, ἤρπασεν αὐτήν· καὶ οἷα ὁ Ἀπόλλων τρέφων καὶ οὗτος ἔρωτα πρὸς τὴν νεάνίδα κατεδίωξεν αὐτόν, ἐγένετο πάλη μεταξὺ τῶν μνηστήρων, ἣν ἐπαυσε ὁ Ζεὺς, ἀφήσας εἰς τὴν κέρην τὴν ἐκλογὴν. Αὕτη προτιμήσασα τὴν

Ἰ. ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ τὴν Κλεοπάτραν ἢ Ἀλκυόνην, σύζυγον ὑπερῶν τοῦ Μελεάγρου. Ὁ Ἰ. εἰσέλας μέρος εἰς τὴν θῆραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου καὶ τὴν τὸν Ἀργοναυτῶν ἐκστρατεῖαν. Ὁ Ἰ. καὶ ὁ Λυγκεύς, καλούμενοι καὶ Ἀφαιδεῖαι ἢ Ἀφαρητιάδαι, κατὰ τινα μῦθον ἐπάλλαιταν καὶ κατὰ τῶν Διοσκουρίων (περὶ διανομῆς ποιμνίου ἢ περὶ τῶν μεμνηστειμένων τοῖς Ἀφαιδεῖαις Πασίρας καὶ Φοίδης) καὶ ὁ μὲν Λυγκεύς ἐφάρευσεν τὸν Παλλήνην, ὁ δὲ Ἰ. τὸν Κάστορα, ἐφ' ᾧ ἐκεραινοβολήθη ὑπὸ τοῦ Διός. [Σ.Τ.]

Ἰδέχον (Idaho, πρρ. Ἀιδάχ). Τοπαρχία τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας, Δ. τῶν Βραχωδῶν ὄρεων, Β. τοῦ Οὐτά, ἔχουσα ἐμβα. 219 620 τ.μ. καὶ 84 385 κατ. (1890). Εἶναι πλουσία εἰς χρυσὸν καὶ ἀργυρον (παραγωγή τῆς 1885 5 1/2 εκατ. δολαρίων) ὡς καὶ εἰς λιθάνθρακα. Μένον 10 % τῆς χώρας εἶναι καλλιεργήσιμα. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Boise City. [Μ.Σ.]

Ἰδέα. Ἡ λέξις αὕτη σύστοιχος καὶ συνώνυμος οὕτα τῇ λέξει εἶδος καὶ κατ' ἀρχὰς σημαίνουσα τὴν μορφήν, ἐφαρμοσθεῖσα ὡς τεχνικὴ ἔκφρασις ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ὑπέστη ἐν τοῖς διαφόροις συστήματι διαφορικὰς τροποποιήσεις τῆς ἐννοίας αὐτῆς. Ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν αὐτὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν Πλάτων Ἰ. ἢ εἶδος ἐκάλει τὸ γενικόν, ὅπερ ὑπάρχει κοινὸν σεῖρα τινὶ τῶν καθ' ἑκάστα ὄντων καὶ ἀποτελεῖ τὴν κοινὴν τούτων ἐννοίαν, ἐφάρκει δὲ οἱ μόνον αἱ Ἰ., οἱ τύποι τῶν ὄντων, εἶναι ἀληθῆ καὶ ἀρχικά ὄντα, εἰς ἃ ὡς εἰς αἰτία ὀφείλουσι τὴν πραγματικότητά αὐτῶν πάντα τὰ γινόμενα καὶ μεταβαλλόμενα· δι' ὃ καὶ ὀνομάζονται ὑπ' αὐτοῦ ἢ «οὐσία», τὸ «ὄντως ὄν», «ὃ ἔστιν ὄν»· ἰσχυρίζεται δὲ ἀπέναντι μὲν τῆς πολλαπλότητος τῶν πραγμάτων ὡς τὸ ἐνιαῖον, ἀπέναντι δὲ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν ὡς τὸ ἀμετάβλητον, δεικνύουσιν ἡμῖν, ἐν τῇ αἰσθητῇ κόσμῳ μόνον τὸ γίνεσθαι δυναμένους νὰ εὐρωμεν. τὸ εἶναι, ἐν ᾧ ὁ Πλάτων ἀναγνωρίζει μετὰ τοῦ Παρμενίδου τὸ μόνον ἀληθές τῆς ἐπιστήμης ὑποκειμένον. Ἡ τοιαύτη περὶ τῶν Ἰ. ἀντίληψις ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους (βλ. λ.). παρὰ δὲ τοῖς νεοπλατωνικοῖς ὑπέστη πανθειστικὴν καὶ παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πατράσι καὶ τοῖς Ἑλλησι σχολαστικοῖς θεϊτικὴν τινα τροπήν, καθ' ἣν αἱ Ἰ. ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἀρχικοί τύποι, τὰ τέλει· πρότυπα καθ' ἃ τὰ καθ' ἑκάστον ὄντα τοῦ κόσμου προήλθον ἐκ τοῦ ὄντος ἢ ἐδημιουργήθησαν διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ. Βραδύτερον ἢ ἔκφρασις ἀπὸ τῆς φιλοσοφικῆς γλώσσης μετέπεσεν εἰς γενικωτέραν χρήσιν σημαίνουσα καθόλου τὴν περὶ οὐδεῖός ποτε πράγματος ὑπάρχουσαν ἐν τῇ διανοίᾳ παράστασιν, καὶ τὴν ἐννοίαν ταύτην διετήρησεν ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις. Ὁ δὲ

Κάντιος Ἰ. ἐκάλεισε μερικώτερον τὰς ἐννοίας ἐκείνας αἰνίνας μὴ προσεχόμεναι ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεως ἀλλ' ἐκ τοῦ νοῦ ἀμέσως, εἶναι ἀνεπίδεκτοι πραγματικῆς ἐξελέγξεως, καὶ ἡ τοιαύτη περὶ Ἰ. ἐννοία διετηρήθη ἐπίσης ἐν ταῖς ἐπιστήμῃ καὶ τῇ κοινῇ λόγῳ.

Ἰδεΐσμός. Ὡς τεχνικὸς ὅρος πρὸς γενικὸν χαρακτηρισμὸν φιλοσοφικῶν συστημάτων ἢ λέξις Ἰ. ἔχει ἐννοίαν ποικίλλουσαν καθόσον ἀναφέρεται εἰς τὰς διαφόρους ἐννοίας τῆς ιδέας ἢ εἰς τὴν τοῦ ἰδανικοῦ. Οὕτω στήρμαίνει α', τὴν θεωρητικὴν ἐκείνην καὶ μὴ ἐπὶ τῆς πείρας καὶ τῆς παρατηρήσεως βασιζομένην περὶ τοῦ κόσμου ἀντίληψιν, ἥτις ἀντίκειται πρὸς τὸν πραγματισμὸν καὶ ὕλισμὸν (βλ. τὰς λ.), τοιοῦτος δὲ ἦν ὁ Ἰ. τοῦ Kant καὶ τοῦ Berkeley (διαφέρων ὅμως παρ' ἑκατέρῳ κατὰ τὰ συμπάσματα)· β', τὴν ἐπὶ τῆς πλατωνικῆς ἐννοίας τῆς ιδέας βασιζομένην ἀντίληψιν τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, καθ' ἣν εἶνε οὗτος ἀπαύγασμα μόνον τοῦ ἀγαλλοιῶτου κόσμου τῶν τελείων εἰδῶν, εἰς τὸν τοιοῦτον δὲ Ἰ. ἀνάγονται ἡ πλατωνικὴ διδασκαλία, ὁ μεσαιωνικὸς ἢ σχολαστικὸς πραγματισμός, ἡ φιλοσοφία τοῦ Μαλεμβραγγίου κλ. Τέλος δυνατόν οὐχὶ εἰς τὴν ιδέαν ἀλλ' εἰς τὸ ἰδανικὸν νὰ ἀναγέρηται ἡ ἔκφρασις Ἰ. καὶ ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἐννοίαν εὐχεστέρι μᾶλλον ἐν τῇ κοινῇ λόγῳ, ὅστις ἰδεῖ σ' τ' ἄς καλεῖ ἐκείνους οἵτινες ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὸν ἐξῶ κόσμον ἀποβλέπουσιν ἐν τῇ βίῳ εἰς ἴδιον αὐτῶν ἰδανικόν.

Ἰδελερ (Christian Ludwig I.). Γερμανὸς ἀστρονόμος καὶ χρονολόγος (1768—1846), διαιτελέσας καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστημίου. Ἐκτὸς διδασκτικῶν βιβλίων διαφέρων εἰδῶν συνέγραψε τὸ καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν πολλῇ τιμῇ Ἑγχειρίδιον τῆς μαθηματικῆς καὶ τεχνικῆς χρονολογίας (2 τ. Βερολ. 1825—6, 6' ἐκδ. Βερολ. 1883). Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰούλιος Λουδοβίκος (1809—1842) συνέγραψε Μετεωρολογίαν τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (Βερ. 1832). [Β.Ε.]

Ἰδεολογία, κυρίως ἡ περὶ τῶν ιδεῶν διδασκαλία, εἶναι ὄνομα δι' οὗ οἱ γάλλοι φιλόσοφοι ἀντικατέστησαν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Μεταφυσική. Κοινότερον σημαίνει τὸ ἀσκόπως φιλοσοφεῖν πρὸ πάντων περὶ πολιτικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν ζητημάτων.

Ἰδέη. Ὀνομα πιθανῶς φρυγικόν, δι' οὗ ἐκλήθησαν δύο σημαντικὰ ἔρη. 1) Ὁρος τῆς ΒΔ Μικρᾶς Ἀσίας πλούσιον εἰς πηγὰς καὶ ἀσφόδους, καταλαμβάνον τὸ Ν μέρος τῆς Τρωάδος· ἡ ὑψηλότερα κορυφή αὐτοῦ (1769 μ.) ἐκαλεῖτο Γάρφαρον, σήμερον δὲ αὕτη καὶ ὅλον τὸ ὄρος λέγεται Κάζ-δαγ (ἔρη τῶν γηγενῶν). Ἡ τοιαύτη φρυγικὴ θεότης Ῥέα-Κυβέλη (ἥτις ἐπεκαλεῖτο ὡς ἐκ τούτου Ἰδαία μήτηρ), συνδέονται δὲ μετ' αὐτοῦ πολλοὶ μῦθοι, ὡς ὁ περὶ τῆς ἀρπαγῆς τοῦ Γανυ-

φέρει ταύτης ὡς πρὸς τὴν κάρπωσιν κυρίως· ὁ συγγραφεὺς δὲν δύναται ν' ἀξιώσῃ ἀποκλειστικὸν προνόμιον ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τῶν ἐν τῇ ἔργῳ του περιλαμβανομένων· τὸν ἀντίον μάλιστα τοῦ ἀποκλειστικοῦ καὶ ἐκλεικτικῶν αὐτῶν σκοπεῖ καὶ ἐπιθυμεῖ· ἡ ἰδιοκτησία του συνίσταται, ὡς κατωτέρω ἀναπτύσσεται, εἰς τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἐκτυπώσεως καὶ πωλήσεως τῶν ἀντιτύπων τοῦ ἔργου του· τὸν ἀντίον τὸν τεχνίτην ἢ τοιαύτην δημιουργοῦσιν καὶ διδάσκουσιν βλάπτει, διότι ἀκριβῶς ἡ ἰδέα τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης χρήσεως ἢ κακασκευῆς ὠρισμένου ὀργάνου ἢ προϊόντος τῆς τέχνης ἀποτελεῖ τὴν ἐπινόησιν αὐτοῦ καὶ ταύτης ἡ ἀποκλειστικὴ χρῆσις πρέπει νὰ τῷ ἐξαφαλισθῇ· εἰς τοῦτο δὲ ἐγκρίνεται ἡ βιομηχανικὴ ἰδιοκτησία, ἣν ἀστέγως τινὲς ἠθέλησαν νὰ ἀφαιρεθῇ. Καὶ ἡ βιομηχ. ἰδιοκτ. καὶ ἡ πνευματικὴ εἶναι πρόσκαιροι, ἐρ' ὠρισμένον μόνον χρόνον προστατευομένη· μετὰ δὲ προστασίας αὐτῆς εἶναι τὰ βιομηχανικὰ σήματα καὶ τὰ διπλώματα εὐρεσιτεχνίας, περὶ περὶ ὧν βλέπε τὰς λέξεις, ἐνθα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπὶ τοῦ θέματος νομοθεσία. Πρὸς διεθνὴ προστασίαν τῆς βιομηχ. ἰδιοκτ. συνήλθεν μέχρι τοῦδε τρεῖς συνδεδειγμέναι ἐν Παρισίοις (1878, 1880, 1883) καταλήξαντες εἰς τὴν καταρτισμὸν σχεδίου Διεθνούς ἐνώσεως, ἥτις ἐπραγματώθη ἐλάγην βραδύτερον, ἀνευ ὁμοῦ τῆς συμπράξεως πολλῶν πολιτειῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἑλλάς.

Ἰδιοκτησία πνευματικῆς. Ἡ κυριότης τῶν προϊόντων τῆς διανοίας καὶ τῆς τέχνης, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν φιλοσοφικὴν ἢ τὴν καλλιτεχνικὴν ἰδιοκτησίαν, ἀναλόγως τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, συνίσταται εἰς τὴν κάρπωσιν τῶν ἐκ τῶν τοιαύτων ἔργων ὠφελειῶν. Καὶ τῶν μὲν συγγραμμάτων ἡ Ἰ. συνίσταται ἅπλως εἰς τὴν ἐκδόσιν, τὴν δημοσίευσιν καὶ τὴν πώλησιν αὐτῶν· τῶν δὲ δραματικῶν καὶ μουσικῶν ἔργων διττῶς ἀσκειῖται, διὰ τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τῆς παραστάσεως ἢ τῆς ἐκτελέσεως· καὶ ἐπὶ τῶν καλλιτεχνικῶν δὲ πλὴν τῆς ὅπωςδῆποτε ἀναπαραγωγῆς ἔχομεν καὶ τὴν πρὸς κοινὴν θέαν ἐκδόσιν. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπὶ ταῦτα πάντα δικαίωμα τοῦ ἀπεργαζομένου τὰ τοιαῦτα ἔργα ζωηρὰ ἐγεννήθη μετὰ τῶν συγγραφέων συζητήσεις· τινὲς ἀφαιρέθησαν ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἰν. Ἰδ., ἄλλοι ὑποστηρίζουσι τὴν πλήρη αὐτῆς ἐξουσίαν πρὸς τὴν κοινὴν ἰδιοκτησίαν, ἄλλοι θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς ἰδιόκτησιν τοῦ συγγραφέως ἐκλείπον ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ καὶ ἄλλοι, ὧν ἡ γνώμη εἶναι καὶ ἡ ἐπικρατήσασα, ἀποδέχονται πρόσκαιρον μόνον τὴν ἀσκήσιν τοῦ δικαίου τῆς τοιαύτης ἰδιοκτησίας. Κυρίως τὸ ζήτημα ἤρχισεν ἀνακινούμενον ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας· ἡ πρώτη δὲ χώρα ἡ ἀναγνωρίσασα τὸ δικαίον τῆς Ἰν. Ἰδ. εἶναι ἡ

Γαλλία· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν παρείχεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸν συγγραφέα ἢ τὸν ἐκδότην τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου, κατ' ἰδίαν αὐτοῦ ἀρέσκειαν παρεχόμενον, ἡ ἀνακλινόμενον· μέλλει δὲ τῷ 1793 ἐγένετο ὁ πρῶτος περὶ τῆς Ἰν. Ἰδ. νόμος· ὁ παρέχων εἰς τοὺς συγγραφεῖς παντὸς εἶδους καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτῶν νόμιμον δικαίωμα ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Ἐκτοτε παταί σχεδὸν αὐτὴ πολιτεία ἀνεγνώρισαν τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὅπως καὶ διεθνῇ κύρῳ τείναι νὰ προσλάβῃ· αἱ δὲ διεθνεῖς σύνοδοι τῆς Βιέννης (1815), τῶν Πρυελλῶν (1858), τῆς Ἀμβέρσας (1861), τῆς Βιέννης (1874), τῆς Ἀγῆς (1875), τῆς Βρέμης (1876), τῶν Παρισίων (1878) καὶ τῆς Βέρνης (1886—1889) πολλὰκις ἐμελέτησαν τὸ ζήτημα, καταλήξαντες εἰς τὴν διατύπωσιν διαφόρων εὐχῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων καὶ διεθνεῖς συμβάσεις μετὰ πολλῶν πολιτειῶν συνωμοκατήθησαν. Ἡ Ἑλλὰς οὐδὲ μὲν ἔχει σύμβασιν περὶ φιλοσοφικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας· καὶ τὸ ἐσωτερικὸν δὲ αὐτῆς δίκαιον (Ποιν.Ν. ἀρθ. 432-433) ἀτελείστατα προστατεύει ταύτην τιμωροῦν διὰ χρηματ. ποινῆς 200-2000 δραχμ. τὸν ἀνευ τινὸς ἐπεξεργασίας ἢ ἀναπλάσεως ἐντὸς 15 ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐτῶν πολλαπλασιάζοντα διὰ τοῦ τύπου ἢ ὅπωςδῆποτε ἄλλως βιβλία, μουσικὰς συνθέσεις, χαλκογραφίας, ἰχθυογραφίας ἢ πίνακας γεωγραφικῶς ἀνευ τῆς συνεινσεως τοῦ συγγραφέως, τοῦ ἐκδότου ἢ τῶν ἐκδοχῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. Διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τιμωρεῖται καὶ ὁ ἐν γένει διαδίδων τὰς παρ' ἄλλων γενομένας μετατυπώσεις ἢ ἀπομιμήσεις. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀπὸ προστατευόμεναι ἐν Ἑλλάδι μόνον ἂν ἡ πατρὶς αὐτῶν παρέχῃ τὰ αὐτὰ δικαιώματα εἰς τοὺς Ἑλληνας. [Πρ.]

Ἰδιοπάθεια. Βλ. Συμπάθεια.

Ἰδιοποιήσεις. Βλ. Ὑπεξαίσεις.

Ἰδιοσυγκρασία. Ἡ ἰδιάζουσα εἰς ἕκαστον ἀνθρώπου διάθεσις τοῦ ὁργανισμοῦ ὡς ἐξ ἧς ἕκαστος εἰς διάφορον βαθμὴν καὶ ἐνίοτε κατὰ διάφορον τρόπον ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν δυναμῶν νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ἀνθρώπινον ὁργανισμὸν αὐτῶν. Εἰδικώτερον ἢ κατὰ βαθμὴν διαφορὰ τῶν ἐντυπώσεων ἀνάγεται εἰς τὴν αἰσθητικότητα, ἀποτελοῦσα τὴν ἀναισθησίαν καὶ τὴν ὑπεραισθησίαν.

Ἰδιόχροα (Ὀρυκτολ.). Βλ. Διόχροα.

Ἰδιῶμα γλωσσικόν. Βλ. Διαλέκτοι.

Ἰδιώτης ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ὁ μὴ ἀναμειγμένος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ μὴ κατέχων δημοτίαν ὅστις σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἡ λέξις προσέλαβεν ἔννοιαν ἀνικανότητος καὶ ἀπειρίας οὐ μόνον εἰς τὰ πολιτικά, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰανδήποτε ἐπίπλεον καὶ σθεδρὰν ἐνασχόλησιν

(ιδιότης κατὰ τοὺς πόρους, ἰδιότης ἀγωνίζεσθαι κτλ.). Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν αὐτὸ καθόλου τὸν ἀμαθὴ καὶ ἀπαιδευτὸν ἀνθρώπου, ἐξ οὗ καὶ εἰς τὰς εὐρωπ. γλώσσας παρέμεινεν ἡ λέξις ἰδιότῃ σημαίνουσα μερικώτερον τὸν ἐκ γενετῆς ἢ διὰ πάθος κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν βλακίαν ἢ ἡλιθιότητα πάσχοντα· ἡ δὲ ἑκφρασις αὕτη εἰσέχθη καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην (idiotismus, idiotie).

Ίδιωτισμός. 1) Πᾶς ὅπως ἰδιάζων τρόπος τοῦ ἐκπράζεσθαι ὑπάρχων ἐν γλώσσῃ τινὶ καὶ μὴ δυνάμενος κατὰ λέξιν νὰ μεταφρασθῇ εἰς τὰς ἄλλας, ἐν αἷς εὐδαιμόνῳ ὁ ἀξιοφράξεν ἔννοιαν. Τοιοῦτους ἔχουσι πᾶσαι αἱ γλώσσαι.—2) Βλ. Ἰδιότης, Βλακία.

Ίδιωτικὰ ἔγγραφα. Βλ. Ἐγγραφα.

Ίδιωτικὸν δίκαιον. Βλ. Ἀστικὸν δίκαιον.

Ίδομένης θῆρος. Ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἰδρυεῖς τῇ 1869, εὐ πρωτεύουσα Δούνιστα καὶ χωρία Ἀλευράδα, Βεβίτσα, Γιαννοπούλου, Ἐμπισός, Μαλεσιάδα, Μήλια, Μπουνισκόβον, Ξηρακίας, Πριάντζα, Σακαρέζιον καὶ Χαλκιάπουλοι. Κᾶτ. 4739.

Ίδομενεύς. Βασιλεὺς τῆς Κρήτης, ἑγγονος τοῦ Μίνως, υἱὸς δὲ Δευκαλίωνος. Κατὰ τὴν Ἰλιάδα μετὰ τοῦ Μηριόνου, υἱοῦ τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ τοῦ Μώλου, ἤγαγε τοὺς Κρήτας κατὰ τοῦ Ἰλίου ἐπὶ 80 πλοίων, ὑπῆρξε δὲ εἰς τῶν ἀνδρειοτάτων ἡρώων τοῦ πολέμου, αὐτὸς ληξάντος ἐπέστρεψεν αἰσίως εἰς τὴν πατρίδα του. Κατὰ δὲ μεταγενετέρας μύθους κινδυνεύων ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπικαλεσθῆ τὸν Ποσειδῶνα εὐχόμενος νὰ ὤσῃ ὄνεια ἥθελε πρῶτον ἀπαντήσῃ ἐν τῇ πατρίδι του· ἀπαντήσας δὲ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ σπασεν αὐτόν, ἐφ' ᾧ ἐπελθόντος εἰς τὴν χώραν λοιμοὶ ἐξέσταν οἱ Κρήτες τὴν βασιλείαν. Μετέβη δὲ τότε εἰς Κάλυδρίαν καὶ κατοπιν εἰς Κολοφῶνα καὶ ἀποθανὼν ἐτάφη ἐπὶ τοῦ βουνου Κερκάρου. Κατὰ Διόδωρον ὅμως οἱ Κρήτες ἐδείκνυν τὸν τάφον του ἐν Κνωσσῇ καὶ ἐτίμων τὸν Ἰ. ὡς ἥρωα. Κατὰ τοὺς μεθωμυρικούς χρόνους κατελέγετο μετὰ τοὺς τῶν μνηστῶν τῆς Πηνελόπης. [P.A.]

Ίδου ἢ Ῥόδος, ἰδοὺ καὶ τὸ πῆδημα. Παραμυϊκῶς φράσις διαδεδομένη ἀπὸ μύθου τινὸς τοῦ Διωποῦ καθ' ὃν εἰς καυχῆματι καυχώμενον ἄλλος τε καὶ ὅτι ἐν Ῥόδῳ ποτὶ ἐπὶ πῆδημα πρωτεύων καὶ τοὺς τότε παρόντας ἐκεῖ ὡς μαρτυρίας παραχόμενον εἰς τῶν ἀκούοντων εἶπεν καὶ ὀληθῇ ταῦτ' ἐστὶν οὐδὲν δεῖ σοι μαρτύρων. Ἰδοὺ ἢ Ῥόδος, ἰδοὺ καὶ τὸ πῆδημα.

Ίδουμαῖοι (Ἰδομῆται) ἐκκαλεῖτο λαὸς συγγενὴς τοῖς Ἰσραηλῆταις, ὅστις κατὰ τὴν παρῶσαν κατήγετο ἐκ τοῦ Ἰσραὺ τοῦ ἀδελφοῦ

τοῦ Ἰακώβ. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ Ἰ. ἦλθον ἐκ τῆς Ν. Ἀραβίας, ἐγκατεστάθησαν δὲ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σηεῖρ Ν. τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης. Κορία ἔργα τοῦ μαγίμου τούτου λαοῦ ἦσαν ἡ θέρρα, κτηνοτροφία καὶ γεωργία, ἡ δὲ θρησκεία αὐτοῦ πολυθεϊσμός, ἰσως ἀραβικὴ ἀστρολατρεία. Διηρῶντο εἰς 12 φυλὰς, σχηματίζοντες ἤδη κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μωϋσέως ἀνεξάρτητον βασιλείαν ἐπὶ Δαβὶδ δὲ ἐπὶ οὓς αἰῶνας ἦσαν ὑποτελεῖς τῇ Ἰσραηλιτικῇ κράτει· ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ἦσαν δὲ συμμάχοι τοῦ Ναβουχοδονόσσου εἰς τὴν θέραν καὶ καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ (588 π. Χ.). Κατέλαβον δὲ εἰς τὰ Ν. μέρη τῆς Ἰουδαίας, μέχρις ὅτου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Μακκαβαίων ἐνικήθησαν καὶ ἡνώθησαν μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κράτους, διοικούμενοι ὑπὸ τοποτηρητῶν. Εἰς τούτων, ὁ Ἰδουμαῖος Ἀντίπατρος, ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τὴν διοίκησιν ἀπάσης τῆς Ἰουδαίας, τὸ δὲ δέξιωμα τοῦτο μετεβίβασθαι καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του, τοὺς Ἡρώδας. Τίλος τῇ 105 μ. Χ. ἡ χώρα τῶν Ἰ. καλουμένη Ἰδουμαία, προσηρτήθη εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. [B.E.]

Ίδριαιτίης. Ὀρυκτὴ ῥητίνη, ἐν τοῖς περὶ τὴν ἐν Ἰλλυρία Ἰδρίαν τόποις εἰς ὄγκους καὶ ἐξανθήματα εὐρισκόμενη· ἔχει χροῖμα ἐρυθρίζον, μέλαν ἢ πράσινον, ἀναλόγως τῶν προσμίξεων, σκληρότητα 1—15 καὶ εἰδ. βάρος 14—16. Ἐν πυκνῷ θεικῇ ὀρεῖ θερμῇ διαλύεται μετὰ λαμπροῦ κανοῦ χρώματος. Δι' ἀποστάξεως δὲ λαμβάνεται ἡ καθαρὰ αὐτοῦ οὐσία, κληθεῖσα Ἰδριαιλίνη ($C_{10}H_{16}O_2$ κατὰ Goldschmidt). [A.K.]

Ίδριαι (Ἀδου Ἀδδῶλλαχ Μωάμεθ, ὁλ. Σχερίφ ἑλ.-Ἰδρίαι) ἢ ἑλ.-Ἐδρίαι, εἰς τῶν διασημωτέρων Ἀράβων γεωγράφων. Καταγόμενος ἐξ ἡγεμονικοῦ ὁλ. εκπαιτωκότος οἴκου ἔγεννηθῇ ἐν Κεῦτῃ καὶ ἐξεπαίδευσθαι ἐν Κερδούχ· μετὰ δὲ διαφόρους περιηγήσεις προσηλῆθη παρὰ Ῥογήφω Β' βασιλεῖ τῆς Σικελίας, εὐ τῇ προτροπῇ ἐξέπεμψε καταλλήλους ἀνδράς εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου πρὸς περισυλλογὴν πληροφοριῶν ἀσφαλῶν διὰ μέγα γεωγραφικὸν ἔργον. ὁπερ συνέταξεν ὁ Ἰ. καὶ ἀπεπεράτωσε τὸ 1154 (γαλλ. μετάφρασις ὑπὸ Α. Jauher, 2 τ. Παρ. 1836-40). Ἀγνωστον πότε ἀπέθανε. [B.E.]

Ίδριαιδαι (ἢ Ἐβριαιδαι) καλεῖται ἀραβικὴ δυναστεία, ἐπὶ σχεδὸν 150 ἔτη ἀρξασα τῆς Β. Ἀφρικής. Ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἰδρίε, διεργόνου τοῦ Ἀλῆ, καθ' ὃν ὄντας τῇ 784 μ. Χ. εἰς τὴν ΝΔ Ἀφρικήν καὶ σχηματίζαντες μικρὸν κράτος· ὁ υἱὸς του Ἰδρίε δ' Ι' (790-829) ἐκτίσεν τὸ Φέζ. Μετ' αὐτὸν διαμελλομένη τὸ κράτος καὶ ὁ τελευταῖος Ἰδριαιδῆς Ἰάχχιζ ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τῶν Φατιμιδῶν.

Ίδρωμένος (Ἀνδρός). Διακνηριμμένος ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος τοῦ Γένους, γεννη-

οἱς ἐν Πάρῳ τῆς Ἠπείρου τῷ 1764, ἀποθανόντων ἐν Κερκύρᾳ 1843. Διδάξας πρότερον εἰς διάφορα χωρία τῆς Ἠπείρου, ἐκρημάτισεν εἰς τὴν πατρίδα του, διατελούσῃ τότε ὑπὸ τοῦς Ἑνετοῦς, θρησκευτικῆ καὶ διευθυντῆς τοῦ αὐτοῦ σχολείου, τῷ δὲ 1803 ἀνελάβε τὴν ἐν τῇ συστάσει τότε ἐν Κερκύρᾳ Σχολῇ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀνωτέρων ἑλληνικῶν ἢ ἐκρηκολογῆσεν ἐπὶ 21 ἐτη, μαθητὰς σὺν ἄλλοις τε καὶ τὴν Ἰωάννην Καποδιστριαν, Ἀνδρέαν Μουτσοῦδην κλ., διὰ τοῦ πατριωτισμοῦ δὲ καὶ τῆς εὐγνωστίας του μεγάλως συντελέσας εἰς ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ Ἑλληνισμοῦ. Διατελὼν ὑπὸ τοῦ 1808 μέλος τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἀνηγορεύθη τῷ 1824 ὁ πρῶτος διδάκτωρ τῆς Θεολογίας τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας. Καταλιπὼν δὲ τὴν διδασκαλίαν ἐσχολήθη εἰς τὴν διόρθωσιν καὶ κριτικὴν ἐπιστάσιν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων. Ἐγράψα δὲ διάφορα περὶ καὶ ἑμμετρα, τὰ πλείστα διατηρούμενα ὑπὸ τῆς εἰςκογενείας του ἀνεκδοτα. [Κ.Ν.Σ.]

Ἰδρώς. Τὸ ὑπὸ τῶν ἰδρωτοποιῶν ἀδένων (βλ. ἴ.) ἐκρινόμενον τοῦτο ὑγρὸν εἶναι διακρινέται ὅτι ὁλίγον ὁλερόν, συνὰ ἀναμειγμένον μετὰ λιπιδίων οὐκ ὡς ἡ ἄλλων ἐπιδερμικῶν προϊόντων, σαφῆς διαφέρει ἐπὶ διαφόρων τοῦ σώματος μερῶν καὶ δυσώδεις ὅπου περιτριζόμενον δὲν δύναται νὰ ἐξατμισθῇ (πόδες), ἔχον πρὸς τὴν ὑγρότητα, εἰδικὸν βάρος 1,004, ἀντιδραστὴν δὲ ἐν γένει ὀξεῖαν. Κατὰ μέτρον ἔρον ἐκκρίνεται αὐτοῦ καθ' ὥραν 40 γρ., ποτὲν ὅμως δύναται καὶ νὰ δεκαπλασιασθῇ ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιδράσεως, αὐξανόμενον μὲν διὰ τῆς μυικῆς ἐργασίας, τῆς ἐξωθεν θερμότητος, τῆς πολυποσίας καὶ φαρμακευτικῶν τιμῶν οὐσιῶν εἰς τὴν πολυκαρπίνην, τῆς νικοτίνης κλ., ἐλαττούμενον δὲ διὰ τοῦ ψύχους, τῆς ἀτροφίας κλπ. Ἐν 1000 μέρεσιν περιέχει 990 γρ. ὕδατος καὶ 10 μέρη στερεῶν οὐσιῶν ἧτοι δρυκτὰ ἄλατα καὶ κυρίως κοινὴν μαγειρικὴν ἅλας, λιπαρὰ ὀξεῖα, λίπος καὶ οὐρίαν. Εἰς τὴν ἐκκρίσιν δὲ τοῦ Ἰ. συμβάλλεται μὲν καὶ ἡ κυκλοφορία, τελευτῶν ἑμῶς αὐτὴν ἰδια ἐκκριτικὰ νεύρα ἐκπεμπόμενα ἐκ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ πιθανῶς εἰς ἐν γενικὸν κέντρον ἀπολήγοντα, ἐν τῷ προηγουμένῳ μυστῷ κείμενον καὶ προϊστάμενον τῆς γενικῆς ἰδρώσεως. — Ὁ Ἰ. διαχεύμενος ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὀλίγος μὲν ὢν ἐξατμιζέται πάραυτα, πλείον δὲ ὑπάρχων ἀποτελεῖ τὴν συμφανῆ ἰδῖος καλουμένην ἰδρωσίν. Ἡ ἐκκρίσις δ' αὐτοῦ συντελεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ αἵματος ἐν τῇ φυσικολογικῇ συνθέσει του, ἀπὸ ἀλλομενῶν ἀπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἰ. περιττῶν ὑποσιωπούσας οὕτω τὰ ἔργον τῶν νεφρῶν καὶ τῶν πνευμόνων ἑτι δὲ ὁ Ἰ. συμβάλλεται ἐξατμιζόμενος εἰς τὴν ῥύθμισιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, κωλύων τὴν ἀνύψωσιν αὐτῆς, καὶ τέλος τῶν τῶν τῶν δέρμα ὑγρόν καὶ ἀπαλὸν καθεστὰ αὐτὸ

ἐπιτηδεύοντα εἰς τὴν ἀπικτὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Ἐν παθολογικῇ καταστάσει δυνατόν ὁ Ἰ. νὰ ᾖ κεχωρισμένος (ἐρυθρὸς ἢ κυανοῦς κυρτός), τὴν χρωματισμὸν δὲ ταύτην ἄλλοι μὲν ἀνάγουσιν εἰς τὴν ἀνάμειξιν χημικῶν χρωστικῶν οὐσιῶν, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ὑπαρξίν μικροβίων. Περὶ ὑπερβολικῆς ἐκκρίσεως βλ. Ὑπερίδρωσις. Δυστροφία ἧτοι παρρημπίσις τῆς ἐκκρίσεως δυνατόν νὰ ἐπιφέρῃ ἐξανθήματα ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐπὶ τινῶν δὲ δερματικῶν νοσημάτων παρατηρεῖται καὶ ἀνιδρωσία. [Α.Π.]

Ἰδρωτοποιοὶ ἀδένες (Ἀνατ.)

Ἀδένες τοῦ δέρματος, καταλεγόμενοι εἰς τοὺς συνεσπειραμένους, μακροὶ καὶ ἀναπόσχιστοι, ἧτοι ἀπλοὶ ἀπικαιοειδῆς, ὧν τὸ μὲν κατωτέρω πέρας, τὸ ἐκκριτικὸν μέρος τοῦ ὀργάνου, φέρεται ἐλικοειδῶς ἀποτελοῦν ὑποστρόγγυλον σπείραμα, τὸ σῶμα τοῦ ἀδένος, κατασκευαζόμενον ἐν τῇ δικτυωτῇ στρώματι τοῦ χορίου ἢ καὶ ἐν τῇ ὑποδερματίῳ συνδετικῇ ἱστῇ, δ' ἐκφορητικὸς πόρος διελαύνει τὸ γόρπον. Πολυπληθεῖς μὲν καὶ εὐμεγέθεις ἀπαντῶσιν ἐν τῇ παλάμῃ, τῷ πέλματι, τῇ μαστῶν, τῇ βουβωνικῇ χώρᾳ, τῷ στήθει καὶ τῇ θηλῇ τοῦ μαστοῦ, σποράδην δ' ἐν τῇ νώτῃ, ἐλλείπουσι δὲ τέλει ἐν τῇ βαλάνῃ, τῇ ἐσθῶν ἐπιφανείᾳ τῆς ἀκροστοχίας καὶ τοῖς χεῖλεσι τοῦ στόματος. Εἶναι δὲ λίαν πολυάριθμοι, 2-3 ἑκατομμύρια· ὁ δ' ὅλος ὄγκος τοῦ ἰδρωτοποιοῦ συστήματος ἰσούται πρὸς τὸ ἥμισυ ἐνδὲ νεφροῦ. [Ι.110.]

Ἰεδοῦς. Ἰεδοῦς αἰ. βλ. Ἰερουσαλήμ.

Ἰέδλερσδωρφ (Gross-Jedlersdorf). Κώμη τῆς Κάτω Αὐστρίας πλησίον τοῦ Δουνάβειος, ἀπέναντι τῆς Βιέννης. ἔχει 7834 κατ. (1890). [Μ.Σ.]

Ἰέδο. Βλ. Τόκιον.

Ἰεζάβελ. Σύζυγος τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἀχαάβ, φοδρά διώκτις τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας καὶ τῆς τοῦ Βάαλ προστάτης. Κατεδίωξε πολὺ τὸν ἐλέγχοντα αὐτὴν προφήτην Ἠλίου. Τέλος δὲ ἐφρονέθη μετὰ πάσης τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἱερέων αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν δι' ἧς ὁ Ἰηοῦ κατέλαβε τὸν ὄρον τοῦ βασιλείου. [Β.Ε.]

Ἰεζεκιήλ. Προφήτης τῶν Ἑβραίων, υἱὸς τοῦ ἱερέως Βουζι, τῷ 599 π. Χ. μετὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰουδα Ἰεχονία κατὰ διαταγὴν τοῦ Ναβουχοδονόσορος εἰς Μεσσοποταμίαν ἀπαχθεὶς καὶ ζήσας αὐτοῦ μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ἰουδαίων. Ὡς προφήτης ἀνεβάνη τὸ πρῶτον τῷ 594, ἵνα διδάξῃ τοὺς συμπατριώτας του περὶ τῆς τότε καταστάσεως τῶν καὶ τοῦ προσδοκῆσιν μέλλοντος. Τὸ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον βιβλίον τῆς Π. Διαθήκης δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία τμή-

ματα, ὧν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ, γραφέντι πιθαρῶς πρὸ τῆς τελευταίας ἀλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὑπὸ Ναβουχοδονόσορος, προλέγει τοῖς Ἰουδαίοις πλήρη καταστροφὴν διὰ τὴν μακροχρόνιον ἀπιστίαν των (Κεφ. Α'-ΚΔ'), τὸ δεύτερον ἀπειλεῖ τοὺς ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ καταστροφῇ ἐπιχαίροντας γείτονας λαοὺς (Κεφ. ΚΕ'-ΑΒ'), τὸ δὲ τρίτον, μετὰ τὴν κατὰ λυσιν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα γραφέν, προλέγει τοῖς Ἰουδαίοις τὴν ἰδρυσιν νέας Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπάνοδον τῆς θείας χάριτος. Τὸ ὅρος τοῦ Ἰ. ἀπομακρύνεται πολὺ τοῦ τῶν ἀρχαίων προφητειῶν πλησιάζον πρὸς τὸ νεώτερον ἀποκαλυπτικὸν ὅρος, αἱ δὲ ἀλληγορίαι τοῦ εἶναι τεχνικαὶ καὶ δυσληπτοί. [B.E.]

Ίεζίδαι καλεῖται Ὁρηκευτική αἵρεσις, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τινος Ἰεζιδ, παραλαβοῦσα τὰ διδάγματα αὐτῆς ἐκ διαφόρων Ὁρηκειῶν. Ἐδρα τῶν Ἰ. εἶνε τὸ ὄρος Σινδχαρ ἐν Μεσσηταμῖα. [B.E.]

Ίέζακ. Πρωτεύουσα περιφέρειας καὶ ἐπίγειον ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κουβανίων Κοζάκων, 225 χμ. ΒΒΔ τοῦ Δίκατερινσκά, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰέγια (ἔχοντος ῥοὴν 235 χμ.) εἰς τὴν λίμνην τοῦ Ἰ. Κεῖται δὲ ἐπὶ γλῶσσης ἴλης χωρικοῦσης ταύτην ἀπὸ τῆς Ἀφορικής θαλάσσης. Ἰδρῦθη τῷ 1848, ἔχει δὲ ἤδη 27915 κατ. ἐξ ὧν πολλοὶ ἐμποροί. [M.S.]

Ίελάδουγα. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ῥωσικῇ κυβερνήτῳ Βιάτκα, ἐπὶ τοῦ Κάμα. ἔχει 9965 κατ. καὶ χυτήρια κωδῶνων. [M.S.]

Ίελάτμα. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ῥωσ. κυβερνήτῳ Ταμπόφ, ἐπὶ τοῦ Ὁκά. ἔχει 7562 κατ. [M.S.]

Ίελέτς. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ κυβερν. Ὁρέλ (Ἀριέλ) τῆς Μερ. Ῥωσσίας. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Σέτνα, 220 ΑΝΑ τοῦ Ὁρέλ, ἔχει δὲ 36336 κατ. διατηροῦντας ἀκμαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν. [M.S.]

Ίεμτλάνδη. Χώρα τῆς Β. Σουηδίας, ὑψιπέδιον μετὰ πολλῶν ἐλιδῶν μερῶν, ἀλλὰ καὶ ὠραίων λιμνῶν καὶ ποταμῶν, μαλλόν πρὸς κτηνοτροφίαν κατὰλλήλως, καί μιν Ν. τῆς Λαπωνίας. Μετὰ τοῦ Ἐργεωδάλεν ἀποτελεῖ τὴν νομὴν Ἰ., ἔχοντα ἐμδ. 52219 τχμ. καὶ 100455 κατ. (1891), μίαν δὲ πῆλιν μόνον, τὴν Ὁστερσεύδην. [M.S.]

Ίένα. Πέλις τῆς ἐπαρχίας Ἀπόλδας τοῦ Μεγάλου δουκάτου Σαξωνίας-Βαίμαρ-Ἀϊζεναχ, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σαλς, σταθμὸς δύο σιδηροδρόμων. ἔχει 13449 κατοίκ. (1890), πανεπιστήμιον ἰδρῦθὲν τῷ 1558, μετὰ βιβλιοθήκης 200 χιλ. τόμων κλ., διαφόρους ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, καὶ εἶνε ἐδρα τοῦ ἀνωτέρου δικαστηρίου τῶν Τυριγγικῶν πολιτειῶν. Γνωστὴ ἐγένετο ἡ πόλις ἐν τῇ ἱστορίᾳ

κυρίως ἐκ τῆς παρ' αὐτὴν νίκης τοῦ Ναπολέοντος (2/14 Ὀκτ. 1806) κατὰ τῶν Πρώσων καὶ Σαξόνων. [M.S.]

Ίενισσέης. Μέγας ποταμὸς τῆς Σιθηρίας, πηγάζων ἐν τῇ σινική Μογγολίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κέμ. Διέρχεται τὰ Σαγριανικά ὄρη καὶ διαρρέει εἰς τὸ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον ῥωσικὸν κυβερνεῖον Ἰενισσέισκ. Δέχεται δὲ πολλοὺς παραποτάμους, τὸν Ἀγγάραν, τὸν Πετρώδη καὶ τὸν Κατώτερον Τουργούσκαν, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Βόρειον Πολικὴν Θάλασσαν, σχηματίζων στομαλῖνμην ἔχουσαν μῆκος 380 χμ. καὶ πλάτος 15—70 χμ. ἥτις καλεῖται κλίπες τοῦ Ἰ. ἡ τῶν 70 νήσων. Τὸ μῆκος τοῦ Ἰ. εἶνε 5610 χμ., τὸ δὲ λεκανοπέδιον αὐτοῦ περιλαμβάνει 2698000 τχμ.

Ίενισσέϊσκ καλεῖται ἐκ τοῦ διαρρέοντος αὐτὸ Ἰενισσέη τὸ ἕτερον τῶν δύο μεγάλων κυβερνεῖων τῆς Ἀ Σιθηρίας, ἐκτείνεμενον ἀπὸ τῶν σινικῶν συνόρων μέχρι τῆς Β. πολιτικῆς θαλάσσης, διαιρούμενον δὲ εἰς ἑξ. περιφέρειας. ἔχει ἐμδ. 2556755 τχμ. καὶ μόνον 447076 κατ., Ίουράλκους, Ίακούτσκ, Ὀστιάκους, Τουργούσκους καὶ Τατάρους. Τὰ πλείστον εἶνε ἔρημος πεδία μετὰ ἑλδῶν καὶ παρθένων δασῶν· εἰς τὰ νότια δρεῖνὰ μέρη εὐρίσκονται πολύτιμα μέταλλα (χρυσὸς κλ.). Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι κτηνοτροφία καὶ ἐμπόριον διφθερῶν. Πρωτεύουσα εἶνε Κρασνοῦάρσκ. Ἡ πῆλις Ἰ. ἐπὶ τοῦ ἑμονύμου ποταμοῦ ἔχει 7382 κατ. καὶ κατ' ἀντιστάσεως μεγάλην πανήγυριν ἐμπορικὴν. [M.S.]

Ίέννερ. Βλ. Τζέννερ.

Ίερὰ ἐξέτασις (Inquisitio) ἦτο ἔργον τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, σκοποῦν τὴν ἀνέυρεσιν καὶ τιμωρίαν τῶν αἱρετικῶν. Καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ ἐπίσκοποι εἶχον ἐντολὴν νὰ πρεσβύτωσι κατὰ τῶν αἱρετικῶν μέχρι τοῦ ἀφορισμοῦ, ὅτε δὲ ὁ χριστιανισμὸς ἐγένετο Ὁρηκεῖα τοῦ κράτους, προστεθῆσαν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς τιμωρίας καὶ πολιτικάς, τῆς αἰρέσεως θεωρουμένης καὶ ὡς κακουργήματος κατὰ τῆς πολιτείας, τὸ δὲ πρῶτον παράδειγμα θανατώσεως αἱρετικοῦ εἶνε ἡ τοῦ Πρίσκιλλιανου (385). Ἡ ἐκτέλεσις τῆς καταδικῆς ἦτο ἀναθεμένη εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Ἄλλ' ἡ κυρίως Ἰ. ἐ. ἰδρῦθη κατὰ τὴν ΙΓ' αἰῶνα, ὅτε διὰ τῶν Καθάρων (βλ. λ.) τὸ αἱρετικὸν πνεῦμα ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις. Ἐνθὺ δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο συνδεσμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπικῆς ἐξουσίας, ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου Θ' (1232) εἰς τοὺς Δομινικανούς καὶ ἐγένετο ἔργον ἐξαρτώμενον ἀμέσως ἐκ τοῦ παπικοῦ ὁρῶντος· ἐκτελεσताὶ δὲ ἦσαν οἱ ἡγούμενοι καὶ τὰ πολιτικά δικαστήρια. Ὁ ὑποπτος αἱρετικῶς ἐφυλακίζετο καὶ ἀρνούμενος ἐθαπνίζετο (ἀπὸ τοῦ 1252). Ὅστις ἀπελάσσετο τὰς αἱρετικαῖς ἰδέαις, ἐτιμωρεῖτο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μόνον

ἐκκλησιαστικῶς, καταδικαζόμενος π. γ. νὰ μεταβιβαίη τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν ναὸν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐσθῆτι (sambenito) καὶ ἀπογυμνωθεὶς τὴν βύβιν νὰ μαστιγώται ὑπὸ τῶν ἱερέων. Εἰς δὲ τοὺς ἐπιμένοντάς εἰς τὴν αἵρεσιν ἐπεδύλλοντο καὶ αἱ πολιτικαὶ ποιναὶ, φυλακίσις, ἐξμευσίς τῆς περιουσίας, δημοσίαι μαστιγώσεις καὶ ὁ θάνατος, κυρίως ἐπὶ τῆς πυρᾶς (βλ. Ἀεῦτο-δλ-φέ). Ἐν Γαλλίᾳ ἡ Ἱ. ἐ. ἐνῆργησε πρὸ πάντων κατὰ τῶν Ἀλβεργινῶν, περιορισθὴ δὲ κατὰ τὴν Ἰδ' αἰῶνα καὶ διατηρήθη μέχρι τοῦ 1772. Ἐν Ἰσπανίᾳ εἰσαγέμετα διὰ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους (ἐν Τολέδο 1480) κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ Μαυριτανῶν ἐγένετο βασιλικὴν ἱδρυμα, τὰ δὲ ὅμματα αὐτῆς ὑπῆρξεν ἀναρίθμητα (βλ. Ἀεῦτο). Εἰς Πορτογαλίαν εἰσῆχθη τῇ 1557, κατηργήθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ 5' (1818—26). Ἐν Ἰταλίᾳ ἐσυστήθη ἡδὴ τῇ 1235, δὲν ἔλαβε δὲ ποτὲ τὴν μεγάλην δύναμιν ἣν εἶχεν ἐν Ἰσπανίᾳ· καταργηθεῖσα ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, ἀνιδρύθη πάλιν ὑπὸ Πίου Ζ' (1814) καὶ μόλις τῇ 1859 ἐξέλιπεν ἐντελῶς. Ἐν Ἑντεῖᾳ δὲ ἡ Ἱ. ἐ. ἐπετηρέτο ὑπὸ τῆς πολιτείας. Τέλος ἐν Ἀγγλίᾳ αὐδέποτε εἰσῆχθη, ἐν Γερμανίᾳ δ' εὗρε, παρὰ τὰς ἐνεργείας τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου Δ', ζωηρὰν ἀντίστασιν καὶ ἀπὸ τῆς ὁρηκευτικῆς μεταρρυθμίσεως ἐξέλιπε. [Ἰ.γ.]

Ἱερὰ ὁδός. Ἡ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα ὁδός. βλ. Ἐλευσίς.

Ἱερὰ συμμάχεια ἐκλήθη ἡ μεταξὺ τῶν αὐτοκρατόρων Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας τῇ 1815 ἐν Παρισίῳ συνυπογραφθεῖσα καὶ ἐκτοτε ἐνισχυθεῖσα διὰ τῆς εἰς αὐτὴν προσχωρήσεως πάντων τῶν χριστιανῶν μοναρχῶν, πλην τοῦ Πάπα καὶ τοῦ βασιλεύοντος πρίγκηπος τῆς Ἀγγλίας (ὅστις καὶ αὐτὸς προσωπικῶς ἐνέκρινε τὴν Σ.). Κατὰ ταύτην οἱ μονάρχαι ὑπέσχεον ἀλλήλοις ἀδελφικὴν ἀγάπην, βοήθειαν καὶ προστασίαν, σκεπὸν θέμενοι τὴν ἀπὸ κοινοῦ ὑπερασπίσιν τῆς ὁρθοκείας, τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ δικαίου. [Ἰ.γ.]

Ἱερὰ Σύνοδος. Ἡ ἀνωτάτη ἐν τῇ κράτει Ἐκκλησιαστικῇ ἀρχή, τὴν σύστασιν καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ὁποίας ὀρίζει ὁ ΣΑ' καταστατικὸς νόμος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 9 Ἰουλ. 1852. Ἐθρύνει διαρκῶς ἐν Ἀθήναις καὶ σύγκαιται ἐκ πέντε μελῶν ἱερέων ἐκ τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρχιερέων τῶν ἐχόντων ἐπισκοπίας, ὧν εἰς πρόεδρος ἱερότης, ἡ μητροπολίς Ἀθηνῶν, καὶ τέσσαρες Σύνοδοι ἀλλήλῃσι ἀδελφῶς ἀνάπαντες καλούμενοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβειῶν τῆς ἀρχιερωσύνης, καὶ παρ' αὐτοῖς εἰς Βασιλ. Ἐπίτροπος, παρεπισκοπόμενος εἰς πάσας τὰς συνεδριάσεις καὶ προσυπογράφων πάσας τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς πράξεις τῆς Συνόδου, μὴ ἔχων ὁμῶς ψῆφον· πρὸς

τούτοις διορίζονται δύο γραμματεῖς καὶ ἀνάλογον κατώτερον προσωπικόν. Τὰ καθήκοντα τῆς Ἱ. Σ. διακρίνονται εἰς ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικά. Καὶ ἐσωτερικὰ μὲν εἶναι ἐν γένει ἡ μέριμνα καὶ ἐπιβλέψις περὶ τῆς τῶν δογματικῶν ἐσθῆς καὶ πιστῆς διδασκαλίας, τῆς τηρήσεως τῶν περὶ τῆς θείας λατρείας διατάξεων, τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων τοῦ κλήρου παντός, τῆς ὁρηκευτικῆς διδασκείας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας, τῆς δοκιμασίας τῶν μελλόντων προχειρισθῆναι εἰς τὴν κλήρον καὶ τῆς χειροτονίας αὐτῶν, τῆς καθιερώσεως τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τῆς ἐκκληρώσεως τῶν ὑπὸ τῶν δογματικῶν τῆς ἐκκλησίας καθιερουμένων ὁρηκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν· εἰς τὰ ἐξωτερικά δὲ καθήκοντα ἀνάγονται ὁ περιορισμὸς τῶν κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς πομπῶν καὶ παρατάξεων συμφώνως πρὸς τὴν παραδειγμαμένην τῆς Ἐκκλησίας τάξιν, αἱ διατάξεις περὶ ἐκπαιδευτικῶν, περιθάλπτικῶν καὶ σωφρονιστικῶν διὰ τοῦ κλήρου καὶ καταστημάτων, αἱ ἐκτακτοὶ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταὶ κττ. Ἐπὶ τῶν καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων ἡ Ἱ. Σ. ἔχει τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν, καὶ ἐπιβάλλει κανονικὰς ποινὰς εἰς τοὺς κληρικοὺς εἴτε ἐν πρώτῳ βαθμῷ δικάζοντα εἴτε κατ' ἐφεξῆς τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων (βλ. λ.), ἐπιβλέπουσα τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ γάμου καὶ διαζυγίου διατάξεων καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ πνευματικὸν μέρος, ὡς καὶ τῶν περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἱερῶν πραγμάτων κλπ. Ταῦτα πάντα ὀρίζει λεπτομερῶς ὁ νόμος, ἐπιβάλλων ἐν τέλει εἰς ὅλεκληρον τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ κλήρον τὴν μετὰ τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασιλισσαν μνημένευσιν τῆς Ἱ. Σ. ἐν πάσῃ ἱερωργίᾳ. Ἡ πρώτη συνοδικὴ περιόδος ἤρξατο εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου λήξασα τὴν 31 Ἀυγούστου 1853. ἔκτοτε δ' ἑκάστη συνοδικὴ περίοδος ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς πρώτης Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους.

Ἱέραξ. Χωρίον τοῦ δήμου Ζάρακος· κειμενὸν κατὰ τὴν πρὸς τὸ Μυρτῶν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Λακωνικῆς, ἐφ' ἧς καὶ λιμὴν αὐτοῦ ἀσφαλῆς, ὅπου παρατηρεῖται ἀρχαία τις κυκλωπικὴ ἀντόποις δεσπόζουσα τοῦ ὑπ' αὐτὴν κοιλώδους καὶ βυθίου ὁρμου. Τὸ χωρίον καίτα· ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Ζάρακος. Ἀπεχεῖ ἀπὸ Κρεμαστῆς ΝΑ ὥρ. 5. Κάτ. 487.

Ἱέραξ (Palao). Γένος πετρῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Ἱερὰ κιθῶν, εἰς ἣν ἀνήκουσι πλην τοῦ Ἱ. ὁ ἀετός, οἱ ἀστούριοι (κίρκαι), οἱ τυπογέραννοι κλ. Οἱ Ἱ. ἔχουσι στρεγγύλην, ἐντελὴς ἐπιτερωμένην, κεφαλὴν καὶ λαμβάνον, περὶ τοῦς ὀφθαλμοὺς γυμνὸν κίτρον, πύλον κύκλον, ῥάμφος βραχύ, δὲ καὶ γαρφέν, ἐπὶ τῆς ἀνω σιαγένης τοῦ ὁποίου ὑπάρχει δὲξυς τρίγωνος δόους ἐκατέρωθεν, ἐφαρμοζόμενος εἰς ὁμοίαν κοιλότητα τῆς κάτω σιαγέ-

νες, μακρὰς καὶ ἐξείας πτέρυγας, ἐκτεινομένης εἰς εἶδη τινὰ καὶ πέραν τῆς οὐρας. Εἶναι καθ' ὅλην τὴν γῆν διαδεδομένοι εἰς διάφορα εἶδη (περὶ τὰ 10), πάντα σχεδὸν εὐρισκόμενα καὶ ἐν Ἑλλάδι. Εἶναι τολμηρά, φιλοπέλημα καὶ ἀγρία πτηνὰ, τρεφόμενα κυρίως ἐκ ζωῆς λείας καὶ ἰδίως πτηνῶν. Κοινότατος εἶναι ἡ *γυνήσιος* (*F. tinunculus*), τὸ κοινὸν *γερὰκι*, νεοεπιπεύον ἐν ἐρείπιοις καὶ παλαιαῖς κυρίως. ἡ *καροθαλοφόρος* (*F. subbuteo*) εὐρίσκεται ἐν Ἑλλάδι καθ' ὅπαν τὸ ἔτος, ἰδίως τὸ θέρος θεσπυρίων ἐν τῇ Στερεῇ. Πολλὰ εἶδη ἡ γυναιχίμενα ἀποβαίνουσιν ὠρελμώτατα ἐν τῇ θήρᾳ, κομίζοντα τῷ θηρευτῇ τὴν λείαν των, ἣ δὲ δι' ἱερῶν αὐτῇ θήρᾳ ἠτοαλλοτε ἐν μεγίστῃ χρήσει, ἀποτελεῖ ὅσα λίαν ἀγαπητὴν διασκέδασιν ἐξ Ἀνατολῆς εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ τὰς Σταυροφορίας ἐπικρατήσαν· ἐπιτηδεύοντες πρὸς τοῦτο εἶναι ὁ *ισλαμ*· ὁ *Ι. Φρειδερίκος* ὁ Β' τῆς Γερμανίας κατέλιπεν ἴδιον σύγγραμμα περὶ τῆς ἐκγυμνάσεως καὶ χρήσεως τῶν ἡ. εἰς τὴν θήραν, ἐπὶ Φραγκισκοῦ δὲ τοῦ Α' ἡ διατήρησις τῶν πρὸς τοῦτο βασιλικῶν ἱερῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀπρηγόρει μέγα πλῆθος ἀνθρώπων καὶ δι' αὐτὸν ἐκ τῶν εὐγενῶν ὑπὸ ἑνα ἀνώτατον Ἱερακοτρόφον. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θήρας ἐξέπεσε συν τῇ τελειοποιήσει τῶν πυρεθέλων καὶ ἐν Εὐρώπῃ τελείως ἤδη ἐξέλιπε. [Φ.Ι.]

Ἱεράπετρος. Πόλις τῆς Κρήτης διατηρήσασα τὸ μεταγενέστερον ὄνομα τῆς Ἱεραπύτης (βλ. λ.), ἥς τὴν θέσιν κατέχει. Εἶναι εὖρα ἐμῶνυμου δήμου καὶ ἐπαρχίας καὶ ἔχει 2580 κατοίκους. Εἰς τὸν δῆμον ἀνήκοντι καὶ τὰ χωρία Κεντρί, Μακρηλία, Μεσελεῖοι, Καπίστρι, Γιάννιτσι, Κεράλη καὶ ἡ μενὴ Φανερωμένη (ἐν ὅλῳ κατ. 2670). Ἡ ἐπαρχία περιλαμβάνει ἐκτὸς τοῦ ἐμῶνυμου δήμου καὶ τοὺς Κατωχωρίου, Ἀνατολῆς καὶ Καδυσίου, ἔχει δὲ κατοίκους 8548. [Ν.Στ.]

Ἱεράπολις. Ἀρχαία πόλις τῆς Φρυγίας καίμην Β τῆς Λαοδικείας (πρὸς τῷ Λύκῳ), κέντρον τῆς λατρείας τῆς Κυβέλης. Τὰ εἶρηνα αὐτῆς καλοῦνται νῦν Παμπούκι καὶ εἰς ἐκ τοῦ λευκοῦ χρώματος τῶν ἀποθεμάτων τῶν ἐκεῖ θεμῶν πηγῶν συνίστανται δὲ εἰς θερμὰς, θεάτρην, νεκρόπολιν κλ. ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν διεξήγεν ἡ πόλις ἀκμαίον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ἱεραπόστολοι καλοῦνται οἱ εἰς ἔξω, μὴ χριστιανικὰς, χώρας ἀπερχόμενοι ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς αὐτέῃ διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ πρῶτοι ἐμπέμεις ἡ. ἦσαν αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ συνεχιστὰς τὸ ἔργον αὐτῶν ἀνδρες, οἱ μετὰ τοσοῦτον κινδύνου διαδόντες τὴν νέαν θρησκείαν. Ἀπὸ δὲ τῶν μεγάλων ἀνακαλύψεων νέων χωρῶν κατὰ τὴν 16' αἰῶνα, νέοι ἀναφάνησαν ἐζηλωταὶ ἀνδρες

ἐπιχειρήσαντες νὰ ἐκχριστιανίσωσι τοὺς τῶς ἀγνώστους ἀγρίους λαοὺς καὶ πλείστα σωματεία πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων ἰδρύθησαν. Ἐν τῇ σταδίῳ τούτῳ διεπρεσαν ἰδίως οἱ Ἱησοῦται καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἡ. ἀδελφὸς ὑποστηρίζοντες καὶ ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν Κυβερνήσεων, βραδύτερον δὲ καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ Γερμανοὶ. Σήμερον ἐτι πολυάριθμοι διατηροῦνται ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ Γερμανίᾳ Ἱεραρίαι ἐξ ὧν προπαιδευόμενοι ἀρμόδιως ἐκπέμπονται πανταχοῦ οἱ ἡ. μετὰ μεγάλων χρηματικῶν θυσιῶν καὶ μεγίστων κινδύνων εἰσδύοντες εἰς τὰς βαρβάρους χώρας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποστολῆς. [Εἴ.]

Ἱεραπύτνα (ἡ) καὶ Ἱεράπυτνα (τὰ), πρότερον Κύρβα, Πύτνα, Χάμιρος καλουμένη, ἦτο πόλις αὐτόνομος καὶ σημαντικωτάτη τῆς Κρήτης, καίμην ἐπὶ τῆς Ν παραλίας ἐν τῇ στενωπότητι μέρει τῆς νήσου καὶ ἀπέχουσα τῆς Μινώας 60 στάδια. Ἱεραπύτνα ὀλίγον τὰς γειτονικὰς πόλεις κατέστρεφεν ὑπὲρ τὴν Πραισὸν καὶ ἐγένετο κυρία μεγάλου μέρους τῆς Κρήτης. Εἰς τὴν κυρίαρχίαν τῶν Ῥωμαίων περιήλθεν ἡ ἡ. τελευταία πατὼν τῶν κρητικῶν πόλεων, διετήρησε δὲ τὴν σημασίαν τῆς, καὶ κατὰ τὴν μεταίωνα ἀναφέρεται ὡς εὖρα ἐπισκοπῆς. Τὰ εἶρηνα αὐτῆς, πλείστα καὶ μεγαλοπρεπῆ ὀνόμα κατὰ τὸν 1' αἰῶνα, περιορίζονται νῦν εἰς θεάτρην, ἀμφιθέατρον καὶ θεμέλια οἰκοδομῶν. Τὸ ὄνομα διετήρησεν ἡ ἐκεῖ τὴν σήμερον πόλις Ἱεράπετρος (βλ. λ.). ἢ τὴ παρὰ Πτολεμαίῳ καλεῖται ἡ ἡ. Ἱερά πέτρα.

Ἱερατικά σχολεῖα, ἰδρυθέντα δυνάμει τοῦ νόμου ΤΕΞ' τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1856, σκοποῦσι τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν διὰ τὴν διακονίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας παρασκευαζομένων ὡς καὶ τῶν ἡδη τεταγμένων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κλήρον. Διὰ τὴν διάταγματος συνετελέθησαν καὶ λειτουργοὶ τρεῖς τοιαῦτα σχολεῖα, ἐν Χαλκίδι (1857), ἐν Τριπόλει (1858) καὶ ἐν Συρῷ (1862). Ἱερατικὴ σχολὴ εἶναι καὶ ἡ Ῥιζάρειος, συσταθεῖσα τῇ 15 Μαΐου 1844 δυνάμει τῆς ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1840 διαθήκης τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου Ῥαδόντος Ῥιζάρη, ἐν Μοναζενδρίῳ τοῦ Ἡπείρωτικοῦ Ζαγορίου, διαθεσάντος ἅπαντα τὴν περιουσίαν του, ὡς καὶ τὴν τοῦ προαποθνήσκοντος ἀδελφοῦ του Μάνου πρὸς συντήρησιν ταύτης· ἡ σχολὴ αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς γυμνάσιον, σκοπεῖ δὲ κατὰ τὸ ἄρθρον 72 τῆς διαθήκης τὴν μέρφωσιν τῶν μελλόντων ν' ἀναλάβωσι τὸ Ἱερατικὸν σχῆμα καὶ γίνονται ἱερεῖς· διοικεῖται ὑπὸ πολυμελὺς συμβουλίου καὶ λειτουργεῖ κατὰ τὰς λεπτομερεῖς διατάξεις τῆς διαθήκης καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βῆσει ταύτης ἐκδοθέντων Β. Διαταγμάτων. [Πε.]

Ἱερατικὴ ἐξουσία. Ἡ καθόλου ἐκ-

κλησιαστική εξουσία, τὸ σύνολον δηλαδή τῶν πράξεων ἕως μόνῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν λειτουργικῶν αὐτῆς δυνάτεϊ ἐγκύριως νὰ ἐνεργῇ, πρὶν δὲ διαιρείται: εἰς τὴν *ἐρατικήν* ἢ *ἐκκλησιαστικήν* (*potestas ordinis*), τὴν προσδίδουσιν τὴν ἐκτελέσεια καὶ ἀποτελεσματικῶς τελεῖν τὰ μυστήρια καὶ τὰς λοιπὰς λειτουργίας, εἰς τὴν *δικαστικήν* ἢ *ἐξουσίαν* (*potestas magisterii*), τὴν προσδίδουσιν τὴν ἐκτελέσεια καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐρμηνεύειν αὐθεντικῶς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν, καὶ εἰς τὴν *ποινικὴν* ἢ *ἐκκλησιαστικὴν* (*potestas jurisdictionis*), τὴν περιλαμβάνουσιν τὴν καθόλου διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀσκήσιν τῆς νομοθετικῆς καὶ δικαστικῆς αὐτῆς ἐξουσίας. Πρῶτος Θωμάς ὁ Ἀκρινάτης διήρξε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν εἰς ἱερατικὴν καὶ ποιμαντικὴν, εἰτα δὲ ὁ Walter εἰσήγαγε τὴν τριχοτομίαν, ἥτις εἶνε καὶ ἡ ἐπικρατεστέρη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, πολλῶν οὐχ ἥττον συγγραφεῶν ἐμμενόντων εἰς τὴν ἀρχαίαν διότην διαίρεσιν. Πρὸς Γ. Π. Ρύταξίου, Τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὰ περὶ Ἱερατικῆς Ἐξουσίας, 1872. [Πρ.]

Γερμανικοί βαθμοί. Ὁ ἑπτά εἰσιν αἱ τάξεις τῆς ἱερωσύνης 1) ἡ τῶν πυλῶρων καὶ ἀκολούθων, 2) ἡ τῶν ἐξορκιστῶν, 3) ἡ τοῦ ἀναγνώστου, 4) ἡ τῶν ὑποδιακόνων, 5) ἡ τῶν ἱεροδιακόνων, 6) ἡ τῶν ἱερέων, 7) ἡ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐπισκόπων, λέγει ὁ Γαβριήλ ἐν τῷ Συνταγματικῷ αὐτοῦ (Κεφ. Γ'). Καὶ ὁ Μητροφάνης δὲ Κριτόπουλος ἐν τῇ Ὁμολογίᾳ τοῦ τοῦ αὐτοῦ καταλέγει ἑπτὰ βαθμούς: σήμερον ὅμως ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ πέντε κυρίως βαθμοὶ ὑφίστανται, τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ διακόνου, τοῦ ὑποδιακόνου καὶ τοῦ ἀναγνώστου, οὓς πάντας πρέπει νὰ διέλθῃ τις ὅπως χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος: οἱ κατώτεροι ὅμως τοῦ διακόνου βαθμοὶ ὄντες μάλλον ὑπηρετικοὶ καὶ μὴ μετέχοντες ποσῶς ἱερατικῆς ἐξουσίας δὲν δύνανται κυρίως εἰπεῖν νὰ θεωρηθῶσιν ἁγίασμα. Ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία ἀριθμοῖ ὀκτὼ βαθμούς, τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ διακόνου, τοῦ ὑποδιακόνου, τοῦ ἀκολούθου (*acolythus*), τοῦ ἐξορκιστοῦ (*exorcista*), τοῦ ἀναγνώστου καὶ τοῦ δοσιταρίου ἢ πυλῶρου (*ostiarium*), διαίρουσα αὐτοὺς εἰς μείζονας εἰς εἶναι οἱ τέσσαρες πρῶτοι καὶ εἰς ἐλάσσονας οἱ εἶναι οἱ λοιποί. Τοὺς βαθμούς τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ πρεσβυτέρου νυνὲς ταυτίζουσι θεωροῦντες τὸν τοῦ ἐπισκόπου ἁπλῶς τελείωσιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, ἄλλοι δὲ προσθέτουσιν ὡς ἕνατον βαθμὸν τὴν *κορὰν* (*tonsura*), δι' ἣς εἰσέρχεται τις εἰς τὴν τάξιν τῶν κληρικῶν, μὴ κτῶμενος ὅμως οὐδεμίαν ἐξουσίαν. Ἡ ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία τοὺς τρεῖς πρῶτους ἀπο-

δέχεται βαθμούς, οἱ ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ὁλλανδίᾳ διαμαρτυρόμενοι ἕνα μόνον τὸν τοῦ πρεσβυτέρου, οἱ ἐν Δανίᾳ δὲ καὶ Νορβηγίᾳ ἀναγνωρίζουσι καὶ ἐπισκόπους οὐχὶ ὅμως ὡς ἀποτελοῦντες διάφορον τοῦ πρεσβυτέρου βαθμὸν.

Ήρετζς καλοῦνται καθόλου εἰ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ὑπηρεσίαν ἀφιερωμένοι καὶ τὰς τῆς λατρείας δημοσίας ἐπιτελοῦντες τελετάς. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκογενειακοῦ βίου χρόνους ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας κατεῖχεν ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἱερατικὸν ἁγίασμα. Κατ' ὀλίγον δὲ ἐμορφώθη ἰδιαίτερα τάξις ὑπηρετῶν τῆς θρησκείας εἰς ἣν παρὰ τοῖς τῶν ἀνατολικῶν ἔθνων (π. χ. ἐν Αἰγύπτῳ) ἀνῆλθεν ἀποκλειστικῶς καὶ μετεδίδετο κληρονομικῶς τὸ ἱερατικὸν ἁγίασμα ἢ τάξις αὐτῇ κάτοχος θεωρουμένη τῆς πάσης σοφίας ἦρκεν κατὰ τὴν θεοκρατικὴν ἐκείνην ἐποχὴν τὴν μεγίστην ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιρροήν, ἐπιβαλλομένη καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὴν ἀνωτάτην ἱερατικὴν ἐξουσίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, καὶ βραδύτερον δὲ εἰς τῶν ἐννέα ἀρχόντων εἶχε τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τῶν τῆς λατρείας, φέρων τὸν τίτλον βασιλέως (ἀρχὼν βασιλεὺς). Ἦσαν δὲ οἱ ἱ. κυρίως προσηρημένοι εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν, τελοῦντες τὰς θυσίας αὐτῶν καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας καὶ μεριμνῶντες περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν εἰς αὐτοὺς ὀρισμένων τιμῶν. Εἰς δὲ τὰς ἰδιωτικὰς προσευχὰς καὶ θυσίας δὲν ἦτο ἡ παρουσία τῶν ἀπαραίτητος. Τὰς ἰδιαίτερας τῶν πολιτῶν, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ κλπ., οὐδαμῶς τῆς Ἑλλάδος ἀπετέλειον οἱ ἱ., ὑπῆρχον ὅμως οἰκογενεαί: ἐξ ὧν κληρονομικῶς παρείχοντο ἱ. ὀρισμένων ἱερῶν: ἐξερχόμενοι δὲ ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς. Ἐν γένει οἱ ἱ. ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν, ἀρτίοι τῷ σώματι καὶ ἀνηλιθωτοί: διὰ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν ὡς ὑπῆρχον ἱερεῖς. Ἰδιαίτερος δὲ διὰ τὴν λατρείαν θεῶν τιμῶν ἀπηρτῆτο νὰ προσληθῶσιν οἱ ἱ. ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, αἱ ἱ. νὰ διαμένωσι παρθενοί κλ. Ἡ διάρκεια τῆς ἱερωσύνης, ὀρισμένη διὰ τινα ἱερὰ, φαίνεται ὅτι ἐν γένει ἦτο ἰσόβιος. Ἐ. θεωροῦντο δὲ οἱ ἱ. ὡς ἀνήκοντες εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν, δι' ὃ καὶ ἀπρόσβλητοι ἦσαν καὶ πλείστον ἀπήλαυνον τιμῶν. Ἐν τῷ θεάτρῳ εἶχον ὀρισμένας διαπρεπεῖς θέσεις. Εἶχον ἰδιαίτεράν ἀναδελφίαν, συνήθειαν λευκὴν. Ἔφερον κόμην μακράν, ἣν περιέδεον διὰ ταυνίων καὶ στεφάνων.—Ἐν δὲ τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ γενικώτερον μὲν ἢ εἰς τὴν ἱερωσύνην ἀφιερωμένη τάξις ἀποτελεῖ τὸν κληρὸν (βλ. λ.), ἐιδικώτερον δὲ ἱ. καλοῦνται οἱ θυνάμενοι νὰ τελώσωσι τὴν θεῖαν λειτουργίαν κληρικοί ἦτοι οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ πρεσβύτεροι, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ διάκονοι. Οὐχ ἥττον καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι βαθμοὶ περιλαμβάνονται

ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ, ἥτις εἶνε ἐν τῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων, ἐκ τῶν οὐγ' ὑποχρεωτικῶν διὰ πάντα χριστιανόν. [B.E.]

Ίερεμιάς. Ὁ δευτέρος τῶν μεγάλων τῶν Ἰουδαίων προφητῶν, γενν. ἐν Ἀναθὼ τῆς φυλῆς Βενιαμὴν τῷ 650, ἀποθανὼν περὶ τὸ 590 π. Χ. Ὡς προφήτης εἰσῆλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ τῷ 629 δεῖνὰ πολλὰ προφητεύων διὰ τὸν Ἰσραήλ, τοῦ ἔνεκα ἐμισθῆν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰωσίου καὶ τοῦ λαοῦ, κατεδιώχθη καὶ ἐκακοποιήθη. Ὁ βασιλεὺς Ἰεζεκίας βραδύτερον ἐρρίψεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἥς ἀπηλλάγη κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Βαβυλωνιακὴν αἰχμαλωσίαν ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσσου (588 π. Χ.), ὅστις ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ μένῃ ἐν Ἰουδαίᾳ, ἐπέθεν κατόπιν ἡ ναγκάσθη ὑπὸ τῶν ὑπολειπόμενων Ἰουδαίων νὰ ἀπέλθῃ μετ' αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον. Ἐκτετε ἡ τύχη τοῦ εἶνε αγνωστῆς. Κατὰ τινες εἰδήσεις ἐλιθοβολήθη ἐν Αἴγυπτῳ. Αἱ προφητεῖαι τοῦ Ἱ., γραφεῖσαι διὰ χειρὸς τοῦ γεγραμμένους τοῦ Βαρύου, ὑπέστησαν βραδύτερον διαφόρους ἐπεξεργασίας, ἐν τῷ συνόλῳ ὅμως ἡ γνησιότης αὐτῶν εἶνε ἀναμειβήτως. Πλὴν τῆς εἰς 52 κεφάλαια προφητείας, σώζονται καὶ Θρήνοι αὐτοῦ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῆς Ἱερουσαλὴμ (ἐξ ὧν ἡ κοινὴ ἔκφρασις Ἱερεμιάδης ἔστι: Θρηνηδία) εἰς 5 κεφάλαια, ἀποτελοῦντες ἐν τῶν ἀρίστον τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας προτόπων. [B.E.]

Ίερεμιάς. Τὸ ἔννομα τοῦτο ἔφερον τρεῖς πατριάρχαι Κων/πόλεως. Ἱ. ὁ Α', ἐξ Ἡπειρου, ἐγένετο πατριάρχης τῷ 1524. Ἀγαπητότατος εἰς τὸν λαόν, ὅτε ὁ κληρὸς ἐξέλεξεν ἄλλον εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ὑπεστηρίχθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ἀνέλαβε τὸν θρόνον του. Ἀπέθανε τῷ 1540. — Ἱ. ὁ Β', ἐπὶ νομαζόμενος Τρανός, ἐξ Ἀγγιᾶλου, γεννηθεὶς τῷ 1539 ἐγένετο πατριάρχης τῷ 1572, ἔκτετε δὲ δις καθαιρεθεὶς διὰ ραδιουργιῶν τῶν ἐχθρῶν του, ἀνέλαβε πάλιν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ εἰς τρεῖς αὐτῷ περιόδους πατριαρχεύσας ἀπέθανε τῷ 1594, διεκρίθη δὲ διὰ τὴν θεολογικὴν του παιδείαν. Μετὰ τῶν Λουθηρανῶν θεολόγων διὰ μακρῶν συνεζητήσεων ἐν τρισὶν ἐπιστολαῖς τῇ «Δυσευσταίαν ὁμολογίαν», ἣν ἐπεμψαν αὐτῷ οἱ Λουθηρανοὶ ἐπιδιώκοντες τὴν ἐνωσιν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Συγκροτήσας Σύνεδρον ἀπέριψε τὴν ὑπὸ πάπα Γρηγορίου Π' γενομένην καινοτομίαν ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ ὡς ἐπισφαλὴ καὶ μέλλουσιν νὰ παραγάγῃ σκάνδαλα εἰς τὰ χριστιανικὰ ἥθη. Ἀπελθὼν εἰς Μόσχαν ἐχειροτόνησε τὸν πρῶτον πατριάρχην τῆς Ῥωσικῆς αυτοκρατορίας, τὸν μητροπολίτην Μόσχας Ἰωδ (1589), Σύνεδρος δὲ κατόπιν συλληθεῖσα ἐν Κων/πόλει ἀνεγνώρισε τὸ πατριαρχεῖον τῆς Ῥωσικῆς. Σώζονται: 3 ἀκριβῆ ἔργα του, ἰδίως ἐπιστολαὶ καὶ πραγματεῖαι

θεολογικαί, ἐν αἷς καὶ αἱ τρεῖς πρὸς τοὺς Λουθηρανούς (δημοσιευθεῖσαι τὸ πρῶτον ἐν Βιττεμβέργῃ, 1584). — Ἱ. ὁ Γ', ἐκ Πάτμου, πατριάρχης τῷ 1716. Θελήσας νὰ περιορίσῃ τὴν νηστείαν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων εἰς 12 ἡμέρας, ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ ἐξεγερθέντος καὶ θορυβοῦντος ὄχλου, ἰδίως τῶν ἰχθυοπωλῶν καὶ παντοπωλῶν. Καθαιρεθεὶς τῷ 1727 δι' ἐνεργειῶν τοῦ Γρηγορίου Γρίκα, εἰς τὸν ἀδελφόν του ὁποίου δὲν ἤθελσας νὰ δώσῃ διαζύγιον, κατέλαβε πάλιν τὸν θρόνον τῷ 1733, καθαιρεθεὶς δὲ πάλιν μετὰ 9 μῆνας ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον, ὅπου καὶ ἀπέθανε. [B.I.A.]

Ίερεμιάς. Βούλγαρος ἱερεὺς τοῦ 1' μ. Χ. αἰῶνος, ἐν τινες ταυτίζουσι μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Βαγμύλων (βλ. λ.). Εἰς τοῦτον ἀποδίδεται σειρά τις διηγήσεων ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης, μετὰ ποιητικῆς ἐξάρσεως γεγραμμένον καὶ εἰς τὸν λαὸν λίαν προσφιλὸν, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅμως καταδικασθεῖσιν, ὡς μὴ συμφώνων πρὸς τὴν ἀρθόδοξον ἀντιλήψιν, ὡς καὶ ἑξορισμοὶ τινες διαφόρων λοθνευτῶν.

Ίέργγ (Rud von Ihering), εἰς τῶν μεγίστων συγγερμένων νομοδιδασκάλων, γεννηθεὶς ἐν Αὐγίχ τοῦ Ἀννοβέρου τῷ 1818 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1892. Μαθητῆς γενόμενος τοῦ δικηγόρου Σάβινγ, διορίσθη τῷ 1843 ὑφηγῆς τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἐν Βερολίνῳ καὶ τῷ 1845 μέλις τὸ 27 ἔτος τῆς ἡλικίας πρὸς καθηγητῆς, διδάσκει κατὰ συνέχειαν ἐν Βασιλείᾳ, Ροστόκ, Κιέλω, Γίσσεν, Βιέννῃ καὶ Γετίγγῃ, ἐνθα καὶ ἀπεβίωσε. Συνέγραψε πλείστα συγγράμματα μεγίστου ἀπολαύοντα κύρους, νέαν δὲ τεμνόντα ὁδὸν ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ Ῥωμ. δικαίου διὰ τῆς εἰλοσοφικῆς κωρίας ἐρεύνης τῶν διαφόρων ὁρισμῶν. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων αὐτοῦ σπουδαιότατον εἶνε τὸ «Πνεῦμα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου», ἑλληνιστὶ δὲ μετεφράσθησαν «Ὁ περὶ τοῦ δικαίου λόγος» ὑπὸ Μ. Α. Λάππα, 1874 καὶ «Ἡ Νομικὴ Ἐπιστήμη τοῦ καθημερινοῦ βίου» ὑπὸ Ν. Δημάρα, 1880. [Πφ.]

Ίερισσός (τουρκ. Ἰρτε). Κωμόπολις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου κειμένη εἰς τὸν μυχόν τοῦ κόλπου Στελλάρια καὶ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ἐνωμένου τὸν Ἀθῶνα πρὸς τὴν Χαλκιδικὴν, ἐπὶ ἀκρωτηρίου ὕψους 400 μ. ὁ. τ. θ. καὶ κατὰ τὴν ΝΔ ἀκτὴν τοῦ ἀσφαλούς αὐτῆς λιμένος, σχηματιζομένου ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μαρκιρίου ἢ Πλατέος. Ὑπέρκειται αὐτῆς ὁροῖον μετανοικτικὸν ἐκτισμένον ἐπὶ θεμελίων ἑλληνικῶν ἐκ γρανίτου. Οἰκεῖται ὑπὸ 275 οἰκτογενεῶν χριστιανικῶν διαμενουσῶν εἰς πενυχὰς καὶ ἰσογείους ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οἰκίας. Οἱ φιλόξενοι κάτοικοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν ἀλιεῖαν, τινὲς δὲ εἰς τὴν γεωργίαν. Ἐκταῖθα ἦν ἡ ἀρχαία Ἀκάνθος, ἀποικία τῶν Ἀνδρίων, ἐν ἣ διέμεναν ὁ

Ξέρξης ἀπερχόμενος κατὰ τῆς Ἑλλάδος, Ὀλίγην περαιτέρω ἄρχεται ἡ μικρὰ πεδιάς Πραυλίκῃ, ἐνθα εἶνε τὸ στενότερον μέρος τοῦ ἰσθμοῦ (2 χίλιαι) ἐν διώρυσεν ὁ Ξέρξης.

Ἱερωχου (Jens Adolf Jerichau). Δύσκιμος Δανὲς γλύπτης (1816-88), ὑπάρχας μαθητὴς τοῦ Θωρβάλδσεν ἐν Ῥώμῃ. Τῷ 1849 ἐπιστρέψας εἰς Κοπεγχάγην ἐγένετο καθηγητὴς καὶ εἰτα διευθυντὴς τῆς ἀκαδημίας τῶν Ὡραίων τεχνῶν. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα του εἶναι Ἰσραήλ καὶ Ἡδὴ, Πηνελόπη, Ἀδάμ καὶ Εὐά, τὸ μνημεῖον τοῦ Ὀρσσε κλπ. Ἡ σύζυγός του Ἑλισάβετ ἐγένετο γνωστὴ ὡς ζωγράφος καὶ συγγραφεύς. [Ἑγ.]

Ἱερωχὼ (παρ' Ἑλλήσι Ἱεριχὼς ἢ Ἱε-ρικὼς). Μία τῶν πάλαι ἀμειβομένων τῆς Παλαιστίνης πόλεων, κειμένη 21 χλμ. ΒΑ τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἐντὸς τῆς εὐφροσύνης πεδιάδος τοῦ Ἱερδάνου. Ἦτο ἐν τοῦ ΒΑ μέρους ἡ κλειὴ τῆς Παλαιστίνης, δι' ἣ καὶ πρώτη ὑπὸ τῶν τῆν Χαναὰν ἀνακτομένων Ἰουδαίων ὑπὸ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ ἐκυριεύθη, μετὰ ἐφθήμερον πολιορκίαν ἀφ' ἑαυτῶν διὰ θαύματος τῶν τοῖων καὶ περὶ τῶν περὶ τῶν, κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν παράδοσιν, καὶ ἐλκετώδως κατεστράφη. Ἀλλ' ἔκτοτε ἀνέλαβε πάλιν καὶ ἤκματε. Καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ (Παλαιστίνου), ἀνιδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἀδριανῶ, ἐλκετώδως δὲ ἡρημώθη καὶ ἐξέλιπε κατὰ τὰς σταυροφορίας. Τὰ ὄνομα τῆς ἐφύλαξεν ἡ σημερινὴ κώμη Ἑρ-Ῥίχα, ἀλλ' οὐδὲν λείψανον τῆς Ἱ. διατηρεῖται. Πιθανώτερον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἱ. ἀνέκειτο πρὸ 2 χλμ. ΝΔ τῆς Ἑρ-Ῥίχα ἐλίγα ἔρειπται ἐν οἷς καὶ ὑδραγωγεῖται. [Β.Α.]

Ἱεροδοτὴς, δὴ βασιλεὺς τοῦ βασιλείου Ἰσραὴλ. Καὶ ὁ μὲν Ἱ. ὁ Α' ἐν τῇ φυλῇ Ἰσραὴλ, ζῶντος ἐπὶ τοῦ Σολομῶντος, ὡς ὑπερέκει, ὑπεδείχθη ὑπὸ τῶν δυσχερεστέρων προσφθίων ὡς μέλλων βασιλεὺς τῶν 10 φυλῶν, ἐρ' ὧς ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς Αἴγυπτον. (Ὅτε δὲ ἐπῆλθεν ἡ διαίρεσις τοῦ βασιλείου τῶν Ἰουδαίων εἰς βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ βασιλείαν τοῦ Ἰούδα, ὁ Ἱ. ἐγένετο βασιλεὺς τοῦ πρώτου (975 π. Χ.), περιλαμβάνοντος τὰς 10 ἐκ τῶν 12 φυλῶν, ὥστε δὲ πρωτεύουσάν του τὴν Σιχέμ. Θέλων νὰ ἀποξενώσῃ τοὺς ὑπηκόους του ἀπὸ τῶν τοῦ Ῥεβοῦμ (τοῦ βασιλείου τῶν δύο ἄλλων φυλῶν) ἀπηγγέρευεν αὐτοῖς νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅστις δ' ἐν Δάν καὶ Βαιθὴλ δύο χροῖσας ἀμύλας εἰς ἃς ζήτησεν αὐτοὺς νὰ θυσιάζωσι, διετέλεσε δὲ ἐν ἀδικήτοις πολέμοις μετὰ τοῦ Ῥεβοῦμ καὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Ἀβιού καὶ ἀπέθανε τῷ 954 π. Χ.—Ὁ δὲ Ἱ. ὁ Β' οὗτος καὶ διάδοχος τοῦ Ἰωά, βασιλεὺς 825-784 π. Χ., ὑπῆρξεν εἰς τῶν ὀλίγων ἱκανῶν τοῦ Ἰσραὴλ βασιλέων, ἐνίκησε τοὺς Μωαβίτας καὶ τοὺς Σύρους καὶ ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ Κράτους του. Ὑποστήριξε τὴν λατρείαν τοῦ

Βάαλ καὶ τῆς Ἀστάρτης, δι' ἣ καὶ προσήρ τεύθη αὐτῷ ἡ καταστροφὴ τοῦ κράτους του ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων. [Β.Ε.]

Ἱερογλυφικά καλεῖνται τὰ σημεῖα τῆς εἰκονικῆς τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων γραφῆς. Τέσσαρα ἦσαν τὰ εἶδη γραφῆς ἀτινα ὑπῆρξαν ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις: 1) ἡ ἱερογλυφικὴ ἢ ἱερά, 2) ἡ ἱερατικὴ, 3) ἡ ἐπιστολογραφικὴ ἢ ἐγγχώριος ἢ δημοτικὴ καὶ τέλος 4) ἡ κοπτικὴ. Ἐκ τούτων μόνον τὰ τρία πρῶτα ἦσαν ἐγγχώρια, καὶ τούτων πάλιν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Διόδωρος διακρίνουσι μόνον δύο, τὰ ἱερά καὶ τὰ δημοτικὰ ἢ δημοῦδον γράμματα· πρῶτος δὲ διακρίνων τὰ τρία εἶδη εἶνε Κλήμας ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὅστις καλεῖ αὐτὰ γράμματα ἱερογλυφικά, γράμματα ἱερατικά καὶ γράμματα ἐπιστολογραφικά (διὰ τὰ ὅποια ἐπεκράτησεν ὕστερον τὸ ὄνομα δημοτικὰ). — Καὶ ἡ μὲν ἱερωγλυφικὴ ἢ γραφὴ, ἢ ἀρχαιοτάτη πασῶν, συνίστατο εἰς τὴν μάλλον ἢ ἥττον πιστὴν ἀπεικόνισιν παντοειδῶν ἀντικειμένων, ἐγγεγλυμμένων εἰς τοὺς λίθους ἢ ἀναγεγλυμμένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἢ (ὅπερ συνηθέστατον) ἐν τῇ κοίλῃ ἀναγεγλυμμένων (relief en creux). πολλὰς δὲ κεχρωματισμένους ἢ καὶ δι' ἄλλων μονογράμμάτων (βλ. Ζωγραφικὴ) παριστανόμενους. Ἐπὶ πασῶν (βλ. Ἱ. γραφὴ εὐρίσκεται μόνον δι' ἱερά καί μιν, πρὸ πάντων διὰ τὴν Βίβλον τῶν νεκρῶν ἢ ἀποστάγματα αὐτῆς ἀπὸ ἐπιθετικῆς μετὰ τῶν νεκρῶν εἰς τοὺς τάφους· ἐνταῦθα δὲ ἀπλοποιεῖται αἱ εἰκόνες πρὸς εὐκλειότεραν παράστασιν διὰ τῆς γραφίδος. — Ἡ δὲ ἱερατικὴ ἢ γραφὴ ἦτο ἡ τῶν ἱερωγλυφικῶν ἐκλήθη αὐτὴ πρὸς διακρίσιν ὑπὸ τῆς κατόπιν ἐπινοηθείσης ἐπιστολογραφικῆς, διότι ἐν τοῖς ὕστερον ἐγένετο χρῆσις αὐτῆς κυρίως ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ διὰ τὴν ἱερὰν φιλολογίαν. Ἀλλὰ τὰ κατ' ἀρχὰς ἦτο καὶ διὰ τὰ μὴ ὀρθοκευτικά συγγράμματα ἢ μόνον ἐν χρῆσει γραφῆς. Σπανίως εὐρίσκεται ἐν ἐπιγραφαῖς, εἶνε δὲ ταχυγραφικὴ τις μορφή τῆς ἱερογλυφικῆς, ἐν τῇ ὅποια αἱ εἰκόνες ἀπέστανον μὲγα μέρος τῆς ἀρχικῆς ἀναγραφῆς των. Τὰ πρῶτα εἰρηγμὰ αὐτῆς σιῶνται ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων μνημείων, τῶν πυραμίδων τοῦ Γίζε καὶ ἐν τοῖς περὶ τάφους. — Ἡ δὲ ἐπιστολογραφικὴ ἢ δημοτικὴ ἢ γραφὴ, πηγάζουσα ἐκ τῆς ἱερατικῆς, ἀπλοποιεῖ τὰ αὐτὰ σημεῖα ἐν μείζονι βαθμῇ αὐτῶς ὥστε μόλις ἀναγνωρίζεται πλέον ἢ ἀρχικὴ εἰκονικὴ μορφή αὐτῶν. Ἡ χρῆσις αὐτῆς κατὰ τὰ ὑπάρχοντα μνημεῖα ἀνάγεται εἰς τὸν Χ' π. Χ. αἶωνα. Ἐνθὺ δὲ ἡ ἱερατικὴ γραφὴ εἰμένει ἐν χρῆσει διὰ τὰ ὀρθοκευτικά συγγράμματα καὶ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἢ δημοτικὴ ἐγένετο ἡ πάγκοινος γραφὴ διὰ πασαν ἀλλήν ἀνάγκην καὶ διὰ τὴν λαοκυμένην γλῶσσαν, ἥτις πολλοὶ εἶχεν ἥδη ἀπομαρυνθῆ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας. Σπανίως καὶ αὕτη

Ἱεροκλήρουκες καλεῦνται οἱ ἐπιτετραμμένοι τῆς διδασκίης τοῦ Θεοῦ λόγου, περιουθεύοντες τὰς διαφορὰς πέλειαι, κόμας καὶ χωρία τῆς περιφερείας τῶν καὶ ἀναπτύσσοντες τὰ δόγματα τῆς θρησκείας ἡμῶν ὡς καὶ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ χρέη τῶν ἀνθρώπων, ὡς μελῶν τῆς Ἑκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας. Οἱ Ἱ. λαμβάνονται ἐκ τῶν πτωχοῦχων κληρικῶν πολιτῶν Ἑλλήνων τῇ προτάσει τῆς Ἱεραρ. Συνόδου καὶ διορίζονται δ' Ἀ. Β. Διατάγματος ἀνά εἰς εἰς ἑκάστον νομόν, λαμβάνοντες ὡς μισθὸν δραχ. 200 κατὰ μῆνα. Ὁρεῖται νὰ περισσεύσῃ δις τοῦ ἔτους ἐπὶ τέσσαρας τοῦλάχιστον μῆνας καὶ νὰ υπεβάλλωσι κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους διὰ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου ἐπισκόπου εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον διαγράμμα τῆς πορείας τῶν καὶ ἐκθεσίων τῶν ἐκ ταύτης ἀντιλήψεων τῶν περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ. Ἱ. διορίσθησαν κατ' ἀρχάς κατὰ πρότασιν τῆς Ἱεραρ. Συνόδου τῷ 1838, εὐδυνῶς νέμου ὄριζοντες τότε τὰ περὶ αὐτῶν κατόπιν ἐξεδέθησαν τὸ Β. Διατάγμα τῆς 27 Ἰουνίου 1858, ὄριζον τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει προγενεστέρων ἐδηγίων τῆς Ἱ. Συνόδου, ὁ νόμος Π' ΜΖ' τῆς 13 Δεκεμβρίου 1878, νομιμοποιῶν τὰς θέσεις αὐτῶν, καὶ ἐσαρκῶς ὁ νόμος ΒΙΑΓ' τῆς 20 Ἰανουαρίου 1893 ὑποχρεῶν τὰς μονὰς νὰ συνεισφέρουσιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὠρισμένον κατ' ἔτος ποσὸν ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τοῦ Θεοῦ λόγου.

Ἱεροκλῆς. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον πλεῖστοι ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, ῥήτορες καὶ συγγραφεῖς. Ἰδίως δὲ μνημονεύοιτο 1) ὁ κατὰ τὰ τέλη τοῦ Γ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος τοπάρχης Βιθυνίας, πιθανῶς Νεοπλατωνικός, σφοδρὸς τοῦ χριστιανισμοῦ διώκτης, ὃν καὶ διὰ συγγράμματός ἐπιγεγραμμένου Λόγος φιλαλήθης ἐπολέμησε, γνωστοῦ ἡμῖν μόνον ἐξ ἀνασκευῆς τοῦ Εὐσεβίου καὶ ἐπικρίσεως τοῦ Λακταντίου. — 2) Ὁ γνωστὸς ὡς νεοπλατωνικός Ἱ., διδασκὼν κατὰ τὸν Ε' μ. Χ. αἰῶνα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· ἐκτὸς ἀποσπασμάτων αὐτοῦ ἔργων τοῦ διασώθησαν ἡμῖν τοῦ Ἱ. Σχόλια εἰς τὰ Χρυσά Ἐπη τοῦ Πυθαγόρου, ἐκ τῶν ἔργων τοῦ δὲ δεικνύται ὡς οὐσιωδῶς μὲν νεοπλατωνικός, ἀλλὰ πολὺ μαλλόν τῶν μεταρυστικῶν θεωριῶν ἐκτιμῶν τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πρακτικὰς καρποφόρους διδασκαλίας. Τὰ γνωστότατα Ἀστέια τοῦ Ἱ. (ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκδοθέντα ὑπὸ Κοραΐ, Παρισι. 1812) εἰς εὐδύτερον τῶν μνημονευθέντων φιλοσόφων ἀναφέρονται. — 3) Ἑλλήν ἡγεγρόφης τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐργον αὐτοῦ εἶνε κατάλογος καὶ σύντομος περιγραφή 64 ἐπαρχιῶν καὶ 912 (ἀντὶ τῶν ἐν τῷ τίτλῳ 935) πόλεων τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ τὸν τίτλον Συνέκδημος (ἐκδ. ὑπὸ Parthey, Βερ. 1866, Bueckhard, Λψ. 1893).

Ἱερομνήμων. Βλ. Ἀμφικτυονία καὶ Ἀξίωμα.

Ἱερομόναχος. Βλ. Μοναστήριον.

Ἱερὸν ὄστος (Ἀνατομ.). Ὁστέον ἄνθρωπον, μέσον καὶ συμμετρικόν, τὸ μέγιστον τῶν τῆς σπονδυλικῆς στήλης ὀστέων, ἀποτελούμενον ἐκ πέντε ἀλλήλοις συμπεφυκότων νῶθων σπονδύλων. Σχῆμα ἔχον τετραπλεύρου πυραμίδος, ἧς ἡ μὲν βάσις εἶνε πρὸς τὰ ἀνω, συντασσμένη πρὸς τὸν τελευταῖον σπονδύλῳ σπονδύλῳ, ἡ δὲ κορυφή πρὸς τὰ κάτω, συντασσμένη πρὸς τὸν κόκκυγα, καίται διέκκην σπινθὲς μεταξὺ τῶν λαγόνων ὀστέων, συμβαλλόμενον εἰς σχηματισμὸν τοῦ ὀπισθίου τοιχώματος τοῦ πνεύου. διελαύνεται δὲ ἀπὸ τῆς βάσεως πρὸς τὴν κορυφήν ὑπὸ τοῦ ἱεροσώληθνος, ὅστις εἶνε συνέχεια τοῦ νωτιαίου σπληνός καὶ κοινοῦται πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς προσθίας καὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ ὀστέου πρόσθια καὶ ὀπίσθια ἱερὰ τρήματα. Ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας γέρουσι πρὸς τὰ ἀνω τὴν ὠτοειδῆ καὶ τὴν σιγμοειδῆ ἐπιφάνειαν, ἧτις συντάσσεται πρὸς τὴν σύστοιχον ἐπιφάνειαν τοῦ λαγονίου ὀστέου. [I. 110.]

Ἱεροποιός. Ἀρχὴ τις ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθῆναις. Ἐκκληροῦντο δὲ τούτων δέκα «οἱ ἐπὶ τὰ θύματα, οἱ τὰ μαντεῖα ἱερὰ θύουσιν καὶ τι καλλιεργεῖται δὲ καλλιεροῦσι μετὰ τῶν μαντείων» πρὸς δὲ ἄλλοι δέκα «οἱ κατ' ἐνιαυτὸν καλοῦμενοι, οἱ θυσίας τέ τινας θύουσι καὶ τὰς πεντητηρίδας ἀπάσας διοικοῦσι πλὴν Παναθηναίων» (Ἀριστ. Ἀθ. Πολ. νδ'). [Σ. Τ.]

Ἱερὸς λόγος. Οὕτως ἐκάλεσαν οἱ Ὀρθόδοξοι σῶμα ἐκ 300 ἀνδρῶν, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἐκ Ὀρθῶν ἀπελάσεως τῶν Σπαρτιατῶν (379 π. Χ.) ἐμφορῶθι συστηματικῶς διὰ τὸν κατὰ τούτων πόλεμον, διετέλει δὲ διαρκῶς εἰς τὰ ὅπλα, τὸ κατ' ἀρχάς πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Καδμείας, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γοργίδα. Ἰδίως τὴν μεγίστην δόξαν ἀπέκτησεν δ' Ἱ. Α. κατὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371) ὑπὸ τὸν Πελοπίδαν. Κατεστράφη δὲ ἐν τῇ ἐν Καιρωνεῖα μάχῃ (338). — Ὁμοίαν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα λόγον κατήρτισε τῷ 1821 ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης κατὰ τὴν εἰς τὰς παραδουναδικὰς ἡμερας εἰσεβολὴν αὐτοῦ ἐκ 500 ἑλλήνων ἐθελοντῶν, ὅστις ἡρωϊκῶς κατεστράφη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Δραγατσανίου κατ' Ἰνιόν τοῦ αὐτοῦ ἔτους μνημεῖον τοῦ Ἱ. Α. ἵσταται ἐν τῇ ἐν Ἀθῆναις πεδίῳ τοῦ Ἀρεως.

Ἱεροσκοπία. Βλ. Μαντική.

Ἱεροσόλυμα. Βλ. Ἱερουσαλήμ.

Ἱεροσολία (sacrilegium) καλεῖται ἐν γένει ἡ κλοπὴ ἢ ἡ βεβήλωσις πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν θείαν λατρείαν. Τὸ ἐγκλημα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παρὰ Ῥωμαίους ἰδίως, ἐτιμωρεῖτο διὰ τῶν αὐστηροτάτων ποινῶν, παρὰ δὲ τοῖς χριστιανοῖς

ἐθωροῦτο ὡς προσβάλλων αὐτὴν τὴν θεότητα. Σήμερον ὁ ποινικὸς ἥμιον νόμος (ἀριθρ. 374) θεωρεῖ ὡς κλοπὴν τιμωρητέαν μὲ εἰρκτὴν τὴν ὑφαίρεισιν ἀπὸ τόπου ἀφωσιωμένου εἰς τὴν θείαν λατρείαν πράγματος εἰς αὐτὴν καθιερωμένου, ἀδιακρίτως τῆς θρησκείας. Ταῦτα πράγματα εἶναι τὰ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως κατὰ τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς κανόνας τῆς θρησκείας, περὶ ἧς πρέκειται, χρησιμεύοντα πρὸς τὴν θείαν λατρείαν καὶ τὰς ἱεροτελεστίας (εἰκόνες τῶν ἁγίων, ἱερὰ αμφία κλπ.), οὐχὶ δὲ καὶ τὰ πρὸς γῆρην ἀπλῶς τῶν φοιτῶντων εἰς τοὺς ναοὺς χρήσιμα (καθίσματα κλπ.). Ἡ κλοπὴ τοιούτων πραγμάτων εἰς τόπον μὴ ἀφωσιωμένον τῇ λατρείᾳ δὲν ἀποτελεῖ ἱεροτυλίαν. [Πφ.]

Ἱερουσαλὴμ ἢ Ἱε ρ ο σ ὀ λ υ μ α ἢ ἱερὰ πόλις σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἢ ἀλλοτε πρωτεύουσα τοῦ ἰουδαϊκοῦ βασιλείου. Σήμερον εἶνε κακῶς ἐκτισμένη μετὰ στενῶν καὶ ἀνωμάτων ὁδῶν πέλις ἐν τῷ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ νοτίῳ Συρίας μετὰ 41335 κατοίκων, ὧν 25322 Ἰουδαῖοι καὶ 8053 Χριστιανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθωμανοί, εἰκοῦντες ἑκαστοὶ ἐν διακεκριμένοις αὐτοῖς τμήμασι. Κεῖται ἐν τῷ μεσαιτάῳ τῆς Παλαιστίνης ἐπὶ τῶν Δ κλιτύων τοῦ ὄρους Ἰούδα, 760 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, περιβαλλομένη ἐκ τοῦ Α, Δ καὶ Ν μέρους ὑπὸ βαθειῶν κοιλάδων. Προστατεύεται δὲ ὑπὸ κυκλοτεροῦς τείχους μήκους 4630 μ. μετὰ 34 πύργων, τὸ ὕψος ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Σουλεϊμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς (1536-39) ἐπισκευασθέντος, καὶ ἔχει δύο κλεισμένας καὶ πέντε ἀνοικτάς πύλας. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶνε ἀσήμαντον, καὶ μόνον σαπωνες καὶ ἐκ ζάβουκος ἢ εὐλοῦ ἐλαίας κατασκευαζόμενοι σταυροί, κομβολόγια, εἰκονιστὰ κτλ. ἐξάγονται. Κυρίως δὲ ἡ ἀξία αὐτῆς ἔγκειται εἰς τὴν θρησκευτικὴν αὐτῆς σημασίαν ὡς ἱερὰς πόλεως καὶ τῶν τριῶν μεγάλων μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν εἶνε ἐδρα ὀρθόδόξου, καθολικοῦ καὶ ἀρμενίου πατριάρχου. Ἐν ἀθονίᾳ περιέχῃ ἡ Ἱ. ἱερὸς τόπος καὶ ἱστορικὰ οἰκοδόμηματα ἢ ἐρείπια. Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ περιφθίμου ναοῦ τοῦ Σολομώντος ἱδρύται σήμερον τέμενος ὀθωμανικὸν τοῦ σουλτάνου Ὁμάρ, διατηροῦν τοῦ ἀγίου ναοῦ τὴν ἐπὶ τοῦ βράχου θεμελίωσιν. Λεῖψανα τῶν ἀρχαίων τειχῶν μαρτυροῦσι τὴν περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς πόλεως μερίμναν τῶν ἰουδαίων βασιλέων, ὑπόγειοι δὲ τινες δεξαμεναὶ καὶ βαθυδεῖς κλιμάκων ἀποδοτέαι ἴσως εἰς τοὺς πρὸ τῆς βαβυλωνικῆς αἰχμαλωτίας χρόνους. Ἡ διάθεσις τῶν σημερινῶν τειχῶν ἀνάγεται εἰς τὸν ἀνιδρυσάντα τὴν πόλιν Ἀδριανόν, ἅψις δὲ θριαμβευτικῇ σωζομένη φαίνεται· οὗτο ἱδρῦθι πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νικῶν τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου. Εἰς τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους φρεῖνται αἱ πρῶται βάσεις τοῦ ναοῦ

τοῦ Ἀγίου Τάφου (βλ. λ.), ἢ Χρυσῇ Πόλῃ (πρὸς Α, κατὰ τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομώντος), ναὸς τῆς Ἀγίας Ἀννης καὶ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου, εἰς δὲ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς μουσουλμανικῆς κατοχῆς τὸ τέμενος τοῦ Ὁμάρ, οἱ ὑπὲρ τὴν καλυμμένην πύλιν τοῦ Ἀγ. Στεφάνου (πρὸς Α) λείοντες κλ. Οἱ οὐρανόφοροι ἀνήγειραν τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Τάφου ὡς ἔχει σήμερον, τὴν εἰς ἐρείπια σωζομένην μνην τῶν Ἰωαννιτῶν, τὸν ἐκτὸς τῶν τειχῶν ναὸν τοῦ τάφου τῆς Θεοτόκου (ὃν καὶ οἱ μουσουλμανοὶ τιμῶσι) κτλ. Ἐκ τῶν πολλῶν λειψάνων τῆς κυριαρχίας τῶν Μαμελούκων μνημονευτέα ἰδίως τὸ ἀνάκτορον τοῦ Σαλαδδίν καὶ τὸ δικαστήριον (Μεγκμέ). Νεώτερα δὲ ἱδρύματα ἔχει ἡ Ἱ., πλὴν τῶν τειχῶν καὶ πύλων τοῦ Σουλεϊμάν, μέγα πτωχοκομεῖον (Ἰακίε, κοινῶς νοστοκομεῖον τῆς Ἀγ. Ἐλένης), ἀγγλικὸν ναὸν τοῦ Χριστοῦ, αὐστριακὸν ἱδρυμα πρὸς περιθαλψιν καθολικῶν προσκυνητῶν, ὅμιον ῥωσσικὸν καὶ ῥωσσικὴν μητρόπολιν, μνην τῶν ἀδελφῶν τῆς Σιδῶν, τὸν ἀνιδρυσθέντα ναὸν τῆς ἁγίας Ἀννης, ἀρμενοτροφεῖον συριακόν, μονὰς ἐλληνικὰς καὶ ἀρμενικὰς χρησιμοποιοῦμενας πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων προσκυνητῶν, νοστοκομεῖον γερμανικόν, ἀγγλικὸν καὶ ῥωσσικόν καὶ τὸ διὰ τοῦ Ἰουδαίου τοῦ Ῥόστχιλδ κτλ. Τὸ ἀριστον οἰκοδόμημα τῆς πόλεως, ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως, ὡς ἔχει νῦν, εἶνε εὐρύτατον καὶ περικαλλεστὸν αἰκοδομῶν ἀρχιτεκτονικῆς σοβαρᾶς καὶ πεφορτισμένης διὰ κοσμημάτων ἐλληνικοῦ, γοτθικοῦ καὶ ἀραβικοῦ ρυθμοῦ. — ΝΑ τῆς Ἱ. ἐκτείνεται μέχρι τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης ἢ κοιλάδος Ἰωσαφάτ, ἧς μέρος ἀποτελεῖ ὁ λεγόμενος χεῖμαρρς ἢ φάραγξ τῶν κείδρων καὶ ἐν ἧ καίται τὸ ἀρχαῖον χωρίον Γεθσημανῆ (βλ. λ.), ὅπου ἐτάφη ἡ Θεοτόκος (ἀραβιστὶ Σίτι Μαριάμ)· ἐν καταστάσει κήπῳ τῆς κοιλάδος ταύτης ἐλθὼν ὁ Ἰούδας παρέδωκε τὴν Σωτήρα. Α δὲ τῆς Ἱ. χωριζόμενον ἀπ' αὐτῆς διὰ τῆς κοιλάδος Ἰωσαφάτ, ὑψοῦται τὸ τρικόρυφον ὄρος τῶν ἑλκίων, ἐφ' οὗ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς τὴν περιφθίμον παρὰ Μαθαίῳ ἐμίλιαν τοῦ, ὑψόμενον 3500 πόδας ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, 600 δὲ μέτρον ἀπὸ τοῦ χεϊμαρροῦ τῶν κείδρων. Πρὸς Ν τῆς Ἱ. ἐκτείνεται ἡ ἐκ τῆς Γρατῆς ἡμιστῆ φάραγξ Ἐννὼμ, ἐν ἧ πολλὰ τεχνητὰ σπήλαια μετὰ σαρκαφάγων, καὶ ἧς Δ δεῖκνται ὁ Ἀγρὸς αἵματος (βλ. λ.). — Τὸ ἀρχαιότατον τῆς πόλεως ὄνομα ἦτο Σ α λ ἔ μ ἢ τὸ βράχος, εἰ δὲ μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐξωσιν αὐτὴν καταλαβόντες τὴν πόλιν Ὑκσας (βλ. λ.) μετωνόμασαν αὐτὴν Ἰ ε δ ο ῦ ς, θέν Ἰ ε δ ο σ α τ ῆ ς καλοῦνται ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ πολεμικῇ φυλὴ ὑπὸ βασιλείᾳ διεκονομένη, ἣν μέλις ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Σολομὼν καθυπέταξαν ἐντελῶς. Οἱ ἰδίως ἱστορικοὶ τῆς πόλεως χρόνοι ἀρχοῦν ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ, ὅστις κυριεύσας τὸ ἐπὶ τῆς

Σιών φρούριον τῶν Ἰερουσαλίων κατέστηρε τὴν θέσιν ταύτην διαρκῆ αὐτοῦ διαμενόν· ἤρξατο δὲ τὴν σημασίαν τῆς πόλεως ἢ ἐνταῦθα εἰκοδόμη τοῦ περιφύτου ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἡ πόλις ἐκυριεύθη καὶ οἱ κάτοικοι ἀπῆλθον εἰς τὴν βαβυλωνιακὴν αἰχμαλωσίαν (588 π.Χ.). Ἀναλαβούσα ἐπωδῆσθε μετὰ τὴν εἰς αὐτὴν βαθυαίαν ἐπάνοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν, συνεμερίσθη τὴν τύχην ὅλης τῆς πέριξ χώρας ὑποταχθεῖσα ὑπὸ τῶν Περσῶν πρῶτον καὶ ὕστερον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ἐπὶ μακρὸν δ' ὑπῆρξε τὸ μῆλον τῆς ἐριδος μεταξὺ Ἡππεραίων καὶ Σελευκιδῶν μέχρις οὗ κατὰ τὰ μέτα τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος ἀνεκτίσθη τὴν ἀνεξαρτησίαν της διὰ τῶν γενναίων Μακκαβαίων. Τῷ 63 π. Χ. ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Πομπήιος, μετὰ ἕνα δ' αἰῶνα πειραθεῖσα νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ρωμαϊκὸν ζυγὸν ἀνεκτίθη πάλιν ὑπὸ τοῦ Τίτου καὶ κατηδαφίσθη (70 μ. Χ.) τὴν ὅσιν τῆς πόλεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην λεπτομερῶς περιέγραψεν ὁ Ἰώσηπος, ἐξ οὗ μανθάνομεν ὅτι εἶχε τότε ἡ Ἱ. περίμετρον 1 1/2 ὥρας καὶ 200-250 γίλ. σταθεροὺς κατοίκους, ἐν τῇ περιγραφῇ δὲ ταύτης ὠδηγήθησαν ὁ Saulcy, ὁ Vogüé καὶ ἰδίως ἡ εἰδικὴ διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τῆς Παλαιστίνης Ἱερουσαλὶς Ἀγγλίκῃ Ἑταιρίᾳ εἰς ἀξίας λόγου ἀνασκαφάς. Μετὰ 60 ἔτη ἀνωκοδόμησε τὴν Ἱ. ὁ Ἀδριανὸς (130 π. Χ.) ὡς πόλιν ἐθνικὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀιλία Καπιτωλία, ἀνιδρύσας καὶ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Καπιτωλίου Διὸς, εἰς δὲ τοὺς Ἰουδαίους νῆαν πειραθέντας ἐπανάστασιν (132—135) ἀπηγορεύθη ἡ τε εἰς τὴν πόλιν εἰσοδος καὶ ἡ ἐν τοῖς πέριξ οἰκησις. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἔκτισε (327) μεγαλοπρεπῆ ναὸν ἐπὶ τῆς δεικνυμένης θέσεως τῶν παθῶν καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, ἔκτοτε δὲ ἔμεινεν ἡ Ἱ. ἐπισήμως χριστιανικὴ κτῆσις μετὰ μικρᾶς διακοπῆς ἐπὶ τῆς περσικῆς κατοχῆς (614—628) μέχρι τοῦ 637, ὅτε κατέλαβεν αὐτὴν ὁ Καλίφης Ὀμάρ καὶ μετωνόμασεν Ἐλ-Κούδς ἤτοι Ἱερὸν (ὄνομα καὶ σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἀραβί) τῇ 969 ἀπὸ τῶν Ἀβασιδῶν περιήλθεν εἰς τοὺς Φατιμίδας τῆς Αἰγύπτου, τῇ 1077 εἰς τοὺς Σελτζούκους Ὀρτοκίδας, ὧν ἡ πρὸς τοὺς χριστιανούς προσκυνητὰς ἀγριότης προκάλεσε τὰς σταυροφορίας. Τὴν 15 Ἰουλίου 1099 κατέλαβον αὐτὴν οἱ ὑπὸ τὸν Γοδεφρείδον Βουίλλων φράγκοι ἱππῆται καὶ κατέστησαν αὐτὴς πρωτεύουσαν ἀνεξαρτήτου χριστιανικοῦ βασιλείου τῆς Ἱ., ἐπισήμως ἀνακηρυθέντες ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Γοδεφρείδου, Βαλδουίνου τοῦ Α' (1100—1118), κατὰ τὰ μέτα δὲ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος εἰς σημαντικὴν ἀρθέντος ἀρχήν. Μετὰ τὸν Βαλδουίνον ἐβασίλευσεν ὁ ἐξαδελφός αὐτοῦ Βαλδουίνος ὁ Β' (1118—31), ἡ θυγάτηρ τοῦτου Μελισάνδρις μετὰ τοῦ συζύγου της Φούλκωνος τῆς Ἀνδε-

γαυίας (—1142), ὁ υἱὸς τῶν Βαλδουίνος Γ' (—1163), ὁ ἀδελφός τοῦτου Ἀμάλριχος (—1173), ὁ υἱὸς τοῦτου Βαλδουίνος Δ', λεπτρὸς νεανίας, ἀρ' οὗ ἀρπάσας τὴν ἀρχὴν ὁ Veil de Lusignan ἀπόλεσε αὐτὴν τῷ 1187, ὅτε ἐκυρίευσεν τὴν Ἱ. ὁ αἰγύπτιος Σουλτάνος Σαλαδδῖν. Ἀποξ' ἐτι περιήλθεν ὑπὸ χριστιανικὴν κατοχὴν, τὴν τοῦ Φρειδερίκου Β' τῇ 1229. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1244, ὅτε κατέλαβεν αὐτὴν πάλιν οἱ ἀπόγονοι τοῦ εἰκτοῦ Σαλαδδῖν, διατελεῖ διαρκῶς ὑπὸ τοῦς μουσουλμάνους, τῶν Τούρκων ὑπὸ Σελίμ τὸν Α' καταλαβόντων αὐτὴν τῇ 1517 παρὰ τῶν Μαμελούκων, οἵτινες εἶχον ἀρπάσῃ αὐτὴν τῇ 1382 ἀπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σαλαδδῖν. Ἐκτοτε διατελοῦσα ἐν ἀφανείᾳ, ἀνεπιτήρητος ἐπιστῶν μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον.

Ἡ διοίκησις Ἱ. ὀρισμένη ὑπὸ τῆς Ἀραβίας (Α καὶ Ν), τῆς Μεσογείου (Δ) καὶ τῆς τοπαρχίας Συρίας (Β), περιλαμβανὴν τὴν ἀρχαίαν Ἰουδαίαν, διήρχεται δὲ εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, Ἱεροσολύμων, Ἱέππης, Ἱάζκης καὶ Χαλὴλ-εὐρ-Ραχμάν, καὶ ἐξαρτάται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν.

Ίεροφάντης. Ὁ ἀνώτατος ἱερεὺς τῶν Ἑλευσινίων μυθτηρίων, ἀείπτε ἐκ τοῦ γένους τῶν Εὐμολεπιδῶν ἐκλεγόμενος, οὗ ὁ γενάρχης Εὐμολεπὶς θεωρεῖτο ἱερωτὴς τῶν Μυστηρίων καὶ πρῶτος Ἱ. Ὁ Ἱ. ἔπρεπε νὰ εἴνε ἄρτιος τὸ σῶμα καὶ τὴν μορφήν, νὰ ἔχῃ καλὴν φωνὴν καὶ νὰ ἀπεχθῇ τῶν ὕλικων ἀπολαύσεων. Ὁ Ἱ. ἐπεδείκνυε τοῖς μεμνημένοις τὰ ἱερά καὶ κατήρχετο τῶν ἱερῶν ὧδων. Διὰ τὰς γυναῖκας ὑπῆρχεν ὁμιλίως ἱερεῖα, ἡ Ἱεροφάντις. [Σ.Τ.]

Ίέρσευ. Βλ. Τζέρσευ.

Ίέρων. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον δύο τῶν Συρακουσῶν τυράννων. Καὶ ὁ μὲν Ἱ. ὁ Α', τοποτηρητὴς ὧν πρότερον (ἀπὸ τοῦ 484) ἐν Γέλα τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν ἀδελφοῦ τοῦ Γέλωνος, διεδέξατο αὐτὸν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, θανόντα τῇ 477. Τῇ 476 ἐκτοπίσας τοὺς κατείκοις τῆς Κατάνης καὶ τῆς Νάξου εἰς τοὺς Λεοντίνους, ἐγκατέστησεν ἐν Κατάνῃ, ἣν ἐνόλεσεν Αἰτναν, νῆαν ἀποικίαν Συρακουσίων καὶ Πελοποννησίων, ἥτις ὅμως βραδύτερον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἱ., ἐξεδιέθη ὑπὸ τῶν ἐπαγελθόντων Καταναίων. Κατόπιν νίκης κατὰ Ὀχλῶσαν ἦν ἐνέριδος κατὰ τῶν Τυρρηγῶν (475) ἐγένετο κυρίαρχος καὶ τοῦ τυρρηγικοῦ πελάγους, ἐκ τῶν λαφύρων δὲ τῆς νίκης ἀνέθηκε τῇ Διὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐνεπιγραφὸν περικεφαλαίαν, σωζομένην ἐν τῇ Βρετανικῇ μουσίῳ τῇ 472 νικήσας τὸν τυράννον τοῦ Ἀκράγαντος Θρακυδαίου προσήρτησε τὸ κράτος τῆς εἰς τὸ αὐτοῦ. Καίπερ μὴ στερούμενος τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν αἰγίων τυράννων, ὑπῆρχεν ὅμως εὐγενέστερος πολλῶν, ἐντιμῶν καὶ προστατῶν τὴν ποίη-

σιν, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ἔχων παρ' ἑαυτῷ τοὺς ὀρίστους τῶν ποιητῶν, τὸν Ἐπίχαρμον, τὸν Σιμωνίδην, τὸν Δισύβουλον, τὸν Βακχυλίδην, τέλος δὲ τὸν Πίνδαρον, ὅστις πολλὰν ὕμνησιν τὰς ἐν τοῖς ἑλλησπιντικῇ ἀγῶνι νίκας τοῦ Ἰ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 467 τὴν ἀρχὴν καταλιπὼν εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Θρασύβουλον. — Ὁ δὲ Ἰ. ὁ Β', γεννηθεὶς περὶ τὸ 306 π. Χ., υἱὸς Ἱεροκλέους, ἀνυψώθη κατὰ τὰς μετὰ τὴν ἐκ Σικελίας ἀναχώρησιν Πύρρου τοῦ βασιλέως τῆς Ἱπείρου ἐπικρατοῦσας παραχρᾶς καὶ ἀρχιστράτηγος πρῶτον ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐκλεγείας ἐγένετο, τῇ 269 π.Χ. κατέπινεν τὴν νίκην τοῦ κατὰ τὸν καταλαβέντων τὴν Μεσσηνίαν Μαμερτίων, βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν. Βοηθῶν τοὺς Καρχηδονίους κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἡττήθη ὑπὸ τούτων (263) καὶ ἡναγκάσθη νὰ συνμοιολογήσῃ δεκαπενταετὴ ἐξόχην, ἥτις κατέπινε διὰ τὴν πίστιν τοῦ Ἰ. μετετέλλετο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς διαρκὴ κατὰ τὸν Β' δὲ καρχηδονικὴν πόλεμον ὁ Ἰ. ὑπεστήριξε τοὺς Ῥωμαίους διὰ χρημάτων καὶ δυνάμεων. Ἡ γενναίωσις τοῦ ἐξεσηλώθη καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ἐκ τειστηνὶν μεγάλως ἐνθουσιάζοντες κτλ. Μεγάλως ἐφρόντισε περὶ τοῦ προέδου τῆς γεωργίας καὶ λέγεται ὅτι καὶ συγγράμματα περὶ ταύτης κατέλειπε. Ὑπεστήριξε δὲ καὶ τὰς τέχνας, ἰδίως τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, κτίσας ναοὺς, θέατρα κτλ. ἐν Συρακούσαις καὶ ἄλλα καὶ. Μεγίστην εὐνοίαν ἐπέδειξε τῷ Ἀρχιμήδῃ, ὅστις ἐκρησμοποιήθη εἰς τὴν κατασκευὴν πλεμικῶν μηχανῶν καὶ εἰς τὴν ναυπηγίαν πολυτελεστάτου πλοίου, τοῦ πρώτου μετὰ 20 ἑταίρων κωπῶν ναυπηγηθέντος, ὅπου ὁ Ἰ. ἐδούρειον εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἰ. ἀπέθ. τῷ 215 εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν, διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ ἐγγονὸς τοῦ Γερώνυμος. [I.K.H.]

Γερωνομύεται. Τάγμα μοναχικῶν ἱδρυθὲν τῷ 1373 ἐν Ἰσπανίᾳ, παχέως δὲ διαδοθὲν καὶ ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ βραδύτερον ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου καὶ μόνον σώζεται ἐτι. Ὁμῶνυμον τάγμα γυναικῶν συγγρόνως ἱδρυθὲν ἐξέλειπεν ἐντελῶς. [E.Y.]

Γερώνυμος. Βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν, ἐγγονὸς Ἰέρωνος τοῦ Β', υἱὸς τοῦ βασιλευσάντος Γέλωνος καὶ Νηρηίδος τῆς θυγατρὸς ἡ ἐγγονῆς τοῦ τῆς Ἱπείρου βασιλέως Πύρρου ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς τοῦ πρὸ τοῦ πατρὸς τοῦ, διεδέχθη τοῦτον 15 ἐτῶς τῷ 215 π. Χ. Μετέβαλε δὲ μεγάλως τὰ τῆς πολιτείας. Συνεμάχησε τῷ Ἀντίᾳ, ἐσωτερικῶς ἐκστρεφόμενος ἐπὶ τῶν μισοδόρων τοῦ ὑπῆρξε τυραννικώτατος, ὥς οὐ ἐδοξοφρονήθη ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊστῆος μερίδος, μολὶς 13 μῆνας βασιλεύσας, μεθ' ὃ ἐν Συρακούσαις ἀπεκατεστάθη πάλιν ἡ δημοκρατία. [I.K.H.]

— Ἰ. ὁ Καρδινάλιος. Ἑλληνιστογράφος καὶ στρατηγὸς τῆς ἐποχῆς τῶν Διαδόχων. Τὸ κατ' ἄρχας διεμείναν ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Εὐμένους, μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τούτου ἐγένετο εὐνοούμενος τοῦ υἱοῦ τοῦ Εὐμένους Δημητρίου καὶ κατόπιν Ἀντιγόνου τοῦ Γονατά. Ἀπέθανε δὲ εἰς ἡλικίαν 104 ἐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ τῶν διαδόχων διήκων ἀπὸ τῆς κηδείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου μέχρι τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ πολέμου τοῦ Πύρρου. Τὸ τελευταῖον μέρος αὐτοῦ, ὅπου πρῶτον διεφώτισε τοὺς Ἑλληνας περὶ τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἱστορίας αὐτῆς, ἐκρησμοποίησαν ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πύρρου. Ὁ Παισάνιος (Α' 9, 8) κατακρίνει τὸν Ἰ. ὡς ἐχθρικῶς διακείμενον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους βασιλεῖς πλὴν Ἀντιγόνου τοῦ Γονατά. Ἀποσπάσματα σωζόμενα βλ. ἐν Müller, Fragm. hist. gr. B' σ. 450-461.

— Ἰ. ὁ Ρέδιος, φιλόσοφος ἑλλήν, μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, γράψας ἱστορικὰ ὑπομνήματα, περὶ ποιητῶν, περὶ κληρονομικῶν. Ἀμφιβολοῦν εἴνε ἀν τινες γεωγραφικαὶ σημειώσεις παρὰ Στράβωνα ἀνέκρουσιν εἰς τούτον ἢ εἰς Ἰ. τὸν Καρδινάλιον. [X.B.]

Γερώνυμος (ἄγιος), ὁ σεπώτατος τῶν τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας πατέρων. Γεννηθεὶς ἐν Στρίδωνι τῆς Δαλματίας περὶ τὸ 340 ἐκ γονέων χριστιανῶν ἐδιδάχθη τὴν ἑλ. φιλοσοφίαν ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ Δονάτου καὶ τοῦ ρήτορος Βικτωρίνου. Γραδύτερον περιῆλθε πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Ἐν Ἀκυλῇ, ὅπου ἐπὶ μακρὸν διέμεινε, συνεβόη φιλικῶς μετὰ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἐκκλησίας Ρουρίνου. Εἰς ἔργον δὲ τινα παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἀποσυρθεὶς διεμείναν ἐπὶ 4 ἐτῶ ἀνυψόμενος εἰς μελέτας καὶ εἰς τὴν εὐαγγελικὴν βίαν. Τῷ 379 ἐγκριτομένη ἐν Ἀντιόχειᾳ πρεσβύτερος μεθ' ὃ ἀπῆλθεν εἰς Κων/πολιν ἵνα ἀνταρστή τῇ ἡγεσίᾳ τοῦ Νικηανζήρου, εἰτα δὲ εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ ἔμεινε διαρκῶς. Ἐνταῦθα συνήρτοσθη περὶ αὐτοῦ ὁμιλος εὐγενῶν γυναικῶν ἀκουσμένων εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀσκητικὴν βίαν. Τῷ 386 ἀποθανόντος τοῦ φίλου τοῦ ἐπισκόπου δαμασκίου ἀπῆλθεν ἐκ Ῥώμης εἰς Παλαιστίνην καὶ εἰτα εἰς Αἰγύπτου, ἥς ἐπισκέφθη τοὺς μοναχοὺς καὶ ὅπου ἡρώτατο τῶν διδασκάλων Διδύμου τοῦ Τυροῦ, ἀκείβην δ' ἀπῆλθεν εἰς Βηθλεὲμ, ὅπου ἔζητεν ἐν καλλίῳ ἀσκητικῶς ἐπὶ 30 καὶ πλέον ἐτημέχει τοῦ θανάτου τοῦ (420). Ἠκολούθησε δ' αὐτὸν ἡ ἀγία Παῦλα, ἥτις καὶ ἱδρύσθη δ' ἐξέδωκε τὴν αὐτῆς γυναικείαν μονήν. — Ἡ δὲ τῷ Ἰ. ἔγκειται κυρίως εἰς τὸ ὅτι κατέστησεν εἰς τὴν Δύσιν προσειοὺς τοὺς θεοσχετοὺς τῆς ἑλληνικῆς θεολογίας τὸ σημαντικώτερον ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἴνε ἡ ἐπιθεώρησις καὶ ἐν μέρει ἡ ἐκ νέου ἐπιθεώρησις τῆς ἀρχαίας

λατινική μεταφράσεως τῆς Γραφῆς (Itala), ἐξ ἧς προήλθεν ἡ Vulgata. Μετέφρασε δὲ ὁ Ἰ. τὸ χρονικὸν τοῦ Εὐσεβίου εἰς τὸ λατινικὸν καὶ ἱδρύσε τὴν ἐκκλησιαστικὴν πατρολογία διὰ τοῦ ἔργου του *Peri tōn en dōxōn anōrōn ἢ peri tōn ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων*. Ἐγραψεν ἐπὶ τὸν βίον τῶν ἁγίων Παύλου, Ἰωαννῶνος καὶ Μάρκου, πλείστας ἐπιστολάς καὶ πραγματείας θεολογικὰς κλπ. Ὑπερήσπισε τὸ ἀειπάρθενον τῆς Θεοτόκου, τὴν νηστείαν καὶ τὴν ἀγκυρίαν. Ἀρίστη ἐκδόσις τῶν ἔργων του ὑπὸ Vallarsi (1734-42, νέα ἐκδόσις 15 τ. Ἐνετίᾳ 1770 κξξ.). [B.E.]

Ίερώνυμος ὁ ἐκ Πράγας. Φίλος καὶ ὁπαδὸς τοῦ Ἰωάννου Οὐσσου (βλ. λ.), γεννηθεὶς ἐν Πράγᾳ καὶ σπουδάζας ἀπὸ τοῦ 1303 ἐν Ὁξφόρδῃ, Ἀϊζελδέργῃ, Κολωνίᾳ καὶ Παρισίοις· ταξιδεύσας δ' εἰτα ἐπὶ μακρὸν μέχρις Ἱερουσαλὴμ, ἐπανήλθεν εἰς τὴν γενέθειον τῇ 1410. Ἐξ Ὁξφόρδης ἐκώμισε εἰς Πράγαν τὰ πρῶτα θεολογικὰ συγγράμματα τοῦ Οὐϊκλίου (βλ. λ.), οὗ καὶ ὑποπευθεὶς ὡς ὁπαδὸς αἰρετικῶς ἐφυλακίσθη ἐν Βιέννῃ. Ἀπὸ τοῦ 1414 συνεργάσθη ἐκθύμως μετὰ τοῦ (Ὀ)σσου. Φυλακισθεὶς δὲ ἐν Κωνσταντίᾳ διὰ τὰ καινὰ του φρονήματα, ὑπέστη τέλος τῇ 1416 τὸν ἐπὶ τῆς πυρᾶς θάνατον. [Eg.]

Ίερώνυμος Βοναπάρτης, νεώτερός ἀδελφὸς Ναπολέοντος τοῦ Α', γεννηθεὶς 1784 ἐν Διάκῳ. Διαπρέψας ἐν τῇ γαλλικῇ ναυτικῇ προήχθη εἰς ναύαρχον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν κατὰ τῆς Πρωσίας πόλεμον διεκρίθη, πολλὰ κυριεύσας γροῦρια, μετὰ τοῦτον δὲ ἀνηγερθεὶς βασιλεὺς (1807) τοῦ τότε ἱδρυθέντος βασιλείου Βασιταλίας, τὸ ὅποιον πολὺ προσεπέθηκε νὰ ἐγκαλλίσθῃ, περὶ τῆς διεκρίσεως δ' ὡς ἀμερικανῶν καὶ πολυτελέστατα διάγων. Καταλυθέντος τοῦ βασιλείου του διὰ τῆς ἐν Αἰψία μάχης, διέφυγε τὸν βίον του ἐν Παρισίοις καὶ Ἑλβετίᾳ. Ἐν Οὐατερλώ ἐπολέμησε γενναίως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος διέμεινεν ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ὡς πρίγκηψ Montford. Εἰς Παρισίους ἐπιτραπέντος αὐτῷ νὰ ἐπανέλθῃ τῇ 1847, διωρίσθη τῇ 1850 στρατάρχης. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1860. Ὁ Ἰ. ἐνομμεθὲς τῇ 1808 τὴν θυγατέρα μεταγαλεμπόρου τῆς Β' Ἀμερικῆς Ἐλισάβετ Πάττερσον, ἀλλὰ τοῦ γάμου του τούτου μὴ ἐγκριθέντος ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, διεζεύχθη αὐτὴν τῇ 1805. Ὁ ἐκ ταύτης υἱὸς του, Γερώνυμος Βοναπάρτης - Πάτερσον, γεννηθεὶς τῇ 1805, ἐδίδωκεν ὡς ἰδιώτης καὶ ἀπέθανε τῇ 1870. Εἰς δεῦτερον δὲ γάμον ὁ Ἰ. συνεζεύχθη βασιλεὺς γενόμενος τὴν Αἰκατερίνην, θυγατέρα Φρειδερίκου τοῦ Α' τῆς Βυρτεμβέργης, ἐξ ἧς ἔσχε μίαν θυγατέρα Μαρίαν, διαπρέψασαν ἐν τῇ αὐτῇ Ναπολέοντος τοῦ Γ', καὶ δύο υἱούς, τὸν Ίερ.

Ναπολέοντα Κάρολον Βοναπάρτην, γεννηθὲν 1814 καὶ ἀπεθανέντα 1847, καὶ τὸν Ναπολέοντα Ἰωσήφ Κάρολον Παῦλον Βοναπάρτην, γνωστότερον ὑπὸ τῷ ὀνόματι πρίγκηψ Ναπολέον (βλ. λ.). [Eg.]

Ίερωσύνη. Βλ. Ἱερεῖς.

Ίέση (Iesi) Πόλις τῆς Ἱταλικῆς ἐπαρχίας Ἀγκώνος, 28 χμ. ἀνα τούτης. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 12 118 κατ. [M.S.]

Ίεφθάς. Ὁ ἐννατος τῶν Κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ, γεννηθεὶς ἐν Γαλαὰδ, ἀποθανὼν τῇ 1182 π. Χ. Ὁδηγῶν τοὺς συμπολίτας τοῦ κατὰ τῶν Ἀμμωνιτῶν, ἠγχῆθη ἐὰν νικήσῃ νὰ θυσιάτῃ τῷ Θεῷ ὃν ᾔθελε πρῶτον συναντήσῃ ἐπιστρέφων οἰκადε· ἐνίκησε δὲ καὶ συναντήσας πρῶτην τὴν θυγατέρα του τὴν ἐθυσίασεν. Ἀπαλλάξας δὲ καὶ ἄλλων ἐχθρῶν τοὺς Ἰσραηλίτας, ἐγένετο Κριτὴς αὐτῶν ἐπὶ 6 ἔτη.

Ίεφρέμωδ. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ ῥωσικῇ κυβερνήσει Τούλα, ἔχουσα 9964 κατ. (1887) καὶ ποιικίλην βιομηχανίαν.

Ίεχωβῆ, ἥτοι ὁ Ὠν, ἐβραϊκὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἰδίως συμβολίζον τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν προστάτην τοῦ Ἰσραὴλ.

Ίζαβέ (Ἰωάννης Isabe). Γάλλος ζωγράφος, γεννηθεὶς τῇ 1767 ἐν Νανσύ. Μεταβὰς τῇ 1786 εἰς Παρισίους ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Δαβίδ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ προσωπογραφίαν, ἐγένετο δὲ καὶ γνωστός ἐκ τῶν ὡραιωτάτων ἰκονογραφίαν του, πρὸ πάντων ἱστορικῶν ἀντικειμένων, τῆς στέψεως Ναπολέοντος τοῦ Α', τῆς ἐν Βιέννῃ Συνδιασκέψεως κλπ. Τὸ ἀριστοῦργημα αὐτοῦ εἶνε ἰσως ὑδατογραφία παριστώσα τὴν κλῆμακα τοῦ ἐν Παρισίοις μουσείου. Ἀπέθανε τῇ 1855 ἐν Παρισίοις. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐγένιος, γεννηθεὶς τῇ 1804 ἐν Παρισίοις καὶ ἀποθανὼν τῇ 1886, διεκρίθη πρὸ πάντων ὡς θαλασσογράφος· πρὸς δὲ ἐξετέλεσεν ἔργα ἱστορικῆς ὑποθέσεως καὶ τοπογραφίας. [M.F.]

Ίζεγεμ (Isoghem). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Δ Φλάνδρης, ἔχουσα βεβαντουργίαν καὶ 9965 κατ. [M.S.]

Ίζέρ (Isère, παρὰ Ῥωμαίοις Isara). Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Ῥοδανῶ, πηγάζων ἐκ τῆς διόδου Ἰζερὰν (2300 μ.) ἐν τῷ νομῷ Σαβοΐας τῆς Γαλλίας. Διερχεται διὰ τῆς Γρενόβλης καὶ ἐκβάλλει μετὰ ῥοῦν 290 χμ. εἰς τὸν Ῥοδανὸν παρὰ τὸ Κουφουλὲν ἀνωθεν τῆς Βαλεντίας.—Ἐξ αὐτοῦ καλεῖται ὁ νομὸς Ἰζέρ τῆς Γαλλίας, ἔχων ἐμβ. 8235 τετρ. καὶ 572 145 κατ. (1891), διαίρουμενος δ' εἰς 4 διαμερίσματα καὶ ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Γρενόβλην (βλ. λ.). Ἀρδεύεται ὑπὸ πλείστων ποταμῶν, εἶνε δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ ὀρεινὴ χώρα, πρὸ πάντων τὸ ΝΑ μέρος (Roumès 3634 μ., Aiguille du Midi 3987 μ., Mont d' Olan 3883 μ. κ.ά.) Τὸ κλίμα εἶνε ὑγιει-

τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερόμενον βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐγγράφη βεβαίως ἐν τοῖς μετὰ τὴν Βασιλευσάντην αἰχμαλωσίαν χρόνοις, ἵνα τελειᾷ δὲ ἀρχαιότερον μέρος τῆς Πεντατεύχου.

Ἰθαγένεια καλεῖται ἡ κατάστασις τοῦ προσώπου, καθ' ὅσον ἀποτελεῖ τοῦτο μέρος τοῦ λαοῦ ὡρισμένης πολιτείας. Ἐνδιαφέρει δὲ τὰ μέγιστα νὰ γνωρίζωμεν τίνας εἶναι οἱ ἰθαγενεῖς χώρας τινος (ἡμεῖς θα ποί, καθ' ὅσον εἰ ἀλλοδαποί, εἰ μὴ ὑπήκοοι δηλαδὴ τοῦ κράτους ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ ὁποῦ διαμένουσιν, οὐ μόνον στερεοῦνται τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἀλλὰ ὀφείλουσι ἀποκλειστικῶς τοῖς ἰθαγενεῖσι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς σχέσεις τοῦ ἀστικοῦ, ἐν τῇ δὲ καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου μειονεκτοῦσι (βλ. περὶ τούτων ἐν λ. Ἀλλοδαπός). Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς βέβαιον τῆς Ἰ. ἐλαμβάνετο ἡ ἐξ ἰθαγενῶν γέννησις (jus sanguinis), ἕνεκα δὲ τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς ἀρχαίας πολιτείας δυσχερῶς ἀπενέμετο ὁ τίτλος τοῦ πολίτου εἰς τοὺς μὴ ἐκ πολιτῶν γεννηθέντας (βλ. περὶ τούτων ἐν λ. Δημοστέλης πολίται) κατὰ τὸν Μέσσαν Διώναν. ὅτε ἐκράτει ἡ ψευδαρχία, ἰθαγενεῖς θεωροῦντο μόνον οἱ ἐν τῇ χώρᾳ γεννηθέντες (jus soli), ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη ἐπὶ μακρὸν ἐκράτησεν, μέχρις οὗ κατὰ μικρὸν ἐπαγγέλλομεν εἰς τὴν ἐκ γεννήσεως Ἰ., μετὰ μίας συνήθους ἐξαιρέσεως, ὅτι καὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ ἐξ ἀγνωστῶν γονέων γεννηθέντες θεωροῦνται ἰθαγενεῖς. Οὕχ' ἥττον ἀπειρὴ ἀνεγνωρίσθη πλέον ὅτι ἐν τῇ προσωπικῇ ἐλευθερίᾳ περιλαμβάνεται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς τῆς πολιτείας, εἰς ἣν θέλει τις ν' ἀνήκη, ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ἑτέρα βέβαιον Ἰ., ἡ ποίησις, ἐπερχομένη διὰ τῆς πληρώσεως ὁρισμένων ὅρων ἢ ὡς συνέπεια ὁρισμένων νομικῶν πράξεων, τῇ βούλῃ οὐ μόνον τοῦ πολιτοποιουμένου ἀλλὰ συνηθῶς καὶ τῆς προσκώσεως αὐτὸν πολιτείας, κατὰ ποικίλον τρόπον ἐνδεχόμενῃ. Καὶ λόγῳ τιμῆς δὲ καὶ διακρίσεως ἀπενέμει συνηθῶς ἡ πολιτεία τὴν ἰδίαν Ἰ. εἰς ἀλλοδαπὴν, ἐξ ὅχους παρασχόντας αὐτῇ ὑπηρεσίας. Τελευταίος δὲ τρόπος ἀποκτήσεως Ἰ. εἶναι ἡ ἀποδοχή, ἡ ποίησις ἐπερχομένη συνέπεια προσθήκης χώρας εἰς τὴν πολιτείαν. Πανταχοῦ, πλην τῆς Ἀγγλίας, ἐπιτρέπεται σήμερον ἡ ἀποβολὴ τῆς Ἰ. διὰ τῆς ἀποκτήσεως νεᾶς ἢ συνέπειᾳ ὁρισμένων νομικῶν πράξεων ἢ λόγῳ ποινῆς. Ζήτημα εἶναι ἂν χωρὶς διπλῆ Ἰ. ἢ ἂν δύναται τις νὰ στερῇται πάσης Ἰ., εἰς ὃ ἐκράτησεν ἢ ἀρνητικῇ λύσει, χωρὶς νὰ ἐλλείπωσιν ἕως καὶ ἀντιθέτα παραδείγματα. Καὶ αὗται μὲν αἱ γενικῶς κρατοῦσαι ἀρχαί, εἰδικότερον δὲ τὰ τῆς ἑλληνικῆς Ἰ. ἐκμανίσθησαν ὑπὸ πολλῶν νομικῶν διατάξεων, ὧν τινες ἐδημοσιεύθησαν διαρκούντως ἐν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος (Τίτλος 3^{ος} Πολιτεύματος Ἐπιδαύρου τοῦ 1822, Κεφ.

Β' τμήμα θ' Νόμου Ἐπιδαύρου τοῦ 1823, Κεφ. Γ' Πολιτικῶν Συντάγματος Τροϊζήνος τοῦ 1827), περιέχονται καὶ πολλὰς διατάξεις παραδόχους κατὰ τὸ φαινόμενον (ὡς λ. ἡ ἀλλοδαπὴν νομιμοποιῶν ἀπέβαλε τὴν ἑλλ. Ἰ., ὁμοθυμῶν ἐθεωροῦντο μόνον οἱ εἰς Χριστὸν κατὰ τὸ δρθόδοξον δόγμα πιστεύοντες κτλ.), πληρέστατα ὅμως δικαιολογούμενας ἐκ τῶν τότε περιστάσεων· μετὰ τὴν σύστασιν τῆς Βασιλείας ἐξεδόθη ὁ Νόμος τῆς 25 Μαΐου 1835, ἀντικατασταθεὶς βραδύτερον διὰ τοῦ νόμου Χ' δ' τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1856. Κατ' αὐτὸν ἑλλήνων εἶναι ὁ ἐξ ἑλληνος πατρός, ὁ ἐξ ἑλληνίδος καὶ ἐκ πατρός μὴ νομίμου, ὁ ἐξ ἀδελφῶν γονέων ἐν Ἑλλάδι· καὶ ὁ ἐξ ἀλλοδαπῆς μητρὸς καὶ ἐκ μὴ νομίμου πατρός ἑλληνος γεννηθείς, ἂν νομίμως ἀνεγνωρίσθῃ ὑπ' αὐτοῦ. Διὰ πολιτοποίησεως γίνεται τις ἑλλήνων συνέπεια πληρώσεως ὁρισμένων ὅρων· δηλώσεως τῆς περὶ τούτου ἐπιθυμίας του· κατοικήσεως ἐν Ἑλλάδι ἂν μὲν εἴνε ὁμογενὴς ἐπὶ δύο, ἂν δ' εἴνε ἀλλογενὴς ἐπὶ τρία ἔτη· πιστοποιήσεως τοῦ ἀρμοδίου εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν ὅτι δὲν ὑπέπεσεν εἰς ὁρισμένα ἐγκλήματα, καὶ ἐρωμοσίας ἐνώπιον τοῦ νομάρχου διὰ τινος ἢ προθεσμίας τῆς κατοικίας συντημνεται εἰς ἑξάμηνον, κατὰ νεώτερον δὲ νόμον ἐπιτρέπεται ἡ διὰ Β. Διατάγματος πολιτογραφησις καὶ πρὸ τῆς παραλεύσεως τῶν προθεσμῶν τούτων. Ὑπομείνεται τέλος πρόσωπα, ἂν ὡς ἐν ἑλλήνικα, ἀποκτήσῃ τὴν ἑλληνικὴν Ἰ. δι' ἀπλῆς περὶ τούτου δηλώσεως, ἀνευ αλλῆς τιμῆς διατυπώσεως, ἢ καὶ αὐτοδικαίως (ἢ ἡμεδαπὸν συζευχθεῖσα ἀλλοδαπὴ καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι ὑπ' ἀλλοδαποῦ ἐντὸς τῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἑλληνικῆς Ἰ. προθεσμίας γεννηθέντα τέκνα). Ἐπὶ τιμῇ δὲ πολιτογραφοῦνται ἀλλοδαποὶ παρασχόντες ἐνδουλεύσεις πρὸς τὸν τόπον, μὴ ἀπαιτούμενης ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ· ἀποβαλλομένης τῆς προτέρας Ἰ. Ἰνα ὅμως οὗτοι ἀποκτήσωσι τὰ πολιτικά καὶ ἀστικά δικαιώματα τὰ παρεκπερνούμενα τῇ τοῦ ἑλληνος ιδιότητι· δεῖον νὰ κατοικήσωσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐμῶσιν τὸν τοῦ ἑλληνος ἔρπον. Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἀποδέχεται τὴν ἀλλογενὴ ἰσχύσαν ἀτελῆ πολιτογραφίαν, ἀφαιρουμένων δηλ. ὁρισμένων δικαιωμάτων ἀπὸ τὸν πολιτογραφούμενον, οὗτε τὴν διπλῆν Ἰ., πλην τῆς ἐπὶ τιμῇ πολιτογραφήσεως. Σημειωτέον τέλος ὅτι ἡ σύζυγος καὶ τὰ ἀνῆλικά τέκνα τοῦ πολιτογραφηθέντος ἀλλοδαποῦ μένουσι κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν ἀλλοδαποὶ (τοῦναντίον ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ). — Τὴν ἑλληνικὴν Ἰ. ἀποβαλλοῦσιν ὁ ἀνευ ἀδείας ἀναδεχθεὶς ξένην ὑπηρεσίαν, ὁ ἀλλήν ἀποκτήσας Ἰ., ἡ ἀλλοδαπὴν νομιμοποιῶσα καὶ ὁ νομιμοποιήθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ μὴ νομίμου πατρός αὐτοῦ. Περιπτώσεις θορύβας πολιτοποιήσεως ἐν τῇ ἑλληνικῇ δημοσίᾳ δικαίῳ ὑπῆρξαν οὕς, κατὰ τὰ 1804 διὰ τῆς ἐνώσεως τῆς

Ἐπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ τὸ 1881 διὰ τῆς προσαρτήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου. Αἱ λεπτομέρειαι ἐκανενοήθησαν ἐν ἀμοτέραις ταῖς περιπτώσεσι διὰ διεθνῶν συμβάσεων. [Πρ.]

Ἰθάκη. Νῆσος ἐκ τῶν Ἰονίων τῆς Ἑλλάδος κειμένη μετὰ τῆς Κεφαλληνίας πρὸς Δ. ἀπ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ, καὶ τῶν Ἐγναθῶν νήσων καὶ τῆς Ἀκαμαντίας πρὸς Α. Τὸ μήκος αὐτῆς ἐκ Β πρὸς Ν εἶνε 27 χμ., τὸ μακρότερον πλάτος 6 1/2 χμ., τὸ δὲ ἐμβ. 97 χμ. Τὸ ἄδρακος εἶνε ἐν γένει ὄρεινόν καὶ ἡφαιστειώδες, πολλὰκις ὑποστάν σεισμὸς καταστρεπτικούς. Στήνεται δὲ ἐκ δύο χωριστῶν μεγάλων σωμάτων τραχείων ὄρεων, ὡς δύο χερσενήσιον, ἐνομένων διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ καὶ διαιρουμένων διὰ κόλπου. ὅστις εἰσχωρὼν βαθεῖος ἀπὸ τοῦ ΒΔ πρὸς τὸ ΝΔ τῆς νήσου, σχηματίζει πολλοὺς λιμένας, ὡς τὸν τοῦ Μώλου, ὅστις εἶνε μάλλον κώλος εἰσχωρῶν ἐπὶ πολὺ καὶ διαχωρίζων τὴν νήσον εἰς δύο τμήματα ἐνούμενα διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ κατὰ τὸ φρούριον Ἀετὸν, τὸν Βαθὺ, πλησίον τῆς πρωτεύουσος τῆς νήσου, ὅστις εἶνε ἀριστος, εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλίστατος λιμὴν, ὃ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ῥεῖθρον καλούμενον, τὸν Σχοῖνον πρὸς Α, τὸν Ἀράλην πρὸς Β, τὸν λιμένα Φρικτὸς ΒΔ καὶ τινὰς ἄλλους. Ἀκρωτήρια τῆς νήσου εἶνε Ἀγίος Ἰωάννης πρὸς Β, Ἐξωῆς κατὰ τὸ ΒΔ, Ἀγ. Ἡλίας κατὰ τὸ Α, Σαρακινίκον κατὰ τὸ ΝΑ καὶ Ἀγίος Ἀνδρέας, τὸ νοτιώτατον πάντων, παρ' ἣ καὶ λιμὴν. Ἐκ τῶν ὄρεων αὐτῆς εἶνε τὸ πρὸς Β ὑψηλότερον ὄρος τῆς νήσου Ἀνωῆ (807 μ.) τὸ ἀρχαῖον Νηριον ἐνοσίφυλλον τοῦ Ὀμήρου, κατὰ δὲ τὸ Ν τμήμα τῆς νήσου ὕψεται τὸ ὄρος Ἀγίος Στέφανος ἢ Στεφανοβούνι (671 μ.), τὸ ὅποιον ταυτίζουσι πρὸς τὸ ὁμηρικὸν ὄρος Νήϊον ἐπ' ἣ ἦν ἡ πηγὴ Ἀρεῖουσα, ῥέουσα παρὰ τὸν βράχον Κόρακος (παρ' Κόρακος πέτρῃ) καὶ καλούμενη σήμερον Πηγάδα. — Ἡ Ἰθάκη σχοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ πρώτου μυθικοῦ οἰκιστοῦ αὐτῆς Ἰθάκου, υἱοῦ τοῦ βασιλέως Πετεράου, κατέστη περιφνηρὸς ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὡς πατρίς τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ μητρόπολις τοῦ βασιλείου αὐτοῦ, κατέχομεν δὲ πλῆθος λεπτομερειῶν περὶ τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου αὐτῆς, τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν ἀνακτόρων, τῶν ἡθῶν καὶ ἠθίμων τῶν Ἰθακησίων κτλ., ἅτινα πάντα ἐξύμνησεν ὁ Ὀμηρὸς ἐν τῇ Ὀδυσσειᾷ αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἀρχαίων λευκάων τῆς Ἰθάκης τὰ μόνα σωζόμενα εἶνε τὸ λεγόμενον «κάστρον τοῦ Ὀδυσσεὺς», ὅπερ κεῖται ἐπὶ τῆς βραχώδους κορυφῆς τοῦ Ἀετοῦ εἰς ὕψος 123 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, κατὰ τὸν στενωτάτον ἰσθμὸν τὸν ἐνοῦντα τὰ δύο τμήματα τῆς νήσου, ἡ Πηγὴ τῆς Ἀρεῖουσας κειμένη κατὰ τὴν ΝΔ ἀκρὰν τῆς νήσου κατὰ τὰς ὑψιστάς λευκοῦ βράχου,

φέροντες ἐτι τὸ ὄνομα Κόραξ καὶ ἀπ' οὗ ἐννοιαίνονται πλείστα ἐκ τῶν ὁμωνύμων ὄρεων, καὶ τὸ Σχολεῖον τοῦ Ὀμήρου κείμενον κατὰ τὸ Β μέρος τῆς νήσου πλησίον τῆς κώμης Ἐξωῆς. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἰθάκης εἶνε τὸ ἔλαιον οὗ ἡ ἐξαγωγή υπερβαίνει τὰς 14 χιλ. βαρέλας, ἡ καρνιθακὴ σταφίς, ἧς ἡ παραγωγή ἀνέρχεται εἰς 600 χιλιάδας λίτρων καὶ ὁ περιφήμος καὶ περιζήτητος Ἰθακήσιος οἶνος, οὗτος ἡ ποσότης ἀνέρχεται εἰς 7 χιλ. βαρέλας. Πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου εἶνε ἡ Ἰθάκη, ἧτις καὶ Βαθὺ λέγεται, καὶ ἐπιστημότεραι κώμαι· τὸ Περαιχώριον, ἡ Ἀνωῆ, τὸ Κισνίον καὶ ἡ Ἐξωῆ. Διαιρεῖται δὲ ἡ νῆσος εἰς 4 δήμους, τῶν Ἰθακησίων, Καρνίων, Νηριτίων καὶ Πολυκτορίων, περιλαμβάνοντα 10442 κατ., εἰτινες διατελοῦνται εἰς τὰς ἐν τῇ νήτῳ ἐγγωρίους ἐργασίας, ἄλλοι δὲ μετέρχονται εὐδοκίμως τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ πολλοὶ εἰσι ναῦται. Πρὸς τὰς περὶ ἱ. μονογραφίας τῶν Gell (ἀγγλ. 1807), Bowen (ἀγγλ., 1850), Gandar (λατ. Παρ. 1854), Warsberg (γερμ. 1879), πρὸς δὲ τὰ ἀρθρα τοῦ H. Hirschfeld ἐν Hermes (1866) ἐν εἰς ἀπορρίπτεται ὡς ἐσφαλμένη ἡ περὶ τῆς ταυτότητος τῆς νήσου μετὰ τῆς ὁμηρικῆς ἱ. γνώμη, Δ. Μηλιωρᾶκη Γεωγρ. τοῦ νομοῦ Κεφαλληνίας (Ἀθήνα: 1890) καὶ Πάρτε, Κεφαλληνία καὶ Ἰθάκη, μετάφρ. ὑπὸ Α. Παπανδρέου (Ἀθ. 1892).

Ἰθακησίων δῆμος, συσταθεὶς τῷ 1866, περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσαν Βαθὺ (Ἰθάκην) καὶ τὸ Περαιχώριον. Κἀτ 4605.

Ἰθώμη. Ὅρος τῆς Μεσσηνίας ὑψηλὸν καὶ ἀπότομον, υπερκείμενον πρὸς τὸ ΒΔ τῆς πόλεως Μεσσήνης, ἔχον δὲ πρὸς Α τὸν πταμέν Πάμισον παραρρέοντα αὐτῷ, πρὸς Δ τὸ ὄρος Ψωριάρη καὶ πρὸς Ν τὸ ὄρος Εὐάν (ἀγίον Βασιλείον)· τὸ ὄρος τοῦτο ἦτο περιτειχισμένον διὰ κοινῶν μετὰ τῆς Μεσσηνίας τειχέων, ἧς ἦν ἀκρόπολις ὄχυρα, κατέστη δὲ περιφνηρὸν διότι ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἀ Μεσσηνιακὸν πόλεμον ὁ Ἀριστοτέλης ἀνέστη ἐπὶ 10 ἔτη ἡρωϊκῶς εἰς τοὺς Σπαρτιάτας. Πρὸς τὸ Ν μέρος, δι' οὗ συνέχεται μετὰ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Βουρκανίου ἢ Βουλκάνου μετὰ 20 μοναχῶν κατέχουσα τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰθώματος Διός. Ἐκ τῆς μονῆς ταύτης καλεῖται καὶ ἡ ἱ. σήμερον Βουρκανίον ἢ Βουλκάνον. Τὸ ὕψος αὐτοῦ εἶνε 802 μ.

Ἰθώμης δῆμος εἰς τῆς Θεσσαλίας. Ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρδίτσης τοῦ νομοῦ Τρικινίων, ἱδρυθεὶς τῷ 1883. Πρωτεύουσά ἐστι τὸ Φανάριον καὶ πληθυσμὸν 8279. Χωρία εἶναι Γελάνη, Γλίτσα, Γράλιστα, Κανάλια, Καπὰ, Κρανῖ, Λεζάδα, Μαγουλίτσα, Μαυρομάτι, Παλιούρι, Ρορίτσα, Πύργος, Φανάρι, Μαγούλα, Χάρμαινα, καὶ μονὴ Ἀγ. Γεωργίου.

Ίθώμης δῆμος τῆς Μεσσηνίας, ἰδρυθεὶς τῷ 1880. Πρωτεύουσα τοῦτου εἶνε Θερινή τὸ Μαυρομμάτι, χωριονὶ δὲ τὸ Χατῆμπατα καὶ χωρία 19, ὧν ἐπισημότερα Βαρναζί, Δραΐνα, Κεφαλληνῶ, Λέξι, Λοῦμι, Μαγανιακόν, Μήλα, Νεοχώρι. Πεντιά, καὶ μαγὰ μὲν ἡ Κοιμήσεως Θεοτόκου ἡ Βουλγαρίου. Κάτ. 5 768.

Ίκ. 1) Ποταμὸς εἰς τὰ ῥωστικά κυβερνεῖα (Ὀυρά καὶ Σαμάρα, πηγάζων ἐπὶ διακλαδωσέως τινος τῶν Ὀυραλίων ὄρεων καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 424 χμ. εἰς τὸν Κάμαν. Δέν εἶνε πλωτός.—2) Ποταμὸς ἐν τῇ κυβερνείᾳ Ὀρενδούργου, εἰσβάλλων εἰς τὸν Σαμάραν, παραπόταμον τοῦ Ὀυράλ. Ἔχει ῥοὴν ἐρηκτικόν, μήκος 265 χμ., δέν εἶνε δὲ πλωτός. [Μ.Σ.]

Ίκαρία ἡ καὶ Ἰκαρος, νῦν δὲ κοινῶς Νικαρία, εἶνε νῆσος τοῦ Αἰγαίου κατὰ τὸ Ἰκαρίον πέλαγος στενωπότη καὶ ἐπιμήκῃς, ἐκτεταμένη ἀπὸ ΒΑ πρὸς ΝΔ καὶ καίμενη πρὸς ΒΔ τῆς Πατρῆς, πρὸς Δ τῆς Σάμου καὶ πρὸς Ν τῆς Χίου. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε τροχὺ καὶ πετρώδες, πᾶσα δὲ ἡ νῆσος σχεδὸν καλύπτεται ὑπὸ θρυμωδῶν ὄρεων, ὧν τὸ μέγιστον ὄψοιμενον κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν ἔχει ὕψος 2500 πεδίων. Αἱ ὑπ' αὐτὸ σχηματιζόμεναι κοιλάδες ἀρδεύονται ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ὄρους κατερχομένων ὀρεθίων ὑδάτων καλλιεργούνται ἐπιμελῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων. Οἱ πλείστοι τῶν Ἰκαρίων διάγουσιν οὐχὶ συνηνωμένοι εἰς χωρία, ἀλλὰ μάλλον μεμονωμένοι καὶ διασπαρμένοι εἰς τὰς ἰδιοκτησίας αὐτῶν. Συμπερσοῦνται δὲ εἰς 7500, ζῶντες ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. Ἡ Ἰ. διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα ἢ κοινότητες. Τὸ μέγιστον τμήμα εἶνε τὸ τῆς Μεσαρίας περιλαμβανόν ἅπαντα τὸν βόρειον αἰγιαλὸν μετὰ τῆς πρὸς Β κατωφέρειας τοῦ ὕψους ὄρους τοῦ διατεμνόντος τὴν νῆσον εἰς Α πρὸς ΝΔ· τὸ δευτερον τμήμα καλεῖται Ῥάχαις καίμενον πρὸς τὰ Δ τῆς νήσου· τὸ δὲ τρίτον λέγεται Φανάρη καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ἐκτοῦρου ἀνατολικῶς ἀκριωτέρου τῆς νήσου, τοῦ ἀρχαίου Δρακάνου ἢ Δραπάνου, περιλαμβάνον τὸν Α καὶ Ν αἰγιαλὸν τῆς νήσου. Κατὰ τὸ ΝΑ αὐτῆς ὑπάρχει ὄρος καὶ παρ' αὐτῷ τὸ χωρίον Ἀγ. Κύριος καὶ μετὰ 1/2 ὥραν ΒΑ κείνται τὰ θερμὰ λεγόμενα, ὅπου πηγὴ θερμῆ ἰαματικῶν ὑδάτων. Ἡ νῆσος ἔχει κλίμα ὑμεινόν· προΐοντα ἐλίγας σίτος, κικνή, κριθή, σίμος (ἢ πράμνος τῶν ἀρχαίων), σύκα, μέλι, κηρίον· ὑπάρχουσι δὲ ἐν τῇ νήσῳ καὶ νομαὶ ἐξαιρετοὶ πρὸς κτηνοτροφίαν προβάτων, αἰγῶν καὶ χοίρων, ὧν γίνεται ἐξαγωγή. Οἱ κάτοικοι καταγινόνται καὶ εἰς τὴν ὕλοισμαν καὶ λυθρακοποιαν, ὧν ἐξαγωγή ἐνεργεῖται εἰς Χίον καὶ Νέαν Ὁρτσον, εἶναι δὲ καὶ ἀριστοὶ σπογγαλιεῦται.

Ίκάριος. Ἀθηναῖος, οὐδὲ Πανδώνος,

δοτὶς τὸν Διόνυσον εἰς Ἀθήνας ἐλθόντα ὑπεδεχθεὶς καὶ ξενίσας ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ τὴν καλλιερσίαν τῆς ἀμπελῆς καὶ τὴν οἰνοποιαν· ἀλλ' ἐκ τοῦ πρώτου ἐν παρήγγαγεν εἰναι μεθυσιέντων ποιμένων τινῶν, οἱ σύντροφοὶ τῶν νομισάντων ὅτι τοὺς ἐδηλητηρίασεν ὁ Ἰ. ἐθανάτωσαν αὐτόν. Ἡ δὲ θυγάτηρ τοῦ Ἡριγόνου συνοδευομένη ὑπὸ τῆς κυνὸς Μαίρας τὸν ἐξήρτει πανταχοῦ, εὐρούσα δὲ τὴν θέσιν ὅπου ἐταφύνη ἐκρεμάσθη εἰς δένδρον ὑπὲρ αὐτόν. Ἐπὶ τοῦτοις ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Βάκχος κατηστέρησε τὸν μὲν Ἰ. ὡς τὸν ἀστερισμὸν Βωώτην, τὴν δὲ Ἡριγόνην ὡς Παρθένον καὶ τὴν Μαῖραν ὡς τὸν ἀστερα Κόνα. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας κατεπεμψεν ὁ Διόνυσος λιμὸν ἢ παραπροσύνην τινα μεταξὺ τῶν παρθένων ὥστε πᾶσαι ἀπηγγενέζοντο ἀπὸ τῶν δένδρων, μέχρις οὗ αἱ Ἀθηναῖαι ἐσύστησαν πρὸς ἐξέτασμον τὴν ἐορτὴν Διῶραν (βλ. λ.). Ἐκ τοῦ Ἰ. ἐκλήθη καὶ δῆμος τῆς Ἀττικῆς, ἀνήκων εἰς τὴν Διγνήδα φυλὴν, καίμενος ἐπὶ τοῦ Πεντελικῶ, ὅπου εὐρέθησαν καὶ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰ. Ἡ θέσις αὕτη διετήρησε μέχρι τοῦ νῦν τὸ ὄνομα Διόνυσος. [Σ.Τ.]

Ίκαρος. βλ. Δαίδαλος.

Ίκετηρία (ἐννοεῖται ἐλαία ἢ ῥάβδος) ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι κλάδος ἐλαίας ἐρίῳ περιδεδεμένος ἐν ἑσπερι ὁ ἱκέτης ἐν χειρὶ καὶ κατέθετον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἢ εἰς τὴν θύραν ἐκείνου, παρ' οὗ ἐξήχτει προστασίαν. [Σ.Τ.]

Ίκίκα ἢ Ίκεκαρίδα (Bot.) Icica Icicariba DC. Δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Βουρσερῶδων, κατὰ τὴν Ν Ἀμερικὴν, ἐκ τοῦ ὁπίου, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν εἰδῶν τοῦ αὐτοῦ γένους παράγεται ἡ βαλαμωδῆς ῥηΐνη ἢ γνωστὴ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὡς Gummi ἢ Resina Elemi (ἢ Elemi occidentalis ἢ Elemi brasiliensis) εὐχρηστος ὡς τραυματικὸν φάρμακον καὶ ὡς θυμίαμα. [Θ.Χ.]

Ίκίκε (Iquique). Πρωτεύουσα τῆς τοπαρχίας Ταραπακα τῆς Χιλῆς ἐπὶ τοῦ Εἰρήν. Ὠκεανοῦ. Ἔχει 151 391 κατ. (1885), μέγαλην δὲ ἐξαγωγὴν νήτρου. [Μ.Σ.]

Ίκλενα. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλίων ἀπέχον 2 ὥρ. 15' ΒΑ τῆς Πύλου. Κάτ. 250.

Ίκόνειον (τουρκ. Κόνια). Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καίμενη ἐπὶ τοῦ λυκαονικοῦ ὕψιπέδιου 500 χμ. Α τῆς Σμύρνης. Ἔχει 38 χιλ. κατοίκους, ὧν οἱ πλείστοι Ὀθωμανοί. ἐλίγαι δὲ Ἀρμένιοι καὶ Ἑλλήνες (1200). Ἡ σημερινὴ πόλις εἶνε ἐκτισμένη περὶ τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν, συνισταμένη ἐκ χαμηλῶν καλυβῶν καὶ ζυλίων οἰκίων καὶ καλύπτουσα μόνον μέρος τῆς ἀλλοτε ὑπὸ ὠραίων οἰκοδομημάτων πεπληρωμένης περιοχῆς, ὅπου εὐρίσκονται πλείστα ἐρείπια. Τὸ ὠραιότερον σωζόμενον κτίριον εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Σελῆμ. οἰκο-

δομηθὲν τέμενος κατὰ μίμησιν τῆς Ἀγίας Σοφίας. Περὶ τοῦτο κείνται πλείστοι τεκέδες καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀρχηγού (σέχη) τοῦ τάγματος τῶν Μεβλεβιδῶν τοῦ ἔδρουσαντος ἐνταῦθα, τιτλοφορούμενος Χουνκιάρ τζελεπῆ. Τὰ πολλὰ ἐρείπια τῆς ἀραβικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκ τῆς ἐπερχομένης τῶν Σελτζούκων εἶναι πολὺ περίεργα πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐντεχνότητα τὴν κατεργασίαν τῶν λίθων. Μέγας εἶνε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τάφων διαπρεπῶν Ὀθωμανῶν. Ἐκ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως δὲν σώζεται τίποτε πλέον. Οἱ κάτοικοι ἀσχοιοῦνται εἰς βυρσοδεψίαν, ταπητουργίαν κτλ., διατηροῦσι δὲ καὶ ἀξιόλογον ἐμπορίαν δερμάτων κλ. Τὸ ἱ. κυρίως κατὰ τὴν Μεσαιῶνα ἦτο ἐπίσημος πόλις. Ἐν αὐτῇ ἐκάρηξεν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας τὸ εὐαγγέλιον, τῷ δὲ 235 συνήλθεν ἐν αὐτῇ σύνοδος. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἦτο πρωτεύουσα τοῦ θίματος Ἀνατολικοῦ καὶ ἐγένετο ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Λυκαονίας. Τῷ 708 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων, εἰς τὴν 1097 ἐγένετο ἔδρα τῶν Σελτζούκων σουλτάνων τοῦ Ρούμ (ἐπὶ Κιλιτζι-Ἀρσλάν). Ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Δ' ὁ Βαρβαρόσσας ἐνίκησεν ἐνταῦθα τοὺς Σελτζούκους τῇ 7 Μαΐου 1190 καὶ ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν, οὐχὶ δὲ τὴν ἀκρόπολιν. Ἀπὸ τοῦ 1244 οἱ τοῦ ἱ. σουλτάνοι διωρίζοντο ὑπὸ τῶν Μογγόλων· ὁ δὲ τελευταῖος αὐτῶν Μασούδ ὁ Β' ἀπέθανε τῷ 1308. Ἐντὺ δὲ οἱ εὐθιμῶν Ἰνδρὸς ἐξηκολούνητο ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἡ δυναστεία Καρακίαν, ἥς ὁ Ἰδρὺτής Σχέμς ἐδδὼν Μωάμεθ-βέη εἶχε καταλάβει τῷ 1277 τὸ ἱ., διατηρήθη ἐν Λυκαονίᾳ, Καππαδοκίᾳ, Γαλατίᾳ καὶ τῇ Δ. Κιλικίᾳ. Ἐν τούτοις ἠγαγκάσθη τῷ 1392 νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῷ 1473 ἡνώθησαν αἱ κτήσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. Ἐκ τῶν ἀλλοπαλλήλων περιπετεῖ ὧν ἡ πόλις παρήχμασεν ἐντελῶς. Ἐν νεωτέραις χρόνις ἐγένετο γνωστὴ ἐκ τῆς ἐνταῦθα νίκης τοῦ ἱμπεριαλιστοῦ τῆς Αἰγύπτου κατὰ τοῦ Μεγάλου Σουλτάνου Ῥεζίτ-Πασσά. — Ἡ τοπαρχία ἱ. καί μετὰ μεταξὺ τῶν τοπαρχιῶν Ἀιδίνου, Ἀδάνων, Ἀγκύρας καὶ τῆς Μεσογείου ἔχει ἐμβ. 10 377 τ.χμ. καὶ περίπου 700 χιλ. κατοίκους, διαιρεῖται δὲ εἰς τὰς διοικήσεις Ἰκονίου, Νίγηδος, Πισιδίας, Βουλδοῦρ καὶ Τεκῆ. Ἐν αὐτῇ ἀκράζει κυρίως ἡ κτηνοτροφία, ὡς καὶ ἡ γεωργία (ὀσμυρία, βῆμας, ὅπιον, λίνος, κάνναβις, καπνός, ῥητίνη κτλ.), ἡ δὲ βιομηχανία εἶνε ἀσήμαντος. [Μ.Σ.]

Ίκτερος καλεῖται ἡ νόσος ἐκείνη κατὰστασις καθ' ἣν τὸ δερμα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ βλεφάρων (χειλέων, βλεφάρων) χρώνουνται κιτρίνως. Ὁ ἱ. δὲν εἶνε αὐτοπύκτωτος νόσος, ἀλλ' ἰδίῳ τι νοσῶν συμπτῶμα, παρακλειουσὴν διαφόρων

παθῶσεως τοῦ ἥπατος καὶ ἄλλων ὀργάνων καὶ παραγόμενον ἐκ τῆς ἀναμιξεως συστατικῶν τῆς χολῆς, ἰδίως δὲ τῆς χρωστικῆς αὐτῆς οὐσίας, ἐν τῇ αἵματι. Καὶ κατὰ μὲν τὰς πλείονας τῶν περιστάσεων προέρχεται ἐκ τῆς δι' ἀπορραξείως τοῦ χολαγωγέου πόρου παρακλιούσεως τῆς ἐκχύσεως τῆς χολῆς ἀπὸ τοῦ ἥπατος καὶ τῆς χοληδόχου κύστεως εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον, ὅτε ἡ χολὴ ἀπορροφώμενη διὰ τῶν αἱμοφόρων καὶ λεμφοφόρων ἀγγείων ἀναμιγνύεται μετὰ τοῦ αἵματος (ἱ. ἡπατογενής)· ἐνίοτε ὁμοίως ἐντὸς τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων ἀπεσυντιθεμένων τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων ἡ χρωστικὴ αὐτῶν οὐσία μετατρέπεται εἰς τὴν τῆς χολῆς χρωστικὴν οὐσίαν, ὅτε εἰδικώτερον ὁ ἱ. καλεῖται αἱμογενής. Ἡ ἀπορραξίς τοῦ χολαγωγέου πόρου ἐπισυμβαίνει συνεπείᾳ κατάρτου (ἱ. κατάρροϊκός), ἀπὸ τοῦ σπυλαίου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ἐκ καταχρήσεων περὶ τὴν διαίταν, εἰς τὸ γειννιάζον δωδεκαδάκτυλον καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸν χολαγωγὸν πόρον μεταδιδόμενον, ἐπὶ δὲ συνεπείᾳ ὑπάρξεως ἐν τούτῳ χοληλίθου, πίσεως αὐτοῦ ὑπὸ ἀποστημάτων κλ. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τοῦ αἱματογενέως ἱ. αἰτία εἶναι πικίλια ἢ τοιούτῃ συγκινήσεις, δηλητηριάσεις τινές (δι' αἰθέρες, χλωρισμοῦ, χλωριάλης, φωσφόρου, ἡ ἐκ δηγματος ὀφείας), βαρεῖαι τινες λοιμώδεις νόσοι (πυαιμία, ὑπόστρεφες τύφος κλ.). Κατὰ τὰς βαρείας τοῦ ἱ. μορφαί ἡ χρώσις ἀπὸ κιτρίνης προβαίνει μέχρι πρασινοῦς καὶ μελανοβαίου ἐνίοτε (μελανΐκτερος), ἐμφανιζομένης ἰδίως εἰς τὰς πρῶτες τῶν ἐπιδερμίδας ἐχούσας θέσεις τοῦ σώματος. Τὰ οὖρα χρώνουνται βαθύως κιτρίνα, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ προϊόντα ἄλλων ἐκκρίσεων (ἰδρώς, γάλα, σialος). Ἡ ἀπουσία τῆς χολῆς ἀπὸ τοῦ ἐντερικοῦ πολλῶν ἐπιφέρει τὰς εἰδικὰς τῆς πέψεως διαταραχάς, ἀνορεξίαν, ἀποστρεφὴν πρὸς τὸ κρέας καὶ τὰς λιπαράς τροφάς, δυσκοιλιότητα, σκληρότητα καὶ ὀχρώσιν τῶν κοπράνων κτλ., ἡ δὲ παρουσία τῶν χολικῶν ὀξέων ἐν τῇ αἵματι προξενεῖ ἀτονίαν, καρχαλιάν, δυσθυμίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ βαρεὰ ἐγκεφαλικά φαινόμενα, ἱλιγγόν, σπασμὸν, λήθαργον (ἱ. βαρύς). Ὁ πάσχος βλεῖται πολλάκις τὰ πάντα κιτρίνα διὰ τὴν τοιαύτην χρώσιν τῶν χιτῶνων τοῦ ἐπιδερμῶς, αἰσθάνεται δὲ κνησμὸς ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀπὸ καλύπτεται καὶ ὑπὸ μικρῶν ἐξανθημάτων. Σχεδὸν δὲ πάντοτε ὁ σφυγμὸς καταπίπτει (μέχρι 40 καὶ 20 σφύσεων κατὰ λεπτόν). Ἡ διάρκειά καὶ ἡ πορεία τῶν ἱ. περικλίνει κατὰ τὴν προκαλοῦσαν αὐτὸν νόσον. Ὁ συχνότατος καταρροϊκὸς ἱ. προέρχεται ἐκτὸς ὀλίγων ἔβδομάδων, ἐν τῷ ἄλλοτε ὁ ἱ. διαρκεῖ ἐπὶ μῆνας καὶ ἔτη, ἐνίοτε δὲ ἡ κιτρίνη χροιά παραμένει δι' ὅλον τοῦ βίου. Ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ ἱ. μέγα σημαίνει ὁ τῆς διαίτης κανονισ-

τιμὲς (τροφή ἑλαφρὰ καὶ θρεπτική, βλιπὴς καὶ ἰσχυρὰς ζωῆς, βλιπὲς κρέας, ἰδίως ἐφ' ὅν καὶ ψυχρὸν, χόρτα, μεταλλικά θάλασσευκτέον δὲ τὰ λίπη καθέλου καὶ τὸ βούτυρον ὡς καὶ πνευματώδη ποτὰ) ὁ πάσχων δὲν νὰ ἀποφεύγῃ κόπους σωματικούς καὶ πνευματικούς, συγκινήσεις καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψυχρὸς φαρμακευτικῶς πολεμεῖται ὁ Ί. μετὰ τῆς ἐπενεργήσεως αὐτὸν νόσου. — Ὁ καλούμενος "Ί. τ ὠ ν υ ε σ γ ν ὠ ν, προσερχόμενος ἰσως ἐκ τῆς θρώσας μετὰ τὸν τοκετὸν π' ἄλλης φθορας τῶν αἰμορροϊδίων, δὲν χρῆζει ἰδίας θεραπείας, ἀπεπροσέχοντες ἐν διατήματι ἡμερῶν τινῶν, ἐκτός ἐάν ὑπάρχῃ συγγενὴς τις ἀνατομικὴ ἀνωμαλία, ὅτε ὁ Ί. δύναται νὰ εἶνε θνητὸς καὶ ταχυθνήσκος. [H.I.]

Ίκτινός. Ὁ περιηρότατος ἐπὶ Περιχλέους ἀρχιεπίσκοπος. Περί τοῦ βίου του οὐδὲν σχεδὸν εἶνε γνωστὸν. Αὐτὸς ὠκεδόμην μετὰ τοῦ Καλλιμάχου ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τοῦ Φειδίτου τὸν Παρθένωνα, εἰς ὃν συνεκέντρωσε τὴν μεγαλοφυαν του, πρὸς δὲ τὸν νῦν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλείᾳ καὶ τὸ Ἐλευσίον ἐν Ἐλευσίνῃ. Φαίνεται ὅτι ὁ Ί. μετὰ τινος Καριπύου συνέγραψε πραγματεῖαν περὶ τοῦ Παρθένωνος, ἐν ᾗ ἐξέθηκε τὰ ἐν τούτῳ ἐφαρμοσθέντα προβλήματα τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς, ὡς τὸ τὸν καμπύλιον κλ. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἐγκρίρουν ἀκρίβη ὁ Βιτρούβιος, ἀπωλέσθη. [S.T.]

Ίκτις (Mustela, ἡ γ α λ ἡ τῶν θρῆων, σήμερον κοινῶς ν υ φ ι τ σ α). Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο δηλοῦται γενικῶς γένος θηλαστικῶν ζῴων ἐκ τῆς τάξεως τῶν σαρκοσάκων ἢ ἀρπακτικῶν. Αἱ Ί. εἶναι ζῶα ἡμιπελματοδόμηνα, μικροῦ μεγέθους, ἀπεκλειστικῶς σαρκοφάγα, αἰμίδοντα, ἔχουσι δὲ δορὰν μάλακην καὶ πυκνότερον καὶ πολυτίμον διὰ μὴλωτας. Ί. ἡ δ α σ ο δ (α ι τ ο ς (M. Martes, κοινῶς κουνάδι), κοινωτάτη καθ' ἑλὴν τὴν Β. Εὐρώπην, Ἀσίαν καὶ Ἀμερικὴν, ἔχει χρώμα καστορένιον κατὰ δὲ τὸν λαμὲν κάτωθεν κίτρινον ἢ ξανθὸν κηλίδας ἀνευ τῆς δορᾶς, ἥτις φθάνει μέχρι τοῦ ἡμίσεως τοῦ μήκους τοῦ σώματος, ἔχει: μήκος 0.40—0.50 μ. Διαιτᾶται ἐντὸς καύσιμῶν δένδρων παχέια, εὐτροφος καὶ πονηρά· εἶνε φεβρὸς διώκτης τῶν μικρῶν πτηνῶν, Ί. ἡ τ ο ὦ Ἀ ρ ι σ τ ο τ ἔ λ ο υ ς (M. Foinea) εἶνε λευκὴ κατὰ τὸ κατώ μέρος τοῦ λαίμου, μικροτέρα δὲ τῆς προηγουμένης καὶ ἀρχίως κατὰ τὰ πέλματα· διατηρομένη πλησίον τῶν οἰκιῶν (εἰς ἐρείπια κτλ.), εἶνε ἰδιαζόντως καταστρεπτικὴ διὰ τὰς ὀρνίθας καὶ περιστράς, ὡς καὶ τὰ ὠά αὐτῶν, δι' ὧν καὶ συνήθως θανατοῦται, εἰσαγόμενον ἐν αὐταῖς διὰ μικρὰς ἐπὶ δειλότητας στρυγνίης. Ἡ δορὰ τῆς εἶνε ἥττον πολυτίμος ἢ Ί. τῆς δασυδαίτου. Ί ἡ κ ο ι ν ἡ εἶνε ὑπορφνος, τὴν κοιλίαν ἔχουσα λευκὴν. Ί. ἡ ζ ι ε δ ε λ ι

ν ε ι ο ς, παρέχει ἐν Σιδηρίᾳ καὶ Ἀμερικῇ πολυτιμωτάτας σιούρας (σαμούρι). Ί ἡ δ ο σ ο σ μ ο ς ἔχει τὸ ῥύγχος λευκόν, ἡ δὲ ἐρμελί ν ε ι ο ς (M. erminea) εἶνε ὀρνή μὲν θέρους καὶ λευκὴ κατ' ὅθεν, τὸν δὲ χειμῶνα ὀλως λευκὴ καὶ παρέχει μὴλωτην τῷ ὠραιαν ὥστε αλλοτε προνομικῶς ἐχρησμοποιεῖτο μόνον διὰ τοὺς ἡγεμόνας. Τὰ κοινώτατα ἐν Ἑλλάδι εἶδη εἶναι Ί. ἡ τοῦ Ἀρίστερος καὶ ἡ κοινῆ. — Ψκ τοῦ γένους τῶν Ί., καλουμένων καὶ Γ α λ ὠ ν, ὠνιμάθη ἡ εἰκαζένη τῶν Γ α λ ἡ ι δ ὠ ν ἢ Μ ο υ σ τ ἔ λ ι δ ὠ ν, περιλαμβανούσα ἐπὶ τὰ γένη Τρέχου τοῦ κοινού, τῶν Ἐνυδριδίων κλ. [Φ.Ι.]

Ίλ (Isle). Ποταμὸς τῆς κεντρικῆς Γαλλίας πηγάζων ἐπὶ τῶν ὄρεων τοῦ Αἰμουζέν, διαρρεῖον τοὺς νομούς Ἀνω Βιέννης, Δορδὸνης καὶ Γαρόνδης καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοῦν 235 χμ. εἰς τὴν Δορδὸν. [M.Σ.]

Ίλάριος (ἄγ.), πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπίσκοπος Πικταυίου (Poitiers), ὅπου ἐγεννήθη περὶ τὸ 300 μ. Χ. ἐκ γυναικὸς ἐθνικῶν. Ἀνὴρ γενόμενος ἠσπάσθη τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος περὶ τὸ 350. Καταπολεμήσας τὰς ἐνέργειάς τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς διαδοσιν τοῦ ἀρειανισμοῦ ἐν Γαλιτία, ἐξωρίσθη εἰς Φρυγίαν, ἔλαβεν ὁμῶς τῇ 360 τὴν ἀδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ διετέλει ἐπίσκοπος μέχρι τοῦ θανάτου του (366). Ἐγράψεν λατινιστὶ ἐρμηνευτικὰ ἔργα εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, περὶ τῆς Ἀγ. Τριάδος, περὶ τῶν κατὰ τὸν Ἀρειανὸν συνόδων κλ.

Ίλκρίων (ἄγ.). Ἐγεννήθη τῷ 291 μ. Χ. ἐν Ταβαθ πλησίον τῆς Γάζης ἐν Παλαιστίνῃ, ἠσπάσθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐτίμενε καιρὸν τινα παρὰ τῇ ἀγ. Ἀντωνίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τῇ 306 ἐπίστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἔδωκεν ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπεσύρθη ὡς ἐρημίτης εἰς τὴν μεταξὺ Γάζας καὶ Αἰγυπτου ἐρήμον, ὅπου εἴησεν 22 ἔτη μεγάλως φημισθεὶς ὡς ἄγιος καὶ θαυματουργός, καὶ πολλοὺς ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ προσελκυσάμενος μαθητάς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Ὑστερον μετέβη εἰς Ἀλεξανδρείαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κύπρον, ὅπου ἀπέθανε τῇ 371. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται τὴν 21 Ὀκτωβρίου.

Ίλγιάδο (Ilhavo). Πέλις τῆς πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Βεϊράς, 6 χμ. ΝΝΔ τοῦ Ἀβέρου, ἐπὶ μεγάλῳ τεύχεος. Ἐχει 7752 κατ. καὶ μετ. ἀλικίας. [M.Σ.]

Ίλδουργάουζεν (Hildburghausen). Πέλις τοῦ δουκάτου Σαξωνίας-Μείνινγκεν, ἐπὶ τοῦ Βέρρα, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει 5958 κατ., γυμνάσιον, σχολεῖον τῶν τυφλῶν, τῶν κορφαλλῶν, γεωργικὴν σχολὴν κλ., ἥτις δὲ 1683-1826 πρωτεύουσα τῶν δουκῶν Σαξωνίας-Ίλδουργάουζεν. [M.Σ.]

Ἰλδεδρινδου ἄσμα καλεῖται τὸ ἀρχαιότερον σιδηρόμενον ἀπὸσπασμα ἔκπυς ἐν τῇ γερμανικῇ μυθολογίᾳ. Τὸ ἔργον τούτου συντηρημένη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Θ' αἰῶνος ἐν Φούλδα. [Μ.Γ.]

Ἰλδεσχάιμ (Hildesheim). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμιονόμου νερὸς ἐν τῷ πρωσικῷ Ἀννόβερ. 32 χμ. ΝΑ τοῦ Ἀννόβερ, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Εἶνε ἑδρα διαφόρων ἀρχῶν καὶ καθολικοῦ ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 33 481 κατοίκους (1890), πολλὰς σχολὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων γεωργικὴν καὶ τῶν κωσθαλάων. Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη πόλις ἦς ἡ ἱερὸς ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν Κάρλου τοῦ Μεγάλου, εἶνε πλουσιωτάτη εἰς ναοὺς ἐκ τοῦ ρωμαϊκοῦ, γοθικοῦ καὶ τοῦ τῆς ἀναγεννήσεως ρυθμοῦ, ἐν εἰς εὐρίσκονται πολλοὶ θησαυροὶ τῆς καλλιτεχνίας, καὶ εἰς ἄλλα ἀρχαία εἰκοδομήματα. Παρὰ τὴν Ἰ. εὐρέθραν τῷ 1868 πολλὰ ὄρυγα τῆς ῥωμαϊκῆς τέχνης, φυλάττομενα νῦν ἐν τῷ Βερολινεῖ μυσεῖο. — Ὁ νερὸς Ἰ. ἔχει ἐμδ. 5 341 τ.χμ. καὶ 476 263 κατ. [Μ.Σ.]

Ἰλ-δὲ-Φράνς (Νῆρος τῆς Γαλλίας). Ἀρχαία ἐπαρχία τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν Βουρβόνων μέχρι τοῦ 1790. Ἦτο δὲ πρὸς τῇ Γαλλίας κείμενος περὶ τοὺς Παρισίους [Μ.Σ.]

Ἰλ-ἑ-Βιλλαιν (Ile - et - Villaine). Νερὸς τῆς Γαλλίας μεταξὺ τῆς Μάγχης καὶ τῶν νερῶν Μάγχης, Μαυέννης, Κάτω Αἰγῆρας, Μορτιάν καὶ Κωτ-δὺ-Νόρ. Ἐχει ἐμβαδὸν 626,83 τ.χμ. καὶ 626 875 κατοίκους, ὅν ἡ καὶ εἰς τὴν ἀνω Βρετάνην. Εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπίπεδος χώρα, ἔχουσα καὶ μεταλλοὺς σιδήρου καὶ μολύβδου. ἀκμαῖε δὲ ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία τοῦ λίνου. Εἰς τὰς πόλεις διεξάγεται σπουδαῖον ἐμπόριον (ἐπὶ νεία St. Servan καὶ St. Malo). Πρωτεύουσα εἶνε Rennes. Τὸ ὄνομα ἐλήθη ἐκ τῶν δύο μικρῶν ποταμῶν Ἰλλ καὶ Βιλλαιν, ὧν ὁ πρῶτος ἐκβάλλει εἰς τὸν δευτέρου παρὰ τὸ Ρένν. [Μ.Σ.]

Ἰλν καλεῖται ὑποδιαίρεσις τοῦ Ἰππικοῦ (βλ. λ.). Ἡ μακεδονικὴ Ἰ. συνέκειτο εἰς 180 μέχρι 250 ἀνδρῶν. Ἀλλ' οὗτοι οἱ ἀριθμοὶ μεταβάλλοντο κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἰονομαζόντο δὲ αἱ Ἰ. ἐν ὧν ἔλει, τοὺς ἀρχιστον αἱ πλείσται, ἀπὸ τῶν διαφόρων πόλεων ἢ ἐπαρχιῶν τῆς χώρας, τῆς Βοτταίας, τῆς Ἀμφιπέλειος, τῆς Ἀπολλωνίας, τοῦ Ἀνθιμῶντος κλπ. Πολλοὶ φρονέουσιν ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχεν ἐν ἰππικῶν σῶμα, συγκείμενον ἐκ μίας Ἰ. ἢ καὶ πλείοτερον, τὸ πάντων ἀριστον, καλούμενον αἰγῆμα ἦτοι ὁ δόγητος τοῦ ἰππικοῦ, διότι δι' αὐτοῦ τῷ ὄντι, προεσταμένον τοῦ βασιλέως, ἐγίνετο συνήθως ἐναρχίς τοῦ ἀγῶνος. Ἐκ τοῦ Ἀρριανὸς ὁμοῦς ἐναρξεται, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ὠρισμένον τι μέρος τοῦ ἰππικοῦ, καλούμενον αὐτὸ καὶ μόνον αἰγῆμα, ἀλλ' ὅτι ἐκ περιτροπῆς πάσαι αἱ

Ἰ. ἡξιοῦντο τῇ τιμῇ ταύτῃ. — Παρ' ἡμῶν ἡ Ἰ. εἶνε μόνος τοῦ ἰππικοῦ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸν λόγον τοῦ πεζικοῦ ἔχει διαφόρον δύναμιν παρὰ τοῖς διαφόροις στρατοῖς, ἡ ὅποια ποικίλλει ἀπὸ 120-160 ἰππων. Ὁ διοικητὴς τῆς Ἰλν λέγεται Ἰλαρχος καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν λοχαγὸν α' τάξεως. Τέσσαρες ἱλαὶ ἀποτελοῦσιν ἐν σύνταγμα. [Β.Δ.]

Ἰλν. Ποταμὸς τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Τιέν-Σιγάν, διαρρέων τὸ Ν μέρος τῆς Τζουγχαρίας, εἰτα δὲ διευθυνόμενος πρὸς ΒΔ καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοῦν 1150 εἰς τρεῖς βραχίονας εἰς τὴν λίμνην Βαλ-χάσιν. Ἐπ' αὐτοῦ κείται ὁμιονόμος πόλις, ἐπὶ σινικῷ ἀκρόμῃ ἐδάφους, ἀλλοτε ἀκμαία. Ἐχει δὲ αὕτη 20 χιλ. κατ. καὶ εἶνε ἀξιόλογος διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς κεντρικῆς Ἀσίας. [Μ.Σ.]

Ἰλιακὸς πύναξ καλεῖται μικρὸν ἀνάγλυφον, ὅπερ κατὰ τὸ β' ἡμισίον τοῦ III' αἰῶνος ἀνεκαλύφθη παρὰ τὰ εἰρεπία τοῦ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἰδρυθέντος ἱεροῦ τοῦ Τουλίου γένους ἐπὶ τῆς Ἀππιανῆς ὁδοῦ. Τὸ ἀνάγλυφον παριστᾷ διαφόρους σκηνὰς ἐν τῇ Ἰλιαδῷ καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐπῶν. Περιγραφή ὑπὸ O. Jahn ἐν Griech. Bilderchroniken (Βόννη 1873). [Σ.Τ.]

Ἰλιας. Βλ. Ὀμηρος.

Ἰλιας μικρά. Βλ. Ἐπικὸς κύκλος.

Ἰλιγγος. Παθολογικὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἣν νομίζει τις ὅτι κλονίζεται ἢ ὅτι βλέπει σείμενα τὰ περίεξ ἀντικείμενα ἢ σπρεφόμενα περὶ ἑαυτὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθ' ὁρίζοντιαν διεθύνον. Ἡ αἰτία τοῦ Ἰ. εἶνε διαταραχὴ τις τῶν αἰσθητικῶν νερῶν προερχομένη ἐκ παθήσεως εἴτε τοῦ ἐγκεφάλου, εἴτε τῶν αἰσθητηρίων (ὀφθαλμοῦ, ὠτός), εἴτε ἀνακλαστικῶς κατόπιν πεπτικῆς διαταραχῆς, εἴτε δὲ καὶ κατόπιν δηλητηριάσεως τινων. Βαρεῖται μορφαὶ τοῦ Ἰ. παρακωλυοῦνται ὑπὸ ἀληθῶν κλονισμῶν, ἀδυναμία πρὸς τήρησιν τῆς ἰσορροπίας καὶ πτώσεως τοῦ σώματος, λιποθυμία, ἀναισθησία. [Π.Ι.]

Ἰλιον ἢ Ἰλίου. 1) Βλ. Τρεῖς. — 2) Νέον Ἰ., μικρὰ παράλιος πόλις ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἰ. ἡμελιωθεῖσα, ἀνοικοδομηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Ἐρείπια αὐτῆς φαίνονται παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Τσιπλάν. — Καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ κτλ. ἔφερον τὸ ὄνομα Ἰ.

Ἰλίσσος. Βλ. Ἀττικὴ. Κηφισός.

Ἰλκεστον. Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Δέρβυ, 18 χμ. ΒΔ τοῦ Δέρβυ. Ἐχει 19 744 κατ. (1891), βιομηχανίαν σιδήρου, μεταξὺς καὶ τριχάπτων. [Μ.Σ.]

Ἰλλήροι. Χωρίον Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Κατωγῶν καὶ ἀπέχον ἀπὸ Χανδατά ὥραν 1. Κάτοικοι 751.

Ἰλλερ (Φερδινάνδος Hiller). Γερμανός

μουσικός, γεννηθεὶς τῷ 1811 ἐν Φραγκοῦρτη. Ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Οὐμμελ, ζωρίσθη δὲ τῷ 1850 διευθυντὴς ὀρχήστρας ἐν Κολωνίᾳ, ὅπου ἐκτὸς μικρῶν τινῶν διακοπῶν ἔζησε μέχρι τοῦ θανάτου του (1885). Ἐνταῦθα ἱδρύσε καὶ τὸ περίφημον Ὁδεόν. Ἦτο ἔξοχος κλειδοκυβдалиστής καὶ διευθυντὴς, συνέγραψε δὲ καὶ πλείστα ἔργα μουσικά, ἄσματα καὶ ὁρατήρια, συμφωνίας κτλ., πρὸς δὲ κριτικά καὶ βιογραφικά περὶ μουσικῆς καὶ μουσικῶν συγγραμματα. [Μ.Γ.]

Ἑλλένιον τὸ ἄνισον (Bot.) *Helleum anisatum* L. Δένδρον λευκὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Μαργωλιωδῶν κατὰ τὴν Σινικήν καὶ Ἰαπωνίαν. Οἱ ἁστεροειδεῖς καρποὶ (*Somnium Anisi stellati*, γερμ. *Sternanis*) εἶναι εὐχρηστοὶ ἐν τῇ κατασκευῇ πνευματωδῶν ποτῶν (*Hilmeurs*), ὡς ἄρτυμα ἀρωματικὸν καὶ ἐν τῇ φαρμακευτικῇ ὡς εὐστόμαχον. [Θ.Χ.]

Ἑλλενόες. 1) Ποταμὸς τῆς Β' Ἀμερικῆς, σχηματιζόμενος ἐκ 2 πηγῶν ποταμῶν, πηγάζοντων ἐν Ἰνδιάνῃ καὶ Βισκονσιν, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοῦν 800 χιλ. πρὸς ΝΔ καὶ Ν εἰς τὸν Μισσισιππὶ, 32 χιλ. Β τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μισσιππὶ. Εἶνε πλωτὸς ἐπὶ 300 χιλ. — 2) Ποταμὸς ἀνήκοντα εἰς τὴν βορειοαμερικανικὴν Συμπολιτείαν, χωρίζουσα διὰ τοῦ Μισσιππὶ ἀπὸ τῶν πολιτειῶν Ἰόδας καὶ Μισσυρι. Ἐχει ἐμβ. 146 720 τετρ. καὶ 3 820 351 κατ. (1890). Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ἐκινούμενου ποταμοῦ, εἶνε δὲ εὐφοροτάτη, παράγουσα κυρίως σίτον, ἀραβόσιτον, ὅσπρια, καπνόν, κάνναβην καὶ λίνον, ὡς καὶ οἶνον. Ἡ κτηνοτροφία ἀμυγᾶζει λίαν, εὐρίσκεται δὲ πολὺς μόλυβδος καὶ πρὸ πάντων λιθάνθρακες. Τὸ σύνταγμα συμφωνοῦν ὡς ἐπὶ πλείστον μετὰ τῶν τῶν ἄλλων βορειοαμερικανικῶν πολιτειῶν, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1870. Εἰς τὸ Συμβούλιον πέμπει 2 γερουσιαστές καὶ 2 ἀντιπροσώπους. Δημόσιον χρέος 11,8 ἑκατομ. δολλάρ. τῷ 1890. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Σπρίγγφιλντ, ἡ δὲ πολυανθρωποτέρα πόλις τὸ Τσικάγον. Εἰς τὴν Συμπολιτείαν προσήλθε τῷ 1818. [Μ.Σ.]

Ἑλλομενέντοι (Πεφωτισμένοι) καλεῖνται μουσικαὶ ἑταιρίαι, ὑπάρξασαι ἄλλοτε ἐν Ἰσπανίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ. Κυρίως δὲ ἔφερε τὸ ὄνομα ἑταιρία, ἱδρυθεῖσα τῷ 1776 ἐν Γίγγλσταδῃ ὑπὸ τινος Weishaupt, ὁργανομένη κατὰ τὸ πρῶτον τῶν Ἰησουϊτῶν, σκοπὸν δὲ ἔχουσα τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν διαφώτισιν δι' ἀντικαταστάσεως τῆς Θετικῆς θρησκείας διὰ φυσικῆς. Μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς ἦσαν πολλοὶ ἔξοχοι ἄνδρες ὡς ὁ Κνίγγε, ὁ Γκαίττε, ὁ Ἐρδερ κ.λ. Τῷ 1780 ἐπέβητο προσέγγισις τῶν Ἱ. πρὸς τοὺς Ἑλευθεροὺς Τέκτοντας. Ἀφοῦ ἔκως ἐγνώσθησαν αἱ βεβαίαι τῆς ἑταιρίας, καταγγέλλθη ὑπὸ τοῦ ἐκτεκτορος Καρόλου Θεοδώρου τῆς Βαυαρίας 1784

—1785. [Ἐγ.]

Ἑλλυρία καλεῖται ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλυριῶν χώρα ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Αὐστροευγγρικῆς μοναρχίας. Συνερεύουσα Β πρὸς τὸ Σαλτσβούργον καὶ τὴν Στυρίαν, Α πρὸς τὴν Κροατίαν καὶ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, Ν πρὸς τὸ αὐτὸ πέλαγος καὶ Δ πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸ Τυρόλον, ἔχει ἔκτασιν 28 327 τετρ. κατοικεῖται ὑπὸ Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν, ὧν αἱ πλείστοι καθολικοί. Ἀπὸ τοῦ 1849 διαιρεῖται εἰς τρεῖς διοικήσεις, περιλαμβάνουσας πέντε χώρας τοῦ Στέμματος ἧται τὸ δουκάτον Καρινθίας, τὸ δουκάτον Καρινίας καὶ τὰς Παραλίους χώρας (ἧται τὴν Γερικίαν καὶ Γραδίσκαν μετὰ τῆς μαρκενίας Ἰστρίας καὶ τῆς πέλειος Τερτσέτης μετὰ τῆς περιούχης αὐτῆς). Τοῦ Ν μέρους τῆς χώρας ταύτης μέχρι τοῦ Δριλῶνος αἱ ἀκατακαταστάσεις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ καρινθιακῶν καὶ κερκυραϊκῶν ἀποικίων, ἀπὸ δὲ Φιλίππου τοῦ Β' καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπῆρξε κατὰ καιροὺς συνηγμένη μετὰ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐκκατεῖτο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων *Illyris Graeca* ἥς πρὸς Β ἔκειτο ἡ *Illyris Isthmica*. Ἐνεκα τῆς ἀσχυρμένης ὑπὸ τῶν κατοίκων πειρατείας ταχέως ἐπέβητο σύγκροσις τῆς Ἱ. μετὰ τῶν Ῥωμαίων, λήξασα τέλος εἰς διαμελισμὸν αὐτῆς καὶ ὑποταγὴν μέρους τινὸς εἰς τὴν Ῥώμην. Κατὰ τὸν Ζ' μ. Χ. αἰῶνα κατέκλυσαν αὐτὴν (καλυμμένην Δυτικὴν Ἑλλυρικὴν) οἱ Κροάται καὶ Σέρβοι εὐκόλως καταβαλόντες τὴν ἀσθενῆ βυζαντινὴν αὐτοκρατίαν. Μετὰ τὴν Ἀλωτὴν αἱ χώραι αὗται διεσπιντοῦντο μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑνετῶν, διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφορμίου (1797) ὑπὸ τῆς Ἀυστρίας. Ὁ Ναπολέων κατέστησεν αὐτὰς ἴδιον κράτος ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλλυρικὴ Ἐπαρχία (1809), ἀλλὰ μετὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ ὑπῆχθησαν πάλιν (1825) ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν.

Ἑλλυρικὴ χερσόνησος. Ἠλ. Ἑλληνικὴ χερσόνησος.

Ἑλμεναου. Πόλις τοῦ Μεγάλου δουκάτου Σαξονίας-Βαϊμάρης, καμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἱ. Ἐχει 6453 κατ. (1890) καὶ ὑδροθεραπευτικὴν κατάστημα. [Μ.Σ.]

Ἑλμεν λέμνη. Κεῖται ἐν τῇ ῥωσικῇ κυβερνήσιν Νόβγοροδ, ἔχει δὲ ἐπιφάνειαν 918,5 τετρ. Εἶνε δὲ σπουδαῖον μέσον συγκοινωνίας, εἰς αὐτὴν ἐκβάλλουσιν εἰς Α ὁ Μστὰ (450 χιλ.), ἐν Ν ὁ Λεβὰτ (490 χιλ.) καὶ ἐν Δ ὁ Σχελὼν (220 χιλ.), τὰ δὲ ὕδατα τῆς λίμνης ῥέουσι διὰ τοῦ 220 χιλ. μήκους ἔχοντος ὁλῶς εἰς τὴν Λάδογαν λίμνην.

Ἑλμενέτης. Ὀρυκτὸν ἀποτελούμενον ἐξ ἐνώσεως ἀξιδίου τοῦ σιδήρου μετὰ κυανῶν ἀξιδίου τῶν τιτανίου κατὰ διαφόρους ἀναλογίας, δι' ὃ καὶ διαφέρει αὐτοῦ διακρίνονται παραλλαγαί. Κρυσταλλοῦται ῥομβο-

δρικῶς καὶ τετραεδρικῶς κατὰ τὸ ἐξαγωνικόν συστημα. Σκλ. 5—6, εἰδ. βάρος 4.50—5.20. Σιδερομέλας ἢ καστανέχρους, ἀδιαφανὴς μετὰ λαμπρῆς ἡμικρυσταλλικῆς, ἀσθενῶς μαγνητικῆς, αἰχμητὸς πρὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐτοῦ, δυσκόλως δὲ ἀπρρυστούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ ὕδατος. Εὐρίσκεται παρὰ τῇ λίμνῃ Ἰλμεν, ἔθεν καὶ τὸ ὄνομα, καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, ὡς καὶ ἐν Λαυριῷ. [Α.Κ.]

Ἰμινστερ. Πέλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Σάμερσετ, 23 χιλ. ΝΝΑ τοῦ Βρίτζουστερ, ἔχουσα 7341 κατ. (1881) καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ἰλμεν. Πέλις τοῦ Δ Σουδάν, ἐν Ἰθόρειν, 250 χιλ. ΒΑ ἀπὸ Λαγός. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ὑπολογίζεται εἰς 70—150 χιλ.

Ἰλος. 1) Γῆς Δαρδάνου καὶ ἄγχιος τοῦ Τευκρου, ἀρχῆς τῆς Δαρδανίας· διάδοχος αὐτοῦ, ἀπέχοντο ἀπὸ ἀνέναντος, ἐγένετο δ' ἀδελφός του Ἐριχθόνιος. — 2) Γῆς Τρωῆς καὶ Καλλιρρόης τῆς θυγατρὸς τοῦ Σκαυάνδρου, ἄγχιος τοῦ ὡς ἂν Ἐριχθονίου, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Γανυμήδους καὶ πατὴρ τοῦ Λασμέδοντος. Νικήτας ποτὲ εἰς πόλιν ἐν Φρυγίᾳ ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτῆς πλὴν ἁλλων δώρων κατὰστικτὸν δάμαλιν, παραγγείλαντος αὐτῇ κατὰ χρησμὸν νὰ ἐγείρῃ πόλιν ὅπου αὐτὴ ἤθελε καθισθῇ· αὐτῷ δὲ ἔκτισε τὸ περὶ τῆς Ἰλίου. Πρὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ εἰς ἐνδείξιν εὐαρεσκείας ἔρριπεν ὁ Ζεὺς τὸ Παλλάδιον (βλ. ἄ.). [Σ.Τ.]

Ἰμαλῆξ ὄρη. Ἡ ὕψηλοτάτη τῆς γῆς ὄρεσσος, ἐκτεταμένη ἐν Ἀσίᾳ μετὰ τῶν ποταμῶν Ἰνδοῦ καὶ Βραχμαπούτρα καὶ χωρίζουσα τὸ Τίβετ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς, τοὺς Μογγόλους ἀπὸ τῶν Ἀρίων, τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Νοτίου. Ἡ κολλοσιαία αὐτῆς ὄρεσσος, συνιστάμενη ἐκ πολλῶν σειρῶν παραλλήλων τε καὶ διασταυρουμένων καὶ φθάνουσα εἰς ὕψος 8840 μ., διατείνεται εἰς τὸ δυτικὸν μέρος (μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Σάτλετζ), τὸ κεντρικὸν (μέχρι τοῦ Ἀρούν), καὶ τὸ ἀνατολικὸν (μέχρι τοῦ Βραχμαπούτρα). Ἐν τῷ κεντρικῷ μέρει εὐρίσκονται αἱ ὕψηλότεραι κορυφαί (Γασυρζάγκαρ 8840 μ., Καντοιντζίγκα 8582 μ., Δαυαλαγίρη 8176 μ., πρὸς δὲ 120 κορυφαί ὑπὲρ τὰ 6000 μ.). Τεράστιοι παγῶνες κατέρχονται εἰς τὰς κοιλάδας μέχρι 4000 μ. καὶ ἐλγνότερον. Τὸ ὄρος εἶναι πτωχὸν εἰς λίμνας. Εὐρίσκονται δὲ ἐπ' αὐτοῦ αἱ πηγαὶ τοῦ Ἰνδοῦ, Σάτλετζ, Βραχμαπούτρα, Γάγγου καὶ Γζάμια. Μετάλλα ἔχει πρὸ πάντων σιδηρὸν καὶ χαλκόν. Ἡ γλῶσσις εἶναι ποικιλιώτατη· ἡ τροπικὴ φθάνει μέχρι 1000 μ., εἰς ταύτην δὲ ἀνακατασκευάζονται μετὰ τῆς φύλλας δένδρων μέχρι 2500 μ. ἐνταῦθα ἀργεῖται γλῶσσις ἀναλογουσα εἰς τὴν τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, ὅπου ἐπιπλεονεῖ τὰ ἀειφύλλα δένδρα. Ἡ καλλιέργεια

σιτηρῶν φθάνει πρὸς τὸ μέρος τοῦ Τίβετ μέχρι 4600, πρὸς δὲ τὴν Ἰνδικὴν μέχρι 3700 μ., χόρτα φύονται μέχρι 4600 καὶ 5290 μ., ὑπερᾶνω δὲ τοῦ ὕψους τοῦτοῦ ἐγείρονται αἱ βραχίονες κορυφαί καλυπτόμεναι ὑπὸ πάγου καὶ χιόνος. Τοιαύτη ποικιλία παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν ζῶων ὅπου εἶναι πολυάριθμον καὶ περιεργότατον. [Μ.Σ.]

Ἰμάμ. (ἄραβ. = προσετός ἢ διδάσκαλος). Οὕτω καλοῦνται ἐν ταῖς μουσουλμανικαῖς χώραις οἱ ἀνέχοντες εἰς τὴν τρίτον καὶ κατώτατον τοῦ κλήρου βαθμὴν (μετὰ τοὺς Μουφτῆδας καὶ τοὺς Σοφτάδες). Οἱ Ἰμάμιν ἀποτελοῦσι συνήθως τὸ προσωπικὸν τῶν τεμενῶν (ὁ κυρίως Ἰ., ὁ Χότζας ἢ διδάσκαλος, ὁ τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ μινάρε εἰς προσευχὴν καλῶν Μουσέζινης κλ.). [Β.Δ.]

Ἰμάμ-παζάρ. Χωρίον τῆς Θράκης ἐξ 80 οἰκίων ὁμογενῶν, 3 ὥρας μακρὰν τοῦ Βαθᾶ-Ἐσκι.

Ἰμαμτζαούση. Χωρ. τοῦ δήμου Πηνειῶν τῆς Ἠλείας, ἀπέχον 3 ὥρ. ἀπὸ Δελφικῆς. Κάτοικοι 233. [Μ.Σ.]

Ἰμάτειον. Τὸ ἐξωτερικὸν ἀμφοτέρων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, φερόμενον ὑπὲρ τὴν χιτῶνα. Σχῆμα ἔχον ἐπιμήκης ὀρθογώνιον ἐρριπτετο ὑπὲρ τὴν ἀριστερὴν ὤμων πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅπως ἐξέμετο πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ εἴτα ἐρριπτετο πάλιν ὑπὲρ τὴν ἀριστερὴν ὤμων, περιβάλλον ἢ μὴ τοὺς βραχίονας. Τὰ δὲ ἐκ δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά ἀναβάλλεσθαι· τὸ Ἰ. ἐθεωρεῖτο ἴδιον τῶν βαρβάρων. Ἡ κοσμητικὴ ἀπῆται νὰ κατέρχηται μέχρι τῶν γονάτων· τρέχοντες δὲ ἀνελάμβανον αὐτὸ καὶ ὕψηλότερον. Ἦτο συνήθως λευκὸν μετὰ ποικιλμάτων ἁλλου χρώματος, πλὴν μέλανος, ὅπου ἦτο χροῖα πένθους. Βραχύτερον καὶ χανδρότερον τοῦ συνήθους ἦτο τὸ σπαρτιατικὸν Ἰ. (τρίβων, τριβώνιον), ὅπου ἔφερον καὶ οἱ λακωνίζοντες καὶ οἱ πτωχότεροι, ἀπὸ δὲ τοῦ Σωκράτους καὶ πάντες οἱ φιλόσοφοι. Οἱ ἄνευ ἱματίου ἐθεωροῦντο γυμνοί. [Σ.Τ.]

Ἰμδαβούρα ἢ Ἰδάρρα. Πρωτεύουσα τῆς ἑρῶν, ἐπαρχ. τῆς Δημακ. τοῦ Ἰσημερινοῦ, 100 χιλ. ΒΑ τοῦ Κουίτου. Ἐχει 10 χιλ. κατ. κτηνοτροφίαν καὶ ὑφαντουργίαν. [Μ.Σ.]

Ἰμβρος. Νῆος τοῦ Αἰγαίου καμένη κατὰ τὴν Μέλανα κόλπον πρὸς Δ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀπ' ἧς ἀπέχει 10 μίλια ἢ 18 χιλιόμετρα, πρὸς δὲ ΒΑ τῆς Τενέδου. ΝΑ τῆς Σαμοθράκης, ἀπ' ἧς ἀπέχει 12 μίλια ἢ 22 χιλιόμετρα, καὶ πρὸς δὲ ΒΑ τῆς Λήμνου εἰς ἀπόστασιν 10 μιλίων ἢ 18 χιλίων. Ἐχει ἐπιφανῆς 220 τετρ. Εἶναι δὲ ἡ νῆος ὕψηλὴ καὶ ἐρεινή, ὅλλα γλωσσικότερα τῆς Σαμοθράκης. Ἡ ὕψηλότερα κορυφὴ αὐτῆς Ἄγ. Ἠλίας ἔχει ὕψος 595 μέτρων ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὸ βορειότατον αὐτῆς ἀκρωτήριον

ἐνομάζεται Καθεδρόν, τὸ δὲ ναυτιώτατον Αὐλακας καὶ τὸ ἀνατολικιώτατον πρὸς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον Κεράλος. Ἀρδεύεται ὑπὸ μικροῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰλίου, ἐν ἐγγύχωρίῳ καλεῖται Μεγάλον Πιστάμιον, περικλείει δὲ πολλὰς καλλιὰς εὐόδους καὶ κατὰ τοὺς ὑπὸ διαφόρων δένδρων καὶ ἰδίως ὑπὸ ἑλαίων. Πρεσβύτα τῆς νήσου εἶναι οἱ δημογερῆες καὶ καρποί, ἑλαίον, μέλι, ὄσπρια, τυρός, κτλ. Πρωτεύουσα δ' αὐτῆς εἶναι τὸ λεγόμενον χωρίον Κάστρον, κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσι καὶ τὰ χωρία Παναγιά, Γλυκὺ, Ἅγιος Βύλαμπιος, Ἀγριδία καὶ τὸ μέγιστον πάντων Σχοινούδι, κατοικοῦμενα ἅπαντα ἀποικιστικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ διασκορπισμένα ὑπὸ διοικητῶν (καίμακλῳ) ὑπαγομένου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀθήνου. Ἀ μένος ἀσφαλτοῦ στερεῖται ἡ νῆσος, τούτου δ' ἕνεκα στερεῖται καὶ ναυτικῆς καὶ τακτικῆς προσεγγίσεως ἀποικισίων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέχονται εἰς 10 χιλιάδας, ἅπαντες Ἑλλήνες, οὗς ὁ Roelus ἐσφαλμένως ὑπολογίζει εἰς 4 χιλιάδας. (Ἀνδρ. Μουσετζίδου καὶ Βαρθολ. Κουτλουμουσιανοῦ, Ἱστορικὸν Ἐμπόνημα περὶ τῆς νήσου Ἱ.).

Ἱμέρα. Ἀρχαία πόλις τῆς Β παραλίας τῆς Σικελίας, Ἀ τῆς Πανόριου, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Ἴωνων (Χαλκιδέων) ἐκ Ζαγκλῆς τῷ 640 π. Χ., ὕστερον δὲ ἐνισχυθεῖσα διὰ Δωριέων ἀποικίων. Ἐνοχλουμένη ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων προσέφυγε περὶ τὸ 560 εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Φαλκρίδου, τυράννου τοῦ Ἀκράγαντος, καὶ ὑποταχθεῖσα ὅμως ἐντελῶς εἰς αὐτὸν τῇ συμβουλῇ τοῦ ποιητοῦ Σιτηγέρου. Περὶ τὸ 500 ἦτο τυράννος τῆς Ἱ. ὁ Τήριλλος· αὐτοῦ ὅμως ἐξέβληθη τῆς ἀρχῆς τῷ 482 ὑπὸ τοῦ τυράννου τοῦ Ἀκράγαντος Θήρωνος, μεθ' οὗ συνθεθεῖς ὁ τῶν Συρακουσίων τυράννος Γέλων ἐνίκησε τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀμιλκὸν Καρχηδόνιος παρὰ τὴν Ἱ. τῷ 480. Συγχρόνως ἡ Ἱ. περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Θήρωνος, κυβερνημένη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τούτου Θρασυδαίου. Ὅτε δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θήρωνος ὁ Θρασυδαῖος ἐγένετο κύριος τοῦ Ἀκράγαντος καὶ περιήλθεν εἰς ῥῆξιν μετὰ τῶν Συρακουσίων, ἀπηλευθερώθη ἡ Ἱ. διὰ τῆς νίκης τοῦ Γέρωνος κατ' αὐτοῦ (472)· ἀλλὰ τῷ 409 κατεστράφη ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ἀμιλκα Ἀννίβα, καὶ πηλὸν τῆς θέσεως αὐτῆς ἔδυσαν τῷ 407 οἱ Καρχηδόνιοι νέαν πόλιν, τὰς καλουμένας ἐκ τῶν ἐκεῖ θεμελίων πηγῶν Θέρμας Ἱμερικής, τὴν νῦν Formini. [Δ.Α.]

Ἱμέριος. Ἑλλήν ῥήτωρ τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος, γεννηθεὶς ἐν Προύτῃ τῆς Βιθυνίας. Ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐσπούδασεν, ἐδίδαξε κατόπιν ἐπιτυχῶς τὴν ρητορικὴν. Ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ ὅστις λίαν αἰτὸν ἐξέτιμα, προσεκληθὼς τῷ 362 εἰς Ἀντιόχειαν. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τούτου ἐπέστρεψε πάλιν

εἰς Ἀθήνας (368), ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 386 ἐν βαθεί γήρατι. Ἐκ τῶν πολλῶν λόγων του, ἐξ ὧν ὁ Φωτίος ἐγγράφει ἀκόμη 71, σώζονται 24. Τινὲς αὐτῶν εἶναι λόγοι «ἐσχηματισμένοι» (κατὰ φαντασίαν), ἄλλοι δὲ ἀναφέρονται εἰς διαφόρους πραγματικὰς περιστάσεις, ἐκφωνηθέντες ἐπὶ τῇ ἐνάρξει νέων παραδόσεων ἢ ἐπὶ τῇ ἀρξίξει νέου τοποτηρητοῦ κτλ. Εἶναι δὲ ὁ Ἱ. ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τοῦ κομψευμένου καὶ ἡδέως λόγου, ἐπαρμόζων τὴν πλήρη μεταφορῶν γλώσσαν τῶν ποιητῶν εἰς τὴν ῥητορικὴν. Ἐχουσι δὲ οἱ λόγοι τοῦ Ἱ. αἰτέραν ἐξίαν, διότι ὅτε μὲν μεταδίδει ἡμῖν ὁ λόκληρα ἀπολασθέντα ἐκτοτε ποιήματα τῆς κλασικῆς περιόδου ἐν πεζῷ λόγῳ, ὅτε δὲ παρενείρει κῶλα ἢ φράσεις ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς λόγους του, ὅτε δὲ συνθέτει τοὺς λόγους κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου λυρισμοῦ. [Ἐκδ. ὑπὸ Wernsdorf (Γοττ. 1790), κριτικὴ ἐκδ. ὑπὸ Dübner (Παρίσι. 1849). [X.B.]

Ἱμεροεῖται. Βλ. Ὀμηρεῖται.

Ἱμέρομας. Χωρ. τοῦ δήμου Λαμιέων μετὰ 1039 κατόικον, ἀπέχον ἀπὸ Λαμίας 2 ὥρας πλεον. Ν καὶ κείμενον ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Σπαρχεῖου διαβεβρυμένη πεδιάδι, ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὁρῆς τοῦ ὁποῦν ἀπέχει 1/2 ὥραν.

Ἱμερομακνὴν (Karl Lebrecht I.), Γερμανὸς ποιητής, γεννηθεὶς τῷ 1706 ἐν Μαγδεβούργῳ. Ἐσπούδασεν τὰ νομικὰ καὶ τῷ 1827 ἦτο πρεσβύτης τῶν Ἑρῶν ἐν Δύσσελντορφ. Ἐνταῦθα δὲ ἀνέλαβε ἐπὶ τινὰ καιρὸν καὶ τὴν διευθύνσιν τοῦ θεάτρου, ὅπου προήγαγε μεγάλως· ἀπέθανε δὲ τῷ 1840. Ἡ σειρά τῶν ποιητικῶν ἔργων του εἶναι μεγάλη· ἐκτὸς δραμάτων, μαλλὼν δι' ἀνάγνωσιν ἢ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς παράστασιν καταλλήλων, ἐποίησε τὸ κομικὸν μυθιστόρημα Münchhausen, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνεῖρεται ἐπιτυχέστατον ἐπιστάδιον ἐκ τοῦ βίου τῶν βεττεργκῶν γεωργῶν Der Oberhof, ἔπη, παραμύθιον Das Tulifantchen κτλ.

Ἱμερῳα. Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Βολωνίας καὶ πρωτεύουσα ὁμωνύμου περιφερείας, κείμενη ἐπὶ τινος ὑπὸ τοῦ Σαντέρνου σχηματισμένης νήσου. Ἐχει 11 372 κατ. καὶ εἶναι ἐδρα ἐπισκόπου. Κύριον προϊόν εἶναι ὁ οἶνος. [Μ.Σ.]

Ἱμπεράτριά (Βστ.) Imperata Cyr. Γένος Ἀγρωτῶδων, βλ. Θρύον. [Θ.Χ.]

Ἱμπερατορία τὸ Ὀστρουθιον (Βστ.) Imperatoria Ostruthium L. Ποῦδες φυτὸν τῶν Ἀλπίων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Σκιαδοφόρων. Ἡ ῥίζα (Radix Imperatoriae) φαρμακευτικὴ ὡς ἀρωματικὴ καὶ εὐστέρμαχος.

Ἱμπετῆξ. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ διαμερίσματι Τυκτραμπα, παρὰ τὴν ἀριστ. ὁχθὴν τοῦ Ἀλιάκμονος. Κατοικεῖται ὑπὸ 120 οἰκογενειῶν θωομανικῶν. [Ν.Σ.]

Ἱμπερξῆμα. Χωρίον τοῦ δήμου Γέρτουος

μετὰ 204 κατοίκων, ἀπέχον ἀπὸ Καρυαίνης ὥρ. 1,45'.

Ἱμπεράτωρ πασῶς, πρίγκηψ αἰγυπτίος, γεννηθεὶς ἐν Καβάλλῃ τῆς Μακεδονίας τῷ 1789 καὶ ἀποθ. ἐν Κάϊρῳ τῷ 1848. Κατ' αὐτοὺς μὲν ἦτο ὁ πρεσβύτερος, κατ' ἄλλους δὲ ἀπλῶς θετός υἱὸς τοῦ Μεχμεταλῆ. Δεσπότης μέγας, ἀνεδείχθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν ἀνέστην ἢ καθουχάσας τῆς ἐν Ἀνωμαλίας "Ἀνω Αἰγύπτου καὶ ἡ καταπολεμήσεις τῶν εἰσβαλλόντων εἰς αὐτὴν νομάδων Ἀράβων. Τῷ 1810 δὲ διετέθη τὸν ἀδελφόν του Γεωσούφ πασαν δὲ ἀρχηγὸς τῆς κατὰ τῶν ἀποστατῶν ἀράων Βαχαβιτῶν ἐκστρατείας, διευθύνθη εἰς Μεδίαν διοργανώσας τὴν στρατὸν αὐτοῦ πειθοχρητικώτατα καὶ διοικῶν μετ' ἐκτάκτου αὐστηρότητος, καὶ νικήσας τοὺς ἀντάρτας ἐκυρίευσεν μετὰ τρίμηνον πολιορκίαν τὸ Ἐλμπάς. Κύριος δὲ τῆς ἐπαρχίας Ἐλ-Κασίμ γενόμενος, ἐκυρίευσεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ τὴν Σαχρά καὶ ἐφθάσε πρὸς τῆς πρωτεύουσας τῶν Βαχαβιτῶν Δερζέ, ἣν πολιορκήσας ἐξηνάγκασεν τὸν ἀρχηγόν των Ἀδβαλλῶν νὰ συνθηκολογήσῃ (τῷ 1819). Μετὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἔλαβε τὸ ἔξιωμα τοῦ πασῶς, κατέστη δὲ διασημὸς ἐν Ἀνατολῇ, ὥστε, ἐκτραγείσης μετ' ὀλίγον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Σουλτάνος ἡναγίσθη νὰ παρακαλέσῃ τὸν Μεχμεταλῆν ν' ἀποστείλῃ αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὕτω, ἀναχωρήσας ἐξ Αἰγύπτου μετὰ στόλου περὶ τὰ τέλη τοῦ 1824. ἐπὶ κεφαλῇ 18 000 πεζῶν καὶ 2 000 ἵππων προσεπλάησε νὰ ἐνωθῇ πρὸς τὴν τουρκικὸν στόλον, ἐκδραμόντα πρὸς συνάντησίν του, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς πρὸς τῆς Κρήτης συγκρουσθεὶς πρὸς αὐτὸν ἀπώλεσε τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ στόλου του καὶ ἡναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Ῥόδον. Ἐνδυναμωθείς ὅμως διὰ νέων ἐπικουρίων τοῦ Μεχμεταλῆ πεδιδόθη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1825 εἰς Μεθώνην ἀγών 10 000 ἀνδρας καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Ναυκρίνον προσβαλὼν αὐτὸ ἀπὸ ἑξῆρας καὶ ἀπὸ θαλάσσης. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠθέλησε νὰ φερθῇ μετριοπαθῶς, ἀκολουθῶν δὲ ἕνας εἰσρηγῆς ἤρχισε προτείνων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀμνηστειαν, θέσεις, χρήματα καὶ αὐτονομίαν. Ἀποκρουσθεὶς ὅμως παρὰ πάντων, ἤρχισε βαδίζων πρὸς τὰ πρόσω, διήρσε τὴν στρατὸν αὐτοῦ εἰς τρία τμήματα, συνεκρούσθη εἰς Μανιάκι μετὰ τοῦ Παπαφλέστα, φανευθέντος δὲ τούτου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἀφῆκε τὰ δύο τῶν τμημάτων νὰ λεηλατήσουν τὴν Μεσσηνίαν, αὐτὸς δὲ ὤδευσεν πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν, συνεπλάκη εἰς Δραμελίαν καὶ Διρράχι· ἐκ τοῦ συσταδίου πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπὸ τὸν Γεώργ. Γιατρίκον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους πελοποννησίους ὑπὸ τὸν Κολοκωτρώνην κλπ., ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ εἰσῆλθε

τῇ 20 Ἰουνίου εἰς Τριπολίταν. Προσπαθῶν δὲ ματαίως νὰ κυριεύσῃ καὶ τὸ Ναύπλιον ἔπει ἦτο ἡ κυβερνήτης, ἔκλυσε δὲ ἦτο κατ' ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου 1825 τὸ Ἄργος, καὶ ἤρχισε θηρόν καὶ ἐρημόν ἔλκεν τὸν Μωρῆαν. Λαθὼν δὲ καὶ ἄλλας ἐπικουρίας, διέβη εἰς Ῥούμελην καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Μεσολόγγι. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Πελοπόννησον, ἔγινε κύριος βαθυδὴν ἔλκε τῆς χώρας, μόνον εἰς τὴν Μάνην μὴ κατορθώσας νὰ εἰσέλθῃ, ἐπανειλημμένως ἤττηθαι, ἰδίως ἐν τῇ περισημῇ μάχῃ τοῦ Πολυαράδου. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐπῆρξατο ἐξ ἀπροόπτου ἡ πυρπόλησις τοῦ στόλου του καὶ τοῦ τουρκικοῦ ἐν Ναυαρίνῳ ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στόλων τῶν τριῶν θυνάμειων, ὁ νικητὴς δὲ, φθάσας μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς τὸ πεδίον τῶν συμβάντων, ἔδωκεν αὐτὸν ἀποκλειόμενον ἐν Πελοποννήσῳ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν 12 000, ὅς ἦτο, προσληθεὶς, δὲν συγκατένευσε νὰ κενώσῃ τὴν Πελοπόννησον, μόνον δὲ ἔπαιε διαταχθῇ ὑπὸ τοῦ Μεχμεταλῆ συνωμολόγησε πρὸς τοὺς ναύαρχους Δερινὴ καὶ Χάυδεν καὶ τὸν στρατηγὸν Μαίτζον συνθήκην τιμητικωτάτην τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1828, μετ' ὀλίγον δὲ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ του καὶ ἐφθάσεν εἰς Κάϊρον τῇ 10 Ὀκτωβρίου, ὅπου, διατελὼν ὑπὸ τῆς ἐκ τῆς θείας τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τῶν Εὐρωπαίων ἐντυπώσεως, παρυσθὺς ἀνέλαβε νὰ διοργανώσῃ ἐπὶ νείων βάσεων τὴν αἰγυπτιακὴν τοιοῦτον, ἐνῷ γὰρ οἱ μηχανικοὶ διωργάνωναν τὸν στόλον. Μετὰ τετραετίαν δὲ, καθ' ἣν διωρίσθη ἐν τῇ μεταξὺ ἐμίρῃ Μένκας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, διατάχθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, ἐπεφθαλμιώντος τὴν Συρίαν καὶ ἐπωφεληθέντος μικρὰς ἐρδος πρὸς τὴν πασαν Πτολεμαίδος Ἀδβαλλῶν, νὰ εἰσβάλῃ εἰς αὐτήν, τῇ 2 Νοεμβρίου δὲ 1831 ἐξεστράτευσε καὶ ὑπέταξε βαρβαρῶς τὴν Συρίαν, κυριεύσας παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Σουλτάνου καὶ τὴν Πτολεμαίδα τῇ 27 Μαΐου 1832 μετὰ ἑξάμηνον πολιορκίαν. Ὁ Σουλτάνος, θεωρῶν τὸ πραγμα πλὴν ὡς ἀπ' αὐτῶν, ἐκήρυξε τὸν Μεχμεταλῆν καθηρημένον καὶ ἐξαπέστειλε κατὰ τοῦ Ἱμπεράτωρ στρατὸν ὑπὸ τὸν Χουσεΐν-πασαν. Ἀλλ' ὁ Ἱμπεράτωρ ἐνίκησεν αὐτὸν ἀκόλως ἐπανειλημμένως, ἐκυρίευσεν τὴν Δαμασκὸν, ἔγινε κύριος ὅλης τῆς Συρίας καὶ τῶν περὶ αὐτήν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μικράν Ἀσίαν, ἐνίκησε τὸν ἐκπεμφθέντα κατ' αὐτοῦ Ρεσίτ μετὰ τὸν ὑπ' αὐτὸν 60 000 τουρκικὸν καὶ ἐσκέπειε νὰ προχωρήσῃ ἐναντίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε ἐμποδίσθη· πάλιν ὑπὸ τῶν ἐννέμων, προσέλασε μόνον διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1833 εἰς τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πατρὸς του τὴν Συρίαν καὶ τὸ πασαλίκι τῶν Ἀδανῶν. Μετ' ὀλίγον ὅμως πάλιν νείαι ἐπιδεξ ἀνεφύσαν καὶ ὁ Ἱμπεράτωρ ἐνίκησε τοὺς τουρκοὺς αὖθις ἐν Ναῖβῃ τῷ 1839. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐμπεδίσθη ὑπὸ τῶν θυνάμειων νὰ ἐξακλουθήσῃ

τὸν ἀγῶνα, ὑποχρεωθέντες μάλιστα τοῦ Μεχ-
μεταλή νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ τὴν Συρίαν.
Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Αἴγυπτον πλήρης γῆρας,
ὑπεδείχθη ὡς ὁ διάδοχος τοῦ πατρὸς του καὶ
ἀναχωρήσας χάριν τῆς υἱείας του εἰς Εὐρώ-
πην ἐγένε δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν, ἰδίως
ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Φιλίππου, μετ' ὃ ἐπέστρε-
ψεν εἰς Κάϊρον καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν
τοῦ κράτους ἀντὶ τοῦ γηράσαντος Μεχμεταλή.
Μεταβὰς ὁμοῦ εἰς Κων/πολιν διὰ τ' ἀναγο-
ρευθῆ καὶ ἐπιτήριως, τῷ 1848, μόλις ἐπανῆλθε
καὶ ἀπέθανεν ἐν Κάϊρῳ ἐκ δυσεντερίας, μῆνας
τινὰς πρὸ τοῦ πατρὸς του. Ὁ Ἱμπεραῖμ πα-
σας θεωρεῖται ὡς εἰς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων
στρατιωτικῶν ἀνδρῶν τοῦ αἵματος τούτου, δι-
ακρίθη δὲ καὶ ὡς διοικητὴς ἐν εἰρήνῃ αρι-
στος. [M.M.]

Ἱμπεραῖμπεη. Χωρίον τοῦ δήμου Κο-
ρινθίων μετὰ 308 κατοίκων κείμενον πρὸς Δ
τῆς Κορινθίου εἰς ἀποστασιν ὥρων 2 ἐν τῇ
πεδιάδι τῆς Βόρας.

Ἱμχώφ-Ἰλοῦμερ (Friedr. Imhof-Blumer). Διάσημος νομισματολόγος, ζῶν ἐν
Βίντερτουρ, ὅπου ἐγεννήθη τῷ 1838. Συνέλε-
ξεν εἰς τὰς περιηγήσεις του πλῆθος ἑλληνι-
κῶν νομισμάτων (περὶ τὰ 16 000), εἰς ἃ
προσθετέα ἀκόμη πολλὰ ἀποτυπώματα αλ-
λων. Τούτοις ἠρτυροῦς τούτους ἐδημοσίευσεν εἰς
διάφορα ἔργα, ἐξ ὧν ἀναφέρονται: *Choix de
monnaies grecques* (β' ἐκδ. 1883), *Monnaies
grecques* (1883), *Porträtköpfe a. griech.
Münzen* (1885), *Tier- und Pflanzenbilder
auf Münzen d. klass. Alterthums* (μετὰ τοῦ
Κέλλερ, 1889). [M.P.]

Ἰναχος (νῦν Πάνιτσα). Ποταμὸς τῆς
Ἀργολίδος, πηγάζων εἰς τὸ ἔρος Γούπατο
(Λυρκεῖον) καὶ τὸ Ξερῶνενον τοῦ δήμου Λυρ-
κειᾶς καὶ διαρρέων τὸ Ἀργολικὸν πεδῖον,
ἐκβάλλων δὲ εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.
Κατὰ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ πρὸς τὸ πεδῖον διερ-
χεται μακρὰν αὐλάκα. Μετ' αὐτοῦ συνδέεται
πρὸς Ν τοῦ Ἀργαυοῦ ὁ Ξηρίας (Χάραδρος)
πηγάζων εἰς τὰς βαθείας χαράδρας τοῦ Μα-
λεβοῦ (Ἀρτεμισίου) καὶ τοῦ Κτενιᾶ. Ὁ Ἰ.
εἶνε ἀβαθὴς καὶ ξηρὸς, ἐν ὥρᾳ δὲ πολυμυ-
δρίας καταστρεπτικὸς. [M.S.]

Ἰναχος (Μυθολ.). Ὁ θεὸς τοῦ ὁμιονύ-
μου τῆς Ἀργολίδος ποταμοῦ, υἱὸς τοῦ Ὠκε-
ανῷ καὶ τῆς Θέτιδος, θεωρούμενος καὶ ὡς ὁ
πρῶτος τοῦ Ἀργαυοῦ βασιλεὺς, κατὰ τινὰς
μὲν αὐτόχθον, κατ' ἄλλους δὲ ἐξ Αἰγύπτου
ἐλθὼν. Ἰρρισάντων τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς
Ἥρας περὶ τῆς κυριότητος τῆς πόλεως, ὁ Ἰ.
ἀπεφάνητο ὑπὲρ ταύτης (ἦτις κατ' ἐξοχὴν
ἐτιματο ἐν Ἀργεῖ), δι' ὃ τιμωρῶν αὐτὸν ὁ
Ποσειδῶν περιώρισε τὰ ὕδατα τοῦ ὁμιονύμου
ποταμοῦ. Τοῦ Ἰ. ἐκ τῆς Μηλιάς νύμφης ἢ
τῆς Ἀργεῖας τέκνα ἦσαν ὁ Φορβανεύς, ὁ Αἰ-
γιαλεὺς, ἢ Ἰῶ καὶ ὁ πανόπτης Ἀργος.

Ἰνδερνες (Inverness). Κομητεία τῆς
βορείου Σκωτίας, ἡ μεγίστη τοῦ βασιλείου τού-
του, μεταξὺ τῶν Ρῶς, Νείρον, Ἑλγιν, Βάνφ, Αἰ-
νερδην, Πέρθ, Ἀργάιλ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ
Ὠκεανοῦ, ὅστις ἐν τῷ ΒΑ μέρει σχηματίζει
τὸν κόλπον Μόραι. ἔχει ἐμβαδὸν 11022,6
τ.χμ. καὶ 88 362 κατοίκους διαικούντας ὡς ἐπὶ
πλείστον τὴν κελτικὴν διάλεκτον, περιλαμ-
βάνει δὲ καὶ μέρος τῶν Ἑβρίδων νήσων (βλ.
λ.). Τὸ ἡπειρωτικὸν μέρος εἶνε τραχύ καὶ
ὄρεινόν, ἔχει ὁμοῦς μεγάλας φυσικὰς καλλο-
νάς. Κύριον ἔργον τῶν κατοικῶν εἶνε ἡ κτη-
νοτροφία. Πρωτεύουσά εἶνε ἡ ὁμώνυμος
πόλις ἐν τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου Μόραι, ἔχου-
σα 19 214 κατοίκους. Εἶνε καλῶς ἐκτισμέ-
νη, ἔχει διάφορα ἀνώτερα σχολεῖα, σπουδαιὰν
δὲ βιομηχανίαν δερμάτων καὶ ὑφασμάτων, ὡς
καὶ ἐμπόριον ἀμυγῶν. [M.S.]

Ἰνδερτίνη ἢ Μεταστροφίνη.
Ζύμωμα λίαν διαδεδομένον ἐν τοῖς φυτοῖς,
ἔχον δὲ τὴν δύναμιν νὰ σχάξῃ τὸ καλαμίσαν-
χαρον εἰς σταφυλοσάκχαρον καὶ ζαυροσάκ-
χαρον. Καὶ ἐν τοῖς περιεχομένοις τῶν ἐντέ-
ρων τῶν ζώων εὐρέθῃ παρόμοιον ζύμωμα.

Ἰνδ (John Russell Hind). Περιήγησις
Ἀγγλὸς ἀστρονόμος, γενν. τῇ 1823, Διτρι-
σθεὶς τῇ 1844 ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ Bishop
ἐν Λονδίῳ, ἀνεκάλυψεν ἑκτοτε πλείστους
μέχρι τότε ἀγνώστους ἀστεροειδεῖς, ἐποίησε
παρατηρήσεις ἐπὶ ἀλλοφανῶν ἀστέρων καὶ νε-
φελοειδῶν καὶ ὑπελόγησε τὰς τροχιάς πλεί-
στον πλανητῶν καὶ κομητῶν. Συνέγραψε δὲ
καὶ τειρὰν ἀστρονομικῶν ἔργων. [Eγ.]

Ἰνδαλς-ἔλφθεν (Indals - elfven).
Ποταμὸς τῆς Σουηδίας, πηγάζων παρὰ τὰ
νορβηγικὰ σύνορα. Σχηματίζει πολλοὺς ὕψη-
λους καταρράκτας καὶ ἐκβάλλει μετὰ ῥέον
400 χμ. εἰς τὸν Βοθνιακὸν κόλπον, 20 χμ. Β
τοῦ Σουηδοῦ. [M.S.]

Ἰνδερὰδ. Βλ. Ἀνδερὰδ.

Ἰνδία ἢ Ἰνδική ἐκάλειτο ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων ἡ πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποτ. χώρα ἀνευ
ὀρισμένων ὁρίων πρὸς Δ, οὕτως ὥστε καὶ ἡ
Κίνα συμπεριλαμβάνατο εἰς αὐτήν. Οἱ Αἰ-
γύπτιοι καὶ Φοίνικες εὐρίσκοντο παλαιότερον
εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Δ παραλίας
τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰ. ἡ θανατώτατον δὲ
φαίνεται διὰ τοῦ ὅτι πρὸς τὸ Ὄφιρ πλεῖ τῷ Σο-
λομῶντος καὶ Χιράμ ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἰ.
οὐχὶ δὲ εἰς τὴν Δ παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς-
Παρ' ἑλληνιστὶ πρὸ τῆς ἐκστρατείας Ἀλεξάν-
δρου τοῦ μεγάλου εἰς τὸ Πενταπόταμον ἐλά-
χιστα, καὶ ταῦτα συγκεκριμένα, ἦσαν γνωστὰ
περὶ Ἰ. Ἐκτοτε ὁμοῦ, καὶ κυρίως διὰ τῆς
ἐκστρατείας Σελεύκου τοῦ Νικατόρος μέχρι
τοῦ Γάγγου καὶ διὰ τῶν πληροφροῦν τοῦ
Μεγασθένης ἐν ἐπεμψεν εἰς τὴν αὐλήν τοῦ
βασιλέως Σανδρακώττου (Chandragupta)

ἐν Παταλιπούτρα, διηρύνθησαν ταχέως αἱ γνώσεις αὐτῶν. Ὁ Ἑρατοσθένης (276-193) γνωρίζει ἤδη τὴν Ν ἄκρην καὶ τὴν Κεϋλάνην (Ταπερβάνην). Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου προσεβύται τοῦ βασιλέως τῆς Κεϋλάνης ἦλθον εἰς Ῥώμην καὶ ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου ἐστάλησαν τοιοῦτοι ἐν Ῥώμῃ διὰ τῆς πέρας τοῦ Γάγγου Ἰ. εἰς Κίναν. Ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει ἤδη τὰς δύο Ἰνδίας (ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου), τὴν Κεϋλάνην, τὴν Μαλαϊκὴν χερσόνησον (Χρυσὴν χερσ.), τὴν Ἰάβαν καὶ ἄλλας Ἰνδικὰς νήσους. Κατὰ τὸν μεταίωνα τὰ προϊόντα τῆς Ἰ. μετακομίζοντο ἢ διὰ ἑξέως μέχρι τῶν παραλίων τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἢ διὰ θαλάσσης ὑπὸ τῶν Ἀράβων εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐκείθεν εἰς τὰς θαλασσοκρατεῖρας πόλεις τῆς Ἰταλίας (Ἑνετίαν, Γενούην κλπ.). Τὸ μέγιστον δὲ ἐνδιαφέρον τῶν Εὐρωπαίων ἐκίνησαν αἱ εἰδήσεις τοῦ Μάρκου Πόλου καὶ ἄλλων περιηγητῶν, καὶ ἡ ἰδέα τῆς διὰ θαλάσσης ἐπισκέψεως τῶν χρυσοφόρων χωρῶν Κίνας καὶ Ἰαπωνίας, αἵτινες θεωροῦντο ὡς ἀποτελοῦσαι μέρος τῆς πέρας τοῦ Γάγγου Ἰ., ἐγενεθῆναι καὶ ἐγένετο καὶ ἡ αἰτία τῶν πρὸς αὐτὴν πλῶν τοῦ Κολόμβου. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ Πτολεμαῖος καὶ ἄλλοι κατόπιν γεωγράφοι ὥρισαν τὴν θέσιν τῆς Κίνας (Θίνας) πολὺ ἀνατολικότερον καὶ ὅτι καὶ ὁ Κολόμβος πατήσας τὴν 12 Ὀκτωβρίου 1492 τὸ ἔδαφος τῆς νήσου Γουαναχάνης ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀμερικῇ, ἐνόμειεν ὅτι εὕρισκετο ἐπὶ Ἰνδικῇ νήσῳ οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γάγγου. Καίτοι δὲ ἡ ἀλήθεια ἀνεκαλύφθη ἐν τοῖς ὕστερον, τὸ ὄνομα Ἰ. ὑπερ ἀπέδιδον τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν νέον ἀνακαλυφθέντα κόσμον, διατηρήθη πρὸς διάκρισιν ὅμως ἀπεδόθη εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ἰ. τὸ ὄνομα Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαί, εἰς δὲ τὴν Ἀμερικανικὴν τὸ Δυτικαὶ Ἰνδίαί. [Μ.Σ.]

Ἰνδία: Ἀνατολική ἐν τῇ σύρτατῃ σημασίᾳ εἶνε περίληπτικὸν ὄνομα διὰ τὰς χώρας τῆς Ἀσίας, αἵτινες ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ ΝΔ μυχοῦ τῆς Περσίας μέχρι τῶν ΝΔ ἐπαρχιῶν τῆς Κίνας, ὀριζόμεναι πρὸς Β ὑπὸ γιγαντιαίας ὀρεοσεισάδος ἀρχομένης ἐκ τοῦ περσικοῦ Ἐλβούρς καὶ ληγουσας εἰς τὰς σινικὰς ἀλπεις ἐν Ὑουν-νάν, ἐχούσας δὲ ἐν τῇ κέντρῳ τὸ Ἰνδοῦ-Κούσχ καὶ τὰ Ἰμαλάια ὄρη. Νοτίως ταύτης ἐκτείνονται αἱ μεγάλαι πεδιάδες καὶ κυρίως δύο χερσόνησοι, εἰς αἷς προσθετέον τὰς πολυαριθμούς Ἰνδικὰς νήσους. Ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ ὅμως τὸ ὄνομα περιλαμβάνει μόνον τὴν Ἰνδοβρετανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδία ἢ Ἰνδική, καλούμενη οὕτω διότι τὰ Δ σύνορα σχηματίζει ἡ κοιλὴς τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Βραχμαπούτρα, ἀποτελεῖ ἀνώμαλον τετρά-

γώνον, οὗ αἱ γωνίαι διευθύνονται πρὸς τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ, τῶν Ἰμαλαίων, τοῦ Βεγγαλικοῦ καὶ τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου, ἔχον ἐμβα. περ. 3 575 000 τχμ., διακρούμενον δὲ πάλιν διὰ γραμμῆς ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τῶν τοῦ Γάγγου εἰς δύο τρίγωνα, τὸ βόρειον, Ἰνδο-στὴν καλούμενον, καὶ τὸ νότιον, τὸ Δεκάν. Τὸ μὲν Ἰνδοστὴν (ἡτεὶ χώρα τῶν Ἰνδῶν=Ἰνδῶν), ἔχον ἐμβα. 1 925 000 τχμ., εἶνε ὡς ἐπὶ πλεῖστον βαθυπέδιον, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ὕδατοπέδιου τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ὕδατοπέδιου τοῦ Ἰνδοῦ, εὐφορώτατον τῇ ἐξαιρέσει μόνον ἀμμοῶν τινῶν μερῶν, πρὸ πάντων Δ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τῶν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦτου ἑλθόν. Τὸ δὲ Δεκάν ἢ Δε-χάν, ἡ κυρίως Ἰνδικὴ χερσόνησος, ἔχον ἐμβα. 1 650 000 τχμ., εἶνε ὕψιπέδιον περιβαλλόμενον ὑπὸ ὄρεων, διασπαιρούμενον δὲ ἐν τῇ κέντρῳ ὑπὸ ὄρεοσειρῶν, κοιλῶν, βουμάτων καὶ ὀρητικῶν ποταμῶν. Πρὸς Β αὐτοῦ ἐκτείνονται τὰ Βινδῶ ὄρη (βλ. λ.), ἀποτόμως χαμηλοῦμενα πρὸς Ν, παρὰ δὲ τὴν Δ παραλίαν τὰ Δυτικὰ Γάτ (=Κλίμαξ) ἐν μικρᾷ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἔχοντα κορυφὰς πλεον τῶν 2000 μ. ὕψους· τέλος πρὸς Δ εὕρισκονται τὰ Ἀνατολικά Γάτ, τὰ ὅποια σχηματίζουσι χαμηλοτέραν ὄρεοσειρὰν (μέχρι 1000 μ.) ἀκκοινοῦσαν τὴν παραλίαν ἐν ἀποστάσει περίπου 100 χμ. Ὑπὸ Β πλάτος 12° τὰ Δ καὶ Δ Γάτ συνδέονται διὰ τῶν Κουανῶν ὄρεων (Νιλόγγρικῶν ὄρ.), ἐχόντων μέγιστον ὕψος 2 648 μ. Πρὸς Ν τῶν ὄρεων ταύτων εὕρισκται βαθεῖα καὶ πλατεῖα κοιλὴς (Γάπ), ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ μέχρι τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, ΝΔ τῆς ὁποίας ὑψοῦνται τὰ Ἀλιγνρική ὄρη (μέχρι 2 800 μ.) καταλήγοντα ἐν τῇ νοτιωτάτῃ τῆς χερσονήσου ἐκρηκτικῇ Κομορόν (1245 μ.). Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τοῦ Δε-κάν, ἐκτὸς τοῦ Νερβᾶδα καὶ Ταπτή πηγάζουσιν ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς τῶν Δυτικῶν Γάτ, διέρχονται ἔξω τὸ πλάτος τοῦ ὕψιπέδιου καὶ διασχίζοντας τὰ Ἀνατολικά Γάτ γίνονται εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον· εἶναι δὲ οὗτοι πλὴν τῶν δύο μνημονευθέντων κυρίως ὁ Μαχανάδης, Γοδαβέρης, Κιστνὰς ἢ Κρισχνὰς καὶ Καυέρης. Ἐν γένει δὲ τὸ ὕψιπέδιον ἀρδεύεται ἱκανῶς καὶ εἶνε εὐφορώτατον. Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε γλυκὺ καὶ ὕμεινον, ὡς ἐν γένει· τὰ ὑψηλότερα πῶς καίμενα μέρη τῶν Ἰ., ἐνθ' εἰς τὰ βαθυπέδια ἔχει ἐντελὲς τροπικὴν χαρακτῆρα. Δι' ὅρα τοῦ ἔτους ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ τροπικοῦς νοτίῳ μέρει ἐξαρτῶνται κατ' ἰδιαιτέραν τρόπον ἀπὸ τῶν Μουσσόνων (βλ. Ἄνεμος ἐν τ. Δ' σ. 891, 6)· τὰ ὑπὸ τοῦ ΝΔ θηλ. Μουσσόνος φερόμενα νεφρὰ κρατοῦνται ὑπὸ τῶν Δ Γάτ καὶ προξενῶσιν ἐπὶ τῆς παραλίας Μαλαβάρης τὴν ὥραν τῶν βροχῶν (ἀπὸ Μαίου μέχρι Σεπτεμβρίου),

ἐνῶ συγγρῆνως ἐπὶ τῆς παραλίας Κορεμάν-δελ ἐπικρατεῖ ἡ ξηρὰ ὥρα. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ νέφη υπερβαίνουν τὰ Δ Γὰτ καὶ ἀρχίζουσιν αἱ βροχαὶ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τοῦ Δεκάν τέλος δὲ μετὰ γενεράς θυέλλας ἀκτολυθεύσας τὴν μεταβολὴν τοῦ Μουσωνος εἰς βορειοανατολικὴν, ἐπέρχεται ἡ βρογιώδης περίοδος διὰ τὴν Δ παραλίαν (ἀπὸ Ὀκτωβρίου μέχρι Ἰανουαρίου), ἐπικρατοῦσες νῦν τῆς ξηρᾶς ὥρας ἐπὶ τῆς Δ παραλίας. Μεγάλας ποικιλίας δεικνύει καὶ τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων κατὰ τὸ κλίμα καὶ τὸ ὕψος. Κατερχόμενοι ἐκ τῶν Ν ὑψωρεῖων τῶν Ἰμαλαίων εὐρίσκειμεν πρῶτα τὰ τῶν βορείων κλιμακῶν δένδρα, ἐν δὲ τῇ βαθυπέδῳ τοῦ Ἰνδοστὰν τὴν τροπικὴν χλωρίδα ἀμιλλωμένην ἐπὶ μεγαλοπρεπείᾳ πρὸς τὴν τῆς Βρασιλίας. Ἐκτὸς τῶν πολυειδῶν φοινίκων καὶ τῶν δένδρων τῶν παρεχόντων πολύτιμον ξύλον χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ παρέχοντα ἀρώματα καὶ καρυκεύματα (μοσχοκάρυα, κανέλλαν, μοσχοκάρυα, ζινζιβεριν, πέπερι κλ.). Εἰς τὰ ἐλκώδη δασύφυτα μέρη, εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἰμαλαίων, τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γάγγου καὶ τὰς παρμερίστας ὀρυζοποιεῖας τῆς Βεγγάλης, ἔχει τὴν πατρίδα τοῦ ὀλέας ὅστις ἐκτελεῖ ἐνταῦθα τὴν ὑπηρεσίαν κατοικίδιου ζώου. Εἰς τὰ δάση διαιτῶνται πῖθηχοι, τίγρεις, λέοντες, ρινόκεροι, πάνθηρες, ἀγριόκεντροι, βούβαλοι, εἰς τοὺς ποταμούς, κοκκοδείλοι, καὶ εἰς τὰ ἔληδες, μεταξὺ τῶν ἐποίων καὶ ἡ δηλητηριωδέστατη ἀσπίς. Πλὴν τῶν εἰδικῶν τῆς Ἰ. φυτῶν (ἐκτὸς τῶν ἡστ. ῥηθέντων, βάρβαξ, τακχαροκάλαμος, καρέ, Ἰνδικόν) καὶ ζώων, εὐδοκίμοι καλλίστα καὶ τὰ εὐρωπαϊκά. Τὸν τροπικὸν δὲ χαρακτήρα ἀποβάλλει ἡ χώρα, ὅσον ὑψηλότερον ἀναβαίνει τις εἰς τὰ ὄρεϊνά μέρη· κυρίως δὲ ἐν τῷ Δεκάν εὐδοκίμοι πάντες εἶδους σιτηρὰ καὶ ὀπωροί. Ὡς ἐκ τῆς μεγάλης εὐφροσύνης τῆς Ἰ., ἡ γερμία ἀνεκαθεν εἶναι τὸ κυριώτερον ἔργον τῶν κατοικῶν, σχεδὸν τὰ 4/5 αὐτῶν ἀπασχολοῦν. Ἐξάγονται δὲ κυρίως ὄρυζα, σιτηρὰ τέιον, καρέ, βάρβαξ, κάνναβις, Ἰνδικόν, ἔλαιον, ὄπιον, σάκχαρις, διάφορα ὀρτύματα, καρδάμωμον, ζινζιβερις, μοσχοκάρυα, κόγχρον κλ. Καὶ ἡ κτηνοτροφία δὲ εἶναι σημαντικὴ, πρὸ πάντων προβάτων καὶ βοῶν. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν εὐρίσκονται ἀδάμαντες, δι' οὗς ἡ χώρα παλαιόθεν φημιζεται, καὶ πολλοὶ ἄλλοι πολύτιμοι λίθοι, ὀλίγος χρυσὸς καὶ ἀργυρὸς, σίδηρος, χαλκός, κασσίτερος, μέλυθρος, θείον, λιθάνθρακες κλ. Ἄλας παράγεται πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Μάδρας καὶ τοῦ θέλτα τοῦ Γάγγου. Ἡ παλαιότατη βιομηχανία τῆς Ἰ. παρήγαγε μὲν συνεπείᾳ τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἀναπτύξεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τινὲς αὐτῆς διατηροῦσιν εἰσέτι τὴν ἀρχαίαν φήμην των, ὡς π. χ. τὰ κασεμίρια

ὀφάσματα καὶ τάπητες, τὰ μεταξωτὰ ὀφάσματα καὶ τάπητες τοῦ Μοῦλταν καὶ Γενάρεϊ κλπ., ἡ ἐπλεπτεία, ἡ χρυσοχοία, ἡ ἐλεφαντοδοντογλυφία κλ. Τὸ ἐμπεδωμένον ἀνεπτύχθαι πολὺ μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ μονοπωλίου τῆς Ἰνδικῆς ἐταιρίας. Τὸ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ συνδέσμου τῶν Βανιάνων (Ἰνδῶν μεγαλεμπόρων), αἵτινες μετακομίζουσι τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὰ ἐπίνεια· τὸ μετὰ τῶν Β. γαιτόνων ἐθνῶν διεξάγεται· κυρίως διὰ κερδανίων, ἔχον κύρια κέντρα τὸ Μοῦλταν, τὴν Λαχόρην καὶ τὸ Κασμίρ· τέλος τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπορίον εἶναι κυρίως εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν, ἐπ' ἐσχάτων ὅμως καὶ ἄλλα ἔθνη λαμβάνουσι μέρος εἰς αὐτὸ, διεξαγόμενον πρὸ πάντων εἰς τὰ μεγάλα ἐπίνεια Καλκούτταν, Μάδρας καὶ Βομβάην, αἵτινα συνδέονται μετὰ τῶν λιπῶν χωρῶν διὰ τῶν πλοίων τῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιρειῶν Peninsular and Oriental Steam Navigation Company, τῶν Messageries maritimes καὶ ἄλλων μικροτέρων. Ἡ συκοινωνία μεταξὺ τῶν λιμένων αὐτῆς τῆς Ἰ. ἐκτελεῖται ὑπὸ τῆς British-India-Steam-Navigation Company. Ἐκ τῶν ποταμῶν μόνον ὁ Γάγγης καὶ ὁ Ἰνδὸς ἔχουσιν ἀτμοπλοικὴν συκοινωνίαν.

Ἡ πέρα τοῦ Γάγγου Ἰνδία ἡ ἡ Ἰνδοκίνα ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἐτέρας (τῆς ἀνατολικῆς) τῶν δύο Ἰνδικῶν χερσονήσων, μεταξὺ τοῦ βεγγαλικῆς κόλπου καὶ τῆς νησιωτικῆς θαλάσσης. ἔχει ἐμβ. 2167 430 τχμ. καὶ περ. 38 ἑκατομμ. κατοικῶν, συνίσταται δὲ ἐκ τοῦ αὐτενόμου κράτους τοῦ Σιάμ καὶ τῶν μικρῶν κρατῶν τῆς χερσονήσου Μαλάκκας, ὡς καὶ ἐκ τῶν βρετανικῶν ἀποικιῶν Βιρμανίας καὶ Στραίτς-Σέττλεμεντς τοῦ ἡμικυκλικῆς ὑποτελοῦς τῇ Ἀγγλίᾳ κράτους Μανίπουρ, τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν Καμινιγας καὶ Καμβότζας καὶ τοῦ ὑποτελοῦς τῇ Γαλλίᾳ κράτους Ἀννάμ. Περὶ τούτων βλ. τὰ εἰδικὰ ἀρθρα. Ἡ χερσονήσος αὕτη πληροῦται ὑπὸ ὀρέων, ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἰρὰβὰδῃ, Σαλβέν, Μενάμ καὶ Μεχάγγ.

Τὸ μέγιστον μέρος τῶν Ἀνατολ. Ἰνδῶν ἀποτελεῖται ὑποκράτοριον ἡνωμένην μετὰ τοῦ στέμματος τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ προσωπῇ τοῦ βασιλέως ἡ τῆς βασιλίσσης. Περιλαμβάνει δὲ αὕτη, ἐξαιρέσει τῆς Κεϋλάνης, ἥτις εἶναι ἰδιαιτέρον κτήμα τοῦ ἀγγλικῶν στέμματος, καὶ τῶν Στραίτς-Σέττλεμεντς, ὁμοσυνεπείᾳ 2168 925 τχμ. μετὰ 220 ἡ ἑκατ. κατ., τοιούτοις τὰς τοπαρχίας Βεγγάλην, Μάδρας, Βομβάην, τὰς ΒΔ ἐπαρχίας, τὸ Παντάπ (Παναπόταμον), τὰς Κεντρικὰς ἐπαρχίας ἐν Δεκάν, τὸ Ἀσσάμ καὶ τὴν Βρετ. Βιρμανίαν μετὰ τῆς τῇ 1886 ἀποκτηθείσης ἐπαρχίας Ἀνω Βιρμανίας. Μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν κυβέρνησιν ἔχουσι καὶ οὗ σπανίως προξενοῦσι δυσκολίας καὶ κόπους τὰ κράτη

τῶν ἐντοπίων ἡγεμόνων, περὶ τὰ 500 τὸν ἀριθμὸν, ἀναγνωρίζοντα μὲν τὴν ἀγγλικὴν ἐπικυριαρχίαν ὑποτιθέμενα δὲ πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἄλλα εἰς ἄλλας σχέσεις, τελούσα ἡ βέρνης ὑποτελείας, ὅντα τιμάρια ἢ ἀνεξάρτητα καὶ σύμμαχα μόνον κράτη κλ. Ἐξ αὐτῶν τὰ κυριώτερα εἶναι: τὸ Κατμίρ μετὰ τοῦ Βαλτιστάν, τὸ Σικκίμ, αἱ ἡγεμονίαι τῶν Ρατζπούτων καὶ τῶν Μαράττων, τὰ κράτη τοῦ Νιζάμ, Μαϊσούρ, Κοτνὶν κλ. Τὴν γενικὴν ἐπιτήρησιν τῆς αὐτοκρατορίας ἔχει ὁ γενικὸς τοποτηρητής (ἀντίβασιλεύς) καὶ αἱ μὲν τοπαρχίαι Μάδρας καὶ Βομβάη ἔχουσιν εἰδικούς τοποτηρητάς, ἡ δὲ Βεγγάλη, αἱ ΒΔ ἐπαρχίαι (μετὰ τοῦ Ὄ2) καὶ τὸ Πάντζαπ ἔχουσιν ὑποτοποτηρητάς (Lieutenant-Governors), τέλος τὰ ἄλλα διαμερίσματα Ἀνωτέρους ἐπιτρόπους. Ἀπὸ τοῦ 1861 ὑπάρχει νομοθετικὸν σῶμα 24 μελῶν. Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν αἱ Ἀγγλοὶ κατέβαλον μεγάλας φροντίδας· πανεπιστήμια ὑπάρχουσι 5 (ἐν Καλκούτῃ, Βομβάῃ, Μάδρας, Ἀλχαλάβαδ, Λαχόρῃ), σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαίδευσιν 135 καὶ δημοτικὰ 130 κλ. Παντοῦ κατασκευάζονται ὁδοί, διώρυγες, σιδηροδρομοί (ἔχοντες τῇ 1890 μῆκος 26309 χμ.) καὶ τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ (56775 χμ.). Τὰ ἔσοδα τῶ 1889—90 ἦσαν 85 085 203 λ. στ., τὰ δὲ ἐξόδα 82 473 170 λ. στ., καὶ τὸ δημόσιον χρεὶς 211 2/3 ἑκατ. λ. στ. Ὁ στρατός ἀποτελεῖται ἐξ 72 496 Ἀγγλῶν καὶ 124 978 Ἰθαγενῶν, πρὸς οὓς προσθετέον τὴν στρατιωτικὴν ὀργανωμένην ἀστυνομίαν ἐξ 190 χιλ. ἀνδρῶν. Ἡ εἰσαγωγὴ συμποσώται (1890—91) εἰς 93,9 ἑκατομ. λ. στ., εἰς 102,3 δὲ ἑκατομ. λ. στ. ἡ ἐξαγωγή, ἥς τὰ κυριώτερα ἀντικείμενα εἶναι βάμβαξ (18,7 ἑκατομ.), ὕψιον (10,1 ἑκατ.), ὄρυζα (10,1 ἑκατ.), κόκκος (8,6 ἑκατ.), σιτηρὰ (0,4 ἑκατ. λ. στ.).

Ἱστορία. Τὴν ἀρχαιοτάτην ἱστορίαν τῶν Ἀνατ. Ἰ. καλύπτει βαθὺ σκότος· τὸ μόνον ἀσφαλὲς ἱστορικὸν γεγονός εἶναι ὅτι περὶ τὸ 2000 π. Χ. Ἀριοὶ (βλ. λ.) κατέληντες ἐκ τῶν ἐν τῇ ΒΔ θρεινῶν χωρῶν κατέλαβον τὰ βαθυπέδια, καθυπέταξαν τὰς φυλὰς τῶν Ἰθαγενῶν (ἐκ τῆς ἀναμίξεως μετὰ τούτων ἐγεννήθησαν οἱ σημερινοὶ Ἰνδοὶ) καὶ ἐσχημάτισαν πολυάριθμα μικρὰ κράτη ὑπὸ ἡγεμονίας καλυμμένους ῥα τῆς α, ὧν πλείονοι ὁμοῦ ἐτάσσοντο ὑπὸ ἀνύκερον μ. α. χ. α. ῥα τῆς α. Ἡ ὀργάνωσις αὐτῶν ἦτο ὁ Βραχμάνισμός, ὅστις τρόπον τινὰ καὶ παρέβη τὸ πολεμικὸν πνεῦμα τοῦ λαοῦ. Περὶ τὸ 600 π. Χ. ἐγεννήθη ὁ βουδδισμός, ὅστις ὁμοῦς ἐν τοῖς ὑπεριον ἐξέλιπε πάλιν. Τὸ περὶ τὸν Ἰνδὸν ΒΔ μέρος ὑπέστη ἐνωρίς διαφόρους ἐπιδρομὰς, τὴν τοῦ Δαρειοῦ (517) καὶ τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου (326), μεθ' ἧν ἐπὶ τινα καιρὸν διατηρήθη ἐνταῦθα ἡ ἑλληνικὴ κυριαρχία. Περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἰνδίας μετὰ τὸν Ἑλ-

λῶνον καὶ Ῥωμαίων ἐγένετο λόγος ἐν τῇ γενικῇ κερθῇ Ἰνδία. Ἡ ἀμετος συγκατανοία μετὰ τῆς Εὐρώπης διεκίνη μετὰ τῆς καταλήψεως τῆς Περσίας ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ τῆς περαιτέρω ἐξαπλώσεως τούτων ἐν Ἀσίᾳ κατὰ τὸν Η' μ. Χ. αἰῶνα. Συγχρόνως ἀρχεῖται σιερὰ ἐπιδρομῶν τῶν μωαμεθανῶν ἐπὶ τὴν Ἰνδικήν, ἐπενεγκουσῶν μεγάλας πολιτικὰς, ὀργιστικὰς καὶ κοινωνικὰς μεταβολὰς εἰς τὰ βόρεια μέρη αὐτῆς. Ἀλληλοδιαδόχως ἐνταῦθα ἤρξαν αἱ μωαμεθανικαὶ δυναστεῖαι τῶν Γαυνειδῶν, τῶν Γουριδῶν καὶ τινῶν Ἀφγανῶν κατακτητῶν, τοῦ Τιμούρ κλ., μέχρις ὅτου τῇ 1526 ὁ ἀπόγονος τούτου Βαβούρ ἔθρυσεν τὸ κράτος τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, ὅπερ ἐν τῇ ἀκμῇ του ὑπὸ τὸν Ἀκβάρ καὶ Ἀουρέγγ-Ζέϋπ περιελάμβανε τὸ Ἰνδοστάν καὶ μέγα μέρος τοῦ Δεκάν, εἶχε δὲ πρωτεύουσας τὴν Δελχίην καὶ τὸ Ἀγρά. Μετὰ τὴν ἀνέυρεσιν τῆς διὰ θαλάσσης ὁδοῦ εἰς Ἰ. (1498), πολυάριθμοι ἐμπορικὶ σταθμοὶ ἱδρύθησαν εἰς τὰς παραλίας ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, οἵτινες κατὰ τὸ τέλος τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν καὶ Ἀγγλῶν. Οὗτοι ἱδρυσάντες τῇ 1600 τὴν Ἀγγλικὴν Ἰνδικὴν ἐμπορικὴν ἐταιρίαν ἐποίησαν μεγάλας προσόδους, περιπλανήσαν δὲ εἰς πολέμους μετὰ τῶν Γάλλων, καταλαβόντων τὸ Πεντισχερὺ καὶ ἐκτεινάντων τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐν τῇ χώρᾳ. Τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἀγγλῶν ἐξησφάλισεν ὁ λόρδος Κλάιβ (Clive) διὰ τῆς παρὰ τὸ Πλάσσου νίκης κατὰ τοῦ ναβάβ τῆς Βεγγάλης. Τῇ 1767-9 ἐπολέμησαν οἱ Ἀγγλοὶ κατὰ τοῦ Ἀΐδερ Ἀλῆ, σουλτάνου τοῦ Μαϊσούρ, ὅστις προσεπάθει ὡς σύμμαχος τῶν Γάλλων νὰ ἀνατρέψῃ τὴν ἀγγλικὴν δύναμιν· ἐσώθη δὲ αὕτη διὰ τῆς ἐνεργείας καὶ περισκέψεως τοῦ Οὐάρρεν Ἀστιγῆ. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀΐδερ Ἀλῆ, Τιππού Σαχίπ, ὅστις εἶχε συνθηκολογήσῃ μετὰ τῶν Ἀγγλῶν τῇ 1784, ἀπώλεσεν ἐν νέῳ πολέμῳ 1789-92 τὸ ἥμισυ τῶν κτήσεών του, ὅπερ διανεμήθη εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Μαράττους καὶ τὸν νιζάμ τοῦ Ἀΐδερβάδ. Καὶ οἱ Μαράτται δὲ ὑπεριον εἰς νέους ἀγῶνας ἐξωλεσθρεύθησαν (ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 18^{ου} αἰῶνος μέχρι τοῦ 1818). Κτήσεις ἐν τῇ πέρᾳ τοῦ Παγγου Ἰ. ἔφερε τοῖς Ἀγγλοῖς πόλεμος μετὰ τῆς Βιρμανίας (1826), καὶ μετὰ τὴν νίκην τοῦ Σέρ Καρόλου Νάπλερ παρὰ τὸ Μιάνι (1843) κατὰ τῶν ἐμιρῶν τοῦ Σινδ ἐγένετο καὶ τὸ Ἀΐδερβάδ ἀγγλικὴ ἐπαρχία. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1843 ὑπετάχθη ὁ μαχα-ρατζά Σινδιὰ, τὸ δὲ κράτος τῶν Σιν ἐν τῇ Πάντζαπ ἐκυριεύθη τῇ 1845-6 καὶ συνεπαίε τῆς παρὰ τὸ Γουδταρτ νίκης (1849) φηνῶθη ὅλον τὸ Πάντζαπ μετὰ τῆς Βρεταν. Ἰνδίας. Κατὰ Μάιον τοῦ 1857 ἐξερράγη μεγάλη ἐπανάστασις τῶν Ἰθαγενῶν στρατευμάτων (σιπού), ἥτις ὑπεθαλπομένη ὑπὸ τῶν Μωαμεθα-

νών, διεδόθη ταχέως εἰς τὰ προύρια τῶν ΒΔ ἐπαρχιών, τὸ Πάντζαπ καὶ τὴν κεντρικὴν Ἰ., κατεστάλη δὲ ἐντελὴς μόλις κατὰ Φεβρ. 1859. Τῷ 1858 διελύθη ἡ Ἰνδικὴ ἐταιρεία, ἥτις μέχρι τότε διήρθονε τὰ τῆς χώρας καὶ ἐτέθη αὐτὴ ὑπὸ τὴν ἀμεσαν διοίκησιν τοῦ ἀγγλικοῦ στέμματος. Ὁ δὲ ἀντιβασιλεὺς λόρδος Λύττον ἀνεκέρυξε τῇ 1 Ἰαν. (ν.) 1877 ἐν Δελχί τὴν Ἰ. αὐτοκρατορίαν. Τῷ 1878 ἐξεργάγη πόλεμος μετὰ τοῦ Ἀφγανιστάν, ὅστις ἐπόρτισε τῇ Ἀγγλίᾳ νέαν, ὄμορον τούτῳ, κτήσιν παρὰ τὴν οὐδὸν Χαίβερ. Τῷ δὲ 1886 ἐκურύσαν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ τὴν Βιρμανίαν. Περὶ τῶν Ἰνδίων, τῆς Ἰνδικῆς θεοσκείας, φιλοσοφίας, φιλολογίας κλ. βλ. τὰ ἰδιαιτέρα ἄρθρα. Βιβλιογρ.: Schlagintweit, I. in Wort und Bild (Β' ἐκδ. 1890). W. Hunter, Imperial Gazetteer of I. (Β' ἐκδ. 1885-7, 14 τ., κυρία πηγὴ) καὶ The Indian empire, its history, people and products (Β' ἐκδ. 1886). G. Smith, Geography of British-I. (1883). Werner, D. Kaiserreich Ost-Indien (1884). Balfour, Cyclopaedia of I. (3 τ., γ' ἐκδ. 1885). Dowson, Dict. of Hindu mythology, geography etc. (1879). Garbe, Ind. Reiseskizzen (1889). Valbezen, Les Anglais et l'Inde (1875). Περὶ τῆς ἱστορίας ἐγραψαν: Lassen, Ind. Alterthumskunde (4 τ. 1844-62, Β' ἐκδ. τοῦ Α' τόμου 1886). Wheeler, The history of I. from the earliest ages (4 τ. 1867-75). Lefmann (ἀρχ. ἱστ., 1890). Dutt, Hist. of civilisation in ancient I. (3 τ. 1880-90). Τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀγγλοῖνδικοῦ κράτους ἐγραψαν Ἀγγλ. Mill (9 τ. 1842-5), Wilson (3 τ. 1855), Elphinstone (2 τ. 1866) καὶ, γερμαν. Neumann (2 τ. 1857). [Μ.Σ.]

Ἰνδία· ἀνατολικὰ τῆς Ὀλλανδίας εἶνε περιληπτικὸν ὄνομα τῶν ἐν Ἀσίᾳ κητῶν τῆς Ὀλλανδίας. Ἀποτελεῦνται δὲ αὗται ἐκ νήσων ἢ μερίων νήσων, αἵτινες ὁμοῦ περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὄνομα Ἰνδικὸν πολύνησον (βλ. λ.). Αὗται εἶναι ἡ Σουμάτρα, τὸ πολύνησον Βίνταγγ καὶ τὸ Λίγγα, αἱ νῆσοι Παριμόν, Ταμπελάν, Ἀνάμباس καὶ Νατούνα, Βάγκα καὶ Βιλλετον, τὸ Βορνέον ἐκτὸς τοῦ Β καὶ ΒΔ μέρους, ἡ Ἰάβα μετὰ τῆς Μαδούρας, ἡ Κελέδες, αἱ Μικραὶ Σουνδαῖαι νῆσοι ἐξαιρέσει τοῦ Β μέρους τῆς Τιμόρ, αἱ Μολούκκαι, τὸ Β μέρος τῆς Νέας Γουινέας, ὡς καὶ πολλὰ μικρότερα πλησίον τούτων νησιδια, ἐν ἧλῳ 1873 061 τχμ. μετὰ 31 802 000 κατ. Αἱ κητῆσις αὗται, εὐφωρόταται οὖσαι καὶ μεγίστην ποικιλίαν προϊόντων παράγουσαι, διακίουνται ὑπὸ Γενικοῦ τοποτηρητοῦ ἐδρεύοντος ἐν Buitenzorg καὶ Βαταβία τῆς Ἰάβας. [Μ.Σ.]

Ἰνδία· Δυτικὰ. Οὕτω καλεῖται τὸ μετὰ τῆς Β καὶ τῆς Ν Ἀμερικῆς πολύνησον,

καίμενον εἰς πλ. 10° 26' Β καὶ μῆκ. 59° 56' 30"—84° 56' 30' Δ τοῦ Γρῆνιτις· ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρινόκου ἀχρι τῶν χειρσνήσων τῆς Φλωρίδας καὶ τοῦ Γουακάν. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρία συμπλέγματα ἢ σειρὰς μεγάλων καὶ μικρῶν νήσων· τὸ τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ τὸ τῶν Βαχαμῶν νήσων. Αἱ Ἀντίλλαι ὀφθύνται λίαν ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης, ἐνῷ αἱ Βαχαμαὶ ἀποτελεῦνται ἐκ χαμηλῶν κοραλλιοσκεπέων· τὰ ὑψηλότερα ὄρη κεῖνται κατὰ τὴν Δ πλευρὰν τῆς Αἴτης (2184 μ.), κατὰ τὴν Δ πλευρὰν τῆς Κούδας (2 375 μ.) καὶ κατὰ τὴν Β πλευρὰν τῆς Ἰαμαϊκῆς (2 341 μ.). Ἐπὶ τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν εὐρίσκονται αἱ μάλ· λον ἐκτεταμέναι πεδιάδες κατὰ τὰς Δ παραλίας, εἰ δὲ πολυάριθμοι ὄρμοι τῶν νήσων τούτων ἀποτελοῦσιν ἀσφαλεῖς λιμένας. Οἱ ἐν ταῖς θαλάσσαις ἐκείναις ἐκ κοραλλίων καὶ μαργάρου πολυάριθμοι σκόπελοι συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν νήσων τούτων, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐν τῇ Ν θαλάσσει νήσων πολλὰ δὲ δεικνύουσιν ἔχον ἡφαίστειάκις καταγωγῆς. Ἐχουσι δὲ πάσαι τὸ αὐτὸ κλίμα. Ἡ θερμὴ καὶ ὑγρὰ ἐποχὴ, τὸ δυτικὸν ἰνδικὸν ἔαρ, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Μαΐου· τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ τὰ φυτὰ ἔχουσι τότε ὀρεσπερὶν πράσινον χρῶμα. καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς ἀρχονται αἱ πρῶται περιοδικαὶ βροχαί, πίνουσαι καὶ ἐκαστὴν περὶ τὴν μεσημβρίαν. Μετὰ βροχὰς δύο ἐβδομάδων ἐπικρατεῖ σταθερὸς καὶ ξηρὸς καιρὸς, καὶ τὸ τροπικὸν θέρος ἐπικρατεῖται ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ. Τὰ παράλια μέρη εἶναι νωθερά, ἐνεκα τῆς ὑγρασίας, ἰδίως διὰ τοῦς Εὐρωπαίους· τὸνναντίον γλυκύς, καθαρός καὶ ὑγιεινὸς εἶνε ὁ ἀήρ τῶν ὑψηλῶν μερίων. Ἡ βλάστησις ἐν ταῖς νήσοις ταύταις εἶνε θαυ· λεστάτη. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν Δυτ. Ἰ. εἶναι ὁ καφὲς καὶ τὸ σακχαροκάλαμον. Καὶ τοῦτο μὲν μετηνέχθη ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἐκ τῶν Καναρίων νήσων, τὸ δὲ φυτὸν τοῦ καφὲ ἐκ τῆς Ἀραβίας ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν κυρίως καὶ τῶν Γάλλων. Πρὸ τῆς εἰς τὰς νήσους ἐκείνας ἀφί· ξεως τῶν Εὐρωπαίων ἐλίγα εἶδη ἦσαν ἐκεῖ αὐτοχθόνων τετραπόδιων, ἰδίως δὲ μικρῶν, οἷα τὸ Ἀγούτι, εἶδος ζώου μεταξὺ κονίχλου καὶ μύδος, τὸ πεκάρι ἢ ὁ μεξικανικὸς χοῖ· ρος κκλ. Ἐκ τῶν ἐρπετῶν αὐτόχθονα εἶναι· αἱ σαῦραι, οἱ σκορπίοι καὶ οἱ ὄφεις. Μόνον δὲ ἐν Μαρτινίκῃ καὶ ἐν Ἀγία Λουκίᾳ ὑπάρχου· σιν ἔχιθνα καὶ δηλητηριώδεις σκορπίοι. Τὸ ἀνηφαγὸν καίμυρ (εἶδος κροκοδείλου) ζῇ ἐν· τὸς τῶν ἡρέμων ὕδατων. Ἐκ τῶν πτηνῶν εὐρί· σκονται ἐν ταῖς δάσεσιν φittakoὶ καὶ κολιδρια, πολυάριθμα δὲ ὕδρετια πτηνὰ ἐν ταῖς ἀκταῖς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 5 περίπου ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν περὶ τὸ 1 1/2 ἑκατομ. λευκοὶ καὶ οἱ λοιποὶ μαῦροι καὶ μιγά·

δες. Εἰς 440 000 ἀνέρχοντο τῷ 1866 οἱ δοῦ-
λοι, ἀποκλειστικῶς ὑπάρχοντες ἐν ταῖς Ἰσπα-
νικαῖς ἀποικίαις· πρῶτον δὲ ἐν ταῖς ἀγγλι-
καῖς ἀποικίαις κατηγγήθη ἡ δουλεία καὶ κα-
τόπιν ἐν ταῖς ἀλλαῖς χώραις. Οἱ Μαύροι
λαλοῦσιν ἰνδιανὰ τέραν τινὰ διάλεκτον (τὴν κρε-
σ-λ-ι-κ-ή-ν) τῆς γλώσσης τῶν ἐπ' αὐτῶν κυ-
ριαρχούντων λαῶν. Ἐκ τῶν ἐκεῖ εὐρωπαίων
πολυαριθμότεροι εἶναι οἱ Ἰσπανοὶ (πλέον
τοῦ 1 ἑκατομ.). Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ
Ἀγγλοὶ (μικρὸν ὑπερβαίνοντες τὰς 50 000)
καὶ οἱ Γάλλοι (50 000 μάλιστα)· οἱ δὲ λοιποὶ
εἶναι Ὀλλανδοί, Δανοὶ καὶ Σουηδοί.

Πλὴν τῆς ἐλευθέρως Ἀίτης (βλ. λ.) πᾶ-
σαι αἱ νῆσοι εἶναι ἀποικίαι· πέντε εὐρωπαϊ-
κῶν Κρατῶν. Καὶ αἱ μὲν Ἰσπανικαὶ Δ
Ἰνδία περιλαμβάνουσι τὰς νήσους Κούβαν καὶ
Πορτορίκον μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων τῶν, αἱ δὲ
Γαλλικαὶ ἀποικίαι τὰς νήσους Μαρτινί-
κην καὶ Γουαδελούπην μετὰ τῶν ἐξαρτημά-
των τῶν, αἱ δὲ Ὀλλανδικαὶ ἀποικίαι τὴν
νῆσον Κουρασάο μετὰ τῶν παρακειμένων
νησίδων, τὴν τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου, τὴν Σαβὰ
καὶ τὸ Ν μέρος τῆς νήσου τοῦ ἁγίου Μαρτίου,
αἱ δὲ Δανικαὶ ἀποικίαι ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν
νήσων ἁγίου Σταυροῦ, ἁγίου Ἰωάννου καὶ
ἁγίου Θωμᾶ· περὶ τῶν Βρετανικῶν Δ
Ἰνδιῶν βλ. τὸ ἰδιαιτέρον ἄρθρον.

Πρῶται ἐκ τῶν νήσων τούτων ἀνεκαλύ-
φθησαν ἡ Κούβα, ἡ Ἀίτη καὶ τὸ Πορτορίκον
ὑπὸ τοῦ Κολόμβου τῷ 1492. Δύο δὲ εὐλαί
κατώκουν ἐν αὐταῖς· οἱ Καραϊβοὶ (βλ. λ.)
καὶ οἱ Ἀρταβόκα ἐν Κούβᾳ, Ἀίτῃ, Πορ-
τορίκῳ, Ἰαμαϊκῇ καὶ ταῖς Βαχάμαϊς. Ἀπὸ δὲ
τοῦ 1508 ἤρξισεν ἡ διανομὴ τῶν νήσων μεταξὺ
τῶν εὐρωπαίων. [Π.Π.]

Ἰνδιάνη. Πολιτεία τῆς Β Ἀμερικῆς
μεταξὺ τῶν ποταμῶν Μίσιςσόν, Ὀχάιο, Κεν-
τάκυ καὶ Ἰλλινόϊς, προσληφθεῖσα εἰς τὴν
Ἀμερ. Συμπολιτείαν ὡς τοπαρχία τῷ 1811
καὶ ὡς πολιτεία τῷ 1816. Ἔχει ἐμβα. 94 140
τ.χμ. καὶ 2 192 404 κατ. (1890), εἶνε δὲ ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον πεδινή καὶ εὐφορὸς γῶνα,
ἀρδευομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (Ὀχάιο,
Βάβασα, Οὐάιτ) καὶ διασταυρωμένη ὑπὸ πλεί-
στων σιδηροδρόμων. Ἔχει δὲ πλούσια κοι-
τάσματα λιθανθράκων, παρήγοντα ἐτησίως
2,8 ἑκατ. τόνων, ἀχυρίαν γεωργίαν, κτηνο-
τροφίαν, βιομηχανίαν (σιδήρου, μαλλίου, μη-
χανῶν) καὶ ἐμπόριον. Τὸ σύνταγμα χρονολο-
γεῖται ἀπὸ τοῦ 1851. Εἰς τὸ Συνέδριον πέμ-
πει δύο γερουσιαστὰς καὶ 13 ἀντιπροσώπους.
Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Ἰνδιανάπολις. [Μ.Σ.]

Ἰνδιανάπολις. Πρωτεύουσα τῆς Ἰν-
διάνης, κειμένη ἐν εὐφορῇ πεδιάδι παρὰ τὸν
Οὐάιτ-ρίβερ (λευκὸν ποτ.) καὶ ἐπὶ τῆς δια-
σταυρώσεως 12 σιδηροδρόμων. Ἔχει ἀρχαιο-
τάτην ποικίλην βιομηχανίαν καὶ 105 436
κατ. (1890). [Μ.Σ.]

Ἰνδιανήρικα. Ποταμὸς τῆς ἐπαρχίας
Ἰακούτσκ τῆς Ἀ Σιβηρίας, πηγάζων ἐκ 2
πηγεποτάμων, ἐκβάλλων δὲ εἰς τὴν Βέρ. Πο-
λικήν Θάλασσαν. Ἔχει μήκος 1622 χμ.

Ἰνδικαὶ γλώσσαι ἐν τῇ εὐρυτάτῃ ἐν-
νοίᾳ καλοῦνται πᾶσαι αἱ ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς
χερσονήσου λαλούμεναι πολλαὶ καὶ ποικίλαι
γλώσσαι καὶ διαλέκτοι. Ἰδίως δὲ αἱ Ἰνδογερ-
μανικαὶ ἢ ἄραι· μόνον γλώσσαί τῆς Ἰνδικῆς,
αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν Ἰνδικὸν κλάδον τῆς ὅλης
Ἰνδοευρωπαϊκῆς εἰκογενείας τῶν γλωσσῶν
καὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰς ἐτέ-
ρας, τὰς μὴ ἄριος ἦτοι Δραβιδικὰς (βλ. Δρά-
βιδαι) καλουμένας γλώσσας. Ἐκ τῶν ἁρίων
δὲ γλωσσῶν τῆς Ἰνδικῆς ἀρχαιοτάτη εἶνε
ἡ Σανσκριτικὴ, εἰς ἣς παρήχθησαν αἱ
λοιπαὶ καθ' ἓν τρόπον αἱ Νεολατινικαὶ ἐκ
τῆς Λατινικῆς. Τσαούτη δὲ εἶνε ἡ διαφρά-
νεια τῆς γλώσσης ταύτης καὶ τσαούτα φτοι-
χία ἐτήρησεν ἐκ τῆς ἀρχαίου γλώσσης
τῆς ἁρίας ὁμοφυλίας, καίτοι ἐν τισὶ νεω-
τερίστοις μαλλόν καὶ αὐτῆς τῆς Λατινικῆς,
ὥστε ἅμα γνωστῆσα καὶ μελετηθεῖσα ἐν
Εὐρώπῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκα-
τονταετηρίδος παρήγαγε νέον κλάδον τῆς ἐπι-
στήμης, τὴν γλωσσολογίαν. Εἰς τοῦτο δὲ πολὺ
συντέλεσε καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν γραμματι-
κῶν γενομένη ἀκριβεστάτη καὶ λίαν λεπτο-
λόγος ἐργασία ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν γλώσσης,
κατὰ πολὺ ὑπερτεροῦσα τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλή-
νων γραμματικῶν γενομένην ἐπὶ τῆς Ἑλλη-
νικῆς. Δικριεῖται δὲ ἡ ἱστορία τῆς σανσκρι-
τικῆς γλώσσης εἰς δύο μεγάλας περιόδους,
τὴν Βεδικὴν (βλ. Βέδαί) καὶ τὴν κλα-
σικὴν σανσκριτικὴν. Ἡ Βεδικὴ ἡ
περιλαμβάνουσα δηλαδὴ τὴν γλῶσσαν τῶν
ἀρχαιοτάτων ἱερῶν ὕμνων τῶν Ἰνδῶν ἔχει
καὶ μέγαν πλεῖστον ῥηματικῶν τύπων καὶ εἶνε
κατ' ἐξοχὴν ἀπλή τὴν φράσιν· εἶνε δὲ συν-
ημμένη μετὰ τῶν Βεδῶν ἐλκεκλος ἐξηγη-
τικὴ φιλολογία, παρέχουσα ἡμῖν τὰ ἀρχαιό-
τατα δοκίμια τῆς σανσκριτικῆς πεζογραφίας.
Ἄλλ' ἐν τούτοις νεώτερα δημοτικὰ ἰδιώματα
κατέλαβον τὴν θέσιν τῆς σανσκριτικῆς, ἥτις
καίτοι μὴ ὑπὸ τῶν πολλῶν κατανοουμένη
διέμενεν ὁμοῦ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διατελεῖ
οὕσα ἡ γλῶσσα τῶν ἱερῶν καὶ τῶν πεποι-
τευμένων ἐν γένει, τρητάτα οὕτω τεχνικῇ
ὑπαρξίν ὡς κατ' ἐξοχὴν λογία γλώσσα· αὕτη
δὲ εἶνε ἡ κλασικὴ σανσκριτικὴ, ἡ γλῶσσα
τῶν ἐπικῶν τῶν Ἰνδῶν ποιημάτων, δραμά-
των, διηγημάτων καὶ πάσης τῆς νεωτέρως
πλουσίας φιλολογίας τῶν Ἰνδῶν. Δὲν θυνά-
μεθα νὰ ἐρίσωμεν ἀκριβῶς τὸν χρόνον καθ' ὃν
ἡ σανσκριτικὴ γλῶσσα ἀντικαθίσταται ἐν τῇ
συνήθειᾳ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ἰδιωμάτων, μέ-
νον δὲ βέβαιον τεκμήριον ἔχοντες ὅτι ἀπὸ
τῆς τῆς Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἐν ταῖς
ἐπὶ γρανίτου λίθου λελαθευμέναις βουδδιστι-

καὶ ἐπιγραφαὶ εὐρίσκονται διάλεκτοι τοσούτον τῆς σανσκριτικῆς ἀφαστῶσαι ὥστε αἱ ἰταλικά ἀπὸ τῆς λατινικῆς. Οὐδὲν ἦτορ ἀφίσταται τῆς σανσκριτικῆς καὶ ἡ Π α λ ι κ ῆ, ἡ ἱερὰ τῶν Βουδιστῶν γλῶσσα καὶ αἱ ἐν νεώτεραι διάλεκτοι αἱ διὰ γενικοῦ ὀνόματος Π ρ α κ ρ ι τ ι κ αἱ καλούμεναι αἱ ἀπαντῶσαι ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς τῶν Γιάνα (βλ. λ.), ἐν ταῖς ποιήματι καὶ ἐν ταῖς δράμασι δασκίαι διαλέγονται πρόσωπα κατωτέρης κοινωνικῆς τάξεως ἢ γυναῖκες. Ἐτέρη γλῶσσα τῆς Ἑνδοικῆς ἔχουσα πολλὰ στοιχεία τῶν γλωσσῶν τῶν κατὰ καιροὺς κατακτητῶν τῆς χερσονήσου Περσῶν, Μογγόλων καὶ Τούρκων, μάλιστα δὲ διαδεδομένη εἶνε ἡ Ἰ ν δ ο υ σ τ ἶ α ν η ἢ Ο ὕ ρ δ ο υ. Ἐν τῇ σανσκριτικῇ δὲ παρήχθησαν πολλά αλλὰ νεώτεροι γλῶσσαι τῆς Ἑνδοικῆς, εἰον ἡ Π ε ρ σ ῖ α λ ι κ ῆ, ἡ Σ ῖ ν δ η, ἡ Μ α ρ ᾶ τ η, ἡ Γ ο υ ρ ῖ ρ ᾶ τ η, ἡ Π α ν τ σ ᾶ θ η, ἡ Ν ε π ᾶ λ η, ἡ Ἀ σ σ ᾶ μ η καὶ ἕτεροι. Τέλος δὲ εἰς τὴν Ἑνδοικὴν εἰσέρχονται τῶν γλωσσῶν κατατάσσεται καὶ ἡ ἐκ τῶν Ἀστρογάνων λαλουμένη γλῶσσα (βλ. Crawford, Language Map of British and Further India. — Cast, Religion and Languages of the East-Indies, μεταγλωττισθὲν ὑπὸ τοῦ Σπ. Παπαγεωργίου. [Κεφ.]

Ἑνδοικαὶ ἐταιρίαι ἡ ἀριεστέρον Ἑταιρίαι τῶν Ἀνατ. Ἑνδοίων καλεῦνται αἱ ἐταιρίαι αἱ ἔχουσαι σκοπὸν τὸ μετὰ τῶν Ἀ Ἑνδοίων ἐμπόριον. Μεταξὺ αὐτῶν ἡ σπουδαιότερα ἐγένετο ἡ Ἀγγλική, ἱδρυθεῖσα τῷ 1000 ὑπὸ τὸ ὄνομα Governors and Company of merchants of London trading to the East-Indies, ὕστερον ἐνωθεῖσα μεθ' ἑτέρας, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν United East-India Company. Ἡ ἱστορία αὐτῆς εἶνε ἡ τῆς κατακτήσεως τῶν Ἀ Ἑνδοίων ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν (βλ. Ἰνδοὶ ἀνατ.) εἶχε δὲ ἡ ἐταιρία τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐμπορίου μέχρι τοῦ 1833, ὅποτε ἔμεινε μόνον πολιτικὸν σωματεῖον ἔχον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ τῆς ἀποικίας τῶν Ἀ Ἑνδοίων. Ὅτε δὲ αὐταὶ ἐτέθησαν ἀμέσως ὑπὸ τὸ ἀγγλικὸν στέμμα, διελύθη ἡ ἐταιρία. Ἀλλὰ τοιαῦται ἐταιρίαι ἦσαν ἡ Ὁ λ λ α ν δ ι κ ῆ, ἱδρυθεῖσα τῷ 1602, ἀρχουσα ἐπὶ τῶν ἰνδοικῶν νήσων, διαλυθεῖσα δὲ τῷ 1795, ἡ Γ α λ λ ι κ ῆ, ἱδρυθεῖσα τῷ 1664 καὶ διαλυθεῖσα τῷ 1769, ἡ Ἀ ν ι κ ῆ, ἱδρυθεῖσα τῷ 1618, ἀναδιοργανωθεῖσα τῷ 1670, παρχωρήσασα δὲ τῷ 1729 ἀπαντα τὰ δικαιώματα τῆς καὶ τὰς κτήσεις εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Δανίας, τέλος ἡ Σ ο υ η δ ι κ ῆ, ἱδρυθεῖσα τῷ 1741, ἀναδιοργανωθεῖσα τῷ 1806 καὶ περιοριζομένη μόνον εἰς ἐμπορικὸν σκοπὸν, μὴ ἐπιδικαζοῦσα ἀκίνητον κτήνιν. [Εἰγ.]

Ἑνδοικάνη (Χημ.). 1) Ἄλας ἐκ τῶν παραγῶν τοῦ ἰνδολίου, εὐρισκόμενον ἐν τοῖς οὐρεῖς τῶν χερσονήσων ζώων, μάλιστα

μετὰ τὴν λήψιν ἰνδολίου, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνους οὐρεῖς, ἀναφαίνόμενον ἰδίως κατὰ τὰς δυσπεψίας. — 2) Συστατικὸν τῶν παραγόντων τῶ ἰνδικῶν φυτῶν, σιρόπιον σκοτεινῶς κίτρινον, δύσστηνον, ὑπέπικρον, ὀξινον. Δι' ἀραιῶν ὀξέων παράγεται ἐξ αὐτῆς τὸ ἰνδικὸν καυστὸν καὶ εἶδος τι σακχάρου.

Ἑνδοικὴ θρησκεία εἶνε κυρίως ἡ καλουμένη Ἰ ν δ ο υ ῖ σ μ ο ς, δηλαδή τὸ σύνολον τῶν ποικίλων θρησκευτικῶν αἱρέσεων τῶν Ἑνδοίων, αἵτινες ἀριθμοῦσαι περὶ τὰ 180 ἑκατομμύρια παθῶν ἀπορρέουσιν ἐκ καθαρᾶς Βραχμανικῆς πηγῆς, μὴ συμπεριλαμβανόμενον κατ' ἀποκλειστικὴν οὐτὲ τοῦ Βουδδισμού, οὐτὲ τοῦ Μααμαθανισμού, οὐτὲ τοῦ Παριστιμῶ, καίπερ ὄντων καὶ τούτων ἰκανῶς διαδεδομένων ἐν αὐτῇ τῇ Ἑνδοικῇ. Ὁ Ἑνδοῦσμος βᾶσιν ἔχει τὰς φυσικοθεογονικὰς (naturalistic) δοξασίας τῆς ἀρίας δημοφιλίας, ἥτοι τὴν ἀποθέωσιν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν μὴ ἀρίων Ἰθαγενῶν λαῶν τῆς Ἑνδοικῆς, οἵτινες, ὅτε οἱ Ἰνδοὶ ἐπέδραμον ἐκ τῆς παλαιᾶς αὐτῶν κοιτίδος ἐπὶ τὴν χερσονήσον, ἐλάτρευον μόνον τοὺς Βούτας (βλ. λ.). Κατὰ τοῦτο δὲ κατέχει ὀψίστην θέσιν ἐν τῇ μελέτῃ τῆς ἱστορίας τῶν θρησκείων, καθ' ὅσον ἐν αὐτῇ περιεσώθησαν εἰς ἡμᾶς ἀνεπτυγμένα τὰ πρῶτα σπέρματα τῶν φυσικοθεογονικῶν δοξασίων τῶν ἀρίων ἀπὸ τῆς ἀπλοῦς πρὸς τῆς σημαντικῆς ἐπιδράσεως. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀπωτάτῃ Βεδικῇ ἐποχῇ δὲ οἰκοδομητικῆς ἦτο καὶ ἱερεὺς τῆς οἰκογενείας, καὶ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα διατελοῦν ἐν ἑλῇ αὐτοῦ τῇ ἀπλότῃ ἦτο ἀποτέλεσμα κυρίως τῆς ἐκπλήξεως ὅρ' ἥς κατεῖχετο ὁ ἀνθρώπος ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν μεγάλων πρῶτων φαινομένων τῆς φύσεως, ἐξ ὧν ἐξήρτα τὴν ὑπερῆξιν καὶ αἰαντοῦ καὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, καὶ κατ' ἀποκλειστικὴν τῆς ἀνάγκης νὰ ἐξευμενίσῃ τὰς φυσικὰς αὐτὰς δυνάμεις, ὡς προσωποποιῶν ἐθεοποιεῖ. Ἡ δὲ ἡθικὴ ἰδέα ἀνεπτύχθη βραδύτερον ἐν τῇ θρησκείᾳ, ὅτε τὸ φυσικὸν φαινόμενον, ὅπερ ἦτο βᾶσις τῆς προσωποποιήσεως, ἐλητμυνήθη καὶ ὁ βίος προήχθη ἐπὶ τὸ κοινωνικότερον. Ἐν δὲ τοῖς μετέπειτα χρόνοις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἰδίως τῆς διαίτησεως τῆς κοινωνίας εἰς τάξεις, αἵτινες ἐντελὲς συνεκροτήθησαν μετὰ τοὺς Βεδικοὺς χρόνους, ἐσχηματίσθη ἱερατικὸν πανίσχυρον. Ἡ τέλεις τῆς θυσίας ἀπέθε ἔργον λίαν δυσχερές, ἀπαιτοῦν γνῶσιν, ἣν κατεῖχε μόνον ὁ ἱερεὺς, ὁ Βραχμάνος, ὅστις ἀπὸ τούδ' ἀναδραμκτικῆς σπουδαιότητος πρόσωπον ἐν τῇ ἰνδοικῇ κοινωνίᾳ, ἐν ἣ ἐγκαθίσταται μόνιμος ὁ Βραχμανισμός. Κατὰ τῆς ἀποκλειστικότητος τοῦ Βραχμανισμού ἐπανεστάται ὁ Βουδδισμός, θρησκεία κατ' ἐξοχὴν λαϊκῇ, ἥτις δὲν ἡδυνήθη μὲν νὰ κατισχύσῃ τοῦ Βραχμανισμοῦ μερίτως ὅμως εὐδοκίμησεν

ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἰνδικῆς. Ἡ δὲ ἐνότης τοῦ βραχμанизμοῦ διεσπάζθη κατὰ τύχης νεωτέρους χρόνους ὑπὸ πολλῶν αἰρέσεων· τούτων δὲ κυριώταται εἶναι αἱ τῶν Σιδαϊτῶν, τῶν Βισνούιτων καὶ τῶν Σάκτα, τῶν ὁπαδῶν τοῦ Σίβα, τοῦ Βισνού καὶ τῆς Σακτῆς, τῆς ἐν ἐνεργείᾳ δηλαδὴ ἰσχύος τῆς θείας αὐτῶν φύσεως, ἣν ἐκπροσωποῦσιν αἱ θεαὶ σύγγροι αὐτῶν ἡ Δουργὰ ἡ Παρβατὴ καὶ ἡ Λαξμὴ (πρὸ Barth, Les Religions de l'Inde, Paris 1879. [Κεφ.]

Ἰνδική φιλολογία. πλουσία καὶ ποιήλη, περιλαμβάνουσα χρονικὴν διάστημα οὐχ ἑλασσαν τῶν τριακοντα ἑκατονταετηρίδων, ἐγένετο γνῶσις καὶ ἐμελετήθη ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐκπληξασα λίαν εὐαρέστως διὰ τῶν καλλιτεχνικῶν προϊόντων αὐτῆς τὰ μεγαλειότερα τῶν συγχρόνων πνευμάτων καὶ σπουδαίως συντελέσασα εἰς τὴν καταπολέμῃν ἐπικρατουσῶν παλαιότερων σαθρῶν ἰδεῶν περὶ ποιήσεως καὶ καλλιτεχνίας. Προσέτι δὲ ἐκ τῆς γνῶσεως αὐτῆς καὶ μελέτης ὑπὸ τῶν ἐν Εὐρώπῃ λογίων ἐγεννήθησαν δύο ὅπως νεοὶ κλάδοι τῆς ἐπιστήμης, ἡ γλωττολογία καὶ ἡ συγχετική μυθολογία. Ἐκ τῶν πολλῶν προϊόντων αὐτῆς ἀρχαιολογία καὶ σημαντικώτατον εἶναι οἱ Βεδάι (βλ. λ.) τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν βιβλίον· μετὰ τούτων δὲ συνδέεται ὁλόκληρος ἐξηγητική φιλολογία περιεχομένη ἰδίως ἐν ταῖς Ο ὕ π α ν ι α ὁ ὁ (βλ. λ.). Νεώτερα δὲ τῶν Βεδῶν εἶναι τὰ Ποῦράνα (βλ. λ.) καὶ ἕτεραί ἐτι συγγραφαὶ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ὀρηκτείαν. Ἐπίσης κτεῖται μνείας εἶναι αἱ κώδικες τοῦ Μανού, τοῦ Ἰαγνυβάλια καὶ τοῦ Παράσαρα, καὶ τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα Σάγκια, Ἰόγα, Νιάια, Βαϊτέσινα, Μιράντα καὶ Βεδάντα. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γραμματικὴν καὶ λεξικογραφίαν διέπρεψαν οἱ Ἰνδοί, καὶ περὶ προσημίας, ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς κατέχουσιν σπουδαίας συγγραφάς. Διέτριβον δὲ λίαν ἐπιτυχῶς καὶ περὶ τὴν ἀστρονομίαν, τὰ μαθηματικά καὶ τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην. Μεταξὺ δὲ τῶν ἱατρικῶν συγγραφῶν διαπρέπουσιν αἱ τῶν Charaka καὶ Susruta, ἔσχατως ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐκ Καλκούττης λογίου ἱατροῦ Abinash Chandra Kaviratna, ὅστις ἀνέλαβε λίαν δυσχερὲς ἀλλ' ὠφέλιμον ἔργον τὴν εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν μεταγλωττίαν τοῦ Charaka, ἣν ἤρξατο ἤδη ἐκδίδων κατὰ φυλλάδια. Πλείστον δὲ λόγου ἀξία εἶναι κυρίως τὰ ποιητικὰ προΐοντα τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας, ἐν οἷς ἐξοχον κατέχουσι θεσιν τὰ δύο μεγάλῃ ἐπικῇ ποιήματα Ἰ ρ α μ ῶ ἰ α ν α καὶ Ἰ ρ α μ ῶ ἰ α ν α (βλ. λ.), ἐξ ὧν ἐμπνέονται παταὶ αἱ νεώτεροι ἐποποιίαι, αἱτινες εἶναι ὅπως τεχνικαί. Τούτων δὲ κυριώταται εἶναι αἱ ἐξῆς, Raghuvansa καὶ Kumbhasambhaya τοῦ Καλιδάσα (βλ. λ.), Nā-

ἰῶῶῶ, ἔπερ ἡμαρτημένους ἴσως ἀποδίδεται εἰς τὸν Καλιδάσαν, Bhāṭikāya ἡτοῖ ποιήματα τοῦ Βάττι (βλ. λ.) καὶ ἕτεραι. Ἐν δὲ τῇ λυρικῇ ποιήσει, ἥτις ἔχει χαρακτῆρα περιγραφικόν, ἐξέχουσιν τὸ Ritasambhaya ἡ περιγραφή τῶν ἐπυχῶν τοῦ ἔτους ὑπὸ Καλιδάσα, Meghadūta δηλαδὴ νεφέλη ἀγγελιαφόρος, ἀποδιδόμενον καὶ τοῦτο εἰς τὸν Καλιδάσαν, μετανεχθὲν δὲ εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Τσερέπη (Κερκὺρα 1878), Amarutataka ἡτοῖ αἱ ἑκατὸν στρεφαὶ τοῦ Ἀμαροῦ, Gitagovinda καὶ αἱ στρεφαὶ τοῦ Βαρτρίχαρι. Ἐν δὲ τῇ δράματι, ἔπερ καὶ ἡμᾶς παραλαβὼν οἱ Ἰνδοὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων (πρὸ λ. Αἱ Ἑλληνίδες Ἑταῖραι ἐν τῇ Ἰνδικῇ δράματι ὑπὸ Ἀνδρ. Κεφαλληνοῦ. Ἐν Ἀθῆναις 1887), διαπρέπουσιν ὁ Καλιδάσας καὶ ὁ Βαρθοῦτης. Λίαν δὲ περιώνυμοι εἶναι αἱ συλλογαὶ μύθων αἱ Παντοσάτάντρα καὶ Χιτοπαδέσα ἐπιγεγραμμέναι, μεγάλως τιμώμεναι ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, ἡ συλλογὴ διηγημάτων τοῦ Σομαδέβα καὶ ἄλλαι. Κυρίως ἱστορικῶν ἔργων στερούνται οἱ Ἰνδοί. Πλησιάζουσι δὲ πῶς πρὸς τὴν ἱστορίαν τὰ χρονικά, καίπερ μὴ ὄντα καὶ ταῦτα ἀπληλαγμένα μυθικῶν διηγήσεων. Ἀξίον δὲ ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ὁ Rājataranginī, τὸ χρονικὸν τῆς Κασμίρης ὑπὸ Κάλχανα, καὶ μεταγενέστερον τι χρονικὸν περὶ τὰ μέτα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος γραφέν, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ἡ σειρά τῶν βασιλικῶν οἰκῶν, οἵτινες ἤρξαν τῆς Βαγγάλης. Πλὴν τῶν πονημάτων τούτων ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλα πολλὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς διαλέκτοις τῆς Ἰνδικῆς, τούτων δὲ τὰ πλείστα εἶναι ἀγνώστα μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς Εὐρωπαίους λόγιους, ὥστε γράφοντες περὶ Ἰνδικῆς φιλολογίας ἔχομεν ὑπ' ὕψους τὰ εἰς πανσπερτικὴν γλῶσσαν κυρίως γεγραμμένα πονήματα. Πρὸ Lassen, Indische Alterthumskunde καὶ τὰς ἱστορίας τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας τοῦ Weber, Max Müller καὶ De Guharnatis. [Κεφ.]

Ἰνδική φιλοσοφία. Οἱ Ἰνδοί, φύσει ἐπιπρηνῶς ἔχοντες πρὸς τὴν θεωρίαν, ἤδη ἐν ἀρχαιοτάτοις χρόνοις, ὅτε ἕτεροι λαοὶ οὐδὲ διακρίνον εἰσέτι ψυχὴν καὶ σῶμα, ἤδυνήθησαν νὰ συστηματοποιήσωσι φιλοσοφικῶς τὰ ὀρηκτευτικά αὐτῶν δόγματα. Ἐξ εἶναι τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τῆς Ἰνδικῆς ἅτινα βασιζόμενα ἐπὶ τῶν ἱερῶν βιβλίων θεωροῦνται πάντα ἐκδοθέντα, ἔχουσι δὲ κοινὴν σκοπὸν τὴν ἀναζήτησιν τῶν μέσων πρὸς πλήρη ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν θειῶν τῆς ὑπάρξεως. Κυριώτατον ἐμπόδιον πρὸς ἐπιτεύχιν τοῦ σκοποῦ τούτου θεωρεῖται ἡ ἄγνοια. Ἐνεκὰ δὲ ταύτης ὑπόκειται ὁ ἀνθρώπος εἰς τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν λύπην, αἵτινες ἀφύονται αὐτὸν εἰς πράξεις ἀγαθὰς ἢ κακάς ἐπιφέροντιν ἀμειβὴν ἢ τιμωρίαν. Ὅθεν ἡ ψυχὴ μεταβαίνει εἰς τὴν τέπην τῆς μακαριότητος ἢ εἰς τὴν κόλασιν

φρικῆς, Β ὑπὸ τῆς Ἀσίας, Δ ὑπὸ τῶν Σουν-
δαίων νήσων καὶ τῆς Αὐστραλίας, πρὸς Ν
δὲ ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Νοτίου πόλικης θα-
λάσσης. Ἐχει ἐπιφανέαν περίπου 74 ἑκατ.
τχμ. Κύρια μέρη αὐτοῦ εἰνε ἡ Ἐρυθρὰ θά-
λασσα, ὁ Περσικὸς καὶ ὁ Βεγγαλικὸς κόλ-
πος. Ἐχει ὀλίγας νήσους, ἐξ ὧν ἡ Μαδαγα-
σκῆ καὶ ἡ Κεϋλάνη, εἰνε αἱ μεγαλύτεραι.
Τὸ μέγιστον βάθος τοῦ Ἰ. ὦ. εὐρέθη 5664 μ.

Ἰνδοκοφóρος (Bot.) Indigofera L.
Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κολοκασανθῶν οὗ
πολλὰ εἶδη καλλιεργεῦνται καθότι ἐκ τῶν
φυλλῶν αὐτῶν ἐξάγεται σπουδαία βαφικὴ ὕλη,
τὸ Ἰνδικόν (βλ. λ.). Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰ-
σὶν Ἰ. ἡ βαφικὴ (I. tinctoria L.) καὶ Ἰ. ἡ
Ἀνιλ (I. Anil L.). Πρὸς παρασκευὴν τοῦ
Ἰνδικῦ τὸ πρὸ τῆς ἀνθήσεως τοῦ φυτοῦ δρε-
πτόν χόρτον ὑποβάλλεται εἰς εἶδος ἐν τῷ ὕ-
δατι ζυμώσεως καὶ εἰς διαφόρους ἀλλας κα-
τεργασίας ὥς ὅτου διὰ καθιζήσεως ἀπελαμ-
βάνεται τὸ Ἰνδικόν. Διάφορα εἶδη Ἰ. εἰσι καὶ
φυτὰ καλλωπισμοῦ. [Θ.Χ.]

Ἰνδικτῶν ἢ Ἰνδικτος ἢ Ἐπινέμησις
ὀνομάζεται ἐν τῇ χρονολογίᾳ κύκλος 15 ἔ-
των. Ἐν τῇ ἀριθμῇσι τῶν ἐτῶν τῶν Ἰ. δὲν
ἀναφέρεται ἀριθμὸς φανερόνων πόται 15 ετη-
ρίδες παρήλθον ἀπὸ τινος ὠρισμένης ἐπο-
χῆς, ἀλλὰ μόνον ἡ τάξις ἐκάστου ἔτους ἐν
τῷ Ἰ. Οὕτω π. χ. τὸ 1894 εἶνε ζ' ἔτος Ἰ.,
ὅπως π. χ. καὶ τὸ 1879, δὲν ὑπάρχει ὁμοίως
ἐν τῇ μέτρῃσι διὰ τῶν Ἰ. διακριτικόν ἐν
τῶν θύο ἐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξαγά-
γωμεν ἐξ ἄλλων γεγονότων. Σικταϊνὴ ἢ
ἀρχὴ τῶν Ἰ. εἰκάζεται· ὅτι ἴσως καὶ πρὸ τοῦ
Μ. Κωνσταντίνου ἐγένετο ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ
κράτει χρῆσις τῶν Ἰ. ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων
καὶ παλαιότερον ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τῶν διαδόχων
τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Τὴν χρῆσιν τῶν Ἰ. φαίνε-
ται ὅτι ἐγενίκευσεν ὁ Μ. Κωνσταντίνος καὶ
αὐτὰ ἀντικατέστησαν τὴν καλ' ὕπατους ὀνο-
μασίαν τῶν ἐτῶν. Λόγος τῆς χρῆσεως τῶν Ἰ.
εἰκάζεται εὐλόγως ὅτι ἐγένετο ὁ κανονισμὸς
τῆς φορολογίας, διότι ἀνὰ 15 ετην ἀνευρέτο
ἡ μέτρησις τοῦ κτηματολογίου. Καὶ ἡ λατι-
νικὴ δὲ ὀνομασία, ὡς καὶ ἡ ἑλληνικὴ αὐτῆς
μετάφρασις, ἐπινέμησις, ἥτις ἦτο καὶ αὕτη ἐν
χρῆσει ἐν Βυζαντίῳ, ἐμφαίνουσι τὴν πρώτην
αἰτίαν τῶν Ἰ. Τὰ ἔτη τῶν Ἰ. ἀρχίζονται μετὰ
τῆς 1 Σεπτεμβρίου, πρῶτον ἔτος ἐκ τῶν Ἰ.
τοῦ Μ. Κωνσταντίνου εἶνε τὸ 312 μ.Χ. Ὅπως
ἐφωμεν ποῖον ἔτος Ἰ. εἶνε ἔτος π. χ. δεδομένων
κατὰ τὴν συνήθη τῶν ἀπὸ Γεννήσεως Χρι-
στοῦ, προσθέτομεν εἰς τὴν ἀριθμὸν τὸ ἔτος 3
καὶ διακροῦμεν τὸ ἀθροισμα διὰ 15· τὸ ὑπό-
λοιπον σημαίνει τὸ ἔτος τῆς Ἰ., ἐὰν ὅμως τὸ
ὑπόλοιπον εἶνε 0, τότε τὸ ἔτος τῆς Ἰ. εἶνε
15. Οὕτω εὐρίσκουμεν ὅτι τὸ 1894 εἶνε ζ' ἔτος
τῆς Ἰ. Σημειωτέον ὁμοίως ὅτι τὸ ἔτος τῆς Ἰ.
ἀρχίζει ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου τοῦ προηγου-

μένου ἔτους καὶ ἐπομένως τὸ ζ' ἔτος τῆς
Ἰ. διὰ τὸ 1894 ἀρχισε τὴν 1 Σεπτεμβρίου
1893. Πλὴν τῆς Ἰ. ταύτης, ἥτις εἶνε ἡ κυρία
Ἰ. ἡ καὶ ἑλληνικὴ, τῆς Κων/πόλεως, ἐνεμα-
ζομένη, ὑπάρχουσι καὶ δύο ἄλλαι, ἡ αὐτοκρα-
τορικὴ τῆς Δύσεως καὶ ἡ παπικὴ. Ἡ αὐτο-
κρατορικὴ ἀρχίζει τὴν 24 Σεπτεμβρίου, εἶνε
ὁμοίως ἀδεβαία ἡ χρῆσις αὐτῆς. Ἡ παπικὴ ἤρ-
χιζε τὴν 1 Ἰανουαρίου, ἡ συμφώνως πρὸς τὴν
διάφορον κατὰ τόπους ἀρχὴν τοῦ ἔτους, τὴν
25 Δεκεμβρίου ἢ τὴν 25 Μαρτίου. Ἡ χρῆσις
τῶν Ἰ. ἐκυσε βαθμὴδὸν ἐν τῇ Δύσει κατὰ
τὴν Μεσαιῶνα καὶ ἀντικατεστάθη διὰ τῆς ἀ-
ριθμώσεως τῶν ἐτῶν ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως
ὅπως ὥρισε ταύτην Διονύσιος ὁ Μικρὸς (βλ.
λ.), ὅς τις ταύτην ὡς συμβάσαν τῇ 755 ἀπὸ
κτίσεως Ῥώμης. [Δ.Κ.]

Ἰνδῶλεϋ (Hindley), Πόλις τῆς ἀγγλ.
κομητείας Λαϊγξτερ, 5 χμ. ΝΑ τοῦ Οὐόγαν,
σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει 18 073 κατοίκ.
(1891) καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν ἀνθρώ-
κων καὶ σιδήρου. [Μ.Σ.]

Ἰνδογερμανοί (ἢ Ἰνδοευρωπαῖοι)
καλοῦνται γενικῶς πάντες οἱ λαοὶ οἱ καλοῦν-
τες γλώσσας ἀνηκούσας εἰς τὴν Ἰνδογερμα-
νικὴν ἢ Ἰνδοευρωπαϊκὴν οἰκαγενέαν τῶν
γλωσσῶν (βλ. Γλωσσολογία). Εἶνε δὲ οὗτοι
ἐν μὲν τῇ Εὐρώπῃ οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἰταλοί,
οἱ Κέλται, οἱ Ἰλλυριοί, οἱ Γερμανοί, οἱ
Λατινοσλαῦοι, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ οἱ Ἰνδοί, οἱ
Πέρσαι, οἱ Ἀρμένιοι. Ἡ ἐποχὴ, καλ' ἦν οἱ
πρόγονοι τῶν λαῶν τούτων συνέλθον, ἀνά-
γεται εἰς τοὺς ἀπωτάτους προϊστορικοὺς χρό-
νους, ἡ δὲ χώρα ἐν ἣ κατέκωον ἦτο κατὰ
τὴν γνώμην τῶν κρατίσεων γλωσσολόγων ἡ
κεντρικὴ Ἀσία, καὶ οὕγ, ὡς ἐκθυμὸς ὑπε-
στήριξαν τινες ἐν τῇ κατὰ τὸ 1886 ἐν Μαγ-
γιστέρῃ συνελεύσει British Association, ἡ
Σκανδιναυικὴ χερσόνησος. Ἐκ τῆς κεντρικῆς
δὲ Ἀσίας, τῆς πρώτης ταύτης κοιτίδος τῶν
Ἰνδογερμανῶν, ἀπῆλθον πρῶτοι τραπέντες
τὴν πρὸς δυσμὰς ἀγρευτὰν οἱ τὴν Εὐρώπην
νῦν κατοικοῦντες καὶ οἱ Ἀρμένιοι, παρέμει-
ναν δὲ ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἠνωμένοι οἱ
πρόγονοι τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν οἱ διὰ κοι-
νοῦ δυνάματος Ἀριοί (βλ. λ.) καλούμενοι, οἱ
καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπὸ εὐρυτάτην ἐννοίαν
ἀποδίδεται εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Ἰνδο-
γερμανικῆς ὁμοφυλίας. Τέλος ἀπεχωρίσθησαν
βραδύτερον καὶ οὗτοι, καὶ ἐπάτησαν οἱ μὲν
πρὸς δυσμὰς, οἱ Πέρσαι, οἱ δὲ πρὸς νότον, οἱ
Ἰνδοί. Ἐκ τῆς ἐρεῦνης δὲ τῶν κοινῶν εἰς
πάσας τὰς γλώσσας τῶν λαῶν τούτων ἔ-
ζων δυναμειὰ ἀσφαλῶς νὰ εἰκάζωμεν ὅποια
τις ἦτο ἡ κοινωνικὴ κατὰστασις αὐτῶν, ὅτε
συνέλθον ἐν Ἀσίᾳ. Συνάγεται δὲ ὅτι δὲν διη-
γον βίον νομαδικόν, ἀλλὰ κατεγίνοντο ἤδη
εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, με-
τεχειρίζοντο ἀμάξας ἐπὶ τροχῶν συρμένας

καὶ ἔπλεον ἐπὶ πλοίων· τοὺς δεσμούς τοῦ αἵματος καὶ τῆς οἰκογενείας ἐθεώρουν ἱερούς, ἤρθρουν κατὰ τὸ δεκαδικὸν σύστημα τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ ἑκατὸν καὶ ἡ θρησκεία αὐτῶν ἦτο δὲ πολυθεϊσμός, ἀποθέσεις τῶν φαινομένων τῆς φύσεως ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Ἰνδογερμανικοῦ στελέχους τῶν γλωσσῶν ἐφειλέται ἰδίως εἰς τὸν F. Schlegel (Sprachkunde und Weisheit der Indier 1808), ἡ δὲ ἀπόδειξις τῆς γραμματικῆς ἐνάτης τῶν γλωσσῶν τούτων εἰς τὸν πολὺν Βόππιν (βλ. λ.) ὅστις κατέδειξεν αὐτὴν καὶ ἐν ταῖς ἐλαχίσταις πληρεστάτην διὰ τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ Συγκριτικῆς τῶν γλωσσῶν τούτων γραμματικῆς. [Κεφ.]

Ἰνδοί. Διὰ τοῦ ὀνόματος Ἰ. καλοῦνται δύο ὅλως διάφοροι λαοί, οἱ Ἰθαγενεῖς δηλαδὴ τῆς Ἀμερικῆς, περὶ ὧν βλ. τὰ ἀρθρα Ἀμερικ. φυλῆς, Ἀμερ. Συμπολιτεία (Κάτοικοι) καὶ τὰ περὶ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς (Ἀνατολικῆς) Ἰνδίας, εἰς οὓς κατ' ἐξοχὴν ἀνήκει τὸ ὄνομα τοῦτο. Οὗτοι διακρίνονται γενικῶς εἰς τρία στρώματα, τοὺς Ἀρίους Ἰνδοῦς, τοὺς Δραβίδους (βλ. λ.) καὶ τοὺς Βίνδους ἢ Κόλγ. Οἱ Ἀριοὶ Ἰ. ἔχουσι σώμα ὠραῖον καὶ κανονικόν, μέσου ὕψους 1.85 μ., μικρὰς καὶ κομψὰς χεῖρας καὶ πόδας. Ἡ μορφή τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ προσώπου εἶνε ἡ τῆς καυκάσιας φυλῆς, πλησιάζει δὲ εἰς τὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν λαῶν. Ὁφθαλμοὶ μέλανες, κόρη μέλανα, μακρὰ καὶ λεία, γένειον ἀβλήον· δερμα ποικιλόχρουν, ἀπὸ τοῦ κιτρινωποῦ λευκοῦ τοῦ κατοίκου τῆς Ν. Εὐρώπης μέχρι τοῦ μελανοῦ (τοῦτο παρὰ ταῖς μικταῖς φυλαῖς). Αἱ γυναῖκες, ὡς καὶ οἱ ἄνδρες τῶν ἀρίτων τάξεων, διακρίνονται διὰ ἀνοικτοτέρου χρωματισμοῦ. Οἱ Δραβίδοι (ἐν τῇ λεγ. Δεκάν) ἔχουσι μὲν τὴν καυκάσιαν μορφήν τοῦ κρανίου καὶ προσώπου, τὸ δὲ χρῶμα τοῦ δερματος αὐτῶν εἶνε ἐν γένει μελαγχροινότερον τοῦ τῶν Ἀρίων, διακρίνονται δὲ αὐτῶν πρὸ πάντων διὰ τῆς γλώσσης. Παρὰ διαφορὰς φυλαῖς ἐν ταῖς Ν. μέρεσι τῆς Ἰνδοῦς ἐπικρατεῖ μᾶλλον ὁ κίτρινος χρωματισμός. Τέλος αἱ φυλαὶ τῶν Κόλγ ἢ Βίνδους ἔχουσιν οὐσιαστικῶς διαφορετικὴν μορφήν τοῦ κρανίου καὶ προσώπου, χονδροτέρων δὲ καὶ ἰσχυρότερον σῶμα, καὶ εἶναι ἐν γένει καὶ μελαγχροινότεροι τῶν Ἀρίων. Οἱ Ἀριοὶ Ἰνδοὶ εἶναι πεποικισμένοι διὰ μεγάλων πνευματικῶν προτερημάτων. Εἰς παλαιτάτην ἥδὲ ἐποχὴν εὐρίσκοντο ἐπὶ ὑψηλῆς βαθμίδος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ νῦν δὲ εἰς τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας αὐτῶν, τὰ μεταξωτὰ καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα εἶναι περιώνυμα. Ὁ χαρακτήρ δὲ αὐτῶν συνεπεία τῆς ἐμμονῆς εἰς τινας ἐκ πάλαιτάτων χρόνων καθιερωθέντας θεσμούς, αἶος δὲ τῆς διαίρεσως εἰς ὁρισμένας τάξεις (castes), ὡς καὶ συνεπεία τῆς υπο-

δουλώσεως τῆς χώρας ἀπὸ σχεδὸν χιλιετηρίδος ὑπὸ ξένων, προσέλαβεν ἰδιόχουσαν διαμόρφωσιν οὐχὶ ἐπὶ τὰ βελτίω. Κυρίως ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦτο τὸ κράτος τῶν μουσουλμανικῶν κατακτητῶν. Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι ἀπιστοί, ἐκδικητικοί, ἀσπλαγχνοί, γνωρίζουσιν ὁμῶς ἐπιτηδεῖας ν' ἀποκρύπτωσι τὰ πάθη, ὅφ' ὧν ταράσσονται ἐσωτερικῶς. Δεισιδαιμονία καὶ φανατισμὸς θρησκευτικῶς ὑπάρχουσι παρ' αὐτοῖς ἐν ὑψίστῳ βαθμῇ. Ἀρεταὶ δὲ αὐτῶν εἶναι ἡ καθέλου ματριπαθία, καθαρσιότης, ὑπομονή, ἀγάπη πρὸς τὰς εἰρηνικὰς ἀσχολίας, τὴν γεωργίαν κλ., καὶ φιλομάθεια. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς αὐτοὺς αἱ φυλαὶ τῶν Κόλγ, αἵτινες θεωροῦνται ὑπὸ τινῶν ὡς ἀπόγονοι τῶν πρώτων κατοίκων, διαμένουσιν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐν τῇ κατωτάτῃ καταστάσει τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς ποιμένες, κνηροὶ καὶ λησταί, παρὰ τισι μάλιστα ἀπαντῶσιν ἀκόμη ἀνθρωποφύοι. [Μ.Σ.]

Ἰνδοὶ γραμματικοί. Ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ἰνδοί, ὡς τοῦτο γίνεται κατὰ δὴλον ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ἀρχαιοτάτου γλωσσολόγου τῶν Βεδῶν Ἰάσκα, διέτριβον περὶ τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην τῆς γραμματικῆς, ἣν προήγαγον εἰς μεγίστην τελειότητα. Παλαιότατον τῶν σωζομένων γραμματικῶν ἔργων ἐπὶ τῆς Σανσκριτικῆς ἰδίως γλώσσης εἶνε ἡ γραμματικὴ τοῦ Πάνινι, μεταγενεστέρων τῶν ἔργων τοῦ Ἰάσκα· ταύτην δὲ ὑπομνηματίζει καὶ ἐπικρίνει ὁ Βατιάνας, οὗ τὴν ἐργασίαν ἐπικρίνει ἕτερος σπουδαῖος γραμματικός, ὁ Πατάγγαλης. Ἐπιστημώτατοι δὲ τῶν Ἰνδῶν γραμματικῶν τῶν μὴ ἀποδεχόμενων τὸ τεχνικὸν σύστημα τοῦ Πάνινι εἶνε ὁ Χεματσανδράς καὶ ὁ Βοπαδέας, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἤκματε περὶ τὴν Π' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἀπολαύων μεγάλης τιμῆς ἐν Βεγγάλῃ. Πρὸς Goldstücker, Panini his position in Sanskrit Literature. [Κεφ.]

Ἰνδόλιον (Χημ.). Ὁργανικὴ οὐσία, C, H, N, παραγομένη κατὰ τὴν σφῆν λευκωμάτων οὐσιῶν, καὶ τεχνητῶς δὲ κατὰ πολλοὺς τρόπους. Κρυσταλλοῦται εἰς σιληπνὰ πέταλα, τήκεται εἰς 52°, ζεεῖ εἰς 245°. Οἱ ἀτμοὶ τοῦ ἔχουσιν ἰδιὰν χαρακτηριστικὴν ὁσμὴν, ὡς ἀπὸ νεοθάλινης καὶ ἀφοδευμάτων. Τὰ ποικίλα παράγωγα αὐτοῦ ἀποτελοῦσι τὰς ἐνώσεις τοῦ Ἰ. (Indolkörper).

Ἰνδός (παρ' Ἰνδοῖς Σίνδ ἢ Σίνδου=ποταμός). Μέγας ποταμὸς τῆς ἐντεύθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδίας. Πηγάζει ἐν Τιβέτ ἐπὶ τοῦ Καίλῆτος ὄρους (ὕψ. 32° Β. πλάτ. καὶ 81° 30' Α. μήκος ἀπὸ Γρήνιτς), ἐν ὕψει 6703 μ., διαρρέει τὰς χώρας Λαδαν καὶ Βαλτιστάν, διέρχεται εἰτα πρὸς ΝΑ διευθυνόμενος τὰ ἱμαλάια ὄρη διὰ βαθείας κοιλάδας, καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ λεγόμενον Πάντζαπ ἢ τὸ Πενταπέταμον, διαρρέει τὰς ἐπαρχίας Πάν-

ἔλαπ καὶ Σινδ, ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς βραχυίονα διηρημένος, καὶ ἐκβάλλει κάτωθεν τοῦ Καραποῦ, μέγα Δέλτα σχηματίζων, εἰς τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν. Ἐχει μῆκος 3 200 χμ., τὸ δὲ λεκανοπέδιον αὐτοῦ περιλαμβάνει 965 χιλ. τχμ. Οἱ μεγαλύτεροι παραπόταμοι αὐτοῦ εἶναι ὁ Καβούλ δεξιόθεν καὶ ὁ Σελετῆς (Ἰνδου) ἀριστερόθεν. [Μ.Σ.]

Ἰνδοῦ (Hindu) καλοῦνται οἱ κάτριοι τῆς Ἰνδικῆς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν θρίαν ὁμοφυλίαν καὶ προσβεύοντες τὸν βραχμανισμόν κατ' ἀντιθέσιν πρὸς τοὺς Δραβιδικούς λαούς, τοὺς Μωαμεθανούς καὶ τοὺς ἄλλους κατωκύντας τὴν Χερσονήσον. [Κεφ.]

Ἰνδοουκούσχι ἢ Ἰνδοουκώ, παρ' ἀρχαίους Ἰνδικῆς Καύκασος καὶ Παραπάμιρος. Μέγα καὶ αἰγριν ὄρος τῆς Ἀσίας, ἀποτελοῦν τὰ Β σύνορα τοῦ ὑψιπέδιου τῆς Ἀριανῆς καὶ τὴν Δ συνέχειαν τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων. Δὲν ἠ-ρευνήθη ἀκόμη ἐπαρκῶς· τὸ μέσον ὕψος αὐτοῦ ὑπολογίζεται εἰς 4500 μ., αἱ δὲ ὑψηλότερα κορυφαὶ φθάνουσιν εἰς πλεον τῶν 7000 μ.

Ἰνδρ (προφ. Ἰνδρ) εἶναι παραπόταμος τοῦ Αἰγῆρου, ἔχων ῥοὴν 245 χμ., ἐκβάλλων δὲ 30 χμ. κάτωθεν τοῦ Τούρ. Ἀπ' αὐτοῦ καλοῦνται δύο νομοὶ τῆς Γαλλίας.

1) Ὁ νομὸς Ἰνδρ ἔχει ἐμδ. 6795,3 τχμ. μετὰ 292 888 κατ. (1891), εἶναι δὲ πεδινή χώρα ἀνήκουσα εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Αἰγῆρου, ἔχουσα δὲ μεγάλους λειμῶνας καὶ συν-επὶς ἀκριαν κτηνοτροφίαν. Ἡ βιομηχανία παράγει πρὸ πάντων αἰθέρην καὶ μάλλινα ὑφάσματα. Πρωτεύουσα εἶναι Σατωρῶ.

2) Ὁ νομὸς Ἰνδρ-ἑ-Λοῦρ (Ἰνδρ καὶ Αἰγῆρος) ἔχει ἐμδ. 6113,7 τχμ. καὶ 337 298 κατ., καταλαμβάνει δὲ τὴν ἀρχαίαν ἐπαρχίαν Τουραίνην, ἣτις καλεῖται ὁ κῆπος τῆς Γαλλίας. Καὶ τῇ ὄντι ἡ χώρα, πεδινή ὡς ἐπὶ πλείστον οὖσα καὶ ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Αἰγῆρου, Ἰνδρ, Σχέρ, Βιεν κα. εἶναι εὐφορώτατη. Κύρια προϊόντα εἶναι σιτηρά, κίονα, ὅπω-ραι καὶ πρὸ πάντων οἶνος (οἱ ἀμπελῶνες κα-λύπτουσιν 1/10 τοῦ ἔλους ἐδάφους). Ἀκμάζει δὲ καὶ τὸ ἐμπορίον. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τούρ.

Ἰνδραγέρι καλεῖται ποταμὸς τοῦ Δ μέρους τῆς νήσου Σουμάτρας, πρὸς δὲ κράτος αὐτοῦ ὑποτελὲς εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ἔχων ἐμδ. 35 800 τχμ. μετὰ περ. 100 χιλ. κατ.

Ἰνδρας (Indra). Θεὸς τῶν Ἰνδῶν, πα-ριστάμενος συνήθως ὑπὸ μορφῇ ἀνθρώπου λευκοῦ καθορμῆν ἐπὶ ἐλέφαντος καὶ ἔχοντος ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τὸν κεραυνόν, τὸ φοβερόν ὄπλον αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τόξον. Καὶ ἐν μὲν τῇ Βεδίκη μυθολογίᾳ κατέχει τὴν ὑψίστην θέ-σιν μεταξὺ τῶν Θεῶν, ὅχουμενος ἐπὶ τῶν νε-φελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὅν ὕδωρ εὐεργετικὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀστράπτων καὶ βροντῶν καὶ λαλῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ τρομεροῦ ἤχου

τῆς βροντῆς· ἐν δὲ τῇ Βραχμανικῇ ἐποχῇ, καθ' ἣν ἀντικαθίσταται ἀντὶ τῶν ποιητικῶν θεοτήτων τῶν Βεδῶν ὁ ἀπρόσωπος Βραχμας καὶ ἡ Τριμύρτη (βλ. λ.), ὁ δὲ Ἰ. ἐκπίπτει τῆς παλαιᾶς δόξης καὶ διαμένει μόνον ἀρχηγὸς τῶν δευτερευόντων Θεῶν. Οὐχ ἦντιν ὁμοῦ διατελεῖ πάντοτε τιμώμενος παρὰ τῇ δευτέρᾳ τάξει τῆς Ἰνδικῆς κοινωνίας, τῇ τῶν πολει-μιστῶν. [Κεφ.]

Ἰνδῶν τοπαρχία (Indian Terri-tory). Ἀνήκει εἰς τὴν Βορειοαμερικανικὴν Συμπολίτειαν, καίται δὲ Β τοῦ Τέξας, ὅρ' οὐ χωρίζεται ὑπὸ τοῦ Ρέδ Ρίβερ (Ἐρυθροῦ πο-ταμοῦ). Εἶναι χώρα πεδινή, λειμῶνες ὡς ἐπὶ πλείστον, μεταβαίνοντες κατὰ τὸ ΒΔ μέρος εἰς στέππην. Εἶναι δὲ ἡ κυριώτερα διαμονὴ τῶν Ἰνδῶν, ὧν πολλοὶ μετετοπίσθησαν ἐν-ταῦθα ἀπὸ τῶν ἀνατολικωτέρων μερῶν. Ἐχει δ' ἐμβαδὸν 81 320 τχμ. καὶ 186 490 κατ., ὧν 74 997 Ἰνδοὶ (1890). Ἡ κυβέρνησις ἀντι-προσωπεύεται ὑπὸ 9 ἐπιτρόπων. Μεγάλῃ κτη-νοτροφία. [Μ.Σ.]

Ἰνέχ. Κώμη καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρ-χίας Ἐβίνε ἐν τῇ διοικήσει Βίγα, τῆς Ἀσια-τικῆς Τευρκίας, κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν σχηματίζοντων τὸν Σκάμανδρον πηγπο-τάμων. Ἐχει 1500 κατοίκους καὶ καίται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας αἰολικῆς ἀποικίας Νεανδρίας. [Μ.Χ.]

Ἰννακόν ἢ Ἰννακ' Ἰννακ' ὁστ' οὐ ν (Ἄνατομ.). Ὅστων πλατὺ, ἀγύρον, μέσον καὶ σύμμετρον, κείμενον ἐν τῇ κἀτω καὶ ὀπι-σθίῳ μέρει τοῦ κρανίου, ἄνωθεν μὲν τοῦ πρῶ-του αὐχενικοῦ σπονδύλου, κάτωθεν δὲ τῶν βρεγματικῶν ὀστέων καὶ ὀπισθεν τῶν κροτα-φικῶν καὶ τοῦ σφηνοειδοῦς, φέρον τὸ Ἰννα-κὸν τὴν ἰσχυρίαν, δι' οὗ κοινωνεῖ τὸ τοῦ κρα-νίου κύτος πρὸς τὸν νωτιαίον σωλήνα. [Ι.ΠΘ.]

Ἰννακῆ. Βλ. Ἰνῶδες.

Ἰνκα, πληθ. Ἰνκας (Inkas) ἐκαλοῦντο οἱ ἀρχόντες τοῦ Περὺ πρὸ τῆς κατακτῆσεως τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. Αἱ παραδόσεις καὶ τὰ ὑπάρχοντα εἰρεπικὰ μεγάλων ἔργων ἀποδεχόμενοι εἰσι ὑπ' αὐτοῦς ὁ πολιτισμὸς τοῦ Περὺ εἶχεν ἀνέλθῃ εἰς ὑψηλὸν βαθμόν.

Ἰνκαλεῦ (Inkaleu). Πόλις τῆς ἀγγλι-κῆς κολωνίας Λέστερ, 20 χμ. Δ τοῦ Λέστερ, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει 9638 κατοίκους, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἱαματικὰ ἔδρατα.

Ἰννοκέντιος εἶναι τὸ ὄνομα 13 παπῶν τῆς Ρώμης. Ἐξ αὐτῶν διέπρεψε πρὸ πάντων Ἰ. δ' Γ' (1198—1216), εἰς τῶν μεγίστων ἡγε-μόνων τῆς Ἐκκλησίας, γεννηθεὶς τῇ 1151 ἐκ τοῦ γένους τῶν κομήτων Κόντι καὶ σπουδά-σας θεολογίαν καὶ νομικὴν εἰς ἀριστέρας δὲ φημισθεὶς μεγάλως. Τὰς ἐν Γερμανίᾳ περὶ τοῦ ὁρῶντος ἐριθείας μεταξὺ τοῦ Φιλίππου τῆς Σουη-δίας καὶ Ὁθωνος τοῦ Οὐέλφου ἐπωσελήθη

πρὸς κραταίωσιν τῆς παπικῆς δυνάμεως. "Οτε δὲ ὁ "Οθων αὐτοκράτωρ γινόμενος ἀντατάχθη εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ "Ι., οὗτος ἀφώρτισεν αὐτὸν καὶ ἐθέσαν ἐπὶ τοῦ θρόνου φρειδερίκον τὸν Β', οὗ ὑπῆρξεν ἐπίτροπος, ἠνάγκασε δὲ τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας νὰ ὑποταθῶσιν εἰς τὴν διαίτησίαν αὐτοῦ καὶ τοὺς τῆς "Αραγωνίας καὶ "Αγγλίας νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ παπικοῦ θρόνου. "Ἐκῆρθε τὴν Δ' σταυροφορίαν (1202—4). Συνέκαλεσε τὴν Δ' ἐν τῷ Λατεράνῳ σύνοδον (1205), καθ' ἣν ἐπεκυρώθη ἡ διδασκαλία τῆς μετασυνώσεως τοῦ αἵτου καὶ τῆς προσφρικῆς ἐξομολογήσεως καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐλευθερίας ἀναγνωσέως τῆς "Αγ. Γραφῆς· ὑπεστήριξε δὲ καὶ τὴν διάδοσιν τῶν Δομινικανῶν καὶ Φραγκισκανῶν, καὶ κατεδίωξεν αὐστηρῶς τοὺς ἐν τῇ Ν Γαλλίᾳ συσταθέντας αίρετικούς ("Αλβιγηνούς κλ.). ["Ἐγ.]

"Ιννος (Inn, παρὰ Ρωμαίοις Oenus). "Ο μεγαλύτερος παραπόταμος τοῦ Δουνάβειος ἐκ τῶν "Αλπεων, πηγάζων ἐν τῇ "Ανω "Ἐγγαδίνῃ ἐκ τῆς λίμνης Λουγγίνου, διέρχεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Σέλα διαφόρους μικρὰς λίμνας τῆς "Ἐγγαδίνης, εἰτα διαρρέει ἐν Τυρόλῳ τὴν ἄνω καὶ κάτω κοιλάδα τοῦ "Ι., γίνεταί πλωτὸς παρὰ τὸ "Αλλ., εἰσέρχεται κάτωθεν τοῦ Κούφσταϊν εἰς τὴν Βαυαρίαν καὶ μετὰ ῥεῖν 510 γμ. (πρὸς ΒΑ) ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὸ Πάσσαου. [Μ.Σ.]

"Ινναδρουκ. Πρωτεύουσα τοῦ Τυρόλου, κειμένη ἐν μέσῳ ὄρειον ὕψους 2300—2600 μ. ἐπὶ τοῦ "Ιννου, σταθμὸς δύο σιδηροδρόμων. "Ἐχει 23 320 κατοίκους (1890) καὶ εἶνε καλῶς ἐκτισμένη. "Αξιωμακρύνοντα εἶναι ὁ ναὸς τῶν Φραγκισκανῶν, ἐν ᾧ τὰ μνημεῖα Μαξιμιλιανῶ τοῦ Δ', "Ανδρέου "Οφερ καὶ πολλῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς "Αυστρίας, τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα, νῦν ἔδρα τοῦ τοποτηρητοῦ, τὸ μουσεῖον, τὸ ἀπὸ τοῦ 1677 ὑφιστάμενον πανεπιστήμιον, ὁ βοτανικὸς κήπος κλ. Οἱ κάτοικοι διατηροῦσιν ἀκμαῖον ἐμπόριον διαμετακομιστικὸν, μεταξουργίαν, βαμβάκουργίαν, υελογραφίαν κλ. [Μ.Σ.]

"Ινωδραζλάβ (Inowrazlaw). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ νομῷ Βρόμπεργ τοῦ πρωσσικοῦ Πόζεν, σταθμὸς σιδηροδρόμου. "Ἐχει 16 503 κατοίκους (1890). Παρ' αὐτῇ ὑπάρχει μέγα ἀλαιορυχεῖον. [Μ.Σ.]

"Ινόμα. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Τζάν ἐν τῇ διοικήσει Βίγα τῆς "Ασιατ. Τυρρίας. "Ἐχει 2500 κατοίκους, κεῖται δὲ ἐπὶ τοῦ Χοσρόδακ ἐντὸς στενῆς κοιλάδος μεταξὺ τῶν πρὸς Β θειράδων τοῦ "Αραβὶκ καὶ τῆς πρὸς Δ κλίσεως τοῦ Γεουλκὲν ὄγγ. [Μ.Χ.]

"Ινούλα (Bet.) Inula L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Συνθέτων Κορυμβοφόρων. Φυτὰ ποώδη τῆς εὐκράτου ζώνης. Τὰ γνωστότερα εἶδη τὰ κοινὰ καὶ ἐν "Ἑλλάδι εἰσὶν "Ι. τ δ

"Ἑλένιον (I. Helenium L., τὸ "Ἑλένιον τῶν ἀρχαίων), ἀφθονον ἰδίως ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ, οὗ ἡ ῥίζα (Radix Helenii) φαρμακευτικὴ ὡς φλεγμαγωγός. "Ι. ἡ ἱ ξ ὦ δ η ς (I. viscosa L., Κένυζα ἡ μεζών τοῦ Διοσκουρίδου) καὶ "Ι. ἡ βα ρ ὦ σ μ ο ς (I. graveolens L., Κένυζα ἡ μικρὰ τοῦ Διοσκουρίδου), ὁμώτερα δὲ τὰ εἶδη ταῦτα κοινῶς Ψύλλιθρα ἢ "Ακένυζα, περὶ ὧν ὁ Διοσκουρίδης λέγει «δύνανται δὲ ὁ θάμνος ὑποστριωνόμενος σὺν τοῖς φύλλοις καὶ θυμωμένος θυρία διώκειν καὶ κύνωπος ἀπελαύνειν» κτείνει δὲ καὶ ψύλλας». Τέλος κοινῇ ἐν πατρώδοις τόποις ἀπαντάται "Ι. ἡ π ᾶ λ λ ε υ κ ο ς (I. candida L., Κρεμνέχορτο κοινῶς) ἐν χρήσει πρὸς τὴν δυσπνοίαν κατὰ τοὺς ἐμπειρικούς. [Θ.Χ.]

"Ινους ἡ Δ' ἱ γί π αν (Inuus). Πόθηκος ἐκ τῶν στενορρινῶν κερκοφόρων, χαρακτηριζόμενος διὰ τοῦ ἱκανῶς προσέχοντος ῥύγχους τοῦ καὶ τῶν βραχέων ακριῶν του· ἡ οὐρά του ἔχει διάφορον τὸ μήκος. "Ι. ὁ κ υ ν ο ρ μ ο λ γ ὦ ς (J. cynomolgus) ἔχει οὐρὰν ἰσομήκη τῇ σώματι, ζῇ δὲ εἰς τὰς νήτους τοῦ "Ινδικοῦ Πελονήτου. Γνωστότατος ἰδίᾳ εἶνε Δ' ἱ γ. ὁ σ υ λ ε α ν ὦ ς (J. scandatus, κοιν. Magot), ἔχων μήκος 1 μ., σαρκέχουον τὸ πρόσωπον, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα ὑπόραιον καὶ οὐρὰν μόλις διακρινομένην. Οἰκεῖ τὰ ἀρκτῶα τῆς "Ἀφρικῆς, σπάνιος δὲ εὐρίσκεται ἀκόμη καὶ ἐν Γεοργιᾷ. Οὗτος εἶνε τὸ εἶδος τοῦ πιθήκου, ἐφ' οὗ ἐποίησεν ἀνατομικὰς μελέτας ὁ Γαλληγός.

"Ινς-ἐν-Μάικερφιλδ (Ince-in-Marketfield). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Λαϊχέστερ, ἔχουσα 19 255 κατ. (1891), σπουδαία χλωστήρια καὶ ἀνθρακωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

"Ινστερδουργ. Πρωτεύουσα τῆς περιφέρειας Γουμβινγεν, ἐπὶ τοῦ Πρέγγελ, σταθμὸς σιδηροδρόμου. "Ἐχει 22 227 κατ. (1890), μέγα ἱπποφωβεῖον, γεωργικὸν σταθμὸν, ἀκμαῖον δ' ἐμπόριον σιτηρῶν. [Μ.Σ.]

"Ινσχιος (F. K. Hinschius). Καθηγητὴς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, γένν. τῷ 1835 ἐν Βερολίνῳ, διατελέσας καθηγητῆς ἐν "Αλλῃ, Βερολίνῳ, Κιέλῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1872 πάλιν ἐν Βερολίνῳ. Τὸ κυριώτερον ἔργον αὐτοῦ εἶνε τὸ "Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον τῶν διαμαρτυρουμένων καὶ καθολικῶν (τ. Α'—Δ', Βερ. 1869-88). ["Ἐγ.]

"Ιντερλάκεν. Κώμη τῆς δημοῦμου περιφέρειας ἐν τῇ "Ανω χώρᾳ τοῦ ἑλβετικοῦ καντονίου Βέρνης, κειμένη ἐν ὕψει 568 μ. ὁ, τ. θ. ἐν λογαριθμικῇ κοιλάδι, μεταξὺ τῶν λιμνῶν τοῦ Τούν καὶ τοῦ Βριέντε, τῇ καλουμένῃ Βέδεζελ· μετὰ τοῦ χωρίου "Ααρμυλε ἀποτελεῖ κοινότητα ἔχουσαν κατ. 2 028. Αἰφυσικαὶ καλλοναὶ τοῦ τόπου, τὸ γλυκὺ κλίμα καὶ ὁ ὑγιεινέστατος ἀὴρ προσελκύουσι κατ' ἔτος ἐκεῖ 20—30 χιλ. ξένων. [Μ.Σ.]

Ἰντζές. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Σαρί-Σαμπαν τῆς Μακεδονίας, ἔχον 850 κατ. ὄθωμ.

Ἰντζέ-σού. Πόλις τῆς διοικήσεως Καίσαρειας τῆς Ἀσίας. Τουρκίας, ἀπέχουσα 24 χμ. πρὸς ΒΔ τῆς Καίσαρειας καὶ ἔχουσα 6000 κατοίκων, ὧν 300 Ἕλληνες. [Μ.Χ.]

Ἰντσερσдорφ (Inzersdorf). Κώμη τῆς Κάτω Αὐστρίας, 3 χμ. Ν τῆς Βιέννης. ἔχει 8317 κατ. (1880) καὶ τὰ μεγαλύτερα καραμεποιεῖα τῆς Αὐστρίας, ἴσως καὶ τῆς Εὐρώπης. [Μ.Σ.]

Ἰνφάνται καλοῦνται ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ οἱ πρίγκιπες τοῦ βασιλικοῦ οἴκου. [Εἴ.]

Ἰνώδες. Οὐσία λευκοματώδης ἀποχωρίζομένη αὐτομάτως ἀπὸ τοῦ αἵματος, ἀπὸ τῶν ἀγγείων τοῦ σώματος ἐξελθόντος, καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν συμψηφίαν αὐτοῦ. Δὲν ὑπάρχει δὲ εἰς τοὺς ἐντὸς τοῦ κυκλοφοροῦντος αἵματος, ἀλλ' ἀποτελεῖται μετὰ τὴν ἐξόδον τοῦ αἵματος ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο ὑπαρχουσῶν λευκοματωδῶν οὐσιῶν, τῆς ἰνωδοῦς καὶ τῆς ἰνωδοπλαστικῆς. Εὐκόλως θυνάμεθα νὰ ἀπομονώσωμεν αὐτὴν διὰ ραβδισμόν καὶ πλῆξιν τοῦ αἵματος, ὅποτε ἐμφανίζεται ὑπὸ μορφήν νηματίων ὑποφαίων καὶ μαλακῶν προσκολλημένων ἐπὶ τοῦ πύκτου τῆς ραβδίου. Ὑπόκειται εὐκόλως εἰς σήψιν καὶ εἰς ἀδιάλυτον μὲν εἰς ὕδωρ, οἰνόν, πνευμα, αἰθέρα, ἀραιὸν ὑδροχλωρικὸν δέξιν καὶ διαλύματα ἀλάτων, ἐξογκούμενον μόνον εἰς εἶδος βλεννώδους πηκτώματος ἐν τοῖς δυσὶ τελευταίαις διαλυτικαῖς μέσσει, ἐν ἀραιαῖς δὲ ἀλκαλίοις διαλύεται βαθμηδὸν μεταβαλλόμενον εἰς ἀλκαλιολεινώμα. — Τὸ Ἰ. δὲν ἔχει ἢν ἀπέδωκάν τινες αὐτῇ ὀρεπτικὴν ἰδιότητα. Ἀπαντᾷ ἀφθονώτερον ἐν τῇ αἵματι μετὰ μεγάλην κόπωσιν ἢ ἀστίαν καὶ ἐπὶ τῶν νόσων κατ' ἀσποδαίως ἢ ὀρέψιν βλάπτεται. Σπανίως ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ὀρεπτικαῖς οὐσίαις, σχηματίζεται ἐν αὐτῇ τῇ ὀργάνισμῳ. Κατὰ τὴν πῆξιν τοῦ αἵματος τὸ Ἰ. περιρικλεῖται ἐντὸς τῶν βραχίδων αὐτοῦ τὰ ἡμισφαίρια ἀποτελεῖ τὸν πλαισιῶντα.

— Ἰ, τὸ ν. μ. ὠ. ν. Βλ. Μυωσίνη.

— Ἰ, φυτικὸν ἢ φυτεϊνικὸν ἐκλήθη τὸ ἐν οἰνοπνεύματι ἀδιάλυτον συστατικόν τοῦ φυτικοῦ φλοιοῦ. Συμφωνοῦν κατὰ τὰς φυτικὰς ἰδιότητας μετὰ τοῦ ζωικοῦ Ἰ. ἀπαντᾷ ἰδίως ἐν τοῖς κόκκοις τῶν σιτηρῶν. [Δ.Χ.]

Ἰνώμα (Fibroma molluscum). Ὁγκώμα ἐπὶ τοῦ σώματος ποικίλον μεγάλως κατὰ τὴν σκληρότητα ἀναλόγως τῆς ὕψης τοῦ συνθετικοῦ ἱστού, εἰς οὐ συνέστηκε καὶ τὸ μέγεθος δὲ αὐτοῦ ποικίλλει, μέχρις ὅγκου κεφαλῆς θυνάμενον νὰ προβῇ. Ἰκανῶς μεγεθύνθην διατείνει τὸ δέρμα καὶ ἐλκεῖ αὐτό. Ἐάν πολλά τύχῃσι τὰ Ἰ., κρεμάμενα ἀπὸ

τοῦ σώματος, εὐκόλως συγγένται μετὰ τῆς ἐλεφαντιάσεως τῶν ἀράων. Καὶ τὰ μὲν μοναδικὰ Ἰ. ἐδράζονται συνήθως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ἀνω μερῶν τοῦ σώματος, ἰδίως τῆς βράχειας, τὰ δὲ πολλαπλά εἶναι ἰσχυρῶς διεσπαρμένα ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος. Ἀναπτύσσεται δὲ τὸ Ἰ. ἐκ συγγενεῶς διαθέσεως, οὐχὶ δὲ (ὡς ἡ ἐλεφαντίασις) ἐκ τοπικῆς βλάβης καὶ ἐμφανίζεται ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας αὐξανόμενον κατὰ μικρόν. Πρὸς θεραπείαν μόνον ἐγχειρίσεις ἐνδείκνυνται, δι' ἧς ἐκ πολλαπλῶν ἰνωμάτων καθαιρούμεν τὰ ἐγκλωβισμένα καὶ ἐνοχλητικώτερα. [Α.Ι.]

Ἰξιά (Bot.) Ixia L. Γένος τῆς οἰκτινεῖας τῶν Ἰριδωδῶν. Φυτὰ βελβωδῆ τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος συχνὰ καλλιεργούμενα πρὸς καλλωπισμὸν χάριν τῶν ὠραίων ποικιλοχρόων ἀνθέων αὐτῶν. [Θ.Χ.]

Ἰξίνη ἀκανθώδης (Bot.) κατὰ Θεόφραστον. Ἀναφέρεται εἰς τὴν Καρλίαν τὴν κορμιωδῆ (Cardina gummifera L., Χαμαίλειον ὁ λευκὸς τοῦ Δισκοκρίδου, κοινῶς Χαμαίλες ἢ Μαστιγάγκαθς) ἐκ τῶν κεφαλῶν τῆς ὁποίας ἐκκρίνεται εἶδος ψευδομαστιγῆς.

Ἰξίων (Μυθολ.). Βασιλεὺς τῶν Λαπιθῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, υἱὸς Φλεγύου ἢ Ἀντιονος ἢ τοῦ Ἄρεως, πατὴρ τοῦ Πειρίου ἐκ Δίας τῆς θυγατρὸς Δηϊονέως. Ὑποσχέθει εἰς τὸν πενθερὸν τοῦ πλούσιου ἐπὶ τῇ γάμῳ τοῦ θώρα, ἐλθόντα νὰ τὰ παραλάβῃ ἐρρίψεν αὐτὸν εἰς φλέγοντα βέθρον. Συνεπεία τοῦ κακουργήματος τούτου εἰς μακρίαν ἐμβλήθη συνεπαθῆτε τέλος ὁ Ζεὺς καὶ μάλιστα ἡξίωσεν αὐτὸν νὰ παρακαθίσθῃ εἰς τὴν τῶν θεῶν τράπεζαν. Ἀλλ' ἐν Ὀλύμπῳ ὁ Ἰ. ἐπεβούλευσε τὴν Ἥραν δι' ἣν πρὸς τιμωρίαν ἐδέθη ἐν τῇ Ἄθῃ ἐπὶ τροχῷ μετ' ὅσων διηνεκῶς στρεφόμενον ὑπερθεῖν πυρός. Κατὰ τινα δὲ παραλλαγὴν τοῦ μύθου ὁ Ἰ. ἐν Ὀλύμπῳ ἐναγκαλισθεὶς νεφέλην παρυστάσαν αὐτῇ ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς Ἥρας ἐγένετο πατὴρ τῶν Κενταύρων.

Ἰξόλυτος. Ῥητινὴ δρυκτὴ, ἀμορφος, ὑακινθόχρους, ἀναδιδούσα ἀρωματικὴν ὀσμήν, ἰδίως τριβομένη μετὰ τῶν δακτύλων. Διὰ τῆς θερμότητος 60-100° καθίσταται εὐπλαστός.

Ἰξός ἢ Ἰξία (Bot.). Οὕτως ἐννοεῖται οἱ ἀρχαῖοι τὸν κατ' ἐξοχὴν Ἰ. (Viscum album L.) καὶ τῶν Λόρανθων (Loranthus Europaeus L.). Ἀμφοτέρω εἰσι φυτὰ παράσιτα τῆς οἰκογενείας τῶν Λορανθοειδῶν, καὶ ὁ μὲν Ἰ. φυτεῖται ἐπὶ τῆς ἐλάτης, ἐνίοτε δ' ἐπὶ τῆς μηλέας καὶ ἀμύγδαλας, σπανιώτερον ἐπὶ τῇ βρυ. ὁ δὲ Λ. μόνον ἐπὶ τῇ βρυ καὶ τῇ καστανέᾳ. Βρίσκει δὲ κοινὰ ἐν Ἑλλάδι, κοιν. Ἰξὸς καὶ Μηλιάς καλούμενα. Τὸ Viscum (Ῥφαρ κατὰ Θεόφραστον) εἶναι ὁ θύς τῶν Γάλλων καὶ Mistol τῶν Γερμανῶν, σπουδαῖον ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν κελτικῶν λαῶν, δρεπούμενον

ἐπιτήμῳς ὑπὲρ τῶν ἱερέων αὐτῶν (τῶν Δρυῶν) διὰ χρυσῆς θρεπάνης πρὸς μαγείαν καὶ πρὸς ἱατὴν διαφορῶν νόσων. Τὴν σήμερον αἱ πληρεῖς ἰζώδεις ὕλης ῥάγας χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν ἰδίᾳ κόλλας (δι' ἧς αἱ «ἰζέβεργας» πρὸς σύλληψιν πτηνῶν). Χρῶνται δὲ εἰ ποιμένες τῆς Ἑλλάδος τῷ χόρτῳ τοῦ Ἰ. πρὸς τροφήν τῶν προβάτων, ἰδίως κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐν ἐλλειψίᾳ ἀλλῆς νομῆς. [Θ.Χ.]

Ἰζώδης ὁ κρῶτον. Βλ. Κονοραϊστής.

Ἰόδα (Iowa, προφ. Ἰόδου). Πολιτεία ἀποτελούσα μέρος τῆς Βορείου αμερ. Συμπολιτείας, καίμενη μεταξὺ τῶν ποτ. Μισσισιππὴ καὶ Μισσουρι, ἔχουσα δὲ ἐμβα. 145 100 τετρ. καὶ 1 911 896 κατ. (1890). Εἶνε ὠψιπέδιον διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ παραποτάμου τοῦ Μισσισιππὴ Ἰ. (480 γμ.), τοῦ ἐπιμεγαλητέρου Δε-Μοάν κ.λ., εὐφορώτατον (αἶτος, ἀραβόσιτος, καπνὸς) καὶ καταλλήλστατον διὰ κτηνοτροφίαν, ὡς καὶ πλούσιον εἰς μέλυθρον, γαλακτὴν καὶ λιθάνθρακα. Εἰς τὴν Συμπολιτείαν περιελήφθη ὡς πολιτεία τῷ 1846, τὸ δὲ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1857. Εἰς τὸ Συνέδριον πέμπει 2 γερυσιασταὶ καὶ 11 ἀντιπρόσωποι. Πρωτεύουσα εἶνε Δε-Μοάν (Δι-Μόιν). [Μ.Σ.]

Ἰόδα σίτυ (Iowa City). Πόλις τῆς Ἰόδας, καίμενη ἐπὶ τοῦ ποτ. Ἰόδα. ἔχει κολλέγιον καὶ 7016 κατ. (1890). [Μ.Σ.]

Ιόδας (λατ. Julia). 1) Βασιλεὺς τῆς Νουμιδίας, ὅστις κατὰ τὸν μεταξὺ Καίσαρος καὶ τῶν ἐπαδῶν τοῦ Πομπηίου πόλεμον ἐν Ἀφρικῇ συνεμάχη τοῖς τελευταίοις τούτοις, μετὰ τοῦ στρατηγεῦ δ' αὐτῶν Βάρου ἐξωλόθρευσεν τὰς δυνάμεις τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Καίσαρος Κουρίωνος (49 π. Χ.). Μετὰ τὴν ἐν Θάψῳ ὁμοῦ τῆς Ἀφρικῆς γενομένην ἤτταν τῶν πομπηϊανῶν (46 π. Χ.) ὁ Ἰ. ἠτύχοντο. — 2) Ἰ. ὁ Β', υἱὸς τοῦ θνωτέρου, ἀνατραφεὶς ἐν Ῥώμῃ ἐνομαζέθη Κλεοπάτραν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀντωνίου ἐκ τῆς περιήμου τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτρας, ἔλαβε δὲ παρὰ τοῦ Αὐγούστου τῷ 30 π. Χ. τὸ πατρικὸν βασίλειον, ὅπερ τῷ 25 ἀραιρέταξ πάλιν ὁ Αὐγούστος ἔδωκεν αὐτῇ τὴν Μαυριτανίαν. Ἀπὸ τῷ 23 π. Χ. ὁ Ἰ. αὐτὸς ἐγένετο περιώνυμος διὰ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων του, ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν κ.λ., ὧν τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα συνελέγησαν ὑπὸ Müller ἐν Fragm. hist. graec. τέρμ. γ' (Παρ. 1849).

Ἰοδινός. Αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολ. Ῥωμ. κράτους, υἱὸς τοῦ κόμητος Οὐαρρωνιανῶ, ἐπὶ Ἰουλιανῷ προύρχος τῶν ἀνακτόρων, μετὰ δὲ τὸν ἐν μάχῃ κατὰ τῶν Περσῶν θάνατον τούτου ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ (303). Τὴν ἐκ Περσίας εἰρηκὴν υποχώρησιν ἐξηγήσατο δι' αἰτίας εἰρήνης, παραχωρήσας τοῖς Πέρταις πάλαι

καὶ ἐπαρχίας ἐλοκλήρους ἐν Ἀσίᾳ. Κατήργησε τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν μέτρα τοῦ Ἰουλιανῶ καὶ πρὸς τοὺς Ἀρειανούς ἐδείχθη μετριωθὲς αὐτὸς θεοδόξος ὢν. Ἀπέθανε δὲ πρὶν ἀκέρη φθάσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατὰ τὰ σύνορα Γαλατίας καὶ Βιθυνίας κατόπιν πολυτελοῦς συμποσίου ἐκ τῆς ἀχρυσίας ἢ ἴσως καὶ δολοφονηθεὶς. [I.K.H.]

Ἰόγιν (yogin). Ἀσκηταὶ τῆς Ἰνδικῆς ὑποβάλλοντες ἑαυτοὺς εἰς μεγάλας καὶ λίαν περιέργους ταλαιπωρίας ὅπως κρατήσαντες τῆς σαρκὸς τύχῳσι τοῦ yogi, ἤτοι τῆς μετὰ τοῦ θεοῦ ἐνώτεως. [Κερ.]

Ἰόκακ (Maurus Joka). Οὐγγρος ποιητὴς, γεννηθεὶς τῷ 1825 ἐν Κόμρν, σπουδάζας διὰ τὰ Νομικὰ. Ἀρτιστικῶς ἐντελὲς εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐδημοσίευσεν ἀπὸ τοῦ 1842 πλείστα μυθιστορήματα καὶ δράματα, ἀποτελούμενα περίπου 300 τόμοις. Τῷ 1848 περιεπλάκη εἰς τὴν πολιτικὴν κίνησιν τῆς χώρας καὶ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως διατέλεσε πάντοτε μέλος τοῦ οὐγγρ. κοινοβουλίου. Ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του φημιζονται πρὸ πάντων Τὸ λευκὸν ῥέδον. Οὐγγρος ναυάδ. Μελανὲς ἀδάμαντες. Ὁ ἀνθρώπος τοῦ χρυσοῦ κ.λ. Ἀπὸ τοῦ 1858 ὑπῆρξε καὶ ἀργυρονομικῆς διαφέρων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. [Μ.Γ.]

Ἰοκάττη (παρ' Ὁμήρῳ Ἐπικάττη). Βλ. Οἰδίπους.

Ἰόλαος, Ἰά λ η. Βλ. Ἡρακλῆς.

Ἰόλεως. Βλ. Κορδερίτης.

Ἰομέλλης (Nicolo Jomelli). Διάσημος Ἰταλὸς μουσουργός, γεννηθεὶς τῷ 1714 ἐν Ἀθήρῃ τῆς Νεαπόλεως. Εἰκοσιετρίτης ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον μελόδραμα του L'eroico amoroso, ὅπερ ὡς καὶ τὸ κατόπιν παρασταθὲν Eduardo, εὖχε καλῶς ὑπόδοχῃ. Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἡ Μερόπη τοσαύτον ἤρτεν ὥστε διωρισθῇ ὁ Ἰ. διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἰνστιτῷ Ὁδείου. Τῷ 1740 ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ χοροῦ τοῦ Ἀγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ, συνθέτε δὲ καὶ πλείστα ἔργα ἐκκλησιαστικ. μουσικῆς. Μετὰ διαμνην 4 ἐτῶν ἐν Στουτγάρτῃ (1754—8) ὅπου προσεκληθῇ ὑπὸ τοῦ δυνάστη τῆς Βυρτεμβέργης, ἐπέστρεψεν εἰς Νεάπολιν, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1774. Αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ συνθέσεις δὲν ἤρσαν πλέον εἰς τοὺς συμπατριώτας του ἀν καὶ ἦσαν, ὡς σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἔργα του, δοκίμια ἐκτάκτου ταλάντου, ἐλέγχοντα πλούσιαν φαντασίαν καὶ μεγάλην δύναμιν ἐκφράσεως. [Μ.Γ.]

Ἰον. Ἰονίδης. Ἰλ. Ἰώδη.

Ἰόνιον πέλαγος καλεῖται σήμερον ἡ μεταξὺ τῶν Δ παρῳλίων τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερίας Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν Δ ἰσθμίων τῆς Καλαβρίας καὶ Σικελίας θάλασσα, ἥτις ἐκτεταμένη πρὸς Β μέχρι τοῦ

στορίου τοῦ Ἀδριατικοῦ, περιλαμβάνει ἐν αὐτῇ τὰς Ἰονίους νήσους, σχηματίζει δὲ τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος, τὸν Κορινθιακόν, τὸν Κυπαρισσιакόν, τὸν Μεσσηνιακόν καὶ τέλος βορειότατα τὸν Ἀμβρακικόν. Ἀλλ' ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅπερ πρῶτος ἀναφέρει ὁ κατὰ τὸ 520 π. Χ. ἀκμάσας Ἐκαταίος, δὲν ἐδηλοῦτο ἀνέκαθεν ἡ αὐτὴ ὀνόματα· τὸναντίον δὲ οὐδὲν γεωγραφικὸν ὄνομα ὑπέστη σίως αὐτὸ περιπετειᾶς καὶ ἐκτοπισμοῦ, γενόμενον οὕτως αἰτίαν ποικίλων σφαλμάτων ἐν ταῖς ἀρχαίαις γεωγρ. πινάξιν καὶ γεωγραφίαις. Κατὰ τὰς εἰδικὰς μελέτας τοῦ Ἀντ. Μηλιαράκη (Μελέτῃ περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰ. Π., Ἀθ. 1888) ἐν μὲν τῇ μυθικῇ καὶ προϊστορικῇ ἐποχῇ Ἰ. Π. ἡ Ἰόνιος Κέλευς ἐκαλεῖτο σύμπαξ· ὁ Ἀδριατικὸς κόλπος, κατὰ δὲ τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν ἀπὸ Προδῶτος μέχρι τοῦ ῥωμαίου μ. Χ. ἡ μεταξὺ Ἰλλυρίας καὶ Β' αἰῶνος μ. Χ. ἡ μεταξὺ Ἰλλυρίας καὶ Ἀπουλίας Ὀχλασσα, περιλαμβάνοντα καὶ τὸ στόμιον τοῦ Ἀδρίου, ἐν ᾧ τὸ σημερινὸν Ἰ. Π. ἐκαλεῖτο Σικελικόν καὶ τὸ πρὸς Β τοῦ Ἰονίου Ἀδριατικόν· μετέπειτα δὲ τὸ ὄνομα Ἰ. Π. εἰς τὸ πρότερον Σικελικὸν πέρασεν κατὰ τοὺς ῥωμ. χρόνους καὶ διατηρήθη ἕκτοτε. Περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη ἐγίνετο ἀμφισβήτησις· διότι ἐπιστάμετο μὲν κοινῶς ὅτι τὸ πέρασος ἐκλήθη οὕτως ἀπὸ Ἰούς τῆς Ἰνῶχου (βλ. Ἰώ) ἥτις διωκομένη ὑπὸ τῆς Ἡρας διετλήθη αὐτὴ ἐκ Δωδώνης, ἀλλ' ἄλλοι παρήγγιν αὐτὸ ἀπὸ Ἰάκωνος, ἀνδρὸς Ἰταλοῦ, ἢ ἀπὸ Ἰονίου, ἀνδρὸς Ἰλλυριοῦ, ἢ ἀπὸ τῶν ἀπολομένων ἐν αὐτῇ Ἰόνων. Τὸ δὲ σημερινὸν Ἰ. Π. ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Σικελικόν ἀπὸ τῆς γνωστοτέρας τοῖς Ἑλλήσι Σικελίας, ἀπέκτανε τῆς Ἑλλάδος κειμένης, ἀντιστρέφως δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μετονομάσθη Ἰόνιον ἀπὸ τῆς ἀπέκτανε τῆς μεσημ. Ἰταλίας καὶ Σικελίας κειμένης καὶ ὑπὸ Ἰόνων εἰκουμένης Ἑλλάδος.

Ἰόνιοι νῆσοι. Αἱ τοῦ Ἰονίου πελάγους νῆσοι, αἵτινες παράκεινται ταῖς ἀκταῖς τῆς Ἠπείρου καὶ Πελοποννήσου, Κέρκυρα, Παξοί, Λευκάς, Ἰθάκη, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος καὶ ἡ μεσημβρινὸς τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα κειμένη νῆσος Κόθρη. Αἱ νῆσοι αὗται ἐκλήθησαν κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους καὶ ἑπτά νησος, ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν· παράκεινται αὐταῖς καὶ νησιδία τινα ὡς ἐξαρτήματα, πρὸς δὲ ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ Γαλιεκρατίας ἐπὶ περιλαμβάνοντο εἰς τὸ Ἰόνιον κράτος καὶ πόλεις τινες τῆς Ἠπείρου, ἡ δὲ Πάργα μέχρι τοῦ 1819. Περὶ τῶν διαφορῶν ὀνομάτων τῶν νήσων καὶ τῆς περιγραφῆς αὐτῶν βλ. τὰς λέξεις Κέρκυρα, Παξοί, Λευκάς κλπ. Αἱ Ἰ. νῆσοι καὶ πρὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων φαίνεται ὅτι ἀπετίλουν ἀνθρώρως πολιτείας, κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους βέβαιον εἶναι ὅτι εἶχον ἰδίαν κυβερ-

νήσεις καὶ πολιτεύματα παρεμφερῆ πρὸς τὰ πολιτεύματα τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν χωρῶν. Ἡ ἱστορία αὐτῶν ἀμέσως σχετίζεται πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καθόσον ἐκάστη νῆσος κατὰ λόγον τῶν ἰδίων πολιτικῶν ὑπολογισμῶν συνέπραττε μετὰ τῶν Ἑλλήνων πολιτεῶν. Μία νῆσος ἀπετελεῖ ἐν Κράτει, ἄλλοτε ἐν μιᾷ νήσῳ ὑπῆρχον διάφοροι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων πολιτεῖαι, καὶ ἄλλοτε δύο ἢ τρεῖς νῆσοι ἀπηρτίζον ἐν Κράτει· ἐνίοτε μία ἢ δύο νῆσοι ἀνεγνώριζον τὴν κυριαρχίαν ξένου Κράτους, ἀλλὰ δὲ ἐκυριαρχοῦντο ὑπὸ ἀλλῆς ξένης Δυνάμεως, προσέτι κατὰ περιόδους ἀπεπῶντο καὶ κατὰ περιόδους συνηνθύντο, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ οἱ ἱστοριογράφοι εὗρον δυσχερείας ἐν τῇ μεθόδῳ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἱστορίας τῶν νήσων καὶ αὐτὴ ἐστὶ ἡ Ἑνετία δὲν κατέλαβε τὴν ἐλομελείαν αὐτῶν ἢ βαθυηδὸν κατ' ἐλίγιν. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ χαράξωμεν τὴν ἱστορίαν μίας ἐκκστης τῶν νήσων διατερίως μέχρι τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν εἰς τὴν Ἑνετικὴν πολιτείαν, ὅτε ἀρχεται ἡ κοινὴ τύχη καὶ ἡ κοινὴ ἱστορία αὐτῶν.

Α'. Μέχρι τῆς Ἑνετικῆς κυριαρχίας.

Κέρκυρα, ἡ βορειότερα τῶν νήσων καὶ ἡ πρῶταίστερα ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως καὶ τῆς εὐρύτατης ἱστορίας τῆς. Κατὰ τὰς παρ' ἀρχαίαις παραδόσεις πρῶτος οἰκιστὴς αὐτῆς ἦν ὁ Ναυτιόσιος, ἡγεμὸν λαοῦ τινος τῆς Σικελίας ἐν τινεσὶ περιλαμβάνουσιν ὡς τοὺς ἀρχαίους Φαιακκας, τὴν ὅπερ ἤγειον καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τῶν Κορινθίων. Διάδοχος τοῦ Ναυτιόσιου ἦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκίνοος, Βαδκιοῦται ὅμως ὅτι ὁ Ἀρχίας ἀπέσταλεν ἐκ Κορινθοῦ εἰς Κ. ἀποικίαν καὶ ὅτι ἕκτοτε οἱ Κερκυραῖοι ἀνεβίβοντο ἐν πολιτικῇ καὶ ἰσχυρῇ. Ἀποσβεσθεῖσης τῆς πρώτης δυναστείας ὁ εἰς Ἡρακλειδῶν Χερσικράτης νέον εἰσεμείλιωσεν θρόνον, ἀμὰ δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς περικύβαν ἀποικίαν Ἐπίδαμνον, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν Δυρράχιον καὶ οἱ μετὰγενέστεροι «Δυρράτιον» ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ κατακτηθέντος τὸν λιμένα. Τὸν Χερσικράτην διεδέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκίνοος καὶ τοῦτον, ἀποθανόντα αὐτοῦ κατ' ἐλπίαν, ὁ Λυκάρρων, υἱὸς τοῦ τυράννου τῆς Κορινθοῦ Περιάνδρου· ὁ Λυκάρρων ὅμως ἀγνωροσύνης ἐνεκα ἐπιμαρτύρη διὰ θανάτου ὑπὸ τῶν Κερκυραίων· τινες ἔβουλον τότε δημοκρατ. πολιτεύμα. Ὁ Περιάνδρος ἐκδικούμενος ἔδωκεν ἀπορρήν εἰς τὸν πρῶτον μεταξὺ Κ. καὶ Κορινθίων πόλεμον, ὅστις ἐληξε διὰ ναυμαχίας καθ' ἣν ἐθρῆναιοντο οἱ Κ. Τὸν Περιάνδρου ἀποθανόντος συνέβη μετὰξὺ τῶν δύο λαῶν εἰρήνη καὶ βραδύτερον αὐτοὶ συνεστράτευσαν εἰς Σικελίαν ἐνθα ἐπρόσκειντο τοὺς Σαρακεντικούς κατὰ τοῦ προσκελευθέντος αὐτοὺς Ἰππεκράτους, τυράννου τῆς Ἰέλης. Κατὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἐπιδρομὴν

τῶν Περσῶν οἱ Κ. προσκληθέντες ἀπέστειλαν, ἀλλ' ἀπρόθυμος ναυτικήν ἐπικουρίαν, πλὴν τὰ πλεῖστα τῶν μὴ θυνθέντων νὰ παρακάμψωσι τὸν Μαλίαν, ἐστάθμευσαν εἰς Πύλον καὶ Ταίναρον, ἡ δὲ ἀπραξία τῶν ἡρμηνεύθῃ ὡς συνέπιπες. Βραδύτερον ἔρις ἀνεῖν μετὰ Κορίνθου καὶ Κ. περὶ Λευκάδος, ἀλλ' ἔν Κ. ὡς ἐν ἀσύλῳ εὐρισκόμενος τότε Θεμιστοκλῆς ἔλυσε διαιτητικῶς τὸ ζήτημα ὑπὲρ τῆς Κ. Νέα ἔρις ὅμως καὶ πόλεμος νέος διεδραματίσθη μετ' ὀλίγον μετὰ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων ἐξ ἀφορμῆς τῆς Ἐπειδομένου, ὅστις καὶ ἐγένετο μία τῶν αἰτίων τοῦ Πελοποννησ. πολέμου, (περὶ τούτου βλ. λεπτομερέστερον ἐν λ. Πελοποννησιακῶς πόλεμος). Κατὰ τοῦτον οἱ Κ. συνετάχθησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Οἱ δὲ Κορίνθιοι τοὺς Κ. ἐκδικούμενοι ἐχρησιμοποίησαν τοὺς Κ. αἰχμαλώτους οὓς εἶχον ὅπως ἐνεργήσωσιν αἰματηρὰς στάσεις ἐν τῇ νήσῳ. Ἐτέρωθεν οἱ Λακεδαιμόνιοι νικῆσαντες τοὺς συμμάχους Ἀθηναίους καὶ Κ. πολιορκοῦσι τὴν Κ. Ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος ὅμως σπεύσας ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. Τότε νέαι καὶ οὐκ ὀλίγαι διαμάχαι διεδραματίσθησαν ἐν Κ. μετὰ λαοῦ καὶ ἐλιγαρχικῶν, ὅς ζωηρῶς περιγράφει ὁ Διόδωρος (βιβλ. XII, κεφ. XVI). Ταῦτα πάντα κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Κατόπιν οἱ Κ. συνέδραμον τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐλευθερίαν ἐκστρατείαν τῶν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι βραδύτερον ὑπὸ τὸν Μνάσιππον (375 π. Χ.) ἐστράτευσαν κατὰ τῆς Κ., ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον βαρβάτοι ἐν τῶν ἐκδικήσεων τοῦ Λυσάνδρου, ὅθεν ἀπέστειλαν δυνάμεις ὑπὸ τὸν Σητρικλέα καὶ τὸν ἑνδοξον Ἰερικράτην, οὗτοι δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατετροπώθησαν, οἱ δὲ νικηταὶ τότε προέβησαν εἰς ἀντεκδικήσεις. Εἶτα ὁ τῆς Σικελίας τύραννος Ἀγαθοκλῆς στρατεύσας κατὰ τῆς Κ. ἐγένετο κύριος τῆς νήσου, πλὴν μετ' οὐ πολὺ οἱ Κ. ἐξεγερθέντες ἀπεδιώξαν τὴν ξενικὴν φρουράν καὶ ἀνέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν. Κατόπιν ὑπετάγησαν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Ἡπείρου Πύρρον καὶ συνεστράτευσαν μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Ρωμαίων, ἀλλ' ἀποτυχόντος τοῦ Πύρρου οἱ Κ. ἀνεκέρυξαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν. Βραδύτερον (230 π. Χ.) ἡ νῆσος ἐπολιτοκλήθη ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ ὅτε οἱ Κ. ἡττηθέντες ἠναγκάσθησαν νὰ δεχθῶσι ξενικὴν φρουράν, οὗτοι ὡς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες ἡττησάντες τὴν ἐνὸπλιον συνδρομὴν τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες τῆς εὐκαιρίας ἀποφελήθησαν ἀπέστειλαν (229 π. Χ.) τὸν ὑπατον Κ. Φυλόνειον αὐτῇ εἶνε ἡ πρώτη εἰς Ἑλλάδα στρατεία τῶν Ῥωμαίων. Οἱ Κ. ἀπαλλαγέντες τῶν Ἰλλυριῶν ἐγένοντο σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες κατόπιν ὑπὸ τὸν ὑπατον Μάρκιον καὶ μετὰ τῶν Κ. ἐγένοντο κύριοι τῆς Κορίνθου, ἣν κατέστρεψαν. Βραδύτερον οἱ Κ. συνέπραξαν μετὰ τοῦ Πομ-

πίου κατὰ τοῦ Ι. Καίσαρος· οὗτος ὅμως θριαμβεύσας παρέσχεν αὐτοῖς γενναίως συγγνώμην· πλὴν μετὰ ταῦτα συνέπραξαν μετὰ τοῦ Ἀντωνίου κατὰ τοῦ Ὀκταβίου, τότε ὅμως ἐτιμωρήθησαν μετ' ἀπηνείας. Ἡ τύχη αὐτῶν ἐν τοῖς ἔπειτα ἐξελτιώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. Κλαυδίου, ἐν εἶχον συνδράμει κατὰ τινὰ στρατείαν τοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 43 μ. Χ. οἱ Κ. ἡσπάζθησαν τὸν Χριστιανισμὸν· εἶτα ἐστράτευσαν μετὰ τοῦ Α. Βέρου κατὰ τῶν Πάρθων. Κατόπιν δ' ἐτι μάλλον ἐξελτιώθη ἡ θέσις τῶν ὡς ἐν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν καὶ ὡς ἐν τῆς γενναιότητος τοῦ Τίτου. Βραδύτερον συνέδραμον εἰς τὰς στρατείας τῶν τοὺς αὐτοκράτορας Σεπ. Σεβήρον, Ἀλέξ. Σεβήρον, Μαξιμιανὸν καὶ Διοκλητιανόν, εἶτα δὲ μόναι τῶν ἐστράτευσαν εἰς Ἡπείρον κατὰ τῶν Γόθων, οὓς καὶ κατετρόπωσαν. Μετ' οὐ πολὺ ἡ νῆσος ἔπαθεν ἐξ ἐλευθερίου λοιμοῦ, ἀλλὰ καὶ δὲν κατεβλήθη. Οἱ Κ. συνεστράτευσαν καὶ αὖθις μετὰ τοῦ Γρατιανοῦ καὶ Βαλεντιανοῦ τοῦ Γ', κατόπιν δὲ λεηλατηθείσης τῆς νήσου τῶν ὑπὸ τῶν Βανδάλων, ἐστράτευσαν κατ' αὐτῶν μετὰ τοῦ στόλου Λέοντος τοῦ Α'. Διὰ τῶν γενναίων πράξεων τῶν οἱ Κ. ἀνέκτησαν τὴν αὐτονομίαν τῶν καὶ ἐπεξέτειναν τὴν κυριαρχίαν τῶν ἐπὶ τῆς Λευκάδος, Πρεβέζης, Νικοπόλεως, Πάργας, Δυρραχίου, Βουθρωτοῦ, Ἀπολλωνίας καὶ ἄλλων, πλὴν καὶ αὖθις ἡ νῆσος ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν Βανδάλων τοῦ Γενσερίου, ὅτε ὁ στόλος τῆς εὐρίσκειτο εἰς Αἴγυπτον ἀρριχθέντος κατόπιν τούτου ἐξεδιπλήθη ἡ Κ. κατὰ τῶν βαρβάρων. Μετ' οὐ πολὺ οἱ Κ. παρέσχον ἐπικουρίαν εἰς τὸν ἑνδοξον στρατηγὸν Βελισάριον· ἀλλὰ τὸ 541 μ. Χ. ὑπέστησαν πολλὰ δεινὰ παρὰ τῶν Γόθων τοῦ Τοτίλα. Ὑπὸ τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν ἡ Κ. ἐπανεστάτησεν ἔνεκα ἐυλόγων ἀφορμῶν (553), ἀλλ' Ἰουστινὸς ὁ Β' ἱκανοποίησε τοὺς ἐπαναστάτας. Οἱ Κ. ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Δαλματῶν καὶ διεκρίθησαν ἐν ταῖς στρατείαις τοῦ Ἡρακλείου ἐπὶ ἐλέμνησαν δὲ καὶ κατὰ τῶν Σαρακηνῶν καὶ συνέδραμον τὸ ὑπ' αὐτῶν πολιορκηθὲν Βυζάντιον ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ὅστις ἤμειψεν αὐτοὺς διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Ἀρτης. Ἀπέστειλαν ἐπικουρίας εἰς Λέοντα τὸν Δ' κατὰ τῶν Βουλγάρων (780) συνέδραμον δὲ τοὺς Ἑνετοὺς κατὰ τοῦ στόλου τοῦ Πεπίου (811). Βραδύτερον ὁ τῆς Σικελίας βασιλεὺς Ῥογήρος ὁ Α' πολεμῶν κατὰ τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ προσέβαλε τὴν Κ. καὶ ἐγένετο κύριος αὐτῆς, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων χωρῶν (1143), ἀπώλεσεν ὅμως πάλιν τὰς κτήσεις ταύτας καὶ ἡ Κ. περιήλθεν αὖθις εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν. Ὁ Μανουὴλ Κομνηνὸς ἀνηγόρευσε τὸν νέον αὐτοῦ υἱὸν Ἀλέξιον δοῦκα τῆς Κ. καὶ πρίγκιπα τῆς Ἡπείρου καὶ Αἰτωλίας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος καθρέθη, διεβλήθη δ' αὐτὸν Μιχαὴλ ὁ Α'. Οἱ Δούκες τῆς Κ. ἐγένοντο ὁπωσούν ὠφέλι-

μοι, αλλά μετ' αὐτῶν δὲν ἐπαγινόθη καὶ ἡ εἰρήνη τῆς νήσου. Οὕτως ὁ Ζούξ Μιχαήλ ὁ Δ' ἐπελέμησε κατὰ τῆς Αὐτοκρατορίας· βραδύτερον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Σταυροφορῶν κατάλυσιν τῆς Αὐτοκρατορίας (1204) ὁ Κάρολος τῆς Ἀνδεγαυίας προσέβαλε τὴν Κ., ὅτε γενναίαν μὲν ἀντέταξαν ἀμυναν οἱ Κ., ἡναγκάσθησαν δὲ μὴ νὰ συνθηκολογήσωσι καὶ νὰ δεσθῶσι γαλλ. φρουράν. Κατόπιν Ἰάκωβος ὁ Β' τῆς Σικελίας πολέμων τὸν Κάρολον προσέβη εἰς πολιορκίαν τῆς Κ. καθ' ἣν οἱ Κ. γενναίως ἀπέκρουσαν τοὺς Σικελούς· πλὴν νέα καταιγὶς ἐπ' ἤλθεν, ὅτε Ἀρραγωνιοί, Ἑνετοὶ καὶ Γενουήσιοι· ἡνωμένοι προσέβαλον τὴν νήσον, καὶ αὐτὴς ὁμοῦς ἀπεκρούσθη καὶ ἡ προσβολὴ αὕτη. Κατόπιν οἱ Κ. συνέδραμον τοὺς Γάλλους ὅπως ἐξωσθῇ τῆς Σικελίας ὁ ἄρπαξ Φρειδερίκος τῆς Ἀρραγωνίας. Ἡ Κ. περιῆλθεν εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως, ἀλλὰ τὸ 1415 οἱ Κ. κατάρθωσαν ν' ἀποδιώξωσι τὴν ξενικὴν φρουράν καὶ ν' ἀνακηρύξωσιν ἑαυτοὺς ἀνεξαρτήτους. Παρασκευαζομένων τῶν Γενουησίων κατὰ τῆς Κ., ἐν τῇ ἀπομονώσει αὐτῶν οἱ Κ. ἠτήσαντο τὴν συνδρομὴν τῆς Ἑνειας· οὕτω δὲ ἡ σημαία τοῦ Ἀγίου Μάρκου ἐστήθη εἰς τὰς τῆς Κ. ἐπάλλξεις (1386), διὰ συνθήκης καθ' ἣν ἡ Ἑνετία ὥφειλε νὰ σεβασθῇ πάσας τὰς προνομίας ἃς ἡ Κ. εἶχεν ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐπὶ τῶν ὀσυνίων τῆς Καρόλου τοῦ Δ' καὶ Β'. Ἡ Κ. μέχρι τῆς ἐννοτίας καὶ τῶν ἄλλων νήσων ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημαίαν δὲν διήγαγεν ἥρεμον βίον· ὁ δεσπότης Ἰωαννίνων Θωμᾶς Κομνηνὸς προσέβη εἰς πολυμικὰς παρασκευάς, ἡναγκάσθη δὲ τότε ἡ νήσος προλαμβάνουσα ν' ἀποστείλῃ κατ' αὐτοὺς σῶμα ἐκ 10 000 ὁπλιτῶν ὁ Κομνηνὸς κατετροπώθη καὶ οἱ Κ. ἔγινον κύριοι τῆς Πάρου, Σαγιάδας καὶ ἄλλων χωρῶν (1401). Προσεβλήθη δ' ἡ νήσος κατόπιν (1403) ὑπὸ τῶν Γενουησίων δι' ἀποβάσεως αὐτῶν, ἀλλ' οἱ Κ. μετὰ τῆς Ἑντικῆς φρουρᾶς ἐθιράμβυσαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' (1453), οἱ Τούρκοι ἐπολιορκήσαν τὸν Βευθροῦν, ἀλλ' οἱ Κ. σπεύσαντες τότε ἡνάγκασαν τοὺς πολιορκητὰς ν' ἀπέλθωσιν· ἐξηκολούθησαν δὲ βιοῦντες ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῶν Ἑνετῶν.

Π α ξ ο ι. Ἡ μικρὰ αὕτη νήσος δὲν ἔχει ἰδίαν ἱστορίαν, ἀλλ' ἐξάρτημα οὖσα τῆς Κερκύρας ἡκολούθησε πάντοτε τὰς τύχας αὐτῆς. Λ ε ω κ α ς. Τῆς νήσου ταύτης ἡ ἱστορία ἀρχεταὶ ἀπὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Οἱ Λευκάδιοι, ὑπήκοοι τοῦ βασιλέως Ὀδυσσεύς ἐν τῇς, ἡκολούθησαν αὐτὸν εἰς Τρωάδα· πρὸ τοῦ χρόνου τούτου ἀγνοοῦνται τὰ τῆς νήσου, ἥτις ὑπῆρξε πιθανῶς εἰς τὴν Κέρκυραν. Βραδύτερον ἡ Λ. ἐγένετο σύμμαχος τῆς Κορίνθου καὶ ἐνεκα τούτου ἐληφάτθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων Κερκυραίων. Κατὰ τὸν πελοπόννησιακὸν πόλεμον συνεμάχησε μετὰ τῶν Λακεδαι-

μονίων, κατὰ δὲ τὸ τρίτον τοῦ πολέμου ἔτος ἐγίνεν ὀρμητήριον τοῦ συμμαχικοῦ στόλου, ὅστις ἐπεξῆτει τότε τὴν κατακτίσιν καὶ τῆς Ἀκαρνανίας (427 π. Χ.). Κατὰ τὸ ἔκτον τοῦ πολέμου ἔτος προσεβλήθη ὑπὸ τῶν συμμαχῶν Κερκυραίων, Κεφαλλήνων, Ζακυνθίων καὶ Ἀκαρνάνων, ἀλλ' ἡ γενναία τῆς νήσου ἀμυνα ἡνάγκασεν αὐτοὺς ν' ἀπέλθωσιν. Ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις ἡ Λ. τεταγμένη μετὰ τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας ἀντέστη εἰς Φίλιππον τὸν Β' τῆς Μακεδονίας καὶ κατόπιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλ' ὁ ὑπάτος Φλαμίνιος δὲν ὤκνησε νὰ πολιορκήσῃ τὴν νήσον· οἱ πολιορκούμενοι ἡρωικῶν ἀντέταξαν ἀμυναν, πλὴν κατόπιν προδοσίας ἡ νήσος ἐκυριεύθη, ἔπειτα δὲ καὶ ἡ Ἀκαρνανία. Τότε ἡ Λ. ὑπήχθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀκαρνανίας. Κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Περσέως ἡ Λ. ἔμεινε πιστὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Βραδύτερον ἡ Λ., ὡς καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ χῶραι, συμπεριεβλήθη ἐν τῇ Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ, πλὴν οὐχὶ καὶ πάντοτε προσηρτημένη εἰς αὐτήν· εἰτα δὲ ὑπήχθη εἰς τὴν κομητεῖαν Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου· περὶ τῆς κατὰ τὸν χρόνον τούτον τύχης τῆς Λ. ὅρα κατωτέρω (Κεφαλληνία). Ἐν τοῖς ὑστέρον τῆς Λ. ἀπέσπασαν Ἀλληλοδιδόχως Ἑνετοὶ καὶ Τούρκοι, οἱ τελευταῖοι δὲ κατάρθωσαν νὰ διατηρήσωσιν αὐτὴν ἐπὶ δύο σχεδὸν αἰῶνας, δυνάμει τῆς μετὰ τῆς Ἑνειας συνομοσπονθείσεως συνθήκης τοῦ 1501· ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Ἑνετὸς ναυάρχος Μοροζίνης προσήρτησε μετ' ἄλλων χωρῶν καὶ τὴν Λ. εἰς τὴν Ἑνετίαν (1684), ἡ δὲ προσάρτησις αὕτη κατέστη ὀριστικὴ κατόπιν τῆς εἰρήνης τοῦ Κάρλοβιτς (1699).

10 α κ η. Κατὰ τοὺς δημοτικούς χρόνους ἡ μικρὰ αὕτη νήσος ἦτο ἡ ἔδρα τοῦ βασιλεῦς τοῦ Ὀδυσσεύς. Καθ' ὅλους τοὺς ἄλλους μακροὺς αἰῶνας μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς ἡ Λ. δὲν ἔτυχεν ἰδίας ἱστορίας ἀλλ' ἡκολούθησε τὰς τύχας τῆς Κεφαλληνίας ὡς ἐξάρτημα αὐτῆς.

Κ ε φ α λ λ η ν ι α, ἡ μεγίστη τῶν Ἰονίων νήσων. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐδασίλευεν ἀρχαῖστατα ὁ Πτερέλας, ἀλλ' ὁ ἐκ Θηβῶν ὀρμηθεὶς Ἀμφιτρώων τοὺς Τηλεβόας νικῆσας ἐγένετο κύριος τῆς νήσου· κατόπιν ὁ Κεραλλος υἱὸς τοῦ Δηϊονέως βασιλεὺς τῆς Φωκίδος ἐνεκα ἄκουσίου ἐγκλήματος κατέφυγεν εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Ἀμφιτρώωνος, ὅστις εὐ μόνον παρέσχεν αὐτῷ ξενίαν ἀλλὰ καὶ τὴν κυριαρχίαν τῆς νήσου τῇ μετεβίβασεν· ἐκ τοῦ Κεφαλλοῦ δ' ἔλαβεν ἡ νήσος τὸ ὄνομα. Ὁ τῆς Ἰθάκης βασιλεὺς Λαέρτης διὰ πολέμου προσήρτησεν εἰς τὸ κράτος τοῦ τῆς Κ., ὁ δ' ἐνδοξὸς υἱὸς τοῦ Ὀδυσσεύς στρατεύσας εἰς Τρωάδα ἦγε, κατὰ τὴν ἐμνηρικὴν φράσιν, «τοὺς μεγαθύμους Κεφαλλῆνας». Τέσσαρες εἶχε πόλεις ἡ Κ., Σάμην, Κρανίαν, Πάλην καὶ Πρέονας, αἱ πόλεις δ' αὐταὶ ἐσχημάτισαν βραδύτερον τίσσας δημοκρατικὰς πολιτείας ἀπ' Ἀλλήλων

ἀνεξαρτήτους, αἵτινες ὅμως συνέπραττον ἐν κοινῇ κινδυνῶν ἕκαστε ἡ Κ. κατέστη ἰσχυρά καὶ ἐπέδρα ἐν τοῖς πράγμασι τῶν Ἀλβανικῶν πολιτειῶν, μόνη δ' ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων ὑπεστείλαν ἐπικουρίαν εἰς τοὺς ἐν Ἠλατταίῃς ἀγωνισθέντας. Ὑστερον οἱ Κεφαλλῆνες ἐγένοντο σύμμαχοι τῶν Κορινθίων, ὅτε δὲ οἱ Κερκυραῖοι ἐθροισμένους ναυτικῶς κατὰ τῆς Κορίνθου ἐκδικούμενοι κατὰ τῶν συμμάχων τῆς ἀντιπάλου πολιτείας ἐλεγκτήσαν καὶ τὴν Κ. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἡ νῆσος ἐκκηρύχθη ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔθεν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ὁ Ἀθηναῖος στόλος προσβάλλων τὴν νῆσον ἐγένετο κύριος αὐτῆς (429 π.Χ.) εὐκέλως, καθέσεν τὰ πλοῖα καὶ ὁ στρατὸς τῶν Κεφαλλήνων εὗρισκοντα μακρὰν τῆς νήσου. Ἐναγκάσθη δὲ τότε ἡ νῆσος νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν εἰς Σικελίαν στρατείαν ἔτυχον ἐπικουρίας ἐκ Κ. Βραδύτερον συνέπραξε μετὰ τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας. Φίλιππος ὁ Β' τῆς Μακεδονίας ἀπεραΐσας νὰ γίνῃ κύριος τῆς νήσου ἐσχημάτισεν ἰσχυρὸν στόλον καὶ προέβη εἰς τὴν πολιτοικίαν τῶν Πρώννων, πεισθεὶς ὅμως ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἦν δυσπρόσβητος ἐν τῇ πόλει κατὰ τῆς πόλεως Πάλης· ἐν τῇ μέσῃ τῶν πολιτοικητικῶν ἀγώνων τοῦ ὁ Φίλιππος ἔλαβε νέας ἐπικουρίας ἐξ Ἡπειρου, Ἀκαρνανίας καὶ Μεσσηνίας· μέγας τότε διεδραματίσθη ἀγὼν μετὰ τῶν πολιτοικητικῶν καὶ πολιτοικυμένων, πλὴν ὁ ἡρωισμὸς τῶν τελευταίων κατέσχευε καὶ κατόπιν μεγάλων ζημιῶν ὁ Φίλιππος ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ μετὰ τῶν συμμάχων του. Ἐπελθούσης τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως ἡ Κ. ὑπῆχθη εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Αἰτωλίας (190 π.Χ.). Ἡ πόλις Σάμη ἐπεβλήθη δι' ἐπαναστάσεως ν' ἀποσεισῇ τὸν Ῥωμαϊκὸν ζυγόν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ μετὰ τετράμηνον ἀντιστάσειν. Κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Πεσέως οἱ Κ. διετήρησαν τὴν μετὰ τῶν Ῥωμαίων εἰρήνην. Κατὰ δὲ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἡ νῆσος ἀνήκεν εἰς τὸ Βυζάντιον μέχρι τοῦ 1146, ὅτε ὁ τῆς Σικελίας βασιλεὺς Ρογήρος δ' Α' πελεμῶν κατὰ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπέσπασεν ἐκ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὴν Κ. Κατόπιν τὸ Βυζάντιον ἀνέκτησε τὴν νῆσον, ἀλλὰ τὸ 1185 κατέλαβεν αὐτὴν ὁ τῆς Σικελίας βασιλεὺς Γουλιέλμος ὁ Β', βραδύτερον δὲ ἐθιμελιώθη ἡ κομητεία Κ. καὶ Ζακύνθου ὑπὸ τὴν ἐκ Ῥώμης κόμητα Ματθαῖον, ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ὀρσινῶν πρῶτως, ὃν διεδέχθησαν διάφοροι ἀλλοιοὶ κόμηται. Τῷ 1304 προσετέθη εἰς τὴν κομητείαν καὶ ἡ Λευκάς, ἀποσπασθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Γαλιτέρου Βριεννίου, αὐθις περιελήθη μετὰ τινα χρόνον ἐν τῇ κομητείᾳ. Νέα δυναστεία κομητῶν ἀνεβλήν ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Τζακανῶν, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁποίας Λεονάρδον τὸν Δ' παρεχωρήθη ἡ κομητεία ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ρεβέρτου. Τὸν Λεονάρδον διεδέχθησαν τρεῖς ἄλλοι κόμηται, ὧν τὸν τελευταῖον Λεονάρδον τὸν Β' ἐξώσαντες οἱ Τούρκοι κατέκλυσαν τὴν κομητείαν, κατόπιν δὲ σφαγῶν καὶ θρώσεων καταλιπόντες φρουρὰς εἰς τὰς νήσους ἀπῆλθον (1481). Ἐκτοτε ἡ κομητεία ἦτο ὑποτελής κατὰ περίτροπὴν εἰς τὴν Σικελίαν, εἰς τὴν Ἑνετίαν, εἰς τὸν Αὐδεγαυικὸν τῆς Νεαπόλεως οἶκον καὶ εἰς τοὺς Τούρκους, τέλος δὲ διὰ συμβιβασμοῦ μεταξὺ Ἑνετῶν καὶ Τούρκων ἡ μὲν Κ. ἀνεγνωρίσθη Τουρκικὴ κτῆσις, ἡ δὲ Ζακύνθος Ἑνετικὴ. Τῷ 1500 οἱ Ἑνετοὶ ὑπὸ τῶν Ἰσπανίων βοηθούμενοι ἀνέκτησαν τὴν Κ. καὶ κατόπιν καὶ τὴν Λευκάδα, πλὴν διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ 1501 ἡ Λευκάς ἐπεστράφη τοῖς Τούρκοις. Τὸ 1538 ἡ Κ. ἐλεγκτήθη διαταγῇ τοῦ Σουλτανῶν. Ἐπὶ τέλους ὁ Ἑνετὸς στρατηγὸς Μοροζίνης κατήλωσε τὴν ἀνάκτιν καὶ αὐτῆς καὶ τῆς Λευκάδος, ἕκτοτε δὲ ἡ Ἑνετία ἐγένετο κυρία τῆς Ἰονίου ἐπομελείας.

Ζ α κ υ ν ο ς. Βλ. λ. Ζακύνθος.

Κ ύ θ ρ α. Οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν ξένων οἰκιστῶν τῆς νήσου ταύτης ἦσαν οἱ Φείνικες· οἱ Σπαρτιάται λίαν ἐκτιμῶντες τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῶν Κ. ἐσπευσαν νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐν τῇ νήσῳ ἴδιαν ἀποικίαν, βαθυμὲν δὲ κύριοι αὐτῆς γενόμενοι ἀπεφάσισαν νὰ διατηρήσωσιν αὐτὴν ἐντὶ πάσης θυσίας. Κατὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Κυθῆριοι συνετάχθησαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, δι' ὃ κατὰ τὸ ἔγερσον τοῦ πολέμου ἔτος ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Νικίας προσέβαλε τὴν νῆσον, ἥς κυριοβίσεις οἱ μὲν ἐν αὐτῇ Λακεδαιμόνιοι ἐξώσθησαν, ἐπεβλήθη δὲ τοῖς Κυθηρίοις φόρος. Οἱ Λακεδαιμόνιοι βαρύνως φέροντες τὴν ἀπώλειαν ταύτην ἤχθησαν καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου νὰ αἰτήσωσι καὶ συνδρομολογήσωσι 30 ἐτη μετὰ τῶν Ἀθηναίων εἰρήνην καὶ ἦν ἐπεστράφη αὐτοῖς ἡ νῆσος τῶν Κ. Οἱ Κυθῆριοι τοὺς Σπαρτιάτας ἀκολουθοῦντες ἐτάχθησαν βραδύτερον εἰς τὸν Ἀχαϊκὸν Σύνδεσμον κατὰ δὲ τὴν Ῥωμαϊκὴν κατακτησιν ἡ νῆσος ὑπῆχθη διοικητικῶς εἰς τὴν Ἀχαΐαν. Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους τὰ Κ. ἱστορικῶς ἦσαν σχεδὸν ἀφανῆ, κατὰ πάντας δὲ πιθανότητες ὑπῆρχον καὶ ἡ νῆσος αὕτη εἰς τὸ «πριγκιπατον τῆς Ἀχαΐας». Ἐπὶ τέλους ἠκολούθησε τὴν τύχην τῶν ἄλλων Ἰονίων νήσων ἀναγνωρίσασα τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἑνετίας. Τὸ 1715 οἱ Τούρκοι ἀπέσπασαν τὰ Κ. καὶ ὡς καὶ ἄλλας χώρας, πλὴν μετὰ διετίαν οἱ Ἑνετοὶ καὶ αὐθις ἐγένοντο κύριοι τῆς νήσου.

Β Ἑνετικὴ κυριαρχία.

Πρῶτῃ ἐκ τῶν Ἰονίων ἡ Κέρκυρα ὑπῆχθη εἰς τὴν Ἑνετίαν, τοῦτο δὲ οἰκεία βουλῆται καὶ διὰ συνθήκης τῆς 8 Μαΐου 1386. Τῶν ἄλλων νήσων ἐγένοντο κύριοι οἱ Ἑνετοὶ βαθυμὲν διὰ κατακτήσεως, ὁ δὲ στρατηγὸς Μοροζίνης ἀπῆρτισεν ἐπὶ τέλους τὴν ὑπὸ τὴν Ἑνετίαν Ἰονίων ἐπομελείαν, Πρωτεύουσα τῶν νήσων ἀνεβεί-

γῆν ἢ Κέρκυρα, οὕσα ἔθρα τοῦ ὑπεράτου Ἑνετοῦ ἀρχόντος, ὅστις ἐπιτελοφρεῖτο «γενικῶς προβλεπτής ἐν τῇ Ἀνατολῇ», ἣν δὲ καὶ ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἑνετικοῦ στόλου καὶ ἡσκει τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐφ' ὅλων τῶν νήσων καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν δευτερεύοντες ἀρχόντες ἦσαν ὁ «βαυλῆς» καὶ ὁ «προβλεπτής» (providitore), ἀμφότεροι ἔχοντες διοικητικά καὶ δικαστικά καθήκοντα· ὁ δὲ «προβλεπτής» προϊστάτο καὶ τοῦ στρατοῦ. Εἰς τὰς ἄλλας νήσους ἐπέστέλλοντο ἐξ Ἑνετίας ἀρχόντες. Προσέτι ἐπέστέλλοντο ἐξ Ἑνετίας καὶ ἐλῆγχαί (inquisitori) οἵτινες ἦσαν ἐπὶ τῶν ἐλεγχτικῶν τῶν πράξεων τῶν προβλεπτῶν. Τὰ ἐγγώρια πράγματα διηρθύνοντο ὑπὸ τοῦ Μεγαλοσυμβουλίου καὶ τοῦ Μεκροσυμβουλίου. Ἐκάστης νήσου. Τὸ πρῶτον ἐσχημάτιζεν ἡ διαδοχικὴ εὐγένεια, ἥς τὰ μέλη ἐσχημάτιζον ἐν τῇ καλουμένῃ Χρυσῇ βίβλῳ, διώριζε δὲ τοῦτο κατ' ἑτος ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὰ μέλη τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου, ὅπου διεχειρίζετο τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὴν διοικητικὴν τῆς νήσου. Ἡ Ἰθάκη ἐξήρτητο ἐκ τῆς Κεφαλληνίας καὶ οἱ Παῖοι ἐκ τῆς Κερκύρας, ἐπίσης καὶ ἡ Πάργα. Αἱ νῆσοι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ πέμπειν εἰς Ἑνετίαν ἰδίους ἀπεσταλμένους ὅπως υποβάλλωσιν ἀπελήμους προτάσεις ἢ παραπονα κατὰ τὴν προβλεπτικὴν. Ἐπεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ἐπὶ Ἑνετικῆς κυριαρχίας τὸ ἐν ταῖς νήσοις σύστημα ἦν ἀριστοκρατικόν.

Γ'. Γαλλικὴ κυριαρχία.

Ἡ στρατηγὸς Βοναπάρτης πολέμῳ κατὰ Ἀυστριακῶν τῶν ἀφίκετο καὶ εἰς Ἑνετίαν, διαξάγων δὲ μετ' αὐτῆς διαπραγματεύσεις περὶ μεταβολῆς πολιτεύματος ἐπέμψεν συγγράμματα στρατῶν ὑπὸ τὴν στρατηγὸν Ζαντιλλῷ ὅπως κατὰ λέξιν τὰς νήσους μετὰ τὴν κατάληψιν αὐτῶν προσέβη εἰς κήρυξιν πολέμου κατὰ τῆς Ἑνετίας καὶ εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς Ἑνετικῆς Ἐπικρατείας. Οἱ Ἑσπανῆσι, ἐλευθεροφρονεῦντες πάντες, ἄσμενοι ἀπεδέχθησαν τὴν Δημοκρατικὴν κυριαρχίαν, ἀλλὰ τὰ πράγματα ἤμιστα ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς καλὰς προδοσίας τῶν. Ὁ Γάλλος στρατηγὸς συνεκέντρωσεν εἰς ἑαυτὸν πάσας τὰς ἐξουσίας· ἐσχημάτισεν προσωρινὴν δημοτικὴν διοίκησιν ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀνέδειξε πρῶτον πρόεδρον αὐτῆς τὸν Γ. Θεοτόκην, ἀλλ' ὁ μοχλὸς τοῦ πολιτικοῦ τοῦτου σώματος ἦν ὁ στρατηγὸς παρεμφερεῖς δημοτικαὶ διοικήσεις ἐσχημάτισθησαν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις νήσοις, κατόπιν δὲ εἰς τὰς προσωρινὰς διοικήσεις ὑποκατεστάθησαν αἱ «Κεντρικαὶ διοικήσεις». Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφορμίου, (1797) ἡ Ἀυστρία ἀνεγνώρισεν τὴν ἐπὶ τῶν Ἰονίων νήσων Γαλλικὴν κυριαρχίαν, τότε δὲ αἱ νῆσοι ὀργανώθησαν ὡς εὐθείας παρὰ τὸ Βοναπάρτη διὰ διατάγματός του ἐκ Μεδισλάνων τῆς 7 Νοεμβρίου 1797. Ἀγρῶθησαν εἰς τρεῖς νομούς καὶ διωρίσθησαν

διοικητικαὶ ἐπιτροπαὶ ὧν προϊστάμενοι ἦσαν Γάλλοι ἐπιτρόποι, ἕκαστος δὲ τῶν ἐν ταῖς νήσοις Γάλλος στρατιωτικὸς ἀρχὼν ἦσκει πᾶσαν ἐξουσίαν ὑπὸ τύπον Ἀρχῆς κληθίστης «Υψηλῆς ἀστυνομίας». Ἡ γνώμη τῶν Ἰονίων ἐπὶ πάντων τοῦτων δὲν ἐκλήθη· οἱ κατ' οἰκίαν εἶχον ζήτησι τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκλογὴν τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων, πλὴν ἡ αἰτήσις ἀπερρίφθη· τότε συνέστη ἐν Κερκύρᾳ εἰς «Συνταγματικὸς σύλλογος», ἀλλ' ἐκλείσθη οὗτος μετ' ὀλίγον καὶ ἐνηργήθησαν καταδιώξεις. Ἡ ἐλευθερία διὰ τοὺς Γάλλους ναυμαχία τοῦ Ἀδριακοῦ παρέσχε θάρρος τοῖς Τούρκοις ὅπως συνεργασθῶσι μετὰ τῶν Ῥώσων κατὰ τῆς Γαλλίας, ἀμέσως δὲ ὁ τῶν Ἰωαννίνων τυραννὸς Ἀλῆ πασας ἤρξατο τῶν κατὰ τῶν Γάλλων ἐχθροπραξιῶν· ὁ στρατηγὸς Σαβῶ προέβη εἰς πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ εἰς ἀμυναν. Ἀλλ' οἱ Γάλλοι ἠττήθησαν· ὁ ῥωσσοτουρκικὸς στόλος ἀφίκετο εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ἥ ἐν Ἰθάκῃ γαλλικὴ φρουρὰ μετῆνέχθη εἰς Κέρκυραν, αἱ δὲ τῶν ἄλλων νήσων φρουραὶ παρεδόθησαν ἀνυμνάτοι. Οἱ Ἀσπιδόχοι καὶ ὑπαρχοὺς τῆς ἐν τῇ νήσῳ τῆς Γαλλικῆς φρουρας εἶχον ὑψώσει τὴν ῥωσσικὴν σημαίαν. Ἀρχιμένης τῆς πολιτορκίας τῆς Κερκύρας ὑπὸ τῶν συμμάχων, οἱ Γάλλοι ἀπῆλθον ἐπὶ ἀπειλῇ τιμωρίας χρήματα παρὰ τὴν εὐπρόσβου Κερκυραίων καὶ τὰ χρήματα ἐδόθησαν αὐτοῖς, πρὸς δὲ προσέβησαν καὶ εἰς τὴν σύλησιν τῶν ναυῶν, ὧν τὰ ἱερὰ καὶ τιμολογῆ εἶδη ἐπώλησαν τοῖς Ἰσπραίοις. Ὑπόπτως δὲ ἀκαιομένοι πρὸς τὸν Κερκυραϊκὸν λαὸν προσέβησαν εἰς τὸν ἀποπλητμένον τὸν πρῶτον ὅμως τοῦ Μανδουκίου ἀνταγῶν διὰ τῶν ὅπλων καὶ συνήθη μάχη αἱματηρά, οἱ δὲ Μανδουκιῶται ἠττησάσθησαν καὶ ἐγκαταλείψαντες τὰς οἰκίας τῶν ὡς ἐκ τῶν κατ' αὐτῶν σκαρῶν τῶν φρουρίων. Οἱ Ἰωάντες ἐνισχυθέντες ὑπὸ νέου Ἀλβανικοῦ σώματος καὶ ὑπὸ τῶν χωρικῶν τῆς νήσου καὶ κυριοῖ τοῦ Βίδου γενόμενοι ὑπερίσχυον· οἱ δὲ Γάλλοι συνθηκολογήσαντες ἀπῆλθον ἐκ τῆς νήσου (20 Φεβρουαρίου 1799), παραδόντες αὐτὴν τοῖς συμμάχοις.

Δ'. Ῥωσσοτουρκικὴ ἐπικυριαρχία.

Ἡ Ῥωσσία ἀντιναυαρχὸς Οὐστακὼς ὅστις ἐπὶ παντὸς προϊστάτο, ἀμα τὴν κατάληψιν τῆς Κερκύρας συνεκάλεσε τὸ Μεγαλοσυμβούλιον, τὸ ὅποιον ἀπεδέειξε τὴν σύστασιν κυβερνήσεως καὶ τὴν σύνταξιν προσωρινῶν πολιτεύματος. Τὰ γενικὰ συμβούλια τῶν νήσων προσεκλήθησαν ὡς ἀπεσταλμένους ἐν Κερκύρᾳ ἀντιπροσώπων, τοῦτον δὲ γενόμενον ἐσχημάτισθη ἡ Γερουσία ἐκ τῶν ἀφικαμένων ἀντιπροσώπων. Ἡ Γερουσία ἐνέφρισε τὸ προσωρινὸν πολιτεῖμα τὸ ὅποιον ἐθαλίετο ἐπὶ τοῦ Ἑνετικοῦ καθεστώτος, ἀλλὰ μετὰ τροποποιήσεων ἐπὶ τὸ ἐλευθερώτερον, καθῶς τὸ σύστημα εἰσθῆντα συμβούλια εἶχον δικαίωμα ἐκδόσεως νόμων, ἐπεφυλάττετο δὲ τὸ δικαίωμα

τῆς θρησκευτικῆς τῆ Γερουσίᾳ, ἥτις ἐξεδίδε καὶ ἰδίους νόμους ἀφορῶντας εἰς ἑλᾶς τὰς νήσους· ἡ Γερουσία ἤττει τὰ δικαιώματα τῆς «Υψηλῆς Διοιομένης», ἅτινα ἐπὶ Γάλλων ἦσαν προνόμια τοῦ στρατηγεῦ. Διὰ τοῦ φιλοφροσύνου πολιτεύματος ἐκινούσατο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα τὸ πρῶτον ὡς ἐπίσημος γλῶσσα, ἐγένετο δὲ καὶ ἀναστᾶσις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κερκύρας. Νέα μεταβολὴ τῆς τύχης τῶν νήσων ἐπῆλθε τὸ 1800 διὰ τῆς τότε συναμλορηθείσης μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τσερκίας συνθήκης· κατ' αὐτὴν παρεχωρήθη τῇ Πύλῃ ἡ ἐπὶ τῶν νήσων ἐπικυριαρχία, ἡ δὲ Ρωσία ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν δικαίωμα προστασίας, ὅμα δὲ καὶ ἐγγυατο τὴν τῶν νήσων αὐτονομίαν. Αἱ νῆσοι ἐκλήθησαν «Πολιτεία τῶν ἡνωμένων ἐπτὰ νήσων», ἀντὶ δὲ χαρακτηρίσθη ὑποταχθεὶς φέρος εἰς 70 χιλ. ἡροσίων κατὰ τριετίαν καταβαλλόμενος. Ἐν τῇ συνθήκῃ ὤρισθη ὅτι αἱ νῆσοι θὰ κυβερνῶνται μόνον τῶν ὑπὸ τῶν ἐγκρίτων καὶ ἐπιφανῶν πολιτῶν, ὥστε ὑπετυπώθη σύστημα ὀλιγαρχικόν. Αἱ νῆσοι ἀπέστειλαν ἐντολοδόχους τῶν εἰς τὰς αὐτὰς Κων/λεως καὶ Πατριάρχους πρὸς ἐπίτευξιν τῆς κυρώσεως τοῦ συνταχθέντος προσωρινοῦ πολιτεύματος, ἀλλ' οἱ ἐντολοδόχοι, στηριζόμενοι εἰς ἰδιαιτέρας ὁδηγίας τῆς Γερουσίας, καθὰ ἐφρόνουν, ὑπέδωκαν καὶ νέον σχέδιον πολιτεύματος ὑπ' αὐτῶν συνταχθέν· αἱ δὲ σύμμαχοι αὐτῶν ἐνύρκωσαν τὸ δεύτερον, τὸ ὅποιον εἰχε συνταχθῆ ἐπὶ τὸ ἀριστοκρατικώτερον. Κατ' αὐτὸ πρὸς τοὺς ἄλλους αἱ νῆσοι εἶχον δικαίωμα ν' ἀποστέλλωσι διπλωματικούς πράκτορας εἰς τὸ ἐξωτερικόν καὶ, τὸ μέγιστον, νὰ ἔχωσιν ἰδίαν στρατιωτικὴν δύναμιν. Τὸ νεώτερον πολίτευμα ἐκλήθη «Βυζαντινόν» ὡς ἐκ τοῦ τύπου τῆς κυρώσεως. Ἐν Κων/πόλει ἐλύθη καὶ τὸ ζήτημα τῆς Ἰονίου σημαίας, τῶν αὐτῶν ἀποδοχθέντων τὸ σχέδιον τὸ ἐπολεῖν προτίθεντο οἱ ἀποσταλμένοι τῶν νήσων συγχρόνως διωρίθησαν καὶ δύο αὐτοκρατορικοὶ ἐπίτροποι, οἱ κόμητες Ἀ.Καποδίστριας καὶ Δεσύλλας, ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος, καθότι ὁ λαὸς ἐκρίνετο αὐτὸ ὡς ὀλιγαρχικόν· εἰς τὰ παράπονα ταῦτα προσετίθεντο καὶ τὰ πάθη τῶν πατριῶν, ἐντείνον δὲ ἡ ἀναρχία ἐκυμαίνετο τὰς νήσους, ἰδίᾳ δὲ τὴν Κεφαλληνίαν, Ζάκυνθον καὶ τὰ Κύβηρα, ἐπιφέρουσα ἀπειθείαν εἰς τὰς διατάγας τῆς Γερουσίας καὶ αἰματηρὰς ἀνταρσίας. Ἡ Γερουσία ἀπέστειλε τότε τὸν Ἰω. Καποδίστριαν 25ετῇ ὄντα καὶ τὸν Δεσύλλαν ὅπως καταστείλωσι τὴν καταιγίδα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπετεύχθη τῇ συνδρομῇ τῶν ἑθνικῶν φρουρῶν. Τὸ πολίτευμα ἐφημέρευε, πλὴν αἱ Ρωσσο-τουρκικαὶ φρουραὶ ἀπῆλθον (14 Δεγ. 1801) ἀφῆσαν τοὺς Ἑκτανησίους νὰ κυβερνηθῶσιν ὡς ἡδύναντο. Ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας Γ. Θεοτόκης νέας παρελήπων ἐξεγέρσεις τῶν

λαῶν προέτεινε τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ «Βυζαντινοῦ πολιτεύματος» ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον, προσεκλήθησαν δὲ οἱ λαοὶ καὶ ἀγρόται ν' ἀποστέλλωσιν ἀντιπροσώπους πρὸς τοῦτο. Ἡ συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων τούτων ἐκλήθη «ἐντιμος ἀντιπροσωπεία τῆς πόλεως, τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν χωριῶν», ἐσφραγίσθη δὲ ἄπασαν τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας καὶ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μελῶν της συνέταξε τὸ νέον πολίτευμα ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον. Τοῦτο ὅμως παρεδίχατο σαφὲς ἀρθρον τῆς συνθήκης τοῦ 1800· ὅθεν ἡ ἐπικυριαρχία Πύλῃ καὶ ἡ προστασία Ρωσσία δὲν ἐστέρξαν νὰ κυρώσωσιν αὐτὸ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ «ἐντιμος ἀντιπροσωπεία» διελύθη καὶ ἐξήκολούθησεν ἰσχύον τὸ «Βυζαντινόν πολίτευμα». Στάσεις ἐξερράγησαν εἰς τινὰς νήσους, κατεστάλησαν ὅμως αὐταὶ διὰ μαχῶν καὶ ἐυφραίσθησαν οἱ ἡῆται τῶν ἀνταρτῶν. Ἐντολοδόχοι τῆς «ἐντιμῆς ἀντιπροσωπείας» σταλέντες εἰς τὰς αὐτὰς ὅπως ἐπιτύχωσι τὴν κυρίαν τοῦ νέου πολιτεύματος ἀπέτυχον. Ἡ Γαλλία τότε πρόετρεψε τὴν Ρωσσίαν νὰ προνοήσῃ περὶ τῆς Ἑπτανήσου, ἥς ἡ κατάσταση ἦτο ἀπελπίς, ἡ δὲ Ρωσία ὡς προστασία δύναμις ἀπέστειλεν ὡς πληρεξούσιον τὸν κόμητα Μοτσενίγον Ζακύνθου, συνοδευόμενον ὑπὸ βωστικῶν δυνάμεων, ἵνα ἐπαναγάγῃ ἐν ταῖς νήσοις τὴν τάξιν (1802). Μετὰ σύμφωνον δὲ τοῦ Μοτσενίγου καὶ τῆς Γερουσίας αἱ νῆσοι διηρέθησαν εἰς διοικήσεις καὶ ἡγεμονίαν διοικητῆς ἀκούοντες εὐρυτάτην ἐξουσίαν. Εἰς Κεφαλληνίαν ὅμως, ὅπου ἡ ἐπὶ δύο ἔτη ἀναρχία εἶχε ἀνατρέψῃ τὰ πάντα, ἐστάλη ὡς ἐπίτροπος τῆς Γερουσίας ὁ Ἰω. Καποδίστριας ὅπως ἀνταλλάξῃ προσωρινῶς τὴν Κυβέρνησιν προλεόντῃ τὸ ἔργον τοῦ διοικητοῦ, τοῦθ' ὅπερ ὁ ὑπέρχος ἀνὴρ καὶ κατέφωσεν. Αἱ νῆσοι εἰσῆλθον νῦν εἰς ὁμαλὴν κατάστασιν, κυρίως χάρις εἰς τὰς Ρωσσο-τουρκὰς φρουράς, αἵτινες ἐξέτελουν τὰς διατάγας τῆς Γερουσίας. Ὁ αὐτοκρατορικὸς πληρεξούσιος Μοτσενίγος προέβη εἰς τὸν μετασχηματισμὸν τῆς Γερουσίας, ἐνεργηθειῶν δὲ ἐλλογῶν ἐσχηματίσθη ἡ νέα Γερουσία καὶ παρεσκευάσθη τὸ νέον σύνταγμα. Κατὰ τὴν χρόνον ἐκείνην ὁ Ἀγγλος ναύαρχος Νέλσον διαταγὴ Γεωργίου τοῦ Γ' προσέφερε δι' ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὴν Γερουσίαν τὴν Ἀγγλικὴν ὑποστήριξιν καὶ προστασίαν, ἀλλ' ἡ Γερουσία ἀπήντησε δι' εὐχαριστιῶν καὶ εὐσχέ-μους ἀπέφυγε τὴν προσφορὰν. Τὸ πρῶτον τότε συνεκράθη Νεοεθνικὴν σάμα· τοῦτο δὲ διώρισε ἐπιτροπὴν ὅπως συνεργασθῇ μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου κόμητος Μοτσενίγου πρὸς σύνταξιν τοῦ νέου πολιτεύματος· περατωθείσης τῆς συντάξεως προέκυψεν εἰς συνταγματικὴς Χάρτης, ὅστις δὲν ἦτο τέλειον ἔργον, ἐστηρίχθη ὅμως ἐπὶ βάσεων ἐλευθέρου πολιτεύματος καὶ δι' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐγένετο διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν καὶ ἀνυψώθη ἡ ἑλ-

ληνική γλώσσα. Ὑπὶ τούτοις καὶ αὐτοὶ διε-
τρανώθη ἐπισήμως ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν νήσων
πρὸς τὸν μέγαν εὐεργέτην Ἀλέξανδρον τὸν
Α' (1803). Κατὰ τὸ νέον σύνταγμα τὸ Να-
πολεόντων σῶμα συνεργόμενον κατὰ διετίαν
ἐξέλεγε τὸν πρόεδρον τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξου-
σίας (Γερουσία) οἱς ἐν ἀπεδέθῃ ὁ τίτλος ἡ-
γεμόνων, τοὺς διοικητὰς τῶν νήσων, οἵτινες
ἐκλήθησαν πρὸς τὰς ἐξουσίας, καὶ τοὺς γενικούς
ἐπιμελητὰς, ὡρίζε τοὺς φόρους καὶ τὰς δα-
πάνας, πρὸς δὲ ἐψήφισε καὶ διαφόρους ὀργα-
νικούς νόμους. Αἱ πλείους τῶν φιλελευθέρων
διατάξεων τοῦ νέου συντάγματος ὠφείλοντο
εἰς τὸν Ἰω. Καποδίστριαν ὅστις κατείχε τότε
τὸ ἔθνος τοῦ γραμματέως τοῦ Κράτους. Ὅτε
δὲ Ναπολέων ὁ Α' περιῆλθεν εἰς πόλεμον
πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Α', ἡ ναυτιλία τῶν
νήσων κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ οἱ ἐν
Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ Ἰόνιοι πρῶτοι ἐξώ-
θησαν (1806). Ταυτοχρόνως ἐγένετο συνταγ-
ματικὴ μεταρρύθμισις, ἀλλὰ δὲν βεβαιούται
ἐπαρκῶς πῶθεν ἐδόθη ἡ πρὸς τοῦτο ὁδηγίς.
Ἡ σπουδαιότερα τῶν μεταβολῶν ἦτο ἡ κα-
τάργησις τῆς Γερουσίας καὶ ἡ ἰδρυσις πεντα-
μελὸς ἡγεμονίας κατὰ πενταετίαν ἐκλεγο-
μένης ὑπὸ τῶν ἐλλογικῶν συλλόγων κατ'-
ἐτήσιαν περιτροπὴν ἐκαστον τῶν μελῶν προ-
ήρθε αὐτῆς καὶ εἶχε τὴν τίτλον «ἡγε-
μονίας» ἡ δὲ κυρίαρχος αὕτη Ἀρχὴ διώριζε
καὶ ἔπαυε τοὺς ὑπουργούς. Ἐν τῇ νείᾳ συντάγ-
ματι οὐδ' ἀνεφέρετο τὸ ὄνομα τῆς ἐπικυριάρχου
Δυνάμεως καὶ μάλλον ἡ Ῥωσσία κατέ-
λαβεν ἐν αὐτῇ τὴν θέσιν τῆς Τουρκίας. Νέας
περιπετειᾶς ὑπέστησαν αἱ νῆσοι κατὰ τὸν
ἐκτραγικὴν μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας πό-
λεμον, τῆς Τουρκίας ἐνθαρρυνόμενης ὑπὸ Να-
πολέοντος τοῦ Α'. Ὁ Ἀλῆ πασας τῶν Ἰω-
αννίνων ἐπιτίθεται (Μάρτιος 1807) κατὰ τῆς
Λευκάδος ὅπως γίνῃ χόρις αὐτῆς· ἡ Ῥωστικὴ
ἡγεμονία γενναίως ὑπερήρκει τὴν νῆσον, ἀλλ'
αἱ δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ ἦσαν ὑπέρτεραι· τότε
ἡ Γερουσία ἀπέστειλε τὸν Ἰω. Καποδίστριαν
εἰς Λευκάδα, οὗτος δὲ κατώρθωσε νὰ τύχῃ
τῆς συνδρομῆς 500 Λευκαδίων, 300 Κεφαλλή-
νων καὶ 100 Ζακυνθίων καὶ τινῶν Ἰθακησίων·
προσέτι ἔσπευσαν ἀρματαὶ ὑπὸ τοῦς
ἀρχηγούς Κ. Βότσαρην, Καποαντώνην καὶ
Σκυλλοδήμεν' ὑπογραφίστας ὅμως ἐν Τίλσι
τῆς μεταξὺ Ἀλεξάνδρου καὶ Ναπολέοντος
εἰρήνης (8 Ἰουλίου 1807), εἰς ἣν προσεχώρησε
καὶ ἡ Τουρκία, ὁ Ἀλῆ πασας ἠναγκάσθη νὰ
παραιτηθῇ τῶν πελεμικῶν ἐγχειρημάτων του.
Διὰ τῆς διολεθραίας συνθήκης ἡ Ῥωσσία με-
τεβίβασε τῇ Γαλλίᾳ τὰ ἐπὶ τῆς Ἑπτανήσου
ἐπαυλιώματά της, ὁ δὲ Ναπολέων ἐσπευσμένως
ἐνδεδόθη πραξικόπημα τῆς Ἀγγλίας, ἀπέ-
στειλε στρατὸν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κ. Μπερ-
τιέ πρὸς κατάληψιν τῶν νήσων.

Β'. Δευτέρα Γαλλικὴ κυριαρχία.

Ὁ Γαλλικὸς στρατὸς κατέλαβε τὴν Κέρ-

κυραν τὴν 8 Αὐγούστου 1807, παραδεδω-
σαν εὐλαῶς ὑπὸ τοῦ Ῥώσου ναυάρχου Σι-
μαβίν κατόπιν καταλήφθησαν καὶ αἱ ἀλ-
λοι νῆσοι καθὼς καὶ ἡ Πάργα. Οἱ Κεφαλλή-
νες συνώδευσαν τοὺς ἀπερχομένους Ῥώσους
δακρύοντες· αἱ ἄλλαι νῆσοι ἀπεδέχθησαν τὴν
μεταβολὴν τῆς τύχης των μετ' ἀδιαφορίας.
Ἀλλὰ τῇ δοξίᾳ του εἰς Κέρκυραν ὁ στρατη-
γὸς Μπερτιέ κατέλυσε τὸ πολιτεῖμα τοῦ
1803, ἐκήρυξε τὰς νήσους γαλλικὴν ἐπαρχίαν
καὶ ἐθεμελίωσεν ἴδιον κυβερνητικὸν ὄργανον·
τὰ μέλη τῆς Γερουσίας περιορίσθησαν
εἰς πέντε καὶ πᾶσα πράξις αὐτῆς ἦτο ἀνισχυ-
ρος ἐὰν δὲν ἔφερε τὴν κύρωσιν τοῦ στρατη-
γέω, ὅρ' οὐ καὶ διορίζοντο οἱ γερουσιασταὶ
καὶ ἀνατελλέτο ἡ ἰσχὺς τῶν κεκυρωμένων
νόμων. Οὕτω τὸ ἐγγράφιον στοιχεῖον εἶχαν
ὅλως ἀποσκηισθῇ. Τὸν στρατηγὸν Μπερτιέ
διεδέχθη ὁ στρατηγὸς Δονζελώ, ὅστις ἐπεσφρ-
τίσθη ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Α' νὰ παρασκευά-
σῃ τὴν ἀμυνὰν τῶν νήσων, καθέσται ἐπέκειτο
Ἀγγλικὴ προσβολή, διετάχθη δὲ ἰδιᾷ νὰ σώσῃ
τὴν Κέρκυραν, Λευκάδα καὶ Πάργαν, κηρύττει
ὅς ὁ αὐτοκράτωρ ἐθεώρει πολυτίμους στρατι-
γικούς. Ὡς πρὸς τὰ τῆς κυβερνήσεως τῶν νή-
σων ἐγένοντο νῦν τροποποιήσεις τινεὶ εἰς τὸ
σύστημα τοῦ στρατηγοῦ Μπερτιέ· οὕτως ἡ Γε-
ρουσία ἀνεβίωσε καὶ πρόεδρος αὐτῆς ἐξελέγη
ὁ Εὐμ. Θεοτόκης· ἀλλ' αἱ πράξεις αὐτῆς
πάντοτε ἐχρῆζον τῆς κυρώσεως τοῦ αὐτοκρα-
τορικοῦ ἐπιτρόπου. Οἱ Ἀγγλοὶ ἤρξαντο τὴν
ἐνεργειάν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐν ταῖς νήσοις
Γάλλων καὶ ἀγγλικῶν πλοῖα προσερχόμενα
εἰς τὰς νήσους ἐκτρέφον τοὺς κατέκτανε εἰς
ἐπανάστασιν· οἱ Ἰόνιοι ἀπολέσαντες πᾶσαν
ἐθνικὴν ὑπαρξίν ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ὑπε-
στηρίξωσι παν ἀγγλικὴν ἐγχείρημα καὶ παρ-
κλήθη μάλιστα πρὸς τοῦτο ὑπὸ πλειάρχων
Ἑπτανήσιων ὁ προϊστάμενος τῶν ἐν τῇ Μεσο-
γείῳ ἀγγλικῶν δυνάμεων στρατηγὸς Στόουαρτ
μετ' εὐ πολλῷ πλεῖστας εἰς Ζάκυνθον ὁ στρα-
τηγὸς Οὐσταλδ (Ὀκτώβριος 1809) διένειμε
προκηρύξεις, δι' ὧν ἐγνωστοποιεῖ ὅτι θάναυσ-
ιν ἀγγλικά δυνάμεις ὅπως ἀπελευθερώσωσι
τὰς νήσους ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ζυγοῦ. Πράγματι
μετ' εὐ πολλῷ Ἰθάκη, Κεφαλληνία καὶ Ζά-
κυνθος περιῆλθον ἀνευ δυστῶν εἰς τοὺς Ἀγ-
γλους· ἡ Λευκάς ἐχούσα ἐχυρώματα ἀνέστη,
ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ βοηθούμενοι ὑπὸ Ἑλλήνων,
ὧν ἤγευστο ὁ Τζώρτζ καὶ ὁ Θ. Κελεκοτρίδης,
ἐνέμναν κύριαι καὶ τῆς νήσου ταύτης, ἡ δὲ
γαλλικὴ στρατὸς ἐγένετο αἰχμάλωτος (1810).
Οἱ Ἀγγλοὶ ὠρῶντοσαν προσωρινὰς κυβερνή-
σεις εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν καταληφθεῖσας νή-
σους, τὰ δὲ διοικητικὰ ἐβλήθησαν ὡς εἶχον.
Τὴν 10 Νοεμβρίου 1810 ἐκηρύχθη ἐπισήμως
ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ὁ ἀποκλεισμός τῆς Κερκύ-
ρας. Ἀνώτατος κυβερνήτης τῶν καταληφθε-
σῶν νήσων διορίσθη ἐκ Λονδίνου ὁ στρατηγὸς
Δ'έρει, τοῦτον δὲ διεδέχθη κατόπιν ὁ στρατη-

γός Κάμπελ· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐκυβέρνησεν ἡπίως, ὁ δεύτερος ὁμοῦς ἀποτέμω. Οἱ Παῖσι περιήλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀγγλῶν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1814, ἡ δὲ Πάργα τὴν 22 Μαρτίου τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων τῆς. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμάχων κατάληψιν τῶν Παρισίων ὁ ἀγγλος ἀντιναύαρχος Γορν πλεύσας εἰς Κέρκυραν ἀπήτησε παρὰ τοῦ Δονζελῶ τὴν παράδοσιν τῆς νήσου, ἀλλ' ὁ Γάλλος στρατηγὸς ἀπήντησεν ὅτι· ὅα ὑπερασπισθῇ αὐτὴν μέχρις ἐσχάτων. Ἡ Γερουσία ἀναμνησθεῖσα τότε τὸ παρελθὼν καὶ τὴν ὑπὸ τοὺς Ρώσους αὐτονομίαν τῆς Ἑπτανήσου ἀπέστειλεν ἔγγραφον πρὸς τὸν Τσάρον ἐξαιτουμένη τὴν προστασίαν του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐν Γαλλίᾳ μετεβλήθησαν τὰ πάντα διὰ τῆς ἐκ τοῦ Θρόνου παραιτήσεως τοῦ Ναπολέοντος. Ἡ Βουρβονικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς Κέρκυραν τὸν στρατηγὸν Βουλκουά μετα πλείους διατάξασα αὐτὸν νὰ παραδώσῃ τοὺς Ἀγγλοὺς τὴν νήσον, τὰ δὲ πλοῖα νὰ μεταφέρωσιν εἰς Γαλλίαν τὴν φρουράν. Οὕτως ἐλήθεν (26 Ἰουνίου 1814) μετὰ 7ετῇ περιόδου καὶ ἡ δεύτερα ἐν ταῖς νήτοις Γαλλικῇ κυριαρχία.

Σ'. Ἀγγλικὴ προστασία.

Οἱ Ἀγγλοὶ κατέλαβον τὴν Ἑπτανήσον μετὰ τὴν συνθήκην τῆς 30 Μαΐου 1814 μεταξὺ τῶν συμμάχων καὶ τῆς Γαλλίας ὡς ἐντολοδόχοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων, περιεμένοντες δὲ ὅπως ἀποφασισθῶσιν ὁριστικῶς τὰ περὶ Ἑπτανήσου κατόπιν. Ἡ Γερουσία ἤξιον ὅτι εἶχε δικαίωμα ν' ἀποσταλῇ ἴδιον ἀντιπρόσωπον εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ Συνέδριον, ἀλλ' ὁ Κάμπελ ἠρνήθη αὐτῇ τὸ τοιοῦτον δικαίωμα· ἔγραψεν ὅμως ἡ Γερουσία τῇ Ἰω. Καποδίστρια παρὰ τοῦ ὁποῦ πολλὰ προσέδωκε ὑπὲρ τῆς πατρίδος, οὕτως δὲ ὡν εἰς τῶν πληρεξουσίων τῆς Ρωσσίας κατώρθωσεν ἵνα Ἀλέξανδρος ὁ Α' υποστηρίξῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑπτανήσου. Ἡ Αὐστρία ἤξιον ὅτι ὡς διάδοχος τῆς Ἑννετίας ἐκέκτητο δικαίωμα ἐπὶ τῆς Ἑπτανήσου, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀξίωσις ἀπεκρούσθη· ἡ Ἀγγλία ἐτέρωθεν ἀπῆται τὰς νήτους ὡς ἴδιαν κτῆσιν· εἰ τῆς Ρωσσίας ὅμως πληρεξούσιοι ἐρωμένως ἀπέκρουσαν πᾶσαν ξένην κυριαρχίαν, ὑπέβαλον δὲ σφέδινον ὑπὸ τοῦ Ἰω. Καποδιστρίου συνταχέν, δι' οὗ παρεχωρήτο τῇ Ἀγγλίᾳ οὐχὶ ἡ κτῆσις ἀλλ' ἡ προστασία καὶ τὸ δικαίωμα ἀναμίξεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν νήσων μόνον ἐπὶ δικαιοσύνην τῆς Ἀγγλίας προσχωρησάσης εἰς τὸν συμβιβασμὸν τοῦτον ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις ἡ εἰδικὴ συνθήκη τῆς 9 Νοεμβρίου 1815, ἐν ἣ ὁρίσθησαν τὰ περὶ τῆς Ἀγγλικῆς φρουρᾶς καὶ τὰ περὶ τῆς σημαίας τῶν νήτων· ἡ δὲ πολιτεία ἐκλήθη ἡνωμένη κατὰ τῶν Ἰονήσων. Πρῶτος σταλαῖς εἰς τὰς νήτους ἀρμοστής ἦν ὁ Σερ Θ. Μαίτλανδ, ἀλλοτε διοικητής τῶν Ἰνδιῶν, ὅστις καὶ ἐγένετο συν-

τάκτης τοῦ συντάγματος τοῦ 1817, πρὸς ἐπιβολὴν τοῦ ὁποῦ διαφέρα μέσα ἐγκαταστήσαν· διὰ τοῦ Χάρου τοῦτου συνέστη ἑξαμελὲς ὑπουργεῖον «Γερουσία» κληθὲν, οὗτινός ὁ πρόεδρος φέρων τὸν τίτλον «Ὑψηλότης» διωρίζετο ὑπὸ τοῦ Στέμματος τῇ προτάσει τοῦ ἀρμοστοῦ, οὐδεμία ὁμοῦς πράξις τῆς κυβερνήσεως ταύτης ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ ἀνευ τῆς κυριότητος τοῦ ἀρμοστοῦ. Εἰς ἐκάστην νῆσον διεξήγετο τὰ τῆς διοικήσεως ἐν «Ἐπαρχίᾳ» κὼν Συμβούλιον, οὗτινός προϊστάτο εἰς ἑπαρχος (regente), ὁ διορισμὸς τοῦ ὁποῦ ἐξήρτητο παρὰ τοῦ ἀρμοστοῦ, οὐδεμία δὲ πράξις τοῦ συμβουλίου εἶχε κύρος ἀνευ τῆς υπογραφῆς τοῦ ἀγγλου τοποτηρητοῦ. Τῶν δικαστηρίων προϊστάτο τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἐδρεῖον «Ἵπέρτατον Συμβούλιον» τὸ ὁποῖον ἐδίκαζεν ὡς ἀνωρικόν καὶ ὡς ἐφετεῖον, ἀπετελεῖτο δ' ἐκ 4 μελῶν, ὧν τὰ δύο Ἀγγλοὶ· ἐν περιπτώσει δ' ἰσοψηρίας ἡ νικῶσα ψῆφος ἦτο ἡ τοῦ ἀρμοστοῦ. Ἡ «Ἵψηλὴ ἀστυνομία» ἀνήκειν εἰς τὸν ἀρμοστήν, τὰ μέλη τῆς Βουλῆς ἐξελέγοντο ἐπὶ διπλοῦ καταλόγου καὶ τῇ ἐγκρίσει τοῦ ἀρμοστοῦ, ἡ δὲ περίοδος αὐτῆς ὁρίσθη πενταετής· καὶ ἡ παρὰ τοῦ κληρου ἐπὶ ἐκλογῇ τῶν ἱεραρχῶν ὑπῆγετο εἰς τὴν ἐγκρίσιν τοῦ ἀρμοστοῦ. Οὕτω διὰ τοῦ συντάγματος τοῦ Σερ Μαίτλανδ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν πολιτείαν τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων οὐδ' ἔχνης αὐτονομία ἀπέβη· ἀλλ' ὁ Μαίτλανδ ἐδικαιολόγη τὴν τοιαύτην τῶν ἐξουσιῶν συγκέντρωσιν εἰς τὰς ἀγγλικὰς χεῖρας διὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι ὁ ἴδιος λαὸς δὲν ἦτο ἐτι ὥριμος δι' αὐτοδιοίκησιν (self-government). Τὸ χεῖριστον πάντων ἦν ὅτι ἐν τῷ συντάγματι οὐδεὶς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν περιλαμβανόμενων δικαιωμάτων τοῦ Habeas corpus. Οἱ καταβαλλόμενοι φόροι ἀνῆρχοντο εἰς 172 000 λίρ. στερλ., ἐκ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου 87 500 ἀφιερῶντο εἰς ἐξόδα τοῦ αἵμου τοῦ ἀρμοστοῦ, εἰς ἐξόδα τῆς ὑψηλῆς ἀστυνομίας του, εἰς πληρωμὴν τῆς ἀγγλ. φρουρᾶς καὶ μισθοῦ καὶ συντάξεως Ἀγγλῶν ὑπαλλήλων. Τὰ παράπονα τοῦ Ἰονίου λαοῦ βαθυγρόν ἐξεδηλῶντο ὅπως· ἐξερθεῖσιν μάλιστα παρήγαγεν ἡ ἀπαισία πράξις τῆς εἰς τὸν Ἀληπάσαν πωλήσεως τῆς Πάργας (1819) καὶ ἡ καταδωξὴ τῶν Ἑπτανήσων ἐκείνων εἰς τινεὶς ἐσπευδόντες εἰς Ἑλλάδα ὅπως συναγωνισθῶσι μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ἀγωνίαν τοῦ 1821. Ὁ λαϊκὸς πόθος τῆς ἐκ τῆς Βρετανικῆς ἐξουσίας ἀπαλλαγῆς ἔλαβε σοβαρὴν χαρακτῆρα ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἐν Γαλλίᾳ Θεμελιωδὴν τῆς Δημοκρατίας τοῦ 1848. Αἰματηραὶ στάσεις διεξπραγματίσθησαν τότε ἐν Κερκύρᾳ, ἐφνεύθησαν δὲ ἀγγλοὶ τινεὶς στρατιῶται καὶ πολλοὶ χωρικοί. Ὁ τότε ἀρμοστής Ἐρ. Οὐάρεθ διεκρίθη ἐπὶ ὠρότητι πληθὺς πολιτῶν ἀπηγγεγνίσθησαν καὶ οἰκίαι κα-

δὲ παρέλαβε παρὰ τοῦ ἀρμυρτοῦ Στῆλῆ τὰς νήσους τὴν 2^η Ἰουν. 1864· ἐργαζομένης δὲ τότε τῆς Β' ἐν Ἀθῆναις ἐθνικοσυλλεΐσεως, προσεκλήθη ἡ λαὸς τῶν νήσων ὥπως ἀποστείλῃ τοὺς ἰδίους πληρεξουσίου εἰς Ἀθῆνας ἵνα συμπράξωσι μετὰ τῶν συναδελφικῶν τῶν πρὸς καθαρισμὸν τοῦ νέου πολιτεύματος τοῦ βασιλείου. Τὸ αἶσιον πολιτικὸν γινόμενον ἐιορτάσθη ἐν Ἰουλιανῇ μετὰ λαμπρότητος καὶ πυρετώδους ἐνθουσιασμοῦ. Πρὸς κορυφὴν Χιῶτη, Ἰστορ. ἀπομνημονεύματα Mustoxidi, Le cose Coreiense-Lauzi, Condit. polit. delle isole ionie· Ῥωμανοῦ, Γρατιανὸς Ζωρζῆς· Ἀλβάν, Κερκυραϊκὰ ἀπομνημονεύματα· Μαυρογιάννη, Ἰστορία τῶν Ἰ. νήσων 1797—1815· Leporimont, La Grèce et les îles ioniennes· Bory de St-Vincent, Hist. et descr. des îles ioniennes. [Ο.Σ.Πολ.]

— Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις εἶχε συνταρῆ μετὰ τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, ἥς ἦσαν κτήσεις· ὅτε οἱ Σταυροφόροι κατέλυσαν (1204) τὴν αυτοκρατορίαν, αἱ Ἰ. νῆσοι κατὰ τὴν διακομήν τῶν χωρῶν περιήλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἑνετίας, ἥτις ἐυσταθῶς καὶ διαρκῶς ἀπηγόρευσε τὴν ἰδρύσιν σχολείων ἐν ταῖς νήσοις. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἡ πρὸς μάθησιν ἐπιμενὴ τῶν Ἰονίων ἤρξατο τελεσεφορῶσα καὶ πολλὰ ἰδιωτικά σχολεῖα βαθυμῆδεν καὶ κατ' ὀλίγον θεμελιώθησαν ἰδιωτικῇ δαπάνῃ κατὰ δὲ τὴν 18^{ην} ἑκατονταετηρίδα τὰ ἐν ταῖς νήσοις σχολεῖα μεγάλῃς ἐτυχον ἀναπτύξεως· τότε ἀνεδείχθησαν ἐπιφανεῖς ἐν τῇ παιδείᾳ ἄνδρες, οἷοι Εὐγένιος ὁ Βουλγαρίης, Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, Ἠλίας ὁ Μηλιάτης καὶ ἄλλοι. Πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Δεσμότητος κόμητος Γκιλφορδ θεμελιώσεως τῆς Ἰονίου ἀκαδημίας, διάφοροι ἐγένοντο προσπάθειαι ἐν Κερκύρᾳ πρὸς σύστασιν ἀνωτάτου ἐκπαιδευτηρίου. Τοιοῦτον θεμελιώθη τὸ 1656 καὶ ἐκλήθη «ἀκαδημία τῶν ἐξηραλισμένων» (degli essiccati) καὶ διατηρήθη μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιτοκίας τῆς Κερκύρας (1716)· βραδύτερον ἰδρύθη ἡ «ἀκαδημία τῶν γενιμίων» (dei fertili), κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1732 ἡ «ἀκαδημία, ἡ τῶν περιπλανωμένων» (Quos phoebus vocat errantes)· ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδρυμάτων τούτων μικρὰ πρέκωψε πνευματικὴ ὠφέλεια. Καταλυθείσης τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας ὑπὸ τοῦ Μοναρχοῦ ἐγένοντο κύριοι τῶν νήσων οἱ Γάλλοι (1799), ὅτε καὶ νέα ζωὴ μετεδόθη εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν· τότε τὸ πρῶτον συνέστη ἐν Κερκύρᾳ καὶ τυπογραφεῖον, ἰδρύθη δὲ τὸ 1812 καὶ «Ἰόνιος ἐταιρεία» δι' ἧς ἐδιδάσκοντο στοιχεῖα ἐπιστημῶν καὶ προσηλύτουντο διαγωνίσματα. Ἀλλὰ ἀγαθὴ τύχη τῶν Ἰονίων καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀφίκετο εἰς Κέρκυραν τὴν 4^{ην} Ἰαννουαρίου τοῦ 1791, νέος ἐστὶ τὴν ἡλικίαν, διαπρεπὴς ἄνθρωπος, ὁ Φρειδερίκος Νόρδ Γκιλφορδ. Ἐγκρατέστατος ὢν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ θαυμαστῆς τοῦ ἀρ-

χαίου πολιτισμοῦ, ἐσχεδίασε νὰ παράσχῃ πνευματικὴν τροφὴν εἰς τοὺς ἑλληνοπαίδας τῶν Ἰονίων νήσων καὶ νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς νεωτέρους Ἑλληνικὰς τὰ τῆς προγονικῆς εὐχλείας· προηγουμένως ὅμως ἤθελεν νὰ περιηγηθῇ πάσας τὰς ἑλληνικὰς χώρας ὥπως μελετήσῃ τὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου του. Ἐν τῇ μέσῃ τῶν περιηγήσεών του ἐκλήθη εἰς Λονδίνον ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, ὑπουργοῦ κατὰ τὴν Ἀγγλοαμερικανικὴν πόλεμον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ τὸ 1824 ἰδρύσε τὴν Ἰόνιον ἀκαδημίαν. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπεβλήθη νὰ θεμελιώσῃ τὸ ἀνώτατον τοῦτο πνευματικὸν ἴδρυμα ἐν τῇ κλασικῇ Ἰθάκῃ, γενικώτεροι ὅμως κτέψεις ἐπεισαν αὐτὸν νὰ ἐκλέξῃ ὡς ἔδραν αὐτοῦ τὴν Κέρκυραν. Παρὰ τῆς προστάσεως ἐξουσίας οὐδεμιᾶς ἔτυχε συνδρομῆς, καθόσον αὐτὴ ἠκολούθησεν ἐν ταῖς νήσοις, ὡς πρὸς τὰ τῆς ἐκπαίδευσως, τὸ Ἑνετικὸν σύστημα. Τοιοῦτος δὲ ἦν ὁ θερμὸς φιλελληνισμὸς τοῦ κόμητος Γκιλφορδ, ὅστις, ὡς γνωστόν, καὶ τὴν ὁρθοδοξίαν ἠσπασθη βαπτισθεὶς τῇ 1791 ἐν ἡλικίᾳ 24 ἐτῶν, ὥστε δὲν ἐδίσταζε ν' ἀντιτάσσεται διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πολιτικῆς τῆς Ἰλίας αὐτοῦ πατρίδος. Ὑπὸ τῆς Ἰονίου Βουλῆς ἀνηγορεύθη ὁ Γκιλφορδ ἀρχὸν τῆς ἐν ταῖς νήσοις ἐκπαίδευσως· τὸ 1823 ἡ Ἰόνιος Βουλὴ ἐψήφισε τὴν σύστασιν τῆς ἀκαδημίας, τὰ δὲ ἐγκρίνια αὐτῆς ἐτελέσθησαν κατὰ Μάϊου τοῦ 1824. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς συστάσεως τοῦ ἰδρυματος τούτου ἐδίδασκον ἑλληνοιστὶ ἐπὶ τὰ καθήκοντα φιλολογίαν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν, φιλοσοφίαν, θεολογίαν, ῥητορικὴν, μαθηματικά, βοτανικὴν καὶ ἀγγλικὴν ἱστορίαν. Κατόπιν τὰ μαθήματα διηρέθησαν εἰς τέσσαρας σχολὰς, θεολογικὴν, φιλοσοφικὴν, νομικὴν καὶ ἱατρικὴν. Σύμβολον τῆς ἀκαδημίας ἦν χρυσόλευκος γλαυῖς, ὁ τε ἀρχὸν δὲ καὶ οἱ καθηγηταὶ ἔφερον ἰδιαίτερας στολὰς, χιτῶνας, χλαμύδα καὶ ἐρυθρὰ πέδιλα. Ὁ χρωματισμὸς τῆς χλαμύδος τοῦ ἀρχόντος καὶ τῶν καθηγητῶν τῆς νομικῆς ἦν ἰσοδόξος. τῶν τῆς ἱατρικῆς ξανθός, τῶν τῆς φιλολογίας κυανεὺς· καὶ αὐτοὶ οἱ φοιτηταὶ ἰδίαν ἔφερον στολὴν ἐκ χιτωνίτικου καὶ χλαμύδος κυανοχρόου καὶ πετρίτων ἀρχαϊκοῦ σχήματος. Ἡ πρώτη ἀκαδημαϊκὴ συγκλήτος ἀπερτίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχόντος καὶ τῶν διπλωματούχων καθηγητῶν Ἀδ. Πολίτου, Χριστοφόρου Φιλητά, Κωνστ. Ἀσωπίου καὶ Θεοκλ. Φαρμακίδου· ἄλλαι δὲ Ἀρχαὶ ἦσαν ὁ ἔφερος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς καὶ ὁ χαρτοφύλαξ. Οἱ πρῶτοι δὲ τῆς ἀκαδημίας καθηγηταὶ ἦσαν οἱ Κωνστ. Ἀσωπίος, Χριστ. Φιλητάς, Κωνστ. Σακελλαρόπουλος, Ἀνδρ. Κάλδος, Φρ. Βελφόου, Γαστάνος Γρασέτης, Ν. Πικκιλός, Ἰάκ. Λουσιανός, Ἰω. Ἀριστ. αἰδής, Σταμ. Παλαρινός, Ἰω. Καρανδηνός, Ἰω. Τσαρλῆς, Ἀδ. Πολίτης ὁ βραδύτερον

Μητροπολίτης Κερκύρας, Θεολ. Φαρμακίδης, Κωνστ. Τυπάλδος, Πασχ. Καρούσος, Λεωπόλ. Ἰός, Ν. Μανιάκης, Γ. Θερεσιανός, Στ. Μαράτος καὶ Σουλ. Σπαθής· ἐξ αὐτῶν ὁ Πυλαρινός ἐδίδασκε τὴν πειραματικὴν φυσικὴν εἰς ἐκείνην γλῶσσαν, καὶ ἐδιδάσκοντο δὲ τὰς παραδόσεις τοῦ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ θεμώδης γλῶσσα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὰς ἐπιστήμας. Εἰς τὰ τῆς φοιτήσεως τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐξετάσεων ἔρχοντο τὸ κηδεμονετικὸν ἀκαδημαϊκὸν σύστημα τῶσαν ὡφέλιμον ἰδίαν εἰς νεοργανιστοὺς χώρους. Κατ' Ἰούνιον τοῦ 1827 ὁ Γκιλφορδ ἀπῆλθε προσωρινῶς εἰς τὴν πατρίδα τοῦ καὶ ἐνταῦθα ἀπέθανε εἰς τὴν ὁκτώβριον. Ἐκτότε ἡ Ἀκαδημία βαθυμυθὴν καὶ κατ' ἐλάχιστον ἐγαλλοῦτο ἡ λειτουργία τῆς ἱατρικῆς σχολῆς τὸ 1828 ἀνεστάλη καὶ καθιερώθη αὕτη μετὰ ἐννέα ἐτῶν, ὑποκατέστη δὲ εἰς αὐτὴν σχολὴ νέας, ἡ τοῦ «πολιτικοῦ μηχανικοῦ». Ὡς Ἀρχὸν διετέθη τὸν κέρμα Γκιλφορδ ὁ σοφὸς Κερκυραίος Ἀνδρ. Μουστοξύδης. Ἡ σειρά τῶν μαθημάτων τῶν διαφόρων σχολῶν ὤρισθη τριετής, μόνος δὲ τῆς Νομικῆς τὰ μαθήματα παρετεινόντο ἐπὶ τετραετίαν. Ἡ ἀκαδημία ἐξέδιδε διδακτορικά διπλώματα καὶ δελτία δοκίμων, τὰ τελευταῖα ταῦτα διδόμενα εἰς τοὺς τελευταίους τῆς σχολῆς τῶν γ ρ α μ μ α τ ὠ ν καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ χρησιμεύοντα ὡς εἰσιτήρια πρὸς κατάταξιν ἐν ταῖς ἀλλαῖς Σχολαῖς. Βραδύτερον (1841) νέα προστεθῆσαν μαθήματα καὶ κατ' ἁποκλειστικὴν νέοι καθηγηταὶ διορίσθησαν, ὁ Κουτλουμουσιανὸς καὶ οἱ Ὀκτάβιος Μουστίνης, Ἰερών. Σαντώριος, Γ. Φ. Λαντζήλλης, Μ. Γ. Ρακκίττης, Φρ. Ὀριόλης, οἵτινες μετεκλήθησαν ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἐδίδασκον ἰταλιστῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον προστεθῆ καὶ Φαρμακευτικὸν σχολεῖον καὶ μετὰ τρία ἔτη (1844) ἐγένετο ἡ ἀνασύστασις τῆς ἱατρικῆς καὶ χειρουργικῆς Σχολῆς, ἡς ἡ σειρά τῶν μαθημάτων ὤρισθη πενταετής. Ἡ σχολὴ τοῦ «πολιτικοῦ μηχανικοῦ» καθιερώθη τὸ 1857. Τὸν Μουστοξύδην διετέθη τελευταῖος ἄρχων ὁ Ἀντ. Πολυλάς. Μέχρι δὲ τῆς καταργήσεως τῆς Ἰονίου ἀκαδημίας (1864) ἐδίδασκον ἐν αὐτῇ οἱ ἐξῆς καθηγηταί: Ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ οἱ ἱερομόναχοι Χ. Φώτιος Κάντας καὶ Εὐστ. Βουλιτσῆς (ὧν ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας) ἐν δὲ τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ οἱ Χ. Φιλιππῆς, Π. Βράϊλλας Ἀρμένης, Γ. Οἰκονομίδης, Γ. Β. Δελβινιώτης, Β. Β. Βένκερ, Χ. Λαβράνος καὶ Σπυρ. Κατσαίτης· ἐν δὲ τῇ Νομικῇ Σχολῇ οἱ Ἀναστ. Λαζαράκης, Α. Ἰός, Ὁθων Σ. Πυλαρινός, Σπ. Μουστοξύδης, καὶ Ἰω. Βραχλιώτης ἐν δὲ τῇ ἱατρικῇ Σχολῇ οἱ Ἀγγελοῦ Κογεβνίας, Χρ. Λαβράνος. Χαρ. Τ. Πρετεντέρης, Κ. Ζαβιτσιάνος.

Παραρτήματα τῆς Ἰονίου ἀκαδημίας ἦσαν τὸ Μουσεῖον τῆς φυσικῆς, τὸ γυμνασίον, ὁ βιβλιοθηκὸς κήπος καὶ ἡ ἀξιόλογος βιβλιοθήκη,

ἥτις κατὰ μέγα μέρος ἐτγματοῖτο διὰ δωρεῶν τοῦ κόμητος Γκιλφορδ καὶ διὰ δαπανῶν αὐτοῦ, ὅπως δὲ καὶ ὡραία συλλογὴ τῶν ἀρκετῶν τῆς Σιθωνίας ἦν ἀδελφὸς τοῦ αυτοκράτορος τῆς Ρωσσίας ἀπέστειλεν ὁ Ἰω. Καποδίστριας. Ἡ Ἰόνιος ἀκαδημία ἐξῆλθεν ἐπὶ τεσσαρκακονταετίαν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 1824 μέχρι τοῦ 1864, πανταχόθεν δ' ἐσπενδεν εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦτο ἴδρυμα ἡ μαθήσεως διψήτατα ἑλληνικὴ νεολαία, ἥτις τοχούσα ἐπιστημονικῆς μορφώσεως παρεκνεύατο ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἀναγεννωμένην πατρίδα. Ἐπελθούσης τὸ 1864 τῆς προσαρτήσεως τοῦ Ἰονίου κράτους εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος, εἰκονομικαὶ λόγοι ὑπεγέφυκαν τὴν κατάργησιν τῆς Ἰονίου ἀκαδημίας. Ἐκ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς μετετέθησαν εἰς τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον καταλαβόντες χηρεύοντας ἔδρας οἱ ἐξῆς καθηγηταί: Χρ. Φιλιππῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, Χ. Τυπ. Πρετεντέρης τῆς ἱατρικῆς καὶ Ὁθων Σ. Πυλαρινός τῆς Νομικῆς. Ὁ πρῶτος τούτων δὲν ἀπεδέχθη τὴν γενομένην μετάθεσιν ὡς ἐκ τῆς προβεβηκυίας ηλικίας αὐτοῦ. [Ο. Σ. Πυλ.]

Ν ο μ ο θ ε σ ι ς. Δι' Ἰ. νῆσις ἔνενα κυρίως τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως δὲν συμμετέσχον τῶν τυχῶν τοῦ δαυ Τυλλητικῶ ἐθνους ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἰδίαν ἡγεμονίαν ἱστορικὴν πορείαν· τοῦτο δὲ ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰονίου δικαίου, ὅπερ διεμορφώθη κατὰ μικρὸν ἀναλύνως πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸ ἐκαστοτὴ πολιτικὴν ἀποσφαίραν. Ἐφ' ὅσον ἡ Ἑνετία ὑπέτασεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς ἐκαστὴν τῶν ἐπὶ τὰ νῆσων, ἐπέβαλλεν αὐτῇ τὴν ἰδίαν νομοθεσίαν, ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου καὶ τῶν τροποποιήσαντων αὐτὸ ἐθίμων καὶ εἰδικῶν Ἑνετικῶν νόμων, οἵτινες ἐξεδίδοντο συμφώνως πρὸς τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας, ἀποτελέσαντες σύνολόν τι χαώδες καὶ ἀσυνάρτητον. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ἑνετικοῦ κράτους καὶ τὴν ὑπαγωγὴν τῶν Ἰονίων νήσων εἰς τὴν Γαλλικὴν κυριαρχίαν (1797) ἐξηκολούθησεν οὐχ ἥττον κρατοῦσα ἡ Ἑνετικὴ νομοθεσία, ἐκδοθέντος μόνον τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1797 προσωρινοῦ ὀργανισμοῦ τῆς πολιτικῆς διαδικασίας. Καὶ μετὰ τὴν σύστασιν δὲ τῇ 1800 τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ρωσσίας καὶ Τουρκίας τὸ αὐτὸ δικαίον παρέμεινε κρατοῦν, μικρὸν τροποποιηθὲν διὰ νόμων τινῶν, ὧν κυριώτατος ὁ ὑπὸ τῆς Ἰονίου Βουλῆς ψηφισθεὶς τὸν Μάιον τοῦ 1804 κώδιξ τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας· ἐξηκολούθησε δὲ ἡ αὐτὴ νομοθεσία κρατοῦσα καὶ ἐπὶ τῆς διαδεχθείσης τὴν Ἑπτανήσιον πολιτείας Ἀγγλικῆς προστασίας, ἐφ' ἧς ἐξεδύθησαν αὐτῶς νόμοι τινὲς ἐπὶ βραχὺ καὶ εἰς τινὰς μόνον νήσους κρατήσαντες. Ὅτε δὲ τῇ 1815 αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἀπετέλεσαν τὸ ὑπὸ τὴν προστα-

σίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἠνωμένον κράτος ἤρξατο συστηματικώτερα νομοθετικὴ ἐργασία, ἥς ἀπέρροια ὑπῆρξαν οἱ Ἴόνιοι κώδικες, ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιτροπῶν καταρτισθέντες, ὧν τὸ σύνολον ἤρξατο ἰσχύειν ἀπὸ τῆς 1 Μαΐου (19 Ἀπριλίου) 1841, καταργηθείσης τῆς ἰσχύος τοῦ Ἑνετικῆς δικαίου. Μέχρις οὗ ὅμως καταρτισθῶσιν οἱ κώδικες οὗτοι, εἶχον ἐν τῇ μεταξὺ ψηφισθῆ νέμοι τινὲς μεταρρυθμιζόντες ὀρισμένους θεσμούς τῆς ἀστικῆς νομοθεσίας καὶ τοῦ διαδικαστικοῦ δικαίου. Οἱ Ἴόνιοι κώδικες (ἀστικὸς, ἐμπορικὸς, ποινικὸς, ὁργανισμὸς τῶν δικαστηρίων, πολιτικὴ καὶ ποινικὴ δικονομία) καταρτισθέντες ἐπὶ τῇ βίσει τῆς Γαλλικῆς κυρίως νομοθεσίας, ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς Νεαπολιτανικῆς, ἐπὶ δὲ καὶ τῆς Ἑνετικῆς ὡς πρὸς τὸ κληρονομικὸν δικαίον, ὑπεβλήθησαν τῷ 1830 εἰς τὸ ἑ' κοινοβουλίου πρὸς ψήφισιν· σφοδρὰ ὅμως ἡγέρθη ἔρις μεταξὺ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἐκάστης ἀντιπονευμένης τὸ δικαίωμα τῆς συζητήσεως καὶ ψηφίσεως αὐτῶν, ἐφ' ᾧ ὑπεβλήθη τὸ ζήτημα εἰς τοὺς νομικοὺς συμβούλους τοῦ Ἀγγλικῆς κράτους, οἵτινες ἀπεκρίνανται ὅτι ἀμφοτέρω τὰ σήματα ἐπρεπε νὰ ἐπιληφθῶσι ταύτης. Διαλυθέντος δὲ ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ ἑ' κοινοβουλίου, ἡ νέα νομοθεσία ψηφισθεῖσα ὑπὸ τοῦ 2' ὑπεβλήθη πρὸς κύρωσιν τῇ βασιλείᾳ τῆς Ἀγγλίας, ἥτις καὶ ἐνέκρινε ταύτην, πλην τοῦ περὶ γάμου μέρους, ὅπερ ὑποβλήθη τῷ Οἰκουμένικῳ πατριάρχῃ προσκάλειν τὴν ἐκδοσὶν τοῦ γνωστοῦ τόμου Γρηγορίου τοῦ ἑ'. Οἱ κώδικες ἐγράφησαν ἰταλίστι, μεταφράσθησαν δ' εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῷ 1851 ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συνεπέως ἀναγνωρίσεως ὡς ἐθνικῆς γλώσσης τοῦ Ἰονίου κράτους ἀπὸ τοῦ 1852 τῆς Ἑλληνικῆς· ἀλλ' ἡ μεταφράσις αὕτη, καίτοι δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, οὐδέποτε ἔλαβεν ἐπίσημον κύρος. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δικονομίαι καὶ ὁ ὁργανισμὸς τῶν δικαστηρίων ἀντικατεστάθησαν τῷ 1844 διὰ τῶν πράξεων ΝΠ' καὶ ΟΣ' τοῦ αὐτοῦ κοινοβουλίου. Ἡ ἰσχύς τῆς νομοθεσίας ταύτης μετὰ τῶν μεταγενεστέρως ἐπενευχεσίων μικρῶν τροποποιήσεων ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς δικαστικῆς ἀφαιρέσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν νόμον ΡΛ' τῆς 20 Ἰανουαρίου 1866. Ὁ ἀστικὸς ὅμως κώδικς κατ' ἐξαιρέσιν ἐξακολουθεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἰσχύειν ἐν Ἑπτανήσῳ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ τὰς κανονίζουσας θέματα, περὶ ὧν δὲν προνοοῦσιν οἱ λοιποὶ νόμοι τοῦ Κράτους. Τοιαύτη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ Ἰόνιος νομοθεσία, μὴ τυχοῦσα δυστυχῶς μέχρι τοῦδε εἰδικῆς ἐρμηνείας, πλην τινῶν μερικῶν τμημάτων αὐτῆς, ἀποτελεσάντων τὸ θέμα εἰδικῶν πραγματειῶν, καὶ τῆς νομολογίας τῶν Ἰονίων καὶ Ἑλληνικῶν δικαστηρίων καὶ κυρίως μέχρι μὲν τοῦ 1865 τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης,

ἐπέχοντος θέτιν ἀκυρωτικὸν τε καὶ ἐφετείου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1866 τοῦ Ἀρείου Πάγου. [Πρ.]

Ἰόνκοπιγγ (Jonkoping). Νεμερς τῆς Ν Σουηδίας, ἔχων ἐμβαδὸν 11 575 τ.χμ. καὶ 193 704 κατ. (1891), ἀρχαίαν δὲ γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἡ ἐμώνυμος πρωτεύουσα καίται ἐπὶ τῆς Ν ἀκρας τῆς λίμνης Βέτερν, ἔχει 10 682 κατ. καὶ εἶνε γνωστὴ κυρίως ἐκ τῆς ἐκατ' κατασκευῆς τῶν σουηδικῶν (ἀκινδύνων) πυρῶν. Τῷ 1809 ἐκλείσθη ἐν Ἱ. ἡ μεταξὺ Δανίας καὶ Σουηδίας εἰρήνη. [Μ.Σ.]

Ἰόππη. Πόλις παράλιος τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐπίνειον τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ἐγχειρομένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς κλίτους λόφου. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶνε μικρὸς καὶ ἀπρόσιτος εἰς μεγάλα πλοῖα καὶ ἀτιμώπλοια, ἅτινα ἀγκυροβολοῦσι 2 χιλίον. μακρὰν τῆς παραλίας. Ἐχει φρούριον κατηρεπόμενον καὶ τεῖχος ἰσχυρόν, ἀλλὰ βεβλαμμένον κατὰ τὴν παραλίαν. Αἱ οἰκίαι εἶναι λιθόκτιστοι, αἱ δὲ ὁδοὶ στενωπώται καὶ ῥυπαραί. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμοῦνται εἰς 7 χιλ. ψυχῶν, ἐξ ὧν 1000 Ὀρθόδοξοι, 600 Καθολικοί, ὀλίγοι Μαρωνῖται ἢ Ἀρμενιοί, 400 Ἰουδαῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοί. Οἱ πλείστοι τῶν Χριστιανῶν μετέρχονται τὸ ἐμπόριον ἐξαγωγῆς ἐλαίου, δημητριακῶν, σιτάμου, βάρβακος, μαλλίων, σάπωνος, πορτοκαλλίων, λεμονίων καὶ ἄλλων ὀπωρῶν καὶ εἰσαγωγῆς καφέ, σακχαρώσεως, ὀρίξης, ξυλείας κλ. Οἱ κῆποι τῆς Ἰόππης εἶναι οἱ ὠραιότεροι τῆς Παλαιστίνης, εὐώδεις καὶ ἀειθαλεῖς. Ἐκάστη τῶν χριστιαν. κοινοτήτων κέντηται ἰδίον μοναστήριον, τὸ δὲ τῶν ὀρθοδόξων καίται ἐπὶ τῆς κεντροικωτέρας θέσεως. Ἀνάγκουσι τὴν κτίσιν τῆς Ἱ. εἰς τὸν Ἰάφθ οὐδὲν τοῦ Νῶε, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀρχαῖόν αὐτῆς ὄνομα Γιάφφα. Τὰ περὶ Ἀνδρομέδας καὶ θαλασσίου τέρατος καὶ Περσέως μυθολογούμενα σκηνὴν ἔχουσι τὴν Ἰόππην. Κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφὴν ἐντεῦθεν ἀπέπλευσεν ὁ προσφθῆς Ἰωνᾶς καὶ κατεπέθη ὑπὸ τοῦ κήτους. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανικοῦ κηρύγματος πολλοὶ ἐγένοντο μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐνταῦθα. Κατακτηθεῖσα ἔπαυεν ἡγεμένης ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀσσυρίων. ἐμπρησθεῖσα ὑπὸ Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου, λεηλατηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ρωμαίου στρατηγοῦ Κεστίου, εἶτα δὲ ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα. Κατὰ τὴν πρώτην σταυροφορίαν διηκθῆν ὡς κομητεία, ὠχυρώθη ὑπὸ Λουδεβίκου τοῦ Θ' καὶ ἐκυριεύθη μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν κυβερνητῶν τῆς Αἰγύπτου, βραδύτερον δὲ περιήλθεν εἰς τὴν θόμν. κυριαρχίαν. Κατὰ τὸ 1799 ὁ στρατὸς τοῦ Βοναπάρτου εὐρισκόμενος ἐν Ἰόππῃ ἐδεκατίσθη ὑπὸ τῆς πανώλους. Τὸ 1837 σφοδρότατος σεισμὸς κατέστρεψε μὲν μέρος τῆς πόλεως θανατωθέντων τῶν πλείστων ἐκ τῶν κατοίκων.

Ίορας ἡ Ἰο(υ)ράσιον ὄρος καλεῖται ἡ μεγάλη ὄρεσις· ἥτις ἐκτείνεται εἰς μήκος 730 χμ. ἀπὸ τοῦ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Αἰν καὶ Ῥοδανὸς μυχῷ μέχρι τοῦ ἀνω Μοίνου. Ὡς ἐπὶ πλείστον ἀποτελεῖται ἐκ πατωμάτων τῆς ἀπ' αὐτοῦ καλουμένης Ἰορασίου καὶ τῆς κρητιδικῆς διαπλάσεως διαίρεται δὲ διὰ τοῦ Ῥήνου εἰς δύο κύρια τμήματα, τὸν ἑλβετικὸν καὶ τὸν γερμανικὸν Ἰόραν.

Ὁ ἑλβετικὸς ἡ καὶ γαλλικὸς Ἰ. ἔχει μήκος περίπου 320 χμ., πλάτος δὲ 30-50 χμ., συνίσταται δὲ ἐκ πολλῶν παραλλήλων ὄρεσιων μὴ ἀπεχουσὶν πολὺ ἀπ' ἀλλήλων καὶ χωρίζομένων διὰ στενῶν καὶ βαθειῶν μακρῶν κοιλάδων, μετὰ πολλῶν σπηλαίων καὶ καταθερῶν. Πρὸς ΝΑ χαμηλοῦται ἀποτόμως, βαθυρδὸν δὲ πρὸς ΒΑ. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ κείνται ἐπὶ τῆς ΝΑ μέρει, Δ τῆς Γενεύης (Crêt de la Neige 1723 μ., Reculet 1720 μ., Grand Colombier de Gex 1689 μ., Mont Tendre 1680 μ. κλ.). Αἱ δὲ πρὸς Δ καὶ Β ὄρεσις αἱ εἶναι χαμηλότεραι, ἔχουσιν ὅμως κορυφὰς 1400 μ. Ἐκτὸς τῶν λίμνῶν τοῦ Νεσθούργου καὶ τοῦ Βιλ αἱ ἀλλαι ἐν τῇ Ἰ. εἶναι μικραὶ, οἱ δὲ ἀπ' αὐτοῦ πηγάζοντες ποταμοὶ εἶναι παραπόταμοι τοῦ Ῥοδανὸς καὶ τοῦ Ῥήνου. Τὸ κλίμα τοῦ Ἰ. εἶναι ὀρεμνὸν, τὴν φθύναν καὶ δάση καλύπτουσι τὸ πλείστον τοῦ ὄρους, ἡ δὲ γεωργία περιορίζεται εἰς τὰς κοιλάδας. Ὅρυκτά χρῆσιμα εἶναι πρὸ πάντων λίθοι δ' οἰκοδόμας (μάρμαρον τοῦ Σολεθούργου, λιθογραφικὸι σχιστόλιθοι, γύψος, δρυκτὴν ἄλας, ασφαλτὸς κλ.). Ὁ χαρακτήρ τοῦ ὄρους παρέχει δυσκολίας εἰς τὴν συγκοινωνίαν, αἱ δὲ ὁδοὶ καὶ σιδηρόδρομοι ἀναγκάζονται νὰ ἀκολουθοῦσι τὰς μακρὰς κοιλάδας, ἐντὸς ἑποῦ ἀπαντῶσιν αἱ σπάνια ταῖα ἐγκάρσιαι κοιλάδες ἡ καὶ χαμηλότερά πως μέρη (δίοδοι) εἰς τὰς σειράς.

Ὁ γερμανικὸς Ἰ., ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ ἀνω Μοίνου (λήγων πλείστον τοῦ ὄρους φέχτελ), εἶναι ἐπίσης πλούσιος εἰς σπῆλαια, ἔχει ὅμως μᾶλλον χαρακτῆρα ὠψιπέδιου, καταπιπτοντος ἀποκρήμνως πρὸς ΒΑ καὶ Δ, ἐνῶ πρὸς ΝΑ χαμηλοῦται βαθυρδὸν, καὶ διασταυρούμενου ὑπὸ πολλῶν ἐγκαρσίων κοιλάδων. Διὰ τοῦ ποτ. Ἀλτμὺλ διαίρεται εἰς τὸν σ. ο. ἡ δ. ἡ Ἰ. (ὕψος ὑψηλότεραι κορυφαὶ Ὁδερχσένβεργ 1011 μ., Ὁεντλέρν 855 μ., Ὁενστάουφεν 882 μ.) καὶ τὸν φ. ρ. γ. κ. ἡ Ἰ. ἔχοντα διέβυσιν πρὸς Β, στεροῦμενον δὲ σημαντικῶν κυρτῶν καὶ προσλαμβάνοντα ὀρεινὸν χαρακτῆρα μόνον διὰ τῶν βαθειῶν ἐγκαρσίων κοιλάδων, κυρίως ἐν τῇ λεγομένῃ Φ. ρ. γ. κ. ἡ Ἰ. ἑλβετικῆς μετὰ τὸν Βαυρὺ καὶ Ῥελάνγκεν. [Μ.Σ.]

Ίορασία περίοδος (Γεωλ.). Ἡ δευτέρα περίοδος τοῦ μεσοζωικοῦ αἰῶνος (βλ. Γεωλογικὸι αἰῶνες), οὕτω κληθεῖσα ἀπὸ τοῦ

Ίορα, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἀνεγνωρίσθη ὡς αὐθιγώτατος γεωλογικὴ περίοδος, περιλαμβάνουσα δὲ τρεῖς διαπλάσεις, τὴν ἀρχαιότεραν Λειάσιον, τὴν μέσην ἡ Δόγγερρον καὶ τὴν νεώτεραν ἡ Μάλμην, φερύσας προσέτι καὶ τὰ ὀνόματα Μέλας Ἰόρας, Φαῖς Ἰόρας καὶ Λευκὸς Ἰόρας. Καὶ ὁ μὲν Μέλας Ἰ. συνίσταται ἐξ ἀργιλλοσιτανωδῶν πλακῶν, σκληρινέων ἀργιλλωμάτων καὶ λασβεστολίθων ὡς καὶ ψαμμίτου. Ὁ δὲ Φαῖς Ἰ. ἐκ γαιῶν ἡ κτερινέων ἀργιλλωμάτων, τιτανωμάτων, ψαμμίτου ὡς καὶ σιδηρέων ὀσλίθων, εἰτινες παρέχουσιν ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἰόρᾳ ὕλιν ἐν εἰς σπουδαίαν τοῦ σιδήρου βιομηχανίαν. Ἐν δὲ τῇ Λευκῇ Ἰόρᾳ εὐρίσκται ὀσλίθοι, δολομίτης καὶ ἀνοικτῶν χρωμάτων λασβεστολίθοι, ἐν εἰς καὶ αἱ περιφέρειαι λιθογραφικαὶ πλάκας τοῦ ἐν Βαυαρίᾳ Solenhofen. Καὶ αἱ τρεῖς δ' αὗται διαπλάσεις εἶναι πλουσιώταται εἰς ὀρυκτὰ λειψάνα, ἰδίως κηράλλια (σχηματίζοντα πολλαχῶς ὀσκληρούς βράχους), καλάνια, καρκίνους, ἰχθῆς καὶ ὑπερμεγέθη σαυροειδῆ (ἰχθυοσαύρους, πλησιοσαύρους, περαδακτύλους). Αἱ διαπλάσεις τῆς Ἰ. περιόδου εἶναι ἐξηπλωμεναι ἐν Γερμανίᾳ, ἐν ταῖς Ἀλπεσιν, ἐν Ἰταλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ῥωσίᾳ. [Δ.Κ.]

Ίορδαν (Γουλιέλμος). Γερμανὸς ποιητὴς, γενν. τῇ 1819 ἐν Ἰνστερβούργῳ. Ζῆ ἐν Φραγκφούρτῃ, ἐπεχείρησε δὲ πολλὰς περιόδους ὡς ραψωδῶς, ἀπαγγέλλοντος πρὸ πάντων τὸ ἔπος τοῦ Οἱ Νιδελλούργοι, ὅπερ ἐκ τῶν πολλῶν ποιημάτων του (δραμάτων, ἐπῶν) εἶναι καὶ τὸ τυχεν τῆς καλλίστης ὑποδοχῆς. Ἀξιωμακτικῶς εἶναι καὶ αἱ μεταφράσεις του πρὸ πάντων τοῦ Οὐίλλμου καὶ τοῦ Σοφοκλέους. Πρὸς δὲ ἐξημερίσεν αἰσθητικὰς μελέτας ἀφορώσας τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἔπους. [Μ.Γ.]

Ίορδάνης (Ἰβρ. Jarden, ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν σήμερον Σέριατ-ελ-Κερμπρ καλουμένος). Ποταμὸς τῆς Συρίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Παλαιστίνῃ, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ἀντιλίβανου καὶ πρὸς Ν φερέμενος διέρχεται τὴν λίμνην τῆς Τιβεριάδος καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀσφαλιτιδα (Νεκρὰν θάλασσαν), διατρέχων 100 χμ. Ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ τοῦτο εἶναι ταπεινότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς Μεσογείου θάλασσης καὶ τὰ ὕδατα αὐτοῦ εἶναι εἰδικῶς βαρύτερα ὡς περιέχοντα ἀσφαλτεν. Ἐχει μεγάλην ἐπιστημὴν ἐν τῇ ἱερᾷ ἱστορίᾳ· αἱ Ἑβραῖοι ὑπὸ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφὴν διέβλυν αὐτὴν ὁδὸν εἰς ποσὶν ἐν τοῖς ὕδασι δ' αὐτοῦ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου δ' Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ίορδάνης ἡ Ἰερδανὸς τῆς Συγγραφεύς τοῦ 7' αἰῶνος μ. Χ., Ἀλάνος τὴν καταγωγὴν, πιθανῶς δὲ διατελέσας ἐπισκοπὸς Κρότωνος. Ἐγγράφη περὶ τὴ 551 δύο ἔργα

λατινιστί, ὡν τὸ μὲν, ἐπιτομή τῆς γενικῆς ἱστορίας, ἔχει· ὀλίγην μόνον ὀξίαν, μέγιστην δὲ τὸ ἕτερον De origine actibusque Geta- rum, ἱστορία τῶν Γότθων μέχρι τῆς καταρ- γήσεως τοῦ δαυρογοθικοῦ κράτους ἐν Ἰτα- λίᾳ. Ῥέξεδόθη πλειστάκις, καὶ δὴ ὑπὸ Θ. Μόμμσεν (Ber. 1882). [Ἐγ.]

Ἰος, κοινῶς Νιό (τὸ ἐθνικὸν Ἰήτης καὶ κοινῶς Νιώτης), εἶνε νῆσος τῶν Κυκλάδων, καίριμν ἐν μέσῳ τοῦ νοτίου συμπλέγματος αὐ- τῶν, πρὸς Ν τῆς Πάρου καὶ Νάξου, ὑπαγο- μένη διοικητικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θήρας. ἔχει περίμετρον 31 μιλίων καὶ ἐμβαδὸν 119 τ.μ., μήκισ· δὲ ὑπὸ τοῦ βορείου αὐτῆς ἀ- κρωτηρίου Ἀσπρὸς Γκιρενὸς μέχρι τοῦ με- σσημβρινοῦ Τριγυρέαδος 18 γμ. περίπτω, καὶ πλάτος μέγιστον ἀπὸ Πούντας μέχρι τοῦ ὄκρ. Καλέδου 10 γμ. Εἶνε νῆσος ὄρεινῃ διακρίνεται δ' ἐπ' αὐτῆς δύο κόμβοι ὄρεινοι, ὁ Πύργος καὶ τὸ Μεγάλο Βουνί, συνεχόμενοι, ἐξ ὧν ἀκτινοειδῶς διακλαδίζονται ὑψηλὰ βρά- χηαι περριαιζόμεναι πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ καταλείπουσαι μεταξὺ αὐτῶν πεδινὰ τμήματα καλλιερρήματα. Ὁ Πύργος, τὸ μεγαλύτερον ὄρος τῆς νήσου, περὶ τὸ μέσον αὐτῆς, ἔχει ὕψος 732 μ., τὸ δὲ πρὸς τοῦτον συνεχόμενον Μεγάλο Βουνί ὕψος 724 μ. Τρίτῃ τῆς νήσου κορυφῇ εἶνε ἡ περὶ τὸ μέσον τῶν ἀνωτέρω καίριμν Μεγάλη Βιγίλα ἢ καὶ Προφήτης Πί- λας. Ἡ μέγιστη τῶν κοιλάδων τῆς νήσου, ὁ Κάμπος, κεῖται πρὸς τὸ ΒΔ τμήμα, ἀναστο- μωμένη εἰς τὸν κύριον λιμένα αὐτῆς· διαρρυ- μένη εἰς τὸν Χαμηλὸν Κάμπον καὶ Ὑψηλὸν Κάμπον, πατα καλλιερρήμενη καὶ κατάρυ- τος ἐξ ἐλαίωνων καὶ ἀμπέλωνων καὶ πλή- ρης ἀγροτικῶν οἰκίων τῶν καλλιερρητῶν. Πρὸς Ν ταύτης κεῖται ἕτερον πεδινὸν τμήμα, ὁ Μυλοπέτας, πρὸς Ν τῆς νήσου τὸ Μαγνα- νάρι, πρὸς Δ δὲ ἡ Ψάθη καὶ ἡ Ἀγία Θεο- δότη. Προϊόντα ἡ Ἰ. παράγει εἰς αὐτὴν καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν Κυκλάδων, κριθήν, σίτον, ἔλαιον, οἶνον, βάλανκα, ἐσώρας καὶ τυρόν. οὐτίους γίνεται ἐξαγωγή ἰδίως εἰς Θήραν. ἔχει δὲ περικοῦ μικρὰ ζῶα πρόβατα καὶ αἰγας 5—6 χιλ., βόας δὲ καὶ ἀγελάδας 2 χιλ. Ῥέξα- γονται δὲ ἐκ τῆς νήσου καὶ πλάκας πρὸς στρωθῶν. Πρὸ χρόνων ὑπῆρχεν ἐν τῇ νήσῳ βιομηχανία ἀμύλας, τῆς πλειονότητος καλ- τοῦ, εἰς ἣν ἐνησχλεύοντο αἱ γυναῖκες· ἐξή- γοντο δὲ κατ' ἔτος περὶ τὰς 20—30 000 ζευ- γῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν πλε- κτικῶν μηχανῶν ἡ βιομηχανία αὕτη κατέ- πεσεν, ἀφοῦ διατηρήθη ἐν τῇ νήτῳ περὶ τὰς δύο ἑκατονταετηρίδας· διότι ὁ περιηγητὴς Pasi van Krienen τῷ 1771 εὔρε ταύτην ἐν τῇ νήτῳ ἀμύλασαν· μνημονεύει δὲ καὶ ὅτι ὁ βάρβαρὸς αὐτῆς ἦτο ἀφθονός, ὥστε καὶ μεγάλη ποσότης αὐτοῦ ἐστὲλλετο εἰς Εὐρώ-

πην. Οἱ Ἰῆται ἀποδημοῦντες εἰς τὸ ἐξωτε- ρικὸν ματέρχονται εἰδικῶς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βαρελλασποῦ. Τὸ ναυτικὸν τῆς νήσου εἶνε ἀσήμενον, ἀποτελούμενον ἐξ ὀλίγων πλοίων, διατηρούντων τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῶν γειτονικῶν νήσων καὶ τῆς Σύρου.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνέρχεται εἰς 2 043 (τῷ 1889), ὡν 953 ἄρρενες καὶ 1 000 θῆλεις. ἔχει δὲ ἡ νῆσος μίαν καὶ μόνην πόλιν ἐμῶνυμεν, ἐν ἣ οἰκεῖ ὁλος ὁ πληθυ- σμὸς αὐτῆς, καίριμν πρὸς τὸ ΒΔ αὐτῆς τμή- μα, ἐνθα καὶ ὁ λιμὴν, μέγας καὶ ἀσφαλῆς, οὕτινος ἀπέχει $\frac{1}{2}$ ὥρας, συνδεσμένη δι' ἀ- νωφερῶς ὁδοῦ. Εἶνε δ' ἐκτισμένη ἐπ' ὑψηλοῦ εὐαέρου μέρους καὶ ἀνοικτοῦ ὀρίζοντος, νεύ- σασα πρὸς τὸν λιμένα καὶ τὴν χλοερὰν κοι- λάδα τοῦ Ἀνω καὶ Κάτω Κάμπου. Ἡ πό- λιν ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ Ἑλληνι- κὸν συντηρούμενον ἐκ κληροδοτήματος Σπου- βαλέττα, εἰρηροδικεῖον καὶ τηλεγραφεῖον. Ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Ἰ. ἐλείτο ἐνθα καὶ ἡ νέα. Σκίζονται δὲ ἔγνη τῶν ἀρχαίων τειχῶν καὶ ἀλλὰ θεμέλια ἀρχαίων οἰκοδομῶν. Εὕρισκον- ται δὲ ἔγνη ἀρχαιοτήτων καὶ ἀλλοχοῦ τῆς νήσου, ἰδίως εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀγ. Θεο- δότης, καὶ ἐν τῷ Κάμπῳ πύργοι ἀρχαῖοι. Πρὸς τὸ Β δὲ ἄκρον τῆς νήσου παρὰ τὸν λόφον τὸν καλούμενον Πλακωτὸν σκίζονται εἰ καὶ νῦν τὰ εἰσείκη τετραγώνου ἀρχαιοτάτῳ πύργῳ, καλούμενῳ Ψαρόπυργος, ἴσως ἐκ τοῦ χρό- νου τῶν λίθων, ὅπου ὁ περιηγητὴς Pasi van Krienen ἐν ἔτει 1772 ἀνασκάψας ἀν- εῖρε πολλὰς ἀρχαιοτήτας καὶ ἐπιγραφάς, διεκνήρυξε δὲ ὅτι εὔρε καὶ τὸν τάφον τοῦ Ὀ- μήρου, γεγονός· ὅπερ ἐνεποίησεν αἰσθησιν εἰς τὴν Εὐρώπην, τοῦ ὁποῦ ὅμως ἡ ἀλήθεια ἀμφοσθητεῖται.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἰου συμπύπτει μετὰ τῆς τῶν λοιπῶν Κυκλάδων νήσων, ὡν συνεμερί- σθη τὰς τύχας. Μετὰ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἡ- γεμονίας τῆς Νάξου διαμείνας ὑπὸ τοὺς Σανούδους ἀπὸ τοῦ 1207—1269. Κατὰ τὸ τε- λευταῖον δὲ τοῦτο ἔτος περιῆλθεν εἰς τὴν ἐ- ξουσίαν αὐτῆς τῶν Βυζαντινῶν, οἵτινες κατ- ἔσχον αὐτὴν μέχρι τοῦ 1392· κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ὁ Δομηνίκος Σινιάδι διατελῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Μάρκου Β' Σανούδου τῆς Νά- ξου, ὥπλισε τέσσαρα πλοῖα μετὰ τοῦ ἀδελ- φοῦ του καὶ ἐξέβαλε τοὺς Βυζαντινοὺς ἐκ τῆς νήσου, καταλαβὼν αὐτὴν συναινοῦντες καὶ τοῦ Μάρκου Σανούδου. Διετέλεσε δὲ οὕτως ἡ Ἰ. ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ οἴκου τῶν Σινιάδι μέχρι τοῦ 1320, ὅτε περιῆλθεν αὐτῆς εἰς τὴν τῶν δουκῶν τῆς Νάξου. Τῷ 1397 ὁ Φραγ- κίσκος Δ' Κρίσπος δούξ τῆς Νάξου ἐξεχώρισε τὴν Ἰ. εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Μάρκου Δ', ὅστις συνήγαγεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του καὶ τὴν νῆ- σον Θηρασίαν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ Μάρκος Δ' παραλαβὼν τὴν νῆσον σχεδὸν

ξημον κατοίκων, ἐκάλεισεν ἀποίκους νέους, ἐκτίσας τὴν σημερινὴν πόλιν Ἰόν ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς, ὡκαδόμησε τρεῖς ἐκκλησίας διὰ τοὺς ὁρθόδοξους καὶ μιαν διὰ τοὺς καθολικοὺς, ἧς σώζονται τὰ εἰρεπία, καὶ ἤγειρεν ἐγυρώματα πολλὰ τοῦ τῆς νήσου. Τούτων ἀποθανόντα τῷ 1450 διεδέχθη ἐκ τῶν υἱῶν του ὁ πρωτότοκος Ἰάκωβος. Εἰς τῶν υἱῶν του δὲ ὁ Μάρκος Β' ἀναφαίνεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰωαννιτῶν. Τὸν Ἰάκωβον ἀποθανόντα ἀπαιδα διεδέχθη ὁ Φραγκίσκος Β' δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Μάρκου Δ', ὁ ὁποῖος εἰς τὰς νήσους Ἰ. καὶ Θηρασίαν ὡς ἐκ τοῦ γάμου του προσήρτησε καὶ τὴν Ἀντίπαρον, αἰτίνας μετὰ τὸν θάνατον του περιήλθον εἰς τὸν υἱὸν του Μάρκον Γ'. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τούτου ἔπαισαν ἡ κυριαρχία τοῦ οἴκου Κρισπίου ἐπὶ τῆς Ἰ., διότι ἡ Ἀδριάννα, μὲν θυγάτηρ τοῦ Μάρκου Γ', μείνασα κληρονόμος τῶν τριῶν νήσων, παρέδωκεν αὐτὰς λόγῳ προικὸς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Πιζάνην, ὃν ἔλαβε σύζυγον τῷ 1508. Ὑπῆρξε δὲ ὁ Πιζάνης οὗτος ὁ τελευταῖος τοπάρχης τῆς Ἰου, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεβλήθη κυριευθεὶς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν τῷ 1550. Ἦτοι καὶ νῦν δὲ σώζεται ἐν Ἰ. ἡ παράδοσις, ὅτι ὁ τελευταῖος ἄρχων αὐτῆς ὠνομάζετο Πιζας. —Τὸ ὄνομα τῆς Ἰ. συνδέεται καὶ μετὰ τοῦ ὀνόματος δύο γενναίων ἱπποτῶν, τοῦ Houquincourt καὶ τοῦ Beaumville ἢ Temorincourt, ὧν ὁ πρῶτος κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου εὐθὺς μετὰ τὴν νίκην ἣν ἐκέρδισε κατὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου ἐν μόνον πλοῖον αὐτὸς ἔχων, εἰς ὃ εὗρισκετο γενναῖος συναγωνιστὴς καὶ ὁ κατόπιν γενόμενος στρατάρχης τῆς Γαλλίας Tourville, ὁ δευτερος δὲ διότι πολιορκήσας ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἰ. ὑπὸ 60 γαλερῶν τουρκικῶν κομζουσῶν εἰς Κρήτην ἐπικουρίας, κατώρθωσεν ἀγωνιζόμενος νὰ ἐξέλθῃ τοῦ λιμένος πολλὰς ἑμίαιας προσηνήσας εἰς τὸν τουρκικὸν στόλον. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰ. εἶναι πάντες τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οὐδενὸς καθολικοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῇ νήσῳ. Φαίνεται δὲ ὅτι μεταξὺ τῶν ἀποίκων οὗς ὁ Μάρκος Δ' προσεκάλεσεν εἰς τὴν νήσον ὑπῆρχε καὶ μοῖρα Ἀλβανῶν, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ χρονογράφοι, οἵτινες ἡ ἐξέλιπον ἢ συνεγενεήσαν εἰς τὸ ὑπάρχον Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, καταλιπόντες μόνον γλωσσικά ἔχνη ἰδίως εἰς τὰ ποιμενικά ὀνόματα. [Α.Μηλ.]

Ίόσικα (Νικέλ. βερῶνος Josika). Οὐγγρος ποιητής (1706-1865), δημοσιεύσας κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Σκωτ πλείστα μ.θ. ιστορήματα ὡν τὰ ἀντικείμενα ἔλαβεν ἐκ τῆς σύγχρονης ἱστορίας. Λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848-9, ἐφυγεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν· ἔζησε δὲ μέχρι τοῦ 1864 ἐν Βρυξέλλαις, εἰτα δ' ἐν Δρέσδῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1865. [Μ.Γ.]

Ίόστ (Ἰσαάκ). Ἑβραῖος Ἰουδαῖος ἱστορικός, ἐκ Βερνδουργ τῆς Γερμανίας, διευθυντὴς τῶν Ἰουδαϊκῶν σχολῶν τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Φραγκφούρτης (1798-1860). Συνέγραψε πολλὰ σπουδαία καὶ ἐκτενῆ συγγράμματα θεωρῶντα εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν ἱστορίαν καὶ φιλοσοφίαν καὶ μεταφράσιν τῆς Μισνά κ.λ., ἅτινα ἀπολαύουσι πολλοῦ κύρους ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑβραϊκῇ φιλολογίᾳ. [Σ.Π.]

Ίουθενάλιος (Decimus Iunius Iuvenalis). Διάσημος λατινὸς σατυρικός ποιητής. ἀκμάσας περὶ τὸ 100 μ.Χ. Ἐγεννήθη ἐν Ἀννίῳ τῶν Οὐέλτικων, τὸ κατ' ἀρχὰς δ' ἐπαδόθη εἰς τὴν ῥητορικὴν καὶ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον καὶ ἠλικιωμένος ἦδη ἀφοσιώθη εἰς τὴν ποίησιν. Ἀπέθανε δὲ ἐν ἡλικίᾳ 80 ἐτῶν. Σώζονται αὐτοῦ 16 σάτυραι εἰς 5 βιβλία, ἐν αἷς μακτιγοὶ τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν τῆς ἐποχῆς του. Κυριώτεροι ἐκδ. ὑπὸ Jahn (1851), 6' ἐκδ. ὑπὸ Bücheler (1886), Weidner (6' ἐκδ. 1889). [Μ.Γ.]

Ίούγ. Παραπόταμος τοῦ Σουβόνα ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ. κυβερνεῖται Βολγῶν. Ἐχει μῆκος 463 χμ.

Ίούγγ (Ἰω. Ἑρρίκος Jung), ἐπικληθεὶς Στίλλινγκ. Γερμανὸς συγγραφεὺς, γνωστός ἐκ τοῦ πολυτέρπου βίου καὶ τῶν θερησκευτικῶν ἰδεῶν του. Ἐγεννήθη τῷ 1740 ἐν Νασαύᾳ ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας, ἐγένετο ῥάπτης ἐσπούδασεν εἰτα ἱατρικὴν ἐν Στρασβουργῷ ὅπου ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Γκαίτε, διετέλεσεν ὕστερον πρακτικὸς ἱατρός, καθηγητὴς τῆς γειογραφίας, τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας (ἐν Μαρβούργῳ) κ.λ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1817 ἐν Καρλσρούῃ. Τὰ ἔργα του ἀποδοιογραφία καὶ πολλὰ μυθιστορήματα, τῶν ὁποίων τὸ κέντρον ἀποτελοῦσι μυστικισμὸς καὶ πνευματισμὸς, ἐνεποίησαν μεγίστην ἐντύπωσιν. [Μ.Γ.]

Ίούγγιος (Ἰωακείμ Jung ἢ Jungerius). Διαπρεπὴς ἐπιστήμων, γεννηθεὶς τῷ 1587 ἐν Λυδίκῃ, σπουδᾶσας δὲ μαθηματικά καὶ ἱατρικὴν καὶ διατελέσας καθηγητὴς ἐν Γίρσεν καὶ Ρέστοκ. Ἀπέθανε τῷ 1657 ἐν Ἀμβούργῳ ὅπου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο διευθυντὴς τοῦ Ἰωαννείου γυμνασίου. Ἐγένετο πρόδρομος τοῦ Λεϊβνίτιου ἐν τῇ μεταρρυθμίσει τῆς φιλοσοφίας, ἔθεσε δὲ πρῶτος τὰς βάσεις ἐπιστημονικῶν βρῶν διὰ τὴν βετανικήν, ἧς ἐπεξεργάσθη εἰτα ὁ Λινναῖος. [Ἐγ.]

Ίούγγφρξου. Βλ. Παρθένον ἔρως.

Ίούγκος. Βλ. Σχοῖνος.

Ίούγλανς. Βλ. Καρὰ.

Ίουγούρθας. Βασίλευς τῆς ἐν Ἀφρικῇ ἀρχαίας Νουμιδίας, περιφημὸς διὰ τοὺς μετὰ τῶν Ῥωμαίων πολέμους του. Πίε νεθου τινὸς ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως Μιθρίδα, ἀντράφη ὑπὸ τούτου βασιλικῶς μετὰ τῶν ἰδίων του υἱῶν Ἀδερβάλου καὶ Ἰεμψάλου, μεθ' ὧν ἐγένετο συμβασιλεύς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μι-

κίψα (118 π. Χ.). Ἀλλ' ἀμέριστον τὴν ἀρχὴν ἐπιδιώκων ἐδολεσφόνησε μὲν τὸν Ἰεμβάλον (117), τοῦ δὲ Ἀδερβάλου φυγόντος εἰς Ῥώμην καὶ ζητήσαντος τὴν προστασίαν ταύτης, ἐπεμφεν ὁ Ἰ. πρέσβεις αἵτινες κατώρθωσαν νὰ διαφθεύρῃσι τῶς πλείστους τῶν συγγλητικῶν, οὕτως ὥστε αἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῆς Ῥώμης ἵνα κανονίσωσι τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς Νουμιδίας παρεχώρησαν τῇ Ἰ. τὸ μείζον μέρος τῆς χώρας. Μετ' οὗ πάλυ ὁ Ἰ. πολιτοκλήσας τὸν Ἀδερβάλον ἐν Κίρτη ἐρόνευσε αὐτόν τε καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν φρουράν. Οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τούτοις κατὰ τοῦ Ἰ. Ῥωμαῖοι στρατηγοὶ εὐδοκίμως κατ' ἀρχάς πολέμησαντες αὐτόν, διεφθάρησαν τέλος καὶ αὐτοὶ διὰ χρημάτων καὶ συνωμολόγησαν εἰρήνην ὡς προθυμομένου δῆθαι τοῦ Ἰ. νὰ ὑποταχθῇ. Ἀλλ' ἡ εἰρήνη δὲν ἐνεγνωρίσθη ἐν Ῥώμῃ καὶ ὁ Ἰ. προσελήθη ν' ἀπολεγήθῃ (111). Καὶ πάλιν ὁμοῦς διὰ τῶν χρημάτων του κατώρθωσε νὰ ἀναδελφῇ ἐπ' ὀρίστον ἡ περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις. Ἀπελθόντος αὐτοῦ ὁ πόλεμος συνεχίσθη ἀνευ ἀποτελέσματος μέχρι τοῦ 109 ὅτε ὁ Ἀδάκαστος Αὐλὸς Ποστούμιος ἀναλαβὼν τὴν στρατηγίαν ἠνάγκασε τὸν Ἰ. νὰ ζητήσῃ καταφυγὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Μαυριτανίας Βόρχω, ὅστις ἐπὶ μικρὴν προστατεύσας, εἰτα πολεμοῦμενος καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ διαδεξαμένου τὸν Αὐλὸν Μαρίου, παρέδωκε τέλος αὐτόν καὶ ὁ Ἰ. ἐκόσμησε τὸν θρίαμβον τοῦ Μαρίου (104), μεθ' ὃ καταδικασθεὶς ὑπέστη τὸν διὰ τῆς πείνης θάνατον. Ἱστορίαν τοῦ Ἰουγυρτικοῦ πολέμου ἔγραψεν ὁ Σαλλούστιος.

Ίουδα βασιλείον. Βλ. Ἰουδαῖοι, Ἰουδας. — I. φυλ. ἡ. Βλ. Ἰουδας.

Ίουδαῖα. Βλ. Παλαιστίνη.

Ίουδαϊκή φιλολογία. Ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐθνικῆς φιλολογίας τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔθνους τὸ μόνον σωζόμενον μνημεῖον εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἐν ᾗ συνηθροίσθησαν τὰ πλείοτερον ἐκτιμηθέντα ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὡς πηγαὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκείας ἡ τὴν ἠθικοθρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν ἐργα ἢ ἀποσπάσματα αὐτῶν πάντα δὲ τὰ ἄλλα προέοντα τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας ἀπωλέσθησαν. Αἱ ἀρχαὶ αὐτῆς ἀναγονταὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν, τὸ δὲ τέλος εἰς τοὺς χρόνους τῶν Μακκαβαίων, ἡ δὲ ἀρχὴ αὐτῆς περιλαμβάνει ἕξ αἰώνας, ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ μέχρι τοῦ Ἰουδα. Ὄνόματα συγγραφέων ὀλίγιστα γινώσκουμεν, τούτο μὲν διὰ τὴν συνειθισμένην παρ' Ἑβραίοις ἀνωνυμίαν, τούτο δὲ διὰ τὰς πολλὰς γινόμενας τῶν βιβλίων ἐπεξεργασίας. Κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους φαίνεται ὅτι τῆς γραφῆς ἔργοντο χρήσις μόνον πρὸς πρακτικούς σκοπούς, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς συγγραφὴν φιλολογικῶν ἔργων. Πρῶτον δὲ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ βασιλείου ὑπὸ τὸν Σαούλ, ἡ ἀνάπτυξις τῆς συνάμεικας, τῶν σχέσεων καὶ τοῦ καθέλου πο-

λιτισμοῦ τοῦ κράτους ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τῆς φιλολογίας. Ἡ τέως σχετικῶς ἀσήμαντος ποίησις καὶ τὸ ἅμα εἰσάγονται εἰς νέαν περίοδον, τῆς τῆς ἀρχῆς, δι' αὐτῶν τῶν βασιλέων, τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος, οἵτινες εἶναι ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων συγγραφέων τῆς Ἰ. φιλ. Τὰ σπουδαιότατα τῶν βασιλείων γεγονότα κατεγράφοντο εἰς ἰδιαίτερα βιβλία, ἅτινα ἐπεξεργάσθησαν οἱ συγγραφεῖς τῶν ἱστορικῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης. Αἱ δὲ προσφεταιὶ ἀπὸ τοῦ Θ' τοῦλάχιστον αἰῶνος ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερον φιλολογίας εἶδος, θεωρούμενον ὡς τὸ κορυφωμα τῆς ἑβραϊκῆς φιλολογίας. Ἰδιαίτερος διὰ τὴν ποίησιν παρατηρήσειν ἐπιμόνον ἡ λυρική καὶ ἡ γινωμικὴ ποίησις προήχθησαν εἰς ἀκμὴν, τὴν θέσιν δὲ τοῦ ἔπους κατέχουσιν αἱ εἰς πεζὴν γεγραμμέναι ἡρωικαὶ παραδόσεις τοῦ παρελθόντος. Ἡ ποίησις καὶ τὸ ἅμα ἐκαλλιεργούτο εἰς τὰ ἀνώτατα κοινωνικὰ στρώματα καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ. Διὰ τῶν Ψαλμῶν τῶν Δαβὶδ ἀνεπτύχθησαν εἰς τελειότητα, τὸ εἶδος δὲ τούτου τῆς τῶν Ψαλμῶν ποιήσεως εἰσῆλθον ἔκτοτε καὶ εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ ἐκαλλιεργήθη μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων, ἀποτελοῦν ἐν τῶν κυριωτέρων μέσων διὰ τὴν θρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν. Τὰ προϊόντα δ' αὐτῆς οὐ μόνον εἰς τὰ ἄριστα τῆς Ἰ. φ. ἀνήκουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐγένοντο ὑπόδειγμα διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑμνωδίαν πάντων τῶν λαῶν. Ἐν τῇ σημερινῇ Ψαλτηρίῳ πρόκειται ἡμῖν μεταγενέστερα συλλογὴ τῶν ἁρίτων τοῦ εἶδους τούτου προϊόντων, ἀρχαιότερων τε καὶ νεωτέρων. Τῆς δὲ γινωμικῆς ποιήσεως πατὴρ θεωρεῖται ὁ σοφὸς Σολομῶν, οὗ τὰ βήματα ἠκολούθησαν πολλοὶ ἀντόπιν· ἐν αὐτῇ οὐ μόνον ἡ πρακτικὴ σοφία ἀντιπροσωπεύεται, ἀλλ' ἀναπτύσσεται καὶ βαθεῖα φιλοσοφία περὶ τοῦ κόσμου. Καὶ ἐνταῦθα δὲ τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Παροιμιῶν Σολομῶντος σωζόμενον σύγγραμμα εἶναι συλλογὴ ἀρχαιότερων καὶ νεωτέρων προϊόντων, ὧν τινα καὶ εἰς τὸ Ψαλτήριον ἀνευρίσκομεν. Παράρτημα τῶν Παροιμιῶν ἀποτελεῖ ἡ περὶ τὸ 200 π. Χ. συντεθεισα Σοφία Σειράχ, ἥτις ὁμοῦς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων δὲν συμπεριελήφθη εἰς τὰ κανονικὰ αὐτῶν ἱερὰ βιβλία. [Β.Α.]

Κατὰ τὴν Βαβυλωνιανὴν αἰχμαλωσίαν οἱ Ἑβραῖοι κατεῖχον τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης μέχρι τοῦ Ἰουδα. ἀπὸ δὲ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἐπανόδου εἰς τὴν Ἰουδαίαν (336 π. Χ.) ἀρχεῖται κυρίως ἀναπτυσσόμενη ἡ Ἰουδαϊκὴ φιλολογία. Τὰ ἀρχαία βιβλία συνεληφθούτο ἡ μετασχηματίζοντο ὑπὸ τῶν Σοφιστῶν ἢ Γραμματέων, ἐν τῇ δραματικῇ διαλέκτῳ, ἥτις κατέστη κοινὴ σὺν τῷ χρόνῳ ἐν Παλαιστίνῃ. Συγγραφεῖς τοιοῦτοι ἐκ τῶν πρώτων ἦσαν ὁ Σειράχ καὶ ὁ Ἀριστόβουλος. Αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἀρχαίων βιβλίων (Μιδράς) αἱ γινόμεναι μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος χωρίζονται εἰς Χαλαχὰ καὶ Ναγαδὰ, τῶν μὲν ἀ-

σχολουμένων εις π ρ α κ τ ι κ ή ν έρμηνείαν του μωσαϊκού νόμου, των δέ άπεκτεινόμενων εις θρησκευτικές, ήθικές και ιστορικές άναπτύξεις. Κατά την περίεον ταύτην της Ί. φιλ. άπαντώνται και διάφοροι έλληνικοί και άραμαϊκοί της Π. Δ. μεταφράσεις (Ταργούμ), άποκρυφα και συλλογαί ψαλμών και γυναικων' κατ' αὐτήν έπίσης την περίεον ήκρασαν ο Ίώσηπος, Φιλων, Ίωάννης, Σαμαί, Χιλλέλ, αμφότεροι οι Γαμαλιήλ, Έλιέξερ-βέν-Υρκάν, Ίσμηλ και ο Άκίβά, πάντες νομοδιδάσκαλοι και έρμηνευταί της Π. Δ. Από της Β' έκατονταετηρίδος άκμαζουσιν έν Παλαιστίνη και Βαβυλωνία περίφημοι σχολαί, ών οι άνδρες έπεξεργάσθησαν την Μισνά και τό Ταλμούδ' π. χ. Έλιέξερ Βέν-Ίακώβ, Ίεχούδ, Σιμεών-Βέν-Ίεζάι, Νάθαν, Σαμουήλ, Ίωχανάν, Ραβί, Άσέ, Άβινά και Μάρ-Βέν-Άσέ Χιλλέλ, οίτινες συνέγραψαν ύπομνήματα και έρμηνείας εις την Π. Δ., συλλογας προσευχών, ιστορικά χρονικά κλ. Οί πλείστοι των έν Παλαιστίνη διδασκάλων έγίνωσκον την Έλληνικήν, τινες δέ κατεγίνοντο και εις την Ιατρικήν και άστρονομίαν. Μετά δέ την πτώσιν των έν Παλαιστίνη σχολών, τά έβραϊκά γράμματα έκαλλιεργούντο έν Περσία. Είς την περίεον ταύτην κατατακτέοι και οι έλληνίζοντες Ίουδαί, Άκύλας και Σύμμαχος, μεταφρασταί της Π. Δ. Από του τέλους του Β' αιώνος οι Ίουδαί, έν λαλοῦσι πλέον την Έβραϊκήν. Τόν 5' αιώνα άπεπερατώθη τό έν Βαβυλωνία Ταλμούδ, άνεπτύχθη ευρύτερον έν Παλαιστίνη ή Μασσόρα και συνεπληρώθησαν τά Ταργούμ (έρμηνεαί) της Άγ. Γραφής έν Παλαιστίνη.

Έπί τρείς αιώνας περίπου, από των μέσων της Η' μέχρι των μέσων της ΙΑ' έκατονταετηρίδος, πολλοί Ίουδαί, έπόμεινοι τη άναπτύξει των Άράβων κατέγιναν εις την Ιατρικήν, άστρονομίαν, έρμηνείαν, γραμματικήν και χρονογραφίαν, έπίσης δέ εις την άνάπτυξιν του Ταλμούδ. Τοιούτοι ύπρξαν δ' Ανάν (750), ταλμουδιστής έξοχος, ο Σααδία, μεταφράσας εις τό δραβικόν την Γραφήν και έρμηνεύσας αὐτήν, ο Σερίρα και ο υίός του Χαί, λεξικογράφος, ο Έλαζάρ-βέν-Καλίρ, ύμνογράφος, Ίσαάκ-Ίσραήλ Ιατρός, Νισοίμ νομοδιδάσκαλος. Καί έν Ίταλία δέ ήκμασαν τινες ραββίνοι από του Η' αιώνος ως Ιατροί, άστρονόμοι και ποιηταί (Ίούλιος, Σαβαί, Ίωσήπων) και έν Ίσπανία (Μεναχέμ, Χασδαί). Ο ΙΑ' και ΙΒ' αίων είνε ή καλλίστη έποχή του Ιουδαϊκού μεταίωνος. Οί έν Ίσπανία Ίουδαί, άσχολούνται παρά τη έθνική φιλολογία εις την άστρονομίαν, θεολογίαν, έρμηνευτικήν, γραμματικήν, ποίησιν, νομολογίαν, μαθηματικήν, χρονολογίαν, φιλοσοφίαν, Ιατρικήν, συγγραφοντες δραβιστί, έβραϊστί και ραββινιστί (Σαμουήλ Χαλεβί, Ίσαάκ Άλφάσι, Σαλομών Παρχών, Μοκάμετς,

Βεχάι, Πενιαρην Τυδέλα, Άδενέστρας και ο ένδοξος Μαΐμονίδης). Έν Γαλλία οι Ίουδαί, κατέγινοντο εις τό Ταλμούδ ίδίως (Γέρσων, Ρασι), άλλά και εις την Χαγαδά και την Ισραματολογίαν. Ταλμουδισταί ήσαν κατά την περίεον ταύτην και οι πλείστοι των έν Γερμανία Ίουδαίων (Πεταχία κλ.). Η παρά του Μαΐμονιδου δοθεΐσα ώθήσις εις την Ί. φιλ. έγκαιολούησε μέχρι τέλους του ΙΕ' αιώνος' ίδίως διέπρεψαν κατά την περίεον ταύτην έξηγηταί φιλόσοφοι της Π. Δ., έν Ίσπανία, Πορτογαλία, Προβηγκία και Ίταλία' και οι μόνον θεολόγοι, άλλά και ποιηταί (Χαρίσι, Χασδαί), άστρονόμοι και φιλόσοφοι (Κοέν, Χάλεβι, Άδερίθ), καββαλισταί (Τέδρος, Γεκατίλια, Άδουλαρία), νομικοί (Γιομ-τόβ, Νισοίμ, Ηιζάλ), ήθικολόγοι (Γρίσκακ, Σοαίβ, Άδουάβ) και πολλοί άλλοι. Από του ΙΣ' αιώνος μέχρι των μέσων του ΙΗ' οι Ίουδαί, εκδιώκονται από της δυτικής και μεσημβρινής Ευρώπης' ουχ ήτιεν τοῦτο δέν εκώλυσε την άνάπτυξιν της Ί. φιλ., διότι ή άνακάλυψις της τυπογραφίας, ή άπανταχού της Ευρώπης υπό ευφών και επιχειρηματιών Ίουδαίων σύστασις τυπογραφείων και ή έν-τεῦθεν άσημέραι άποδαινουσα ευκολώτερα εκδοσις συγγραμμάτων, συνετέλεσαν ώστε πολλά τοιαῦτα ν' άναφανῶσι κατά την περίεον ταύτην εις Έβραϊκήν γλώσσαν, ραββινικήν, λατινικήν, Ισπανικήν, πορτογαλικήν, Ιταλικήν και έβραιογερμανικήν. Τα συγγράμματα ταῦτα είνε ίδίως έρμηνεαί της Γραφής, της Καββάλας ή του Ταλμούδ, ένψ ή ποίησις, ή έπιστήμη και ή γραμματική παραμελούνται. Έπίσης πολλά συγγράμματα σκοποῦσι την δημόδιον αὐτως εἶπαιν διδασκαλίαν του Ιουδαϊκού λαοῦ (Ίδίως έν Πολωνία), δι' έμιλιών και άπλων έρμηνειών της Π. Δ.

Από των μέσων του ΙΙΙ' αιώνος ο Μωσής Μένδελσον έγκαινίζει νύαν έλως έποχην εις την Ί. φιλ., διότι ενέκέντρισεν, αὐτως εἶπαι, την έπιστημονικήν πρόεον και άνάπτυξιν της νέας έποχής εις την θεολογίαν. Ο Μένδελσον ως μεταφραστής της Π. Δ. έκαμιν οτι ο Λούθηρος, μεταφράσας την Άγ. Γραφήν εις την γερμανικήν' κατέστησεν εις τα Ιουδαϊκά πλήθη προσία τά μυστήρια των Γραφών, ως έπίσης και πολλούς άλλους έπιστημονικούς κλάδους, γραμματικήν, φυσικομαθηματικά, Ιστορίαν, γεωγραφίαν, παιδαγωγικήν' αὐτω δέ οι Ίουδαί, κατά τον ΙΘ' αιώνα συμβαδίζουσιν έν τη πρόεον εις τε τάς έπιστήμας και την καλλιτεχνίαν μετά της λοιπής Χριστιανικής Ευρώπης. Κατά την νέαν ταύτην περίεον διακρίθησαν και διακρίνονται πλείστοι Ίουδαί, π. χ. οι Βέροσελ, Ούγγελ, Φρίδλαντερ, Λέβε, Βόλφσον, Μαΐμόν, ο Ιατρός Χέρτε, οι φυσικομαθηματικοί Ι'. Λέβης, Κάπσελ, Μ. Χίρε, οι ποιηταί Φ. Μένδτε, Ε. Λουστάτος, Σ. Καλιμάνης κλ. Ι-

στοριογράφοι διεκρίθησαν αὐτοὶ Ἰώσηφ, Νέρτοφελδ, Βίνερ, Γρέτς, ἀρχαιολόγοι οἱ Σ. Λευντσακός, Μ. Σάξ, λεξικογράφοι οἱ Ι. Φόρστε, Ι. Λέβιτς, φιλόσοφοι οἱ Σ. Μούνκ, Σ. Χίρς, φέρουστές, Πλὴν τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων συγγραμμάτων οἱ λόγιοι Ἰουδαῖοι δημοσιεύουσι πολλὰς ἐκρημερίδας καὶ περιοδικὰ εἰδικῶς εἰς τὴν ἱ. φιλ. θροφοῦντα ἐν ἀπάσαις ταῖς εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις. [Σ.Π.]

Ίουδαῖος. Οὕτως ἐκλήθησαν οἱ Ἰβραῖοι ἡ Ἰσραηλῖται ἀπὸ τῆς βαβυλωνιακῆς αὐτῶν αἰχμαλωσίας, ὡς ἀπέγονται τῶν ἀποτελούντων τὸ πατὴρ βασιλείου τοῦ Ἰούδα, Κοινότερον ὅμως τὸ ὄνυμα σημαίνει τοὺς Ἰβραῖους ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ κατὰ τοῦτο θέλει ἐκτεθῆ ἑνταῦθα ἐν συνεχείᾳ ἡ ἱστορία αὐτῶν. Ὁ Ἰβραῖος λαὸς ἔχει σημεῖτικὴν τὴν καταγωγὴν, ἐκλήθη δ' οὕτως ἀπὸ τῆς λέξεως *Elu* σημαίνουσης πέραν καθότι εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν (περὶ τὴν Κ' αἰῶνα π. Χ.) μετενόστησε, πιθανῶς μετ' ἄλλων συγγενῶν φυλῶν, ὡν βραδύτερον κατέστη ὁ πυρὴν, ἀπὸ τῶν πέραν τοῦ Εὐφράτου χωρῶν εἰς Παλαιστίνην, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη. Ὡς γενέσθην αὐτῶν οἱ ἱ. λέγουσι τὴν Ἀβραάμ, πρῶτον εἰσελθόντα εἰς τὴν Παλαιστίνην μεθ' ἧν ὑπῆρχαν πατριάρχαι τῆς φυλῆς ὁ Ἰσαάκ καὶ ὁ Ἰακώβ, 2^α οὐ, ἐπικληθέντος καὶ Ἰσραήλ. (βλ. λ.), προσέλαβον τὸ ὄνομα Ἰσραήλ. Μετανοστήσαντες ἐπὶ τῶν Ἰγῶς (βλ. λ.) εἰς Αἴγυπτον, ἀνεπτόχθησαν ἐκεῖ εἰς μέγαν καὶ φιλοπόλεμον λαόν, εἰς 12 φυλάς διηγεμένον (βλ. Ἰακώβ). Ὁ λαὸς ἡ τυραννία τῶν Φαραῶ ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς ἐγκατάλειψιν τῆς Αἰγύπτου καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐλευθερωτοῦ Μωυσέως καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἀληθοῦς καὶ μόνου Θεοῦ, οὗ μόνον αὐτοὶ διατήρησαν τὴν πίστιν καὶ λατρίαν, ἐπανήλθον μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις καὶ μακρὰν διαμονὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ εἰς τὴν ἐπηγγελημένην τοῖς πατράσιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γῆν Χαναάν καὶ ὑπὸ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυὴ κατέλαβον αὐτὴν νικῆσαντες τοὺς τότε ἐν αὐτῇ ἐγκαθιδρυμένους ἀλλοφύλους. Κατὰ τὸν χρόνον τῶν περιπλανήσεων ἐπέστησαν αἱ βάσεις τῆς νομοθεσίας αὐτῶν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν παράδοσιν δοθείσης τῇ Μωϋσῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιναι, δι' ἧς ἐπεβάλλετο αὐστηρῶς ὁ μινεθεῖσμός καὶ ἐκηρύσσοντο οἱ Ἰβραῖοι ὡς εὐνοεῦμενος τοῦ Θεοῦ λαός, ὠρίετο δὲ γενικῶς ὁ ἥθους αὐτῶν βίος· ἀλλ' ὅπως φέρεται συντεταγμένος ὁ Δεκάλογος ἐν τῇ Πεντατεύχῳ εἰς βεβαίως ἔργον τῶν μετέπειτα χρόνων. Ἡ κατάκτησις τῆς γῆς Χαναάν δὲν ἐπαυτοῦχθ' ὁλοκληρῶς οὐδ' ἀκινδύνως, καθόσον μάλιστα ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ αἱ φυλαὶ ἔδρασαν καθ' ἑαυτὴν ἐκαστή. Ἐν ᾧ ὅλῳ αἱ ἰσχυρότεραι φυλαὶ, ἡ τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ τῶν Εὐφραῖμ καὶ Μανασσῆ (υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ) κατέλαβον τὰς 3^α αὐτῶν κατ' ἐννομήν τας χώ-

ρας ταχέως καὶ ἀσφαλῶς, ἀλλὰ ἀνεγνώρισαν ἐν τῇ τῆς χώρας τῶν ἀνεξάρτητα τμήματα καὶ τέλος ἡ τοῦ Ἰσάχαρ καὶ Ζαβουλὼν ὑπετάγησαν εἰς τοὺς κατέχοντες τὴν χώραν ξένους. Οἱ ἀγῶνες πρὸς τοὺς περινοκλῶντας τὴν Ἰβραῖκον ξένους τοὺς λαούς, Μωαβίτας, Μαδιανίτας, Φιλισταίους, διήρκεσαν καθ' ὅλην τὴν τῶν Κριτῶν (βλ. λ.) καλουμένην 300 περίπου ἐτῶν περίοδον, καθ' ἣν καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι δὲν ἐλείψαν, ἡ δὲ κοινὴ λατρεία τοῦ Ἰεχωῦδ' ἐγκατεστάθη πελλὰκις κατὰ καιρὸς διὰ τῆς τῶν θεῶν τῶν ἀλλοφύλων. Μόλις δὲ διὰ τοῦ Σαμουὴλ ἐπετετέθη ἡ ἐνότης τοῦ Ἰβραῖκου λαοῦ καὶ ἡ εἰς βασιλείαν σύμπηξις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Σαούλ (1075 π. Χ.), ἔκτετε δ' ἀρχεται ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ἀκμή· συμπίπτουσα ἰδίως μετὰ τῶν τριῶν πρώτων βασιλείων Σαούλ, Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος. Ὁ τελευταῖος ἐνίσχυσε τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα καὶ πίστιν διὰ τῆς ἰδρύσεως κέντρου αὐτῆς, τοῦ περιφθίμου ἐν Ἱερουσαλὴμ ναοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ῥοβοάμ αἱ 10 φυλαὶ ἀποστατήσαντες ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς φυλῆς Ἰούδα ἐσχματίσαν τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ ὑπὸ τὴν ἐν τῇ φυλῇ Εὐφραῖμ στρατηγὴν Ἰεροβοάμ, ἐν ᾧ ἡ φυλὴ Βενιαμὴν ἔμεινε πιστὴ εἰς τὴν τοῦ Ἰούδα καὶ τὸν βασιλεῖα Ῥοβοάμ, οὕτως τὸ βασίλειον ἐκλήθη βασίλειον τοῦ Ἰούδα (975 π. Χ. κατὰ τὰ ἐπισήμως παραδεδογμένα, πιθανώτερον ὅμως 937). Τὸ πρῶτον ταχέως ἐξώκειλεν εἰς τὴν εἰδωλολατρίαν, ἐπικρατήσαντα ἰδίως ἀπὸ τοῦ ἀλλοφύλου βασιλεῖος Ἀχαάβ. Ἀλλ' Ἰσχυρὸν τῆς τοῦ Ἰεχωῦδ' λατρείας στήριγμα ὑπῆρξεν πάντοτε, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σαμουὴλ, οἱ Προφῆται (βλ. λ.), οἵτινες ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τῆς τῶν πατέρων πίστεως, ἠλεγγον τοὺς παρεκτραπέντας, ὑπεδείκνυν τὴν ἐρθιδεοῦσαν Ἱερουσαλὴμ ὡς κέντρον ἐθνικῶν καὶ προσηύεον τὸ μέλλον μεγαλεῖον τοῦ ἐβρ. λαοῦ, ἐκρυβάντως τῆς θρησκείας τῶν πατέρων τοῦ ἐχθροῦ. Ἀμφοτέρων τῶν βασιλείων κατέπεσε δι' ἀτυχῶν πολέμων ἡ πολιτικὴ δύναμις· πρῶτον δὲ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ, σὺν 19 βασιλεῖς ἐκ διαφόρων γενῶν, ὧν πολλοὶ ἀνῆλθον τὴν θρόνον κατόπιν ἐπαναστάσεων καὶ διλοφονίας τῶν προκατόχων τῶν, ὑπέκυψεν εἰς ξενικὴν κυρίαν, τὴν τοῦ Ἀσσυρίου βασιλεῖος Σάργωνος, διαδόχου Σαλμανασάρ τοῦ Δ', ὅστις κυριεύσας τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ἰσραὴλ Σαμάρειαν πλείστους τῶν κατοίκων εἰς Ἀσσυρίαν (720 π. Χ., Ἀσσυριακὴ αἰχμαλωσία), τεύναντίον δὲ ξένους μετώκισεν εἰς Ἀσσυρίαν εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἰσραὴλ, οἵτινες δυναμιχθέντες μετὰ τῶν ὑπολειφθέντων Ἰσραηλιτῶν ἀπέτελεσαν βραδύτερον τοὺς μεταδόξας Σαμαρείτας. Τὸ δὲ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, πολιτικῶς ἀσθενέστερον, ἀλλ' ἐσωτερικῶς συμπαγέστερον, ἀντέστη ἐπὶ ἑνα ἐπὶ περίπου αἰῶνα εἰς τὴν ἀπει-

λόντα αὐτὸ ὅμοιον κίνδυνον ἐκ τῶν 20 βασιλείων τοῦ πολλοῦ διεκρίθησαν ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ συνέσει, ἀλλ' ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων μάλλον ἢ τῶν ἀλλῶν βασιλείων τοῦ ἡ ἀνικανότητος παρέσυρε καὶ αὐτὸ, κατατῆρσας ὑποτέλεις τῆς Αἰγύπτου τὸ πρῶτον, εἶτα δὲ τῆς Ἀσσυρίας καὶ κατόπιν τῆς Βαβυλωνίας, ἥς τέλεις ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ κυριεύσας τὴν Ἱερουσαλὴμ (586 π. Χ.) ἐτόλμησε καὶ κατέστρεψεν αὐτήν, ἐτόλμωσε τὸν τελευταῖον βασιλεῖα Βεδεκίαν καὶ ἀπῆγαγεν αὐτὴν τε καὶ τὰ ἀριστα τοῦ λαοῦ τὴν στοιχεῖα εἰς Βαβυλῶνα (Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία). Ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἔμειναν οἱ Ἰ. ὀργισμένους τὴν τύχην τῶν ἐπὶ 50 ἔτη (κατὰ τὸν κοινότερον ὑπολογισμόν 70), διατηροῦντες τὴν ὁρητικίαν τῶν καὶ ἐσωτερικὴν αὐτοδοκιμήν, καίτοι κατὰ τὰ ἀλλὰ μεγάλα ὑπέστησαν καταπίσεις. Ὅτε δὲ ὁ Κύρος κατέλυσε τὸ βαβυλωνιακὸν βασίλειον (538), ἐπέτρεψε τοῖς Ἑβραίοις νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς αὐτὴν· ἀλλὰ μόνον τρεῖς φυλαὶ ἐπανῆλθον καὶ αὗται λίαν ἐλιγνάνθρωποι εἰς τὴν χώραν τῶν πατέρων τῶν, αἱ φυλαὶ Ἰούδα, Λευὴ καὶ Βενιαμίν, συγχωνευθεῖσαι ὑπὸ τὸ ἔκτοτε ἐπικρατήσαν ὄνομα Ἰουδαῖοι· αἱ δὲ ἀλλοὶ ἠφανίσθησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν, ἀπορροφῆσαι πιθανῶς ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νῆξ αὐτῶν πατρίδι ξένων λαῶν. [B.A.]

Οἱ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα τῶν (536 π. Χ.) ἀνωκοδόμησαν τὸν Ναόν, συνόκισαν πάλιν τὰς πόλεις τῆς Παλαιστίνης, περιστοίχησαν τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ρωμαϊκοῦ νόμου, διοικούμενοι ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων. Διαδοχικῶς κατέκτησαν εἶτα αὐτοὺς ὁ Μ. Ἀλέξανδρος (331), οἱ Πέρσαι, ὁ Ἀντίγονος, ὁ Σέλευκος καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου (301), ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁποίου ἐπὶ 100 περίπου ἔτη διετέλεσαν ὑπὸ τὴν αἰγυπτιακὴν ἀρχήν. Οἱ βασιλεῖς τῆς Συρίας κατὰ τοῦτο ἐπέζητησαν τὴν ἐξόντωσιν τῶν Ἰουδαίων πείθοντες αὐτοὺς καὶ ὁρητικιστικῶς (174). Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς ἐντεύθει ἡναγκάσθη ν' ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τῶν συναπισθύντων περὶ τὸν Ἰουδαῖον Μακκαβαῖον πιστῶν καὶ ἡττήθη ἐπὶ τέλους (164). Τὸν ὁρίσμεν συνεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ τοῦτο Ἰωνάθαν καὶ Σίμων ὅστις καὶ ἀνηγορεύθη ἀρχιερεὺς καὶ ἀρχηγὸς τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης Ὑρκανὸς (135-105) ἀνέκλυσε καὶ τὴν Σαμάρειαν καὶ Ἱερουσαλὴμ. Ἀλλὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀπώλεσαν οἱ Ἰ. ἐπὶ Ὑρκανοῦ τοῦ Β' καὶ Ἀριστοβούλου. Ὁ Πομπήιος τῷ 63 κατέκλυσε τὴν Ἱερουσαλὴμ, τὴν δὲ Ἰουδαίαν ἐξήρτησεν ἀπὸ τῆς ρωμαϊκῆς Συρίας. Ὁδὴ ἦτον Ἀντίγονος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐπεκλήθη τῷ 42 βασιλεὺς. Ἀλλὰ τῷ 37 Ἡρώδης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιπάτρου τῆς Ἰουδαίας κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐφύγευσε τὸν τε Ἀντίγονον καὶ τὸν πρεσβύτερον

Ὑρκανὸν καὶ ἤρξε δια παντοίων πύσσων μιαιφόμενος ὑπὸ τῶν Ἰ. Τῷ 4 μ. Χ. τέλος καὶ ἠρῆθη τῆς ἀρχῆς ὁ διάδοχος τοῦ Ἀρχελάου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου καὶ ἡ Ἰουδαία ἠνώθη μετὰ τῆς Συρίας ὡς ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Αἱ πελαιοὶ τῶν Ρωμαίων πύσεις ἤγειραν εἰς στάσιν τοὺς Ἰ., ἀλλὰ τῷ 70 ἐπὶ Τίτου ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐκυριεύθη, ὁ ναὸς ἐκῆν καὶ πολλὰι χηλιάδες Ἰ. κατεστράφησαν, οἱ δὲ λοιποὶ διεσπάρησαν εἰς πᾶν τὸ πρῶτον τῆς γῆς (Διασπορά), μὴ συγκεντρωθέντες ἔκτοτε πλέον εἰς ἰδίον κράτος, μεθ' ὅλας τὰς ἐπανειλημμένας προσπάθειας τῶν ἐπὶ Νέρβα, Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου (135) πολλοὶ ἐπαναστάντες ὑπὸ τοῦ Βάρ-Κοχβά κατεστράφησαν. Ἐκτοτε οἱ Ἰ. δὲν εἶδον εὐτυχεῖς ἡμέρας, πολυλῶς καταδιωχθέντες, ἰδίως ἀπὸ τῆς ἐκκριστικιστικῆς τῶν αὐτοκρατέρων (Κωνσταντίνου τοῦ Μ. καὶ κατόπιν). Ἡ Διασπορά αὐτῶν ἐξέταθ' ἐκ πανταχοῦ τῆς γῆς, ἐν Περσίᾳ, Ἀραβίᾳ, Μικρασίᾳ, Αἰγύπτῳ, Κυρηναίᾳ, Ἑλλάδι, Ἰλλυρίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Ρώμῃ καὶ Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ ταῖς παραρρηγνύουσιν χώραις. Ἐκεῖ ἠσχοῦντο εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ ἰδίως ἐκτέλειον. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ αὐτικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους κατὰ τὸν 5' αἰῶνα, οἱ ἐν Ἰταλίᾳ Ἰ. ἔχον ἀνεώτερον τὸν ναυτικόν εἰ ἐν τῇ Βυζαντινῇ κράτει καὶ οἱ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ κατὰ τὸν 5' καὶ 6' αἰῶνα πολλὰ διενεγόντες ἐπέστησαν. Ὑποφερτὴ ἦτο ἡ θέσις τῶν καὶ ἐν Περσίᾳ. Ἡ ἐπικρατήσις καὶ διάδοσις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ μετέβαλε πολλοὺς τὴν τύχην τῶν Ἰ. Ἐξαιρέσει πύσσων τινῶν ἐν Μαυριτανίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ οἱ Ἰ. ἔχον ὑπὸ τοὺς Καλφῶν καὶ τοὺς ἀράβας ἡγεμόνας σχεδὸν εἰπεῖν ἀνέτως, ἐν Ἰσπανίᾳ, Γρανάδᾳ, Μαρόκκῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη τὸν ναυτικόν κατεδίδωκεν αὐτοὺς ἰδίως ἐν τῇ Δύσει, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἰσχυρότερος κλήρου. Ἐπίσης ἐν Βυζαντίῳ τὸν 11' αἰῶνα κατεδιδύγησαν οἱ διωγμοὶ κατηρνώθησαν τὸν 12' αἰῶνα ὅπως ἀναγενοῦσιν πάλιν τὴν 14' ἐκαστοκτιστηρίαν. Ἐν Ἰταλίᾳ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐξηγέρσεων πολλὰς δι' ἀδρῶν χρηματικῶν προσφορῶν. Πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ 11' αἰῶνος ἡναγκασθῆσαν νὰ ἔχωσι διακριτικὰ ἐνδύματα, ἀπὸ δὲ τοῦ 12' αἰῶνος ἐκλείσθησαν εἰς ἰδίαν συνεικίαν (Γκέττο). Ἐν Σικελίᾳ ἀπὸ τοῦ 1428 ἀπείπειται ἐγένετο ματαίως ὅπως ἐκχριστιανισθῶσιν οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες πολυάριθμοι Ἰ. Τῷ δὲ 1493 ἐπὶ Φερδινάνδου 100 χιλ. αὐτῶν ἐξωρίσθησαν, τὴν δὲ καταδίωξιν ἐξήγαγε λούθησεν ἐκεῖ ἡ Ἰσρα' ὡς ἐπὶ τοῦ 1570. Τὸν 17' καὶ 18' αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ τοὺς ναυτικόν ἦσαν ἀκαταδίωκτοι· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 19' καὶ μάλιστα τοῦ 19' αἰῶνος μέχρι τοῦ 19' αἰῶνος, ἐπίσκοποι, εὐγενεῖς κατεδίωξαν αὐτοὺς καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν ἐπὶ θ' ἀφόροις ἀ-

φορμαὶ καὶ συκοφαντίαις. Ἐπίσης καταδιώχθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ, περιουσίαι αὐτῶν ἐξημεύθησαν καὶ πολλοὶ ἐρπονέθησαν ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, καὶ τέλος τῷ 1290 ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς χώρας, διασπυρέντες εἰς Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν. Ἐν Γερμανίᾳ ἐπίσης ὑπέστησαν παντοίας κακώσεως καὶ πιέσεις, ἐπλήρωσαν ἐπαγχοίς πάντοτε φόρους, ἐμαστιγώθησαν ὑπὸ παίνης καὶ ἐνδείας, καθ' ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας ἐρπονέθησαν καὶ ἐκάνθαν, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ εἰς τινὰς πόλεις ἀπήλαυται ἀνέστεως τινος καὶ τινῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων. Ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ Ῥωσσίᾳ αἱ καταδιώξεις αὐτῶν παρτάθησαν μέχρι τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος. Ἐν Ἰσπανίᾳ διετέλεσαν ἀκαταδίωκτοι μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΔ' αἰῶνος· ἀλλ' ἔκτοτε οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἰδίως οἱ ἱερεῖς καὶ ἐκεῖ τοὺς καταδιώξαν, τοὺς ἐξώρισαν, τοὺς κινήσαν νὰ ἐκχριστιανισθῶσιν. Εἰς τὸ κατ' αὐτῶν μέσος τῶν Χριστιανῶν συνετέλουν ἐμολογούμενως καὶ πολλὰ κακία αὐτῶν, ἰδίως τὸ κερδοσκοπικὸν καὶ ἀρπακτικὸν αὐτῶν πνεῦμα ἐν ταῖς σχηματικαῖς συναλλαγαῖς καὶ ἡ τοκογλυφία τῶν. Ἀπὸ τοῦ 1492 ἤρχισεν τέλος ἡ συστηματικὴ αὐτῶν ἐκ τῆς χώρας φυγάδευσις· 300 χιλ. αὐτῶν περίπου κατέρχοντο εἰς Πορτογαλίαν, Ἰταλίαν, Ἀφρικὴν, Τουρκίαν καὶ Ἀνατολίαν. Ἐν ταῖς ἀσιατικαῖς χώραις ἡ κατάστασις τῶν Ἰουδαίων ἦτο πάντοτε καλλήτερα παραβυθισμένη πρὸς τὴν τὴν ἐν Εὐρώπῃ. Οὕτως ἐν Ἀραβίᾳ, Περσίᾳ, Ἀφγανιστάν, Σινικῇ, Ἰνδοίαις καὶ Βουχάρᾳ πολλὰ καὶ χιλιάδες αὐτῶν βιοῦσιν ἐργαζόμενοι τὴν γῆν ἢ ἐμπορεύμενοι ἢ ὡς βιομηχανοὶ. Πιέσεις τινὰς ὑπέστησαν καὶ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς Ἀφρικῆς, ἐν Ἀλγερίᾳ, Τυνίσι, Ὀράν, Μαρόκκω, Φέξ καὶ Ἀλλαχου. Ἐν Τουρκίᾳ τοὺν αὐτῶν οἱ καιροὶ δι' αὐτοὺς ὑπῆρξαν σχετικῶς εὐνοϊκώτεροι. Χιλιάδες τινὲς Ἰ. εἰσὶ καὶ ἐν Ἑλλάδι, Χαλκίδι, Ζακύνθῳ, Ἀθήναις καὶ ἰδίως ἐν Κερκύρᾳ (4 χιλ. περίπου) ἀπελαύοντες πάσης ἀνέψεως, τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ὡς Ἕλληνες πολῖται, ἐξασκούντες τὰ τῆς θρησκείας τῶν ἐν ταῖς Συναγωγαῖς τῶν καὶ καταγινόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἐμπόριον, ὀλίγον δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας (ἱατροί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι). Ἡ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν ἐν Εὐρώπῃ, ἡ θρησκευτικὴ μεταρρυθμισίς καὶ ἡ γαλλικὴ ἐπαναστάσις ἐκίνησαν ἐν γένει καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν Ἰ., εἰς τινὰς ἀπέκτησαν κατὰ τὸ μαλλον ἢ ἥττον κατὰ τοὺς τελεωταίους χρόνους πλεῖστα ἀστικά, κοινωνικά καὶ πολιτικά δικαιώματα ἐν τοῖς διαφόροις κράτεσιν. Ἐν Ῥωσσίᾳ μόνον ὑφίστανται ἐπὶ καταδιώξεις τινὰς, κατὰ χιλιάδας ἐξοριζόμενοι ἐνίοτε. Ἀπὸ τινῶν δ' ἐτῶν ἐγεννήθη ἐν Εὐρώπῃ, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ τὸ λ ν τ ι σ η μ ι-

τ ι κ ὸ ν λεγόμενον κί ν η μ α, οὗ συνεπὲς τελικὸς εἶνε ἡ ἀπὸ τῶν Ἰ. ἀπαλλαγὴ τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, ἥς πάσας τὰς ζωτικὰς ὁρμητρίδας οἱ Ἰ. κατέλαβον ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, τῇ καλλιτεχνίᾳ, τῇ βιομηχανίᾳ, τῇ ἐμπορίᾳ, τῇ στρατῷ καὶ τῇ δημοσιογραφίᾳ. Οἱ ἐν τῷ κόσμῳ Ἰ. συμπροσυνταί εἰς 8 ἐκατομμύρια περίπου, ὧν τὰ 3 ἑκατομ. περίπου βιοῦσιν ἐν Ῥωσσίᾳ. [Σ.Π.]

— Ἡ γλώσσα τῶν Ἰουδαίων καλεῖται ἡ ἰ σ υ δ α ῖ κ ἢ ἡ ἰ β ρ α ῖ κ ἢ. Ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ λέγεται Ἰουδαϊκὴ ἢ τῆς Χαναάν· τὸ ὄνομα δὲ ἑβραϊκὴ ἀπαντᾷ πρῶτον ἐν τῷ προοίμῳ τοῦ Σειράχ, εἰτα δὲ ἐν τῇ Ν. Διαθήκῃ (ὅν καὶ ἐνταῦθα ἐνίοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐννοεῖται ἢ ἐπὶ Ἰησοῦ ἐν χρήσει θρακικῆ), ἐπεκράτησε δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ὑπετέροις. Ἡ γλώσσα ἀνήκει εἰς τὰς σημιτικὰς, φαίνεται δὲ ἐκ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς ὅτι ἀπεμακρύνθη τῆς ἀρχαίου σημιτικῆς γλώσσης πλεῖστον ἢ ἡ ἑβραϊκὴ. Μνημεῖα αὐτῆς ἐκτὸς τῶν βιβλίων τῆς Π. Δ. ὑπάρχουσιν ὀλίγιστα ἐκ τῆς ἀρχαιοτήτος, ἐπιγραφαὶ ἀπὸ τοῦ Ζ' ἢ Π' π. Χ. αἰῶνος, κυρίως δὲ ἡ τῷ 1880 ἀνακαλυφθεῖσα τοῦ Σιλωά. Διακρίνονται δὲ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑβραϊκῆς τρεῖς ἐποχαί, ἡ μὲν τῆς ἀρχαίας, μέχρι τοῦ Ε' αἰῶνος, ἡ δὲ τῆς παρακμῆς, μετὰ τὴν Βαβυλωνιακὴν αἰχμαλωσίαν, χαρακτηριζομένη διὰ τῆς ὀλίγης πληθυσίας τῆς γλώσσης πρὸς τὴν ἀραμαϊκὴν διάλεκτον, οὕτως ὥστε ἡ λαλιούμενη ἐγένετο σχεδὸν ἀραμαϊκὴ ἢ δὲ ἑβραϊκὴ ἐχρησίμευε μόνον ὡς γραπτὴ γλώσσα, τέλος δὲ ἡ νεοεβραϊκὴ, ἥς τὸ ἀρχαιότερον μνημεῖον εἶνε ἡ Μισνά. Ἐντὺς τῆς ἀρχαίας ἑβραϊκῆς ὑπῆρξαν μόνον ἐλάχιστα διαλεκτικά περικλάται· ἐν γένει δὲ ἡ γλώσσα, ὡς ἐμφοίνεται ἐν τοῖς μνημείοις, ἔμεινεν ἀμετάβλητος· παρατηρητέον ὅμως ὅτι ὡς πρὸς τὰ φωνήεντα ἀδύνατον καθίσταται νὰ ἐξετάσῃ τις τὴν ἀνάπτυξιν τῆς προφοράς καθ' ὅσον σπανιώτατα μόνον σημειοῦται αὕτη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γραφῇ, ἢ δὲ παραδεδομένη προφορά (ἡ μασσορητικὴ) παρὶτα νεωτέραν βαθμίδα τῆς ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης. Ἡ νῦν ἐν χρήσει ἑβραϊκὴ γραφὴ, ἐκ τῆς μορφῆς τῆς τετραγώνου, κατὰ δὲ τὴν καταγωγὴν ἀσσυριακὴ ἢ βαβυλωνιακὴ καλουμένη, μέλις μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ἀντικατέστησε τὴν ἀρχαιοτέραν, ἥτις ἦτο αὕτη ἡ ἀρχαία φοινικικὴ. Ἐκ τῆς τετραγώνου δὲ γραφῆς προήλθεν ὑπετέρον ἡ λεγομένη βελθινικὴ. Τὴν γραμματικὴν μελέτην τῆς ἑβραϊκῆς ἤρχισαν οἱ λεγ. Μασσορηταί, δηλαδὴ λόγοι τοῦ 5' μέχρι τοῦ Η' π. Χ. αἰῶνος, οἱ ἐποίοι πρῶτοι προσέθηκαν συστηματικῶς σημεία διὰ τὰ φωνήεντα καὶ τοὺς τόνους καὶ κατέστησαν τοιαυτοτρόπως σταθερὰν πῶς τὴν μέχρι τότε μόνον διὰ τῆς παραδόσεως μεταδιδόμενῃν προσφορὰν τῆς γλώσσης. Εὐρυτέρως ἐπὶ τῆς γλώσσης ἐργασίας ἐποίησαν οἱ Ἰουδαῖοι μέλις ἀπὸ τοῦ Ι' αἰῶνος· ὡς δὲ ἐξοχώτερος

ἡ γραμματικὴ θεωρεῖται ὁ Δαβὶδ Κίρχι (πρὶν τὸ 1200). Ἐνθ' αἱ κατόπιν καὶ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἔρουναι (ὑπὸ τοῦ Ρουχλίνου) ἐβαλίζοντο ἐπὶ τῶν τῶν Ἰουδαίων, ὑπὸ τοῦ Γεσενίου χρονολογείται νέον στάδιον ἐπιστημονικώτερον, ἐν ᾧ ἀνεδειχθῆσαν πλὴν αὐτοῦ ὡς ἑβραϊολόγοι: εἰ Ἐβαλδ, Olshansen, E. König, Püschel κ.κ. [M.F.]

Ἰουδαῖοι-Χριστιανοί. Οὕτω λέγονται εἰ ἐκΧριστιανισθέντες Ἰουδαῖοι πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῶν ἐξ ἐθνικῶν Χριστιανῶν τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων. Οἱ τελευταῖοι διεφέροντο πρὸς τοὺς πρώτους, εἰτινες ἀπῆλθον νὰ περιτέμνωνται πρὶν ἢ βαπτισθῶσι καὶ νὰ τηρῶσι καὶ πολλὰ ἄλλα νόμιμα τοῦ Μωσαϊκοῦ, ὡς ὅμως ἔπραττον αὐτοί. Ἐντεῦθεν προήλθε συζητήσις καὶ ἐρις μεταξὺ αὐτῶν, ἐπὶ πλείον χρόνον διαρκέσασα καὶ λήξασα ὑπὲρ τῶν ἐξ ἐθνικῶν Χριστιανῶν, οἵτινες δὲν ἐξωρίθησαν ὑπὸ χρεὼς εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. [Σ.Π.]

Ἰουδαϊσμός (Ἑβραϊσμός). Οὕτω λέγεται τὸ σύνολον τῆς πίστεως, τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν, καὶ ἡ νομοθεσία τῶν Ἰουδαίων. Αἱ πηγαὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ τε ἀρχικοῦ καὶ τοῦ μετὰ ταῦτα ἀναπτυσθέντος, εἰσὶν ἡ Π. Διαθήκη καὶ τὰ ταλμουδικὰ βιβλικά συγγράμματα. Μετὰ τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπάνοδον (538 π. Χ.) νέαι ἰδέαι προστετέθησαν εἰς τὸν Ἰ. τῆς Π. Δ. διὰ τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, Ῥωμαίους καὶ Πέρσας συγκρινωμένης. Καὶ μέχρι μὲν τῆς ἀλώσεως τῆς Ἰερουσαλῆμ (70 μ. Χ.) ἡ ἀρχαία θρησκεία ἀνιζωποῦρήθη μετ' αὐτὴν δὲ ἀναπτύχθη ἡ πολεμικὴ πρὸς τὴν νέαν θρησκείαν, τὴν Χριστιανισμὸν καὶ τοῦτο ἐγένετο ἰδίως διὰ τοῦ Ταλμουδ. Ἀπὸ τοῦ Ἰ' αἰῶνος μέχρι τοῦ 15' ἀναμειγνύονται φιλοσοφικαὶ μελέται καὶ ἐπιστημονικαὶ ἰδέαι μετὰ τοῦ Ἰ. (Καθάλα). Αἱ ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος μέχρι τοῦ 18' καταπίεσεις τῶν Ἰουδαίων ἐκώλυσαν πᾶσαν ἐπιστημονικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Ἰ. Ὁ νέος 19' αἰὼν ἐνεκαίνισεν νέαν ζωὴν εἰς τὸν Ἰ. διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς καὶ ἀναπτύξεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν πολλὰ χροῦ ἰδρυθεῖσων Ἰουδαϊκῶν σχολῶν καὶ τῶν ποικίλων συγγερμάτων τῶν λογίων Ἰουδαίων. Ἀλλὰ καὶ τῶς πολλῶν παρατηρεῖται πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ στενοῦ πνεύματος τῶν ἀρχαιοτέρων παραδόσεων ἐν τοῖς δόγμασι καὶ τῇ τελειοποιίᾳ.

Οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διασπαρμένοι Ἰουδαῖοι εὐδὲν θρησκευτικὴν κέντρον ἔχουσιν, οὐδεμίαν ἀνωτάτην ἀρχήν. Αἱ κοινότητες εἰσὶν ἀνεξάρτητοι· ὁ ραββίνος τῶν εἰνὲς ὁ διδάσκαλος ἀπλῶς καὶ ἐξηγητὴς τοῦ Νόμου. [Σ.Π.]

Ἰουδαῖος. Ὁ τελευταῖος υἱὸς τοῦ Ἰακώβ, ἐκ τῆς Λείας, μετὰ τὸν Ἰωθὴν ὁ μέγιστον ἀσκήσας ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς εἰκογενείας του, γα-

νόμενος δὲ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς Ἰουδαίων Ἰσραηλιτῶν. Ἡ φυλὴ αὕτη κατὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Χαναάν ἔλαβε τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας μετὰ τοῦ εὐφόρου τότε ὄρους Ἰ. ἐν τῷ μέσῳ καὶ τῆς Δ. τοῦτο ἑρμήνου Ἰ., ἔρχε δὲ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς περιόδου τῶν Κριτῶν τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ τῶν ἁλλων, ἰδίως δὲ ἐξυψώθη ὅτε ἐγένετο βασιλεὺς ὁ εἰς αὐτὴν ἀνῆλθον Δαβὶδ. Κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ βασιλείου τῶν Ἰσραηλιτῶν (975 π. Χ.) τὸ ὑπὸ τὸν Ἰεροβοάμ μικρότερον τῶν δύο βασιλείων μέιναν πρὸς τὸν εἰκὼν τοῦ Δαβὶδ καὶ τὴν Ἰερουσαλὴμ ὡς θρησκευτικὴν κέντρον διατηρήσαν ἐκλήθη «Βασίλειον τοῦ Ἰ.» ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκουσῶν δύο φυλῶν· κατεστράφη δὲ τοῦτο διὰ τῆς βαβυλωνιακῆς αἰχμαλωσίας (588-538 π. Χ.). Πρὸς Ἰουδαῖοι. [B.A.]

Ἰουδαῖος ὁ Γ α λ ι λ α ῖ ο ς, ἐκ Γερμαλᾶ, παρὰ τὴν λίμνην Γενισαρέτ, καταγόμενος. Τῇ 7 μ. Χ. ἡγεῖρεν εἰς στάσιν μετὰ τινος φαρισαίου Σαδδουκ τοῦ Γαλιλαίου κατὰ τοῦ Ῥωμαίου κήρυκτος Κουρίνιου, ἥτις ἔμως κατεβλήθη. Ἐν τούτοις πολλοὶ ἀπαθεῖ αὐτοῦ βραδυτέρον ἀνεγέσσαν τὴν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀντίστασιν καὶ ὑπέσχεσαν τὸν μέγαν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον (66-70 μ. Χ.). [Σ.Π.]

Ἰουδαῖος, ὁ Ἰ σ κ α ρ ι ῶ τ η ς (Ἰς Καριθ ἦτοι ἀνὴρ ἐκ Καριθ, πόλεως ἐν τῇ φυλῇ Ἰούδα). Ὁ προδὸς τὸν διδάσκαλον μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ (ἐκ τῶν 12). Μετ' οὐ πολὺ μετανοήσας ἐπέστρεψε μὲν εἰς τὸ Συνέδριον ὡς ἀμειβὴν εἶχε λάβη τριάκοντα ἀργύρια (ἥτοι 75 σημερινὰ χρυσὰ φράγμα), δι' ὧν αἱ Ἰουδαῖοι ἠγέρεσαν ἀγρόν πρὸς ταφὴν τῶν ξένων κληθέντα «Ἀγρόν αἱμάτων», αὐτὸς δὲ ἀπηγγέλατο. Ἐκ τῆς μικρότητος τοῦ ἀνωτέρω ποσού, ἀπίθωνεν φαίνεται ὅτι διὰ τὰ χρέματα ἐγένετο πρόδοσις· πιθανώτερον δὲ φαίνεται ὅτι ὁ Ἰ. βλέπων ἀναβαλλομένην τὴν ἰδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἦν ἐπίστευσεν ἐπιγεῖναι, κατήγγησεν εἰς δυσπιστίαν καὶ τέλος ἀληθὲς μίσος κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἐν ἐνόμισεν ἀπατῶντα αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἁλλους μαθητάς. [B.A.]

Ἰουδαῖος, υἱὸς Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαιου καὶ δευτέρου Ἰακώβου τοῦ νεωτέρου, κατὰ Λουκᾶν εἰς τῶν 12 ἀποστόλων, ἀντὶ τοῦ ὀνόματι παρὰ Μάρκῳ ἀναφέρεται ὡς Θ α δ α ῖ ο ς, παρὰ Ματθαῖον δὲ ὡς Λ ε β β α ῖ ο ς· ἀμφότερα τὰ ὀνόματα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐπώνυμα τοῦ αὐτοῦ Ἰ., ἀλλὰ ὡς παραδόσεις ταυτίζουσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ Θωμᾶ ἢ τοῦ Σίμωνος. Ἐξ αὐτῶν ἀποδίδεται ἡ ἐν τῇ Καινῇ διαθήκῃ καθολικῇ Ἐπιστολῇ Ἰουδα τοῦ ἀποστόλου, γραφείσα ἀναντιρρήτως μετὰ τοῦ ἀποστολικῆς χρόνου. Ὁ Ἰ. ἐρτάζεται ὡς ἅγιος ὑπὸ μὲν τῆς Ἀνατ. Ἐκκλησίας τὴν 19' Ἰουνίου, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς ἀπὸ κοινῆς μετὰ τοῦ Σίμωνος

τὴν 28 Ὀκτωβρίου. [B.A.]

Ίουδας Μακκαβ αΐος. Ίουδαῖος στρατηγός μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ιερέως Ματθαίου διευθύνει τὴν κατὰ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς ἀγῶνα τῶν Ίουδαίων. Νικήσας εἰς πολλὰς μάχας, ἔπεσε τέλος τῷ 160 π. Χ. ἐν μάχῃ πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Σύρων Βακχίδην. [B.A.]

Ίουδας χχ-Αευῆ (βέν Σαμουὴλ, ἀραβ. Ἀβούλ Χασάν). Ίουδαῖος ἱερεὺς καὶ περιφημὸς ποιητής· ζήσας περὶ τὸ 1080-1140 μ. Χ. ἐν Καστίλιᾳ, κατὰ τὰ τέλη δὲ τοῦ βίου του καὶ ἐν Παλαιστίνῃ. Ἐπαίτησεν ὠραίους θρησκευτικούς ὕμνους, εἰσαχθέντας ἰδίως παρὰ τοῖς Ίουδαίοις τῆς Ἀνατολῆς εἰς τελετουργικὴν χρῆσιν, συνέγραψε δὲ ἀραβιστὶ καὶ ἔργον πραγματευόμενου διάφορα ἐκ τοῦ Ίουδαϊσμοῦ θέματα ὑπὸ τὸν τίτλον «Κούσαρι», οὗτινος μόνον ἡ ἑβραϊκὴ μετάφρασις ἐδημοσιεύθη πολυάκις, ἐπὶ δὲ λατινικῇ καὶ γερμανικῇ. [Εγ.]

Ίουδαῖοι. Ίουδαῖα ἥρωις, ἀπὸ τοῦ δνόματος τῆς ὁπίας ἐπιγράφεται ἐν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Κατὰ τὴν ἐν τούτῳ διήγησιν πολιορκουμένης τῆς πόλεως Βετυλουᾶς, πατρίδος τῆς Ἰ. ὑπὸ Ὀλοφέρνη τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὅτε οἱ πολιορκούμενοι εἶχον ἐντελῶς ἀπελπισθῆ, ἡ περικαλλεστάτη χήρᾳ Ἰ. προσήλθεν εἰς τὸ ἐχθρικών στρατόπεδον καὶ θέλξασα τὸν Ὀλοφέρνην διὰ τοῦ κάλλους τῆς ἀπέκτεινε αὐτὸν τὴν νόκτα ὑπὸ τῆς μέθης ἀποκηρυχθέντα· τότε δὲ καταπραγνέντες οἱ ἐχθροὶ ἐγκατέλειπον τὴν πολιορκίαν καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ὡς ἔχει ἡ διήγησις εἶνε ἐντελῶς μυθική, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐμφορήθη ἐξ ἀναλόγων περιστατικῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Μακκαβαίων ἢ καὶ βραδύτερον ἐστὶ. Ὁ Helbel ἔγραψε τραγωδίαν «Ίουδαῖοι», ὃ δὲ Ὁράτιος Βερνὲ εἰκόνα (ἀνακειμένην ἐν τῷ Λούβρῳ ἐν Παρισίοις) παριστάσας τὴν Ἰ. παρὰ τῷ Ὀλοφέρνη μετὰ τὴν φονικὴν πράξιν. [B.A.]

Ίουλιζ. Ὄνομα πολλῶν ἐπισήμων Ῥωμαίων γυναικῶν, εἰς τὴν θυγατρὸς τοῦ Καίσαρος, ἥς ὃ μετὰ τοῦ Πομπηίου γάμος συνετέλεσεν εἰς τὴν σχηματισμὸν τῆς πρώτης τριανδρίας, θυγατρὸς τοῦ Ἀυγούστου, ἥτις διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτῆς ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἀπέθανεν ἐν δυστυχίᾳ, θυγατρὸς τοῦ Γερμανικοῦ καὶ ἑτέρας τοῦ Δρούτου, αἵτινες ἐθανατώθησαν μισθώσασαι ὑπὸ τῆς Μεσσαλίας κλ.—ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰ. Δόμνα εἶναι γνωστὴ ἡ σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Σεπτιμίου Σεβήρου καὶ μήτηρ τοῦ Καρὰκάλλα, οὗ μετὰ τὸν θάνατον ἠτοκτόνησε. [Εγ.]

Ίουλιζο **Ἀλπετς.** Βλ. Ἀλπετς ἐν τ. Α' σ. 651, 5.

Ίουλιανόν (Giugliano in Campania). Πόλις τῆς ἐπαρχίας Νεαπόλεως τῆς Ἰταλίας,

ἐχούσα (ὡς δῆμος) 11 748 κατ. [M.Σ.]

Ίουλιανόν ἔτος, ἡμερολόγιον. Βλ. Ἡμερολόγιον.

Ίουλιανός ὁ Παραβάτης ἡ Ἀπὸστάτης, αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, υἱὸς Ἰουλίου Κωνσταντίου, ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, τὰ ἀνωτέρω ἐπώνυμα φέρων διότι ἀπαρνηθεὶς τὸν Χριστιανισμὸν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν λατρείαν. Ἐγεννήθη τῷ 331, μὴ συμπεριληφθεὶς δὲ ὡς ἀκίνδυνον παιδίον εἰς τὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κωνσταντίνου ἐξολέθρευσιν τοῦ βασιλικῷ γένους ἀντετάφη ἐν φρουρίῳ τῆς Καππαδοκίας ἱερατικῶς. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 351 ἀκούσας ἐν Νικομηδείᾳ καὶ Περγὰμῳ τῶν διδασκάλων τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ βραδύτερον (355) ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις σπουδάζας, ἐγένετο ἐνθουσιώδης ὑπὲρ τοῦ ἐθνισμοῦ, χωρὶς νὰ τελεμῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ τὸ δηλογήσῃ. Χάρης εἰς τὴν εὐνοίαν Εὐσεβίας τῆς συζύγου Κωνσταντίνου τοῦ Ι' ἀνηγορεύθη τῷ 355 ἐν Μιλάνῳ καισαρ καὶ ἐπέμφθη εἰς Γαλλίαν κατὰ τὸν γερμανικὸν φύλῳ, ὅτινα καὶ θριαμβευτικῶς ἐνίκησε καὶ πέραν τοῦ Ῥήνου καταβιβάσας, ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου καὶ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς χώρας διοίκησιν ἠνώρθωσε. Τῷ 361 ἀποθανόντα διεδέξατο τὸν Κωνσταντίνον, ἀμέσως δὲ ἀπηρνήθη ἀναφανδὸν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἤρξατο ἐργαζόμενος πρὸς ἀνέρθωσιν τοῦ ἐθνισμοῦ. Ἡ ἱστορικὴ σπουδαία αὐτῆς πράξις, ἀποτελοῦσα τὴν τελευταίαν ἐπίσημον ὑπὲρ τοῦ ἐκλείποντος ἐθνισμοῦ ἀπόπειραν, ποικίλλας ἔσχε τὰς αἰτίας, τὴν πρὸς τὴν πρώτην ἱερατικὴν ἀνατροφὴν τοῦ Ἰ. ἀπέχθειαν, τὸ κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου μῆτος, ὅστις ἐνθερμος δεικνυόμενος Χριστιανὸς πλεῖστα ὅσα ἐν ταῦτοις ἐκακούρησε καὶ ἐστέργησε τὸν Ἰ. παντὸς συγγενοῦς, τὴν ἐπίδρασιν τῶν μεγάλων τῆς ἐποχῆς ἐθνικῶν διδασκάλων (Λιβανίου κλπ.), κυρίως δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν ἀθημονίαν τοῦ Ἰ. βλέποντος ὅτι ἂ τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν εἶχεν ἐπὶ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐλπίσθεῖσα τοῦ κόσμου ἀναγέννησις. Οὕτως ὁ Ἰ. ἠνοίξε μὲν τοὺς κλεισμένους τῶν ἀρχαίων θεῶν ναοὺς, ἀνήγειρε δὲ τοὺς βωμοὺς, συνήγαγε δὲ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ τῇ αὐτῇ πληθὺς ῥητόρων καὶ σοφιστῶν· βραδύτερον ἐρεθιζόμενος ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τῶν Χριστιανῶν ἀπέκλεισεν αὐτοὺς τῶν δημοσίων θέσεων, κατεδίωξεν Ἀθανάσιον τὸν Μέγαν δις ἐξορίσας αὐτόν, ἐν γένει δὲ καὶ εἰς βίαια προσέφυγε μέτρα ὑπὲρ τῆς ἰδέας του. Ἐπιχειρήσας ν' ἀνιδρύσῃ καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ἔλαθεν ἐκείθεν τὴν περίφημον ἐκείνην ἀπάντησιν (βλ. Δελφοί), ἥτις προσέφητευσεν αὐτῷ τὴν ματαίωσιν τῶν προσπαθειῶν του. Ὡς βασιλεὺς ἀνεδείχθη ἱκανώτατος, περιορίσας τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς καταρχήσεις καὶ πολλὰ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ κράτους

καὶ καλλωπισμὸν τῆς πρωτεύουσας μορφήτας. Συνεχίζων τὸν ἐπὶ Κωνσταντίου ἄρξαντα κατὰ τὸν Περσὸν πόλεμον, εἰσέβαλε τῇ 363 ἐξ Ἀντιοχείας, ὅπου ἐνήργησε γενναίως προ- παρασκευάσας, εἰς τὸν Περσ. κράτος καὶ ἐπρο- χώρησε πέραν τοῦ Εὐφράτου ἀνεπύχλητος λεη- λατῶν. ἄλλ' ἐπιστρέφων κατεδιώχθη καὶ ἐν τῇ συμπλοκῇ πληγωθεὶς ἀπέθανε τὴν 26 Ἰ- ουνίου 363. Λέγεται ὅτι ἀποθηνήσκων ἔλαβεν ἐκ τοῦ τραύματος αἷμα καὶ ἀναρρίψας αὐτὸ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνέκραξε «Νενίκηκας Χρι- στέ, κορέσθητι Ναζωραῖε». Ὁ Ἰ. ἐπολέμησε τὸν Χριστιανισμὸν καὶ διὰ τοῦ μαρτυρουμένου καὶ ζωηροῦ αὐτοῦ πνεύματος καὶ τῆς γλώσ- σης, ἡγεύμενος καὶ ῥήτωρ καὶ συγγραφεύς. Ἀλ- λά τὰ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ συγγράμματα αὐτοῦ ἀπωλέσθησαν, ὡς καὶ ἡ ἱστορία τῶν κατὰ τὸν Γερμανῶν πολέμων καὶ τὰ ἐλίγ- ποιήματά του. Τὰ δὲ σωζόμενα, φέροντα τῆς τότε σοφιστικῆς τὴν σφαίρην καὶ ἐξέχοντα πολλὸν κατὰ τὸ ὥραϊον ὕψος καὶ τὴν εὐφυίαν ἢ κατὰ τὰς ἐννοίας, εἶναι Λόγοι, Ἐπιστολαὶ καὶ δύο Σάτυροι (Συμπόσιον ἢ Κρόνια ἢ Καί- σαρεις, καὶ Μισοπώγων). [I.K.P.]

Ἰουλιανὸς Σάλλουτος, διάσημος νο- μοδιδάσκαλος, δις ἐν Ῥώμῃ ὑπάτασας· εἰς τοῦτον ὁ Ἀδριανὸς ἀνέθηκε (132 μ. Χ.) τὴν συλλογὴν καὶ ἀναθεώρησιν τῶν ἐδίκτων (βλ. ἁ.), τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ (edictum perpetuum) μεγίστης ἀπλήθυνεν ὑπολήψεως καὶ πολλὰ χωρία αὐτοῦ μετηνέχθησαν εἰς τὴν Πανδέκτην. Ὁ Ἰ. δύναται· νὰ θεωρηθῇ ὁ πρῶτος τῶν νο- μοδιδασκάλων τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. [Πφ.]

Ἰούλαιοι (gens Julia). Ὄνομα γένους τινὸς τῶν Ῥωμαίων πατρικίων, ἀνάγοντος τὴν καταγωγὴν του εἰς Ἰούλον τὸν υἱὸν τοῦ Αἰνίου. Διεπρέβαν δὲ οἱ Ἰ. κυρίως κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρα- τίας καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος κατεῖχεν ἀπὸ τοῦ 31 π. Χ. μέχρι τοῦ 68 μ. Χ. τὸν αυτοκρατορικὸν θρόνον.

Ἰουλιόμαχος. Βλ. Ἀλξέ.

Ἰούλιος. Ὁ Ἰ' μὴν τοῦ ἔτους, ἔχων 31 ἡμέρας. Παρὰ Ῥωμαίους ἦτο ὁ πέμπτος μὴν καὶ ἐκαλεῖτο δι' αὐτὸ Quintilis, μέχρις ὅτου πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος γεννηθέν- τος κατ' αὐτὸν ὠνομάσθη Ἰ. [Ἐγ.]

Ἰούλιος. Οὕτως ἐκαλοῦντο τρεῖς πά- παι, ὧν ὁ μὲν Δ' διώκησε τὴν Ἑκκλησίαν 336—352. Ἰ. ὁ Β', 1503—13, διετέλλεγε συνε- χεῖς πολέμους ὑπὲρ τῆς ανεξαρτησίας καὶ αὐ- θήσεως τῆς παπικῆς ἐπικρατείας, συμμαχῶν καὶ πολέμων ἐναλλάξ μετὰ τῆς Ἑνναίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας. Ἰ. ὁ Γ', 1550—55, ἐγένετο περιβόητος διὰ τὴν ἀκόλαστον βίαν του, περιήλθε δὲ εἰς ῥῆξιν πρὸς τὴν Ἑνα- τίαν ἐνεκα τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως καὶ διετέλ- λετο ἐνωτικῶς διαπραγματεύσεις πρὸς τοὺς Νεστοριανούς.

Ἰούλιος ὁ Ῥωμαῖος (Giulio Ro- mano, κυρίως Giulio Pippi de Gianuzzi). Περιφημὸς Ἰταλὸς ζωγράφος καὶ ἀρχιτέκτων, μαθητὴς καὶ βοηθὸς τοῦ Ῥαφαήλ, γεννηθεὶς ἐν Ῥώμῃ τῇ 1492 ἢ 1498. Εἰς τινα τῶν ἔρ- γων τοῦ Ῥαφαήλ συνεργάσθη μετὰ αὐτοῦ. Τὰ πρῶτα ἔργα τῆς ζωγραφικῆς αὐτοῦ ἐξετέ- λεσε μόνος, δεικνύουσι προφανῆ τὴν ἐπιδρα- σιν τοῦ διδασκάλου του (ἡ Λιθοδόληρις τοῦ Ἀγίου Στεφάνου ἐν Γενουῇ, Ἀγία οἰκογένεια ἐν Δρέσδῃ). Νέον δὲ χαρακτῆρα προσέλαβεν ἡ τέχνη του, ἀφ' ὅτου τῇ 1544 προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ μαρκεζὸς Γουττάχα εἰς Μάντουα· ἔκτοτε ἐμμελεῖτο μάλλον τὸν τρόπον τοῦ Μι- χαήλ Ἀγγέλου. Ἐν Μαντούῃ ἔκτισε σειραν ναῶν καὶ μεγάρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ τοῦ προστάτου του Γουττάχα λεγ. Palazzo del Te, ὅπερ διεκόσμησε διὰ πλείων τοιχο- γραφῶν (Γιγαντομαχία, Ἐβρος καὶ Ψυχὴ κλ., Θρίαμβος τοῦ αυτοκράτορος Σιγισμούνδου). Αἱ μεταρρυθμίσεις αὗς ἐπήνεγκεν ὡς ἀρχιτέκτων ἐν Μαντούῃ καὶ ἀλλαις τῆς Λομβαρδίας πό- λεσιν εἶναι μόνιμου βξίας. Μεταξὺ τῶν πινά- κων οὗς ἐξετέλεσε, διαπρέπουσι καὶ ἡ Πανα- γία (λεγομένη della gatta) ἐν Νεαπόλει καὶ ἡ Ἀγία Μαργαρίτα ἐν Βιέννῃ. Ἀπέθανε τῇ 1546 ἐν Μαντούῃ. [M.G.]

Ἰούλοι (Ζωολ.). Γένος τῶν Χηλογνά- θων Μυριαπόδων, περιλαμβάνον ζῶα τρεπόμενα ἀπὸ φυτικῆς τροφῆς ἢ σηπομένων ζῴ- κων οὐσιῶν. [Φ.Ι.]

Ἰούλος. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Ἰούνιοι. Ὄνομα γένους Ῥωμαίων πα- τρικίων κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους τῆς Ῥω- μαϊκῆς ἱστορίας, οὗ κύριος ἀντιπρόσωπος εἶνε ὁ Λεύκιος Ἰ. Βρούτος (βλ. Βρούτος Ι). Οἱ δὲ κατόπιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπαντῶντες Ἰ. εἶναι ἐκ πληθεύου οἴκου, μὴ καταγομένου ἐκ τοῦ μυθικοῦ ἐκείνου. [Ἐγ.]

Ἰούνιος εἶνε νῦν ὁ 5' μὴν τοῦ ἔτους, ἔχων 30 ἡμέρας· παρὰ Ῥωμαίους ἦτο ὁ 8' καὶ ἐκλήθη ἢ ἐκ τῆς θεᾶς Ἥρας (Juno) ἢ ἐκ τοῦ α' ὑπατου Λ. Ἰουνίου Βρούτου. [Ἐγ.]

Ἰούνιος (Junius) εἶνε ψευδώνυμον ὑπὲρ τοῦ ὁποῖον ἐδημοσιεύθησαν περίφημοι ἐπιστο- λαὶ ἐν τῇ Public Advertiser (1769—72) τῷ Λονδίνῳ, ἐπικρινούσαι ἐν κλασικῇ γλώσσῃ καὶ μετὰ μεγίστης γνώσεως τῶν πραγμάτων τὰς παρεκτροπὰς τῆς κυβερνήσεως, τῶν ἐν τέλει καὶ μάλιστα καὶ τῆς ἀγγλικῆς αὐτῆς. Συγ- γραφεὺς αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἦτο ὁ Sir Philip Francis, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δημο- σιεύσεως ἦτο πρῶτος γραμματεὺς ἐν τῇ ὑπο- γελῶ τῶν στρατιωτικῶν, τῇ δὲ 1773 ἐγένετο μέλος τῆς ἀνωτάτης ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς ἐπιτρο- πῆς καὶ ὡς τοιοῦτος περιήλθεν εἰς διαπλη- κτισμοὺς μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ Warren Hastings, πληγωθεὶς 3' ἐν μονομαχίᾳ μετὰ

(*lucio vulgata*), διαιροῦνται δὲ πάντα σχεδὸν εἰς τρία μέρη, *Digestum vetus*, *Infortiatum* καὶ *Digestum novum*· ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἐγένετο καὶ ἡ πρώτη τῶν Πανδέκτων ἐκδοσις, ἐν Ῥώμῃ τῇ 1475-1476. Τῶν Εἰσηγήσεων ἔχομεν πλεῖστα χειρόγραφα, ὧν οὐδὲν φαίνεται ἀρχαιότερον τοῦ 9' αἰῶνος, πρώτη δ' ἐκδοσις αὐτῶν ἐγένετο τῇ 1468 ἐν Μαγνάντῃ ὑπὸ P. Schoyffer v. Gernsheim. Τοῦ Κώδικος ἔχομεν πολλὰ ἑλάσσενος ἀξίας χειρόγραφα, ὧν οὐδὲν ἀρχαιότερον τοῦ 1' αἰῶνος· πρώτη ἐκδοσις αὐτοῦ, ἀτελής ἐξ 9 βιβλίων, ἐγένετο τῇ 1475 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Schoyffer, ἡ δὲ πρώτη πλήρης τῇ 1530 ἐν Νυρεμβέργῃ ὑπὸ Haloander. Τῶν Νεαρῶν σώζονται τρεῖς ἰδιωτικαὶ συλλογαί, ἡ μὲν καταρτισθεῖσα τῇ 550 ὑπὸ Ἰουλιανοῦ ἐξ 124 Νεαρῶν, ἡ δευτέρα συνταχθεῖσα πιθανῶς τῇ 578-582, αὐτὰ δὲ ἡ πληρεστάτη παρῶν, ἐξ 168 Νεαρῶν, ὧν 154 πράγματι Ἰουστινιανέει, ἐκδόθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ Haloander (1531), ἡ δὲ τρίτη περιέχουσα 134 νεαρὰς ἐχρησίμευσε ὡς βᾶσις τῆς κατὰ τὸν 15' αἰῶνα καταρτισθείσης λατινικῆς μεταφράσεως (*Autenticum*). Ἡ πρώτη τελεῖα ἐκδοσις δημοκλήρου τοῦ C. J. C. ἐγένετο τῇ 1583 ὑπὸ Δ. Ροδοφίδου. Κρατικὴ ἐκδοσις εἶνε ἡ τῶν Mommsen καὶ Krüger, ἐν ἣ ὅμως ἐλλείπουσι πολλοὶ Νεαροί, ὥς ἤρξατο ἐκδοθῶν ὁ Schöll. Ἑλληνικὴν ἐκδοσιν ἔχομεν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἡλ. Λιακοπούλου γενομένην τῶν Εἰσηγήσεων καὶ τοῦ Πανδέκτου μετὰ μεταφράσεως εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ἥς ὅμως οἱ τελευταῖοι τόμοι περιλαμβάνουσι μόνην τὴν μεταφράσιν ἀνευ τοῦ κειμένου. Βλ. καὶ Ῥωμαίων δίκαιον. [Πρ.]

Ίουστινιανός ὁ Μέγας, περίφημος τοῦ Βυζαντίου αυτοκράτωρ. Ἀνεψιὸς ὢν Ἰουστίνου τοῦ Α', ἐγεννήθη ἐν Ταυρησίῳ τῆς Ἀρμενίας τῇ 482. ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Οὐράκιος, ὃ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Ἰσίδωρος καὶ ἡ μήτηρ, ὁδολογὴ τοῦ Ἰουστίνου, Βιγλεντίσα, ἅπαντα ἑνόμενα πιθανῶς σλαβικὰ μεταπληθέντα κατέπειν ἡ μεταφρασθέντα εἰς Σαβοῦτιος, Βιγλεντία, Ἰουστινιανός. Ἐκπαίδευθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔσχε πάντας ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ μεγίστην ἐπιρροήν, μικρὸν δὲ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνακηρυχθεὶς συνάρχων, ἐγένετο μετὰ τοῦτον αὐτοκράτωρ (527—565). Σύζυγος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Θεοδώρα (βλ. λ.), ἥτις πολλὴν ἔσχεν ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ Ἰ. ἐπιρροήν καὶ πολὺ συνέτελεσεν εἰς τὴν τῆς βασιλείας αὐτοῦ λαμπρότητα. Τὸν Ἰ. χαρακτηρίζει ἰδίως ἀνάθεκτος πρὸς τὸ μεγαλουργεῖν τάσις καὶ θαυμαστὴ δεξιότης περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ, δι' ὧν πολλὰ οὕτως ἐμεγαλουργήσε, δι' ὧν αὐτὸς ἐνεργείας τοῦ οὐδὲν κατ' ἔξοχον γενναίου διαπράττωντος. Ἀλλ' ἔνεκα τῆς

φιλοδοξίας ταύτης ἐπεχείρησεν ἔργα δυνάμιστα πρὸς τὴν κατάρτισιν τοῦ κράτους καὶ ἐπήνεγκεν οὕτω πολλὰς ἀυσίτους πληγὰς εἰς αὐτό. — Τὰς ἐργὰς τῆς νέας βασιλείας ἐκλείσαν λαμπραὶ κατὰ τῶν Περσῶν νίκαι διὰ τοῦ στρατηγοῦ Βελισαρίου, ἀναγκάσαντες Χοσρόην τὸν Β' νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην. Ὑπὲρ λαμπρότερων πολέμων κατερθώματα τῶν περιφημῶν τοῦ Ἰ. στρατηγῶν Βελισαρίου καὶ Ναρσή (βλ. λ.) ἐξέτειναν τὰ ὅρια καὶ τὴν δυνάμιν τοῦ κράτους σημαντικῶς διὰ τῆς καταλύσεως τῆς ἐξουσίας τῶν Βανδήλων, οὓς κατετρόπωσε τῇ 533-4 ὁ Βελισάριος, προσεισέθησαν εἰς τὸ κράτος ἡ Β' Ἀφρικὴ, ἡ Κορσικὴ καὶ ἡ Σαρδηνία, διὰ δὲ τῆς κατατροπῆς τοῦ ὁστρογοθικοῦ βασιλείου, ἦν μετὰ μικρὸν ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου τῇ 535 ἀρξάμενον πόλεμον συνετέλεσε τῇ 553 ὁ Ναρσῆς, ἀπεβίβησαν εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Σικελία καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ δὲ ἐκράτησαν τὰ βυζαντινὰ ἔθλα καὶ μέγα μέρος τῶν παραλίων προσηρτήθη ἀπὸ τοῦ 550 εἰς τὸ βυζαντινὸν κράτος. Μέγιστα ποσὰ διέθεσαν ὁ Ἰ. πρὸς ἐκτέλεσιν οἰκοδομικῶν ἔργων ταῦτα μὲν πρὸς κόσμον τῆς πρωτεύουσας καὶ αὐξήσιν τῆς λαμπρότητος τῆς λατρείας, τοῦτο δὲ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ κράτους· εἰς τὰ πρῶτα ἀνάγονται 25 νέοι ναοί, ἐν οἷς καὶ ὁ περιώνυμος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας (βλ. λ.), εἰς δὲ τὰ τελευταῖα οὐροματικὰ ἔργα ἅτινα ἐξέτελεται ἀπὸ τοῦ 530 πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀνατολικῶν συνόρων, τῶν πρὸς βορρᾶν καὶ τῶν στενῶν. Τὸ χρησιμώτατον τῆς βασιλείας τοῦ Ἰ. μνημεῖον, ὅπερ κατέστησεν ἀθάνατον τὸ ὄνομα τοῦ ὑπῆρξεν ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτοῦ νομοθεσία (βλ. ἀνωτ.). Ἡ στάσις τοῦ Νίκα ἐτάραξε τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰ. καὶ περιήγαγεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἡ ἱκανότης τοῦ στρατηγοῦ Βελισαρίου, τοῦτο δὲ ἡ φρόνησις τῆς Θεοδώρας ἐσωσαν τὸ κράτος τε καὶ τὸν αὐτοκράτορα (βλ. Νίκα στάσις). Ὁ Ἰ. συνέτελεσε καὶ εἰς τὴν ἐξάφνης τῶν ὑπολειπομένων ἐπὶ λειψάνων τοῦ ἀρχαίου ἐθνικοῦ βίου κλείσας τῇ 529 τὴν ἐν Ἀθήναις νεοπλατωνικὴν Ἀκαδημίαν καὶ ὡς βεβαίονται πάρας τῆς ἐθνικῆς Σχολᾶς, καταδιώξας δὲ διὰ νέων διατάξεων τοὺς ἐθνικούς. Ὡς πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν δὲ ζήτημα ὁ Ἰ. ταλαντευόμενος μεταξὺ τῶν ἀδελφάντων καὶ τῶν συμβεβαστικῶν ὀρθόδοξων ἡγήσθη μάλιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν διὰστασιν δι' ἀντιρρητικῶν διατάξεων, μέχρις οὗ τῇ 544 ἐπιστήνῃ ὑπὸ τῆς Θεοδώρας καὶ ἐπιχειρήσῃ συμβεβασμέν τῶν Μονασιτικῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον. Ἐπὶ Ἰ. καὶ τῇ συνδρομῇ αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὸ κράτος καὶ ἐκείθεν ἐγνήσθη εἰς τὴν ἱερώτην ἡ κατασκευὴ τῆς μετὰ τῆς δι' ἡς μέγας πλοῦτος εἰσέρρευσεν εἰς τὸ κράτος. Ὡς τῶν εἰς τοὺς ἀλλοὺς πολέμους περισσάρχων ὠφελόμενος ὁ Χοσρόης ἀνέλαβε τῇ 540 τὸς

ἐχθροπραξίας καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκυρίευσεν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, ἀλλ' ἠναγκάσθη εἶτα ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου νὰ ὑποχωρήσῃ ἀναγκηθέντος ὁμοῦ τούτου ἐπανελάβειν τὰς ἐπιδρομὰς οἱ Πέρται περὶ τὴν Λαζικήν καὶ Ἀρμενίαν καὶ ὁ πόλεμος ἐξηκολούθησεν ἀμφίροπος μέχρι τοῦ 562 ὅτε συνωμολογήθη εἰρήνη πεντηκονταετῆς τοῦ Ἰ. ὑποσχεθέντος ἐτήσιαν διωρεάν 30 000 χρυσῶν. Δὲν ἔλειψαν δὲ κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰ. ἐπιδρομαὶ Οὐννῶν καὶ Σλαβῶν, ἀλλ' αὐταὶ ἀπεκρούσθησαν πάντοτε ἐπιτυχῶς, ἰδίως ἡ κατὰ τὸ 559 τελευταία καὶ ἐπικινδυνότητι τῶν Οὐννῶν, προσελθόντων μέχρι τῆς πρωτεύουσας, ἣν ἀπέκρουσεν ὁ Βελισάριος. Ἄλλα δυστυχήματα τῆς βασιλείας τοῦ Ἰ. ὑπῆρξαν φοβεροὶ σεισμοὶ καὶ μέγας λοιμὸς, ὅστις ἀρξάμενος τῷ 581 καὶ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν καὶ ὄσιν μεταδόσεις διήρκεσε μετὰ τινῶν διακαπῶν ἐπὶ ἐλκλκλκλκ 59 ἔτη. — Ὁ Ἰ. ἀπέθανεν τῷ 565 βασιλεύσας ἐνδόξως ἔτη 38. [I.K.Π.]

Ἰουστινιανὸς Β', ὁ Ῥι ν ο τ μ η τ ο ς, αὐτοκράτωρ Βυζαντίου, γεννηθεὶς τῷ 609, διαδεχόμενος τῷ 685 τὸν πατέρα του Κωνσταντῖνον τὸν Ποργωνάτον. Καίτοι καὶ ἀνδρείαν ἐνέκτητο καὶ ἱκανότητα, ἡ βασιλεία του εἶνε μία τῶν ἐλευθεριωτάτων τῆς βυζαντ. ιστορίας, διότι ὁ Ἰ. ἐξῴκειλεν εἰς παραφόρους ἀγριότητες. Πολεμήσας διὰ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντίου ἐπιτυχῶς τοὺς Ἀράβας ἐν Ἀσίᾳ συνωμολόγησε τέλος εἰρήνην ἐπιβεβλημένην ὡς κατὰ τὰ ἄλλα, διότι ὑπεχρεώθησαν οὗτοι νὰ τελῶσι φέρον τῷ Ἰ., δι' ἧς ὁμοῦ ἀποσυρθέντος ἐκ τοῦ Λιβάνου τοῦ τάγματός τῶν Μαρδαίτων ἐξέλιπεν οὕτω τὸ ἐνταῦθα μέγα φόβητρον τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἀνεγέχλητο ἐν τῷ ὄλεθρῳ ἐγκαθιδρύθησαν ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ ἐκείθεν ἐπεδούλευον τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Σλαβούς καὶ τοὺς ἐν τῇ κάτω Μοισίᾳ Βουλγάρους αὐτὸς ἐπιστρατεύσας λαμπρῶς κατετρόπωσε καὶ πολὺ περιώρισεν, ὡς καὶ τοὺς Ἀράβας ἐν Αἰγύπτῳ, τὰς πρὸς τοὺς ὁποίους συνθήκας ἔλυσεν ἐπὶ τέλους ἐξ ἀνοήτου παραφορᾶς. Βουτυρικῶς δὲ παραφερόμενος συνεχῶς ὁ Ἰ. καὶ τὴν Ἐκκλησίαν περιέβρισε καὶ τοὺς ὑπηκόους του κατεπίεσε δι' ὑπουργῶν ἀπανθρώπων, προσκάλεσε δὲ ὅπως ἐπανάστασιν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λεόντιον, δι' ἧς ῥινοτομηθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Χερσόνα. ἀνευφημῆθη δὲ βασιλεὺς ὁ Λεόντιος (695). Ἀλλὰ τῷ 705 ὁ Ἰ. συνεννοήθηκε μετὰ τῶν Βουλγάρων καὶ τινῶν ἐν Κων/πόλει καταλαμβάνει αὐτὸς τὸν θρόνον. Πρὸς τοὺς ἐχθρούς του ἐδείχθη νῦν ὀφρωδέστατος, πλείστας ἐνεργήσας σφαγὰς. Παραβλέπων δὲ τὰς εἴπερ ποτὲ μεγάλας νῦν προόδους τῶν Ἀράβων παρεσκεύασε γενικὴν σφαγὴν τῶν κατοίκων τῆς Ταυρικῆς, ὡς μὴ περιποιηθέντων αὐτὸν μετὰ τὴν ἐξορίαν του· τότε ὁμοῦ εἰς Χερσονήσῳ ἀντιστρατεύσας

ἀνηγόρευσαν βασιλεῖα τὸν εὐπατρίδην Φίλιππικόν, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς Κων/πολιν, ἀπόντες τοῦ Ἰ. εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, πέμψας δὲ τὸν σπαθάρην Πλίαν ἐθανάτωσε τὸν Ἰ. καὶ τὸν υἱὸν του Τιβέριον. Μετὰ τοῦ Ἰ. ἐξέλιπεν ἡ δυναστεία τοῦ Ἡρακλείου. [I.K.Π.]

Ἰουστίνος (Justinus). Ῥωμαῖος ιστορικός, ζήσας πιθανῶς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων (160 μ. Χ.), συγγραφέας δὲ ἐπιτομῆς τοῦ ἔργου τοῦ Τρέγου Περπηίου, ὅπερ περιελάμβανε ἐν 44 βιβλίοις τὴν γενικὴν ιστορίαν, κυρίως δὲ τὴν τοῦ βασιλείου τῆς Μακεδονίας Φίλιππου καὶ τῆς μακεδονικῆς ἡγεμονίας, διὸ καὶ ἔφερε τὴν τίτλον *Historiae Philippicae*. Τοῦτο ἀπωλέσθη καὶ κατέχρησεν αὐτοὺς μόνον τὴν τοῦ Ἰ. ἐπιτομὴν, ἥτις ἐξεδόθη πλείστακις. [M.Γ.]

Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς, πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τῶν πρώτων ἀπολογητῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν Β' αἰῶνα. Εἰδωλολάτρης τὸ γένος ἐκ Σιγῆμ (Φλαβίας Νεαπόλεως) τῆς Σαμαρείας ἐπαύδαε μετὰ ζήλου τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ προσκολληθεὶς εἰς τὸν πλατωνισμὸν ἠθέλησε βραδύτερον, ὅτε τριακοντούτης ἡσπασθῇ τὸν Χριστιανισμὸν, νὰ στηρίξῃ αὐτὸν διὰ τῶν φιλοσοφικῶν του γνώσεων ἐνδείκνυν αὐτὸν τρόπον μὲν ὡς τὴν τελείαν φιλοσοφίαν· ἡ δὲ θεωρία αὕτη ἴσχυε καὶ ὡς ἀπόδειξις ἀπολογητικῇ ὑπὲρ τοῦ διωκομένου Χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐφαίνετο οὕτως οὐχὶ πολέμιος τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας. Πολεμήσας ὁμοῦ τὴν πολυθεΐαν καὶ τὰς θυσίας ὑπέστη ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν φαίνεται ὅτι διέμενε, τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τῷ 166. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἔχουσι πολλὴν σημασίαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν Β' αἰῶνα. Περὶ τὸ 145 ἔγραψε σύγγραμμα κατὰ τῶν Γνωστικῶν τῆς ἐποχῆς του, ὅπερ ἀπωλέσθη· κατέχρησεν ὁμοῦ τὴν κατὰ τὸ 147 γραφεῖσαν Ἀπολογία ὑπὲρ Χριστιανῶν πρὸς Ἀντωνίων τὸν Πίον καὶ ἑτέραν πρὸς τὴν Ῥωμαίων Σύγκλητον Ἀπολογία, ἐπὶ δὲ τὸν «Διάλογον μετὰ τοῦ Ἰουδαίου Τρύφωνος» (ὑπεράσπασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ)· ἄλλων δὲ τινῶν φερομένων ὑπὸ τὸ ὄνομα του (Λόγος πρὸς Ἑλλήνας, Περὶ μοναρχίας) ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης. Ἀρίστη ἐκδοσις ὑπὸ Οἰκο (γ' ἐκδ. εἰς 3 τ., Ἰένη 1876 κέξ.).

Ἰουστίνος. Δύο αὐτοκράτορες Κωνσταντινουπόλεως. 1) Ἰ. ὁ Α' γεννηθεὶς τῷ 450 ὑπῆρχεν εὐτελοῦς σλαυικῆς καταγωγῆς ἐκ Δαρδανίας, υἱὸς γωρικῶν, παιδίον δὲ ὑπῆρξε ποιμῆν. Ἐπὶ Λεόντιος τοῦ Α' ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινουπόλιν κατετάχθη διὰ τὸ γενναῖον ἐξωτερικόν του εἰς τὴν φρουράν, ταχέως δὲ διακρίθεις ἐν τοῖς κατὰ τῶν Ἰσαύρων καὶ Περσῶν πολέμοις, προήχθη εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα ἐπὶ Ἀναστασίου δὲ τοῦ Α' ὡς ἀρχηγὸς

τῆς φρουρᾶς, προσέλιπε τὸν στρατὸν, μεταχειρισθεὶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὅσα ἐλάμβανε χρήματα ἵνα ἐργάζεταιται ὑπὲρ τοῦ ἐπάρχου Θεοδοίου, ἐλπίζοντος τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου, καὶ θανόντος τοῦ Ἀναστασίου ἀνεκρήρυχθη αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῆς φρουρᾶς (568), γενόμενος οὕτως ἀρχηγὸς νέας δυναστείας ἣν ἐλάμπρυνεν ὁ Ἰουστινιανός. Ὡν δ' ὅλας ἀπαίδευτος κατέλιπε τὴν διοίκησιν εἰς τὸν ταμίαν Πρόκλον καὶ βραδύτερον εἰς τὸν υἱοθετηθέντα ἀνεψιὸν τοῦ Ἰουστινιανού, ὅστις τέλος καὶ ἐπισήμως ἀνεκρήρυχθη συνάρχων ὑπὸ τοῦ Ἰ. ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς τελευτῆς του, ἐπελ. οὕσης τὴν 1 Ἀβγούστου 577. Ὑπῆρξε θερμὸς πρόμαχος τῆς ὁρθοδοξίας κατὰ τῶν Εὐτυχιανῶν κλ., πόλεμον δὲ κατὰ τῶν Περσῶν διεξέτεκεν ἐπὶ μακρὸν διὰ τοῦ Βελισαρίου ἀνευ ἀποτελεσμάτων ὁριστικῶν.—2) Ἰ. ὁ Β' υἱὸς Βιγίλαντίας, ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανού, καὶ διάδοχος τούτου τῷ 565. Αἱ πρῶται πράξεις του ἐδωκαν ἐλπίδας ἀρίστης βασιλείας, διότι κατήργησε καταπιεστικούς τινας νόμους καὶ διὰ γενικῆς ἀμνηστίας ἐπήγαγε τὴν εἰρήνην ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ. Κατόπιν ὅμως προέβη εἰς ἐν πολλὰς σκληρὰς πράξεις, διὸ καὶ ἐμισήθη μὲν γὰρ ἀνακαλέσας εἰς Ἰταλίαν τὸν στρατηγὸν Ναρσῆν, μισούμενον ὑπὸ τῆς βασιλείας, γόν Ναρσῆς οὗτος τῆς καταλήψεως τῆς χώρας ἐκείνης ὑπὸ τῶν Λογγιβάρων, οὗς τῶς μόνος ὁ Ναρσῆς ἐφόβιζε (568-9). Οἱ κατὰ τὸν Δούναβιν ἄσχετοι ἦσαν πάλιν ἐπὶ τοῦ Ἰ. κεφαλῇ. χάριν δὲ αὐτῶν περιπλακεῖς ὁ Ἰ. καὶ εἰς πόλεμον μετὰ τῶν Περσῶν ὑπέστη πλείστας ζημίας. Τὴν ἀρχὴν ὅλην ἐγκατέλιπε τέλος εἰς τὴν σύζυγον του Σορίαν, ἀνεψιὰν τῆς συζύγου τοῦ Ἰουστινιανού Θεοδώρας, ἥς κατὰ συμβουλήν ἀνεκρήρυξε καίσαρα τὸν ἱκανώτατον στρατηγὸν Τιβερίον Κωνσταντίνον. Ὁνήσκειον δὲ ὥρισε τούτον ὡς διάδοχόν του (578).

Ἰοφῶν. Υἱὸς τοῦ Σοφκλέους, τραγικὸς ποιητὴς ζῶντος ἐπὶ τοῦ πατρὸς του διακριθεὶς, δι' ὃ ὁ Ἀριστοφάνης (ἐν Βατράχοις, στ. 79) ὑπαινίττεται: ὅτι ὁ Σοφκλῆς συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν τραγῳδῶν τοῦ υἱοῦ του. Τῷ 428 ἐτυχε τοῦ δευτέρου βραβεῖου μετὰ τὸν Ἰππόλυτον τοῦ Εὐριπίδου. Λέγεται ὅτι γέροντα πλέον τὸν πατέρα του ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ ὡς ἀλέγιστον καὶ ἀνίκανον νὰ διαχειρισθῇ τὴν περιουσίαν του, ἀλλ' ὁ Σοφκλῆς ἀπαγγείλας χορικὸν ὅπερ ἀρτίως εἶχε ποιήσει (ἐκ τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῶν), ἀπέδειξεν ὅτι πλήρεις εἶχε τὰς διανοητικὰς του δυνάμεις. Ὁ Σοκλῆς ἀποδίδει τῷ Ἰ. 50 δράματα, ὧν ἀποσπάσματα μόνον κατέχομεν.

Ἰοχὴν καὶ Βοᾶξ ἦσαν τὰ ὀνόματα τῶν δύο μεγάλων σπηλῶν τῶν ἐστημένων ἐν τῇ στοᾷ τῆς εἰσόδου τοῦ σολομωντείου ναοῦ (Α' Παρ. 7 — Ἱερμ. 52), ὧν τὸ μὲν ση-

μαίνει «ἵσταται στερεὰ» τὸ δὲ «ἐν αὐτῇ ἡ ἰσχὺς». [Σ.Π.]

Ἰπεκκουάνη (Bot. φάρμ.) *Radix Ipecacuanhae*. Ρίζα διαφόρων φυτῶν ἔχουσα ἐμετικὴν δύναμιν διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἑμείν (βλ. λ.). Διακρίνεται κυρίως τὴν γνησίαν Ἰ. (R. Ipec. vom. s. annulata) ἐκ τῆς Κεφαλοειδοῦς (*Cephaelis Ipecacuanha* Rich.) θάμνου τῆς Βρασιλίας ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἐρυθροδανθῶν καὶ Ἰ. τῆς λευτῆς ἐκ τοῦ Ἰονιδίου (*Ionidium Ipecacuanha* L.), φυτοῦ ὑψαύτου τῆς Βρασιλίας ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἰωδῶν. [Θ.Χ.]

Ἰπέκιον (Ἰπέκ, σερβ. Πέτε). Πόλις ἐν τῇ διοικῇ Πριστίνης τοῦ τουρκ. νομαῖ Κοσσυφοπεδίου, ἔχουσα περ. 10 χιλ. κκτ. Ἀλβανούς καὶ Σέρβους καὶ κεκμηνὴ ἐπὶ τῆς ἀριστ. ὁχθῆς τοῦ Βιστρ. τσα. Προϊόντα μέταλλα, κάρπες καὶ σπῆραι. [Μ.Σ.]

Ἰπνετ-οὐλ-Χάς, ἥτοι θυγάτηρ τοῦ Χάς, διακρίθεσθαι πως ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ φιλολογίᾳ, ἔγραψε διάφορα βιβλία καὶ συμβουλὰς, αἵτινες ἐπαναλαμβάνονται ἐν πολλοῖς ὀθωμανικοῖς βιβλίοις. ἤματι περὶ τὰ 1093.

Ἰπνετ-οὐ Οὐκάιλ, ἥτοι θυγάτηρ τοῦ Οὐκάιλ, ἀδελφοῦ τοῦ Χαλίφου Ἀλῆ, γεννηθεῖσα τῷ 642. Μετὰ τὸ ἐν Κέρδελι κακουργημα, οὗ ὅθμα ἔπεσον ὁ Ἀλῆς, ὁ Ἰπνετ-οὐ Οὐκάιλ, μετέβη εἰς Μεδίαν ἐνεκα τῆς μεγάλης αὐτῆς πτωχείας, καὶ ἐκεῖ διὰ τῶν ποιημάτων προσεπορίζετο τὰ πρὸς τὴν ἡμ. [Ι.Π.Μ.]

Ἰπνομοῖα (Bot.) *Ipomoea* L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Περιελλοκαυλωδῶν, ὅπου ὑπὸ τῶν νεωτέρων διηρέθη εἰς πλείονα ἥτοι εἰς τὰ γένη Ἰ. κατ' ἐξῆς, φ. α. β. γ. δ. ε. ζ. Β. α. τ. α. κ. α. Εἰς τὰ ἀναρριχώμενα τῶν θερμῶν κλιμάτων. Ἰπνομοῖα εἶδη μετὰ τὸ αὐτῶν εἶσιν Ἰ. ἡ Ἰ. α. λ. α. π. η. (I. Purga Wender ἢ *Convolvulus Ipilapa* L.) ἥς ἡ ρίζα (*Radix Ipilapae*) γνωστότατον καθαρτικὸν φάρμακον Β. α. τ. α. κ. α. ἡ δ. ὡ. δ. ι. μ. σ. (βλ. λ.) ἥς τὰ φύλλα ὁρεκτικά ὡς καὶ τῆς ἐν Βενεζουέλῃ *I. Batellia* Don. καὶ ἡ ἐν Ἀυστραλίᾳ *I. Calobra* Mueller. Τέλος πολυάριθμα εἶδη Ἰ. καὶ Φαρμακίδος καλλιεργούνται ἐν τοῖς κήποις χάριν τῶν ὠραίων καὶ πολυχρόων ἐνθίων αὐτῶν κοινῶς δὲ παρ' ἡμῶν Καμπανάκια ἢ Καμπανέλαις καλοῦνται. [Θ.Χ.]

Ἰππύρχος (Ἀρχ.) ἐκαλεῖτο ὁ διοικητὴς τοῦ ἱππικοῦ. Ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ καὶ τῇ Αἰτωλικῇ συμπολιτείᾳ Ἰ. ἦτο ὁ τίτλος τοῦ δευτέρου τῶν βαθμῶν ἀρχοντος ἔχοντος πλὴν τῆς ἀρχηγίας τοῦ ἱππικοῦ καὶ ἄλλα καθήκοντα. Ἐν Ἀθήναις, ὅπου μετὰ τὰ Μηδικὰ ἐστυθῆθη ἱππικὸν (2πὸ Περιελλέους 1200 ἄνδρες, δηλαδὴ 200 ἑπιπποὶ τοῖς 200 ἄνδρες, 1000 πολῖται τῶν ἀνωτέρων δύο τάξεων), ὑπῆρχον δύο Ἰ., παρὰ δὲ τοῖς

Σπαρτιάταις ὁ διοικητὴς τοῦ ἱππικοῦ ἐκαλεῖτο ἱππαρχοστῆς. [Σ.Τ.]

"Ιππαρχος. Ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Πεισιπτατρῆτος, ὃν διεδέχθη (527 π. Χ.) μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἱππικοῦ συνάρχων ἐν τῇ τυραννίδι τῶν Ἀθηνῶν. Ὑπεστήριξε τὰ γράμματα καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, προσεῖλκυσε δ' εἰς Ἀθήνας τὸν Σιμωνίδην καὶ τὸν Ἀνακράοντα. Ἀπέθανε φρονευσθεὶς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. Πρβλ. Ἰππίας.

"Ιππαρχος (Ἀστρ.). Ὁ μέγιστος ἀστρονόμος τῆς ἀρχαιότητος καὶ εἰς τῶν κορυφαίων τῆς ἐπιστήμης, ὁ κυρίως ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ἀστρονομίας. Ἐγεννήθη ἐν Νίκαιᾳ τῆς Βιθυνίας, ἢ κατ' ἄλλοις ἐν Ῥόδῳ, καὶ ἤμιασε περὶ τὰ μέσα τοῦ Β' π. Χρ. αἰῶνος. Ἡ ἀρχαιολογικὴ παρατήρησις τοῦ Ἰ. εἶναι τοῦ 161 π. Χρ., ἢ δὲ τελευταία τοῦ 126· τὰ τοῦ βίου τοῦ Ἰ. εἶναι ἀγνωστά· φαίνεται ὅτι κυρίως ἐζησεν ἐν Ῥόδῳ, πιθανώτατα ὅμως διέτριψεν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὅπου ἴσως καὶ ἐσπούδασεν. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ σώζεται μόνον τὸ ἥττον πάντων σημαντικόν, τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου φαινυμένων ἐξηγήσεις, βιβλία γ', ἐν τῇ ὁποίᾳ διορθοῦντα καὶ δεικνύει ὅτι ὁ Ἀράτος ἤρυσθη ἐκ τοῦ Εὐδόξου. Κυρίως ἐκ τῆς Μαθηματικῆς Συντάξεως τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἀναφέρει τὸν Ἰ. ἀψευδέστατον ἀνδρα, ἐξάγεται τὸ μέγεθος τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Παρατήρησας τὴν ἰσημερινὴν καὶ συγκρίνας τὸν χρόνον αὐτῆς πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Τιμοχάρους καὶ Ἀριστολλέου παρατηρηθέντα, εὗρε τὸ μέγεθος τοῦ τροπικοῦ ἔτους, τὸ ὁποῖον πρῶτος διέκρινεν ἀπὸ τοῦ ἀστρικοῦ, ἀνακαλύψας τὴν μεταπτώσιν τῶν ἰσημερινῶν. Εὗρε δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἴσην πρὸς 365 ἡμ., 5 ὥρ. 55 λ., ἐπομένως βραχυτέραν κατὰ 5 λ. τῆς πρότερον παραδεδομένης ἐκ 365 $\frac{1}{4}$ ἡμ., ἐκ τῆς διάρκειας δὲ ἦν εὗρεν ἐξήγαγε τὴν τοῦ ἀστρικοῦ ἔτους ἴσην πρὸς 365 ἡμ. 6 ὥρ. 10 λ. Ἐκ τῆς παρατήρησεως τῶν ἰσημερινῶν καὶ τῶν τροπῶν εὗρε τὴν διάρκειαν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους καὶ ἀνεκάλυψε τὴν ἀνισότητά αὐτῶν, πρὸς ἐξήγησιν τῆς ὁποίας ἐδέχθη ὅτι ἡ γῆ δὲν κεῖται εἰς τὸ κέντρον τῆς τροχίως τοῦ ἡλίου, ἦν καὶ ὁ Ἰ. ὅπως σύμπερασε ἡ ἀρχαιότης ἐθεώρει κυκλικὴν καὶ ἰσοταχῶς διατρεχέμενην (βλ. Κοσμικὸν σύστημα)· ἐκ τοῦ μεγέθους δὲ τῶν ἀνισοτήτων προσδιώρισε τὴν θέσιν τοῦ περιγείου καὶ τοῦ ἀπογείου τοῦ ἡλίου καὶ τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου ἴσην πρὸς τὸ $\frac{1}{24}$ τῆς ἀκτίνος αὐτοῦ καὶ εἴτα καθήρτισε τοὺς πρῶτους ἀστρονομικοὺς πίνακας τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου. Ἐξετάσας καὶ τὴν κίνησιν τῆς σεληνῆς ἀνεκάλυψε μίαν τῶν μεγάλων τῆς κινήσεως ταύτης ἀνισοτήτων. Ἀνεκάλυψε προσεγγίσει δὲ ὁ Ἰ. καὶ τὴν ἀνισότητα τῶν πλανητικῶν ἡμερῶν, τὴν πρῶτον περὶ Γεμίνῳ ἀπαν-

τωμένην (βλ. Ἡμέρα). Ἐφεύρε καὶ τὸ ἀστρολόγιον πρὸς εὐρεσιν τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους τῶν ἀστέρων. Ἐκ τῆς ἀνεμρανίσσεως νεοφανοῦς ἀστέρος ἐν τῇ Σκορπιῳ λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Ἰ. καθήρτισε τὴν πρῶτον κατάλογον ἀστέρων περιλαμβάνοντα μήκος καὶ πλάτος 1022 ἀστέρων ὡς καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τοῖς ἀστερισμοῖς. Ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν ἐκλείψεων ἀνεκάλυψεν ὁ Ἰ. τὸ φαινόμενον αὐτῷ θεώρημα, καθ' ὃ τὸ θύροισμα τῆς ἀκτίνος τοῦ ἡλίου εἰς τὸξον πλεον τῆς ἀκτίνος τῆς σελήνης τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς εἰς τὴν ἀπόστασιν τῆς σεληνῆς εἶναι ἴσον πρὸς τὸ θύροισμα τῶν παραλλήλων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σεληνῆς (βλ. Παράλλαξις). Διὰ τοῦ θεωρήματος αὐτοῦ, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν μέγιστην διαρκείαν ἐλλειψῆς ἐκλείψεως τῆς σεληνῆς, εὗρεν ὁ Ἰ. τὰς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσεις καὶ τὰ μεγέθη τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σεληνῆς· τὰ ἐξαχθέντα ὅμως δὲν ἠδύναντο νὰ εἶναι πολὺ ἀκριβῆ, ἐνεκα τῆς μὴ μεγάλης ἀκριβείας τῶν δεδομένων ἐκ τῶν παρατηρήσεων, ἀλλ' ἡ τιμὴ τῆς παραλλήλεως τῆς σεληνῆς = 57', ἦν εὗρεν ὁ Ἰ., εἶναι ἀρκετὰ ἀκριβῆς, ἐνῶ ἡ τοῦ ἡλίου = 3' εἶναι πολὺ μεγάλη. Ὁ Ἰ. πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν γεωγραφίαν τὸ γεωγρ. μήκος καὶ πλάτος πρὸς καθορισμὸν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς θέσεως τῶν διαφόρων τόπων, ἐδείξε δὲ καὶ τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ εὐρεσις τῶν γεωγραφικῶς συντεταγμένων ἀκτίνων καὶ οὕτως ἐθεμελίωσε τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν τῆς γεωγραφίας. Ὁ Ἰ. ὅπως ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων ἐξάγεται ἐγίνωσκε τὰς δύο τριγωνμετρίας, τὴν εὐθύγραμμον καὶ τὴν σφαιρικὴν, τὰς ὁποίας ἂν δὲν εἴετο πιθανῶς αὐτὸς ἐτελείετο ἔργον μεταχειριζόμενος τὰς χροδὰς τῶν τόξων, οὐχὶ ὅμως τὰς πολὺ σκοπιμωτέρας τριγωνομετρικὰς γραμμάς (βλ. λ.) τῶν νεωτέρων χρόνων. [Δ.Κ.]

"Ιππέαστρον (Βοταν.) *Hippeastrum* Herb. Γένος Ἀμαρυλλιδῶν. Φυτὰ βολβώδη τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς περιζήτητα ὡς καλλωπιστικὰ διὰ τὴν ὀραιότητα τῶν μεγάλων καὶ εὐχρόων ἀνθῶν αὐτῶν. Καλλιεργεῖνται συχνότερον Ἰ. τὸ ψιττακινδὸν (*H. psittacinum* Herb.), Ἰ. τὸ τῆς Βασιλίσσης (*H. Reginae* L.), Ἰ. τὸ ταινιοφόρον (*H. vittatum* L.) κτλ.

"Ιππεΐς ἐκαλεῖντο παρ' Ἀθηναίοις οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν δευτέραν κατὰ τὴν περιουσίαν τάξιν τῶν πολιτῶν κατὰ τὴν Σόλωνα, περιλαμβανόντων τοὺς ἔχοντας εἰσόδημα 300 μεδύμων, τελούντας δὲ ὡς φόρον ἱππάδα, τουτέστιν ὑπηρετούντας ἐν πολέμῳ ἐφιππως, δαπάναις αὐτῶν τῶν ἰδίων. Παρὰ Σπαρτιάταις δὲ ἐκαλεῖτο οὕτως ἡ σωματοφυλακὴ τῶν βασιλέων, ἀποτελουμένη ἐκ 300 ἀνδρῶν, οἵτινες τὸ κατ' ἀρχάς ἦσαν ἐφιπποι, ὕστερον δὲ ὅπλιται· πεζοί. Παρὰ Ῥωμαίοις οἱ ἱππεῖς (*equites*) ἦσαν τὸ κατ' ἀρχάς ἢ ἐκ τῶν

πλουσιωτέρων πατρικίων ἀποτελειομένη ἐφιπ-
πως ὑπηρετοῦσα καὶ ἀνωτάτῃ τάξει τοῦ
σπαρατοῦ, διηρημένη εἰς ἑκατοστάς (centu-
ritiae) ὧν πρεσβύτερα ἑκατοντάρχαι (cen-
turiones). Ὑπερὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος
ἐλαμβάνοντο καὶ ἐκ πληθείων ἐπιληρώμετο
εἰς τοὺς Ἱππείας ὑπὸ τῆς πολιτείας ὁ Ἱππος
καὶ ἡ τροφή αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἐφιππος ὑπηρεσία αὐ-
τόν ἦτο ἡ ἐπιφανέστερα, ἀλλὰ παρείχεν εἰς
τὰ μέλη τοῦ σώματος καὶ πολιτικὰ πλεονε-
κτῆματα. Ἐν τοῖς ὑπερὶ εὐρίσχομεν ἐν τῇ
ῥωμαϊστῶν καὶ ἁλλοῦς ἱ., πρὸ πάντων
τοῦς ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ χρόνου
προσέλθοντες οἵτινες τελευτῶντες φόρους δόσαν
οἱ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῶν Ἱ. ἀνήκοντες
προσέλαβον καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν. Ἀρ' εἴτου
δὲ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ στρατοῦ κατέστησε ἀναγκ-
αίαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἱππικῶν τῶν συμ-
μάχων, ὁ θεσμός τῶν Ἱ. ἀπώλεσε τὴν ἀρχι-
κὸν χαρακτῆρα στρατιωτικῶν σώματος· οἱ δὲ
εἰς τὴν κοινωνικὴν τάξιν τῶν ἀρχαίων Ἱ.
ἀνήκοντες ἐχρησιμοποιῶντο ὡς αξιωματικοί.
Καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων δὲ ἐλαμβάνοντο
ἐκ τῶν Ἱ. οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ πλείστοι τῶν
ἐκτικῶν ὑπαλλήλων, ἀνώτατον δὲ ἀξιω-
μα ἀποδιδόμενον τῇ τάξει τῶν Ἱ. ἦτο τὸ τοῦ
praefectus praetorio, τοῦ δικτατοῦ δὴλα-
σῆ τῆς σωματοφυλακῆς. Ὁ Αὐγούστος μάλιστα
ἀνεκαίνισε καὶ τὸ ἀρχικὸν σῶμα τῶν Ἱ.,
μὴ περὶ πόλεμον μὲν εἰς ἐκστρατείας, χρησι-
μεῖον δὲ πρὸς παράταξιν εἰς τελετάς, ἐπὶ κεφα-
λῆς δὲ αὐτοῦ, οὗ τὰ μέλη ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς
νεολαίας τῶν τάξεων τῶν συγκλητικῶν καὶ
Ἱππείων, ἴσταντο οἱ υἱοὶ τῶν αὐτοκρατόρων.
Ὡς ἐξωτερικὸν τιμητικὸν σῆμα οἱ Ἱ. ἔφερον
εἰς τὴν τιθέντων στενὴν πορφυρὰν παρυφάν
ὡς καὶ χρυσὰ δακτυλίδια, εἶχον δὲ ἰδίαν θέ-
σιν ἐν τῇ θεάτρῳ. [Σ.Τ.]

Ἱππείας. 1) Ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν
τοῦ Πεισιστράτου διαδεξάμενος αὐτὸν (527
π. Χ.) εἰς τὴν τυραννίδα τῶν Ἀθηνῶν μετὰ
τοῦ ἀδελφοῦ του Ἱππάρχου. Ὑπὸ τῆς νομίμῃ
καὶ ἰσχυρῇ ἡγεμονίᾳ διαφυγὴν τὴν συνωμο-
σίαν τοῦ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος (βλ.
ἱ.), καθ' ἣν ἐφρονέθη ὁ ἀδελφός του, ἤρξεν
ἐκτοτε μόνος, ἀπέβη δὲ δύσπιστος καὶ ἐνίστα-
σκληρός. Ὁ δεσποτισμός του δισηρέστησε πολ-
λοῦς, οἵτινες τῷ 513 ὑπὸ τοὺς Ἀλκμεωνίδας
προσπάθοντο νὰ καταλάβωσι τὴν Ἀθήναν
καὶ ἐκδιώξωσι τὸν Ἱ. Οὗτος ὅμως ἀπέκρουσε
μὲν τοὺς, κατώρθωσε δὲ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν
ὑποστήριξιν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Ἀλκωνιδῶν, τοῦ
βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀμύντα, τοῦ ἐν
Σούροις μέγα δυναμένου ἡγεμόνος τῆς Λαμ-
ψάκου Ἱπποκλίου καὶ τέλος τῆς Σπάρτης.
Ἀλλ' οἱ Ἀλκμεωνίδαι κατώρθωσαν ὥστε δι'
ἐπανεληγμένων χρησμάτων ἡ Πυθία νὰ ἐπιέλῃ
εἰς τοὺς Σπαρτιάτας τὴν εἰς τὴν πρῶτην
τῶν ἀντιτυραννικῶν πολιτικῶν ἐπανάστασιν. Οὗτοι

τῷ 510 στρατὸς πελοποννησιακὸς ἐστάλη ὑπὸ
τὸν Ἀρχίδαμον κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, ἡττηθέν-
τος δὲ τούτου ἐν Ἀττικῇ, παρὰ τὸ Φάληρον,
ὑπὸ τοῦ Θεσσαλικῶν Ἱππικῶν, ὁ βασιλεὺς τῆς
Σπάρτης Κλεομένης ὁ Α' ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς
νέας δυνάμεως κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἣν
προστέθεισαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξόριστοι,
ἐντὸς ὀλίγων δ' ἡμερῶν ὁ Ἱ. ἡγαγέσθην νὰ
συνθηκολογήσῃ καὶ παραλάβωσι τοὺς υἱούς του
νὰ ἀπέλθῃ εἰς Σίγγειον τῆς Τρωάδος, ὅπου
ἐθαλίευν ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἑτεροθαλής ἀδελ-
φός ὑπὸ τὴν περσικὴν ἐπικυριαρχίαν. Ἐπιδιώ-
κων ἐκτοτε τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐξουσίας ἐν
Ἀθῆναις ληστωμένη τέλος εἰς τοὺς Πέρτας
καὶ ἡκολούθησε τὴν κατὰ τῶν Ἀθηνῶν στα-
λαίαν ὑπὸ τοῦ Δαρείου δύναμιν καὶ αὕτη
μὲν ἡττήθη τῷ 490 ἐν Μαραθῶνι, ὁ δὲ Ἱπ-
πείας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ περσικοῦ στό-
λου ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις. — 2) Σφοδρὴ
ἐξ Ἡλίδος, νεώτερος σύγχρονος τοῦ Πρω-
ταγόρου καὶ Σωκράτους, διδάσας ἐν αλ-
λαῖς πόλεσι καὶ ἐν Ἀθῆναις. Ἦτο εἰς ἄκρον
ματαιόφρων καὶ καυχηματίας, διὸ καὶ κατε-
ριωνεύεται αὐτοῦ ὁ Πλάτων εἰς τοὺς φέροντας
τὸ ὄνομα αὐτοῦ διαλόγους, ὧν ὅμως μόνον ὁ
μικρότερος εἶνε γνήσιος. Ὁ Ἱ. συνέγραψεν
Ἀναγραφήν Ὀλυμπιονικῶν καὶ Τρωικὴν λό-
γον, ὧν τὰ ἀποσπάσματα βλ. ἐν Muller,
Fragm. hist. gr. t. B'. [X.B.]

Ἱππιατρικὰ εἶνε τίτλος βιβλίου Ἀγνιδό-
στου συγγραφέως, ὅπου τῇ ἐντολῇ Κιννατιαν-
τίου Πορφυρογεννήτου συνετάχθη κατὰ τὸν
1^{ον} αἰῶνα εἰς 2 βιβλία, περιέχει δὲ ὅλην ἐκ
τοῦ Ἀφρικανοῦ, Ἀνατολίου καὶ Ἀψύρτου.
Ἐκτ. ἐν Grynæus, Veterinaria medicina,
Βασιλ. 1587. — Βλ. καὶ Κτηνιατρική. [X.B.]

Ἱππίδης. Βλ. Μόνοχα.

Ἱππικῶν λέγεται τὸ σύνολον τῶν στρα-
τευμάτων τῶν πολέμων ἐπὶ ἵπποις. Τὸ Ἱ.
εἶνε τὸ μόνον ὄπλον τοῦ ποιοῦ τὴν τακτικὴν
δὲν μετέβηκεν αἰ κατὰ καιροὺς γενόμεναι πο-
λεμικαὶ ἐφευρέσεις, διότι τὸ κύριον αὐτοῦ μέ-
σον εἶνε ὁ Ἱππος ἐπὶ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ
εἰ μὴ ὥρισμένον ἐν ἔριον τελειοποιήσεως. Ἡ
ἐπιτυχία τοῦ Ἱ. ἐξαρτάται κατὰ μέγιστον μέ-
ρος ἐκ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ
δικαίου αὐτοῦ. Οὗτος ἀφίλει νὰ εἶνε ἐξυ-
δαρκὴς ἵνα ἐπωφεληθῇ τῆς καταλλήλου περι-
στάσεως, αποφασιστικὸς ἵνα ἐνεργήσῃ ἀ-
μέσως καὶ ἀνδρείως ἵνα φέρῃ εἰς πέρας τὴν
τολμηρὰν του ἀπόφασιν. Παραδείγμα δὲ τού-
του ἐστὶν ὅτι τὸ λαμπρὸν αὐστριακὸν Ἱ. ἡ-
θελε μεταβάλλῃ τὴν ἐκδοσιν τῆς μάχης τῆς
Σαββάδας ἐν διακρίσει ὑπὸ ἀνδρεώτερου ὁρ-
χητοῦ. Εἶνε ἀγνωστον πότε ἤρχισεν νὰ γίνη-
ται χρῆσις τοῦ Ἱ. εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ Ξενο-
φῶν φανερὸν ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦτο ἀγνωστος
πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κύρου ὅστις πρῶτος ἐκαμε
χρῆσιν Ἱππικῶν ἡνωμένων εἰς στρατεύμα. Οἱ

Συνῆται εἶναι οἱ πρῶτοι οἵτινες μετεχειρίσθησαν τὸ Ἱ. καὶ οἱ Ἕλληνες διὰ πρώτην φοράν ὑπέστησαν τὴν ἐπέλασιν τοῦ Ἱ. αὐτῶν κατὰ τὸ 370 π. Χ. Οἱ Ἕλληνες ἔτασαν τὸ Ἱ. αὐτῶν κατὰ τετράγωνα, βόμβους ἢ τρίγωνα ἰσοπλευρά· ἕκαστος τῶν σχηματισμῶν τούτων εἶχε 8 ἀνδρας κατὰ πλευράν. Τὸ τετράγωνον καὶ ὁ βόμβος περιελάμβανον 64 ἱππεῖς, τὸ δὲ τρίγωνον 32. Ἡ ἐπέλασις ἐγένετο διευθυνομένης τῆς μίας τῶν γωνιῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Ἑπαμεινώνδας εἶχεν Ἱ. κατὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. Οὗτος ἵνα ἀσφαλισθῇ τὴν ἐπιτοχίαν τῆς νέας αὐτοῦ παρατάξεως προσέταξε τῆς ὅλης στρατίας τὸ ἀριστον τῶν Θηβαίων Ἱ. Ἡ τοιαύτη δὲ τοῦ Ἱ. χρήσις ἦτο μὲν ναντία τῶν κανόνων τῆς τακτικῆς, διότι ἡ φυγὴ αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ διαταραχθῇ τὴν οὐσίαν παρατάξιν, ἀλλ' ἐδοκίμετο ἐπὶ τῆς πεποιθ. τιμῆς ἣν εἶχεν ὁ Ἑπαμεινώνδας εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Ἱ. του. Ὁμοίως προτεταγμένοι τῆς παρατάξεώς του εἶχε καὶ ὁ Κλεόμβροτος τὸ Ἱ. Ἀλλ' ὅμως ἀρξάμενης τῆς μάχης διὰ τῆς συγκρούσεως τῶν δύο Ἱ. συνέβη ὅτι προεῖδεν ὁ Ἑπαμεινώνδας οἱ Θηβαῖοι κατατροπώσαντες τὰς πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιτηδεύσας Λακωνικὰς Ἰλας καὶ συνωθήσαντες τοὺς ἱππεῖς τῶν πολεμίων ἐπὶ τοὺς πεζοὺς, ἐπήγαγον οὐ μικρὰν σύγχυσιν εἰς τὸ κύριον τοῦ ἀντιπάλου στρατοῦ σῶμα. Τὸ Ἱ. τῶν Μακεδόνων, ὅπερ ἀνέκαθεν ἦτο ἀριστον, τελειοποιήθη ἐν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἀπέδωκε μόνον ὅσον καὶ τὸ πεζικὸν χρησίμουν ἀλλ' ὡς ἐτι χρησιμώτερον. Τὰ ἱππικὰ συντάγματα τὰ ὅποια ὠνομάζοντο σαρισσοφόροι ἦσαν εἰδὸς τι ἐλαφροῦ Ἱ. καὶ ἔφερον λόγχην μακράν, δι' ἧς διεκρίνοντο ἀπὸ τοῦ βαρέος Ἱ., ὅπερ, ἐν προωρισμένον εἰς τὴν ἐκ τοῦ συστάδην ἀγῶνα, ἔφερε τὸ λεγόμενον ξυστίον, ἦτοι λόγχην βραχεῖαν. Ἡ τοῦ ἱππέως σάρισσα εἶχε μήκος 14 περίπου ποδῶν. Τοῦ βαρέος Ἱ. ἦτοι τῶν ἐταίρων λέγεται ὅτι ὑπῆρχον 16 Ἰλαι, τῶν δὲ σαρισσοφόρων 8. Ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν εἰς Ἀσίαν διὰδασίν του εἶχε 4 500 ἱππεῖς. Εἰς τὴν ἐν Γρανικῷ μάχην παρέταξε τοὺς ἱππεῖς εἰς τὰ δύο κέρατα καὶ ἐπέτρεψε τὴν πρώτην προσβολὴν εἰς τὴν Ἰλιν τῶν ἐταίρων ἥτις πρώτη ἐξώρμησεν ὑποστηριζομένη ὑπὸ ἄλλων στρατευμάτων. «Καὶ ἦτο μὲν ἀπὸ τῶν ἱππῶν ἡ μάχη, ἀλλ' ὁμοίαν με πεζομαχίαν μάλλον, διότι ἡγωνίζοντο συνεχόμενοι ἱπποὶ πρὸς ἱπποὺς καὶ ἀνδρες πρὸς ἀνδρας». Ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐν Γαυγαμήλοις μάχην τὸ Ἱ. παρετάθη εἰς τὰ δύο κέρατα καὶ ἤρχισεν ὁ ἀγὼν δι' ἱππομαχίας. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας δὲν ἀναφαίνεται ὁργανωμένον Ἱ., μόνον δὲ κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ Ἀννίβα λαμβάνει τοῦτο μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸ ῥωμαϊκὸν Ἱ. διηρθεῖτο εἰς βαρὺ καὶ εἰς ἐλαφρόν, ὁμοίαν δὲ πολὺ πρὸς τὸ ἑλληνικόν· ἡ μὲν διαφορά

ἥτις ὀφίστατο μεταξὺ αὐτῶν ἦτο εἰς τὸν σχηματισμὸν ἐνῷ οἱ Ἕλληνες εἶχον 8 ἀνδρῶν βάθος, οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον μόνον 3 ἢ τὸ πολὺ 4. Τὸ Ἱ. μετὰ ταῦτα διὰ τῶν ἱπποτῶν ἔλαθε μεγάλην ἀνάπτυξιν· ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν τοῦτο στρατιωτικὸν ὅπλον κατετάσσοντο ὠπαυτῶς οἱ εὐγενεῖς καὶ ἡγεμόνες τῆς χώρας, τοῦτο ἔχασε τὴν πειθαρχίαν του, ὅπερ ὑπῆρξε αἰτία δεινῶν συμφορῶν καὶ τῆς καταπτώσεως τοῦ ὅπλου. Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου δὲν ἔχομεν καμμίαν πληροφορίαν πλὴν περὶ τῆς χρήσεως τοῦ Ἱ. Ἐπὶ Ἑρρίκου Β' καὶ Ἑρρίκου Δ' οἱ ἱππεῖς ἐμάχοντο κατ' ἀλλήλων μερνωμένοι. Πρῶτον ὁ Γουσταύος Ἀδόλφος ἐσύστησε τὰς Ἰλας καὶ τὰς ἐσχημάτισεν εἰς 4 ζυγοὺς ὁ Κάρολος ΙΒ' βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἀπέδειξε τί δύναται τις νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τολμηροῦ Ἱ. Ὁ Ῥόμβελ ἐσχημάτισεν Ἱ. διοργανωμένον καὶ πειθαρχοῦν, ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύτῃ ὡς ὑπόδειγμα εἰς τοὺς σημερινούς χρόνους. Ἀπὸ τοῦ Κρόμβελ μόνον ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου βλέπημεν σοβαρὰν τροπὴν εἰς τὴν χρήσιν τοῦ κατ' Ἰλας μετ' ἀποστάσεως οὐλαμοῦ· ὁμοίως μία φάλαγξ ἠδύνατο νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς συνεχὴ γραμμὴν, εἰς γραμμὴν κατὰ κλιμάκια, εἰς γραμμὴν φάλαγγος. Ὑπῆρχον δηλαδὴ κατὰ τὸν στρατηγὸν Thomaas πληθὺς κινήσεων ἀνεφαρμοστών ἐπὶ πεδίοις μάχης. Ἐπὶ τῆς του τοῦ ἐρίππον πυρβολικόν. Ὁ Φρειδερίκος ἐνόησε τάχιστα ὅτι ἡ μεγίστη ἰδιότης τοῦ Ἱ. εἶναι ἡ ταχύτης καὶ κατέστησε αὐτὸ τὸ βέλτιστον εἰς τοὺς ἐλιγμούς. Φρειδερίκος δ' Ἱ' διέθετε τὸ Ἱ. αὐτοῦ εἰς 3 γραμμάς ἀπεχούσας κατὰ 100-250 μ. καὶ ἔτασσε εἰς μὲν τὴν πρώτην τοὺς θωρακοφόρους, εἰς τὴν δευτέραν τοὺς θραγκένους καὶ εἰς τὴν τρίτην τοὺς οὐσάρους, συνεδύαζε δὲ τὴν πλευρικὴν προσβολὴν μετὰ τῆς κατὰ μέτωπον ἐπελάσεως. —Ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν ἰσχύει ὁ Γαλλικὸς κανονισμὸς δὲν εἶνε ἀνεύσιστο νὰ δειξώμεν τὴν ἐξέλιξιν τούτου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ κανονισμὸς τοῦ 1788 ὥρισε τοὺς ἐλιγμούς σχεδὸν ὅπως ἦσαν μέχρι τοῦ 1876. Εἶχεν ὡς βᾶσιν τὴν σχηματισμὸν εἰς δύο γραμμάς, τὴν διαίρεσιν τῆς Ἰλης κατ' οὐλαμούς, τὸν σύνδεσμον τῶν στοιχείων, τὴν κίνησιν κατὰ τετράδας, τὴν πυκνὴν φάλαγγα καὶ τὴν κατὰ κλιμάκια πορείαν· μία γραμμὴ ἠδύνατο νὰ τηρηθῇ εἴτε ἐμπροσθεν τοῦ μετώπου τῆς εἴτε εἰς ἐν τῶν πλευρῶν τῆς, εἰς φάλαγγα κατὰ τετράδας, κατ' οὐλαμούς, κατ' Ἰλας με δλοκλήρους ἀποστάσεις, Ἱ. Οὗτος κατέγινε πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιτηδεϊότητος τοῦ ἱππέως εἰς τὴν ἱππασίαν. Ἐδέχθη δὲ τὰς Ἰλας του τὸν σχηματισμὸν εἰς 2 ζυγοὺς καὶ εἰς τινὰς περιστάσεις εἰς 3 ζυγοὺς, ὁ τρίτος ὅμως ζυγὸς δὲν ἐχρησίμευεν εἰμὴ ἵνα πληρώσῃ τὰ κενὰ τῶν δύο ἄλλων. Τὸ Ἱ. δὲν ὥφελε νὰ πυρβολῇ καὶ συνεπῶς ἐδομητοῦργησε πρὸς ὑποστήριξιν

πρώτης γαλλικῆς αὐτοκρατορίας ἡ πάλῃ τοῦ Ἰ. διεξήγετο ἐπὶ 3 γραμμῶν, ἐνδεικνυμένη ὅμως μετ' ἐλιγιοτέρας ἀκριβείας ἢ εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ Φρειδερίκου. Συνδυάζεται ἡ κατὰ μέτωπον καὶ πλευρικὴ ἐνέργεια ἀνευ ὅμως προηγουμένης διακανονίσεως. Ἐκείνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὰς προσβολὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶνε ἡ ἐπέλασις δι' ἧς ἐρρίπτετο τὸ Ἰ. κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μετὰ ἰσχύος ἀπαιτούσης ἀπὸ τὸν ἱππὸν πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν καὶ ἥτις παρέτρε τον ἐχθρὸν διὰ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ὀρμῆς. Ἐκτοτε τὸ Ἰ. διεδραμάτισε δευτερεῖον σχεδὸν πρόσκιπον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὁ πόλεμος τοῦ 1870 ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία σπουδαίας ἀναδιοργανώσεως εἰς τὰς μεθόδους τοῦ Ἰ. Ἡ σπουδαιότης τῶν σημερινῶν στρατῶν καὶ ἡ ταχύτης τῶν στρατηγικῶν μεταφορῶν ἠῤῥησε τὴν σημασίαν τῆς τακτικῆς τῶν ἀναγνωρίσεων, ἥτις ἂν καὶ σπουδαίως ἀναπτυχθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας εἴεν ὅμως παραμεινῇ κατόπιν. Ἀμέσως μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870 ἐτροποποιήθη ὁ κανονισμὸς τοῦ 1829 θεωρηθεὶς ὡς μὴ ἀποδίδων πᾶσαν τὴν εὐκνησίαν εἰς τὸ Ἰ. Ὁ νέος κανονισμὸς γενόμενος δεκτὸς τὸ 1876 μετέβαλε καὶ κατήργησε πολλὰς ἀρχαίας προλήψεις· εἶχε δὲ ὡς τακτικὴν βάσιν ἰὸν τὸν σχηματισμὸν κατὰ φάλαγγας, 2ον τὴν φάλαγγα κατ' οὐλαμούς ἢ τὴν ἀπλὴν φάλαγγα, 3ον τὴν γραμμὴν κατὰ φάλαγγας, 4ον τὴν ἀνεπτυγμένην γραμμὴν. Ὁ κανονισμὸς οὗτος ὀρίζει μίαν μεραρχίαν Ἰ. σχηματιζομένην ἐκ 3 ταξιαρχικῶν διὰ 1 στρατηγίαν, διαιρεὶ δὲ τὸ στράτευμα τοῦτο εἰς ἀριθμὸν τινὰ γραμμῶν ἐπιφορτισμένον διάφορα καθήκοντα. Ταῦτα δὲ εἶναι ἡ κατ' ἐθέλειαν προσβολή, οἱ ἐλιγμοὶ εἰς τὰς πλευράς καὶ ἡ διατήρησις ἐφεδρείας. Ἐξ αὐτῶν προκύπτει ἡ διαίρεσις τῆς μεραρχίας Ἰ. εἰς 3 γραμμάς. Ἐκάστη γραμμὴ πρέπει νὰ κεῖται ὀπισθεν καὶ εἰς τὸ πλευρὸν τῆς προηγουμένης τῆς. Ἡ δευτέρα γραμμὴ ἀρκετὰ πλησίον ἵνα βοηθήσῃ τὴν πρώτην καὶ ἀρκούντως μακρὰν ὥστε νὰ μὴ συμπαρασυρῇ ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς πρώτης κρούσεως. Ἡ τρίτη χρησιμεύει ὡς ἀποταμίευμα δυνάμειος εἰς τὴν διάθεσιν τῶν δύο πρώτων. Ἐκάστη μεραρχία εἶχε 3 πυροβολαρχίας, ἐχρησιμοποιεῖν δὲ αὐταὶ διὰ τὴν προπαρασκευάζει τὴν διάταξιν τῆς μάχης. Μετὰ τὰς τροποποιήσεις ταύτας ἐγένοντο τρεῖς καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀναγνωρίσεων καὶ ἐπειδὴ ὁ κανονισμὸς ἐκστρατείας τοῦ 1832 ἦτο λίαν ἀτελής, ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1876 ἡ διδασκαλία εἰς τὸν κανονισμὸν ἐκστρατείας. Αἱ ἀνεξάρτητοι μεραρχίαι ἱππικοῦ, διηρημέναι εἰς 3 γραμμάς, προηγουμένον κατὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας πορείας τοῦ κυρίου σώματος. Ἐἶχον δὲ ὡς προορισμὸν νὰ διατηρῶσι τὴν ἐπαρὴν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ διαταγίζωσι τὸ δίκτυον ἀσφαλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ

πειρὴ ὅμως ὁ κανονισμὸς τοῦ 1876 ἔδωκε γῶραν εἰς πολλὰς ἐπικρίσεις, συνετάχθη ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ στρατηγοῦ Γαλιφῆ νέος καὶ τελευταῖος κανονισμὸς τὴν 31 Μαΐου 1883. Ὁ κανονισμὸς οὗτος δὲν μεταβάλλει τίποτε ἐκ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1876 ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἐλιγμούς, καθιερώνει ὅμως ἰδιαιτέρως τὴν προπαρασκευαστικὴν διάθεσιν μάχης, διορθώνει μέχρι τινὸς τὰ σφάλματα ἅτινα ἀπεδόθησαν εἰς τὸν προηγουμένον. Μετὰ ταῦτα ἐξεδόθη ὁ κανονισμὸς ἐκστρατείας τοῦ 1883 ὅστις ἐκάνονισε τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνιχνεύσεως. Πᾶσα ἀναγνώρισις ὀφείλει μοιραίως νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν μάχην, μόνον μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀντιπάλου δύναται τὸ ἕτερον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀναγνώρισιν. — Τὸ Ἰ. διαιρεῖται ἥδη ἐν Γαλλίᾳ εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰς τὸ ἐλαφρὸν Ἰ. ἐπιφορτισμένον μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν προφυλακῶν, τῶν ἀναγνωρίσεων καὶ παντὸς ὅτι ἀπαιτεῖ μεγάλην ταχύτητα· τοῦτο περιλαμβάνει τοὺς κυνηγούς καὶ τοὺς οὐστάρους· τὸ Ἰ. τῆς γράμμῆς ἐπιφορτισμένον νὰ συντρέχῃ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν προφυλακῶν καὶ τῶν ἀναγνωρίσεων καὶ ὑπερ ἐξασκεῖται νὰ μάχεται περὶ περιλήψεως· μόνον τοὺς ὁραγόνους ἢ διμάχους· τὸ Ἰ. ἐφεδρείας χρησιμεύον νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ ἄλλα Ἰ. καὶ ἐνεργῇ διὰ τῆς κρούσεως κατὰ τοῦ διαπισθεθέντος ἤδη περὶ τοῦ. Τέλος ἔπαν τὸ Ἰ. ἔχει ὡς μόνον σκοπὸν τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅταν οὗτος ἀρχίξῃ νὰ ὑποχωρῇ καὶ τοὺς αἰφνιδιασμούς ὅταν φυλάσσεται κακῶς. Τὸ Ἰ. διανέμεται εἰς Ἰ. τῶν στρατηγικῶν καὶ εἰς ἀνεξάρτητον Ἰ. συγκειμένον τοῦτο ἐκ τῶν τριῶν ἱππικῶν. Τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνεξάρτητου Ἰ. εἶναι ὅπως τῇ συνδρομῇ τῶν ἐπίπαιον πυροβολαρχικῶν καὶ τινῶν ἄλλων στρατευμάτων προστατεῖν ἀπὸ τῆς ἐνέργειας τοῦ πολέμου τὴν ἐκστρατεύειν καὶ τὴν εἰς τὰ σύνορα συγκέντρωσιν· νὰ ἐπιφορτισθῇ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνιχνεύσεως ἐμπροσθεν τοῦ μετώπου καὶ εἰς τὰ πλευρά τοῦ στρατοῦ, κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις· ἐπὶ δὲ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὰ καθήκοντά του εἶναι νὰ καλύπτῃ τὰ πλευρά τῆς στρατιάς, νὰ ἀναζητῇ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς καὶ νὰ ἐπιτίπῃ ἐν καταλλήλῃ στιγμῇ κατὰ τοῦ περὶ τοῦ ἵνα τὸ τρέψῃ εἰς φυγὴν· ἐν περιπτώσει δὲ ἀποτυχίας, ἐπιφορτίζεται νὰ προστατεῖ τὴν ὑποχώρησιν τῇ συνδρομῇ τῶν στρατευμάτων τῆς ἀποβατικῆς καὶ πρὸ πάντων νὰ ἀνταχαιτῇ τὰς ἐπελάσεις τοῦ ἐχθροῦ Ἰ.

Παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἐν εἶδος Ἰ. τὸ ὁποῖον προσμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὸ ἐλαφρὸν Ἰ., ἀσκεῖται δὲ νὰ μάχεται καὶ περὶ.

Τὸ Ἰ. εἰς τὰς σημερινὰς ἐκστρατείας ἔχει πολλαπλὴν ἀποστολὴν ὥστε ἡ σπουδαιότης αὐτοῦ ἠῤῥησε κατὰ πολὺ. Ἡ χρήση δὲ τῆς δύναμειος νὰ κἀμν τοῦτο αἰνὸς τοιαύτη ὥστε

θὰ εἴη πάντοτε ἀπαρχὴν οἰοσθῆποτε καὶ ἂν εἴη δ' ἀριθμὸς αὐτοῦ. Μόνον τὸ ζήτημα τῆς θαπνῆς περιρρίξει τὴν αὐξήσιν αὐτοῦ, διότι ἄλλως εἶνε γενικῶς παραδεχόμενον ὅτι ὁ ἔχων πολυάριθμον Ἱ. ἀποκτᾷ μεγίστην στρατηγικὴν ὑπεροχὴν ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου του. Τὸ Ἱ. εὐρισκόμενον πολὺ ἔμπρὸς τοῦ πορευομένου στρατοῦ παρέχει αὐτῷ ἀκριβεῖς πληροφόριαι αἰτίνας τῇ ἐξασφαλίζουσι τὴν εἰς τὰς ἐπισταθμίας ἡσυχίαν του, διατηρεῖ τὸν ἐχθρὸν ἀπομεμακρυσμένον καὶ δίδει καρὸν ὅπως ληφθῶσι πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν μάχην. [B.D.]

Ἱππόδοσκος ἡ Ἱππεία, εἶδος μύας, ἡ κοινῶς ἀποκαλούμενη, μέγεθος ἔχον 0,008 μ. καὶ τρεφόμενον παρασιτικῶς ἐπὶ τῶν βοῶν καὶ ἵππων.

Ἱπποδάμεια. 1) Βλ. Πειρίθους.

— 2) Βλ. Πέλοψ.

Ἱππόδαμος. Περιφημος Ἕλληνας ἀρχιτέκτων γεννηθεὶς ἐν Μιλήτῳ. ὤν περὶ τὰ μέγα τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος, ἐκπονήσας καὶ πολλῶν πόλεων τὰ σχέδια, εἶον τοῦ Πειραιῶς (ἐνθα ἡ Ἱπποδαμεία ἀγορὰ), τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Θουρίων, τῆς Ῥόδου ἀνεμύθησε δὲ καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πόλεων. [Σ.Τ.]

Ἱπποδρομίας. Ἡ συνήθεια τῶν Ἱ. ἐν ἀγῶσιν (ἐν αἷς περιλαμβάνονται καὶ ἄρμα τσ ο δ ρ ο μί α ι) ἦτο ἀρχαϊκὴ παρ' Ἑλλήνων, ἐκ τούτων δὲ παρελήθη καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ἐν Ἑλλάδι Ἱ. ἐτελοῦντο συνήθως κατὰ τοὺς μεγάλους ἐθνικοὺς ἀγῶνας, τῶν ἐπὶ ἵππου διαγωνιζομένων εἰς τὸν ὁρόμον κρατούντων πολλὰ καὶ ἕτερον ἵππον διὰ τῆς χειρὸς, ὁ δὲ νικητὴς ἤξιτο μεγάλων τιμῶν ὡς καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἡγωνίσματα. Αἱ δὲ ἄρματοδρομίαι ἐγένοντο εἴτε διὰ ζεύγους ἵππων εἴτε διὰ τεθρίππου. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ ζεύγους ἡμίμων. Ἀπρητίτο δὲ οὐ μόνον ταχὺν ἀλλὰ καὶ μεγάλη ἐπιτηδεύοις ἐν ταῖς στροφαῖς καὶ τῇ ἀποφυγῇ τῶν ἐμποδίων (βλ. Ἱππόδρομος). Πολὺ λαμπρότεροι ἐτελοῦντο οἱ τοιοῦτοι ἀγῶνες (ludi circenses) ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς Ἱπποδρόμοις, ἀποτελούμενοι κυρίως ἐξ ἁρματοδρομιῶν. Ἦν ἀρχὴ ἐτελοῦντο μόνον κατὰ ἑρτασίμους ἡμέρας πρὸς τιμὴν θεοῦ τινος, ἐλίγον κατ' ἐλίγον ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ διήρουν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, πολλῶν ἐπιπροσθεθέντων ἀγωνισμάτων, σκηνικῶν κλπ., ἐγένοντο δὲ τότεν ἀγαπητοὶ εἰς τὸν λαόν ὥστε παρρησιώδης ἔμεινεν ἡ φράσις *manum et circenses*, δηλοῦσα ὅτι ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς μόνον ἄρτον καὶ ἀγῶνας ἀπῆται νὰ ἔχη. Τῶν ἀγῶνων προηγέτο πανηγυρικὴ προσέλευσις τῶν Ἀρχῶν ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου εἰς τὸν Ἱπποδρόμον καὶ θυσία ἐν αὐτῷ. Κατὰ τοὺς ὑστέρους τῆς Δημοκρατίας χρόνους εἰσῆλθον καὶ θηριομαχίαι, αἵτινες ὅμως βραδύτερον ἐτελοῦντο μετὰ τὸν

μονομαχίῳ ἐν τῇ Ἀγορᾷ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διηγωνίζοντο δύο ἄρματα, ἔπειτα δὲ τίσσασα ταυτοχρόνως. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἐδωκαν μορφήν εἰς διαίρεσιν τῶν πολιτῶν εἰς κόμματα, κατονομαζόμενα ἀπὸ τοῦ χρώματος τῆς στολῆς τῶν ἁρματηλατῶν αὐτῶν (Λευκοί, Ἐρυθροί, Πράσινοι καὶ Κυανοὶ ἢ Βένετοι), ὧν αἱ εἰσίδες, ἐνίοτε αἱματηραί, κατετάραξαν πολλάκις τὴν πόλιν. Τὰ κόμματα ταῦτα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορῶν ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα δῆμοι, εἶχον δ' ἡμάρχον καὶ κατάλογον τῶν μελῶν αὐτῶν ἡτοκατατεθειμένους παρὰ τῇ Κυβερνήσει. Ἐν τῇ Δύσει οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἐξηρανίσθησαν κατὰ τὸν 5' αἰῶνα, ἐξηκολούθησαν ὅμως ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ μεῖζονα προσέλαβον μεγαλοπρέπειαν ἐν τῇ περιφύῳ αὐτῆς Ἱπποδρόμῳ (βλ. λ.). Τὰ κατ' ἀρχὰς καὶ ἐνταῦθα 4 διαγωνιζόμενα ἄρματα περιωρίσθησαν κατόπιν εἰς δύο. Τὰ δὲ κόμματα τῶν Ἱ., οἱ Πράσινοι καὶ Βένετοι, ἀνεπαύθησαν ὑπὲρ πᾶν ἕριον, περιλαμβάνοντα πάντας σχεδὸν τοὺς πολίτας καὶ τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα, προστάτην δηλωμένον τοῦ ἑτέρου αὐτῶν προσλαβόντα πολιτικὸν χαρακτῆρα ἡγωνίσθησαν πολλάκις ὑπὲρ τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου τῶν μνηστήρων τοῦ ὁρόνου, ἔλαβον μέρος εἰς τὰς ἡδαικόπους ἐκκλησιαστικὰς εἵριδας, ἐπήνεγκον δὲ ἐκθρονίσεις καὶ στάσεις ὧν πολλὰ ἐκπῆσαν φοβερά ὡς ἡ τοῦ Νίκα (βλ. λ.). Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως δὲ τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204) ὅτε καὶ ὁ Ἱππόδρομος ἐσφύθη, φαίνεται ὅτι περιωρίσθησαν σημαντικῶς οἱ ἐν αὐτῷ ἀγῶνες. Ἐν τῇ Δύσει δ' ἀνεράνησαν μετὰ τὸν 16' αἰῶνα καὶ πολλαχῶς κατὰ καιροὺς τροποποιήσαντες διατηροῦνται μέχρι τοῦδε ὡς Ἱπποδρομίαι, αἵτινες ἰδίως ἐυστηματοποιήθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ, πανταχοῦ τῆς ὁποίας τελοῦνται νῦν καθ' ὠρισμένας ἐπυχὰς καὶ συνήθως ἅπασι τοῦ ἔτους, κατὰ τὸ ἔαρ ἢ τὸ φθινόπωρον, ὡς καὶ πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Δ. Εὐρώπης. Χαρακτηριστικὸν τῶν τημερινῶν Ἱ. ἰδίως τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, εἶναι τὰ περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν ἀγῶνων στοιχίσματα ὑπερτόκων πολλὰκις χρηματικῶν ποσῶν. Αἱ γνωστότεραι Ἱ. τῆς Ἀγγλίας εἶναι αἱ τοῦ Ἐψομ. (βοιοὶ οἱ περιώνυμοι ἀγῶνες τοῦ Derby), Ascot, Doncaster Newmarket, Goodwood κλ. [B.E.]

Ἱππόδρομος. Τὸ διὰ τὰς Ἱπποδρομίας καὶ ἁρματοδρομίας στάδιον. Περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ Ἱ. ἔλλειπουσιν ἐκτενεῖς πληροφορίες, κατέχουσι ὅμως παρὰ τοῦ Παυσανίου περιγραφὴν τοῦ περιφημοτάτου σταδίου τῆς Ὀλυμπίας καὶ παρατηρήσεις τινὰς περὶ τοῦ τῶν Ἰσθμίων καὶ τοῦ τῶν Νεμεῶν. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἦτο ἐπίμηκες, ἐκατέρωθεν δὲ ὡφύοντο αἱ θέσεις τῶν θεατῶν

ἐνθεν μὲν ἐκ φυσικοῦ ὑψώματος ἀποτελούμε-
ται, ἐνθεν δὲ ἐκ τεχνητοῦ. Κατὰ τὸ ἕτερον
ἀκρον τοῦ δρόμου ὑπῆρχεν ἡ ἀφ' ἧς, ἐξ ἧς
ὠρμῶντο οἱ ἵπποι· ἡ τὰ ἄρματα, κατὰ δὲ τὸ
ἄλλο ἀκρον ὁ δρόμος ἐκλείετο ἡμικυκλιοειδῶς
διὰ προχώματος. Εἶχε δὲ ὁ δρόμος 1200 πο-
δῶν μῆκος καὶ 600 πλάτος. Κατὰ τὰ ἀκρα
τοῦ δρόμου ὑπῆρχον ἐν τῷ μέσῳ ἑκατέρωθεν
ἀνὰ μία στήλη, ἃς ἐπρεπε οἱ ἀγωνιζόμενοι
περικύκλιοντες νὰ διανύσωσιν ἐπανειλημμένως
τὸ μῆκος τοῦ ἱ. (τὰ ἄρματα 12κις, ἐὰν δὲ
ἐτύροντο ὑπὸ πάλων 8κις). Ἦν τῇ κάμψει
ταύτῃ ἐκείτο ἡ μεγαλύτερα τεχνητὰ ἄρμα-
τοδρομῶν, ὅστις ἐπρεπε συγχρόνως νὰ προφυ-
λάσῃται ἀπὸ τῆς προεγγίσεως τῶν ἀλλῶν
ἄρμάτων, θίγει πολυάκις κατὰ τὰ σημεῖα
ταῦτα ἐπῆρχοντο συγχρόνως καταστρεπτικώ-
τητα. Εἰς διάφορα δὲ σημεῖα τοῦ ἱ. ὑπῆρ-
χον καὶ ἐμπόδια τὰ ὅποια ἐπρεπε νὰ παρα-
κάμψωσιν ἐπιτηδεῖας οἱ ἀγωνιζόμενοι.

Ἀσυγκρίτως πολυτελέστερος ἦν ὁ ἱ. ἐν
Ῥώμῃ (Circus). Ὁ ἀρχαιότερος καὶ μέγιστος
ἐνταῦθα ἱ. ἦν ὁ καλούμενος Μέγιστος (Circus
maximus), ἰδρυθεὶς μὲν ἀρχαίτατα ὑπὸ
τῶν βασιλέων μεταξὺ τοῦ Παλατίνου καὶ τοῦ
Ἀδεντίνου λόφου, βραδύτερον δὲ ἰδίως ὑπὸ
τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἐπεκαταβεί. Ὁ Νέρων
ἐκτίσεν νέον δι' αὐτὸν οἰκοδόμημα μετὰ τὴν
μεγάλην ἐν Ῥώμῃ πυρκαϊάν, ἕτερον δὲ ἤρχι-
σεν ὁ Δομιτιανὸς καὶ συνεπλήρωσεν ὁ Τραϊαν-
νός, ἐν ᾧ ἐτελείεσθαι αἱ τελευταῖαι ἱπποδρο-
μίαι τῷ 549 μ. Χ. Περὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ἱ. ἡ-
γείρετο πολυτελὲς οἰκοδομὴ τριώρορος, περι-
λαμβάνουσα τὰς διὰ τοῦς θεατὰς βαθμίδας,
ὧν αἱ κατώτεραι ἐχωρίζοντο ἀπὸ τοῦ ἔδαφους
τοῦ δρόμου (arena) διὰ κιγκλιδώματος· πρὸς
μαίζην δὲ ἀσφάλειαν αὐτὸν ὁ Ἰούλιος Καί-
σαρ ὠρεῖτο πρὸ αὐτῶν τάφρων πλάτους καὶ βά-
θους 3 μ., τὴν καλουμένην Εὐρύπρον, ἀλλὰ
βραδύτερον ὁ Νέρων ἐπλήρωσεν αὐτὴν ἐκ νέου
ἵνα αὐξήσῃ τὸ ἔδαφος τῶν ἱπποδρομιῶν. Ἡ
ἀφασίς («φαλιδωταὶ ἱππαρίσεις», cavares)
ἐκλείετο καὶ oppidum (πέλις) ἕνεκα τοῦ
σχήματος αὐτῆς, οὕτω οἰκοδόμημα μετὰ πυρ-
γοειδῶν ὑψωμάτων, ἐξ οὗ ἐξωρμῶντο οἱ ἵπποι
καὶ τὰ ἄρματα. Κατὰ μῆκος δὲ ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ ἱ. ὑπῆρχε τείχος (erium) καὶ κατὰ τὰ
ἀκρα αὐτοῦ ἐκατέρωθεν ἀνὰ τρεῖς στήλαι, ἃς
ἐπρεπε νὰ περικύκλωσιν ἐπτάκις οἱ ἀγωνιζό-
μενοι. Κατὰ τὸ μέσον δὲ τοῦ τείχους ἐστήσεν
ὁ Δούσιος δεξιόσκιον ἐξ Αἰγύπτου κομι-
θέντα, ἕτερον δὲ κατὰ τὴν Δ' αἰῶνα ὁ Κων-
στάντιος· ἐκτὸς δὲ τούτων ἐκόσμηον τὴν ἱ.
στήλαι, ἀγάλματα κλ. Κατὰ Διονύσιον τὸν
Ἀλικαρνασσεῖα εἶχεν ὁ Μέγιστος ἱ. μῆκος
3 1/2 σταδίων (650 μ.) καὶ πλάτος 4 πλέ-
θρων (125 μ.), κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον περιε-
λάμβανεν ἐπὶ Οὐεσπασιανῷ 250 000 θεα-
τὰς· κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα αἱ θέσεις τῶν
θεατῶν ἠρξήθησαν εἰς 385 000. Τοῦ ἱ. τοῦ

τοῦ ἀσήμεντα σώζονται λείψανα. Πλήν δὲ
τοῦ Μεγίστου ἱ. ὑπῆρχον ἐτι ἐν Ῥώμῃ ὁ τοῦ
Φλαμινίου ἱ., ὁ τοῦ Νέρωνος, ἐν ᾧ ἠσκηθή-
σαν αἱ κατὰ τῶν χριστιανῶν ὠμότητες τοῦ
Νέρωνος, ὁ τοῦ Καρακάλλα κινῶς λεγόμε-
νος, ἀλλὰ κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Μαξεντίου, οὗ
σώζονται σπουδαιότατα εἰρεπία, κλ. Ἀλλὰ
ἐπισημότατος κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ ιστορίᾳ εἶνε
ὁ ἐν Κων/πόλει ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς καὶ νῦν
ἐτι καλουμένης Ἀτ-Μεϊδάν (= Πεδίον ἱπ-
πῶν) Ἱππόδρομος, ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Σε-
δῆρου ἰδρυθεὶς, πολυτελέστατα δὲ διασκευα-
σθεὶς καὶ κοσμηθεὶς ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Με-
γάλου, ὅστις οὐ μόνον ἱπποδρομιῶν καὶ ἄρμα-
τοδρομιῶν, ἀλλὰ καὶ στάσεων τοῦ ὄχλου (βλ.
π. γ. Νικα Στάσις) καὶ βασιάνων αἰρετικῶν
καὶ κακοποιήσεων ἐκπεσόντων αυτοκρατόρων
καὶ ὁρισμῶν καὶ ἐπιστημῶν ὑποδοχὴν ἐγένετο
θεάτρον. Ἐκτὸς τῶν διὰ τοῦς ἀγῶνας ἱππο-
δρομιῶν, ὁ πολυτελέστατος οὗτος ἱ. ἐκοσμεῖτο
καὶ διὰ πλήθους ἔργων τέχνης, οἷον ἀνδριάν-
των αυτοκρατόρων καὶ ἐπιστημῶν ἀνδρῶν, ἀ-
γαλμάτων ἐξ Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης μετενε-
χθέντων, ἐν αἷς κολλυσαῖος χαλκοῦς Ἡρα-
κλῆς τοῦ Λυσιππου, χαλκοῦς Καλυδῶνιος Κά-
προς, χαλκοῦ· Ἀετὸς, χρησιμεύων καὶ ὡς
ἡλιακὴν ὡρολόγιον, καὶ πεμπολλὰ ἀλλα. Ἐκ
παντῶν τούτων διεσώθησαν ἱστάμενα ἐτι ἐπὶ
τῆς παλαιᾶς τῶν θέσεως τρία μόνον μνημεῖα
ἤτοι α') μέγας τετράγωνος ἐκ γρανίτου μονό-
λιθος δεξιόσκιος (σήμερον Δικιλί-τάς), ὕψους
19 μ., πάντοθεν ὑπὸ ἱεροφυλικῶν κεκαλυμ-
μένος, ἱστάμενος ἐπὶ βάσεως ὕψους 3,5 μ.,
φερούσης ἐνθὸν μὲν ἐπιγραφὰματα ἑλληνιστῶν καὶ
λατινιστῶν, ἐνθὸν δὲ εἰκόνας παριστάσας τὰς
πρὸς ἱδρυσιν τοῦ δεξιόσκιου (390 π.Χ.) γενομέ-
νας ἐργασίας καὶ τὰ τοῦ Ἱπποδρόμου θεάματα·
ἐχρησίμευε δὲ ὁ δεξιόσκιος ὡς· κριμτὴρ τοῦ
ἱ. β') τὸ ἥμισυ (3 μ.) χαλκοῦ κίνεος διαμέ-
τρου 0,30 μ., ἐλικτιοειδὲς ἐσχηματισμένον ἐκ
τριῶν συνεστραμμένων ὀρεῶν (Γκιανλῆ-τάς =
Ὀφιοειδὲς στήλη), αὐτοῦ ἐκείνου ὅστις κατὰ
τὴν ἀρχαιότητα ἐπὶ τῶν ἀφισταμένων κίρα-
λῶν τῶν τριῶν ἔφραε τὸν χρυσὸν τρι-
ποδα, τὸν ἀνατεθέντα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μετὰ
τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην εἰς τὸ ἐν Δελφῶν
ἱερόν, μετενεχθέντος εἰς Κων/πολιν ὑπὸ Κων-
σταντίνου τοῦ Μεγάλου γ') ἀλλῇ ὑπερόψη-
λος στήλη 25 μ. συννηρωμένη ἐκ πολλῶν τε-
τραγώνων λιθῶν, ὅθεν καὶ ἐλέγετο Κτιστὴ
στήλη ἡ κτιστὸς κλιστὸς, ἀλλοτε κεκαλυμ-
μένη διὰ πλακῶν χαλκοῦ ἐπιγρυσῶν, ἀνακει-
θεῖσα κατὰ τὸ ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς ἐπιγγραμ-
μα ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου.
Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν μνημείων
κατέστρεψαν οἱ Σταυροφόροι καταλαβόντες
τὴν Κων/πολιν, ἀλλὰ δὲ ἀπῆγαγον, οἷον τοῦς
ἐν Ἑνετίᾳ σήμερον θαυμάζομενους 4 χαλκοῖς
ἵππους (βλ. Ἑνετία κλ.). Τὸ Ἀτ-Μεϊδάν
ἔχει σήμερον μῆκος 270 βημάτων καὶ πλάτος

150, καίονται δὲ περὶ αὐτὸ πολλὰ ἐπίσημα κτίρια, ἀλλ' ὁ Ἱ. ἦτο πολὺ μᾶλλον ἐκτεταμένος, ἔχων μῆκος σχεδὸν 370 μ. καὶ πλάτος ὑπὲρ τὰ 150 [B.K.]

Ἱπποβοῶν. Βλ. Ἀλόπη, Κερκύων.

Ἱπποκάμπη. Μυθικὴν θαλάσσιον τέρας ἔχον κεφαλὴν καὶ προσθίους πόδας ἵππου καὶ οὐρὰν ἰχθύος, σύρον τὸ σῆμα θαλασσίων θεῶν. [Σ.Τ.]

Ἱπποκάμπος, κοινῶς ἀλσγάκι. Περιέρχεται τὸ σχῆμα ἰχθύος, εἰς τὸ αὐροισμα τῶν Λοφοδραγγίων Τελεοστῶν ἀνθίων, ἔχων κορυμνὴν πεπλισμένην, οὐρὰν ἀνευ πτερυγίων χρησιμεύουσαν ὡς συλληπτῆριον ὄργανον, κεφαλὴν ἐμοίαν πρὸς κεφαλὴν ἵππου καὶ γινώσκῶς πρὸς τὴν κορυμνὴν προσηρμοσμένην. Τοῦ Ἱ. ὑπάρχουσι διάφορα εἶδη ἐν ταῖς τροπικαῖς θαλάσσιαις, ὧν τινὰ εἶναι ὠπλισμένα δι' ἰσχυρῶν τοῦ δέρματος ἐξαρτημάτων. Κοινότατος παρ' ἡμῖν Ἱ. ὁ τῶν ἀρχαίων ἢ εὐρωπαϊκός, ἐν βλ. ἐν πίνακι Ἰχθύος Α', β. [Φ.Ι.]

Ἱπποκαστανιώδη (Bot.) Hippocastaneae. Μικρὰ οἰκογένεια Δικοτυλιδόων Πελυπετάλων φυτῶν, κατ' ἀλλοιὸν δὲ ὑποδιαίρεσις τῆς οἰκογ. τῶν Σαπινδωδῶν. Περιλαμβάνει τὰ γένη Ἱπποκαστανία (Aesculus L.) καὶ Παθεία (Pavia Boerh.). Εἰσὶ δένδρα συγχῶς καλλιεργούμενα πρὸς κόσμον ἐν παραδείσοις καὶ δειροστονχίαις, πάντα δὲ τῆς Β' Ἀμερικῆς ἐκτός Ἱ. τῆς καί νῆς (Aesculus Hippocastanum L.), ἣτις εἶναι δένδρον αὐτοσφύς ἐν τοῖς θρενοῖς τόποις τῆς Β' Ἑλλάδος, ἰδίως δὲ τῆς Θεσσαλίας, ὅπου πρῶτος ὁ ἀγγλὸς Dr Hawkins τὸ ἐπέδειξε τῷ Sibthorp. Ἐν γένει ὅμως ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς βοτανικοῖς ἡ γνώμη ὅτι εἶναι δένδρον τῆς Περσίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν (καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ γαλλ. ὀνομασία Marronnier d'Inde) ἕως ὅτου ἀπέδειξεν ὁ Χελδραϊχ τὴν ἀναμφισβήτην ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν τοῦ ὠραίου τούτου δένδρου (βλ. Heldreich Beiträge zur Kenntnis des Vaterlandes der Rosskastanie etc. 1879). Μόλις τῷ 1588 εἰσῆχθη ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἐκ Κων/πόλεως εἰς Βιέννην καὶ ἐκείθεν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Τὸ ξύλον εἶναι εὐχρηστον καίτοι εὐσαπές· τὰ δὲ σπέρματα, ἐκπιάζοντα εἰς τὰ γνήσια κάστανα ἀλλὰ πικρά καὶ σιφρότατα, εἰσὶν ἐν χρήσει πρὸς τὸν βότρυ τῶν ἵππων· ὁ δὲ φλοιὸς βυρσοδεψικὸς καὶ ἀντιπυρετικὸς. Κοινῶς καλεῖται Ἀγριο-καστανία. [Θ.Χ.]

Ἱπποκαστανίνη (Δισκυλίνη), $C_{15}H_{10}O_6 + 1/2 H_2O$. Γλυκωματογόνον ὑπάρχον ἐν τῷ φλοιῷ τῆς Ἱπποκαστανίας ὡς καὶ ἐν τῇ ρίζῃ τῆς ἀγρίας ἱσχυρῆς. Κρυσταλλοῦται εἰς μικροὺς πρισματικούς λευκοὺς κρυστάλλους, διαλύεται εἰς 672 μέρη ὕδατος· 10⁰ ἢ 12 μέρη 100⁰, εἰς 90 μ. ψυχροῦ καὶ 24 μ. ζέοντος οἰνοπνεύματος, ἐν αἵθερι δ' εἶναι ἀδιάλυτος. Τὸ

ἐν ὕδατι διάλυμα αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ἐκ τοῦ λαμπρῶς κυανοῦ φθορισμοῦ (βλ. λ.). Ἐν παραγίει καὶ θραιότατον ἐν. Ὡς γλυκωματογόνον παρέχει σάκχαρον, διαπίπτουσα μετ' ὀφθαλμῶν ἐξέω ἐν σταφυλοσάκχαρον ($C_6H_{12}O_6$) καὶ αἰσχυρὰ αἰνιγνῶν ($C_3H_6O_4$), κρυσταλλομενὴν εἰς λεπτὰς βελόνας, ἐν ψυχρῷ ὕδατι σχεδὸν ἀδιάλυτον.

Ἱπποκλεόδης, υἱὸς Τιτάνδρου, Ἀθηναῖος, ζῶν κατὰ τὸν 5^{ον} π. Χ. αἰῶνα. Πρετιμῆλεις ὑπὸ τοῦ τυράννου τῆς Σικυωνίας Κλεισθένης μεταξὺ τῶν πολλῶν συρρευσάντων παρ' αὐτῇ μνηστῆρων τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀγαρίστῃς, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπρόκειτο ὁ Κλεισθένης ν' ἀναγγεῖλῃ τὴν ἐκλογὴν του, παρεξέτραπῃ εἰς ἀσέμνους ὀργήσεις, καὶ ὅτε ὁ Κλεισθένης εἶπεν αὐτῷ ὅτι διὰ τῶν τρόπων του τεύοντα ἀπώλεας τὴν γάμιν ἀπήντησε τὸ παροιμιώδες ἔκτοτε «Οὐ φροντὶς Ἱπποκλεόδη».

Ἱπποκράτειον πρόσωπον. Τὸ πρόσωπον θνήσκοντος (βλ. Θάνατος), ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους πρῶτον ἀκριβῶς περιγραφέν. Ἡ χαρακτηρίζουσα αὐτὸ ἀναιμία καὶ μυϊκὴ ἀτονία δύνανται ὅμως νὰ προσέλθωσι καὶ ἐκ μεγάλης ἀπώλειας αἵματος, συνεχῶν κενώσεων ἢ ἀσιτίας, χωρὶς νὰ ἐπικρατῇ ὁ θάνατος. [Δ.Χ.]

Ἱπποκρατεῖωδη (Bot.) Hippocratea. Μικρὰ οἰκογένεια Δικοτυλιδόων Πελυπετάλων φυτῶν, συγγενέουσα μετὰ τῶν Ῥαμναδῶν. Περί τὰ 130 εἶδη, ἅπαντα δένδρῳ καὶ αὐτοφυῶς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς. Ἐνίων δὲ οἱ καρποὶ ἐδώσιμοι, ὡς λ. γ. τῆς ἀνὰ τὰς Αὐτικὰς Ἰνδίας καὶ τὸ Μεξικὸν Ἱπποκρατεῖας τῆς λοφοφόρου (Hippocratea comosa Sw.), ἣς τὰ σπέρματα ἐλαιούχα καὶ ἀμυγδαλοειδή.

Ἱπποκράτης. 1) Περιφημέτατος ἱατρὸς Ἑλλήνων. ἐκ Κω, ὁ πατὴρ τῆς ἐπιστημονικῆς ἱατρικῆς. Ἐγεννήθη τῷ 460 π. Χ., κατήγετο δ' εἰς ἀρχαίον γένος τῶν Ἀσκληπιδῶν. Ἐκτός τοῦ πατρὸς τοῦ Ἱπποκλείδου (ἡ μήτηρ του ἐκαλεῖτο Φαιναρέτη) ὁ Ἱ. λέγεται ὅτι εἶχε διδάσκαλον ἐν τῇ ἱατρικῇ τὸν ἐκ Σηλυμβρίας Ἡρόδικον. Τὸ ὅτι ἀναφέρονται ὡς διδάσκαλοι αὐτοῦ καὶ οἱ σοφισταὶ Περγίας καὶ Πρόδικος, ὡς καὶ ὁ φιλόσοφος Δημόκριτος, σημαίνει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μόνον τὴν στενὴν σχέσιν ἣν διετήρει κατὰ τὸν μακρὸν βίον του μετὰ τῶν ἀνδρῶν τούτων. Ὡς πεφημισμένος ἱατρὸς ἐξετέλεσε μακρὰς περιδολίας· οὕτω διέμεινε καιρὸν τινα ἐν Θάσῳ, Ἀθήναις, Κυζίκῳ, Ἀθήναις, ἔνοστιλευσε τὴν βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας Περδίκκην καὶ ἔλαβε καὶ πρόσκλησιν ἐκ τῆς περσικῆς αὐλῆς. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀλκίῳ τῆς Θεσσαλίας περὶ τὸ 377-359. Ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ σώζονται 72 συγγράμματα ἐν ἰωνικῇ διαλέκτῳ ἣτις πρὸ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐπεκράτει ἐν τῇ λογογραφίᾳ. Διαφέρουσι δὲ πολλὰ ταῦτα καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ περιεχομένου καὶ τὴν

γλώσσαν καὶ κατὰ μικρὸν μόνον μέρος φαίνονται γνήσια. Ἐν αὐτῶν, τὸ Περὶ φύσεως ἀνθρώπου, ὃ Ἀριστοτέλης ἀποδίδει εἰς τὸν Πόλυδον, γαμβρὸν τοῦ Ἰ., ἀλλὰ ἀποδίδεντο ὑπὸ εἰδημόνων, ἀγνωστον διὰ ποίους λόγους, εἰς τοὺς οἰοῦντο τοῦ Θεσσαλίου καὶ Δράκοντα, ἀλλὰ πάλιν ἐπωλήθησαν ὑπὸ νεωτέρων ἱατρῶν εἰς τοὺς Πτολεμαίους ὑπὸ τὸ ψευδὲς ὄνομα τοῦ περιφάνου Ἀσκληπιάδου· τέλος δὲ καὶ τὰ παλαιὰ καὶ γνήσια ἔργα αὐτοῦ ὑπέστησαν προκρίντας τοῦ χρόνου πολλὰς προσθήκας καὶ μεταβολάς. Ὅθεν ἤδη ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων, ὅτε ἀνεγεννήθησαν πάλιν αἱ ἱατρικαὶ μελέται, προσεπάθησαν οἱ φιλολογικῶς μεμνημένοι ἱατροὶ νὰ χωρήσωσι τὰ νόθα ἀπὸ τῶν γνήσιων. Ὁ Γαληνὸς περὶ τοῦ ζητήματος τοῦτο· ἐξεπόνησεν ἴδιον συγγραμμά μὴ σωζόμενον, πολλὰκις δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ποιεῖ λόγον περὶ αὐτοῦ· ἀνεγνώρισε δὲ οὗτος μόνον τὰ πολὺ 13 ἔργα τοῦ Ἰ. ὡς γνήσια καὶ ἐν αὐτοῖς ἀνεῦρε παρεμβολάς, ἐν ᾧ ὁ Παλλάδιος κατὰ τὸν 9^{ον} αἰῶνα μόνον 11 παρεδέχθη· ὀλιγώτερον αὐστέρως ἤτο ὁ Ἐρωτιανὸς (περὶ τὸ 100 μ. Χ.), ὅστις ἐν τῇ προοίμῳ τοῦ γλωσσάριου τοῦ ἀπαριθμεῖ 30 κατ'αὐτὴν γνήσια τοῦ Ἰ. ἔργα. Τὸν χαρακτήρα τῆς γνησιότητος ὑποστηρίζουσιν καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν ὀρχαίων φέρουσι πρὸ πάντων τὰ ἑξῆς: Περὶ ἐπιδημιῶν (βιβλ. Α' καὶ Γ'), Πραγματογνώμης, Ἀφροισμοῦ, Περὶ δέριων, ὕδατων, τόπων, Περὶ διαίτης δέξων, Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυματίων· ἐν δευτέρᾳ γραμμῇ δὲ ἔρχονται: τὰ Περὶ ἀγνῶν, Περὶ χυμῶν, Περὶ φύσεως ἰδίου, Περὶ ἱερῆς νόσου (ἐπιληψίας), Περὶ ἀρθρῶν. Τὸ Περὶ φύσεως ἀνθρώπου ἀποδίδεται ὡς ἑρρήθη εἰς τὸν Πόλυδον, εἰς ἐπαχὴν δὲ τὸ τοῦ Ἰ. ἀνάγκη αἱ Κωακαὶ προγνώσεις, περιέχονται βραχέα θέξιμματα τῶν ἐν Κῷ Ἀσκληπιάδων. Ἀξιοπεριέργα καίτοι ἀνήκοντα εἰς μεταγενεστέρην ἐποχὴν εἶναι τὰ Περὶ ῥημάτων, ὡς καὶ τὰ Περὶ διαίτης βιβλία δι' ἃ ὁ Γαληνὸς ἀναφέρει σειρὰν συγγραμμάτων. Εἰς τὰς σχολὰς τῶν ῥητόρων ἐπαλίσθησαν αἱ Ἐπιστολαὶ καὶ ὁ Δόγας ἐπιβόμιος, ἐν τῇ δὲ ποίῳ ὁ ῥήτωρ παρὰ τῷ βωμῷ τῆς Ἀθῆνας προκαλεῖ τοὺς Θεσσαλοὺς νὰ ἐκδικηθῶσι τοὺς καταστρέφοντας τὴν πατρίδα αὐτῶν Ἀθηναίους. Τέλος ἀποδίδονται εἰς τὸν Ἰ. ὡς τὸν πατέρα τῆς ἱατρικῆς καὶ τινὰ ἔργα γενικωτέρου χαρακτήρος, ὡς ὁ ὅρκος τῶν Ἀσκληπιάδων, ὁ νόμος τῶν ἱατρῶν κτλ. Ταῦτα δὲ ἐπιμαρτυροῦσι τὴν ὑψηλὴν μόρφωσιν τῶν ὀρχαίων σχολῶν τῶν Ἀσκληπιάδων καὶ περιέχουσιν οὐκ ὀλίγα καὶ τὴν σήμερον ἀνέμηξις προσοχῆς θέξιμματα.

Τὸ μεγαλύτερον τοῦ Ἰ. ἔγχειται εἰς τὸ ὅτι δὲν προσκείται ὑπερβολικῶς οὔτε εἰς τὸν δογματισμὸν οὔτε εἰς τὸν ἐμπειρισμὸν, ὅτι ἐκ τῶν γνώσεων καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν προδρόμων τοῦ ἐπίστατο νὰ διακρίνῃ τὰ ἐπὶ στέρας βά-

σεως κείμενα, ὅτι παρετῆρει ἐκάστην περίπτωσιν νόσου τοῦτο μὲν ὡς αὐτοῦστατον μετὰ τῶν ἐκαστοῦ συμπτωμάτων, τοῦτο δὲ ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς περιστάσεις, τὸν τρόπον τοῦ βίου, τὸ κλίμα κτλ., ὅτι ἐλάμβανε ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον τὰ παρόντα ἀλλὰ καὶ τὰ προηγούμενα καὶ μόνον ἐκ τοῦ συνόλου τούτων ἐσχημάτιζε γνώμην, ἥτις ἤδυνάτο νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ ὡς ὁδηγία ἐν τῇ περαιτέρω νοσηλείᾳ καὶ ἐν τῇ περὶ θεραπείας καὶ προγνώσεως ἀποφάνσει. Τοιοῦτοτρόπος ἀνεῦ τῆς γνώσεως τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας καὶ ἄλλων σημερινῶν βοηθημάτων, διὰ μικρῶν μέσων ὁ ἐξέχως παρατηρητικὸς καὶ ἐλευθερὸς προλήψεων οὗτος νοῦς, μὴ ἐνδίδων εἰς ἄπλως ὑποθέσεις, ἤδυνάτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἀκριβὴ καὶ εὐρεῖαν γνῶσιν τῆς φύσεως τῶν νοσημάτων καὶ τὴν ἐπιτυχὴν θεραπείαν αὐτῶν καὶ νὰ ἰδρῶσιν τὴν ἀληθῆ ἱατρικὴν ἐπιστήμην. Ἦν γένει ἀπέφυγε τὰ βίαια μέσα, πρὸ πάντων κανονίζων τὴν διαίταν, διὲ καὶ ἐν τοῖς ὑστερον ἱατροῖς προτιμῶντας τοιαύτην μέθεσιν ἐκαλοῦντο Ἱπποκράτειον. Χαρακτηριστικὴν δὲ εἶναι ὅτι καὶ ὁ Ἰ. ὡς ὁ μέγας σύγχρονος αὐτοῦ Σωκράτης δὲν ἐσχημάτιζε σχολὴν.

Τὴν πρώτην κριτικὴν ἐκδοσὴν τῶν ἔργων τοῦ Ἰ. ἐξεπόνησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ σοφὸς ἱατρὸς Μνήμων, γνωστὴν εὖσαν ἦδη τῇ Γαληνῷ μόνον ἐξ ἁκρῆς πλέον. Ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἐποιήσαν νέας ἐκδόσεις Ἀρτεμίδωρος ὁ Καπίτων καὶ ὁ Διοσκουρίδης, ἐπὶ τούτων δὲ φαίνεται ὅτι στηρίζονται οἱ σωζόμενοι κώδικες. Ἡ πρώτη ἐντυπὸς ἐκδ. εἶνε ἡ παρὰ τῇ Ἀλβιν 1526, εἰτα ἐδημοσιεύθη ἡ τοῦ Forsius (1595, πολλὰκις ἀνατυπωθεῖσα). Ἀλλὰ ἐκδ. ὑπὸ Chartier (1679), ἥς τὸ καίμενον ἀνετύπωσεν ὁ Kühn ἐν τῇ γεν. ἐκδ. τῶν Ἑλλήνων ἱατρῶν (3 τ. Ἀφ. 1821), ὑπὸ J. J. Valart 10 τ. τῶν διαφόρων γραφῶν τῶν κωδίκων (10 τ. Παρ. 1839-61), ὑπὸ Emmertius (3 τ. Οὐτρέχτη 1856-63). Νέα κριτικὴ ἐκδ. προετοιμάζεται ὑπὸ τῶν Hberg καὶ Kühnwein. Ὁ Καραῆς ἐξέδωκε τὸ Περὶ δέριων, ὕδατων, τόπων (Παρ. 1800 καὶ 1810), τὸ Περὶ διαίτης δέξων (δημοσ. εἰς τὰ μετὰ θάνατον τ. IV). Γλωσσάρια εἰς τὰ τοῦ Ἰ. συντάξαν ὁ Ἐρωτιανός, πρὸ πάντων ὁ Γαληνός. Ἡρόδοτος ὁ Λύσιος καὶ ἄλλοι, ὧν τὰ ποινήματα βλ. ἐν Apollonii etc. scholia in Hippocratem et Galenum ed. Dietz (2 τ. Καϊνίεβ. 1834). [X.B.]

2) Ἰ. ἐκ Χίου, διάσημος μαθηματικὸς, ζήσας καὶ διδάσκας κατὰ τὸ 6^{ον} ἡμῶν τοῦ π. Χ. αἰῶνος ἐν Ἀθῆναις ὅπου ἐσχετίσθη μετὰ Πυθαγορείων. Προσπαθὼν νὰ λύσῃ τὰ προβλήματα τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου καὶ τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ κύβου ἐπέστησε σπουδαίας τινὰς γεωμετρικὰς ἀνακαλύψεις. [X.B.]

Ἱπποκράτης. Βλ. Ἑλικών.

Ἱππολύτου (Βοτ.), Φυτὴν φαρμα-

κευτιλὸν κατὰ τὸν Διοσκουρίδην ἐκ τοῦ γένους Λαπαθου, ἤτοι Λ. τὸ ὕδροχαρὲς (*Rumex aquatilis* L.) ἢ καὶ ἄλλα συγγενεύοντα εἶδη τῆς ἑλληνικῆς Χλωρίδος. [Θ.Χ.]

Ἰππόλυτος. Βλ. Φαίδρα.

Ἰππόλυτος. Διάσημος πατήρ τῆς Ἑκκλησίας ζήσας περὶ τὸ 200 μ.Χ. Ἦτο μαθητὴς τοῦ ἐν Γαλατίᾳ Εἰρηναίου. Τῷ 190 μετέβη εἰς Ῥώμην καὶ ἐγένετο πρεσβύτερος καὶ ἐπίσκοπος τοῦ Πόριου· ὕστερον ὁμοῦ ἐν ζήτημασι τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας διεφώνησεν πρὸς τοὺς ἐπίσκοπους τῆς Ῥώμης Ζεφυρίνον καὶ Κἀλλιστον, καὶ λέγεται ὅτι τῷ 235 ἐξωρίσθη εἰς Σαρδηνίαν. Ἐν τῷ Βατικανῷ εὐρίσκονται ἀνδρίας αὐτοῦ καθημένου ἐπὶ ἔδρας ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι ἐπιγεγραμμένοι οἱ τίτλοι τῶν ἔργων του. Μεταξὺ τούτων, ἑκτὸς τῶν διαφόρων πολεμικῶν καὶ ἀπολογητικῶν συγγραμμάτων, μερίστην ἀξίαν ἔχουσι τὰ Χρονικά, ὧν σφίζεται λατινικὴ παράφρασις, καὶ ἡ Ἑλεγχος κατὰ πασῶν τῶν αἵρέσεων εἰς 12 βιβλ., ἐκ τοῦ ὁποίου καταίχμεν ἀλλοτε μόνον τὸ α' βιβλ., ἐπιγραφόμενον Φιλοσοφόμενα, φερόμενον δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀριγένητος, μέχρις ὅτου τῷ 1842 ὁ Μινωίδης Μηνας ἐν τῷ "Δγ." Ὀρεῖ εὗρε κώδικα περιέχοντα καὶ τὰ βιβλία ε' μέχρι ι'. Τὸ σπουδαιότερον πάντοτε εἶνε τὸ α' βιβλίον ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Ἰ. διαλαμβάνει περὶ τῶν συστημάτων τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων. (Ἐκδ. ὑπὸ Miller, Παρ. 1851, Dumcker u. Schneidewin, Γοττ. 1859. Τῶν ἀποσπαρμάτων τῶν λοιπῶν ἔργων ὑπὲρ Lagardo, Λιφ. 1858. Τῶν φιλοσοφούμενων ἐν Diels, Doxogr. gr. σ. 551-570). Ὁ Ἰ. ὑπὸ τῶν πρώτων ἱστοριογράφων τῆς ἐκκλησίας κατατάσσεται μεταξὺ τῶν μαρτύρων· ἐστιάζεται δὲ ἡ μνήμη του τῇ 21 Ἀυγούστου. [Χ.Β.]

Ἰππομάνη ἢ Μαντισιέλλη (Bot.) *Hippomane maniciflora* L. Δένδρον μέγα τῆς εἰκογ. τῶν Εὐφορβιοειδῶν φυόμενον εἰς τὰ παράλια τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς, ἰδίως κατὰ τὸ Παγκ. Οἱ μηλοειδεῖς καρποὶ αὐτοῦ εἰσι δηλητήριοι· οὐσχυρίζονται δ' ὅτι ὁ γαλακτώδης χυμὸς καὶ πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ σκιά του αὐτῇ εἰσι δηλητηριώδη. Τὸ δὲ ὀνόμαζον Ἰππομάνης τῶν ὀρχαίων εἶνε φυτὸν ἀγνωστον τῆς Ἀρχαίας, πρόξενον τῆς μανίας τῶν ἱππῶν κατὰ τὸν Πλίνιον.

Ἰππομάραθρον (Bot.). Φυτὸν εὐμαγευτικὸν κατὰ τοὺς ὀρχαίους ἐκ τῆς εἰκογ. τῶν Σκιαδιοειδῶν, πιθανῶς Ἰ. τὸ λεωτόν (*Hippomarrathrum cristatum* Boiss.) αὐτοφύεον ἐν ταῖς ἑλλ. νήσοις καὶ ἄλλα παράλια μέρη. [Θ.Χ.]

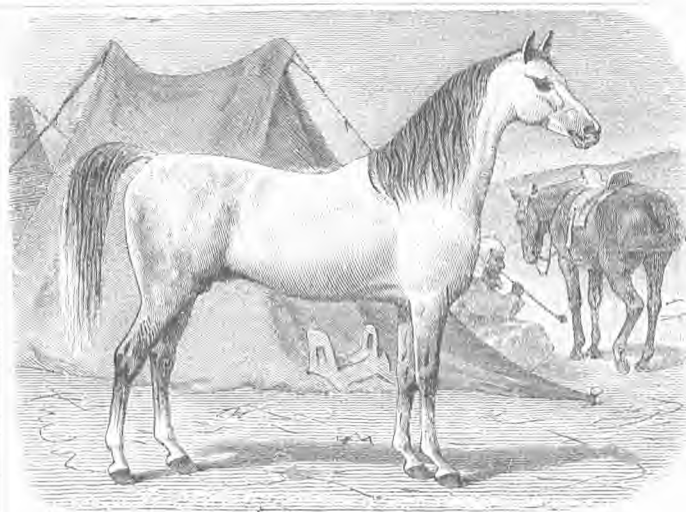
Ἰπποπόταμος. Γένος τῶν θηλαστικῶν ζώων ἐκ τῆς τάξεως τῶν πολυχήλων παχυδέρμων, διακρινόμενον διὰ τεσσάρων πλατείων χηλοφόρων δοκτύλων καὶ διὰ τῶν τερα-

στίων ὀδόντων του, κοπτήρων, κυνῶν καὶ τροπαειδῶν. Γνωστὰ εἰσι δύο εἶδη, νῆς ἀμπίδος Ἰ. τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὁ σχε πρὸς τοῦτον μικροσωμότερος καὶ σπανιότες Ἰ. τῆς Λιβηρίας. Ὁ κοινὸς Ἰ. εὐρεταὶ εἰς πάσας τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμούς τῆς μέσης καὶ Ν. Ἀφρικῆς, ἔχον σχῆμα κοκορταίου χοίρου μετὰ κεφαλῆς τικῆς βραχείας καὶ πλατείας δοκώδους παχυδέρμου οὐρας. Τὸ χονδρὸν δέσματον του, μῆκος ἔχον 4 μ. καὶ ὕψος 1. ὑποστηρίζεται ὑπὸ παχυτάτων ἀλλὰ βρετάνων ποδῶν, οὕτως ὥστε ἡ κοιλία τοῦ γίγαιος σχεδὸν τὸ ἔδαφος. Τὸ δέρμα του ἀτριχον, ἐρυθρόχρουν, λίαν παχύ, κατὰ νῶτα καὶ τὰ πλάγια μέχρι 0.05 μ., ἡ κεφαλὴ δὲ δερματὶς, τὸ πρόσωπον πεπλατυγμένον καὶ εἰς ὀφθαλμοὺς μικροὺς, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πιπίδου μετὰ τῶν ὠτῶν καὶ ῥωθῶν, οὕτως ὥστε δύναται ὁ Ἰ. νὰ μῆνῃ ἐντὸς τοῦ ὕδατος τὸ πρόσωπον μόνον ἐξάγων αὐτοῦ ἵνα πνέῃ καὶ ἀνακαλύπτῃ τοὺς ἑσθρούς του, τὰ κατ'ὀφθαλμὸν μέρη δὲ Ἰ. ἐξέρχεται ἐκ ὕδατος μόνον τὴν νύκτα ζήτην τὴν τοῦ, ῥίξας καὶ φυτὰ. Μεθ' ὅλον τὸν ὄγκον πλέει καὶ κολυμβᾷ χάρις εἰς τὸ μέγα πλίκτον ὑπὸ τὸ δέρμα του ὅπερ καθίσταται φρότερον σχετικῶς τὸ σῶμα του. Ἰππὸς ἦθος, ἐξαγριεῖται ἐρικυδίως ὅταν ἐρεῖται· φονεύεται ὁ Ἰ. διὰ μεγίστων σφαιρῶν πέλων, θεωρεῖται δὲ εὐγευστον τὸ κρέας τὸ λίπος του. Οἱ τομαῖς καὶ οἱ κυνῶδες αὐτοῦ κατεργάζονται ὡς ὁ ἐλεφαντόδους, δέρμα του χρησιμεύει εἰς ἀσπίδας κτλ. Πλὴν εἰδῶν Ἰ. λείψαντα ἀνεκαλύφθησαν ἐν στρώμασι τῆς τριαιδικῆς περιόδου. Οἱ ἀρχ. Αἰγύπτου πολλὰκις εἰκόνιζον θήρας Ἰ. μνημεῖων, εἰ δὲ Ῥωμαῖοι εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὰς θηριομαχίας. [Φ.Ι.]

Ἴππος. Τὸ ὀραϊότερον τοῦτο καὶ ὑπερβότατον εἰς τὸν ἀνθρώπινον ζῶον ἀνήκει λογικῶς εἰς τὴν εἰκογένειαν τῶν Μονόφυλων (βλ. λ.), ἧς καὶ ἀποτελεῖ τὸν πον, ἔχον εἰδικώτερον χαίτην καὶ οὐρανιστάς ἐκ μακρῶν καὶ παχειῶν τριγῶν δόντας ὁ μὲν ἄρρεν 48, ἡ δὲ θῆλεια 36, μακρον ἀπλουν, μακρὰ (29 μέτρων) μῆκα καὶ παχέα ἔντερα, στερεούμενον δὲ γλῆφον κώστεος. Ὁ ἄρρεν οὐμαίνεται εἰδικῶς καὶ ἡ ὄν Ἰ., ἡ δὲ θῆλεια φορεῖ ἄς, καὶ νεογνὸν ἱππάρειον πῶλ ο.σ. Εἶνε ζῶον τρεῖς, τὰ δύο γένη συνέρχονται κατὰ τὴν νοῆσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ φθινόπωρον, ἐκινεῖ δὲ ἡ φορεῖς ἐπὶ 335-350 ἡμέρας καὶ κτάς ἕνα πῶλον, ὃν θηλάζει ἐπὶ 6-8 μῆ φυσικῇ διαμονῇ τοῦ Ἰ. εἶναι τὰ ὀρεπῆ ὅπου ζῇ ἐν ἀγρῷ καταστάσει κατ' ἀγρίαν Ἀρχαίοντα ὅμως ἡμερώθη ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἂν καὶ βραδυτέρην ἢ ὁ βοῦς καὶ ὁ κ.

δόντων
δ χοι-
ετικῶς
νιώτα-
ρίσκει-
ποτα-
χε! δὲ
ς σχε-
ς καὶ
σῶμα
. 5 μ.
πραγ-
ου ἐγ-
ου εἶνε
ὰ τὰ
εφαλ-
υσμέ-
τοῦ ἐ-
σῶτος
δατος,
ἀνα-
. Εἰς
των
ρ:φῆν
ν του
πασὲν
ἐλα-
συν-
ισθῆ.
πυρο-
ς καὶ
κντες
ς, τὸ
Πολ-
τοῖς
χαῖτοι
ἐπὶ
κῆτον

χρη-
ζωο-
ων ἢ
τύ-
δα-
ς, ὁ-
στό-
του)
όχ·υ
ερων
τὸ
ση-
ν σ-
μμο-
νύ-
νας.
δια,
ας.
ρώ-
ων.

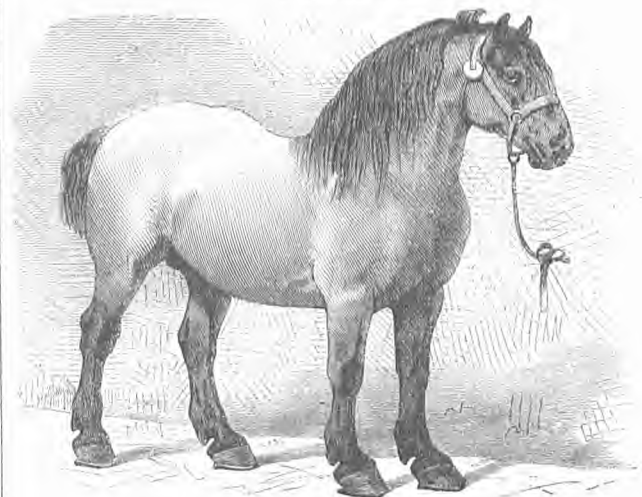
1. Άραβικός ἵππος.

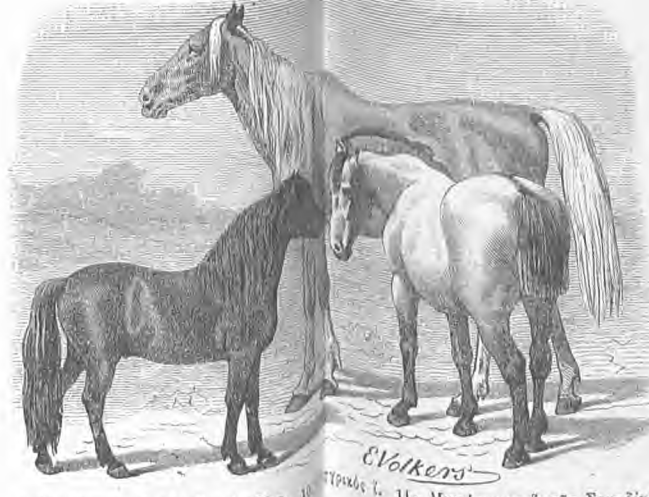
4. Ἀγγλομανδύος ἵππος.

7. Ἴππος τῆς Πέρσης.

8. Βελγικός ἵππος.

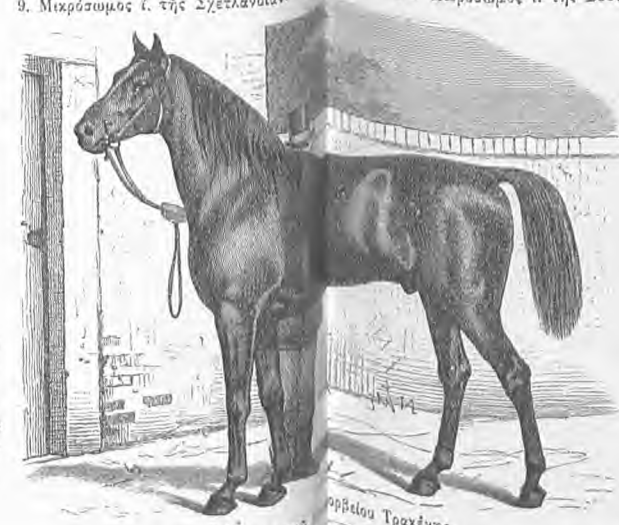
9. Μικρόσωμος ἵ. τῆς Σχετλανδίας. 10. Μικρόσωμος ἵ. τῆς Σουηδίας.

3. Ἴππος τοῦ Ὑόρκσχαϊρ.

6. Ὀλδερβουργικός ἵππος.

5. Ἴππος τοῦ Ἀρβέλου Τρακένης.

2. Εὐγενὴς ἀγγλικὸς ἵππος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σήμερον δὲ ἄγριοι ἱ. εὐρίσκονται ἐν τῇ Κεν-
τρικῇ Ἀσίᾳ, ἰδίως ἐν τῇ ἐρήμῳ Γόβῃ, ζῶντες
ἀγέληδόν, μικροί, πυκνότερις, μακροκέφα-
λοι, ὠκυπόδες. Προωριζόμενοι ἐκ φύσεως
διὰ τὰ εὐκράτα κλίματα, ἐνεκλιματίσθη οὐχ
ἥττον ὅ ἱ. πανταχοῦ γῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου
μετενεχθεῖς, ἐκ τῆς μεταβολῆς δὲ ταύτης τῆς
φυσικῆς του διαίτης ἀφ' ἑνός, ἐτέρωθεν δὲ ἐκ
τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς παραγω-
γὴν τελειότερων εἰδῶν, διεκρίθησαν σὺν τῇ
χρόνῳ πλείστα γένη ἱ., ἀναγόμενα γενικώ-
τερον εἰς δύο οἰκογενεῖας ἥτοι τὴν Ἀνατο-
λικὴν καὶ τὴν Δυτικὴν (βλ. πίνακα ἱππείας
γένη). Καὶ τῆς μὲν πρώτης τὸ τελειότατον
γένος εἶνε ὁ Ἄραβικὸς ἱ., ἔχων ἀνάστη-
μα μέτριον, κατασκευὴν ἐν γένει λεπτὴν καὶ
ελαστικὴν, μέλη τρυφερά ἄλλ' ἰσχυρά, κεφα-
λὴν μικρὰν μαλλοῦ καὶ ἰσχυρὴν, ὀφθαλμοὺς
μεγάλους καὶ ἐκφραστικούς, χαιτὴν πυκνὴν,
αὐχένα ὑψιτενῆ, οὐρὰν ὑψομένην ὀλίγον ἐν
τῇ βάσει τῆς καὶ δοκυνάτην μετὰ ὠραίων λε-
πτῶν καὶ στυλινῶν τριχῶν, ἀνατρεφόμενος
δὲ ἐν Ἀραβίᾳ μεθ' ὅσης οὐδαμῶς τυγχάνει ὁ
ἱ. στοργῆς καὶ περιποίησεως· εἰς τὴν αὐτὴν
δὲ οἰκογένειαν, καθάρων ἡ μιγάδα, ἀνήκουσιν
ὁ περιεχόμενος ἱ., ὁ ταταρικός, ὁ ῥωστικός, ὁ
ὀγγρικός, ὁ ἀφρικανικός κλ. Ἡ δὲ Δυτικὴ
οἰκογένεια περιλαμβάνει τὰ ἐν Εὐρώπῃ καὶ
Ἀμερικῇ ἱππεία γένη, τύπον ἐξέχοντα ἔχοντα
τὸν Εὐρώπ. ἡ γ γ γ λ ι κ ὁ ν ἱ., ὅστις κα-
ταρτιθεὶς τεχνικῶς ὀλίγον κατ' ὀλίγον (ἀπὸ
τοῦ 1663) ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ ἱ. πρὸς τὸν σκο-
πὸν νὰ διαπρέπῃ ἐπὶ ταχύτητι ἐν ταῖς ἱππο-
δρομίαις χαρακτηρίζεται διὰ μικρὰς κεφαλῆς,
μακροῦ καὶ πελὺ ἥττον ἢ παρὰ τῷ ἀραβικῷ
ἱ. ὑψομένου τραχήλου, εὐρέος στήθους, λε-
πτῶ σώματος, ὑψηλοῦ σκελῶν, μωκῆς ἰσχύος,
στερεῖται δὲ τῆς ἀρμονίας τοῦ σώματος τοῦ
ἀραβικοῦ. Ὁ χρωματισμὸς τοῦ ἵππου εἶνε ποι-
κιλώτατος, ἅπλοος ἢ μικτός· τὰ ἅπλᾳ χρώ-
ματα εἶναι λευκόν, ὀφρὸν, καστάνιον, ξαν-
θόν, ὠχρὸν, μέλαν· διὰ μίξεως δὲ τούτων
προέρχονται ἀπὸ πολλοὶ ποικιλίαι μικτῶν
χρωματισμῶν. Ἀλλὰ τὰ χρώματα τοῦ ἱ. δὲν
εἶναι διαρκῆ, ὑποκείμενα εἰς ἀλλοιώσεις κατὰ
τὰς περιόδους τῆς ἡλικίας, τὴν εὐεξίαν τοῦ
ζώου, τὰς διαφόρους ἀκαμίας τοῦ ἔτους ἐποχὰς
κλ. Ἡ συνήθης τροφὴ τοῦ ἱ. εἶνε σάνες, χόρ-
τον, ἄχυρον, κριθή, βρώμη, ἐπὶ δὲ πίτυραν,
ἀραβόσιτος, φαγόπλου, ἐρέβινθοι. Τὴν ἀνοιξίαν
ἐπὶ τινὰ χρόνον τρέφεται διὰ χλωρῆς νομῆς, ἐν
Εὐρώπῃ μὲν προσφερομένης ταύτης ἐντός τῶν
σταύλων, παρ' ἡμῶν δὲ καὶ καθόλου ἐν τῇ
Ἀνατολῇ ἐδωγόμενου τοῦ ἱ. εἰς τὰς χειρο-
τέρας πεδιάδας (τ σ α ῖ ρ ι α), ἐπὶ καὶ δια-
μένει ὑπαίθριος καὶ ἀεργὸς καθ' ὅλον τὸν
χρόνον τῆς τοιαύτης διαίτης, ἥτις ἔχει κα-
θαρτικὴν ἐπενέργειαν ἐπὶ τοῦ ζώου, ζωογο-
νεῖ δὲ καθόλου αὐτό. Ἡ πετάλωσις τοῦ ἱ.
ὑπόκειται εἰς κανόνος ὑγιεινῆς, ὃν παρα-

δοιμένων πλείστα δυνατόν νὰ προσέλθωσι
νοσήματα τῆς ὀπλῆς καὶ δυσχεραῖται ἐν ταῖς
κινήσεσι τοῦ ζώου. Ἡ γῆ (βλ. λ.) ἀρχεται παρὰ
τοῖς ἵπποις ἀπὸ τοῦ 18ου μηνός, συμπλη-
ροῦται δὲ παρὰ τῇ θηλείᾳ λήγοντες τοῦ 4ου
ἔτους καὶ τῷ ἄρρενι λήγοντες τοῦ 5ου, τότε
δὲ μόνον ἀφίενται τὰ δύο γένη ἐλευθέρᾳ γὰ
πληριάσιωσιν ἀλλήλα. ἱπποὶ ἄρρενες εἰδικῶς
διατρεφόμενοι πρὸς ἀναπαραγωγὴν τοῦ εἴδους
τῶν καλεῖνται ἐπιβήτορες (βλ. λ.), οὗτοι δὲ
μόνον εἰς μετρωτάτους πόνους ὑποβάλλονται
πρὸς ἀσκῆσιν καὶ συντήρησιν τῆς εὐεξίας των.
— Ὁ ἵππος δυνατόν νὰ ζῇ μέχρι 30 καὶ
45 ἐτῶν, ἀλλὰ αἱ ἡλικίαι αὗται εἶναι σπα-
νωτάται· εἰ πλείστοι ὑπὸ τῶν καθημερινῶν
πόνων καταβάλλονται καὶ ἐν ἡλικίᾳ 20 ἐτῶν
εἶναι ἤδη γηραιοί. Σπουδαϊστάτον δὲ χα-
ρακτηριστικὸν τοῦ ἱ. ἐλέγχον τὴν ἡλικίαν αὐ-
τοῦ εἶνε ὁ ἀριθμὸς, ἡ θέσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν
τομέων ὀδόντων του. Ἀναπτυσσόμενος ἀφ' ἑνὸς
ἵππου φέρει ἐν ὅλῳ 40 ὀδόντας (ἡ ὀήλια 20)
ἥτοι 6 τομῆς, 2 κυνέδοντας καὶ 12 τραπα-
ζίτας εἰς ἑκάστην σιαγόνα. Ἐχὼν δύο ὀδον-
τοστοιχίας, ὁ ἱ. κατέχει ὀδόντας γαλακτίας καὶ
μονίμους, τοὺς μὲν λευκοὺς, στρωγγυλωτέρους
καὶ μαλλοῦ πατισμένους, τοὺς δὲ ὑπομετρί-
τους ἢ λευκοφαλοὺς καὶ ἐπιμηκεστέρους, ἡ αὐ-
ξήσις δὲ τῶν ὀδόντων του καὶ ὁ ἐξ ἑκάστου
εἴδους ἀριθμὸς αὐτῶν ἐλέγχει τὴν ἡλικίαν του
κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του. Πρὸς ὀρι-
σμὸν δὲ τῆς ἡλικίας τοῦ ἱ. περαιτέρω χρησι-
μεύουσι μόνον οἱ τομῆς ὀδόντες αὐτοῦ, δια-
κρινόμενοι εἰς 2 μέσους, 2 παραμέσους καὶ 2
ἀκροὺς. Ἐπὶ τῆς τμητικῆς αὐτῶν ἐπιφανείας
ὑπάρχει φύσις μέλαινα στεφάνη, ἥς ὁ διάφρ-
γις ἀποτρίψεως βαθυδὲς χαρακτηρίζει· ἡν ἡλι-
κίαν τοῦ ἱ. ἀπὸ τοῦ 5ου ἔτους. Ἀπὸ δὲ τοῦ 8ου
ἔτους ἀρχεται καὶ ἀλλοίωσις τοῦ σχήματος
τῆς ἐν λόγῳ ἐπιφανείας, ἥτις ἀρχικῶς ἐλλει-
ψοειδὲς οὖσα ἀποβαίνει διαδοχικῶς στρωγγύ-
λῃ (ἔτος 9-10), τριγωνικῇ (ἔτος 11-12) καὶ
τέλος ἐλλειψοειδῇ μετὰ τοῦς ἀξονας ἀντιστρό-
φως κειμένους ἢ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. — Π ἄ-
ξια καὶ ἡ χρησιμότης τοῦ ἵππου οὐ μόνον ἐν
ταῖς ὑπηρεσίαις, ἀς ζῶν παρέχει τῷ ἀνθρώπῳ,
ἐργαται, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ὠφελείαις ἀς ἐξ
αὐτοῦ τῆς ὕλης τοῦ σώματος του πρᾶξιμέθῃ.
Τὸ κρέας αὐτοῦ ὑγιεὺς μὲν φανευθέντος χρη-
σιμεῖται ὡς τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπανταχοῦ
τῆς Δ. Εὐρώπης, δημοσίως ἐν ἰδιαιτέροις κρεω-
πωλείαις πωλούμενον (1-1.50 φρ. κατ' ὄγκον),
ἀποθανόντος δὲ ὡς τροφὴ τῶν χοίρων καλ.
ζῴων καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν σιτατοκη-
ρίων καὶ ἄλλων προϊόντων. Τὸ δέρμα του (15-
20 φρ.) εἶνε περιζήτητον διὰ διάφορα τῆς
οικονομικῆς ἐργα. Αἱ μακραι τῆς χαιτῆς
καὶ οὐρας τρίχες χρησιμεύονται εἰς ἐπι-
στρωτὴν καθισμάτων, εἰς τὴν κατασκευὴν ὀρ-
μῶν διὰ τὴν ἀλκίαν καὶ τὴν τοῦ ὕδατος
κρυσταλλίνου, ἢ δὲ λαπτῇ τριχωτῆς εἰς πληρω-

σιν προσταγμάτων, ἐπιπλύν κλ., οἱ τένοντες ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ζώϊκῃς κόλλας, τὰ ἐντέρα εἰς παρασκευὴν χορδῶν, τὸ λίπος εἰς τὰς διαφόρους βιομηχανικὰς χρήσεις τῶν λιπῶν, τὰ ὅσα εἰς παρασκευὴν χημικῶν προϊόντων καὶ ἀπομίμησιν τοῦ ἐλεφαντόδοντος κτλ. — Ἡ ἐπιτηδεύα τοῦ Ἱ. ἐπίθκεις ἐν τῇ ἱππασίᾳ, ἔμψυτος καὶ πατροπαράδοτος παρά τισιν ἀγρίοις λαοῖς, εἶνε σήμερον παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἀντικειμένον ἰδιαιτέρας διδασκαλίας, παρεχομένης εἰς εἰδικὰς ἱππευτικὰς σχολὰς. Ἡ ἀσκήσις δὲ αὐτοῦ τοῦ Ἱ. εἰς τὸ νὰ δέχεται τὰς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου αὐτῷ ἐπιβαλλόμενας ἐργασίας, νὰ ὑπηρετῇ αὐτὸν εὐπαθῶς, ἀποτελεῖ ἐπίσης τέχνην ἀσκημένην ἐν τοῖς ἱπποτροφεῖσι. Ἀμφοτέραι αἱ τέχναι αὗται ἦσαν ἤδη λίαν ἀνεπτυγμέναι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις.

Ἱππος (Μηχ.). Βλ. Χιλιόγραμμαμέτρον.

Ἱπποσέλεινον (Ποτ.). Ἀρχαία ὀνομασία φυτοῦ ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Σιαδιοφόρων, ἣτοι Σμυρνίου τοῦ Μελανοσελίνου (Smyrnium Olus atrum L.), κοινοτάτου ἐν συσκότις τόποις, κοινῶς δὲ σήμερον «Ἀγριοσέλινον» καὶ «Μαυροσέλινον» καὶ «Ἀγριοσμερν» ἢ καὶ «Σμυρνά» καλούμενου. Ἄλλοτε φαρμακευτικὸν ἐλαγχανέστο δὲ γενικῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 12^{ου} αἰῶνος καὶ ὕστερον (γαλλ. Ache τῆς Macerou.). [Θ.Χ.]

Ἱπποστράτης. Ἕλλην ἱστοριογράφος, ζήσας πρὸ τοῦ Ἀδριανοῦ· συνέγραψε Σικελικά, ἐν τοῖς ὁποῖσι πραγματεύεται περὶ τῆς ἀρχαιότερας ἱστορίας τῆς Σικελίας καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ εἰς ἀκμὴν καὶ θύναμιν περιελθόντων γενῶν καὶ ἅτινα ἐγένοντο κυρία πηγὴ διὰ τοὺς σχολιαστὰς τοῦ Πινδάρου. [Χ.Β.]

Ἱπποτικά τάγματα ἐκλήθησαν τιμηματεῖα ἰδρυθέντα ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Σταυροφοριῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίβρασιν τοῦ τότε ἐγεγρόντος ὑπὲρ τῶν ἁγίων τόπων καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν κατοικῶν καὶ προσκυνητῶν αὐτῶν ἐνθουσιασμοῦ, σκοπὸν δὲ προβλεπόμενον τὴν ὑπεράσπισιν καὶ περιβάλλειν τῶν προσκυνητῶν καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἁγίων τόπων. Ἡ ἀρχικὴ τῶν διοργανώσεως ἐγένετο κατὰ μίμησιν τῶν μοναχικῶν ταγμάτων, προσυπαρχούσης τῆς υποχρεώσεως τῆς ἐνόπλου τῶν ἁγίων τόπων ὑπερασπίσεως. Ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς δὲν ἦτο κατ' ἀρχὰς ὑποχρεωτική, διὰ τὰ μέλη τῶν Ἱ. Τ., ἐγένετο ὅμως τοιαύτη ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Τὸ κατ' ἀρχὰς πρότυπον οὕτως εὐλαβείας καὶ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, κατέπεσαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ Ἱ. Τ. καὶ διεφύθησαν ἀφ' ὅτου ἠδῆ ἐξήσαν τὰ πλοῦτη καὶ ἡ κοσμικὴ αὐτῶν ἐπιρροή. Ἐὰ σημαντικώτατα αὐτῶν ἦσαν οἱ Ἰωαννίται, οἱ Γερμανοὶ Ἱππῶται καὶ οἱ Ναῖται. Ἐν Ἰσπανίᾳ εἰς παρομοίων ταγμάτων σύστασιν

ἔδωκαν ἀφορμὴν οἱ κατὰ τῶν Μαυρῶν πόλεμοι, τὸ ἐπισημειώσαν δὲ τῶν ἐνταῦθα Ἱ. Τ. ἐγένετο τὸ τῆς Ἀλκαντράρας καὶ Καλατράδας. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα τάγματα ἔλαβον βαλμυρῶν τὸ ὄνομα Ἱ. Τ., σκοπὸν ἔχοντα ἀπλῶς ἠθικὸν ἢ καθ' ὁλοκληρίαν κοσμικόν.

Ἱπποτισμός. Διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦτου ἐννοεῖται τὸ σύνολον τῶν χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων καὶ μορφῶν τῆς στρατιωτικῆς τάξεως κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Διότι εἶχε μὲν πᾶς ἐλεύθερος τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ ὅπλα, ἀλλ' ἤδη κατὰ τὰς ἀρχαϊστάτας γνωστὰς ἐποχὰς τὸν πυρῆνα τοῦ στρατοῦ ἀπετέλουν οἱ ἀχέλουθοι τῶν μεγιστάνων, λαμβάνοντες παρὰ τούτων εἰδικὸν πολεμικὸν ἐξοπλισμὸν ἐν τῷ ὁποίῳ συμπεριλαμβάνετο καὶ ὁ Ἱππος. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ὁ πληθυσμὸς τῶν χωρῶν τῆς Δύσεως διηρέθη εἰς δύο τάξεις, εἰς τὴν στρατιωτικὴν, ἥτις ἀπησχολεῖτο εἰς τὰ τῶν ὀπλῶν ἀεζάνοντα ὄλονεν τὰ μετὰ τῆς τοιαύτης ἀπασχολίας συνδεόμενα ἀνέκδοτα προνόμια καὶ τιμὰς, καὶ εἰς τὴν τῶν ἰδιωτῶν, ἥτις κατεγίνετο εἰς τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης καταβάλλουσα ἀντὶ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας φόρους καὶ προσωπικὴν ἐργασίαν. Μεταξὺ δὲ πάλιν τῆς στρατιωτικῆς τάξεως κατέλαβον διαπρέπουσαν θέσιν οἱ ἱππικοί, καὶ πάλιν ἐξ αὐτῶν ἐκείνοι ὅσοι κατέχοντες κτηματικὴν περιουσίαν εἶτε ἰδίαν εἶτε τιμαριωτικὴν ἠδύνατο νὰ ἐξασκῶσι τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὡς ἐπάγγελμα· ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἐσχηματίσθη τοιοῦτοτρόπως ἐξ αὐτῶν εἶδος συντεχνίας, χωριστὴ τις τάξις. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἀπεκλείετο οὐδεὶς ἐλεύθερος ἀπὸ τῆς τάξεως ταύτης· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐγένετο συνήθεια νὰ διδῶνται τιμάρια μὲθ' ὧν συνεδίετο ἡ ἐπιπλοὺς ὑπηρεσία ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Κράτους μόνον εἰς ἀπογόνους ἐκείνων οἵτινες εἶχον ἤδη ὑπηρετήσῃ ὡς ἱππῶται. Εἰς τελείαν δὲ ἀνάπτυξιν ἔφθασεν ἡ τάξις τῶν ἱπποτῶν διὰ τῶν σταυροφοριῶν, καθ' ἃς οἱ ἱππῶται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν πυρῆνα τῶν ἐκ γερμανικῶν καὶ γαλλικῶν στοιχείων ἀπαρτιζομένων στρατευμάτων ἤρχισαν νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς ὡς ἀποτελοῦντας ἰδίαν τάξιν εὐγενείας πεποικισμένην δι' εἰδικῶν ἰδιοτήτων καὶ προνομίων καὶ ἐκτεινομένην ἀνὰ πάντα τὰ Κράτη τῆς Δύσεως.

Ὁ Ἱ. προσέλαβε τὰς χαρακτηριστικὰς του μορφὰς πρὸ πάντων διὰ τῶν Γάλλων ἱπποτῶν. Τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ χαρακτηρίζει ὅπως εἰδικὸς βίος, μετὰ εἰδικῆς φιλοτιμίας, εἰδικῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα ὀφειλομένης περιποίησεως, πρὸ πάντων δὲ τῆς τιμῆς, αἱ δὲ ἀντιλήψεις αὗται ἐσχημάτισαν κύκλον ἀποκλειστικῶν καθηκόντων καὶ οἰκογενειακῶν διατάξεων. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ ἱπποτοῦ ἦτο φυσικῶς ἡ ἐξάσκησις εἰς τὴν χειρισμὸν τῶν ὀπλῶν. Ὁ ἐξοπλισμὸς

του συνίστατο εἰς τὸν θώρακα, ὅστις ἐκαλύπτετο συνήθως διὰ πολυτιμου περικιλοχρέου ἱματίου, τὴν σπιθα. τὴν λόγχην καὶ τὸ μέγα ξίφος, ὅπερ ἐχειρίζετο διὰ τῶν δύο χειρῶν καὶ οὐ ἤλαβεν μετὰ τοῦ ἐγκαρσίου κλισμοῦ ἐσχημάτιζε τὸ ἱερὸν σύμβολον τοῦ σταυροῦ χρησιμεύον καὶ εἰς ἐρκωμοσίαν. Εὐκαιρίαν νὰ δεῖξῃ ὁ ἱππότης τὴν ἱκανότητά του παρέρχον οἱ ἀγῶνες (tournois) εἴτινες καθήγοντο μὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων τοιοῦτον ὀθισμόν, προσέλαβον δὲ τὴν εἰδικὴν ἱπποτικὴν μορφήν τῶν μέλλει κατὰ τὴν ΙΒ' αἰῶνα, τελούμενοι μετὰ τῆς μεγίστης μεγαλοπρεπείας προνομίου καὶ κοινωνικῆς τάξεως. Συμμάχως πρὸς τὰς υποχρεώσεις τοῦ ἱπποτικοῦ βίου ἐρρυθμίσθη καὶ ἡ μόρφωσις τῶν νέων. Οἱ παῖδες αὐτὰ ἤθύναντο νὰ στερεθῶσι τῆς μητρικῆς ἐπιμέλειας ἀντρεφόντο ἢ παρ' ἄλλῳ ἱππότη ἢ καὶ ἐνίοι ὁμοῦ ὑπὸ εἰδικῷ διδασκάλῳ τῶν ἱπποτικῶν τεχνῶν, οὗχί δὲ ἀμέσως ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ πατρὸς ἢ δὲ μόνον ἀπέβλεπε μάλλον εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, περιλαμβάνουσα τὸ ποῦλ καὶ τὴν τέχνην τῆς ποιήσεως καὶ ᾠδῆς, σπανιώτατα δὲ καὶ ἐπιστήμας. Εἰς τὰ προσεκλλὰτα ὁ νέος ὡς αὐλόκαις (page) παρὰ τινι ἐξόχῳ εὐγενεῖ, καὶ κατόπιν ἡ δέξιμεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἄλλου ἱππότου ὡς ἀκόλουθος ἢ ἐλάμβανεν, ἀφοῦ ὑπεβάλλετο εἰς δοκιμασίαν, ὁ ἴδιος τὸ ἀξίωμα ἱππότου. Τοῦτο ἠδύνατο μὲν νὰ ἀπονέμῃ ἕκαστος ἱππότης, συνήθως ὅμως ἀπενέμετο ὑπὸ τινος ἐξόχου μεγιστάνος ὑπὸ ὁρισμένους τύπους, εἰς τοὺς ἀνήκον ἐκτός ἐκκλησιαστικῆς τελειῆς καὶ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ νέου ἱππότου νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν αὐτοκράτορα, νὰ σέβηται τὰς γυναῖκας καὶ προστατεύῃ τὰς γῆρας καὶ τοὺς ἀπροστατεύτους κλ., ἡ περίλωσις διὰ τοῦ τελαμώνος, ὅντος τοῦ χαρακτηριστικοῦ κόσμου τοῦ ἱππότου, καὶ κύημα διὰ τοῦ ξίφους ὑπὸ τοῦ τελούντος τὴν τελετὴν ὑπενομιζέμεν συγχρόνως τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἀπορρέοντα καθήκοντα καὶ σημαίνον τὸ τελευταῖον κύημα ὅπερ ἐπαρτέπετο τῷ νέῳ ἱππότη νὰ ὑποφέρῃ. Ἰδίως θρησκευτικὴν χαρακτῆρα προσέλαβεν ὁ ἱππότης εἰς τὰ ἱπποτικά τάγματα (βλ. ἄνωτ.). Ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος οἱ ἱππῶται παρουσιάζονται ἤδη ὡς ἀποτελοῦντες ἰδίαν τάξιν ἱσταμένην καὶ νομικῶς ὑπεράνω τῶν ἄλλων ἐλευθέρων πολιτῶν, σχηματίζουσαν δὲ γένῃ ἱπποτικά. Ταῦτα διετήρουν τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν προνόμια καὶ ὅτε τὸ κύριον ἔργον τῶν ἱπποτῶν, ἡ ἐν τῷ πολέμῳ ὑπηρεσία κλ., καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἔπαυσαν. Ἐξ αὐτῶν δὲ καὶ ἄλλων διαπρεπῶν κοινωνικῶν τάξεων ἐγεννήθη ὁ θεσμὸς τῆς κληρονομικῆς εὐγενείας (βλ. λ.). [Πγ.]

Ίπποτροφία. Ὁ ἵππος ἀνατρέφεται καὶ πολλαπλασιάζεται εἴτε εἰς ἰδιαιτέρα καταστήματα καλούμενα ἱπποφάρμακα εἴτε

εἰς τοὺς κοινὰς σταύλους ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ χωρίων· τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα ἀποτελεῖ τὴν μερικώτερον γειωργίαν καὶ καλούμενην ἱπποτροφίαν. Εἰς τὰ τελευταῖα ἱπποφάρμακα (καλούμενα καὶ ἡμίερα) οἱ ἐπιθῆτορες, αἱ φορβάδες, οἱ πόλοι ἀνατρέφονται εἰς ἰδιαιτέρους σταύλους, ἡ προσέγγις δὲ τῶν γεννῶν γίνεται κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, δι' ἣ καὶ παράγονται ἀντεῦθεν οἱ εὐγενέστατοι καὶ πολυτιμώτατοι ἵπποι· τὰ ἱπποφάρμακα δὲ ἐν αὐτοῖς συγχὴ τῶν φορβάδων στερίσκει καὶ βραδύτης τῆς ἀναπτύξεως τῶν πόλων. Τὰ κινέστατα δὲ πανταχοῦ ἱπποφάρμακα ἡμίερα εἰς αἱ φορβάδες μετὰ τῶν πόλων ζῶσι χειρωμένοι τῶν ἀρρένων, ἀπολαύσαντι ὅμως τὰ ζῶα μαιζίνος ἐν τῇ διαίτῃ τῶν ἐλευθερίας καὶ ἀνταῦθα δὲ ἡ τῶν γεννῶν συνέρσις κανονίζεται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Τέλος ὑπάρχουσιν ἐτι εἰς μέρη τινὰ τῆς Ρωσσίας, Μολδαβίας, ἐν Ἀσία κλ. ἱπποφάρμακα, ἡμίερα καλούμενα, ἐν οἷς ἀναμῖξ ζῶσι τὰ δύο γένη καὶ οἱ πόλοι, διαρκῶς ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ πλήρως εἰς πάντα παρέχεται τοῖς ζώοις ἐλευθερία· οἱ ἐκ τούτων ἵπποι εἶναι ἀτίθαστοι καὶ δυσήνιοι, πελάκις δὲ ἐλέγκηρα τοιαῦτα ἱπποφάρμακα παρὰ τὰς ἑπιστατήρας λοιμώδους νόσου. — Ἀλλ' ὁ μεγαλύτερος αριθμὸς ἱππῶν παράγεται διὰ τῆς γεωργικῆς καλούμενης ἱπποτροφίας, ἥτις εἶνε καὶ ἡ συνηθέστερα εἰς τὰς εὐγενεῖς χώρας. Ὁ ἵππος κατ' αὐτὴν αὐξάνεται καὶ συζῇ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν καθήμενων αὐτοῦ ἔργων καὶ ἀποβαίνει εὐσταὶ εὐαγίης. Ἐπειδὴ δὲ δύσκολον εἶνε νὰ εὐρίσκωσιν οἱ ἱπποφάρμακοι ἐλεγκτοὺς ἐπιθῆτορας, διατηροῦσι τοιοῦτους αἱ κυβερνήσεις ἢ ἑταίρια γεωργικαί, διανεμαμένους ἐν καιρῷ τῇ δέοντι πανταχοῦ πρὸς ἐπίβασιν τῶν προσαγεμένων αὐτοῖς φορβάδων.

Ίππουρίδες (Bot.) ἢ Ἑκισέτις (Equisetaceae). Εἶνε τάξις Ἀγγειοκρυπτογᾶμων Πτεριδοφύτων περιλαμβάνουσα μίαν καὶ μόνον εἰκοσήμεριαν μετ' ἐνός γένους (Ἑκισέτις, Equisetum L.), εἰδῶν δὲ 40 ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἐν ταῖς εὐκράτοις καὶ ψυχραῖς ζώναις καὶ κατὰ πρῶτην ἐν ἐνδορείς ἢ τελεματώδεις τόποις ψυχρῶν, πάντων δὲ πολυτῶν. Χαρακτηρίζονται δὲ διὰ τῶν ἐπὶ τῶν ὑπῆτων ἀσπίδων φύλλων γινόμενων σποραγγίων. Τὰ φύλλα ταῦτα συναρριζόμενα εἰς σπονδυλωτά ἀποτελοῦσιν ἐπακρίους στάχτας. Τὰ σπέρμα φέρουσι ἐφ' ἑαυτῶν ἐλατῆρια προσερχόμενα ἐκ τῆς σπειροειδῆς ἐγκλισμένης ἐξωτερικῆς μεμβράνης, δι' ὧν ἐκτρυνδύονται κατὰ τὴν ὀριμότητα. Τὰ δὲ προκλάγια φέρουσι χλωροφύλλον, εἶνε ἄλλοτε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δίκοκα. Ὁ κορμὸς τῶν ἱπποφάρμακων καὶ διακλαδίζεται σπονδυλωδῶς· τὰ

δὲ σὺλλα αὐτῶν εἶναι μικρά καὶ συμφύμενα εἰς ὀδοντωτοὺς κολεοὺς. — Προγενεστέρων γεωλογικῶν διαπλάσεων, ἰδίως δὲ τῆς τῶν ὄρυκτων ἀνθρώπων, αἱ Ἱπ. ἤταν δεινῶδες καὶ ἀπετέλουν σπουδαῖον στοιχείον τῆς τότε βλαστήσεως ὡς μαρτυροῦσιν οἱ παρμεγεθεῖς ὄρυκτοι κορμοὶ αὐτῶν. Τὴν σήμερον αἱ Ἱπ. εἰσὶ πῶδῃ φυτὰ, ἐν Ἑλλάδι δὲ τὰ κοινότερα εἶδη εἰσὶν Ἱ. ἡ ἀρουραία (*E. arvense* L.), Ἱ. ἡ ἐλειογάρη (*E. palustre* L.), Ἱ. ἡ πολυκλάδος (*E. ramosum* Schlecht.) κτλ. Ὁνομαζουσιν αὐτὰ κοινῶς παρ' ἡμῖν Πολυκλάδι καὶ Κενδυλόχρτο καὶ Οὐρά τοῦ ἀλόγου κτλ., γερμ. *Schachtelhalme*, γαλλ. *Prêles*. Ἐπειδὴ ὁ ἱσθὺς τῶν Ἱπ. ἐνέχει πυριτικὸν ὀξύ εἰς μεγάλην ποσότητα, χρησιμεύει ὁ γόστρε αὐτῶν πρὸς σφίλθωσιν μετάλλων τε καὶ ξύλων (εἰδ. γερμ. *Schouerkraut* καὶ *Zinnkraut*). Κατὰ δὲ τὸν Διοσκορίδην εἰσὶ φαρμακευταί. — Ὁ δὲ Λινναῖος κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐχρησιμοποίησε τὸ ὄρυκτον ἑλληνικὸν ὄνομα πρὸς σχηματισμὸν γένους φυτοῦ ὅλως διαφόρου (*Hippuris* L.) ὅπερ εἶναι πρότυπον μικρᾶς οἰκογενείας (*Hippuridaceae*) Δικοτυληδόνων πολυτετράλων φυτῶν ἡ κατ' ἀλλοὺς φυλῆς τῆς οἰκογ. τῶν Ἀλιρραγῶδων (βλ. λ.). Τὸ μόνον εἶδος (*H. vulgaris* L., ὀνομαστέον δὲ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἀλλῶν Ἱπ. «Ἱππουροειδὲς τὸ κοινόν») εἶναι φυτὸν ὑδροβίων ἔχον ἐξωτερικὴν τινα ὁμοιότητα μετὰ τῶν Ἐκφυζέτων, κοινὸν ἐν τῇ βορ. εὐκράτῳ ζώνῃ. Δὲν παρετηρήθη δ' ἐν Ἑλλάδι. [Θ.Χ.]

Ἱππουρικὸν ὄξύ. $C_3H_7NO_3$. Παράγωγον τοῦ βενζυλίου ὀξύ, εὐρισκόμενον ἐν σημαντικῇ ποσότητι εἰς τὰ οὐρά τῶν χερτοποιῶν ζώων, ἐλαχίστη δὲ καὶ σὺν πάντοτε εἰς τὰ τῶν σαρκοζώων. Εἰς τὰ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχουσιν ἐν 100 μ. οὐρῶν 0.35 μ. Ἱ.Ο. Ἡ παρασκευὴ τοῦ κατωρθώθη καὶ συνθετικῶς ὑπὸ τῆς χημείας, κυρίως ὅμως λαμβάνεται ἐκ τῶν ἱππειῶν οὐρῶν. Καθαρὸν κρυσταλλοῦται εἰς βελήρομβα πρίσματα, διαλυόμενα εἰς 600 μ. ψυχροῦ ὕδατος, εὐκόλως δὲ εἰς θερμὸν ὕδωρ καὶ οἰνόπνευμα, τηκόμενα εἰς 187° καὶ εἰς 240° ἀποσυντιθέμενα, ὡς καὶ ἐὰν ζεσθῶσι μετ' ὀξέων ἢ ἀλκαλίων.

Ἱππουρίτις. Οἰκογένεια προκατακλυσμαῖων ὀστρακοδέσμων ζώων, δύο παχύτατα ὀστράκα φερόντων, συνήθως κωνοειδῆ. Ἐξ αὐτῶν ἀποτελοῦνται σιληρέατα πετρώματα τῆς κρητιδικῆς γεωλογικῆς περιόδου ἐν τῇ Ν. Γαλλίᾳ, τοῖς Πυρηναίοις καὶ περὶ τὰς Ἀλπεῖς.

Ἱπποφαές (Βοτ.) κατὰ τὸν Διοσκορίδην, Ἱπ π ο φ ε ω ς δὲ κατὰ τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν Ἱπποκράτην. Εἶναι θάμνος φρυγανώδης καὶ ἀκανθώδης, αὐτὸς ἐπὶ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς φάρμακον καθαρτικόν. Ἀναφέρεται δ' εἰς τὸν κοινότατον ἐν Ἑλλάδι Ἐξέρβριον τὸν ἀκανθόθαμνον (*Euphorbia a-*

canthothamnus Boiss. et Heldr., κοινῶς Ἀφάνα ἢ Παλατιστοῖς (βλ.). Τὸ δ' Ἱπ. τὸ ρ α μ ν ο ε ἰ δ ε ς (*Hippophaë rhamnoides* L., γερμ. *Sanddorn*) τῶν σημερινῶν βοτανικῶν εἶναι θάμνος ὡσαύτως ἀκανθώδης τῆς οἰκογενείας τῶν Ἑλαιαγνῶδων, κοινὸς ἐν τῇ μέσῃ καὶ βορ. Εὐρώπῃ, οὗ τὸ ξύλον βαφικόν καὶ αἱ βράγες ἐδώδιμοι. [Θ.Χ.]

Ἱππόφαιστον (Βοτ.) Φυτὸν ἀκανθώδες καὶ φαρμακευτικὸν κατὰ τὸν Διοσκορίδην, οὗ ὁ προσδιορισμὸς ἀμφίβολος. [Θ.Χ.]

Ἱππόφως. Βλ. Ἱπποφαές.

Ἱπποφορβεῖα. Βλ. Ἱπποτροφία.

Ἱππυς ἐκ Ῥηγίου, ζῆσας κατὰ τὰ Μηδικά, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σουίδα ὡς γράψας διάφορα ἱστορικά ἔργα, ὡς Κτίσιν Ἰταλίας, Σικελικὰ κτλ. [X.B.]

Ἱππῶν. Ἑλλην φιλόσοφος τῆς Ἰωνικῆς σχολῆς ἐκ Ῥηγίου, ζῆσας κατὰ τὸν Ε' π.Χ. αἰῶνα. Πρώτον τοῦ κόσμου στοιχεῖον ἐθεώρει τὸ ὕδωρ ἢ μάλλον τὸ ὑγρὸν καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ἐξελάμβανε ὡς τινα ὑγρασίαν, ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος ἔλεγεν ὅτι προήλθε τὸ πῦρ ὅπερ ἀναπτυσσόμενον καὶ ὑπερνικῶν τὸ ὕδωρ παράγει τὸν κόσμον. [T.M.E.]

Ἱππῶν. Ἡ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ ἐτέρων ἐμωνίου πόλεως, τῆς σημερινῆς Βιζέρτας, βασιλικῆς καλουμένη Ἱ. ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Νουμιδίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Φοινίκων, ὕστερον πρωτεύουσα νουμιδίων ἡγεμόνων. Περιελοῦσα τῷ 46 π.Χ. διὰ τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἐγένετο γνωστότατη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑκκλησίας ὡς ἐδρα ἐπισκόπου (κυρίως τοῦ Δόγυστινου). Ἐνταῦθα ὁ Γενερίχιος ἐκλείπειν εἰρήνην μετὰ τῆς Ῥώμης (435), τῷ δὲ 533 ἐκυριεύθη ἡ Ἱ. ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου. Ἡ πόλις κατεστράφη τῷ 697 ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἱ δὲ κάτοικοι ἱδρύσαν ὀλίγον πρὸς Β νέαν πόλιν, τὴν σημερινὴν Βόναν. [M.S.]

Ἱππῶναξ. Περιήγμος λαμβογράφος Ἑρεσίος, ζῆσας κατὰ τὸν Σ' π.Χ. αἰῶνα. Τῷ 542 ἡναγίσθη ὑπὸ τοῦ τυράννου Ἀθηναγόρου, προστατευομένου ὑπὸ τῶν Περσῶν, νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πατρίδα, μετέβη δὲ εἰς Κλαζομενάς, ὅπου ἐξῆσε τὸν ὑπόλοιπον βίον του ἐν ἐνδεῇ (βλ. ἀποσπ. 16—19). Ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ περιέπεσαν εἰς τὸ χλευαστικὸν ὕφος τοῦ Ἀρχιλόχου, ὑπερβαίνων μάλιστα τοῦτον κατὰ τὴν γυδαίαν γλῶσσαν, ὅζουσαν ἀγυῶν. Κυρίως τοὺς γλύπτας Βούπαλιν καὶ Ἀθήνιδα κατεβίωξε διὰ τῶν σατυρικῶν στίχων του ἐκδικούμενος αὐτοὺς ποιήσαντας γελιῶγραφικὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἀσχημικὸν καὶ ἱσχνὸν ὄντος, ἐν τούτοις ἡ παράδοσις ὅτι ἀπελπισθέντες οὗτοι ἐκτὼν λυσσῶδων βελῶν τοῦ ποιητοῦ ἠτοκτόνησαν εἶναι ἀντικρὺς μῦθος. Ὁ Ἱ. εἶναι ἐφευρέτης τοῦ χωλιαμνικῶ

τετραμέτρου, ὅστις ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται καὶ ἰπ-
πὼ γὰ κτεῖον μέτρον. Πρὸς δὲ ἔγραψεν ἐν
ἑξαμέτροις καὶ μετ' ἐπικοῦ ὅπως παρωδίας ὧν
σώζεται ἀπόσπασμα περιγράφον ἀθηναίων ἀν-
θρώπων. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα βλ. ἐν
Bergk, Poetae Iyr. gr. (Β' τομ. δ' ἐκδ.
Λψ. 1882). [X.B.]

Ἰρά, Ἰρά, Ἰρα. Βλ. Εἶρα.

Ἰραδάδ(δ)ης. Εἰς τῶν μεγίστων
ποταμῶν τῆς πέρας τοῦ Γάγγου Ἰνδίας, ἔχων
ρῶν 1716 χμ. καὶ λεκανοπέδιον 380 560
τχμ. Πηγάζει εἰς τὰς Δ ὑψώσεις τοῦ Πάτ-
κεί, διακλαδίσσεως τοῦ Ἰνδ-λίγγ, ἥτις συν-
δέεται μετὰ τοῦ Δ πέρας τῶν Ἰμαλαίων,
ἐκ δύο πηγασμάτων, ὁ ἀρρέει τὴν Βιρμανίαν
καὶ ἐκβάλλει, σχηματίζων μέγα δέλτα, εἰς τὴν
κλίπον τοῦ Μαρταβάν. Πλωτὴς εἶνε ἐπὶ 965 χμ.

Ἰραδὲ (ἀραβ.—ἑλληνιστ.) καλεῖται ὑπὸ
τῶν θωμανῶν τὸ Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα.

Ἰράν. Βλ. Ἀριανή.

Ἰρανικά γ λ ῶ σ σ α ι καλοῦνται ἐκ
τῆς κοιτίδος αὐτῶν γλώσσαις τινες ἀποτελεῖ-
σαι ἓνα τῶν διαφερῶν κλάδων τῆς Ἰνδογερ-
μανικῆς οἰκογενείας τῶν γλωσσῶν, συγγενέ-
στατον τοῦ Ἰνδ.κοῦ κλάδου. Αἱ ἀρχαιότεραι
τούτων εἶναι ἡ ἀρχαία περσικὴ (τὸ
ἐπὶ τῶν Ἀχαιμενιδῶν βασιλείων ἰδιῶμα), σω-
ζομένη εἰς τὰς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς τοῦ
Βισουτῶν καὶ τῆς Περσέπιδος, καὶ ἡ ἀρ-
χαία β α κ τ ρ ι κ ῆ, καλουμένη καὶ ζένδ.
Νεώτεραι εἶναι αἱ εἰς τὰς ἐρμηναίας τοῦ Ζένδ
Αβέστα σωζόμεναι οὐ ζ θ α ρ ε σ ι κ ῆ καὶ
π ε χ λ ε θ ι κ ῆ, ὡς καὶ ἡ π α ρ σ ι κ ῆ, ἥτις
πλησιάζει εἰς τὴν ν ε α ν π ε ρ σ ι κ ῆ ν. Ἰ-
διαίτεροι ἀποκλαδίσματα τῶν Ἰ. γλ. εἶναι ἡ
ἀφγανικὴ ἡ π α χ τ ο ῦ, ἡ β α λ ο υ τ σ ι-
κ ῆ καὶ αἱ κ ο υ ρ δ ι κ αὶ διαλέκτοι, τέλος ἡ
δ σ σ η τ ι κ ῆ. Καὶ ἡ ἀ ρ μ ε ν ι κ ῆ δὲ γλώσ-
σα ἂν καὶ ἀναμιχθεῖσα εἴτα μετὰ πλείστων
ἑθνικῶν (τουρανικῶν) στοιχείων εἴνε πρωτ-
μώτατα ἀποχωρισθεῖς κλάδος τῶν Ἰ.γ. [B.E.]

Ἰριδικ (Irving). 1) Washington I.,
εἰς τῶν πνευματωδεστέρων Ἀμερικανῶν συγ-
γραφέων, γεννηθεὶς τῷ 1783 ἐν Νέα Ὑόρκη.
Ἐσπούδασε τὴν νομικὴν, ὕστερον θύρας ἐπέ-
δόθη μετὰ τῶν ἀδελφῶν του εἰς τὸ ἐμπόριον.
Ἦτο ἡδὴ γνωστὸς ἐκ τινῶν εὐφυῶν δημοσιευ-
μάτων, κυρίως δὲ τῆς History of New York
by Dietrich Knickerbocker (1809)· τὰς
ἐντυπώσεις του ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ βίου δν ἐγνώ-
ρισεν ἐκ τῆς ἰδίᾳ ὑπερ ἐπεχείρησε δι' ἐμπο-
ρικὸς σκοπὸς ἀφηγήθῃ ἐπιτυχέστατα εἰς τὸ
Sketchbook (Σχεδιογραφήματα Λονδ. 1820).
Καλῆς ὑποδοχῆς ἔτυχε καὶ τὸ ἔργον Brace-
bridge-Hall (1823) καὶ Tales of a travel-
ler (1824). Ἐπὶ τέσσαρα ἔτη μελετήσας εἰς
τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἐσκωριάλ (βλ. λ.) τὴν
ἱστορίαν τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς κατὰ

τὰ ἐκεῖ ἀποθησαυρισμένα χειρόγραφα, ἐζημ-
σίευσεν τοὺς καρπούς τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰ
ἔργα Ἱστορία τοῦ Κολέμβου (1828—30),
Περιγήσεις τοῦ Κολέμβου (1831) καὶ Ἡ ἐν
Ἰσπανίᾳ διαμονὴ ἐνέπνευσεν αὐτῷ καὶ τὸ
ὑπὸ τὸν τίτλον Alhambra (1832) δημοσιευ-
θὲν βιβλίον, ὅπερ ἔγραψε γραμματεὺς τῆς ἁμε-
ρικανικῆς πρεσβείας ἐν Λονδίνῳ γενόμενος.
Κατὰ σειρὰν ἐξεδόθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἄλλα
ἔργα Miscellanies (1835—6), Adventures
of Captain Bonneville, διάφορα σκηνογρα-
φήματα ἐν τῷ περιοδικῷ Knickerbocker's
Magazine. Διατέλεσας 1841—6 πρεσβευτὴς
τῆς Ἀμερικῆς ἐν Μαδρίτῃ συνέχισεν τὰς ἱστο-
ρικὰς μελέτας του καὶ ἔγραψε τὴν Ἱστορίαν
τοῦ Μωάμεθ καὶ τῶν διαδόχων του (1850),
Βιογραφίαν τοῦ Oliver Goldsmith (1849)
καὶ τοῦ George Washington (1855—9).
Ἀπέθανε δὲ τῷ 1859 ἐν τῇ ἐπαύλει του
Sunnyside παρὰ τὴν Οὐδσωνα ποταμῶν.

—2) Edward I., εἰς τῶν ἰδρυτῶν τῶν Ἰπ. αὐ-
τοῦ συνήθως καλουμένων Ἰρβιγκιανῶν (βλ. λ.)
γεννηθεὶς τῷ 1792, διατελέσας διδάσκαλος
τῶν μαθηματικῶν, σχολάρχης, ἱερεὺς καὶ ἱε-
ροκήρυξ, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1834 ἐν Γλα-
σκῳβη. [E.g.]

Ἰρβιγκιανοὶ καλοῦνται ἀπὸ τοῦ Ed-
ward Ἰρβιγκ (βλ. Ἰρβιγκ 2) τὰ μέλη αἰρέ-
σεως τινος ἀπὸ τοῦ 1830 ἐν Σκωτίᾳ τὸ πρῶ-
τον καὶ Ἀγγλίᾳ ἀναπτυχθεῖσης, ἥτις θεω-
ροῦσα ὡς προσεχὴ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐπανεῖδον
ἐπιδιώκει τὴν εἰς τὸν βίον τῶν πρώτων ἀπο-
στολικῶν χρόνων ἐπανεῖδον ὡς προπαρασκευὴν
εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ἰησοῦ· αὐτοὺς δὲ κα-
λοῦσιν οἱ Ἰ. «καθολικὰς ἀποστολικὰς κοινώ-
τητας», καθότι ὡς τοιαῦται κοινότητες εἰσιν
ὀργανωμένοι, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες 12 Ἀπο-
στόλους, ἐπὶ δὲ Πρόφῃτας, Εὐαγγελιστάς,
Ποιμένας, Διδασκάλους, Πρεσβυτέρους, Δια-
κόνους. Ἡ αἵρεσις αὕτη, ἥς πρῶτος ἀρχηγὸς
ὕψηρξεν ὁ κατὰ τὸ 1816 περὶ τῆς ἐπανεῖδος
τοῦ Χριστοῦ γράψας ἱεροκήρυξ Lewis Way,
εὗρεν ὁπαδοὺς καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Γερμανίᾳ.

Ἰργκῆς (Irgis). Παραπόταμος τοῦ Βόλ-
γα ἐν τῷ ρωσικῷ κυβερνήει Σαμάρα, ἐκβάλ-
λων ἀριστερόθεν ἀπέναντι τοῦ Βόλγα. ἔχει
ρῶν 10 051 χμ. [M.S.]

Ἰριάρτε (Θωμάς de Iriarte). Ἰσπα-
νὸς ποιητὴς (1750—1791), γνωστὸς γενόμε-
νος πρὸ πάντων διὰ τῶν Μυθῶν του καὶ τοῦ
διδασκτικοῦ ποιήματος Ἡ ροιδική, μεταφρα-
σθέντων εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.
Πρὸς τούτοις συνέγραψε κωμῳδίας κτλ. [M.F.]

Ἰριδεκτομεία. Συγγὴ ὀφθαλμικὴ χει-
ρουργία καθ' ἣν ἐκτεμνέται μέρος τῆς ἱρίδος
(βλ. λ.) καὶ σχηματίζεται οὕτω τεχνητὴ τοῦ
ὀφθαλμοῦ κόρη.

Ἰρίδιον. Μέταλλον σπάνιον, συνήθως
μετ' ἀμμου καὶ λευκοχρόστου εὐρισκόμενον ἐν

τῇ φύσει ἐν εἶδει λεπτιῶν βαρυτάτων κόκκων ἐν τοῖς Οὐραλίοις. Σύμβολον Ir, άτομ. βάρος 192.7, εἰδ. βάρος 22.4, σκληρότης 6—7. Τῆκεται εἰς 1950°, δὲν διαλύεται δὲ οὐδ' ἐν τῇ βασιλικῇ ὕδατι. Εἶνε λευκὸν ὡς ἀργυρεῖα, ἐλατὸν μόνον ἐν λευκῇ πυρακτωταί, ἐνδοῦται δὲ μετὰ γλῶριου πυρακτούμενον ἐν βεβύματι αὐτοῦ. Τὸ ὀξειδίου Ί. (δρυκτὸν Συστερσκήνης) χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ἐπὶ πορσελλάνης ζωγραφικῇ ὡς ἔντονον μέλαν χροῖα. Κράμα Ί. καὶ λευκοχρόσου ἀνθίσταται κατὰ πάσης ἐξωτερικῆς χημικῆς ἐράτσεως ὡς ὁ λευκός χρῶσος, εἶνε δὲ καὶ σκληρότερον τούτου, δι' ὃ ἐχρησιμοποιοῦνται (Ί. 10%) πρὸς κατασκευὴν ὑποδειγμάτων μέτρων ὡς καὶ γραφίδων. [Α.Κ.]

Ίριδος ἔλαιον. Λαμβάνεται ἐκ τοῦ ριζώματος τῆς Iris florentina L., φυομένης ἐν τῇ Δαλματίας καὶ τῇ Ν. Γαλλίᾳ, ἐκ 1000 μερῶν τῆς ὁποίας ἐξάγεται μύλις $\frac{1}{2}$ μ. ἔλαιου Ί. Εἶνε στερεὸν καὶ εὐωδέστατον, ἔχει δὲ περίπου τὴν ὀσμήν τοῦ ροδολαίου καὶ ἐφαρμόζεται εἰς τὴν μυροποιίαν πρὸς ἀπομίμησιν τῆς εὐωδίας τῶν ἰῶν, εἶτι δὲ πρὸς παρασκευὴν τοῦ τεχνικοῦ ὀρώματος τῶν μεγάλων βερδιγαλίων οἶνων καὶ ἰδίως τοῦ οἶνου Modoc.

Ίριδῶδη (Bot.) Iridace. Οἰκογένεια Μονοκωτυλιδένων φυτῶν. Ἐχουσι ριζώματα ἔρποντα ἢ κονδυλώδη, τὰ σπονδυλώματα τοῦ στεφανοειδοῦς περιγώνιου τριμερῆ, στήμονας τρεῖς, τὴν ὠσθήκην ὑποκειμένην, τὰ δὲ στήματα πολλὰς πετάλοειδῆ, τὸν καρπὸν καψαν τρίγωνον. Εἶδη περὶ τὰ 600, ὧν τὰ ἡμίση κατὰ τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος. Τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἔχουσιν ὠραία ἄνθη, διὰ καλλιεργούνηται συχνὰ διὰ κόσμον. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ *Gladiolus* L., *Ixia* L., *Crocus* L. καὶ τὸ πρότυπον *Iris* L. Τοῦ τελευταίου τούτου τὰ εἶδη εἰσὶ πολυάριθμα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, ὀξιστημέωτα δὲ τὰ ἑξῆς: Ί. ἢ φλωρεντίνη (I. florentina L.), Ί. ἢ γερμανικὴ (I. germanica L.) καὶ Ί. ἢ ὠχρὰ (I. pallida L.), ὧν τὰ ξηραθέντα ριζώματα (συλλεγόμενα Radix Iridis florentinae, γερμ. Veilchenwurzel) εὖσσμα καὶ λευκὰ, γνωστὰ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ὡς φαρμακευτικά, εὐχρηστά δὲ πρὸς κατασκευὴν κόψεως καθαριστικῆς ὀδόντων, διαφόρων μύρων, κομπολογίων κ.λ. Τὰ φύλλα τῶν εἰδῶν τούτων ὡς καὶ ἄλλων πολλῶν εἰσι σπαθτείδῃ καὶ ἱκπεύοντα, τὰ δ' ἄνθη λευκὰ ἢ κίτρινά. Κοινῶς δ' ἐννομεῖται (καταχρηστικῶς) *Krievoi* (γερμ. Schwertlilien). Ί. ὁ ψευδάκρος (I. pseudacorus L.) εἶνε εἶδος ἑλαιοχαρὲς μετὰ κίτρινων ἀνθῶν. Ἡ ὠσάτωσις κοινὴ ἐν Ἑλλάδι: Ί. ἢ κονδυλλόριζος (I. tuberosa L.) εἶνε ὁ ἑρμ. οὐδ' ἀκ. τυλ. ο. τῶν ἀρχαίων (ῥιζοχυδρινῶν) ἱατρῶν. [Θ.Χ.]

Ίρις (Ἀνατομ.). Εἷς τῶν πέντε χιτῶ-

νων τοῦ βολβου τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅστις δισκὸν κυκλωτεροῦς σχῆμα ἔχων καὶ φέρων ἐν τῷ μέσῳ τρῆμα πρὸς διόδον τῶν ἐπιτικῶν ἀκτινῶν, καλουμένην κ. ὁ ρ. ν., κρέμαται δίκην διαφράγματος καθέτως μεταξὺ τοῦ κρυστάλλου τοῦ φανερῶς, ἐφ' οὗ ἐπίκειται, καὶ τοῦ νεφροειδοῦς χιτῶνός, διαιρουμένου οὕτω τοῦ μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνου χώρου εἰς δύο θαλάμους, τὸν πρόσθιον, μέζονα, καὶ τὸν ὀπίσθιον, ἐλάσσονα. Τῶν ἐπιφανειῶν τῆς Ί. ἢ μὲν πρόσθια εἶνε κεχρωσμένη ἀλλῶς ἐν ἀλλῇ ἀνθρώπῳ (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Ί.), ἢ δ' ὀπίσθια παρίσταται βαθυμέλαινα, ἄτε καλυπτομένη ὑπὸ στιβάδος κυττάρων μελαγχροῦ οὐρίας. Ἡ ἐξωθεν περιφέρεια ἢ τὸ ἐξωθεν χεῖλος προσφύεται τῇ πρόσθιᾳ περιφερείᾳ τοῦ ἀκτινωτοῦ μύτος καὶ εἶνε πλατυτέρα καὶ ἤττον κεχρωσμένη τοῦ ἐσωθεν χείλους ἢ τῆς ἐσωθεν περιφερείας, ἥτις ἀφορίζει τὴν κόρην. Ἡ δὲ κόρη γίνεται ἐκαστοτε εὐρυτέρα ἢ στενωτέρα τῇ ἐνεργείᾳ φυσικῶν ἐρεθισμάτων ἢ τῇ ἐπιδράσει φαρμάκων ἢ νοσηρῶν καταστάσεων. Ἡ Ί. ἀποτελεῖται ἐκ δύο στρωμάτων ἐπιθηλιακῶν καὶ ἐκ τῆς μεταξὺ αὐτῶν κειμένης στιβάδος, ἥτις ἀπαρτίζεται τοῦτο μὲν ἐκ παμπλείστων ἀγγείων ἀκτινωσιδῶς φερόμενων ἀπὸ τῆς ἐξωθεν περιφερείας ἐπὶ τὴν ἐσωθεν, τοῦτο δ' ἐκ λεῖων μυϊκῶν ἰνῶν λεπτοτάτων, διακειμένων κατὰ δεσμιδας τὰς μὲν κυκλωτερεῖς, νευρουμένας ὑπὸ τοῦ κοινοῦ κινητικοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ νεύρου καὶ ἀποτελούσας τὸν σφιγκτήρα τῆς κόρης, τὰς δὲ ἀκτινωσιδεῖς, νευρουμένας ὑπὸ τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ νεύρου καὶ ἀποτελούσας τὴν διαστολὴν αὐτῆς.

Ίρις (Μυθολ.), παρ' Ἑσίοδῳ θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ὠκεανίδος Ἠλέκτρας καὶ ἀδελφὴ τῶν Ἀρπυιῶν. Εἶνε ὀρχικῶς ἢ προσωποποιήσις τοῦ οὐρανοῦ τόξου, ἀπώλεσε δὲ ὑπὲρ τὴν σημασίαν ταύτην, καταστάσα μυθικὸν πρόσωπον, θεωρουμένη ἄγγελος τῶν θεῶν παρὰ τὸν Ἑρμῆν. Ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ παρίστανται ὡς ὠραία πτερυγοφόρος νεάνις ἔχουσα ἐν χερσὶ κηρύκειον καὶ ὕδροχόην ἢ ἄνθος. [Σ.Τ.]

— (Μεταωρ.). Βλ. Τόξον οὐράνιον.

— (Bot.). Βλ. Ίριδῶδη.

Ίρκουτσκα. Τὸ ἔτερον τῶν δύο κυβερνησίων τῆς Ἀ Σιβηρίας, μεταξὺ Ίενισέισκ. Ἰακούτσκα, τῆς Ὑπερβαϊκάδας χώρας, τῆς λίμνης Βαϊκάλης καὶ τῆς Κίνας. ἔχει: ἐμβ. 743 472 χμ. καὶ 408 028 κατ. (1885), ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἀμούρ, Λένα, Ίενισέη καὶ Ἀγγάρα, καὶ εἶνε πλούσιον εἰς ὄρυκτά (χρυσόν, σίδηρον, ἄλας) καὶ διεθροφόρα ζῶα. Ἡ δρῶνιμος πρῶτος οὐσα κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀγγάρα, ἀπέναντι τῶν εἰς αὐτὸν ἐκβολῶν τοῦ Ίρκουτ, 86 χμ. ἀπὸ τῆς Βαϊκάλης. ἔχει 43 962 κατοίκους καὶ εἶνε ἔθρα τοῦ γενικοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Ἀ Σιβη-

ρίας, διατηρεῖ δὲ ἀναιμάκτους ἐμπορίου ρώσικων καὶ σινικῶν ἐμπορευμάτων (τσίτου καὶ σιφερῶν). [Μ.Σ.]

Ἑλλανδία (ἀγγλ. Ireland προ. "Αἱρ-
λανδ, παρὰ τοῖς Ἑλλανδοῖς Eriu). Ἡ δυτικω-
τέρα τῶν 2 μεγάλων βρετανικῶν νήσων, ἀπο-
τελοῦσα βασιλείαν ἡνωμένην μετὰ τῆς Μεγάλης
Βρετανίας, χωριζομένη δὲ ταύτης διὰ τῆς Ἰρ-
λανδικῆς Θάλασσης ἥτις συνδέεται
μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ὅμως διὰ τοῦ
Βορείου πορθμοῦ, Ν δὲ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ
Ἀγ. Γεωργίου. Ἐχει ἐμβαδὸν 84 252 τ.χμ.
καὶ 4 706 162 κατ. (1891), μέγιστον μῆκος
(ἀπὸ Β πρὸς Ν) 350 καὶ μέγιστον πλάτος
280 χμ. Ἡ Δ παραλία εἶνε πλουσία εἰς κόλ-
πους εἰσπερχομένους βαθύς εἰς τὴν χώραν,
Ἡ ἐντὶ τῆς Δ εἶνε πτωχὴ εἰς καλοὺς λιμένας. Ἡ
ἐπιφάνεια τῆς Ἰ. εἶνε κατὰ μέγα μέρος βα-
θυπέδιον, ὑψιπέδιον δ' ὑπάρχει ἐν τῇ ΒΔ μέρει
καὶ ὄρη ἔχοντα ὕψος 1000 μ. μόνον ἐν τῇ ΝΔ
(Κέρρι). Οἱ ποταμοὶ δὲν εἶναι ὁρητικοί, πλεῖ-
στοὶ δὲ αὐτῶν πλωτοὶ μέχρι τῶν πηγῶν των·
ὁ μεγαλύτερος εἶνε ὁ Σάγγον ἐκβάλλων ἐπὶ
τῆς Δ πλευρᾶς· ἄλλοι εἶναι ὁ Αἴθ, Βάρρω,
Λίφφου καὶ Πελνάρθμοι εἶναι αἱ λίμναι, ὧν
ἡ μεγίστη ἡ Νέ (Nengh), καλύπτουσα 1841.4
τ.χμ. Μεταξὺ τῶν διαρῶν αἱ σπουδαί-
οι εἶναι ἡ Μεγάλη καὶ ἡ Βασιλική. Τὸ ἐ-
δαφος εἶνε εὐφορώτατον· ὅπου ἀφίεται ἀκα-
λιεργητὸν καλύπτεται ἀμέσως ὑπὸ γλῶσς λε-
πθῆς, διὸ καὶ ἡ νῆσος ἐπεκλήθη ἡ πρασίνη.
Μόνον δὲ τὰ ὑπὸ τύφης καλυπτόμενα μέρη
(11 430 τ.χμ.) δὲν φέρουσιν ἡ ἐλάχιστον ἐ-
φέλος. Τὸ κλίμα εἶνε σχετικῶς ῥυακὸν, ἀλλὰ
βραχερόν, πρὸ πάντων ἐν χειμῶνι. Σχεδὸν
ὅλη ἡ καλλιεργήσιμος γῆ ἀνήκει εἰς 20 χιλ.
ἰδιοκτητὰς, διηρηταὶ δὲ εἰς 524 210 κτήματα
ἐνοικιαζόμενα εἰς μισθωτάς· ἡ ἀλλοτε ἐλε-
εινὴ θέσις τούτων ἐβεβλήθη σπουδαίως ἀπὸ
τοῦ 1870, κυρίως διὰ τῶν εἰδικῶν νόμων τοῦ
1881, ἐσχηματίσθησαν δ' ἔκτοτε καὶ πολυά-
ριθμα ἐλεύθερα κτήματα. Οἱ κάτοικοι εἶναι
κελτικῆς καταγωγῆς· ἡ γλῶσσα αὐτῶν, οὕσα
κλάδος τῶν κελτικῶν, ἐκλείπει βαθμυδὸν, ὅλο-
ν ἐν ὑπερτροφίᾳ τῆς ἀγγλικῆς. Εἶναι δὲ οἱ Ἑλ-
λανδοὶ εὐθymi καὶ εὐκίνητοι· ἐνεκα τῆς πενίας
των, ἥτις εἶνε ἀποτέλεσμα τῶν κτηματικῶν
περιστάσεων τῆς χώρας, πολλοὶ μεταναστεύ-
ουσι κατ' ἔτος εἰς Ἀμερικὴν, Ἀγγλίαν κλ.
Ἀλλοτε ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἦτο παρη-
μελημένη, μάλιστα δ' ἐσχάτως καταβάλλεται
μεγάλη φροντίς περὶ βελτιώσεως αὐτῆς· τῇ
1890 ὑπῆρχον 8 298 δημοτικὰ σχολεῖα, 486
τῆς μέσης ἐκπαίδευσως καὶ 16 κολλέγια (ἐν
οἷς 2 πανεπιστήμια ἐν Δουβλίῳ). Τὰ 3/4 τῶν
κατοίκων πρεσβεύουσι τὸν καθολικισμόν, ὅστις
κέντηται 4 ἀρχιεπισκοπὰς καὶ 23 ἐπισκοπὰς,
πολὺ ἐλιγνότεροι δὲ τὴν ἀγγλικανὴν καὶ ἀλ-
λὰς θρησκείας. Κύριον ἔργον αὐτῶν εἶνε ἡ

κτηνοτροφία, ἥτις παρέχει καὶ τὰ σπουδαί-
τερα ἀντικείμενα τοῦ ἐμπορίου, εἴτε ἡ γαιορ-
γία, κυρίως τῆς βόωμης, τῶν γεωμήλων κλ.
Ἐν τῶν ὄρυκτων εὐρίσκονται σίδηρος, λιθάν-
θρακες, ὄρυκτὸν ἄλλας, ὡς καὶ χαλκός, μέλυ-
δος καὶ κασσίτερος. Μεγάλῃ μέρει καὶ ἡ ἀλι-
εῖα. Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς τὴν κα-
τασκευὴν μαλλίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων,
οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἐσχάτως καὶ ζύτου.
Τὸ ἐμπόριον ἀντιλαμβάνεται, ὑποστηριζόμενον διὰ
τῆς ἀνεπτυγμένης συγκοινωνίας, τελευμένης
δι' ἀτμοπλοίων (μετὰ τῆς Ἀγγλίας), σιδηρο-
δρόμων (4 493 χμ.), ποταμῶν καὶ διωρύχων,
ὡς καὶ μεγάλων τραπεζιτικῶν καταστημα-
τιῶν. Ἡ Ἰ. διοικεῖται ὑπὸ γενικῆς τοποτηρη-
τοῦ ἡ ἀντιβασιλέως ἐδρεύοντος ἐν τῇ πρωτεύ-
ουσῃ Δουβλίῳ, εἰδικῶν Γραμματέως τοῦ Κρά-
τους διὰ τὴν Ἰ. καὶ μυστικῶ συμβουλίου. Ἐν
τῇ βουλῇ τῶν λόρδων ἀντιπροσωπεύεται διὰ
28, ἐν δὲ τῇ τῶν κοινοτήτων διὰ 103 μελών.
Διαιρεῖται δὲ εἰς 4 ἐπαρχίας· Λίνστορ, Οὐλ-
στερ, Μόνστερ καὶ Κόννατ (Connacht), αὐ-
ται δὲ πάλιν εἰς 32 κομητείας. Πρωτεύουσα
εἶνε τὸ Δουβλίον.

Ἡ Ἰ. ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκαλεῖτο παρ'
Ἑλλήσιν Ἰέρνη, παρὰ Ῥωμαίοις Hibernia,
κατοικεῖτο δὲ ὑπὸ κελτικῆς φυλῆς καὶ διήρτητο
εἰς πολλὰ μικρὰ κράτη, ἀτινα ὀλίγον κατ' ὀ-
λίγον ἡνώθησαν εἰς 4 ὧν ἡ βασιλεία ἦτο αἰ-
ρετή. Τῇ 450 μ. Χ. ἐκράνθη ἐνταῦθα ὁ Χρι-
στιανισμὸς ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Πατρικίου, ἐγένετο
δὲ ἡ χώρα, ἥτις ἄλλοτε ἦτο κυρία ἔδρα τῆς
θρησκείας τῶν Δρυιδῶν, κέντρον χριστιανικοῦ
βίου καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀρετῆς πολλῶν ἱε-
ραποστόλων. Κατὰ τὸν Η' αἰῶνα ἤρχισαν αἱ
ἐπιδρομαὶ τῶν Νορμανδῶν, οἵτινες ἐγκατε-
στάθησαν κατὰ τὸν ἐπόμενον αἶμα τῆς Α' πα-
ραλίας καὶ ἱδρύσαν τὸ βασίλειον Δουβλίνο.
Ὁ πάπας Ἀδριανὸς ὁ Δ' ἐδωρήσε τὴν νῆσον
εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τοῦ 1171
ἤρχισαν νὰ ὑποτάσσωσιν αὐτὴν· οἱ ἠαγαναῖς
ἡγεμόνες ἐγένοντο τιμαρτοῦχοι τοῦ ἀγγλικοῦ
στέμματος οὗ ἄριστος κτήσις ἦτο μόνον τὸ ΝΑ
μέρος. Τῇ 1250 ἱδρύθη ἡ Ἑλλανδικὴ βουλὴ.
Τὸ μέγιστον μέρος τῆς νήσου κατὰ τὰς ἀρχάς
τοῦ 13' αἰῶνος ἦτο ἀκόμη σχεδὸν ἀνεξάρτητον
ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρυθ-
μισις ἐπίσης δὲν εὗρε κατάλληλον ἔδαφος
ἐν Ἰ., ὅτε δὲ ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ διὰ τῆς
βίαις ἠθίσθησε νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν ἐξερράγη
σειρὰ ἐπαναστάσεων, μέχρις ὅτου ὁ λόρδος
Μουνίτζο μετὰ πολυριθμοὺς στρατοὺς κατόρ-
θωσε νὰ ὑποτάξῃ ἅπασαν τὴν νῆσον (1602).
Καὶ δὲν ἐξερριζώθη μὲν ὁ καθολικισμός, ἀλλὰ
μέγα μέρος τῆς ἀκινήτου περιουσίας ἐδημιού-
ρη καὶ ἱδρύθη ἀγγλικανὴ ἐκκλησία μετὰ πλου-
σίαν ἐπισκοπῶν παρὰ τὴν καθολικὴν. Νέα ἐ-
παναστάσις ἐξαργεῖται τῇ 1641, καθ' ἣν λέγε-
ται 21 40-50 χιλ. διαμαρτυρομένων ἀναπα-
τώθησαν, κατεστῆλη 1640-52 ἐν τῇ αἰματι

τῶν κατοίκων ὑπὸ τοῦ Κρόμβελλ καὶ Ἀϊρ-
τεν καὶ ἐτιμωρήθη διὰ νέων θημεύσεων, ὡς
καὶ ἡ ὑπὲρ Ἰακώβου τοῦ Β' ἐξέγερσις τῶν
Ἰρλανδῶν (1689), οὗς ἐνίκησε Γουλιέλμος
ὁ Γ' παρὰ τὸν ποταμὸν Βόυν. Ἐκτοτε ἡ κτη-
ματικὴ περιουσία περιήλθε σχεδὸν ὅλη εἰς τὰς
χεῖρας Ἀγγλῶν, οἱ δὲ Ἰρλανδοὶ κατέπεσαν
εἰς τὴν θέσιν μισθωτῶν ἢ καὶ ἐπὶ ἡμερο-
μισθίῳ ἐργαζομένων. Τὴν καταπίεσιν τοῦ κα-
θολικισμοῦ ἥτις ἐξετελεῖτο πρὸ πάντων ὑπὸ
τῶν λεγομένων ἐραγτικῶν ἐταίρων τῶν δια-
μαρτυρομένων, ἐξεδικούντο οἱ καθολικοὶ Ἰρ-
λανδοὶ, σχηματίζοντες καὶ οὗτοι μυστικὰς ἐ-
ταιρίας, διὰ πολλῶν βίαισπραγμάτων, εὗρον δὲ
κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ παρελθόντος αἰῶ-
νος καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν Γάλλων, εἴτινες
ἐπεμύαν ἐπανεληγμένως στέλνους εἰς τὰς
παράλιας τῆς νήσου μὴ ποιήσαντας ὁμῶς μη-
δὲν σπουδαίον. Τέλος ὁμῶς οἱ Ἀγγλοὶ, εἰς
ἄλλα προσφυγόντες μέσα, διὰ τῆς διορθώσεως
ὁλοκληρῶν κοινοτήτων καὶ διαπρεπῶν βου-
λευτῶν, κατώρθωσαν νὰ ψηφίσῃ ἡ Ἰρλανδικὴ
βουλὴ τὴν ἐαυτῆς διάλυσιν καὶ ἑνωσιν μετὰ
τῆς Ἀγγλικῆς. Κατὰ τοὺς ἔρρους τῆς ἐνώσεως
ταύτης (final union) ἐστελλον οἱ Ἰ. 22 ἀν-
τιπροσώπους εἰς τὴν βουλὴν τῶν λέρδων καὶ
100 εἰς τὴν τῶν κοινοτήτων, παρεγχερόντο
δὲ τοῖς Ἰρλανδοῖς ἴσα πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς
δικαιώματα. Ἀπ' οὗτο ὁμῶς τῷ 1829 ἐπε-
τράπη τοῖς Καθολικοῖς νὰ ἐκλέγονται βου-
λευταὶ καὶ λαμβάνωσι πάσας τὰς θέσεις πλὴν
τῆς τοῦ ἀντιβασιλείως τῆς Ἰ. καὶ τῆς τοῦ
σφραγιδεφύλακτος, μεγάλους κόπους κατέβαλ-
λον οἱ Ἰρλανδοὶ ἵνα ἐπέλθῃ ἡ κατάργησις
τῆς ἀνω ἐνώσεως, κύριος δὲ ἀντιπρόσωπος
τοῦ βεβήματος τούτου ἐγένετο ὁ Οὐκόννελλ· εἰς
τοῦτο δὲ ἀπήντησεν ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις διὰ
τῆς λεγομένης coerecion bill, δι' ἧς ὁ γενι-
κὸς τοποτηρητῆς ἐξουσιοδοτήθη νὰ ἀπαγορεύῃ
συνελεύσεις καὶ κηρύττῃ τὴν ἐμπόλειον κα-
τάστασιν. Καὶ κατηγγήθη μὲν αὕτη ὕστερον,
ἀλλ' οὐχ ἦν ὁ ἀναβατηρὸς ἐξηκολούθησε.
Τῷ 1846 ἐνέσκηψε καὶ μέγας λιμὸς ἐν τῇ
νῆσῳ πλεῖστα θύματα ἀναρπάσας καὶ προξε-
νήσας τὴν μετανάστευσιν πλείστων κατοίκων.
Νέαν τροπὴν παρέσχεον εἰς τὰς θρησκευτικὰς
καὶ ἐθνικὰς διαφορὰς ὁ σχηματισμὸς τοῦ συν-
δέσμου τῶν λεγομένων Φενιάνων (βλ. λ.) σκο-
ποῦντος τὸν ἀποχωρισμὸν τῆς νήσου ἀπὸ τῆς
Ἀγγλίας καὶ τὸν σχηματισμὸν Ἰρλανδικῆς
δημοκρατίας (1863-5). Διὰ τῆς ἐνεργείας
τῆς κυβερνήσεως προσελήφθη ἡ παρασκευάζο-
μένη ἐπαναστάσις, συγχρόνως ὁμῶς ἐγένετο
ἐπισταθιγὴ ἡ ἀνάγκη νὰ λάβῃ ἡ κυβέρνησις τὰ
δικαία παράπονα τῶν Ἰρλανδῶν ὑπ' ὧν καὶ
βελτιώσῃ τὴν ἐν Ἰ. κατάστασιν. Τοῦτο ἤρ-
χισε διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1869, δι' οὗ τὰ προ-
νόμια τῆς ἐν Ἰ. Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας κα-
τηγγήθησαν, καὶ δι' ἄλλου τοῦ 1870 δι' οὗ
ἐλήφθη πρόνοιā τις κατὰ τῶν καταπιέσεων

μισθωτῶν ἐκ μέρους τῶν ἰδιοκτητῶν. Ἀλλὰ
ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τοὺς
Ἰρλανδοὺς. Οὗτοι ἐζήτησαν τὸ home rule,
δηλαδὴ διοίκησιν καὶ κυβερνήσιν χωριστὴν
ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ αἱ πρὸς τοῦτο ἐνέργειαι
προσέλαβον δὲν χαρακτηρὰ ὑπὸ τὴν ἀρχη-
γίαν τοῦ Πάρνελλ ἀπὸ τοῦ 1878. Ἡ ἱδρυσις
τοῦ Ἀγροτικοῦ συνδέσμου (land-liga) τῇ
1879 ὑπὸ τοῦ φενιάνος Mich. Davitt συνέ-
θεσε τὴν ἐν τῇ ἀγγλικῇ βουλῇ μερίδα τῶν δ-
παδῶν τοῦ home rule μετὰ τῶν ἐπαναστα-
τικῶν ἀρχῶν τῶν φενιάνων καί, ἂν καὶ τὸ
νέον ὑπουργεῖον τοῦ Γλάδστοντος ὑπεσχέθη
βελτιώσιν τῶν κακῶς ἐχόντων καὶ εἰσῆγαγε
πρὸς ταῦτα νέους νόμους, ὁ ἐρεθισμὸς ἠϋήσεν,
ὥστε καὶ φένοι συνέβησαν καὶ δι' ἄλλων μέσων
ὡς π.χ. τοῦ βούκοττιζέιν (βλ. λ.) προσεπαθήσαν
οἱ τοῦ Ἀγροτικοῦ συνδέσμου νὰ καταστήσωσιν
ἀδύνατον τὴν μετὰ τῆς κυβερνήσεως συνεννόησιν·
κατὰ Μάιον 1882 μάλιστα ἐφρονεύθησαν ὁ διὰ
τὴν Ἰ. γραμματεὺς τοῦ Κράτους Λόρδος Κά-
βενδισ καὶ ὁ ἀκόλουθος αὐτοῦ Βούρκ ἐν Δου-
βλίῳ. Ἡ κυβέρνησις ἀπήντησε διὰ νέων ἐξαι-
ρετικῶν νόμων, συγχρόνως δὲ πρὸς ἀνακούφι-
σιν τῶν μισθωτῶν ἐπέτρεψε τὴν ἀναβολὴν τῆς
πληρωμῆς καθυστερουμένων μισθωμάτων. Σχε-
τικὴ ἡσυχία ἐπετευχθὴ μόνον διὰ τῆς φυλα-
κίσεως τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐπαναστατικῆς κί-
νήσεως. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀ-
ξιώσεων τῆς Ἰ., οἱ Πάρνελλισταί, συνεπα-
σοῦντο εἰς 86 ψήφους ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ἐξα-
κούοντες οὕτω μεγάλῃ ἐπιδραυν ἐπὶ τῶν
κοινοβουλευτικῶν πραγμάτων, ὁ Γλάδστον τῇ
1886 εἰσήγαγε νομοσχέδιον καθ' ὃ ἐπρόκειτο
νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ἰ. τὸ home rule καὶ χωρι-
στὴ βουλὴ, ἀπερρίφθη ὁμῶς τοῦτο. Καὶ ἐπ'
ἐσχάτων δὲ (1893) τοιοῦτο νομοσχέδιον τοῦ
ἰδιοῦ ἂν καὶ ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς βουλῆς
τῶν κοινοτήτων ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς τῶν λέρ-
δων. [Μ.Σ.]

Ἱρμιν ἢ Ἱρμινος εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ
μυθικοῦ γενάρχου τῆς σημαντικωτέρας φυλῆς
τῆς Δ. Γερμανίας, τῶν Ἑρμινῶν, πιθανῶς
δὲ ἦτο ἐπωνυμία τοῦ θεοῦ τῆς γερμανικῆς μυ-
θολογίας ὃν ἐκάλεον οἱ Σουηδοὶ Ziu, οἱ Βαυα-
ροὶ Eru, οἱ Σάξονες Tiu καὶ οἱ Σκανδιναβοὶ
Tyr καὶ ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν Ἀρην.
Ὑπὸ τὸ ὄνομα irminsul (στύλος τοῦ Ἰ.) ἐν-
νοοῦντο στύλοι ἐκ ξύλου ἢ μεγάλα στελέχη
ξένδρων, παρ' οἷς οἱ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ εἶθον
τῇ Ἰ., ἦσαν δὲ τὰ ἱερὰ τοῦ λαοῦ καὶ ἡ κατα-
στροφή τοῦ στύλου τοῦ Ἰ. πόλειός τινος ὑπὸ
ἐλθροῦ ἐστήμαινε τὴν ὑποταγὴν τῆς πόλεως.

Ἱρμιπέτ. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ
ἀσιατικῇ μέρῃ τοῦ ῥωσικοῦ κυβερνεῖου Πέρμι,
ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἱρμιπέτ εἰς τὸν Νίζαν,
ἔχουσα 5628 κατοίκους, σπουδαίαν δὲ ἐμπο-
ρικὴν πανήγυριν κυρίως διὰ τὸ ἐμπόριον δι-
ερεῶν καὶ τεύου (κατὰ Φεβρουάριον). [Μ.Σ.]

Τροκέζοι (παρά Γάλλοις Τροκουαίς) εἶνε τὰ περιληπτικὸν ἔννομα φύλων τινῶν ἰθαγενῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς. Ἀποτελοῦντο δὲ κυρίως ἐκ 5 ἔθνων (nations), τῶν Μογώκων, Ὀνείδων, Ὀνενδαγῶν, Καῦσουῶν καὶ Σενεκῶν. Κατ' ἑξῆς δὲ Ν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου καὶ τῆς λίμνης Ὀνταρίου καὶ ἐσχηματίζον συμπολιτεῖαν ἰσχυράν, ὑπερτεροῦντες τῶν γείτονων φύλων κατὰ πολὺ ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐπιδειξίτητα. Εἰς τοῦς πολέμους μεταξὺ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων ὧν θέατρον ὑπῆρξεν ἡ ὑπ' αὐτῶν κατοικοῦμένη χώρα ἔλαβον σπουδαῖον μέρος. Ὑστερον πρὸς εἰσθῆσαν εἰς τὰ 5 ἔθνη καὶ ἀλλὰ φύλα. Νῦν δὲ ὑπάρχουσι μόνον διεσκορπισμένα ὑπόλοιπα αὐτῶν (περίπου 15 χιλ.) ἐν Καναδᾷ καὶ Δ τοῦ Μισισσιππῆ. [Μ.Σ.]

Τροῦν (Troy, Yvan). Πόλις τῆς βασιλικῆς ἐπαρχίας Γουίπουκίας τῆς Ἰσπανίας. 1 χιλ. ἀπὸ τῶν γαλλικῶν συνόρων ἐπὶ τοῦ Βιζαύτου. ἔχει 9037 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Τροπιδέντα (Italia irredenta, ἡ μὴ πῶ ἐλευθερωθεῖσα Ἰταλία) καλεῖται πολιτικῶς σύνθεσμος ὅστις ἐσχηματίσθη τῇ 1878 ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνώσεως τῶν ὑπὲρ τὴν ἑξουκρατίαν διατελουσῶν Ἰταλογλώσσων χωρίων μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας (κυρίως τοῦ Ν Τυρόλου καὶ τῆς Τερζέστης). [Ἐγ.]

Τροδεργ (Hirschberg). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ νομῷ Λίγνιτις τῆς πρωσικῆς Σιλεσίας, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τσάκκεν εἰς τὸν Βόδερ καὶ εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ ὄρους τῶν Γιγάντων, σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου. ἔχει 16 214 κατοίκους (1891), εἶνε δὲ κέντρον τοῦ ἐμπορίου λινῶν ὑφασμάτων καὶ τριχάτων τῆς Σιλεσίας. [Μ.Σ.]

Τροφελδ (Gustav Hirschfeld). Γερμανὸς ἀρχαιολόγος, γεννηθεὶς τῇ 1847 ἐν Πόριτι τῆς Περμερανίας. Σπουδάσας ἐν Τυβίγγῃ, Λιψία καὶ Βερολίνῳ, διέμεινεν εἰτα ἐπὶ τινὰ καιρὸν ὡς ὑπότροφος τοῦ Πρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Ἑλλάδι, Ἰταλίᾳ καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Τῇ 1875—77 διηύθυνε τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφάς, διαρίσθη δὲ τῇ 1878 ἐκτακτὸς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Καϊνξδέργγῃ καὶ τῇ 1880 τακτικῶς αὐτόθι. Μεταξὺ ἀλλῶν πολλῶν διατριβῶν ἐδημοσίευσεν Tituli statuariorum sculptorumque grav eorum (Βερ. 1871), Athena und Myxas (1872), συνειργάσθη δὲ εἰς τοὺς πρώτους δύο τόμους τῶν Ἀνασκαφῶν τῆς Ὀλ. μίας (1877—1878). [Ἐγ.]

Τρῆσις (Aulus Hirtius). Ὁπαδὸς τοῦ Καίσαρος καὶ ληγάτος αὐτοῦ κατὰ τὸν Γαλατικὸν πόλεμον. Τῇ 43 π. Χ. γενόμενος ὑπατορ, ἐξεστράτευσεν μετὰ τοῦ συναδελφου τοῦ Γ. Οὐτίδου Πάνσα καὶ τοῦ Ὀκταβιανῶν κατὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν παρὰ τὴν

Μυτίναν, ἔπεισε δὲ τὰ αὐτὰ ἔτος ἐν δευτέρᾳ νικηφόρῳ μάχῃ. Ὁ Ἰ. πιθανολογεῖται ὅτι συνέγραψε τὸ ἱ. βιβλίον τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Καίσαρος περὶ τοῦ Γαλατικοῦ πολέμου ὡς καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ πολέμου.

Τρῆσιχ (πρὸς. Irliche γαλλ.) ἡ Ἰρῆσιχ ἡ Ἰρῆσι. Ποταμὸς τῆς Δ Σιθρίας, πηγάζων ἐπὶ τοῦ ὄρους Καίρατῶν ἐν Κίνα. Διέρχεται διὰ τῆς λίμνης Σαϊτάν καὶ ἐκβάλλει κατὰ τὸν τοῦ Τσέβλσκ ὁρσπερθεῖν εἰς τὸν Ὁβ ποταμὸν. ἔχει ῥεὺν 4408 χμ. καὶ εἶνε πρῶτον μέσον τῆς συγκοινωνίας ἐν τῇ Δ Σιθρίᾳ. Ἐπὶ τοῦ ἱ. κεῖνται αἱ πόλεις Σεμπάλατίνσκ, Ὀμσκ καὶ Τσέβλσκ. [Μ.Σ.]

Τσαάκι, κατὰ τὰς ἑβραϊκάς παραδόσεις ὁ μόνος υἱὸς τοῦ Ἀβραὰμ ἐκ τῆς Σάρρας, γεννηθεὶς θαυμαστῶς τῶν γονέων του εἰς ἀκρὸν προδεδηκῶν. Κατὰ τὴν μῦθον, ἵνα δοκιμασθῇ ἡ πίστις τοῦ Ἀβραὰμ, διετάχθη οὗτος νὰ θυσιάσῃ τῇ θεῇ τὸν ἱ., ἀλλ' ὅτε ἐμύλλη νὰ σφάξῃ αὐτὸν ἐμποδίσθη ὑπ' ἀγγέλου. Ὑπῆρξε νομῶς περιφερόμενος ἀνὰ τὴν Χαναὰν καὶ Φιλιστίναν. Ἐκ τῆς Ρεβέκκας δὲ ἔσχεν υἱοὺς τὸν Ἰσαὺ καὶ Ἰακώβ, δι οὗ ἐγένετο πατριάρχης τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. [Β.Ε.]

Τσαάκιος. Δύο αὐτοκράτορες Βυζαντίου. 1) ἱ. ὁ Ἀ' Κομνηνός, υἱὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ Μανουὴλ Ἑρωτικοῦ Κομνηνοῦ. Κατέχων ἀπεράντους γαίας ἐν Παφλαγονίᾳ προσεῖλκυσε τοὺς γαιοκτήμονας καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν ἥτις ἐπαγασατήματα κατὰ Μιχαὴλ τοῦ Σ' ἀνεκλήρωσεν αὐτοκράτορα τὸν ἱ. (1057). Ὁ ἱ. ἐπεγείρσεν ἀμέσως μάλας μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις, ταχέως ὅμως ἐκ νόσου ἠναγκάσθη νὰ διαρίσῃ διαδοχὸν τοῦ τὸν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργόν του Κοινσταντίνου (ἱ') τὸν Ἀκύαν, ἀπέθανε δὲ μετὰ θάνα ἔτη ὡς μοναχός. — 2) ἱ. ὁ Β' Ἀγγελοσ, ἔγγονος τοῦ Κοινσταντίνου Ἀγγέλου καὶ διετέγγονος Ἀλεξίου Ἀ' τοῦ Κομνηνοῦ. Καίπερ δευθύντα πολέμιον τοῦ ἀρπαγῆς Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ (1185), οὗτος ὡς ἀκίνδυνον περιφρονήσας δὲν ἐθανάτωσεν αὐτόν. Μετ' ἐλίγον ὅμως τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Ἀνδρονίκου θελήσαντος νὰ θανατώσῃ αὐτόν, ὁ ἱ. κατέφυγεν εἰς τὴν ναὺν τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ὁ λαὸς ἀναλαβὼν τὴν προστασίαν του ἀνηγέρσυσεν αὐτὸν αὐτοκράτορα καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ βασάνων. Ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Ἀλέξιος Κρανᾶς κατετρόπωσε τοὺς μέχρι θράκης προσελθόντας Νορμανδοὺς, ἐπαύσαται δὲ τοῦ αὐτοῦ στρατηγῆος κατέβαλεν ὁ γαμβρὸς του Κορράδος ὁ Μερμερριτικός (1187). Ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου ἐπὶ ἱ. (1186) ἀποσιρτήσαντες οἱ Βλάχοι καὶ Βούλγαροι ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ὑπηρετικῆς οὐδέποτε πλέον ὑπατάγησαν. Ἐνεκα τῆς ἀνικανότητος τοῦ ὁ ἱ. ἐξοβανίσθη διὰ συνωμοσίας τῇ 1195, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοκράτορ Ἀλέξιος ἱ', νεώτερος ἀ-

δολφός τοῦ Ἰ., ἐτύφλωσε τοῦτον καὶ ἐφυλάκισεν. Ὅτε δὲ ἐπελόντων κατὰ τῆς Κων/πολεως τῶν Σταυροφορίων ἐδραπέτευσεν ὁ Ἀλεξιάς, ἀνέλαβε τὸν θρόνον ὁ Ἰ. τῷ 1203 μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλεξίου Δ', Νεά τέλος ἀνταρτία ὑπὸ τὸν Ἀλέξιον Δούκαν Μούρτζουφλον (Ἰαν. 1204) ἐξεθρόνισε πάλιν τὸν Ἰ. καὶ τὸν υἱὸν του, καὶ οὗτος μὲν ἐθανατώθη θρόνως, ὁ δὲ Ἰ. ἀπέθανε μετ' αὐτὸν ἐκ φυσικοῦ θανάτου. [I.K.H.]

Ἰσαβέλλα. 1) Ἰ. ἡ Δ', Βασίλισσα τῆς Καστίλιας, ἐπικληθεῖσα ἡ Κ α θ ο λ ι κ ῆ. Ἐγενήθη τῷ 1451 θυγάτηρ Ἰωάννου Β' τῆς Καστίλιας-Λεώνης, συζευθεῖσα δὲ τὸν διάδοχον τῆς Ἀραγωνίας Φερδινάνδον τὸν Καθολικὸν (βλ. λ.), διεδέξατο τῷ 1474 ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Καστίλιας τὸν ἑτεροθαλῆ ἀδελφόν της Ἐρρίκον τὸν Δ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ Φερδινάνδου (1470) ἠνώθη μετὰ τοῦ στέμματος τῆς Καστίλιας καὶ τὸ τῆς Ἀραγωνίας καὶ ἐγενήθη ἐνιαῖον πῶς μέγα ἰσπανικὸν κράτος, αὐτὴν σύμπηξιν ἐπέδωκε τὸ βασιλικὸν ζεῦχος πάσῃ δυνάμει. Καρπὸς τῶν ἐνεργειῶν τούτων ὑπῆρξαν ἡ κατάληψις τῆς Γρανάδας (1492) καὶ τῆς Νεαπόλεως (1501-3), ἡ διοργάνωσις τῆς Ἑρμανδὰδ (βλ. λ.), ἡ ἔκτασις τῆς Ἱερᾶς ἐκτετασεως, ἡ εἰκαιοποίησις τοῦ δικαιοῦματος τοῦ διορίσειν τοὺς ἐπισκόπους κτ. Ἀπέθανε τῷ 1504.—2) Ἰ. ἡ Β' Μαρία Λουίζα, γεννηθεῖσα τῷ 1830 ὡς θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φερδινάνδου Ζ' καὶ τῆς τετάρτης συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Χριστίνας. Ἐπειδὴ ὁ Φερδινάνδος δὲν ἀπέκτησεν υἱὸς καὶ κατὰ τὸν ὑφιστάμενον Σάβιον (βλ. λ.) περὶ διαδοχῆς νόμον τὸ στέμμα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ θὰ μετεβάνειν εἰς τὸν ἀδελφόν του Δὲν Κάρολον, κατήργησε τῷ 1830 τὸν νόμον τοῦτον ἐγκυμονούσης τῆς Μαρίας Χριστίνης, διὰ δὲ τὴν ὀλίγην μετὰ τοῦτο γεννηθεῖσαν Ἰ. διώρισεν ἐπίτροπον ἐν τῇ διαθήκῃ του τὴν Μαρίαν Χριστίναν. Ὁ Φερδινάνδος ἀπέθανε τῷ 1833, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας τῆς Ἰ. ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τῆς Χριστίνης ἤγειρεν ὁ Δὲν Κάρολος τὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀξιώσεις του. Ἄν καὶ ἡ ἐπανάστασις κατεστάλη ὑπὸ τοῦ Ἑσπαρτέρου, ἡ Χριστίνα ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ Ἑσπαρτέρος ὁ εἶτα διορισθεὶς ἐπίτροπος. Τῷ 1843 ἡ Ἰ. ἐκνήρυχθη ἐνῆλικος καὶ συνζεύχθη τῷ ἐξαδέλφῳ της Φραγκίσκῳ II Assis. Ἐν τῇ ἰσχῇ τῆς βασιλείας της προσεπάθησε νὰ συμβιάσῃ τὰς διαφορὰς μεριδὰς καὶ ἦτο δημοτικωτάτη, ἂν καὶ ἐκδεδομένη εἰς φιλεθνίαν. Ἀλλὰ μετὰ δολοφονικῆν ἐπιθεσιν κατ' αὐτῆς (1852) ὑπέπεσεν ἐντελῶς εἰς τὴν ἐπιθρασιν φανατικῶν κληρικῶν καὶ τοῦ εὐνοσυμένου της Μαργάρης, ἐξασκούντων μεγίστην δύναμιν εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις. Ἦ συνέπεια δὲ τούτου ἦσαν μικρὰ τὸ

κατ' ἀρχὰς ἐπαναστατικὰ κινήματα, καταλῆξαντα εἰς μεγάλην καὶ γενικὴν ἐπανάστασιν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1868 ἀναγκάσαν τὴν βασιλισσάν νὰ ἀπέλθῃ ἐξ Ἰσπανίας εἰς Πῶ καὶ εἶτα εἰς Παρίσιους. Τῇ 13/25 Ἰουνίου 1870 παρητήθη τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της Ἀλφόνσου (ΙΒ'). [Ἐγ.]

Ἰσαγύρας. Ἀρχηγὸς τῶν ἐν Ἀθῆναις δημοκρατικῶν οἵτινες τῷ 510 π. Χ. παρηκολούθησαν τοὺς ἐξορίστους τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀλκιμακιδὸν Κλεισθένην ἐπιστρέψαντας τῇ βοήθειᾳ τοῦ Σπαρτιάτου Κλεομένους εἰς Ἀθῆνας πρὸς ἐκδίωξιν τοῦ τυράννου Ἰππίου. Ἐπιτευχθέντος τοῦ σκοποῦ ἐξεργάγη δὲξιν ὁγών μεταξὺ τοῦ Ἰ. καὶ τοῦ Κλεισθέους περὶ τῆς ἀρχηγίας. Ὅτε δὲ τῷ 508 δὲ Κλεισθένης συνειδικασθὲ μετὰ τοῦ δήμου καὶ ἤρχισε διὰ τῆς συστάσεως τῶν νέων δέκα φύλων νὰ κλονίσῃ τὴν δύναμιν τῶν εὐπατριδῶν, ὁ Ἰ. καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τοὺς Σπαρτιάτας ὑπὸ τὸν Κλεομένην (507), οἵτινες κατέλαβον τὴν πόλιν. Ἀλλ' αἱ βίοπράξεις αὐτῶν ἐπῆνευον τὴν ἀντίδρασιν τῶν πολιτῶν καὶ ὁ Κλεομένης καὶ ὁ Ἰ., πολιορκηθέντες ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ὑποχρεώθησαν νὰ ἀπέλθωσι τῆς Ἀττικῆς μετ' ἀπάντων τῶν Λακεδαιμονίων.

Ἰσαῖος. Ἀττικὸς ῥήτωρ, κατὰ τοὺς μὲν εἰς Ἀθηνῶν πιθανώτερον δὲ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας, υἱὸς Διαγόρου, ἐνωρὶς ἐγκαταστάθεις ἐν Ἀθῆναις καὶ ζήσας περὶ τὰ ἔτη 390-340 π. Χ. Ὁ Ἑρμῖππος καταλέγει αὐτὸν μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰσοκράτους. Ὡς ἕξνος δὲν ἠδύνατο νὰ κατέχῃ θέσιν δημοσίου ῥήτορος, διὸ περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον διδασκάλου τῆς ῥητορικῆς καὶ λογογράφου. Εἰδικὸς ἦτο εἰς τὰς περὶ κλήρου δίκας, εἰς ἃς συνέδεε μεγάλης νομικὰς γνώσεις μετ' ἐπιτηδεύου τρόπου ἀποδείξεως καὶ ἐπιτυχεστάτων ἐπιχειρημάτων. Ὅθεν καὶ ἐκ τῶν 64 ἡ μάλλον, ἀφαιρουμένων τῶν υποβολιμαίων, 50 λόγων του μόνον οἱ κληρονομικοὶ ἐσώθησαν· οὗτοι ἦσαν 13, ὑπάρχοντι δὲ μόνον 10 ὁλόκληροι, τὸ ἥμισυ τοῦ ἐνδεκάτου καὶ μέγα ἀπόσπασμα εὐρισκόμενον παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ. Τὴν παραδοχὴν του εἰς τὸν κανόνα τῶν 10 ἀττικῶν ῥητόρων δαφίλει ὁ Ἰ. εἰς τὴν τέχνην τῆς ἀποδείξεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκδηλοῦται μεγάλη ἀντιθέσις αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀφελῆ τρόπον τοῦ Λυσίου. Ὁ Διονύσιος ἀποφαινεται ὅτι ὅσον ὑπολείπεται τῆς χάριτος τοῦ Λυσίου τοσοῦτον ὑπερέχει τῇ δεινότητι τῆς κατασκευῆς. Ἐγένετο δὲ καὶ διδασκαλὸς τοῦ Δημοσθένους. [Ἐκδ. ἐν Oratores attici, πρὸς δὲ χωριστὰ ὑπὸ Schoemann (Γραϊφθ. 1831), Bürmann (Berol. 1883), Scheibe (ἐν Bibl. Teubneriana). [X.B.]

Ἰσαρι. 1) Κώμη τῆς Ἀρκαδίας καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Λυκασούρας μετὰ 1574 κατοίκων, ἀπέχον ἀπὸ Μεγαλοπόλεως ΝΔ ὥρ. 2 1/2.—

2) Χωρίον τοῦ δήμου Φαρῶν μετὰ 386 κατ. ἔπχον ἀπὸ Χαλανδρίτσας ΝΔ ὄρ. 1 καὶ κείμενον ἐν πεδιάδι παρὰ τὸν ποταμὸν Πείρων (Καρμινίτσας). — 3) Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Καρδίτσας, ἀφ' ἧς ἀπέχει Δ ὄρ. 1/2 κείμενον παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Κἀτ. 529.

Ίσαυρος (Isar, παρὰ Ῥωμαίους Isarus), ἑῖς τῶν σημαντικωτέρων ἐκ Ν παραποτάμων τοῦ Δουνάβιως, πηγάζων ἐπὶ τοῦ ὄρους Καρδένδελ ἐν Τυρόλῳ, διαρρέων τὴν ἄνω Βαυαρίαν μετὰ τῶν πολλῶν λιμνῶν τῆς ὁποίας συνδέεται διὰ τῶν διαφόρων παραποταμίων του, καὶ μετὰ ῥοὴν 352 χμ. ὡς ἐπὶ πλείστον πρὸς ΒΔ ἐκβάλλων πλησίον τοῦ Δέγκενδερφ εἰς τὸν Δούναβιν. Ἐπὶ τοῦ Ί. κεῖνται αἱ πόλεις Μόναχον, Φράϊζιγκ καὶ Λάντσεχτ. [Μ.Σ.]

Ίσατίνη, C₂H₅NO₂ (χημ.). Πρεῖν δεισώσεως τοῦ ἰνδικοῦ (βλ. ἴ.) μετὰ νιτρικοῦ ὀξέος, κρυστάλλοι πρισματικοὶ βασιρρομοί, κίτρινοέρυθροι, τηκνέμενοι εἰς 201°. Τὸ λευκὸν κόνιν ἀποτελοῦν ἱσκιεῖς νικόν δξυθερμαινόμενον ἐν διαλύματι εἰς ὕδωρ μεταβάλλεται ἐπίσης εἰς Ίσατίνη.

Ίσάτις ἡ βαρική (Bot.) Isatis tinctoria L. Φυτόν ποῦδες διετὲς τῆς οἰκογεν. τῶν Σταυρανθῶν, γνωστὸν ὡς βαρικὸν ἀπὸ τῆς ἀρχαιοῦς (αἰ. ἡμερῶς) τοῦ Διοσκορίδου, γερμ. Waid γαλλ. Pastel ἢ Guède), αὐτοφύες δ' ἐν Εὐρώπῃ καὶ συχνὰ καλλιεργούμενον διὰ τὸ ἰνδικόν (βλ. ἴ.) ὅπερ ἐνέχυσαι τὰ φύλλα του. Φύονται καὶ ἀλλὰ ἀγρία εἰδὴ Ί., ἰδίως ἐν τῇ Ἀνατολῇ (Ί. ἀγρία τοῦ Διοσκορίδου) καὶ ταῦτα ὡς ἡμέτερος φαρμακευτικὰ κατὰ τοὺς ἀρχαίους. [Θ.Χ.]

Ίσαυρία. Μικρὰ ὄρεινὴ χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μετὰξὺ Παμφυλίας, Λυκαονίας καὶ Κιλικίας, εἰς τὰς Β ὑπαρτίας τοῦ κιλικιοῦ Ταύρου. Οἱ κάτοικοι ἦσαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἡσάν περιδότης ἐπὶ βίῳ ληστρῶν, μέγαντες καὶ τῶν πειρατειῶν τῶν Κιλικίων, καίτοι δὲ ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Ποπλίου Σεργιλίου, ὅστις ἔλαβεν ὡς ἐκ τούτου τὴν τιμητικὴν ὄνομα Isauricus, ἐξηκολούθησαν τὰς ληστρικὰς ἐκστρατείας των, μὴ ὑποταχθέντες μὴδὲ διὰ μεταγενεστέρων πολέμων, ὡς ταραχοποιοί, ἐνίοτε καὶ ὡς μισθιοὶ στρατιῶται τῶν αὐτοκρατόρων. Εἰς δὲ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Λεόντος Δ' γενόμενος, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου ὑπὸ τὸ ὄνομα Ζήνων ὁ Ίσαυρος (βλ. ἴ.). Ἐπὶ τοῦ διαδόχου τούτου Ἀναστασίου Δ' ἡ δύναμις τῶν Ίσαύρων κατεστράφη ἐντελῶς μετὰ ἐξαιετῆς ἀγῶνας (Ίσαυρικός πόλεμος). Ἐξ ἴ. κατὰ τινὰς εἰδήσεις κατήγχετο καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Γ'. φαίνεται ὅμως ὅτι τὴν φήμην ταύτην ἐδημιούργησαν οἱ ἔχθροι τοῦ βασιλέως νὰ παραστήσωσιν αὐτὸν ὡς καταγόμενον ἐκ χώρας ἧς οἱ κάτοικοι ἐφημιζόντο διὰ τὸν τραχὺν καὶ ληστρικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα,

ὅπως Ίσαυροὶ καλεῖνται ὑπὲρ τῶν χρονογράφων καὶ ἅπαντες οἱ εἰκονομάχοι βασιλεῖς (βλ. Εἰκονομαχία). [Α.Α.]

Ίσθμους ἡ Νίσσορον. Χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς γερονήσου κείμενον ἐπὶ ὁμαλῶν ὑπαρειῶν τοῦ ὄρους Χολομώνδα καὶ ἀπέχον 3 ὄρ. ἀπὸ Λιγυρίων καὶ 19 ἀπὸ Θεσσαλονίκης. Οἰκεῖται ὑπὸ 96 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης τοποθετοῦσι τινες τὰ Στάγειρα.

Ίσχυοῦμα. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ ῥωσικῷ κυβερνήτῳ Χαρκώβ, ἐπὶ τοῦ Δονέτς. Ἔχει 20 585 κατοίκους καὶ ἀρκαίον ἐμπορίον μαλλίου, ξυλείας, μέλιτος κτλ. [Μ.Σ.]

Ίσχυερός. Ὄνομα πολλῶν βασιλέων ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Σασσανιδῶν. Ί. ὁ Δ' (399—420) λέγεται ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀθεις καὶ σκληρὸς ἡγεμὼν, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐπαινεῖται ὡς δίκαιος καὶ ἐπιεικής. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπροστάτευσεν τοὺς χριστιανούς, ἀφ' οὗτο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Μαρτυριπόλεως ἐθραπέυθη ἀπὸ νοσημάτων τινος, ὑπῆρχε δὲ φίλος Θεοδοσίου τοῦ Β' μεθ' οὗ ὡς λέγεται ἐκλείσεν 100ετὴ εἰρήνην. Ἀλλ' ὅτι δὲ ἐπίσκοπος Σουσιανῆς κατέστρεψε ναὸν τινὰ τοῦ πυρός, ὁ Ί. δὲν ἡδυνήθη νὰ ἀπαγορεύῃ διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τῶν ὑπακόων του, ὅστις σφοδρότερος ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τοῦ διαδόχου του. — Ί. ὁ Β' (440—457) ὑπῆρξεν ἐχθρὸς τῶν Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων. Καὶ τοῦτον οἱ Βυζαντινοὶ περιγράφουσιν ὡς δίκαιον καὶ κρατερὸν ἄρχοντα, ἐπεκτείναντα τὸ κράτος του. Ἀλλ' αἱ πρὸς τὸ βυζαντινὸν κράτος σχέσεις του δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωσταί. — Ί. ὁ Γ' ἀνέβη τὸν θρόνον εἰς ἡλικίαν 15 ἢ 16, κατὰ τινὰς δὲ μόνον 9 ἐτῶν, τῷ 632, τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο, ὅπερ συμπέσκει μετὰ τοῦ θανάτου τοῦ Μωάμεθ, ἐγένετο εἰς τοὺς Πέρτας ἀρχὴ τῆς Ἰσλαμικῆς ἐποχῆς τοῦ χρονολογίου (Τρίτη, 16 Ἰουνίου 632). Νικήσαντες αὐτὸν οἱ Ἀράβες ἐν μεγάλας μάχαις τῷ 636 καὶ 642 ἐπρωχώρησαν πολὺ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ. ὁ δὲ Ί. ἀναγκασθεὶς νὰ καταλίπῃ τὸ κράτος του κατέφυγεν εἰς τοὺς Σινεζ. Μετ' αὐτοῦ θανόντος τῷ 651 ἐξέλιπε τὸ γένος τῶν Σασσανιδῶν, ἄρχων ἔτι 426. [Εἰγ.]

Ίσημερία καλεῖται ἐποχὴ τοῦ ἔτους καθ' ἣς πανταχοῦ τῆς γῆς ἡ ἡμέρα εἶναι ἰσηπρὸς τὴν νύκτα. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ Ίσημερινοῦ βασιλεύει διαρκῆς ἡ, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους τῆς γῆς τόπους δύο ὑπάρχουσι καινὰ ἡ κατὰ τὸ διαστήμα τοῦ ἔτους, συμβαίνουσαι ὅταν ὁ ἥλιος εὐρίσκειται ἐπὶ τοῦ οὐρανίου Ίσημερινοῦ καὶ 3ῃ ἢ μὲν ἑαρινῇ ἢ τὴν 4 Μαρτίου, ἢ δὲ φθινοπωρινῇ τὴν 11 Σεπτεμβρίου. Καὶ μετ' αὐτὴν τὴν πρώτην ἡ ἡμέρα αὐξάνει ἐν τῇ ἡμισφαίρει, τὴν ἀπὸ τὴν δευτέραν δὲ συμβαίνει μετὰ τὴν 21 Ἰουνίου. Ἡ ἀνίστησις αὕτη, προδίδουσα τὴν μακρότητα τῶν ὁρῶν τινὰ ὅσον τοῦτος καὶται μα-

κράτερον τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἶνε μεγίστη ἐπὶ τῶν πύλων αἵτινες ἔχουσιν ἐξαίρηνον ἡμέραν καὶ ἐξαίρηνον νύκτα χωρίζοντες διὰ τῶν Ἰ. Μεταξὺ τῶν δύο Ἰ. κινεῖται αἱ δύο τροπαί, καθ' ἃς ἀρχεται ἡ ἐκλείπτωσις τῆς διαφορᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς μέχρι τῆς κατὰ τὴν προσέγγ. Ἰ. ἐξισώσεως. Τὰ σημεῖα ἐνθα εὐρίσκονται ὁ ἥλιος κατὰ τὰς Ἰ. εἶναι τὰ σημεῖα καθ' ἃ τέμνεται ἡ ἐκλειπτικὴ τὸν οὐράνιον Ἰσημερινὸν καλοῦνται Ἰσημερινὰ σημεῖα, (ἑαρινὸν καὶ φθινοπωρινόν), ὅθεν εἶναι δὲ ταῦτα μετακινῶνται ἄλλα μετακινεῖνται ἀνεπαίσθητως ἐξ Ἀ. πρὸς Δ. (πρὸς ἡ γήσις τῶν Ἰ.), ἕνεκα ἰδιαίτηρας τινὸς κινήσεως τοῦ ἀξονος τῆς γῆς περὶ τὸν τῆς ἐκλειπτικῆς (βλ. λ.), διαγράφοντος περὶ τοῦτον κωνικὴν ἐπιφανείαν ἐν διαστήματι 25 868 ἐτῶν.

Ἰσημερινὸν ῥεῦμα. Ἠλ. Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς Θάλασσα.

Ἰσημερινός. Ἐπὶ μὲν τῆς οὐρανίας σφαίρας καλεῖται οὕτω μέγιστος κύκλος ἴσον ἀπέχων τῶν δύο πύλων καὶ κάθετος ἐπὶ τοῦ οὐρανίου ἀξονος, διαιρῶν τὴν οὐρανίαν σφαῖραν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νότιον, τέμνων δὲ τὸν νοητὸν ὀρίζοντα ἐκάστου ἐπὶ τῆς γῆς τοποῦ εἰς δύο ἐν διαμέτρου ἀντικείμενα σημεῖα, τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν. Ὅταν ὁ ἥλιος εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ Ἰ., πάντα τὰ μέρη τῆς γῆς ἔχουσι τὴν ἡμέραν ἴσην μὲ τὴν νύκτα· συμβαίνει δὲ τοῦτο δις τοῦ ἔτους κατὰ τὰς Ἰσημερίας (βλ. ἀνωτ.). Γήινος δὲ Ἰ. καλεῖται ἐπίσης μέγιστος τῆς γῆς κύκλος κάθετος ἐπὶ τοῦ ἀξονος αὐτῆς καὶ διαιρῶν αὐτὴν εἰς τὸ Β καὶ Ν ἡμισφαίριον, ἐφ' οὗ ἐπικρατεῖ δι' ὅλου τοῦ ἔτους Ἰσημερία. Ὁ γήινος Ἰ. διελαύνει τὴν μέσην Ἀφρικὴν, τὰς νήτους Σουμάτραν, Βορνέον, Κελέδες καὶ τὰς Μολούκας, τὴν ἐν Ἀμερικῇ χώραν τοῦ Ἰσημερινοῦ (βλ. λ.) καὶ τὴν Β Βραζιλίαν. Ἐνεκα τῆς διηγετικῆς καθέτου προσπτώσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ γήινου Ἰ. αἱ ἐπ' αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτὸν χῶραι ἔχουσι διαρκῶς μεγίστην θερμικότητα (διακεκαυμένη ζώνη), μετριαζομένην ὁμως πολλαχοῦ ἐπαίσθητως ἕνεκα ἀλλων κλιματικῶν καὶ μετεωρολογικῶν αἰτίων, οὕτως ὥστε ὁ κληθεὶς Ἰσημερινός Ἰ. ἔχει γραμμὴν ἐνδοῦσα τοὺς διαρκῶς τὴν μεγίστην μέσην θερμικότητα ἔχοντας τόπους τῆς γῆς ὅθεν συμπύπτει μετὰ τοῦ γήινου Ἰ. — Μαγνητικὸν Ἰ. καλοῦμεν γραμμὴν νοητὴν διερχομένην διὰ πασῶν τῶν θέσεων ἐπὶ τῆς γῆς ἐν αἷς ἡ μαγνητικῇ ἐγκλίσει ἰσοῦται τῇ 0 ἥτοι ἡ μαγνητικὴ βελὸν ἰσορροπεῖ ἐρριζονίως· ὁ μαγνητικὸς Ἰ. διαφέρειν τοῦ γήινου Ἰ. τέμνει αὐτὸν κατὰ δύο σημεῖα, καλεῖται ἄρα μέρος μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ Β, μέρος δὲ ἐν τῇ Ν ἡμισφαίρει τῆς γῆς. [Δ.Κ.]

Ἰσημερινὸν Δημοκρατία (Ecuador). Δημοκρατία τῆς Ν Ἀμερικῆς κειμένη

μεταξὺ Κολομβίας, Βραζιλίας, Περού καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. ἔχει ἐμδ. 299 600 τχμ. καὶ 1 004 651 κατοίκους (1885), πρὸς δὲ περικύπτει 200 χιλ. ἀγροῦς· Ἰνδοὺς ἐν τῇ Δ. μέρει· μετὰ δὲ τῶν Γαλαπάγων νήτων ἔχει ἐμδ. 307 243 τχμ. Τὸ μεγαλύτερον Δ μέρος αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὴν ὑπὸ τῶν παραποτάμων τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζονίων διαρρεσμένην πεδιάδα· τὸ δὲ Δ πληροῦται ὑπὸ τμήματός τῶν Κορδιλλιερώων, ὅπερ ἕνεκα τῶν φυσικῶν καλῶν κατέχει ὑψηλὴν θέσιν μεταξὺ τῶν ὀρεινῶν μερῶν τῆς γῆς. Δι Κορδιλλιέρας σχηματίζουσι ἐνταῦθα δύο παραλλήλους ἀλύσεις περιβαλλούσας ὀροπέδιον ἔχον μέσον ὕψος 2600 μ. Ἐπὶ τῆς ἀκρας τῶν ἀλύσεων τούτων καὶ ἐπὶ τινων διακλαδώσεων αὐτῶν ὑψοῦνται γιγαντιαία ἡφαίστεια, τὸ Σιμποράσον (6310 μ.), τὸ Κουσπάξι (5943 μ.) κλπ. Τὸ ὀροπέδιον πολλὰκις ὑποφέρει ἐκ σεισμῶν. Τὸ Δ μέρος ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, ἐκβάλλοντας εἰς τὸν Ἀμαζόνιον (Σινιπύ, Σαντιάγο, Μορόνας, Παστάζας, Τίγρης καὶ ὁ μεγαλύτερος Νάπος, ὅστις ἔχων ῥοὴν 1200 χμ. εἶνε πλωτὸς ἐπὶ 800 χμ. δι' ἀτμόπλοια). Πολὺ ἐλιγώτερον σημαντικὸν εἶναι οἱ ἀπὸ τῆς Δ σειρᾶς τῶν Κορδιλλιερώων ἐρχόμενοι καὶ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλοντες ποταμοί. Τὸ κλίμα ποικίλλει· μεγάλως κατὰ τὴν ὕψ. Δι πεδιάδας Δ τῶν Κορδιλλιερώων, καλυπτόμεναι ὑπὸ παρθένων δασῶν, λιμνῶν καὶ ἐλῶν εἶναι ὑγρὰ καὶ θερμὰ, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ παράλιος χώρα. Γλυκύτατον ὁμως κλίμα ἔχει τὸ ὀροπέδιον μεταξὺ τῶν δύο ὀροσειρῶν, ὅπου συνήχθη καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας. Μεταξὺ τῶν πολυτίμων δασικῶν προϊόντων τῆς δημοκρατίας διακρίνεται ὁ φλοιὸς τῆς κίνας, πρὸ πάντων ὁ τῶν Δ ὑπηρετῶν τῆς ὀρευστασίας τῆς Λόας καὶ τῶν Δ κλιτύων τοῦ Σιμποράσου (1000—1600 μ.). Ἐκ τῶν κατοικῶν 100 χιλ. εἶναι ἀμιγεῖς ἀπόγονοι τῶν Ἰσπανῶν, αἵτινες μετὰ τῶν μιγάδων ἀποτελοῦσι τὴν τάξιν τῶν γαιοκτημόνων, ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους, μεγαλεμπόρων κλπ. τὴν τῶν ἐργατῶν δὲ κυρίως ἀποτελοῦσιν οἱ ἐκπολιτισμένοι Ἰθαγενεῖς Ἰνδοί, οἵτινες ἐμίλοῦσι διάλεκτον τῆς Κουέχουα καλουμένης γλώσσας, ἐσχλημάτιζον δὲ πρὸ τῆς κατακτήσεως τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν μέγα καὶ καλῶς διοργανωμένον κράτος οὗ ἡ πρωτεύουσα ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσιν ἄγρια φυλὰ Ἰνδῶν εἰς τὰς Δ πεδιάδας ἀνήκουσαι πιθανῶς εἰς τὴν καραιβερασιανὴν οἰκογένειαν. Κύρια προϊόντα εἶναι χρυσός (εἰς τοὺς ποταμούς), ἄργυρος, ὑδράργυρος, πατρέλαιον, ἐλαιοὶ, βαφικὰ καὶ φαρμακευτικὰ φυτά, βάμβυξ, κακάον, καφές, σακχαροκάλαμον, βανίλια κλπ. Γίνεται δὲ ἐξαγωγή κακάου, καφέ, ψαθ. πέλων, κίνας, καουτσούκ (ἐν ἔλῳ τῇ 1891 περίπου 8 ἑκατ. σοκρῶν, 1 σοκρῶν=5 φρ.). Ἔσδα καὶ ἔξοδα 11,3 ἑκατ. σοκρῶν, δημό-

σιον χρόνος 18 1/2, ἑκατομ. Ὁ ἐνεργὸς στρατὸς ἀποτελεῖται ἐκ 2758 ἀνδρῶν. Ἡ ἐπικρατοῦσα ῥηθρὰ εἶνε ἡ καθολικὴ, ἔχουσα ἐν Κορίνθῳ ἀρχιεπισκοπὸν. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις εἶνε ἀκόμη ἀτελεστάτη. Ἡ δημοκρατία διατείνεται εἰς 16 ἐπαρχίας, πρωτεύουσα δ' αὐτῆς εἶνε τὸ Κορίνθον. Τὸ σύνταγμα χρονολογείται ἀπὸ τοῦ 1830, ὑπέστη δὲ πολλὰς τροποποιήσεις, τελευταίον τῷ 1883. Ἡ ἔθνη, Συνέλευσις ἀποτελουμένη ἐκ δύο βουλῶν συνέρχεται ἑκάστον δευτέρον ἔτος. Ἡ Γερουσία ἀπαρτίζεται ἐκ 30 μελῶν ἐκλεγμένων ἐπὶ 4 ἔτη, ἡ δὲ Κάτω Βουλὴ ἐκ 33, ἐκλεγμένων ἐπὶ 2 ἔτη. Ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλέγεται ἀμέσως ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὶ 4 ἔτη. — Ἡ χώρα τὸ πάλαι ἀνήκεν εἰς τὸ κράτος τῶν Ἰνκα, ἐκυριεύθη δὲ τῷ 1532 ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν καὶ ἀπετέλει τότε μέρος τοῦ Περού, ὕστερον δὲ τῆς Νέας Γρανάδας. Ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἐγένετο τῷ 1820 καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐρχήματιζε μετ' ἄλλων μερῶν τὴν δημοκρατίαν τῆς Κολομβίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1830 ἐγένετο ἀνεξαρτήτως κράτος. [Μ.Σ.]

Ἱστορίας (Μιχαὴλ Ῥάλλης, ὁ ἐπιλεγόμενος Ἰ.), εἰς ἐκ τῶν ἐπιφανέστερων Ἑλλήνων ἱστοριῶν τοῦ μεσαιῶνος, ἐκ τοῦ γνωστοῦ μετὰ τὸν στρατιωτικὸν οἶκου, ὅστις μετὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων συμμαχῶν πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τῶν Πατρῶν, ἀλλὰ συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὁμάρ ὑπέστη τὴν δι' ἀναστολήσεως θάνατον. [Μ.Μ.]

Ἱστορίας. βλ. Ἱστορίας.

Ἱστορίας. Στενὴ γλῶσσα γῆς συνδέουσα δύο ἡπείρους ἢ χερσόνησον μετ' ἡπείρου. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐκαλεῖτο οὗτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἢ μεταξὺ τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ Παριωνικοῦ κόλπου, δι' ἧς συνεδέετο ἡ Πελοπόννησος μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ ἦτις ἀπὸ τῆς πλησίον αὐτῆς πόλεως ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἰ. τῆς Κορίνθου. Ὁ Ἰ. οὗτος, ὅστις κατὰ τὸ στενὸν τῶν μερῶν ἔχει πλάτος 9 χμ., ὑψοῦται δὲ κατὰ τὴν θέσιν τῆς νῦν διώρυγος μέχρι 80 μ. καὶ νοτιώτερον μεταξὺ Κεγχρεῶν καὶ Νέας Κορίνθου μέχρι 130 μ., ἐκαλεῖτο παρὰ Βυζαντινοὺς Ἐξαρμῖον (ὡς ἔχων θῆλην ὁ μιλίων πλάτος), διατηρεῖται δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο μέχρι τῆς σήμερον. Ἡ Ἱστορία γὰρ, περιλαμβάνουσα ἐκτὸς τοῦ στενωπὸν τῶν μερῶν καὶ τὴν περιγῆν τοῦ ὅρου Γερανείας (Μακροπλάγι), κατὰ τὸ μεγαλύτερον ἂν μέρος ἀνήκει νῦν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορινθίας, μόνον μικρὸν δὲ ὑπόλοιπον εἰς τὴν Μεγαρίδα. Ὁ Ἰ. ἦτο ἱερὸς τῷ Ποσειδῶνι, οὗ ὑπῆρχεν ἐνταῦθα μεγαλοπρεπὴς ναὸς ἐντὸς μεγάλου ταμένους περιχλαινόντος καὶ ἀλλὰ ἱερὰ, ναοὺς, ἀνδριάντας νικητῶν ἐν τοῖς Ἱστορίαις κλ. Πρὸς δὲ ὑπῆρχεν ἐνταῦθα θεῶν καὶ σταδίων, ὅπου ἐτελούντο ἀνὰ πᾶν τρίτον ἔτος, μεταξὺ τοῦ

δ' καὶ γ' καὶ τοῦ δ' καὶ α' ἐκάστης Ὀλυμπιάδος, κατὰ τὸ θέρος, οἱ περίφημοι ἀγῶνες εἰ καλούμενοι Ἱστορία, ἢ μετὰ τὰ Ὀλύμπια μεγαλοπρεπέστατη ἐθνικὴ ἐστὶ τῶν Ἑλλήνων. Τὴν ἱερὴν τῶν Ἱστορίων δὲ μῦθος ἀναγεί εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ἥλιον ἐκείν, εἰς δὲ τὰ ἐγκαίνια νικηταὶ ἀνεδείχθησαν εἰ Κάτωρ, Κάλαϊς, Ὀρφεύς, Ἡρακλῆς, Πολυδεύκης, Πηλεὺς, Τελαμών καὶ Θησεύς. Κατὰ νεώτερον δὲ μῦθον ἱερὰς τοὺς ἀγῶνας ὁ Ποσειδῶν πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ Μελικέρτου υἱοῦ τῆς Ἰνούς· τρίτος δὲ μῦθος ἀναγεί τὴν ἱερῶν (ἢ ἀνακαίνισιν) αὐτῶν εἰς τὸν Θησέα νικῶντα τὸν ληστὴν Σίνιν. Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐποχὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον ζωγράφον μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας· ὁ Σόλων μάλιστα προώρισε δι' ἑκάστον Ἱστορικὸν ἀμοιβὴν 100 δραχμῶν, ὅπου ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ ἀνεγνωρίζοντο ἡδὴ καὶ ἐφημιζόντο τὰ Ἱστορία ὡς περιοδικὴ ἐστὶ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Μορμίου καταστροφῆς τῆς Κορίνθου, ἥτις εἶχε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀγῶνων, δὲν ἐπῆλθε διακοπὴ αὐτῶν, ἀλλὰ ἡ διεύθυνσις μετεβίβασθη εἰς τοὺς Σικυωνίους, μέχρις ὅτου ἀντικαθίστατο ἡ Κορίνθος ἀνελθεὶς πάλιν αὐτὴν, οἱ δὲ ἀγῶνες περιῆλθον ἐκ νέου εἰς μεγάλαν ἀμνην ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων. Τὰ Ἱστορία συνίσταντο, ὡς συνήθως, εἰς μουσικὸς, γυμνακὸς καὶ ἱππικὸς ἀγῶνας· τὸ βραδεῖον ἦτο στέφανος ἐκ πελίνων μὲν κατὰ τὴν προρρωμαϊκὴν ἐποχὴν, ἐκ κλαδῶν δὲ πίτους ἐπὶ τῶν Ἀυτοκρατόρων. Μεταξὺ τῶν θεωριῶν (βλ. λ.) τῶν ἀποσπελμένων εἰς τὰ Ἱστορία ὑπὸ τῶν διαφόρων πολιτειῶν, αἱ τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν αἱ μεγαλοπρεπέσταται. Μόνον οἱ Ἕλαιοι δὲν ἐπέμπον θεωρίαν, δὲν ἐλάμβανον δὲ καὶ μέρος ἐξ Ἑλλήδος ἀγωνισταί, ἐκτὸς τῶν Ἀσπρατόων. Περὶ ἄλλων λεπτομερειῶν κοινῶν εἰς τοὺς μεγάλους ἑλληνικοὺς ἀγῶνας βλ. καὶ Ὀλύμπια. Τὸ στάδιον ἐν τῷ ὅποιον ἐτελούντο οἱ ἀγῶνες, διακρίνεται καὶ νῦν ἐπὶ ὡς κτίσιον· ἐν αὐτῷ ἐκκρύβθη τῷ 336 π.Χ. ὁ Ἀλέξανδρος ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν, τῷ δὲ 196 π.Χ. ἐνταῦθα ἐκήρυξεν ὁ Ἰ. Κεῖντιος Φλαμίνιος τὴν ἀνέξαρτησιν τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τοῦ περιόλου σώζονται νῦν μόνον τὰ θεμέλια τοῦ τείχους· θυρικτὸς τούτου εὐρίσκονται ἐρείπια τινὰ θοῶ θεῶν. Ὁ περιόλος πρὸς Π καὶ ΒΑ συμπίπτει μετὰ μεγάλου τείχους ὅπου διατρέχει ὅλην τὴν πλάτος τοῦ Ἰ. ἀπέκλειε τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἐσκόπευε γὰρ ἐμποδίσαι τὰς ἐκ Β πολέμους προσβολὰς. Ἡ οἰκδομὴ αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς παλαιότατους χρόνους, κατεστράφη δὲ αὐτὸ ἐν τοῖς ὕστερον ἐπανειλημμένους κατὰ μέρος καὶ πάλιν ἐπιδιορθώθη, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν σωζομένων ἐρείπων. Πλησίον αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ τὰ ἴχνη τοῦ λεγομένου

διόλκω, δι' αὐτὴν μικρὰ πλοῖα εἰσέρχοντο διὰ τῆς ἑσχάτης ἀπὸ τοῦ σαρωνικοῦ εἰς τὸν κορινθιακὸν κόλπον καὶ τὴν ἀνάπαλιν, ἵνα ἀπορροῶσι τοιοῦτοτρόπως τὴν μακρὴν περὶ τὴν Πελοπόννησον πλοῦν. Ἡδὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῆς διωρύξεως τοῦ Ἰ. πρὸς εὐκολίαν τῆς ναυσιπλοΐας. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν οἱ ὁποῖοι συνέλαβον τὸ σχέδιον (ἦσαν δὲ αὐτοὶ ὁ Περίανδρος, Δημήτριος ὁ πολιτοκρητής, ὁ Καίσαρ, ὁ Καλιγούλας, ὁ Νέρων, Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς) μόνον ὁ Νέρων ἤρχισε τὴν ἐργασίαν, τὰ δὲ ἔργα αὐτῆς ἦσαν τάρροι, ὧν ἡ μὲν δυτικὴ εἶχε μῆκος 2 χμ., ἡ δὲ ἀνατολικὴ 1,5 χμ. καὶ ὀμφότεραι πλάτος 40 μ. Κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἐπανειλημμένως ἀνεκαινίσθη τὸ σχέδιον, μέχρις ὅτου γαλλικὴ ἐταιρία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τὸρρ ἔλαβε τῇ 1881 παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀδειαν τῆς διωρύξεως καὶ ἤρχισε δραστηρίως τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ὅτε δὲ τῇ 1890 ἡ ἐταιρία αὕτη δὲν ἦτο πλέον εἰς κατάστασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας, ἐσηματίσθη ἑλληνικὴ ἐταιρία, ἥτις τῇ 1893 ἀπεπεράτωσε τὴν διωρύχα. Τὰ ἐγκαίνια ταύτης ἐωρτάσθησαν τὴν 25 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἡ διωρύχ διατέμνει τὸν Ἰ. εἰς τὸ στενωτέρον μέρος, ὅπου εὐρέθησαν καὶ τὰ ἔργα τῆς ἐργασίας τοῦ Νέρωνος, εἰς δὲ μῆκος 0,3 χμ., πλάτος 24,6 μ. καὶ βάθος 8 μ. Ἀπὸ τῆς ἄρχῃς τῆς διωρύξεως ἰδρύνθησαν νέα χωρία ἐπὶ μὲν τῆς Δ εἰσόδου ἡ Ποσειδωνία, ἐπὶ δὲ τῆς Δ ἡ Ἰσθμία. Ὀλίγον Β ταύτης εὐρίσκεται ἡ θέσις τοῦ ἀρχαίου Σχοινυῶτος (ὅπου τὸ νῦν Καλαμάκι), 5 δὲ χμ. Ν ἔκειτο ἄλλο ἐπίνειον τῆς Κορίνθου Κεγχρεαί. Πρὸς κυρίως Δῆμῖτσα, Ὁ Ἰ. τῆς Κορίνθου, 1882, [Μ.Γ.]

Ίσθμος (Ἀνατομ.). Τὸ μεταξὺ τῶν παριστημίων καμάρων καὶ τῆς κινίδος, κειμένη ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ ἄνω, καὶ τῆς ῥάχως τῆς γλώσσης κάτωθεν, διάστημα, δι' αὐτοῦ κοινοῦ τὸ κοίλον τοῦ στόματος πρὸς τὸν φάρυγγα. [Ι.ΠΘ.]

Ίσίδωρος. Ἑλλήν γεωγράφος ἐκ Χάρκαρος ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, ζήσας ἐπὶ Αὐγούστου καὶ σύγχρονος τοῦ Στράβωνος. Κατέχομεν αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Σταθμοὶ Παρθικοὶ σημειώσεις ἐκ περιηγήσεως τοῦ Παρθικοῦ κράτους, ἀφορώσας κυρίως εἰς τὰς ἀποστάσεις (ἐκδ. ἐν Müller, Geogr. min. Α' 244—56). Ἐγραφε δὲ ὁ Ἰ. καὶ γενικώτερον ἔργον περὶ ἅπαντος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. [Χ.Β.]

Ίσίδωρος 1) Ὁ ἄγιος, μοναχὸς ἐν Πηλουσίῳ τῆς Αἰγύπτου (ἔθεν Πηλοσυσσιώτης γ), γεννηθεὶς τῇ 370 π.Χ. ἐν Ἀλεξανδρίᾳ. Ἐνεκὰ τοῦ αὐστηροτάτου ἀσκητικοῦ βίου τοῦ ἀπέχλυσε μεγίστης ὑπερήφους, ἣν ἐχρησιμοποίησε καὶ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὁρθοδόξιας. Ἀπέθανε τῇ 440. Αἱ πλείονες τῶν 2000 ἐπιστολῶν τοῦ (ἐκδ. ἐν Παρίσι. 1638)

εἶναι μεγάλης ἀξίας διὰ τὴν σύγχρονον αὐτῇ ἱστορίαν. — 2) Ὁ Σεβίλλης, ἐπικληθεὶς Hispaniensis, γεννηθεὶς περὶ τὸ 560 ἐν Καρθαγίνῃ τῆς Ἰσπανίας, ἐγένετο τῇ 600 ἐπίσκοπος τῆς Σεβίλλης καὶ ἀπέθανε τῇ 636. Ἦτο πολὺ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, αὐτὸς τὰ λατινιστὶ γεγραμμένα ἔργα, δογματικά, λειτουργικά, πρὸ πάντων δὲ τὰ ἱστορικά (Ἱστορία τῶν Γότθων, Ἱστορία τῶν Βανθάλων καὶ Σουθῶν, Χρονικὸν) καὶ τὰ περὶ λατινικῆς γλώσσης ἐξετιμῶντο λίαν κατὰ τὸν μεσαίωνα. Ἐκδόσεις ἐλθόν ἐκ τοῦ ἀπὸ Aeneas (εἰς 7 τ. Ῥώμῃ 1791—1803). — 3) Ἑλλήν ἀρχιεπίσκοπος Κιέβου καὶ μητροπολίτης τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τοῦ Βησσαρίωνος εἰργάσθη ἐν Φεράρα καὶ Φλωρεντίᾳ πρὸς ἐνωσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν, μετὰ δὲ τὸ περὶ ταύτης ψευδοσύγγραμμα ἐπιμήθην διὰ τοῦ ἀξιώματος Καρδινάλιου. Ἀλλ' ἐν Ῥωσίᾳ ἔτυχε κακίστης κατέπιν τούτων ὑποδοχῆς καὶ ἐφυλακίσθη ἐδραπέτευσεν ὁμῶς εἰς Ῥώμην καὶ σταλθεὶς ἐκείθεν εἰς Κων/πολιν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐνωτικοῦ ψηφίσματος (1451), ἐπωλήθη ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀλωσιν ὡς δοῦλος καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐπανελθὼν παρὰ τῇ Πάπᾳ ἐτιμήθη διὰ τοῦ τίτλου Πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ ἀπεθ. τῇ 1464 ἐτάφη ἐν τῇ ναῷ τοῦ ἀγίου Πέτρου. [Β.Ε.]

Ίσίδωρος ὁ Μιλήσιος. Περιφημοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ Ἰουστινιανῷ, οἰκοδομήσας μετὰ τοῦ Ἀνθεμίου τοῦ ἐκ Τράλλεων τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας. Νεώτερος αὐτοῦ ὁμῶνους ἀδελφὸς ἀνωκοδόμησε τὸν θόλον τοῦ ναοῦ παθόντα ἐκ σεισμοῦ τῇ 554.

Ίσι-κούλ (=Θερμὴ λίμνη). Ἀλυμρὰ λίμνη, κειμένη ἐν τῇ τιθρηρικῇ ἐπαρχίᾳ Σερματινῶν, Ν τῆς Βαλχάσχ λίμνης. ἔχει ἐμβ. 5122 τγμ. καὶ πολλὰς ἰχθύας. [Μ.Σ.]

Ίσας. Αἰγυπτία θεοὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παραχάλασμένη πρὸς τὴν Δῆμητραν, ἀδελφὴ καὶ σύζυγος τοῦ Ὀσίριδος, μετὰ τοῦ μύθου τοῦ ἰσοῦς στενωτάτα συνδέεται ἔτις τῆς Ἰ. οἱ δύο αὐτοὶ ἀρχαιότατοι θεοὶ ἐτιμῶντο καθ' ἑρῶδες ὑπὸ πάντων ἀπὸ κοινῆς τῶν Αἰγυπτίων. Βραδυτέρων ἡ λατρεία τῆς Ἰ. εἰσέχθη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς Ῥώμην, ὅπου φαίνεται ὅτι κατὰ τὰς ἐορτάς τῶν μυστηρίων αὐτῆς πολλοὶ συνάθαιον παρεκτροπαί. Παριστάνεται συνήθως φέρουσα ἐπὶ κεφαλῇ τὴν δίσκον τοῦ ἡλίου μεταξὺ δύο κερῶν θαμάλειος ἡ ὁρέων, ὅστις εἶνε τὸ ἱερογλυφικὸν αὐτῆς σύμβολον. Περιφημία αὐτῆς ἱερὰ ἦσαν ἐν Φιλαις (βλ. πίν. Αἰγυπτιακῇ ἀρχαιολογικῇ), Μέμφιδι καλ.

Ίσκια (Ischia). Μικρὰ νῆσος ἡφαιστειώδης, κειμένη ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως, ἔχουσα ἐμβ. 69 τγμ. καὶ 22 170 κατοίκους. Εἶνε πλουσία εἰς ἱαματικὰς πηγὰς, οἶνον, ὀπώρας. Ἡ ὕψηλότερα κορυφὴ εἶνε τὸ ἐκτεταμένον ἡφαιστειὸν Ἐπομέο (768 μ.). Ὑπὸ

ταύτην κείται τὸ χωρίον Καζαμπεϊσολα ὅπου κατεστράφη ὑπὸ σεισμοῦ τῆς 16/28 Ἰουλίου 1883. Ἡ πρωτεύουσα Borgo d'Ischia ἔχει 2741 κατ., εἶναι δὲ ἔθρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Ίσκιλίπ ἢ Ἐσκιλὸπ. Κομποπόλις τῆς διοικήσεως Κασταμονῆς τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔχουσα περίπου 8000 κατ. Κείται παρὰ πύας τῆς ὑπώρειας τοῦ Κούρ-δάγ καὶ ἔχει ἀρχαίαν γεωργίαν. [Μ.Χ.]

Ίσολά (Ἰωσ. Φραγκ. de Isla). Ἰσπανὸς ποιητὴς, γεννηθεὶς τῇ 1708 ἐν Βιδάνεσ τῆς Λεωνίας, ἀπεθ. τῇ 1783 ἐν Βολωνίᾳ. Εἰσήλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ εἶναι τὸ σατυρικὸν μυθιστόρημα Ἱστορία τοῦ περιφθίμου ἱεροκήρυκος καὶ μοναχοῦ Gerundio de Campazas, alias Zotes, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπεικονίζει τοὺς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτορας τῆς ἐποχῆς τοῦ τότε σαρκαστικῶς ὥστε πωλοῦσθαι τὸ ἔργον ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Καὶ ἄλλα δὲ ἐπιτυχῆ σατυρικὰ ἔργα ἐδημοσίωσεν. [Μ.Γ.]

Ίσολάμ, Ἰσλαμισμός. Βλ. Μωάμεθ.

Ἰσλανδίς (Island=παγωμένη χώρα). Νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν Δανίαν, κειμένη ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ ὠκεανῷ μεταξύ Γροιλανδίας καὶ Νορβηγίας, ὑπὸ Β πλάτος 63° 24' μέχρι 66° 33'. ἔχει ἐμβα. 104 785 τ.μ. καὶ 69 224 κατ. (1888). Ἐκτὸς τῆς Ν παραλίας ἀπανταχοῦ αἱ παραλίας διατρίχονται ὑπὸ πλεισίων λιμένων καὶ κόλπων βαθύς εἰσερχομένων εἰς τὴν χώραν. Τὸ ΒΔ μέρος ἀποτελεῖ χερσόνησος συνδεδεμένη μετὰ τοῦ λοιποῦ δι' ἰσθμοῦ πλάτους 7,5 χμ. Σχεδὸν ἅπαντα ἡ ἰσθμοῦ γένεσις νῆσος εἶναι ὄψιπέδιον ἔχον ἐν τῷ κέντρῳ ὕψος 700 μ., διασταυρούμενον ὑπὸ βωτεινῶν χαράκων καὶ ρευμάτων καὶ καλυπτόμενον ὑπὸ βράχων, λάβας, πάγων καὶ χιόνος. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὕψονται ὄρη μέχρι 1000 καὶ 2000 μ., καλυπτόμενα ὑπὸ παγώνων, χωρίζοντα δὲ τὸ Ν τῆς νήσου μέρος ἀπὸ τοῦ Β. Ἐκ τῶν πολλῶν ἡφαιστειῶν, ἀτινα ὡς καὶ οἱ συγχροὶ σεισμοὶ πολλάκις ἐπιφέρουσι καταστροφάς, τὸ γνωστότατον εἶναι ἡ Ἔκλα (βλ. λ.), τὸ ὑψηλότερον ὅμως τὸ Ὀραιφάτοκνύλλ (1959 μ.). Ἡφαιστειώδη φαινόμενα χαρακτηριστικὰ εἶναι αἱ πολλαὶ θερμαὶ πηγαὶ (οἱ δέλλοι, βλ. λ.), θειωνεῖαι κλ. Οἱ ποταμοὶ εἶναι μικροὶ ἀλλὰ πολυάριθμοι καὶ πλήρεις ἰχθύων, αἱ δὲ λίμναι βαθεῖαι. Τὸ κλίμα εἶναι μεταβλητόν, ὑγρὸν καὶ ὀμίχλωδες, μέση θερμοκρασία ἐν ἑν Ῥεύικαδιν + 5,25° Κ., ἐπὶ τῆς Β παραλίας 0,58°. Οὐ σπάνια εἶναι τρομερὰ καταιγίδες. Τὰ προϊόντα τῆς γεωργίας εἶναι πενιχρότατα ὡς πρόφιμα χρησιμεύουσιν ἐκ φυτῶν διαφόρων βράγες (μυρτίλλοι κλ.) βρώμη, ἰσλανδινὸς λεγὼν κλ., ἐπ' ἐσχατιῶν καὶ γεωμήλα καὶ λαχανικά. Ὁ ἄρτος εἶναι σπάνιον ἐδεσμα πλὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἀμυλαὶ δὲ ἡ κτηνοτροφία πρὸ πάντων προϊόντων καὶ

ἵππων. Ἐξάγονται δὲ τεταρχειμένοι ἰχθῆες, μαλλίν, ἰχθυέλαιον, παστὰ κρέατα, λίπος, πτερὰ, πτῖλα τῶν πολυαριθμῶν νησῶν (Somateria), ὡς καὶ ἐσχατίες θείων. Οἱ κάτοικοι Ἰσλανδοὶ εἶναι γερμανικῆς φυλῆς, σοβαροί, τίμιοι, φιλόξενοι καὶ φιλοπάτριδες, ἠθικώτατοι καὶ φιλομαεῖς ἅπαντες γνωρίζουσι γράφην καὶ ἀνάγνωσιν. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι ἡ ἀρχαία νορβηγική, διατηρηθεῖσα σχεδὸν ἀμετάβλητος, ὑπάρχει δὲ πλυσία φιλολογία, περὶ ἧς βλ. ἐν λ. Σκανδιναυικῇ φιλολογίᾳ. Διαίρεται ἡ νῆσος εἰς 4 ἐπαρχίας, πρωτεύουσα δ' εἶναι τὸ Ῥεύικαδιν.—Ἡ Ἰ. ἀνεκαλύφθη τῇ 995 ὑπὸ ἱρλανδῶν μοναχῶν, ἐπωκίσθη δὲ ἀπὸ τοῦ 874 κυρίως ὑπὸ Νορβηγῶν, εἰτινες ἱδρύσαν πολιτείαν ἀριστοκρατικὴν, δεγθεῖσαν τῇ 1000 τὴν χριστιανισμὸν καὶ περιελθούσαν εἰς μεγάλην ἀμυην πολιτισμοῦ (ποιήσεως καὶ ἐπιστήμης). Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ 11' αἰῶνος ἐτωτερικαὶ παραχρῆν προκυλλέσαν τὴν ἀνάμειξιν τοῦ βασιλείως τῆς Νορβηγίας Ἀκον Ε', δι' ἧς ἡ νῆσος προσετρήθη εἰς τὴν Νορβηγίαν. Ἐκτοτε παρήκμασεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ πνευματικὴ κίνησις. Τῷ 1381 ἡ Ἰ. μετὰ τῆς Νορβηγίας ἐγένετο δανικὴ, ἡ δὲ ὀρθοκευτικὴ μεταρρυθμίσις εἰσαχθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1540 ὑπὸ Χριστιανῶ τοῦ Γ' συνετέλεσε πάλιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνευματικοῦ βίου. Πολλὰ δεῖνὰ ὑπέφερεν ἡ νῆσος δι' ἐπανειλημένων λιμῶν, ἐπιδημιῶν καὶ σεισμῶν. Τῇ 1874 ἔλαβε σύνταγμα ἐλευθερίας. Τὸ ἀντιπροσωπικὸν σῶμα (Althing=Γερουσία) ἀποτελεῖται ἐκ 36 μελῶν, 30 ἐκλεγμένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ 6 ἐκ διοριζομένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως, οἵτινες μετὰ 6 ἐκ τῶν πρώτων σχηματίζουσι τὴν Ἀνω βουλὴν, οἱ δὲ λοιποὶ 24 τὴν Κάτω βουλὴν. Ἐκκλησιαστικῶς ἀποτελεῖ ἡ νῆσος εἰδικὴν ἐπίσκοπὴν. [Μ.Σ.]

Ἰσλανδικὸς κρύσταλλος (Spath d'Islande). Τὸ καθαρώτατον εἶδος τοῦ ἐν τῇ φύσει ὑπάρχοντος ἀνθρακικοῦ ἀσβεστοῦ, κρυσταλλωμένον ἐν εἴδει διαφανεστάτων ῥομβοῦσιν καὶ δεικνύον διπλῆν τοῦ φωτὸς διάθλασιν. [Δ.Κ.]

Ἰσλιγκταν. Βάρειος συνοικία τοῦ Λονδίνου, ἔχουσα 319 433 κατοίκους τῇ 1891 καὶ μεγάλην φυλακὴν. [Μ.Σ.]

Ἰσμαήλ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 109 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Ἰσμαήλ. Κατὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν παράδοσιν υἱὸς τοῦ Ἀδράμ ἐκ τῆς δούλης του Ἀγάρ καὶ γενάρχης τῶν 12 Ἰσμαηλιτικῶν ἤτοι βορειοαραβικῶν φυλῶν (Ἀγαρτίνων, Ναβαταίων, Ἰσραελίων κλ.).

Ἰσμαήλ πασσάς. Ἀντιβασιλεὺς (χεδίβης) τῆς Αἰγύπτου, υἱὸς τοῦ Ἰμπράημ πασσα, γεννηθεὶς ἐν Καίρῳ τῇ 19/31 Δεκ. 1830. Ἐκπαίδευθεὶς ἐν Παρισίοις, διετέλετο τὸν θρόνον τοῦ ἀντιβασιλείου Σαΐδ πασσάν τῇ 9/18

Ἰαν. 1863, καὶ πολλὰ μὲν ἀφέλκεται τὴν χώραν, ἀναπτύσσει τὸ δίκτυον τῶν διωρυχῶν, ὑποστηρίζει τὴν κατασκευὴν τῆς τοῦ Σουεὺ καὶ τῶν τῶν σιδηροδρόμων ἐν τῷ δέλτα τοῦ Νείλου, ἐκτελέσας δὲ καὶ μεγάλα λιμενικὰ ἔργα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἀλλὰ ἦτο εἰς ἀκρον σπάταλος, καὶ μολονότι ἦτο ἡ λουσιώτατος ὡς ἱδικτήτης πλείστων γαιῶν δὲν ἐπῆρκεν αὐτῷ τὰ εἰσοδήματά του καὶ κατέφυγεν εἰς ἀναγκαστικά δάνεια καὶ διπλὴν εἰσπραξὶν φόρων, δὲν ἐπλήρωνε δὲ καὶ τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων καὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐμπόρων. Τῷ 1865 ἐπέτυχε παρὰ τῆς Πύλης τὴν κληρονομικὴν τοῦ ἀξιώματος τῆς βασιλείας διὰ τὴν ἔδωκεν αὐτοῦ εἶκον ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, τῷ δὲ 1868 πλὴν ἄλλων τιμῶν παραχωρήσεων ἔλαβε καὶ τὴν πρωτονομίαν τοῦ χεδιδε (βασιλείας ἐν τῇ περσικῇ). Ἐμβαλὼν ἑμῶς ὑποφίας εἰς τὴν Πύλιν διὰ τῆς συστάσεως δημολότητος στρατοῦ καὶ στόλου, ἡγαγὰσθαι ὡς αὐτῆς ὑποστηρίζοντος ὑπὸ τῶν μεγάλων Δυνάμεων νὰ περιεσθῇ τὸν στρατὸν εἰς τὴν δὲ τῆς συνθήκης τοῦ 1841 ἐπισθέντα ἀριθμὸν, νὰ παραδώσῃ τῇ Πύλιν ἐπὶ ἀποζημιώσει χρηματικῇ τὰ θεωρηκὰ πλοῖα καὶ νὰ ὑποβάλλῃ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τὴν ἐλεγχον τῆς Πύλης (1870). Ἐν ταῦταις τῷ 1873 ἐπέτυχε φερμανικὸν, δι' οὗ ἀπεδέθησαν αὐτῷ τὰ πρὸ τριετίας ἀφαιρεθέντα προνόμια. Ἐκτὸς τοῦ ἐστραίου φόρου, ὑποχρεώθη ὁ χεδιδε κατὰ τὴν ῥωσσοτουρκικὴν πόλεμον νὰ πέμψῃ ἐπικουρίαν 6000 ἀνδρῶν εἰς τὸν τουρκικὸν στρατόν. Ὁ Ἰ. ἀποπειραθεὶς νὰ ἐκτείνῃ πρὸς Ν τὰς κτήσεις του, ἐκυρίευσεν μὲν τὴν ἐπαρχίαν Δαρφῶρ, ἀλλὰ ἡττήθη ὑπὸ τῶν Ἀβερσυνίων. Τῷ 1876 ἐπώλησε παρακινηθεὶς ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς διπλωματίας τὰς εἰς χεῖρας τοῦ 177 000 μετοχὰς τῆς διώρυγας τοῦ Σουεὺ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ὕστερον μεγάλως ἐκτάσεις δημοσίων γαιῶν καταχωρηστικῶς ὑπ' αὐτοῦ καταληφθεῖσας καὶ καρπευμένας ἡγαγίσθη νὰ ἀπεδώσῃ εἰς τὸ Κράτος. Εἰς τὸ νέον ὑπουργεῖον τοῦ 1878 προσελήθησαν Ἀγγλος (Οὐλίσων) ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν καὶ Γάλλος (de Blignières) τῶν δημοσίων ἔργων. Ὁρίσθη δὲ ὁ χεδιδε νὰ εἴναι μόνον δ' ἐκτελεστής τῶν ἀποφάσεων τοῦ ὑπουργεῖου. Τὴν τοιοῦτον ζυγὸν ὁ Ἰ. προσεπάθησε ματαίως ν' ἀποτινάξῃ διὰ στρατιωτικῆς ἐπανάστασεως κατὰ Φεβρουάριον 1879, ἥτις ἀπετείνετο εἶθι κατ' αὐτοῦ, ὑπεθάλπετο δὲ κρυφίως ὑπὸ τοῦ Ἰβίου. ὅτε δὲ ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀποπομπὴν τῶν ξένων ὑπουργῶν καὶ συνέστησεν ὑπουργεῖον μόνον ἐξ Αἰγυπτίων ἀποτελούμενον, αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἐπαρτήθησαν, ὁ Σουλτάνος δὲ ἐκήρυξεν αὐτὸν ἐκπτώτην τῆς ἀρχῆς καὶ διώρισεν τὸν υἱὸν τοῦ Ἐβρίκ παρσταν διάδοχον αὐτοῦ. Ὁ Ἰ. λαβὼν ἐτήριον ἐπιχορηγίαν 50 000 λ. στ. μετέβη εἰς Νεαπολιν, ὕστερον εἰς Ῥώμην, ζῇ δὲ

νῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀξιώματα συμβεβηκότα τῆς βασιλείας του εἶναι καὶ ἡ εἰσαγωγὴ εἰδους συνταγματικοῦ πολιτεύματος (1865) καὶ ἡ ἀνακαινισίς τοῦ συστήματος τῶν μικτῶν δικαστηρίων διὰ τὰς μεταξὺ τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ μεταξὺ τοιούτων καὶ ἰθαγενῶν δίκας. [B.E.]

Ἱστανική. Αἰγυπτιακὴ πέλις ἐπὶ τῆς διώρυγας τοῦ Σουεὺ καὶ τοῦ ἀπὸ Ζαγαζίκ εἰς Σουεὺ σιδηροδρόμου θεμελιωθεῖσα τῷ 1863, ἀποτελοῦσα ἰδιαιτέραν διοίκησιν, ἔχουσα δὲ πρωτοδικεῖον, ἀνάκτορον τοῦ Ἀντιβασιλέως, πλατείας ὁδοῦ καὶ 1897 κατοίκους.

Ἱστανήλιον. Ἐπίκεινται τῆς ῥωσσικῆς Βεσσαρίας, καίμενον ἐπὶ τοῦ Κιλίκ, κλάδου τοῦ Δουνάβειος. ἔχει 33 084 κατ., ἀκμαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, μολλίου, λίπους καὶ δερμάτων. [M.E.]

Ἱστανήλιται. Βλ. Ἀσσασίνιοι.

Ἱστανήνη θυγάτηρ Οἰδίποδος καὶ ἀδελφὴ τῆς Ἀντιγόνης κατὰ μὲν τὴν ἀρχαιοτέραν ποιήσιν ἑτερομήτρις, κατὰ δὲ τοὺς τραγικοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς Ἰσκάστης. Ἐν τῇ «Ἀντιγόνη» παρίσταται ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους ὡς φιλάδελφος μὲν, ἀλλ' ἥκιστα ἡρώικῃ καὶ ὑψηλόφρων, ὥστε οὐ μόνον αὐτὴ εὐδὲν τολμὰ νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ ἀτάφου Πολυνείκου, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀντιγόνην πειράται νὰ ἀποτρέψῃ τοῦ ἐπικινδύνου ἡρώϊσμος.

Ἱσμέτ. Βλ. Νικαμήδεια.

Ἱσοδραρεῖς ἀναμάζοντα: αἱ ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων γραμμαῖ, αἱ ζευγνύονται τοὺς τόπους εἰς τοὺς ὁμοίους ἢ μέση ὁμοίᾳ ὀλίφῃ τῆς ἀτμοσφαιρας ἀναγομένη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης εἶναι ἴση. Ἰσογῶνι αἱ ζευγνύονται ἐκείνους, ἐν εἰς ἡ ἀπόκλις τῆς μαγνητικῆς βελόνης εἶναι ἴση. Ἰσοκλίνεσις πάλιν αἱ γραμμαῖ, ἐφ' ὧν εἶναι ἴση ἡ ἔντασις τοῦ γήινου μαγνητισμοῦ. Τοιούτοτρόπως αἱ ἰσοδραρεῖς γραμμαῖ ζευγνύονται τοὺς τόπους τοὺς ἔχοντας ἴσην μέσην θερμικράσιαν, αἱ ἰσοδραρεῖς τοὺς ἔχοντας ἴσην μέσην θερμικράσιαν τοῦ θέρους καὶ αἱ ἰσοκλίμεναι τοῖς τοιαύτην τοῦ χειμῶνος, τῆς θερμικράσεως ἀναγκάμενης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. [Δ.Κ.]

Ἱσοδότης τὰ δημόσια ἀξιώματα, ἀναλόγως τῆς φύσεως αὐτῶν καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐκασταχοῦ νουθεσίας, ἀπνεύμενται εἴτε ἰστέως εἴτε διὰ χρόνον ὀρισμένον ἢ ἀόριστον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἡ ἀντικατάστασις τῶν περιβληθέντων αὐτὰ ἀφίεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀρχηγῶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἐν ᾧ τὰ ἰστέως ἢ δι' ὀρισμένον χρόνον ἀπονέμενα μόνον ὑπὸ φητῆς διατυπώσεως καὶ ἐν ὀρισμέναις περιπτώσεσι δύνανται ν' ἀνακληθῶσι. Δι' ὀρισμένον χρόνον ἀπονέμενται συνήθως τὰ αἰρετὰ ἀξιώματα, ἰστέως δὲ εἶναι κυρίως τὰ δι-

καστικά, καθ' ὅσον ὁ δικαστὴς πρέπει νὰ εἶνε ὅλως ἀνεξάρτητος καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ πάσης κυβερνητικῆς ἐπιδράσεως καὶ ἡ ψήφος αὐτοῦ προῖεν ἐλευθέρως κρίσεως. Τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ θεσμοῦ τούτου κατέδειξαν πολλοὶ καὶ σπουδαῖοι συγγραφῆς, ἀντίπασης ὁμως ἀλλῆς ἀναγραφῆς τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν προτιμῶμεν νὰ παραθεσωμεν τὴν ζωνράν καὶ ἀριστοτεχνικὴν εἰκόνα, ἣν ὁ δικασμὸς ρήτωρ Royer-Collard ἐγράψεν ἐν τῇ Γαλλικῇ Βουλῇ τῷ 1815, ἀνυψώσας τὸ ζήτημα εἰς τὴν ἀρμύζουσαν αὐτῷ περιωπῇ: «Ὅταν ἡ ἐπιτετραμμένη τὴν ἐν ὀνόματι τῆς κοινωνίας διορισμὸν τῶν δικαστῶν ἐξουσία καλῇ πολίτην τινά ὅπως τῷ ἐμπιστευθῇ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο λειτουργημα, τῷ λέγει: «Ὅργανον τοῦ νόμου, εἰς ἀπαθὲς ὡς αὐτός! Τὰ πάθη ἅτινα πέριξ σου θὰ μαίνωνται, οὐδέλλως πρέπει νὰ σὲ ταράττωσιν. Ὅταν αἱ ἐμαὶ πλάναι, ἐὰν αἱ πελορκοῦσαι με ἐπιδράσεις, ἀφ' ὧν τὸσάμ δυσχερὲς δύναμι νὰ προστατεύω ἐμαυτὴν, μοὶ ἀποσπάσωσιν ἀδικους διαταγὰς, παρὰ κινεῖται τὰς διαταγὰς ταύτας, ἀντίστηθι εἰς τοὺς δελεασμὸς μου, ἀντίστηθι εἰς τὰς ἀπειλάς μου. Ἀνεγρόμενος τῇ δικαστικῇ ἔδρῳν ἀπέβαλε πάντα φόβον, πασαν ἐλπίδα· εἰς ἀπαθὲς ὡς ὁ νόμος!» Ὁ πολίτης ἀπαντᾷ: «Ἀνθρωπὸς εἰμι καὶ ὅ,τι μοὶ ζητεῖς εἶνε ὑπεράνω ὁρῶν· εἶσαι ἰσχυροτάτῃ καὶ εἰμαι ἀσθενέστατος· θὰ ὑποκύψω εἰς τὸν ἄριστον αὐτὸν ἄγων· θὰ παραγωνιώρῃς τὰ αἷτια τῆς ἀνιστάσεως, ἣν σήμερον μοὶ ἐπιβάλλεις καὶ θὰ με τιμωρήσῃς. Δὲν δύναμαι νὰ καταστῶ ὑπέρτερος ἐμαυτοῦ, ἀν μὴ με προστατεύῃς καὶ ἀπέναντι ἐμαυτοῦ καὶ ἀπέναντι σοῦ. Βοήθησον τὴν ἀδυναμίαν μου, ἀπάλλαξόν με τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐλπίδος, ὑποσχεθῆτι μοι ὅτι δὲν θέλω κατέλθῃ τῆς δικαστικῆς ἔδρας, ἀν μὴ καταληφθῶ προδίδων τὰ καθήκοντα, ἅτινα μοὶ ἐπιβάλλεις». Ἡ ἐξουσία διατάζει, διότι φέρει ἡ ἐξουσία δυσχερὲς παρατετατὴ τῆς ἰσχύος αὐτῆς· φρενιζομένη ὁμως ὑπὸ τῆς πείρας περὶ τῶν ἀληθινῶν αὐτῆς συμπεριφορῶν, ὑποκύπτουσα εἰς τὴν ὁσμὴν αὐτῆς πείσαν τῶν πραγμάτων, λέγει τῷ δικαστῇ: «Ίσοο ἀμετάκλητος». Τοιοῦτος ὁ λόγος καὶ τοιαύτῃ ἡ σημασία τοῦ πολυτιμοῦ θεσμοῦ τῆς ἰσοδιότητος, ὅστις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀπαντᾷ χρόνων· παρ' Ἑβραίοις οἱ δικαστικά ἀσχοῦντες καθήκοντα ἱερεῖς, παρὰ Πέρσας οἱ δικασταί, ἐν Ἀθῆναις οἱ Ἀρεοπαγίται καὶ οἱ Ἐφέται, ἐν Σπάρτῃ οἱ Ἐφοροί, ἐν Καρχηδόνι οἱ σοφισταὶ ἦσαν ἰσόδοι· σήμερον δὲ εἰς ὅλα τὰ εὐνομούμενα κράτη ἰσχύει ὁ θεσμὸς οὗτος, θεωρούμενος ὡς συνέπεια τοῦ δόγματός τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἐξουσιῶν· παρ' ἡμῖν ἡ ἰσοδιότης ἀνεγέρχεται τὸ πρῶτον ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ 1844 (ἀρθ. 87) μὴ ἐφαρμοσθεῖσα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης Βασιλείας, ἅτε μὴ ψηφισθέντος τοῦ εἰδικοῦ νόμου, ὅστις κατὰ τὸ ἀρθρον ἐκαίνο

ἀπηχεῖτο πρὸς καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος αὐτῆς· εἰς τὸ νεώτερον Σύνταγμα τοῦ 1864 ἐπανελήθη ἡ περὶ τῆς ἰσοδιότητος διατάξις (ἀρθ. 88), ταχὺν χρόνον ὀρισμένον χρόνον τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς καὶ κατὰ συνέπειαν οἱ μὲν ἀρεοπαγίται, οἱ ἐφέται καὶ τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κατέστησαν ἰσόδοι ἀπὸ τῆς 17 Νοεμβρίου 1868, οἱ δὲ πρωτοδίκαι ἀπὸ τῆς 17 Νοεμβρίου 1870. Τοῦ εὐεργετήματος δὲ τούτου ρητῶς ἐξηγήθησαν οἱ εἰσαγγελεῖς, ἀνταγγοῦ καὶ εἰρηνοδίκαι (ἀρθ. 90). Ζήτημα ἡγέρθη ἂν ἐν τῇ ἰσοδιότητι περιλαμβάνεται καὶ τὸ ἀμεταθέτον, ἰσχύον εἰς τὰ πλείστα κράτη καὶ ἀπαραίτητον ταύτης συμπλήρωμα· ἐκράτησεν ὁμως παρ' ἡμῖν καθιερωθεῖσα καὶ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ ἀποφατικὴ γνώμη, σύμφωνα μὲν πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Συντάγματος, ἀλλ' οὐκ καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. — (Ὁ ἰσόδοι δικασταὶ ἀπογορεύει τῆς ὑπηρεσίας ἕνα καὶ συμπληρώσεως τοῦ 75ου ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν, ἀνικανότητος εἰς ἐργασίαν ἐκ νόσου ἢ ἐξασθενήσεως τοῦ σώματος ἢ τοῦ νοῦ, καταδίκης δι' ὀρισμένας πράξεις, ἢ τέλος συνέπεια ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου κατὰ τὰς εἰδικωτέρας διατάξεις τοῦ Νόμου ΥΜΓ' τῆς 19 Ἰουνίου 1871. [Πρ.]

Ίσοετώδη (Bot.) Isoetes. Οἰκογένεια Ἀγγειοκρυπτογῶμων Πτεριδοφυτῶν συγγενεύουσα μετὰ τῶν Λυκοπεδιωδῶν. Φυτὰ ποώδη ἔχοντα ἀγρωστοειδῆ τὴν ἑξῆς, καυλὸν βραχὺν ἐξ οὗ ἐκδιδασκάνουσι φύλλα πολλὰ πυκνά καὶ ὀβελειοειδῆ, πεπλατυσμένα κατὰ τὴν βάσιν ἐν εἰδεί κολοῦ, ἐν τῇ ἐσωτερικῇ παρειᾷ τοῦ ὀπείου εὐρηται τὸ σποράγγειον καὶ τὰ μὲν ἐξώτερα φύλλα παράγουσι μικροσποράγγεια, τὰ δὲ ἐσώτερα μικροσποράγγεια ἐν οἷς φέρνται σπέρια θαμνιᾷ, καὶ ἐκ μὲν τῶν σπορίων τῶν πρώτων παράγονται προβάλλια ὀψίδια, ἐκ δὲ τῶν ἐτέρων κρεναί. Ἐν καὶ μόνον γένος Ἰσοετ (Isoetes L.) μετὰ 50 περίπου εἰδῶν, ἅτινα ζῶνται ἐν τῇ εὐκράτει καὶ τῇ θερμῇ ζώνῃ καὶ ἄλλα μὲν ἐν ἀντικείναις, τὰ πολλὰ δὲ ἐν καθύστερσι τόποις. Ἐν Ἑλλάδι: τὰ Ἰ. εἰς σπάνια καὶ μόνον ἐν Θερσαίᾳ ζῶνται Ἰ. ὁ Ὀστρεῖς (I. hyemalis Dur.). Ἰ. τὸ τριγυσιεῖς (I. selago Del.) καὶ Ἰ. τὸ τοῦ Χελδρενίχου (I. Heldreichii Wettst.). [Θ.Χ.]

Ίσοζύγιον. Βλ. Προυπολογισμός.

— ἡ ἰσολογισμὸς ἀμφοτερότερος. Βλ. Ἐμπόριον ἐν τ. Γ' σ. 869 α'.

Ίσοκλινής. Βλ. Ἀντικλινής.

Ίσοκράτης. Πῆς τῶν περιφημοτάτων Ἑλλήνων ρητόρων, ζήσας 436—338 π. Χρ. Ἦτο υἱὸς Θεοδώρου, εὐπόρου αὐλοποιοῦ ἐκ τοῦ αἰτωκοῦ δήμου Ἰρχελας· τυχὼν δὲ καλλιτέρας ἀγωγῆς, ἐγένετο μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Πρωδίκου καὶ τῶν ῥητόρων Γοργίου καὶ Θηραμένους, ἐσχολήθη δὲ καὶ μετὰ τοῦ κύλιου τοῦ

Σωκράτους, ὅστις πολλὰς ἐλπίδας εἶχεν ἐπὶ τοῦ νέου Ἰ., μὴ πραγματοποιήσας ὅμως ὡς πρὸς τὸ φιλοσοφικὸν στάδιον, διότι ὁ Ἰ. ἐπέδοθη εἴτα ἐντελὴς εἰς τὸ ἔργον τοῦ ῥήτορος. Τὸ κατ' ἀρχὰς εἰργάζετο ὡς λογογράφος, σώζονται δὲ ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης (402—393) ὁ λόγος ἐγκυκλοπαικῶν δὲ τὸ στάδιον τοῦτο ἐπειτα καὶ ἀκατάλληλος ὢν νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τοὺς δημοτικοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας ἐνεκα τῆς δειλίας καὶ τῆς ἀδυνατίου φωνῆς του, συνέστησε σχολὴν ῥητορικῆς (390), καὶ δὴ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ Χίτου, ὡς εὐρηται ἐν τῇ Ψευδοπλουτάρχῃ, ὅπου πιθανῶς ὑποκρύπτει ἐν ἀπάλματι τῶν ἀντιγραφῶν τὸ ἐν Ἀθήναις μέρος ὅπου ἐκείτο ἡ σχολή. Τὸ πρόγραμμα τῆς σχολῆς πρόκειται ἡμῖν ἐν τῇ Κατὰ τῶν σοφιστῶν λόγῳ, ὅστις κατέχει θέσιν ἐναρκτηρίου λόγου, ὑπόκειται δὲ εἰς τοὺς νέους οὐχὶ μόνον ῥητορικὴν ἀλλὰ καὶ γενικὴν, φιλοσοφικὴν μόρφωσιν. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐπύκρανε μὲν τὸς φίλους, εἰς οὓς ἐγεννήθη τοιοῦτοτρόπως συγχωριότης τις, προσελκύσας δὲ πλείστους μαθητάς, περὶ ὧν ὁ Ἐρμιππος συνῆλθεν ἰδίῳ βιβλίῳ καὶ οἵτινες διέπρεψαν εἴτα ὡς πολιτικοὶ ἄνδρες, ποιηταὶ καὶ πρὸ πάντων ὡς ῥήτορες. Ἡ μόρφωσις τῶν νέων διήρκει 3-4 ἔτη, ὁ δὲ δι' αὐτὴν μισθὸς ἦτο 1000 δρ., ὥστε τὸν τῷ χρόνῳ ὁ Ἰ. ἀπέκτετε μεγάλην περιουσίαν. Κατὰ μῆνα ἐξετελείτο ἀγὼν μεταξὺ τῶν μαθητῶν οὗ τὸ βραβεῖον ἦτο στέφανος. Βάσις τῆς διδασκαλίας ἦτο συστηματικὴ θεωρία (τέχνη), ἥ μετεδίδθη μέγα μέρος καὶ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους. Ἀλλὰ τὴν κυριωτέραν θέσιν κατέειχεν ἡ ἐφαρμογὴ ἐπὶ παραδειγματικῶν καὶ ἡ ἐπεξεργασία λόγων καὶ μερίων λόγων. Τὴν μεγαλύτεν ἐν τούτοις δέξαντο δὲν ἀφίλει: ὁ Ἰ. εἰς τὸ ἔργον τοῦ ὡς διδασκάλου τῆς ῥητορικῆς, ἀλλ' εἰς τοὺς ἐπιδεικτικὰ καὶ πολιτικὰ λόγους, οὓς συνέταξεν οὐχὶ μόνον ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς παραδείγματα ἐν τῇ σχολῇ του ἀλλὰ καὶ ἵνα διαδόσῃ τὰς πολιτικὰς ἰδέας του, πρὸ πάντων τὴν περὶ ἐνώσεως ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς κοινὸν πόλεμον κατὰ τῶν βαρβάρων. Ὁ ἀποκλειστικὸς θεωρητικὸς ἀνὴρ δὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του καὶ ἀπέθανεν, ἰδὼν καταπεσοῦσας τὰς ἐλπίδας του ἐν τῇ ἐν Χαιρυνεῖα μάχῃ, ὅλίγας ἡμέρας μετὰ ταύτην ἐκουσίως, ὡς λέγεται, θείας τιμῆς εἰς τὴν ζωὴν του δι' αἰτίας.

Ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἰ. σώζονται 21, ὡς καὶ 10 ἐπιστολαί· καὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲ ἀνεγνώριζον ὡς γνησίους (ἐκ τῶν κυκλοφορούντων 60) μόνον 28 ἢ 25. Ἐρέετο δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τέχνη (ῥητορικὴ), πιθανῶς οὕτως συλλογὴ διδαγμάτων ἢ κανόνων, καταγεγραμμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν του ἀπὸ μνήμης ἢ καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ διδασκάλου (ἀποσπάσματα βλ. ἐν Spengel Συναγωγὴ τεχνῶν σ. 154—172). Οἱ σωζόμενοι λόγοι εἰναι πα-

ραίνετικοί (3), ἐπιδεικτικοί (12) καὶ δικανικοί (6). Οἱ δικανικοὶ (Περὶ τοῦ ζεύγους, Τραπεζιτικός, Πρὸς Καλλιμάχον, Αἰγινήτικος, Κατὰ λογίτου, Πρὸς Εὐθύνοον) προηγούνται χρονολογικῶς, ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ τοῦ Διονυσίου (Περὶ Ἰσοκρ. 8) ὁ προγενὲς τοῦ Ἰ. Ἀφάρειος τῇ ἐντολῇ τοῦ Ἰ. διέψευθεν ὑπερὸν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰ. συγγραφὴν τῶν λόγων τούτων. Καλεῖται δὲ ὁ δεύτερος Τραπεζιτικός, διότι πρόκειται ἐν αὐτῇ περὶ παρακαταθήκης παρὰ τραπεζίτη, ὁ δὲ τέταρτος Αἰγινήτικος, ὅτε ἐκφωνήθῃς πρὸ δικαστηρίου ἐν Αἰγίνῃ ὁ τελευταῖος Πρὸς Εὐθύνοον, ἐν τῇ σημερινῇ μορφῇ ἡρωοποιητικῆς, εἶνε ὁ περιφημὸς ἀμύρτωρος λόγος (ἐκ τῆς ἐλλείψεως μαρτύρων) κατὰ τὴν σχετικὴν δίκην ἀντίπαλος τοῦ Ἰ. ἦτο ὁ Λυσίας, οἱ δὲ λόγοι ἀμφοτέρων προσέκλεσαν τὴν κατὰ τοῦ Ἰ. συγγραφὴν τοῦ Ἀντισθέους Περὶ τῶν ἀντιγραφῶν ἢ Λυσίας καὶ Ἰσοκράτης, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους ἀμάρτυρον. Καὶ ἐν τῇ Περὶ ζεύγους λόγῳ περισσεύει μὲν περὶ ξένου ζεύγους, δι' οὗ ὁ περιφημὸς Ἀλκιβιάδης, ὁ πατήρ τοῦ κατηγρομένου, ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὁ Ἰ. εἶχεν ἀντίπαλον τὸν Λυσίαν, ἐχθρὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου ὡς φίλου τῶν Σωκρατικῶν, μεθ' ὧν συνέδειτο τότε ἀκόμη ὁ Ἰ. Ἄλλον χαρακτήρα ἔχει ὁ Περὶ ἀντιδόσεως λόγος, οὗ ἡ συμπλήρωσις ἐξ ἀρχαίου κώδικος ἀφαιλεῖται εἰς τὸν Μουσταῦδον. Ὁ λόγος ἐγγραφή ὑπὸ τοῦ Ἰ. ἐν ἡλικίᾳ 84 ἐτῶν (353), ἀφορρᾷ δὲ ἰδίαν τὸν δίκην ἣν εἶχε μετὰ τοῦ Λυσιμάχου ὅστις ἠνάγκασεν αὐτὸν εἰς τὴν λειτουργίαν τριηραρχίας προτείνας τῷ Ἰ. τὴν ἀντιδοσιν (βλ. λ.). Μεταξὺ τῶν λοιπῶν λόγων ἔπονται κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως ὁ ἦδη ῥηθὲς Κατὰ τῶν σοφιστῶν καὶ ὁ πρὸς διδασκτικὸς σκοποὺς συνταγμένος Ἐλένης ἐγκώμιον καὶ Βούτιρις, δι' ὧν ἠθέλησε νὰ δείξῃ εἰς τοὺς σοφιστὰς πῶς πρέπει νὰ πραγματευθῇ τις περὶ τοιούτων θεμάτων. Παράδεικτικὸς λόγος κατέχρυσεν τρεῖς, τὸν Πρὸς Νικοκλέα, ἐν τῷ ὁποίῳ διδάσκει τὰ καθήκοντα ἡγεμόνος, ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Εὐαγόρου Νικοκλέα, διεδοξάμενον τὸν πατέρα τῷ 374 ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Κύπρου· τὸν πρὸς τοὺς ὑπηκόους τούτου, Νικοκλέῃς ἐπιγραφόμενον, διότι τίθεται ὁ λόγος εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ Νικοκλέους· καὶ τὸν πρὸς Δημόνικον, υἱὸν φίλου τοῦ ῥήτορος. Οἱ τρεῖς οὗτοι λόγοι περιέχουσι πληθὺς ὁρατῶν ἀποδείξεων παρατηρητέων δὲ οἱ ὁ Πρὸς Δημόνικον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἀρποκρατίωνος κ.λ. ὡς ἔργον Ἰσοκράτους τοῦ Ἀπολλωνιάτου, παρουσιάζει δὲ ὅντως περιεργὸς διαφοράς ἀπὸ τῆς γλώσσης τῶν ἄλλων λόγων τοῦ ἡμετέρου Ἰ. Μετὰ τῶν πρὸς Νικοκλέα παραίνεσιν συνδέεται καὶ ὁ Εὐαγόρος ἐπιγραφόμενος λόγος, ἐγκώμιον τοῦ ἀνδρός, συγγραφὴς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (374). Τὸν κολεσφῶνα ὅμως τῆς εὐφραδείας τοῦ

Ἱ. ἀποτελοῦσιν οἱ ἐπιδεικτικοὶ λόγοι, ὁ Πανηγυρικός, ἐγκώμιον τῶν Ἀθηνῶν γεγραμμένον ἐν εἰδῇ λόγου ἐκφωνουμένου ἐν Ὀλυμπία πρὸς τοῦ Πανελληνίου (380)· ὁ Πλαταιικός, ἐν ᾧ ῥήτωρ τίθησιν εἰς τὸ σπέρμα τῶν ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐκδιωθέντων Πλαταιέων ἐπικαλυμμένων τὴν ἐπικουρίαν τῶν Ἀθηναίων· ὁ Ἀρχίδαμος, λόγος λίαν ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διὰ τὴν ᾗθικὴν αὐτοῦ εὐσίαν, ἐν ᾗ παρίσταται ὁ Ἀρχίδαμος παραινῶν τοὺς Σπαρτιάτας ἵνα ἐγκατερῶσιν ἐν τῇ κατὰ τῶν Μεσσηνίων ἀγῶνι (365)· ὁ Συμμαχικός ἡ περὶ εἰρήνης, ἐν τῇ ἐποίῳ ὁ Ἱ. καταπολεμεῖ τὸ πολεμικὸν κόμμα τοῦ Χάρτες καὶ συνιστᾷ δικαιοσύνην πρὸς τοὺς συμμάχους (357 ἢ 355)· ὁ Ἀρεοπαγιτικός, ἐν ᾧ ὡς μένῃ σωτηρίαν ἐκ τῆς ἐπικρατοῦσης πολιτικῆς ἀποσυνθέσεως ὑποδεικνύει τὴν ἐπιστροφήν πρὸς τὴν ἀρχαίαν πολιτείαν καὶ τὴν ἀνασυστάσιν τοῦ Ἀρεοῦ πάγου (πῶ, περὶ τὸ 354)· ὁ Φιλίππος, ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας διὰ τῆς ὁποίας παρακαλεῖ αὐτὸν ὁ ἦδη ὑπὸ τοῦ γράατος κεκμηκὼς ῥήτωρ νᾶ συμφιλώσῃ τὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν ἐν τῇ κατὰ τὸν Περσῶν πολέμῳ (μετὰ τὸ 346)· τέλος ὁ Παναθηναϊκός, ἀνεπιτυχὲς νῆα ἐκδ. τοῦ Πανηγυρικοῦ, συνενεῶσα τὸ ἐγκώμιον τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τοῦ ἐγκωμίου τῆς τοῦ γράφοντος αὐτὸν λογοτεχνίας.

Ἐκτὸς τῶν λέγων σώζονται 10 ἐπιστολαί, περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ὁποίων δὲν συμφωνοῦσιν οἱ κριτικοί· ἐν τούτοις τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὄρος αὐτῶν εἶναι ἰσοκράτειον. Ἀπευθύνονται δὲ αἱ ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Διονύσιον τῶν Συρακουσῶν, τὸν βασιλέα Φίλιππον, τοὺς καὶ δας τοῦ Ἰάκωνος καὶ τοὺς ἀρχοντας τῆς Μιτυλήνης. Τέλος μνημονευτέον καὶ τὰ πολλὰ ὄρατα ἀπορρήγματα τοῦ διδασκάλου, διατηρηθέντα διὰ τῆς παραδόσεως ἐν ταῖς ῥητορικαῖς σχολαῖς, ἅπερ συνέλεξεν ὁ Sauppe.

Ἡ σημασία τοῦ Ἱ. ἐγκείται ἐν τῇ διαμερφώσει τοῦ ὅρους (τῆς λέξεως). Αἱ περίοδοι αὐτοῦ εἶναι τελείως ἀπετρογγυλωμέναι, σύμφωνα τὰ κῶλα, ἁρμονικὸς ὁ ῥυθμός. Πρὸ πάντων προσέγει ὁ Ἱ. εἰς τὴν εὐφώνιον ἐν τέλει τῶν περιόδων, ἀποφεύγων τὴν σύγκρουσιν δύο φωνηέντων καὶ ἐμείων συστάδων συμφωνῶν ἐν τῇ συνειρμῇ τῶν λέξεων. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀπαιτούμενη ἐπιμέλεια ἐν τῇ διασκευῇ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους ἐγενέσθαι κανὼν, ἰδίως διὰ τοὺς ἱστορικοὺς Πολύβιον, Διονύσιον καὶ Πλούταρχον. Ἀναγνωρίζων τὴν δξίαν τῶν κοσμημάτων τοῦ λόγου, τῶν μεταφορῶν καὶ σχημάτων, ἐτίθει εἰς αὐτὰ μέτρον μὴ ὑπερπεσῶν εἰς τὸ ἐπιτετηθεμένον. Ἐν τούτοις γίνεται αἰσθητὸς εἰς τοὺς λόγους τοῦ ὁ κόπος, ὃν κατέβαλλε (διὰ τὸ ἀριστουργηματικῶς, τὸν Πανηγυρικόν, λέγεται ὅτι εἰργάσθη 10 ἔτη), καὶ ἐλλοίπει ἀπ' αὐτῶν ἡ ζωτικότητα καὶ ἡ φυσικὴ δύναμις. Παρὰ τὴν πα-

ρατρουμένην γλαφυρότητα, ἀπέναντι τοῦ θηναροῦ Δημοσθένους ὁ Ἱ. φαίνεται γρολαιοτικὸς ὡς ἀπέναντι τοῦ ἐμβριθοῦς Πλάτωνος ἐρασιτέχνης. Ἐκδ. ἐκτὸς τῶν συλλεγμένων τῶν Ἀττικῶν ῥητόρων πρώτη ὑπὸ Δημοσθένους Χαλκοκονδύλου (Μελ. 1493), Ἱερ. Βόλφ (Βασίλ. 1551, καταστατο βίσις διὰ τὰς μεταγενεστέρους ἐκδόσεις), Ἀ. Κερὰν (2 τ. Παρ. 1807), Bailler καὶ Sauppe (2 τ. Ζυρίχ. 1839), Benseler-Blass (Λειψ. 1882). Ἐκδ. μετὰ γερμ. ἔργων, σχολίων ὑπὸ Rauchenstein-Reinhart, Schneider κκ. [X.B.]

Ίσολογισμός. Βλ. Καταστιχογραφία.

Ίσομερῇ σώματα καλοῦνται ἐν τῇ χημείᾳ τὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν μὲν χημικὴν ἐγκαταστασίαν συνθεσιν, διαφόρους ὅμως ἰδιότητας, φυσικὰς ἢ χημικὰς. Ἰδίως ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ σπουδὴ τῶν ἰσομερειῶν ἐν τῇ Ὄργανικῇ χημείᾳ, ἐν ᾗ διακρίνουμεν τὰ κυρίως Ἱ. αἱ, τὰ ὅποια ἔχουσι τὴν αὐτὴν σύνθεσιν καὶ τὴν αὐτὴν ἐν τῇ μορίᾳ ἀριθμὸν ἀτόμων, ἀπὸ τῶν πολυμερῶν σωματιδίων, ἅτινα ἔχουσι τὴν αὐτὴν μὲν ἐγκαταστασίαν συνθεσιν, διαφέρουν ὅμως ἀριθμὸν ἀτόμων ἐν τῇ μορίᾳ. Σώματά τινα ἔχουσι μέγαν ἀριθμὸν ἰσομερειῶν, οἷον πέντε τὸ ἐξάνιον (C_6H_{14}), ἐννία τὸ ἑπτάνιον (C_7H_{16}) κτλ. Ἡ ἰσομερεία ἐμφανίζεται διὰ τοῦ διαφόρου πρὸς ἀλλήλα συνδέσμου τῶν ἀτόμων καὶ ῥιζῶν αἰτίνες εἰσέρχονται ἐν ταῖς χημικαῖς ἐνώσεσι.

Ίσομορφισμός. Καλοῦνται ἰσομορφα ἐν τῇ χημείᾳ δύο ἢ πλείονα σώματα διαφόρου χημικῆς συστάσεως κρυσταλλουμένα κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα ἢ κατὰ σχῆματα λίαν ὅμοια ἀλλήλοις. Τοιαῦτα δὲ εἶναι οὐ μόνον οὐσίαι ἀναλόγου χημικῆς συνθέσεως, π. γ., τὰ ἀνθρακικὰ ἅλατα τῶν μετάλλων ἀδωστίου, μαγνητίου, ψευδαργύρου, σιδήρου, μαγνητίου κλ., ἀπαντα κρυσταλλουμένα ῥυθμιζόμενως, ἀλλὰ καὶ σώματα ὅμοια ἀλλήλοις χημικῶς ἀνόμοια.

Ίσονάνδρα ἢ Ρούττα (Βετ.) *Isonandra Gutta Hooker*. Μέγα δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Σαποτοειδῶν φυόμενον ἐν τοῖς βόρειοις τοῦ Μαλαικίου ὄρεσιπέλαγους. Ὁ ἀπεξηραμένος γαλακτώδης ὁδὸς αὐτοῦ ἀποσπᾷ τὴν Γούττα πέρκων (βλ. λ.) τῆς ἱμπορίας. Τῷ 1844 μετεκτομήθησαν τὰ πρῶτα δύο κεντηνάρια αὐτοῦ ἐκ τοῦ Σιγκαπούρ εἰς Βρώπην, ἀλλ' ἦδη τῷ 1868 εἰσάχθησαν 36,000 κεντ. Ἡ ἐνομοσία Ρουτταπέρκων ἐπομοιοῦται ἐκ τοῦ Gutta=Gummi ἢ Κόμμι καὶ ἐκ τοῦ «Percha» ἧτοι τοῦ μαλαικοῦ ἀνέματος τοῦ δένδρου. [Θ.Χ.]

Ίσονομία. Βλ. Ίσοπολιτεία.

Ίσοπολιτεία. Ἡ πλήρης καὶ τελεία ἰσότης τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀποτελούντων πολιτείαν τινὰ μελόν. Ἡ Ἱ. περιλαμβάνει τὴν τε ἰσονομίαν, ἧτοι τὴν τῶν προσωπικῶν

καὶ ἀδικῶν δικαιοματίων ἢ τὴν ἐν τῇ προστασίᾳ τοῦ νόμου ἰσότητα, καὶ τὴν ἰσχυορίαν ἣτοι τὴν ἰσότητα τῶν πολιτικῶν δικαιοματίων.

Ἱσοπολιτεῖς (Municipium) ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων πάσα πόλις ἥς οἱ κάτοικοι ἀπῆλθον μάλλον ἢ ἥττον πλήρων τῶν δικαιοματίων Ῥωμαίου πολίτου.

Ἱσορροπία καλεῖται ἡ κατάστασις τῆς ἀκίνητης ἐν ἣ εὐρίσκεται σῶμα τι ἐφ' οὗ ἐνεργοῦσι μὲν δύο ἢ πλείονες δυνάμεις, ἔχουσιν ὅμως αὐταὶ τοιαύτην θέσιν, διευθύνουσιν καὶ ἐντασιν ὥστε ἐλάχιστὴν ἢ ἐξουδετεροῦ τὴν συνισταμένην πασῶν τῶν ἀλλων. Οὕτω π. χ. ἰσορροπεῖ ὁ μοχλός, ὁ ξυγός κτλ. Διακρίνομεν δὲ Ἱ. εὐσταθῆ, ἀσταθῆ καὶ ἀδιάφορον. Καὶ εὐσταθῆς μὲν λέγεται ὅτι ἰσορροπεῖ σῶμα τι, ὅταν δι' ἐξωτερικῆς δράσεως μετακινούμενον ἱκανῶς ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἰσορροπίας αὐτοῦ, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς αὐτὴν μετὰ τινος ταλαντεύσεως. Κατὰ τὴν τοιαύτην Ἱ. τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ ἰσορροπεύοντος σώματος κεῖται κάτωθεν τοῦ σημείου ἀφ' οὗ ἐξήρτηται καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου κατακρούσου διευθύνσεως. Σώματα ἐρειδόμενα ἐπὶ ἀλλων ἰσορροποῦσι τοσαῦτον εὐσταθέστερον ὅσον μείζων εἶνε ἡ ἐπιφάνεια ἐφ' ἣς στηρίζονται ἢ ἡ ἐπιφάνεια ἣν περιλαμβάνει γραμμὴ ἐνοῦσα τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν στηρίζονται (τρίγωνον διὰ τρία σημεῖα ὑποστηρίζεως, τετράπλευρον διὰ τέσσαρα κτλ.), εἰ δὲ καὶ ὅσον χαμηλότερον κεῖται τὸ κέντρον τοῦ βάρους αὐτῶν. Ἢ μετακίνησις δὲ μὲθ' ἧν τὸ σῶμα ἐπανερχεται εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχικῆς τοῦ ἰσορροπίας δὲν εἶνε ἀπερίοτος, ἀλλὰ μόνον τοσαύτη ὥστε ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ βάρους τοῦ σώματος κατακρούσας γραμμὴ ἢ συναντᾷ τὴν ἐπιφάνειαν ἣν περιλαμβάνουσι τὰ σημεῖα τῆς ὑποστηρίξεως αὐτοῦ· οὕτω τράπεζα πέραν τοῦ ὀρίου τούτου μετακινηθεῖσα ἐπὶ τῶν δύο ποδῶν αὐτῆς δὲν ἐπανερχεται πλέον ὅταν ἐλευθερὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν ἀρχικὴν τῆς στάσιν, ἀλλ' ἀνατρέπεται. Ἀσταθῆς δὲ καλεῖται ἡ Ἱ. σώματος τινος ὅταν κατόπιν μικρᾶς μετακινήσεως δὲν ἐπανερχεται πλέον εἰς τὴν ἀρχικὴν τὴν θέσιν, ἀλλ' ἀνατρέπεται καὶ μεταβαίνει εἰς ἰσορροπίαν εὐσταθέστεραν. Οὕτω λ. χ. ὑψηλὴ μετὰ μικρᾶς βάσεως ῥάβδος ἰσορροπεῖ ἀσταθῶς ἐρειδόμενη ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης, καὶ δι' ἐλαχίστης κινήσεως ἀνατρεπόμενη καταπίπτει καὶ λαμβάνει νέαν θέσιν ἰσορροποῦσαν νῦν εὐσταθέστερον ἐπὶ τῆς κατὰ μῆκος ἐπιφανείας αὐτῆς. Κατὰ τὴν ἀσταθῆ Ἱ. τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ σώματος κεῖται ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ὑποστηρίξεως κατακρούσου, ἀλλὰ ἀνωτέρω τοῦ σημείου τούτου, δι' ὃ τείνει πάντοτε νὰ στραφῇ καὶ τοποθετηθῇ κατωτέρω αὐτοῦ εἰς εὐσταθῆ Ἱ. Ἀδιὰφορος δὲ καλεῖται ἡ Ἱ. σώματος τινος ὅταν τὸ σημεῖον τῆς ὑποστηρίξεως ἢ ἐξαρτήσεως

εἶνε αὐτὸ τὸ κέντρον τοῦ βάρους αὐτοῦ, ὅτε τὸ σῶμα ἰσορροπεῖ ἀδιαφόρως εἰς διανηγήν τι θέσιν ἢ βλεπόμενῃ. Οὕτω λ. χ. τροχὸς στρεπτός περὶ σταθερὰν ἀξονα ἰσορροπεῖ ἀδιαφόρως, ἐπὶ τῆς πλάξ ὁμογενῆς τετράπλευρῆς διὰ τοῦ κέντρου τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ στηρίζων ἀξων κτλ.—Ἐὰν ἐπὶ σώματος τινος ὁρῶσι πλείονες δυνάμεις ἢ Ἱ. αὐτοῦ ἐπιτύχῃ γάνεται μόνον ἐὰν πληρωθῶσι συνθήκαι τινες ἀναφερόμεναι εἰς τὴν σχετικὴν θέσιν, διευθύνουσιν καὶ ἐντασιν τῶν δυνάμεων τούτων (βλ. π. χ. Μοχλός). Τούτους νόμους τούτους τῆς Ἱ. πραγματεύεται τὸ ἔτερον τῶν μερῶν τῆς Μηχανικῆς, ἡ Στατική. [Σπ.]

Ἱσοτέλεια. Ἢ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθῆναις εἰς μετακίους εὐεργετήσαντας τὴν πόλιν παρεχομένη μερικὴ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πολιτας ἰσότης.

Ἱσότης. Πάντες οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται τὰς αὐτὰς ἔχοντες αἰσθήσεις, τὰς αὐτὰς ἀνάγκας, τὰ αὐτὰ πάθη· ἡ τοιαύτη ὅμως ὁμοιότης μόνον κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν ὑφίσταται, διότι ἐφ' ὅσον ἀναπτύσσονται οἱ ἄνθρωποι σημαντικαὶ μεταξὺ αὐτῶν παράγονται διαφοραὶ ὑπὸ ποικιλίας καὶ διαφοριωτάτας ἐποψείας· ὁ εἰς εἶνε π. χ. χρηστότερος, εὐφυέστερος, φιλοπονώτερος, ὠραιοτέρος, ἀνδρείότερος, πολυμαθέστερος τοῦ ἄλλου· ἂν λοιπὸν παρὰ τὰς τοιαύτας ἀνισοτιήτας ἡθέλωμεν προσπαθῆσαι νὰ θέσωμεν πάντας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, νὰ ἐξισώσωμεν αὐτούς, οἱ κτλ. ὅα ἐπροκαλοῦμεν ἀποτελέσματα, οὐδὲν πλέον ἢ ἔλασσαν αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς ἀποσυνθέσεως· κοινωνικὴ ἰσότης δὲν εἶνε φύσει δυνατή. Ἀξίον μάλιστα σημειώσεως εἶνε ὅτι τὴν τοιαύτην ἰσότητα ἀξιοῦσι κυρίως αἱ κοινωνιστικαὶ θεωρίαι, αἱ ἐπίσης τὰ ἀνατροπῆς τῆς ἰδιοκτητικῆς ἐπιδιώκουσαι· ἂν ὅμως ἡ κοινωνικὴ ἰσότης εἶνε ἀπραγματοποιήτος δὲν ἔχει οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἰσότητα, ἥτις ἀποτελεῖ ἓνα τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν τῆς πολιτείας κατὰ τὴν ἐννοίαν, ὅτι μέλημα σοβαρὸν τῆς πολιτείας πρέπει νὰ ᾖ ἡ ἐξασφάλις τοῦ ἰσοβαροῦς τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας πάντων τῶν πολιτῶν, ἡ τήρησις ἰσῆς περὶ ταύτην ἐλευθερίας εἴτε περὶ τοῦ θεογενοῦς εἴτε περὶ τοῦ ἰσχυροτάτου πρόκειται. Τοιαύτη ἰσότης δὲν ὑπῆρχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ἐν Ἰνδία καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαντῶμεν τὴν εἰς βίους καὶ τάξεις διαίρεσιν, παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις τὴν πρωτοφανῆ τὴν ἱερῶν ἰσχύν, ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ Ῥώμῃ τὸν θεσμὸν τῆς δούλειας διακρίνοντα τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους, κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Λυκούργου τὴν εἰς Σπαρτιάτας, περιόικους καὶ αἰλωτας διαίρεσιν, ἐφ' ὅσον δὲ προχωροῦμεν πρὸς τὸν μέσον αἰῶνα καὶ κυρίως κατὰ τὴν διάρκεια τοῦτου καὶ τοὺς νεωτέρους εἰσι χρόνους ἀναπτύσσονται αἱ ἐκ καταγωγῆς ἢ ἐκ τοῦ ἐπαγ-

γέλματος προνομία και διακρίσεις. Είς τὴν Γαλλικὴν Ἐπαναστάσιν ἀπελόμεν τὴν διαλύσαν τῆς ἐννοίας τῆς ἰσότητος καὶ τὴν ἐμπέδωσιν ταύτης· ἰδοὺ πῶς ἐν τῶν κατ' αὐτὴν συνταχθέντων πολιτευμάτων ὀρίζει αὐτὴν: «Ἡ ἰσότης συνίσταται ἐν τῇ πρὸς πάντας ἀπονομῇ τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων· ὁ νόμος πρέπει νὰ εἴναι ἴσος πρὸς πάντας· εἴτε ἀμείβει· εἴτε καλᾷ, εἴτε ἐπιτρέπει· εἴτε ἀπαγορεύει· πάντες οἱ πολῖται εἶναι δεκτοὶ εἰς πάσας τὰς δημοσίας θέσεις, λειτουργίας καὶ ἀξιώματα· οἱ ἐλεύθεροι λαοὶ οὐδένα ἄλλον λόγον προτιμήσεως πρέπει ν' ἀναγνωρίζωσι· πλὴν τῆς προσωπικῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀρετῆς». Παράλληλως διατάξεις περιέλαβον καὶ πάντα τὰ ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως Ἑλληνικὰ πολιτεύματα· τὸ ἰσχυρὸν δὲ Σύνταγμα ἐν ἀρθρῷ 3 ὀρίζει: «Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεσφένουσι ἀδιακρίτως εἰς τὰ θεμείσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν· μόνον δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς δημοσίας λειτουργίας... εἰς πολιτας Ἕλληνας τίθεται εὐγενείας ἢ διακρίσεως οὔτε ἀπονέμονται οὔτε ἀναγνωρίζονται». Καὶ ἡ πολιτικὴ ὁμῶς ἰ. δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλ' οὔτε εὐκατα· ἀν εἰπώμεν ὅτι ἡ ἰ. ἐγκρίεται ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἐν τῇ ἀνισότητι· δὲν παραδοξολογοῦμεν· ἀρκεῖ νὰ φέρωμεν ὡς παράδειγμα τῶν ἐπιβλαβῶν συνεπειῶν τῆς ἀπολύτου ἰ. ὑπὸ πολιτικὴν ἐποψὴν τὸ καὶ παρ' ἡμῖν κρατὸν σύστημα τῆς καθολικῆς ψήφου εἰς πάντας τοὺς πολίτας, ὅπερ ἀπεδείχθη πλέον ὡς ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἰσότητος καθιερούσιν τὴν βδελυρωτέραν ἀνισότητα. Συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν δὲν εἶναι οὔτε πρέπει νὰ εἴναι ἴσος μὲ τὸν πατέρα, ὡς λέγει πού ὁ Κραῖς, ὁ μαθητὴς μὲ τὸν διδάσκαλον, ὁ κρινόμενος μὲ τὸν δικαστὴν, ὁ ἀρχόμενος μὲ τὸν ἀρχοντα, ὁ ὑπηρετὴς μὲ τὸν οἰκοδεσπότην, ὁ μισθωτὸς ἐργάτης μὲ τὸν μισθοδότην, ὁ πλούσιος μὲ τὸν πένητα· ὅστις δὲ ζητεῖ νὰ ἐξισώσῃ κατὰ πάντα τοὺς ὑπερέχοντας μὲ τοὺς ὑπερχόμενους τούτους ζητεῖ νὰ φέρῃ τὴν ἀναρχίαν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ζητεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν πολιτισμένον ἄνθρωπον εἰς τὴν προτέραν του ἀγρίαν κατάστασιν. [Πφ.]

Ίσότης καλεῖται ἐν τῇ μαθηματικῇ ἡ γραπτὴ παράστασις τῆς ἰσότητος δύο ποσῶν, γινόμενῃ διὰ τοῦ σημείου = (ἀπαγγ. ἴσον). Ἡ περιέχουσα γράμματα καλεῖται τ α υ τ ὁ τ η ς μὲν ἐὰν ἀλλήθως δι' οἰωνόηπου τῶν γραμμάτων τιμῇ, εἰ α ἢ ἰ. (α' ἢ) = $a^2 + 2ab + b^2$, εἰ ξ ἢ ω σ ι ς δὲ ἐὰν δι' ὠρισμένης τιμῆς (βλ. Ἐξισώσεις). Ἐν τῇ Γεωμετρίᾳ καλοῦνται ἴσα σχήματα τὰ ἔχοντα ἴσην ἐπιφάνειαν ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι περιλαμβανομένην, ἐν ᾗ τὰ ἔχοντα ἴσην μὲν ἐπιφάνειαν ἀλλ' ἐν διαφόρῳ σχήματι περιλαμβανομένην καλοῦνται ἴσ ο θ ῶ ν α μ α. Οὗτοι τετράγωνον καὶ

ἐπίμηνες ὀρθογώνιον δυνατόν νὰ ὦσιν ἰσοδύναμα, οὐχὶ δὲ καὶ ἴσα.

Ίσοτροπα σώματα καλοῦνται ἐκεῖνα ἅτινα ἔχοντα πανταχοῦ καὶ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν τὴν αὐτὴν σύστασιν καὶ τὴν αὐτὴν συσχῆν, ἐφελξιν, πλαστικότητα κλ. ἀγρῶσι κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν ὁμοιότροπως καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος τὸ φῶς, τὸν ἥχον, τὴν θερμότητα, τὸν ἤλεκτρισμὸν κτλ. Εἰς τὰ ἰ. ἀνήκουσι τὰ ἁμορφα λεγόμενα σώματα ὡς ὁ ἀήρ, τὸ ὕδωρ καὶ ἐκ τῶν κρυσταλλικῶν τὰ κατὰ τὸ κανονικὸν κρυσταλλικὸν σύστημα ἀνήκοντα, εἰς δὲ τὰ ἀνισότροπα πάντα τὰ ἄλλα κρυσταλλικά σώματα, τὰ ξύλα, ἅτινα κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἰσῶν ἔχουσι μείζονα ἐλαστικότητα κτλ. [Σπ.]

Ίσοψήφιοι ἐκλήθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς ἀριθμὸν γραμμάτων πάντες ἔχοντες· τὸ εἶδος τοῦτο τῆς στιχογραφίας ἐκαλλιέργησεν ἰδίως ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπιγραμματοποῖδς Λεωνίδας. [Ι.Σ.]

Ίσπανία. Βασιλεῖον περιλαμβάνον τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Πυρηναικῆς ἢ Ἰβηρικῆς χερσονήσου. ἔχει μετὰ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσίων Βαλσαρίδων καὶ Πιτουσῶν νήσων (κειμένων πρὸς Α ἐν τῇ Μεσογείῳ) καὶ τῶν Καναρίων νήσων, αἵτινες γεωγραφικῶς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διοικητικῶς δὲ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐμβα. 504 517 τ.μ. καὶ 17 560 353 κατοίκους (1887), πρὸς εὐς προσθετέον 5280 εἰς τὰ ἰσπανικά ἀγνώματα ἐπὶ τῆς Β παραλίας τοῦ Μαρόκου. Ἡ στερεὰ συνίσταται ἐν γένει ἐξ ὕψιπέδιου, πρὸς Β τοῦ ὁποῦ ὕψεται ἡ ἀλυσὶς τῶν Κανταβρικῶν ὄρεων καὶ τῶν Πυρηναικῶν (ἀπερ χωρίζουσι τὴν ἰ. ἀπὸ τῆς Γαλλίας)· ἐν τῷ μίῳ μέρει διαίρεται τὸ ὕψιπέδιον διὰ τῶν Καστιλιανῶν ὄρεων (μετὰ τῆς Σιέρρας δὲ Κουαδαράμη) εἰς τὸ ὕψιπέδιον τῆς Ἀρχαίας Καστίλιας καὶ τὸ τῆς Νέας Καστίλιας, πρὸς Ν δὲ ὀρίζεται ὑπὸ τῶν Ἀνδαλουσιῶν ὄρεων (μετὰ τῆς Σιέρρας Μορένας)· μετὰξὺ δὲ τούτων καὶ τῶν παραλίων ὄρεων (τῆς Γρανάδας μετὰ τῆς Σιέρρας Νεβάδας) ἐκτείνεται τὸ εὐφρον βαθυπέδιον τῆς Ἀνδαλουσίας. Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς ἰ. οἱ σημαντικώτεροι εἶναι ὁ Ἑβρός, ὁστις ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσογείον, ὁ Δούρος, ὁ Τάγος, ὁ Ρουαδιάνας καὶ ὁ Ρουαδελιβίρ, οἱ ὅποιοι χύνονται εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν, διαρρέουσι δὲ, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου, κατὰ τὸν κάτω ῥοὺν αὐτῶν τὴν Περτογαλίαν ἥτις κατέχει τὸ ἡμέρος τῆς ὅλης χερσονήσου, ἀραιουμένης τῆς ΒΔ γωνίας (Γαλικίας) ἀνηκούσης εἰς τὴν ἰ. Ἐκ τῶν διωρύχων αἱ μεγαλύτεραι εἶναι ἡ τῆς Ἀραγωνίας (Αὐτοκρατορικῆ) παρὰ τὸν Ἑβρόν, ἔχουσα μῆκος 119 χμ., καὶ ἡ τῆς Καστίλιας παρὰ τὸν Πιτουέριον. Ἰδιαιτέρας μνείας ἄξιον εἶναι τὸ σύστημα ἀρδευτικῶν διωρύχων, ὅπερ κατὰ μέγα

μέρος δεσίζεται διέκρη εἰς τὴν Ἀραβίαν. Τὸ κλίμα εἶναι εἰς τὰ Ν μέρη καὶ τὰ ὄρη πολυλάκις ψυχρὸν, ἔρηρ δὲ καὶ θερμὸν εἰς τὰ κεντρικὰ μέρη, ἐνθ' εἰς τὰς Ν ἐπαρχίας εἶναι μὲν θερμὸν ἀλλὰ καὶ ῥιπυλὸν (τὸ εὐαρεστέτερον περὶ τὴν Βαλεντίαν).—Τὴν πυρρὰ τῶν κατὰ κίον ἀποτελεῖται οἱ Ἰσπανοὶ, κράμα τῶν Ἰβήρων ἢ Κελτιβήρων Ἰθαγενῶν μετὰ τῶν ἐν παλαιότατοις χρόνοις ἐγκατασταθέντων ἐν Ἰ. Φοινίκων καὶ Καρχηδονίων καὶ τῶν ὑστερον εἰσελκασάντων Ῥωμαίων, Γερμανῶν καὶ Ἀράβων· δημιουργεῖ ἀπὸ γένους τῶν Ἰβήρων φαίνεται ὅτι εἶναι οἱ Πάσαι (340 χιλ. ἐν τῇ ΒΔ μέρει). Παρ' αὐτοὺς ὑπάρχουσιν 60 χιλ. Μερρίσαι ἐν τῇ Σιέρρα Νεβάδα καὶ τὰ Ἀλπουκάριον ὄρη, 50 χιλ. Ἀστούριανοι περιπλανώμενοι (εἰς τὸ Ν μέρος) καὶ 4 χιλ. Ίουδαῖοι. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ καθολικὴ, ἔχουσα 9 ἀρχιεπισκοπὰς καὶ 45 ἐπισκοπὰς, περίπου 40 χιλ. κληρικοὺς, 800 ἱερομονάχους καὶ 13 χιλ. μοναχοὺς διαμαρτυρούμενοι ὑπάρχουσι μόνον 6054 ὅπως εἴρηται ἐκ τοῦ ὅτι μέχρι τοῦ 1868 μόνον ἡ ἐξάσκησις τῆς καθολικῆς λατρείας ἦτο ἐπιτετραμμένη. Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ εἶναι διέκρη ἑλληνικῆς, ἂν καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐποιήσας σπουδαίας προόδους· Ὑπάρχουσι 30 χιλ. δημοτικὰ σχολεῖα, 76 διδασκαλεῖα, 61 γυμνάσια (ἐκτὸς πολλῶν ιδιωτικῶν), 10 πανεπιστήμια (ἐν Βαρκελώνῃ, Γρανάδῃ, Ὀβιέδῳ, Μαδρίτῃ, Σαλαμάνκα, Σαντιάγῳ, Σεβίλλῃ, Βαλεντίᾳ, Βαλλαδολεῖδῃ, Σαραγόσῃ), διάφορα δὲ σχολεῖα ναυτικὰ, ἐμπορικὰ, καλλιτεχνικὰ κτλ. Τὸ κυριώτερον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ γεωργία ἥτις ὅμως ἐνεργεῖται ὁμιλῶς 33.8% τοῦ ἐδάφους καλλιεργεῖται ἀγροὶ, 3.7 ἀμπελώνες, 1.6 ελαιονοστεῖαι, 10.7 λεμονῶνες, 20.8 δάση. Παράγει δὲ ἡ γεωργία κυρίως σίτον (61 ἑκατομμ. ἑκατολίτρων), ἐν τῇ Ν καὶ σικαλὶν καὶ κριθὴν, ἐν δὲ τῇ Ν δρυόσσιτον καὶ σποραδικῶς ἔρυναν, πρὸς δὲ ὕσπρια, κάνναβιν (περὶ τὴν Γρανάσαν), λίνον, σακχαροκάλαμον (ἐν Ἀνδαλουσίᾳ), σπάρτον, ἐλαίαν καὶ ἐλαῖον, ἐσπεριδοειδῆ, σύκα, ἀμύγδαλα, ξυλονέματα, βοσκικὰ θάλασσας, πρὸ πάντων δὲ οἶνον (1891: 90 ἑκατομμ. ἑκατολίτρων) τὸν πλεῖστον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἀλικάντη καὶ Βαρκελώνῃ, πὲν κάλλιστον περὶ τὸ Χέρες καὶ τὴν Μάλαγαν· ἐξήχθησαν τῷ 1891: 8 ἑκατομμ. ἑκατολίτρων ἔχοντα ἀξίαν 310 ἑκατ. φράγκων. Ἡ κτηνοτροφία ἀκμάζει ἐν Ἑσπρεμαδούρᾳ καὶ εἰς τοὺς λευκῶνας τῶν Πυρηναίων καὶ τῆς Σιέρρας Νεβάδας· ἡ τῶν προβάτων εἶναι ὁ σημαντικώτερος αὐτῆς κλάδος (εἶδος γνωστὸν εἶναι τὰ Μερρίνο καλούμενα), ἀλλὰ ἀκμάζει καὶ ἡ τῶν ἵππων ἐξ ὧν οἱ Ἀνδαλουσίται διακρίνονται ἐπὶ ὁριότητι, ἡ τῶν ὄνων καὶ ἡμίονων, τέλος δὲ ἡ τῶν χοίρων (ἐν Ἑσπρεμαδούρᾳ). Ἡ ἀλλοτε ἀκαταία βερβουκτροφία ὑπέστη μεγάλην ζημίαν ὡς ἐξ ἀπο-

νείας τῶν καμπῶν. Ἡ ἀλιεῖα ἐξασκλεῖται πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Βισκαΐας (ὄνων, σαρδέλλων κλ., ἐπὶ τῶν Ν παραλίῳν καὶ κοραλλίων). Ὁ ρυτὰ εὐρίσκονται κυρίως μέλυσθος, χαλκός, ψευδάργυρος, ὕδραργυρος, ἀργυρος, σίδηρος, δρυκτὴν ἄλλας, λιθάνθρακες, θείον, γραφίτης κλ. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἀκμάζει δὲ κυρίως ἡ μεταλλουργία μέλυσθου, σιδήρου, χαλκοῦ, ἡ ὑφαντουργία λίνου, κάνναβιως, μετάξης, βάμβακος, ἡ βελτοργία κλ. Τὸ ἐμπόριον εὐρίσκεται κυρίως εἰς τὰς χεῖρας Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων. Ἐξαγωγή τῷ 1889: 897 ἑκατομμ. φρ. (εἰνοί, χαλκός, σίδηρος, μέλυσθος, ἐλαῖον, σπάρτον, ἐσπεριδοειδῆ κλ.). Τῷ 1889 τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἦτο 9774 χιλ., τὸ τῶν τηλεγραφικῶν 25 257 χιλ. Νομισματικὴ μονὰς εἶναι ἀπὸ τοῦ 1871 ἡ πεσέτα=1 φράγκον, ἐπίσης δὲ εἰσῆλθον ἀπὸ τοῦ 1859 τὸ γαλλ. μετρικὸν σύστημα.

Ἡ Ἰσπανία εἶναι μοναρχία συνταγματικὴ, ἀληρονιμικὴ ἐν τῇ ἀρρενὶ καὶ θήλει· κλάδῳ. Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς 1830 Ἰουνίου 187. Τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐξασκῶσιν οἱ Κόρτες, αἵτινες διαιροῦνται εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ τὸ Κοινοβούλιον. Καὶ ἡ μὲν Γερουσία ἀποτελεῖται ἐξ ἰσθλίων μελῶν (τὸ πρὸ 180 ἦτοι ἐκ τῶν βασιλικῶν πριγκήπων, τῆς ὕψλης ἀριστοκρατίας, τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους καὶ 123 γερουσιαστῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ στέμματος) καὶ 180 μελῶν ἐκλεγμένων ἐπὶ 5 ἔτη. Τὸ δὲ Κοινοβούλιον περιλαμβάνει 432 μέλη (ἐν ἐπὶ 50 χιλ. κατ.) ἐκλεγμένα διὰ 5 ἔτη. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐξασκῶσιν 9 ὑπουργεῖα, παρὰ τὰ ὅποια ὑφίσταται ἰδιαιτέρον συμβούλιον τοῦ Κράτους. Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἰ. δὲν εἶναι εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1892—3 ὑπερλογίσθησαν τὰ ἐξόδα εἰς 741 206 994 πεσέτας, τὰ δὲ ἐσοδα εἰς 747 960 550 πεσ. Τὸ δημόσιον χρέος τῷ 1890 ἦτο 6207 ἑκατομμ. πεσέτων. Ὁ ἐν εἰρήνῃ στρατὸς ἀνέρχεται εἰς 120 χιλ. ἀνδρῶν ἀνεῦ τῆς χωροφυλακῆς· ἐν καιρῷ πολέμου δὲ εἰς 805 400. Ὁ στόλος ἀπαρτίζεται ἐξ 105 πλοίων ἐξ ὧν 18 θωρηκτὰ· ἔχει δὲ 417 ἀξιωματικούς καὶ 1400 ἀνδρας, πρὸς δὲ τὸ πεζικὸν τοῦ στόλου 76 ἀξιωματικούς καὶ 7000 ἀνδρας. Ἡ σημαία τῆς Ἰ. ἔχει 5 ὀριζόντιας ταινίας διαδοχικῶς κιτρίνας καὶ ἐρυθράς, ὧν ἡ μέση κίτρινη ταινία ἔχει διπλοῦν πλάτος. Τὸ στέμμα βλ. ἐν Πίν. Ἐμβλήματα Α' ἀρ. 8.

Διαιρεῖται δὲ τὸ βασίλειον εἰς 49 ἐπαρχίας ὡς ὑποδιαίρεσις τῶν ἀρχαίων 14 χωρῶν, αἵτινες εἶναι: τὸ βασίλειον τῆς Νέας Καστίλλας, τὸ βασίλειον τῆς Λεόνης, τὸ πριγκηπᾶτον τῆς Ἑσπρεμαδούρας, τὸ πριγκηπᾶτον τῆς Ἀστούριας, τὸ βασίλειον τῆς Γαλιτίας, τὸ βασίλειον τῆς Ἀνδαλουσίας μετὰ τῆς Γρανάδας, τὸ βασίλειον τῆς Μουρκίας, τὸ τῆς

Ἀραγωνίας, τὸ τῆς Βαλεντίας, τὸ πριγκιπάτον τῆς Καταλωνίας, τὸ βασιλεῖον τῆς Ναυάρρας καὶ ἡ Βασκία μετὰ τῶν Βαλεαρίων καὶ Καναρίων νήσων. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Μαδρίτη.

Εἰς τὴν Ἰ. ἀνήκουσι καὶ αἱ ἐξῆς ἀποικίαι: ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίας αἱ νῆσοι Κούβα καὶ Πορτορικόν, ἐν Ἀσίᾳ αἱ Φιλιππίναι, Μαριανναὶ καὶ Καρλίναι νῆσοι, ἐν δὲ τῇ Ἀφρικῇ αἱ παρὰ τὴν Γουινέαν Φερνάνδεσ Πώ, Ἀνν-δωμ, Κορίσκο, Ἐλσθού κα., ἐν ἔσθῃ 429 χιλ. χιλμ. μετὰ 9510 000 κατοίκων. [Μ.Σ.]

— Ἱστορία. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς Ἰ. ἦσαν οἱ Ἰβήρες, ἐξ ὧν ἅπαντα ἠπέραν τῶν Πυρηναίων μεγάλη χερσόνησος ἡ περιλαμβανούσα σήμερον τὰ βασίλεια τῆς Ἰ. ἐμεῦ καὶ Πορτογαλίας ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἰβηρία ἢ Ἰβηρικὴ χερσόνησος. Βραδύτερον ἐν χρόνῳ μὴ δυναμένῳ νὰ προσδιορισθῇ ἱστορικῶς μετενάστευσαν εἰς τὴν χώραν ἐκ βορρᾶ λαοὶ Κελτικοί, ἐκ τῆς ἀναμίσξεως τῶν ὁποίων μετὰ τῶν Ἰβήρων ἐν τισὶ χώραις τῆς χερσονήσου παρήχθη τὸ σύμμικτον ἔθνος τῶν Κελτοίβηρων ὡς. Οἱ Ἰβήρες, ὧν ἡ Ἀρία (βλ. λ.) καταγωγή ἀμφοτερόσηται ὑπὸ τινῶν, καὶ οἱ Κελτοίβηρες ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλὰς μικρὰς ἰδιαιτέρας φυλάς, ὧν εὐδαιμονία ἀνέδειξε πολιτισμὸν ἢ πολιτικὸν βίον ἐπωσοῦν ἀξιόλογον. Οἱ Ἰβηρικοὶ λαοὶ μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καθυποτάξεως τῆς χερσονήσου (περὶ τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα) ἔμειναν βάρβαροι, μόνον δὲ κατὰ τὰ παράλια ἦσαν ἰδρυμένοι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι (ὧν ἐπιφανεστάτη ἡ Ζάκυνθος, ἡ καλυμένη καὶ Σάγγουντον), ἐτι δὲ πρότερον καὶ Φοινικικαί, ὧν ἡ ὀνομαστοτάτη ἦτο ἡ Ταρτησσός (Θαρσεὶς τῆς Γραφῆς), καὶ διὰ τῶν ἀποικίων τούτων ἡ Ἰβηρικὴ χερσόνησος ἐκτῆσται σημασίαν τινα καὶ ὄνομα ἐν τῇ ἀρχαιότερα ἱστορίᾳ. Ἀπὸ τοῦ β' ἡμίσους τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος (237) οἱ Καρχηδόνιοι ὑπὸ τοῦ στρατηγικοῦ αὐτῶν Ἀμίλκαν, Ἀσδρεῦδαν καὶ Ἀννίβαν τὸν μέγαν ἐποiehσαντο σπουδαιοτέρας κατακτήσεις ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ καταλαβόντες σημαντικὸν μέρος τῆς χερσονήσου κατὰ τὰ Ν καὶ Δ αὐτῆς μέρη, κτίσαντες δὲ καὶ τὴν περὶ ῥήμον μετ' ὀλίγον καταστάσαν παραλίαν πόλιν Καρθαγένην. Ἀλλ' αἱ Καρχηδονιακαὶ αὐταὶ ἐν Ἰβηρίᾳ κατακτήσεις ἔδειξαν φερμὴν εἰς τὸν δεύτερον καλούμενον μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων πόλεμον, καθ' ὃν ἐπὶ τέλος αἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἐγκατεστάθησαν ὡς ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ, οἱ δὲ Καρχηδόνιοι ἐντελῶς ἐξεδιώχθησαν αὐτῆς. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου τούτου οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεχείρησαν τὴν ἐντελὴν κατάκτησιν τῆς ὅλης χερσονήσου, κατάρθωνσαν δὲ τοῦτο μετ' ἀγῶνας ἐπιπόνους διαρκέσαντας ἐπὶ ἡμισυν αἰῶνα, καθυποτάξαντες τοὺς γενναίους ἀγωνιζομένους ὑπὲρ ἐλευθερίας Λυσιτανοὺς (βλ. λ.), ἐνπεριθήσαντες δὲ μετὰ μακρὰν πολιτείαν καὶ θειοτάτους ἀ-

γῶνας τὴν ἡρωικὴν Νευμαντίαν (133 π. Χ.). Ἐκτοτε, πλην ἐλίγων θρενῶν λαῶν πρὸς τὰ βόρεια εἰκέντων, ἅπαντα ἡ Ἰβηρία κατέστη ἐπαρχία Ῥωμαϊκὴ ἐκλατινισθεῖσα, βαθμυδὸν (ἰδίως ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἐπ' αὐτῇ ὑπετάχθησαν καὶ αἱ πολεμικαὶ θρεναὶ φυλαί. Ἀπὸ τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος διεδόθη καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ χώρᾳ ταυτησμπληρώσας τὸν ἐκλατινισμὸν αὐτῆς. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος, κατ' ἀκολουθίαν τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως τῶν λαῶν, διάφοροι Γερμανικαὶ φυλαὶ διὰ τῆς Γαλατίας εἰσέλασαν εἰς τὴν Ἰβηρίαν, τὴν Ἰσπανίαν ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καλούμενην, καὶ ἐπήνεγκον μεγάλας ἐν αὐτῇ καταστροφάς. Ἀλλ' ἐκ τῶν φυλῶν τούτων (Βανδάλων, Οὐρηγιόθων καὶ Σουήθων) μένει οἱ Οὐρηγιόθοι ἐγκατεστάθησαν ἐριστικῶς ἐν Ἰσπανίᾳ (τῶν Βανδάλων μεταναστευομένων εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τῶν δὲ Σουήθων ὑποταχθέντων ὑπὸ τῶν Οὐρηγιόθων καὶ ἀσρομειθέντων αὐτοῖς), καὶ τὸ βασίλειον τῶν Οὐρηγιόθων, ὅπερ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος ἰδρύθη ἐν τῇ νοτίῃ Γαλατίᾳ καὶ ἐξελήθη πέραν τῶν Πυρηναίων, ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ, περιωρίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπεμένου (5' μ. Χ.) αἰῶνος ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ, τῶν ἐν Γαλατίᾳ Οὐρηγιόθων ἐκδιελθέντων ἐνταυθεν διὰ τῶν Φράγκων τῶν ἰδρυσάντων ἐνταυθα τὸ περίσημον Φραγκικὸν κράτος. Οἱ Οὐρηγιόθοι ἐξέτεινον νῦν τὸ κράτος αὐτῶν ἐφ' ἅπασαν τὴν χερσόνησον ὑποτάξαντες καὶ τοὺς Σουήθους, ἀλλ' ὄντες αὐτοὶ Χριστιανοὶ Ἀρειανοὶ δὲν ἠδυνήθησαν εὐκόλως νὰ συγχωνευθῶσι μετὰ τῶν καθολικῶν Ἰσπανῶν. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ὁ βασιλεὺς Ῥεκκάρεδος προσελθὼν εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τῶν Οὐρηγιόθων αὐτοῦ ἐπήνεγκε τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητά, ἤρξατο καὶ ἡ ἐθνικὴ ἐνότης μεταξὺ τῶν ἐκλατινισμένων Ἰβήρων καὶ τῶν ἀποικίων Γερμανῶν Οὐρηγιόθων καὶ ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο τούτων στοιχείων παρήχθη τὸ νέον Ἰσπανικὸν ἔθνος, ἐν ᾧ ἐπεκράτησεν ὁ λατινισμὸς, τοῦλάχιστον ἐν τῇ γλώσσῃ. Ἀλλὰ τὸ Οὐρηγιόθικόν τοῦτο κράτος κατελύθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' αἰῶνος (711 μ. Χ.) ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀφρικῆς διὰ τοῦ Ἡρακλείου πορθημοῦ εἰς Ἰσπανίαν μεταβάντων Ἀράβων, οἵτινες καταλαβόντες ἅπασαν σχεδὸν τὴν χώραν ἤρξαν ἐνταυθα ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Ὀμμεϊαδῶν χαλιφῶν, ὧν οἱ ἐπισημότεστοι εἶναι ὁ Ἀβδουρραχμάν Β' (852—912), Ἀβδουρραχμάν Γ' (912—961) καὶ Χακίμ Β' (961—976). Ἀλλὰ τὸ Ἀραβικὸν τοῦτο κράτος μετὰ τὴν μεγάλην ἀκμὴν, εἰς ἣν ἐφθασεν ἐπὶ τῶν μνημονευθέντων χαλιφῶν, περιέπεσε κατὰ μικρὰν εἰς δύο ναμίαν καὶ παρακμήν, ἐπενεγκοῦσαν τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας τῶν Ὀμμεϊαδῶν χαλιφῶν (1037) καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ Ἰσλαμικοῦ Ἰσπανικοῦ κράτους εἰς πολλὰ μικρὰ κράτη. Τὴν τοιαυτὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἐκ τῆς διαί-

ρέσεως ἐπὶ μᾶλλον αὐξανομένην δύναμιν τῶν Ἀράβων ἡγεμόνων ἐπώλεθησαν τὰ μικρὰ Χριστιανικὰ κράτη τῆς Ἰσπανίας, ἵνα αὐξήσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν πρὸς βλάβην τῶν Μωαμεθανῶν δυναστῶν. Τὰ μικρὰ ταῦτα Χριστιανικὰ κράτη εἶχον ἰδρυθῆ μετὰ τὴν Ἀραβικὴν εἰσβολὴν ὑπὸ τῶν μαχητῶν Χριστιανῶν, οἵτινες εἶχον κατὰ φύσιν ἐν τῇ δυσπρόσιτῃ ὁρῇ τῆς θάλασσας Ἰσπανίας, αὐξηθέντα δὲ κατὰ μικρὸν ἀνέδειξαν δύναμιν σπουδαίαν, ἰδίᾳ ἡ Καστίλια, ἡ Ἀραγωνία, ἡ Ναβάρρα εἰς ταῦτα δὲ προσετέθη κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα καὶ τὸ μικρὸν ἐν ὄρει κράτος τῆς Πορτογαλίας, ἔπειθ' ἀνέπτυξε βαθμυδὴν πολιτικὴν βίαν ἰδιοφύει καὶ ἐδημιούργησε τὸ Πορτογαλικὸν ἔθνος. Τὰ κράτη τῆς Ἀραγωνίας καὶ τῆς Καστίλιας αὐξανόμενα διαρκῶς περιώρισαν τὴν δύναμιν τῶν Ἀράβων εἰς τὴν νῦν τοῖς μένοις Ἰσπανίαν (οὕτως καλοῦμεν τοῦ λοιποῦ τὴν ἐντὸς τῆς Πορτογαλίας Ἰβηρίαν ἢ Ἰσπανίαν), πᾶσα δὲ σχεδὸν ἡ ἄλλη Ἰσπανία περιήλθεν ὑπὸ τὰ δύο ταῦτα κράτη. Τέλος περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, διὰ τοῦ γάμου Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἀραγωνίας μετὰ τῆς μόνης κληρονόμου τοῦ στέμματος τῆς Καστίλιας Ἰσαβέλλας ἀμφοτέρω τὰ κράτη ἐνωθέντα ἐπήνεγκον τὴν ἐνωσιν τῆς Ἰσπανίας, ἥτις ἐνωσις ἐπέτεθη τῇ 1481 διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Γρανάδας καὶ τῆς καταλύσεως τῶν τελευταίων λειψάνων τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ Ἀραβικοῦ κράτους. Οὕτω δὲ ἐπὶ τῶν διαδόγων τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας διαρκῶς ἡνέθησαν τὰ δύο στέμματα τῆς Καστίλιας καὶ Ἀραγωνίας, ἐθελουσίᾳ δὲ καὶ ἐβραυλίᾳ ἡ Ἰσπανικὴ μοναρχία. Ἡ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας γεννομένη ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς (1492) ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου νέον ἀνέωξεν ὀρίεντα τῇ Ἰσπανικῇ μοναρχίᾳ πρὸς ἱδρύσιν μεγάλων ὑπερνοικανείων κτήσεων. Διὰ δὲ τοῦ γάμου τῆς μόνης κληρονόμου τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας, βασιλείας Ἰωάννου μετὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀψβουργικοῦ, υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Ἀψβουργικοῦ, ἡνέθησαν μετὰ τοῦ Ἰσπανικοῦ στέμματος ἐπὶ τῶν διαδόγων τούτου, Φιλίππου Δ' καὶ Καρόλου Δ', αἱ Ἀψβουργικαὶ κτήσεις αἰὲν Γερμανία καὶ αἱ τῶν Κάτω χωρῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Ἀραγωνικὸν στέμμα ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἤρχε καὶ τῆς Σικελίας, εἴτα δὲ καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, ἐπὶ τοῦ μνημονευθέντος Καρόλου Δ' τῆς Ἰσπανίας (1515—1555) τὸ Ἰσπανοαψβουργικὸν κράτος κατέστη μέγα παγκόσμιον κράτος «ἐν ᾧ οὐδέποτε ἔβυν ὁ ἥλιος». Τὸ μεγαλεῖον δὲ τούτου τοῦ Καρόλου Δ' ἐπέστησε καὶ ἡ αἰγλή τοῦ στέμματος τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ἁγίου Ῥωμαϊκοῦ κράτους, καὶ ὁ Κάρολος Δ' τῆς Ἰσπανίας ἐγένετο καὶ αὐτοκράτωρ Κάρολος Ε'. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν διαδόγων τοῦ Καρόλου τὸ

μέγα Ἀψβουργικὸν κράτος διηρέθη εἰς τὸν Γερμανοαυστριακὸν καὶ τὸν Ἰσπανοαψβουργικὸν κλάδον, καὶ ὁ μὲν ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Δ' ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ πρώτου, ὁ δὲ υἱὸς Φιλίππου τοῦ δευτέρου. Οὕτως ἐπὶ τοῦ Φιλίππου Β' (1555—1598) ἡ Ἰσπανικὴ μοναρχία χωρίσθη ἀπὸ τῆς ὅλης Ἀψβουργικῆς μοναρχίας ἐλαβε πολιτικὴν αὐτοπαρξίαν καὶ αὐτοτέλειαν μίζονα, σκληρομένη κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ κράτους τῆς Ἰσπανίας μετὰ τῶν ὑπερνοικανείων ἀποικιακῶν κτήσεων αὐτῆς, ἐκτὸς δὲ τῶν Ἰσπανικῶν χωρῶν, ἐκτείνουμένη ἐπὶ μέγα μέρος τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπὶ τὰς Κάτω χώρας. Ἐπὶ τοῦ Φιλίππου Β' καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων διαδόγων αὐτοῦ ἔμεινον ἡνωμένοι μετὰ τῆς Ἰσπανικῆς μοναρχίας ταύτης καὶ τὸ Πορτογαλικὸν στέμμα. Ἀλλ' ὁ Φιλίππος Β' τὴν μεγάλην πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἰσχὺν καὶ δύναμιν τοῦ κράτους αὐτοῦ κατεργάσθη εἰς πολέμους θρησκευτικούς, εὐς διεξῆγεν ὡς φαναστικὸς ὑπέρμαχος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐγκαντίον τοῦ Προτεσταντισμοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἐνεκίνησε δὲ καὶ νέον σύστημα τυραννικώτατον κυβερνήσεως πολιτικῆς τε καὶ θρησκευτικῆς, οὕτω δ' ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς παρακμῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ κράτος. Ἐπὶ τῶν διαδόγων τοῦ Φιλίππου Β' τῇ 1609 ἀπώλεσεν ἡ Ἰσπανία τὴν Ὀλλανδίαν, τῇ δὲ 1640 τὴν Πορτογαλίαν. Ἀποθανόντος δὲ τῇ 1700 ἀτέκνου τοῦ Καρόλου Β', τοῦ τελευταίου ἐκ τοῦ Ἰσπανοαψβουργικοῦ οἴκου βασιλέως, μέγας καὶ μακροχρόνιος ἡγήθη περὶ κληρονομίας πόλεμος μεταξὺ τῆς Ἀψβουργικῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Γαλλίας, τοῦ οὗτοι μετέσχον καὶ ἄλλαι δυνάμεις εὐρωπαϊκαί, ἰδίως ἡ Ἀγγλία. Διὰ τῶν συνθηκῶν τῆς Οὐτρέχτης (1713) καὶ τῆς Ραστάδης (1714), δι' ὧν ἐδόθη πέρας εἰς τὸν πόλεμον ἐγκατεστή μεν ἐν Ἰσπανίᾳ, διατηρησάσθαι καὶ τὰς ὑπερνοικανείους κτήσεις αὐτῆς, ὁ Γαλλικὸς Ἀνδεγαυικὸς οἶκος τοῦ Φιλίππου Ε', ἀλλὰ τὸ Βέλγιον καὶ αἱ ἐν Ἰταλίᾳ κτήσεις περιήλθον εἰς τὸν Ἀψβουργικὸν οἶκον τῆς Αὐστρίας. Ἡ νέα δυναστεία ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσπανίᾳ μέχρι τοῦ 1808, ὅποτε παραιτηθέντος τοῦ Καρόλου Δ' ὑπὲρ τοῦ Ναπολέοντος Δ' ἐγκατεστάθη ὡς βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ὁ τοῦ Ναπολέοντος ἀδελφὸς Ἰωσήφ. Ἀλλ' ἡ ἐντέθειν μετ' ὀλίγον ἐξεγερθεῖσα Ἰσπανικὴ ἐπανάστασις συνδοκίματη μετὰ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος μεγάλων εὐρωπαϊκῶν πολέμων ἐπήνεγκε τῇ 1814 τὴν φυγὴν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν Γάλλων ἐκ τῆς Ἰσπανίας καὶ τὴν ἐπάνωσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Καρόλου Δ' Φερδινάνδου Ζ' ὡς βασιλέως ἀπολυτάρχου. Ἡ θθλία κυβέρνησις τοῦ ἡγεμόνος τούτου προκάλεσε τῇ 1822 ἐπανάστασιν γαλικήν, ἥτις κατεβλήθη διὰ τῆς στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ Φερδινάνδος Ζ' ἀποκατασταθεὶς εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐδά-

σίλευσε μέχρι το 1832. Ἡ μικρὴν πρὸ τοῦ θανάτου καθιερωθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ νέα περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου διατάξις (Πραγματικὴ καθιέρωσις), δι' ἣς ἀντὶ τοῦ τῆς ἐπὶ τῆς Ἀνδεγαυικῆς δυναστείας ἱσχυόντος Σαλτιου νόμου, τοῦ ἀποκλείοντος τὸν θρόνον τὰς γυναῖκας, ἐπανεφέρετο εἰς ἰσχύν ὁ παλαιὸς Ἰσπανικὸς (Καστιλιανὸς) νόμος ἐπιτρέπων καὶ εἰς γυναῖκας τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνοδὸν ἐγένετο ἀφ' ἑκτῆς νέων μετὰ τὴν θάνατον τοῦ βασιλέως ἐκπαγλειῶν ταραχῶν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς Ουγατρὸς τοῦ Φερδινάνδου Ζ' βασιλείσης Ἰσαβέλλας καὶ τῶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δὲν Καρόλου. Ἡ Ἰσαβέλλα μετὰ μακροῦς ἐμφυλίου πολέμου καὶ ἐν μέρει διηρηκῶν ἐμφυλίων πολιτικῶν ἐρίδων καὶ ταραχῶν ἐκυβέρνησε μέχρι τοῦ 1808, ἐπὶ οὗ ἐξεδιόχθη τῆς Ἰσπανίας δι' ἐπαναστάσεως στρατοῦ καὶ λαοῦ. Οἱ ἐκθρονισαντες τὴν Ἰσαβέλλα καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ἄνδρες, ὧν προΐσταντο ὁ Σερράνος καὶ ὁ Πρίμ, συνεκάλεσαν νῦν μεγάλην σύνοδον ἐθνικὴν συντακτικὴν πρὸς συνταξίαν νέας Πολιτείας. Ἡ σύνοδος αὕτη ἐπεκυρώσας μὲν τὴν δι' ἐπαναστάσεως γενομένην καθαιρέσιν τῆς Ἰσαβέλλας καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, ἀλλ' οὐχ ἤττον διὰ μεγάλης πλειονότητος ἀνέκρουσεν ὑπὲρ τῆς μοναρχίας. Ἀλλ' ἡ εὐρυστις νέου μονάρχου προσέκρουσεν εἰς οὐκ ὀλίγας δυσχερείας, ἣ δὲ προταθεῖσα ὑποψηφίτης τοῦ Γερμανοῦ πρίγκιπος Ἀντωνίου Ὁεντσόλλερν ἐγένετο ἀφορμὴ καὶ πρόφασις τοῦ μεγάλου Γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὑποψηφιότητος ἐκείνης εὐρέθη βασιλεὺς ὁ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Ἰ. Ἀδόλφου Ἀμαδαίου. Οὗτος ἐκλεγείας ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνέδου βασιλεὺς ἐδέξατο τὸ προστεγεθὲν στέμμα καὶ μεταβὰς εἰς Ἰσπανίαν (1871) ὤρκισθη εἰς τὸ νέον φιλελεύθερον Ἰσπανικὸν σύνταγμα τὸ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Συνόδου. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἐφαίνετό πως ὁ θρόνος τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῆς νέας δυναστείας ὁπωσοῦν στερεὰ καὶ δημοτικὰ. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1873 ἤρξαντο νέαι ἐν Ἰσπανίᾳ ταραχαὶ διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Καρλιστῶν ἡτοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ μνηστῆρος τοῦ θρόνου καὶ ἀντιπροσώπου τῆς ἀπολυταρχίας Δὲν Καρόλου, υἱοῦ τοῦ ἀνὴρ μνημονευθέντος ἀδελφοῦ τοῦ Φερδινάνδου Ζ'. Αἱ ταραχαὶ αὗται ἐπὶ ἡγεγόνον ἐπὶ τέλους τὴν παραίτησιν τοῦ βασιλέως ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῆς δυναστείας αὐτοῦ, μεθ' ἧς ἡ Ἰσπανικὴ βουλὴ, ἐν ἣ μείριστον ἐπιρροὴν ἐκτίσασα νῦν ὁ εὐχλωτοὺς δημοκρατικὸς ῥήτωρ καὶ καθηγῆτῆς Καστελὰρ ἀνεκήρυξε τὴν δημοκρατίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ δημοκρατία ἐπαλάσσετο κατὰ πολλῶν δυσχερειῶν, διότι οἱ μὲν Καρλισταὶ τὸν ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ἀμαδαίου δρεψάμενον ἐπαναστατικὸν πόλεμον ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπὶ τῆς δημοκρατίας μετὰ τινῶν ἐπιτυχῶν, ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ κλέπου τῆς

δημοκρατικῆς Ἰσπανίας προέκυψεν νέος ἐπαναστατικὸς πέλαιμος τῶν ἀκρῶν δημοκρατικῶν καὶ κοινωνιστῶν τῶν καταλαβόντων τὴν Κασθαγένην, Σεβίλλαν καὶ Μάλαγαν κατὰ τὴν Ν Ἰσπανίαν, ἐναντίον τῆς νομιμοῦς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ ἐδρεύουσας καὶ ὑπὸ τοῦ Καστελὰρ δικτατορικῶς διεξαγεμένης. Πρὶν δὲ ἢ ὁ Καστελὰρ, ὁ μετὰ δυνάμεις καὶ δραστηριότητα μαχόμενος κατὰ τῆς ἐν Ν δημοκρατικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ἐν Β Καρλιστικῆς, καταβῆλῃ τὰς ἐπαναστάσεις, διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ τολμήματος τοῦ στρατηγοῦ Παδία ἐπέπεσε μὲν (30/1 Ἰανουαρίου 1874) ὁ Καστελὰρ, ἀνέβη δὲ εἰς τὴν ἐξουσίαν ὁ στρατηγὸς Σερράνος τὸ μὲν πρῶτον ὡς πρωθυπουργός, εἰτα δὲ ὡς κυβερνήτης τοὺς ἐξωτερικοὺς μόνον τηρῶν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας τύπους. Ὁ Σερράνος κατέβαλε τὴν ἐν Νότῳ κοινωνιστικὴν ἐπαναστάσιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ διαπράξῃ τι σπουδαῖον κατὰ τῶν Καρλιστῶν ἐπέπεσε διὰ νέου στρατιωτικοῦ τολμήματος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κάμπας Μαρτινές (18/20 Δεκεμβρίου 1874), δι' οὗ βασιλεὺς ἀνεκήρυχθη ὁ τῆς Ἰσαβέλλας πρωτότοκος υἱὸς Ἀλφόνσος ΙΒ'. Τὸ τόλμημα ἐπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς αἰνῆς γνώμης ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ὁ Ἀλφόνσος ΙΒ' εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν (ἐκ Γαλλίας ὅπου διέτριβεν) ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλίσει τοῦ λαοῦ, δεξάμενος δὲ τὸ σύνταγμα τοῦ 1809 ἐδασίλευσεν εἰρηνικῶς, καταβληθείσης τῆς Καρλιστικῆς ἐπαναστάσεως (1876). Ὁ Ἀλφόνσος ἐδασίλευσε μόνον 10 ἔτη, ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ τῇ 1885 ἡ βασίλισσα Χριστίνα, ἡ δευτέρα σύζυγος τοῦ Ἀλφόνσου ΙΒ', ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασίλειαν κατ' ἄρχας μὲν ἐν ὀνόματι τῆς Ουγατρὸς τῆς Μαρσεδές, εἰτα δὲ τοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς γεννηθέντος (5/17 Μαΐου 1876) υἱοῦ αὐτῆς Ἀλφόνσου ΙΓ'. Καὶ ἡ κατὰστασις αὕτη τῶν πραγμάτων ἐξακολούθει μέχρι σήμερον ἐν Ἰσπανίᾳ. [Π.Κ.]

Ίσπανικὴ γλώσσα. Ἀφ' ὅτου ἐγκατεστάθησαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήστῃ, κατάρθωσαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὰ ἑκλατινίσαι τὴν γῶραν, ὥστε οὐ μόνον ἡ λατινικὴ γλώσσα εἰσέδυεν εἰς ἀπαντα τὰ στρώματα τοῦ λαοῦ συγκαταστήσασα ταχύτερον ἢ εἰς ἀπάσας τὰς ἄλλας Ῥωμανικὰς χώρας δημῶδη διάλεκτον (lingua romana rustica), ἀλλὰ καὶ ἡ χερσονήσος αὕτη ἐγένετο νέα πατρίς τῆς λατινικῆς φιλολογίας παραγαγούσα μετὰ τῶν ἄλλων τοὺς Σενέκαν, Μαρτιάλλου, Κολουμέλλαν, Κουίντιλιανόν, Φλώρου. Οὐδεμία δὲ Ῥωμανικὴ γλώσσα διετήρησε τοσαύτην ὁμοιότητα μετὰ τῆς μητρὸς, ὅσην ἡ Ἰσπανικὴ, ἥτις προήλθεν ἐκ τῆς δημόδους ἐκείνης λατινικῆς. Ἐκ τῶν ἰδιωμάτων τῶν Ἰσπανίων (Κελτῶν καὶ Ἰβηρῶν) καὶ τῶν διαφόρων κατακτητῶν (Οὐγγιτῶν καὶ Ἀράβων) προστέθη μὲν πλῆθος λέξεων καὶ ἐπηρόεσθησαν οἱ φθόγγοι, ἀλλὰ

τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσῃς δὲν μετεβλήθη. Τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς ἱ. γ. (τὸ ἐπικὸν Poema del Cid) ἀνάγεται εἰς τὸν ΙΓ' αἰῶνα, εἶναι δὲ γεγραμμένον εἰς τὴν διάλεκτον τοῦ ΝΑ μέρους τῆς Ἀρχαίας Καστίλιας, ἥτις διὰ τῆς πολιτικῆς ὑπεροχῆς τῆς ἐπαρχίας ταύτης προσέλαθε καὶ ὑπέροχον θέσιν ἀπέναντι τῶν ἄλλων κατὰ χώρας διαλέκτων οὕτως ὥστε, γενομένης αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς καὶ εἰς πάντας τοὺς μερῶν μένους κοινῆς γλώσσῃς, τὰ ὀνόματα καστιλιανῆ καὶ ἰσπανικῆς γλώσσα κατέστησαν ταυτίζοντα. Αἱ διάλεκτοι τῆς ἱ. γ. περιλαμβάνουσιν τρεῖς κυρίως συστάδας. Τὴν μὲν κεντρικὴν ἀποτελοῦσιν αἱ τῆς Καστίλιας, τῆς Ἀραγωνίας, τῆς Βασκουλαίας καὶ αἱ νοτιώτεραι τῆς Ἀνδαλουσίας καὶ Μουρκίας. τὴν δὲ Δ καὶ ΒΔ συστάδα αἱ τῆς Πορτογαλίας καὶ ἡ τῆς Ἀστούριαι, τὴν τρίτην δὲ αἱ συγγενέουσιν πρὸς τὰς προδηρικὰς τῆς Καστίλιας, Βαλεντίας καὶ Μαλλόρκας. Μεταξὺ τούτων κινεῖται πλείστα ἄλλα μικρότερα συστάδες. Νομοθετικὴν δύναμιν διὰ τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ λεξιλόγιον ἀσκει τὸ ὅπλ τῆς ἰσπανικῆς Ἀκαδημίας ἐκιδόμενον λεξικὸν (α' ἐκδ. 1771, β' 1884). Τούτῳ δὲ ἐπιδόχουσι καὶ διώρθωσεν ἐν πλείστοις ὁ Σαλβά, ὅστις συνέγραψε καὶ τὴν καλλίστην γραμματικὴν. Ἡ ἱ. γ., ἥτις κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν καὶ τὸν πλεῖστον τῶν φωνηέντων ἀμιλλᾷται πρὸς τὴν ἰταλικήν, πρὸς δὲ τὴν γαλλικὴν ἐν τῇ σαφηνείᾳ καὶ τῇ πρὸς ποιητικὴν ἑκφρασίαν ἐπιτηδεύεται, εἶναι συνεπείᾳ τῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Ν Ἀμερικὴν καὶ ἀλλὰ καὶ μεγάλων κατακτήσεων τῶν ἰσπανῶν ἡ μάλλον διαδεδομένη μετὰ τὴν ἀγγλικὴν ἀνὰ τὸν κόσμον εὐρωπαϊκὴ γλώσσα.

Ἰσπανικὴ καλλιτεχνία. Ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ τῆς μεταϊωνικῆς Ἰσπανίας ἴστανται παρ' ἀλλήλοις τὰ προϊόντα δύο διακεκριμένων πολιτισμῶν, τοῦ ἀραβικοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ. Ἡ χριστιανικὴ καλλιτεχνία ἐξαρτάται ἀπὸ τῆς τῶν ἄλλων χωρῶν, τῆς Γαλλίας, Ἰταλίας, τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ τῆς Γερμανίας· μέλις δὲ κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα γίνονται σχεδὸν ἔχρυσαι εἰδικὴν ἐθνικὴν χαρακτῆρα. Ἡ δὲ ἀραβικὴ καλλιτεχνία διατηρήθη καὶ μετὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀράβων ἐκ τῆς χώρας μέχρι τοῦ ΙΣ' αἰῶνος.

Τὸ ἀρχαιότερον ἐκ τῶν σωζομένων μνημείων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι τὸ τῷ 786 ἰδρυθὲν τέμενος τῆς Κορδούνης. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι οἱ κίονες ἐλαμβάνοντο τὸ κατ' ἀρχαίαν ἐκ ῥωμαϊκῶν καὶ γοθικῶν κτιρίων, ὕστερον δὲ ἐπλάσσαντο κατὰ μίμησιν ποιοῦτων, τὰ δὲ διακοσμητικὰ μέρη ἐξετελοῦντο ὑπὸ Βυζαντινῶν τεχνιτῶν. Ἡ διακοσμητικὴ τέχνη τῶν Μαυρῶν ἀνεπτύχθη πολὺ ὕστερον. Τὰ κύρια ἔργα τοῦ ἀραβικοῦ ρυθμοῦ εἶναι ἡ Giralda (μιναρέτιον) καὶ τὸ Ἀλκα-

ζάρ ἐν Σεβίλλῃ, τὸ τέμενος τῶν Ἀλχαφουρία ἐν Σαραγόσῃ, πρὸ πάντων δὲ ἡ Ἀλάμδρα (βλ. λ.). Γίνεται δὲ χρῆσις τοῦ ρυθμοῦ τούτου κατόπιν καὶ ἐν χριστιανικαῖς ναοῖς κτλ., ἐν γένει ὅμοιοι ὡκαδορῶνται κατὰ τὸ πρῶτον τῶν ἄλλοδαπῶν ναῶν, ἐμφαίνοντες ἁλλήλοδιαδέχως ῥωμανικὴν (μητρόπολις τοῦ Sant-Jago di Compostella, 1078) καὶ γοθικὴν ρυθμὸν (μητρόπολις τοῦ Βουργος, 1221, καὶ Τολέδο, 1227, ἐν Λεὼνῃ δ' εὐρίσκονται αἱ ὠραιότεραι ὡκαδογραφίαι). Ἐν τῇ διακοσμῇ τὰ μεγαλοπρεπῆ κτίρια τῆς ἐποχῆς Ἰσαβέλλας τῆς καθολικῆς δεικνύουσιν ἀνατελικὴν ἐπιδρασιν (προσόψεις τῶν ναῶν Ἀγ. Παύλου καὶ Ἀγ. Γρηγορίου ἐν Βαλλαδολιδῇ κτλ.). Κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα εἰσέτι ἐγένετο χρῆσις τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς μητροπόλεις τῆς Σαλαμάνκας καὶ καὶ Σεγβίας. Ὁ τῆς ἀναγεννήσεως ρυθμὸς (κατὰ τὴν ἰταλικὴν τεχνολογίαν) εὗρε τὸσφ' ἄλλων εἰσαγωγὴν καθ' ὅσον ἦτο ἐπιτηδεύματος πρὸς διακοσμητικὰ σκοποῦς· ἐκ τῶν μνημείων αὐτοῦ κατέχει ἡ Σαλαμάνκα τὰ διαπρεπέστερα (πρὸ πάντων γνωστῇ εἶναι ἡ πρόσοψις τοῦ Πανεπιστημίου). Ὁ εὐφύεστατος ἀρχιτέκτων τῆς Ἰσπανίας ἦτο ὁ Diego de Siloe, τολμηρὸς μὲν ἐν τῇ εὐρέσει καὶ κατασκευῇ, πλούσιος δ' εἰς ἰδέας διακοσμητικῶν. Βραδύτερον ἐπεκράτησεν ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρὸς ρυθμὸς ἐπιβάλλων μόνον διὰ τῶν ἀναλογικῶν (Ἐσκαριάλ). Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ βαρβάρου (βλ. λ.), οὗ τὸ περιφημότερον ἔργον εἶναι ἡ πρόσοψις τῆς ἐν Μουρκία μητροπόλεως, ἐστέρευσε ἐντελὴς ἡ ἀρχιτεκτονικὴ παραγωγή.

Ἡ γ λ υ π τ ι κ ῇ ἀκολουθοῦσα τὴν εἰς τὰς ἄλλας χώρας ἀνάπτυξιν, ἀνεδείχθη μόλις μετὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἰσπανία ἐλάμβανε, ὡς τοὺς ἀρχιτέκτονες, οὕτω καὶ τοὺς γλύπτας κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἄλλοδαπῆς, διακρίνονται δυσκόλως τὰ ἐντόπια ἀπὸ τῶν ξένων ἔργων. Πλείστοι καὶ κέντηται λαμπρὰ ἔργα τῆς γλυπτικῆς ἀπάντων τῶν ρυθμῶν ὡς π. χ. ἡ μητρόπολις τῆς Ταραγόνας, ἡ δὲ τοῦ Βουργος ἔχει πλεονεκτήματα ἔργων τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ. Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς ἰσπανικῆς γλυπτικῆς λογίζεται ἀπὸ τοῦ 1550—1650 περίπου, ἀνήκει δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὴν περίσσειαν τῆς γοθικῆς τεχνολογίας κατὰ δὲ τὸ ἕτερον εἰς τὴν τῆς ἀναγεννήσεως. Τῆς πρώτης μνημεῖα εἶναι αἱ ἀγίαι τράπεζαι εἰς τὰς μητροπόλεις τῆς Σαραγόσας καὶ Ταρραγόνας ὡς καὶ πολλὰ ἐπιτύμβια σχεδὸν ἀπάντων τῶν μεγάλων ναῶν. Ὁ δὲ τῆς ἀναγεννήσεως ρυθμὸς ἔσχεν ἀντιπροσώπους καλλιτέχνους διαφόρων ἐθνικοτήτων, μετὰ τῶν ὁπείων ὁ ἐξοχώτερος ἦτο ὁ F. Vigarani ἐκ Βουργουνδίας. Ἰδιαιτέρην θέσιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἀναγεννήσεως ἔχουσιν τὰ ἐν Τολέδο

κλ. τοῦ Berrugete (1480—1561) καὶ ἄλλων, ἐλέγχοντα ὑπερβολικὴν φαντασίαν. Διάσημοι γλύπται τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ὁ Ριάνο (ἐν Σεβίλλῃ), Β. Ὁρδονιέθ ὁ ἐκ Βαρκελώνης (τὰ μνημεῖα τῶν βασιλείων ἐν Γρανάδα κλ.), ἐν δὲ τῶν ἐκ Φλωρεντίας γλυπτῶν ὁ Δομένικος καὶ ὁ Michele. Τὴν πρῶτην θέσιν ὡς πρὸς τὰ ἔργα τῆς ἀναγεννήσεως κατέχουσιν αἱ πέλεις τῆς Ἀραγώνης (ἀγία τράπεζα ἐν τῇ ναυί τῆς Παναγίας ἐν Σαραγόσῃ καὶ ἑτέρα ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Χειρέσκας, ἔργα τοῦ D. Froment κλ.). Ἡ εἰτα πρὸς τὸ κολοσσιαῖον ῥόπη τῆς γλυπτικῆς ὑπεργόρευσεν τὴν ἑντικατάστασιν τοῦ μαρμάρου διὰ τοῦ ξύλου, ἕπερ ὅμως ἀπῆται χρωματισμὸν τῶν ἔργων· ἀντιπρόσωποι τῆς ξυλογλυφίας ταύτης εἶναι οἱ F. Βεθέρρα, Γ. Ἐρνανδέθ, Μοντανιές, Δ. Κάνο. Τέλος ὁ ρυθμὸς τοῦ βαρύνκου παρήγαγε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἐν Μουρκίᾳ σύμπλεγμα τοῦ Saleillo, ἔργον πλήρες αἰσθηματικῆς γνησιότητος.

Ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἡ ἀπαντάται τὸ κατ' ἀρχὰς μόνον ἡ εἰκονογράφου χειρογράφου, μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ὅτε δηλοῦται ἐπίδρασις τῆς βυζαντινικῆς τέχνης εἰς μεγάλας τοιχογραφίας. Κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα εἰσῆλθε μετὰ τῆς γοθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὁ ρυθμὸς τῆς συγχρόνου γαλλικῆς ζωγραφικῆς, ὑστερον δὲ ὁ τῆς ἰταλικῆς (φλωρεντινῆς) καὶ κατὰ τὸ ὅ ἤμισυ τοῦ 18^{ου} καὶ τὸν 19^{ον} αἰῶνα εὐρίσκονται παντοῦ σχολαὶ ὧν ὁ ρυθμὸς εἶνε ἀνάλογος τῇ τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν, ἐξ ὧν εἰσῆλθη καὶ τότε ἡ δι' ἐλασχροματίων ζωγραφικὴ. Σποραδικῶς ὁρᾶται ἡ τέχνη ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀπομιμήσεως εἰς ἐθνικώτερον χαρακτηριστῆρα, μέγιστος δέτοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ἐπικρατεῖ αὐτός (I. de las Roelas ἐν Σεβίλλῃ, ἀποθ. 1625, Herrera, Ribalta ἐν Βαλέντζᾳ). Εἰς ἀληθῆ ἀκμὴν περιήλθεν ὅμως ἡ ζωγραφικὴ κατὰ τὴν 18^{ον} αἰῶνα διὰ τῶν μεγάλων ζωγράφων Zurbaran, I. Ribera, D. Velazquez, A. Cano, τῶν A. Bocanegra καὶ J. de Sevilla ἀρχηγῶν τῆς ἐν Γρανάδα σχολῆς, καὶ τέλος τοῦ περιφήμου Murillo. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν εἰς τὰ βασιλικά μέγαρα συναχθέντων ἔργων τοῦ Τίτιανου καὶ τοῦ Ροῦβενς ἀνεπτύχθη καὶ εἰδικὴ σχολὴ ἐπιδιδάσκουσα πρὸ πάντων τὸν ζωρὸν χρωματισμὸν, ἣν ἀντιπροσωπεύουσιν οἱ καλλιτέχναι Cerezo, Rizi, D. Polo, Escalante, C. Collo κλ. Κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα ἡ ἐν Ἰσπανίᾳ ζωγραφικὴ εἶνε μόνον ἀμυδρὰ ἀντανάκλασις τῆς ἰταλικῆς καὶ γαλλικῆς. Μόνον ὁ Goya (1746—1828) εἶνε ἐθνικώτατος καλλιτέχνης, ἐμφανὴς ὁξὺ βλέμμα καὶ ἀνεξάντλητον φαντασίαν. Κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα οἱ Ἰσπανοὶ ζωγράφοι ἐκτὸς τῶν ἱστορικῶν σκηνῶν καλλιέργουσι πρὸ πάντων τὴν εἰκονογράφειν τοῦ καθημερινοῦ βίου καὶ τὴν προσωπογραφίαν. Καὶ ἐν τῇ ἱστοριογραφικῇ δὲ τέχνῃ διεκρίθησαν με-

ταξὶ ἄλλων ὁ F. Pradilla, R. Rosales, M. Cubello, ἐν δὲ τῇ προσωπογραφίᾳ οἱ F. Madrazo, Pescador, Eguíquirra. Ὁ εὐφρατατος ἡθογράφος ἦτο ὁ M. Fortuny, εἰτα δὲ καὶ ὁ Zamacois, ὁ J. A. Gonzalez καὶ πλείστοι ἄλλοι διεκρίθησαν ἐν τῇ κλάδῳ ταύτῃ. Ἀλλὰ καὶ ἡ τοπιογραφία εὐδοκίμη διὰ τοῦ M. Rico, γνωστοῦ καὶ ὡς ἡθογράφου, τοῦ R. de Madrazo καὶ ἄλλων. Ἐκτὸς τῆς ἐλασχροματίας καλλιέργειται ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπιτυχέστατα καὶ ἡ διὰ χρωματοκενδυλίων (pastello) ζωγραφικὴ. (M.F.)

Ίσπανικὴ φιλολογία. Πρώτη ἀνεπτύχθη ἐν Ἰσπανίᾳ ἡ δημόσιος ποιήσις παραγούσα κατὰ τοὺς κατὰ τῶν Ἀράβων πολέμους τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα romances ἐπύλλια, ἐμνημονύμενα τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν Χριστιανῶν ἱπποτῶν, κυρίως δὲ τοῦ ἥρωος Cid, ἀλλὰ καὶ ἐρωτικὴν χαρακτῆρα ἔχοντα καὶ γενόμενα ἀφορμὴ τῆς ἐν τῇ Ν. Γαλλίᾳ ἀναπτύξεως τῆς ραψωδικῆς ποιήσεως· τὰ ἐπύλλια ταῦτα μετεδίδοντο διὰ τοῦ στόματος καὶ μόλις ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος εὐρίσκουμεν αὐτὰ καταγεγραμμένα εἰς συλλογὰς, ὧν ἡ σπουδαιότερα εἶνε ὁ Romancero general (1604—14). Ἀπὸ τούτων διακρίτεον τὸ ὑπ' ἀγνώστου ποιητοῦ συντεταγμένον Poema del Cid (1135—57), τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς ἱ. φ. Ὁ πρῶτος ἐνόματι γνωστὸς ποιητὴς εἶνε ὁ Ierode G. de Barceu ὅστις ἐξώμει τὰ ἔργα τῶν Ἀγίων (μεταξὺ 1198 καὶ 1270). Συγχρόνως ἐγεννήθη τὸ ἱπποτικὸν ἔπος, οὗ ἥρωας εἶνε πρὸ πάντων ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος προπλαθὼν ἐνταῦθα χαρακτῆρα Ἰσπανοῦ ἱπποτοῦ (ἔπος ὑπὸ J. L. Segura, περὶ τὸ 1250). Μετὰ τὸ ἔπος δὲ ἀνεπτύχθη τὸ ἱπποτικὸν μυθιστόρημα· λέγεται δὲ ὅτι ὁ Πορτογάλος V. de Lobeira πρῶτος συνέγραψε κατὰ τὸν 14^{ον} αἰῶνα τοιοῦτο (Amadis de Gaula) περίφημον καταστάν, ὅπερ ἐγένετο καὶ ἀφορμὴ τῶν ἀναριθμητῶν λαϊκῶν ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων τοῦ μεσαίωνα (βλ. Ἀμαδίσ). Μετὰ τῆς αὐξανούσης γενικῆς μορρώσεως ἐνώθευθη καὶ τὸ διδακτικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἀλφόνσος ὁ 1^{ος} τῆς Καστίλιᾳς οὐ μόνον μεταξὺ ἄλλων ἔγραψε γενικὴν ἱστορίαν, ἀλλ' ἐποίησε καὶ θρησκευτικὰ ἄσματα. Θρήνησε καὶ ἀλληγορικὴν ποιήμα, ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἰσπανῶν φιλολογίας. Ὁ ἐνφάντης Juan Manuel (μεταξὺ 1280 καὶ 1348) συνέγραψε διηγήματα διδακτικά, ὁ δὲ J. Ruiz (1350) ἡθογραφικὰ, πατριωκὰ κλ. ἔργα οὗτοι καὶ ὁ L. de Ayala (1400) εἰκόνας τοῦ συγχρόνου βίου καὶ σύγχρονον ἱστορίαν, ἐμφαίνουσιν ἤδη ἀπομίμησιν τῶν Λατίνων συγγραφέων. Ἡ μελέτη τῶν Λατίνων κλασικῶν καὶ ἡ συγκριτικὴ μετὰ τῶν τρουδαδούρων τῆς Προβηγκίας ἐπέδρασαν νῦν σπουδαίως ἐπὶ τὴν ἱ. φ. Ἐν Βαρκελώνῃ ἱδρύθη κατὰ τὸ πρότυ-

πον τῶν Προβηγκιάνων εἶδος τι δικαστηρίου διὰ τὴν «εὐθυμὴν ἐπιστήμην τῆς ποιήσεως». Ὁ F. de Aragon (—1434) συνήλωσεν ἐν ἑαυτῷ τὰς δύο ῥοπὰς, συγγράψας περὶ τῆς τέχνης τῶν Τρυσθαβουρίων καὶ μεταφράσας Κικέρωνα καὶ Βεργίλιον· ὁ ἴδιος ἐποίησε καὶ τὸ πρῶτον μὴ ἐκκλησιαστικὸν δράμα, ἀπολεσθὲν ἔκτετε. Διαπρεπεῖς ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ὁ J. L. de Mendoza (1398—1458) καὶ J. de Mena (1411—56). Πατὴρ τοῦ ἱσπαν. δράματος ἐγένετο ὁ J. de la Encina (1409—1534), οὗ τὰ ποιητικὰ δράματα ἀποταλοῦσι τὴν γέφυραν ἀπὸ τῶν λαγνῶν. Μυστηρίων (ἅτινα ὡς καὶ ἀλλαγῶν ὑπῆρχον ἐνωρίστα καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ) πρὸς τὸ κυρίως δράμα. Ἐγνωστον εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ τῆς πρώτης τραγικοκωμωδίας (La Celestina, 1499), ἥτις ἐξετιμῆθη πολὺ παρ' Ἰσπανοῖς. Ὁ Πορτογάλος Gil Vicente (1480—1557) ἐποίησεν ἱσπανιστὶ κωμωδίας (farsas) καὶ αὐτοὺς (βλ. λ.), ἐν δὲ τῇς ὑπὸ τῶν ἐπαθῶν του σχηματισθείσης σχολῆς προῆλθεν ὁ μέγας δραματικὸς ποιητὴς Cervantes. Μεγίστην ἀνάπτυξιν ἔδωκε τῇ ἱ. φ. ἡ λαμπρὰ βασιλεῖα Καρέλου τοῦ Ε', ὃν καὶ μάλιστα μετὰ ἑκατονταετηρίδα ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἀκμῆς. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπεκράτει ἡ μίμησις τῶν μεγάλων Ἱταλῶν ποιητῶν, ἱδρυθεῖσα μάλιστα εἰδικῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ J. B. Almaguer (1490—1543), οὗ τὰ ἔργα ἐμφαίνουσι γνήσιον αἶσθημα. Τοῦτον ἐξηκολούθησαν οἱ G. de la Vega (1503—36) ὁ ἐπικληθεὶς «ἡγεμὼν τῶν Ἰσπαν. ποιητῶν», ὁ J. de Montemayor (1520—62), ὅστις ἱδρύει τὸ ποιητικὸν μυθιστόρημα (La Diana), ὅπως ὁ D. de Mendoza (1503—75) τὸ πανουργικὸν (novela picaresca) διὰ τοῦ Vida de Lazarillo de Tormes. Ἀριστοτέριον πανουργικῶν μυθιστορημάτων εἶνε καὶ τὸ La vida del Picaro Guzman de Alfarache τοῦ M. Aloman (—1610). Μεταξὺ τῶν μεγάλων λυρικών τῆς ἐποχῆς ταύτης διαπρέπουσιν οἱ P. de Leon (1527—91), ὁ H. de Herrera «ὁ θεὸς» (—1597) καὶ πλείστοι ἄλλοι, μεταξὺ δὲ τῶν ἐπεικῶν οἱ J. Rufo (La Austriada), C. de Virues (El Monserrate), A. de Ercilla y Zúñiga (La Araucana). Ἡ δόξα τοῦ ἔθνους προυκάλεσε καὶ τὴν ἱστοριογραφίαν, ἥς κύριοι ἀντιπρόσωποι εἶναι οἱ Ayala y Zúñiga, G. Zurita, C. Coloma.

Ἐφεὺς πρῶτον ἡ ἐπικὴ καὶ λυρικὴ ποίησις ἐφθασεν εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν, εὖρε καὶ τὸ δράμα τὴν χρυσοῦν αἰῶνα του. Τὴν σειράν τῶν δραματικῶν ποιητῶν ἀρχίζει ὁ M. de Cervantes Saavedra (1547—1616), πολὺ ὅμως περιφημότερος γενόμενος διὰ τὸ μυθιστόρημα αὐτοῦ Don Quijote μετ' αὐτὸν δὲ ἔρχεται ὁ L. de Argensola (1564—1613), ὅστις ἐποίησε καὶ ὡδὰς πινδαρικοῦ ὅρους. Ὁ πρῶτος ὅμως μέγας δραματικὸς εἶνε ὁ Lope

de Vega (1562—1635), ἐθνικώτατος ποιητῆς, εὐδοκίμησας εἰς σχεδὸν ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ποιήσεως, ἐν ἐμνήθησαν πλείστοι ἄλλοι, ὡς ὁ L. V. de Guovara (1574—1646), γράψας 400 δράματα, φημισθεὶς δὲ μᾶλλον διὰ τὸ μυθιστόρημα «Ὁ κουτὸς διὰ βολας», X. de Eusebio, T. de Molina, J. R. de Alarcón (—1630). Περημισμένοι ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι καὶ ὁ F. de Quavedo y Villegas (1580—1645), γράψας πλὴν πολλῶν ἄλλων καὶ ταύρας καὶ περιώνομα μυθιστόρημα Historia del Gran Tacaño, E. M. de Villegas (1595—1669), λυρικὸς ποιητῆς, μνηθεὶς ἐπιτυχέστατα τοὺς ἀρχαίους, καὶ ὁ ἐπίσης λυρικὸς ποιητῆς F. de Rioja (1600—59). Ἀντιδρασκὸν κατὰ τοῦ τρόπου τῆς Βεργιλικῆς ποιήσεως ἐπεδίωκε σχολὴ ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ οὐκ ἀσημάντου L. de Gougaro y Argote (1561—1627), ἥτις ὅμως διὰ τὸ σκιστικὸν ὅρος καὶ τὴν ἐπίδειξιν λογιότῳ δὲν κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ κοινού. Ὀλίγον δὲ μετὰ τὴν Λόπε ἀνεφάνη ὁ μέγιστος δραματικὸς ποιητῆς τῶν Ἰσπανῶν P. Calderon de la Barca (1600—81), δι' οὗ τὸ δράμα ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἀκμῆς. Μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐκαλλιέργουν ἐπιτυχέστατα τὸν κλάδον τοῦτον τῆς ποιήσεως, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν μόνον τοὺς F. de Rojas (γενν. 1601) καὶ A. Moreto y Cavanna (—1668). Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ δράμα παρὰ τοῖς Ἰσπανοῖς ἔλαβεν ὅλως ἰδιαιτέραν ἀνάπτυξιν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐθνικὴν χαρακτῆρα αὐτῶν· κυρίως τραγωδία δὲν ὑπάρχει, διότι ἐν τοῖς τραγικοῖς δράματι καὶ τὸ κομικὸν στοιχεῖον λαμβάνει οὐκ ὀλίγον μέρος, διὸ καὶ ἐν γένει οἱ Ἰσπανοὶ τὰ δραματικὰ ταῦτα ἔργα καλοῦσι κωμωδίας, διαιροῦνται δὲ αὐταὶ εἰς 3 πράξεις (jornadas, ἥτοι ὥρας τῆς ἡμέρας). Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς ὑποθέσεως αἱ κωμωδίαὶ ἐπικαλοῦνται ὁρθοσκοπικὰ ἢ κοσμικὰ, τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ζήτους, ἡρωικὰ καὶ λ. Ἐκτὸς τῆς κωμωδίας ὑπάρχουσι καὶ τὰ αὐτοὺς (βλ. λ., δράματα ὁρθοσκοπικῆς ὑποθέσεως) καὶ τὰ eutremeses (ἐμβόλια).

Ὅτε μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ Ἀφουρριγκοῦ οἴκου ἐν Ἰσπανίᾳ, συνεπεία τοῦ περὶ τῆς διαδοχῆς πολέμου (1701—14) ὁ ἔγγονος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ', Φίλιππος τῆς Ἀνδεγαυίας, κατέλαβε τὸν θρόνον τῆς Ἰσπανίας, ἡ ἱ. φ. περιπεσοῦσα εἰς μίμησιν τῆς γαλλικῆς παρήκμασεν. Ὀλίγοι μόνον δραματικοὶ ὡς οἱ J. Canizares (1676—1750) καὶ A. de Zamora (1664—1740) συνέχισαν τὸ ἔργον τοῦ Καλδερώνας. Ἐκ τῶν μιμητῶν τῶν Γάλλων μόνον ὁ T. de Iriarte (1750—91) ἀπέκτησε φήμην τινὰ διὰ τῶν Μύθων του. Ἐν ταῦτοις δὲν ἀπέθανεν ἡ ἐθνικὴ συνείδησις καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ποίησις ἤρχισε πάλιν νὰ ἀποβάλλῃ τὴν ξένην ἐπί-

δραστίν. Ο Μ. Valdez (1754—1817) ίδρυσε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον σχολήν, ἐπικληθεὶς διὰ τοῦτο καὶ restaurador del Parnasso, ὁ J. F. de Isla (1703—81) ἔγραψε κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Don Quijote σατυρικὸν μυθιστόρημα El famoso predicador Fray Gerundio de Campazas, ὁ R. de la Cruz (γενν. 1731) κατεδίωξε τοὺς Γάλλους τραγικοῦς διὰ θηκτικῶν σατυρῶν, ὁ G. de la Huerta (1729—87) προσεπάθητε διὰ τῶν δραμάτων τοῦ νὰ ἀναξωπορήσῃ τὸν διὰ τὸ κλασικὸν ἰσπανικὸν θεάτρον ἔρωτα, οὗτω δὲ εἰργάσθησαν καὶ ὁ ἔξοχος δραματικὸς ποιητὴς N. F. de Moratin (1737—1828), ὁ M. J. de Quintana (1772—1857) καὶ ἄλλοι. Οὕτω προσελάνθη ἡ ὁδὸς τῆς νεωτέρας ἀκμῆς τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως, καθ' ἣν ἀνεδείχθησαν ὁ M. de la Rosa (1789—62) διὰ τοῦ ἔπους Zaragoza, δραμάτων καὶ λυρικῶν ποιήσεων, ὁ B. de los Herreros (1800—73) ὁ διασημότερος δραματικὸς τῆς νεωτέρας Ἰσπανίας, ὃν ἠκολούθησαν πλείστοι ἄλλοι, ὡς ὁ A. Rivas de Saavedra, Gil y Zarate, Hartzenbusch, Echegaray, κυρίως ὁ J. Zorrilla (γενν. 1818). Ἐκ τῶν λυρικῶν διέπρεψαν ὁ J. B. Arriaza y Superviela (1770—1837), A. Lista, J. de Espronceda, λαμπρὰ δὲ μυθιστορήματα καὶ διηγήματα ἔγραψεν ἡ ποιήτρια F. Caballero (1797—1877). Ἀνεπτύχθη δὲ καὶ ἡ ιστοριογραφία, ἥς οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι εἶναι οἱ de San Felipe, Munoz, Conde, Lorente, Muldonado, Lafuente κ.ά. [M.Γ.]

Ίσπαχάν ἢ Ἰσπαχάν. Πόλις τῆς περσικῆς ἐπαρχίας Ἰράν—Αἰτζμί, κειμένη ἐν ὠρεῖσι θύει ἐπὶ τοῦ Σαγενδὸς ποτ., ὃν ἔξυγνύσονται λαμπραὶ γέφυραι. Καίτοι ἡ πόλις ὡς κέντρον τῆς περσικῆς βιομηχανίας (ὕψαματα μεταξωτά, βαμβάκερα καὶ μάλλινα, ὅπλα καὶ ἔργα τῆς χρυσοργίας κλ.) καὶ τοῦ ἐμπορίου πάντοτε διατηρεῖ ἱκανὴν σημασίαν, δὲν παρουσιάζει ἡ εἰρεπία τῆς ἀλλοτε μεγάλης ἀκμῆς τῆς, καθ' ἣν εἶχε 600 χιλ. κατ' ἄλλους δὲ ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον κατοίκων. Τανὺν ἔχει 90 χιλιάδας κατ., 60 τεμένη, 50 σχολὰς, 80—100 λουτρὰ καὶ ἀγορὰν ἔχουσαν μῆκος 5 χμ., στενὰς δὲ ὁδοὺς. Ν τῆς πόλεως κεῖται τὸ προάστειον Τζουλά, εἰς ὃ ἐπώκειτο τῇ 1603 ὁ σάκης Ἀβδὰς ὁ μέγας 34 χιλ. Ἀρμενίους, κυρίως ὕψαντας. Μεταξὺ τοῦ Τζουλά καὶ τῆς κυρίας πόλεως ἐκτείνονται μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια, μετὰ τῶν ἐποίων δὺο ἀνάκτορα καὶ δύο τζαμιά (Λούτ—Ἀλλὰχ καὶ Μετζιτ-ι-Σάχ) τὰ λαμπρότερα τῆς Ἀνατολῆς.—Τὸ Ἰ. εἶνε τὰ Ἀσπάδανα τῶν ἀρχαίων, ἡμαρξὲ δὲ ἦδη ἀπὸ τοῦ Ἰ. μ.Χ. αἰῶνα· ἀφ' οὗτου δὲ ἐπὶ Ἀβδὰ τοῦ Α' (1580—1628) ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Περσίας, κατέστη μία τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τοῦ κόσμου. Δηλωθεῖσα ὁμοῦς ὑπὸ

τῶν Ἀφγάνων (1722) παρήκατο· πρωτεύουσα ἐγένετο ἐντ' αὐτῆς τῇ 1749 τὸ Σιράς καὶ τῇ 1796 ἡ Τεχεράνη. [M.Σ.]

Ίσραήλ καὶ Ἰσραήλ. Ἦτοι εἶνε τὸ κυρίως ὑπὸ θεοκρατικὴν καὶ ὀρθοκρευτικὴν ἐννοιασθέντα τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ, τοῦ λατρευόντος τὸν μόνον ἀληθῆ Θεόν, τὸν Ἰεχωβά. Τὸ ὄνομα ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ, ὅστις Ἰσραήλ ἦτο· Ἰσχυρὸς ἐκλήθη ὡς μετὰ τοῦ Θεοῦ πολέμησας καθ' ὅπνευς. Ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τοῦ ἐνδὲς βασιλείου εἰς δύο (975 π. Χ.) ἐκλήθη οὕτω τὸ ἔταρον τῶν βασιλείων, τὸ περιλαμβάνον τὰς 10 ἐκ τῶν 12 φυλῶν, ἀντιδιαστελλόμενον ἀπὸ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. [M.Π.]

Ίσραήλ. Βλ. Χρισσαλίη.

Ίσσίχζορ. Εἰς τῶν 12 ὁλῶν τοῦ Ἰακώβ καὶ γενάρχης τῆς ἀπ' αὐτοῦ κληθείσης φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ.

Ίσσοῦρ (Issouire). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ γαλλικῇ νομῷ Πουβ-δὲ-Δώρ, ἐπὶ τοῦ Κρούζ', 32 χμ. ΝΝΑ τοῦ Κλερμόν, σταθμὸς σιδηροδρόμων. ἔχει 6029 κατοίκους καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [M.Σ.]

Ίσσοῦς. Παράλιος πόλις τῆς Κιλικίας, ἐπὶ τῆς Ἀ παραλίας τοῦ ὁμωνύμου κόλπου (νῦν κόλπος τοῦ Ἰσκανδερύν), γνωστὴ γενόμενη διὰ τὴν παρ' αὐτῇ νίκην τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ Δαρείου (Νοεμβρ. 333), δι' ἣς τὸ στρατόπεδον καὶ ἡ οἰκονομία τοῦ Δαρείου ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ. Καὶ ἀλλῇ μάχῃ συνέβη ὀλίγον νοτιώτερον τῇ 194 π. Χ., καθ' ἣν ὁ Περσικὸς ἠττήθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Σεπτιμίου Σεθήρου. [M.Σ.]

Ίσσουδόν (Issoudun). Πρωτεύουσα περιφέρειας τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἰνδρ, κειμένη 27 χμ. ΒΑ τοῦ Σατουρου ἐπὶ τοῦ Τεῖλ καὶ τοῦ σιδηροδρόμου. ἔχει διασπορὴν βιομηχανίαν (ὕφαντουργίαν) καὶ 11 331 κατ. [M.Σ.]

Ίσσυ (Issy). Κομόπολις τῆς περιφέρειας Σω τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Σηκουάνα, μέσους παρὰ τῇ ΝΔ τείχει τῶν Παρισίων, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα. ἔχει 12 830 κατοίκ., καὶ μεγάλη ἐργαστᾶσια χημικῶν προϊόντων. Τὸ ἐχυρισμα τοῦ Ἰ. ἀποτελεῖ σπουδαῖον σημεῖον ἐν τῇ ἀχυρώσει τῶν Παρισίων. [M.Σ.]

Ίστία. Τὰ ἱστία, κοινῶς π α ν ε ἰ α, τῶν πλοίων διακρίνονται γενικῶς εἰς τέσσαρας κυρίας κατηγορίας ἦτοι τὰ τριεργαῖα Ἰ., ἔχοντα σχεδὸν τραπεζίου σχῆμα, τὰ λατινικά, ὄντα σχήματος τριγωνικοῦ, καὶ ὁ τριεργαῖα, ἔχοντα τέσσαρας πλευρὰς ἀνίσους καὶ ἀναδεδόμενα ἐπὶ κέρατος, καὶ τὰ παρίστια ἢ παρὰ π λ η ρ ω μ α τ ι κ ᾶ Ἰ., ἔχοντα σχῆμα τραπεζίου. Ἀποτελοῦνται δὲ τὰ Ἰ. ἐκ ταινιῶν ὀθύνης, ἔχουσιν πλάτος 0.50—0.80 μ., χάριν δ' ἐνισχύσεως συρράπτεται περὶ τὰς πλευρὰς αὐτῶν σχοινίον, καλούμενον λ ὠ μ α.

Φέρουσι δὲ τὰ Ἰ. καὶ μικρὰς ὁπάς, καλουμένας δ μ μ α τ ι α περὶ τὰ ὁποῖα ἐνδυναμεῦται τὸ Ἰ. διὰ μικροῦ σφαινίνου δακτυλίου (στρ-
φίου) καὶ δι' ὧν διερχονται αἱ ἀναβάται κτλ.
Τὰ μέρη δὲ τῶν Ἰ. τὰ μᾶλλον ἐκτεθειμένα
εἰς φθορὰν ἔνεκα τῆς τριβῆς ἢ διασχίσιν ἐν-
δυναμοῦνται δι' ἐ π ι ρ ρ α μ μ α τ ω ν ἥτοι
προσθέτων ἐθόνης ταινιῶν. Τὰ δὲ ὄνυμα
τῶν Ἰ. πλοίου τινὲς εἶναι τὰ ἐξῆς· Ἰστία τοῦ
προδέλου ἱστοῦ· προτονίς, ὀρτεμινίς, ὀρ-
τέμων, πρέθεος· Ἰστία τοῦ ἀκατίου ἱστοῦ·
ἀκατίον, βολώνιον, φωτόνιον, σιπάριον· Ἰστία
τοῦ μεγάλου ἱστοῦ· μεγίστη, βέλων, φώων,
σιπάρης· Ἰστία τοῦ ἱστοῦ τοῦ ἐπιδρόμου· βολ-
ωνίς, φωτόνιος, σιπάρης. Καλοῦνται π ρ ὅ σ -
θ ι α Ἰ. πλοίου τινὲς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ μεγά-
λου αὐτοῦ ἱστοῦ, καὶ δ π ι σ θ ι α τὰ ὀπισθεν,
ἀνάγκη δὲ τὰ δύο ταῦτα συστήματα νὰ ἱσσο-
ποῦσιν ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐνεργείᾳ τῶν.

Ίστιαία ἢ **Ἐστιαία**. Ἀρχαία πόλις
τῆς Βυβλίας, καμένη ἐν τῷ εὐφρονατίῳ καὶ
πλευρῶντι μέρει τῆς ὑπὸ τοῦ Κάλλα δια-
ρρομένης παραλίου πεδιάδος, πλησίον τῆς θα-
λάσσης. Τῇ 446 ἐκωρίσθη ὑπὸ τοῦ Περικλέους
ὅστις ἔδωκε τὴν χώραν εἰς Ἀθηναίους κλη-
ρονοῦντας, ἰδρύσαντας τὸν 50' τῆς ὥρας πρὸς Δ
τῆς Ἰ. ἐπὶ τῆς θαλάσσης κείμενον Ὠρεόν. Τὸ
ἐπίσημον ὄνομα τῆς ἀποικίας ἔμεινεν Ἰ., ὅστε-
ρον δὲ πάλιν ἡ ἀρχαία πόλις προσέλαβε με-
γαλητέραν σημασίαν καὶ ὠνομάσθη νῦν αὕτη
Ὠρεός. Εἰς τὴν πόλιν ἀνήκον τὸ ἱερὸν τῆς
Ἀρτέμιδος τὸ περιέχον καταστάν τῇ 480
π. Χ., ἡ Διὸνῆς, Ὠρεΐαι, Δίγαι καὶ αἱ τρεῖς
ἐπὶ τῆς Εὐβοικῆς θαλάσσης, ἀπέναντι τῶν Δι-
γῶν, ἐπὶ τοῦ Δίγαίου πελάγους, Κέρνθος καὶ
ἀλλαι μικρότεροι συνεικισμοί. [Δ.Α.]

Ίστιαος. Υἱὸς Λυσάγору, κατὰ τὰ
πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Α' τύ-
ραννος (διοικητῆς) τῆς πατρίδος τοῦ Μιλήτου
ὑπὸ τὴν περσικὴν ἐπικυριαρχίαν. Κατὰ τὴν
εἰς Σκυθίαν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου, ὅτε αἱ
ταχύντες φύλακες τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰστρου ζευ-
χθείσης γερῆρας ἤθελον νὰ διαλύσωσιν αὐτὴν
καὶ ἀποκλείσωσι τὸν Δαρεῖον μετὰ τοῦ στρα-
τοῦ του ἐν τῇ ξυγῇ, ὁ Ἰ. ἀντιπῶν κατῳρ-
θῶσε τὴν διατήρησιν τῆς γερῆρας, δι' ὃ καὶ
πολλῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἡξιώθη. Περὶ
τὸ 510 προσελήθη ἐν Σούσις ἢ ὡς σύμβουλος
τοῦ βασιλέως ἡ πιθανώτερον ὑποπτος αὐτῷ
γενόμενος, ἐνταῦθα δὲ διατρίβων διενήργησε
τὴν ὑπὸ τὸν Ἀρτισαγέρην ἐπανάστασιν τῆς
Μιλήτου καὶ τῶν ἄλλων Ἰωνικῶν τῆς Μικρᾶς
Ἀσίας πέλων περὶ τοὺς δὲ τότε πρὸς κατα-
στολὴν τῆς στάσεως εἰς Μίλητον κακίστης
ἐτυχεν ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ ἀποστεργέντων
αὐτὸν Μιλητίων καὶ τοῦ σατράπου Ἀρταφέρ-
νους, δι' ὃ ἡναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ καὶ ἐγ-
κατασταθεῖς ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ἐπεδόθη εἰς
τὴν πειρατείαν (497 π. Χ.). Μετὰ τὴν κατα-

στολὴν τῆς στάσεως ὁ Ἰ. κατῳρθῶσε νὰ προσ-
οικειωθῇ τὰς νήσους Χίον, Θάσον καὶ Λέσβον
καὶ τὴν πόλιν Μιτυλήνην (496), ἀλλὰ μαχέ-
μενος κατὰ τῶν Περσῶν ἐν Αἰγλίδι ἡγματο-
τίσθη (494) καὶ διαταγῇ τοῦ Ἀρταφέρνους
ἐθανατώθη ἐν Σάρδεσι. [Ι.Κ.Π.]

Ίστιαίων δῆμος. Ἰδρύθη τῷ 1877
καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Εὐβοίαν, πρωτεύουσαν
ἐξ ὧν τὸ Ξηροχώριον καὶ πληθυσμὸν 9712.
Χωρὶς ἔχει 17, ὧν σπουδαιότερα εἶναι Ὑγ-
Γεώργιος, Ὑγιος Ἰωάννης, Ὑγιοδοτάνιον,
Ἀσμίγιον, Βασιλικός, Ἑλληνικά, Κουρμπά-
τζιον καὶ Ὠρεός. Καλεῖται δὲ ὁ δῆμος ἐκ τῆς
ἀρχαίας Ἰστιαίας (βλ. ἀνωτ.).

Ίστιαῖωτις ἢ **Ἐστιαῖωτις**. 1) Χώ-
ρα τῆς ἀρχαίας Θεσσαλίας περιλαμβάνουσα
τὸ ΒΔ μέρος αὐτῆς, συνορεύουσα Δ πρὸς τὴν
Ἠπειρον καὶ Β πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Εἰς αὐ-
τὴν ἀνῆκε μέρος τῆς χώρας τῶν Περραιβῶν,
πολλάκις δὲ καὶ ἡ Τυμφαία, ἡ δριμυὴ χώρα
τῆς Τυμφῆς ἢ κατοικουμένη ὑπὸ Ἠπειρωτῶν,
συμπεριλαμβανέται εἰς τὴν Ἰ. Ἐκκεῖντο δὲ ἐν
αὐτῇ αἱ πόλεις Αἰγίνιον (νῦν Καλαμπάκα)
καὶ Ὠξύνεια ἢς ἡ θέσις δὲν ὠρίσθη ἀκόμη.
Ἄλλαι πόλεις τῆς Ἰ. ἦσαν Φαλόρεια (εἰς
τὰς Β ὑπηρεσίας τοῦ Κερκετίου), Πάλεια (πι-
θανῶς ἐπὶ τοῦ λόφου Σκούμπου παρὰ τὸ Με-
γάρι), ἡ σημαντικὴ πόλις Γόμφρι, εἰτα ἡ
Ἰθώμη καὶ τὸ Ὀνύριον ὧν αἱ κάτοικοι ἐγκατε-
στάθησαν ὕστερον ἐν τῇ νοτιώτερον καμένη Μή-
τροπόλει, ἰδρυμένη ἐν τῷ εὐφρονατίῳ μέρει τῆς
Θεσσαλικῆς πεδιάδος. Β τοῦ Πηνειοῦ ἐκκεῖντο
ἡ Τρίκκη καὶ τὸ Πελινναίον. — 2) Ἡ χώρα
τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Ἰστιαίας (βλ. ἀνωτ.). [Δ.Α.]

Ίστοι. Πόλις τῆς τουρκικῆς διοικήσεως
Σκαπείων, 29' ὧν ἀπέχει 67 χμ. πρὸς ΝΑ.
Ἔχει 15—20 χιλ. κατ., ὠραία τινα τεμένη,
μεγάλην ἀγορὰν κλ. [Μ.Σ.]

Ίστοι καλοῦνται ἐν τῇ ἀνατομῇ αἱ ὀρ-
γανικαὶ ὁργανωμέναι οὐσίαι, αἵτινες ἀποτελοῦν-
ται ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνενώσεως τῶν ἀ-
πλουσιῶν ἐμμέρων στοιχείων τοῦ ὁργανι-
σμοῦ (κυττάρων), ἐμφανίζονται δὲ διὰ τῆς
μεταπλάσεως ὑπὸ διάφορα εἶδη ἄλλο ἄλλην
διάθεσιν καὶ ἐνέργειαν ἔχοντα, καὶ ἐξ ὧν πάλιν
ποικιλοτρόπως πρὸς ἀλλήλας συνδυαζόμε-
νων ἀποτελοῦνται τὰ διάφορα ὅργανα. Οἱ τοῦ
ἀνθρωπίνου σώματος Ἰ. εἶναι οἱ ἐξῆς·

α') **Ἐπιθηλιακός Ἰ.** ἀποτελῶν τὸ ἐπι-
θηλίον (βλ. λ.), ὅπερ καλύπτει τὰς ἐλευθεράς
τοῦ σώματος ἐπιφανείας, ὑπενδύει πάσας σχε-
δὸν τὰς κοιλότητας καὶ τοὺς ἀγωγούς, συνι-
στᾷ δ' ἐπὶ τοὺς ἐνυγὰς καὶ τὰς τριχάς. Ἀπο-
τελεῖται ἐκ κυττάρων ἐπιθηλιακῶν,
ποικίλα σχήματα προσλαμβάνοντων ἐκ τῆς
αὐξήσεως καὶ ἀμοιβαίας αὐτῶν πίεσεως, συν-
απομένων δὲ πρὸς ἀλλήλα δι' ἐλαχίστης λευ-
κιωματώδους οὐσίας, τῆς σ υ γ κ ο λ λ η τ ι κ ῆς
οὐσίᾳς, καὶ εἶναι ὁ ἀπλούστατος, ἄμα

δὲ καὶ ὁ παλαιότατος ἐντογονικῶς ἱστός, ἔξ
οὗ διαπλάσσονται οἱ ἄλλοι ἱστοί. Ἰδιὰ τινα
ἐπιθηλιακά κύτταρα ἀποτελοῦσι καὶ τὸν ἀδ-
νικόν Ἰ., ὑπεκρίνοντα ἐσωθεν τοὺς ἀδένες.

β') Ἐρεϊστικὸς ἱστός, χαρακτηριζό-
μενος διὰ τῆς ἀφθονίας τῆς διαμέσου οὐ-
σίας, ἥτις εἶναι τὸ κύριον συστατικὸν αὐτοῦ, τὸ
ἐπιτελοῦν τὴν λειτουργίαν τοῦ ἱστοῦ, ἐν ᾧ
τὰ κύτταρα θρῶσι μόνον ἐπὶ τὴν διάπλασιν
καὶ τὴν θρῆψιν τῆς οὐσίας ταύτης. Συμῶνως
δὲ πρὸς τὴν διάφορον φύσιν τῆς μεσοκυττάρου
οὐσίας ὁ ἔρ. ἱστός διαιρεῖται εἰς 4 γένη, τὸν
συνδετικὸν ἱστόν, τὸν χονδρικόν, τὸν ἐστίτην
καὶ τὸν κυτταροῦ. Καὶ ἐν μὲν 1. τῷ συν-
δετικῷ ἱστῷ ἡ μεσοκυττάρου οὐσία εἶναι
μαλθακὴ τὰ δὲ κύτταρα κεῖνται σποράδην
καὶ ἀλλήν ἀλλὰ χωρὶς ἔχουσι τὴν μορφήν. Κατὰ
τὴν διάθεσιν δὲ τῆς μεσοκυττάρου οὐσίας καὶ
τὸν κυττάρων διακρινόμενον αὐτοῦ δύο εἶδη, τὸν
βλ. ἐν ν. ᾧ δὲ συνδετικὸν ἱστόν, ἐν ᾧ ἡ μεσο-
κυττάρου οὐσία ἔχει βλενωδὴ τὴν σύστασιν,
μαλθακὴ οὕσα ἡ ἡμίρρευστος, καὶ ὅστις λίαν
διαδεδομένος ἐπὶ τῶν ἁλλων ζώων εἶναι ἐπὶ
τοῦ ἀνθρώπου κυρίως ἐμβρυϊκός, ἐπὶ τελευτοῦ δ'
ὀργανισμοῦ μόνον ἐν τῷ ὑαλοειδῇ σώματι τοῦ
ὀφθαλμοῦ ἀπαντᾷ, καὶ ἐνταῦθα λίαν παρηλ-
λαγμένος, καὶ τὸν ἐν ᾧ δὲ συνδετικὸν ἱστόν,
οὗ ἡ μεσοκυττάρου οὐσία ἀποτελεῖται ἐκ μαλ-
λον ἢ ἥττον παχείων ἰνῶν καὶ οὗτος δὲ δι-
αιρεῖται εἰς τὸν δι. κ. τ. οὐ τὸν ἱστόν, ἀπαν-
τῶντα ἐν τοῖς λεμφικοῖς γαιγγλίοις, τοῖς
λεμφώδεσιν ὀργάνοις, τῷ βλεννογόμφῳ τοῦ ἐν-
τέρου κτλ., τὸν ἐλ. α. σ. τ. κ. ὃν ἱστόν, εὐρι-
στόμενον ἐν τοῖς συνδέσμοις, ταῖς περιτονίαις,
ταῖς ἀρτηρίαις κτλ., τὸν μ. ἐ. λ. α. γ. γ. ρ. οὐ
ἱστόν, οὗ τὰ κύτταρα εἶναι μελάνγχρα ὀλίγηστα
ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν λ. π. ᾧ δὲ ἱστόν,
οὗ μετὰ τῶν κυττάρων ὑπάρχουσι σαγονίδια
λίπους, ἀπαντῶντα ἐν τῇ ὑπόδερματι συνδε-
τικῷ ἱστῷ, περὶ τοὺς περιαρθρώτους θυλάκους
κτλ., καὶ τέλος τὸν π. κ. ν. ὃν συνδετικὸν
ἱστόν, τὸ στερεώτατον εἶδος τοῦ συνδετικοῦ
ἱστοῦ, ἔξ οὗ ἀποτελοῦνται οἱ τένοντες, οἱ σύν-
δεσμοί, οἱ ἐνώσεις ὑμένες κτλ. 2. Ἐν δὲ τῷ
χ. ὀν. δ. ρ. κ. ᾧ ἱστῷ ἡ μεσοκυττάρου οὐσία
εἶναι στερεὰ τὴν σύστασιν, μεταβάλλεται δὲ
διὰ τῆς ἐν τῷ ὕδατι ἐφύσεως εἰς πῆκτωμα χα-
ρακτηριστικόν, τὴν χ. ὀν. δ. ρ. κ. ἡ δὲ οὐ-
σία ὡς συμπαγέστερος τοῦ συνδετικοῦ εἶναι καὶ
προσφορώτερος εἰς ἐρεϊστικὴν ἐνέργειαν. Τοῦ-
του εἶδος διακρινόμενον τὸν ὕ. λ. σ. εἰ. δ. ᾧ χ. ὀν.
δ. ρ. οὐ, εἰς ὃν ἀνάγονται οἱ ἀρθρικοί χόνδροι,
οἱ πλευρικοί, ὁ θυροειδὴς καὶ ὁ κρικοειδὴς
τοῦ λάρυγγος, οἱ τῆς τραχείας ἡμικυκλίοι
κτλ., τὸν σ. ὀν. δ. π. κ. ὃν ἡ ἐν ᾧ δὲ χ. ὀν.
δ. ρ. οὐ, ὡχρόχρουν ὄντα, εἰς ὃν καταλέγον-
ται ἐν μέρει οἱ μεσοπονθῆλοι σύνδεσμοι, οἱ
διάρθραιοι χόνδροι ἐνίων ἀρθρώσεων κτλ., καὶ
τὸν ἐλ. α. σ. τ. κ. ὃν χ. ὀν. δ. ρ. οὐ, ἔξ οὗ ἀ-
ποτελοῦνται ἡ ἐπιγλωττίς, οἱ χόνδροι τοῦ ὠ-

τός κτλ. 3. Ἐν δὲ τῷ δ. σ. τ. κ. ᾧ ἱστῷ ἡ με-
σοκυττάρου οὐσία εἶναι στερεὰ ὡς περιέχουσα
τιτανόμαχα ἄλκατα. Παρ' ἵσταται δὲ οὗτος ἐπὶ
δύο μορφαὶς ἀποτελούσας τὴν σ. π. ο. γ. ᾧ δὲ ἡ
καὶ τὴν σ. ο. μ. π. α. γ. ᾧ οὐσίαν τῶν ὀστέων πα-
ραλλαγὴ τοῦ ἐστίτου ἱστοῦ εἶναι ὁ ἱστός τῶν
ὀστέων. (Πρὸς. Ὄστ. α., Ὄστέες). 4. Ἐν δὲ
τῷ κ. ὀν. τ. α. ρ. ᾧ δὲ ἱστῷ ἡ μὲν μεσοκυ-
ττάρου οὐσία εἶναι ὀλίγον ἀνεπτυγμένη, τὰ
δὲ κύτταρα φέρουσιν ἐν τῇ πρωτοπλάσματι
αὐτῶν κοιλότητος πλήρεις ὕγρου, οὗ ἕνεκα
καὶ εἶναι μέγιστα ἀπαντᾷ δὲ ὁ ἱστός οὗτος
ἐπὶ τῶν τελειῶν ζώων μόνον ἐν τῷ ἀρχικώ-
τάτῳ ἐρεϊστικῷ ὀργάνῳ, τῇ νοτιαίᾳ χορδῇ,
ὅν ὁ καλεῖται καὶ χορδοειδὴς ἱστός,
γ' καὶ δ') Μυϊκὸς ἱ. καὶ ν. σ. ρ. κ. ὃς
ἱ., περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα.

ε') Τέλος εἰς τοὺς ἱστούς καταλέγουσι πολ-
λοὶ καὶ τὸ α. ἱ. μ. α. καὶ τὸν λ. ἐ. μ. φ. οὐ (βλ. τὰς
λ.) συνήθως τῇ ἐμβρυολογίᾳ, διδασκῶντι δὲ
καὶ τὸ αἷμα ἐν ἀρχῇ διαπλάσσεται ἐκ κυττα-
ρων, ὡς οἱ ἄλλοι ἱστοί, μετὰ τῶν ὀστέων
βραδύτερον ἀναπτύσσεται τὸ πλάσμα αὐτοῦ.
ἀναλογεῖν πρὸς τὴν μεσοκυττάρου οὐσίαν τοῦ
συνδετικοῦ ἱστοῦ. [Δ.Κ.]

Περὶ τῶν φ. οὐ. τ. κ. ὢν ἱ. σ. τ. ὢν βλ. τὸ ἰδι-
αίτερον ἄρθρον.

Ίστωι. Μεγάλοι εὐθυτενεῖς ξύλινοι κορ-
μοί, ὀρθῶς ἐστημένοι ἐν τοῖς πλοίοις καὶ χρη-
σιμεύοντες πρὸς συναρμολογίαν ἐπ' αὐτῶν τῶν
κεραίων, στερεῶσιν τῶν ἱστιῶν κτλ. Εἶναι ἐπὶ
τῶν κοινῶν πλοίων τρεῖς, ὧν εἰς συνήθως
μεζῶν, ὁ μέγας ἱ., ἐπὶ μεγάλων δὲ ἀ-
ντιπλοίων ἐνίοτε καὶ τέσσαρες μέχρις ἑξ. Τὸ
μήκος τῶν υπερβαίνει πολλάκις τὰ 50 μ., δι'
ὅ κατὰσκευάζονται οἱ ἱ. ἐκ τριῶν τμημάτων
(τ. τ. ἡ. ἡ., μ. ἐ. γ. α. ἐ. π. σ. τ. ἡ. ἡ., μ. κ. ρ. ὀ. ν.
ἐ. π. σ. τ. ἡ. ἡ. ὢν τὸ καεὶνότερον ἐπίσης
ἀποτελεῖται ἐκ πλείονων ἐπιμήκων τεμαχίων
συνεχομένων διὰ σ. τ. ε. φ. α. ν. ὢν. Οἱ ἱ. τῶν
θαρηκτῶν κατασκευάζονται σήμερον ἐκ σιδή-
ρου, οἱ τοιοῦτοι δ' ἱ. ἔχουσι μὲν ἥττον τῶν
ξύλινων ἐλαστικότητα καὶ δυσκολώτερον ἐ-
πισκευάζονται, ἐπιβάλλονται ὅμως διὰ τὴν
ἐλλειψὶν ξύλινον ἐπαρκῶν διαστάσεων, εἶναι δὲ
καὶ μείζονος διαρκείας. Πλὴν τοῦ μεγάλου
ἱ. οἱ ἄλλοι ἱ. φέρουσι τὰ ὀνόματα πρὸ δό-
λ. ο. ε., ἀκ. α. τ. ο. ε. ἱ. σ. τ. ὢς, ἱ. σ. τ. ὢς τοῦ
ἐ. π. ὀ. ρ. ὢν. Ἡ βᾶσις τῆς στήλης τοῦ ἱ.,
καλούμενη π. τ. ἐ. ρ. α., ἐντίθεται καὶ ἐκα-
κουμένη ἐπὶ τῆς ὕ. π. σ. τ. ε. ρ. ν. ἡ. ὢς, ἥτις διὰ
μὲν τὸν ἀκέραιον καὶ τὸν μέγαν ἱ. εἶναι ἐστε-
ρωμένη ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ πλοίου, διὰ
δὲ τὸν ἱ. τοῦ ἐπιδράμ. εἰς τὸ ὑπερραγμά
καὶ διὰ τὸν πρὸδον ἐπὶ τοῦ καταστρώμα-
τος ἡ ἐν τῷ πυρὸς ἐλ. ὢν. Τὰ στερεώματα δ'
νοήματα τοῦ καταστρώματος δι' ὧν διέρχον-
ται οἱ ἱστοὶ καλοῦνται ἱ. σ. τ. ο. π. ε. δ. α. ι.

Ίστωλογία. Ἡ περὶ τοὺς ἱστούς δια-

τρίβουσα ἐπιστήμη, διαιρουμένη εἰς γενικήν καὶ εἰδικήν, περὶ ὧν βλ. Ἀνατομία. Ἦδη κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα ὁ Malpighi καὶ ὁ Leuwenhoeck ἐποίησαν ἐρευνὰς περὶ τῆς ἐνδομύχου κατασκευῆς τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, ἀρχομένου δὲ τοῦ 18^{ου} αἰῶνος ὁ Bichat ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον ἐπιστημονικὸν δοκίμιον Ἰ., ἐν ᾧ ἐξητάζοντο οἱ ἱστοὶ οὐ μόνον μερρολογικῶς, ἀλλὰ καὶ φυσιολογικῶς καὶ παθολογικῶς. Ἄλλ' ἡ σημερινὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἰ. χρονολογεῖται εὐσιωδῶς ἀπὸ τῶν θεμελιωδῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Schwann, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς περὶ τῆς γενέσεως τῶν ἱστών διδασκαλίας, ὅστις τῷ 1839 ἐδίδαξεν ὅτι ἡ πρώτη πρὸς παραγωγὴν τῶν ἱστών ἀρχὴ εἶνε τὸ κύτταρον καὶ περιέγραψε τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης παραγωγῆς. Ἐκτετέ ἀνεπτύχθη ὁ Ἰ. χάρις εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ μικροσκοπίου εἰς αὐτοπύστατον ἐπιστήμην, ἐν ᾗ διέπρεψαν οἱ Hensle, Kölliker, Gerlach, Remak, Schulze, Waldeyer, His, Ranvier καλ. Παρὰ τὴν φυσιολογικὴν δὲ Ἰ. ἀνεπτύχθη καὶ ἡ Παθολογικὴ Ἰ., ἱδρυθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ J. Müller, ἀνεπτύχθεσα δὲ διὰ τῶν Virchow, Rindfleisch, Recklinghausen καλ. καὶ μεγάλως ἐπιδρᾶσασα ἐπὶ τὴν πρόσδον τῆς ἱατρικῆς, θυνθηθείσης οὕτω νὰ μάθῃ μέχρι τινὸς τὰς ἐνδομύχους ἀλλοιωσεις τῶν νισσόντων ὀργάνων. Οὕχ ἦτονος πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ ἡ Συγκριτικὴ Ἰ. ἐρευνῶσα τὴν σχετικὴν κατασκευὴν τῶν ἱστών καὶ τὴν διανομήν αὐτῶν ἐν ταῖς διαφόροις τῶν ζώων τάξεσι. [Α.Χ.]

Ἱστορία. Ἱστορία (ἐκ τοῦ ἱστωρ, ἱσμία, εἰδέναι), σημαίνουσα κυριολεκτικῶς πᾶσαν γνῶσιν, ἔλαβε κατὰ μικρὸν τὴν εἰδικωτέραν σημασίαν τῆς συστηματικωτέρας περὶ τὰ ὄντα μελέτης καὶ γνῶσεως (ἡ περὶ φύσεως ἱστορία), ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἔτι εἰδικωτέραν σημασίαν τῆς γνῶσεως τῶν ἀναγεμένων εἰς τὴν καθόλου ἐθνικὴν, ἰδίᾳ δὲ τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἄλλ' ἐν πάσαις ταῖς μεταπτώσεσι τῆς ἀρχικῆς σημασίας τοῦ ὀνόματος διατηρήθη ἐν αὐτῷ ἡ ἐννοία τῆς γνῶσεως τῆς ἐμπεριεχόμενης ἐκ πείρας προσηγνομένης, κατ' ἀντίθεσιν τῆς γνῶσεως τῆς θεωρητικῆς, τῆς διὰ τοῦ καθαροῦ νοῦ ἐποπτικῶς λαμβανόμενης. Ἐκ τῆς εἰδικῆς δὲ σημασίας τῆς ἐπιστημονικῆς, ἣν ἐπὶ τέλους ἔλαβε τὸ ὄνομα, προσέλαβε πρὸς τὴν ὑποκειμενικὴν ἐννοίαν καὶ τὴν ἀντικειμενικὴν, σημαίνον ἐν μόνον τὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον τῆς γνῶσεως ταύτης ἦτοι τὸν ἀνθρωπίνον βίον καθόλου καὶ τὰ ἐν αὐτῷ συμβαίνοντα ἰδίᾳ (τοιαύτη εἶνε ἰδίως ἡ ἀρχικὴ ἐννοία τοῦ γερμανικοῦ ὀνόματος Geschichte). Οὕτω λέγοντες ἱστορίαν ἐννοοῦμεν οὐ μόνον τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν, τὴν ἱστορίαν τῶν γεγονότων (historiam rerum

gestarum), ἀλλὰ καὶ τὰ γεγονότα αὐτὰ (res gestae) ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτῶν ἐνότητι καὶ τῇ ἐξωτερικῇ χρονικῇ ἀλληλουχίᾳ. Καὶ ὅτε μὲν τὰ γεγονότα ἐκτίθενται μόνον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν χρονικὴν ἀλληλουχίαν καὶ συνέχισιν ἀνεῦ ἐσωτερικῆς ἐνότητος καὶ συναφείας ἰσχυρᾶς, ἡ τοιαύτη ἱστορία καλεῖται ἀπλῶς Χρονικὰ (Annales), ἐνῷ ἡ ἱστορία ἡ ἐκτιθεμένη τὰ γεγονότα ἐν ἐσωτερικῇ ἐνότητι καὶ συναφείᾳ καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ συναφείᾳ παριστώσῃ ἐξελισσόμενον τὸν ἱστορικὸν κόσμον καλεῖται κυρίως Ἱστορία. Ὡς πρὸς τὸ πλάτος ἡ Ἱ. καλεῖται Παγκόσμιος ἡ Γενικὴ ὅταν περιστρέφηται περὶ τὴν μελέτην τοῦ ἱστορικοῦ βίου ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, Μερικὴ δὲ ἡ Εἰδικὴ ὅταν περιορίζεται ἀπλῶς περὶ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν τυχῶν ἐνὸς μόνου λαοῦ ἢ ἔθνους ἢ τοποῦ ἢ κράτους ἢ πόλεως ἢ ἐνὸς μόνου ἀνδρός. Ἡ τοιαύτη Ἱ. λέγεται καὶ μελετογραφία, ὅταν τὸ ἀντικείμενον εἴνε λίαν εἰδικόν. Περὶ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ἐκτετάσεως ὡς καὶ περὶ τῶν διαιρέσεων τῆς Παγκοσμίου Ἱ. διάφοροι ἐπεκράτησαν θεωρίαι καὶ συστήματα. Κατὰ τὸ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀναπτύχθην σύστημα ἡ Παγκόσμιος Ἱ. περιλαμβάνει τὴν Ἱ. πάντων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου τῶν ἐχόντων πτωσθήποτε βίον ἱστορικὸν δι' ἀναπτύξεως κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὰς θεωρίας τὰς ἐπικρατήσας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις διὰ τοῦ Ἀλμάν καὶ Ῥάγκε ἡ Παγκόσμιος ἡ Γενικὴ Ἱ. περιλαμβάνει κυρίως τὴν Ἱ. λαῶν, ὧν ὁ ἱστορικὸς βίος ἔχει ἐσωτερικὴν ἱστορικὴν ἐνότητα καὶ συνέχισιν, οἷα εἶνε ἡ Ἱ. τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Ἑλλήνων μέχρι σήμερον, τῆς Ἱ. τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας θεωρουμένης ὡς ἀπλῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν τοιαύτην παγκόσμιον Ἱ. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἔθνη τῆς Ἀσίας ἢ καὶ ἀλλῶν χωρῶν τοῦ κόσμου, ὧν ἡ Ἱ. οὐδεμίαν ἔχει ἐσωτερικὴν ἐνότητα πρὸς τὴν τῆς Εὐρώπης, ὑπάγεται εἰς ἀλλήν παγκόσμιον Ἱ. βάσιν καὶ χαρακτῆρα ἔχουσαν τὴν ἐσωτερικὴν ἐνότητα τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῶν λαῶν ἐκείνων, ἃν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἐνότης. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ ρηθῇ καὶ περὶ εἰσαθήποτε ἀλλῆς οἰκογενείας ἱστορικῶν λαῶν. Τῆς τοιαύτης παγκοσμίου Ἱ. κύριον ἀντικείμενον εἶνε ἡ ἐξιστόρησις οὐχὶ τοῦ ὅλου βίου, ἀλλὰ τοῦ πολιτικοῦ, καὶ παντὸς ἐκ τῆς ἀρίστως συνδέεται καὶ συναπτεται μετὰ τοῦ βίου τούτου, χωριζομένης οὕτω τῆς πολιτικῆς Ἱ. ἀπὸ τῆς Ἱ. τοῦ ὅλου πολιτισμοῦ. Καὶ ἡ συνθήκη δὲ διαίρεσις τῆς Ἱ. εἰς 3 ἢ 4 μεγάλα τμήματα (Ἀρχαίαν, Μέσην, Νεωτέραν καὶ Νεωτάτην) ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς ὁμογενείας τῆς πολιτικῆς Ἱ. δι' ἀπλῆς διαίρεσεως εἰς πολλὰ κεφάλαια περιέχοντα τὰ καθ' ἑκάστην περίοδον σπουδαῖα ἱστορικὰ γεγονότα. [Η.Κ.]

Ἱστορίαι. Βλ. Βυζαντινὰ καὶ τὴν ἐν τ. Γ' σελ. 121, 6.

Ίστος. Βλ. Ύφαντουργία.

Ίστρία. Μαρκιωνία της αὐστρουγγρικής μοναρχίας καὶ μέρος τῆς αὐστρουγγρικής Παραλίου χώρας. Ἔχει ἐμβαδὸν 4951 τ.χμ. καὶ 317 610 κατ. (1890), ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς χειρτενήσου τῆς μεταξύ τοῦ κόλπου τῆς Τερφέστης καὶ τοῦ τοῦ Κουαρνέρου, ἐκ τῶν τριῶν νήσων Χέρσου, Βέλγιας καὶ Λουσίνου καὶ τινῶν μικροτέρων. Διαιρεῖται δὲ εἰς μίαν πόλιν (Ροβίνιον) καὶ 6 περιφερείας. Καίπερ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Παραλίου χώρας ἔχει (ὡς ἰδιαίτερα χώρα τοῦ στέμματος) ἰδίαν διή-
ταν ἐκ 30 μελῶν συνεργουμένην ἐν Παρέντω.
Ἡ ἱ. παράγει ἔλαιον, σῖκα, πέποναι, ἐσπε-
ριδοειδῆ, κυρίως ὅμως οἶνον, καλὴν φυλείαν
πρὸς ναυπηγίαν καὶ ἄλλα προϊόντα θαλάσσης,
λίθων θρακας, στύψιν κλ. Ναυπηγία, ναυτιλία,
ἀλιεία, γεωργία καὶ κτηνοτροφία εἶναι τὰ κύ-
ρια ἔργα τῶν κατοικῶν. Ὑπάρχουσι πλείστοι
λιμένες διευκολύνοντες τὴν ναυτιλίαν· ἐν
Πάφῃ εἶναι καὶ ὁ κεντρικὸς πολεμικὸς λιμὴν
τῆς Αὐστρίας, διὰ δὲ τὴν ἐμπορικὴν ναυτι-
λίαν καὶ ναυπηγίαν τὸ κέντρον εἶναι ἡ νῆσος
Λουσίν πικκολο. [Μ.Σ.]

Ίστρος. Ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ κάτω Δου-
νάβου.

Ίστρος. Ἑλλήν συγγραφεὺς, καταγό-
μενος ἐκ Κυρήνης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ Μακε-
δονίας ἢ Πάφου, ἐκ γενετῆς δοῦλος. Ὑπῆρξε
μαθητὴς τοῦ Καλλιμάχου καὶ ἔγραψεν ἐν στι-
χοῖς καὶ πεζῷ λόγῳ. Κυρίως ἐκαλλιέργησε
τὴν ιστοριογραφίαν· τὸ ἀξιολογώτερον δ' ἔρ-
γον αὐτοῦ ἦσαν τὰ Ἀττικά, πρὸς δὲ ἀναφέ-
ρονται αὐτοῦ Ἡλιακὰ, Ἀργολικά, Σόμμικτα
ὑμνήματα, Αἰγυπτίων ἀποικίαι, Περὶ Πτο-
λεμαίων, Περὶ ἀγώνων, Εἰς τὴν γραμματο-
λογίαν ἀφεῶρα τὸ ἔργον τοῦ Μελοποιῶ τέ-
λος κατεπολέμησε τὴν ιστοριογραφὸν Τιμαίην,
ὃ διδοι τὸ παρωνύμιον Ἐπιτιμαίος, ἐν ἰδίῳ
ἔργῳ. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα βλ. ἐν
Müller, Fragm. hist. Graec. A' 418—427.
—Τοῦ ἱ. τούτου διάφορος εἶναι ἕτερος ἐκ Καλ-
λάτιδος, ὃν Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει
ὡς συγγράψαντα ἔργον περὶ τραγωδίας, πι-
θανῶς ἀνήκον εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν·
ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἠντληθῆσαν αἱ ἐν τῇ
Βίῳ Σοφοκλέους σημειώσεις. [X.B.]

Ίστωρῶν δῆμος. Ἰδρύθη τῷ 1869
καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Κέρκυραν ἐξ ὧν προ-
τεῦσαν Ἀρκαδάδες καὶ πληθυσμὸν 5425. Χω-
ρία ἀνήκουσιν εἰς τὸν δῆμον τούτον 21, ὧν
σημαντικώτερα ἡ Ἀγία Ἀθανάσιος, Ἀγρός,
Καστελλάνοι, Γόρσοι, Κρήνη, Λάκωνες, Μα-
κράδες, Μαλακοί, Μεσσαρ Ἀ, Πάγοι, Πρινήλας
καὶ Χωρεπίσκοποι.

Ίσχιος (Bot.). Ὀνομα ἀγνωστοει-
δούς φυτοῦ τῆς Θράκης κατὰ τὸν Θεόφραστον.
Ἦτος ἀναφέρεται εἰς τὴν Δακτυλόποσιν τὴν

αἰμάσσουσαν *Digitaria sanguinalis* L. καί-
νως Ἀγριάδα) ἢ εἰς τὸν Ἀνδροπόγονον τὴν Ἰ-
σχαμιν (*Andropogon ischaemum* L.). [Θ.Χ.]

Ίσχιος (Bot.). Ὀνομα φυτοῦ κατὰ τὸν
Θεόφραστον, συνώνυμον τοῦ α' Ἀπίου τοῦ Διο-
σκουρίδου, δηλ. εἴδους Εὐφορβίου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Ίσχεῦσκαο. Κωμόπολις τοῦ βωσι-
κοῦ κυβερνήτου Ῥιάσαν, 40 χμ. ΒΑ τοῦ Σπάσκ,
ἐπὶ τῆς λίμνης Ἰ. Ἔχει 7629 κατ., μέγα ὑ-
φαντουργεῖν καὶ βαρελοποιεῖα. [Μ.Σ.]

Ίσχιακὸν νεῦρον (Ἀνατομ.). Τὸ
παχύτερον καὶ μακρότερον πάντων τῶν νεύ-
ρων τοῦ σώματος, ἐκτεινόμενον καθ' ὅλον τὸ
μήκος τοῦ κάτω ἀκροῦ μέχρι τοῦ πέλματος
τοῦ ποδὸς καὶ τῶν δακτύλων. Ἐκφυόμενον ἐκ
πασῶν τῶν ριζῶν τοῦ ἱ σ χ ι α κ οῦ π λ ε γ-
μ α τ ο ς, ἀποτελουμένου ἐκ τῆς ἀναστομώ-
σεως τῶν προσθίων κλωνῶν τοῦ δ' καὶ ε' δ-
σφυικοῦ καὶ τοῦ α', β' καὶ γ' ἱεροῦ νεύρου, ἐξέρ-
χεται τῆς ἐλάσσονος πνέλου διὰ τοῦ μειζονος
ισχιακοῦ τμήματος καὶ διήκει σχεδὸν καθέτως
κατὰ μήκος τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ μι-
κροῦ, μέχρι τῆς ἀνω γωνίας τῆς ἴγνυος, ὅπου
διήρηται εἰς δύο δερματικούς κλώνας, τὸ πε-
ρ ο ν ι α ῖ ο ν νεῦρον, ὅπερ φέρεται ἐπὶ τὰ ἔξω
καὶ κάτω ἀποκλίνον τοῦ στελέχους, καὶ τὸ
κ ν η μ ι α ῖ ο ν, ὅπερ παχύτερον ὢν φέρεται
τὴν φορὰν τοῦ κυρίου στελέχους, οὗ εἶναι συν-
έχεια. Τὸ ἱσχιακὸν νεῦρον εἶναι αἰσθητικὸν
ἅμα καὶ κινήτικόν. [I.ΠΘ.]

Ίσχιακὸν ὄστρον ἢ ἱσχίον (Ἀνα-
τομ.). Τὸ κατώτερον καὶ ὀπίσθιον τοῦ ἀνω-
νόμου ὄστου μέρος, ὅπερ συνίσταται ἐκ τοῦ
σώματος, ἐκ τοῦ κατιόντος σκέλους, τοῦ τὸ
ἱ σ χ ι α κ οῦ ν κύ ρ τ ω μ α ῖ ο ν τὸν ἱ σ χ ι α-
κ οῦ ν δ γ κ ο ν σχηματίζοντος καὶ ἐκ τοῦ ἀ-
ν ι ὶ ὦ ν ο ς σ κ ἔ λ ο υ ς, τοῦ πρὸς τὸ κατιόν
σκέλος τοῦ τῆς ἥδης ὄστου συντασσομένου,
καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὀπισθίαν καὶ κατωτέραν πε-
ρισχὴν τοῦ θυροειδούς ἢ μεγάλου ἢ ἐπικωμα-
τικοῦ τμήματος. [I.ΠΘ.]

Ίσχιος, ἡ νευραλγία τοῦ ἱσχιακοῦ νεύρου.
Συχνότερα παρ' ἀνδράσιν, αἰτίαν ἔχει πίεσιν
τοῦ νεύρου ἀπὸ δυσκοιλιότητος, κίρσων δγ-
κων κατὰ τὸ ἱερὸν φλεβικὸν πλέγμα, δγ-
κων, ἐγκυρσύνης κλ., καθιόντων καὶ τέρη-
δόνα τῶν δσφυϊκῶν σπονδύλων, φλεγμονῇ,
ψύξει, διαβρογὰς τοῦ σώματος, κάματος τῶν
μυῶν. Σπανίως ἀλλοικννται πάντες οἱ κλά-
δοι τοῦ νεύρου, συνήθως δὲ ἐκτείνεται ἡ ἱ.
ἀπὸ τοῦ ἱσχιακοῦ τμήματος μέχρι τοῦ μέσου
τῆς γαστροκνημίας ἢ καὶ κατὰ τὸ ἔξω ἡμίσυ
τοῦ σκέλους μέχρι τοῦ ἀκροῦ ποδός, περιτρι-
ζομένη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τοῦ ἱτέρου τῶν
σκέλων. Ἀναπτύσσεται βαθμυδὲν καὶ παρου-
σιάζει ἀλληλοδιαδόχως ὑφέσεις καὶ παροξυ-
σμούς τοῦ ἀλγους. Διάρκει ἐπὶ ἰσοδόμαδας
καὶ ἰσθίστα ἐπανερχεται ὑποτροπιάζουσα. Ἦν

τῇ θεραπείᾳ ἐπιβάλλεται ἀνάπαυσις τοῦ μέλους, ἀμύδιον λουτρόν, ἐνδέρεια, ἐπικαύσεις κατὰ μήκος τοῦ νεύρου, μαλάξεις καὶ ἐντοίβαλ, θερμὰ καταντήματα κτλ., ἐσωτερικῶς τὰ τερεβινθέλαιον (ἡ γρ. πρὸς 30 μέλιτος, λαβεῖν μικρὸν κοχλιάριον πρῶτῃ καὶ ἑσπέρᾳ) κτλ., πολεμῆσθαι δὲ καὶ τὸ παραγαγὲν τὴν ἴ. νόσημα. [Π. Ι.]

Ίσχυϊσμ (πρῶ. Ichisme γαλλ.). Ποναμὶς τῶν κυβερνητικῶν Ἀμερικανῶν καὶ Τσεχίων τῆς Δ. Σιδηρίας, πηγάζων ἐπὶ τινος διακλαδώσεως τῶν Ἀμερικανῶν ὁρέων, ἐκβάλλων δὲ ἀριστοτέλιν εἰς τὴν Ἱστορίαν. Τὸ μήκος ὑπ' ἄλλων ἀλυσῶν ὑπολογίζεται (730 χμ. μέγρ. 1740 χμ.). Παρ' αὐτὸν κεῖται ὁμώνυμος πόλις ἔχουσα 7137 κατ. [Μ. Σ.]

Ίσχυϊσμός (Ἀνατομ.). Σκελετὸς τοῦ ἱσχυίου. Ἀποτελεῖται ἐκατέρωθεν ἐξ ἐνὸς ὀστέου, τοῦ ἀνω ἱσχυίου, ὅπερ συντάσσεται ἔμπροσθεν μὲν ἐν τῇ ἥλικῃ συμφύσει μετὰ τοῦ ὁμωνύμου ἀντιστοιχείου ὀστέου, ὀπίσθεν δὲ πρὸς τὸ ἱερόν, καὶ οὕτως ἀπαρτίζεται ἡ πύελος.

Ίσχυλ (Isehl). Κομποπολις τῆς Ἀνω Αὐστρίας, γνωστὴ διὰ τὰ ἱαματικὰ αὐτῆς λουτρά (πρὸ πάντων ἀλατούχα) καὶ τὴν ὠραιότητίν ὅσιν, ἥτις κατέστησεν αὐτὴν προσφιλεῖ διαμονὴν τῶν ἀριστοκρατῶν τῆς Αὐστρίας. Ἔχει 2272 κατ. [Μ. Σ.]

Ίσχυορρωγικὸν μέτρον. Βλ. Ἰαμβός.

Ίσχυανσεις εἶνε φυσιολογικῶς ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῶν ζῴων ἀποθημευμένου λίπους, ὅπερ εἶνε ἐξ ὅλων τῶν συστατικῶν τοῦ ζῳικτοῦ σώματος τὸ εὐκολώτατον ἐξαφανιζόμενον εἴτε ἐνεκα στερήσεων ἢ διαταράξεως τῆς θρέψεως, εἴτε συνεπὶς πυρετοῦ, ὑπερμέτρων σωματικῶν πόνων, καταχρήσεων ἐξαντλουσῶν τὸ σῶμα, ἀπνίας, ὁρμητικῆς τοῦ σώματος ἀναπτύξεως κτλ. Κατὰ τὴν ἴ. τὸ ἐν τῷ σώματι καὶ ἰδίως ὑπὸ τὸ δέρμα (ὑποδερμάτιος λιπώδης ἰσότης) ἡθροισμένον λίπος ἀναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ θρέψει, τὸ ζῶον δὴλ. τρέφεται δι' ἰδίας τοῦ σώματος του δαπάνης. Εἰς θέσεις τινὰς ἰδίᾳ τὸ λίπος εὐχερέστατον καὶ τάχιστα ἐξαφανίζεται, ἐν ᾧ ἀλλὰ οὐδὲ μετὰ τὴν μερίστην ἴ. μένουσιν ἐντελῶς ἀλιπεῖς (ὀφθαλμικοὶ κόγχοι, ἔδρα, νεύροι). Τὰ νεκρούμενα ζῶα, θησαυρίζοντα λίπος κατὰ τὸ θέρος, τρέφονται ἐκ τοῦ λίπους τούτου κατὰ τὴν ἀνάγκην των, δι' ὃ περιπίπτουσιν εἰς μερίστην ἴ. τὸν χειμῶνα. Ἡ θεραπεία τῆς ἴ. συνίσταται εἰς τὴν ἀσίν τῆς ἐλάσσεως αἰτίας αὐτῆς, γενικῶς δὲ ἀπαιτεῖ θρεπτικὴν καὶ εὐπεπτον τροφήν, οἶον γάλα, ὠά, κρέας, ζῦθον, καθαρὸν ἀέρα καὶ μετρίασιν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν πόνων.

Ίσχυορρία, ἐπίσχεσις τοῦ οὐροῦ ἐν τῇ οὐροδόχῳ κύστει, τελεία ἢ ἀτελής, ὃ. ὃ μορ-

φαὶ αὐτῆς θεωροῦνται ἡ δυσουρία, ἡ στραγγουρία καὶ ἡ κυρίως ἔχει ἐντελής ἴ. Προέρχεται ἢ ἐκ παραλύσεως τῆς κύστεως ἢ ἐκ παρὰκωλύσεως τῆς ἐκροῆς ὑπ' ἐμποδίου (πίεσις τῆς μήτρας ἢ τοῦ ὀρθοῦ ἐπὶ τῆς κύστεως, ὄγκοι γείτονες, ἔξανα σώματα, φλέγῳσις ἢ στένωσις τῆς οὐρήθρας κτλ.). Τὰ τοιαῦτα ἀλλῇ ταχέως συνοδεύει ἰσχυρὸς πυρετὸς καὶ ἂν μὴ ταχέια ἐπέλθῃ βοήθεια ὁ αρρώστος ἀπόλλυται ἐκ φλογώσεως, γαγγραινῆς, ὀήξεως τῆς κύστεως. Κενώσαντες τὴν κύστιν διὰ καθήκτος μεριμνῶμεν περὶ τῆς θεραπείας τοῦ αἵτιου· ἐάν ἡ κύστις εἴνε ἀπρόσιτος τῷ καθήκτι ἐνεργεῖται παρακέντησιν ἀπὸ τοῦ ὑπογαστρίου ἢ τοῦ ὀρθοῦ ἢ τοῦ περινέου. [Σ. Μ.]

Ίσχυς μου ἢ ἀγάπη τοῦ λαοῦ.

Ῥῆμα (devisé) τοῦ Βασιλείου τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α', ἀναγραφόμενον χρυσοῖς γράμμασι κάτωθεν τοῦ θυρεοῦ τοῦ ἐμβλήματος τοῦ Κράτους (Β. Διάταγμα 9 Νοεμβρίου 1883). Τὴν σημασίαν αὐτοῦ ἐδήλωσε σαφῶς ὁ Βασίλεὺς ἀπαντῶν εἰς τὴν προσλαλίαν τοῦ ναυάρχου Κανάρη κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀποδοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόματος τῇ 6 Ἰουνίου 1868. «Γεννοθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς, εἶπεν, ἐν χώρᾳ ἐν ᾗ ἡ νόμιμος τάξις βαδίζει ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς ἀληθοῦς συνταγματικῆς ἐλευθερίας καὶ ἥτις προέβη οὕτως εἰς ἀνάπτυξιν παραγωγὴν καὶ ἐπωφελεῖ, θέλω φέρῃ εἰς τὴν νέαν πατρίδα μου διδάγματα, ὅπερ οὐδέποτε ὅα λησμονήσω καὶ ὅπερ θέλω χαράξῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μου δι' ἀνεξαλείπτων χαρακτῆρων, τὸ ῥῆμα τοῦτο τοῦ Βασιλείου τῆς Δανίας: Ἰσχύς μου ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ μου.». [Πφ.]

Ίτάβα (Ibana). Διαμέρισμα τῆς διαίκτης διαιρέσεως Ἀγρας, ἐν τῇ ἀγγλοινδικῇ τοποτηρητικῇ τῶν ΒΔ ἐπαρχιών, ἔχον ἑκτασίαν 4380 τ.χμ. καὶ 722371 κατ. (1881). Κεῖται εἰς πλ. 26° 21'—27° 9' Β καὶ μ. 78° 46'—79° 49' Δ τοῦ Γρήνιτς.—Ἡ πρωτ. αὐτοῦ ἴτ α βα κεῖται ἐν τῷ ὁμων. νομῷ, παρὰ τὸν σιδηρ. καὶ ἀπέχει 1-2 χμ. τῶν ὁχθῶν τοῦ Τζάμνα, παρὰ τὸν ὁποῖον ὑπάρχει φρούριον, ἔχει δὲ 33721 κατ. (1881. [Π. Π.]

Ίταλία. Βασίλειον περιλαμβάνον τὴν ὑπὸ τῶν Ἀπεννίνων ὁρέων κατὰ μήκος διασχισμένην καὶ μετὰξὺ τῆς Μεσογείου καὶ Ἀδριατικῆς θαλάσσης κειμένην χερσόνησον (ἐξαιρέσει τῆς δημοκρατίας Ἀγ. Μαρίνου καὶ τῆς Σαβοΐας καὶ Νικαίας παραχωρηθεισῶν εἰς τὴν Γαλλίαν), πρὸς δὲ τὰς μεγάλας νήσους Σαρδηνίαν καὶ Σικελίαν ὡς καὶ πολλὰς μικράς, ἐν ὧν 24· 588 τ.χμ. μετὰ 30 158 408 κατ. (1890). Πρὸς Β ἰταλικὴ χερσόνησος χωρίζεται ἀπὸ τῆς Λιπάρης, Εὐρώπης διὰ τῶν Ἀλπεων, αἵτινες περιβάλλουσιν αὐτὴν ἐν ἡμικύκλῳ, φθάνουσι δὲ ἐν ἰταλίᾳ τὸ μέγιστον ὕψος τῶν ἐπὶ τοῦ Αἰνίου ὄρους. Ν αὐτῶν ἐκτείνεται ἡ λομβαρδικὴ πεδιάς ἥτις ὑφθαί ἐν τῷ ΝΔ μυγῶ

πρὸς τὰ Ἀπέννινα, τὰ ὅποια πληροῦσι ἀπα-
σαν τὴν λειπὴν χερσόνησον ἐξαιρέσει ἐπιπέ-
δων μερῶν παρὰ τὸν κάτω Ἄρνον, περὶ τὴν
Ρώμην καὶ τὴν Νεάπολιν, ὡς καὶ τῆς μεγάλης
ὀπουλικῆς πεδιάδος. Τὸ ἔδαφος εἶνε εὐφορώ-
τατον, τὸ δὲ κλίμα γλυκύ, ἡ μέση θερμοκρα-
σία πρὸς τὸν Πάγον 13° Κ., ἐν τῇ κεντρικῇ
Ἰ. 14,5° καὶ ἐν τῇ Ν. Ἰ. 17°. Ἐπὶ τῆς Α
παράλιας εἰς τινὰ μέρη ἐπιπολάζει ἡ μαλά-
ρια καὶ συχνὰ πνέει ὁ καταστρεπτικὸς σιρό-
κος. Ποταμοὶ μεγάλοι ὑπάρχουσι μόνον ἐν τῇ
Β. μέρῃ (Πάδος καὶ Ἀδριατικῆς) αἱ εἰς λόγου εἶναι
καὶ οἱ Ἄρνος, Τιβερις, Γαριλγιάνος (Σειρίς),
Βολτοῦρνος. Ἡ ἀνω Ἰταλία εἶνε πλουσία εἰς
λίμνας, ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἡ Μείζων, ἡ τοῦ
Κόμου, ἡ τῆς Γάρδας, ἐν δὲ τῇ κεντρικῇ καὶ
τῇ Τρανσιμένη, ἡ Βελσένα καὶ ἡ τοῦ Βρα-
ταϊάνου. Πρὸς δὲ ὀρεοῦσαι πολλὰ διώρυγες
τὴν ἀνω Ἰ. Ἐλ τοῦ ἔδαφους 87% καλλιεργεῖν-
ται καὶ δὴ ἀγροὶ καὶ κῆποι καλύπτουσι τὰ
36,9%, ἀμπελώνες 6,3%, λειμῶνες 25%,
ἐλατοφυτεῖς 3%, δάση 15,7%. Οἱ κάτοικοι
εἶναι σχεδὸν ἅπαντες Ἰταλοὶ, ἀπογόνοι τῶν ἑρ-
χαίων κατοίκων, ὅστινες ὠμίλουν ἰταλικὰς
γλώσσας, ἡνῶθησαν δὲ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς
Ρώμης, καὶ διαφόρων ἀλλῶν ἐθνικοτήτων,
Ἑλλήνων, Κελτῶν, Γερμανῶν, Ἀράβων, Ἀλ-
βανῶν. Ἐκτὸς τῶν Ἰταλῶν ὑπάρχουσι 370
χιλ. Φριουλοὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Οὐδίνης δι-
ακρίβως συγγενῇ τῇ ἰταλικῇ γλώσσῃ, 30 χιλ.
Σλάβοι ἐπὶ τῶν ΒΑ. συνόρων, 25 χιλ. Γερ-
μανοὶ εἰς τὰς Ἀλπεῖς καὶ περὶ τὴν Βερνόνην,
140 χιλ. Γάλλοι, 7000 Καταλωνοὶ ἐν Σαρ-
δηνίᾳ, 100 χιλ. Ἀλβανοὶ ἐν Ἀπουλίᾳ καὶ
Σικελίᾳ καὶ τέλος 20 χιλ. Ἑλλήνες ἐν τῇ
Ν. Ἰταλίᾳ. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ κα-
θολικὴ (90,7%) ἔχουσα 47 ἀρχιεπισκοπὰς
καὶ 217 ἐπισκοπὰς μετὰ 100 χιλ. ἱερῶν· τὰ
μοναστήρια καθηργήθησαν τῷ 1866, ἐδημιούρ-
γη δὲ ἡ περὶ αὐτῶν. Πρὸς δὲ ἀριθμοῦνται δια-
μαρτυρόμενοι 62 χιλ. καὶ Ἰουδαῖοι 38 χιλ.
Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἶναι ἡ γεωργία,
τρέφουσα 1/3 τοῦ πληθυσμοῦ, παράγουσα δὲ
σίτον, ἀραβόσιτον, βρώμην, κριθήν, ὄρυσιν, λί-
νον, κάναβιν, καπνόν, λαμπρὸν οἶνον, βάλ-
μυκα (ἐν Καλαβρίᾳ, Ἀπουλίᾳ, Σαρδηνίᾳ καὶ
Σικελίᾳ), ἐλαίας (κυρίως ἐν Ἀπουλίᾳ), κά-
σινα καὶ παντοειδῆς ὀπωρία, καὶ ἡ κτηνοτρο-
φία παράγουσα ἐξαιρέτως τυρὸς καὶ ἀλλὰ ἄλλας.
Γνωστοὶ δὲ εἶναι καὶ οἱ ὄνοι καὶ ἡμίονοι τῆς Ἰ.,
ἐσχάτως δὲ ἀνεπτύχθη λίαν τὸ ἐμπόριον τῶν
ὀνῶν. Ὅρυκτά εὐρίσκονται ἐν Ἰ. σίδηρος
(πλούσια στρώματα ἐν Σαρδηνίᾳ κλ.), χαλ-
κός, μόλυβδος, κασίτερος, χρυσοί (ἐπὶ τοῦ
Monte-Rosa καὶ εἰς τινὰς ποταμοὺς τῶν Ἀλ-
πεῶν), ἀργυρος (ἐν Σαρδηνίᾳ), ὑδράργυρος κλ.
λιγνίται (ἐν Τοσκάνῃ, Σαρδηνίᾳ, Βικεντίᾳ),
τὸ δὲ κυριώτερον ὄρυκτόν εἶνε τὸ θεῖον, πρὸ
πάντων ἐν Σικελίᾳ εὐρίσκόμενον· πρὸς δὲ πα-
ράγεται ἄλλας ἐκ τοῦ θαλάσσιου ὕδατος εἰς

πολλὰ μέρη, εὐρίσκεται δὲ καὶ ὄρυκτόν ἐν
Καλαβρίᾳ, ὡς καὶ καλλίστον μαρμαρὸν (ἐν
Καρράρα, Μάσση καὶ Σαρραβέττα), ὀλαδα-
στρες, ἀκναί, ασφαλτὸς, πετρελαίον (Κα-
ζέρτα κλ.) κλπ. Ἐν τῇ παραγωγῇ μεταξὺ
ἡ Ἰ. κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν Εὐρώπῃ,
ἔχει δὲ κέντρον ἡ βιομηχανοποιία, κλωστικὴ
καὶ ὑφαντικὴ τῆς μεταξὺ πρὸ πάντων τὸ Πα-
δεμόντιον, τὴν Λομβαρδίαν καὶ τὴν Ἑνέτιαν.
τῷ 1890 παράχθησαν 3,5 ἑκατομ. χιλιέτρ.
ἀκατεργάστου μεταξὺ. Ἀκμαῖουσι δὲ καὶ ἡ
κατεργασία τοῦ μαλλιῦ, βύμβανος, ἡ βελου-
ργία, ἡ ναυπηγία, ἡ κατασκευὴ ψηφιδωτῶν,
σμάλτου, ὑαλίνων μαργαριτῶν (ἐν Ἑνέτιᾳ καὶ
Μουράνῃ), γεγλυμένον λίθον, ἔργων ἐξ ἐλε-
φαντόδοντος κλ., ἡ χαρτοποιία, ἡ κατασκευὴ
ψαβίνων πέλων, χημικῶν προϊόντων, πνευμα-
τωδῶν ποτῶν, πυρείων (κυρίως κτηνίων), ἡ
κεραμικὴ, ἡ χρυσοποιία, ἡ κατασκευα κοραλ-
λίων, ἡ κατασκευὴ χορδῶν καὶ μουσικῶν ὄρ-
γάνων, ἡ ἀπομίμησις ἔργων τῆς γλυπτικῆς
μέτ' ἀφόρα ὕλη, ἐν γένει δὲ οἱ κλάδοι τῆς
βιομηχανίας οἱ πλησιάζοντες πρὸς τὴν καλ-
λιτεχνίαν. Τὸ ἐμπόριον εἶνε ἀκμαϊότερον, πρὸ
πάντων τὸ διὰ θαλάσσης· τὸ εἰδικὸν ἐμπόριον
ἀπέδειξε τῷ 1891 εἰσαγωγὴν 1122 ἑκατομ.
λίτρων ἰταλικῶν καὶ ἐξαγωγὴν 877 ἑκατομ.
Τὸ δίκτυον τῶν σιδηροδρόμων τῷ 1891 εἶχε
μῆκος 13183 χμ., τὸ τῶν τηλεγραφικῶν γραμ-
μῶν 36210 χμ. Μεταξὺ τῶν λιμένων οἱ ἀ-
ξιολογώτεροι εἶναι Γένουα, Νεάπολις, Λιβέρ-
νον, Βρινδίζιον, Παλέρμον, Ἑνέτια, Κατάνη,
Βάρι, Σαβόνα, Ἀγκῶν, Κάλγιοι, Τῷ 1890
ἡ Ἰ. εἶχε ἐμπορικὰ πλοῖα 6782, μεταξὺ τῶν
ὅποιων ἀμφοτέρω 290. Νομισματικὴ μονάς
εἶνε ἡ λίρα=1 φράγκον=100 ἐκατοστά, με-
τρικὴ μονάς τὸ μέτρον. Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν
καταβάλλονται νῦν μεγάλα φροντίδες, ὑπάρ-
χουσι δὲ 17 πανεπιστήμια (Νεάπολις, Το-
ρίνον, Παδοῦν, Πανί, Ρώμη, Βολωνία, Πί-
σα, Γένουα, Παλέρμον, Μόδενα, Πάρμα, Κα-
τάνη, Σιένα, Μασσάγγ, Σάσσαρι, Κάλγιοι καὶ
Ματσεράτα) ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἐπὶ πλείστον
καὶ τὰς 4 σχολὰς, ἐν 810 δὲ 15172 φοι-
τητὰς πρὸς δὲ ὑπάρχουσι 4 θεολογικὰ κολλέ-
για, ἀνωτέρα σχολὴ ἐν Φλωρεντίᾳ, πολυτε-
χνεῖον καὶ ἀκαδημία ἐν Μιλάνῳ, 3 κτηνιατρικ-
καὶ σχολαὶ ἐν Τορίνῳ, Μιλάνῳ καὶ Νεάπολει,
6 ἀστεροσκοπεῖα (Τορίνον, Παδοῦν, Παλέρ-
μον, Μιλάνον, Νεάπολιν, Φλωρεντίαν), τέχνη-
καὶ σχολαὶ ἐν Ρώμῃ, Βολωνίᾳ, Νεάπολει καὶ
Τορίνῳ καὶ 76 ἄλλαι δευτέρας τάξεως, 325
λύκεια, 735 γυμνάσια, 33142 δημοτικὰ σχολ-
εῖα καὶ πλείστα εἰδικὰ σχολαὶ διὰ τὸ ἐμ-
πόριον, τὴν ναυτιλίαν, δασονομίαν, βιομηχα-
νίαν, γεωργίαν, μουσικὴν, τὴν ἐκπαίδευσιν ἀ-
ξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν. Βιβλιοθήκη
ὑπάρχουσι περίπου 500, μεταξὺ τούτων δημό-
σιαι 31. Ἀξιωματικῶν εἶναι αἱ πολλαὶ ἀκα-
δημαί (ἐν Φλωρεντίᾳ π.χ. ἡ Accademia della

(Crisce), τὰ πολυάριθμα μυστεῖα καὶ αἱ πινακοθήκαι.

Ἡ Ἱ. εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία κληρονομικὴν ἐν τῇ ἀρρετικῇ διαδοχῇ τοῦ οἴκου Σαβοΐας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σαρδηνιακοῦ συντάγματος τῆς 4 Μαρτίου (ν.) 1848. Τὴν κληρονομικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ ὁ βασιλεὺς μετὰ 2 βουλευτῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν Ἀνω βουλή (γερουσία) ἀποτελεῖται ἐκ τῶν περιγλήφων τοῦ βασιλ. οἴκου, οἱτινες ἅμα συμπληρώσαντες τὰ 21 ἔτος ἔχουσιν ἐν αὐτῇ ἐξουσίαν, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 25 φέρουν, καὶ ἄλλων μελῶν ἰσθμίων διοριζομένων ὑπὸ τοῦ βασιλεως (334 ἐν ὅλῳ), ἡ δὲ Κάτω βουλή ἐκ 508 μελῶν ἐκλεγομένων ἐπὶ πενταετίαν. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν περιορίζεται ὡς καὶ τὸ τοῦ ἐκλέγεσθαι κατὰ τὸν νόμον τῆς 22 Ἰαν. (ν.) 1882. Ὁ βασιλεὺς ἐξουσιάζει μόνος τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, πρεσβεύει δὲ τὴν καθολικὴν θρησκείαν καὶ ἐδρεύει ἐν Ρώμῃ. Ἡ διοίκησις εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς 9 ὑπουργεῖα, τῶν Ῥεωτικῶν, τῶν Στρατιωτικῶν, τῶν Ναυτικῶν, τῆς Γεωργίας, βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, τῶν Δημοσίων ἔργων, τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, τῶν Ὀικονομικῶν, τῆς Δημοσίας ἐκπαίδευσεως, τῶν Ἑσωτερικῶν. Τὸ βασίλειον διαιρεῖται εἰς 16 τμήματα (compartimenti) μετὰ 69 ἐπαρχιῶν. Τὰ τμήματα εἰναι: Πελοπόννησος, Αἰγυρία, Λομβαρδία, Ἑνετία, Δαλματία, Οὐμβρία, Μαρκε, Τσκάνια, Λάτιν, Ἀδριατικὴ καὶ Μόλις, Καμπανία, Ἀπουλία, Βασιλικάτα, Καλαβρία, Σικελία, Σαρδηνία. Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου εἶνε ἀπὸ τοῦ 1871 ἡ Ρώμη. Τῇ 1891/2 τὰ ἔσοδα συνεποσύντο εἰς 1 775 223 004 λ. ιτ., τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 1 780 942 130 λ., τὸ δὲ δημόσιον χρέος εἰς 10 600 ἑκατομ. λ. ιτ. Δι' στρατιωτικὰ δυνάμεις κατὰ Ἰούλιον 1890 ἀνῆρχοντο ἐν ὅλῳ εἰς 350 723 ἀξιωματικούς καὶ 381 7523 ἀνδρας, συμπεριλαμβανομένων τοῦ ἀνεργοῦ στρατοῦ, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ 19 577 ἀξιωματικῶν καὶ 823 504 ἀνδρῶν, τὰ 5), εἰς ἐφεδρείαν. Ὁ δὲ στόλος ἀποτελεῖται ἐν ὅλῳ ἐκ 200 ἀτμοκινήτων πλοίων, ὧν 15 θεωρεῖται πρώτης τάξεως, 124 δὲ τορπιλλοφόρα (1000 ἀξιομ. καὶ 15 055 ἀνδρες). Τὰ ἔθνηκα γράμματα εἰναι ἐρυθρόν, ἀργυροῦν, πράσινον. Τὸ στέμμα βλ. ἐν πιν. Ῥεμβλήματα Α' ἀρ. 7. Τέλος μνημνευτέον τὰς ἐξωτερικὰς κηρύσεις, τὴν Ἑρυθράν ἐπὶ τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης (145 034 χμ. μετὰ 860 χιλ. κατ.), τὴν ὑπὸ ἰταλικὴν προστασίαν Ἀδριατικὴν (480 490 χμ. μετὰ 4,5 ἑκ. κατ.) καὶ τὴν ἐπίσης προστατευμένην Σομαλικὴν παραλίαν ἐν τῇ Α' Ἀφρικῇ (181 293 χμ. μετὰ 210 χιλ. κατ.) [Μ. Σ.]

Ἱστορία. Τῆς Ἱταλίας ἦτο: τοῦ σημερινοῦ Ἱταλικοῦ ἔθνους καὶ κράτους ἡ ἱστορία ἀρχίζει κυρίως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος ὅποτε ἐγκατεστάθησαν ὁριστικῶς ἐν τῇ χειροσένησιν βάρβαροι Γερμανικοὶ

λαοί, οἵτινες ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν ἐγγχωρίων ἑλλατίνισμένων δι' τῆς Ῥώμης Ἱταλικῶν λαῶν παρήγαγον τὸ νέον Ἱταλικὸν ἔθνος. Ἡ πρὸ τῶν χρόνων ἐκείνων ἱστορία τῆς Ἱ. περιλαμβάνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Πρῶτον βαρβαρικὸν κράτος ἐν Ἱ. ἐσχηματίσθη τῷ 476 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀλλοφύλων, ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ κρατεῖ ὑπηρετούντων, Γερμανῶν μισθοφόρων στρατιωτῶν Ὀδοακέρου. Οὗτος κατὰ τὸ μνημονευθὲν ἔτος καταλύσας τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτορος Ῥωμύλου Αὐγουστύλου, ἀρχόντος τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ὡς αὐτοκράτορα ἀναγνώρισας τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκράτορα τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος Ζήνωνα ἀνηγορεύθη αὐτὸς ὑπὸ τῶν βαρβάρων αὐτοῦ βασιλεὺς τῆς Ἱ. καὶ διένειμεν αὐτοῖς μέρος τῆς Ἱταλικῆς γῆς πρὸς ὁριστικὴν ἐγκατάστασιν. Εἰς τὴν κυβερνησιν ὁ Ὀδοάκερος εὐδεμεῖαν ἐπέθηκε μεταβολήν, ἐξηκολούθει δ' αὐτῇ νὰ διεξάγῃται κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχύον σύστημα τὸ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων. Ἀλλ' ἡ τοῦ Ὀδοακέρου ἀρχὴ καταλύθη μετ' ὀλίγα ἔτη (493 μ. Χ.) ὑπὸ τῶν Οὐστρογόθων καὶ τοῦ βασιλεὺς αὐτῶν Θεοδέρχου, οἵτινες ὁρμηθέντες ἐκ τῶν περὶ τὴν Δούναβιν χωρῶν ἐπέδραμον εἰς τὴν Ἱ. καὶ ἱδρυσαν ἐνταῦθα Οὐστρογόθικόν κράτος, διανεμηθέντος μέρους τῆς γῆς εἰς τοὺς πολεμιστὰς τούτους μετοίκους τοὺς ἐγκαθισταμένους μόνιμως ἐν Ἱταλίᾳ. Καὶ ὁ Θεοδέρχης, ὅπως ὁ Ὀδοάκερος, ἀνεγνώρισε τὴν ὑπερητάτην κυριαρχίαν τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀφῆκεν ἀθικτὸν τὸ κυβερνητικὸν καθέστωδες καὶ σύστημα τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, εἰς τοὺς Οὐστρογόθους αὐτοῦ ἀναθεῖς μόνον τὴν φρουρήσιν τοῦ κράτους. Συγχρόνους ἐπιπλοῶν βαρβάρων μετὰ τῶν ἰθαγενῶν λατίνων κατοίκων δὲν ἐπῆλθεν οὕτως, διότι οἱ βάρβαροι διωκοῦντο κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῶν δικαίον, πᾶσα δὲ ἡ ἄλλη Ἱ. κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς νόμους, αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως διεξαγομένης δι' ἀνδρῶν Ῥωμαίων. Πρὸς τοὺς οἱ βάρβαροι ἦσαν μὲν χριστιανοί, ἀλλ' Ἀρειανοί· ἐντεῦθεν δὲ καὶ θρησκευτικῶς δὲν ἦσαν ἡνωμένοι μετὰ τῶν καθολικῶν (ὀρθοδόξων) ἰθαγενῶν Ῥωμαίων. Ἡ μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Θεοδέρχου (526) ἐπελθούσα ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκῇ κατάστασις προκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀνατολῆς Ἰουστινιανοῦ Α' καὶ τὸ Οὐστρογόθικόν κράτος μετὰ μακροὺς ἀγῶνας καταλύθη διὰ τῶν στρατῶν τοῦ αὐτοκράτορος (553) περιήλθεν ὑπὸ τὴν ἀμεσονότου ἀρχὴν κυβερνώμενον δι' ἐξάρχου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως πεμπόμενου καὶ ἐδρεύοντος ἐν Ῥαβέννῃ (ἣν εἶχον καὶ ἔδραν τοῦ βασιλείου αὐτῶν καὶ ὁ Ὀδοάκερος καὶ ὁ Θεοδέρχης). Ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πρώτου ἐξάρχου Ναρσῆ, ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Οὐστρογόθικοῦ κράτους, νέει

λαοὶ βάρβαροι Γερμανικοί, οἱ τῶν Λογγοβαρδίων, ἐπέδραμον εἰς τὴν Ἰ. (568), καὶ οὗτοι ἐκ τῶν περὶ τῶν ἀνω Δούναδιν χωρῶν, καὶ ἀρῆσαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐν Ῥαβέννῃ ἐξάρχου πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἀνω Ἰ., ἐγκατεστάθησαν δὲ πολλοὶ μικροὶ λογγοβαρδοὶ ἡγεμόνες καὶ ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ ἐξάρχου ἐξαρτιωμέναις χώραις τῆς μέσης καὶ κάτω Ἰ. Οἱ Λογγοβαρδοὶ ἱδρυσαν νῦν ἴδιον κράτος ἐν τῇ βορείῳ Ἰ. ὑπὸ τὴν βασιλείᾳ αὐτῶν Ἀλδίνων καὶ μετὰ πρωτεύουσας τῆς Παβίας. Οἱ Λογγοβαρδοὶ οὐ μόνον ἐγκατεστάθησαν μονίμως ἐν τῇ Ἰ. ἀλλὰ καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὴν πολιτείαν τῶν Οὐστρεγότθων καὶ τῶν πρὸ αὐτῶν βαρβάρων, εἰσῆγαγον ἐνταῦθα νέον ὅλως βίον. τὸν Γερμανικὸν φεουδαλισμὸν, ὅστις ἐξετάθη καὶ ἐντὸς τοῦ κράτους τῶν Λογγοβαρδίων, ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἐν μέρει καὶ ἐν τῇ νοτίῳ Ἰ. Οὐχ ἦντοι αἱ γῶραι αὗται ἦτε θηλονότι μέση καὶ κάτω Ἰ. ἐμειναν ἡνωμέναι μετὰ τοῦ ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, καὶ ἡ Ῥώμη δέ, ἐν ἣ ἐπέδιδεν δεσπόμεναι τὴν ἀρχὴν τοῦ Πάπα ὡς ἐπισκόπου καὶ προστατοῦ τῆς πόλεως, ἀνεγινώριζε τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκράτορος μετριοῦ περὶ τὰ μέσα τοῦ Π' μ. Χ. ὁ πόλεμος, ὃν ἐκήρυξεν κατὰ τῶν εἰκόνων ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ εἰκονομάχοι καλούμενοι αὐτοκράτορες, ἐπήνεγκε τὴν ἀποστασίαν τῆς Ῥώμης καὶ τῆς μέσης Ἱταλίας ἀπὸ τῶν αὐτοκρατορῶν τῆς Ἀνατολῆς, οὗς καὶ ὡς αἰρετικούς ἀφώρισαν οἱ Πάπαι Γρηγόριος Β' καὶ Γρηγόριος Γ'. Ἔκτοτε ἡ τῶν αὐτοκρατορῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀρχὴ περιορίσθη εἰς μόνην τὴν κάτω Ἰ. καὶ τὴν Σικελίαν, Ἀλλ' οἱ Πάπαι, οἱ ἀποστήσαντες τὴν Ῥώμην καὶ τὴν μέσῃ Ἰ. ἐκ τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος τῆς Ἀνατολῆς, ἔβλεπον καὶ πρὸ τῆς ἀποστασίας ταύτης τοὺς Φραγκοβαρδοὺς ἐκτείνοντας τὴν δύναμιν αὐτῶν νοτιώτερον καὶ νῦν ἀπειλοῦντας καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην. Κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων ὁ Πάπας ἐπεκαλέσατο τὴν βοήθειαν τῶν πέραν τῶν Ἀλπεῶν Φράγκων. Ὁ τῶν Φράγκων βασιλεὺς Πιπίνος ὁ βραχύς, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Φραγκικῆς δυναστείας τῆς κληθείσης ἀπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου «Καρλοβιγγιανῆς», χαρίζομενος τῷ Πάπᾳ, διότι αὐτὸς ἐδόθησεν αὐτῷ διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ κύρους πρὸς τὴν εἰς τὸν θρόνον τὸν Φραγκικὸν ἀνοδοῦν, ἐπέβη κατὰ τῶν Λογγοβαρδίων καὶ νίκησας αὐτοὺς, τὴν τε Ῥώμην καὶ ἱκανὴν περὶ αὐτὴν χώραν τῆς μέσης Ἰ. ἔθηκεν ὑπὸ τὴν ἀμείνων προστασίαν τοῦ Πάπα, ἱδρύσας οὕτω τὸ κοσμικὸν καὶ πολιτικὸν κράτος τῆς Παπώσεως (754). Τοῦ Πιπίνου ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος Καρόλος ὁ Α' ὁ καὶ μέγας ἐπικληθεὶς σπεύσας εἰς Ἰ. πρὸς βοήθειαν τοῦ ὑπὸ τῶν Λογγοβαρδίων πιεζομένου Πάπα καὶ καταλύσας ὁριστικῶς τὸ Λογγοβαρδικὸν κράτος ἡ μάχην καταλύσας τὴν δυναστείαν τῶν Λογγο-

βαρδίων ἤνωσε τὸ κράτος τοῦτο μετὰ τοῦ Φραγκικοῦ ἱδρύτας οὕτω ἐντεθὲν τῶν Ἀλπεῶν ἴδιον κράτος τῆς Ἰ. (τὸ ὄνομα τῶν Λογγοβαρδίων περιορίσθη βαθυμῶς εἰς τὴν μικρὰν, Λομβαρδίαν μέχρι σήμερον καλουμένην, χώραν) μετὰ πρωτεύουσας Μεδιολάνων περιβλήθιντες αὐτοὺς τε καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τὸ σιδηροῦν καλούμενον Λογγοβαρδικὸν στέμμα (τὸ ἔχον σιδηρῶν τι περίβλημα μετὰ ἡλίων τοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτήρος, ὡς ἐπιστάτο, προσηλωμένον ἐπ' αὐτοῦ). Ὁ Κάρολος οὗτος πρὸς τεύτοις ἀτελεῖς ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα, πρῶτος αὐτὸς ἐκ τῶν βαρβάρων ἡγεμόνων, ὡς αὐτοκράτωρ τοῦ δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, καὶ λαβὼν τὴν προσηγορίαν τοῦ αὐτοκράτορος, ἦν οὐδαίς μετὰ τὸν Ῥωμύλον Αὐγυστίνον (ἀπὸ τοῦ 476 μ. Χ.) εἰς λαθεῖ ἐν Δύσει (ἴδ. ἀνωτέρω), ἐγένετο ὑπέρτατος πολιτικὸς ἡγεμὼν καὶ τῆς Ῥώμης καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας (τῆς κάτω Ἰ. κατεχόμενης πάντοτε ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν).

Ἀλλ' οὐχ ἦντοι ὁ αὐτοκράτωρ ἐσεδάσθη τὰ ἐπὶ τῆς Ῥώμης δικαιώματα τοῦ Πάπα καὶ ἐνίσχυσεν ἠθικῶς τὸ κοσμικὸν κράτος τοῦ Πάπα. Οὕτως ἡ Ἰ. ἐπὶ τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων διαδόχων αὐτοῦ (775—951) ἔμεινε διηρημένη μεταβῶ τῶν Φράγκων τὴν κατεχόντων τὴν ἀνω καὶ μέσῃ καὶ μέρος τῆς κάτω Ἱταλίας (τὸ Δουκάτον τοῦ Βενεζέντου), τοῦ Πάπα, κατεχόντος τὴν Ῥώμην καὶ τὴν περὶ αὐτὴν χώραν, καὶ τῶν Βυζαντινῶν, οἵτινες κατεῖχον τὴν κάτω Ἰ. καὶ τὴν Σικελίαν (ταῦτα ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 9' αἰῶνος ἀπέσπασαν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου οἱ ἐξ Ἀφρικῆς Ἀράβες). Ὅτε τῷ 843 οἱ 2' ἐμφυλίων ἀγώνων περὶ διανομῆς τοῦ μεγάλου Φραγκικοῦ κράτους διαπληκτιζόμενοι διάδοχοι τοῦ Καρόλου συνεδικάσθησαν πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς περιττήμου συμβάσεως τοῦ Βερδουαν, τὸ ἐν τῇ Ἰ. Φραγκικὸν κράτος ἐδόθη μετ' ἀλλῶν ἐκτὸς τῆς Ἰ. χωρῶν εἰς τὴν ἑγγοναν τοῦ Καρόλου Λεθάριον Α' τὴν λαβόντα καὶ τὴν προσηγορίαν τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ 8. Τούτῳ διετέτατο ἐν Ἱταλίᾳ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λουδοβίκος Β' λαβὼν καὶ οὕτως τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα. Οὕτω δὲ καίτοι οἱ ἀπὸ τοῦ Λουδοβίκου ἐν Ἱταλίᾳ ἄρξαντες Καρλοβιγγιοὶ μόνον τῆς Ἰ. ἤρχον, οὐχ ἦντοι διὰ τοῦτ' αὐτὸ ἐλάμβανον τὸ ὄνομα ἡ τοῦλάχιστον τὴν προσηγορίαν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῶν Καρλοβιγγίων ἐν Ἰ. δὲν διήρκεσε πολὺ. Μετὰ τὸ βραχυχρόνιον ἐνταῦθα κράτος τοῦ Φράγκου βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας (ἐν μέρει) Καρόλου τοῦ Παγῆος (884—887) καὶ τοῦ Φράγκου βασιλέως τῆς Γερμανίας Ἀρνόλφου (ἄρξαντος ἐν Ἰ. 896—999), ἀμφοτέρων λαβόντων καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ὄνομα, πρὶν ἢ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καταλυθῇ ὁ οἶκος τοῦ Καρόλου, κατελύθη ἐν Ἰ., τῶν ἐγγυωρίων ἡγεμόνων ἐπιβάντων περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς χω-

ρας καὶ περὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα. Ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς γαλιτικῆς χώρας Βουργουνδίας ἡγεμόνες ἡμισηθίζουσιν τὴν ἀρχὴν ταύτην πρὸς τοὺς ἐγγυωρίους. Τέλος ὑπερσχύεται ὁ Οὐγγων τῆς Βουργουνδίας κατέλαβε τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος τῆς Ἰ. (περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ι' μ. Χ. αἰῶνος). Ὁ τὸν Οὐγγωνα κληρονομήτας υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Λεοθάριος IV ἤρξε μέχρι τοῦ 980, ὅποτε ἀπέθανε δηλητηρησθεὶς ὑπὸ τοῦ Βαρεγγαρίου τοῦ Β' τῆς Ἰβρίας, ὅστις καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰ. κατέλαβε καὶ τὴν γῆραν τοῦ Λεοθαρίου Ἀδελαΐδα κατέσχευε αἰχμαλώτων. Ἀλλ' αὕτη ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπεκαλέσατο τὴν βοήθειαν τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως τῆς Γερμανίας Ὁθωνός (βλ. λ.). Οὗτος δὲ ἔλθων καὶ καθελὼν τὸν Βαρεγγάριον, εἴτε δὲ νομιθεὶς τὴν Ἀδελαΐδα, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν νόμιμον διάδοχον τοῦ Λεοθαρίου Β' καὶ ἦνυσεν τὸ κράτος τῆς Ἰ. μετὰ τοῦ τῆς Γερμανίας καὶ τὴν ἐνωσιν ταύτην ἐπεσφράγισε διὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος, σφραγίσας ἐν Ῥώμῃ (962). Ἐκτοτε τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα ἠνώθη ἀδιασπάστως μετὰ τοῦ στέμματος τοῦ βασιλείου τῆς Γερμανίας, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ νέον Ῥωμαϊκὸν κράτος, τὸ ἱδρυθὲν ἐπὶ τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ἀπὸ τοῦ Ὁθωνός Δ' καὶ ἐντεῦθεν ἐκλήθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπὶ ἀγίων Ῥωμαϊκὸν κράτος τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους. Ἐντεῦθεν ἡ ἱστορία τῆς ἀνω καὶ μέσης Ἰ. καὶ τοῦ παπικοῦ κράτους καὶ τῆς Ῥώμης συνεδέθη στενῶς μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Γερμανίας. Ὁ Ὁθων καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐπειράθησαν νὰ ἐκτείνουσιν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὴν κάτω Ἰ., ἀλλὰ ταύτην οἱ Βυζαντινοὶ ὑπερήσπισαν διαρκῶς ἐναντίον τοῦ Γερμανικοῦ βασιλείου· ἐξ ἄλλου οἱ αὐτοκράτορες περιήλθον κατὰ μικρὸν εἰς ἔριδα καὶ σύγκρουσιν πρὸς τοὺς Πάπας, καὶ ἡ τοιαύτη σύγκρουσις ἐφασαν εἰς τὸ δόξαι τὸν αὐτὴς σημεῖον ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ἑρρίκου Ε' (βλ. λ.) καὶ τοῦ Πάπα Γρηγορίου Ζ' (βλ. λ.). Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς μεγάλης συγκρούσεως καὶ ἄλλαι ἐπῆλθον μεγάλαι μεταβολαὶ ἐν Ἰ. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ὅποτε οἱ Βυζαντινοὶ ἠγωνίζοντο ἐν τῇ κάτω Ἰ. ἐναντίον τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀράβων, ἦλθον εἰς τὴν χώραν ταύτην πλῆθος Νορμανδῶν ἐκ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Νορμανδίας, ἵνα ὑπηρετοῦσι τοῖς Βυζαντινῶς ὡςμισθοφόροι. Ἀλλ' οἱ μισθοφόροι αὗτοι ἐντὸς μικροῦ ἀπέστησαν ἀληθεῖς κύριοι τῆς χώρας ἐκδιώξαντες ἐντελῶς τοὺς Βυζαντινοὺς ἐκ τῆς Ἰ. καὶ ἀποσπᾶσαντες καὶ τὴν Σικελίαν ἀπὸ τῶν μισθωμένων Ἀράβων. Οἱ πάπαι, οἵτινες κατ' ἀρχὰς διέκριντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Νορμανδούς, ἠνέκησαν ὕστερον τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἀνενγύρισαν ἐπισήμως τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ κάτω Ἰ. καὶ ἐν Σικελίᾳ ἱδρυθέντα (περὶ τὸ τέλος τοῦ ΙΔ' αἰῶνος) κράτη, τὰ ὅποια ἐνωθέντα ὕστερον (περὶ τὸ 1130) ἀπετέ-

λεσαν τὸ αὐτὸν κληθὲν ἔκτοτε βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν. Ἡ Νορμανδικὴ βασιλικὴ δυναστεία ἤρξε τῶν χωρῶν τούτων μέχρι τοῦ 1189, ὅποτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νορμανδοῦ βασιλέως Γουλιέλμου Β' διὰ τοῦ γάμου τῆς μοναγενούς αὐτοῦ θυγατρὸς μετὰ τοῦ Ὁευστακουφενίδου (βλ. λ.) Γερμανοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου Σ' τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν περιήλθεν εἰς τὸν Γερμανικὸν ἐκεῖνον οἶκον. Ἀλλὰ τῷ 1268 ὁ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ Ἀγίου ἀδελφὸς Κάρολος ὁ Ἀνδεγαυικὸς (Charles d'Anjou) ἀπέσπασε τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν ἀπὸ τοῦ ἐσχατοῦ τῶν Ὁευστακουφενιδῶν. Καὶ ἡ μὲν Σικελία μετ' ὀλίγον διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ περιφήμου Σικελικοῦ Ἐσπερινοῦ (1282) ἀπεσπασθῆ ἀπὸ τοῦ Ἀνδεγαυικοῦ οἴκου καὶ τῆς Γαλλικῆς δυναστείας καὶ ἐγένετο κτήρις τοῦ Ἰσπανικοῦ Ἀραγωνικοῦ οἴκου, ἕνεκα τῆς συγγενείας τοῦ οἴκου τούτου μετὰ τοῦ οἴκου τῶν Ὁευστακουφενιδῶν, ἡ δὲ κάτω Ἰ. ἔμεινεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸν Ἀνδεγαυικὸν οἶκον, ἐξ οὗ περὶ τὸ μέσον τοῦ ΙΔ' αἰῶνος περιήλθεν δι' ἐπιγαμίας εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Οὐγγαρίας, εἴτα δὲ πάλιν (περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος) εἰς τὸν Ἀνδεγαυικὸν οἶκον, ἐκ τούτου δὲ μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Ἀραγωνικὸν οἶκον τῆς Ἰσπανίας τὸν ἀρχοντα τῆς Σικελίας. Οὕτω περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἡ κάτω Ἰ. καὶ ἡ Σικελία ἠνώθησαν πολιτικῶς ὑπὸ τὸ αὐτὸ βασιλικὸν σκήπτρον τῆς Ἀραγωνίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τούτου τὸ χρονικὸν (ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΒ' μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος) σπουδαίαι ἐπῆλθον μεταβολαὶ καὶ ἐν τῇ ἀνω καὶ μέσῃ Ἰ. Μετὰ τὴν μεγάλην ἐρίδα τῶν γερμανῶν αὐτοκρατόρων πρὸς τοὺς Πάπας ἀπὸ περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἡ αὐτοκρατορικὴ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἡ ἀρχὴ περιήλθεν εἰς τὸν μνημονευθέντα Ὁευστακουφενικὸν οἶκον, μεγάλοι ἤρξαντο ἀγῶνες μετὰ τοῦ νέου αὐτοκρατορικοῦ οἴκου ἐξ ἐνός καὶ τῶν πολλῶν ἰταλικῶν ἐλευθέρων πόλεων ἐξ ἄλλου, τοῦ Πάπα τασσομένου συνήθως μετὰ τῶν πόλεων τῶν ἐξαγισταμένων κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καθ' ἅπασαν τὴν Ἰ. καὶ Σικελίαν συνεπληρώθη ἡ σύμπηξις καὶ διαμόρφωσις τῆς ἰταλικῆς ἐθνότητος καὶ τῆς ἐθνικῆς ἰδιοφυίας. Ἐκ τῆς ἀναμιξεως διαφόρων φυλῶν, αἵτινες κατὰ διαφόρους χρονικὰς περιόδους ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ γεροντήρᾳ ἀπὸ τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος, καὶ αὐτῶν τῶν τὴν κάτω Ἰ. καταλαβόντων Νορμανδῶν, ἐσχηματίσθη μία μόνη ὁμόγλωσσος ἰταλικὴ ἐθνότης. Ἡ δὲ ἐθνικὴ βίος ἤρξατο νὰ ἀκμάζῃ ἀπὸ τοῦ ΙΒ' καὶ ΙΓ' ἰδίως αἰῶνος διὰ τῆς διαμορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἰταλικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐντεῦθεν παραχθείσης ἰταλικῆς φιλολογίας. Ἡ συνειδησις τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καθ' ἅπασαν τὴν Ἰ. καὶ Σικελίαν

λίαν ήτο καρπός του εύω αναπτυχθέντος ιστορικού Ιταλικού βίου· και τει δὲ ἡ ἐθνικὴ ἐνότης καὶ ἡ συνείδησις τῆς τοιαύτης ἐνότητος δὲν ἐπήνεγκε τὴν πολιτικὴν ἐνότητα οὐδὲ πόρρωθεν παρεστράσε ταύτην, οὐχ ἦσαν ἐκ τοῦ μεγάλου κράτους τοῦ Ἰταλικοῦ ἐθνικοῦ βίου ἰσχυρὰ ἐξηγέρθη τάσις πρὸς αὐτόνομον βίον καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης ξενικῆς δυναστείας. Αἱ μεγάλαὶ πόλεις τῆς ἀνω καὶ μέσης Ἰ. ἀναπτύχσασιν μεγάλην ὕλικὴν εὐημερίαν καὶ πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν βίον ἤθελον νὰ διατελῶσιν αὐτόνομοι. Ἡ Ἑνετία πρὸ πολλοῦ εἶχε καταστῆ πόλις ναυτικῆς ἰσχυρᾶ καὶ αὐτόνομος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος καὶ τὸ Μεδιόλανον, ἡ Φλωρεντία καὶ ἄλλαι πόλεις π. ἐξήλθον ν' ἀποτελῶσιν αὐτόνομους πολιτείας καὶ πρὸς τοῦτο ἀνθίσταντο καὶ εἰς τὰς ἐσχάτας ἐξελίξεις τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος ἦτοι τοῦ βασιλέως τῆς Γερμανίας ἐπαρμόζοντο πολιτεῖα δημοκρατικόν. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλαι Ἰταλικαὶ πόλεις (Πίζα, Πανιά) τὴν δύναμιν καὶ τὴν αὐτονομίαν αὐτῶν ἐξήλθον νὰ προαγάγῃσιν διὰ τῆς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα συνεννοήσεως καὶ ἀφοσιώσεως, αἱ πλείσταί τῆς βορείου καὶ μέσης Ἰ. π. διηρέθησαν κατὰ μικρὸν εἰς αὐτοκρατορικὰς ἢ Γερμανικὰς. Αἱ Γουέλφικαὶ πόλεις ἦσαν διαρκῶς σύμμαχοι τοῦ Πάπα ἐν ταῖς τούτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔρισιν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΒ' αἰῶνος αἱ Γουέλφικαὶ πόλεις κατὰ μικρὸν ἀπέβησαν ὅλαι ἀνεξάρτητοι, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ὑπέκυψαν εἰς ἡγεμονικὰς οἰκογενείας ἢ τυραννίδας τῶν ἰδίων πόλεων. Οὕτω τὸ Μεδιόλανον περιήλθε κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δουκικοῦ οἴκου Βισκόντι, ἡ δὲ Φλωρεντία ὑπὸ τὸν οἶκον τῶν περιφώνων Μεδίκων. Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ ΙΔ' καὶ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἡ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ τῆς Ἰ. ἀρχὴ κατέστη ἀπλῶς οἰκονομικὴ οὔτε σκιάν ἐχούσα δύναμιν πολιτικῆς. Τούναντιον δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνα (1494) ὁ τῆς Γαλλίας βασιλεὺς Κάρολος Η' ἐπεχείρησε νὰ κατακτήσῃ ἅπασαν τὴν Ἰ. καὶ προήλθε μὲν νικηφόρος μέχρι Νεαπόλεως, ἀλλ' ἡ κατ' αὐτοῦ γεννημένη ἀνταρσία ἀλλων κρατῶν ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Ἰ. Τὸ σχέδιον τοῦ Καρόλου Η' ἐπανέλαβον καὶ οἱ διάδοχοί αὐτοῦ, ἰδίως ὁ Φραγκίσκος Α' (1515—1544), ἀλλ' ἐντεῦθεν προήλθε μακροχρόνιος πόλεμος μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Ἀψβούργου αὐτοκράτορος Καρόλου Ε', ὅστις κληρονόμος δικαιοῦματι, ὡς ἡγεμὼν τῆς Ἰσπανίας ἦτο κύριος τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας (ἰδ. ἀνωτέρω). Οἱ πόλεμοι οὗτοι ἀπέληξαν εἰς τὴν ὀλοσχερῇ ἀποχώρησιν τῶν Γάλλων ἀπὸ τῆς Ἰ. καὶ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Ἀψβούργου αὐτοκράτορος καὶ ἐν τῇ ἀνω Ἰ. ἀπὸ τοῦ Μεδιόλανον ἐγένετο κτήσις τοῦ Ἀψβούργου

Καρόλου ἀπεχωρῶν τῆς ἀρχῆς (1555) τὴν Ἰ. ἥτοι τὸ Μεδιόλανον, τὴν Νεάπολιν, (τὴν κάτω δηλονότι Ἰ.) καὶ τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Σαρδηνίαν, κατέλιπον εἰς τὸν αὐτὸν Φίλιππον Β' τῆς Ἰσπανίας ὡς κτήσις κληρονομικὰς· ἀλλ' αἱ λοιπαὶ Ἰταλικαὶ πολιτεῖαι (Ἑνετία, Γενούη, Φλωρεντία ἡ τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης, Πάρμας, Πλακεντίας καὶ τὸ παπικὸν κράτος) ἔμειναν αὐτόνομοι. Ἡ κατάστασις αὕτη διατηρήθη μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὅποτε ὁ μέγας περὶ διαδοχῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου πόλεμος ἐπήνεγκε μεγάλην μεταβολὰς καὶ ἐν τῇ Ἰ. διὰ τῆς εἰρήνης τῆς Ραστάδης (1714) τὸ Μεδιόλανον, ἡ Νεάπολις καὶ ἡ Σαρδηνία ἐδόθησαν εἰς τὸν Αὐστριακὸν αὐτοκράτορα ἦτοι εἰς τὸ Αὐστριακὸν κράτος, ἡ δὲ Σικελία ἐγένετο κτήσις τῆς Σαβοΐκῆς δυναστείας. Τὸ κράτος τοῦτο τῆς Σαβοΐας, ὅπερ, ἀφοῦ κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ἠνώθη μετὰ τοῦ Πεδεμοντιῦ, ἐγένετο κράτος Ἰταλικὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐκτεταστὸν ἐν ἀπευδαίετῃ πολιτικῇ, ἠναγκάσθη μετ' ὀλίγου ν' ἀνταλλάξῃ τὴν Σικελίαν ἀντὶ τῆς Σαρδηνίας (1710) καὶ ὁ δευτ. Σαβοΐας ἀνηγερθεὶς καὶ βασιλεὺς Σαρδηνίας (ὅπως μικρὸν πρότερον βασιλεὺς Σικελίας). Μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ ἦλθεν καὶ ἄλλαι μεταβολαὶ δυναστεϊαὶ ἐν τῇ Ἰ. Τὸ 1731 τὸ δουκάτον τῆς Πάρμας καὶ Πλακεντίας, ἐκλιπόντος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τῶν Φαρνέζων, περιήλθεν εἰς τὸν ἐκ τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ Βουρβονικοῦ βασιλικοῦ οἴκου Ἰσπανὸν πρίγκηπα (Ἰνφάντην) Κάρολον, οὗτος δὲ μετὰ 4 ἐτῶν (1736) ἐγένετο καὶ βασιλεὺς τῶν δύο Σικελιῶν δευτέρου ὕστερον (1738) τοῦ δουκάτου τῆς Πάρμας καὶ Πλακεντίας, πρὸς ἀπεχρήμωσιν, εἰς τὴν Αὐστρίαν. Τῇ 1733 ἐξέλιπε καὶ ὁ οἶκος τῶν Μεδίκων ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ τότε τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης περιήλθεν εἰς τὸν δουκικὸν Λοθαριγγικὸν οἶκον, ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον ἐγκατεστάθη ἐν Αὐστρίᾳ ὁ Αὐστριακὸς δυναστεὶς οἶκος (Ἀψβούργου-Λοθαριγγικός), πλάγιος κλάδος δευτερογενῆς Λοθαριγγικὸς κατεστάθη ἐν Τοσκάνῃ ὡς ἡγεμονικὸς οἶκος. Τέλος τὸ 1748 κατ' ἀκλουσίαν τοῦ μεγάλου περὶ διαδοχῆς τοῦ Αὐστριακοῦ ἡρώου πολέμου ἡ Πάρμα καὶ ἡ Πλακεντία ἐδόθησαν εἰς τὸν Ἰσπανὸν πρίγκηπα Φίλιππον V'. Τὸ οὕτω δημιουργηθὲν ἐν Ἰ. περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καθέστὸς διατηρήθη μέχρι τῆς Γαλλ. ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Ἀλλ' ἐκτοτε νέα ἐπὶ ἦλθεν μεγάλα πολιτικὰ μεταβολαὶ ἐν τῇ χερσονήτῳ. Τῇ 1792 ἡ Σαβοΐα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γάλλων. Τῷ 1797 ὁ Ναπολεὼν Βοναπάρτης κυριεύσας τὴν ἀνω Ἰ. ἔβρωσε τὴν ἐκτὸς Ἀλπεῶν (οἰσιρρίνη) μακρομνήνην δημοκρατίαν, τῆς καταλύσεως ὑπ' αὐτοῦ Ἑνετικῆς δημοκρατίας προαρετημένης τῇ Αὐστρίᾳ. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1798) τὸ μὲν Παπικὸν κράτος μεταβλήθη εἰς δημοκρατίαν Ῥωμαϊκὴν, ἡ δὲ Γε-

νούηεις δημοκρατίαν Λιγυρτικὴν, καὶ τῷ 1799 ἡ Νεάπολις εἰς δημοκρατίαν τῆς Παρθενόπης (βλ. λ.). Τὸ ἐξήμερον τοῦτο καθοριστὸς καταλυθὲν τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑπὸ τῆς νικηφόρου κατὰ τῆς Γαλλίας συστάσεως τῶν Δυνάμεων ἀνανεώθη πάλιν μετὰ τὴν νίκην τοῦ Μαρέγκου (1800). Τῷ 1802 τὸ Πεδεμοντίον προσηρτήθη εἰς τὴν Γαλίαν, ἥ δὲ «ἐκτὸς Ἀλπεων» δημοκρατία μετεβλήθη εἰς «δημοκρατίαν Ἱταλικήν», τῇ δὲ 1805, μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς αὐτοκρατορίας ἐν Γαλίᾳ, εἰς βασιλείαν τῆς Ἱ. ὑπὸ βασιλεῖα αὐτὸν τὴν Ναπολέοντα. Τῷ 1806 ἦτε Λιγυρτικὴ δημοκρατία καὶ ἡ Πάρμα ἐγένοντο γαλλικαὶ ἐπαρχίαι, τῷ δὲ 1809 ἅπαντα ἡ Ἱ. μέχρι Ῥώμης, καὶ ταύτης περιλαμβανομένη, προσηρτήθησαν ὡς ἐπαρχίαι εἰς τὸ ἄμεσον κράτος τῆς Γαλλίας, μόνον ἡ Νεάπολις ἰδρύθη εἰς ἰδιαιτερον βασιλείον, αὐ βασιλεὺς κατέστη τὸ μὲν πρῶτον ὁ τοῦ Ναπολέοντος ἀδελφὸς Ἰωσήφ, εἰτα δὲ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς αὐτοῦ Μιχαὶ (ἡ Σικελία ἔμεινε ὑπὸ τὴν Βουρβωνικὴν δυναστείαν τῆς Νεαπόλεως προστατευομένη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου). Ἀλλὰ τὰ γενόμενα κατὰ τὰ ἔτη 1814 καὶ 1815 μετέβαλον αὐτὴς τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐν Ἱ. Ἡ Σαβοῖα καὶ τὸ Πεδεμοντίον μετὰ τῆς Σαρδηνίας ἀπετέλεσαν τὸ βασιλείον τῆς Σαρδηνίας, εἰς ὃ προσηρτήθη καὶ ἡ Γενεύη ἡ Λομβαρδία καὶ ἡ Ἑνετία προσηρτήθησαν εἰς τὸ Αὐστριακὸν κράτος. Ἡ Πάρμα ἐδόθη εἰς τὴν δευτέραν σύλλογον τοῦ Ναπολέοντος, τὴν αὐτοκράτειραν Μαρίαν Αἰουζαν· ἐν Τοσκάνῃ ἀπεκατεστάθη ὁ Λοθαργγικὸς οἶκος· ὁ Πάπας ἀνεκνήσαστο τὴν Ῥώμην καὶ πάσας τὰς κτήσεις τοῦ παπικοῦ κράτους, ἡ δὲ Νεάπολις καὶ ἡ Σικελία ἀπετέλεσαν πάλιν τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν ὑπὸ τὴν πρῶην Βουρβωνικὴν δυναστείαν.

Ἀλλὰ κατὰ τῆς τοιαύτης ἐριστικῆς διαρρυθμίσεως τῶν πραγμάτων κατεξάνεσθαι ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἱ. ἡ φιλελευθέρα καὶ ἐθνικὴ γνώμη, ἥτις σπουδαίως ἀναπτύχθεισα καὶ ἐνισχυθεῖσα κατὰ τὴν ἀπὸ 1789 μέχρι 1815 περίοδον ἡξίου ὑπὲρ τῆς Ἱταλικῆς πατρίδος ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ φιλελευθέρους θεσμούς· μυστικαὶ δὲ ἐταιρεῖαι, ὧν ἡ ἀνομοστατάτη ἦτο ἡ τῶν Κ α ρ β ο ν α ρ ί ω ν καλουμένη, διὰ μυστικὸν συνομοσπῶν καὶ δι' ἐπαναστάσεων κατὰ τὰς διαφόρους Ἱταλικὰς χώρας ἠγωνίζοντο νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ. Ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸ 1820 ἀρξάμενα ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐπαναστατικὰ κινήματα ἐν Νεαπόλει καὶ Πεδεμοντίῳ μετὰ παροδικὰς τινὰς ἐπιτυχίας κατεπολεμήθησαν καὶ κατεδικάσθησαν εἰς ἀποτυχίαν ὑπὸ τῶν δυνάμεων τῆς ἱερᾶς Συμμαχίας, ἡ δὲ Αὐστρία οὐ μόνον ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῆς κτήσεσι κατεπολεμήσεν ἀμειλίχτως τὰς πολιτικὰς συνομοσίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Ἱταλικά κράτη, ἐνθα πρὸς στιγμὴν ἡ φιλελευθέρα ἐθνικὴ μερὶς κατέλαβε τὴν ἐξου-

σίαν καὶ ἐνεκαὶν σε φιλελευθέρους θεσμούς, ἐπενέθη στρατιωτικῶς καὶ πανταχοῦ καταδύσασα τὴν ἐπανάστασιν καὶ καταλύσασα τὰς φιλελευθέρους κυβερνήσεις ἐπανήγαγε τὸ τῆς ἀπολυταρχίας σύστημα. Νεαὶ ἀπόπειραι τῶν ἐθνικῶν καὶ φιλελευθέρων γενόμεναι τῷ 1830 διὰ κινήματων ἐπαναστατικῶν ἐν τισιν Ἱταλικαῖς χώραις (ἰδίως ἐν τῷ παπικῷ κράτει) κατεβλήθησαν ὁμοίως. Ἀλλὰ σπουδαιότεροι ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνες ἤρξαντο ἐν Ἱ. ἀπὸ τοῦ 1846 καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1848.

Ὁ τῷ 1846 εἰς τὸν παπικὸν θρόνον ἀνελθὼν Πίος Θ' ἐνεκαίνισε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ διὰ φιλελευθεριωτάτων μεταρρυθμίσεων, μεθ' ὧν ἐπρόκειτο τὸ παπικὸν κράτος. Τὸ γεγονός ἐνεπλήσεν ἐνθουσιασμοῦ πᾶσαν τὴν Ἱ. καὶ ἤρξαντο ἐνιαχοῦ κινήματα σκοποῦντα τὴν ἐγκαίνισιν φιλελευθέρων θεσμῶν καὶ τὴν ἐπίτευξιν πολιτικῆς τινος ἐνότητος τῆς Ἱταλίας. Τὰ κινήματα ταῦτα κατέστησαν σπουδαιότερα μετὰ τὴν Φεβρουαριανὴν ἐν Γαλίᾳ ἐπαναστάσιν τοῦ 1848. Αἱ Ἱταλικά ἐπαρχίαι τῆς Αὐστρίας, Λομβαρδίας καὶ Ἑνετίας ἐπανεστήσαν κατὰ τῆς Αὐστριακῆς κυριαρχίας καὶ ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις, ἥτις ἐπάλαψε κατὰ σοβαρὰς ἐπαναστάσεως ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῷ τοῦ κράτους, ἐφαίνετο πρόθυμος εἰς παραχωρήσεις σπουδαίας ὁπότις καὶ ἡ ὑπέρμαχος τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος τῶν Ἱταλῶν παριστάμενη κυβέρνησις τοῦ Πεδεμοντίου ἐκήρυξε τὸν κατὰ τῆς Αὐστρίας πόλεμον. Πολλοὶ ἡγεμόνες τῶν μικρῶν Ἱταλικῶν κρατῶν τῆς ἀνω καὶ μέσης Ἱ. οἵτινες ἐδίστασαν νὰ μετασχῶσι τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος ἐξηλάθησαν τῶν κρατῶν αὐτῶν ἀντικατασταθείσης τῆς ἀρχῆς αὐτῶν διὰ δημοκρατικῆς πολιτείας. Ἐν Ῥώμῃ αὐτῇ τὸ φιλελευθέρον βῆμα τοσοῦτον ἐξωγκώθη, ὥστε αὐτὸς ὁ φιλελευθερος Πάπας ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐξ αὐτῆς καὶ νὰ ζητήσῃ καταφύγιον ἐν Γαστὰ τοῦ Νεαπολιτικοῦ κράτους, ἐνῷ ἐν Ῥώμῃ καθιέρωθη πολιτεία δημοκρατικὴ (ἡ Ῥωμαϊκὴ δημοκρατία). Καὶ ἐν τῷ Νεαπολιτικῷ δὲ κράτει ἐπὶ μικρὸν ἤλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν οἱ φιλελευθεροὶ ὑπέρμαχοι τῆς Ἱ. ἐνότητος. Ἀλλὰ ὁ ἀγὼν τῶν φιλελευθέρων, ὅστις ἦτο καὶ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς Ἱταλικῆς ἐνότητος, ἀπέτυχεν αὐθις τῷ 1849. Ἐν τῇ ἀνω Ἱ. τὸ Πεδεμοντίον ἠττήθη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ἐριστικῶς ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ναβάρας (14/26 Μαρτίου 1849) καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ τοῦ σταδίου τοῦ Ἱταλικοῦ ἀγῶνος. Οἱ δὲ νικηφόροι Αὐστριακοὶ οὐ μόνον τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀρχὴν ἀποκατέστησαν ἐν Λομβαρδίᾳ καὶ Ἑνετίᾳ, ἀλλὰ καταλαβόντες στρατιωτικῶς τὸ πλεῖστον τῆς λοιπῆς βορείου καὶ μέσης Ἱ. ἐπανήγαγον τοὺς πρῶην ἡγεμόνας καὶ ἀποκατέστησαν τὸ ἀρχαῖον πολιτικὸν σύστημα. Εἰς τὴν Ῥώμην δὲ ἐπενέβησαν ὑπὲρ τοῦ Πάπα, καταλύσαντες τὴν δικτατορικὴν ἀρχὴν τοῦ περιβεβήτου Ματτίνι, οἱ Γάλλοι καὶ ὑπὸ τὴν

προστασίαν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ πεμεθέντος ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας Λουδοβίκου Ναπολέοντος καὶ ἐπανορθώσαντος τὴν Ρώμην ἐπανήλθον ὁ Πάπας εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ. Μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα ἀπεκατεστάθη ἐντελὴς τὸ πρὸ τοῦ 1846 καθεστώς ἐν ἀπάσῃ τῇ ἱ. ἀλλ' αἱ περὶ ἐνώσεως τῆς ἱ. ἐλπίδες δὲν κατέλειπον τὸν ἱταλικὸν λαόν.

Καὶ νῦν αἱ ἐλπίδες πάντων τῶν φιλοπατριδῶν ἱταλῶν ἐστράφησαν πρὸς τὸ μικρὸν κράτος τοῦ Πεδεμοντίου, ὅπερ διὰ τοῦ κατὰ τῆς Αὐστρίας πολέμου, καί περ ἀποβάντος ἀτυχοῦς, εἶχε φανῇ τὸ μόνον κράτος τὸ ὑπερμαχοῦν ἐθνικῆς ἰδέας καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνότητος τοῦ ἱταλικοῦ ἔθνους. Τοῦ κράτους τούτου μετὰ τὴν συμφορὰν τῆς Νεβάρας βασιλεὺς ἐγένετο ὁ τοῦ βασιλείου Καρόλου Ἀλβέρτου υἱὸς Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Β'. Ὁ Ἡγεμὼν οὗτος σκόπεν τῆς βασιλείας αὐτοῦ προτιθέμενος τὴν ἐκπλήρωσιν αἰτίας αὐτοῦ πολιτικῆς ἐνότητος τοῦ ἱταλικοῦ λαοῦ εἰρῶν ἐθνικῶν πύθων τοῦ ἱταλικοῦ λαοῦ εἰργάσθαι συντόνως πρὸς τοῦτο πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς, λαβὼν ὡς συνεργὸν τὸν ἀπὸ 1850 ὑποργὸν γενόμενον μεγαλοφυᾶ ἱταλὸν πολ. τικὸν ἀνδρα Καμίλλου Καδούρ καὶ κατεστήσας αὐτὸν πρωθυπουργόν τῇ 1852. Διὰ τῆς ἐπιτηδείας πολιτικῆς τοῦ Καδούρ τὸ Πεδεμόντιον παρεσκευάσθη σπουδαίως εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα καὶ διὰ τῆς μετὰ τῆς Γαλλίας τοῦ Ναπολέοντος Γ' συμμαχίας ἐναντίον τῆς Αὐστρίας κατώρθωσε ν' ἀποπάσῃ ἀπὸ τῆς Αὐστρίας τὴν Λομβαρδίαν, ἀφ' ἧς Γαλλία καὶ Πεδεμόντιον συνεμάχησαν καὶ ἐνίκησαν τοὺς Αὐστριακοὺς ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν κηρυχθέντι πολέμῳ τοῦ 1859. Τὸ ἔργον τοῦ πολέμου καὶ τῆς πολιτικῆς συνεπλήρωσαν μετ' ὀλίγων οἱ ἱταλικοὶ λαοὶ τῶν διαφόρων ἱταλικῶν χωρῶν ἐπαναστάντες κατὰ τῶν ἐγγυρίων δυναστειῶν καὶ κηρύξαντες τὴν ἑνωσιν αὐτῶν μετὰ τοῦ Πεδεμοντίου (1860). Τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἐξεγέρσεως τῆς ἀρξαμένης ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ διαδοθείσης καθ' ἅπασαν τὴν ἱ. ἀρχηγὸς καὶ μέγας ἥρωας ἐγένετο ὁ περίφημος στρατηγὸς Ἰωσήφ Γαριβάλδης. Κατὰ τὸ ἔτος 1860 συνηνῶθη οὕτω πᾶσα ἡ ἱταλία ὑπὸ τὸ σκεπτὸν τοῦ Βικτωρος Ἐμμανουὴλ τῆς Σαρδηνίας, πλην τῆς Ἑνnetίας καὶ τῆς Ρώμης, ἥτις μετὰ τῆς ἀμέσου αὐτῆς περιτῆς ἐμείνεν εἰς τὸν Πάπαν, διατελοῦντα ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν φρουρῆσιν τῶν Γάλλων, καὶ τῇ 1861 ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ ἐκηρύχθη ὑπὸ τῆς ἐν Τουρίνῳ συνελευσθῆς πανιταλικῆς βουλῆς βασιλεὺς τῆς ἱ. Νέαι ἐνέργειαι τοῦ Γαριβάλδου πρὸς κατάλυσιν τῆς Παπικῆς ἐξουσίας καὶ συμπλήρωσιν τῆς ἱ. γενόμεναι τῇ ἐπομένῳ ἔτει ἀπέτυχον, τῷ δὲ 1865 ἡ πρωτεύουσα τοῦ νέου κράτους μετετέθη ἀπὸ Τουρίνου εἰς Φλωρεντίαν. Τῇ 1866 διὰ τῆς συμμαχίας τῆς ἱ. μετὰ τῆς Πρωσίας ἐναντίον τῆς Αὐστρίας μετὰ τὴν ἥτταν τῶν Αὐστριακῶν ἐπῆλθεν ἡ ἑνωσις τῆς Ἑνnetίας μετὰ τοῦ ἱταλικοῦ βασιλείου,

τῇ δὲ 1870 διαρκούντος τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου μετὰ τὴν ἐν Σεδὰν καταστροφὴν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἐπακολουθήσανσαν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἡ ἱταλικὴ κυβέρνησις κατέλαβε βίᾳ τὴν Ρώμην, ἀφ' ἧς ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ὁ φρουρῶν ταυτην εἶχεν ἀνακληθῆ εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸς ἀμυναν τῆς πατρίδος. Οὕτω συνεπληρώθη ἡ ἐνότης ἡ ἱταλική, καὶ ἡ Ρώμη ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ ἱταλικοῦ κράτους, τοῦ Πάπα κλεισθέντος ἔκτοτε ἐν τῇ Βατικῇ καὶ διαμαρτυρομένου διηγεκῶς κατὰ τῆς γενόμενης ἀρπαγῆς τῆς κληρονομίας τοῦ ἁγίου Πέτρου. Τὸ νέον ἱταλικὸν κράτος μέχρι τοῦ 1882 ἡκολούθησε πολιτικὴν ἐξωτερικὴν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀνεξάρτητον ἢ μαλλον καιροσκοπικὴν. Ἀλλ' ἀφ' οὗτο ἀπὸ τοῦ 1881 οἱ Γάλλοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Τυνιδος, ἡ ἱταλικὴ κυβέρνησις θεωρήσασα ἐπικινδύνον τῇ ἱ. τὴν ἐν τῇ μεσογείῳ ὑπερχῆν τῆς Γαλλίας καὶ ἀποδομένη ἐνδεχομένην τινὰ τότε στρατείαν ὑπὲρ τῆς παλιννορθώσεως τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα, προσήγγισεν τῇ Αὐστριογερμανικῇ συμμαχίᾳ, ἥτις τῇ 1884 μετεβλήθη εἰς τὴν τριπλὴν συμμαχίαν ἀνασυνθεσάντων ἔκτοτε δις καὶ διαρκούντων μέχρι σήμερον. Ἀπὸ τοῦ 1885 ἡ ἱ. ἐνεκαίνισεν καὶ ἀποικιακὴν πολιτικὴν ἀτυχῆ, ἐπιχειρήσασα νὰ ἰδρύσῃ κράτος ἀποικιακὸν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς διὰ τῆς καταλήψεως τῆς ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου κατεχομένης παραλίας πόλεως Μασσάδας καὶ τινος ἐκτάσεως γῆς Ἀθηνιακῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ. Ἀλλ' οἱ ἀγῶνες τῶν ἱταλῶν προσέκρουσαν καὶ προσκρούουσιν ἔτι εἰς μεγάλας δυσχερείας ἐν τῇ ἀποικιακῇ κρείτει. Ἀπὸ τοῦ 1878 ἀποθανόντος τοῦ Βικτωρος Ἐμμανουὴλ βασιλεὺς ἐν ἱ. ὁ υἱὸς αὐτοῦ Οὐμβέρτος. [Π.Κ.]

Ἑταλικὰ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. Ἑταλικά ἔθνη καλοῦνται ἐκεῖνα ὅτινα κατῴκουσαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὴν Ἑταλ. χερσόνησον, περιλαμβανόμεναι δὲ εἰς αὐτὰ καὶ οἱ Λίγυες, οἱ κυρίως κατὰ τὸν Ν' π. Χ. αἰῶνα ἐγκατασταθέντες ἐν τῇ Ἀντ' Ἑταλίᾳ Γαλάται καὶ οἱ Ἑνnetοι (πιθανώτατα ἱλλυρικῆ φυλῆς). Ἀλλὰ κυρίως τὸ ὄνομα περιλαμβάνει τρεῖς λαοὺς, τοὺς Τυρρηνοὺς, ὧν ἡ καταγωγὴ καὶ γλῶσσα δὲν ἐξηκριβώθησαν ἀκριβῶς, τοὺς Πάπυγας, οἵτινες κατῴκουσαν τὴν Ἀπουλίαν, ὅπου ἐξελληνίσθησαν τελείως, καὶ τὴν Καλαβρίαν, ἦσαν δὲ Ἰνδογερμανικῆ φυλῆς, καὶ τέλος τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ὀπικῶν καὶ κατόπιν ὑπὸ τῶν κυρίως Ἑταλῶν σχηματιζόμενον λαόν Ἰνδογερμανικῆς καταγωγῆς, οὗ ἡ γλῶσσα βεβηκυῖται οὐς κυρίως διακλαδωθείς, τὴν λατινικὴν (τοῦ Λατίου) καὶ τὴν οὐμβροσαβελλικήν, ἥτις πάλιν διαιρεῖται εἰς πολλὰς διαλέκτους τὴν κυρίως οὐμβρικὴν, τὴν ἰσκακὴν κτλ. [Εἰ.]

Ἑταλικὴ γλῶσσα. Ὡς αἱ ἀλλοαὶ ῥωμαϊκαὶ λεγόμεναι γλῶσσαι, καὶ ἡ ἱ. γ. ἑ-

πήγαθεν ἐκ τῆς κατὰ τοὺς τελευταίους αἰώνας τῆς ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας σχηματισθείσης γλώσσης τοῦ λαοῦ, τῆς lingua romana rustica, ἥτις ὑπὸ τὴν ἀποσυνθετικὴν ἐπιδρᾶσιν τῶν γλωσσῶν τῶν Γερμανῶν κατακτητῶν μεταμορφώθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν Ἱταλικήν, φέρουσαν ἐπὶ μακρὴν ἐτι τὸ ὄνομα τῆς λατινικῆς ἢ ῥωμαϊκῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν lingua francica καὶ theotisca τῶν κατακτητῶν. Διήρητο δὲ ἡ γλῶσσα αὕτη τοῦ λαοῦ εἰς πλείστας διαλέκτους, ὧν ἀπόγονοι εἶναι αἱ καὶ τὴν σήμερον ἐν Ἱταλίᾳ ὑπάρχουσαι. Αἱ διαλέκτοι αὗται ἀντιπροσωπεύονται καὶ ἐν τῇ ἱταλ. φιλολογίᾳ, πρὸ πάντων δὲ ἡ μαλακὴ τῆς Βενετίας διάλεκτος. Παρὰ τὰς κατὰ χώρας διαλέκτους ἦδη ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος εὗρισκεται ἐν χρήσει ἰδιαιτέρα γλῶττα, εὐγενεστέρᾳ καὶ πλησιέζουσα μὲν τῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν μορφήν τῆς λατινικῆς, ἥτις οὖσα ἐν χρήσει ἐν Σικελίᾳ εἰς τὴν αὐτὴν Φρειδεरिकοῦ τοῦ ΙΒ' ἐγένετο ἐκ συνθήκης ἡ γλῶττα τῆς ποιήσεως, ὑστερον δὲ ἀνεπτύχθη κυρίως ὑπὸ τοῦ Δάντου, πρὸς δὲ ὑπὸ τοῦ Πετράρχου καὶ τοῦ Βοκκακίου, καὶ ἐξαίρεται ἐλιγίστων τροποποιήσεων ἕμεινεν ἕκτοτε ἀμετάβλητος μέχρι τοῦ νῦν διὰ τὴν ποιήσιν. Ἡ γλῶσσα τοῦ πεζοῦ λόγου πρώτους ἀντιπροσώπους εἶχεν ἐπίσης τοὺς Τοσκάνους ἢ Φλωρεντίνους (Βοκκακίον), ἀλλὰ ἐπειδὴ οὐδεὶς λογογράφος κατέλαβε τόσον ὑπέροχον καὶ ἐπιβάλλουσιν θέσιν ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ πρότυπον διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, δὲν ἐγεννήθησαν καὶ ὁρισμένοι κινῶνες τῆς καλλιλογίας καὶ ὁμοθετίας, ὥστε ἡ ἑμπνευστικὴ παντὸς νέου συγγραμματος ἐγένετο καὶ ὁρομὴ ἀτελευτήτων καὶ ἀποδῶν διαμαχῶν. Χειρίστην ἐπίδρασιν κατὰ τὸν ΙΖ' μέχρι πέρα τῶν μέσων τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐξήκτισεν ἡ ἐπικρατοῦσα τότε τυφλὴ ἀποιμνήσις τῆς γαλλικῆς οὕτως ὥστε πολλοὶ ἐγράψαν αὐτόχρημα γαλλικὰ δι' Ἱταλικῶν λέξεων. Μόλις κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐπῆλθεν εὐεργετικὴ ἀντίδρασις ἐκ μέρους παιδείσμενων καὶ πατριωτικῶν ἀνδρῶν (Monti, Forticari κ.λ.), δι' ἧς προσέλαβεν ἡ Ἱ. γ. πάλιν ἔθνηκιν χαρακτήρα. Ἡ πρώτη συστηματικὴ γραμματικὴ ταύτης εἶνε ἡ τοῦ Corticelli ὑπὸ τὸν τίτλον Regole ed osservazioni, ἥτις ἐγένετο πηγὴ σχεδὸν ἀπάντων τῶν μεταγενεστέρων Ἱταλῶν γραμματικῶν. Πρωτον δοκίμιον ἱστορικῆς καὶ ἐτυμολογικῆς γραμματικῆς εἶνε ἡ τοῦ Blanc (" Ἄλλη 1844). Ἐκ τῶν λεξικῶν διαπρέπουσι τὸ τῆς Ἀκαδημίας della Crusca (α' ἐκδ. Βενετία 1612, β' ἐκδ. Φλωρεντία ἀπὸ τοῦ 1840, μὴπω συμπληρωθεῖσα), τὸ Dizionario universale τῶν Morfaro, Bellini, Codagnì καὶ Mainardi (8 τ. Μαντόυα 1845-66), τὸ τοῦ Fanfani (2 τ. Φλωρεντία, β' ἐκδ. 1865), Trinchera (2 τ. Μιλάνω 1864) κ.λ. [M. Γ.]

Ἑταλική μουσική. Μεταξὺ τῶν κατ'

ἐξοχὴν μουσικῶν λαῶν ὁ Ἱταλικὸς εἶνε καὶ ὁ ἀρχαιότερος καὶ συγγενέως ὁ μεταδιδώσας ἡμῖν ἐν ζωντανῇ παραδόσει τὴν μουσικὴν τῆς ἀρχαιότητος. Νέον στοιχεῖον εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν προσέθηκεν ἡ ὑπὸ τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ρώμης σχολὴ τῆς ᾠδῆς, δι' ἧς ἡ λειτουργικὴ τῆς ἐκκλησίας προσέλαβε μόνιμον καὶ ἐντεχνον μορφήν. Περὶ τὸ 600 μ.Χ. ὁ πάπας Γρηγόριος ἐταξινόμησεν, ἐξεκαθάρισεν, ἐπλούτισεν καὶ συνέλεξε τὰς ἐκκλησιαστικὰς μελωδίας ἐν Ἀντιφωναρίῳ, ὅπερ ἐγένετο ἡ βάσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τῆς Δύσεως καὶ διὰ τὸν σπουδασάντων ἐν τῇ παπικῇ σχολῇ μετεδόθη εἰς ἅπαντα τὰ μέρη· σώζεται δὲ καὶ νῦν ὁ πυρὴν τῶν μελωδιῶν τοῦ Γρηγορίου. Τὸ ἔργον τοῦτου συνεπλήρωσε κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ὁ Guido di Arezzo, ἐπινοήσας μεθόδους πρὸς εὐκολώτεραν ἐκμάθησιν τῆς μουσικῆς. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ Ἱταλία ἦτο ἡ διδάσκαλος καὶ ἀρχηγὸς τῆς ἐντέχνου μουσικῆς. Ἀπὸ δατοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἐπισκιάζεται ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας. ὅπου ἐφευρέθη ἡ πολυφωνία καὶ ἀνεπτύχθη ἡ ἐνέργητος μουσική. Ἐν τούτοις ἡ Ἱταλία ἐξηκολούθει νὰ καλλιεργῇ πρὸ πάντων τὴν ἐντεχνον ᾠδὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνέκαθεν κατέχει τὴν πρώτην θέσιν· κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ΙΒ' αἰῶνος πάλιν ἐγένετο κέντρον τοῦ μουσικοῦ κόσμου, καὶ οἱ μέγιστοι μελοποιοὶ καὶ ἀοῖδοι διηυθύνοντο πρὸς τὴν Ἱταλίαν, πρὸ πάντων εἰς Ρώμην, ἵνα εὐρωσι θέσιν εἰς τὴν ὑπερσίαν τοῦ πάπα. Ἐνταῦθα δὲ ἀνυψώθη εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς διὰ τοῦ περιφήμου Παλεστρίνα. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι κλάδοι τῆς μουσικῆς οἱ μὲν ἐτελείοποιήθησαν, οἱ δὲ ἐφευρέθησαν ἐν Ἱταλίᾳ ὁ σύγχρονος τοῦ Παλεστρίνα Marenzio ἐποίησεν ζυμῆματα μαδριγάλια, καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐτίθη ἡ βάσις τοῦ μελοδράματος καὶ τοῦ δραματοῦ, ὁ νεωτερισμὸς δὲ οὗτος ἐπήνεγκε τὴν ἐντελὴν μετασχηματισμὸν τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα τὰ μελοδράματα τῶν Montaverde καὶ Cavalli ἦσαν τὰ πρότυπα διὰ τοὺς συνθέτας ἀπασῶν τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ ὁ Carissimi ἔφερε τὸ δρατῆριον ἐπὶ ὕψους εἰς ὁ μὲν μετὰ 100 ἔτη ἐξῆλθε πάλιν ὁ Haendel, ὁ δὲ Frescobaldi κατέλαβε διὰ τὸ «ὄργανον» τῆς ἐκκλησίας τὴν θέσιν νομοθέτου, ὡς ὀλίγον μετ' αὐτὸν ὁ Corelli διὰ τὸ βιολίον. Εἶνε ὁμοίως καὶ ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀκέραιος ἔρεξις δι' ὠραίαν ᾠδὴν ἐπήνεγκε καὶ τὴν παρὰ φύσιν πλήρωσιν ἐαυτῆς διὰ τὸν ἐντεχνον ἀοιδῶν· τοιοῦτοι Ἱταλοὶ ἐκτομίαι εὗρισκοντο εἰς ἅπαντα τὰ μελοδραματικὰ θεάτρα τῆς Εὐρώπης. Ὅτε δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἀνάπτυξις τῆς μουσικῆς εἰς τὰς ἄλλας χώρας ἠπέλκει νὰ μειώσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου αἰγλήν τῆς Ἱταλίας, ὁ A. Scarlatti κατώρθωσε νὰ προαγάγῃ πάλιν τὸ μελοδράμα τοσοῦτον ὥστε ἐκ νέου ἀνεγνωρίσθῃ ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἱταλ. μουσικῆς.

Τὰ ἀπανταχοῦ τῆς Ἱταλίας ὠδεῖα ἢ σχολεῖα πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ὠραίας τέχνης οὐ μόνον παρήγον τοὺς καλλίστους μαθητάς, ἀλλὰ καὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἀνώτερα δασκαστήρια τῆς μουσικῆς, κατὰ τῆς κρίσεως τῶν ὁσίων δὲν ὑπῆρχεν ἔρεσις· ἡ δὲ πρὸς τὴν Ἱ. μ. ὑπόληψιν ἦτο τοσοῦτο μεγάλη, ὥστε καὶ τὰ τῶν μεγίστων Γερμανῶν συνθετῶν Haendel, Graun, Gluck, Mozart κλ. ἔργα ἐγράφοντο Ἱταλιστί. Ἐκτός τοῦ μεγάλου Scarlatti μνημονεύοι εἶναι καὶ οἱ ἐκ Νεαπόλεως Pergolesi καὶ Pini, οἵτινες ἐκαλλιεργήσαν πρὸ πάντων τὸ κοινὸν μελοδράμα. Ἄν καὶ οἱ κατόπιν ἐν Γερμανίᾳ ἀναδειχθέντες κορυφαῖοι τῆς μουσικῆς ἐπεσκίασαν τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἱταλῶν, οὗτοι μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς διατήρησαν τὴν ἀξιοθιμάστον καὶ ἰδιοφυᾶ γονιμότητα αὐτῶν· ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς μεγάλους μελοποιούς Cherubini, Spontini, Bellini, Donizetti. Κατὰ δὲ τὸν 19^{ον} αἰῶνα κυρίως δύο ἔξοχοι συνθέται εἶναι· οἱ ἀντιπροσωπεύοντες ἀξίως τὴν Ἱ. μ., πρῶτον ὁ Rossini καὶ εἴτα ὁ Verdi, ὅστις θεωρεῖται ὡς ἀναμορφωτής τοῦ Ἱταλικοῦ μελοδράματος. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ Ἱταλία μόνον ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ μελοδράματος καὶ τῆς ᾠδικῆς τέχνης ἐφύλαξε τὴν ὑψηλὴν θέσιν της, ὡς πρὸς τὴν ἀνεξάρτητον ὁμιλῶν ἐνδύρανον μουσικὴν δὲν προσεχώρησεν ἐν ἴσῳ βήματι μετὰ τῶν ἀλλῶν λαῶν. [Μ. Γ.]

Ἱταλική τέχνη. Βλ. Τέχνη Ἱταλική.

Ἱταλική φιλολογία. Ἡ ἱστορία αὐτῆς διαιρεῖται γενικῶς εἰς 5 περιόδους. Καὶ ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὰς ἀρχὰς τῆς ποιήσεως ἐν Ἱταλίᾳ καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῶν πρώτων μεγάλων συγγραφέων, ἡ δὲ δευτέρα χαρακτηρίζεται διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν περὶ τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν σπουδῶν, ἡ τρίτη δεικνύει τὴν ἐπιτυχὴ συγχύσιν τοῦ κατ' ἐξοχὴν Ἱταλικοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τοῦ κλασσικοῦ, ἡ τετάρτη περιλαμβάνει τὴν παρακμὴν καὶ τέλος ἡ πέμπτη τὴν βαθμιαίαν ἐκ νέου ἀνάπτυξιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πατριωτικῶν ἰδεῶν, ἐκτενισμένη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς.

Α' περίοδος (ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰών). Πρώτη ἀφορμὴ εἰς ποιητικὰς ἀπειρίας τῶν Ἱταλῶν ἐγένοντο οἱ τῆς Προβηγκίας ῥαψωδοί, οἵτινες ἐπανεληγμένως ἐμφανισθέντες ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου, διαμένοντες ἐν τῇ θνῶ Ἱταλίᾳ, προξένησαν γενικὴν θαυμασμόν. Μιμούμενοι τοὺς ἐκ Γαλλίας τούτους ῥαψωδούς ἤρχισαν καὶ Ἱταλοὶ νὰ ψάλλωσι κυρίως ἐν τῇ αὐλῇ Φρειδερίκου τοῦ ἐν Σικελίᾳ, διέπρεψε δὲ ἐξ αὐτῶν ὁ Πέτρος delle Vigne, ἀλλὰ καὶ οἱ νεόδοιμοι τοῦ Φρειδερίκου Ἐντάρτος καὶ Μαυρρίδος· ἐκεῖθεν δὲ διεδόθη ἡ ποίησις καθ' ὅλην τὴν Ἱταλίαν. Νέον κέντρον ἀπετέλεσεν εἴτα ἡ Βολωνία, ὅπου ὁ Guido Guinicelli (1271), διέπρεψεν ἐπὶ καθάρτητι τῆς γλώσσης, παρ' αὐτὴν δὲ καὶ ἡ

Φλωρεντία, ἀναδείξασα τὸν ἰδρυτὴν οὕτως εἶπαι τῆς τσκανικῆς γλώσσης Guido Cavalcanti, ὅστις ὑπῆρξεν ἀνὴρ μεμερσμένος καὶ μέγας ῥήτωρ, ποιητῆς δὲ πλήρως καλαισθησίας, ἀξίως τῆς στενῆς φιλίας δι' ἣν περιέβαλλεν αὐτὸν ὁ μέγας Δάντης. Ἀγνώστου ποιητοῦ ἢ ποιητῶν μάλλον ἔργον εἶναι τὰ Conto novelle antiche τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἐντα ἀπομιμήσεις τῶν γαλλικῶν Fabliaux. Ἀλλ' ἡ σχολαστικὴ φιλοσοφία ἠμπόδιζεν ἀκόμη τὴν ἐλευθέραν γυνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ποιήσεως. Καὶ αὐτὸς ὁ Δάντης (1265-1321), ὁ ποιήσας ἐν τῇ Θείᾳ κωμῳδίᾳ τοῦ ἀριστοῦργημα καταστήσαν αὐτὸν τὸν μέγιστον ποιητὴν τῆς Ἱταλίας καὶ συγχρόνως δημιουργὸν τῆς γραφομένης γλώσσης ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαλέκτου τῆς Φλωρεντίας, δὲν ἦτο ἐλεύθερος τῆς ἐπιδράσεως τῆς φιλοσοφίας ταύτης. Μετ' αὐτὸν μεγάλῃ σημασίᾳ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἱ. φ. ἔχει ὁ Petrarca (1304-78). Τὰ ἔργα τοῦ δεικνύουσι μὲν μέγα πάθος καὶ τέχνην ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μορφῇ, ἀλλὰ καταστήσας τὸ Συνέκτον μέχρι τοῦ Τάσσου κινετικὴν μορφήν διὰ τὴν λυρικὴν ποιήσιν ἐκώλυσε τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Ποκκάκιος (1313-75) ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ κλασσικοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τοῦ μυθιστορήματος.

Β' περίοδος (ΙΕ' αἰών). Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους μεγάλους συγγραφεῖς ἀνεκότης ἢ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τῆς ποιήσεως, προσέλαβε δὲ αὐτὴ τὸν χαρακτῆρα ἀπομιμήσεως τῶν Ἱταλικῶν καὶ λατινικῶν ἀριστοῦργημάτων, φυλαττομένη μὲν τὴν μορφήν, οὐκ ὅμως καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν, δι' ὃ καὶ ταχέως ἐλησμονήθησαν τὰ προϊόντα αὐτῆς. Μακροβιότερα δ' ὑπῆρξαν μόνον ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐγκαταλείποντα τὴν μορφήν τοῦ συνέκτου ἐπλησίαζον εἰς τὴν ἀληθινὴν ποιήσιν, ὥπως π. χ. τὰ τραγῳδία τοῦ Σεραφελμ. τῆς Ἀκυλῆς (1446-1500) καὶ ἀλλων περιουσιῶν βασιδῶν. Ὁ ὁρκαυτικὸς καὶ πολιτικὸς δεσποτισμὸς συνετέλεσεν εἰς τὴν γένεσιν τῆς σατύρας, ἧς ἀντιπρόσωπος εἶναι κυρίως ὁ ἐν Φλωρεντίᾳ κορυφὸς Βουρκελλῶς (-1448)· σατυρικὸν χρωματισμὸν ἔχον καὶ τὰ κατὰ Βοσκάνιον διηγήματα τῶν Φ. Σακκέττι καὶ Ser Giovanni ἐκ Φλωρεντίας καὶ τοῦ Masuccio ἐκ Σαλέρνου (1470). Ἡ ἐποχὴ τοῦ Λαυρεντίου τῶν Μεδίκων (1472-92) καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει ἐπίδρασις τοῦ ἀνδρὸς ἐπῆνεγκε μετὰ τῶν ἀλλων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἱταλικοῦ θεάτρου, ἀντικαταστήσαντος τὰς μέχρι τοῦδε ἀπακλειστικῶς θρησκευτικὰς παραστάσεις καὶ τὰ κατὰ μέληταιν τῶν ἀρχαίων λατινικῶν δράμα. Τὸ πρῶτον καλλιτεχνικὸν Ἱταλικὸν δράμα ἦτο ὁ Ὀρφεὺς τοῦ Α. Πολιζιάου, παρασταθὲν ἐν Μαντούῃ καὶ προκάλεσαν τὴν ἔκρυσιν μόνιμων θεάτρων ἐν πόλεσι τισι τῆς Ἱταλίας. Ἐκτός τοῦ Πολιζιάου μνημονεύοι καὶ οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Pulci, ὧν οἱ Περνάρδος καὶ Λουκάς, ἐκαλλιεργήσαν τὴν λυ

ρικὴν καὶ ἐπικὴν, ὃ δὲ Λουδοβίκος ἐπιτυχέστατα τὴν σατυρικὴν ποίησιν, κατόπιν δὲ καὶ τὸ ἔπος, εἰς ὃ ἐκτὸς ἄλλων ὁ Ciccio (διὰ τοῦ Manibrio) καὶ κυρίως ὁ Bojardo (1434-1494) διὰ τοῦ περιφράζου Orlando amoroso διέπρεψαν.

Γ' περίοδος (15' αἰών). Αὕτη εἶνε ἡ τῆς ἀρχῆς τῆς Ι. φ., ἀναριθμητοί δ' εἶναι οἱ ποιηταί τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ὁ πρῶτος μέγας μεταξὺ αὐτῶν εἶνε ὁ Λ. Ἀρίστος (1474—1533), ὅστις ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ Βοϊάρδου ἐν τῷ Orlando furioso, εὔρε δὲ παλούους μνηστὰς (Bemfi, Alamanni, B. Tasso). Ἄλλοι ἔλαβον ὡς ὑποθέσεις τῶν ἐπικῶν ἔργων τῶν θρησκείᾳ ἀντικειμένα, τινὲς δὲ πάλιν ἔγραψαν ἐν λατινικῇ γλώσσῃ· ὁ δὲ πρῶτος ἐπεξεργασθεὶς ὑπέθεσεν τῆς ἰταλικῆς ἱστορίας ἐν ἰταλικῇ γλώσσῃ εἶνε ὁ Γ'. Τρισσίνας, τοῦ ὁποῦ ἐμὸς τὸ ἔπος Italia liberata dai Goti μόνον ταύτην τὴν βῆξιν ἔχει· αὐτὸν δ' ἐπηκολούθησαν εἰτα καὶ ἄλλοι. Ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα, τὴν ῥωμαντικὴν ποιικίλιαν καὶ τὴν κλασσικὴν ἐνότητά τῆς πράξεως, συνήρουν ἐπιτυχέστατα ὁ Τ. Τάσσος (1544—95) εἰς τὸ ἔπος Gerusalemme liberata, δι' οὗ ἐφθάσεν ἡ ἐπικὴ ποίησις τῶν Ἱταλῶν εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν τῆς. Ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀγνόν τοῦτο ἔργον δεῖκνυσι τὸ διήγημα, ὅπερ ἐμφαίνει τὴν κατὰπτωσιν τῆς ἡθικῆς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ. Ἐνταῦθα μνημονεύεται τὰ ἔργα τῶν Α. F. Ronzuola καὶ τῶν μνηστῶν αὐτοῦ· ὁ Α. da Porto ἔγραψε μόνον ἐν διήγημα, οὗ τὴν ὑπόθεσιν ἐχρησιμοποίησεν ὁ Σαίξπηρ εἰς τὸ δράμα Ῥωμάτος καὶ Ἰουλιέττα. Ἡ τραγωδία τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀπομιμῆσις τῆς ἑλληνικῆς, ἐζητεῖ δὲ τὸ μεγαλεῖόν τῆς εἰς τὸ οὐκ ὀρθῶς καὶ θαλασσίαν ἀντιπρόσωποι αὐτῆς εἶναι οἱ Trissino, Rucellai, Dolce, Giraldi κ. ἄ. Πολὺ σημαντικώτερα εἶνε ἡ τοῦ Τ. Τάσσου τραγωδία Torrismondo, ἐν ἣ ὁ ποιητὴς ἐμνήσθη τὸν Οἰδίποδα τύραννον, ἐδείξε δὲ γνήσιον πάθος καὶ κλασσικὸν πνεῦμα, ὡς καὶ ἡ Orsazia τοῦ Π. Ἀρετίνου (1492—1557). Τούναντιον δὲ ἡ κωμῶδια ἀνεπτύχθη δημοτικώτατα. Ὁ ποιητὴς εἶδεν εἰς τοὺς ὑποκριτὰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν διαφορῶν σκηνῶν καὶ ἀφινε τὸ ὑπόλοιπον, δῆλα δὲ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἐπεξεργασίαν, εἰς τὴν τέχνην αὐτῶν, διὰ καὶ ἐκλήθη τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κωμῶδιας commedia dell'arte. Ἡ διαίρεσις τῆς χώρας εἰς πολλὰς πολιτείας, ἡ ἀντιθέσις μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὰ συμφέροντα καὶ οἱ σκοποὶ οὓς ἐπέδιωκον ἔδωκαν σχεδὸν ἐκάστη πόλει εἰδικόν τινα χαρακτῆρα· ἐκ τῆς διαφορᾶς δὲ ταύτης ἐσχημάτισε καὶ ἡ κωμῶδια μόνιμους χαρακτῆρας αὐτῆς. Οὕτως ὁ Pantalone ἦτο φιλάργυρος· Ἐνετὸς ἔμπορος, ὁ Balanzoni σχολαστικὸς διδάκτωρ τῆς Βελωνίας, ὁ Brighella μαστρωπὸς ἐκ Φερράρας, ὁ Pulcinello γελωτοποιεὶς ἐξ Ἀττέρρας, ὁ Pascariello ἀξέστως γέρων ἐκ Νεαπόλεως, ὁ Gianguergulo

καὶ Coviello δύο χονδρεῖς ἀνθρωποὶ ἐκ Καλαβρίας, ὁ Beltramo βλάξ ἐκ Μιλάνου, ὁ Arlecchino ἀστεῖος καὶ μοχθηρὸς ὑπηρετὴς ἐκ Βεργάμου, ὁ Gelsomino κρυψοφύμενος τῆς Ῥώμης καὶ ὁ capitano Spavento κωμῆρας ἐκ Νεαπόλεως. Ἡ παρὰ τὴν κωμῶδιαν ταύτην ὑπισταμένη κωμῶδια τῶν λογίων (commedia erudita), ἥς πρότυπα ἦσαν τὰ ἔργα τῶν Λατίνων, ἐπέδρασεν εὐνεκίως καὶ εἰς τὴν δημόδιον κωμῶδιαν, ἥτις παρέλαβε παρ' αὐτῆς τὸ τεχνικὸν σχέδιον, εἰσαγωγὴν, πλοκὴν καὶ λύτην· καὶ σχολαί μάλιστα ἐβρόθησαν πρὸς μόρφωσιν καλῶν ὑποκριτῶν. Μεταξὺ τῶν τειούτων κωμῶδιογράφων διέπρεψαν οἱ Pl. Scala, (1611), F. Andreini (1607) καὶ A. Beolco. Ἡ κωμῶδια τῶν λογίων ἐκτὸς τῶν ἐκ τῆς θρησκείας ἱστορίας λαμβανόμενων ὑποθέσεων ἠρέσκετο πρὸ πάντων εἰς τὰ σκανδαλώδη συμβάντα τῆς κοινωνίας καὶ τὰς αἰσχροτήτας. Τοῦ περιφράζου Ἀρίστου αἱ κωμῶδιαι ἦσαν ἀπομιμήσεις τῶν τοῦ Πλάτου καὶ Τερεντίου. Ὁ Macchiavelli, ὁ συγγραφεὺς τὸ περίφημον πολιτικολογικὸν ἔργον Il Principe, εἰποίησε καὶ κωμῶδιας πλήρεις σατυρικῶ ἀλάτος. Ἐκτακτὸν τάλαντον εἶχεν ὁ Π. Ἀρετίνος, γράψας ἐκτὸς τῶν ἀνθρῳκῶν ποιημάτων του καὶ κωμῶδιας στερομένης μὲν ἐνότητος ἐν τῇ πράξει, διακρινόμενης ὅμως ἐπὶ ἐπιτυχῇ χαρακτηρισμῶ τῶν προσώπων. Ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τῆς κωμῶδιας τῶν λογίων τῆς ἐποχῆς εἶναι οἱ L. Dolce, F. d'Ambra, Cecchi, F. Renzuolo κ. ἄ. Καὶ ὁ περίφημος Giord. Bruno διεκωμώδησε τὴν βλακίαν καὶ δεισιδαιμονίαν ἐν τῷ Candelajo. Διὰ δὲ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἰσπανῶν ἐπὶ τοῦ ἰταλικοῦ εἰσέφους εἰσέχθη καὶ ἡ τραγωδιοκωμῶδια, ἥτις ἐξέτισε σχεδὸν ἐντελῶς τὴν δημόδιον κωμῶδιαν. Ἀντιπρόσωποι αὐτῆς ἦσαν οἱ Riechi, Borghini καὶ Sforza degli Oddi. Τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποιητικῆς γονιμότητος ἐμφαίνει καὶ ἡ ἰδιαίτερα καλλιέργεια τοῦ ποιμενικοῦ δράματος, ὅπερ ὑπῆρχε μὲν παλαιότερον ἐν τῇ κάτω Ἱταλίᾳ, παρελήθη δὲ νῦν ἐπίσης παρὰ τῶν Ἰσπανῶν τὴν μετέβασιν πρὸς αὐτὸ ἀπετέλεσε τὸ εἰδύλλιον (ἡ Ἀρχαδία τοῦ Sannazaro, αἱ «Ἑκλογαί» τοῦ Alamanni καὶ Muzio κ. ἄ.). Πλεῖστα εἶναι τὰ τοιαῦτα δράματα, ἀναφέρονται δὲ μόνον τὴν Aminta τοῦ Τάσσου καὶ τὸν Pastor fido τοῦ G. Guarini. Ἀπὸ δὲ τοῦ ποιμενικοῦ δράματος διὰ μικροῦ μόνον βήματος ἐφθάσεν ὁ E. del Cavaliere (1570) εἰς τὸ μελόδραμα, μελοποιήσας ὁλόκληρα τὰ ποιμενικά δράματα τῆς Λαύρας Guidiccioni (La disperazione di Sileno καὶ Il satiro). Συνήθως ἔμμελος εἶναι πρῶτον μελόδραμα ἀναφέρεται ἡ «Δάφνη» τοῦ Rinuccini, παρασταθεῖσα τὸ 1594 ἐν Ῥώμῃ. Τοιούτοτρόπως καὶ ἡ κωμῶδια καὶ τέλος καὶ ἡ τραγωδία μετετρέπησαν εἰς τὸ μελόδραμα. Ὡς πρὸς τὴν λυρικὴν ποίησιν, ἐξωτερικὴ μορφή αὐτῆς ἔμει-

ναι τὸ σονέττον· παρατηρεῖται δὲ ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ τριαυτὰ ἔργα ἡ γνησία ποιητικὴ ἐξαρτῆται ἀντικαθίσταται ὑπὸ φαντασίας περιπιπτούσης πολλάκις εἰς τὸ ἐπιτετηδευμένον. Κύριοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λυρισμοῦ εἶναι ὁ καρδινάλιος P. Bembo (1470-1547), ὁ Μακιαβέλλης, ὁ B. Castiglione (1478-1529), ὁ Ἀρίστος καὶ ὁ παρ' Ἱταλοῖς πολὺ φημιζόμενος G. della Casa, ὁ καὶ ὡς μεταφραστὴς τοῦ Βιργιλίου καὶ τοῦ Θεοκρίτου γνωστὸς A. Caro (1507-66) καὶ ὁ B. Baldi (1553-1617). Παρὰ τὴν μορφήν τοῦ σονέττου περιῆλθεν εἰς γενικὴν χρῆσιν καὶ ἡ τοῦ μαδριγάλιου, ὅπερ ἐκαλλιέργησαν ἐπιτυχῶς οἱ G. Stronzi, Baldi (1553-1617), G. Muzio (μικητὴς τοῦ Ὁρατίου), ὁ πολυτάλαντος Alamanni, ὅστις διέπρεψεν εἰς τοὺς πλείστους κλάδους τῆς ποιήσεως, ποιήσας καὶ πατριωτικὰ σονέττα, ὡς καὶ ὁ G. Giudiccioni. Ἀλλὰ τοὺς ἤδη μνημονευθέντας λυρικοὺς ποιητὰς ὑπερέβησαν κατὰ πολὺ αἱ δύο ποιήτριαι Vittoria Colonna (1490-1547) καὶ Veronica Gambara (1485-1550), ὡς καὶ ὁ Φραγκίσκος Molza (1489-1544) καὶ ὁ μέγιστος τῶν Ἱταλῶν λυρικῶν ποιητῶν T. Τάσσο, ὧν τὰ σονέττα διαπνέονται ὑπὸ γνησίου πάθους καὶ καθαροῦ αἰσθηματος. Τῆς ἐλευθερίας ἀνεδείχθησαν κάλλιστοι ἀντιπρόσωποι ὁ Μακιαβέλλης καὶ πρὸ πάντων ὁ Ariosto. Οὗτος καὶ ὁ A. Vinciguerra (1486) διέπρεψαν καὶ ὡς σατυρικοὶ ποιηταὶ ἐν γένει δὲ ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς χαλαρώσεως τῶν ἡθῶν καὶ τῆς πολιτικῆς καταπτώσεως, παρέχουσα πλουσίαν ὕλην εἰς τὴν σατυρικὴν ποίησιν, ἀνέδειξεν ἐξόχως ἀντιπροσώπους αὐτῆς, ὡς τὸν πνευματωδέστατον P. Nelli, τὸν F. Berni, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ εἶδος τῆς κατωτέρας σατύρας ἐκλήθη poesia bernesca, τὸν κόμητα G. Scrofa καὶ τὸν βενεδικτίνον Folengo, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι τὴν poesia maccheronica τὴν διακομφοῦσαν τὸ γελοῖον ἐθίμην τῶν λογίων τοῦ νὰ ἀναμειγνύωσι λατινικὰς λέξεις εἰς τὸν Ἱταλικὸν λόγον. Καὶ ἡ διδακτικὴ δὲ ποίησις ἐκαλλιέργηθη ὑπὸ τῶν Rucellai, Alamanni, Baldi κτ.

Δ' περίοδος (ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰών). Ἡ παρὰ μὲν, ἥτις ἤρχισεν ἤδη κατὰ τὸ β' ἡμῶν τοῦ 15' αἰῶνος, προυχώρησεν ἀκατάσχετος. Ὁ Ἀριστοτελὴς αἱ ἐλευθερόφρονες κινήσεις τῆς ποιήσεως καταπνίγοντο ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐξουσίας· οὕτω δὲ ἡ ποίησις ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν κνησμὲν τῶν αἰσθησέων, ἐνὶ συγχρόνῳ αἱ ἐπιστῆμαι ἐπ' ὅσον δὲν ἀντέκινον εἰς τὰς θρησκευτικὰς θωρήκας, ἀνεπτύσσοντο. Τὴν κερυθρὴν τῆς στοιμωδίας καὶ ἡδυσχεύσεως ποιήσεως ἀποτελεῖ ὁ G. Marini (1569-1625), οὗ οἱ ὁπαδοὶ καὶ μίμηται ἐκαλοῦντο Μαρινισταί. Τὴν προσφιλεστέραν ἐκαλλιέργησε μεταξὺ ἄλλων ὁ A. Tassoni (1565-1635) ἐν τῷ κωμικῷ ἔργῳ La scerchia rapita, ὁ F. Braccolini καὶ

ὁ Fortiguerra (1674-1735) διακομώδησαν δὲ μὲν τὸν ῥωμαντισμὸν τοῦ Ἀρίστου δὲ δὲ τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν. Κατὰ τὸν Μαρινιστῶν ἡγέτην ὁ λυρικός ποιητὴς G. Chiabrera (1552-1637), ὅστις ἀπέριψε τὴν τυραννίαν τοῦ σονέττου καὶ ἐμμεῖτο τοὺς Ἑλληνας Ἀνακρέοντα καὶ Πίνδαρον. Ὁ σημαντικώτατος λυρικός ποιητὴς τῆς ἐποχῆς εἶνε ὁ Vincenzo da Filicaja (1642-1707), ὅστις ἐξήτει ἐν σεμνοπρεπεῖ γλώσσῃ νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς συμπατριώτας του ἐκ τῆς ἡθικῆς καταπτώσεως. Ἀλλὰ αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ ἐμνιναν ἀνευ ἀποτελέσματος, οἱ δὲ μεταγενέστεροι λυρικοὶ πάλιν περιέπεσαν εἰς τὸ ἐπιτετηδευμένον ὕψος τοῦ σονέττου (G. B. Zappi, 1667-1719). Ἐν τῇ δραματικῇ ποίησιν ἐπεκράτει τὸ μελόδραμα. Πρὸ πάντων δὲ ὁ P. Metastasio (1698-1782) κατάρθων νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ ἀρμονικὸν τῆς Ἱταλικῆς γλώσσας εἰς τὴν μουσικὴν (δευτερευόν ζήτημα ἦτο τὸ περιεργόμενον), διὸ καὶ παρ' Ἱταλοῖς θεωρεῖται ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ὡς κλασικὴς ποιητῆς· ἐξελειπίσθη δὲ τὸ ἐν τῇ προηγουμένῃ περιόδῳ ἰδρυθὲν ἡρωικὸν μελόδραμα opera eroica ἢ seria, ἐνθ' ἀνέπτυξε τὸ κωμικόν (opera buffa) ὁ G. Casti (1721-1803), περιβόητος γενόμενος καὶ διὰ τὰ ἀνέθικα διηγήματά του novelle galanti. Ὁλίγον κατ' ὀλίγον ἐμῶς ἤρχισεν νὰ ἐπέρχεται ἀντίδρασις κατὰ τῆς ἀκαλοιοθυσίας ἐν τῇ ποίησιν. Ὁ G. Gozzi (1713-86), ὁ Baratti (1716-89), κατεπολέμησαν τὴν γλυκερὰν ποιμενικὴν ποίησιν, ὁ δὲ Cossatotti (1730-1808) μεταφράσας τὰ ὑπὸ τὸ δόγμα τοῦ Ὁσσιανοῦ ποιήματα ἤνοιξε νέαν ἰδεωδὴ κόσμον εἰς τοὺς ποιητὰς. Ὁ O. Goldoni (1707-93) περιώρισεν τὴν ἀπομίμησιν τῆς Ἰσπανικῆς καὶ γαλλικῆς κωμωδίας, ἰδρύσας τὴν χαρακτηριστικὴν κωμωδίαν (commedia di carattere), τὸ δὲ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτοῦ καὶ τὸ πλούσιον τάλαντον δικαίως ἐπήνεγκον αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Μεγάλου. Ὁ συναγωνιζόμενος αὐτῷ G. Gozzi (1718-1802) μὴ δυνάμενος νὰ εὗρῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν παλαιὰν commedia dell' arte καὶ κατάρθων νὰ γίνῃ δημοτικώτατος ἐπὶ τινα καιρὸν διὰ τοῦ ῥωμαντισμοῦ τῶν ὑποθέσεων καὶ τῆς σκηνηκῆς διακοσμήσεως. Ἐν τοῦτοις τὸ παράδειγμα τοῦ Γολδόνη ἐμνιναν κανὼν διὰ τὴν μεταγενεστέραν κωμωδιοποιίαν. Τὴν ἀντὶ ἀπομίμησιν τῆς γαλλικῆς τραγωδίας, ὡς ἐμφαίνεται π.χ. παρὰ τῷ Sc. Maffei (—1755) κατεπολέμησεν ὁ Viti Alfieri (1749-1803), ὅστις ἐν ταῖς τραγωδίαις του ὑποδείγματα δημοκρατικῆς ἀρετῆς καὶ ἀνδότητος τῶν ἡθῶν καὶ προσεπάθησε νὰ ἐγείρῃ αὐτοὺς κατὰ τῆς τυραννίας. Τοιοῦτον σκοπὸν εἶχε καὶ τὸ σατυρικὸν ἔργον Il giorno τοῦ G. Parini (1729-99). Καὶ ὁ V. Monti (1754-1828) ἐποίησε

τραγωδίας, εἰς τὰς ὁποίας ὅμως, ὡς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ποιήματά του, ὧν τὸ κατὰ τῆς γαλλο-ἐπαναστάσεως Basvilliana εἶνε τὸ σημαντικώτερον, δὲν ἔμεινε σταθερὸς εἰς τὰς πολιτικὰς πεποιθήσεις του. Ἀνώτερον αὐτοῦ χαράκτιρα καὶ πατριωτικὸν φρόνημα δεικνύει ὁ U. Roscolo (1778-1827), ὀλιγώτερον σημαντικὸς ὡς τραγικὸς ἢ ὡς λυρικός ποιητής, εἰς τὰ *Ultime lettere di Jacopo Ortis* καὶ τὸ διδακτικὸν ποίημα *Dei sepoleri*. Ἐκ τῶν ἀδελφῶν Pindemonte ὁ μὲν Ippolito (1753-1828) εἰς τὰ *Sermoni* καὶ *Epistole* θρηνεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ πολέμου κατερημωθεῖσαν πατρίδα του, ὁ δὲ Giovanni (1751-1812) ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἐξετιμάτο λίαν διὰ τὰς τραγωδίας του, περιπεσούσας εἰτα εἰς λήθην.

Εἰς περίοδον (10^η αἰών). Ἡ ἐλπίς νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Ἰταλία ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν δεσμῶν, ἥτις ἐπλήρου τὰ εὐγενῆ πνεύματα, δὲν ἐπραγματώθη μὲν ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον, ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέδαλεν ἡ ποιητικὴ τὸν ξένον ζυγὸν καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμυθολογία ὅτι προελέανε καὶ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἑνωσιν. Ὁ A. Manzoni (1785-1873) ἤρχισε τὸ ποιητικὸν στάδιόν του διὰ θρησκευτικῶν ἀσμάτων, ἅπερ ὑπερτεροῦσι κατὰ τὸ ἐνδομυχὸν αἶσθημα πᾶν ἄλλο ὅπερ παρήγαγεν ἡ νεώτερα Ἰταλία. Ἀπελευθερώσας τὴν ποίησιν ἀπὸ τῆς ἡδυπαθείας καὶ τοῦ ὕλισμου κατέστησεν αὐτὴν χριστιανικὴν, ἀντὶ δὲ τοῦ ρητορικῶς πάθους ἐθεσε τὸ γνήσιον πάθος τῆς καρδίας (οὕτως ἐν τῇ περιφώνῳ *ὅθι Peinque maggio*) εἰς τὰς τραγωδίας του, ἀντὶ τοῦ ἐπισημοῦς γαλλικοῦ κανόνος μετεχειρίσθη ἐλευθερώτερον μυσθὴν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ του *I promessi sposi* ἱδρυσεν τὸ ἱστορικὸν μυθιστόρημα. Ὁ δὲ G. Leopardi (1798-1813), ζηλωτὴς τῶν ἀρχαίων καὶ ἐνθουσιώδης θαυμαστὴς τοῦ Ἀάντου, εἰς τὰς ἐλεγείας του ἐξέφρασε συγκινητικῶς τὸ ἀλγος τοῦ διὰ τὸν πολιτικὸν διαμελισμὸν τῆς πατρίδος του· ἐν ἀπλῇ καὶ ὠραίᾳ γλώσσῃ, σεμνοπρεπὲς καὶ σθερὸς κατὰ τὸ φρόνημα, ὑψοῦται ἐνίοτε ἐν τῇ πατριωτικῇ ἐξάρσει μέχρι πινδαρικοῦ ὕψους. Παρὰ τὴν κλασικὴν ταύτην ῥοπὴν ἀναδεικνύεται καὶ ὁ ῥωμαντισμός. Ἰδιαίτερον τάλαντον διὰ τὸ ἑμμετρον διήγημα ἐμφαίνεται εἰς τὰ ἔργα τῶν T. Grossi (-1853), ποιητὰς τῆς *Udugonda*, Sestini (La riva), S. Pellico, G. Prati τῷ ποιητῇ τῆς *Esmenegarda*, τέλος τῷ Berchet (1788-1851) ὅστις πραγματεύεται ἐν τῷ ἔργῳ *Parga* τὴν πρεδοσίαν τῆς Πάργας διὰ τῆς Ἀγγλίας, ἐποίησε δὲ καὶ λαμπρά βαλλιστικά ἔργα. Ταῦτα κατέχομεν καὶ τῶν L. Carver (1801-50), Prati, C. Cantù καὶ G. Carcano, δι' ὃ ὡς παραδείγματα ἐχρησίμευσεν κυρίως τὰ γερμανικὰ τῶν Schiller, Goethe, Bürger καὶ τὰ ἑμμετρα διηγήματα τοῦ Büchner. Τὰ ἔπη τῶν U. Botta, A. Ricci κ.

ἔχουσι μικροτέραν σημασίαν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ποιητῶν τούτων ἦσαν καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ λυρισμοῦ, καὶ πρὸ πάντων τοῦ πατριωτικοῦ, ὁ δὲ μέγιστος ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς ποιήσεως εἶνε ὁ G. Giusti (1809-50), ὁ «Βερανζέρος τῆς Ἰταλίας», ὅστις εἰς τοὺς στίχους του χλευάζει καυστικώτατα τὴν ξενοκρατίαν καὶ τὰς καταστραπτικὰς συνεπείας αὐτῆς. Ἐκ τῶν νεωτέρων λυρικῶν διαπρέπουσι καὶ οἱ Dall'Ongaro (-1873), Tommaseo (-1874), Borghi (-1847), Arieli (-1876), A. Fusinato (1817-), Stecchetti, Imbricci κ. Τὴν πατριωτικὴν τραγωδίαν ἐκαλλιέργησεν ὁ S. Pellico ἐν τῇ *Francesca da Rimini*, μᾶλλον γνωστὸς γενόμενος ἐκ τοῦ ἔργου του *Le mie prigioni*, εἰς τὸ ὁποῖον διηγείται τὰ παθήματά του ἐν τῇ εἰρκτῇ Spielberg παρὰ τὴν Βρῦννην, εἰς τὴν ἐρρίθη ἕνεκα τοῦ πατριωτικοῦ φρονήματός του. Πολὺ ἀνώτερος αὐτοῦ ὡς δημοτικὸς ποιητὴς ἦτο ὁ G. Niccolini (1785-61) ὑπερβὰς εἰς τὰς πατριωτικὰς τραγωδίας κατὰ πολὺ τὸ πρότυπον αὐτοῦ, τὸν Ἀλφιέρην, καὶ καταστάς ὁ ἐξοχώτερος τραγικὸς ποιητὴς τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τῆς Ἰταλίας. Ὀλιγώτερον σημαντικοὶ εἶναι ὁ δοῦξ di Ventignano, ὁ C. Marengo (1800-43), ὁ Sgricci (1788-1863), ὅστις ἐποίησε ἐκ τοῦ προγεῖρου τὰς τραγωδίας του. Ἐκ τῶν συγχρόνων ἐξέχουσιν οἱ P. Cossa (Nerone artista, Mario e i Cimbri) καὶ ὁ F. Cavallotti (I pezzenti, Alcibiade κ.). Ἐν τῇ κωμῳδίᾳ κατὰ τὸ πρωτότυπον τοῦ Ρολδόνη ἐποίησαν τὰ ἔργα τῶν οἱ Giraud (1776-1834), A. Nota (1775-1847), G. Rosini (1776-1855), Bon κ. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων οἱ προσφιλέστεροι εἶναι οἱ G. del Testa (1818-), P. Ferrari (1825-), L. Suter, V. Bersezio, Costetti. Τὸ ἱστορικὸν μυθιστόρημα κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μαντζόνι ἐκαλλιέργησαν οἱ d'Azeglio, Rosini, Grossi, Cantù, N. Tommaseo, Carcano, Bianchetti, Guerrazzi, Forti κ. οἱ μὲν ἀκολουθοῦντες τὸν τρόπον τοῦ Scott οἱ δὲ τὸν τῶν γάλλων μυθιστοριογράφων· τὸ οἰκογενειακὸν μυθιστόρημα ἀντιπροσωπεύει κυρίως ὁ Carcano, τὸ δὲ ἡθοιογραφικὸν ὁ Ranieri. Μέγας εἶνε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν διηγηματογράφων C. Balbo, P. Thonar, G. Carcano, T. Dandolo, dall'Ongaro, Bersezio, Ghislanzoni, Verga κ.

Ἰδιαίτερας μνείας ἀξία εἶνε ἡ ιστοριογραφία. Αὕτη ἀνέκαθεν εἶχε πλείστους καὶ λαμπροὺς ἀντιπροσώπους, εἰτινες ὡς ἐπὶ πλείστον ἐπραγματεύοντο τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδιαίτερας τῶν πατρίδος. Καὶ κατ' ἄρχας μὲν κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα ἐγίνετο πρὸ πάντων χρῆσις τῆς λατινικῆς γλώσσης. Κατὰ δὲ τὸν 15^{ον} τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ Machiavelli διὰ τὰς *Istorie fiorentine* κ. Παρ' αὐτὸν δὲ ἴστανται οἱ γράψαντες οἱ μὲν λατινιστὴι οἱ δὲ ἰταλιστὴι ἢ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν ἢ τὴν ὥρι-

σμένων πόλεων εἶνε δὲ σχεδὸν ἀνεξάντητος ὁ κατάλοιπος αὐτῶν, καὶ μόνον παραδείγματος χάριν ἀναφέρουμεν τοὺς Nardi, Neri, Cavalcanti, Varchi, Segni, Capponi, γράψαντας τὴν ἱστορίαν τῆς Φλωρεντίας, τὸν καρδινάλιον Bembo, τὸν ἱστοριογράφον τῆς Ἑνέτίας, τοὺς Bonfadio, Foglietta, εἰς οὓς ἀφείλουμεν τὴν ἱστορίαν τῆς Γενούης, τὸν Summonte τῆς Νεαπόλεως. Ἡ μεγάλη ἀκμή τῆς καλλιτεχνίας ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ περίφημον ἔργον τοῦ G. Vasari (—1574) *Vite de' più eccellenti pittori, scultori ed architetti*, ἐν ᾧ ὑπερῆχος χρυσοχόος B. Cellini συν-ἔγραψε περιέργον αὐτοβιογραφίαν. Ἐν τοῖς κατὰ τὸν χρόνον ἐξηκολούθει μὲν ἡ καλλιέργεια τῆς ἱστοριογραφίας, δὲν ἀνέδειξε δὲ ὅμως διαπρεπεῖς συγγραφεῖς. Ὡς συλλέκται ὕλικος μνημονευτέσι οἱ L. Muratori, ὅστις ἐγραφε νῶς ἐπὶ πλείστον ἐν λατινικῇ γλώσσῃ, καὶ ὁ Sc. Maffei. Ἀμυρὸν ἔργον ἐκκλησιαστικῆς ἱστοριογραφίας εἶνε ἡ ἱστορία τῆς ἐν Τριδίνῳ συνόδου ὑπὸ Fra P. Sarpi (—1623). Διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἱταλ. φιλολογίας εἰργάσθη μεταξὺ ἄλλων ὁ Tiraboschi. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18 αἰῶνος ἤρχισεν ἡ ἐπιστημονικὴ ἱστοριογραφία, ἡδυνήθη ὅμως εἰς ἐλευθεραν ἀνάπτυξιν γὰρ θάλασσά μὲν μετὰ τὰς πολιτικὰς μεταβολὰς πρῶτον ἐν Πεζεμοντιῇ καὶ ὕστερον ἐν τῇ λοιπῇ χερσονήσῳ. Ἐκ τῶν πρώτων προέ-
 Η' αἰῶνος ἤρχισεν ἡ ἐπιστημονικὴ ἱστοριογραφία, ἡδυνήθη ὅμως εἰς ἐλευθεραν ἀνάπτυξιν γὰρ θάλασσά μὲν μετὰ τὰς πολιτικὰς μεταβολὰς πρῶτον ἐν Πεζεμοντιῇ καὶ ὕστερον ἐν τῇ λοιπῇ χερσονήσῳ. Ἐκ τῶν πρώτων προέ-

Ἱταλιῶται ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίῳ ἡγετῇ οἱ Ἕλληνας κάτοικοι τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος.

Ἱταμος (Bot.). Κοινὴ ὀνομασία τοῦ Τάξου τοῦ βαγοφόρου (*Taxis haccata* L., ἡ Σικιὰξ τῶν ἀρχαίων) κοινῶς δένδρου ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Θεσσαλίας καὶ Φθιώτιδος. [Θ.Χ.]

Ἱτάμου δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν Καρδίταν τοῦ νομοῦ Τρικκαλῶν, ἰδρῦθη δὲ τῷ 1883. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε Ζογλῆπι, χωρία δὲ Ἀπιδία, Βελέσι, Καστανιά, Καταφόγι, Μαυρογιάννη, Μπόσκαλον, Σέκλιζα καὶ Τιτάγι. Κατ. 3.374

Ἱτανός (παρὰ Στεφ. τῷ Βυζ. Ἱτανός). Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης καί μιν ἐπὶ τῆς

Ἀ παραλίας αὐτῆς, πιθανῶς ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Παληγκάστρου παρὰ τὴν μονὴν Ἱταίου. Ὅτε ἡ πόλις περιήλθεν εἰς διαφορὰν μετὰ τῆς γειτονικῆς Πραισοῦ, ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ ἐπικουρίαν εἰς τὴν Ἱ., ἥτις διέμεινεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ 146 π. Χ. Ὑποταχθεὶς δὲ καὶ καταστραφεῖσθαι τῆς Πραισοῦ ὑπὸ τῆς Ἱεραπύτνης, περιήλθεν ἡ Ἱ. εἰς μακροχρόνιους ἀγῶνας μετὰ ταύτης, γειτονὸς γὰρ οὖσης, λήξαντας τέλος τῷ 58 π. Χ. διὰ διαίτησας τῶν Ῥωμαίων. [Ν. Στ.]

Ἱτέα (Bot.) *Salix* L. κοινῶς Ἱτηά, γερμ. Weide, γαλλ. Saule. Εἶνε τὸ πρότυπον γένος τῆς ὁμωνύμου οἰκογενείας τῶν Ἱτεωδῶν περιλαμβάνει δὲ φυτὰ ἑυλωδῆ φυλλοβόλα, δένδρα καὶ θάμνους. Εἶδη πολυάριθμα πάντα ἀνά τὴν εὐκρατον καὶ ψυχρὰν ζώνην κυρίως τοῦ Βορ. ἡμισφαιρίου. Τῇ μέσῃ καὶ βορείᾳ θόρῳ πη ἀνήκουσι 52 εἶδη (καὶ ἐκτὸς αὐτῶν πολλὰ νεογενῆ), τῇ δὲ ἐλληνικῇ γλωσσῇ μάλιστα 5—6 εἶδη. Τυχάνουσι δὲ αἱ Ἱ. πολυτρόπως ὡφέλιμοι. Τὰ εἶδη τὰ περιέχοντα Ἱτέινην (*Salicine*) εἶναι Ἱ. ἡ πορφύρα (*S. purpurea* L.) παρέχουσι τὴν φαρμακευτικὴν φλοὶν τῆς Ἱ. (*Cortex Salicis*), ὁ δὲ φλοιὸς τῶν εἰδῶν τῶν πλουσίων εἰς δεψίνην εἶναι Ἱ. τῆς λευκῆς (*S. alba* L.) χρησιμεύει ἐν τῇ βυρσοδεψικῇ. Πολλῶν εἰδῶν ὁ κλάδος ἕνεκα τῆς ἐξόχου ἀκαμψίας αὐτῶν παρέχουσι ἀρίστον ὕλικόν εἰς τὴν κανιστροποιάν· τὰ πρὸς τοῦτο καταλληλότερα εἶδη εἰσὶν Ἱ. ἡ λυγαριδῆς (*S. viminalis* L.), Ἱ. ἡ λευκὴ, Ἱ. ἡ θαφνοειδὴς κτλ. Τὸ δὲ ἑξῆς τῶν Ἱ. εἶνε ἀπαλὴ καὶ εὐφάρκων καὶ ἐκ τούτου ἐλίγης ἀξίας. Διὰ κόσμον ἰδίως ἐν νεκροταφείοις καλλιεργεῖται συχνὰ ἡ Ἱ. ἡ Βαβυλωνικὴ (*S. Babylonica* L., κοινῶς Κλαύσουκα) ἡ φέρουσα τοὺς χαρακτηριστικὰς κατακρηματώσεως κλάδους. — Ἡ «Ἱτέη» τοῦ Ὁμήρου (*Ὀδ.* κ, 509)

«Ἐνθ' ἀκτὴ τε λήγεια καὶ ἀλσες Περτεφόνης μακροὶ τ' αἰγίεροι καὶ Ἱτέαι ὠλεσιπάρκοι» φερόμενη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Σικαμάνδρου (*Ἱλ.* Φ, 350) ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὴν Ἱ. τὴν λευκὴν, τὴν κοινωτέραν πασῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολήν. Οἱ καρποφόροι Ἱ. εὐλοιοὶ αὐτῆς ἀποχωρίζονται ταχέως, διὰ εὐφρομοστον τὸ δημικὸν ἐπίθετον «ὠλεσιπάρκοι». Ἡ δὲ Οἶσος, ἐξ ἧς κατὰ Ὁμήρον (*Ὀδ.* ε, 256)

«Φράξας δὲ μιν ῥίπασι διαμπερές αἰτυίνην κύματος εἴλαρ ἔμενε» ἀναφέρεται εἰς ἄλλο εἶδος Ἱτέας ἐκ τῶν πλεονεκτικωτέρων. — Τὸ γένος Ἱτα κατὰ Λινναῖον (τὸ «ψευδοτέα» μετονομαστῶν) ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκογ. τῶν Ῥυξοειδῶν (*Rhamnaceae*) καὶ περιλαμβάνει θάμνον τῆς Β' Ἀμερικῆς (*I. Virginiana* L.) καλλιεργουμένην διὰ κόσμον. [Θ.Χ.]

Ίτιά (Σκάλα Σαλώνων.) Χωρ. τοῦ δημ. Ἀμφίσσης, κείμενον κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Κρισσαίου κλάπου καὶ χρησιμεύον ὡς ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ἀμαξίτου. Κατ. 753.

Ίτεῦνη ἡ σαλικίνη ἢ σπειραίνη, $C_{11}H_{18}O_7$, γλυκωματογόνον τοῦ φλοιοῦ τῆς ἱτιάς, εὐρεθὲν καὶ ἐν τῷ τῆς λευκῆς, ἐτι δὲ καὶ εἰς τὰ ἄνθη τῆς σπειραίας. Ἀποτελεῖ συνήθως λεπτοτάτας λευκὰς βελόνας, σπανιώτερον δὲ φυλλίδια, ἔχει εἶδ. βάρος 1.43 καὶ γεῦσιν ἐντόνως πικράν, διαλύεται εἰς 30 μέρη ὕδατος 120, πολὺ δὲ ἀθρονιώτερον ἐν ζέοντι. Πολλάκις νοθεύεται δι' αὐτῆς ἡ θεικὴ κινίνη, ἀναγνωρίζεται δὲ τότε ἡ Ί. ἐκ τῆς λαμπρὰς ἐρυθρὰς χροίας μεθ' ἧς διαλύεται εἰς πυκνὸν θεικὸν ὀξύ. Ἡ δὲ θειμιώδης τῆς Ί. ὡς γλυκωματογόνου ἰδιότης εἶνε ὅτι μετ' ἀραιῶν ὀξέων θερμαινόμενη παράγει σάκχαρον τεμνομένη εἰς σταφυλοσάκχαρον ($C_6H_{12}O_6$) καὶ τὴν ἱτεορρητίνην (C_5H_8O), ὑπόλευκον ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον βητινιόδες σῶμα.

Ίτεῦλικόν ὀξύ ἡ σαλικυλικὸν ἢ σπειραϊκόν (Acidum salicylicum ἢ spiricum), $C_6H_5O_4$, εἶνε χημικῶς βελζικὸν ὀξύ ἐν ᾧ ἐν μέρος ὕδρογόνου ἀντικατεστάθῃ ὑπὸ ὕδροξυλίου. Λαμβάνεται ἐκ τῆς ἱτιάς (βλ. λ.), κατὰ μεγάλα δὲ σήμερον ποτὰ διὰ κατεργασίας τοῦ φαινελαίου, ἀποτελεῖ δὲ ἄχρτα τετράπλευρα πρίσματα ἢ μικρὰς βελόνας. Ἐν μέρος αὐτοῦ διαλύεται εἰς 400 μ. ὕδατος 150 ἢ 12 μ. 400°, τήκεται δὲ εἰς 155°. Ἀσπρὸν, ἐν ἀραιῷ διαλύματι σχεδὸν ἀχρῶν, οὐχὶ δηλητηριώδες. Ἐνεκα τῶν ἀντισηπτικῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς διατήρησιν ἐδωμάτων, παρασκευῇ ἀντ' σηπτικοῦ βάλνακος καὶ μοτοῦ δι' ἐπιδέσμους. Ἐν οἷνσις (ἐνθα ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις του) καὶ οὖροις ἀνακαλύπτεται διὰ καθιζήσεως αὐτῶν δι' ὀξείκου μολύβδου καὶ προσθήκης εἰς τὸ διήθημα σταγόνος ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ὅτε παρέχεται χροῖσις ἰοειδής. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀλάτων του τὸ Ίτεῦλικὸν νάτριον, κόνις λευκὴ ἢ κρύσταλλοι μείζονες, ἐφαρμόζεται κατὰ τὸ βουματισμὸς τῶν ἀρθρῶν καὶ ὡς ἀντισηπτικόν. [Π.Φ.]

Ίτουραία ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ χώρᾳ Α τοῦ ἀνω Ἰερδάνου, πιθανῶς ἐν τῷ σημερινῷ Διεσούρ. Οἱ κάτοικοι ἦσαν φιλοπέλειμοι καὶ ἡρωτικοί, ἐνίκησαν δὲ τῇ 107 π. Χ. ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Μακκαβαίου καὶ ἐπεστράφησαν βίᾳ εἰς τὸν Ἰουδαϊσμὸν. Ἐν τοῖς ὑστερον ἡ χώρα ἠνώθη μετὰ τῆς ρωμαϊκῆς ἐπαρχίας Συρίας.

Ίτεώδη (Bot.) Salleineae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων Ἀπετάλων φυτῶν. Φυτὰ ξυλώδη μετὰ φύλλων ἀπλῶν φερόντων ἀνὰ δύο παράφυλλα. Εἰσι δὲ δίοικα ἔχοντα τὰ ἄνθη γυμνά ἢ ὑπὸ περιγυνίου στοιχειώδους κακα-

λυμένα καὶ εἰς ἱούλους συνηθροισμένα, καρπὸν κάψαν μονόχωρον ἐγκλείουσαν σπέρματα ἀνευ λευκώματος, περιβεβλημένα μανδύαν ἐν εἶδει κόμης ἢ λοφίας τριχοειδοῦς. Εἶδη 180 ἀνὰ τὴν εὐκρατον καὶ ψυχρὰν ζώνην, ἀνηκόντα εἰς δύο γένη ἦτοι Ίτεῶν (Salix) καὶ Λεούκην (Populus) (βλ. τὰς λέξεις ταύτας καὶ τὴν λ. Ἀγγίριος). [Θ.Χ.]

Ίτροι. Πόλις τῆς ἱταλ. ἐπαρχίας Καζέρτας, 11 χμ. ΒΒΔ τῆς Γαέτας, ἔχουσα 6375 κατ. Πατρίς τοῦ ληστοῦ Fra Diavolo. [Μ.Σ.]

Ίτσα (Bot.), τὸ ἴτσον, τὰ ἴτσα. Οὕτως ἐντομάζουσι ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Πελοποννήσῳ τὰ ἱα (Viola odorata L.), τὰ ἀλλαχοῦ «Μανουσάκια» καὶ Γιοῦλια καὶ Μενεξέδες καλούμενα. [Θ.Χ.]

Ίτσεχό (Itzehou). Πόλις τοῦ πρωσσικοῦ Σιλέσβιχ-Όλοσταϊν, 97 χμ. ΒΔ τῆς Ἀλτονας. ἔχει 12481 κατ. (1891), ποικίλην βιομηχανίαν (πρὸ πάντων σακχαροῦ) καὶ ἀνμαῖον ἐμπόριον ἱππων καὶ βοῶν, σιτηρῶν, ἀνθράκων καὶ σιδήρου. [Μ.Σ.]

Ίτσιν (Hitchin). Πόλις ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Ἑρφορντ, 27 χμ. ΒΔ τούτου, σταθμὸς σιδηροδρόμου. ἔχει 8860 κατ. (1891) καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ίττορφ (Jacques Ignace Hittorff). Γάλλος ἀρχιτέκτων, γεν. τῷ 1793 ἐν Κολωνίᾳ. Μεταβάς τῷ 1810 εἰς Παρίσιον ἔσχεν τὸν Percier καὶ τὸν Belanger διδασκάλους καὶ πρῶτα, ταχέως δὲ ἀνεδείχθη καὶ εἰργάσθη κυρίως εἰς δημοσίας οἰκοδομὰς. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Βικεντίου καὶ ἡ διαρρύθμισις τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας καὶ τῶν Ἡλυσίων πεδίων, τοῦ αἵθρου τῆς Βουλῆς ἐν Παρίσι καὶ ἄλλα πολλά. Συνέγραψε δὲ τὰ σπουδαῖα ἔργα *Architecture antique de la Sicile* (3 τ. 1826-30), *A. moderne de la Sicile* (1826-35), πρὸ πάντων δὲ *Architecture polychrome chez les Grecs* (1851, μετὰ πινάκων), περίγραμμα τῶν μελετῶν του περὶ τῆς πολυχρώμου διακοσμήσεως τῶν οἰκοδομημάτων παρὰ τοῖς Ἑλλησιν. Ἀπέθανε ἐν Παρίσι τῷ 1867. [Ἑγ.]

Ίτυς. βλ. Πρέκνη.

Ίύθια ἢ εὐπρεπὴς (Bot.) *Jubaea spectabilis* Humboldt (κοιν. «Palmier Coquillo»). Φερίει ἐκ τῶν ὑψικαρχτέρων μεταξὺ τῶν γνωστῶν εἰδῶν, ἔχων στέλεχος ἐν τῷ μέσῳ παχύτατον καὶ μέχρις 20 μ. ὑψηλόν. Ἀντοφύει ἐν Χίλῃ καὶ Περὺ παρέχει ἀφθονον σακχαρώδη γυλὸν ἐξ οὗ κατασκευάζεται εἶδος πνευματώδους ποτοῦ. Ἡ ἐνδεὲς καὶ μόνου στελέχους ἐξάγουσι κατὰ τὸν Δαρβινὸν μέχρι 400 λίτρων γυλοῦ. Φέρεται δὲ ἡ Ί. καὶ πρηνεῖς εἰς ἐδωδιμὸν καρπούς. [Θ.Χ.]

Ίυγί. βλ. Δρυοκλαπτιδαί.

Ίύλιχ (Jülich) ἦτο ἄλλοτε δουκάτον ἐν

τῇ σημερινῇ πρωσσικῇ Παραρρηνίῳ ἐπαρχίᾳ. Τοῦτο ἠνώθη κατέπιν μετα τῶν κομητειῶν Βέργ καὶ Γέλδερν (1420), ἀπαντα δὲ τῇ 1511 μετὰ τοῦ δουκάτου Κλέβης. Ὅτε δὲ ὁ ἡγεμονικὸς εἰκος τῆς Κλέβης ἐλήξε διὰ τοῦ ἀπαιδὸς δευτέρου Ἰωάννου Γουλιέλμου (1609), ἐπὶ πολλὰ ἔτη διάφοροι ἡγεμόνες ἡγεῖον ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν κτήσεων καὶ τέλος τῇ 1666 ἐπῆλθε συνεννόησις, καθ' ἣν τὸ Βρανδεμβούργον ἔλαβε τὴν Κλέβην μετὰ τινῶν ἄλλων μερῶν, ὃ δὲ εἰκος Παλατινάτου-Νεοβούργου τὸ Ἰούλχ καὶ Βέργ ἐν τούτοις οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς Σαξονίας ἔφερον τοὺλάχιστον τὴν τίτλον ἀπασῶν τῶν χωρῶν τούτων. Τὸ Ἰ. περιῆλθε κατέπιν εἰς τὴν βαυαρικὴν εἰκὴν, τῇ 1801 εἰς τοὺς Γάλλους καὶ τέλος τῇ 1815 ἠνώθη μετὰ τῆς Πρωσίας. Ὁ πυρὴν τῆς χώρας εἶνε ἡ σημερινὴ περιφέρεια Ἰ. τοῦ νομοῦ Ἀνωιτγράν. Ἡ πόλις Ἰ., ἀλλοτε ὠχυρωμένη, ἔχει 4869 κατ. [Μ.Σ.]

Ίουτερβοκ (Jüterbog) Πόλις τοῦ νομοῦ Πόττοδαν ἐν τῇ πρωσίᾳ. Ἐπαρχία Βρανδεμβούργου, 6½ χμ. ΝΑ τοῦ Βερολίνου, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει 7181 κατ. (1890) καὶ ἀρχαίαν ὑφαντουργίαν. [Μ.Σ.]

Ίουτλάνδη (δαν. Jylland). Ἐπαρχία τῆς Δανίας περιλαμβάνουσα τὸ Β μέρος τῆς Κυβερτικῆς χερσονήσου, περιβεβλημένη δὲ ὑπὸ τῆς Βορείου Ὠκεανοῦ, ὑπὸ τοῦ Σκάγκερ-Ράκ, ὑπὸ τοῦ Κάπτεγατ καὶ συνορεύουσα Ἀπὸς τὸ Σλέσβικ. Ἐχει μετὰ τινῶν νήσων ἀνηκουσῶν εἰς αὐτὴν ἐμβα. 25.242 χμ. καὶ 942.361 κατ. (1890). Εἰς τὰ Ἀ μέρη ἡ χώρα εἶνε εὐφορὸς καὶ λοφώδης καὶ καταπίπτει ἀποτόμως πρὸς τὴν θάλασσαν, διὰ πλείστων κόλπων διασχιζομένη. Τὸ κέντρον ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ χέρσου, καλυπτόμενον ὑπὸ ἐρείκης καὶ τύρφης, ἔχον ὅμως καὶ ἐκτάσεις καλλιτεργουμένας, ἐνὶ τῷ Δ καὶ Β μέρος εἶνε ἡμιστὰ εὐφρον καὶ λίαν ἀμμώδεις. Τὸ βορειότερον μέρος καταλήγον εἰς τὴν ἀκρὰν Σκάγεν εἶνε τὸ ἐρημότερον, ἀποκατέστη δὲ τελεῖα νήσος ἀφ' οὗ διωρύχθη ὁ ἰσθμὸς ὁ χωρίζων τὴν β. οὐράτα ἐξ Ἀ εἰσερχόμενον φέρον Διὰ ἀπὸ τῆς Βορείου Ὠκεανοῦ. Ἡ Ἰ. ἔχει τινὰς ποταμούς, μικροὺς ὅμως, καὶ λιμένας γραφικωτάτας. Δικαίρεται δὲ εἰς 8 διαμερίσματα. Τὸ πάλαι κατόικον οἱ Κίμβροι τὴν Ἰ. ὡς καὶ τὴν λοιπὴν ἀπ' αὐτῶν καλυπτομένην χερσονήσον, κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ μεταίωνος οἱ Ἰῦται (ἄγγλοσας. Geotas), σαξονικὴ φυλὴ ὑπὸ ἰδίους βασιλεῖς, μέχρις ὅτου κατὰ τὸ 900 οἱ Δανοὶ ὑπὸ τὴν βασιλείᾳ Γέρμ ἐκυρίευσαν τὴν χώραν. [Μ.Σ.]

Ίφικράτης. Κατὰ τοὺς μετὰ τὴν Ὀμηρὸν ποιητὰς ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταίμνης, ταυτιζομένη μετὰ τῆς παρ' Ὀμήρῳ Ἰφιταύσεως· κατ' ἄλλον δὲ μῦθον ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θησέως καὶ τῆς Ἐ-

λένης, υἱοθετηθεῖσα μόνον ὑπὸ τῆς Κλυταίμνης. Ὅτε ὁ ὑπὸ τὴν Ἀγαμέμνονα ἐλλ. στόλος ἠμποδίζετο νὰ ἐκπλεύσῃ ἐξ Αὐλίδος εἰς τὴν Τροίαν, κατακραυγόμενος διὰ νημερίας σταλείσης ὑπὸ τῆς ὠργισμένης Ἀρτέμιδος, ἡ Ἰ. τῇ συμβουλῇ τοῦ μάντιος Κάλχαντος μετεκλήθη ἐξ Ἀργεῶς ὡς μέλλουσα θῆναι νὰ συζευχθῇ τὸν Ἀχιλλεῖα, ἵνα θυσιάσῃ τῇ θεᾷ πρὸς ἐξευμενισμόν. Ἀλλ' ἡ θεὰ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς θυσίας ἀντικατέστη τὴν Ἰ. δι' ἑλάρου, μετήγαγε δὲ τὴν Ἰ. εἰς τὴν Ταυρίδα, ὅπου διέμεινεν ὡς ἱέρεια αὐτῆς θύεσσα τὰς κατ' ἀρχαίον θεομὸν προσφερομένας αὐτῇ ἀνθρωποθυσίας, ὧν τὰ θύματα ἦσαν οἱ ἀρκευόμενοι εἰς τὴν χώραν ξένοι, μέχρις ὅτου ἐδραπέτευσεν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Ὀρέστου (βλ. λ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν ἀττικὴν εἰς τὴν Ἰ. καὶ Βραυρωνίαν, ἐνθα ἀπέθανεν ὡς ἱέρεια καὶ προσελήθη ὡς θυγάτηρ τοῦ Θησέως εἰς τὴν ἡρωϊκὴν γενεαλογίαν τῆς χώρας. — Κατὰ τὴν Ἡσίοδον καὶ ἄλλους ποιητὰς ἀπεβλήθη ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος εἰς Ἑκάτην· φαίνεται δὲ ὅτι ἀρχῇθεν ἦτο μία τῶν μορφῶν αὐτῆς τῆς Ἀρτέμιδος. Πολλοὶ πόλεις καὶ πολιτεῖαι ἐμυθολογοῦν ὅτι ἔλαβον τὴν λατρίαν καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ταυρικῆς Ἀρτέμιδος διὰ τῆς Ἰν εἰς ὃ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν ἡ σύγχυσις τῆς ταυρικῆς μετὰ τῆς Ταυροπόλεως (ἐπὶ ταύρου ἐχουμένης) Ἀρτέμιδος. Ὁ περὶ Ἰ. μῦθος ἀνέκαθεν παρέσχεον ὕλην εἰς τοὺς καλλιτέχνους καὶ ποιητὰς· καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἐπραγματεύθησαν αὐτὸν οἱ Δισγόλως, Εὐριπίδης καὶ Σοφοκλῆς, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων πρὸ πάντων ὁ Ῥαχίνος καὶ ὁ Γκάτε-Κατέχομεν καὶ πολλὰς ἐκ τοῦ μῦθου παραστάσεις εἰς γραφὰς ἐπὶ τῶν ἀρχ. ἀγγείων, ἀνάγλυφα καὶ τοιχογραφίας. [Σ.Τ.]

Ίφικλῆς. Υἱὸς τοῦ Ἀμεινόνος καὶ τῆς Ἀλκμήνης, 800ν ἐπομήτορος ἀδελφὸς τοῦ Ἡρακλέους, ἐν ἡκολούθησεν εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου καὶ εἰς ἄλλους ἀθλους. Πληρωθεὶς ἐν μάχῃ ἡ κατὰ τῶν υἱῶν τοῦ Λαομέδοντος ἡ κατὰ τῶν Μελιονιδῶν, ἀπέθανεν ἐν Φενεῶ τῆς Ἀρκαδίας, ὅπου καὶ ὡς ἡμεῖς εἰρημάτο. Ἐγένετο δὲ πατήρ τοῦ Ἰολάου. [Σ.Τ.]

Ίφικράτης. Ἀθηναῖος στρατηγός, υἱὸς στυτοτόμου, γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ πελοπον. πολέμου. Διεκρίθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ Κερυνθιακῇ πολέμῳ, 395—387 π. Χ., καὶ εἶτα ἐν τῇ κατὰ τὸν Θερβαίων 378—362, διὰ τὴν ἀνδρείαν του, τὴν εἰσαγωγὴν νέας τακτικῆς, τὸν διοργανισμόν ἐν γένει τῶν μεθοσίων τάξεων καὶ τὴν ἱερὴν νέων τάξιν (τῶν πελταστῶν π. χ.). Ὡς στρατηγὸς διέπρεψεν ἰδίως ὅτε ἐπέμεινε πρὸς ἀνδράσιν τῆς Ἀθηναϊκῆς ἐπιτροπῆς ἐν Θράκῃ διὰ τῆς ἐν Ἀ-βύδῳ κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν τῇ 360 νίκης του. Τῇ 379 Ἀρταξέρξης ὁ Β' ἐθῆκεν αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Ἑλλήνων μεθοσίων του, εὖς

διέθηκε πρὸς καταστολήν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ στάσεως τοῦ Νεκτανάβιδος, ἀλλ' ἐμποδιζόμενος ἐν ταῖς ἐνεργείαις του ὑπὸ τοῦ πατράπου φαρναβάζου κατέλειπεν ὁ Ί. τὸν στρατὸν καὶ ἐπέστρεψε τῷ 374 εἰς Ἀθήνας. Τῷ δὲ 373 ἐσπευσεν εἰς βοήθειαν τῶν ὑπὸ τῆς Σπάρτης πιεζομένων Κερκυραίων. Κατὰ τὸν Συμμαχικὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέλεξαν αὐτὸν στρατηγὸν μετὰ τοῦ Χάρητος καὶ Τιμοθέου (358), θεωρήσας δὲ μετὰ τοῦ Τιμοθέου παράτολμον τὸ περὶ ναυμαχίας σχέδιον τοῦ Χάρητος, κατεδικάσθη εἰς χρηματικὸν πρόστιμον. Ἀπέθανε τῷ 352· βιογραφίαν δὲ σύντομον αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Κορινθίσις Νέπιος. [Ι.Π.Κ.]

Ίψιτος. Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Οἰχαλίας Εὐρύτου, φίλος τοῦ Ἡρακλείους, ἐν εὐτοῖς ἐν σιγῇ παραφορὰς ἐκδήμυσεν ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτῷ τειχῶν τῆς Τύρου. [Σ.Τ.]

Ίψφλαντ (August Wilhelm Hlfland). Γερμανὸς ἠθοποιὸς καὶ δραματικὸς ποιητής (1759—1814) ἀποθανὼν ὡς γενικὸς διευθυντῆς τῶν βασιλικῶν θεάτρων ἐν Βερολίνῳ. Ὡς ἠθοποιὸς διέπρεψεν εἰς τὴν παράστασιν κομικῶν καὶ συγκινούντων προσώπων. Τὰ δράματά του ἀπεικονίζουσιν ἐπιτυχῶς τὴν μεσαιωνικὴν κοινωνίαν (Οἱ κυνηγοί, Τὰ γερντοπαλλήκαρα, Οἱ χαρτοπαῖτες κτλ.). [Μ.Γ.]

Ίχθύς. Βλ. Ίχθυοί.

Ίχθυόελαϊον. Διάφορα εἴδη ῥευστῶν, ἐλαίων λιπῶν, λαμβανόμενα ἐκ τῆς γαλαίνης, τοῦ δελφίνου, τῆς φώκης καὶ ἄλλων τινῶν κητωδῶν. Ἀποτελεῦνται ἐν γένει ἐξ ἐλαίνης, παλμιτίνης καὶ στεατίνης καὶ λιπαρῶν ὀξέων, ἐξαγόμενα δὲ κατὰ μεγάλας ποσότητας ἐκ Νορβηγίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Β' Ἀμερικῆς χρησιμοποιεῖνται εἰς φωτισμόν, κατεργασίαν τῶν δερμάτων, ὡς τροφή εἰς τοὺς κατοίκους τῶν βερεσιτάτων χωρῶν, εἰς κατασκευὴν εὐτελεστάτων σαπῶνων κλπ. Περί τῶν ἐκ τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου ἐλαίου βλ. Ὀνίσκου ἐλαϊον. [Χ. Χ.]

Ίχθύες. Ἡ σχετικῶς ἀτελεστέρα κατὰ τὴν διάπλασιν τῶν κλάσεων τῶν σπονδυλωτῶν ζώων, διακρινόμενη οὐσιωδῶς τῶν ἄλλων διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀναπνοῆς, γινόμενης ἐπὶ τῶν Ί. ἐκτετατὴ διὰ βράγχιον. ἔχουσι σῶμα ἐπίμηκες καὶ πεπιεσμένον ἐκατέρωθεν, οὐτινος βάσις εἶναι σκελετὸς παρουσιάζων τὰς ποικιλιωτάτας παραλλαγὰς. Δι' σχετικῶς πρὸς τὸ κρανίον λίαν μεγάλας σιαγόνες, ἀμφότεραι ἐνίοτε κινηταί, ἢ εἶναι ἐντελῶς νηδαί ἢ φέρουσιν ὀδόντας καὶ δὴ συνήθως εἰς πολλοὺς στούλους. Ί. δὲ τινες φέρουσιν καὶ ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ οὐρανίσκου ὀδόντας. Ἡ κεφαλὴ των δὲν χωρίζεται ἀπὸ τοῦ σώματος διὰ λαμποῦ, εἶναι δὲ ἐν γένει γυμνή, ἐν ᾧ τὸ περικαλύπτον τὸ ἄλλο σῶμα δερμα καλύπτεται συνήθως ὑπὸ λεπίδων μεταλλικῶς ἀποστίλ-

δουσῶν. Αἱ λεπίδες αὗται παρουσιάζουσι πλείστας ποικιλίας ἐφ' ὧν μάλιστα βασιζόμενος ὁ Ἀριστοτέλης ἐπεβάρυνε τὴν ταξινόμησιν τῶν Ί. εἰς τεσσαρὰς τάξεις: Πλακοειδεῖς, Γανοειδεῖς, Κυκλοειδεῖς καὶ Κτενοειδεῖς. Οἱ σπένδυλοι διαίρουνται εἰς κοιλιακοὺς, φέροντας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀτελεῖς ἐδῶδας πλευράς, καὶ οὐραίους, ἀνευ πλευρῶν. Φέρουσι δὲ οἱ σπένδυλοι καὶ μικρὰς ἀκανθίνας ἀποφύσεις (οἱ οὐραῖοι ἀνωθεν καὶ κάτωθεν), εἰσδυόμενας εἰς τοὺς σπένδλους καὶ συγκρατοῦσας τοὺς πλαγίους μῆς. Ὡς ἄκρα ἔχουσιν οἱ Ί. περὶ ὕγια. Καὶ εἰς μὲν τὰ ἀμφοτέρωτα περὶ ὕγια ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ πρόσθια ἄκρα, διακρίνονται πῶς στοιχειωδῶς ὡς πλάτη καὶ βραχίον· οἱ δ' ἀκτύλοι δὲ ἀντικαθίστανται ὑπὸ πολλῶν ὀστέων ἐπιμήκων ραβδίων, ἅτινα συνδεόμενα διὰ δέρματος ἀποτελοῦσι τὸ περὶ ὕγιον· εἰς δὲ τὰ ἐπιγαστρία περὶ ὕγια (ὀπίσθια ἄκρα) τὰ ραβδία ταῦτα προσαρμολογούμενα ἐπὶ ὁποῦ ἀνεξαρτήτου τοῦ λοιποῦ σκελετοῦ ὁ ἀκρατοῦνται ὑπὸ τοῦ δέρματος καὶ τῶν μυῶν. Πλήν τούτων οἱ Ί. φέρουσιν περὶ ὕγια ἀκτὴν ἐπὶ τῆς ῥάχιδος καὶ τῆς οὐράς. Ίχθύες δὲ τινες φέρουσιν τὰ ἐπιγαστρία περὶ ὕγια ἐν τῇ μέσῳ τῆς κοιλίας (γαστροπερὶ ὕγια· Ί., ὅς οἱ δ' ἀνωπρῖνος, βλ. πιν. Ίχθύες Δ' 4), ἀλλὰ κατὰ τὸ στήθος (στηθοπερὶ ὕγια· ὡς ἡ πέσκη), ἄλλοι τέλος στερεοῦνται αὐτῶν (ἀποδῆς Ί., π.χ. δ' ἐγγεφυς). Τὰ περὶ ὕγια εἶναι ὄργανα κινήσεως, ἀλλὰ τὰ ζυγὰ περὶ ὕγια μάλλον χρησιμεύουσι πρὸς διατήρησιν τῆς ἰσορροπίας. Κυριώτατον ὅμως κινήσειον ὄργανον τῶν Ί. εἶναι ἡ οὐρά· οἱ πλείστοι δὲ αὐτῶν φέρουσιν ἐν τῇ κοιλίᾳ ὑπὸ τὴν σπονδυλικὴν στήλην κύστιν, τὴν νηκτικὴν κύστιν, πλήρη ἀερίου τινὸς μίγματος, ἧς συσπληνόμενης μὲν αὐξάνει τὸ εἰδικὸν βάρος τοῦ ἰχθύος καὶ βυθίζεται· οὕτως εὐκολότερον ἐν τῇ ὕδατι, διασπληνόμενης δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐνέκλινεται αὐτῇ ἢ ἀντὶς· ἀλλ' ἢ λειψουργία τῆς κύστεως ταύτης δὲν ἐξηκριβώθη ἐτι καθ' ὅσον. Ὡς πρὸς τὸ πεπτικὸν σύστημα τῶν Ί. παραρηρητέον πλὴν τῆς ῥηθείσεως ἀνωμαλίας τῆς θέσεως τῶν ὀδόντων, ὅτι ὁ ἐντερικὸς σωλὴν εἶναι βραχυτάτος, ἀνευ γύριον, ἐλλείπουσι δὲ σιελοποιοὶ ἀδένες. Διάφραγμα οἱ Ί. δὲν ἔχουσιν. Ἡ ἀναπνοὴ των τελεῖται διὰ βραγχίων (βλ. λ.) δι' ὧν διερχόμενον τὸ αἷμα παραλαμβάνει τὸ ἐν τῇ ὕδατι διαλυμένον ὀξυγόνον καὶ ἀποβάλλει διοξειδίου ἀνθρακός. Ἡ κυκλοφορία των εἶναι ἀπλή, τῆς καρδίας ἀποτελουμένης ἐκ μίας κοιλίας καὶ ἐνὸς κόλπου· τὸ αἷμα φερόμενον διὰ τῶν ἀρτηριῶν εἰς τὸ βράγχιον δειξιδύται ἐνταῦθα καὶ φέρεται εἰς τὰς ἀπὸ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων ἀρχομένης φλέβας, αἵτινες συνενεῶνται εἰς μέγα στέλεχος ἀρτηριώδες, κατὰ μὴκος τῶν νῶτων διήκον, διὰ τῶν κλάδων δὲ τούτου διανέμεται καθ' ὅσον τὸ σῶμα. Οἱ Ί. καταναλίσκουσιν ἐλάχιστον σχετικῶς πρὸς

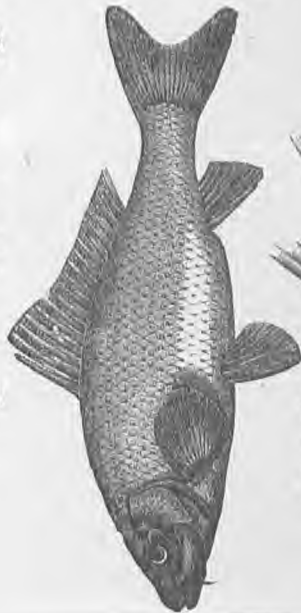
1. Λαμπρίσιος.

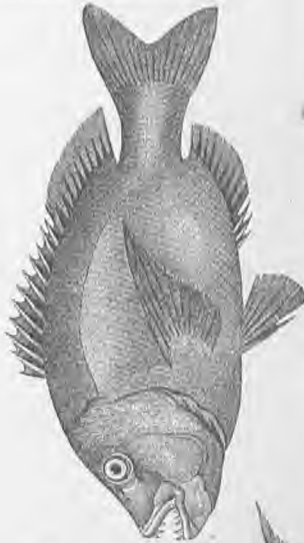
3. Καρχήριος ὁ γλαυκός.

2. Μοξίνος ὁ πηλεδάχης.

4. Κορβίσιος ὁ γνήσιος.

5. Χρυσόφαιος ὁ κοινός.

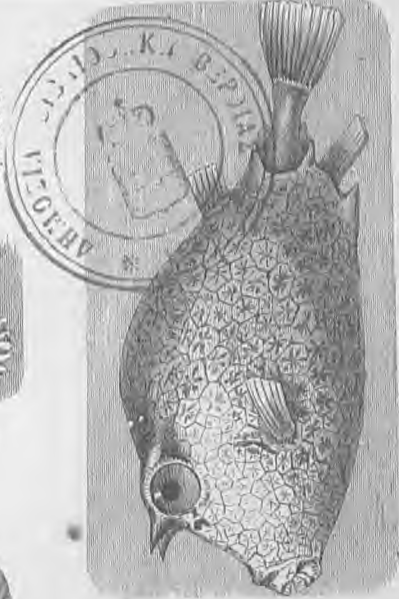
7. Μουγίλιος ὁ κίτρινος.

8. Γάδος ὁ κοινός.

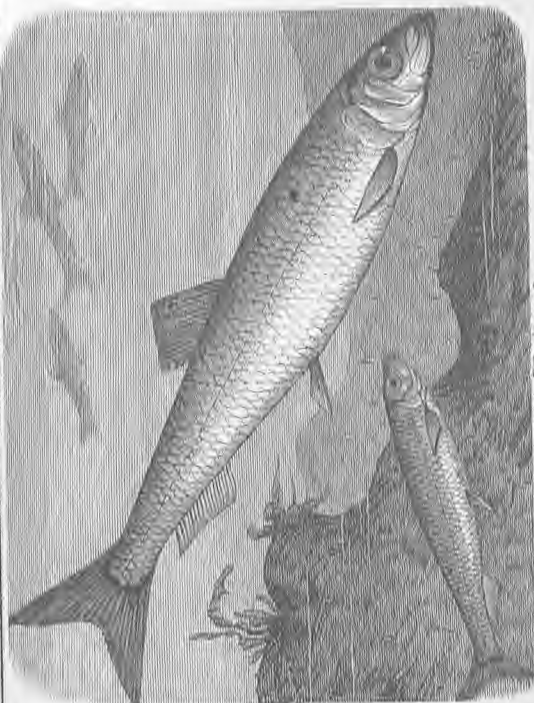

6. Ἰππόκαμπος ὁ εὐρωπαϊκός.

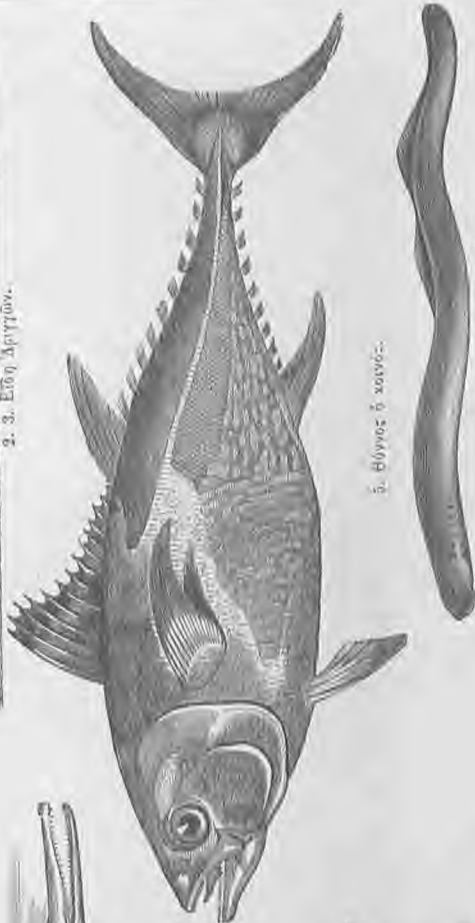

9. Οὐτρακίον ὁ τετράκτερος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2. 3. Είδη Αγγίων.

6. Μύγνος ή κοινός.

7. Πτερόμολον ή ποτάμιον.

1. Κυνόδοντις.

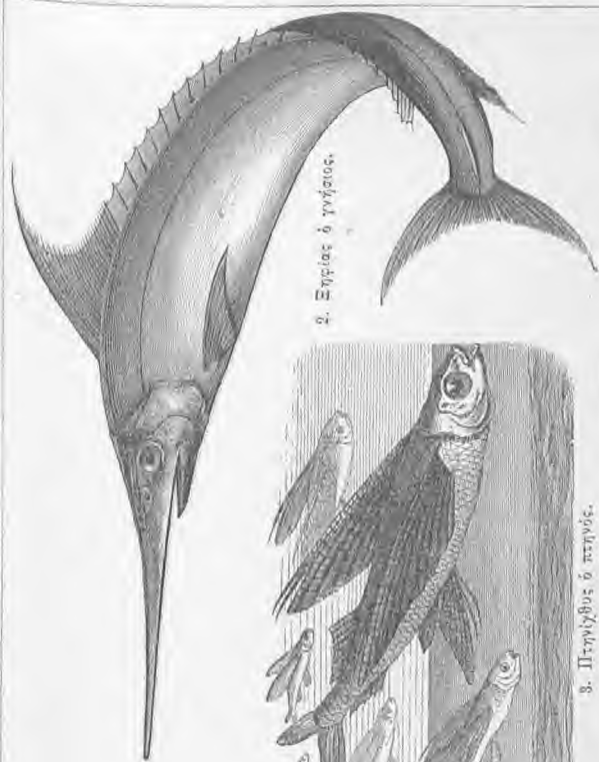

4. Λαυρόδοντις.

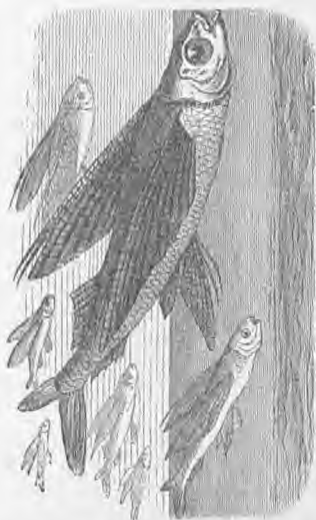

5. Λαυρόδοντις ή φορέλλη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

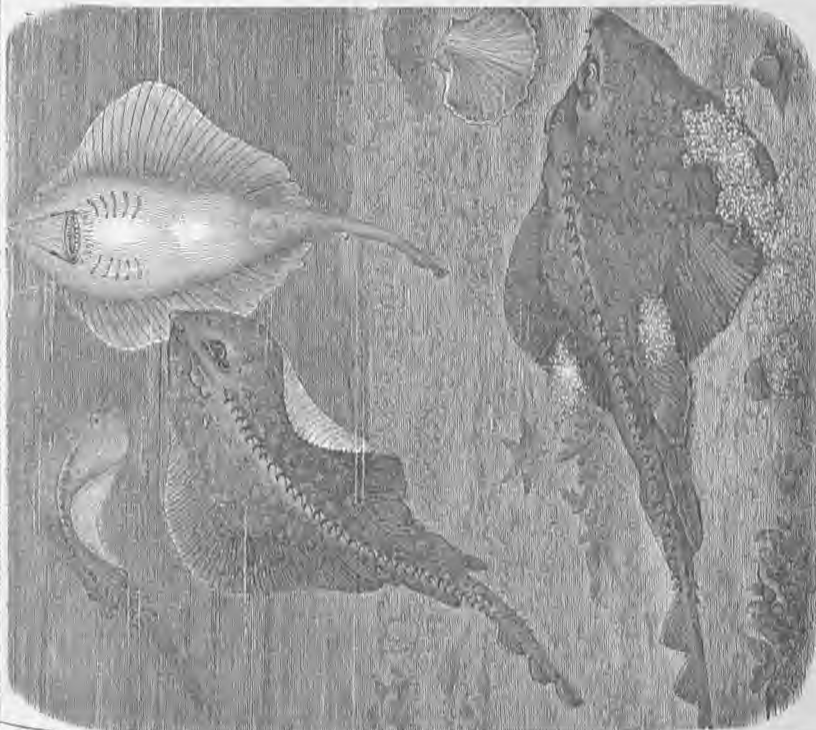
2. Ξυφίας ὁ γνήσιος.

3. Πτερίψος ὁ πετρίος.

6. Σκάρφας ὁ γνήσιος.

1. Βατίς ἡ γνήσια.

5. Ξυφίας ὁ γνήσιος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν ὄγκον τῶν δέξυζόντων καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἔχει θερμκρασίαν ἥττονα τῆς τῶν ἄλλων σπονδυλωτῶν. Ὁ ἐγκέφαλος αὐτῶν ἀποτελεῖ μικρὰν τοῦ νοτιαίου μυελῶς προσεκβολήν πληρουμένην μικρὸν τοῦ κρανίου μέρος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν εἶναι μεγάλοι καὶ πολλάκις λίαν ἐντελεῖς, ἐνίοτε δὲ ἑλλειπούσιν. Ἐξωτερικοῦ καὶ μέσου ὠτὸς στερεοῦνται, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν εἶναι ἀπλούστατον ἐν τούτοις οἱ ἱ. ἔχουσι πολλάκις δέξυτάτην τὴν ἀκύν. Ἡ ὀσφρητικὴ εἶναι ἥττον ἀνεπτυγμένη ἐπὶ τῶν ἱ. διὰ τὴν ἀτέλειαν τοῦ ὀσφρητικοῦ ὄργάνου. Ἡ γεῦσις εἶναι ἀμυδρότατη ἢ καὶ ὅλως ἑλλείπει, καθόσον ἢ μὲν γλώσσα εἶναι χονδρὴ καὶ ἐνίοτε ὅλως ὀστεινὴ, ἄλλως δὲ καταπινούσιν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν τροφήν τῶν θύμασθων αὐτῶν, τῶν δόζωντων κυρίως πρὸς σύλληψιν αὐτῶν χρησιμοποιοῦμένων. Εἶναι δὲ ἡ τροφή τῶν ἐν γένει ζωϊκῇ τινὲς αὐτῶν εἶναι ἀδραγῶτατοι διώκται τῶν μικροτέρων ὑδροβίων ζώων ἢ ἐπικίνδυνον καὶ διὰ τὸν ἀνθρώπον· ὁλίγα δὲ εἶδη τρέφονται καὶ ἀπὸ φυτῶν ἐνδύων. Τὰ γένη εἶναι ἐπὶ τῶν ἱ. σχεδὸν πάντοτε κεχωρισμένα. Ἐκτὸς ὀλίγων δὲ (καρχαρίου κλπ.) οἱ ἱ. ὠτοκοῦσι· τὰ ὠὰ τῶν γονιμοποιούντων ἔξω τοῦ μητρικοῦ σώματος, ἐν ἡμέρᾳ τέττωι κατατεθέντα, ὅπου συναντᾷ αὐτὰ τὸ σπέρμα τοῦ ἀρρενος, περὶ τῶν μικρῶν δὲ εὐδεμίαν εἰ γονεὶς λαμβάνουσι μέριμναν· εἶδη τινὰ ὅμως κτίζουσι φωλεάν ἢ καὶ προστατεύουσι τὰ μικρὰ τῶν φέροντα αὐτὰ ἐν κοιλίᾳ τοῦ σώματος. Εἰς μέρη δὲ ἐνθα παρατηρήθη ἐλάττωσις τοῦ πλήθους τῶν ἱ. ἐδημιουργήθη τεχνήτῃ αὐτῶν αὐξήσις ἀποτελεῖσα τὴν ἱχθυοτροφίαν, ἀσχυρμένη ὑπὸ τῶν Σινῶν ἥδη κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Πρὸς τοῦτο εἰσάγονται ἱ. εἰς μικρὰς δεξαμενάς, ἐρήμους ἀρπακτικῶν ἱ. καὶ τῶν ἄλλων τῶν μικρῶν ἱχθύων ἐχθρῶν καὶ προσφυλαττομένης ἀπὸ τοῦ πολλοῦ φύγους, ἐνταῦθα δὲ τελευτῶντες τῆς γονιμοποιήσεως ἀναπτύσσονται κινδύνους τῶν ἱχθύων παρεχομένων αὐτοῖς ἀρθῶν τροφῆς καὶ πάσης περιποιήσεως. Κατὰ τοὺς νεωτάτους δὲ χρόνους ἐξηρμύθη καὶ ἡ τεχνήτῃ ἱχθυοτροφία, ἥτις σημαντικὰ παρίσχειν ἀποτελέσματα. Κατὰ ταύτην λαμβάνονται ἰδιαιτέρως τὰ ὠὰ τῶν θηλειῶν καὶ τὸ σπέρμα τοῦ ἀρρενος, μίγνυνται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοὺς ἀντικεινῶτα ὅρους εἰς ἡ περὶ ἐδιδάξε, καὶ γονιμοποιούνται εὐτὼ τεχνήτως. Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι ἰδίᾳ ὠφελιμώτατος δι' εἶδη ὧν τὰ ὠὰ εἶναι σχετικῶς ἥττον πολυάριθμα καὶ ἡ ἀναπτύξις αὐτῶν ἀπαιτεῖ μακρὸν χρόνον, καθ' ὃν συχνότατα ὑποκύνονται εἰς τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον κίνδυνον. — Ἡ γονιμότης τῶν ἱ. εἶναι καταπληκτικῇ, παραγόντων μυριάδας καὶ ἑκατομμύρια ὧν ἐτησίως, ὧν ὅμως μὲν γὰ μέρους καταστρέφεται μὴ γονιμοποιούμενον ἔγκαιρως ἢ τὰ μικρὰ ἱχθύδια καταδιβώσκονται ὑπὸ τῶν μεγάλων. Τὸ μῆκος τοῦ σώματος

αὐτῶν εἶναι διάφορον. Τινὲς εὐανέουσιν εἰς μῆκος 10 μ. Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς τῶν φαίνεται εἶναι μακροτάτη. Κατὰ τὴν ποικίλειαν δὲ τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων οἱ ἱ. ὑπερβαίνουσι τὰς ἄλλας τῶν σπονδυλωτῶν ζώων τάξεις. Εἶναι δὲ διαδεδομένοι πανταχοῦ καὶ ἐκάστη ζώνη τῆς γῆς ἔχει καὶ ἰδιάζοντα εἶδη ἱ. Οἱ πλεῖστοι ζῶσιν ἐντὸς τῆς θαλάσσης, πολὺ δὲ ὀλιγώτεροι ἐν τοῖς ποταμοῖς, καὶ ἐξαγόμενοι ἐκ τοῦ ὕδατος ταχέως ἀπεθνήσκουσι. Ἐξαιρετικῶς δὲ εἶδη τινὰ καταλείπουσιν ἐνίοτε τὸ ὕδωρ ἀνευ κινδύνου (βλ. ἱχθύες ιπτάμενοι). Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ηλεκτρογενετικὴ δύναμις τῶν καλουμένων ἡλεκτρικῶν ἱ. (βλ. λ.). Οἱ ἱ. εἶναι τὰ παλαιότερα τῶν σπονδυλωτῶν ζώων, ἔχοντες αὐτῶν εὐρέθησαν καὶ ἐν τοῖς στρώμασι τῆς σιλικουρσίτου γεωλογικῆς περιόδου. Ὡς πρὸς τὴν διὰ τὸν ἀνθρώπον χρησιμότητα οἱ ἱ. τασσονται ἀμέσως μετὰ τὰ θηλαστικὰ ζῷα. Πρωγονται γοῖποι, ἀλίπαστοι, καπνιστοί. Λαοὶ τινες τρέφονται ἀποκλειστικῶς δι' ἱ., εἰς δὲ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον εἶναι ἡ ἀλιεῖα καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῶν πηγὴ πλούτου καὶ βανάμεως. Οἱ ἱ. διαίρονται κοινῶς εἰς τρεῖς μεγάλας ὑποδιαίρεσεις, τὰς τῶν Εὐχέλθων ἢ Γυνήσιων ἱχθύων, τῶν Κουχλοστέμων καὶ τῶν Δεπτοκαρπῶν, ὧν ἡ πρώτη ὑποδιαίρεται εἰς 4 τάξεις, τὰς τῶν Διπνέων, τῶν Τελεοστέων, τῶν Γανοειδῶν καὶ τῶν Σελαχιιδῶν. Πρὸς τὰ ἰδιαίτ. ἀρθρα καὶ τοὺς πίνακες ἱχθύες Α', Β' καὶ Γ'. [Φ. Ι.]

Ίχθύες (Ἀστρ.). Τὸ δωδέκατον σημεῖον τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ἐκτεινόμενον εἰς μῆκος 330°—360°, ὡς σύμβολον δι' ἔχον δύο ἱχθύες παραλλήλως, ἀλλ' ἀντιστροφῶς κειμένους καὶ κατὰ τὸ μέσον διὰ ταινίας συνδεομένους. Ὁ ἀστερισμὸς τῶν ἱ. περιλαμβάνει κατὰ τὸν Heis 128 ἀστέρας, πάντας δρατοὺς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, ὧν ὁ λαμπρότερος εἶναι διπλοὺς ἀστὴρ τρίτου μεγέθους.

Ίχθύες ιπτάμεναι. Γένη τινὰ ἱχθύων ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐκπηδῶσιν ὑπὲρ ὕδατος τοῦ ὕδατος καὶ διὰ τῶν ὑπερμεγέθων αὐτῶν ἀμφοτερόθεν πτερυγῶν νὰ κρατῶνται χρόνον τινὰ ταλαντεύμενοι ἐν τῇ ἀέρι. Τινὲς ὑψοῦνται τόσον ὀρθῶς ὥστε καταπτεῦσιν εἰς ἐντὸς μεγάλων ὁπισθῶν πτερυγῶν, ἄλλοι δύνανται νὰ διανύσωσιν ἱπτάμενοι διάστημα μέχρι 200 μ. Κυρίως εὐρίσκονται τοιοῦτοι εἰς τὰς θερμότερας θαλάσσης. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους π. χ. ὁ Δακτυλόπτερος, εὐ εἶδη εἶναι τὸ κοινὸν γελιόψαρο τῆς Μεσογείου, ἀλλὰ δὲ εἶδη ἀπαντῶνται παρὰ τὰς Ἀντίλλας καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ Ὡκεανῇ, τὸ γένος τῶν Πτερυγῶν (Exocoetidae), εὐ τὸ εἶδος Πτερυγῶν ὁ πτερυγῶν (E. volitans) κοινὸς ἐν τῇ Μεσογείᾳ (βλ. Πιν. ἱχθύες Γ')

3), συχνότερος δὲ ἐν τῇ Διγύτῳ Πτήνηθος ὁ ἀλλομενός. Διὰ τῆς τοιαύτης τῶν ἱκανότη-
τος εἰς ἱππ. ἰχθύες ἀπορεύουσι τὸν καταβυώ-
κοντα ἐχθρόν. [Φ.Ι.]

Ίχθυόκολλα. Ἐξάγεται κυρίως ἐκ
τῆς νηκτικῆς κύστεως τῆς μυραίνης καὶ
προέρχεται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐκ Ῥωσ-
σίας. Ἐν ψυχρῇ θάλασσῃ ἐξοιδανέται, ἐν θερμῇ
δὲ διαλύεται καὶ τὸ διαλυμα τοῦτο ψυχραι-
νόμενον στερεοποιεῖται ἰσχυρότατα. Κεκα-
θαρμένη χρησιμοποιοῦται καὶ ἐν τῇ μαγειρικῇ
ὡς πεπτικὸν μέσον· ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο ἡ
χρῆσις τῆς ἱ. περιορίσθη πολὺ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐ-
φαρμόζεται ἡ γελატίνη καὶ ἄλλα ὕληκ.

Ίχθυόρνοθος. Ἐξαφανισθέντα εἶδη
πηγῶν, ὧν λείψανα ἀνευρίσκονται ἐν ταῖς
κρητικαῖς στρώμασι τῆς Β' Ἀμερικῆς. Τὸ
σώμα ἐνὶ ὕδατι παραστῶν διαστάσεων, ἐρε-
ρον δὲ δδόντας καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν
σπονδύλων λίαν ὁμοιάζον πρὸς τοὺς ἰχθύς,
ἔθεν καὶ τὸ ὄνομα. Καὶ ἄλλοι μὴν εἶχον μα-
κρὰς πτέρυγας, ἄλλοι δὲ ὑποτυπώδεις ὄλως,
μὴ δυνάμενοι ἐπομένως νὰ ἵπτανται. [Φ.Ι.]

Ίχθυόσαυρος. Γένος ἐρπετῶν ἐξα-
φανισθέν, οὗ λείψανα ἀνευρίσκονται ἰδίως ἐν
τῇ λειασίῳ διαπλάσει τῆς Γερμανίας καὶ Ἀγ-
γλίας. Εἶχε κεφαλὴν μεγίστην, κατὰ μήκος
ἴσην τῇ τρίτῳ τοῦ σώματος, μακρὰς σιαγό-
νας, δδόντας ἀριθμομενούς καθ' ἑκατοντάδας,
ὀφθαλμοὺς τεραστίους, βραχὺν λαίμεν, πα-
χέϊαν κοιλίαν, μακροτάτην οὐρᾶν. Ἀντὶ δὲ
ποδῶν εἶχε περὶ ὅλην τὴν ὀπίσθιον μερὴν.
Ἐν τῇ λειασίῳ διαπλάσει εὐρίσκονται ὀλόκληρα στρώματα ἐξ ἀπολι-
θωμένων ἀποκρυστάλλων τῶν ζώων τούτων (κο-
προλίθων), ἐν οἷς διακρίνονται ὅσα καὶ λέπια
τῶν ἰχθύων οὗς εἶχον καταδροχίστη. [Φ.Ι.]

Ίχθυοφάγοι. ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρ-
χαίων πλείστοι λαοί, ὧν γνωστότατοι εἰ κα-
τοικοῦντες τὴν Γεθρωσίαν (τὸ σημερινὸν Βε-
λουχιστάν) παρὰ τὸν περσικὸν κόλπον, οἵτι-
νες καὶ τὰς οἰκίας τῶν ἐκτεζόν δι' ὁσίων με-
γάλων ἰχθύων καὶ ὀστράκων. [Εγ.]

ΙΧΘΥΣ. Ἡ λέξις ἡ ἡ εἰκὼν ἰχθύος
ἦτο ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ
σύμβολον τοῦ Χριστοῦ ἐρμηνευόμενον Ἰησοῦς
Χριστὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ίχθύς. Ἀστερισμός (ἄλλος ἢ οἱ ἰχθύες,
βλ. λ.) τοῦ Ν ἡμισφαίριου περιλαμβανών κα-
τὰ τὸν Gould 75 ἀστέρας μέχρις ἐξόμου
μεγέθους, ἐν οἷς εἰς πρῶτον μεγέθους καὶ 6
τετάρτου.

Ίχθυώσις. Νόσημα δερματικὸν προ-
ερχόμενον ἐξ ἐμφύτου διαθέσεως τοῦ δέρμα-
τος πρὸς ὑπερμετρον πλάσιν κερατίνης οὐσίας
καὶ ταχέως κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐμ-
ανιζόμενον. Σπανιώτατα δὲ ἡ ἱ. εἶνε σ ο γ-

γ ε ν ἡ ε ἦτο ἀναπτύσσεται κατὰ τὴν ἐνδο-
μήτριον ζωὴν. Διακρίνομεν δὲ ἱ. δι' ἄ χ υ-
τον, προσδεδωκεν καὶ ὅλον τὸ δέριμα, καὶ
ἱ. ὅ ὑ ἄ χ κ ε ι ο ν, ἐπιλαμβανόμεν ὅλον
τῶν θυλάκων τῶν τριγῶν. Ἡ διάχυτος ἱ. ἐν
τῇ ἐλαττοτέρᾳ αὐτῆς μορφῇ εἶνε πάχυνσις τῆς
μετρία τῆς κερατίνης στιβάδος τοῦ δέρματος,
εἰς βαρυτέρας δὲ μορφὰς ἡ νοσοῦσα μοῖρα τοῦ
δέρματος καλύπτεται ὑπὸ μικρῶν κερατίνων
πατάλων ἢ λεπίων (δοὖν καὶ τὸ ὄνομα), λευ-
κῶν ἢ φαισπρασίων, ἅτινα καὶ διηνεκῶς ἀ-
ποπίπτουσι ἐνεκα τῆς ἀφθόνου πλάσεως κε-
ρατίνης οὐσίας. Ἡ βαρυτάτη τῆς νόσου μορφή
εἶνε ἐκείνη καθ' ἣν ἐκ τῶν λεπίων ἀναπτύ-
σσονται ἀκανθαὶ μέχρις 0,01 μ. (ἱ. ἡ ὅ σ τ ρ ι ξ
ἢ ὅ σ τ ρ ι γ ι α σ ις). Πολλὰκις ἡ ἱ. κατα-
λαμβάνει ὅλον τὸ δέριμα, συχνότερον δὲ μὲν
δραζεῖ εἰς προτιμωμένα τινὰ μέρη καὶ δὴ εἰς
τάς ἐκτακτάς ἐπιφανείας τῶν κώλων. Ἐπὶ
ἀλλήλους τὴν ἐντασιν ἡ νόσος διαμένει καθ'
ἐλθὼν τὴν ζωὴν τοῦ ἀρρώστου, χωρὶς νὰ προ-
καλῇ διαταραχὴν τινὰ τῆς υγιείας καὶ εὐε-
ξίας αὐτοῦ. Μεταδίδεται κληρονομικῶς καὶ
ἰδιαιτέρως εἰς ατομα τοῦ αὐτοῦ φύλου. Ἡ θε-
ραπεία σκοπεῖ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς σωρευθείσης
κερατίνης οὐσίας, ἣν ἐπιδιώκομεν πλύνοντες
τὸ δέριμα διὰ πρασίνου σάπωνος καὶ διὰ συ-
χνῶν πλύσεων καὶ θερμῶν λουτρῶν, καὶ τὴν
τῆρσιν τοῦ δέρματος μαλακοῦ πρὸς πρόλη-
ψιν νέας ὑπερπλασίας, εἰς δ' ὠφέλοισι λου-
τρά, χοίσις διὰ βασιλίνης καὶ ἀλοιφῆς διὰ
θείου. Ἡ θυλάκιος ἱ. εἶνε σπανιωτέρα· κα-
τὰ ταύτην ἀποπίπτουσι μὲν αἱ τρίχες ἀντι-
καθιστῶντι δ' αὐτάς λέπια φέροντα κεράτινα
σημείδια. [Α.Ι.]

Ίχθυονομία. Οἰκονομία τῶν ἐν-
τομοφάγων ἐντόμων, ἧς αἱ θήλειαι θέτουσι
τὰ ὠα τῶν ὑπὸ τὸ δέριμα ἄλλων ἐντόμων, ἀπὸ
τοῦ λίπου τῶν ὀρεῶν τρέφονται αἱ ἀποδὲς
νύμφαι τῶν. Τὰ εἶδη αὐτοῦ ἀριθμοῦνται εἰς
χιλιάδας, ὡς ἐκτετακτά εἰς τὸν ἀνθρώπον διὰ
τὴν ἐξολόθρευσιν ἄλλων ἐντόμων. [Φ.Ι.]

Ίχθυόμων. Εἶδος ἐρπετοῦ (βλ. λ.)
εὐρισκόμενον καθ' ἐλθὼν τὴν βορείαν παρα-
λίαν τῆς Ἀφρικῆς, ἰδίως δ' ἐν Διγύτῳ ὅπου
καλεῖται ἀραβιστὶ Νίρς. Ἐχει μήκος 0,60 μ.
μετὰ τῆς οὔρας του δὲ 1 μ. Ἀνιχνεύων καὶ
ἐνεδρεύων συλλαμβάνει ἐπιτηδεύματα καὶ κα-
ταδιθρόσκει μικρὰ ζῶα, πτηνὰ, μῦς, δρεῖδια.
Λίαν δὲ ἀγαπᾷ καὶ τὰ ὠα, οἱ ἀρχαῖοι δ' Αἰ-
γύπτιοι ἐμβολολόγουν δι' ἀναζήτησιν ἰδίως τὰ
τῶν κροκοδείλων, τοῦτο δ' ἐνεκα κατὰ Διό-
δωρον καὶ Στράβωνα καὶ ἐλαττεύετο ἐνιαχοῦ
καὶ ἐταρχειέτο. Συχνὰ δὲ παριστάνεται ἐπὶ
τάφων μεμφτικῶν ἐνεδρεύων παρὰ τὰς φω-
λέας τὰ μικρὰ πτηνὰ. [Φ.Ι.]

Ίχθυογραφία. Ἡ ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφα-
νείας γραφικὴ παράστασις ἀντικειμένων ἀνευ
χρωμάτων διὰ γραμμῶν μόνων καὶ σκιάς.

Ἡ Ί. εἶνε ὡς εἰκὸς ἡ ἀρχαιότητα ἐπινοηθεῖσα μορφή τῆς καθόλου γραφικῆς, κατὰ τὴν ἀρχαίαν δὲ παράδοσιν ἐγεννήθη συγγενῶς μετὰ τῆς πλαστικῆς, διότι πρώτη ἡ θυγάτηρ τοῦ Διουσιπύου περιεγραψεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τὴν σκὴν τοῦ ἀπερχομένου μνηστῆρος τῆς, ὃ δὲ πατὴρ ἀποκόψας ἀμέσως τὸ σχεδιασμὰ μεταποίησεν αὐτὸ εἰς πῆλινον πρόπλασμα. Σήμερον διακρίνονται τρία κύρια εἶδη Ί. ἥτις ἢ διὰ κοινῆς μελάνης, ἢ διὰ μολυβδοκονδύλου καὶ ἢ διὰ σινικῆς μελάνης. Καὶ ἡ μὲν διὰ μελάνης Ί. τελείται βοθηθεῖα τῆς κοινῆς γραφίδος· ἐν ταύτῃ δὲ αἱ σκιαί ἐκτελοῦνται διὰ συμπεπυκνωμένων παραλλήλων ἢ διαστουρούμενων γραμμῶν ἀποτελουσῶν ὅλον τι σκοτεινόν. Ἡ διὰ μολυβδοκονδύλου Ί. εἶνε ἡ κοινωτέρα, ἐν ἣ αἱ σκιαί ἐκτελοῦνται εἴτε ὡς ἐν τῇ διὰ μελάνης, εἴτε καὶ δι' ἐπιτρέψεως κόνεως ἀνθρακὸς τῇ βοθηθεῖα εἰδικῶν ἐκ δερμάτος ἢ χάρτου περιεπιλεγμένου, κατὰ τὰ ἀκρὰ ὀξείων, ἐργαλείων. Ἐν Ί. ἐπὶ χρωματιστοῦ χάρτου (κίτρινου, φοιοῦ) γίνεται χρῆσις καὶ λευκῶν κονδυλίων, δι' ὧν παριστάνεται τὸ φωτιζόμενον μέρος. Τέλος ἡ διὰ σινικῆς μελάνης Ί. γίνεται διὰ χρωστῆρος ἐπὶ λευκοῦ χάρτου ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ διὰ μολυβδοκονδύλου καὶ εἶνε τὸ τελειότερον τῆς Ί. εἰδος. [Ἐγ.]

Ίχθυόσα. Ἀρχαῖον ὄνυμα τῆς Σαρδηνίας ἐκ τῆς πρὸς ἰχθὺς πέλατος ἐμοιότητος αὐτῆς. [Μ. Σ.]

Ίψεν (Ἐρρίκος), ἐπιφανὴς νορβηγὸς ποιητής, γεν. ἐν Σκίεν τῇ 1828. Ἦτο ἡδὴ γνωστὸς ἐκ τοῦ δράματός του «Κατρίνας» ὅτε ἀπῆλθεν εἰς Χριστιανίαν (1850) πρὸς ἐξακονούθησιν τῶν σπουδῶν του. Προσκεινομένης κατ' ἀρχάς ὡς κριτικὸς εἰς τὸ ἐν Βέργκεν καὶ κατόπιν εἰς τὸ ἐν Χριστιανίᾳ ἐθνικὸν θέατρον, ἀπὸ τοῦ 1866 ἔξω τῆς πατρίδος, ἐν Δρέσδῃ καὶ Μονάχῳ. Ὁ Ί. εἶνε πλεῖστος εἰς ἰδέας καὶ σατυρικώτατος ποιητής, ἐνεβάθυνε δὲ εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας καὶ ἐπραγματεύθη διὰ τῶν δραμάτων του τὰ θρησκευτικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα· ἐκ τῆς αὐστηροτάτης δ' ἀντιλήψεως τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν κατήντησεν εἰς ἄκραν ἀπαισιοδοσίαν. Περιφημότερα εἶναι τὰ σατυρικά καὶ φιλοσοφικὰ δράματά του «Ἡ κωμωδία τοῦ ἔρωτος» (1863), «Πέρ Γκλυντ» (1867), «Τὰ στήθερά της κοινωνίας» (1877), «Φάσματα» (1883), «Ρόσμπερ» (1886), «Ἐνὸς τοῦ λαοῦ» (1889), «Χέδρα Γκάβλερ» (1890), «Αὐτοκράτωρ καὶ Γαλιλαῖος» (1871) κτλ. Ἐξέδωκεν ὅμως καὶ «Λυρικά ποιήματα» (2α ἐκδ. 1875) καὶ ἱστορικωμαντικὰ ἔργα «Οἱ μνηστῆρες τοῦ Ὁρένου» (1863) κτλ. [Β. Ε.]

Ίψις (Ἰρσνίχ). 1) Πέλις τῆς Ἀγγλίας ἀποτεινόμενα ἰδιᾶν κομητιᾶν (μέχρι

1888 πρωτεύουσα τῆς κομ. Σούφφελκ), κειμένη 109 γμ. ΒΑ τοῦ Λονδίνου. Ἔχει 57 200 κατ. (1891), ὡραιότητα παλαιᾶς οἰκίας διακεκοσμημένης δι' ἀναγλύφων ὡς καὶ λαμπρὰ νέα κτίρια (ταχυδρομεῖον, χρηματιστήριον, μουσεῖον) καὶ ἀξιολόγους νεκροὺς, ναυπηγεῖα καὶ ἐργοστάσια γεωργικῶν μηχανῶν κτλ. — 2) Πέλις τῆς αὐστραλικῆς ἀποικίας Κουίνσλαντ, ἔχουσα 7 048 κατ. [Μ. Σ.]

Ίψος. Πέλις τῆς ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ Μεγάλῃς Φρυγίας, περίφημος ἱστορικῶς διὰ τὴν ἐνταῦθα μάχην τοῦ 301 π. Χ., καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημήτριου τοῦ Πελονηκτοῦ ἠττήθησαν κατὰ κράτος ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικητέρου καὶ τοῦ Λυσισμάχου, ὃ δὲ πρῶτος εὗρε καὶ τὸν θάνατον διὰ τῆς μάχης ταύτης κατελύθη τὸ βασίλειον τοῦ Ἀντιγόνου. [Δ. Γ.]

Ίώ. Μυθολογικὸν πρόσωπον, κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν παράδοσιν θυγάτηρ Ἰνάχου τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεῶς. Ταύτης ἐρασθεὶς ὁ Ζεὺς ἵνα κρύψῃ τὸν ἔρωτά του τὴν μετεμέρφωσεν εἰς λευκὴν βοῦν. Ἀλλ' ἡ Ἥρα ἀπατήσασα ἔλαβε τὴν βοῦν ὡς θύρον παρὰ τοῦ Διὸς καὶ ἔθηκεν εἰς φύλαξιν αὐτῆς τὸν Πανόπτην Ἀργεῶν. Φονευσάντος δὲ τοῦ Ἑρμοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ Διὸς τὸν Ἀργεῶν, ἡ Ἥρα ἔπεμψεν εἰς τὴν δάμαλιν μανίαν καὶ ὡς ὑπὸ οἴστρου διωκόμενη περιπλανήθη ἡ Ἰώ καθ' ἡπάσαν τὴν γῆν. Ἐν τῇ «Προμηθεῖ» τοῦ Αἰσχύλου εἰσάγεται ἡ Ἰώ ἐκτενῶς ἀφηγημένη τὰ καθ' ἑαυτὴν, λεπτομέρειαι ὅμως πολλαὶ ἀλλὰ ἐκτίθενται ἐν ταῖς «Ἰκέτισιν». Ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπῆλθε διελθούσα τὸ ἀπ' αὐτῆς κατὰ τινὰς κλήθην Ἰόνιον Πέλαγος (βλ. λ.)· διελθούσα δ' εἶτα τὸν ἐπίσης ἀπ' αὐτῆς κληθεῖντα Βόσπορον, ἔφθασεν εἰς τὴν δεσπομένην Προμηθεῖα μετὰ περιπλάνησιν ἀνὰ τὴν Σκυθικὴν ἔρημον καὶ ἔμαθε παρ' αὐτοῦ τὴν μέλυσαν πορείαν τῆς. Τέλος κατήντησεν εἰς Αἴγυπτον ὅπου ἔληξεν μὲν τὰ παθήματά της, ἀναλαβούσα δὲ τὴν ἀνθρωπείαν μορφήν ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Διὸς τὸν Ἑπαφρον καὶ ὥρυσεν τὴν λατρείαν τῆς Ἰσιδος, μετ' ἧς καὶ ἐταυτίζετο ἐνίστε. Φαίνεται ὅτι ὁ μῦθος σχεδὸν ἔχει πρὸς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν. [Δ. Μ.]

Ίωάθ, ἀνεψιὸς καὶ ἀρχιστράτηγος τοῦ βασιλέως Δαβὶδ. Καταστείλας τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ἀβεσσαλὼμ, ἐρόνυσε τοῦτον ἰδίᾳ χειρὶ. Καὶ δι' αὐτῆς δὲ σκληρὰς πράξεις τοῦ γενόμενος μισητὸς τῇ βασιλείᾳ ἐστέρηθη τοῦ θειώματός του, συμφώνως δὲ πρὸς τὴν τέλει τῶν τοῦ Δαβὶδ θέλησιν θανατώθη ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος. [Β. Ε.]

Ίωάθαμ. 1) Βασιλεὺς τοῦ βασιλείου Ἰούδα, 758—744 π. Χ. Ὑπῆρξεν εὐσεβὴς, συνεπλήρωσε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Νικητὴς τοῦ Ἀμμωνίου ἐπέβαλεν αὐτοῖς φόρον. — 2) Ὑἱὸς τοῦ καίτε τοῦ Ἰσραηλῆων

Γεδωνίαν, μένος διαφυγὸν τὴν σφαγὴν τῆς οἰκογενείας του ἦν διάταξεν ὁ Ἀθιμέλεχ. Φυγὴν εἰς τὰ ὄρησ Γαριζὴν ἐλάλησεν ἐκεῖθεν πρὸς τοὺς συναθροίνοντας Ἰσραηλίτας διὰ μύθου τινὸς (Κριταί, κεφ. Θ') προλέγων τὰ μέλλοντα εἰς αὐτοὺς θεινὰ διὰ τὴν εἰς τὴν βασιλείαν ἀναρρῆσιν τοῦ Ἀθιμέλεχ. [B.E.]

Ἰωακείμ. 1) ἡ Ἰ. Ἐλεῖα κείμ, υἱὸς Ἰωσίου, τῷ 610 π. Χ. ὑπὸ Νεκὼ τοῦ Β' τῆς Αἰγύπτου εἰς ἀντιβασιλεία τῆς Ἰουδαίας κατασταθείς. Τῷ 601 ἐγένετο φόρου ὑποτελῆς τοἷς Χαλδαίοις. Ἀπέθανε τῷ 599. Ἐνεκα τῆς ἀσθενείας του ἠλέγχθη ὑπὸ τοῦ προφῆτου Ἰερεμίου προλέγοντος τὴν καταστροφὴν τῆς Ἰερουσαλήμ. — 2) Ἰ. ἡ Ἰεχωνίας, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγουμένου, συνεχίτας τοὺς ὑπ' ἐκεῖνου ἀρξαμένους θῶνας πρὸς θπάλλαγὴν ἀπὸ τῆς τοῖς Βαβυλωνίοις ὑπηρεσίης. Ἐπὶ τοῦτοις ἐπεβλήν ὁ Ναβουχοδονόσορ καὶ κυριεύσας τὴν Ἰερουσαλήμ ἀπήγαγε τὸν τε Ἰ. καὶ τὸν λαόν του αἰχμαλώτους εἰς Βαβυλῶνα. — 3) Ἰ. ὁ ἅγιος, σύζυγος τῆς Ἀγίας Ἀννης, πατὴρ τῆς Θεοτόκου. Ἑορτάζεται τῇ 9 Δεκεμβρίου. [B. E.]

Ἰωακείμ, πατριάρχαι: Κων/πόλεως. Ἰ. ὁ Α' διατελέσας μητροπολίτης Δράμας ἐπατριάρχευσε δις, 1498—1503 καὶ 1504—5, ὅτε ἀπέθανεν. Δι' χρονολογίαι δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένοι. — Ἰ. ὁ Β', πρότερον μητροπολίτης Κυζίκου, ἐπατριάρχευσε 4 Ὀκτωβρ. 1860—18 Δύγ. 1863 καὶ 23 Νοεμβρ. 1873—5 Δύγ. 1878, ὅτε ἀπέθανεν. Ἐπ' αὐτοῦ ἐπῆλθε μεγάλη παράλυσις ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας καὶ δεινῶσις τῆς εἰκονομικῆς θέσεως αὐτῆς. — Ἰ. ὁ Γ' πρῶτον μητροπ. Βάρνης καὶ Θεσσαλονίκης, διετέλετο Ἰ. τὸν IV' 4 Ὀκτωβρ. 1878, ἐπατριάρχευσε δὲ μέχρι τῆς 30 Μαρτίου 1884, ὅτε παρῆλθον καὶ ἐκτοτε ἔζη ἐν Κων/πόλει καὶ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει. Ἐγενν. τῷ 1834 ἐν Κων/πόλει. Ἀνεπτυγμένος καὶ δραστήριος ἀνὴρ, ἐπεχείρησε τὴν ἀνέρθωσιν τοῦ οἴκου. Ὁρόνου διὰ πολλῶν μέτρων καὶ ἰδίως τῆς περιστολῆς τῶν κατασχρήσεων καὶ τῆς ἐπὶ τῶν προκατόχων του παραλύσεως καὶ ἀδυναμίας ἐν τῇ δράσει ὅμοις ταύτῃ, ὡς εἶκος, καὶ πολλοὺς ἐνθάρρυνεν. Ἦ παραιτησίς του προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀναφύοντος ζητήματος τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας μεταξὺ Πύλης καὶ Πατριαρχείου. — Ἰ. ὁ Δ', πρότερον μητρ. Δέρκων, διετέλετο Ἰ. τὸν Γ' ἐκλεγείς τῇ 1885, παρῆλθον τῇ 1886 ἀπέθανε δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει. Ἦτο ἀνὴρ λίαν πεπαιδευμένος, εὐσυνειδήτος καὶ φιλοπρόσδος, ἀλλ' ἀσθενῆς τὸ σῶμα καὶ χρονίως νοσῶν, οὐδὲν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐπραξεν αξιομνημόνευτον. [Γ. Π. Π.]

Ἰωακείμ. (Ἰωσὴφ Joachim). Περιήρμος βιοκτιστής, γενν. τῇ 1831 ἐν Κίτσοε παρὰ τὸ Πρεσβυτέρων ἐκ γονέων Ἰσραηλιτῶν καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῇ Ῥωδίῳ τῆς Βιέννης καὶ

Λειψίας. Τῷ 1854—65 διετέλεσε διευθυντὴς δοχῆστρας ἐν Ἀνεόρῳ, ἐπεχείρησε δὲ πολλὰς περιουσίας ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, ὅπου ἐτυχε παντοῦ ἐνθουσιαστικῆς ὑποδοχῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1869 εἶνε διευθυντὴς τοῦ Ῥαΐου ἐν Βερολίνῳ. Ἡ σύζυγός του Ἀμαλία εἶνε πεφημισμένη χορδὴς (alto). [M. Γ.]

Ἰωακείμσταλ (Joachimsthal). Πόλις τῆς ΒΔ Βοημίας εἰς τὰς Ν ὑψιπερίαις τοῦ Ἑρτς ὄρους. ἔχει 5726 κατ. καὶ διάφορα μεταλλεῖα καὶ ἐργοστάσια χειρωνακίων, καπνοῦ κλ. Τὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ 1519 κοπόμενα νομίσματα, Joachimsthaler καλούμενα, ἔτυχον τοιαύτης διαδόσεως, ὥστε διετηρήθη ἡ λέξις συντεταγμένη (thaler, τάλλερν) ἐν γινικῇ χρήσει. [M. Σ.]

Ἰωάννα. Ὀνομα βασιλισσῶν τινων διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

α') Ἰταλίας. 1) Ἰ. Α' ἡ Ἀνδεγαυική, ἑγγονος τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ῥοβέρτου τοῦ Ἀνδεγαυικοῦ (βλ. λ.). Ἐγεννήθη 1326 καὶ τὸ 1343 διετέλετο εἰς τὸν ὀρόνον τῆς Νεαπόλεως τὸν πάππον αὐτῆς. Οὗτος, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τῇ ἐγγόνῳ τὸν ὀρόνον, εἶχε συζεύξει αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ, πρίγκιπος Ἀνδρέα, ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Λουδοβίκου τοῦ μεγάλου (βλ. λ.). Ὅτε δὲ ὁ Ἀνδρέας μισούμενος διὰ τὴν τραγύτητα αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἐφονεύθη, ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας Λουδοβίκος ἀποδίδους τὸν ὀρόνον εἰς τὴν Ἰωάνναν ἐστράτευσε κατὰ τοῦ κράτους αὐτῆς (1348). Ἡ Ἰωάννα ἠναγκάσθη τότε νὰ φύγῃ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ μετὰ τινα ἐτὴ ἐλθοῦσα εἰς δεῦτερον γάμον μετὰ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Τάραντος ἀποκατέστη εἰς τὸ κράτος αὐτῆς, ὅπου καὶ ἐκυβέρνησεν ὡς καὶ πρότερον μετὰ συνέσεως καὶ πραότητος, ἰδιάζουσαν προστασίαν παρέχουσα εἰς τὰς ὁραίαις τέχνας. Οὐδὲν ἀπέκτησε τέκνον οὔτε ἐκ τοῦ πρώτου οὔτε ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου· ἐνῷ δὲ τὸ πρῶτον εἶχεν υἱοθετῆσαι τὸν Κάρολον τοῦ Δυρραχίου, μετὰ τὸν δεῦτερον γάμον υἱοθετήσασα τὸν Λουδοβίκον τὸν Ἀνδεγαυικὸν κατέστησε διάδοχον τοῦ ὀρόνου. Τότε δὲ Κάρολος ὑποστηρίζόμενος ὑπὸ τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Σ' ἤγειρε πόλεμον κατὰ τῆς Ἰωάννας, ἣν ὁ ἀντίπαπας τοῦ Οὐρβανοῦ Κλήμης Η' ἠκέσθη ἀπλῶς νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ὅπλων. Οὕτω δὲ ὁ περὶ τούτους πολέμους ἑμπειρὸς Κάρολος ἐμεινε νικητὴς καὶ ἡ Ἰωάννα αἰχμαλωτισθεῖσα ἐστραγγαλισθῆ (1382). Ἡ Ἰ. ἦν γυνὴ ὠραία, πνευματώδης καὶ λίαν πεπαιδευμένη διδάσκαλον ἔχουσα τὸν περίφημον Πετράργον, ἀλλ' ἦτο καὶ ἐμπαθὴς καὶ φίλῃδρος. 2) Ἰωάννα Β' θυγάτηρ τοῦ ἀνω μνημονευθέντος Καρόλου τοῦ Δυρραχίου τοῦ καλουμένου καὶ Καρόλου τοῦ Μικροῦ, βασιλέως τῆς Νεαπόλεως (ἴδ. ἀνωτ. 1). Ἐγεννήθη τῇ 1371

καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀτέκνου θανόντος ἀδελφοῦ αὐτῆς Βλαδισλάου ἀνῆλθεν εἰς τὸν ὀρόν. Ἐκ τοῦ μετὰ τοῦ Ἰακώβου Βουρβόν γάμου μὴδὲν ἀποκτήσασα διάδοχον, μετὰ τινὰς περιπετείας υἱοθέτησε τὸν Ἀλφόνσον Ε' τῆς Ἀραγωνίας, καὶ ὅτε μετ' ὀλίγον ἤλθεν εἰς ῥῆξιν πρὸς τοῦτον, διάδοχον δι' υἱοθεσίας κατέστησε τὸν Λουδοβίκον Γ' τὸν Ἀνδεγαυικόν. Ἐπελεύθησε τῇ 1435. Ἡ Ἰ. ἦτο βασίλισσα ἐστερημένη καὶ δρετῆς καὶ ἀξιοπρεπείας ἡγεμονικῆς.

β) Ἰσπανίης. Ἰωάννα (Juana), βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας, θυγατὴρ τοῦ Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἀραγωνίας καὶ τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας τῆς Καστίλιας. Ἐγενήθη τῇ 1480, τῇ δὲ 1496 συναεὐχθῆ μετὰ τοῦ Αὐστριακοῦ ἀρχιδουκῆς Φιλίππου τοῦ Αὐβουργικοῦ, υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Α', κληρονόμου ἐκ μητρὸς τῆς Βουργουνδίας καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν. Τῷ 1504 ἀποθανούσης τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας ἡ βασιλεία τῆς Καστίλιας περιῆλθεν εἰς τὴν Ἰ., μετέχοντος τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς Φιλίππου (ὅστις διὰ τοῦτο καταχρηστικῶς ἀριθμεῖται ἐν τοῖς βασιλεῦσι τῆς Ἰσπανίας ὡς Φίλιππος Α'). Ἀλλ' ἀποθανόντος ὧς Φίλιππος Α' τῆς Ἰ. ὑπὸ τοσαύτης κατελήφθη δυσθυμίας, ὥστε περιπεσούσα εἰς μελαγχολίαν κατέστη ἀνίκανος πρὸς τὸ ἄρχειν, καὶ τότε τὴν κυβέρνησιν τῆς Καστίλιας ἀνέλαβεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ τοῦ Φιλίππου καὶ τῆς Ἰωάννας, Καρόλου (τοῦ ἕστερον περιφώνου αὐτοκράτορος Καρόλου Ε'), αὐτὸς δὲ τῆς Ἰωάννας πατὴρ καὶ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας Φερδινάνδου δὲ Καθολικῆς. Ἡ Ἰωάννα ἐζησε μέχρι τοῦ 1555 χωρὶς πλῆρον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχήν. Πλὴν τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου Ε' ἡ Ἰωάννα εἶχε καὶ ἄλλον υἱὸν αὐτοκράτορα γενόμενον, τὸν αὐτοκράτορα Φερδινάνδον Α'. [Π.Κ.]

Ἰωάννα πάπισσα. Βλ. Ἰωάννης (πάππαι).

Ἰωάννης ὁ Πρώδρομος. Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον υἱὸς τοῦ Ἰουδαίου ἱερέως Ζαχαρίου καὶ τῆς Ἐλισάβετ. Κατὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ κατὰ Λουκᾶ Εὐαγγελίου, τὸ 15ον ἔτος τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Τιβερίου ἦτο· τὸ 29 μ. Χ. ἀπῆλθεν ὁ Ἰ. ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦδα καλῶν τοὺς ὁμογενεῖς του εἰς μετανοίαν καὶ προκηρύσσων τὴν ἔλυσιν τοῦ Μεσίου, βαπτίζων δὲ τοὺς προσερχομένους καὶ μετανοούντας εἰς τὸν Ἰορδάνην πρὸς συμβολισμὸν τῆς καθάρσεως αὐτῶν. Εἰς τὸ βάπτισμα τοῦτο προσελθὼν ὑπεβλήθη καὶ ὁ Ἰησοῦς, ὅτε ὁ Ἰ. ὠμολόγησεν αὐτὸν ὡς τὸν Μεσσίαν. Ἐν τούτοις κατὰ τὰ ἀρχαιότερα Εὐαγγέλια πέμψας μετὰ τινά καιρὸν ὁ Ἰ. ἡρώτα τὸν Ἰησοῦν ἐὰν εἴνε πράγματι ὁ Μεσσίας. Ὁ Ἰησοῦς δὲ Ἀντίπας ἐρρίψε τέλος τὸν Ἰ. εἰς τὴν φυλακὴν κατὰ μὲν τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ἐλέγ-

ξαντα αὐτὸν διὰ τὸν παράνομον μετὰ Ἡρώδου διαβόου (τῆς γυναικὸς τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ τοῦ Ἡρώδου, ἐσφαλμένως ὑπὸ τῶν εὐαγγελιστῶν Φιλίππου καλουμένην) γάμου του, κατὰ δὲ τὸν Ἰωσήφον κυρίως ἐκ φόβου πρὸς τὴν αὐξοῦσαν ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιρροὴν τοῦ Ἰ. Ὑποσχεθεὶς δὲ ποτε ἐνὸρκως νὰ πράξῃ ὅτι ἤθελε ζητήσῃ ἢ προσηνὴ του, ἤτις τὸν ἐμάγειν διὰ τῆς θελητικῆς ὀρχήσεώς της, ἤναγκάσθη ὁ Ἡρώδης νὰ διατάξῃ τὴν θανάτωσιν τοῦ Ἰ., τὴν κεφαλὴν τοῦ ὁποῦ ἐζήτησε κατὰ συμβουλήν τῆς μητρὸς του Ἡρωδιάδος τὸ κοράσιον. Ἡ Ἐκκλησία τιμῶσα τὸν Ἰ. ὡς πρῶτον τοῦ Σωτήρος ποιεῖ ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου του τὴν 29 Ἀυγούστου. Τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην τιμῶσι κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἐλευθεροὶ τέκτονες καὶ τοῦτο διότι ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὁ Ἰ. ἐν Ἀγγλίᾳ πρεσβύτερος τῶν τεκνῶν. Τὸ παρ' ἡμῶν καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς Δ' Εὐρώπης (πολλοῦ τῆς Γερμανίας λ.χ.) σωζόμενον εἶδον τοῦ ἀνάπτειν πυρὰς κατὰ τὴν προφητευμένην τῆς ἑορτῆς τῆς γεννήσεως αὐτοῦ (24 Ἰουν.) νόμιμα καὶ πηδανὸν ὑπὲρ αὐτὰς ἔχει πιθανῶς εἰσῆλθον τὴν καταγωγὴν, παρελήφθη δὲ ὑπὸ τῆς χριστιανισμοῦ πιστευομένου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅτι ὁ καπνὸς τῆς πυρᾶς ἀπῆλκεν τὸν Διάβολον ἀπὸ τοῦ πηδῶντος ὑπὲρ αὐτὴν. [Β.Π.]

Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, συγγραφέας κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τὸ τέταρτον Εὐαγγέλιον. Ἦτο εἰς τῶν δώδεκα μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, υἱὸς Ζεβεδαίου ἀδελφεῖς ἐν Γαλιλαίᾳ, οὗ καὶ ἠκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ κλήσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην παράδοσιν ὁ Ἰ., ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου καὶ ὁ Πέτρος ἀπέτελσαν τὸν στενότερον περὶ τὸν Ἰησοῦν κύκλον, οὗ ὁ Ἰ. λέγεται ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀγαπητὸς μαθητῆς, μετὰ τοῦ Πέτρου δὲ καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰησοῦ ὡς τῇ πρώτῃ ἐν Ἱερουσαλὴμ χριστιανικῇ κοινότητι εἰς τῶν στυλῶν τῆς νέας πίστεως. Κατὰ τινὰς εἰδήσεις ἀπέθανε μετὰ πάντας τοὺς ἀλλοὺς Ἀποστόλους ἐπὶ Τραϊανοῦ λίαν προεβητικῶς. Ὑπῆρχε δὲ περὶ αὐτοῦ διάδοσις ὅτι θά ἐζη μέχρι τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας. Κατ' ἄλλας δ' εἰδήσεις διήλθε τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἐν Ἐρέσῳ ἢ καὶ ἐξωρίσθη ἐπὶ Δομιτιανοῦ εἰς Πάτρυν ὅλας δὲ ἀβάσιμος εἶνε παράδοσις τις, ὅτι ἀπέτην ἐν Ρώμῃ μαρτυρικὸν θάνατον διὰ ζέοντος ἔλους. Σύμβολον αὐτοῦ ὡς εὐαγγελιστοῦ εἶνε ὁ ἀετός, εἰκνίζεσθαι δὲ ὡς νεανίας, παρθενικὴν ἔχων τὴν εἰδὴν, συχνὰ κρατῶν κύπελλον ἐξ οὗ ὡθοῦται ὄφις. Αἱ ἀντιφατικαὶ περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις ἐδυσχεράναν μεγαλῶς τὴν κριτικὴν τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερομένων ἐν τῇ Νεῇ Διαθήκῃ ἐργῶν, ἅτινα εἶναι τὰ κατὰ Ἰ. Εὐαγγέλιον, Ἀποκάλυψιν καὶ τρεῖς Καθολικαὶ Ἐπιστολαί. Ὡς δὲ συγγραφεὺς τῆς Ἀποκαλύ-

φως δὲν εἶνε ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸν ἐπιστολῶν, θεωρεῖται ἀναμφίβολον ὑπὸ τῆς νεωτέρης κριτικῆς ἥτις παραδέχεται ὅτι πολὺ πιθανώτερον εἶνε νὰ ἔγραψεν ὁ 'Ι. τὴν 'Αποκάλυψιν ἢ τὸ Εὐαγγέλιον. Καὶ περὶ μὲν τῆς 'Αποκαλύψεως, γραφείσης μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέφανος βλ. τὴν λ. Τὰ δὲ Εὐαγγέλιον, ὅπερ τὸν ἐθνικὸν κόσμον θεωρεῖ οὐχί, ὡς ἡ 'Αποκάλυψις, ὡς δύναμιν ἀντιχριστιανικὴν, ἀλλὰ τὸν ἀντικρίνον ὡς ἀγρὸν ἐν ᾧ θέλει εὐδοκιμήσῃ ἡ ὑπὸ τῶν 'Ιουδαίων διαπορευθεῖσα νέα πίστις, καὶ εἰς ἄλλας δὲ θεμελιώδεις ἀντιλήψεις (ὡς τὴν περὶ τῆς μελλούσης ἐλευθέρσεως τοῦ Χριστοῦ) καὶ ἰδέας διεισπύεται τῆς 'Αποκαλύψεως, περιέχει δὲ ὡς ἡλλην θεολογίαν ἐν εἰδῇ συστηματικῆς ἐπιστημονικῆς, ἐγγραφῆς πιθανῶς, ὡς παραδέχεται ἡ κριτικὴ, περὶ τὸ 150 μ. Χ. καὶ ἀναμνηστικῆς ἀφ' ἐνὸς τοῦς γρόνους τῶν 'Αποστολικῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς ἰδέας τῶν Γνωστικῶν, οὓς ἔσχεν ἐπιδραστὶν τινα ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Δογματικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ IV αἰῶνος. Συγγενεῖς τῇ Εὐαγγελίῳ εἶναι αἱ τρεῖς 'Επιστολαί, ὧν ἡ πρώτη ἰδίως πιθανὸν νὰ ἔγραψεν ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως. [Β. Ε.]

Ίωάννης. α') Βασιλεῖς Βυζαντίου.

1) Ίωάννης ὁ Τσιμισκῆς. 'Εγεννήθη τῇ 935 ἐν τῇ κατὰ Καππαδοκίαν 'Αρμενίᾳ. Προαχθεὶς πρωτῶς ἐν τῇ στρατῷ κατεστάθη ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ δομέστικος τῶν Σχολῶν τῆς 'Ανατολῆς βοηθῆτας αὐτῷ εἰς τὸ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν αυτοκρατορικὸν θρόνον (963). 'Αλλ' εἴτα συνομώσας μετὰ τῆς ἀπίστου αυτοκρατορίδας Θεοφανοῦς μετέσχε τῆς κατὰ τοῦ αυτοκράτορος διλοφόνου ἐπιβουλῆς καὶ μετὰ τὸ τραγικὸν τοῦτου τέλος ἐγένετο αὐτὸς αὐτοκράτωρ (969). 'Αλλ' ὁ 'Ι. καίπερ ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον διὰ τοιαύτης βασιλοκοτονίας, οὐχ ἤττον ὡς ἡγεμὼν ἐφάνη ἀξίος τοῦ θρόνου τούτου. Καὶ πρὸς μὲν τὴν Θεοφανῶ, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Πατριάρχου, οὐδένα συνῆψε δεσμὸν γάμου, ἐσεβάσθη δὲ θύπως καὶ ὁ προκατόχος αὐτοῦ Νικηφόρος, τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιώματα τῶν δύο υἱῶν τοῦ αυτοκράτορος 'Ρωμανοῦ Β' (πρώτου συζύγου τῆς Θεοφανοῦς), Νικαίτου Β' καὶ Κωνσταντίνου, καὶ ἐκυβέρνησε τρόπον τινὰ ὡς ἐπίτροπος τῶν βασιλοπαίδων τούτων καίπερ αὐτοκράτωρ ἄρχων ἀρχὴν καὶ βασιλεὺς προσαγορευόμενος. Ὁ 'Ι. Τσιμισκῆς διεξήγαγε νικηφόρους πολέμους ἐναντίον τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν συμπολεμούντων αὐτοῖς 'Ρώσων καὶ καταλύσας τὸ Βουλγαρικὸν κράτος προσήρτησε τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Ὁμοίως δὲ διὰ νικηφόρων πολέμων ἀποუδαίας χώρας ἐν Συρίᾳ ἀφῆρσε πρὸς τῶν 'Αράβων, συνάψας δὲ φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὸν ἰσχυρὸν βασιλεῖα τῶν Γερμανῶν καὶ αυτοκράτορα τοῦ δυτικοῦ 'Ρωμαικοῦ κράτους ὑπὸ τοῦ

Πάπα στερφέντα 'Οθωνα Δ' ἐπέτρεψεν ἵνα ἡ ἑτέρα τῶν θυγατέρων τοῦ αυτοκράτορος 'Ρωμανοῦ Β' Θεοφανῶς ἢ Θεοφανία (ἀδελφὴ τῶν βασιλοπαίδων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου) δεθῇ εἰς γάμον πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ 'Οθωνος Δ' 'Οθωνα (τὸν μετέπειτα αυτοκράτορα 'Οθωνα Β'). Ὁ 'Ι. ἐνυμφεύθη δις, τὸ μὲν πρῶτον μετὰ τῆς Μαρίας, ἀδελφῆς τοῦ Βάρδα τοῦ Σκληροῦ, ταύτης δ' ἀποθανούσης, ἔλαβεν εἰς δεῦτερον γάμον τὴν Θεοδώραν θυγατέρα τοῦ βασιλεῖος Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογεννήτου (ἀδελφῆν τοῦ 'Ρωμανοῦ Β'). 'Ετελεύτησε τῇ 1706 μετὰ ἐπτά ἐτῶν βασιλείαν ἐπιστρέφων ἐκ τῆς κατὰ τῶν 'Αράβων στρατείας.

— 2) Ίωάννης ὁ Κομνηνὸς ὁ ἐπικαλούμενος Καλοῖωάννης, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ αυτοκράτορος 'Αλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. 'Εγεννήθη τῇ 1080, τῇ δὲ 1092 τετραετῆς ὢν ἐπὶ καὶς στεφθεὶς ἀνηγόρευθη αὐτοκράτωρ, συνάρχων τὴν πατρίδα, ἀλλὰ τὴν πραγματικὴν ἀρχὴν ἔλαβε τῇ 1118 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς. Ὁ 'Ι. ἦτο βασιλεὺς ἀγαθὸς ἄμα καὶ ἀνδρείος ἀνακτησάμενος καὶ τινὰς χώρας ἐν Μικρᾷ 'Ασίᾳ ἀπὸ τῶν Σελτζούκων Τούρκων, καταπλεμήσας 'Αρμενίους ἄμα καὶ Φράγκους ἐν Κιλικίᾳ καὶ Συρίᾳ, διὰ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐν Συρίᾳ ποιήσας τρόμον τοῖς Μωαμεθανοῖς δυνάσταις καὶ ἀποκαταστήσας τὴν Βυζαντινὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς 'Αντιοχείας. Ὁ 'Ι. ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 1143, κατέλιπε δὲ διάδοχον τὸν τέταρτον τῶν υἱῶν αὐτοῦ Μανουὴλ (τῶν ἄλλων προαποθανόντων) γεννηθέντα ἐκ τοῦ γάμου τοῦ 'Ιωάννου μετὰ τῆς Οὐγγρίδος ἡγεμονόπαιδος Βιρρήνης, θυγατρὸς τοῦ βασιλεῖος τῆς Οὐγγαρίας Λαδίσλαου Δ'.

— 3) Ίωάννης Γ' ὁ Βατάτσος, ἐκ τῶν αυτοκρατόρων τῆς Νικαίας τῶν βασιλευσάντων ἐνταῦθα μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1204), ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς καὶ διάδοχος τοῦ αυτοκράτορος Θεοδώρου Λασκάρως Δ'. 'Ανῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῇ 1222 καὶ ἐβασίλευσεν ἐν πραότητι καὶ δικαιοσύνῃ καὶ εὐσεβείᾳ, θερμὸς ὢν ζηλωτὴς τῆς ὁρθοδόξου πίστεως. 'Επ' αὐτοῦ τὸ 'Ελληνικὸν Κράτος τῆς Νικαίας ἤχμασε καὶ ἐνισχύθη καὶ εὐημέρησεν ἐσωτερικῶς, κατασταθὲν σεβαστὸν καὶ εἰς τοὺς Τούρκους τοῦ 'Ικονίου τοὺς ἡττηθέντας ὑπὸ τοῦ 'Ιωάννου καὶ εἰς τοὺς Φράγκους τοῦ Βυζαντίου. Ὁ 'Ι. μετὰ τὸν θάνατον τῆς μνηστευθείσης συζύγου αὐτοῦ Βιρρήνης, ἔξ ἧς ἐγεννήθη αὐτῷ ὁ τοῦ θρόνου διάδοχος Θεόδωρος Β' Λάσκαρις, ἐνυμφεύθη τὴν οὐχὶ ἐκ νομίμου γάμου θυγατέρα τοῦ αυτοκράτορος Φρειδερίκου Β' τοῦ 'Ουσταουφεινίδου 'Ανναν (ἀδελφὴν τοῦ Μαυροβέδου, τοῦ ἀρχαντος ἐπὶ μικρὸν ἐν Σικελίᾳ καὶ Νεαπόλει). 'Ετελεύτησε δ' ὁ βασιλεὺς 'Ι. τῇ 1255.

μανέστατος ὢν καὶ τυραννικός, εὐχ ἤττον ἐφρόντισε διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς γῆρας· ἵδρυνε δὲ τὸν πρῶτον μόνιμον στρατὸν (τοὺς Στρελιτοίτους) καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Καζάν καὶ τὸ Ἀστραχάν. Ὅτε δὲ προσέβαλε τὴν Λιβονίαν, ἐσχηματίσθη κατ' αὐτοῦ συμμαχία τῶν Πολωνῶν, Σουηδῶν καὶ Δανῶν καὶ μόνον ἐπικαλεσάμενος τὴν μεσολάβησιν τοῦ Πάπα Γρηγορίου Π' ἐπέτυχεν δεκαετὴ ἀνακωχῆν. Καὶ κατὰ τοῦ Νόβγορον ἐξεστράτευσεν (1570) καὶ πολλὰς χιλιάδας τῶν κατοίκων ἐθανάτωσε· καὶ τὸν ἴδιον δὲ αὐτοῦ υἱὸν Ἰωάννην ἐφόνευσεν. Ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ βίου του Ἰωάννης κατέλαβε μέρος τῆς Σιθέριας περὶ τὸν ποτ. Ἰρτίσχ, ὅπερ ἔθεσεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Τάρου. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἰ. τῇ 1584.—5) Ἰ. ὁ Β' (Γ'), υἱὸς Ἀλεξίου, γεν. 1606 καὶ βασιλεύσας 1682-92, ἀσθενὴς ὢν ζῆν ἔλαβεν ἐνεργὲν μέρος εἰς τὴν κυβέρνησιν.—6) Ἰ. ὁ Γ' (Δ') γεν. τῇ 1740. Πλ. ἐν λ. Ἀννα Καρλ. Κρατσίβις ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν φυλακῇ ἐφρονέυθη τῇ 1764. [Εγ.]

γ') Ἀ γ γ λ ι α ς. 1) Ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος Ἀ κ τ ῆ μ ω ν, βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Β' (βλ. λ.) καὶ ἀδελφὸς καὶ διάδοχος τοῦ περιφήμου βασιλέως Ῥιχάρδου Δ' τοῦ θυμολέοντος. Ἐγεννήθη τῇ 1167, ὅτε δὲ ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Ῥιχάρδος ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, μὴ ἔχων ἑῶς τότε ἰδίαν κτηματικὴν περιουσίαν καὶ διὰ τοῦτο καλούμενος «Ἀκτῆμων» (κατ' ἄλλην παράδοσιν ἐκλήθη οὕτω ἀφοῦ ὁ Πάπας ἐκήρυξεν αὐτὸν ἐκπίπτοντα τοῦ θρόνου, ἴδε κατωτέρω) ἔλαβε τότε παρὰ τοῦ Ῥιχάρδου κομητίας τινὰς εἰς τὰς ἐν Γαλλίᾳ κτήσεις τοῦ βασιλικοῦ οἴκου (τοῦ Πλανταγενετικοῦ βλ. λ.) καὶ διετάχθη νὰ καταλίπῃ τὴν Ἀγγλίαν διαμείνων ἐν ταῖς ἐν Γαλλίᾳ κτήσεσιν. Ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον ὁ Ῥιχάρδος ἀπεδύνησεν εἰς Παλαιστίνην μετασχὼν τῆς τρίτης σταυροφορίας (1190), οἱ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ εὐπατρίδαι ἐπανεστήσαν κατ' αὐτοῦ, ὁ Ἰωάννης κατόρθωσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κράτος καὶ νὰ λάβῃ μάλιστα τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐξεδιώχθη ὕστερον μετὰ τὴν ἐπινόησιν τοῦ Ῥιχάρδου (1194) καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ πάλιν εἰς Γαλλίαν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥιχάρδου ἀνῆλθεν ὁ Ἰωάννης εἰς τὸν θρόνον (1199)· ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ ἐπανεστῆ τότε ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἀρθούρος τῆς Βρεττανίας (υἱὸς τοῦ Γοδφρείδου ἀδελφοῦ νεωτέρου τοῦ Ῥιχάρδου, ἀλλὰ πρεσβυτέρου τοῦ Ἰωάννου) ὡς ἔχων μείζονα δικαίωμα. Ὁ θρόνος τοῦ Ἀρθούρου τούτου ὁ διαπραχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ πλείστους Ἀγγλοὺς εὐγενεῖς, οὓς ὑπεστήριξε καὶ ὁ Φίλιππος Β' τῆς Γαλλίας καὶ ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ', ὅστις καὶ ἐκήρυξεν ἐκπίπτοντα τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰωάννην. Οὗτος ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ αὐτοῦ ἐταπεινώθη πρὸς τοῦ Πάπα καὶ κηρύξας ἑαυτὸν ὑποτελεῖ

τοῦ Παπικοῦ ^{ὑπὸ} θρόνου ἀνέλαβε τὸ κράτος ὡς φέουδον τοῦ Πάπα. Ἦν δυσχερὴ θέσιν τοῦ ἡγεμόνος ἐπωφελοῦμενοι οἱ Ἀγγλοὶ εὐπατρίδαι ἀπέσταναν παρὰ τοῦ ἀσθενοῦς ἡγεμόνος· πολλὰς παραχωρήσεις διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐκδεθέντος (1215) περιφήμου «Μεγάλου Χάρτου τῶν Ἐλευθεριῶν» (Magna Charta Libertatum, ἴδε καὶ Ἑρρίκος Α' τῆς Ἀγγλίας). Ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Μεγάλου Χάρτου ἐτελεύτησεν ὁ Ἰωάννης (1216).

δ') Γ α λ λ ι α ς. Ἰωάννης ὁ Ἀγαθός, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Φιλίππου Σ' τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς δυναστείας τῶν Βαλλεσιανῶν (Valois, βλ. λ.). Ἐγεννήθη τῇ 1309, ἐβασίλευσε τῇ 1350, ἡγήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλίων ἐν τῇ περιφήμῳ μάχῃ τοῦ Μωπαρτουί (1356) καὶ ἡττηθῆναι καὶ μετὰ τινὰ ἔτη διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Βρετινίου (1360) ὑπεχρεώθη νὰ προσθέτῃ εἰς τὰς ἐν Γαλλίᾳ φεουδαλικὰς κτήσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ βασιλικοῦ (Πλανταγενετικοῦ) οἴκου ἅπασαν τὴν Ἀνω Ἀκουανίαν, νὰ πληρώσῃ δὲ καὶ ὡς λότρα 3 ἑκατομ. χρυσὰ νομίσματα. Ἀλλὰ μὴ δυνήσας νὰ πληρώσῃ τὴν χρηματικὴν τοῦτο ποσόν, ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ διετελὼν αἰχμάλωτος (1364).

ε') Πορτογαλίας. 1) Ἰωάννης ὁ Μέγας, υἱὸς οὐχὶ ἐκ νομίμου γάμου τοῦ βασιλέως Πέτρου, διὰ τοῦτο ἐπικαλούμενος Νέθας (Βασταρδός, Bastard). Ἐγεννήθη τῇ 1357 καὶ τῇ 1383 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁμοπατρικοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φερδινάνδου ὑπὸ τῶν Πορτογαλικῶν τὰ ξέων ἀνηγερθεῖσα βασιλεὺς. Ὁ Ἰ. ἵνα λαμβρῇ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς αἰγλῆς τῆς δόξης ἐξαλείψῃ τὴν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ὑπηκόων ὑπάρχουσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ἐπεχείρησε μεγάλας καὶ ἐνδύτους στρατείας ἐκδήμους πρὸς καθυπόταξιν Μωαμεθανικῶν χωρῶν καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν ἀγνώστων χωρῶν κατὰ τὰ πρὸς Ὁκεανὸν παράλια τῆς Ἀφρικῆς. Πορτογαλικὸς στόλος ὑπ' αὐτοῦ ἐκπεμφθεὶς ἐκαμψε τολμηρῶς τὸ ἀκρωτήριο Νεῦν (ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ Ὁκεανῷ) τὸ ὅριον τῆς κατὰ θάλασσαν ἀνθρωπίνης τέλμης κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους, καὶ ἐπλευσε μέχρι Βεϊαδόρ. Ὁ νεώτατος υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἑρρίκος ὁ Θαλασσοπόρος (βλ. λ.) ἐγένετο ἡγέτης μεγάλων κατὰ θάλασσαν ἐπιχειρήσεων, δι' ὧν ἀνεκαλύφθησαν ζῶντες τοῦ Ἰωάννου τὸ Πόρτο Σάντο (1418), ἡ Μαδεΐρα (1420), ἐκάλυψεν τὸ φοβερὸν Βεϊαδόρ καὶ ὁ Πορτογαλικὸς στόλος προσχώρησε μέχρι τῶν παραλίων τῆς Σενεγαμβίας. Ἐν μέσῳ τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων ἐγένετο καὶ στρατεία τις ἐναντὶον τῶν Μωαμεθανῶν τῆς Ἀφρικῆς (Μαρόκων), καθ' ἣν ἐκυρίευσεν ἡ Κεῦτη (1415). Ὁ Ἰ. ἐτελεύτησε τῇ 1433.—2) Ἰ. ὁ Β' υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἀλφόνσου Ε'. Ἐ-

γεννήθη τῷ 1455, ἀνῆλθε δ' εἰς τὸν θρόνον τῷ 1481. Καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου ἐγένοντο μεγάλαι θαλασσοπολῖται Πορτογαλικάι ἀνατὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Βαρβαρικός Διάξ ἐφύατο μέχρι τοῦ Εὐέλπιδος ἀφωτηρίου τῆς Ἀφρικῆς (1486). Ἐστράτευσε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς αὗτος κατὰ τῶν ἐν Μαυριτανίᾳ ἢ Μαρόκῳ Μωαμεθανῶν καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ταγγέρην. Ἐτελεύτησε τῷ 1496. — 3) Ἰ. ὁ Γ', υἱὸς καὶ διάδοχος Ἑμμανουήλ τοῦ Μεγάλου. Ἐγεννήθη τῷ 1502 καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1521. Ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἀπὸ τοῦ 1500 ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου Πέτρου Ἀλβαρέζ Καθράλου ἀνακαλυφθεῖσα Σινεγαμβία ἐγένετο ἀποικιακὴν κράτος τῆς Πορτογαλίας. Ὁ Ἰ. Γ' ἦτο μὲν ἡγεμὼν κατὰ τὰ ἀλλὰ ἐξαιρέτως καὶ νομοθέτης σφόδρ, ἀλλ' ἐκκλίδωσε τὸ ἔνσκημ αὐτοῦ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως εἰς τὴν Πορτογαλίαν. Ἐτελεύτησε τῷ 1557. — 4) Ἰωάννης Δ' ὁ ἀπὸ δουκὸς Βραγάντης γενόμενος βασιλεὺς καὶ ἱδρυτὴς τῆς δυναστείας τῆς Βραγαντικῆς. Ἐγεννήθη τῷ 1604 καθ' ἃν ἔτι χρόνον ἡ Πορτογαλία μετὰ τοῦ μεγάλου ἀποικιακοῦ αὐτῆς κράτους ἦτο ἡνωμένη μετὰ τῆς Ἰσπανίας (ἡ ἑνωσις εἶχε γένει τῷ 1581 ἐπὶ τοῦ Φιλίππου Β' τῆς Ἰσπανίας). Ὁ Ἰ. κατήγετο ἀπὸ τοῦ ἱρλανδικοῦ δουκικοῦ οἴκου τῆς Βραγάντσας, ὅστις ἦτο συγγενὴς ἐξ ἀγχιστείας πρὸς τὸν ἄρχαϊν τῷ 1581 ἐκλιπόντα βασιλικὸν οἶκον τῆς Πορτογαλίας (ἡ μάμη τοῦ Ἰωάννου Δικατερίνη ἦτο θυγατὴρ τοῦ Ἐδουάρδου νεωτάτου τῶν υἱῶν τοῦ Ἑμμανουήλ τοῦ Μεγάλου). διὰ τοῦτο ὅτε τῷ 1640 οἱ Πορτογάλοι ἐξανέστησαν κατὰ τῆς Ἰσπανικῆς δυναστείας ἐκάλεσαν ἐξ ἱρλανδίας εἰς Λισσαβὼνα τὸν Ἰ. καὶ ἀνεκέρυσαν αὐτὸν βασιλέα. Μετὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς Πορτογαλικῆς ἀνεξαρτησίας αἱ τάξεις τοῦ κράτους ἀνεγνωρίσαν τὸ κληρονομικὸν ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν δικαίωμα τοῦ νέου βασιλικοῦ οἴκου. — 5) Ἰ. ὁ Ε' υἱὸς Πέτρου τοῦ Β'. Ἐγεννήθη τῷ 1687, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1705 καὶ ἐτελεύτησε τῷ 1750. Ὁ ἡγεμὼν αὗτος διεκρίθη ἐπὶ ἀφοσιώσει πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. — 6) Ἰ. ὁ Σ' υἱὸς τοῦ Πέτρου Γ' καὶ τῆς βασιλίσσης Μαρίας προεστέρρας θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Ἰωσήφ Δ' καὶ διαδόχου αὐτοῦ ἐν τῷ θρόνῳ, συζευχθεῖσης μετὰ τοῦ θεοῦ αὐτῆς (ἀδελφοῦ νεωτέρου τοῦ Ἰωσήφ Δ'). Ἐγεννήθη τῷ 1767, ἀπὸ δὲ τοῦ 1792 ἕνεκα τῆς πνευματικῆς ἀσθενείας, εἰς τὴν περιέπεσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία, ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς ἀρχῆς. Τῷ 1807 τοῦ Ναπολέοντος Δ' λαβόντος ἐχθρικὴν θέσιν κατὰ τῆς Πορτογαλίας ἕνεκα τῆς μετὰ τῆς Ἀγγλίας φιλίας τῆς Κυβερνήσεως, ἔφυγε μετὰ τῆς μητρὸς ἐπὶ ἀγγλικῷ πλοίῳ εἰς Βραζιλίαν καταλιπὼν τὸ κράτος εἰς τὴν διαχίρισιν τῶν εἰς αὐτὴ εἰσβαλόντων Ἰσάλλων, εἰπύνας

ἔμειναν ἐν Πορτογαλίᾳ μέχρι τοῦ 1814, ὅπότε ἐξεδιώχθησαν τῆς ἐλκῆς Ἰβηρικῆς γερουσίας. Ἐκτοτε δὲ ἐνεβέρνα πράγματι ἐν Πορτογαλίᾳ ἡ τῷ 1807 διορισθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀντιβασιλεία. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις τῆς ἀντιβασιλείας προσέκαλετο πολλὰς ταραχὰς ἐν Πορτογαλίᾳ, αἵτινες ἔπαυσαν μόνον διὰ τῆς κατὰ τὸ 1822 ἐπιστροφῆς τοῦ Ἰωάννου, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανούσης τῇ 1816 τῆς Μαρίας εἶχεν ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον. Ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἀνεγνώρισε νῦν τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1820 κατ' ἀκολουθίαν τῆς ὑπὸ ἐθνικῆς συνέδου ἐπὶ τούτῃ συγκαληθείσης ψηφισθὲν φιλελεύθερον σύνταγμα τοῦ Κράτους. Μικρὸν πρὸ τῆς ἐκ Βραζιλίας ἐπανόδου τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐξεργάγησαν ταραχαί, κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἐπειῶν ἡ Βραζιλία ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς Πορτογαλίας, ἀποτελέσασα ἰδίον κράτος ὑπὸ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ Ἰωάννου Ἀδὲν Πέτρον. Ὁ Ἰ. ἐτελεύτησε τῷ 1828.

Σ') Π ο λ ω ν ι α ς. Ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Πολωνίας τῶν φερόντων τὸ ὄνσκημ τοῦτο δύο εἶναι οἱ ἀναμαστότεροι. 1) Ἰωάννης Β' Καζιμίρης δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως Σιγισμόνδου Γ' ἐκ τῆς Ἰαγέλλωνικῆς δυναστείας. Ἐγεννήθη τῷ 1609. Ἐκ νεότητος ἀφιέρωθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μένων ἐν Ῥώμῃ εἰσῆλθεν (1640) εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱησοῦϊτῶν, εἶτα δὲ (1648) ἐγένετο καὶ καρδινάλιος. Ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη ἀποθανόντος τοῦ ἑτεροθαλοῦς αὐτοῦ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως Βλαδισλάου ἀτίκτου, ἐγένετο αἱρετὸς βασιλεὺς τῆς Πολωνίας (1655). Οἱ πόλεμοι τοῦ ὅποιος διεξήγαγε κατὰ τῆς Σουηδίας καὶ κατὰ τοῦ Βρανδεμβούργου ὑπῆρξαν ἀτυχεῖς καὶ κατ' ἀκολουθίαν τότε ἡ Πολωνία ἀπώλεσε τὸ κυριαρχικὸν αὐτῆς δικαίωμα ἐπὶ τὴν ἰδίαν Πρωσσίαν καλουμένην χώραν, ἥς ἡ κυριαρχία περιῆλθεν εἰς τοὺς ἐκλεκτόρας τοῦ Βρανδεμβούργου, καὶ ἡ Ῥωσσία δὲ ἀφῆρσεν ἀπὸ τῆς Πολωνίας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰ. πάσας τὰς ἐκείθεν τοῦ Δαναστρὸς εἰς τὸ Πολωνικὸν κράτος ὑποκειμένης χώρας. Μετὰ τὰς ἀτυχίας ταύτας ὁ Ἰ. παρηγήθη τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῷ 1668 καὶ ἔζησεν ἰδιωτεύων ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1672). — 2) Ἰωάννης Γ' ὁ Σοβιέσκης, ὁ περίφημος αἱρετὸς βασιλεὺς τῆς Πολωνίας κατὰ γένοντος ἐξ οἴκου πολωνικοῦ εὐγενεῖς. Στρατιωτικὸς ὢν ἐκ νεότητος ἡγωνισθὲν ἐν τοῖς κατὰ τῶν Ῥωσσιῶν καὶ τῶν Ταρτάρων πολέμοις τῶν Πολωνῶν καὶ ἀνῆλθε βαθμυδὲν εἰς τὰ ἀνώτατα στρατιωτικά καὶ πολιτικά θξιώματα τῆς πατριδῆς αὐτοῦ, τῷ δὲ 1674 καὶ τὴν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος λαμπρὰν ἐν Χωτοῖμ ἐναντίον τῶν Τούρκων νίκην ἐξέλεγγε βραβεύως βασιλεὺς τῆς Πολωνίας. Τὸ λαμπρότατον ἔργον τῆς βασιλείας ταύτης εἶνε ὁ κατὰ τῶν Τούρκων μέγας συμμάχικος πόλεμος τοῦ 1683 καὶ τὸ ἀνδρείοτατον μέρος, ἔπειτα λαβὼν ὁ Σο-

διέσκηψε ἐν αὐτῇ ὡς νικητὴς τῶν πολεμίων κατὰ τὴν πρὸ τῆς Βιέννης μεγάλῃν μάχην τῆς 2/12 Σεπτεμβρίου 1683, κατ' ἀκολουθίαν τῆς νίκης ταύτης γενόμενος ἐλευθερωτὴς τῆς κινδυνεύουσας Βιέννης. Ἐτελεύτησε τῇ 1600.

ζ') Σ κ α ν δ ι ν α υ ῖ κ ὠ ν γ ω ρ ὠ ν ο ἰ ὄ ν ο -
μαστότεροι. 1) Ἰωάννης βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας, εἶτα δὲ καὶ Σουηδίας, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ Α'. Ἐγεννήθη τῇ 1455, τῇ 1481 ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας. τῇ δὲ 1497 καὶ Σουηδίας, ἀλλ' ἐνταῦθεν ἐξεδιώχθη μετὰ 4 ἔτη (1501). Ἐτελεύτησε τῇ 1573.—

2) Ἰωάννης Γ' βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, υἱὸς δευτερότοκος τοῦ Γουσταύου Βάζα (βλ. λ.). Ἐγεννήθη τῇ 1537, τῇ 1569 καθαιρέσας τὸν προσβύτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἐριχον ΙΔ' ἐγένετο βασιλεὺς. Διεξήγαγε πολέμους νικηφόρους κατὰ τῆς Ρωσίας, ἀφ' ἧς ἀπέσπασε τὴν Καρελίαν καὶ Ἰγγερμανλανδίαν (1583). Συνέχθη δὲ μετὰ τῆς Πολωνίας βασιλοπάιδος Αἰκατερίνης τῆς Ἰαγρελλονικῆς, προσήλθε κρυφίως τῇ ἐπιδράσει τῆς καθολικῆς αὐτοῦ συζύγου εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν (1580), ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐξήγγειρε βραδύτερον τὸν λαὸν τὸν Σουηδικὸν κατ' αὐτοῦ καὶ ἀπέθανε τῇ 1592 ἐν μέσῳ ταραχῶν. Διὰ τοῦ μνημονευθέντος γάμου τοῦ Γ', μετὰ Αἰκατερίνης τῆς Ἰαγρελλονικῆς ἡ Σουηδικὴ δυναστεία τῶν Βάζα ἐξέτεινεν ἀξιώσεις καὶ ἐπὶ τὸν Πολωνικὸν θρόνον, ἐν καὶ κατέλαβεν ἐπὶ τινὰ χρόνον.

η') Ἐν τοῖς Γ ε ρ μ α ν ο ἰ ῖς ἡγεμόσι τὸ ὄνομα Ἰωάννης φέρουσι πρὸ πάντων εἰς Σάξωνες. Ταῦτων οἱ δυναστότεροι εἶναι. 1) Ἰωάννης ὁ Ἐκλέκτωρ ἐκ τῆς Ἑρνεστινῆς γραμμῆς (βλ. Ἀλβερτινὴ γραμμή). Ἐγεννήθη τῇ 1468 καὶ ἐγένετο ἐκλέκτωρ τῇ 1525, ὑπῆρξε δὲ προστάτης καὶ προαγωγὴς τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐν Σάξωνίᾳ συμπράξας καὶ εἰς τὴν σύστασιν τῆς πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ συστάσεως μετὰ τῶν Προτεσταντῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας Σμαλκαλδικῆς ἐπικαλουμένης (ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ συνωμολογήθη) συμμαχίας. Ἐτελεύτησε τῇ 1532.—2) Γ. Φρειδερίκος ὁ μεγάλους, υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐγεννήθη τῇ 1563, διεδέξατο δὲ τὸν πατέρα τῇ 1532, μετέσχε τοῦ μεταξὺ τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου καὶ τῆς Σμαλκαλδικῆς συμμαχίας (ἰδ. ἀνωτέρω) θρησκευτικοῦ πολέμου, γενόμενος μάλιστα ἡγέτης τῶν Προτεσταντῶν ἡγεμόνων ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, καὶ διὰ τοῦτο προγραφεῖς ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος καὶ μετὰ τὴν ἤτταν ἐκπεσόν τῆς ἐν Σάξωνίᾳ ἀρχῆς μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ (τοῦ Ἑρνεστινοῦ) τῆς Σάξωνιας ἀπάσης περιελθούσης εἰς τὴν Ἀλβερτινὴν γραμμὴν (βλ. λ.) εἰς τὸν Ἰωάννην ὑπελείφθη μόνον μικρά τις χώραι ἐν Θυριγγίᾳ, ἐνθα ἴδρυσεν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἰέννης. Ἐτελεύτησε τῇ 1554.—3) Ἰωάννης (Δ') Γεώργιος

Δ' ἐκλέκτωρ Σάξωνιας ἐκ τῆς Ἀλβερτινῆς γραμμῆς (γεννηθεὶς τῇ 1585 καὶ ἀπεθ. 1656), γνωστὸς ὡς μετασχὼν τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου ἐναντίον τοῦ αυτοκράτορος ἐν συμμαχίᾳ μετὰ τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου (βλ. λ.) τῆς Σουηδίας.—4) Ἰωάννης (Ε') Γεώργιος Γ' ἐκλέκτωρ (γεν. τῇ 1647 καὶ ἀπεθ. τῇ 1691) γνωστὸς ὡς μετασχὼν μετὰ τοῦ Σοβιέσκ τῷ ὑπὲρ τῆς πολιορκουμένης ὑπὸ τῶν Τούρκων πολέμου καὶ συμμαχίας τῇ 1683.—5) Ἰωάννης Δ' (Νεπομυρὸν Μαρία Ἰωσήφ) βασιλεὺς τῆς Σάξωνιας, υἱὸς τοῦ Σάξωνος πρίγκιπος Μαξιμιλιανου. Ἐγεννήθη τῇ 1801, τῇ 1854 διεδέξατο εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Σάξωνιας τὴν ἀποθανόντα προσβύτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Φρειδερίκον Αὐγυστον Β'. Ὑπῆρξεν ἀγαθὸς βασιλεὺς πολλὰς εἰσαγαγὼν βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς πολιτείας καὶ ἰδίως εἰς τὰς δικαιοσύνης. Ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς Γερμανίας τὸ μὲν πρῶτον ἐγένετο πολέμιος τῆς Πρωσίας συναγθεὶς κατ' αὐτῆς μετὰ τῆς Αὐστρίας ἐν τῷ Αὐστροπρωσιτικῷ πολέμῳ τοῦ 1806· ἀλλὰ μετὰ τὴν νίκην τῶν Πρωσιτικῶν ὅπλων διατηρήσας τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν τότε ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσίας συνταθείσαν Βορειογερμανικὴν ἐνσπονδίαν ἐγένετο ἕκτος εἰλικρινὴς φίλος τῆς Πρωσίας, μετασχὼν τελεσφόρως τοῦ κατὰ τῆς Γαλλίας πολέμου τοῦ 1870-71. Ἐτελεύτησε τῇ 1873 καταλιπὼν τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν νῦν βασιλεύοντα υἱὸν αὐτοῦ Ἀλβέρτον. Ὁ βασιλεὺς Γ. ἐδημοσίευσεν καὶ φιλολογικὰ ἔργα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Φιλάλαθης (Philalethes), ἐν οἷς ἡ ἀξιολογώτερα μετὰφρασίς τῆς «Θείας Κωμωδίας» τοῦ Δάντη (δημοσιευθεῖσα τῇ 1871).

6) Ἀύστρο-ἰακὸ ὁ ἀρχιδούκας 1) ὁ ἀρχιδούξ Ἰωάννης (Βαπτιστὴς Ἰωσήφ Φαβιανὸς Σεβαστιανός), περιήρμος Αὐστριακὸς ἀρχιστράτηγος, ὁ ἕκτος υἱὸς τοῦ αυτοκράτορος Λεοπόλδου Β'. Ἐγεννήθη τῇ 1782, νέος δ' ἔτι ὢν μετέσχε τῶν κατὰ τῆς Γαλλίας στρατιῶν, ἤττηθη τῇ 1804 ὑπὸ τοῦ Μαρῶ ἐν Ὀενλίνδεν (21/3 Δεκεμβρίου), ἐνίκησε κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1809 τοὺς Γάλλους ἐν Ἰταλίᾳ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Σατοίλης (4/16 Ἀπριλίου) καὶ ἀπυδαικίσαν μέρος ἔλαβεν ἐν ταῖς στρατείαις τοῦ 1814-15. Τῇ 1848 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ συνελθούσης γερμανικῆς συντακτικῆς συνέδου (τοῦ κοινοβουλίου τῆς Φραγκφούρτης) Ἐπίτροπος τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, ἔτι δὲ πρότερον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς ἐνωρίθῃ καὶ ἐπίτροπος τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἐν Βιέννῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1848. Ἐτελεύτησε τῇ 1859.

7) ὁ Δὸν Ἰωάννης τῆς Αὐστρίας. Ἐν τοῖς Αὐστριακοῖς πρίγκιψι δυνάμει νὰ κατατάξωμεν τὸν περίφημον Ἰωάννην τῆς Αὐστρίας (Don Juan d'Austria). Οὗτος ἦτο νό-

ος υἱός ἐκ μὴ νομίμου γάμου τοῦ αὐτοκράτο-
ρος Καρόλου Ε' μετὰ τῆς Βαρβάρης Βλόμεργ,
θυγατρὸς ἀπλοῦ ξενόδοχου ἐν Ῥατισδόνη.
Ἐγεννήθη τῇ 1547 ἐν Ῥατισδόνη, ἀνετρά-
φη ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ κατέστη γενναῖος πολέ-
μαρχος κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Τῇ
1568 ἐπέλεμψεν ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν πειρα-
τῶν τῆς Βαρβαρίας τῶν λυμαινομένων τὰ εὐ-
ρωπαϊκὰ παράλια τῆς Μεσογείου, τῷ δὲ ἐπο-
μένῳ ἔτει (1569) κατέσπειλε τὴν ἐπανάστα-
σιν τῶν ἐν Γρανάδῃ Μωαμεθανῶν. Ἀλλὰ τὸ
λαμπρότερον τῶν κατορθωμάτων τὸ περιδα-
λὸν ἀφ' οὗτον δόξαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶναι ἡ ναυ-
μαχία τοῦ 1571 ἐν Ναυπάκτῳ (βλ. λ.). Δύο
ἔτη μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο (1573) ἐκυρίευσεν
τὸν Τύννητα, τῇ δὲ 1576 ἐπέμψθη εἰς τὰς
κατὰ τῆς Ἰσπανικῆς ἀρχῆς ἐπαναστάσας
Κάτω Χώρας, ἀλλ' ἐτελεύτησεν ἐνταῦθα πρὶν
ἢ κατορθῶσαι τὰ καταβάλλει αὐτάς. [Π. Κ.]
α) Ἀθησυνίας. Ἰωάννης, αὐτοκρά-
τωρ (νεγρὸς) τῆς Ἀθησυνίας. Φέρων πρότε-
ρον τὸ ὄνομα Κάσας ὑπῆρξεν ὑποδιοικητῆς Ἀ-
δρίας καὶ τῶν πέριξ, ἀπὸ τοῦ 1863 περιήλθεν
ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Γκυβαζῶ, τοῦ ἀντιπά-
λου τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου, ἐπαναστα-
τήσας δὲ κατ' ἐκείνου ὑπέταξε τῇ 1867 τὸν
Χαϊλῶν, διοικητὴν τοῦ Χαμαζέν, ἐκυρίευσεν
τὸ ἀπερῶτον ὠκεοῦμενον φρούριον Ἀμπά-
Τοῖν ἐν Τίγρῃ καὶ κατέλαβεν ἤδη τῇ αὐτῇ
ἔτει τὴν ὁσίαν βασιλείαν τοῦ Τίγρῃ. Μετὰ τὸν
ἀγγλοαθησυνιακὸν πόλεμον, καθ' ὃν ἐτήρη-
σεν οὐδετερότητα, καὶ τὴν πτώσιν τοῦ Θεο-
δώρου, ἤρξατο ἀγῶνι μετὰ τοῦ Κάσα καὶ
τοῦ Γκυβαζῶ περὶ τῆς αυτοκρατορίας, εἰς ὃν
νικήσας τέλος ὁ πρῶτος ἐστέθη αὐτοκράτωρ
προσλαβὼν καὶ τὸ ὄνομα Ἰ. τῇ 1872. Μέχρι
τοῦ 1879 διεξήγαγεν ἐπανειλημμένους ἀγῶνας
τοῦτο μὲν κατὰ τῶν ἐν τῇ γῶρᾳ ἀντιπάλων
αὐτοῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, οὓς ἐπανει-
λημμένως μὲν ἐνίκησε, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ
ἀνακτήσῃ μέρη τινὰ τοῦ κράτους τοῦ κατα-
ληθόντος ὑπ' αὐτῶν, ἐν ᾧ αὐτὸν ἀπησχόλουν
οἱ ἐσωτερικοὶ ἐχθροὶ τοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν
τοῦτον ἀπὸ τοῦ 1879 ἐπεκαλέσθη καὶ τῶν εὐ-
ρωπαϊκῶν δυνάμεων τὴν βοήθειαν. Ὁ Ἰ. εἰρ-
γάζθη συντόμως ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ
κόπου του, ἐδάμασε τοὺς ἀτιθάσσους Γκαλά,
τοὺς δὲ ὀρνομένους νὰ δεχθῶσι τὸν Χριστιαν-
ισμὸν Μωαμεθανούς ἠνάγκασε νὰ μετανα-
στεύσων. Ἐθαύμαζε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος διὰ
τὴν παλαιὰν του ἀκμὴν, ἐπανειλημμένως δ'
ἐπεμψεν ἐπιστελάς καὶ δῶρα τῇ βασιλεῖ
Γεωργίᾳ καὶ λατρὸν ἐξ Ἑλλάδος προσέλαβε
(τὸν κατόπιν τὰς Ἀθησυνιακὰς γραφὰς
κ. Ν. Παρίσην). Τῇ 1884 διὰ συνθήκης μετὰ
τῆς Ἀγγλίας ἀφῆκεν ἐλευθέραν τὴν ἐξαγιω-
γὴν καὶ εἰσαγωγὴν διὰ τῆς Μασσάδας, τῇ
αὐτῇ δ' ἔπει ἀπεδόθη αὐτῇ ἡ ὑπὸ τῶν Αἰγυ-
πτίων κατελειμμένη Βογοσλάνδη. Ἀρ' οὗτου
δὲ ἐγκρατεστάθησαν τῇ 1885 οἱ Ἰταλοὶ ἐν

Μασσάδα καὶ ἠθέλησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ
δικαιώματα τὰ παραχωρηθέντα τοῖς Ἀγγλοῖς,
ὁ Ἰ. μὴ ἀναγνωρίσας τὴν κατάληξιν ταύτην,
ἀπεφάσισε νὰ ἐκβάλῃ τοὺς Ἰταλοὺς διὰ τῆς
βίας ἐκ Μασσάδας. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1887
προυχώρησαν τὰ ἀθησυνιακὰ στρατεύματα
ὑπὸ τὸν Ῥάς-Ἀλούλα κατὰ τῆς πόλεως καὶ
κατέστρεψαν τὸν μικρὸν ἰταλικὸν στρατὸν τὸν
φυλάσσοντα τὰ πρὸ τῆς πόλεως ὕψη, δὲν ἤδυ-
νήθησαν δὲ στερούμενα πυροβολικῶν νὰ κα-
τορθώσωσι τι σπουδαῖον καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ
ὀπισθοχωρήσωσι. Τοιούτοιτρόπως ὁ Ἰ. ἀπώ-
λεσε τὸ μεγαλεῖον ἔπερ εἶχε μέχρι τότε.
Ὅτε δὲ προσήλκονον τὰ τοῦ νέου Μαχδὺ
στρατεύματα, ἐνίκηθη ὁ Ἰ. ἐν τῇ μάχῃ τοῦ
Μετεμμέ 9 Μαρτίου (ν) 1889 καὶ ἔπειτα μα-
χόμενος. [Β.Ε.]

Ἰωάννης εἶναι ὄνομα 23 παπῶν τῆς
Ῥώμης. Οἱ σημαντικώτεροι αὐτῶν εἶναι
Ἰωάννης ὁ Α', πάπας 528-6, ὅστις ἐφρίθη
ὑπὸ Θεοδορίου τοῦ βασιλέως τῶν Ὀστρο-
γόθων εἰς τὴν εἰρηνὴν, διότι σταλεῖς ἐπὶ κε-
φαλῇς πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα
ζητήσῃ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ
Α' ἐπιείκειαν κατὰ τῶν Ἀρειανῶν, ἐξήγησε
τὴν καταστροφὴν αὐτῶν. Ἡ δυτικὴ Ἐκκλη-
σία ἐορτάζει τὴν μνήμην του ὡς ἀγίου τῇ 27
Μαΐου. — Ἰ. ὁ Β', πάπας 872-882, ἔστειλε
τοὺς βασιλεῖς Κάρολον τὸν φαλακρὸν (875)
καὶ Κάρολον τὸν παχὺν (881), ἠναγκάσθη δὲ
νὰ πληρώσῃ ἐτήσιον φόρον εἰς τοὺς Σαρακη-
νοὺς. Τὸν ὑπὸ Ἀδριανοῦ τοῦ Β' ἐξορισθέντα
πατριάρχην Φώτιον ἀναγνώρισεν ἐπὶ τῇ 21
Ἰουλίου νὰ ἐπιτύχῃ εὐνοικίαν σύμβασιν παρὰ τοῦ
αὐτοκράτορος Βασιλείου, ἔστειλε δὲ καὶ ἀντι-
προσώπους εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συν-
οδὸν τοῦ 879 μὴ λαβὼν ὅμως τὰ ζητούμενα
ἀνεκάλεσε τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Φωτίου καὶ
ἐκήρυξε τὴν σύνοδον ἀκυρον. — Ἰ. ὁ ΚΒ', πά-
πας 1310-34, ἦτο λίαν πεπαιδευμένος θεο-
λόγος. ἠδρεύεν ἐν Ἀδινίῳ. Τὸν μετὰ τοῦ
Λουδοβίκου τοῦ Βαυαρῶ καὶ Φρειδερίκου τῆς
Αὐστρίας πόλεμον ἐξεμεταλλεύθη ἵνα σι-
μωσῇ τὴν παπικὴν δυνάμιν ἐν Γερμανίᾳ· ἔτε
δὲ ὁ Λουδοβίκος ὑπερέτρησεν ἐν τῇ ἀγῶνι
ἐκήρυχθη ὁ Ἰ. ἐναντίον του. Τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ
Λουδοβίκου ἐξελέγη (1328) ἄλλος πάπας, ὁ
Νικόλαος Ε', τοῦτον δὲ ἄρα ἀπεμακρόνηθη ἐξ
Ἰταλίας ὁ Λουδοβίκος, ἡγμολώτισεν (1330)
ὁ Ἰ. καὶ ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ, ἀφώρισεν
δὲ τὴν Γερμανίαν. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἰ. τῇ 1334
ἐνενηκοντοετῇ. — Ἰ. ὁ Η' λέγεται ὅτι κα-
τέσχε τὸν παπικὸν θρόνον γυνὴ τῆς Ἰωάννας,
μεταξὺ Λέοντος τοῦ Α' (-855) καὶ Πενθέκτου
τοῦ Γ' (-858). Ἡ περὶ αὐτῆς διήγησις, ἥτις
εἶναι καὶ ἀντικείμενον ἔργον τοῦ ἡμετέρου Ε.
Ῥαῖδου («Ἡ πάπισσα Ἰωάννα»), ἀπεδείχθη
ἥδη περὶ τὰ μέσα τοῦ 15 αἰῶνος ὑπὸ τοῦ προ-
τεστάντου Blondel ὡς μῦθος, φαίνεται δὲ ὅτι

τὴν γένεσιν ἔλαβεν ὁ μῦθος οὗτος ἐκ τῆς γυναικοκρατίας τῆς ἐπὶ τῶν φερόντων τὸ ὄνομα Ἰ. παπῶν, ἀπὸ τοῦ Ἰ' μέχρι τοῦ ΙΒ' (919-963). Πρβ. περὶ τούτου Döllinger, die Papstfabeln des Mittelalters (Monach. 1863). [B.E.]

Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 12 μ. Χ. αἰῶνος Σύριοι ἐπίσκοποι διέδωκαν εἰς τὰς χριστιανικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης παραδέξους τινὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Πρεσβυτέρου ὡς πρεσβυτέρου ἢ καὶ ὡς ἰσχυροῦ ἡγεμόνος ἅμα καὶ ἐπισκόπου τῶν ἐν τῇ ἀπωτέρῳ Ἀσίᾳ χριστιανῶν. Ἐγνώσθη δὲ τότε καὶ ἐπιστολὴ τις τοῦ Ἰωάννου τοῦ πρεσβυτέρου «πρὸς τοὺς Χριστιανούς ἡγεμόνας τῆς Ἀσείας». Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη θεωρουμένη σήμερον ὡς ἀπὸ κρυφον ἐγγράφον τῶν Σύρων ἱερέων, ἐνομισθῆναι τότε ὡς αὐθεντικὴ καὶ ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Γ' ἐξέωρθε πρὸς τὴν ἀπάντησιν εἰς αὐτὴν ἀποστείλας πρὸς τοῦτο τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱατρὸν Φίλιππον εἰς τὴν ἐνδον Ἀσίαν (1177). Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Πάπα ὡς καὶ αἱ κατὰ τὴν ἐπόμενον αἰῶνα εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Μογγόλου Χάνου τῆς Κίνας ἀποσταλθεῖσαι πρεσβεῖαι ὑπὸ τινων Εὐρωπαίων ἡγεμόνων, ἰδίως ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Θ' τοῦ Ἁγίου τῆς Γαλλίας, οὐδὲν κατώρθωσαν νὰ φέρωσιν εἰς φῶς περὶ τοῦ περιγρήμου Ἰωάννου. Ἐπιστεύθη μάλιστα μετ' ὀλίγον ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος εἰς σχέσεις πρὸς τὴν παπικὴν αὐτὴν ἔλθουσα χριστιανικὴ Ἀθησυνία, ἡ θεωρουμένη τότε καὶ ἐτι ὕστερον, ἕνεκα τῆς ἐπικρατοῦσης ἐτι περὶ τὴν γεωγραφίαν παχυλῆς ἀμαθείας, ὡς χώρα Ἀσιατικὴ, ἦτο ἡ πατρίς καὶ τὸ κράτος τοῦ Ἰ. τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ ἡ δεξασία αὐτῆς ἐπεκράτησε μέχρι τοῦ ΙΣ' αἰῶνος καὶ περὶ τὰ τελευταῖα ἐτὴ τοῦ ΙΕ' οἱ Πορτογάλοι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου διὰ ξηρᾶς μεταβαίνοντες εἰς Ἀθησυνίαν ἐξήχουν τὸ περιγρημὸν κράτος τοῦ Ἰωάννου. Τέλος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἐπὶ τὰς διὰ πολλῶν ἐρευνῶν καὶ ἰδίως διὰ τῶν ὑπὸ Ῥώσων σοφῶν ἐν Μόσχῃ Ἀσίᾳ ἀνακαλυφθεῖσιν Συριακῶν ἐπιγραφῶν πολλῶν χριστιανικῶν τάσεων ἐν χώραις Τουρδικαῖς καὶ Μογγολικαῖς ἐγνώσθη ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἀπὸ τοῦ Η' μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος εἶχε διαδοθῇ ὑπὸ τῶν Νεστοριανῶν ἱεραποστόλων εἰς τὴν μέσην καὶ ἀνατολικὴν Ἀσίαν ἐν Τουρδικαῖς, Μογγολικαῖς καὶ Σινικαῖς χώραις, καὶ ὅτι πολλοὶ Τούρκοι καὶ Μογγόλοι ἡγεμόνες ἐπρέσβευον τὸν χριστιανισμὸν μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ἐγένετο εὐλογος ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ περίπυστος Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος ἢ βασιλεὺς ἦτο ἀπλοῦστατα ἡγεμὼν τις Μογγόλος χριστιανὸς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος Οὐγγ-Χάν (Χάνος Οὐγγ) ὀρχων τῆς φυλῆς τῶν Καραϊτῶν, καὶ ὅτι οἱ Σύριοι μεταβαλόντες τὸ ὄνομα εἰς Ἰουχάν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Π. παράδοσιν (ἐν τῇ Συριακῇ Ἰωάννης λέγεται Ἰουχανάν). [Π. Κ.]

Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεύς. Ἑλλήν ἱστορικὸς ἀκμάσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5' μ. Χ. αἰῶνος. Συνέγραψε Χρονικὴν ἱστορίαν, ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀναστασίου (518), βασιζομένην ἐπὶ καλῶν ἀρχαίων πηγῶν, ἃς ἐχρησιμοποίησε μετὰ καλαισθηταῖς καὶ νῦν. Τὸ ἔργον τοῦ δὲ πάλιν ἐχρησιμοποίησεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους γρονογράφους ὡς πολὺτιμος καὶ πλουσία πηγή. Ἐκδ. ἐν Müller, Fragm. hist. graec. Πρβ. G. Sotiriadis, Zur Kritik des Joh. von Antiochia ἐν Jahn's Jahrb. 16 Supplementb. (1880) 1—125. [B.K.]

Ἰωάννης ὁ Χρυσορροάς, οὕτως ἐπικαλούμενος ἐπὶ τιμῇ ὑπὸ τοῦ Θεοφάνους καὶ ἄλλων ἐκ συγκρίσεως πρὸς τοὺς χρυσορροᾶς ποταμούς, γνωστότερος δὲ ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ ἐπωνυμίου Δαμασκηνῶν, ὁ πατὴρ καὶ θεμελιωτὴς τῆς μεσαιωνικῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλοσοφίας (Πρβ. Βυζαντιανὴν φιλοσοφίαν ἐν ἀρθρῷ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία), ἅμα δὲ καὶ ὁ μέγιστος τῆς Ἀνατ. ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογράφος καὶ διαρρυθμιστὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ὑγεννήθη λήγοντος τοῦ Ζ' αἰῶνος ἐν Δαμασκῇ, ἀπέθανε δὲ πρὸ τοῦ 754. Κατ' ἕτος ἐξ οἰκογενεῖας ὀνόματι Μανσοὺρ, ἐχούσης παρὰ τοῖς Σαρακηνεῖς κληρονομικὸν ὄξωμα, τρέπον τινὰ ἐπιτηρήσεως τῆς ἐν Συρίᾳ εἰσπραξέως τῶν φόρων ὑπὸ μοναχῷ δέ τινος Κοσμᾶ, ὡς αἰχμαλώτου ἀχθέντος ἐκ Σικελίας εἰς Δαμασκόν, ἐπαιδεύθη ὁμοῦ μετὰ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Ἱεροσολυμίτου τὴν τε ἐσώ καὶ τὴν ὕψαθεν σοφίαν. Κατ' ἀρχὰς διετελέσεσθαι πρὸς τὸ Ἰ. ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Χαλιφῶν, ἀλλ' εἴτα ἀπεσύρθη ὡς μοναχὸς ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα, ἐκεῖ φαίνεται ὅτι καὶ ἀπέθανεν. Ἦ. δ. Δαμασκηνὸς ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δογματικῆς, οὕτινος τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὸ κύρος οὐδαίς τῶν μεταγενεστέρων ἐκτῆσατο, οὐδ' αὐτὸς ὁ Φώτιος. Καὶ ἡ Δυτικὴ δ' ἐκκλησία ἀριθμεῖ τὸν Ἰ. ἐν τοῖς ὁρθόδοξοις διδασκάλοις τῆς Ἐκκλησίας. Κατέχομεν δὲ αὐτοῦ ἔργα δογματικά, πολεμικά καὶ ἐξηγητικά, Ὀμιλίας καὶ ὕμνους, ὧν μακρότατος εἶναι ὁ κατάλογος. Ἐκ τῶν θεολογικῶν τὸ κύριον ἔργον τοῦ εἶναι ἡ Πηγὴ γνώσεως, διαιρούμενον εἰς τρία μέρη ἢτοι εἰσαγωγὴν διὰλεκτικὴν («Κεφάλαια φιλολογικᾶ»), ἱστορικὴν ἐκθεσιν («Περὶ αἰρέσεων») καὶ τὸ κυρίως δογματικὸν μέρος («Ἐκθεσις ἀκριβοῦς τῆς ὁρθοδόξου πίστεως»). Καὶ εἰς τὰ τρία δὲ ταῦτα κεφάλαια μεγάλως ἐπωφελέθη ὁ Ἰ. τοὺς πρὸ αὐτοῦ γράψαντας, πολλὰ δὲ αὐτῶν συναγαγόν. Μάλλον ἐνεξάρτητος δεικνύται ἐν τοῖς περιγρήμεις αὐτοῦ τρισὶ λέγοις «Πρὸς τοὺς διαβάλλοντες τὰς ἀγίας εἰκόνας», οὗς ἔγραψεν ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν ἐτεῖ 726 ἀπαγορεύσεως αὐτῶν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἰσακ-

ρου (βλ. Εἰκονομαχία), κατὰ διαφόρους ὁμῶς ἐποχάς, καὶ εἰς τινες θεωροῦνται ὡς 8, τι ἀριστον ἐγράφη πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν εἰκόνων. Ἐτερον ἔργον τοῦ Ἰ., «Τὰ ἱερὰ παράλληλα», ἥτοι θεολογὸς συλλογὴ χωρίων τῆς Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων, διεσώθη ἡμῖν ὑπὸ πολλὰς λίαν ὁλλήλων ἀρισταμένως μορφάς, ὧν δέδοται εἶναι τίς ἡ ἥττον ἐφαρμένη ὡς καὶ ἂν πράγματι ὁ Ἰ. ἐγράφε τοιαύτην συλλογὴν. Εἰς τὰ ἐλάσσονα ἔργα τοῦ Ἰ. καταλέγονται πολεμικά τινα κατὰ τῶν Ἰακωβιτῶν, τῶν Μανιχαίων καὶ τῶν Μεντοβελιτῶν, Διάλογος Χριστιανοῦ καὶ Σαρακηνοῦ, πρὸς ματεῖται περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, περὶ νηστείας κτλ., περὶ τοῦ τρισαγίου ὕμνου, εἰς δὲ Ὀμιλίας, Εὐχαί. Ἀπιθάνως ἀποδίδεται τῷ Ἰ. τὸ μεναχικὸν μυθιστόρημα Βαρλαάμ καὶ Ἰωάσαφ.

Ὁδὴ ἥττον μέγας εἶναι ὁ Ἰ. διὰ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑμνογραφίᾳ θαυμασίαν παραγωγὴν του. Ἐν τῇ μουσικῇ ἐπενέησε πλεῖστα σπέρματα καὶ ἄλλα ἐτροποποίησεν ἢ ἄλλοθεν παραλαβὼν εἰσέγαγεν εἰς χρῆσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς πρὸς τὴν ῥυθμὴν τὰ τροπάρια τοῦ Ἰ. ἐποιήθησαν κατὰ ποιητικὰ μέτρα ὅτινα παρέλαβεν ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τὸ δὲ μέλος ἐκάνονισεν ἐκ διαφόρων ῥυθμῶν συνθέσας πρὸς εὐτακτον καὶ σεμνὴν τοῦ θείου καταρτισμὸν. Τὸ πρῶτον ῥηματικὸν προῖον τοῦ Ἰ. θεωρεῖται ἡ Ὁκτώηχος, περὶ ἧς ἐν τούτοις πολλὰ νωστὶ ἐξηγέθησαν ἀμφιβολίαι, ἀναγομένης πιθανῶς εἰς ἀρχαιότεραν ἐποχὴν, διαρρυθμισθείσης δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰ. Ἡ Ὁκτώηχος περιλαμβάνει ἁγματοποιήτους κανόνας διὰ τὴν ἐδδομάδα ὅλην καὶ εἰς τοὺς ὀκτὼ ἡμέρας τῆς ἐκκλ. μουσικῆς ὡς ἔχει δὲ νῦν, μόνον αἱ τῶν Κυριακῶν ἀκολουθίαι ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἰ. καὶ αὐταὶ ὀχι ὁλόκληροι. Ἡ Ὁκτώηχος θεωρεῖται ἰδίως διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν ἐν αὐτῇ δογματικῶν ἐννοιῶν. Πολλοὶ ὑψιπέτεστερος δεικνύται ὁ ποιητὴς εἰς τοὺς ἁγματοποιήτους κανόνας, ὧν ἐποίησε τοὺς ἀριστοὺς ὅσων κατέχει ἡ Ἐκκλησία. Μεγαλοπρεπέστατοι εἶναι ἰδίως οἱ τῶν Χριστογενῶν, τῶν Θεοφανείων, τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τοῦ Πάσχα, ὧν οἱ τρεῖς πρῶτοι εἰς ἱαμβικούς τριμέτρους, ὁ τελευταῖος δ' ἰδίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρότυπον ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως. Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι πολλὰ τῶν ῥημάτων τοῦ Ἰ. εἶναι ἡνθολογημένα ἐξ ἄλλων ἔργων καὶ ἰδίᾳ τῶν τοῦ Ναζιανζηνοῦ Γρηγορίου. Περὶ τῆς γνησιότητος τῶν τριῶν ἀνωτέρω ἱαμβικῶν κανόνων πολλὰ ἀπὸ τῶν βυζ. ἀκόλῃ χρόνων ὑπῆρχον ἀμφιβολίαι ἐνεκα ἰδίως μετρικῶν ἐν αὐτοῖς σφαλμάτων καὶ σολοικισμῶν. Πλὴν τούτων ἐποίησεν ὁ Ἰ. καὶ ἄλλους πολλοὺς κανόνας ἐν ὧν ὑπὲρ τοὺς 60 εἰς τὰς κυριώτερας ἐορτάς τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τοὺς ὁποῖους πολλὰ ἀπὸ τοῦ ἸΑ' αἰῶνος ἐγράφησαν ἐρμηνεῖαι. Λίαν ἀρέσκειται ὁ Ἰ. εἰς

δυσχερέστατα ποιητικὰ παίγνια, οἷον τὰ ἀκρόστιχα κτλ., ὅτινα παρέλαβεν ὡς εἰκὸς τὴν σύνθεσιν τῶν ῥημάτων του καὶ καθιστῶσιν ἐνιαχοῦ αὐτὰ λίαν δυσνόητα. Ἐποίησεν εἰς διάφορα χωριστὰ τροπάρια καὶ μέλη εἰς ὑπάρχοντες ὕμνους (οἷον Κεκραγάρια κτλ.). Ἐν γένει ὡς πρὸς τὴν ὑμνογραφικὴν δέξαν μόνος παρὰ τὸν Ἰ. ἵσταται Κοσμάς ὁ Μαίουμα. Ἡ μουσικὴ τοῦ Ἰ. εἰσέχθη κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα εἰς Ῥωσίαν. [Κ.Β.]

Ἰωάννης Χρυσόστομος. Βλ. Χρυσόστομος.

Ἰωάννης ὁ νομοφύλαξ (Ἐφίλιτος), βυζαντινὸς νομοδιδάσκαλος, ἀγνωστον πότε γεννηθεὶς, ἐκ Τραπεζούντος δὲ καταγόμενος. Ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου διαώρισθη νομοφύλαξ, ἥτοι καθηγητὴς τῆς νομικῆς ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τότε ἐπανιδρύθεισῃ νομικῇ σχολῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνακληθεὶς τῆς θέσεως ταύτης ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστικὸν ἐξίωμα διορισθεὶς ἐπὶ τῶν κρίσεων, διατηρήσας ὁμῶς καὶ τὴν τίτλον τοῦ νομοφύλακος. Ἀσπασθεὶς τῇ 1054 τὸν μοναχικὸν βίον ἐγένετο τῇ 1064 πατριάρχης, ἐν ᾧ ἐξίωμάτι ἀπεβίωσε τῇ 1075. Συνέγραψε πολυπληθῆ συγγράμματα, πάντα ἀπολεσθέντα πλὴν τῶν ἐν τοῖς Βασιλικαῖς σωζομένων σχολίων αὐτοῦ. Πρὸ Ἰ. Α. Βαλαωρίτου, Ἰωάννης ὁ Νομοφύλαξ, ἐν Ἐφημερ. Ἑλλην. καὶ Γαλλ. Νομολογίας Τόμ. Ε' σελ. 329. [Πφ.]

Ἰωάννης Ἀγι. ο. σ. 1) Χωρὶον Εὐδοίας τοῦ δήμου Αὐστίων ἀπέχ. 1 ὥρ. Β τοῦ Ἀλκιβίου. Κἀτ. 287. — 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Ἡραίας ἀπέχ. ὥρ. 2. 15' ἀπὸ Παλούμπας Δ. Κἀτ. 290. Πρὸς ΝΑ τοῦτου κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Λαδώνος μετὰ τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ ἐπὶ λέου δεινδροσκεπτοῦς ὀριζομένου ἐκατέρωθεν ὑπὸ χαράδρας φαίνονται τὰ εἰσέπια τῆς Ἡραίας. — 3) Ἐδρα θερυνὴ τοῦ δήμ. Θυρίας ἀπέχ. 8 ὥρ. ἀπὸ Λεωνιδίου καὶ 4 Δ ἀπὸ τοῦ Ἀστρου, ἔδρας χειμερινῆς. Ἐχει 491 κατ. καὶ κίτται ἐπὶ κλίτους ὄρους ὕψηλοῦ ἐν μέσῳ κήπων καὶ πλουσίας φυτείας. Ἀνωθεν τούτου ὕψονταί αἱ χιονοσκεπεῖς κορυφαὶ τοῦ Πάρνωνος, ἐπὶ κορυφῆς δὲ ὄρους μεμονωμένου παρατηροῦνται τὰ εἰσέπια φρουρίου Κἀστρου τῆς Ἡραίας, περὶ οὗ ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἀντίστην ἐπὶ 12 ἔτη εἰς τὰς ἐφ' ὅρους τῶν Τούρκων ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ Καταλάνης τινὸς ἐκυριεύθη ὑπὸ τούτων διὰ θύλου. — 4) Χωρ. Εὐδοίας τοῦ δήμ. Ἰσινίων ἀπέχ. ὥρ. 1. 15' ἀπὸ Ξηροχωρίου. Κἀτ. 319. — 5) Χωρ. τοῦ δήμ. Κλειωνῶν κειμενον ΝΑ (ὥρ. 2. 45') τοῦ Κίλειομοδίου πρὸς τὰ θρία τοῦ δήμ. Σελυγείας. Κἀτ. 300 ἐμειλυνται τὴν Ἀλδανικὴν. — 6) Χωρ. τοῦ δήμ. Λετρίων ἀπέχ. 45' Δ τοῦ Πύργου. Κἀτ. 490. Μεταξὺ τοῦ.

του και της ὁλης της Ελώδους και ἀλμυρᾶς λίμνης Μαυρία διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος Πύργου-Κατακλιώλου. Κατέχει δὲ τὸ χωρίον τὴν τοποθεσίαν τῶν ἀρχαίων Λατρίνων.—7) Χωρ. τοῦ δήμου. Σπάρτης, ἀφ' ἧς ἀπέχει πρὸς ΝΔ 1 ὥραν. Κάτ. 1076. Κεῖται ἐν τῇ πεδιάδι παρὰ ῥύακα χυνόμενον εἰς τὴν Ἰβρώταν καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Μισοτρά εἰς Γούβειν ὁδοῦ.—8) τοῦ δήμου Πλελεατῶν τῆς Φθιώτιδος, ἔχον 91 κατ.—9) τοῦ δήμου Μονιμβασίας, ἔχον 241 κατ.—10) τοῦ δήμου Ποταμογεντῶνων τῆς Κερκύρας, ἔχον 216 κατ.—11) Χωρίον τῆς Θράκης ὑπαγόμενον εἰς τὴν διοίκησιν Βιζύης, ἀφ' ἧς ἀπέχει 2 ὥρ. πρὸς Β. Κάτ. 750 ἑλλ.—11) ("Αγ. Ί. Πέντης). Χωρ. εἰς τὰ περὶ χώρα τῶν Ἀθηνῶν, μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Φαλήρου, ἔχον 158 κατ. [Μ. Σ.]

Ίωάννινα εἶνε ἡ πρωτεύουσα πάλιν τῆς Ἠπείρου. Κεῖται ἐν τῇ κέντρῳ σχεδὸν τῆς Ἠπείρου παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀκρὰν τῆς ὁμιονόμου κοιλάδος, ἀρχαίας Ἑλλησπίας, ἣτις ἔχει μῆκος 20 μιλίων καὶ πλάτος 7, ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης 1800 ποδῶν, παράγει ἀξιόλογον χέρτον ἰδίως καὶ περικυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ συνεχῶν ὄρεων ὑψηλῶν καὶ χιονοσκεπῶν κατὰ τοὺς πλείοτερους μῆνας τοῦ ἔτους. Μεταξὺ δὲ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἀπέναντι ὄρους Μισοκέλι ἀπλοῦται μεγάλη καὶ βαθεῖα λίμνη μετὰ νήσου, ἣτις τρέφει ἀξιολόγους ἰχθῦς καὶ ὑποτίθεται ὅτι εἶνε ἡ ἀρχαία Παμβώτις. Εἶνε παντελῶς ἀγνωστον πότε ἀκριδῶς συνωκίσθησαν τὰ Ί., ὅ,τι δὲ μόνον γνωρίζμεν εἶνε ὅτι ὑπῆρχον περὶ τὰ τέλη τοῦ 9 μ.Χ. αἰῶνος, διότι ἀναφέρεται Ζαχαρίας τις, ἐπίσκοπος αὐτῶν, εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 879 συγκροτηθείσης Συνόδου. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι αὐτῶν μετέωκησαν ἀπὸ τῆς πηλῶν, ἐπὶ τῇ λόφῳ τῆς νῦν Καστρίτης, ὑπαρχούσης ἀρχαίας πόλεως, ἣτις ἴσως ἦτο ἡ Πασσαρῶν. Κυρίως ὅμως ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ἀρχίζει νὰ γίνηται γνωστὴ καὶ βεβαιότερα ἀπὸ τοῦ 1081, ὅτε ὁ Νορμανδὸς Βοημενδὸς εἰσβάλων εἰς τὴν Ἠπείρον διὰ τῆς Βογενετίας ἐπὶ κεφαλῇς τυχεδωτικῆς ὁδοῆς καὶ νικήσας τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν ἐκυρίευσεν τὰ Ί. Ὁ Βαϊμοῦνδος ἐσκαψὲ τότε περὶ τὴν πόλιν βαθείαν τάφρον, σωζομένην μέχρι σήμερον μετὴν ὀνομασίαν *χά ν δ α κ ι τ ο υ Β ε ν ε τ σ ι ἀ ν ο υ*, κ' ἐπεσκέυασεν τὸ φρούριον, τὸ ὁποῖον προὔπηρχε, τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 12 αἰῶνος πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν κατὰ καιροὺς βερβάρων ἐπιδρομῶν. Ὁ Βενιαμὴν Τελέδιος περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα τῇ 1160, λέγει περὶ τῶν Ί. ὅτι τὰ εὗρεν ἐν εὐημερίᾳ καὶ προόδῳ. Καὶ δικαίως, διότι ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς αὐτοκρατόρων εἶχον προικοδοτηθῇ τότε ἢ τε κοινότης ἔλη καὶ οἰκογένεταί τινες ἰδιαί-

τέρως καὶ ἡ ἱερὰ μητρόπολις διὰ διαφορῶν ἰδ. οὐκρινῶν, ἕνεκα τῶν ὑφιστάτων ὑπηρεσιῶν ἀε πάντοτε προσέφερον τὰ Ί. εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἐκκλησίαν. Ὅτε δὲ (1204), ἐνῷ ἐλάνηται ἡ Ἑλλάς εἰς κατακτηθῇ ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος Κομνηνὸς ἐπανεστάτησεν ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἱδρύσεν ἐνταῦθα ἐλευθερίαν ἑλληνικὴν ἡγεμονίαν, Δεσποτὰ τὰ τὸ ν τ ῆς Ἑ λ λ ᾶ δ ο ς (βλ. λ.) ἐποντομασθεῖσαν, τὰ Ί. ἐγένετο ἔθρα αὐτοῦ. Πάντες δὲ οἱ κατὰ καιροὺς Δεσποταί (1204-1431), ἐκτὸς ἑνός, τοῦ Θωμᾶ Γ', ἔχον μόνον ἐσεδάσθησαν τὰς ἡγεμονικὰς θωρεὰς καὶ προνομίαις τῶν Ί. ὁλλὰ καὶ ἐπηρέησαν αὐτάς. Τῇ 1285 ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀνδρόνικου ἡ ἐπισκοπὴ Ί. ὑπαγομένη μέχρι τοῦδε εἰς τὴν μητρόπολιν Ναυπάκτου, προήχθη εἰς μητρόπολιν ἐκκλησιαστικὴν πάσης Ἠπείρου καὶ Κερκύρας. Τὸν Οὐκτώρειον δὲ τοῦ 1341 παρεδόθησαν τὰ Ί. εἰς τοὺς Τούρκους διὰ προνομίων γενναιοτάτων, ἅτινα ἤρχισαν ὑπὸ τῶν Τούρκων καταπατούμενα ὅτε μετὰ τινα ἔτη ὥρμησαν εὐτοὶ ν' ἀρπάξωσι διὰ συζύγους των θυγατέρας τῶν χριστιανῶν τῆς πόλεως καὶ κατηργήθησαν ἐντελῶς μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔκβασιν τῆς ἐπαναστάσεως (1612) Διουσιῶ τοῦ Σκυλοσόφου (βλ. λ.). Ἐπὶ Τουργοκρατίας οἱ διοικηταὶ τῆς Ἠπείρου, ἕνεκα τῆς φύσεως τοῦ τόπου ἀποχωρισμένου ὄντος τῆς βασιλευσούσης, διετέλουν κατὰ ἀνεξάρτητοι. Οἱ δὲ ἐν Ί. διοικούντες μέχρι τοῦ 1740 διορίζοντο καὶ ἐξηρτώντο ὑπὸ τῶν ἐν Τρίνῃ διοικητῶν ὡς τοποτηρηταὶ (μουτεσελίμαι). Ἀπὸ τῆς κατακτήσεως μέχρι τοῦ 1550 ἀγνωστον εἶνε οἱ γρηματίαντες τοποτηρηταί. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1550 μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐκυβέρνησαν τὴν Ἠπείρον, μὲ ἔθραν τῶν τὰ Ί. πάντοτε, 30 περίπου πασσαδες, Ἰωαννῖται οἱ πλείστοι, ὑπὲρ οὓς τὴν μάλλον ἀξιοσημειώτων θέσιν κατέχει ὁ Ἀλῆς Τεπελενλῆς (1788-1820) ὅστις ἐδωκεν ὅλως νέαν σφύρην εἰς τὰ Ί. ἐπὶ τῆς σατραπείας τοῦ (βλ. λ.). Ὁ περιηγητὴς Spon (1665) εἶδε τὰ Ί. διαπρέποντα ἐπὶ πλουανθρωπία λαμπρότητι καὶ πλούτῳ ἐμπορικῷ, ὅ δ' ἐν Ἠπείρῳ πρᾶκτωρ τῆς Γαλλίας Garnier (1802) παραβάλλει αὐτὰ πρὸς τὴν Μασσαλίαν. Τῇ 1731 τὰ Ί. περιεῖχον 40000 κατοίκους ἐξ ὧν τὰ 3/4 χριστιανοί, τῇ 1754 ἀνῆλθον εὐτοὶ εἰς 45000, ἐνῷ ἐπὶ Ἀλῆ πασσά μόνον εἰς 16000 συνεπείσθησαν. Σήμερον δὲ τὰ Ί. ἔχουσι 17000, ὧν τὰ 2/3 καὶ πλεον εἶνε χριστιανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Τούρκοι καὶ Βερβαῖοι ἐμμελόντες ἀποκλειστικῶς ἅπαντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἣν μέχρι τοῦ 1892 μετεχειρίζοντο καὶ εἰς τὰ δικαστήρια. Διαίρουται τὰ Ί. εἰς 22 συνείκας, ἔχουν 17 τζαμιά μετὰ θωμανικῶν σχολείων, 2 συναγωγὰς μεθ' ἑνὸς κοινῷ Ἰσραηλιτικοῦ σχολείου, 8 δὲ ἐκκλησίας χριστιανικὰς ὁρθόδοξους, 1 γυνάσιον καὶ σχολαρχεῖον ἑλλήν., 4 δημοτ. σχο-

λεῖτα, τρία παρθενωγεῖα, νοσικεμεῖον, πτω-
χεκμεῖον, κατάστημα ἐλεῶν, φιλανθρωπικὸν
φαρμακεῖον, γερωντοκμεῖον, ὀφρανοτροφεῖον,
μητρόκομον, διοικητήριον καὶ στρατὸν αἰ-
όλογον. Ἡ ἐπαρχία Ἰ. διαιρεῖται εἰς 4 τμή-
ματα: Κούρεντα, Ζαγέρι, Μαλακάσι, Τσαρ-
κοβίστα. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἰ. ἀσχολοῦνται
ἀνέκοθεν εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν, μὴλωτοποιαν,
κηροποιαν, χρυσοποιαν, βαπτικὴν, κεντητι-
κὴν καὶ ἐμποριαν. Ἰδίως τὸ ἐμπόριον διενήρ-
γουν οὗτοι κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας
ἐπιτηδεύοντες ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ, ὅπου πολλοὶ
ἐξ αὐτῶν διὰ τῆς οἰκονομίας των καὶ τῶν
ἀφθόνων κερδῶν ἀπέκτησαν πλοῦτην κολοσ-
σαίαν. Καὶ τὰ πλοῦτη των ταῦτα διέθεσαν
ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν ἐν τῇ πατρίδι των καὶ
ἐν ἄλλαις ἐλληνικαῖς χώραις σκεπῶν, ὡς εἰ
Ζωσιμάδα, Μαροῦτσα, Καπλάναι, Μπαλά-
νος, Χατζηκώστας, Ζούκας, Γεωργίος Σταύ-
ρου, Γκιούμας, ἰδίως ὑπὲρ διατηρήσεως ἑλλη-
νικῶν σχολείων, τὰ ὅποια πρῶτος ἰδρύσατο
εἰς Ἰ. ὁ πρῶτος Δεσπότης αὐτῶν Μιχαὴλ ὁ
Κομνηνός (1200), καὶ τὰ ὅποια κατὰ τὸν
παρελθόντα αἰῶνα εἶχον ἀνέλθῃ εἰς τοιαύτην
περιωπὴν, ὥστε εἶχον καταστῆ τὰ Ἰωάννινα
τάδε πνευματικὴ ἐστία τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ
ἐφημιζέτο ὡς τὸ δεξιὸν ὄμμα τῆς Ἑλλάδος,
ἀντικαταστήσαντα τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐ-
κείνους κατεπτωκυῖαν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν.
Ἐδίδαξαν δὲ κατὰ καιροὺς εἰς τὰ σχολεῖα
τῶν Ἰ. οἱ Φιλανθρωπικοί, ὁ Τσεκούλης, Με-
λέτιος ὁ γεωγράφος, Βησσαρίων ὁ Μακρῆς,
ὁ Σουγδευρῆς, ὁ Ἀνθρακίτης Μεθόδιος, οἱ
Μπαλάνοι Βασιλόπουλος καὶ Κοσμᾶς, Εὐ-
γένιος ὁ Βουλγαρὶς, ὁ Ψαλίδας, ὁ Δίσωπος
κτλ. [Κ.Δ.Κ.]

Ἰωάννου Ἀγ. μονή, τοῦ δήμου Καραῖς
τῆς Λευκάδος Κατεκίετα ὑπὸ 9 μοναχ. [Μ.Σ.]

Ἰωάννου (Φίλιππος) Βλ. Φίλιππος.

Ἰωάκ. 1) Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ 841-
825 π. Χ., διάδοχος τοῦ Ἰωαχάζ. Οὐ μόνον
τὰς ὑπὸ τῶν Σύρων ἐπὶ τοῦ πατρὸς του κερ-
σθεῖσας χώρας ἀνέλαβεν, ἀλλὰ καὶ νικήσας
τὸν βασιλεῖα τοῦ Ἰούδα ἤχμαλῶτισεν αὐτόν,
κυριεύσας δὲ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐσύλησε τὰ τε
βασιλεία καὶ τὸν ναόν. — 2) Βασιλεὺς τοῦ βαλ-
ταίου Ἰούδα 874-840 π. Χ. Ἦτο υἱὸς τοῦ
βασιλέως Ὀρχέλιου, οὗτος ἡ μήτηρ Γεθ-
λίαν (ἀδελφὴ μὲν τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἀ-
χαάβ, σύζυγος δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα
Ἰωρὰμ) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀρχέλιου θα-
νατώσασα πᾶσαν τὴν βασιλικὴν οἰκονομίαν
κατέλαβεν αὐτὴ τὴν ἀρχήν. Ἀλλ' ὁ μικρὸς
Ἰ. διεσπώθη ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὀρχέλιου
Ἰωθαβὲ καὶ μετὰ 6 ἔτη, ἐπταέτης τὴν ἡλι-
κίαν ἀνεκκρύχθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως βασιλεὺς
τοῦ Ἰούδα ἐν τῷ ναῷ (874 π. Χ.), μεθ' ἧς ἡ Ἰο-
θαβὲ ἀθανάτωθη. Εὐσεβέστατος δειχθεὶς κατ'
ἀρχάς, ἐξώκειλε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνα-

θρέψαντος αὐτὸν ἀρχιερέως Ἰωθαβὲ (σύζυγος
τῆς Ἰωθαβὲ) εἰς τὴν εἰδωλολατρειαν καὶ ἐ-
λιθεβόλησε τὸν πρεσβύτερον Ζαχαρίαν. Μισθθεὶς
δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπέσε ὄμα ἐπαναστάσεως τῇ
840 π. Χ. [Β. Β.]

Ἰωαχάζ. 1) Βασιλεὺς τοῦ βασιλείου
Ἰσραὴλ, 858-841 π. Χ., υἱὸς καὶ διάδοχος
τοῦ Ἰηού. Καίπερ δραστήριος ὢν καὶ γενναῖος
δὲν ἤδυνήθη νὰ βελτιώσῃ τὴν ἑλληνὴν τοῦ
κράτους κατάστασιν οὐδὲ νὰ κολύσῃ τὰς εἰς
βάρους τοῦ Ἰσραὴλ προόδους τῶν Σύρων. Ἦν
αὐτοῦ ἡμίστεν ἡ λατρεία τῆς Ἀσάρτης, ἰδίᾳ
ἐν τῇ πρωτεύουσά του Σαμαρείᾳ. — 2) Νεώ-
τερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἰωσιφ, ὁ
ὅστις ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς τὸν θρόνον ἀναγορεύθη τῇ
610 π. Χ. Τρεῖς μάλιστα μῆνας βασιλεύσας ἀ-
πῆχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου αἰχ-
μαλώτως εἰς Αἴγυπτον, ὅπου καὶ ἀπέθανεν.

Ἰωβ. Οὗτω τιτλοφορεῖται ἐν τῶν κανο-
νικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, κατὰ
τὴν μορφήν καὶ τὴν περιεχόμενον ἀνῆλκεν
εἰς τὰ λαμπρότερα λαϊκὰ τῆς ἀρχαίας
ἐβραϊκῆς φιλοσοφίας. Δὲν εἶνε ἱστορία ἀλλὰ
ποίημα διδακτικὸν ὑπὸ μορφήν διαλογικὴν
μετ' ἀναπτύξεως δραματικῆς. Σκοπὸς τοῦ ἔρ-
γου τούτου εἶνε νὰ πολεμήσῃ τὴν ἰδέαν τοῦ
παλαιῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὅτι ἔκαστον δυστύχημα
τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ποινή ἀντιστοιχοῦσα εἰς
ἐν του παράπτωμα καὶ νὰ διδάξῃ ὅτι καὶ εἰς
τοὺς εὐσεβεῖς ὁ Θεὸς πέμπει θανάτου πρὸς δο-
κιμασίαν τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως των
ἢ δὲ ὑπεθέσκει ἔχει ὡς ἐξῆς. Ὁ εὐδαιμονί-
στατος καὶ εὐσεβέστατος Ἰ. χάνει ὅλην κατ'
ὀλίγον πάντα τὰ ὑπάρχοντά του, τέλος ἀπο-
θνήσκουσιν ἅπαντα τὰ τέκνα του καὶ αὐτὸς
προβάλλεται ὑπὸ πενήρευ ἑλκεος ἀπὸ κερ-
αλῆς μέχρι ποδῶν καὶ καθήμενος ἐπὶ κοπρίας
ἐξῶ τῆς πόλεως ἔξει δι' ἀστράκην τὸ σῶμα
του. Ὑπομείνας μακρόν, τέλος ἐκρήγνυται εἰς
προδρόν παράπονον καὶ καταρτάται τὴν ἡμέ-
ραν τῆς γεννήσεώς του. Ἐπὶ τούτοις ἐλθόντας
εἰς ἐπισκεψιν αὐτοῦ τρεῖς φίλοι του, Ἐλιφάθ,
Βαλθὰδ καὶ Σωφάρ, ὁπαδοὶ τῆς παλαιᾶς διδα-
σκαλίας, πειρῶνται νὰ πείσωσιν αὐτὸν ὅτι
πάσχει μόνον τιμωρούμενος δι' ἀρχαία του
ἀνομήματα, ἀλλ' ὁ Ἰ. ἀμύνεται κηρύσσων
τὴν ἀθωότητά του καὶ συμπαραίτων δι' ἀνεξ-
ιγνίστοι αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ. Τέλος αὐτὸς ὁ
Θεὸς ἀκούσμενος δια νέφους ἐξαίρει τὴν ἐν-
τοῦ σαρὶαν ἀπέναντι τῆς ἀνθρωπίνης εὐσεβείας,
ἐπιβεβαιῶν τὴν ἀθωότητά του Ἰ. καὶ ἀπαλ-
λάξας αὐτὸν τοῦ ἑλκεος δίδωσιν αὐτῷ ὕγιαν,
ἐπτά υἱούς, τρεῖς θυγατέρας καὶ ὅλην ἀγα-
θὰ διπλάσια τῶν πρὸ τῆς δοκιμασίας του.
Ὅσον τὸ σχέδιον τοῦ ἔργου εἶνε μεγαλο-
πρεπές, τοσοῦτον πλεονεξία εἰς ποιητικὸν κάλ-
λος καὶ λαμπρὰ ἀπορρέματα γίνονται ἡ ἐπὶ
μέρους ἐπεξεργασία. Ἐξοχος εἶναι εἰς ἡ
περιγραφή τῆς δυνάμεως καὶ σαρίας τοῦ Θεοῦ,

ώς δηλοῦται ἐν τοῖς θαυμασίοις τῆς φύσεως. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου εἶνε ἀγνώστος. Ἐγράφη δὲ ὁ Ί. βεβαίως ἐντὶ πρὸ τοῦ βιβλίου Ἰσραίου ἥτοι μετὰ τὸ 722 π. Χ. Ἀποτελεῖται ἐκ 42 κεφαλαίων, ὧν τὰ κεφ. ΑΒ'-ΛΖ' εἶνε ἀναμφιβόλως παρσιδικτά. Εἰς τὸν Ί. ἐγράφησαν πλεῖστα σχόλια, ἰδίως ὑπὸ Γερμανῶν (Dehltzsch, 6' ἐκδ. Λιψ. 1876, Hitzig, Λιψ. 1874 κτλ.) [B.E.]

Ίωδιλαζον καλεῖται πᾶσα πανηγυρικὴ ἐπετηρίς, 25ῃ, 50ῇ ἢ 100ῇ, γαρυσσύνου τινὸς γεγονότος, ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ ἰω θ ι λ α ι ο υ ε τ ο υ ς· οὗτω δὲ ὀνομάζεται παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἀπὸ τῶν σαλπγγῶν (ἰ ω θ ε λ) δι' ὧν ἀνηγγέλλετο ἡ ἔλευσις αὐτοῦ καθ' ἑλλην τὴν χώραν, παν 50ῦν ἔτος, καθ' ὃ ἡλευθεροῦντο μὲν οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ γῆρας, οὗτοι δὲ ἀπεσβέννυντο δὲ τὰ χρέη, συνεφίλειοντο δὲ οἱ ἐχθροὶ καὶ καθόλου εἰρήνη καὶ ἀγαπή ἐπεβάλλετο πανταχῶς. [Eg.]

Ίώδη (Bot.) *Violaceae*. Οἰκονομῶνται δι-κοτυλήδων πολυπετάλων φυτῶν. Ἐχρυσιν ἀνθὶς κυλινδρῶν, σέπαλα 5, πέταλα 5 ἀνισα, ὧν τὸ πρόσθιον κεντροφόρον, καρπὸν κάψαν πολυσπερμῶν, σπέρματα μετὰ λευκώματος σαρκώδους. Εἶδη περὶ τὰ 250, ὧν τὰ μὲν ποώδη ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ, τὰ δὲ θαμνώδη ἢ θενδρώδη ἐν τῇ θερμῇ. Τὰ ἐπιστημότερα γένη εἰσὶν Ἀλσοδεία (*Alsodeia* Thour.), Ἀγχιέτεια (*Anchietea* St. Hil.), Νοασιτιδία (*Noisettia* H. B.K.), Ἰονίδιον (*Jonidium* Vent.), καὶ τέλος τὸ γνωστότερον, ὅπερ καὶ τὰ μόνον εὐρωπαϊκόν, καὶ πρό-τυπον γένος Ἴον (*Viola* L.), εὐτινος ὑπὲρ τὰ 80 εἶδη φύονται ἀπὸ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς. Πασιγνώστον εἶνε τὸ Ἴον τὸ εὐ-οσμὸν (*V. odorata* L.), εὐμνημονεύει ἦδη ὁ Ὅμηρος (Ὀδ. ε, 73)· «ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ Ἴου ἥδὲ σελίνου θήλειον». Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὀνομάσθη ὕστερον Ἴ. τὸ μέλαν πρὸς διάκρισιν τοῦ λευκοῦ (ἢ Λευκοῖον = Μαυθαλοῖον, βλ. λ.). Τὰ ἀνθὶ τοῦ Ἴου χρησιμεύουσιν εἰς τὴν μυρεψικὴν καὶ πρὸς κατασκευὴν σιραπίου φαρμακευτικοῦ (*Syrapius violarum*) διὸ καλλιεργεῖται συχνά. Ἐν τοῖς κήποις ἀπαντᾷ εἰς πολλὰς παραλλαγὰς διπλανθεῖς, ἰανθίνους, δίχρους καὶ παλλεύ-κους. Κοινῶς δ' ὀνομάζεται παρ' ἡμῶν Μανσέξ, καὶ Γιοῦλι καὶ Ἰτσον καὶ Μανουσάκι. Ἐτε-ρον εἶδος τοῦ Ἴου ἀγαπητόν εἶνε Ἴ. τὸ τρι-χρῶν (*V. tricolor* L., κοινῶς «Πανσέξ» ἐκ τοῦ γαλλικοῦ *Pensee*, γερμ. *Stiefmütterchen*), εὐ ἀναριθμητοὶ ποικιλίαι καλλι-εργεῖνται πρὸς κόσμον, ἐξ ὧν προτιμῶνται ἰδίως αἱ μεγαλανθεῖς (*Pensees anglaises*)· φέρουσι δὲ τὸ ἀνθὶ αὐτοῦ σχεδὸν πάντα τὰ χρώ-ματα ἐκτὸς τοῦ ζωηροῦ κοκκίνου. Ὁ χάρτος τοῦ Ἴου τεύτον (*Herba violae tricoloris*) εἶνε φαρμακευτικὸς ἰδίως πρὸς τὰ ἐξανθήματα

τῶν βρεφῶν.—Εἶδος Ἰονιδίου (*Jonidium* *Ipecacuanha* L.) εἶνε θάμνος τῆς Βρασιλίας, ἐξ οὗ ἡ Ἰπεκακουάνη ἢ λευκὴ (βλ. λ.). [C.X.]

Ίώδιον. Χημικὸν στοιχεῖον ἐκ τῶν ἀ-λατογόνων (βλ. λ.) ἀμετάλλων, σύμβολον ἔ-χον J, ἄτομ. βάρος 126.53 καὶ εἶδ. βάρος 5. Δὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ φύσει ἐλεύθερον, ὑπάρ-χει ὅμως ἀσθύνως διεσπαρμένον ἐν διαφόροις ὄρυκτοις μελίθου, ἀργύρου, ψευδαργύρου, ἐν ἱαματικοῖς ὕδασι, ἐν τῇ θαλάσῃ εἰς ἄλλατα (ἰωδιούχον κάλιον, νάτριον, μαγνήσιον), ἐπὶ δὲ ἐν τῇ νήτρῳ τῆς Χιλῆς, ἐν τοῖς θαλασσίαις φυτοῖς, ἐν τῇ οργανισμῷ τῶν μεγάλων θα-λασσίων ζώων κτλ., πάντοτε ὅμως ἐν μικρο-τάτῃ ποσοτικῇ ἀναλογίᾳ. Ἐξάγεται ἐκ τοῦ νήτρου, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐκ τῆς τέφρας τῶν θα-λασσίων φυτῶν τῶν σωρευμένων ἐπὶ τῶν πα-ραλιῶν τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας καὶ Ἰρλαν-δίας, περιεχόντων τὸ πολὺ 0.45 % ἰωδίου. Τὸ χημικῶς καθαρὸν Ἴ. (τοιοῦτο δὲ δὲν εἶνε πάντοτε τὸ ἀγοραῖον) εἶνε σῶμα στερεὸν τη-κόμενον εἰς 113.6°, ζέον εἰς 201°, ἐξατμι-ζόμενον ὅμως καὶ ὑπὸ τὴν συνήθη θερμokra-σίαν ἐν τῷ ἀέρι εἰς ἰσχύρους ἀτμούς (ἐθεν τὸ ὄνομα), κρυσταλλώδες ἐν εἶδει λεπιδίων, χρώ-ματος φαιόμελανος ὑποκαυνίζοντος, στιλπνό-τητα δ' ἔχον μεταλλικὴν. Κρυσταλλοῦται δι' ἐξατμίσεως εἰς πυραμίδας τοῦ ὀρθοῦ βασιρρέμ-θου συστήματος. Ἐχει ὀσμὴν διαπεραστικὴν, γεῦσιν δὲ δητικὴν· τὸ δέρμα καὶ τὸν χάρτην βράζει κίτρινον κίανον, αἱ δὲ κηλίδες αὐτοῦ ἐξα-λείφονται διὰ καυστικῆς ἀμμωνίας. Ἐν μέ-ρος Ἴ. διαλύεται εἰς 5524 μ. ὕδατος 10°, τοῦναντίον δ' ἀσθύνως διαλύεται τὸ Ἴ. ἐν οἰ-νοπνεύματι. Αἱ χημικαὶ αὐτοῦ ιδιότητές εἰσιν ἀνάλογοι πρὸς τὰς τοῦ χλωρίου καὶ βρωμίου. Μεθ' ὕδρον ἐνδύεται ἀπ' εὐθείας, ὑδρογόνου δ' ἔχον μόνον σχηματίζονται ὁπόταν ἀτμοὶ Ἴ. καὶ ὑδρογόνου διέλθωσι διὰ σπόνγγου λευκο-χρῶσου εἰς 400°. Ἐχει ὅμως λευκαντικὴν ἐνέρ-γειαν, ἀλλ' ἀσύγκριτον πρὸς τὴν τοῦ χλω-ρίου. Ἀπτόμενος τοῦ Ἴ. ὁ φωσφορὸς ἀναφλέ-γεται ὁμέσως, ἐπίσης δὲ κόνις ἀντιμενέου-ριπτεμένη εἰς ἄτμους Ἴ. Ἀτμός δὲ ὑδραργύ-ρου ἐνδύεται μετ' αὐτῶν Ἴ. μετὰ φωτεινῶν φαι-νομένων εἰς ἐρυθρὸν δισιωδίζον ὑδραργύρον (*Hgl.*). Ἀναφωρίζεται τὸ Ἴ. διὰ προσάτου διαλυμάτων ὀμβίου, εἰς ὃ σταγὼν διαλύμα-τος ἰωδίου παράγει βαθύως κυανὴν χρωσιν· ἐὰν δὲ πρὸς αὐτὴν περὶ ἐνώσειώς τινος Ἴ. ἵνα ἐπέλθῃ ἡ χρωσις ἀπαιτεῖται ἡ προσθήκη στα-γόνος νιτρικοῦ ὀξέος. Αἱ χρήσεις τοῦ Ἴ. εἶναι πλείστες, εἰς τὴν φωτογραφίαν, τὴν παρα-σκευὴν τῶν ἐκ πίσεως χρωμάτων κτλ. Φαρ-μακευτικαὶ σκευασαὶ αὐτοῦ εἶναι τὸ βάμμα Ἴ. (βλ. λ.), ἰωδιούχον ἔλαιον, ἀλοιφή, σιρόπιον. Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἐξωτερικῶς μὲν εἰδεται ὡς ἐρεθιστικὸν δι' ἐνέσεις ἢ ἐπιτρίψεως παράγον-φλεγμονῇ. Ἐσωτερικῶς δὲ εἶνε τὸ Ἴ. σφο-

δρυν δηλητήριον ἐρεθίζον, φλογίζον καὶ δια-
διερῶσκον τοὺς ἰστούς. Εἰς ἐλαχίστην ποσέ-
τητα ἐπιφέρει τὴν ἔκχυσιν τοῦ γαστρικοῦ ὑ-
γροῦ, ἀλλ' ἢ κατάχρησις αὐτοῦ ἐπιφέρει ἰσ-
χνησιν, ἰδιά τινα ἐξανθήματα καὶ γενικὴν
ἐξασθένησιν. Ὡς φάρμακον ἐφαρμίζεται ἰδίως
κατὰ χοιραδικῶν καὶ ἀδενικῶν παθήσεων,
κατὰ τῆς βρογχοκίλης, τῆς ὑδραργυρικής
δυσκρασίας κτλ.

Ἐνώσεις **Ί.**—Τὸ ὑδροῖωδιον, **HJ**, περὶ
οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, παρασκευάζεται
ἐιμμέσως διὰ θερμάνσεως ἐρυθροῦ φωσφόρου εἰς
πόλτον μεθ' ὕδατος μεμιγμένου καὶ **Ί.** Εἶνε
ἀέριον ἀχρὺν συγκεντρουὺν ὑγρασίαν ἐν τῇ
ἀέρι καὶ ἐπομένως ἀτμίζον, ὅξινον καὶ πνι-
γερὰν ἔχον ὁσμὴν· εἶνε δὲ μετὰ τὸ ὑδροτελ-
εῖον τὸ βαρύτερον τῶν ἀέριων, εἰδ. βάρος
ἔχον 4.97 (ἐν συγκρ. πρὸς τὸν ἀέρα). Εἰς **O**^u
ὑγροποιεῖται ὑπὸ πίεσιν 4 ἀτμοσφαιρῶν, εἰς
—55° πήγνυται. Τὸ ἐν ὕδατι διάλυμα αὐτοῦ
καλεῖται ὑδροῖω δεικνὸν δξύ· τοῦτο ἐν τῇ
φωτὶ ἀποβάλλει **Ί.** καὶ ἀποβαίνει καστανό-
χρουν. Καὶ ἐν γένει τὸ ὑδροῖωδιον εἶνε ἐνω-
σις ἀσταθής.—Μετ' ὀξυγόνου σχηματίζει τὸ
Ί. δξείδια ἀνάλογα τοῖς τοῦ χλωρίου, γινώ-
σκονται δὲ τὸ ὑπεροξείδιον **Ίωδίου**, **J O₄**,
κόνις κίτρινη ἐκπυρσκραστική, τὸ πεντοξεί-
διον **Ί.**, **J₂ O₅**, σῶμα λευκὸν ἀποσυντιθέμενον
εἰς 370° καὶ τὸ ἐπτοξείδιον **Ί.**, τεμνόμε-
νον εἰς 170° εἰς ὀξυγόνον καὶ πεντοξείδιον **Ί.**
—Μετ' ὀξυγόνου καὶ ὑδρογόνου σχηματίζει τὸ
Ί. δξέα ἀνάλογα ἐπίσης τοῖς τοῦ χλωρίου
ἢτοι τὸ ὑπεροξείδιον δξύ, **HJO**, τὸ ἰω-
δεῖκν δξύ, **HJO₃**, στερεὸν κρυσταλλικόν,
καὶ τὸ ὑπεριωδεῖκν δξύ, **HJO₄**.—Μετὰ
χλωρίου τὸ **Ί.** σχηματίζει δύο ἐνώσεις, τὸ ὑ-
γρὸν καὶ ἐντόνως λευκαντικὸν **μ.ο.χ.λ.ω.ρ.**
ο.υ.χ.ο.ν **Ί.**, **JCl**, καὶ τὸ στερεὸν **τριχλω-**
ριούχον **Ί.**, **JCl₃**, εἰς κίτρινους κρυστάλ-
λους, δασυτέρην δξείωτικὴν. Τὸ δὲ μονοβρω-
μιούχον **Ί.**, **JBr**, εἶνε στερεὸν κρυσταλλικόν,
εἰς 30° τηκόμενον, πνιγερὸν καὶ καυστικώτα-
τον.—Μετ' ἀζώτου ἐννοούμενον ἀποτελεῖ τὸ **Ί.**
ἐπικινδυνότατον εἶδος, τὸ **τρισιωδιούχον**
α.ζ.ω.τ.ο.ν, **NJ₃**, κόνιν μελαινὴν ἐν ξηρᾷ κα-
ταστάσει ἐκπυρσκρασθεῖσαν ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ
ἀφαιρῇ, εἰς ἐάν ἐπιφασθῇ διὰ πτεροῦ, πη-
λίκης δὲ καὶ ἀνευ καταφανέως αἰτίας παρα-
σκευάζεται· ἡ κόνις αὕτη διὰ μίξεως εἰς οἶνον-
ματούχου βάμματος **Ί.** μετὰ καυστικῆς ὀμ-
μωνίας, οὐδέποτε δὲ φυλάττεται ξηρά.—Ἐνω-
σις **Ί.** μετὰ θείου εἶνε τὸ **θειοῖωδιον**,
περὶ οὗ βλ. τὴν λ. Περὶ τῶν μετὰ μέταλλων
ἐνώσεων **Ί.** (ἰωδεῖ ο.υ.χ.ο.ν καὶ λ. ο.ν κτλ.)
βλ. τὰ περὶ ἐκάστου μετάλλου ἰδιαίτερα ἀρ-
θρα.—Ἐκ δὲ τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων δξιο-
λογωτάτη εἶνε τὸ ἰωδεῖ ο.φ.ο.ρ.μ.ο.ν, **CHJ₃**,
παραγόμενον διὰ θερμάνσεως ἡρατωμένου αἰ-
ονοπνεύματος μετ' **Ί.** καὶ καυστικοῦ κάλιο-
ς. Εἶνε σῶμα στερεόν, κρυσταλλούμενον εἰς φυλ-

λίδια ὡχροκίτρινα, τήκεται εἰς 110°, ἔχει ἰδιά-
ζουσαν ὁσμὴν, εἶνε δὲ ἀδιάλυτον σχεδὸν εἰς ὕδωρ,
διαλυτὸν δὲ εἰς ὕπλῃσιον αὐτοῦ ψυχρὸν αἰ-
ὸν πνεῦμα καὶ ὑπλάσιον ἢ ὑπλάσιον ποσὸν αἰ-
θέρος. Σήμερον εἶνε ἐν τῶν σπουδαιωτέρων
ἀντισηπτικῶν, ἐπιτιθέμενον συνήθως διὰ βάμ-
θακος ἢ μετοῦ, παρασκευασθέντος δι' ἐμβα-
πίσεως εἰς διάλυμα ἰωδιοφόρμιου καὶ εἰτα ἀπο-
ξηράνσεως (γάλα ἰωδιοφόρμιου), ἐπὶ τραυ-
μάτων ἢ ἐλκῶν, ὧν προλαμβάνει τὴν σήψιν
καὶ ἐπιταχύνει τὴν ἐπούλωσιν.—Περὶ τοῦ
ἰωδεῖ ο.υ.χ.ο.ν αἰθουλίου βλ. Διόθρ ὑ-
δροῖωδίκος. Τὸ δὲ ἰωδιούχον μεθούλιον,
CH₃J, ὑγρὸν ἀχρὺν, εἰδ. βάρος 2.2, ἔξιν
εἰς 44°, ἔξιν ὀγκτικῶς ὡς τὰ χρέμματα, πα-
ράγεται κατὰ μεγάλας ποσότητας διὰ θερ-
μάνσεως 1 μέρους ἐρυθροῦ φωσφόρου μετὰ 4
μ. μεθυλικῶ πνεύματος καὶ χρησιμοποιοῖται
εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν δρ' ἀνιλίνης πρᾶσι-
νων καὶ ἰσχυρῶν χρωμάτων. [X. X.]

Ίωδίου βάμμα. Τὸ κοινὸν εἶνε
διάλυμα 1 μ. ἰωδίου εἰς 10 μ. ὕδατος. Τὸ
δὲ τοῦ **Lugol** εἶνε διάλυμα 1 μ. ἰωδίου καὶ
1,5 μ. ἰωδιούχου καλίου εἰς 24 μ. ὕδατος.

Ίωδίου πράσινον. Ὁραιότατον εἶναι
ἀνιλίνης πράσινον χρῶμα λαμβανόμενον διὰ
θερμάνσεως δξείκης ροδανιλίνης μετὰ ἰωδι-
ούχου μεθυλίου καὶ μεθυλικῶ πνεύματος.

Ίωδιοφόρμιον. βλ. **Ίωδιον**.

Ίωδίτης ἢ ἰωδιαργυρίτης. Ὁρυ-
κτὸς ἰωδιούχος ἀργυρὸς. **AgJ**. Ἀνήκει εἰς
τὸ ἐξαγωνικὸν σύστημα, εὐρῆται δὲ εἰς δια-
φανή, εὐκαμπτα φυλλίδια ἢ φυλλοειδῆ θροῖ-
σματα, κίτρινα ἢ πρασινωπά, ἰσχυρὰς λιπώ-
δους λάμφεως, ἥκιστα σκληρά, εἰδικὸν βάρος
5,7. Σύνκεται ἐκ 54 μ. ἰωδίου καὶ 46 ὀρ-
γύρου, εὐρῆται δὲ ἐν Χιλῇ, Μεξικῇ, Ἰσπανίᾳ,
Νασαυίᾳ. [A.K.]

Ίωήλ. Εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων Ἰουδαίων
προφητῶν. ὁ δεύτερος τῶν 12 ἐλασσάνων,
προφητεύσας ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἰερὰλ περί τὸ
860 π. X. Ἡ προφητεία τοῦ διαίρειται εἰς
τρία κεφάλαια, εἶνε δὲ γεγραμμένη εἰς ὕρος
ἀρχαίαν, λίαν ποιητικὴν καὶ γραφικὴν.

Ίωλικός. Ἀρχαία πόλις τῆς Θεσσα-
λικῆς Μαγνησίας, κειμένη οὐ μακρὰν τοῦ
Παγασθικοῦ κόλπου. Κατὰ τοὺς μύθους
ἰδρυθῆν ὑπὸ τοῦ Κρονθεῖος, περιήλθε δὲ εἰς τὴν
ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τοῦ βασιλευσέντος ἐνταῦθα Πη-
λίου οὐ εἰς τὸ Ἰάσιον καὶ οἱ λοιποὶ Ἀργε-
ναῦται ἐντεύθεν ἀπέπλευσαν. Κατὰ τοὺς ἱστο-
ρικοὺς χρόνους εἶχε σημασίαν τινὰ μόνον
διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος Ἰωλίκης,
ἐγκατελείφθη δὲ ὅτε συνήκισθη ἐν ἀποστάσει
7 σταδίων ἀπ' αὐτῆς ἡ Δημητριάς (ἐλ. λ.).
Περὶ τοῦ σημερινοῦ ὅμιου **Ἰ.βλ.** Ἀνακασία.

Ίων, ὁ μυθικὸς γενάρχης τῶν Ἰώνων.
Κατὰ τὴν μυθὸν ἦτο υἱὸς τοῦ Σούθου, ἑγγό-

νης τοῦ "Ελλήνος καὶ διττέγγονος τοῦ Δευκαλίωνος. Αἱ ἀττικαὶ παραδόσεις μῆτέρα αὐτοῦ ἔλεγον Κρέουσιν τὴν θυγατέρα τοῦ "Ερεχθίδος. Κατ' Εὐριπίδην δὲ (ἐν τῷ «Ιωνία») ἐγέννησεν αὐτὴν ἡ Κρέουσα ἐκ τοῦ "Απόλλωνος πρὶν συζευθῆναι τὸν Εὐθρον, ἐκτεθὲν δὲ τὸ παιδίον ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐν ᾧ συνῆλθεν αὐτῇ ὁ "Απόλλων ἤγαγεν ὁ "Ερμῆς εἰς Δελφούς, ὅπου ἀνεδράγη. Ὁ Εὐθρος ἀτεκνός μείνας υἱοθετεῖ κατὰ χρησμόν τινα τὸν "Ι. βραδυτέρου δὲ ἀποκτᾶ ἐκ τῆς Κρεούσης τὸν "Αχαιὸν καὶ τὸν Δῶρον. Οὕτως ἡ ἀττικὴ ὑπερηφάνεια ἔθετεν ἀντὶ τοῦ Εὐθρου τὸν "Απόλλωνα ὡς πατέρα τοῦ "Ι. ἵνα μὴ φανῇ ξενικὴ ἡ καταγωγὴ τῶν "Ιωνων. Κατ' ἄλλους δὲ μύθος ὁ "Ι. στρατηγῆρας νικηφόρος τῶν "Αθηναίων κατὰ τῶν "Ελευσινίων ἐγένετο καὶ βασιλεὺς τῶν πρώτων, κληθέντων ἐκτετα "Ιώνων, διήρσε δὲ τὴν "Αττικὴν εἰς 4 φυλάς, ὅς ἐκλάσεν ἀπὸ τῶν θυμάτων τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Τέλος δὲ ἀλλὰ πάλιν παραδόσεις πληροφοροῦσιν ἡμᾶς ὅτι νομφυεῖς Ἑλίκην τὴν θυγατέρα Σίληνου τοῦ βασιλέως Διγιάλοῦ (τῆς κατόπιν "Αχαιᾶς) ἐγένετο καὶ διάδοχος τούτου, κτίσας δὲ πόλιν Ἑλίκην ἐκλάσας τοὺς κατοίκους αὐτῆς "Ιωνας. Πρβλ. "Ιωνες.

"Ιων ὁ Χῖος. "Αρχαῖος τραγικός ποιητὴς σύγχρονος τῶν μεγάλων τραγικῶν, ζήσας ἐπὶ μακρὸν ἐν "Αθήναις, ἀποθνῄσκων δὲ πρὸ τοῦ 421. Ἐποίησεν οὐ μόνον τραγῳδίας, ἀλλὰ καὶ Ἑλεγεία, Ὕμνους, Διθυράμβους, εἰς πεζὸν δὲ ἔγραψεν Ἐπιθῆμιαις (ἐντυπώσεις ταξιδίου) καὶ ἱστορικὸν ἔργον περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Χίου. Ἐφημιζέτο διὰ τὴν γενναῖον δουρίαν του καὶ νικῆτας ποτὲ ἔπεμψεν εἰς ἑκαστον πολίτην λήγνην χιακοῦ οἴνου. Τὰ πεζὰ τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων του βλ. ἐν Müller, *Fragm. historicorum Graecorum*, τὸμ. Β', τὰ ἐκ τῶν τραγωδιῶν ἐν Nauek, *Poetae tragici*, τὰ λυρικά ἐν ἀνθολογίᾳ Bergk (2' ἐκδ. Λιψ. 1884). [X. B.]

"Ιωνάθαν. 1) Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἑβραίων Σαούλ ἐν ᾧ ἱεράφῃ παριστᾷ διὰ πολλῶν χαρισματικῶν πεποιτισμένων, φιλικώτατα δὲ διακείμενον πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ πατρὸς του Δαβὶδ. Ἐπεσε μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν του ἐν μεγάλῃ κατὰ τῶν Φιλισταίων ἐπὶ τοῦ ἄρτους Γελβοῦ μάχῃ. — 2) . . . ὁ Σ α φ ο υ ς ἡ Μ α κ κ α θ α ι ο ς, ὁ νεώτατος τῶν υἱῶν τοῦ ἱερέως Ματθαίου ὑπῆρξε στρατηγὸς τῶν "Ιουδαίων ἐν τῷ ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως αὐτῶν ἀγῶνι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του "Ιούδα τοῦ Μακκαβαίου (161 π. X.), ἀπὸ δὲ τοῦ 153 ἀρχιερεὺς καὶ ποποληγητῆς "Ιουδαίας. Ἀπεκφαλίσθη τῷ 143 ὑπὸ τοῦ Διοδότου Τρύφωνος. [B. E.]

"Ιωνᾶς. Προφήτης τοῦ "Ισραὴλ, υἱὸς "Αμθὶ ἐκ τῆς φυλῆς Ζαβουλὼν, ἐπὶ "Ιερο-

δοῶν τοῦ Β' ἐμφανισθεὶς, ἐξ οὗ ἐπιγράφεται μικρὸν ἐκ 4 κεφαλαίων βιβλίου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Κατὰ τοῦτο ἐπιβιβασθέντος τοῦ "Ι. εἰς πλοῖον ἐξ "Ιόππης ἵνα κηρύξῃ μετάνοιαν εἰς τὴν Νινευή, μέγας κατέλαβε τὸ πλοῖον κλύδων, κληρὸς δὲ τοσούτος ἵνα γνωσθῇ τίνος ἔνεκα ἐπῆλθεν ὁ κλύδων ἔπεσεν ἐπὶ τὸν "Ι. ὅστις βίβεις εἰς τὴν θάλασσαν κατεπόθη ὑπὸ κήτους, μετὰ τρεῖς δ' ἡμέρας ἐξημέσθη ὑπὸ τοῦτου ἀδελφῆς εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἀπῆλθε τότε εἰς Νινευή. Ἡ διήγησις αὕτη παραβάλλεται πρὸς τὴν τοῦ "Ιησοῦ τριήμερον ἀνάστασιν τὸ βιβλίον "Ι. ἔγραψεν κατὰ τὸν Δ' π. X. αἰῶνα. Ὁ ὑποτιθέμενος δὲ τάφος αὐτοῦ δεῖκνυται ἐτι καὶ σήμερον παρὰ τὴν ἀρχαίαν Νινευή.

"Ιωνες. Οὕτως ἐκκαλεῖτο μέγας κλάδος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅστις κατόικει πρὸ τῆς λεγομένης μεταναστεύσεως τῶν Δωριέων τὴν Β καὶ Δ παραλίαν τῆς Πελοποννήσου, τὴν Μεγαρίδα, Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν, συνεπεία δὲ τῆς μεγάλης ἐκείνης μεταβολῆς ἠναγκάσθη νὰ εγκαταλίπῃ τὴν ἑλληνικὴν ἡπειρον (πλὴν τῆς "Αττικῆς), καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ μέσου τῆς Δ παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ μικρασιατικὴ αὕτη "Ιωνία ἐσχημάτισε σύνδεσμον 12 πόλεων περὶ κέντρον θρησκευτικὸν τὸ Πανιώνιον, ἱερὸν τοῦ ἑλικωνίου Ποσειδῶνος, καίμενον παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Μυκᾶλην (ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Πρίηνης, 3 στάδια ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου). Ἡ θαυδεκάπολις αὕτη περιελάμβανε τὴν μεταξὺ Διελίδος καὶ Καρίας χώραν, ἀπὸ τοῦ ποτ. Ἐρμου μέχρι Ν τοῦ Μαϊάνδρου, ἀποτελεῖτο δὲ ἐκ τῶν πόλεων Φωκαίας (ἐν Μυσίᾳ), Ἐρυθρῶν, Κλαζομενῶν, Τέω, Λεδέου, Κολοφῶνος, Ἐφέσου (ἐν Λυδίᾳ), Μιλήτου, Μυσηνίας, Πριήνης (ἐν Καρίᾳ), ὡς καὶ τῶν νήσων Χίου καὶ Σάμου ὕστερον προστέθη εἰς αὐτὰς καὶ ἡ κατ' ἀρχὰς αἰολικὴ Σμύρνη. Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ Πανωνίῳ ἐθνητῶν ἑστών, τῶν Πανωνίων, καθ' ὅς συννενοῦντο περὶ τῶν κοινῶν υποθέσεων, οἱ "Ι. εἶχον καὶ συνελύσεις ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ "Απόλλωνος ἐν Δῆλῳ. Τὰ πλοῦτῃ ἀπερ συνήγον καὶ ἐκ τῆς εὐφορίας τῆς χώρας τῶν καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ ἐκτεταμένου ἐμπορίου, τῶν πολλῶν τῶν ἀποικίων (βλ. "Αποικίαι ἑλλην.) καὶ τῆς βιομηχανίας, προσκαίεσαν ἑνωρὶς τὴν πλεονεξίαν τῶν γειτόνων. Περὶ τὸ 560 π. X. ὁ βασιλεὺς τῆς Λυδίας Κροῖσος κατέβησε νὰ ὑποτάξῃ τὰς ἰωνικάς πόλεις τῆς ἡπείρου, ὅτε δὲ κατελύθη τὸ βασίλειόν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Κύρου (549), περιῆλθον καὶ αὗται ἅπασαι μέχρι τοῦ 540 εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ. Ἀπόπειρα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν Ἀρισταγόρα τοῦ Μιλήσιου νὰ ἀποτινάξωσι τὸν Περσικὸν ζυγὸν (500) ἀπέτυχεν· οἱ δὲ στρατηγοὶ τοῦ Δαρείου Α' ὑπέταξαν πάλιν τὰς ἰωνικάς πόλεις, τελευταίαν καὶ τὴν Μίλητον (495). Διὰ τῶν νικῶν ὁμοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐν Σαλαμῖνι, Πλαταιαῖς, Μυκᾶλῃ καὶ παρὰ

τὴν Εὐρυμέδοντα ἀπηλευθερώθησαν οἱ Ἰ. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων ναυτικὴν συμμαχίαν. Μετὰ τὴν διάλυσιν ταύτης κατὰ τὸ τέλος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου περιῆλθον κατ' ἄρχας εἰς τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου ἐγκατέλειπον αὐτοὺς εἰς τοὺς Πέρσας. Ἐν τοῖς ὕστερον, ἀφ' οὗτου Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διέλυσε τὸ περσικὸν κράτος, ἡ τύχη αὐτῶν ἀφορμιτοῦται πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν ἀποσπασμάτων τοῦ μεγάλου κράτους. Οἱ Ῥωμαῖοι, νικῆσαντες Ἀντίοχον τὸν μέγαν τῆς Συρίας, ἐκήρυξαν τῷ 189 τὰς ἰωνικὰς πέλεις ἐλευθέραις, τῷ 129 ἔμωσαν ἡνωσαν αὐτάς μετὰ τῆς νουσυθησίας ἐπαρχίας Ἀσίας. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἡ Ἰωνία ἔχει ἰδιαίτεράν σημασίαν, γενεμένη κατὰ τῆς ἑλλην. ποιήσεως (Ὀμηρος), λογογραφίας, φιλοσοφίας, ὡς καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἱατρικῆς (Ἱπποκράτης) πρὸς δὲ οἱ Ἰωνες ἀνέπτυξαν ἴδιον ρυθμὸν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, περὶ οὗ βλ. ἐν λ. Ἀρχιτεκτονικῇ (τ. Β' σ. 398), καὶ τέλος περιήγαγον Ἰωνες ζωγράφους τὴν ζωγραφικὴν εἰς μεγίστην ἀκμὴν (Ζεύξις, Παρράσις). [Σ. Τ.]

Ἰωνία. Βλ. Ἰωνες.

Ἰωνικὴ διέλεκτος. Βλ. Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν τ. Γ' σ. 800 β καὶ 801 β'.

Ἰωνικὴ σχολή καλεῖται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλοσοφίας ἡ παλαιότατη σχολή, ἥτις ἐποίησε τὴν πρώτην δόξαιραν ἐπιστημονικῆς τοῦ κόσμου ἐξηγήσεως, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῆς πατρίδος τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς φιλήτου, Ἀναξίμανδρου καὶ Ἀναξίμενου. Ὑπέτινον κατατάσσονται ἐν αὐτῇ καὶ Ὁράκλειτος, ὁ Ἀναξαγόρας καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης. Περὶ τῶν θεωριῶν τῶν φιλοσόφων τούτων βλ. τὰ εἰδικὰ ἄρθρα. [Τ. Ε. Μ.]

Ἰωνικὸς ποὺς καλεῖται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλλ. καὶ λατ. μετρικῇ ποὺς ἐκ δύο μακρῶν καὶ δύο βραχυῶν συλλαβῶν ἀποτελούμενος, ὡς ἐν μὲν τῷ ἀπὸ μείζονος Ἰ. π. ἔχουσιν αἱ δύο μακραί καὶ τονίζεται ἡ πρώτη συλλαβή, ἐν δὲ τῷ ἀπὸ ἐλάττω σ. ο. ἔχουσιν αἱ δύο βραχεῖαι καὶ τονίζεται ἡ πρώτη τῶν ἐπόμενων δύο μακρῶν.

Ἰωνικὸς ρυθμὸς. Βλ. Ἀρχιτεκτονικὴ (τ. Β' σ. 398).

Ἰωράμ. 1) Βασιλεὺς τοῦ βασιλείου Ἰσραὴλ 893—870 π. Χ. Τὴν ἐπὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀχαάβ διαδοχῆσαν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ λατρείαν τοῦ Βάαλ κατεδίωξεν ὁ Ἰ. Πολέμων τὴν ἀρπαγὰ τοῦ θρόνου τῆς Συρίας ἐτραυματίσθη, ἐπιστρέφων δὲ οἴκαδε ἐφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ διαδέχου αὐτοῦ γενομένου Ἰζού. — 2) Βασιλεὺς τοῦ βασιλείου Ἰούδα, 889—881 π. Χ., υἱὸς καὶ διαδόχος τοῦ Ἰωσαφάτ. βίαιος καὶ ἀσεβὴς βασιλεὺς πολλὰς εἰς τὸ κράτος τοῦ

ζημίας ἐπενεγκών. Ἐφόνευσε τοὺς εἰς ἀδελφούς του καὶ πλείστους συγγενεῖς του καὶ εἰσῆγαγε εἰς τὸ κράτος τοῦ τὴν λατρείαν τῶν εἰδωλῶν τῆς συζύγου τοῦ Γεθουλίας. ἀδελφῆς τοῦ Ἀχαάβ τοὺς ἀποστατήσαντας Ἰεουαίμους δὲν κατάρθωσε νὰ ὑποτάξῃ ἐκ νέου. Φιλισταῖοι δὲ μετ' Ἀράβων καὶ Φοινίκων ἐπέδραμον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐσύλησαν τὴν Ἱερουσαλήμ. [Β. Ε.]

Ἰωσαφάτ. Βασιλεὺς τοῦ βασιλείου Ἰούδα 914—889 π. Χ., υἱὸς καὶ διαδόχος τοῦ Ἀσαά. Πιστὸς λάτρης τοῦ Ἰεχωβά, κατεδίωξε τὴν λατρείαν τοῦ Ἠλίου καὶ τῆς Ἀστάρτης, ἐπεχείρησε δὲ νὰ ἐπιφέρει σοβαρὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ κράτος τοῦ, ὑπεστηρίξεν τὸ ἐμπόριον, τακτοποίησεν τὴν νομοθεσίαν κτλ. Ἐβοήθησε τὴν βασιλίαν τοῦ Ἰσραὴλ Ἀχαάβ κατὰ τῶν ἐπαναστάντων Σύρων τῆς Δαμασκού, καὶ τὸν υἱὸν ἐκείνου Ἰωράμ κατὰ τῶν ἀποστατηράντων Μωαβιτῶν. Ἐνίκησε δὲ τοὺς ὁμοῦ εἰς τὸ κράτος τοῦ εἰσβαλόντας, ἀλλ' εἴτα διγυονήσαντας πρὸς ἀλλήλους Ἀμμωνίτας, Μωαβίτας καὶ Μαωνίτας καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν πλούσια λάφυρα. Ἡ θέσις τῆς νίκης ταύτης, ἐπὶ τῶν ὁρέων Ἰούδα παρὰ τὴν Βηθλεὲμ, ὠνεμάσθη ἔκτοτε Κ ο ι λ ἄ ς Ἰ. ἡ τοῦ βασιλείου λεγομένη καὶ τ ῆ ς κ ρ ῖ σ ε ω ς ἡ τ ῆ ς ε ὕ λ ο γ ῖ α ς.

Ἰώσηπος (Φάβιος), υἱὸς Ματθίου, ἱουδαῖος ἱστοριογράφος, γενν. τῷ 37 μ. Χ. ἐν Ἱερουσαλήμ. ἔξ ἐπισημοῦ ἱερατικοῦ γένους. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἰουδαίων κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀνέλαβε τὴν διαίτην τῆς Γαλιλαίας καὶ ὑπέστη ἐν τῷ φρουρίῳ Ἰωταπάτας ἐκτὸς ἐξεδουλώων πολιτορκίαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Οὐδασπασιανοῦ. Ἀλλ' ὅμως τοῦ φρουρίου ἔχθη ὁ Ἰ. πρὸ τοῦ Οὐδασπασιανοῦ, προσεπῶν δὲ αὐτῷ ὅτι θὰ ἐγίνετο ποτε αὐτοκράτωρ ἐτύχε τῆς ἐνέουας τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ. Κυριευθεὶς τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Τίτου εἰς Ῥώμην, ἔπου ἐγράψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰούδα, πολέμου εἰς ἐπτά βιβλία, εἰς ἑβραϊκὴν γλῶσσαν εἴτα δὲ μετεφράσθη αὐτὴ διὰ λογίων Ἑλλήνων εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ εἶνε ἔργον ἐξόχου σπουδαιότητος διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἀλλὰ ἔργα αὐτοῦ εἶναι Ἰουδαϊκὴ ἀρχαιολογία, εἰς 20 βιβλία, πραγματευόμενα ἐπὶ τῇ βάσει ἀπολεσθεσίων κατόπιν πηγῶν τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σχεδὸν τοῦ τέλους τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος. Κατὰ Ἀπίωνος, 2 βιβλία, ἐν αἷς ὑπερασπίζει τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τῶν μορφῶν τοῦ Ἀλεξανδρινικοῦ γραμματικοῦ Ἀπίωνος, περιέχοντα δὲ πολυτέμα ἀποσπάσματα ἀρχαιοτέρων ἱστορικῶν, Ἰωσήπου βίος, αὐτοβιογραφία τοῦ Ἰ. λίαν ἐνδιαφέρουσα. Τὸ ἔργον εἰς Μακκαβαίους ἀπέπνευ ἀποδίδεται τῷ Ἰ. Ῥαβ. τοῦ Ἰ. ὑπὸ Βολκκερ ἐν

τῇ Bibl. Teubneriana, κριτικὴ ἐκδ. ἀρίστη τοῦ Havercamp (2 τ. Ἀμστελδαμ 1736).

Ίωσήπος ὁ Μοισαΐδαξ. Λόγιος ἐκ Θράκης μοναχὸς ἐν Ἱταλίᾳ σπουδάζας φιλοσοφίαν, κατόπιν διδάξας ἐν Ἰασίῳ, ἀπὸ τοῦ 1760. Ἐγράφε Πραγματεῖαν περὶ Παίδων ἀγωγῆς (Ἐνετία 1779), θεωρίαν τῆς Γεωγραφίας (Βιέννη 1781) κλ., ἐπὶ δ' Ἀπολογία αὐτοῦ (Βιέννη 1780) κατακρινόμενου διὰ τὴν χρῆσιν τῆς δημόδου γλώσσης, χρησιμωτάτην πηγὴν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐθνικῆς παιδείσεως. [Κ.Σ.]

Ίωσήφ. 1) Γιὸς τοῦ Ἰακώβ ἐκ τῆς Ῥαχὴλ. Φθονούμενος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του διὰ τὴν εὐνοίαν ἣν ἀπῆλπε παρὰ τοῦ πατρὸς των, ἐπωλήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς ἐμπόρους Μεδιανίταις, ἥθη δὲ εἰς Αἴγυπτον ὅπου εἰσῆλθεν ὡς ὑπὸ τῆς παρὰ τῷ μεγιστάνι Πετεφρῇ διὰ τὴν ἀκραν ἀρετὴν του, περιφρονήσας τὰς τρυφερότητας τῆς συζύγου τοῦ κυρίου του, ἐρρίβθη ὑπὸ ταύτης εἰς φυλακὴν. Ἐνταῦθα ἐξήγησεν ἐπιτυχῶς ἐνερῆν τι τοῦ θρησκευομένου τοῦ βασιλέως, ἐπίσης καθειργμένον αὐτός δὲ τυχὼν μετ' ὀλίγον χάριτος ἀνεμνήσθη τοῦ Ἰ. ὅτε ὁ Φαραὼ εἶδε δύο ἀνεξήγητα ὄνειρα, ἀχθεῖς δ' εἰς τὰ θνάκτρα ὁ Ἰ. καὶ ἐξηγήσας ἐπιτυχῶς τὰ ὄνειρα τοῦ βασιλέως ἐτιμῆθη ὑπ' αὐτοῦ δι' ὑψηλὸν θξιώματος καὶ μεγάλῃς ἐξουσίας. Ἐξοικονομήσας ἐπιτυχῶς τὴν παραγωγὴν τῆς γῶρας ἐπὶ 7 ἔτη ἐκτάκτου εὐφροσύνης, εἶχεν ἐν αὐτῇ ἀπεράντους σίτου ὀπιοθήκας κατὰ τὰ ἐπαυλοῦ ὄντας 7 ἀφορία ἔτη. Ὁ Φαραὼ ἔδωκεν ἐπὶ τούτοις αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ θνατάτου ἱερέως Ἠλιοπόλεως Ἀσνάθ, ἐξ ἧς ἀπέκτησεν ὁ Ἰ. δύο υἱοὺς τὸν Ρουβίμ καὶ τὸν Μανασσῆν. Ἐλθόντες δὲ καὶ οἱ ἀδελφοὶ του πρὸς προμήθειαν σίτου εἰς Αἴγυπτον ἀνεγνωρίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τότε ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰακώβ μετώκησεν ἐκ Χαναάν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐγκατεστάθη, καὶ ἔκτοτε ὁ Ἰβραϊκὸς λαὸς διέμεινεν ἐν Αἴγυπτῳ μέχρι τῆς διὰ τοῦ Μωυσέως ἐπανάστασιν εἰς Χαναάν. Τί ἐκ τῆς μακρας ταύτης περὶ Ἰ. παραδόσεως εἶνε ἱστορικῶς ἀληθές, ἀγνωστον. — 2) Ἰ., τὸ ἐπάγγελμα τέκτων, κατὰ τὸ τῆς ἀσπέρου τοῦ Ἰησοῦ συλλήψεως δόγμα μνηστὴρ τῆς Θεοτόκου καὶ θετὸς τοῦ Σωτῆρος πατὴρ κατὰ τινὰ δὲ παράδοσιν ἔλαβε τὴν Μαριάμ γυναῖκα ἥδη ἐγκυκλινομένην καὶ πατὴρ ὁ τέκνων ἐκ τοῦ προτέρου γάμου του μετὰ τῆς Σαλώμης. Παραδοξολογήματα περὶ τοῦ Ἰ. εὐρηγνται καὶ ἐν τῇ θραβιστῇ γεγραμμένῃ ἀποκρυφῶ ἱστορίᾳ τῷ Ἰ. — 3) Ἰ. ὁ ἀπὸ Ἀριμαθεῖας, θρηδίστερον Ῥαμαθαίμ, ἦτο κατὰ τὰ Εὐαγγέλια (Μάρκου ΙΕ', 43), βουλευτὴ ἦτο μέλος τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ Συνεδρίου καὶ μυστικὸς φίλος τοῦ Ἰησοῦ, οὐ λαβὼν παρὰ τοῦ Πιλάτου τὸν νεκρὸν ἔθαψεν ἐν μνημείῳ

ἐντὸς τοῦ κήπου του. Κατὰ μεταγενεστέρως εἰδήσεις ὑπῆρξεν εἰς τῶν 70 ἀποστόλων καὶ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ. — 4) Ἰ. Βαρσαβας, ἐπικαλούμενος Ἰουδῆτος (ἦτοι δίκαιος), χριστιανὸς ἐκ τῶν πρώτων, ὅστις ἦτο ὑποψήσιος διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ Ἰούδα ἐν τῇ σωματείῳ τῶν 12 ἀποστόλων ὁ κληρὸς ὁμῶς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ὑποψηφίου Μαθθαί (Πράξεις Α, 23). [Β.Ε.]

Ίωσήφ Ὀνομα δύο Γερμανῶν αὐτοκρατόρων. Καὶ ὁ μὲν 1) Ἰ. ὁ Α' γεν. τῷ 1678 ἐν Βιέννῃ υἱὸς Λεοπόλδου τοῦ Α', ἐστέφθη ἥδη τῷ 1689 βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας καὶ 1690 τῆς Ῥωμῆς, αὐτοκράτωρ δὲ ἐγένετο τῷ 1705. Συνέχισαν ἐπιτυχῶς τὸν περὶ τῆς διαδοχῆς ἐν Ἰσπανίᾳ πόλεμον κατὰ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' τῆς Γαλλίας. Ἦτο δὲ συνετὸς ἡγεμὼν καὶ παντὶ τρόπῳ ἐφρόντισε διὰ τὴν εὐδωσίαν τοῦ κράτους. Ἀπέθανε τῷ 1711 ἐξ εὐλογίας. Διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς του Κάρολος (Σ'). — 2) Ὁ δὲ Ἰ. ὁ Β', γεν. τῷ 1741, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Α' καὶ τῆς Μαρίας Θηρεσίας, διεδέξατο τὸν πατέρα ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου τῷ 1765, συγχρόνως δὲ ἐκήρυξεν ὑπὸ τῆς μητρὸς συμβασιλεὺς τῆς Αὐστρίας ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τῶν στρατιωτικῶν. Ἦνα προπαρασκευασθῇ διὰ τὰ μέλλοντα ἡγεμονικὰ καθήκοντα, ἐπεχείρησεν ἀνεπιστήμως περιηγήσεις εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς γῶρας, παντοῦ δὲ προσεκλήτατο τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸ εὐπρόσιτον καὶ τὴν εὐπλῆγαντιαν του. Θανούσης τῆς μητρὸς του τῷ 1780 γενόμενος μονάρχης, ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ ἐξήγησε τὴν φιλίαν τῆς Ῥωσσίας, ἐπισκεφθεὶς πρὸς τοῦτο καὶ Αἰκατερίνην τὴν Β'. Τὸ σχέδιόν του νὰ ἀποκτήσῃ μέρος τῆς Βαυαρίας, ὅπερ καὶ ἥδη κατὰ τὸν περὶ διαδοχῆς ἐν Βαυαρίᾳ πόλεμον εἶχεν ἐπιδιώξει, ἐναυαγήσας τῇ ἐνεργείᾳ Φρειδερίκου τοῦ Β' τῆς Πρωσίας ὕστερον δὲ ἵνα ἐκτείνῃ τὰ σύνορα τῆς Αὐστρίας πρὸς Ἀ ἤρχισε τῷ 1788 ἀκαρπύον πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, ἀπέθανε δὲ πρὶν ἐπιτύχῃ ἀποτελέσματι τῷ 1790. Πολὺ σπουδαιότεραι ἀναμφιβόλως ἦσαν αἱ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ πολιτικῇ ἐνέργειαι αὐτοῦ, δι' ὧν ἐγένετο ἀντιπρόσωπος τοῦ λεγομένου πεφωτισμένου θεσποτισμοῦ. Τὰς αὐστριακὰς γῶρας αὐτὸς πρῶτος συνέδωκεν εἰς ἐνιαυτὸν πολιτικὸν σύνολον, εἰργάσθη ὑπὲρ καταργήσεως τῆς δουλοπαροικίας, ὑπεστήριξε τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, περιώρισε τὴν λογοκρισίαν, προήγαγε τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἡλιόττωσε τὴν πρότερον ἀπερίοιστον θύραν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καταργήσας πλείστας μονὰς καὶ κηρύξας θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν ἐν τούτοις ἅπαντα ταῦτα γενόμενα μετὰ περισσῆς γοργότητος καὶ ἀνευ συστήματος προεκάλεσαν ἀνησυχίαν καὶ μάλιστα ἐπαναστάσεις, διὸ καὶ ἡναγκά-

σθη κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1790 νὰ ἀνακαλέσῃ σχεδὸν ἀπάσας τὰς μεταρρυθμίσεις του. Ἀπέθανε δὲ, καταβεβλημένος ὑπὸ ἀσθενείας καὶ τῆς συνειδήσεως ὅτι εἰργάσθη ματαίως, τὴν 9/20 Φεβρ. 1790. [B. E.]

Ίωσήφ Βοναπάρτης, μεγαλύτερος ἀδελφὸς Ναπολέοντος τοῦ Α', γενν. τῇ 1768. Ἀφοῦ διετέλεσεν εἰς διαφόρους ὑψηλὰς πολιτικὰς θέσεις κατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του τῷ 1806 βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως καὶ τῷ 1808 τῆς Ἰσπανίας. Τῷ 1812 ἐξεβλήθη ἐκ Μαδρίτης ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ Οὐέλ-λινγκτον, καὶ ἀνέλαθε τῇ 1814 τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Παρισίων κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων Πρώσσων, Αὐστριακῶν καὶ Ρώσσων. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Βατερλώ ἡτταν τοῦ Ναπολέοντος μετέβη εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, ὅπου ἔζη μέχρι τοῦ 1832 ἐν Νέα Τζέρσεϋ, ὑπὸ τὸ ὄνομα κόμης Surveilliers· ὕστερον μεταβάς εἰς Ἀγγλίαν καὶ τῷ 1841 εἰς Ἰταλίαν ἀπεβίωσε τῇ 1844 ἐν Φλωρεντίᾳ. Τὰ Ἀπομνημονεύματα καὶ ἡ ἀλληλογραφία του ἐξεδόθησαν εἰς 10 τ. (6' ἐκδόσεις 1856-8). [B. E.]

Ίωσήφ Ἀγίου μονή, τοῦ δήμου Πε-

ραίας τῆς Τήνου. Ἐχει 8 μοναχοὺς καθολι-κούς. [M. Σ.]

Ίωσηφίνη (Marie Rose Josephine), αὐτοκράτειρα τῶν Γάλλων ὡς πρώτη σύζυγος Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἐγεννήθη τῇ 1763 ἐν Μαρτινίκῃ, θυγάτηρ τοῦ λιμεναρχοῦ Ίωσήφ Tascher de la Pagerie. Τῇ 1779 συζευ-χθεῖσα τὸν ὑποκόμητα Ἀλέξ. Βωαρναί, ἐφυ-λακίσθη τῇ 1794 μετὰ τὸν θάνατον τούτου, ἀπηλευθερώθη δὲ καὶ ἐγένετο σύζυγος τοῦ Ναπολέοντος τῇ 1796. Ἐστέθη αὐτοκράτει-ρα τῇ 2 Δεκεμβρ. 1804· ἐπειδὴ ὁμως εἰμεινεν ἀπαις, ἐπῆλθε τῇ 1809 τὸ διαζύγιον καὶ ἔκ-τοτε ἔζη ἡ Ί. ἐν Ναβάρ παρὰ τὸ Εὐρέ. Ἀ-πέθανε δὲ τῇ 1814 ἐν Μαλμαϊζέν. [B. E.]

Ίωσηφστάτ (Josephstadt). Ὠχυρω-μένη πόλις τῆς Βοημίας ἐν τῷ νομῷ Κόνι-γινχώφ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου. Ἐχει 6097 κατ. [M. Σ.].

Ίωσίας Βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα, 642—610 π. Χ., ἀνελθὼν τὸν θρόνον δκταέτης. Κατήρ-γησε τὴν ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πάππου του εἰσαχθεῖσαν εἰδωλολατρίαν καὶ ἀνεμόρφωσε τὰ τῆς θρησκείας. [B. E.]

Κεντρικόν Βλ. κατά χειρόγραφον τῆς Πατριαρχ. Βιβλιοθήκης.

Κ (Κάππα). Τὸ δέκατον στοιχεῖον τοῦ ἑλλην. ἀλφαβήτου, ὡς ἀριθμητικὸν κ' σημαίνον 20 καὶ Κ 20 000. Αἱ σημεϊακὴ γλῶσσαι ἔχουσι δύο φθόγγους ὁμοιάζοντας πρὸς ἀλλήλους, ὧν ὁ μὲν ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ ἑλληνικὸν (καὶ ἰνδογερμανικὸν) κ, ὁ δὲ ἐμφαντικώτερος ὡν προσφέρεται μᾶλλον ἐν τῷ λάρυγγι διὰ καὶ εἰς τὰς γλῶσσας τὰς γραφόμενας διὰ λατινικῶν στοιχείων ἀποδίδεται διὰ τοῦ η. Τὰ σημεῖα ἀμφοτέρων παρελήφθησαν παρὰ τῶν Σημιτῶν, κυρίως τῶν Φοινίκων, εἰς τὴν ἑλληνικὴν γραφὴν, τὸ μὲν κάππα, τὸ δὲ κόππα λεγόμενον· τὸ κόππα δὲ τοῦτο, εὐρισκόμενον εἰς παλαιὰ νομίσματα καὶ ἐπιγραφάς, μετέπεσεν ὕστερον εἰς ἀχρησίαν, τῆς ἑλληνικῆς μὴ διατηρησάσης τὸν δι' αὐτοῦ σημαίνον φθόγγον, διτηρήθη ὅμως ὡς ἀριθμητικὸν διὰ τὸν ἀριθμὸν 90 συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῷ ἀλφαβήτῳ ἀρχικὴν θέσιν του μεταξὺ τοῦ π καὶ τοῦ ρ. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀντικατέστησαν τὸ Κ διὰ τοῦ C, ὅπερ κατὰ τὴν κλασικὴν ἐποχὴν εἶχε καὶ πρὸ τοῦ κ καὶ τοῦ ι τὴν φωνὴν τοῦ κ, ὕστερον δὲ μετετρέπη πρὸ τῶν φωνηέντων τούτων προσλαβὼν τὸν φθόγγον τοῦ ts καὶ βραδύτερον ἐν μὲν τῇ ἰταλικῇ τὸν φθόγγον τοῦ tsch, ἐν δὲ τῇ γαλλικῇ τὸν τοῦ s. Ἐν ταῖς διαλέκτοις τῆς ἀρχ. ἑλληνικῆς παρατηρεῖται ἀνταλλαγὴ τοῦ κ πρὸς ἄλλους φθόγγους· οὕτως ἀπαντᾷ ἐν τῇ δωρικῇ ἀντὶ τοῦ κοινοῦ ἑλλην. τ : πόκα (πότε), ἀλλοκα (ἄλλοτε) καὶ ἀντὶ τοῦ χ : δέκεσθαι (δέχεσθαι), κύτρα· οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἰωνικῇ· καῖος, κόσος, ἀντὶ ποῖος, πόσος κτλ., δέκομαι, οὐκί, ἀντὶ δέχομαι κτλ. Ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ σποραδικῶς τὸ κ ἀντικαθίστᾷ τὸ γ, κυρίως ἐν τῇ διάλεκτῳ τῆς Κύπρου, ἀμπελουρκός, ἀρκῶ (ἀργῶ). Γενικῶς δὲ ἀντικαθίστᾷ τὸ χ μετὰ τὸ σ : σκίζω (σχίζω), ὡς καὶ μετὰ τὸ υ : εὐκὴ (εὐχὴ), σπανίως δὲ ἄλλα σύμφωνα. Πρὸ

τοῦ φθόγγου κ καὶ ἰ πολλάκις τρέπεται τὸ κ εἰς τσ, οὕτω ἐν τῇ τσακονικῇ, τῇ κορητικῇ ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις διαλέκτοις (Τσιτά-Κέως). —Ἐν τῇ Χημείᾳ τὸ Κ εἶνε σύμβολον τοῦ μεταλλοῦ καλίου· κατόπιν δὲ βαθμοῦ θερμότητος τιθέμενον σημαίνει ὅτι ἡ μέτρησις τῆς θερμοκρασίας ἐγένετο κατὰ τὸ θερμομέτρον Κελσίου.

Καὰβ βέν-Ζουχαῦρ. Περίφημος ἀραβ. ποιητῆς ζήσας ἐπὶ Μωάμεθ, ἐν κατεδίωκε διὰ σατυρικῶν στίχων. Ὅτε δὲ ἐκηρύχθη ὑπὸ τούτου ἐκτὸς τοῦ νόμου ὑπετάγη, ἵνα σώσῃ τὴν ζωὴν του, εἰς τὸν προφήτην, ᾧ καὶ ἀνέγνωσε τὴν περίφημον ἐγκώμιον αὐτοῦ. Οὕτως δὲ εὐχαριστήθη πολὺ ἐκ τούτου καὶ ἔρριψε τὴν ποιητὴν τὸν μανδύαν του (ἀλ-φορδᾶ)· κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Μωαμεθανῶν ὁ αὐτὸς μανδύας φυλάττεται νῦν ἐν Κων/πόλει.

Καὰβα (λέξις σύστοιχος καὶ ταυτόσημος τῇ ἑλλ. κύβος) κοινῶς δὲ κιαμπέ. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει ἐν Μένκχα οἰκοδόμημα 11 μ. ὕψους καὶ 8 μ. πλάτους, τιμώμενον ὑπὸ τῶν Ἀράβων ὡς τὸ κυριώτατον ἱερὸν τοῦ ἔθνους καὶ κατ' ἐξοχὴν οἶκος Θεοῦ ἐπικαλούμενον. Τὴν τῶσπην ἀξίαν του ἔχει τὸ κτίριον ταῦτο ἕνεκα τοῦ παρὰ τὴν εἰσοδὸν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου ἐντετοιχισμένου ἱεροῦ λίθου, αὐτοῦ ἔκειντο κατὰ τὴν παράδοσιν ὃν ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἐκόμισεν ὡς δῶρον τῷ Ἀβραάμ· πλὴν δὲ τούτου δεικνύεται καὶ ἶχνος βαδίσματος τοῦ Ἀβραάμ ἐν αὐτῷ. Οἱ Ἀράβες ἀνάγουσι τὴν ιστορίαν τῆς Κ. μέχρι τοῦ Ἀβραάμ. Κατὰ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς χρόνους ἡ κατοχὴ τῆς Κ. ὑπὸ τινος λαοῦ ἐπέφερε τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ ὡς ὑπερέχοντος ὑπὸ τῶν πέριξ, δι' ὃ καὶ αἰματορροὶ πόλεμοι συνεκροτήθησαν πρὸς κτήσιν τῆς Κ. Εἶνε δὲ ἡ Κ. τὸ πλουσιώτατον ἱερὸν τοῦ Ἰσλαμισμού, κατέχον μεγάλους θησαυροὺς ἐκ θώρων καὶ ἀφιερωμάτων.

Καζέν. Πόλις τῆς ΒΔ Βοημίας, ἐπὶ τοῦ *Έγερ ποτ. *Έχει γεωργικὴν καὶ δασολογικὴν σχολήν, βιομηχανίαν χειρουργικῶν καὶ 6889 κατ. [Μ.Σ.]

Καζάρτα. Χώρα τῆς Ἀφρικής, Β τοῦ Σενεγάλη ποτ., ἔχουσα περίπου 300 χιλ. κατ. Πρωτεύουσα εἰς Νιόρο. [Μ.Σ.]

Καζά. (Nicolas Louis Cabat). Γάλλος τοπιογράφος, γενν. τῷ 1812 ἐν Παρισίοις, ἀνήκων εἰς τὸν ἐμίλον τῶν ζωγράφων οἵτινες ἐνεκαίνισαν τὴν νέαν ἀντικλασικὴν ῥοπὴν ἐν τῇ γαλλ. ζωγραφικῇ. Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτης ἠντλεῖ τὸ κατ' ἀρχὰς τὰς ἰδέας του ἀμέσως ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν φύσεως, τῶν περιγύρων τῶν Παρισίων καὶ τῆς Νορμανδίας· ἐλέγχουσι δὲ τὰ ἔργα του τῆς ἐποχῆς ταύτης λεπτότατον αἰσθημα, δύναμιν ἐν τῇ φωτισμῷ καὶ σαφένειαν. *Έν τοῖς ὑστερον ἐμυμήθη τὸν Πουτσέν, μὴ ευχὼν δὲ μεγάλῃς ἐκτιμήσεως διὰ τῶν τοιοῦτων ἔργων ἐπείστροφεν εἰς τὴν ἀρχικὴν του ὁδόν. *Έξογον ἔργον του εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς ἐν τῇ ἐπαύλει: d'Anguy πλησίον τῶν Παρισίων λίμνης (ἐν τῷ Μουσείῳ Λουξεμβούργῳ). Τῷ 1867 ἐγένετο μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, τῷ δὲ 1879 διορίσθη διευθυντὴς τῆς γαλλ. ἀκαδημίας ἐν *Ρώμῃ. [Β.Ε.]

Καζά. (Cava dei Tirreni). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Σαλέρνου (ἐν Καμπανίᾳ), ἔχουσα 6339 κατ. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει περίφθονον μονὴν Βενεδικτίνων. [Μ.Σ.]

Καζάγια. Πόλ. τῆς Ἀλβανίας ἀπέχουσα 2 ὥρ. ἀπὸ Δυρραχίου. 3/4 τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς παραλίας καὶ 5 ὥρ. ἀπὸ τοῦ Πεκίνου· οὐ μακρὰν ταύτης ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Asparangium, παρ' ἧς στρατοπέδευσαν οἱ Πομπήϊοι καὶ ὁ Καίσαρ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 5500, ἐξ ὧν 4 χιλ. ρωαμεθανοί. Εἶνε ἔδρα διοικήσεως.

Καζαζάδες. Χώρ. Κερκύρας τοῦ δήμου Ἀμριταγητῶν, ἀπέχον 15' ἀπὸ Μαγουλάδες. Κατ. 475.

Καζαίνζακ (Cazançac). 1) Jean Baptiste K., γενν. τῷ 1762 ἐν Γαρδόν, ἦτο δικηγόρος ἐν Τουλούζ· ὅτε ἐξερράγη ἡ γαλλ. ἐπανάστασις, ἦς ὢν ἐνθερμος ὁπαδὸς ἐξελέγη μέλος τῆς Συνελεύσεως τῷ 1792. *Έψήφισεν ὑπὲρ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως· στρατηγὸς δὲ γενόμενος δις κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὴν Συνέλευσιν πρὸ τοῦ ἐπαναστάντος ὄχλου. *Υστερον ἐγένετο μέλος τοῦ συμβουλίου τῶν Πεντακοσίων, διατελέσας δ' εἰς διαφόρους δημοτικούς θέσεις προσεκληθὼν τῷ 1806 ὑπὸ τοῦ πρώτου Ναπολέοντος εἰς Νεάπολιν ὡς ἐπιστάτης τῶν βασιλικῶν κτημάτων. Συνεπεί τῆς δευτέρας ἀποκαταστάσεως τῶν Βουρβόνων ἐξωρίσθη ὡς *φρονεὺς τῶν βασιλέων καὶ ἀπέθανε τῷ 1829 ἐν Βρυξέλλαις. — 2) Εἰδόνη

Louis Godefroy K., Γάλλος δημοσιογράφος, υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. ἐν Παρισίοις τῷ 1801· ἐπορεύσατο τὰ νομικά, διέπρεψε δὲ κατὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 διὰ τὴν ἀνδρείαν του. Κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἀνατρεπτικαῖς ἐνεργείαις ἡθώθη, ἀλλ' ἡ ἐνέργειά του ὡς μέλους τῆς ἑταιρίας τῶν δικαιομάτων τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἔφερε πάλιν πρὸ τοῦ δικαστηρίου (1835), ἡ δὲ αὐθάδης γλῶσσά του προξένησε μεγάλως ἐν τῷ δικαστηρίῳ ταραχάς. Πρὶν ὥρως καταδικασθῇ κατέφυγε μετὰ καὶ ἄλλων κατηγορουμένων εἰς Λονδίνον, ἐπέθεν ἐπανήλθε τῷ 1841. *Απέθανε δὲ τῷ 1845. — 3) Eugène Louis K., ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. ἐν Παρισίοις τῷ 1802. Εἰσῆλθεν εἰς τὸν γαλλικὸν στρατὸν καὶ μετέσχεν ὡς λοχαγὸς τῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκστρατείας. *Έν τοῖς ὑστερον σταλαῖς εἰς Ἀφρικὴν διεκρίθη ἐνταῦθα καὶ ἐγένετο ἡδὲ τῷ 1844 ὑποστράτηγος. Τῷ 1848 προεδρίασθη εἰς ἀντιστρατήγον καὶ διοικητὴν τῆς Ἀλγερίας, ἐξελέγη δὲ καὶ μέλος τῆς Ἑθν. Συνελεύσεως καὶ ἀνέλαβε τὸ ὕπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν. *Ότε δὲ ἐξερράγη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος διορίσθη δικτάτωρ, ἀποκατέστησε μετὰ μεγίστης εὐστοχίας καὶ ἐνεργητικότητος τὴν τάξιν, μετ' ὃ ἐξελέγη δημοφώνως πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως καὶ ὡς τοιοῦτος μεγάλως διεκρίθη, ἀν καὶ μετὰ 6 μῆνας κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου ἐνίκησεν ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων. Κατὰ τὸ πραξικόπημα τοῦ 1851 ἐφυλακίσθη ἀλλ' ἀφέθη μετ' ὀλίγον ἐλευθερός. *Αποχωρήσας τοῦ στρατοῦ, ἐξελέγη βραδύτερον ἀντιπρόσωπος Παρισίων ἐν τῇ νομοθετικῇ σὺματι, δὲν ἐδέχθη ὅμως τὴν ἐκλογὴν του μὴ θέλων νὰ ὀρκισθῇ εἰς τὸ νέον σύνταγμα. Ζῶν δ' ἔκτοτε ἐν μονώρει, ἀπέθ. τῷ 1857. *Ό υἱὸς του Γοδεφροάδης K., γενν. 1853 ἀφιερώθη ἐπίσης εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐγχειρήσας δὲ τῷ 1892 ὕπουργός τῶν Ναυτικῶν. [Β.Ε.]

Καζάνης (Δημήτριος *Ράλλης, ὁ ἐπιλεγόμενος K.), ἐκ τοῦ διωνυμίου σπαρτιατικοῦ οἴκου, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἴσος (βλ. λ.), εἰς τῶν ἐπιστήμων στρατιωτικῶν ἀνδρῶν τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς· καὶ οὗτος, γεννηθεὶς ἐν Σπάρτῃ καὶ καταφυγὼν μετὰ τὴν κατακτῆσιν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς ἰταλίαν, ὅπου ὑπὲρ ῥήτρας διαφόρους ἡγεμόνας, ὡς ἀρχηγὸς τῶν λεγομένων Ἑλλήνων Ἰταπίων, ἀποθανὼν δὲ ἐν *Ρώμῃ ἐννεηκονταετῆς τὴν ἡλικίαν. Συγγενὴς αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ Μιχαήλ Ἰση, φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ Πέδρογος ὁ *Ράλλης, ὅστις ἐστάλη τῷ 1461 ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Παλαιολόγου πρὸς τὸν ἐν Βερροίᾳ τότε διατρίβοντα Σουλτάνον ὡς πρεσβευτῆς, ἐρρίφθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰ δεσμά μετὰ τῆς ἀκολουθίας του. *Ό Καζάνης ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῆς του ἱκανότητος λήγεται ὅτι διεκρίνετο

καὶ ἐπὶ μαθηταί, εἰς αὐτὸν δὲ θρεῖται ἡ διά-
σωσης τοῦ περὶ Νόμων περιφύτου συγγράμμα-
τος τοῦ σπαρτιάτου φιλοσόφου Πλήθωνος. Ἐ-
πίσης φέρεται καὶ ὡς ποιητὴς ὡραίων ἐλλη-
νικῶν ἐπιγραμμάτων. Νομπευεῖς τὴν Θωμαι-
δα. Οὐχίτερα τοῦ ἐπὶ ἀρχηγροῦ Θεοδώρου Μπό-
γαλη, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς δύο υἱούς, ἐξ ὧν ὁ
πρώτος, Νικέλαος, ἀνεδείχθη καὶ αὐτὸς ἐπι-
φανὴς στρατιωτικὸς, χρηματίσας ἀρχηγὸς ἐν-
θους τῶν Ἑλλήνων μισοφόρων, ὁ δὲ δεύτε-
ρος, Μανίλιος, λόγιος καὶ λατινιστὴς διακε-
κρυμμένος, προσχειρίσθη ἐπὶ Λέοντος Ι' εἰς
ἀρχιεπισκοπὴν Μονεμβασίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε
τῷ 1517. [M.M.]

Καθάκι (Ροτ). Κοινὴ ὀνομασία τῆς
Δίγερου. ἴτοι τῆς Λεύκης τῆς μελαίνης
(*Purpula nigra* L.). [Θ.X.]

Καβαλαριό (Βοτ.) ἢ Καβαλεροῦ.
Κοινὰ ὀνομασίαι διαφόρων φυτῶν τῆς οἰκονο-
μίας. τῶν Κολοκασκίων, ἰδίως δὲ τῶν χρησιμῶν εἰς
γορτονομίαν οἷα τὰ εἶδη Βικίας, Λωτοῦ καὶ
ἄλλα τοῦ αὐτοῦ. [Θ.X.]

Καβαλζέρο (Fornan Caballero).
Προσώνυμον τῆς Cecilia de Arrom, διαπρε-
ποῦς συγγραφέως τῆς νεωτέρας Ἰσπανίας.
Ἐγεννήθη τῷ 1797 ἐν Ἐλβετίᾳ, θυγάτηρ τοῦ
Γερμανοῦ N. Böhl von Faber, ἐγκατεστη-
μένου ἐν Ἰσπανίᾳ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1877 ἐν
Σεβίλλῃ χήρα τοῦ δικηγόρου Ἀρρόμ. Τὰ ἔρ-
γα αὐτῆς, μυθιστορήματα καὶ διηγήματα ὡς
ἐπὶ πλείστον, ἀπεικονίζουσιν ἐπιτυχέστατα τὸν
βίον τῶν Ἀνδαλουσιῶν, μετεφράσθησαν δὲ
καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας. Πρὸς δὲ συνέλεξε
καὶ παραδόσεις καὶ δημόδιον ἄσματα τοῦ Ἰσπα-
νικοῦ λαοῦ. [M.F.]

Καβάλλα. Πόλις τῆς ἀνατολ. Μακεδο-
νίας παράλιος, ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου
ΒΔ καὶ ΝΔ τῆς Δράμας, 29' ἤς ἀπέχει ὥρ.
6,75. Κεῖται ἐπὶ τῆς τελευταίας πρὸς με-
σημβρίαν κλιτύος τοῦ ἀρκτικῶς αὐτῆς ὑψυ-
μένου ὄρους Συμβόλου καὶ ἐπὶ βραχώδους ἀ-
κρωτηρίου, πρὸ τοῦ ὅποιου κεῖται καὶ μικρὰ
νησίς. Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου εἶνε ὠκεοφυε-
τον βυζαντινὸν τεῖχος, ἀνακαινισθὲν ἐν μέρει
ὑπὲρ τῶν Τούρκων, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ τεῖ-
χους ἐγείρεται ἡ ἀκρόπολις. Ἀποτελεῖται δὲ
ἡ πόλις τῆς Καβάλλας ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ φρου-
ρίου οἰκίων, ἐκ τῶν παρὰ τῇ δυτικῇ ἀκτῇ κα-
ταστήματα καὶ οἰκίων καὶ ἐκ τῆς ΒΔ τοῦ
φρουρίου καὶ ἀρκτικῶς τῆς ἀνωτέρου ἐκτετα-
μένης συνοικίας, ἥτις χωρίζεται διὰ τῶν θω-
μανικῶν νεκροταφείων. Τὴν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου
καὶ παρὰ τὴν δυτικὴν ἀκτὴν συνοικίαν, ἥτις
κυρίως οἰκεῖται ὑπὸ χριστιανῶν ἀπαρτίζουσι
500 οἰκίαι καὶ ἐν ταύτῃ ὑπάρχουσι διάφορα
καταστήματα ἐμπορίων, ἀποθήκαι καὶ καφε-
νεῖα. Τὴν ἄλλην συνοικίαν τὴν δι' ἑθνομανι-
κῶν νεκροταφείων χωριζομένην, ἐπίσης χρι-
στιανικὴν, ἀπαρτίζουσι 300 οἰκίαι. Ὑπερ-

θεν τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως ὑπέρκεινται
ἀσενδρα καὶ δύσβατα πετρώδη ὑψώματα θα-
σπέζοντα τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου. ὁ λι-
μὴν κεῖται δυτικῶς τοῦ φρουρίου καὶ ὑπ' αὐτὰ
τὰ τεῖχη. Ἀλλὰ τὰ πλοῖα ὡς μὴ προσυλασ-
σόμενα ὑπὸ τῶν μεγάλων κυμάτων καὶ ἰδίων
τῶν τοῦ ΝΔ ἀνέμου καταφεύγουσιν εἰς τὸν
λιμένα τῆς Ἐλευθερουπόλεως ἢ εἰς τὸν ἀπέ-
ναντι ὄρμον τῆς Θάσου Παναγιά. Ἐν τῇ
λιμένῃ τοῦτο ἐκτελεῖται: μέγα ἐμπόριον εἰσ-
αγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς διὰ τῶν ἀτμοπλοίων
Lloyd καὶ Fraissinet καὶ πολλῶν ἱστιοφόρων.
Ἐξάγονται δὲ κατὰ μέσον ὅρον ἐκ τοῦ λιμέ-
νος τοῦτο 4 800 000 χιλιόγραμμα καπνοῦ,
400 χιλιάδ. χιλιόγραμμα βάμβακος καὶ 50
χιλ. χιλιόγραμμα ἔριος, ἱκανὴ δὲ ποσότης θη-
μητριακῶν, κουνουλίων, σιγάρου καὶ ὀσπρίων.
Ὁ πληθυσμὸς τῆς Καβάλλας ἀνέρχεται εἰς
10 000, ὧν 4 500 χριστιανοί, 5 000 θωμανοί
καὶ εἰς λοιποὶ Ἰουδαῖοι, Ἀθίγγανοι καὶ τινας
Βουλγαροί. Ἐν τῇ φρουρίᾳ ὑπάρχουσιν 850
οἰκίαι θωμανικαί, 120 χριστιανικαί καὶ 100
ἰουδαϊκαί. Παρὰ τὸ τεῖχος εἶνε ἐκτεταμένον τὸ
μέγα Ἰμαρὲτ τοῦ ἐνταῦθα γεννηθέντος ἀντι-
βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ Ἀλῆ, ἐν ᾧ
ἐνδ' αἰτῶνται περὶ τοὺς 600-700 σφατάδες. Ἡ
Καβάλλα εἶνε ἔδρα διοικήσεως (καίμακαμλι-
κίου), οἰκουμένης ὑπὸ 19 400 κατοίκων διε-
σπαρμένων εἰς 24 χωρία. Ἐκ τούτων εἶναι
13 650 θωμανοί, 5 250 Ἕλληνες, 300 Ἰου-
δαῖοι καὶ 200 Ἀθίγγανοι. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων
οἱ 4 500 οἰκοῦσιν ἐν Καβάλλᾳ, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς
τὰ τρία χωρία Καρὰ-Ὀρμάν, Κουτζεὺν-Ὀρμάν
καὶ Γενί-Τσιφτλίκ, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ χωρία
οἰκοῦνται ὑπὸ θωμανῶν. Εἰς ἀπόστασιν 2 ὡ-
ρῶν ἀπὸ τοῦ φρουρίου κεῖται τὸ χωρίον Πα-
λαϊὰ Καβάλλα μετὰ 500 θωμανῶν
κατοίκων, εἰς ὅραν δὲ 1 Δ τοῦ φρουρίου ἐκτι-
σθῇ πρὸ δεκαπενταετίας ἡ Νέα Καβάλλα, ἣν
ἀπαρτίζουσιν 150 οἰκίαι καὶ 250 καταστήματα
κατεργασίας καπνοῦ. Συγκοινωνεῖ δὲ ἡ πόλις
δι' ἀμαξιτῶν μετὰ τῶν πρωτεύουσων τῶν πα-
ραρριζομένων αὐτῇ ἐπαρχιῶν τοῦ Σαρί-Σαμπάν
εἰς 6 ὥρας, τοῦ Πράβι: εἰς 3 καὶ τῆς Δράμας
εἰς 6,75. Ἡ Καβάλλα εἶνε ἡ ἀρχαία Νεόπο-
λις καὶ ἡ τῶν βυζαντινῶν Νεάπολις.

Καβάλλα. 1) Φραγκίσκος Κ., ἐδρ-
χαϊτάτος τῶν μεγάλων Ἰταλῶν συνθετῶν,
γράφας μένον μελοδράματα. Ἐγένν. τῷ 1600
ἐν Κρέμα· μεταβάς δὲ νεώτατος εἰς Βενετίαν
διήγαγε τὸν βίον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναυτοῦ
τοῦ ἁγίου Μάρκου, εὖ ἥτις κατ' ἀρχὰς ψάλτης.
εἶτα μουσικὸς ἐπὶ τοῦ ὀργάνου καὶ ἀπὸ τοῦ
1668 μέχρι τοῦ θανάτου του (1678) διευ-
θυντὴς τοῦ χοροῦ. Δι' αὐτοῦ τὸ ἐνετικὸν θέα-
τρον ὑπερέβη πάντα τὰ σύγχρονα ἐν Ἰταλίᾳ.
Ἐδείξεν ἐκτακτὸν γονιμότητα καὶ πλοῦτον
μελωδίῶν. Τὰ ἔργα του διεδόθησαν καθ' ἑλλην
τὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ ἐ Ἰάσων (1649). — 2)
Γιάννης Κ., Ἰταλὸς ἀντιστράτηγος, ἐ

πατήρ ἐπικαλούμενος τῶν σημερινῶν βαθμῶν τηλεθέλων. Ἐγεννήθη τῷ 1808 ἐν Τουρίνῳ καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ Παδαμοντίου εἰς ὃ ἐπὶνεγκε πολλὰς βελτιώσεις, πρῶτος δὲ ἐδουλοῦργησε τὰ βαθμῶν ἀποσπασμῶν τηλεθέλα, στίνα πρῶτον ἀπέκτησε τὸ πυροβολικὸν τοῦ Παδαμοντίου καὶ ἐχρησιμοποίησεν ἐν τῇ πολιτορχίᾳ τῆς Γαλιτίας τῷ 1860—61. Ἐδουλοῦργησε δὲ καὶ σοβαριωτάτας πραγματείας κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ περιοδικῇ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ἀποσυρθεὶς τῷ 1879 τῆς ὑπηρεσίας ἀπέθ. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐν Τουρίνῳ.

Καθαλλότης (Φιλίππος Εὐμ. Cavallotti). Ἰταλὸς ποιητὴς καὶ δημοσιογράφος γενν. τῷ 1842 ἐν Μιλάνῳ. Ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Γαριβάλδη. Ἐπιτεθεὶς δὲ κατόπιν κατὰ τῆς ἐθνικῆς κωδερνήσεως ἐπανειλημμένως ἐφυλακίσθη. Ἀπὸ τοῦ 1867 ἐξέδιδε τὴν ἐφημερίδα Gazzettino. Εἰσελθὼν τῷ 1873 εἰς τὴν Βουλὴν παρετήθη τῷ 1879, εἰσῆλθεν ἔμως ὑστερον πάλιν εἰς αὐτήν καὶ διακρίνεται ὡς ἀνέκατος χαρακτήρ. Ἀρίστα τῶν δραμάτων του εἰναι: I Pezzenti (1871), Ἀλκιβιάδης (1872, μεταφρ. ἑλληνικῇ ὑπὸ Γ. Δουρούτη) (Ἀθήναι 1888), Guido (1873), I Messenii (1874). Ἐπανειλημμένως ἐξεβόθουσαν καὶ αἱ Παιήσεις του καὶ τῷ 1879 νέα συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων του.

Καθανέλ (Ἄλφ. Cabanel). Γάλλος ζωγράφος, γενν. ἐν Montpellier τῷ 1823. Τῷ 1845 βραβεύθηκε ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας διέμεινεν ἐπὶ 5 ἔτη εἰς Ἰταλίαν, ἐπιστρέψας δὲ ἔγραψε σειρὰν πινάκων κατὰ τὴν κλασικὴν τεχνοτροπίαν τοῦ Δαβὶδ. Ἐν τοῖς μεταγενετέροις ἔργοις του διακρίνεται πρὸ πάντων ἐπὶ ἐντέχνῳ παραστάσει τοῦ γυμνοῦ σώματος, μεταπίπτει ὅμως εἰς φιληρωϊαν. Μαλλὸν διεκρίθη εἰς τὰς προσωπογραφίας καὶ ἡθογραφίας, τὸ δὲ ἀριστοῦργημα αὐτοῦ εἶνε Ὁ φλωρεντίνος ποιητής. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἔργων του ἐκτιμῶνται κυρίως τὰ Φαῦνος καὶ νύμφη, Ἡ γέννησις τῆς Ἀφροδίτης, Ἡ ἐκ τοῦ παραδείσου ἀπέλασις. Ἀπὸ τοῦ 1863 ἦτο καθηγητὴς τῆς Ὑπολήξε τῶν ὠραίων τεχνῶν ἐν Παρισίοις, ἀπέθανε δὲ ἐνταῦθα τῷ 1889.

Καθάνι (Pierre F. G. Cabanis). Γάλλος φιλόσοφος καὶ συγγραφεύς, γενν. τῷ 1757 ἐν Cosnac. Ἐποσώδασε φιλοσοφίαν, φιλολογίαν καὶ ὑστερον ἱατρικὴν. Μετέφρασε τὴν Ἰλιάδα εἰς τὴν γαλλικὴν, ἀπεχαιρέτησε δὲ τὴν ποίησιν διὰ πάντοτε ἐν τῷ ἔργῳ του Serment d'un medecin (1783). Μεταξὺ τῶν φίλων του ἠριθμοῦντο τὰ ἐξοχώτερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς του, Holbach, Franklin, Voltaire, Diderot κτλ. ὡς καὶ ὁ Mirabeau εἰς ἐν παρεχώρησε καὶ τὸ ὄλικόν ἐπὶ τῇ βίᾳ τοῦ ὁποῦ ἐξεπύνησεν οὗτος τοὺς περὶ θρησκείας ἐκπαιδεύσεως λόγους του μετὰ

δὲ τὸν ὀγκυτον τοῦ Mirabeau ὁ Κ. ἐδημοσίευσεν καὶ τὸ Journal de la maladie et de la mort de Mirabeau (1791). Στενότερος φίλος αὐτοῦ ἦτο καὶ ὁ Condorcet. Τῷ 1793 ὁ Κ. ἐγένετο μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ ἐπόμενον ἔτος καθηγητὴς τῆς κλινικῆς ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ, τῷ 1795 μέλος τοῦ συμβουλίου τῶν Πεντακοσίων, εἰτα δὲ τῆς γερουσίας, ἀπέθανε δὲ τῷ 1808 ἐν τῇ ἐπαύλει του παρὰ τὸ Meulan. Τὸ κύριον ἔργον του εἶνε Rapports du physique et du moral de l'homme (2 τ. Παρ 1802). Ἐκδόσεις ὄλων τῶν ἔργων του ἐγένετο τῷ 1828—5 εἰς 5 τόμους. Κατὰ τὰς θεωρίας του ἀνῆκει ἐντελὼς εἰς τοὺς αἰσθητικούς (βλ. λ.) λεγομένους φιλοσόφους. [B. E.]

Καθάνιλλες (Cavanilles). 1) Don Antonio José C., διακεκριμένος Ἰσπανὸς βοτανικός γενν. ἐν Βαλεντία 1745, ἐπὶ μακρὸν διευθυντὴς τοῦ βοτανικοῦ κήπου Μαδρίτης, ἀπέθ. 1804. Ἐγράψεν πλείστας πραγματείας καὶ εἰκόνας καὶ περιγραφὰς τῶν φυτῶν τῆς Ἰσπανίας (7 τ., 1791—1801) καὶ, — 2) Don Antonio C. y Centi, Ἰσπανὸς ιστοριογράφος, ἀνεψιὸς τοῦ ἀνωτέρου. Ἐγενν. τῷ 1805 ἐν Κορούγια καὶ ἐσπούδασε τὰ νομικά. Ὡς δικηγόρος ἐφημέριον διὰ τὴν εὐχλωσίαν του, ὑπερέστη δὲ εἰς πλείστας διοικητικὰς θέσεις καὶ ἐγένετο μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἱστορίας. Τὸ κύριον ἔργον του εἶνε ἡ Ἱστορία τῆς Ἰσπανίας (5 τ., Μαδρίτη 1861—63), ἔγραψε δὲ καὶ πλείστα ἄλλα ἱστορικὰ καὶ νομικὰ ἔργα. Ἀπέθ. τῷ 1864 μόνον μέχρι Φιλίππου τοῦ Β' προσθάσας νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του.

Καθάριδα (Kabarda). Ὁρεινὴ χώρα εἰς τὰς Β' ὑψοφείας τοῦ Καυκάσου, ἔχουσα ἐμβ. 9000 τετρ., κατοικουμένη δὲ ὑπὸ τῶν Καθαριδῶν (Κιρκασικῆς φυλῆς), καταγενομένων κυρίως εἰς κτηνοτροφίαν. Τὸ Ν μέρος αὐτῆς περιέχει τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς τοῦ Καυκάσου. [M. Σ.]

Καθάσιδες ἢ γιάσαξιδες καλοῦνται οἱ ἐνοπλοὶ ἀκόλουθοι τῶν παρὰ ταῖς μὴ χριστιανικαῖς χώραις πρὸςδίων καὶ προσίων. [Πφ.]

Καθάσειλα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Μυρτουνητῶν ἐν Ἠλείᾳ, βέγγυς τῆς δεξιᾶς ἐχθρῆς τοῦ Πηνειοῦ ποτ. καὶ κέντρον διακλαδώσεως τῶν σιδηροδρόμων Πιτρῶν, Πύργου καὶ Κυλλήνης. Ἔχει δημ. σχολεῖον καὶ 612 κάτ. καλλιεργοῦντας σιτηρά, σταβίδας καὶ ἀμπέλους. Ἀπέχει 11 1/2 ὥρ. ἀπὸ Λεγαίνων [Γ. Πδ.] — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Ταναήρας τῆς ἐπαρ. Ὠθρῶν, μὲ 99 κατ. [M. Σ.]

Καθάσειλας (Νικαδόμος, πρότερον Νικέλαος). Λόγιος ἀνὴρ ἐξ Ἀμφισσης, γενν. τῷ 1595, τὸ μεναχικὸν σχῆμα φέρων. Ἐξί-

δαξαν ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἐν Βαρνακόβω μέχρι τοῦ θανάτου του (1652), ἔγραψε ἐξ βίβλους, λήγους, ἐπιστολάς κλ.

Καθατζέ-κρυό. Χωρίον τῆς Θράκης υπογόμενον εἰς τὴν διοίκησιν Φερρών καὶ Μάκρης μετὰ 320 χριστ. οἰκογενειῶν. Ἀπέχει ἀπὸ Φερρών ὥρ. 4.

Καθατίνα. Βραχυτέρα τις μορφή θρίας (βλ. λ.) ἐν τῇ μελοδραμᾷ, συνήθως ἡπιοτέρου, ἥττον παθητικοῦ καὶ μελωδικωτάτου χαρακτήρος.

Καθδάλια καλεῖται ἀπὸ τοῦ 18' αἰῶνος ἡ βαθμὴν εἰς ἰδίαν σχολὴν καὶ φιλολογίαν ἀναπτυχθεῖσα μυστικὴ διδασκαλία τῶν Ἰουδαίων, βάτιον ἔχουσα τὸ περὶ ἐκπορεύσεως δόγμα, καθ' ὃ τὰ πάντα προῆλθον ἐξ ἀρχικῆς τινος ὑπάρξεως ἐκπορευόμενα ἐν τρόπῳ αἰ διαιτήσεις ἐν τῇ τοῦ φωτός πηγῇ καὶ ὡς αὐταὶ βαθμὴν προΐουσαι γίνονται ἀσθενέστεραι, οὕτως ἐρμηνεύουσιν οἱ ἐκπορευτικοὶ τὴν ὑπαρξίν διαφόρων τελειότητος βαθμῶν ἐν τῇ κόσμῳ καὶ δὴ καὶ τὴν ὑπαρξίν τοῦ κακοῦ. Ἡ κατ' ἀρχὰς κοσμογονικὴ ἀπλὴς διδασκαλία αὕτη ἀπὸ τοῦ 18' αἰῶνος προσέλαβεν ἡθικά καὶ φιλοσοφικά στοιχεῖα καὶ ἐγένετο οὕτω μυστικὴ τις θρησκευτικὴ φιλοσοφία. Κατὰ τοὺς ἐπομένους τρεῖς αἰῶνας πολυάριθμα ἐγράφησαν ἔργα διδάσκοντα τὴν μυστικὴν ἐννοιαν τῆς ἀγίας Γραφῆς καὶ θαυματουργίας ἐπιτυχάνομενας διὰ τῆς χρήσεως ἱερῶν ρητῶν καὶ τῆς ἐπικλήσεως ἁγίων ὀνομάτων. Μεγα μέρος τῶν α α β γ δ λ ι σ τ ι κ ῶ ν τούτων βιβλίων εἶνε ὀνομάτων συγγραφῶν. Ἀντιθετοὶ δὲ τῶν καθολικιστῶν ἦσαν οἱ φιλόσοφοι καὶ ἐν μέρει οἱ ταλμουδισταί. [B.A.]

Καθδάλος. Χωρ. Λευκάδος τοῦ δήμου Σφακιωτῶν, ἀπέχ. 20' ἀπὸ Λαφαράτα μετὰ 559 κατ.

Καθδάλος. Χωρ. τοῦ δήμ. Κολοκυνθίων, κείμενον ΒΔ τοῦ Κότρωνα εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.45'. Κάτ. 254.

Καθδாலούρι. Χωρ. τῆς Κερκύρας ἀπέχ. 10' τῶν Καραυσιῶν. Ὑπάγεται εἰς τὴν δῆμον Ἀκρολοφιδῶν, περιέχον 328 κατ.

Καθὲ (Στέφανος Cahot). Γάλλος κοινωιστής, γεν. τῷ 1788 ἐν Dijon, σπου καὶ ἐγκατεστάθη ὡς δικηγόρος. Εἶτα μεταβὰς εἰς Παρίσιος ἐγένετο μέλος τῆς ἀνωτάτης ἐπιτροπῆς τῶν Καρβονάρων (βλ. λ., τῷ δὲ) 1831 ἐξελέγη βουλευτής. Ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθείσῃ ριζοσπαστικῇ ἐφημερίδι Le Populaire ἐξέθετε τὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας του. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ἰουλίου μετέβη μετὰ 44 ὁπαδῶν εἰς Τέξας καὶ ὕστερον εἰς Ἰλλινόις πρὸς ἰδρύσιν κοινωιστικῆς (l κ α ρ ί α ς) δημοκρατίας. ἀγαθῶν δὲ τῷ 1856 τὴν δικτατορίαν αὐτῆς ἐξεδιώχθη δι' ἐπανάστασεως καὶ ἀπέθανε τῷ αὐτῷ ἔτει ἐν Ἀγ. Λευδεβίκῳ. Τὰ

κύρια ἔργα του εἶνε Hist. populaire de la revolution franç. de 1789 à 1830 (6' ἐκδ. 1845-47) καὶ Voyage en Icarie, roman philosophique et social (εἰς ἐκδ. 1848). [Eg.]

Κάθειροι. ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μυστηριώδεις θεότητες λατρευόμεναι ἀλλήλων τε καὶ κυρίως ἐν Σαμειθράκῃ, Ἀθήνῳ, Ἰμβρῳ καὶ Θήβαις. Πανταχοῦ συνεδέοντο μετὰ τῆς λατρείας αὐτῶν μυστήρια, ὧν τὰ περιφημότερα ἐν Σαμειθράκῃ ἐνταῖθα ἰδρύθη τοῖς Κ. ὑπὸ τοῦ Λυσίμαχου καὶ τῆς Ἀρσινόης ἱερῶν, οὗ τὰ εἰρήκρια ἐξηρουνήθησαν τῷ 1874 ὑπὸ τοῦ Κόντσε, Ἀουξερ καὶ Νίμαν. Ἐν Ἀθήνῳ ἐτελεῖτο αὐτοῖς κατ' ἑτὸς ἐνναήμερος ἑορτή, καθ' ἣν ἐσβέννυτο πᾶν πῦρ. Ἡ Ἀθήνη εἶνε καὶ ἡ σκηνὴ ἀπολειοθέντος δράματος τοῦ Δι-σχύλου, «Κάθειροι» ἐπιγραφόμενον, ἐν τῷ ἐπείῳ συνωμιλοῦν οἱ Κ. μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. Ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κέντρον τῆς λατρείας αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ Πέργαμος, ἐν Φοινίκῃ ἡ Βηρυτὴς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἡ Μέμφις. Αἱ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις περὶ τῶν Κ. εἰδήσεις εἶναι τοσούτον συγκεχυμένα καὶ ὀρίστοι καὶ ἀντιφατικά, ὥστε ἀδύνατον κατανοῆναι τὴν ἐξέδρην τῆς τῶν ὀλγῆς. Μένον τοῦτο εἶνε βέβαιον, ὅτι ὡς ἔβρα αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ἡ γῆ, ἐνομιζοντο δὲ θεότητες παριστάνουσαι τὰς μυστηριώδεις δυνάμεις τῆς γῆς, συγγενεῖς οὖσαι πρὸς τοὺς Κούρητας, Κερύβαντας καὶ Δακτύλους, ἐτελεῖτο δ' αὐταῖς λατρεία κοιτίδα ἔχουσα τὴν Ἀσίαν. Ἐν Θήβαις ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη ἱερὸν αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῷ πλείστα περίεργα ἱναθώματα καὶ γλυπτικά λείψανα. [S. T.]

Καθελιέ (Pierre Jules Cayeliou). Γάλλος γλύπτης, γενν. 1814 ἐν Παρισίοις, μαθητὴς τοῦ David d' Angers καὶ τοῦ Παύλου Δελάρδ. Τῷ 1842 τυχὼν διὰ τὴν Διομήτη αὐτοῦ ἀρπάζοντα τὸ Παλλάδιον τοῦ βραβεῖου καὶ τῆς παρομαρτούσης αὐτῷ ἐν Ῥώμῃ πενταετοῦς ὑποτροφίας, ἐποίησεν ἐνταῖθα περίφημον γενόμενον ἀγαλμα τῆς Πηνελόπης. Βραδύτερον ἐποίησε τὴν Κορνηλίαν μετὰ τῶν δύο υἱῶν της, τὸ σύμπλεγμα τῶν Καρνατιδῶν διὰ τὴν νοτίαν πτέρυγα τοῦ νέου Λούβρ, τὸ ἀγαλμα τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ἀγάλματα τοῦ Μινυόσεως, τοῦ Ἡλίου, τοῦ ἄγ. Διὸς κτλ. καὶ τοῦ ἄγ. Θωμᾶ τοῦ ἐξ Ἀκύνου διὰ τὸν ἐν Παρισίοις ναὸν τοῦ ἄγ. Διὸς κτλ. τὸ καθήμενον ἀγαλμα τοῦ Γλόουκ διὰ τὸ ἐν Παρισίοις Μελοδραμα καὶ ἀλλα πολλὰ ἔργα πρωτίστης τάξεως. Τῷ 1865 ἐγένετο μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ καθηγητὴς ἐν τῇ ἐν Παρισίοις Σχολῇ τῶν Καλῶν Τεχνῶν. [B.E.]

Κάθενδης. βλ. Καίθενδης.

Καδέρης. Ποταμὸς ἐν τοῖς νοτίοις τῶν Ἀ Ἰνδιῶν, πηγάζων ἐν τῇ βρετανικῇ ἐπαρχίᾳ Κούργκ, διαρρέων τὴν Μυσώρην καὶ μετὰ ρεῦν ἐν ὅλῳ 650 χμ. σχηματίζων

μέγα δέλτα βάτσεως 145 χμ. μετά πολλών κλαδών και εκβάλλων εις τὸν κόλπον Βεγγάλης. Ἐκ δεξιῶν του ἴτοι πρὶς Β ἔχει σημαντικώτατον παραπόταμον τὸν Κολερὸν (147 χμ.). [Μ.Σ.]

Καθομώδη (Βοτ.) Cabomihacene. Μικρά οἰκογένεια Δικοτυλιδένων Πολυπετάλων φυτῶν, συγγενεύουσα μετὰ τῶν Νυμφαιωδῶν. Φυτὰ ὑβρίδια ἔχοντα φύλλα δίμορφα τὰ μὲν ὑπερόβρυχα τριχοειδῆ, τὰ δὲ ἐπιπλέοντα θυρεοειδῆ. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶνε Καθόμωδῆ ἢ ἔνυδρος (Cabomba aquatica W.) ἡ ἐν Καρσλίῳ καὶ Γουιάνῳ. [Θ. Χ.]

Καθότο (Caboto). Ὀνομα δύο Ἰταλῶν, πατρὸς καὶ υἱοῦ, γνωστῶν γενομένων ὡς ἐξερευνητῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης Κ. γεν. τῷ 1420 ἐν Γενούῃ ἀνεκάλυψε τῷ 1494 (24 Ἰουν.) τὴν ἡπειρωτικὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, ἐξεπεμφθὲς αὐτῷ τῷ 1496 ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Π' τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐκάρυψε τὴν χώραν ἀγγλικὴν κτήσιν· ἀπέθανε δὲ τῷ 1498 ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ δὲ Σεβαστιανὸς Κ., γενν. τῷ 1473 ἐν Βενετίᾳ, εἰσῆλθεν εἰς ἰσπανικὴν ὑπηρεσίαν ὑστερον δὲ εἰς ἀγγλικὴν· ζητῶν νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ΒΔ διόδον περὶ τὴν Β παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς· ἐβόηκεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Οὐδσῶνος. Τῷ 1526-30 ἐξερεύνησε τὴν Α παραλίαν τῆς Ν Ἀμερικῆς μέχρι τοῦ περὶ τοῦ Μυγελίαν. Πρὸς τὴν αὐτὴν ὥνυμασθὲν χώραν παρὰ τὸν κόλπον τοῦ Οὐδσῶνος Καθότια. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1557 ἐν Λονδίῳ. [Ἐγ.]

Καθούλ. Πρωτεύουσα τοῦ Ἀφγανιστάν, κατὰ καιροὺς δὲ καὶ μόνον τοῦ ΒΑ καὶ σπουδαιότερον μέρους αὐτοῦ, τοῦ λεγομένου Καθούλισταῦ. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ἑνωμένου ποταμοῦ, τοῦ σημαντικωτέρου παραποτάμου τοῦ Ἰνδου (500 χμ.), ἐκβάλλοντος κάτωθεν τοῦ Ἀλloch. Ἡ πόλις περιβάλλεται ἐκ τριῶν μερῶν ὑπὸ ὀρέων, ἡ δὲ κεῖλὸς τοῦ ποταμοῦ εἶνε ἡ κυρία ὁδὸς μεταξὺ Ἀριανῆς καὶ Ἰνδίας, δι' ἧς διήλθον καὶ οἱ μεγάλοι κατακτηταὶ (Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, Ταμερλάνος, Βαβούρ, Ναδὶρ-σάχ). Τὸ Κ. περιβάλλεται ὑπὸ τινων ἀσθενῶν ὄχυρωμάτων, ἔχει δὲ καὶ ἀκρόπολιν καὶ ἀνάκτορα. Ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 60 χιλ., μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ Ἀρμένιοι καὶ Ἰουδαῖοι. Εἶνε δὲ τὸ Κ. κέντρον σημαντικοῦ ἐμπορίου. Ὁ Ἀλέξανδρος ὠνόμασε τὴν πόλιν, ἧς πρὶν ἐκαλεῖτο Ὀρτοστὰνα ἢ Κάβουρα, Νικαίαν. [Μ.Σ.]

Καθούρ (Camillo Benso κλέμης Camille). Ὁ διασημότερος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἰταλίας, γεν. τῷ 1810 ἐν Τεουρίῳ. Ἐξεπαιδεύθη διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον καὶ διακρίθεισ ἐπὶ φιλοπονίᾳ καὶ εὐρίᾳ ἐγένετο μόνος 16έτης ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ φιλελευθεροὶ ἰδέαι

του δὲν συνεδιδόχοντο μετὰ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου, ἐγκατέλιπε τὸ στάδιον τοῦτο τῷ 1831 καὶ ἔκτοτε ἀφωσιώθη εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων του, συγχρόνως δὲ διὰ περίηγησεων ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ἔγινε τὰς γνώσεις του περὶ τῶν γεωργικῶν, βιομηχανικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων. Τῷ 1842 ἰδρύει τὴν «Ἀγροτικὴν ἐνώσιν», μεγάλην ἔκτοτε λαβύσαν διάδοσιν, τῇ δὲ 1847 μετὰ τοῦ Κ. Βάλλο τοῦ περιοδικῶν Il risorgimento, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ ἴδιος ἔγραψε τὰ ἀρχαῖα τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὅτε δὲ τῷ 1848 ἐξερράγη ἡ πολιτικὴ θύελλα, ὁ Κ. προσεπάθει νὰ δώσῃ τῇ κινήσει στερεάν βάσιν καὶ ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἐν Τεουρίῳ δημοσιγραφίας ἐζήτει παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Πεδεμοντίου τὴν παραδεχὴν συντάγματος, ὅπερ καὶ ἐπετεύχθη. Εἰς τὸ συστηθὲν κοινοβούλιον εἰσῆλθε καὶ ὁ Κ., ταχῶς καταλαβὼν ἐξαιρετικὴν ἐν αὐτῷ θέσιν, καὶ θανόντος τοῦ κόμητος Santa Rosa εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον, εὖ ἐγένετο ἡ ψυχὴ, μισθῶς δὲ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας, κυρίως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Παραιτηθεὶς δὲ τῷ 1852 ἐνέκα διαφοράς μετὰ τῶν συναδέλφων του ἐχρησιμοποίησε τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν του διὰ περιήγησιν ἀνά τὴν Δ Εὐρώπην, καὶ ἦν ἐγνωρισθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ κατόπιν αὐτοκράτορος Ναπολεόντος Γ'. Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει ἀνεταλὴ νὰ σχηματίσῃ νέον ὑπουργεῖον ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνέλαβε τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν οἰκονομικῶν. Ἄν καὶ πρῶτον μέλημα αὐτοῦ ἦτο ἡ ἐπανόρθωσις τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τοῦ βασιλείου, ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ ἐξωτερικαὶ περιπλοκαὶ, πρὸ πάντων δὲ αἱ μετὰ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Αὐστρίας τεταμέναι σχέσεις δὲν ἐπέτρεψαν τὴν ἐπιτεῦξιν τοῦ ποθουμένου ἰσοζυγίου. Μόνον κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου ἡ Αὐστρία ἐμετρίασε τὴν κατὰ τὴν ὑπερμάχων τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας ἐν Λομβαρδίᾳ καὶ Βενετίᾳ αὐστηρότητάς. Συντομογραφίας δὲ μετὰ τῶν Δ Μεγάλων Δυνάμεων συμβάσιν καὶ ἦν τὸ Πεδεμοντίον θὰ ἐπεμπεν ἐπικουρίαν τινὰ εἰς τὴν κατὰ τῆς Ρωσσίας συμμαχικὴν στρατὸν, ἡ δὲ Ἀγγλία θὰ ἐχορήγει αὐτῇ δάνειον, κατάρθρωσεν ὁ Κ. νὰ λάβῃ τὸ βασιλεῖον μέρος εἰς τὴν Παρισίνην σύσκεψιν τοῦ 1856, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπιτηδείως ἔπρεπεν ὁ Κ. τὴν ἴππον εἰς τὴν θέσιν τῆς Ἰταλίας, τὴν ἀποτρόπαιον κατάστασιν ἐν Ρώμῃ καὶ Νεαπόλει καὶ παρέστη διὰ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων τὴν κίνδυνον ἐπανστασιῶς εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Αὐστρίας κατεχομένης χώρας καὶ πολέμου τοῦ Πεδεμοντίου κατὰ τῆς Αὐστρίας πρὸ πάντων δ' ἐξημελλίσε τὴν ὑπὲρ τοῦ Πεδεμοντίου εὐνοίαν τῆς Γαλλίας καὶ μάλιστα τὴν συμμαχίαν ταύτης καὶ ἦν περίπτωσιν θὰ προσεβάλλετο ἐκείνῳ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, Βασιθεὶς ἐπὶ τούτων ἤρχισε νῦν ὁ Κ.

νά ἐρεθίζῃ τὴν Αὐστρίαν ποικιλοτρόπως, ἔσχε δὲ κατὰ Ἰούλιον 1858 νέαν συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ναπολέοντος καθ' ἣν συμφωνήθησαν ἡ ἐκ τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου ἔξωσις τῶν Αὐστριακῶν, ἡ ἰδρυσις βορειοιταλικῆς βασιλείου καὶ ἡ παραχώρησις τῆς Σαβοΐας καὶ Νίκαιας εἰς τὴν Γαλλίαν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐπεσφραγίσθη ἡ μεταξὺ Πεδεμοντιῶν καὶ Γαλλίας συνθήκη διὰ τῶν ἀρραβώνων τοῦ πριγκιπὸς Ναπολέοντος μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βικτωρὸς Ἑμμανουὴλ καὶ ὑπεγράφη τὸ πρωτόκολλον τῆς συμμαχίας ἐπίσημως ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος. Ἐκτραγέντος δὲ τέλος τοῦ πολέμου μετὰ τῆς Αὐστρίας, μετὰ τὴν παρὰ τὴν Μαγένταν μάχην ἐξέδωκεν ὁ Κ. ἐγκύκλιον πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς, δι' ἧς προσέκρουξεν ὡς σκοπὸν τοῦ πολέμου τὴν ἔξωσιν τῶν Αὐστριακῶν ἐκ τῆς χερσονήσου, ἔλεγε δὲ ὅτι ὁ Ναπολεὼν παρητήθη πασης ἀποζημιώσεως, ὥστε ἡ εὐρωπαϊκὴ ἰστροπία δὲν θὰ ἐταράττετο οὔτε διὰ τῆς ἰδρύσεως βασιλείου τῆς Ἰταλίας. Ὁ Ναπολεὼν δυσχερὴς εἰς ἐκ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης δὲν ἐπαχώρησε μετὰ τὴν ἐν Σολερίνῳ μάχην καὶ ἐκλείπει τὴν ἐν Βιλλαφράγκῃ εἰρήνην, ἥτις δὲν ἐξεπλήρωσε βεβαίως τοὺς πόθους τοῦ Πεδεμοντιῶν. Ὁ Κ. παραιτηθεὶς ἐπὶ τινι καιρῷ τῆς πρωθυπουργίας πάλιν κατὰ Ἰανουάριον 1860 ἐσχημάτισε νέον ὑπουργεῖον, καὶ ἐπωρνήθη τοὺς ἐσωτερικοὺς διαπληκτισμοὺς τῆς Αὐστρίας καὶ τὴν πολιτικὴν θέσιν τῆς Εὐρώπης ἐν γένει διενήργησεν ἐν τάχει τὴν προσάρτησιν τῆς Αἰμιλίας καὶ τῆς Τοσκάνης εἰς τὸ Πεδεμόντιον, ἡναγκάσθη ὅμως νὰ παραχωρήσῃ τὴν Σαβοΐαν καὶ Νίκαιαν εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπιδιώκων καὶ τὴν προσάρτησιν τοῦ παπικοῦ κράτους, ἔχων ὅμως συγχρόνως τὸ ὄξιωμα «ἐλευθερία ἐκκλησία ἐν ἐλευθέρῳ κράτει», ἐποίησε τῷ πάπᾳ προτάσεις αἵτινες ἀπερρίφθησαν. Στρατὸς συλλεγθεὶς ὑπὸ τοῦ Ιαμοπολιτίνου κατὰστράφη μὲν ὑπὸ τοῦ πεδεμοντιακοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ αἰ μετὰ τῆς Γαλλίας σχέσεις διεκέπησαν συνεπείᾳ τῶν συμβάντων τούτων. Ἐν τούτοις κατῳρίσθη ὁ Κ. νὰ πέμψῃ ἐν τάχει στρατὸν εἰς τὸ Νεαπολιτανικὸν κράτος καὶ τὴν 14/26 Δεκ. 1860 ἐξεδόθη ἡδὴ ἡ προκήρυξις, δι' ἧς ἡνῶθησαν ἡ Νεάπολις, Σικελία, Οὐμβρία καὶ Μάρκαι μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, τῇ δὲ 8/18 Δεκεμβρ. 1861 συνῆλθεν ἐν Τουρίνῳ τὸ πρῶτον κοινοβούλιον τῆς Ἰταλίας καὶ ἐκήρυξε τὴν προτάσιν τοῦ Κ. βασιλείᾳ τῆς Ἰταλίας τὸν Βικτωρ Ἑμμανουήλ. Ἀλλὰ ἡ πυρετώδης αὕτη ἐργασία κατέστρεψε τὴν υγείαν τοῦ Κ. ὅστις ἀπέθανεν ἡδὴ τῇ 6 Ἰουνίου (ν) τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ Κ. εἶχε νεὺν ἐμβροθῆ, βλέμμα εὐρὺ καὶ θελήσιν ἀκαταμάχητον. Ἡ ἔνωσις τῆς Ἰταλίας ἦτο ὁ μόνος σκοπὸς τῶν ἐνεργειῶν του καὶ εἰς τοῦτον ὑπέτασσε τὰ πάντα, διεκρίνετο δὲ ὡς ἔξοχος ρήτωρ, πεπρωτισμένος διὰ μεγάλης δόσεως

σαρκασμοῦ ὃν ἐξέχεε κατὰ τῶν ἀντιπάλων του. Ὡς ἄνθρωπος ἦτο ἀξιάγαστος, ἀπλοὺς καὶ ἐγκρατής. [B.E.]

Καθούσι. Ἐδρα τοῦ ἐμονύμου δήμου τῆς ἐπαρχίας Ἱεραπέτρας τῆς Κρήτης. Ἐχει 955 κατ., ὁ δὲ δήμος περιλαμβάνων καὶ τὰ χωρία Μοναστηράκι καὶ Βασιλικήν, 1252. [N.Στ.]

Κάδρα (Cabra). Πέλις τῆς Ἰσπανίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορδούης, παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ ὅμων ποταμοῦ. Ἐχει ποικίλην βιομηχανίαν καὶ 13 391 κατ.

Καζοράλ (Petro Alvarez Cabral). Πορτογάλος ναυτικός, ἀνακαλύψας τὴν Βρασίλιαν. Ἐγεν. περὶ τὸ 1460 ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας, διέπρεπεν ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἐστάλη τῷ 1500 μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν ὡς ἀρχηγὸς 13 πλοίων εἰς τὴν χώραν ταύτην. Ἀπομακρυνθεὶς δὲ πολὺ ἀπὸ τῆς ἀφρικανικῆς παραλίας ἐφθάσεν εἰς τὴν ἀγνώστον ἕως τότε Βρασίλιαν, ἣν κατέλαβεν ὡς κτήσιν τῆς Πορτογαλίας. Εἶτα δὲ διτυθύνθη πρὸς τὰς Ἰνδίας ὅπου ἐφθάσε πρῶτον εἰς Μελίνδαν καὶ ἔπειτα εἰς Κάλικουτ, κατέβαλεν ἐπανάστασιν ὑποθαλαπμένην ὑπὸ τῶν φοβερῶν τῶν Ἀράβων ἐμπόρων, ἴδρυσεν περὶ τὸ Κάλικουτ ἐμπορικὰ πρακτεῖα καὶ θεμελιώσας οὕτω μετὰ τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν σπουδαιότατας σχέσεις ἐπέστρεψεν εἰς Λισαβώνα, ὅπου ἐφθάσε τὴν 31 Ἰουλ. 1501. Ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 1526. [Εγ.]

Καζούλι (χωρῶς K'hail, πληθυντικὸς τοῦ K'hila=σύνδεσμος, ἔνωσις), καλεῖται οἱ τῆς Ἀλγερίας Βέρβεροι (βλ. λ.), ἰδίως δὲ οἱ ἐν ταῖς παραλίοις ὄρεσι κατοικοῦντες. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν ἔλῳ ἀνέρχεται εἰς 2 1/2 ἑκατομμ. Ἄν καὶ ἐκτείνονται οὗτοι ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων γῆς, τὸ ἔνσμα Κ α β υ λ ί α ἀποδίδεται μόνον εἰς τὸ ἄ μέρος τῆς παρὰ τὴν θάλασσαν χώρας ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σαχέλ μέχρι τῶν τοῦ Σεβασὺ διαίρεται δὲ ἡ γῶρα αὕτη εἰς τὴν Μεγάλην Καβυλίαν (τὸ Ἀ μέρος, ἀνῆκον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλγερίου) καὶ τὴν Μικρὰν Κ. (τὸ Ἀ μέρος, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κοινωσταντίνης). Ἀπὸ τοῦ 1842 ἤρχισαν οἱ Γάλλοι τὴν συστηματικὴν ὑποταγὴν τῶν Κ., ἐπεράτωσαν δὲ αὐτὴν μέλις τῷ 1857. Οἱ Κ., ἰσχυροὶ ὄντες καὶ μεταγχεροὶ, εἶνε γεωργοί, καλλιεργούντες πρὸ πάντων μεγάλας ἐλαιουργεῖας, ἔχουσι δὲ καὶ ποικίλην βιομηχανίαν, εἶναι ἐπιτήδειοι ἐμποροὶ, φυλάττουσι δὲ ἀκόμη τὸ παλαιὸν ἔθιμον τῆς ἐκδικήσεως καὶ τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν τῆς φιλοξενίας. Διαιρῶνται εἰς φυλάς, ὧν πρῶσταται ὁ Καϊδ, αἱ δὲ φυλαὶ εἰς Φερκάς ἡ κοινότητας, ὧν πρῶσταται ὁ Σχεικ. [M.Σ.]

Καγκάδε. Χωρ. τοῦ δήμ. Βουπρασιῶν, κείμενον πρὸς Ἀ τῆς Μανωλάδος ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ Μαυροβουνίου εἰς ἀπόστασιν ὄρ. 1 1/2 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 270 κατ.

Κάγκαμον (Βοτ.). Περί τούτου ο Διοσκουρίδης γράφει τάδε «Κ. δακρυόν ἐστιν ἀραικόυ φύλου, σμύρνη ποσώς εἰκόας, βρωμώδες ἐν τῇ γούσει, ὡπερ ὡς θυμιάματι χρώνται». ἔχει δὲ καὶ πολλὰς ἱαματικὰς δυνάμεις κατ' αὐτὸν καὶ εἶναι εἶδος κόμμειος ὡπερ παρέχει δένδρον τῆς Ἀραβίας ἥτοι ἡ Ἀμυρίς τὸ Ὀπιδάλαμον (Amyris Orobalsamum Forsk.). [Θ. Χ.]

Καγκουρώ. Βλ. Μακρόπους.

Κάδδ. Χωρ. τοῦ θῆμ. Κοτυλαίων πρὸς τὰ ΝΔ τῶν Καλημεριάνων εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 1.15', μετὰ 410 κατερίων.

Καδὲ δὲ Βώ (Ant. A. Cadet de Vaux). Περιφῆμος Γάλλος χημικὸς καὶ γεωπόνος, γεν. τῇ 1743 ἐν Παρισίοις. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο φαρμακοποιός, ἐν τοῖς ὑστερον ὅμοις ἐπεδόθη, κάτοχος ἱκανῆς περιουσίας, εἰς χημικὰ καὶ γεωργικὰ πειράματα, εἰς αὐτὸν δὲ ἀφελόνται πλείους ἔσοι γνώσεις πρακτικαί, ὡς ἡ δι' ἀμύδου πλῆσις τῶν φορεμάτων, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ, ἡ εὗρεσις τοῦ γαλακτομέτρου καλ. Ἐδῆμοποίησε καὶ τινα ἔργα ἀφορῶντα ζητήματα τῆς ὑγιεινῆς καὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας κτλ., ἀπέθανε δὲ τῇ 1828 ἐν Nogent-les-Vierges. [B.E.]

Καδὴ ἥτοι δικαστής, καλεῖται ὑπὸ τῶν μουσουλμανικῶν λαῶν ἀνεξάρτητός τις δικαστής διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Σείχ-ουλ-Ἰσλάμ καὶ δικάζων μικροτέρας διαφορὰς μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἱεροῦ νόμου τοῦ Κορανίου ἢ καὶ προσδεδωτῶν δικαιοτηρίων (Μεχ. καμέ). Ἰδίως ἐκτεταμένη ἦτο ἡ δικαιοδοσία τοῦ Κ. μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 19^{ου} αἰῶνος. Ἡ δύναμις δὲ ἐπέμβη αὐτοδικαίως εἰς πᾶσαν κληρονομικὴν περιπτώσιν ἐνδιαφερόμεταν ἀνδρῶν τε καὶ ἡ κληρονομίαν καὶ ὅτε ἡτύοκτονεῖ τις ἢ ἐφρονέουτο ὑπὸ λητῶν ἢ ἐχθρῶν ἢ ἐκ τινος συμπτώσεως ἀναποδοκίστου, δὲν ἐπιτρέπετο νὰ ἐνταφιασθῇ πρὶν ἢ ὁ Κ. ἢ ὑπάλληλος αὐτοῦ ἀπῆρχετο εἰς αὐτοψίαν τοῦ πτώματος. Κατὰ τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις ἐλάμβανεν ὁ Κ. δικαιοματικῶς γροῖα 1000—2000 δι' ἑκάστον ἐνταφιασθῶμενον καὶ 10 % δικαιοματικῶς ἐπὶ τῆς κληρονομικῆς ἐν γένει περιουσίας. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἐλάμβανε καὶ ἀπὸ παντὸς ποσοῦ, περὶ οὗ κατεδίκαζε τὸν ἀφελῆτην ἢ ἀποτίθη τῇ ἐνάγοντι, καλούμενον «ρεσμι παρασί», ὡπερ ὁ ἐνάγων εἶδε. Διὰ δὲ τὰς περὶ κτημάτων ἀποφάσεις ἢ συμβόλαια ἐκποιήσεων κτηματικῶν, ἐλάμβανεν, ὅτι ἐκτίθει, προδιαπραγματευόμενος περὶ αὐτῶν μετὰ τοῦ πρὸς ἐν ἧτον ἀναγκαστοῦ τοιοῦτον ἔγγραφο, καλούμενον ἰλ ἰά μ ε ἢ ὡ σ τ ζ ἔτι. [Κ.Δ.Κ.]

Καδὴκζοῦ. Βλ. Καλκιδών.

Καδιδάκ. Νῆσος παρὰ τὴν Ἀλάσκαν,

ἔχουσα ἐμβ. 89 ὁ τγμ. καὶ κατεικυμένη ὑπὸ Ἰσκιμῶν. [Μ.Σ.]

Κάδεις. Βλ. Γάζειρα.

Καδμεία. Βλ. Θῆβαι.

Καδμεία ἡ Σμ. 10 σονίτης. Τὸ δρυκτὴν δρυανθρακικὸν δξειδίου ψευδαργύρου (δρυανθρακὸς ψευδάργ.). $ZnCO_3$, περιέχον 35.5 μ. δρυανθρακὸς καὶ 64.5 δξειδίου ψευδ., πάντοτε δὲ περιλαμβάνει καὶ προσμίγματα καδμίου καὶ ἄλλων μετάλλων. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιεξάγωνον σύστημα, ἀπαντᾷ δὲ συνήθως εἰς συσσωματώματα. ἔχει σπλ. 5, εἰδ. βάρος 4-4.5, χροῖμα γαῖον, κίτρινον, πράσινον, λάμπειν ὑποκίτρινον, εἶναι δὲ διαφώτιστος μόνον ἢ καὶ ὅλως ἀδιαφανής. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐτοῦ πυρρυνμένη ἐκλύει δρυανθρακὰ χωρὶς νὰ τηγθῇ. Εὐρηταί ἐν Βελγίῳ, Ἰσπανίᾳ καλ., χρησιμεύει δὲ εἰς τὴν ἐξαγωγήν ψευδαργύρου. Ἐν Λαυρίῳ δὲ μετὰ γαληνίτου ἀπαντᾷ ἀφθονωτάτη. [Α.Κ.]

Κάδμιον (Cadmium, σύμβολον Cd, ἀτομ. βάρος 111.9). Μέταλλον ἐκ τῶν σπανίων, συνοδεύειν τὰ πλείστα τῶν ὀρυκτῶν τοῦ ψευδαργύρου. ἔχει χροῖμα λευκόν, μεγάλην συνοχήν, εἰδ. βάρος 8.65, τήκεται εἰς 315° καὶ ζεεῖ εἰς 772°, καίεται δὲ διὰ φωταυγούς φλογὸς εἰς δξειδίου καδμίου. Τὸ δμαλγαμα αὐτοῦ, εὐπλαστον ἐν ἀρχῇ, ταχέως δὲ σκληρυνόμενον, χρησιμοποιοῦται εἰς ἐμψραξιν ὀδόντων. Ἐκ τῶν ἐνώσεων, ἐν πολλοῖς ὁμοίων τὰς τοῦ ψευδαργύρου, μνημονεύειν τὸ θειοῦχον Κ., CdS , ἐφαρμοζόμενον εἰς ὥραιον καὶ μόνιμον κίτρινον χροῖμα ἐν τῇ ζωγραφικῇ. [Χ.Χ.]

Κάδμος. 1) Κατὰ τὴν ἐκ διαφόρων παλαιωτέρων μύθων προελθούσαν παράδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Ἀγήνορος καὶ τῆς Τηλεράσης, ἀδελφὸς δὲ τῆς Εὐρώπης, τοῦ Φοινίκου καὶ τοῦ Κίλικος ἐστάλη δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς μετὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Διδὸς ἀρπαγίστης Εὐρώπης (βλ. λ.). Εἰς μάτην ἀπεβίων τῶν ἐρευνῶν τοῦ ὁ Κ. συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐγκατεστάθη ἐν Θρῳκῇ, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς μετέβη εἰς Δελφούς. Συμβουλευθεὶς δὲ τὸ μαντεῖον περὶ τῆς ἀδελφῆς ἔλαβε τὴν ἐντολήν νὰ ἐγκαταλίπη τὰς ἐρεῖνας, ἀεὶ παρακολουθῇ δὲ δαμάλιν ἢν θὰ ἀπῆντα καὶ ἐκεῖ ἔπου θὰ καθίσκη αὐτὴ κατὰ γῆς νὰ ἰδρῶσιν πόλιν. Ἀπαντήσας δὲ δαμάλιν ἐν Φωκίδι, παρακολούθησεν αὐτὴν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐθιμελίωσεν ἐν τῇ θείῃ ὁδοῖ ἀνεπαύθη τὰς Θῆβας. Φανεύσας τὸν φυλάττοντα τὴν πηγήν πηγὴν δρυκοντα ἔσπειρε τῇ συμβουλῇ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦς δδόντας αὐτοῦ. Ἐξ αὐτῶν ἀνεφύθησαν ἄνδρες ὠπλισμένοι, μετὰ δὲ αὐτῶν τοῦ Κ. ῥιγαντος λίθων ἐγεννήθη φοινικὴ μάχη καθ' ἣν ἔπασαν ἑλοῖ ἐκτὸς 5, ὧν τὰ ὀνόματα κατὰ τοὺς ποιητὰς ἦσαν

Ἐχίων, Οὐδαίος, Χθόνιος, Ὑπερήνωρ καὶ Πέλωρ καὶ ἕξ ὧν (ἐνεκα τῆς γενεᾶς αὐτῶν Σπαρτιῶν καλουμένων) ἐλίκων τὴν καταγωγὴν τῶν τὰ δριστοκρατικὰ γένη τῶν Θηβαίων. Διὰ τὴν φόνον τοῦ θράκηντος ὁ Κ. ὑπεβλήθη εἰς ἐκταστὴ δουλείαν παρὰ τοῦ Ἄρει· μετὰ ταῦτα δὲ ἔλαβε παρὰ τῆς Ἀθηναίας τὴν ἀρχὴν τῶν Θηβῶν, παρὰ δὲ τοῦ Διδὸς ὡς σύζυγον τὴν Ἀρμονίαν, ἕξ ἧς ἐγέννησε τὸν Πελοῦδιον καὶ τὰς Αὐτονόην, Ἰνώ, Σεμέλην καὶ Ἀγαύην. Ἐν τοῖς ὑστεροῦν κατέλιπε τὰς Θῆβας καὶ μετέβη μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὴν γῶραν τῶν Ἑγγελεῶν ὧν ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐνίκησε τοὺς Ἰλλυριοὺς. Βασιλεὺς δὲ γενόμενος τῆς Ἰλλυρίας ἀφῆκε τὴν βασιλείαν τῆς γῶρας εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐκ τῆς Ἀρμονίας γεννηθέντα υἱόν του Ἰλλύριον, μεταμορφωθέντες δὲ τότε αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του εἰς ὄφεις μετετέθησαν ὑπὸ τοῦ Διδὸς εἰς τὸ Ἠλύσιον. Ἐπειδὴ ὁ Κ. ὑπὸ τῶν πλείστον θεωρεῖτο ὡς Φοῖνιξ, ἐλέγετο καὶ ὅτι ἐρεῦρεν ἡ μάλλον εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν χρῆσιν τῶν γραμμάτων, ὡς καὶ τὴν μεταλλουργίαν. Ἐξ αὐτῶν ἐλέγοντο Καζμεῖοι οἱ ἔλκοντες ἀπ' αὐτοῦ τὴν καταγωγὴν ὡς καὶ ἐν γένει οἱ Θηβαῖοι. [Σ.Τ.] — 2) Κ. ὁ Μιλήσιος ἀναφέρεται ὡς ὁ ἀρχαιότερος λογογράφος ζήσας περὶ τὸ 550 π. Χ. Κατὰ τὸν Σουΐδαν ἐγραφε Κτίσιον Μιλήτεον καὶ ὅλης τῆς Ἰωνίας, εἰς 4 βιβλ. [Χ.Β.]

Κάδοι (νῦν Γεδίζ). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ διοικήσει Κοταίου τῆς τοπάρχας Προύσης, ἔχουσα 2500 κατ. διατηροῦντας βιομηχ. βάμβακος. [Μ.Χ.]

Καδόλ (Ἐδουάρδος Cadol). Γάλλος κωμωδιστοὶς καὶ μυθιστοριογράφος, γεν. τῇ 1831 ἐν Παρισίῳ. Ἐκ τῶν κωμωδίων του ἐγένετο πρὸ πάντων γνωστὴ ἡ ἐπιγραφωμένη *Les inutiles* (1868), παρασταθεῖσα κατὰ σειρὰν πλεον ἢ 200 φορές. Ἐκ δὲ τῶν μυθιστορημάτων του ἀναφέρονται τὰ *Le monde gaillard* (1873), *Le grande vie*, *La diva* (1879), *La princesse Aldée*, ἀπομίμῃσιν διηγήματος τοῦ Gonzi (1880). [Μ.Γ.]

Κάδομ. Πόλις τοῦ ῥωσσικοῦ κυβερνεῖου Ταμβόφ, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Μένσχα, ἔχουσα ποικίλην βιομηχανίαν, ἐμπορικὰς πανηγύρεις καὶ 7107 κατ. [Μ.Σ.]

Κάδος ἢ Κάδδος ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀγγεῖον πρὸς διατήρησιν οἴνου, ἐλαίου κτλ., ὑπάρχον δὲ τοιαῦτα μετὰ καὶ ἄνευ λαβῶν, μεγάλα καὶ μικρά. Ἐν Ἀθήναις ἐχρησίμευσαν οἱ Κ. καὶ ὡς κάλπαι ἐπὶ τῶν εἰς τὰς δίκας ψηφοφοριῶν· ἐνθὺ δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐτίθεντο δύο κάδοι ἡ καθίσκει, ὧν ὁ μὲν διὰ τὰς ἀθωωτικὰς ψήφους ἀπολλύων, ὁ δὲ διὰ τὰς καταδικαστικὰς ἀπολλύς ἐκαλεῖτο, ἐν τοῖς ὑστεροῦν ὑπῆρχε μόνον εἰς Κ., εἰς ὃν ἐρ-

ρίπτοντο ψῆφοι λευκοὶ ἢ μέλαιναι, ἀτρητοὶ ἢ διατετρημένοι. [Σ.Τ.]

Καζακλάρ. Χωρ. τοῦ δήμ. Τυρνάβου ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1.15', κείμενον ἐν πεδιάδι ἐντὸς δάσους δρυοβαλάνων. Κατέχει μεγάλην ἔκτασιν γαίων. Κατοικεῖτο ἀλλοτε ὑπὸ θωμανῶν· νῦν δὲ ἔχει 2076 κατοίκους. Προϊόντα σίτος, κριθή, βάμβαξ καὶ πολλὰ σταφυλά.

Καζάλε-Μομφερράτο (Casale Monferrato). Πρωτεύουσα περιφερείας ὡχυρωμένη ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Ἀλεξανδρείας (τοῦ Πεδεμοντίου), κειμένη ἐπὶ τοῦ Πάδου ἐν εὐφροσύνῃ πεδιάδι καὶ ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου, ἔχουσα 17096 κατ. (ὁ δήμος 28711), διατηροῦντας ἀρχαίαν βιομηχανίαν μετάξης. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει λαμπροὺς ναοὺς καὶ μέγαρον, ἦτο δὲ ἀλλοτε πρωτεύουσα τῆς μαρκιωνίας Μομφερράτου. [Μ.Σ.]

Καζαμέτοχολα. Βλ. Ἰσκια.

Καζάν (ταρ. σημαίνει λείψης). Κυβερνεῖον τῆς Ῥωσσίας, ἔχον ἐμβ. 63716 τχμ. καὶ 2162339 κατ. (1886). Εἶνε εὐρὸς λοφώδης πεδιάς διαρρομένη ὑπὸ τῶν ποτ. Ιόλγα, Κάμα, Καζάνκα κτλ. Ἡ ὁμῶν νομὸς πρὸς τὸ εὐσεῖα, κειμένη 847 χμ. Ἀ τῆς Μώσχας, 5 χμ. μακρὰν τῆς θρῆστ. ὁχθῆς τοῦ Βόλγα, διαρρεῖται ὑπὸ τοῦ παραποτάμου τούτου Καζάνκα. Τὸ ὑψηλότερον μέρος αὐτῆς καταλαμβάνει ἡ ἀκρόπολις, ἐφ' ἧς καὶ ναοὶ τινες, μετὰ τῶν ἐπείων ὁ τοῦ Βυζαντινισμοῦ μετὰ τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας τῆς Παναγίας, πρὸς δὲ λαμπρὰ μνημὴ καὶ πύργος 80 μ. ὕψους καὶ ὀφρανετροφεῖον διὰ τὰς θυγατέρας τῶν ἱερέων. Περὶ δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἐκτείνεται ἡ κάτω πόλις ἡ ὑπὸ Ῥώσων κατοικημένη καὶ πάλιν περὶ ταύτην τὰ προάστια ἅτινα κατέχουσιν οἱ Τάταροι. Ἐχει δὲ ἡ πόλις 140726 κατ. (ὧν τὸ 1/4 Μωαμεθανοί), πανεπιστήμιον (ἐπὶ τοῦ 1804) μετὰ βοτανικοῦ κήπου, ἀστεροσκοπεῖου καὶ μεγάλῃς βιβλιοθήκης (μετὰ πλουτίμων χειρογράφων μογγολικῶν καὶ ταταρικῶν), διάφορα ἀλλὰ ἐκπαιδευτ. καὶ καταστήματα, μέγα ἐμπόριον μετὰ εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀσιατικῆς Ῥωσσίας καὶ σημαντικὴν βιομηχανίαν ῥωσσικοῦ δέρματος, σάπωνος, παντοειδῶν ὑφασμάτων καὶ σιδηρῶν ἐργαλείων. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἀνήκει τὸ ἀλλοτε ταταρικὸν Χανάτον τῆς Κ., ὅπερ περιελάμβανε καὶ ἄλλας ἐκτὸς τοῦ σημερινοῦ κυβερνεῖου χώρας, ἀπὸ τοῦ 1552, ὅτε ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσάν ὁ τσάρος Ἰωάννης ὁ Δ'. [Μ.Σ.]

Καζάνη. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον 3 ὥρ. ἀπὸ Βιτωλίων, ἔχον δὲ 590 κατ. Ὀθωμανοὺς καὶ 82 Χριστ. [Ν.Σ.]

Καζανλίκ. Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμανίας κειμένη εἰς τὰς Ν ὑψοφείας τοῦ Κοτζά-Βαλκανίου, ἐπὶ τῆς ἀριστέρας ὁχθῆς

του Τούντζα. Έχει 20—25 χιλ. κατ., τούς πλείους Χριστιανούς, και εμπόριον όπωρών και βοδελαιού. [Μ.Σ.]

Καζανόβας (Ιω. Πάσ. Casanova de Seingalt). Περιβήτης τυχοδιώκτης του ΠΗ' αιώνος, γενν. τῇ 1725 ἐν Ένετῇ. Έσπούδασε τὰ νομικά, εἶτα δὲ ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ ἱερέας· ἐντούτοις ἔνεκα τῶν πολὺ κατηκῶν ῥοπῶν του καὶ διαφόρων ἐρωτικῶν ἐπεισοδίων ἀπεπέμθη τῆς ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς. Εἶτα μετέβη εἰς Νεάπολιν, Ῥώμην, Κωνσταντινούπολιν, Κέρκυραν, Ένετιαν, Παρισίους κλ., ἔζησε καιρὸν τινα ὡς βεελιστής, κατόπιν ὡς χορτοπαλῆτης, ἐρρίθη δὲ τῇ 1755 ἐν Ένετῇ εἰς τὴν μελωδσοκεπὴ εἰρηκτὴν ἐξ ἧς κατόρθωσε νὰ δρασκετεύσῃ. Πάλιν δὲ μετέβη εἰς Παρισίους, ἐκεῖθεν δ' εἰς Γερμανίαν, σκῶν ἐν Βερολίνῳ καὶ συνέντευξιν μετὰ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, εἰς Ῥωσσίαν, Αὐστρίαν, Ἰσπανίαν, ὕστερον ἐπατράρῃ αὐτῇ ἢ εἰς τὴν Ένετιαν ἐπάνοδος, ὅπου 1775-82 ἦτο μυστικὸς πράκτωρ τῆς ἀτυνικίας. Μύστης ὢν τῶν μυστηρίων τῆς Καθάρρας καὶ τῆς ὀλχημίας προσελκλῆθη τῇ 1785 παρὰ τῇ κόμητι Βαλδσταῖν ἐν Δούξ τῆς Βοημίας, ὅπου ἐγένετο συνεργάτης τοῦ κόμητος εἰς τὰ ὀλχημιστικὰ πειράματα τούτου καὶ βιβλιοφύλαξ καὶ ὅπου ἀπέθανε τῇ 1798. Έγραψε περίφημα καταστάνατα Ἀπομνημονεύματα, πολυτίμους περιέχοντα πληροφορίας περὶ προσώπων, συμβάντων καὶ ἐν γένει τοῦ βίου τῆς ἐποχῆς του, πολλὰς δὲ εἰς αὐτὸν ἐλευθέρως περιγραφὰς τῶν ἐρωτικῶν περιπελοῶν του. Πρὸς δὲ συνέγραψε καὶ ἄλλα περὶ τῆς τότε ἐποχῆς ἔργα. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φραγκίσκος (1727-1803) ἐγένετο γνωστός ὡς ζωγράφος, γράψας πρὸ πάντων μάχας καὶ τοποθεσίας. [Έγ.]

Καζάφανε. Χωρ. τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχ. Κυρηναίᾳ, ἔχον 400 κατ. [Α.Δ.Σ.]

Καζένσσι. Βλ. Κασένσι.

Καζέρτα (Caserta). Πρωτεύουσα τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Καζέρτας ἢ Terra di Lavoro (5412 χιλ. μετὰ 770 882 κατ. τῇ 1890) ἐν τῇ Ν' Ἰταλίᾳ, σταθμὸς τῆς ἰσχυρῶς ὁμων καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. Έχει 17 257 κατ., μετὰ δὲ τῆς 8 χιλ. ΒΑ αὐτῆς κειμένης Παλαιᾶς Κ. (C. vesetia), πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῆς ὁποίας καλεῖται καὶ Νέα (νηοῦν), 31 χιλ. Περιφῆμα εἶναι τὰ ἐν Κ. βασιλικὰ ἀνάκτορα, σχηματίζοντα μετὰ τῶν 4 αὐτῶν αὐλῶν τεράστιον τετράπλευρον μήκους 250 μ. καὶ πλάτους 181 μ., ἀριστούργημα ἀρχιτεκτονικῆς· τὸ διὰ τούς πολλοὺς πύδνας καὶ πρὸς ποτισμὸν τοῦ λαμπροῦ κήπου ἀναγκαζοῦν ὕδωρ μετακομίζεται δι' ὕδατος γαίης μαγάλων διαστάσεων, ὅπου ὡς καὶ τὰ ἀνάκτορα ἔρχισε νὰ οἰκοδομῇ ὁ Vanvitelli ἐπὶ Καρόλου Γ'. Ἀξία μνηεῖς, εἶνε ἡ Β τῆς πόλεως ἀποικία San-Leucio, ὅπου εὐρίσκειται σπου-

δαῖον βασιλικὸν ἐργοστάσιον μεταξωτῶν καὶ λοιπῶν ὕψασμάτων. [Μ.Σ.]

Καζεμίρ (κυρίως Καζιμέρζ) εἶνε τὸ ὄνομα ἡ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων τῆς Πολωνίας. Κ. ὁ Α' ὡς τῷ Miecislaw Β', ἐγενν. τῇ 1015. Ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῇ 1034, ἡναγκάσθη ὑπὸ τῶν ἀριστοκρατῶν νὰ ἐγκαταλίπῃ τῇ 1037 θρόνον καὶ χώραν, πάλιν δὲ τῇ 1041 κατόρθωσε ἐπιστηριγθεὶς ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Γ' τῆς Γερμανίας ν' ἀνακτῇ τὴν ἀρχήν. Ὑπεστήριξε τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Μαζοβίαν. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1058. — Κ. ὁ Β' γενν. 1138, ἀρξας 1178—1194, ἐπιχρῆσθεὶς ὁ Δίκαιος, ἦτο προστατῆς τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν μεγιστάνων. — Κ. ὁ Γ', ὁ Μέγας, ὡς τῷ Βλαδισλάβ Λοκατέκ, ἐγενν. τῇ 1301, διεκρίθη δὲ ἦδη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς του ἐπὶ ἀνδρείᾳ. Ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸν θρόνον τῇ 1333, ἐκλείσας συμφερούσας πυρδύσεις μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βοημίας Ἰωάννου (1335) καὶ τῶν Γερμανῶν ἱπποτῶν (1343), ἐκυρίευσεν σχεδὸν ἅπασαν τὴν Σιλεσίαν, ἐφρόντισεν διὰ τὴν ἐκδοσιν γενικῆς νομολογίας, εἰσέγαγε τὰς τέχνας εἰς τὸ κράτος, ἵδρυσε νοσοκομεῖα καὶ σχολὰς, καὶ ἐν γένει προέγαγε σιμαντικῶς τὴν χώραν. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1370. — Τέλος Κ. ὁ Δ' γενν. τῇ 1427, ἀρξας ἀπὸ τοῦ 1447 μέχρι τοῦ θανάτου του, 1492, εἰσέγαγε 13ετὴ πόλεμον κατὰ τῶν Γερμανῶν ἱπποτῶν, δι' οὗ ἀπέκτισε δύναμιν τῆς ἐν Τόρν εἰρήνης (1466) ἅπασαν τὴν Δυτικὴν Πρωσσίαν. Τῇ 1468 συνεκάλεσε τὴν πρώτην δίηταν τῶν εὐγενῶν ἐν Piotrkowo. [Β.Ε.]

Καζιλάρ. Χωρ. τῆς ἐπαρχίας Σαρπ-Σαρπάν τῆς Μακεδονίας, μετὰ 350 κατ. Ὀθωμ. [Ν.Σ.]

Καζόρια (Casoria). Πέλις τῆς (παλ. ἐπαρχ. Νεαπόλεως, ἀφ' ἧς ἀπέχει 7 χιλ. Έχει 7551 κατ. ἀσχολουμένους εἰς βομβοκαρτερίαν καὶ γεωργίαν. [Μ.Σ.]

Καζουάριος. Γένος πτηνῶν ἐμειάζον πρὸς τὴν στρουθιόκαμηλον, χρησιμεύον δὲ ὡς τύπος οἰκογενείας (Καζουάρ(ε)αι) τὴν Δρομειῶν πτηνῶν. Φέρει μακρὰς πρὸς ὅρους καταλλήλως τῆς κνήμας, στερεούμενος ὅμως περυγῶν ὀδονατῇ νὰ ἵπταται. Διακρίνεται δὲ ἀπὸ τῆς στρουθιοκάμηλου καὶ τῶν συγγενῶν εἰδῶν δι' ὅστείνους ἐγκώματους ἔπερ δίκην κράνους ἐπικαλύπτει τὸ κρανίον καὶ διὰ τοῦ λωρίδων σαρκεῶς αἰτίνες κρέμονται ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ. Γνωστά εἰσιν 9 εἶδη, πάντα οἰκοῦντα τὰ ὅσα τῶν περὶ τὴν Αὐστραλίαν νῆσον. Κ. ὁ Γνωστός, ἰθαγενὴς τοῦ Ἰνδικοῦ ὀρυζοπελάγους, ἔχει ἀνάστημα μέχρι 2 μ., τρίχην δὲ μέλαν κατὰ τὴν ὀψὲν τῇ τοῦ ἵππου ἐμμεῖον, ἐκλείπον κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν λαιμόν, αἵτινα εἶναι ἐπισθεν μὲν κυανὰ, ἐμπροσθεν δὲ ἐρυθρὰ. Τρέφεται ἐκ καρπῶν, ῥι-

ζών και σκολήκων, αἰχμαλωτιζόμενος δὲ ταχέως συνειθίζει εἰς τὸν ἄρτον. Κατὰ τὴν ταχύτητα ἐξισοῦται τῇ στρουθοκαμήλῳ, οἱ πόδες δὲ χρησιμεύουσιν αὐτῷ καὶ ὡς ἀμυντήριον ὅπλον. [Φ.Ι.]

Καθάρσεις. 1) Ἑγκληματικὴ ποινὴ ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς στρατιωτικούς εἴτε ὡς συνέπεια ἀναγκαία τῆς καταδίκης εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τῶν ἰσοθίων δεσμῶν, τῶν προκαίρων δεσμῶν, τῆς ἐν φρυγίῳ φυλακίσεως καὶ τῆς εἰρκτῆς ἢ καὶ ὡς κυρία ποινὴ, ὅτε παρακολουθεῖται πάντοτε καὶ ὑπὸ φυλακίσεως ἀπὸ δύο μηνῶν μέχρι πέντε ἐτῶν. Ἡ στρατιωτικὴ Κ. ἐπάγεται τὴν στέρησιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ καθαιρουμένου καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ φέρειν τὰ διακριτικὰ αὐτοῦ σημεῖα καὶ τὴν στολὴν, τὴν παντελὴ ἀνικανότητα τοῦ ὑφ' οἰανδήποτε ἰδιότητα ὑπηρετεῖν εἰς τὸν στρατὸν κλπ., τὴν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ φέρειν εἰσδηλοῦν παράσημον καὶ πάντες δικαιώματος εἰς σύνταξιν ἢ ἀλλήν ἀμοιβὴν διὰ τὰς προτέρας τοῦ ὑπηρεσίας ἐκτελεῖται δ' ἡ Κ. ἐνώπιον στρατοῦ ὑπὸ τὰ ὅπλα, ἀναγινωσκόμενης τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως ἀφαιρουμένου ἀπὸ τοῦ ὑφισταμένου τριαύτην ὧλων τῶν στρατιωτικῶν παρασῆμων καὶ συντριβομένου τοῦ ξίφους τοῦ ἐνώπιόν του, ἂν εἶνε ἀξιωματικός. — 2) Κανονικὴ ποινὴ τῶν κληρικῶν ἐπιβαλλομένη κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας ὀριζόμενας περικοπώσεις καὶ διατυπώσεις. Τὴν ποινὴν τῆς Κ. ἐπιβάλλει τοῖς κληρικαῖς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος (βλ. λ.) διατάσσουσα ὡς δικαστήριον πρῶτου βαθμοῦ· αἱ καταγινώσκονται Κ. ἀποράσεις ἐκτελοῦνται μόνον τῇ ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως, δυνάμενος νὰ διατάξῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προσκαλουμένων κατ' αὐτὴν καὶ ἀλλῶν ἐπισκόπων, ἐὰν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ζητήσῃ ὁ καταδικασθεὶς τὴν ἀναθεώρησιν παρὰ τοῦ Βασιλέως. Τὴν ἀνάκρισιν τῶν συνεπαγομένων Κ. ἐκκλησιαστικῶν ἀμαρτημάτων ἐνεργεῖ ὁ ἐπίσκοπος ἢ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς ἐπισκοπῆς, πέμπεται δ' ὁ φάκελλος περατωθεὶς εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἵνα δικάσῃ κατὰ τὰ ἀνωτέρω. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ποινικῶν νόμων ὀριζόμενα κακούργηματα ἐπάγονται πνευματικῶς καὶ τὴν ποινὴν τῆς καθάρσεως, δὲν δύναται δὲ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινικὴ ἀπόφασις πρὶν ἢ καθαιρεθῇ πρότερον τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὁ καταδικασθεὶς κληρικὸς, ὅπου δέον νὰ γίνῃ τὸ βραδύτερον ἐντὸς 15 ἡμερῶν, διότι ἀλλῶς καὶ ἀνευ Κ. διατάσσεται ἡ ἐκτέλεσις. [Πρ.]

Καθόλμα δὲ λὰ Σιέρρα (Cazulla de la Sierra). Πόλις τῆς Ισπαν. ἐπαρχίας Σεβίλλης, ἐν Ἀνδαλουσίᾳ, ἐπὶ τῶν Ν κλιτύων τῆς Σιέρρας Μορένας. Ἔχει 8558 κατ., μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ θείου καὶ παράγει περίφημον οἶνον. [Μ. Σ.]

Καθάρσις. Χωρ. τοῦ δήμ. Θρονίου τῆς Λοκρίδος, ἔχον 168 κατ. [Μ. Σ.]

Καθάρσι. Οἱ Κ. καθ' ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ σήμερον ἐτι παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, Ὀθωμανοῖς καὶ ἐν τῷ χριστ. κόσμῳ θεωροῦνται ὡς καθήκον θρησκευτικόν, ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς συσχέτισεως τῆς ψυχικῆς μετὰ τῆς σωματικῆς καθαρότητος. Ὡς μέσον δ' αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται τὸ ὕδωρ, ἐν δὲ ταῖς εἰδωλολατρικαῖς θρησκείαις καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ αἷμα θυσιαζομένου θύματος (τοῦτο καὶ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ). Πέλεις, ναοί, τόποι ἐν γένει ἔδει νὰ καθαρισθῶσιν ἐὰν δι' ἀνομιὰς τῶν ἀνθρώπων ἢ συγχρωτισμοῦ μετ' ἀκαθάρτων ζώων ἢ ἀναγῶν ἀνθρώπων ἐμολύνθησαν. Ἐκ τῶν ἀνθρώπων δὲ ἀκαθαίροντο ὅσοι ἐμιάνθησαν διὰ χρήσεως ἀκαθάρτου θεωρουμένου καὶ ἀπαγορευμένου βρώματος ἢ ἐπεκοινωνήσαν μετὰ νεκρῶν ἢ διέπραξαν τι ἀνόμιον καὶ ἰδίως φόνον. Οἱ Ἰλλληνες εἶχον ἐντροπὴν ἐσορτὴν ἀγνισμοῦ, ἰδίως διὰ τὸν στρατὸν, κατὰ τὸ ἑαρ. Παρὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν ναῶν ὑπῆρχον περιφραγμέναι, ἀφ' ὧν ἐρραντιζόντο οἱ προσερχόμενοι, ἵνα καθαρῶσιν τὸ πνεῦμα. Μετὰ κηδεῖαν ἀκαθαρίζοντο πάντες οἱ παρευρεθέντες εἰς αὐτήν. Ἐκ τῶν γενικωτέρων ἐξαγνισμῶν γνωστότατος εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμενίδου τελεσθεὶς ἐν Ἀθήναις μετὰ τὸ Κυλώνειον ἄγος. Ἐκ τῶν ἐπισήμων Κ. τῶν Ῥωμαίων ἦσαν οἱ τοῦ στρατοῦ, τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ (Suoventaurilia καὶ Ambarvalia). Ἰδιαίτεράν σημασίαν εἶχον καὶ ἔχουσιν οἱ Κ. ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ἐν ᾧ ἀφθονοῦσιν αἱ ἐπιβάλλεσθαι θρησκευτικῶν Κ. περιπτώσεις (ἡ χρῆσις πολλῶν ἀπρηγορευμένων τροφίμων, ἡ προσέγγισις γυναικὸς ἐμμηνορροούσας, ἡ πάθισις σπερματορροίας κτλ.). Κατὰ τὸν Ἰουδ. νόμον διηγοῦντο οἱ Κ. εἰς γενικούς καὶ εἰδικούς, ὧν οἱ μὲν ἐτελοῦντο διὰ πλύσεως καὶ λουτροῦ τοῦ σώματος, οἱ δὲ εἰδικοί ἐπορίκων ἀναλόγως τῶν περιστασέων, ἀποτελούμενοι ἐκ λουτρῶν ἢ βαντισμοῦ ἢ θυσίας κτλ. Ἐκ τῶν ἀρχαίων Κ. εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἀπέμειναν ὁ ἀγιασμός (βλ. λ.). [Ἐγ.]

Καθάρσι. Οὕτως ἐκλήθη θρησκευτικὴ αἵρεσις ἥτις διεδόθη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1' μέχρι τῶν μέσων τοῦ 11' αἰῶνος ἀνὰ τὰς πλείστας χώρας τῆς Ν καὶ Δ Εὐρώπης. Οἱ Κ. ἐπρέσβευον δι' ὁσμὴν ὁμοιάζοντα πρὸς τὴν τῶν Μανγαιῶν, ὅπλα δὲ παρεδέχοντο δύο ἀνταγωνιζόμενα θεῖα ὄντα, καλὸν καὶ κακόν· ἐνῷ δὲ οἱ μὲν ἐθεώρουν τὸ κακὸν ὡς ἐπίσημὸν ὑπάρχον ὡς τὸ καλὸν ἐξ ἀρχῆς, οἱ ἄλλοι ἐνόμιζον αὐτὸ ὡς πεπτωκὸτα ἀγγελόν. Ὁ καλὸς θεὸς ἐπλατε κατὰ τοὺς Κ. τὸν οὐρανὸν κόσμον μετὰ τῶν οὐρανίων ἀνθρώπων ὁ δὲ κακὸς τὰ στοιχεῖα τῆς γῆς καὶ ἐξ αὐτῶν ἄπαντα τὰ βράτα ὄντα. Ὁ καλὸς ἐκαταρῶν ἔν τῇ Καινῇ, ὁ δὲ κακὸς ἐν τῇ Πα-

καὶ Διαθήκη. Ἡ ἁμαρτία πηγάζει ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· ὅθεν ὁφίεται καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐν αὐστηρετάτῃ ἀσκήσει νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ πάσης ἐκ τοῦ σώματος λυμάνσεως. Εἰς τὴν Ἑκκλησίαν ὑπὸ στενωπὴν ἐννοιοῦν ἀνέκουσι μένον οἱ τέλειοι, οἱ ἐξωθούμενοι ποῦ λεγόμεν. Conso-lamentum (παρηγορίας), οὗτοι δὲ λαμβάνουσι τὸ "Ἄγιον πνεῦμα καὶ ἀπέχουσι πάσης ἁμαρτίας. Τὸν δὲ εὐρύτερον κύκλον ἀποτελοῦσιν οἱ πιστεύοντες, εἰς οὓς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἔχωσι περιουσίαν, νὰ πολεμῶσι, ὑπανδραῶνται καὶ πρῶγῳσι κρέας. Μετὰ μεγίστης σφοδρότητος κατεπολέμουν οἱ Κ. τὴν Δουτικὴν Ἑκκλησίαν, ἥτις ἀπῆλθεν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἀποστολικὴν ἀπλότητα. Τὰ πρῶτα ἴχνη τῶν Κ. εὐρίσκονται κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1' αἰῶνος μεταξὺ τῶν Βουλγάρων, διὰ καὶ πηλ-λάκις ἐκαλεῖτο ἀπλῶς Βούλγαροι (ἔθεν καὶ ἡ γαλλικὴ ἐναιδιστικὴ λέξις bougre). Ἐκεῖ-θεν δὲ διεσέθησαν ἀνὰ τὴν Δαλματίαν, Αρμε-ναρίαν καὶ κεντρικὴν Ἰταλίαν, κυρίως δὲ τὴν Ν. Γαλλίαν, ὅπου κατεῖχον κατὰ τὸν 16' αἰῶνα πολλάκις ἐπισκοπὰς. Συνεπεί-θε τῶν δραστηρίων μέσων τῆς Δουτικῆς Ἑκκλη-σίας, τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως κλ., κυρίως δὲ τῶν κατὰ τῶν Ἀλβιγηνῶν πολέμων ἐξέλι-πον ὕστερον. [ΒΓ.]

Καθαρότης τεχνητή καλεῖται ἐν τῇ Καλαισθητικῇ ἡ διὰ τεχνητῶν κανόνων ἀπο-σέδησις πάσης δυσαρμονίας καὶ διαταράξεως προκυπούσης ἐκ τῆς παρουσίας ἀσυμβιβαστῶν παραστάσεων ἐν τινὶ πολυσυνθέτῳ εἰκόνι. Ἡ ἰδέα τῆς Κ. εἶναι ἐφαρμογὴ τῆς ἰδέας τῆς τε-χνητῆς κανονικότητος (βλ. λ.) ἐπὶ τοῦ συνό-λου τῶν παραστάσεων. Τὸ (ἐθνικὸν ἢ ιστορι-κόν) ὑποκείμενον νοεῖ καὶ ἐνταῦθα τὰς παρα-στάσεις ἀλλῶς ἢ ὅπως εἶναι δεδομένα· ἀντὶ τῆς φυσικῆς καθαρότητος (τῆς ἐγκρίτου κανο-νικότητος ἢ κλασικότητος), ἥτις ἐρεῖζεται ἐπὶ τῶν ἁρμονικῶν σχέσεων τῶν παραστάσεων καὶ εἰσάγει τὴν δυσαρμονίαν μένον ὡς μέσον καὶ ἵνα ἐκμηδενίσῃ αὐτὴν δι' ἀποκαταστά-σεως, ἐπικρατεῖ ἐνταῦθα τεχνητῇ, ἀντὶ τοῦ ἀ-ληθοῦς καλαισθητικοῦ κανόνος τεχνητός. Οὕ-τω π.χ. ἐν τῇ πλαστικῇ τῶν Ἰνδῶν καὶ Αἰ-γυπτίων ἐπικρατοῦσι τεχνητοὶ κανόνες. Ὁ τε-χνητὸς κανὼν ἰσχύει ἐφ' ὅσον τὸ ὑποκείμενον πε-ριεχόμενον τὸ τεχνητόν. Ἐνῶσον τὸ περιεχό-μενον τὸ ὅποιον προδιαγράφει ὁ τεχνητὸς κα-νὼν δὲν εἶναι τὸ δεδομένον, πᾶσα παραβάσις τοῦ κανόνος δύναται νὰ εἶναι βῆμα πρὸς τὴν φυσικὴν καλαισθησίαν. Ἡ ἀποδοκιμασία τῆς παραβάσεως ὅμως δὲν αἰρεται διὰ τοῦτο. Ἐνέ-σι τὸ περιεχόμενον ἀπασῶν τῶν λοιπῶν πα-ραστάσεων εἶναι κεκαθαρμένον κατὰ τὴν τεχνητὸν κανόνα, ἡ μονομερὴς ἀρσις τοῦ κα-νόνος ἐν ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ περιστάσει παρά-

γει διατάραξιν τοῦ ὅλου, ἥτις ἀπορέσκει. Ἡ διατάραξις δὲν ἀπαρέσκει, ἐὰν συμβῇ ἐν ὅλῃ τῇ περιχῇ τῶν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ κα-νόνος ρυθμιζομένων παραστάσεων· τὸ περίε-χόμενον τῆς διαταράξεως γίνεται τότε κανὼν. Ἐνδυμασία π.χ., ἐκφρασις, αἵτινες σήμερον θεωροῦνται προσβολαὶ τοῦ ἰσχύοντος κανόνος, γενικευθεῖσαι παρουσιάζονται ὡς ἐπικρατῶν συρμός. Ἐπειδὴ δὲ ὁ αὐτὸς κανὼν ρυθμίζει ἀπασας τὰς παραστάσεις τοῦ (ἐθνικοῦ ἢ ιστο-ρικοῦ) ὑποκειμένου, γεννᾶται σύστημα κα-λαισθητικῶν μαρῶν, τὸ ὅποιον ἐγγράφου-σι ὠρισμένον τύπον εἰς πάντα τὰ καλλιτε-χνήματα τοῦ ἔθνους ἢ τῆς ἐποχῆς. Τὸ σύστη-μα τοῦτο ἀρέσκει καὶ ἐνεκα τῆς ἐνότητος τοῦ ἰσχύοντος κανόνος. Ἐκ τούτου ἐξάγεται ἡ προσορφή πρὸς τὴν παράθεσιν ἰσχύοντος κανόνος. Ὁ φόβος τῆς ἀπαρεσκευῆς διατα-ράξεως τῆς καθαρότητος ἐνοῦται πρὸς τὴν θγάπην τῆς ἀρεσκούσης ἐνότητος· οὕτω δὲ ἐμμένει τὸ ἔθνος ἢ ἡ ἐποχὴ ἐν τῇ συστηματι-κατρεπαραδότῳ κανόνῳ. Διὰ τοῦτο αὐξάνε-ται ἡ πεποθῆσις εἰς τὸν νέον κανόνα τσοῦ-τω μᾶλλον ὅσω γενικώτερος καθίσταται καὶ ἐπομένως ὅσω αἰσθητοτέρα ἀπεβαίνει ἡ συστη-ματικὴ ἐνότης αὐτοῦ. [Χ. Πδ.]

Καθαρσις καλεῖται ἡ ἐπὶ τεταγμένην τινὰ περίεσον χρόνον ἀπαγόρευσις τῆς συγ-κοινωνίας τῶν εἰς λιμένα τινὰ καταπλεόντων πλοίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνθρώπων, πραγ-μάτων καὶ ζώων, πρὸς τὸν ἐκποδὴν τῆς παρα-κυλώσεως τῆς τυχόν μεταδόσεως μολύσματος λοιμώδους τινὸς νόσου ἐπικρατούσης ἐν τῇ τόπῳ ἐξ οὗ προέρχεται τὸ πλοῖον. Ἡ Κ. εἶναι ἐπιτηρητικὴ, ὅταν συνίσταται ἀπλῶς εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐπὶ τινὰ χρόνον κοινω-νίας, καὶ πρ.α.γ.μ.α.τ.ικὴ ὅταν πρὸς τοῦτην γίνεται καὶ καθάρσις διὰ τῶν καταλλήλων μέσων πρὸς ἐξάλειψιν τῶν τυχόν ὑφισταμένων μολύσματος. Ἡ Κ. ἀπὸ τοῦ 16' αἰῶνος ἐφαρ-μοζομένη ἦν κατ' ἄρχας τσσαρακονθήμερος, ἐξ οὗ γαλλιστὶ καλεῖται quarantaine. Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ταύτης διατάξεων παν-πλοῖον ἀποπλεόν ἐκ τινος λιμένος ἀφ' οὗ νὰ λάβῃ ὑγειονομικὴν πιστοποιήσιν περὶ τῆς αὐ-τόθι καταστάσεως τῆς δημοσίου υγιείας, ἐκ-δομένην 48 τὸ πολὺ ὥρας πρὸ τοῦ ἀπώπλευ-τιθέμενον δὲ ὑπὸ καθαρῶν ὕψος κατ' ἄρχαιον ἔθους κητρίνην σημαίαν. Παρ' ἡμῶν τὰ τῶν κα-θαρσῶν ἐρρίχοντο ὁ ὑγειονομικὸς νόμος ΚΒ' καὶ ὁ κανονισμὸς τῶν ὑγειονομικῶν καὶ λοιμα-καθορτηρίων, ἀμφότεροι ἀπὸ 25 Νοεμβρίου 1841 καὶ ἐν πολλοῖς τροποποιηθέντες καὶ συμπληρωθέντες διὰ νεωτέρων νόμων καὶ δια-ταγμάτων· κατ' αὐτοὺς ἡ καθαρσις εἶναι τριῶν βαθμῶν· τῶν καθαρῶν, τῶν ὑπέκτιν καὶ τῶν καθάρτων ἀντικειμένων· ἐβαθμὸς καθορίζε-ται ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς υγιείας ἢ τῶν σχέσεων τῶν εἰς καθαρὸν ὑποκειμένων

καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς υποψίας, ὅστις ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑγειονομικῆς πιστοποιήσεως, τῆς ἐξομολογήσεως καὶ πάσης ἄλλης πληροφροῦν τῶν ὑγειονομικῶν ἀρχῶν ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀπειλουμένου κινδύνου ὀρίζεται ἡ διάρκεια τῆς ἐκαστοῦ καθάρσεως. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα ὑποβάλλονται ἐπίσης εἰς καθάρσιν, τυγχάνοντα ὅμως πάντοτε ἐξαιρετικῆς τιμῆς εὐνοίας (πρὸς Βασ. Διατ. 15 Νοεμβρ. 1873). Κατὰ τῶν παραβαινόντων τοὺς ὑγειονομικοὺς κανονισμοὺς βαρεῖται ἐπιβάλλονται ποινὰ ἀναλόγως τῆς προαιρέσεως τοῦ δράστου, τοῦ μεγέθους τοῦ κινδύνου, τῶν ἐπιλοπόντων ἀποτελεσμάτων καθ' ἣν περίπτωσιν μάλιστα ἐκ τῆς αὐτῆς παραβάσεως ἐν γινώσκει γενόμενης ἐπὶ ἡλθε πρᾶγματι λοιμικὴ νόσος τιμωρεῖται ὁ δράστης κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. [Πρ.]

Καθάρσια καλοῦνται φάρμακα καθάροντα τὸν ἐντερικὸν σωλήνα ἥτοι ἐπιφέροντα τὴν κένωσιν αὐτοῦ ἀπὸ συνεσωρευμένων ἐν αὐτῷ περιττωμάτων, ὧν δυσχερὴς κατέστη ἡ ἐξοδος· τινὰ μὲν τῶν Κ. ὁρῶσι καθιστῶντα δλισθηρὰ τὰ ἔντερα καὶ θραῖα τὰ κόπρανα, εἰς ταῦτα δὲ (ὧν ὅμως ἡ συστηματικὴ χρῆσις χαλαροῖ τὰς ἐντερικὰς συστολάς) ἀνάγονται τὸ κίχκινον ἔλαιον καὶ ἄλλα παχέα ἔλαια, τὸ μέλι, αἱ σταφυλαὶ καὶ ἄλλα σακχαρεῦχα, τὰ φυτικά ὀξέα (εὐχυμοὶ καρπῶν), τὰ καθαρτικά ἄλατα, ὡς τὸ τοῦ Γλαυβέρου, ἡ θεικὴ μαγνησία, πολλὰ μεταλλικά ὕδατα κτλ. Ἄλλα δὲ Κ. (πραστικά Κ.) θρῶσιν ἐνισχύοντα τὰς περισταλτικὰς κινήσεις τῶν ἐντέρων καὶ τὰς ἐκκρίσεις αὐτῶν, καὶ τούτων δὲ πάλιν ἡ παρατεταμένη χρῆσις ἐρεθίζουσα τὸν ἐντερικὸν σωλήνα δύναται νὰ ἐπιφέρει φλεγμονάς, αἰμορροαγίας τῆς μήτρας κτλ. Τοιαῦτα εἶναι ἡ ἄλσκη, ἡ ἱαλάπη, τὸ κροτωνέλαιον κτλ. Ἡ πιώτερον θρῶσιν (ἐκκοπρωτικά) τὰ φύλλα κασσίας, τὸ ῥόϊν καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παρασκευάσματα κτλ. Τὰ Κ. ἦσαν εἰς μεγίστην χρῆσιν ἰδίως κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὅτε ὑπερβολικῶς ἀποτελεσματικὴ ἐθεωρεῖτο ἡ κένωσις τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος εἰς οἰανδήποτε πάθησιν. Σήμερον ἡ ἱατρικὴ μεταχειρίζεται αὐτὰ μόνον ἐν περιπτώσει συνεσωρεύσεως κοπράνων, ἔτι δὲ καὶ πρὸς παραγωγὴν κατὰ τὸ ἐντερον ὑπεραρμίας καὶ ἀποτροπὴν οὕτως αὐτῆς ἀπὸ φλεγμονῶντων ἄλλων σπουδαίων ὀργάνων (καρδίας, πνευμόνων, ἥπατος, ἐγκεφάλου). Εἰς τὰ Κ. κατατακτέον καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀπευθυμένου κλυστήρια, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς κοιλίας δὲ ψυχρὰ ἐπιθέματα ἔχουσιν ἀρθευτικὴν δράσιν ὡς καὶ ἡ πόσις πολλοῦ ψυχροῦ ὕδατος, ἡ μάλαξις τῆς κοιλίας κτλ. [Π. Γ.]

Καθαρτήριον πῦρ (Ignis purgatorius, Purgatorium). Κατὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν οἱ μικρῶν ἀνομημάτων ἔνοχοι γενόμενοι ἢ μεγάλα μὲν διαπράξαντες,

διὰ τῆς μετανοίας δὲ ἐν τῇ ζωῇ ἀπαλλαγέντες τῆς αἰωνίου κατακρίσεως, ὀνήσκοντες μεταβαίνουσιν εἰς πῦρ (ὅπερ οἱ πλείονες ὀλικὸν φαντάζονται), ἐν ᾧ ἐπὶ χρόνον τινὰ διαμένοντες καθορίζονται τελείως αἱ ψυχαὶ αὐτῶν. Ἀναγνωρίζει δὲ ἑαυτὴ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία τὴν δύναμιν τοῦ ἐρελκύνειν τὴν θείαν χάριν οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ζώντων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν νεκρῶν ἥτοι τοῦ λυτροῦν τὰς ψυχὰς ἐκ τοῦ Κ. Τοιαύτην μέσσην μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ ἄδου κατάστασιν ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει, ἀπέρριψε δὲ τὸ δόγμα τοῦτο καὶ ἡ ὀρθόδοξος μεταρρυθμιστὴς ἐν τούτοις αἰρήσεσι τινὲς διαμαρτυροῦντες ἀπεκλίνουσιν εἰς τὴν παραδοχὴν ἡθικοῦ τινος ἐξαγνισμού τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον. [Β. Ε.]

Καθέλκυσσις πλοῖον καλεῖται ἡ ἐκ τῆς ἀκτῆς, ὅπου ἐναυπηγῆθη ἡ ἐπισκευασθῆ, καταβιβασίς αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ πλοῖον ἴσταται ἐπικλινῶς ἐστρεφόμενον ἐπὶ ἐλκυστήρων, οἵτινες διὰ μικρὰς μηχανικῆς ἐργασίας (πίεσεως ἡλεκτρικοῦ κομβίου) διαλυομένων τῶν δεσμῶν αὐτῶν δλισθαίνουσι φερόμενοι πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἰδιαιτέρα πρόνοια λαμβάνεται ἵνα μὴ ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς τριβῆς ἐπὶ τὴν ἀνάφλεξις.

Καθενοῦ. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀθηνῶν τῆς Εὐβοίας ὀριθεύει ἀπὸ τοῦ 1882. Ἀπέχει πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Χαλκίδος ὥρ. 7 καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 447 κατοίκων.

Καθερες (Caeres). Ἐπαρχία τῆς Ἰσπανίας, κατὰ τὸ Β μέρος τῆς Ἰστρομαδούρας. ἔχει ἐμδ. 19863 τγμ. καὶ 339 193 κατ. (1887), ἀρθεύεται ὑπὸ τοῦ Τάγου καὶ ἄλλων ποταμῶν καὶ ἔχει ὁμών. πρωτεύουσαν ἔχουσαν 14 000 κατ., κτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τῷ 74 π.Χ. καὶ ἐνομασθεῖσαν Caesara Augusta. [Μ. Σ.]

Καθετήρ. Γενικώτερον μὲν καλεῖται οὕτως ἐν τῇ χειρουργικῇ πᾶς σωλὴν ὅστις εἰσάγεται εἰς πόρους ἢ κοιλότητας τοῦ σώματος, ἰδίως ἵνα ἐκρυσθῇ δι' αὐτοῦ ὑγρὸν ἐνδον συνεσωρευμένον· ἐπειδὴ δὲ συχνότερον πρὸς κένωσιν τῆς κύστεως διὰ τῆς σφύρας χρησιμοποιοῦται Κ., ἀποδίδεται εἰδικώτερον τὸ ὄνομα εἰς τοὺς πρὸς τοῦτο ὀρισμένους Κ. Τὸ εἰς τὴν κοιλότητα εἰσαγόμενον ἄκρον τοῦ σωλήνος εἶνε συνήθως κεκλεισμένον κατωθεν, φέρεται δὲ ὀπὴν πλαγίως ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τοῦ σωλήνος, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν ἄκρον εἶνε ὅλως ἐλεύθερον ἢ καὶ χεανσιδῶς ἀνευρυσμένον. Διὰ διαστάσεις τῶν Κ. εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Κατασκευάζονται ἐκ μετάλλου (ἀργύρου, νιτραργύρου, ψευδαργύρου) ἢ καὶ ἐκ καυσόυ. Ὁ καθητήρια συμδὲς ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὴν κύστιν, τὸν στόμαγον καὶ τὸ εὖς, οὐ μόνον πρὸς κένωσιν ὑγροῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐξέτασιν

της κοιλότητος ἢ ἔγχυσιν φαρμάκου εἰς αὐτήν. [Π.Ι.]

Κάθετος καλεῖται ἔν τῃ Γεωμετρικῇ γραμμῇ τις εὐθεία ἐπὶ ἑτέρας εὐθείας, ὅταν ἀμφοτέραι τεμνόμεναι ἀποτελεῖσι γωνίαν ὀρθήν. Εὐθεία δὲ καλεῖται κάθετος ἐπὶ ἐπιπέδου ἔαν σχηματίζῃ γωνίας ὀρθὰς μετὰ πασῶν τῶν εὐθειῶν αἵτινες κεῖνται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ διέρχονται διὰ τοῦ ποδὸς τῆς ἥτοι τοῦ σημείου καθ' ὃ ἡ ἐν λόγῳ εὐθεία συναντᾷ τὸ ἐπίπεδον. Δύο δὲ ἐπίπεδα καλοῦνται κάθετα ἐπ' ἀλλήλα ἔαν ἡ γωνία ἣν σχηματίζουσιν αἱ τομαὶ αὐτῶν ὑπὸ τρίτου ἐπιπέδου, καθέτου ἐπὶ τῇ κοινῇ τομῇ τῶν δύο ἐπιπέδων, εἴνε δρθή.

Καθόζκον καλεῖται ἡ προσταγὴ ἡ ἀπειθυμένη πρὸς τὴν βούλησιν τὴν διαφωνοῦσαν πρὸς τὰς ἠθικὰς ιδέας καὶ ἡ ἀντιστοιχος ὑποχρέωσις τῆς βουλῆσεως ἵνα ρυθμιζῇται πρὸς αὐτήν. "Οπου δηλ. ἡ πραγματικὴ βούλησις δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὰς ιδέας, εὐρισκόμενη ἐν ἀπλῇ διαστάσει ἢ καὶ ἀνεῖσσει πρὸς αὐτάς, κατ' ὀρχὰς μὲν γεννᾶται ἐκ τῆς συγχρίσεως αὐτῆς πρὸς τὰς ιδέας μόνον ἢ κρίσις τῆς ἀποδοκιμασίας. Ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ ἀποδοκιμασίᾳ κεῖται ἡ ἀπαίτησις αὐτῆς βουλῆσεως ἐπιμενούσης νὰ εἰσακταθῇ ὡς ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς ἀπολύτου ἠθικῆς κρίσεως. Ὁπῶ μεταβάλλονται αἱ ἐν ταῖς ιδέαις κείμεναι πρακτικαὶ ὀρχαὶ εἰς ἀπαιτήσεις, νόμους, προσταγὰς (ἐπιταγὰς καὶ ἀπαγορεύσεις), εἰς ἃς ἀφείλει νὰ ὑπακούσῃ ἡ βούλησις. Τὸ Κ. εἶνε μόνον ἄλλη ἔκφρασις διὰ τὰς προσταγὰς καὶ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς πραγμάτων αὐτῶν. Ἡ γενικὴ ἀπαίτησις ἡ προκύπτουσα ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ιδεῶν ἔχει τὴν μορφήν κατηγορικῆς προσταγῆς ἀπολύτως ἐπιτασσούσης ἢ ἀπαγορευούσης (ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν). Καὶ ἡ γενικὴ ὑποχρέωσις ἡ ἀντιστοιχος πρὸς αὐτήν εἶνε ἀπόλυτος, μὴ ἐξαρθρωμένη ἐξ ὅρων, π.χ. τῆς ἐπιθυμίας, τοῦ συμφέροντος ἢ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ κατηγορικὴ προσταγὴ τοῦ καθήκοντος ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων τὴν ἀπόπειραν καὶ τὴν σκέψιν περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ γείνη αὕτη, ἵνα φέρῃ ἐν αὐτῇ τὰ ἐγγύγνα τῆς ἐπιτυχίας. Καὶ ἔαν ἡ ἀπόπειρα ναυαγήσῃ, ἡ ἐσωτερικὴ ὁμως ἐνέργεια τῆς σκέψεως, ἡ ἀγαθὴ βούλησις, μὲν ἦς ἐγένετο ἡ ἀπόπειρα, ἔκφρασις οὖσα τῆς ὑπακῆς εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ καθήκοντος εἶνε κέρδος διὰ τὴν ἠθικὴν δξίαν τοῦ βουλομένου. Τὸ φαινόμενον, ὅ-ποῖον πρῶτον θέλει νὰ διδαχθῇ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἠθικῶς προστασσμένου πρὶν ἢ παραδεχθῇ τὴν προσταγὴν, ἥκιστα εἶνε ἠθικόν. Ἀλλ' ἔαν τις προχωρήσῃ ἀπὸ τῆς γενικῆς ἐννοίας τοῦ καθήκοντος εἰς τὴν ὀρίσμεν ἡν ἠθικῶς ἐπιτασσόμενην ἢ ἀπαγορευμένην βούλησιν καὶ πράξιν, ἡ γενικὴ κατηγορικὴ προσταγὴ μεταβάλλεται εἰς ὀρίστον

πληθὺν ὑποθετικῶν προστακτικῶν, δηλ. ἡ γενικὴ ἐννοία τοῦ καθήκοντος ἀναλύεται εἰς πληθὺν καθήκοντων καὶ ἕνεκα τῆς πληθῆς τῶν ιδεῶν καὶ ἕνεκα τῶν διαφόρων καὶ λίαν ποικίλων σχέσεων τοῦ βίου τῶν ὑπαγμένων εἰς αὐτάς. Εἰς ταύτην λαίπην τὴν πληθὺν τῶν καθήκοντων ἀντιστοιχεῖ πληθὺς προστακτικῶν ἄλλ' εὐδεμία τούτων καθ' αὐτὴν θεωρουμένη εἶνε ἀπολύτως κατηγορικὴ, ἀλλὰ πρέπει τοῦλάχιστον νὰ εἴνε ἐπιμὴ νὰ λάβῃ χαρακτῆρα ὑποθετικῶν (π.χ. ἔσσει τοὺς πτωχοὺς, ἔαν ἐκπληρώσῃς πρῶτον τὰς οἰκογενειακάς σου ὑποχρεώσεις). Ἐπειδὴ δὲ ἡ προσταγὴ τοῦ καθήκοντος ἐξαρθρᾷ οὐ μόνον διὰ μιᾶς ιδέας, ἀλλ' ἐξ ἁπασῶν, μετὰ διαφόρου βαρύτητος ἐρίζουσιν ἐκάστην περίπτωσιν, ἐπειδὴ πρὸς τούτοις καὶ αἱ σχέσεις τοῦ βίου παρουσιάζουσιν ἄπειρον ποικίλιαν, εἰς ἐκάστην δὲ τούτων ἀντιστοιχεῖ ἰδίᾳ ἠθικὴ ἀπαίτησις, εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ τελεία καθήκοντολογία ἐκ τῶν προτέρων ἐρίζουσα τί ἀφείλει νὰ πράξῃ τις ἐν ἐκάστῃ συγκεκριμένῃ περιπτώσει. Ἡ καθήκοντολογία περιοριζμένη εἰς ἐξέχοντά τινα σημεῖα διευθύνει τὴν προσοχὴν εἰς γενικὰς σχέσεις περὶ τοῦ συνήθους ἐν τῷ βίῳ, θρίνυσα εἰς τὸ μεμερωμένον φρόνημα ἐκάστου νὰ σταθμίσῃ ἀκριβῶς τί ἀφείλει νὰ πράξῃ ἐν ἐκάστῃ συγκεκριμένῃ περιπτώσει. [Χ. Πδ.]

Καθολικαὶ ἐπιστάλαὶ καλοῦνται ἐκ τῶν ἐν τῇ καινῇ Διαθήκῃ ἐπιστολῶν τῶν Ἀποστόλων αἱ μὴ ἀποτεινόμεναι πρὸς ὀρίσμενὴν κοινότητα ἢ πρόσωπον, ὡς αἱ τοῦ Παύλου, ἀλλὰ πρὸς πλείονας κοινότητας ἢ σὺμπαντα τὴν χριστιανικὴν κόσμον. Τοιαῦτα λογιζονται: 1 τοῦ Ἰακώβου, 2 τοῦ Πέτρου, 3 τοῦ Ἰωάννου (ὡν ἡ τρίτη ἐν τούτοις ἀποτείνεται πρὸς ὀρίσμενον πρόσωπον) καὶ 1 τοῦ Ἰούδα' ἀλλὰ πασῶν ἡ γνησιότης ἄλλῃ ἢ ἥττον βασίμως διακριθῆναι. [Γγ.]

Καθολικὴ Ἐκκλησία. Τὴν προσωνυμίαν καθολικὴν προσέλαβεν ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἥδη λήγοντος τοῦ Β' αἰῶνος, δηλοῦσα οὕτως ὅτι τὰ ὅσια αὐτῆς ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων ἀλλοτριῶν γυνυμῶν καὶ συνηθειῶν, αἵτινες ἠπειλοῦν νὰ παρεσφρήσωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλονίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καθόλου ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ παραδεδομένων ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Μετὰ δὲ τὴν ἐριστικὴν χωρισμὸν τῆς Ἀνατολικῆς ἀπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας (βλ. Συχίσμα), ἐκαστέρα μὲν δξιοῖ ὅτι διατήρησεν ἀνέθουτον τὴν πατροπαράδοτον πίστιν καὶ λατρείαν καὶ ὅτι ἐπομένως αὕτη ἀνήκει ἡ ἐπωνυμία καθολικὴ Ἐκκλ., κοινότερον ὁμως ἐπεκράτησεν αὕτη, χωρὶς νὰ διατηρῇ τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς ἐννοίαν, ὡς ἐπάνυμον τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας. Οἱ ἀπ' αὐτῆς διὰ τῆς θρησκευτικῆς Μεταρρυθμίσεως (βλ. λ.) ἀποσπασθέντες ἐκλῃ-

θησαν γενικῶς Διαμαρτυρόμενοι, οὕτω δὲ τὸ ὄνομα Κ. παρέμεινεν ὡς ἀπλῶς διακριτικὸν τῆς Δυτικῆς ἢ Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Κ. Ἡ. θεωρεῖ ἐαυτὴν ὡς τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τῆς χριστιανισμοῦ, στήριζει δὲ τὰς ἀξιώσεις αὐτῆς ἐπὶ τῆς παράδοσις ὅτι ὁ ἁγ. Πέτρος, ὁ διακριθεὶς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ὡς πρῶτος μετὰ τοῦ ἀποστόλων, ἐγένετο ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης, διὸ καὶ οἱ διδάσχοι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἑξέως τῆς Ῥώμης ἐκκληρονομήσαν τὰ πρωταίμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἡ δὲ αὕτη ὑπῆρξεν ἐκ τῶν κυριωτάτων αἰτίων τοῦ Σχίσματος. Βάσις τῆς Κ. Ἡ. εἶνε τὸ ἀλάνθαστον τοῦ Πάπα ὡς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν δογματικοῖς ζητήματιν, ὡς ἐκρήγθη τὸ δόγμα αὐτοῦ ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Βατικανῆς συνόδου τῇ 1870. Μετὰ τῆς τοιαύτης αὐθεντικότητος συνδίδεται οὐ μόνον ἡ ἀναγνώρισις τῆς παραδόσεως, ἣν ἀπορρίπτουσιν οἱ διαμαρτυρόμενοι, ὡς ἴσως τὸ κῶρος πρὸς τὸ γράμμα τῆς Διαθήκης, ἀλλὰ καὶ ἡ ἱεραρχία τῆς Κ. Ἡ. καὶ ὁ ἀποκλεισμός τῶν λαϊκῶν ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Μετὰ τῆς ἀρχῆς τῆς Κ. Ἡ. δὲν συμβιβάζονται ἐλευθερόφρονες ἰδέαι ὡς παρατηροῦνται π. χ. παρὰ τοῖς διαμαρτυρούμενοις· ἀποκλείεται πᾶσα παρεκτροπὴ ἀπὸ τοῦ παραδεδομένου δόγματος ἑστῶ καὶ πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τεινύουσα καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ἐρευνῆς περιορίζεται μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τεθέντων ὅρων· καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν δὲ τῆς συνειδήσεως δὲν δύναται ὁ ἀνθρώπος εἰς τὴν Κ. Ἡ., ν' ἀνατρέξῃ, ἀλλὰ πρέπει ὡς πρὸς ζητήματα τῆς πίστεως νὰ ὑποβάλῃ τὴν κρίσιν του ἀνευ ὅρων εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Κ. Ἡ. δισχυρίζεται ὅτι κέκτηται μόνη τὴν πρὸς τὴν σωτηρίαν ἀγούσαν ἀλάνθαστον ἀλήθειαν, παραδέχεται μὲν ὅτι δύναται νὰ εὕρωσι τινες σωτηρίαν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἱστάμενοι, ἀλλὰ μόνον οἱ εἰς ἀγνοίας μὴ ἐπιστρέφοντες, οὐχὶ δὲ οἱ ἐν γνῶσει ἐναντιούμενοι αὐτῇ. Ἐξωτερικαὶ περιστάσεις ὑπαγορεύουσιν ἐνίοτε ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς αἱρετικούς, ἀλλ' οὐ μόνον δικαιοῦται ἀλλὰ καὶ καθήκον ἔχει ἡ Κ. Ἡ. νὰ ἐπιστρέφῃ τοὺς αἱρετικούς πρὸς ἐαυτὴν παντὶ μέσῳ. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν ἀπαιτεῖ παρὰ ταύτης νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, παραχωρεῖ δὲ αὐτῇ ἐπίρρολην ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μόνον ἐντὸς τῶν δι' ἐπισήμων μετὰ τῆς παπικῆς ἑδρας συμβάσεων (concordats) ζητημάτων. Περὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος διδάσκει ἡ Κ. Ἡ. ὅτι ἐκπερεύεται «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ (Filioque)», ἡ διαφορά δ' αὕτη εἰς τὸ Σχίσμα τῆς Πίστεως ὑπάρχει ἐκ τῶν κυριωτάτων δογματικῶν διαφορῶν μετὰ αὐτῆς καὶ τῆς ὀρθοδόξου. Τὸν γάμον ἀπαγορεύει ἀπολύτως εἰς τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς. Ἐν τῇ μεταλήψει μεταχειρίζεται ἄζυμον ἄρ-

τον, μόνον δὲ ὁ ἱερεὺς κατὰ τὴν λειτουργίαν μεταλαμβάνει ἄρτου τε καὶ οἴνου, εἰς τοὺς λαϊκοὺς δὲ προσφέρεται μόνον ἄρτος· τὰ παιδια δὲν μεταλαμβάνουσιν μέχρι τοῦ 10—12 ἐτους τῆς ἡλικίας τῶν. Οὐσιώδης διαφορά μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν προκύπτει καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Κ. Ἡ. παραδοχῆς τῶν τοῦ Δύγουστίνου διδαγμάτων περὶ Χάριτος καὶ Προορισμοῦ (βλ. τὰς λ.). Παραδέχεται τὰ 7 μυστήρια, ἐν τῇ τελείῃ ὅμως αὐτῶν ὑπάρχουσι διαφοραὶ τινες· βαπτίζει π. χ. ἡ Κ. Ἡ. διὰ φαντισμοῦ, οὐχὶ διὰ καταδύσεως, τὸ δὲ χρίσμα παρέχει μόνον τοῖς θνήσκουσιν. Ἰδιόζον τῇ Κ. Ἡ. δόγμα εἶνε καὶ τὸ περὶ Καθαρτηρίου Πυρὸς (βλ. λ.). Ἐν τῇ κοσμήσει τῶν ναῶν αὐτῆς λαμβάνει μέρος οὐ μόνον ἡ ζωγραφικὴ, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ ἡ πλαστική. Αἱ νηστεία αὐτῆς εἶναι ὀλιγώτεροι τῶν ἡμετέρων καὶ ἥττον ἀσχηραὶ (ἐπιτρέπονται ὡὰ, βούτυρον κτλ.). Ἔχει δὲ ἡ Κ. Ἡ. καὶ γενικὴν διὰ τὰς τελετὰς αὐτῆς γλώσσαν, ἀνεξαρτήτως τῶν κατὰ τόπους ἐθνικοτήτων, τὴν λατινικὴν, ἐξ οὗ καὶ Ἀ τ ι ν ι κ ῆ Ἐκκλησία καλεῖται. Διοικεῖται κατὰ τόπους ὑπὸ 1200 περίπου ἐπισκόπων καὶ ἀρχιεπισκόπων, ἀριθμεῖ δὲ 200—220 ἑκατομ. ὁπαδῶν, ἀπανταχοῦ διεσπαρμένων. Ἰδίως ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ (ἐξ οὗ καὶ Δ υ τ ι κ ῆ Ἐκκλησία), εἰδικώτερον ἐπικρατοῦσα ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Ἰρλανδίᾳ, τῇ Κεντρ. καὶ Ν. Ἀμερικῇ κλ.

Καθολικὴ μεγαλειότης. Οὕτως ἐκάλουν ἐαυτοὺς ἡδὲ ἀπὸ τῆς ἐν Τολέδῳ συνόδου (589) βασιλεῖς τινες τῆς Ἰσπανίας. Ὡς μόνιμος ὅμως τίτλος ἀπεδόθη αὐτοῖς οὕτως ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ Σ' πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ Φερδινάνδου Β' τῆς Ἀραγωνίας ἐξώσεως τῶν Ἀράβων ἐξ Ἰσπανίας. [Ἐγ.]

Καθολικὴ ψήφος. Βλ. Ἐκλογή.

Καθολικὸν (grand-livre) καλεῖται τὸ βοηθητικὸν ἐμπορικὸν βιβλίον εἰς ὃ τηροῦνται κατ' ἀλφαριθμητικὴν συνήθειαν τὰς ἐν οἱ λογαριασμοὶ τῆς ληψοδόσεως τοῦ ἐμπορίου πρὸς τοὺς μετ' αὐτοῦ συμβαλλομένους. Ἡ τήρησις τοῦ βιβλίου τούτου δὲν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἡ χρησιμότης δ' αὐτοῦ εἶνε ἀξία λόγου μόνον καθ' ὅσον τηρεῖται ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡμερολόγιον. [Πφ.]

Καθολικός. Βλ. Ἀρμένιοι (τ. Α' σ. 322).

Καθολικώσεως ἔγκλημα. Βλ. Προδοσία.

Κακάδας ἐκαλεῖτο γάσμα τι ἐν Σπάρτῃ εἰς ὃ (ὡς παρ' Ἀθηναίους εἰς τὸ βάραθρον) ἐρρίπτοντο οἱ εἰς θάνατον καταδικασθέντες. [Σ. Τ.]

Καϊάπουτ Qajaput (Bot.). Δένδρον τῶν Ἀνατολ. Ἰνδῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Μυρταδῶν καὶ τοῦ γένους Μελαλόνκη (Melaleuca),

ἐκ τῶν φύλλων τῶν ὁποίων (ιδίως δὲ τῆς Μ. τοῦ Λευκοδένδρου, *M. Leucodendron Sm.*) δι' ἀποστάξεως παράγεται βαρύσμον αἰθέριον ἔλαιον (*Oleum Cajuputi*) ὅπερ καὶ φαρμακευτικὸν ὡς καταπραυντικόν, διουρητικόν καὶ ἰδρωτοποιόν. [Θ.Χ.]

Καϊάφας. Ἀρχιερεὺς ἐν Ἰουδαίᾳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ, οὗ εἰς τὴν καταδίχην μέγα ἔλαβε μέρος. Κατὰ Ἰωάννην αὐτὸς ἦν ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Εἰς τοῦ Κ. ἤχθη πρῶτον συλληφθεὶς ὁ Ἰησοῦς, συνηγμένων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων, καὶ ἐνταῦθα ἐκρίθη γενικῶς ἔνοχος θανάτου. Πολλὰ δὲ ἐμπαιχθεὶς ἤχθη εἰτα πρὸς τὸν Πόντιον Πιλάτον. [Β.Ε.]

Καϊάφρα. Ἡ δυτικωτάτη προεκβολὴ τοῦ ὄρους Λυκαίου ἐν τῇ κυπριατικῇ κέλευθῳ, καλουμένη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ ὄρος ὁ Λαπίθης, ἐφ' οὗ τὸ ἀρχαῖον Σαμικόν. Εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶναι τὸ στενὸν Κλειδί, θείας στρατηγικωτάτης καὶ οἰκεῖ αἱ θερμότητες τῆς δυσμικῆς Πελοποννήσου, διότι ἀνωθεν μὲν ἔχει τὸν βράχον τοῦ Κ. καὶ ἀπὸ Δ τὴν ὕψιστον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Ἰγυόσσα λιμνοθάλασσα τοῦ Κ. καὶ ἐγγὺς ὑπὸ τὸν βράχον αἱ ὀνομασταὶ θειώδεις θερμαὶ πηγαὶ τοῦ Κ. αἱ λίαν συγκαζόμεναι διὰ τὰς ἱαματικές αὐτῶν ιδιότητας καὶ μάλιστα ἐπὶ θερμικῶν νοσημάτων, γνωσταὶ δὲ καὶ παρ' ἀρχαίους ὡς ἄντρον ἱαματικὸν τῶν Ἀντιγρίδιον Νομῶν. Πλίνθι ἐντετειχισμένοι ἄνω τῶν πηγῶν καὶ ἄλλα σημεῖα πιστοῦσιν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν βωμαϊκῶν χρόνων καὶ μετέπειτα ἦσαν τὰ λουτρά τοῦ Κ. ἐν μεγάλῃ χρήσει. Μεταξὺ τῶν πολλῶν πηγῶν αἱ ἀφθόνοι ὕδατος εἶναι δύο, τὸ *χ λ ι δ* καὶ τὸ *γ ε ρ ἄ ν ι ο*, τῆς αὐτῆς ποιότητος, ὧν ὅμως μόνον ἡ πρώτη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐχρησιμοποιήθη εἰς λουτρῶνας. Τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν (θερμ. 30°) καὶ τῆς λίμνης τοῦ Κ. ἔχουσιν ὁσμὴν καὶ ὄσιν θειώδη. Παρὰ τὸ Κλειδί πιθανῶς ἔκειτο καὶ ὁ ὀνομαστός ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ ἐνωτικὸν σημεῖον τῶν ἐν Τριφυλίᾳ Μινυῶν. [Γ.Πδ.]

Καϊάβαν (Cavan). Ἡ νοτιωτέρα κομὴ τῆς ἱρλανδικῆς ἐπαρχίας Οὐλστερ, ἔχουσα ἐμβα. 1932 τετρ. καὶ 111 679 κατ. Διαρρεῖται ὑπὸ τοῦ Ἑρν ποτ., εἶναι δὲ λοφώδης γῶρα πλουσία εἰς λίμνας καὶ ἔλην μόνον 25 % τοῦ ἐδάφους εἶναι ἀγροί, 44 δὲ λειμῶνες. Κυρίον ἔργον τῶν κατοικῶν εἶναι ἡ κτηνοτροφία. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη ἐν εὐφύρῃ κοιλάδι, εἶναι ἔδρα καθολικοῦ καὶ ἀγγλικανοῦ ἐπισκόπου καὶ ἔχει 3 050 κατ. [Μ.Σ.]

Καϊάβαναι (Ἰουλίᾳ Καναανῆ). Ἀγγλὶς συγγραφεὺς γενν. τῷ 1824 ἐν Tharles τῆς ἱρλανδίας. Ἐγκατασταθεὶς μετὰ τῶν γονέων τῆς ἐν Λονδίνῳ (1844) ἐγένετο συγερ-

γὰς εἰς διάφορα περιοδικά. Τὴν φήμην αὐτῆς ἱδρυσεν ἡ ἔκδοσις τοῦ ἱστοριογραφικοῦ ἔργου Ἡ γυνὴ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν III' αἰῶνα, μεθ' ἧς συνέγραψε καὶ ἄλλα τοιαῦτα περὶ γυναικῶς βιβλία. Ἐπίσης δὲ καλλίστης ὑποδοχῆς ἔτυχον τὰ μυθιστορήματά της, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν *Nathalie* (1851), *Daisy Burns* (1853), *Seven years* (1859), *Two lilies* (1877) κτλ. Διὰ τὴν ῥέυσαν γλώσσαν καὶ τὴν χάριν τῆς παραστάσεως κατατάσσεται μετὰ τῶν ἀρίστων τῶν νεωτέρων μυθιστοριογράφων τῆς Ἀγγλίας. Ἀπέθανε τῷ 1877 ἐν Νικαίᾳ τῆς Γαλλίας. [Μ.Γ.]

Καϊάβενδισ (Ἐρρίκος Cavendish). Ἀγγλος χημικός, εἰς τῶν τελευταίων, ἰσως δὲ καὶ ὁ μέγιστος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς τοῦ φλογιστοθεωρίας (βλ. λ.). Ἐγεν. τῷ 1731 ἐν Νικαίᾳ, ἔζη δὲ ἰδιωτικὸν βίον καὶ ἀπέθ. τῷ 1810 ἐν Λονδίνῳ. Σχεδὸν ἀποκλειστικῶς κατέγεινεν εἰς πειράματα περὶ τῶν ἀερίων· μεταξὺ αὐτῶν πρῶτος ἐδείξε τὴν διαφορὰν τοῦ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακὸς καὶ τοῦ ὑδρογόνου ἀπὸ τοῦ ἀτμοσφαιρ. ἀέρος, προσδιώρισε τὸ ἀτομικὸν βάρος αὐτῶν, ἀνεκάλυψε τὴν ἐκρηκτικὴν δύναμιν τοῦ ἐξ ὑδρογόνου καὶ ἀέρος μίγματος κτλ. Ἀπὸ τοῦ 1783—88 ἠρθύνθησε τὰ τοῦ ἀτμοσφαιρ. ἀέρος, τὴν καύσιν κτλ. Ἐνθ' ὧς διὰ τῶν ἐρευνῶν του ἐσχημάτισε τὴν βάσιν τῶν νεωτέρων θεωρίων, δι' ὧν κατεκρημνίσθη ἡ τοῦ φλογιστοῦ θεωρία, αὐτὸς ἔμεινε πιστὸς εἰς ταύτην. Τῷ 1789 ἐζημοσίωσε σπουδαίαν φυσικὴν μελέτην «Ἀπέπειραι πρὸς προσδιορισμὸν τῆς πυκνότητος τῆς γήινης σφαίρας». Τὰ ἔργα του ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ *Philosophical transactions*. [Β.Ε.]

Καϊάγκαικόν ὀξύ ἡ καϊάγκαινη, $C_{40}H_{44}O_8$. Ὁξύ ὄργανικὸν ἐκ τῶν γλυκωματογόνων, ἐν τῇ ρίζῃ πηλλῶν εἰδῶν τοῦ γένους *Uholococa* περιεχόμενον. Ἀποτελεῖ λεπτὰς λευκοὺς κρυστάλλους διαδιαλύτους εἰς ὕδωρ. Ὡς γλυκωματογόνον τέμνεται ζεῖομενον μετ' εἰσπνεύματος εἰς σταφυλοσάκχαρον καὶ ἄμορφον οὐσίαν, τὴν καϊάγκαινην, $C_{22}H_{24}O_4$. Ἡ δὲ μνημονευθεῖσα ρίζα πρᾶσσεται ἐξ Ἀντιλλῶν, Μεξικοῦ, Βρασιλίας, ἐν τῇ ἱατρικῇ δὲ χρησιμοποιοῦται ὡς ἐμμητικὸν καὶ ἐν Βρασιλίᾳ θεωρεῖται ὡς ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ἐξ ὄρεων δηλητηριάσεως.

Καϊζερσβέρτ (Kaiserswerth). Μικρά πόλις τῆς Παρραρηνίου Πρωσσίας, 10 χμ. Β τοῦ Δύσσελδερφ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐκβολῆς τοῦ Ῥήνου. ἔχει 2379 κατ., εἶναι δὲ γνωστὴ ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἰδρύματος πρὸς ἐκπαίδευσιν νοσηκόμων, τῶν λεγομ. διακονιστῶν (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Καϊζερσλάουτερν (Kaiserslautern) Πόλις τοῦ εἰς τὴν Βαυαρίαν ἀνήκοντος παρραρηνίου Παλατινάτου, σταθμὸς διαφόρων σιδηροδρόμων. ἔχει 37 047 κατ. (1890) καὶ περικλῆν βιομηχανίαν ὑφασμάτων, ῥαπτομη-

χανών, ζούου κτλ. και σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν. Ἐπὶ Πιπίνου καὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου ὑπῆρχεν ἐνταῦθα βασιλικὴν παλάτιον, Φρειδερίκος δὲ ὁ Βαρβαρόσσας ἐκτίσεν ἀνάκτορα καταστραφέντα τῷ 1703 ἐν πολέμῳ. Τῷ 1703 καὶ 1704 συνέβησαν ἐνταῦθα διάφοροι μάχαι μεταξύ Γάλλων καὶ Πρώστων. [Μ.Σ.]

Κακὴτῆ. Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Γαέτας (βλ. λ.).

Κακίθνης (Caithness). Ἡ βορειότερα κορυφαία τῆς Σκωτίας, πρὸς Β τῆς Σουθερλανδίας. Εἶνε ὡς ἐπὶ πλείστον πεδία καλυπτομένη ὑπὸ τύρρης καὶ ἀδενδρῶν, ἐξ ἧς ὕψυνται ἔρη μέχρις 711 μ. Κόριον ἔργον τῶν κατοικῶν εἶνε ἡ κτηνοτροφία, πρὶ πάντων δ' ἡ τυροποιία. Ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Οὐίκ, κατοικουμένη δὲ 37 161 (1891). [Μ.Σ.]

Κακικελία. Ἀγία τῆς Δυτικῆς Ἑκκλησίας ἧς ἡ μνήμη ἐορτάζεται τὴν 22 Νοεμβρ. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο κόρη ἐξ ἁριστοκρατικῆς τῆς Ῥώμης οἰκογενείας κρύφα ἐπιστραφεῖσα εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ὑποσχθεῖσα τῷ Θεῷ νὰ μείνῃ παρθένα. Μνηστευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν γονέων τῆς νέῃ τινὶ Οὐαλεριανῷ, κατόρθωσε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ τοῦτον εἰς τὸν Χριστιανισμὸν πρὶν συζευχθῶσιν, ἐφ' ᾧ αὐτὸς ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ αὕτη δὲ ἐπὶ ἡμέρας βασιανθεῖσα ἀπέθανεν ἐκ τῶν καιρίων τραυμάτων τῆς (208 μ. Χ.). Λέγει δὲ ἡ παράδοσις ὅτι πρὶν ἐδηγηθῆ εἰς τὸ μαρτύριον παρῆλθε νὰ τῇ ἐπιτραπῇ νὰ παιζῇ μίαν ὅτι ὄργανον (τὸ ἐκκλησιαστικόν), ὅπερ ἐφέβρεν ἡ ἰδία. Εἶνε δὲ ἡ Κ. ἡ προστάτις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. ὑπὸ δὲ τῆς τέχνης παρίσταται παίζουσα τὸ ὄργανον τῆς Ἑκκλησίας. [Β.Ε.]

Κακίλιος Στάτος. Λατίνος κωμωδιοποιός, καταγόμενος ἐκ τῆς χώρας τῶν Κελτῶν Ἰνσούβρων, ἐλθὼν δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' π.Χ. αἰῶνος εἰς Ῥώμην, ὡς δοῦλος ἢ μῦλλον ὡς αἰγυμῶντος. Ἀρεθεὶς ἔπειτα, ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ Ἐννίου καὶ ἐγένετο εἰς τὸν διαπρεπεστέριον μιμητὴν τῆς νεωτέρας Ἀττικῆς κωμωδίας. Κατὰ τὴν διασκευὴν τῶν δραμάτων του ἴστατο μετὰ τοῦ Πλαυτου καὶ τοῦ Τερεντίου, διέπρεψε δὲ κυρίως ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῶν ἔργων, ἐνῷ ἦτο ὑποδείκτερος τοῦ Πλάτου ὡς πρὸς τοὺς διαλόγους. Ἀποσπάσμ. (βλ. ἐν Ribbeck. Comie. roman. fragm. (6' ἐκδ. 1873). [Μ.Γ.]

Κακίτιος (νῦν Μπακίρ-τταί), Μικρὸς ποταμὸς τῆς Μυσίας διερχόμενος τῆς Περγάμου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἑλλαϊτικὸν κόλπον ἀπέναντι τῆς Λέσβου. [Μ.Χ.]

Κακίλάρ. Κομόπολις τῆς Μακεδονίας ἀπέχουσα τῆς Κοζάνης ὥρας 4 1/2, μετὰ 2700 κατοίκων, ἐξ ὧν 700 μόνον χριστιανοί. Πρὸς Ν τοῦ Κ. ῥεῖι ῥυαξ κατεργόμενος ἐκ τοῦ ὁρὸς Ἀνίου. Τὸ Καίλάρ εἶνε ἔδρα διαμερί-

σματος ἔχοντος πληθυσμὸν 20 χιλ. Ἑλλήνων, 22 χιλ. Ὄθωμ. καὶ 2600 Βουλγάρων. Προϊόντα δημητριακὰ καρποί.

Κακελὺς (A. Claude Philippe de Tubières, κόμης Caylus). Περιφημος ἀρχαιολόγος, γεν. τῷ 1692 ἐν Παρίσι. Περιηγήθῃ τὴν Ἀνατολὴν (Κων/πολιν, Ἑλλάδα κτλ.), ἐπέστρεψε δὲ τῷ 1717 εἰς Παρίσι καὶ ἀφιερῶν ἐντελὴς εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ καλλιτεχνίαν (ὡς ζωγράφος καὶ χαλκογράφος). Ὑπεστήριζεν ἐλευθερίως νέους καλλιτέχνας, συναγαγὼν δὲ πλείστους θησαυροὺς τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἐδημοσίευσεν μετὰ ἀλλοῖς 7 τόμους Recueil d'antiquités égyptiennes, étrusques, grecques, romaines et galloises (Παρ. 1752-67). Γνωστὰ ἐγένοντο καὶ τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον Œuvres badines μυθιστορήματά του. Ἡ μήτηρ του Martha Marguerite de Viletta, Marquise de Caylus (1673-1729), οὐτα ἀνεψιὰ τῆς Madame de Maintenon, καὶ διαπρέπουσα ἐπὶ χάριτι καὶ πνεύματι ἐν τῇ αὐτῇ Ἀκαδημίᾳ Ἰδ' ἐδημοσίευσεν περιέργα Ἀπομνημονεύματα Mes souvenirs ἐκδοθέντα τὸ πρῶτον ὑπὸ Βολταίρου 1770. [Ἑγ.]

Κακίλμιν (Ζορλ.). Βλ. Ἀλλυγάτωρ.

Κακίλμιν (Camden). Ὄνομα διαφόρων πόλεων τῆς Βορειοαμερικανικῆς Συμπολιτείας, ὧν ἡ κυριώτερα, πρωτεύουσα ὁμωνύμου κομητείας ἐν τῇ πολιτείᾳ Νέξ Τζέρεσσυ, κεῖται ἐπὶ τοῦ Δελαβάρ ἀπέναντι τῆς Φιλαδέλφειας, ἔχει δὲ 58 313 κατ. (1890), σπουδαία ναυπηγία καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Καξιμέρον (Verney Lovett Cameron). Διάσημος ἐξερευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς, γεν. τῷ 1844 ἐν Ῥαδιπόλ τῆς Ἀγγλίας. Ὑγένετο ὀξωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ καὶ ὑπῆρξε πρὸ πάντων εἰς τὰς παραλίας τῆς Ἑρυθρᾶς Θαλάσσης, τῷ δὲ 1872 διωρίσθη ἀρχηγὸς ἐκστρατείας ἐκπεμφθεῖσας εἰς τὰ κεντρικὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς πρὸς βοήθειαν τοῦ ἐκείναι διαμένοντος Λιβιγῆτον. Ἀναχωρήσας κατὰ Μάρτιον 1873 ἐκ Βαγαμῆου (ἀπέναντι τῆς Ζανζιβάρης) συνήντησεν ἐν Οὐνιανιέμβε τὸν νεκρὸν τοῦ Λιβιγῆτον μεταφερόμενον ὑπὸ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ εἰς τὴν παραλίαν. Ἐνθὺ δὲ εἰς τῶν ὀξωματικῶν τοῦ Κ. συνώδευσε τὸν νεκρὸν εἰς Ζανζιβάρην, ὃ Κ. ἐξηκολούθησε τὰς τοῦ Λιβιγῆτον ἐν τῇ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς ἐρεῦνας καὶ διελθὼν κατὰ πλάτος τὴν Ἀφρικὴν ἐφθασεν κατὰ Νοέμβριον 1875 εἰς Λοάνδα ἐπὶ τῆς Δ παραλίας. Τὰς σπουδαίας του παρατηρήσεις ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ βιβλίῳ «Διὰ μέσου τῆς Ἀφρικῆς» (2 τ. Λονδίνῳ 1876).

Καξιμπορν. Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Κορνουάλλης, ΝΑ τοῦ Ῥέδρουθ, ἔχει καλὰ μεταλλεῖα μόλυβδου καὶ 14 700 κατ. (1891). [Π.Π.]

Καλιμπριτζ (Cambridge, Κανταβριγία). 1) Κομητεία τῆς Ἀγγλίας μεταξὺ τῶν κομητ. Λίνκολν, Νόρφολκτον, Χόντινγκτον, Βέτφορντ, Ἔρτφορντ, Ἑσσεξ, Σούφολκ καὶ Νόρφολκ. Ἔχει ἐμβ. 2124 τεχμ. καὶ 188 862 κατ. (1891). Τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς εἶναι πεδινόν, ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ πλείστων διωρύχων, μόνον τὸ ἐν τρίτον ὅμως καταλαμβάνουσιν οἱ ἀγροί, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἶναι λειμῶνες. Ἀκμαία γεωργία καὶ κτηνοτροφία. — 2) Πρωτ. τῆς ὁμῶν. κομητείας, ἀμφοτέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Καίμ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς (σημαίνει γέφυραν τοῦ Καίμ), καὶ παρὰ τὸν ἀνατ. σιδηρόδρομον. Ἀπέχει 76 χμ. ΒΑ τοῦ Λονδίνου, καὶ ἔχει 36 983 κατ. (1891). Δι' ὅλοι αὐτῆς εἶναι στεναὶ καὶ ἀκανόνιστοι, ἔχει ὅμως μεγαλύτερη κτίρια, κυρίως τὰ ἀποτελούμενα τὴ πανεπιστήμιον, ἐν οἷς πρωτεύει ὁ βασιλικὸς νάος. Ἔχει ἐμπόριον ἵππων, ἐρίων, δερμάτων, τυροῦ, σιδήρου, ἀνθρώπων κτλ. Διάσημον εἶναι τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς, ἱδρυθὲν τῷ 1229 ἢ κατ' ἄλλους τῷ 831 μ.Χ. ὑπὸ Σιγίβέρτου βασιλέως τῆς Ἀνατολ. Ἀγγλίας καὶ ἀναδιοργανωθὲν τῷ 1571. Ἡ βιβλιοθήκη αὐτοῦ περιέχει 170 χιλ. τόμων καὶ 4 000 χειρογράφων, μεταξὺ δὲ πολλῶν ἄλλων πολυτιμῶν βιβλίων ὑπάρχει καὶ τὸ περίφημον Ἑλληνολατινικὸν χειρόγραφον τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Codex Bezae. Τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο ἀποστέλλει εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων δύο ἀντιπροσώπους, ἀπὸ τῶν ἑξῶν Ἰακώβου τοῦ Δ'. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῷ φοιτῶντων ἀνέρχεται εἰς 6 000 περίπου. Ἔχει μουσεῖον ἀρχαιοτήτων, βοτανικὸν κήπον καὶ ἀστεροσκοπεῖον. — 3) Πόλις τῆς Ἀμ. Συμπολιτείας ἐν τῇ κομητείᾳ Μιδδλέσσεξ τῆς Μασσαχουσέτης, ἀπέχουσα 4 χμ. ΒΑ τῆς Βοστώνης, ἥς ἀποτελεῖ προάστιον καὶ μεθ' ἧς συγκοινωνοῖ διὰ γεφύρας ζευγυνομένη τὸν Τάσλ-Ρίβερ (Ποταμὸν τοῦ Καρόλου). Ἔχει πανεπιστήμιον, τὸ ἀρχαιότατον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἱδρυθὲν τῷ 1638 ὑπὸ Ἀρβέρδ, βιβλιοθήκην, ἀστεροσκοπεῖον καὶ 70 028 κατ. (1890). [Π.Π.]

Καμπιέ (Campsie). Πόλις τῆς Σκωτίας ἐν τῇ κομητείᾳ Στέρλινγκ 12 χμ. πρὸς Β τῆς Γλασκώδης ἔχουσα 6740 κατ. [Μ.Σ.]

Καίν. Κατὰ τὴν ἑβρ. παράδοσιν ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας, γεωργός. Φονεύσας τὸν ἀδελφόν του Ἀβὲλ ἐκφθόνου ὡς μάλλον εὐαρεστοῦνται τῷ Θεῷ, ἐφυγεν εἰς τὴν γῆραν Ναιὶδ 3^η οὗ ὁ Θεὸς κατήρασθαι αὐτόν. Ἔσχεν υἱὸν τὸν Ἐνώχ, ἐξ οὗ καὶ ἐκάλεισε πόλιν ἣν ἔκτισεν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθησαν οἱ Καίνιται (βλ. λ.)

Καίν (Elisha Kent Kane). Περιφημὸς Ἀμερικανὸς ἐξερευνητὴς γενν. τῷ 1820 ἐν Φιλαδέλφειᾳ. Ἐπιστάσας ἐλατρίκην, καὶ ἐγένετο ἱατρός τοῦ ναυτικοῦ ὡς τοιοῦτος δὲ ἐ-

πισκέφθη σχεδὸν ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Συνώδευσεν δὲ μετὰ τῆς πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Φραγκλίνου εἰς τὰς περὶ τὸν Βόρειον πόλον χώρας ἀποστελλομένης Γρινελλείου ἐκδρομῆς (1850-52), ἥτις δὲν ἔφερε μεγάλους καρπούς. Τότε δὲ συνέλεξεν ὁ ἴδιος δι' ἐράνων τὰ μέσα πρὸς δευτέραν ἐκδρομὴν, ἣν διηύθυνεν ὁ ἴδιος καὶ καθ' ἣν ἐφθασε μέχρι πλάτους 82°30'. Τὰ πολύτιμα परिσηματὰ αὐτῆς ἐδημοσίευσεν ἐν ἰδιαιτέροις βιβλίοις, ἀπὸ τῶν δὲ ἦδη τῷ 1857 ἐν Ἀθήνῃ ἐκ τῶν συνεπειῶν τῶν εἰς τὰς ἐκστρατείας ταύτας μεγάλων ταλαιπωριῶν. [Ἐγ.]

Καζέντυ (Candy). Πόλις ἐν τῇ ἐσώτερικῇ τῆς νήτου Κεϋλάνης, ἀλλοτὴ δὲ ἀκμαία πρωτεύουσα αὐτῆς. Ἔχει 17 406 κατ., εἶναι δὲ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της στρατηγικῶς σημαντικώτατος τόπος διὰ τὴν ἐν Κεϋλάνῃ δύναμιν τῶν Ἀγγλων. [Μ.Σ.]

Καζινεύς κατὰ τοὺς Ἕλληνας, μύθος ἦτο κόρη (Καινίς), ἥτις ἀγαπωμένη ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος μετεμορφώθη τῇ παρακλήσει αὐτῆς εἰς νεανίαν ἀνδρῶν. Ἦτο δὲ Λαπίθης καὶ ἐν τῇ κατὰ τὸν γάμον τοῦ Πειρίθου μάχῃ τῶν Λαπιθίων καὶ Κενταύρων, ἐπειδὴ ἦτο ἀνδρῶς, οἱ Κένταυροι ἐσώρυσαν ἐπ' αὐτοῦ δένδρα καὶ βράχους μέχρις ὅτου ἐβυθίσθη εἰς τὴν γῆν.

Καζινέτζε. Ἀφρική τῶν γνωστικῶν (βλ. λ.) κατὰ τὸν Β' καὶ Γ' μ.Χ. αἰῶνα, οἵτινες πάντας τοὺς ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ὡς ἀσέβεις ἀναφερομένους, ἀπὸ τοῦ Καίν (δοῦν καὶ τὸ ὄνομα) μέχρις Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, ἐθεώρουν τοῦναντίον ὡς καίτοι καὶ ἀνθρώπων μὴ ἀστεργοντας τὴν ἀδικίαν τυραννίαν ἣν ἐπὶ πάση τῇ κτίσει ἤθελε νὰ ἀκηθῇ ὁ Θεὸς τῶν Ἰουδαίων. Ὡς πάντας δὲ οἱ Ὀφίται, ὧν ἦσαν κλάδος, τὸν ὅριον ἔλαγον καὶ οἱ Κ. ἀγαθὸν δαίμονα θελήσαντα νὰ χειραρτηθῇ τὸν ἀνθρώπου.

Καζινέτσης. Ὀρυκτὸν ἐν Σταφοῦρτῃ καὶ ἐν Γαλικίᾳ εἰς ὄγκους εὐρισκόμενον, κατὰ τὸ προκλινὲς σύστημα χρυσταλλούμενον, συνιστάμενον δὲ ἐκ 36.3 μερῶν θειικοῦ καλίου, 25.3 θειικῆς μαγγνησίας, 18.9 χλωριούχου μαγγνησίου καὶ 19.5 ὕδατος. Εἶναι μία τῶν σπουδαιότερων ἀνεργάνων πηγῶν καλίου.

Κινοζωικὸς αἰὼν καλεῖται ὁ ἔσχατος τῶν γεωλογικῶν αἰώνων (βλ. λ.), διότι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ τὰ ζωζόμενα λείψαντα ζώων φέρουσι τὸν τύπον τοῦ σημερινοῦ ζωικοῦ βασιλείου, ἐν ᾧ οἱ τῶν προτέρων αἰώνων τοιοῦτοι ἐξηφανίσθησαν ἤδη. Περιλαμβάνει τὴν τριτογενῆ, τὴν τεταρτογενῆ καὶ τὴν παρούσαν περίοδον, καλεῖται δὲ ἀναλόγως καὶ καίνος-λιθικός, διὰ τὴν νεώτεραν τὴν πετρωμάτων αὐτοῦ κατασκευὴν [Α.Κ.]

Κινοούργιας Πύργος μετόχι α. Συνοικισμὸς ἐν τῇ δήμῳ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης, ἔχων 400 κατ. [Ν.Στ.]

Καινούργιον. Ἐπαρχία τῆς Κρήτης ἐν τῇ διοικήσει Ἡρακλείου, περιλαμβάνουσα τοὺς δήμους Ἀμπελούζου, Ναρῶν καὶ Πλατάνου, ἔχουσα δὲ 8 947 κ. [Ν. Στ.]

Καινούργιο χωριό. Χωριὸν τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς Πυλίας, μὲ 151 κατ.

Καινούργιον 1) Ἔδρα τοῦ δήμου Θέρμου τῆς ἐπαρχίας Τριγωνίας. Κεῖται πρὸς Δ. τοῦ Ἀγρινίου, ἀπ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 2 καὶ πρὸς Β. τῆς Τριγωνίδος λίμνης, ἧς ἀπέχει 45'. Οἰκίζεται ὑπὸ 325 κατοίκων. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Θρονίου τῆς Λακωνίδας, ἔχον 236 κατ.

Καινούργιοχώρι. Χωρ. τοῦ δήμου Βουφράδος τῆς Πυλίας, ἔχον 96 κατ. [Μ. Σ.]

Καίου. Βλ. Ἀκτίου.

Καίπ Βρέτον (Cape-Breton). Νῆσος τῆς Ἀγγλικῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἐν τῇ κόλπῳ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, κατὰ τὴν Α. πλευρὰν τῆς Νέας Σκωτίας, εἰς ἣν διοικητικῶς ἀνήκει. ἔχει ἐπιφάνειαν 10 397 τγμ. καὶ 84 500 κατ. (1881). Παρὰ τὰς ἀκτὰς αὐτῆς ἀλιεύεται μέγα πλῆθος ὀνίσκων, ἔχει πλουσιώτατα ἀνθρακωρυχεῖα καὶ καλλίστης ποιότητος γαιάνθρακας. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε πεδινὸν παράγον διημετριακῶς καρπύς. Τὸ ἀκρωτήριον, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα, κεῖται παρὰ τὴν Α. αὐτῆς ἀκρὰν. [Π. Π.]

Καίπ-Διόξιον (Cape-Division). Τῷ ΝΔ διαμέρισμα τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας τοῦ ἀκρωτ. τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἀνήκον εἰς τὰς Δυτ. ἐπαρχίας, κατέχον δ' ἐπιφ. 1 870 τγμ. καὶ 57 319 κατ. (1875), ὧν 30 730 εἶνε λευκοὶ καὶ 1 834 Ὀττεντότοι. Πρωτ. αὐτοῦ εἶνε τὸ Κάποταττ (Ἀκρωτηρίου πόλις). [Π. Π.]

Καίπ-Κόδ (Cape-Cod). Ἀμώδης χερσονήσος τῆς Βορειοαμερ. Συμπολιτείας ἐν Μασσαχουσέτῃ, μακρὰ 105 τγμ. καὶ εὐρεία 4-12 τγμ. ἐν τῷ ὅμιον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὅρμου. Κατὰ τὰς ἀκτὰς αὐτῆς κείνται ἀμμάζουσαι τινες πόλεις, ὧν ὁ πληθυσμὸς ἐν ὅλῳ ἀνέρχεται εἰς 31 945 κατ. (1880). [Π. Π.]

Καίπ-Κώστ-Κάσλ (Cape-Coast-Castle). Πόλις τῆς Ἀφρικῆς ἐν τῇ Ἀνω Γουινέα, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους, καὶ ἔχουσα φρούριον καὶ 16 000 κατ., ὧν οἱ πλεῖστοι μαύροι. Ἐδρα τῆς ἐκεῖ ἀγγλ. κυβερνήσεως ὄχυρά, καλῶς καλλιεργημένη καὶ ἀφθονοῦσα ὕδατιν, ἔχει κλίμα ὑγρὸν καὶ νοσηρὸν, ἐμπόριον φοινικελαίου, χρυσοκάνεως, ἀραβοσίτου κτλ. [Π. Π.]

Καίρη. Βλ. Τσερέτρη.

Καίρο (Cairo). Πόλις τῆς Βορειοαμερ. πολιτείας Ὀλλινέις, πρωτεύουσα τῆς κομητείας Ἀλεξάνδρου, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὁχάιῳ εἰς τὸν Μισσισιππὶ. ἔχει 10 324 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον βάμβακος. [Μ. Σ.]

Καίρον [ἁραβ. Masr-el-Kähira του-τέστι Masr=Ἀίγυπτος ἢ νικηφόρος]. Πρω-

τεύουσα τῆς Αἰγύπτου, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νεῖλου, ὅπου εὐτοὺς διχάζεται εἰς τοὺς βραχίονας Ροζέττης καὶ Δαμιέττης πλησίον τῆς ἐρήμου ἧτις ἐνταῦθα ὑψοῦται, τὴν λοφοσειρὰν Μοκάτταμ, συνδεδεμένη δ' ἀσπερσοδρόμῳ μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, Δαμιέττης, τοῦ Σουέζ καὶ τοῦ Ἀσσιούτ, καὶ ἀφ' ἑνὸς τῆς Ἰσμαηλείου διώρυγος. Οἱ Ῥωμαῖοι ἱδρυσαν ἐνταῦθα ὄχυρῶμα ὅπερ τῷ 640, ὅτε ἐκυρίευσαν οἱ Ἀραβες τὴν χώραν, ἐκλήθη Φοστάτ (σκηνὴ) καὶ ἀνεπτύχθη εἰς πρωτεύουσαν αὐτῆς. Τῷ δὲ 973 ὁ ἐκ τῶν Φατιμίδων Γοχάρ-ἂλ-Καῖδ ἱδρυσεν 3 χμ. Β. τοῦ Φοστάτ πόλιν, εἰς ἣν ἐδόθη τὸ ὑπερήφανον ὡς ἀνὰ ὄνυμα καὶ ἧτις ὀλίγον ὑπερὸν ἀνοψώθη εἰς πρωτεύουσαν. Ὁ Σαλαδδὶν περιέβαλεν αὐτὴν διὰ τειχῶν καὶ ἐθεμελίωσεν ἐπὶ τοῦ Μοκάτταμ ἀκρόπολιν. Παρὰ τὴν λαβὴν τὸ Κ. ἐκαλεῖτο μένον Μάσρ, τὸ δὲ Φοστάτ νῦν καλεῖται Μάσρ-ἔλ-Ἀτίκα (ἡ παλαιά). Ἡ σημερινὴ πόλις ἔχει 374 838 κατ. (1882) ἐξ ὧν 21 050 ἔξεναι (Εὐρωπαῖοι, Φιλλάχοι, Κόπται καὶ Τοῦρκοι), ταχέως δὲ ἀποβάλλει τὸν ἀνατολικὸν χαρακτήρα, ὅστις διατηρεῖται μένον εἰς τοὺς στενωτάτους ὁδούς τῆς ἀραβικῆς συνοικίας. Εἶνε δὲ ἔδρα τοῦ Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου, τῶν ἀνωτάτων ἀρχῶν καὶ διεθνέως δικαστηρίου, ἔχει λατρικὴν σχολὴν, στρατιωτικὴν σχολὴν, 3 νοσοκομεῖα, χρηματιστήριον, πολλὰς τραπεζὰς καὶ διάφορα θέατρα. Ἐν τῷ Δ. μέρει ἐκτείνεται νῦν ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰσμαηλίου εὐρωπαϊκῆς συνοικίας. Λαμπρὸς κήπος (Esbekija) ἔχων ἐμβ. 82 000 τμ. εὐρίσκεται ἐν τῇ ὁρίστῳ μέρει τῆς πόλεως. Ἀξιοθέατα εἶναι πρὸ πάντων τὰ πολλὰ τεμένη, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ τοῦ σουλτάνου Χαζινίν, κτισθὲν 1356—59, μετὰ μινὰρ 86 μ. εἶνε τὸ ῥαϊότερον. Τὸ τέμενος τοῦ Ἀσχαρ εἶνε τανῶν ἡ θεολογικὴ σχολὴ τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσα 216 καθηγητὰς καὶ 12 000 φοιτητὰς. Ἐκ τῶν νεωτέρων τεμενῶν τὴν πρῶτην θέσιν κατέχει τὸ τῆς ἀκροπόλεως, ἐν ᾧ τὸ ἐπιτύμβιον μνημεῖον τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή. Ἐκ τῶν ἄλλων κτιρίων τῆς πόλεως αξία μνείας εἶναι οἱ ἐν τῷ Δ. μέρει τάφοι τῶν Μαμελούκων, συστάς κορυφῶν ἀλλὰ κατερεπωμένων μικρῶν τεμενῶν, οἱ τῶν Χαλιφῶν, τὸ μέγα παζάριον, αἱ πύλαι (Βάβ-ἐν-Νάσρ, ἀφ' ἑνὸς τοῦ καραβανίου τῶν εἰς Μέκκαν πορευομένων προσκυνητῶν), αἱ ἐπαύλεις τοῦ Χεδίβου, τὸ ὀρυκτὸν δάσος (στρώμα ἀπολελιθωμένων κορυφῶν δένδρων ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Μοκάτταμ). Περίπου 2 χμ. τοῦ Κ. ἐπὶ τοῦ Νεῖλου κεῖται τὸ ἐπίνειον τοῦ Κ. Βούλακ (βλ. λ.). [Μ. Σ.]

Καζουράν. Ἱερὰ πόλις ἐν Τύνιδι ἧς ἡ εἰσοδος δὲν ἐπετρέπετο εἰς μὴ Μωαμεθανούς, κειμένη 140 χμ. Ν. τῆς πόλεως Τύνιδος καὶ ἔχουσα 15—20 χιλ. κατ. Ἐκ τῶν πολ-

λῶν τεμενῶν αὐτῆς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ τοῦ Ὁκτώ, ἐν ᾧ εἶνε ὁ τάφος τοῦ Ἑλίου, φιλιτάτου συνεταίρου τοῦ Μωάμεθ.

Καλαμπινειώδη *Caesalpinieaceae* (Bot.). Οἰκογένεια Δικοτυλιδῶνων Πολυπετάλων φυτῶν. Συγγενεύοντα μετὰ τῶν Κολοκασθῶν καὶ καθὼς αὐτὰ γεωροποφάρα ἔχουσι τὰ ἄνθη ζυγόμορφα μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ψυχρόμορφα, στεφάνην δ' ἐλλείπουσαν ἀπὸ τινῶν εἰδῶν ἢ ἀτελῶς ἀνεπτυγμένην. Ἀπαντα εἶναι δένδρα μετὰ φύλλων συνήθως δις περιπτέρων. Εἶδη περὶ τὰ 1500, τὰ πλείστα τῶν ὑπὸ τοῦς τροπικοῦς χωρῶν. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Γεορρεσία, Γλεδιτσία, Γυμνολαδός, Κερμίσ, Ὑμεναία, Κοπαΐφόρος, Κασσία, Ταμάρινδος, Κερατονεία, Αἰματόφυλλον (βλ. τ. λ.) καὶ τὸ πρότυπον Καλαμπινεία (*Caesalpinia L.*). Τοῦ τελευταίου τούτου εἰσὶ πλείστα τὰ εἶδη, κατὰ τὴν Ν. Ἀμερικὴν φυόμενα καὶ παράγοντα ξύλον ἐρυθρόν, ὁἷως ἢ τῆς Βρασιλίας Κ. ἢ ἐχινώδης (*C. echinata Lam.*) ἐξ ἧς τὸ *Fernambucwood* ἢ τὸ βρασιλιανὸν ξύλον τὸ ἐρυθρόν, ἢ *C. Sappan L.* ἐξ ἧς τὸ *Sappan-wood*· ἄλλα δὲ εἰσὶ βαφικὰ οἶον Κ. ἢ βαφικὴ (*C. tinctoria Humb.*), Κ. ἢ φουσεΐδης (*C. vesicaria L.*) κτλ. [Θ.Χ.]

Καλαμπίνης (Andreas *Caesalpinus*). Διάσημος φυσιοδίφης γεννηθεὶς τῇ 1510 ἐν Αὐραγό· ἐχρημάτισε δὲ καθ' ἡγήτης τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς βοτανικῆς ἐν Πίζῃ, καὶ τέλος ἰατρίκτερος ἰατρός τοῦ Πάπα Κλήμεντος τοῦ Η' ἐν Ρώμῃ, ὅπου ἀπέθ. τῇ 1603. Ὑπῆρξε μετὰ τὸν Θεόφραστον ὁ πρῶτος βοτανικός ὁ ἐπινοήσας συστηματικὴν τινὰ κατάταξιν τῶν φυτῶν εἰς 15 κλάσεις κατὰ τὸ ἀνθος καὶ τὸν καρπὸν αὐτῶν (*De plantis libri XVI. Firenze 1583*). Ὁ Αἰναιὸς ἀφιέρωσεν αὐτῷ τὸ ὀμώνυμον γένος φυτῶν (βλ. ἄνωγ.). [Θ.Χ.]

Καζάρης (Θεόφιλος, πρὸ τῆς χειροτονίας Θωμάς). Εἰς τῶν μάλλιν ἀνεπτυγμένων λογίων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος περινομορ γένόμενος καὶ διὰ τὰς ὁρησκευτικὰς καινοτομίας τοῦ καὶ τὰς τοῦ βίου περιπετείαις. Ἐγεννήθη ἐν Ἀνδρῶ τῇ 19 Ὀκτωβ. 1784, γόνος ἀρχαίας καὶ διαπρεποῦς οἰκογενείας, ἐπαίδευσθαι δὲ ἐν τῇ ἀκμαζούσῃ τότε σχολῇ τῶν Κυδωνίων. Ἐν ἡλικίᾳ 18 ἐτῶν χειροτονηθεὶς διάκονος ἀπεστάλη πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς Πισαν, ὅπου ἐνησχολήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας, κατόπιν δὲ ἐν Παρισίοις διέτριψεν ἰδίᾳ περὶ τὰ θεολογικά. Ἀπελθὼν δὲ ἐντεύθεν τῇ 1810 ἐδίδαξε πρῶτον ἐν τῇ Ὑπαγωγικῇ σχολῇ τῆς Σμύρνης καὶ εἶτα ἐν Κυδωνίαις. Μεμνημένος τὰ τῶν Φιλικῶν ἀπῆλθεν εἰς Ἀνδρὸν συνοδεύων τὴν οἰκογένειάν του, ἐκτραγείσας δὲ μετ' ὅλγῳ τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Πελοποννήσῳ ἐσπεύσεν ἀμέσως εἰς συμμετοχὴν. Περιῆλθεν

ἐνθαρρύνων καὶ ἐνθουσιάζων μέρη τινὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶτα δὲ παρηκολούθησε τὸν ἀσπιστήν του Ὑψηλάντου Ζάλαν, ἀρχηγὸν τῆς εἰς Ὀλυμπόν διοργανιζομένης ἐστρατείας· ἀποτυχούσης δὲ ταύτης κακῶς ἔχων καὶ μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν. Ἐξ Ἀνδρῶ ἀπεστάλη πληρεξούσιος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Συλλαβὼν τὴν ἰδεάν ιδρύσεως παιδευτηρίου (ὄργανο τ. ρ. σ. εἰ. σ. ὑ.) ἐν Ἀνδρῶ ἐπελήρθη τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ τῇ 1835 καὶ ἀρχομένου τοῦ 1836 ἤρξατο τῆς ἐν αὐτῷ διδασκαλίας, πάντα τὰ μαθήματα αὐτὸς διδάσκων (φιλοσοφίαν καὶ φυσικομαθηματικά), ἄνευ ἄλλων βοηθῶν ἢ τινῶν τῶν παλαιότερων μαθητῶν του ὡς προγυμναστίων. Περιελάμβανε δὲ τὸ σχολεῖον του τριετὲς σπουδὰς, οἱ δὲ μαθηταὶ ἀνῆλθον καὶ μέχρις 600. Κατ' ὅλγῳ ἤρξατο ἀναπτύσσων καὶ ὁρηκευτικὰ ζητήματα, τέλος δ' ἔδρυσεν καὶ τὰξιν ἐμπειστοτερόνων μαθητῶν εἰς οὗς νυκτὸς ἐδίδασκε καὶ αἰνὰ τινὰ δόγματα, ἀποτελεσθῶντα ἢν αὐτὸς ἐκάλει θεοσέβειαν. Ἡ εἰδησις ἐτάραξε τὴν τε Σύνοδον καὶ τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἐπανέλημμένως ἀπαιτήσασα παρὰ τοῦ Κ. ῥητὴν ἐμολογίαν πίστεως, τέλος ἠναγκάσθη νὰ μεταφέρῃ αὐτόν, ἀρνούμενον καὶ ὑπεκφεύγοντα, ὡς ὑπόδικόν εἰς Ἀθήνας, ἐπέθεν καθαιρεθεὶς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπέμφθη πρῶτον μὲν εἰς Σιβάθον, εἶτα δ' εἰς Θῆραν· κατόπιν ἀπελθὼν εἰς Ἀγγλίαν διέμεινεν ἐνταῦθα μέχρι τοῦ 1844 ὅτε κηρυχθείσης τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἠδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὴν. Ἀλλὰ τῇ 1852 κατηγορηθεὶς πάλιν ὡς ἀρρεσιάρχης καταδικάσθη εἰς 25 μηνῶν φυλάκισιν καὶ 7 ἐτῶν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Ἐν τῇ φυλακῇ διακρίνων ἀπέθανεν τῇ 12 Ἰαν. 1853 καὶ ἐτάφη ἐν Σύρῳ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ συγγενεῖς τοῦ ἐξεκάλυσαν τὴν κατὰ τοῦ Κ. ἀπόφασιν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις καὶ ἀνῆρσεν αὐτήν. Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ἐνθους καὶ εὐχλωτός ῥήτωρ, συγγραφεὺς δὲ πολυγραφώτατος. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἐδημοσιεύσασαν «Στοιχεῖα φιλοσοφίας», «Θεοσέβεια» καὶ «Προσευχαί», ἀνέκδοτα δὲ τηρεῖσιν ἐν Ἀνθιπυ φίλοι τινὲς καὶ μαθηταὶ τοῦ Ἀριθμητικῆς, Γεωμετρίας, Ποσοτικῆς (οὕτως ἐλάλη ὁ Κ. τὴν Ἀλγεβρᾶν), Φυσικῆς, Φιλοσοφίας, Ποιητικῆς, Γραμματικῆς, ὁρηκευτικῆς καὶ Θεοσέβειαν. Ἡρνήθη δὲ νὰ δεχθῇ τῇ 1833 προσαναχθέντα αὐτῷ τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτήρος ὡς καὶ βραδύτερον καθηγετικὴν ἔδραν ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ. [Κ.Α.]

Καζαρ ἦτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ρώμῃ οἰκογενεῖα ὀνομα κλάδου τινὸς τοῦ πατρικίου γένους τῶν Ἰουλίων, οὗ δὲ περιφημότερος γόνος ἐγένετο ὁ Γάιος Ἰούλιος Καζαρ. Ὁ Ὀκταβιανὸς, ὁ κατόπιν αὐτοκράτωρ Αὐγούστος, ἔφερε τὸ ὄνομα Κ. ὡς θετὸς υἱὸς ἐκείνου, καὶ μετ' αὐτόν ἔφερον αὐτὸ οὐ μόνον τὰ μέλη

της 'Ιουλιανῆς δυναστείας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτοκράτορες καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν. Ἀπὸ Ἀδριανῶν τὸ ὄνομα ἐσήμαινε τὴν ἐπίδεξιν διαδόχου τοῦ θρόνου. [Ἐγ.]

Ηξάταρ (Γάιος 'Ιούλιος Κ.). Εἷς τῶν περιφημωτέρων 'Ρωμαίων, ὥσως ὁ διασημότερος, διαπρέψας ὡς στρατηγός, πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἱστοριογράφος, συγχρόνως δὲ δεινὸς ῥήτωρ. Ἐγεν. τῇ 100 ἢ 102 π.Χ. υἱὸς τοῦ Γαίου 'Ιουλίου καὶ τῆς Αὐρηλίας, κατήγετο δ' ἐκ τοῦ ἀρχαίου γένους τῶν 'Ιουλίων, ὅπου τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀνῆγεν εἰς τὸν Αἰνείαν. Μερσωθείς ὑπὸ 'Ελλήνων διδατκάων συνεζεύχθη τῇ 83 τῇ θυγατρὶ τοῦ Κίωνα Κορινθίου. Ἀπειτούντος δὲ τοῦ δικτάτορος Σύλλα νὰ διαζευχθῇ ἤρνῃθη καὶ προεγράφη ὑπὸ τούτου, εἴτα δὲ εὖχετο χάριτος. Τὸ πρῶτον διέπρεψεν ἐν τῇ πελοποννησιακῇ Μιτυλήνῃ (80 π.Χ.) καὶ κατὰ τῶν Κελικῶν πειρατῶν. Ἐπιστρέψας δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σύλλα εἰς 'Ρώμην (78), ὑπέσθαιπε δι' ἀγωγῶν κατὰ τῶν ὁπαδῶν τούτου τὴν εὐταρέσκειαν τοῦ δήμου κατὰ τῶν ἀριστοκρατικῶν. Εὐρὺν δὲ μεγάλῃν ἀντίστασιν παρὰ τούτων μετέβη εἰς 'Ρόδον ἵνα ἀρσασθῇ τοῦ ῥήτορος Ἀπολλωνίου τοῦ Μελῶνος· κατὰ τὸ ταχέϊδον ὁμοῦς συνελήθη ὑπὸ πειρατῶν, οὗς ἐλευθερωθεὶς ἀντὶ μεγάλων λύτρων ἠγγαλιώτισε βραδύτερον καὶ ἐθανάτωσε διὰ τοῦ σταυροῦ. Ἐπιστρέψας δ' εἰς 'Ρώμην προσωκίσθη τὸν λαὸν διὰ μεγάλης ἐλευθεριότητος, συνῆψε δὲ νῦν καὶ σχέσεις μετὰ τοῦ Πομπηίου ὅστις ἐπροστάτευε τὴν δημοκρατικὴν μερίδα. Θανούσης τῇ 69 τῆς συζύγου τοῦ Κορινθίου, ἐνυμφεύθη τὴν ἐγγονὴν τοῦ Σύλλα Πομπηίαν, ἐπιτηδείως δὲ ὑπεστήριξε τὸν Πομπηίον, ὅστις ἐξήχησε καὶ ἔλαβε τὴν κατὰ τῶν πειρατῶν (67) καὶ τοῦ Μιθριδάτου (66) στρατηγίαν. Διαδραμὼν ταχέως σχεδὸν ἅπαντα τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα, ἀπέκτησε μὲν μερίστην δημοτικότητα, ἀλλ' ἐβουόισθη καὶ εἰς ὑπερβολικὰ χρέη διὰ τὴν γενναιοδορίαν καὶ τὴν μεγαλοπρεπείαν του. Κατὰ τὴν συνωμοσίαν τοῦ Κατιλίνᾳ ὡς πραιτωρ συστήρας ἐπεικείσκειαν πρὸς τοὺς ἐταίρους τούτου ἐγένετο ὑποπτος συνεσχῆς, ἐν τούτοις ἔλειπον τὰ στοιχεῖα κατηγορίας. Ἐνεργούντος δὲ τοῦ Κ. ὑπὲρ ψήφισεως ὁριάμεν διὰ τὸν Πομπηίον, ἡ σύγκλητος ἀντετάχθη, ματαίως ὅμως ἐξήχησε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ Κ. τὴν ἀρχήν. Τῇ 61 μετέβη, δρ' οὐ διεζεύχθη τὴν Πομπηίαν ἕνεκα τῶν μετ' αὐτῆς σχέσεων Κλωδίου τινὸς καὶ δρ' οὐ ὁ Κράσος ἐγγυήθη διὰ τὰ κολοσσαιὰ χρέη του, ὡς προφραετορ (στρατηγός) εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου διὰ νικηθέρων ἐκστρατειῶν ἀπέκτησε θόξαν καὶ πλοῦτον ὃν ἐχρησιμοποίησε πρὸς πληρωρὴν τῶν χρεῶν καὶ ἐπίτευξιν τῶν φιλοδόξων σχεδίων του. Τῇ 60 ἐξελέγη ὑπατος διὰ τὸ 59, συνέβη δὲ μετὰ τοῦ Πομπηίου καὶ τοῦ Κράττου πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν εἰς τὴν

λεγομ. (πρώτην) τριανδρίαν. Καὶ τῇ μὲν Πομπηίῳ ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν κόρην αὐτοῦ Ἰουλίαν, αὐτὸς δὲ ἐνυμφεύθη τὴν Καλπουρίαν, θυγατέρα τοῦ διὰ τὸ 58 διορισθέντος ὑπάτου Λ. Καλπουρίου Πισωνος. Κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς του διὰ διαφόρων νόμων ὑπεστήριξε τὴν λαὸν κατὰ τῶν ἀριστοκρατικῶν. Κατέπειν κατώρῳσε νὰ τῇ ἐπιτραπῇ ὡς ἀνυπάτω ἡ ἐπαρχία Γαλατίας τῆς ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεῶν, τοῦτο δὲ δίδει τοιοῦτοτρόπως ἐμνεπλῆριον τῆς 'Ρώμης· ὕστερον δὲ προσέθεσεν ἡ σύγκλητος εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Γαλατίας καὶ τὸ πέραν τῶν Ἀλπεῶν. Κατὰ τὰ ἔτη 58—51 διεξήγαγε τὴν περίφημον Γαλατικὴν πόλεμον, καθ' ὃν καθυπέταξε τοὺς Ἑλβετοὺς, ἐκυρίευσεν σχεδὸν ἅπασαν τὴν Γαλατίαν, δις διήλθε τὴν 'Ρῆνον καὶ δις διεπεραιώθη εἰς Βρετανίαν καὶ τέλος κατέβαλε γενικὴν ἐπανάστασιν τῶν Γαλατῶν ὑπὸ τὸν Οὐερκιγγετόρ γα (52). Ἐν τῇ μεταξὺ ἀνεκώσθη τῇ 56 ἡ τριανδρία ἐν Λούκῃ. Ἀλλὰ ἐθάνατος τῆς 'Ιουλίας (54) καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Κράττου ἐν Συρίᾳ (53) ἐγαλάρωσαν τὰς μετὰ τοῦ Πομπηίου σχέσεις τοῦ ὅστις μάλιστα, ζηλεύων τὴν αὐξάνουσαν ἐπίρροον τοῦ Κ., τῇ 52 μετέστη εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν καὶ τῇ Κ. ἐχθρικὴν κόμην. Ὅτε δὲ ἐπεδίωκε διὰ τὸ 49 τὴν ὑπατείαν, ἐξήχησεν ἡ σύγκλητος, νὰ καταθέσῃ πρῶτον κατὰ τὸν νόμον τὴν στρατηγίαν· ὁ Κ. ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ τοῦτο, ἅμα ποιῆσθαι αὐτὸ καὶ ὁ Πομπηίος. Ἐπειδὴ ὁμοῦς τοῦτο δὲν ἐγένετο καὶ μάλιστα ἡ σύγκλητος μετεκατέσαστο τὸν Πομπηίον ἐξ Ἰσπανίας πρὸς προστασίαν τὴν Ἰταλίαν, ἀπήτησε δὲ νὰ ἀποπέμψῃ ὁ Κ. τὸν στρατὸν του, οὐ μὴ ἐκτελουμένην ὅα ἐκηρύττετο ἐχθρὸς τῆς πατρίδος, ὁ Κ. αὖτε κατὰ τὴν 49 διήλθε τὸν ποταμὸν 'Ρουβίκωνα ὅστις ἐχώριζε τὴν ἐπαρχίαν του ἀπὸ τῆς κυρίως Ἰταλίας καὶ ἐκήρυξε τοιοῦτοτρόπως τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ὁ Πομπηίος κατέφυγεν εἰς Βρινδίσιον, ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐντὸς δύο μηνῶν ὁ Κ. ἦτο κύριος ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Εἴτα μετέβη εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου κατ' Αὐγούστον ἐνίκησε τὸν στρατὸν τῶν ὁπαδῶν τοῦ Πομπηίου ἐν τῇ ἐν Ἰλέρδα μάχῃ. Ἐκλεγεῖς ὑπατος διὰ τὸ 48 ἐπέρασεν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐνίκησε τὸν Πομπηίον παρὰ τὴν Φάρσαλον (Ἀύγ. 48). Ἐκεῖθεν μετέβη, περιελθὼν τὰ δικαιώματα δικτάτορος, εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ὁ Πομπηίος εἰχε φονευθῇ. Ἀναβιβάσας τὴν Κλεοπάτραν εἰς τὸν θρόνον καὶ καταβαλὼν ἐκτραγείσαν ἐκ τούτου ἐπανάστασιν, διηρυύνθη εἰς Πόντον καὶ ἐνίκησε τὸν βασιλεῖα Φαρνάκην (Ἀύγ. 47). Ἐπιστρέψας δ' εἴτα εἰς 'Ρώμην καὶ ἐκ νέου λαβὼν τὴν δικτατορίαν ἀπῆλθεν εἰς Ἀφρικὴν καὶ κατέβαλε τοὺς Πομπηιανούς ἐν τῇ ἐν Θάψω μάχῃ (6 Ἀπρ. 46). Τότε ἐπανελθὼν εἰς 'Ρώμην ἐώρτασε τετραήμερον ὀρίχμενον διὰ τὰς ἀπὸ τοῦ 58 νίκας του, ἀπένειμεν εἰς τοὺς

στρατιώτας του πλούσιος αμειβάς, εξετέλεσε λαμπρές οικοδομίες, και ήρχισε να τακτοποιή τις της πολιτείας εσωτερικές υποθέσεις, εφρόντισε δε και δι' εντελέστεραν άπονευμένη της δικαιοσύνης και εισήγαγε το κατ' αὐτὸν επικληθὲν 'Ιουλιανὸν ἡμερολόγιον (βλ. 'Ημερολ.). 'Απαξ εἶπ' ἡναγ' κάσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς 'Ισπανίαν, ὅπου ἐν τῇ αἱματηρᾷ μάχῃ τῆς Μούνδας κατέστρεψε τοὺς τελευταίους Πομπηιανούς (17 Μαρτ. 45). Κατὰ Σεπτέμβριον ἐπανῆλθεν εἰς 'Ρώμην, ἀπεδέθη δὲ αὐτῷ ἡ δικατορία ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἡ ὑπατεία ἐπὶ 10 ἔτη, ἡ κληρονομικὴς τίτλος τοῦ Imperator καὶ ἄλλαι τιμαί. 'Εὰν ὁ Κ. ἀνεδείχθῃ εἰς τὰς ἐκστρατείας τοῦ λαμπροῦ στρατηγός, οὐχ ἦτον μέγας ἐφάνη ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ. Μεγαλοφρόνως προσηνέχθη πρὸς τοὺς νικηθέντας ἀντιπάλους· εἰς δημοσίας θέσεις ἐκάλεσε μόνον ἀνδρας τιμίους, τὸν στρατὸν κατέστησε πειθαρχικόν, ἐτακτοποίησε τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους, κατήργησε τὸ αἰσχρὸν ἀγρολογικὸν σύστημα τῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας τοποτηρητῶν, ἡλάττωσε τὸν υπερβολικὸν πληθυσμὸν τῆς 'Ρώμης καὶ ἄλλων πόλεων δι' ἰδρύσεως ἀποικιῶν (οὕτω καὶ ἐν Κορίνθῳ καὶ Καρχηδόνι), ὑπεστήριξε τοὺς πτωχοὺς παντοιοτρόπως καὶ ἀνέωξε τῇ ἐμπορίῳ νέας ὁδοὺς· περιώρισε δὲ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἐξήγησε νὰ ἐξαλειφῇ τὴν μεταξύ ἀριστοκρατικῶν καὶ δημοκρατικῶν διαφορὰν κτλ. Δὲν ἠδύνατο ἐν τοῦτοις νὰ κατανικήτῃ τὸ μῖσος τῶν ἐπαδῶν τῆς ἀρχαίας πολιτείας κατὰ τοῦ μονάρχου καὶ ἐσχηματισθῇ κατ' αὐτοῦ συνωμοσία ἥς ἀρχῆς ἦσαν ὁ Μ. 'Ιούλιος Βρούτος καὶ ὁ Κ. Κάσσιος· τῇ 15 Μαρτίου 44 οἱ συνωμῶται ἐφόνευσαν τὸν μέγαν ἄνδρα μεταδύντα εἰς συνεβρίαν τῆς Συγκλήτου, παρὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πομπηίου. Μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἐνετακιάσθη ὁ νεκρὸς ἐν τῇ 'Αγορᾷ μετὰ μεγίστων τιμῶν, τοῦ 'Αντωνίου ἐκφωνήσαντος λαμπρὸν ἐπικήδειον λόγον. 'Ο Κ. ἀπέθανεν ἀνευ τέκνων γνηρίων (τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας οὐκ ἐν τῷ Καίσαριανῳ, βλ. λ., δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει ὡς γνήσιον), κληρονόμον τοῦ δὲ κατέστησε τὸν 'Οκταβιανόν, ἑγγονον τῆς ἀδελφῆς του, ὅστις ἔστησεν ἀνδριάντα εἰς τὸν Κ. φέροντα ἀστέρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐν τῷ ναῷ τῆς Venus genetrix. 'Ο Κ. οὐ μόνον ἦτο μέγας στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, ἀλλὰ διέπρεψε καὶ ἐπὶ μορφώσει ἐπιστημονικῇ. Συνέγραψε ποιήματα, ἐργα ἀστρονομικὰ (De astris) καὶ γραμματικὰ (De analogia) ὡς καὶ τὰ Anti-cato, Libri auspiorum, Aporothogmata, ἅτινα ἀπωλέσθησαν. Οἱ λόγοι του ὧν ἐπαινεῖται ἡ ζωτικότης, σαφὴναι καὶ ἐξύνοια, ἐνῶ ἐσπερουντο ῥητορικῇς ἀρμονίας, ἐπίσης δὲν σώζονται. Κατέχομεν ὁμοίως τὰ περὶ τοῦ Γαλατικοῦ καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου «'Απομνημονεύματα» αὐτοῦ (Commentarii de bello Gallico, ὧν τὸ Η' βιβλίον συνέγραψεν ὁ

Αὐλὸς 'Ιρτιος, καὶ De bello civili), γεγραμμένα εἰς κλασικὴν γλῶσσαν, μετὰ μεγίστης ὡς φαίνεται ἀντικειμενικότητος ἂν καὶ ἐκδηλοῦνται ἐν αὐτοῖς ὁ σκοπὸς τοῦ Κ. νὰ ἐξαίρη ἰδίως τὰ κατορθώματα ἑαυτοῦ. 'Ἄλλα σύγγραμμα ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερόμενον, De bello Alexandrina, εἶναι πιθανῶς ἔργον τοῦ 'Ιρτίου, τὰ δὲ De bello Africano καὶ De bello Hispaniensi συνετάχθησαν ὑπὸ συγγραφέων μικρὰς μόνον παιδείας. Δι' ἐκδόσεις τῶν περὶ τοῦ Γαλατικοῦ καὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἀπομνημονευμάτων εἶναι ἀπειραριθμοί. Τέλος δὲ ὡς ἄνθρωπος ὁ Κ. ἦτο εὐγενής, ἀξιάγαστος, ἐλευθερὸς, βραδέως ἐδουλεύετο ἄλλα τὸ ἀπαξ δόξαν αὐτοῦ ἐξετέλειε τολμηρῶς, ἀψηφῶν δυσκολίας καὶ κινδύνους. [Π.Ε.Α.]

Καισαρεία εἶναι τὸ ὄνομα πόλεων τιγῶν ἐν τῇ ρωμαϊκῇ κράτει, εἰς ἃς ἀπεδέθη τοῦτο πρὸς τιμὴν τινος τῶν 'Ρωμαίων αυτοκρατόρων (καισαρῶν). 'Εξ αὐτῶν ἡ γνωστότερα ἐγένετο Κ. ἡ τῆς Καππαδοκίας πρωτεύουσα, πρὶν Μαζακα ἡ Εὐστέδια καλουμένη, καίμενη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ 'Αργαίου ὄρους, διαμένουσα μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῶν Βυζαντινῶν ἐν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν κέντρων τῆς Μικρᾶς 'Ασίας· καὶ νῦν δὲ εἶναι πρωτεύουσα διοικήσεως ἐν τῇ τοπαρχίᾳ 'Αγκύρας καὶ ἔδρα μητροπόλεως, τοῦ πρώτου ἐν τῇ ἱεραρχικῇ τάξει, ἔχει δὲ 55 χιλ. κατ., ἐξ ὧν 3 χιλ. 'Ελλήνας, σπουδαία βυρσοδεψεία καὶ ἀκαμίον ἐμπορίον τεταρχειουμένων βοσίων κρεάτων. 'Ἀλλαι πόλεις φέρουσαι τὸ αὐτὸ ὄνομα ἦσαν ἡ ἐν Παλαιστίνῃ Ἰερουζέλα ἐπὶ τῇ θέσει τοῦ «Στρατωνίως Πύργου» ὑπὸ 'Ηρώδου τῷ 13 π. Χ., μετὰ λιμένος, ἐξ οὗ, Σεβαστοῦ καλουμένου, καὶ Σεβαστὴ ἐκαλεῖτο, ἀναπτυσθεῖσα εἰς μεγάλην καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχ. 'Ιουδαίας γενομένη, κατὰστραφεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ σουλεϊάνου Βιθάρος τῷ 1265· καὶ ἡ Κ. Φ. Ἰ. λ. ἰ. π. ο. υ., καίμενη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Μεγάλου 'Βρμάνος ἐν τῷ Β' μέρει τῆς Παλαιστίνης, καλουμένη δὲ πρὶν Πανεὶς ἐκ σηλαίας ἱερῶν τῷ Πανί (σώζεται δὲ τὸ ὄνομα εἰς τὸ παρὰ τὰ εἰρεῖνια τημερινὰ χωρία Βανιάς), προσλαβούσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Φιλίππου υἱοῦ τοῦ 'Ηρώδου ὅστις ἀνέπτυξε τὴν πόλιν, ὑπὸ δὲ 'Ηρώδου 'Αγρίππα τοῦ Β' πρὸς τιμὴν τοῦ Νέρωνος Νερωνιάς μετενομασθεῖσα.

Καίσαρε. Χωρίον τοῦ δήμου Πελληνῆς, καίμενον πρὸς Ν τοῦ Κλιμένει εἰς ἀπόστ. 15' καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 824 κατοίκων ἀλβανῶν. 'Ολίγον πρὸς Ν τούτου ἦν ἡ ἀποξηρανθεῖσα ἡδὴ λίμνη Καίσαρι.

Καισαρική τομή ἡ ὑπερστομία. Ματευτικὴ χειρουργία, καθ' ἣν τὸ ἐμβρυον ἐξάγεται ἀπὸ τῆς κοιλίας διὰ τομῆς τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος καὶ τῆς μήτρας. 'Η ἐγχείρησις, ἐνεργουμένη ὅταν ἡ μήτηρ ἀπέ-

Θανε ἢ ἔνεκα στενότητος τῶν ὀργάνων ἀδυνατεῖ τὸ ἐμβρυον νὰ ἐξεέλθῃ, εἶνε ἐπὶ ζωῆς μητρὸς λίαν ἐπικίνδυνος, θανατοῦσα ἐν ἀναλογίᾳ 50 % αὐτὴν τιθεταὶ δὲ ἡ τε μήτηρ καὶ οἱ οἰκεῖται εἰς τὸ δῆλημα εἰάν πρέπη νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν Κ. τ. ἢ μάλλον τὴν θανάτωσιν τοῦ ἐμβρύου διὰ τοῦ ἐμβρυοθλάστου, μεθ' ἣν εὐκόλως ἐξάγεται διὰ τῆς φυσικῆς ἐδου' εἰάν ὅμως καὶ τοῦτο κρίνηται ἀδύνατον, ἡ Κ. τ. ἐπιβάλλεται ἀναποφεύκτως. Συμμετωπὸν ἐστὶ οὐκί πάντοτε ἐξάγεται ζῶν τὸ ἐμβρυον διὰ τῆς Κ. τ. — Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν *censures* ἢ *censures* τὰ παιδιὰ τὰ ἐξελθόντα εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἥτις ἐφηρμόζετο κατὰ νόμον ἐπὶ γυναικῶν θανουσῶν μετὰ τὴν 27ην ἐβδομάδα τῆς κηρύσεως, εἰάν δὲν ὑπῆρχον ἀπόδειξις θανάτου τοῦ ἐμβρύου. Διὰ τούτου δὲ τοῦ τρόπου κατὰ Πλίνιον ἐγεννήθη καὶ ὁ Καίσαρ. Ἐπὶ ζωῆς δὲ γυναικὸς ἐφηρμόσθη ἡ Κ. τ. πρῶτον ἀρχιμένου τοῦ 12' αἰῶνος. [E.M.]

Καίσαριος ὁ Ναζιανζηνός, ἀδελφὸς Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, εἰς τῶν σοφωτάτων τῆς ἐποχῆς του, ἀρχίατρος καὶ ἐμπιστος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου. Ἐπὶ Ἰουλιανοῦ ἐπέστρεψεν οἰκαδὲ ἵνα μὴ βιασθῇ εἰς ἀρνήσιν τοῦ χριστιανισμοῦ, μετὰ τὸν θάνατον δὲ ἐκείνου ἐπαγγέλθη εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ἐγένετο οἰκονομικὸς ἐφορος Βιθυνίας. Ἀπέθ. τῷ 368. Ἀτόπως, ὡς φαίνεται, ληροδίδονται αὐτῷ «Ζητήματα θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικά» (λατινιστί).

Καίσαρισμός. Λέξις πολλὰς ἔχουσα ἐν τῇ πολιτικῇ γλώσσῃ ἐκδοχάς, συνχέστερον δὲ δηλοῦσα ἀπέλυτον κυβέρνησιν ἐπὶ τῆς ισχύος τῶν ὅπλων στηριζομένην καὶ ἀποθεωθεῖσαν κατὰ τὴν μάλλον ἢ ἥττον τῶν συμπαθειῶν τοῦ λαοῦ. [Πφ.]

Καίσαρ ὁ Κλεοπάτρας καὶ τοῦ Καίσαρος, γενν. τῷ 47 π. Χ. μικρὸν μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἀναχώρησιν τοῦ Καίσαρος, ὅστις ἐπέτρεψε νὰ ἀνομασθῇ οὕτω ἐξ αὐτοῦ μὴ ἀναγνωρίσας ὅμως τὸν Κ. ὡς γυναικῶν υἱόν του. Ἡ Κλεοπάτρα κατέστησε τὸν Κ. συνάρχοντα, ὃ δὲ Ἀντώνιος ἐδώρησεν αὐτῷ καὶ τὴν μητρί του τὴν Κύπρον καὶ μέρη τινὰ τῆς Κίλικίας καὶ Συρίας. Ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τῷ 30 π. Χ. [B. E.]

Κακάσιον. Στοιχεῖον χημικόν, τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ Ρουβιδίου ἀνακαλυφθὲν διὰ τῆς φασματοσκοπίας ὑπὸ τῶν ἐρευρητῶν ταύτης Bunsen καὶ Kirchhoff τῷ 1860. Σύμβολον Ca, ἀτομικὸν βάρος 133. Εἶνε λευκὸν ὡς ἀργυρὸς, εἶνε εἰδ. βάρος 1.88 τίθεται δὲ εἰς 26.5°. Πόρτινται εἰς πλείστα μεταλλευτικὰς πηγὰς καὶ εἰς τινα ὀρυκτὰ εἶον τὸν λευκοδελθὸν καὶ τριφυλλίτην, πανταχοῦ εἰς ἐλαχίστην ποσότητα, μένον δὲ ἐν τῷ σπανιωτάτῳ πελιδνευκίτῃ, ὅστις εἶνε πυρετικὸν ἄλλας ἀργιλίτιον καὶ Κ. εὐρίσκόμενον ἐντός

γρανίτου ἐν Ἐλβᾷ, ὑπάρχει τὸ Κ. ἐν λόγῳ 34 %. Συγερδὲν πάντοτε συνδεύεται ὑπὸ Ρουβιδίου, ὁμοίτερα δ' ἔχουσι μεγάλην πρὸς τὸ Κάλιον ὁμοιότητα φυσικὴν τε καὶ χημικὴν. Εἶνε δὲ τὸ Κ. τὸ ἡλεκτρικοθετικώτατον τῶν χημικῶν στοιχείων. [A.X.]

Καάστα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ταμασίου, ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Δρανίστας καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 659 κατοίκων.

Κακαθοῦλια (προδῆλως ἐκ τοῦ κακὰ βουλὴ ἐσθθαι, διότι καὶ ὁ Εὐριπίδης λέγει περὶ τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν «Σπάρτης ἔνδοκοι, δὲ λίαν βούλησθαι τῇ ρίᾳ, μηχανορραφοὶ κακῶν») καλοῦνται συνήθως παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ἑλλάδος οἱ κατοικοῦντες τὴν περὶ τὴν Ταίναρον χώραν, ἥτοι τὴν κοινῶς λεγομένην Μέσα Μάνην, Λάκιονες, οἵτινες διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ἐγγρότητα καὶ τραχύτητα τοῦ βραχίονος καὶ οὐδὲν παράγοντος τόπου τῶν πτωχότατον ὄντες φημίζονται ὡς ἀρπαγες, πειραταὶ καὶ ἐν γένει κακοποιοί. [M.M.]

Κακαλέτρι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδριταίνης ἀφ' ἧς ἀπέχει πρὸς Ν ὥρ. 3 1/2. Κατ. 232.

Κακάον (Βετ.). Μεξικανὴ καὶ ὀνομασία δένδρου τῆς οἰκογ. τῶν Στερκουλιωδῶν, τοῦ ὑπὸ Αἰνναίου Θεοβρωμίου (Theobroma Cacao L.) καλουμένου. Εἶνε αὐτοφύεον ἐν τῇ ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς ζώνῃ τῆς Ἀμερικῆς, ἐπου ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τῶν θερμῶν χωρῶν καλλιεργεῖται χάριν τῶν καυμοειδῶν σπερμάτων (Cacaoobohne γερμ.) τῶν ἐγκεκλεισμένων ἐντὸς τοῦ ἀγγυροειδοῦς καρποῦ. Τὰ σπέρματα ταῦτα ἀποτελοῦσι μὲγα μέρος τῆς τροφῆς τῶν κατοίκων τῆς Ν Ἀμερικῆς. Ἐνέχουσι δὲ 1.2 ἕως 1.5 τοῖς ἑκατὸν ἰδίου ἀλκαλοειδοῦς, τῆς Θεοβρωμίνης (βλ. λ.), 45—48 λίπους, 14—18 ἀμύλου, 3.5—5 χρωματιστικῆς ὕλης, 13—18 πρωτείνης, 3.5 τέφρας καὶ 5.6—6.3 ὕδατος. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς γνωστῆς Σοκολάτας (βλ. λ.). Ἐκθλίβεται δ' ἐξ αὐτῶν καὶ τὸ βούτυρον κακάου (Cacao-Butter), ὅπερ καὶ φαρμακευτικόν.—Ἡ χρῆσις τοῦ Κ. εἰσῆλθον ἐν Ἰσπανίᾳ τῷ 1520, ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1660. [Θ.Χ.]

Κακάμφατον καλεῖται ἐν τῇ ρητορικῇ τὸ ἐλάττωμα τὸ συνιστάμενον ἐν τῇ συναρμογῇ λέξεων ἢ συλλαβῶν ἔχουσιν ἐν τῇ συναρμογῇ ταύτῃ αἰσχροὺς ἐννοίας. Τὸ τοιοῦτον δὲ λέγεται καὶ αἰσχρολογία. [Φ.Τ.]

Κακά καλεῖται τὸ ἐναντίον τῆς ἀρετῆς (βλ. λ.), σημαίνουσα οὐ μόνον τὴν ἁλλοειδίαν τοῦ πρὸς ἀρετὴν ἀπαιτουμένου (γνησίας βουλήσεως καὶ ἀρετῆς ἥθικης γνώσεως), οὐ μόνον βούλησιν ἀσυνάρτητον καὶ διακεχυμένην καὶ ἀντιφάσκουσαν πρὸς αὐτὴν (ἁλλοειδίαν χαρακτῆρος καὶ ἥθικου φρονήματος) ἢ μόνον πρὸς πραγματοῦσαν μίαν ἰδέαν παρορμημένων

τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ κυρίως τὴν καταφρόνησιν τοῦ ἡθικοῦ φόγου ὑπὸ τὴν μορφήν παραπτωμάτων καὶ ἀμαρτημάτων, ἐάν ἐπὶ μέρους βουλήματα σionen! ἀποχωρίζοντα τῆς προσωπικῆς βουλήσεως μόνον ἐν τῇ ἐπὶ μέρους περιπτώσει διαφωνῶσι πρὸς τὴν ἡθικὴν συνείδησιν, μάλιστα δὲ τὴν γενικὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀντιστρατεύεσθαι πρὸς τὴν ἡθικὴν κρίσιν, εἴτε ἐν περιωρισμένῳ κύκλῳ, εἴτε γενικῶς. Ἡ κακία δὲν εἶναι τι ἀρνητικόν, ἐλλείψει τοῦ πρὸς τὴν τελείαν ἀρετὴν ἀπαιτουμένου, ἀλλὰ τι ἐπίσης θετικόν, ὡς ἡ ἀρετὴ. Ἡ ἑλλείψις θὰ ἐχρειάζετο μόνον συμπλήρωσιν, ἐνῷ ἡ κακία ἐν ἡμῖν καὶ ἐντὸς ἡμῶν πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ καὶ διὰ μεγάλης δυνάμεως. [X.Πδ.]

Κάκκαμον (Caccamo). Ἰταλ. πόλις ἐν τῇ ἐπαρ. Παλέρμου τῆς Σικελίας. ἔχει 7904 κατ., σπουδαῖον δὲ ἐμπόριον ὀπωρῶν, κυρίως ἀμυγδαλῶν ὡς καὶ γλυκυρρίζης. [Μ.Σ.]

Κακόδατος. Χωρίον παράλιον τοῦ δήμου Ἀρήνης τῆς Ὀλυμπίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλ. Πύργου—Κυπαρισσίας, καταστραφέν ὑπὸ σεισμοῦ τῷ 1885 καὶ ἀνοικοδομηθέν. ἔχει τελωνεῖα καὶ σταθμὸν καὶ 289 κ. (1889) καλλιεργούντας σιτηρὰ, σταφίδας καὶ ἀμπέλους.

Κακοδικὴ Χωρ. τῆς Ἡπείρου εἰς ἀπόστασιν 1 1/2 ὥρας ἀπὸ Δελβίνου μετὰ 500 κατοίκων ἐλλήνων χριστιανῶν. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει μὲν τῆς Κάμνας κτισθεῖσα τῷ 911 μ. Χ.

Κακοδικί. Χωρίον καὶ συνοικισμὸς ἐν τῷ δήμῳ Καντάνου (ἐπαρχ. Σελίνου) τῆς Κρήτης. Ὁ συνοικισμὸς ἐν ὅλῳ ἔχει 822 κατοίκους. [Ν.Στ.]

Κακοδικίου ἀγωγή (prise à ramelle) καλεῖται ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγή κατὰ τινος δικαστικοῦ ὑπαλλήλου ἢ καὶ δημοκλήρου δικαστηρίου, ἣν κέχεται ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἐκ δόλου ἀσυγγνώστου, βλαβείας, παραδρομῆς ἢ ἀρνησιδικίας ζημιωθείς διάδικος. Διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης δὲν ἀκυροῦται ἡ ἐπενεγκοῦσα τὴν ζημίαν πράξις, ἀλλ' ὁ ὑπαίτιος δικαστικὸς λειτουργὸς ὑποχρεοῦται ν' ἀνορθώσῃ τὴν ζημίαν ταύτην, μὴ ἀποκλεισμένης καὶ τῆς ποινικῆς εὐθύνης. Ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν ταύτης δικαστήριον εἶναι τὸ ἀμέσως ἀνώτερον ἐκείνου εἰς ὃ ὑπηρετεῖ ὁ ἐναγόμενος δικαστ. λειτουργός, προκειμένου δὲ περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἢ μέλους αὐτοῦ, μὴ ὑπάρχοντος ἀνωτέρου δικαστηρίου, ἡ ἀγωγή διεσπένεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ἐπερδρίζει πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῆς ἐν τῶν Ἐφετειῶν. Ἡ διαδικασία τῆς ἀγωγῆς ταύτης εἶναι ὅπως ἐξαιρητική, εἰς ἰδίαν ὑποκειμένη διατυπώσεως (αὐτῇσιν θεωραφαίς πρὸς τὸν ἐναγόμενον, αἰδεῖαν τοῦ δικαστηρίου, προθεσμίαν πρὸς ἔγερσιν τῆς ἀγωγῆς, ποινὰς τοῦ ἐνάγοντος ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας κτλ.), ὡς λεπτομερῶς δι-

ρίζεται τὰ ἄρθρα 56-66 Πολ. Δικ. καὶ 65-68 Ποιν. Δικ. [Πφ.]

Κακοδινύλη ἡ ἀρσενικοδινύλη θύλιον, $As_2(CH_3)_4$. Ὑγρὸν ἀγρουν, ἀπεριγράπτως δυσώδον, εἰς -80° κηρυνόμενον, καὶ εἰς 170° ζέον, δυσδιάλυτον ἐν ὕδατι, ἀτμίζον ἐν τῷ ἀέρι καὶ αὐτομάτως ἀναφλεγόμενον διὰ φλογὸς ὠχροπρασίνης. Ὁ ἀτμὸς αὐτῆς λίαν δηλητηριώδης. Εἶναι ἐνωστὸς μεθουλίῳ μετ' ἀρσενικοῦ, δεξιδιον δ' αὐτῆς εἶναι τὸ ἀλκαροσίνιον (βλ. λ.). Τὸ Κακοδινύλη καὶ δ' As_2O_3 , $(CH_3)_4AsO.OH$, σχηματίζει μεγάλους ὑγροσκοπικοὺς πρισματικοὺς κρυστάλλους τηκομένους περὶ τοὺς 100° , οὐδεμίαν δ' ἔχει ὁσμὴν οὐδ' εἶναι δηλητηριώδης [X.X.]

Κακόζηλον καλεῖται ἐν τῇ ῥητορικῇ παν τὸ ὑπὲρ τὸ πρέπον ἀνθρώπιν. Πρβ. Quintil. 8, 3, 56: Κακόζηλον id est ultra affectatio... vocatur quidquid est ultra virtutem, quoties ingenium iudicio caret et specie boni fallitur. Διονύσιος δὲ δ' Ἀλίκ. λέγει: Ἀνθρώπιν δὲ καὶ θεατρικὴν ἐκ παντὸς ἀξίων (ὁ Ἰσχυράτης) εἶναι τὴν διάλεκτον ὡς ἐκ τῆς ἡδονῆς ἅπαν ἐχούσης ἐν λόγοις τὸ κράτος, ἀπολείπεται ποτε τοῦ πρέποντος. Οὐχ ἅπαντα δὲ τὰ πράγματα τὴν αὐτὴν ἀπαιτεῖ διάλεκτον, ἀλλ' ἔστιν ὥστερ σῶμασι πρέπουσά τις ἐσθῆς, οὕτως καὶ νοήμασιν ἀρμόττουσά τις ὀνομασία. Τὸ δ' ἐκ παντὸς ἡδύνειν τὰς ἀκοάς, εὐφύνων τε καὶ ἐκλεκτῶν ἐνομασίων ἐκλογὴ καὶ πάντα ἀξιοῦν εἰς εὐρύθμους κατακτείνειν περιόδων ἀρμονίας καὶ διὰ τῶν θεατρικῶν σχημάτων καλλωπίζειν τὸν λόγον, οὐκ ἦν πανταχῇ χρησίμη. [Φ.Τ.]

Κακολύρι. Χωρ. τοῦ δήμου Κοτυλαίων ἀπέχον 1 ὥραν τῶν Καλημεριάνων καὶ ἀποτελούμενον ἐκ 391 κατοίκων.

Κακονιοχώρι. Χωρ. τοῦ δήμου Τανάγρας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θηβῶν μετὰ 194 κατ.

Κακοπλεῦρ. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀξυνείας ἀπέχον ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Μερτίσης. Κεῖται ἐπὶ κατωφερείας ὄρους κλινούσης πρὸς ἀνατολὰς περικυκλούμενον ὑπὸ θαλάσσης πίπτον. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 495 γαωργούς καὶ κτηνοτρόφους.

Κακορρευμα. Χωρ. τοῦ δήμου Κορώνης τῆς Πυλίας, ἔχον 118 κατ. [Μ.Σ.]

Κακόσι. Κώμη τοῦ δήμου Θιάθης κατεμένη κατὰ τοὺς πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Θιάθης νοτιωτάτους πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος, εἰς ἀπόστασιν 15' ΒΔ τῆς Δομβραίνης. Οἰκεῖται ὑπὸ 1068 κατοίκων. Μεταξὺ τοῦ Κακόσι καὶ τῆς Δομβραίνης εἶναι τὰ ἑρείπια τῆς Θιάθης.

Κακοσύνοτον (Ῥητ.). Βλ. Ἀναικονόμητον.

Κακοτάρι. Χωρίον τοῦ β' τμήματος τοῦ δήμου Λαμπαίας ἐν Ἠλείᾳ παρὰ τὰς ὑπαρξίας τοῦ Ἐρυμάνθου ἐν τῇ ὁροπεδίῳ τῆς

Φολόης, 3 ώρες ΝΔ τῆς Δίδρης, ἔχον 225 κατ. (1889), γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κακούργημα καλεῖται κατὰ τὸν ποινικὸν ἡμῶν νόμον (άρθρον 2) πᾶσα θύμιτος πράξις ἢ παράλειψις τιμωρευμένη δι' ἐγκληματικῆς ποινῆς, ἥτις διὰ θανάτου, ἰσοβίων δεσμῶν, προσκαίριων δεσμῶν ἢ εἰρκτῆς. Τὰ Κ. ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ crimes τῆς Γαλλικῆς νομοθεσίας καὶ τὰ Verbrechen τῆς Βαυαρικῆς.

Κακουργιοδικεῖον καλεῖται τὸ ἀνεκλήτως δικάζον τὰ κακούργηματα (πλὴν τῆς πειρατείας καὶ ναυταπάτης), ὡς καὶ τὰ πολιτικά ἐγκλήματα καὶ τὰ τοῦ τύπου (καὶ ἂν δὲν ἔχωσι χαρακτῆρα κακούργηματος) δικαστήριον. Τὰ Κ. δὲν εἶνε διαρκῆ δικαστήρια, ἀλλὰ συγχροτοῦνται, κατὰ τὸν τελευταῖον ΒΚΠ' περὶ δικαστηρίου κακούργιοδικῶν νόμον τῆς 20 Ἰουλίου 1892, ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκαστοῦ δικαστηρίου ἑκαστὴν κατὰ μῆνα, πλὴν τοῦ Ἰουλίου, Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου, ἀποτελεῖνται δὲ ἐκ τοῦ δικαστηρίου τῶν Συνέδρων καὶ ἐκ δωδεκαμελούς δικαστηρίου ἐνόρκων, καθοριζόμενων κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ νόμου καὶ ἀπερριζοῦνται τοῦ μὲν πρώτου περὶ τῶν νορκῶν καὶ παρεμπιπτόντων ζητημάτων καὶ τῆς ἐπιβλητέας ἐκαστοτε ποινῆς, τῶν δ' ἐνόρκων περὶ τῆς ἐνοχλῆς ἢ μὴ τῶν κατηγορουμένων. Πρὸς ἄρθρον Ὁρκωτὰ δικαστήρια. [Πφ.]

Κακουρέους. Χωρ. τοῦ δήμου Ἑρμιάς τῆς Γορτυνίας, ἔχον 236 κατ. [Μ.Σ.]

Κακούρι. Κώμη τοῦ δήμου Μαντινείας κατὰ τὴν βόρειον ἐσχάτιαν τῆς Μαντινικῆς πεδιάδος καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑπερκείμενου ὄρους Ἀρμυνίας (ὕψ. 1756 μ.) πρὸς Δ δὲ τοῦ Λεβιδίου εἰς ἀπόστασιν 45' ΒΔ τῆς Πικέρνης. Κάτ. 1038.

Κακοχώριον. Χωρ. τοῦ δήμου Δίγριου ἀπ' οὗ ἀπέχει ΝΔ ὥρ. 2 20' κείμενον κατὰ τὴν δεξιάν ὄχλην τοῦ ποτ. Γαῖδαροπνίχτη (Μεγαλάντου). Κάτ. 284.

Κακώσεως δίκη. Κατὰ τὸ ἀττικὸν δίκαιον δίκη περὶ Κ. (κακοματαχειρίσεως) ἡδύνατο νὰ ἐγείρωσιν αἱ γονεῖς κατὰ τῶν τέκνων ἐνεκὰ βιαιοπραγίῶν, ὕβρεων, ἀρνήσεως τῶν πρὸς διατροφὴν καὶ τ. τ., ἐπίκληρος κέρη κατὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνεικούντων, ὡς καὶ ὄρφανοὶ κατὰ τῶν ἐαυτῶν ἐπιτρόπων (ἐπὶ κακῇ διαχειρίσει τῆς περιουσίας των). Ἡ δὲ δίκη διεξήγετο πρὸ τοῦ ἀρχόντος.

Καλαβάρ καλεῖται ἐκ δύο ποταμῶν τοῦ μέρους τῆς Ἀνω Γουίνεας, Α τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νιγῆρου, Β τοῦ κόλπου Βιόττα. Ἡ παράλιος χώρα εἶνε ἐλώδης, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν στεγνότερον, πολυάνθρωπον καὶ πλούσιον εἰς τροπικὰ φυτά. Πολλοὶ τῶν κατοικούντων τὴν χώραν λαὸν εἶναι ἀκόμη ἀνθρωποφάγοι. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν Παλαιῶ Κ. καὶ

Νέου Κ. παράλια εὐρίσκεται ἀπὸ τοῦ 1484 ὑπὸ τὴν Βρετανικὴν προστασίαν. [Μ.Σ.]

Καλαβάρ κύαμοι καλεῖνται αἱ σπόροι τοῦ δηλητηριώδους φυτοστύγματος (βλ. λ.). Ἐν ταῖς κατὰ τὴν αὐτὴν εὐρίσκονται δύο ἀλκαλοειδῆ, ἡ καλαβαρίνη καὶ ἡ φυτοστύγμινη ἢ ἐξερίνη. [Δ.Χ.]

Καλαβαρίνη. Ἀλκαλοειδὲς ἐκ τῶν κύαμων τοῦ Καλαβάρ ἐξαγόμενον. Εἶναι μάζα ὁμορρῆς, μονιμωτέρα τῆς φυτοστύγμινης, πρὸς ἣν φαίνεται στενωδὸς συγγενέουσά. Ἀδιάλυτος ἐν αἰθέρι. Εἰς τὸν ὄργανισμὸν ἐισελθούσα προκαλεῖ τέτανον, ἰδίως ἐπὶ τῶν ψυχραίων ζώων. [Δ.Χ.]

Καλαβρία (Calabria) ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ νοτιοανατολικωτέρα χερσόνησος τῆς Ἰταλίας, ἥτις ἔφερε καὶ τὰ ὀνόματα Καλαυρία, Ἰαπυγία, Σαλεντινὴ. Ἀπὸ δὲ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς τὸ ὄνομα Κ. μεταφέρθη εἰς τὴν ἐτέραν χερσόνησον τῆς Ἰταλίας, τὴν νοτιοδυτικωτέραν, ἥτις μέχρι τότε ἐκαλεῖτο Βρεττία (Bruttium). Ἡ χερσόνησος αὕτη ἔχουσα πλάτος 20—90 χμ. καὶ μήκος 250 χμ. πληροῦται ὑπὲρ λόφων καὶ ὀρέων, ὧν ὑψηλότερα τὸ Πολίινον ὄρος (2 415 μ.) καὶ τὸ Ἀσπρον ὄρ. (2 046 μ.), συνδεσμένων μετὰ τῆς ἀλύσεως τῶν Ἀπεννινῶν. Ποταμοὶς ἔχει μόνον μικροὺς, ἐξ ὧν σημαντικώτεροι ὁ Κραθίς (Crati) καὶ ὁ Νεάιθος (Neto). Τὸ νοτιώτερον ἀκρον φέρει τὸ ὄνομα Spartivento (Ἡράκλειον). Ἡ χερσόνησος ἔχει ἐμβ. 15 180 τχμ. καὶ 1 309 554 κατ. (1891). Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὰς παράλιās ἐκάλυπτον αἱ ἐλληνικαὶ ἀποικίαι (Ἰππῶν, Μῆδαρα, Ῥήγιον, Λεκαροί, Κρώτων κτλ.). Περὶ τὸ 276 π. Χ. ὑπετάγη ἡ χώρα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους περιήλθε διαδοχικῶς εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ὁδοακέρου, τῶν Ὀστρογόθων καὶ (διὰ τοῦ Βελισαρίου καὶ Ναρσῆ) τοῦ Ἀνατ. ρωμαϊκοῦ κράτους. Τὴν κυριαρχίαν τῶν Βυζαντινῶν κατέλυσαν κατὰ τὸ Β' ἡμῖς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος αἱ Νορμανδοί. Ἐκτοτε δὲ ἡ χώρα ἠκολούθησεν τὴν τύχην τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως. Ἡ δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐφημιζέτο τὸ κλίμα αὐτῆς, πρὸ πάντων τὰ ὑψηλότερα, ὑπὸ λαμπρῶν δασῶν καλυπτόμενα, μέρη. Παράγει δὲ ἡ Κ. παντὸς εἶδους καρποὺς, λαμπρὸν σίτον καὶ ἐλαιον, σιτηρά, ὄρυζα, λίνον καὶ κάνναβιν, μέταξαν, εἶνε δὲ καὶ πλουσία εἰς πρόβατα, βόας, βοεβάλους, ἡμίονους καὶ κυρίως ἵππους, διαφόρους λιθοὺς, μάρμαρον, ἀλάβαστρον, γυψον, κρητίδα, γαλκὸν κτλ. Πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 3 ἐπαρχίας: Catanzaro, Cosenza καὶ Reggio di Calabria. [Μ.Σ.]

Καλαβρούζα. Χωρ. τοῦ δήμου Ναυπάκτου, ἔχον 171 κατ. [Μ.Σ.]

Καλάβρυτα. Πολίτην πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Ἑρμῆ

οίνου, διασχίζομένη υπό δρυμνικῷ χειμάρρῳ, ψυχρά καὶ ὑγρὰ χειμῶνος καὶ θερμὴ θερούς, ἐν γενεῇ δ' οὐχὶ καλοῦ κλίματος ὡς ἐκ τῶν τελευτῶν τοῦ Ἑρασίνου π. Ἐργεὶ δημ. σχολεῖον, ἀποτέριον τῶν φύλων, ἑλλ. σχολεῖον, γυμνάσιον, εἰρηνοδικεῖον, ταχ. καὶ τηλ. γραφεῖον, ὑποκατάστημα Ἑθν. Τραπεζῆς, ἐφορειαν, ὑπομνηστικὴν, τὴν ἔδραν τοῦ ἐπισκόπου Κ. καὶ Αἰγιαλείας, πολλὰς τουρκικὰς ἀρχαιοτήτας, εἰς τὴν τεμένην κτλ., ὕδατα ἀφθονὰ καὶ σχετικῶς καλὰ, δημοκρεῖον καὶ 1237 κ. (1880) ἀσχολούμενους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς μικρὰν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον. Καίται 16 ὥρ. πρὸς Α τῶν Πατρῶν, μεθ' ὧν ἐνοῦται δ' ἁμαξίτης ὁδοῦ, καὶ 5 ὥρ. πρὸς Ν τοῦ Διακοφτοῦ, μεθ' οὗ ἐνεῦται ὁδονόμιον διὰ τοῦ ὑπὸ κατασκευὴν σιδηροδρόμου. Τὰ Κ. εἰναι γινωστά ὑπὸ τοῦτο τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ 1205 μ.Χ. ὅτε οἱ Φράγκοι de Tournaυ ἔδρυσαν τὴν βαρβανίαν τῶν Κ. μετ' ἐπιστολὴν πιθανώτατα τῆς σημερινῆς ἐπαρχίας τῶν Κ. καὶ ἔκτισαν τὸ φραγκικὸν κάστρον τῶν Κ., οὗ τὰ ἵγνην καταγεγενημένη πρόκειται νῦν ἐπὶ τοῦ πρὸς Α τῆς νῦν πολιτικῆς ἀξιολόγου βουνοῦ παραφυάδος τοῦ ἐπὶ ὑψηλοτέρῳ βουνοῦ Τρεμουλα, ἐφ' οὗ ἐπίσης μικρὸν ὁμώνυμον φρούριον ὑπῆρχε. Τὸ φρούριον τῶν Κ. μετ' ὕλας, περισχὴν ἐκτεταμένην ἐντός, μετ' εἰρήνης διατηρούμενα, μετ' ὕλους καὶ ἐπαλλὰς, παρέχει ἀξιόλογον θέμα μελέτης τῆς φραγκικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ 11' αἰῶνος μ. Χ., ἀπ' αὐτοῦ δ' εἶνε κατόπτος ἡ πεδιάς τῶν Κ. καὶ τὰ βόρεια τῆς ἐπαρχίας Κ. Τὰ Κ. ὡς ἔθρα ἐπαρχίας ἐπίσης εἶναι ἀξιόλογον καὶ διὰ τὴν τουρκοκρατίαν καὶ διὰ τὴν ἐπαναστάσιν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἐν αὐταῖς ἐποικιοκρήθησαν οἱ Τούρκοι ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀγ. Λαύρας ἐκκληνησάντων ἐπαναστατῶν τῇ 21 Μαρτίου 1821 καὶ μετὰ τρίτημερον παρεδόθησαν, ὅντα οὕτως ἡ πρώτη ἐλευθερωθεῖσα πόλις ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ. Πατρὶς ὡσαύτως πολλῶν λογιῶν καὶ ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, ἐπρωταγωνίστησαν ἐν τῇ ἐθνικῇ παλινγενεσίᾳ.

Ἐγγὺς τῶν Κ. καὶ πιθανῶς ἐπὶ τῆς νῦν θέσεως Σαλμενίκου ἐν Βυσσῷ ἔκειτο ἡ πόλις ἀρχαϊκῆ πόλις Κύναιθα, ἡ ἐπ' αὐτῶν τῶν Κ. ὑπ' ἄλλων τοποθετούμενη, ἀνευ σαφῶν ἱχνῶν, ἥτις ὡς ἡ βραχέστερα τῆς Ἀρχαίας πόλιν εἶχεν ἀποσπῆ τῶν ἀρχαϊκῶν ἐθίμων κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περσικοῦ διὰ καὶ διαφοροῦντων δι' αὐτὴν τῶν Ἀρχαίων ἐπίστυξη πανωλεθρίαν παρὰ τῶν Αἰτωλῶν τῇ 220 π.Χ. ἐν τῇ συμμαχικῇ πολέμῳ. Ἐπὶ Παυσανίου ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ ὁ κυριώτερος ναὸς τοῦ Διονύσου, ὁποδῆλον τὴν μεγάλην καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, ἐν δὲ τῇ ἀγορᾷ βωμοὶ τῶν θεῶν καὶ ἀνδρείας τοῦ προστατευσάντος τοῦ Κυναίθαιος Ἀδριανοῦ, ὧν κυριώτατη ἀσχολία ἦν ἡ θῆρα. Ἐγγύτατα δὲ τῆς Κυναίθης ἦν καὶ ἡ ὁνομαστή πηγή Ἀλυσσος (ἐξήλθεν τις ἐκ τῶν νῦν), ἀφ' ἧς κατὰ τοὺς ἀρχαίους οἱ πίνοντες ἐθεραπεύοντο

ἀπὸ τῆς λύσσης. Ἐκ τῆς Κυναίθης, ἀδελφον πότε ἐξαφανισθείσης καὶ ἀδελφον ποῦ ἀκριβῶς καίμενης, ἐκλήθη τὸ πρῶτον ἡ ἐπαρχία τῶν Κ. ἐπαρχία Κυναίθης. Ἡ δὲ Κυναίθαία ἐξετείνετο κατὰ τοὺς νῦν δήμους Καλαβρύτων, Κερπινῆς, μέρος τῆς Καλλιφωνίας καὶ τὸ Α μέρος τῶν Λαπαθῶν, διεσπείτο δ' ὑπὸ τοῦ Ἑρασίνου π. καὶ εἶχεν ὅρη ἀπὸ Ν τὰ Ἀράνια καὶ ἀπὸ Β τὴν Κερύνειαν, δι' ἧς ἐχωρίζετο τῆς Ἀχαΐας (βλ. Γ. Παπανδρέου Ἀχαΐας, Πύργῳ 1886, σελ. 67 κ.ε. καὶ Καλαβρυτῶν ἀρχαιοτήτες ἐν ἑ' Ἑστία τῆς 5 Νοεμβ. 1880, ἀριθ. 723).

Ἡ ἐπαρχία Κ., ἡ βραχέστερα τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, κατέχει τὰς περιτὰς τῶν παλαιῶν ἀρχαϊκῶν πόλεων Κλειτορίας, Κυναίθης, Νωνάκριδος καὶ Ψωφίδος (ἀποτελεῖσων τὴν Ἀζανίδα μετὰ τῆς Θελοπούτης) καὶ μέρος τῶν ἀρχαϊκῶν Τριταίας, Φελλῆς καὶ Κερυνείας, ἔχουσα ὅρη τὰ Ἀράνια, τὴν Κερύνειαν καὶ τὸν Ἀνατολ. Ἑρμανθον καὶ ποταμὸς τὸν ἀνω Λάδωνα, ἀνω Ἑρμανθον, Ἑρρασίον καὶ ἀνω Σελινόντα, μόνον διὰ τοῦ δήμου Κραθίδος γειννιάζουσα τῇ κορινθιακῇ θάλασσῃ καὶ ἀποτελούμενη ἐκ τῶν ἐξῆς 13 δήμων, Καλαβρύτων, Καλλιφωνίας, Σουδανῶν, Κερπινῆς, Λαπαθῶν, Φελλῆς, Νωνάκριδος, Κραθίδος, Κλειτορίας, Λευκαίου, Ἀράνειας, Παλίου καὶ Ψωφίδος. Πολλοὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς διὰ τὰ ἀγῶνα τοῦ ἔλαφους καταδύντες ἀπεκατέστησαν ἐπιτυχῶς ἐν Αἰγιαλείᾳ, Πάτραις καὶ Ἡλίδι, οἱ λοιποὶ δ' ἀσχολοῦνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν δημ. καρπῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Ἡ ἐπαρχία τῶν Κ. οὐ μόνον πρώτη ἐδράζετο τῶν ἐπλῶν κατὰ τῶν Τούρκων ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ διαρκῶς διεπρέφεν ἐν αὐτῇ διὰ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς, ὧν μνημονεύομεν ἐνταῦθα τὰς οἰκογενείας Ζαΐμη, Φωτῆλα, Θεοχαροπούλου, Χαραλάμπους, Ζωγράφου, Λεγουρίτου, τὴν πολυκλαδὸν τῶν Πετμεζαίων καὶ ἄλλας, διὰ τῶν ιστορικῶν μετῶν Ἀγ. Λαύρας καὶ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῶν πολλῶν μαγῶν καὶ ἐντός αὐτῆς καὶ ἐκτός διὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς. Καὶ ἡ ἐπισκοπὴ διὰ Κ. καὶ Αἰγιαλείας (πρῶτον καλουμένη ἐπισκοπὴ Κερνίτης) ἐτύχα καλὸν ἱεραρχῶν, ὧν μνημονεύομεν τὸν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διάσημον Κεφαλλῆνα Ἠλίαν Μηριατὴν καὶ τὸν μετὰ τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ καὶ τῶν λοιπῶν προκρίτων τῆς Ἀγ. Λαύρας συνεργασθέντα Προκόπιον. Ἐκλήθη ἡ ἐπαρχία ἐκ τῆς πρωτεύουσας Κ. — Ὁ δὲ δήμος Κ., β' τάξεως ἐν τῇ ὁμωνύμῳ ἐπαρχίᾳ, ἐν τῇ περιχῇ τῆς ἀρχαίας Κυναίθης καὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Ἑρρασίον π., εἶνε εὐρύτερος εἰς δημ. καρποὺς καὶ ἀμπέλους ἀποτελεῖται δ' ἐκ τῆς πρωτεύουσας Κ. καὶ ἐκ τῶν χωρίων Βραχνίου, Βυσσας, Κραστικῶν, Κουβέλου, Σουδάρεου καὶ τῆς μνητῆς τῆς Ἀγίας Λαύρας, ἔχει δὲ 2260 κ.

(1889), ασχολούμενος εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ εἰς μικρὸν ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. [Γ. Π.]

Καλάδιον (Bot.) *Calatium* Vent. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀρωδῶν (βλ. λ.) ἐκ κοινῆς Ἰνδικῆς ὀνομασίας οὕτω καλούμενον, οὗ τὰ πολλὰ τῶν τροπικῶν κλιμάτων εἶδη θεραπεύονται συχνὰ ὡς κόσμος διὰ τὰ ὡραῖα ποικιλόχρσα φύλλα αὐτῶν. Πολλῶν δὲ τὰ ῥιζώματα εἰσὶν ἀμυλοῦχα καὶ παρέχουσι τροφήν τοῖς ἰθαγενέσιν, ἰδίως ἐν τῇ Βρασίλειᾳ. [Θ. Χ.]

Καλαθιά. Χωρ. τοῦ δήμου Πηγεῖων τῆς Ἠλείας, ἔχον 109 κατ. [Μ. Σ.]

Καλαθοανθή (Bot.). Οὕτως ὀνομάσθη ὑπὸ τινῶν ἡ οἰκογένεια τῶν *Synanthemum* (βλ. λ.), ἐκ τοῦ καλαθίου ἢ καλαθοῦ, ὅπως καλεῖται ἐνίοτε ἡ Κεφαλὴ δηλ. ἡ συνήθης ἀνοθέσια (βλ. λ.) αὐτῶν. [Θ. Χ.]

Καλαθοποιία. Σχεδὸν πάντα τὰ εἶδη καλαθῶν κατασκευάζονται ἐκ κλάδων ἱτέας καὶ δὴ τῆς ἐν εἴδει θάμνων αὐξανούσης ἥς οἱ ἀρχαῖοι κλώνες ἀποκτῶσι μήκος μέχρι 2.5 μ. Οὗτοι ἀποκόπτονται κατὰ τὸ ἑαρ καὶ τὸ φθινόπωρον καί, ἐὰν προριζῶνται διὰ λεπτοτέρας ἐργασίας, ἀφαιρεῖται ὁ φλοιὸς τῶν καὶ ξηραίνονται τεχνικῶς, διότι φθινόμενοι νὰ ξηρανῶσι διὰ τοῦ χρόνου γίνονται τὸ λευκὸν ἐπὶ εἴη νὰ διατηρηθῶσι ἀναλλοιώτως. Πρακτικῶς νὰ χρησιμοποιοῦνται ῥίπονται εἰς ὕδωρ καὶ μετὰ ἡμισίαν ὥραν ἐξαχθέντες σχίζονται εἰς εὐλυγίστους ταινίας δι' ὧν πλέκονται οἱ καλαθοὶ ὡς ἑξῆς. Ἀρκεταὶ ταινίαι διατιθενται ἀκτινεῖς, περὶ τὸ κέντρον δὲ ἀλλή ταινία διαπεραταὶ ἐναλλάξ ἀνωθεν καὶ κάτωθεν αὐτῶν μέχρι τῆς ἀρκείας ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀποστάσεως καὶ οὕτως ἀποτελεῖται ὁ πυθμὴν τοῦ καλαθοῦ. Ἐπειτα αἱ ἀκτινεῖς δεῖς ταινίαι κάμπτονται πρὸς τὰ ἀνω καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ ἐργασία κατὰ τὴν αὐτὴν τρέπον δι' ἐγκαρτίως διαπερωμένων ἀλλῶν ταινιῶν. Ἐὰν δὲ πρόκειται περὶ τεχνικωτέρου τινὸς σχήματος, ὑπάρχουσι τύποι τῆς ἐσῶθι ἐπιφανείας τοῦ καλαθοῦ οἵτινες τοποθετοῦνται ἐντὸς καὶ ὁ τεχνίτης παρακολουθεῖ αὐτοὺς.

Καλάθωρος (Bot.). Κοινὴ ὀνομασία ἐν ταῖς νήσις τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Πρασίου (*Marrubium vulgare* L.) καὶ τῆς Βαλλωτῆς τῆς κρατηροφόρου (*Ballota acutabulosa* L.), συνήθως πληθ. οἱ «Καλάθωροι». [Θ. Χ.]

Καλαῖ (*Calais* λατίν. *Caletum*). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Γαλλίας, ἐν τῷ νομῷ Πά-δε-Καλαί, ἐπὶ τοῦ περσμοῦ τῆς Μάγχης, ἀπέχουσα 40 χμ. ΒΑ τῆς Βουλῶνης. Χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Δούβρου (τῆς Ἀγγλίας) διὰ περσμοῦ καλουμένου *Στενοῦ* τοῦ Καλαί, ἔχοντος 30 χμ. πλάτος, ὃν τὰ ἀτμό-

πλοια διέρχονται ἐντὸς δύο μένων ὡρῶν. Προστατεύεται ὑπὸ ἰσχυροῦ φρουρίου, διατίθεται δ' εἰς ἀνω καὶ κάτω πόλιν. Εἶνε καλῶς ὑποδομημένη, ἔχει δημαρχεῖον, μετὰ ὡραίου ὠρολογίου, φάρον, θαλάσσια λουτρά, βιομηχανίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, οἴνου, ἐλαίου, κτλ. Διὰ διατάγματα τῆς 19 Ἰαν. 1885 ἡ Πόλις Καλαί ἀποτελεῖ μετὰ τῆς πόλεως Ἀγίου Πέτρου τοῦ Καλαί ἓνα ἄμυνον ἔχοντα 50867 κατ. [Π. Π.]

Καλαῖνης. Μεταλλικὸν κράμα ἐκ 89 μ. μολύβδου, 10 ψευδαργύρου καὶ 1 χαλκοῦ συνιστάμενον, διὰ φύλλων τοῦ ἑοῦ, ἐμοίων πρὸς τὰ τοῦ κασιτέρου, περιτυλίσσονται τεία, σκολλάτα καὶ τοιαῦτα εἶδη πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἀρώματος αὐτῶν. Ὅλον διάφορον ἐστὶν ὁ ἀρωκτὸς Καλαίτης. [Α. Κ.]

Καλαῖς. Βλ. Ζήτης.

Καλαῖτζι-δερέ. Χωρίον τῆς Θράκης ὑπαγόμενον εἰς τὴν διοικήσιν Γκιουμουρτζίνας, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρας 6 καὶ ἀπὸ Μαινης ὥρας 3. Σὺγκνεται ἐξ 150 χριστιανικῶν οἰκίων. Οἱ κάτοικοι ὁμιλοῦσι βουλγαριστί.

Καλάρι (Ἀλέξανδρος Calame). Περφρῆμος τοπειογράφος, γενν. τῷ 1810 ἐν Βεβαί τῆς Ἠλιδίας ἐκ πτωχοτάτης οἰκογενείας. Ἐμαθῆτευσεν παρὰ τῇ ἐν Γενεύῃ Διδασκ., ἐσπούδασε δὲ μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ φροσύνης τὴν μεγαλοπρεπῆ φύσιν τῆς πατρίδος τοῦ καὶ ἐμμεῖστο αὐτὴν ἐπὶ τοῦ πλινθίου μετ' ἀπαρμιλλῶν τέχνης. Τῷ 1844 μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ἐξῆσε δὲ κατοπιν ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν Γενεύῃ καὶ ἀπεθάνεν ἐν Μεντόνῃ τῷ 1864. Ἐκ τῶν ἔργων του φημιζονται κυρίως ἡ Ἀποψὶς τοῦ Monte Rosa, Θυελλα ἐν τῷ δάσει, Ἐρείπια τῆς Ποσειδωνίας, Αἱ ὦραι τοῦ ἔτους κλπ. Ἵπποισι δὲ καὶ λαμπρὰς χαλκογραφίας καὶ λιθογραφίας. [Μ. Γ.]

Καλαμαγρώστεις (Bot.) *Calamagrostis* Roth. Ἀρχαία ὀνομασία Ἀγρωστοειδὺς παρὰ Διοσκορίδην, ἥτις ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Roth εἰς γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀγρωστοειδῶν ἢ Σιτηρῶν. Περὶ τὰ 25 εἶδη ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀνατολῇ, ὧν τὸ κοινότερον ἡ Κ. ἡ ἐπίγειος (*C. epigeios* Roth.) εἰς ἣν ἀναφέρεται ἰσως ἡ τῶν ἀρχαίων Κ. Ὁ χόρτος αὐτῶν εἶνε τραχὺς καὶ ἐπιπλαθὴς εἰς τὰ κτήνη. [Θ. Χ.]

Καλαμαζοῦ (*Kalamazoo*). Κωμόπολις καὶ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου κομητείας ἐν τῇ βορείου αμερ. πολιτείᾳ Μίτσιγαν, ἔχουσα 11937 κατ. Διασταύρωσις διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται τὸ κεντρικὸν φρενοκομεῖον τοῦ Μίτσιγαν. [Μ. Σ.]

Καλάμαρι. Πόλις ἐν τῷ μεσσηνιακῷ κόλπῳ, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, παραρρεσμένη ὑπὸ

τοῦ ὀρμητικῆς χειμάρρου Νέδωνος, οὗ ὁ ῥυθμὸς νῦν κατὰ τὴν ἐκάνονισθον, ἐγγύς πρὸς Δ τοῦ ὄρους Καλαθίου καὶ πρὸς Ν τῶν βουνῶν τῆς Ἀλαγρίας. Ἀπέχει 20' τῆς θαλάσσης, παρ' ἣ ἔχει ἐπίνειον τὰς Νέας Καλαμάς (1097 κατ.) καὶ ὅπως καλὸν ὑπὸ κατασκευὴν τεχνικὴν λιμένα, τελωνεῖται Δ' τάξιν καὶ λιμεναρχεῖται. Αἱ Κ. κεῖνται εἰς τοὺς πρόπεδας τοῦ φραγκικῆς φρουρίου τῆς Καλαμάτας· ἐκ τῶν ὁδῶν ὀλίγαι εἶναι πλατεῖαι καὶ κανονικαί, αἱ οἰκοδομαὶ καλαί, ἀλλ' ἀνεύρυστοις, ἔχει δὲ βιομηχανικὰ καταστήματα, αἶον ἀλευροποιεῖα, σιδηρουργεῖα κλ., μάλιστα δὲ βαρικοποιεῖα καὶ ἀτιμὴν μετασκευαστήρια, ὧν ἔξῃ τὸ τῆς μονῆς τῶν καλογραίων τοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου, ὥραιους ναοὺς (τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Ἀγ. Νικολάου καὶ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ἐπὶ δὲ μικρὸν βυζαντινὸν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος μ. Χ.). Εἶνε δ' ὅρα συντάγματός τοῦ περικεῖται καὶ τοῦ ὀρχηπιστικῆς Μεσογρίας, εἰς δὲ ὑπάρχονται αἱ ἐπαρχίαι Καλαμῶν, Μεσογίας καὶ Πολυίας, καὶ ἔχει πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, δύο ἱκλ. σχολεῖα, τρία δημ. ἀρρένιον καὶ θηλείων, ὑπεκατάστημα τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς, ταχ. καὶ τηλ. γραφεῖον, ἐφορεῖον, ταμεῖον καὶ ὑποταμείον, μοιραρχίαν, στρατολ. γραφεῖον, εἰρηνοδικεῖον κτλ. Ἀποτελοῦσα ζωτικώτατον κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν νομῶν Μεσογίας, Λακωνίας καὶ Ἀρκαδίας καὶ διὰ τοῦ λιμένος αὐτῆς ἐξαγερμένον πάντων σχεδὸν τῶν σιμῶν, τῶν σταφίδων, τῶν ἐλαίων καὶ τῆς μεταξῆς τοῦ νομοῦ, παρέχει τὴν εἰκόνα πόλεως ζωτικῆς καὶ ὀργωτῆς πρὸς τὴν πρόδον. Σταθμὲς πάσης ἀτιμολοκτικῆς ἐν Ἑλλάδι ἐταιρείας, ἐνυμμένη δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ μετὰ τῆς Τριπόλεως καὶ πολλῶν περίεξ δῆμων καὶ διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Διαδελιτοῦ καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ κατασκευὴν Μύλων-Καλαμῶν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν, ἔχει 10698 κ. (1889) ἀσχολούμενους εἰς τὰ γράμματα, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν καλλιέργειαν ἐλαίων, σύκων, μεταξῆς, σταφίδων καὶ ὀμπέλων. Ἑλλείπει πηγῶν μεταχειρίζονται οἱ κάτοικοι ὕδατα φρεατῶν μὲν, ἀλλ' ἄριστα καὶ ψυχρά. Αἱ Κ. κληθεῖσαι πιθανῶς ἀπὸ τῶν πολλῶν περίεξ καλαμῶνων πάλαι μὲν κατὰ τινὰς κατεῖχεν τὴν θέσιν τῶν ὀρμητικῶν Φερῶν, ὥς ἄλλοι θέτουν παρὰ τὸ ἐγγύς χωρίον Γιαννίταν καὶ ἄλλοι ὀλλασχοῦ, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τῶν Κ. μνημονεύονται ὡς πολίτην ἀπὸ τῶν ἐπὶ Χριστοῦ χρόνων· ἐλάχιστοι δὲ τινες ἐπιγραφαὶ εὐρεθεῖσαι οὐδὲν σχεδὸν δεικνύουσι περὶ αὐτῶν. Κυρίως ὅμως ἱστορικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀξίαν λαμβάνει ἡ πόλις ἀπὸ τῆς φραγκοκρατίας (1205 μ. Χ.), ὅτε οἱ Φράγκοι ἐτίθησαν τὸ φρούριον τῆς Καλαμάτας, ἐφ' οὗ διαμένοντες οἱ βαρῶνες τῆς βαρωνίας Καλαμάτας διώκουν καὶ ἐπώπτευσαν τὰ περίεξ καὶ προφυλάσσοντο εἰς ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν ἐπιδρομῶν

τῶν δεσποτῶν τοῦ Μισοῦ. Τὰ τείχη τοῦ φρουρίου τούτου, διατηρούμενα ἤδη εἰς εἰρήνιαν εχόντα δύο διαμερίσματα, ἐν χαμηλότερον πρὸς Δ καὶ ἐν ὕψιλλότερον πρὸς Δ ἀποτελοῦν εἰσὶν τὴν ἀκρόπολιν, αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἐπάλλεξαι, πύργοι, φυλάκται, δεξαμεναὶ καὶ λοιπὰ οἰκοδομήματα, τὰ ἴχνη τοῦ ὀραγῶν τοῦ πρὸς τὰ ΒΔ αὐτοῦ, τὰ ἐναντι πρὸς τὰ ΒΔ ὕψιμα (νῦν τεύχαι), σχηματίζοντα κανονικὰ προχώματα ἐφ' ὧν κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ Τούρκοι βομβαρδίζοντες ἐξεπέρθησαν τὸ φρούριον παρὰ τῶν Ἑνέων, ἐν γένει δὲ ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ τε καὶ τῶν περίεξ μαρτυροῦσι τὴν περιφάνειαν τῆς θέσεως ἐπὶ τῶν φραγκικῶν καὶ τῶν κατόπιν χρόνων. Τὸ φρούριον κατεῖχετο ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑπὸ τῶν Σλαβῶν τῆς Γιαννίτσας, εἰς τὰ ἀνακλήθη ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὕστερον κατελήθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν περὶ τὸ 1400, κατόπιν ὑπὸ τῶν Τούρκων, εἰς τὸ τῶν Βενετῶν, ἐφ' ὧν καὶ ἐπεσκευάσθη (π. 1690) καὶ τέλος αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων (1715), χρησιμεῖον ἀνέκαθεν διὰ τὸ ἐπικρατεῖον ὡς ἐποπτήριον σημεῖον τῆς μεσογειακῆς πεδίας. Ἡ Καλαμάτα διέμενεν ὡς πρωτεύουσα ἐπαρχίας καὶ ἐπὶ Βενετῶν καὶ ἐπὶ Τούρκων, ἐπὶ τῶν τελευταίων μάλιστα ἦτο διηγεμένη εἰς δύο, εἰς τευρκικὴν Κ. καὶ εἰς μαγιατικὴν Κ., ἔχουσα προνομία τινὰ ἐλευθερίας ὡς καὶ ἡ Μάνη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πύργοι μεγάλοι, ὡς ἐν Μάνη, ἐσώζοντο μέχρι τινὲς ἐν τῷ Α μέρει τῆς πέλειος. Ἡ Καλαμάτα οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1769 ἐπρωταγωνίστησε διὰ τῆς ἐν Μωρέα ἀρχοντικῆς οἰκογενείας τῶν Μπενακαίων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγῶνα τὰ μέγιστα συνεβάλετο διὰ τὴν τῶν Μπενακαίων καὶ τῶν Ζαναίων καὶ ἄλλων, ἐκ τῶν πρώτων μάλιστα ἐλευθερωθεῖσα κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821 ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ κηρυξάντων τὴν ἐπανάστασιν Θεοδ. Κολοκοτρώνη καὶ Μαυρομυχαλίων ἐρηψάντων ἀπὸ Μάνης καὶ μετὰ τοῦτο ἱδρυσάντων ἐν Κ. τὴν δικαιοῦσαν τὰ τοῦ Ἀγῶνος ἐνταῦθα μεσογειακὴν γερουσίαν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀγῶνα αἱ Κ. εἶναι ἡ πόλις ἡ ἐκπροσωπεύουσα ἐν γένει τὴν πρόδον καὶ τὴν πολιτισμὸν ἐν τῇ μεσομεδρινῇ Πελοποννήτῳ, ὡς αἱ Πάτραι ἐν τῇ Β καὶ τὰ Ναύπλιον ἐν τῇ Δ. [Γ. Πδ.]

Καλαμάρι. Χωρίον νέον παρὰ τὸν τοῦ δήμου Περαχώρας, ἐφ' ἧς ἀπέχει πρὸς Ν ὥρας 8 1/2. Καίται ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κεχρηάτου κέλυπος καὶ ἰδίᾳ παρὰ τὴν λιμὴν τῶν ἀρχαίων Σχεινῶν. Παρ' αὐτῇ σταθμὲς τοῦ σιδηροδρόμου. Κατ. 280.

Καλαμαρά. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐσας κείμενον 1 1/2 ὥρ. ΝΑ τῆς Ἀνδρούσης μετὰ πληθυσμὸν 344.

Καλαμάρι. Κοινὸν ὄνομα τῆς Τευθίδος.

Καλαμαριά. Πεδιάς ἐν τῇ Καλαϊδικῇ χερσονήσῳ ἐκτεινόμενη ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ καταλήγουσα πρὸς τὴν Θάλασσαν καὶ μέχρι τοῦ ὅρους Χολερῶντος.

Καλαμαρούκα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνατολῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἱεραπέτρου τῆς Κρήτης, ἔχον 458 κατ. [Ν. Στ.]

Καλαμάρι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀγ. Βασιλείου τῆς ἐπαρχίας Βιάννου Ῥέτου τῆς Κρήτης. ἔχει 344 κατ. [Ν. Στ.]

Καλαμάρι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Καλαμῶν, ἔχον 285 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Σπάρτης, μὲ 96 κατ. [Μ. Σ.]

Καλαμαριάναι (Calamianes). Νῆσοι τοῦ ἀρχιπελάγους τῶν Φιλιππινῶν, ἀποτελοῦσαι ἐπαρχίαν ἀνήκουσαν εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν τῶν Ἰσπανικῶν Φιλιππινῶν. ἔχουσιν ἐμβ. 7000 τγμ. καὶ 55,000 κατ. Παράγουσι ὄρυζαν, βῆρυζαν, κακίον, σάκχαρον, καρέν, ἰνδικὸν κτλ. Πρωτ. αὐτῶν καὶ ἔδρα τῶν Ἰσπανικῶν ἀρχῶν εἶνε ἡ Ταϊτάι, παρὰ τὴν ὁμών. ὄρμον κατὰ τὴν Β παραλίαν τῆς νήσου Παλκουαν, ἔχουσα μικρὸν φρούριον καὶ 3000 κατ. [Π. Π.]

Καλαμαρίτις. Βλ. Ἀγκιτρεν.

Καλαμίνθη (Bot.). Ἀρχαία ἐνομασία διαφόρων δυσπροσδιορίστων ἀγρίων εἰδῶν Μίνθης (Mentha) ἢ Κ. (Calamintha). Κατὰ τοὺς νεωτέρους ἀποτελεῖ γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Χειλανθῶν, ὧν τινὰ εἶδη εἰσι κοινὰ ἐν Ἑλλάδι, ὅπως Κ. ἢ Νεπετρία (C. Nepeta L., κοινῶς Καλαμίθρα), Κ. ἢ πολιὰ (C. incana Sibth., κοινῶς Ἀγριοβάλαμος) κτλ. Ταῦτα πάντα ἦσαν καὶ ἀλλοτε φαρμακευτικά. [Θ. Χ.]

Κάλαιμος. Ὑπέρτονος Ἑλλήν ἀγαλματοποιὸς καὶ γλύπτης ἀκατάστῳ ἐν Ἀθήναις περὶ τὴν 78 Ὀλυμπιάδα ἐπρώτευσεν ἐν τῇ κατασκευῇ ἱππῶν ἀρματοδρομούντων, ἀλλ' οὐχ ἦν τὸν δεξιὸς ἀνεδείχθη καὶ ἐν τῇ κατασκευῇ ἀνθρωπίνων ἀνδριάντων κατεσκευάσθη δὲ καὶ κόλοισιν τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν ἐποίησεν ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Λούκιλλος σπεταρισθεὶς ἐτοποθέτησεν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τῆς Ῥώμης. Ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου διάφορα τοῦ Κ. ἔργα ἐν οἷς καὶ ἐν ἀγάλματι τῆς Ἀπέρου Νίκης τὸ ποιεῖν εἶχε στηθῇ ἐν Ὀλυμπίᾳ. Διεκρίθη δὲ ὁ Κ. καὶ ὡς γλύπτης μεταχειρίζομενος ἐπίσης ἐπιτυχῶς τὸ μάρμαρον καὶ τὰ μέταλλα· μνημονεύεται ἰδίᾳ τὸ ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθὲν ἀγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλεφαντόδοντος· τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἦσαν ἐξ ὀρειχάλκου. Ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεδείχθη ὁ Ἀθηναῖος Πραξίας. [Ο. Π.]

Καλαμίτσι. Χωρ. Λευκάδος ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Ἐξανθείας καὶ ἀπέχον τῆς Ἀνω Ἐξανθείας 45' πρὸς Ν ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου. Κάτ. 827.

Καλαμίσσι. Ὄνομα 2 χωρίων τῆς Κρήτης ἐν τῇ δήμῳ Βάμῳ τῆς ἐπαρχίας Ἀποκορώνας, ὧν τὸ μὲν Κ. Ἀλεξάνδρου (πέρα) ἔχει 279, τὸ δὲ Κ. Ἀμυγδαλή (πέρα) 248 κατ. [Ν. Στ.]

Κάλαμος (Bot.) Calamus L. Γένος φοινίκιον, εὖ τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσι Κ. ὁ Ῥοτὰ γγ (C. Rotang L.), ὅστις μετ' ἄλλων ἀνὰ τὰς Ἰνδίας συγγενῶν εἰδῶν παρέχει τὴν «Ἰσπανικὴν Κ.» τῆς ἐμπορίας, καὶ Κ. ὁ δράκων (C. ἢ Daemonoporus Draco Willd.) ἐπὶ τῶν Σουδαϊκῶν νήσων, ἐξ οὗ κυρίως ἐξάγεται τὸ ἀγοραῖον «Ἄμμα δράκοντος» (βλ. λ.). — Ὁ δὲ Κ. τῶν ἀρχαίων εἶνε πολυειδές. Ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Διοσκορίδου διακρίνονται κυρίως ἐξ εἶδῃ δὴλ. ὁ ναστὸς «ἐξ οὗ τὰ βέλη γίνονται» (ἴσως Imperata Lindricia L., κοινῶς Ὀρός ἢ δεματόχορτον), ὁ αὐλητικὸς ἢ συριγγίας «εἰς βέλτε-γρασίαν ἐπιτήδειος» (δὴλ. πρὸς κατασκευὴν γραρίδων, πινυνῶς Erianthus Ravennae L., κοινῶς Μαχαιρίδα), ὁ δόναξ (Arundo Donax L., κοινῶς Καλάμι), ὁ φραγμίτης ἢ χαρὰκίας (Phragmites vulgaris Trin.) κοινῶς Ἀγριοκάλαμος ἢ Καννάς), τέλος ὁ ὀψύς καὶ ὁ φλεῶς, καὶ ταῦτα ἀμφίβολα ὅ Κ., ἰδίως δ' ὁ δόναξ, ὅστις καὶ καλλιερ-γείται, χρησιμεύει διὰ περιφράγματα, ἐπιστεγάσματα, κερματοποιίαν κτλ. — Ὁ δὲ Κ. ὁ δόναξ καὶ τῶν φαρμακευτικῶν εἶνε Ἀκορός ὁ κάλαμος (βλ. λ.). [Θ. Χ.]

Κάλαμος. τὸ πρὸς γραφὴν ὄργανον τῶν ἀρχαίων. Ἐλαμβάνετο ἐκ τῶν εἰς τὰ ἐλῶδη μέρη τῆς Αἰγύπτου, Κνίδου καὶ τῆς Ἀναίτιδος φυομένων καλαμασίδων καὶ ὡξύνετο διὰ τοῦ καλαμογλύφου. Ὑπὸ τὴν ὅμωσιν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὅμοιοι κάλαμοι ἐκ μετάλλου. Διὰ Κ. γράφουσιν ἐτι εἰ πλεῖστοι τῶν ἀνατολικῶν λαῶν (βλ. Γράμματα καὶ γραφή). Ἐπὶ τῆς κρητικῆς δὲ πινυκίδος οἱ ἀρχαῖοι ἔγραφον δι' ἄλλου ὄργανου, τῆς γραρίδος. [Σ. Τ.]

Κάλαμος Κώμη τοῦ δήμ. Ὡρωπίων ἀπέχουσα τῆς Σκάλας Ὡρωπίων ΝΑ ὥρ. 1 1/2 καὶ 1/2 ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ὄρους Ζαστάνι καὶ πρὸς Β τοῦ ὄρους Μανροβουνίου. Προϊόντα δημ. καρποί καὶ ἐλαιον. Κάτ. 671. Κατὰ τινὰς εἶνε ἡ ἀρχαία Ψαφίς, ἐνθα τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμφιαράου.

Κάλαμος Χωρ. τοῦ δήμου Κυθρηίων, ἔχον μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ κειμένου Σπηλῆς 149 κατ. [Μ. Σ.]

Κάλαμος. Νησίς κειμένη μετὰ τῆς Λευκάδος καὶ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἰδίως ἀπέναντι τοῦ λιμένος τοῦ Μύτικα. ἔχει 20 τετραγ. χίλιον. ἔκτασιν καὶ ἀρίσταται τῆς Ἰθάκης πρὸς ἀνατολὰς 24 μίλια. Ἡ νησίς αὕτη ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μετὰ 1033 κατοίκων, ἔδραν τοῦ δή-

μου Καρνίων υπαγομένου εις την Ἰθάκην. Πρὸς Ν ταύτης ἐκτείνεται παραλλήλως ἡ στενὴ καὶ μακρὰ νησίς Καστός.

Κάλαμος "Ὀρος ἐν τῇ Παγασητικῇ κόλπῳ κατὰ τὴν δὴμον Σπαλάθρων. Τοῦ ὄρους τούτου ὑπέρκειται κοιλὰς κατάφυτος ἀπὸ πορτοκαλεῶν, κινεῶν καὶ μύρτων καὶ διαρρέουσα ὑπὸ χειμάρρου τινὸς τῆς Ῥοδίως χυνομένου εἰς τὸν Παγασητικόν.

Κάλαμοςάκχαρον. Βλ. Σάκχαρον.

Κάλαμπάκα. Κώμη τῆς Θεσσαλίας καίμενη πρὸς Β τῶν Τρικυλίων, ἀφ' ὧν ἀπέχει ὥρ. 4 ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὑπηρετῶν τῶν κατακορύφως σχεδὸν ὑψομένων βράχων τῶν Μετεώρων καὶ εἰς τὴν ἀπ' ἀνατολῶν εἰσεδὸν τοῦ στενοῦ τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τε τῶν Καρδουλιῶν (Χασιωτικῶν) ὄρεων, ἀπ' ἄρκτου καὶ ἀπὸ τοῦ νοτιοδυτικοῦ ὑπὸ τοῦ Κότζίνακα, παραφυάδος τῆς Πίνδου, δι' οὗ (στενοῦ) κατέρχεται ὁ Πηνειὸς ἐκ τοῦ Ζυγοῦ τῆς Πίνδου εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλίας. Πρὸς βορρᾶν τῆς Κάλαμπάκας κείνται οἱ δίκην δάσους πεφυτευμένοι γιγάντιοι βράχοι τῶν Μετεώρων, οἵτινες ὡς ὀβελίσκοι καὶ κολοσσαῖαι στήλαι εἰς ὕψος 300 μέτρων ἐγειρόμενοι φέρουσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῶν τὰς περιπτώσεις 7 μυνά. Ἡ Κάλαμπάκα εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμου Διγίνου, ὀνομαζόμενος αὐτῷ ἐκ τῆς ὀρχαλίας καὶ δυσπορθήτου πόλεως Διγίνου ἐφ' ἧς ἱδρύεται ἡ Κάλαμπάκα. Τὸ Δίγινον ἀναφέρεται συνεχῶς ἐν τοῖς μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων πολέμοις. Ὁ Καῖσαρ αὐτῇ ἠνώθη μετὰ τοῦ Δομιτίου ἐρχόμενος ἐξ Ἀπολλωνίας καὶ διευθυνόμενος εἰς Φιράσσα, ἐνθα συνηντήθη μετὰ τοῦ Πομπηίου τὴν 9 Αὐγούστου τοῦ 48 π. Χ. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα καλεῖται Σταγὸν ἔχουσα ἐπίσκοπον τὸν ἀπ' αὐτῶν Σταγῶν τιτοφοροῦμενον μέχρι σήμερον. Ἐν Κάλαμπάκᾳ τῇ 1854 πεντακόσιοι Ἕλληνας ἐθέλονται ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Χατζηπέτρον, Πετροπούλακην καὶ Λεωτσάκον προσέβαλον τὸ ὑπὸ τὸν Σελίμ-πασᾶν αἰγυπτιακὸν σῆμα καὶ κατέσχον τὴν πόλιν. Μετὰ 26 ἡμέρας 3000 στρατοῦ τακτικοῦ καὶ 4000 ἀτάκτου ὑπὸ τὸν Ἀδελφ-πασᾶν καὶ Φουάτ διελθόντες τὸ ὑπὸ τοῦ Μπασιῆκη ἐγκαταλειφθὲν στενὸν τοῦ Κοκκινόβραχου προσέβαλον τοὺς ἐν τῇ πόλει ὠχυρωμένους Ἕλληνας ἀπροσδοκήτως καὶ ἠνέγκασαν αὐτοὺς εἰς ἐκτακτὸν ὑποχώρησιν. Ἡ κωμόπολις σήμερον ἔχει πληθυσμὸν 1939 ψυχῶν καὶ 5 ἐκκλησίας, ὧν μία ἡ κατὰ τὸ 840 κτισθεῖσα. Εἰς ταύτην καταλήγει καὶ ἡ ἐκ Βούλου διὰ Βελεστίνου, Φαραλίων, Σοφάδων, Καρδίτσης, Φαναρίου καὶ Τρικυλίων διερχομένη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ.

Κάλαμπόκι. Βλ. Ζεῖα, Σόργον.

Κάλαμωτή. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τῶν Μαστιχοχωρίων τῆς Χίου, καίμενη

2 χμ. πρὸς Β τοῦ δμῶνίμου λιμένος καὶ ἔχουσα 1800 κατ. [Μ. Χ.]

Καλάνδια. Βλ. Ad calendas graecas.

Καλὰ νερά. Εἶνε ὅρυες ἢ ἐπίνοιες τῶν χωρίων Μηλεῶν, Βυζίτης, Πιννακῆς καὶ Ἀγίου Γεωργίου. Εἰς τὸν ὁρμισκὸν τοῦτον ἐκβάλλει ὁ χειμάρρος τῆς Χερσόχνης, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Πηλίου καὶ διαρρέει τὴν ἐμῶνυμον αὐτῷ πεδιάδα. Παρὰ τὴν θάλασσαν ἀναβλύουσιν ἄλλα τῶγα ὕδατα ἀπολαύοντα φήμης ἱαματικῶν παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς Μαγνητίας. Ἐκ τῶν ἐκκαπτομένων ἐρείπειν καὶ ἀρχαιότητων συμπεραίνουσι τινες ὅτι ἐνταῦθα ἔκειτο ἡ ἀρχαία Μεθόνη, διάφορος τῆς Μακεδονικῆς, κατὰ δὲ τὸν Γαζῆν τὸ Ὀρμίνιον.

Καλὰ Νησιά. Τέσσαρες ἐρημόνησοι καίμενα πρὸς Β τοῦ βορείου ἀκρωτηρίου τῆς Περγιώρας, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι ὠνέμαζον Ὀλμιάς, ἐν μέσῳ σχεδὸν τοῦ στομίου τοῦ κόλπου τῆς Λιβαδόστρας (Ἀλκυονίδος θαλάσσης), καλούμεναι περιληπτικῶς Καλὰ Νησιά. Τὸ μεγαλύτερον νησίδιον λέγεται Μεγάλο Νησί ἔχον 2 μιλίων περιφέρειαν, τὰ λοιπὰ Δασκαλειό, Πρασόδι καὶ Πρασόφυλλο. Περὶ τὰς ἐρημονήσους ταύτας ἀγρεύονται ἀστακοί.

Καλάνιστρα. Χωρίον τοῦ δήμου Φαρῶν τῶν Πατρῶν ἐν τοῖς Νεζερῶν, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατρῶν — Καλαβρύτων, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 305 κ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας.

Καλάνος. Ὄνομα Ἰνδοῦ φιλοσόφου συναινέσαντος κατὰ Μεγασθένη γὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, περὶ οὗ γράφει ὁ Πλούταρχος ὅτι, ἐπειδὴ διὰ τοῦ Κ α λ ἰ ε κατ' Ἰνδικὴν γλώσσαν ἀντὶ τοῦ χαίρειν προσαγορεύων ἠπάτατο τοὺς ἐντυγχάνοντας, Καλάνος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὀνομάσθη. Ἐκὰς δὲ ζῶν ἄγων τὸ 73 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, νοστήσας τότε πρῶτον. [Κερ.]

Κάλανος. Χωρίον τῶν Νεζερῶν ἐν τῇ δὴμῳ Φαρῶν τῶν Πατρῶν, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 462 κ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Καλκαπόδι. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀταλάντης τῆς ἀπέχει ΝΔ ὥρ. 2.15' καίμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγορῆς εἰς Λεβαδείαν. Κἀτ. 357.

Καλκαπόδι. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρ. Ζίχνης. ἔχει 1550 κατ. Βουλγάρους. [Ν. Σ.]

Κάλαρις. Βλ. Κάληγρι.

Καλαρίται. Μεγάλῃ κωμόπολις ἐκτεταμένη ἐπὶ τῶν κρημνισθῶν κορυφῶν τῆς κατὰ τὴν Ἡπείρου σειρᾶς τοῦ Πίνδου. ἔχει 1500 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν βαρκικήν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν χρυσοχαίαν καὶ διμύλουντας μετὰ τῶν τοῦ ἀπέναντι Συράκου (3000 κατ.) τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν κουτσόβλαχικὴν. ἔχει δημοτικὸν

καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον, παρθενωγραφεῖον, τηλεγραφεῖον, εἰρηνοδικεῖον καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰς ἑξῆς δῆμον (1136 κ.) εἰς ὃν ὑπάγονται αἱ Κ. καὶ τὸ χωρίον Ματσούκι. Ματσού Κ. καὶ Συράκου διεργάζεται ἐντὸς βαθείας χαράδρας ὁ χωρίζων ἐκεῖ τὴν Τουρκίαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα βραχίων τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀρτις, εἰς τὸν νομὸν τῆς ὁπείας ὑπάγεται ὁ δῆμος Κ. Πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως αἱ Κ. εἶχον πλέον τῶν 5000 κατ. καὶ 3500 τὸ Συράκων. Ὁ χοροὶ δὲ ἰδίως τότε ἀμφοτέρων τούτων τῶν κομποπέλων οἱ κάτοικοι εἰς τὸ ἐμπόριον ἐκινεῖσθαι εἰς τὴν Ἀλλοδαπὴν καὶ ἀπαιτῶντες ὑπερβολὰ πλούτη, δι' ὧν ἐκαλλώπιζον τὰς λαμπρὰς οἰκίας τῶν καὶ τὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἐν τῇ πατρίδι, οὕτως ὥστε οἱ διερχόμενοι ἐκεῖθεν ἦντο περιηγηταὶ ἀνωμολόγητον ἐκπληκτοὶ εἰς τὰ ἀπαιτημένα ὑμᾶτα τῶν τὴν εὐπορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν παιδείαν, ἅτινα ἐπὶ τῶν ὁρεινῶν τούτων πολιτισμῶν εὗρισαν. Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτηθείσης τῆς Ἡπείρου αἱ κομποπέλεις αὗται δὲν ὑπέκυψαν εἰς τούτους κατακτητάς, ἀλλὰ διετήρησαν ἰδίαν αὐτονομίαν δημοκρατικὴν, πληρώνουσαι μόνον μικρὸν τινα φόρον εἰς τὴν Βασιλευμένην. Ἐδῶ ἐγεννήθησαν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος οἱ Κωλέτης, Ζαλοκώστας, Τσικιούρης, Λάμπρος, Βουζάνης, Δουρούτης, καὶ ἄλλοι λόγιοι καὶ μεγαλέμποροι τμησαντες ἀκολούθως τὸ ἔθνος ἐν γένει. Εἶναι δὲ αἱ μόναι ἐν Ἡπείρῳ κομποπέλεις, αἵτινες, μετὰ τὸ Σουλὶ, ἐπαναστάτησαν κατὰ τὸ 1821 ἐν συνενότησει τῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀκαρνανίας, καὶ κατεστράφησαν παντελῶς, καταληφθεῖσαι αἰφνιδίως, ἐνεκα κακῆς συνεννοήσεως καὶ προώρου βίας, ὑπὸ πολυαριθμοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ πυρποληθεῖσαι. Ἐκ τῶν διασωθέντων δὲ διὰ τῆς φηγῆς κατοίκων τῶν ἐπανήλθον ἀκολούθως οἱ πενέστεροι, οἵτινες συγκεντρωθέντες μετὰ τινῶν ἐκ τῶν περιόκων, ἀνήγειραν βαθυμῆδον πάλιν τὰς καταρρημωθείσας οἰκίας τῶν. Πλησίον τῶν Κ. κεῖται ἀρχαία τις μονὴ Βιλιζα ἔχουσα βιβλιοθήκην παλαιῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων, καὶ θέσις τις Ἀδελφῶν, ὅπου σώζονται λείψανα πελασγικῶν τεχνῶν καὶ ἀνευρίσκουσιν οἱ γεωργοὶ ἀρχαίους τάφους μὲ νομίσματα καὶ ἀγγεῖα θαυμαστὰς πλαστικῆς καὶ ζωγραφικῆς τέχνης. [Κ.Δ.Κ.]

Καλὰς (Ἰω. Calas). Ἐμπορὸς τῆς Τολώσης γενν. τῷ 1698, γνωστὸς γενόμενος, διότι ἔπεσε θῦμα τοῦ ὀρθόδοξου φανατισμοῦ καὶ πλάνης δικαστικῆς. Ὅτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ προσβέβηκε τὴν ὀρθόδοξον τῶν Διαμαρτυρομένων, ἠτόκονησε, κατηγορήθη ὁ Κ. ὅτι ἐφόνεισεν αὐτὸν ὡς δῆλον ὁμολογῶντα νὰ γίνῃ καθολικός. Ὁθεν καταδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐθανατώθη διὰ τοῦ τροχοῦ τῷ 1769. Ἡ χήρα αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ κινήσῃ τὸ δια-

φόρον τοῦ Βολταίρου ὅστις ἐκθέτας τὰ καθήκοντα ἐν ἰδιαίτερᾳ διατριβῇ Sur la tolérance συνετέλεσεν εἰς ἀναθεώρησιν τῆς δίκης ἐξ ἧς κατεδείχθη φανερώτατα ἡ ἀθωότης τοῦ Κ. ἐπ' ᾧ ἐχορηγήθη τῇ οἰκογενεῖᾳ ἀποζημίωσις 30 χιλ. φρ. [Ἐγ.]

Καλὰττ. Χωρ. Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ἀνωγειτῶν καὶ ἀπέχον ἀπὸ Μονεπυλάτα ἡμίσειαν ὥραν. Κἂτ. 249.

Καλὰταγούδ (Calatayud). Πόλις τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σαραγόσας τῆς Ἀραγωνίας, ἐπὶ τοῦ Χαλὸν καὶ τοῦ σιδηροδ. τῆς Μαδρίτης. Κεῖται ἐν ὠραιότατῃ θέσει, παράγει ἔλαιον καὶ εἰνον, καὶ ἔχει 11 055 κατ. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο ἡ Βίβλις, πατρίς τοῦ Μαρτσιάλου. [Π.Γ.]

Καλὰταφίμι (ἐκ τοῦ ἀραβ. Kalāt-ul-Fimi). Πόλις τῆς Ἰταλ. ἐπαρχ. Τράπανι τῆς Σικελίας, 53 χμ. ΝΔ τοῦ Παλέρμου πλησίον τῶν ἐρείπειων τῆς Σεγέστης. Ἐχει 9785 κατ. γεωργούς, παράγοντας περίφημον τυρὸν. Γνωστὸν ἐγένετο τὸ Κ. ἐκ τῆς νίκης τοῦ Γαριβόλδου κατὰ τοῦ στρατηγοῦ τῆς Νεαπόλεως Λάνδη (3/15 Μαΐου 1860). [Μ.Σ.]

Καλὰτράδα τάγμα. Ἰσπανικὸν ἱπποτικὸν τάγμα ἰδρυθέν τῷ 1158 ὑπὸ τοῦ Σάγχου Γ' βασιλείας τῆς Καστίλις ἐν τῷ φρουρίῳ Καλὰτράδα τῆς Νέας Καστίλις τῷ 1523 ἠνώθη ὁ τίτλος τοῦ στρατηγοῦ τοῦ τάγματος μετὰ τοῦ στέμματος τῆς Ἰσπανίας. [Ἐγ.]

Καλὰτσα. Πόλις οἰκουμένη ὑπὸ Κοζάκων, κειμένη ἐν τῷ διαμερίσματι Βεγούτσχαρ τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Βορονέσχ. Ἐχει 12 928 κατ. καὶ 6 ἐτηρίας πανηγύρεις ἐμπορικὰς.

Καλὰύρεα. Βλ. Πόρος.

Καλὰφίτι Πόλις τῆς Ῥωμανίας ἐν τῷ νομῷ Dolché, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἑλθῆς τοῦ Δουναβίου ἀπέναντι τοῦ Βιδινίου, μὲθ' οὗ συνδέεται διὰ γεφύρας. Ἐχει περίπου 4000 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν. Παρ' αὐτὴν συνέστησαν κατὰ Ἰανουάριον 1854 μάχη μετὰ τῶν Ῥώσων καὶ Τούρκων. Τῷ δὲ 1877 ὠχυρώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμάνων. [Μ.Σ.]

Καλὰφατινὸς Χωρ. Κερκύρας τοῦ δῆμ. Μεσοχωριτῶν, ἀπέχ. 20' ἀπὸ Καστελλάνους, μετὰ 706 κατ.

Καλὰχάρι, Καλαχάρα ἢ Κάρι-Κάρι καλεῖται ἔρημος τῆς Ν' Ἀφρικῆς φθάνουσα πρὸς Ν μέχρι τοῦ Ὁράνις ποτ., μῆκος ἔχουσα 1780 χμ. καὶ πλάτος 740. [Μ.Σ.]

Καλὰχόρα (Calahorra). Πόλις τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λογρόνου τῆς Παλ. Καστίλις, εὐ μακρὰν τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Θιθάκου καὶ Ἐβρου. Ἐχει ἐπισκοπὴν καὶ 8821 κατ. Παράγει δὲ λίθον, ἔλαιον καὶ εἶνον. Πατρίς τοῦ ἁγίου Δομινίκου καὶ κατὰ τινας τοῦ Κοίντιλιανού. [Π.Π.]

Καλδαῖα. Πρωτεύουσα περιφερείας

ἐν τῇ ῥώσῃ. κυβερνήσιον Σουβάλκι. ἔχουσα 9960 κατ. (1885), ἀγκυαῖον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν βελόνων, λίνου, δέρματος, πέλων κλπ. [Μ.Σ.]

Κάλθε (Kalthe). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ νητῇ Μαγδεβούργου τῆς πρώστ. Σαξωνίας. ἔχει 9609 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Καλθίνος (Johannes Calvinus, κυρίως Calvin ἢ Canvin). Εἷς τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς Ἐκκλησίας, γεν. τῷ 1509 ἐν Νάγυον τῆς Πικαρδίας. Ἰερεὺς γενόμενος ἐπαύσατο ὕστερα τὰ νομικά, μετέβη δὲ τῷ 1532 εἰς Παρίσιον, ὅπου κυρίως μελετῶν τὴν Καινὴν Διαθήκην συνέλαβε μεταρρυθμιστικὰς ἰδέας καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ ταύτας. Ἀναγκασθεὶς δὲ ν' ἀπέλθῃ ἐκ Παρισίων μετέβη εἰς Βασίλειον, ὅπου ἐδῆμοσιευσεν τὸ ἔργον τοῦ Διδασκαλίου τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας (ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀγ. Γραφῆς). Τῷ 1536 μεταβὰς εἰς Γενεύην, ὅπου ἡ μεταρρύθμισις εἶχεν ἤδη εἰσαχθῆ ὑπὸ τῶν Φαρόλ καὶ Βιρέ, διωρίσθη διδάσκαλος τῆς Θεολογίας καὶ ἱεροκήρυξ καὶ ἐξέβηκε τὴν Μεγάλην Κατήχησιν· ἀλλὰ τῷ 1538 ἐξωρίσθη, διέμεινε δὲ τότε εἰς Στρασβούργον, τὸ ὅποιον ἀντιπροσώπευσεν τῷ 1539 ἐν τῇ γερμαν. διήτῃ ἐν Φραγκοφούρτῃ καὶ 1541 ἐν τῇ ἐν Ῥεγκενσβούργῳ θρησκευτικῇ συνλεύσει. Ἀνακληθεὶς δ' ἐπισήμως τῷ 1541 ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῆς Γενεύης διερρύθμισε τὴν πόλιν κατὰ τὰς ἰδέας του· 12 προσώτοι· καὶ οἱ ἱερεῖς ἀπετέλουν σωματεῖον ἐπιτηρῶν τὰ ἥθη καὶ τὸν θρησκευτικὸν βίον τῶν πολιτῶν, παραβίον δὲ τοὺς παραβάτας, καθ' ὧν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τιμωρίαι ἔμενον ἀνευ ἀποτελέσματος, εἰς τὴν πολιτικὴν βίον. Τοιοῦτοτρόπως κατέρωθον ὁ Κ. νὰ διαπνέῃ σύμφωνα τὸν βίον τῆς πόλεως αὐστηρὰ ἠθικότης καὶ εὐσέβεια· λυπηρόν μόνον εἶνε ὅτι συνέβησαν ἐν αὐτῇ καὶ ἀδικαίαι κατὰ τῶν ἁλλοδοξούντων. Τῷ 1559 ἔδρυσεν ὁ Κ. ἐν Γενεύῃ τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν· ἐν αὐτῇ δὲ παρέβη ἐξήγησιν τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ αἱ ἐκεῖ παραδόσεις του (συλλεγ. ἐν Tholuck, Commentarii in libros Novi Testamenti, 7 τ. Βερολ. 1833—4, νέα ἐκδ. 1864 εἰς 4 τ.) ἔχουσι καὶ σήμερον ἐτι ἀξίαν. Διετήρει δὲ μεγάλην ἀλληλογραφίαν δι' ἧς ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰς μεταρρυθμιστικὰς ἐργασίας ἐν ἄλλαις πόλεσι καὶ χώραις. Ἀδυνάτου κράσεως, αὐστηρὸς δὲ τὰ ἥθη, μεγαλοχολικός, καὶ ἀκάμπτου θελήσεως, διήγαγε βίον πλήρη ἀγώνων μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος τῇ 27 Μαΐου 1564. Ὡς ἅπαντες οἱ ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Γερμανίᾳ μεταρρυθμισταὶ καὶ ὁ Κ. ὁρμάται ἐκ τῆς δοξασίας τοῦ Ἀδυσαντίνου περὶ τῆς πανσθενουργοῦ βουλῆσεως τοῦ Θεοῦ, παρ' ἣν ἡ ἀνθρωπίνη ἐλευθερία καὶ ἐνέργεια ἀφανίζεται ἐντελῶς· ὡς πρὸς τὴν γνώσιν δὲ τοῦ Θεοῦ

διδάσκει· ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἰδίου του θυνάμεων ἀτελέστατα θυνάμενος νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν, δεῖται νὰ ὑποτάσσῃται καὶ παραδύχηται ἀνελέγκτως τῇ ἐν τῇ Γραφῇ θεῷ Ἀποκάλυψιν. Τὰ ἔργα τοῦ Κ. συνελέγησαν πρῶτον τῷ 1617 ἐν Γενεύῃ εἰς 12 τόμους, τελευταίως δὲ ἐν τῇ Corpus reformatorum (22 τ. 1863—81). [Β.Π.]

Κάλθον (Carlos Calvo). Διάσημος συγγραφεὺς τοῦ διεθνoῦς δικαίου, γεννηθεὶς εἰς Βουένος-Ἀῖρες τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας τῷ 1824 καὶ νῦν διατελὼν πρέσβυς ἐν Βερολίνῳ τῆς αὐτῆς Δημοκρατίας. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων θναφέρμεν τὰ ἐξῆς· Le droit international théorique et pratique (2' ἐκδ. εἰς 5 τόμους ἐν Παρίσι καὶ Βερολίνῳ 1887—88). Dictionnaire du droit international public et privé (2 τόμ. 1885). Recueil historique complet de traités, conventions etc. de tous les Etats de l'Amérique latine (11 τόμ. 1862—69). Manuel de droit international public et privé (γ' ἐκδ. 1892), μεταφρασθὲν Ἑλληνιστὶ ὑπὸ Στ. Παπαφράγκου, κλπ. [Ἐγ.]

Καλθιδός (Calvados). Νομὸς τῆς Γαλλίας παρὰ τὴν Μάγχην, ἔχων ἐμβα. 5692 τγμ., πρωτ. τὸ Καν καὶ 428 945 κατ. (1891). Ἀλλοτε περιελαμβάνετο ἐν τῇ Νορμανδίᾳ. ἔχει ἔδαφος ἐπίπεδον, μικρὸν τι ἀνυψούμενον πρὸς Ν. καὶ ποταμούς πολυαριθμούς, ὧν κυριώτεροι ὁ Τούκ, ὁ Διβ, ὁ Ἀρόν, ὁ Ὀρ καὶ ὁ Ὄδον. Παράγει γαιάνθρακας, μάρμαρα, γρανίτην, ἀργίλλον, σόβετον, ποσάνθρακας, ἔχει δὲ καὶ μεταλλικὰ ὕδατα καὶ θειολόγους βοσκάς. Προϊόντα τῆς γεωργίας εἶναι σιτηρά, κάρναβις, λίνος, κτλ. ἔχει ὠρεῖς ἱπποῦς καὶ βόας, κάλλιτον βοῦτυρον καὶ μέλι, πρόβατα καὶ ὄστρεα μεγάλης ἀπολαύσεως φήμης. βιομηχανίαν λίαν ἀνεπτυγμένην καὶ μετὰ ἐξωτερικῶν ἐμπόριον. Διαιρεῖται εἰς 6 ἐπαρχίας, 38 καντόνια καὶ 465 δήμους. [Π.Π.]

Κάλθος Ἀνδρέας. Λέγετα συχνὰ καὶ Κάλθος ὁ Ζακύνθιος ἀπλῶς, πρῶτος θετεμένου ὡς παρσιθέτου εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ πατρίδος. Ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ κατὰ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον τοῦ 1792 εἰς πατὴρ Ἰωάννου Κάλθου κεκρυφαίου καὶ μητρὸς Ἀνδριανῆς Ρευκάνη Ζακύνθιας. Παιδεύθη δὲ τὰ πρῶτα ἑλληνικὰ καὶ ἰταλικά γράμματα ἐν τῇ νήσῳ, νεώτατος διεθύνθη εἰς Ἱταλίαν, ὅπου μετέβαιναν τότε ἅλοι σφεδρὸν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μωρφωθοῦν κάπως τελειότερον, ἐκεῖ δὲ ἐσχετίσθη καὶ συνέδεσε φίλιν στενωπότην πρὸς τὴν ἐξιταλισθέντα συμπόλιν του, τὴν διάσημον ποιητὴν Φίωσκολον. Οὗτος δὲ πωχρὸν ἔντα ἐβλήθη πολλὰκις, μεσιτεύσας μάλιστα νὰ τῇ χορηγηθῇ συνδρομὴ τις ἐκ μέρους τῆς κοινότητος Ζακύνθου πρὸς περάτωσιν τῆν

σπουδῶν του, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ, μεθ' ὃ παρέλαβεν αὐτὸν ὡς συγκάτοικον· ἐν τῷ αἰῶνι δὲ τοῦ Φ. μένον ἔγραψε, μέλις εἰκοσιτετραετής, δύο τραγῳδίας, αἰτίνας, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ συνοίκου του, ἐπιδόξον τὴν ἔξοχον τοῦ ἀνδρός διάνοιαν. Καὶ ἀλλῶς δὲ χαρακτηρίζει τοῦτον ἔκτοτε ὁ Φ. «ὡς ἔγραψεν καὶ μετρίσθονα, φιλόσοφον δὲ ἐκ φύσεως καὶ ὅχι πρὸς ἐπίδειξιν ματαίαν σοφίας θανεισμένης ἐκ τῶν βιβλίων». Ἀναγκασθέντα δὲ μετ' ὀλίγον τὸν Ἰταλοῦ ἑλληνα ποιητὴν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἰταλίαν, παρηκολούθησεν ὁ Κ. πρῶτον μὲν εἰς Ἑλβετίαν, κατόπιν δὲ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου μετήρχετο τὸν διδάσκαλον κ' ἐνυμνεύθη ἐν Λονδίῳ μετ' ἀγγλίδας, ἐξ ἧς ἀπέκρησε μίαν κέρην, ἀπεθάνουσαν ἔμως πολὺ πρῶτως. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Κ. εἶχε χωρισθῇ τοῦ Φ. ὡς ἐκ τοῦ ἰδιοτρόπου τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν δύο, ἐξ ἧς μετὰ τῆς συζύγου του μέχρι τοῦ θανάτου τῆς, συμπάντος τῷ 1821. Τότε δέ, ἐπὶ τῇ ἐκρήξει τῆς ἐπαναστάσεως, κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα καὶ διευθύνθη εἰς τὸ Ναύπλιον ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὴν πατρίδα, μὴ θυνηθεὶς ὁμῶς νὰ παραμείνῃ ἔνεκα διαφορίων λόγων ἀνεχώρησεν ἀμέσως εἰς Εὐρώπην καὶ ἐδημοσίευσεν κατὰ πρῶτον μὲν ἐν Γενεύῃ τῇ 1824 τεύχος περιέχον δέκα Ὠδὰς, κατόπιν δὲ ἐν Παρισίοις τῷ 1826 δεύτερον περιέχον ἄλλας δέκα. Κατὰ τὸ τελευταῖον δὲ ἅμα τοῦτο ἔτος ἐπέστρεψεν εἰς Κέρκυραν θέλων νὰ διορισθῇ καθηγητῆς εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν, ἀλλ' ἀποτυχὼν ἠναγκάσθη νὰ μετέρχεται πάλιν τὸν διδάσκαλον ἰδιαίτερος, συστήσας μάλιστα καὶ σχολεῖον, εἰς ὃ ἐφείτουν πολλοί, κατὰ τὰ 1835—36, ὅπερ διετήρησε μέχρι τοῦ βραδύτερον διορισμοῦ του ὡς καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Ἰονίῳ Πανεπιστημίῳ. Δυστυχῶς ὁμῶς ἡ ἐν τούτῳ διδασκαλία του δὲν διήρκεσε παρά ἐπ' ὀλίγον, διότι, εὐερέθιστος εἰς αὐτὸν φύσει, περιήρχετο συχνὰ εἰς ἐρίδας καὶ ἀναγκασθεὶς καποῖτε διότι οἱ μαθηταὶ ἐχειροκρότουσαν ἕνα τῶν φαναξέλων του, περὶ οὗ φαίνεται νὰ μὴ εἶχε πάρα πολὺ καλὴν ἰδέαν, παρητήθη μ' ὅλας τὰς ἐνστάσεις καὶ ἀκόμη τὰς παρακλήσεις κυβερνήσεως καὶ φίλων. Ὅχις δὲ πάλιν νὰ μετέρχεται τὸν διδάσκαλον, λιτῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς ζῶν, αὐστηρῶς, υπερηφάνως καὶ ἀριστοκράτως ἀσκῶν τὸ ἐπάγγελμα του, ἰδιορρυθμῶς καὶ ἀρχαιοπρεπῶς φερόμενος ἐν τῷ βίῳ, παραδίδων Ἰταλιτικὴ καὶ διδάσκων μετὰ πρωτοτυπίας κ' εὐφραδείας ἀσυνήθους, παραμείνας δὲ οὕτω ἐν Κερκύρᾳ μέχρι τοῦ 1859, ὅτε ἔρυσεν ἐκ νέου ἐκ τῆς νήσου, πτωχός, πάσγων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ πλήρης θλίψεων. Μετέβη δὲ καὶ αὐθις εἰς Λονδίον, ὅπου ἤσκησε καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν ἐφ' ἱκανὸν τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἐνυμνεύθη μάλιστα τὸ βεῦτερον περὶ δυσμᾶς τοῦ βίου του ἀλλήν ἀγγλίδαν, διευθύντριαν παρθενωγείου, τέλους δὲ

ἀπέθανε τῷ 1869. Ὡς ἄνθρωπος ὁ Κ. περιγράφεται μέτριος τὸ ἀνάστημα, μὲ μαύρους ὀφθαλμούς, μεγάλην μύτην, μελαγχροινός, φορῶν συνήθως μαύρα καὶ ἰδιαίτερος ἀγαπῶν τὸ χρώμα τοῦτο τόσο ὥστε νὰ φρενιζῇ νὰ περιστοιχίζεται ὑπὸ ἐπίπλων μελανῶν τὴν ὥσιν, ὥστε πονθίμιον, νευρικός, ὀξυθυμὸς, μελαγχολικός, πολυγλωσσότατος καὶ πολυμαθέστατος. Συνέγραψε δ' ἐκτὸς τῶν ὑπὲρ τοῦ φωσφορίου ἀναφερομένων ἰταλῶνων καθὼς φαίνεται τραγῳδίων, αἰτίνας δὲν ἐξεδέθησαν, καὶ ἄλλα ἱκανὰ συγγράμματα καὶ μεταφράσεις, φιλοσοφικά, φιλολογικὰ καὶ θεολογικά, ἐπίσης ἀνέκδοτ' ἀπομεινάντα τὰ πλείστα. Ἐχρημάτισε δ' ἐκτὸς τούτου καὶ εἰς ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς ἐπισήμου ἐφημερίδος τοῦ Ἰονίου Κράτους, ὡς μετὰ τὴν παραχώρησιν ἐλευθεροτυπίας καὶ τῆς «Πατρίδος» καὶ ἄλλων. Ἀλλὰ τὸ κύριον αὐτοῦ καὶ τὸ μένον ἀπομεινάν ὡς μνημεῖον τῆς ὑπερέχου τοῦ ἀνδρός ἀξίας ἔργον εἶναι ἡ Ὀδὴ, ταυτέστιν ἡ συλλογὴ τῶν εἰκασιν αὐτοῦ Ὠδῶν, αἰτίνας καὶ αὐταί, μολοντί μεταφρασθεῖσαι ἅμα τῇ ἐκδόσει τῶν καὶ γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ, γνωστὰ δὲ προφανῶς εἰς πάντας τοὺς ἀναμειχθέντας ὀπισθοπότ' ἕως τέρμα εἰς τὰ γράμματα ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐξετιμήθησαν ἀκόμη δυστυχῶς κατὰ τὸ μέτρον τῆς πραγματικῆς τῶν σημασίας, οὐτα προσέπορισαν εἰς τὸν ποιητὴν, ὅχι τὴν ἐξαιρετικὴν ἐκείνην θέσιν τῆς ὁποίας εἶναι ἀξίος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεοελληνικῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' οὐδὲ ἀπλοῦν κἂν ἵχνος τῆς γνωστότητος καὶ τῆς φήμης, τῆς ὁποίας θεξιόνονται καὶ αὐτοὶ οἱ κοινότεροι τῶν συγγραφέων. Ὡς αἴτιον δὲ τούτου προσβάλλεται τὸ ἰδιότροπον δῆθεν καὶ αὐθαίρετον καὶ ἀσύνηθες τῶν μέτρων καὶ τῶν ρυθμῶν οὗς μεταχειρίζεται καὶ τῆς γλώσσης του τὸ καινοφανές, τὸ ἀνυπότακτον εἰς τοὺς παραδεδομένους καὶ γνωστούς νόμους καὶ κανόνας καὶ τὸ τολμηρὸν. Ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι τοιαῦται αἰτιάσεις μόνον παρὰ τῶν εἰς ἐντελῆ ἀγνοῖαν καὶ ἀναισθησίαν τῶν φιλολογικῶν πραγμάτων διατελούντων δύνανται νὰ προσβάλλωνται, καὶ ὅτι ἀπεναντίας εἰς πάντα γνωρίζοντα νὰ διαβῇ στίχους καὶ νὰ ἐννοῇ τί ἐστὶ γλῶσσα καὶ ὕφος, τὰ τε μέτρα καὶ οἱ ρυθμοί, τό τε ὕφος καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀνδρέου Κάλδου προσπιπτουσιν οἰκειότατα, ἐκτροπαίως καὶ ἀγῆχθαι καὶ τεληρᾶ καὶ καινοφανῆ, ἀλλ' ἐκ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καταφανῶς αὐτοματῶς ἀπορρέουσιν, ἀναποσπάτως συνδεδεμένα πρὸς τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν θεμάτων του τὸ πρωτότυπον, τὸ ὕψηλόν καὶ τὸ γενναῖον, ὅχι ἰταλίζοντα ὡς ἐκρίθη ἄλλὰ μάλιστα πολὺ τῶν ἄλλων τῆς ἑπταήσου ποιητῶν, καὶ ἰδίως τῶν περὶ τὸν Σολωμόν, ἑλληνικώτερα, ἀρχαιοπρεπῆ, καὶ σύντονα, καὶ ἐπιβάλλοντα, καὶ ποικίλα ἀκόμη ἐν τῇ φαινομενικῇ ἀπ' ἀρχῆς (ἐκτὸς τοῦ προλέγου) μέχρι τέλους μο-

νοτονία των, φέροντα δὲ ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν τῶν περὶ τὴν ὡς αἰσθητὴν τινὰ πνεύσιν τῆς πινδα-
 ρικῆς μεγαληγορίας, ἥτις φαίνεται νὰ εἰλκυ-
 σαν ἰδιαιτέρως καὶ νὰ ἐπενήργησεν ἀρχῇ ἐν
 ἐπὶ τῆς πλούσιας, ζωηρᾶς καὶ εὐρείας φαν-
 τασίας τοῦ χακυνθίου οἰδοῦ, ἀλλὰ καὶ πλή-
 ρη συγγράμμως περιέριχως προφητικῶν ἐνδεί-
 ξεων διὰ τὸ μέλλον τῆς νεοελληνικῆς ποιή-
 σεως καὶ ἰδίως τῆς πεζογραφίας, τὰς ὁποίας
 ἄπρην πῶς δὲν κατώρθωσε νὰ ἀντιληφθῇ καὶ
 αὐτὸς ὁ μένος ἐκ τῶν νεωτέρων ποιητῶν μας
 (Κ. Παλαμάς) σεσθεῖς καὶ τολμήτας ν' ἀφιε-
 ρώσῃ εἰς τὴν μνήμην τοῦ λητμονημένου καὶ
 παραγνωρισμένου ψάλτου τοῦ «Ἰωαννου», τῶν
 «Πραιστείων», τῆς «Νίκης» καὶ τοῦ «Προδό-
 του» μικρὰν τινὰ λίαν ἀλλοίως δέξιν προσοχῆς,
 χρητικὴν διατριβὴν (ἐν Ἑστίας τ. κη'). [Μ.Μ.]

ΚΚαλγάγκ. Πόλις τῆς Σινικῆς ἐπαρχίας
 Πενταγίλ, πλησίον τοῦ Σινικού τείχους καὶ
 170 χμ. ΒΔ τοῦ Πεκίνου ἐπὶ μεγάλῃ εἰς
 Σιθηνίαν ὁδοῦ. Ἔχει 50—70 χιλ. κατ. καὶ
 ἀκμαῖον ἐμπόριον τείσου. [Μ.Σ.]

ΚΚαλγάρς. Πρωτεύουσα τῆς νήσου Σαρ-
 δηνίας καὶ τῆς ὁμώνυμου ἐπαρχίας (1883
 τχμ. μετὰ 449.414 κατ.) τῆς Ἰταλίας, κει-
 μένη ἐπὶ τῆς Ν παραλίας ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου
 κόλπου. Ἔχει 35.588 κατ. (1890) διατηροῦν-
 τας ἐμπόριον οἴνου, ἐλαιῶν καὶ ἁλματος καὶ
 βιομηχανίαν ὀπλῶν καὶ πυρίτιδος. Σώζεται
 ἐν αὐτῇ ῥωμαϊκὴν ἀμφιθέατρον καὶ τινὰ ἄλλα
 μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος. Ἀπὸ τοῦ 1508 ἔ-
 χει πανεπιστήμιον, εἶνε δὲ ἔθρα ἀρχιεπισκό-
 που. Τὸ Κ. εἶνε ἡ ἀρχαία Κάλαρς, ἰδρυθεῖσα
 ὑπὸ Φοινίκων, ὑπερὸν δὲ ἀποικία ῥωμαϊκῇ
 γενεῇ. [Μ.Σ.]

ΚΚαλγιάστρο (ὀνόμας Ἀλέξ. Cagli-
 astro, κυρίως Ἰωάννης Balsamo). Περιδότης
 τυχευδωκτῆς, γενν. τῇ 1743 ἐν Παλέρμι.
 Περιηγήθη μετὰ τινος Ἀλτότα τὴν Ἑλλάδα,
 Αἴγυπτον καὶ μέρος τῆς Ἀσίας, παρουσιάζετο
 δὲ ὡς ἰατρός, εὐσιδοφίης, ἀλχημιστής, ἐλευ-
 θερος τέκτων καὶ μάγος ἐν Ἰταλίᾳ, Γερμα-
 νίᾳ, Πολωνίᾳ καὶ Ῥωσίᾳ. ἐν Λονδίνῳ καὶ
 Παρισίοις. ὅπου ἀνεμίχθη εἰς τὴν περιβόητον
 περὶ περιδεραιοῦ δίκην (βλ. Λαμόττ), καὶ
 καθείρθη ἐν τῇ Βασιλίᾳ. Ἐλευθερωθεὶς,
 ἐρρίθη πάλιν ἐν Ῥώμῃ εἰς τὴν φυλακὴν,
 κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἔτυγεν ὁμοῦ γάρι-
 τος, τῆς τιμωρίας περιορισθείσης εἰς ἰσθμίου
 σολάκιον, καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ φρουρίῳ San
 Lupo (πλησίον Οὐρβίνου) τῇ 1795. Τὰ ὑπὸ
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ Αὐθεντικά ἀπομνημονεύματα
 εἶναι ὑποβολιμαία. [Ἑγ.]

ΚΚαλδάνης (Leopoldo Mare-Antonio
 Caldani). Περιήρμος ἀνατόμος Ἰταλός (1725—
 1813), διατελέσας καθηγητὴς ἐν Βολωνίᾳ καὶ
 Παδοῖᾳ. Αἱ περὶ ἐρεθιστότητος μελέται του
 διέδωκαν τὸ ὄνομά του καὶ ἐν τῇ ἔξωτερικῇ,
 τὸ δὲ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι αἱ ὑπ' αὐτοῦ

καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ του ἐκδοθεῖσαι Ἀνατομικαὶ
 εἰκόνες (α' ἐκδ. 4 τ. Ἐνετ. 1801—14) μετὰ
 καμμένου (5 τ. Ἐνετ. 1802—14). [Β.Ε.]

ΚΚαλδεράων (Don Pedro Caldeira de la Barca Penao y Riano). Ὁ μέγι-
 στος τῶν Ἰσπανῶν δραματικῶν ποιητῶν,
 γενν. 1600 ἐν Μαδρίτῃ, ὅπου ἀπέθανε τῇ
 1681. Σπουδάζει νομικὴν καὶ φιλοσοφίαν
 ἐν Σαλζμάνγκ, ὅπου ἔγραψε καὶ τὸ πρῶτον
 δράμα του (Τὸ ἄρμα τοῦ Οὐρανοῦ), ἔζητε
 1619—25 ἐν Μαδρίτῃ, ὑπηρέτης δὲ 1625—
 35 ἐν τῇ Ἰσπανικῇ στρατῷ ἐν Μιλάνῳ, ταῖς
 Κάτω Χώραις κλπ. Τῇ 1635 ἀνέθεσεν αὐτῷ
 Φίλιππος ὁ Β' τὴν διευθύνσιν τοῦ ἐν τῇ ἐπαύ-
 λει Buen Retiro θεάτρου. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ
 ἐπομένου ἔτους πάλιν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐν
 Καταλωνίᾳ ἐκστρατείᾳ καθ' ἣν ἀπέκτησε μα-
 γάλην δόξαν καὶ μόλις μετὰ τὴν εἰρήνην ἐπέ-
 στρεψεν εἰς Μαδρίτην. Καὶ περ εὐνοούμενος
 ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐδωκεν αὐτῷ ἐτήσιαν
 ἐπιχορήγησιν καὶ ἀνεδίδκεται τὰ δράματα αὐτοῦ
 εἰς τὴν σκηνὴν διὰ μεγάλων δαπανῶν, ὁ Κ.
 κατελήθη, συναισθανόμενος τὸ ἀνεπαρκές καὶ
 ἐλλιπές τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ ἀκαταγέτου βο-
 πῆς πρὸς τὸν μιστικισμόν, ὥστε καὶ ἐδείχθη
 τὴν ἱερωσύνην καὶ ἐγένετο διάκονος τῆς ἀρ-
 χιεπισκοπικῆς ἐκκλησίας ἐν Τολέδο (1658).
 Ἦδη πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁδηγούμενος ἐκ
 τῆς βαθείας Θεοσεβείας του ἐχρησιμοποίησε
 τὴν ποιητικὴν μεγαλοφυάν του πρὸ πάντων
 εἰς τὰ θρησκευτικὴν χαρακτῆρα φέροντα ἀν-
 τιστ. (βλ. λ.) καὶ ἀθημιούργησεν ἐν τῷ εἶδει
 τούτῳ τῆς δραματ. ποιήσεως ἀριστουργήματα
 αἰώνιον αὐτῷ δόξαν προσπορίσαντα. Τῇ 1668
 μετακλήθη εἰς τὸν βασιλικὸν τῆς Μαδρίτης
 ναὸν καὶ προσελήθη εἰς τὴν ἀδελφότητα τοῦ
 Ἀγίου Πέτρου, ἥτις ἐξέλεξεν αὐτὸν ὁλίγον
 πρὸ τοῦ θανάτου του προτιμῶν ἡ τιμὴ αὐτῇ
 ἐνέπληττεν αὐτὸν τσαυτῆς χάρις ὥστε κατέ-
 στησε τὴν ἀδελφότητα κληρονόμον τῆς σχη-
 τικῆς μεγάλῃς περιουσίας του. Ὁ Κ. εἶνε ὁ
 μέγιστος ποιητὴς ἐν ἀγέννησιν ὁ Καθολικισ-
 μός ἀπαντας τοὺς προδρόμους του ὑπερβάλ-
 λει διὰ τὴν ψυχολογικὴν εὐρίαν τῶν
 δρασμάτων του, διὰ τὴν λαμπρὰν γλῶσσαν,
 τοὺς ἡγερτοὺς στίχους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκδη-
 λοῦται ἅπανα ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ καστι-
 λικοῦ ἰδιώματος, καὶ διὰ τὴν ἔντεχνον σκη-
 νικὴν οἰκονομίαν. Ἐὰν ἡ κριτικὴ εὐρίσκη ἐν
 αὐτοῖς πολὺ τὸ συμβολικόν, δογματικόν καὶ
 ὑπερβολικὴν τὴν ροπὴν πρὸς θαύματα, δὲν ὑ-
 νάται διὰ ταῦτα νὰ παραβλέψῃ τὰς ὑψίστας
 ἀρετὰς τοῦ ποιητοῦ, τὴν ἔξαρσιν τῆς φαντα-
 σίας, τὸν φλόγοντα λόγον, τὰς ὑψηλὰς ἰδέας
 καὶ τὴν ζωτικὴν ἀπεκρίσιν τοῦ ἰσπανικοῦ
 βίου. Ὁ Κ. ἔγραψε 78 θρησκευτικὰ δράματα
 καὶ 108 μὴ θρησκευτικὰ, ὧν σώζονται τὰ
 πλεῖστα μετὰ τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὰ προσι-
 μίων (1088), ἐνῷ οὐδὲν τῶν περὶ τὰ 100
 ἐμβολίων του σώζεται. Χάριν παραδεί-

γματος αναφέρονται ὡς ἔξ-χα τὰ ἔξῃς: Ἡ λατρεία τοῦ σταυροῦ, Ὁ θαυματουργὸς Μάγος, Ὁ καρτερικὸς πρίγκηψ, Ὁ δικαστὴς τῆς Θαλαμείας, Ὁ βίος εἰς ὄνειρον. Τινὰ μεταφράσθησαν καὶ ἑλλην. ὑπὸ I. Καμπούρογλου. Ἡ Ἀ' ἐκδ. τῶν ἔργων ἐτυπώθη 1640—74 ἐν Μαδρίτῃ εἰς 4 τόμους. Ἡ δὲ πληρεστέρα εἶνε ἡ τοῦ Hartzenhuseh (4 τ. Μαδρ. 1848—50, περιέχουσα 122 δράματα). Τὰ ἀποσπάσματα τῶν πόνημάτων τοῦ (τονέτιον, ἐπὶ πολλῶν κλπ.), ἅτινα ἐπίσης μεγάλως ἐσημειώθησαν ὑπὸ τῶν συγχρόνων του, ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Castaño (Cadix 1848), ἀλλὰ δὲ νεωτέρῃ ἐκδόσει ἐν Μαδρίτῃ 1881.—2) Don Serafin Calderon, διαπρεπὴς Ἰσπανὸς συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς, γενν. τῷ 1801 ἐν Μάλαγα. Ἐκπούδασεν ἐν Γρανάδᾳ τὴν νομικὴν, διωρίσθη τῷ 1822 αὐτόθι καθηγητὴς τῆς ποιητικῆς καὶ ῥητορικῆς, ὕστερον ὁμοῦς ἐγκατεστάθη ἐν τῇ πατρίδι του (ὡς δικηγόρος) καὶ τέλος ἐν Μαδρίτῃ, ὅπου ἐνησχολεῖτο εἰς συγγραφὴν διαφόρων ἔργων. Ἀπὸ τοῦ 1834 κατεῖχε διαφόρους δημοσίας θέσεις, ἀπεσύρθη δ' ἀπὸ τοῦ 1838 εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ ἀπέθανε τῷ 1867. Ἐκτὸς πολλῶν ἔργων τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας κλπ. συνέγραψε Ποιήσεις ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Μοναστής (Poesías del solitario), μεγάλως ἐκτιμηθεῖσαι, διήγημα ὁραιότατον Χρυστιανοὶ καὶ Μορίσκοι, Βίβλινος ἐκ τοῦ βίου τῶν Ἀνδαλουσιῶν κλπ. [M. Γ.]

Κάλδαις (ἰσπ.=Calidae (aquae), θερμὰ ὕδατα) καλοῦνται πολλὰ ἰαματικά πηγαὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλίᾳ καὶ Ν. Ἀμερικῇ. Αἱ κυριώτεραι εἶναι Κ. δὲ Ράινια ἐν τῇ πορτογαλ. ἐπαρχίᾳ Ἑστρεμαδούρα (Θεοῦχοι πηγαί) καὶ Κ. δὲ Μομβού ἐν τῇ ἰσπαν. ἐπαρχ. Βαρκελώνῃ (ἐπίσης Θεοῦχοι). [M. Σ.]

Καλεθρία καλεῖται τὸ ἔθνικόν ἔπος τῶν Φιλανθῶν. Τὰς διαφόρους ραψωδίας αὐτοῦ ἐπὶ αἰῶνας ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παραδιδόμενας συνέλεξεν ὁ Lönnerot πρῶτος τῷ 1835. [M. Γ.]

Καλειδοσκόπειον (ἦτοι τὸ βλέπον ὁραῖα σχήματα) ἐκάλεισεν ὁ ἐφευρέτης αὐτοῦ Brewster ἐν Ἑδιμβούργῳ (1814) ὅργανον ἀποτελούμενον ἐκ σωλῆνος φέροντος ἐσω δὺς πρὸς ἄλληλα συγκλίνοντα ἐπίπεδα κάτοπτρα, ἐνῷπιον δ' αὐτῶν, μεταξὺ δύο ὑαλίνων πλακῶν ποικιλόχρωμα λεπτὰ συντρίμματα ὑάλου καὶ ἄλλα διαζήποτε μικρὰ κοκκία, ἐλευθέρως θανάμεθα νὰ ἀνακινήθωσι καὶ μετατεθῶσι στρεφόμενου κατὰ βούλησιν τοῦ σωλῆνος. Ὁ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ σωλῆνος ὁρῶν ὀρθαλμὸς βλέπει οὐ μόνον αὐτὸ τὸ ἀπειρώς ποικιλόμορφον ἄθροισμα τῶν κοκκίων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς δυοὶ κατόπτροις εἰδωλα αὐτῶν, οὐ μόνον τὰ ἐξ ἀπλῆς ἀνακλάσεως ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ διπλῆς (παραγόμενα ἐκ τῶν ἀκτίνων αἰτίνες ἀνακλόμενα ἐπὶ τοῦ ἐνός

κατόπτρου φέρονται ἐπὶ τὸ ἄλλο καὶ ἐκ τούτου τὸ δεύτερον ἀνακλῶνται εἰς τὸν ὀρθαλμὸν) κλπ., οὕτως ὥστε ἐκ τῶν πολλῶν τούτων συμμετρικῶν εἰκόνων, αἵτινες ἐν μέρει συμπίπτουσιν ἐπ' ἀλλήλων καὶ συγχέονται, ἀποτέλειται κομψότατον ἀραβοῦργημα, πολύχρωμον καὶ πολυποίκιλον, ὅπερ στρέφοντες τὸν σωλῆνα θανάμεθα νὰ μετασχηματίζωμεν ἐπ' ἀπειρον. Τὸ Κ. ἀποτελεῖ περιεργωτάτην ἐπιστημονικὴν παιδίαν, δυνατόν δὲ καὶ νὰ ληφθῶσιν ἐξ αὐτοῦ σχέδια κοσμημάτων κλπ.

Καλέμα, καλέμα: α. Βλ. Γράμματα καὶ γραφή. ἐν τέλει.

Καληδονία (Bot.) Calendula L. Γένος φυτῶν τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων ἡ ὀνομασία ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ «Καλάνδα» (Calendae) διὰ ὁρθότερον Καλανδία ὀνομαστέα (Νεκράνθεμον δὲ κατὰ τὸν Ἀφεντούλην). Τὸ γνωστότερον εἶδος Κ. ἡ φαρμακευτικὴ (C. officinalis L., κοινῶς Νεκρολούλουζον) θεραπεύεται συχνὰ ὡς κόσμος χάριν τῶν χρυσοειδῶν ἀνθῶν αὐτῆς. Ὁ χόρτος εἶνε δυσώδης καὶ ἦτο ἄλλοτε φαρμακευτικός, νῦν δὲ ἐν τῇ δημοσποσίᾳ. Τὰ ἀνθὰ βαρύνει ὅσα χρησιμεύουσιν ἐνίοτε πρὸς νόθευσιν τοῦ Κρόκου. Τὰ κοινότατα ἄγρια εἶδη Κ. ἡ ἀρμεναία (C. arvensis L.) καὶ Κ. ἡ δίχρους (C. bicolor Raf.) ἔχουσι τὰς κεφαλίδας πολὺ μικροτέρας· εἰς δὲ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀναφέρεται πιό-θανότατα ὁ Ἀστὴρ ὁ ἀπτικὸς (βλ. λ.) τοῦ Διοσκουρίδου. [Θ. Χ.]

Καλέντζι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Τριταίας ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Προστοβίτσας καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 300 ψυχῶν. — 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Δυστίων ἐν Εὐδοίᾳ κείμενον πρὸς Ν τοῦ Ἀλκιβρίου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.15' καὶ ἐπὶ τῶν κλιτύων ὅρους κατερχομένου πρὸς τὴν λίμνην Δύστου, Κάτ. 213.

Καλεντίνι. Χωρ. τοῦ δήμου Θεοδωρίας τῆς Ἀρτης, ἔχον 153 κατ. [M. Σ.]

Καλέντζα. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον περ. 14 ὥρ. ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ κατοικούμενον ὑπὸ 80 οἰκογενειῶν χριστ. [N. Σ.]

Καλέσσα. Χωρ. τῆς Κρήτης, ἐν τῷ δήμῳ Ἀρ. Μύρωνος τῆς ἐπ. Μαλεβιζίου, ἔχον 404 κατ. [N. Στ.]

Καλεσμένον. Χωρ. τοῦ δήμ. Καρπενησίων κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ Καρπενησίου εἰς ἀπόστ. ὥρων 3. Κάτ. 461.

Καλή (Kall). Ἐπιθετον τῆς Δουργᾶς (βλ. λ.) σημαίνον σκοτεινὴν, μέλαινα.

Καληδονία (Caledonia). Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Σκωτίας ἡ μάλλον ὅλου τοῦ πρὸς Β τοῦ τείχους τοῦ Σεθόρου μέρους τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Κατοικεῖτο ὑπὸ δύο φυλῶν ἡ λαῶν, τῶν Σκώτων καὶ τῶν Πίκτων, αἵτινες διετέλουν εἰς διηλεκτὴ πρὸς ἀλλήλους πόλεμον καὶ δὲν συνδιηλάσσοντο ἢ ὅπως ἐπιδρά-

μωσι κατά τῶν πρὸς Ν γειτόνων των. [Π.Π.]

Εκαλημεριάνοι. Κώμη τῆς Εὐβοίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Κοτυλαίων. Καίται ΝΑ τῆς Κύμης εἰς ἀπέστασιν 20'. Προϊόντα δημ. καρποί, ἐλαιον, οἶνο, σῦκα, μέταξα καὶ ἄπῳραι παντοίαι. Κάτ. 833.

Εκαλήνησα. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον 4 1/2 ὥρ. ΒΔ τῶν Γενιτοῦν καὶ 3 1/2 ὥρ. ΒΔ τῶν Βοδενῶν. Οἰκεῖται ὑπὸ 45 οἰκογεν. Ὁθωμ. καὶ 12 Χριστιαν. [Ν.Σ.]

Εκαλησπερζάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Κυθρηίων, μὲ 79 κατ. [Μ.Σ.]

Εκαλί (Cali). Πόλις τοῦ Κράτους Καῦκα τῆς Κολομβίας, παρὰ τὴν Δ κλιτὸν τῶν Κορδιλιερῶν. ἔχει γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, ἐμπορίον καὶ 12 743 κατ. Ἐκτίσθη τῷ 1556, καὶ καίται εἰς ὕψος 1014 μ. [Π.Π.]

Εκαλικουδάς (Λουκάς). Ἀρματοῦλός τῆς Δωριδος κατὰ τὸ 1805, καταχόμενος ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Βιτρινίτσας. Ὑπηρετοὺς τῶν σερμαίων τοῦ ὁ Δασκαλῆς καὶ ὁ Σάκκος. Διὰ τῆς ἀνδρείας τοῦ ὁ Κ. ἐν ταῖς πολλαῖς μάχαῖς, ἃς συνῆλθε μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Ἀλῆ τῆς Ἑπείρου εἶχεν ἐμπούρει τὸν τρόμον εἰς τοὺς καταδιώκοντας αὐτὸν Τούρκους καὶ τὸν φθόνον εἰς τοὺς τσάμιας Ἀλβανούς συντρόφους τοῦ, κατασφάζας περὶ τοὺς 50 ἀποσπαρματάρχας τοῦ Ἀλῆ καὶ καταστρέψας ἀμέτρητα πλήθη στρατιωτῶν τούρκων Κονιάρων καὶ Ἀλβανῶν. Ἐν τῷ τελευταίῳ πολέμῳ τοῦ κατὰ τὴν Γαβρολίμνην τῆς Ναυπάκτου ἐφόνευσε καὶ αὐτὸν τὸν ὑπερ-αγαπώμενον ὑπὸ τοῦ σατράπου τῶν Ἰωαννίνων Πάσιον Κολώνιαν συμπολεμιστὴν τοῦ Μέρζου-Μπόνιου. Οἱ Τουρκαλθανοὶ εἶχον τότε ἐπὶ κεφαλῇ των τὴν μουσελίμνην τῆς Ναυπάκτου. Ὁ Κ. μετὰ τῶν δύο του μουλκουζι-δων Σάκκου καὶ Δασκαλῆς εἶχεν δχυρωθῆ εἰς τρεῖς διαφόρους θέσεις καὶ ἐμάχοντο ἐπὶ ἐλακλήρους ἡμέρας πρὸς τρισμυριοὺς περίπου ἐχθρούς των. Τέλος δὲ ὅμως οἱ περὶ τὸν Σάκ-κον Ἀλβανοὶ ἰδόντες καταστραφένους ὑπὸ τοῦ Κ. τοὺς δημοφίλους των, δυσχερестήθησαν καὶ πυροβολήσαντες ἐκ τοῦ προγύωμάτος των κρυφίως, ἐδόλφονησαν τὸν Κ. [Κ.Δ.Κ.]

Εκαλιάνη Πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Στυμφαλίας. Εἶνε χωρίον πενιχρὸν κείμενον εἰς τὸν μυχὸν κοιλίας σχηματιζομένης κατὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπορείας τῆς Ζήφειας (Κυλλήνης). Ἀπέχει 3 ὥρ. ἀπὸ Μπάσι καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 305 κατοίκων.

Εκαλιανή. 1) Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 6 1/2 ὥρ. ἀπὸ Γρεβενῶν, ἔχον δὲ κατ. 300 Χριστιαν., δύο ἐκκλησίας καὶ σχολεῖον ἀρρένων. — 2) Τοιολίκιον τῆς Μακεδονίας ἐκ τῶν Ῥουμλοῦνι ἢ Γρακοχωρίων (μεταξὺ τῶν ποτ. Γάλλικου καὶ Ἀλιάκμονος), κατοικ. ὑπὸ 50 οἰκογεν. Χριστιαν. [Ν.Σ.]

Εκαλζάο (Callao). Παράλιος πόλις τοῦ Περού, τὸ σπουδαιότερον ἐπίνειον τῆς δημοκρατίας ταύτης, κειμένη 11 γμ. Α τῆς πρωτεύουσας Λίμας, μὲ 0' ἢς συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου, καὶ ἐπὶ τοῦ θρωονομου κόλπου. ἔχει 38 502 κατ. Κύριον ἀντικειμενὸν τοῦ ἐμπορίου εἶνε ἐκτὸς τῶν πολυτίμων μετάλλων τὸ γούανον. [Μ.Σ.]

Εκαλατζίκ. Κιομέπολις τῆς διοικήσεως Γαγγρῶν ἐν τῇ τοπαρχίᾳ Κατταμανῆς τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας, κειμένη 36 γμ. Ν τῶν Γαγγρῶν καὶ 1 γμ. ἀπὸ τῆς ἀριτ. ἐχθρῆς τοῦ Ἄλως. ἔχει 4000 κατ. τοὺς πλείστους γεωργούς. [Μ.Σ.]

Εκαλεγόνε Χωρ. τοῦ δήμου Λευκαδίων ἔχον 127 κατ. [Μ.Σ.]

Εκαλιγαύλας (Gaius Caesar Calligula). Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ ἀρχας 37—41 μ.Χ. Ἐγενν. τῇ 12 μ.Χ. υἱὸς τοῦ Γερμανικοῦ καὶ Ἀγριππίνης τῆς πρεσβυτέρας, ἐπαινομα-σθῆ δὲ Κ., ἥτοι ὑποβημάτιον ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ Ῥήνου σταθεμεύοντων στρατιωτῶν, διότι δια-μένων ἀπὸ τοῦ 14 ἐν τῇ ἐκεῖ στρατοπέδῳ παρὰ τῷ πατρὶ τοῦ, ἐφέρει στρατιωτικὰ ὑπο-δήματα. Μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ μετέβη εἰς Συ-ρίαν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ εἶχε παρὰ τῇ μητρὶ καὶ ὑπερον, ἐξοριθείσης ταύτης, παρὰ τῇ προαμμῇ τοῦ Λιβία καὶ τῇ μάμμη τοῦ Ἀντωνία, εἰκοσαέτης δὲ ἐστάλη παρὰ τῇ ἐν Καπρεαῖς Τιβερίῳ. Τοῦτον κατήρρωσε διὰ κολακείας νὰ προσοικειωθῇ, ὥστε καὶ τὴν ὁμότητα αὐτοῦ διέφυγε καὶ μετὰ τὸν φθόνον τοῦ (εἰς ὃν ἦτο συμμετοχὸς ὁ Κ.) ἀνῆλ-θεν εἰς τὸν θρόνον (37). Κατὰ τοὺς πρώτους 8 μῆνας ἐκυβέρνησε μὲ συνέτην· ἀφ' οὗτο ὅμως ἠθέλησε σθεναρῶς, ἐγένετο ἀσπλαγγνότατος καὶ ἀσελγέστατος τύραννος, χιλιάδας ἀνθρώ-πων θανατώσας μόνον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν φθόνον ἢ καὶ ἵνα ἀρπάσῃ τὴν περιουσίαν των, ἐπατάλησε τὸν μέγαν ὑπὸ τοῦ Τιβερίου κατα-λειφθέντα θησαυρὸν κατ' ἄφροναν τρόπον καὶ ἐξετράπη εἰς πᾶν δυνατὸν πάθος. Ἦ παρ-φροσύνη τοῦ ἐφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἐκήρυξεν ἑαυτὸν θεόν καὶ ᾤθελε τὸν ἵππον τοῦ νὰ διορίσῃ ὑπάτον. Εἶχε δὲ ἥδη ἀποφασίσῃ νὰ θανατώσῃ πλείστα μέλη τῆς συγγλήτου καὶ τῆς τάξεως τῶν ἱπποτῶν, ὅτε αἰφνης ἐφρονεύθη ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων κατὰ Ἰα-νουάριον 41. [Π.Ε.Α.]

Εκαλιθάνας (Kallidāna), ἡ δάνα (δούλας) τῆς θεᾶς Καλῆς ἢ Δευρυγᾶς (βλ. λ.). Κύριον ὄνομα πολλῶν ποιητῶν τῆς Ἰνδικῆς. ἐν τῇ καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου δραματικοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἤκματε πιθανώτατα περὶ τὸ τέλος τῆς Β' ἢ τῆς ἀρχῆς τῆς Γ' μ.Χ. ἐκατονταε-τηρίδος. ἐγένετο δὲ γνωστός τὸ πρῶτον ἐν Εὐρώπῃ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀρίστου τῶν δραματικῶν αὐτοῦ πειρημάτων, τῆς Σακούντα-λας, εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν μεταγλωττισθεί-

σης υπό του Τζώνς (1789). Ἡ γυνῶσις τοῦ δράματος τοῦτου ἐξεγείρασα τὸν θαυμασμὸν τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐξῆψε τὸν ζῆλον αὐτῶν εἰς τὴν ἐρευναν καὶ μελέτην τῆς δραματικῆς τῶν Ἰνδῶν φιλολογίας. Τοῦ Κ. σώζονται καὶ ἑτέρα δύο δράματα *Vikramorvasi* καὶ *Malavikāgnimitra* καὶ πολλὰ λυρικά καὶ ἐπικά ποιήματα. [Κερ.]

Κάλικατ (*Kalikāt* ἢ *Kalikūt*). Παράλιος πόλις ἐν τῇ διαμερισματικῇ Μαλαβάρ τῆς Ἰνδοβρεταν. τοποτηρητικῆς Μάδρας. Ἀλλοτε ἀνωκερά πρωτεύουσα εἰδικοῦ κράτους, παρῆλμασαν εἶτα. Ἐνταῦθα εἰς τὸν Βάσκον δὲ Γάμα Πορτογάλοι ἐπάτησαν πρῶτην φοράν τὸ Ἰνδικὸν ἕδαφος τῇ 18 Μαΐου 1482. Εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀνήκει ἡ πόλις ἀπὸ τοῦ 1790. Ἔχει νῦν 65710 κατ. (1891). [Μ.Σ.]

Κάλικατσαζά. Κώμη τῆς Χίου ἀνήκουσα εἰς τὰ λεγόμενα Μαστιχοχώρια καὶ ἔχουσα 2000 κατ. [Μ.Χ.]

Κάλινον. Δύο χωρία τῆς Μακεδονίας, ἀπέχοντα 7 1/2 ὥρ. ἀπὸ Βιτωλίου. Τὸ μὲν Ἄνω Κ. ἔχει 246 κατ. χριστιαν., τὸ δὲ Κάτω Κ., ἀπέχον τοῦτου 1 1/2 ὥρ., 78 κατ. [Ν.Σ.]

Κάλις ἢ Κάλις. Ποταμὸς τῆς σουηδικῆς Λαππωνίας, σχηματίζων περὶ τοὺς 80 καταρράκτας καὶ γυνόμενος μετὰ ῥοῦν 440 χμ. εἰς τὸν Βοθνιακὸν κόλπον. [Μ.Σ.]

Κάλιον. Χημικὸν στοιχεῖον ἐκ τῶν μεταλλῶν, σύμβολον ἔχον Κ καὶ ἀτομ. βάρος 39. Καθαρὸν οὐδέποτε εὐρίσκεται ἐν τῇ φύσει, αἱ ἐνώσεις ὅμως αὐτοῦ εἶναι ἀφθονοί. Ἐκ τῶν περιεχόντων αὐτὸ ὀρυκτῶν βεβαιοχόωτερα εἶναι ὁ καρναλλίτης, ὁ καινίτης, ὁ σολβίτης, ἀποτελεῖ δὲ τὸ Κ. οὐσιώδεις συστατικὸν τῶν φυτῶν, ὧν εὐρεται ἐν τῇ τέφρᾳ, περιεχούση μεγάλαν ποσότητα καλιούχων ἐνώσεων καὶ ἰδίως ἀνθρακικὸν κάλιον (ἡ τέφρα τῆς ἐλάτης 3. 4 % , ἡ τῆς δρυὸς 8. 4 % , ἡ τῆς φηγῆς 16. 4 % , ἡ τῆς πεύκης 17 %), ἃς ἐν διαλύσει ἀπορροφῶσι τὰ φυτὰ ἐκ τοῦ ἕδαφους. Καὶ εἰς τὰ θαλάσσια δὲ φυτὰ ὑπάρχει Κ. καὶ εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ εὐρίσκεται ἀποτελοῦν τὰ 0,00025 αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ζωικῇ ὀργανισμῷ. Παρασκευάζεται συνήθως διὰ τῆς μέχρι σφοδρᾶς πυρακτώσεως θερμάνσεως στενοῦ μιγματος ἀνθρακικοῦ καλίου καὶ ἀνθρακος, ὅτε παράγονται Κάλιον καὶ δεξείδιον ἀνθρακος. Εἶνε δὲ τὸ Κ. μεταλλικὸν λευκὸν ὡς ὁ ἀργυρος, εἰδικὸν βάρους 0,865 (ἐπιπλέει ἀπὸ τοῦ ὕδατος)· ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ εἶνε λίαν ἀπαλὸν, εἰς 0° δὲ γίνεται τραγὺ καὶ εὐθραστον· τήκεται εἰς 63. 5°, βράζει εἰς 720°, ἀτμοῦς δ' ἔχει πρασίνοισι ὑποκωανίζοντας. Εἰς ζῆρὸν ἀέρα ἐκτεθειμένον ἀπόλλυσι τὴν μεταλλικὴν αὐτοῦ λάμψιν, μεταβαλλόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς δεξείδιον Κ., εἰς ὑγρὸν δὲ ἀέρα αὐθερμαίνεται, ἐνίοτε καὶ μέχρι θανάφλέξεως, καὶ μεταβάλλεται εἰς λευκὸν ὕδρο-

δεξείδιον Καλίου, ἐπὶ δὲ τοῦ ὕδατος ριπτόμενον ἀποσυνθίεται αὐτό, ἀναφλέγεται δὲ τὸ Κάλιον καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὕδατος ὑδρογόνον. Διὰ ταῦτα τὸ Κ. φυλάττεται ὑπὸ πετρελαίου. Ὁμοίως ἐννοῦται ὀρυκτικῶς μετὰ παραγωγῆς φωτὸς καὶ θερμότητος τὸ Κ. μετὰ χλωρίου, θείου καὶ ἄλλων ἀμετάλλων. — Μετ' ὀξυγόνου τὸ Κ. ἐννοῦται κατὰ τρεῖς ποσοτικὰ ἀναλογίας, σχηματίζον τὸ λευκὸν δεξείδιον Κ., Κ₂O, ὅπερ μυχθὲν μεθ' ὕδατος μεταβάλλεται μετὰ συριγμοῦ ὡς ἀπὸ πετυρακτωμένου σιδήρου εἰς ὑδροδεξείδιον Κ., τὸ ὑποδεξείδιον Κ., Κ₂O, ἐνώσιν λίαν ἀσταθὴ, καὶ τὸ ὑδροδεξείδιον ἢ καυστικὸν κάλι, KOH. Τὸ σῶμα τοῦτο παραγόμενον εἰς μεγάλας ποσότητας δι' ἀποσυνθέσεως τοῦ ἀνθρακικοῦ Κ., τυγχάνει ἐκτεταμένης ἐφαρμογῆς. Εἶνε λευκόν, κρυσταλλῶδες, εὐτήκτον, λίαν εὐδιάλυτον εἰς ὕδωρ· ἔχει σφοδρᾶς ἀλκαλικὴν ἀντιδρασίν, γεύσιν θριμνέως καυστικὴν, καταστρέφει δὲ διαδιδρωσικὴν τὴν ἐπιδερμίδα καὶ πάντα ὀργανικὸν ἱστόν· ἐφαρμόζεται ὡς ἐντονον καυτήριον (*Lapis causticus*), εἰς τὴν σαπωναποποίησιν κτλ. — Μετὰ χλωρίου τὸ Κ. ἀποτελεῖ τὸ χλωριούχον Κ., KCl, ὅπερ ὡς ὀρυκτὸν (σολβίτης) εὐρεται ἀφθονον ἐν Στασφόρτῃ, ὡς καὶ ἡνωμένον μετὰ χλωριούχου μαγνησίου (καρναλλίτης)· ἀποτελεῖ κυδιόεις κρυστάλλους τηκόμενους εἰς 734°, ἐφαρμόζεται δὲ πρὸς παρασκευὴν ἄλλων ἀλάτων τοῦ Κ., ἐν τῇ ὑαλοποιᾷ κλ. — Τὸ βρωμ. οὖχον Κ., KBr, στερεὸν εὐδιάλυτον εἰς ὕδωρ, εἰδ. βάρους 3. 4, τηκόμενον εἰς 700°, ἔχει ἐκτεταμένην ἐφαρμογὴν ἐν τῇ ἱατρικῇ, ἰδίως κατὰ τῶν νευρικών διαταράξεων, τῆς ἀπνίας κτλ. — Ὁμοίως τὸ ἰωδ. οὖχον Κ., KI, ἐφαρμόζεται ἐν τῇ ἱατρικῇ (σύφιλις, χειράδες), πολλῶν μᾶλλον ὅμως εἰς τὴν φωτογραφίαν. — Τὸ κυαν. οὖχον Κ., KCN, εἶνε οὐσία λευκὴ εὐτήκτος ὑγροσκοπικὴ, εἰς κύβους κρυσταλλομένη, ἐξ ἧς τῇ ἐπιδράσει ὑγροῦ ἀέρος ἐκπέμπεται ὑδροκυανικὸν δέξυ, δηλητηριώδες αἰετὶ, χρησιμεύουσα εἰς τὴν φωτογραφίαν καὶ τὴν γαλβανοπλαστικὴν. — Μετὰ θείου τὸ Κ. σχηματίζει πλείονας ἐνώσεις, ὧν γνωστότερα τὸ μονοθετιούχον Κ., K₂S, κρυσταλλοῦμενον εἰς ἄγρια πρίσματα, ὑγροσκοπικώτατα, οὗ τὸ διάλυμα διαλύει θείον. — Ἐκ δὲ τῶν ἀλάτων τοῦ Κ. ἐπισημώτατα εἶναι 1) Τὸ ἀνθρακικὸν Κ., K CO₃, γνωστότερον ὑπὸ τῷ ὀνόματι σάσσα. Ὡς ἐλέγχον ἀνωτέρω εὐρεται ἐν τῇ τέφρᾳ τῶν φυτῶν, ἧς ἐκχυλίζουμένης διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ διηθημένης ἐξατμίζεται ἡ ἀγροαία πτάσσα, περιέχουσα καὶ ἑτέρας προσμίξεις, ἐξ ἧς διὰ νέας κατεργασίας λαμβάνεται ἡ κεκαθαρμένη πτάσσα· κοινότερον ὅμως ἐξάγονται ἡ πτάσσα καὶ τὰ ἄλλα τοῦ Κ. ἄλατα ἐκ τῶν καλιούχων ὀρυκτῶν τοῦ Stassfurt καὶ τῆς Γαλιτίας. Εἶνε κόνις λευκὴ, διαρρέουσα ἐν τῇ ἀέρι, γεύσεως καυ-

στικῆς, σαπωνοειδοῦς, ἀντιδράσεως ἀλκαλικῆς, λίαν εὐδιάλυτος εἰς ὕδωρ, σήμερον δὲ χρησιμοποιεῖται σχεδὸν μόνον ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς βοττανικῆς ὕλης (κρυστάλλου). Διὰ διοχετεύσεως διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός διὰ διαλύματος ἀνθρακικοῦ Κ. παράγεται τὸ διττανθρακικὸν Κάλιον, KHCO_3 . 2) Τὸ νίτρινον Κ. ἢ νίτρον, KNO_3 , ἄλλας ἀφθόνως διασπαρμένον ἐν ταῖς ἀνωτάτοις στρώμασι τοῦ ἐδάφους, ἐνταχρὺ δὲ καὶ ἐξανθιζόμενον ἐξ αὐτοῦ (ἐν Ἰνδίας, Αἰγύπτῳ κτλ.). Βιομηχανικῶς παράγεται σήμερον δι' ἀποσυνθέσεως τοῦ ἐλκωτέρου νιτρικοῦ νατρίου (νίτρου Χ'λῆς) καὶ ἀντικαταστάσεως ἐν αὐτῷ τοῦ Κ. ἀντὶ τοῦ νατρίου. Ἀποτελεῖ μεγάλους ἐξαπλεύρους κρυστάλλους· εἰς 100 μ. ὕδατος 100⁰ διαλύονται 244 μ. νίτρου, εἰς 0⁰ δὲ μόνον 13 μ. Θερμινόμενον μετ' εὐφλέκτων σωμάτων καὶ δὴ ἀνθρακός ἀποβάλλει τὸ δξυγόνον αὐτοῦ ὅπερ προξενεῖ ζωηρὰν καυσίαν ἐπὶ τῆς ἰδιότητος δὲ ταύτης βασιζέται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νίτρου εἰς τὴν πυρίτιδα (βλ. λ.) καὶ τὰ πυροτεχνήματα· ἐν τῇ ἱατρικῇ δ' ἐφαρμόζεται ὡς διουρητικόν. 3) Τὸ χλωρικόν Κ., KClO_3 , σχηματίζει λεπτά ἄχρσα φυλλίδια, δυσδιάλυτον εἰς ψυχρὸν ὕδωρ· θερμινόμενον ἀποδίδει δξυγόνον, δι' ὃ ἐφαρμόζεται εἰς παρασκευὴν τοῦ ἀερίου τούτου· ἐφαρμόζεται προσ- ἐτι εἰς τὰ σπυδικὰ καλούμενα πυρεῖα (βλ. λ.), ἐτι δὲ ἐν τῇ βαφικῇ καὶ τυπωτικῇ καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ κατὰ τῶν παθήσεων τῶν οὐλῶν, τῆς τηρηθῆναι τῶν δέντρων καὶ κατὰ τῆς διαφωτιστικῆς.

Περὶ τοῦ Θεϊικοῦ, δῖξει κοῦ καὶ τρυγικοῦ Κ. βλ. τὰ ἀρθρα Θεϊικὸν δξῦ, Ὁξεικὸν δξῦ, Τρυγικὸν δξῦ. Ὁμοίως περὶ τοῦ μαγγανικοῦ καὶ ὑπερμαγγανικοῦ, τοῦ χρωμικοῦ καὶ διχρωμικοῦ Κ. βλ. Μαγγάνιον, Χρῶμιον. Περὶ δὲ τοῦ πυριτικοῦ Κ. βλ. "Γαλός ὑγρά.

Ηκαλιουβίγγα. Ἐπαρχία τῆς Αἰγύπτου Β τοῦ Καίρει, καταλαμβάνουσα τὴν κορυφὴν τοῦ βέλτου τοῦ Νεῖλου. ἔχει ἐμβ. 842 τχμ. μετὰ 205 380 κατ. (1887) καὶ πρωτεύουσαν Βενχά-ἐλ-Ἀσλ. [Μ.Σ.]

Ηκαλιςα (πολὼν. Kalisz). Πρωτεύουσα τοῦ ἐρμωνίου κυβερνεῖου (11374 τχμ. μετὰ 828 640 κατ.) τῆς Ῥωσσίας, κειμένη ἐπὶ τῶν γερμανικῶν συνόρων ἐν λαμπρῇ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Πρώτου. ἔχει 20 210 κατ. καὶ σπουδαίαν ὑφαντουργίαν, εἰς δὲ ἔδρα καθολικοῦ ἐπισκόπου καὶ ἐγένετο γνωστὴ διὰ τὴν ἐνταῦθα νίκην τῶν ὑπὸ τὸν Δούστον Πολωνῶν κατὰ τῶν Σουηδῶν, 18/29 Ὀκτ. 1706, καὶ διὰ τὴν συνθήκην μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Γερμανίας, 16/28 Φεβρ. 1813. [Μ.Σ.]

Ηκαλιτζακού. Κοινὴ ὀνομασία τοῦ Φαλακροκόρακος.

Ηκαλίφης. Βλ. Χαλίφης.

Ηκαλιφορνία. Χώρα ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τῆς Β Ἀμερικῆς ἐπὶ τοῦ Βιρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐκτεινομένη μεταξὺ 42⁰ καὶ 22⁰ 52' 8" (ἀκρωτ. Ἀγ. Λουκά) Β μήκους, διαιρουμένη δὲ εἰς δύο τμήματα, τὸ νότιον, τὴν Παλαίαν ἢ Κάτιν Κ., ἀνήκουσαν ὡς τοπαρχίαν εἰς τὴν Μεξικανικὴν Συμπολιτείαν, καὶ τὸ βόρειον, τὴν Νέα ἢ Ἀνω Κ., ἀποτελοῦν μέρος τῆς Βορειοαμερικανικῆς Συμπολιτείας.

1. Ἡ Παλαία Κ. εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακρὰ καὶ στενὴ γεωσύνθετος, ἔχουσα ἐμβ. 143 692 τχμ. καὶ 31167 κατ. (1890), χωριζομένη δὲ ἀπὸ τῆς Στερεας διὰ τοῦ κόλπου τῆς Κ. Εἰς αὐτὴν ἀνήκουσι καὶ τινες νῆσοι ἐν τῷ Εἰργῶν. Ὠκεανῷ καὶ τῷ κελπῶ. Εἶνε ὁρεινὴ χώρα, εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἡμνώδης· εἰς μέρη τινὰ ἕμως (πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ εἰς κοιλάδας τινὰς) πολὺ εὐρροος. Ἐκτός τοῦ αἵτου καὶ ἀραβικοῦ εὐδοκίμουσι αἱ ὑπὸ τῶν ἱεραποστόλων ἐγκλιματισθεῖσαι θπῶραι, πρὸ πάντων δὲ ὁ σῖνος. Τὸ κλίμα εἶνε ὑγιεινὸν ἀλλὰ στεγνόν καὶ κατὰ τὸ θέρος θερμότατον. Ὁ πλεῖστος τῆς χώρας συνίσταται κυρίως εἰς τὰ μέταλλα, χρυσόν, ἀργυρὸν, ὀδράγγυρον, χαλκόν, μόλυβδον κλπ., εἰς δὲ τὰς παραλίας ἀλιεύονται κοράλια καὶ σπόγγοι. Οἱ κάτοικοι εἶναι κατὰ μέγα μέρος Ἰνδοί. Πρωτεύουσα τῆς τοπαρχίας εἶνε La Paz, ὅπου ἀπεβίβασθη ὁ Κορτέζ τῷ 1535.

2. Ἡ Νέα Κ. παρεχωρήθη τῷ 1848 ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ εἰς τὴν Βορειοαμερ. Συμπολιτείαν, εἰς ἣν ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1850 ὡς αὐθιγὸς πόλις καὶ πόλις. ἔχει δ' ἐμβ. 410 140 τχμ. καὶ 1 208 130 κατ. (1890), μεταξὺ τῶν ὁρίων 11437 μαῦροι καὶ μιγάδες, 71681 Σιναι καὶ 12455 Ἰνδοί. Κεῖται μεταξὺ Ὀρεγῶν, Νεβάδας, Ἀριζόνας, Κάτω Κ. καὶ τοῦ Εἰργῶν. Ὠκεανοῦ, καὶ διατέμνεται ἀπὸ βΔ πρὸς ΝΑ ὑπὸ δύο ὁρεινῶν, τῶν Παραθαλάσσιων Ἀλπεων (Coast Range) καὶ τῆς Χιονοσκεπούς Ἀλύσεως (Sierra Nevada), ὧν ἡ μὲν φθάνει μέχρι 2590, αἱ δὲ μέχρι 4404 μ. (Whitney ὄρος). Τὸ μεταξὺ τῶν ἀλύσεων τούτων κέντρον τῆς Κ. διαρρέεται ὑπὸ τῶν ποτ. Σακραμέντου καὶ Ἀγ. Γωακίμ, ἡνωμένων ἐν τῷ μέτῳ καὶ ἐκβαλλόντων εἰς τὸν κελπὸν Ἀγ. Φραγκίσκου. Ἐκτός τοῦ κεντρικοῦ τούτου μέρους διακρίνονται α') τὸ παράλιον μέρος μετὰ μικροτέρων ὁρεινῶν καὶ εὐφρωτάτων κοιλάδων, περ. 109 χιλ. τχμ., β') τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πολιτείας, περιλαμβάνον τὴν χώραν τῆς Σιέρρας Νεβάδας, γ') τὸ πρὸς Β τοῦ 42⁰ κείμενον μέρος, ἔχον τραχὺ κλίμα ἀλλὰ καὶ εὐρροὺς κοιλάδας, δ') τὸ ὑψιπέδον πρὸς Α τῆς πολιτείας μεταξὺ 34⁰ καὶ 42⁰ Β πλάτους, ἐντελὲς ἀγρόν, καὶ ε') ἡ ἐπὶ τῶν ΝΑ συνόρων ἀλατοῦχος ἐρημὸς τοῦ Κολοράδου ποτ. Τὸ κλίμα

τῆς παραλίου Κ. εἶνε γλυκύτατον, ἐν Ἀγ. Φραγκίσκῳ σπανίως τὸ θερμότετρον δεικνύει πλέον ἢ 21⁰ καὶ μᾶλλον ἢ 4⁰ ᾿Ρ. Αἱ διαφοραὶ τῆς θερμοκρασίας εἶναι μὲν ἐπαυσιμότεραι ἐν τῷ κεντρικῷ μέρει, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα τὸ κλίμα εἶνε ὑγρινόν. Ἀνάλογος δ' εἶνε καὶ ἡ πλουσία γλωφίς τῆς χώρας. Τὰ ὑψηλότερα μέρη καλύπτονται ὑπὸ δασῶν ἐν οἷς καὶ τα γιγάντια δένδρα τοῦ γένους Οὐασιγκτιωνείας. Εἰς τινα νότια μέρη τὰ δημητριακά ἐπιτρέπονται δύο συγκομιδαὶ τὸ ἔτος· εὐδοκίμοῦσι δ' ἐνταῦθα φεῖνικες, ἄμυγδαλαί, ἐλαταί, βάμβαξ, καπνὸς καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀμπέλος, ἥτις προσέλαβε καταπληκτικὴν διάδοσιν ὥστε τῷ 1889—90 ἐξήχθησαν 554 000 ἑκατολίτρα. Ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν σίτου ἡ Κ. κατέχει τὴν τετάρτην θέσιν μεταξὺ τῶν βορειοαμερικ. πολιτειῶν, ὡς πρὸς τὴν τῆς κριθῆς ὅμως τὴν πρώτην. Μεγίστη εἶνε καὶ ἡ κτηνοτροφία τῶν προβάτων, παράγει δὲ ἡ Κ. πλείοτερον μαλλίον ἢ ἄλλη τις τῶν πολιτειῶν. Ἄγρια ζῶα εὐρίσκονται ἐν Ἀρθονίᾳ, μεταξὺ αὐτῶν δὲ καὶ ἡ φοδερὰ φαῖα ἀρκτοε, ἐπίσης δὲ ἰχθύες ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τοῖς ποταμοῖς, ἀστακοί, ὄστρεα κτλ. Ὁ πλοῦτος τῆς Κ. εἰς μέταλλα εἶνε ἀνεξάντητος. Γνωστὸν τυχάνει ὅτι τῷ 1848 ἀνεκαλύθησαν τὰ πλούσια εἰς χρυσὸν στρώματα καὶ ἐξ ἑλίων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου συνέρρευσαν χρυσοθήραι. Ἄν δὲ καὶ ἡ σημερινὴ συστηματικὴ ἐκμετάλλευσις δὲν παράγει πλέον τα μεγάλα ποσὰ τὰ ὅποια τότε ἐκ τῆς προχειροῦ καὶ ἐπιπολαίου συλλογῆς συνελέχθησαν, οὐχ ἥττον ἡ ἐτησία παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκατομμ. δολλαρίων. Μετὰ τὸν χρυσὸν εὐρίσκεται αἰθάνος καὶ ὁ ὑδάργυρος, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μέταλλα, ἀργυρὸς, χαλκός, νικέλιον, λευκόχρυσος, λιθόθρακες κα. δὲν ἐλλείπουν· ἐκ τῆς θαλάσσης δὲ ἐξάγεται πολὺ ἄλας. Ἡ βιομηχανία κατεργάζεται βάμβακα, μαλλίον, μέταξαν, παράγει μηχανάς, σάκχαρον κλ., τὸ δὲ ἐμπόριον διὰ τῶν ἀμερικανικῶν γραμμῶν μετὰ τῆς Ἀσίας καὶ Ν Ἀμερικῆς καὶ διὰ τῶν σιδηροδρόμων μετὰ τῶν Ἀ πολιτειῶν (δίκτυον ἐντὸς τῆς Κ. 4899 χμ.) ἀνεπτυχθὴν μεγάλως. Κέντρον τοῦ ἐμπορίου εἶνε ἡ πρωτεύουσα Ἀγ. Φραγκίσκος. Ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Συμπολιτείας ἀντιπροσωπεύεται ἡ Κ. ὑπὸ 2 γερουσιαστῶν καὶ 7 βουλευτῶν. [Μ.Σ.]

Καλιφορνέας κόλπος. Κόλπος τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, κατὰ τὴν Ἀ παραλίαν τῆς Β Ἀμερικῆς, μεταξὺ τῆς μακρᾶς χερσονήσου τῆς Κάτω Καλιφορνέας καὶ τοῦ μεξικανικοῦ Κράτους τῆς Σανέρρας. Λέγεται καὶ Ῥοδόχρουν ὁ ἄλγας, ἐκ τῶν ἐρυθρῶν ὑδάτων τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκβάλλοντος Ῥιζ-Κολοράδο, ἡ ἐκ τῶν ἐκ κραλίων ὑδάτων, ὧν εἶνε πλήρης. Εἰς τὰς ἀκτὰς αὐτοῦ ἀλιεῦνται κοράλλια καὶ μαργαρίται. Ἔχει μῆκος 1120 χμ. καὶ πλάτος 110—240 χμ.

Κάλλκ. Πόλις τῆς Παραρρηγίου Πρωσίας ἐν τῷ νομῷ Κολωνίας, συνεχόμενη μετὰ τῆς ἀπέναντι τῆς Κολωνίας κειμένης πόλεως Δούτης. Ἔχει 13 555 κατ. (1890) καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Καλικάν-Θερὲ ἢ Τέτσοβον. Πόλις τῆς βορείου Μακεδονίας ἀπέχουσα 13 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Κριτόβου καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν πρὸς βορρᾶν ὑπορείων τοῦ Σκέρδου ἐπὶ τερπνῆς καὶ εὐαέρου θέσεως. Ταύτην διέρχονται τρεῖς ῥυακὲς οἵτινες ἐκ τῶν πρώτων σχηματίζουσι τὸν Ἀξιὸν ποταμόν. Ἐνεκα τῶν ἐπ' αὐτῶν γεφυρῶν ὀνομασθῆ Καλικάν-Θερὲ. Οἰκεῖται ὑπὸ μικτοῦ πληθους τοῦ Χριστιανῶν, Μωαμεθανῶν, Ἀλβανῶν, Ἀθιγγάνων καὶ Σέρβων ἀνερχομένων εἰς 20 χιλ. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἔχει τὸ κέντρον τῆς ἡ Σερβικῆς Ὀμλαδίνᾳ ἐκπέμπουσα τοὺς διδασκάλους τῆς ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν. Εἶνε ὀνομαστή διὰ τὰ εὐγευστα καλλίαν εὐμεγέθη μήλα.

Καλικάνε. Κοινὴ ἐνομοσχία Ῥόμβου τοῦ κοινοῦ.

Κάλλκαρ (Ἰωάννης ὁ ἐκ Κάλλκαρ). Περιφημος ζωγράφος γενν. τῷ 1500 ἐν Κάλλκαρ μικρᾷ πόλει πλησίον τῆς Κλέβης (ἐν τῇ Παραρρηγίῳ Πρωσίᾳ), σπουδάζας ἐν τῇ πατρίδι του, ὅπου ὑπῆρχε σχολὴ ζωγράφων πρότυπον ἔχουσα τὴν παλαιὰν φλαμανδικήν, ἀλλὰ κυρίως ἐν Ἰταλίᾳ παρὰ τῇ Τιτιανῷ, ἀποθανὼν δὲ καθὼς λέγεται, τῷ 1546 ἐν Νεαπόλει. Ὑπῆρξεν εἰς τὴν διαπρεπεστέραν μνητῶν τοῦ Τιτιανοῦ, ἐκ τῶν ἔργων δὲ αὐτοῦ φημίζονται πρὸ πάντων μία θεηολογοῦσα Παναγία (ἐν Μονάχῳ) καὶ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ τὴν ὅποιαν κατέχων ὁ Ῥοῦδς ἐξέρει μεθ' ἑαυτοῦ καθ' ἑλᾶς τὰς περιηγήσεις του (νῦν ἐν Βιέννῃ). [Β.Ε.]

Καλικίς ἢ Κιλικίς ἢ Κουκουσί. Χωρίον τῆς Μακεδονίας κείμενον ἐπὶ κλιτύος ὁφου τινὸς μεταξὺ Διόρνης καὶ Θεσσαλονίκης ἥς ἀπέχει πρὸς Β ὥρ. 6. Ἀριθμῆι περὶ τὰς 380 οἰκογενεῖας χριστιανικὰς καὶ θωμανικὰς καὶ χρησιμεύει ὡς ἐστία τοῦ βουλγαρισμοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην.

Καλικούττα Πρωτεύουσα τῆς ἰνδοβρετανικῆς τοποτηρηθείας Βεγγάλης καὶ ὅλου τοῦ Ἰνδοβρετ. Κράτους, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστ. ὁχθῆς τοῦ Οὐγγλῆ, τοῦ κυριωτέρου δυτικοῦ βραχίονος τοῦ Γάγγου, 150 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἔχει 840 130 κατ. (1891) καὶ διαιρεῖται εἰς 8 τμήματα, τὴν Μελανίαν πέλιν, τὴν Λευκὴν καὶ τὸ φρούριον Γουλιέλμου, ὡς καὶ πολλὰ προάστεια. Ἡ κυρίως ὑπὸ Εὐρωπαίων κατοικουμένη Λευκὴ πόλις μετὰ τῶν μεγάλων κτιρίων (ἀνακτόρων τοῦ Ἀντιβασιλέως, Δημαρχείου, Ἀνωτάτου δικαστηρίου, ναοῦ τοῦ ἁγ. Παύλου κτλ.) καὶ μνημείων δωμαϊκῆς πρὸς εὐρωπαϊκὴν πόλιν· τούναντίον δὲ ἡ Μελανία πόλις, ἐνδιαίτημα τῶν Ἰθαγενῶν,

χει στενός και διαθάρους έδους. Έχει δὲ πανεπιστήμιον, διάφορα άλλα σχολεία, τὸν ὠριότατον τοῦ κόσμου βιβλιοθήκην, ἀστεροσκοπεῖον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, μεταξὺ τῶν ἐπειῶν καὶ ἡ περιφημὸς Ἀσιατικὴ λεγόμενη, καὶ εἶνε ἡ σημαντικωτάτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἀσίας, εἰς ἣν προσεγγίζουσι κατ' ἔτος πλέον ἢ 2000 πλοῖα, ἔχουσα καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν βύμβακος καὶ κερχέρου. Ὑπάρχουσι δ' ἐν Κ. 200 νοτοὶ Ἰνδικοί, 100 τεμένη, 27 προτεσταντικαὶ καὶ 8 καθολικαὶ νοτοὶ κλ. Διὰ σιδηροδρόμων συνδέεται μετὰ τῆς λοιπῆς Ἰνδίας καὶ δι' ἀεροπολίων μετὰ τῆς λοιπῆς ΝΑ Ἀσίας, Αὐστραλίας, Ἀμερικής καὶ Εὐρώπης. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐγκατεστάθησαν τῇ 1698 παρὰ τὸ χωρίον Gowindpur, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ Κ., ἔμεινε δὲ ἀσημαντὸς τόπος μέχρις οὗτο ἰδρῶθη περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὸ φρούριον Γουλιέλμου καὶ ἐγένετο ἡ Κ. κέντρον τῆς ἀγγλικῆς δυνάμεως. [Μ.Σ.]

Ελλάδα της. Ὀρυκτὴν ἀμφοτον, ἀλαμπὰς σχεδὸν καὶ ἀδιαφανές, οὐρανόχρουν μέχρι βαθείως κυανόχρουν, ἔχον σκληρότητα 6 καὶ εἰς βάθος 2, 7, ἀποτελούμενον δὲ οὐσιωδῶς ἐξ ὑδρομιγνύοντος φωσφορικοῦ θρυγίλιου, κεχωρισμένου διὰ μικρὰς ποσότητας θειοξείου σιδήρου ἢ χαλκοῦ. Αἱ οὐρανόχρου ποικιλίαι τοῦ ἀνατολικοῦ Κ., κοινῶς περὶ οὗζ, εὐρίσκονται (ὅπως ἐν Νισαπούρῃ, δυτικῶς τοῦ Ἐράτ, τιμῶνται μεγάλως ὡς λίθοι πολυτελείας πωλειδῶς χρησιμοποιοῦμενοι, ἦττενος δ' ἔξιας εἶνε ὁ εὐρωπαϊκὸς Κ. καὶ ὁ ἀπὸ τινος ἐξ Ἀμερικῆς προερχόμενος. Τὸν Κ. ἀπομιμῶνται δι' ὄρυκτον ἐλεφαντόδοντος ἐπιμελῶς χρωνομένον. [Α.Κ.]

Ελλάδα της. Κώμη τῆς χερσονήσου Παλλήνης (Κασσάνδρας) τῆς Μακεδονίας, ἀπέχουσα 1/2 τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς Γλώσσης ἢ Πισσιδίου ἀκρωτηρίου. Κατοικεῖται ὑπὸ 190 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Προϊόντα δημητρ. καρποὶ καλλίστης ποιότητος, μέλι, ρητίνη καὶ τυροί.

Ελλάδα της. Βλ. Καλαρίται.

Ελλάδα της. (Bot.) Ἐπώνυμον κατὰ τὸν Διοσκορίδην τοῦ Κρίνου τοῦ βασιλικοῦ, ἦτοι τοῦ Κρ. τοῦ παλλεύκου (Lilium candidum L.). [Θ.Χ.]

Ελλάδα της. Δημήτριος. Ἀνήκον εἰς μίαν τῶν πρωτίστων τῆς Κρήτης οἰκογενειῶν ἐγεννήθη περὶ τὸ 1803, ἀνατραφεὶς δὲ καὶ ἐκπαίδευθεις ἐν Πετρούπολει, ἀσπούδασε τὴν ἱατρικὴν ἐν Βιέννῃ ἐκράτειρας τῆς Πρωσίας. Ἐπαναστάσεως ἀσπυσε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Νικολάου νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν ἀγωνισμένην Ἑλλάδα, μετασχὼν μετ' ἀνδρείας καὶ θάρρους τοῦ ἀγώνος ἐν τῇ μάχῃ μάλιστα τοῦ Φαλλήρου ἡγούμενος σώματος Κρητῶν ἡμιμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων πληγῆς εἰς

τὸν πόδα καὶ μόνον μετὰ τὴν ἀπότισιν ἀδρῶν λύτρων ἡλευθερώθη, ἀποκοπέντος μάλιστα τοῦ ἑτέρου ὠτός τε. Διατελέσας ὑπασπιστὴς τοῦ Φαβιέρου καὶ εἰτα τοῦ Καποδιστρίου, μετέσχε μετὰ τὴν θάνατον τοῦτου ἐνεργῶς τῶν ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἀγώνων. Πρὸ πάντων ὅμως τὸ ὄνομά του ἀρρήκτως συνδέθη μετὰ τὴν ἐπαγασίαν τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843, ἥς ἡ ἐπιτυχία εἰς αὐτὸν κορυφῶς φερίλεται, δι' ἣ καὶ μεγίστων τότε, φέρων τὸν βαθμὸν συνταγματάρχου τοῦ ἱππικοῦ, ἀπῆλause τιμῶν, ἥ δὲ κατόπιν τῆς μεταβολῆς ταύτης συνελθούσα Ἑθνικὴ Συνέλευσις, ἥς διατέλεσε προύραρχος, κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῆς Συνεδρίασιν τῆς 17 Μαρτίου 1844 ἐψήφισε «διὰ τὴν ἀξιομίμητον καὶ παραδειγματικὴν αὐτοῦ διαγωγὴν εἰς τὴν Συνταγματικὴν Παλιγγενεσίαν γενικὴν αὐτοῦ καθ' ἑλὴν τὴν Ἑλλάδα πολιτικογράφειν». Τὸ 1845 ἀναγκάσθη καταλιπεῖν τὰ ἐν Ἑλλάδι ἔξιαμάτα του ν' ἀπέλθῃ εἰς τὰς Ἰονίους νήσους καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα διέμεινε ἐπὶ τριετίαν ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξέτεθη εἰς καταδιώξεις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τὸν Μάιον ὅμως τὸ 1854 σχηματισθείσης τῇ ἐπεμβάσει τῶν Μεγάλων Δυνάμεων τῆς κυβερνήσεως Μαυροκορδάτου ὁ Κ. ἀνέλαθεν ἐν αὐτῇ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, ὅπερ ἐτήρησε μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1855· κατόπιν διατέλεσεν ἐπὶ τινα χρόνον (1861) πρέσβης εἰς Παρίσιον, ἀπεβίωσε δὲ τῇ 8 Ἀπριλίου 1867, προσβλήθεις ἐν Παρίσιον ὑπὸ ἀποπληξίας καὶ μετενεχθεὶς πάσχων εἰς Ἀθήνας. [Π.ρ.]

Ελλάδα της. (Bot.) ἡ Κάλλα, Calla L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀρωμάτων. Φυτὰ ἐλώδη. Τὸ μόνον ἐν τῇ Β. Εὐρώπῃ φερόμενον εἶδος, Κ. ἡ ἐλώδης (C. palustris L.) ἔχει ῥιζώμα ἀμυλοῦχον ὅπερ ἐν Σουηδία καὶ Ῥωσσίᾳ χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ἄρτοποιίᾳ. Ἡ δὲ Κ. ἡ αἰθιοπική (C. Aethiopica L.) εἶνε φυτὸν τῆς Ἀφρικής, ὅπερ συγγέντα θεραπεύεται χάριν τῶν ὠρίων βελουδῶν φύλλων καὶ τῆς μεγάλης ἐνδοθεν παλλεύκου περὶ τὰ ἀνθη σάθης αὐτοῦ, ἀποτελεῖ δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους ἴδιον γένος Ῥιχαρδίου (Richardia Kunth.). [Θ.Χ.]

Ελλάδα της. Χωρ. Ζακύνθου κείμενον 25' πρὸς Β τοῦ Βαυάτου καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ψωρίδος μετὰ 616 κατοίκων. Ὑπὸκειται τοῦτου ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς νήσου ὁ λιμὴν τῆς Λεούσης.

Ελλάδα της. Νικόλαος. Ἑλλήν φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος γενν. ἐν Κρήτῃ. Ἐβλ. ὅσον ἐν ἡλικίᾳ 10 ἐτών εἰς Ῥώμην, ἀσπούδασεν ἐκεῖ, ἐγένετο τῇ 1866 διδάσκαλος τοῦ ἐν Ἑνεσίᾳ Φλαγγιανοῦ Ἑλληνομουσείου διὰ τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατιν. γλῶσσαν καὶ τὴν Ἀριστοτελ. φιλοσοφίαν, τῇ δὲ 1878 ἐκτακτος καὶ τῇ 1881 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἐν Παδούῃ πανεπιστημίου,

ἀναλαβών ἀπὸ τοῦ 1687 καὶ τὴν ἔδραν τῆς ῥητορικῆς καὶ τῆς γενικῆς φιλοσοφίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1707 ἐν Παρίσι. Ἐκ τῶν ἔργων του, γεγραμμένων λατινιστί, ἐξεδόθησαν οἱ μὲν λόγος τῷ 1687, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Κ. τὸ περὶ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου *De ludis scenicis mimorum et pantomimorum* (1713), ἔργον μεγίστης τυχὲν ἐκτιμήσεως, πρὸς δὲ καὶ ἀλλαι ἀρχαιολογικαὶ μονογραφίαι ἐν τῷ *Θησαυρῷ* τῆς ἀρχαιότητος τοῦ Ἰω. Πελέου. [Κ.Ν.Σ.]

Καλλιάνη. Χωρ. τοῦ δήμου Τροπαίων καίμενον πρὸς Ν τῆς Βερβίτης (ὠρ. 1.15') καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 608 κατοίκων.

Καλλιανού. Χωρ. τοῦ δήμου Καρυστίων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 576 κατ.

Καλλιόας. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι πολλὰ μῆλη ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας ἐν ᾗ ἐναλλὰξ ἀπαντῶμεν τὰ ὀνόματα Κ. καὶ Ἰππώνικος, περιφῆμου διὰ τὴν πλοῦτόν της, ἐχούσης δὲ κληρονομικὴν τὸ ἀξίωμα θαυμάζου ἐν τοῖς Ἑλευσινίοις μυθιστορίαις. Εἰς τούτων ἐπεκαλεῖτο Ἀ α κ κ ο π λ ο υ τ ο ς διότι ἐπλούτησεν ἀπὸ Θηραυρῶ ἐν ἐθείξεν αὐτῷ ἐν λάκκῳ κεκρυμμένον Πέρσης τις μετὰ τὴν ἐν Μακράθωνι μάχην. Ἄλλος Κ., ὁ ἐπικαλούμενος Π λ ο ὁ σ ι ο ς, ζῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος, λέγεται ὅτι ἐπενόησε μεθόδους πρὸς ἐκμετάλλευσιν τοῦ Λαυρίου, διεσπάρησεν ὅμως τὸν πλοῦτόν του εἰς ἀσπίδας καὶ ὑποστήριξεν σοφιστῶν τούτου ἔργονος πιθανολογεῖται ὅτι τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μιλτιάδου συζευχθεὶς Κ. καὶ τὰ 50 τάλαντα ὑπὲρ τούτου ἀποτίσας. [ΣΤ.]

Καλλιόας. Ἑλλην ἱστοριογράφος, γράψας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος ἱστορίαν τοῦ τυράννου Ἀγαθοκλέους εἰς 24 βιβλία, ὧν ἀποσπάσματα ἐν Müller, *Fragm. hist. Gr. B'* 382 κέ. Ὁ Διόδωρος σφόδρα ἐπικρίνει τὸν Κ. ὡς διαστρέφοντα τὴν ἀλήθειαν ἐκ μεροληψίας ὑπὲρ τοῦ ἀπεβῶς τυράννου.

Καλλιθέαρι. Χωρ. τῆς Ἀνδρου κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ αὐτῆς, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Γαυρίου, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὠρ. 2 1/2 μετὰ 209 κατοίκων.

Καλλιγῶτα. Χωρ. Κεφαλληνίας τοῦ δήμ. Κάτω Λιθαοῦς ἀπέχον 10' ἀπὸ Λακύνθρα μετὰ 345 κατοίκων.

Καλλιγένεια. Βλ. Θεμετοβρία.

Καλλιέρωγα. Περιφῆμος ἑλληνικὴ οἰκογένεια, ἔλκουσα τὴν ἀρχὴν της ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐγκατασταθεῖσα δ' ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΒ' μ. Χ. αἰῶνος καὶ καταλαβούσα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν της Ἰωάννην εὐρυχωρότατα κτήματα ἐν τῇ νήστῳ. Ὅτε δὲ οἱ Ἑνετοὶ ἐκυρίευσαν ταύτην, ἀρχηγὸς τῶν χαλεπῶς φερόντων τὸν ζυγὸν ἐγένετο ὁ Ἀλέξιος Κ. (τέλος τοῦ ΙΓ' αἰῶνος), ὅστις ἐπὶ

τῇ εἰδῆσαι ὅτι ἐπρόκειτο νὰ συλληθῇ ὑπὸ τῶν ἑνετικῶν ἀρχῶν, κατέφυγεν ἀκολουθόμενος ὑπὸ τινῶν ὁμορονοούντων εἰς τὰ ὄρεινα μέρη καὶ διεξήγαγεν ἐπὶ 18 ἔτη ἐπιτυχὴ πόλεμον κατὰ τῶν Ἑνετῶν, ὥστε οὗτοι ἐπὶ τέλους ἀπαυδῆσαντες ἐσυνθηκολόγησαν μετὰ τοῦ Ἀλεξίου ὅστις ἐνόησε καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ δώῃ αὐτονομίαν εἰς τὴν νήσον ἕνεκα τῶν πολλῶν ἐπισθαλμιῶντων αὐτὴν πολεμίων. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης ὄχι μόνον ἀνέλαβε τὰ ἀρχαία πλεονεκτήματα, ἀλλὰ καὶ τιμὰς προσεκτιτάτο καὶ εἰσοδήματα καὶ προνόμια (1300). Καὶ πάλιν ὅμως τῷ 1367 ὁ Ἰωάννης Κ. μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Ἀλεξίου καὶ Γεωργίου ἐκάλεσε τοὺς ἐν Κρήτῃ Ἑλληνας εἰς τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Ἑνετῶν, ἀλλὰ προδεδωμένοι μακλὸν ἢ ἡττημένοι τέλος ἐνεχειρίσθησαν οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ μετ' ἄλλων ἀρχηγῶν εἰς τοὺς Ἑνετοὺς καὶ ἐθανατώθησαν. Οὐχ ἥττον τὸν υἱὸν τοῦ δευτέρου Ἀλεξίου Γεωργίου ἐνρίσκωμεν ἀναγεγραμμένον (1381) εἰς τοὺς εὐπατρίδας τῆς Κρήτης, ὁ δὲ υἱὸς τούτου Ἀνδρέας ἐπηνέθη ὑπὸ τῆς Ἑνετ. Συγκλήτου ὡς σώσας τὴν νήσον ἀπὸ συνωμοσίας τινὸς σκοπούσης τὴν σφαγὴν τῶν ἐν αὐτῇ Λατίνων. Ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Κ. ἦτο καὶ ὁ Ἀντώνιος, ἀνὴρ λίαν πεπαιδευμένος, καλὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς ἱστορίας τῆς Κρήτης μέχρι τοῦ 1303 (ἰταλιστ.), ζήτας δὲ κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα. Πρὸ πάντων δὲ γνωστὸς ἐγένετο ὁ Ζαχαρίας, ὅστις ἐγκατεστάθην ἐν Ἑνετίᾳ ὅπου ἔβρισε καὶ τυπογραφεῖν ἐφάρμιλλον τῷ τοῦ Ἀλδου μεταξὺ ἄλλων ἐξέδωκε τῷ 1499 τὸ Μέγα Ἑτυμολογικόν τῷ 1490 ἐδημοσίευσεν «Υπόμνημα εἰς τὰς 10 κατηγορίας τοῦ Ἀριστοτέλους» καὶ τῷ ἐπομένῳ ἔτει «Υπομνήματα εἰς τὰς 5 φωνὰς ἀπὸ φωνῆς Ἀμμωνίου μικροῦ τοῦ Ἑρμεῖου». Μαθὼν δὲ τὴν πρὸς τὰς ἑλλήν. μεύσας εὐνοίαν τοῦ πάπα Λέοντος Γ', ἐγκατεστάθην ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐνταῦθα ἐξέδωκε μετὰ τοὺς ἄλλων τῷ 1515 Πινδάρου Ὀλύμπια, Νέμια, Πύθια, Ἰσθμια μετὰ σχολειῶν, τῷ 1516 τὸν Θεόκριτον, τῷ 1523 τὸ Λεξικὸν τοῦ Γαρίνου Φαβωρίνου Κάμηρος, τὴν Ὀκτώηχον κέ. Ἐποίησε δὲ καὶ ᾠδὰς καὶ ἐπιγράμματα. [Ε.Κ.Σ.]

Καλλιόθραξ. Χωρ. τῆς Ῥόδου, καίμενον ἐπὶ τοῦ ἀγένης τοῦ ἀκρωτηρίου Λατίκα 12 γμ. Ν τῆς πόλεως Ῥόδου. Ἔχει 700 κατ. [Μ.Χ.]

Καλλικρατής. Ὄνομα δύο ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης διαπρεφάντων ζωγράφων. Καὶ ὁ μὲν ἠκροδέμησε μετὰ τοῦ Ἰκτινίου τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἀθηνῶν Παρθενῶνα, ἴσως ὅμως ἦτο μόνον ἐπιστάτης ἐν τῇ εἰσοδομῇ ταύτῃ ὡς ἐν τῇ τῶν μακρῶν τειχῶν. Ὁ δὲ ἐκ Αἰακαίου κατὰ γόμενος καὶ συνήθως ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἐκ Μιλήτου τορνευτὴν Μυρμηκίδην μνημονεύμενος διεκρίθη ἐν τῇ

τὴν δωρικὴν τῆς πατρίδος τοῦ Κυρήνης· ἐν γένει δὲ ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε δύσληπτος, πλήρης μεταφορῶν καὶ ἐπιδεικτικῆς γνώσεως.

Ἐκ τῆς ἀρχαιότητος σώζονται μόνον πτωχὰ σχόλια εἰς τοὺς ὕμνους· γνωρίζομεν ὅμως ὅτι ἐξεπρόσβησαν τοιαῦτα εἰς τὰ Αἴτια ὁ Θέων καὶ ὁ Ἐπαφρόδιτος, ὁ Ἀρχίδιος Ἀπολλωνίου εἰς τὰ ἐπιγράμματα, ὁ Νικάνωρ ἔγραψε Περὶ στιγμῆς τῆς παρὰ Καλλιμάχῳ, ὁ δὲ Μαριανὸς μετέφρασε τὴν Ἑκάλην, τὰ Αἴτια, τοὺς ὕμνους καὶ τὰ Ἐπιγράμματα εἰς ἰαμβικούς στίχους. Ἐκδ. τῶν σωζομένων ἔργων τοῦ Κ. μετὰ τῶν ἀποσπασμάτων ὑπὸ J. A. Ernesti (Lugd. Batav. 1761 εἰς 2 τ.), καὶ O. Schneider (2 τ. Λψ. 1870—3). τῶν Ὑμνων ὑπὸ Ἰω. Λάσκαρη (μετὰ τῶν σχολίων. Φλωρ. 1492), Meineke (Ber. 1861) καὶ Willamowitz (Ber. 1882). [X.B.]

Ἑλλάδα. «Τὰ κατὰ Καλλιμάχον καὶ Χρυστόμῳ» εἶνε ὁ τίτλος ἑλλην. ἐρωτικῶν διηγήσεων εἰς 2607 πολιτικούς στίχους πιθανῶς ἐκ τοῦ Π' αἰῶνος. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου παρελήφθη ὑπὸ τοῦ ἀγνώστου ποιητοῦ ἐκ διαφόρων ὁμηρικῶν παραμυθίων. Ἐκδ. ἐν Sp. Lambros, Coll. de romans grecs. σ. 1—109. [K.B.]

Ἑλλάδινος. Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως. Κ. ὁ Α', πατριάρχης 22 ἔτη καθρέθη καὶ τυφλωθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Ῥώμην ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινόκερου τῷ 705 ὡς συνένοχος ἀποστασίας κατ' αὐτοῦ. Κ. ὁ Β' ὁ Ἀναρῆν, ἐκ Καρπενήσου, ἐπατριάρχης 3 τοῖς ἔτεσι 1688, 1689—93 καὶ 1694—1702, ὅτε ἀπέθανεν. Ἐξορίζετο ὡς ἐνάρετος καὶ πολυμαθής, ἔγραψε δὲ Πατριαρχικὴν ἱστορίαν. Κ. ὁ Γ', τῷ 1726 εἰς διαδοχὴν Ἱερειοῦ τοῦ Γ' ἐκλεγεῖς ἀπόκλητος ἐπέσεν ἐκ τῆς γαργ. Ἦν ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ πολυμαθής. Κ. ὁ Δ' ἐπατριάρχης ἐλίγχετο μὴνας τῷ 1757, κατόπιν δ' ἔγραψεν ἱστορίαν τῶν ἀπὸ ἀλώσεως μέχρις αὐτοῦ πατριαρχῶν. Κ. ὁ Ε' ἐπατριάρχης 1806 καὶ 1808—9. Ἐμύχθησε πολὺ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων.

Ἑλλάδης. Ἐλεγεῖαλός ποιητὴς ἐξ Ἐφέσου, ἀκμάσας κατὰ τὸ α' ἡμισυ τοῦ Ζ' π. Χ. αἰῶνος, ὅτε οἱ Κιμμέριοι εἰσέβαλον ἐν Β' εἰς τὴν γῶραν τῶν Φρυγῶν καὶ Λυδῶν καὶ τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας. Εἰς τὰ συμβάντα ταῦτα ἀφορῶσι τὰ ὀλίγα σωζόμενα ἀποσπάσματα τῶν ἐλεγείων τοῦ Κ. [X.B.]

Ἑλλάδα. Βλ. Μούται.

Ἑλλάδα. Βλ. Μούται.

Ἑλλάδα. Βλ. Μούται.

Ἑλλάδα. (Καλλιὰ πέλις). Πρωτεύουσα διοικήσεως ἐν τῷ νομῷ Ἀδριανουπόλεως, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, κατὰ τὴν ΒΑ ἀκρὰν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ πρωτοδικείου. Ἦχει 23500 κατ. Ἑλλήνας, Ὀθωμανοὺς, Ἀρμενίους καὶ Ἑβραίους, καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. Κεῖται δὲ ἐν ἀκρᾷ μεταξὺ δύο λιμένων καὶ δεσπόζει δὲ τῆς θείσεως τῆς τοῦ Ἑλλησπόντου. Αἱ οἰκίαι εἰναι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ξύλιναι, ὅχι ὅμως τὰ τεμένη καὶ τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ οἰκοδομήματα, αἱ δὲ ὁδοὶ στεναί. Β' τῆς Κ. εὐρίσκονται εἰσέπια τοῦ διὰ μέσου τῆς χερσονήσου ἀρχαίου τείχους, ἀπὸ δὲ τοῦ 1854 ἐγείρεται ἐνταῦθα ὀχυρωτικὴ γραμμὴ, ἡ τοῦ Βουλαιρ λεγόμενη. Ἡ Κ. ἐκκαλεῖτο πιθανῶς τὸ κατ' ἀρχαίαν Κριθώτη· τὸ δὲ ὄνομα Κ. ἀναφύεται μάλιστα ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων βασιλείων τῆς Μακεδονίας. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐνωρὶς ἐγένετο ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ὀχυρώθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων, ἥτοι δὲ σπουδαῖον ἐπέβαιον τοῦ ἱταλικοῦ ἐμπορίου. Ἐνταῦθεν διεβιάσθησαν τῷ 1190 τὰ στρατεύματα τῶν σταυροφόρων ὑπὸ τὸν Φρειδερίκον Βαρθολομαῖον εἰς Ἀσίαν. Τῷ 1204 ἡ πόλις περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑνετῶν, ἐκυριεύθη δὲ τῷ 1234 ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Βατάτση τῆς Νικαίας. Κατὰ τὴν φθοῖαν τῷ 1306 ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Ῥογήρου Φλώρου Καταλανῶν, ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατον τούτου θάλαττον φρικώδες σφαγὴς καὶ ἐκυριεύθη μετὰ μακρὰν πολιτορχίαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Γενουησίων (1307). Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων ἡ Κ. ἦτο ἡ πρώτη ἐν Εὐρώπῃ πόλις ἣν κατέλαβον (1357). [M.Σ.]

Ἑλλάδα. (Callipoli, ἐπὶ Ῥωμαίων Ἀπχα). Ὀχυρὰ παράλιος πόλις τῆς ἱταλικῆς ἐπαρχίας Λέττε (Terra d'Otranto), ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Τάραντος. Κεῖται ἐπὶ βραχέως νήσου, ἦν ὠραία γέφυρα, ἔχουσα 13 ἀψίδας, ἐνοὶ μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς ἡπείρου πρῆσται τοῦ Δ' αἰῶνος. Εἶνε καλῶς ἐκτισμένη, ἔδρα δ' ἐπισκόπου. Ἦχει ὀχυρὰν ἀκρόπολιν, λιμένα, ὠραίαν μητρόπολιν, γυμνάσιον, ἱερὰ τικὴν σχολὴν κτλ., ἐμπόριον ἰδίως ἐλαίου καὶ 8083 κατ. [Π.Π.]

Ἑλλάδα. (Ἀρχ.). Πηγὴ παρ' Ἀθήναις ἐξ ἧς ἔθοε ἦτο νὰ ἀρῶνται οἱ λουτροφόροι τὰ νυμφικὰ ὕδατα. Τὴν ὅτιν αὐτῆς μέχρις ἐσχάτων παρεδίδοντο ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλίου, ὅπου νῦν τὸ παρεκκλήσιον Ἀγ. Φωταίνης· τινὲς ὅμως εἰκάζουσιν ὅτι ἐκεῖτο ἀλλοῦ. Ὁ Παιστατράτης ἐκόσμησε τὴν Κ. δι' ἐννεὰ κρουσίων διὸ προσέλαβεν ἡ πηγὴ τὸ ὄνομα Ἐννεάκρουσος. [Σ.Τ.]

Ἑλλάδα. ὁ Ὀλύμπιος, τοῦ Ἀριστοτέλους ἐξ ἀδελφῆς ἀγεῖας, περὶ τὸ 365 π. Χ. γεννηθεὶς. Ὁ Κ. ἐξεπαίδευσεν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ οἴου αὐτοῦ, ὅτε δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μέ-

γὰρ ἀστράτευεν εἰς Ἀσίαν παρῆλθοντες αὐτόν. Ὁ Ἀλέξανδρος χωρὶν πρὸς τὰ πρόσω ἐπεφύκει τὴν Κ. νὰ συγγράψῃ ἱστορίαν τῶν πολεμικῶν καὶ ἄλλων ἔργων του, ὃ δὲ Κ. ἐξεπύνησε τὸ ἔργον ἐπὶ τὸ κολακευτικώτερον καὶ θαυμαστότερον, οὐδὲ τὴν θείαν καταγωγὴν τοῦ ἡρώος του λησμονήσας, ἀλλὰ μὴ ἱκανοποιηθεὶς ἐφ' ὅσον ἐπεθύμει παρὰ τοῦ μονάρχου, ἡ πιθανώτερον ὡς ἐκ τῆς ἀντιζηλίας αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐξ Ἀδελφῶν φιλόσοφον Ἀνάξαρχον ἐν ἰδιαζόντως ἡνέκει ὁ Ἀλέξανδρος, προσεχώρησε εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τὴν Ἑρμῆσαν συνωμοσίαν Μακεδόνων πολλῶν εὐνιστῶν δὲν ἡνέχοντο τὰς περιποιήσεις, ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν ἐπεδαψίλευε πρὸς τοὺς ἡττηθέντας βαρβάρους λαούς. Ὁ δὲ φιλόσοφος ἐτιμωρήθη διὰ θανάτου (328 π. Χ.) καθὰ ἐδεβαίωσεν ὁ Πτολεμαῖος ὅστις εἶχεν ἀνακαλύψῃ τὴν συνωμοσίαν. Ἡ πράξις ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι φιλοσόφους ὡς εὐστοχος ἀφορμὴ καταλαλίας κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἰσχυρίζοντο δὲ ὅτι οὗτος προέβη εἰς ἐκδικήσιν κατ' ὅσον ὁ Κ. δὲν ἐκολάκνευεν αὐτόν, ἀλλ' ἀντέστη εἰς τὰς περὶ θείας λατρείας ἀξιιώσεις του· ἀλλὰ ἐκ τοῦ παρὰ τοῦ Στραβῶνος διασωθέντος τεμαχίου τῆς ἱστορίας τοῦ Κ. πᾶν τοῦναντίον προκύπτει, διότι ἐν αὐτῷ χαρακτηρίζεται ὁ Ἀλέξανδρος ὡς υἱὸς τοῦ Διὸς. — Ἐκ τῶν ἔργων του μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα σώζονται. Ἦσαν δὲ ταῦτα ἱστορικά: Ἑλληνικά (ἀπὸ 387—357 π. Χ.) εἰς 10 βιβλία, Περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου (356—345), Περσικά (τὰ κατ' Ἀλεξάνδρου), πρὸς δὲ ἄλλα, ὧν ἡ γνησιότης εἶνε ἀμφίβολος· τέλος καὶ φυσικοῖς ἱστορίαις. Ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φέρεται καὶ ἱστορία τοῦ Ἀλεξάνδρου ἧς ὁ πυρὴν συνεγράφη ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, διευρύνθη δὲ ὑστερον, πρὸ πάντων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος, καὶ ἐγένετο τόσον προσφιλὴς τοῖς ἀναγνώταις ὥστε σώζονται 3 διάφοροι ἑλληνικαὶ διασκευαὶ ὡς καὶ μεταφράσεις εἰς τὴν λατινικὴν (2), ὁρμενικὴν καὶ συριακὴν. Τὴν μαγίστην διάδοσιν ἔλαβεν ἡ δευτέρα λατινικὴ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος μεταφράσεως, φέρουσα τὸν τίτλον *Historia de rebus et actionibus alexandri* εἰς τὸ α' ἡμίσιον τοῦ Ι' αἰῶνος. Ἐξ αὐτῆς δ' ἐπήγαγον τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν καὶ γερμανικῶν λαῶν. Ἀλλὰ καὶ παρ' Ἑλλήσι διεσκευάσθη τὸ ἔργον κατὰ τὸ σύγχρονον πνεῦμα. Τοιαύτη διασκευὴ σώζεται εἰς 6117 πολιτικούς στίχους ἐκ τοῦ τέλους τοῦ ΙΔ' αἰῶνος (ἐκδ. ὑπὸ W. Wagner ἐν *Trois poèmes grecs*, σ. 56—241, τῶν 800 πρώτων στίχων ὑπὸ E. Lœgrand ἐν *Bibl. m. vulg.* τ. Β' σ. XXXV—LIX), πρὸς δὲ ἑτέρα ἦν ἐξεπύνησεν Ἰωάννης ὁ Μάρκος Δερναρῆς (ἐκδ. τὸ πρῶτον ἐν Ἐνστίλ 1525 καὶ ὕστερον πλειστάκις). [Κ.Β.]

Καλλιόστριος ὁ σινικός, Callisto-

phus Chimensis (ἢ Aster) L. Φυτόν ἐπέκεινται τῆς οἰκογεν. τῶν Σινυλίτων Κορυμβοφόρων, εἰσαχθὲν περὶ τὸ 1732 ἐκ τῆς Κίνας, νῦν δὲ κοινώτατον ἐν τοῖς κήποις (*Sonchastern* γερμ., *Reine-Marguerites* γαλλ.). Τὰ ἀπείρους παραλλάσσοντα ἀνθὲς αὐτοῦ θεωροῦνται ὡς εἰς τῶν ὠραιότερων στολισμῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τοῖς καταλήτοις τῶν κηπουρικῶν καταστημάτων σημειοῦνται περὶ τὰς 300 ποικιλίαι αὐτοῦ. [Θ.Χ.]

Καλλιόστη Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Θήρας (βλ. λ.). Ὁ σημερινὸς ὀνομασμός Κ. ἔχει πρωτεύουσιν τὸν Πύργον καὶ ἐν ἔλῳ κατ. 3071. Ἀνήκει δ' εἰς αὐτὴν καὶ τὰ χωρία Βέθων, Γωνιά, Μεσσαρία, καὶ ἡ μὲν Προφήτου Ἠλίου. [Μ.Σ.]

Καλλιόστημων (Βοταν.), *Callistemon* R. Br. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Μυρτιάδων. Δένδρον ἢ θάμνος ἰθαγενὴς τῆς Νέας Ὀλλανθίας. Μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν αὐτοῦ θεωροῦνται χάριν κόσμου διακρίνεται Κ. ὁ εὐπρεπὴς (*C. speciosus* DC.) οὗ τὰ ἀνθῶς εἰς στάχυν συνηθροισμένα ἀνθὲς εἰς βάθει πορφύρα. [Θ.Χ.]

Καλλιόστριος (Ἀνδρόνικος), Λόγιος Ἑλληλὴν ἐκ Θεσσαλονίκης, ἐν Βυζαντίῳ ζῶν καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν εἰς Ἰταλίαν ἀπαλθών. Ἐβδόμη τὰ Ἑλληνικά γράμματα ἐν Βολωνίᾳ, (1464), Ῥώμη καὶ Φλωρεντίᾳ, εἰτα δὲ ἐν Παρίσι τοῖς, ἐνθα ἀπεθίκεν τῷ 1486. Ἐγραψε λόγους, πραγματείας περὶ παιδῶν, περὶ ποιήσεως, περὶ ψυχῆς κτλ. καὶ σχέδια εἰς Ὅμηρον

Καλλιόστριος Σύγχρονος τοῦ Ἰσικράτους καὶ συστράτητος αὐτοῦ· ἦν υἱὸς τοῦ Ἀθηναίου Καλλικράτους. Ὁ Κ. διακρίθη ὡς δημαγωγὸς ἀλλὰ καὶ ὡς ῥήτορ, καὶ ὁ δημοσθῆνης εἶχεν αὐτὸν ὡς πρότυπον ὅμα ὡς ἐτράπη πρὸς τὴν τοῦ ῥήτορος τέχνην. Ὁ Κ. ἀντιπροσώπευσε τοὺς Ἀθηναίους ἐν τινι συνελύσει τῶν Ἀρκάδων ἐν ἣ παρὴν καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας· τότε ὁ μὲν Κ. ἡγήρευσεν ὅπως πελῇ τοὺς Ἀρκάδας νὰ προσηυρώσιν εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν, ὃ δὲ Ἐπαμεινώνδας παρήγει τοὺς αὐτοὺς Ἀρκάδας νὰ συνάψωσιν δημοσπονδίακὴν σύνδεσμον μετὰ τῶν Ὀρθίων καὶ Ἀργείων. Κατόπιν ὁ Κ. ἀναλαβὼν τὸ δημαγωγικὸν αὐτοῦ ῥῆθος καὶ παρὰ τοῦ Ἰσικράτους ὑποστηρίζων, κατήγγειλε τὸν Τιμοκρίτου ἐπὶ βραδύτητι ἐν ταῖς παρασκευαῖς αὐτοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Κερκύρας καὶ ἦς ἐπλεῖον ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στόλος (374 π. Χ.), κατὰβησε δὲ ὁ ἄποιος τῆς στρατηγίας τὸν ὑπ' αὐτοῦ κατήγορον ῥηθέντα, εἰς ἐν ὑποκατέστη ὁ Ἰσικράτης· οὗτος τὴν δημαγωγὴν φοβούμενος παρέλαθεν μεθ' αὐτοῦ αὐτὸν κατὰ τὴν στρατείαν του ἐπὶ τῇ λόγῳ μὲν ὅτι ἔχει ἀνάγκη τῶν συμβουλῶν του, ἐργῶν δὲ ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του μὲν ἐν Ἀθήναις ἀκνωρίας ἐπιμηχανῶ-

μενος. Ἐπὶ τέλους ὁ Κ. ὑπῆχθη εἰς τὴν κοινὴν τύχην τῶν Ἀθηναίων θεμαγωγῶν καὶ ἐξορισθεὶς κατέφυγεν εἰς Θράκην ἐνθα ἐθεμελίωσε τὴν ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κλίπευ πάλιν « Δάτον », εἰς ἣν πολλοὺς ἐκ τῶν Ἀθηναίων προσεῖλκυσε. Τολμήσας ὁμῶς νὰ θέσῃ αὐτογινωμένως πόδα ἐπὶ τοῦ Ἀττικοῦ ἐδάφους, ἐτιμωρήθη διὰ θανάτου. [Ο.Π.]

—2) Ἀλεξανδρινὸς γραμματικὸς, μαθητὴς Ἀριστοφάνους τοῦ Βυζαντινοῦ. Συνέγραψεν ὑπομνήματα εἰς Ὅμηρον, Πίνδαρον καὶ τοὺς δραματικὰς ποιητάς. Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει ἔργον αὐτοῦ Σύμμιχα εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους 7 βιβλία ὡς καὶ ἄλλο *Περὶ ἑταίρων*.

—3) Σοφιστὴς τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος, συγγραψας Ἐκφράσεις, δὴλὰ δὴ περιγραφὴν 10 ἔργων τῆς γλυπτικῆς, εἰς στομωδὴ γλῶσσαν. Ἐξεβδόθησαν δὲ αὐταὶ ὡς ἐπὶ πλεῖστον μετὰ τῶν Εἰκόνων τῶν Φιλοστράτων, εἰς τὴν καὶ ὑπὸ Jacobs (Λειψ. 1825), Kayser (3 τ. Ζυρίχη 1844—6, καὶ 2 τ. Λειψία 1870—1). [X.B.]

Καλλιστὼ (Μυθολογ.). Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀρχαίας Λυκίας, νύμφη καὶ ὁπάδης τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐγαπάτο ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὅτε δὲ ἀνεδάλυψεν ἡ Ἀρτεμις τὴν ἐγκυμοσύνην τῆς (ἢ σκηνὴ αὕτη πλειστάκις παρεστάθη ὑπὸ τῶν ζωγράφων, τοῦ Τιτιανοῦ τοῦ Ροῦβενς κ.λ.), μετεμερφώθη ἡ Κ. ὑπὸ ταύτης εἰς ἀρκτον, κατητερίσθη δὲ ὕστερον ὑπὸ τοῦ Διὸς ὡς ἀρκτος καθὼς καὶ ὁ υἱὸς τῆς Ἀρκτὸς (βλ. λ.) ὡς Ἀρκτοφύλαξ ἢ Ἀρκτοῦρος. Κατ' ἄλλον μῦθον μετεμερφώσεν αὐτὴν ἡ Ἥρα ἐκ ζήλοτυπίας. Ἀρχικῶς Κ. εἶνε ὄνομα τῆς Ἀρτέμιδος, δηλοῦν τὸ κάλλος αὐτῆς. [Δ.Μ.]

Καλλιτέροσ. Χωρ. τοῦ δήμου Ζακύνθου, ἔχον 111 κατ. [Μ.Σ.]

Καλλιτεχνία. Βλ. Τέχνη.

Καλλιτέζαινα. Χωρ. τοῦ δήμου Δύλωνος τῆς Τριφυλίας, με 143 κατ. [Μ.Σ.]

Καλλιτροὺς ἢ τετραόβαλθις (Bot.) *Callitris quadrivalvis* Vent. ἢ *Thuia articulata* Vahl. Βλ. Θυία, ὅπου κατὰ τυπογραφ. σφάλμα λέγεται ὅτι εἶνε κοινὴ ἀνά τὴν Β' Ἀμερικὴν, ἀντὶ ἀνά τὴν Β' Ἀφρικὴν.

Καλλιτρίχον (Bot.). Ἐπιωνομία παρὰ τῷ Διοσκυρίδῃ τοῦ Ἀδιδαντοῦ (*Adiantum Capillus Veneris* L.), τῆς κοινῆς Πελοποννήσου καλουμένης Πτερίδος. [Θ.Χ.]

Καλλιτριχώδη (Bot.) *Callitrichaceae*. Μικρὰ εἰκογένεια Δικοτυλῆδων ἀπατάλων φυτῶν. Ἐνυδρὰ, τινὰ δὲ ὑποβυθία φυτὰ, ὧν τὰ ἀνθὰ μένισκα καὶ γυμνά. Ἐν καὶ μένον γένος ἡ *Καλλιτριχίς* (*Callitriche* L.). εἶδη δὲ τούτου 25, πλὴν τῆς ψυχρὰς ζώνης ἀπανταχοῦ τῆς γῆς φύμενα, ἐν τῇ Ἑλλάδι δύο εἶδη (Κ. ἢ ἑορινὴ καὶ Κ. ἢ μετοπωρινὴ). [Θ.Χ.]

Καλλιφῶνε. Πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Καλ-

λιφώνιου ἀπέχουσα 2 ὥρ. ἀπὸ Καρδίτσας. Οἰκεῖται ὑπὸ 325 κατοίκων. Ὁ δῆμος Κ. ἔχει 3630 κατ., περιλαμβάνει δὲ ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 10 χωρία ὧν σπουδαιότερα Γκέρμπεσι, Καζνέσι, Καζνέσι Μαγούλα, Κεουβανάδες, Λουτρίν, Παλιούρι. [Μ.Σ.]

Καλλιφώνιας δῆμος ἀπὸ τοῦ 1870 ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καλαβρύτων. Ὄνομασθη ἐκ τοῦ ὄρους Καλλιφώνων (βλ. λ.) καὶ ἐκτείνεται ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀνω Ἑρσίνου π. Παράγει σιτηρὰ καὶ ὄσπρια. ἔχει 2211 κ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Κερτέζης καὶ τῶν χωρίων Σιρμπανίου, Λαγερβουνίου, Σαθανῶν καὶ Καντάλου. [Γ.Πδ.]

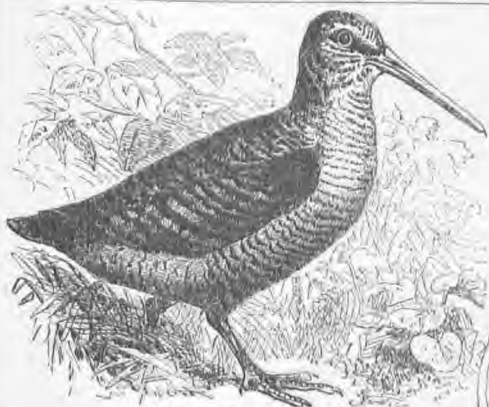
Καλλιφώνιοι ὄρος. Ἡ ἀνατολικωτέρα ὄροςαιρὰ τοῦ Ἑρμάνθου ὄρους, νῦν καλουμένη Κερτεζίτικὴν βουνὸν ἀπὸ τῆς ἐγγύς κώμης Κερτέζης. [Γ.Πδ.]

Καλλό (Jacques Callot). Περίφημος Γάλλος χαλκογράφος, γενν. τῷ 1592 ἐν Nancy. Μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐσπούδασεν ἐν Ἰταλίᾳ τὴν χαλκογραφικὴν τέχνην, καὶ ἐξεπέννησε πολλὰ φύλλα, δι' ὧν μεγάλῃ ἀπέκτισε φήμην. Τῷ 1625 προσεκλήθη εἰς Βρυξέλλας ἵνα χαλκογραφήσῃ τὴν πολιτορκίαν τῆς Βρέδας διὰ Λουδοβίκου τὸν ΙΓ' ἐξεπέννησεν ὕστερον καὶ τὰς πολιτορκίας τῆς πόλεως La Rochelle καὶ τοῦ φρουρίου St. Martin. Ὁ ἀριθμὸς τῶν χαλκογραφικῶν φύλων τοῦ ἀνέρχεται εἰς 882, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐν μικρῇ σχήματι, ἐκ τῶν ὁποίων πρὸ πάντων φημιζονται ὁ Πειρασμὸς τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου, δύο σειραὶ ὑπὸ τὸν τίτλον *Misères de la guerre* κ.λ. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. τῷ 1635 ἐν τῇ πατρίδι του. [Β.Ε.]

Καλλωνή. Χωρίον τῆς Μιτυλήνης, πρωτεύουσα τῆς ὑποδιοικήσεως Μολύδου (διοικήσεις Μιτυλήνης, νομαρχία Αἰγαίου) καὶ ἔδρα τοῦ μητροπολίτου Μιθύμνης. ἔχει περὶ τοὺς 5000 κατοίκους.

Καλλυντήρια καὶ Πλυντήρια ἐκαλούντο αἱ δύο κύριαι ἡμέραι ἐξελαστικῆς ἐορτῆς τελομένης ἐν Ἀθῆναις ἀπὸ τῆς 19 μέχρι τῆς 25 ἡμέρας τοῦ μηνὸς Θωργηλιώνος, καθ' ὅς ἐκαθαρίζετο τὸ Ἑρεχθεῖον. Τὰ Πλυντήρια καθ' ἃ ἐπλύνετο τὸ ἐν τῷ Ἑρεχθεῖῳ ἀγάλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν ἀπεφράς ἡμέρα. [Σ.Τ.]

Καλλόντρον ἢ κοινὴ (Bot.) *Calluna* ἢ *Erica vulgaris* L. Φυτὸν φρυγανώδες τῆς εἰκογ. τῶν Ἑρεκινῶδων, κοινότατον ἐν τῇ βορ. καὶ μέσῃ Ἑυρώπῃ, ἐνιαχοῦ σκεπάζον ἀθρόως μεγάλας ἐκτάσεις ἰδίως δὲ ἀμυδάους καὶ ἀγόνου γῆς καὶ σχηματίζον οὕτω τὰς καλουμένας «ἐρεϊκώνας» (Heiden γερμ., Bruyères ἢ Landes γαλλ.). Χρησιμοποιοῦσι τὴν Κ. πρὸς καυσὶν καὶ πρὸς κατα-

1. Σκολλίπας ὁ ἀγρότης.

3. Τόρβρινος ἡ μέλαινα.

5. Σχόνικλος ὁ λοφιοφόρος.

6. Ράλλος ὁ φίλοδρος.

2. Γέρανος ὁ σπόδοειδής.

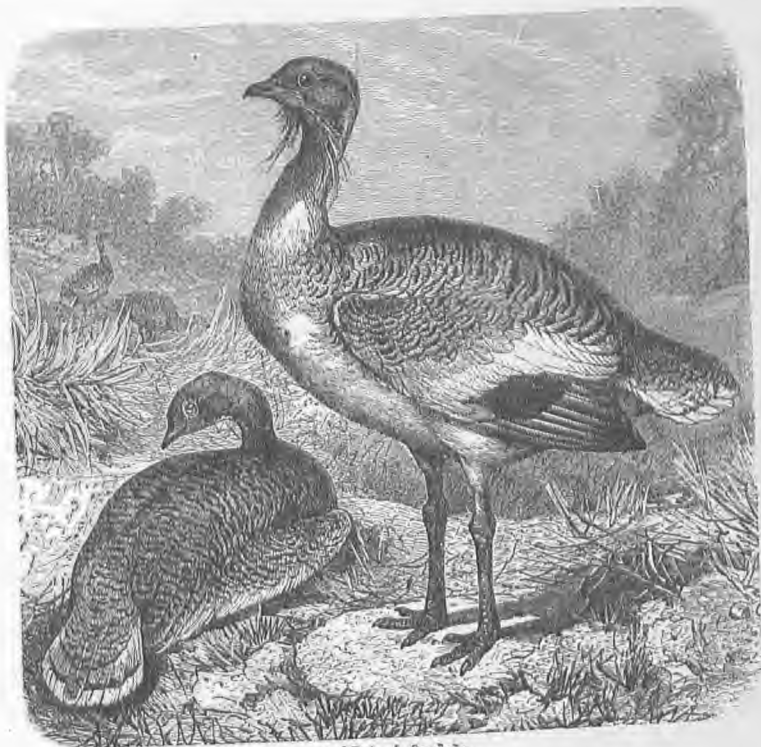

4. Έρωιδὸς ὁ τεφρόχρους.

7. Νουμήνιος ὁ χλωρός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

8. Όρνις ή βραδεία.

9. Όρνις ή ιερή.

10. Πελαργός ή λευκός.

Άρθρον Καλοβαμόνα.

Εγκυκλοπαίδειον Λεξικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκευὴν καλλύντων. Τὰ ἄνθη παρέχουσι μέλι. [Θ.Χ.]

Κάλλων. Γλύπτης τῆς Αἰγινήτικῆς σχολῆς, μαθητὴς Τεκταίου καὶ Ἀγγελωνος, ἀκμάσας περὶ τὰς Ὁλ. 65—75. Ἑκτὼν ἔργων του ἀναφέρονται Ἀθηνᾶ ἐν Τριεξῆνι καὶ χαλκοῦς τρίπους ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ, ἔχων ὡς στήριγμα ἀγάλμα τῆς Περσεφόνης. [Σ.Τ.]

Κάλλμαρ. Ἑμπορικὴ παράλιος πόλις τῆς Σουηδίας καὶ πρωτεύουσα νομοῦ (Kalmar-Län), κειμένη ἐπὶ δύο νησιῶν καὶ χωρίζομένη ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσει νήσου Ὀλανδ διὰ τοῦ πορθμοῦ Κ. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει καλὴν λιμένα, ὥραϊον μητρόπελιν, ἀγμαῖον ἐμπόριον καὶ 11772 κατ. Τὰ ἐν τρίτῳ νησιδίῳ ἀνάκτορα ἦσαν πολλάκις ἐδρα τῶν βασιλέων τῆς Σουηδίας. Τῷ 1397 ἐκλείσθη ἐνταῦθα περίφημος συνθήκη, δι' ἣς ἐκλείσθησαν Μαργαρίτας ἡνώθησαν τὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαργαρίτας ἡνώθησαν τὰ τρία κράτη τῆς Σουηδίας, Νορβηγίας καὶ Δανίας εἰς μίαν μοναρχίαν.—Ὁ νομὸς Κ. ἔχει ἐμβ. 11493 χμ. καὶ 232848 κατ. (1891), εἶνε δὲ εἰς τῶν νοτιωτέρων τῆς Σουηδίας· τὸ Β μέρος αὐτοῦ εἶνε ὁρεινόν, τὸ δὲ Ν πεδινώτερον, ἐν γένει δὲ ὁ νομὸς εἶνε πλούσιος εἰς ὅσῃ καὶ παράγει εἰς τὰς παράλιος πολλοὺς δημητριακοὺς καρποὺς ὡς καὶ μέταλλα [Μ.Σ.]

Καλμοῦχοι ἢ Καλμοῦχοι. Νομαδικὸς λαὸς, ἀνηκὼν εἰς τὴν μογγολικὴν οικογένειαν τῶν ἐθνῶν, ἧς ἀποτελεῖ τὸ δυτικὸν τμήμα. Οἱ Κ. διαίρυνται κυρίως εἰς 4 φυλὰς. Τούτων οἱ Χόσχοι ζῶσιν οἱ μὲν ὑπὸ ἀρχοντας ἐκ τοῦ γένους τοῦ Τζιγγις Χάν καὶ ὑπὸ σινικὴν ἐπικυριαρχίαν περὶ τὴν λίμνην Κοουχὸ Νόρο εἰς 50—60 χιλ. ἀναρχόμενοι, οἱ δὲ ἑκαταρισθέντες ἀπὸ τοῦ 1675 ἐν τῷ ὀρεινῷ κυβερνεῖν Ἀστραχάν. Οἱ Τζογγάροι, ἄλλοτε ἢ ἀνδρείοτάτη καὶ πλουσιωτάτη φυλὴ, κατεστράφησαν σχεδὸν ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Σινῶν καὶ ζῶσι διεσπαρμένοι. Ἐξ αὐτῶν ἐπεκλήθη ἡ Τζογγαρία. Οἱ Δόρβοι ἐννοεῖται ἐγκατεστάθησαν ἐν Ῥωσίᾳ, ὅπου νῦν περιφέρονται περὶ τὸν Τάναϊν καὶ Ἰλῆν. Οἱ τῇ τετάρτῃ φυλῇ ἀποτελοῦντες Τόργοι εἶχον ἐπίσης ἐγκατασταθῆ περὶ τὸν Βόλγαν, ἐπείσθησαν δ' ὕστερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάλιν εἰς τὴν πατρίδα των ἐν τῇ μέτῃ Ἀσίᾳ. Ὁ ἀριθμὸς ὄλων τῶν Κ. ὑπολογίζεται εἰς 600 χιλ. Οἰκοῦσιν ὑπὸ σκηνάς, ὃ δὲ πλοῦτός των συνίσταται εἰς ἵππους καὶ πρόβατα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι βουδδισταί, ἄλλοι μωαμεθανοί, ὀλίγοι δὲ χριστιανοί. [Μ.Σ.]

Καλοθάμονα (Grallatores). Τάξις πτηνῶν λίαν εὐδιάκριτος διὰ τε τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν των καὶ τὴν πρὸς ταύτην ἀναποκρινόμενον βίον των. Ἐν γένει χαρακτηρίζονται διὰ μακροτάτων καὶ λεπτῶν σκελῶν, σώματος λεπτοῦ, λαίμου μακροῦ καὶ λίαν ἐκίνητου καὶ ῥάμφους μακροῦ ἥμισυ ἢ οὐ-

δόλως κυρτοῦ. Ὁ βίος των εἶνε ἐμοιόμορφος. Πάντα σχεδὸν τρέφονται ἐξ ἰχθύων, μικρῶν ἑρπετῶν, σκοληκῶν καὶ θαλασσίων ἐντέμων, ἅτινα ἢ ἀναζητοῦσι διὰ τοῦ ῥάμφους των ἢ ἐνεδρεύουσιν ἱστάμενα κατὰ τὰς ἐχθὰς τῶν ὑδάτων, ἀκίνητα καὶ σοβαρά, ἐπὶ μακρὸν. Ὀλίγιστα εἶναι μικρὰ πτηνά, τινὰ δὲ φθάνουσιν εἰς ἀνάστημα ἀνθρώπου· οὕτω δὲ εἰσχωροῦσιν εἰς δεσθὴ ὑδάτων· τινὰ δὲ καὶ κλυθῶσιν ἐξαιρέτα. Ἰπτάμενα ἐκτείνουσι τοὺς πόδας πρὸς τὰ ὀπίσω. Πολλὰ αὐτῶν ἵπτανται ἐξαιρέτα καὶ κοιμῶνται μάλιστα ἐπὶ τοῦ ἐνός των ποδῶν. Ὀλίγα αὐτῶν ἔχουσιν ῥωγρὰ χρώματα. Ἡ φωνὴ των εἶνε κρωγμὴ λίαν δυσήχος. Εἶναι πάντα ἀγρία, εὐκόλως τραμάζουσιν, οὐδὲν δὲ παρέχουσιν ἀντιπαραθετικὴν δειγμάτων, ἀν καὶ εἶναι λίαν προσεκτικά. Καταστρέφοντα βλαβερά ζώδια ἀποβαίνουσιν ἐπωφελῆ εἰς τὸν ἀνθρώπον, δι' ὃ καὶ τινὰ ἐλατρεῖσθαι ὡς ἡ Ἰβίς ἐν Αἰγύπτῳ. Ὀλίγα αὐτῶν τρώγονται, τὰ δὲ πάντων σχεδὸν εἶναι νοστιμώτατα. Τὰ Κ. διαίρυνται εἰς 18 οἰκογενείας, ὧν ἐπισποότεραι οἱ Ἐρωδιδαί, Χαραδριδαί, Σκολοπακιδαι, Ῥαλλοιδαί. Πρὸς τοὺς πίνακας Καλοθάμονα Α' καὶ Β' καὶ τὰ ἰδιαίτερα κρῖνα. [Φ.Π.]

Καλογεράς (Ἀγγελος). Ὀνομα Ἑλλήνων, γενν. ἐν Παταθῷ τῷ 1699 ἐκ Κερκυραίων γονέων. Ἐπιστάσας ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ῥαβεννης, διελθὼν δὲ ἐτη τινὰ ἐν Ἑνετίᾳ ἀπεσύρθη εἰς μονὴν ὅπου καὶ διήκουσε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του. Ἀπὸ τοῦ 1728 ἐξέδιδε μετ' ἄλλων τινῶν τὰ πρακτικὰ τῶν ἰταλικῶν ἀκαδημιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον Συλλογῇ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν πονημάτων· ἐξηκολούθησε δὲ ἡ ἐκδοσις αὐτὴ μετὰ μικρᾶς διακοπῆς μέχρι τοῦ 1767 (51 τόμοι). Ἐτέρα ὁμοία συλλογὴ (Νέα Συλλογὴ) περιέλαβε 41 τόμους, ὧν τινες ἐξεδόθησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ. ὑπὸ τοῦ συνεργάτου του Μανδελλῆ, ὡς καὶ ἄλλοι 25 τόμοι βραδύτερον (μέχρι τοῦ 1796). Πλὴν τούτων ἐξέδιδεν ὁ Κ. ἕως τοῦ φιλοσοφικῆς πραγματείας αὐτοῦ καὶ φίλων του ἀποτελεσάσας 18 τόμους. Ἀποθανὼν τῷ 1768 κατέλειπεν ἄλλα τε ἀνέκδοτα καὶ ὀγκώδη φιλοσοφικὴν ἀλληλογραφίαν. [Κ.Ν.Σ.]

Καλογερέου Χωρ. τοῦ δήμ. Τριπύλης κείμενον εἰς ἀπόστασιν ὡρ 1.20' ἀπὸ Ῥαυτοπούλου μετὰ 242 κατοίκων.

Καλόγεροι Χωρ. τοῦ δήμου Αἰθίων τοῦ νομοῦ Τρικυλίων, ἔχον 150 κατ. [Μ.Σ.]

Καλογερόραχη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 196 κατ. [Μ.Σ.]

Καλόγηρος ἢ Παναγιᾶ. Νησίς κειμένη πρὸς Δ τῆς Νισύρου, ἐρημικὴ, ὠφειμένη ὡς πύργος ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους καὶ ἀπρόσιτος ὡς συγκαμμένη ἐκ βράχων καθέτων καὶ ἀποτομωμάτων. Ἐπὶ τοῦ ὄρεος αὐτῆς

εἰρηναία ἔχον καλλίων τῶν αὐτέθι μονασά-
των μοναχῶν, ἐξ ὧν τὸ ἔνσημα.

Καλογρηναία Χωρ. τοῦ δήμ. Σιλιάνων
ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Παραπράσταινα. Κάτ. 383.

Καλογρηναία. Χωρ. τοῦ δήμου Κατα-
νεάς τῆς ἐπαρ. Καλαμπάκας, ἔχον 131 κατ.

Καλόγρια. Ἰγθούεσσα λιμνοθάλασσα
πρὸς Β τοῦ Ἀράξου ἀκρωτ. τῶν Πατρῶν.

Καλογωνιά. Χωρ. τοῦ δήμου Σπάρ-
της, μὲ 165 κατ. [Μ.Σ.]

Καλοκακρινάδες. Χωρ. τοῦ δήμου Κυ-
θέρων, ἔχον 11 κατ. [Μ.Σ.]

Καλοκαρηθαίς (Βοτ.). Κοινὴ ὀ-
νομασία Ἑλιγρόσου τοῦ Ἰταλικοῦ εἰς τὰς
Κυκλάδας νήστους. [Θ.Χ.]

Καλολετάς. Χωρ. τοῦ δήμου Ὠλένης
ἐν Ἠλείᾳ παρὰ τὴν Δ βραχίονα τοῦ Ἐνιπέως,
ἔχον 8 κμ. σχολεῖον καὶ 368 κ. καλλιεργούν-
τας δημ. καρπούς καὶ ῥητίνην ἐν τοῖς θεοῦ-
νοῖς ἐκεῖ περικῶσι. [Γ.Πδ.]

Καλόλιμνος ἡ Καλὸν νυμός (ἡ θρ-
γαία Βέσθικος). Νῆσος ἐν τῇ Προποντιδί ἀν-
τικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥύνδακος ποταμοῦ,
ἀπέχουσα τῆς ἡπείρου 13 μίλια. Ὁ Πλίνιος
ἀναφέρει θετὴ ἀλλοτε ἤτο συνεχὴς τῇ Βιθυνίᾳ.
Ἡ περιφέρεια τῆς νήσου εἶναι 18 μιλίων,
ἔχει δὲ μίαν καὶ μόνην θρόνον μὲν πόλιν κα-
τοικομένην ὑπὸ Ἑλλήνων ἀρθεδῶξιν συμπο-
σομένων εἰς 3000 σχεδὸν καὶ ἀσχολουμένων
εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀλιεῖαν. Ἐπὶ τῆς
νήσου ὑπῆρχεν ἐπὶ Βυζαντινῶν καὶ ἀλλῇ
πολὶς Βαγνιτικὴ καλουμένη, ἥτις ὁμοῦς τὴν σή-
μερον ἐγκατελείβετο παντάπασι. Εἶνε νῆσος
βουνώδης, παράγει δὲ ἐλαίας καὶ κρόμμια, καὶ
ἀλιεύονται περὶ αὐτὴν ἀρθονεῖ ἰχθύες. Ὑπάρ-
χουσιν ἐπὶ τῆς νήσου πολλὰ μὲν καὶ χρησι-
μεύσασθαι ἐπὶ Βυζαντινῶν ὡς ἐνδεικτῆματα
πολλῶν αυτοκρατόρων.

Καλομέλας. Βλ. Ὑδράργυρος.

Καλονησί. Χωρ. τοῦ δήμου Μέσσης τῆς
ἐπαρ. Οἰτύλου, ἔχον 125 κατ. [Μ.Σ.]

Καλὸν (Φιλοσ.) εἶνε τὸ ἀπολύτως
ἀρέτκον. Ἀρέτκει δὲ ἀπολύτως πιστὸν μί-
μημα προτύπου φέροντος ἐν ἑαυτῷ τὰς μορ-
φὰς τῆς τελειότητος, τῆς συμφωνίας, τῆς κανο-
νικότητος τῆς ἀποκαταστάσεως. καὶ ὡς πιστὸν
μῆμημα προτύπου, σύμφωνον πρὸς τὰς ἀπαιτή-
σεις τῆς μιμήσεως (πρὸς δὲ Διδασκαλίαν). [Χ.Πδ.]

Καλόξυλος Χωρ. τῆς Νάξου ὑπαγόμε-
νον εἰς τὸν δήμ. Τραγαίας καὶ ἀπέχον 1/2
ὥρ. ἀπὸ Χαλκίδος. Κάτ. 294.

Καλοπαναγιώτης. Κώμη τῆς Κύ-
πρου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λευκωσίας, ἔχ. 500 κατ.

Καλότσα (Kaloesa). Πόλις τῆς Οὐγ-
γαρίας ἐν τῇ κομητάτῳ Βουδαπέστης, οὐ
μακρὰν τοῦ Δουναβίου. ἔχει 15789 κατ.,

ὥραιαν μητρόπολιν, ἀστροσκοπεῖον κλ., εἶνε
δὲ ἔθρα ἀρχιεπισκόπου. [Μ.Σ.]

Καλοῦγα Κυβερνεῖον τῆς Μεγάλῃς λαγ-
ῖνος, ΝΔ τοῦ κυβερνεῖου Μόσχας, ἔχον
ἐμβα. 30929 τγμ. καὶ 1 209 225 κατ. (1886).
Εἶνε εὐφορώτατον, καὶ πλούσιον εἰς δάση,
ἔχει δ' ἀκμαιστάτην καὶ ποικίλην βιομηχα-
νίαν καὶ ἀνθηρὸν ἐμπόσιον. Ἡ πρῶτε ὀνομα-
σία Κ., ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰατσίγχα εἰς
τὸν Ὀκάν, ἔχει 40 252 κατ. διατηροῦντας
κυρίως βιομηχανίαν δερμάτος καὶ ἐλαίου καὶ
σπουδαῖον ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας.

Καλούδιον. Χωρ. τοῦ δήμ. Παμφί-
ας, 2 ὥρ. πρὸς Ν τοῦ Κεφαλεδρόσου καὶ
οἰκούμενον ὑπὸ 292 κατ.

Καλοῦσος Χωρ. τοῦ δήμ. Φαρῶν ἀπέ-
χον ἀπὸ Χαλανδρίτζας ὥρ. 2 πρὸς Ν καὶ
κείμενον κατὰ τὰς ΒΔ ὑπορείας τοῦ Ὠλένου.
Κάτ. 305.

Καλοῦσζον (Kaluszyn). Πόλις τοῦ
ῤωτο. Κυβερνεῖου Βαρσοβίας, ἔχουσα 7318
κατ. καὶ βιομηχανίαν ἐλαίου, σάπωνος, στεα-
τίνης κλ. [Μ.Σ.]

Καλοφώνιον. Βλ. Κολοφώνιον.

Καλό χωριό. Ὀνομα χωρίων τῆς
Κρήτης, ὧν τὰ μεγαλύτερα 1) Χωρ. τοῦ δή-
μου Κρητῶς τῆς ἐπαρχ. Μεραμπελλοῦ, ἔχον
329 κ. — 2) Τοῦ δήμου Ἐπισκοπῆς τῆς ἐπ.
Πεδιάδος, ἔχον 342 κατ. [Ν.Στ.]

Καλπία. Χωρίον τοῦ δήμ. Ὀρχομενοῦ
τῆς Μαντινείας, ἔχον 76 κ. [Μ.Σ.]

Καλπικαμὸς (Galop). Τὸ μετὰ ἀλμά-
των βάλισμα παντὸς τετραπόδου, ἰδίως δὲ τοῦ
ἵππου. Κατὰ τὸν Κ. τὸ ζῶον ἐγείρει πρῶτον
τὸν ἕνα τῶν προσθίων ποδῶν, εἶτα τὸν σύ-
στικτον ὀπίσθιον καὶ ταυτοχρόνως τὸν ἕτερον
προσθιον καὶ τέλος τὸν ἄλλον ὀπίσθιον. Δια-
κρίνομεν δὲ δεξιὴν καὶ ἀριστερὴν Κ., καθὼς
πρῶτοι προτείνονται οἱ δύο δεξιὸι πόδες ἢ οἱ
δύο ἀριστεροί, ἔτι δὲ ἥτυχον Κ., μέσον καὶ
ἐπιτεταμένον, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν μετάβασιν
εἰς τὸν Κ. τῶν ἱπποδρομιῶν. Κατὰ τὸν ἥτυ-
χον ἢ Κ. τῶν τελειῶν οἱ τέσσαρες πόδες
ἐγείρονται ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐνῷ κατὰ
τὸν Κ. τῶν ἱπποδρομιῶν προβάλλονται ταυ-
τοχρόνως οἱ δύο πρόσθιοι πόδες ὡς καὶ οἱ δύο
ὀπίσθιοι.

Κάλπη Βλ. Γιβραλτάρ.

Κάλπη (Calpee). Πόλις τῶν Ἀνατ.
Ἰνδιῶν, εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν Βορειοδυτικῶν
ἐπαρχιῶν, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τζάμνα. ἔχει
σπουδαῖαν βιομηχανίαν χάρτου καὶ σακχαροῦ
καὶ 14 306 κατ. [Μ.Σ.]

Κάλπη (καὶ κάλπις). Ἀγγεῖον ὑπερ-
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔχον σχῆμα φιάλης ἐ-
χρησίμευσεν ὅπως ῥιπίωνται ἐν αὐτῷ αἱ ψήφοι
ἐν τῷ ψηφοφορεῖν. Οὕτω δ' ἐπίσης ἐκαλεῖτο

καὶ τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ ἀπετίθετο ἡ τῶν κεκαυμένων πτωμάτων κόπυς. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νομοθεσίᾳ Κ. καλεῖται τὸ κιβώτιον, ἐν ᾧ γίνεσθαι ἡ διὰ σφαιριδίων μυστικὴ ψηφοφορία κατὰ τὰς βουλευτικὰς καὶ δημοτικὰς ἐκλογάς. Κατασκευάζεται ἐκ μεταλλοῦ, λευκοσιδήρου συνήθως, καὶ διαιρεῖται ἐσωτερικῶς εἰς δύο μέρη, διακρινόμενα ἐξωτερικῶς διὰ διαφόρου χρωματισμοῦ, καὶ τὸ μὲν δεξιὸν μέρος, προσδιορισμένον διὰ τὸ ναὶ ἔχει χρώμα λευκόν, τὸ δὲ ἀριστερὸν προσδιορισμένον διὰ τὸ ὄχι μέλαν. Εἰς τὸ ἐμπροσθεν μέρος τῆς Κ. ὑπάρχει στρογγύλη δπὴ ἀνταποκρινόμενη εἰς σωλῆνα προσκεκολλημένον ἐπὶ τῆς κατακόρυφου ἑξῆς τοῦ ὅλου σώματος, δι' οὗ ὁ ἐκλογεὺς εἰσάγει τὴν χεῖρα καὶ ψηφίζει. Τὸ ἐσω μέρος, ἐφ' οὗ εἴπτονται τὰ σφαιρίδια καλύπτεται δι' ἐριούχου υφάσματος, ὥστε μὴ ἀκούεται ὁ ἦχος αὐτῶν, καὶ περιέχει δύο σάκκους, διαφόρου ἐπίσης χρώματος, αἵτινες δέχονται τὰ σφαιρίδια. Τὸ ὅλον πρὸ τῆς ἐκλογῆς σφραγίζεται προσεκτικῶς, ἀποσφραγίζομενον κατὰ τὴν διαλογὴν. Πρὸλ. Νόμον ΧΜΗ' περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν ἀρ. 52. [Πρ.]

Κάλυπτος δρόμος. Βλ. Ἀποβάται.

Καλυπτοῦντος, ὁ ἐπενεμαζόμενος Σί-κουλος, λατίνος ποιητῆς ζῶν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Νέρωνος. Ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ σῶζονται 11 ἐκλογαί, ὧν αἱ πρῶται 7 εἰσὶ γνήσιαι, αἱ δ' ἄλλαι 4 ἀνήκουσιν εἰς τὸν Νεμεσιανόν, ποιητὴν ζῶντα κατὰ τὰ τέλη τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος· ἅπασαι ἐξεδόθησαν πολλὰκις (κριτ. ἐκδ. ὑπὸ Glaser, Γοττφ. 1842).

Καλτανισέττα. Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα τῆς δμογόνου ἐπαρχίας τῆς Ἰταλίας (ἐν Σικελίᾳ), κειμένη 96 χμ. ΝΔ τοῦ Παλέρμου ἐν εὐρόφῳ πεδιάδι ὑπὸ τὸ ὄρος Ἄγιος Ἰουλιανός (688 μ.). Ἐχει 25027 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον γεωργικῶν προϊόντων. Εἰς δὲ ὠραία πόλις, ἔχουσα καὶ πολλοὺς ναοὺς καὶ μονάς. Ἡ ἐπαρχία Κ. ἔχει ἐμβ. 3289 τ.χμ. καὶ 297762 κατ. [Μ.Σ.]

Καλτατζιρόνη (Caltagirone). Πόλις καὶ ἑδρα ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἰταλ. ἐπαρχ. Κατάνη τῆς Σικελίας, 66 χμ. ΝΔ τῆς Κατάνης. Ἐχει 28119 κατ. καὶ θεωρεῖται ὡς μία τῶν πλουσιωτάτων πόλεων τῆς Σικελίας. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς καὶ ἡ βιομηχανία (κατασκευὴ ἀγαλματιῶν ἐξ ὀπτῆς γῆς) ἀκμάζουσι λίαν.

Καλτεζιά. Χωρίον τοῦ δήμου Καλτεζῶν, ὑπαγομένου εἰς τὴν Ἀρχαδίαν, ἀπέχον ὡρ. 1 1/2 πρὸς Β ἀπὸ Ἀνα Κολλίνης καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 325 κατ. Πρὸ τοῦ 1881 ἦν πρωτεύουσα τοῦ δήμου τούτου.

Καλτεζῶν δήμος. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρ. Μαντινείας τῆς Ἀρχαδίας καὶ ἔχει 2495 κατ. Ἀποτελοῦσι δὲ αὐτὴν ἡ πρωτεύουσα Κολλίνα

καὶ τὰ χωρία Ἀγριακῶνα, Καλτεζιά, Κάτω Κολλίνα καὶ Κουβέλιο. [Μ.Σ.]

Καλτεσολαρία (Bot.) ἡ Καλτεσολαρία Catecolaria L. Γένος φυτῶν τῆς Ν' Ἀμερικῆς ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Γρομπαδιῶδων. Περιλαμβάνει περὶ τὰ 70 εἶδη καὶ ἀπείρου ποικιλίας παραχθείσας ἐκ τῆς σπορᾶς καὶ τῆς τεχνητῆς νοθείας. Τὰ ἀνθὰ αὐτῶν εἶναι ἀξιοπεριέργα διὰ τὸ σανδαλωεῖδες σχῆμα καὶ τὸν λαμπρὸν καὶ ποικίλον χρωματισμὸν τοῦ κατωχείλους αὐτῶν. Τῶν εἰδῶν ἄλλα μὲν εἰσὶ πικρὰ, ἄλλα δὲ θαμνωδῆ συχνέτατα δὲ θεραπεύονται πρὸς κόσμην. [Θ.Χ.]

Καλύβιας Χωρ. τῆς Κρήτης ἐν τῷ δήμῳ Ἀρμένων τῆς ἐπ. Ἀποκάρωνας, ἔχον 470 κατ.εἰ.

Καλυβιάκια. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Τίτανος, ἀπέχον 1/2 ὡρ. ἀπὸ Παλαμά, μετὰ 312 κατ.εἰκν.—2) Χωρ. τοῦ δήμου Σικιλλοῦντος τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 192 κατ.—3) Χωρ. τοῦ δήμ. Γέρτυνας, μετὰ 112 κατ. [Μ.Σ.]

Καλύβια. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Καρέων τῆς Χαλκίδος, ἔχον 98 κατ.—2) Χωρ. τοῦ δήμου Καρυστίων, ἔχον 292 κατ.—3) Χωρ. τοῦ δήμου Καλαμών, ἔχον 426 κατ.—4) Χωρ. τοῦ δήμου Μυρτσωνίων τῆς Ἠλείας, ἔχον 127 κατ.—5) Χωρ. τοῦ δήμου Σιλλασίας τῆς Λακεδαιμόνος, ἔχον 166 κατ.—6) Χωρ. τοῦ δήμου Καρυσσιέως τοῦ Γυθείου, μετὰ 213 κατ.—7) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγρινίου ἐφ' οὗ ἀπέχει ΝΔ ὡρ. 2 1/2, κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Βραχωρίου καὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀχελῷου. Κάτ. 408.—8) Χωρ. τοῦ δήμ. Λαμιῶν κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι, μετὰ τῆς Λαμίας ΝΔ ὡρ. 1/2, καὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σπερχειοῦ ὡρ. 1/2. Κάτ. 447.—9) Χωρ. τοῦ δήμ. Βραίας κείμενον πρὸς Δ τῆς Παλοῦμπας ὡρ. 1 1/2 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 243 κατ.—10) Χωρ. τοῦ δήμ. Φανεοῦ κείμενον κατὰ τὴν Β ὄχθην τῆς λίμνης Φανεοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ὁπωρειῶν τοῦ Καττανεβουνίου εἰς ἀπόστασιν 45' ΝΔ τοῦ Γκούρα. Κάτ. 467. Πρὸς Ν τῶν Κ. ἐπὶ ἀκρωτηρίου κατατείνοντος πρὸς τὴν λίμνην σῶζονται τὰ εἰσέπια τῆς πόλεως Φανεοῦ. [Μ.Σ.]

Καλύβια Κουβαρά. Χωρ. τοῦ δήμου Λαυρείου κείμενον ἐν τῇ Μετογενίᾳ καὶ ἀπέχον 1 ὥραν ΒΔ τῆς Κερατέας. Παρὰ τούτῳ κεῖται σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου. Κάτ. 858. Προϊόντα αἶτος, κριθή, ἔλαιον καὶ αἶνες.

Καλύβια Παλαίουπέλεως. Χωρ. τοῦ δήμου Ἠλίδος ἐν Ἠλείᾳ, 2 ὡρ. ΒΔ τῆς Ἀμαλιάδος καὶ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἠλιν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Πηνειοῦ ποτ., ἔχον 220 κατ. γεωργούς, καλλιτεργούντας σταφίδας καὶ ἀμπέλους. [Γ.Πδ.]

Καλύβια Πλάτάνου. Χωρ. τοῦ δήμου Πλάτάνου, ἐφ' οὗ ἀπέχει 2 1/2 ὡρ., περιλαμβάνον 208 κατ.

Καλύβια Παρέϊκα. Χωρ. τοῦ δήμου Οίχαλίας τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 113 κ. [Μ.Σ.]

Καλύβια Σαλμινίκου. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἐρινεῶν, ἐριομένη τοιαύτη τῇ 1868. Κεῖται κατὰ τὰς ΒΔ ὁψηλὰς ὑψορείας τοῦ Παναγαϊκοῦ καὶ ἐπὶ τῆς δριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἐρινεοῦ (τοῦ Σαλμινίκου). Ἀπέχει ἀπὸ Πατρῶν πρὸς Α ὥρας 6 καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 371 ψυχῶν.

Καλύβια Χαμᾶκου. Χωρ. τοῦ δήμου Πτελεατῶν (Φιδιώτιδος), ἔχον 101 κ. [Μ.Σ.]

Καλύβια Χασάν. Χωρίον τοῦ δήμου Τυρφαίων τῆς ἐπαρχ. Καλαμπάκας, ἔχον 224 κατ. [Μ.Σ.]

Καλύβια Χασσιῶν. Κώμη καιμένη κατὰ τὸ κέντρον τοῦ Θριασίου πεδίου τοῦ παρὰ τὴν Ἐλευσίνα καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φυλῆς, περιέχουσα 1499 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, οἵτινες ἐκ τῶν περὶ δρεινῶν χωρίων ἐρμύμενοι καὶ ἰδίως ἐκ Χασσιῶν κατόκησαν ἐσχάτως τὸ μέρος τοῦτο. Παρὰ τὰ Κ. γίνεται στάσις τοῦ αἰθροδρόμου.

Καλυβιανή. Χωρ. τοῦ δήμ. Μεσσηνίῳ τῆς Κρήτης, ἐν τῇ ἐπαρχ. Κισάμου, ἔχον μετὰ τοῦ Νισὺ Χωριοῦ καὶ Ἀζογοῦ 393 κ. [Ν.Στ.]

Καλύβιον ἢ Καλύκανθος. Ποταμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, διαρρέων τὴν Κιλικίαν καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὴν Σελεύκειαν εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ἐν αὐτῇ ἐπνίγη τῇ 1180 Φρειδερίκος ὁ Α΄ Βαρβαρώτας. Καλεῖται δὲ νῦν Σελέφι ἢ Γκιζν-σού.

Καλύβιον. Ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ πρωτ. τῆς Αἰτωλίας, καιμένη ἐπὶ τῆς δεξιάς ὄχθης τοῦ Εὐήρου ἐν εὐδρόμῳ πεδιάδι, γνωστὴ γινωμένη διὰ τὸν ἀπ' αὐτῆς καλούμενον κᾶπρον. Ὅτε ποτὲ δὴλ. ὁ βασιλεὺς Οἰνεὺς προσέφερε εἰς ἅπαντας τοὺς θεοὺς θυσίαν, ἐλητημένην δὲ τὴν Ἀρτεμιν, αὐτὴ ἐξεργασθεῖσα ἐπέμψεν τεραστὶν κάπρον λυμαινόμενον τὰ περιχώρα. Τοῦτον ἵνα θηρεύσωσιν ἐκάλειν ὁ τοῦ Οἰνεὺς υἱὸς Μελέαγρος τοὺς περιγεγραμμένους ἥρωας τῆς Ἑλλάδος· οὐδεὶς δὲ ἠδύνατο νὰ φονεύσῃ αὐτὸν καὶ τινες μάλιστα ἐφρονέθησαν, μέχρις ὅτου ἡ ἐρωμένη τοῦ Μελέαγρου Ἀταλάντη ἐπλήρωσεν αὐτὸν καὶ ὁ Μελέαγρος τὸν ἀπέκτεινεν. Ἡ Κ. οὕτω δόκμη ἐχυρὰ πόλις ἐπὶ Καίσαρος, παρήκμασεν ἰδρυθείσης πλησίον αὐτῆς τῆς Νικοπόλεως, σώζονται δ' ἐρείπια αὐτῆς.

Καλύβιονα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρήνης, καίμενον πρὸς τὸ ΝΑ τοῦ Τζορβατζή, ὥρ. 1 1/2 μετὰ 635 κατοίκων.

Καλυῆρ-ἢ-Καυῆρ (Caluire-et-Cuire). Κωμόπολις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ῥοδανού, ἐν τῇ περιφερείᾳ Λυὼν ἀφ' ἧς ἀπέχει 4 χμ. πρὸς ΒΒΔ, ἔχει 8931 κατ. καὶ βιομηχανίαν μηχανῶν καὶ ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Καλύκανθος Βλ. Κάλυβιον.

Καλυκανθώδη (Bot.) Calycanthaceae, Μικρὰ εὐκατένια Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυτῶν. Μέρη τοῦ ἀνθους ἀκτινόμερα ακυκλα καὶ σπειροειδῶς τεταγμένα, τὰ δὲ σέπαλα καὶ πέταλα μὴ διακεκλιμένα σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων. Θάμνοι τῆς Β' Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνίας συχνὰ θεραπευόμενοι χάριν τῶν εὐωδιστῶν ἀνθέων αὐτῶν. Γένη διακρίνονται δύο, ἥτοι Καλύκανθος (Calycanthus L.) καὶ Χειμώνανθος (Chimonanthus Lindl.), καὶ τοῦ μὲν πρώτου τὸ γνωστότερον εἶδος εἶνε Κ. ὁ ἀνθηρὸς (C. floridus L.) τοῦ δ' ἑτέρου Χ. ὁ πρώτος (Ch. praecox L.) ὅστις συχνὰ καὶ ἀγαπητὸς ἐν τοῖς κήποις παρ' ἡμῖν ἀνθεῖ ἀπὸ Δεκεμβρίου μέχρι Μαρτίου πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φύλλων. [Θ.Χ.]

Κάλυκες νεφρικοὶ (Ἀνατομ.). Σωλῆνες ὑμενιώεις, βραχεῖς, ὧν τὸ μὲν ἕτερον πέρας περιβάλλει μίαν ἢ δύο νεφρικοὺς θηλάς, προσφυόμενον περὶ αὐτάς, τὸ δ' ἕτερον συγχέεται μετὰ τῶν παρακειμένων νεφρ. Κ. πρὸς σχηματισμὸν τῆς νεφρικῆς πυέλου. [Ι.ΠΘ.]

Καλυκώστεγον (Bot.) Calystegia R. Br. Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Περιελλοκαυλώδων. Τρία εἶδη τὰ γνωστότερα εἶδη τὰ φυόμενα καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἥτοι Κ. ἡ ἀγρία (C. silvatica Ten.) καὶ Κ. ἡ γραμμίτις (C. sepium L.) ἀμφοτέρω ταῦτα Μαλακόνισσος ἢ Σμύλας λεία τῶν ἀρχαίων, κοινῶς δὲ Ἀγρία περιπλοκάδα. Τέλος Κ. ἡ σουλτανίσκη (C. soldanella L.) εἰς ἣν ἀναφέρεται ἴσως ἡ Κράμβη ἢ Θαλασσία τοῦ Διοσκουρίδου. [Θ.Χ.]

Κάλυμνος (ἀρχ. Κάλυμνα ἢ Κάλυδνα). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου ἐκ τῶν Σποράδων τοῦ Ἰαρίου πελάγους, πρὸς Δ τῆς ἀρχαίας Μυτιλήδος, ΒΑ τῆς Κῆ καὶ ΝΑ τῆς Λέρου. Σύγκαιται δὲ ἐξ δρεινῶν ὄψων καὶ γυμνῶν κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐξ ὧν τὸ πρὸς τὸ ΒΔ τῆς πόλεως ἔχει ὕψος 2300 ποδῶν καὶ ἐν τῇ μεταξὺ τῶν ὁρίων ἀπαντῶνται κοιλιάδες τινὲς καὶ μικραὶ πεδιάδες. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶνε ἀνώμαλον τετραγωνοειδές, πλατυνομένης μὲν κατὰ τὸ μέσον, ἐκτεινούσης δὲ πρὸς Β γλῶσσαν προμήκη χερσονησιζούσαν καὶ διευθυνομένην πρὸς τὸ ΒΔ ἀπέναντι τῆς Λέρου, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ σπέναν πορθμοῦ Διαπέρη καλούμενου. Ἐν τῷ πορθμῷ τούτῳ κεῖνται δύο νησίδες, ὧν ἡ μὲν μεῖζων παρὰ τὴν Κ. ἡ δὲ μικροτέρα παρὰ τὴν Λέρον. Ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων αὐτῆς τὸ μὲν κατ' Α καλεῖται Χονδρὴ Μύτη, τὸ κατὰ ΝΑ Χειρμύτη, καὶ ἐκ τῶν δύο κατὰ Ν τὸ μὲν Α Ἅγιος Γεώργιος, τὸ δὲ Δ Κεφαλὰς ἐν εἰδει μικρᾶς χερσονήσου διήκον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐκ δὲ τῶν λιμένων εἶνε ὁ Σικάτης ἢ Παλαιονῆσι ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς προσαρτίτου προμήκου γλώττης, ὁ Πεζῶνας κατὰ τὸ ΝΑ τῶν δύο προειρημένων, ἡ Ῥήνα

κατ' Α εἰς ὃν ἀποτομοῦνται ἡ ὑπὸ ἐλαίων καταφυγὸς κοιλίας Βαβυλῶν, ἡ λιμὴν τῆς πόλεως Πάθια καλούμενος κατὰ ΝΑ, ἡ Βλχάδα κατὰ Ν, τὸ Ποδάρι κατὰ ΝΑ, Δινάρι πρὸς Δ καὶ Ἀργινῶντας πρὸς ΒΔ. Ἐκ τῶν περὶ αὐτῆς νησιδωκίνας ἡ Τέλενδος ἀκατόικητος, κειμένη κατὰ τὰς Δ ἀκτὰς καὶ χωρίζουμένη διὰ βαθεῖας πορθμοῦ ἀποτελοῦντος ἐξαίρετον λιμένα, τὸ Ἐπάνω Νητὶ κατὰ τὸν Δ αἰγιαλὸν τῆς Τέλενδος, ἡ Καλῆλερος ἀπέναντι τοῦ κόλπου Ἀργινῶντας, Ἀγία Κυριακὴ ἀπέναντι τοῦ λιμένος τοῦ Δινάριου, ἡ Ψέριμος ἔχουσα ἱκανῶς μεγάλην περιφέρειαν, καλοῦς ἀγρούς καὶ ἐρείπια μικροῦ ἑλληνικοῦ πολισματος, κειμένη δὲ κατ' Α τῆς Κ. μετὰ τοῦ λιμένος αὐτῆς καὶ τῆς νήσου Κῶ, ἡ Πλάτη παρὰ τὴν Ψέριμον πρὸς Δ καὶ ἡ Νεκροθήκη παρὰ τὴν Πλάτην. Ἡ πόλις Κ. ἡ ἀνομαζομένη κοινῶς Χώρα εἶνε ἐκτισμένη εἰς τὸ ΝΑ μέρος ἐπὶ κατωφερείας ὄρους, ἐπικειμένη μικρᾷ κοιλίᾳ ὅς ἦτις ἐκτείνεται μετὰ τοῦ λιμένος Πάθια καὶ Δινάρι, ἀφ' ὧν ἀπέχει 3 χμ. Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν 10' ἐπὶ ὁροπέδιου βράχου μεμονωμένου φαίνεται ἐγκαταλειμμένη ἡ παλαιὰ μεσαιωνικὴ πόλις, εἰς δὲ τὸ περὶ τὸν λιμένα ἐκ συνῶν καὶ ἀμπελων καταφυγὸν πεδῖον σαῖζονται λείψανα ἀρχαίου πολισματος, Καταλύματα καλούμενα, πολυάριθμοι τάφοι καὶ μέγα σπήλαιον τῶν Νομῶν κοινῶς Ὑπὲρ Παρθένου λεγόμενον. Ἐν γένει δὲ εἰς πολλὰ μέρη τῆς νήσου ἀπαντῶνται ἐρείπια τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς καθὼς καὶ τῆς φραγκικῆς κατακτητικῆς. Διωκεῖτο δὲ ἡ νῆτος μέχρι πρὸς εὐκρασίας ἀφ' ἑαυτῆς πληρῶνους φθόρον ἐτησίως 33500 γρόσια εἰς τὴν Πύλιν ὡς καὶ αἱ νῆτοι Λέρος, Πάτμος καὶ Ἰκαρία 40500 γρ. μὲν ὧν ἀπετέλει τὴν λεγομένην τετράνητον. Ἄλλ' ἤδη ὑπάγεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν νομὸν τοῦ Αἰγαίου ἀπομεινωθεῖσα πρὸς τὰς ἄλλας νήτους. Ἐκκλησιαστικῶς δὲ ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ἐπισκόπου Λέρνης ἐδρεύοντος ἐν Λέρῃ. Προϊόντα αὐτῆς εἶναι σῦκα καὶ εἰνός πρὸς ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, κριθή, εἰς ἧς μόνος κατασκευάζουσιν τὸν ἄρτον, ἀροῦσα ἐπὶ εἰς μῆνας, ὀλίγον ἐλαιον, ἐξαίρετον ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ μέλι, οὐ ἐξαγωγὴ μικρὰ γίνεται ὑπάρχει δὲ καὶ ἱκανὴ κτηνοτροφία. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 8000 οἰτίνας εἶναι ἐξ ἐπαγγέλματος οὔται καὶ πογγαλιεῖς, παιδιόθεν εἰς τοῦτο γυμναζόμενοι, ἀλίσκοντες δὲ τοὺς σπύγγους καὶ ἄπᾳς τὰς παραλίας τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Ἀφρικῆς (ἰδίως Βεγγάζης) καὶ ἐμπερευόμενοι ἐπικερδῶς αὐτοὺς εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους τῆς γῆς εἰς ἃς εἶναι διεσπαρμένοι.

Κάλυξ Βλ. Ἀνθος.

Καλύπτρα Τεμάχιον λεπτοῦ ὑφάσματος, μέρος ἀποτελοῦν τοῦ γυναικείου κόσμου, καλύπτει τὸ πρόσωπον καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν

κεφαλὴν ὅλην ἢ καὶ μέχρι τῶν ὠμῶν καθήκον. Ἐν Ἀνατολῇ ἡ γρῆσις Κ. ἐπεκράτει ἀνέκαθεν καὶ σήμερον δὲ αἱ μωμιθεαὶ γυναικες δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσιν τῆς οἰκίας ἢ καὶ ἐντὸς αὐτῆς εἰς ξένον νὰ παρευσιασθῶσιν ἄνευ Κ., μένον κατὰ τοὺς δευθαλμοὺς φρονόσης σχισμῇ ἀκάλυπτον. Αἱ δὲ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες καὶ Ῥωμαῖαι μᾶλλον ἐγνώοντο τῇ Κ. κατὰ βούλησιν ὡς κόσμῳ, ὅστις κατὰ τοὺς χρόνους ἴδια τῆς αυτοκρατορίας κατήντηεν εὐτιώδεις τῆς φιλαρεσκίας τῶν ἄρχων. Αἱ νόμται μένον ἀπὸ τῆς τρίτης μετὰ τὸν γάμον ἡμέρας παρυσιαζόντο εἰς τὸν αὐτοῦ τῶν ἀκάλυπτοι, ὅτε καὶ ἐδίδοντο τὰ ἀνακαλυπτήρια ὄθρα (βλ. λ.). Αἱ Ἑστιάδες ἔφερον Κ. (suffibulum) κατὰ τὰς θυσίας. Τὸ σχῆμα τῆς ἀρχαίας Κ. εἶνε δύσκολον νὰ καθορισθῇ. Αἱ γυναῖκες τῶν παλαιῶν Γερμανῶν ἔφερον λευκὴν Κ. Αἱ μοναχὰι ἐπίσης προσέλαβον Κ. κατὰ τὴν μεσαιωνὰ εἰς τημαῖον ὅτι ἀποτρέπουσιν ἀφ' ἐαυτῶν τὴν τοῦ κόσμου θέαν. [Β.Ε.]

Καλυψώ. Θεὰ καὶ Ὀμηρον θυγάτηρ τοῦ Ἀτλαντος, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Νηρείου καὶ τῆς Δωριδος ἢ τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος. Κατόικε τὴν ἐν τῇ Ὀκεανῷ θαλάσσῃ νήσον Ὀγυγίαν μόνῃ μικρᾷ πάτῃ ἐπικοινωνίας ἀπὸ θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Ζῶσα τὸν Ὀδυσσεύα ναυαγῆσαντα εἰς τὴν νῆσον τῆς περιποιήθη καὶ ἐρασθεῖσα αὐτοῦ τῇ ὑπεσχέσθαι τὴν ἀθανασίαν ἂν ᾔθελε νὰ μὴν πάντοτε μετ' αὐτῆς καὶ τοῦτο μὲν δὲν ἐδέχθη ὁ νεοταλῶν βασιλεὺς, οὐχ ἦντο ἡ Κ. ἐκράτησε αὐτὴν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη καὶ ἀπέκτησεν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τινες παραδόσεις δύο υἱούς, Ναυσίνοον καὶ Ναυσίθοον. Τέλος δὲ Ζεὺς πέμψεν τὴν Ἑρμῇ, διέταξε τὴν Κ. νὰ ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσσεύα ἐλευθέρῳ νὰ ἀναχωρήσῃ. [Δ.Μ.]

Κάλφα Χωρ. τοῦ δήμου Τριταίας τῶν Πατρῶν, μὲ 178 κατ. [Μ.Σ.]

Καλφενίκη Χωρ. τοῦ δήμου Μακρυνείας τοῦ Μεσσογαγίου, ἔχον 256 κατ. [Μ.Σ.]

Κάλφον (Βοτ.) ἢ αὖ Κάλφα. Καινὴ ἀνομασία ἐν Πάρῳ τοῦ Ὀποπύκκου τοῦ ἀνατολικοῦ (Opoponak Orientale Boies.) τοῦ ὁποῦ οἱ νέοι βλαστοὶ ἐδάδιμα. [Θ.Σ.]

Κάλχας. Γιδὸς Θέτιος (Θεοτορίδης) ἢ Μυκηναῖον, περίφημος μάστις (καὶ ὡς ποῦ λων δὲ ἄριστος, ὅς ἦδει τὰ τ' ὄντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ὄντων) ἐν τῇ ἑλληνικῇ πρὸ τοῦ Ἰλίου στρατοπέδῳ. Προέβλεπε τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, ἐδήλωσε δὲ ὅτι ὁ ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἐντοχὴ φας λοιμοὺς προήρχετο ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπόλλωνος διὰ τὴν πρὸς τὸν ἱερεῶν τοῦ Χρύσην διαγωγὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου εὐρισκόμενος ἐν Κλάρῳ, παρὰ τὸν Κολοφῶνα, συνήντησε μάστιν ἀνώτερον αὐτοῦ, τὸν Μάφον, καὶ ἀπέθανεν ἐκ

λύπη. Ὁ Κ. εἶχεν ἡρῶν ἐπὶ τοῦ λόφου Δρίωνος ἐν Ἀπουλίᾳ. [Δ.Μ.]

Ηλεκτροδών. Βλ. Χαλκιδών.

Ηλεκτρώδιον καλεῖται εἰς ἣ πολλοὶ γάλλοι ἀγωγοὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, περιβεβλημένοι διὰ μονωτικῆς οὐσίας συνήθως ἐκ γουταπέρας καὶ σπανιότερον ἐκ καυτσόου, διὰ καννάβου καὶ ἡσφαλτωμένων ταινιῶν ὑφάσματος ἢ σιδηρῶν ὀπλισμῶν, συμμάτων θηλαδῆ ἐκ γάλλου ἢ σιδήρου. Τῶν Κ. γίνεται χρῆσις εἰς τὴν ὑπόγειον καὶ ὑποβρύχιον τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν, εἰς τὸν ἡλεκτρικὸν φωτισμὸν καὶ εἰς ἄλλας ἐφαρμογὰς τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Ἡ κατασκευὴ τῶν ὑπογείων Κ. διαφέρει τῆς τῶν ὑποβρυχίων κατὰ τοῦτο, ὅτι τὰ ὑπόγεια Κ. ἔχρουσι πολλοὺς ἀγωγούς καὶ δύνανται νὰ μὴ φέρωσιν ὀπλισμούς, ἐνῷ τὰ ὑποβρυχία ἔχουσιν ἓνα μόνον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀγωγὸν καὶ περιβάλλονται ἀπαραίτητως δι' ὀπλισμῶν. Ὁ ὀπλισμὸς ἀποτελεῖται ἐκ 14—16 συμμάτων, ὧν ἡ διάμετρος εἶνε τότε μείζων ὅση ἔλαττον τὸ βάθος τοῦ πυθμένος, εἰς ὃν πρόκειται νὰ κατατεθῇ τὸ Κ., ἕνεκα τῶν εἰς μικρὰ βάθος μειζόνων κινδύνων ἀπὸ τῶν ἀγκυρῶν καὶ ἀπὸ τῶν προστριβῶν ἐπὶ τῶν βραχιδίων πυθμένων ἐκ τῶν ὑποθαλασσίων ρευμάτων. Ἡ διάμετρος ὅμως τοῦ ἀγωγοῦ καὶ τὸ πάχος τῆς μονωτικῆς οὐσίας δὲν παραλλάσσουσιν. Ὁ ἀγωγὸς δὲ μετὰ τῆς περιβαλλούσης αὐτὴν μονωτικῆς οὐσίας καλεῖται καρδία τοῦ Κ. Ὁ ἀγωγὸς ἀποτελεῖται ἐξ 7 συμμάτων, τῶν 6 περιελισσομένων περὶ τὸ ἐξέσπον. Τοῦτο δέ, ὅπως διακοπτομένου ἐνδὲς ἡ πλείωνων συμμάτων διατηρεῖται ἡ συγκοινωνία· ἄλλως τε τὰ περιελιγμένα σύρματά εἰσιν ἐλαστικώτερα τοῦ ἐνδὲς τῆς αὐτῆς διαμέτρου. Ὁ ἀγωγὸς καλύπτεται ὑπὸ στρωμάτων ἐναλλάξ γουταπέρας καὶ οὐσίας τινός, καλουμένης Τσάττερτον καὶ ἀποτελουμένης ἐκ γουταπέρας καὶ σουηδικῆς ἀσφάλτου. Ἡ καρδία δὲ τοῦ καλωδίου περιβάλλεται διὰ καννάβου, ἐμπεπατμένου διὰ ταννίνης ἢ ἐμβαπτισμένου ἐντὶς ἀντισηπτικῆς διαλύσεως πρὸς προφύλαξιν τῆς μονωτικῆς οὐσίας ἀπὸ θαλασσίων ζυῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ὀπλισμὸς προσφυλάσσεται ἀπὸ τῆς θεικώσεως, περιελισσόμενος κατ' ἀντίθετον ὁρᾶν τῆς περιελίξεως τῶν συμμάτων διὰ θωμίγγος ἐκ καννάβου ἰνδικοῦ καὶ ἐπιτιθεμένου στρώματος ἀσφάλτου. Τὰ ὑπόγεια Κ. ἀποτελοῦνται συνήθως ἐξ ἑπτὰ ἀγωγῶν, ὧν ἕκαστος μονῶται μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς καὶ τὰ ὑπερβύγια, περιβαλλόμενα διὰ καννάβου καὶ ἡσφαλτωμένου βάρβακος. Πάντες δὲ οἱ ἀγωγοὶ περιβάλλονται διὰ ταινιῶν ἡσφαλτωμένων. Τὰ Κ. τὰ προσωριμὰ νὰ διελθῶσι σύραγγας ἢ νὰ τεθῶσιν ἐντὸς ὀχευμάτων εἰσάγονται ἐντὸς μολυβδίνων σωλήνων. Καὶ τὰ Κ. δὲ τῶν πόλεων τίθενται ἐντὸς σωλήνων ἐκ μολυβδίου ἢ σωλήνων σιδηρῶν, ἐρ-

μητικῶς κλεισμένων πρὸς πρὸς ἄλλη τῶν ἐπιδαδῶν ἐπηρεῖων τοῦ ἀερίφωτος ἐπὶ τῆς γουταπέρας. Εἰς τὴν ὑπόγειον τηλεγραφικὴν καὶ τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν γίνεται χρῆσις ἰδίως ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ καὶ Κ. τοῦ συστήματος Βρούκ. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο σύρματα περιβαλλόμενα διὰ βάρβακος εἰσάγονται εἰς σιδηροὺς σωλήνας, πληρουμένους ἐλαίου παραφίνης, ὅπερ εἶναι ὀρεκτὰ μονωτικῆς οὐσίας. Τὰ εἰς τὴν τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν χρησιμοποιούμενα Κ. φέρουσιν πολλὰ σύρματα, εὐθέως ἢ ἐλικοειδῶς διατεταγμένα, ὧν ἀνὰ δύο εἰσὶ προσωριμὰ εἰς ἐκάστην συγκοινωνίαν πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐξ ἐπαγωγῆς ρευμάτων. Καλωδίων δὲ γίνεται χρῆσις καὶ εἰς τὴν ἐναέριον συγκοινωνίαν. Τὸ πρῶτον ὑποβρυχίων καλωδίων κατεδόθη μεταξὺ Δούβρου καὶ Κάλαι τῇ 1850. Ἡ ἐνωσις δὲ τοῦ παλαιοῦ μετὰ τοῦ νέου κόσμου, ἐφ' ἧς πρώτη ἀπόπειρα ἐγένετο τῇ 1858, ἐξηπάτησε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἡλεκτρικῆς τηλεγραφίας καὶ διὰ τῶν θαλασσίων. [Δ.Α.]

Ηλεκτώνυμος. Βλ. Καλέλιμος.

Ηλέως καλεῖται πᾶν λίαν χονδρὸν σκόνιον, οἷα τὰ ἐν τοῖς πλείοσι ἐν χρήσει, ἔχοντα περιφέρειαν ὑπὲρ τὰ 0,15 μ. Παρασκευάζονται ἐξ ἰνῶν καννάβου, ὧν ἱκανοὶ πλέκονται εἰς λεπτότατα σκονία, πλείονα δὲ τοιαῦτα κατόπιν εἰς παχύτερα καὶ πλείονα τούτων εἰς κάλιν. Ἀντὶ τῶν ἐκ καννάβου Κ. χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοῦ 1827, ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πρῶτον εἰσαχθέντες, Κ. συμμάτων, ὅπου ἀπαιτεῖται μεγάλη στερεότης καὶ δὲν βλέπτει τὸ βάρος αὐτῶν. Καὶ ταῦτα δὲ καθ' ὅμοιον παρασκευάζονται τρόπον, σημειωτέον ὅμως ὅτι τὸ κέντρον τῶν τε λεπτοτέρων Κ. (ἐκ τῆς συστρώσεως 6 συμμάτων περὶ ἓν κεντρικόν) καὶ τῶν ἐκ τοιούτων πάλιν ἀποτελουμένων παχυτέρων ἀποτελεῖ ἄλλοτε μὲν ὅμοιον σύρμα, διὰ τοὺς λεπτοτέρους, ἢ λεπτός Κ., διὰ τοὺς παχυτέρους Κ., ἄλλοτε δὲ πυρὴν ἐκ καννάβου περὶ ὃν συστρέφονται τὰ σύρματα ἢ οἱ μνημευθέντες λεπτότεροι Κ. πρὸς ἀποτελεῖσιν παχυτέρων.

Ηλέμαλα. Ἐρυθρὰ ἢ ἐρυθροφαία κόνις λεπτῇ, ἄχμος καὶ ἄνσμος, οὐσιωδῶς ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἀποτριφέντων ἐρυθρῶν ἀένων τῶν καλυπτόντων τοὺς κερασσοειδῆ καρπούς, τῆς *Rottlera tinctoria*, δένδρου ἐκ τῶν Εὐφορβιῶδων ἰθαγενοῦ, τῆς Αὐστραλίας, Ἀφρικανίας, Κίνας καὶ Ἀ. Ἰνδίων. Τὸ Κ. χρησιμοποιοῖται ἐν Ἰνδίαις πρὸς κιτρίνην χρωστικὴν μετὰ ξύνης, εἰς δὲ φάρμακα καὶ νικοτίνων καὶ εἰς παθήσεις τινὰς τοῦ δέρματος ὡφέλιμον. Τὸ ὄρων δ' αὐτοῦ συστατικὸν φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ Κ. α. μ. α. λ. ἰν, μικρὰ οὐσία εἰς κιτρίνους κρυστάλλους ἐξ αὐτῆς ἐξαγόμενη, συνιταμένη δὲ πιθανῶς ἐκ 10 ἀτό-

μων άνθρακος, 11 υδρογόνου και 3 οξυγόνου ($C_{10}H_{11}O_3$). [X.X.]

Καμαλδουλινοί (Camaldulenses) καλούνται οι μοναχοί του υπό του άγ. Γρηγορίου άλδου περί το 1018 ιδρυθέντος μοναχικού τάγματος της Δυτ. Έκκλησίας, εκ της μονής Camaldoli (Campus Maldoli) κειμένης εν τοις Άπεννίνις όρεσι πλησίον του Άρέτσου. Οι Κ., ών ο ιδρυτής ζήσεν εις το τάγμα των Βενεδικτινών, έξων λίαν ασκητικόν βίον, έφερον δε προς διάκρισιν των Βενεδικτινών λευκήν εσθήτα. Άλλοτε ήταν διαδεδομένοι και ανά την Πολωνίαν, Αυστρίαν, Γερμανίαν και Γαλλίαν, νυν δε περιορίζονται εις την Ιταλίαν, κατέχοντες έντός του άνω μνημονευθέντος μοναστηρίου και άλλα, επίσης Καμαλδολι καλούμενα. [Εγ.]

Καμάρα. Χωρίον του δήμ. Φαλαίσιας απέχον του Ασενταρίου ώρ. 2 και κατοικούμενον υπό 318 κατοίκων.

Καμάρα. Χωρίον Κερκύρας του δήμ. Μεσοχωριτών απέχον 5' από Καττελλάνους μετά 226 κατοίκων.

Καμάραις Χωρίον του δήμ. Έρικοῦ κείμενον επί της άριστερας όχθης του ποτ. Έρικοῦ και κατά την παράλιον πεδιάδα και προς Δ του Δίγριου. Οίκεται υπό 501 κατοίκων και απέχει των Καλυδόνιων Παλμενίκου ΒΑ ώρ. 1 1/2. Κάτωθι αὐτοῦ κατά τας έκβολάς του ποταμοῦ φαίνεται άχρωτήριον επί λιανέν έξέχον προς την θάλασσαν σχηματισθέν εκ των προσχώσεων του Έρικοῦ. Παρά τῇ χωρίῳ τούτῳ γίνεται στάσις του σιδηροδρόμου.

Καμαργκη (La Camargue). Νήσος εν τῇ γαλλικῇ νομῇ «των Στοριών του Ροδανού», αποτελούμενη υπό δύο των κυριώτερων βραχίονων αὐτοῦ, παρά τας έκβολάς του και μικρόν τι κάτωθι της Άρλης. Τό πέμπτον της νήσου εἶνε καλλιεργημένον, τό δε λοιπόν τέλματα ἢ τευάγη, ών τό μεγαλύτερον εἶνε τό του Βαλακάρεις. Τό κλίμα εἶνε νοσηρόν. Κατά τινες τό ὄνομα της νήσου παράγεται εκ του Cuij Marij ager, κατ' άλλους εκ του γελατινικοῦ Comarcha, σημαίνοντος ὁ δα φ ο ς χ θ α μ α λ ὶ ν. Έχει 9 δήμους και πρωτ. τὰς Δ γ ί α ς Μ α ρ ί ε ς (Saintes-Maries), μικράν κώμην έχουσαν 1006 κατ. [Π.Π.]

Καμαόργο (Marie Anne Cupis de Camargo). Περιφημος χρεύτρια του εν Παρισίῳ Μεγάλου Μελοδράματος, γενν. τῷ 1710 εν Βρυξέλλαις εξ εὐγενούς οἰκογενείας. Έμφανισθεῖσα επί της σκηνῆς τό πρώτον τῷ 1726 εγένετο προσφιλεστάτη τῷ φιλοθεάμονι λαῷ των Παρισίων, εισηγάγε δε και διαφόρους κίνοματίας εν τῇ σκηνικῇ χορῷ. Άπέθανε τῷ 1770 εν Παρισίῳ. [Εγ.]

Καμάρι. 1) Χωρίον κείμενον επί της παραλίας του Κορινθιακοῦ κόλπου και περι-

βαλλόμενον υπό ἀμπέλων και ελαιῶν, έχον δε 503 κατοίκους. Υπάγεται εις τὸν δήμον Τρικαλῶν, ἀφ' ὧν απέχει πρὸς Β ώρ. 2 1/2, και διαιρεῖται εις τὸ Παράλιον και εις τὸ Άνω Καμάρι, τό τελευταῖον των ἑποικων κείται κατά τούς πρόποδας του πρὸς Ν ὠψαμένου ὄρους Παναγίας της Κορυφῆς (ὕψους 732 μ.). Ο σιδηρόδρομος οὗτος στασις γίνεται ἐνταῦθα, διέρχεται μεταξύ των δύο τούτων σφίνιον εκ δεξιῶν τὸ Παράλιον και εξ ἄριστερῶν τὸ Άνω Καμάρι. Πλησίον του πρώτου ἐκεῖτο ο λιμὴν της Πελλήνης, νυν κεχωρισμένος, ο των Ἀριστοναυτῶν, ἐπὶ δε του δευτέρου τοποθετεῖται τὴν ἑρχαίαν Δονούσαν ἢ Ρογεῦσαν. Πρὸς Δ του Καμαριου βέει ο ποταμὸς Κριδὸς (Φόνισα).—2) Χωρίον του δήμ. Τεγέας κείμενον εν τῇ νοτιῇ τριῇματι της πεδιάδος της Τριπέλειος και απέχον ἀπὸ Παλλῶν 1 πρὸς Δ. Οίκεται υπό 473 κατοίκων.

Καμάρια Χωρίον της Εὐβοίας και πρωτεύουσα του δήμ. Τελεθρίων, κείμενον μεταξύ του Βουτῆ (ὡρ. 1/2) πρὸς Δ και του Ξηροχωρίου πρὸς τὸ ΝΑ εις ἴσην ἀπόστασιν και παρά την ἄριστεράν ὄχθην του χειμάρρου Ξερῆς. Οίκεται υπό 560 κατοίκων.

Καμαρίτζα. Χωρίον του δήμ. Αζυρίου έχον 1683 κατ. Βλ. και Αζύριον. [Μ.Σ.]

Καμαριέλλα (Camarilla = μικρά αἰθουσα). Λέξις ἰσπανική, εν κοινῇ οὔσα χρησιμεύει πρὸς δήλωσιν των ἀντισυναγματικῶν ἢ και ἀπλῶς κυριῶν και πλαγίων ἐπιδράσεων ἐπὶ του μονάρχου ἢ της εν γενεῇ κυβερνήτου των δημοσίων πραγμάτων. [Πρ.]

Καμαρίνα ἢ Καμαρίνη. Ἀρχαία πόλις της Σικελίας, ιδρυθεῖσα πιθανῶς υπό Φοινίκων. Έκείτο ἐπὶ της Ν παραλίας εν τῷ ΝΑ μέρει της νήσου, ἐπωκίσθη δε τῷ 509 π. Χ. υπό των Συρακουσίων. Αὶ πρὸς ἀνεξαρτησίαν ἐνέργειαι της πόλεως ἐπέφερον ἐπανειλημμένας καταστροφὰς αὐτῆς. Τῷ 830 π. Χ. ο Τιμολέων ἀνωκεδόμενεν αὐτὴν πάλιν, τῷ δε 258 ἐκυριεύθη υπό των Ρωμαίων. Κατά δε τὸν Θ' μ. Χ αἰῶνα ἡ πόλις κατεστράφη ἐντελῶς υπό των Σαρακηνῶν. Έλος πλησίον αὐτῆς ἔφερε τὸ ἰδ.ον ὄνομα Κ., εἰς αὐτὸ δε ἀναφέρεται ἡ παροιμία «Μὴ κίνει Καμαρίναν» ἀκίνητος γὰρ ἔμεινεν. Λίγεται δε ὅτι ἡ πόλις παρά την συμβουλὴν του μαντείου ἀπεξήρανε τὸ ἔλος, τοιοῦτοτρόπως δε γενομένη προσίτῃ εἰς τούς προσβάλλοντας πολεμίους ἐκυριεύθη. Ἐπὶ της θέσεως της Κ. εἰρίσκεται νυν παρεκκλησίον, σώζονται δε τινὰ εἱρεῖτια. [Δ.Α.]

Καμαριέτσα. Χωρ. του δήμου Φαλαίσιας της Μεγαλοπόλεως, έχον 120 κ. [Μ.Σ.]

Καμαριέτσα. Χωρ. του δήμου Μεσσηπίων της Χαλκίδος έχον 270 κατ. [Μ.Σ.]

Καμαριώτης (Μαθιῶτης). Λόγιμος Έλ-

λην, γενν. ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 14^{ου} αἰῶνος. Ἐδίδαξε φιλοσοφίαν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ τῆς ἀλώσεως, μετὰ ταῦτα δ' ἐγένετο πρῶτος διδάσκαλος τῆς Ἱδρυθείσης Πατριστικῆς Σχολῆς. Ἐξέδωκε Ῥητορικὴν, Λόγους, Ἐπιστολάς κλ. [Κ.Ν.Σ.]

Κάμας ἡ Μικρὸς Βόλγας, παρὰ Τατάρους Ἰσλαμάν-Ἰβλ. τουτέστι Λευκὸς ποταμός, καλεῖται ὁ μεγαλύτερος παραπόταμος τοῦ Βόλγα, πηγάζων ὑπὸ 58^ο Β πλάτους εἰς τὰς δυτικὰς ὑψοφείας τοῦ Οὐράλ ἐν τῇ κωδερνίῳ Βλαίτια, διαρρέων τὰ κώδερν. Περὶ καὶ Καζάν καὶ ἐκβάλλων μετὰ βέβη 1710 χμ. κάτωθεν τῆς πόλεως Καζάν. Ὑπερτερῇ τοῦ Βόλγα κατὰ μήκας, πλάτος καὶ ὄγκον τῶν ὑδάτων καὶ εἶνε σπουδαῖον μέσον τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἐκ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ οἱ ὀξυλογότεροι εἶναι ὁ Νότιος Κέλτας, ὁ Βίσγκερας (450 χμ.), ὁ Τσουσεβάις (750 χμ.), ὁ Βιέλαϊας, ὁ Βλαίτας (970 χμ.). [Μ.Σ.]

Κάμας ἡ Καμαδέθας (Kama, Kamaedena). Θεὸς τοῦ ἔρωτος ἐν τῇ Ἰνδικῇ μυθολογίᾳ κληθεὶς ὕστερον καὶ Βαλαδέθας (Baladena) ἦτοι θεὸς παιδίων. Ἀπεικονίζεται ὡς παιδίον ἱππεύον ἐπὶ ψιττακῷ, ὅστις εἶνε τὸ ἔμβλημα τῆς ἡδυπαθείας, καὶ ὥπλισμένον διὰ τόξου ἐκ σακχαροκαλάμου, ὡς τινος τὴν χορδὴν ἀποτελεῖ σειρά μελισσῶν, καὶ διὰ πάντες βελῶν ἀνθίνων φερόντων ἐκάστου ἱδρὸν ἁλὸς προωρισμένον νὰ κρατῇται μιὰς τῶν αἰσθήσεων· ἡ δὲ ἰσχὺς τοῦ θεοῦ τούτου εἶνε τοιαύτη ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Βραχμᾶς ὑπεῖκε εἰς αὐτήν. Ἡ προσωποποίησις ἕως τοῦ ἔρωτος ὡς θεοῦ καὶ μάλιστα θεοῦ παιδίου, ἀπαρτίζοντα ἐν τῇ Ἰνδικῇ μυθολογίᾳ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους, εἶνε ἐπίνοια κατ' ἐξῆς ἑλληνικῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἰνδικὴν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν στοιχείων ὑπὸ τῶν νικητῶν βασιλέων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. [Κεφ.]

Καματερόν. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν καίμενον κατὰ τὰς Α ὑψοφείας τοῦ Αἰγάλεω καὶ εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας ΝΔ τοῦ Μενιδίου. Παρὰ τούτῳ συνεκροτήθη κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἡ πρὸς τοὺς Τούρκους μάχη τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Κεφαλληνὸν Βουρδάχην. Κάτ. 246.

Καματερός Ἰωάννης. Βυζαντινὸς ποιητὴς, νεώτερος σύγχρονος τοῦ Πτωχοπροδρόμου. Κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπὶ τοῦ κανικλείου, ἐγένετο δὲ ὕστερον ἀρχιεπίσκοπος τῆς Βουλγαρίας. Συνέγραψε ἀστρολογικὸν πῶνῆμα εἰς 1351 ἰαμβικὸς τριμέτρος Περί ζωδιακοῦ κύβου καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν ἐν τῇ οὐρανῷ (ἐκδ. ἐν F. Miller Not. et oisr. 23). Ἀνέκδοτα ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἕτερον ἀστρολογικὸν πῶνῆμα (ἐν χειρογράφῳ τῆς Ἰθῆν. Βιβλ. τῶν Παρισίων) καὶ ὁ ἐν τῇ Ἑσκαριᾷ Λόγος, ἀναγινωσκόμενος συνήθως ἐν τῇ ἐορτῇ τῶν

Θεοφανείων, ἃν αὐτὸς δὲν εἶνε ἔργον ἐτέρου συγγραφέως ἐμῶν. [Κ.Β.]

Καματεράδες. Χωρ. τοῦ δήμου Τελευθρίου τοῦ Ξεροχωρίου, ἔχον 249 κ. [Μ.Σ.]

Κάμβαι (Cambay). Πόλις τῶν ἀγγλ. Ἰνδίων, πρωτ. ἑμῶν. φόρου ὑποτελεῖς Κράτους, παρὰ τὸν ἑμῶν. κόλπον καὶ ἀπέχουσα 180 χμ. τῆς Σουράτης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γουζεράτης τῆς προεδρίας Βαμβάης. Ἐχει λιμένα, ἐμπόριον βάμβακος καὶ 36 007 κατ. (1881), εἶνε δὲ περίφημος διὰ τὴν ἐκεῖ κατεργασίαν πελυτιμῶν λίθων. Ὁ ἑμ. κόλπος ἀποτελεῖ μέρος τῆς θαλάσσης τοῦ Ὁράν καὶ κείται πρὸς Α τῆς Γουζεράτης. Τὸ Κράτος Κάμβαι ἔχει ἐπίφ. 906 τχμ. καὶ 86 074 κατ. (1881). [Π.Π.]

Κάμβαιον. Βλ. Φυτικοὶ ἱστοί.

Καμδούνη ὄρη. Κεῖνται πρὸς Β τῆς Θεσσαλίας ἐκφυόμενα ἀπὸ τοῦ Ν τμήματος τοῦ Βοίου ὄρους, ὅπου διαδέχεται ὁ Λάκμων καὶ μετ' αὐτὸν ἡ τῆν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Ἡπειροῦ διαχωρίζουσα Πίνδος. Ἡ σειρά τῶν Κ. ὄρ. ἡ Χασίων λεγόμενων διευθύνεται πρὸς Α, περαιτέρω δὲ διαδέχονται αὐτὴν τὰ Πιέρια ὄρη καὶ μετὰ ταῦτα ὁ γρηαῖος Ὀλυμπος.

Καμδούτζα Βασιλεῖον ἐν ταῖς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδίας, ἀπὸ τοῦ 1863 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας, μετὰ τοῦ Σιάμ, τοῦ Ἀνάμ, τῆς Κατσιντσίνας καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ. Ἐχει ἐμβ. περ. 100 χιλ. τχμ. καὶ 814 757 κατ. (ἐκ τῶν ἐποίων 100 χιλ. Σίνα). Κύριος ποταμὸς αὐτοῦ εἶνε ὁ Μὲ-Κόγκ, εἰς ὃν ἐκβάλλει ὁ Καμβότζας, αὐτὸς δὲ πηγάζει ἐκ μεγάλης λίμνης εἰς τὴν συρρέουσι τὰ ὕδατα πολλῶν ποταμῶν. Οἱ κάτοικοι ἐλίγην ἔχουσι ἐνεργητικότητα. Προϊόντα τῆς χώρας εἶναι ὄρυζα, θραβόσιτος, ἐλεφαντόδους, βάμβαξ, μέταξα κλ. Πρωτεύουσα εἶνε Πνώμ-Πέγγ. [Μ.Σ.]

Καμβραὶ (Cambrai). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτ. τῆς ἑμῶν. ἐπαρχ. ἐν τῇ νομῇ τοῦ Νόρ, παρὰ τὸν Σκάλδιν καὶ τὸν Β σιδηρὸν ῥέδρον, 72 δὲ χμ. ΝΑ τῆς Λίλλης. Ἐχει ὄγκρον φρούριον, λύκειον, βιβλιοθήκην ἔχουσαν 1000 χειρόγρ. καὶ 35 000 τόμ., βίβλ. καταστήματα καὶ 17 352 κατ. (1891). Εἶνε διάσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συνομολογηθεῖσαν συμμαχίαν κατὰ τῆς Ἑνετίας 1508 (Σύνδεσμον τοῦ Κ.), καὶ τὴν κληθείσαν Εἰρήνην τῶν Κυριῶν, ὡς συνομολογηθεῖσαν ἐν αὐτῇ, ὑπὸ Μαργαρίτας τῆς Αὐστριακῆς, θείας Καρόλου τοῦ Ε' καὶ ἀντιβασιλείας τῶν Κάτω Χωρῶν, καὶ Λουίζης μητρὸς Φραγκίσκου τοῦ Α', διὰ τῆς ὁποίας αὐτὸς ἐγένετο κύριος τῆς Βουργουνδίας (1529).

Καμδούσης (κυρίως Καμπούτζιγα). 1) Βασιλεὺς τῶν ἀρχαίων Περσῶν, συμπεφυθεὶς Μανδάνην τὴν θυγατέρα τοῦ τῶν Μήδων βα-

σιλέως Ἀστυάρχου καὶ ἐν ταύτῃ πατὴρ γε-
νόμενος Κύρου τοῦ μεγάλου (προσφύτου). —

2) Ὑῖς Κύρου τοῦ Μεγάλου, βασιλεὺς Περ-
σῶν καὶ Μήδων διαδεξάμενος τὸν πατέρα του
τῷ 529 π. Χ. Τῷ 525 ἐπιχειρήσας κατὰ τῶν
Αἰγυπτίων ἐνίκησε καὶ ἡτταλώτισε τὸν βα-
σιλέα τῶν Ὑακμήνιτων, ἐντὸς δ' ἑξ μηνῶν
ὑπέταξε πᾶσαν τὴν χώραν. Ὑπέταξεν ἐπίσης
τοὺς ἐν τῇ Β' Ἀφρικῇ Ἑλλήνας. Ὅτε ὅμως
ἤθελε νὰ προσβάλῃ καὶ τοὺς Καρχηδονίους,
ἠρνήθησαν οἱ τὴν ναυτικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀπο-
τελοῦντες. Τύροις νὰ συμπράξωσι καὶ ἡ ἐπι-
χειρήσις ἀπέτυχεν. Ἐπίσης καὶ ἡ κατὰ τῶν
Ἀρμενίων ἐκστρατεία τοῦ ἀπέτυχε, βιασθί-
ντος νὰ ἐπιστρέψῃ ἐνεκα λιμοῦ. Ἐπιστρέψας
εἰς Αἴγυπτον λέγεται ὅτι διεπραξεν ἐνταῦθα
μεγάλα ὤμωτας, κατέστρεψε τοὺς ναυτοὺς
καὶ ἐτραυμάτισε τὸν ἱερὸν Ἄπιν βουὺν. Καὶ
τὸν ἀδελφόν του δὲ Σμερδὶν ὑποπέψας ἐφύ-
νευσε. Πληροφόρησις δὲ ὅτι ἐν Περσίᾳ μάχης
τις ἐπωφελεῖς τὴν ἀπουσίαν τοῦ Κ. καὶ
παριστῶν αὐτὴν ὡς τὸν ἀδελφόν τούτου Σμερ-
διν (Ψευδοσμερδίδης) κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ
τὴν ἀρχήν, ἐπέστρεφεν ἐπιστρώμενος οἰκαδὲς,
ὅτε ἐν Ἑκβατάνοις ἐπιβιβίων τοῦ ἵππου του
ἐπληγθὼν ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ξίφους καὶ ἀπέ-
θανε (522). Τὰς ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου διασω-
θείσας ταύτας πληροφορίες ἐπικυροῦσιν αἱ
ἐυρεθεῖσαι ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί. [Ι.Κ.Π.]

Κάμειρος. Μία τῶν τριῶν μεγάλων
ἀρχαίων τῆς Ῥόδου πόλεων, ἐπὶ τῆς Δ' ἀ-
κτῆς τῆς νήσου, ἧς ἡ θέσις δὲν ὠρίσθη ἐτι
ἀκριβῶς. Ἐν ταῖς περιχωρίαις ἀντικειμένων.
νισσῇ πλῆθος ἀρχαιοτάτων ἀντικειμένων.
Ἰδίως ἐξωγράφημένα ἀγγεῖα, κατεχόμενα νῦν
ὑπὸ τῶν μουσείων Λονδίνου καὶ Παρισίων.
Ἰσχυισθὲν ὑπὸ Δωριέων, ἐγένετο δὲ πατρίς τοῦ
ποιητοῦ Πεισάνδρου. [Σ.Τ.]

Κάμελεσία ἢ Ἰαπωνία ἢ (Βοτ.) Ca-
melia Japonica L. Πασιγνώστον θαμνισκίδες
καὶ αἰφύλλων φυτὸν τοῦ καλλωπισμοῦ ἐκ τῆς
ἀνατολῆς. τῶν Τερνιστροεισιωδῶν. Τὸ ἐ-
ρυθρὸν ἢ πάλαιον ἢ ποικιλόχρουν ἀνθος
αὐτοῦ λογίζεται ὡς ἐν τῶν διακρεπεστέρων
διὰ τὸ κάλλος αὐτοῦ. Τὰ πρῶτα δυσμενῆς τῆς
Κ. ἐκόμισε τῷ 1738 ἐξ Ἰαπωνίας εἰς Ἀγγλίαν
ὁ ἱερὰτοστολος Camell, πρὸς τιμὴν τοῦ ὅποιου
ἐκλήθη Κ. ὑπὸ τοῦ Λονταίου. Τῷ 1780 μόλις
εἰσῆλθον εἰς Γαλλίαν, τὴν σήμερον δὲ ἡ καλ-
λιέργεια αὐτοῦ ἔλαβε μεγίστας διαστάσεις
καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἰδίως δ' ἐν Γερμα-
νίᾳ. Οἱ κηπουροὶ διὰ τῆς καλλιέργειας παρ-
ήγαγον ἐκ τοῦ ἀπλανθοῦς τύπου τῆς Κ. ὑπὲρ
τὰς 300 ἐκλεκτὰς ποικιλίας, τὰς πλείστας
πληροπετάλους (ἥτοι διπλὰς κατὰ τὴν κοινὴν
ἐκφράσιν). Περί τῆς καταλλήλου θεραπείας
τῆς Κ. ἰδὲ ἐν τῇ «Ἀνθοκομίᾳ» Πητρ. Ν.
Φιλαρέτου, Ἀθῆν. 1892. [Θ.Χ.]

Κάμελένη Βλ. Μύαγρος.

Κάμενα. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀλυμπίων
τῆς Ἠλείας, ἔχον 169 κατ. [Μ.Σ.]

Κάμεναίνοι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρκα-
νίας τῶν Καλαβρύτων, παρὰ τὴν δεξιάν ἐκθῆν
τοῦ Ἀρκανίου ποτ. ἐπὶ βουνοῦ, ἔχον 282 κατ.
(1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κάμενζέτς-Ποδόλσκι (Kamie-
niec Podolsk). Πρωτεύουσα τοῦ ῥωσ. κυ-
βερνεῖου Ποδόλσκι, κειμένη κατὰ μέρος ἐπὶ
ἀπορριῶτος χειρτονήσου σχηματιζομένης ὑπὸ
τοῦ ποταμίου Σμερτίτις, κατὰ τὸ ἕτερον δὲ
ἐν κυλινδρ. ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμίου τούτου.
Οἱ κάτοικοι, Ῥώσοι, Πολωνοί, Ἀρμένιοι,
πολλοὶ Ἰουδαῖοι κκ., ἀνέρχονται εἰς 35987.
Τὸ Κ. ἦτο ἀλλοτε περιζήτων φρούριον, δια-
τηροῦνται δὲ τινα ὀχυρώματα ἐν τῇ αὐτῇ πό-
λει. Εἶνε ἔδρα ἐρηθίζου ἀρχιεπισκόπου καὶ
καθολικοῦ ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Κάμενσκαϊά-Στανίτσα. Κώμη ἐν
τῇ χώρᾳ τῶν Κοζάκων τοῦ Τανάνιθ, ἐν τῇ
περιφερείᾳ Δονιέτς, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δονιέτς,
ἔχουσα 11491 κατ. Πλησιον αὐτῆς εὐρίσκον-
ται πλούσια λιθανθρακωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Κάμεντς (Kamenka). Πέλις τοῦ σαξο-
νικοῦ νομοῦ Βαυαρίας, ἐπὶ τοῦ Μέλανος Ῥα-
στερ καὶ τοῦ σιδηροδρόμου. ἔχει 7749 κατ.
(1890) καὶ βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ πη-
λίνων ἀγγείων. Πατρίς τοῦ Λέσσιγκ. [Μ.Σ.]

Κάμεραριος (Joachim Camerarius,
κυρίως Liebhardt, ἀλλὰ Κ. ὀνομαζόμενος, ὡς
ὕδης τοῦ καμεραρίου (εἰκονήμευ) τοῦ ἐπισκόπου
τῆς Βαυερίης). Ἐγενν. τῷ 1500 ἐν Βαυερί-
ᾳ, ἐσπούδασε δὲ τὰς κλασικὰς γλώσσας ἐν
Λίψζα. Τῷ 1518 μετέβη εἰς Ἐρφούρτην ὅπου
διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς, ὕστερον
δὲ ἐδίδαξεν ἐν Νυρεμβέργῃ, συνόδευσε δὲ τῷ
1530 τοὺς πρέσβεις τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ
γερμαν. διήτῃ τῆς Αὐγούστης, ὅπου ὑπεστή-
ριξε καὶ ὀρθόδοξως τὸν φίλον του Μελάχ-
γονα, Ἀναδιωργάωνσε τῷ 1535 τὸ ἐν Τυ-
βίγγῃ πανεπιστήμιον καὶ τῷ 1541 τὸ ἐν Λί-
ψζα, διετέλεσε δὲ ἐπανελημμένως μέλος τῆς
ἐν Αὐγούστῃ διήτῃ καὶ ἡξιοῦθη μεγάλων
τιμῶν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμι-
λιανῶ B'. ἀπέθανε δὲ τῷ 1574 ἐν Λίψζα.
Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ σπουδαίων ἔργων του
ἀναφέρομεν μόνον τὰ Commentarii linguae
graecae et latinae (Βασιλ. 1551). — Ὁ
ὕδης αὐτοῦ Ἰωακείμ (1534—1598) ἦτο εἰς
τῶν διακρεπεστέρων ἱατρῶν καὶ βοτανικῶν
τῆς ἐποχῆς του, πολλὰ πρὸ πάντων περὶ βο-
τανικῶν ζητημάτων δημοσιεύσας ἔργα. [Π.Π.]

— Ῥοδ. Ἰάκ. Κ. Πατὴρ καὶ βοτανικός,
γενν. τῷ 1665 ἐν Τυβίγγῃ, ὅπου τῷ 1687
ἐγένετο καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ βοτα-
νικῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ βοτανικοῦ κήπου,
ἀπέθ. δὲ τῷ 1721. Διεκρίθη ἰδίως ἐν τῇ σπου-
δῇ τῆς φυσιολογίας τῶν φυτῶν καὶ τοῦ γί-
νους αὐτῶν. [Φ.Ι.]

Καμερόν (Cameroun). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχ. Ματσεράτα, ἔχουσα 4342 κατ. καὶ πανεπιστήμιον μετὰ δύο σχολῶν· ἔδρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Καμερόν. Γερμανικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἐν τῷ μυθῷ τοῦ κόλπου τῆς Γουίνεας περὶ τὴν στομαλιμένην Κ. ἥς τὰ ὕδατα ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν ὄρμιν Βιάτσα. Ἐχει ἐμβ. 336700 τγμ. μετὰ 2,6 ἑκατομμ. κατ., εὐρίσκεται δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γερμανίας ἀπὸ τοῦ 1881. Τὰ σύνορα τῆς ἀποικίας ἀποτελεῖσι πρὸς Β ὁ Río del Rey, πρὸς Ν δὲ ὁ Κάμπο. Ἐν τῷ Δ μέρει ὑψοῦται τὸ ὄρος Κ. μέχρι 4190 μ. Τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸν εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦτου, νοτιῶν δὲ περὶ τοὺς ποταμούς. Ἐξάγονται φοινικέλαιον, ἐλεφαντόδους, καουτσού κλ. [Μ.Σ.]

Καμηλάρι. Χωρ. τοῦ δήμου Τυμπακίου ἐν τῇ ἐπαρ. Πυργιωτίσσης τῆς Κρήτης, ἔχον 313 κατ. [Ν.Στ.]

Καμηλοπάρδαλις. Τὸ μόνον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Καμηλοπαρδαλίδων ἢ Κατωφερῶν ζώων (Dovora), ὑπαγομένης εἰς τὰ Μηρυκαστικά. Ἡ κοινὴ Κ. (Kamelopardalis Giraffa, βλ. πίνακα Κάμηλοι καὶ Κ.) εὐρίσκεται ἐν τῇ μέσῃ καὶ νοτίῃ Ἀφρικῇ, ὑπερβαίνει δὲ κατὰ τὸ ὕψος τὸν ἐλέφαντα καὶ τὴν κάμηλον, ἔχουσα ἔμπροσθεν μὲν διὰ τοὺς μακροτάτους πόδας καὶ τὸν μακρότατον λαιμὸν τῆς ἀνάστημα 8 μ., ὀπίσθεν δὲ 3 μ. καὶ νῦτα ἄρα κατωφερῇ (ἐθεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας). Ἐχει χρῶμα καθέλου κυπρινόλευκον καὶ ἐπ' αὐτοῦ πληθύν κηλίδων σκοτεινοφαίων, ὡς ὁ πάνθηρ. Ἐπὶ τοῦ μετώπου ἀμφοτέρω τὰ γένη φέρουσι δύο βραχείας κωνοειδεῖς προεξοχὰς ἐν εἰδεί κεράτων, ὁστὶνες, μὴ ἀποπιπτούσας, ὑπὸ δέρματος καὶ τριχῶν κεκαλυμμέναις, θεωρεῖται ὡς κέρατα ὑποτυπωδῶς διαπεπλασμένα. Τρίτη δὲ μικρότερα ὑπάρχει πρὸ τῶν ἄλλων δύο. Οὐραν ἔχει ἡ Κ. μακράν, ἱππουριδοειδῆ. Τρέφεται ἐκ κλάδων καὶ φύλλων· εἶναι λίαν δειλῇ, εὐκόλως δὲ ἡμεροῦται. Τὴν πρώτην Κ. ἔφερον εἰς Εὐρώπην ὁ Ἰούλιος Καίσαρ τῷ 46 π. Χ. — Πλὴν τῆς κοινῆς Κ. παρετήρησεν ἐσχάτως ὁ Στάνλεϋ ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀφρικῇ ἄλλην ποικιλίαν με μέλανα στίγματα. [Φ.Ι.]

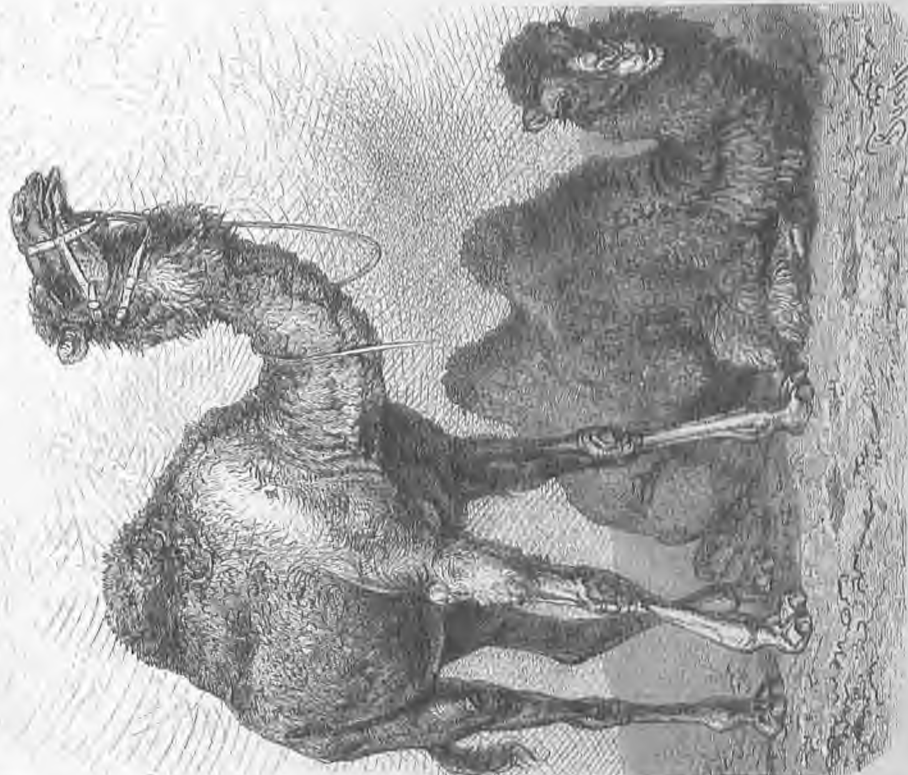
Κάμηλος. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Τυλοπόδων ζώων, οὗ δύο εἴδη ὑπάρχουσι, Κ. ἢ ὁρμάς, ἕνα ὅσον ἐκ λίπους ἀποτελούμενον ἐπὶ τῆς βίχως φέρουσα, καὶ Κ. ἢ βακτριανῇ, διθύς (βλ. Πίνακα Κάμηλοι καὶ Καμηλοπάρδαλις). Καὶ ἡ μὲν ὁρμάς εὐρίσκεται ἐν τῇ Δ Ἀσίᾳ καὶ Β Ἀφρικῇ, ἡ δὲ βακτριανῇ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Ν Ρωσίᾳ, ἀμφοτέρω δὲ χρησιμοποιοῦνται ὡς φορτηγαὶ καὶ εἰς μακρὰς πορείας, ἰδίως δι' ἀγόνων καὶ ἀνύδρων ἐκτάσεων, δι' ἃς εἶναι

πολύτιμος ἡ Κ. (πλοῖον τῆς ἐρήμου) διότι εὐ μόνον λίαν λιτοδίαίτος εἶναι ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄλγειν ὕδατος ἀντέχει θαυμασίως, ὡς φέρουσα ἐν τοῖς κυττάρους τοῦ στομάχου μέγα ποσὸν ὕδατος ἀποθηκευμένον, ὅπερ ἐν ἑλλείψει καταναλίσκεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς συντήρησιν τοῦ ζώου. Ἀγριαὶ Κ. εὐρέθησαν ἐν Τιβέτ κλλ. Τὸ τε γάλα τῆς Κ. καὶ τὸ κρέας τρώγονται, τὸ δὲ τρίχωμα αὐτῆς, ὅπερ ἀποπίπτει τὸ ἔαρ, κατεργάζονται εἰς ὑφάσματα καὶ νήματα, ἐκ δὲ τῆς κόπρου αὐτῆς ξηρανθεῖσης παρασκευάζεται ἀμμωνιακὸν ἄλας. — Ἐν τῇ Γραφῇ ἡ Κ. ἀναφέρεται εἰς τὸ περίφημον ἐκεῖνο λόγιον «εὐκνώτερον ἐστὶ κάμηλον διὰ τρυμαλίας βελόνης διελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν εὐρανῶν εἰσελθεῖν», ὅπερ ἄλλοι μὲν ἡρμήνευσαν γράσσοντας κάμηλον ἀντὶ κάμηλον· ὁ Σερρ βμως ἐξέταξεν ὅτι ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ νῦν ἐτι, ὡς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἀραβοεβραϊκὴ λέξις nakeh, ἡ μεταφρασμένη διὰ τοῦ «τρυμαλίας βελόνης», σημαίνει γενικῶς μικρὸν τι ανοίγμα, ἡ πέρασμα στενωποῖαν, ἣν μετὰ μεγάλων δυσκολιῶν κατορθύνεται νὰ διέλθῃ κάμηλος. [Φ.Ι.]

Καμηνέτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Μυλάωντος, ἀπέχον ἀπὸ Μαγούλιαν ὥρ. 2 πρὸς τὸ ΒΑ καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 258 κατοίκων.

Καμίλα. Χωρ. τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Σερρών. Κατοικεῖται ὑπὸ 100 οἰκογεν. χριστιαν. [Ν.Σ.]

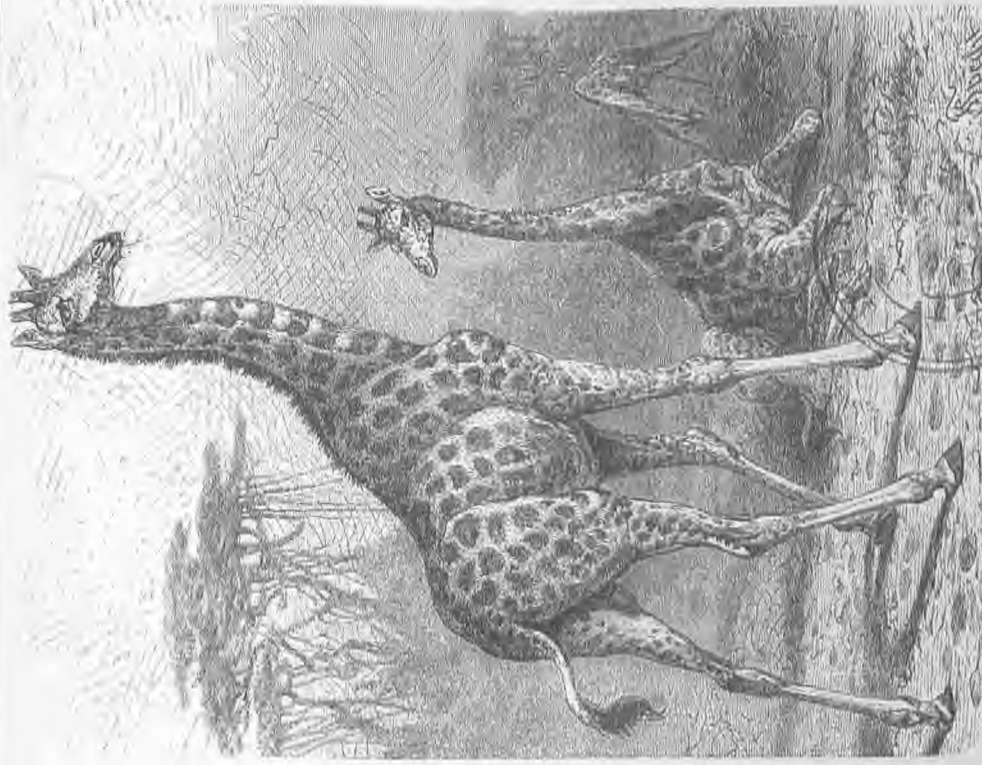
Κάμηλλος (Μάρκος Φούριος). Περίφημος Ῥωμαῖος στρατηγός, ἀνήκων εἰς εὐγενῆ Πατρικίων οἰκογένειαν. Πρώτον εἰς τὰ δημόσια ἐμφανίζεται τῷ 403 π. Χ. ὡς Κήνσωρ. Ὡς δικτάτωρ ἐκυρίευσεν τῷ 403 π. Χ. τὴν πόλιν Νεΐ, μετ' ὀλίγο δὲ πολιερνήσας τοὺς Φαλιρῆους ἔκλεισε τέλος μετ' αὐτῶν συνθηκῶν. Λέγεται ὅτι κατὰ τὴν πολιερλίαν διδασκαλὸς τις ἤγαγεν εἰς τὸν Κ. ἐκ τῆς πέλειας τοὺς ἐμπεισιτεμενέους αὐτῷ υἱοὺς προὔχοντες τινος, ἄλλ' ὁ Κ. δέσας τὸν προδότην παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰ παιδία ἵνα τὸν ἐπαναγάγωσι παρ' αὐτοῖς. Κατηγορηθεὶς κατόπιν εἶτε ὡς νοστινοῦς μέρος τῶν πολέμικων λαφύρων, εἶτε ὡς μεταχειρισθεὶς λευκοὺς ἵππους εἰς τὸν θρίαμβόν του, ἀπῆλθεν ἐκκυσιῶς εἰς Ἐξορίαν, μεθ' ὁ κατεδικάσθη καὶ εἰς βαρὺ πρέστυμον. Ὅτε ὅμως εἰπὸν τὴν ἀρχηγέν των (Πρίντον) Γαλάται ἐκυρίευσαν τὴν Ῥώμην, προσέφυγον εἰς πολῖταις εἰς τὸν Κ., ὅστις δικτάτωρ ἀναγορευθεὶς ἐνίκησε τοὺς Γαλάτας καὶ ἠνάγκασε νὰ ἀπέλθωσι. Βραδύτερον ἐνίκησε καὶ τοὺς κατὰ τῆς Ῥώμης συνενωθέντας Οὐλόσκους καὶ Τυρρηνοὺς. Εἰς αὐτὴν ἐπίστα προσέφυγεν ἡ Ῥώμη κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Μάλίου ὑποκινηθείσας ταραχάς, ὡς καὶ κατὰ τὰς συμβάσας τῇ 368 ἐνεκα τῶν ὑπὸ τοῦ Στόλωνος καὶ Σεξτίου προταθέντων νόμων.

2. Κ. ή Βασις.

1. Κέρως ή Ξυμά.

Ερωτοεικόνες Λεζάν.

3. Καμυλοπαρτίς.

Αρχ. Νικολ. Καμυλοπαρτίς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθ' οὗς ὁ ἕτερος τῶν ὑπ' αὐτῶν ὁ ἀεζέλεγετο ἐκ τῶν πληθύνων, ὅλ' ἐγένετο δὲ διανομή γαίων εἰς αὐτοὺς καὶ ἐτροποποιεῖτο ὁ νόμος περὶ τῶν δημοτικῶν χρῶν, καὶ πάλιν κατὰ τὴν νέαν ἐπιθεσιν τῶν Γαλατῶν, εὖς ἐνίκησε παρὰ τὴν Ἀλβαν. Συμφιλίωσε τοὺς πολίτας καὶ κτίσας ναὺν εἰς τὴν θεῶν Ὀρένοϊαν, ἀπέθανε μικρὸν μετὰ τὴν ψήφισιν τῶν ἀνωτέρων νόμων, τῷ 385, πεντάκις γενόμενος δικτάτωρ καὶ τετράκις θριαμβεύσας. Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ἐν τῶν σημαντικωτάτων προσώπων τῆς Ῥώμης, πολιτικὸς τε καὶ στρατηγός ἐκ τῶν πρωτίστων καὶ ἀναμνηστικῶν τῶν πολεμικῶν αὐτῆς πραγμάτων. [I.P.]

Κάμιννα Χωρ. τοῦ δήμου Θυάμου τῆς ἐπαρχ. Βάλτου, ἔχον 160 κατ. [Μ.Σ.]

Κάμιννα Χωρ. τοῦ δήμου Καρδίτσης ἀπέχον 15' αὐτῆς, μετὰ 484 κατοίκων.

Κάμιννα Χωρ. τῆς Κρήτης, ἐν τῷ δήμῳ Ψυχροῦ τῆς ἐπαρχ. Λασηθί, ἔχον 314 κατ. [Ν.Στ.]

Κάμιννα Κώμη τῆς Κεφαλληνίας ὑπαγεμένη εἰς τὴν δῆμον Κατωγῆτων, μετὰ 851 κατ. Ἀπέχει ἡμισίαν ὥραν τῆς πρωτεύουσας, τῶν Χουδαίων.

Κάμιννα αὐλός, λύχνος. Βλ. Ἀδύς, Λύχνος.

Κάμιννα Χωρ. τοῦ δήμου Φαρίδος τῆς Λακεδαίμονος, ἔχον 349 κατ. [Μ.Σ.]

Κάμιννα 1) Χωρ. τοῦ δήμου Φαλαίας τῆς Μεγαλοπόλεως, μετὰ 84 κατ. — 2) Τοῦ δήμου Πατρέων, ἔχον 218 κατ.

Κάμιννα Χωρ. τοῦ δήμου Πατρέων, μετὰ 127 κατ. [Μ.Σ.]

Κάμιννος μεταλλουργική. Βλ. Ὑψικάμιννος.

Κάμιννος. Βλ. Ἰεράπυτνα.

Κάμιννος (Luiz de Camoes). Ὁ μέγιστος τῶν Πορτογάλων ποιητῶν. Περὶ τοῦ βίου του εὐρίκα μόνον εἶναι γνωστά, πολλὰ δὲ μυθολογήματα καλύπτουσιν αὐτόν, ὥστε δύσκολον εἶναι νὰ εὕρη τις τὴν ἀλήθειαν. Ὁγεννήθη τῷ 1525 ἢ 1524 πιθανῶς ἐν Λισσαβῶνι, ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ὁ πατήρ του διήγαγε τυχεδιωκτικὴν βίαν καὶ ἀπέθανε μετὰ τὸ 1550 ἐν τῇ Ἰνδῇ. Ἀνετράφη δὲ ὁ Κ. ὑπὸ τοῦ πάπου του Ἀντωνίου Βάζ' φαίνεται δὲ ὅτι ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τῆς Κοίμβρας, ἀξιωμασμένον διὰ τὴν τότε ἐποχὴν γνῶσιν τῆς ἀρχαίας καὶ σύγχρονης φιλολογίας ἀποκτήσας. Κατὰ τὰ ἐτῆ 1549 ἕως 1548 διέμενεν ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ, ὅπου ἀπολαύων τῆς εὐγενείας τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν κυρίων ἐποίησε πλείστα λυρικά καὶ δύο δραματικά ἔργα ἀνεφλέγη δ' ἡ καρδιά του ἐξ ἐμπαθοῦς ἔρωτος πρὸς τὴν Αἰκατερίνην de Athaide ἣν ἐξύμνησεν εἰς πλεί-

στα τῶν ποιημάτων του. Ἐντεταίς ἐξαιρέσει εἴτα ἐν τῇ αὐλῇ δι' ἀγνωστον αἰτίαν. Μεταξὺ τοῦ 1546 καὶ 1549 ἐπολέμησεν ἐπὶ δύο ἔτη κατὰ τῶν Ἀράβων, ἀπολλύσας δὲ τὴν ἑτέραν θορυλλομένην ἐν θαλασσομαχίᾳ πλησίον τῆς Κεῦτης. Τραυματίσας ἐν μάχῃ ἀντίπαλόν του ἐφυλακίσθη ἐπὶ 10 μῆνας (1553) ὕστερον εἰσῆλθεν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς τὴν διὰ τὰς Ἰνδίας διορισθέντα στρατόν. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐκδοθῇ ἡ λαμπρὰ ἱστορία τῆς Πορτογαλίας ὑπὸ Ἰ. δὲ Νάρρος, αὐτῇ δὲ φαίνεται ὅτι ἐνέπνευσε τὴν ποιητὴν τὴν ἰδέαν νὰ ἐξυμνήσῃ τὴν πατρίδα του ἐν ἡρωικῇ ἑπεῖ ὅπου ὠνόμασεν Lusitana. Δεκάξ ἔτη διέμενεν ὁ ποιητὴς ἐν Ἰνδίαις, λαδῶν μέρος εἰς διαφόρους ἐκστρατείας τῷ 1558 ἐστάλη εἰς Μακάον ὡς ἐπιστάτης τῶν κτημάτων ἀποθανόντων ἢ ἀπόντων Πορτογάλων, ἐν σπηλαιῷ δὲ πλησίον τοῦ Μακάου, ἐν ᾧ εὕρισκεται σήμερον ἀκμὴ ἐπιγραφὴ σχετικὴ πρὸς τοῦτο, ἀπεπεράτως τὰς εἰς πρώτας βασιλείας τῶν Λουσιθίων. Ἐπιστρέψων δ' εἰς Γόαν, ἔσωσεν ἐν ναυαγίῳ μόνον τὸ χειρόγραφον τοῦ ἔπους του εἰσάσας ὅμως εἰς Γόαν κατηγορηθῇ ἐπὶ κακῇ διαχειρίσει τῶν ἐν Μακάῳ κτημάτων καὶ ἐρρίθη εἰς τὴν φυλακὴν, ἐκρατήθη δὲ ἐν αὐτῇ καὶ καιρὸν τινα ἐνεκα χρῶν. Τέλος τῷ 1567 κατώρθωσε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον, ἀφ' οὗ δὲ δύο ἔτη ἔμεινεν ἐν Μεζαμβίῃ, ὅπου ἐτελείωσε κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ἔπος του, ἔφθασε κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1570 εἰς Πορτογαλίαν, ἣν ἐπανάειδε κατεστραμμένην ἐν τῇ πανύλῳ καὶ πιεζομένην ὑπὸ τῆς Ἰερᾶς Ἐξέτασεως. Τῷ 1571 ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως Σεβαστιανῶν τὴν ἀδειαν νὰ τυπώσῃ τὸ ἔργον του, ὅπου ἐκδοθὲν τῇ ἐπομένῃ ἔτει παρεκίνησε τὸν βασιλέα νὰ τῷ δώσῃ μικρὰν ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν. Ἐπὶ δέκα ἔτη ἐξῆρσεν ἀκόμη ὁ ποιητὴς, οὗ ἡ σῆμα βραδέως διεδίδετο, ἐν πτωχείᾳ καὶ ἀπέθανε τῷ 1580 ἐν Λισσαβῶνι.

Τὸ κύριον ἔργον τοῦ Κ., εἰς ὃ ἀφείλει τὴν παγκόσμιον δόξαν του, εἶναι τὸ μνημνευθὲν ἔπος Os Lusitana ἥτοι οἱ Λουσιθιοὶ (Πορτογάλοι), ἀπόγονοι τοῦ μυθικοῦ ἥρωος Λουσιθίου (Λουσιθάδαι). Τὸ κέντρον αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν αἱ πράξεις τοῦ Βάσκου δὲ Γάμα, περὶ τὸ κέντρον δὲ τοῦτο τάσσονται καὶ τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν ἄλλων μεγάλων Λουσιθίων. Διαπρέπει δὲ τὸ ἔργον ἐπὶ ἱστορικῇ ἀληθείᾳ καὶ κλασικῇ γλώσσῃ, συναρπάζει τὴν ἀναγνώστην διὰ τοῦ φλογεροῦ τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἐλκύει διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ πιστῆς ἀπεικονίσεως τῆς φύσεως. Ὁ Κ. ἔγραψε καὶ τρεῖς κωμῳδίας, πρὸς δὲ πλείστα ἔργα λυρικά ποιήματα, δι' ἃ θεωρεῖται ὁ μέγιστος τῶν τοῦ 12' αἰῶνος λυρικῶν ποιητῶν ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἴδιος δὲν ἐφρόντισεν διὰ τὴν ἐκδοσὶν αὐτῶν, δυσκόλως διακρίνεται τὸ γνήσιον ἀπὸ τοῦ ὑποβολιμαίου. Τὴν πληροστέτην συλλογὴν τῶν

έργων του εξέδωκεν ὁ Gynomenha (6 τ. Λισσαβών: 1860—69). [Μ.Γ.]

Καμάρρα (Camorra) ἐκαλεῖτο μυστική ἐταιρία διαδεδομένη ἀνὰ τὸ ἀλλοτε βασίλειον τῆς Νεαπόλεως. Ἡ ἐταιρία αὕτη εἰσέπραττε διὰ βίας χρήματα εἰς τὰς ἀγοραπωλητίας καὶ παντὸς εἶδους πράξεις, ἀνελάμβανε δὲ ἐκτὸς τῆς μετακομιδῆς λαθρεμπορευμάτων καὶ δολοφονίας καὶ ἄλλα κακούργηματα. Ἡ βασιλεία Φερδινάνδου τοῦ Β' ἀνείχετο τὴν Κ. ἐκ πολιτικῶν λόγων, ὁ δὲ Φραγκίσκος Β' πρότεπαθρε νὰ ἐξενώσῃ αὐτήν, ἐξορίσας ἅπαντα τὰ γνωστὰ τῇ ἀτυνομία μέλη τῆς. Οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἑταῖροι συνήψαν σχέσεις μετὰ τῶν Γαριβελδινῶν καὶ ἐδοῦντο αὐτοὺς εἰς τὴν ἐξωστὴν τῶν Βουρβόνων. Καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ ὑπῆρξεν ἀνέμῃ ἡ Κ., τῇ δὲ 1874 ὑπερτὰ 200 μέλη αὐτῆς ἐφυλακίσθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν. [Ἐγ.]

Κάμπε καλοῦνται ἐν τῇ Ζωολογίᾳ ζωῦρια ἅνωρα ἥτοι ἀνίκανα μὲν ἐν γένει πρὸς πολλαπλασιασμὸν τοῦ εἶδους, ἔχοντα δὲ μορφὴν διάφορον τῆς τῶν τελείων ζώων τοῦ εἶδους τῶν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον προσωρινὰ ὄργανα, ἅτινα ἀποπίπτουσι κατὰ τὴν ὥριμανσιν, ὡς εἰπεῖν, τῶν Κ. ἢ μεταμορφοῦνται. Πάντα σχεδὸν τὰ ἀσπόνδυλα ζῶα ἀναπτύσσονται ἐκ Κ. (πρβλ. "Εντομα). Ἐκ δὲ τῶν ἐνσπονδύλων ἀπαντῶσιν αὐταὶ ἐπὶ τινῶν ἀμφιβίων καὶ ἰχθύων καὶ ἔχουσι καὶ παραγωγικὴν ἱκανότητα (Παιδογένεσις).

Καμπανέλλας (Θωμάς Campanella). Ἰταλὸς Δομινικανὸς μοναχὸς, γεννηθεὶς ἐν Σιλῷ τῆς Καλαβρίας τῇ 1568. Ἐν ἡλικίᾳ 22 ἐτῶν ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ, ἔνεκα τοῦ ὁποίου εἰς πολλὰς ἐξετεθῆ ἀντιδράσεις, ἀναγκασθεὶς νὰ ζήσῃ ἀλληλοδιαδέχως εἰς διαφόρους πόλεις. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, ἦν ἀπεπειράθη νὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τῆς ἰσπανικῆς κυριαρχίας, ἀνεκαλύφθη διὰ προδοσίας καὶ κατεδικάσθη εἰς ἰσθμία δεσμὰ διαμείνας ἐπὶ 27 ὅλα ἔτη ἐντὸς εἰρκτικῆς, ἐνθα ἀπιστεύτους ὑπέστη βασάνους, μόνον τῇ ἐπιμένῳ παρακλήσει τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Δ' ἀποφυλακισθεὶς. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του μετέβη κρύφα εἰς Γαλλίαν, ἐνθα εὐνοικῆς ἔτυχεν ὑποδοχῆς ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ' καὶ τοῦ Ἰριγελιέ, ἀπανεμχθείσης αὐτῷ καὶ συντάξεως ἐκ 2000 λιρῶν, Ἀπεβίωσεν δὲ τῇ 1639 ἐν τινὶ μονῇ τοῦ τάγματός του, ἐνθα εἶχεν ἀποσυρθῇ. Τὸ κυριώτερον τῶν πολλῶν (82) αὐτοῦ ἔργων εἶνε ἡ Πλίσουπλις (Civitas solis), γραφεῖσα ἐν τῇ εἰρκτικῇ διὰ ταύτης δίδει ἡμῖν τὴν εἰκόνα (δεωδους θεοκρατικῆς πολιτείας, ἥς οἱ κάτοικοι ζῶντες ἐν κοινότητι ἀγαθῶν, ἐργασίας καὶ γυναικῶν, κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, ὑπάτου ἀρχιε-

ρέως τῆς πόλεως, ὑφ' ὃν τελοῦσι τρεῖς ἄλλοι ἀρχοντες ἀντιπροσωπεύοντες τὴν Ἰσχύϊν, τὴν Σοφίαν καὶ τὴν Ἀγάπην. Τὸ ἔργον τοῦτο διακρίνεται διὰ τὴν πρωτοτυπίαν του καὶ τὰς πολλὰς ἐρθὰς ἐν αὐτῷ ἰδέας, ὧν οὐκ ὀλίγα ἀνεγνωρίσθησαν σήμερον ὡς ἀληθεῖαι. [Πρι.]

Καμπανία. 1) Ἀρχαία χώρα τῆς Ἰταλίας, μετὰ τῆς πρωτεύουσας Καπύης, περιλαμβάνουσα νῦν τὰς ἐπαρχίας Νεαπόλεως καὶ Καζέρτας καὶ μέρη τοῦ Σαλέρνου καὶ Ἀβελλίνου, συνορεύουσα πρὸς τὴν Λουκανίαν, Σαμνιτίδα, Λάτιον καὶ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. Κατὰ τὴν ὀρεινότητα ἥδη ἐκαλεῖτο ἔνεκα τῆς εὐφορίας καὶ τῶν φυσικῶν καλλωπῶν τῆς regio felix («πεδὸν εὐδαιμονέστατον» κατὰ Στράβωνα). Πρῶτοι κάτοικοι αὐτῆς θεωροῦνται οἱ Ὀσκοί (Ὀπινκοί) ἢ Ἀδωνίκοι ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἤρχον αὐτῆς οἱ Τυρρηνοὶ μέχρις οὗτοι οἱ Σαμνῖται ἐκυρίευσαν τῇ 440 π. Χ. τὴν Καπύην, τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας Κύμην καὶ Δικαιαρχίαν, ὕστερον δὲ καὶ τὴν λοιπὴν χώραν καὶ ἔδωκαν αὐτῇ τὸ ὄνομα Κ. τῇ 235 π. Χ. περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων. — 2) Champagne, ἀλλοτε γαλλ. ἐπαρχία καίμην μετὰ τοῦ Λουξεμβούργου, Βουργουνδίας, Ὁρλεάνης, τῆς Νήστου τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Πικαρδίας. Ἐξ αὐτῆς ἐσχηματίσθησαν οἱ νῦν νομοὶ Ἀρδεννῶν, Μάρνου, Ὀβ καὶ Ἀνω Μάρνου. Πρωτεύουσάν εἶχε τὸ Τροά (Troyes), ἐμβ. δὲ μετὰ τοῦ πριγκιπάτου Σεδάν 30745 τγμ. Τὸ πλεῖστον τῆς Κ. εἶνε εὐφορώτατον καὶ πλουσίαν περιέχει βλάστησιν· περίφημος δὲ ἰδίως εἶνε ὁ ἀπ' αὐτῆς τὸ ὄνομα λαδῶν καρπανίτης οἶνος. Ἀπὸ τοῦ ἸΔ' αἰῶνος ἡ Κ. εἶχεν ἰδίους πριγκιπάτους, μετὰ τῆς Γαλλίας δ' ἠνωθῇ τῇ 1328. [Δ.Δ.]

Καμπανία (Campagna). Πέλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Σαλέρνου, 76 γμ. ΒΑ τοῦ Σαλέρνου, ἔχουσα 6896 κατ. Πρεῖντα τῶν περιχώρων περιφνημὸν ἔλαιον, οἶνος, ἐπὶ ὥραι σιτηρά κλ. [Μ.Σ.]

Καμπανίτης. Βλ. Οἶνος καρπανίτης.

Καμπανού. Πρωτεύουσα ἐνωμόρου δὴμου ἐν τῇ ἐπαρχ. Σελίνου τῆς Κρήτης, ἔχουσα 291 κατ. Ὁ δῆμος ἀποτελούμενος ἐξ 20 καὶ ἐπέκεινα χωριῶν, ὧν μόνον 2 (Ἀπανοχωρί καὶ Ἀγ. Βιρόνη) ἔχουσι πλεον ἢ 250 κατ., ἔχει ἐν ὅλῳ 2451 κατ. [Ν.Στ.]

Καμπανούλα. Βλ. Κωδωνίσκος.

Κάμπε (Iw. 'Ερρ. Campe). Διάσημος Γερμανὸς παιδαγ. καὶ λεξικογράφος (1746—1818), διατελέσας εἰς διαφόρους θέσεις ὡς διευθυντῆς παιδαγωγείων κλ., γνωστὸς γενόμενος πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἐπὶ τῇ παιδαγωγικῇ κώτερον διασκευῇ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Δερῶ συνταχθέντος Ῥοδινῶνος, ἥτις μετεφφράσθη εἰς πλείστας ἄλλας γλώσσας, ἐκ τῆς ὁ ἄνω καλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, διαφόρων ἄλλων διὰ τὰ παιδιὰ βιβλίων, θεωρητικῶν παιδα-

γωγικών έργων και λαϊκού της γερμανικής (5 τ. 1807—11). [B.E.]

Κάμπελλ (Sir Colin Campbell, Lord Clyde). Είς των περιφημοτέρων στρατηγών της 'Αγγλίας, γενν. τῷ 1792 ἐν Γλασκέβη, υἱὸς ἑμπορεύου. Εἰσελθὼν εἰς τὸν ἀγγλικὸν στρατὸν ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήσῳ πολέμους (1808—9), διεκρίθη ἐν Ἀμερικῇ, κυρίως δὲ ἐν ταῖς Ἀνατ. Ἰνδίας (1848—9) ἐν ταῖς μάχαις παρὰ τὸ Chillianwallah καὶ τὴν Γουζεράτην. λαβὼν ὡς ἀμείνως τῆς ἀνδρείας καὶ στρατηγικῆς ἱκανότητός του τὰς εὐχαριστίας τῆς Βουλῆς καὶ τὸ παράσημον τοῦ Bath. Καὶ κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον ὡς ὑποστράτηγος διέπρεψε, πρὸ πάντων ἐν τῇ μάχῃ παρὰ τὸ Βαλακλαβα (1854). Ὅτε δὲ ἐξεστράγη τῷ 1857 ἡ ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἐπανάστασις, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν βρεταν. στρατευμάτων, ἐνίκησε τοὺς ἐπαναστάτας παρὰ τὸ Κάνπουρ (1857), ἐκυρίευσεν τὸ Λάκνω καὶ ἄλλας πόλεις καὶ ἐξεδίωξε τοὺς τελευταίους ἀντάρτας πέραν τῶν συνόρων. Διὰ τὰς πράξεις ταύτας ἐδόθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὁμοτίμου καὶ ὁ τίτλος Lord Clyde of Clydesdale. Ἀνωψθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν στρατάρχου ἀπέθανεν ἐν Chatham τῷ 1863. [Eγ.]

Κάμπελ (Θωμὰς Campbell). Ἀγγλος ποιητής, γενν. 1777 ἐν Γλασκέβη καὶ ἀπεθ. 1844 ἐν Βουλώνῃ, διατελέσας δὲ 1827—29 πρύτανης τοῦ πανεπιστημίου Γλασκέβης. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἀφημίσησαν κυρίως τὸ διδακτικὸν ποίημα The pleasures of hope, ἐλεγεία ἐπὶ τῆς μάχης τοῦ Hohenlinden, ἧς ὑπῆρξεν αὐτόπτης, τὸ ἔμμετρον διήγημα Gertrude of Wyoming καὶ τὸ δημοτικὸν καταστάς The mariners of England. Τὰ ἔργα τοῦ ἐξετέθησαν πλειστάκις. [M.F.]

Κάμπελτάουν (Campbeltown). Παράλιος πόλις ἐν τῇ κορυφαίᾳ τῆς Σκωτίας Argyll. ἔχει 8235 κατ. καὶ ἀμυαλὸν ἁλιεῖαν καὶ ἐμπόριον. [M.S.]

Κάμπεν. Μία τῶν διὰ τὴν παραδειγματικὴν καθαρότητα διαπρεπευσῶν πόλεων τῆς Ὀλλανδίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνω Ὑσσελ, 11 χμ. ΑΒΔ τοῦ Τσέλλε. Εἶνε λαμπρῶς ἐκτισμένη, διαρρέεται ὑπὸ διώρυχας, ἔχει ὠρεῖους ναοὺς καὶ ἄλλα εὐχολογία διχοδομήματα, κατ. δὲ 18887 (1890) διατηρούντας ἀρίστην βιομηχανίαν καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον. [M.S.]

Κάμπέτση (Campesche, πρφ. Kampeische). Κράτος τῆς Μεξικανικῆς Δημοκρατίας, κατὰ τὴν Δ. πλευρὰν τῆς χερσονήσου Γιουκατάν, ἔχουσα ἐμβα. 56462 τ.χμ. καὶ 93976 κατ. (1890), ὡν μὲγα μέρος Ἰνδοί. Ἀμυώδης τὸ πλεῖστον καὶ ἀνυδρὺς. Ἐξάγει κηρὸν, ἄλας, ὄρυζαν, σακχαροκάλαμον καὶ τὸ περίφημον χρωματικὸν ξύλον τῆς Κάμπέτσης. Πρωτ. αὐτοῦ εἶνε ὁ Ἀγίος

ΕΓΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Δ'

Φραγκίσκος τῆς Κ., παρὰ τὴν δυτ. παραλίαν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου εἰς τὸν ὅρμον τῆς Κ. ἐν τῇ Μεξικανικῇ κόλπῳ. ἔχει δὲ 18730 κατ. [Π.Π.]

Κάμπεχινὸν ξύλον. Βλ. Καμπέτση, Αἰματόξυλον.

Κάμπι. Χωρ. τοῦ δήμου Ναξῶν τῆς Ζακύνθου, ἔχον 115 κατ. Μ.Σ.

Κάμπις. Χωρ. ἐν Ἰνδοίᾳ τοῦ δήμου Διρβῶν, καίμενον πρὸς Ν. τῆς Στενῆς, ἀφ' ἧς ἀπέχει $1\frac{1}{2}$ ὥρ., καὶ περιέχον 319 κατοίκους.

Κάμπις. Χωρ. τοῦ δήμου Σπερχειάδος, καίμενον ἐπὶ ὑψηλῇ ὄρεινῃς χώρας, ἧς ἡ ὑπερκείμενη τοῦ χωρίου κορυφή ἔχει ὕψος 954 μ., καὶ πρὸς τὸ ΝΔ τοῦ Ἀγα, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. $2\frac{1}{2}$. Κάτ. 333.

Κάμποαμόρ (Don Ramon de Camproamor y Camprosorio). Ὁ πρωτεῖσττος τοῖς Ἰσπανοῖς ποιητῆς ἐκ τῶν νεωτέρων, γενν. τῷ 1817 ἐν Ναβιά ἐξ εὐγενοῦς οἴκου. Ἐσπούδατε τὴν ἱατρικὴν, κατόπιν θύμῳ ἐπέδθη εἰς φιλολογικὰ ἔργα καὶ τὴν πολιτικὴν. Διέπρεψεν ὡς νομάρχης διαφόρων νομῶν τῆς Ἰσπανίας καὶ ὡς βουλευτής, ὕστερον δὲ διορίσθη σύμβουλος τοῦ Κράτους καὶ ἐγκατεστάθη ἐν Μαδρίτῃ. Ὁ Κ. εἶνε ὁ ποιητὴς τοῦ συγγεντοῦ βίου, ὁμνήσας εἰς τὴν περίφημον αὐτοῦ συλλογὴν ποιημάτων Dolores (1856) τὰς ἰδανικὰς τάσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκτός ἀλλων ἔργων ἐξέδωκεν ὁ ποιητὴς πλείστα ἔμμετρα διηγήματα μεγίστης ὀξείας, ὡς καὶ δράματα. Πρὸς δὲ ἐγένετο γνωστὸς ὡς φιλόσοφος, συγγράψας θεολογὰ τινὰ ἔργα. [M.F.]

Κάμποβασσο (Campobasso). Πρωτεύουσα θμωνύμου ἐπαρχίας (4416 τ.χμ. μετὰ 391087 κατ. τῷ 1890) τῆς Ἰταλίας. Κεῖται 84 χμ. ΠΔ τῆς Νεαπόλεως καὶ ἔχει 13504 κατ. κατασκευάζοντας περίφημα ὅπλα καὶ χαλύβδινα ἔργαλεία. [M.S.]

Κάμποβέλλο δι' Αἰκάτα. Κωμόπολις τῆς Σικελίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀκράγαντος ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέχει 37 χμ., πλησίον τῆς θαλάσσης. ἔχει 7481 κατ. καὶ παράγει πολλὰ σιτηρὰ, ἔλαιον καὶ θύον. [M.S.]

Κάμποβέλλο δι' Ματσάρα. Κωμόπολις τῆς σικελικῆς ἐπαρχ. Τεραπλὴ ἐν εὐφύρῳ θέσει παρὰ τὸν ποταμὸν Τερνέ. ἔχει 6586 κατ. Πλησίον ταύτης εὐρισκόμεναι τὰ λατομεῖα, ἐξ ὧν ἐξήγον οἱ Σικελινοὶ τὴν διὰ τοὺς ναοὺς τῶν κλοσσικῆς πέτρας. [M.S.]

Κάμπος. Χωρ. τοῦ δήμου Κεραιμειῶν τῆς ἐπαρχ. Κυθωνίας τῆς Κρήτης, ἔχον μετὰ διαρ. ἄλλων συνοικίων 506 κατ. [N.S.]

Κάμπος. Κοινὴ ὄνμασία τῆς περιοχῆς τῆς πάλαι Κοίλης Ἠλίδος, ἧτοι ἡ ἐκτασις τῶν νῦν πεδινῶν ἡλείων δῶμων Ἠλίδος, Πηνειῶν, Μυρτσυνθίων καὶ Βουπρασιῶν, ἀποτελοῦσα συνεχὴ καὶ ἀδιάσπαστον πεδιάδα.

Κάμπος 1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀδρίας, 11 ὥρ. ΒΔ τῆς Ἀρσολέως, μετὰ πλ. 551. Πρὸς Δ τοῦ Κάμπου 1 ὥρην ἐπὶ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου κείται τὸ ἐπίνειον αὐτῆς αἱ Κυτριάτεις, ὧν ὁ λιμὴν εἶνε ἀσφαλὴς καὶ χωρητικὸς πολλῶν πλοίων, σκαπόμενος ἐκ Ν ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Κούρτιας. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐνταῦθα ἦν ἡ Γερηνία, ἐξ ἧς ὁ Νέστωρ ἐπωνυμάσθη Γερηνίος.

— 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Οἰνέωνος κείμενον πρὸς Β τοῦ Κλήματος, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1 1/2. Κάτ. 330.

— 3) Χωρ. τῆς Τήντου ἀνηκὼν εἰς τὸν δήμ. Περαιάς καὶ ἀπέχον τῆς Κώμης ὥρ. 1.15' Κάτ. 199.

Κάμπος καὶ Καμπόχωρα. Οὕτω ἀνομαζοῦνται τὰ πρὸς Ν τῆς πόλεως Χίου προάστια μετὰ τερπνοτάτων ἀγροκηπίων καὶ πύργων. Κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς 625 εἰκογινοῦνται. Ἐκ τῶν Κ. εἶναι τὰ χωρία Θυμιανὰ, Νεοχώριον, Βασιλειόνικον, Χαλκιδεῖον, Βαθύλιον, Ζοριές, Βερβεραιον, Δαφνίων καὶ Καρυαί. Τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῶν εἶναι ἀμύγδαλα, ὄσπρια, σῦκα, ἔλαιον καὶ διάφορα λαχανικά.

Κάμπος (Campos), ἄλλοτε Saõ-Salvador—Ἀγ. Σωτήρ. Πόλις τῆς Βρασιλίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πρίο δὲ Ζανέιρο, ἐπὶ τοῦ ποτ. Παραγούδα δὲ Σούλ, ἐν θέσει εὐφορτωτάτῃ εἰς σκαφοκαλάμην, καφέν, ὄρυζαν καὶ βάρβακα. Ἔχει περ. 15 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Κάμπος. Τὸ κύριον ἐπίνειον τοῦ Καμπότσα ἐν ταῖς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδίας, ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ. Ἔχει περ. 20 χιλ. κατ. καὶ εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλὴ λιμένα. [Μ.Σ.]

Καμποφόρμιο εἶνε χωρίον ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Οὐβίνο, γνωστὸν γενόμενον ἐν τῇ συνθήκῃ, ἥτις ἐκλείσθη ἐνταῦθα τῇ 6/17 Ὀκτ. 1797 μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γαλλίας. Κατὰ ταύτην ἡ Αὐστρία παρεχώρησε τῇ Γαλλίᾳ τὴν Λομβαρδίαν, τὰς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥήνου χώρας καὶ τὰς βελγικὰς ἐπαρχίας, ἔλαβε δὲ ὡς ἀντάλλαγμα τὴν Ἰστρίαν, Δαλματίαν καὶ Ἑνέτιαν. [Μ.Σ.]

Καμπρά (André Camprea) Διάσημος Γάλλος συνθέτης μελοδραμάτων, ἀκμάσας μετὰ τοῦ Αὐλλῶ καὶ τοῦ Ραμῶ. Ἐγενν. τῷ 1660 ἐν Αὐξ, διετέλεσε δὲ διευθυντὴς ὀρχήστρας εἰς διαφόρους πόλεις καὶ τελευταῖον ἐν Παρισίοις. Τῷ 1722 ἐδόθη αὐτῷ ὁ τίτλος τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Βασιλείου, ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. τῷ 1744 ἐν Βερσαλλίαις. Διὰ τῶν μελοδραμάτων αὐτοῦ *L'Europe galante* καὶ *Le carnaval de Venise* ἡ φήμη του διεδόθη ἀνά πᾶσαν τὴν Εὐρώπην. Ἐκτὸς τούτων ἔγραψε καὶ πολλὰ ἄλλα μελοδράματα, καντάτας κλ. [Μ.Γ.]

Καμπύλη γραμμῆ ἀνομαζέται πᾶσα

γραμμῆ, ἥτις οὔτε εὐθεῖα εἶνε, οὔτε συγκείται ἐξ εὐθειῶν (τεθλασμένη γραμμῆ). Αἱ Κ. διαιροῦνται εἰς τὰς ἐπιπέδους, ὧν τὰ σημεῖα κείνται πάντα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιπέδου ἐπιφανείας καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ χώρῳ, εἰς τὰς ὁποίας δὲν συμβαίνει τὸ τοιοῦτον. Ἐπειδὴ ἡ Κ. ἀλλάσσει κατὰ πᾶν σημεῖον διευθύνειν, θεωρεῖται ὡς διευθύνεις αὐτῆς εἰς ἕκαστον σημείον τῆς ἢ τῆς εὐθείας γραμμῆς τῆς ἐφαπτομένης τῇ Κ. κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο. Καθόσον δὲ ἡ διευθύνεις τῆς Κ. μεταβάλλεται ἀπὸ σημείου τινὸς εἰς τὸ ἀμέσως ἐγγύτατον σημεῖον περισσώτερον ἢ ὀλιγώτερον, ἡ Κ. ἔχει μείζονα ἢ ἐλάσσονα καμπυλότητα· τὸ μέγεθος δὲ ταύτης ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυρίων συστατικῶν ἐκάστης Κ. Αἱ κατὰ κανόνα τινὰ σχηματίζονται Κ. ὧν θῆλα δὴ πάντα τὰ σημεῖα ἔχουσιν κοινὴν τινὰ ἰδιότητα, δυνατόν γὰρ παρασταθῶσιν ὑπὸ ἀλγεβρικῶν ἐξισώσεων· λέγεται δὲ Κ. τῆς δευτέρου βαθμοῦ, τρίτου κτλ. καθόσον παριστάνεται ὑπὸ ἐξισώσεως δευτέρου, τρίτου βαθμοῦ κτλ. (Αἱ πρώτου βαθμοῦ ἐξισώσεις παριστᾶνται εὐθείαν). Εὐχρηστόταται δὲ εἶναι αἱ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ Κ. τρεῖς οὗται, ἑλλειψις (ἥς εἰδικὴ περίπτωσις ὁ κύκλος), ὀπερβολὴ καὶ παραβολὴ (βλ. τὰς λ.), καλούμεναι γενικῶς καὶ κωνικαὶ τεμαί (βλ. λ.). Τρίτου δὲ βαθμοῦ καμπύλη εἶνε π. χ. ἡ κισσιόειδης, τετάρτου ἡ κορχοειδὴς κτλ.

Καμπυρεῖα Γαλάγγη. (Βοταν.) *Kaempferia Galanga* L. Φυτόν ζιγγιβερώδες τῶν Ἰνδιῶν οὗ τὸ ριζώμα ἀναμυγνύεται μετὰ τοῦ τῆς γνησίας Γαλάγγης, ἥτοι Ἀλπίνειας τῆς Φαρμακευτικῆς (βλ. λ.), ἔχει ὁμοῦς ἀσθενεστέραν τὴν δύναμιν. [Θ.Χ.]

Καμπυχουζεν (Γουλιέλμ. Cambrunson). Διὰπρεπὴς Γερμανὸς ζωγράφος, γενν. τῷ 1818 ἐν Δύσσελντορφ. Ἐσπούδασεν αὐτὸν καὶ ἀφιερῶθη πρὸ πάντων εἰς τὴν παράστασιν ἱστορικῶν σκηνῶν καὶ μαχῶν. Ἐκ τῶν πολλῶν πινάκων του διαπρέπουσιν οἱ ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κρόμβελ, τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, τῶν Σιλεσιακῶν πολέμων, τοῦ δανικοῦ, τοῦ αὐστριακοῦ καὶ τοῦ γαλλογερμανικοῦ ληθόντες. Ἀπὸ τοῦ 1859 εἶχε τὸν τίτλον καθηγητοῦ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1885 ἐν τῇ πατρίδι του. Ἀριστοτέλνης ἰδία ἦτο ὁ Κ. ἐν τῇ παραστάσει ἵππων. [Β.Ε.]

Καμπόσια. Μεγάλῃ χειρρόνητος ἐν τῷ ἐσχατῷ ΒΑ μέρει τῆς Ἀσίας, ἔχουσα ἐμβα. 270 χιλ. τμ., μῆκος 1350 χμ. καὶ πλάτος 225—450 χμ., ἐκτεινόμενη δὲ μετὰ τοῦ Ὀχοτσκιῆ καὶ τῆς τοῦ Βέριγγ θαλάσσης. ἔχει ὑψηλὰ ὄρη καὶ ὄρη, διακρίνεται δὲ διὰ τὸ ἡφαιστειώδες τοῦ ὄρους ἐμφανόμενον διὰ τῶν θερμῶν πηγῶν (μέχρι 85° Ρ.) καὶ τῶν ἡφαιστειῶν, ὧν ὑψηλότερον τὸ Κλιουτσένσκοϊα Στόκα (4804 μ.). Ἡ Κ. εἶνε πλούσια εἰς διάφορα μέταλλα, διαρρέεται δὲ ὑπὸ

πλείστων ποταμῶν ἔχει δὲ τραχὺ κλίμα, ὅπου μόνον εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ὀρέων εἶνε γλυκύτερον· ἡ χλωρὴ εἰς τὰ θραυστέωδη μέρη εἶνε πλεονάζουσα, ἡ δὲ περὶ τὴν Κ. θάλασσα λίαν ἰχθυόεσσα. Ἡ Κ. κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Καμ-
σαθάλων, Κερραίων καὶ Λαμῶν (ἐν
8 χιλ.), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν
Χριστιανισμὸν (τὴν ἀποδόξον Ἐκκλ.) ἐπι-
τετραφέντων, ἀνῆκε δὲ ἀπὸ τῶν τελῶν τοῦ
12' αἰῶνος εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Πρωτεύουσα εἶνε
τὸ Πετροπαύλιον. [Μ.Σ.]

Καλιφόρνια. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν
τῷ Ῥωσ. κυβερνεῖω Σαράτωφ, ἐπὶ τῆς δε-
ξιάς ὁχθῆς τοῦ Βόλγα. ἔχει 17188 κατ.
(1888) καὶ ἐμπορίον σιτηρῶν, ὀπωρῶν καὶ
ἰχθῶν. [Μ.Σ.]

Καλιφόρνια. Βλ. Καφοραί.

Κάιν (Caen). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρῶτη
πρωτ. τῆς Κάτω Νορμανδίας, νῦν δὲ τοῦ
νομοῦ Καλιβados, κειμένη παρὰ τὰς ὁχθὰς
τοῦ Ὄρν καὶ παρὰ τὸν σιδηροδ. Παρισίων
—Σερβούργου. ἔχει πανεπιστήμιον, λύκει-
ον, ἱατρικὴν σχολήν, ναυτικὴν σχολήν, ἀκα-
δημίαν τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς
φιλολογίας, μουσεῖον, βιβλιοθήκην, ὠραίον
θημαρχεῖον, ὠραίους ναοὺς, θεατρικοὺς περι-
πάτους, δώρυγα, φρούριον, βιομηχανίαν τρι-
χάπτων, βαμβακονημάτων, πύλων ψαθίνων
κτλ., ἀνεπτυγμένον ἐμπορίον καὶ 45201 κατ.
(1891). Εἶνε νέα πόλις, ἀφείλουσα τὴν σπου-
δαίτητά αὐτῆς εἰς τοὺς νορμανδοὺς δουκάς,
καὶ πατρίς τοῦ Μαλέρβ καὶ ἄλλων διασημῶν
ἀνδρῶν [Π.Π.]

Κανά. Κώμη ἐν τῇ κάτω Γαλιλαίᾳ, εὐ-
μακρὰν τῆς Καπερναούμ, μνημονευομένη ἐν
τῇ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ
τελευτῆν πρῶτον τοῦ Ἰησοῦ θαύμα, τὴν μετα-
βολὴν τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον, οὗ ἐγένετο ἑλ-
λειψίς, κατὰ τινα ἄγον. Ὁρασιόν ἐστιν ἀπει-
κόνισιν τοῦ γεγενῆστος ἐξετέλεσεν ὁ Verone-
se. Εἶνε δὲ ἡ Κ. ἡ σημερινὴ κώμη Κάνε-
ελ-Δζελίλ, τρεῖς περίπου ὥρας βορείως τῆς
Ναζαρέτ κειμένη.

Καναδά βάσσαμον καλεῖται τὸ
βάσσαμον (βλ. Βάσσαμα) τῆς Abies balsam-
ifera DC., φυτὸν φυόμενον ἐν Καναδᾷ καὶ εἰς
τὰ Β. μέρη τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. ἔχει
χρῶμα διαγυρῶν κίτρινον πρὸς τὸ πρασινωπὸν,
εὐάρεστον ὀσμὴν, δέν ὁσφύται δὲ ἔξωθεν ὀσμῶ-
ν, δι' ὃ καὶ χρησιμοποιοῦται πρὸς διατή-
ρησιν μικροσκοπικῶν παρασκευασμάτων. Ἀπο-
τελεῖται δὲ ἐκ περίπου 24 % αἰθέριου ἐλαίου,
C₁₀H₁₆, καὶ μίγματος διαφόρων ρητινῶν.

Καναδάς (Canada). Χώρα τῆς Β. Ἀμε-
ρικῆς, ἐκτεταμένη Β. τῆς Βορείου. Συμπολι-
τείας καὶ τῶν Καναδικῶν λιμνῶν (βλ. λ.).
περιλαμβάνουσα ἐν γένει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ
ποτ. τοῦ Ἀτλ. Λαυρεντίου. Εἶνε δὲ συμπολι-

τεία ἡμικυρίαρχος ὑπὸ τὴν ἐπικυρίαρχίαν τῆς
Ἀγγλίας, ἀνεξάρτητος κατὰ διοίκησιν καὶ
νομοθεσίαν. ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τοῦ κυρίως Κ.,
διηρημένου εἰς τὸν Ἀνατολικὸν ἢ Κάτω Κ.
(ἐπαρχ. Κουεβέκ) καὶ τὸν Δυτικὸν ἢ Ἄνω Κ.
(ἐπαρχ. Ὀντάριο), καὶ τινῶν ἄλλων ἀγγλ.
ἀποικιῶν, ἐξ ὧν ἠνωθήσαν μετὰ τοῦ κυρίως
Κ. ἡ Νέα Βρετανδία καὶ ἡ Νέα Σκωτία τῷ
1867, αἱ περὶ τὸν κόλπον Οὐδωνας γῶραι
τῷ 1860, τὸ Μανιτόβα τῷ 1870, ἡ Βρετ.
Κολομβία τῷ 1871 καὶ ἡ νῆσος τοῦ Πρίγκι-
πος Ἐδουάρδου τῷ 1873. Ὁμοῦ ἡ συμ-
πολιτεία (Dominion of Canada) ἔχει ἐμβ.
7 990 706 τ.μ. μετὰ 4820 411 κατ. (1891),
ἐξ ὧν 124 589 Ἴνδοι. Ὁ κυρίως Κ. ἔχει ἐμβ.
1 078 350 τ.μ. καὶ 3 601 575 κατ., ἐξ ὧν τὸ
Ὀντάριο 577 550 τ.μ. μετὰ 2 112 989 κατ.
καὶ τὸ Κουεβέκ 500 800 τ.μ. μετὰ 1 488 586
κατ. Ὁ Κ. ὁρίζεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν
πρὸς Β. εἰς ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἔρημος γῆ μετὰ
ἀπεράντων θασσῶν, πλείστον λιμνῶν καὶ ἐ-
λῶν, πρὸς Ν. δὲ εἶνε χώρα καλλιεργημένη
κάλλιστα καὶ κοσμεῖται διὰ μεγάλων ρυτιδῶν
καλλυντῶν. Τὸ κλίμα διακρίνεται διὰ τὸ εὐμετά-
βλητον καὶ τὴν μεγάλην διαφάντην θερμοκρα-
σίαν κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θίρος, εἶνε ὅμως
ὕγεινον. Ἐκ τῶν προϊόντων προεξέχουσιν αἰ-
κοδομήσιμα ξύλα ἐν ἀφθονίᾳ, σιτηρὰ (κυρίως
σῖτος), πετρέλαιον, σιδήρος καὶ ἄλλα μεταλ-
λα. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄνω Κ. εἶναι ὡς ἐπὶ
πλεῖστον ἀγγλικῆς καταγωγῆς καὶ διαμαρτυ-
ρόμενοι, οἱ δὲ τοῦ Κάτω Κ. κατὰ 85 % γαλ-
λικῆς καταγωγῆς καὶ ἀνηκῶσιν εἰς τὴν κα-
θολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἔργα τῶν κατοίκων
εἶναι πρὸ πάντων γεωργία, κτηνοτροφία, δρυ-
σοτομία, ἀλιεῖα, ναυπηγία. Ἡ βιομηχανία
ἀναπτύσσεται ἐπ' ἐσχάτων, μέγα δ' εἶνε τὸ
ἐμπορίον, διενεργούμενον διὰ 8991 πλοίων ἐ-
χόντων χωρητικότητα 1 024 974 τόνων. Ἡ
ἐξαγωγή (ξύλου, σιτηρῶν, ἀλευρῶν, ποτάσσης,
ἰχθυελαιίου, ἰχθῶν, κρείσας, κτηνῶν, δρυ-
μάτων) ἀνῆλθε τῷ 1889/90 εἰς 87 1/2 ἑκα-
τομ. δολλ. ἀρ., ἡ δὲ εἰσγωγή εἰς 112 1/2
ἑκατομ. δολλ. ἀρ. Τῷ 1888 ὑπῆρχον ἐν Κ. 14
πανεπιστήμια (τὰ σπουδαιότερα ἐν Μοντρεάλ,
Κουεβέκ καὶ Τορόντο), 853 σχολεῖα τῆς μέ-
σης ἐκπαίδευσεως καὶ 14491 δημοτικά. Ἡ
χώρα διοικεῖται ὑπὸ Γενικοῦ Διοικητοῦ δι-
οριζομένου ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ἀσέμματος, μετὰ
Μυστικοῦ Συμβουλίου ἢ συμπολιτείας ἔχει
διὰ τὰς κοινὰς τῶν πολιτειῶν ὑποθέσεις Κέν-
τρικὴν Βουλὴν διηρημένην εἰς Ἄνω (78 με-
λῶν) καὶ Κάτω Βουλὴν (215 μελῶν), ἑκα-
στη δὲ πολιτεία καὶ ἐπαρχία διὰ τὰς τοπι-
κὰς ὑποθέσεις (δικαίαν νομοθετικὴν συνήκου-
σιν. Τὰ ἔξοδα ἀνῆλθον (1888/90) τὰ μὲν τα-
κτικά εἰς 35 994 081 δολλάρια, τὰ δὲ ἐκτακτά
εἰς 20 787 385, τὰ δὲ ἔσοδα (ὧν θάνατος 13 1/2
ἑκατομ. δολλ.) εἰς 40 781 366, καὶ τὸ δημό-
σιον χρέος εἰς 237 1/2 ἑκατομ. δολλ. Τὸ δι-

κτιον τῶν σιδηροδρόμων τῷ 1890 εἶχε μῆκος 22537 χμ., τὸ τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν 48302 χμ. Ὁ στρατὸς ἀποτελεῖται ἐκ 1200 ἀνδρῶν ἐν ἐνεργείᾳ, 37359 ἐθνοφυλακῆς καὶ 655 χιλ. τῆς ἐφεδρείας, ὁ δὲ στόλος εἶς 7 πλοῖον. Πρωτεύουσα εἶνε ἀπὸ τοῦ 1858 ἡ Ὀττάβα. — Ὁ Κ. ἀνεκαλύφθη τῷ 1497 ὑπὸ τοῦ Σεβ. Καθό, κατελήφθη δὲ τῷ 1608 ὑπὸ τῶν Γάλλων οἵτινες ἱδρύσαν τὴν πόλιν Κουε-βέκ, ἡναγκάσθησαν ὁμῶς μετὰ πολλοὺς πολέμους νὰ παραχωρήσωσι τὴν χώραν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. Οὗτοι διήρσαν τῷ 1791 τὴν ἀποικίαν εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Κ., ἀπὸ δὲ τοῦ 1840 ἡνωθήσαν οὗτοι πάλιν ὑπὸ ἑνα Γενικὸν Διοικητὴν καὶ ὕστερον προσηρτήθησαν, ὡς ἂν οὐ εἰρηται, αἱ ἄλλαι χώραι. [Μ.Σ.]

Εκναυδικαὶ λίμναι καλοῦνται αἱ 5 μεγάλαι λίμναι τῆς Β. Ἀμερικῆς μεταξὺ τοῦ Καναδά καὶ τῆς Βορείου. Συμπολιτείας. Τὰ ὕδατα λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ ποτ. τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, δι' οὗ καὶ συγκοινωνοῦσιν. Εἶναι δὲ αὐταὶ ἡ Ἀνω Λίμνη, ἡ Μίτσιγαν, ἡ Οὐρων, ἡ Ἦρ καὶ ἡ Ὀντάριο λίμνη, καλύπτονται ὁμοῦ πλέον ἢ 250 χιλ. τχμ. [Μ.Σ.]

Εκνάκος. Οἱ ἰθαγενεῖς τῶν Σανδουιχίων νήσων. Ἡ λέξις σημαίνει κατὰ τινα ἐγχωρίαν διάλεκτον «ἀνθρωποι».

Εκνάλε ἢ Καναλέττο. Ἐπώνυμον δύο Ἑνετῶν ζωγράφων τοῦ III' αἰῶνος, διαπρεψάντων ἐν τῇ παραστάσει τοποθεσιῶν καὶ ἀπώσεων πόλεων, πρὸ πάντων τῆς Ἑνετίας. Καὶ τοῦ μὲν πρεσβυτέρου Ἀντωνίου Κ. (1697—1768), ὅστις ἐσπούδασεν ἐν Ῥώμῃ, τὸ ὡραιότατον ἔργον εἶνε παράστασις τῆς Μεγάλης Διούρχος. Ἐπανειλημμένως οὗτος ἐπεσκέφθη τὸ Λονδίον, ὅπου ἐξετέλεσεν ἐπίσης λαμπρὰς εἰκόνας τοποθεσιῶν καὶ ἀπώσεων τῷ 1768. Ὁ δὲ νεώτερος Βερνάρδος Βελ-λόττος Κ., γενν. τῷ 1720 ἐν Ἑνετίᾳ καὶ ἀποθ. τῷ 1780 ἐν Βαρσοβίᾳ, ἐξήρτησε τὴν τέχνην τοῦ ζωγράφου καὶ χαλκογράφου εἰς διαφόρους πόλεις, κυρίως ἐν Δρέσδῃ, ἐπίσης δὲ καὶ ἐν Λονδίῳ. [Μ.Γ.]

Εκναλῆ ἢ Κριμενίτσα. 1) Κώμη τῆς Μακεδονίας, ἀπέχ. 6 ὥρας ἀπὸ Βιτωλίων, κατοικουμένη ὑπὸ 2344 κατ. Ὄθωμ. — 2) Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Καβάλλας τῆς Τουρκίας, ἔχον 350 κατ. Ὄθωμ. [Ν.Σ.]

Εκνάλε Ἀρβανίτικο, Γραικικόν, Λεμεντιών, Τρία χωρία τῆς Κερκύρας ὑπαγόμενα εἰς τὴν δῆμον Ποταμογειτόνιον καὶ ἀπέχοντα πάντα 1½ ὥρ. ἀπὸ Ποταμοῦ. Κάτοικοι τοῦ Ἀρβανίτικου 287, τοῦ Γραικικοῦ 69 καὶ τοῦ Λεμεντιών 417.

Εκνάλεα. 1) Κώμη τοῦ δήμου Ἰθώμης κειμένη πρὸς Ν τοῦ Φαναρίου εἰς ἀπόστασιν 15'. Οἰκεῖται ὑπὸ 1546 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Τυμφρηστοῦ ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Μαυρίλου μετὰ πληθυσμῷ 343. — 3) Πρωτεύουσα

τοῦ δήμου Βοιθῆς ἀπέχουσα 4 ὥρ. ἀπὸ Βώλου καὶ κειμένη ἐπὶ βράχων ὑπερκειμένων τῆς λίμνης Βοιθίδος (Κάρλας). Πρὸς Ν τῶν Κ. ἀπαντώνται ἐρείπια δύο ἀρχαίων φρουρίων καὶ ἐπὶ λόφου τινὸς παρὰ τὴν λίμνην τὰ εἰρεῖν-πια ἀρχαῖα ἐλληνικῆς ἀκροπόλεως τῆς παρὰ τὴν Βοιθίδα κειμένης Βοιθῆς. Οἱ κάτοικοι ἀνερχόμενοι εἰς 1502 εἶναι γεωργοί, κτηνοτρόφοι καὶ ἀλιεῖς ἐν τῇ εἰρημένῃ λίμνῃ ἀπουσιάζοντες δὲ καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἐκ τῆς κώμης τὼν ἐπανέρχονται μόνον τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου. Οἱ ἀλιευόμενοι ἐν τῇ λίμνῃ ἰχθῆς εἶναι ἐγγέλεις καὶ κυπρίνοι ὧν γίνεται ἐξαγωγή εἰς Θεσσαλονίκην, Ἀχρίσαν, Τρίκαλα κτλ.

Εκναλουπόυ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐρλ-νῆς τῆς Τριφυλίας, ἔχον 189 κατ. [Μ.Σ.]

Εκάννορ ἢ Κάνναρ. Παράλιος πόλις τῆς Ἰνδοβρετανικῆς προεδρείας Μάδρας, ἐπὶ τῆς Μαλαβερικῆς ἀκτῆς. ἔχει 26388 κατ., ἐξ αὐτῆς δὲ κοκκίκαυρα, πέπερι καὶ αἰκοδομήσι-μον ξυλείαν. [Μ.Σ.]

Εκνάρα. Χώρα τῶν Ἀνατολ. Ἰνδιῶν ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας, ἀνήκουσα κατὰ τὸ II μέρος (10129 τχμ. μετὰ 421840 κατ. καὶ πρωτευούσης Κάρουαρ) εἰς τὴν προεδρείαν Βιζμβάης, κατὰ δὲ τὸ Ν μέρος (10106 τχμ. μετὰ 959514 κατ. καὶ πρωτευούσης Μαγγα-λῶρ) εἰς τὴν προεδρείαν Μάδρας. [Μ.Σ.]

Εκνάρης (Κωνσταντίνος), ὁ διατημέ-τερος τῶν κατὰ τὴν Ἀγῶνα Ἑλλήνων πυρ-πολητῶν, ἐγεννήθη εἰς Ψαρά κατὰ τὰ 1790. Κυβερνήτης μικροῦ ἐμπορικοῦ πλοίου ἐταξεί-δευε πρὸς τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Ὁθμανικὴν καὶ ἀλλαχοῦ ἐκτραγείσης ὁμῶς ταύτης ἐσπου-σεν ἐκ τῶν πρώτων νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτήν, μεταβληθεὶς ἀπὸ ἐμποροπλοίαρχου εἰς κατα-δρομέα καὶ πυρπολητὴν, διεκρίθη δὲ τὰ μέ-γιστα διὰ τὴν τόλμην, τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν ἀρεσίαν του. Τὸ πρῶτον καὶ κυρίως ἀνα-δειξάν αὐτὸν ἐκ τῶν κατορθωμάτων του ὑπῆρ-ξεν ἡ μετὰ τοῦ Πιπίνου κατὰ τὴν νύκτα τῆς 6 πρὸς τὴν 7 Ἰουνίου 1822 ἐπιθετικὴ καὶ πυρ-πόλησις τῆς ναυαρχίδος τοῦ ἐν Χίῳ ναυλο-χοῦντος μεγάλου ὑπὸ τὸν ναύαρχον Καρὰ Ἀλῆν τουρκικοῦ στόλου, καθ' ἣν 2000 περίπου ἄνδρες, συνηγμένοι ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐορτάζοντες τὴν λῆξιν τοῦ ραμαζανίου, ἀνατιναχθέντες εἰς τὸν ἀέρα ἀπωλέσθησαν μετ' αὐτοῦ τοῦ Καρὰ. Διορισθέντος νέου ἀρχιναύαρχου τοῦ Μεχμέτ πατῆς καὶ ἀγκυροβολημένου οὗτος μετὰ τὸν Τινέδου καὶ Τρωάδος, ὁ Κ. μετὰ τοῦ Βρατσάνου τῇ 29 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰσπορεύσας αὐτὴς ἐντὸς τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐπυρπόλει καὶ πάλιν τὸ δίκριτον τοῦ ἀντι-ναύαρχου μετ' 800 ἀνδρῶν καὶ ἠνάγκασε τὸν Μεχμέτ πατῆν νὰ καταφύγῃ περιφοδὸς εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλητπόντου. Τῇ 5 Δεκεμβρίου 1824 ὁ Κ., ἐπιπεσὼν ἐναντίον τοῦ προσδάλ-

λентος την Σάμον υπό τὸν Χασσέρ πασσάν στόλου, κατέκαιε μίαν ἐκ τῶν μεγάλων φρεγατῶν του, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ μίαν κορβέταν περὶ τὴν Μιτυλήνην. Γενόμενος πλοίαρχος καὶ τεταγμένος ὑπὸ τὸν Μιαούλην, ἀποσταθεύσας τῆς πυρπολήσεως τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐρμουίντος ἀγυπτιακοῦ στόλου, ἐξέπλεε τῇ 23 Ἰουλίου 1825 τῆς ὕδρας μετὰ τοῦ Α. Θ. Βώκου καὶ τοῦ Ε. Μπούτη ἵνα ἐκτελέσῃ τὸ πολυηρότατον ἐγγεῖρημα, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ δύο πολεμικῶν ὑπὸ τὸν Μανώλην Τριπαῖτην καὶ τὸν Ἀντώνιον Κριεζῆν, εἰσῆρχετο δὲ τῇ 20 τοῦ μηνὸς περὶ ὧραν 6 τῆς ὑπέρρας ὑπὸ ψευδῇ ῥωσικῇ σημαίᾳ εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας· μὴ εὐνοηθεὶς ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, δὲν κατάρθρωσε νὰ κολλήτῃ τὸ πλοῖόν του εἰς κανέν ἐκ τῶν ἐχθρικών, ἠναγκάσθη δὲ νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸ φλεγόμενον ματαίως καὶ νὰ σωθῇ διὰ τῶν λειμῶν, ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν ἐχθρῶν, εἰς τ' ἀναμμένοτα ἐξω πολεμικά. Τῇ 1826 διωρίσθη κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Ἑθνοσυνέλευσιν ὡς ἀντιπρόσωπος Φαρῶν. Ὁ Καποδίστριας διώρισεν αὐτὸν φρούραρχον Μενεμβασίας καὶ κατέπειν ἀρχηγὸν μοίρας στόλου· ἄλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδίστρια παρητήθη καὶ παρέμενεν ἰδιωτεύων εἰς Σῆρον καὶ Παρά. Ὁ Ὅθων ἀπένευμεν εἰς αὐτὸν τὸν βαλμὸν πλοίαρχου α' τάξεως, βραδύτερον δὲ τὸν τοῦ ναυάρχου καὶ τοῦ γερουσιαστοῦ. Τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1843 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Μεταξάν· ἐπίσης δὲ τῇ 6 Αὐγούστου 44 ὑπὸ τὸν Κωλέτην. Τῇ 16 Μαΐου 54 ἐγένετο αὐτοῖς ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν ὑπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, παραιτηθεὶς κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Συνταγματικὸς ὢν, ἠρνήθη τῷ 1861 νὰ δεχθῇ συνταξὴν ἐκ 12000 ὀρ. ψηφισθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Κατὰ τὸν Μάϊον δὲ τοῦ 62 προσκληθεὶς νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Μιαούλην ὡς πρωθυπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὸν Βασιλέα κατάλογον ὑπουργῶν, ἐν οὗτος ἠρνήθη νὰ υπογράψῃ, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξερράγη ἡ ἐν Ναυπλίῳ ἐπανάστασις κ' ἐπῆλθε μετ' αὐτὸν ἡ πτώσις τοῦ Ὁθῶνος, μεθ' ἣν, τῇ 11 Ὀκτωβρίου 62, δὲ Κ. ἐνεδεικνύετο μετὰ τοῦ Β. Ρούφου μέλος τῆς ὑπὸ τὸν Βούλγαρον πριανδρίας τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου 63, ὅτε ἀνέλαθεν ἡ Ἑθνοσυνέλευσις τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Μετὰ τὴν ἀναγέρουσιν τοῦ Γεωργίου ἐγένετο τῇ 29 Ἀπρ. 63 ὑπουργὸς ὑπὸ τὸν Βενιζέλον Ρούφον, μετὰ δὲ τὴν ἐλευσιν τοῦ βασιλέως ἐσχημάτισε τῇ 5 Μαρτίου 64 ὑπουργεῖον, παραιτηθεὶς κατ' Ἀπρίλιον. Τῇ 24 Ἰουλίου 64 ἐγένετο αὐτοῖς πρωθυπουργὸς μέχρι τῆς 2 Μαρτίου 65. Ἐκτοτε δὲν ἔλαβε πλέον μέρος εἰς κυβερνήσιν, ἀλλὰ παρέμενεν ἀναπαυόμενος καὶ φέρων τὸν τίτλον τοῦ ναυάρχου, ἕως οὗ τῇ 26 Μαΐου 1877 κατ' ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἐπι-

ζημένῃ τότε συνεπιβίχ τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου καὶ τῶν ταραχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐθνικῇ ἐνεργείᾳ ἀνδείκνυθι πρόεδρος τῆς ἐπικληθείσης Ὁικουμενικῆς Κυβερνήσεως, ὑπουργοῦ δὲν. ἐν ᾗ ἔλαβον μέρος ὑπ' αὐτὸν ὡς ὑπουργοὶ οἱ διάφοροι ἀρχηγοὶ τῶν ὁρῶντων πολιτικῶν κομμάτων. Τοιοῦτος δὲ διατελὼν ἀπέθανε τῇ 2 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐν τῇ ἐν Κυψέλῃ ἰδιωτικῇ αὐτοῦ ἐπαύλει, ἐν ᾗ πρὸ ἔτῶν διέμενε, θορνηθεὶς ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ἑλλην. ἔθνους, παρ' ᾧ ἦτον ἐξαίρετως δημοφιλῆς. Τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Κανάρη, ὁφειλόμενα εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γενναίότητα καὶ τὴν εὐνοίαν τῆς τύχης, κατέστησαν περιλάλητα ἀνὰ τὸν κόσμον πλέον ἢ παντὸς ἄλλου πυρπολήτου, ἐβάλησαν δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιστημοτέρων ἐκ τῶν τότε Εὐρωπαϊκῶν ποιητῶν καὶ ἰδιῶς τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, γράψαντος εἰς ὕμνον τοῦ Ἑλλήνος ναυτικοῦ μίαν ἐκ τῶν ὡραιότερων αὐτοῦ Orientales. [M.M.]

Κανάρειοι νήσοι (ισπ. Islas Canarias). Σύμπλεγμα 7 μεγαλειτέρων καὶ 6 μικροτέρων νήσων, κειμένην 90—300 γμ. ἀπὸ τῆς Δ. παραλλῆλ. τῆς Ἀφρικῆς εἰς 27° 40'—29° 26' 30" Β. πλάτους, ἀνηκουσάν δὲ διοικητικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας (οὐχὶ εἰς τὰς ἀποικίας) τῆς Ἰσπανίας. Εἰναι ἡραιοτετιώδεις καὶ ἔχουσιν ἐξαισίον κλίμα, ἥσαν δὲ ἴσως γνωσταὶ ἤδη εἰς τοὺς Φοίνικας, βεβαίως δὲ εἰς τοὺς Καρχηδόνιους. Οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι ἦσαν οἱ Γουάγκχοι, φυλὴ βερβαρική, οἵτινες ὕστερον ἀνερμίσθησαν μετὰ διαφόρων ἄλλων (εὐρωπαϊκῶν) στοιχείων, σχετικῶς δὲ ἀμεικτοὶ ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἐν Τενερίφα καὶ Γομέρα. Τινὲς τῶν νήσων ἐκυριεύθησαν 1402—5 ὑπὸ τοῦ Νορμανδοῦ Bathoncourt καὶ ἐδόθησαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας ὡς τιμάρχη. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ 15 αἰῶνος ἡρώθησαν μετὰ τοῦ στέμματος τῆς Ἰσπανίας· νῦν δὲ εἰσι αἱ ἐν αὐταῖς γαίαι ἀνήκουσιν εἰς μεγαλοκυριατίας Ἰσπανοῦς. Αἱ 7 μεγαλιτέρας εἰναι Τενερίφα, Γράν Κανάρια, Πάλμα, Γομέρα, Χιέρρα, Φουερτεβεנטούρα καὶ Λανθρότη, αἱ δὲ ἄλλαι 6 (ἀκατοίκητοι) Ἀλλεγκράνθα, Γρανθόστα, Μοντάνια Κλάρε, Ρόκε δὲλ Ὀάτε, Ρόκε δὲλ Ράτε καὶ Ἰσλέτα δὲ Λόας. Αἱ Κ. ν. εἰναι εὐφορώταται, παράγουσι δὲ κυρίως ἐσπεριδοειδῆ, οἶνον, καπνὸν, μέταλλον καὶ κρυσταλλοὺς. Ὁ διοικητὴς ἔδρῳ ἐν Σάντα-Κρὺς δὲ Τενερίφα. [M.E.]

Κανάρειον. Τὸ πασίγνωστον ὠκεῖον πτηνόν, ἀνήκον εἰς τὸ γένος τῶν σπιζῶν καὶ καλούμενον ἐπιστημονικῶς Σπίτσα ἢ κανάριος (*Fringilla canaria*) ὡς καταγομένη ἐκ τῶν Καναρίων νήσων. Ἐντυθὲν μεταγένηθη κατὰ τὴν 15 αἰῶνα εἰς Γάλλειαν καὶ ἐκείθεν ἐτηπλώθη εἰς ἑλὴν τὴν Εὐρώπην. Ἐν ἑρμα κατατάσσεται τὸ ἀρρεν εἰς 2 ἀνὰ μὲν πρασινοκίτρινον, κατὰ δὲ χρυσοῖδον, κατὰ δὲ τὴν

λευκάζον, καὶ πρὸς τὰ πλάγια ἔχει κηλίδας
φαιάς, τὸ δὲ ῥάμφος του εἶναι φαιόν· τὸ δὲ
ὄφθαλμος εἶναι βαθυχρωστέρον. Διὰ τῆς καλλιερ-
γείας ἔμως τὸ χρώμα του μετεβλήθη καὶ εὐρί-
σκονται σήμερον Κ. ἐξ ὀλοκλήρου κίτρινα
(τὰ συνήθιστα), ἀχυρόχρσα, λευκά, τεφρό-
χρσα καὶ ἀλλα δύο ἢ πλείονα χρώματα φέ-
ροντα. Καὶ πολλὰ δὲ εἶδη νέθων Κ. παρή-
χθησαν διὰ συναντήσεως Κ. μετ' ἄλλων ἐκ τοῦ
αὐτοῦ γένους πτηνῶν. Τρέφεται δι' ἄλλων τε
εἰδῶν καὶ διὰ σπόρων καννάβειως, οἵτινες ἔμως
πρέπει νὰ διδῶνται αὐτῷ ἐν μικρᾷ ποσότητι
ὡς λίαν θερμαντικοί. Τὸ Κ. εἶναι τὸ ἀριστα
ῥθον καὶ ἐπομένως πολυτιμότερον τῶν ἐν
κλωθεῖς διατηρουμένων πτηνῶν, δι' ὃ ἡ πα-
ραγωγή καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἀποτελεῖ σπου-
δαίαν ἐνασχόλησιν πολλοῶν τῆς Εὐρώπης.

Κανάριον. (Bot.) *Canarium* L. Γέ-
νος τῆς οἰκογεν. τῶν Βουρτερωδῶν (βλ. λ.)
Τὰ εἶδη αὐτοῦ εἰσὶ δένδρα τῶν Μαλουκίων
νήσων, καὶ τὸ μὲν Κ. τὸ κοινὸν (*C. commune*
L.) παράγει εὐχρηστον ῥητίνην (*Canarien-*
harz) καὶ ἐδωδιμους καρπούς, τὸ δὲ Κ. τὸ
ῥαμφώδες (*C. rostratum* Zipp.) καὶ τινα
ἀλλα συγγενῇ παράγουσι τὴν μέλαιναν τῆς
Δαμμάρης ῥητίνην (*Dammara nigra*) τῆς
ἐμπορίας. [Θ.Χ.]

Καναστράζον (Παλιούρι). Ἀκρωτή-
ριον τῆς ἐν Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ Παλλήνης
(Κασσάνδρας) χερσονήσου κατατείνον ΝΔ πρὸς
τὸ Αἰγαῖον.

Κανάχος Ὑπέρχορς Ὁλλήν ἀγαλμα-
τοποιὸς ἐκ Σικυῶνος ἀνέστης περὶ τὸ ἔτος
400 π. Χ. Ὁ Κ. ἐμαθήτευσεν ὑπὸ τὸν Πολύ-
κλειτον. Τ' ἀξιολογώτερά τῶν ἔργων αὐτοῦ,
κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πausανίου, ἦν Ἀ-
πόλλων ὁ Διδυμος, ὃν εἶχε κατασκευάσει διὰ
τοὺς Μιλησίους· Ἀπόλλων ὁ Ἰσμήνιος, ἑτε-
ρον ἔργον αὐτοῦ κατασκευασθὲν διὰ τοὺς Θη-
βαίους· μία Ἀφροδίτη ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλεφαν-
τόδοντος· εἰς ἀνδρείας τοῦ Βυκέλου θολήτοῦ
ἐκ Σικυῶνος, τοῦ καὶ πρώτου διδάξαντος
τοῖς νέοις τὴν πυγμαχικὴν τέχνην. Συμπρά-
ξει δὲ τοῦ ἐκ Κρήτης Πατρόκλου κατασκευά-
σεν ἐξ ὀρειγάλινου 31 ἀνδριάντας οἵτινες ἐ-
στήθησαν ἐν τῇ ναῇ τῶν Δελφῶν, εἰς τιμὴν
τῶν μετὰ τοῦ Λυσάνδρου συναγωνισθέντων
ἄρχηγῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων. [Ο.Π.]

Κανδαύλης. Υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ
Μύρτου βασιλείως τῆς Λυδίας. Ὁ Κ. ἦν ὁ
τελευταῖος τῶν Ἑρακλειδῶν βασιλεὺς γενέ-
μενος διεκρίθη ἐπὶ φιλομουσίᾳ ἀλλ' ἔμως,
κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡρόδοτου περὶ αὐτοῦ ἐκτε-
θειμένα, καὶ ἐπὶ κουφότητι, δραματικὴν παρα-
σκευασίαν αὐτῷ τέλος. Εἶχεν οὗτος σύζυγον
ἐξόχου καλλονῆς καὶ διαφοροτρόπως ὑπὸ τῶν
συγγράφων ὀνομαζομένην· θέλων δὲ νὰ γνω-
ρίσῃ εἰς τὸν ὑπασιπτήν καὶ εὐνοούμενον του
υἱὸν τοῦ Δαρνύλου Γύγην, πόσον εὐδαίμων

ἦτο κατέχων τοιαύτην καλλονήν, κατέπεισε
αὐτὸν νὰ τοποθετηθῇ εἰς μέρος ὁπόθεν ἔδω-
νατο καταλλήλως τὴν βασιλίσσαν γυμνω-
θεῖσαν ἵνα κατακλιθῇ νὰ θαυμάσῃ· ὁ Γύγης
αἰὼν ἐξετέλεσε τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ διαταγήν,
πλὴν ἐγκαίρως ἡ βασιλίσσα διακρίνασα τὴν
κατασκευάζοντα ἐκρύβη, ἀπεφάσισε δ' αἶμα νὰ
ἐκδικήσῃ τὴν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς
γενόμενῃν προσβολήν· οὕτω κατέσφαξε τὴν
Γύγην διέταξεν αὐτὸν νὰ ἐκλῇ μετὰ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ δολοφονη-
τοῦ βασιλείως. Ὁ Κ. ἐδολοφονήθη, ὁ δὲ Γύγης
ἐγένετο κύριος τοῦ βασιλείου αἶμα δὲ καὶ
τῆς ὡραίας βασιλίσσης. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ
τὴν Ἡρόδοτον, ἀλλὰ κατὰ συγγραφεῖς ἄλλους
διεπράχθη τὸ ἐγκλημα καὶ ὑψώθη ὁ Γύγης
εἰς τὸν θρόνον ὡς ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐρωτοῦ
τῆς βασιλίσσης· κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον
καὶ ἄλλους ἱστορικοὺς, ὁ Γύγης ἐγένετο ἐν-
τάρτης καὶ ὑπὸ τῆς Καραίας βοηθούμενος κατε-
τρόπως τὸν Κ. ὅστις καὶ ἔπεσε μαχόμε-
νος (710 π. Χ.) [Ο.Π.]

Κανδαχάρ. Πρωτεύουσα τοῦ μέγρι τοῦ
1830 ἀνεξαρτήτου χανάτου Κ. τοῦ Ἀφγα-
νιστάν, κειμένη 450 γμ. ΝΔ τοῦ Καμπούλ ἐν
εὐδαίῳ πεδιάδι μετὰ τῶν ποτ. Ἀργανδὰ
καὶ Ταρνάκ. Ἔχει 25—50 χιλ. κατ. καὶ
εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις, ἴσως μάλιστα ἡ ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου κτισθεῖσα Ἀλε-
ξάνδρεια ἢ ἐν Ἀραχωσίᾳ. Πολλὰκις κατε-
στράφη καὶ ἀνωικοδομήθη πάλιν. Εἶναι δὲ ἡ
σπουδαιότερα τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανι-
κῶν πόλεων τοῦ Ἀφγανιστάν. [Μ.Σ.]

Κάνδρα. Πόλις ἐν Βιθυνίᾳ κειμένη κατὰ
τὰς νοτίους ὕψους τοῦ ὄρους Κάνδρα-Σαγί-
νης ἐπὶ νοτίον εἶναι τὸ πρὸς Β ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου
πόντου κείμενον Κερπήχ λιμάν, ὁ πάλαι λιμὴν
τῆς Κάλπης, εἰς ἀπόστασιν 4 γμ.

Κανδύλα. 1) Κοινοπολις τῆς Ἀρκα-
δίας ἐν τῷ δήμῳ Ὁρχομενοῦ, ἀπέχουσα ἀπὸ
Λεβιδίου ΒΑ ὥρ. 2 καὶ κειμένη ἐν τῇ στενῇ
κοιλίᾳ τῆς Ὁρχομενίας τῇ σχηματιζομένῃ
ἐκ τοῦ πρὸς Β ὄρους τῆς Ξικίτζας (Ὁλο-
γύρτου, ὕψ. 1930 μ.) καὶ τοῦ πρὸς Ν Κα-
ρυστοῦ καλου (Τραχέως, ὕψ. 1800 μ.). Ἡ κοι-
νὴ αὕτη τῆς Κ. εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν
Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἡττήθη
ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν. Πρὸς τὸ ΝΔ ἐν τῇ πεδιάδι
κεῖνται τὰ εἰσέπια τοῦ Ὁρχομενοῦ, ἐφ' ὧν
εἶναι ὠικοδομημένον τὸ χωριὸν Καλπάκι. Ἡ
Κ. οἰκεῖται ὑπὸ 1452 κατοίκ. Ἀνωθεν αὐτῇ
κεῖται ἡ Μονὴ Κανδύλας μετὰ 15 μοναχῶν.

— 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Σολλίου κειμένην
1/2 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Μύτικα καὶ οἰκούμενην
ὑπὸ 758 κατοίκων. Παρὰ τῷ χωρίῳ τοῦτο
εὐρήνται τὰ εἰσέπια τῆς πόλεως Ἀλυζίας.
Πρὸς Ν εἰς ἀπόστασιν 3 χιλιομέτρων κεῖται
ὁ λιμὴν, ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τοῦ Ἑρακλείου
καλούμενος, ἐν ᾧ καὶ τέμενος αὐτοῦ περιέχον

τούς άθλους, έργα τοῦ Λυσίπου, μετενεχθέντα ἀκολουθῶς εἰς Ῥώμην.

Κανθυλλί. Χωρίον ἐπὶ τῆς Δ ἑχθρῆς τοῦ Βασπόρου ὑπὸ Τούρκων, Ἀρμενίων καὶ ἐλιγνότερων Ἑλλήνων οἰκούμενον, κατέχον τὴν κλιτὸν ὑψώματος, ἀπὸ τῆς κερυφῆς τοῦ ὁπίου ἑξέχος παρίσταται ἡ θέα. Τὸ ὄνομα ἔχει κατὰ τινὰς ἀπὸ τῶν ἀναπτομένων ἐν ταῖθα περὶ κυάρισσιν τινα κανδηλῶν, κατ' ἄλλους δὲ (Κάν-δυλλί=γλῶσσα αἵματος) ἀπὸ τῆς ἐν ταῖθα αὐτοκτονίας εὐνοουμένης τινὸς ἐνὸς ἐκ τῶν Σουλτάνων.

Κανέθ (Kanew). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ Ῥωσ. κυβερνήτῳ Κιέβου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἑχθρῆς τοῦ Δνείπερου. Ἔχει 8652 κατ.

Κανέλλα λευκή. (Βετ.) Canella alba Murr. Δένδρον τῆς οἰκίαν. τῶν Κλευστωιδῶν, οὗ ὁ φλοιὸς (Cortex canellae albae) εἶνε ἐν χρήτῃ ἐν τῇ τροπικῇ Ἀμερικῇ ἀντὶ τῆς γνηρίας ἐκ τοῦ Κινναμώμου (βλ. λ.) κανέλλας. [Θ.Χ.]

Κανέλας (Στέφανος). Λόγιος Ἑλλήνων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, γενν. 1792, σπουδάσας ἱατρικὴν ἐν Γερμανίᾳ. Ἀνεμίσχον εἰς τὰ τῆς Ἐπαναστάσεως διατρίψας παρὰ τῷ Ὑψηλάντῃ, συνδεύσας δὲ εἰς Κρήτην τὸν ὑπὸ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως διορισθέντα ἄρμυστήν τῆς νήσου Ἑρμ. Τομπάτζην, ἀπέθανεν ἐκεῖ τῷ 1823. Ἐγραψέ πλείστας διατριβὰς εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμὴν καὶ ποιήματα ἐν οἷς καὶ τὸ «Ὁ λιγυρὸν καὶ κοπερὸν σπαθί μου κτλ.»

Κανέμ. Κράτος τοῦ μέσου Σουδάν, ἐκτεινόμενον πρὸς Β καὶ ΒΑ τῆς λίμνης Τσάδ, ἐβαρτωμένον ἀπὸ τοῦ Βορνού. Ἐμβ. 56660 τχμ., κάτοικοι δὲ περὶ τὰς 100 χιλ. Ἡ πρωτεύουσα καλεῖται Αἰλλόα. [Μ.Σ.]

Κάνη. Χωρ. τοῦ δήμου Κλειτερίας τῶν Καλαβρύτων, μὲ 122 κατ. [Μ.Σ.]

Κανηφόροι ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος κόραι, ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν, αἵτινες κατὰ τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια, τὰ Ἐλευσίνια καὶ ἄλλας ἐποσημους πομπὰς ἔφερον ἐντὸς κανιστρῶν (κανῶν) ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διάφορα εἰς τὰς θυσίας χρήσιμα ἀντικείμενα. Παραστάσεις Κ. ὑπάρχον πολλαί, ὧν ἐφημίζοντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αἱ ἐκ χαλκοῦ τοῦ Πολυκλείτου καὶ αἱ ἐκ μαρμάρου τοῦ Σκόπα. Ὁμοία παράστασις περιέχεται ἐν τῇ ζωφόρῳ τοῦ Παρθενῶνος.

Κανθαρίδες ἡ ἰσπανικαὶ μυῖαι. Γένος κανθάρων (Cantharis ἢ Lytta vesicatoria) πολλαχῶς τῆς Εὐρώπης διαδεδομένον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἔχουσιν μήκος ὡς 0.022 μ. καὶ πλάτος 0.007 μ., χρῶμα δὲ πρασινωπὸν ἢ ἐρυθροπὸν ἢ κυανίον καὶ δερμὴν δυσάρεστον· κατὰ τὸ ἔαρ εὐρίσκονται πολυάριθμοι ἐπὶ τινὶν δένδροις (ἀκταίαις, μελίαις). Ἐν τῇ ἱατρικῇ χρησιμεύουσι κυρίως

ὡς δραστικώτατον ἐκδέρειον εἰς παρασκευὴν τοῦ ἐμπλάστρου Κ., ἀναμιγνυσμένης τῆς κόπης αὐτῶν μετὰ κηρεῦ, ἐλαίου καὶ τεραιδιόνης, ἐπὶ δὲ τοῦ βήμματος Κ. (παρασκευαζομένου δι' εἰσπνεύματος) καὶ τοῦ κόλλωιδίου Κ., πάντων ἐπισπαστικῶν. ὡς καὶ τῆς ἀλοιφῆς Κ., χρησίμου πρὸς διατήρησιν τῆς ἐμπυήσεως. Τὸ βάμμα λίαν πυκνὸν ἐφαρμύζεται καὶ πρὸς αὐξησιν τῶν τριγῶν. Ἐσωτερικῶς αἱ Κ. εἰσὶ δραστικώταται καὶ ἐπικίνδυνοι διεγερτικαὶ τῆς κύστεως καὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, εἰς ὅσους 1/2 ὥας 1 κόκκου. Τὸ δρῶν συστατικὸν τῶν Κ. εἶνε ἡ κανθαρίδινη, C₁₀H₁₁O₄, οὐσία λεπτῇ ανομοσε, εἰς λεπιδία κρυσταλλουμένη, διαλυτὴ μὲν ἐν ῥέοντι αἰθέρι καὶ εἰσπνεύματι, ἀδιάλυτος δὲ ἐν ὕδατι καὶ θειοχρῶν ἀνθρακί καὶ εἰς ταπεινὰς θερμοκρασίας ἤδη ἐξασφουμένη. [Π.Ι.]

Κανθαροὶ. Βλ. Κολέπτερα.

Κανθός. Βλ. Βλέφαρα.

Κάνι. Χωρ. τοῦ δήμου Κλειτερίας τῶν Καλαβρύτων, ἔγγυς πρὸς Δ τῶν Μαζαίκων, ἔχον 122 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κάνικονη. Χωρ. τοῦ δήμ. Δωριέων μετὰ πληθυσμῷ 535 κατ. καίμενον Πδ τῆς Γραβίας εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 2 15' καὶ διατρούμενον εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Κάνικονη.

Κανὶ Καστέλλι. Χωρ. τοῦ δήμ. Δαφνῶν τῆς ἐπαρχ. Μαλεσιζίου τῆς Κρήτης, ἔχον 562 κατ. [Ν.Στ.]

Κανικάττι (Canicatti). Πόλις τῆς Σικελίας ἐν τῇ ἐπαρχ. Ἀρχαγαντος, ἀφ' οὗ ἀπέχει 39 χμ. πρὸς ΔΒΔ. Ἔχει 19509 κατ. καὶ πλούσια στρώματα θείου. [Μ.Σ.]

Κανέν. Χερσόνησος τοῦ Ῥώσ. κυβερνείου Ἀργαγγέλου ἐν τῇ Β παλαιᾷ θαλάσῃ, μετὰ τῆς Λευκῆς θαλάσσης καὶ τοῦ κόλπου Τσέγκαϊα. Ἔχει ἐμβ. 10500 τχμ., καλύπτεται ὑπὸ πλείστον λίμνῶν καὶ ἑλῶν, κατεῖται δὲ ὑπὸ πλανοδίων Σκαμυγῶν. [Μ.Σ.]

Κανζόν (Canon) καλεῖται ἰσπανιστὶ ραῦμα μέγιστον, οἷα σχηματίζονται ὑπὸ τῶν ποταμῶν πρὸ πάντων εἰς τὰ Δ μέρη τῆς Β Ἀμερικῆς, μετὰ τῶν Βραχυζῶν ὀρίων καὶ τῆς Σιέρρας Νεβάδας. Τὸ λεγ. Μέγα Κανζόν τοῦ Κολοράδου ποτ. ἔχει εἰς τινα μέρη βάθος 2000 μ. καὶ μήκος 383 χμ. [Μ.Σ.]

Κανέσας (λατινικῇ μετὰφρ. τοῦ ὀνόματος de Hond) Πέτρος. Ὁ πρῶτος ἐν Γερμανίᾳ Ἰησοῦτης, γενν. τῷ 1521 ἐν Νιμεγῇ (Nimwegen). Σπουδάζας ἐν Κολωνίᾳ θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, εἰσῆλθε τῷ 1543 εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησοῦτῶν καὶ παντὶ σθένει προσεπάθητε νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸ ἔργον τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἰδιόδεξεν ἐν Κολωνίᾳ, Ῥώμῃ καὶ ἄλλοις πανεπιστημίοις, ἐγένετο πρεσβύτερος τῆς τότε ἱερωτικῆς γερμανικῆς ἐπαρχίας τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦτῶν

(βλ. λ.), πρὸ πάντων δὲ ὡς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ ἐνῆργησεν ὑπὲρ τοῦ Πάπα καὶ τῶν Ἱη-
σουϊτῶν ὡς στηριγμάτων τῆς Καθολικῆς Ἐκ-
κλησίας, διὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν πολλῶν
συνέγραψε Κατήχησιν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα,
ἅτινα ἀνετυπώθησαν πλείστακις. Ἀπέθανε
δὲ τῇ 1597 ἐν Φρειδεούργῳ τῆς Ἑλβετίας καὶ
κατετάφη τῇ 1864 μεταξὺ τῶν Ὁσίων τῆς
Καθολ. Ἐκκλησίας. [Ἐγ.]

Κάνισχα (Kaniska). Ὄνομα σύγγριων
τινῶν κομποδίων, ὧν σημαντικώτεραι ἡ ἐν
τῷ κομητῶν Νάλλα Μεγάλῃ Κ. (Nagy-K.)
καὶ ἡ Παλαιὰ ἢ Οὐγγρική Κ. ἐν τῷ
κομητῶν Βάτε-Βόδρεγ. Ἡ Μεγάλη Κ.
καίτοι ἐπὶ τοῦ ποτ. Κ., ἔχει 21234 κατ.
(1890) καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σίτου, εἴνου
καὶ κτηνῶν, ἦτο δὲ ἀλλοτε ὀχυρώτατον πρού-
ριον διαδραματίσαν πρόσωπον ἐν τοῖς κατὰ
τῶν Τούρκων πολέμοις. Τὸ δὲ Παλαιὸν Κ.
ἔχει 13069 κατ. καὶ ἐπίσης ἐμπόριον σιτη-
ρῶν καὶ κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Κανλιτζιά Χωρίον τουρκικὸν ἐπὶ τῆς
Δ. ὁχθῆς τοῦ Βοσπόρου, Β τοῦ Ἀνατὺλ Χισ-
σάρ. Ἐνταῦθα υπεγράφησαν ἡ μεταξὺ Ἑλλά-
δος καὶ Τουρκίας ἐμπορικὴ καὶ ναυτιλιακὴ
συνθήκη τῆς 9 Ἰουλίου 1855, καὶ ἡ σπου-
δαιότατη περὶ καταδιώξεως τῆς ληστείας
σύμβασις τῆς 8/20 Ἀπριλίου 1856.

Κάννα. Ἀρχαία πέλις τῆς Ἀπουλίας,
γνωστὴ γενομένη διὰ τὴν νίκην ἣν ἤρεν ἐν-
ταῦθα ὁ Ἀννίβας τῇ 216 π. Χ. κατὰ τοῦ ὑπὸ
τοῦς ὑπάτους Γάϊον Ἰερέντιον Οὐάρεμνα καὶ
Γάϊον Δμίλιον Παῦλον ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ.
Τῇ 1019 ἐνίκηθον ἐνταῦθα καὶ οἱ ἐπανα-
στάντες Ἀπούλικοι, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Βάρος
Μέλ, ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ κατεπάνω Βουγιά-
νοῦ. Ἡ πέλις ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη ἐν-
τελῶς τῇ 1083 ὑπὸ τοῦ νορμαννοῦ Ῥοβέρτου
Γουίναρδου. [Μ.Σ.]

Κάννα. (Βοτ.) ἡ Κάννη. Ἀρχαῖον
συνώνυμον εἶδους καλάμου (βλ. λ.) πιθανῶς
δὲ τοῦ κοινοῦ Δόνακος. Τὸ τοῦ Λινναίου ἴδιον
γένος Κάννα (Canna) εἶνε πρότυπον τῆς οἰκο-
γενείας τῶν Καννωδῶν (βλ. λ.) [Θ.Χ.]

Κανναθεώδη (Βοτ.) Cannabineae.
Μικρὰ οἰκογένεια Δικοτυλῆδων ἀπετάλων
φυτῶν, συγγενῶν τοῖς Κινιδώδεσιν, ὧν κατ' ἀλ-
λους ἀποτελεῖ φυλὴν. Διαφέρουσι δὲ τούτων
τὰ Κ. ὡς μὴ ἔχοντα χυμὸν γαλακτώδη. Εἰσὶ
χόρτα δίοικτα μετὰ παραφύλλων, ὃ δὲ καρπὸς
αὐτῶν καρυσκός μετὰ σπέρματος ἀνευ λευ-
κόματος. Περιλαμβάνονται ἐνταῦθα εἶδη τέσ-
σαρα εἰς γένη δύο, ἥτοι τὸ πρότυπον Κάν-
ναβις (Cannabis L.) καὶ Λυκίσκος
(βλ. λ. = Humulus L.). Πασίγνωστος εἶνε
Κ. ἡ σπαρτή (C. sativa L., Κ. ἡμερὸς τοῦ
Δισκορίδου, γερμ. Hanf, γαλλ. Chanvre),
φυτὸν ἐπέτειον, αὐτοφυὲς ἐν τῇ Σκωθίᾳ ἥτοι
ταῖς περὶ τὴν Κασπίαν χώραις, καλλιεργου-

μενον ἀπὸ τοῦ πάλοι, νῦν δὲ ἰδίως ἐν τῇ βορ-
καὶ μέσῃ Εὐρώπῃ χάριν τῶν στερεωτάτων
βυβλικῶν ἱνῶν αὐτοῦ, χρησίμων πρὸς κατα-
σκευὴν ὑφανμάτων, ἀλιευτικῶν δικτύων καὶ
σχοινίων (ὅπως ὁ Δισκορίδης ἤδη γράφει
«εὐρησάμενον ἐν τῷ βίῳ πρὸς τὰς τῶν αὐτονω-
τάτων σχοινίων πλοκάς») διὰ ταῦτα ἡ Κ.
εἶνε ἐν τῶν σπουδαιωτέρων βιομηχανικῶν φυ-
τῶν ἡ παραγωγή αὐτῆς ἐν μέρει τῇ Ῥωσσίᾳ
ὑπερβαίνει τὰ 150 ἑκατομμύρια χιλιόγρ. κατ'
ἔτος. Ποικιλία δὲ τῆς κοινῆς Κ. εἶνε Κ. ἡ
Ἰνδική (C. Indica Lam.), ἐκ τῶν ἀνθο-
φόρων κορυφῶν τῆς ὁποίας ἐξάγεται τὸ Χ α-
σίς (βλ. λ.), γνωστὸν ἤδη τοῖς Σκύθαις κατὰ
τὸν Ἡρόδοτον. Ἡ δὲ Κ. ἡ ἀγρία τοῦ Δισ-
κορίδου εἶνε εἶδος Ἀλθαίας (βλ. λ.) δηλ.
Ἀ. ἡ κανναβίνη, ἥς αἱ ἴνες εἰσὶν ὡσαύτως
κλωστικαί [Θ.Χ.]

—Τὰ σπέρματα τῆς σπαρτῆς Κ., τὸ κοι-
νὸς λεγόμενος κανναβόουρι, εἶναι ὑπερ-
σπρόγγυλα, λεῖα, λευκωπά καὶ τὴν γεῦσιν
ἐλαϊώδη, χρησιμεύουσι δὲ διὰ τὴν ἐξαγωγήν
τοῦ ἐλαίου αὐτῶν, τοῦ πρασινοῦ καννα-
βελαίου, ἐφαρμοζομένου εἰς τὴν σαπωνο-
ποιαν καὶ εἰς ἀλοιφὰς κατὰ τῆς λέπρας.
Ἐντε χρησιμοποιοῦνται τὰ σπέρματα ὡς τρο-
φή τῶν πτηνῶν, ἐν Ῥωσίᾳ δὲ καὶ Ἀσίᾳ
ἐνισχυοῦ καὶ ὡς τοῦ ἀνθρώπου τροφή καὶ τοι
ἔχουσι καὶ ταῦτα, ὡς τὸ ὅλον φυτὸν, ναρκω-
τικὰς ἰδιότητας· φαρμακευτικῶς δὲ παραγ-
γέλλονται εἰς γαλακτώμα μεθ' ὕδατος, εἰς
φλεγμονὰς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων. Τῆς
δὲ Ἰνδικῆς Κ. καὶ τοῦ χασις τὸ δραστην στοι-
χεῖον εἶναι ἡ κανναβίνη, ἀλκαλοειδὲς
ὁμοίωτον τῇ νικοτίνῃ ἐνεχόμενον ἰδίως εἰς
τοὺς περὶ τὰ ἀνθὸν πολυπληθεῖς ἀδενίτιδες,
πλὴν δὲ ταύτης αἱ ἀνθοῦσαι κορυφαὶ τοῦ φυτοῦ
περιέχουσι καὶ αἰθέριον τι ἔλαιον καὶ ἕτερον
ἔλαιον λιπαρὸν, εἰ δὲ κόμμι, σάκχαρον καὶ
τινα ἄλλα. Αἱ κορυφαὶ αὗται εἰσὶ καὶ ἐν
Ιατρικῇ χρήσαι ὡς ὑπνωτικόν, πρὸς μανίαν
καὶ πρὸς σπασμούς διδόμεναι ἐν ἐγγύματι.

Ἡ κατεργασία τῆς Κ. εἶναι αὐσιμῶς ἡ
αὐτὴ καὶ ἡ τοῦ λίνου, χρήζει ὅμως ἰσχυροτέ-
ρων μηχανῶν διὰ τὸ χονδρότερον ὕλικόν. Ἡ
πρὸς νῆσιν ἐτοίμη Κ. ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ
λίνον, εἶναι ὅμως μάλλον κτρινόχρους, ἄρο-
τέρα, σκληροτέρα, δι' ὃ καὶ ἀκατάλληλος
πρὸς λεπτὴν νηματουργίαν. Σχετικῶς ἐλίγη
Κ. χρησιμοποιεῖται εἰς κατασκευὴν ὑφάσμα-
τος (καρδοπάνων), ἡ δὲ πλείστη εἰς σχοι-
νιοποιαν. — Ἡ πλείστη τῆς Εὐρώπης Κ.
παράγεται σήμερον ἐν Ῥωσίᾳ. Εἶναι δὲ ἡ
Ῥωσσικὴ Κ. λίαν χονδρά καὶ σκληρά, λε-
πτοτέρα δὲ ἡ ἐν τῇ Β. Γερμανίᾳ παράγομε-
νη ἡ δὲ ἀρίστη εὐρωπαϊκὴ Κ. προέρχεται
ἐξ Ἰταλίας. Ἐνταῦθα παράγονται κατ' ἔτος
50 ἑκατομ. χιρ., ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ
Β. Ἀμερικῇ ἀνὰ 70 ἑκατ. ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ
87 καὶ ἐν Ῥωσίᾳ 150 ἑκατομμύρια.

Κάνναβες. Βλ. Κανναβεωδή.

Κανναβοῦρι. Βλ. Κανναβεωδή.

Κανναβωτόν (canevas). Κυρίως μὲν πᾶν ἐκ καννάβως ὕφασμα. Ἰδίως ἑμὸς καλεῖται οὕτως θραϊότατον ὕφασμα ἐκ παλαιῶν ἑπορευῶν καὶ περεσῶν νημάτων, λινῶν, βερμπακίων, μεταξινῶν ἢ καὶ ἀναμίκτων, ἅτινα διαπλεκόμενα εἰς ἀπώτασιν τινα ἀπ' ἀλλήλων ἀφορίζουσι σμικρὰ τετραγωνίδια ἐν τῷ ὕφασματι. Οὕτως ἔχον τὸ Κ. ἀποτελεῖ τὴν βάση ἐφ' ἧς τεχνουργοῦνται τὰ ἐκ μαλλίων ἢ ἄλλα κεντήματα, διὰ τῶν εἰρημένων τετραγωνιδίων διερχομένης τῆς βελόνης. Συνήθως τὰ ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ Κ. νήματα τιθενται πανταχοῦ διπλά πρὸς μείζονα στερεότητα.

Κανναπέτακ (Bot.). Κοινὴ ὀνομασία ἐν τῇ βότ. Ἑλλάδι τῆς Ἀγνυς ἢ Λύγου (*Vitex Agnus castus* L.) τῆς καὶ Λυγαριᾶ καλουμένης. [Θ.Χ.]

Κάννας (Cannes). Παράλιος πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ τῶν Παραθαλασίων Ἀλπεων, 85,0 χμ. ΝΔ τῆς Νίκαιας. Ἔχει 15 140 κ. (1891), εἶνε δὲ πεφημισμένη διὰ τὸ γλυκὺ κλίμα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου πολλοὶ πρὸς ἀνάρρωσιν μεταβαίνουν ἐκεῖ (μέχρι 5000 ἐτησίως). Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ χειμῶνος εἶνε 9,6° Κ, ἡ τοῦ θέρους 18,4°. Εἰς τὴν δὴ μόν Κ. ἀνήκουσι νησιδιὰ τινα, ὧν τὸ τῆς Ἀγ. Μαργαρίτας φέρει φρούριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐρμολογήθη τῇ 1874 ὁ Βασιλεὺς. [Μ.Σ.]

Κανναβαλισμός. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνουσα τὴν ἀνθρωποφαγίαν (βλ. λ.) εἰσήχθη εἰς τὰς εὐρωπ. γλώσσας ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς παραχθῆσα κατὰ διασπορὴν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ λαοῦ τῶν Κανναβίων (βλ. λ.), παρ' οἷς οἱ Ἴσπανοὶ ἐξηκρίβωσαν κατὰ πρῶτον τὸ ἀγγιον ἔθιμον. [Ἐγ.]

Κάννινγκ (Γεώργιος Canning). Ὑπέρροχος πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἀγγλίας, Ἰρλανδικῆς καταγωγῆς, γενν. τὴν 11 (ν) Ἀπριλίου 1770. Σπουδασὰς τὰ νομικὰ ἐν τῇ νεώτατος εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, συνεργαζόμενος μετὰ τῶν ἡγετῶν τοῦ φιλελευθέρου κόμματος. Βουλευτῆς ἀναδειχθεὶς (1793) ἐγκατέλειπε τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ συνεργάζετο μετὰ τῶν συντηρητικῶν οἵτινες ἐκυβέρνην τότε τὴν χώραν ὑπὸ τὸν Πίττ. Ζωηρὸς δὲ καὶ εὐγλωττος, ἐγένετο χρήσιμος τοῖς νέοις φίλοις αὐτοῦ, ἔθεν καὶ τὸ 1796 ἐγένετο ὑπουργὸς καὶ τὸ 1807 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἔκτοτε κατέστη ὁ σπουδαιότερος τῶν παραγόντων ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς πατρίδος του. Βραδύτερον ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν περιήλθεν εἰς ἐριδας καὶ μονομαχίαν μετὰ τοῦ συναδέλφου του Castlereagh· εἴτα δὲ διεβέβη ὡς πρωθυπουργὸς τὸν Λίβερπουλ (1827)· θνήσκων προσελθούσης ὁμοῦ τῆς ὑγείας του ἀπεσύρθη εἰς Chiswick ἐνθα τὴν 8 Αὐγούστου (ν) 1827 ἐτε-

λεύτησεν ἐν ἡλικίᾳ 57 ἐτῶν. Ὁ Κ. ἐκρίθη ὡς φίλερις καὶ ἀτακτὸς ἐν πολιτικαῖς ἀρχαῖς, ὑπὸ δὲ τοῦ πρίγκιπος Μέντερνιχ καὶ τοῦ Γάλλου πρωθυπουργοῦ Βιλλέλ ὡς ῥήτωρ μὲν οὐχὶ δὲ καὶ σοβαρὸς πολιτικὸς ἀνὴρ ὅλῃ ἐν τῇ κρίσει ὑπολανθάνει ἡ ἀντιθέσις. Ὁ Κ. φιλελευθέρως μὲν ἀναδείχθη ἐν Πορτογαλίᾳ, Μεξικῷ, Κολομβίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἐν Ἀμερικῇ Ἰσπανικαῖς ἀποκίαις, ἀνελευθέρως δὲ ὡς πρὸς τὴν χειραφετήσιν τῶν Μαύρων, ὑπὲρ ἧς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του συνηγόρει, καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἑλλήνας. Ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων ἠκολούθησε τὴν ἀναλκείωτον πολιτικὴν ἀρχὴν τῆς πατρίδος του, καθ' ἣν τὰ βρετανικὰ συμφέροντα ἐπιβάλλουσιν θρῆμας μετὰ τῆς Τουρκίας σχέσεως· οὕτως, ὁ κατὰ παράδοξον πλάνην ἐπιληθθεὶς «φίλελλην» ἐνῷ ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἰσπανικῶν ἀποικιῶν αὐδέποτε ἤθελυσε ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνέργησε κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, εἰς ἧς ἀριστὸν τῇ Πύλῃ, Γνωστὸν ἐστὶ ἀπὸ τοῦ 1822 μέχρι τοῦ 1827 ἦν ὁ πανίσχυρος πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς πατρίδος του, κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον πάντα κατεβλήθη προσπάθεια παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς, ὅπως οἱ ἀγωνιζόμενοι Ἑλληνες περιέλθωσιν εἰς ἀποκαρτήσιν. Τὰ κυριώτερα πρὸς τὸν ἐλθέριον σκοπὸν τοῦτον ἔργα τοῦ Κ. ἀναγράφει ἡ ἱστορία ὡς ἑξῆς. α') Διὰ τοῦ ἀνεψίου αὐτοῦ καὶ πρεσβυτοῦ Στρατῆ. Κάννινγκ συνεδούλευσε τὸ 1823 τοῖς Ἑλλήνας νὰ ἐμμείνωσιν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν. β') Ὅτε ἡ Ρωσσία (1824) συνεκάλεσε τὰς Δυνάμεις εἰς συνδιάσκεψιν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, αἱ Δυνάμεις ἀπέστειλαν πληρεξουσίους, ἀλλ' ὁ Κ. ἀπέχετο καὶ ἐπιμελῶς εἰργασθῇ πρὸς ματαίωσιν τῆς συνδιασκέψεως· ἐπέθετο, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἐστεργάκη, νὰ ἐνσπερῇ διχόνοιαν μεταξὺ τῶν Ἀλλῶν μὴ ἐπιθυμῶν ἐγκαρδίαν συνενόησιν αὐτῶν. γ') Ὅτε (1824) ἡ Ρωσσία δι' ὑπομνήματα τῆς Ὁ. Ἰανουαρίου προέτεινε εἰς τὰς Δυνάμεις αὐτόνομον Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Πύλης, ὁ Κ. ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν ἕνεκα διαμαρτυρίας τῆς Τουρκίας ἐνὶ ἡ Ἑλλὰς βραδύτερον εἶχεν ἀποδεχθῇ αὐτήν. δ') Ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπαίτησεν πρὸς αὐτὸν δι' ἐγγράφου ἐξαιτουμένη νὰ χρησθῇ τῇ Ἑλλάδι ἀνάλογος συνδρομὴ τῆς πρὸς τὰς Ἰσπανικὰς ἀποικίας χορηγηθείσης, ὁ Κ. ἀπήντησε ἐπὶ δὴν θύναται νὰ ἐπιμῇ, ἀλλὰ καὶ μετὰ φιλόφρονος τρόπου ἵνα μὴ μειωθῇ ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἀγγλικὴ ἐπίρροη. ε') Ὁ Μέντερνιχ ἔγραψε τὴν 30 Ὀκτωβρίου 1826 τὰ ἑξῆς· «τοῦ Κ. κύριος διαλογισμὸς ἦν ν' ἀσφαλίῃ ἑαυτῷ τὴν ἀριστοτέλην προστασίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νησῶν, ἡδύλε δὲ ν' ἀφῆται εἰς τὰς ἄλλας Δυνάμεις τὴν περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἐροντιδα»· εἰ δὲ λόγῳ

τοῦ Μέντερνιχ βεβαιοῦνται καὶ ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν. Γνωστὰ εἰσιν αἱ πρὸς ταῦτα ἐνέργειαι τῆς Ἀρμυστίας Κερκύρας καὶ τὸ συνταχθῆν ἐν Ζακύνθῳ ἐγγράφον τὸ ἐποιοῦν ὡφελεῖ ν' ἀπευθύνῃ ἢ Ἐλλ. κυβερνήσει, ὅλλ' αἱ προσπάθειαι ἀπέτυχον, ἐγγράφον δὲ Μέντερνιχ, καθόσιν ἀνθίσταντο αἱ Δυνάμεις, ἡ δὲ Αὐστρία ἀπερρίπτεται περὶ τούτου πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον καὶ ἐπερώτησιν. «Ὡς τε δὲ Κ. ἐπέζητει τὴν προσάρτησιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἑπτάνητον. 5) Ὅτε δ' ἐν Πετροπόλει Ἀγγλος ἀπεσταλμένος δοῦξ Οὐέλινγκτον προσυπέγραψε τὸ πρωτόκολλον δι' οὗ Ῥωσία καὶ Ἀγγλία ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῇ Πύλῃ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ὁ Κ. οὐ μόνον ἀπεδοκίμασε τὸ διάδημα τοῦ δουκὸς ἀλλὰ καὶ προσέληται πρὸς αὐτὸν ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν, ἣν ὁμοῖα κατόπιν ἠναγκάσθη ν' ἀνακαλέσθῃ. 6) Πρωταπόσις ὑπὸ τῆς Ῥωσίας ἐπεμβάσεως ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὁ Κ. ἀπήντησεν ὅτι «πρέπει νὰ ἐξαντληθῶσιν οἱ διαμαρτυρούμενοι καὶ τότε νὰ γίνῃ ἐπέμβασις», λαμβανόμενος δὲ ὑπ' ὅψις ὅτι ἡ ἐν Κερκύρᾳ Ἀρμυστία ἐβεβαίον ἀπαύστως τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον ὅτι οἱ Τούρκοι θὰ καταβάλωσι τοὺς ἐπαναστάτας, ἡ ἀπάντησις τοῦ Κ. ὑπενόει ὅτι πρέπει προηγουμένως νὰ σφαγῶσι πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ τότε νὰ γίνῃ ἐπέμβασις. 7) Κυβερνῶντος τοῦ Κ. ἡ ἐν Ἑπτανήσῳ Ἀγγλικὴ Ἀρμυστία ἐφυλάκιζε τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν Ἑπτανησίων νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἑλλάδα ὅπως συναγωνισθῶσι μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν καὶ ἐδήμειε τὰς περιουσίας τῶν ὑπερχωμένων. 8) Ἀπεκλείοντο ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου Ἑλληνικαὶ λιμένες χάριν ὁθῶν ἀποζημιώσεων ἐνεκα ἀραιρεθέντων ἐκ Λευκάδος προβάτων. 9) Αὐτοῦ κυβερνῶντος παρεβιάζοντο ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου οἱ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ ἐνεργοῦμενοι ἀποκλεισμοὶ καὶ Ἀγγλικά πλοία, εἰς ἡ Φλώρα, ἡ Μαλβίνα, ἐτροφοδότην τοὺς ἐν φρουρίοις ἀποκεκλεισμένους Τούρκους. 10) Τότε ἠρπάζοντο Ἑλληνικά πλοία ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ καὶ εἰς Μελίτην μεταφερόμενα ἐδημιούντο. Τοιαῦτα καὶ τσαῦτα ἐν συνόψει ἦσαν τὰ παθήματα τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων κυβερνῶντος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὅστις κατὰ τὸ ἐν Ἀρσενίῳ συμπόσιον προσέειπε εἰς τὴν περίφημον πρόποσιν «Πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἐλευθερία καλὸν ὄλον τὸν Κόσμον». Ὁφείλεται ὁμοῖα εἰς τὸν ἄνδρα καὶ μία γενναία πράξις, εἶπε δ' αὐτῇ ὅτι ἐπὶ τέλους ἐπέσθη ἵνα καὶ οὗτος ἀναγνωρίσῃ τὴν Ἑλλάδα ὡς ἐμπέλαμον Δυνάμιν· λυπηρὸν ὅμως ὅτι ἡ πράξις αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ αὐθόρμητος· πιστεύεται δὲ ὅτι ἐγένετο τὸ μὲν πρὸς καθυστάσιν τῆς Ῥωσίας ἥτις ἠπειλεῖ Ῥωσσο-τουρκικὸν πόλεμον, ὃν ὁ Κ. κατὰ τὸν Μέντερνιχ λίαν ἐφοβείτο, ὁ δὲ Στρατῆρ. Κάννιγκ

προσεπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ καὶ διὰ διωροδοκίας ἐτι, τὸ δὲ καὶ πρὸς τιμωρίαν τῆς Πύλης ἥτις ὑποσχεθῆσα τοῖς Ἀγγλοῖς ἀμοιβῆς χάριν λιμένας τινὰς τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ἀνέβαλλε πάντοτε τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὑποσχέσεώς τῆς· τὸ γεγονός μνημονεύει ἐν τινὶ διακινύσει καὶ ὁ Μέντερνιχ. Ἐπὶ τέλους ὡς ἐπικυρῶς τῶν ἱστορικῶν μαρτυριῶν προσήλθε καὶ ὁ λόρδος Aberdeen, τοῦ Κ. συνάδελφος, ὅστις κατὰ τὸ γράς του ἀνεφώνησε τῇ 4 Ἰουνίου 1854 ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων τὰ ἑξῆς. «Ἐγὼ τε καὶ ὁ Κάννιγκ οὐδέποτε ἠθέλησαν ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῆς Ἑλλάδος». [Ο.Π.]

Κάννιγκ Στράτοφορδ. Βλ. Στράτοφορδ.

Κάννιγκ. Πόλις τῆς Ἀνω Ἡπείρου, ἀλλοτε ὀχυρωτάτη, καίμην πλησίον τοῦ Ἀνλῶνος ἐν μεσογείῳ, διατηρουμένη ὁπωσὺν μέχρι σήμερον καὶ φέρουσα τὸ αὐτὸ ὄνομα. Κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας ἀναφέρεται εἰς ἱκανὰς σελίδας τῆς ἱστορίας ἡ πόλις αὕτη. Ὅτε δὲ Φράγκος Ῥοβέρτος ἐπολιόρκει τῇ 1081 τὸ Δυρράχιον, μετὰ τὴν νίκην ἦν ἥρατο κατὰ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, εἰς Κ. κατήλθε νὰ παρὰχεμάσῃ, ἀναβαλὼν διὰ τὸ εἶρα τὴν συνέχειαν τῆς πολιτορίας. Κατὰ τὸ 1273 τὰ Κ. μετὰ τοῦ Ἀδελφῶνος ὑπέκειντο εἰς τὸν ἐξ Ἀνδραγαυίας Κάρολον, βασιλέα τῆς Ἀπουλίας. Οὗτος τῇ 1281 καταστήσας τὰ Κ. κέντρον τῶν πρὸς κατάκτησιν τοῦ Βυζαντίου ἐνεργειῶν τοῦ ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελίου περὶ τὰ Βελλεγράδα καὶ μόλις διεσώθη εἰς τὸ φρούριον τῶν Κ. Τῇ 1350 ἐκυριάρχει τῶν Κ. καὶ Βελλεγράδων ἄρχων τις Βουλγαρος, Κομνηνὸς ἐκ μητρὸς, γυναικάδελφος δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Στεφάνου, συζευχθεὶς τὴν Ἀνναν, μητέρα τοῦ διαδόχου τοῦ Ἡπειρωτικοῦ Δеспοτάτου Νικηφόρου. Μετὰ ταῦτα ἡ χώρα τῶν Κ. ὑπῆρχεν αὐτόνομος, καὶ ἐπὶ Σιεννέριμπερ δὲ φαίνεται διατηροῦσα τὴν αὐτονομίαν τῆς, συνηνωμένη μετὰ τῆς χώρας τῶν Δουκάτων. Τότε ἡγεμόνευεν αὐτῆς καποῖος Ἀλβανὸς φύλαρχος Μύρτζας καλεσμένος, παρὰ τοῦ ὁποῦ ἀφγρέθη κατὰ τὸ 1425 ἢ 1426 καὶ κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Ἀμενράτ. Τῇ 1690 ἐκυριεύθησαν τὰ Κ. ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν εἰτινες ὁμοῖα ἀπώλεσαν αὐτὰ πάλιν μετὰ ἑν ἔτος. Τέλος κατελήφθησαν καὶ ὀχυρώθησαν τῇ 1820—22 ἐπὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τούτου Μουχτάρ, ὅστις ἠναγκάσθη ἐν τούτοις νὰ παραδώσῃ αὐτὰ ὡς καὶ τα ἄλλα ἀλβανικὰ φρούρια εἰς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Παρὰ τὰ Κ. τίθεται ἡ ἀρχαία πόλις Οἰνιον. [Κ.Δ.Κ.]

Καννώδη (Βοτ.) Cannaceae ἢ Marantaceae. Οἰκογένεια Μοχοκοτυλιδένων Σκισταμνοειδῶν φυτῶν. Εἰς ποδὴ πολυετῇ μετὰ μεγάλων κυρτανεύρων φύλλων καὶ ἐρπόντων

πολλάκις φυματωδών και άμυλούχων ριζομάκτων. Έρχεται περιάνθιον διπλόν και ένα μόνον στήμονα, αὐτὸ τὸ ἑτέρον μόνον τοῦ ἀνθῆρος ἡμιόριον ἀναπτύσσεται. Εἶδη περί τὰ 180, (θαγενῆ τὰ πλείστα ἐν τῇ θερμῇ Ἀμερικῇ. Περιλαμβάνει δὲ γένη δύο, *Μαράντα* (βλ. λ.) καὶ *Κάννα* (*Canna L.*) τοῦ τελευταίου δὲ τούτου πολυάριθμα εἶδη θεραπεύονται ἐν τοῖς κήποις χάριν κόσμου, ἰδίως δὲ *Κ. ἡ Ἰνδική* (*C. Indica L.*). Ἡ δὲ *Κ. ἡ ἐδώδιμος* (*C. edulis Ker.*) καλλιεργεῖται συχνά ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις χάριν τῶν ἀμυλοβριθῶν φυμάτων πρὸς παραγωγὴν εἶδους ἀραρούσιου. [Θ.Χ.]

Κάνο (Alfonso Cano). Διάστημα: Ἰσπανός ζωγράφος, γλύπτης καὶ ἀρχιτέκτων, ἐπικληθεὶς ὁ Ἰσπανός Μιχαὴλ Ἀγγέλος. Ἐγενν. τῷ 1601 ἐν Γρανάδᾳ, ταχέως δ' ἐφημέριον καὶ διορίσθη τῷ 1638 ζωγράφος τοῦ βασιλέως. Κατηγορηθεὶς εἶτα ὅτι δῆθεν ἐφύβνησε τὴν σύζυγόν του ὑπέστη πολλὰς βασάνους· μετ' ὃ πάλιν τυχὼν τῆς βασιλικῆς εὐμενείας, διορίσθη τοπάρχης τῆς Γρανάδας ὅπου ἀπέθανε τῷ 1667. Οἱ πίνακες αὐτοῦ διακρίνονται ἐπὶ χάριτι καὶ ἐπιτυχεῖ χρωματισμῷ, σημαντικώτερα ὅμως εἶναι τὰ ἐκ εὐλοῦ γλυπτικὰ ἔργα του, ὧν ἰδίως φημιζέται ὁ ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ Τολέδου Ἀγ. Φραγκίσκος. [Μ.Γ.]

Κάνο. Ἐπαρχία τοῦ κράτους Σικετό ἐν τῇ κεντρικῇ Σουδάν, εὐφρος, μετὰ 300 χιλ. κατ. (ὧν οἱ ἡμίσεις δοῦλοι). Ἡ ἀμώνυμος πρωτεύουσα, μετὰ περ. 30 χιλ. κατ., ἔχει ἀμφοτέρωθεν ἐμπορίον καὶ βιομηχανίαν κυανῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων κα. [Μ.Σ.]

Κανόδης (Ἀντώνιος Canova). Ἐξοχος Ἰταλὸς γλύπτης, γενν. τῷ 1756 ἐν Ροσσηνο πλησίον τοῦ Τρεβίζου. Δείξας παῖς ἐστὶ ὧν μέγα τάλαντον ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ ἐν Ἐννεῖᾳ ἀκαδημίᾳ· ἐκτελέσας δὲ 23 ἐτὸς σύμπλεγμα παριστάνον τὸν Δαίδαλον καὶ τὸν Ἴκαρον, ἐστάλη ὑπὸ τῆς Γερουσίας τῆς Ἐννεῖας εἰς Ῥώμην, ὅπου εἰσέδω εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων ἀριστοτεχνῶν καὶ ἐξεπόνησε μετὰ ξυλλογῶν ἔργων τὸν Θηρέα καταδύλλοντα τὸν Μινώταυρον (1783). Μεγίστην βοήθην εἶχε πρὸς τὸ χαρίεν, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰ πολλὰ τοῦ ἀνάγλυφου, ὧν τὸ ἀντικείμενον ἐλάμβανεν ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς μυθολογίας. Τὸν μέγιστον δὲ θρίαμβον ἤρατο διὰ συμπλέγματος Ἐρωτος καὶ Ψυχῆς (ἐν τῇ Λούβρῳ τῶν Παρισίων). Περὶφημα εἶναι καὶ τὰ πολλὰ αὐτοῦ ἐπιτύμβια μνημεῖα (τοῦ πάπα Κλήμεντος II', τῆς ἀρχιδουκίσσης Χριστινῆς ἐν Βιέννῃ κα.). Κατὰ τὰ ἐτὴ 1798/99 συνώδευσε μετὰ τοῦ πρίγκιπος Rezzonico περιηγουμένου τὴν Γερμανίαν. Ἐπιστρέψας δ' εἰς Ῥώμην ἐξετέλεσεν ἐν τῇν ἀριστουργημάτων του, τὸν Περσεὺς κρατοῦντα τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης.

Διορίσθη τῷ 1802 ὑπὸ Πίου τοῦ Ζ' Γενικός ἐφορος τῶν Μουσείων καὶ καλλιτεχνικῶν ἐργῶν, ὕστερον ὅμως ἐκλήθη εἰς Παρίσιον ἵνα ἐκτελέσῃ τὸ πρότυπον διὰ χλοοστασίον ἀνδράντα τοῦ Ναπολέοντος, ἐξεπόνησε δ' ἐνταῦθα ἀγάλμα τῆς μητρὸς τούτου πωληθὲν τῷ 1819 ἀντὶ 36 χιλ. φρ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων του εἶνε μέγιστος, ἀναφέρωμεν δὲ μόνον ὡς πολὺ γνωστὰ γινόμενα τὰς Τρεῖς Χάριτας, Ἀφροδίτην ἐξερχομένην τοῦ λουτροῦ, ἐπιτύμβιον μνημεῖον τοῦ Ἀλφιέρη, Ἡθὴν, ἀνδριάντα τοῦ Οὐάσιγκτον, προτομὴν τοῦ Νελσόν. Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς γαλλικῆς αὐτοκρατορίας ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πάπα εἰς Παρίσιον ἵνα ζητήτῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀρπαγέντων θησαυρῶν τῆς τέχνης, ἐπιστρέψας δὲ ἐνεγράφη εἰς τὴν χρυσῇ βίβλῳ τοῦ Καπιτωλίου καὶ ἀνωμάσθη Μαρκίων τῆς Ἰσικίας μετὰ ἐτησίας ἐπιχορηγήσεως 3000 ἐσκούδων. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. ἐν Ἐννεῖᾳ τῷ 1822. Ὁ Κ. ἔεμε νίαν ὅδον εἰς τὴν γλυπτικὴν, ὑποδείξας πρῶτος τοὺς ἀρχαίους ὡς παράδειγμα, ἀν καὶ ὁ ἴδιος μόνον βῆμα πρὸς βῆμα ἤδυνήθη νὰ ἐλευθερώτῃ ἑαυτὸν ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ ἡδυσκατοῦς καὶ ἐπιτετηδευμένου τῶν μέχρις αὐτοῦ γλυπτῶν. [Μ.Γ.]

Κανόζα. βλ. Κανύσιον.

Κανονικὰ γράμματα. βλ. Ἀπολυτικὰ ἐπιστολαί.

Κανονικὸν δίκαιον. βλ. Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον.

Κανονική καλεῖται ἐν τῇ Καλαίσθητῇ ἐν γένει ἡ συμφωνία πρὸς τὸν καλαίσθητον κανόνα. Ἐάν ὁ κανὼν εἶνε ἀληθὴς καλαίσθητικός κανὼν, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον συμφωνοῦσιν ἅπαντες, δηλ. ἡ ἀπώλυτος καλαίσθητικὴ κρίσις, ἡ Κ. καλεῖται φυσικὴ. Ἐάν δὲ ὁ κανὼν εἶνε τεχνητός, καλεῖται τεχνητή. Ἡ φυσικὴ δηλ. καλαίσθησις ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι αἱ ἐν τελείᾳ παραστατικῇ ἐνεργείᾳ δεδομέναι παραστάσεις ἁρμονικαί, ἡ τοῦλάχιστον νὰ μὴ εἶναι δυσαρμονικαί. Ἐάν εἶναι δυσαρμονικαί καὶ ἀσυμβάστοι, καὶ ὁμοῦ διατηρῶνται ὑπὸ τοῦ παριστάνοντος ὑποκειμένου, τοῦτο συμβαίνει ἢ διότι τὸ ὑπὸκειμενον ἐπιτήδες εἰσάγει τὴν δυσαρμονίαν (ἵνα δι' ἀποκαταστάσεως (βλ. λ.) δώτῃ εἰς τὴν εἰκόνα τῆς φαντασίας τὸ φάσμα αὐτοκινήσεως καὶ ζωῆς καὶ ψυχῆς καὶ ἀπορύγῃ τὴν μονοτονίαν καὶ ἀναμψίαν, ἢ διότι τὸ ὑποκειμενον (ἔθνος ἢ ἐποχὴ) δι' ολονδήποτε λόγον (ἐνεκα ἀμειψότητος τῶν αἰσθητηρίων, ἔξωθεν, ἀγωγῆς, ἐλλείψεως καλαίσθητικῆς μερῶσεως, τάσεως πρὸς μίμησιν ἄλλων κλ.) δὲν συναίσθανται τὴν δυσαρμονίαν, ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς περιεχομένου τῶν παραστάσεων νοεῖ ἕτερον, ἀντὶ τοῦ φυσικοῦ τεχνήσαν, ἀντικαθίστῃ τὴν ἐξ ἐκείνου προκύπτουσαν ἀπεδοκιμαστικὴν κρίσιν διὰ τῆς ἐκ τούτου προκύπτουσης μὴ ἀποδοκιμαστικῆς,

δηλ. ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς καλαισθητικῆς κρίσεως θέτει τεχνήτην, ἀντὶ τοῦ φυσικοῦ κανόνα τεχνήτην. Διὰ τὸν χωρὶς π. χ. ἔσυνδυασμός τοῦ κυανοῦ καὶ ἐρυθροῦ χρώματος δὲν εἶνε δυσαρμονικός. Οὕτως αἰρεται ἡ ἀποδοκιμασία, ἀλλὰ μένον διὰ τούτου, ὅτι τὸ ὑποκείμενον θέτει ἀντὶ τοῦ κυρίου περιεχομένου τῶν παραστάσεων ἄλλο τεχνήτην. Ἡ συμφωνία τῶν παραστάσεων πρὸς τὸν τεχνήτην κανόνα, δι' ἧς αἱ δεδωμένα παραστάσεις δὲν γίνονται μὲν ἁρμονικαί, δὲν θεωροῦνται ὅμως ὑπὸ τινος ἔθνους ἢ ἐποχῆς δυσαρμονικαί, εἶνε ἡ τεχνήτης κανονικότης. Τὸ περιεχόμενον τῶν παραστάσεων, τὸ ἐποῖον ὑποβάλλεται ἀντὶ τοῦ δεδωμένου καὶ οὕτω καθιστᾷ αὐτὰς μὴ δυσαρμονικάς, εἶνε ἀνεκτὸν μένον εἰς ἐκείνους, δι' ὃν ἐκπληροῦ τοῦτον τὸν σκοπὸν καὶ ἐφ' ὅσον ἐκπληροῦ αὐτόν. "Ὅθεν ἡ τοιαύτη ἀποστέλλησις τῆς δυσαρμονίας καταστάσεως δὲν εἶνε φυσικὴ καὶ ὡς μὴ προσελθούσα ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως τῶν ἐν τῇ συνειδήσει παραστάσεων, δὲν ὑποσχεῖται διάρκειαν, ἀλλὰ συμβαίνει σίονε ἐπὶ τῇ ὁρᾷ «ἀνακλήσεως». Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἄρσις τῆς δυσαρμονίας αἶρει μὲν τὴν ἀποδοκιμασίαν, δὲν προκαλεῖ ὅμως ἐπιδοκιμασίαν, ἡ ἰδέα τῆς τ. κ. εἶνε ἀνητήκη, δηλ. ἡ προσβολὴ αὐτῆς ἀπαρέσκει, ἡ δὲ τήρησις δὲν προκαλεῖ θετικὴν ἐπιδοκιμασίαν. Εἰς πᾶσαν παράδειξιν κανόνας τινὸς τῆς τ. κ. ἔπεται ἀποδοκιμασία. Ἐάν τις συνείθισεν ὅπαξ νὰ μὴ εὐρίσκη δυσαρμονικάς δυσαρμονίας τινάς, γίνεται ἐχθρὸς παντὸς ἀπικαλύπτουτος ταύτην τὴν δυσαρμονίαν. [Χ.Πδ.]

Κανονιοφόρος Βλ Βάρς.

Κανονιοσμός ἄρμοδιότητος. Θεμελιὸς σκοπὸν τὴν ἄρσιν τῆς ὑφισταμένης ἢ ἐπαπειλουμένης συγκρούσεως ἁρμοδιότητος μεταξὺ διαφορῶν δικαστηρίων εἴτε καθ' ὅσον πάντα θεωροῦσιν ἑαυτὰ ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς ἐκδικάσεως ὑποθέσεως τινος (καταφατικὴ σύγκρουσις) εἴτε καθ' ὅσον πάντα κηρύσσονται ἀναρμόδια πρὸς τοῦτο (ἀποφατικὴ σύγκρουσις). Κ. ἄ. χωρεῖ λοιπὸν ὅταν ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις διατελῇ ἐνκρεμῆς ἐνώπιον διαφορῶν δικαστηρίων ἰσβαθμίῶν ἢ καὶ ὅταν δὲν ὑφίσταται ἐκ τοῦ νόμου ὁρισμένον πρὸς ἐκδικασιν ταύτης δικαστήριον. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐπὶ μὲν ἀποφατικῆς συγκρούσεως ἐπιβάλλεται πάντως Κ. ἄ. ἐν ᾧ ἐπὶ καταφατικῆς ἡρτῆται τοῦτο ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ διαδίκου δυναμένου ἂν οἴλῃ νὰ προσφύγῃ ἀντὶ ταύτης εἰς τὰ συνθῆ ἔνδικο μέσα. Αἱ περὶ Κ. ἄ. αἰτήσεις εἰσάγονται ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ἐκδικάζει ταύτας συμφώνως πρὸς τὰς εἰδικὰς διατάξεις τῶν άρθρων 29—35 Πολ.Δικ. καὶ 46—50 Ποιν.Δικ. [Πρ.]

Κανονιοσμός Βουλῆς. Βλ. Βουλῆς.

Κανόνσσα (Canossa). Πύργος νῦν ἡρειπωμένος, κείμενος ἐν τῇ ἀνω Ἰτολίᾳ 15 χμ.

ΝΔ τοῦ Ῥέτσιο τῆς Αἰμιλίας, γνωστὸς γυνόμενος διότι ἐνταῦθα ὑπετάγη ὁ αὐτοκράτωρ Ἑρρίκος δ' Δ' τῇ 1077 εἰς τὸν Πάπαν. [Μ.Σ.]

Κανόσος (Kanodsch, Kunnoſ ἢ Kanpandsch). Πόλις εἰς τὰς λεγ. Βορειοδυτικὰς Ἑπαρχίας τοῦ Ἰνδοβρετανικοῦ κράτους. Ἀπλοτε ἦτο σημαντικωτάτη πόλις· τὰ εἰρεῖα αὐτῆς, ἥτις ἐφθασεν εἰς τὴν ὑφίστην ἀκμὴν τῆς κατὰ τὸν 5' μ. Χ. αἰῶνα, καλύπτουσιν ἐπιφάνειαν μεγαλειτέραν τῆς τοῦ Λονδίνου. Νῦν δ' ἔχει μένον 16 648 κατ. κατοικοῦντας εἰς ἐλαεινὰς καλύδας. [Μ.Σ.]

Κανούτος ὁ Μέγας, βασιλεὺς Δανίας καὶ Ἀγγλίας. Πῆς ὢν τοῦ βασιλείου τῆς Δανίας Σβέν, ὅστις τῇ 1014 ἔπεσε μαχόμενος πρὸς ἀπόντησιν τῆς Ἀγγλίας, ἐξηκολούθησε τὸν ἀγῶνα καὶ δολοφονηθέντος τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἐδμούνδου — πιθανῶς ἀνευ συνεννόησιν τοῦ Κ. — ἐπέτυχε τοῦ ποθομένου. Καὶ κατ' ὄργας μὲν ἡκολούθησε τοῦ πατρὸς του τὸ παράδειγμα σκληρὸς δεσποῖς καὶ ὤμος, ἀλλὰ κῆριος τῆς χώρας γενόμενος εἰσήγαγε κρατερὰν καὶ δικαίαν διοίκησιν καὶ τὴν τεταραγμένην χώραν ἤγαγεν εἰς εἰρήνην καὶ εὐημερίαν, δι' ἣν εὐλογητὸν παρέμεινε τὸ ὄνομά του. Συνεμάχησε μετὰ Κορράδου τοῦ Β' τῆς Γερμανίας κατὰ τῆς Πολωνίας. Κατέβαλεν εἰς τοὺς Ποιμερανούς καὶ Ἑρμλανδοὺς καὶ τῇ 1028 ἀπέκτενε τὸ βασιλεῖον Νορθηγίας. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1035, μεθ' ὃ ταχέως τὸ μέγα του κράτος διεσπάσθη. — Κ. ὁ 5', βασιλεὺς Δανίας (1182—1202), υἱὸς Γαλδεμάρου Δ' τοῦ Μεγάλου. Πρῶτος ἡρνήθη τὴν ἐκλογίαν πίστεως εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, τῷ δὲ 1188 προσέλαβε τὸν τίτλον βασιλέως τῶν Δανῶν καὶ Σλαβῶν. Κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν δανικὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν δυχῶν τῆς Βαλτικῆς. Ἀπέθανε τῷ 1202 καταλείπων τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν ἀδελφὸν του Βαλδεμάρου τὸν Β'. [Β.Ε.]

Κάνπουρ (Cawnpore Ἀγγλ., κυρίως Kanhar). Πόλις τῶν λεγ. Βορειοδυτ. Ἑπαρχιῶν τοῦ Ἰνδοβρετανικοῦ κράτους, σπουδαία ὡς κέντρον τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῶν Ἀγγλῶν. Κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Γάγγου, ἔχει στενάς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, οὐκ ἀσήμενον δὲ ἐμπόριον ὡς καὶ βιομηχανίαν δέρματος καὶ χρυσοχόαν. Μετὰ τῶν μεγάλων στρατῶνων ἡ πόλις ἔχει ἐν 819 182 310 κατ. (1891). Τῷ 1857 ἐφανεύθησαν ἐνταῦθα (κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν 19αῶν στρατιωτῶν) 900 Ἀγγλοι, ἐκυριεύθη δὲ πάλιν καὶ ἐτιμωρήθη ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀβελου τῇ 5/17 Ἰουλίου. [Μ.Σ.]

Κάνσας. Μία τῶν πολιτειῶν τῆς Βορείου. Συμπολιτείας μεταξὺ Νεβράσκας, Μισσουρή, Κολοράδου καὶ τῆς τεπαρχίας τῶν Ἰνδῶν, ἔχουσα ἐμβαδ. 212 580 τ.μ. καὶ 1 427 090 κατ. (1890) ἐξ ὧν 51 251 μαῦροι

καὶ Ἰνδοί. Εἶνε λεγώμενη χώρα ἀρδευομένη ὑπὸ τῶν ποτ. Ἀριζόνα καὶ Μισσουρή, εὐφρονατή, παράγουσα πλείστον ἀραβόσιτον, σῖτον καὶ βρίζαν· ἔχει δὲ πλοῦτον μετάλλων, κυρίως λιθανθράκων. Εἰς τὸ Συνέδριον πέμπει 2 γερουσιαστας καὶ 8 ἀντιπροσώπους. Πρωτεύουσα εἶνε Τοπέκα. Ἡ γῶρα ἀπετέλει ἀλλοτε μέρος τῆς Λουϊσιάνης, διωργανώθη τῷ 1854 ὡς τοπαρχία καὶ προσελήθη ὡς πολιτεία εἰς τὴν Συμπολιτείαν τῇ 1861. [Μ.Σ.]

Κάνσας Σίτυ. 1) Πόλις τῆς Βορείου-ἀμερ. Συμπολιτείας ἐν Μισσουρή, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μισσουρή, εἰς τὰ σύνορα τῆς πολιτείας Κάνσας. Ἐχει 132716 κατ. (1890) καὶ ἔχει ὡς κέντρον διασταυρώσεως πολλῶν σιδηροδρόμων· μεγίστην σημασίαν διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν Δ. μερῶν τῆς Συμπολιτείας· κυρίως δὲ ἀκμάζει τὸ τῶν κτηνῶν. — 2) Πόλις τῆς πολιτείας Κάνσας, ἔχουσα 38316 κατ.

Κάνσου. Ἡ ὀγδόη ἐπαρχία τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας, ἔχουσα ἐμβ. 325 χιλ. τχμ. καὶ 9 1/2 ἑκατομμ. κατ. Κεῖται Β τοῦ Τιβέτ καὶ Ν τῆς Μογγολίας· διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Χοάγγ-Χώ καὶ εἶνε ὀρεινὴ γῶρα. Πρωτεύουσα εἶνε Λάν-τσου-φού. [Μ.Σ.]

Κάνσταττ (Can(n)stadt). Πόλις τῆς Βυρτεμβέργης, ἐν τῇ νομῇ τοῦ Νέκκαρ, ἀπέχουσα 5 χμ. ΒΑ τῆς Στουτγάρτης. Κεῖται ἐπὶ λόφου 219 μ. ὑψηλοῦ παρὰ τὸν Νέκκαρ ἐν μὲ τῶν ὠρειοτέρων, εὐφρονιτέρων καὶ μάλλον κατοικημένων θέσεων τῆς γῶρας. Ἐχει 20265 κατ. (1890), βιμενηγιανίαν βιμδακέρων ὑφασμάτων καὶ ἀκμαίον ἐμπόριον. Ἡ παλαιὰ πόλις δὲν εἶναι ἀξιοθέατος, τὰ δὲ προάστεια εἶναι ὠραία καὶ ἐν μέρει καλῶς φεκοσμημένα. Ἐχει καλὰ μεταλλικὰ ὕδατα, τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει αὐτῇ, τὰ δὲ ἐν τοῖς περιχωρίοις, ὅπου παράγονται κάλλιστοι οἶνοι.

Κάνταβροι. Ὀρεινὸς λαὸς τῆς ἀρχ. Ἰσπανίας, κατοικῶν ἐπὶ τοῦ Βισκαϊκοῦ κόλπου, ὅστις ἐκαλεῖτο ἐξ αὐτῶν καὶ Κανταβρία· ὠκεανός. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξεστράτευσαν πολλάκις κατὰ τοῦ ἀνδροειστοτάτου τούτου λαοῦ, τέλος δὲ ὁ Ἀγρίππας κατέβαλεν αὐτοὺς ἐντελῶς. [Μ.Σ.]

Καντακουζηνός. Περίφημος οἰκογενεῖα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἀνακατασκευασμένη ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Κ', ὅστις διεκρίθη ἥδη ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Β', ἀλλ' ἔτι μάλλον ἐδοξάσθη ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Γ', ὅστις εἶχε τὸν Κ. ἀχώριστον σύμβουλον, θυγατρὶν δὲ (1341) κατέλιπεν αὐτῇ τὴν ἐξουσίαν, ἀνθρῖκου εὗρος τοῦ υἱοῦ του (Ἰωάννου Ε' Παλαιολόγου)· ἡ ἀντιπραξίς δὲ τῆς ἀντιδικασίας Ἀννης, ἐν ᾗ τὸ κυριώτατον διεδραμάτισε πρόσωπον ὁ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργός Ἀποκαυκας ὠθησας τὸν Κ. τῷ αὐτῷ ἀπὸ, ἐν διδυμοτείχῳ μετὰ στρατοῦ εὐρισκόμενον, ν'

ἀναλάβη τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα. Τότε πρέσβυν ἐμφύλιος πόλεμος εἰς ἐν ἀνεμίζησαν προσηλθίντες οἱ ἐπικινδυνότατοι τοῦ κράτους ἐχθροί, εἰ Σέρβοι καὶ εἰ Τούρκοι. Ὁ ἡγεμὼν τούτων Ὀρχάν συμμαχῶν τῷ Κ. ἐνομοθεύθη μίαν τῶν θυγατέρων του (1345). Τέλος τῷ 1347 ὁ Κ. κατορθώσας νὰ εἰσελάτῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀνεγνωρίσθη ὀριστικῶς αὐτοκράτωρ. Θελήσας νὰ περιορίσῃ τὰ ὠφέληματα τῶν ἐν Γαλιχά Γενουσίων ἐμπόρων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐχθροπραξίαν ἐκ μέρους τούτων καθ' ἃς πλείστας ἡ πρωτεύουσα ἐπαθὲς ζημίας, τέλος δὲ ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ. Μετὰ πολλὰς ταραχὰς καὶ διαπληκτισμούς τῷ 1353 παρέλαβε νυνάρχοντα τὸν υἱὸν τοῦ Ματθαίου. Ὁ Ὀρχάν παρὰ τὴν κηδεσίαν ἐπιβουλεύων τὸ κράτος κατέλαβε φρούρια τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος ὑποστηρίζόμενος ὑπὸ τῶν Γενουσίων κατέλαβε τῷ 1354 τὴν Κων/πολιν, ἐφ' ᾗ ὁ Κ. παραιτηθεὶς ἀπῆλθεν εἰς μοναστήριον καὶ ἐνησχέληθη ἐκτετατῇ συγγραφῇ. Κατέγραψεν δὲ αὐτοῦ Ἱστοριῶν βιβλία δ', περιλαμβάνοντα τὰ ἐτῆ 1320—57, Ἀπομνημονεύματα (κριτ. ἐκδ. ὑπὸ Heugren, 3 τ. ἐν Βόννῃ 1828—32), Λόγους κατὰ Μωάμεθ, Ἀπολογίαν κατὰ Σαρακηνῶν, παράφρασιν τῶν Ἑλλήνων τῶν Ἀριστοτέλους καὶ τινὰς ἐπιστολάς. Ἀπεθ. δὲ ὁ Κ. τῇ 1383 ἐν Παλαιοννήτῳ καὶ ἐτάφη ἐν Μισθρᾷ. — Ὁ υἱὸς τοῦ Ματθαίου εἰσέχκελούθη τὸν ἐμφύλιον ἀγῶνα μετὰ τὴν παρικήτησιν τοῦ πατρὸς του, τέλος θμῶς καταβλήθη εἰς ἀπῆλθεν (1357) εἰς Μοναστήριον ὅπου συνέθεσεσχόλια εἰς τὰς Γραφάς. — Ἐπὶ τουρκοκρατίας δὲ ὑπῆρξαν εἰς Κ., ὅτινες ἀδελφικὸν εἶνε ἐν ἐκ τῆς ἀνωτέρω αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας κατὰγονται, διακτιρμὴν οἰκογενεῖαν ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαυίᾳ ἐγκατεστήσαν καὶ πολλοὺς παρασχέοντα εἰς τὰς ἡγεμονίας ταύτας βοεβόδας. Ὁ Σερβανός Β' Κ. ἐγένετο ἡγεμὼν Βλαχίας τῇ 1379, ἀναρρουνθεὶς δὲ ἐκ τῆς ἐν Βιέννῃ ἀποτυχίας τῶν Τούρκων ἐκήρυξε αὐτὸν ἀνεξάρτητον (1383)· μελετῶν δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν ἀνακτῆσιν τῆς Κων/λεως· ἀπέθανε τῇ 1388. — Ὁ ἀδελφὸς τούτου Δημήτριος Κ. ὑπῆρξε βοεβόδας Μολδαβίας κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους (— 1388). — Ὁ Στέφανος Κ. ἐγένετο ἡγεμὼν ἐν Βλαχίᾳ τῇ 1714, καθιερωθεὶς δὲ 20 νατιώθῃ τῇ 1716, μεθ' ὃ ἤρριξαν νὰ διορισθῶνται ἡγεμονες ἐκ τῶν Φαναριωτῶν. Κλάδος τις τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἀναφάνεται βραδύτερον ἐν Ῥωσσίᾳ, σήμερον δὲ πλείονες ἀμνημονεῖ οἰκογενεῖαι ἀντιποιοῦνται τὴν ἐκ τῶν Κ. τούτων καταγωγὴν. [Ι.Κ.Π.]

Κάντζαλ (Cantal). Νομός τῆς Ν Γαλιτίας, ἔχων ἐμβ. 5775 τχμ. καὶ 239 601 κατ. (1891), ἀποτελούμενος ἐκ τῆς Ἀνω Ὀβέρηνης. Ἐν αὐτῇ κεῖται τὸ ἔρος Plomb du Can-

tal (1858 μ.), ὅπερ προσδίδει τῇ χώρᾳ γενικῶς ὀρείνην καὶ τραχὺν χαρακτῆρα. Οὐδεὶς νομῶς τῆς Γαλλίας ἔχει ὅσον τὸ Κ. πλοῦτον ἡραιστειωδῶν/πριόντων (βυσαλίτης, τραχίτης κλ.). Ἀκμαίει δ' ἐν αὐτῇ ἡ κτηνοτροφία, ἡ δὲ γεωργία παράγει κυρίως σίκαλιν καὶ φηγόπυρον, ὅπερ μετὰ τῶν καστανῶν εἶνε ἡ κυριώτερα τροφή τῶν κατοίκων. Ἡ βιομηχανία εἶνε ἀσήμαντος, κατ' ἔτος δὲ πολλοὶ τῶν κατοίκων ἐκπατρίζονται μεταβαίνοντες εἰς Παρίσιους καὶ ἄλλας πόλεις ὡς ἐργάται. Πρωτεύουσα εἶνε Ὁρίλιζκ. [Μ.Σ.]

Κάντανος. Ἐδρα τοῦ ὁμωνύμου δήμου ὡς καὶ τῆς ἐπαρχίας Σελόνου τῆς Κρήτης. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ πολλῶν συνοικισμῶν καὶ ἔχει 736 κατ. Εἰς τὸν δῆμον, ὅστις ἔχει 2452 κατ. ἀνήκουσι καὶ τὰ χωρία Πλεμνιανὰ, Κακοδίσι (συνοικισμός), Δρύς, Στροβλαῖς, Φλώρια καὶ τινὰ ἄλλα μικρότερα. Ἐν τῷ δυνάμει τοῦ χωρίου Κ. ὡς καὶ τῆς κοιλᾶδος ἐν ἣ καίται σώζεται τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως Καντάνου ἢ Καντανίας, ἥτις τοποθετεῖται παρὰ τὰ σημερινὰ χωρία Κἀδρον, Στανιάνον καὶ Κάλμαρον καὶ ἥ ἀναφέρεται καὶ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ. [Ν.Στ.]

Κανταθριγία. Βλ. Καίμπριτζ.

Καντάριον Ὀργανον πρὸς μέτρησιν βαρῶν, ὁ στατήρ, περὶ οὗ βλ. Ζυγός. Ὡς μόνος δὲ βάρους τὸ Κ. παρουσιάζει πλείστας ποικιλίας κατὰ τὰς χώρας ἐν αἷς ἐπικρατεῖ (Τουρκία, Αἰγύπτω, Τριπόλει, Μαρρόκκω κλ.), κοινότατον ὅμως εἶνε τὸ παλαιὸν τουρκικὸν Κ. ἴσον πρὸς 44 δινάρια (ἀκριβέστερον 50.111 γρμ.) τὸ δὲ νέον τουρκ. Κ. ἴσεται πρὸς 100 γρμ. Ἄλλοτε ἴσχυε τὸ Κ. καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ὑποδιαιρούμενον εἰς 100 ῥότλι καὶ ἴσον ἀκριβῶς πρὸς τὸ παλαιὸν Τουρκικόν.

Καντάτα (ἐκ τοῦ ἰταλ. cantata=ψάλλειν) καλεῖται εἶδος ὠδικῆς συνθέσεως μετὰ συνοδείας μουσικῶν ὀργάνων. Κατὰ τὴν μορφήν ἔχει πολλὰς ποικιλίας, ὡς διηγηματικὴν ἢ ἀπαγγελτικὴν (recitativo), ἀρία, ἀντίφωνον, χορωδία. Ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον δὲ διαιρεῖται ἡ Κ. εἰς ὁρθησκευτικὴν καὶ κοσμητικὴν. Τὴν δὲ πηγὴν ἔχει ἐν τῇ ἰταλικῇ μουσικῇ, ἀναπτύχθεισα κατὰ τὸν 12' αἰῶνα συγχρόνως μετὰ τοῦ μελοδράματος καὶ τοῦ λεγ. ὁρατωρίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου διαφέρει ὡς μὴ ἔχουσα διόλου δραματικὸν χαρακτῆρα. Μεταξὺ τῶν πολλῶν μουσικῶν οἱ τινες ἐποίησαν Κ. ὁρθησκευτικὰς ὁ ἐξοχώτερος εἶνε ὁ Σεβ. Βάχ.

Καντεμῖρ. 1) Διηγήσεις. Ὁσποδάρος Μολδαβίας, γενν. 1073, ἐξ ἐπισήμου ἑλληνικοῦ ἐν Μολδαβίᾳ γένους. Ὁσποδάρος γενόμενος τῷ 1710, τῆς Πόλης μὴ προθυμωμένης νὰ καταστήσῃ αὐτὸν καὶ Ὁσποδάρην Βλαχίας, ὡς εἶχεν αὐτῷ ὑποσχεθῇ, ἤρχισεν ὁ Κ. διαπραγματεύσεις μετὰ Πέτρου τοῦ Με-

γάλου καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ῥωσσίαν ὅπου ἔλαβεν τίτλους καὶ γαίας, ἀπὸ θ. δὲ 1723. Ἐγράψεν λατινιστὶ «Ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐκπτώσεως τοῦ ὀθωμ. κράτους, 1300—1711». — 2) Κωνσταντῖνος, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρου, γενν. 1709· διατελέσας ἐν ἡλικίᾳ 23 ἐτῶν πρεσβυτὴς τῆς Ῥωσσίας ἐν Αὐσδίνῳ, ἀπῆλθεν εἰς Παρίσιους ὅπου ἀφωσιώθη εἰς μαθηματικὰς καὶ φυσικὰς σπουδὰς. Ἐγράψεν Ῥωσιστὶ φημιζόμενας Σατύρας, συνετέλεσε δὲ καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς Ῥωστικῆς γλώσσας διὰ λαμπρῶν μεταφράσεων. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1744. [Β.Ε.]

Κάντεος (Γερμανοῦλ Kant), ὁ μέγιστος νομορφωτὴς τῆς Φιλοσοφίας ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις καὶ ὁ μέγιστος τῶν φιλοσόφων τῆς Γερμανίας, ἐγεννήθη ἐν Καϊνιξβέργῃ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσίας τῷ 1724. Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐσπούδασεν ἀπὸ τοῦ 1740 Φιλοσοφίαν, Μαθηματικὰ καὶ Θεολογίαν. Μετὰ τὸ πέραν τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1746 μέχρι τοῦ 1755 οἰκονομολόγος παρὰ τισιν οἰκονομικαῖς οἰκίσταις οὐ μακρὰν τῆς Καϊνιξβέργης. Τῷ 1755 ἤρξατο νὰ διδάτῃ ὡς ὕψι γητῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Μαθηματικὰ, Φυσικὴν, Λογικὴν, Μεταφυσικὴν, Ἠθικὴν καὶ Ἐγκυκλοπαιδεύαν τῆς Φιλοσοφίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1760 πλὴν τούτων καὶ φυσικὴν Θεολογίαν, Ἀνθρωπολογίαν καὶ φυσικὴν Γεωγραφίαν. Μόλις τῷ 1770 διορίσθη καθηγητὴς τῆς Λογικῆς καὶ Μεταφυσικῆς. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν συν-χρόνων ὡς ἀναμνηστικῶν τῆς Φιλοσοφίας ἀρ-χεται ἀπὸ τοῦ 1781, ὅτε ἐξέδωκε τὴν «Κριτικὴν τοῦ καθάρου λόγου». Ἐβίβασε μέχρι τοῦ 1797, ἀπέθανε δὲ τῷ 1804.

Ὁ Κ. ἔχει σαφῆ συνείδησιν τῆς σχέσεως τῆς θεωρητικῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας πρὸς τὴν πρὸ αὐτοῦ φιλοσοφίαν. Τὴν συνείδησιν ταύτην ἐκφράζει ἐν εἰς λέγει, ὅτι μέχρι τοῦδε παρε-δύοντο ὅτι πᾶσα ἡ γνῶσις ἡμῶν ἀνάγκη νὰ ῥυθμίζεται πρὸς τ' ἀντικείμενα· αὐτὸς δὲ πα-ραδέχεται ὅτι τ' ἀντικείμενα (τῆς ἐμπειρίας) ἀνάγκη νὰ ῥυθμίζωνται πρὸς τὴν γνῶσιν ἡ-μῶν. Ταύτην τὴν ἀνατροπὴν τῆς Μετασυσκοφῆς παραβάλλει πρὸς τὴν τοῦ Κοπερνίκου ἐν τῇ Ἀστρονομίᾳ. Τῷ ὄντι διὰ τῆς προτάσεως ὅτι τὰ αὐτόντα εἶναι ὥσως ἀγνωστα εἰς ἡμᾶς καὶ ὅτι πασαι αἱ ἐσπεταὶ καὶ ἐννοιαὶ ἡμῶν ἀναφέρονται εὐχὴ εἰς τὰ αὐτόντα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ φαινόμενα, ἀντετάχθη εἰς οὐμπα-σαν τὴν πρὸ αὐτοῦ Φιλοσοφίαν.

Ἀφορμὴν πρὸς τὰς ἐρεῖνας τοῦ Κ., ἔδωκεν ἡ Σκέσις τοῦ Ἀγγέλου Δαυὶδ Hume, ἥτις διέκοψε τὴν δογματικὴν αὐτοῦ ὕμνον καὶ ἐ-δωκεν ἀλλήν διευθύνσιν εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ἠθέλησε δηλ. ὁ Κ. ν' ἀναίρεσθαι τὴν Σκέψιν τοῦ Hume τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς αἰτιότητος· ἐν δὲ τῇ ἐρευνῇ εὗρεν ὅτι,

ἐάν τις ἤθελε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς αἰτιότητος ἐπὶ τῶν αὐτοάντων, εἶνε ἀδύνατον ν' ἀναφύωσιν αἱ γνωσταὶ ἀμφιβολαὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου. Διότι, προκειμένου περὶ τῶν αὐτοάντων, εἶνε ἀκατανόητον πῶς, διότι τίθεται τι (Α), ἀνάγκη νὰ τεθῇ καὶ ἄλλο τι (Β). Ὑπεκτεινῶν δὲ ταύτην τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου κύρου τῆς ἐννοίας ταύτης ἐρευνᾶν καὶ εἰς ἄλλας ἐννοίας, δι' ὧν νοοῦμεν τὰ εἶδη τῆς ἐμπειρίας, εὐρεν ὅτι οὕτε αἱ μορφαὶ τῆς ἐποπτείας (τόπος καὶ χρόνος), οὕτε αἱ κατηγορίαι τοῦ νοῦ (αἰτιότης, ὑπόστασις καὶ συμβεβηκός κλ.), ἥκιστα δὲ αἱ ἰδέαι τοῦ λόγου (θεός, κόσμος κλ.) εἶνε δεδωμένα ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας. Ἄλλ' ἡ ἀρνήσις ἀναγκαίως συναφείας αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος, ἡ ἀναγωγὴ πασῶν τῶν γνώσεων ἡμῶν εἰς ψιλὰς ἐμπειρικές κρίσεις, δηλ. εἰς ψιλὴν ἐπαγωγὴν, ἐφάνη εἰς αὐτὸν ὅτι συνεπήγετο μέγαν κίνδυνον διὰ τὰς μαθηματικές καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας, καθόσον οὕτως ἤρετο πᾶσα ἀναγκαίότης καὶ γενικότης τῶν σπουδαιωτάτων γνώσεων. Ὅθεν προσεπάθησε πᾶση δυνάμει νὰ κατανικήσῃ τὴν Σκέψιν τοῦ Πιπτο καὶ νὰ καταδείξῃ ὅτι ὑπάρχει γνώσις τῆς φύσεως ἀναγκαῖα καὶ γενικῶς ἰσχύουσα (Φυσικὴ ἐκ τῶν προτέρων). Ἀφ' ἑτέρου δὲ κατείδεν ἐξυδερκῶς τὴν μηδμιότητα τῶν τῆς προγενεστέρως Φιλοσοφίας ἀποδείξεων περὶ τῶν ὑπὲρ αἰσθητῶν γνώσεων ἐν τῇ Κοσμολογίᾳ, Ψυχολογίᾳ καὶ Θεολογίᾳ. Ὑποπτικῶς λοιπὸν ἀντεσχέθη καὶ εἰς τὴν δογματικὴν δοκίμασίαν ἀποκρούσας τὰς διωώσεις τῶν δογματικῶν καὶ παρασκευάσας ἐβίωσας τῶν ἀντάθεσιν τὰς ἐξῆς δύο προτάσεις: ὅτι ἀνεξαρτήτως πάσης ἐμπειρίας κείνται ἐν τῇ γνωστικῇ ἡμῶν δυνάμει νόμοι τινές, πρὸς οὓς πρέπει νὰ ρυθμίζωνται ἀναγκαίως τ' ἀντικείμενα τῆς γνώσεως καὶ ὅτι οὐδεμία ἄλλη ὁλὴ εἶνε δεδομένη διὰ τὴν γνώσιν ἡμῶν εἰμὴ τὰ αἰσθητά. Ἀμφοτέραι αἱ τάσεις ἐδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ στηρίξῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ τῶν ἐρίων τῆς γνώσεως ἡμῶν ζήτημα. Καὶ τοι δὲ λέγει ὅτι ἐν ταῖς ἐρευνáς αὐτοῦ ταῖς περιεχόμενα ἐν ταῖς τριῖσι «Κριτικαῖς» (τῇ τοῦ καθαροῦ λόγου, τῇ τοῦ πρακτικοῦ λόγου καὶ τῇ τῆς δυνάμεως τοῦ κρίναι) προτίθεται μόνον τὴν λύσιν ταύτου τοῦ ζητήματος, πράγματι διμῶς πραγματεύεται περὶ πάντων τῶν ὑποκειμένων ζητημάτων τῆς Φιλοσοφίας: τὸ δὲ «Σύστημα», τὸ ὁποῖον ὑπέσχετο ὅτι θὰ ἐκδώσῃ βραδύτερον, θὰ ἦτο ἄλλη μερὴ τῆς ἐκθέσεως τῶν परिσμάτων τῆς Κριτικῆς.

Τὸ κέντρον τῶν ἐρευνῶν ταύτων κείται ἐν τῇ προτάσει ὅτι, πρὶν ἢ δοθῇ τίς ν' ἀποφανθῇ περὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς γνώσεως, ἀνάγκη νὰ ὑποβληθῇ εἰς βασανίζουσαν κριτικὴν αὐτὴ ἡ γνωστικὴ δυνάμις καὶ αἱ ἐν αὐτῇ κείμεναι πηγαὶ τῆς γνώσεως. Διὰ τοῦτο διέ-

κρινε τὴν κριτικὴν μέθοδον τῆς δογματικῆς, ἥτις ἀνευ προηγηθείσης βασάνου τῆς γνωστικῆς ἡμῶν δυνάμεως ἀσχελεῖται περὶ αὐτὰ τ' ἀντικείμενα. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ ὄνομα «Κριτικὴ Φιλοσοφία».

Ἡ Κριτικὴ τοῦ Κ. εἶχε διπλοῦν σκοπὸν: πρῶτον νὰ χωρίσῃ ἐντελῶς καὶ αὐστηρῶς τὸ ἀναγκαῖον καὶ γενικῶς ἰσχύον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γνώσει ἀπὸ τοῦ ἀπλῶς ἐμπειρικοῦ· εἰτα νὰ διαγράψῃ τὰ ὅρια τῆς γνώσεως. Πρὸς τὸν πρῶτον σκοπὸν μετεχειρίσθη ὁ Κ. τὴν συσκευὴν τῆς Ψυχολογίας, εἰς ὅπως τότε χωρὶς νὰ ὑπεβάλλῃ εἰς κριτικὴν τὴν θεωρίαν τῶν ὁρίων δυνάμεων τῆς ψυχῆς. Εἰς ἐκάστην τούτων τῶν δυνάμεων ἀπέδωκεν ἐμφύτους τινὰς μορφὰς καὶ ἐννοίας καὶ λειτουργίας ἐκ τῶν προτέρων ἀνηκούσας εἰς αὐτήν. Εἰς τὴν αἰσθησιν ὡς τὴν ἀπλὴν δεκτικότητα ἐξωτερικῶν αἰσθημάτων ἀπέδωκε τὰς μορφὰς τῆς ἐποπτείας (τόπον καὶ χρόνον)· εἰς τὸν νοῦν ὡς τὴν δυνάμιν τῆς αὐτενεργείας (δηλ. ἐνταῦθα τῆς συνδέσεως τοῦ ποιητοῦ τῆς ἐποπτείας εἰς τὴν ἐνότητα τῆς ἐννοίας) τὰς κατηγορίας τῆς παρουσίας (ὑποστάσεως καὶ συμβεβηκός), τῆς ἐξαρτήσεως καὶ αἰτιότητος (αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος), τῆς ἀλληλεπίδρασεως καὶ κοινότητος, τῆς ἐνότητος, πληθους καὶ ὁλότητος, τῆς θέσεως, ἀρετῆς καὶ περιορισμοῦ (θέσεως δι' ἀρετῆς), τοῦ ἐνδεχομένου, πραγματικοῦ καὶ ἀναγώγου· εἰς τὸν λόγον ὡς τὴν δυνάμιν τῶν ὀργῶν τὰς ἰδέας τοῦ κόσμου, τῆς ψυχῆς, τοῦ θεοῦ εἰς τὴν δυνάμιν τοῦ κρίναι τὴν ἔννοιαν τῆς σκοπιμότητος· εἰς τὸν πρακτικὸν λόγον τὴν κατηγορικὴν προσταγὴν τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Ἀφοῦ αἱ μορφαὶ τῆς ἐποπτείας καὶ αἱ κατηγορίαι τοῦ νοῦ δὲν ἐρχονται ἐξωθεν, ἀφοῦ δὲν κείνται ἐν τοῖς αἰσθημασιν αὐτοῖς, ἀνάγκη νὰ ἐρχωνται ἐσωθεν. Λοιπὸν εἶναι μορφαὶ αἰτίαις κείνται ἐκ τῶν προτέρων ἑτοιμοὶ ἐν τῷ ἀνθρώπινῳ πνεύματι. Διὰ τῆς μορφῆς τῆς ἐποπτείας καὶ τῶν κατηγοριῶν τοῦ νοῦ σχηματίζει (δίδει μορφήν) τὸ πνεῦμα ἡμῶν τὰ ἀνευ πάσης συνδέσεως δεδομένα εἰς αὐτὸ αἰσθητά. Διὰ τοῦτου τοῦ σχηματισμοῦ καθίσταται δυνατὴ ἡ πραγματικὴ ἐμπειρία, γνώσις τῶν ἀντικειμένων (τῆς ἐμπειρίας). Αἱ ἐμφυτοὶ αὗται μορφαὶ καὶ λειτουργίαι τοῦ πνεύματος ὡς ἔρει τοῦ δυνατοῦ ἐμπειρίας ἐν γένει ἔχουσι δυνάμει τῆς ὑποκειμένης αὐτῶν ἀναγκαιότητος συγχρόνως καὶ γενικῶς ὑποκειμένης (ἐκ τῆς φύσεως). Ἀφοῦ τὸ πνεῦμα ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἔχει ταύτην τὴν ἐργασίαν καὶ οὐχ' ἄλλην, εἰμὲθα ἡναγκασμένοι ν' ἀντιλαμβανόμεθα πάντα τὰντικείμενα τῆς ἐμπειρίας ἐν ταύταις ταῖς μορφαῖς, αἰτίαις διὰ τοῦτο ἔχουσι κῆρος διὰ παντὸς ἀνθρώπου. Λοιπὸν κατὰ ταῦτα ἡ ἐμπειρικὴ ἡμῶν γνώσις εἶνε προϊόν δύο παραγόντων, τοῦ γνωσκόντος ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἐκτὸς κόσμου. Οὕτως δι-

δει την βλ η ν της γνώσεως (τὰ αἰσθήματα), ἐκεῖνο τὸ εἶδος (τὴν μορφήν), δηλ. τὸν τόπον καὶ χρόνον καὶ τὰς ἐννοίας τοῦ νοῦ, δι' ὧν καθίσταται δυνατὴ ἡ σύνθεσις τῶν ἀντιλήψεων. Ἡ γνώσις γεννᾶται πληρουμένων τῶν ἐννοιῶν δι' ἐμπειρικῆς ὕλης καὶ συλλαβανομένης ταύτης ἐν τῇ δικτύῳ τῶν ἐννοιῶν τοῦ νοῦ.

Ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως διδάσκει ὁ Κ. ὅτι, ἀφοῦ αἱ μορφαὶ αὗται δὲν κατάγονται ἐκ τῶν ἐκτὸς ἡμῶν πραγμάτων, εἶνε πρόδηλον ὅτι δὲν γινώσκουμεν δι' αὐτῶν τὰ πράγματα, οἷα εἶναι καθ' ἑαυτὰ, ἀλλ' ὅτι ἅπασαι αἱ ἐννοιαὶ αὗται ἀναφέρονται μόνον εἰς φαινόμενα, οὐχὶ δὲ εἰς τὰ αὐτόντα. Ἐντεῦθεν ἡ διάκρισις φαινομένων καὶ νοσούμενων. Πλὴν τούτου ἐπειδὴ ἡ γνώσις εἶνε προῖδν τῆς ὕλης τῆς ἐμπειρίας καὶ τῶν ἐννοιῶν τοῦ νοῦ, δὲν εἶνε δυνατὴ γνώσις πραγμάτων, δι' ἣν λείπει ὁ ἕτερος τῶν παραγόντων, ἡ ὕλη τῆς ἐμπειρίας. Ἐπιστήμη τοῦ ὑπὲρ αἰσθησιν, τοῦ ὑπὲρ τὴν ἐμπειρίαν (τοῦ κόσμου ὡς ὅλου, τῆς ψυχῆς, τοῦ θεοῦ) δὲν ὑπάρχει. Ἐὰν ὅμως θελήσῃ ἡ γνώσις νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐμπειρίαν, περιπλέκεται εἰς τὰς μεγίστας ἀντιφάσεις καὶ παραλογισμούς. Ταύτας τὰς ἀντιφάσεις ἐξήγησε νὰ δείξῃ ὁ Κ. ἐν τῇ περιφώνῳ Διαλεκτικῇ τοῦ καθαροῦ λόγου, ἥτις ἀποτελεῖ οὐσιώδες μέρος τῆς «Κριτικῆς τοῦ καθαροῦ λόγου». Ἀποκαλύπτων ὅμως ταύτας τὰς ἀντιφάσεις πολὺ ἀπέχει ὁ Κ. τοῦ ν' ἀρνηθῇ τὸ δυνατόν τῆς πραγματικότητος ἐκείνων τῶν ἰδεῶν τοῦ λόγου· τούναντίον διίσχυρίζεται ὅτι, ὅπως δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀποδειχθῇ τὸ κῆρος αὐτῶν, οὕτω δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀποδειχθῇ καὶ τὸ ἀκύρον. Οὕτω δ' ἐπίστευεν ὅτι εἴσως τὰ ὕψιστα ἀντικείμενα (θεὸν, ἀθανάσιον ψυχῆς κλ.) ἐκ τῶν ἐρίδων τετυφωμένων λόγου καὶ διὰ τούτου παρεσπείσαν ἀσφαλὲς τόπον διὰ τὴν πίστιν.

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀρνητικὸν μέρος τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Κ. Ἡ θετικὴ συμπλήρωσις αὐτοῦ κεῖται ἐν τῇ «Κριτικῇ τοῦ πρακτικοῦ λόγου». Εἰς τὸν Κ. ἀνήκει ἡ δόξα ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἀπέριψε μετὰ σαφούς συνειδήσεως καὶ ἀνήρρεσε τὴν μέχρι τοῦδε εὐδαιμονικὴν ἀρχὴν τῆς Ἑθικῆς. Αἱ βάσεις τῆς Ἑθικῆς αὐτοῦ εἶναι ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπὸλυτον ἀξίαν εἰμὴ ἡ ἀγαθὴ βούλησις, ὅτι ἡ γνώσις περὶ τοῦ «ὅποια βούλησις εἶνε ἀγαθὴ» δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ γνώσεων θεωρητικῶν (ψυχολογικῶν, κοσμολογικῶν, θεολογικῶν), ὅτι ἡ ἀρετὴ τῆς βουλῆσεως δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς σχέσεως τῆς βουλῆσεως πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, τὸ ὅποιον θέλει νὰ ἐπιτύχῃ ἢ ἐπέτυχῃ δι' ἑαυτὴν ὡς ἀγαθόν. Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχουσιν ὕλιναι ἀρχαὶ τῆς Ἑθικῆς, ἀλλὰ μόνον εἰδωλογικαί. Μόνον ἐκεῖναι αἱ ἀρχαὶ ἐπιτρέπεται νὰ ὀρίσῃ τὴν βούλησιν, αἵτινες εἶναι ἱκαναὶ νὰ νοηθῶσιν ὡς γενικοὶ νόμοι τοῦ λόγου. Τὸ γενικὸν κῆρος

τῶν πρακτικῶν ἀρχῶν εἶνε κατ' αὐτὸν τὸ κριτήριον τῆς ἡθικότητος αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ὕψιστη ἀρχὴ τῆς Ἑθικῆς εἶνε ἡ ἐξῆς: «Πράττε οὕτως, ὥστε ἡ ὑποκειμενικὴ ἀρχὴ τῆς βουλῆσεως σου νὰ δύναται συγχρόνως νὰ ἰσχύῃ ὡς γενικὸς νόμος»· δηλ. πράττε οὕτως, ὥστε, ἐὰν νοηθῇ ὁ κανὼν τῆς πράξεώς σου ὡς νόμος, πρὸς ὃν ῥυθμίζονται πάντες, νὰ μὴ προκύπτῃ ἀντίφασις. Ὁ νόμος οὗτος ὡς γεγονός ἐξαγγελλόμενον διέσωσε ἐν τῷ πρακτικῷ νομοθετοῦντι λόγῳ ἔχει μὲν ἀπὸλυτον κύρος καὶ ἐπιτάσσει ἀπὸλύτως (ἡ προσταγὴ δηλ. τοῦ καθήκοντος εἶνε κατηγορητικὴ, οὐχὶ ὑποθετικὴ, δηλ. δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ὁρῶν)· ἐν τῇ καθάρισει ὅμως τῶν ἔρων, ἐφ' οἷς δύναται νὰ νὰ πράξῃ συμφώνως πρὸς τὸν ἡθικὸν νόμον, κεῖται ὁ λόγος τῶν αἰτιημάτων τοῦ πρακτικοῦ λόγου. Οὕτως ἐκάλει ὁ Κ. τὰς θεωρητικῶς ἀναποδείκτους προτάσεις, πρὸς παραδοχὴν τῶν ὁποίων ὅμως ἀναγκάζουσιν ἡθικὸν λόγον. Ταῦτα τὰ αἰτήματα εἶναι τὸ τῆς ἐλευθερίας, τὸ τῆς ἀθανασίας, ὡς τοῦ ἔρου τῆς ἐπ' ἀπειραν προεισοῦσης προσεγγίσεως εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ ἡθικοῦ νόμου, καὶ τὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ θεοῦ ὡς τοῦ ἔρου ποιαυτοῦ διατάξεως τοῦ σύμπαντος, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐξασφαλίζεται τὸ ἀγαθόν. [Χ.Πδ.]

Εξάντων (Kanton ἢ Kuang-tshau-fu). Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κουάγγ-Τσούγγ (ἐμβα. 269 928 τ.χμ. μετὰ 19 200 000 κατ.) τῆς Σινικῆς, κειμένη ὑπὸ 23°8' Β πλάτους καὶ 113° 16' Δ μήκους ἀπὸ Γρήνιτς, 150 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς Β θύτης τοῦ Tschu-Kiang (ποτ. τῶν μαργαριτῶν) ὅστις διαιρεῖται ἐνταῦθα εἰς πλείστους βραχίονας καὶ κατοικητὴρ ἀποτελεῖ μεγάλην στομαλίμνην μετὰ πλείστων νήσων, ἐξ ὧν αἱ κυριώτεραι Χόγκονγκ καὶ Χεαυγκογάν (μετὰ τοῦ Μακάου). Ἡ πόλις ἀποτελεῖ ἀκανόνιστον τετραπλευρον περιβαλλόμενον ὑπὸ τείχεος ὕψους 8 μ. καὶ πάρχους 6 μ., ἔχοντος δὲ μήκους 9 χμ. Διὰ ἐγκαρσίου τείχεος διαιρεῖται εἰς τὸ Β μέρος ἥτοι τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῶν Τατάρων, κατὰ λαμβάνουσιν τὰ 2/3 τοῦ τετραπλεύρου, καὶ τὸ Ν ἥτοι τὴν νέαν πόλιν τῶν Σινῶν. Ἀδιασπώμενον πρόκειται πρὸς αἰσία, ἐν εἰς καὶ τὰ τῶν ξένων πρακτορεῖα τέλος δὲ ὑπάρχει καὶ πλείεσσα πόλεις ἀποτελουμένη ἐξ ἀπειραριθμίων πλείων καὶ πλοισιῶν ἐν τῇ ποταμῷ, ἔχουσα δὲ κατ. 300 χιλ. Ἐν ὅλῳ ἡ πληθυσμὸς τοῦ Κ. ἀνέρχεται εἰς 1 600 000. Ἡ νέα πόλις εἶνε καλῶς ἐκτισμένη καὶ δεικνύει ἀσυνήθην διὰ σινικὴν πόλιν καθαριότητα, ἔχει δὲ 124 ναοὺς, μετὰ τῶν ἐποίων ὁ λαμπρὸς τῶν Πέντε Δαιμόνων καὶ 5 τῶν βουδδιστῶν. Ὑπάρχει δὲ ἐν Κ. μεγάλῃ βιομηχανία μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ὕαλου, λακκάς, χάρτου κλ. Τὸ Κ. ἦτο τὸ πρῶτον ἐν τῇ Σινικῇ ἐπίνειον ὅπου ἀνεφύθη εἰς τὸ μετὰ τῶν ξένων ἐμπόριον καὶ νῦν δὲ ἐκτετατωμένον

τὴν διὰ τὸ ὑπερωκεάνιον ἐμπόριον σημασίαν
του. Ἡ εἰσαγωγὴ ἀνέρχεται εἰς περ. 75
ἐκατ. φράγκων, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ (κυρίως μετά-
λλου καὶ τσιπυ) εἰς 92 ἐκατ. φρ. [Μ.Σ.]

Κάντον (Canton, πρφ. Καίντον). Πόλις τῆς βορείου αμερ. πολιτείας Ὀχάιο, ἐπὶ τοῦ Νημιγιάλλαν Κρήκ ἐν θέσει περιφρήμῳ ἐπὶ παραγωγῇ σίτου. ἔχει 26189 κατ. (1890). Πλησίον αὐτῆς εὐρίσκονται πλεοῦσα στρώματα λιθονόθρακκα. [Μ.Σ.]

Καντόνιον (canton) καλεῖται ἐν Γαλλίᾳ ὑποδιαιρέσις περιφερείας (arrondissement), ἐν Ἑλβετίᾳ δὲ αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ἑμοσπονδίαν πολιτεῖαι. [Μ.Σ.]

ΙΣΑΝΤΟΥ (Cosare Cantù). Ἰταλὸς ιστοριογράφος, γενν. τῷ 1805 ἐν Brivio πλησίον τοῦ Μιλάνου. Ἐγκαταστάθεις τῷ 1832 ἐν Μιλάνῳ ἐδημοσίευσεν ἐκτὸς αὐτῶν ἱστορικῶν καὶ ποιητικῶν ἔργων ἱστορίαν τῆς Λομβαρδίας κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα, δι' ἣν ἐτιμωρήθη διὰ φυλακίσεως ἐνδὸς ἔτους. Ἐν τῇ φυλακῇ διὰ τοῦ μυστήτερου Margherita Pusterla, ἔγραψε τὸ μυθιστόρημα Margherita Pusterla, ὅπερ κατέστησε τὸ ὄνομα τοῦ γνωστὸν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Κυρίως ὅμως ἐφημέισθη διὰ τὴν Ρενικήν ἱστορίαν του (α' ἐκδ. Τόρινῳ 1837 κέ.), ἔργον γεγραμμένον ἀπὸ κληρικῆς ἀποφύσεως, πλειστάκις δὲ ἐκδοθέν. Πρὸς δὲ ἐδημοσίευσαι πλείστας ἀλλὰς ἱστορικὰς συγγραφάς, περὶ ἱταλικῆς, ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας, ἱστορικῆς μονογραφίας καὶ τέσσας πλείστα διδασκτικά καὶ λαϊκά βιβλία (Lecture giovanili, Il giovinetto dirizzato alla bontà κλ.) εἰς ἀπεύθυνσιν ἐκδόσεως ἐν Ἰταλίᾳ διαδεδομένα. [Μ.Γ.]

Εξαντούνης (Νικόλαος). Δόκιμος ζωγράφος Ζακύνθιος, γενν. ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1708. Ὁ πατὴρ του Ἰωάννης ἦτο ἱατρός, ποιητὴς περιπαθὴς, συγγραφεὺς Χλωρίδος τῆς Ζακύνθου καὶ ἐμμέτρου κωμωδίας. Οἱ Γιαννιώται, δι' ἧς διεκωμῶσαι τοὺς ἐμπειρικοὺς ἱατροὺς, εἰπύνας ἐξ Ἡλείου ἤρχοντο εἰς Ζάκυνθον, ἔχοντες ἐν πῆρᾳ τὰ φάρμακα καὶ περιεφέροντο εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ χωρία· ἐτι δὲ μετέφεραν ἐμμέτρως τὸν Μεταστάσιον. Ὁ δὲ Νικόλαος Κ. ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας του ἐδείξε μεγίστην ῥοπήν πρὸς τὴν ζωγραφικὴν· οὐσπουχὺς ὁ Κουτούρης, οὐ ἐγένετο μαθητὴς, δὲν ἠθέλησεν ἢ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς τέχνης νὰ διδάξῃ αὐτόν, φοβούμενος τὸ μέγα τάλαντον τοῦ νεοῦ, ὅστις ἔκ τούτου ἐμείναν αὐτοδίδακτος. Τῷ 1786 ὁ Κ. ἐχειροτονήθη ἱερεὺς καὶ ἐξελέγη ἐφημέριος τῆς Ὁλογγιστρίας. Ταχέως δ' ἐγένωσθη ὡς ζωγράφος. Ἡ δὲ τέχνη του ἐκόσμησε τοὺς ναοὺς τῆς Ζακύνθου δι' εἰχόνων, πολλὰς δὲ οἰκίας διὰ προσωπογραφιῶν. Ζωγραφεύς πάντας ἐσπερίετο, οὐχ ἥτιον ἦτο γόνιμος περὶ τῆς ποικιλίας τῶν κινήσεων καὶ χειρονομίων, πρὸ πάντων δὲ εἶνε μεγάλην δεξιότητα παρὰ

τὴν χρωματισμὸν καὶ αἱ προσωπογραφίαι τοῦ
ἦσαν θαυμασταὶ διὰ τὴν ὁμοιότητα. Ἀπέθανε
τῷ 1834. [Σ.Δ.Β.]

Καντρέβα. Κώμη της 'Αρκαδίας και πρωτεύουσα του δήμου Βαλτετσίου, καίμενη πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Τριπόλεως, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρας 4. Οἰκίζεται ὑπὸ 542 κατοίκων.

Κανταϊᾶς. Χωρ. τῆς Ἡπείρου καίμενον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἠλιεθύνου μετὰ 200 χατ. Ἀπέχει ἀπὸ Λεύρου $\frac{1}{2}$ ὥρ.

Καντσόνα βλ. 'Οδηγ.

Κανύσιον (Canosa, παρὰ Ῥωμαίους, Canusium). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Μάρου μακρὰν τοῦ ποτ. Ὀράντου. Ἔχει 18 422 κατ. καὶ τινὰς βωβαϊκὰς ἀρχαιοτάτας. Ἡ πόλις ἰδρύθη ὑπὸ Ἑλλήνων, ἧτις δὲ μέχρι τοῦ β' καρχηδονικοῦ πολέμου μὲν τῶν ἑμπορικωτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας. Πλησίον αὐτῆς ἀνεκαλύφθησαν τῷ 1812—3 πλείστοι ἀρχαιοὶ τάφοι μετὰ λαμπρῶν ἀγγείων, ὀφίων καὶ ἐργαλείων, ἅπαν φυλάσσονται ἐν τῷ ἐν Νεαπόλει μουσεῖῳ [Μ.Σ.]

Κένωθος ἡ Κένωπος. Παρχλία πό-
λις τῆς ὀρεινῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ ἀπ' αὐτῆς
κατοικηζομένου ποταμοῦ τοῦ Νείλου, 12
στάδια Δ τῆς Ἀλεξανδρείας κεκμένη, πλη-
σίον που τοῦ σημερινοῦ Ἀβουκί. Κατὰ Πλί-
νιον καὶ ἄλλους ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα
θανόντος Κανόπου, ναυκλήρου τοῦ ἀπο-
πλανηθέντος κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα Μενέλαου.
Ἔγχε δὲ ἡ πόλις περιήρμονα ναῶν τοῦ Σερα-
πίδος καὶ ἱερὰν τοῦ Παρχλίου. Μετὰ τῆς
Ἀλεξανδρείας συνεβλήθη διὰ διώρυγας. Ἐγ-
μήτετο δὲ ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν γράμμιν διὰ
τῶν τῶν κατείκων τρυγὴν (κένωσις τοῦ ὕδατος).

Κανὼν καλεῖται ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ τὸ σύνολον τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀναγνωρισμένων ἱερῶν βιβλίων (Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη), ἅτινα περιέχουσιν τὰς ἀληθεῖς πηγὰς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα τινὰ εἰς τὰς τῆς θρησκείας ἀναφερόμενα βιβλία, ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον κυκλοφοροῦντα ἐναγῶς μετὰ τῶν ἀληθῶς θεοπροβούτων ἱερῶν βιβλίων, τέλος θμῶς ἔρριπτικῶς ἀποκηρυχθέντα ὡς τῆς Ἑκκλησίας καὶ ὡς Ἀπόκριμα γὰρ ἀποκηρυχθέντα. Τίνα τὰ χανονικὰ βιβλία καὶ τὴν καταρτισμὸν τοῦ Κανόνος ἱστορ. κ.ῶς βλ. ἐν λ. Γραφή (ἅγια) καὶ Ἀπόκριμα.

— (Καν. δειχ.). Βλ. Ἐκκλησιαστικ.

— (Ῥωμ. διχ.), Ελ. Ἐμφύλιος.

— (Τεχνολογία). Βλ. Ἀλφάβητον.

Ἡ ἀνωπὸς, βλ. Κἀνωδός.

Ἡ κακότης (πορρωτάτη). Ὁρμητὸν εἰς
τὰ ἀβυρριπώματα τοῦ ἀρχαλλίου ἀνέμει-
ξε· ἰσχυροῦ μικροσπίου ἐλλείχεται συνιστά-
μενος ἐκ πετάλων ἐκπεφυκμένων (χρυσόλευ-
καλλοῦ). Εὐορμητοί, ὀρχοῖν ἔχων ἀνι-
μαλόν, σκληρότατος, ἔχων σκληρότητα 1

καὶ εἰδ. βάρος 2.2, λευκὸς μετ' ἐρυθρᾶς ἢ κιτρίνης ἀποχρώσεως, ἀλαμπής, ἀδιαφανής. Ὑγραίνοντες καθίσταται πλαστικὸς. Διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲν τήκεται. Εὐρηται χειροπληθὴς εἰς φλέβας ἢ παρνεοπαρμένους ἐν Σαξωνίᾳ, Κορνουαλλίᾳ, Βοημία, Κίνα κτλ., ἐν Ἑλλάδι δὲ ἐν Μήλῳ, Εὐβοίᾳ. Καὶ ὁ μὲν καθαρὸς ἀποτελεῖται ἐκ 46.50 μ. ὀξυπυριτίου, 39.56 ὀργίλλου καὶ 13.94 ὕδατος ($\text{H}^1\text{Al}^2\text{Si}^2\text{O}^4$), ἐνίσταται δὲ περιέχει ποσὸν τι ὀξειδίου σιδήρου ἢ ὀξυανθρακικῆς ἀερίστου. Ὁ Κ. παρέχει τὸ κύριον ὕλικόν πρὸς παρασκευὴν τῆς πορσελλάνης, καὶ ἰδίως τῶν πορσερῶν ὑγείων. Εἰς αὐτὸν δὲ καταλέγουσι καὶ τὴν κερμίτιδα γῆν, ἥτις δὲν ἔχει σταθεράν χημικὴν σύνθεσιν, θεωρεῖται δὲ ὡς Κ. μετὰ διαφέρων ποσῶν χαλαζιτικῆς κόνεως καὶ λειψάνων ἀλλῶν ὀρυκτῶν καὶ χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν ὀπτῶν πλινθῶν, ὑποδαγῶν καπνισυρίγγων, κερύμων κλ. Εἶδη τινὰ αὐτῆς δύνανται νὰ ἀνυψώσιν εἰς ἰσχυρότατον πῦρ. [Α.Κ.]

Καούλθαρχς (Νικόλαος βαρὼνους Kaulbars). Ῥώσος στρατηγὸς καὶ διπλωματικὸς πράκτωρ, γενν. ἐν Πετρούπολει τῷ 1842. Εἰσελθὼν εἰς τὸν στρατὸν τῷ 1861 μετετέθη τῷ 1868 εἰς τὸ ἐπιτελεῖον, ἐστάλη 1875—6 εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἐπορεύσατο τὸν ὀργανισμόν τοῦ γερμ. στρατοῦ, εἰς δὲ τὸν ῥωσσο-τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878 ἔλαβε μέρος ὡς διοικητὴς τοῦ ἐπιτελείου τῆς α' μεραρχίας τῆς σιματοπουλακῆς· ὕστερον ἐστάλη ὡς πληρεξούσιος τῆς Ῥωσσίας ἐν τῇ διεθνείᾳ ἐπιτροπῇ πρὸς κανονισμόν τῶν μεταξὺ Μαυροβουνίου καὶ Τουρκίας συνόρων. Μετὰ τινὰς ἄλλας διπλωματικὰς ἀποστολάς ἐνετάλη τῷ 1883 νὰ κανονίσῃ τὴν θέσιν τῶν ἐν τῷ βουλγαρικῷ στρατῷ ἀπομεινάντων ῥώσων ἀξιωματικῶν καὶ εἰτα ἐπέστρεψεν εἰς Βιέννην, ὅπου εἶχε διορισθῇ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς πρεσβείας. Μετὰ δὲ τὸ βουλγαρικὸν πραξικόπημα τοῦ 1886 καὶ τὴν παρτίτησιν τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου πάλιν ἐστάλη εἰς Βουλγαρίαν, ἵνα καταρρίψῃ τὴν ἀντιβασιλείαν καὶ ἐδραιώσῃ ἐν τῇ χώρᾳ τὴν ῥωσικὴν ἐπιρροήν. Ἀλλὰ καὶ τοι ὑπεστηρίχθη ὑπὸ μεγάλων χρηματικῶν μέσων καὶ ἐρριψοκινδύνευσεν ἐπανειλημμένως καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του ἀπειδῶς, ἀπέτυχε καὶ αἱ ὑπ' αὐτοῦ ὑποκινηθεῖσαι ταραχαὶ κατεστάλησαν ταχέως. Ὅθεν ἐπέστρεψεν εἰς Πετρούπολιν, ὑπεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ Τσάρος μετὰ μεγάλων τιμῶν. Τῷ 1889 διορίσθη διοικητὴς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ 5' σώματος τοῦ στρατοῦ ἐν Βαρσοβίᾳ. — Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλῆξανδρος, γενν. 1844, ἐπίσης στρατηγὸς τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ, ἐγένετο γνωστὸς ἐκ τῶν ἐρευνητικῶν του περιηγήσεων ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ (1869—73). Τῷ 1882—3 διετέλεσε ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἐν Βουλγαρίᾳ. [Β.Ε.]

Καούλθαρχ (Wilhelm von Kaulbach).

Περὶφημος γερμανὸς ζωγράφος, γενν. τῷ 1806 ἐν Ἀρλσεν. Ἐπορεύσατο ἐν Δουσελδέρφῃ παρὰ τῷ Κορνελίῳ, ἠκολούθησε δὲ αὐτὸν μεταβαίνοντα εἰς Μόναχον (1826). Τὴν φήμην του ἀφείλει εἰς τὰς Σκηνὰς ἐκ τοῦ φρενοκομείου, ἱερογραφίας ἐπιβαλλούσης πραγματικότητος. Εἰτα ἐξέπληνσε τοιχογραφίας ἐκ τοῦ μύθου τοῦ Ἑρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς, πίνακα παριστάνοντα τὴν μάχην τῶν Οὐννων καὶ ἑτέρον τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἀπὸ τοῦ 1845 διεκόσμησε τὴν κλίσμακα τοῦ ἐν Βερολίνῳ Νέου Μουσείου δι' ἑξ μεγάλων τοιχογραφιῶν, παριστανουσῶν τὴν οἰκοδομήν τοῦ πύργου τοῦ Βαβέλ, τὴν ἀκμὴν τῆς Ἑλλάδος, τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν μάχην τῶν Οὐννων (ἐπαναλήψεις τῶν ἀνω δύο πινάκων), τοὺς σταυροφόρους καὶ τέλος τὴν ἐκκλησιαστικὴν μεταρρυθμίσιν. Πρὸς δὲ ἐξέτελεσε καὶ ἄλλας τοιχογραφίας καὶ πίνακας, κυρίως προσωπογραφίας, ἐσχέδιασε πλείστας εἰκόνας δι' ἔργα τῆς ποιήσεως, ὡς π. χ. τὰς τοῦ Φαύστου καὶ τοῦ Reineke Fuchs τοῦ Γκαίτε, τῆς Ἀγ. Γραφῆς, τοῦ Σαίξπηρου, τῶν ἀπάντων τοῦ Σχίλλερου καὶ Γκαίτε κλ. κλ. Ἐγένετο δὲ ζωγράφος τῆς βαυαρικῆς αὐλῆς καὶ τῷ 1847 διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1874. — Καὶ ὁ υἱὸς του Ἑρμάννος Κ., γενν. τῷ 1846, ζῶν ἐν Μονάχῳ, διεκρίθη ἐν τῇ παραστάσει ἱστορικῶν σκηνῶν καὶ δι' ἔργων τοῦ ῥωπογραφικοῦ εἴδους. Ἐπίσης δὲ διέπρεψεν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Γουλιέλμου Φρειδερίκου (γενν. τῷ 1822) ὡς προσωπογράφος, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φρειδερίκος Δ' Ὑγουστος (γενν. 1850) ὡς προσωπογράφος καὶ ῥωπογράφος, διατελέσας 1886—8 διευθυντὴς τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας. [Μ.Γ.]

Καουνίτς (Wenzel Anton πρίγκιψ Kaunitz καὶ κόμης Rietberg). Αὐστριακὸς διπλωμάτης γενν. τῷ 1711 ἐν Βιέννῃ. Διατελέσας ἐν διαφόροις δημοσίαις θέσεσι (1744 ὑπουργὸς ἐν Βρυξέλλαις, τῷ 1750—52 πρέσβευτὴς ἐν τῇ γαλλικῇ αὐλῇ) διορίσθη τῷ 1753 καγκελλάριος τῆς αὐλῆς καὶ ἐπικρατείας καὶ διήκουνεν ὡς τοιοῦτος ἐπὶ 40 ἐτη τὰ τῆς Αὐστρίας. Πρὸ πάντων μεγάλη ἦτο ἡ δύναμις του ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Μαριίας Θηρεσίας, ἥτις εἶχε πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καὶ ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν πριγκίπων τοῦ κράτους. Οἱ κυριώτεροι σκοποὶ τῆς ἐνεργείας του ἦσαν ἡ ταπεινώσις τῆς Πρωσίας καὶ ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ῥωσίας συμμαχία. Οὕτω κατέρωσεν τῷ 1756 νὰ συμμαχίῃ τὴν κατὰ Φρειδερίκον τοῦ Β' τῆς Πρωσίας συμμαχίαν καὶ ἐπρομήθευσεν τῇ Αὐστρίᾳ μέρος τῆς διανεμημένης Πολωνίας (τὴν Γαλικίαν), προσέθεσεν εἰς τὸ αὐστριακὸν κράτος καὶ τὴν Βουκοβίναν καὶ τὰ διαμέρημα τοῦ Ἰννῡ, καὶ εἰς αὐτὸν ἀφείλεται ὁ γάμος

τῆς Μαρίας Ἀντωνιέττας μετὰ Λουδοβίκου τοῦ 15^{ου} τῆς Γαλλ. Ἀπὸ τοῦ 1794. [B.E.]

Κάουρι. Καλεῖνται οὕτως ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Ἰνδίας καὶ τῆς τροπικῆς Ἀφρικῆς, εἰσίνες μεταχειρίζονται αὐτὰ ὡς νομίσματα, τὰ διστρακα (αἱ κόγχαι) δύο κυρίως εἰδῶν μαλακίων ἐκ τοῦ γένους Κυπραίης (βλ. Κυπραιδαί) συγχῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ ὠκεανῷ. Ἡ ἀξία τοῦ Κ. ὡς νομίσματος ποικίλλει ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως τῆς χώρας ἐν ᾗ κυκλοφορεῖ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐξαγωγῆς του· οὕτως ἐν μὲν ταῖς Βρετ. Ἰνδίαις 25 Κ. ἰσοδυναμοῦσι περίπου πρὸς 1 ἑκατοστὸν τοῦ φράγκου, ἐν δὲ Τιμβουκτού πρὸς 3 ἢ 4 ἑκατοστὰ.

Καοῦς. Ἀρχαία πολίχνη ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θελοπούσης, μετὰ ὀνομαστοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ Καουτίου, ἡρειτωμένη ἐπὶ Παισάνιου. Πιθανῶς ἔκειτο ἐν τῇ ἐπιπέδῳ τῇ μεταξὺ τῶν νῦν χωρίων Βούτσι καὶ Μοναστηράκι τοῦ δήμου Ἐλευσίνος τῆς Γόρτυνος, ἐνθα καὶ ἔχνη ἀρχαίας κατοικίας ὠφθῆσαν καὶ ναεὶ τοῦ ἁγ. Θεράποντος, ἀντικαταστήσαντες πιθανῶς τὴν τοῦ ἱατροῦ Ἀσκληπιοῦ. [Γ.Πδ.]

Καουτσούκ. Βλ. Κόμμι (ἐλαστικὸν) καὶ Ἰστανόδρα.

Καπᾶ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἰθώμης ἀπέχον 1 ὥρ. τοῦ Φαναρίου καὶ περιλαμβάνον 278 κ.

Καπανδρίτι. Χωρ. τῆς Ἀττικῆς τοῦ δήμου Μαραθῶνος, καίμενον μεταξὺ τούτου πρὸς Δ καὶ τῆς Δεκελείας πρὸς Α. Ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ δήμου ἀπέχει ὥρ. 2. Ἐνταῦθα τοποθετοῦσι τὴν ἀρχαίαν Ἀφιδναν, πατρίδα τοῦ ποιητοῦ Τυρταίου καὶ τῶν τυραννοκτόνων Ἀρμεδίου καὶ Ἀριστογείτονος. Κάτ. 390.

Καπανδρίτι. Χωρ. τοῦ δήμου Πρὸννων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 175 κατ. [Μ.Σ.]

Καπκνεύς, υἱὸς Προίτου, ἐγγόνου Λυγέως τοῦ συζύγου τῆς ἐκ τῶν Δαναίδων Ὑπερμνήστρας. Ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐπτά ἐπὶ Θῆβαις, καυχῆσθαι δὲ βεβήλως διὰ θὰ ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν καὶ παρὰ τὴν τῶν θεῶν θέλησιν ἐκρημνίσθη ἀπὸ τῆς κλίμακος δι' ἧς ἐπειράθη νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν τῶν πύργων αὐτῆς ὑπὸ κερανοῦ τοῦ Διὸς καὶ εὔρε τὴν θάνατον. Τὴν σκηνὴν ταύτην πολλὰκις ἐπραγματεύθησαν οἱ ἀρχαῖοι ποιηταί, ἰδίως οἱ τραγικοί, καὶ πολλοὶ αὐτῆς ἐγένοντο παραστάσεις ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ὧν τινες οἰκονομαί.

Καπαρέλι. 1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πλαταίων τῆς Βοιωτίας. Κεῖται 3 ὥρ. ΝΔ τῶν Θηβῶν παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ ποταμοῦ Ὠρεῖας (ποταμίου Λιβαδόστρου) χυνομένου εἰς τὴν λίμνην Λιβαδόστρου. Κάτ. 883.

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Τεγέας καίμενον πρὸς τὸ ΝΔ τοῦ Πιλιῆ εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2, κατὰ τὴν νότιον ἐσχατιάν τῆς πεδιάδος τῆς Τεγέας καὶ τὰς ὑπὸ ὕψους τῶν ὑπερκείμενων ὀρέων. Κάτ. 425. — 3) Χωρ.

τοῦ δήμου Λυρκείας καίμενον μετρηδμενοῦτικῶς τοῦ Κάτω Μπέλεσι εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2, καὶ ἔχον ὑπ' αὐτὸ μικρὰν κισιάδα ἰνουμενῶν διὰ στενῆς διόδου μετὰ τῆς τοῦ Κάτω Μπέλεσι. Κατοικεῖται ὑπὸ 198 κατ.

Κάπαρζά. Κώμη τῆς Ἀνδρου ὁπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Κερθίου, ἀφ' οὗ ἀπέχει πρὸς Δ 45', μετὰ 663 κατ.

Κάπελη. Τὸ ἀρχαῖον ὀροπέδιον τοῦ ὄρους τῆς Φολέης (βλ. λ.)

Κάπελέτου. Χωρ. τοῦ δήμ. Βουπρασιῶν καίμενον πρὸς Ν τῆς Μανωλάδας εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 ἐπὶ κατωφέρειας βουνοῦ, μετὰ 380 κ.

Κάπελλάς (Martianus Capella), Λατίνος συγγραφεὺς γενν. περὶ τὸ 480 μ. Χ. ἐν Μadaura τῆς Νομ. διας. Συνέγραψεν εἰδος ἐγκυκλοπαιδείας τῶν ἐπτα ἐλευθέρων τεχνῶν, συνιστάμενον εἰς 9 βιβλία σατυρῶν ἐν πᾶσιν καὶ ἐμμέτρῳ λόγῳ, ὧν τὰ δύο πρῶτα περιέχουσι τὸ ἀλληγορικὸν διήγημα Νυρτίου Philologiae et Mercurii. Τὸ ὅρος τοῦ ἔργου εἶνε στεμνωδὲς, ἐν τούτοις ἐφημιζέτο κατὰ τὸν μεσαιῶνα μεγάλως ἐκ περιλήψεως τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης καὶ ἦτο ἐν μεγίστῃ γήρει ὡς διδακτικὸν βιβλίον. Ξνδ. ὑπὸ Kyskenhardt (1836). [Μ.Γ.]

Κάπερναούμ. Πόλις ἑλβία τῆς Γαλιλαίας καίμενη ἐπὶ τῆς λίμνης Γεννασαρέτ καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Δαμασκὸν πρὸς τὴν Λεσόγειον ἀγωγῆς ἐμπορικῆς ὁδοῦ. Ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῆς ἐν Γαλιλαίᾳ θράσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἐν αὐτῇ δὲ κατέκειντο οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἀνδρέας Πιθανῶς ἔκειτο ὅπου τὸ σημερινόν Τέλλ Χούμ.

Κάπεσετίσα. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 5 1/2 ὥρ. ἀπὸ Καστορίας, κατοικ. ὑπὸ 45 οἰκογεν. Ὁθωμ. καὶ 25 Χριστ. [Ν.Σ.]

Κάπετάν Γολέττας. Οὕτως ἐπωνυμίαθη κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ὁ ἐν τῇ ἑλλ. ὑπηρεσίᾳ ἀρχιστράτηγος Κ. Τσώρτς (βλ. λ.), διότι ὅταν ἐστράτευσε μετὰ τοῦ συναδέλφου του ἀρχιναύαρχου Κόχραν εἰς Πειραιᾶ κατὰ τοῦ Κισυταχῆ διέμενον μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του ἐντὸς τῆς γολέττας τοῦ Κάπετάν Γιάννη, ἐκείθεν δίδων τὰς διαταγὰς περὶ τῆς ἐν Φαλήρῳ μάχης.

Κάπετάν πασσᾶς. Τίτλος τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργοῦ τῆς Τουρκίας. Ἄλλοτε ἦτο ὁ αὐτὸς καὶ ἀρχιναύαρχος ἐν καιρῷ πολέμου.

Κάπετάνοι ἐκαλοῦντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀρματωλῶν καὶ Κλεφτῶν, κληρονομικὸν ἔχοντες τὸ ἀξίωμα· ὁμοίως ἐν Μάνῃ οἱ ἀρχηγοὶ γένους τινός.

Κάπετέγγειος δυναστεία, Κάπετος. Βλ. Καπετίδαι.

Κάπετίδαι. Οὕτω καλοῦνται τὰ μίλη

τῆς τρίτης δυναστείας τοῦ θρόνου τοῦ φραγκικοῦ κράτους, ἀρξαμένης τῇ 987 μ. Χ. διὰ τοῦ Οὐγού Καπέτου καὶ ἦς νεώτεροι κλάδοι ἀπετέλεσαν τὰς δυναστείας Βαλαιοίας καὶ Βουρβόνων. Τὸ ὄνομα Capet, σύστατον τῇ λατινικῇ Caput (κεφαλὴ), σημαίνει τὴν ἡγεμῖνα. Τὸ δὲ γένος τῶν Κ. ἀνασφαίνεται τὸ πρῶτον κατὰ τὰ μέσα τοῦ Θ' αἰῶνος ἀρχόμενον διὰ Σάξωνος μετανάστου τοῦνομα Witichin· ὁ υἱὸς τοῦτου Ῥοβέρτος ὁ γενναῖος, κόμης τοῦ Τουρ, ἔπαυε τῇ 860 πολέμων κατὰ τῶν Νορμανδίων· τοῦτου δὲ ὁ υἱὸς Ὁδων, κόμης Παρισίων, ἀνγγερεύθη τῇ 888 βασιλεὺς τοῦ φραγκικοῦ κράτους, ἀλλ' οἱ ἀπόγονοί του ἐπὶ ἓνα αἶωνα ἰσχυροὺς ἀντιπάλους εἶχον τοὺς Κορσολιγγεῖους (βλ. λ.). Θανόντος δὲ τοῦ τελευταίου τούτων, Λουδοβίκου τοῦ Ε' τῇ 987, κατέλαβον ἐριστικῶς τὴν θρόνον οἱ Κ. Οὐγών ὁ Καπέτος πρῶτος κατέστησε τοὺς Παρισίους πρωτεύουσιν τοῦ κράτους, παρέλαβε δὲ ἀπὸ τοῦ 988 συνάροντα τὸν υἱόν του Ῥοβέρτον τὸν Κόσμη, ὅστις ἤρξε μόνος μετὰ τὴν θάνατον τοῦ πατρὸς (966). Ὑπῆρξεν αὐτοῦ ἀσθενεὺς χαρακτῆρας ἡγεμῶν, εἰς ἀσκήσεις ἐκκλησιαστικὰς ἀφοσιωμένος. Ἀποθανόντα δ' αὐτὸν τῇ 1031 διαδέχθη ὁ υἱὸς του Ἐρρίκος ὁ Α' (—1060) καὶ τοῦτον ὁ υἱὸς του Φίλιππος ὁ Α', μέχρι τοῦ 1067 ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν Βαλδουίνου τοῦ κόμητος Φλάνδρας διατελέσας, βασιλεὺς μικρᾶς ἰκανότητος καὶ τὴν βίαν ἀκλόκατος, τῇ 1108 ἀποθνήσκων. Τούναντίον ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Λουδοβίκος ὁ Σ' ἐνίσχυσε μεγάλως τὸ κράτος τὸν καὶ ἐν πολλοῖς μετεπρόβηκε. Διάδοχος αὐτοῦ, θανόντος τῇ 1137, ἐγένετο ὁ υἱὸς του Λουδοβίκος ὁ Ζ', ὅστις ἐμπήσας κατὰ τινα ἐπαναστασιν ναὺν πλήρη ἀνθρώπων ἀνέλαβε πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακουργήματος, μετὰ Κορράδου τοῦ Γ' τῆς Γερμανίας, τὴν ἀτυχῆ σταυροφορίαν τοῦ 1147, καθ' ἣν ἐλέλιχρος ὁ σ' ρατὸς του ἐξωλεσθρεύθη, ἀπέθανε δὲ τῇ 1180· ἡ θυγάτηρ του Ἀγνή ἐγένετο σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου σέβας Ἀλεξίου τοῦ Β' καὶ εἶτα τοῦ βασιλοπύραντος αὐτὸν Ἀνδρονίκου τοῦ Α'. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος του Φίλιππος ὁ Β' (—1223), ἐγένετο ὁ σπουδαιότερος ἐκ τῶν Κ. βασιλέων. Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦτου Λουδοβίκος Π' ὁ Λέων ἀνεκτίσθη χώρας πινὰς ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγγλίων κατεχόμενης, ἀπέθανε δὲ τῇ 1226 πελεμῶν κατὰ τῶν Ἀλβιγηνῶν. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος του Λουδοβίκος Θ' ὁ Ἅγιος ἀπέθανε τῇ 1270. Ὁ νεώτερος αὐτοῦ υἱὸς Ῥοβέρτος ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν Βουρβόνων. Διάδοχος δὲ τοῦ πατρὸς ἐγένετο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς Φίλιππος Γ' (1270—85), τοῦτου δὲ ὁ υἱὸς του Φίλιππος Δ' ὁ Καλὸς (—1314). Τὴν δὲ τοῦτου υἱὴν καὶ διάδοχον Λουδοβίκον τὸν Ι' ἀποθάνοντα ταχέως (1316) ἀνευ ἄρρετινῶν τέκνων διαδέχθη ὁ ἀδελφὸς του

Φίλιππος ὁ Ε', ὅστις ἀπέθανε τῇ 1322 κατὰλείπων θυγατέρας μόνον δύο, δι' ὃ καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς του Κάρολος ὁ Ε'. Τοῦτου ἀποθάνοντος ἀνευ ἄρρετινῶν τέκνων τῇ 1328, ἤγειρε μὲν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀξιώσεις καὶ Ἐδουάρδος ὁ Γ' τῆς Ἀγγλίας αὐτὴν ἡ μήτηρ Ἰσαβέλλα ἦτο θυγάτηρ Φιλίππου τοῦ Καλοῦ καὶ δὴ προσέλαβε τὴν τίτλον βασιλείας τῆς Γαλλίας, ἐν μέλλει ἐκ τῶν διαδόχων του Γεώργιος ὁ Γ' ἀπέβαλε (1801), κατέλαβον ἑμῶς αὐτὴν κατὰ τὸν σάλλον νόμον Φίλιππος ὁ τῆς Βαλαιοίας, ἔγγονος Φιλίππου τοῦ Γ' καὶ ἐξάδελφος τῶν τριῶν τελευταίων βασιλέων, καὶ ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς βαλαιοσιανῆς δυναστείας. [Ἐγ.]

Καπέκιον (κυρίως Κορεΐκα) καλεῖται νόμισμα ῥωστικὸν κοπὴν τὸ πρῶτον τῇ 1538 καὶ κατονομαζόμενον ἐκ τῆς λέξεως ἦν ἐκράτει ὁ συνήθως τότε ἐπὶ τῶν νομισμάτων τούτων παριστανόμενος Τσάρος. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἀργυρᾶ, ὕστερον δὲ χάλκινα, νυν δὲ ὀρεχάλκινα, ὑπάρχοντι δὲ κερμάτια 5, 3, 2, 1 καὶ 1/2 Κ. Ἐν ρούβλιον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 100 Κ. [Ἐγ.]

Κάάπισα. Χωρίον τοῦ δήμου Δωτίου τῆς ἐπαρχ. Ἀγυῖας, ἔχον 116 κατ. [Μ.Σ.]

Καπιτώλιον (Capitolium). Ἡ ἀρχαία πόλις τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, περιέχουσα καὶ τὸ ἐθνικὸν τῶν Ῥωμαίων ἱερὸν ἦτοι τὸν ναὸν τῆς προστατίδος τῶν θεῶν τριάδος, Διὸς, Ἥρας καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ ὡς ἐκ τούτων ἀρα τὸ ὁρηκευτικὸν τε καὶ πολιτικὸν κέντρον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἐκείτο ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίνου λόφου, ὕψους 46 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, κατὰ τὴν περιφέρειαν δὲ (1000 μ.) ὄντος τοῦ ἐλαχίστου τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως λόφων. Τὸ ὕψωμα τοῦτο, πάντοθεν ἀποτόμως χαμηλούμενον καὶ διὰ μιᾶς μόνον ὁδοῦ (clivus Capitolinus), προσίτον, ἦτο ἀνεκβαθὴν ὠχυρωμένον. Ὁ ναὸς τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ἔκειτο ἐπὶ τῆς νοτιωτέρης τῶν ἀποτελούσων τὸν λόφον δύο κορυφῶν, τῆς καὶ εἰδικώτερον καλουμένης Κ. Τὴν αἰκοδομήν δ' αὐτοῦ ἤρχισεν ὁ Ταρκύνιος Πρίσκος καὶ συνεπλήρωσε Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος· ἀλλ' ὁ ναὸς ἐπανειλημμένως κατεστράφη ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ ἀνοικοδομήθη τῇ 96 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Κόιντου Κατέλλου, τῇ 70 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Οὐέσπασιανῶ, τῇ 80 ὑπὸ τοῦ Δομιτιανῶ, πάντοτε μὲν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας θέσεώς του, ἀποτελούσης σχεδὸν τετράγωνον μὲ πλευρὰν 53 μ., ἀλλὰ εἰς μεῖζον ὕψος καὶ μεῖζονα πάντοτε πολυτέλειαν. Ὑπῆρξε δὲ ὁ ναὸς μέχρι τοῦ 18' αἰῶνος, ἀνασκαφαὶ δὲ κατὰ τὸ 1871 καὶ 1875 ἀπεκάλυψαν τὰ θεμέλια αὐτοῦ καὶ ἀσημαντὰ τινα ἀρχιτεκτονικὰ τεμάγια. Ἡ περὶ τὴν ναὸν ἑκτασις (area Capitolina) περιελάμβανε πλῆθος μικροτέρων ἱερῶν, μνημείων, ἀναθημάτων, ἐκυκλοῦτο δὲ ὑπὸ τειχεύς. Κατὰ

τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ βράχου ἔκειτο ἡ Τὰρ-
πη (α πέτρα, ἀρ' ἧς ἐκρημνίζοντο οἱ πολι-
τικοὶ κατάδικοι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους ὥρμ.
χρόνους. Ἡ δὲ βορειότερα τοῦ λόφου κο-
ρυφή (49 μ. ὕψους), οὕσα ἀρχαιότερον τὸ
ὄχυρώτατον τῆς πόλεως σημαίνει, ἀπὸ τοῦ 344
π.Χ. ἔφερε ναὸν τῆς Ἥρας. Ἐν τῇ μέσῳ τῶν
δύο κορυφῶν (intermontium) ἔδρυσεν κατὰ
τὴν παράδοσιν ὁ τῆς πόλεως ἱδρυτὴς Ῥωμύ-
λος τὸ πρὸς προσέλευσιν κατοίκων ἀστυλὸν
του. Πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀγρᾶς παρέκειτο τῇ
θέσει ταύτῃ τὸ μέγα κτίριον Tabularium,
περικλείον τὰ ἀρχεῖα τοῦ κράτους, οὗ θεῖο-
λογα ἑρείπια σώζονται. — Κατὰ τοὺς πρώτους
τοῦ Μεσαίωνος χρόνους ἐπὶ τῆς Β κορυφῆς
ἔκειτο ναὸς τῆς Θεοτόκου ἀπὸ δὲ τῆς ἀνι-
στρώσεως τῆς Γερουσίας (1143) ἤρξατο ἐκ νέου
ἡ δόξα τοῦ Κ. ἀναθάλλουσα· ἐπὶ τῶν λει-
ψάνων τοῦ Ταβουλαρίου ἱδρυθὴ μάγαρον τῆς
Γερουσίας· τῇ δὲ 1348 κατεσκευάσθη νέα
ἀνεὸς ἐκ τοῦ Β μέρους. Τὴν σημερινὴν αὐτοῦ
μορφὴν ἔλαβε τὸ Κ. περὶ τὸ 1560 κατὰ σχέ-
διον τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου. Τὸ νῦν Cam-
poglio κατέχει κυρίως τὴν μεταξὺ τῶν
δύο κορυφῶν θέσιν. Διὰ μεγαλοπρεπὸς κλι-
μακὸς (ἀναβάθρας) ἀνέρεται τις ἐκ τοῦ ΠΑ
μέρους εἰς ἐκτεταμένην πλατείαν, ἧς τὸ κέν-
τρον κατέχει ὁ ἐκ χαλκοῦ ἀνδριᾶς τοῦ Μάρ-
κου Δορύλλιου, ἔχων πρὸ ἑαυτοῦ τὸ τῶν Γε-
ρουσιαστῶν μέγαρον, τὸ Μουσεῖον τοῦ Κ.,
πλουσιώτατον εἰς ἀρχαῖα γλυπτικῆς ἔργα,
καὶ ἄλλο μέγαρον ἐν ᾧ πλεῖστα ὅσα φυλάτ-
τονται ἀρχαῖα ἀνάγλυφα, κοσμήματα, ἐπι-
γραφαὶ κλ., ἐπὶ δὲ πινακοθήκην καὶ συλλογὴν
προτομῶν περιφώνων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ
τέχνῃ ἀνδρῶν. [T.P.]

Καπίτων (C. Aetjns Capito). Διάστημα
Ῥωμαῖος νομοδιδάκτορος ἀρχίσας ἐπὶ Αὐγού-
στου, ἱδρυτῆς τῆς σχολῆς τῶν Σαβινιανῶν
(Sabiniani), ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοῦ μαθη-
τοῦ Σαβίνου οὕτω κίνηθις. Ὁ Καπίτων
ἐφημέριζτο ὡς publici privatiue juris peri-
tissimus, ἰδίᾳ δὲ καὶ βαθύς γνώστης τοῦ
ius pontificum, συγγράμματα ὅμως ὀλίγα
σχετικῶς ἐποίησεν. Ὁ Κ. διεκρίθη ἐπίσης ὡς
πολιτικός, γενόμενος τῇ 759 ἀ. κ. ὑπάτος,
ψευδόμενος δὲ διὰ τὴν ἀνάξιον πρὸς τὴν ἐπι-
σημονικὴν αὐτοῦ ἀξίαν χαρακτηρᾷ του. Εἰς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καταλέγονται πολλοὶ
διάσημοι ἐπίσης νομικοί, οἵτι οἱ Σαβίνος,
Κάσιος, Σάβιος Ἰουλιανός, Γάιος, Περ-
πώνιος κ. ἄλ. [Πρ.]

Καπλάνης (Ζώης). Τὸ διαπρεπέστατον
τῶν μελῶν τῆς μεγάλης τῆς ἔθνους εὐεργετη-
σάτης οἰκογενείας τῶν Καπλάνων. Ἐγεννήθη
ἐν Φραμμένῳ τῆς Ἠπείρου ἐκ γονέων ἀφο-
τέρων Ἠπειρωτῶν τῇ 1736, μικρὸς δὲ ἀπώ-
λεσε τοὺς γονεῖς του, οὐδεμίαν αὐτῷ κατα-
λιπὼντας περιουσίαν. Ὑπάλληλος καὶ ὀργᾶς
τοῦ ἐμπορίου Χατζῆ Νίκου, ἐγένετο βραδύτε-

ρον συνεταῖρος αὐτοῦ, ὡς τοιοῦτος δ' εἰργά-
σθη ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐπὶ ἑτη τινὰ (ἀπὸ τοῦ
1771) ἐν Μόσχᾳ. Ἐν ᾧ ὁ Χατζῆ Νίκος ἤρρευνεν
ἐν Βουκουρεστίῳ, διαλυθείσης δὲ τῆς ἐταιρείας
ὁ Κ. ἐμεινε μόνος ἐμπορευόμενος ἐν Μόσχᾳ
καὶ κατ' ὀλίγον ἀπέκτησε μέγαν πλοῦτον,
ἐν διεχειρίσει θονώφελέστατα. Ἐν Ἰωαννί-
νοις ἔδρυσεν ἀνιωτέραν Σχολήν, ἣν ἐπιοικίσει
πλουσίως διὰ βιβλιοθήκης καὶ ὀργανοθήκης
καὶ ἧς τὴν διατήρησιν ἐξασφάλισε διὰ καπα-
λαίου 100 000 ρουβλίων. Ἀποθνήσκων δὲ
(τῇ 1806) μεγάλη ποσὶ διέθεκε ὑπὲρ τῶν
δημοσίων καταστημάτων τῶν Ἰωαννίνων, τῶν
ἐν Ἀθῶνι καὶ Πάτρῳ Ἑλληνικῶν σχολῶν
ὡς καὶ πρὸς πολλοὺς ἄλλους κοινωνοφελῆς
σκοποὺς.

Καπλάνι. Χωρ. τοῦ θήμου Κολλωνί-
δων τῆς Πυλίας ἔχον 214 κατ. [M.S.]

Κάπνιος (Bot.) ἡ Κάπνιος ἢ Κά-
πνιτης ἢ Καπνογόργιον. Ἀρχαῖαι
ὀνομασίαι κατὰ τὴν Διοσκορίδην γίνονται φυ-
τῶν, τῶν καὶ σήμερον Κ. α. π. ν. ἢ Κ. α. π. ν. ὀ-
χορτον καλούμενων. Ἀνήκουσιν εἰς τὸ
κατὰ τὴν Λινναίου γένος Fumaria, τὸ καὶ
πρότερον τῆς μικρᾶς οἰκίας. τῶν Κ. α. π. ν. οἰ-
δίων (Fumariaceae) συγγενῶν τῶν Μοκω-
νοιδίων. Ἐχουσι κάλυκα ἐκπύτουσαν διεί-
κταλον, πέταλα τέσσαρα, ὧν ἐν ᾗ δύο κεντρο-
φόρα, στήμονας εἰς δύο δέματα συνηγμένους
ὧν ἕκαστος φέρει ἐν τῇ μέσῳ τέλειον ἀνδρῆρα
ἐκατέρωθεν δ' ἀνὰ ἐν ἡμιμέριον τοιοῦτον.
Εἶδη ὑπὲρ τὰ 100 ἐν τῇ εὐκρατῇ ζῶν. Πλήν
τοῦ γένους Κ. περιλαμβάνει τὰ γένη Κορυ-
δαλὶς (Corydalis L.) καὶ Δίκεντρον (Dicen-
tra L.). Τοῦ Κ. τὰ εἶδη εἰσὶν ἀπίετα,
πολυκρίθμα ἐν Ἑλλάδι. φυόμενα ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ ἐν ἀρούραις. Ὁ γυλὸς αὐτῶν ὀρεῖ ὡς
ἀπὸ καπνοῦ (ἐξ οὗ τ' ὄνομα), εἶνε δὲ πικρὸς
καὶ δρῦς καὶ τὴν σήμερον ἐξ-εῖ ἐν χρήσει ὡς
εὐστόμαχος καὶ αἵματος καθαρτικὸς (herbā
Fumariae officinalis). [Θ.Χ.]

Κάπνιος. Περὶ τοῦ τῶν ἀρχαίων Κ. βλ.
Κάπνιος, περὶ δὲ τοῦ κοιντοῦ σημερινοῦ Κ. βλ.
Νικοτιανή, ὅπου γίνεται καὶ λόγος περὶ τῆς
καλλιεργείας, ἱστορίας κλ. αὐτοῦ.

Κάπνιο φῶρος. Βλ. Φῶρος.

Κάπνιο χορτον. Βλ. Κάπνιος.

Καποδίστρια (Capo d'Istria). Πρω-
τεύουσα τοῦ ὁμωνύμου διαμερίσματος τῆς
Ἰστρίας (ἐν Αὐστρίᾳ), κειμένη ἐπὶ νησιδίου
βραχίονος ἐν ὁρμῇ τοῦ κόλπου τῆς Τριεστίνης
καὶ συνδεμένη μετὰ τῆς ἡπείρου δ' ἐπιχώ-
ματος. ἔχει 8191 κατ. (1890), εἰσὶν ἐν αὐτῇ
λουναὶ εἰς ναυπηγίαν, ναυτιλίαν, ἀλιεῖαν,
ἐμπόριον θαλασσίου ἀλατος, αἵνου καὶ ἐλαίου,
ὡς καὶ τινὰ βιομηχανίαν δέρματος καὶ σά-
πωνος. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα ἀπάσης τῆς
Ἰστρίας (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς) καὶ
ἐγχεματίσεν ἀνεξάρτητον πολιτείαν. Ὡστε-

ρον ἔμως περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἑντίας, μετὰ ταύτης δὲ τῷ 1797 εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἡ πόλις ἔχει τινὰ θείονλογα μνημεία τῆς προγενεστέρας ἀκμῆς τῆς, κυρίως τὴν μητρόπολιν, τὸ δημαρχεῖον καὶ ἄλλα μέγαρα. Βλ. καὶ Καποδίστριας (Ἰωάννης). [Μ.Σ.]

Καποδίστριας (κόμες). 1) Ἀντώνιος, πατὴρ τοῦ Ἰωάννου Κ. (βλ. κατωτ.) Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος· διακρίνεται οὗτος μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν τῆς πατρίδος τοῦ Κερκύρας καὶ προέστατο συνήθως τῶν κοινῶν· ἐκτενέστερον βλ. Καποδίστρ. Ἰωάν. — 2) Ἀνδρεάσιος, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω (1778—1857)· διέπρεπεν ὡς πολιτικὸς καὶ στρατιωτικὸς τοποτηρητὴς ἐν τῇ χερσὶ Ἑλλάδι, καθ' ὃν χρόνον ἐνυθέρινα τοῦς Ἑλληνας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης· εἰς τὴν εὐστοχίαν αὐτοῦ διεύθυνται δεξιότητες κατὰ μέγα μέρος ἡ ἀποπεμπὴ τῶν Τούρκων φρουρῶν ἐκ Ναυπάκτου, Ἀντιρρίου, Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικῶν. Μετὰ τὴν θεολογίαν τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος (27 Σεπτεμβρ. 1831) συγκροτήθηκε νέας προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐξελέγη πρόεδρος αὐτῆς. Ὁ Δὺν. παντὶ σθῆναι προσπαθῆσε νὰ καταστήλῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπιλοῦσθαι νέαν ἀναρχίαν, ἀλλ' ἀπολαμῶν ὡς ἐκ τῶν ἀντιδράσεων παρητήθη μετὰ ἐξακμήναι τοῦ ὕψους αὐτοῦ θειώματος καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κέρκυραν (1832). — 3) Βασίλειος ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω (21.9. 1842)· διετέλεσε μέλος τοῦ «Πανελληνίου» αὐτὸν ἰδίᾳ ἀπασχόλησεν ὁ δικαστ. ὀργανισμὸς καὶ ὁ καθαρτισμὸς τοῦ Μουσείου. — 4) Νικόλαος ἐκ τῶν προγόνων τοῦ Ἰωάννου Κ. Οὗτος μετὰ τοῦ συγγενοῦ αὐτοῦ Φραγκίσκου κόμητος Κ. ἀνεδείχθη ἐπὶ ἀνδρείᾳ κατὰ τῶν πολιορκημάτων τῷ 1710 τὴν Κέρκυραν Τούρκων. — 5) Γεώργιος, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπιφανοῦς Κερκυραϊκοῦ οἴκου τῶν Κ. Ὁ Γεώργιος, μετ' οὗ συνέκροξε καὶ ὁ Σταῦρος Καποδίστριας, στρατολογήσας ἰδίᾳ δαπάνῃ ἐπλήτεις ἐκ Χειμάρρας ἐστράτευσεν εἰς Ἀδελφονα καὶ συνέδραμε τὸν Ἑνετὸν στρατηγὸν Κερνάρον ὃν εἶχον προσβάλει οἱ Τούρκοι (1690). — 6) Νικόλαος, πρέσβος τοῦ κυβερνήτου Ἰωάννου Κ. Μεταξὺ τῶν 1678 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξηγόρευσε παρὰ τῶν Τούρκων πληθὺν Ἑλλήνων αἰχμαλώτων. [Ο.Π.]

Καποδίστριας (κόμες) Ἰωάννης. Ὁ τῆς Κερκύρας εὐγενὲς οἶκος τὴν καταγωγὴν ἔχει ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐν Ἀλματιᾷ Ἰουστινουπόλεως (Justinopoli) ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' ὁμελιωθεῖσης εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Ἰουστινοῦ τοῦ Α'. Ἡ πόλις αὕτη μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας μετωνομάσθη «Καποδίστρια». Ἐν αὐτῇ ἐπὶ ζήλον κατεῖχε θῆσιν ἡ οἰκογένεια Κ. καὶ ἐτιμῆτο ὡς ἐκ τῶν μεγάλων ὑπηρεσιῶν τῆς, τοῦθ' ὅπερ βεβαιεῖται ἐκ μνημείων ἐγερθέντων εἰς τιμὴν αὐτῆς, τὸν δὲ τίτλον τοῦ

«κόμετος» ἔλαβε παρὰ τοῦ δευτέρου τῆς Σαβοΐας. Ἐγκατέστη δὲ ἡ οἰκογένεια ἐν Κερκύρᾳ ἀπὸ τοῦ 14' αἰῶνος καὶ ἐνταῦθα ἀνεδείχθη ἐπίσης, καθὰ βεβαιεῖται τὰ Κερκυραϊκά χρονικά· μέλη αὐτῆς εἰς ὑπέρτατα ὑψωθέντα θειώματα πολυτίμους παρέσχον εἰς τοὺς συμπολίτας τῶν ὑπηρεσίας. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου Ἀντώνιος Κ. διακρίνεται μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν τῆς πατρίδος τοῦ καὶ προέστατο συνήθως τῶν δημοσίων πραγμάτων· ἦν δὲ μέλος τῆς κατὰ τὸ 1799 ἀποσταλείσης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς κυρίσεως τοῦ πρώτου Ἰονίου συντάγματος, ὅτε καὶ διωρίσθη αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κυριθέντος ἐλευθεροῦ πολιτεύματος παρὰ τῆς Πύλης καὶ τοῦ ἀνακτοβουλίου τῆς Πετρούπολεως (ἔρα Ἰόνιοι νῆσοι). Ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης οἰκογενείας ἐβλάστησεν ἐνδοξος γένος ὁ περὶ οὗ πρόκειται Ἰωάννης τρίτος τοῦ Ἀντωνίου υἱός.

Ὁ Ἰωάννης ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ ἐν ἔτει 1776, σπουδάζας δ' ἐν ταῖς ἐκπαιδευτικαῖς τῆς νήσου συντελήσας κατόπιν τὰς γνώσεις τοῦ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ· μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐτιμήθη διὰ τοῦ θειώματος γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας καὶ μεγάλας παρέσχεν ὑπηρεσίας εἰς τὴν Κράτος τῶν Ἰονίων νήτων· σταλὲς ὑπὸ τῆς Γερουσίας (Κυβερνήσεως) ὡς ἐπίτροπος αὐτῆς εἰς Κεφαλληνίαν καθ' ὃν χρόνον ἡ νῆσος αὕτη ἐσπαράσσεται ὑπὸ ἐνδύλων φατριῶν καὶ ἡπείθει εἰς τὰς διαταγὰς τῆς ἐξουσίας, κατώρθωσε ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν καὶ νὰ καταστήσῃ σεβαστὴς τὰς διαταγὰς τῆς Γερουσίας. Βραδύτερον ἀπεστάλη εἰς τὰς νήσους αἰτίνας ὑπὸ κενδοδόξων φατριαστικῶν ἀγόμεναι ἀνοίσταντο εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συντάγματος (ἔρα Ἰόνιοι νῆσοι)· κατόπιν ἐστάλη πρὸς σιτηρίαν τῆς κινδυνεύουσας Λευκάδος ὅτε ὁ Ἀλῆ· πασῶς τῶν Ἰωαννίνων ἐπολιόρκει αὐτήν· ἀκὼν συμμετέσχε τῆς συντάξεως τοῦ συντάγματος τοῦ 1803 ὅπως περιστείλῃ τὰς θειώσεις τῶν ἐλιγγομένων. Ὅτε δὲ ἡ αὐτοκρατορικὴ μὲν Γαλλία δυνάμει τῆς ἐν Τίλιστι συνθήκῃ (τῆς 7 Ἰουλίου 1807), ἐγένετο κυρία τῶν Ἰονίων νήσων, ὧν πάσα ἀνεξαρτησία εἶχεν ἐξαφανισθῇ, ὁ Κ. μὲν ἔχων νὰ πράξῃ ἐν τῇ τότε ἡγαγέσθῃ ν' ἀποδεχθῇ τὴν διὰ τοῦ Ῥώσου καγκελλάρου Ῥωμαντζῶφ γενομένην πρὸς αὐτὸν πρόκλησιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλέξανδρου τοῦ Α', νὰ μεταβῇ εἰς Πετροῦπολιν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν. Ἀπελθὼν ἐκ Κερκύρας ἀφίκατο εἰς Πετροῦπολιν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἐτους 1809, ἐν δὲ τῇ Ῥωσικῇ ὑπηρεσίᾳ ἰδίᾳ προώριστο ν' ἀναπτύξῃ ἑλὴν τὴν δύναμιν τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Α' διώρισεν αὐτὸν παρὰ τῇ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρ. πρεσβείᾳ, ἐκ δὲ τῶν σεβαρωπάτων ἐκθέσεων τῆς πρεσβείας, ἔργων τοῦ Κ., ἐτι μαλ-

λον ἐκτιμήσας αὐτὸν διώρισεν ὑπερὸν παρὰ τῇ ἐν Δακίᾳ ῥωσικῇ στρατοπέδῳ μετὰ διπλωματικῶν καθηκόντων καὶ (1813) πρῶτον γὰρ εἰς τὸ αξίωμα «ἐνεργοῦ συμβούλου τῆς αυτοκρατορίας». Βραδύτερον ἀπεστάλη δὲ Κ. εἰς Ἑλβετίαν ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός, ὅπως κατορθώσῃ τὴν συμφωνίαν τῶν καντωνίων ὑπὲρ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμάχων, οὐ μόνον δὲ κατορθώσῃ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κατέστη τοσοῦτον δημοτικὸς ἐν τῇ γῶρᾳ ὥστε καὶ παρεωρήθησαν ὑπὸ τινῶν ἐλβετικῶν καντωνίων αὐτῷ τὰ τοῦ ἀστέυ δικαίωματα. Παρευρέθη δὲ καὶ εἰς τὰς μάχας τοῦ Λύξεν, τῆς Δρέσδης, τοῦ Κούλμ, τῆς Λειψίας καὶ εἰς τὴν πολιτορκίαν τοῦ Thorn. Ἐν Troja παρεκάλεσε τὸν αὐτοκράτορα ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἰονίων νήσων, ὅτε κατὰ τὸ ἐν Παρισίῳ Συνέδριον (1814) ῥῆσαντο αἱ περὶ Ἑπτανήσου συζητήσεις τῶν ὑψηλῶν Συνέδρων, καὶ τέλος οἱ Βρετανοὶ πληρεξούσιοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ ν' ἀποδεχθῶσι ἐπὶ τῆς Ἑπτανήσου ἀντὶ τῆς αἰτηθείσης κτ' ἵσως μόνον τὴν ψιλὴν προστασίαν, ὅθεν ἐκρηγύθη ἡ Ἑπτανήσος ἀνεξάρτητος ὑπὸ τὴν ἐπωνομίαν «Ἡνωμένα κράτη τῶν Ἰονίων νήσων». Κατὰ τὴν χρόνον τοῦ ἐν Βιέννῃ Συνεδρίου τοῦ 1815, οὗτος ἦν μέλος δὲ Κ., κατέρθωτο ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ὑπαρξίν μυστικῆς συνθήκης τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Γαλλίας ἐπὶ ζημίᾳ τῆς Ῥωσσίας, καὶ ἀνεκρίνωσε τὴν τοδερὰν ἀποκάλυψιν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, τοῦτο δὲ πιθανῶς ἐπέσπευσε τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς ὑπουργοῦ τῶν Ῥωστικῶν τῆς αυτοκρατορίας κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1816· τὸ 1818 ἀντιπροσώπευσε τὴν αυτοκρατορίαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Ἀκυσίρηνον ἐν ᾧ πολυτίμους παρίσταν ὑπηρεσίας τῇ Γαλλίᾳ, ἐφ' ᾗ καὶ μεγάλως ἐτιμήθη ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΗ'. Ὅτε βραδύτερον (1821) Ἀλέξανδρος δ' Ὑψηλάντου ὕψωσεν ἐν Δακίᾳ τὴν σημαίαν τῆς Ἑλλ. ἀνεξαρτησίας αὐτεγνομώνως, ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία, ἀντιφάκτος Μίττερνιχ, προεβάρχυντος, ἀπέδιδε τὴν ἐπαναστατικὴν πρωτοβουλίαν τῷ Κ., ὅστις ἐτέρωθεν ἤλεγχε τὴν Αὐστρίαν ὡς ἐνθάρρυνοντας τὰς ἐν Γερμανίᾳ ἐξεγέρσεις. Ἀλλ' ὡς γνωστὸν, δὲ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος καὶ δὲ ὑπουργὸς αὐτοῦ ἀποδοκίμασαν τὸ τοῦ Ὑψηλάντου ἐγγείρημα. Ὅτε δ' ἐπὶ ἦλθεν ἡ δικαιοπὴ τῶν διπλωρ. σχέσεων Τσερκίας καὶ Ῥωσίας, δὲ Κ. πρότεινε τῷ αὐτοκράτῳ καὶ τὴν ὑπὸ ῥωσικοῦ στρατοῦ καταλήφειν σημείων τιμῶν ἐν Δακίᾳ, ἀρνηθέντος δ' ἐκείνου κατέβησε τὸ χαρτοφυλάκιον οὗτος, καθόσον μάλιστα ἐφρόνει ὅτι ἀποσυρόμενος τῶν πραγμάτων θὰ κολίστα τὴν θέσιν τοῦ μεγαθύμου ἡγεμόνος ἐλχερεστέραν ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων θέσει αὐτοῦ. Ἀπελθὼν ἐκ Ῥωσίας διετρίβει ἐν Ἑλβετίᾳ ἐνθα πλείστον εὖχευε τιμῶν ἡ Ἑλλ.

βετία καὶ ἡ ἐλευθέρα πόλις τῆς Κρακοβίας ἀνεκήρυξαν αὐτὸν πολίτην των, αἱ ἀκαδημαῖαι ἐπίτιμον πρόεδρον αὐτῶν, πάντες δὲ οἱ ἡγεμόνες τῆς Ἑυρώπης ἡμιλλῶντο ἐν τεκμηρίοις ὑψηλῆς ἐκτιμήσεως, πάντες ἀπενειμάν αὐτῷ Μεγαλτατάτους, δὲ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας δὶα καὶ δὲ τῆς Ῥωσίας αὐτοκράτωρ τρεῖς. Τοιαύτην κατεῖχεν θέσιν ἐν Ἑυρώπῃ δὲ ἀνὴρ ὅστις προώριστο νὰ κυβερνήσῃ τὴν ἀναγεννημένην Ἑλλάδα.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Κ. ὡς Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο ἀπροσδοκίως. Ἡ ἀναρχία ἐλυμαίνετο τὴν χώραν, τὸ ἔθνος εἶχεν ἀποκάμει δοκιμάζον τοὺς ἐπιφανεστέρους τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ Ἀρχῇ. ὅθεν τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως τῆς Τροιζήνης συναθροίσαντο παρ' αὐτὴν διὰ τοῦ 5' ψήφισματος τῆς 3' Ἀπριλίου 1827 ἀνεκήρυξαν τὸν Κ. Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἑπταετίαν· δὲ Γ. Καραϊσκάκης καὶ Ε. Θ. Κολοκοτρώνης εἶχον θῶσι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τὴν ὠθητὴν, ἡ πρωτοβουλία ἕως οὗ φελλετο εἰς τὸν Π. Μαυρομυλάκη, ὅστις εἶχε πέμψει πρὸς 2 ἑτῶν ἐπιστολὴν προτρέπων καὶ παρακαλῶν τὸν Κ. ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπερτάτην Ἀρχὴν πρὸς σωτηρίαν τοῦ τόπου. Κατόπιν διαπραγμῶν τιμῶν, πανταχῆθεν παρακαλοῦμενος καὶ ἐν Παρισίῳ καὶ Λονδίνῳ λαβὼν ἐνθάρρυντικὰς διαβεβαιώσεις, ὡς ἐπίστευσεν ὡς εὐλογικεῖς, ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ εἰς Ἑλλάδα, ἀφίκετο δὲ εἰς Ναυπλιον τὴν 6' Ἰανουαρίου 1828 καὶ τὴν 11' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς Αἴγινα, ἐν ᾗ ἤρπεν ἡ Κυβερνήτης.

Καὶ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὡς Κυβερνήτου δὲ Κ. πολλὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐπαρξέ. Κατὰ τὴν χρόνον τοῦ ἐν Βιέννῃ Συνεδρίου (1815) προκαλίσεν ἔρχον τῶν ἡγεμόνων καὶ ὑψηλῶν συνέδρων ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων, τὰ δὲ χρημάτα ἀπεσταλῆσαν πρὸς τοὺς ἐγέρους τῆς ἐν Ἀθῆναις σχολῆς· μέγα δὲ μέρος αὐτῶν ἐχρησίμευσαν εἰς οὕτως καὶ ἀναπτύξιν τῆς «Βερενίκης τῶν φιλομουσίων», ἥτις ἀρῶρα εἰς πολιτικὸν σκοπὸν ἐν Πετρούπολει, ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος, κητέρισε πολυτίμην συλλογὴν βιβλίων τῆς Βιβλικῆς, ἣν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἰόνιον ἀκαδημίαν· συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς ἀποστολῆς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος χρημάτων ἕξιν τῶν σχολείων τῆς Μάνης· ἐν Ἑλβετίᾳ (βιωτικῶν περιποιεῖται τοῦ) Ἑλλήνας, συνιστᾷ τὴν ἐλβετοὶν πρὸς σωτηρίαν τῆς κοινῆς πατρίδας, διετρίβει Ἑλληνοπαίδας ὑποτρόφους ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Χίου καὶ τὸν Ἰωνήν Μυρομυλάκη ἐν Παρισίῳ σπουδάζοντα· προῖδη εἰς χρηματικὸν ἔρπον πρὸς συντήρησιν των ἐν τῇ ξενιτῇ σπουδάζοντων Ἑλληνοπαίδων. τὰ δὲ χρημάτα παρεδόθησαν εἰς τὸν ἐν Γενεύῃ Haussmann, ὅστις ἐσχολάστει ταμεῖον προτοκορρόν κληθὼν «Ταμεῖον τῶν ὁραυτῶν», ἀπέστειλε δὲ βιβλία καὶ ζωολογικὰς πίνakas εἰς τὰς Ἑλληνικὰς σχολὰς τῆς Τεργεστής, Βενετίας

καὶ Ἀγκῶνος. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐγκατεστήσαν ἐν τῷ ἐν Μονάχῳ ἐκπαιδευτήριον τοῦ Déjardin Ἑλληνοπαίδας συντηρομένου ὑπὸ τοῦ «Ταμείου τῶν ὁρφανῶν», ἀπέστειλαν εἰς Ἀγκῶνος τὸ παπικὸν πλοῖον «Vittoria» εἰς Ἑλλάδα μετὰ φορτίου ἀραβοσίτου καὶ διπυρίτου, παρήγγειλαν εἰς Ἀγγλίαν φορτίον γεωμητῶν, μαθῶν δ' ὅτι τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον εὐρίσκατο ὅλως κενὸν εἶχε προβῆ εἰς συλλογὴν χρημάτων, ὧν τὸ ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 300 χιλ. φράγκων, ἀπέστειλε δ' ἐκ Μερίτης καὶ ἐν φορτίον τρεφῶν ἐπίσης δ' εἶχεν ἐκλιπαρήσει καὶ ἄλλα χρήματα πρὸς ἐξαγοράν τῶν αἰχμαλώτων τοῦ Μεσολογγίου.

Κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ὁ Κ. εὗρεν αὐτὴν ἐν ἐρημίᾳ καὶ ἀναρχίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πολιτεῖμα τῆς Τροικῆς δὲν ἤδυνάτο νὰ διατηρηθῇ, ὡς ἀσυνεβέβηστον πρὸς τὴν συνθήκην τῶν συμμάχων δυνάμειον τῆς 6 Ἰουλίου 1827, προέβη εἰς τὴν σύστασιν προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐκλήθη «Πανελληνίον», καὶ προσεκάλεσε τὴν λαὸν τῆς Ἑλλάδος ὅπως ἐκλέξῃ πληρεξουσίου πρὸς σχηματισμὸν νέας Συνελεύσεως, ὑπέβαλε δ' ἰδίον σχέδιον διοικήσεως τῆς Πολιτείας ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων κεκυρωμένων ὀρχῶν βασιζόμενον, καὶ μὴ οἶγον τὰς δημογεροντίας, ὅπερ ἐνέκρινεν τὸ «Πανελλήνιον» ἐπιμελῶς ἀπέφυγε τὴν γραφειοκρατίαν ἀρξῆς δὲ πάντας τοὺς ὀργανικοὺς νόμους ἐν ἰσχύϊ, ὡς καὶ τὸ Βυζαντινὸν δίκαιον, καὶ τὰ αἰκονομικὰ πράγματα ἐσεβάσθη τὰς κεκυρωμένας ἀρχὰς ἐν τῇ συστάσει τῶν τακτικῶν δικαστηρίων εἰς τὰς νήσους Ὑδραν, Σπέτσας καὶ Παρὰ ἀρξῆς τὰ ἐκλογικὰ αὐτῶν ὡς εἶχον, καὶ ταῦτα μέχρις οὗ συνέλθῃ ἡ νέα Συνέλευσις καὶ ἀποφανθῇ περὶ πάντων. Ἐνῆργησε τὴν καταστολὴν τῆς ἀναρχίας, τὴν ἐξόντωσιν τῆς πειρατείας, τὴν ἀπελευθερώσιν πληθὺς Ἑλλήνων αἰχμαλώτων, καὶ τὴν ὀργάνωσιν διαφόρων σωμάτων τακτικοῦ στρατοῦ συνέστησε τὸ Κεντρικὸν σχολεῖον τῆς Αἰγίνης, τὸ ὀρφανοτροφεῖον ἐν ᾧ εὗρεν περιθάλψιν καὶ ἀνατροφὴν 500 Ἑλληνοπαίδας, σχολεῖα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, βιβλιοθήκην, ὀρχαιολογικὸν καὶ ὀρυκτολογικὸν μουσεῖον, τὴν σχολὴν τῶν Ὑδελπίδων θερμῶς συνέστησεν εἰς τὴν ἐν Ἀργεὶ Συνέλευσιν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς διδασκαλίας, τὴν σύστασιν τοπικῶν σχολείων, τὴν σύστασιν ἀνωτέρου ἐκπαιδευτηρίου πρὸς μόρφωσιν τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων (διάγγελμα τῆς 30 Ἰουλίου 1829) ἔδρευεν ἐν Πάρῳ τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν προντιστήριον», ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας ἐκπαιδευτήριον πρὸς μόρφωσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων, τὴν ἐν Τίρυνθι γεωργικὴν σχολὴν, ἰδίᾳ χειρὶ φυτεύσας εἰς τὴν εἰσοδὸν ῥοδόδαφνας συνέστησεν ἐν Αἰγίνῃ ἑλληνικὸν καὶ γαλλικὸν τυπογραφεῖον, ἅμα δὲ καὶ λιθογραφεῖον ἔλαβε πρόνοιαν πρὸς διάσωσιν τῶν ἐν Ἀθήναις λειψάνων τῆς ἀρχαίας τέ-

χνης, ἐξέδοτο νόμον περὶ διαθηκῶν καὶ νόμον περὶ συμβολαιογράφων ἐνῆργησε δὲ εἰδικῶν ἀνδρῶν τὴν σύνταξιν πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικονομίας κατὰ τὴν σύστασιν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων συνέστησε καὶ ἐμποροδικεῖον ἐν Σύρῳ τὸ ὁποῖον ὅμως ἀπέτυχεν ὡς ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τῆς Ἀντιπολιτεύσεως συνέστησεν «Εἰδικὸν δικαστήριον» πρὸς ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τῆς Πολιτείας ἐγκλημάτων καὶ τῶν ἀμαρτημάτων τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἐθεμελίωσε τὸ Ἀκρωτικόν, τὸ Ἑλεγκτικὸν Συνέδριον καὶ τὸ Κυβερνητικὸν Ἑλληνικὸν Ταχυδρομεῖον. Ἰδρύσε ναυπηγεῖα ἐν Πάρῳ καὶ Ναυπλίῳ γοργήσας εἰς τοὺς νησιώτας καὶ 50 χιλ. ταλλήρων πρὸς ἀπόκτησιν νέων πλοίων συνέστησεν ἐν Σύρῳ τὴν πρώτην Ἑλληνικὴν Ἀσφαλιστικὴν Ἑταιρίαν, ἐν Αἰγίνῃ δὲ τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, πρῶτος καταβαλὼν κεφάλαιον 25 χιλ. ταλλήρων. Ἐμερίμνησε νὰ μισθοδοτηθῇ ὁ πένοντος κλήρος καὶ συνέστησε τὴν ὑπεράστην Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν ἐκ τριῶν ἱεραρχῶν ἐφρόντισε περὶ τῶν ἐν ἀποστρατεία τεθέντων, ὡς ἐκ τῶν νέων ὀργανισμῶν, ἀξιοματικῶν τῆς ἑπτάς καὶ τῆς θαλάσσης ἐνῆργησε τὴν διανομὴν γαιῶν πρὸς τοὺς πρόσφυγας Κρήτας ἤτήσατο παρὰ τῆς Γερουσίας νόμον περὶ διανομῆς τῶν ἐθνικῶν γαιῶν εἰς τὸν ἀκτήμονα λαόν, ἀλλ' ἡ αἰτήσις τοῦ ἀπέτυχεν ἐπεσκεύασε καταρρέοντα φρουρία καὶ ἀνέθεσε εἰς τὴν συνταγματάρχην τοῦ μηχανικοῦ Schaumburg τὴν ἀντικοδόμησιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς ἕτερον τὸ σχέδιον τῆς πέλειος Πατρῶν μετεκαλέσατο τὸν Ἰρλανδοὺν Στίβενσον ὅπως εἰσαγάγῃ ἐν Ἑλλάδι τὴν γεωμηλοφυτεῖαν ἔδρευεν ἐν Λέρνῃ προνομήσειον πρὸς κατασκευὴν τῆς πηκτικῆς ὡς καλλίστης τροφῆς ἐμερίμνησε περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων καθὼς καὶ περὶ κτηματολογίου ἐνῆργησε τὴν κατασκευὴν τῆς ἀπὸ Μεθώνης μέχρι Πύλου μεγάλης ὁδοῦ καὶ δημοδορυτείας ἐπὶ τῆς λεωφόρου τοῦ Πέρου καὶ τῶν περὶ ἐθνικῶν γαιῶν ἐπρομηθεύθη καστανίας ἐκ Κρήτης, καὶ μυρτιάς ἐκ Πελοποννήσου διὰ τὴν Αἰγίνα, ἐπρομηθεύθη ἀρότρα ἐκ Πελίου, κατώρθωσε δὲ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Αἰγυπτίον καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ γενναίων ὀπλαρχηγῶν ὅτι μάλιστα ὁ ἱρχιστράτηγος Τῶρτς εἶχε πειραθῇ, ὅθλα δὲ τῇ ἀποπομπῇ τῶν τουρκικῶν φρουρῶν ἐξ Ἀντιρρίου, Ναυπάκτου, Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικοῦ. Ταῦτα καὶ ἄλλα συνετελέσθησαν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τοῦ Κυβ. ἐν διαστήματι 44 ὡς ἔγγιστα μηνῶν, παλαιόντος ἅμα πρὸς τὴν διπλωματίαν καὶ κατὰ τῶν ἀνταρτίων. Παρεῖχεν δ' ἀνὰ ἅμα ἑαυτὸν παράδειγμα ἀκραφῆς λιτότητος ἐν τῷ βίῳ, παράδειγμα αὐταρκείας ἀποποιήσας τὴν ἐκ Πετροῦπόλεως προστασιν χρεῖσιν αὐτῷ σύνταξιν καὶ τὴν ἐπιχρησθῆσαν τῶν 180 χιλ. φινικίων ἣν ἐψηφίσαν οἱ πληρεξούσιοι τοῦ Ἐθνους (ἐγγράφον τοῦ

Κυβ. τῆς 4 Αὐγούστου 1827) καὶ παράδειγμα αὐταπαρνήσεως πρὸς εὐδωσίαν τῶν κοινῶν, υποθηκεύσας τὰ ἐν Κερκύρα κτήματα τοῦ πρὸς προμήθειαν ἐκ Μελιτῆς δύο φορτίων τροφῶν συνίστα ἐπιμάνους τὴν φειδωλίαν ἐν ταῖς δημοσίαις δαπάναις, ἐνῷ ἡ διάδοχος Ἀντιβασιλεία διὰ τῆς χλιδῆς καὶ σπατάλης κατέλειπεν ἔλλειμμα 17 ἑκατομμυρίων. Ἡ Συνέλευσις τοῦ Ἀργεῖος ἀπάσας τὰς πράξεις τοῦ Κυβ. ἐπιδοκιμάσασα διεστράνωσε πρὸς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς τῆς 12 Ἰουλίου 1827· ἡ τύχη ὅμως τῶν μεγάλων ἀναμικρωτῶν ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε ὑπῆρξε πολυστονος καὶ κακοτέρων τὸ τοῦ Κυβ. ἰδίᾳ δόγμα «ἀπόλυτος πρὸ τοῦ νόμου ἰσότης τῶν Ἑλλήνων» ὑπελήφθη ἀτόπως ὑπὸ τινῶν ἐκ τῶν ἰσχυρῶν τῆς χώρας ὡς νεκρικός κώδων τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν θανάτου, ὅθεν καὶ ἐσχηματίσθη σθεναρὰ Ἀντιπολιτευσις ἥτις ἐπικραταιώθη ὑπὸ τῶν ἐξέχοντων κατέληξεν εἰς ἀνταρσίας καὶ εἰς τὸν ὄλεθρον τοῦ ἀναμικρωτοῦ.

Ἡ Ἀντιπολιτεὺς ἀπληρῆστο ἐκ διαφορῶν στοιχείων, ἥτοι ὑπὸ τῆς διπλωματίας, τῶν ἐν Ἑλλάδι ξένων, ἐκ τινῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς προσελθόντων ὁμογενῶν καὶ ὑπὸ τινῶν ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ἐγχωρίων. Ἀπὸ τοῦ 1824 ἰδίᾳ, ἐνῷ ἡ τάλαινα Ἑλλὰς ἐσφάδαζεν ἐν τῇ αἵματι, αἱ ἀνάμεικτοι ἤρριζον ἐν αὐτῇ περὶ ἐπιρροῆς, ἡ δ' ἐπὶ τὴν Ἀρχὴν τῆς χώρας ἀνάρρησις ἐνὸς πρώην ὑπουργοῦ τῆς Ρωσσίας ἐκρίθη ὑπὸ τῆς διπλωματίας ὡς διατάραξις τῆς ἐν ἐπιρροῇ ἰσορροπίας, ἣν ἐπέθετο παντὶ μίᾳ νᾶ ἀρχῇ ἡ Ἀγγλία εἶχε καὶ διατετέτους λόγους δυσμενείας κατὰ τοῦ διπλωμάτου Καποδιστρίου, ἀπορρέοντες ἐκ τῶν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Ἀυστρῶν Συνεδρίων· ἐτέρωθεν δ' ἀρχιστρατήγους Τσώρθε ἐγράψεν εἰς Ἀγγλίαν ὅτι ὁ Κυβ. ἐξεδιέχετο τοὺς Ῥωστανήσιους κατὰ τῶν Ἀγγλῶν. Ἡ Γαλλία, καὶ περ ἔχουσα πρὸς τὸν ἄνδρα εὐγνωμοσύνης λόγους, δὲν ἠνείχετο ὅμως καὶ αὐτὴ τὴν διατάραξιν τῆς ἐν ἐπιρροῇ ἰσορροπίας, πρὸς δὲ οἱ Γάλλοι εἶδον μετὰ δυσανεκτικῆς τὸν Κυβ. προτινόντα διὰ τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος τῆς σαρὰς πρίγκηπος ἐξ ὧν οὐδεὶς ἦν Γάλλος, ἐνῷ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ 1824 εἶχον ὑποδείξει ὡς ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος Γάλλον πρίγκηπα ὑπὲρ τοῦ ὁποίου καὶ θερμῶς εἶχον ἐργασθῇ ἐν Ἑλλάδι· πρόσθετος λόγος τῆς Ἀγγλο-γαλλικῆς δυσμενείας ἦν καὶ τὸ ὅτι ὁ Κυβ. δὲν ἀπεκρυψε τὴν ἀγανάκτησιν του ἐπὶ τῇ πρωτοκόλλῳ τοῦ Ἰουλίου καὶ τὸ ὅτι βραδύτερον ἐπιμάνους ἤξιον τὴν Κρήτην καὶ Μάκρον. Πλείστοι ἐπίσης τῶν ἐν Ἑλλάδι ξένων προσετέθησαν εἰς τὴν Ἀντιπολιτευσιν δι' ἄλλους τε ἰδιαιτέρας λόγους καὶ δυσηρηστημένους διότι ὁ Κ. εἶχεν ἐκδόσθαι ἐγκύκλιον μὴ ἐπιτρέπουσαν τὴν εἰς Ἑλλάδα διαμονὴν τῶν ξένων ἀν- οὔτοι δὲν ἔπαρσαν τακτικὰ διαβατήρια καὶ συ-

στατικὰς ἐπιστολάς. Ἐκ δὲ τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς προσελθόντων ὁμογενῶν τινὲς ἐπίσης στηρίζοντο ἐπὶ τῆς εὐρυτέρας πνευματικῆς αὐτῶν μαρτυρίας ἡξίου διακρίσεις ἐν ἀξιόματιν, ὅς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἱκανοποιήσῃ ὁ Κυβ., ὅθεν καὶ οἱ τειροῦτοι ἐτάχθησαν ἐν τῇ Ἀντιπολιτευσί καὶ πρόβλοι ἐγένοντο αὐτῆς. Αἱ δὲ αἰτιάσεις τῆς Ἀντιπολιτευσεως κατὰ τοῦ Κυβ. ἦσαν αἱ ἐξῆς.

α') Ὅτι ὁ Κυβ. ἦν ἀφωσιωμένος τῇ Ρωσσίᾳ καὶ τυφλὸν ὄρανον αὐτῆς. Πρὸς τοῦτο ἡ Συμπολιτεὺς ἀνομολογοῦσα τὴν πρὸς μὲνην τὴν Ρωσσίαν ἐμπιστοσύνην τοῦ Κ. προσέθετεν ὅτι τοιοῦτον ἦτο τὸ φρόνημα πάντων πλεθρῶν τῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καθόσον ὑπὸ μάνης τῆς Ρωσσίας προσεδόκωντο ἔργα καὶ ὁ κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος, ἐξ οὗ θὰ ἐπηγάγεν ἡ Ἑλληνικὴ ἀνεξαρτησία. β') Ὅτι ὁ Κυβ. ἄμα ἀπρίκτερος κατέλυσε τὸ Πολίτευμα τῆς ἐν Τροιζίνι Γ' Ἑθνικῆς Συνελεύσεως καὶ αὐθαίρετως ἐσχημάτισε νέαν Κυβέρνησιν (τὸ «Πανελλήνιον») ἐξ ὀργάνων του ὁπιοι κυβερνᾶ αὐταρχικῶς. Ἀλλ' οἱ ἀντίθετοι ἤξιον ὅτι ἀδυνάτων ἦτο νὰ διατηρηθῇ Πολίτευμα δουριδαστον πρὸς τὴν ἐν Λονδίῳ Συνθήκην τῶν ἀνάμεικτων τῆς 6 Ἰουλίου 1827, αἵτινες ὡς ἐκ τοῦ χυθίντος ἐν Ναυκρίνῳ αἵματος ἐκτίσαντο δικαιώματα ἀναμειξέως εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ συνθήκη ἐπεβάλλετο βίᾳ, ἡξίου δὲ ἄμεσον ἀνακωχὴν καὶ Ἑλλάδα φόρου ὑποτελεῖν· τὸ δὲ πολίτευμα τῆς Τροιζίνος ἤξιον ἀνεξαρτητοῦ Ἑλλάδα καὶ εὐρέα ὠρεῖται τὰ βίᾳ αὐτῆς διὰ τοῦ Α' άρθρου τοῦ Β' κεφαλαίου διὰ δὲ τοῦ άρθρου 150 ἀπῆται ἔρκον παρὰ τοῦ Κυβ. διατηρητέως τῆς ἀνεξαρτησίας, ἔρκον δὲ οὐδεὶς «ὑποκῆς» Ἀρχῶν ἠδυνάτο νὰ δοῖται. Τὴν διαληθεύσαν δὲ συνθήκην εἶχεν ἀποδεχθῇ ἡ Ἑλλὰς καὶ δὴ ὡς σωτηρίαν (ἐγγράφα ἐπισήμα τῆς 9 καὶ 21 Αὐγούστου 1827). Ἡ νέα κυβέρνησις, τὸ «Πανελλήνιον», προσέθετεν ἡ Συμπολιτεὺς, δὲν συνέστη ἐξ ὀργάνων τοῦ Κυβ., ταύναντιον αὐτοῦς ἡτήτατο δι' ἐγγράφου τοῦ 10 Ἰανουαρίου τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν παρὰ τῆς Βουλῆς, καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ τριμελής «Ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ» κατέθεσαν αὐτοβημίως τὴν ἐξουσίαν δυνάμει τοῦ Β' άρθρου τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Κυβ. (3 Ἀπριλ. 1827), τὸ ὁποῖον ὥριζεν ὅτι ἄμα τῇ ἀρίστῃ τοῦ Κυβ. παύει ἡ ἐξουσία τῆς «Ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς», ἥτις καὶ παρητήθη διὰ προκηρύξεως τῆς πρὸς τὸν λαὸν τῆς 12 Ἰανουαρίου 1828. γ') Ὅτι ἀνεβλήθησαν ἐπὶ ἐν ἑτοῖς αἱ ἐκλογαὶ πρὸς συγκρότησιν τῆς νέας Συνελεύσεως, ἵνα κυβερνᾶται ὁ τόπος διὰ τοῦ αὐθαίρετου ἡ Συμπολιτεὺς ὅμως ἤξιον ὅτι ἀνεβλήθησαν αἱ ἐκλογαὶ τῇ αἰτήσει τοῦ «Πανελληνίου», ἵνα καὶ τὸ ἐνοκλήμαντος τότε λαοῦ, ἔνεκα τῶν ἐν Πόρῳ διαπραγματεύσεων τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ Κυβ. μετὰ τῶν

αντιπρόσθετων τῶν Δυνάμεων πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς Συνθήκης τῆς 6 Ἰουλίου· ὅτι ὠφείλουσαν αὐτοὶ νὰ συντάξωσι καὶ ἀποστείλωσι τὰς ἐκθέσεις των καὶ ἔδει νὰ φθάσῃ ἡ ἐγκρίσις των ἐν Λονδίνῳ, ἥς ἀνεῖ ἡ νέα Συνέλευσις θὰ ἐστερεῖτο βάσει διὰ τὰς ἐργασίας της· ὅτι δὲν ὑπῆρχε νόμος περὶ ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων· καὶ ὅτι ὁ τόπος δὲν ἐκυβερνᾶτο διὰ τοῦ αὐθαίρετου διότι ἐτηρήθησαν πᾶσαι αἱ πολιτευματικαὶ βῆσεις τῆς ἐν Τροιζήνι Συνελεύσεως καὶ πάντες οἱ ὀργανικοὶ νόμοι. δ') "Ὅτι ὁ Κυβ. ἐπόμενος ταῖς ἐν Ῥωσσίᾳ πολιτικαῖς ἔξελξιν ἤτο αὐταρχικὸς καὶ ἀπολυτοφρων· οἱ ἀντίθετοι καὶ ἐν τούτῳ ἤξιον τὰ ἐναντία καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἔφερον τὸν πρὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς «Ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς» λόγον τοῦ Ἀρχонтаς, ἐπὶ δὲ τοὺς ὁρισμοὺς ἐκείνων τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἀργεὶ Συνελεύσεως δι' ὧν αἱ προνομίαι τοῦ Κυβ. ἀπεκόπτοντο καὶ δι' ὧν ἡ συστηθείσα Γερουσία εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως τῶν πράξεων τοῦ Ἀρχонтаς, προσθέτοντας ὅτι αἱ ἀποκοπὰι τῶν δικαιομάτων του ἐγένοντο τῇ θελήσει καὶ πρωτοβουλίᾳ αὐτοῦ, ἀφοῦ κατὰ τὴν Ἀντιπολίτευσιν, ἡ Συνέλευσις ἐκείνη ἤτο πειθίμιον αὐτοῦ ὄργανον. ε') "Ὅτι ὁ Κυβ. παρεστεινάκει τὸ ἔδαφος ὅπως στήρῃ ἴδιον ὄργανον καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν παρίστανεν εἰς τὸν ἐκλεγέντα βασιλεῖα πρίγκηπα Λεοπόλδον μεγάλως ἐν Ἑλλάδι δυσχερείας, συνεβόλευε δ' αὖτα αὐτῷ τὴν ἀλλαγὴν δόγματος καὶ ταῦτα πάντα ὅπως ἀναγκάσθῃ τὸν πρίγκηπα εἰς παραίτησιν. Ἡ Συμπολιτευσις ἀπήντησεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος δημοσιευθεῖσα ἀλληλογραφία ἀναφέρει πάντα ταῦτα· ὅτι ὁ Κυβ. μίαν καὶ μόνον δυσχερείαν εἶχε προβάλλει, ἥτις δὲ αὐτῇ ἡ δυσκολία τῆς ἐκ τῆς χέρστου Ἑλλάδος ἀποπομπῆς τῶν Τουρκικῶν φρουρῶν, δυσχερεία ἣν εἶχε γνωστοποιήσῃ τῷ πρίγκηπὶ καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος Τζώρτζ, ὅτις ἦν ἀμελικτός τοῦ Κυβ. ἐχθρὸς· ὅτι τούναντιον δ' Ἀρχὼν ἐνεθάρρυνε τὸν Λεοπόλδον ὅπως κατέλθῃ ἐπὶ τάχῃον εἰς Ἑλλάδα, ἐπιτείλει αὐτῷ καὶ τὰ ἑξῆς: «ἡ παρουσία τῆς Γερμ. Ὑψηλ. ἐν τῷ τόπῳ θὰ ἐξομαλύνῃ δυσχερείας δι' ἃς ἡ πρωτοβουρὴ κυβερνητικὴ εἶνε ἀδύνατος»· ὅτι τὰ περὶ δόγματος εἶνε μῦθος σκόπιμος, περὶ τούτου δ' οὐδὲ λέγει ἀναφέρειται ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ἀλληλογραφίᾳ τοῦ Λεοπόλδου. "Ὅτι δ' ὁ Κυβ. εἶπερ τις καὶ ἄλλος ἐπεθύμει τὴν ταχέαν ἔλευσιν ἡγεμόνος, ἀπόδειξις ἔστω, ὅτι ἐπὶ τῷ φόδῳ μὴ καὶ ὁ πρίγκηψ Λεοπόλδος παραιτηθῇ ἔσπευσε νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὰς Δυνάμεις καὶ πρὸς ἐτέρους πρίγκηπας. ς') "Ὅτι ὁ Κυβ. ἀνέμειξεν εἰς τὰ πράγματα τοῦ τύπου οὐ μόνον τοὺς δύο ἀδελφούς αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ πλῆθύν Ἑπτανησίων εἰς οὓς ἔδωκε θέσεις. Ταῦτα ἀπέκρουσαν οἱ ἀντιδοξούντες ἰσχυρίζομενοι ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Ἀδγουστίνος καὶ Βιάρος ἐκλήθησαν ἐγγράφως παρὰ τῆς Ἑθνικῆς Κυ-

βερνήσεως, πρὸ τῆς καθόδου εἰς Ἑλλάδα τοῦ Κυβ. ὅπως διὰ τῶν γνώσεών των γίνωσκον ὠφελίμοι τῇ Πατρίδι, καὶ ἀνέφερον τὰ ὠφέλιμα αὐτῶν ἔργα· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν «πληθύν των Ἑπτανησίων» ἡξίουσι οἱ ἀντιθετοὶ ὅτι μόλις ἐπὶ τὰ Ἑπτανήσια εἶχον καταλάβει ἀνωτέρας θέσεις, ἐκλήθησαν δ' οὗτοι καθὼς καὶ ἄλλοι μὴ Ἑπτανήσιοι ἐπιστάταις τῆς ἀνάγκης εἰδικῶν ἀνδρῶν· ὅτι οἱ ἄλλοι Ἑπτανήσιοι, περὶ τοὺς 40, οἵτινες κατέλαβον μικρὰς τινας θέσεις εἶχον συμμετάσχει τοῦ ἱεροῦ ἀγώνος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1821, εἶχον ἀπολέσει τὰς παρουσίας των συνεπείᾳ θημάτων τῆς Ἀγγλικῆς ἐξουσίας, πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν ἔφερον καὶ πληγὰς, τὰς μικρὰς δὲ θέσεις των ἔλαβον διαταγῇ τῆς ἐν Ἀργεὶ Συνελεύσεως εἰς ἣν ἀνηνέχθησαν δι' ἀναφορὰς αὐτῶν τῆς 27 Ἰουλίου 1829, καὶ ὅτι περὶ τῶν Ἑπτανησίων ἐκείνων εἶχε προνοήσει ἡ ἐν Τροιζήνι Συνέλευσις (ὅη πράξις τῆς ΔΕ' Συνεδριάσεως) ὅτε ὁ Κ. δὲν ἦτο Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. ζ') "Ὅτι ὁ Κυβ. δὲν εἶχε περιποιηθῇ τὰς ἐγκρίτους οἰκογενείας ἐκείνας αἰτίως τοσαύτας θυσίας γενναίως προσήνεγκον εἰς τὸν αἱματόδαπτον βωμὸν τῆς Πατρίδος, ἀλλὰ τουναντίον περιεφρόνε αὐτάς. Ἡ Συμπολιτευσις ἡξίου ὅτι ὡς «περιεφρόνησις» ὑπελήφθη ἀτόπως ἡ τοῦ Κυβ. ἀρχή, «ἐπὶ λυτοῦ πρὸ τοῦ νόμου ἰσότητος τῶν Ἑλλήνων», ὅτι ὁ Ἀρχὼν περιεποιήθη τὰς οἰκογενείας ἐκείνας καὶ πλέον ἀφ' ὅσον αἱ δυνάμεις τοῦ Ἑθνικοῦ ἐπέτρεπον τότε, ἀνέφερον δ' ἐπὶ παραδείγματι ὅτι ἐκ τῆς τοῦ Δημοσίου ταμείου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ τοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν Μ. 60 χιλ. ρρ., εἰς ἕτερον Μ. παρεχώρησε τὸ μέγα παρὰ τὸ Ναύπλιον κτήμα «Γλυχία», εἰς τὸν Σ. ἔκτασιν γαιῶν 500 στρεμ., ἐν Πελοποννήτῳ ἀντικρὺ τῆς Ὑδρας, εἰς τὸν Κ. ἔκτασιν 700 στρεμ. ἀντικρὺ τῶν Σπετσῶν· ἐπίσης γαίαι καὶ οἰκίαι παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς Ρ., Β., Σ., Δ., Γ. καὶ Β.· ἀλλοῖς παρεχωρήθη σύνταξις ἐκ 30 ταλλήρων κατὰ μῆνα (Σεπτέμβρ. 1827)· βραχύτερον (Φεβρ. 1830) παρεχωρήθη γενναία σύνταξις εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, οἵτινες ὡς ἐκ τῶν νέων ὁργανισμῶν εἶχον τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν· πρὸς δὲ εἶχον διορισθῇ γερουσιασταὶ οἱ Μ., Κ., Γ., καὶ Μ., ἀλλ' οὗτοι δὲν ἀπεδέχθησαν τὸ ἀξιῶμα· ἀναφορὰς δὲ πρωταγωνιστῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἀργεὺς ἐξαίτουμένων νὰ ὁρισθῇ μόνιμος πόρος εἰς τὰς οἰκογενείας των ὁ Κυβ. διὰ διαγγέλματος ἐκθύμως ὑπέστηξεν, καθὼς καὶ τὴν ἀναφορὰν τῶν τριῶν ναυτικῶν νήτων διὰ διαγγέλει. τῆς 23 Ἰουλίου 1829. η') "Ὅτι ὁ Κυβ. δὲν ἐστερεῖ νὰ συγκαλέσῃ μετὰ τὴν ἐν Ἀργεὶ Δ' Συνέλευσιν νέαν ὅπως φησὶ σύνταγμα, ποθὼν τὴν παράτασιν τῆς αὐταρχικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Ἀλλ' οἱ ἀντίθετοι ἡξίου ὅτι δὲν ἐπατρέπετο τῷ Κυβ. νὰ διαθέσῃ τὰ τῆς χώρας εἰς τὰς

παραινόντας τῆς ἀφίξεως τοῦ ἡγεμόνος, ὅτι ὁ Λεοπόλδος δι' ἐπιστολῆς του παρεκάλεσε τὸν Κυβ. νὰ ἐξακολουθήσῃ κυβερνῶν ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα καθόδου του· καὶ ὅτι μετὰ τὴν παραιτήσιν τοῦ Λεοπόλδου αἱ σύμμαχοι αὐτῶν τῇ ὑποδείξει τοῦ Κυβ. ἀμέσως ἀπετάθησαν εἰς πρίγκηπα ἄλλον, ἐπισπεύδουσαι τὴν εἰς Ἑλλάδα καθοδὸν του.

Πάσας τὰς κατὰ τοῦ Κυβ. αἰτιάσεις ταύτας τῆς ἐγγυρίου Ἀντιπολιτεύσεως ἐχρησιμοποίησαν καὶ ἐξεμεταλλεύθησαν ὁ ξένος τύπος καὶ βραδύτερον οἱ ξένοι συγγραφεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἕως διαφόροι ῥηδόνησαν ν' ἀνομιολογήσωσιν ὅτι «ὁ κόμης Καποδίστριας οὐδέποτε ᾔθελεν τὸ κακὸν τῆς πατρίδος του ἐν ἐπιγνώσει». Ἡ Ἀντιπολιτεὺς εὐτυχὲς ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίαις Ἐπαναστατικοῦ συνδέσμου, κατὰ τινα Αὐστριακὴν ἐνθεσιν κατ' Ἰούλιον τοῦ 1831, ἰδία ὅμως παρὰ τῶν ἀντιπρὸς των Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη ἐνθάρρυνσις ἐξώθησε τὴν Ἀντιπολιτεὺς εἰς τὴν ἀνταρσίαν.

Τῆς ἀνταρσίας ἡ σημαία ὑψώθη εἰς Ἀμφίον (Μάνης) ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Μαυρομυχάλη καὶ τῶν ὁμοφρονούντων· ἐστάλησαν κατὰ τῆς ἐξεγέρσεως ἔθνικα τινα πλοία, ταῦτα δὲ παρεκκολούθησαν ἀγγλογαλλικά πλοία διατηρῶν ἔχοντα νὰ προστατεύσωσι τοὺς ἀντάρτας (Tülersch) ἐν τῇ χερσὶν δ' Ἑλλάδι ἔλαβε τὰ πλοία ὁ Καρατάσος, πρὸς δὲ ὁ Θ. Γρίβας καὶ οἱ ἐν Δαμαλά ἀτακτοί. Ἀλλ' αἱ ἀνταρσίαι ἀπέτυχον· ὁ λαὸς οὐ μόνον δὲν ὑποβόησεν αὐτάς ἀλλὰ καὶ προσεφέρετο κατ' αὐτῶν, οἱ δὲ ἀντάρται ἐγκατέλειψαν τοὺς ὅρχειν αὐτῶν. Ἀπεφασίσθη τότε ἵνα ἡ ῥῥα καταστῇ τὸ ὁρμητήριον πάσης κατὰ τῆς Ἑθνικῆς κυβερνήσεως ἐπιβόσεως ἐν τῇ νήτῳ δὲ ταύτῃ ἐδημοσιεύετο ὑπὸ τοῦ Πολυζωίδου ὁ «Ἀπόλλων», ὅστις εἶπεν ὀλοισθῆναι καὶ εἰς χυδαίας κατὰ τοῦ Κυβ. ὕβρεις· τότε ὁ Μιαούλης παρασυρθεὶς πρὸς τὴν εἰς τὸ ἐγγεῖρμα νὰ καταλάβῃ ἐξαπλῆς τὸν ναυσταθμὸν καὶ τὰ ἐκεῖ προσωρισμένα Ἑθνικὰ πλοία, ὁ Κυβ. καλέσας τότε τοὺς ναυάρχους τῶν συμμάχων Δυνάμεων παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς τάχιστα νὰ μεταβῶσιν εἰς Πόρον καὶ παραλάβωσι τὰ Ἑθνικὰ πλοία, τούτῳ δὲ δυνάμει τῶν δαηγιῶν τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἐπ. τροπῆς αἰτινες διέτασσον «ὑποστήριξιν τῆς Ἑθν. κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι καθεστώτων». Ἀλλ' οἱ ναῦαρχοι, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ὁρμήθησαν πᾶσαν ἐνεργητικὴν συνδρομήν, τοῦ ὅπου προδήλως ἐμφαίνει ὅτι ἐκτὸς τῶν δημοσίων δαηγιῶν ὑπῆρχον καὶ ἰδιαιτέραι μυστικαὶ ἐγγαίαι τῶν οἰκείων κυβερνήσεων· ὁ ῥῥος ὅμως ναύαρχος Ῥίκμωρ συμμορφώθη πρὸς τὰς κοινὰς δαηγίας μετέβη μετὰ δύο πλοίων εἰς Πόρον καὶ τότε ἐπυρπολήθησαν τὰ Ἑθνικὰ πλοία ὑπὸ Ἑλληνικῆς χειρὸς· ἡ ἀποτυχία

τῆς τελευταίας ἐπαναστατικῆς ἀποπειρᾶς ταύτης ἤγαγεν εἰς τὴν συνομοσίαν. Ἡ δολοφονία τοῦ Κυβ. ἀπεφασίσθη, ὑπὸ συνομοσιῶν βεβαιουσῶν ὅτι τοῦτο προέκυψεν ἐκ τῆς ἀνακρίσεως καὶ τῆς διαδικασίας, ἀλλ' ὅτι ἡ ὑπὸ τὸν Αὐγυστίνον ἐκδοχὸς Κυβέρνησις καλὸν ἔκρινε νὰ καλύψῃ τὰ περαιτέρω. Ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομυχάλης καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Γεώργιος Μαυρομυχάλης, μέλη οἰκογενείας δοξασθείσης ὡς ἐκ τῶν γενναίων ὑπὲρ τῆς Ἑθνικῆς παλληγγεσίας θυσιῶν τῆς περιέμενον τὸ θῦμα εἰς τὸν προνάρθηκα τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Σπυριδῶνος, τὴν 27 Σεπτεμβρ. 1831 καὶ ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὦραν 6 π. μ. Ὁ Κυβ. μετέβη κατὰ τὸ σῶνθηες νὰ ἐκκλησιασθῇ, ὅτε δὲ εἰσῆγγετο οἱ συνωμῶται πυρβολοῦν κατ' αὐτὸν καὶ ὁ Γεώργιος εἴτα σὺν μάχαιραν βυθίζει αὐτὸν εἰς τὴν γαστέρα τοῦ θύματος· ὁ δὲ ἀποστάσιος παρακολουθῶν τὸν Κυβ. ἀπώμαχος καὶ μονόχειρ Γεώργ. Κοκόνης, Κρής τὴν πατρίδα, σπεύσας ἀποθέτει ἐπὶ τοῦ ἑσθλῶς τὸν κλονιζόμενον κώρην του, ὅρμῃ ὁμοίως κατὰ τῶν ἐνόχων καὶ πληγώνει θανάσιμος διὰ πραιρας τὸν Κωνσταντῖνον· εὐτοὺς πῖπτει, ἐγείρεται, ἀλλ' ὁ λαὸς τὸν διαμελίζει καὶ ῥίπτει τὸν νεκρὸν αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ δὲ Γεώργιος κατωρθώσας νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν καὶ νὰ εὕρῃ ασύλον, πιστεύσας ὅτι εὕρισκετο ἐν ἀσφαλείᾳ ἀσπάζεται τὸ φονικὸν ὄπλον του καὶ παραδίδει αὐτὸ εἰς τὸν παρόντα Γάλλον συνταγματάρχην Ρέλου· ὁ λαὸς πολιορκεῖ τὴν πρεσβείαν, ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ θύματος Αὐγυστίνος ἀπαύει ὅπως ἀναγκασθῇ τὸν λαὸν καὶ πρὸς τὴν ἀναρχίαν· τότε ὁ ἐκ Πορτογαλίας γενναῖος συνταγματάρχης Ἀλμείδας μετὰ στρατὸν κατωρθῶσι νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν· ἀλλ' ὁ λαὸς ἐβόα κατὰ τῶν ἐνόχων, ἐζήτην δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τοῦ πρίγκηπος Καρατάζα οὕτως ἡ κατὰ τοῦ Κυβ. ἔχθρα ἦν γνωστὴ· ὁ Ἀλμείδας ἔλαβε δραστήρια μέτρα ὅπως μὴ διαφύγῃσιν οἱ ἐνόχοι, τὰ μέτρα ὅμως ταῦτα λίαν παρῴξυναν τοὺς ἀντιπρὸς τῶν Δώκινς καὶ Ῥουάν, προσωπικῶς δ' ἐλίγξαντες οὗτοι τὸν Ἀλμείδα ἠπειλοῦσαν ὅτι θὰ διακόψωσι τὰς διπλωματικὰς σχέσεις καὶ θὰ ἐπιβῶσιν εἰς τὰ πλοία των· ὁ Ἀλμείδας ἀπήγγελλεν πρὸς αὐτοὺς «ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, κύριοι, καλὸν ταξίδι, ἐγὼ δὲ εἰς τὰ χρέη μου» καὶ ἐστρέφη τὰ νῦτα. Οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐδιδάσκον τότε ὅτι Ἀγγλικὴ λίμνος ὑπῆρχεν εἰς τὴν προκυμαίαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅπως παραλάβῃ τοὺς ἐνόχους. Τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης ὁ λαὸς τῆς Ναυπλίας καὶ τῶν περὶ περιζώσας τὴν πρεσβείαν διὰ βοῆς ἤξεν τὴν παράδοσιν τοῦ Γεωργίου, ὁ δὲ Ἀλμείδας ἐδήλωνε εἰς τὸν Ῥουάν ὅτι δὲν ἔχει ἀρκούσαν δύναμιν ὅπως ἀναγκασθῇ τὸν λαόν. Οὕτω παρεδόθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Ῥουάν ὁ Γεώργιος· ὁ

Ἀλμείδας τοποθετήσας αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ σώματος στρατοῦ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ φρούριον. Ὁ Γεώργιος καὶ οἱ τοῦτου συνένεργοι ἀνέκοντες εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ ἐδικάσθησαν ὑπὸ στρατοδικαίου· ὁ Γάλλος στρατηγὸς Ζεράρ ἐκήρυττε τὸ στρατοδικεῖον ὡς ἀναρμόδιον ἀλλὰ μάτην· ὁ Γεώργιος καταδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τῶν πατροκτόνων, ἀλλ' ὁ Δούγουτινός, προϊστάμενος τότε τῆς νέας Κυβερνήσεως, ἔδωκεν αὐτῷ χάριν ὡς πρὸς τὴν ἐκτομὴν τοῦ κονδύλου, καὶ ὁ ἐνοχὸς ἐτοφείσθη. Ὁ νεκρὸς τοῦ Κυβ. βασιλευσίου ἐτοποθετήθη ἐν τῇ ναφί τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἐνθα ὡς εἰς προσκύνημα προσήρχετο ὁ λαὸς τῆς Ναυπλίας, μετὰ ἑξὲς δὲ μῆνας μετακομίσθη ὑπὸ τοῦ παραιτηθέντος Δούγουτινίου εἰς Κέρκυραν καὶ ἐτάφη ἀνυπομνήτης τινος, κατὰ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν θέλησιν τοῦ Ἀγγέλου Ἀρμυστοῦ, ἐν τῇ μονῇ τῆς Πλατυτέρας, ὁ δὲ τάφος αὐτοῦ φέρει τὴν ἀπλὴν ἐπιγραφὴν·

«Ἰωάννης Καποδίστριας Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος». [Ο.Π.]

Καπόξι (Moritz Kaposi). Διακεκριμένος ἰατρός, καὶ εἰδικῶς δερματολόγος, γενν. 1837 ἐν Κάποσβαρ τῆς Οὐγγαρίας, σπουδάζας ἐν Βιέννῃ. Διετέθη ἐνταῦθα τὸν Πehr ἐν τῇ διευθύνσει τῆς δερματολογικῆς κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Συνετέλεσε δὲ μεγάλως εἰς τὴν πρόδον τοῦ κλάδου τούτου τῆς ἱατρικῆς καὶ πλείστας πραγματείας ἔγραψεν, ὡς καὶ συγγράμματα. [Ἑγ.]

Καποῦνιον καλεῖται ὁ ἐκτομίας ἀλέκτωρ. Ἦ ἐκτομὴ τῶν ὀρχεων, ἥτις ἐκτελεῖται εἰς ἀλέκτορας περίπου 12 ἑβδομάδων, καθιστᾷ τὸ κρέας αὐτῶν τρυφερώτατον. [Ο.Β.]

Κάποσβαρ Kaposvár). Πρωτεύουσα τοῦ οὐγγρικοῦ κομητάτου Σόμοδς ἐπὶ τοῦ Κάποσ ποτ., ἔχουσα 9589 κατ., καλλιερгоύντας κυρίως καπνὸν καὶ οἶνον. [Μ.Σ.]

Καπουκῖνοι. Βλ. Φραγκισκανοί.

Κάπουρα ἢ Κάπρα:να. Χωρ. τοῦ δήμ. Βοίθης ἀπέχον ἀπὸ Καναλίων ὡρ. 1 1/2. Κεῖται παρὰ τοὺς πρόποδας ὀροπέδου ἀποκρήνου καὶ ἀνύδρου, περιτετρομένου ὑπὸ ἐρειπίων ἀκροπόλεως. Ἐνταῦθα τοποθετοῦνται ὑπὸ μὲν τοῦ Λουκά αἱ Γλαφυραὶ, ὧν οἱ κάτοικοι συνεστράτευσαν μετὰ τῶν τῆς Βοίθης ὑπὸ τὸν Εὐμήλον κατὰ τῆς Τροίας, ὑπὸ δὲ τοῦ Μόζιδρος τὸ Ὀρμένιον. Οἰκεῖται ὑπὸ 436 κατ.

Καπουτζέδες. Χωρ. τῆς Χαλκιδικῆς χειρσονήσου κείμενον 1 ὡρ. πρὸς Ν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ περιέχον 150 χριστιαν. οἰκίας, εὐρύχωρον μεταξουργεῖον, σπερδόμενον ὁμῶς ἀφύονου ὕδατος.

Καπουτσή. Χωρ. τοῦ δήμ. Καρδίτσας, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὡρ. 1. 15' μετὰ 355 κατ.

Καπουτσῖνο (Βαρ.). Ὄψως ὀνομάζου-

σιν οἱ παρ' ἡμῖν κηπουροὶ τὸ Δελφίνιον (βλ. λ.) τοῦ Αἴαντος. Οἱ δὲ Γερμανοὶ καὶ ἱάλλοι ὀνομάζουσι Καριζινερκρессе ἢ Capucine τὸ Τροπαίον. [Θ.Χ.]

Καπουτσῖνοι. Κοινὴ ὀνομασία τῶν Γεωκόρων. [Γ. Κόρες.]

Καππαδοκία. Μεγάλῃ χώρᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας περιλαμβάνουσα πάντα τὰ μεταξὺ τοῦ Ἄλως πρὸς Δ, Ταύρου πρὸς Ν, Εὐφράτου πρὸς Δ καὶ Εὐξείνου Πόντου πρὸς Β μέρη τῆς χειρσονήσου ταύτης. Τὸ ὄνομα Καππαδοκία ἐδόθη τῇ χώρᾳ ταυτῇ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τῶν Καππαδοκῶν, τῶν καλουμένων Συρίων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους Λευκοσύρων. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου λαβόντες ἀφορμὴν ἐθεώρησαν πολλοὶ τὸ ἔθνος τῶν Καππαδοκῶν ὡς ἔθνος Σημιτικὸν ὁμόφυλον πρὸς τοὺς ἐν Συρίᾳ Ἀραμαίους τοὺς καὶ Σύρους καλουμένους. Ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος εἰκαζομένη αὕτη συνάφεια τῶν Ἀραμαίων καὶ τῶν Συρίων Καππαδοκῶν (διότι καὶ οὕτω καλοῦνται) ἐλέγχεται πλημμελῆς, πολλὰ δὲ νεώτεροι ἔρευναι ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ λαοὶ οἱ οἰκοῦντες ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν ἀρχαιστάτοις μὲν χρόνοις ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Τουρανικῆς καταγωγῆς, βραδύτερον δὲ ἡ χώρα κατελήθη ὑπὸ Ἀρίων λαῶν συγγενῶν πρὸς τοὺς τῶν ὑμῶν χωρίων τῆς Φρυγίας καὶ Ἀρμενίας, ἀπὸ δὲ τῆς Μηδοπερτικῆς ἐπικρατησεως τῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 7 π. Χ. αἰῶνος ἐνισχυθὲν πολὺ τὸ Ἀριον στοιχεῖον καὶ ἐκ τῶν πολυωνύμων λαῶν τῶν οἰκούντων τὴν χώραν μία ἀποτελέσθη ἔθνος περιλαμβανούσα τοὺς ἐμογγλῶτσους, ὡς λέγονται, Καππαδοκας, τοὺς οἰκοῦντας πᾶσας τὰς ἐντὸς τῶν ἀνωτέρων μητροευθεντίων ὁρίων χώρας. Ἐκ τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσων Ἀσσυριακῶν σφηνοειδῶν ἐπιγραφῶν ἐγνώσθη ὅτι ἡ Καππαδοκία πρὸ τῆς Μηδοπερτικῆς κυριαρχίας ἐκιδερχετο ὑπὸ ἐγγχωρίων ἡγεμόνων, καθ' ὧν πολλάκις ἐστράτευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀσσυρίας ὑπαγαγόντες αὐτοὺς ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν ἀρχαιστάτην ταύτην ἱστορίαν τῆς χώρας εἶναι ἐν πολλοῖς ἀγνωστα. Εὐρέθησαν μὲν πανάρχαιαι ἐπιγραφαὶ ἐν τισι τόποις τῆς Καππαδοκίας· ἀλλ' ἡ ἀσφαλὴς ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν ἐπιγραφῶν τούτων δὲν κατώρθωθῇ ἔτι. Ὅλίγα δὲ εἶναι τὰ στα παρεδόθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων περὶ τῆς ἀρχαιότερας ἱστορίας τῆς χώρας. Κατὰ τὰς παραδόσεις ταύτας ἡ Καππαδοκία ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 7 π. Χ. αἰῶνος ὑπέκυψεν εἰς τὴν Μηδικὴν κυριαρχίαν, εἰτα δὲ ὑπετάχθη εἰς τὸν Κύρον (περὶ τὰ μέσα τοῦ 6 π. Χ. αἰῶνος), καὶ πολυεθῶς διηρθεῖ ὑστερον πολιτικῶς ἐν τῇμεγάλῃ σατραπείᾳ διαίρεται τοῦ Περσικοῦ κράτους τῇ γενο-

μένη ἐπὶ τοῦ Δαρείου. Ἄλλ' ὑπὸ τὴν ὑπερ-
 τέρην ἀρχὴν τῶν Περσῶν σατραπῶν καὶ ἐγ-
 γήριοι ἡγεμόνες ἡῤῥησαν κατὰ μικρὸν τὴν
 δύναμιν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἐσχατῶν βασι-
 λεῶν τῆς Περσικῆς μοναρχίας ἐγγήριοις τις
 ἡγεμὼν Ἀριαράθης καλούμενος ἤνωσεν ὑπὸ
 τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ πᾶσαν τὴν Καπαδοκίαν,
 ἐπιτρέψαντος τοῦτο τοῦ μεγάλου βασιλέως,
 καὶ τὸ οὕτως ἡνωμένον κράτος κατέλειπεν εἰς
 τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Ἀριαράθην Β',
 ἐπὶ τοῦ ὅποιου Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἐστρά-
 τευσεν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν. Ἄλλ' ὁ Ἀλέξανδρος
 διεκλύων διὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲν ἤφα-
 πο τοῦ κράτους τοῦ Ἀριαράθου καὶ μέρος
 μόνον τῆς νοτίου Καπαδοκίας ὑπέταξε καὶ
 τοῦτο παροδικῶς μόνον· μόνον δὲ μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Ἀλέξανδρου οἱ περὶ τὸν Περδί-
 καν ἐστράτευσαν κατὰ τῆς Καπαδοκίας καὶ
 νικῆσαντες καὶ φονεύσαντες τὸν Ἀρια-
 ράθην Β', καθυπέταξαν τὴν ὅλην Καπα-
 δοκίαν, ἣτις ἐδόθη νῦν μετὰ τινων ἄλλων Μι-
 κρασιατικῶν χωρῶν ὡς σατραπεία εἰς τὸν
 Εὐμμένην· ἠτηθέντος δὲ καὶ φονευθέντος τοῦ-
 του (317) μετ' ὀλίγα ἔτη ὑπὸ τοῦ σατραπῆ
 τῆς Μεγάλης Φρυγίας Ἀντιγόνου ἡ Κ. διε-
 τέλεσεν ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ Μακεδόνος στρα-
 τηγῶς ἐξαρτωμένους ἀπὸ τοῦ Ἀντιγόνου ἑαυτοῦ
 διακρούσας τοῦ ἐμφυλίου μεταξὺ τῶν Μα-
 κεδόνων σατραπῶν πολέμου τὸν περατωθέντος
 τῇ 302 διὰ τῆς ἐν Ἰφῷ μάχης γόνος τις ἐκ
 τοῦ καταλυθέντος ἰθαγενεὺς βασιλικοῦ οἴκου ἐρ-
 ρηθεὶς ἐκ τῆς Ἀρμενίας, ἐνθα ἔμενεν, ἐπωφε-
 ληθεὶς τὰς τῶν σατραπῶν ἐρίδας ἀνέστηρε δι'
 Ἀρμενικῆς συνδρομῆς τὴν νότιον Καπαδοκίαν,
 ἐνθα ἐβασιλεύσεν ὡς Ἀριαράθης Γ', ἐν ᾧ συγ-
 χρόνως ἕτερος γόνος τοῦ αὐτοῦ πιθανῶς οἴκου,
 Μιθριδάτης ὁ Β', ὁ κτίστης ἐπικληθεὶς (ὡς
 Μιθριδάτης Δ' ἀναφέρεται ἀσάφης τις ἐν
 τῇ βραβείῳ Καπαδοκίᾳ πρὸ τῆς κτιστικῆς
 τοῦ Περσικοῦ κράτους), ἔδρυσεν ἕτερον κρά-
 τος ἐπὶ μέρος τῆς βορείου ἢ τῆς πρὸς Πόντον
 καλουμένης Καπαδοκίας, ἐξ οὗ παρήχθη ὕ-
 στερον τὸ κράτος τοῦ Πόντου. Οἷτος ἡ Κα-
 παδοκία διηρέθη πολιτικῶς εἰς τὴν νότιον Κ.
 τὴν καλουμένην καὶ Μεγάλην Καπαδοκίαν
 ἢ πρὸς Ταύρω Κ. ἡ καὶ Καπαδοκίαν ἀπλῶς,
 καὶ εἰς τὴν βορείον τὴν καλουμένην τὴν πρὸς
 Πόντον Κ. ἢ Ποντικὴν Κ. ἡ καὶ Πόντον, περὶ ἣς
 βλ. Πόντος. Ἐν τῇ Μεγάλῃ Καπαδοκίᾳ δὲ οἶκος
 τοῦ Ἀριαράθου Γ' ἐδυστάτευε μέχρι τοῦ 102
 π. Χ., ἐκ δὲ τῶν βασιλευσάντων, ὧν δι' ἐπίστατοι
 ἔφερον τὸ ὄνομα Ἀριαράθης, ὀνομαστικῶς ὁ-
 πρῆεν ὁ Ἀριαράθης δ' ὅς' ἐδία τὸ φιλελληνισμοῦ
 καὶ τῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀγάπης
 αὐτοῦ καταστήτας τὴν Καπαδοκίαν «ἐμβιω-
 τήριον τῶν Ἑλλήνων φιλοστέρων» ὡς λέγει
 Διόδωρος ὁ Σικελιώτης. Ἄλλ' ἡ δυναστεία
 αὐτῆς εἶχεν ἐπικινδύνον πολέμιον ἐν τῇ συν-
 στείᾳ τῶν ἡγεμόνων τοῦ Πόντου. Τούτων δ'
 ἐπιφανέστατος, ὁ Μιθριδάτης Σ' Εὐπάτωρ ὁ

καὶ Μέγας ἐπικληθεὶς θείων γὰ ἐνδοξῇ ἀπα-
 σαν τὴν Καπαδοκίαν ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ
 κατώρθωσε διὰ πολέμων καὶ διὰ δόλων γὰ
 ἐξολοθρεύσῃ τὴν ἐν τῇ Μεγάλῃ Καπαδοκίᾳ
 βασιλεύοντα οἶκον ποιήτας ἐκπαῶν τρεῖς
 ἀλλεπαλλήλους βασιλεῖς (τοὺς Ἀριαράθας
 Ζ', Η' καὶ Θ'). Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν οὐσίας
 ἐπελθεῖσαν κατατροπὴν τοῦ ἀρχαίου βασιλι-
 κοῦ οἴκου οἱ Καπαδοκκαί, ἐπιτρέψασης τῆς
 Ῥωμαϊκῆς Συγκλήτου, ἐξελέξαντο νέον βασι-
 λέα, τὸν Ἀρ. οὐαρχάνην (100 π. Χ.). Ἐπι-
 χειρήσαντος δὲ τοῦ Μιθριδάτου γὰ ἐξελέσθαι
 καὶ τὸν νέον βασιλέα ἐξεργάσθαι μεταξὺ
 τούτου καὶ τῶν Ῥωμαίων ὁ Μιθριδάτης
 κηλούμενος πόλεμος (87—84 π. Χ.) ἐπανα-
 ληθεὶς καὶ δεύτερον (83) καὶ τρίτον (75—64),
 ἑωσὺ ὁ μὲν Μιθριδάτης ἠττήθη καὶ κατε-
 στράφη, ὁ δὲ Πόντος κατὰ μίγα μέρος κατέστη
 Ῥωμαϊκῇ ἐπαρχίᾳ (64 π. Χ.). Ἀπὸ τοῦ
 χρόνου τούτου ἡ τοῦ Ἀρ. οὐαρχάνου δυναστεία
 ἐξαστραλισθεῖσα ἐδυστάτευεν ἐπὶ τρεῖς γενεάς
 τοῦ Ἀρ. οὐαρχάνου Β' διαδεξαμένου παρὰ τοῦ
 πατρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ καταλιπόντος αὐτὴν
 εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρ. οὐαρχάνην Γ' (ὁ Ἀρ. οὐ-
 αρχάνης Β' ἀνιφοδοῦμης τὸ ἐν Ἀθῆναις
 ὑπὸ Περικλέους κτεσθὲν ὧρεῖον τὸ κατα-
 στραφὲν κατὰ τὸν Μιθριδικὸν πόλεμον, οὐ-
 τινος μετέτχον αἱ Ἀθῆναι καὶ ἄλλα ἑλληνι-
 καὶ πόλεις συμμάχησαν τῷ Μιθριδάτῃ).
 Ἀπὸ δὲ ὁ Ἀρ. οὐαρχάνης Γ' ἐρονεῦθη ἐνερ-
 γεια τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κασίου μικρὸν πρὸ
 τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης, ἐξέλιπε καὶ ἡ νέα ду-
 ναστεία, τότε δὲ μετὰ τὴν ἐν Φιλίπποις μάχην
 (48 π. Χ.) ὁ νικητὴς Ἀντώνιος βασιλεὺς τῆς
 Καπαδοκίας κατέστησε τὸν Ἀρχέλαον, ἐγ-
 γονον τοῦ περιφήμου Καπαδοκικοῦ στρατηγοῦ
 τοῦ Μιθριδάτου Ἀρχέλαου. Ὁ βασιλεὺς οὗτος
 σύγχρονος ὦν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Ὀκταβι-
 ἀνοῦ Ἀυγούστου καὶ Ἡρώδου τοῦ Μεγά-
 λου τῆς Ἰουδαίας (τὸ τῷ υἱῷ ἔδωκε τὴν θυγα-
 τέρην Γ' αὐράναις γάμον), ὡς καὶ λόγιος καὶ
 πολλὰς συγγραφὰς πραγματικῆς τῆς φυσικῆς
 ιστορίας, ἐδυστάτευεν εἰρηνικῶς ἐν Καπαδο-
 κίᾳ μέχρι τῶ πρώτου ἐτῶν τῆς ἀρχῆς τοῦ
 Τιβερίου, ὁπότε κληθεὶς ὑπὸ τούτου εἰς Ῥώ-
 μην, ἵνα ἀπολογηθῇ εἰς τινας κατ' αὐτοῦ
 γενομένας κατηγορίας ἀπέθικεν ἐνταῦθα ἐν
 φυλακῇ (17 π. Χ.), ἡ δὲ Καπαδοκία ἐγένε-
 νατο Ῥωμαϊκῇ ἐπαρχίᾳ. Διακρούσας τῆς Ῥω-
 μαϊκῆς κυριαρχίας συνεπληρώθη ὁ ἐπὶ τῶν
 βασιλείων ἥδη ἀρξάμενος ἐξἑλληνισμὸς τῆς
 Καπαδοκίας, ἀπὸ δὲ τῶν χρόνων τούτων
 ἤρξατο καὶ ἡ διέδοξις τοῦ Χριστιανισμοῦ
 ἐν τῇ χώρᾳ· ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς Κα-
 παδοκίας ἡ πρὶν Μάακκα, εἰτα δὲ Νύβιδεα
 (πρὸς τὴν τὸν Ἀριαράθου Ε' τοῦ Εὐστρά-
 δου) καὶ ἐπειτὰ Καισάρεια κληθεῖσα, ἐπεί-
 νετο μία τῶν σπουδαιότατων ἐκκλησιῶν καὶ
 μητροπόλεως τῆς νέας θρησκείας κατὰ τοῦ
 Γ' καὶ Δ' μ. Χ. αἰῶνα ἐν Καπαδοκίᾳ ἦν·

θησε μεγάλως ἡ Χριστιανικὴ πίστις, παιδεία καὶ φιλολογία καὶ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, Φιρμιλιανὸς ὁ ἐπίσκοπος Καισαρείας, Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας, Λεόντιος καὶ Εὐσέβιος Καισαρείας, Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ὁ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἀδελφὸς Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐδόξασαν τὴν Καππαδοκίαν. Ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἡ Καππαδοκία καὶ ὁ Πόντος ἀπετέλεσαν ἴδιον κράτος ὑπὸ βασιλείᾳ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου Ἀννιβαλιανόν. Ἄλλ' οὗτος ἐφονεύθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θείου αὐτοῦ καὶ ἡ Καππαδοκία ἐγένετο αὖθις ἐπαρχία τοῦ ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους πάλιν ὑποστάσα βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς κατὰ τὸν Δ' καὶ Ε' αἰῶνα (καὶ κατὰ τὸν Γ' πρότερον) ὑπὸ τῶν ἐπὶλύθων βαρβάρων καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ κατοικούντων Ἰσαυρῶν. Κατὰ τὸν 7 μ. Χ. αἰῶνα ὑπέκυψεν ἡ Κ. εἰς τὴν μεγάλην ἐπιδρομὴν τῶν Περσῶν κατὰ τὸν μεταξὺ Χοσρόη τοῦ Β' βασιλέως τῆς Περσίας καὶ τῶν βασιλέων Φωκά καὶ Πρακλείου πόλεμον, ἀπὸ τοῦ τέλους δὲ τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος καὶ κατὰ τοὺς ἐπομένους αἰῶνας μέχρι τοῦ 11 μ. Χ. αἰῶνος ὑπέστη παροδικὰς, ἀλλὰ καταστρεπτικὰς Ἀράβων ἐπιδρομὰς, οἵτινες καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑπέταξαν μέρος τῆς πέραν τοῦ Ἀντιταύρου Καππαδοκίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 11 μ. Χ. αἰῶνος, οἱ Σελτούοι καὶ Σουλτάνοι τῆς Περσίας ὑπέταξαν τὴν Καππαδοκίαν εἰς τὸ κράτος αὐτῶν. Ὅτε δὲ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ μεγάλου Περσικοῦ κράτους πρέκυψεν ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ τὸ Σελτουσικὸν κράτος τοῦ Ἰκονίου ἢ Ροῦμ. ἦτοι Ῥωμανία, διότι αἱ γῶραι αἱ ἀποτελοῦσαι αὐτὸ ἀπετελοῦντο ἐξ ἐπαρχιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας, ἡ Καππαδοκία ὑπέκειτο εἰς τὸ κράτος τοῦτο. Ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ 13 αἰῶνος διελύθη τὸ Σελτουσικὸν κράτος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ αἱ διάφοροι ἐπαρχίαι τοῦ κράτους τούτου ἀπετέλεσαν ἰδίας δυναστείας τοπικὰς, μέρος τῆς Καππαδοκίας ὑπέκυψεν ὑπὸ τὴν δυναστείαν τοῦ κράτους Καραμάν, καταλυθέντος δὲ τοῦ κράτους τούτου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ὑπὸ τούτων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἅπανα ἡ Καππαδοκία ἐγένετο ἐπαρχία Ὀθωμανικῆ διατελούσα τοιαύτη μέχρι σήμερον. — Ὁ πληθυσμὸς τῆς Καππαδοκίας ὑπὸ ὀρθοκρυτικῆν καὶ ἐθνολογικὴν ἐποψιν συγκρίτει 1) ἐκ Μωαμεθανῶν, διαιρεμένων εἰς Τούρκους (οἵτινες εἰσὶν οἱ φιλήσυχοι, φιλόνομοι καὶ ἐργατικοὶ κάτοικοι τῶν πόλεων καὶ κωμῶν), εἰς τοὺς ληστρικοὺς καὶ φιλοπολέμους Κούρδους (ἀπογόνους τῶν παλαιῶν Καρδούχων ἢ Γερδαίων, μεταναστευσάντων εἰς Καππαδοκίαν εἰς χρόνους ἀγνώστους ἐξ Ἀρμενίας) καὶ Ἀφσάρω, φυλὴν πολεμικὴν καὶ ἐν μέρει ληστρικὴν,

καταγεμμένην κατὰ τινὰς ἐκ τῶν παλαιῶν Ἰσαυρῶν, καὶ εἰς Κιρκασίους μεταναστευσάντας πρὸ δεκαετηρίδων ἐκ Ῥωσίας. 2) ἐκ Χριστιανῶν ἐρβοδόξων Ἑλλήνων ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Καππαδοκῶν τῶν ἐξελληνισθέντων ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων. καὶ 3) ἐξ Ἀρμενίων μεταναστευσάντων ἐκ τῆς Ἀρμενίας κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους. Γλῶσσαι λαλούμεναι εἶναι 1) ἡ Ἑλληνικὴ μετὰ πολλῶν ἀρχαϊσμῶν ἐν τοῖς θρησκευτικαῖς διαμερίσμασιν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ λαλουμένη. 2) Τευρκικὴ. 3) Ἀρμενικὴ καὶ 4) Κευρδικὴ (μόνον παρὰ τῶν Κούρδων). Πόλεις ἐνομασθαί τῆς Καππαδοκίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἦσαν: ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου Καππαδοκικοῦ κράτους Μάξακα, ὑστερον κληθεῖσα καθὰ καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν Εὐσέβεια ἢ πρὸς τὴν Ἀργαίῳ ὡς κειμένη πλησίον τοῦ Ἀργαίου καὶ Καισαρείαν ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων μέχρι σήμερον καλουμένη (ὑπὸ τῶν Τούρκων Κάϊσερι). τὰ Τύανα, πόλις ἀρχαιοτάτη κληθεῖσα καὶ αὐτὴ ἀπὸ τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον χρόνων Εὐσέβεια (πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως Ἀριαράθης Γ' τοῦ Εὐσεβοῦς ὡς καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἀργαίῳ, πρὸς διὰκρισιν ἀπὸ ταύτης καλουμένη Εὐσέβεια ἢ πρὸς Ταύρω), καταστραφεῖσα κατὰ τὸν 8 μ. Χ. αἰῶνα. Κέμανα, τῆς Καππαδοκίας, εἰς τοὺς αἰῶνας τοῦ Ἀντιταύρου, ἀρχαία πόλις ἱερατικῆς περιφημίας, ἔχουσα καὶ μαγετεῖον (ταύτης τὰ μεγαλεπρεπῆ ἐρείπια σώζονται ἐν τῇ θέσει τῇ νῦν καλουμένη Σάρ τερε παρὰ τὸν Σάρον). Μελλίτη (νῦν Μαλάτια). Περιφημία ἐκ τῶν ὁρέων τῆς Καππαδοκίας εἶναι τὸ δεῖ χιονοσκεπεῖς τὰς ἀκροειδας ἔχον Ἀργαίον (τηρ.). Ἀρδίζες ἢ Ἐρδίζες) τὸ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεωρούμενον ὑψηλότατον πάντων τῶν ὁρέων τῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἀλπεων καὶ τοῦ Καυκάσου. Ἐκ τῶν ποταμῶν δὲ ἱστορικῶς γνωστότατος εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὸν περὶ αὐτοῦ χρησμέν τοῦ δελφικοῦ μαντείου Ἄλως (Κιζίλ Ἰρμάκ). Διοικητικῶς σήμερον ἡ Καππαδοκία δὲν ἀποτελεῖ ἐντὸς τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ὁρίων ἐπαρχίαν ἡνωμένην, ἀλλὰ τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς ὑπάρχοντα εἰς διαφόρους νομούς (Ἀγκύρα, Ἰκονίου, Σεβαστείας, Ἀδάνων). Ἐκκλησιαστικῶς ἡ Καππαδοκία μέχρι τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος ἀπέτελει μίαν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τὴν Μητροπολίτην (καὶ Πατριάρχην πρὸ τῆς Δ' οἰκουμένης Συνόδου) Καισαρείας εἰς οὗ τῇ δικαιοδοσίαν ὑπῆρχετο καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀρμενίας. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος τὰ Τύανα ἀπέτελουν ἰδίαν ἐκκλησιαστικὴν διαίρησιν τῆς δευτέρας τότε κληθείσης Καππαδοκίας (νῦν ὑπαγομένην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἰκονίου), ἡ δὲ Δ' οἰκουμένης Σύνοδος ἡ ἐν Χαλκιδέων ὑπῆγάγε τὸν ἀνεξάρτητον ὁρόν τῆς Καισαρείας ὑπὸ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλ' ὁ Καισαρεὺς Μη

τροπολίτης ἐτάχθη ἕκτοτε πρωτεύωνος ὑπὸ τὸν οἰκουμένην θρόνον μητροπολίτης, ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων (οἱ λοιποὶ Μητροπολίται προσωνοῦνται ἀπλῶς ὑπέρτιμοι). [Π.Κ.]

Καππαριδωδή (Bot.) *Cappariidea*. Οἰκογένεια δικατυλιδέων πολυτετάλων φυτῶν. Ἐχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σέπαλα 4 καὶ πέταλα 4, στήμονας 4 ἢ πολυπληθεῖς, τὸ γυνεφόρον ἀνεπτυγμένον δι' ὃ καὶ τὴν ὠσθήκην μισχωτὴν, καρπὸν ῥαγα ἢ κάψαν πολυσπερμον. Περὶ τὰ 300 εἶδη, τὰ πλείστα θάμνοι τῶν θερμῶν χωρῶν. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Μορίγγα (*Moringa Gaertn.*), Κρατευσία (*Crataeva L.*), Κλεώμη (*Cleome L.*) καὶ τὸ πρότυπον *Κάππαρις* (*Capparis L.*). Μόνον τοῦ τελευταίου τούτου καὶ τῆς Κλεώμης ἀνηκουσιν εὐάριθμα εἶδη εἰς τὴν Χλωρίδα τῆς Ν. Εὐρώπης. Γνωστὴ ἤδη τοῖς ἀρχαίοις ἦτο ἡ ἐν Ἑλλάδι κοινὴ Κάππαρις ἢ ἀκανθώδης, *C. spinosa L.* μετὰ τῶν ποικιλιῶν αὐτῆς *K. της σικελικῆς*, *C. Sicula Duham.*, καὶ *K. της κρηνοφιλοῦ*, *C. rupestris Sibth.*, ὧν τὰ βερβόκια, οἱ μικροὶ καρποὶ καὶ οἱ τρυφεροὶ ἀκραιμῶνες συσκευάζονται ἐν ὄξει ἢ ἐν ἄλμυρῳ ὡς ἀγαπητὸν ἄρτυμα. [Θ.Α.]

Κάππαρις. Βλ. Καππαριδωδή.

Καππώνης (*Gino marehese Capponi*). Διαπρεπὴς Ἰταλὸς λόγιος, γένν. τῷ 1792 ἐν Φλωρεντίᾳ ἐξ εὐγενοῦς οἴκου, οὗ τὰ μέλη *Gino*, *Neri* καὶ *Piero C.* κατὰ τὸν 16^{ον} καὶ *Niccolò C.* κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα ἀνήκον εἰς τοὺς πολλοὺς διακρίθεντας πολίτας τῆς Φλωρεντιανῆς πολιτείας. Ἐκαλλιέργησε κυρίως τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐξέδωκε τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως ὑπὸ Καλλέττα καὶ τὰ σπουδαία *Documenti di storia italiana* (1836—7) ὑπὸ τὸ ὄνομα *G. Molini*. Τῷ 1875 ἐδημοσίευσεν τὴν ἱστορίαν τῆς δημοκρατίας τῆς Φλωρεντίας, πρὸς δὲ πλείστας ἀλλας μονογραφίας ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ τῆς ἰταλ. ἱστορίας. Κατὰ τὸ 1848 ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἀνετίθεσεν αὐτὸν καὶ τοὶ τυφλὸν ὄντα ἀπὸ ἐτῶν ἐπὶ κεφαλῇ τῆς διοικήσεως τοῦ Μεγ. Δουκάτου τῆς Φλωρεντίας. Δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ ἀποσβῇ τὴν πρὸς τὸ δημοκρατικώτερον μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος εἰς ἣν ἐπηκολούθησεν ἡ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν κατάληψις τῆς χώρας. Μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας ἐγένετο γερουσιαστὴς, ἀπέθανε δὲ τῷ 1876 ἐν Φλωρεντίᾳ. [Β.Ε.]

Κάπριον. Χωρ. τοῦ δήμ. Χαιρωνείας πρὸς Δ. τῶν Δαυλίων καὶ ἐπὶ τῆς ἐκ Λεβαδείας εἰς Ἀταλάντην ὁδοῦ. Ὀλίγων ἀνωθιῶν τοῦ χωρίου ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους Θουρίου ἢ Ὀρθοπάγου κείται τὰ ἐρείπια τῆς Χαιρωνείας πρὸς Β. τῆς Λεβαδείας εἰς ἀπόστ. 2^{ον} ὡρ. Κάτ. 208. Βλ. καὶ Κάπουρα.

Καπρέα (*Capri*, παρὰ Ῥωμαίους *Capreae*). Μία τῶν μαγνητικωτέρων νησιῶν τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης, περιφρῶς διὰ τὰς φυσικὰς καλλωνίας, τὰ γραφικὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοὺς ἱστορικῶς σημαντικοὺς τόπους αὐτῆς. Καίεται ἐν τῇ Ν. εἰσόδῳ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως, ἔχει δὲ περιφέρειαν περ. 17 χμ. καὶ 4539 κατ., κατοικούντας εἰς τὰς κομμοπόλεις *Capri* καὶ *Anacapri*. Ἡ κομμοπολις *Capri* ἦτο ἡ διαμονὴ τοῦ αυτοκράτορος Τιβερίου κατὰ τὰ 11 τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του· σῶζονται δὲ ἀκόμη τὰ ἐρείπια τῆς ἀγορᾶς, τῶν θερμῶν καὶ κυρίως τῶν 12 ἐπαυλείων ἃς ἔκτισε πρὸς τιμὴν τῶν 12 ἡμιθίων. Ἡ νηὶς παράγει ἐξαισίον οἶνον καὶ ἐλαιον. Κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον συλλαμβάνονται πλείστα ὄρνυες (40—70 χιλ.), κυρίως εἰσόδῳ τοῦ ἐβρουῦντος ἐνταῦθα ἐπισκόπου. Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τῆς Κ., τοῦ ὄρους *Σολάρου* (585 μ.) ὑπάρχει μικρὸν φρούριον κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, ἐπὶ δὲ τῆς Β. παραλίας εὐρίσκεται ἡ εἰσόδος εἰς τὸ περιφρῶν Κουανὸν μετὰ σταλακτιτῶν σπηλαίων, ὅπου πληροῦται θῦαν ὁ εὐρανὸς εἶνε ἀνέφελος ὑπὸ κυανοῦ φωτός, ἔχει δὲ μῆκος 36 μ. καὶ πλάτος 30 μ. [Μ.Σ.]

Καπρέα. Βραχὺδης νηὶς Δ. τοῦ Β. ἀκροῦ τῆς Σαρδηνίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ πορθμοῦ ἔχοντος πλάτος 1 χμ., ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἰταλ. ἐπαρχίαν Σιάτσαρι καὶ ἔχουσα περιφέρειαν 28 χμ. Ἐγένετο γνωστὴ ὡς διαμονὴ τοῦ Γαριβάλδη, ὅστις ἀπέθανεν ἐνταῦθα τῷ 1882. [Μ.Σ.]

Καπρίδης (*Georg Leo κόμης Capri-vi de Caprara de Montecuculi*). Ἀρχικαγκελάριος τῆς Γερμανίας, γένν. τῇ 12/24 Φεβρ. 1831 ἐν Βερολίνῳ. Τῷ 1850 εἰσελθὼν ὡς ἀνθυπολογαγὸς εἰς τὴν πρῶτον σινατόν, ἔλαβε μέρος ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ 1866 ὡς ταγματάρχης τοῦ ἐπιτελείου, ὡς ἀρχηγὸς δὲ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ 1^{ου} σώματος τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ γαλλογερμανικῇ πολέμῳ τοῦ 1870—1. Ὡς ταχέως διέθραμε τοὺς ὑψίστους βαθμοὺς καὶ ἐγένετο τῷ 1882 ἀντιστράτηγος ἐν Νέτς. Ὅτε δὲ παρητήθη τῷ 1883 ὁ μέχρι τότε ἀρχηγὸς τοῦ ναυαρχείου *Stosch*, διωρίσθη ὁ Κ. διάδοχος αὐτοῦ· ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἀνεπτυχθῆσαν μεγάλως τὰ τῶν τορπιλλίων, τὰ τῆς ἐπιστρατεύσεως τοῦ στόλου καὶ τὰ τῶν τακτικῶν ἀσκήσεων τῶν πλοίων. Ἐν τῇ θέσιν ταύτῃ διέμεινε μέχρι τοῦ 1888, ὅτε παρητήθη καὶ διωρίσθη ὡς στρατηγὸς ἀρχηγὸς τοῦ 1^{ου} σώματος τοῦ στρατοῦ ἐν Ἀνοβέρῳ. Παρατηρήντας δὲ κατὰ Μάρτιον 1890 τοῦ Βίσμαρκ ὁ αυτοκράτωρ Γουλιέλμος ὁ Β' προσεκάλεσε τὸν Κ. εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀρχικαγκελαρίου τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους καὶ πρωθυπουργοῦ τῆς Πρωσίας. Τὴν πρωθυπουργίαν ταύτην τῆς Πρωσίας κατέθεσε μετὰ 2 ἔτη, διατελεῖ

δὲ μέχρι σήμερον ἀρχικαγκιελάριος. [Λ.Μ.]

Καπρινικόν ὄξύ, $C_5H_{11}COOH$. Πτηνικόν, ὡς ἀπὸ ἰδρωτός (ιδίως τοῦ κάπρου, θένει καὶ τὸ ὄνομα) ἔξεν λιπαρὸν ὄξύ, ἐμειότατον τῷ καπρινικῷ (βλ. λ.), εὐρισκόμενον ἐν τῷ βουτύρῳ καὶ ἐν πολλοῖς ἐλαίοις καὶ στέαςι ὡς αἰθέρ γλυκερίνης. Ἐλευθερεν δ' εὐρηταί ἐν τῷ τυρῷ κτλ. Εἶνε μάζα κρυσταλλοσφῆς, εἰς 31° περίπου τηχόμενη καὶ ζέουσα εἰς 270° . [X.X.]

Καπρινικόν ὄξύ, $C_5H_{11}COOH$. Ὁμοιοτάτον τῷ Καπρινικῷ (βλ. λ.), ἀλλὰ ὑγρὸν ὄξύ, εὐρισκόμενον ἐν τῷ ἰδρωτί, τῷ τυρῷ κτλ., μετὰ γλυκερίνης δ' ἠνωμένον ἐν τῷ βουτύρῳ, τῷ ἐλαίῳ τοῦ κοκκοστίνικου καὶ ἐν πολλοῖς στέαςι. Παράγεται δὲ καὶ κατὰ τὴν βουτυρικήν ζύμωσιν τοῦ σακχάρου. Ζεεῖ εἰς $205^\circ K$. καὶ πήγνυται εἰς 1.5° . [X.X.]

Καπύη (Capua). Πόλις παρακμάσασα καὶ κακῶς ἐκτισμένη ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Καζέρτα (Terra di Lavoro), κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Βελτούρνου καὶ τοῦ σιδηροδρ. Ῥώμης-Ναπόλεως, 29 χμ. Β ἀπὸ Ναπόλεως, ἐν εὐφῶρῳ ἀλλὰ νοσηρᾷ θέσει. Εἶνε ὄδρα ἀρχαιολογικοῦ καὶ ἔχει 11 291 κατ. Ἦχει τινὰ μνημεῖα τῆς προγενεστέρως τῆς ἀκμῆς, ἥτις κατέπεσε διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων πολιορκιῶν, ἀλώσεων καὶ θρώσεων, ἃς ὑπέστη. Ἡ ἀρχαία Κ., πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας καὶ μία τῶν πλουσιωτέρων καὶ ὡραιωτέρων πόλεων τῆς Ἰταλίας, ἐκείτο 4 χμ. ΝΔ τῆς σημερινῆς θέσεως, ὅπου νῦν ἡ πόλις Santa Maria di Capua (18 470 κατ.), ἥτις ἀνεδομήθη κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἰδρύθη δὲ ἡ περίφημος αὕτη πόλις πιθανῶς περὶ τὸ 600 π. Χ. ὑπὸ Τυρρηγῶν (ὁ μῦθος λέγει δτι ἰδρυτὴς αὐτῆς ἦτο ὁ Κάπυς, πάππος τοῦ Δίνειου), ταχέως δὲ περιῆλθε χάρις εἰς τὸ εὐφρονον τοῦ τόπου καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν κατοίκων εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ πλοῦτον, ὅστις ὅμως ἐπήνεγκε καὶ τὴν ἡθικὴν κατὰπτωσιν τῶν κατοίκων καὶ τὴν τρυφὴν, ἐφ' ἣ ἐφημίζοντο. Μετὰ τὴν ἐν Κάννι μάχην (216) αὗτοι ἀνέφξαν τῷ Ἀννίβᾳ τὰς πόλεις τῆς πόλεως, διδὲ καὶ τῇ 211 ἐτιμωρήθησαν αὐστηρότατα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἐφόνευσαν τοὺς προὔχοντας, ἐφύλακισαν καὶ ἐπώλησαν ὡς δούλους ἄλλους πολίτας, διέλυσαν τὴν πολιτείαν καὶ ἐκῆρυσαν τὴν γῶραν κτῆμα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἀνυψώθη πάλιν εἰς πόλιν καὶ ἐπωκίσθη δι' ἐπανειλημμένων ἐποικήσεων πάλιν ἀνῆκμασε, κατεστράφη δ' ἐντελῶς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μεταναστεύσεως τῶν ἐθνῶν, (406 ὑπὸ τῶν Βανδάλων καὶ 840 ὑπὸ τῶν Ἀράβων). Ἐκ τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος σόζεται πρὸ πάντων τὸ ἀμφιθέατρον. [Μ.Σ.]

Καρά Ἀγάτς. Χωρ. τῆς Μακεδονίας,

κεῖμενον $1\frac{3}{4}$ ὁρ. ἀπὸ Κοζάνης καὶ ἔχον 500 κατ. Ὀθωμ. [Ν.Σ.]

Καρά-Ἀλῆς. Ναύαρχος τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Ἄμα τῇ ἐκρήξει τῆς Ἐπαναστάσεως ἐξέπλευσε μετὰ ἰσχυρὰς μοίρας πλοίων ἐκ Κων/πόλεως καὶ διήλθε τὸ Αἰγαῖον πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀνταρσίας τῶν νήσων, τροφαστικῆς δὲ τὰ φρούρια Μεθώνης καὶ Κορώνης παρέκαμψε τὴν Δ Περλοπόννησον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κορινθιακὴν κόλπον, ὅπου κατέστρεψε τὴν Γαλαξιδι αἰχμαλωτίσας καὶ τὸν μικρὸν αὐτοῦ στόλον, κ' ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάσποντον τὴν 88ρίον τοῦ 1821. Τὴν 24 Ἰανουαρίου δὲ 1822 ἐξῆλθε πάλιν αὐτοῦ κ' ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου ἐπειρίτησε τὴν Μεθώων, ἐπλευσε δὲ καὶ πρὸς τὰς Πάτρας ὅπως ἐνδυναμώσῃ τὰ κατὰ τὴν Κορινθιακὴν φρούρια ἐπελθόντες ὅμως τοῦ ἑλλ. στόλου ὑπὸ τὸν Μικαύλην ἐναντίον του συνεκρότησε τῇ 20 Φεβρ. παρὰ τὸ Μεσολόγγι ναυμαχίαν πρὸς αὐτόν, ὑποστὰς ἱκανὰς ζημίας. Μετὰ τοῦτο προχειρισθεὶς ἐν τῇ μεταξύ εἰς ἀρχιναύαρχον, ἐπλευσεν εἰς Χίον, εἰς ἣν εἶχαν ἀποδῆ πρὸς ἐξέγερσιν οἱ Σάμιοι, ἀναγκάσας δὲ αὐτοὺς νὰ φύγουν ἀπεβίβασεν εἰς τὴν νῆστον 7000 ἀνδρῶν, οἵτινες ἐδῆρυσαν, ἐσφαξαν, κατέστρεψαν καὶ ἐξανδραποδίσαν πάντα τὰ ἐπ' αὐτῆς. Ὁλοθύντος δὲ καὶ πάλιν τοῦ ἑλλ. στόλου, ἤκατο μάστιγὴ νὰ πολεμήσῃ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οἱ δύο στόλοι, παραμεινάντες ἡμέρας τρεῖς ἐν τῇ πελάγει καὶ ἀλληλεπιτηρούμενοι, μετὰ μεταίᾳς τινὰς ἀψιμαχίας ἐχωρίσθησαν ἀνευσυμπλοκῆς, καὶ ὁ μὲν Καραλῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Χίον, οἱ ἡμέτεροι δ' εἰς Ψαρά. Τῇ 6ῃ ὁμοῦς Ἰουνίου, ἐνῷ ἐωρτάζετο ἐπὶ τῇ τουρκικῇ ναυαρχίδος τὸ βαμαζάνι, πληθὺς δὲ ἐκ τῶν χωριωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ στόλου ἦσαν συνηθροισμένοι ἐπ' αὐτῆς, δύο ἑλλ. πυρπολικά εἰσέδυσαν μεταξύ τῶν πλοίων του καὶ τὸ μὲν ἐν ὑπὸ τὸν Πιπίνον δὲν κατέρωθε νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Κανάρην ἐπροσκόλλητο εἰς τὴν ναυαρχίδα καὶ μετέβιθεν εἰς αὐτὴν τὸ πῦρ. Ἐνῷ δὲ ὁ τουρκικὸς ναύαρχος, συγκεχυμένος ἐκ τοῦ ἀπρόοπτου, κατέβαινεν εἰς τὴν λέμβον τοῦ ἀφίγων τὸ φλεγόμενον πλοῖον τοῦ ὅπως σωθῇ, εὗλον τι ἐκ τῆς ἐξαρτώσεως πετῶν κατὰ τοῦ κρηνίου του τὸν ἐτραυματίησθαι θανατικῶς, ἐκπνεύσαντα μετ' ὀλίγον. [Μ.Μ.]

Καραβάδος. Χωρ. Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὴν 3ῃμ. Ἀνω Λιβαθούς καὶ ἀπέχον τῶν Πισσάδων 15'. Ἐχει 495 κατ.

Καραβάκι (Caravaca). Πόλις τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Μουρκίας, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁμων. ποταμοῦ. Ἐχει μεταξουργεῖα, χαρτοποιεῖα καὶ περὶ τὰς 15 000 κατ., ἀπέχει δὲ 85 χμ. ἀπὸ τῆς Μουρκίας.

Καραβῆς. Κώμη τῆς Κύπρου κειμένη

1 ὥρ. Α τοῦ Λαπήθου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κηρυ-
νείᾳ. ἔχει 1500 κατ., δημαρχεῖον καὶ δημ.
ἐλλήν. σχολεῖα ὁρρώνων καὶ ὀθλίων, διαρ-
ρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ ποτ. Λαπήθου, Καραβά
ἐνταῦθα λεγόμενον καὶ καθιστῶντος τὸν τόπον
εὐφρότατον. [Α.Α.Σ.]

Καραβάτζιος, κυρίως Michelangelo
Amorighi da Caravaggio δηλ. ἐκ Κα-
ραβάτζο, ὅπου ἐγενν. τῷ 1569. Σπουδάζας
ἐν Μιλάνῳ καὶ Ἐνετῇ τὰ ἔργα τῶν ἀριστο-
τεχνίων, μετέβη εἰς Ῥώμην, ὅπου ἡγαντιώθη
εἰς τὴν ἐκ παραδόσεως γενικῶς κρατήσαντα,
κατ' ἐπιφάνειαν ἰδεώδη, τὰς τῆς ζωγραφικῆς
τῷ β' ἡμίσει τοῦ 15' αἰῶνος, διεκδικῶν τὸ
δικαίωμα τοῦ ἐν τῇ φύσει ἐμφανιζομένου ἀπέ-
ναντι τοῦ μόνον κατ' ἰδέαν συλλαβανόμενου.
Ἀναγκασθεὶς γὰρ ἐγκαταλίπει τὴν Ῥώμην
ἐνεκα φόβου, διέμεινε καιρὸν τινα ἐν Νεαπό-
λει καὶ Μελίτη, ὅπου ἐκτελέσας περίφημον
ἔργον παριστάνον τὴν Ἀποκρίσιν Ἰωάν-
νου τοῦ Προδρόμου ἐγένετο ἱππότης τοῦ
τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν. Ῥιψθεὶς δὲ εἰς
τὴν εἰρκτὴν ἐνεκα συμπλοκῆς τινος, ἐτραπέ-
τευσεν, ἀλλ' ἔπεσεν εἰς ἐνέδραν ληστῶν καὶ
ἀπέθανεν ἐκ τῶν τραυμάτων τοῦ ἐν Porto
d'Iscole 1609. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ φημιζον-
ται πρὸ πάντων Οἱ ἐν χαρτοπαγίνῳ κλέ-
ποντες, Ἡ χρησιμολογοῦσα Ἀτσιγγανίς, Ἡ
ταφή τοῦ Χριστοῦ καὶ Ὁ θάνατος τῆς Μα-
ρίας. [Μ.Γ.]

Καραβάτζο (Caravaggio). Πόλις τῆς
ἰταλ. ἐπαρχίας Βεργάμου, 4 χμ. ΝΑ τοῦ Tre-
βίζιο, ἔχουσα 6089 κατ., ἀλλοτε δὲ ἀκμαία
καὶ θυχρά. Καὶ νῦν δὲ ἔχει μεγάλας πλα-
τείας, ωραίας οἰκοδομὰς καὶ λαμπρὸν ναόν,
ὃν ἐπισκίπτουνται πολλοὶ προσκυνηταί. [Μ.Σ.]

Καραθῶς. Κώμη τῶν Κυθήρων ὑπα-
γεμένη εἰς τὸν δῆμον Ποταμίων καὶ κειμένη
κατὰ τὰ Β μέρη τῆς νήσου ἀνωθεν τῆς δεξιᾶς
ὄχθης ἐμυώνιμου ποταμοῦ διαρκῶς ρέοντος
καὶ ἐκβάλλοντος περὶ τὸ ἀκρωτήριο Σπαθὴ
εἰς τὸν ὁρμίσκον Πλατεῖα Ἀρμός. Ἡ θείσις
τοῦ Κ. εἶναι ἐκ τῶν γραφικωτάτων τῆς νήσου
διὰ τὴν πλουσίαν φυτεῖαν, τοὺς κήπους, τὰ
δένδρα καὶ τὰς ὀψιόμενους πλατανίδας. Ἐν τῇ
συνοικίᾳ Κριθυράνικα καίται γιγαντιαία πορ-
τοκαλέα μόνη ἀποφέρουσα πολλὰς χιλιάδας
πορτοκαλίων. Κάτ. 595.

Καραθίδαι. Οἰκογένεια τῶν κολο-
πέρων ἐντόμων διακρινομένη διὰ τὸ μακρὸν
σῶμα, τὰς νηματοειδεῖς καραίας καὶ τὰ μα-
κρά καὶ πρὸς ὠκυπόδιαν ἐπιτήδεια ἀκρα. Ἐν-
τομα ἀρπακτικά, ὠφέλιμα εἰς τὸν ἀνθρώπου
ὡς ἐξολοθρεύοντα ἄλλα εἶδη ἐντόμων. Κιν-
δυνεύοντα πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐκχέουσι δύσπνοον
ὕλην. Κυρίως ἀποταλείται ὑπὸ τοῦ γένους
τῶν Καραθῶν, οἵτινες σπανίως ἵπτανται,
ἐπιτηδεύοντα δὲ δρύσσουσι τὴν γῆν διὰ τῶν
προσθίων σκελῶν κοινώτατος παρ' ἡμῖν Κά-

ραθὸς δὲ μέλας (Carabus coriaceus) καὶ
ἄλλα πολλὰ εἶδη. Εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν
ἀνήκουν καὶ αἱ Σισινδέλλαι (Cicindel-
lae), ὧν αἱ κάμπαι ζῶσιν ἐντὸς ἔσθων ὀρυ-
σομένων ἐν τῇ ἀμμῷ καὶ αἵτινες ἵπτανται εὐ-
χερῶς καὶ ἔχουσιν ἐν γένει ζωγρά χρώματα.
Κοινοτάτη ἐν Ἀττικῇ Σισινδέλλα ἡ Πεδινὴ
(K. campestris). [Φ.Ι.]

Καραθίδαι Χωρ. τοῦ δήμου Θερμο-
πυλῶν ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. τοῦ Μόλου καὶ εὐ-
κούμενον ὑπὸ 170 κατ.

Καραθῖνα (ἐκ τοῦ ἀραβ. karathina -
νοντος πυροβόλου). Πυροβόλον ὅπλον προωρι-
σμένον διὰ τὸ ἱππικόν, ὀλίγω βραχύτερον καὶ
ἐλαφρότερον τοῦ συνήθους ὅπλου τοῦ πεζικοῦ,
ἐσωτερικῶς δὲ τῆς αὐτῆς κατασκευῆς ἔχει
δὲ γέμισμα μικρότερον ἢ τοῦτο καὶ εἶναι ἤτιον
ἐκρηκτικόν. Προώρισται κυρίως διὰ τὰς πεζο-
μαχίας τῶν ἱππέων, ἐφ' ἵππου δὲ χρησιμο-
ποιούμενον ἤτιον εὐδοκιμεῖ. Ἐν Γερμανίᾳ
π. χ. ἄπαν τὸ ἱππικόν, πλην τῶν θαλασσοπό-
ρων, φέρεται Κ. Πρῶτος δὲ μεταχειρισθέντες τὰς
Κ. ὑπῆρξαν οἱ Ἰσπανοί, περὶ τὰ τέλη τοῦ 16'
αἰῶνος. Καραθινοφόροι ἐκαλοῦντο ἀνί-
καθεν οἱ φέροντες καραθίνας ἱππεῖς, σήμερον
δὲ ἀπεθίζονται τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς μέρος τοῦ
βαρέος ἱππικοῦ.

Καραθόδο (Karabobo). Πολιτεία τῆς
συμπολιτείας Βενεζουέλας τῆς Ν Ἀμερικῆς,
ἐπὶ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης. ἔχει ἐμβα.
7732 τχμ. καὶ 198021 κατ. (1891), πρω-
τεύουσάν δὲ τὴν Βαλεντίαν. Τὸ Β μέρος αὐ-
τῆς εἶναι ὄρεινόν καὶ εὐφοριώτατον. Τὸ κλίμα
εἶναι θερμὸν, καὶ νωθρὸν δὲ ἐπὶ τῆς παρα-
λίας. Ἡ γεωργία εἶναι τὸ κύριον ἔργον τῶν
κατοίκων, κυρίως δὲ παράγονται καφὲς, κα-
κάον καὶ σάκχαρις. [Μ.Σ.]

Καραθουστάσαν Χωρ. τοῦ δήμ. Δύ-
μης τῶν Πατρῶν, ἔχον 121 κατ. [Μ.Σ.]

Καραχάτσι (Βζε.). Κοινὴ ὀνομασία
τῆς Πελοπό.

Καραχγεώργεως. Βλ. Τσίρνον.

Καραχγεούζι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἡλιδος
ἐν Ἡλείᾳ παρὰ σταθμὸν σιδηρεῶν, μετὰ
Ἀμαλιάδος καὶ Γαστούνης, ἔχον 303 κατ.
καλλιεργητὰς δημ. καρπῶν, σταφίδων καὶ
ἀμπέλων. [Γ.Πδ.]

Καραχκούνιδες. Βλ. Κουτσόδλαχει.

Καραθεμιρτζή. Χωρ. τοῦ δήμ. 100-
δρίου τοῦ νομοῦ Λαρίσης, ἔχον 248 κατ. [Μ.Σ.]

Καραθερέ (ἢ Λυγαριά). Χωρ. τοῦ
δήμ. Τυρνάβου, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1 1/2. Διάρ-
ρεται ὑπὸ τοῦ ὀρητικοῦ χειμάρρου Καραθερέ
τοῦ κατερχομένου ἀπὸ τοῦ Μπατοῦ σταθμοῦ
τῆς βροθετικῆς γραμμῆς. ἔχει 78 κατ.

Καραθεοδωρής Στέφανος. Σοφὸς
καὶ πολυγραφώτατος ἱατρὸς καὶ φιλόσοφος,

οόδετος ἐν Ἰωαννίναις, ἀλλὰ καὶ ἐκείθεν ἐκ νέου νὰ διαφύγῃ καὶ ταχθεῖς ὑπὸ τοῦς Καταστανταίους νὰ διαπρέψῃ ὡς πρωτοπαλῆκαρον, φημισθεὶς μάλιστα καὶ ὡς εἰς ἐκ τῶν φονέων τοῦ Βελή-Γκέκα. Προσυνήκας μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Καταστανταίων τὴν Ἀλὴν ἐσυγχωρήθη καὶ κατετάχθη εἰς τοὺς σωματοφύλακας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκτραγέμενος τοῦ πρὸς τὸν Σουλτάνον πολέμου τούτου ἐδραπέτευσε καὶ αὐτὸς πρὸς τοὺς σουλτανικούς, διατώτας δὲ διὰ τολμηροῦ ἐπινοήσας τὴν γυναῖκά του (διότι εἶχε νυμφευθῇ ἐν τῷ μεταξύ) ἐξ Ἰωαννίνων ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς Κάλκικον καὶ χωρηθεὶς μετ' ὀλίγον καὶ ἀπὸ τῶν σουλτανικών μετέβη εἰς Βόνιτσαν καὶ ἐκείθεν εἰς Τίτσμερκα, ὅπου ὤψωτο τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Γενικευθέντος δὲ τοῦ κινήματος καὶ ἐξεγερθείσης πάσης τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος ὁ Κ. ἐλθὼν εἰς Μακρυνόρος, μετέσχε τῆς παρὰ τὸ Κομπότι πρὸς τὸν Ἰσμαὴλ πασάν Πλιάσαν μάχης, καθ' ἣν, μετὰ τὴν εἰς φυγὴν τροπὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐπληρώθη εἰς τοὺς γλυτούς, τοὺς ὁποίους ἀναβάς ἐπὶ ὕψους ἐπέδεικνε γυμνοὺς μετὰ μεγαλοφώνων ὕβρειν πρὸς τοὺς φυγάδας εἰς ἀνειδίμῳ. Πρὸς ἴσαιν τῆς πληγῆς ταύτης μετέβη εἰς Δουτράκι, θεραπευθεὶς δὲ συγκατελέχθη δι' ἀποφάσεως τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν χιλιάρχων τῆς Στερεᾶς· ἀλλ' αὐτὸς, μὴ ἔχων εἰς ὡς φαίνεται σαφὴ ἰδέαν περὶ τοῦ σκοποῦ, τοῦ ὁργανισμοῦ καὶ τῆς τύχης τῆς ἐπαναστάσεως, φιλοδοξίαν εἶχε μίαν μόνην, νὰ καταλάβῃ τὸ ἀρματοῦλόν τῶν Ἀγρᾶων, ὅπερ καὶ ἐπέτυχ' ἐν ἀρχῇ, ἀναγνωρίσας κατεπάνος τοῦτου ὑπὸ τοῦ κατόικων καὶ τῶν ἐν Δαρίσση πασάδων. Διετέλεσε δὲ αὐτῷ ἐν Ἰκάνον, αὐτ' ἐπαναστάτης οὗτε τουρκόφρων, ἀλλ' ἐπαμφοτερίζων, ἐξείκονον τὰς περιστάσεις, μὴ περιερχόμενος εἰς ῥῆξιν πρὸς τοὺς Τούρκους φανεράν, ἀλλὰ καὶ βλάπτων αὐτοὺς ὅταν ἠδύνατο, ὡς λ. γ. περὶ τὴν Ἀγρίον Βλάσσην τῇ 15 Ἰανουαρίῳ 1822, ὅτ' ἐπειθεὶς ἐξ ἀπροόπτου συνέτέλεσε πελὶ εἰς τὴν ἐριστικὴν ἀποτυχίαν τῆς κατὰ Μεσσολογίου πρώτης ἐκστρατείας τοῦ Ὁμέρ πασσα καὶ τοῦ Κιουταγῆ. Τοῦτο ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ παρατείνῃ ἐπὶ πολὺ, διότι περὶ τὰ μέσα τοῦ 1823 ἐπελθὼν ὁ Μουσάτης τῆς Σιδόρας ἀπήγαγε παρ' αὐτοῦ τὴν ἐριστικὴν ὑποταγὴν καὶ συνδρομήν του, περιελθὼν δὲ εἰς δεινὴν ἀμυχανίαν ὁ Κ. καὶ βασιανίζόμενος συγχρόνως ὑπὸ χρονίσου τινὸς νοσήματος ἐξ οὗ ἐπασχεν, ἠναγκάσθη νὰ ὑπεχωρήσῃ ἐξ Ἀγρᾶων καὶ ἀποστείλῃς τὸν μικρὸν αὐτοῦ στρατὸν εἰς Καρπενήσι πρὸς τοὺς Ἑλλήνας ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἰθάκην πρὸς περιθάλψιν τῆς υγείας του. Οἱ ἐν Ἰθάκῃ ἱατροὶ ἐχαρκτηρίσαν τὸ νόσημα αὐτοῦ ὡς φθίσιν καὶ ὀλίγας ἐβίων εἰς αὐτὸν ζωῆς ἐλπίδας, ἀλλ' ἐκείνος μετ' ὀλίγον, ἀδιαφορῶν, ἀπῆρχετο ἐκείθεν καὶ πα-

ρυσιασθεὶς εἰς Μεσολόγγι πρὸς τὸν Δ. Μαυροκορδάτον ἐζήτηε νὰ διορισθῇ παρ' αὐτοῦ ἀρχηγὸς Ἀγρᾶων ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ μεταξύ διορισθέντος τοιοῦτου Γιαννάκη Γαγκου. Μὴ εἰσακουσθεὶς ὁμοῦ παρὰ τοῦτου ἐξωργισθὼν, ἔχων δὲ ἱκανὴν δύναμιν ἐν Μεσσολογίῳ καὶ ἐν Αἰτωλικῷ καὶ ὑποστηρίζοντας ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων Τζαβελαίων περιήλθεν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν Διοίκησιν, ἐπεχειρήσας διαφόρους ἀνταρτίκας πράξεις, κατηργηθὼν ὡς συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Ὁμέρ Βριώνη, εἰσέχθη εἰς δικτὴν ἐπὶ ἐσχάτῃ προσοίᾳ, ἐκπρυχθὼν δι' ἐγγράφου τῆς Διοικήσεως καὶ πολιτικῶν συμβουλίου ἐξ ἐπικρατῆων συσταθέντος ἐπὶ τούτῳ τῇ 2 Ἀπριλίου 1824 ἐπιβύλας κ' ἐχθρὸς τοῦ ἔθνους κ' ἐστερήθη τῶν βαθμῶν καὶ ἀξιοματιῶν του. Πάντα ταῦτα ἡρέθισαν εἰς μάλλον τὴν φιλαυτίαν τοῦ, μελόντι δ' ἐγκατελέσθη ὑπὸ τῶν Τζαβελαίων ἀνεχώρησεν ἐξ Αἰτωλικῶν, ἐζήτησε φανερά τὴν βεζιβάν των Τούρκων, εἰσέβαλεν εἰς τὰ Ἀγρᾶ καὶ καταδυνάστευεν ὑπὸ τοῦ βρονθέντων νὰ συνδράμωσιν αὐτὸν Ὀθωμανὼν καὶ ὑπὸ τῶν ἐπικρατῆων τῆς Διοικήσεως περιεπλάκη εἰς δυσχερῆ ἀγῶνα, περικυκλωθεὶς δὲ πανταχόθεν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Καρπενήσι. Καί τοι δὲ μερικὰ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Στερεᾶς διέκειντο φιλίως πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν εἶχαν μάλιστα ὀνομάσθαι ἀρχιστράτηγον, εἴτε πεισθεὶς φαίνεται ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιταθῇ μὴ τὰς δυνάμεις τῆς Διοικήσεως εἴτε καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου τοῦ ἔγραψε τῇ 27 Μαΐου ἐκ Δουμνίστης πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον ἀναφορὰν, δι' ἣς ἀπολογούμενος δι' ὅσα ἐπραξεν ἐζήτηε τὴν συγγνώμην τῆς Διοικήσεως. Ἡ ἀναφορὰ δὲν εἰσηκούσθη, ἀλλ' ὁ Κ. ἀπελθὼν εἰς Ναύπليون ἐλαβὼν ἐκείθεν διατάγας νὰ καταρτίσῃ ἴδιον σῶμα καὶ ἐκστρατεύῃ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ δὲ δειξας σώφρονά καπως διαγωγὴν καὶ μὴ συμπαταγῶν εἰς τὰ ἀνταρτικά τοῦ Ὄθους, διορίσθη τέλος πρὸς ἀνταμοιβὴν ἀρχηγὸς Ἀγρᾶων ἀπὸ κοινῶ μετὰ τοῦ Ράγκου πρὸς οἰκονομίαν τῶν πραγμάτων, μετέσχε' ἐντέλμας τῆς περὶ τὴν Ἀμπλιανὴν τελευταίας μάχης καὶ ἐκλήθη ὑπὸ τῆς ἐν Ναυπλίου Κυβερνήσεως εἰς Μωρηὰν μετὰ τῶν ἄλλων Ῥουμελιωτῶν πρὸς καταπολέμωσιν τῶν κατὰ τὸν ἐκτραγέμετον ἀντικυβερνητικῶν. Διήλασε δὲ μετ' αὐτῶν ἐν πυρὶ καὶ τιδῆρῳ τὴν Πελοπόννησον, ἀνελθὼν εἰς Κερπινὴν καὶ βαιοπραγῆσας μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ δεινῶς κατὰ τοῦ ἐκεῖ οἴκου τοῦ Ζαίμη, κατελθὼν δὲ τέλος εἰς Μεσσηνίαν εὗρεθῇ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1825 εἰς Κρομμύδι ἐν τῇ στρατοπέδῳ ὑπερ ἐσχηματισθῇ πρὸς ἀπώρους τοῦ ἱμπεριῶ. Ἀλλ' ἐπελθόντων τῶν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην γνώστων ασφαλιμάτων καὶ τῆς ἥττης τῶν Ἑλλήνων ἀσπηνίασεν ἐκ νέου, ἐπροηλάκισε τὸν ἀρχι-

στράτηγον Σκυρτήν και τήν Διοίκησιν, ἀναχωρήσας δὲ μετὰ τοῦ Κώστα Μπότσαρη, τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα καὶ διασχίσαν ἄλλων Ῥουμελιωτῶν ἦλθεν εἰς Ναυπλίον καὶ ἐκείθεν εἰς Στερεάν, ὅπου περιπλάκη εἰς ἑρίδας πρὸς τὸν Γκούραν, ἐφ' ᾧ καὶ διατάχθη ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ πολιορκουμένου Μεσολογγίου. Κ' ἐξετέλεσε μὲν αὐτόθι ἱκανὰς ἐπιτυχεῖς στρατιωτικὰς πράξεις, ἰδίως δ' ἐπίθεσιν νυκτερινὴν ἐναντίον τῶν πολιορκητῶν τῇ 25 Ἰουλίου 1825, ἄλλα σημαντικωτέραν τινὰ βεβήσαν δὲν κατώρθωσε νὰ παράσῃ εἰς τὴν πόλιν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν φεβρουάριον νύκτα τῆς ἐξόδου τῇ 10 Ἀπριλίου 1826 κληνὴρς ὢν. Παρόντος δὲ τοῦ Μεσολογγίου ἦλθεν εἰς Ναυπλίον καὶ προεχειρίσθη τῇ προτάσει τοῦ ἰδίου ἑχθροῦ αὐτοῦ Ζαΐμη Γενικὸς Ἀρχηγός τῆς Στερεᾶς, ἔκτοτε δ' ὀρχεῖται κυρίως τὸ λαμπρὸν μέρος τοῦ σταδίου τοῦ ἀνδρός· διότι ἀναχωρήσας ἐκ Ναυπλίου τῇ 19 Ἰουλίου μετὰ μικροῦ τινος σώματος ἐπεράν' εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ πολιορκουμένου τὴν ὑπὸ τοῦ Γκούρα κατεχομένην Ἀκρόπολιν Κίουταχῆ, ἔστησε στρατοπέδον συμπρωθὲν ἐντὸς ἑλίγμου μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Φαβιέρου τακτικῶν εἰς 3500 ἀνδρας ἐν Ἐλευσίνῃ, ἐπετέθη εἰς Χαϊδάρη νικηφόρος κατὰ τῶν ἑχθρῶν τῇ 6 Ἀυγούστου καὶ μερίστην ζημίαν ἐπὶ ἐξήγησεν εἰς αὐτούς. Παρέμεινε δὲ ἐκεῖ μέχρι τοῦ τέλους Ὁκτωβρίου ποικίλως παρενοχλῶν αὐτόν, ἕως οὗ μάλιστα κατώρθωσε νὰ εἰσάγῃ καὶ σημαντικὴν ἐπικουρίαν ἐξ ἀνδρῶν, τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὑπὸ τὴν Κριεζώτην, ὅτε ἐξασφαλίσας ταύτην καὶ σκεφθεὶς ὅτι ἐνὸς τοῦ Κίουταχῆ κατεῖχε τὴν Ῥούμελην οὐδὲν γενναῖον θὰ ἤλυντο νὰ ἐπιχειρήσῃ κατ' αὐτοῦ, ἀφῆσας τὸν Βάσσαν Μαυροβουνιώτην ἀρχηγὸν εἰς Ἐλευσίνα ἐξαστράτευσεν εἰς τὴν Στερεάν, ἐπολιόρκησε τὴν Δοδερνάν, διέταξε τὴν περὶ ὧσιν τῶν Σαλῶνιων, κατέλαβε δὲ τὴν Δίοικον καὶ τὴν Ἀράχωβαν ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ Παρνασσοῦ, ἀφ' ὧν ἐμελλε νὰ διέλθῃ ὁ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα Τευρκαλδανὸς ἀρχηγὸς Μουσταφάμπεης, συνειρόθη δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς 19 μέχρι τῆς 24 Νομβρίου ἐπανειλημμένως μάχας καὶ περικυκλώσας τοῦτον πανταχόθεν ἐντελῶς κατέστρεψε μεθ' ἑλῶν σχεδὸν τῶν διαχιλίων ἑλεγκτῶν στρατιωτῶν του. Ἐκείθεν ἀναβαίν' εἰς Τευροχωρὶ κ' ἐπιτίθεται τῇ 6 Δεβρίου ἐναντίον ἀποσπάρματος ἐξ 700 πολεμιῶν ὑπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Πασιμέτη Μεχμέτ πασάν, κομίζοντα ἐρόδια εἰς Ἀθήνας, φρονέσας δὲ ἰδίᾳ χειρὶ αὐτὸν γίνεσθαι κύριος τούτων, διατρέχει τὴν Ῥούμελην καθαρὶζων αὐτὴν ἀπὸ τῶν Τούρκων, ἀναγκάζει τὸν ἐπιδρομὸντα ἐξ Εὐβοίας Ὀμέρ πασάν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια καὶ τοὺς ἐν Σαλῶνις Τούρκους νὰ φύγουν κακῶς ἔχοντες, μετὰ 4 δὲ μόνον μῆνας ἐπανέρχεται εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐλευθερώσας ὅλην τὴν Στερεάν.

Στήσας δὲ τὸ στρατοπέδον αὐτοῦ εἰς Κερατοῖνι συγκαρούεται τῇ 4 Μαρτίου 1827 πρὸς τὸν Κίουταχῆν, ὃν ἀναγκάζει νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, καὶ ἔκτοτε παραμένει ἑκεῖ ὀριστικῶς ἐκτελῶν διάφορα ἀξιολογὰ πολεμικὰ ἔργα διανοούμενος νὰ ἐνώσῃ τὰ δύο συστημένα ἐν Ἀττικῇ στρατοπέδα, τὸ ἐν Ἐλευσίνῃ καὶ τὸ ἐν Φαλήρῳ, καὶ νὰ χρησιμοποίησιν τὴν ἐν τῇ μεταξὺ συγκεντρωθεῖσαν ἐν αὐταῖς μεγάλην στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν εἰς τὸ νὰ μεταβάλῃ τὸν Κίουταχῆν ἀπὸ πολιορκητοῦ εἰς πολιορκουμένου, καὶ σχεδιάζων ἐναντίον του διὰ τῇ 23ην Ἀπριλίου μεγάλην ἐκατέρωθεν ἐπίθεσιν πρὸς ὀριστικὴν αὐτοῦ ἐξόντωσιν. Ἀφαιρεθείσης ὅμως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀπριλίου, τῇ μετ' αὐταπαρνήσεως συγκαταθέσει του, τῆς γενικῆς ἀρχηγίας ἀπ' αὐτοῦ ὅπως δοθῇ εἰς τὸν Τσώρτε καὶ τὸν Κόγγραν, ἀδυνατῶν νὰ συνεννοηθῇ πρὸς τοῦτους περικεῖται εἰς διαρκεῖς ἑρίδας, βλέπει δὲ τὰ καλλίτερα τῶν σχεδίων του μάταια μένει χάρις εἰς τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἀνυπερηστίαν τῶν δύο ξένων, ὡς ἐκ τούτου δ' ἐπέρχονται μωρὰ πατραργαδὰ καὶ δεῖνὰ, ὧν τελικὴν ἀποτέλεσμα ἡ κατὰ τῶν Τούρκων τῇ 22 ἀντὶ τῆς ἐρισθείσης 23 πρόωρος καὶ ἀκαίρος ἐπίθεσις ὑπὸ Κρητῶν τοῦ ἐν Φαλήρῳ στρατοπέδου, ἡ γενίκευσις τῆς συμπλοκῆς καὶ ἡ μεταβολὴ αὐτῆς εἰς μάχην, ἡ ἐξόρμησις τοῦ Κ. ἀπὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, ὅπου ἐκείτοτο πυρέσων, ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ ἀγῶνος διὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει καὶ νὰ σώσῃ εἰ δυνατόν τὰ πράγματα, καὶ ὁ τραυματισμὸς αὐτοῦ ὑπὸ ἑχθρικῆς σφαίρας κατὰ τὸ υπογάστριον. Τὴν ἐπαύριον, περὶ τὴν 4ην τῆς πρωίας, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ῥούμελης ἐξέπνευσεν, ἀνημέρα ἀκριβῶς τῆς ἑορτῆς του, ὁ νεκρὸς δ' αὐτοῦ μεταφερθεὶς ἐκκεῖθεν ἐν πανδήμῳ πένθει ἐν Σαλαμίνι, ἐνῷ ταυτοχρόνως κατεστρέφετο ἐντελῶς ὁ ἐν Ἀττικῇ ἑλλ. στρατός, στερηθεὶς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅπως περιπέσῃ εἰς χεῖρας ἀδελφίας. Ὁ Κ. κρίνεται ὡς τὸ γνησιώτερον τῶν τέκνων τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπὸ γενναίου ἀλλ' ἀξέστου, ἀτιθάσσου καὶ περιωρισμένου κατ' ὀρχὰς βλέψων ἀπλοῦ κλέφτου ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς βαθμὴδὸν διαμορφωθείς, ἀποκνήσας τὴν συνείδησιν καὶ τῶν προσόντων καὶ τῶν καθόντων καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐν γένει ἀποστολῆς του, ἀνοψωθείς καὶ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν διάνοιαν καὶ δινηθείς νὰ ἀναδείξῃ εὐφυίαν, δραστηριότητα, φιλοπατρίαν καὶ στρατηγικὴν τέχνην ἀληθῶς ἐκτοκτον. Εἰκνίχεται δὲ ὡς ἱσχνός, νευρικός, φιλάσθενος καὶ διαρκῶς πάσχων ὡς ἐρρέθη, ἀλλ' ἀδαμᾶσται ἐν τούτοις δυνάμειος ψυχῆς καὶ θελήσεως σιδηρᾶς, ὑπὲρ πάντα κακουχούμενος καὶ προκινδυνεύων, ἐξυθιμὸς, βιομηλόχος, ὀδρὸς καὶ φιλέδοξος, ἀλλ' ἀγαθὸς καὶ εὐγενὴς κατὰ βάθος, ὁ δὲ μὲν ἀγγελος, ὁ δὲ διαβολος, ὅπως ἔλεγεν ὁ ἴδιος περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ

τρόπου καθ' ὃν μεταχειρίζετο τις αὐτόν. Κατὰ μάχας ἐφόρει ὡς λέγεται πάντοτε κίχκινον ντυλαμαν καὶ ἐκράτει βαρὺ ἀπειλῆται· συναπέφερε δὲ διαρκῶς μετ' αὐτοῦ τὴν περίφημον ἐν τοῖς στρατιωτικαῖς γενομένην Μαρϊώ, νεφρώτιστον δηλ. κόρην, ἣν εἶχεν ἐρωμένην, ἐνδεδυμένην φουστανέλλαν ὡς ἀνὴρ καὶ πάνοπλον ἀκολουθοῦσαν πανταχοῦ αὐτόν. [M.M.]

Εκαραιωάννης (Κωνσταντῖνος). "Ελλην ἱατροφιλόσοφος γενν. ἐν Τρίκῃ τῆς Θεσσαλίας, σπουδάζας ἐν Ναυπλίου τὴν ἱατρικὴν. Προσληφθεὶς ὡς ἀρχίατρος ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Μολδαβίας Γρηγορίου Γαίκα τῷ 1765, ἐμόχλησε πολὺ καὶ πρὸς διαρρύθμισιν τῶν σχολείων τῆς ἡγεμονίας· εἰτα δὲ θεωρήσθη ἱατρός "Ιωαννίνων. Ἀπέθανε γηραιὸς ἐν Τρίκῃ. Συνέγραψε δὲ Σύνεψιν τῆς Λογικῆς καὶ Γραμματικῆς. [K.N.S.]

Καρακάλ. Πρωτεύουσα τοῦ διαμερίσματος "Ρωμανάτση τῆς "Ρωμανίας (Βλαχίας), ἔχουσα 8590 κατ. [M.S.]

Καρακαλᾶ μονὴ τοῦ δήμου Ναυπλίου. ἔχει 21 μοναχοὺς. Περί αὐτὴν παραχειμάζουσι πολλοὶ ποιμένες ὧν δ' ἀριθμὸς ἀνῆρχετο εἰς 351 τῷ 1889. [M.S.]

Καρακάλλας. "Ρωμαῖος αυτοκράτωρ, κυρίως μὲν Βασσιανός, ἀπὸ δὲ τοῦ 196 μ. Χ. ὅτε προήχθη εἰς Καίσαρα καὶ Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνίνος καλούμενος, Κ. δὲ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος εἰδους κελτικοῦ ἐνδύματος, ἀφ' ἑτοῦ μέγα τοιοῦτων πληθὺς ποτε διένειμεν. Ἦτο δ' πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, γεννηθεὶς τῷ 188 ἐν Λυών, γενόμενος δὲ συνάρχων τῷ 198, διεξέτατο τὸν πατέρα του, θανόντα τῷ 211, ἐμοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Σεπτιμίου Ἀντωνίνου Γέτα, ἐν ὧμος δολοφονήσας τῷ 212 ἐγένετο μόνος αυτοκράτωρ· ἐθανάτωσε δ' ἐτι 20000 πολίτας ὡς ἐπαδούς τοῦ Γέτα, ἐν οἷς καὶ τὸν μέγαν νομισματοῦ Παπινιανόν. Ἡ βασιλεία του ὑπῆρξε σειρὰ παντοειδῶν τῶν ὑπηκόων του καταπιέσεων. Ἐπεκλήμνη δὲ τοὺς ἐν Δακίᾳ Γόθους (214), κατήλθον εἰτα εἰς Θράκην, διαπεραιωθεὶς δ' εἰς Ἀσίαν ἐτίμησε τὸν Ἀχιλλέα περὶ τὸ Ἰλίον διὰ θυσιῶν καὶ ἐσθλῶν. Ἐλθὼν εἰς Ἀλεξάνδρειαν (215) ἐθανάτωσεν ὅλην τὴν στρατεύσιμον νεότητά, ἐκδιαικόμενος διὰ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων κατ' αὐτοῦ λαιωρίας. Τῷ 216 ἤρῃμωσε τὴν χώραν τῶν Πάρθων, τῷ δὲ ἐπομένῳ ἔτει ἐπιχειρήσας νέαν στρατείαν ἐδολοφονήθη καθ' ἑδὲν παρὰ τὴν Ἐδεσσαν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φρουρᾶς του Μακρίνου. Ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ οἰκοδομηθέντων διακρίνονται αἱ φερώνυμοι αὐτοῦ θέρμαι (βλ. λ.), ὧν τὰ λείψανα εἰσὶν ἐκ τῶν σημαντικωτάτων τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. [B.A.]

Καρακάλλου μονὴ τοῦ Ἀγ. "Ορους.

Ἰδρὺθῃ πιθανῶς τῷ 1068, ἔχει δὲ 50 μοναχοὺς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς εὐρίσκονται 250 χειρόγραφα. Εἰς αὐτὴν πέμπονται οἱ ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας ἐξοριζόμενοι κληρικοί. [N.S.]

Καρακάξ. Κοινὸν ἔνσιμα Κίτις τῆς μακροῦρου.

Καρακάκας (Carnacas). Πρωτεύουσα τῆς συμπολιτείας Βενεζουέλας τῆς Ν Ἀμερικῆς, ἔδρα τῆς δικαιοσύνης, ἀνωτάτου δικαστηρίου, Συνεδρίου καὶ ἀρχιεπισκόπου, κειμένη 10 χμ. Ν τοῦ ἐπινεϊκούτης La-Guaira καὶ εἰς τοὺς ΝΔ πρόποδας τοῦ ὄρους Silla de Caracas (2630 μ.). ἔχει 72 420 κατ. (1891), κλῆμα εὐκρατον, ἔπαθε δὲ ἐπανειληγμένων ὑπὸ σεισμῶν, ὧν ὁ τῆς 11/21 Μαρτ. 1812 κατέστρεψεν αὐτὴν σχεδὸν παντελῶς καὶ ἐθανάτωσε 12000 κατ. ἔχει δὲ μεγάλην μητρόπολιν, πανεπιστήμιον, ἱατρ. σχολήν, θεμεσι, βιβλιοθήκην, ἱερατικὴν, στρατιωτικὴν κλ. σχολὰς, καὶ ἀκμαῖον ἐμπορίον ἐξαγωγῆς (κακάου, καφέ, καπνοῦ) καὶ εἰσαγωγῆς. [M.S.]

Καρακακσῆλι. Χωρ. τοῦ δήμου Βουφράδος τῆς Πυλίας, ἔχον 209 κατ. [M.S.]

Καρακάσης (Δημήτριος). Λόγιος "Ελλην περὶ τὸ 1734 ἐν Σιατίστῃ γενν., σπουδάζας δ' ἐν Γερμανίᾳ ἱατρικὴν, φιλοσοφίαν καὶ μαθηματικά καὶ τὴν ἱατρικὴν ἀσκήσας ἰδίως ἐν Σιατίστῃ καὶ Βουκουρεστίᾳ. Συνέγραψε Περί φλεβοτομίας (1760) καὶ Ποιητήρια ἱατρικά (κατὰ τῆς πολυφαρμακίας, στίχοι 1146· περὶ πυρετοῦ μητριάου, στίχοι 324 κτλ.) ἐκδεδότα τῷ 1795 ἐν Βιέννῃ. [K.N.S.]

Καρακάκζου. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 11 1/2 ὡρ. ἀπὸ Σερρών καὶ 8 ἀπὸ Νευροκόπου. Οἰκεῖται ὑπὸ 100 οἰκογεν. Χριστιαν. βουλγαροφώνων καὶ ἔχει ἰσχυρὰν ἐκκλησίαν καὶ ἑλλην. σχολεῖον ἀρρένων. [N.S.]

Καρακαροῦρι. ἦτοι Μέλανες βράχαι ἡ Μουστὰ γ (Παγωμένον ὄρος) καλεῖται τεραστία ὄροσστατὶς τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, κειμένη μεταξὺ τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων καὶ τοῦ Κοβεν-Λοβεν καὶ διαχωρίζουσα τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἰνδικῆς. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος ἐν τῇ συστάδι ταύτῃ εἶνε τὸ Δαφάγγ (8619 μ.) τὸ δεύτερον κατὰ τὸ ὕψος ὄρος τῆς γῆς. Διὰ τοῦ Κ. ὑπερχειρὶ περίφημος ὁ ἰοδὸς ἀπὸ Β εἰς Ν ἐν ὧς 5653 μ. [M.S.]

Καραλάρ. Δύο χωρία ὑπαγόμενα εἰς τὸν δήμ. Κιερίου καὶ ἀπέχοντα ὡρὰς 2 1/2 ἀπὸ Σοφάδων. Ἐκ τούτων τὸ ἐν ὀνομαζέται Οὐζοῖον Κ. μετὰ 328 κατ. τὸ δὲ ἕτερον Ὀθωμανικὸν Κ. μετὰ 31 κατ.

Καραλάρ. Χωρίον τοῦ δήμ. Συκευρίου τῆς Λαρίσης, ἔχον 171 κατ. [M.S.]

Καραμάν. Πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ νηπ. Ἰωνίᾳ εἰς ὀλίγων ὥρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἐγγὺς τῶν ἑρει-

πίων τῆς παλαιᾶς λυκαονικῆς πόλεως Λαράν-
θων κειμένη, εἰκουμένη δὲ ὑπὸ 10 χιλ. περί-
που κατοίκων καὶ ἔχουσα μικρὰν βιομηχανίαν
καὶ θρακικὴν ἐμπορικὴν κίνησιν. Ἐκτίσθη
κατὰ τὴν ΙΓ' μ. Χ. αἰῶνα καὶ ἔλαβε τὸ ὄνο-
μα ἀπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς, (βλ. κατωτ.) ὑπά-
γεται δὲ εἰς τὴν νομὴν Ἰκονίου. [Π.Κ.]

Καραμαν. Γενάρχης Μωαμεθανικοῦ δυ-
ναστικοῦ οἴκου ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ δόντος τὸ ὄ-
νομα εἰς τὸ Κράτος τῆς Καραμανίας καὶ εἰς
τὴν δυναστείαν τῶν Καραμανιδῶν. Ὁ Καρα-
μάν ἦτο μωαμεθανὸς ἐξ Ἀρμενίας καταγό-
μενος, εἰς μέγιστα ἀνελθὼν δεξιόματα ἐν τῇ
αὐτῇ τοῦ Σελτσούκου Σουλτάνου τοῦ Ἰκο-
νίου Ἀλαετίν παρὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος
καὶ λαθὼν παρὰ τοῦ Σουλτάνου τούτου τὴν
κληρονομικὴν διοίκησιν χωρῶν τινῶν περὶ τὰ
Λάρανδα. Τὸ μικρὸν τοῦτο κράτος ὑψή-
θη ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μωχαμέτ β' καὶ τοῦ
ἐγγόνου Μαχμούτ, ὅστις ἐπωφελήθησαν τὴν
μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Ἀλαετίν
ἐπελθούσαν ἐν τῇ κράτει τοῦ Ἰκονίου πολιτι-
κὴν κατάστασιν. Ὁ Μαχμούτ β' μετὰ τὴν
ἐπελθούσαν περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος κα-
τάλυσιν τοῦ κράτους τῶν Σελτσούκων ἐγένετο
κύριος ἀπόλυτος μεγάλου μέρους τῶν περὶ τὸ
κράτος ἐκεῖνο χωρῶν καὶ τὸ Ἰκόνιον κατέ-
στησε πρωτεύουσάν τοῦ κράτους αὐτοῦ, ὅπερ
ἐκλήθη κράτος τοῦ Καραμάν ἀπὸ τοῦ ἀρχη-
γέτου τῆς δυναστείας, ὡς καὶ τὰ ἄλλα μι-
κρὰ τουρκικὰ κράτη τὰ παραχθέντα κατὰ τὴν
χρόνον ἐκεῖνον ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀπὸ τῆς δια-
λύσεως τοῦ Σελτσουκικοῦ κράτους. Τὸ συγ-
χρόνως μετὰ τοῦ κράτους Καραμάν ἱδρυθὲν
καὶ αὐξηθὲν κράτος τοῦ Ὀσμάν, ὅπερ ἐνισχύ-
θη ἐτι μάλλον διὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ γενομένων
κατακτήσεων, περιῆλθεν εἰς μακροχρονίους πο-
λέμους ἐν Ἀσίᾳ πρὸς τὸ κράτος Κ, διότι
τοῦτο μόνον ἐκ τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Τουρκι-
κῶν κρατῶν ἐνώληκε τὴν πρόοδον αὐτοῦ. Οἱ
πόλεμοι οὗτοι ἤρξαντο κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖς
τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἐπὶ τοῦ Ὀσμάνου Σουλτάνου
Μουράτ Δ' κατακτήσαντος ὑποτελεῖς τὸ Καρα-
μάν εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ, ἀλλ' ἔνεκα
τῆς συχνῆς ἀποστασίας τῶν ἡγεμόνων τοῦ
Καραμάν ἐξηκολούθησε καὶ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ καὶ
διαδόχου τοῦ Σουλτάνου ἐκείνου Βαγιαζίτ Δ'
τοῦ ἐπικληθέντος Κεραυνῷ, ὅστις τὴν Καρα-
μανίαν κατέστησεν ἐπαρχίαν τοῦ Ὀσμανικοῦ
κράτους. Ἀλλ' ὁ τοῦ καθαιρεθέντος ὑπὸ τοῦ
Βαγιαζίτ ἡγεμόνας υἱὸς Μωχαμέτ ἀποκα-
τεστάθη εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ταμερ-
λάνου τοῦ νικηθέντος καὶ αἰχμαλωτισθέντος
τὸν Βαγιαζίτ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἀγκώρας
(1402). Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας
ἀποχώρησιν τοῦ Ταμερλάνου ἐπανελήθησαν
οἱ μεταξὺ τῶν Ὀσμάνων Σουλτάνων καὶ τῶν
ἡγεμόνων τοῦ Καραμάν πόλεμοι ὥσπου ὁ περ-
σικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σουλτάνος
Μωαμέθ ὁ Β' ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν

τῆς Κωνσταντινουπόλεως καθυπέταξε ἐντε-
λῶς τὴν Καραμανίαν. [Π.Κ.]

Καραμαν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν
τῷ διαμερίσματι Βιτωλίου, ἔχον 330 κατ.
ὄθιορ. [Ν.Σ.]

Καραμανλὶα ὠνομάσθησαν καὶ ὄνο-
μάζονται μέχρι σήμερον ἅπασι αἱ γῆραι τῆς
Μικρᾶς Ἀσίας αἱ ἀποτελεσασαί ποτε τὸ κρά-
τος Καραμάν περιλαμβάνουσαι τὸ ἐν τέταρτον
περίπου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ συγκαίμεναι
ἐκ τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους τῆς Καππαδοκίας,
ἐκ τῆς Λυκαονίας, μέρους τῆς Μεγάλης Φρυ-
γίας ἐκ τῆς Πισιδίας, Παμφυλίας καὶ Τρα-
χίας Κιλικίας. [Π.Κ.]

Καραμανλῆ. Χωρίον τῆς ἐπαρ. Σαρ-
δικίας τῆς Μακεδονίας, ἔχον 400 κατ.
ὄθιορ. [Ν.Σ.]

Καραμανώλεον. Χωρίον τοῦ δήμ.
Πυλίων τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 220 κατ. [Μ.Σ.]

Καραμέλα. Βλ. Σάγκαρον.

Καραμζένος (Nikolai Michailovitch
Karamsin). Διάσημος Ῥώσος ἱστοριογρά-
φος καὶ ποιητής, γενν. 1765 ἐν τῇ κυβερ-
νήσῃ Ὀρενδουργῇ καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Μό-
σχῃ. Τῷ 1789 περιῆλθε τὴν Γερμανίαν, Ἑλ-
βετίαν καὶ Γαλλίαν, ἐπέστρεψε δὲ τῷ 1791
εἰς Μόσχαν, ὅπου ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιο-
γραφίαν, ἐξέδωκε δὲ καὶ διάφορα διηγήματα
καὶ ἐκτὸς αὐτῶν τὰς Ἐπιστολάς περιπευέ-
ντος Ῥώσου (6 τ. 1797—1800), αἵτινες ἐ-
ποίησαν μεγίστην ἐντύπωσιν καὶ ἐπέδρασαν
ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ
ῥος τῆς ῥωστικῆς φιλολογίας. Τῷ 1803 ὠνο-
μάσθη ἱστοριογράφος τοῦ Κράτους καὶ ἐκτὸς
ἠργολόγησεν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ κύ-
ριον ἔργον του, τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ῥώσου. Κρά-
τους (11 τ. 1819—24), ἧς φθάσει μέχρι
τοῦ 1811, μεταφράσθη δὲ καὶ εἰς τὴν ἑλληνι-
κὴν ὑπὸ Κ. Κροκιδά (12 τ. 1858—9). Ἀ-
πέθανε δὲ τῷ 1826 ἐν Τσάρτογχε Σελο. [Β.Ε.]

Καραμμουρατᾶται. Τὸ ὄνομα τοῦτο
ἔφερον ἄλλοτε περιληπτικῶς εἰκοσι περίπου
χωρία τῆς Ἠπείρου, σήμερον ἀνήκοντα εἰς
τὰς διοικήσεις Πεγωνιανῆς καὶ Κονίτης.
Κατὰ τινὰς τὸ ὄνομα προήλθεν ἀπὸ ἀρρησι-
ορήτου τινὸς Ἀλθανοῦ Καρὰ Μουράτ, εἰς
ὃν ἐδόθη ὡς τιμᾶριον ἡ χώρα τῶν Κ.

Καρὰ Μουρσάλ (ἢ Καρὰ Μουράλ).
Πρωτεύουσα διαμερίσματος τῆς διοικήσεως
Νικομηδείας ἐπὶ τοῦ Ἀστικηνοῦ κόλπου, λα-
βοῦσα τὸ ὄνομα τῆς ἀπὸ Μουρσάλ τοῦ Καρὰ
ἐπικληθέντος, εταίρου τοῦ Κοτζᾶ Ἀκτζέ. Ὁ
Μουρσάλ αὐτὸς κυριεύσας τῷ 1326 τὸ Ν τοῦ
Ἀστικηνοῦ κόλπου μέρος, ἔλαβεν αὐτὸ πα-
ρὰ τοῦ σουλτάνου Ὀρχάν ὡς τιμᾶριον, ἐκτίσας
δὲ φρούριον περὶ ὃ ἐσχηματίσθη ἡ κόμη. Αὐ-
τὴ ἔχει 2500 κατ., καίται δὲ πιθανῶς ἐπὶ τῆς
θέσεως τῆς ἀρχ. Ἀστικῆς. [Μ.Χ.]

Καραμουσταφά. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀδωνος τῆς Τριφυλίας κείμενον ἐπὶ τῶν ΒΑ ὄψων ὑπαιρέτων τοῦ ὄρους τῆς Κούτρας εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρ. ΒΑ τοῦ Σιδηροκάστρου καὶ $1\frac{1}{2}$ πρὸς Ν τῶν ὄρων τοῦ ποταμοῦ τῆς Νέδας. Κάτ. 521.

Καραμπαϊράμ. Χωρ. τοῦ δήμ. Σκοτούσσης τοῦ νομοῦ Λαρίσης, ἔχον 174 κατ.

Καρμπάσι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Νηλείας ἀπέχον $1\frac{1}{4}$ ὥρ. τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ κείμενον ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ χειμάρρου τῆς Κουφάλας. Εἶνε κατάρυτον καὶ κατάρυτον. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἑλλην. ἐπαναστάσεως ἦτο ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῶν βακουφια βοεβόδα. Κάτ. 1122. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀλμυροῦ τοῦ νομοῦ Λαρίσης, ἔχον 248 κατ. [Μ.Σ.]

Καραμπουνάρι. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον $2\frac{3}{4}$ ὥρ. ἀπὸ Κοζάνης καὶ κατοικουμ. ὑπὸ 400 Χριστιανῶν. [Ν.Σ.]

Καρανδινάτζι. Χωρ. τοῦ δήμου Κάτω Λεϊθαθοῦς τῆς Κεφαλλην., ἔχον 92 κ. [Μ.Σ.]

Καρανταναλῆ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀλμυροῦ τοῦ νομ. Λαρίσης, ἔχον 177 κ. [Μ.Σ.]

Καραντάς. Χωρ. τοῦ δήμου Θιόνης ἀπέχον ὥρ. $1\frac{1}{2}$ πρὸς Δ τῆς Δομβραίνης καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 296 κατ.

Καραντζανταγλῆ. Χωρ. τοῦ δήμου Πλατάνου τοῦ ν. Λαρίσης, ἔχον 142 κ. [Μ.Σ.]

Καραντσάλι. Χωρ. τοῦ δήμου Θαυμακῶν τοῦ νομοῦ Λαρίσης, ἔχον 240 κ. [Μ.Σ.]

Καραπατζίκο. Κοινὴ ὀνομασία τοῦ Πυγόποδος.

Καρῶς. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀθηναίων κείμενον κατὰ τοὺς ΝΔ πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων ἀπ' Ἀθηνῶν πρὸς Ν. Κάτ. 94.

Καρασαλιάνοι. Χωρ. τοῦ δήμου Κοτυλίων τῆς Καρυστίας, ἔχον 163 κ. [Μ.Σ.]

Καρασίαν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἔχον 400 οἰκογ., ἀνῆκον δὲ εἰς τὸν συνοικισμὸν Μαϊαντάν (βλ. λ.).

Καρασίσις. Ὑγρὸς τῶν γλυκέων ὑδάτων ἐκ τοῦ γένους τῶν Κύπρινων, ἰθαγενὴς τῆς Βυρώνης, 0.15—0.30 μ. μακρὸς, ἐλαιόχρους, λίαν τιμιώμενος διὰ τὸ εὐγευστον κρέας του. Δεικνύει πολλὰς ποικιλίας, καὶ ἄλλαι ἐπετεύχθησαν τεχνικῶς. [Φ.Ι.]

Καρὰ σοῦ (τουρκ. = μέλαν ὕδωρ). Ὀνομα πολλῶν ποταμῶν τῆς Τουρκίας, ὧν ἐπισημότεροι οἱ ἑλληνιστὶ Στρυμῶν, Νέστος, Μέλαιος καλούμενοι καλ.

Καρασοῦ παζάρ. Πόλις τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Ταυρίας, 42 χμ. ΑΒΑ τῆς Συμφεροπόλεως, ἐπὶ τοῦ ποταμίσκου Καρασοῦ. Ἔχει 12 800 κατ., ἀρχαίαν βιομηχανίαν καὶ

μέγα ἐμπόριον ἐργαρίων προϊόντων. [Μ.Σ.]

Καρασοῦτας Ἰωάννης. Εἷς τῶν ἀρχαιοπρεπεστέρων ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διακρινόμενος διὰ τὴν εἰλικρινὲς αἰσθημα, τὴν ἐπιμελεμένην στιχυργίαν, τὴν τῆς γλώσσης καθαρότητα. Ἐγεν. τῇ 1824 ἐν Σμύρῃ, ἐσπούδατε δ' ἐν τῇ γυμνασίᾳ Σύρου καὶ εἶτα ἐν Ἀθήναις. Πῶς τῇ 1839 ἐδημοσίευσεν ποιητικὴν συλλογὴν ὑπὸ τὴν τίτλον «Λυρα» ἐν Ἑρμούπολει, ἐν ᾗ διακρίνεται τὰ ποιητικὰ προσόντα τοῦ μαθητιῶντος ἐπὶ ποιητοῦ. τὰ ἐν αὐτῇ ποιήματα ἔχουσιν ἐπιμελεμένην τὴν φρασίν, ἀρμονικὴν καὶ βέβαιαν τὴν στιχυργίαν, εὐφύρατος δ' ἐν αὐτοῖς ἡ ἐπίδρασις τῆς τῶν Σούτων σχολῆς. Τῇ 1840 ἐξέδωκεν ἑτέραν συλλογὴν ὑπὸ τὴν τίτλον «Μούσα Ὁλῆζουσα», ἐν ᾗ παρατηρεῖται γενναία ἐπὶ τὴν τελειοποίησιν ἑαυτοῦ βήματα τοῦ ποιητοῦ. Ἦν ταῖς «Ἐωθιναῖς Μεληοδίαις» (1846) δεῖκνυται ἤδη ὁ Κ. ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτοῦ, περιεχούσας τὰ πλεῖστα τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ποιητικῶν προϊόντων, εἰς τὴν «Νοσταλγίαν», δημοσιευθεῖσαν καὶ κατὰ πιν ὑπὸ τὴν τίτλον «Εἰς τὴν Ἰωνίαν», τὴν «Δραπετίδα ψυχῆς» κτλ. Τῇ 1849 ἐκδόθεν «Ποιητικὸν ὁπάνθισμα» περιέχει κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκδοσόμενα ἤδη ποιήματα. Τῇ 1850 διωρίσθη ὁ ποιητὴς καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς (ἥς ἐγράφε καὶ Γραμματικὴν) ἐν τῇ γυμνασίᾳ Ναυπλίου, τῇ δὲ 1852 μετετέθη εἰς Ἀθήνας. Ἐκτοτε ἐδημοσίευσεν τὴν «Ἀπάντησιν εἰς τὴν ποιητὴν Λαμαρτινον» (1857), τὴν συλλογὴν «Βάρβιτον» (1860), τὴν «Κλεινίχην» (1868), ποίημα διηγηματικόν, ἐκ τῶν σχετικῶς ἀθροισμάτων τοῦ Κ. Ὅλγα ἐστὶ μετὰ τὴν εἰς Ἀθήνας μετάθεσιν του ἀπεσῶρη τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, κατατρυχώμενος δὲ ὑπὲρ στερήσεων καὶ ἀλλωνθλίψεων ἤτοι κτάνησε τῇ 1873. [Β.Α.]

Καρασπαΐ. Χωρ. τοῦ δήμου Φαρίδος κείμενον $1\frac{1}{2}$ ὥρ. ΒΑ τοῦ Ἐπροκάμπι ἐν τῇ πεδιάδι καὶ πλησίον τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Εὐρώτα. Κάτ. 231.

Καρατάσος. 1) Περιώνυμος ὁπλαρχηγὸς τῆς Μακεδονίας καὶ στρατάρχης τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως. Γενν. τῇ 1764 ἐν Δεβρῇ, κίωμη 1 ὥραν τῆς Βερροίας ἀπεγοῦση, ἀνέτρεξε ἐν τῇ περὶ τὴν Νάουσαν κειμένην φρενὴ χωρίῳ Διχαλῶν, ἔπου τῇ 1770 καταστραφείσης τῆς Δοβρᾶς εἶχον μετακινηθεῖ εἰς γονεῖς αὐτοῦ καὶ ἐνθα σὺζεται εἰς αὐτὴν ἡμιερεπωμένους ὁ πύργος αὐτοῦ. Φύσει φιλελεύθερος ὁ Κ. ἀνῆλθε 18 εἰς τὰς κεφαλὰς τοῦ Βερμίου ὄρους καὶ κατετάχθη εἰς τὸ ὑπὸ τὸν Καπετάν-Ραμφὴ κλ. ἐφ. τικον σῶμα, οὗτος καὶ πρωτοπαλλῆκαρον ἐπὶ διατίαν ὑπῆρξεν. Ὡς καπετάνος δ' εἶτα τῶν κλεφτῶν καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἐπλαρχηγὸς ἀνεγνωρισμένος ὑπὸ τῆς Πύλης τῶν ἐπαρχιῶν Βερροίας, Βαρδαρίου (Ἀξίω) καὶ Νάουσας ὑπερηγήσθη

ἐπὶ 30 περίπου ἔτη τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν παρουσίαν τῶν Χριστιανῶν. Πολλὰ δὲ καὶ ὠραία δημοτικὰ ἄσματα, ἐξυμνοῦντα ἀνδραγαθήματα αὐτοῦ, ᾄδονται καὶ νῦν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς μεσημβρινῆς Μακεδονίας (1822) ὁ Κ. ἀρχιστρατήγος ὑπὸ πάντων ἀναγνωρίσεως διηρόθηκε μετὰ πολλῆς συνέσεως τὴν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγωνία, εἰς δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀβδουλ-Ἀβδὺδ-πασσᾶ καὶ τῶν πολυχρήμων τουρκικῶν στρατευμάτων πολιτρολίαν τῆς Ναούσης ἀπέδειξε περιφανῶς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ στρατηγικὴν ἱκανότητα καὶ ἀνδρείαν. Μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔμμος ἔκλεισεν τῆς ἐπανάστασεως ἐκεῖνη, καθ' ἣν ὁ μὲν πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Κ. Ἰωάννης ἔπαισεν ἀνδρείως, ἡ δὲ σύζυγος μετὰ 3 υἱῶν καὶ 2 θυγατέρων ἐπήχθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Θεσσαλονίκην, ὁ Κ. συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀγ. Γάτζου καὶ ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τε τῶν δύο υἱῶν του Δημητρίου καὶ Κωνσταντίνου καὶ 700 ἄλλων ἐπαναστατῶν κατήλθον εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, ἐνθα ἡγούμενος 2—3000 Μακεδόνων καὶ Θεσσαλῶν ἐπλιτῶν, ἐν οἷς διακρίνοντο καὶ πλεῖστοι διάσημοι ὅπλαρχοι, ἡγωνίσθη μέχρι τέλους ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς. Ἐν Πέτρᾳ ἐπολέμησαν ὁ Κ. τοὺς Τούρκους λαμπρῶς, ἐν Εὐδοίᾳ δὲ καὶ Ἀλονήτῃ ἐνίκησεν αὐτοὺς τρίς, ἐν δὲ Τρικιέροις κατατροπώσας τοὺς ἐχθρούς συνωμολόγησεν ἀξιωμακόμενους συνήχηκεν μετὰ τοῦ Κιουταχῆ. Ἐν Σκιάθῳ πολέμησας ἐπίδειξας τὸν ναύαρχον Χοσρέφ-πασσᾶν ἐματαιώσας τὴν ὑπὸ τούτου μελετηθεῖσαν κατακτινὴν τῆς νήσου. Ἀλλὰ καὶ τὸν τακτικὸν στρατὸν τοῦ Ἰμπραὶμ-πασσᾶ πρῶτος αὐτὸς ἐνίκησεν εἰς Σχοινόλακκα τῆς Μεσσηνίας. Μετὰ δὲ τὴν κλῆσιν τοῦ Κυβερνήτου εἰς Ἑλλάδα καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διαίρεσιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος εἰς 7 χιλιαρχίας ὁ Κ. διορίσθη ἀρχηγὸς τῆς 7 χιλιαρχίας. Οὕτω δὲ πλήρης δόξης ἀπέθ. τῇ 31 Ἰανουαρίου τοῦ 1830 ἐν Ναυπάκτῳ, ἀφοῦ ἐξώρκεισε τὸν υἱόν του Τσάμην νὰ μὴ παύσῃ μέχρι θανάτου ἐπιβιβάων τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ὑποδούλων χωρῶν. — 2) Δημήτριος, Τσαμῆς ἐπονυμασθεὶς διὰ τὸ ὕψηλόν ἀνάστημα καὶ τὸ ἀνδρικὸν παράστημά του, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω γεν., τῇ 1798 ἐν Διγαλεῦρι καὶ ἀσκηθεὶς παιδεύθη περὶ τὰ ἔπλα δ' ἐκρίθη περιφανῶς ἐν τῇ ἐπανάστασει τῆς Ναούσης. Ἀκολουθήσας εἰς τὴν ὡς ὑποστράτηγος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα εἰς τὴν Ἑλλάδα μετέσχεν ἐνδόξως πασῶν τῶν μάχων, τῶν κινδύνων καὶ τῶν θριάμβων αὐτοῦ. Τῇ 1830 ἐνυμεύθη ὁ Κ. τὴν ἀδελφὴν τοῦ Θ. Γρίβα Δίκατερίνην, μεθ' ἧς ἐγέν. δύο θυγατέρας καὶ τρεῖς υἱοὺς, ὧν ὁ πρεσβύτερος διατελεῖ νῦν λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ. Τῇ 1831 ὡς στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Συνταγματι-

κῶν ὕψωσεν ἐν τῇ Σπάρτᾳ τὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως κατὰ τοῦ Κυβερνήτου. Μετὰ δὲ τὴν καθόδον τοῦ βασιλέως Ὁθωνος εἰς Ἑλλάδα κατετάχθη ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἐν τῇ Ἑλλ. στρατῷ. Τῇ 1841 ἡγούμενος ἐπιλέκτων Μακεδόνων ἐπλιτῶν μετέβη εἰς Κρήτην πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς αὐτέθ. ἐπανάστασεως. Τῇ 1844 προσελήθη ἐπίτιμος ὑπαπιστῆς τοῦ βασιλέως Ὁθωνος. Τῇ 1847 ἀνεβή ἕνεκα τοῦ Κ. τὸ Μουσουργικὸν ἑτήρημα καὶ διεκόπησαν αἱ μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας σχέσεις, αἵτινες ἐπανελήθησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωλέττου. Τῇ 1854 ὡς ἀρχιστράτηγος τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπανάστασεως ὁ Κ. ἐνίκησε τοὺς Τούρκους εἰς τρεῖς μάχας κατὰ τὴν Χαλκιδικήν, ἔθεν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀγγλο-Γάλλων κατοχὴν τοῦ Πειραιῶς τὴν προκλήσει τοῦ βασιλέως ἐπανεκαμψεν εἰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ἀμέσως νομοπεπιθεωρητῆς ἐν Πελοποννήσῳ. Σφόδρα ὁμιλῶν φιλελευθερός ὁ Κ. καὶ τὴν τελευταίαν ἐντολήν του πατρὸς ἀεῖσατο ἐν νῷ ἔχων δὲν ἡθύνετο νὰ βλέπῃ Ἑλλ. χώρας καὶ μάλιστα τὴν γεννήσασαν αὐτὸν διατελούσας ὑπὸ ξένον ζυγόν. Διὰ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν μεγαλεπήδων αὐτοῦ σχεδίων ἐπεχείρησε τῇ 1859—61 μακρὰν ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ρωσσίαν περιοδείαν. Μεταβὰς δὲ καὶ εἰς Μαυροβούνιον, Βλαχίαν καὶ Σερβίαν συνενόθη μετὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν τριῶν τούτων χωρῶν, ὅπως ἀπὸ κοινῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπιδιώξωσι τὴν ἐξέλασιν τῶν Τούρκων ἐκ τῆς Εὐρώπης. Ἐν τούτοις νοσήσας ἐν Βελιγραδίῳ ἀπέθ. τῇ 20 Ὀβρίου τοῦ 1861 καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἐτάφη αὐτέθι μεγαλοπρεπῶς. Ἐπὶ τοῦ τάφου δὲ αὐτοῦ ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας Μιχαήλ Γ' ἀνήγειρε μνημεῖον λαμπρόν. Βλ. Ν. Γ. Φιλίππιδου, Βιογραφία τοῦ Δ. Κ., ἈΘ. 1881. [Ν.Γ.Φ.]

Κκράταυλα Χωρ. τοῦ δήμου Γόρτυνος ἀπέχον τῆς Καρυταίνης πρὸς Δ. ὠρ. 1 1/2 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 89 κατ.

Κκρά-τεπέ. Χωρ. τῆς Βιθυνίας κατέναντι τῆς Νικομηδείας, πλησίον δὲ τοῦ Μπαχ-τετακίου, κατοικούμενον ὑπὸ Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν ἀποτελούντων 200 περίπου ἀκόγωνείας καὶ ἀγχολουμένους περὶ τε τὴν γεωργίαν, μεταξουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. [Μ.Ι.Β.]

Κκρυτζά. Διακεκριμένη εἰκογένησι Φαναριωτῶν, πολλοὺς παρασχέουσα Μεγάλους Διεργητῆς καὶ ἡγεμόνας τῶν παραδοσιαδίων ἡγεμονιῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἀκριβῶς δὲν εἶνε γνωστὴ ἡ καταγωγὴ τῶν Κ., πρῶτον δὲ γνωρίζομεν ἀναφερόμενον τὸν Κωνσταντῖνον Κ., κατὰ τὰ μέσα τοῦ 15' αἰῶνος προμηθεύτην κρέατος ὄντα παρὰ τῇ τουρκικῇ κυβερνήσει. Διεργητὴς διορίσθη πρῶτος ὁ Γεώργιος Κ. τῇ 1764, ὅστις ἀπέβισε μετὰ ἐν ἔτος, γενόμενος ἀνὴρ πολυμαθὴς καὶ ἱατρὸς

δίκιμος. Διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ πατὴρ του
 Φακρλᾶτος, πατὴρ καὶ διπλωμάτης ἑμ-
 πειρὸς, ὅστις ἐπαύθη τῇ 1768, διωρίσθη δὲ
 πάλιν τῇ 1770 καὶ ἀπελύθη τῇ 1774, λαβὼν
 τὴν τίτλον αὐθέντου Οὐγγροβλαχίας. Ἀπέ-
 λανε δὲ μετὰ μικρὴν γηραιότητα. Ὁ Νικέ-
 λαος Κ., πολυμαθὴς ὁμοίως ἀνὴρ, διατέλεσε
 διερμηνεὺς 1777—82, εἰτα δὲ ἡγεμὼν Βλα-
 χίας ἐπὶ 6 μῆνας· συνέγραψε γαλλικὴν Γραμ-
 ματικὴν ἐκδοθεῖσαν ἐν Βιέννῃ τῇ 1806 καὶ
 περὶ τῶν ἐθνικῶν τῆς Πόρτας (ἀνεύδωτον μαί-
 ναν), εἰς δ' ἐξεπύνησέ τινας μεταφράσεις. Ὁ
 Μανουὴλ Κ. κατέσχε τὸ δέξιμα τῆς Με-
 γάλῃς Διερμηνείας ἀπὸ τοῦ 1788 μέχρι τοῦ
 1790. Ὁ δὲ Ἰωάννης Γεωργίου Κ. ἐλί-
 γους μῆνας γενόμενος διερμηνεὺς τῇ 1808
 ἀντικατέστη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Νικε-
 λαοῦ Κ., ὅστις μετὰ δύο μῆνας ἀπεβίωσε
 καταλιπὼν ἀνεκδότους μεταφράσεις τινὰς σο-
 φιστῶν ἔργων ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. Κατὰ δὲ τὸ
 1812 ἐπὶ μικρὴν πάλιν διερμηνεὺς διατέλεσε
 ὁ ἀνωτέρω Ἰω. Γεωργίου Κ. προήχθη εἰτα
 εἰς ἡγεμὸνα Βλαχίας, συντάξας δ' ὡς τοιοῦ-
 τος Νομοθεσίαν διὰ τοὺς ὑπηκόους του ἐν
 Βιέννῃ ἐκδοθεῖσαν τῇ 1818. [Α.Ι.Β.]

Καρυτζᾶ Βλ. Δρυόνης δήμος.

Καρυτζήλαρ. Χωρ. τῆς ἐπαρ. Σαρ-
 βαμπάν τῆς Μακεδονίας, μετὰ 750 κατ.
 Ὀθωμανῶν. [Ν.Σ.]

Καρυτζίτς (Wuk Stephanowitsch
 Karadshitsch). Ὁ ἰδρυτὴς τῆς σημερινῆς
 γραφομένης σερβικῆς γλώσσης καὶ τῆς νεω-
 τέρας σερβ. φιλολογίας, γενν. τῇ 1787 ἐν
 Tschitsch τῆς Σερβίας. Κατέχει διαφόρους
 ὁσείας, ἡναγκάσθη δὲ τῇ 1813 ἀποσυγκύσεως
 τῆς τότε ἐπαναστάσεως νὰ καταφύγῃ εἰς Βιέν-
 νην, ὅπου ἐγκατεστάθη· τῇ 1827 ἐκλήθη ὑπὸ
 τοῦ ἡγεμόνος Miloseh πρὸς σύνταξιν νομο-
 λογίας, διαφωνήσας δὲ πρὸς τοῦτον ἐπέστρε-
 ψεν εἰς Βιέννην καὶ ἀπέθανεν ἐνταῦθα τῇ
 1864. Τὸ μέγα ἔργον του εἶνε ἡ ἀντικατά-
 στασις τῆς μέχρις αὐτοῦ ἐν χρήσει μακαρονι-
 κῆς γραφομένης γλώσσης, κράματος ἐκ ῥωσ-
 σικῆς καὶ σλαβικῆς τῆς Ἑκκλησίας, διὰ τῆς
 δημώδους σερβικῆς, καὶ ἡ δημιουργία εὐλή-
 πτου ὁρθογραφίας. Συνέλεξε τὰ Δημῶδη τρα-
 γούδια τῶν Σέρβων (6' ἐκδ. Βιέννη 1841—65
 εἰς 5 τ.), τὰ Παραμῦθ α (Βιέννη 1853), τὰς
 Παραμύθιας (6' ἐκδ. Βιέννη 1849), ἐξεπύνησε
 δίκιμον μεταφράσιν τῆς Νέας Διαθήκης, σπου-
 δαίον Σερβο-γερμανο-λατινικὸν λεξικὸν (6'
 ἐκδ. 1852) κατ. [Μ.Γ.]

Καρυτζόλ. Χωρ. τοῦ δήμου Κραννώ-
 νος ἀπέχον ὡρ. 1 1/2 ἀπὸ Τσορμακλή καὶ οί-
 κουμενον ὑπὸ 201 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμ.
 Τυρνάβου, 2φ' εὐ ἀπέχει 1 1/2 ὡρ. Κεῖται ἐπὶ
 τῶν ΝΔ κλιτύων τῶν τῆς ὁρθοτικῆς γραμμῆς
 βουνῶν, κατοικοῦμενον ὑπὸ 954 κατ.

Καρᾶτιον. Μονὰς βάρους δι' ἧς μετρεῖ-

ται τὸ ἐν τινὶ κράματι χρυσοῦ περιεχόμενον πο-
 σὲν καθαρῷ χρυσοῦ ἐπὶ 24 μέρων βάρους.
 Λέγοντες π. γ. χρυσὸν 12, 16, 18 Κ. ἐννοοῦ-
 μεν ὅτι τοῦ προκειμένου μεταλλικοῦ κράματος
 τὰ 12/24 ἢ τὰ 16/24 ἢ τὰ 18/24 εἶνε καθαρὸς
 χρυσός. Ἡ λέξις ἐσχηματίσθη ἐν ταῖς εὐρώπ.
 γλώσσαις ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ kīrāt, ὅπερ εἶνε
 μετασχηματισμὸς τοῦ ἑλλήν. κερᾶτιον,
 ὅπερ ἐστὶ τὸ σπέρμα τοῦ γνωστοῦ εὐλοκέρα-
 τος (χαροῦμπας). Ἐσθμίναι δὲ ἄλλοτε τὸ
 1/2 τῆς ἐν ἑκάστῃ κράτει ἀρχικῆς μονάδος
 βάρους καὶ σήμερον ὡς βάρος (ισοδυναμεῖ τὸ
 γαλλικὸν Κ. πρὸς 0,2055 γρ., τὸ ἀγγλικὸν
 πρὸς 0,205304, τὸ πρωσσικὸν πρὸς 0,205537
 γρ., τὸ αὐστριακὸν πρὸς 0,206103 γρ., τὸ
 ὀλλανδικὸν πρὸς 0,205894 γρ. Ἐν Γαλλίᾳ
 τὸ Κ. εἶνε ἀνεγνωρισμένον διὰ νόμου, ἐν Γερ-
 μανίᾳ δὲ καὶ Αὐστρίᾳ καθιεργήθη μὲν ἐπὶ βλη-
 θέντος καὶ τοῖς κοσμηματοπώλαις τοῦ γυνι-
 κοῦ μετρικοῦ συστήματος, ἐξακολουθεῖ ὁμοίως
 εἰτι ἐν ἐν γυνικῇ χρήσει. [Ἐγ.]

Καρᾶτουλα. Κώμη τοῦ δήμου Ὠλένης
 ἐν Ἠλείᾳ παρὰ τὴν δυτικὴν βορράκιον τοῦ
 Ἑνιπέως καὶ ἐν τῇ γούρᾳ τῆς ἀρχαίας Ἀμ-
 φιδολίδος, ἔβρα εὐλογοῦντο τμήματες καὶ ἐ-
 γχυστα δημ. σχολεῖον καὶ 342 κατ. (1889)
 καλλιεργούντας σιτηρὰ καὶ σταφίδας. [Γ.Πδ.]

Καρᾶτουλα. Χωρ. τοῦ δήμου Τανίας
 ἀπέχον ἀπὸ Ἀγ. Νικολάου ὡρ. 1/2. Κατ. 609.

Καρυτζέφ. Πρωτεύουσα διαμερισματος
 ἐν τῇ ῥωσ. κυβερνήτῳ Ἀρβέλ (Orel), 100
 χιλ. ΔΒΔ ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης. ἔχει
 15052 κατ. καὶ ἐμπορίον σιτηρῶν, καννάβων,
 λίθου καὶ λιγνίτου. [Μ.Σ.]

Καρᾶται. Χωρ. τοῦ δήμου Δύμης τῶν
 Πατρῶν, ἔχον 95 κατ. [Μ.Σ.]

Καρᾶχσένι. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἡραίας
 τῆς Γορτυνίας, ἔχον 175 κατ. [Μ.Σ.]

Καρᾶ Χισσάρ Σαρκή. Βλ. Νικόπολις.

Καρδάλλο (Carballo). Πόλις τῆς ἱ-
 σπαν. ἐπαρ. Κορουνίας, πλησίον τῆς θαλάσ-
 σης, ἔχουσα 11449 κατ. (1877) καὶ θαυού-
 χους πηγὰς. [Μ.Σ.]

Καρύκσαρᾶς. Κομὸπολις τῆς Ἀκαρ-
 νανίας πρωτεύουσα τῆς τῶς ἐπαρχίας Βάλ-
 του καὶ τοῦ δήμου Ἀμβρακίας. Κεῖται ἐπὶ
 τῆς παραλίας τοῦ πρὸς τὸ ΝΔ μυχῷ τοῦ
 Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὅπου σχηματίζεται ὁ βα-
 ούτατος καὶ ἐπὶ πολὺ εἰσέχων εἰς τὴν ἑρπᾶν
 λιμὴν τοῦ Καρβόσαρᾶ. Ἀπέχει τοῦ Ἀγρινίου
 πρὸς Β ὡρ. 9. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-
 πασᾶ, ὅστις θέλων νὰ καταστήσῃ ταύτην κέντρον
 στρατιωτικῶν ὅπως δεσπόζῃ τῆς Ἀκαρνανίας,
 ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους τῆς Ἀμβρακίας νὰ
 μετακινήσων ἐνταῦθα. Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως
 παρήχθη ἐκ παρασθορᾶς τοῦ τευρκικοῦ Κερ-
 δαν-σαρκᾶ σημαίνοντος ξενόνα, εἰς δὲν κατα-
 λύουσι συνάβαι ὁδοιπόρων. Οἰκεῖται ὑπὸ 2346

κατ. Ὑπερίον βαλανιδίων. Ὑποθαλάσσιως μετονομάζεται Ἀμφιλογικόν Ἄργος, ὅπερ ἔκειτο ΒΑ τοῦ Καρβασσάρ ἐπὶ τῆς θριστερᾶ τοῦ λιμένος κειμένης χώρας, περὶ τὸ σημερινόν χωρίον Βλήχαν. Πρὸς Ν τοῦ Κ. παρὰ τὰς πετρώδεις ὑπορείας τοῦ ὄρους κείνται τὰ ἐρείπια τῆς Λιμναίας, ἣτις ἦν-ὄτο μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπινείου διὰ δύο μακρῶν τειχῶν ὡς τὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Ἐπὶ τῶν Πυλαινῶν ὠνεύσθη ἡ πόλις Ἄνω Βάλτος, ὄνομα ὅπερ εἶνε μετάφρασις τοῦ ἀρχαίου, τῆς Λιμναίας, καὶ δι' αὐτοῦ ἐγνωρίζετο ὁλόκληρος ἡ ἐπαρχία.

Καρβελά. Χωρ. τοῦ δήμου Μαλευρίου τοῦ Γυθείου, ἔχον 547 κατ. [Μ.Σ.]

Καρβέλι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀλαγωνίας τῶν Καλαμῶν, ἔχον 805 κατ. [Μ.Σ.]

Καρβονάρι. Κώμη τῆς Ἡπείρου ἀπέχουσα 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ Μοργαριτίου μετὰ 1200 κατ. Τευχαλιδανῶν.

Καρβονάρι (Carbonari, τουτέστιν ἀνθρακῆς) ἦτο τὸ ὄνομα μυστικῆς τινος πολιτικῆς ἐταιρίας ἐν Ἰταλίᾳ, ἰδρυθείσης ἐπὶ τῆς ἐν Νεαπόλει κυριαρχίας τῶν Γάλλων ὑπὸ τινῶν δημοκρατικῶν ἀνδρῶν χαλεπῶς φερόντων τοὺς τε Γάλλους καὶ τὸν βασιλέα Φερδινάνδον καὶ καταφυγόντων εἰς τὰ ἀπρόσιτα μέρη τῶν Ἀδρυκίων. Σκοπὸς τῆς ἐταιρίας ἦτο πρὸ πάντων ἡ ἐξώσις τῶν ξένων κυριάρχων, οἱ δὲ τύποι, ὀνομασίαι κλ. αὐτῆς ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀνθρακῶν· ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ἐδανείσθησαν στοιχεῖά τινα. Τὰ μέλη ἦσαν ἡνωμένα κατ' ἐπαρχίας, ἐνιαῖα δὲ ἀνωτέρα διευθυνοῖς δὲν ὑπῆρχον. Ὑνεκα τῆς γενικῆς ἐπὶ τῇ πολιτικῇ καταστάσει τῆς Ἰταλίας δυταρσκειᾶς ἡ ἐταιρία διεδόθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, κέντρον ἔχουσα τὴν Νεάπολιν, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς ἀνῆλθε τῷ 1820—21 εἰς 300 χιλ. Ὑνωσέται δὲ οἱ τὸ Συνέδριον τοῦ Laibach ἐκήρυξε τὰ μέλη αὐτῆς ἕνεκα τῆς ἐσχάτης προδοσίας καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Καὶ ἀλλοὶ δὲ ἐταιρίαι ἐσχηματίσθησαν κατὰ πρότυπον τῶν Κ., ὡς π. χ. οἱ Καλδεράρι, οἱ Ἀποφασιστικοὶ (Decisi), ὧν ὁ ἀρχηγός, ὁ πρῶν ἱερεὺς Ciro Annichiarico, ὑπέστη 1817 τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, κλ. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Βουρβόνων ἐν Γαλλίᾳ ἐσχηματίσθησαν καὶ ἐνταῦθα τοιαῦται πολιτικαὶ ἐταιρίαι, αἵτινες ἠδελφώθησαν καὶ μάλιστα συνεγωνεύθησαν μετὰ τῶν Κ. ἀφ' οὗτος ἠτετήθη τὸ δημοκρατικὸν κῆμμα ἐν Νεαπόλει καὶ Πεδεμοντίῳ καὶ εἶχον ὡς κέντρον τοὺς Παρισίους. Ἡ Charbonnerie προσέλαβε νῦν κυρίως γαλλικὴν χαρακτῆρα, περιώρισε δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς ἐνεργείας τῆς εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος, ἐγκαταλείψασα τὰς πρὸς ἀμεσον ἀνατροπὴν τῶν πραγμάτων ἐνεργείας, καὶ διατηρήθη μέχρι τοῦ 1830, ὅτε πολλὰ ἰσχυρὰ μέλη αὐτῆς προσηργήθησαν εἰς τοὺς ἐμφορνας κύκλους τῆς νέας κυβερνήσεως (μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν). Ὑν τούτοις ἐσχηματίσθη μεταξὺ τῶν δημοκρατικῶν νέα Charbonnerie démocratique, ἐπιδιώκουσα τὴν ἰδρυτὴν δημοκρ. συντάγμα-τος, δανειζομένη τοὺς τύπους τῆς ἐκ τῆς παλαιᾶς ἐταιρίας καὶ προσεβύουσα τὰς ιδέας τοῦ Babeuf περὶ ἀπελῶτου ἰσότητος. Ἐπὶ κεφαλῇ αὐτῆς ἵστατο ὁ Buonarrotti, παρ' αὐτὴν δὲ οἱ κυριώτεροι ἀρχηγοὶ ἦσαν ὁ Testa καὶ ὁ βουλευτὴς d'Argenson. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἕνεκα διαφωνιῶν ἀπεχωρίσθησαν τῇ ἐταιρίᾳ ἱταλικοὶ τινες πρόσφυγες, οἵτινες ἱδρυσαν τὴν λεγομ. Νέαν Ἰταλίαν, τοῦτο δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ἥς τὰ τελευταῖα ἔχρη ἀφανίζονται τῷ 1841. [Β.Ε.]

Κάρδονδαλ (Carbondale). Πόλις τῆς Πενσυλβανίας τῆς βορείου μερ. Συμπολιτείας ἔχουσα 10833 κατ. καὶ σπουδαία λιθάνθρακωρυχέα. [Μ.Σ.]

Καρδουνάδες. Χωρ. τοῦ δήμου Κοιθιῶν, μὲ 142 κατ. [Μ.Σ.]

Καρδουνάρη. Χωρ. τοῦ δήμου Γέρωνος, μὲ 117 κατ. [Μ.Σ.]

Καρδουνι. Βλ. Ἀνθράκιον.

Καρδουνολεπενίτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Πιαλίων τοῦ νομοῦ Τρικκάλων, ἔχον 891 κατ. [Μ.Σ.]

Κάργιανη. Χωρ. τῆς Ἡπείρου μετὰ 700 κατοίκων χριστιανῶν, ἀπέχον 1/2 ὥραν ἀπὸ Λαμπέδου τῆς πατρίδος τοῦ Ζάππα.

Καρδακᾶτα. Χωρ. Κεφαλληνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ὠνιᾶς, κειμένη 4 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Ἀργοστολίου κατὰ τὰς βορείους ὑπορείας ὅρους ἔχοντες 996 μέτρων ὕψους. Οἰκεῖται ὑπὸ 610 κατοίκων.

Καρδαμέδα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἠλίδος ἐν Ἠλείᾳ παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Πύργου-Ἀμαλιάδος καὶ 30' ἀπὸ τῆς τελευταίας πρὸς Ν καὶ παρὰ τὸ Καρδαμέικο π. ἔχον 2 ημ. σχολεῖον καὶ 351 κ. (1889) καλ. λισργούτας σταθίδας καὶ ἀμπέλους. [Γ.Π.]

Καρδάμενα. Χωρ. τῆς Κῆς κείμενον 3 χμ. Ν τῆς Ἀντιμαχεῖας. ἔχει 500 κατ. Ἑλληνικὰ καὶ δημοτικὰ σχολεῖον. [Μ.Χ.]

Καρδαμέδζ (Βοτ.) ἡ Κάρδαμς (πλ. τὰ κάρδαμα) ἡ Καρδαμ. οὐνα καὶ Καρδαμ. οὐρα. Κοινὰ ὀνομαστικὰ διαφόρων ἐδαφ. δειμῶν Σταυρανθῶν, ἰδίως Ἀσπιδίου τοῦ σκαρ. τοῦ (*Lepidium sativum* L., γερμ. Kressen) τοῦ κοινοτάτου ἐν Ἑλλάδι Ἑρουκαρίου (*Erucaaria Aleppica* Gärtn.), τοῦ Διδέσμου (*Pi-desmus tenuifolius* DC.) κτλ. Νερ. οὐρά-δαμ. οὐ λέγεται κοινῶς τὸ Ναστούρτιον (*Nasturtium officinale* L., γερμ. Brunnenkresse, γαλλ. Cresson), Ἀγριοκαρδαμ. οὐρα

δὲ τὰ Καψάκιον (Capsella bursa pastoris L.) καὶ τὸ Λεπιδ. ἢ Δράβη (Lepid. Draba L.). Τὸ δὲ Κ τῶν ὄρχαιων ἀναφέρεται εἰς Λεπιδ. τὸ σπαρτόν. [Θ.Χ.]

Καρδαμίνη (Bot.) Cardamine L. Γένος Σταυρανθῶν περιλαμβάνον περὶ τὰ δέκα εὐρωπαϊκὰ εἶδη κοινὰ ἐν λειμῶσι καὶ παρ' ὕγροις τόποις. Ὁ χόρτος αὐτῶν εἶνε ἐδώδιμος καὶ ὡς δ' πάντων τῶν ἐμοφύλων οὐρετικὸς καὶ καθαρτικὸς τοῦ αἵματος καὶ πρὸς τὴν στομακικὴν δραστήσιος. Εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Κ. τὴν δριμύτιαν (C. acris Griseb.) ἀναφέρεται πιθανῶς τὸ Σισυμβριον τὸ ἕτερον τοῦ Διόσκου. [Θ.Χ.]

Καρδαμύλα. Κωμώπλις τῆς Χίου, κειμένη ἐπὶ τῆς ΒΑ κλιτύς τοῦ Πεληναίου ἔρους καὶ ἔχουσα 4 χιλ. κατ. διατηροῦντας δύο δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ τμήματος ἑλλ. σχολείου ἐκ δύο τάξεων. [Μ.Χ.]

Καρδαμύλη καὶ κοινῶς Σκαρδαμούλα. Χωρ. παράλιον ἐπὶ τοῦ Μετσηνιακοῦ κόλπου καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐμονύμου δήμου, ἀπέχουσα 8 ὥρ. ΒΑ τῆς Ἀρεοπόλεως. Πρὸς τὴν ΒΑ αὐτῆς ἐκτείνεται τὸ ἀκρωτήριο Κεφάλι, πρὸς Β τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ λιμὴν Κυτριάς. Μεταξὺ Κυτριάων καὶ Καρδαμύλης εἶνε ἡ χώρα τῆς Ζαρνάτας, ἐκτεταμένη κατὰ τὸ μεσόγειον μέχρι τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τοῦ Ταύγετου, κατὰ δὲ τὸ μέσον αὐτῆς, ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ τῆς θαλάσσης, αἰθίζονται τὰ ἔρημια τοῦ φρουρίου Ζαρνάτας τοῦ ἀλωθέντος ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν τῇ 1685. Πρὸς Α ὕψεται ὁ Ταύγετος, ἐξ οὗ κατέρχεται πρὸς τὴν Καρδαμύλιν χείμαρρος. Ἡ πόλις αὕτη εἶνε ἀρχαία· ἐνταῦθα ἐγένοντο κατὰ τὸν μῦθον οἱ γάμοι τοῦ Πύρρου υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλεύου μετὰ τῆς Θυγατρὸς τοῦ Μενελάου. Ἐπὶ Ῥωμαίων δ' ἡμῶν αὕτη ἀπεδόθη εἰς τὴν Σπάρτην. Κατ. 393. Ὁ δ' ἡμ. ος Κ. περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 21 χωρία, ὧν τὰ σημαντικώτερα εἶναι Ἐξωχώριον, Λιασύνεα, Νικόβον, Προάστειον, Σαϊδὼν, ἐν ὧν δ' ἔχει 3654 κατ.

Καρδάμωμον (Bot.). Σπέρματα (Semina Cardamomi minoris ἢ Cardamomum verum) φυτοῦ τῶν Ἰνδιῶν ἥτοι τῆς Elettaria Cardamomum White. Εἰσὶ μικρὰί τρίχιμοι κάψαι, ἀρωματικαὶ καὶ καυστικαὶ τὴν γαστέρα, ἱατρικῶς δ' ἐν χρήσει ὡς εὐστέμαχοι, ὡς καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν αἰθέριον ἔλαιον (Oleum Cardamomi). Τὸ Κ. τῶν ὄρχαιων ἀναφέρεται εἰς τὰ σπέρματα καὶ ἀλλων συγγενῶν τῆς οἰκογεν. τῶν Ζιγγιβερωδῶν φυτῶν, ἰδίως δὲ τοῦ γένους Ἀμώμου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Καρδάνος (Γερώνυμος Cardanus). Μαθηματικὸς, ἱατρὸς καὶ φιλόσοφος, γενν. τῇ 1501 ἐν Πανίᾳ. Τῇ 1534 ἐγένετο καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Μιλάνῳ, ὅπου βραδύτερον καὶ τὴν ἱατρικὴν ἐδίδαξε καὶ ἐξή-

σκησεν. Εἶτα ἐγένετο καθηγητὴς τῆς θεωρητικῆς ἐν Πανίᾳ, κατόπιν ἐν Βολωνίᾳ (—1570). Ἀπέθ. δὲ τῇ 1576. Ἐγράψεν 21 βιβλία De subtilitate καὶ 17 De rerum varietate, ἐν αἷς ἐκθίεται διαφόρους ἰσχυρισμοὺς ἐπὶ ἐξημάτων τῆς Φυσικῆς καὶ Μεταφυσικῆς, δόξαι μους καὶ ἐν πολλοῖς ἀντιφατικούς. Μείζονα θξίαν ἔχει ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ Μαθηματικῇ, ἥτις ὀφείλει πρεσβυτεῖς τινὰς εἰς τὸν Κ. καὶ ἐν ᾗ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ φέρεται ἐπὶ ὁ πρὸς λύσιν τῶν τριτοβαθμίων ἐξισώσεων τύπος, καὶ πρὸς μὴ εὐρεθεῖς ὑπὸ τοῦ Κ., ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ Tartagliu. [H.E.]

Καρδάρια. Χωρ. τοῦ δήμου Εὐπαλίου τῆς Φθιωτιδορωμικῆς, ἔχον 336 κατ. [Μ.Σ.]

Καρδάρια. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλευσίνος τῆς Γόρτυνος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀρσενίος ποτ., 2 ὥρ. Α τῆς Κοντοβαλαίνης, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 445 κατ. (1889) γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Καρδένας (Cardenas). Πέλις τῆς νήσου Κούδας κειμένη παρὰ τινὰ κολπίσκον, καὶ τὸν σιδηρ. τῆς Β παραλίας. Εἶνε καλῶς ὠκεοδομημένη καὶ ἔχει 23354 κατ. [Π.Π.]

Καρδερίνα. Βλ. Ἀκανθίς.

Καρδιά. Ἀποικία τῆς Μιλήτου, κειμένη εἰς τὴν Β παραλίαν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου καὶ εἰς τὸ στενωπότερον σημεῖον ταύτης, ὅπου Μιλτιάδης ὁ πρεσβύτερος ἀνέγειρε τεῖχος διήκον μέχρι τῆς ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας Πακτύας. Διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Λυσιμαχείας πλητίον αὐτῆς ἡ πόλις ἀπώλεσε τὴν ἀρχικὴν σημασίαν της. Ἦτο δὲ πατρὶς τοῦ Εὐμένους. [Α.Λ.]

Καρδία. Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε μὲς κοίλος, κείμενος ἐν τῇ κύνει τοῦ θώρακος, ὧν τὸ κεντρικὸν ὄργανον τοῦ συνόλου ἀγγειακοῦ συστήματος, ἀποτελῶν οἰκονομὴν ἀναρροφητικὴν αἷμα καὶ καταθλιπτικὴν, τοῦτο μὲν ἐπισπῶν εἰς τὰς αὐτὴν κοιλότητας τὸ ἐν ταῖς φλεβίαις κυκλοφοροῦν αἷμα, τοῦτο δ' ἐξεκοντίζειν αὐτὸ εἰς τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα. Κατασκηνοῦσα μεταξὺ τῶν ἐσωθεν ἐπιφανειῶν τῶν πνευμόνων ἐν τῇ προσθίῳ μεσοπνευμονίῳ χώρῳ, ἐπισπῶν τοῦ σπέρνου καὶ τῶν πλευρικῶν γόνδρων καὶ ἀνωθεν τῆς τελευτικῆς γῶρας τοῦ διαφράγματος, ἡ Κ. παρίσταται ὡς ἀπρητημένη ἀπὸ τῶν ἀνωθεν καὶ ἐπισπῶν ταύτης ὑπερκειμένων μεγάλων ἀγγείων οὕτως, ὥστε τὰ δύο μὲν τριτημόρια αὐτῆς κείνται ἐν τοῖς ἀριστεροῖς τῆς μέσης γραμμῆς τοῦ σπέρνου, τὸ δ' ἕτερον δεξιόθεν ταύτης. Ἐχει δὲ σχῆμα παρεμφερές πρὸς κώνον, οὗ ἡ μὲν βάσις ἀπειθύνεται πρὸς τὰ ἀνω καὶ δεξιὰ, ἀντιστοιχοῦσα τῇ σῶματι τοῦ σπέρνου καὶ τοῖς ἐσωπέρασι τοῦ γ' καὶ δ' δεξιῶν πλευρικοῦ γόνδρου, ἡ δὲ κορυφή πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά,

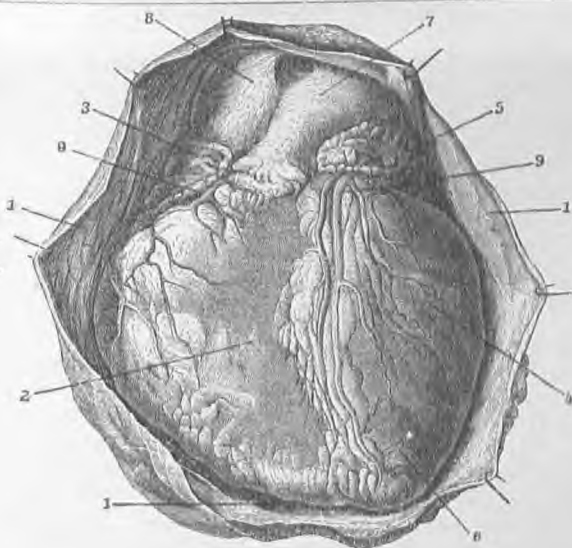
αντιστοιχοῦσα τοῖς προσθίοις πέρασι τῆς στ' καὶ ζ' ἀριστερᾶς πλευρᾶς· φέρεται ἀρα ἡ καρδία ὑπὸν λοξὴν ἐκ τῶν δεξιῶν, ἄνω καὶ ὀπίω ἐπὶ τὴν ἀριστεράν, κάτω καὶ πρόσω. Πυγμῆς δ' ἀνθρώπου ἔχουσα μέγεθος, ἔλκει βάρος παρὰ τοῖς ἐνήλξει· 280—312 γραμμ. καὶ ἔξωθεν μὲν περιβάλλεται ὑπὸ ἀρρεγένου ὑμένος, τοῦ περικαρδίου (ὅρ. λ.), ἐν δὲ τοῖς ἐντὸς διήρηται διὰ διαφραγμάτων εἰς τέσσαρας κοιλότητας, ὑπαλειφόμενας ὑπὸ τοῦ ἐνδοκαρδίου (ὅρ. λ.), ἥτοι τοὺς δύο κόλπους καὶ τὰς δύο κοιλίας. Μεταξὺ τῶν κόλπων καὶ τῶν κοιλιῶν ἐν τῇ ἔξω ἐπιφανείᾳ τῆς καρδίας διήκει ἐριζεντικῶς ἡ στεφανία αὐλαξ, καὶ ἀνοθεὶ ταύτης χωρεῖ πρὸς τὰ ἄνω ἐπὶ τὴν βάσιν ἡ μεσοκόλπιος αὐλαξ, ἥς ἀριστερόθεν μὲν καίται ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια τοῦ ἀριστεροῦ κόλπου, δεξιόθεν δὲ ἡ τοῦ δεξιῦ κόλπου δμώνυμος ἐπιφάνεια, φέρουσα τὸ στόμιον τῆς κάτω κοιλίης φλέβης. Τὸ δὲ κύτος τῆς καρδίας διὰ διαφράγματος διήρηται εἰς δύο πλάγια ἡμιμόρια, δεξιὸν ἢ δεξιάν καρδίαν καὶ ἀριστερόν ἢ ἀριστεράν καρδίαν· καὶ τὸ μὲν δεξιὸν ἡμιμόριον φέρει αἷμα φλεβικόν, τὸ δὲ ἀριστερόν ἀρτηριακόν. Ἐκάτερον δὲ τῶν ἡμιμορίων τούτων ὑποδιήρηται αὖθις εἰς δύο μέρη, ἀνωτέραν ἐλάσσονα, ἥτι· καλεῖται κόλπος, καὶ κατωτέραν μείζονα, ἥτις καλεῖται κοιλία. Οὕτω δὲ ἡ καρδία διαιρεῖται εἰς δύο κόλπους, δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, καὶ εἰς δύο κοιλίας, δεξιάν καὶ ἀριστεράν· ἕκαστος δὲ τῶν κόλπων κοινωνεῖ πρὸς τὴν σύστοιχον κοιλίαν δι' εὐρέες στομίους, τοῦ κοιλποκοιλιακοῦ· ὁ δεξιὸς κόλπος ἔχει σχῆμα σχεδὸν κυβοειδές, οὗ ἐκ τῶν τοιχωμάτων εἰς μὲν τὸ ὀπίσθιον ἐκβάλλουσιν ἡ κάτω κοιλὴ φλέψ καὶ κάτωθεν ταύτης ἡ στεφανία φλέψ τῆς καρδίας, εἰς δὲ τὸ ἄνω τοίχωμα ἐκβάλλει ἡ ἄνω κοιλὴ φλέψ, τὸ δὲ πρόσθιον τοίχωμα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ δεξιοῦ ὠτός, εὐμεγέθους κοιλώματος, δι' οὗ αὐξάνεται οὐκ ὀλίγον ἡ κοιλότης τοῦ κόλπου, τὸ δὲ κάτω τοίχωμα φέρει τὸ δεξιὸν κοιλποκοιλιακὸν στόμιον, δι' οὗ κοινωνεῖ ὁ δεξιὸς κόλπος πρὸς τὴν δεξιάν κοιλίαν. Καὶ ὁ ἀριστερὸς δὲ κόλπος εἶνε κυβοειδὴς μετὰ ἔξ τοιχωμάτων, ὧν τὸ μὲν ἔσω ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ μεσοκόλπου διαφράγματος, εἰς δὲ τὸ ὀπίσθιον ἐκβάλλουσιν αἱ τέσσαρες πνευμονικαὶ φλέβες, τὸ δ' ἔξω μεταβαίνει εἰς τὸ ἀριστερόν οὗς, τὸ δὲ κάτω φέρει τὸ ἀριστερόν κοιλποκοιλιακὸν στόμιον, δι' οὗ ὁ κόλπος οὗτος κοινωνεῖ πρὸς τὴν ἀριστεράν κοιλίαν. Ἡ δεξιὰ κοιλία καταλαμβάνει σύμπαν σχεδὸν τὸ πρόσθιον μέρος τῆς καρδίας· ἔχει σχῆμα τριγώνου πυρμιδῶς, ἥς ἡ μὲν βᾶσις εἶνε ἐστραμμένη ἐπὶ τὰ ἄνω πρὸς τὸ κοιλποκοιλιακὸν στόμιον, ἡ δὲ κορυφὴ πρὸς τὴν τῆς

καρδίας κορυφὴν· τὸ ἐπὶ τὰ ἐντὸς τοίχωμα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διαφράγματος τῶν κοιλίων. Ὑπὶ τῆς βάσεως τῆς κοιλίας ταύτης παρατηροῦνται δύο στόμια, τὸ δεξιὸν κοιλποκοιλιακὸν στόμιον καὶ τὸ τῆς πνευμονικῆς καὶ ὁρτηρίας στόμιον, δι' ὧν ἡ κοιλία αὕτη κοινωνεῖ τὸ μὲν πρὸς τὸν δεξιὸν κόλπον, τὸ δὲ πρὸς τὴν πνευμονικὴν ἀρτηρίαν. Καὶ τὸ μὲν κοιλποκοιλιακὸν στόμιον· μείζον ὢν καὶ κυκλωτέρες, φέρει κύκλῳ τοῦ χειλὸς αὐτοῦ ὑμένα μετὰ τριῶν ἐξέων ὀδοντωμάτων, παρεμφερῶν πρὸς γλωχίνας βελῶν, τὴν τριγλωχίνα βαλβίδα, τὸ δὲ τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας στόμιον καίται ἐμπροσθεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ τὰ ἀριστερά τοῦ κοιλποκοιλιακοῦ, δι' οὗ χωρίζεται διὰ μυϊκῆς οὐσίας, εἶνε δὲ καὶ τοῦτο κυκλωτέρες· καὶ φέρει τὰς τρεῖς μὲν σπειδεῖς ἢ σιγμοειδεῖς βαλβίδας· Ἡ δ' ἔσωθεν ἐπιφάνεια τῆς κοιλίας ἐμφανίζοντο μὲν πλουσιότους μυϊκὰς δοκίδας, αἵτινες διαστροφικῶς διευσθύνονται καὶ διασταυρῶμεναι συνιστῶσι δίκτυον, τοῦτο δὲ 0 η λ ὠ δ ε ι ς μ ῦ ς, οἵτινες, 4—5 τὸν ἀριθμὸν ὄντες· διὰ μὲν τοῦ ἐτέρου τῶν ἄκρων αὐτῶν προσφύονται τῇ τοιγώματι τῆς καρδίας, διὰ δὲ τοῦ ἐτέρου προβάλλουσιν ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς κοιλίας πρὸς τὴν βάσιν ταύτης, ὁπολλῶντες εἰς πολυαριθμούς τενοντώδεις χορδὰς, αἵτινες μεθ' ἐτέρων ὁμοίων ἐκπορευομένων ἀπ' ἐπὶ οἱσ ἐκ τοῦ τοιγώματος τῆς κοιλίας προσφύονται ἐπὶ τοῦ χειλὸς τῆς τριγλωχίνης βαλβίδος καὶ ἐπὶ τῆς κατωτέρας αὐτῆς ἐπιφανείας, τῆς πρὸς τὴν κοιλίαν βλέπουσας. Ἡ ἀριστερὰ κοιλία ὡσεὶδὴς οὖσα τὸ σχῆμα ἔχει τὰ τοιγώματα ἰσχυρότερα καὶ παχύτερα τῆς δεξιᾶς. Ὑπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς παρατηροῦνται ὀπίσθεν μὲν τὸ ἀριστερόν κοιλποκοιλιακὸν στόμιον, μείζον, φέρον τὴν μίτροειδῆ βαλβίδα, ἐμφανίζουσαν δύο ὀδοντώματα, δι' ὅ καὶ διγλωχίν (ἡ δίκρυφος) ἐκλήθη, ἐμπροσθεν δὲ τὸ τῆς ἀρτηρίας στόμιον φέρον καὶ αὐτὸ τρεῖς μὲν σπειδεῖς ἢ σιγμοειδεῖς βαλβίδας, Ἡ ἔσωθεν ἐπιφάνεια καὶ τῆς κοιλίας ταύτης ἐμφανίζει μυϊκὰς δοκίδας, 0 η λ ὠ δ ε ι ς μ ῦ ς, τὸν ἀριθμὸν, καὶ παχύτερας καὶ πολυαριθμώτερας ἐνταῦθα τενοντώδεις χορδὰς, αἵτινες προσφύονται ἐπὶ τοῦ χειλὸς καὶ τῆς κατωτέρας ἐπιφανείας τῆς μίτροειδοῦς βαλβίδος. Ἡ τε τριγλωχὴν καὶ ἡ μίτροειδὴς βαλβὴ ἀνοίγονται πρὸς τὰ κάτω, κλείονται δὲ ὠσόμεναι πρὸς τὰ ἄνω· αἱ δὲ σιγμοειδεῖς βαλβίδες ἀνοίγονται πρὸς τὴν πνευμονικὴν ἀρτηρίαν καὶ τὴν ἀρτηνίαν, κλείονται δ' ἴαν πρὸς τὰς κοιλίας ὠσώσιν.—Τὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων τῆς καρδίας εἶνε μείζον ἐν ταῖς κοιλίαις ἢ ἐν τοῖς κόλποις καὶ πάλιν μείζον ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἢ ἐν τῇ δεξιᾷ κοιλίᾳ· τὸ πάχος τοῦ μὲν τοιγώματος τῶν κόλπων εἶνε 2—3 χιλιοστοί, τοῦ δὲ τῆς δεξιᾶς κοιλίας 5, τοῦ

ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Εικόνα Δ'.
Καρδιά μετ' ανω-
γμένου του περικαρ-
δίου όρωμένη εκ των
πρόσω.

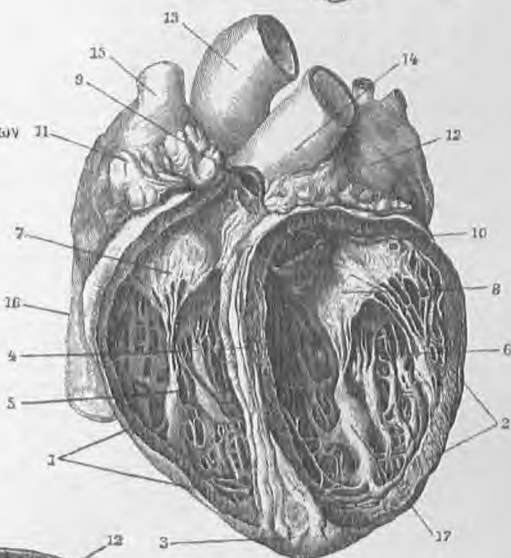
1. Περικάρδιον.
2. Δεξιή κοιλία.
3. Δεξιός κόλπος.

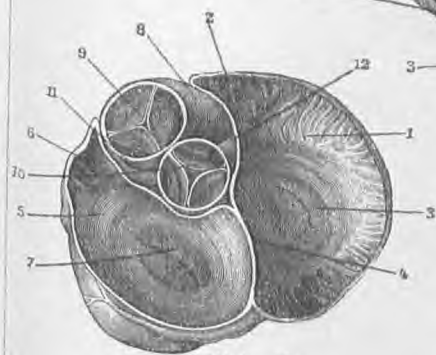
4. Αριστερά κοιλία.
5. Αριστερός κόλπος.
6. Κορυφή της καρ-
δίας.
7. Πνευμονική αρτη-
ρία.
8. Αορτή.
9. Στεφανιαία αγγεία
της καρδίας.

Εικόνα Β'.
Καρδιά μετ' ανωγμένων
των κοιλιών.

1. Τοίχωμα της δε-
ξιός κοιλίας.
2. Τοίχωμα της αρι-
στεράς κοιλίας.
3. Κορυφή της καρ-
δίας.
4. Διάφραγμα μεταξύ
των κοιλιών.
5. Δεξιή κοιλία.
6. Αριστερά κοιλία.

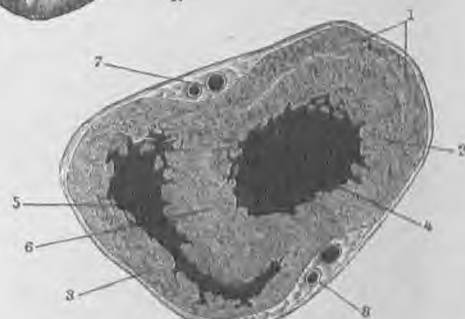
7. Τριγώνωιν βαλβίς.
8. Διγλώων βαλβίς.
- 9 και 10. Στόμα της
πνευμονικής αρτη-
ρίας και της αορτής,
άμφότερα μετά των
μηννοειδών βαλβίδων.
11. Δεξιός κόλπος.
12. Αριστερός κόλπος.
13. Αορτή.
14. Πνευμονική αρτη-
ρία.
15. Άνω κοίλη φλέψ.
16. Κάτω κοίλη φλέψ.
17. Θηλοειδείς μύες
μετά των τενόντων.

Εικόνα Γ'.

Βαλβίδες της Κ. κεκλεισμέναι, όρώμεναι
άνωθεν.

1. Δεξιός κόλπος.
2. Δεξιόν ώτίον.
3. Τριγώνωιν βαλβίς.
4. Διάφραγμα των κόλπων.
5. Αριστερός κόλπος.
6. Αοι-
στερόν ώτίον.
7. Διγλώων βαλβίς.
8. Πνευμονική αρτη-
ρία.
9. Μηννοειδείς αὐτῆς βαλβίδες.
10. Μηννοειδείς βαλ-
βίδες της αορτής.
- 11, 12. Αριστερά και δεξιή στεφανιαία
αρτηρία της καρδίας.

Εικόνα Δ'.

Καρδιά τετμημένη έγκαρσίως.

1. Περισπλάγγινον πέταλον του περικαρδίου.
- 2, 3. Τοίχωμα
της αριστεράς και της δεξιής κοιλίας.
- 4, 5. Κοιότητες της
αριστεράς και της δεξιής κοιλίας.
6. Διάφραγμα των κοι-
λιών.
- 7, 8. Τομαί των προσθίων και όπισθίων στεφανιαίων
αγγείων.

Έγκυκλοπαίδειον Λεξικόν.

Άρθρον Καρδία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ τῆς ἀριστερᾶς 15. — Ἀποτελοῦνται δὲ τὰ τοιχώματα τῆς Κ. ἐκ ραβδωτῶν μυϊκῶν ἰνῶν, τελείως κεχωρισμένων ἐν τοῖς κόλποις καὶ ἐν ταῖς κοιλίαις· οἱ δύο ἕως ἑξῆς κόλποι ἔχουσι καὶ κοινὰς ἰνὰς κυκλοτερεῖς, ὡς καὶ αἱ δύο κοιλίαι. Οἱ τε κόλποι δὲ καὶ αἱ κοιλίαι ὑπαλείφονται ἐνδοθεν μὲν ὑπὸ τοῦ ἐνδοκαρδίου, ἐξωθεν δὲ περιβάλλονται ὑπὸ τοῦ περικαρδίου (βλ. τὰς λ.). — Αἱ πρὸς θρόνον τῆς καρδίας χρησιμεύοντι ἀρτηρίαι εἶναι αἱ στεφανιαῖαι ἀρτηρίαι τῆς καρδίας, δύο αὐταί, θειξία καὶ ἀριστερά, αἵτινες ἐκφεύονται ἀμέσως ἀνωθεν τῶν σιγμοειδῶν βαλβίδων τῆς ἀορτῆς καὶ διήκουσιν εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ἐξωθεν ἐπιφανείας τῆς καρδίας ὑπαρχούσας αὐλακὰς, διανεμέμεναι εἰς τὰ τοιχώματα αὐτῆς. — Τὰ δὲ νεύρα τῆς καρδίας προέρχονται ἐκ τοῦ καρδιακοῦ πλέγματος, ὅπερ σχηματίζουσιν ἀποπλαστήματα τοῦ πνευμονογαστρικοῦ καὶ τῶν τραχηλικῶν γαγγλίων τοῦ συμπαθητικοῦ νεύρου. Ἐκ τοῦ καρδιακοῦ πλέγματος ἐκπορεύονται νευρικά κλωνία, φερόμενα ἐπὶ τὰς στεφανιαίας ἀρτηρίας, περὶ αὐτὰς σχηματίζουσι τὸ πρόσθιον καὶ ὀπίσθιον καρδιακὸν πλέγμα, ἐξ οὗ ἐξορμῶνται νευρικά νημάτια, φερόμενα εἰς τὰ παρὰ τὴν βάσιν τῶν κοιλίων τῆς καρδίας κείμενα τριὰ τῆς βάσεως τῆς καρδίας, ἥτοι τὸ γαγγλίον τοῦ Roman, ἀπαντῶν ἐν τῇ θειξίᾳ κόλπου κατὰ τὴν ἐκβολὴν τῆς κάτω κοιλίης φλεβός, τὸ γαγγλίον τοῦ Bidder, κείμενον παρὰ τῇ μιτροειδεῖ βαλβίδι, καὶ τὸ γαγγλίον τοῦ Ludwig, ἀπαντῶν ἐν τῇ μεσοκοιλίᾳ διαφράγματι. Ἐκ τῶν γαγγλίων τούτων ἐκπορεύονται νευρικά νημάτια, ὅτινα ἀναστοματίζονται σχηματίζουσι ἐντὸς τοῦ καρδιακοῦ μυὸς ἐπίμηνες πλέγμα, ἐξ οὗ ἕκαστον μυϊκὸν κύτταρον προσδέχεται ἀνὰ μίαν νευρικήν ἴνα. [I.Π0.]

Τὴν φυσιολογικὴν λειτουργίαν τῆς Κ. βλ. ἐν λέξει Κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Ἡ καρδιά ὑπὸκειται εἰς πολλὰς καὶ ποικίλας παθήσεις. Καὶ αἱ μὲν αὐτῶν ἀνάγονται εἰς τοὺς περιβάλλοντας αὐτὴν χιτῶνας, τὸ περικάρδιον καὶ τὸ ἐνδοκάρδιον, εἰαὶ περικαρδίτις, αἱμοπερικάρδιον, πνευμοπερικάρδιον, ὑδροπερικάρδιον καὶ ἐνδοκαρδίτις, αἱ δὲ εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Κ., εἰαὶ μυοκαρδίτις, ὑπερτροφία καὶ ἀνευρυσμὸς τῆς Κ., λιπώδης αὐτῆς ἐκφύλισις. Συχνότατα δὲ εἶναι ἰδίως τὰ διαμαρτήματα τῆς Κ. καὶ εἰδικώτερον τῶν βαλβίδων αὐτῆς. Παθήσεις δὲ τινες προέρχονται ἐκ τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς οἱ παλμοὶ τῆς Κ., ἡ ταχυκαρδία κλ. Πρὸβλ. τὰ κατωτέρω ἄρθρα καὶ τὰ ἐκασταχοῦ ἰδιαίτερα περὶ ἑκάστης νόσου. [I.Π.]

Καρδία στομάχου. Τὸ στόμιον, δι' οὗ δ' οἰσοφάγος ἐκβάλλει· εἰς τὸν στομάχον.

Καρδιακὸς. Χωρ. τοῦ ὅγκου Μυρ-
τουσίων ἐν Ἠλείᾳ παρὰ τὴν δεξιὰν ἐχθὴν
τοῦ Πηνειοῦ ποτ., ἔχον 224 κατ. καλλιεργη-
τὰς σταφίδων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Π3.]

Καρδιακὴ ὡς εἰς καλεῖται ἡ κατὰ τὴν
συστολὴν τῶν κοιλίων τῆς καρδίας παραγο-
μένη δυνάμις τοῦ πρὸς τῆς καρδίας θυρακι-
κοῦ τοιχώματος καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἀντιστοι-
χοῦσαν τῇ καρτῇ θέσιν, εὐκόλως ἀντιληπτὴ
διὰ τῆς χειρὸς. Ἡ ὥσις αὕτη ὀφείλεται εἰς
τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως τοῦ μίξονος
μέρους τῆς καρδίας ἥτοι τῶν κοιλίων, καθι-
σταμένων αἰφνης κατὰ τὴν συστολὴν τῶν κοιλίων
καὶ τεταμένον. [Δ.Κ.]

Καρδιακοὶ ἥχοι. Ἀκροῶμενοι κατὰ
τὴν καρδιακὴν χώραν τοῦ θώρακος ἀντιλαμβανόμεθα κατὰ πασαν περίοδον τῆς καρδιακῆς
λειτουργίας δύο ἤχων χωρίζομένων μὲν διὰ
βραχείας σιγῆς, ἀκολουθουμένων δὲ ὑπὸ σιγῆς
πολλῇ μακροτέρως. Καὶ ὁ μὲν α' ἥχος ἀκου-
μενός κατὰ τὴν συστολὴν τῶν κοιλίων καὶ
διαρκῶν ὅσον καὶ αὕτη, παρέρχεται τοῦτο μὲν
ἐκ τῆς κλεισεως τῶν κοιλιοκοιλιακῶν βαλβι-
δων, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς αἰφνιδίως συντάσεως τῶν
κοιλιακῶν τῆς καρδίας τοιχωμάτων. Ὁ δὲ β'
ἥχος σχηματιζόμενος ἀρχομένης τῆς ἀνεπαύ-
λης τῆς καρδίας προέρχεται ἐκ τῆς ἀποτομυ-
τάσεως τῶν μηννοειδῶν βαλβίδων, ἣν παραγε-
τὸ αἷμα τῶν ἀρτηριῶν τείνον νὰ ἐπανακάμψῃ
εἰς τὰς ἐν διαστολῇ διατελούσας κοιλίας. Αἱ
ἀλλοιώσεις τῶν ἤχων τούτων εἶναι σπουδαία
διαγνωστικὰ σημεῖα τῶν καρδιακῶν νόσων.

Καρδιανή. Χωρ. Τήνου ὑπαγόμενον εἰς
τὴν δῆμον Πανόρμου, οὗ τῆς ἑξέως, τοῦ Πύ-
ργου, ἀπέχει 45' καὶ περιλαμβάνει 354 κατ.

Καρδίας διαμαρτήματα. Ταῦτα,
ἐπάγοντα ὡς εἰκὸς διατάραξιν τῆς καρδιακῆς
λειτουργίας καὶ ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας, ἐξέρ-
χονται εἰς τὰς βαλβίδας, αἵτινες καθίστανται
ἀνεπιτήδετοι εἰς τὴν ἐγκαιρὸν καὶ αὐτοχρον
διάνοξιν ἢ ἀπόρραξιν τῶν ἀντιστοιχοῦντων
αὐταῖς στομίων. Καὶ ἂν μὲν ἀτελής γίνεσθαι
ἡ σύγκλησις αὐτῶν, παλινδρομεῖ μέρος τοῦ
αἵματος πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πλημμελεῖ ἐν τοῖς
σπλάγχνοις, ἂν δὲ ἀτελής ἡ διάνοξις τὰ
στόμια στενοῦνται καὶ ἡ διόδος τοῦ αἵματος
δυσχεραίνεται. Κοινόνταται ἀποτέλεσμα τού-
των διαμαρτημάτων, ἀναγκαζέοντων τὴν Κ.
εἰς συντονωτέραν ἐνέργειαν, εἴνε ἡ ὑπερτροφία
αὐτῆς, ἥτις προχωρεῖ μὲν μέχρι τινὸς ὁρίου,
τέλος ὅμως ἀδυνατοῦσα ἡ Κ. νὰ ἐξακολου-
θῇ τὸν ἀγῶνα ὑποκύπτει καὶ οἱ πάσχοντες
μεταλλάσσουσι τὴν βίον. Συχνότατὴ εἴνε ἡ
ἀνεπαρκεία τῆς μιτροειδοῦς βαλβίδος, ὡς
καὶ ἡ στένωσις τοῦ ἀριστεροῦ κοιλιοκοι-
λιακοῦ στομίου, ἀλλὰ δὲ τοιαῦτα διαμαρτη-
ματὰ εἶναι ἡ ἀστοχία τῶν μηννοειδῶν βαλβί-
δων τῆς ἀορτῆς ἢ τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας,

ή στένωσις τοῦ ἀορτικοῦ στομίου, ἡ ἀνεπάρκεια τῆς τριγλώχινος, ἡ στένωσις τοῦ δεξιοῦ κοιλιοκοιλιακοῦ στομίου, τέλος ἡ στένωσις τοῦ στομίου τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας, οὕσα ἡ συγγενῶν τῶν συγγενῶν τῆς καρδίας διαμαρτιῶν. Τὰ συχνότατα συμπτώματα τοιούτων παθήσεων εἶνε κεφαλαλγία καὶ σκατοδίνη, διαταραχαὶ πεπτικαί, δυσπνοια, πάλμοι, ἀταξία τοῦ σφυγμοῦ, κυάνωσις ἐκ στάσεως τοῦ αἵματος, διαταραχαὶ νεφρῶν, στάσις ἐν τοῖς πνεύμοσιν ἡ ἐμβολή τις. Ἡ ἴασις δὲ τῶν διαμαρτημάτων τούτων εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀδυνατος, δυνατὸν ὅμως ἡ ἐπίτασις τῆς ἐνεργείας τῆς καρδίας νὰ ἀντισταθμίσῃ ἐπὶ χρόνον πολὺν τὰς ἐλλείψεις. Διαιτητικῶς παραγγέλλονται ὁ σιδηρὸς καὶ ἄλλα δυναμιωτικά. Ἡ δακτυλίτις ποικιλοτρόπως ἀλλὰ μετὰ μεγάλῃς προσοχῆς δεδομένη ἀσκεῖ ἀναμφίλεκτον ἐπὶ τῆς καρδίας ἱαματικὴν δύναμιν. Χρήσιμος ἐστὶ ἡ καρφίνη πρὸς ῥυθμίσιν τῆς καρδιακῆς ἐνεργείας. Ὁ Hertel ἀκολοθῶν ἴδιαν τινὰ θεραπευτικὴν ἀγωγὴν συμβουλεύει ἀποχρῆν ἀπὸ ὑγρῶν τροφῶν καὶ ἐλιγροσίαν καθέλου (πρὸς ἐλάττωσιν τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος, ἐπιφερόντων, ἐὰν ἀφθινῶσι, συνεχῇ διαταραχὴν ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει καὶ ἀρα δραστηριωτέρας τὰς ἐκκρίσεις καὶ κάματον τῶν ὀργάνων) καὶ ἐπίρρωσιν τῆς καρδίας διὰ περιπάτων καὶ γυμναστικῆς. [Ι.Π.]

Καρδιάς λιπώδης εκφύλισης. Τοιούτην διακρίνομεν διττὴν καθ' ἑσὺν ἡ ἐναποτίθεται λίπος περὶ τὴν καρδίαν καὶ μεταξὺ τῶν μυϊκῶν αὐτῆς ἰνῶν, εἴτε αὐτὴ ἡ μυϊκὴ οὐσία μεταμορφώται βαθμυθὲν εἰς λίπος. Παρρησιάζεται δὲ ἡ λ. ἐκρ. ἡ κατὰ χώρας ἡ καθ' ἀπαντα τὴν καρδιακὴν μὴν καὶ προέρχεται καθέλου ἐκ διαταραχῶν τῆς κυκλοφορίας (ἐπὶ παθήσεων τῶν βαλβιδῶν, ὑπερτροφίας τῆς Κ.), εἴτε δὲ ἐκ δηλητηριάσεως ὑπὸ φωσφόρου, ἐκ λοιμωδῶν νόσων δξειῶν, ἐκφυλίσεως ἀλλων σπλάγγων ἢ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀπλῶς τῆς πολυσαρκίας. Ἡ λ. ἐκρ. τῆς Κ. στερεῖται ἰδιῶν χαρακτηριστικῶν συμπτωμάτων, ὑποπτεύεται δὲ ἐκ διαταραχῶν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς καρδιακῆς λειτουργίας ἀνεξηγήτως ἄλλως. Συγγνὴ ἑλθασίς τοῦ πάθους εἶνε ὁ θάνατος. Ἡ δὲ θεραπεία ἀποβλέπει εἰς τὴν ἰσχυρανσίαν τῶν πολυσάρκων καὶ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν συμπτωμάτων· ἐπὶ καρδιακῆς ἀτονίας δίδονται τὰ διεγερτικά, αἰθέρες, καφές, καφευρά κτλ.

Καρδιάς ὑπερτροφία καὶ εὐρύσμουα. Ἡ καρδία ὑπερτροφεῖ εἴτε ἐνεκα ἀληθοῦς πλάσεως νέων μυϊκῶν ἰνῶν εἴτε δι' αὐξησιν τοῦ διαμέσου τῶν ἰνῶν καὶ θερμίδων συνθετικοῦ ἰστού. Σπανίως ἡ Ὑ. κατέχει ἐλάττωσιν τὴν καρδίαν, συχνότατα δὲ συνυπάρχει καὶ μετὰ εὐρύσματος τῶν κοιλίων, ὅπου ἄλλως καὶ ἀνευ Ὑ. παρατηρεῖται. Γεννᾶται δὲ ἡ Ὑ. ἐξ ἀπάντων τῶν αἰτίων ὅσα

βιάζουσι τὴν Κ. εἰς σύντονον ἐνέργειαν, εἰς διάφορα αὐτῆς διαμαρτήματα (βλ. ἀνωτ.). ἔτι δὲ ἀρτηριοσκληρώσεως, ἐμφύσημα πνευμονικῶν καὶ Ἀλλὰ καὶ πρωτογενῶς ἐπέρχονται ἡ Ὑ. καὶ τὸ εὐρύσμα κατόπιν μακρῶν σωματικῶν μέγθων, παρὰ πολυμάγοις, πολυπόταις κλ. Τὸ δ' εὐρύσμα ἀνευ Ὑ. ἐπέρχεται δέξιως ἐνίοτε τῆς Κ. αἰφνιδίως ἀναγκαζομένης, καὶ τοὶ παροδινῶς, νὰ ἐντείνῃ τὴν ἑαυτῆς λειτουργίαν. Συχνότερα εἶνε ἡ τῆς ἀριστερῆς κοιλίας Ὑ., σπανιότερα δὲ ἡ τῆς δεξιᾶς, αἱ συνοδεύουσι πάλμοι καὶ δυσπνοια καὶ ἀποχρέμψεις αἵματος κλ. Ἡ θεραπεία ἀποβλέπει εἰς τὰς ὑγιεινὰς συνθήκας, φαρμακευτικῶς δὲ εἰς τὰ συμπτώματα. [Ι.Π.]

Καρδιγαν (Cardigan). Κομητεία τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ Ν Ουαλλίᾳ ἐπὶ τῆς ἱρλανδ. θαλάσσης, ὁρεινὴ χώρα ἀρδευομένη ἐπὶ τῶν Ν συνόρων ὑπὸ τοῦ Τέιφρ, ἡ λοιπὴ δὲ ὑπὸ μικρῶν μένων ποταμῶν σχηματίζοντων ζωγραφικὰς τινὰς καλλιτάς. Τὰ Δ μέρη παράγουσι σίκαλιν καὶ βρόμην, τὰ δὲ Δ εἶναι μένον διὰ κτηνοτροφίαν κατὰλληλα, ἥτις ἀκμάζει ἰσχυρῶς. Ἔχει ἐμβ. 1794 τγμ. καὶ 63433 κατ. (1891), πρωτεύουσάν δὲ τὴν ἐμῶνονον πόλιν πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τέιφρ, μετὰ 3447 κατ., οἷτινες διατηροῦσι ἀκμαίον παράκτιον ἐμπόριον καὶ ἀλιείαν. Ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς κομητείας εἶνε Ἀβερυστέθ (βλ. λ.).

Καρδιναλ (Peire Cardinal). Ῥεσχὲς τρευδαθοῦρος ἀκμάσας κατὰ τὸ α' ἡμισί τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. Κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς οἴκου καὶ ἔζη ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν τῇ αὐτῇ ἱακώβων τοῦ Δ' τῆς Ἀραγωνίας. Τὰ πελυαρίθμα πονήματα αὐτοῦ εἶναι σατυρικά, ἀπειθῶνται δὲ κατὰ τῆς ἠθικῆς ἐκλύσεως τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου. [Μ.Γ.]

Καρδιανάλεις Τὸν τίτλον τοῦτον ἔφερον ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Ε' αἰῶνος γενικῶς οἱ εἰς ναὸν τινα προσκεκολλημένοι κληρικοί· ἀπὸ δὲ τοῦ 1067 περιωρίσθη ὁ τίτλος διὰ τοὺς περὶ τὴν Πάπαν ἐν Ῥώμῃ Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους, ὧν ἡ ἐλομέλεια ἀπὸ τοῦ 1059 εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πάπα. Εἰς τούτους Ἰννοκέντιος δ' Α' (1243—54) ἐθώκεν ὡς τιμητικὴν σημεῖον πῶλον ἐρυθρὸν, ἀνύψωσε δ' αὐτοὺς ὑπὲρ τοὺς ἐπισκόπους, ἄλλοι δὲ πάπαι κατόπιν παρέτχον ἄλλα προνόμια καὶ Οὐρβανὸς δ' ΙΙ' τὸν τίτλον *Eminentia* τῷ 1630. Ἀπὸ τοῦ 1580 ὑπάρχουσιν 6 Κ. ἐπίσκοποι (οἱ τῶν ἐπισκοπῶν Ostia, Porto, Cassino, Palustrina, Frascati καὶ Albano), 50 Κ. πρεσβύτεροι καὶ 14 Κ. διάκονοι. Τὸν τίτλον Κ. ἀπονέμει κατὰ προτίμησιν ὁ Πάπας, ὅστις καὶ συμβουλευέται τοὺς Κ. ἐπὶ σπουδαίῳν ὑπεθέσεων· καλεῖται δὲ ἡ συνεδρίασις αὐτῶν ὑπὲρ τὴν προεδρίαν τοῦ Πάπα *Consistorium*. Οἱ Κ. φέρουσι μανδύαν πορφυρεῶν καὶ ἐρυθρῶν

πίλον μετά δύο μεταξύνων σπειρίων χρημα-
μένων, ἐξ ὧν ἡρτῆνται ἀνά 15 μικροὶ θύσανοι.

Καρδιουργός. Συσκευὴ ὑπὸ Mayer ἐπινοηθεῖσα, δι' ἣς ἐπὶ στρεφόμενῳ κυλινδρῷ καταγράφονται αἱ κινήσεις τῆς καρδίας διὰ γραφίδων εἰς ἃς αὐταὶ ἐμμέσως μεταδίδονται.

Καρδίτσα. Πόλις τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐμμανόμου δήμου καὶ τῆς τέως ἐπαρχίας Κ. Κεῖται β. ὥρ. ΝΔ τῶν Τρικυάων καὶ $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρ. μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς ἐκβολῆς τοῦ Καλνυττοῦ (Παμίσου), παραποταμίου τοῦ Πηνειοῦ, ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Θεσσαλικοῦ πελάγους. Ἦ ἑκτασίς τῆς ἐλκνὲν ἀναπτυσσομένης πέλειως εἶνε ἱκανῶς μεγάλη, διότι οἱ οἰκίαι αὐτῆς ὡς ἐπὶ πλείστον χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων δι' ἀροσίμων γαιῶν καὶ ἐκτεταμένων καπνοφυτείδων. Μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Κ. κεῖται τερπνότατον δάσος, ἔπου κατὰ τὸ ἔαρ συνέρχονται οἱ κάτοικοι τῶν παρακειμένων χωρίων. Οἱ κάτοικοι τῆς πέλειως συμποσοῦνται εἰς 6793, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Προϊόντα δὲ ἔχει ὁ τόπος σίτον, καπνόν, δραβόστειον, βήμενα, μέταξαν, σῆσακρον, ἐρεθίνθους, σταφυλάς κτλ., διατρέφει δὲ καὶ πολλὰ κτήνη, εἰς ἵππους, βοᾶς, βουβάλους καὶ πρόβατα. Παρὰ ταύτην διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος, εὐπύρος σταθμὸς γίνεται ἐνταῦθα. Ἐν Κ. δὲν ἀπαντῶνται ἄρχαία λείψανα, ἀλλ' οὔτε κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν γίνεται μνηεὶα αὐτῆς, ἥτις φαίνεται ὅτι ἐκτίσθη καὶ συνήκισθη μετὰ τὴν τσερκελὴν κατάκτησιν. Ἦ ἐπαρχία Κ. ἀνήκει εἰς τὸν νομόν Τρικυάων, περιλαμβάνει δὲ τοὺς δήμους Καρδίτσης, Ἀργιθέας, Γέρμων, Ἰθώρης, Ἰτάμου, Καλλιφωνίου, Κισρίου, Μενελαΐδας, Νευροπέλειος, Σιλάνων, Ταμασίου, Τιτανίου καὶ Φύλλου, καὶ ἔχει ἐν ἑλῳ 72174 κατ. Ὁ δὲ δῆμος Κ. ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας καὶ 16 χωρίων, μετὰ δὲ τῶν ἐποίων τὰ Ἰσαρί, Καπυτοτῆ, Καρδίτσο-μαγρύλα, Κουράδες, Καμινάδες, Κουρτέσι, Μοῖρους, Νταούτη, Παλαιόκαστρον, Πιτάρῃ καὶ Ῥούσου ἔχουσι πλέον ἢ 300 κατ. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ δήμου ἀνέρχεται εἰς 13291.

Καρδίτσα. Χωρίον τῆς Βεζιτίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀκραφονίου. Κεῖται ἐν τῇ μετὰ τῶν λιμνῶν Κωπαΐδος καὶ Ὑλίκης χώρα εἰς ἀπόστασιν 5 ὥρων πρὸς Β τῶν Θηβῶν καὶ ἔχει 388 κατ. Παρὰ τῇ Κ. κεῖνται τὰ εἰρηπία τοῦ ἀρχαίου Ἀκραφονίου, τὸ δὲ ὑπερκειμένον τρικύρυνος ὄρος εἶνε τὸ Πτόιον.

Καρδίτσομαγρύλα. Χωρίον τοῦ δήμου Καρδίτσης ἀπ' ἧς ἀπέχει $\frac{1}{2}$ ὥρ. μετὰ 753 κατοίκων.

Κάρδιφ (Cardiff). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἀποτελοῦσα ἰδίαν κομητείαν τῆς Ν Ουαλλίας (241 χιλ. Α τοῦ Λονδίνου). Κεῖται οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης μεθ' ἧς συνδέε-

ται διὰ διώρυγας, ὡς συνδέεται μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ δι' ἐτέρας. Ἔχει 128840 κατ. (1891), διεξάγει δὲ μέγιστον ἐμπόριον λιθιν-
θράκων, σιδήρου καὶ χάλυβος· τῇ 1890 ἡ ἀξία τῶν εξαγομένων δι' αὐτῆς ἀπορρυμμά-
των ἀνῆλθεν εἰς 200 ἑκατ. φραγκων. Μέχρι τοῦ 1888 ἀνῆκεν εἰς τὴν κομητείαν Γλάμοργαν. [Μ.Σ.]

Καρδοπάθειον τὸ κορυμβώδες (Βοτ.), Cardopodium corymbosum L. Φυ-
τὸν τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κυννα-
ρεϊδῶν, κοινὸν ἐν ἀλιπέδοις τῆς Ἑλλάδος. Εἶνε ὁ «Χαμαιλέον ὁ μέλας» τῶν ἀρχαίων, οὗ ἡ ρίζα πολλὰς ἔχει ἱαματικὰς δυνάμεις κατὰ τὸν Διοσκορίδην. Ὀνομάζεται δὲ καὶ τὴν σήμερον «Χαμολιγὴς» ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Εἰς τὸ φυτὸν τοῦτο ἀναφέρεται ἀναμριβέτως ἡ «Ἀκάνθα» (βλ. λ.) τοῦ Ὁμήρου. [Θ.Χ.]

Κάρδος (Βοτ.) Carduus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κυνναρεϊδῶν, περιλαμβάνει πολυάριθμα εἴδη ἀκανθιδῶν φυτῶν (κοινῶς Γαϊδουράκια, γερμ. Disteln, γαλλ. Chardons). Τινὼν δὲ οἱ νεοὶ βλάστοι ἐσθιονται. Εἶδος τι εἶνε ἐμβλημα τοῦ θρησκ. τῆς Σκωτίας. [Θ.Χ.]

Καρδούτσης (Giuseppe Carducci), εἰς τῶν διαπρεπέστερων συγγράφων τῆς Ἰταλίας ποιητῶν πρωτοτυπώτατος ἐν τῇ εὐρίσει καὶ τεχνικώτατος ἐν τῇ σιγῇ. Ἐγενν. τῇ 1835 ἐν Valdicastello τῆς Τοσκάνης, ἀνα-
τρέφη δὲ ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἐνκοῦδασεν ἐν Πίσᾳ τὴν φιλολογίαν, τὸ δὲ 1860 διακρίθη καθηγητὴς τῆς γραμματικολογίας ἐν τῇ πανε-
πιστημίᾳ τῆς Βενετίας καὶ τῇ 1890 γερου-
σιαστής. Ἐνωρὶς ἐδημοσίευσε πραγματείας γραμματολογικὰς καὶ ποιητικὰ δοκίμια, ἀτι-
να ἐξέδωκε κατόπιν συλλέξας ὑπὸ τὸν τίτλον Juvenilia. Μεγάλως ἐξαιμῆθη αὐτοῦ ὁ ὕμνος πρὸς τὸν Σατανᾶν, ἐν ἐδημοσίευσεν τῇ 1865 ὑπὸ ψευδώνυμον Ebnatid Romano. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐξεδόθησαν τῇ 1871 αἱ Ποιήσεις αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῶν πολλῶν ἀλ-
λων ποιητικῶν ἔργων τοῦ ἐξιστολογώτατά εἰσι Nuove poesie (1873), αἱ Odi barbare (ἢ ἔκδοσις 1880) καὶ αἱ Nuove odi barbare (1882). Ἐγράψεν δὲ καὶ ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν γραμματολογίαν. [Ε.Γ.]

Καρδοῦχοι. Βλ. Κουρδιστάν.

Καρέα. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰτύλου καίμα-
νον β. ὥρ. ΝΑ τῆς Ἀρεοπέλειος μετὰ πληθ. 287.

Καρεῖνα. Χωρ. τοῦ δήμου Δόμης τῶν Πατρῶν, ἔχον 145 κατ. [Μ.Σ.]

Κάρελι. Βλ. Ἀκαρνανία Δ' σ. 403.

Καρένι. Καρῖνοι, Κατοχῖνοι· φυλὴ τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, κα-
τοικοῦσα ἐν τῇ Β Βιρμάνῃ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Κ. ἀνέρχεται εἰς 400—450 χιλ., κα-
τῶρθωσαν δὲ οἱ Κ. κατὰ τὴν χώρα τῶν συνο-

ρεύει πρὸς τὰς ἀγγλικὰς κτήσεις νὰ μένωσι μέχρι τοῦδε ἀνεξάρτητοι. [Μ.Σ.]

Κάρεϋ (Ἑρρίκος Καρ. Carey). Ἀμερικανὸς οἰκονομολόγος, γενν. ἐν Φιλαδέλφειᾳ τῷ 1793. Τὸ κατ' ἀρχὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ κατὰστημα τοῦ πατρὸς τοῦ, ὅστις ἦτο βιβλιοπώλης, ἀπεσῶρθη δὲ τῶν ἐργασιῶν τῷ 1835 ἵνα χρησιμοποιήσῃ τὴν μεγάλην του περιουσίαν εἰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις. Οὕτω δὲ ὠδηγήθη εἰς οἰκονομολογικὰς μελέτας καὶ ἐξεπύκνωσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐλόκληρον οἰκονομολογικὸν καὶ κοινωνιολογικὸν σύστημα, ὅπερ διακρίνεται διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν ἐμβριθείαν μετ' ἧς τιθεσθαι ὡς μόνον εὐκαίριον καὶ συγχρόνως ἐφικτὸν σκοπὸν τῆς οἰκονομικῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐπιτελεῖν ὅσον ἐνεστὶν ὑψηλοτέρου βαθμοῦ εὐεξίας, μορφώσεως καὶ πολιτισμοῦ. Ὡς ἀνεπτυξέν δ' Κ. πλείστας ἰδέας τοῦ Λίστ, οὕτω πάλιν ὁ Γάλλος Βαστιά στηρίζεται ἐπὶ τῶν θεωριῶν τοῦ Κ. Παρατηρεῖται δὲ ὅτι τὸ σύστημα τοῦ Κ. ἐν πολλοῖς εἶνε γενικοποιήσεις τῶν ἰδιαιτέρων περιπτώσεων τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδιαιτέρων μέτρων ἅτινα ἐθεώρει ὡς ἀναγκαῖα διὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας, ὡς ἐλέγχεται πρὸ πάντων εἰς τὴν περὶ «φυσικῆς ἁρμονίας τῶν συμφερόντων θεωρίαν» τοῦ, δι' ἧς προσεπάθει νὰ καταβάλῃ τὴν ἀπαισιόδοξον διδασκαλίαν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀδυστοχίας. Τὰς ἰδέας τοῦ ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ ἔργα *Essay on the rate of wages* (1835), *Principals of polit. economy* (3 τ. 1837—40), *The credit system* (1838), *The harmony of interests* (1850) καὶ κυρίως ἐν τῷ βιβλίῳ *Principles of social science* (3 τ. 1858—9). [Ε.Κ.]

Καρυζάλοβο. Τσιφλικιον τῆς Μακεδονίας κείμενον μεταξὺ τῶν ποτ. Γάλλικου καὶ Ἀλιάκμονος, ἔχον δὲ 80 οἰκιστ. Χριστ., σχολεῖον καὶ ἐκκλησίαν. [Ν.Σ.]

Καρέν (Bot.) *Carex* L. γαλλ. *lailches*, γερμ. *Riedgräser*. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κυπερωδῶν περιλαμβάνον ὑπὲρ τὰ 350 εἴδη, τὰ πλεῖστα ἀνὰ τὴν βορ. εὐκρατον ζώνην, 165 ἰθαγενῆ τῆς Εὐρώπης καὶ 35 τῆς Ἑλλάδος. Εἰσὶ φυτὰ πολυετῆ καὶ ἀγρωστοειδῆ, τραχεία δὲ καὶ ὡς ἐκ τούτου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀγχοῖται πρὸς χειρὸς ἀνθρώπου, κοινῶς παρ' ἡμῖν Μαχαίριδες ἢ Σπαθόχορτο καλούμενα. Τὰ ῥιζώμα τῆς Κ. τῆς ἀμμοφίλου (*C. arenaria* L.) εἶνε φαρμακευτικὸν μαλακτικὸν ἔχον δύναμιν. [Θ.Χ.]

Καρθαγενή 1) *Carthago nova*—Νέα Καρχηδών, παρ' ἀρχαίους, σημερινή *Carthage*, πρὸφ. Καρταχένα. Ὀχυρωμένη παράλιος πόλις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ἐν τῇ ἰσπανικῇ ἐπαρχίᾳ Μουρσία, μετὰ λαμπροῦ λιμένος πολεμικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ. ἔχει 84.230 κατ. (1887) καὶ εἶνε καλῶς ἐκτισμένη. Τὸ

ἐμπόριον αὐτῆς εἶνε σημαντικόν, γίνεται δ' ἐξαγωγή κυρίως ἀργυροῦχοῦ μελιδόου καὶ σιδήρου, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τὰ πηλοῦσα ὄρη *Sierra de Cartagena*. Ἡ πόλις ἰδρύθη τῷ 228 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀσδρούβα στρατηγῆς τῶν Καρχηδονίων, ἐκυριεύθη δὲ ἡδὴ τῷ 310 ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν Βανδάλων 425 μ. Χ. περιήλθεν ἐλληλοδιαδόχως εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Οὐιγόθων, τῶν Βυζαντινῶν (534—634) καὶ πάλιν τῶν Οὐιγόθων μέχρι τοῦ 711 ὅτε κατεστράφη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν. Ἐπὶ Φίλιππῳ τοῦ Β' περιήλθε πάλιν εἰς μεγίστην ἀκμὴν καὶ εἶχε τότε διπλοῦν πληθυσμὸν τοῦ σημερινοῦ. Καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους πολλάκις παρ' αὐτὴν συνέβησαν μάχαι καὶ ἐκυριεύθη ἡ πόλις οὕτω τῷ 1823 παρὰ τὴν εἰς τοὺς Γάλλους. Τῷ 1873 ἐξερράγη ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ λιμένι στόλου ἐπαναστάσεως, οἱ δὲ ἐπαναστάται κυριεύσαντες τὰ ὄργανά της μάλιστα μετὰ μακρὰν πολιτορχίαν ἡττήθησαν καὶ οἱ κυβερνητικοὶ ἐγένοντο κύριοι τῆς πόλεως. — 2) *Cartagena*, ὠχυρωμένη πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Βολιβάρ ἐν τῇ νοτιοαμερικανικῇ δημοσπονδίᾳ Κολομβία, κείμενη ἐπὶ γλῶττης γῆς εἰσεχούσης εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν. Εἶνε ἔδρα τῶν ἀρχῶν ὡς καὶ ἐπισκόπου. Διὰ γεφυρῶν συνδέεται μετὰ τοῦ προαστείου *Χεγεμάν* καὶ μόνον ἐπὶ νήσου καὶ οἰκουμένου ὡς ἐπὶ πλείστον ὑπὸ Ἰνδῶν. Ἀλλοτε ἦτο μετὰ τῆς Ἀδάνης καὶ τοῦ Πουέρτου-Καβέλλου ἡ σπουδαιότερα ἰσπανικὴ πόλις ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν νῦν δὲ παρήκμασεν. ἔχει 9681 κατ., ἰδρύθη δὲ τῷ 1533 ὑπὸ Ἀν. Πέτρου δὲ Χερβέλια, τοῦ κατακτητοῦ τῆς χώρας. [Μ.Σ.]

Κάροχμος (Bot.) *Carthamus* L. Γένος τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων, ὅπερ περιλαμβάνει εὐάριθμά τινα εἴδη τῆς Ν. Εὐρώπης, πάντα ἐπέχεια καὶ ἀκανθώδη. Ὁ Κ. ὁ βαφεικὸς (*C. tinctorius* L. γερμ. *Saffor*, γαλλ. *Carthame* ἢ *Safran bâlard*) καλλιεργεῖται ἰδίως ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Ἀφρικήν. Εἶνε οὗτος ὁ «Κνίκος» τοῦ Διοσκωρίδου, εἰς τὰ ἀνθῆλια βαφεικὰ. Ἐπειδὴ δὲ ἐμπορίζοντο ταῖς στίγμασι τοῦ Κρόκου νοθεύεται οὗτος συχνὰ δι' αὐτῶν. Εἰς τὴν Κ. τὸν ἐπισκόπον (*C. lappaceus* L.) καὶ τὰ συγγενῆ αὐτῶν εἴδη τῆς Ἑλλάδος, γλωφίβος (*C. leucocaulos* Sibth., *C. dentatus* Vahl. κτλ.) ἀναφέρεται ὁ «Φόνος» καὶ ἡ «Ἀτρακτυλὶς» τῶν ἀρχαίων, τὰ καὶ τὴν σημερινὴν κοινῶς Φόνος καὶ Τῆς γυνάικας τ' ἀτράχτι καὶ Σταυράγκαθο καλούμενα. [Θ.Χ.]

Καρέν Οὕτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων χώρα παράλιος, ἡ κατὰ τὴν ΝΔ ἀκρὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, χωριζομένη πρὸς Β μὲν ἀπὸ τῆς Λυδίας διὰ τοῦ ὄρους Μισσιώγιδος, πρὸς Α δὲ ἀπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Πισιδείας διὰ τοῦ ὄρους Κάδμου. Ἐπὶ τῆς Δ αὐτῆς ἀκτῆς προέχοντι πλείστα ἀξιολόγητα ἀκρωτήρια

ὡς χερσονήσους (Μυκάλη, ἡ χερσόνη. τῆς Μιλήτου, ἡ τῆς Ἀλικαρνασσού, ἡ τῆς Κνίδου) ἀφορίζουσαι βαθεῖς καὶ ἀσφαλεῖς κέλυες (Λάτιμις κ., Ἰάσις, Κεραμεικός). Ἐκ τῶν ὁρεινῶν τῆς χώρας σημαντικώταται εἶνε δ' Ἀάτις, τὴν δὲ ποταμῶν μέγιστος δ' Μαίανδρος, οὗ ἡ εὐρεία κοιλὰς ἀποτελεῖ τὸ γονιμώτατον τμήμα τῆς καὶ καθόλου εὐφροτάτης χώρας. Ἐκ τῶν πόλεων δὲ καὶ ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ἐπισημόταται ἦσαν Μαγνησία, Τράλλεις, Ἀλάβανδα, Στρατονίκεια, Μύλασσα. Περὶ τῆς δωρικῆς Κ. βλ. Δωρίς. — Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἡ χώρα ἀπὸ τῶν Καρῶν, οἵτινες ἐξ Ἀ εἰσβαλόντες ἀπῆλθαν τοὺς πρότερον οἰκούντας αὐτὴν Δέλεγας, τινὰς δὲ ὑπέταξαν. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Κάρες ἀπίστοι καὶ πειραταὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ πλήρους περιφρονήσεως ἐτύγχανον, ἔθεν καὶ ἡ παροιμία Ἐν μοίρᾳ Κάρος. Σημειωτέον ἐν ταῦταις εἶναι τὴν παρ' Ὀμήρῳ φράσιν «τίω δέ μιν ἐν κάρει ἀκτῇ» δ' Ἀριστάρχος γράφων διὰ μικροῦ κ θεωρεῖ σημαίνουσαν «τον μισθὸν δὲ ὡς τὸν θάνατον», εἰς ὑποστρήριον φέρων τὴν τε τοῦ α βραχυτέραν καὶ ἐπὶ Ὀμήρου δὲν ἐγνώριζε τοὺς Κάρους ὡς μισοφύλους καὶ ταπεινοὺς τὸ φρόνημα. Ἰσως δὲ ἐκ παρεξηγήσεως τῆς φράσεως ταύτης προέκυψεν ἡ ἀνωτέρω ἑκφρασις εἰς βάρος τῶν Καρῶν, οἵτινες ἡμιβάρβαροι ὄντες ἐπωλοῦντο ὡς δούλοι. Ὀμοίως περὶ τῆς φράσεως «θύραζε Κάρεις οὐκέτ' ἀνθεστήϊα» βλ. Διονύσια (τ. Γ', σελ. 575 α). Πρωίμως ἔμως ἐσχηματίσθησαν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Κ. ἀκμασοῦσαι κατόπιν ἑλληνικαὶ ἀποικίαι. Κατακτηθεῖσα πρώτην ὑπὸ τοῦ Κρείσου καὶ εἰτα ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἀπετέλεσε μετὰ τὰς κατὰ τῶν Περσῶν νίκας τῶν Ἑλλήνων μέρος τοῦ ὑπὸ τὰς Ἀθήνας ναυτικοῦ συνδέσμου, οὗ μετὰ τὴν διάλυσιν ὑπετάγη αὐτῇ τοῖς Πέρταις διοικουμένη ὅμως ὑπὸ ἑγχωρίου δυναστείας σατραπῶν ἐδρευόντων ἐν Ἀλικαρνασσῷ, ὧν περιφρονητάτος ἐγένετο δ' Μαύσιλος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου περιήλθε διαδοχικῶς εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Κατοάνδρου, τῷ Ἀντιγένου, τοῦ Λυσιμάχου, εἰτα ἀπετέλεσε μέρος τοῦ βασιλείου τῶν Σελευκιδῶν, οὗ καταλυθέντος ἐδωρήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τοῖς Ῥοδίοις. Βραδύτερον ἔμως οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέσυραν τὴν δωρεάν καὶ αἱ πλείσται πόλεις τῆς Κ. ἐγένοντο ἡμέσως Ῥωμαϊκαὶ κτήσεις, ὀλίγων εἰς τοὺς Ῥοδίους ἀφεισίων μέχρι τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας. — Σήμερον ἡ Κ. ἀποτελεῖ μέρος τοῦ τουρκικοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου. [Α.Α.]

Καρία θάλασσα ἡ Κάριος κέλυος καλεῖται μέρος τῆς Β Παγωμένης θαλάσσης μεταξὺ τῆς χερσονήσου Ἰαλμιάλ (πρὸς Ἀ) καὶ τῆς διπλῆς νήσου Νέας-Σέμλης (πρὸς Δ).

Κάραν. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ἐλευθεροπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἔχον 1140 κατ. ἐν εἰς

980 Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθῶμ. [Ν.Σ.]

Καρικάλ Γαλλικὴ κτῆσις καὶ πόλις ἐν ταῖς Ἀνατ. Ἰνδίαις, παράλιος, κειμένη ἐν μέσῳ τῶν βρετανικῶν κτῆσεων (πρεσβυτείας Μάδρας) ὑπὸ Β πλ. 10° 55' καὶ Δ μῆκος 79° 53' ἀπὸ Γρήνιτε ἐπὶ τῆς στομαλιμένης τοῦ ποτ. Καβέρη. Ἔχει ἐμβ. 185 τχμ. καὶ 70526 κατ. (1891). [Μ.Σ.]

Καρίνι (Carini). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Παλέρμου, κειμένη 7 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἀποτόμου ὁρώματος ἐν μέσῳ ἀγρῶν καὶ ἀμπελώνων. Ἔχει 11667 κατ. Πλησίον αὐτῆς εὐρίσκονται σπήλαια πλούσια εἰς λειψάνα προϊστορικῶν ζώων. [Μ.Σ.]

Καρίντζα. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰτύλου τῆς Λακωνίας, ἔχον 119 κατ. [Μ.Σ.]

Καριντία (Kärnten). Δουκάτον ἀποτελοῦν μέρος τῆς Ἀυστροουγγρικῆς μοναρχίας, μεταξὺ Ἑνετίας, Τυρόλου, Σαλτσβούργου, Στυρίας, Κραίνης καὶ Γορκίας. Ἔχει ἐμβ. 10333 τχμ. καὶ 361008 κατ. (1890), ὡν 24.4 % Σλοβῆνοι. Εἶνε ὄρεινὴ χώρα μετὰ μακρῶν κοιλάδων, αἵτινες μόνον ἐν τῇ κέντρῳ διευρύνονται εἰς πεδιάδας, ὡς π. χ. ἡ κοιλάς τοῦ Δράβου παρὰ τὸ Βίλλαχ καὶ τὸ Κλάγκενφουρτ. Ἡ κοιλὰς αὕτη διήκουσα καθ' ἑλκον τὸ μῆκος τῆς χώρας ἀπὸ Δ πρὸς Α χωρίζει τὰς κυρίας ὁρεινὰς αὐτῆς, τὰς Κεντρικὰς ἢ Νωρικὰς Ἀλπεις (Β) καὶ τὰς Καριντίας ἢ Καρινίας Ἀλπεις (Ν), αἵτινες ἐν τῇ Α αὐτῶν μέρει καλοῦνται Καραβάγκι. Ὁ κυριώτερος ποταμὸς εἶνε ὁ Δράβας, παραλαβάνων ἐνταῦθα τοὺς παραποτάμους Μέλλ, Γούρκ, Λάβαντ καὶ Γάιλ. Ἐκ δὲ τῶν λιμνῶν ἐξιέλουσι εἶναι ἡ τοῦ Κλάγκενφουρτ, τοῦ Ὀσσισαχ καὶ τοῦ Μίλλσταϊτ. Μόνον 14.1 % τοῦ ἐδάφους εἶναι ἀγροὶ καὶ κτῆσι, 44.2 δὲ καλλύπτουσι ὄρη. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶνε κτηνοτροφία καὶ μεταλλουργία. Μετάλλα εὐρίσκονται καὶ ὀρύσσονται κυρίως σίδηρος, ψευδάργυρος καὶ μόλυβδος, ἡ δὲ βίσιμηχανία τοῦ σιδήρου εἶνε ἀκμαστάτη. Ἡ χώρα διαίρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν Κλάγκενφουρτ καὶ 7 διαμερίσματα· πέμπει δὲ εἰς τὴν αὐστρ. βουλὴν 5 μέλη, τὸ δὲ συμβούλιον τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἐκ 37 ἀντιπροσώπων. — Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ χώρα κατακεῖτο ὑπὸ κελτικῷ λαῷ, τῶν Καρινιῶν, εἰτα δὲ ὑπὸ Σλάβων, ὧν τὸ κράτος κατελύθη ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὴν Τάσσιλον Βαυαρῶν. Ἀφ' οὗ δὲ εὐθὺς ὑπετάγη ὑπὸ Κάρλβου τοῦ Μεγάλου προσηρτήθη καὶ ἡ Κ. εἰς τὸ φραγκικὸν κράτος καὶ ἀνομήθη τῇ 788 εἰς μαρκιωνίαν. Ὀθῶν δ' Α' προσέθηκε 976 τὴν Ἰστρίαν καὶ τὸ Φριζουλν καὶ ἔδωκε τὸ ἔλκον ὡς δουκάτον εἰς Ἑρρίκον τὸν ἀνεψιὸν τοῦ δουκὸς τῆς Βαυαρίας Ἀρνούλφου. Ὁ τελευταῖος δούξ Οὐλρίκος δ' Ι' ἐκκληροδότησε τὴν χώραν εἰς Ὀδέαχρον τὸν τῆς Βοημίας, οὗ ἡ τῆθέντος (1278) ὑπὸ Ῥοδόλφου τοῦ Ἀψβούργου.

γικτῷ ἐδόθη ὡς τιμάριον εἰς τὸν κόμητα τοῦ Τίρελτου Μπένχαρδον. Ὅτε δὲ ἐληξεν ὁ ἀρχὴν κλάδος τοῦ οἴκου τούτου 1335, ἐδόθη ἡ Κ. εἰς τοὺς δούκας τῆς Αὐστρίας καὶ Στυρίας· ἐκτοτε δ' ἔμεινε ἡνωμένη μετὰ τῆς Αὐστρίας.

Καρίσις ἢ Γαρίσις (Ζωολ.). Μικρὸν, λεπτοῦς κατασκευῆς, μακρόσυρον θαλάσσιον γένος ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀστακιδῶν, λίαν ἐμπούλεον κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὸν ἀστακόν, μέγεθος ὅμως ἔχον μόλις 3—6 ἢ 7 ἑκατοστομέτρων. Τοῦ κοινωτάτου καὶ παρ' ἡμῖν τούτου γένους γνωστότατα εἶδη εἶναι ὁ Παλαίμων καὶ ὁ Κράγκων ἥτοι ἡ κυρίως Κ., κατ' ἐξοχὴν συνηγαστος καὶ δέλεαρ ἐν τῇ ὀλιγίστῃ αἰστον. (Φ.Ι.)

Καρίσις:μης (Ginecimo Carissimi). Ὁ μέγιστος τῶν Ἰταλῶν μουσουργῶν τοῦ 17' αἰῶνος, γενν. τῷ 1604 ἐν Μαρίνῳ πλησίον τῆς Ρώμης. Εἰκοσαετῆς ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ χοροῦ ἐν Assisi, μετέθ' ἐῖτα εἰς Ρώμην, ὅπου κατέχευε τὴν ἰδίαν θέσιν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Ἀπολλιναρίου πιθανῶς μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ 1674. Μεγάλη ἦτο ἡ ἐπίδρασις, ἣν ἐξήρηκεν ὁ Κ. καὶ περ ἐν σχετικῶς ταπεινῇ θέσει διατελῶν, ἐπὶ ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ῥηδικῆς μουσικῆς. Εἰς τὴν καντάταν, τὴν ὀρίαν καὶ ἄλλα εἶδη αὐτῆς ἔδωκε σταθερὰ καὶ γενικῶς ἀποδεκτὰς γενόμενας μορφάς, πρῶτος δὲ ἐπλασε καὶ διευόρμησε τὸ λεγ. δρατῶριον καὶ σὺζενται αὐτοῦ 12 τοιαῦτα πρὸς τοῦτοις συνέθεσε πλεῖστα ἄλλα ἔργα μεγίστης ἀξίας. [Μ.Γ.]

Καρίτσα. Χωρ. ἐν Ἠπειρῷ τοῦ τμήματος Κουρηνίων, ἔχον 350 κατ. Ἀλλοτε ἦτο χωμῆπολις, ἔλαβε δ' ἐξ αὐτῆς τὴν ὀνομασίαν τὸ λεγόμενον «Χάσι Καρίτσας», ὅπερ ἐσχματίζον 56 χωρία ἐκ τῶν ὀρειοτέρων τῆς Ἰωαννιτικῆς ἐπαρχίας, οἱ Μελισουργοὶ τῆς Ἀρτης καὶ ἡ Κρανιά, Περιβόλι καὶ Σαμαρίνα τῶν Γρεβενῶν, ἀπηλλαγμένα ὄντα ἰδιαιτέρων Σπαχιδίων. Ἐξ ὧν τῶν χωρίων τούτων, μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλήπαπα, εἰσέπραττε τὸ ταμεῖον τῆς Βασιλομήτορος ἐτησίως φόρον δεκατικὸν γροσ. 26932 τῆς ἐποχῆς ἔκεινης, ὅστις ὑπῆρχεν ἀνεπαίσθητος καὶ μηδαμινὸς ἐνώπιον τοῦ ἐγγελοῦ φόρου, τὸν ἐποίον ἤδη τὸ βασιλικὸν ταμεῖον εἰσπράττει ἐκ τῶν γαιῶν τῶν χωρίων ἐκείνων. [Κ.Δ.Κ.]

Καρχάδος. Χωρ. τοῦ δήμου Περαίας τῆς ἐπαρχ. Τήνου, ἔχον 119 κατ. [Μ.Σ.]

Καρχένος (Giulio Careano). Ἰταλὸς συγγραφεὺς γενν. τῷ 1812 ἐν Μιλάνῳ, Γνωστὸς ἐγένετο ὡς ποιητῆς διὰ τοῦ διηγήματος *Ida delle Torre* (1834), ἀπέκτισε δὲ μεγίστην φήμην διὰ τῶν μυθιστορημάτων *Angiolina Maria* (1839), *Damiano* (1851) καὶ τῶν διηγημάτων *Racconti sempliei* (1843) καὶ *Diodici novelle* (1850), ἐν οἷς ἀπεικονίζει μετὰ μεγίστης λεπτότητος καὶ ἐπιτυ-

χεστάτα τὸν οἰκογενειακὸν βίον. Πρὸς δὲ συνέγραψε λυρικὰς ποιήσεις (1840), δράματα, μετέφρασε δράματα τοῦ Σαίξπηρ καὶ ἔγραψε μελέτας γραμματολογικὰς καὶ κριτικὰς. Περὶ πλάκας εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 ἠναγὰς καὶ φύγη εἰς Ἑλβετίαν, τῷ δὲ 1850 ἐγένετο γραμματεὺς τῆς ἀκαδημίας τῶν ὀρειῶν τεχνῶν καὶ καθηγητὴς τῆς αἰσθητικῆς ἐν Μιλάνῳ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1884. [Μ.Γ.]

Καρχάρα. Χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς γερσσησίου, ἔχον 200 οἶκον. Ὁθωμαν. [Μ.Σ.]

Καρχασσὼνη (Carcassonne). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτ. τοῦ νομοῦ τοῦ Ὄδ, ἐπὶ τοῦ Ὄδ καὶ ἐνὸς τῶν βραχιόνων τῆς Μεσημβρινῆς διώρυγος, ἀπέχουσα 784 χμ. πρὸς Ν τῶν Παρισίων καὶ 91 χμ. ΝΑ τῆς Τολώσης. ἔχει ἐπισκοπὴν, δικαστήρια, λύκειον, βιβλιοθήκην, ἀρχαίον ναὸν τοῦ ἁγίου Ναζαρίου, ἀνεγερθέντα κατὰ τὸν 14' αἰῶνα καὶ περιέχοντα τὸν τάφον τοῦ στρατηγοῦ Σιμόνος τοῦ Ὀντοῦρ, καὶ μνημεῖα ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, βιομηχανίαν ἐριούχων, μαλλίνων κλινοσκεπασμάτων, εἰσπονευμάτων κτλ. καὶ 25300 κατ. (1891). [Π.Π.]

Καρχαζέντη (Carcagente). Πόλις τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Βαλεντίας, ἐν εὐρὺν κοιλιάδι, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Χουκάρ. ἔχει ἀμφοῖν ἐμπόριον μετὰξος καὶ καρπῶν καὶ 12503 κατ. (1887). [Π.Π.]

Καρχένος (Ζωολ.) καλοῦνται πολλὰ εἶδη τῶν βραχυσύρων (βλ. λ.), γνωστὰ ὡς εὐγενετότατα (ἀλλὰ δύσπεπτα). Κ. ἡμαίνας, νοστιμώτατος φαγεῖν, συλλαμβάνεται καθ' ἑκατομμύρια παρὰ τὰς εὐρωπ. ἀκτὰς. Ἰδίως δὲ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ Κοινωτάτος εἶνε Κ. ὁ Πάγυρος, ἐπὶ δὲ Δρομίας ὁ κοινός. Ἐν τῇ Βερρείᾳ θαλάσῃ εὐρήται Κ. ὁ κορυμβητής. ἐν τῇ Ἰνδικῇ δὲ περιζήτητος εἶνε ὁ Γεωκάρκινος, εὐαρέστως διαμένων καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, εἰς ὑγροῦς τόπους. Ἐκ τῶν ποταμίων Κ. γνωστοτάτη εἶνε τ' ἐλφουσα ἡ ποταμία, ἥτις δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν ζῶσα ἐν ὑπογείοις ὑγροῖς.

Καρχένος (Ἄστρ.) Ὁ μικρότερος τῶν 2 ἀστερισμῶν τοῦ Ζωδιακοῦ (βλ. λ.). Ἀξιόλογος εἶνε ὁ ἐν αὐτῷ νεφέλοειδὴς ὁ Φάνη καλούμενος, ὁρατὸς καὶ εἰς τὸν ἀσπλιν ἀσθραλμόν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα συνεπίπτεν ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Κ. μετὰ τῆς δωδεκατημερίας τῆς ἐκλειπτικῆς ἀρχῆς τῆς ὁποίας εἶνε ἡ θερινὴ τροπῆ, ἥτις νῦν ἐνεκα τῆς μεταπτώσεως (βλ. λ.) εὐρίσκεται ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῶν Δίδυμων. Ὡς περὶ ὅμως αἱ δωδεκατημερίαι τῆς ἐκλειπτικῆς φέρουσι τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα μὴ λαμβανόμενου ὑπ' ὀφιν ἐν τίνι ἀστερισμῷ τοῦ ζωδιακοῦ εὐρίσκονται, λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὴν Κ. θῶαν συμβαίνει ἡ θερινὴ τροπῆ. Ὁνομάζεται τροπικὸς τοῦ Κ. ὁ βῆριος παράλληλος ὁ ἀπέχων τοῦ γήινου

ισομερινοῦ 23, 50/100, ἔσον ἡ θερμὴ τροπὴ ἀπέχει τοῦ εὐρανίου ισομερινοῦ. Εἰς τοὺς τέπεις τοὺς κειμένους ἐπὶ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Κ. ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ κατὰ τὴν θερμὴν τροπὴν ἐς τὸ κατακρύψεν καὶ εὐτὼς αἱ κάταιραι εἶναι ἀσικαί. [Δ.Κ.]

Καρυένος ἡ καρκίνωμα (Παθολ.). Βλ. Ἑπιθηλιώματα.

Καρυένος Βλ. Ξενεκλῆς.

Καρλάιλ (Carlisle). 1) Πόλις τῆς Ἀγγλίας, πρωτ. τῆς κομητ. Κουμπερλάνδης, παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἑδεν καὶ τοῦ Κάλ-δεβ καὶ ἀπέχ. 133 χμ. ΒΔ τῆς Ὑβέρης. ἔχει ὠραιότατον ναὸν, ἡμιγροθικὸν καὶ ἡμισαξωνικόν, ἐκπαιδευτήρια, ἀμικαίαν βιομηχανίαν, ἐκτεταμένον ἐμπόριον καὶ 39171 κατ. (1891). Ἐν αὐτῇ ἐφιλοκίση ἡ Μαρία Στούαρτ τῇ 1568. — 2) Πόλις τῆς Ἀμερ. Συμπολίτειας ἐν Πενσυλβανίᾳ, ἀπέχουσα 150 γμ. τῆς Φιλαδελφείας, πρωτ. τῆς κομητείας Κουμπερλάνδης, ἔχουσα 7020 κατ. (1890).

Καρλάιλ (Θωμᾶς Carlyle). Ἀγγλὸς συγγραφεύς, γενν. τῇ 1795 ἐν Ecclefechan τῆς σκωτικῆς κομητείας Dumfries. Ἐσπούδασεν ἐν Ἑδιμβούργῳ διαφόρους ἐπιστήμας, ἐγένετο δὲ εἰς τὰ καθήγητὲς τῶν μαθηματικῶν ἐν τινὶ σχολῇ. Συγχρόνως ἐνησχολήθη μετὰ μετὰ μετὰ ἐνδιαφέροντος εἰς τὴν γερμανικὴν φιλοσοφίαν, ἐξ ἧς μετέφρασε πλείστα εἰς τὴν ἀγγλικήν. Ὑστερον γενόμενος συνεργάτης περιοδικῶν τινῶν, δι' ἃ ἔγραψε πνευματικῶν κριτικῶν ἀρθρα, ἐγκατεστάθη δριστηκῶς ἐν Λονδίνῳ. Ἐκ τῶν πρωτοτύπων ἔργων τοῦ διαπρέπουσι βιογραφία τοῦ Σχιλλέρου (α' ἐκδ. 1825), Γαλλικὴ ἐπανάστασις (α' ἐκδ. εἰς 3 τ. 1837) ἔργον ἐξοχόν διὰ τὴν ἀριστοτεχνικὴν διασκευὴν καὶ τὴν λαμπρὰν γλῶσσαν, Sartor resartus (1838), ἐξίστηρισις τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν φιλοσοφικῶν πεποιθήσεων τοῦ, περιεργωτάτη διὰ τὴν τρέπον τῆς ἐκθέσεως καὶ τὸ πρωτότυπον τῶν ἰδεῶν, ἔπερ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ἄλλα συγγράμματά του Περιλατρείας τῶν ἡρώων (1841), Παρελθόν καὶ παρὼν (1843) καὶ Ὁφθαλμοὶ μελέται (Latter-day pamphlets, 1850). Μεγίστην δξίαν ἔχει καὶ ἡ συλλογὴ τῶν Ἐπιστολῶν καὶ λόγων τοῦ Ὁ. Κρόμγουλλ (2 τ. 1845 καὶ συμπλήρωμα 1846) δξίολογος δ' εἶνε καὶ ἡ Ἱστορία Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου (α' ἐκδ. εἰς 6 τ. 1859—65). Τὰς περὶ τὴν γερμανικὴν κυρίως καὶ γαλλικὴν φιλοσοφίαν μελέτας τοῦ συνέλαβεν ὑπὸ τὴν τίτλιν Κριτικαὶ καὶ διάφοροι διατριβαί (1847, πολλάκις ἀνατυπωθεῖσαι). Ἐκτὸς τῆς πρωτανείας τοῦ ναυπηγικοῦ Ἑδιμβούργου 1806/7 ὁ Κ. εὐδερμίαν κατέλαβεν ἐν δημοσίᾳ θέσιν. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὸν ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον ὑπερεμάχησε τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐν τῇ ἑλλήν. χερσονήσῳ

ἐθνῶν. Ἀπέθανε τῇ 1881 ἐν Λονδίνῳ. Μετὰ τὴν θανάτην του ἐδημοσιεύθησαν τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ (2 τ. 1881), θίνα μεγίστην ἐπίπρσαν ἐντόπωσιν. [Μ.Γ.]

Καρλὲν (Διμίτλια Flygare-Carlén). Σουηδὴ μυθιστοριογράφος, γενν. τῇ 1807 ἐν Ståhlstad, αὐτογγος 1827—33 τοῦ ἱατροῦ Flygare ἐν Σμωλάνδῃ, 1841—75 τοῦ δικηγόρου καὶ ποιητοῦ G. Carlén ἐν Στοκχόλμῃ, ἀπεθανοῦσα τῇ 1892. Συνέγραψε πλείστα μυθιστορήματα, ὧν τὰ ἀντικείμενα εἶναι εἰλημμένα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἐν ἀπείκωνίζεῖ ἐπιτυχέστατα. [Μ.Γ.]

Καρλίγκα. Χωρ. τοῦ δήμου Κραννῶνος τῆς Λαρίσσας, ἔχον 170 κατ. [Μ.Σ.]

Καρλίκοβα Κομμόπολις τῆς ἐπαρχ. Ζίγκης τῆς Μακεδονίας, μετὰ 2 χιλ. κατ., ὧν 750 Ὀθωμ. καὶ 1250 Βούλγαροι. [Ν.Σ.]

Καρλοβάσιον. Κομμόπολις τῆς Σάμου, κειμένη πρὸς τὸν Β τῆς νήσου αἰγιολόν, ὀλίγον μεσογείας. Διαιρεῖται εἰς Παλαιὸν Κ. (853 κατ.), Μεσαῖον Κ. (1173 κατ.) καὶ Νέον Κ. (4181 κατ.), ὧν τὰ μὲν δύο πρώτα εἶναι ὄρεϊνά, τὸ δὲ τρίτον εἶνε ἐκτισμένον ἐπὶ μικρᾷ πεδιάδι περικυβερτοῦσιν πρὸς τὴν παραλίαν. Τὸ τμήμα Καρλοβασίων τῆς Σάμου περιλαμβάνει ἐκτὸς τῶν ἀνω 3 χωρίων (Δέκα, Κασσανεάν, Πλάτανον, Κοντεῖκα, Φούρνοισ καὶ Κωστακίκα), ἔχει δ' ἐν ἑλῳ πληθυσμὸν 11401 κατ. [Μ.Σ.]

Κάρλοβιτς (Karlowitz). Πόλις νῆς Κρατίας τῆς Αὐστρουγγρικῆς μοναρχίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐχθρῆς τοῦ Δουναίου, μετὰ 4916 κατ. Σέρβων. Εἶνε ἔδρα ἐρδοδεξέου ἀρχιεπισκόπου καὶ ἐγένετο γνωστὴ διὰ τὴν συνθήκην τὴν μεταξὺ Αὐστρίας, Ρωσσίας, Πρωσίας καὶ Γενεύης ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς Τουρκίας ἀφ' ἑτέρου, ἥτις ἐκλείσθη ἐνταῦθα τὴν 26 Ἰανουαρίου (ν.) 1699. [Μ.Σ.]

Κάρλοβαδ (Karlsbad). Πρωτεύουσα διαμερίματος τῆς Βοημίας, κειμένη ἐν γραμμικῶν θέσει οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τέπλ εἰς τὴν Ἑγερ. ἔχει 12038 κατ. (1890) καὶ γημιέται διὰ τὰ ἱαματικὰ ὕδατα αὐτῆς, ἅτινα ἐκβάλουσιν ἐκ πηγῶν θερμῶν. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἀνεκαλύθησαν αἱ πηγαὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Δ' ἐν κωνηρίῳ τῇ 1347 ἢ 1358. Εἶνε καλῶς ἐκτισμένη καὶ ἔχει ὠραιότατα περίχωρα, ἐπισκέπτονται δ' αὐτὴν κατ' ἔτος περίπου 28 χιλ. ἔνιοι. Ἡ θερμότης τῆς πηγῆς (75° Κ) εἶνε ἡ λεγ. Σπρούδελ, κειμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, αἱ δὲ ἄλλαι ἔχουσι θερμότητα 47—71°. Τὸ κλίμα αὐστηρικὸν τῶν πηγῶν εἶνε τὸ ἄλλος Γλασβέρου (Θεϊκὸν Νάτρεϊον), ὡς λεύσει δὲ τὰ ὕδατα κατὰ χρονίων νόσων τοῦ στομάχου, τῶν ἐντέρων καὶ τοῦ ἥπατος, κατὰ ῥευματισμῶν, παχυσαρκίας, διαθῆτου καὶ κυστολίθων,

εἴτε ἐν λουτρῷ εἴτε ὡς ποτὸν ἐφαρμοζόμενα. Γίνεται δὲ καὶ ὀρεκτὴ ἐξαγωγή τῶν ὑδάτων εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ὡς καὶ τοῦ αλατός αὐτῶν. Τῇ 1819 συνεκροτήθη ἐνταῦθα συνέδριον τῶν ὑπουργῶν τῶν γερμανικῶν κρατῶν, οὗ αἱ ἀποφάσεις ἀπέδλεπον εἰς τὴν καταστελὴν τῶν ἐλευθεροφρόνων ἐν Γερμανίᾳ κινήματων, τὴν λογεκρισίαν, τὴν ἐπίβλεψιν τῶν πανεπιστημίων κλπ., ἐπέβρασαν δ' ἐπιδραστήρια ἐπὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γερμανίας καὶ καθιεργήθησαν τῇ 1848.

Κάρλσθουργ (Karlsruhe, ἀλλοτε Weissenburg, γόγγρ. Kärölyvár). Ὁχυρωμένη πόλις ἐν τῷ γόγγρικῷ κομητᾷ Κάτω-Ιάσιμεδουργ (τῆς Τρανσυλβανίας), κειμένη ἐπὶ τοῦ Μάρος. Ἔχει 7338 κατ. καὶ εἶνε ἕδρα καθολικῆς ἐπισκοπῆς. [Μ.Σ.]

Καρλσρούα. Ὁχυρωμένη παράλιος πόλις τῆς Ν Σουηδίας, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κ. ἢ Βλέικινγκε, κειμένη ἐπὶ τινων νήσων καὶ συνδεσμένη μετὰ τῆς ἡπείρου διὰ γεφύρας. Ἔχει ἓνα τῶν καλλίστων λιμένων τῆς Εὐρώπης καὶ εἶνε κύριος σταθμὸς τοῦ σουηδικοῦ στόλου. Ἔχει 20613 κατ. (1891) διατηρούντας ἀγκυρῶν ἐμπόριον καὶ ὀλισίαν, ναυπηγίαν κλπ. [Μ.Σ.]

Καρλσρούη (Karlsruhe). Πρωτεύουσα τοῦ Μεγάλου Δουκάτου Βάδεν, κειμένη ἐν πεδιάδι 86 γμ. Α τοῦ Ρήνου, ἰδρυθεῖσα μόλις τῇ 1715, ἐν σχήματι ριπίδιου, οὗ κέντρον εἶνε τὰ λαμπρὰ ἀνάκτορα τῶν Μεγάλων Δουκῶν. Ἔχει ὥραιας οἰκοδομὰς καὶ πλατείας, αἵτινες κοσμούνται δι' ἀγαλμάτων καὶ πιδάκων, αὐλικὴν βιβλιοθήκην 150 χιλ. τόμων, μουσεῖον, θέατρον, πολυτεχνεῖον, στρατιωτικὴν καὶ κτηνωτρικὴν σχολήν, διαφόρους σχολὰς, βοτανικὸν κήπον, καλλιτεχνικὰς σχολὰς κλπ. Ὁ θρησκ. τῶν κατοίκων ἀνέρχεται εἰς 73684 (1890), διατηρούντων ἀγκυρῶν καὶ ποικίλην βιομηχανίαν (μηχανῶν κλπ.). Ἡ περιφέρεια Κ. ἔχει ἐμβ. 1527 τγμ. καὶ 307675 κατ. [Μ.Σ.]

Καρλσστάδ (Karlstad). 1) Πρωτεύουσα τῆς σουηδικῆς ἐπαρχίας Κ. ἢ Βερμλάνδης (βλ. λ.), κειμένη ἐπὶ τῆς Β παραλίας τῆς λίμνης Βένερ οὗ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κλάρ εἰς ταύτην καὶ ἐπὶ νήσου, ἥτις συνδέεται μετὰ τῆς ἡπείρου δι' ὥραιων γεφυρῶν. Ἔχει 8716 κατ. (1891) καὶ εἶνε ἕδρα ἐπισκοπῆς. — 2) (Κροατ. Karlovac). Ὁχυρωμένη πόλις τῆς Κροατοσλαβονίας ἐν τῷ κομητᾷ Ἀγρμ. τῆς Αὐστρουγγρ. μοναρχίας. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Κούπα, ἔχει 5824 κατ., ἐμπόριον μετακομίσεως, καὶ εἶνε ἕδρα ὀρθόδοξου ἐπισκοπῆς. [Μ.Σ.]

Κάρλω (Carlow, ἱρλαν. Cartherlough). Κομητεία τῆς ἱρλανδικῆς ἐπαρχίας Λίνστερ, ἔχουσα ἐμβ. 895.7 τγμ. καὶ 40936 κατ. (1891), καλὸν κλίμα καὶ εὐροπον ἔδαφος,

διὸ ἡ κυρία ἐνασχόλησις τῶν κατ. εἶνε γεωργία καὶ κτηνοτροφία. Ἡ πρωτεύουσα Κ. κεῖται ἐπὶ τοῦ ποτ. Βάρρω, ὅστις προσδίδει αὐτῇ ἐμπορικὴν σημασίαν, καὶ ἔχει 5591 κατ. εἶνε δὲ ἕδρα ἐπισκοπῶν καθολικῶν. [Μ.Σ.]

Καρμνηνία. Βλ. Κερμάν.

Κάρμαρθεν (Carmarthen). Ἡ μεγαλύτερα κομητεία τοῦ πριγκιπάτου Οὐαλλίας τῆς Μεγ. Βρετανίας ἐπὶ τοῦ ἔρμου Κ., ὅστις συνδέεται μετὰ τοῦ κόλπου τοῦ Βρίστολ. Ἔχει ἐμβ. 2405 τγμ. καὶ 130574 κατ. (1891), αἵτινες ἀσχολοῦνται εἰς κτηνοτροφίαν, γεωργίαν καὶ τινὰ βιομηχανίαν μαλλίου. Εἶνε πλουσία εἰς λιθόθρακας, πρὸς δὲ εὐρίσκονται ἐν αὐτῇ σίδηρος, ἀργυρῆς, μόλυβδος κλπ. Ἡ πρωτεύουσα Κ. κεῖται ἑκατέρωθεν τοῦ Τόσου, τοῦ κυριωτέρου ποτ. τῆς γῶρας, ἔχει δὲ 10338 κατ., ἀσχολουμένους εἰς ὀλισίαν, ναυτιλίαν, ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν καστοτέρου καὶ σιδήρου. [Μ.Σ.]

Κάρμεν Σύλθα. Βλ. Ἐλισάβετ (βασιλισσα Ρουμανίας).

Κάρμη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδρισσίνης τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 232 κατ. [Μ.Σ.]

Καρμνηλτίτα. Τάγμα μοναχικὸν τῆς Δ' Ἑκκλησίας πιθανῶς ὑπὸ Βερθέλδου τοῦ ἐκ Καλαβρίας περὶ τὸ 1156 ἐν εἰδει κοινότητος ἱδρυθὲν ἐπὶ τοῦ Καρμῆλου (βλ. λ.) 30ην καὶ τὸ ἔννομα. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἡγουμένου Brocard ἔλαβε τὸ τάγμα (1209) πλήρη κανονισμῶν, ἐν ἐπεκρίωσιν δὲ πάπας Ὁνώριος 6' τῇ 1224. Πιεζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἀπῆλθον οἱ Κ. εἰς Εὐρώπην ὅπου ἐγκατεστάθησαν ἐν Κύπρῳ, Σικελίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ. Ἰννοκέντιος 6' τῇ 1247 ἐμετρίασε τὴν αὐτοτελήτητα τῶν κανονισμῶν καὶ κατέστησε τοὺς Κ. ἐπαίτας (βλ. λ.). Ἀπὸ τοῦ 1245 καλοῦνται οἱ Κ. ἀδελφοὶ τῆς δόξης Παρθένου Μαρίας, τεθέντες ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Ἐνεκα δὲ διαφωνιῶν διεσπάρθησαν βαθμηδὸν εἰς τρεῖς ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων ἀδελφότητες καὶ οἱ μὲν (Ἰννοκέντιοι) ζῶσιν ὑπὸ τοῦς παλαιούς αὐτοτελεῖς κανονισμούς, οἱ δὲ (οἱ υποδεξιμένοι) κατὰ τοὺς ἤτερον αὐτοτελεῖς νεωτέρους, οἱ δὲ τελευταῖοι ἀκλουθοῦσιν ἱδίῳ κανονισμῶν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα δευτερεύοντα τάγματα Κ. ἐμυρῶθησαν, ἀμέσως ὑπὸ τὸν πάπαν διατελοῦντα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τρόπος τοῦ βίου τῶν Κ. ἀπέκλειε πᾶσαν κοινωφελὴ ἔρσιν αὐτῶν, αἱ κατὰ τὸν ποτὶς κυβερνήσεις ἀπηγόρευσαν αὐτοῖς νὰ δέχωνται νεοορίστους εἰς τὸν τρόπον ὥστε πᾶν λαχρὸν ἐξελίπον ἐντελῶς. Οἱ ὑπάρχοντες ἐν Γαλλίᾳ Κ. ἐξώστησαν τῇ 1880. — Τὸ δὲ (ἐν Ἰταλίᾳ) καλούμενον καὶ Ἀδελφότης τοῦ Ἀγίου Ἡλίου ἱδρυθὲν κατὰ τοὺς ἀρχαίους αὐτοτελεῖς κανονισμούς τῶν Κ. ἐν Γαλλίᾳ τῇ 1452 διεσπάρθη

ταγώς ἐν τῇ Δ Εὐρώπῃ. Αἱ Κ. ποικίλους ἐπιβιώουσιν εὐεργετικούς σκοπούς, ἐπὶ δὲ τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας. [Ἐγ.]

Κάρμηλος Ἀκρωτήριον τῆς Παλαιστίνης, κατὰ τὴν Β πλευρὰν τοῦ κόλπου Πτολεμαίδος, ἀποτελούμενον ἐκ πλείστων εὐφρόνων ἐκτάσεων, πυκνῶν δασῶν καὶ ὑψωμάτων μετὰ πλῆθους σπηλαίων. Ἐπὶ τούτων εὐρηνται ἐρείπια ναῶν καὶ μοναστηρίων ἐκ τῶν χρόνων τοῦ χριστιανικοῦ βασιλείου Ἱερουσαλὴμ καὶ σπηλαίων, κατὰ τὴν παράδοσιν τὸ τοῦ Προφήτου Ἡλίου. Μοναχοὶ ἐμόναζον ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ Δ' ἡῶνος, πρῶτον ὅμως τῇ 1156 προσκυνηταὶ ὑπὸ Βερθέλδον τὸν ἐκ Κολαβρίας διωργάνωσαν κο νέδιον, ἐξ οὗ προήλθεν οἱ Κερμηλίται (βλ. λ.). Ὦν τὸ μοναστήριον ἐπανελημμένως καταστραφέν ἀνιδρόμῃ πάλιν τῇ 1825. [Β.Δ.]

Καρμένιον. Βλ. Ὑσγιον.

Καρμόνα (Carmona). Πόλις τῆς Ισπαν. ἐπαρχίας Σεβίλλης, 38 χμ. ΑΒΑ τῆς Σεβίλλης ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου. Ἐχει 17450 κατ. καὶ φημίζεται διὰ τὴν λαμπρὴν οἶνον τῶν περχώρων. [Μ.Σ.]

Καρμοντέλ (L. Carogis de Carmon-telle). Γάλλος ποιητής (1717—1806), διατελέσας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ δουκὸς τῆς Ὁρλεάνης. Γνωστὸς ἐγένετο κυρίως διὰ τῶν Proverbes dramatiques (8 τ. 1768—81), ἀπὸ ἑτοχον καλλιστῆς ὑποδοχῆς. Πρὸς τοὺς τοὺς συνέγραψε πλείστα ἄλλα ἔργα δραματικά ὡς καὶ μυθιστορήματα. [Μ.Γ.]

Κάρνακ. Χωρίον τῆς Αἰγύπτου, κατέχον τὴν θέσιν τῶν ἀρχ. Θηῶν (βλ. λ.).

Καρναλλέτης. Ὁρυκτὴν ῥομβοεδροικῶς κρυσταλλοῦμενον, ἀχρεὺν, λευκὸν ἢ ὑπερ-ῥυον. Ἀποτελεῖται ἐκ χλωριούχου καλίου καὶ διχλωριούχου μαγνηίου, εὐρήται δὲ αὐθιχὸν ἐπὶ τῶν ἐπιστρώσεων τοῦ δρυκεῦς ἑλκός ἐν Στασφόρτῃ καὶ χρησιμοποιοῦται πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ ἀνθρακικοῦ καλίου (ποτάσης). [Δ.Κ.]

Κάρναρδον (Carnarvon). Ἡ νοτιο-δυτικωτάτη κομητεία τῆς Οὐαλλίας (Ἀγγλίας), χωριζομένη διὰ στενοῦ πορθμοῦ ἀπὸ τῆς νήσου Ἀγγλιεσῆς καὶ προπέμπουσα πρὸς τὰ ΝΑ τὴν χερσόνησον Λέυν ἥτις περιρρίζει πρὸς Β τὴν ὄρεον τοῦ Κάρδιαν. Εἶνε ὀρεινὴ χώρα, καλυπτομένη ὡς ἐπὶ πλείστον ὑπὸ ὄρεοσειρας, ἥτις κορυφῶνται ἐν τῷ ὑψηλοτέρῳ τῆς Ἀγγλίας ἐν γένει ὄρει Σινῶδον (1094 μ.), περιέχει δὲ πλείστας μικρὰς λίμνας. Ἐχει ἐμβ. 1495.2 χμ., μετὰ 117258 κατ., οἷτινες ἀρχαλοῦνται κυρίως εἰς κτηνοτροφίαν. Ὁ σημαντικώτερος πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι οἱ σχιστέλιθοι, πρὸ πάντων οἱ τοῦ Πένρντον ὧν ἡ ἐτησία παραγωγή ἀνέρχεται εἰς 119 χιλ. λ. στερλ. Πρὸς τούτοις εὐρίσκονται μόλυβδος, ἀργυ-

ρος καὶ μέταλλα. Ἡ πρωτεύουσα Κ. καί-μένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σοιοντ εἰς τὸν πορθμὸν Μέναι ἔχει 9804 κατ., ἀρχαία τινὰ μνημεῖα (ἀνάκτορα Ἰδοῦάρου τοῦ Δ' ὡς καὶ ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτήτας), διατηρεῖ δὲ ποι-κίλην βιομηχανίαν, ναυτιλίαν, ἀλιεῖαν καὶ ἐμπορίαν. [Μ.Σ.]

Καρνατική (Karnatik) ἄλλοτε ὀνομάζετο χώρα ἐν τῇ Ν μέρῃ τῆς ἐντεύθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, ἥς τὰ σὺνολα διη διέκονται ἀκριδῶς π. θανὸς περιελάμβανεν ἅπαν τὸ Ν μέρος ἀπὸ τοῦ 16^{ου} Β πλάτους μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κερμίνου. Νῦν δὲ ἐννοεῖται ὑπὲρ τὸ ὄνομα ταῦτα τὸ Δ ἡμίσυ τῆς προεδρίας Μάδρας (ἐπὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου). [Μ.Σ.]

Κερνεάδης. Κυρηνάϊος φιλόσοφος ἀκμάσας περὶ τὸ ἔτος 218 π. Χ. ἢ κατ' ἄλλους τὸ 180 π. Χ. Οὗτος ἦν ὁ θεμελιωτὴς τῆς Ἰ' διαδοχῆς. Τὰ φιλοσοφικά του εὐρήματα μικρὴν παρήλλασσον τὴν δογματικὴν τοῦ μαθητοῦ τοῦ Πολέμωνος Ἀρκεσίλαου ὅστις εἶχε θεμελιώσει τὴν Β' ἢ Μέσην κληθεῖσαν ἀσο-δημίαν. Οὗτω κατὰ τὸν Κινέραν καὶ μὲν Ἀρκεσίλαος ἤξευε ὅτι ἀληθὴς οὐδὲν ὡς ὑπάρχει, ὁ δὲ Κερνεάδης ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν τὴν ἀληθείαν νὰ γνωρίσῃ τις, εἶναι ἀμφότεροι ἤξευον ὅτι ἀληθὴς δὲν ὑφίσταται καὶ ἀμφότεροι ἐδίδασκον τὸν δισταγμένον. Ὁ Κ. ἐθαυμάζετο ἰδίᾳ ὡς ἐκ τῆς ἐκτάκτου εὐγλωττίας αὐτοῦ δι' ἧς ἐταγγένηε τοὺς ἄκροατάς του. Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀντιδοξοῦντων ὑπ' αὐτοῦ ἀναλυόμενα καθίσταντο κενά· ἦν δὲ ὁ δεινὸς τῶν Στωϊκῶν ἀντίπαλος, ὁ δὲ Ἀντίπατρος, τῶν τότε Στωϊκῶν πρῶτος ἀνταγωνιστής, ἐπολέμει τὸν Κυρηνάϊον φιλόσοφον κρύφα καὶ ἐν τῷ σκότει μὴ τολμῶν ποτὲ ν' ἀντιπεξέλθῃ διὰ συζητήσεων μετ' αὐτοῦ. Ὅτε δὲ Κ. μετὰ τινων ἀλλων ἐπέμθῃ εἰς Ῥώμην ὡς ἀπεσταλμένος τῶν Ἀθηναίων ἀπήγγειλε καὶ λόγον ὑπὲρ τῆς Δικαιοσύνης καὶ λόγον ἑτερον κατὰ τῆς Δικαιοσύνης, τοσοῦτον ὅ' ἐθυμώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἢ πειστικότης αὐτοῦ ὥστε ὁ Κάτων εἶπεν, ὡς παραχωρήσωμεν τοῖς Ἀθηναίοις τὰ αἰτούμενα· οἱ ἀνθρώποι οὗτοι δέον ν' ἀπέλθωσιν, ἡ πειστικότης τῶν εἶναι ἐπικίνδυνος. Ὡς πρὸς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν καὶ τὴν τούτου ὁρισμὸν ὁ Κ. διεφώνει πρὸς τοὺς Στωϊκοὺς καὶ τοὺς Περιπατητικοὺς, ἤξευε δὲ ὅτι ἀμφότεροι· αἱ σχολαὶ αὐταὶ περὶ λίξεων μόνον κατ' οὐσίαν ἤριον, αὐτὰς δ' εἶδεν εἰς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν ὁρισμὸν ὁρίσασθαι, συγ-κεχυμένον ὅπως ἀποφυγῇ τὴν διττικότητά. Κατ' ὁρισμὸν δὲ ἵνα οἱ Στωϊκοὶ ἀνομοκλήσωσιν δὲ, πρὸτερον ἡνωσύντο, ἥτις, ἐπὶ ἡ ἀγαθὴ φήμη εἶναι ἀξία ἀναζητήσεως ἀνεξαρτήτως τῆς θετικῆς αὐτῆς ὠφελιμότητος. [Ο.Π.]

Κερνεάδης ὁ Ἀθηναῖος, ἑπικούρειος φιλόσοφος, σύγχρονος καὶ μαθητῆς τοῦ Ἀναξαγόρα.

Κάρνεια. Έσοτή των αρχαίων Έλλήνων εις τιμήν τοῦ Ἀπόλλωνος Καρναίου, ἰδιως ὑπὲρ τῶν Δωριέων ἀγομένη (ἐν Σπάρτῃ, Σικυονίᾳ, Μεσσηνίᾳ, Θήρᾳ κτλ.) ὡς πολεμικῆς ἐσοτῆς, ἴσως εἰς ἀνάμνησιν τῆς τῶν Δωριέων κατὰ τοῦτον ἐν μὲν Κάρνείῳ (ἀντιστοιχοῦντι πρὸς τὸν ἀττικὸν Μεταγχεινιῶνα) ἦται κατ' Ἀργεῶντων, ἀπὸ τῆς ε' μέχρι τῆς ις' τοῦ μηνὸς ἡμέρας. Τὰ τελεόμενα κατὰ ταύτην ἀνεμίμνησκον τὸν πόλεμον (στρατοπεδεύσεις κλ.), ἀρχαιότερον ὅμως περιελάμβανε πιθανῶς καὶ μουσικοὺς ἀγῶνας, εἰς αὐς πρῶτος ἐλέγματο γινέστας ὁ Τέρπανδρος. Κατὰ τινα παρὰ τοὺς συνειστέλλοντες τὸ Κ. ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς ἐξέλιξιν τοῦ Ἀπόλλωνος, πέμψαντος λοιμὸν εἰς τὴν Πελοπόννητον διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς εἰσελευθῆς τῶν Δωριέων τελευθέντα φόνον τοῦ φιλότατου αὐτῷ μαθητοῦ ἐν τῇ μαντικῇ καὶ περιφύμῳ μάντειας Κάρνου, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐσοτῆς τε καὶ τοῦ μηνός, φόνον τελευθέντα κατὰ τινὰς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἱπποῦ τοῦ μάντειας. [Σ.Γ.]

Κάρνεια τοῦ μην. Βλ. Κάρνεια.

Κάρνεια. Χωρίον τοῦ δήμου Κλειτορίας τῶν Καλαβρύτων, 1 ὥρ. Δ. τῶν Μαξείων, ἀνωθεν τοῦ ἀρχαίου Κλειτορίας, ἔχον θέμα σχολείου καὶ 667 κ. (1889) γεωργίας καὶ ποιμένας. Ἐκ Κ. ὑπεχώρησαν εἰς Ἀγ. Λαύραν τὸν Μάρτιον τοῦ 1821 οἱ πρόκριτοι τῆς Ἀχαΐας, ἐν ᾗ ὄθην μετέδωκαν εἰς Τρίπολιν, καὶ ὕψισταν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπίσης ἐν Κ. τὸν Ἰούλιον τοῦ 1827 συνεπλάκησαν δις ἐπιτυχῶς πρὸς ἀποσπάσματα τοῦ Ἰμβριακοῦ οἱ περὶ τὸν Γενναῖον καὶ Πλαπούταν. [Γ.Πδ.]

Κάρνεια. Βλ. Κάρνεια.

Κάρνεια. Βλ. Κάρνεια.

Κάρνεια. Δήμος. Ἀνήκει εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ περιλαμβάνει τὰς νήτους Κάλυμνον καὶ Κατὸν μετὰ τῶν χωρίων Καλάμου (προτεσουότης), Ἐπισκοπῆς, Καττοῦ καὶ Κεφαλοῦ, ἐν ὅλῳ κατ. 1621. [Μ.Σ.]

Κάρνεια. Βλ. Κάρνεια.

Κάρνεια. Πόλις ἐν τῇ Ἰνδοερετανικῇ προεδρίᾳ Μάδρας, ἔχουσα 20329 κατ. Εἶνε πρωτεύουσα διαμερίσεως, ἔχοντος ἐμβ. 19050 γμ. μετὰ περ. 1 ἑκατομ. κατ. [Μ.Σ.]

Κάρνεια. 1) Λάζαρος Νικολάος Carnot, εἰς τῶν γνωστωτέρων καὶ διακριπτερίων ἀνδρῶν τῆς γαλλ. ἐπαναστάσεως. Ἐγενν. ἐν Nolay τῆς Βουργουνδίας τῷ 1753, κατὰ δὲ τὴν ἐναρχίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ. Τῷ 1791 ἐξελέγη μέλος τῆς νομοθετικῆς Συνελεύσεως. Ἐφῆρξεν ὑπὲρ τοῦ θανάτου τοῦ Λουδοβίκου ΙΣ'. Εἶτα ἐγένετο εἰς τῶν ἰκανωτέων στρατηγῶν τῆς Δημοκρατίας, μεγάλως συντελέσας εἰς

τὰς νίκας αὐτῆς. Τῷ 1795 ἐγένετο μέλος τοῦ Διευθυντηρίου καὶ ἦρκεται μεγάλην ἐπιρροήν, καταδικασθεὶς ὅμως τῷ 1797 εἰς ἐξορίαν ὡς ὄθην βασιλόφρων ἐφυγεν εἰς Γερμανίαν. Ἀνακληθεὶς, ἐγένετο τῷ 1800 ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ταχέως ὅμως παρῆλθεν ὡς ἐγκρίνων τὰ φιλόδοξα σχέδια τοῦ Βοναπάρτου. Τὴν αὐτὴν δ' ἀνεξαρτησίαν φρονήματος καὶ ἐμμονὴν εἰς τὰς ἀρχάς του ἔδειξε καὶ βραδύτερον ὡς μέλος τοῦ Tribunal (τῷματος 100 μελῶς μετέχοντος τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας), μόνος ἀντιστὰς εἰς τὴν ἄρσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος. Ὁ Ναπολέων βραδύτερον κατέστησεν αὐτὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, δὸς αὐτῷ τὸν τίτλον Κόμητος. Ἐγένετο μέλος τῆς μετὰ τὸν Ναπολέοντα προσωρινῆς κυβερνήσεως, ὑπὸ τῶν Βουρβόνων δ' ἐξερίσθη ἀπῆλθεν εἰς Βαρσοβίαν καὶ εἶτα εἰς Μαγδεβούργον ὅπου ἀπέθανε τῷ 1823. Τῷ 1882 ἰδρύθη αὐτῷ μνημεῖον ἐν Νολαί. Ὁ Κ. διέπρεψε καὶ ἐν τῇ Μαθηματικῇ καὶ Μηχανικῇ ἐπὶ πολλῶν ἀντικειμένων καρποφόρως καὶ πρωτοτύπως ἐργασθεὶς καὶ σπουδαίας πραγματείας γράψας, εἰς δὲ καὶ ποιητῆς ἐδείχθη οὐκ ἀδόκιμος. Τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τῷ 1862—4 (Παρ. 2 τ.). — 2) Λάζαρος Ἰππολύτος Κ., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, δημοσιογράφος καὶ πολιτικὸς τῆς Γαλλίας ἀνὴρ, γενν. τῷ 1801 ἐν Saint-Omer. Ἐπὶ τινα χρόνον διέπρεψε μετὰ τῶν Σαιν-σιμωνιστῶν. Τῷ 1839 ἐγένετο βουλευτὴς καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ἐπανειλημμένως ἔκτοτε βουλευτῆς, τῇ δὲ 1875 γερουστατῆς. Ὡς δημοσιογράφος συνειργάσθη εἰς τὰ δημοκρατικὰ φύλλα ἐπὶ πολὺ, ἔγραψε δὲ καὶ ἰδιαιτέρως ἔργα θύλης πολιτικῆς. — 3) Sadi C., ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, διακεκριμένος φυσικὸς γενν. 1796 ἐν Παρισίοις, ὅπου καὶ ἀπέθ. 1833 διατελὼν λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ. Συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς σπουδατικῆς μηχανικῆς θεωρίας περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ μηχανικοῦ ἔργου καὶ τῆς ὑπὸ τῆς θερμότητος παραγωγῆς τοσούτου (πρβλ. Θερμότης). — 4) Marie Francois Sadi Carnot, υἱὸς τοῦ Λαζ. Ἰππολύτου Κ., γενν. 1837 ἐν Limoges. Ἐσπούδατο ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ καὶ τῇ τῶν Γεωμετροποιῶν Σχολῇ, ὡς μηχανικός δὲ εἰργάσθη πολλὰ καὶ διέφραξε ἐξέτελεσεν ἔργα. Τῷ 1878 ἐγένετο νομάρχης τοῦ Κότος Σηκουάνης καὶ ὁργανωτῆς τῆς Ἐθνικῆς Ἀρόνης ἐν Νορμανδίᾳ, εἶτα δὲ ἀντιπρόσωπος τοῦ νομοῦ Κότ-δ'—ὡρ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει. Ἐπανειλημμένως ἔκτοτε ὑπῆρξε βουλευτῆς καὶ ἀπὸ Σεπτεμβρ. 1880 μέχρι Νοεμβρ. 81 ὑπουργὸς τῶν Δημοσιῶν ἔργων. Ἐν τῷ ὑπουργείῳ Brissot (6 Ἀπριλ. 1885) ἔλαχε τὸ χρεοτολῆσιν τῶν Ὁκονομικῶν, ὡς καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τὸν Φρεϋτίνι (Ἰαν.—Δεκ. 1886), μετ' ὁλίγων δὲ εἰσῆλθε καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν.

Παρατιθέντος δὲ τοῦ 'Ιουλίου Γρεβύ, ἐξελέγη ὁ Κ. πρόεδρος τῆς Γαλλ. δημοκρατίας τὴν 3 Δεκ. (v.) 1887. [ΕΥ.]

Καρνῶτες. Χωρ. τοῦ δήμου Λευκαδίων ἀπέχον τῆς πρωτεύουσας ὡρ. 1 1/2 μετὰ 813 κ.

Κάρρο (Annibale Caro). 'Ιταλὸς ποιητὴς (1507—1566). Διετέλεσε κυρίως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν δουκῶν τῆς Πάρμας. Ἐκ τῶν ἔργων του φημίζονται κυρίως τὰ σονέττα (ἀτινα θεωροῦνται ὑπὸ τῶν 'Ιταλῶν ἐφάμιλλα τοῖς τοῦ Πετράρχου καὶ τοῦ Βέρβιου), μεταφράσεις τῆς Δινειάδος εἰς ἰάμβους καὶ τινα κωμικὰ ποιήματα. [Μ.Γ.]

Καρρό (Elme Marie Caro). Γάλλος συγγραφεὺς καὶ φιλόσοφος, γενν. 1826 ἐν Παριί, διατέλεσας δὲ καθηγητὴς ἐν διαφόροις λυκείοις καὶ ἀπὸ τοῦ 1864 ἐν τῇ Sorbonne τῶν Παρισίων. Τῷ 1874 ἐγένετο μέλος τῆς 'Ακαδημίας. Ὁ Κ. εἶνε ἐχθρὸς τοῦ ὀλιτοῦ, γράφει δ' εἰς γλαφυρὰν γλῶσσαν καὶ εὐγενὲς ὅπως πρὸ πάντων περὶ φιλοσοφικῶν ἀντικειμένων τὰς δὲ παραδόσεις αὐτοῦ ἐπισκίπτειται ἐκλεκτὸν κοινόν. Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων μελετῶν κλ. ἐδημοσίευσεν ὁ Κ. *Problèmes du morale sociale* (1876), *Études morales sur le temps présent* (1855, νέα σειρὰ 1869), *L'idée de Dieu* (1864), *Le matérialisme* (1868), *Le pessimisme* (1878) κλ., πλείστακις ἀνατυπωθέντα. [Μ.Γ.]

Καρολίγγες. Βλ. Καρόλουδυναστεία.

Κάρουλα Μέγα (εὐγγρ. Nagy-Karoly). Πόλις τοῦ οὐγγρικοῦ κρηναίου Σάτμαρ, οὐ μακρὰν τοῦ Δεβρεστίν. ἔχει 12530 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπορίον αἰτηρῶν καὶ κτηνῶν.

Καρολίνα Χώρα τῆς Β' Ἀμερικῆς, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ Ν τῆς Βιργίνιας, ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν τῷ 1512 ἢ ἤδη τῷ 1497 ὑπὸ τοῦ Σ. Καβότου. Παραδοτικῶς ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ Ἰσπανοὶ κατὰ τὴν 15^{ην} αἰῶνα, ὡς καὶ Οὐγενότοι ἐκ Γαλλίας. Ὑστερον ἔμωσ ἐδόθη ἡ χώρα εἰς 8 ἀγγλους εὐγενεῖς, ἐπωλήθη δὲ τῷ 1729 ὑπὸ τούτων ἡ τῶν κληρονόμων αὐτῶν εἰς τὸ στέμμα τῆς Ἀγγλίας. Διηρέθη δὲ εἰς Βόρειον καὶ Νότιον Κ. καὶ μετὰ τὴν ἀποχωρισμὸν τῶν ἀμερικανικῶν ἀποικιῶν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας περιελήφθησαν ἑκατέρω ὡς αὐτοπόστατοις πολιτεῖαι εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. — Καὶ ἡ μὲν Βόρειος Κ. ἔχει ἐμβ. 135320 τ.χμ. καὶ 1617947 κατ. (1890) εἰς ὧν 567170 μαῦροι. Ἡ παρὰ αὐτὴν ἀποτελεῖται ἐξ ἀμυγδαλέων ταῖνας μετὰ πολλῶν ἔρμων ἀβαθῶν. Δ ταύτης ἐκτείνεται πεδιάς μετὰ πολλῶν ἑλῶν καὶ βραδείας ῥέοντων ποταμῶν, καὶ πάλιν Δ ταύτης ὑψηλότερα πῶς χώρα εὐφορὸς, ὑψομένη τέλος εἰς τὰ λεγ. Κουὰ ὄρη, ἀνήκοντα εἰς τὰ Ἀλλήγανια ὄρη καὶ φθάνοντα εἰς ὕψος 2044 μ. Ὁ πενθεαυότερος τῶν ποταμῶν τῆς χώρας εἶνε ὁ Καίπ-Φήρ. Μεγίστην ἐκτασιν ἔχουσι τὰ

ἑλῶ, ὡς π. χ. τὸ Κακὸν ἑλῶς (Dismal Swamp, 605 τ.χμ.) καὶ τὸ ἐπὶ μεγαλύτερον ἑλῶς τῶν Ἀλλήγαντων. Τὸ κλίμα εἶνε γλυκὺ εἰς τὰ θέραινα μέρη, ἐν τῇ πεδιάδι θερμὸν, καὶ νοτινὸν εἰς τὰ ἑλῶδη. Κυρίως παράγει ἡ χώρα βάμβακα, ἔρως, ἀραβόσιτον καὶ καπνόν, ἢ δὲ κτηνοτροφία ἀκμαῖζει. Ὀλιγώτερον σημαντικὴ εἶνε ἡ βιομηχανία. Εἰς τὰ ὄρη εὐρίσκονται χρυσοὶ καὶ ἀργυροί. Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1868, ἀναθεωρήθη δὲ τῷ 1874. Εἰς τὸ Συνέδριον ἡ Β. Κ. πέμπει 2 γερουσιαστὰς καὶ 9 ἀντιπροσώπων. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ 'Ραλί (Raleigh). — Π δὲ Νότιος Κ. κείται μετὰ τῆς Νορβόρτ Κ., τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Γεωργίας ἀπ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Σαβάννα. ἔχει ἐμβ. 79170 τ.χμ. μετὰ 1151149 κατ. ὧν 692509 μαῦροι. Καὶ ἐνταῦθα ἡ διαμέρισις τοῦ ἐδάφους εἶνε εἰς ἐν τῇ Γεωργίᾳ Κ., παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ πορὰ τὴν παραλίαν θάλασσα εἶνε βαθύτερα καὶ μαλλόν πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν ναυτιλίαν ἢ ἐν ἑκείνῃ. Ἡ πεδιάς, ἥτις πρῶτον ἐπὶ 125—165 γμ. εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας καλύπτεται ὑπὸ μεγίστων πευκῶνων, μετὰ τῶν ἑποίων ἐκτείνονται ἑλῶ καὶ τανάγη, ἀλλὰ καὶ εὐφορὸς γῆ, ἥτις κυρίως καταλλήλητος εἶνε διὰ τὴν καλλιέργειαν βάμβακος καὶ ἔρως. Τὸ ὑψηλότερον Δ μέρος ἔχει μεγάλας φυσικὰς καλλονὰς, διαπρίπτει δὲ ἐπὶ εὐφορίᾳ, ὡς τὰ ὄρη ἐπὶ πλείω μετὰ τῶν, πρὸ πάντων χρυσοῦ. Ἡ Νότιος Κ. ἦτο πρὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῦ 1861 μίαν τῶν πλεονιστέρων πολιτειῶν ὡς πρὸς τὰς μεγάλας φυτείας. Ἄν δὲ καὶ ὁ πόλεμος οὕτως ἐπῆγεντο μεγάλην μεταβολὴν εἰς τὰ τῆς χώρας συνεπεία τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας, οὐχ ἦν ἐξ ἀκολουθείᾳ ἡ Νότιος Κ. νὰ εἶνε μία τῶν εὐφοροτάτων πολιτειῶν. Τὸ σύνταγμα αὐτῆς ὡς ἱσχυρὴ νῦν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1868, ἢ δὲ παραδοχὴ τοῦ ἐμφυλίου νέου ἐμφυλίου πολέμου ἐντὸς τῆς πολιτείας, μετὰ τῶν Λευκῶν οἵτινες μέχρι τότε κατεῖχον ἅπασαν τὴν δύναμιν καὶ τὴν Μαύρων οἱ ὅποιοι δὲν ἦσαν ὥριμοι διὰ τὰς ἀποδείξεις αὐτοῖς αἰγνῆς ἐλευθερίας· ὁ πόλεμος δ' αὐτοὺς μόλις κατεστάλη τῷ 1877. Εἰς τὸ Συνέδριον πέμπει ἡ χώρα 2 γερουσιαστὰς καὶ 7 ἀντιπροσώπων. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Κολομβία, σημαντικώτερα δὲ πόλεις τὸ Τσάρλοτσαυν. [Μ.Σ.]

Καρολίνα Περιερχομεν ποικίλιν διατάγματα ἐκδοθέν τῷ 1588 ὑπὸ Καρόλου τοῦ Β', εἰς οὗ καὶ οὕτως ἐκλήθη, δηλοῦμενον δὲ συνήθως διὰ τῶν γραμμάτων CUC (constitutio criminalis Caroli) ἢ P. G. O. (Pöbel-Hefe Gerichts-Ordnung). Τὰ διατάγματα ταῦτα ἐγένετο ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ κατὰ τὸ 1507 ὑπὸ τοῦ Schwabenberg (1469—1528) αἰλάρχου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Βαυβέργης παρασκευασθέντος διὰ τὰς ἐπισκοπικὰς τῆς Βαυβέργης χώρας ποινικοῦ νόμου, ὅστις τοῦτο

γενικῆς ἔτυχεν ἐν Γερμανίᾳ ἀποδοχῆς. Ἡ Κ. επικυρικῆν μόνον ἰσχύον ἔχουσα, καθ' ὅσον ἐπέτρεπε ταῖς μερικαῖς Γερμανικαῖς χώραις νὰ ἐρμεινύωσιν εἰς τὰ ἐν αὐταῖς κρατοῦντα ἔθνη, ἔχει ταύτην κυρίως τὴν ἀξίαν, διὰ συγχωνεύσασα τοὺς ῥωμαϊκοὺς καὶ γερμανικοὺς τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεσμούς τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστημονικῆς μελέτης τοῦ ποινικοῦ δικαίου, τοσοῦτον μάλιστα καθ' ὅσον ῥητῶς παραπέμπει ἐκαστοτὸς εἰς τὴν ἐπιστήμην ἐπικαλουμένη τὴν συνδρομὴν αὐτῆς. [Πφ.]

Καρολίναι. Νῆσοι τῆς Ὀκεανίας καίμεναι Β καὶ ΒΔ τῆς Νέας Γουινέας, ἀποτελούμεναι δὲ ἐκ 48 συστάδων νησιδίων καὶ 4 μεγαλητέρων, αἵτινες ἐκτείνονται μεταξὺ 3.5°—9.5° Β πλ. καὶ 155°—181° Δ μήκους ἀπὸ Φέρρου ἐπὶ 2870 γμ. Διαίρουνται δὲ συνήθως εἰς τρεῖς μεγάλας συστάδας, τὰς Παλάο νήσους (Δ συστάς), τὰς κυρίως Κ. (κεντρικὴ συστάς) καὶ τὰς Μάρσχαλ καὶ Γίλβερτ νήσους. Ἐσχάτως δὲ ἐπεκράτησε νὰ καλεῖνται ἅπασαι αἱ νῆσοι αὗται ὀνομαζομένης Μικρονησία, νὰ περιορίζηται δὲ τὸ ὄνομα Κ. εἰς τὴν κεντρικὴν συστάδα. Τῶν Κ. αἱ μὲν εἶναι ὀρεῖναι, αἱ δὲ ἐκ κοραλλίων ἐσχηματισμέναι, ἡρευνήθησαν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα. Ἐκ τῶν κεντρικῶν Κ. μόνον τέσσαρες, αἵτινες συγχρόνως εἶναι καὶ αἱ μεγαλήτεραι, δεικνύουσιν ἡφαιστειώδεις ἐνεργείας καὶ εἶναι ὀρεῖναι. 1) Ἰάδ (Ἐάδ, Γουάδ), ἐμβ. 207 τγμ., μετὰ 2750 κατ., 2) Ρούγ (Τρούκ, Ὀγολού), 132 τγμ., μετὰ 5000 κατ., 3) Πονάπη ἢ Ἀνάληψις (Ascension), ἐμβ. 340 τγμ., μετὰ 2000 κατ., 4) Κουζαί (Ουαλάν, Ντρόγκ), ἐμβ. 110 τγμ., μετὰ 400 κατ. Αἱ δὲ ἄλλαι νησιδες εἶναι χαμηλαί· ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν μαλαιπολυνησιακὴν οἰκογένειαν τῶν ἐθνῶν, ἀνέρχεται ἐπὶ μὲν τῶν κεντρικῶν Κ. εἰς 14800, μετὰ τῶν Παλάο νήσων εἰς 28800 καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Μικρονησίᾳ εἰς 81650. Γνωσταὶ ἐγένοντο αἱ νῆσοι ἐσχάτως ἕνεκα τῆς διαφορᾶς μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γερμανίας, ἀμφοτέρων προβαλλουσῶν ἀξιιώσεις ἐπὶ τῶν Κ., ἧτις διαφορὰ ἐλύθη τῷ 1885 διὰ διαιτησίας τοῦ Πάπα, ὅστις ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Ἰσπανίας. [Μ.Σ.]

Κάρολος. Κοινότατον ἐν τῇ Δύσει ὄνομα ἐκ τοῦ βραχίου γερμ. Charal ἐκλατινισθέντος εἰς Carolus, γαλλιστὶ Charles, γερμ. Karl, ἰταλ. Carlo, ἰσπαν. Carlos, ῥουμανιστὶ Carol. Ἐφερον τοῦτο πλείστοι ἡγεμόνες τῆς Δύσεως, περὶ τῶν σπουδαιωτέρων ἐκ τῶν ὁποίων λόγος γίνεται ἐν ταῖς κατόπιν. Σημειωτέον ὅτι οἱ ἡγεμόνες τοῦ φραγκικοῦ κράτους ἀριθμοῦνται ἐν τῇ σειρά τῶν τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων ἀπὸ κοινοῦ, καθὼς εἰς τοὺτους περιλαμβάνοντο

καὶ Κ. τοῦ Β' τῆς Γαλλίας ὅστις λογίζεται καὶ ὡς Κ. ὁ Β' τῆς Γερμανίας.

Α' ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΤΩΝ ΦΡΑΓΚΩΝ

Κάρολος, ὁ ἐπονομασθεὶς Μαρτέλλος ἦτοι Σφόρ, ἐνδοξος μαϊορδόμος (βλ. λ.) τοῦ φραγκικοῦ βασιλείου. Ἐγενν. περὶ τὸ 690, υἱὸς τοῦ Πιπίνου τοῦ Ἐριστάλ. Κατὰ διωχθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς μητρικῆς του Πλεκτρούδης καὶ τῶν περὶ αὐτὴν, κατάρθωσε διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ δειγνῶν τοὺς αὐτρασίους Φράγκους νὰ νικήσῃ ἐν Soissons τὸν βασιλεῖα Χιλπερίχον τὸν Β' καὶ ἀναγκάσῃ αὐτὸν εἰς φυγὴν (719), καταστήτῃ δὲ βασιλεὺς Κλοτάριον τὸν Δ'. Θανόντος δὲ τούτου τῷ αὐτῷ εἴτει, ἀνεκτήτατο τῇ βασιλείᾳ ὁ Χιλπερίχος ἀναγινώσκας τὸν Κ. ὡς μαϊορδόμον αὐτοῦ τοιοῦτος δ' ὑπῆρξεν ὁ Κ. καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χιλπερίχου (720) ἐπὶ Θεοδώριχου τοῦ Δ'. Τὸ ἐνδοξότατον δὲ τῶν κατορθωμάτων αὐτοῦ, ὅπερ ἐπρόλαβεν ἰσως ῥιζικὴν ἀνατροπὴν τῆς Δύσεως, ὑπῆρξεν ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀποκρούσις τῶν Ἀράβων, οἵτινες προεόντες ἐκ Ν εἶχον ἤδη καταλάβῃ τὸ Ἰερσό καὶ ἠπειλοῦν τὸ Τούρ. Μεταξὺ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ Πικταύτου ἐνίκησεν αὐτοὺς ὁ Κ. λομπρῶς τῷ 732, πάλιν δὲ εἰσβαλόντας μέχρι Λυῶν συνέντριψεν ἀληθῶς ὡς σφόδρα τῷ 737 καὶ ἠνάγκασεν εἰς ὀριστικὴν ὑποχώρησιν, καὶ τοι δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ αὐτοὺς ὀλοτελῶς τῆς Β τῶν Πυρηναιῶν χώρας. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Θεοδώριχου (735) ὁ Κ. ἀφῆκε τὸν θρόνον χρηθεύοντα. Θνήσκων δὲ (741) διένειμε τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Καρολομάγνον καὶ Πιπίνον τὸν βραχύν, δὲ καὶ μέρος εἰς τὸν ἐκ δευτέρου συζύγου υἱὸν του Γρίφωνα· ἡ τριαυτὴ δὲ διανομὴ ἐγένετο κατόπιν αἰτία μακροῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Κάρολος Α', ὁ Μέγας, λατ. Carolus Magnus, ἐξ οὗ τὸ γαλλ. Charlemagne, βασιλεὺς τῶν Φράγκων. Υἱὸς Πιπίνου τοῦ βραχεῖος καὶ ἔγγονος Καρ. τοῦ Μαρτέλλου, ἔγενν. 742 ἢ 748, διετέλετο δὲ θανόντα τὸν πατέρα αὐτοῦ 768. Ἀποθανόντος δὲ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὄντος ἡγεμόνος μέρους τινὸς τοῦ κράτους τοῦ Καρολομάγνου, καὶ ἀποκλεισθέντων τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν τῆς ἀρχῆς, ἐγένετο ὁ Κ. κύριος ἐλοκλήρου τοῦ φραγκ. κράτους τῷ 771. Ἐν πρώτοις προσέβαλε τῇ 772 τοὺς Σάξονας, τοῦτο μὲν ἵνα ἐξαθλιώτῃ ἐπικινδύνους γείτονας, τοῦτο δὲ μοχλοῦν ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ προήλασεν ἱκανὸν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν. Προσκληθεὶς δὲ τότε ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ τοῦ Α' κατὰ τοῦ βασιλείου τῶν Λογγοβάρδων Δεσιδερίου, κατήλθεν εἰς Ἰταλίαν ὑπερβάς τὸν Ἀγ. Βερνάρδον, κυριεύσας δὲ τὴν Πανίαν (774) κατέλυσε τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ λογγοβαρδικοῦ κράτους, οὗ ὁ βασιλεὺς αἰχμαλωτί-

σθεις έτελεώθησε μετ' ολίγον έν μονή, άναγνωρίσθη δ' έντοτε ώς έπικυρίαρχος βασιλεύς υπό των λογγυόβρων δουκών. Στάσιν δέ του δουκός Ρότγαουτ τή 776 εύχερώς κατέβαλε. Διά νέων νικών κατέβαλεν όριστικώς τους Σάξονας ών οι πλείστοι ήγεμόνες άναγνωρίσαν τέλος την έπικυρίαρχίαν του, 777. Ταυτοχρόνως προσκλήθεις υπό 'Αράβων ήγεμόνων εξ Ισπανίας κατά του 'Αβδ-ουρ-Ραχ-μάν, του 'Ομείδου χαλίφου Κορδούης, προσήρτησεν εις τό φραγκ. κράτος την Ισπαν. παραλίαν μέχρι Βαρκελώνης. Τά έτη 774 και 780 διήλθε πολέμων πάλιν τους έπαναστάτας Σάξονας, εις την χώραν των οποίων προήλασε μέχρι του 'Αλβας. Τή 781 μετέβη εις 'Ιταλίαν ίνα στέψη διά του πάπα τόν δευτερότοκον υιόν του Πιπίνου βασιλέα της 'Ιταλίας, τόν δε τρίτοτοκον τριετή Λοδοβίκον βασιλέα της 'Ακυθάνιας' κινηθέντας δε έκ νέου τους Σάξονας έν τω μεταξύ, καταέβη ο Κ. κατέβαλε και τους παραδοθέντας αὐτῷ 4500 άνδρας ώς πρωταίτιους των ταραχών έν μιᾷ ήμέρᾳ έθανάτωσεν. Η σκληρότης αὐτῆς έδωκεν άφορμήν εις γενικήν των Σάξόνων εξέγερσιν, 783, ήτις όμως κατατάλη πάλιν και οι άρχηγοί αὐτῆς Βίττεκιντ και 'Αμπεο παραδοθέντες έθαπτίσθησαν και έμειναν έκτοτε πιστοί εις τόν Κ. Τή 800 ανέλαθεν έκστρατείαν εις την 'Ιταλίαν ίνα υπερασπίσῃ τόν πάπαν Λέοντα τόν Γ' και τιμώρησῃ τους κατ' αὐτοῦ στασιάζοντας 'Ρωμαίους. Τότε δε ο πάπας έστειλεν αὐτόν ως Κάρολον Αύγουστον, «αυτοκράτορα των 'Ρωμαίων», τεύθ' όπερ αν μη ύλικά ώφεληματα, μεγάλην όμως περιποίησιν αὐτῷ δόξαν και γόητρον, παριστάμενον οὕτω έν τῷ πνεύματι τοῦ λαοῦ ως διαδοχόν των παλαιών αυτοκρατόρων. Τότε συνέλαβε μέγα σχέδιον, την ένωσην τοῦ βυζαντ. κράτους μετά του άνδριανήντος δυτικῷ ρωμ. κράτους διά συνδέσμου μεταξύ αὐτοῦ και τῆς βυζ. αυτοκρατείας Βιρρήνης, όπερ όμως έμταίσιωσεν όριστικῶς ο θάνατος αὐτῆς, καθότι μετ' αὐτήν ο μόν αὐτοκρ. Νικηφόρος διατέλεσεν έχθρος τοῦ Κ, μέχρι τοῦ 810, ο δε Μιχαήλ Α' άναγνώρισεν άπλῶς τόν αυτοκρατορικόν αὐτοῦ τίτλον. 'Εν 'Ισπανίᾳ εξέτάθησαν έκτοτε και έμονιμοποιήθησαν αι κτήσεις τοῦ Καρόλου. Αι δε διδασκοποι στάσεις των Σάξόνων έληξαν τέλος τή 808, ότε οι μόν άρχηγοί άναγνώρισαν την έπικυρίαρχίαν τοῦ Κ., έδείξαντο δε πάντες τόν χριστιανισμόν και ο σαξόν. λαός άναγνωρίσθη ίσότημος τῷ φραγκικῷ υπήκοο τοῦ Κ., διατηρών όμως τό ίδιον αὐτοῦ δικαίον. Συγχρόνως ο Κ. περιώρισε πολύ την δύναμιν των ιδιαίτέρων εκάστοχου τοῦ φραγκ. κράτους δουκών και ήγεμόνων, ήτις αύθόριστα υπέβαιναν έπίροδος τῇ βασιλείᾳ, και καθόλου εξηπάλλισε την τάξιν και την άπρόσκοπτον άσκήσιν έν τῷ κράτει του· έκατένισεν έπω-

φελῶς τά της εκκλησίας' έπρετάτευσε τό εμπόριον, την βιομηχανίαν και την γεωργίαν· έκαθάρισε την χώραν του από όλων και άλλων ελαττωμάτων· έκτισεν άνάκτορα, ναούς, μονάς και άλλα μεγαλοπρεπή κτίρια· έπαίρησε δε και μέγα έργον, διά ζωρύχους μεταξυ Ρέβιντε και 'Αλτμυλ νά ένώσῃ τόν 'Ρήνον μετά τοῦ Δουνάβειου, την Βόρειον Θάλασσαν μετά τοῦ Εύξεινου. Και παρ' άπαιδεύτου, μη γνωρίζων γραφήν, ένδιερίετο και ήγωνίσθη υπέρ της πνευματικῆς μαρρώσεως τοῦ κράτους· ώμίλει την λατινικήν, έννοίει δε την ελληνικήν· συνέλεξε τά ήρωικά ποίματα της μητρικῆς του γλώσσης, ής έπειράθη και νά κατατίσῃ γραμματικῇν πρόσεκαλέσα παρ' έαυτῷ σοφους άνδρας ως τόν 'Αλκυινον και Παῦλον τόν Διακονον, ών έξήτει τας έδηγίας πρὸς μάρωσιν τοῦ κλήρου και των άνωτέρων ίδια τάξεων· έν ταῖς μητροπόλεσι και ταῖς μοναῖς διέταξε την ίδρυσιν σχολείων, έν αὐτοῖς δε τοῖς άνακτόροις καθήρτισε σχολήν πρὸς παιδευσιν των αὐλικῶν του και των υιῶν του. Η δόξα τοιούτου άνδρός δικαίως διατηρήθη διά μέσων των αἰώνων και εύλόγως επεκλήθη Μέγας, στρατηγός τε και άναμορφωτής δυτικῶς μέγας γενόμενος· αλλά τό έργον του υπήρξεν άνωφελές διά τό μέλλον και αι πνευματικάί άναμορφώσεις τοῦ λαοῦ πρώτοι διά την Δύσιν. 'Ο Κ. άπέθανε τή 814 και έτάφη έν 'Ακυθόγρην, βραδύτερον δε υπό του πάπα Πατρίχην τοῦ Γ' κατετάχθη εις τους άγίους.

Π' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Κάρολος Γ' ο Παχύς, βασιλεύς τοῦ Γερμανικοῦ βασιλείου και αυτοκράτωρ των 'Ρωμαίων, υἱὸς Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ, αδελφοῦ Καρόλου τοῦ Φαλακροῦ. Κληρονόμης παρὰ τοῦ πατρός του την 'Αλαμαννίαν, 876, κατέλαβε μετά τόν θάνατον Καρόλου τοῦ Φαλακροῦ και την 'Ιταλίαν, διά τοῦ θανάτου δέ άλλων συγγενῶν του έκληρονόμησε και την Βυακρίαν και την Σαξωνίαν και την Λοθαριγγίαν. Τή δε 895 άναγνώρισεν αὐτόν ως βασιλέα και ή Γαλλία (ής ο θρόνος άνῃκε τότε εις τόν παῖδα ετι Κρολν τόν 'Απλοῦν), έλπίζουσα νά καταρθῇ δι' αὐτοῦ την από των έπιβρομέων Νορμαννῶν άπαλλαγήν της, και οὕτως ο Κ. συνήνωσεν αὐτῇ όρ' αὐτόν, κατ' ένσυχυλίσθη, τό κράτος Καρόλου τοῦ Μιχαήλου. 'Αλλ' αι έλπίδες των Γάλλων σφισφύττησαν, ότε ο Κ. άποφύγων νά δυσαρτεσθῇ τοῖς Νορμαννοῖς έπέστρεψεν αὐτοῖς νά λεηλατήσῃ την Βουργουνδίαν, ταυτοχρόνως δε άναγείσῃ και έν Γερμανίᾳ επαντατάτως άνακηρύχθη βασιλεύς ο υνεφός του 'Αρνούλφος της Κριντίας, ήναγκάσθη δε οὕτως ο Κ. νά πραιτηθῇ τοῦ θρόνου τή 897. 'Απέθ. δι' τῇ έπομένῃ έτει.

Κάρολος Δ', αυτοκράτωρ της Γερμανίας, 1346—78, υιός του βασιλέως Ιωάννου της Βοημίας. Ζώντας επί του βασιλέως Λευδοβίκου του Δ' ο Κ. ανέκηρυχθη τῇ 1346 βασιλεὺς ὑπὸ πέντε ἐκλεκτέρων· θανόντος δὲ ἐκείνου (1347), ἐπὶ τινι μὲν καιρῷ ἔμενε παρηγγωνισμένος ἐνεκα τῆς ἐχθρᾶς τῆς βαυαρικῆς δυναστείας, ἐνεργεταίς τῆς ὁποίας βασιλεὺς ἀνεκηρύχθη, ὁ κέρης Γούντερ του Σβαρτσβούργου, ἐπιρροῆς διὰ τὸν Κ. ἀντίπαλος, τέλος ὁμῶς τοῦ Γούντερ δι' ἀσθενεῖαν παραιτηθέντος, κατώρθωσεν ὁ Κ., ἐνισχυθεὶς διὰ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐκλεκτόρος Ροδόλφου τοῦ Παλατινῶντος, νὰ καταλάβῃ ἑριστικῶς (1349) τὸν θρόνον τοῦ γερμ. βασιλείου· τῷ δὲ 1354 ἀνεκηρύχθη ἐν Μιλάνῳ καὶ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπὶ τῇ αὐτοκράτωρ ἐν Ῥώμῃ τῷ 1358. Ὑπὲρ τοῦ γερμ. κράτους καὶ τῆς χώρας οὐδὲν γενναίον ἐποίησε. Πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Πάπα, ἀνεγνώρισεν πλείστα προνόμια διὰ τὸν κληρὸν. Διὰ τὴν πατρίδα του ὅμως Βοημίαν πολὺ εἰργάσθη καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπιθέσεις ἀνέπτυξεν αὐτήν, ἵδρυσεν δὲ τῇ 1348 ἐν Πράγῃ τὸ πρῶτον γερμ. πανεπιστήμιον κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Παρίσιος. Ἀπέθ. τῇ 1378 καταλείπων τὸ στέμμα εἰς τὴν πρεσβύτερον υἱὸν του Πέντελ, χώρας δὲ τινὰς εἰς τοὺς ἄλλους υἱούς του Σιγισμόνδον καὶ Ἰωάννην.

Κάρολος Ε', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας 1519—56, ἀπὸ δὲ τοῦ 1516 βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας (ὡς Κάρ. Α'). Υἱὸς Φιλίππου τοῦ ἀρχιδουκῆ τῆς Αὐστρίας καὶ ἑγγονος τοῦ αὐτοκρ. Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Α', πρὸς μητρὰς δ' ἑγγονος Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἰσπανίας, ἔγεν. τῇ 1500. Τῷ 1516 θανόντος τοῦ Φερδινάνδου κατέλαβεν ὁ Κ. τὸν Ἰσπ. θρόνον ἀντὶ τῆς μητρὸς του, πασχούσης τὰς φρένας, ἐνησχολήθη δὲ μέχρι τοῦ 1520 εἰς καθορύχασιν διαφόρων ταραχῶν τῶν δυτηρεστημένων κατ' αὐτοῦ, πολέμιον ἐν τούτῳ σύμβουλον ἔχων τὸν περιώνυμον ὑπουργόν του Χιμένες. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ διεδέχθη τὸν πάππον του θανόντα 1519, ἐστέρθη δ' ἐν Ἀχρυσγράφῳ 1520 καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ Πάπα τὴν τίτλόν Ῥωμαίου αὐτοκράτορος. Πρὸς καθορύχασιν τῶν ὀρθοκυντικῶν ταραχῶν συνεκρέθησε τῇ 1521 τὴν περίφημον ἐν Βορματῖα σύνθεσιν ἐκ πάντων τῶν ἡγεμόνων τοῦ κράτους ἐν ἣ παρουσιασθεὶς ὁ Λούθηρος ἐξέθηκε καὶ ὑπερήσπισεν τὰ φρονήματά του. Ἀλλ' ὁ Κ. δυσμενῶς βλέπων τοιαύτας καινοτομίας καὶ ταραχὰς, ἐν ἐπείγῃ καθ' ἣν νέαι στάσεις ἡγγέλλοντο αὐτῷ ἐξ Ἰσπανίας, ἀπεκήρυξε σφοδρῶς τὰς μεταρρυθμίσεις αὐτοκράτορα πρὸς τὸν Λούθηρον προσενεχθεὶς, ἔσπευσε δὲ εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου καὶ ἐπιτυχῶς κατέβαλε τὰ ἐπαναστατικὰ τῶν εὐγενῶν κινήματα. Ἐν τούτοις οἱ Τούρκοι ὑπὸ Σουλεϊμάν τὸν Β' προχωροῦντες κατέλαβον τὸ Βελιγράδιον καὶ

εἰσέβαλον εἰς Οὐγγαρίαν. Ταυτοχρόνως δ' ἤρξατο μακροῦ πολέμου κατ' αὐτοῦ καὶ ἡ Γαλλία, προβαλόνσα τήν τε Ἰσπανίαν καὶ τὴν Κάτω Χώραν καὶ μετ' αὐτὰ καὶ τὴν Ἰταλίαν. Καὶ ἀνεδείχθησαν μὲν οἱ Γάλλοι νικηταὶ τῶν τῶν Πυρρηναίων ὡς καὶ ἐν Προβηγκίᾳ ἀλλ' αἱ ἐν Ἰταλίᾳ, ἰδίως ἐν Πάρμα, Πλακεντία, Μιλάνῳ καὶ τῇ 1525 ἐν Παυῖᾳ, ἐπιτυχίαι τῶν γερμ. ὅπλων ἠνάγκασαν τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Φραγκίσκον εἰς συνεννόησιν εἰρήνης ἐν Μαδρίτῃ (1526). Δευτέρου πολέμου Καρόλου καὶ Φραγκίσκου ἤρξατο τῇ 1527, τοῦ Πάπα ἐκ ἐρέθου πρὸς τὴν ἀνέχουσαν δύναμιν τοῦ Κ. συμμαχούντων τῇ Φραγκίᾳ πρὸς ἐξασθενεῖσιν τοῦ Κ. ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀλλὰ θριαμβεύσας καὶ πόλιν ὁ Κ. καὶ τὸν Πάπαν αἰχμάλωτον συλλαβὼν ἐν Ῥώμῃ συνωμολόγησε μετὰ τούτου μὲν ἐν Βαρκελώνῃ μετὰ τοῦ Φραγκίσκου δὲ ἐν Καμπραί, 1529, συνθήκας δι' ὧν ἀνεγνωρίζετο μὲν ἀνευ ὁρίων κύριος τῆς Ἰταλίας σιγαντικῶς δὲ ἐλάμβανεν εἰς χρήματα ἀπεζημιώσεις. Ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὸν πρωτοστατισμὸν ὡς ἀνεγνωρισμένην ὀρθοκύναν, μέχρις ἑριστικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος διασυνδέου, μεθ' ὃ οἱ πρότερον διατρεσχημένοι κατ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῆς Γαλλίας συνεννοούμενοι διαμαρτυρούμενοι ἡγεμόνες προθύμως ἐξέκησαν αὐτῷ κατὰ τῶν ἡδῶ καὶ τὴν Βιέννην πολιορκούντων Τούρκων. Χάρis εἰς τὸν στρατηγὸν Σεβαστιανὸν Schärtlin πολλὰ παθόντες οὗτοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναχωρῶσι πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν. Τῷ 1535 ὁ Κ. ἀνέλαβεν ἐκστρατείαν εἰς Ἀφρικήν κατὰ τοῦ ἐν Τίγρῃ ἐγκατασταθέντος πειρατοῦ Χαϊρ-εδ-διν Βαρβαρσά, θριαμβεύσας δὲ ἡλευθέρωσεν 22.000 χριστιανούς δούλους, τὴν δὲ χώραν παρέδωκεν εἰς τὸν νέμιμον κύριον αὐτῆς Μουλέν-Χασσάν. Τῷ 1536 ἤρχισεν ὁ Φραγκίσκος τρίτον πόλεμον κατὰ τοῦ Κ., ὅστις ἔληξεν ἐπιφελῶς πάλιν διὰ τὸν Κ. διὰ τῆς συνθήκης τῆς Νικαίας, 1538. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ αἱ Ἰσπαν. κτήσεις ἠδύχθησαν σημαντικῶς ἐν τῷ νέῳ Κόσμῳ· τῷ 1519 ὁ Κορτέζ ἐκυρίευσε τὸ Μεξικόν, τῷ δὲ 1536 ἀνεκαλύφθη καὶ ἐκυρίευσεν ἡ Καλιφόρνια. Ἡ εἰς Ἀλγερίαν ἔμως ἐκστρατεία τοῦ 1541 ἀπέτυχεν ἐντελῶς. Ἀποτελεσθεὶς ἐν τούτοις τῆς Σμαλικαδικῆς συμμαχίας τῶν διαμαρτυρουμένων, ὁ Κ. συμμαχῶν τῇ Πάπᾳ ἀπεκήρυξεν ἐντόνως τὸν πρωτοστατισμὸν καὶ ἐνίκησε τοὺς συμμαχούς ἐν Μύλδερπ 1547. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ ἐνέκτωρ Μαυρικός τῆς Σαξονίας συμμαχήσας Ἐρρίκῳ τῷ Β' τῆς Γαλλίας, προσέβαλε 1551 τὸν ἀσθενεῦντα Κ. καὶ τρέψας αὐτὸν εἰς φυγὴν ἠνάγκασεν νὰ υπογράψῃ ἐν Πάσσαυ συνθήκην ἀποδίδουσαν εἰς τοὺς διαμαρτυρουμένους τὴν ὀρθοκύντικὴν ἐλευθερίαν. Ταυτοχρόνως ὁ Ἐρρίκος ἐθριαμβεύσεν ἐν Ἰταλίᾳ τε καὶ

Λεοκρίγης. Οὗτω δ' ὁ Κ. ἀπλητισμένος καὶ πάντων παρητήθη 1558, συνιστῶν τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου τὸν Β' ὡς βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας καὶ κύριον τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ τῆς Ἰταλίας· ἐν Γερμανίᾳ δὲ διετίθετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς τοῦ Φερδινάνδου, ὁ δὲ Κ. ἀπεθῆκεν εἰς Ἰσπανίαν ἔχοντες ἰδιωτεύων καὶ ἀπέθανε τῷ 1558 ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγ. Ἰούστου.

Κάρολος Σ', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, 1711—40, δευτερότοκος υἱὸς Γεοργίου τοῦ Α', γενν. 1685. Τῷ 1703, ἐπὶ τῇ χρησὶ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου ἦτις ἐπράχθη τὸν μακρὸν περὶ διαδοχῆς αὐτοῦ εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας, ἐπὶ δὲ τοῦ Γερμανικοῦ κράτους καὶ τῆς Πορτογαλίας, βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ. ὁ Γ', ἀπεβίβατο δὲ εἰς Λισσαβὼνα κατάρθων μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας νὰ καταλάβῃ πόλεις τινὰς καὶ τέλους καὶ τὴν Μαδρίτην (1710), ὅτε ὁμοῦ θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Α' ἀνεκηρύχθη ὁ Κ. αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας (1711), ἐγκατελείβη ὑπὸ τῶν συμμάχων του, φοβουμένων τὴν αὐξησιν τῆς δυναμείας του καὶ ἡγασκόμενοι νὰ υπογράψῃ, 1714, μετὰ τῆς Γαλλίας συνθήκην καθ' ἣν ἐλάμβανε μὲν ὁ Κ. τὰς ἐν Ἰταλίᾳ Ἰσπανικὰς κτήσεις, ὁ δὲ Ἰσπανικὸς θρόνος ἐδίδετο εἰς Φιλίππον τὸν Β'. ἔργονον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. Τῷ 1716 ὑπεγράψατο τὴν Ἐνετίαν κατὰ τῶν Τούρκων, τῷ δὲ 1718 διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Παρισιῶντος ἀπέκτησε τὴν Β. Σερβίαν καὶ μέρος τῆς Σλοβενίας, Βοσνίας καὶ Βλαχίας. Τῷ 1733 χρεώσαντος τοῦ πολωνικοῦ θρόνου πόλεμος ἐξεργάσθη μετὰ τὴν Αὐστρίαν καὶ Ῥωσίας ἀφ' ἑνὸς, υποστηρίζοντες τὸν υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος βασιλεῖος Αὐγούστου τοῦ Β', καὶ Γαλλίας, Ἰσπανίας καὶ Σαρδηνίας, προστατεύοντες τὸν πενθερὸν Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ'. Στατιστικὸν Λατσαίνην. Ὁ Κ. ἡ τῆς ὁλοκληρώσεως καὶ ἔχων πλείστας κτήσεις. Διὰ δὲ τῆς ἐν Βιέννῃ εἰρήνης τοῦ 1735 ἐδόθη μὲν ὁ θρόνος τῆς Πολωνίας Αὐγούστῳ τῷ Γ', παρεχώρησε δὲ ὁ Κ. πλείστας χώρας εἰς τοὺς ἐναντίους ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὴν Λεοκρίγιαν εἰς τὸν Αὐστρινόν. Ἀτυχὲς ὁμοίως ὑπῆρξε καὶ ἐν τῷ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμῳ του (1736) ἡττήσθη διὰ τῆς ἐν Βελιγραδίου συνθήκης 1739, δι' ἣς ἡ Αὐστρία ἀπώλεσε πάσας τὰς προηγουμένως κερθθεῖσας παρὰ τῶν Τούρκων χώρας. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. τῷ 1740 καταλείπων τὸν θρόνον εἰς τὴν θυγατέρα του Μαρίαν Θηρεσίαν.

Κάρολος Ζ', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, 1742—45, γενν. 1697 ἐν Βρυξέλλαις, υἱὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανῶς Ἐμμανουήλ. Νομιμολογῶν τὴν θυγατέρα τοῦ αὐτοκρ. Ἰωσήφ τοῦ Α', προέβηκεν ἀντιπρὸς ἐπὶ τοῦ θρόνου μετὰ τὸν θάνατον Κ. τοῦ Σ' (1740) ἐναντίον τῆς Μαρίας Θ-

ρεσίας, υποστηριζόμενος δὲ ὑπὸ τῆς Γαλλίας κατάρθων διὰ τῶν δυνάμεων νὰ ἐπιβληθῇ καὶ ἀνακηρυχθῇ 1742 αὐτοκράτωρ. Ἀλλ' οἱ ἀντιπρὸς ταχέως ἀνεθάρρουν, ἀνέστησαν τὴν Βοημίαν καὶ ἠνάγκασαν τὸν Κ. νὰ φύγῃ καὶ ἐκ Βαυαρίας, ἐγκαταλείποντων δὲ αὐτὸν καὶ τῶν Γάλλων, οὗς ἐνίκησεν ὁ σύμμαχος τῆς Μαρίας Θηρεσίας Γεώργιος IV' τῆς Ἀγγλίας, ὁ Κ. καταβεβλημένος καὶ ἀνίσχυρος ἀπέθανε τῷ 1745.

Γ' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Κάρολος Β' ὁ Φαλακρός, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τοῦ ἐκ τοῦ μεγάλου Φραγκικοῦ κράτους ἀποχωρισθείσης Γαλλίας. Ἦτο υἱὸς ἐκ δευτέρης συζύγου Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβοῦς, κατὰ δὲ τὴν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Μερσούρου, 843, διανομήν τοῦ βασιλείου μετὰ τοῦ Κ. καὶ τῶν ἐπισημασμένων ἀδελφῶν του Λοθαρίου, Λουδοβίκου καὶ Πιπίνου, ἔλαβε τὴν πρὸς Δ. τοῦ ἀνω Σαλῆδος, τοῦ Μόσα, τοῦ Σηκουάνης καὶ τοῦ Ῥοῦανῶς χώραν. Ἦ διεικτιστὴς τοῦ ὑπῆρξε νοῦρα καὶ πολλὰ μέρη τοῦ κράτους τοῦτο ἠράκησεν ἀπ' αὐτοῦ. Θανόντος τοῦ Λοθαρίου (869) ἐληγερονόμησε τὸ ἥμισυ τῆς Λεοκρίγιος (τὰς μετὰ τὸν Μόσα καὶ Ῥήνου χώρας). Θανόντος δὲ καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Λοθαρίου, Λουδοβίκου τοῦ Β', ὁ Κ. κατέλαβε καὶ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ βασίλειον. Ἀπέθανε δὲ τῷ 877.

Κάρολος Γ' ὁ Ἀπλοῦς, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ὄψιγενος υἱὸς Λουδοβίκου τοῦ Τρυφύλου, γενν. 879, στερθεῖς 890 καὶ ἀναγνωρισθεὶς παρὰ πάντων τῷ 898. Μὴ ἐνέμενος νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς Νορμαννοὺς, προσέλαβεν αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ παρεκλήθησαν αὐτοῖς μέρος τῆς Δ. παραλίας τῆς χώρας του (912). Τῷ 922 τινὲς τῶν εὐγενῶν ἀποστατήσαντες ἀνικηρῶν αλλοθεν βασιλεῖα, ὁ δὲ Κ. αἰχμαλωτισθεὶς ἀπέθ. τῷ 929.

Κάρολος Δ' ὁ Καλός, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας 1322—28, ὁ τελευταῖος τῶν κατὰ σειράν βασιλευσάντων τριῶν υἱῶν Φιλίππου Δ' τοῦ Καλοῦ, γενν. 1264. Ἀνακάλυψε τὰ σκληρὰ ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων ψήγματα καὶ ἐδείχθη αὐστηρότατος πρὸς τοὺς κενεὺς κριτάς. Ἀρ' ἑτέρου ὁμοῦ ἐγύμνασε πολλοὺς ἵνα καλύψῃ τὰ ἐλλείμματα τοῦ ταμείου του. Ἐξῆς πολέμους δὲν ἐπέχειρσε, πλὴν ἐχθροπραξίῶν τινῶν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, αἵτινες ἐλήσαν ταχέως διὰ συνθήκης. Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος βασιλεὺς ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Καπετιδῶν.

Κάρολος Ε' ὁ Σοφός, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας 1364—80, υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Β', γενν. 1337. Τῷ 1356 ἐγένετο ἀντεβασίλης τοῦ πατρὸς του αἰχμαλωτισθέντος ὑπὸ Ἐδουάρδου τοῦ Γ' τῆς Ἀγγλίας. Ἐπαναστάντων δ' ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τῶν πιεζομένων πολιτῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλεῖος

της Ναυάρρας, ὁ Κ. ἡναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπη τοὺς Παρισίους (1358), συννωθεὶς ἑμῶς μετὰ τῶν εὐγενῶν κατῴρθωσιν μετὰ τινος μῆνης νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσιν. Τῷ 1360 ἐπανήλθεν εἰς τὸ κράτος τοῦ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, ὃς εὖ εἰδὼς τοῖς Ἀγγλοῖς ὡς λύτρα μέγα πᾶσιν χρημάτων καὶ τὸ τρίτον τῆς χώρας τοῦ. Θανόντος δὲ αὐτοῦ κατέλαβε τὸν ὀρένον ὁ Κ., 1364. Ἐνίσχυσε σιωφρῶς πολιτευθεὶς τὴν βασιλείαν, ἐνίκησε δὲ τὴν βασιλεία τῆς Ναυάρρας. Τῷ 1369 νέος ἐξεστράγγη πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πόλεμος, καθ' ἣν ὁ Κ. κατέλαβε πᾶσας τὰς ἐν Γαλλίᾳ ἀγγλικὰς κτήσεις. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1380, γενόμενος ἀνὴρ δεσποτικώτατος, ἀλλὰ φιλόμυτος καὶ τῶν παπεισμένων προστάτης, ἔθεν καὶ τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ.

Κάρολος Σ', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας 1380—1422, υἱὸς Καρ. τοῦ Ε', γενν. 1368. Κατ' ὁρμὰς ἐκηδεμονεῖτο ὑπὸ τοῦ θεῖου τοῦ δευτέρου Λουδοβίκου τῆς Ἀνδεγαυίας, ὅστις ἐγένετο διὰ τῆς ἰδιοτελείας αὐτοῦ αἰτίας σφοδρὰς τοῦ λαοῦ ἐξεγέρσεως (1382), ἥς ἐπωφελοῦμενος κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ δευτὴς τῆς Βουργουνδίας Φίλιππος. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Κ. μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως καὶ συμμαχῶν εἶχεν ἤδη θναλὰ τὸ στέμμα τοῦ καὶ ἡτοίμαζε νέας στρατείας προσεβλήθη ὑπὸ παροξυσμῶν παραφροσύνης, τοιοῦτοι δὲ πολλάκις εἶτα ἐπαναληφθέντες κατέληξαν εἰς δριστην φρενοβλάβειαν. Ἀνέλαβε δὲ πάλιν τὴν ἐξουσίαν ὁ δευτὴς τῆς Βουργουνδίας καὶ θανόντα τοῦτον τῷ 1404 διεδέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννης ὁ Ἀτρέμης, ἀντιπάλους ἔχων τοὺς υἱοὺς τοῦ Κ. Τῷ 1412 κατωρθώθη νὰ ἐκδληθῶσιν οἱ ἄρπαγες τοῦ ὀρένου. Ἀλλ' ἐπωφελοῦμενος τῶν ταραχῶν Ἑρρίκος δ' Ε' τῆς Ἀγγλίας εἰσέβαλεν εἰς Γαλλίαν καὶ ἐκέρδιζε τὴν περιφέρειαν ἐν Ἀζεγκούρ μάχῃ, καθ' ἣν τὸ ἀνθος τῆς γάλλ. εὐγενείας ἐθανατώθησαν ἡ ἡμιμαυτίσθησαν. Τῷ 1415 θανόντα τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ Κ. Λουδοβίκον ἀντικατέστησεν ὁ δευτερότερος Ἰωάννης καὶ τοῦτον τῷ 1416 ὁ νεώτατος Κάρολος, ὁ κατόπιν Κ. δ' Ζ', παραστάτην ἔχων τὸν κέρμητα Ἀρμανιάκ. Αἱ πρόσδοι τῆς Ἀγγλίας ἐξηκολούθησαν, ὁ δὲ δευτὴς τῆς Βουργουνδίας κατέλαβε τοὺς Παρισίους, οὗς μετ' ὀλίγον ἡναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τοῖς Ἀγγλοῖς. Δολοφονηθέντος δὲ τούτου μετ' ὀλίγον ὁ υἱὸς τοῦ Φίλιππου συμμαχῶν τοῖς Ἀγγλοῖς διενήργησε τὴν περιφέρειαν ἐν Τραά συνθήκην (1420) μεταξύ τούτων καὶ τοῦ καταλογίστου Κ., καθ' ἣν Ἑρρίκος δ' Ε' ἀνεκηρύσσεται διάδοχος τοῦ Κ., οὗτος καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα. Ἀλλ' ὁ δευτέρου Κάρουλος διεμαρτυρήθη καὶ ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ στοιχείου, ὑπὸ πολλῶν ὑποστηριζόμενος. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπέθανεν τῷ 1422 ὅτε Ἑρρίκος καὶ ὁ παράφρων Κάρολος.

Κάρολος Ζ', ὁ Νικηφόρος, βασιλεὺς

τῆς Γαλλίας 1422—61, υἱὸς Καρλου τοῦ Σ', γενν. 1403. Τὴν ζῶντος τούτου ἔρχαν τοῦ καὶ τὰ σχετικά γεγονότα βλ. ἀνωτ. (Κ. δ' Σ'). Θανόντος δὲ Κ. τοῦ Σ' οἱ Ἀγγλοὶ ἀνεκήρυξαν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας τὸν νεαρὸν υἱὸν Ἑρρίκου τοῦ Ε', Ἑρρ. τὸν Σ', ὑπὸ τῇ κηδεμονίᾳ τοῦ δουκὸς τοῦ Βέτφορντ, ἐν ᾧ ὃς ἐτέρου ὁ Κ. ἀνεκηρύσσεται βασιλεὺς ἐν Μελνδούμ, ὑπὸ τῶν Ν ἐπαρχιῶν προστατευόμενος. Ὁ Κ. ἐνίκηθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸ Crévant 1423 καὶ 1424 παρὰ τὸ Verneuil καὶ πολλῶν ἐτι ἐστέρηθη χωρῶν. Πρῶτον δὲ τῷ 1426 ἐνίκηθησαν οἱ Ἀγγλοὶ ὑπὸ τοῦ κλημῆτος Dupois παρὰ τὸ Montargis. Ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ ἐπροχώρουν πάντοτε καὶ ἐπέκειτο ἡ πλῆρης τῆς Γαλλίας ὑπὸ αὐτῶν κατάληψις. Δὲ ἐπεφάνη ἡ ἡρώς τῆς Ἀδελφίας Ἰωάννα Ἀδελφ. λ. ἡ. ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ταύτης καὶ τοῦ Δουκῆ τῆς Ἀδελφίας ἀπὸ τῆς πολιορκίας καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ὠπισθοχώρησαν μέχρι Παρισίων (1429), ἡγευμένης δὲ τῆς Ἰωάννας ὁ μικρὸς γαλλικὸς στρατὸς ἐνίκησε παρὰ τὸ Patay καὶ ἀνεκτήρατο τοὺς Ῥημῶς, ὅπου ὁ Κ. ἐστέθη ἐπισήμως βασιλεὺς τῆς Γαλλίας (1429). Ἀπέναντι τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἡρωίδος ὁ Κ. ἐμεινεν ὅλως ἀδρανής. Ἀναθαρρήσαντες οὕτως οἱ Γάλλοι ταχέως ἀνέλαβον πλείστας χώρας τῶν καὶ τοὺς Παρισίους τῷ 1436. μνημονεῖται ἐτι ἡ μεγάλη νίκη τῶν παρὰ τὸ Castillon τῷ 1452. Ὁ πόλεμος ἐληξεν ἀνευ συνομοσχετισμοῦ εἰρήνης, τῶν Ἀγγλῶν περιορισθέντων ἐν Καλαί καὶ ταῖς νορμαννικαῖς νήσοις. Ὁ Κ. ἐνητχηθὲν ἔκτοτε εἰς τακτοποίησιν τῶν εἰκονομικῶν καὶ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας καὶ τὴν καταρτισμὸν τακτικοῦ στρατοῦ. Εὐκλέως κατέβαλεν ἐπανάστασιν τῶν εὐγενῶν (γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Praguerie), ἐδούλησε δὲ φρενιδερικὸν τὸν Γ' τῆς Γερμανίας κατὰ τῶν Ἑλβετῶν. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ βίου τοῦ πολλοὺς ὑπέστη περισπασμούς ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ', φοβούμενος δὲ μὴ δηλητηριασθῇ ἀπειλή, ὡς λέγεται, ἐπὶ μακρὸν πάσης τροφῆς ἐπιταχύνας οὕτω τὸν θάνατόν του, ἐπέλθοντα τῷ 1461.

Κάρολος Η', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας 1483—98, υἱὸς καὶ διάδοχος Λουδοβίκου ΙΑ', γενν. 1470. Ἐπιτροπος αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ ἐγένετο ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἀννα de Beaujeu, ὅς δισηρηττημένος ὁ δευτὸς τοῦ Ὁρλεάν ἐπεχείρησε τὴν συμμετοχὴν ἄλλων τινῶν εὐγενῶν συστηματικῶν κατὰ τῆς αὐτῆς πόλεμον, εὐχερῶς περατωθέντα 1486. Ὁ γάμος τῆς κληρονόμου τῆς Βρετάνης Ἀννης μετὰ τοῦ Κ. (1491), ἐν ᾧ ἐκείνη μὲν εἶχεν ἤδη συζευχθῇ δι' ἀντιπροσωπείας τὸν βασιλεῖα τῆς Ρώμης Μαξιμιλιανόν, ὁ δὲ Κ. ἦτο μεμνησθευμένος μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Μαξιμιλιανου Μαργαρίτας, ἐξήγειρε τὴν θανάκτικαὶν συμπάσῃ τῆς Εὐρώπης, καὶ πόλεμοι ἐγένοντο μετὰ

Κ. 2ος Ένός, Μαξιμιλιανού 2ος 2ος Έτέρου και Έρρίκου του 2ου της Αγγλίας, ταχώς 8μως περτωθέντες (1493). Τῷ 1494 ὁ Κ. ἐπέχειρησε τὴν κατὰκτησιν τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, ὅπερ καὶ εὐχερῶς μὲν κατώρθωσεν, ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἀνεκτήσατο τὴν χώραν του. Ὁ Κ. ἀπέθανε τῷ 1498, καταλείπων τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱόν του Λουδοβίκον τὸν Β΄.

Κάρολος Θ΄, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας 1500—74, υἱὸς Ἑρρίκου τοῦ Β΄, γενν. 1550, διάδοχος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ του Φραγκίσκου τοῦ Β΄, κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῆς μητρὸς του Δίκαιτης τῶν Μεδίκων ἐπιτροπευόμενος, ἦτις καὶ μετὰ τὴν ἀνακτῆσιν τοῦ Κ. ὡς ἐνγλήκου δώματι τὰς υποθέσεις τοῦ κράτους, τὸν Κ. μακρὰν αὐτῶν διὰ ποικίλων διασκευῶν κρατοῦσα. Τὴν σφαγὴν τῆς νυκτὸς τοῦ ἁγ. Βαρθολομαίου (1572) ἐνέκρινε καὶ λέγεται ὅτι καὶ αὐτὸς μετέσχεν αὐτῆς. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1574.

Κάρολος Ι΄, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας 1824—30, ἐγγονος Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ΄, γενν. 1757, διάδοχος τοῦ ἀδελφοῦ του Λουδοβ. τοῦ ΙΒ΄. Ἀναθὰς τὸν θρόνον παρέσχεν ἀνηστεία εἰς τοὺς πολιτικούς ἐγκληματίας καὶ κατήργησε τὴν λογικρασίαν. Ἐνεκα διπλωματικοῦ ἐπιστολέου ἐκνήρυχθη πόλεμος κατὰ τῆς Ἀλγερίας ὅστις ἐπὶ τέλος τὴν γαλλικὴν τῆς χώρας κατοχήν. Τῷ 1827 ἡ κυβέρνησις Κ. τοῦ Ι΄ ὑπέγραψεν τὴν ἐν Λονδίνῳ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος συνθήκην μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσίας. Ἐν μέρει πολλῆς ἀνεπιθυμίας καὶ ἀναδρασμοῦ εὐρίσκει μὲν ἡ κυβέρνησις κατέπεισε τὸν Κ. ἐκ τῶν ἐν Ἀλγερίᾳ ἐπιτυχίων ἐνθαρρυνμένην νὰ καταργήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ νὰ μεταρρυθμίσῃ τὰ τῶν ἐκλογῶν. Οὕτως ἐπεδείκνυντο ὁ Κ. τὴν κατὰστασιν καὶ προήλθε μετ' ὀλίγου ἡ Ἰουλιανὴ Ἐπανάστασις τὴν 14/26 Ἰουλίου 1830 ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει τῶν νέων διαταγμάτων ἡρώετο ἀκατάσχετος ἡ ταραχὴ, ὑπὸ τῶν δημοσιολογῶν ἐξαπτεμένη, τὴν δὲ 28 ἡ Αὐλὴ καὶ ἡ κυβέρνησις ἐξαίρεισι τοῦ Πολιτικῆ, ἀπῆλθον παρὰ τῷ βασιλεῖ εἰς Σαιν Κλου καὶ οἱ Παρίσιοι ἐκνήρυχθον εἰς κατὰστασιν πολιουρίας. Ὁ λαὸς ἐστησεν ὁδομαχίματα καὶ 18 000 πολῖται ἐλαβον τὰ ὅπλα· τὰ βασιλικά στρατεύματα ἠναγκάσθησαν ἐν μέρει νὰ συνθηκολογήσωσιν, ἐν μέρει δὲ νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ Παρίσιον. Ἐντὺς τῆς ἡμέρας κατηρτίσθη κυβέρνησις ἐκ τοῦ Λαφαγέτ, τοῦ δουκὸς Choiseul καὶ τοῦ στρατηγοῦ Gérard καὶ ἐκνήρυχθη ἐν τῇ δημοκρασίᾳ ἡ ἐκπαισις Κ. τοῦ Ι΄ ὅστις κατόπιν ματαιῶν ἀποπειρῶν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου του ἀπῆλθε μετὰ τῆς σύγκλησις του εἰς Ἀγγλίαν, ἐν ᾗ τὸν θρόνον ἐλάμβανεν ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος. Ὁ Κ. διέμεινεν εἰτα ἐπὶ

τίνα ἔτη ἐν Πράγᾳ καὶ ἀπέθ. τῷ 1836 ἐν Γερικῇ.

Δ' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Κάρολος 2ος Δ΄, βασιλεὺς τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας 1625—49, δευτέρου υἱὸς καὶ διάδοχος Ἰακώβου τοῦ Α΄, γενν. 1600. Ἐδείχθη εὐνὸς πρὸς τὴν ἐπισκοπ. ἐκκλησίαν, μάλαχες δὲ πρὸς τὸν καθολικισμόν, κατεδίωξε δὲ τοὺς Προτεστάντας καὶ Πουριτανούς. Διατελέσας εἰς ἐχθροπραξίας μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἔκλεισε τέλος μετ' ἀμφοτέρων εἰρήνην τῷ 1629 καὶ τῷ 1630. Διαφωνῶν δὲ διαρκῶς πρὸς τὸν κυβερνῶν δὲν συνεκάλειν αὐτὸ ἐπὶ 11 ἔτη, αὐτὸς μόνος κυβερνῶν διὰ τῶν ὑπουργῶν του. Τῷ 1638 ἐπανεστάτησαν οἱ Σκωτοὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς προτεστάντης ἐκκλησίας καὶ εἰσβαλόντες 1639 εἰς Ἀγγλίαν ἠνάγκασαν τὸν Κ. νὰ συμφιλιώσῃ τὴν εἰρήνην ἱκανοποιήσας αὐτούς. Τέλος τῷ 1640 ἠναγκάσθη νὰ συγκαλέσῃ τὰς βουλὰς, οἵτινες ἀμέσως κατέδικασαν μὲν τοὺς κατὰ τὴν ἀπεισίαν τῶν ὑπηρετήσαντας τῷ βασιλεῖ ὑπουργούς, ἠνάγκασαν δὲ τὸν Κ. νὰ υπογράψῃ νόμους καταργούντας πλείστα τῶν βασιλικῶν προνομίων του. Ἐνεκα νέων θρησκευτ. ταραχῶν ὁ Κ. ἀπέλθουμένος κατέλιπε κατ' Ἰανουάριον 1642 τὴν πρωτεύουσάν του, τότε δὲ τὰ κοινοβούλια ἀνέλαβον τὴν ἀρχήν, τοῦ λαοῦ ἐπικροτούντες, καὶ συνεκρότησε νέα στρατιωτικὰ τάγματα· ἀλλ' ὁ Κ. συναθροίσας περὶ ἑαυτὸν τοὺς πιστοὺς αὐτῷ μεϊναντας τὴν ἐγγενῶν ἡγωνισθὼν νικηφόρος ἐν ἀρχῇ κατὰ τῶν νεοσυλλέκτων τέλος 8μως μετὰ πολλὰς περιπετίας τοῦ ἀγῶνος, εἰς ἐν τὴ κυριώτατον ἔλαβε μέρος ὁ Κρόμβελλ, ὁ Κ. ὅστις δὲν ἠδύληγε νὰ παραδοχῇ τὰς προτάσεις τῶν Πουλὼν ἐδικάσθη ὡς τύραννος καὶ ἐχθρὸς τῆς πατρίδος καὶ ἀπεκεφαλίσθη δημοσίᾳ ἐν Λονδίνῳ 1649.

Κάρολος Β΄, βασιλεὺς τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας 1660—85, υἱὸς τοῦ Α΄, γενν. 1630. Κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ πατρὸς του ἐμφυλίους πολέμους εὐρίσκειτο φυγὴν μετὰ τῆς μητρὸς του ἐν Γαλλίᾳ. Ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἀνέλαβε τὸν βασιλικὸν τίτλον, τῷ δὲ 1650 προσήνγκαν αὐτῷ τὸ στέμμα τῆς χώρας τῶν οἱ Σκωτῶν. Ἐπιχειρήσας δὲ καὶ τὸν ἀγγλικὸν θρόνον νὰ καταλάβῃ ἠττήθη ὑπὸ τοῦ Κρόμβελλ 1651 καὶ μόλις διέφυγεν εἰς Γαλλίαν. Τέλος 8μως τῷ 1660 τὸ κοινοβούλιον ἀνεγνώρισεν αὐτὸν καὶ εἰσῆλθε ὀριαριστικῶς εἰς Λονδίνον, πρὸς γράμμα ἔχων νὰ καταστήσῃ τὸν θρόνον ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῶν κομμάτων. Ἐνεκα ἐμπειρίας ἀνεξήλικας πολέμητας τῷ 1666 κατὰ τῶν Ὀλλανδῶν ἠττήθη καὶ ἡ σχετικὴ συνθήκη τοῦ Breda (1667) ὑπῆρξεν ἵκανοποιήτικη διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ βασιλεία του

διήλθεν ἐν μέσῳ διγενεῶν ταραχῶν, ὀρηκτικῶν καὶ πολιτικῶν ἐμφυλίων διαμαχῶν, ὧν ἀπὸλλυτο τὴν Κ. ἀποπληξία θανατώσασα αὐτὴν τῷ 1685. Διάδοχος αὐτοῦ ἐγένετο ὁ ἀδελφὸς τοῦ 'Ιάκωβος ὁ Β'.

Ε' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

Κάρολος ὁ Δ' τῆς Ἀνδεγαυίας, βασιλεὺς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας, ἀδελφὸς Λουδοβίκου τοῦ Θ' τῆς Γαλλίας, γενν. 1220. Ὑπὸ τοῦ Πάπα ἐστέρθη τῷ 1266 βασιλεὺς τῆς Σικελίας, μέλις ὅμως μετὰ δύο ἔτη καταβαλὼν τὸν τε πρόην βασιλέα Μαμφρέδον (θανόντα ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Βενεδέντου 1266) καὶ τὸν ἀντίπαλόν του Κορραδίνον, υἱὸν Κορράδου τοῦ Δ' τῆς Γερμανίας, κατέλαβε τὸν θρόνον· ἡ διοίκησις τοῦ ὑπῆρξε σιτερά, τυραννικὴ καὶ καταθλιπτικὴ, ἔληξε δὲ διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν ὑπῆκων του καὶ τῆς τρομερᾶς τῶν Γάλλων σαγῆς, τῆς γνωστῆς ὑπὲρ τὸ ὄνομα Σικελικῆς ἐσπερινᾶς (1282). Αἱ πρὸς ἀνάγκησιν τῆς ἐξουσίας προσπάθειαι τοῦ Κ. ὑπῆρξαν μάταιαι. Οἱ Σικελοὶ ἐδέχθησαν ὡς βασιλέα Πέτρον τὸν Γ' τῆς Ἀραγωνίας, ὁ δὲ Κ., ὅστις καὶ τὸ Βυζαντινὸν κράτος εἶχεν ἐπιβουλεύσῃ πρὸς τοὺς ἐχθρούς του συνεννοούμενος, ἀπέθ. τῷ 1285.

Κάρολος ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως 1285—1309, υἱὸς τοῦ προηγούμενου. Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ ἦτο αἰγμάλωτος τῶν ἀντιπάλων του Ἀραγωνίων, ἀφ' ὧν ἀπὸλλάχῃ τῷ 1289 καὶ μέλις τῷ 1302 ἀνεγνωρίσθη κύριος τοῦ βασιλείου Νεαπόλεως. Ἡ βασιλεία τοῦ οὐδὲν περιέχει τὸ δέξιον μείζον.

Κάρολος ὁ Γ', ὁ Ἀνδεγαυικὸς διατέγγονος Κ. τοῦ Β'. Κατέλαβε τὸν θρόνον τῇ βοήθειᾳ τοῦ Πάπα τῷ 1382, τῷ δὲ 1385 προσηγήθη αὐτῷ καὶ τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας. Ἀλλ' ἐνταῦθα διατρίβων ἐδολοφονήθη τῷ 1386.

Κάρολος ὁ Δ', βλ. Κ. ὁ Β' τῆς Γερμανίας.—Κ. ὁ Ε', βλ. Κ. Β' ὁ τῆς Ἰσπανίας.—Κ. ὁ Σ', βλ. Κ. ὁ Σ' τῆς Γερμανίας.—Κ. ὁ Ζ', βλ. Κ. ὁ Γ' τῆς Ἰσπανίας.

ΣΤ' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΣΑΡΔΗΝΙΑΣ

Κάρολος Ἑμμανουήλ Α', υἱὸς καὶ διάδοχος (1707) Βίκτωρος Ἀμεδαίου τοῦ Β'. Κατὰ τὴν πρὸς διαδοχὴν τοῦ πολωνικοῦ θρόνου πόλεμον συνεμάχῃ τῇ Γαλλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ κατὰ τῆς Αὐστρίας. Τὸ Corpus Carolinum εἶνε μνημεῖον τῆς ὑπὲρ τῶν νομοθεσίας μερίμνης τοῦ. Ἀπέθ. τῷ 1773.

Κάρολος Ἑμμανουήλ Β', υἱὸς καὶ διάδοχος (1796) Βίκτωρος Ἀμεδαίου τοῦ Γ', παρητήθη τῷ 1802 ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βίκτωρος Ἑμμανουήλ καὶ ἀπέθ. 1819 ἐν Ρώμῃ.

Κάρολος Φ' ἤλ. ξ, υἱὸς Βίκτωρος Ἀμε-

δαίου τοῦ Γ', διεδέξατο (1821) παραιτηθέντα Βίκτωρα Ἑμμανουήλ τὸν Α', ἀπέθανε δ' αὐτὸς τῷ 1831.

Κάρολος Α' Ἀλβέρτος, διάδοχος τοῦ Κ. Φήλικος, 1831. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1841 ἐπολέμησε τοὺς Αὐστριακούς, ἐπιτυχῶς κατ' ὄρχας, καὶ προσέλαβε τὴν ἐπικλησιν Σίφρος τῆς Ἰταλίας, ἣν διέφευσαν αἱ κατόπιν ἡτταὶ τοῦ, μεθ' ἧς καταλείψας τὴν ὄρχην ἀπῆλθεν εἰς Ἰσπανίαν, ἐνθα καὶ ἀπέθανε 1849.

Ζ' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Ἐνεκα ἱστορικῆς πλάνης περὶ τὴν ἀρίθμησιν ὁ πρῶτος ἱστορικῶς ἀνεγνωρισμένος βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κ. ἀνετέρετο ἀρχαίτερον ὡς Κ. Ζ', πιστευομένου ὅτι ὑπῆρχον ἢ προηγούμενοι ἀγνωστοὶ ἱστορικῶς. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη διετηρήθη καὶ μετὰ τὴν ἐξακριβωσιν τῆς ἀληθείας, Κ. τοῦ Α' ἀναφερομένου ὡς Κ. Ζ' καὶ εἰς τὴν καθέξῃ. Οἱ ἐπιστημότεροι τῶν βασιλέων τούτων εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

Κάρολος ὁ Θ', υἱὸς τοῦ Γουσταύου Βάζα, γενν. 1550. Καὶ τοι τὸν βασιλὸν τίτηλον ἔλαβε τῷ 1604, ἥδη ὅμως ἀπὸ τοῦ 1592, ὅτε ἀπέθ. ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννης, κατέχευε τὴν ὄρχην καὶ πολλὰ ἐπαρξεν ὑπὲρ τῆς χώρας, συνεχίζων τὰς μετὰ τὸν πατέρα τοῦ. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτή του ἐπολέμησε τὴν Ρωσσίαν, Πολωνίαν καὶ Δανίαν. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1611.

Κάρολος ὁ Ι', γενν. 1622, διάδοχος τῆς βασιλείας Χρηστίνης (1654). Ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀπέβλεπε ἐν τῇ αὐξήσει τῆς σουηδ. δυνάμεως ἐν τῇ Βαλτικῇ, ἐφ' ᾗ ἀναλαβὼν πόλεμον κατὰ τῆς Πολωνίας κατέρριψεν αὐτὴν ἐλαττωσάς διὰ τῆς παρὰ τὴν Βαρσοβίαν τριημέρου μάχης τοῦ 1656. Ἐπίσης ἐνίκησε κατ' ὄρχας καὶ τὴν Δανίαν, ἀλλ' ὕστερον πολλὰς ὥστε παρ' αὐτῆς ἦν τας καὶ ἀπέθ. (1660) διαρκούντος ἐτι τοῦ πολέμου.

Κάρολος ὁ ΙΑ', υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, κληρονόμος τὸν θρόνον τετραέτης μέλις. Τὴν ἐξουσίαν ἤσκουν κατ' ὄρχας αὐτοῦ ἡ βασιλίσσα Ἑλεονώρα καὶ οἱ προύγοντες τοῦ κράτους. Ὁ Κ. συνέτριψε τὴν δύναμιν τῶν εὐγενῶν, ἐνίσχυσε τὸν στέλεον καὶ τὸν στρατὸν καὶ ἐβελτίωσε σημαντικῶς τὰ οἰκονομικὰ τῆς χώρας, ἣν ἐν γένει ὑπὸ πᾶσαν ἐπέψιν προήγαγεν. Ἀπέθ. τῷ 1697 ἐν Στοκχόλμῃ.

Κάρολος ὁ ΙΒ', 1697—1718, γενν. ἐν Στοκχόλμῃ 1682, υἱὸς Κ. τοῦ ΙΑ', κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐπείκου ἀνεκρήχθη ἐνῆλικος καὶ περ ὁρῶν μέλις τὸ ιε' ἔτος. Κατ' ὄρχας ἐλάχιστον ἐδείξεν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ κράτους. Ὅτε ὅμως οἱ περίεξ ἐχθροὶ, Φρειδερίκος ὁ Δ' τῆς Δανίας, Αὐγούστος ὁ Β' τῆς Πολωνίας καὶ ὁ παῖς Πέτρος ὁ Μέγας, κατὰ λήλῃον νομιζόντες τὴν περίστασιν πρὸς ταπεινώσιν τῆς ὑπερισχύουσας ἐν τῷ Βορρῇ Σουηδίας

συνήσαν επί τούτω συμμαχίαν καὶ ἤρξαντο τῶν ἐπιθέσεων, ἀνέλαθεν ὁ Κ. ἐρρωμένως τὸν ἀγῶνα καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δανίαν καταπλεύσας (1700) καὶ αὐτὴν τὴν Κοπεγχάγην ἀπειλῶν ἠνάγκασε τοὺς Δανούς εἰς συντομολογήσιν εἰρήνης. Στραφεὶς δ' εἶτα κατὰ τοῦ ἀπειλούτου τὴν Νάροβν Πέτρου ἐκέρδισεν ἐνταῦθα λαμπρὰν νίκην (1701). Τέλος τὸν Αὐγούστον ἐν αὐτῇ τῇ Πολωνίᾳ διώξας ἐταπεινώσεν ἐν Κλίτω (1702), μεθ' ὃ κηρυχθέντος αὐτοῦ ἐκπτώτου, ἀνεδιέβασθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Πολωνίας διὰ τῆς ἐπικροῆς τοῦ Κ. ὁ Στανίσλαος Λεστσίνσκις τὸν δὲ Αὐγούστον φυγόντα εἰς Σαξονίαν κατεδίωξεν ὁ Κ. καὶ μάλιστα τῇ 1706 ὑπεγράφη εἰρήνη ἐν "Αλτρανταίτ. Ἐπεχείρησε τότε ἐκ νέου κατὰ τοῦ Πέτρου, ἀλλ' αἱ δυσχερεῖς πορεῖαι, ἡ ἐλλείψις προσῶν καὶ αἱ συνεχεῖς τῶν ἐχθρῶν προσβολαὶ ἐξησθέντων τὸν στρατὸν του, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κ. ἐτραυματίσθη ὑπὸ ἐχθρικοῦς σφαίρας ἐπικινδύνως κατὰ τὸν μηρὸν καὶ εἰς τὴν παρὰ τὴν Πουλτάβαν μάχην (1709) ἤχθη ἐπὶ φρεσίν ταῦτα καὶ ἡ διασυνία τῶν στρατηγῶν του "Ρέντσιολδ καὶ Λόβνχαουπτ ἐπήνεγκον τὴν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ μεγάλην ἥτταν τῶν Σουηδῶν. Ὁ Κ. φεύγων περὶ μετὰ τρίτημερον περιπλάνησιν εὐρὲ τέλος καταφύγον ἐν Βεννερ ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ ἐδάφους. Αἱ συνήκαί νῦν ἐλησμενέθησαν καὶ πάντες οἱ ἐχθροὶ του ἐκ νέου ἐπετίθησαν κατὰ τῆς Σουηδίας. Ἀλλ' ἡ ἀντιβασιλεία ἔλαβε γενναῖα μέτρα καὶ περιώρισε τὴν ὁρμὴν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ὁ Κ. ἐπέισεν ἐν τῇ μεταξὺ τὴν Πύλῃν νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῆς "Ρωσίας, ὅστις ὅμως ἐλήξε μετὰ τὴν παρὰ τὴν Προσθεν μάχην (1711) ζημιωθέντος μὲν ὅπως τοῦ Πέτρου, ἀλλ' ἀνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας διὰ τὸν Κ. Ἡ Πύλη διετάξεν αὐτὸν μετ' ὀλίγον νὰ καταλίπῃ τὸ τουρκικὸν ἔδαφος, ἀλλ' ὁ Κ. ἀρνήσας συνήψεν ἀληθῆ μάχην μετὰ τῶν 300 ἀκολούθων αὐτὸν μετὰ τοῦ τουρκ. στρατοῦ, ἀποκλεισάντος τὴν κατοικίαν του· τέλος ἡτταλωμένος καὶ δύο μῆνας νοσηλευθείς ἐν Αἰδουποτείῳ ἀπεφάνισε πλεον νὰ ἀπέλθῃ καὶ ἔφθασε τὴν 11/22 Νοεμβρ. 1714 εἰς Στρατσούνδην. Ἀλλὰ προσβλήσας ταύτης ὑπὸ τῶν "Ρώσσιων, Δανῶν, Πρώσσιων καὶ Σαξόνων, ἀπῆλθεν ὁ Κάρολος εἰς Λούνδ τῆς Σχόνεν (Ν Σουηδία). Νῦν ἤλλαξε πολιτικὴν καὶ προσεπάθησε νὰ συμριλιθῇ μετὰ τοῦ Πέτρου κατὰ τῶν Νορβηγῶν καὶ Λαπων ἐχθρῶν. ἔρχε δ' ἐπιτυχῇ ἐν τούτῳ καὶ μέρος τῆς Νορβηγίας εἶχε κυριευθῇ καὶ τὰ τῆς Σουηδίας ἐλαμβάνον ἐκ νέου εὐτυχῇ τρεπὴν, ὅτε ὁ Κ. κατὰ τὴν πολιτορικὴν τῆς Φρεϊδριχσχαλλ, ἐν ᾧ ἐπιστάται εἰς τὴν κατασκευὴν τάφρου ἐβλήθη κατὰ τὴν καβαλὴν ὑπὸ ἐχθρικοῦς σφαίρας καὶ ἀπέθανε 11 Δεκ. (ν.) 1718, παρατῶν εἰς τὸν τάφον καὶ τὸ μέγαλειον τῆς Σουηδίας, ἧτις ἔκτοτε διεγράφη

ἐκ τῆς τάξεως τῶν μεγάλων δυνάμεων. Διεδέξατο δ' αὐτὸν ἡ ἀδελφὴ του Οὐλρίκη "Ελεονώρα. Τῇ 1868 ἰδρύθη εἰς τὸν Κ. καλὸς σιατὸν μνημεῖον ἐν Στεκχόλμῃ. — Ὁ τασούτον φημισθεὶς οὗτος, πολυπαθὴς καὶ συμπαθὴς βασιλεὺς, ὑπῆρξε χαρακτήρ γενναῖος, σταθερὸς καὶ γενικῶς φιλοδίκαιος, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἐς τὸ ἐπακρον ἰσχυρογνώμων. Ὁ βίος του ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἀπλούς. Ἀπέφευγε πᾶσαν διασκεδαστικὴν, ὁ οἶκος δὲν ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς τραπέζης του, συγγὰ δὲ τὸ μόνον του φαγητὸν ἦτο ὁ ἄρτος. Ἡ ἡκτισθὴν του περιελάμβανε μίαν μόνον περιβολήν, διαρκῶς δὲ ἔφερε βαρεῖα μέχρι γονάτων υποδήματα καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἐκοιμάτο ὡς οἱ στρατιῶταί του ἐπὶ τῆς γῆς, καλυμμά ἔχων τὸν ἐπενδύτην του. «Ἰστορικὸν Κ. τοῦ ΙΒ'» ἔγραψε πλὴν ἁλλῶν καὶ ὁ Βι-λατρες, λίαν ἐνδοσφύρεται, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἀξιοέπιστα.

Κάρολος ὁ ΙΓ', 1809—18 βασιλεὺς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, υἱὸς τοῦ βασιλ. Ἀδελφου Φρειδερίκου, γενν. 1748. Εἰς τὸν θρόνον ἀνεδιέβασθη διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1809 διαδόχου Γουσταύου τοῦ Δ' Ἀδελφου. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1809 παρεχώρησαν εἰς τὴν "Ρωσίαν τὴν Φιλανδιάν, ἀπεξηματίθη ὅμως διὰ τῆς Νορβηγίας τῇ 1814. Ἀπὸ 1814, διεδέξατο δ' αὐτὸν Κ. ὁ ΙΔ'.

Κάρολος ὁ ΙΔ' Ἰωάννης, βασι. Σουηδίας καὶ Νορβηγίας 1818—44, υἱὸς υἱὸς καὶ διαδόχου Κ. τοῦ ΙΓ', πρότερον Ἰωάννης Βερναδόττης καλούμενος, υἱὸς Γαλλικοῦ γερμομάθου, γενν. 1764. Ἰππικρέτης πρότερον ἐν τῇ γαλλ. στρατῷ, μετέτεξε τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν στρατιῶν τοῦ Ναπολέοντος, ἐγένετο πρεσβυτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Βιέννῃ, ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ἀρχηγὸς μίσεως στρατοῦ, τέλος στρατηγόχης. Ὡς διαδόχος τοῦ σουηδ. θρόνου ἐξελέγη ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν Συμβουλίων τῇ ὑποδείξει Κ. τοῦ ΙΓ' (1810). Ἦδη ὡς ἀντιβασιλεὺς, ἀθινοῦντος τοῦ βασιλέως, υπερέσπειρε γενναίως τὰ συμπεράντα τῆς ἡετῆς πατρίδος του καὶ δις κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, καθ' οὗ συνεμάχησε μετὰ τῆς "Ρωσίας (1812). Ἀνεβλόν τὸν θρόνον 1818 ἐκυβέρνησαν ἐν εἰρήνῃ μέχρι τοῦ θανάτου του, 1844, πολλὰ μερῶν ὑπὲρ τῆς ὀλικῆς προαγωγῆς τῆς χώρας. Διαδέξατο δ' αὐτὸν ὁ υἱὸς του Ὁσκάρ ὁ Δ'. Μνημεῖον εἰς τὸν Κ. ἰδρύθη ἐν Χριστιανίᾳ τῇ 1875.

Κάρολος ὁ ΙΕ', βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας 1859—72, υἱὸς καὶ διαδόχος Ὁσκάρ τοῦ Δ'. Διεκρίθη ὡς συγγραφεὺς ποιητῆς καὶ ζωγράφου. Ὑπεστήριξε διπλωματικῶς τὴν Δανίαν κατὰ τοὺς πρὸς τὴν Γερμανίαν ἀγῶνας τῆς. Ἡ βασιλεία του ὑπῆρξε περίεδος ζωηρᾶς ἀναπτύξεως τῶν δύο χωρῶν, ἀνευ ἐκτάκτων γεγονότων. Ἀποθανόντα διεδέξατο αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς του Ὁσκάρ ὁ Β'.

Η ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Κάρολος δ' Α', βλ. Κ. δ' Ε' τῆς Γερμανίας.

Κάρολος δ' Β', υἱὸς καὶ διάδοχος Φιλίππου τοῦ Δ', γενν. 1661. Κληρονομίαν τὸν θρόνον ἤρξ. τῷ 1665 διατέλεσεν ἐν ἀρχῇ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς τοῦ Μαρίας Ἀννης τῆς Αὐστριακῆς. Ἐνεκα τῶν πρὸς τὴν Ἰσπανίαν αὐθαιρέσιων Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' τῆς Γαλλίας, ὑπῆρξε κατ' ἐρχὰς ἐκείνη ὁ σφεδρότατος τῶν ἐχθρῶν ταύτης, ἀλλ' ἀπαυθίστα ἐπρετίμησε τέλος τὴν φιλίαν αὐτῆς, τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ θανάτου τῆς βασιλείας, 1689, μεθ' ὃν ὁ Κ. συμμαχῶν τοῖς ἐχθροῖς τῆς Γαλλίας ἔδωκεν δεσφύην εἰς νέαν θριαμβευτικὴν εἰσβολὴν τῶν Γάλλων, πρὸς ἐθνικῶν μέχρι Βαρκελώνης. Διὰ τῆς ἐπελευθύνσης εἰρήνης ὁ Κ. σύμφωνον τῶν καταληθευσῶν ἐπαρχιῶν τοῦ ἡδυνήθη νὰ ἀνακηρύξῃ. Ἀπέθανε τῷ 1700, διὰ τὴν ἄλλειψιν δὲ ὁρισμένου διαδόχου ἐπῆλθε τότε ὁ περὶ διαδοχῆς τοῦ Ἰσπαν. θρόνου εὐρωπαϊκὸς πόλεμος.

Κάρολος δ' Γ', υἱὸς Φιλίππου τοῦ Ε' γενν. 1716, διεδέξατο 1759 τὸν ἀδελφόν του Φίλιππον τὸν Σ'. Διατέλεσε φίλος τῆς Γαλλίας, ἥς καὶ ἠκολούθησε τὴν πολιτικὴν κατὰ τὸν ἐπὶ τῇ καὶ τὸν ἀμερικανικὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πόλεμον, ὃν κατὰ μὲν τὸν πρῶτον ἀπώλεσε τὴν Κούβαν καὶ τὰς Φιλιππίνες, κατὰ τὸν τελευταῖον δὲ τὸ Γιβραλτάρ. Κατέχων κληρονομικῶς καὶ τὸν θρόνον τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, παρεχώρησε τοῦτον ἀμέσως τῷ 1759 εἰς τὸν ἀγγλικὸν υἱόν του Φερδινάνδον τὸν Δ'. Τῷ 1766 ἐξερράγη ἔνεκα μεταρρυθμίσεων τινῶν διοικητικῶν καὶ δασυνεμικῶν ἐπανάστασις ἐν Μαδρίτῃ, δι' ἣν ὁ Κ. κατεδίωξε τοὺς Ἰησουίτας ὡς πρωταίτιους καὶ ἐξέσωσεν ἐκ τῆς χώρας τοῦ 6000 τοιούτους. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1788.

Κάρολος δ' Δ', γενν. 1748 υἱὸς Καρ. τοῦ Γ', ὃν διεδέξατο τῷ 1788, διατέλεσε πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τῆς συζύγου του (Λουίζης Μαρίας τῆς Πάρμας) καὶ τῶν ὑπουργῶν του, ὃν ὁ τῆς βασιλείας εὐνοῦμενος Γεδοῦα, δούξ Ἀλκυδίας, ἐκτίσας ἀπερίβριστον ἐπιρροήν. Τὸ πρὸς τοῦτον μίσος ἐπήνεγκε τῷ 1808 ἐπανάστασιν, ἣν ἐπωφελέσθη ὁ Ναπολέων ἵνα ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τοῦ Ἰσπαν. θρόνου τοὺς Βουρβόνους. Ὁ Κ. ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτηθῇ, 1808, ἔζησεν ἔκτοτε ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Ναπολέοντος ἰδιωτεύων καὶ ἀπέθ. τῷ 1819.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΚΑΙ ΗΓΕΜΟΝΕΣ

Κάρολος δ' Α', βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης, γενν. 1823, υἱὸς Γουλιέλμου τοῦ Α', ἐν διεξόδῳ τῷ 1864 τῷ 1866 ἐκηρύχθη κατὰ τῆς Πρωσίας, ἀλλὰ τῷ 1870 ἐπολέμισε μετ' αὐτῆς κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἐνίκησεν

ὑπὲρ τῆς γερμ. ἐνότητος. Ἀπέθ. τῷ 1890, διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ ἀνεψιὸς του Γουλι. δ' Β'.

Κάρολος δ' Α', βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας, δευτερότερος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Καρόλου Ἀντωνίου Ὁεντζέλλερν, γενν. 20 Ἀπρ. (ν.) 1839. Ἔλαβε λαμπρὰν παιδείαν, ἤρξ. τῆσας καὶ εἰς τὸ πανεπιστήμιον Βέννης, ὅπου ἐπέστησε εἰς τὸν πρῶτον σφαιρικὸν καὶ εὐνοῦμενος ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Γ' ἐξελέγη διὰ λαοψηφισματος τῷ 1866 ἡγεμὼν τῆς Ρουμανίας. Κατὰ τὰ πρῶτα δέκα ἔτη τῆς ἀρχῆς τοῦ ἡγεμονίου ἐπιμελέσασα εἰς τὴν καθύλην τῆς χώρας προαγωγὴν, τὴν ῥύθμισιν τῶν πολιτικῶν αὐτῆς πραγμάτων, τὴν διευθέτησιν τῆς χώρας κτλ., πολλὰ δὲ ὀφείλει ἡ Ρουμανία εἰς τὴν προσωπικὴν τοῦ Κ. ἐργασίαν καὶ προσπάθειαν. Τῷ 1869 ἐνομοθετήθη τὴν πρίγκηπισσαν Ἐλισάβετ (βλ. λ.), ἐξ ἧς μὲν ἔσχε θυγατέρα ἀποθανοῦσαν τῷ 1874. Κατὰ τὸν ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877 συνιμάχησε τῇ Ρωσίᾳ καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἄλυσιν τῆς Πλεῦνας. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐκηρύχθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ρουμανίας, τῷ δὲ 1881 ὠλόθη αὕτη εἰς βασιλεῖον. Πρβλ. Ρουμανία (ἱστορία).

Κάρολος Φρειδερίκος, μέγας δούξ τῆς Βάδης, γενν. 1728. Θανόντος πρότερον τοῦ πατρὸς τοῦ Φρειδερίκου, διεδέχθη θανόντα, 1738, τὸν πάππον του, μαρκιῶνα Κάρολου ἑλμμεν, κατ' ἐρχὰς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μάστιος τοῦ Μαγδαληνῆς Γουλιέλμινῃς τῇ δὲ 1746 ἀνέλαβε μόνος τὴν ἀρχὴν ὡς μαρκιῶν Βάδης-Δοῦρλαχ, καὶ κατέστησε τὴν χώραν τοῦ ἀληθῶς πρότυπον πολιτισμοῦ. Τῷ 1771 ἐκκληρονόμησε καὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Βάδης, Βάδεν-Βάδεν, ὅπερ ἐμείωσε πρὸς ἡμίαντα τὴν ἀρχὴν, πληρώσας τὰ χρέη τῆς χώρας, κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ τὴν δουλείαν, 1783, πρῶτον γὰρ τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐγραψεν ὁ ἴδιος Ἑγχειρίδιον τῶν ὀργῶν τῆς πολιτ. οἰκονομίας (Καρλτσούη 1772). Τῷ 1785 ἐσῆλθεν εἰς τὸν ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου ἱδρυμένον Σύνδεσμον τῶν ἡγεμόνων. Εἰς τὰ μετὰ τὴν γαλλ. ἐπανάστασιν καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος εὐρωπ. γεγονότα ἠναγκάσθη νὰ ἀναμιχθῇ ὑπὲρ τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἀπώλεσε μὲν κατ' ἀρχὰς κτήσεις τινάς, ὑπερτον ἐμὴν ἀπεκηρύχθη καὶ ἀνεκηρύχθη ἀνεξάρτητος ἦτορ μὲν μετὰ τοῦ τίτλου Ἐκλέκτορος ἀπέθ. δὲ τῷ 1811, τύπος ἀγαθοῦ ἡγεμόνος γενόμενος.

Κάρολος δ' Τολλμὴρ δὲ, δούξ Βουργουνδίας, 1467—77, υἱὸς Φιλίππου τοῦ Καλῶς, γενν. 1433. Κατὰ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' τῆς Γαλλίας, οὗτις αἱ μεταρρυθμίσεις ἐξῆλκον τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἱδρυτοῦ μετὰ τοῦ δευτέρου Φραγκισκοῦ τοῦ Β' τῆς Βρετανίας καὶ ἄλλων Γάλλων ἡγεμόνων τὴν περιφνηρὸν Ligue du bien public, σύνδεσμον σκοπὸν ἔχοντα τὴν υπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν

τημαριούγων κατὰ τῆς βασιλείας, ἀρξάμενος δὲ τῶν ἐξορραφειῶν ἡπείλει τοὺς Παρισίους καὶ ἐνίκησε τὴν βασιλεία τῇ 1465 παρὰ τὸ Μοντιερέ. Ὁ Λουδ. φοβούμενος τὸν εἰς 100 000 συμποσυνθέντα στρατὸν τοῦ Συνδέσμου ὑπέγραψε συνθήκην κατ' ἣν ὁ Κ. ἀνελάμβανε τὰς ἀφαιρεθείσας πρότερον πόλεις ἐπὶ τοῦ ποτ. Σάμ, ἐπὶ δὲ τὰς κομητείας Βουλώνης, Γλίν καὶ Ποντιέ. Διαδοχικῶς τῇ 1467 τὸν πατέρα του ἐρ' ὄλων τῶν βουργουνδικῶν κτήσεων, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐν Γαλλίᾳ ἰσχυρὸς, συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ἁλλοῦ Βουργουνδικῆ βασιλείου. Ἐπαναστάντος δὲ μέρους τῶν ὑπηκόων του διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Λουδ., ὁ Κ. αἰχμαλωτίσας τὸν βασιλεῖα ὑπεχρέωσε νὰ μετασχητῇ κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν στρατείας του καὶ νὰ ἐπιδοκιμάσῃ δημοσίᾳ τὰς κατ' αὐτῶν, ἡττηθέντων, ὡμότητας αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐλευθερωθεὶς ὁ Λουδ. εἰσέβαλεν εἰς τὰς βουργ. κτήσεις, μετ' ἐλπίον δ' ὁ Κ. εἰς τὰς τοῦ βασιλείου (Πικαρδίας, Νορμανδίας κλ.) καὶ ἀμφότεροι ἐπροξένησαν ἀλλήλοισι μεγίστας καταστροφὰς καὶ ζημίας (1472). Ἀλλ' ἀμφότεροι ἐξητλημένοι ἐτράπησαν εἰς εὐρεσίαν συμμάχων καὶ ὁ μὲν Λουδ. ἐνισχύθη διὰ τῶν Ἑλβετῶν καὶ Λεθαργγίων, ὁ δὲ Κ. κατῴρθησε νὰ προσελκύσῃ τὸν γερμανὸν αυτοκράτορα Φρειδερίκον Ι' καὶ τὸν τῆς Ἀγγλίας βασιλεῖα Ἐδουάρδον Δ'. Καὶ οὗτος μὲν εἰσβαλὼν οὕτως εἰς Γαλλίαν ταχέως ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τοῦ βασιλέως. Τῇ βοηθείᾳ δὲ τοῦ Φρειδ., εὐ καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα, κατέκτησεν ὁ Κ. τὴν Λεθαργγίαν 1475. κατὰ τῶν Ἑλβετῶν ὁμοῦς ἐπιχειρήσας ἡττήθη ὁλοσχερῶς εἰς δύο μάχας καὶ ἐστερήθη τῶν τε ἀποσκευῶν καὶ τῶν μεγάλων του θησαυρῶν, λαφυραγωγηθέντων (1475 καὶ 6), καὶ ἀπώλεσεν 20 000 ἀνδρας. Ἡ καταστροφή αὐτῇ κατέβαλεν ἐντελῶς τὸν Κ. Μαθὼν δὲ ἐπὶ οἱ Λεθαργγιοὶ ἀνέκτισαν τὴν χώραν τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκ νέου κατ' αὐτὸν, ἀλλ' ἡττήθη πάλιν καὶ φεύγων εὗρε τὸν θάνατον, 1477.

Κάρολος δ' Ε' Λεοπόλδος, δούξ Λοθαργγίας, γενν. 1643. Ἐξωστὸς ἐκ Γαλλίας ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' μετὰ τοῦ δουκὸς θείου του, οὗτινος εἶχεν ἀνακηρυχθῆ ἐπιδόξος διάδοχος, εἰσῆλθεν εἰς τὸν αὐστριακὸν στρατὸν. Ἐκ τῶν στρατηγικῶν ἐνταῦθα κατερβιωμάτων του τὸ σπουδαιότερον ὑπῆρξεν ἡ ἀπόκρουσις τῶν Τούρκων κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1683—8. τῇ 1683 διέλυσε τὴν ὑπ' αὐτῶν πολιορκίαν τῆς Βιέννης· ἐνίκησε δ' αὐτοὺς ἐν Wulzen τῇ 1684, ἐν Γραν τῇ 1685, ἐν Neuhausel καὶ Ὁφεν τῇ 1686, τῇ δὲ 1687 ἐκέρδισε τὴν περιφημίαν παρὰ τὸ Hansau μάχην. Οὕτως ἡλευθέρωσε τὸ πλεῖστον τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἐξηπάλησε τὴν Τρανσυλβανίαν. Ἐπίσης τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν εἶχε κατὰ τῆς Γαλλίας τῇ 1689. Ἀπεθ. δὲ τῇ 1690, ὡς λέγεται δηλητηριασθεὶς, καὶ μόλις ὁ υἱὸς του

Λεοπόλδος Κ. (1679—1729) κατῴρθησε νὰ ἀναλάβῃ τὴν Λεθαργγίαν.

Κάρολος Αὐγούστος, μέγας δούξ Σαξονίας-Βαϊμάρ-Αϊξεναχ, γενν. 1757, διεδέξατο θανάτου τὸν πατέρα του ἡδὲ τῇ 1758, ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς του Ἀννης Ἀμαλίας. Ταξιδεύων ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν ἐγνώρισε τὸν Γκαίτε, 25ῆτι τότε, καὶ συνέδεθη μετ' αὐτοῦ διὰ φιλίας στενῆς. Τῇ 1775 ἀνέλαβε τὴν διακρίσιν. Τῇ 1785 εἰσῆλθεν εἰς τὸν Σύνδεσμον τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων, εἰς οὗ τὴν σύστασιν πολὺ συνετέλεσεν. Εἰσελθὼν εἰς τὸν πρῶτον στρατὸν μετέσχε τῆς μάχης τῆς Ἰένης, μεθ' ἣν χωρισθεὶς ἀπὸ τῆς Πρωσίας εἰσῆλθεν εἰς τὸν Σύνδεσμον τοῦ Ῥήνου. Τῇ δὲ 1814 ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ αυτοκρ. Ἀλεξάνδρου στρατηγὸς τῆς Πρωσίας καὶ ὠδήγησεν 25 χιλιάδας Ρώσων, Σαξόνων κλ. εἰς Ὀλλανδίαν. Τὸ ἐν Βιέννῃ συνέδριον ἠύφησε τὰς κτήσεις του καὶ ὤψισεν αὐτὸν εἰς Μείαν Δούκα. Κατὰ τοὺς κατόπιν χρόνους τῆς εἰρήνης προήγαγεν ἐν παντὶ τὴν χώραν του, περιώρισε τὰς καταχρήσεις, μετερρύθμισε τὴν διακρίσιν, κατέστησε τὴν πρωτεύουσάν του κέντρον φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας, ἐπροστάτευσεν τὸ ἐν Ἰένῃ πανεπιστήμιον, ἐκαλῶπιζε διὰ κτηρίων καὶ κήπων τὴν πρωτεύουσάν, ἐβελτίωσε τὴν νομοθεσίαν τῆς χώρας του καὶ ἐπροστάτευσεν τὸν ἐλευθερὸν τύπον, τοῦλάχιστον μέχρις οὗτο ἡναγκάσθη ὑπ' αὐτοῦ πάλιν νὰ λάβῃ περιοριστικὰ μέτρα. Τῇ 1825 ἐτελέσθη θριαμβευτικώτατα ἡ 50ετηρίς τῆς διακρίσεώς του. Ἀπεθ. δὲ ὁ Κ. τῇ 1828 ἀποπληκτικὸς καὶ διεδέξατο αὐτὸν ὁ υἱὸς του Κ. Φρειδερίκος. Τῇ 1875 ἀπεκαλύφθη τὸ ἐν Βαϊμάρ μνημεῖον αὐτοῦ.

Κάρολος Φρειδερίκος, μέγας δούξ Σαξονίας-Βαϊμάρ-Αϊξεναχ, 1828—53, γενν. 1783, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ ἀνωτέρου. Περιώρισε τὰς δαπάνας τῆς Αὐλῆς καὶ ἐμερίμνησεν ὑπὲρ τῆς γεωργίας καὶ τῶν δασῶν, τῆς νομοθεσίας, τῆς ἐκκλησίας, τῆς παιδείας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας. Εἰς τὴν γενικὴν τῶν γερμ. κρατῶν κίνησιν τοῦ 1848 ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Βαϊμάρ, δι' ἣν συνέπειαι τῆς κινήσεως ταύτης ὑπῆρξαν ἡ κήρυξις τῆς ἐλευθεροτυπίας, ἡ μεταρρυθμίσις τῆς ἀντιπροσωπίας τοῦ τόπου κλ.

Κάρολος Ἀλέξανδρος, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγούμενου, γενν. 1818. Διὰ συνετῆς διοικήσεως διετήρησε τὴν χώραν ἐν ἡ ἀκμῇ παρέλαβεν αὐτὴν παρὰ τὸν προκατόχου του, εἰσαγαγὼν τὰς ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐπιβαλλομένας μεταρρυθμίσεις, κατὰ δὲ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τηρήσας στάσιν ἀραιζυνῶς εὐνικήν, καὶ ἐγένετο λατρευτὸς εἰς τοὺς ὑπηκόους του. Ἐνθους ὑπὲρ τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων, κατέστησε κέντρον αὐτῶν τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βαϊμάρ καὶ τὸ πανεπιστήμιον Ἰένης, συνεργῶν ἐχὼν ἐν τῇ ὑπὲρ αὐτῶν μερίμνῃ τὴν

ούζυγόν του Γουλιέλμινην, θυγατέρα Γουλιέλμου του Β' της Ολλανδίας. Ήπιδοχος διάδοχος αὐτοῦ εἶνε ὁ πρωτότοκος υἱὸς του Κ. Αὐγούστου, γενν. 1844.

Κ. Εὐγένιος, δούξ Βυρτεμβέργης, 1737-99, γεν. 1728, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ δυνάδε Καρλόλου Ἀλεξάνδρου (1733—7). Μέχρι τῆς ἀγγλικιώσεώς του διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῶν δυνάδεων Καρ. Γουδόφρου καὶ Φρειδ. Καρόλου, ἀνέλαβε δὲ τῷ 1744 τὴν διαίτησιν. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀρχῆς του ἐδείχθη ἀκλόστος καὶ σπάταλος καὶ ἵνα ἐπαρκεσθῇ εἰς τὰς διὰ θέατρα, χοροὺς κλ., υπερβολικοὺς δαπάνας του μεταχειρίσθη τὰ αἰσχίστα μέσα. Κατὰ τὸν ἐπιαστὴ πόλεμον συνετέλθη τοῖς Αὐστριακοῖς καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Σαξωνίαν. Ἡ διοίκησις του κατήντησεν ἐπαχθεστάτη καὶ μάλιστα διὰ τῶν διαμαρτυριῶν τῶν Συμβαλλόντων τῆς χώρας καὶ τῇ ἐπεμβάσει τῆς πρωσιῆς αὐτῆς περιορίσθη ὁ ἀκρατος αὐτοῦ δεσποτισμός. Διὰ πολλῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκισμῶν (ἐν αἷς καὶ δύο ἐπαύλεις αὐτοῦ) καὶ ἀλλῶν ἐξωραϊστικῶν ἔργων ἔδωκε τοῦλάχιστον τροφὴν καὶ ὠφέλειαν εἰς τὰς τέχνας. Ἔρυσεν δὲ καὶ ἀνώτερον παιδείῃσιν ἐν Στουτγάρδῃ (1770), ὅπερ ἐπικλήθην μετ' ὀλίγων (1773) Δουκικὴ Στρατιωτικὴ Ἀκαδημία περιέλαβε καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ 1761 ἱδρυμένην Ἀκαδημίαν τῶν Τεχνῶν, βραδύτερον δὲ συνεπληρώθη εἰς τέλειον πανεπιστήμιον (Ἀνωτάτη Σχολὴ τοῦ Κ.) καὶ κατηργήθη ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Κ., τοῦ ἀδελφοῦ του Λουδοβίκου Εὐγενίου τῷ 1794, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξήλθον ὁ Σχιλλερ, ὁ Κυβέρτος, ὁ Ἀνγκερ καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων ποιητῶν, καλλιτεχνῶν, λογίων κλ. Ἀπέθ. δὲ ὁ Κ. τῷ 1799.

Κάρολος (Λουδ. Γ' αὐγνή), ἀρχιδούξ τῆς Αὐστρίας, τρίτος υἱὸς τοῦ μεγάλου δυνάδε Τσokάνης καὶ κατόπιν αὐτοκρ. Λεοπόλδου τοῦ Β', γενν. 1771 ἐν Φλωρεντίᾳ. Τῷ 1793 διαρίσθη γενικὸς τοποτηρητὴς τῶν Κάτω Χωρῶν, τῷ δὲ 1796 στρατάρχης τῆς Αὐστρίας καὶ ἐπολέμησεν ἐπιτυχῶς τοὺς Γάλλους, οὓς ἐξέωσε πέραν τοῦ Ῥήνου, δὲν ἡδυνήθη ὅμως νὰ προλάβῃ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ θριάμβους τοῦ Ναπολέοντος. Τῷ 1800 ἐγένετο γενικὸς διοικητὴς Βοημίας, τῷ δὲ 1805 ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ἀφ' οὗ καὶ ἐν τῇ μεταξὺ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἱκανὰς ἔσχεν ἐπιτυχίας κατὰ τῶν Γάλλων. Ἐν τῇ ἐκ νέου ἐκρηγνύει πλείμῳ κατὰ τῆς Γαλλίας τοῦ 1805 διέπρεψεν ἔτισης ὡς στρατηγός. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Πρεσβούργῳ εἰρήνην διορισθεὶς γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ καὶ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν μετὰ πληρεξουσιότητος ἐνησχολήθη εἰς τὸν ἐντελέστερον διοργανισμὸν τοῦ αὐστρ. στρατοῦ. Ἐν τῇ πολέμῳ τοῦ 1809 μνημονευτέα ἰδίως ἡ ἐνδοξος παρὰ τὸ Ἀστερν καὶ Ἐσλιγκ νίκη του κατὰ τοῦ Ναπολέον-

τος, ὅστις ὅμως ἀπεξημῶθη διὰ τῆς ἐν Βαγγραμ μετ' ὀλίγον ἐπιτυχίας του κατὰ τοῦ Κ. Μετὰ τὴν ἐπακλουθήσαν εἰρήνην ὁ Κ. ἀπεσύρθη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ κράτους, ἀπέθανε δὲ τῷ 1847. Ὁ Κ. κατέχει διαπρέπη θέσιν καὶ ἐν τῇ στρατιωτικῇ φιλολογίᾳ. Τῷ 1800 ἀπεκαλύφθη ἐν Βιέννῃ μνημεῖον αὐτοῦ ἐρίππου.

Γ' ΕΥΦΑΝΤΑΙ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Δὲν Κάρολος (Carlos), προσβύτερος υἱὸς Φιλίππου τοῦ Β', γενν. 1545 ἐν Βαλλιαδολίτῃ, ἀσπασθὲς τὸ σῶμα, δέξας καὶ ἰσχυρογνώμων, διὰ καὶ ἐνωρίτατα περιήλθεν εἰς ἐρίδας πρὸς τὸν πατέρα του. Ὅτι ὑπῆρχεν ἔρωτικαί σχέσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς μητρίας του Ἰσαβέλλας, εἶνε μῦθος. Ὁ Κ. ἦτο κατὰ πάντα τὸ ἀντιθετὸν τοῦ πατρὸς του, οὕτω δὲ καὶ ἐμίσει, σφόδρα τοὺς συμβούλους τούτου, τὸν δούκα Ἀλβᾶ, τὸν Ραυὶ Γουέσκλ., ἐνθὺ δὲ Φιλίππος ὡς ἐνθερμῶς προστάτης τοῦ καθολικισμοῦ κατεδίωκε τὴν ἐλαχιστήν παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑκκλησίας ὡς αἱρετικὴν κηκοῦργημα, ὁ Κ. καίπερ ὁπαδὸς τοῦ Πάπα ἐν πολλοῖς ἦτο ἀνταγωνιστὴς τοῦ κλήρου καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας. Ταῦτα δὲ ἀντιθέσεις ὑπῆρχον μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ εἰς πολιτικὰ καὶ ἄλλα ζητήματα καὶ ὁ Φερδινάνδος ἐσκέπτετο ἤδη νὰ ἀποκληρώσῃ τὸν υἱὸν του, ὅτε ἡ ἐν ταῖς Κάτω Χωραῖς ἐπανάστασις (1567) ἐπετάχυνεν τὴν κατατροφὴν διότι ὁ διορισμὸς τοῦ δυνάδε Ἀλβᾶ ὡς τοποτηρητοῦ τῶν Κάτω Χωρῶν ἐξερρέβισε τὸν ζητήσαντα τὴν θέσιν ταύτην Κ. τότεν ὥστε ἐπὶ τέλους ὁ Φερδινάνδος καθεῖρεν αὐτόν. Εἰδικὸν δικατήριον συνεκλήθη ἵνα ἐξετάσῃ τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ ὁ πρίγκιψ ἀπέθανε μετ' ὀλίγους μῆνας ἐν τῇ φυλακῇ, κατ' Ἰουλίον. 1568, βεβαίως δὲ ὁ ταχὺς αὐτοῦ θάνατος ὠρεῖτο εἰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις. Ἡ τύχη τοῦ Κ., ὅστις μετ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις του ἦτο δημοφιλὴς, δὲν ἐστέρεῖτο δὲ καὶ πολλῶν ἀρετῶν, πολλάκις ἐγένετο θέμα ποιητικῶν ἔργων (δραμάτων τῶν Σχιλλέρου, Ἀλφίερῳ κλ.)

Δὲν Κάρολος (Maria Joseph Isidor de Bourbon), μνηστὴρ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου, γενν. 1788 δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλ. Καρόλου τοῦ Δ' τῆς Ἰσπανίας καὶ ἀδελφός τοῦ βασιλ. Φερδινάνδου τοῦ Β'. Ἐπειδὴ ὁ Φερδινάνδος ἐκ τῶν τριῶν γάμων του δὲν εἶχε τέκνα, ὁ Κ. ἦτο ἐπίδοχος διάδοχος αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Φερδινάνδος νομπευθεὶς ἐν δ' γάμῳ τὴν Μαρίαν Χρηστίναν μετέβαλε τὸν ἐν Ἰσπανίᾳ Σάβιον νόμον περὶ τῆς διαδοχῆς, ἵνα κληροδοτήσῃ εἰς τὸ ἐκ τῆς ἐγγύου οὗτης βασιλείας γεννηθησόμενον τέκνον, καὶ ἂν ἂν ἦτο ὀθλῷ, τὸν ὀρόνον, ὁ Κ. ὑποστηρίζομενος ὑπὸ τῆς κληρικῆς μερίδος καὶ ἐνοχρουνθεὶς ὑπὸ τῶν διαμαρτυρήσεων τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰ-

ταλία Βουρβόνων κατά της αποφάσεως του Φερδινάνδου, διαμαρτυρήθη επίσης και μη θυμωθείς να κατορθώση επανάστασιν, έφυγεν εις Πορτογαλίαν, όπου συνεμάχησε μετά του Δέν Μιχαήλ, του μνηστήρος του θρόνου της Πορτογαλίας. Αποθανόντος τῷ 1833 του Φερδινάνδου, ἡ τριετής Ἰσαβέλλα ἐκηρύχθη βασιλισσα, ἡ δὲ Γαλλία καὶ Ἀγγλία ἀναγνώρισαν τὴν τοιαύτην κατάστασιν, ἐκλείσαν συμμαχίαν μετὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας πρὸς ἐξωστὴν τῶν δύο μνηστῆρων, οἷτινες ἀπεθόρυνθέντες διὰ τῆς συμβάσεως τῆς 14/26 Μαΐου 1834 κατέλιπον τὴν Ἰβηρικὴν ἡπείρου. Ἀλλ' οἱ ἐπαδῶι τοῦ Κ., ἐπειδὴ αἱ ἀλλοὶ μεγάλαὶ δυνάμεις δὲν ἀνεγνώρισαν τὴν Ἰσαβέλλαν καὶ ὁ Πάπας ἀπερνήθη ὑπὲρ τοῦ Κ., ἐδράξαντο τῶν ἐπ' αὐτῇ ἐξερράγη ἐμφύλιος πόλεμος εἰς τὰς Β. ἐπαρχίας, ἐπανήλθε δὲ καὶ ὁ Κ. εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ ἐνίκησαν ἐπανεστειλμένους οἱ Καρλισταί. Ἐν τούτοις ἔνεκα ἐλλείψεως ἐνέτητος δὲν ἐπωλεθύνθησαν τὰς νίκας καὶ κατ' ὀλίγον ἡττήθησαν. Ἡ ἐπανάστασις κατεβλήθη τῷ 1839 καὶ ὁ Κ. κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν, ἐνθα τῷ 1845 παρητήθη τὰ ἐπὶ τὸν θρόνον δικαιώματα ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Δέν Καρόλου τοῦ νεωτέρου. Ἐξῆς δὲ τελευταίως ὑπὸ τὸ ὄνομα κόμης Μολίνα καὶ ἀπέθανε τῷ 1855 ἐν Τεργέστη. — Ὁ υἱὸς του, Don Carlos Luis Fernando de Bourbon, μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πατρὸς κόμης Montemolin, γενν. 1818, κατέφυγε τῷ 1846 εἰς Ἀγγλίαν, ὅπθον ἡγεῖρε διὰ προκηρύξεων τὰς ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Ἰσπανίας ἀξιώσεις του. Τὸ τῶν ἀπαδῶν του σχέδιον νὰ νομφευθῇ τὴν νέαν βασιλίτσαν Ἰσαβέλλαν ἀπέτυχεν, ὁ δὲ Κ. ὤλεον ἡ μεταβῆ τῷ 1849 διὰ τῆς Γαλλίας εἰς Ἰσπανίαν ἐνυλακίσθη καὶ ἀπῆλθον πάλιν εἰς Ἀγγλίαν. Τῷ 1860 ὁ Ὀρτέγας, δικηγόρος τῶν Βαλεαρίδων, μεθ' οὗ εἶχε συνεταιρισθῇ ὁ Κ., ἀπεβίβασθη μετὰ 3000 στρατιωτῶν παρὰ τὴν Τερτάναν καὶ ἐκήρυξε τὸν Κ. βασιλεῖα, ἀλλὰ τὸ σχέδιον ἀπέτυχεν ἐντελῶς καὶ ὁ Κ. αἰχμαλωτισθεὶς παρητήθη τὰς ἀξιώσεις του. ἀπέθανε δ' ἐν Τεργέστη τῷ 1861. — Αἱ ἀξιώσεις αὗται ἐληκροδοτήθησαν νῦν εἰς τὸν υἱόν του Δέν Ἰωάννην, οὗτος δὲ τῷ 1868 παρητήθη πάλιν αὐτὰς ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Δέν Καρόλου, γενν. τῷ 1848, ὅστις ἡγεῖρε τῷ 1869 ἐπανάστασιν εἰς τὰς βασιλικὰς ἐπαρχίας ταχέως καταβλήθησαν. Διαμαρτυρηθεὶς κατὰ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Ἀμεδαίου δευκὸς Ἀδόλφος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἰσπανίας (1870), ἐν νέῳ ὤψασε τὴν σημαίαν τῆς ἐπανάστασεως, ἐνίκηθη τῷ 1872 παρὰ τὴν Ὀρεικίαν καὶ ἔφυγεν εἰς Γαλλίαν· πάλιν δὲ παραίτηθέντος τοῦ Ἀμεδαίου ἀνεστάνη ἐν Ἰσπανίᾳ, κατέλαβε δὲ τὴν ὠχυρωμένην Ἑστέλλαν, ἣν ἐποίησε κέντρον τῶν ἐπιχειρήσεων του. Ἀν καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς ἀντίστη ἐπιτυχῶς εἰς τὰς προσ-

βολὰς τοῦ ἱσπανοῦ στρατηγοῦ Σερράνου καὶ ἁλίων καὶ ἐκυρίευσεν σχεδὸν ἅπαν τὸ Β. μέρος τοῦ βασιλείου, τέλος στερηθεὶς τῶν μέχρι τότε χρηματικῶν ὑποστηρίξεων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐγκαταλειθεὶς ὑπὸ πλειστῶν ἀξιωματικῶν, δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ ἀποκρούσῃ τὰς προσβολὰς τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων, ὥστε διῆλθε τὰ γαλλ. σύντρα (τέλος Φεβρ. 1876) καὶ ὕστερον μετέβη εἰς Λονδίνον. Τελευταίαν διαμαρτυρήσιν ἐξέδωκε τῷ 1886, ὅτε ἡ βασιλισσα χήρα Ἀλφόνσου τοῦ ΙΒ' Μαρία Χρηστὶνα ἐγέννησεν υἱὸν ὅστις ἐκηρύχθη βασιλεὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλφόνσος ΙΓ'. Ἡ διαμαρτυρητικὴ αὕτη ὑπὸ τὰς νέας περιστάσεις τῆς Ἰσπανίας δὲν ἔσχε τὴν ἐλάχιστην συνέπειαν.

Καρόλου δυναστεία ἢ Καρολίγγους δυναστεία (Carolingiois, karolingi) καλεῖται ἡ δυναστεία τῶν ἐκ τοῦ Μαγάλου Καρόλου καταγεμένων ἡγεμόνων καὶ εἰδικώτερον ἡ τῶν ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ βασιλείων τῆς Γαλλίας Ἀρχηγέτης ταύτης θεωρεῖται ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Μέντ Ἀρνουλφος, ἀποθ. τῷ 941, οὗτος δὲ υἱὸς Ἀνσεγίζιλλος ἐγένετο πατὴρ τοῦ Πιπίνου Ἑριστάλ' τούτου νέου υἱὸς ἦτο Κάρλος ὁ Μαρτέλλος, οὗ δὲ υἱὸς Πιπίνος ὁ Βραχὺς καταρρίψας τὴν ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Μερβιγγίων ἐσχάτον τοῦ Φραγκ. κράτους βασιλεῖα, κατέλαβε τὸν θρόνον, ἐν ἐκλείπῃ τοῦ υἱὸς καὶ διαδόχου αὐτοῦ Κάρλος ὁ Μέγας. Ὑἱὸς τούτου ἦτο Λουδοβίκος ὁ Εὐσεβής, οὗ θανόντος τὸ κράτος διανεμήθη μεταξὺ τῶν υἱῶν του Λεοκρίου Α' (αὐτοκράτορος), Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ καὶ Καρόλου τοῦ Β' (τῆς Γαλλίας). Καὶ τῶν μὲν δύο πρώτων αἱ κτήσεις διεσπάρθησαν κατανεμηθεῖσαι πολυτρόπως μεταξὺ τῶν ἀπογόνων του, ἀπερβέθη δὲ ἡ δυναστεία ἐν Γερμανίᾳ τῷ 911 μετὰ Λουδοβίκου τοῦ Γ'. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ εἰς τοὺς ἀπογόνους Καρόλου τοῦ Β' ἀνῆλκυσι κατὰ σειρὰν οἱ βασιλεῖς Λουδοβίκος ὁ Β' καὶ ὁ Γ', Κάρλος ὁ Ἀπλοῦς, Λουδοβ. ὁ Δ', Λοθάριος ὁ Δ' καὶ Λουδοβ. ὁ Ε', ὁ ἑσχατος τῶν Κ. ἐν Γαλλίᾳ, μεθ' οὗ κατέλαβον τὸν θρόνον οἱ Καπετιδαί (987).

Καροπλέσι Χωρ. τῆς Εὐρυτανίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Δολέπων, 12 1/2 ὠρ. πρὸς Β. τοῦ Καρπενησίου κατὰ τὴν δεξιάν εὐχθον τοῦ ποτ. Μέργουδα. Προϊόντα δημητ. καρποί, κάτ. 515. Πρὸς Δ. τούτου ὄψονται τὰ ὄρη τῶν Ἀγραφῶν, πρὸς Δ. δὲ τὰ ὄρη Ἰνταμος καὶ Καπρεζῶν.

Κάρος (Μάρκος Ἀυρηλῖος Carus). Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ ἐκ Δαλματίας καταγόμενος. Ἦτο ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ αὐτοκρ. Πρέβου, προεβηκότα δ' ἦν αἰ κατὰ τοῦτου στασιάζαντες στρατιῶται ἀνακήρυξαν αὐτὸν αὐτοκράτορα ἐν Ραιτιά. Ὡς οὗτος δὲ ὁ Κ. κατὰ τοῦ Πρέβου ὅτε οὗτος ἐδελεσσεν τὸν φόνον τοῦτον ἐτιμώρησεν

αύστηρως δ' Κ. Ἐπολέμησε (283) τοὺς Ἰά-
ζυγας νικήσας δὲ τοὺς Πέρσας κατὰ τὰ τῆς
Ἀρμενίας πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν σύντορα
ἐκυρίευσεν καὶ τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Κτη-
σιφώντα. Μετ' ὀλίγον δ' ἐμπρησθείσας τῆς
σηκῆς του ὑπὸ κεραινοῦ εὗρε τὸν θάνατον
κατὰ Δεκ. 283.

Κάρος (Carnus). 1) Γαβλ. Βίχτωρ Κ.
Γερμανὸς ζωολόγος διακρίθει διὰ τὰς ποι-
κίλας ἐργασίας του. Ἔγενν. 1823 ἐν Λιψία,
θπου καὶ ἐσπούδασεν ἱατρικὴν καὶ φυσικὰς
ἐπιστήμας, τῇ δὲ 1853 ἐγένετο καθηγητὴς
τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας. Ἐπὶ δύο δ' ἔτη
(1873 καὶ 74) ἐδίδαξεν ἐν Ἐδιμβούργῳ τὴν
ζωολογίαν. Ἐγραψε πλείστα εἰδικὰ ἔργα,
μετὰ τοῦ Engelmann δ' ἐξέδωκε τὴν Ζωολο-
γικὴν βιβλιοθήκην (2 τ., Λψ. 1863—75). —
2) Κάρ. Γουσταῦος Κ., ἱατρός καὶ φυ-
σιολόγος, γενν. 1789 ἐν Λιψία, διδάξας ἐν
Δρέσδῃ τὴν Μαιευτικὴν καὶ ἀποθ. 1869. Ὑ-
πῆρξε συγγραφεὺς πολυγραφώτατος συγγραμ-
μάτων καὶ πραγματείων ἱατρικῶν.

Κάρος ὁ κυμινοειδὴς (Bot.), *Caryum*
Carvi L. Φυτόν διατὸς τῆς οἰκογεν. τῶν
Σκιαθοφόρων, αὐτοφυὲς ἐν τῇ μένῃ Εὐρώπῃ
καὶ συχνὰ καλλιεργούμενον χάριν τῶν ἀρω-
ματικῶν καρπῶν αὐτοῦ (*Semina Carvi*, γερμ.
Kümmel), φαρμακευτικῶν καὶ χρησίμων ὡς
ἀρωματ. ὁπωσ μνημονεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ Διο-
σκορίδου. Ἐξήχυσιν ἐξ αὐτῶν καὶ αἰθέριον
έλαιον (*oleum Carvi*), προστιθενται δὲ καὶ
εἰς πνευματικὴν ποτὰ. Παρ' ἡμῖν δὲ καὶ ἐν
τῇ Ἀνατολῇ ἐντεταλίστανται συνήθως διὰ
τῶν καρπῶν τοῦ γνησίου κυμίνου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Καρσένη. $C_{18}H_{14}O$. Πικρὰ χρωστικὴ
οὐσία ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς ρίζης τοῦ Δαυκου ἐξα-
γομένη εἰς κρυστάλλινους σκοτεινοὺς κρυσταλλοὺς,
εἰς 168° τηκνύμενος, εὐδιάλυτος ἐν θειούχῳ
άνθρακι. Εἰς τὸν ὕλιν ἐκτιθεμένη ἀποβαί-
νει ἄχρους. [Χ.Χ.]

Καρουμπζλι. Χωρίον τοῦ δήμ. Με-
γαλοπόλεως κείμενον πρὸς Ν αὐτῆς (ὥρ. 1)
καὶ ἔχον 314 κατ.

Καρουπιά. Βλ. Κερωνία.

Καρουσιᾶδες ἢ Καρσάδες. Κώμη
τῆς Κερκίρας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Ἀκρο-
λοφιστῶν μετὰ 1203 κατοίκων. Κεῖται· κατὰ
τὴν Β πλευρὰν τῆς νήσου ἀπέχουσα τῆς πρω-
τεύουσας ὥρ. Β 1/2 πρὸς Β.

Καρουσιάνα. Χωρίον τοῦ δήμ. Πυλα-
ρέων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 104 κατ. [Μ.Σ.]

Καρουσι. Χωρίον τοῦ δήμ. Λαπαθῶν
κείμενον 1 1/2 ὥρ. πρὸς ΒΔ τοῦ Μάνεσι, μετὰ
κατοίκων 132.

Καρούταις. Χωρίον τοῦ δήμ. Λίγι-
τίου μετὰ 583 κατοίκων, ἀπέχον πρὸς Α τοῦ
Λοιδωρικίου ὥρ. 2. Κεῖται μετὰ τὴν ὕψην

δρέων, ὧν τὸ πρὸς Β ἔχει ὕψος 1641 μέτρων
τὸ δὲ πρὸς Ν 1799 μ.

Καρουτζί. Χωρίον τοῦ δήμ. Πυλαθῶν
τῆς Φθιώτιδος, ἔχον 214 κατ. [Μ.Σ.]

Καρπάθια ὄρη. Βλ. Καρπάτια.

Κάρπαθος. Νῆσος ἐκ τῶν Σποράδων
κειμένη κατὰ τὸ ἀπ' αὐτῆς κληθὲν Καρπά-
θιον πέλαγος ΝΔ τῆς Ῥόδου καὶ ΒΔ τῆς
Κρήτης καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν 22 μίλιων,
πλάτος δὲ 9 καὶ περίμετρον 60 μίλιων.
Ἐχει ὄρη ὕψηλὰ ὧν τὸ κύριον κείμενον
κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου εἰς ὕψος 4000
ὡς ἔγγιστα ποδῶν καλεῖται Λάστος καὶ
διαίρει τὴν νῆσον εἰς Ἐπάνω-Μερίαν καὶ
Κάτω-Μερίαν, τὰ δὲ περὶ αὐτὴ χωρία
ἀνομαζονται Μεσχωρία. Ἀπατα σχεδὸν ἡ
παραλία αὐτῆς εἰναι τραχεῖα καὶ ἀπέτο-
μος. Κάτω τοῦ ὄρους Λάστου πρὸς Δ
ὑπάρχει λιμὴν καλούμενος Λευκὸς καὶ πρὸ
αὐτοῦ ὁ σκόπελος Σκόπελον, κατὰ τὸ μέ-
σον δὲ τῆς δυτικῆς παραλίας ὁ λιμὴν Ἀρ-
κία (ἢ ἀρχ. Ἀρκεσίνη ὡς ὑποτίθεται),
προφυλασσόμενος μὲν ἀπὸ τῶν Δ ἀνέμων,
ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς ἄλλους ὧν ὅλως σχε-
δὸν ἀναπεπταμένος καὶ ἐκτεθειμένος. Ὁ
ἀριστος ὁμιος καὶ εὐρυχωρότατος τῶν λιμέ-
νων εἰναι ὁ κατὰ τὴν Δ παραλίαν κείμενος
καὶ ΒΔ ἐστραμμένος καλούμενος δὲ Πηγάδια
ἢ Ποτὶ (Ποσειδῶν κατὰ τὸν Πτολεμαῖον) καὶ
ὁ κατὰ τὸ ΒΔ καλὸς καὶ ἀσφαλὴς λιμὴν
Τρίστομον. Ἡ νοτιωτάτη ἀκρὰ τῆς νήσου
λεγεται Ἀκρωτήρι, περὶ δ' ἡ ἀλυκὴ Λιμνη.
Ἀπέναντι τοῦ Β ἀκρωτηρίου τῆς νήσου, ὅπου
πιθανῶς εἰναι τὸ τῶν ἀρχαίων Ἐριάλειναι,
κεῖται ἡ ἔρημος νήσος Σαρία ἔχουσα 10 μί-
λιων περίμετρον καὶ χωριζομένη τῆς Καρ-
πάθου διὰ τοῦ πορθύσκου Στενοῦ. Ἐπ' αὐτῇ
εὐρηγναι ἐρείπει μεγάλης τινὸς μονῆς, ἀτινα
ἀνομαζοῦσιν οἱ Καρπάθιοι Παλάτια. Ἐκ τῶν
χωρίων τῆς νήσου πρωτεύουσα εἰναι τὸ Ἀπέρι
μετὰ 800 κατοίκων κείμενον πρὸς Δ τοῦ
λιμένος Ποσειῶ ἐπὶ λόφῳ, ἐν γραφικῇ τοπε-
θεσίᾳ μετὰ δένδρων καὶ κήπων, ὅπου καὶ
ἡ ἔδρα τοῦ μητροπολίτου Κ. Εἰς ἀπέστασιν
1/4 ἀπὸ τοῦ Ἀπερίου κεῖται ἡ Βωλάδα, τὰ
Σπόα πρὸς Β ἐπὶ τοῦ ὄρους Λάστου. Κατὰ
τὴν Ἐπάνω-Μερίαν εἰναι τὸ χωρίον Ὀλυμ-
πος μετὰ 1200 κατοίκων ἀπέχον 3 1/2 ὥρ.
πρὸς Ν τῆς Σαρίας νηίδος, Κάτω Ἰρι ἐν
κοιλίᾳ καταφύτῳ ἐκ συκῶν καὶ ἀμπέλων
μεταξὺ τοῦ λιμένος Ἀρκίης καὶ τοῦ χω-
ρίου Μενετῶν. Μίαν ὥραν ἀπὸ τούτου κατὰ
ἀνατολὰς τὸ μέγα χωρίον Μενεταίς μετὰ
1100 κατοίκων, περὶ δ' κεῖται ἡ ὕψηλοτατη
κορυφὴ τοῦ ὄρους Χύμαλη. Οἱ κάτοικοι τῆς
Καρπάθου ἀνέρχονται εἰς 6000, τέκτονες
ναυπηγοί, ναῦται καὶ κτίσται. Ἡ γεωργία
εἰναι ἐντελὴς σχεδὸν παρημελημένη ἐν τῇ
νῆσῳ ταύτῃ. Στεροῦνται δὲ ξυλείας οἱ κά-

τοίχοι ως ὅλως σχεδόν ἀπογυμνωθείσης δασών καὶ δένδρων τῆς νήσου, ἣν ἀναπληροῦσιν ἐκ τῆς Κυρίας καὶ Λυκίας μεταφέροντες εἰς αὐτήν. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου.

Καρπαντρά (Carpentras). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ γαλλικῇ νομίᾳ Βο-υλντῇ τῆς Προβηγκίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὠ-ρεν καὶ ἐπὶ λόφου εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἑρ. Βαντού (1961 μ.), 26 χμ. ΒΔ τῆς Ἀδιν-νῶνος. Ἡ πόλις, ἡ ἀρχαία Carpentorac-ium, ἔχει τινὰ μνημεῖα ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων, ἥτοι δὲ ἀλλοτε ὠχυρωμένη. Ἀξιο-πλάτα οἰκοδομήματα εἶναι ἡ μεγάλη μη-τρόπολις (κτισθεῖσα 1405—1519), ἀνάκτορα ἐπισκόπου νῦν χρησιμεύοντα ὡς δικαστήρια, θίατρον, βιβλιοθήκη μετ' ὀλλίων συλλογῶν. ἔχει 7094 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

Καρπάσια (ἡ Καρπάσεια, Καρπασαία, Καρπάσιον δὲ κατὰ τὴν Πορφυρογέννητον). Ἀρχαία πόλις τῆς Κύπρου, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ὑπὸ τοῦ Πυγμαλῆνος, ἥτις ἐκεί-νη ΒΔ τῆς σημ. κόμης Ῥιζοκαρπάσου, ὅπου νῦν παρὰ τὴν ἡρεσιωμένον νάον τοῦ ἁγ. Φι-λῶνος εὐρίσκονται πολλὰ εἱρεπία. Τὸ ὄνομα αὐτῆς σώζεται εἰς τὸ τῆς περίξ χώρας (βλ. Καρπάσιον). [Δ.Σ.]

Καρπάσιον. Χώρα τῆς Κύπρου ἀνή-κουσα εἰς τὴν σημ. ἐπαρχίαν Ἀμμοχώστου, ἀποτελούμενη δὲ ὑπὸ τῆς ΒΔ πλευρᾶς χερσο-νήτου καὶ διατηρούσα τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πλείως Καρπασίας. Διαπρέπει ἐπὶ φυσικαῖς καλλοποιῖς καὶ οἱ κάτοικοι δὲ εἶναι οἱ ωραιό-τεροι τῆς νήσου, ὕψηλοί καὶ ξανθοί. Αἱ με-γαλῆτεροι κόμμαι τῆς χώρας εἶναι ἡ Γαλαῶ-σα καὶ τὸ Ῥιζοκαρπάσιον. [Δ.Σ.]

Κάρπασος. βλ. Βάμβαξ.

Καρπάσιον ὄρος. Δηλητήριος ὄρος ἐν νηγιδν ἐπιφύρων κατὰ τὸν Διοσκορίδην. Τὸ ὄρος ἐξ οὗ ἐλήφθη, εἶνε ἀγνωστον ἡμῖν.

Καρπίτις ὄρη. Οὕτω καλεῖται ἡ ὄροσειχία ἥτις περιβάλλει τὴν Οὐγγαρίαν καὶ Τρανσυλβανίαν ἐκ Β. Α καὶ Ν ἐν ἡμικύ-κλῳ ἀνοικτῷ πρὸς Ν καὶ Δ. Ἀνήκει σχεδὸν ὅλη εἰς τὴν Αὐστροουγγρικὴν μοναρχίαν, ἡ δὲ κατ' εὐθείαν ἔκτασις αὐτῆς εἶνε 825 χμ. καὶ τὸ ἐμβ. τῆς ὑπ' αὐτῆς κολυπτομένης γώ-ρας 188500 χμ., μετὰ δὲ τῶν ὑψηλείων τῆς Γαλικίας καὶ Βουκοβίνας 247800 χμ. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὰς ἐξῆς 3 συστάδας: 1) τὰ κυρίως Κ. ἡ οὐγγρικὰ Κ. ἐν τῇ Β μέ-ρει τῆς Οὐγγαρίας, ἀποτελοῦντα τὸ ΒΔ τῆς ὄλης ὄροσειχίας. Περιβάλλονται πανταχόθεν ὑπὸ πεδιάδων, ἐφ' ὧν ἀποτόμως ἐγείρονται τὰ ὄρη, ἡ δὲ ὑψηλότερα συστάς ἐν αὐτοῖς εἶνε ἡ Τάτρα καὶ ταύτης πάλιν καὶ συγγενῶς ἀπάντων τῶν Κ. ἡ ὑψηλότερα κορυφή ἡ τοῦ Γέλοβοργ (2659 μ.). Μεταξὺ τῶν ὑψωμάτων εὐρίσκονται πλείστα ὠρεῖα λίμναι. Κύριον

συστατικὸν τῶν ὄρων τούτων εἶνε ὁ γρανίτης. Ν πρὸ αὐτῶν κείνται χαμηλότεραι ἀλύσεις, αἱ Ἀλπεῖς τοῦ Αἰπταίου καὶ ἡ Οὐγγρικὴ Ἑλ-βετία. Β καὶ Ν τῶν κυρίων Κ. ἐκτείνονται πλείστα ἄλλαι ἀλύσεις, Β αἱ Βίεσκ(δα), φθάνουσι ἐντὶ Δ μέρει (Γαβλοῦγκα) εἰς 1320 μ., ἐν δὲ τῇ Δ (Βαθα-Γούρα) εἰς 1722 μ., καὶ καλυπτόμεναι ὑπὸ δασῶν, Ν δὲ τὸ Οὐγ-γρικὸν Ἑρτε (Μετᾶλλων ἕρος) φέρον εἰς τὰ διάφορα μέρη διάφορα ὀνόματα (Χαμηλὴ ἡ Μικρὰ Τάτρα, 2043 μ., Ἑρτε ἕρος τοῦ Γέμορ-Τσιψ, Φάτρα καὶ νοτιώτερον περὶ τὸ Σχέμνιτε τὸ κύριον Ἑρτε ἕρος, ἡ Μάτρα κλ.). Ἀλλῃ ἀλύσις τῆς συστάδος εἶνε ἡ τῶν Μι-κρῶν Κ. ἡ Λευκῶν ὁρέων ἐπὶ τῶν συνό-ρων τῆς Μοραβίας καὶ Οὐγγαρίας ἐκτείνουμένη μέχρι τοῦ Δουναβίου παρὰ τὸ Πρεσβούργον. 2) Τὸ μεσαῖον μέρος, Δασώδη Καρπάτια (Karpatisches Waldgebirge) καλεόμενον, ὅπερ ἐκτείνουμένη ἐπὶ μήκος 340 χμ. καὶ ἔ-χον πλάτος 75—110 χμ. διήκει ἐν διευθύν-σει πρὸς ΝΑ μέχρι τῆς Τρανσυλβανίας, ἔχει πλείστα ἐγκαρτίως κοιλιάδας, εἶνε δὲ πλεό-σιον εἰς ὄρυκτὸν ἄλλας εἰς τὰς ΒΑ (πρὸς τὴν Γαλικίαν) αὐτοῦ ὑπηρεσίας. Αἱ κορυφαὶ τοῦ τμή-ματος τούτου ἔχουσιν ὕψη μεταξὺ 1000—1925 μ. 3) Τὰ Τρανσυλβανικὰ Κ., τὸ νοτιώτε-ρον τμήμα, ἀποτελοῦσι τετράπλευρον 102000 χμ., ὅπερ περιλαμβάνει τὰ ὑψηλὰ τῆς Τρανσυλβανίας καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ὑψουμένης ὄροσειράς, πρὸ πάντων τὰς ἐπὶ τῆς Α καὶ Ν ακρᾶς, αἵτινες Τρανσυλβανικαὶ Ἀλπεῖς κα-λεόμεναι ὑστεροῦσι μὲν τῆς Τάτρας ὡς πρὸς τὸ ὕψος (φθάνουσι εἰς 2275—2530 μ.), ἀνή-κουσι δὲ εἰς τὰ μαλλόν γιγαντιαία καὶ ἀπρό-σιτα μέρη τοῦ συστήματος. Αἱ ὀψηλό-τεραι κορυφαὶ εὐρίσκονται ἐν τῇ Ν ακρᾷ ὄρο-σειχίᾳ, ἥς τὸ Α μέρος καλεῖται ὄρη τοῦ Φόγαρασχ (Νέγοι 2543), τὰ πρὸς Δ ὄρη τοῦ Ἀτοσγ, εἰς ἃ ἀκολουθοῦσι πρὸς Δ τὰ ὄρη τοῦ Βανάτου, ὧν αἱ ἀπότομοι κατὶ τὴν μετὰ τοῦ σερβικοῦ ὄρους Μίρασε σχηματίζουσι τὴν αλπε-σορίαν Σιδηρᾶς Πύλας, δι' ἧς διέρχεται ὁ Δούναβις. Τὴν Δ καὶ Β ακραν τοῦ τμήματος ἀποτελοῦσι τὰ Τρανσυλβανικὰ Ἑρτε ὄρη, τὰ ὅπερ ἔχοντα κορυὰς 1000—1000 μ. συνίστανται ἐκ πολλῶν ἀλύσεων. Ἦν τῇ ἐσω-τερικῇ τῶν διαφέρων τούτων συστάδων κείται τὸ λοζῶδες ὑψηλεῖον τῆς Τρανσυλβανίας, εὐ-φορον καὶ καλῶς ἀρτυμένον. [Μ.Σ.]

Καρπάσιος (Βίκτωρ Carpatiello). Εἰς τῶν δριςτων ζωγράφων τῆς παλαιᾶς ἐνετικῆς Σχολῆς, κατὰ τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17' (ἐξῆς ἀνάμνη τῇ 1519). Ἐγρα-ψεν ἰδίως δραματικῶν ὑποθέσεων εἰκόνας ἐκ τῆς ἱερᾶς Ἱστορίας, πολλὰ δὲ ἱστορικά ἐπραγ-ματεύθη εἰς σειράς εἰκόνων (ἡ ἱστορία τοῦ 39. Στεφάνου εἰς 5 πίνακας κλ.). [Β.Β.]

Καρπενήσιον. Κομμάτιον τῆς Αἰτω-

λίας καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Πόρις πανίας καὶ τοῦ ὄρους Καρπενησιῶν κατεμένη ἐν καταρτύῳ καὶ εὐφρόνῳ λεκανοπεδίῳ σχηματιζομένῳ κατὰ τὰς Ν ὑπορείας τοῦ Τυμφορητοῦ εἰς ὕψος 968 μ. ἀνω τῆς ἐπιφανείας τῆς ὁκλάσης. Ὀλίγον πρὸς Ν ῥέει ὁ ὁμιόνομος τῆς Κ. παραπόταμος, ὅστις ἐνούμενος μετὰ τοῦ Μένδεθα καὶ τοῦ τῶν Ἀγράφων γίνεταί εἰς τὸν Ἀχελῷον. Τὸ Κ. οἰκεῖται ὑπὸ 1923 κατοίκων γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων. Προϊόντα δημητρ. καρποί, οἶνος, κάρνα, μῆλα. Τὰ παρὰ τὸ Κ. ἐρείπια κατὰ τὴν ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς Αἰτωλίας εἰς Δωρίδα εἰσόδον θεωροῦνται ὡς τὰ τοῦ Καλλίου, πόλεως καταστραφείσης ὑπὸ τῶν Γαλατῶν. Εἰς ἀπόστασιν 1/4 τῆς ὁρας ἀπὸ Κ. κείται τὸ ἱστορικὸν Κεφαλεῖον, ὅπου κατὰ τὴν νόκτα τῆς 9 πρὸς τὴν 10 Αὐγούστου τοῦ 1823 ἐπέπεσε μετὰ 350 Σουλωτῶν ὁ Μάρκος Μπότσορης κατὰ τῶν 4500 Ἀλβανῶν τοῦ διοικητοῦ τῆς Σκόδρας Μουσταφα πασα καὶ μετὰ περιφανῆ νίκην βληθεὶς ὑπὸ σφαίρας ἐτελεύτησεν.

Εἰς τὸν δῆμον Καρπενησιῶν ἀνήκεισιν ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 27 χωρία, ὧν τὰ μεγαλύτερα Βουτύρου, Κλαυσεῖον, Λάσπη, Μέγα Χωρίον, Μικρὸν Χωρίον καὶ Παπαρεῖσι. Ἔχει δὲ ὁ δῆμος ἐν ὅλῳ 8294 κατ.

Καρπενησιώτης (Ἀδελφ.). Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821 εὗρε τοῦτον ἐν Ἰατίῳ, ὅπου εἶχεν ἀποκατασταθῆ κατ' ὄρχας ὡς ὀπλοποιὸς καὶ ἀπολυτίως ὡς ἐνοικιστὴς κτημάτων. Μυθεῖς ἐνταῦθα εἰς τὰ τῆς φιλικῆς ἑταιρίας παρελήφθη, ἀμὰ ἐκτραγίσθη ἐκεῖ τῆς ἐπανάστασις, ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου, ὅστις ἰδὼν αὐτὸν νουνεχῆ, τολμηρὸν καὶ δραστηριώτατον, ἀπέστειλεν εἰς Γαλάξιον, ἐνθα ἐβασίλευεν ἀναρχία καὶ σύγχυσις. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκεῖ ἀφίξιν του καθύπευθεν ὁ Κ. νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἐν Γαλάξιῳ ἀποπεθαρμένους τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς φιλοπατρίας καὶ οὕτως ὀχυρωθεὶς μετ' αὐτῶν ἐπὶ τριῶν κατηρεπιωμένων ὀχυρωμάτων ἡδυνήθη ν' ἀποκρούσῃ γενναίως τὰ ἐπανειλημμένα ἐπιθέσεις πολυαριθμοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ. Νύκτα δὲ τινα ἐσθῶθι μετὰ τῶν ἀνθρώπων του ἐξήφθη ἐπὶ τινος χειρσπότη τοῦ Προέδρου. Ἐνταῦθα δὲ κατατιθεάσας τάφρον πρὸς ἀπονήτῳσιν αὐτῆς, ὀκτάνης ἀπέκρουσε τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν, ἄλλ' οἱ Τούρκοι διὰ τοῦ πυροβολικοῦ τὸν κατέτρεπον τὰ ἑλληνικὰ ὀχυρώματα. Ἐνῷ δὲ οἱ πλείστοι τῶν ὁπαδῶν τοῦ Κ. ἐπιπτον ἡρωϊκώτατα ἀγωνιζόμενοι, αὐτὸς μετὰ τῶν ὀλίγων του ἐναπολειφθέντων ἔμενεν εἰσέτι ὀρθὸς ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων, τέλος δὲ ὀρμήσας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν κατὰ τῶν πλεμίων ἐπέσε μεθ' ἀπάντων τῶν ἐταίρων του. [Κ.Δ.Κ.]

Καρπενταρίας κόλπος καλεῖται ὁ

μέγιστος τῶν εἰς τὴν αὐστραλικὴν ἡπείρου εἰσερχομένων κόλπων, ἐπὶ τῆς Β παραλίας ταύτης μετὰ τῆς λεγ. Βορείου Αὐστραλίας καὶ τῆς Β ἄκρας τῆς Κουησολάνδης. [Μ.Σ.]

Κάρπι (Carpī). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Μοδένης, ἐπὶ τῆς διώρυγος Μιράνδολα, 18 γμ. ΒΒΔ τῆς Μοδένης. ἔχει 5987 κατ., ἥτο δὲ ἀλλοτε πρωτεύουσα ὁμιονόμου πριγκιπάτου, διατηρούσα ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης λαμπρὰ ἀνάκτορα ὡς καὶ ἐρείπια ὀχυρωμάτων. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἐκτίθεται ὠραῖαν μετρώπολιν. [Μ.Σ.]

Κάρπινος (Bot.) *Carpinus* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κυπελλοφόρων. Δύο μόνον εὐρωπαϊκὰ εἴδη, ἀμφοτέρω δένδρα φυλλοβόλα· ἥτοι Κ. ἡ βετουλοσειδής (C. Betulus L., γερμ. Hainbuche ἢ Weissbuche, γαλλ. Charme, κοινῶς παρ' ἡμῖν Γαῦρος), ἥς τὸ ξύλον λευκὸν καὶ σκληρώτατον καὶ διὰ τούτο λίαν εὐχρηστον· καὶ Κ. ἡ Πούκινος (C. DuRoiensis Scop.) ἐν Ἑλλάδι κοινωτέρα τῆς πρώτης (κοινῶς Γαῦρος ἢ Σκυλόγαυρος). Ἐσφαλμένως ἀνεφέρον τινες εἰς τὰ δένδρα ταῦτα τὴν Ζυγίαν (βλ. λ. ὅπου ἐκ τυπ. σφάλμ. Ζυγία) τῶν ἀρχαίων. [Θ.Χ.]

Καρποὶ (Νομ.) καλοῦνται τὰ προϊόντα πράγματός τινος εἴτε κατὰ νόμους φυσικοὺς παράγονται (οἱ καρποὶ π. χ. τῶν δένδρων, τὰ νεογνά τῶν ζώων, ἐπὶ δὲ ἡ ῥητίνη, τὰ ἐκ τῶν δένδρων ξύλα, τὸ γάλα κλπ.) εἴτε ὡς ἀπέλεια ἐκ τοῦ πράγματος καθ' οἷονδ' ἵσταται τρέπον πρέρχονται (ἄστικαί Κ., τὸ μισθια π. χ., οἱ τόκοι κλπ.). Οἱ Κ. ἐφ' ὅσων συνέχονται ἐπὶ μετὰ τοῦ πράγματος (ῥητὴ μὲν οἱ) ἀποτελεῦσι μέρος αὐτοῦ, καθιστάμενοι ἀλύτῳπαρκοι ἀφ' ἧς ἀποχωριθῶσιν τούτου (κεχωρισμένοι). Οἱ Κ. ἐφ' ὅσων παράγονται ἀνευ τινὸς συνεργείας τῶν ἀνθρώπων ἡλὶδία τῆς τούτου φιλοπονίας καλοῦνται φυσικοὶ (χόρτος, νεογνά τῶν ζώων) ἢ γεωπονικοὶ (σιτός κλπ.). [Πφ.]

Καρποκράτης. Φιλόσοφος Ἕλληνας ἐπὶ Ἀδριακοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ζῶν, ἰδρυτῆς τῆς γνωστικῆς αἵρέσεως τῶν Καρποκρατιανῶν. Ἀντιπροσωπεύει δὲ ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς χριστιανικῆς Γνώσεως (βλ. λ.) τὸν σύνδεσμον τῶν ὁρησκευτικῶν ἰδεῶν μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ ἰδίως τοῦ Πλατωνισμοῦ. Υἱὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ Ἐπιφάνης, εἰς ὃν ὁκνήσαντες ἰδρύθη ναεὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ. Διετηρήθη δὲ ἡ Σχολὴ τοῦ Κ. μέχρι τοῦ Ε' αἰῶνος. Βλ. καὶ Κοινοκρημασύνη. [Σ.Τ.]

Καρπός. Τὸ ἐκ τῆς φθογῆς τοῦ ἄνθους μετὰ τὴν γονιμοποίησιν αὐτοῦ παραγόμενον μέρος φυτοῦ τινὸς φανερογάμου. Οὗτοί εἰσιν οἱ γυνήσιοι καρποί, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ψευδεῖς, ὧν εἰς τὸν σχηματισμὸν συντελοῦσι καὶ ἄλλα μέρη τοῦ ἀνθους ἢ τοῦ

φυτῶν πλὴν τῆς ὠσθήκης. Συγκάρπια δὲ ἡ συνθήκευσις Κ. καλύμμεν τοὺς ἀναπτυσσόμενους ἐκ πολλῶν ἀνθέων, δλοκλήρων ἀνθωπείων, οἷοι εἰ Κ. τῶν κωνοφόρων. Εἰς τοὺς γνησίους Κ. τὸ μὲν τοίχωμα τῆς ὠσθήκης μεταβάλλεται εἰς τὸ περικάρπιον, εἰ δὲ σπερματικά βλάσται εἰς τὰ ἐν τῇ Κ. ἐγκλειόμενα σπέρματα. Ἐν τῇ περικαρπίῳ διακρίνουμεν κατ' ἀρχὴν τρία στρώματα ἡτοι τὸ ἐπικάρπιον, τὸ μεσοκάρπιον καὶ τὸ ἐνδοκάρπιον, αἵτινα ὅμως εἰς πολλοὺς Κ. δὲν φαίνονται διακεκριμένα. Εἰς τὸ κεράσιον π. χ., τὸ βερύκοικον κτλ. τὸ ἐπικάρπιον εἶναι μεμβρανώδες, τὸ μεσοκάρπιον σαρκώδες καὶ τὸ ἐνδοκάρπιον ξυλῶδες, ἐν ᾧ εἰς τὸ κάρυσιν ὄλον τὸ περικάρπιον ἔχει ξυλῶδη τὴν ὕψην, εἰς δὲ τὴν σταφυλὴν τὸ τε μεσοκάρπιον καὶ τὸ ἐνδοκάρπιον εἶναι σαρκώδη. Ἐὰν τὸ ἐντέος Κ. κοίλον, ἐν ᾧ τὰ σπέρματα, διελευνεται ὑπὸ ἐνὸς ἢ πλείονων διαφραγμάτων, ὁ Κ. καλεῖται πολύχωμος. Γίνεται δὲ τοιοῦτος ὁ Κ. κατὰ τὸ πλεῖστον ἐὰν ἡ ὠσθήκη εἶναι πολύχωρος· ἐνίσταται ὅμως μόνον εἰς τῶν χώρων ταύτης μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ σπερμάτων ἀναπτύσσεται, τῶν λοιπῶν ὑπολειπομένων καὶ ὁ Κ. γίνεται μονόχωμος ὡς ἐν τῇ φιλόρα. Πολύχωμοι τινες Κ. ὠριμάζοντες διαίρουνται εἰς πλείονα μερικάρπια, καλοῦνται δὲ εἰ τοιοῦτοι Κ. σχιζοκάρπια. Ἐν γένει διαίρουμεν τοὺς Κ. εἰς ξηρούς. τοὺς ἔχοντας περικάρπιον ξηρόν, ὑμενώδες ἢ ξυλῶδες, καὶ σαρκώδεις, τοὺς ἔχοντας περικάρπιον γυμνῶδες ἢ σαρκώδες. Ἐκ τῶν σαρκωδῶν δὲ καλοῦμεν βράγας μὲν (baccæ) τοὺς ἔχοντας τὴν ἀνωτέρω περιγραφείσαν κατασκευὴν τῆς σταφυλῆς (φῶνιξ, λεμόνιον κ.λ.), βρύπας δὲ (drgyæ) τοὺς ὁμοίους πρὸς τὸ κεράσιον. Τῶν δὲ ξηρῶν Κ. διακρίνουμεν τοὺς ἀδιαρρηκτοὺς, ὧν τὰ σπέρματα μένουσιν ἐγκλεισμένα ἐν τῇ περικαρπίῳ μέχρι τῆς βλαστήσεως αὐτῶν, καὶ τοὺς διαρρηκτοὺς, ὧν τὰ περικάρπια ἀνοίγονται ἐν τέλει τῆς ὠριμάνσεως ἄλλως ἄλλα διαχάσκοντα. Εἰς τοὺς διαρρηκτοὺς Κ. ἀνήκουσιν: ἡ κάψα ἢ κωθία (capsula). Κ. μονόχωρος ἢ πολύχωρος ἀνοιγόμενος δι' ὀδόντων (γαρφαλλόν), ἢ βαλβιδίων (ἰόν) ἢ ὀπῶν (μήκων) ἢ καλύμματος τινος, ὡς ἀνοίγεται τὸ κιβώτιον (ύσσωμος). ὁ ὀύλακος (folliculus). Κ. μονόχωρος ἀπὸ τῆς κοιλιακῆς αὐτοῦ ραφῆς ἀνοιγόμενος (δελφίνιον, ἀκόνιτον κ.λ.) ὁ χέερωψ ἢ λοσθὲς ἢ ὀσπρίον ἢ ὀυλάκιον (legumen). Κ. μονόχωρος ἀνοιγόμενος ἀπὸ τῆς κοιλιακῆς καὶ τῆς ραχιαίας αὐτοῦ ραφῆς καὶ μερίζομενος οὕτως εἰς δύο ἡμίση (πικέλια, κυάμος κ.λ.) καὶ τὸ κέρας (siliqua). Κ. διχωρὸς, οὕτως ἀνοιγόμενος μένει ἐν τῇ μέσῃ τῶν δύο καρποφύλλων τὸ διάφραγμα φέρον ἐκατέρωθεν τὰ σπέρματα (λάχανον), καλούμενος δὲ κέρατιον (silicula)

ἐὰν τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶναι μέγα ὡς πρὸς τὸ μήκος (τὸ ἡμισυ ἢ τοὺλάχιστον τὸ τρίτον). [Φ.Ι.] — (Νομ.), βλ. Καρποί.

Καρπός ('Ανατόμ.). Ἡ χώρα, ἥτις ἀντιστοιχεῖ τῇ ἀρθρώσει τοῦ πῆγματος μετὰ τῆς σκῆρας χειρὸς. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ τῶν ἀπαλῶν μερῶν καὶ ἐξ ὀκτὼ βραχέων ὀστέων, διατεταγμένων ἐν ἑστῇ στοιχείῳ, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἡ ἀνώτερος περιλαμβάνει τὸ σκαφοειδές, τὸ μηννοειδές, τὸ πυραμιδοειδές καὶ τὸ πισειδές, ὁ δὲ δευτερός ἡ κατώτερος τὸ μεῖζον καὶ ἑλάσσον πολύγωνον, τὸ κεφαλιῶν καὶ τὸ ἀγκιστρωτὴν. [Π.Π.]

Καρπουξιά. βλ. Κολόκυνθα.

Καρπόφυλλα. βλ. Ἄνθος.

Κάρο ('Ιωάννης Ἀλφόνσος Καίτ). Γάλλος συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς, γένν. τῷ 1808 ἐν Μοναχίῳ. Ἐπορεύσας τὰ ἐργάκια ἐν Παρισίῳ καὶ ταχέως ἐγένετο συνεργάτης τοῦ Figuero. Τὸ πρῶτον τοῦ μυθιστορήματός τας Φιλόρας (1832) εὖτοις καλλίστης ὑποδοχῆς, ἥτις ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς πολυαριθμοὺς ἔκτοτε συγγραφάς. Τῷ 1838 ἐξεδόθη τὸ ὥραϊον ποιητικὸν αὐτοῦ ἔργον, ἡ Γενεδιέδη. Τῷ 1839 ἐγένετο ἀρχισυντάκτης τοῦ Figuero καὶ ταυτοχρόνως ἰδρύσας τὸ σατυρικὸν φύλλον Les Guêpes ὅπερ ἔσχατον ἐξέχον εὐδοκίμησιν. Τῷ 1855 ἀποσυρθεὶς εἰς Νίκαιαν ἐνησχολήθη ἔκτοτε εἰς τὴν θεράπειαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν ἀνθέων, μὴ ὁμιλῶν καὶ τὸν καλαμὸν, ἀπέθ. δ' ἐνταῦθα τῷ 1890. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ μνηστευτέα ἐστὶ Κλοτὶλδη (1844), Fort en thême (1855). Γνωστὴ ἐγένετο καὶ ἡ θυγατὴρ τοῦ Κ. Θ. πρὸς (α) ὡς δημοσιογράφος καὶ συγγραφεύς. [Β.Ε.]

Καρράζι. Ἀρχαία πόλις τῆς ΒΔ Μεσσηπταμίας, ἀποικία ἄλλων Κ. ἐπὶ τῆς Ἑρμιόρας Θαλάσσης. Αἱ Κ. εἶναι ἡ τῆς Γραφῆς Χαραν, ἐξ ἧς ὁ Ἀβραάμ ἀπῆλθεν εἰς Παλαιστίνην. Ἐνταῦθα τῷ 53 π. Χ. εἰ Πάρθροι ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τὴν Κράσσον. Βραδύτερον ἐμμάσασαι ὡς κέντρον ἐμπορίου, κατέπεσαν εἰς ἐντελὲς ὑπὸ τὴν μαγγολικὴν κυριαρχίαν. [Α.Α.]

Καρρίζα. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Μάσσα-Καρράρας, ἀπέχουσα 14 χμ. τῆς Θαλάσσης, ἐντὸς κοιλάδος περιβαλλομένης ὑπὸ τῶν περιφύμων μαρμαρῶν ὄρεων Ἀπουκινῶν Ἀπεννίνων. Τὸ μάρμαρον ἀφθονεῖ ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς τῆς πόλεως, ἐν αἷς μνηστευτέα ἰδίως ἡ μητρόπολις, κτισθεῖσα κατὰ τὸν 11^{ον} αἰῶνα. Ἐχει δὲ ἡ πόλις 11 660 κατ. ἀσχολούμενους ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τὴν ἐξαγωγὴν, μεταφορὰν καὶ καταργασίαν τοῦ μαρμαροῦ, οὗ ἡ ἐτήσια ἐξαγωγή (κυρίως διὰ τοῦ πληθύνοντος λιμένος Ἀδριανῆς) ἀνέρχεται εἰς 6 ἑκατμ. βράγκων. Ἐνταῦθα ὑπάρχει Ἀκαδημία γλυπτικῆς ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ναυ.

πολέωντος. Ὁ πλοῦτος τοῦ μαρμάρου ἦτο γνωστός εἰς τοὺς ἀρχαίους, αἵτινες καὶ ἐξμεταλλεύοντο αὐτόν, ἐκμυλίζον δὲ τὸ μάρμαρον τῆς Κ., κυριότατον ὡς *Marmor Iuense* ἐκ τῆς πλησίον πόλεως Iuni ἥς καὶ σώζονται ἐρείπια. Εὐρήται δὲ μάρμαρον ἀρίστης τε ποιότητος καὶ κατωτέρων. [B. A.]

Κάραρτσση (Kartaischi, ἀγγλ. Cartaischi). Ὀχυρωμένη παράλιος πόλις τῆς Ἰνδοβρετανικῆς προεδρίας Βομβάης. Εἶναι ἡ δυτικωτέρα πόλις ὅλου τοῦ Ἰνδοῦ κράτους καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἑξῆς τοῦ Ἰνδοῦ ἀπέναντι τοῦ Ἀϊθερβάδ. Τὸ κυρίως ἐπίνειον Κιαμάρει κεῖται 7, 5 χμ. Ν τῆς πόλεως ἐπὶ βαθύς ὅρυς. Ὁ λιμὴν αὐτοῦ προστατεύεται διὰ τοῦ ὀχυρώματος Μανόρα καὶ εἶναι εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλές. Διαιρεῖται ἡ πόλις εἰς τρία τμήματα, τὴν παλαιάν πόλιν παρά τὴν θάλασσαν, κατοικουμένην ὑπὸ τῶν Ἰνδίων τῶν κάτω τάξιον, καθὼς ἐκτισμένην, τὴν πάλιν τῶν Περσῶν καὶ πλουσιῶν Ἰαγανῶν ἐμπόρων, μετὰ ὠραίων οἰκίων, καὶ τὸ ἀγγλικὸν τμήμα, ὅπου κεῖται ΒΑ τῆς κυρίως πόλεως, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ὁδοῦ μήκους 2 χμ., περιέχει δὲ τοὺς στρατώνας καὶ τὰς κατοικίας τῶν Ἀγγλῶν. Ἰδιαν συνοικίαν κατέχουσιν οἱ ἐν Κ. ἐγκατασταθέντες Ἀγγανοί. Ἐν ὅλῳ ὁ πληθυσμὸς τοῦ Κ. ἀνέρχεται εἰς 104 250 κατ. (1891). Τὸ κλίμα εἶναι ἐν γένει ὑγρὸν, ἡ δὲ θερμοκρασία ἕνεκα τῶν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνέμων σπανίως υπερβαίνει τοὺς 35° Κ. Ἐνδημοῦσιν ὁμοῦς πυρετοὶ καὶ δυσεντερία, διό οἱ Ἀγγλοὶ ἱδρῶν μικρὰν ἀποικίαν ὡς ὑγειονομικὴν σταθμὴν 2 χμ. Α τῆς πόλεως, Κλίντον λεγόμενην. Τὸ ἐν τῇ πόλει διεξαγόμενον ἐμπόριον εἶναι σπουδαιότατον ἀναμφιβόλως δὲ ἡ Κ. θέλει γίνῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μία τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων τῆς Ἀσίας. Ἐξάγονται πρὸ πάντων σίτος, ὄρυζα, δέρματα, ἔλαιον, Ἰνδικόν, βάμβαξ, μαλλίον, μέταξα, σάλια, πολύτιμοι λίθοι. [M. S.]

Κάαρτσση (Carracci). Οἰκογένεια ἰταλικῆ τῆς Βοωνίας περίφημος διὰ τοὺς ἐξ αὐτῆς μεγάλους ζωγράφους, μεγάλως συντελέσαντας εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τῆς ἰταλ. τέχνης ἡγόντος τοῦ 15^{ου} αἰῶνος. Οἱ Κ. ἐγένοντο ἱδρυταὶ τῆς ἐκλεκτικῆς Σχολῆς ζητοῦντες τὴν συνένωσιν τῶν ἀρετῶν τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ τῆς συγχρόνου των. Ὁ Λουδοβίκος Κ. (1555—1619) ἐπισύδασεν ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ Πάρμα, οἱ δὲ ἀνεψιοὶ αὐτοῦ ἀδελφοὶ Δούσουτινος (1558—1601) καὶ Ἀννίβας Κ. (1560—1609) προεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ἥν καὶ ἐσπούδασαν ἀπὸ τοῦ 1580 ἐν Πάρμα καὶ Ἑνετίᾳ. Οἱ τρεῖς καλλιτέχναι ἐγκατασταθέντες ἐν τῇ γενεθλίῳ των πόλει Βοωνία εἰργάσθησαν ὁμοῦ. Ἰδρυσαν (κυρίως ὁ Λουδ.) τὴν *Academia degli incammi-*

nalí, ἐν ᾗ ἐδίδασκιν θεωρητικῶς τε (ἀνατολίαν, προοπτικὴν) καὶ πρακτικῶς (ζωγραφικὴν, πλάστικὴν, χαλκογραφίαν). Ἐγράψαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς ἀριστὰς εἰκόνας, ὁ μὲν Λουδοβίκος Παναγίαν, σκηναὶ ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου καὶ τῆς ἁγίας Καταχλίας, τὸν Δούσουτινον κτλ., ὁ δὲ Δούσουτινος τὴν Μετάληψιν τοῦ ἁγ. Ἰερωνύμου καὶ ἄλλας εἰκόνας, ἐπὶ δὲ πλείστας χαλκογραφίας, ὁ δὲ Ἀννίβας τὸν ἁγ. Ρόκον διανεμόντα ἐλέη, τὸ Πνεῦμα τῆς Δόξης κλ., εἰς Ῥώμην δὲ μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Φαρνέζε ἐγράψεν ἐν τῇ μεγάρῳ τούτου τὰς ἀριστὰς εἰκόνας του, σειρὰν σκηνῶν ἐκ τῆς ἑλλ. μυθολογίας, βοηθὸν ἔχων τὸν ἀδελφόν του Δούσουτινον. Ἀμφότεροι δ' ἀπέθανον ἐν Ῥώμῃ. Ἐκ τῶν τριῶν Κ. ἀνώτατος ἐγένετο ὁ Ἀννίβας βίῳ διὰ τὴν ἐπιβλητικὴν αὐτοῦ σύλληψιν.

Κάαρριέρ (Luigi Carrer). Ἰταλὸς ποιητής, γενν. 1801 ἐν Ἑνετίᾳ. Ἐγένετο διδάσκαλος ἐν Καρτελφράγκο καὶ Παδοῦν, ἐνθα τῷ 1830 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Τῷ δὲ 1844 ἀπελθὼν εἰς Ἑνετίαν ἐγένετο καθηγητὴς ἐν τεχνικῇ Σχολῇ, εἴτα δὲ διευθυντὴς τοῦ Μουσείου Carrer καὶ ἀπέθ. 1850. Ὁ Κ. εἶναι ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἀντιπροσώπων τῆς νεωτέρης ἰταλ. ποιήσεως. Μεγάλῃ ἐπιδράσιν ἐπ' αὐτοῦ ἤτησεν ὁ Οὐγὸς Φώσκος, ὡς σαφῶς ἐλέγχεται ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Τὴν φήμην του ἱδρυσεν διὰ τῶν Ποιήσεων (Παδοῦν 1831), μεθ' ἧς ἐξέδωκε Πεζὰ καὶ Ποιήματα (4 τ. 1837) καὶ Ἀπολόγους (Ἑνετ. 1841). Τὸ μάλλον ἀναγνωσκόμενον ἔργον του εἶναι *L'anelito di sette gemme* (1838), εἰκονίζον ποιητικῶς τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ἑνετίας. Ἀριστὰ δὲ τῶν ἔργων του εἶναι αἱ λυρικά του ποιήσεις, ἰδίως αἱ ῥοδαὶ καὶ ὕμνοι. Ἐποίησεν ἐπὶ ἐκδόσεις διαφόρων ἔργων τῆς ἰταλ. φιλοσοφίας καὶ κριτικᾶς πραγματείας, εἰς Παιήσεις τοῦ Φωσκόλου (1840), Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Γαλζόνι (3 τ. 1824) κτλ. Μετὰ δὲ τοῦ Federici ἐξέδωκε *Dizionario di conversazione e letteratura* (1837—40). [B. E.]

Κάαρριέρ (Moriz Carrière). Διαικεκρίμενος Γερμανὸς φιλόσοφος, γενν. 1817 ἐν Γρίδης τοῦ Μεγ. δουκάτου Ἑσσης, σπουδάζας ἐν Γίτσην, Γοττίγγη καὶ Βερολίνῳ. Τῷ 1849 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Γίτσην, τῷ 1853 ἐν Μονάχῳ, διδάσκων ἰδίως Αἰσθητικὴν καὶ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἱστορίαν τῆς Τέχνης. Ἐγράψεν πλείστα φιλοσοφικά ἔργα μεγάλῃς δέξις, ὧν σπουδαιότατα *Οὐσία καὶ μορφαί τῆς ποιήσεως* (6^η ἐκδ. 1884), *Αἰσθητικὴ* (γ' ἐκδ. 1884), *Ἡ τέχνη ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνάγκην τοῦ πολιτικοῦ* (γ' ἐκδ. 5 τ. 1—77—86) κτλ. Τὰ Ἀπαντα αὐτοῦ ἐξέδόθησαν εἰς 13 τ. 1886—91. [B. E.]

Καρρικφόργος (Carrickfergus). Πα-
ράλιος πόλις της Ιρλανδ. επαρχίας Ούλστερ
(κομητεία Άντριμ), 17 χμ. ΒΑ το Βέλφαστ,
ἐπὶ τοῦ κόλπου Βέλφαστ. Ἔχει 10 000 κατ.
καὶ ἐμπορίον καὶ βιομηχανίαν λινῶν καὶ βαμ-
βακίων ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Κάρς. Πρωτεύουσα ἀλλοτε μὲν ἰδίου
τουρκικοῦ νομοῦ, εἰτα μουταρφλικίου τοῦ
νομοῦ Ὑρζερούμ καὶ ἀπὸ τῆς Βερολινείου
Βουλῆς κυβερνεῖτο τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσίας,
καί μιν 180 χμ. ΒΑ τῆς Ὑρζερούμ εἰς ὕψος
1488 μ. ἐν μέσῳ δένδρου, ἀ' λ' εὐφέρου ὕψι-
παιδου, τοῦ Σχράγ. Ὅσοις ἔχει στενὴς καὶ
ἀκαθάρτους, οἰκίαις τὰς πλείστας πολυμύ-
ρους ἐκ λίθων ἢ μέλανος βασάλτου. Ἐδρα
Ἀρμενίου πατριάρχου, οἰκεῖται ὑπὸ 20 000
περσῶν, Τούρκων, Κούρδων, Ἀρμενίων, Γεωρ-
γιανῶν καὶ Περσῶν. Ἡ βιομηχανία περιορί-
ζεται εἰς χονδρὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα, τά-
πητας, πῆλον, ἀλλὰ τὸ διαμετακομιστικὸν
ἐμπορίον ὑπῆρξε πάντοτε ὀρεκτὰ σπουδαῖον.
Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πλείστα ταμῆν καὶ τὰ-
ρι ἀγίων μυαμεθανῶν, δι' ὃ καὶ ἱερὰς διὰ
τοὺς μουσουλμάνους εἶνε ὁ τόπος. Ἡ πόλις
ἐθισμενικὸς ἀλλοτε ὡς τὸ προπύργιον τοῦ θωμ.
κράτους καὶ σήμερον δ' εἶνε σπουδαῖος ῥωσ-
σικὸς σταθμός, ἐξ οὗ εὐκόλος ἡ εἰς Ὑρζε-
ρούμ πρόσδος. Ἐν καιρῷ πολέμου ἦτο ἀλλοτε
κέντρον συναθροίσεως τῶν ἐν τῇ ἐσχάτῃ Ἀ-
νατολῇ θωμ. δυνάμεων. Κατὰ τὸν 1' καὶ 1Α'
αἰῶνα τὸ Κ. ὑπῆρξεν ἔδρα δυναστείας τινὸς
Ἀρμενικῆς, ἔκτοτε δὲ πολλὰς ὑπέστη ἐπι-
δρομὰς καὶ πολιορκίας. Οἱ Ῥώσοι ἐπολιόρ-
κησαν αὐτὸ κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον
ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ
Οὐίλλιαμ καὶ τοῦ Οὐγγρου Κυεῦ (Γισαήλ
πασσά), τέλος δὲ ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς χε-
λῆρας δεκατισθὲν ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ
(Νοέμβρ. 1855). Κατὰ δὲ τὸν τελευταῖον
ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον ἀποσυρόντες εἰς πρῶ-
την ἐπίθεσιν, ἐπέχειρσαν ἐκ νέου ὑπὸ τὸν
στρατηγὸν Λαζάρφ καὶ μετὰ κανονοβολισμὸν
κατέλαβον τὸ Κ. κατὰ Νοέμβρ. 1877. Ἐκτοτε
δὲ μένει εἰς χεῖρας τῶν Ῥώστων, ἔτινες διὰ
πολλῶν ἔργων κατέστησαν αὐτὸ ἀξιόλογον
ἐξάρωμα. [Β.Α.]

Κάρσος (ἰταλ. Carso, λατ. Carusa-
nus, γερμ. Karst) καλεῖται ἐν στενῇ σημα-
σίᾳ τὸ ὑψιπέδιον ὅπου ἐκτείνεται ἐν ΝΑ διευ-
θύνσει Β τῆς Ἰταρίας (τῆς Αὐστρουγγ.
μοναρχίας) ἀπὸ τοῦ Ἰσόντου μέχρι τοῦ κέλ-
που Κουα-νέρου, ἔχον μῆκος 82 χμ., πλάτος
24 χμ. καὶ ὕψος 400—500 μ. Ἀποτελεῖται
ἐξ ἀβεβαστίτου καὶ δολομίτου τῆς κρητικῆς
ἀσπιδόσεως, δεικνύει πολλὰς διαβρώσεις,
εἶνε ἔρημον, πτωχὸν εἰς φυτὰ καὶ ὕδωρ. Δάσος
εὐρίσκειται μόνον εἰς τὰς κοιλάδας τὰς μὴ
προσβαλλόμενας ὑπὸ τοῦ πρόδρου ΒΑ ἀνέμου
τοῦ Bora καλούμενου. Χαρακτηρ. στικὰ εἶναι

αἱ πολλαὶ καταβύθραι ἐν αἷς γίνονται τὰ
ἐλάχιστα ὕδατα τοῦ Κ. Ἐπὶ τοῦ ὑψιπέδου ἐγεί-
ρονται κορυφαί τινες μέχρι 1271 μ. Ἦν
εὐρυτέρᾳ δὲ σημασίᾳ περιλαμβάνονται εἰς τὸ
ὄνομα Κ. καὶ τὰ Β καὶ Α τοῦ κυρίως Κ.
καί μιν ὑψιπέδια τῶν Ἰουλιῶν Ἀλπεῶν καὶ
τῆς Βινδικῆς Μάρκας, ἅτινα ἐκτείνονται κατὰ
τὴν διαμέφωσιν πρὸς αὐτὸν, καλύπτονται
δὲ ὡς ἐπὶ πλείστον ὑπὸ δασῶν, τέλος δὲ καὶ
τὸ ὑψιπέδιον τῆς Ἰταρίας, ἀποτελοῦν τὴν
πρὸς Ν συνέχισιν τοῦ κυρίως Κ. [Μ.Σ.]

Κάρστενς (Asmus Jakob Carstens).
Ἑπίσημος Γερμανὸς ζωγράφος. Ὁγενν. ἐν Σι-
Jürgen παρὰ τὸ Σλέσβιχ τῷ 1754, ἐσπού-
δασε δὲ ἐν Κοπενάγη τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν
ζωγραφικὴν κατὰ τὸ πλείστον αὐτοδίδακτος
γενόμενος. Ἐμελέτησε δὲ ἰδίᾳ τὴν ἀρχαίαν
τέχνην, εἰ δὲ τοὺς ποιητάς, ἰδίως τὸν Ὀμη-
ρον, Σαίεπην, Κλέοποτον, Ὀσσιανόν, ἐξ ὧν
καὶ ἔλαβεν ὑποθέσεις διὰ τὰ ἔργα του. Διέ-
μεινεν εἰτα ἐργαζόμενος ἐπὶ πενταετίαν ἐν
Λυδέκῃ καὶ ὕστερον ἀπῆλθεν εἰς Παριζί-
ον, ὅπου κατόπιν μικροτέρων τοῦ ἐργασίῶν
ἀναγνωρισθέντος τοῦ ταλάντου του ἐκ τῆς
εἰκόνης του Ἡρώδης τῶν Ἀγγέλων διω-
ρίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Ἐκτοτε
ἐγράφε πλείστας εἰκόνας καὶ τοιχογραφίας,
χωρὶς νὰ παρμελῇ καὶ τὴν πλαστικὴν. Τῷ
1792 ἀπελθὼν εἰς Ῥώμην ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι
τῆς τελευταίας τοῦ βίου του, 1798. Κατὰ τὸ
διάστημα δὲ τοῦτο ἰδίως ὕψωθη ὁ Κ. εἰς
πρώτης τάξεως καλλιτέχνην τὴν ἐλαιογρα-
φίαν οὕδαμῶς σχεδὸν ἤκησε, ἐγράφε δὲ
ἰκνογραφήματα καὶ ὑδρογραφήματα ὧν τὰ
ἀρίστα Νάχη τῶν Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν, τὸ
Πορθμεῖον τοῦ Χάρμνος, αἱ Μοῖραι, ἡ γέννη-
σις τοῦ Φωτός, τὸ Συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος,
οἱ Ἀργοναῦται, δι' ὧν ἐγένετο εἰς τὴν αἰτίαν
τῆς καλλιτεχνικῆς ἀναγεννήσεως ἐν Γερμα-
νίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχαίας τέχνης. [Ι.Κ.]

Καρτάγο (Carthago). Πρωτεύουσα τοῦ
δυονύμου διαμερισματος τῆς δημοκρατίας
Κόστα-Ρίκα ἐν τῇ Κεντρ. Ἀμερικῇ, μεταξὺ
τῶν πόλεων τῆς ὁποίας εἶνε μία τῶν ἀρχαιο-
τέρων. Καίται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἡραι-
στίου Ἰραζού, οὗ αἱ ἐκρήξεις ὡς καὶ σεισμοὶ
πολλάκις ἐπήνεγκον μεγίστας ζημίας εἰς τὴν
πόλιν, ὥστε παρουσιάζει αὐτὴ εἰκόνα τῆς ἐν-
τελούς παρακμῆς, ἔχουσα μάλιστα 8000 κατ.
πτοχούς. [Μ.Σ.]

Καρτάλ (τουρκ., ὁ τῶν Βυζαντινῶν
Χαρταλινῆν, σήμερον ἑλλήν. Χαρταλινῆ).
Σημαντικὴ κωμόπολις τῆς επαρχίας Βιθυ-
νίας καὶ σταθμός τοῦ ἀπὸ Χρυσουπόλεως
μέχρις Ἀγκύρας σιδηροδρόμου. Ἦχει κατέ-
τους ἀναμῆς Ἑλλήνας καὶ Ὀθωμανούς.

Καρτάνος (Ἰωννίκος). Γερμανογενὴς
διωρηθεὶς ἰδρυτὴς αἰρέσεως, ἥτις ὑπ' αὐτοῦ
ἐπωνομάσθη τῶν Ἰωναννικιανῶν ἢ τῶν

Καρτανιτών. Έγεννήθη ἐν Κερνύρα κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα. Ἐν Βενετίᾳ ἐφυλακίσθη τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἐπισκόπου Μοναμβασίας Ἀρσενίου Ἀποστόλη, ἐν τῇ φυλακῇ δὲ συνέταξε περὶ ἀληθινοῦ καὶ σπανιώτατον βιβλίον, φέρον τὸν περίεργον τίτλον «Παλαιὰ τε καὶ Νέα Διαθήκη ἢ Ἀνθρὸς καὶ ἀναγκαῖον αὐτῆς ἔστι δὲ πᾶν ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαῖον πρὸς πᾶσα χριστιανὴν» (Ἐντίκ 1536), ὅπερ κατὰ τὸν σύγχρονον αὐτοῦ Ζακύνθιον ἱερέα Πάχωμιον Ῥουτάνον «κατεῖχον πολλοὶ ὡς Εὐαγγέλιον καὶ καὶ τι περισσότερον, εὐ μένον τὼν κοσμητικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν μοναχικῶν». Ο.Κ. ἔγραψε καὶ ἄλλα. (Ὁρα Μουστροφίδου Ἑλληνομνημύνα σελ. 442—452. Φιλητά Παρέργων Δ'. Ε. Legrand Bibliographie Δ' σελ. 226—233). [Σ δὲ Β.]

Καρτεράδος. Κώμη τῆς Θήρας κειμένη πρὸς Δ τῶν Θηρῶν μεσογειῶς ἐν κοιλώματι, ἀφ' ὧν ἀπέχει $\frac{1}{2}$ ὥρ. Κάτ. 954.

Καρτερέ (Philippe Cartieret). Γάλλος ναυτικός, τῷ 1766 ἀποσταλεὶς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγγλοῦ πλοίαρχου Σ. Οὐάλλις πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ Ν ἡμισείας τῆς γῆς. Διευθύνων τὸ ἔργον τῶν δύο πλοίων τῆς ἀποστολῆς, ἐχωρίσθη διὰ καταιγίδος ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ του ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Μαγγελάνου, ἐξηκολούθησε μόνος τὸν πλοῦν ἀνὰ τὸν Ριγκινὸν Ὠκεανὸν καὶ ἐφθασεν εἰς τὰς νήσους Σάντα Κρουξ ἃς ὠνόμασε νήσους τῆς Βασιλείας Καρλόττας καὶ εἶτα εἰς τὸ Σολωμώντειον πολύνησον. Εἶτα ἐπεσκέσθη τὴν Νέαν Ἡριτανίαν ἧς ὄνομα φέρει νῦν τὸ ὄνομα του. Ἀπὸ δὲ ἀνεκάλυψε καὶ πλείστας ἄλλας νήσους ἔπλευσεν εἰς τὰς Μολούκας καὶ ἐξεπόνησε γάρτην τῆς Δ παραλλῆλως τοῦ Κελέδες, ἐφθασε δὲ τέλος εἰς Μακάσσαρ (Μάρτιον 1768) ἀπολέσας σχεδὸν ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους του. Ἐπιδιερθώσας δὲ τὸ πλοῖόν του ἐν Βαταβίᾳ ἐπέστρεψε κάμψας τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἐφθάσε Φεβρ. 1769. Οὐδέποτε ναυτικὸς μετὰ τὸς μικρῶν μέτων κατάρθρωσεν οὐδ' ὁ Κ. [Β.Β.]

Καρτερόλι. Χωριὸν τοῦ δήμ. Εὐας κείμενον πρὸς Ν τῆς Ἀνδρούτης, ἀφ' ἧς ἀφίσταται ὥρ. 1. 15', καὶ ἀποτελούμενον ἐξ 795 κατοίκων.

Καρτέσιος (René Descartes καὶ συνηθέστερον λατινιστί, Renatus Cartesius). Μέγας μαθηματικὸς Γάλλος καὶ εἰς τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς φιλοσοφίας, ἀφ' οὗ τινες χρονολογοῦσι τὴν νεωτέραν αὐτῆς περίοδον. Ἐγενν. τὴν 31 Μαρτίου (ν). 1596 ἐν La Haye τῆς Τουραίνης, ἐπαίδευσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἱησοῦίτας φιλοσοφίαν, μαθηματικὰ καὶ ἀστρονομίαν καὶ διὰ ταξιδίων ἠύρνε τὰς γνώσεις του. Κατ' ἀρχὰς ὑπηρετήσεν εἰς τὸν στρατόν, ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ Βαυαρίᾳ, ἀλλὰ τὸ 1631 ἐγκατέλειπε τὸ στάδιον τοῦτο καὶ μετὰ τινὰ

ταξείδια ἐγκατεστάθην ἐν Ὁλλανδίᾳ, ὅπου διήγαγεν ἀσχολούμενος εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ συγγραῶν, εἰλκυσε δὲ πολλοὺς μαθητὰς καὶ εἰς πολλὰς σπουδαίας προήλθε συζητήσεις, ἰδίως μετὰ θεολόγων. Τῷ 1649 μετέβη κατὰ πρόσκλησιν τῆς βασιλίσσης Χρηστίνης εἰς Στοκχόλμην, ἐνταῦθα δ' ἀπέθανε μετὰ τινος μῆνα τὴν 11 Φεβρ. (ν) 1650. Τὸ λείψανον αὐτοῦ μετὰ 16 ἔτη κομισθὲν εἰς Παρίσιους κατετέθη ἐν τῇ ναῷ τῆς ἁγίας Γενεβιέβης τοῦ Ὁρους, τῷ δὲ 1853 ἰδρύθη αὐτῇ μνημεῖον ἐν Τούρ. Τὰ ἔργα του, γεγραμμένα λατινιστί, ἐξεδόθησαν ἐν Ἀμστελδοάμῳ, 1692—1701, εἰς 9 τ., β' δὲ γαλλικὴ μετάφρασις ὑπὸ Κοζέν ἐν Παρίσις 1824—26 εἰς 11 τόμ.—Ὁ τελικὸς σκοπὸς τῶν φιλοσοφικῶν ἐρευνῶν τοῦ Κ. ὑπῆρξεν ἡ μόρφωσις σταθερὰς τινος πεποιθήσεως, τὸ συμπέρασμα δὲ ἐξέθηκεν ἰδίως ἐν τῷ Λόγῳ περὶ μεθόδου (1637), ταῖς Μελέταις περὶ τῆς πρώτης φιλοσοφίας (1641) καὶ ταῖς Ἀρχαῖς τῆς φιλοσοφίας (1644). Ἠρξάτο ἀπὸ γενικῆς ἀμφιβολίας περὶ πάντων τῶν ἕως τότε γνώσεων, μόνην δὲ ἀναμφιβόλως πρὸτασιν παραδέξατο τὴν περίφημον «νῶν, ἄρα ὑπάρχω (cogito, ergo sum)». Ταύτην ἐπιφελείατο ἵνα παραδεχθῇ ὅτι πᾶν τὸ καθαρὸς καὶ σαφὲς νοούμενον εἶνε καὶ ἀληθές. Μεταξὺ δὲ τῶν καθαρῶν τούτων καὶ σαφῶν ἰδεῶν εὐρίσκει τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, ὡς τοῦ τελειοτάτου ὄντος, ὡς ἔμφαντον, ἧς πηγὴ εἶναι οὐχὶ ἡ ἀτελής ἀνθρωπότης ἀλλὰ αὐτὸς ὁ Θεός. Ἐπὶ τούτων στηρίζει τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. Παραδέχεται αὐστηρὸν δυισμὸν πνεύματος καὶ ὕλης, μὴ δυνάμενον γὰ ἐπιδράσασιν ἐπ' ἀλλήλα· ἵνα ἐρμηνεύσῃ δὲ τὴν σχέσιν τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν σωματικῶν φαινομένων καταφεύγει εἰς διαρκὴ τοῦ Θεοῦ συνεργίαν (cooperans). Ἀπὸ τῶν ζώων ἀρνείται πᾶσαν ψυχικὴν ιδιότητα, καὶ αὐτὴν ἀκόμῃ τὴν αἴσθησιν, θεωρῶν αὐτὰ ὡς ζώας μηχανάς. Σπουδαιοτάτη ὑπῆρξεν ἡ ἀπόπειρά τοῦ Κ. πρὸς ἐρμηνείαν τῶν φυσικῶν φαινομένων τῆς ὕλης διὰ τῆς κινήσεως τῶν ἐσχάτων αὐτῆς μορίων, θεωρία ἣτις μετέβαλεν ἐντελῶς τὰς περὶ ὕλης καὶ τῆς φύσεως ἰδέας ἐν ἐποχῇ καὶ ἦν πρὸς ἐρμηνείαν τῶν διαφορῶν φαινομένων ὑπετίθεντο ἐννοεῖσθαι ἐν ταῖς σώματι διάφοροις ιδιότητεσσι καὶ δυνάμει. Μείζων δὲ καὶ ἐσσεὶ μόνιμος ἐγένετο ἡ ἀξία τοῦ Κ. ἐν τῇ Μαθηματικῇ, εἰς ἣν ἤνοιξε νέας καὶ γονιμωτάτας ὁδοὺς. Ἐδημιουργήσας τὴν Ἀναλυτικὴν Γεωμετρίαν ἐπινέησας τὸν προσδιορισμὸν σημείου τινὸς διὰ τῶν συντεταγμένων αὐτοῦ καὶ διδάξας πῶς ἡ φύσις καὶ αἱ ιδιότητες καμπύλης τινὸς δύνανται γὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ τῆς διερευνησεως τῆς ἐξίσωσώς αὐτῆς, τὰ περὶ τῆς εἰς ἕκαστον σημεῖον καμπύλης τινὸς ἀγομένης ἐφαπτομένης καὶ τῆς

καθέτου κλ., πρώτος ἀνεγνώρις τὴν ἀληθῆ σωμασίαν τῶν θρηνητικῶν ρίζων τῶν ἐξισώσεων, ἔδωκε νέαν εὐρεστάτην λύσιν τῶν τεταρτοβαθμίων ἐξισώσεων, εἰσῆγαγε πρώτος τοὺς ἐκθέτας καὶ ἐθῆκεν εὖ τὰς βάσεις εἰς τὴν λογισμὸν τῶν δυνάμεων. Ἡ Γεωμετρία καὶ ἡ Διοπτρική αὐτοῦ (1637) παραμένουσι μνημεῖον τῆς μαθημ. ἰδιοφυίας καὶ δξυνείας τοῦ ἀνδρός. Ὅτεν εὐτυχῶς ὑπῆρξεν ἐν ταῖς κοσμελογικαῖς αὐτοῦ θεωρίαις τὴν κίνησιν π. λ. τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπειράθη νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τῶν κυμάτων τοῦ περιβάλλοντος αὐτὰ καὶ τὸ πᾶν πληροῦντος αἰθέρος, ἡ θεωρία δ' αὐτῇ τοῦ Κ. καὶ μετὰ τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ Νεύτωνος ἐπὶ μακρὸν ἔσγεν διαδόξως. Πρβλ. Millet, Descartes, sa vie, ses travaux, ses découvertes avant 1637 (Παρ. 1867) καὶ D., son histoire depuis 1637 (Παρ. 1870). [B.A.]

Καρτζάκιος. Κωμόπελις τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἐπαρχ. Σαρὶ-Σαμπάν, ἔχουσα 1500 κατ. Ὁθωμανός. [N Σ.]

Καρτικίεις (Karttikeya). Ἐν τῇ νεωτέρᾳ μυθολογίᾳ τῶν Ἰνδῶν θεὸς τοῦ πολέμου, νῆα πιθανῶς προσωποποιήσας τοῦ ἐλετήρος Σίβα (βλ. λ.). ἀπεικονίζεται ὡς πολυπρόσωπος καὶ δωδεκάχρ. ἐν μορφῇ φοβερᾷ.

Κάρτγουϊτ (Edmund Cartwright). Περίφημος Ἀγγλος μηχανικός, γενν. τῷ 1723 ἐν Μάρνχαμ. Ἐσπούδας Θεολογίαν καὶ διέτελεσεν ἱερὸς εἰς διαφόρους πόλεις, τελευτῶν ἐν Λονδίῳ καὶ ἀπέθ. τῷ 1823 ἐν Hantings. Εἰς τὸ εὐεργετικὸν πνεῦμα καὶ τὸ μέγα τάλαντόν του διὰ τεχνικὰ ζητήματα ἡ μηχανουργία ὀφείλει σπουδαίας βελτιώσεις, πρὸ πάντων δὲ ἐν τῇ κλάδι τῆς ὑφαντικῆς. Οὕτως ἐπενόησεν ὑφαντικὴν μηχανήν, ἣν ἐφάρμοσε καὶ ἐν εἰδικῇ ἐργαστηρίῳ, μηχανὰς αἱ τὴν προπαρασκευαστικὴν κατεργασίαν τοῦ λίνου, διὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ μαλλίου, καὶ μάλιστα προσεπάθησε καὶ νὰ χρησιμοποίησιν τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ πρὸς κινήσιν ἀμαξῶν καὶ πλοίων. Τῷ 1810 ἀνεγνωρίσθησαν αἱ ἐργασίαι του ὑπὸ τῆς ἀγγλ. β. υλῆς διὰ χορηγώσεως βραβεῖου 10 000 λίρ. στερλ. [B.E.]

Κάρτσαγ (Karczag). Πόλις τοῦ οὐγγρ. κομητατοῦ Ἰαζυρίας-Μεγ. Κουμανίας, ἔχουσα 15 825 κατ. Μαγυάρους. Εἰς τὰ περίχωρα αὐτῆς καλλιεργ. πλεῖστοι πέποιες. [M.Σ.]

Καρτώσιοι. Τάγμα μοναχικὸν τῆς Δ. Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ ἐκ Κολωνίας ἀγ. Βρούνου ἱδρυθέν, μετ' ὀλίγων ὁπαδῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Καρτώσῃ (La Chartreuse) παρὰ τὴν Γρενὸν ἐκ μόναντος (1086). Οὐδέποτε κρεινωδοῦσι, τηροῦσι δ' ἀπέλυτον σιγὴν διαρκῶς, κρὶνόντες κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῇ λόγῳ τάγμα Κ. Σήμερον τοιοῦτοι εὐρηγῶνται κυρίως ἐν Γαλλίᾳ. Ἀσχοῦσιν ἀγαθὰ ἔργα, τὰ μεγα-

λα τῶν δὲ εἰσοδήματα διέθετον ἄλλοτε εἰς οἰκοδομὴν μεγαλοπρεπῶν ναῶν καὶ μονῶν, αἵτινες καλεῖνται Καρτωσαί (Ἰταλ. Certosa). Τούτων περιφημοτάτῃ ἐγένετο ἡ ἐν Παταυίῳ, παρ' ἣν τῷ 1825 Φραγκίσκος δ' Α' τῆς Γαλλίας ἡγήθη καὶ ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. τῆς Γερμανίας Καρόλου τοῦ Ε'. [P.Γ.]

Καρύα Πλ. Καρυώδη.

Κάρυα ἐμετικὰ καλεῖνται τὰ σπέρματα τοῦ *Strychnos nux vomica* (βλ. Στρυχνος) διακρίσθ. μήκος μὲν ἔχοντα καὶ πλάτος 0,020—0,025 μ., πᾶχος δὲ 0,003—0,004 μ., γασκίτρινα ἢ ὑπερσπινύζοντα, σιλίπνᾳ, γινώδη, σκληρά, ἄνεσμα, πικρά. Τὰ κύρια αὐτῶν συστατικά εἶναι τὰ ἀλκαλοειδῆ στρυχνίνη, βρυκίνη καὶ γκατουρίνη ἡ δ' ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ ἐνέργεια αὐτῶν πηγαῖντα ἀπὸ τῆς στρυγγίνης ἰδίας καὶ τῆς βρυκίνης, εἶναι ὡς εἰκὸς ἥτ. ἐν ἐντόνῳ ἢ τῶν ἀλκαλοειδῶν τούτων καθάρων. Δίδονται δὲ τὰ ἐμ. Κ. εἰς ἐλαχίστας δόσεις ἐν ἐκχυλίσματι δι' οἶνου ἢ οἶνοπνεύματος ἢ ἐν βάμματι πρὸς ἀτονίαν μυῶν, παραλύσεις, διαταραχὰς τοῦ στερᾶτος καὶ τῶν ἐντέρων κλ. Πρβλ. Στρυγγίνη.

Καρύα. 1) Κωμόπελις τῆς Λευκάδος καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμου, κειμένη κατὰ τὰ μετόγια τῆς νήσου ἐν πεδιάδι καὶ ὑπὲρ τὸ ὄρος Προφήτης Ἠλίας (ὕψ. 1033 μ.). Ἀπέχει πρὸς τὸ ΝΔ τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου ὡρ. 2 1/2 καὶ ἔχει 1934 κατ. Εἰς τὴν ἐξήμουν Κ. ἀνήκουσι καὶ τὰ χωρία Ἀλέξανδρος, Βαυκερή, Ἐγκλουβὴ καὶ Πλατύστεμα, ὡς καὶ 4 μοναί (Ἀσωμάτων, Κεκκίνης, Ἐκκλησίας, Ἀγ. Ἰωάννου καὶ Ἀγ. Νικολάου Ἐγκλουβῆς), ἔχει δὲ 3 δήμους κατ. 4080. — 2) Κώμη τῆς Ἀργολίδος καὶ θερμὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Λυρίκης, κειμένη ἐπὶ ὄρεινῃς χώραις πρὸς Δ τῆς δένδρου ὄρεινῃς διαιρέσεως τῆς ἐνοῦσης τὸ Μαλεθὲν (Ἀρτεμισιον) μετὰ τοῦ Σερεβουίνου, καὶ ἀπέχουσα ὡρ. 3 πρὸς Δ τοῦ Ἀργεῶς. Οἰκεῖται ὑπὸ 900 κατοίκων ἀσχιλουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

— 3) Χωρ. τοῦ δήμου Ὀρχομενοῦ, κείμενον παρὰ τὴν Κωπαῖδα, ἐντὲς τοῦ ὑπὸ τοῦ Κηρίτου ποτ. σχηματιζομένου δέλτα, εἰς ἀπόστασιν 45' πρὸς Ν τῆς Σκριποῦς. Κατ. 231. — 4) Χωρ. τοῦ δήμου Θρονίου, κείμενον πρὸς Ν τοῦ Θρονίου ὡρ. 2 1/2 καὶ εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ ἔρους Σπαρτίως (Ἐπικνημίδος). Κατ. 455. — 5) Χωρ. τοῦ δήμου Εὐπαλίου τῆς Φθιωτίδος φωνικῆς κείμενον 3 1/2 ὡρ. ΒΔ τοῦ Κλεμῆτος καὶ 1 1/2 ὡρ. ἀπὸ τῆς θριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μόρνου ποτ. Διαιρεῖται εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Κ. καὶ οἰκεῖται ἐν ὅλῳ ὑπὸ 339 κατ. — 6) Χωρ. Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὴν δὴμὸν Ἀσσον, οὗ κεῖται μακρὰν ὡρ. 2. Περιέχει 247 κατ. — 7) Χωρ. τοῦ δήμου Τρικυκίων (τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας) κείμενον 2 ὡρ. πρὸς τὸ ΒΔ τῶν Τρικυκίων.

Οικείται υπό 79 κατ. — 8) Χωρ. τοῦ δήμου Ὑπάτης τῆς Φθιώτιδος, ἔχον 149 κατ. — 9) Χωρ. τοῦ δήμου Ὑδρυτάνων, ἔχον 115 κατ. — 10) Χωρ. τοῦ δήμου Σωσθενίου τῆς ἑπαρ. Τήνου, μέ 142 κατ. — 11) Χωρ. τοῦ δήμου Πηνειῶν ἐν Ἠλείᾳ παρὰ τὸν ἡλείαιον Δάδωνα, ἔχον 133 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας.

Καρυά. Κοινὸν ὄνομα τῆς κίττης.

Καρυάαι. Πόλις τῆς ἀρχαίας Λακωνίας κατὰ τὰ πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν σύνορα, ἀειρομένη τῇ Ἀρτίειδι, ἥς εἶχε περιήμενον ναόν. Κατὰ τὰς ἐτησίους τελευμένας ἐστῶς τῆς θείας ταύτης αἱ κόραι τῆς πόλεως ἐτέλουν χοροὺς τινὰς ἰδίους, ἕνεκα δὲ τῆς χάριτος καὶ κομψότητος αὐτῶν ἐγένετο περιήμεσι καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐκλήθησαν αἱ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς Καρυάτιδες. Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ Μιτρούβλου ἀναγερόμενον ὅτι ποτὶ ἐν πολέμῳ ἀρπαγίσαι αἱ κόραι ἐπέθρην ὑποδείγματα τοῖς ἀρχιτέκτονσι καὶ γλυπταῖς εἶνε ἀνακρίβεις. [Δ.Δ.]

Καρυαῖς. Κόμη τοῦ δήμου Λυκοσούρας καίμην πρὸς Β τοῦ Ἰσαρι (ὡρ. 2), διηρημένη εἰς δύο συνοικίας, ὧν ἡ μὲν κυρίως Κ. ἔχει 269, ἡ δὲ Ἄνω Κ. 106 κατ. Παρ' αὐτὴν κείται καὶ τὸ Νεσχώριον Καρυῶν, ἔχον 288 κατ. [Μ.Σ.]

Καρυαῖς. Καραῖς ἢ Πρωτάτειν. Κορυμπολις ἐπὶ τῆς χαρτενήσου τοῦ Ἄθω καίμην κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν Δελιῶν τῆς κρυφογραμμῆς τοῦ διασχίζοντος ταύτην ὄρους. Εἶνε κατάρρους καὶ σύνδενδρος περικυκλωμένη ὑπὸ ἀμπέλων καὶ λεπτοκαρυῶν. Ἀποτελεῖται ἐξ 100 οἰκίων ἀνηκευστῶν εἰς τὰς διαφόρους μονὰς τοῦ Ἄθω, ὧν οἱ ἀντιπροσώποι ὡς καὶ ὁ Τεῦρκος διοικητῆς ἐδρεύει ἐν τῇ Πρωτάτῳ καλούμένῳ ξυλίνῳ εἰκοδομηματι. Οἰκεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ μοναχῶν καὶ τινῶν κοσμικῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἐμπορίαν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων, ὡς σταυρῶν, εἰκόνων, κορβολογίων καὶ λοιπῶν προϊόντων τοῦ Ἄγιου Ὁρους. Μετὰ 1/4 τῆς ὥρας πρὸς Β τούτων κείται ἡ Σκήτη τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἢ Σεράϊ παρὰχωρηθεῖσα εἰς τοὺς Ῥώσους ὑφ' ὧν καὶ ἡδυνήθη καὶ ἐπικτίσθη. Ἐν τῇ σκῆτι ταύτῃ ἐντὶς ἀργύρας θήκης φυλάσσεται ἡ κἀρα τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου.

Καρυαῖς. Χωρ. τῆς Χίου ΝΔ τοῦ Βροντάδου μετὰ 600 κατ. διατρούντων ἑλλ. δημοτ. σχολήν. [Μ.Χ.]

Καρυαῖς μονή. Ἠλ. Νικόλαος (ἄγιος).

Καρυατίδες. Βλ. Ἀθλαντες, Ἐρεχθίδον, Καρύαι.

Καρυδίς. Ὑδρα ἐμωνόμου δήμου τῆς Κρήτης, ἐν τῇ ἐπαρχ. Σητεῖᾳ, ἔχουσα 822 κ. Εἰς τὸν δῆμον (1831 κατ.) ἀνήκουσιν ἐν ἑλῳ 15 χωρία καὶ ἡ μονὴ Τοπλοῦ. Τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν εἶνε Ζάκρος (274 κ.). [Ν.Σ.]

Καρυοῦπολις. Χωρίον τοῦ ἐμωνόμου δήμου τοῦ Ρυθείου, ἔχον 201 κατ. Ὁ δὲ δήμος ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Σκούτάρι καὶ ἐν ἑλῳ 2566 κατ. Μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν 21 χωρίων τὰ μεγαλύτερα εἶνε Σκούτάρι καὶ Τσερδαξ.

Καρυοφύλλης. Ἰωάννης. Ἀγιος Ἐβλ. τὸν 12' αἰῶνος, διατελέσας 1646—64 διευθυντῆς τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς καὶ ἐπὶ τινὰ καιρὸν Μέγας Λογοθέτης. Κατόπιν δὲ φωραθεὶς ὡς καλδινίζων ἀναθεματίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατεδιώχθη. Ἐγραψεν Ἐγγειρίδιον περὶ διαφόρων θρησκευτικῶν ζητημάτων (1697) καὶ βίους διαφόρων νεομαρτύρων τοῦ 12' αἰῶνος [Κ.Ν.Σ.]

Καρυοφύλλος. Ἰωάννης Μαρθίας. Κορυμποστάτης Κρής περὶ τὸ 1566 γενν. ἐκπαίδευθεὶς ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ἐλκυσθεὶς πρὸς τὴν Αὐτικὴν ἐκκλησίαν διετέλεσε μέχρι τέλους τοῦ βίου του (1633) φανατικὸς πολέμιος τῆς ὀρθοδόξου. Ἐγραψε πλείστας πραγματείας ὁσιολογικὰς καὶ πολεμικὰς λατινιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ. [Κ.Ν.Σ.]

Καρυοφύλλος ὁ ἀρωματικός, Caryophyllus aromatiens L. Ἀνδρὸν τῆς οἰκ. γέν. τῶν Μυρταδῶν ἰθαγενὲς ἐπὶ τῶν Μαλούκων νήσων, καλλιεργούμενον δὲ καὶ ἀλλοχρῶ τῶν τροπικῶν. Τὰ τῶν ἀνθῶν βεμβύκια ἀποτελεῖσι τὰ γνωστὰ γάρυφαλλα ἢ μυσχελάκια (γερμ. Gewürznägel, γαλλ. Clous de girofle) ὧν κινιστὴ ἢ χρῆσις πρὸς ἀρτυμα. Οἱ δὲ ἄωροι καρποί εἰσιν οἱ πολυτιμότεροι ἀνθοφύλλοι (γερμ. Mutternelken). Κατασκευάζουσιν ἐν τῶν γαρυφάλλων αἰθέριον ἔλαιον (oleum caryophyllarum) καὶ βάμνα (tinctura aromatica). [Θ.Χ.]

— (Φαρμακελογ.). Τὰ ἀνθὰ τοῦ Κ., Καρυοφύλλα λεγόμενα, ἔχουσιν δρμὴν ἀρωματικὴν, γέσιν δὲ ὀσμικὴν καὶ πυρωτικήν. Ἐν τῇ ἱατρικῇ χρησιμοποιοῦνται ὡς πρῶτον τὴν πέψιν δι' ἀφθόνου ἐκκρίσεως σιέλου, ἔτι δὲ καὶ γαστρικοῦ ὕγρου, διδόμενα εἰς κονίον κατὰ 5—10 σιτάρια ἐφάπαξ. Τὸ ἔλαιον αὐτῶν χρησίμευον ὡς εὐκάρδιον καὶ παυσίπνον πρὸς ἀλγος ὀδόντων, ὡς εὐπτόμαχον δ' εὐχρηστο καὶ τὸ βάμμα τῶν Κ. — Συστατικὸν τῶν Κ. εἶνε ἡ Καρυοφύλλινη $C_{10}H_{12}O_2$, ἀσμερ, ἀδιάφορος τὴν γεῶσιν, εὐδιάλυτος ἐν αἰθέρι. [Δ.Χ.]

Καρυοφυλλώδη (Bot.) Caryophyllaceae. Οἰκ. γένεια Δικοτυληδόνων πολυετῶν φυτῶν. Ἐχουσιν ἀνθὰ ἀκτινόμερρα εἰς συνανθήσεις κυμώδεις, κάλυκα συσπάλον σωληνώδη, στεφάνην πενταπέταλον, στήμονας δέκα καὶ καρπὸν κάψαν πολύσπερμον. Φυτὰ τὰ πολλὰ πώδη μετὰ ἀντιθέτων ἁλῶν φύλλων, ἰθαγενῆ τῆς εὐκράτου καὶ ψυχρᾶς ζώνης. Περὶ τὰ χίλια εἶδη συμπεριλαμβανομέ-

νων των Ἀλσιωνιδων αἵτινες θεωροῦνται ὑπὸ πολλῶν βοτανικῶν ὡς ἀποτελοῦσαι ἴδιαν οἰκογένειαν. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶν Ἀγρόστεμμα, Διάνθος, Γυψοφίλη, Σιλήνη, Λυχνίς καὶ Σαπωνόχορτον. [Θ.Χ.]

Κάρυστος. Πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἐν τῇ Ν. Εὐβοίᾳ, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης (τοῦ ὅρου τῆς Κ.). Ἡ συνώνυμος ἀρχαία πόλις, ἥτις ἀναγκαζομένη ὑπὸ τῶν Περσῶν νὰ πέμψῃ ἐπικυρίαν εἰς τὸν στρατὸν τῶν ἐτιμωρήθη εἰτα ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἦτο γνωστὴ πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων διὰ τὰ παρ' αὐτὴν ἐκκαπτόμενα λευκοπράσινα μάρμαρα, ἐκείτο $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Β εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως. ἐν ὅσῃ, ἥτις νῦν καλεῖται Παλαιόχωρα, περιβαλλομένη ὑπὸ ὠραίων κήπων καὶ καλυπτομένη ὑπὸ ἐρείπιων μεσαιωνικῶν οἰκημάτων, ὅπου νῦν ἡ μητρόπολις, τιμωμένη ἐπ' ὄνοματι τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἐξ αὐτῆς κατήγατο ὁ κατὰ τὴν ἐπαναστάσιν περιβήτορ Ὁμέρ Πατάς. Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, ἦν περιβάλλει τείχος κυκλωτέρες, ὑπάρχουσι μεσαιωνικά ἐρείπια ποικίλων εἰδῶν. Ἡ σημερινὴ Κ., ὅλον ἐν πρὸς τὴν πρῶτον ῥέουσα, ἔχει κατ. 1278. Ὁ δ' ἦμος Καρυστίων, ἔχων πληθυσμὸν 7431 κατ., περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 25 χωρία ὧν τὰ σημαντικώτερα Ἀετός, Καλλιανεῦ, Μεκωνίδα, Μύλοι καὶ Πλατανιστός. Ἡ δὲ ἐπαρχία Καρυστία περιλαμβάνει τοὺς δήμους Κυμαίων, Αἰλιῶνος, Δυστίων, Καρυστίων, Κονιστίων, Κοτυλαίων, Μαρμαρίου, Σκύρου καὶ Στύρων, ἐν ὧν 43187 κατ. [Μ.Σ.]

Καρύτκινα. Κοινὸς πόλις τῆς Ἀρχαίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Γόρτυνης, ἀπέχουσα 4 ὥρας πρὸς Ν τῆς Δημητσάνης καὶ 6 ὥρας πρὸς Β τοῦ Λεονταρίου. Κεῖται εἰς ὕψος 583 μ. παρὰ τὴν δεξιὰν ὁδὸν τοῦ Ἀλφειοῦ εἰς ἃν ὀλίγον πρὸς Β συμβάλλει ὁ παραποτάμιος Γόρτυνιος (τοῦ Ἀττιγῶλου). Ἡ κοινὸς πόλις αὕτη ἀντικατέστησε πιθανῶς τὴν ἀρχαίαν Βρένθη, ἥτις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κτίσεως τῆς Μεγαλοπόλεως ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν κατοικῶν μετακινήσαντων εἰς Γόρτυνα. Πιθανολογοῦσιν δ' οἱ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐπανακάμπτοντες οἱ τοῖς ἐκ Γόρτυνος εἰς Βρένθη μεταφέροντες τὸ ὄνομα Γόρτυνα, ὅπου μεταβλήθη ἀκούσθως εἰς Καρύταιναν. Κατὰ τὴν μεσαιῶνα κατέστη περιφθόρος διὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν βαρβάρων αὐτῆς πρὸς τοὺς Βιλλαρδουίνους. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὁ Ἰμπραὶμ πασας δὲν ἐτόλμησε νὰ προσβάλλῃ τὸν Κελοκοτρώνην καταφυγόντα εἰς τὸ φρούριον τῆς Κ. Ἡ πόλις ἐκτείνεται κλιμακῶδεν ἐπὶ τῶν δύο κλιτύων λόφου παρέχουσα γραφικώτατον θέαμα μετὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ φρουρίου τῆς τοῦ κειμένου ἐπὶ βράχου. Οἱ κατοικοὶ ἀνέρχονται εἰς 1405. Πρὸς Β τῆς Κ. 2 ὥρας κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Γόρτυνης, ὅπου

τὸ χωρίον Ἀττιγῶλον, ΝΑ δὲ εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων καὶ 45' ἔγχεται τὸ ὄρος Λύκανον (Διαφόρτι, ὕψ. 1420 μ.)

Καρύτσα. 1) Κώμη κειμένη ἐπὶ τῶν Ἀ ὑπὸ τῆς Ὀσσης καὶ ὑπαρκομένη εἰς τὸν δῆμ. Εὐρυμάνων, οὗ τῆς ἑώρας, τοῦ Τσαγασί, ἀπέχει ΝΑ ὡρ. 1 $\frac{1}{2}$. Οἱ κατοικοὶ ἀνέρχονται εἰς 874 καταγίνονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν παρακειμένων πεδιάδων καὶ εἰς τὴν ναυτιλίαν μεταφέροντες ἐπὶ ἰδίων πλοίων τὰ προϊόντα αὐτῶν καὶ μέγα ποσὸν ξυλείας ὑλοτομουμένης ἐπὶ τῶν πλεονῶν τῆς Ὀσσης καὶ τοῦ Ὀλύμπου. Ἐπίνειον τῆς Κ. εἶναι τὸ Τσαγασί. Ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦ ὄρους σφίζονται ἐρείπια πύργου «Σεράγι τοῦ Βασιλῆα» καὶ ὑπὲρ τοῦτο βαθμίδης λελαξευμένοι ἐπὶ βράχων δι' ὧν πιθανῶς ὁ Ἀλεξάνδρος ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ὀσσαν μὴ δυνήθεις νὰ ἐκδίσσῃ τὴν δίεδον τῶν Τεμπῶν. Τὸ μέρος τοῦτο ὁ Πελοπίδας καλεῖ κλιμακὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — 2) Χωρίον τοῦ δῆμ. Δολέπων κειμένον πρὸς Β τοῦ Καροπλῆσι εἰς ἀπόστασιν 4 ὥρων ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μεθρίων τῆς Ἑλλάδος. Κάτοικοι 341. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Γερωνησίου κειμένον πρὸς Ν τῆς πρωτεύουσας εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 4 $\frac{1}{2}$ ἐπὶ τῶν Β ὑπὸ τῶν τοῦ ὄρους Καλιακούδας. Κατ. 314. — 4) Χωρίον τοῦ δῆμ. Γερωνῶν τῆς Ακτιδαίμωνος, ἔχον 284 κατ. [Μ.Σ.]

Καρυώδη (Βετ.) Juglandaceae. Μικρὰ οἰκογένεια Δικοτυλιδόων. Ἀπετάλιον φυτὸν. Ἦχουσι τὰ ἀνθὰ μόνον, τὰ μὲν ἀρρενα εἰς ἴσους, τὰ δὲ θῆλια εἰς στάχυν, τὸ περιγόνιον τετραμερές, ὠοθήκην ὑπεκείμενην καὶ καρπὸς λιθοκάρυα ἀνὸς ἀνιέλλου. Ἐστὶ 33, τὰ πάντα δένδρα μετὰ φύλλων ἐμφετέρων, αὐτοφυῆ ἐν τῇ Β εὐκρατίᾳ τῶν, τὰ πλείστα ἐν Ἀμερικῇ. Τὰ γένη εἰσὶν τρία, ἦτοι Καρύα (Juglans L.), Ὑποκαρύα (Carya Nutt.) καὶ Πτερεκαρύα (Pterocarya C. A. Mey.). Τῶν 3' εἰδῶν τὸ γνωστότερον εἶνε ἡ Καρύα ἢ βασιλική (Juglans regia L., Κ. βασιλική καὶ Κ. περσική, ἴσως καὶ Κ. εὐβοική τῶν ἀρχαίων, κοινῶς δὲ Καρυδιά). Ἡ πατρίς τῆς εἶνε ἡ Περσία, ἐξ ἧς μεταφέρθη εἰς ἀρχαιοτάτην ἡδὴ ἐποχὴν εἰς Ἑλλάδα, ὅπου φέρεται νῦν ἐν τοῖς δάσεσι τῶν βρείων μερῶν ὅλως ἐγγώριος γενομένη. Καλλιεργέται δὲ καὶ ὅλην τὴν μεσην καὶ Ν Εὐρώπην καὶ εἶνε δένδρον ἐκ τῶν ὠφελιματιῶν. Τὸ ξύλον εἶνε ἁσπὲς καὶ ἐπιεικτικὴν ὠραιότητα σιδηθέντος, διὰ μεγάλως ἐκτιμάται πρὸς ἐπιπλασμοῖς. Τὰ σπέρματα (κάρυα, κοιν. καρύδια) ἐνέχουσι 50 % ἔλαιον ὁ πλείον, τὸ περιεχόμενον καὶ τὰ φύλλα εἰσὶν βυροσθεφικά, βαφικά καὶ φαρμακευτικά. Τὰ εἶδη τῆς Β Ἀμερικῆς (εἰς Juglans nigra L., Carya alba Michx. κτλ.) καθὼς καὶ ἡ τοῦ Καυκάσου Πτερεκαρύα (Pl. Caucasica Mey.) παρέχουσι παρόμοια προϊόντα.

— Ἡ Καρύα, ἡ πεντικὴ καὶ ἡρακλειωτικὴ τῶν ὀρχαίων εἶνε ἡ λεπτοκαρύα (βλ. λ. Κέρυλος). [Θ.Χ.]

— (Φαρμακολογ.). Ἐν φαρμακευτικῇ χρήσει εἰσὶ τὰ πρυφερά καρύα της βασιλικῆς φύλλα, ἐτι δὲ οἱ ἄωροι καρποὶ καὶ τὰ πράσινα τῶν καρῶν λείπυρα. Τὰ φύλλα περιέχουσι δεψικὸν δξύ, πικρὰν τινα ἐκχυλισματικὴν εὐσίαν, αἰθέριον ἔλαιον καὶ ῥητίνην· τὰ δὲ κελύφη καὶ οἱ καρποὶ ἐνέχουσιν πλείον μὲν δεψικὸν δξύ, ἐτι δὲ ἰδίαν τινὰ πικρὰν οὐσίαν, τὴν καρυϊνὴν $C_{18}H_{32}O_8$, δυναμένην νὰ κρυσταλλωθῇ εἰς κίτρινας βελόνας, ἀδιάλυτον δ' ἐν ὕδατι. Ἐγγύμα ἡ δρεψήμα τῶν μερῶν τούτων τοῦ φυτοῦ ἐνεργεῖ ὡς τονωτικὸν τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος καὶ ἐφεκτικὸν χρόνιαν διαρροίων, καὶ ὡς ἀντιχολεραϊκόν, ἐξωτερικῶς δὲ χρησιμοποιοῦται πρὸς ατονα ἔλκη, εἰς διακλύσεις, εἰς γαργαρισμούς. Ὡς τονωτικὸν καὶ ἀντιχολεραϊκὸν δοῦσι καὶ τὸ σιρόπιον φύλλων Κ. καὶ τὸ σακχάρωμα τῶν ὁρώων καρῶν. [Π.Ι.]

Καρυώτικα Ἀνατολ. καὶ Δυτικὰ. Δύο χωρία τοῦ δήμ. Τρικαλίων τῆς Κορινθίας, ὧν τὸ μὲν Ἀνατ. ἔχει 407, τὸ δὲ Δυτ. 308 κατ. [Μ.Σ.]

Καρχαρίας Γένος ἰχθύων, μετὰ τοῦ γένους τοῦ Σκυλλίου (βλ. λ.) ἀποτελοῦν τὴν οἰκογένειαν τῶν Καρχαριωδῶν, ἀνήκουσαν εἰς τὴν τάξιν τῶν Σελαχιωδῶν ἰχθύων. Οἱ Κ. ἔχουσι μεγάλας καὶ ἐνίοτε πελωρίας τὰς διαστάσεις, ῥύγχος δξύ, τὸ στόμα ἐπὶ τῆς κάτωθεν ἐπιφανείας τῆς κεφαλῆς, πολλοὺς στοίχους δδόντων δξέων, δερμα ἄνευ λεπίδων, φέραν ὅμως ἀκάνθας καὶ φύματα καθιστῶντα αὐτὸ τραχύ. Εἶναι δὲ οἱ Κ. ζῶα σαρκοφάγα, δι' ὃ ἐπικινδυνότατα καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπῶν. Καὶ οἱ μὲν πλείστοι ὠροτοκοῦσι, τινὲς δὲ καὶ ζωοτοκοῦσι. Εὐρηγται ἀρθονοὶ εἰς τὰς τροπικὰς θαλάσσας. ἔνθα διακρίνονται 140 αὐτῶν εἶδη· ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἀπαντᾷ πέραν τῶν πολιτικῶν κύκλων. Τινὲς ἀναπλέουσιν ἐπὶ μακρὸν τοὺς μεγάλους πτερούς, τὸν Τίγριν λ. γ. καὶ τὸν Γάγγην. Ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ Κίνᾳ οἱ Κ. τρώγονται καὶ ἐκ τῶν πτερυγίων αὐτῶν παρασκευάζεται κόλλα. Ἀλλαχοῦ δὲ διώκονται διὰ τὸ ἐκ τοῦ ἥπατος αὐτῶν ἰχθυέλαιον. Γνωστότατος καὶ ἐπικινδυνότατος εἶναι Κ. ὁ γλαυκὸς (βλ. Πίν. Ἰχθύες Δ' ὁρ. 3), μήκους ἕως 7 μ. χρώματος δὲ κάτωθεν ὑπολευκοῦ, φεθερὸς δὲ καὶ ὁ μέχρι 12 μ. αὐξανόμενος Καρχαριεῶν, οὗ οἱ δδόντες φθάνουσιν εἰς μήκος 0.057 μ., μολέτεροι κοινοὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ. Κ. δὲ ὁ γιγάντιος τῶν βορείων θαλασσῶν φθάνει εἰς μήκος 13 μ. Εἶδη τινὰ Κ. καλοῦνται κοινῶς σκυλόψαφα ὡς ἐμοῖα τῷ γένει Σκυλλίῳ. [Φ.Ι.]

Καρχηδών (παρὰ Ῥωμαῖοις Carthago,

παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις δὲ Karthada, Karta hadascha τ. ἔ. Νέα πόλις). Περιφημὸς διὰ τὴν ἱστορίαν της ἀρχαία πόλις, ἣ τις ἐκείτο ἐπὶ τῆς Β παραλίας τῆς Ἀφρικῆς περὶ τὴν σημερινὴν Τύνιδα ἐπὶ χερσονήσῳ προβαλλούσῃς εἰς μικρὸν κόλπον τῆς Μεσογείου. Κατὰ τὴν μυθικὴν παράδοσιν ἱδρυτὴν αὐτὴν Φοίνικες ἐκ Τύρου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Διδούς κατὰ τὴν Θ' π. Χ. αἰῶνα, ἀπὸ τῶν Φοινικῶν δ' ἐκάλουν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Καρχηδονίους Poeni (ἐξ οὗ καὶ bellum punicum=καρχηδονιακὸς πόλεμος)· τὸ ἀρχαῖοτατον μέρος αὐτῆς ἦτο ἡ Βύρσα, ἡ κατέπιν ἀκρόπολις. Τεῖχη περιέβαλον τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς μὲν τρία, ἐν δὲ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὅπου ὑπῆρχεν ἐσωτερικὸς λιμὴν πολεμικὸς καὶ ἐξωτερικὸς ἐμπορικὸς. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τοῦ καρχ. κράτους ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀνῆλθεν εἰς 700 χιλ. Ἡ εἰς τὴν Κ. κατὰ τὴν μεγίστην ἀκμὴν της ἀνήκουσα χώρα ἐξετεινέτο πρὸς Ν μέχρι τῆς λιμνῆς Τριτωνίδος, Ἀ μέχρι τοῦ λιμένος Βαμῶν τῶν Φιλαίνων ἐπὶ τῆς Μεγάλης Σύρτης καὶ πρὸς Ἀ μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῶν Καρχηδονίων ὥθησεν αὐτοὺς ἐνωρὶς εἰς θαλασσοκρατίαν καὶ ὑπερθαλασσίους κτήσεις. Ἡδὴ κατὰ τὴν π. Χ. αἰῶνα ἦσαν κύριοι τῆς Σαρδηνίας καὶ ἤρχισαν νὰ ἱδρύωσιν ἀποικίας ἐν Σικελίᾳ καὶ Ἀφρικῇ. Ἡ πρώτη μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἐμπορικὴ σύμβασις τῶν Καρχηδονίων χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 509, κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τοῦ 349 π. Χ. Συνεχῆς ἱστορία αὐτῶν μόλις ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος ὅτε περιήλθον εἰς διαπληκτισμούς μετὰ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἑλλήνων, κληθέντες ὑπὸ Τηρέλλου τοῦ ἐξωσθέντος τυράννου τῆς Ἰμέρας καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀναξίλαου τοῦ Ῥηγίου. Ὁ μέγας στρατὸς ὃν ἐπέμφε πρὸς βοήθειαν αὐτῶν ἡ Κ. ὑπὸ τὸν Ἀμίλκον, ἠττήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν Γέλωνος καὶ Θέρωνος πλησίων τῆς Ἰμέρας (480). Τῷ 409 πάλιν ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑγεσταίων κατὰ τῶν Σελινουσιῶν καὶ ἐκυρίευσαν, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Ἀννίβαν, ἐγγόνον τοῦ Ἀμίλκα, τὴν Σελινούντα καὶ τὴν Ἰμέραν, εἶτα δ' ὑπὸ τὸν Ἰμίλκωνα τὸν Ἀκράγαντα καὶ τὴν Γέλαν· λοιμὸς ὅμως ἐκραγείς ἐν τῷ στρατῷ ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ συνθηκολογήσωσι μετὰ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου τῶν Συρακουσῶν (404). Οὗτος μάλιστα ἐκήρυξεν αὐτοῖς τῷ 397 τὸν πόλεμον καὶ ἠνάγκασεν αὐτοὺς προβαλόντας τὰς Συρακούσας, ἀλλ' ἐξασθενωθέντας ἐκ νέου λοιμοῦ νὰ ἀποσυρθῶσι (395). Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπανεστάτησαν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Κ. Λίβυες, συνεπεία δ' ἐρίδων ἐν τῷ ἴδιῳ αὐτῶν στρατῷ πέδω διελύθησαν πάλιν. Δις ἐτι ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ Διονυσίου, 383 καὶ 368, μετ' ἀμφιβολοῦ ἐπιτυχίας μέχρις ὅτου ὁ θάνατος τοῦ ἀπῆλλαξε τοῦ ἐπικινδυνότητος αὐτῶν ἐχθροῦ.

Ἐκτείναντες τὰς ἐν Σικελίᾳ κτήσεις τῶν ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου, ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Τιμαλέοντος τῷ 341, ἐφ' ᾧ ἐτίθη ὁ ποταμὸς Ἄλυκος ὡς ὄριον τῶν κτήσεων αὐτῶν. Ὁ Ἀγαθοκλῆς δέ, ὅστις τῷ 311 ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Ἀμίλκα παρὰ τὸν ποταμὸν Ἰμέραν, διὰ τοιμηρᾶς ἐκστρατείας εἰς αὐτὴν τὴν Ἀφρικὴν (310—307) περιήγαγε τὴν Κ. εἰς μεγίστην στενωφωρίαν· ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρχάγαθου ἀπώλεσε πάλιν τὴν ἀπέναντι τῆς Κ. ὑπερσχήν καὶ ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ, τῶν συνέρων ὁρισθέντων ὡς εἶχεν πρὸ τοῦ πολέμου, καὶ νὰ πληρώσῃ ἀδρὰν ἀπεζημιώσιν τοῖς Καρχηδόνιαις. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαθοκλέους, ὅστις ἡτοιμάζετο νὰ ἀντεπεξέλθῃ πάλιν μετὰ μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῆς Κ., ἡ δύναμις ταύτης ἐν Σικελίᾳ ἤξησε σπουδαίως, μέχρις ὅτου ὁ τῆς Ἡπείρου βασιλεὺς Πύρρος περιώρισε αὐτὴν ἐπὶ τινα χρόνον (277—6). Νέαν φάσιν ἔλαβον τὰ πράγματα ἀφ' ὅτου οἱ Ῥωμαῖοι, ὑποτάξαντες τὴν Ν. Ἰταλίαν ἐξέτειναν τὰς ἐνεργείας τῶν καὶ ἐπὶ τῇ Σικελίᾳ καὶ ἤλθον εἰς σύγκρουσιν μετὰ τῶν Καρχηδονίων. Ὁ πρῶτος Καρχηδονιακὸς πόλεμος (264—241) ἐξεργάγη ὅτε οἱ ὑπὸ τοῦ Ἰέρωνος πολιτοκροούμενοι Μαμερτίνοι ἐξήγησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ῥωμαίων, ἐφ' ᾧ ὁ Ἰέρων ἐκλείπε συμμαχίαν μετὰ τῶν Καρχηδονίων. Οἱ Ῥωμαῖοι προσέβαλον τοὺς Καρχηδόνιους πρῶτον κατὰ γῆν ἐν Σικελίᾳ, δὲν κατώρθισαν ὁμῶς εὐδὲν σπουδαίον μέχρις ὅτου κατασκευάσαντες τὸν πρῶτον Ῥωμαϊκὸν στόλον, ἐνίκησαν (ὑπὸ τὸν Δουίλιον) τὸν ἐχθρικὸν στόλον κατὰ κράτος παρὰ τὰς Μύλας (260) καὶ ὕστερον παρὰ τὸ παράλιον ὅρτος Ἐκνομον (256). Μεταδιδύσαντες δ' εἶτα τὸν πόλεμον εἰς αὐτὴν τὴν Ἀφρικὴν (ὑπὸ τὸν Μ. Ἀττίλιον Ῥηγούλον), ἐνίκησαν πάλιν τοὺς Καρχηδόνιους, εἰντες ὁμῶς ὕστερον ἔλαβον ἐπικουρίαν παρὰ τοῦ Σπαρτιάτου Σανθίππου, νικῆσαντος τοὺς Ῥωμαίους κατὰ κράτος (255). Ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος μετὰ νέαν νίκην παρὰ τὸ Ἐρμακίον ἀκρωτήριον κατεστράφη ὑπὸ τρικυμίας καὶ οὕτω περιωρίσθη ὁ πόλεμος πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν, ὅπου τὸ κατ' ἀρχάς οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερέτρησαν, νικῆσαντες τὸν Ἀδρυνδαν παρὰ τὴν Πάνερμον (250), καὶ ἔμεινε τοῖς Καρχηδόνιαις μόνον τὸ ἄ μέρος τῆς νήσου. Ἐνταῦθα ἐπολέμουν οἱ Καρχηδόνιοι, ὧν ἀρχιστράτηγος ἦτο ἀπὸ τοῦ 248 ὁ Ἀμίλκας Βάρκας, μετὰ μεταλλασσομένης τύχης· τέρμα δὲ εἰς τὸν πόλεμον ἔβησε τῷ 241 νέα νίκη τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου παρὰ τὰς Λιγάδας νήσους (ἃ τοῦ ἀκρωτηρίου ἀρεπάνου). Οἱ Καρχηδόνιοι παρεωρίσαν τὴν Σικελίαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἐπλήρωσαν αὐτοὺς ἀπεζημιώσιν πολέμου 3200 ταλάντων. Ὁλίγον ὕστερον ἐξεργάγη ἐπανάστασις τῶν μισοβόρρων στρατιωτῶν· ταύτην ὁ Ἀμίλκας κατέβαλε μέλεις μετὰ 3 ἔτη, ὡδήγησε δ' εἰς

τὸν στρατὸν τοῦ εἰς Ἰσπανίαν, ὅνα ἀνείξῃ τῇ πατρίδι τοῦ νέου πόρους ζωῆς, ἀφ' οὗ ἐν τῇ μεταξύ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀρπάξῃ καὶ τὴν Σαρδηνίαν καὶ τὴν Κορσικὴν, ἐκυρίευσεν δὲ αὐτὰς καὶ ὕστερον ὁ γαμβρὸς τοῦ Ἀδρυνδαν τοῦ μέγιστον μέρος τῆς ἰθρυκῆς χειρουργοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδρυνδαν (221) ἀρχιστράτηγος ἐγένετο ὁ Ἀννίδας· οὗτος δὲ ποθὼν νὰ ἐκδικηθῇ τὴν Ῥώμην, προσέβαλε τὴν μετὰ ταύτης συμμαχοῦσαν πόλιν Σάγουντον καὶ ἔδωκεν οὕτως ἀφορμὴν εἰς τὸν δεύτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον (218—201), οὗ τὴν ἱστορίαν βλ. ἐν λ. Ἀννίδας καὶ ὅστις ἀποτέλεσμα εἶχε τὴν ἀπώλειαν τῆς Ἰσπανίας, τὸν περιορισμὸν τῆς Κ. εἰς τὰς Ἀφρικανικὰς κτήσεις καὶ τὴν παραδοσὶν τῶν πλοίων ἐκτὸς 10 καὶ τῶν πολεμικῶν ἐλεφάντων· πρὸς δὲ ὑπεχρεώθη νὰ πληρῇ ἡ Κ. ἐπὶ 50 ἔτη ἀνὰ 200 ταλάντα, νὰ μὴ κηρύττῃ πόλεμον καθ' αἰουδότητος αὐτοῦ τῆς ἀδίας τῶν Ῥωμαίων καὶ νὰ ἀπεζημιώσῃ τὸν τῆς Νομιστίας βασιλεῖα Μασσανασην, ὅστις ἔκτοτε ἐπιφελοῦμενος τὸ τῆς Ῥώμης κατὰ τῆς Κ. μέτρος, ἐξηκολούθησε νὰ αὐξάνῃ τὰς κτήσεις τοῦ πρὸς ἑρμιαν τῆς Κ. Ὁ ἀσπονδότερος ἐχθρὸς τῆς Κ. ἐν Ῥώμῃ ἦτο Κάτων ὁ πρεσβύτερος, ὅστις ἀπὸ τοῦ 167 ὑπενδύμειν ἀκαταπαύτως τοῖς συμπατριώταις τοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ καταστρέψωσι τέλος τὴν καταπίεσιν πόλιν. Τῷ ἔντι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τινος διενέξεως τῆς Κ. καὶ τοῦ Μασσανάστου, ἐκήρυξαν τῷ 149 τῇ Κ. τὸν πόλεμον (τρίτος Καρχηδονιακὸς πόλεμος), ὅστις διεήχθη ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων μετὰ τοῦ θάρρους τῆς ἀπειπισίας· οἱ ὑπὸ τὸν Λ. Καλπούρνιον Πισωνα Ῥωμαῖοι ἡττήθησαν μὲν τῷ 149 δις ὑπὸ τοῦ Ἀδρυνδαν, ἀλλὰ τῷ 147 ἐπολέμουν Σκιπίων ὁ νεώτερος τὴν πόλιν ἥτις μετὰ ἡρωϊκῆν ἀντιστάσιν τῶν πολιτῶν ἐκυρίευσεν μετὰ ἐν ἔτος καὶ πλέον καὶ κατεστράφη ἐντελῶς διὰ τοῦ πυρός. Ἡ σχετικῶς μικρὰ χώρα ἥτις εἶχε μείνῃ κτήμας τῆς Κ. ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἀπαρχία ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀφρική.

Ἐν τούτοις ἡ καταλληλοτάτη πρὸς ἀποικίαν θέσις τῆς πόλεως προσεῖλκυσε ἀπανελημμένως ἐποίκους. Τὸ φηρισθὲν σχέδιον τοῦ Γαίου Γράκκου, νὰ ἰδρῶσιν ἐπ' αὐτῆς ἀποικίαν (122 π. Χ.) ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰουωνία, καθήρη τῷ ἐπομένῳ ἔτει· ἀλλὰ ἀποικία ἰδρυθεῖσα τῷ 44 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ ἐπαυθῆναι ὑπὸ Ἀύγουστου τῷ 29 μ. Χ. περιήλθεν εἰς μεγάλην ἀμύνην. Πάλιν ὁμῶς ὑπέκυψε αὕτη εἰς τὴν τύχην τῆς ὀρχήσεως Κ. τῷ 430 μ. Χ. ἐκυρίευσεν ὑπὸ τοῦ Γενναρίου, τῷ δὲ 539 ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου, ὅστις ἔβισε τέρμα εἰς τὸ κράτος τῶν Βανδάλων· τέλος δὲ τῷ 697 κατεστράφη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Μνημεῖα τινα τῆς Ῥωμαϊκῆς πόλεως καὶ ἰχνη τῶν ὀχυρωμάτων τῆς παλαιᾶς Κ.

εὐρίσκονται παρὰ τὸ σημερ. χωρίον Σιδι-
Βού-Σαίτ.

Τὸ πολίτευμα τῆς Κ. ἦτο ἀριστοκρατικόν,
τῆς ἐξουσίας αὐτῆς εἰς τὰς χεῖρας πλουσιώ-
των ἢ, ἀλλίως πως διαπρεπυσιωμένων οἰκογε-
νειῶν. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν εἶχεν ἡ
Γερουσία, ἥτις ὥριζε τοὺς στρατηγούς καὶ ἤθε
τὰ μέλη πιθανῶς ἐξελέγοντο κατ' ἔτος ὑπὸ
τοῦ δήμου. Ὑστερον ἰδρύθη συμβούλιον 104
ἀνδρῶν καὶ προσέλαβε τὸ πολίτευμα μᾶλλον
δολιχαρχικὸν χαρακτῆρα. Ἡ κυρία δύναμις
τῆς πολιτείας ἐνέκειτο εἰς τὴν σιάνην ὃ δὲ
στρατὴς ἀποτελεῖτο κυρίως ἐκ μιθοφόρων,
πρὸ πάντων Ἰσπανῶν καὶ Γαλατῶν, ὡς καὶ
Λιθύων. Ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, αὕτη ραί-
νεται ὅτι ἐλάχιστα μόνον διεκρίνετο ἀπὸ τῆς
τῶν Φοινίκων. Μέγιστον ἦτο τὸ ἐμπόριον
τῶν Καρχηδονίων, εἰς αὐτὸ δὲ ἀπέδλεπον ἁ-
πασαὶ αἱ ἐπιχειρήσεις αὐτῶν καὶ οὕτως ἡ Κ.
κατέστη ἡ ἐμπορικωτάτη πολιτεία τῆς ἀρ-
χαιότητος. [M.G.B.]

Καρχηδών ν.ε.α. Βλ. Καρθαγένη.

Καρωτίδες (Ἀνατομ.). Ἀρτηρίαί προσ-
άγεται αἷμα εἰς τὴν κεφαλὴν. Εἶναι δ' αὐ-
ταὶ αἱ κ ο ι ν α ἱ κ α ρ ω τ ῖ δ ε ς ἀ ρ τ η ρ ῖ α ἱ,
αἵτινες ἐκρύβονται ἡ μὲν δεξιὰ ἐκ τῆς ἀνωμό-
μου ἀρτηρίας, ἡ δὲ ἀριστερὰ ἐκ τοῦ ἀσπρικοῦ
τέξου, παρὰ δὲ τὸ ἀνω χεῖλος τοῦ θυρεοειδοῦς
χόνδρου ἀποσπῶνται ἐκατέρω εἰς τὴν ἔσω
καὶ τὴν ἔξω Κ. [I.P.O.]

Κασαυδώνος. (Isaak de Casaubon, λατινιστὶ γραφόμεν. Casaubonus). Διακεκρι-
μένος φιλόλογος, γεν. 1550 ἐν Γενεύῃ, θ. 1604.
Ἐδίδασκε δὲ ὕστερον καὶ ἐν Μομπελ-
λιέ, Παρισίαις καὶ τέλος ἐν Ἀγγλίᾳ, θ. 1614.
Ἐγραψε λατινιστὶ Περὶ τῆς
σατυρικῆς ποιήσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς
σατύρας τῶν Ῥωμαίων (Παρις, 1605). Περὶ
τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας (Γενεύη, 1607),
κλ., ἐξέδωκε δὲ μετὰ διεισδύων κριτικῶν
καὶ ἐξηγητικῶν σημειώσεων τὴν Διογένην
Λαέρτιον, Ἀριστοτέλην, Θεόφραστον, Σουε-
τώνιον, Πέρσιον, Πολύβιον, Θεόκριτον, Στρά-
βωνα, Διονύσιον τὸν Ἀλικαρνασσεῖα καὶ Ἀ-
θήναιον. — Ὁ υἱὸς τοῦ Μήρικος Κ. (1599
— 1671) σπουδάζας θεολογίαν ἐγένετο καθη-
γητὴς ταύτης ἐν Ὁξφόρδῃ, ἐξέδωκε δ' ἐπίσης
πολλοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς οἷον τὸν Μάρ-
κον Ἀδρῆλιον, Τερέντιον, Ἐπίκτητον, Κέ-
θητα, Φλώρον καὶ ἔγραψε Περὶ ἐνθουσια-
σμοῦ (Λονδ. 1655). [B.E.]

Κασόβιν Πόλις τῆς Περτικῆς ἐπαρχίας
Ἰράκ Ἀτζμέ, 142 χμ. ΒΔ τῆς Τεχεράνης,
ἐν εὐφρόνῳ θέσει, ἐν μέσῳ κήπων καὶ ἀμπε-
λώνων. Ἔχει 30 000 κατ., μεγάλας ἀγο-
ράς, βυρσοδεψίαν, ὑφαντουργίαν, σιδηρουργίαν.

Κασγάρ (Kaschgar). Πρωτεύουσα τῆς

σινικῆς ἐπαρχίας Ἀνατ. Τουρκιστάν ἢ Κα-
σγαρίας, ἥτις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ὄρει-
θου Παμίρ (Δ) μέχρι τῆς λίμνης Λάπ ἐν τῇ
ἐρήμῳ Γόβι (Δ), καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους Τίεν-
σχάν (Β) μέχρι τοῦ ὄρους Κουέν Λὺν (Ν).
ἔχει δὲ ἐμβ. 1 118 713 τχμ. καὶ μόνον 580
χιλ. κατ. Ἡ πόλις Κ. εἶνε ἡ δυνατωτάτη
τοῦ Σινικῶ κράτους, καίτις ἐν εὐφρόνῳ θέσει,
περιβάλλεται ὑπὸ τείχους μετὰ πύργων, ἔχει
περίπου 80 χιλ. κατ. καὶ εἶνε κέντρον τοῦ
ἐμπορίου τῆς μέσης Ἀσίας. Κυρίως παρά-
γονται ἐνταῦθα ὑφάσματα μετὰ χρυσοῦ καὶ
ἀργύρου, λινά, βαμβάκερά, μεταξωτά καὶ
τάπητες. Ἀπὸ τοῦ 1872 εἰ Ῥώσοι ἐπέ-
χον μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὰ τῆς χώρας, ἥτις
κατέπιν ἐμπορικῆς τινος συνθήκης σχεδὸν
ἐξήρτατο ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας ἐν τούτοις κα-
τῶρθωσεν ἡ Σινικὴ κυδέρνησις τῇ 1879 νὰ
καταβάλλῃ τὴν Ῥωστικὴν ἐπιρροὴν καὶ ἔκτοτε
εἶνε ἡ Κασγαρία πάλιν ἐπαρχία τῆς Κίνας.

Κασσιδοχώρι Χωρίον τοῦ δήμ. Με-
γαλοπόλεως, μὲ 148 κατ. [M.S.]

Κασέμς. Χωρίον τοῦ δήμ. Μεγαλοπό-
λεως καίμενον ΒΔ τῆς Μεγαλοπόλεως (15')
καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 255 κατ.

Κασκαβάλς. Χωρίον τοῦ δήμ. Θεσπι-
ῶν, καίμενον 20' ΝΔ τῆς Βάγιας, παρὰ τὴν
Ῥεθυμναστρον καὶ τὰ εἰρεπία τῶν Θεσπιῶν.
Κάτοικοι 404.

Κασκαρέλλα (ισπ. ὄποκορ. τοῦ cas-
cara=φλοιός). Οὗτω καλοῦνται ἐν τῇ Ν Ἀ-
μερικῇ πολλοὶ μικροὶ φλοιοὶ χρησιμοποιοῦ-
μενοι εἰς τὴν λατρικὴν. Ἐν τῇ φαρμακολογίᾳ
δὲ φέρεται ὡς φλοιὸς Κ., ὁ φλοιὸς δέν-
δρων τινῶν τῶν Ἀντικλῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας
τῶν Εὐφορβιδῶν καὶ τοῦ γένους Κρότωνος.
Ἰδίᾳ δὲ τῆς Croton Eluteria, ὅστις, πικρὸς
καὶ ὑποστυφῶν, τοιοῦτὸν τὸν πεπτικὸν σωλῆνα
καὶ τὸ σῶμα καθέλου, συνηθέστερον διδόμενος
εἰς ἀφέψημα. Ὑψήρηντον ἐμείως καὶ τὸ βῆμ-
μα καὶ τὸ ἐκχύλισμα Κ. Ἐκ τῆς ῥίζης
δὲ τῆς Κ. ἰδίως λαμβάνεται ἡ Κασκαρίλ-
λίνη, C₁₂H₁₄O₄, οὐσία στερεά, γεύσεως πικ-
ροτάτης. [A.X.]

Κασμίρ (Kashmir). Κράτος τῶν Ἀ-
Ἰνδῶν διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς
Ἀγγλίας. Καταλαμβάνει τὸ ΒΔ μέρος τῶν
Ἰμαλαίων ὄρεων καὶ καίτις ἐκατέρωθεν τοῦ
ἀνω Ἰνδοῦ, ἔχει δὲ ἐμβ. 210 χιλ. τχμ. μετὰ
2542 740 κατ. (1891) Ἰνδῶν, ἐξ ὧν 3/5 Μω-
μεθανοί, δμιλοῦντων ἰδιαίτεραν διάλεκτον,
θυγατέρα τῆς Σανσκριτικῆς ἀναμεμιγμένην
μετὰ περσικῶν στοιχείων. Τὸ Κ. εἶνε μία τῶν
ὠραιωτέρων δρενῶν χωρῶν. Τὸ κέντρον αὐ-
τῆς διποτελεῖ ἡ περίφημος κοιλάς Κ. ἡ
χουσα μῆκος 150 χμ. καὶ πλάτος 15—80 χμ.,
κειμένη ἐν ὕψει 1524 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν,
περὶβαλλομένη ὑπὸ κλιμακωίων δρεοσειρῶν
καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ὑδάσπου (νυν Τάξ).

λάρ. ἢ Περάτ), ὅστις σχηματίζει τὴν μεγαλύτεραν τῶν πολλῶν τῆς χώρας λιμένων Βοδ-
λάρ. Ἡ κοιλὰς αὕτη ἐκτείνεται πρὸς γιγαν-
ταίαν κρατήρα, ἐκλινούσθαι δὲ πλείστακις ὑπὸ
σεισμῶν. Ἐπεὶ δὲ τὸ Κ. γλυκύτατον κλίμα
καὶ εἶναι εὐερρώτατον· ἄλλοτε ἐπίστευον τινες
καὶ ὅτι ἐνταῦθα πρέπει νὰ τοποθετηθῇ ὁ πα-
ράδεισος τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Οἱ κάτοικοι, ὡ-
ραῖοι, πνευματώδεις, ἀλλὰ καὶ ἀπατεῶνες
καὶ φιλήδονοι, καταγίνονται εἰς γεωργίαν καὶ
κτηνοτροφίαν· περίφημα δὲ εἶναι τὰ προϊόντα
τῆς βιομηχανίας τῶν, τὰ σάλια, ὅτινα κατα-
σκευάζονται ἐκ τῶν τριῶν τῆς Κασμυρῆς
αἰγῶν, ἥτις ἐμποιάζει πρὸς τὴν τῆς Ἀγκυρας,
ἡ καὶ ἐκ τῶν λεπτοτέρων τριῶν ἄλλων εἰ-
δῶν· πρὸς δὲ κατασκευάζονται λαμπρὰ ἐπλά,
χαρτίς, δέρματα δι' ἐρίππια, ροδέλαιον κλ.
Ἄλλοτε τὸ Κ. ἦτο ἰδιαίτερον βασιλείον, ἐκυ-
ριεύθη δὲ τῷ 1586 ὑπὸ τοῦ Μεγ. Μαγγόλου
Ἀκβαρ, τῷ δὲ 1752 ὑπὸ τῶν Ἀφγάνων, ὕ-
στερον δὲ (1819) προσηρθῇ, εἰς τὸ κράτος
τῶν Σίκχ. Τέλος ὅμως τῷ 1846 ὁ Ἀγγλος
νικῶντας τὸν τότε Μαχαράτζαν τῆς χώρας,
ἐγκρατέστησαν ἄλλον ὅστις παρεδέχθη τὴν
ἐπικυριαρχίαν τῆς Ἀγγλίας. — Ἡ πρω-
τεύουσα Κ. ἥτις καλεῖται καὶ Σρινάγαρ
κεῖται ἐπὶ τοῦ Τζελάμ, δὲν ἔχει δὲ ἄλλο ἐξ-
ἔχον οἰκοδόμημα ἐντός τῶν ἄλλοτε ἀνακτό-
ρων τοῦ Μεγ. Μαγγόλου. Κἀτ. περ. 130 χιλ.

ΚΑ ΧΑΝΕΣΕΪΚΑ. Χωρ. τοῦ δήμου Δόμης
τῶν Πατρῶν, ἔχον 270 κατ. [Μ.Σ.]

ΚΑ ΧΑΝΕΣΙ. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Θεσπίων
κείμενον 10' πρὸς Δ τῆς Βάγιας καὶ οἰκο-
μενον ὑπὸ 550 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου
Φαρῶν τῶν Πατρῶν, με 159 κατ. — 3) Χωρ.
τοῦ δήμου Καλλιφώνιου ἀπέχον ὡρ. 1 1/2 ἀπὸ
τῆς πρωτεύουσας καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 446
κατ. Τὸ δὲ ἕτερον χωρίον τοῦ αὐτοῦ δήμου
ΚΑ ΧΑΝΕΣΙ Μαγούλα ἔχει 296 κατ. — 4)
Χωρ. τοῦ δήμου Χαϊρωνείας κείμενον πρὸς Δ
τῶν Δαυλίων εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 1, ὑπὸ τὸ ὄ-
ρος Παρέρι καὶ παρὰ τὸν παραπόταμον τοῦ
Κηρίου Πλατανίαν. Κἀτ. 390.

ΚΑΣΟΣ. Νῆσος τῶν σποράδων (ὁ Στέφ.
Βυζάντιος λέγει αὐτὴν ἐκ τῶν Κυκλάδων)
τοῦ Καρπαθίου πελάγους, κειμένη ΝΔ τῆς
Καρπάθου, ἀφ' ἧς ἀπέχει 23 μίλια, καὶ ΒΑ
τοῦ Σαλμωνίου ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης εἰς
ἀπόστασιν 83 μιλ. καὶ ἔχουσα 27 μιλ. περι-
μετρον. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς εἶναι ἀποτομωτάται
καὶ ἀπροσπέλαστοι· νησιδὲς δὲ περὶ αὐτὴν
εἶναι πρὸς τὸ ΒΑ τὸ Κόδικινον, πρὸς Δ τὰ
Ἀρμάθια (αἱ νῆσοι τῶν Κασίων κατὰ Στρά-
βωνα) καὶ πρὸς Δ ἡ Μακρούα. Ἐκ τούτων τὰ
Ἀρμάθια εἶναι νῆσος εὐρὴς καὶ κατάρυτος
ὑπὸ σφοδρῶν, τὸ πλείστον δὲ μέρος τῆς γῆς
αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐκ γύψου ἀρίστης ποιότη-
τος, ὃν ἀνερύττοντες οἱ Κάσιοι μεταφέρουσιν
ἀλλοχότῃ πρὸς ἐμπορίαν, 75 χιλ. καντάρια

ἐτησίως. Οἱ κάτοικοι ἀμειβοῦσι τῆς γεωργίας
σπείροντες ἐλλίχον σίτον καὶ κριθήν· αἱ κατω-
φέραι δὲ λόφων τινῶν εἶναι κατάρυτοι ὑπὸ
θμύλων παραγενοῦν ἐξαιρετον εἶναι πρὸς
ἐπιτέτιον κατανάλασιν. Ἐπιδίδονται δὲ εἰς
τὴν ναυτιλίαν, εἰς ἣν θαυμασίως εὐδοκιοῦσιν
ἔχοντες περὶ τὰ 100 μεγάλα πλοῖα (100—
350 τένων) ἐκτὸς μικρῶν τινῶν πλοισίων.
Ἄλλοτε εἶχον πλείστα ἐμπορικὰ πλοῖα κα-
ταστραφέντα ὅμως κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἐλ-
ληνικῆς ἐπαναστάσεως. Κατὰ τὰς ἄρχας τοῦ
Σεπτεμβρίου τοῦ 1822 οἱ Κάσιοι ἐξοπλίσαν-
τες τέσσαρα πλοῖα ἐβόρυσαν αἰῶνις κατὰ
τοῦ ἐν τῷ λιμένι τῆς Δαμιέτης τουρκικοῦ
στόλου καὶ κατέλαβον 13 πλοῖα μετὰ πλου-
σίων λαφύρων καὶ μετρητῶν ἐνὸς ἐκατομμυ-
ρίου γρῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν 6 Ἰουνίου
τοῦ 1824 Αἰγυπτιακὸς στόλος ἐκ 17 πλοίων
περικύκλωσε τὴν νῆσον καὶ ἠνάγκαζε τοὺς
κατοίκους εἰς υποταγήν, ἐξ ὧν 500 μὲν ἀπο-
νέωθησαν, 2000 δὲ γυναῖκες καὶ παῖδες ἐπέμ-
φθησαν εἰς Κρήτην καὶ Αἴγυπτον· ἔλαβον δὲ
οἱ Αἰγύπτιοι ὡς λείαν 55 πλοῖα τῶν Κασίων
καὶ πολλὰν ἄλλην λείαν. Οὕτως ἡ νῆσος ἐ-
μεινεν ἔρημος μέχρι τοῦ 1840, ὅτε ἐπανέ-
καμψαν οἱ διασωθέντες καὶ ἔκτισαν τὸ χω-
ρίον φρὺ παρὰ τὴν ὄψασσαν καὶ ἐτύστησαν
ναυπηγεῖον. Ἄλλοτε ὑπῆρχεν τέσσαρα χωρία
ἐπὶ τῆς νήσου, ἡ Ἀγία Μαρίνα πρωτεύουσα,
τὸ Ἀρβανιτοχώρι, Πέλι καὶ Παναγία καὶ
λιμὴν παρὰ τὸ λεγόμενον Ἐμπορίον, ὅπου καὶ
σήμερον ἐλλοιμνίζονται πλοῖα. — Τουρκοὶ εὐ-
δέποτε κατώκησαν ἐν τῇ νήσῳ ἐνῶς τοῦ ὄ-
ναι τῶν Μελιταίων πειρατῶν. Οἱ κάτοικοι
σήμερον ἀνέρχονται εἰς 4 χιλ. Τὸ κλίμα τῆς
νήσου εἶναι γλυκὺ καὶ εὐεσταῖς, μένον κατὰ
τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον βροχεῖν, κατὰ
δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ ἀὴρ εἶναι αἰθρῶς
καὶ γαλήνιος· πᾶσαι αἱ ἡμέραι καὶ νύκτες
εἶναι τερπναὶ καὶ ἀνεφέλαι, εἰ δὲ θαλάσσιοι
ἀνεμοὶ μετριάξουσιν τὸ θαρινὸν θάλασσαν. Οἱ
Γάλλοι καλοῦσι τὴν νῆσον Ile de Gaz. (Πρὸ
Σαδαρῆ, Ἐπιστολὴ περὶ Κάσου. Ἐν Ἀθῆναις
1859 κατὰ μεταφράσιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ
Μ. Μαλλιάρη).

ΚΑΣΟΥΑΡΙΝΩΔΗ (Βοτ.) *Casuarina*-
ceae. Οἰκογένεια Δικοτυλιδόνων Ἀπετάλιον
φυτῶν συγγενῶν τοῖς Ἰτιάδεσι, περιλαμβά-
νεται 30 εἶδη ἀνήκοντα εἰς τὴν καὶ μόνον γέ-
νος Κασουαρινῆς (*Casuarina* Humb.). Πόσιν
ὀψιγὰ δένδρα πάντα ὀθαγενῆ τῆς Αὐστραλίας
ὅπου σχηματίζουσιν ἐκτεταμένα δάση, ὅχινα
ὅμως, διότι οἱ κλάδοι αὐτῶν ὑποκαυθεῖνται
καὶ ἀντὶ τούτου φέρουσιν εἰς ἕκαστον κλάδον
μόνον κολοῦν τραχύτατον καὶ θδενωτόν. Τὸ
ξύλον τῶν Κ. βαρὺ καὶ σκληρὸν (κατινιζέ-
λου) εἶναι λίαν εὐχρηστον, ὃ δὲ φλοῖός θυρ-
σοειδές. Καλλιεργῶνται καὶ ὀλλογὰς (ὅπως
ἐν τῇ Ἰνδίᾳ χάριν τοῦ ξύλου, ἐν δὲ τῇ Νυ-
βίᾳ πρὸς κάσμον. [Θ.Χ.]

Κάσπαρος (Karl Paul Caspari). Γερμανός εξηγητής και τῆς ἐκκλησίας ιστορικός, γεν. 1814 ἐν Δίστατ, τῷ 1857 καθηγητὴς γενόμενος τῆς Θεολογίας ἐν Χριστιανία. Ἐργάσθη σφάλια εἰς προφήτας τῆς Παλ. Διαθήκης, Πηγάς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Συμβόλου τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ τῆς πίστεως κανόνα (4 τ., ἐν Χριστιανία, 1866—79) καὶ ἄλλα ἔργα καὶ πραγματείας γερμανιστὶ καὶ γερμανιστῶν. [B.E.]

Κάσπαρυ (Robert Caspari). Ὀνομαστός βοτανικός Γερμανός, γενν. τῷ 1818 καὶ ἀποθ. τῷ 1890 ἐν Κονίξβέργη, ὅπου ἐκρημάτισε καθηγητῆς. Συνέγραψε περὶ Νυμφαίωνων, Ἀναχαριδίων κτλ. [Θ.Χ.]

Κάσπε (Caspe). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχ. Σαραγόσσης, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Γουαδελούπα παρὰ τὰς ἐκβολὰς τούτου εἰς τὴν Ἑβρὸν. Κἂτ. 8439 (1837) ἀνυψομένη εἰς αἰστωσίαν καὶ οἰνοποιαν. [M.Σ.]

Κάσπικὸν Ὀκάσσον (τουρκ. Ἀκ-δε-νίζ=Λευκὸ ὄζον, περσ. Γουρσέμ). Ἡ μεγίστη λίμνη τῆς γῆς, ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης. Ἐχει νῦν ἐπιφανείαν 439 418 τ.χμ. ὧν 1549.6 εἰναι νῆσοι, ἐκλύπτει δὲ ἐν προϊστορικῇ χρόνῳ χῶρον τριπλάσιον. Ἐχει ἀπὸ Β πρὸς Ν μήκος 1220 χμ. καὶ πλάτος 200—350 χμ. ἡ δὲ ἐπιφανεία αὐτῆς κεῖται 26 μ. ὑπὸ τὴν τῆς Ἀζερμπαϊτζάν ὁκάσσου, μετ' ἧς πιθανῶς συνδέεται ἄλλοτε. Αἱ παραλίαι τῆς εἰναι χαμηλαὶ ἐκτὸς τοῦ μέρους ὅπου κατατείνουσι πρὸς αὐτὴν οἱ πρόποδες τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν δὲ χωρίζεται ἡ λίμνη διὰ στενῆς ταινίας γῆς ἀπὸ τοῦ ὅρους Ἑλβούρς. Τα μᾶλλον εἰς τὴν λίμνην εἰσερχόμενα ἀκρωτήρια εἰναι τὸ Schachow τῆς χερσονήσου Ἀποσχερόν καὶ τὸ Τριούπ-Καργάν τῆς χερσονήσου Μαγγισλάν (ΒΑ), μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν κόλπων τὴν μεγίστην σπουδαιότητα ἔχει ὁ τοῦ Βακού, πολυαριθμοῦται δὲ εἰναι οἱ ἐπὶ τῆς Α πλευρᾶς, ὅπου εὐρίσκονται ὁ κόλπος τοῦ Κρασνοδάτσκ μετὰ τοῦ ὅρου τοῦ Βαλχάν, εἰς ὃν ἄλλοτε ἐχύνετο ὁ Ὄξος, καὶ ὁ μέγας κόλπος Ἀτζή-Δαριὰ ἢ Καρὰ-Βουγάς, ὅστις συνδέεται μετὰ τῆς λοιπῆς Ὀκάσσου μόνον διὰ στενοῦ πορθμοῦ. Ἡ Κ. Θ. ἔχει πλείστας νήσους πλησίον τῶν παραλίων, αἱ δὲ μεταξὺ Βακού καὶ Δενκράν, ὧς καὶ αἱ παρὰ τὴν ἀπέναντι παραλίαν δεικνύουσιν ἀκατάπαυστον ἡφαιστειώδη ἐνέργειαν. Τὸ Β μέρος τῆς λίμνης δὲν ἔχει βάθος μεγαλύτερον ἢ 28 μ., παρὰ δὲ τὴν Β παραλίαν, τὸ ὕδωρ σχεδὸν δὲν περιέχει ἄλας· τὸναντίον δὲ εἰς τὸ Ν πολὺ μεγαλύτερον μέρος ἐπὶ μεγάλῃ ἐκτάσει τὸ βάθος εἶναι 210 μ. καὶ φθάνει μάλιστα εἰς 1000 μ., τὸ δὲ ὕδωρ ἐνταῦθα εἶναι ἁλμυρώτατον πρὸ πάντων εἰς τοὺς ὅρους τῆς Α παραλίας, ὅπου π. χ. ἐν τῇ κλειστέῳ κόλπῳ Καραβουγᾶ

ἐξατμίζεται σχεδὸν ὅλον ὑπὸ τοῦ καύοντος τῶν στεππῶν. Ἐν γίνεσι δὲ περιέχει διαιρούμενον ἄλας ἢ ἄλλαι ὀχλασσαί, ἐνεκα τῶν πολλῶν ποταμῶν τῶν ἐκβάλλοντων εἰς αὐτὴν (Βέλγας, Οὐράλ, Κούρ, Τερέκ, Κούμα). Παλιόρριον δὲν ἔχει, ἡ δὲ παρατηρουμένη αὐτομείωσις τοῦ ὕδατος τῆς ἐξαρτάται ἀπὸ τοῦ ποσῶ τοῦ τῶν χυνομένων εἰς αὐτὴν ὕδατων. Ἡ Κ. Θ. περιβάλλεται ἐκ τριῶν μερῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσίας, ἥτις κατέχει σχεδὸν ὅλον τὸ ἐν αὐτῇ διεναγόμενον ἐμπόριον καὶ τὴν λίαν σπουδαίαν ἀλιεῖαν· ἐλάχιστον δὲ μέρος λαμβάνει εἰς τὸ ἐμπόριον ἡ Περσία, καίπερ ἔχουσα λιμένας τινὰς κατὰ τὴν Ν παραλίαν. [M.Σ.]

Κάσπικα πύλας ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα στενὸν εἰς τὰς Ν παραφυλάξαι τοῦ Καυκάσου, ὅς ἐλεγεν Κάσπια ὄρη αὐτὴ καθοκούσας πρὸς τὴν Κασπικὴν Ὀχλασσαν. Οἱ Πέρσαι θεωροῦντες τὴν θέσιν ὡς στρατηγικῶς σπουδαίαν, ἐκλείσαν τὸ στενὸν δια πυλῶν φυλακτομένων ὑπὸ φρουρᾶς. Ἀπὸ τοῦ Ἑρατοσθένους καὶ Ἀπολλωνίου ἡμετρούμετ' ἀπ' αὐτῶν καὶ αἱ ἀποστάσεις. Τὸ στενὸν σήμερον καλεῖται διόδος τοῦ Χαβέρ. [M.Σ.]

Κάσπ-ἐλ-καβέρ τ. ἑ. Μίγας πύργος, ἡ καὶ Λγὼρ-ἐλ-καβέρ. Πόλις τοῦ βουκαϊνοῦ φέξ τοῦ Μάρεκου, 120 χμ. Ν τοῦ Τάγγερ πλησίον τοῦ ποτ. Ἀζνίκου. Ἐχει περὶ 25 χιλ. κατ., ἦτο δὲ ἄλλοτε ἀκμαίη, μετὰ πολλῶν τεμενῶν καὶ ἀνακτόρων τοῦ χαλίφου Ἀλμαντούρ, ἐξ ὧν ἔλαβε τὸ ὄνομα. [M.Σ.]

Κάσας (Louis Francois Cassas). Γάλλος ζωγράφος καὶ ἀρχιτεκτων, γενν. 1756 ἐν Azay-le-Ferron τοῦ νομοῦ Indre, ἀποθ. ἐν Παρισίοις 1827. Τὴν νεότητά του διήλθεν ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐταξείδευσε δὲ καὶ ἀνὰ τὴν Μικράν Ἀσίαν, Συρίαν, Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον. Ἐγράψεν πλείστας ἀπόψεις τῶν χωρῶν τούτων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἀρχαίων μνημείων, ἐξ ὧν ἀπετελέσθησαν σειραὶ χαλκογραφῶν (Voyages pittoresques) οὐκ ὀλίγας περιέχουσαι εἰκόνας καὶ ἐξ Ἑλλάδος. [Εγ.]

Κάσας ἡ Τάκα. Χώρα τοῦ Α Σουδάν ἔρυστα ἐμβ. περ. 8100 τ.χμ. μετὰ 38 χιλ. κατ. Εἶναι στεππώδης, διαρρέεται δὲ ὑπὸ τῶν ποτ. Ἀτβάρ καὶ Χὼρ-ἐλ-Γάτχ. Ἡ πρωτεύουσα Καττάλα-ἐλ-Λούς ἔχουσα 10 χιλ. κατ. καίται 385 χμ. Α τοῦ Χαρτούμ, ἐπὶ τοῦ Χὼρ-ἐλ-Γάτχ. [M.Σ.]

Κάσσανδρα καλεῖται ἡ δυτικωτέρα ἐκ τῶν 3 χερσονήσων τῆς Μεγάλης Χαλκιδικῆς χερσονήσου, ἡ ἐκτετατομένη μεταξὺ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ τοῦ Τορωναίου. Τὴν χερσονήσον ταύτην διατρίχει κατὰ μήκος διακλάδιος τοῦ ὅρους Χορτιάτου. Ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης Παλλήνη καλεομένης ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκείνητο δὲ τῶν πόλεις, ὧν ἐπισημότερα ἡ Ποτίδαια, ἥτις ἦν φησέμενη

μένη ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ ἐνδυνάστευον ταύτην μετὰ τῆς μεγάλης γερονότητος. Ἡ πόλις αὐτὴ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τῷ 357 π. Χ. ἀνεκτίσθη τῷ 316 ΒΑ τῆς προτέρας θέσεώς της ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κασσάνδρου, κληθεῖσα Κασσάνδρεια, ἥτις καταστράφη κατὰ τὴν 7 αἰῶνα ὑπὸ τῶν Οὐνῶν καὶ Σλάβων. Ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Παλλήνης διωρύχνη τάφρος καὶ παρ' αὐτὴν ἐκτίσθη τείχος μετὰ πύργων. Ἡ θέσις αὕτη καλεῖται νῦν Πέρταις. Ἐπὶ τῆς γερονότητος τῆς Κ. καίνονται διάφορα χωρία. Ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἅπας ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς καὶ οἱ αὐτοὶ καταφυγόντες ἐπαναστάται καπεστράτησαν ὑπὸ τοῦ Ἀδδούλ-πασσά κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1821. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Πονοειδίου ἤρξατο κτίζεμένη ἡ Νέα Κασσάνδρα.

Κασσάνδρα, καλουμένη καὶ Ἀλεξάνδρα, ἡ καλλίστη τῶν θυγατέρων Πρίαμου καὶ Ἑκάτης. Παρὰ τοῦ Ἀπλόωνος ἔλαβε τὸ προφητικὸν χάρισμα, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσαν πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ ἐτιμώρησεν αὐτὴν ὁ θεὸς διὰ τῆς κατάρτας νὰ μὴ πιστευῇται ποτὲ προφητείας. Κατὰ μεταγενεστέρως δὲ παραδόσεις ἡ Κ. ἦν ἀδελφὴ τοῦ Ἑλένου, ὁμότερα δὲ τὰ παῖδια ἀποκοιμηθέντα ἐν ἐξομικῇ σπηλαίῳ εὗρίθησαν τὴν ἐπαύριον λευχόμενα τὰ ὦτα ὑπὸ βύω ὄρειαν, οὕτω δὲ τέσαν ἡ χροὴ των ἐκαθαρίσθη καὶ ὤξυνθη ὥστε ἀκούοντα καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν τὰς συνδιαλέξεις ἐπροφῆτευσεν. Ἡ Κ. προεῖπε τὴν ἐκ τοῦ Πάριδος καὶ τῆς Ἑλένης συμφορὰν, τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας, ἀπέτρεψε δὲ τοὺς Τρῶας ἀπὸ τῆς παραδοχῆς τοῦ ὄρου τοῦ Ἰππου, ἀλλὰ μάστιγ. Ἀλόουσε τῆς πρωτεύουσας Δίᾳς ὁ Ἀρκὸς ἀπέσπασεν αὐτὴν τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀθῆνας, κατὰ δὲ τὴν διανομήν τῆς λαΐας λαβὼν αὐτὴν ὁ Ἀγαμέμνων ἤγαγεν ὡς δούλην καὶ παλλακίδα εἰς Μυκήνας, ἐκεῖ ἐδολοφόνησεν αὐτὴν ἡ Κλυταιμνήστρα. Ἀπέκτεψε δὲ ὁ Ἀγαμέμνων ἐξ αὐτῆς τοὺς υἱοὺς Τηλέδαμον καὶ Πέλεπα. [9, Α.]

Κάσσανδρος Προεύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου, γενν. περὶ τὸ 355 π. Χ. Τοῦ ἐπιθανάτου πατρὸς διαρίσαντος ἀντ' αὐτοῦ διάδοχον τὸν Πολυσπέρχοντα, ὁ Κ. ἔλαβε τὰ ὄπλα, στρατεύσας δ' εἰς Ἀττικὴν ἐγένετο κύριος τοῦ Πειραιῶς καὶ τῆς Σαλαμίνος, ἡγάγας τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν ἀνασούστατιν τοῦ ἀριστοκρατικῆς πολιτεύματος καὶ ὤψωσεν εἰς τὴν ἀρχὴν Δημήτριον τὸν Φαληρέα. Τούτων τελεσθέντων ἐπέστρεφεν εἰς Μακεδονίαν ἐνθα διέθεσε τὰ πράγματα ὑπὲρ ἑαυτοῦ, μετ' οὗ πολὺ δ' ἐπανακάμφας εἰς Ἑλλάδα μετέβη εἰς Πελοπόννησον ἐνθα πολλοὶ πόλεις εἶχον κηρυχθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ. Κατὰ τὴν χρόνον τούτον ἦσαν ἀφικθῆ, ἐνεργεῖα τοῦ Πολυσπέρχοντος, εἰς Μακεδονίαν ἡ Ὀλυμπιάς, ἥτις ἐξήγαγε

τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ ὡς ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐνεργηθειῶν ὠμοτήτων. Ὁ Κ. τότε ἔσπευσε κατ' αὐτῆς καὶ ἡ Ὀλυμπιάς ἀποκλείσθη εἰς Πύζαν ἡγαγασθῆ νὰ παραδοθῇ, ἀφείσται δὲ εἰς τὴν διάκρισιν τῆς λαϊκῆς ἐκδικήσεως ἑθνατιότη. Λαῶν δὲ ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Φιλίππου Θεσσαλονίκην ὁ Κ. ἐνίσχυεν ἀκόμη τὰς ἐπὶ τὴν θρόνον δεξιώσεις αὐτοῦ ἐκτοτε κυρία αὐτοῦ φροντίς ἦν ὁ τῶν Ἑλλήνων προσεταιρισμὸς διὰ περιποίησιν, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνωκεδμήσας τὴν Ποιδοσίαν, ἣν ἐκάλεσε «Κασσάνδρειαν». Ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦτου ἀντίπαλοι Ἀντίγονος καὶ Πτολεμαῖος ἀντεπεξῆλθον διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου, ἀνακηρύξαντες τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Τούτων ἐνεκα ἡ Ἑλλὰς κατέστη τὸ θέατρον διεθνικοῦ πολέμου, λήξαντος τὸ 311 π. Χ. διὰ συνθήκης εἰρήνης καὶ ἦν οἱ δύο ἀντίπαλοι μετὰ τοῦ Ἀρριανίου διανεμηθῆσαν διαφόρους γώρας, ὁ δὲ Κ. ἔλαβε τὴν διείκησιν τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδας μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ υἱοῦ τῆς Πρωξάνης Ἀλεξάνδρου. Μετ' οὗ πολὺ Πρωξάνη καὶ Ἀλεξάνδρος ἐξηφανίσθησαν ἐνεργεῖα τοῦ Κ. καὶ ὁ Ἡρακλῆς, ἕτερος υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἐξηφανίσθη καὶ οὗτος ἐνεργεῖα τοῦ Πολυσπέρχοντος ὅστις ἐγένετο ὄργανον τοῦ Κ. Βραδύτερον ὁ Ἀντίγονος συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον αὐτὸς νὰ κατὰστῇ μόνος κύριος πασῶν τῶν κτήσεων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἀλλ' ἀπώλεσε καὶ θρόνον καὶ ζωὴν κατὰ τὴν μάχην τῆς Πύδου (301 π. Χ.). Ὁ Κ. ἐκτοτε κατέστη ἀσφαλῆς ἐν τῷ βασιλείῳ του, πλην μετ' οὗ πολὺ ἀπέδωκεν (298). [9, Η.]

Κάσσανον (Cassano all' Ionio). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Κοζέντσα τῆς Καλαβρίας, ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχουσα 7407 κατ. Παράγει κυρίως ἐλαιας.—Cassano d'Adda, κομμοπολις τῆς ἐπαρχ. Μιλάνου, ἔχουσα 3554 κατ. ἐγένετο γνωστὴ διὰ τὴν ἐνταῦθα νικίαν τῶν ὑπὸ τὸν Βανδῶν Γάλλων κατὰ τοῦ πριγκίπου Ρόδε-νίου (5/16 Αὐγ. 1705) καὶ τὴν τῶν ὑπὸ τὸν Σουβαρόφ Ρώσων κατὰ τοῦ γάλλου στρατηγοῦ Μορώ (16/27 Ἀπριλίου 1709). [Μ. 2].

Κάσσελ. Πρωτεύουσα τῆς πρῆως, ἐπαρχίας Ἑσσης-Νάσσαου καὶ τοῦ ἐρμῶνιμου νομοῦ (ἐμβ. 10.078 τγμ. μετὰ 820.988 κατ.), καί-μένη ἐκατέρωθεν τοῦ Φούλδα καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἔχει 72.477 κατ. (1890) καὶ διατείνεται εἰς τὴν Παλαιὴν πόλιν, τὴν Κάτω Νεάπολιν καὶ τὴν Ἀνω ἢ Γαλλικὴν Νεάπολιν, ἥτις μορφώθησιν ὑπὸ Γάλλων μετανοσίων διαπρέπει ἐπὶ λοιμωρῆς οἰκίαις, πλατείαις καὶ μνημείοις ταύταις προσθετέον καὶ τὰ πρόστινα. Ἡ πόλις εἶνε μίς τῶν ἠραιότερων τῆς Ἑρμανίας ἐκ τῶν ἀνωκεδμημάτων ἐξέχουσι διαφορεῖς νασί, τὰ βασιλικά ἀνάκτορα, τὸ δικαστήριον καὶ διοικητήριον, τὸ μέγαρον Πολ-

lenue, άλλοτε ενδιαίτημα τοῦ βασιλ. Ἱερωνύμου, τὸ μυστεῖον μετὰ βιβλιοθήκης 100 χιλ. τόμων, τὸ μέγαρον τῆς περιφέρειας πινακοθήκης κτλ. Ἐντὺς τῶν διαφόρων ὁρχῶν καὶ δικαστηρίων ἔχει ἀστεροσκοπεῖον καὶ πλεῖστα σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως· ἡ βιομηχανία (κυρίως μηχανῶν καὶ ἀμαξῶν) ἀναπτύσσεται μεγάλως. Πληρὺν τοῦ Κ. κεῖται τὸ Βιλελμσχέ, μέγαρον μετὰ λαμπροῦ κήπου, ὅπου ἐκράτῃτο Ναπολεὼν ὁ Γ' ἀπὸ τοῦ Σιέρ. 1870 μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1871. Τὸ Κ. ἦτο ἀλλοτε εἶσα λανθάνουσα καὶ ἐκλεκτέρων τῆς Ἑσθης· ὅτε δὲ ἰδρύθη τὸ βασιλεῖον τῆς Βοστανίας (1807) ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦτου καὶ ἔμεινε τοιαύτη μέχρι τοῦ 1813. Τῷ 1866 κατέλαβον τὸ Κ. οἱ Πρώτοι καὶ κατέστησαν αὐτὸ πρωτεύουσαν τῆς νέας ἐπαρχίας Ἑσθης-Νάσταου. [Μ.Σ.]

Ηκασσιανός (Ἰωάννης ὁ Μασσαλιώτης), ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἡμιπελαγισμοῦ. Ἐγενν. ἐν τῇ Δύσει, ἐμίνασε δὲ ἐν Βηθλὲμ καὶ Αἰγύπτῳ (390). Ἐλλὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου, οὗ μετὰ τὴν πτώσιν ἀπηλθὼν εἰς Ῥώμην ἵνα ἐρελκύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ Ἰννοκέντιον τὸν Δ'. Πρὸ τοῦ 415 ἔρριψε παρὰ τὴν Μασσαλίαν δύο μονὰς, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὧν ἐγένετο ἡγεύμενος. Ἐγραψέ λατινιστὶ διατάξεις τοῦ μοναχικοῦ βίου (12 βιβλ.), περὶ τῆς ἐνσαρκώσεως βιβλ. 7 κτλ. Ἐν τῇ μεταξὺ Αὐγουστίνου καὶ Πελαγίου διαφορᾷ ἤθελε νὰ ἐπιφέρει συνδιαλλαγήν διὰ μέσου τινὸς συμβιβαστικοῦ. παρὰδεχόμενος ὅτι ὁ ἀνθρώπος δὲν δύναται μὲν νὰ συντελέσῃ τὸ ἀγαθὸν ἀνευ τῆς θείας χάριτος, δύναται ὅμως νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτό. Ἀπέθ. 448. Ἀρίστη ἐκδοσις τῶν ἔργων τοῦ ὑπὸ Gazæus (3 τ. Α ψ. 1733). [Ἐγ.]

Ηκασσελρη (Henry Robert Stewart, ὑποκόμης Castlereagh, ἀπὸ τοῦ 1821 μαρκήσιος Londonderry). Ἀγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ ἐν διαπρεπείᾳ ὁρχαίας οἰκογενείας, γενν. τῷ 1769 ἐν οἰκογενειακῷ κτήματι ἐν τῇ ἱρλανδικῇ κομητείᾳ Down. Σπουδάζας ἐν Καϊμπριτζ, ἐγένετο τῷ 1793 ἀντιπρόσωπος τῆς κομητ. Down ἐν τῇ ἱρλανδικῇ κοινοβουλίᾳ καὶ τῷ 1797 γραμματεὺς τῆς ἱρλανδικῆς διοικήσεως. Τῷ 1798 συστάσας συνωμοσίας τῶν Καθολικῶν καὶ Δημοκρατικῶν κατὰ τῶν Ὁραντζιστῶν, ὁ Κ. κατεδίωξεν ἀπηνῶς τοὺς πρώτους, ἐν ᾧ δὲ εἶχεν ὑποσχεθῇ ἀμνηστίαν, συνέλαβε τοὺς πρωταίτιους καὶ ἐκχάνασεν αὐτοὺς πρὸς ἀποκαλύψεις. Συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν ἐνωσιν τῆς Ἱρλανδίας μετὰ τῆς Ἀγγλίας (1800), εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἡνωμένον βρετανικὸν κοινοβούλιον ἐγένετο ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων συνεργατῶν τοῦ Πίτ, ὅρ' ἐν τῷ 1804 ἐγένετο ὑπουργὸς τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἀποικίων. Τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον κατέλαβε καὶ

βραδύτερον, τῷ δὲ 1812 τὸ πῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἔκτοτε αὐτὸς ἦτο ὁ πράγματι διευθύνων τὴν ἀγγλ. πολιτικὴν. Εἰργάσθη πολὺ μυστικῶς καὶ ἀναφανδὸν πρὸς κατάργησιν τῆς ἐν Ἑβρώπῃ γαλλικῆς ἐπικρατείας καὶ πτώσιν τοῦ Ναπολεόντος, γενόμενος σχεδὸν ἡ ψυχὴ τῆς κατὰ τοῦτου εὐρώπ. συμμαχίας. Παθὼν τὰς σφένδαμναις ἐπέθῃ ὑπὸ ἐπιτήρησιν, τῇ 12 ἐλ. Ἀύγ. (ν.) 1822 τραυματίσας ἑαυτὸν κατὰ τὴν λαμὲν ἀπέθανεν. Ἡ Ἀλληλογραφία κτλ. αὐτοῦ ἐξεδέθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, τ. 1—4 τῷ 1847 καὶ τ. 5—8 τῷ 1861 ἐν Λονδίνῳ. [Β.Β.]

Ηκασσελφορδ (Castelford). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκης, 12 χμ. ΒΑ τοῦ Οὐάϊκφιλδ, ἐπὶ τοῦ Αἰρ. Ἐχει 14 143 κατ. (1891) καὶ ἀγγλισπαστικὴν. [Μ.Σ.]

Ηκασσίη (Cassia L.). Γένος φυτῶν τῆς εἰκοσίν. τῶν Καυκασοπεριαιωδῶν (βλ. λ.). Θάμνος τῶν ὄρεων χωρῶν τοῦ τε παλαιῦ καὶ νέου κόσμου. Τὰ φυλλάρια διαφόρων (περὶ τὰ 30) εἰδῶν τῆς ΒΑ καὶ μέσης Ἀφρικῆς τῶν ἀποτελούντων τὴν υποδιαίρεσιν Σέννα (Senna, ἰδίως δὲ Σ. τῆς ἱατρικῆς (S. medicinalis Bisch.) καὶ Σ. τῆς μαλακτικῆς (S. lenitiva Bisch.) εἰσὶ καθαρτικὰ (Folia Sennae). Ἡ τῶν Ἰνδιῶν Κ. ἡ σύριγξ (C. fistula L.) φέρει κυλινδρικοὺς χέδρωπα μέχρι 60 ὑπεκτμ. τὸ μῆκος, οὗ ἡ σὰρξ (Pulvis Cassiae) εἶναι φαρμακευτικὴ. Πολλὰ εἶδη Κ. καλλιεργοῦνται ὡς φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ. Ἡ δὲ Κ. τῶν ἀρχαίων, ἰδίως τοῦ Διοσκουρίδου, εἶναι εἶδος Κανέλλας, δηλ. φῦλλον ὡς φαίνεται Ἀφρῆς τῆς Κ. (Laurus Cassia L. = Cinnamomum aromaticum Nees, βλ. Κιννάμωμον). — Ὁ καρπὸς τῆς Κ., κερατίνος εἰδῆς καὶ ξυλώδης, μῆκος μέχρι 0.40 μ. καὶ πάχους 0.02, ἐνέχει 60—70 % σταφυλοειδὲς χάρου, εὐχρηστὴ δὲ ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς ἦπτιον καθαρτικόν, ἐντονώτερον μάλιστα ἐὰν συντελλῇ μετὰ τοῦ μάννα. — Ἐκ τοῦ ξύλου δὲ τῆς Κ. ἐξάγεται ἡ Κασσίνη, C₁₀H₁₂O₃, πικρὰ οὐσία στερεὰ εἰς 200 πλάσιον διαλυομένη ὕδαρι.

Ηκασσίδη καλεῖται εἶδος λυρικοῦ ποτῆ ματος, ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἀραβί καὶ Πέρσαις, συνιστάμενον ἐκ σειρὰς διατείνων, ὧν οἱ δεύτεροι σιγαί δημοκαταληκτοῦσι. [Μ.Γ.]

Ηκασσίδη. Βλ. Ἀχώρ.

Ηκασσιέπεια (Ἄστρ.). Ἀξιόλογος ἀστερισμὸς τοῦ βορείου ἡμισφαίριου τῆς οὐράνιας σφαίρας. Ἡ Κ. εὐρίσκεται σχετικῶς πρὸς τὸν βόρειον πόλον τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ἐν ᾧ ἡ Μεγάλη Ἀρκτός. Ἡ Κ. εἶναι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀειφανὴς ἀστερισμὸς, δηλαδὴ οὐδέποτε βυεῖ, ἀλλὰ στρέφεται περὶ τὸν πόλον διαρκῶς ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα. [Δ.Κ.]

Ηκασσέμωφ. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ ἑσπ. κυβερνήτῳ Ῥαϊσαν, ἐπὶ τοῦ Ὀκ. Ἐχει 15 478 κατ., ὧν πολλοὶ μουσλιμα-

καὶ Τάταροι, πολλὰ ἐργοστάσια κυρίως θερμάτων καὶ διαθερίων καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον.

Κασσίνης (Cassini). 1) Giovanni Dom. K., ἑνδοξος Ἰταλὸς ἀστρονόμος καὶ ζωγράφος, γενν. 1625 ἐν Περινάλδῳ παρὰ τὴν Νίκαιαν, σπουδάζας δὲ ἐν Γενεύῃ παρὰ τοῖς Ἰησοῦταις καὶ ἐν τῇ πανεπιστημίῳ Βενωνίας, ἔπειτα καὶ 25 ἐτὺς κατέλαβε τὴν πρώτην ἔδραν τῆς Ἀστρονομίας. Ἐγράψε πρῶτον περὶ τοῦ κομήτου τοῦ 1652—3 (Μεδένη, 1653), ἔκτοτε δὲ Ἡλίου πίνακας (1662) καὶ πλείους πραγματείας. Τῷ 1664 καὶ 65 παρετήρησεν ἐν Ῥώμῃ κομήτας καὶ ἠμύρωσε τὴν τροχίαν αὐτῶν ἐπεκρίνωσε τὴν θεωρίαν τῆς κινήσεως τῶν δορυφόρων τοῦ Διδος διὰ παρατηρήσεων καὶ καθώρισεν τὸν χρόνον τῆς περιόδου τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἄρως καὶ τοῦ Διδος. Ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Ἐφημερίδες βενωνικαὶ τῶν Μεδικεῶν ἀστρον. (Βενωνία 1668) ὁμηθεὶς Λουδοβίκος ὁ Δ' διώρισεν αὐτὸν (1669) διευθυντὴν τοῦ ἐν Παρισίοις νεοδημητοῦ ἀστεροσκοπεῖου, ἐνταῦθα δ' ἀνεκάλυψε πλὴν τοῦ γνωστοῦ ἦδη δορυφόρου τοῦ Κρόνου ἄλλους τέσσαρας, τοὺς νόμους τῆς περὶ τὸν Ἰδρον ἀξίονα κινήσεως τῆς σελήνης (νόμοις τοῦ Κ.) καὶ ἄλλας σπουδαϊστάτας ἐποίησεν ἐργασίας. Ἀπέθ. τῷ 1712 πρὶν ἢ ἡδὴ διατελὼν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν. Τὰ ἔργα τοῦ Κ. ἐγράφησαν λατινιστί. — 2) Ιάκωβος Κ., 1677—1756, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρου, φυσικὸς καὶ ἀστρονόμος διακεκριμένος, διάδοχος τοῦ πατρὸς του ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ ἀστεροσκοπεῖου Παρισίων. Ἐγράψε πλείους πραγματείας, Στοιχεῖα ἀστρονομίας κλ. — 3) Καίσαρ Φραγκ. Κ. de Thury (ἐκ τοῦ οἴκου γέν. κτήματος), 1714—84, υἱὸς τοῦ Ἰακώβου, ἐπίσης ἀστρονόμος· ἐσχέδιας τριγωνομετρικῶν καὶ τοπογραφικῶν χάρτην ἔλαβε τῆς Γαλλίας, οὗτινος τὴν ἐκδοσιν, ἀτελεῖ μέντα νασαν, συνεπλήρωσεν ὁ υἱὸς του Ἰωάννης, κ.δ.μ.η. Κ. (διαστάσεις 11,040 μ. × 10,735), γενν. 1748, διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις ἀστεροσκοπεῖου, ἀπεθ. 1845. Ὁ ἑσχάτος Κ. ὑπῆρξεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννου, Ἄλ. ἐξ αὐτοῦ ἐκ κ.δ.μ.η. Κ., 1789—1832, ἰδίως εἰς τὴν φυτελογίαν ἀσχοληθεὶς (μονογραφίαι περὶ τῆς τάξεως τῶν Συνανθήρων) καὶ μέλος γενόμενος τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. [B.Δ.]

Κασσίνον (Cassino ἢ Monte-Cassino). Ὅρος ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Καζέρτα ὑψόμενον ὑπεράνω τῆς πόλεως San-Germano (τοῦ ἀρχαίου Cusinum), ὅπου ἔφερον ἐν τῇ ἀρχαιότητι ναὸν τοῦ Ἀπέλλωνος. Ἐπ' αὐτοῦ ἔδρουν οἱ ἀγ. Βενέδικτος (529) μονὴν περιήγαγον διὰ τὴν μεταλοορέπειαν τοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ἀρχεῖον καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς. Ἀπὸ τοῦ 1866 δὲν χρησιμεύει πλέον ὡς ἐνδιαίτημα μοναχῶν, διατηρεῖται ὅμως ἀκόμη τὸ ἀρχεῖον μετὰ τῆς βιβλιοθήκης. [M.Σ.]

Κασσιόδωρος (Magnus Aurelius Cassiodorus ἢ ἀκριβέστερον Cassiodorius Senator). Πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ιστοριογράφος, γενν. τῇ 480 μ. Χ. ἐν Σκυλλητίῳ τῆς Βρετανίας (στερ. Καλαβρίας). Κατεῖχεν ἐπὶ τοῦ βασιλ. Θεοδορίου τῶν Ὀστρογότθων διάφορα ἀξιώματα, ἀπεσύρθη δὲ περὶ τὸ 540 εἰς μονὴν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἰδίου ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἀπέθανεν ἐνταῦθα περὶ τὸ 575. Τὰ σπουδαιότερα τῶν σωζομένων ἔργων του εἰναι Variorum libri XII, περιέχον τὰς ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὑπουργοῦ συνταχθείσας ἐπιστολάς καὶ διατάξεις. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν Γότθων αὐτοῦ σώζεται μόνον περίληψις τοῦ ἱερᾶν. Σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ τότε πολιτισμοῦ ἔχουσι τὰ Institutiones divinarum et saecularium lectionum [M.P.]

Κασσιός (Cassius). 1) Spurius C. Vo-cellinus, εἰς τῶν διαπρεπεστέρων ἀνδρῶν ἐκ τῆς πρώτης ἱστορ. ἐποχῆς τῆς Ῥώμης. Τρις ἐγένετο ὑπάτος (502, 493 καὶ 486 π. Χ.), ἐνίκησε τοὺς Σαβίνους καὶ τοὺς Ἑρνίκους, ἔκλεισε δὲ μετὰ τῶν Λατινῶν συμμαχίαν ἣς τὸ κείμενον ἐσώζετο ἀκόμη ἐπὶ Κικέρωνος. Καταγγελλοῖς ἔμμεν δὲ ἐπαύσαμεν τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, ἐθανατώθη. — 2) Gaius C., παρὰ Δίῳνι Κατσίῳ ἐπικαλούμενος Longinus, ὁ πρωταίτιος τῆς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνωμοσίας, διεκρίθη ὡς ταμίης τοῦ Κράτους, 53 π. Χ., οὗ πεσόντος ἐν ἀτυχεῖ μάχῃ κατὰ τῶν Πάρθων ἔσωσε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ καὶ συνεκράτησε τὴν Συρίαν ἐρρωμένως μέχρι τοῦ 51. Ἐγένετο ἐπαύτως τοῦ Περπύου, ἠναγκάσθη δὲ μετὰ τὴν ἐν Φαρσάλει νίκῃ τοῦ Καίσαρος, ὅτις ἀπῆντησε τὸν Κ. ἐν Ἑλλησπόντῳ θίλοντα νὰ μεταβῇ μετὰ τοῦ στόλου πρὸς τὸν Φαρνάνκην, νὰ παραδεδῇ εἰς αὐτόν. Πραίτωρ ὦν τῇ 44 μετὰ τοῦ Μ. Βρούτου συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς δολοφονίας τοῦ Καίσαρος, ὅπου καὶ ἐξετελέσθη. Μεταβὰς δ' εἰς Συρίαν ἐνίκησε τῇ 43 τὸν πρῶτον Π. Δολαβέλλαν. Ἀπὸ δὲ θρώσας τὴν Ῥόδον ἠνώθη μετὰ τοῦ Βρούτου, διηλλόμενοι ἀμφοτέρω τὸν Ἑλλησπόντον καὶ ἐπερεύθησαν εἰς Μακεδονίαν, ἔπου τῇ 42 ἡττήθη ὁ Κ. παρὰ τοὺς Φιλίππους, θεωρῶν δὲ καὶ τὸν συνάδελφόν του ἡττηθέντα διέταξεν ἀπελευθερύνει τὸν ἀνταγωνιστή. Καὶ ἄλλοι δὲ φέροντες τὸ ὄνομα Κ., ὧν εἰς λέγεται καὶ ἀδελφὸς τοῦ Γαίου Κ., εὗρισκοντο μετὰ τῶν δολοφόνων τοῦ Καίσαρος. — 3) Gaius Cassius Longinus, διάσημος Ῥωμαῖος νομοδιδάσκαλος, ἀνήκων εἰς τὴν σχολὴν τῶν Σαβιανῶν, οὗτινες καὶ Cassium εἰς αὐτοῦ ἐκλήθησαν. Διήγαγε βίον τρικυμιώδη, ἐξορισθεὶς τυφλὸς ὦν ὑπὸ τοῦ Νερωνος εἰς Σαρδηνίαν καὶ ἀνακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Οὐδασπασιανού, κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ ἐπείκου καὶ ἀπεβίωσεν. Ἐκ τῶν ὀλίγων ἔργων αὐτοῦ, ἐν τῇ

Πανδέκτη μνημονεύεται πολλάκις τὸ *libri juris civilis*. [Π.]

Κασσιτερίδες ἐκκαλοῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νῆται ἐξ ὧν οἱ Φοίνικες ἐκόμιζον κασσίτερον. Ἰσως ἦσαν αἱ Βρετανικαὶ νῆται, ἢ τὰ μικρότερα παρ' αὐτὰς νησιδία Seilly.

Κασσιτερίτης. Ὁρυκτὸν διοξειδίου κασσιτέρου, SnO_2 , περιέχον 78,6 μ. κασσιτέρου καὶ 21,4 διοξύνου ἢ καὶ τινὰς ξένας οὐσίας. Κρυσταλλοῦνται κατὰ τὸ βρακίτετραγωνον σύστημα εἰς κρυστάλλους συνθέτους ἐκ πρισματικῶν καὶ πυραμιδῶν, εὐρηται ὅμως καὶ εἰς ψευδοκρυστάλλους. Σκ. 6—7, εἰδ. βάρος 6,8—7. Καστανόχρους, μέλας, κτρινοφαιοί, ἔχει λάμψιν ποικίλην, διαφάνειαν ἀτελεῖ, καὶ εἶναι διπλοθλαστικός. Εὐρηται ἐν Σαζόνια, Βοημία, Πορτογαλίᾳ, Γαλικίᾳ, Σουμάτρα κλπ., ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐξάγεται ὁ κασσίτερος δια συντήξεως μετ' ἀνθρακος, ὅστις σχηματίζειν μετὰ τοῦ διοξύνου διοξειδίον ἀνθρακος ἐλευθερεῖ τὸν κασσίτερον. [Δ.Κ.]

Κασσίτερος (λατ. Stannum, γερμ. Stann, ἀτομ. βάρος 118). Μέταλλον λευκώτερον, σχεδὸν ἀργυρόχρουν, λίαν στιλπνὸν καὶ εὐηκτόν, εἰδικὸν βάρους 7. 29, ἀπαλὸν καὶ ἥκιστα συνεκτικόν, εὐκαμπτον καὶ κατὰ τὴν κάμψιν ἐκβάλλον ἐλαφρὸν τριγμὸν, ὡς ἐκ τῆς ἀμοιβῆς τριβῆς τῶν κρυσταλλικῶν αὐτοῦ μορίων, ἰδιόχρυσαν δὲ τινὰ παρέχον ὁσμὴν ὅταν τριβθῇ, πρὸς τὴν τοῦ διοξίνου παρμωσίαν. Ἐν ψυχρᾷ καταστάσει εἶναι λίαν ἐκτατός, γνωστὰ δὲ εἶναι τὰ λεπτότατα αὐτοῦ φύλλα δι' ὧν περιτυλίσσεται ἡ σκευή, φάρμακά τινα κλπ. Εἰς κρυστάλλους πρισματικούς ἀποκτάται ἐμβαπτίζομένης εἰς διάλυμα ὑποχλωριούχου Κ. ράβδου ἐκ Κ. ἢ ἐκ κράματος Κ. καὶ ψευδαργύρου, τῶν κρυστάλλων τοῦ Κ. ἀποτιθεμένων ἐπὶ τῆς ράβδου κανονικώτατα. Εἰς 200° γίνεται τραχὺς καὶ ἀπόλλυσι τὸ ἐκτατόν, τήκεται δὲ ὁ καθαρός μὲν εἰς 235°, ὁ δὲ ἀγχαίος ἤδη εἰς 228°. Μαλλον θερμαινόμενος ἀναφλέγεται καὶ καίεται παραγομένης λευκῆς κόνεως ἐκ διοξειδίου τοῦ Κ. Δὲν ἐξαερούται ὅμως ἢ ἀνεπαισθήτως καὶ ἐν ταῖς μεγίσταις θερμοκρασίαις. Ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ παραμένει ἀναλλοίωτος ἐν τῇ ἀέρι καὶ τῷ ὕδατι, ὀλίγον δὲ προσβάλλεται καὶ ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν ὀξέων, δι' ὅ καὶ ἡ ἐπικασσιτέρωσις τῶν χαλκίνων μαγειρικῶν σκευῶν. Διαλύεται ὅμως εἰς τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, ἐκλυομένου ὑδρογόνου, ὡς καὶ ἐν τῇ μετρίῳ πυκνῇ νιτρικῇ καὶ τῇ ζέοντι θεικῇ. Ὁ Κ. ἀναφέρεται χρησιμοποιοῦμενος ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου. Οὐδαμοῦ εἴρηται αὐτοφυῆς καὶ τὰ ὀρυκτὰ δ' αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀφθονα οὔτε πολλαχὺ διαδεδομένα. Τὸ κυριώτερον δὲ τούτων εἶναι ὁ κασσίτερος (βλ. λ.). Ὁ Κ. εἶναι μέταλλον ἐκ τῶν χρησιμωτέρων ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται ἀγγεῖα

καὶ τὰ ἀμάλαγμα τῶν κατόπτρων, δι' αὐτὸ προσταττέμεθα ἀπὸ τοῦ κινδύνου τῶν χαλκίνων μαγειρικῶν σκευῶν, μετὰ χαλκοῦ κρυσταλλοῦ παρῆχει τὸν ὀρείχαλκον, ὁ δὲ λευκοσίδηρος (τενεκές) εἶναι ἐπικασσιτερώμενος σίδηρος. Παρῆχει δὲ δύο σειρὰς χημικῶν ενώσεων, ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὸ μονοξειδίον καὶ τὸ διοξειδίον αὐτοῦ. Καὶ τὸ μὲν μονοξειδίον Κ., SnO , εἶναι κόνις μέλαινα, ἀμφοφὸς ἢ κρυσταλλική, ἐν τῷ ἀέρι ταχέως πρὸς λαμβάνουσα διοξύνον καὶ μεταβαλλομένη εἰς διοξειδίον ἢ διοξειδίον Κ. Τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον συστατικὸν τοῦ κασσιτερίτου, εἶναι ἀδιάλυτον εἰς ὕδατα καὶ ὀξέα καὶ ἀλκάλια, χρησιμεύει δὲ εἰς λείανσιν τῶν πόλων τῶν μαρμάρων. Ὁ ὑποχλωριούχος ἢ διχλωριούχος Κ., γνωστὸς ὡς ἄλας τοῦ Κ., χρησιμεύει εἰς τὴν βαφικὴν πρὸς προσήλωσιν καὶ ἐξωράσιν τῶν χρωμάτων εἰς τὴν τυπωτικὴν ὑφασμάτων. Εἶναι εὐδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ διάλυμα τοῦτο ἀπορροεῖν διοξύνον εἶναι ἐντέλως ἀποξειδωτικόν αὐτὸ καὶ τὸν διχλωριούχον ὑδράργυρον (ἀχνη ὕδρ.) ἀνάγει εἰς ὑποχλωριούχον (καλιμ. ἄλας). Ὁ τετραχλωριούχος Κ., SnCl_4 , εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν, σφοδρῶς ἀτμίζον ἐν τῇ ἀέρι, εἰδ. βάρους 2. 27, ζέον εἰς 115°, ἐν τῇ ἀέρι εἰς βουτυρώδη μάζαν μεταβαλλόμενον (βούτυρον Κ.). Τὸ κασσιτερίκον νάτριον, ἔνυδρον Na_2SnO_3 , εἶναι ὁμοίως καλυπτόμενον ἐν τῇ βαφικῇ καὶ τυπωτικῇ. Τέλος ὁ διθειούχος Κ., SnS_2 , ὁ κοινῶς ἑθραϊκὸς χρυσός, κόνις κτρινὴ χρυσοφάνης, χρησιμεύει εἰς ψυδ. ἐπιχρύσωσιν φύλων καὶ μετάλλων. [Χ.Χ.]

Κασσωπέτρης μὲν ἡ τοῦ δήμου Κασσωπαίων, ἔχει 8 μοναχάς. [Μ.Σ.]

Κασσωδοί. Ὀνομα βενδικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ πρωσσικῆς νομοῦ Ἀντισικ καὶ τῷ Δ τοῦ νομοῦ Κοσλίν. Ὁμιλοῦσι διάλεκτον τῆς πολωνικῆς γλώσσῃς.

Κασσωπαία. Χώρα τῆς Ἡπείρου ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ, κειμένη ΒΑ τῆς Θεσπρωτικῆς καὶ περιλαμβάνουσα τὰς ἀπὸ τοῦ νῦν Φαναρίου μέχρι Ῥηγιάσσης ἀκτὰς καὶ πρὸς Β φθάνουσα μέχρι τῆς σειρᾶς τοῦ βουνοῦ Κοσμηρίου ὅπου ἀποπερματίζονται αἱ ἀνατολικαὶ πεδιάδες Ἰωαννίνων (Ἑλλοπίας), περικλιθεῖσα δὲ τὰ μεταξὺ Λούρου καὶ Ἀχέρωντος ποταμῶν βουνὰ καὶ κοιλιάδας, δηλ. τὰ εἰς τὴν Πρίβεζαν ὑπαγόμενα Τσαμωγώρια, τὸ Σούλι καὶ τὴν Λάκκην. Ἡ χώρα αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Στράδωνος παρεξέτείνετο καὶ πέραν τῆς τοῦ Λούρου περιοχῆς· «ἐν ἀριστερᾷ δὲ (τοῦ) Ἀμβρακικοῦ κόλπου) ἡ Νικόπολις καὶ τῶν Ἡπειρωτῶν οἱ Κασσωπαῖοι». Ἐπὶ Ἑνεστικῆς δὲ ἡ χώρα τοῦ Λούρου ἐκαλεῖτο «χώρα τῆς Κασσωπαίας», ὅπως ἐνεγράφετο εἰς τὰ μητρώα τῶν Ἑνετῶν. Οἱ κάτοικοι ἐπὶ

ἴκοντο Κασσωπαῖοι. Εἶχεν ὅρος Κατωπαιον, τὰ σημερινὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου, καὶ πάλιν Κατωπῆν, κεκτμημένη καὶ ἐπισκοπικὴν ὄξιν, ἣν μέχρι τῆς Θ' ἐκατονταετηρίδος ἀπαντῶμεν διατηρουμένην, περὶ τὴν σημερινὴν Ῥηνάσαν. Ἀγνωστον δὲ πότε καὶ διὰ τίνος ἐπιδρομῆς ἡ αἰτίας ἡρηώθη αὕτη. [Κ.Δ.Κ.]

Κασσωπαίων δῆμος τῆς Κερκύρας. Περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσαν Περιθίαν καὶ ἅλλα χωρία, ὧν τὰ ὄνόματα Ἐπίσκοψις, Κατωπῆ (ἐξ ἧς καλεῖται), Λαύκη, Ὀμαλῆ καὶ Σινηαῖς, Σπαρτίλα, Στρενήλλα, Σγυνράδες. Κάτ. ἐν βλφ. 5286. [Μ.Σ.]

Κασσωπῆ καὶ Κασσιώπῃ. Ἄλλοτε πόλις καὶ ἐπίνειον τῆς Κερκύρας, νῦν δὲ τοῦ δήμου Κατωπαίων μικρὸν χωρίον, κατὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑπείρον παραλίαν τῆς νήσου, ἀπέχον 1 ὥρ. τῆς Περιθίας, πρωτεύουσας τοῦ δήμου Κασσωπαίων. Ἐχει κατ. 350. Ὁ ἐν αὐτῇ ναὸς τῆς Θεοτόκου Κασσωπιτρᾶς κτείνεται ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τοῦ ναοῦ τοῦ Κασίου Διὸς. Ἡ προσωνομία αὐτῇ τοῦ Διὸς εἶνε τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, εὐρήναι δὲ εἰς ἐπιγραφῆς καὶ νομίσματα τῶν Κερκυραίων· ἔσχε δὲ ὁ Ζεὺς τὸ ἐπιθετικὸν ἐκ τοῦ Κασίου ὄρους τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπου ἐτιμάτο, καὶ ἐξέτέρῳ τοῦ ἐν Κασίῳ ὄρους ἐν Σελευκίᾳ τῆς Συρίας. Ἡ Κ. ἔσχε καὶ πύργον ἐπὶ βράχῳ προέχοντος εἰς τὴν θάλασσαν, ὃν οἱ Ἕνετοὶ ἐξεπέρθησαν τῇ 1880 ἐπειδὴ, ἐνῷ οἱ Κερκυραῖοι ἐκουσίως ὑπετάχθησαν εἰς τὴν Ἑνετίαν, ἡ φρουρά τοῦ πύργου τούτου ἀπεπειρήθη νὰ παραδοθῇ, καθὼς πρῶτον εἰς τὸν βασιλέα Λαβίσλαον. [Σ. δὲ II.]

Κάσται (Castas) ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν Πορτογάλων αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι τάξεις, εἰς ἃς εἶνε διηρημένη ἡ Ἰνδικὴ κοινωνία, αἱ καλούμεναι σανσκριτικῇ varnas δηλ. χρώματα, ὡς ὄντες κατ' ἀρχὰς τοῦ χρώματος τοῦ διακριτικοῦ γνωρίσματος ἐκάστης τάξεως. Ἡ δὲ λέξις casta εἰσαχθεῖσα εἰς πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας ἐμφαίνει ἐν γένει πᾶσαν καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔθνεσι τῆς Δύσεως κοινωνικὴν διάκρισιν ἔχουσαν χαρακτηριστικὰ ἀποκλειστικόν. Περὶ διαίρεσεως τῆς Ἰνδικῆς κοινωνίας εἰς τάξεις γίνεται ἤδη ἀκριβὲς μνεία ἐν τῇ κώδικι τοῦ Μανού (βλ. λ.), εἶναι δὲ αὐτὰ τέσσαρες μάλιστα, ἡ τῶν βραχμάνων, ἡ τῶν πολεμιστῶν, ἡ τῶν ἐμπόρων, βιομηχανῶν, ποιμένων ἡ γεωργῶν καὶ ἡ τῶν δούλων, ὑποδιαίρουμαι κατόπιν εἰς μυρίας ἄλλας. Κατὰ τινα δὲ παλαιὰν παράδοσιν Ἰνδικὴν ἡ μὲν πρώτη τάξις, ἡ τῶν βραχμάνων, ἐξῆλθε κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Βραχμᾶ τοῦ Δημιουργοῦ, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ τῶν πολεμιστῶν, ἐκ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, ἡ δὲ τρίτη, ἡ τῶν ἐμπόρων κλ., ἐκ τῶν μηρῶν, καὶ ἡ τετάρτη, ἡ τῶν δούλων, ἐκ τῶν ποδῶν. Τὰ μέγιστα δὲ ἀποστρέφονται οἱ Ἰνδοὶ τοὺς ἐκπεσόντας διὰ

τινα λόγον ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν καὶ τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς οὐδεμίαν τῶν τάξεων, τοὺς Παρίας (βλ. λ.) καλούμενους. [Κεφ.]

Καστακλῆα βλ. Δελφί.

Κασταμονή. Βιλαετίον τῆς Ἀσιατικῆς Τευρκίας ἐπὶ τοῦ Εὐφράτινι περιλαμβάνει τὴν ἀρχαίαν Παφλαγονίαν καὶ τὴν Α Βιθυνίαν, συναρεῖται πρὸς τὴν διοικήσιν Ἰβανί, τὰ βιλαετία Ἀγκύρας, Προύσης καὶ Νικαμυδαίας. Ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Βιλλαιῦ (Φιλιγίας τοῦ) καὶ τῶν παραποταμιῶν τοῦ Ἀλως Γαζελ τοῦ καὶ Δεδενέκ τοῦ, χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς Ἀγκύρας διὰ τοῦ Γαλατικῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν πρὸς Α Δειράδων τοῦ Κεὺς ὁ γ καὶ Ἰγρίκ ὁ γ, διὰ δὲ τοῦ Βιθυνικοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τῆς Βιθυνίας. Ἐχει ἐμβ. 5300 τχμ. καὶ περ. 700 χιλ. κατ., διαιρεῖται δὲ εἰς 4 διοικήσεις, τῆς Κασταμονῆς, τῆς Σινιόπης, τῶν Γαγγῶν καὶ τοῦ Μπέλου. Ἡ διοικήσις Κ. κατέχει τὰ Β καὶ κεντρικὰ μέρη τοῦ βιλαετίου. Πρῶτον αὐτοῦσα αὐτῆς καὶ τοῦ βιλαετίου εἶνε ἡ ἐρμώνυμος πόλις, κειμένη εἰς τὰς ΝΑ ὑψορείας τοῦ Ἰερὰλλῆς ὁ γ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ Ἰκίεκ τοῦ, 72 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἐχει 20 χιλ. κατ., ὧν 1500 Ἕλληνες ἐξαρτῶμενοι ἐκκλησιαστικῶς ἐκ τοῦ μητροπολίτου Νικομυδαίας, περικλινὴν βιομηχανίαν βαμβακίων ὑφασμάτων, δερμάτων, ὀπλῶν, αἰγιοτριχῶν κτλ. Τὸ βιλαετίον εἶνε εὐφροον, παράγον ἡμμητριακά, λίνον, κρέκον (πρὸ πάντων παρὰ τὴν Σαφράμπλιν), σπασμίον, καπνὸν καὶ σινὲν. Πονταχὺ ἐν αὐτῷ καλλιεργεῖται ἡ συκαρινέα καὶ καταγίνονται αἱ κάστοαι εἰς σφροτρεφίαν. Μεγὰλὰ δάση καλύπτουσι πρὸ πάντων τὰ Ν μέρη. Αἰὶν ἀνεπτυγμένη εἶνε ἡ κτηνοτροφία, αἱ τρίχες δὲ τῶν αἰγῶν θρυσιάζουσι πρὸς τὰς τῆς Ἀγκύρας. Ἐχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ παρὰ τὸ Βακὺρ Κιουρεσί, γεννυθρῶνιον παρὰ τὴν Πράλλειν, ὀρυκτοῦ ἁλτος παρὰ τὰς Γαγγῶν καὶ τὸ Ἰσκέλιπ, λιγνιτῶν παρὰ τὸν κατὼ Σαγγάριον καὶ ἄργυρος δὲ καὶ μέλυδος εὐρίσκονται. [Μ.Χ.]

Κασταμονίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Κασταλλίου ἐν τῇ ἐπαρχ. Πείταξι τῆς Κρήτης, ἔχον 320 κατ. [Ν.Σ.τ.]

Καστανέα ἡ κοινὴ, Castanea vulgaris Lam. (Fagus Castanea L.). Δένδρον γινώριμον τῆς οἰκογεν. τῶν Κυπελλοφόρων, σχηματίζον δάση ἐν τῇ Ν Εὐρώπῃ κατὰ προτίμησιν ἐπὶ σχιστολιθικοῦ εἰδάριος (βλ. λ. Δένδρον). Τὸ ξύλον αὐτοῦ σκληρὸν καὶ ἀσπὲς λογιζέται ὡς ἔχον τὴν αὐτὴν ὄξιν μετ' ἐκείνου τῆς ὁρυς πρὸς οἰκοδόμησιν καὶ καθισιν. Ἰδίως δὲ χρησιμεύει εἰς τὴν βαρελασπίαν πρὸς κατασκευὴν τῶν δορυῶν, οἱ δὲ κλάδοι πρὸς κατασκευὴν τῶν στεφάνων τῶν βυτίων. Οἱ καρποί, τὰ κάστανα — Διὲς βδάλαντι ἡ

και σαρδικαί βάλανοι τῶν ἀρχαίων — τῶν μὲν ἀρχαίων δένδρων εἶναι μικροί και στυροί, δ. ἀ δὲ τῆς καλλιέργειας και τοῦ ἐγαιεντισμοῦ γίνονται οἱ γνωστοί μεγάλοι και γλυκαῖς. Φῆμην ἔχουσιν ἰδίως τὰ τῆς Κρήτης και τῆς Ἰταλίας (marroni). Ἐν Ἰταλίᾳ τὰ καὶ ἀποτελοῦσι σπουδαίαν τροφήν τοῦ λαοῦ και εἰς τινὰ μέρη κατασκευάζουσιν ἄρτον ἐξ αὐτῶν. [Θ.Σ.]

Καστανέα. Χωρίον τοῦ δήμ. Λεύκτρου ἀπέχον 2 ὥρας πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Πλάτας και κείμενον ἐπὶ θρεϊνῆς χώρας τοῦ Ταυγέτου. Κἀτ. 468.

Καστανέας ὁ δήμος, ἀνήκων εἰς τὴν νομὴν Τρικαλλίων. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κώμης Καστανίας, 8 χωρίων και τῆς μονῆς Ἀγίου Νικολάου. Τὰ χωρία εἶναι Βενδίτσα, Γουδεδάσθα, Καλογερανή, Κουκλαῖτι, Κερκασὰ Μειδάν, Αὐξισσι, Μπορθίκος, Τσουρανάκοι. Κἀτ. 3144. [Μ.Σ.]

Καστανεά 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀρκαυνοθίων κείμενον κατὰ τὰς ΝΑ ὑπορείας τοῦ ὄρους Κυνηγεῦ (ὕψ. 1626 μ.) ὥρ. 1 1/2 πρὸς Δ τοῦ Προστού. Κἀτ. 546. — 2) Κώμη κείμενη ἐπὶ τῆς θρεϊνῆς χώρας τοῦ Πίνδου παρὰ τὸ θρωόνιον παραποτάμιον τοῦ Πηνειοῦ. Ἀπέχει ἀπὸ Καλαμπάκας Δ ὥρ. 6. Εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Καστανέας, περιέχουσα 1175 κατοίκ. — 3) Χωρίον τοῦ δήμ. Μελλιμένης, κείμενον ΒΔ τοῦ Ἀγίου Νικολάου εἰς ἀπόστασιν 2 1/2 ὥρων και ἐπὶ ὑψηλῇ χώρᾳ τοῦ Ταυγέτου ἔχουσης ὕψος 1159 μ. Κἀτ. 344. — 4) Κωμόπολις τῆς Λακωνικῆς και ἔδρα τοῦ δήμ. Καστορίου, κείμενη ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Ταυγέτου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 4 1/2 ΒΔ ἀπὸ Σπάρτης. Κἀτ. 1403. Προϊόντα δημ. καρποί, ἔλαιον, οἶνος, μέταξα. — 5) Χωρίον τοῦ δήμ. Ἰτάμου μετὰ 513 κατοίκων ἀπέχον ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Ζαγλώπης. — 6) Χωρίον τοῦ δήμ. Ὑπάτης, ἧς ἀπέχει ΝΔ 2 ὥρας κείμενον ἐπὶ τῶν Β ὑπορειῶν τῆς Οἴτης. Πληθ. 271. — 7) Χωρίον τοῦ δήμ. Στυμφαλίας κείμενον ἐπὶ τοῦ ὄρους Γερωντίου κατάφυτον ἐκ καστανεῶν και μρεθῶν. Κἀτ. 882. Ἀπέχει ἀπὸ Μπάσι ὥρ. 4 και ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ὁχθῆς τῆς λίμνης Φενεοῦ ὥρ. 1. — 8) Χωρίον τοῦ δήμ. Βοιδῶν, κείμενον πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Νεαπέλειος ὥρ. 1 15' κατὰ τὸ ἀκρωτήριον Καμήλιον τὸ πρὸς Β τῆς Μαλέας ἀκρας. Κἀτ. 328. — 9) Χωρίον τοῦ δήμ. Προγγίου τῆς Ναυπακτίας, ἔχον 201 κατ. [Μ.Σ.]

Καστανέα. Χωρίον τοῦ δήμ. Κερώνης τῆς Πυλίας, ἔχον 102 κατ. [Μ.Σ.]

Καστανέτσα. Χωρίον τῆς Κυνουρίας τοῦ δήμ. Βρασιῶν, ἀπέχον 4 ὥρ. ἀπὸ Ἀγίου Ἀνδρέου και κατοικούμενον ἀπὸ 480 κατ.

Καστανοῦλα. Χωρίον τοῦ δήμ. Παροικαμπυλίων τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 138 κατ.

Κάσσελ. Ὀχυρωμένη πόλις τοῦ Μεγάλου δουκάτου Ὁσσης, κείμενη ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἀπέναντι τῆς Μορουντίας. Ἔχει 7521 κατ. τοίκους (1890). [Μ.Σ.]

Καστελάρ (Emilio Castelar). Ἰσπανὸς πολιτικὸς ἀνὴρ και συγγραφεὺς, γενν. 1832 ἐν Γαδεΐροις, σπουδάζας δὲ τὸ κατ' ἄρχας νομικὰ και εἰτα ἱστορίαν και φιλοσοφίαν. Διατέλειται ἀπὸ τοῦ 1857 καθηγ. τῆς ἱστορίας ἐν Μαδρίτῃ και ἔδρευε τῇ 1864 τῇ βίετοπατικῇ ἐφημερίδᾳ Democracia μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπανάστασεως τῆς 10/28 Ἰουνίου 1868 κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου ἐμῆλθεν ἐπὶ κατεδικασθῇ εἰς θάνατον. Τῇ δὲ 1868 ὅτε ἐξερράγη νέα ἐπανάστασις (κατὰ Σατιέμβριον) ἐπέστρεψεν εἰς Μαδρίτην χαίρειτοθίς μετὰ μεγίστου ἐνθουσιασμοῦ πρὸ πάντων ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεολαίας, ἐξελέγη δὲ μέλος τῆς βουλῆς ὅπου ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν δημοκρατικῶν. Κατὰ Φεβρ. τοῦ 1873 ὅτε ἐκκηρύχθη ἡ δημοκρατία, ἀνέλαθεν ὁ Κ. τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, παρήχθη δ' ἤδη κατ' Ἰουνίον ἀναγορευθῆς δὲ κατ' Αὐγούστον πρόεδρος τῆς βουλῆς διατέλειται ἀπὸ τοῦ Σεπτ. 1873 μέχρι τοῦ Ἰαν. 1874 πρωθυπουργὸς μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας και κατέστειλε τὴν ἐν Κερθαγένῃ ἐπανάστασιν τῶν ὁπαδῶν τῆς κοινοκτημοσύνης. Ὅτε δὲ ἀποκατέστη ἡ μοναρχία (Ἰαν. 1875) παρητήθη τὴν καθηγεσίαν και μετέβη ἐν Παρισίους. Ἐκ νέου δὲ γενόμενος μέλος τῆς βουλῆς, δίδμενος μὲν πάντοτε προστάτης τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκείας, τοῦ τύπου κλπ. δὲν ἐξήττησεν ὅμως πλεὺν ἐπιρροὴν σπουδαίαν ἐπὶ τὴν πολιτικὴν τῆς χώρας. Τα ἔργα του εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον πολιτικὰ (κυρίως λόγοι ἐκφωνηθέντες ἐν τῇ βουλῇ), φιλοσοφικά, κοινωνιολογικά και ἱστορικά. [Β.Ε.]

Καστελβερνάνο (Castelvetrano). Πόλις τῆς Ἰταλ. ἐπαρχίας Τράπανι (Δρεπάνου) ἐν Σικελίᾳ, 10 χμ. ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Σελινουντος, ἐπὶ λόφου ἐν λαμπρᾷ πεδιάδι. Ἔχει 20053 κατ., ἐργοστάσια μεταξωτῶν λινῶν και βαμβακερῶν ὑφασμάτων, και παράγει λαμπρὸν ἔλαιον και οἶνους (capriata). Ν αὐτῆς κείνται τὰ ἐρεῖπια τῆς Σελινουντος.

Καστελβουόν (Castelluono). Πόλις τῆς Ἰταλ. ἐπαρχίας Πανόρμου, ἐν Σικελίᾳ, 18 χμ. ΝΝΑ τοῦ Cefalù. Ἔχει 8480 κατ. και παράγει οἶνον και ἔλαιον. [Μ.Σ.]

Καστελλόν (Castellon). Ἐπαρχία τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ Β μέρει τῆς Βαλεντίας, ὁρινηθὲς ἀλλὰ καλῶς καλλιερῆγημένη. Ἐμβ. 6465 χμ. μετὰ 292437 κατ. Ἡ πρωτεύουσα Καστελὸν δὲ λὰ Πλάνα κείται 3 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἔχει ὠραίαν μητρόπολιν και 25193 κατ. διατηροῦντας βίχματιον ἐμπόριον.

Καστέλλα. Χωρ. τῆς Εὐδοίας ὑπαγόμε-

μεν εἰς τὸν δῆμον Μεσσηνίων πρὸς τὸ ΝΑ τῶν Ψαχνῶν, ἀφ' ὧν ἀπέχει 15', καὶ συγκείμενον ἐκ 304 κατ.

Ἡ ἀστελλομάρα (Castellamare). 1) Ο. δι Stabia, ὠχυρωμένη πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Νεαπόλεως, ἐπὶ τῆς ΝΑ ἀκτῆς τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως. ἔχει 22 207 κατ. ἀσχολούμενους εἰς τινὰ βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ ἀλιεῖαν. Ἐνεκα τοῦ καλοῦ ἀέρος, τῶν θαλασσιῶν λουτρῶν καὶ τῶν ἱαματικῶν πηγῶν (ἀλατούχων καὶ θειούχων) ἐπισκέπτονται αὐτὴν πολλοὶ Νεαπολίται. Πλησίον αὐτῆς εἶνε βασιλικὴ ἐπαυλὶς Quisisana μετὰ λαμπροῦ κήπου. Κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχ. πόλεως Stabiae, ἥτις κατεστράφη συγχρόνως μετὰ τῆς Πευπηρίας. — 2) Ο. del Gollo, παράλιος πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Τράπανι τῆς Σικελίας. ἔχει καλὸν λιμένα, τὸν τῆς ἀρχαίας Ἐφέστης, ἥς τὰ εἶρηται κεῖνται πλησίον πρὸς τὸ Καλαταμί, καὶ 14 800 κατ. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελλανὰ (Castellana). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Βάρι (ἐν Ἀπουλίᾳ) ἔχουσα 8092 κατ. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελλανέτα (Castellaneta). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Λέττο (ἐν Ἀπουλίᾳ), σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Τάραντος-Βάρι. ἔχει 7903 κατ. καλλιεργεῖντας βόμβακα, εἶνε δὲ ἔδρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελλάνου. Κώμη τῆς Κερκύρας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μεσσηνιωτῶν. Κεῖται ἐπὶ τῆς Δ. πλευρᾶς τῆς νήσου ἀπέχουσα 2 ὥρ. τῆς πρωτεύουσας ΝΑ καὶ περιέχει 839 κατοίκους.

Ἡ ἀστελλάνου Γόρου. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἰσωνίων τῆς Κερκύρας, ἔχον 277 κ. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελλήης (Ignaz Franz Castelli). Αὐστριακὸς ποιητής, γενν. 1781 ἐν Βιέννῃ, ἀπεθάνε τῷ 1862. ἔγραψε πλεόν ἢ 100 ὅπου ἀπέθανε τῷ 1862. ἔγραψε πλεόν ἢ 100

κωμῆδίας καὶ ἄλλα δραμ. ἔργα, διηγήματα καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ τῆς Κάτω Αὐστρίας ποιήματα. Ὑπῆρξε δὲ εἰς τῶν κυριωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς βιενναίας εὐθυμίας. [Μ.Γ.]

Ἡ ἀστελλί. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Κλειτορίας τῶν Καλαβρύτων, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Κλειτορίας ποτ., 1 1/2 ὥρ. πρὸς τὰ ΒΔ τῶν Μαζέικων, ἔχον 213 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Δωριέων, κείμενον 2 1/2 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Γραβίας καὶ περιέχον 657 κατ.

Ἡ ἀστελλί. 1) Χωρ. καὶ ἔδρα δήμ. ἐμωνόμου τῆς ἐπαρχίας Κισάμου τῆς Κρήτης. ἔχει μετὰ τινων συνοικίων 733 κατ., ὁ δὲ δῆμος 4749. Εἰς τοῦτον ἀνήκουσι καὶ ἄλλα 18 χωρία, ὧν τὰ σημαντικώτερα Λιουσιακιάς, Παλαιοκαστρο, Καλῶθειαι, Σειρικάρη, Δραπαλινιάς, Τεπόλια καὶ ὁ συνοικισμὸς Ποταμίδα. — 2) Ἐδρα ἐμωνόμου δήμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ

Πεδιάδι τῆς Κρήτης, ἔχουσα 644 κατ. Ὁ δῆμος (5595 κατ.) περιλαμβάνει 23 χωρία, ὧν τὰ σημαντικώτερα Βαρδάρη, Θραψανό, Ζωφόροι, Μουχάρη, Σμάρι, Ἀποστόλοι, Ἀμαρικανώ, Κασταρινίτσα καὶ Σειδὰς.

Ἡ ἀστελλί. Χωρίον τοῦ δήμ. Κελλωνίδων κείμενον ὥρ. 1 1/2 πρὸς Β τῆς Κερώνης ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου μετὰ πληθυσμοῦ 436.

Ἡ ἀστελλο Βράγκο (Castello Bracco). Πρωτεύουσα περιφέρειας τῆς πορτογαλ. ἐπαρχίας Βείρας, 229 γμ. ΒΔ τῆς Λισαβώνας. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 6928 κατ.

Ἡ ἀστελλόν. Βλ. Κάστρον.

Ἡ ἀστελλόρουζον. Πόλις τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας, κείμενη ἐπὶ τῆς νήσου Μεγίστης ἢ καὶ Κ. καλουμένης, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν διοικητικὴν Μέντας τοῦ βιλαετίου Ἀδινίου. ἔχει περ. 4000 κατ. ὧν πολλοὶ σπογγαλισταί. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελνωδάρ (Castelnau-dary). Πρωτεύουσα διαμερίσεως ἐν τῷ γαλλ. νομῷ ὠδ, ἐπὶ τῆς Μεσσηνιωτῆς διώρυγος, 36 γμ. ΔΒΔ τῆς Καρκασσόνης, ἐν εὐρέῳ πεδιάδι. ἔχει 8598 κατ. (1891), ὑφαντουργίαν καὶ ἀγγειοπλαστικὴν, ὡς καὶ ἀμυλῶν ἐμπορίαν προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. Τῇ 1 Σεπτεμβρ. (ν) 1632 ἐνίκησεν ἐνταῦθα ὁ βασιλικὸς στρατὸς τοῦ ὑπὸ τὸν Montmorency ἀπαδούς τοῦ δουκὸς τῆς Ὁρλεάνης. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελνῆρος. Βλ. Κάστρην.

Ἡ ἀστελνῆρμι. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Ἀκράγαντος ἐν Σικελίᾳ, περιβαλλομένη ὑπὸ ὄρεων. ἔχει 9205 κατ. καὶ ὄρυγμα θείου, ἄλατος καὶ γύψου. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελφιδάρδο (Castelfidardo). Χωρίον τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Ἀγκωνος, γνωστὸν γενόμενον διὰ τῆς νίκης τοῦ τῶν Πεδεμοντιῶν στρατηγοῦ Cialdini κατὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Πάπα Lamoricière (6/18 Σεπτεμβρίου 1860). [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελφράγκο (Castelfranco). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Τρεβίζου, ἐπὶ τοῦ Μουσόν, ἔχουσα 3758 κατ. Ἐνταῦθα ἐνίκησαν οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὸν Saint-Cyr τοὺς ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Rohan Αὐστριακούς τῇ 12/24 Νοεμβ. 1805. [Μ.Σ.]

Ἡ ἀστελλιόν (Castiglione). 1) Ο. del le Stiviere, κομφοπλίς ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Μαντόνας, μετὰ 3123 κατ., γνωστὴ γεννηθεῖσα ἐκ τῆς νίκης τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τῶν Αὐστριακῶν (5 Αὐγ. ν. 1796) ἐξ ἧς ὁ πρωταγωνιστὴς στρατάρχης Ὁζερὸ ἐλαβε τὴν τίτλον δουκὸς τοῦ Κ. — 2) Πόλις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κατάνης τῆς Σικελίας, εἰς τοὺς ἐπὶ τὸν ποταμὸν Αἰτίνης, ἔχουσα 8173 κατ. ἀσχολούμενους εἰς βιομηχανοποιίαν καὶ καλλιέργειαν ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ λεπτοκαρπύων.

Καστιλιόνε (Baldassare κάμης Castiglione). Ιταλός λόγιος και διπλωμάτης, γενν. 1478 ἐν Casatien του Μιλάνου και ἀποθ. ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα ἐν Τελέβω τῆς Ἰσπανίας 1529. Ἐκ τῶν ἔργων του περίφημον κατέστη τὸ ἐπιγραφόμενον *Il cortegiano* (ὁ αὐλικός), ὁδηγὸς διὰ νέους εὐγενεῖς. [Μ.Γ.]

Καστίλιος (Ant. Feliciano Castillio). Εἰς τῶν διαπρεπεστάτων τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς Πορτογαλίας, γενν. τῇ 1800 ἐν Λισαβῶνι ὅπου ἀπέθανε τῇ 1875. *Ἄν και παίδευσεν τυφλός, ἐποῦδας τὰ νομικά και ἐνωρίς ἔβουε ταῖς Μούσαις. Ἐγραψε βουκολικά, διηγηματικά και ἄλλα λυρικά ποιήματα, ἐξογα διὰ τὸ λεπτεῖν αἶσθημα, τὰς λαμπρὰς περιγραφὰς τῆς φύσεως και τὸ εὖχρον τῶν στίχων. Μετέφρασε δὲ και Ὀιδιον, Πιργλίον και ἀριστοτελῆματα τῆς συγχρόνου φιλολογίας. [Μ.Γ.]

Καστίλια. Χώρα τῆς Ἰσπανίας, κατέχουσα τὸ κέντρον τῆς ἰβηρικῆς χερσονήσου, διηρομένη δ' εἰς Παλαιὰ Κ. και Νέα Κ. Καὶ ἡ μὲν Παλαιὰ Κ. εἰς ἣν ἀνήκει και τὸ μέγιστον μέρος τῆς πρότερον ἐπαρχίας Λεωνίας, εἶνε ὑψηλὸν πεδιον περιτριζόμενον πρὸς Β. και Ν. ὑπὸ ὄρεων και ὀρεοῦμενον ὑπὸ τοῦ Δουρίου. Τὸ κέντρον αὐτῆς εἶνε ἀδενδρον ἄλλα εὐφρόν. πρὸς Ν. ἐκτείνεται στεπιπνὴς χώρα. Διὰ δὲ τῶν Καστιλικῶν ὄρεων (Σιέρρα δὲ Γουαδαράμα, 2405 μ., Σιέρρα δὲ Γρέδας, 2681 μ.) χωρίζεται ἡ Παλαιὰ Κ. ἀπὸ τῆς Νέας Κ. ἥτις εἶνε ἐπίσης ὑψηλὸν πεδιον, χαμηλότερον ὅμως τοῦ τῆς Παλαιας, διαρρεόμενον ὑπὸ τῶν ποτ. Τάγου και Γουαδιάνα, ἔχον δ' ἐν γένει τραγὸν κλίμα· πάσχει δὲ ἡ Νέα Κ. ἐκ τῶν κακῶν μέσων συγκοινωνίας και γενικῶς παρέχει λυπηρὰν ὄψιν. Παρὰ ταῦτα ὁ Καστιλιανὸς ἐγένετο ὁ ὑπερήφανος και γνήσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔθν. Ἰσπανικοῦ ἔθνους και ἡ γλῶσσά του ἡ τῶν βιβλίων και τῶν μερρωμένων ἐν ἀπάτῃ τῇ χώρᾳ. Ἡ Παλαιὰ Κ. περιλαμβάνει νῦν 8 ἐπαρχίας (Σαντανδέρ, Πασοιά, Βαλλαδολίτη, Ἀβίλα, Σεγκβία, Σορία, Βουργος και Λογρόνιο), ἔχει δὲ ἐμβ. 65727 τ.χμ. και 1719349 κατ., ἡ δὲ Νέα Κ. ἔχει ἐμβ. 52553 τ.χμ. μετὰ 1486186 κατ., και περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας (Μαδρίτη, Τολέδον, Γουαδαλαχάρα, Κουέγκα). Ἡ Παλαιὰ Κ. ἐσχηματίσθη ὡς αὐτοπόσατον κράτος ἐκ τῆς κομητείας Βουργος, ἥς ὁ ἄρχων Φερδινάνδος Γουαλὲς ἐγένετο ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ 923. Φερδινάνδος δὲ ὁ Α' (ἡ ὁ Μέγας) λαβὼν 1035 ἐν τῇ διαγομῇ τῶν πατρικῶν κτήσεων τὴν Παλ. Κ., ἀνέψωσεν αὐτὴν προσαρτήσας τὴν Λεωνίαν (1087) εἰς βασιλείον. Εἰς τοῦτο προσετέθη 1085 ὑπὸ Ἀλφόνσου τοῦ Σ' τὸ Τολέδον ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέα Κ. Τῇ 1157 ἐχωρίσθη μὲν ἡ Λεωνία ἀπὸ τῆς Κ.,

ἀλλὰ τὰ κράτη ἦναι πάλιν Φερδινάνδος ὁ Γ' ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ και ἐκέρυξε τὴν ἀδιαίρετον τῆς Κ. Ἐξ αὐτῆς δὲ ἐσχηματίσθη τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας διὰ τοῦ γάμου Ἰσαβέλλας τῆς Καστιλιανῆς μετὰ τοῦ Φερδινάνδου τῆς Ἀραγωνίας ὅτε ὁ πατὴρ τοῦτο Ἰωάννης ὁ Β' βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας ἀπέθανε τῇ 1479. Πραγματικὴ ἑνωσις συγχώνευσιν τῶν χωρῶν ἐπῆλθε μέλις μετὰ τὸν θάνατον Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ 1516. [Μ.Γ.]

Καστιλζέος (Cristoval Castillejo). Ἰσπανὸς ποιητής, γενν. 1490 ἐν Ουιστάδ-Ρεδρίγο και ἀποθανὼν ἐν Βιέννῃ 1556, διατελέσας δὲ ἐπὶ 30 ἔτη γραμματεὺς τοῦ πρίγκηπος Ἀδ. Φερδινάνδου τοῦ κατόπιν αὐτοῦ κράτορος τῆς Γερμανίας Φερδινάνδου τοῦ Α'. Εἶνε ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας ἰβηρικῆς ἰσπανικῆς ποιήσεως, καταπολεμήσας τὴν ἥδην και ἐπ' αὐτοῦ ἐπικρατοῦσαν μίμησιν τῶν Ἱταλῶν. Τὰ ποιήματά του εἶναι κυρίως σατυρικά. [Μ.Γ.]

Καστίλο-Σολορζάνο (Alfonso del Castillo-Solorzano). Ἀξιόλογος Ἰσπανὸς συγγραφεὺς ἀρχαίας 1624—1649, συγγραφεὺς κυρίως μυθιστορημάτων και νῦν ἐπὶ προσορλῇ ὄντα τοῖς Ἰσπανοῖς, διηγήματα και κωμωδίας. [Μ.Γ.]

Καστορία. Πρωτεύουσα ὁμωνύμου διαμερίσματος (καζά) ἐν τῇ διοικήσει Κορυτζῆς τοῦ νομοῦ Βιτωλίων τῆς Τουρκίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἰσμοῦ ὅστις συνέχει χερσονήσον ἐκτεταμένην βαθέως εἰς τὴν Καστορίαν λίμνην. Εἶχεν ἄλλοτε ἰσχυρὰ ὀχυρώματα (κάστρα)· ὄθεν και τὸ ὄνομα τῆς λίμνης και ὕστερον τῆς πόλεως, ἥτις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀκαλειτο Κέλετρον. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 8775 κατ., ὡν 4500 Ῥάλληδες διατηροῦντες καλὰ ἐκπαίδευτήρια, ἡμιγυμνάσιον, δημοτικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον και 3 νηπιαγωγεῖα, 3500 Ὀθωμανοί, ἐμιλῶντες και γράφοντες και ἑλληνιστί, διατρουμένοι δ' εἰς 3 συνοικίας και διατηροῦντες ἀστικὴν σχολὴν και 2 γραμματοδιδασκαλεῖα, τέλος 700 Ἑβραῖοι και 75 Βουλγάροι. Ἡ ἀγορὰ κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀγένης, δὴλα δὴ τοῦ στενωπώτατος μέρους τοῦ ἰσμοῦ, συγκοινωνεῖ δὲ μετὰ τῆς πόλεως διὰ 3 πυλῶνων. Τὸ ἐμπόριον τῶν κατοίκων εἶνε ἀξιόλογον. Εἶνε δὲ ἡ Κ. ἔδρα μητροπόλεως («σπερτίμου και ἐξάρχου παλαιᾶς Βουλγαρίας»). Τὸν ἀγένη ἐχώριζεν ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ ἰσμοῦ ὀχυρὰν τεῖχος ἔχον πύργους και μεσοπύργια. Ἡ πόλις παρεδόθη τῇ 200 π. Χ. τῇ πολιορκήσαντι αὐτὴν στρατηγῇ τῶν Ῥωμαίων Σουλπικίῳ, καταστραφεῖσα δὲ ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Κατὰ τὴν Ι' αἰῶνα περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Βουλγάρων, ἀνακτηθεῖσα ὑπὸ Βασιλεῖον τοῦ Βουλγαροκτόνου. Τῇ 1350

παρεδόθη διά συνθήκης εἰς τὸν Κράλην τῆς Σερβίας, ἀλλὰ μετ' ἐλίγον περιήλθε πάλιν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς. [Ν.Σ.]

Καστορία λίμνη. Λίμνη τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ὀρεστίδι. Ἐχει σχῆμα ἐλλειψώδες, διαιρείται δὲ ἐν Δ εἰς 2 σχεδὸν ὅμοια μέρη διὰ μακρὰς γεφυρῶν του συνεισμένης μετὰ τῆς στερεάς διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ ἐπ' οὗ κεῖται ἡ πόλις Καστορία. Ἐχει δὲ μήκος περ. 4.5 χμ., βάθος δὲ 8—12 μ. Εἰς αὐτὴν ἐκβάλλουσι πολλοὶ ῥυάκες κυρίως ἐκ Δ, γίνονται δὲ τὰ ὕδατα αὐτῆς εἰς τὸν Ἀλιάκμονα διὰ μιᾶς ἐκροῆς. Εἶνε δὲ πότιμον τὸ ὕδωρ αὐτῆς, καὶ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ αἰσθητοὶ ἰχθύες, ὧν γίνεται καὶ ἐξαγωγή εἰς πολλὰ τῆς Μακεδονίας μέρη. Περὶ τὴν λίμνην κεῖνται τὰ χωρία Δουπιάκου, Κρεπηγῆ, Μαύροβον, Μήστιστα, Φωτεινίστα καὶ Τσιφτλίγια (παλαιὸν καὶ νέον) εἰς 1 ὥρ. ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων· κοινωνεῖ δὲ μετ' αὐτῶν ἡ πόλις Καστορία διὰ πορθμείων περὶπου 250. [Ν.Σ.]

Καστόριον. Ἡ οὐσία αὐτῆς φέρεται εἰς θυλάκους· κειμένους περὶ τὰ αἰδοῖα τοῦ Κάστρος, ἀρρενάς τε καὶ θηλείας, λαμβάνεται δὲ ἔκραιναντων τῶν θυλάκων· εἶνε μελανωπὴ, εὐθρυπτος, ἰδιορῶς δέουσα, ὑπόπικρος καὶ ἐνέχει πλὴν αἰθερίου ἐλαίου (2^ο/ο), ρητίνης (18^ο/ο), ἀλάτων κλ. Ἰδιᾶν τινὰ οὐσίαν λιπώδη, τὴν καστορίνην (2—3^ο/ο), λευκὴν, εὐδιάλυτον ἰδίως ἐν αἰθέρι. Παραγγέλλεται δὲ ὡς φάρμακον ἰδίως κατὰ ὑπεραιπθησίων τῶν τῆς γυναικὸς γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν ἀλλῶν τοῦ ὑστερισμοῦ ἐκφάνσεων, εἰ δὲ πρὸς τύφους, κατὰ τῆς ἀϋπνίας καὶ ἀνησυχίας κτλ., διδομένην εἰς κόην κατὰ εἰς 5—20 δι' ἡμέρας ἡεὶς καταπότια. [Δ.Χ.]

Καστορέϊον δῆμος τῆς Λακωνίας. Εἰς αὐτὸν ἀνήκουσιν ἡ πρωτεύουσα Καστανία, τὰ χωρία Βορδώνια, Καστρί, Μπολενέικα καὶ Μουχινέικα, Σερβέικα καὶ ἡ μονὴ Κοιμ. Θεοτόκου ἢ Καστορίου (8 μόν.). Κάτ. 2718.

Καστός. Νηὶς κειμένη ἀπέναντι τῶν Δ ἄκτῶν τῆς Ἀκαρνανίας πρὸς Δ καὶ πρὸς Δ τῆς νήσου Καλάμου. Ἡ ἔκτασις αὐτῆς εἶνε 8 τετρ. χιλιομέτρων, ἔχει δὲ ἡ Κ. ὁμώνυμον χωρίον μετὰ 269 κατ. ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Καρνίων.

Καστουέρα (Castuera). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ Ἰσπαν. ἐπαρχίᾳ Βαδαδόξ τῆς Ἰστρομαδούρας, ἐπὶ τοῦ Γουαδαλέχα. Ἐχει 7133 κατ. καὶ παράγει κυρίως εἶον, διαφόρους ὀπώρας καὶ πρόβατα. [Μ.Σ.]

Κάστρ (Castres). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ τῆς Ν Γαλλίας Τάρν (τοῦ Λαγκεδόξ), ἐπὶ τοῦ Ἀγού. Ἐχει 23549 κατ. (1891), ἱερατικὴν σχολὴν, δημοσίαν βιβλιοθήκην καὶ δωματὶον βιομηχ. ὑφανμάτων.

Κάστράκι. Κώμη τοῦ δήμου Ἀγινίου ἀπέχουσα 15' τῆς Καλαμπάκας ἥς θεωρεῖται μάλιστα ὡς πρᾶττειον. Κάτ. 1194.

Κάστρό. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Μακρακώμης κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι ἐξ ἀριστοτέρων τοῦ Σπερχειοῦ καὶ πρὸς Δ τῆς Βαρυμπόπης εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2. Κάτ. 250. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Κασθαναίας τῆς ἐπαρ. Ἀγιάς, ἔχον 92 κατ. — 3) Χωρ. τῆς Ἡπείρου καὶ φρούριον ἀρχαῖον ἐν αὐτῇ, ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Ἀγιάς, ἐπὶ ὁρίου ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ Ἑλλάς. Πληθυσμὸν ἔχει 1000 κατ.

Κάστρεά. Χωρ. τοῦ δήμου Κλιτερίδας τῶν Καλαβρύτων, ἔχον 212 κατ. [Μ.Σ.]

Καστρισιάνικα. Χωρ. τῶν Κυθέρων τοῦ δήμου Ποταμίων ἀπέχον 3 ὥρ. τοῦ Ποταμοῦ καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 226 κατ.

Καστρέτσι. Κώμη τοῦ δήμου Πατρίων κειμένη πρὸς Δ τῶν Πατρῶν (ὥρ. 2 1/2) καὶ ἐπὶ τῶν ΒΔ ὑψηλοτέρων τοῦ ὄρους Παναχαΐτι. Οἰκεῖται ὑπὸ 787 κατ.

Καστριώτης. Βλ. Σαινδέρμπους.

Καστριώτισσα. Χωρ. τοῦ δήμ. Καλλιῶν, κείμενον πρὸς Β τοῦ Μαυρολίθου ὥρ. 1/2. Κάτ. 304.

Κάστρο (Ines de Castro). Κυρία τῆς τιμῆς παρὰ τῇ συζύγῳ τοῦ Δὲν Πέτρου, δεσφύ τοῦ βασιλέως Ἀλφόνσου τοῦ Δ' τῆς Πορτογαλίας, καταγομένη ἐκ βασιλ. οἴκου τῆς Καστίλλας. Ὁ Δὲν Πέτρος μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου τοῦ ἐνωρεῖσθαι κυρίως τὴν Ἰνέζ, ἀλλὰ τὸ μυστικὸν ἐπροδόθη ὑπὲρ τῶν συμβούλων τοῦ βασιλέως, οἵτινες κατάρθωσαν νὰ τῷ ἀποσπάσωσι τὴν διαταγὴν νὰ θανατωθῇ ἡ Ἰνέζ. Ὅτε δὲ Δὲν Πέτρος ἀνῆλθεν εἰς τὸν ὄρθον, ἐπιμώρησεν ἀσπληγὸς τοὺς φονεῖς καὶ ἐκθύρῃς ἐπιτήμους ὡς αὐτοὺς τὴν Ἰνέζ, ἥς ἡ τραγικὴ τὴν ἐκρηκτικὴν ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν ὡς ἀντικείμενον ὁραμάτων. Τὸ δὲ λαμπρότατον μνημεῖον ἔστησεν αὐτῇ ὁ Καρδένος ἐν τοῖς Λεουσιδάς τοῦ (βλ. Γ'). [Μ.Γ.]

Καστροβιλλάρι (Castrovillari). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρ. Κοζέντσας ἐν Καλαβρία, 75 χμ. Β τῆς Κοζέντσας, ἐπὶ τοῦ Κοζιλί (Σούβας), ἐν μέσῳ ὁρέων ἔχοντων ὕψος μέχρι 1950 μ. Ἐχει 3 ὥραιους ναοὺς καὶ μεγάλην μονὴν Φραγκισκανῶν, 10505 κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον γεωργούς. [Μ.Σ.]

Κάστρ δὲλ Ἰβ. Πόλις τῆς ἰσπ. ἐπαρ. Κορδούης, 36 χμ. ΝΑ τῆς Κορδούης ἐπὶ τοῦ Γουαδαλόχ, ἔχουσα 11290 κατ. καὶ βιομηχανίαν ἱριούχων. [Μ.Σ.]

Κάστρον (ἐκ τοῦ λατίν. castrum), εἶνε σύνθετος ὄνομα διὰ τὰ φρούρια ἀπὸ ἐκτίσθησαν ἤδη καὶ ἐπὶ Ῥωμαίων, κυρίως ὅμοιος κατὰ τὸν μεσαιῶνα, εἰς τὰς στρατηγικὰς σπουδαίας

θέσεις· μετέβη δ' εἰς τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὰς περὶ τὰ φρούρια τοῦτα ἀναπτυσσόμενα χωρία καὶ πόλεις. Τοιαῦτα ὀνόματα ἀπαντῶσι καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ μέρη πελλαχού, ἀρχειλόμενα ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν Ἰνδιάνων, ἀντικατεστήθησαν δὲ νῦν γενικῶς ὅπου ἐσχημαίνον τὴν θέσιν ἀρχαίας πόλεως διὰ τῶν ἀρχικῶν ὀνομάτων. Συνηθέσταντο δ' εἶναι τὸ ὄνομα παρὰ τοῖς ῥωμαϊκῶς λαοῖς μετὰ ἐπιθέτου ἐριζόντος ἀκριβέστερον, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα περὶ ἐκάστου Κ. ἀφ' ὧν, εὐρίσκονται δὲ πλείστα καὶ τὸ ὑποκοριστικὸν Καστέλλου (castellum). [Μ.Σ.]

Κάστρον. 1) Κ. Χλεμεῦτοι. Χωρίον τοῦ δήμ. Μυρτσωντιῶν κείμενον πρὸς τὸ ΝΔ τῶν Λεγατιῶν (ὡρ. 2) ἐπὶ τοῦ ὄρους Χελωνάτα 226 μέτρων ὕψους. Κάτ. 272. Ἐνταῦθα ὑπάρχει πεπρωμίσμενον ἐνετικὸν φρούριον τὸ ἐπικρατεῖ ὑπὸ μὲν τῶν Ἰνδιάνων καλεῖται Καστέλ Τορνέζε, ὑφ' ἡμῶν δὲ Χλεμεῦτοι. Τοῦτο κατὰ τὸ 1827 φρουρούμενον ὑπὸ τοῦ οἰοῦ τοῦ Μιχαήλ Σισίνη ἐν εὐφύᾳ παραδόχῃ εἰς τὴν Ἱβηρίαν πασάν. Πρὸς Β τοῦτου κεῖται ἡ Κυλλήνη. — 2) Χωρίον τῆς νήσου Σίφνου κείμενον κατὰ τὰ μεσόγεια καὶ ἀπέχον ἀπὸ Ἀπολλωνίας 40' ΝΑ. Κάτ. 308. — 3) Χωρίον τοῦ δήμ. Μήλου ἔχον 177 κατ. — 4) Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 2 1/2 ὡρ. ἀπὸ Γρεβενῶν, οἰκόμεν. ὑπὸ 150 σικαρην. Ὀθωμαν. [Ν.Σ.]

Κάστρο Οὐρδισάλες (Castro Urdiales). Παράλιος πόλις τῆς ἰσπαν. ἐπαρχ. Σαντιανδέρ, ἐπὶ γραφικῆς χερσονήσου ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Βισκαίας. Ἔχει 7623 κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον ἀλλεῖς καὶ ἀμπελουργούς. [Μ.Σ.]

Καστρογιαννίνα (Castrogiannini ἢ Castrogiovanni). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Καλιτανιζέττας τῆς Σικελίας, μετὰ θυροῦ φρουρίου, ἔχουσα 18450 κατ. καὶ ἀλκατωρυχεῖα. Κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Ἰωννῆς (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Καστρούγεννα. Χωρίον τοῦ δήμ. Φιγαλίας τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 105 κατ. [Μ.Σ.]

Κάστωρ (Ζωολ.). τὸ πρότυπον γένος τῆς εἰς τὰ τρωατικὰ θηλαστικὰ ἀνηκούσης οἰκογεν. τῶν Καστοριδῶν (Castorina ἢ Palmipedia), ὧν πάντων οἱ δάκτυλοι ἐνεῦνται διὰ δερμοπτυχῶν, ἡ δὲ πλατεῖα καὶ ὡσεὶ διῆς οὐρά φέρει φολιδας. Οἱ Κ. ἔχουσι καὶ εἰς τοὺς 4 πόδας, ἔντας βραχεῖς, ἀνὰ 5 δακτύλους φέροντας μακροὺς ὄνυχας· πτυχὰς δὲ δερματίνας φέρουσι μόνον οἱ ὀπίσθιοι πόδες των. Γνωρίζμεν δὲ τοῦ Κ. ἐν μόνον εἶδος, Κ. τὸν γνήσιον (Castor fiber L.). διαμένοντα ἀγελήδην ἀνὰ τὰς ἔχθρας μεγάλων ποταμῶν τῶν βορείων μερῶν τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀμερικής. Ἀλλοτε εὕρισκτο καὶ νοτιώτερον εἰς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ αὐτὴν τὴν Ἰνδιάν· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς βορείοις μέρεσιν ἀπα-

βαίνει ἐκτονὲν σπανιότερος διὰ τὴν καταδίωξιν, ἰδίως ἐν τῇ Β Ἀμερικῇ, ἐν ὧν παρέχονται εἰς τὸ ἐμπόριον 150 000 δερμάτων Κ. κατ' ἔτος. Ἔχει δὲ ὁ Κ. μήκος 0,80—0,90 μ. καὶ πλεον εἴη, χρῶμα δὲ ἀνω μὲν ἐρυθροφαίνειν μέχρι μέλανος, κάτω δὲ ἀναικτὴν εὐρηγναι ὅμως καὶ λευκὰ Κ. καὶ κίτρινοι καὶ στικτοὶ Κορμὸν ἔχει παχύν, τράχηλιν βραχύν, τοὺς ὀρθαλμούς κατὰ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς, ὥτα μικρότατα. Γνωστὴ εἶναι ἡ οἰκοδομικὴ ἱκανότης καὶ νοημοσύνη τοῦ Κ., περὶ ἧς ἐν τοῦτοις παρατηρητέον ὅτι πλείστα μολοῦνται ὑπερβολαί. Πρὸς προφύλαξιν των δηλ. ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῶν βουμάτων κτιζοῦσι πολυλοῖ ἐμοὶ κατοικίας ἀτέχνους, ἐν σχήματι κοιλούρων κώνων, διὰ κλάδων, λίθων καὶ πηλοῦ, ὑψουμένης περὶ τὸ 1,50 μ. ἀπὸ τῶν ὑδάτων, ἔχουσας δὲ τὰς εἰσόδους των ὑπὸ τῷ ὕψῳ καὶ ἐν τῷ κατωτέρῳ διαμερίσματι περιεχούσας τὰς χειμερινὰς τῶν ζώων προμηθείας· πρὸς προσύλαξιν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν οἰκῶν των κτιζοῦσι περίξ ἐπιχώματα. Ἡ τροφή των ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ φλοιῶν καὶ τρυφερῶν κλάδων, δι' ὧν καὶ μεγάλως προσενεῶσι βλάδας εἰς τὰ παρὰ τοὺς ποταμούς δάση, ἐλόκληρα δένδρα ἐνίοτε διὰ τῶν ὀδόντων περικόπτοντες καὶ καταρρίπτοντες. Θηρεύεται δὲ ὁ Κ. διὰ τὴν πολυτιμὴν αὐτοῦ μηλωτὴν καὶ διὰ τὸ φαρμακευτικὸν Καστέριον (βλ. λ.). Αἱ τρίχες τοῦ ἔργηταιμοποιούντο ἄλλοτε πρὸς παρασκευὴν τοῦ ὀρίστου πύλου, ἔθιν καὶ τὸ ὄνομα καὶ σπορίων πύλων. [Φ.Ι.]

Κάστωρ. βλ. Πεταλίτης.

Κάστωρ. βλ. Διδασκुरαί.

Κασχόν. Πόλις τῆς περσικῆς ἐπαρχίας Ἰράν-Ἀτζμά, κειμένη ἐν εὐφύᾳ θέσει ἐπὶ τῆς ἑδοῦ Τεχεράν-Ισπαχάν, 1006 μ. ὀ. π. 0. Ἔχει ὥραιας ἀγοράς, 18 μεγάλα καὶ 90 μικρὰ τεμένη. Οἱ περίπου 90 χιλ. κάτοικοι κατασκευάζουσιν ὥραια χρυσοποίκιλτα καὶ ἀργυροποίκιλτα ὑφάσματα, εἶναι δὲ καλοὶ μεταλλουργοί. [Μ.Σ.]

Κάσχαου (οὐγγρ. Kassa προφ. γαλλ. Cacha). Πρωτεύουσα τοῦ οὐγγρικοῦ κομητᾶτος Ἀδασινθάρ-Τέρνα, ἐπὶ τοῦ Ἑρνὰδ, ἐν καὶλὰδι περιβαλλομένη ὑπὸ ἀμπελώνων, διασταύρωσις σιδηροδρόμων. Ἔχει 32 203 κατ. (1890), ὥραιαν μητρόπολιν, νομικὴν σχολήν, ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας καὶ ποιικίλην καὶ ἀκριάην βιομηχανίαν, εἶναι δ' ἔδρα ἐπ' ἀκόπου. [Μ.Σ.]

Κάσχιν (Cachine). Πρωτεύουσα περιφέρειας τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Τβέρ, 200 χιλ. ΒΑ τοῦ Τβέρ. Ἔχει 7516 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ πνευματωδῶν ποτῶν. [Μ.Σ.]

Κασχοέιρα (Cachoeira). Πόλις τῆς Βραζιλίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βαχίας παρὰ τὸν

ἐμῶν ποταμῶν. Ἔχει ἐμπόριον καφέ, κάπνυ καὶ βάρβακος καὶ 15 000 κατ. περίπου. Εἶνε δὲ ἡ ἐμπορικὴ ἀποθήκη ἑλκῆς τῆς ἐπαρχίας καὶ ἀπέχει 100 χμ. ΒΔ τῆς Βαχίας. [Π.Π.]

Καταβάτη. Χωρίον Σίγριου κείμενον μεσογείως καὶ πρὸς Ν τῆς Ἀπολλωνίας εἰς ἀπόστασιν 15'. Οἰκεῖται ὑπὸ 378 κατ.

Καταδόρα. Ὄβω καλεῖνται ὑπόγειοι φυσικὴ ὄχνη δι' ὧν τὰ ὕδατα λιμνῶν καὶ ποταμῶν ἀπαγόμενα ἐξαφανίζονται ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ ἡ φέρονται εἰς τὴν θάλασσαν δι' ἐκβολῶν βαθύς ὑπὸ τὴν γῆν κείμενων ἢ ἀναβλύσουσι πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς μακρὰν τῆς θέσεως τῆς ἐξαφανίσεως αὐτῶν ὥς πῆγαι. Τοιαῦτα π. χ. εἶναι αἱ τῶν λιμνῶν Κωπαίδος, Στυμφαλίδος, Φωκεῦ, αἱ τοῦ Σαρανταποτάμου, ἐξαφανιζόμενου ὑπὸ τοῦς Δ πρόποδας τοῦ Παρθενίου ὄρους κλ. Πολύπλοκον σύστημα φυσικῶν ὑπογείων ὄχνητων ὑπάρχει ἀνὰ τὰ λεκανοπέδια τῆς Β καὶ Δ Πελοποννήσου καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἀργεῖκου πεδίου στερεῖται οὕτως ὁδῶν (ἀπολυθίσιον Ἄργος) καὶ εἶνε ἀενάδρον. [Α.Κ.]

Καταδόρα. 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀσσοῦ κείμενον πρὸς Δ τῶν Μολίων 1 ὥραν καὶ περιλαβάνει 673 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμ. Τετραφυλλίας τοῦ νομοῦ Ἀρτης ἀπέχον ἀπὸ Βρεστέντης ὥρ. 3 1/2 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 221 κατοίκων.

Καταβολαῖδες. Νεαρά φυτὰ βλάττοντα ἐκ τῶν κλάδων ἄλλων ἐμύων φυτῶν, καμφορέων χωρὶς νὰ ἀποσπασθῶσι τοῦ φυτοῦ καὶ φυτευθῶσιν εἰς τὴν γῆν. Ἐκ τῶν κλάδων τούτων φύονται μετ' ἄλλων βίβας καὶ ὁ κλάδος ἀργαυοῦται εἰς νέον τέλειον φυτόν, ὅπερ ἀποχωρίζομεν τότε ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ τέμνοντες τὸν κλάδον. Ὅτι δὲ Κ. πολλαπλάσιαι τῶν φυτῶν εἶνε εὐχρηστότατος καὶ συχνότατος. [Κ.Τ.]

Καταγγεῖα. Βλ. Ἑγκλησις, μήνυσις.

Κατάγμα. Δίφνιδια λύσις τῆς συνεχείας ὁποῦ τινος παραχρῆμα συνήθως διὰ τῆς δράσεως ἐξωτερικῆς βίβας, σπανίως δὲ ποτε καὶ ἐκ σφοδρῶν μυϊκῶν συσπάσεων. Καὶ ὅγχι μὲν ὅντα τὰ δῶτα ἀντέχουσιν ἱκανῶς εἰς πᾶσαν ἐξῆθεν προσβολὴν παθολογικὰς τινος ἐμῆς ἀλλοιώσεως καθίστανται αὐτὰ λίαν εὐθραυστα (σφίλις, παθήσεις τῶν ὀστέων) ὥς καὶ ἡ κατὰ τὸ γῆρας ἀσθενία τοῦ ἰστού αὐτῶν. Τὸ Κ. καλεῖται ἀτελὲς ἔάν ἡ διαίρεσις τοῦ ὁστέου δὲν ἐγένετο καθ' ἑλκον τὸ πάχος του ἢ δὲν μετέστην αὐτῆς καὶ τὸ περίοστεον (ὅπερ συγχρὸν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ), δι' ὃ καὶ δὲν ἐπιβαρύνουσιν ἀλλήλων τὰ τεμάχια ὥς συμβαίνει εἰς τὰ τέλεια Κ. Καὶ ἀπλοῦν μὲν εἶνε τὸ Κ., ἔάν ὑπάρχῃ ἄνευ διαίρεσεως τοῦ ὁστέου.

δέρματος καὶ βλάδης τῶν ὑποκειμένων μαλακῶν μερίων, ἐπὶ πλεονάζοντι δὲ ἔάν ὑπάρχοντες καὶ ἐν τούτοις τραυματικὴ κοινὴ ἢ ἑστία τοῦ Κ. μετὰ τοῦ ἔξωτ. ἄερος, εἴς το δυνατόν νὰ εἰσδύσων εἰς τὸ ὁστέον μάρματα πρὸξενούντα φλεγμονὰς καὶ πύθσεις καὶ νὰ κινδυνεύσῃ καὶ αὕτη ἡ ζωὴ τοῦ παθόντος. Συνήθιστα τὸ ὁστέον διαίρεται εἰς δύο, σπανίως δὲ εἰς πλείονα τεμάχια (Κ. μετ' ἀπεθραύσεως) συχνότατα δὲ εἶναι τὰ Κ. κατὰ τὰ ἄκρα, ἀνω τε καὶ κάτω. Ἡ ἐλαττωματικὴ τοῦ ἀκροῦ θέσις, ἡ ἐξοδισις, ὁ πόνος, αἱ ἐπιτυχάνονμεναι παρὰ φύσιν κινήσεις τῶν δύο μερῶν τοῦ ὁστέου, καθ' ἃς καὶ τριγυρῶς κινεῖται ἐκ τῆς προστρεβῆς τῶν δύο τοῦ Κ. ἐπισανειῶν, ἡ λειτουργικὴ ἀνικανότης τοῦ παθόντος ἀκροῦ καθιστῶσι τὸ Κ. ἐξιδιαιτερωμένον, ὅπερ ἐν τούτοις ἔάν καίται παρὰ τὴν σφαιρικὴν καθίσταται ἐνίοτε δυσδιάκριτον, συγχέομενον πρὸς τὸ ἐξάρθρωμα. Ἡ πρὸ γένεσιν τοῦ Κ. καθ' αὐτὸ εἶνε ἐν γένει ἀγαθὴ, καθίσταται δὲ καλλὸν ἢ ἥτεον βραχεῖα ἔάν τὸ Κ. τυγχάνῃ ἐπιπαλεγγμένον ἢ γειννιάζωσιν αὐτῷ οὐσίῳ ὄν ἔργον, ὥς εἰς Κ. τοῦ κρανίου. Πρὸς ὁσραπείαν ἀνατάσσομεν τὸ κατὰ γὰρ ὁστέον προσεγγίζοντες ἀλλήλους τὰς δύο τοῦ Κ. ἐπιφανείας καὶ περιβάλλοντες τὸ μέλος διὰ στέρνων ἐπιδέσμων διακρατοῦμεν αὐτὸ ἐπὶ μακρὴν αἰνῆτον πρὸς τοιοῦτος στερεῶς ἐπιδέσμους χρησιμοποιοῦται ἡ γύψος, ἐξηκονομένη καὶ πατὴν τοῦ μέλους κίνησιν κωλύουσα, τὸ βευστέν πυρτικὴν καλίστην. Ὅπερ ἐπὶ τῶν ταινιῶν τοῦ ἐπιδέσμου ἀφθόνως ἀλειφόμενον ἐφαίνεται μετ' ἄλλων καὶ στεριοποιεῖ τὸ ὅλον, σπανίως ἀναλόγων διαστάσεων, νάρθηκας· οὕτω δὲ τὰ ἐκ τῆς ἐκατέρωθεν φλεγμονῆς ἐξιδρωμένα ἔργαυοῦνται βαθυλῶς εἰς γονόδωδ ἰσθμὸν καὶ εἰτα εἰς ὁστέωδ καὶ τὰ δύο τεμάχια συγκολληθῶσι ἀσφαλῶς· ἡ καταπονητικὴ αὕτη ἐργασία καλεῖται πῶρωσις. Ἐάν δὲ μηδαμῶς ἢ ἀτελῶς τελεσθῇ, δημιουργεῖται ψευδορθρωσις, δι' ἧς τὸ μέλος διαίρεται εἰς δύο μῆλη καὶ ἐπέρχονται ὥς ἐκ τούτου, ἴδιως εἰς τὰ κατώτερα ἄκρα, σοβαρὰ λειτουργικὰ διαταραχαί, καὶ ἡς ἢ ἀρσις δυσχερέστατα καὶ οὐχὶ πάντοτε ἐπιτυγχάνεται διὰ χειρουργίας. Ἐάν δὲ ἡ ἐνωσις τῶν δύο τοῦ ὁστέου μερῶν γίνῃ πλημμελὴς, ἔάν ὅλκον βεῖ τὸ ὁστέον κακῶς ἀνετάχθῃ καὶ τὰ δύο μέρη διακρατῶσιν οὐχὶ ἐν τῇ φυσικῇ τῶν ὀστέων, παραμορφῶνται μὲν τὸ μέλος, δυνατέν δὲ νὰ προσέλθωσι λειτουργικὰ διαταραχαί καὶ αλγος· ἀνάγκη τότε νὰ προκληθῇ νέον Κ. κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ νὰ τελεσθῇ προσηκόντως ἡ ἀνάταξις. Καλῶς ἐκθέτοντες τοῦ Κ. τὸ μέλος λειτουργεῖ καὶ πάλιν ὥς ἐντελὲς ὄγιος ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· ἀλλ' ὁ μὴδὲς ὀρίστατα· πάντοτε μικρὰν βραχυνοῖν ἐκ Κ. τοῦ μνημίου ὁποῦ. Ἡ ἰκσις τελεσθῆναι ἐνός ἐξομάζων τινῶν, δύο προκειμένων περὶ θα-

κτύλου, 4—8 περί τοῦ πῆχους, 8—10 περί τοῦ μῆρου· εἶνε δὲ τόσον ταχύτερα καὶ εὐχερύτερα ὅσον νεωρότερον τὸ Κ., νεώτερος καὶ ὑγιεινέστερος ὁ παθὼν. Δι' αὐτῶν ἐν περιπτώσει Κ. βοηθεῖται μέχρι τῆς ἐλευθέρως τοῦ ἱατροῦ συνίστανται εἰς γυμνάσιον τοῦ μέλους, στερεῶν αὐτοῦ προσήλωσιν δι' ἐπιδέξιμον ἐπὶ ἀκινήτου στηρίγματος, ἐκ τῶν ἐνόντων ἐξευρισκομένου, ἐν ἀνάγκῃ δὲ περὶ τοῦ κάτω αἰκρού προκειμένου ἐπὶ τοῦ ἀντιταίχρου αἰκροῦ, καὶ ἐπιθεσιν ψυχρῶν ἐπ' θερμάτων (πάγιν, χιόνος, ὕδατος), ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Κ. [Σ. Μ.]

Καταδρομή (Course) καλεῖται ἡ διὰ πλοίων ἐν καιρῷ πολέμου ὑπὸ ἰδιωτῶν τῇ ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως ὀπλιζομένων ἀνέργεια πράξεων τεινυσῶν εἰς βλάβην τοῦ ἐχθρικοῦ ἐμπορίου καὶ παρεκκλίνουσιν τοῦ κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου ἀπαγορευμένου εἰς τὰς οὐδετέρας πολιτείας. Τὰ ἐνεργοῦντα ταύτην πλοία, κατὰ δρομικὰ καλούμενα, ὅσον νά ὡσιν ἐφοδιασμένα ὑπὸ τῆς δυνάμεως ἢ τῆν σημαίαν φέρουσι δι' ἐγγράφου ἀδείας (καταγωγικήν δι' πλοία) ἰσχυρῶς ἐφ' ὧρισμένων χρόνων. Ἡ διακανόνισις τοῦ ἐξοπλισμοῦ τούτων πλοίων ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον πολλῶν συμβατικῶν διατάξεων, οἱ συγγραφαί εἰς ἐμὴν λίαν διίστανται περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν καταδρομῶν, καθ' ὅσον τινὲς μὲν ταυτίζουσιν αὐτοὺς πρὸς πειρατὰς καταδικάζοντες ἀπολύτως τὴν ὑπὸ τῶν πολιτειῶν χρησιμοποίησιν αὐτῶν, ἄλλοι δὲ θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς χρησίμους ἐπισκόπους τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, προκειμένου μάλιστα περὶ μικρῶν πλοίων· πάντες οὐχ ἥτιον ἀναγνωρίζουσι τὰς σοβαρὰς καταχρήσεις, εἰς ἃς πάνι εὐκόλως ὡς ἐκ τοῦ προσήμου αὐτῶν ἐκτρέπονται καὶ τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ἐκτίθεται δι' αὐτῶν τὸ ἐμπόριον. Ἀπὸ πολλῶν λοιπὸν ἐθνῶν συζητεῖται ἡ κατάργησις τῆς καταδρομῆς, πολλάκις καθιερωθεῖσα διὰ μερικῶν διεθνῶν συμβάσεων· μετὰ τὴν Κριμαϊκὴν δὲ πῆλιν ἡ ἐν Παρισίαις συνεληθῆσα Σύνοδος διὰ τῆς ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1856 διακηρύξειώς τῆς ἐκνήρυξεν τὴν τελείαν κατάργησιν τῆς καταδρομῆς. Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, κοινοποιήσαν καὶ πρὸς τὰς μὴ μετασχούσας τῆς Συνόδου κυβερνήσεις, προσεχώρησαν πᾶσαι σχεδὸν αἱ Εὐρωπαϊκαὶ καὶ Ἀμερικανικαὶ δυνάμεις πλὴν τῆς Ἰσπανίας, τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῶν Ἰνδιάνων Πολιτειῶν, ὥστε ἡ καταδρομὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ πλέον ὡς κατηργημένη κατὰ τὸ νεώτερον ἐν πολέμῳ διεθνὲς δίκαιον. [Πρ.]

Κατακάλυ. Συνοικισμὸς ἐν τῇ δῆμῳ Σολυγίας τῆς Κερυνθίας, συνιστάμενος ἐκ τῶν μικρῶν χωρίων Βλασσεία, Ἡλεία, Καφλέα καὶ Νεζεία, ἔχων δὲ ἐν ὅλῳ 235 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Κατακάλυ. Χωρίον τοῦ δήμ. Δυστῶν τῆς Καρυτίας, ἔχων 117 κατ. [Μ.Σ.]

Κατακερματισμός τῶν πετρωμάτων τῆς γῆς καλεῖται ἡ διακοπὴ τῆς συνεχείας αὐτῶν διὰ λεπτῶν βαγμάτων ἐξαρτημένων ἐκ τοῦ ποιοῦ τοῦ πετρώματος, ἐχουσῶν μικρὰν τὴν ἔκτασιν καὶ μὴ ἐξαπλωμένων εἰς τὰ γειτονεύοντα πετρώματα, πεπληρωμένων δὲ συνήθως δρυκτῶν διαφόρων, ὅτε αἱ βαγάδες καλεῦνται εἰδικιώτερον παραφυάδες ἢ ἀρτηρίαι· ἐν δὲ αἱ βαγάδες εἶνε κεναὶ τελεῖται δι' αὐτῶν ἡ κυκλοφορία τῶν ὑπογείων ὑδάτων. Αἰτία δὲ τοῦ κατακερματισμοῦ διὰ μὲν τὰ πυριγενῆ πετρώματα εἶνε ἡ κατὰ τὴν φύξιν αὐτῶν ἐπιθεῖσα συστολή, διὰ δὲ τὰ τῇ συνεργείᾳ τοῦ ὕδατος σχηματιζομένη ἡ ἀποξήρανσις. Πετρώματά τινα κατακερματισθῆναι εἰς κανονικὰ πῶς τμήματα εἰς πλῆγας, φλοιοὺς, στήλας. [Α.Κ.]

Κατακλυσμός μυθολογικὸν γεγονός καθ' ὃ διὰ μεγάλων συνεχῶν βροχῶν εἰς πανταχόθεν χρόνους καταστράφη πᾶσα ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κτίσις καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Κατὰ τὴν Π. Διαθήκην αἱ βροχαὶ διήρκεσαν ἐπὶ 40 ἡμερῶν καὶ ἐσώθη δὲ μόνος ὁ Νῶε ὅστις εὐσεβὴς μετὰ τῆς εὐσεβείας του, προσυλαχθεὶς ἐντὸς κιβωτοῦ ἐπιπλευσῆς τῶν ὑδάτων, ὡς κατὰ τὴν Ἑλλ. μυθολογίαν ἐσώθη μόνος ὁ Δευκαλίων μετὰ τῆς συζύγου του Πύρας, κατὰ τὸς ἀσσυριακὰς παραδόσεις μόνος ὁ βασιλεὺς Σισυμβρος μετὰ τῶν οἰκίων του κτλ. Ἐκ τούτων δὲ ἀναπαρήχθη πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος· Ὅμοιες παραδόσεις περὶ μεγάλων καταστρεφῶν ἐκ βροχῶν ἢ πλημμυρῶν διεσφάσαν καὶ οἱ Ἰνδοί, Πέρσαι, Σῖναι κλ. Ὅτι τὸ γεγονός ὡς ἀναφέρεται εἶνε καθαρῶς μυθολογικόν, συγχάνει ἀναμφισβήτητον· αἱ μεγάλαι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μεταβολαὶ ἐγένοντο πρὸ τῆς ἐμφανείας τοῦ ἀνθρώπου. Μιθανῶς δὲ πρόκειται περὶ μεγάλων καὶ καταστρεπτικῶν πλημμυρῶν, καὶ δὴ ἴσως τοῦ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, αἵτινες ἐμυγαλοποιήθησαν καὶ εἰσέχθησαν ἐν ταῖς μυθολογίαις ὡς γεγονὸς ὁρησκειτικόν, τελεσθὲν δὲ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οὐδαμῶς δ' ἐπίσης ἀπίθανον προνοητικὸς τις ἀνθρώπος βλέπων τὸ κακὸν ἐπιτεινόμενον νὰ κατεσκευάσεν ἀσφαλὲς καταφύγιον, κιβωτὸν ἣν ἤλειψε δι' ἀσφάλτου, ἀφθονούσης ἐπὶ καὶ σήμερον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπως καὶ νῦν ἐπὶ τὰ πλοία ἐν Μεσοποταμίᾳ πλεούμενα ἐν εἴδει καλαθοειδοῦς σκάφους ἀλειφονται πάντοθεν δι' ἀσφάλτου. — Ὡς ἐπὶ τὴν προκατακλυσμιαία χαρακτηριστικὴ ἡ τῆς παρούσης περιόδου (περιλαμβανούσης τοὺς τε ἱστορικοὺς καὶ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους) δμῶς προηγηθεῖσα γεωλογικὴ περίοδος, ἡ καλούμενη ἐν τῇ ἐπι-

στήμη τεταρτογενής, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ τὰ ἀνευρεθέντα λειψάνα ἀνυπόκρυπτον σήμερον ζώων (βλ. Πίνακα Ζῶα Ὀηλαστικά ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν παγετώνων). [Α.Κ.]

Κατάκοιλος. Κώμη τῆς Ἀνδρου τοῦ δήμ. Ἀδρυνη, ἀφ' ἧς ἀπέχει $\frac{1}{2}$ ὥρ., μετὰ 433 κατοίκων.

Κατακόμβαι (λατίν. Catacumbae, λίξις ἀβελίας παραγωγῆς). Λόροι ὑπόγειοι χρησιμεύοντες ὡς κοινὰ νεκροταφεῖα τῶν ἀρχαιοτάτων χριστιανῶν, ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν ὑπ' αὐτῶν δὲ τῶν χριστιανῶν ἐκαλοῦντο Κοιμητήρια. Τοιαῦτα εὐρήνται ἐν τῇ Ἀνατολῇ (Κυρήνη, Ἀλεξανδρεία), ἐν τῇ νήσῳ Μήλῳ, ἐν Συρακούσαις, ἐν Νεαπόλει καὶ ἀλλοῦ τῆς Κάτω Ἰταλίας, αἱ δὲ σημαντικώταται καὶ γνωστόταται ἐν Ρώμῃ. Αὗται εἰναι ἀληθεῖς λαδύρινθοι, μετὰ διόδων ἐκτεταμένον καὶ πολυχιλῶν, πολλάκις πελυώφοροι. Αἱ διόδοι εἰναι τὸ πλεῖστον στενώταται (0.80 μ.), ἐπὶ τῶν τοίχων δ' ἐκατέρωθεν εἰναι ἐγκεικοιμένοι οἱ τάφοι (loculi) καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐν τοῖς τοίχοις ἐπιτεκολλημένοι πλάκες φέρουσαι τὸ ὄνομα τῶν ἐκαστοῦ κειμένων καὶ ἐνίοτε καὶ πλείονες τινος σημειώσεις ἢ σύμβολα ἐγκεικοιμένα, εἰναι φοίνικα, ἀγκυραν, τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, περιστέρην μετὰ τοῦ κλάδου ἐλαίας κλ. Διόδοι τινες εὐρύτεραι φέρουσαι πολλάκις καὶ τοιχογραφίας ἀγούσιν εἰς τάφους πολυτελεστέρους (arcosolia), ὧν τινες οἰκογενεακοί πολυάριθμοι δὲ εἰναι καὶ αἱ μαρμαρίναι σαρκοφάγοι, μετὰ γλυπτικῶν ἔργων ἐκ τῆς Π. καὶ Ν. Διαθήκης. Αἱ μάλ' ὅν ἀξιωμακρόντες ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν Κ. εἰναι ἡ τοῦ ἁγίου Καλλίστου (μετὰ τῶν τάφων τῆς ἁγίας Καίσιλλας καὶ παπῶν τινων, περίπου 220—280 μ. Χ.), ἡ τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ, ἡ τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Μαρκελίνου, ἡ τῆς ἁγίας Πρισιλλῆς κλ. Χρονολογούνται δὲ αἱ Κ. αὗται ἀπὸ τοῦ Δ' μέχρι τῶν μέσων τοῦ Δ' αἰῶνος· ἀρχομένου δὲ τοῦ Ε' αἰῶνος ἐπαυεν δ' ἐνταφιασμὸς νεκρῶν ἐν ταῖς Κ. καὶ ἐκρητίζεον αὐταὶ μέχρι τοῦ Η' αἰῶνος ὡς ἱερὰ. Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Λογχεβάρων πολιτείαν τῆς Ρώμης ἐν μέρει καταστραφείσαι κατέστησαν ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἀπρέστοι καὶ ὅλως ἐλητμονήθησαν. Πρῶτος δὲ ὁ Δ' αἰ. Βόσσις ἐπεχείρησε τὴν ἐξερύθριν τῶν 1600—30, συμπληρωθεῖσαν ἐκτοτε διὰ πολλῶν ἐργασιῶν, ἐν αἷς μνημονεύεται ἰδίως αἱ τοῦ Ρώσῃ (1830—60). Αἱ δὲ λεγόμεναι Κ. τῶν Παρισίων εἰναι φυσικὰ κοιτώματα τῆς γῆς, ἐν αἷς ἐρριζώθησαν κατὰ καιροὺς πλήθος ἀστῶν ἐκ νεκροταφείων ἐνεκα λόγων ὑγιεινῆς καταργηθέντων. [Εἰγ.]

Κατακόρυφον σημείον. Πλ. Xenib.

Κατακόρυφος ἡ κατὰ στάθμην ἐιςθύνεισ καλεῖται ἡ διεύθυνσις στάθμης,

ἥτοι ἰσορροποῦντος νηματοῦ ἀφ' οὗ ἐξήσθηται βαρὺ σώμα. Εἶναι δὲ αὕτη ἐκασταχοῦ κλίσις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἡρισκούντων ὑδάτων καὶ διευθύνεται πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς. [Σπ.]

Κατακράσεις παρὰ νόμος καλεῖται τὸ ἀδίκημα, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν στέρησιν τινος ἀκοντος τῆς χρήσεως τῆς πρωτοπικῆς τοῦ ἐλευθερίου δι' ἐγκαθέρσεις ἢ αλλοῦ τρόπου. Ἄν μὴ ὑρίσταιται ὁ σκοπὸς τῆς τοιαύτης στέρησεως, ἀλλ' ἡ ἐγκάθεσις ἐγένετο πρὸς ἐπίτευξιν ἄλλου τινος σκοποῦ (ἐξαναγκάσεως π. γ. εἰς γάμον ἢ ἀνελκυσιν) ὑρίσταιται ἄλλο ἀδίκημα (ἀπαγωγή κλ.). Ποινὴ ἐπιβαλλομένη εἶναι ἡ τῆς ἐφορῆς ἢ τῆς φυλακίσεως, ἀναλόγως τῶν συντρέχουσιν περιστάσεων (τῆς παρατάσεως τῆς κατακράτησεως κτλ.) πρὸς τὴν ποινὴν ὅμως ταύτην ὑποχρεῖται ὁ ὑπάτιος νὰ καταβάλῃ τῷ παθόντι καὶ ἀποζημιώσιν, προδορίζουσιν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ιδιότητα αὐτοῦ, τὴν βλάβην ἣν ὁ πέστη κλ., ἀλλ' οὐδέποτε κατωτέρων τῶν εἰρηρχῶν δι' ἐκάστην ἡμέραν κατακρατήσεως τὸ ἐγκλημα καταδικάζεται τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος. Εἰδικῶς δὲ προβλεπὶ ὁ νόμος διὰ φόρους περιπτώσεις Π. Κ., τελούμενης ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων, δικαστικῶν λειτουργῶν, δημοφύλακων κλ., ὁρίων τὴν ἐκάστης ἐπιβλητέαν ποινὴν. [Πρ.]

Κατακρήμνισις. Καλεῖται οὕτως ἐν τῇ χημείᾳ ἡ ἐκ τινος ὑγροῦ ἐν εἰδῇ ἱζηματοῦ κατακλῶσις στερεῆς οὐσίας τῶς διαλυομένης ἐν τῷ ὑγρῷ, τελούμενη συνήθως διὰ προσθήκης ἐν τῷ προκειμένῳ διαλυματι ἑτέρου τινος σώματος (κατακρήμνιστηρ(ου)), ὅπερ ἐπιφέρει διὰ χημικῆς ἐπιδράσεως τὴν Κ. Εἶναι δὲ ἡ Κ. πολυτιμὸν ἐν τῇ χημείᾳ ἐξοστικὴν μέσον προκειμένης τινος οὐσίας, διότι γνωστὸν εἶναι τινες οὐσίαι τινὰς κατακρήμνιζουσιν ἐκ τῶν διαλυμάτων αὐτῶν. Οὐχὶ σπανίως τὸ ἱζημα ἀποτελεῖται ἐξ ἐνώσεως χημικῆς τῶν πρότερον ἐν τῷ ὑγρῷ διαλυομένων σωμάτων μετὰ τοῦ πρότερου κατακρήμνιστηρίου. Πολυτιμώτατον μέσον ὑγροχημικῆς ἐρεῦνης εἶναι ἡ Κ. ἐν τῇ ὀρυκτολογίᾳ, συντελοῦν εἰς τὴν ἐξακριβωσιν τῶν συστατικῶν ὀρυκτοῦ τινος. [Χ.Χ.]

Κατακόρυσις. Βλ. Πλειστηριασμός.

Κατάκωλον. Χωρίον τοῦ δήμου Λατινίου τῆς Πηλείας παραλίου, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 619 κατ. βιομηχάνους, ναυτικούς καὶ ἐμπόρους. Εἶναι ἐπίνειον τοῦ Παργου, μετ' οὗ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἀμαξίας δόξου, ἔχει ταχ. καὶ τηλ. γραφεῖον, φαρμακ. ἐπὶ τῆς ἀκρᾶς τοῦ ἀκρωτ. Ἰχθυὸς καὶ ἀθλολογον ἡδὲ τεχνήτων λιμένα. Κείμενον πρὸς Δ τοῦ ἀκρωτ. Ἰχθυὸς ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ Κυπαρισσιακοῦ κόλπου. ἔχει ἑπίσης τελωνεῖον δ' τάξεως καὶ λιμεναρχεῖον. [Γ.Πδ.]

Κατακλάνη (Angolica Catalani). Πε-

ρίσματος αιώνας Ἰταλίας, γενν. 1779 ἐν Σινι-
γάλια, ἀνατραφεῖσα δ' ἐν Ῥώμῃ, ὅπου μικρά
κωδὴ ἦν εἰναι τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκρασίων.
Διετέλεσε μέλος μελοδραματικῶν θιάσων ἐν
Ἑνεσίᾳ, Μιλάνῳ, Λισσαβὼν, Μαδρίτῃ καὶ
Παρίσις, ὅπου ἀνέλαβε τῷ 1814 τὴν διευ-
θυνσιν τοῦ ἰταλ. μελοδράματος, ἐξετέλεσε
μικροχρονίους περιδείας ἀνὰ τὴν Εὐρώπην
καὶ ἐγκατεστάθη τῷ 1830 ἐν ἐπαύλει παρὰ
τὴν Φλωρεντίαν. Μεταβὰς δ' εἰς Παρίσις
1849, ἀπέθανεν ἐλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀρι-
ξίν της ἐκ χολέρας. Ἦτο ὡραία, συνήγου δὲ
μετὰ ἰσχυροτάτης καὶ καλῶς ἐξηχημένης
φωνῆς μέγα μιμικὴν τάλαντον. [Μ.Γ.]

Εκτελεστική ἢ Καταλωνία (Ισπαν.
Cataluña). Ἡ βρετανικὴ ἀποικία χώρα
τῆς Ἰσπανίας, ἀλλοτε ἀποτελεῖσα πριγκί-
πατον ἀνήκον εἰς τὸ στέμμα τῆς Ἀραγωνίας,
καταλαμβάνουσα δὲ τὰς σημερινὰς ἐπαρχίας
Χερὲν, Βαρκελώνης, Ταρραχόνης καὶ Λέ-
ριδαν, ἐν ἑλῳ 32 197 τγμ. καὶ 1 842 505 κατ.
(1887). Ἐκτός τινων βαθυπεδίων ἡ χώρα εἶνε
ὄρεινῃ, διεστριμμένη διὰ πολλῶν χαραδρῶν,
ἀγρίων χαρακτῆρα φέρουσα, πρὸκειται δὲ ὡς
εἶδος ἀνδρῶν εἰς τὰ χιονοσκεπῆ Πυρηναία
ὄρη, ἐξ ὧν τινες παραφυᾶδες ὕψηλαί διήκου-
σιν εἰς τὴν Κ. (Σιέρρα δὲλ Καδῆ, 2500 μ.,
Μαλαδέιτα, 3306 μ.). Παραλλήλως πρὸς
τὴν παραλίαν ἐκτείνεται σύστημα ὄρεων, εἰς
δ' ἀνήκουν τὰ ὄρη Μοντενὸ (1700 μ.), Μον-
τεσερράτ καὶ Μοντάνι (1070 μ.), καὶ ὅπου
καλύπτει σχεδὸν ἅπαν τὸ πλάτος μέχρι τοῦ
Σιγρῆ, παραποταμίῳ τοῦ Ἑβρου· οὗτος ἐκ-
βάλλει ἐν Κ. εἰς τὴν Μεσόγειον. Τὰ κλίμα
εἶνε ὕμεινον καὶ ἐν γένει τῇ χλωρίδι εὐνοϊ-
κόν, τὸ ἔδαφος, κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον καλ-
λιεργήσιμον, παράγει ἐσπεριδοειδῆ, ἐλαίας,
αἶνον, σίτον, ὄρυζαν καὶ ἀραβόσιτον. Τὰ συνη-
θέστερον δένδρον τῶν ὄρεων εἶνε ἡ φελόδενος,
ἥς τὸ προῖον ἐξάγεται εἰς μεγάλα ποσά. Ἡ
κτηνοτροφία περιορίζεται κυρίως εἰς πρόβατα,
αἰγας καὶ χοίρους. Οἱ ἐν τοῖς ὄρεσι μεταλ-
λικοὶ θησαυροὶ παραμελῶνται, ἀνεπτύχθη
ὅμως μεγάλως ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον,
ὑποστηριζόμενον διὰ τῶν πολλῶν μέσων τῆς
συγκοινωνίας, σιδηροδρόμων κλ. Πσπουδαί-
τερα πόλεις εἶνε ἡ Βαρκελώνη.

Οἱ Καταλωνοὶ εἶναι νοήμονες, ἐγκρατεῖς,
καρτερικαὶ καὶ δραστήριοι, φιλελεύθεροι καὶ
ὑπερήφανοι· ἀπὸ τῶν λοιπῶν Ἰσπανῶν δια-
φέρει διὰ τὴν ῥοπήν πρὸς μεταναστεύσεις,
συνέπειαν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος αὐ-
τῶν. Ομιλοῦσι τὴν καταλωνικὴν διάλεκτον,
ἥς ὑπάρχει καὶ σημαντικὴ φιλολογία· εἶνε δὲ
ἡ διάλεκτος αὕτη συγγενεστάτη πρὸς τὴν τῆς
Προηνήγίας, πρὸς τὴν ἐκείνην καὶ δυσαρμονική.
Ἡ Κ. ὑπετάγη ἐνωρὶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων,
ἐκυριεύθη δὲ ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἀλανῶν καὶ
Γόθων (διὸ ἐκλήθη Γοταλανία, ἐξ οὗ τὸ ση-
μερινὸν ὄνομα). Κατὰ τὸν Η' μ. Χ. αἰῶνα

περιήλθον τὰ Ν μέρη εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν
Ἀράβων, Καρέλου δὲ τοῦ Μεγάλου ὑποτά-
ξαντες τὴν Ἰσπανίαν μέχρι τοῦ Ἑβρου (778).
διοικεῖται ὑπὸ Φράγκων κυρίων, εἰτινες μετ'
ἐλίγον ἐγένοντο ἀνεξάρτητοι. Τῷ 1137 ἐνώθη
μετὰ τῆς Ἀραγωνίας, οὕτω δὲ διὰ τῆς ἐνω-
σεως ταύτης μετὰ τῆς Καστίλιος ἐγένετο
μέρος τῆς Ἰσπανικῆς μοναρχίας, διετήρησε δὲ
τὸ ἐκτάκτως ἐλευθερον σύνταγμα τῆς μέχρι
Φιλίππου τοῦ Ε'. Ἀπὸ δὲ τῆς καταργήσεως
τοῦτου εἰς Καταλωνίαν τρέφουσιν ἀκατανίκητον
μισὸς κατὰ παντὸς ἔξενον στοιχείου καὶ πρὸ
πάντων κατὰ τῆς δυναστείας τῶν Βουρβόνων
δηλοῦν δι' ἐπανεληγμένον ἐπαναστάσεων.

Εκτελεστική ἢ Ἑταερία Τὸ ἐνομο-
ταῦτο ἔφερε τὸ σῶμα τῶν ἐν Ἀνατολῇ κατὰ
τὸν 18 αἰῶνα διασπαρέντων Καταλωνῶν, εἰ-
τινες ὡς μισοφόροι τοῦ Βυζ. κράτους κατ'
ἄρχας προσκληθέντες ἀπέβησαν ἐπικινδυνό-
τατοι αὐτοὶ ἐχθροὶ καὶ πολλαχῶς αὐτὸ ἐξη-
μίωσαν. Τὸ σῶμα ταῦτο τῶν μισοφόρων εἰς
καταρτίσει Πέτρος δ τῆς Ἀραγωνίας, ὁ δὲ
Καρόλου τοῦ Ἀνδραγαυικοῦ μετὰ τὸν Σικελί-
κον ἐσπερινὸν τὴν Σικελίαν ἀποσπάσας, ὅτε
συνεχίστη τὸν κατὰ τοῦτου πόλεμον ἀπέτε-
λειτο δὲ ἐκ Καταλωνῶν καὶ Ἀραγωνῶν, εἰ-
δὲ καὶ Ἀλμογαδάρων, ὄρειων τῆς Ἰσπανίας
ἡμιβαρβάρων κατοίκων. Ἀφῆκτον δὲ τοῦ πο-
λέμου ἐκείνου τῷ 1302 οἱ μισοφόροι οὗτοι
εἰς 6000 συμποσώμενοι μετὰ 36 πλοίων, οἱ
μὲν ὑπὸ τὴν ἄρχηγίαν τοῦ Σικελικοῦ ἀντιναύα-
ρχου Ῥογήρου Δεφλώρ, οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Φερ-
νάνδον Χιμένεζ καὶ ἄλλοι ὑπ' ἄλλους ἄρχη-
γούς, ἀναγκυριζόντας ἐπωσθήποτε πάντας τὴν
τοῦ Ῥογήρου ἀνωτάτην ὀρχήν, προσελή-
φθησαν ὑπὸ Ἀνδραγαυικοῦ τοῦ Β' εἰς τὴν ἰπὴ-
ρσίαν τοῦ βυζαν. κράτους. Καὶ τοι δὲ ὁ
Ἀνδρ. πολλὰς τιμὰς ἐπαδαύσιν τοῖς ἄρ-
χηγῶν καὶ 4 μηνῶν μισθοὺς προκατέβαλεν
εἰς πάντας, οὗτοι δὲ ἄρχῃς οἱ Κ. ἐξεστράφη-
σαν εἰς ἄλλας τε ἀδυναστείας κατὰ τῶν πο-
λιτῶν καὶ εἰς ῥήξεις πρὸς τοὺς ἐν Γαλατῇ
Γενουαίους καὶ βραδύτερον πρὸς ἐτέρους τοῦ
κράτους μισοφόρους, τοὺς Ἀλανούς. Καὶ
ἐνίκησε μὲν ὧτως ὁ Ῥογήρος τοὺς Τούρκους
ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἔσωσε τὴν κινδυνεύουσαν Φίλα-
δέλφειαν, τὸ μέγιστον τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἐλληνι-
κῶν φρουρίων, κατόπιν ὅμως εἰς ἀμοιβὴν ἔα-
το καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἐπιστρέφον ἐλθόντων
εἰς τὴν Χίον, Λέσβον καὶ Ἀἴμον, εἰ δὲ τὴν
εἰς τοὺς Ἑνεσίους ἀνήκουσαν Κίον, οὗτοι οὐ-
τω καὶ ἀφορμὴν εἰς παράκλιτον τῆς Ἑνεσίας
κατὰ τοῦ βυζ. κράτους. Οὕτω τὸ κράτος ἐπα-
σχεν ἐκ τῶν Κ. ἐξ ἑαυτοῦ καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ,
ἡ δὲ ἀδυνατεία αὐτῶν ἐπερξάνετο ἐκ τῆς ἀ-
πορίας τοῦ ταμεῖου τοῦ κράτους. Τῷ 1305 ὁ
Ῥογήρος ἐδολεσφόνηθη ὑπὸ Ἀλανῶν ἐν Ἀ-
δριανουπόλει, οἱ δὲ Κ. ἐκδικούμενοι ἐληλύ-
θησαν πᾶσαν τὴν περίεχ χώραν καὶ ἐποίησαν
φρικώδεις σφαγὰς ἐν Καλλιπόλει, Περίνῳ

Δι' αὐτὴν Κ. Κάλω μεταφρ. Σ, Παπαφράγκου § 376—385). — Ἦνιοτε καὶ μετὰ τὴν παύσιν τοῦ πολέμου ἐξακλῶσθαι ἢ προσωρινῇ κατάληψις ὑπὸ τὴν τίτλον ἐνεχύρου ἢ ἐγγυήσεως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς καταβολῆς τῶν θαπανῶν τοῦ πολέμου ἢ τῆς ἐκτελέσεως ἀλλῆς τινὸς διατάξεως τῆς τιθεμένης πέρας εἰς τὸν πόλεμον συνθήκης· ἐστὶν ὅτε δ' ἐπέρχεται Κ. καὶ ἀνευ πολέμου πρὸς ἐξανάγκασιν πολιτείας τινὸς εἰς ἐκτέλεσιν ἢ παράλειψιν ὥρμηνης ἐνεργείας. [Πρ.]

Κατάληψις (occupatio) ἐν τῷ Ἀστ. Δικ. τρόπος κτήσεως κυριότητος διὰ τῆς φυσικῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν τινὸς ὑποτάξεως ἀδεσπότου (βλ. λ.) πράγματος, συμφώνως πρὸς τὸν κανόνα «τὸ μηδενὸς ὄν τοῦ προλαμβάνοντος γίνεται». [Πρ.]

Καταλλαγή τῆς ὕλης καλεῖται τὸ σύνολον τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν λειτουργιῶν δι' ὧν ἡ ἀποτελεῦσα πάντα τὰ ἐν τῇ φύσει σώματα, ζῶντά τε καὶ μὴ (βλ. Ζῶντα σώματα), ὕλη ἀδιακόπως ὑφίσταται μεταμορφώσεις, εἰσερχομένη μὲν εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν, ὑπὸ ἀλλας δὲ μορφὰς ἐξερχομένη, ἐκ νέου οὕτως εἰς τὴν συστάσιν ἢ τὴν διατήρησιν ἄλλων χρήσιμος ἀποδίδοντα καὶ μηδέποτε ἀπολλυμένη ἀλλ' ὑπὸ διαφόρους μορφὰς διακόπως μετέχουσα τῶν ἐν τῇ φύσει λειτουργιῶν. Ἐν τῇ ἀψύχῳ φύσει ἦτοι τοῖς μὴ ζῶσι σώμασι φυσικαὶ καὶ χημικαὶ δράσεις ἀδιαλείπτως ἐπιφέρουσι μεταβολάς, δι' ὧν ὁμοῦς ἡ ὕλη αὐτῶν δὲν κατατρέφεται, ἀλλὰ ἀποσυντίθεται χημικῶς ἢ μεταμορφοῦται φυσικῶς, τὰ δὲ συστατικά αὐτῆς εἰς ἀλλας συντιθέμενα ἐνώσεις συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀποτέλεσιν ἄλλων σωμάτων ἀψύχων ὁμοῦς ἢ ζῶντων καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸ ἐξακριβούμενον π. γ. ὕδωρ δὲν ἀπόλλυται, ἀλλ' ὥς ἀμέτρηται ἐν τῷ ἀέρι εἰς οὐ ἀπορροφᾶται ὑπὸ τινος φυτοῦ καὶ συντελεῖ εἰς τὴν θρέψιν αὐτοῦ, ἢ περιτυγχάνον εὐοξειδωτῇ μετάλλῳ παρέχει αὐτῷ τὸ ὀξυγόνον αὐτοῦ πρὸς ἀποτέλεσιν ὀξειδίου, ἐν ᾧ τὸ ὕδρογόνον ἀποχωρισθὲν εἰσέρχεται εἰς ἀλλας ἀλλαγὰς τῆς φύσεως τελευτούμενας χημικὰς δράσεις κτλ. Ὁ καίμενος ἀνθράξ ἢ τὸ κηρίον δὲν ἀπόλλυνται, ἀλλ' ἢ κατανάλωσις αὐτῶν εἶνε ἀπλὴ ἐνωσις μετὰ τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὀξυγόνου καὶ μεταμάρωσις εἰς ἀέρητον ὕλην, διοξειδίου ἀνθρακικοῦ, ἀτμοῦς ὕδατος κλ., ἥτις μέλλει νὰ εἰσέλθῃ πάλιν εἰς τὰ φυτὰ ἢ τὰ ζῶα ἢ ἄλλα ὀργανικὰ ἢ ἀνὸργανα σώματα. Καταφανοτέρα εἶνε ἡ αἰτίας αὕτη Κ. καὶ κυκλοφορία τῆς ὕλης ἐν τοῖς ζῴοις καὶ φυτοῖς, ὧν ἡ διατήρησις βασίζεται ἐπ' αὐτῆς. Ἡ ζωὴ τῶν συνίσταται εἰς ἀδιάκοπον πρόσληψιν μὲν ὕλης ἐξώθεν, μεταποίησιν αὐτῆς διὰ πολυπλόκων μετασχηματισμῶν, ὧν ἀγνωστος ἡμῖν ἡ ἐνδόμυχος φύσις, εἰς ἰστούς τοῦ ἴδιου

τῶν σώματος ἀφ' ἐνός, ἀποβολὴν δ' ἀφ' ἐτέρου ἐκ τοῦ ἐαυτοῦ σώματος, δι' ἐκκρίσεων, ἐκπνοῆς ἢ ἀλλῆς ὁδοῦ, τῆς τῶς συνιστάσθαι τοῦς ἰστούς αὐτῶν ὅλης, ἥτις πάλιν ὑπὸ τὴν ἀχρηστον ταύτην δι' αὐτὰ μέρην μέλλει νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς ἀλλας τῆς φύσεως λειτουργίας. Τὸ φυτὸν παραλαμβάνον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἀνοργάνους τινὰς ὕλας ἐκ τῆς πέριξ φύσεως, ὕδωρ, διοξειδίου ἀνθρακικοῦ, ὁμοιονίαν, ἄλατα, τελεῖ διηλεκτικὰ χημικὰς δράσεις δι' ὧν ἀποσυνθῆται τὰς ὕλας ταύτας, συνδυάζον δὲ διαφόρως τὰ ἀπλά αὐτῶν στοιχεῖα κατασκευάζει τὰς συνιστάσθαι τοῦς ἰστούς ἐαυτοῦ ὀργανικὰς οὐσίας, ὕδατάνθρακα, λίπη, λευκώματα, ἐν ᾗ ταυτοχρόνως ἀποβάλλει τὰ τῶς αὐτοῦ συστατικά καὶ ἀφθονον ἐλευθεροῦν ὀξυγόνον, χρήσιμον εἰς τὴν τῶν ζῶων διατήρησιν. Τὸ δὲ ζῶον παραλαμβάνει ὡς τροφὴν τὰς φυτικὰς οὐσίας ἀμέσως (φυτοφάγα) ἢ ἐμμέσως (σαρκοφάγα), εἰσπνέει σὺν αἵματι τὸ ἐν τῷ ἀέρι ὀξυγόνον, καὶ καταργάζεται αὐτὰς διὰ τῆς πέψεως εἰς συστατικά τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐν ᾗ τὰ πρότερον συνιστάσθαι τοῦς ἰστούς αὐτοῦ ὁμοῦς αὐτοῦ στοιχεῖα διὰ τῆς καύσεως, ἥτοι τῆς μετὰ τοῦ ὀξυγόνου ἐνώσεως, μετατρέπονται πάλιν εἰς ἀνὸργάνους ἀπλὰς ἐνώσεις, διοξειδίου ἀνθρακικοῦ, ὕδωρ, ὁμοιονίαν, ἄλατα, ἐξερχομένας τοῦ σώματος αὐτοῦ διὰ τῆς ἐκπνοῆς καὶ τῶν ἐκκρίσεων (πρβλ. Θέρσις). Οὕτως ὁ νόμος τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς εἰς ἀλλήλας μετατροπῆς τῶν δυνάμεων (βλ. Δύναμις) ἐφαρμόζεται ἀπαρχαλάτως καὶ εἰς τὴν ὕλην, ἥς τὸ πᾶν εἶνε ἀμετάβλητον ἐν τῇ φύσει, ἀλλ' ἥτις ὑπὸ διαφόρους ὑφίσταται μορφὰς, διαφευγούσας ἐνίοτε ἡμᾶς, ὅτε τὴν ἀπλῶς μεταμορφουμένην ὕλην ἐλαυθάνομεν ὡς ἀπολλυμένην. Ἡ γνῶσις τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης, πιστωθεῖσθαι καὶ δι' ἀκριβεστάτων πειραμάτων (συνελέγησαν π. γ. ἀρμοδίως τὰ προϊόντα τῆς καύσεως λαμπάδος καὶ ζυγισθέντα εὐρήθησαν ἔχοντα ἐν ὅλῳ ἀκριβῶς τὸ βάρος τῆς καύσεως λαμπάδος), εἶνε μία τῶν ὠραιωτέρων κατακτιρήσεων τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης (Lavoisier κλ.). (Α.Ν.Δ.)

Καταλογισμός σημαίνει δύο τινά: 1) τὴν κρίσιν, ἥτις ἀποφαινεται ὅτι ἀποτελεῖται ἡ πρόβλησις ἐκ τοῦ ἐγὼ προσώπου τινὸς (ψυχολογικὸς Κ.) καὶ 2) τὴν ἡθικὴν ἀνταπόκρισιν, τὴν εὐθυμίαν τοῦ προσώπου (ἠθικὸς Κ.). Ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ ἀπείρου λέοντος μεριτεύει ἡ βούλησις· διότι τὸ ἀπείρου λέοντος μόνον διὰ τῆς βουλήσεως δύναται νὰ ἀπεδοῇ εἰς τὸ ἐγὼ. Διὰ τοῦτο διακρίνουσι δύο εἴδη ψυχολογικοῦ Κ., ἀνωτέρου καὶ κατώτερου. Ὁ κατώτερος ἀποφαίνεται ὅτι τὸ ἀποτελέσμα προήλθεν ἐκ τῆς βουλῆσεως τοῦ προσώπου. Τὸ ἀποτελέσμα καταλογίζεται μόνον καθ' ὅσον τὸ πρόσωπον ἡβουλήθη αὐτό. Τὰ μέρη τοῦ ἀποτελέσματος, τὰ ὅποια δὲν ἡβουλήθη τὸ πρόσωπον καὶ δὲν ἡβουλήθη

εὐδὲ ὠφείλῃ νὰ προΐδῃ, δὲν εὐρίσκονται εἰς ἀναγκαίαν συνάφειαν πρὸς τὴν βούλησιν, λοιπὸν θεωροῦνται ὡς τυχαία συμβεβηκότα, ἐπομένως δὲν καταλογίζονται εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ ἀνώτερος Κ. ἀποφαίνεται ὅτι βούλησις τις προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐγῶ τοῦ προσώπου. Ὁ Κ. εὐτὸς συνέχεται πρὸς τὴν ψυχολογικὴν ἐλευθερίαν (βλ. λ.), διότι μόνον τοιαῦται βουλῆσεις καὶ πράξεις καταλογίζονται εἰς τὸ ἐγῶ, αἵτινες ἀφωμοιώθησαν καὶ προσεληθῶσαν ὑπ' αὐτοῦ (βλ. ἐν λ. Ἀφωμοίωσις), ἐν αἷς δηλ. ὁ βουλούμενος καὶ πᾶντων εὐρέθῃ ἐν καταστάσει ψυχολογικῆς ἐλευθερίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχολογικὴ ἐλευθερία εἶνε θετικὴ διαφόρων βαθμῶν ἀντιστοιχοῦντων εἰς τὰ διάφορα στάδια τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς τελειότητος, μεθ' ἧς γίνεται ἡ ἀφωμοίωσις τῆς βουλῆσεως ὑπὸ τοῦ ἐγῶ (καθ' ὅσον εἰς τὴν ἐπιταγὴν ἡ ἀπαγόρευσιν τοῦ ἐγῶ δυνατόν ν' ἀντιστάνται τσαυταὶ ἐμάδες παραστάσεων καὶ φυσιολογικοὶ ἐρεθισμοί, ὥστε ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐπὶ τῆς βουλῆσεως νὰ περιορίζεται εἰς ὕψιστον βαθμὴν χωρὶς ν' ἀπολεσθῇ ὅλως), ἔπεται ὅτι ὑπάρχουσι βαθμοὶ τοῦ Κ. ἀντιστοιχοῦντες εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς βουλῆσεως καὶ εἰς τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον. Ἀπὸ τῆς ἀποφαινομένης βουλῆσεως καὶ προμελετημένης πράξεως μέχρι τῆς ἐπιπολεαίας καὶ ἀπερισκέπτου προπετείας καὶ παροδικῆς ἀποπληνῆσεως ὑπάρχουσι πολλὰ μέσαι βαθμίδες. Ὅσῳ μαλλὼν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ βούλησις ἀπὸ ῥοια τοῦ ὅλου προσώπου καὶ ὅσῳ ἰσχυρότερα εἶνε, τόσο ἰσχυρότερος εἶνε καὶ ὁ Κ. Ὁ ἔξωτικὸς μετρεῖται συνήθως ἡ ἰσχὺς τῆς βουλῆσεως διὰ τοῦ μεγέθους τῶν κινήσεων, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ κατανικῶσιν ἐν τῇ ἐκτελέσει. Ἡ μὴ ἐλευθερά βούλησις δὲν καταλογίζεται εἰς τὸ πρόσωπον, ἐάν ἡ ὁρσις τῆς ἀφωμοιώσεως προέρχεται ἐξ αἰτίων ἀνεξαρτήτων τοῦ ἐγῶ. Εἰς ταῦτα ἀνήκουσιν ἰδίᾳ αἱ ὀργανικαὶ ἐπιδράσεις τοῦ σώματος. αἵτινες ἡ κωλύουσι τὰς ἀφωμοιωτικὰς ἐμάδας παραστάσεων, ἡ ἐνισχύουσιν ἐπιθυμίαν τινὰ εἰς μέγιστον βελόν. Ὀυτως ἀπολλεῖται τὸν Κ. ἡ ὕπνος, ἡ ἡμιὑπνία, ἡ ὕπνευσις, μεθ' ἀνάγκης, προκαλεῖται ἐκ τῆς χρήσεως ποτῶν περὶ ὧν ἡγνέει ὁ μεθυθεὶς ὅτι ἔχουσι μεθυτικὴν δύναμιν, παροδικαὶ ἡ διαρκεῖς ψυχικαὶ ἀσθένειαι, βλακεία, ἐπιθυμία τῶν ἐγκύων κλ. Ὡς οὖν ὅμως καταλογίζεται καὶ ἡ μὴ ἐλευθερά βούλησις, ἐάν εἶνε ἐκφρασις προγενέστερα βουλῆσεως ἢ ἀμελείας. Ἡ βούλησις εἶνε μὴ ἐλευθερά καὶ ὅταν δὲν ἀφωμοιωθῇ ὑπὸ τοῦ ἐγῶ, καὶ τοὶ ὑπάρχει ἐν τῷ προσώπῳ ἀφωμοιωτικὴ ἐμάς παραστάσεων δι' αὐτήν. Ἐάν λοιπὸν ἡ κώλυσις τῆς ἀφωμοιώσεως προέρχεται ἐξ οἰκείας προγενέστερας καταλογιστῆς βουλῆσεως ἢ ἀμελείας τοῦ πράτοντος, δὲν καταλογίζεται μὲν εἰς αὐτὸν ἡ

νῦν παρούσα βούλησις αὐτοῦ, εἰς ἧς προῆλθεν τὸ ἀποτέλεσμα, ἀρκεῖ δὲν ἦτο δυνατόν ἀφωμοίωσις αὐτῆς, ἀναγκάζεται ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα εἰς προγενέστεραν καταλογιστὴν βούλησιν αὐτοῦ ἢ ἀμελείαν καὶ εὐτὸς καταλογίζεται εἰς αὐτόν. Ἐάν τις π. χ. ἐκτελέσῃ ἐγκλημα ἐν τελείᾳ ὑπαίτιῳ μέθῃ, τὸ ἐγκλημα, τὸ ὅποιον δὲν ἐκώλυε πρότερον νὰ ἐκτελέσῃ, καταλογίζεται εἰς τὴν ἀμελείαν αὐτοῦ. Ἐάν δὲ ἐπιτύχῃς μετέστησεν αὐτὸν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς μέθης ἵνα ἐκτελέσῃ τὸ ἐγκλημα, τὸ πρᾶγδὲν καταλογίζεται εἰς τὴν προγενέστεραν καταλογιστὴν βούλησιν αὐτοῦ, ἐπομένως καταλογίζεται εἰς αὐτόν. Ἡ βούλησις τὸ ἀποτέλεσμα ἐν καταλογιστῇ καταστάσει, μεταχειρισθῇ δὲ τὴν μέθην μόνον ὡς μέσον πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως. Ἡ τελεία ἀψιθυμία, καὶ τοὶ ἡ πράξις ἐν αὐτῇ δὲν προέρχεται ἐξ ἐλευθερίας βουλῆσεως, δὲν αἶρει τὸν Κ. Ἡ γνωστὴ ἀπεριοικεφία αὐτῆς προτρέπει εἰς προυλάξιν καὶ προσοχὴν εἰς αὐτόν, ἧς ἐλλείπουσιν, τὸ ἀποτέλεσμα καταλογίζεται εἰς τὴν ἀμελείαν τοῦ πράξαντος. Ἡ ὁρσις δὲ αἶρει τὸν Κ. τὸ πάθος. Ἡ δὲ ἡ ὑπαρξὶς τούτου εἶνε ἁμαρτήμα, διότι ἐγενήθη οὐκ ἀνευ ἀντιρρόσεως τῆς ἀπορροπῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεως. Πλὴν τούτου δύναται νὰ κατανικῶν τὸ πάθος ὑπὸ τῆς βουλῆσεως. Ὡς οὖν ὁ ἐμπόδης δὲν εἶνε ὅλως μὴ ἐλευθερά ψυχολογικῶς, ἀλλὰ μόνον καθ' ὅσον ἡ ὕψις ἡ ψυχολογικὴ ἐλευθερία ὑπάρχει μόνον ἐκεῖ, ἐνθα διαπόζει τὸ ἀπώτατον ἐγῶ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ συνειδήσις αὐτοῦ, ἐνθα λοιπὸν ὁ ἀνθρώπος εἶνε ἠθικῶς ἐλευθερός. — Λοιπὸν ὁ ψυχολογικὸς Κ. ρυθμίζεται πρὸς τὸν βαθμὸν, καθ' ὃν ἡ βούλησις καὶ πράξις εἶνε ἐκφρασις τῆς ψυχολογικῆς ἐλευθερίας. Καὶ ὅμως ἡ κυρίως ἠθικὴ ἐνοχλή, ἡ εὐθύνα, ὁ ἠθικὸς Κ., δύναται νὰ εἶνε λίαν μικρός, ἐάν ἐλλείπωσιν εἰς τὸν πράττοντα ὅλως ἢ ἐν μέρει αἱ παραστάσεις αἵτινες εἶνε τὸ ἀντίρροπον τῆς πράξεως. Ὁ ἠθικὸς Κ. ρυθμίζεται πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἠθικῆς γνώσεως τοῦ προσώπου, ἥτις πρὸς τούτῳ μόνον εἶνε σαφὴς καὶ τελεία, παρ' ἄλλῃ δὲ συγκεχυμένη καὶ ἀτελής, ἡ καὶ ἐλλείπει ὅλως. Ἐκτελεῖται μὲν ἐνταῦθα ἡ ἀφωμοίωσις ὅλως ὀργανικῶς καὶ τελεία διὰ τὸ ἀτομικὸν ἀλλὰ τὸ ἀτομικὸν εἶνε ἐκ φύσεως πτωχὸν εἰς παραστάσεις ἢ ἐλλειπὴς ἀγωγή δὲν ἀνέπτυξεν ἀρκούντως τὰς ἠθικὰς ἐννοίας. Τοῦτο δὲν αἶρει τὸν ψυχολογικὸν Κ., ἀλλ' ὁ ἠθικὸς μικρύνεται διὰ τούτου σημαντικῶς, δύναται μάλιστα νὰ ἐξαλειφθῇ ὅλως. Ὁ ἠθικὸς Κ. προϋποθέτει ἐν πρώτοις τὸν ψυχολογικὸν ὥστε δὲ καὶ ὅτι ἡ σκέψις ὑπῆρξεν οὐ μόνον ἀτομικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀπολότως τελεία. Τοιαύτη εἶνε ἡ σκέψις, ἐν ᾗ εἶχον ῥοπήν εἰς τὴν ἀποφασίσαι αἱ παραστάσεις αἱ ἀντιρροποῦσαι πρὸς τὴν πράξιν, οὐ μόνον ἐκείναι, τὰς ἐποίας

ἀπομένει ἔχει, ἀλλ' ἐκείναι, ἃς ἀφείλει νὰ ἔχῃ. Κατὰ ταῦτα ἠθικῶς ἀκαταλόγιτος εἶναι πᾶς ὅστις δὲν δύναται ν' ἀκούσῃ τὰς ἐκ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν προερχομένης ἐπιταγῆς ἢ ἀπαγορεύσεως, διότι ὁ κύκλος τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν δὲν ἀνεπύχθη ἀκέρμη ἐπὶ τοσούτον, ὥστε νὰ εἶναι τοῦτο δυνατόν εἰς αὐτὸν (ὅπως τοῦτο συμβαίνει π. χ. παρὰ τοῖς ἀγγλικαῖς), ἢ διότι πάλιν κατεστράφη (ὡς ἐν ταῖς ψυχικαῖς ἀσθενείαις). [X.Πδ.]

Σύμφωνα κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς τὰς ἀρχὰς ταῦτα εἶναι αἱ περὶ καταλογισμοῦ διατάξεις τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου (άρθρον 81—107), ὅστις ἀποκαρθεύει τὸ ὑπὸ τιναν συγγραφείων ὑποστηριχθὲν τεκμήριον τοῦ καταλογιστοῦ, ἀπαιτεῖ, ὅπως ἐπιβληθῇ τινι ποινῇ, ἐν ἐκάστη συγκεκριμένη περιπτώσει νὰ δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἕνα ἢ γενόμενη πράξις πραγματεύεται δὲ λεπτομερῶς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς δὲν ὑφίσταται καταλογιστὴν (νεαρά ἡλικία, νοσητικὴ πάθησις, ἀνάγκη συγγενεῖς νοῦ ἢ αἰσθητικῶν κλ.), ὑπόδηλων οὕτως ὅτι κατὰ πάσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ὑπάρχει τοῦτο. Ἀποδέχεται δὲ καὶ κατὰστασιν καθ' ἣν δὲν ὑφίσταται μὲν ἐντελής ἑλλησις καταλογιστοῦ, ἀλλ' οὕτως καὶ πληρῆς ἢ χορηγῆς καὶ ἢ διαύγεια τοῦ λογικοῦ, ἐπιβάλλων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποινὴν ἡλαττωμένην. Περὶ τῶν λεπτομερειῶν πρὸς ἄρθρα Διάκρισις, νοσητικὴ πάθησις, κωφάλαλοι, βραχυμέσ ψυχικῆς δρμῆς, παρακρούσεις, μέθη, σύγχυσις νοῦ ἢ αἰσθητικῶν, πλάνη, προσταγῇ, συναινέσεις, ἄμυνα. [Πφ.]

Ἑκκαταλύματα στρατιωτικά. Κατὰ τὸν νόμον ΑΚΗ' τῆς 18 Ἀπριλίου 1880 οἱ δῆμοι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ χορηγῶσιν εἰς τὰ μεταβατικὰ ἀποσπάσματα καὶ εἰς τὰ τῶν συνοδῶν (εἰσπρακτόρων, κληρύκων κλπ.) τὰ ἀναγκαῖα καταλύματα, εἰς ἃ μέρη δὲν ἀποδίδει ἐφικτὴ ἢ κατάλυσις αὐτῶν εἰς στρατώνας. Πρὸς τοῦτο ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἐκμισθεῖ εἰς βῆρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ δήμου οἰκίαν, ἵνα χρησιμεύῃ ὡς κατάλυμα καὶ ἐνθα δὲν εὑρίσκεται τοιαύτη πρὸς ἐνοικίαν ἢ δὲν ἐπαρκεῖ ἡ ἐνοικιασθεῖσα ὁ δήμαρχος ἢ ὁ εἰδικὸς πάρεδρος ἐπιτρέπει καὶ τὴν εἰς τὰς οἰκίας τῶν κατοίκων τοῦ δήμου κατάλυσιν, χορηγομένων τῶν καταλυμάτων κατὰ σειράν καὶ ἐκ περιτροπῆς εἰς ἀπάτας τὰς οἰκίας καὶ περιουζομένης ἐφ' ὅσον εἶναι τοῦτο ἐφικτὸν τῆς ἐν ἐκάστη οἰκίας καταλύσεως εἰς ἐν νυχθήμερον καὶ δι' ἓνα ἢ διὰ τὰς εὐρυχωροτέρας οἰκίας δύο τὸ πολὺ ἀνδράς. Ἡ ἀπαιτησις τροποδοσίας παρὰ τῶν κατοίκων ἀπαγορεύεται εἰς ἃ μέρη ὑπάρχουσιν ὀφπωλεῖα· ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχουσιν τοιαῦτα ὁ δήμαρχος ἢ ὁ εἰδικὸς πάρεδρος τοῦ χωρίου ὀφείλουσι νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὰ ἀποσπάσματα τρόφιμα ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἐπὶ ἀμέ-

σῳ καταβολῇ τῆς ἀξίας των. Οἱ καταλύμαθ' οὖν μὴ ὀριζήνται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καταλύματα ἢ ἀπαιτοῦντες τροποδοσίας ἢ μὴ πληρώνοντες τὸ ἀντίστοιχον τῶν ληφθέντων τροφίμων τιμωροῦνται ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος μὲ φυλάκισιν μέχρις ἐνὸς μηνός. Ἀπαλλοττοῦνται δὲ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ χορηγεῖν κατάλυμα ὅσαι οἰκογένειαι στεροῦνται ἀνδρὸς ὡς προσταττοῦ αὐτῶν. [Πρ.]

Ἑκκαταλυτικὴ δύναμις ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Berzelius ἡ δύναμις ἥτις ὑποτίθεται ὅτι παράγει φαινόμενά τινα χημικὰ, ἀνεμφυτευτα ἀλλῶς, συνιστάμενα εὐτελεθῶς εἰς κατάλυσιν ἢ τοῦ ἀποσύνθεσιν τῆς ὕλης, εἰς π. χ. εἰσὶν αἱ ζυμώσεις. Ἡ σημερινὴ ἐπιτήρησις ἀρκεῖται ἐμφελογοῦσα ἀγωνίαν περὶ τῆς ἐνδομύχου φύσεως τῶν τοιούτων χημικῶν λειτουργιῶν, χωρὶς νὰ ἀνάγῃ αὐτὰς εἰς μυστηριώδη τινὰ ἰδιαιτέρην δύναμιν. [X.X.]

Ἑκταμάρονα (Catamarena). Ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς πολιτείας, ἐν τῇ ΒΔ μέρει· ἔχουσα ἐμβ. 90 664 τ.χμ. μετὰ 130 000 κατ. Κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἶναι ὄρεινὴ χώρα μετὰ εὐφύων κοιλάδων, τὸ δὲ ὑπέλοιπον ἀνυψωτὸς ἐρημος. Οἱ κάτοικοι ἐνασχολοῦνται εἰς κτηνοτροφίαν, ἀμπελοουργίαν, γεωργίαν, ὀλίγην μεταλλουργίαν (χάλκου) καὶ βιομηχανίαν μαλλίου καὶ βάμβακος. Πρωτεύουσά εἶναι ἡ πόλις Κ. ἢ Ἀγ. Φερδινάνδος τῆς Κ. ἔχουσα 9 χ.λ. κατ. [Μ.Σ.]

Ἑκταμηνιῶδῃ ἐξανθήματα ἑμφανίζονται ἐπὶ γυναικῶν εἴτε ἐφ' ἀπαξ κατὰ τὴν πρώτην ἐμφύον ῥύτιν, εἴτε τακτικῶς καθ' ἐκάστην τοιαύτην, προηγούμενα αὐτῆς ἡμέρας τινὰς, πιθανῶς προερχόμενα ἐκ διαταραχῆς τῶν ἀγγειοκινητικῶν λειτουργιῶν· παύονται δὲ ἐφ' αὐτῶν ἐντὸς ἐλίγων ἡμερῶν. Χρήσιμος δ' ἐδείχθη ἡ ἀτροπίνη εὐτελεθῶς διδομένη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας πρὸ τῆς ῥύτιος καὶ μετ' αὐτήν. Παθήσεις τῶν γυναικῶν ὁργάνων γίνονται ἐνίοτε πρόξενοι ἐμφανίσεως ἐξανθημάτων κατὰ τὴν ἐμφύον· καθ' ἣν, ὅτι θεραπευτέον τὴν ἀρχικὴν αἰτίαν αὐτῶν. [Π.Α.]

Ἑκταμήνους ψευδῆς εἶναι ἰδίωμα τὴν τιμὴν τοῦ προσώπου προσβάλλον καὶ συνιστάμενον εἰς τὴν ἐν γνώσει τῆς ἀθωότητος τινὸς μήνυσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν ἕνεκα θξισποίνου πράξεως θυναμένης νὰ δώσῃ θάρσυνον εἰς ἀνάγκη κατ' αὐτοῦ. Τὸ ἐγκλήμα προβλέπεται ὑπὸ τοῦ άρθρου 27 τοῦ Νόμου περὶ ἐξυβρίσεων καὶ περὶ τύπου, θεωρεῖται δὲ τετελεσμένον ὅμα τῇ γενομένη μνησίσει καὶ ἂν δὲν ἐπεχειρήσῃ ποσὶς ἀνάκρισις κατὰ τοῦ μνησθέντος. Ἡ Ψ. Κ. καταδικάζεται εἰς ἐπαγγέλματος, κατὰ παραδερμὴν ἀναφερομένη καὶ αὐτὴ ἐν τῷ άρθρῳ 38 Νομ. Ἐξυβρ. ὡς κατ' ἐγκλήσιν διωκομένη. Τὸ λάθος διωρολόη διὰ δηλοποιήσεως τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης

γραμμάτας από 26 Ἀπριλίου 1888. — Τὸ ἔγκλημα τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς φυλάξεως, διαβαθμιζομένης ἀναλόγως πρὸς τὴν βαρύτητα τῆς ψευδὸς προσφορῆς τῶ παθόντι πράξεως. [Πρ.]

Καταναγκαστική κυκλοφορία

(coercive force) ἀντιτίθεται εἰς τὴν νόμιμον ἢ ἐλευθεράν κυκλοφορίαν ἢ μὲν νόμιμος συνίσταται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ πολίτου νὰ δέχεται εἰς πληρωμὴν ἀντὶ μετρητῶν χαρτῖνας ἀξίας, γνωστὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα γραμμάτια (βλ. Χαρτονόμισμα), ἐκδιδόμενας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἢ ὑπὸ Πρεσβυτουχίων Τραπεζῶν, εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν τιμὴν, ἀλλ' ὑποχρεωμένων τῶν ἐκδοτῶν εἰς ἐξαργύρωσιν αὐτῶν, ἐὰν αὕτη ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ κατόχου μεταβάλλεται δὲ ἡ νόμιμος εἰς κατὰναγκαστικὴν κυκλοφ. ὅταν διὰ νόμου οἱ τῶν γραμματίων ἐκδοταὶ ἀπαλλάσσονται τῆς πρὸς ἐξαργύρωσιν ὑποχρεώσεως. Ὡς τὸ κυρίον χαρακτηριστικὸν τῆς καταν. κυκλ. εἶνε ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἐκδοτῶν ἀπὸ τῆς πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν παρ' αὐτὸν ἐκδιδόμενων χαρτῖνων ἀξιῶν ὑποχρεώσεως. Ἐν ἑκ τῶν εὐαριθμῶν ἀντικειμένων ἐρ' ὧν παρατηρεῖται πλήρης ὁμοφωνία τῶν οἰκονομολόγων εἶνε τὸ τῆς ἀναγκ. κυκλ., ἀποκρουσμένης ὑπ' αὐτῶν κατὰ τρόπον ἀπόλυτον, καθότι κρίνεται τὸ μέτρον ἐπιβλαβὲς καὶ μιστὸν κινδύνων. Αἱ κυβερνήσεις χρησιμοποιοῦσι τὴν ἀναγκ. κυκλ. ὁσάκις τὸ Κράτος περιέρχεται εἰς οἰκονομικὴν κρίσιν, συνήθως ὡς ἐκ τῶν ἐλλειμμάτων καὶ τῶν δανείων, ὅτινα προκαλοῦσιν ἡ κυβερνητικὴ ἀσωτία ἢ ἄρρητα ἐγχειρήματα ἢ ἔνδοχος πρὸς τὰς Τραπεζὰς εὐποιία. Μετὰ τῆς ἀναγκ. κυκλ. ἐπέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἡ δυσανάλογος αὐξήσις τοῦ ποσῶ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ γραμματίων, διὰ δὲ ὅταν αἱ κυβερνήσεις καταφεύγουν εἰς τὸ πρόχειρον τοῦτο μέτρον πρὸς πορισμὸν χρημάτων ἢ χάριν τῶν Τραπεζῶν. Ἡ τοιαύτη τεχνητὴ καὶ ψευδὴ ἄμα χρηματοποίησις κλονίζουσα τὴν ἐμπιστοσύνην, παράγει τὴν νομισματικὴν διατάραξιν ἣτοι τὴν μεταξὺ χαρτονομίσματος καὶ μετάλλου σοβαρὰν διαφοράν, παράγει τὴν ἐπικαταλλαγὴν (agio) πρὸς προμήθειαν μεταλλικοῦ νομίσματος καὶ τὴν ὑπερτίμησιν κατ' ἀπολύθειν τοῦ συναλλαγματός· εἶνε δὲ τὸ agio «ἡ ἐκφρασις τοῦ βήμου τῆς ἐμπιστοσύνης ἣν τὸ κοινὸν ἔχει πρὸς τὸν ἀναγκαστικὸν κυκλοφοροῦντα χάριν καὶ τῆς πιθανότητος ἣν ἔχει περὶ προσχευῆς ἢ ἀπομεικρυμένης ἐπανόδου τοῦ συστήματος τῆς ἐλευθερᾶς κυκλοφορίας» ὡς δ' εὐστόχως παρατηρεῖ ὁ Γερ. Boecardo, πρὸς τὸν κατ' ἐγγίσιον προσδιορισμὸν τῆς πιθανότητος ταυτῆς λαμβάνεται ὑπ' ὄψεως ὑπὸ τοῦ κοινῶς τὸ ποσὸν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ γραμματίων (Le Banche ed il corso forzato, σελ. 96). Πλεῖστα κράτη ἐδοκίμασαν τὰς ὁλο-

θρίας συνεπειᾶς τῆς καταν. κυκλ. Ἐν Γαλλίᾳ ἐψηφίσθη αὕτη τὸ 1720 χάριν τῆς Τραπεζῆς τοῦ Λῶ (ἴδε τὴν λέξιν) καὶ χάριν προμήθειας χρημάτων παρὰ τῆς ἀσώτου κυβερνήσεως τοῦ Ἀντιδασίλειος· ἀλλ' οὐ μόνον ἡ Τράπεζα κατεστράφη ἀλλὰ καὶ μυριάδες οἰκογενειῶν ἀπεγομνώθησαν. Χείρωνα ὑπέστη ἡ Γαλλία ὅτε τὸ 1793 τὸ πρῶτον ἐψηφίσθησαν τὰ ἀσίστηα, τὰ ὅποια, ἐπελθόντος τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου τοῦ 1794, αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐδέχετο ἢ διὰ τὸ ἐκκατεστὸν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν τοῦδ' ὅπου ἦτο καθαρὰ χρεωκοπία. Ἐν Ἀγγλίᾳ εἰσήχθη ἡ καταν. κυκλ. τὸ 1797 χάριν τῶν γραμματίων τῆς Τραπεζῆς τοῦ Λονδίνου καὶ διατηρήθη μέχρι τοῦ 1819, εἰς οὐ δεινῶς ἔπαθεν ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία τῆς χώρας. Ἐν Ρωσίᾳ παρέρχθη ἐπὶ 71 ἔτη καὶ τὸ ρούβλιον ἀπώλεσεν 70 τοῖς 9/10 ἐν Δανίᾳ ἐπὶ ἑνα σχεδὸν αἰῶνα. Ἐν Αὐστρίᾳ εἰσήχθη ἀπὸ τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου, ἡ χώρα δ' αὕτη ἔπαθε πλέον τῶν ἄλλων χωρῶν καθότι τὸ 1811 ἐπέτρεψε τὴν ἐκδοσὶν τραπεζ. γραμματίων (Bancozettel) ἐνδὲς δισεκατομμυλίων τὸ χάριν τῶν φλωρ. ἐτιμᾶτο τὸ 1/10 τοῦ ἀργυροῦ καὶ τὸ Κράτος ἐκήρυξε τὴν χρεωκοπίαν. Ἐν Γαλλίᾳ ἐπανήλθεν ἡ ἀναγκ. κυκλ. τὸ 1848, δὲν παρήγαγεν ὅμως σοβαρὰς ζημίας καθότι ἐπὶ μικρὴν διατηρήθη· μετὰ τὴν ἀλέθειον δὲ πόλεμον (1870—71) ἡ κατάσταση ἦτο ὅλως ἐξαιρετικὴ. Ἡ Ἰταλία τὸ 1886 ἐβάδισε πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπικίνδυνον ὁδὸν· ἐλήφθησαν ὅμως μέτρα τινὰ κατασταλτικὰ καὶ ἡ Ἑλλὰς δὲ ἐδοκίμασε τὰς ἐλεθρίους συνεπειᾶς τῆς καταν. κυκλ. καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ποσῶ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ γραμματίων μέχρι τοῦ σημείου τῆς χρεωκοπίας (1893). Οἱ τὰς χώρας κυβερνήσεις δὲν διδάσκονται ἐκ τῆς πείρας ὅτι· ἐκτενέστερον εἶνε τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ πέλαγος τῆς ἀναγκ. κυκλ. ἢ τὸ ἐξελθεῖν· οἱ αὐτοὶ μικρὸν ποσὸν ἔχουσιν εἰς τὰς συμβουλάς τῶν οἰκονομολόγων· ὅτε οὗτοι ἐκ τῆς μαλέτης τῶν Πρωτοδικῶν προϋπολογισμῶν καὶ ἐκ τῆς καλλίστης θέσεως τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ Trésorsscheine συνεπέραινον τὸ προσχευὲς μεγαλεῖον τοῦ Πρωτοδικοῦ βασιλείου, οἱ πολιτικοὶ ἀνδρες ἐγχεύοντοὺς θεωρητικούς. «Ἦδη ἡ ἀναγκ. κυκλ. περιαιρεῖ τὰς χώρας εἰς σοβαρὰς σκέψεις· τίθεται τὸ ζήτημα ἂν καὶ διὰ τῶν συντηρημάτων δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια καὶ ἂν αἱ Τράπεζαι δὲν γράζωσι μετασχηματισμοὺ ἐπὶ βάσεων παρεχουσῶν μελλόνας ἐγγυήσεις. Ἡ πρόδοος τῶν πρακτικῶν ἰδεῶν παρέχει χρηστὰς ἐλπίδας διὰ τὴν λύσιν τῶν τοιούτων σοβαρῶν ζητημάτων. [Ο.Π.]

Καταναλώσεως φόρος. Βλ. Φόρος.

Κατάνη (ἰταλ. Catania). Ἡ ὁρατοτέρα πόλις τῆς Σικελίας, πρωτεύουσα ἐξιμήνου

ἐπαρχίας (4984 τυχρ. μετά 623 022 κατ. τῇ 1800). Καίτοι ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τοὺς ΝΔ πρόποδας τῆς Αἰτνῆς, ἐν ὅσῃς εὐφοριωτάτῃ. Ἐπαγε ληρμιώως καταστράφη ὑπὸ σεισμῶν καὶ ἐκρήξεων τοῦ ἡφαιστείου, ἀλλὰ πάντοτε ἀνεκτίσθη ὡραιότερα· ὁ λιμὴν δὲ αὐτῆς συνεπέα τῶν βουμάτων τῆς λάβας ἀπώλεσε τὸ βῆθος του. Τὸ κλίμα εἶνε ὑγιές, μέση θερμοκρασία 18,6° Κ. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀνέρχονται εἰς 96 017, διατηροῦσι δὲ ποικίλην βιομηχανίαν ὡς καὶ ἀμυγδαν ἐμπορίου τῶν προϊόντων τῆς γῶρας, σιτηρῶν, ἐσπεριδοσίων, οἴνου, ἐλαίου, μεταξῆς, φυλαίας, ὀσίου κλ. Ἐκ τῶν πολλῶν ὡραίων κτιρίων ἐξέχουσιν ἡ μονὴ Ἀγ. Νικολάου, ἡ μητροπολίς, τὸ δημαρχεῖον καὶ τὸ μέγαρον Ἰταλικῆς (μετὰ πλουσίων οὐλοσῶν). Εἶνε δὲ ἡ Κ. ἔδρα ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν, ἔχει 105 ναοὺς, παλαιὰ στήμιον (ἱδρυθὲν τῇ 1444), ἀκαδημαίαν τῶν ἐπιστημῶν κλ. Δι' ἐνταῦθα τελοῦμεθα ἐκκλησιαστικῇ ἐσφαίρῃ εἶναι αἱ μεγάλα σπρεπύσταται τῆς Σικελίας. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλὰ εἰσέτι ἐρείπια βυζαντινῶν κτιρίων, θυρωθεάτρον, ὕδραγωγεῖον μήκους 25 χμ. κτλ. Ἰδρύθη δὲ ἡ πόλις τῇ 729 π. Χ. ὑπὸ ἀποίκων τῆς Νάξου, ἥτις ἦτο γαλιτικὴ ἐν Σικελίᾳ ἀποικία, καὶ ἦδη κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα συνήρθη μετὰ τῶν ἀχμαιστῶν σικελικῶν πόλεων. Ἰέρων δ' Α' τῶν Συρακουσῶν τῇ 476 π. Χ. μεταθέσας τοὺς κάτοικους αὐτῆς εἰς Λεοντίους κατήκτισεν εἰς τὴν πόλιν 5000 Συρακουσίους καὶ ἑτέρους τόσους Πελοποννησίους, μετονομάσας αὐτὴν Αἰτναν· ἐν τούτοις τῇ 462 ἐπέστρεψαν οἱ παλαιοὶ κάτοικοι καὶ ἀπέδωκαν τῇ πόλει τὸ βραχίον ὄνομα. Κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων (415) καὶ δευθεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου 401, περιήλθεν ἐπὶ Ῥωμαίων πάλιν εἰς μεγάλην ἀκμήν. Ἀλλὰ τῇ 123 π. Χ. ἔπαθε τσέρτον ἐκ τῆς λάβας τῆς Αἰτνῆς, ὥστε ἐδόθη αὐτῇ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῆς Ῥώμης ἀτέλεια ἐπὶ δεκαετίαν. Κατὰ τὸν μεταίωνα παρήκμασε συνεπέα τῶν προσβολῶν τῶν Γότθων, Βανδάλων καὶ Σαρακηνῶν, τέλος δὲ τῶν ἡφαιστειακῶν καταστρώων (1170, 1669, 1693), ἀλλὰ πάλιν ἀνέλαβε ταχέως ἕνεκα τῶν φυσικῶν προτερημάτων τῆς θέσεως. [Μ.Σ.]

Κατάνης (Θωμᾶς). Ἑλλήν λόγιος, γέν. περὶ τὰ μέσα τοῦ 12' αἰῶνος ἐν Κῶνι τῆς Κρήτης. Ἐποῦδασεν ἐν Παταβίῳ τὰς φιλοσοφικὰς ἐπιστήμας, διεύχθη δὲ τῇ 1687 τὸν ἐκείν καθολικὴν τῆς λογικῆς· Ἰω. Κιγάλαν ἐν τῇ πανεπιστημίῳ, ἐν τῇ ὁποίῳ τῇ 1692 κατέλαβε τὴν ἔδραν τῆς φιλοσοφίας· Ἐδίδασκε μέχρι τοῦ 1701, μεγάλως ρημισθεὶς ἐπὶ μερῶν, παραιτηθεὶς δὲ τότε ἐγκατεστάθη ἐν Ἑνείᾳ ἔπῳ ἀπέθανε τῇ 1725. Διάφορα φιλοσοφικὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν ἐξημεσίσθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του.

Καταντζάρο (Catanzaro). Πρωτεύουσα τῆς ὁμώνυμου ἐπαρχίας (3177 τυχρ. μετά 461 269 κατ. τῇ 1890) τῆς Ν Ἰταλίας, κτισθεῖσα τῇ 963 ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Φωκά ὡς φερόμενον κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ λόφου οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης (Σκυλλητηνοῦ κόλπου). Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν, ἔχει δὲ ἐρείπια ἀνακτόρων οἰκοδομηθέντων ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Γουιτάρδου καὶ 20 931 κατ. καταγεγραμμένους εἰς βιομηχανίαν μεταξῆς καὶ βελούτου καὶ ἐμπορίου προϊόντων τῆς γῶρας. Δι' γυναῖκας τοῦ Κ., αἵτινες φέρουσιν ἑλληνικὴν περιβολήν, θεωροῦνται ὡς αἱ ὡραιότεραι ἑλῆς τῆς Καλαβρίας. [Μ.Σ.]

Καταπέλτης ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πολυμηκὴ μηχανή, δι' ἣς ἐσφενδονίζοντο μεγάλα ἀκόντια ἢ ὀγκώδεις λίθοι· ἐχρησίμευε δὲ κυρίως εἰς τὰς πολιτείας. Μικρότεροι τοιαῦται μηχαναὶ εὐκολώτερον μετακινῶνται ἐκκαλύπτοντο σκορπιοῖς, ἐχρησίμευον δὲ κατὰ τὰς μάχας. [Σ.Τ.]

Καταπίεσις (Ποιν. Ν. ἀρθρ. 461—462) καλεῖται τὸ ἀδικημα, τὸ διαπραχτόμενον ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ τῶν πρὸς τοιοῦτους ἐξουσιοδοτούμενων, αἵτινες πρὸς παράνομον ἐαυτῶν ὠφέλειαν εἰσπράττονται παρ' ἰδιωτῶν φερούς, δασμούς, τέλη, δικαιοῦματα χαρτῶν, δικαστικά ἐξόδα καὶ ἄλλα δημόσια φορολογήματα μὴ ἐπειλόμενα παντάπατιν ἢ ἐπειλόμενα ἐν μικροτέρῳ ποσῷ. Τὸ ἐγκλημα ὁρίζεται καὶ ἐν ἐγένετο αὐτοπροσώπως ὑπὸ τῶν τοιούτων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ διὰ τὸν παρ' αὐτῶν διοριζομένων βοηθῶν καὶ γραφέων, ἐν γινώσκει ὁμοῦ καὶ πρὸς ὄφελος εἴτε ἰδίον εἴτε τῶν προσώπων τούτων. Ἡ πράξις τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, ἥτις ἐπιτείνεται εἰς φυλάκισιν 2 ἐτῶν μέχρι 5 ἐν ὑποτροπῇ ἢ συρροῇ τριῶν καταπίεσεων καὶ εἰς ἐρκτόν, ἂν ἐξετελέσθῃ δι' ἀπάτης ἢ διὰ ψευδῶν παραστάσεων. Οἱ δὲ γραφεῖς καὶ βοηθοὶ τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τὸ πλεὺ δύο ἐτῶν, ἂν μὴ συντρέχωσι περιστάσεις καθιστάσας τὴν πράξιν κακούργημα, κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα. Τὸ ἐγκλημα τοῦτο διαφέρει κατὰ ταῦτα τῆς τε ἐκδιάσεως καὶ τῆς δωροδοκίας, μεθ' ὧν συγγενεῖς, εἶνε δὲ ἡ concussion τῶν Γάλλων καὶ περίπτωσις τοῦ crimen repetundarum τῶν Ῥωμαίων. [Πφ.]

Καταπίεστειμα. Βλ. Κληροδοσία.

Καταπιστευτός νόμος (lex commissoria) καλεῖται ἡ παρεπομένη σύμβασις συνεπέα τῆς ὁποίας ὁ εἰς τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ θεωρήσῃ τὴν κυρίαν σύμβασιν ὡς μὴ γενομένην, ἐν ἣ περιπτώσει ὁ ἕτερος μὴ ἐκπληρώσῃ ἐντὸς ὁρισμένου χρόνου τὰς ἐκ ταύτης ὑποχρεώσεις του. Ἡ ἐν τῇ Κ. Ν. ἐνυπάρχουσα αἵρεσις δύναται νὰ διατυπωθῇ εἴτε ὡς ἀναβλητικὴ εἴτε ὡς διαλυτικὴ· ἐὰν ἐν συγκεκριμένῃ τινὶ περιπτώσει εἶνε ἀμφίβο-

λον τί ἐσκέπουν εἰ συμβαλλόμενοι, θεωρεῖται· κατὰ νόμον ἢ αἵρεσις ὡς διαλυτική. Ὁ Κ. Ν. ἐν ταῖς πηγαῖς μένον ἐπὶ ἀγοραπωλησίας μνημονεύεται, οὐχ ἥττον δύναται νὰ χωρήσῃ καὶ ἐπὶ πάσης ἀλλῆς ἀμροτερεστέρας συμβάσεως. [Πφ.]

Κατάπλασμα. Καλεῖται οὕτως ἐν τῇ θεραπευτικῇ τοπικὸν ἐπιθεῖμα πλωτῶδες συστάσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῆς ἀναμίξεως σπερμάτων λίνου κατατετριμμένων ἢ βρώτης ἢ σικάλειος ἢ ἀλλων θρυλοειδῶν καὶ βλενωδῶν οὐσιῶν κτλ. μετὰ ὕδατος καθαρῶς ὡς ἐπὶ πλείστον, σπανιότερον δὲ μετὰ φρεσῆματός τινος ἢ γάλακτος. Συνήθως τὰ Κ. χρησιμεύουσιν ὡς ἀποθῆκαι ὑγρότητος, ἐπιτιθέμενα· ἐπὶ τραυματικῶν ἐπιφανειῶν, ἐλκῶν, ἀλλογυστῶν γυρίων· ἐνίοτε ὅμως ἐνέχουσι καὶ εἰδικὴν φαρμακευτικὴν οὐσίαν δρῶσαν τοπικῶς. Ψυχρὸν ἐπιτιθέμενον τὸ Κ. δρᾷ ὡς πρᾶκτικὸν καὶ ἀντιφλογιστικόν· χλιαρὸν ἢ θερμὸν, χαλαροῖ τοὺς ἰστούς θρῶν ὡς μαλακτικόν· λίαν δὲ θερμὸν, ἐρεθίζει καὶ προκαλεῖ συμφορήσεις. Συγνοτέρα ἢ χρησις τῶν θερμῶν Κ. ἐν εἰς προστιθέμενον ἔλαιον ἢ νωπὸν τί λίπος ἐπιδραδύνει τὴν ψύχρανσιν αὐτῶν. Ἐν τῇ φαρμακευτικῇ ἀναφέρονται πλείστα εἶδη εἰδικῶν διὰ ποικίλας περιστάσεις καταπλάσματων. [Δ.Χ.]

Καταπλοκή. Βλ. Ἀναπλοκή.

Καταποδᾶτα. Χωρ. Κεφαλλήνιας ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς Σάμης πρωτεύουσος τοῦ δήμου Σαμαίων, εἰς ὃν ὑπάγεται. Περιέχει 248 κατοίκους.

Κατάποσις. Ἡ ἐκ τοῦ στόματος εἰς τὸν στομάχον παραπομπή των ἐν τῷ στόματι προσληφθέντων σιτίων, ἐπακολουθοῦσα τῇ μάσῃ διὰ τὰς δεσμένας τοιαύτης στερεάς τροφᾶς. Εἶνε δὲ ἡ Κ. πολύπλοκος λειτουργία, εἰς ἣν πλείστοι συντελοῦσιν μῆες, μένον ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς χρόνῳ ὑπαγομένη εἰς τὴν βούλησιν, καθ' ὃν ὑφουμένη τῆς γλώσσης ὁ βλωμὸς τῶν σιτίων πιεζόμενος μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ὑπερώας διολισθαίνει· πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀφικνεῖται εἰς τὸν τοῦ φάρυγγος ἰσθμὸν. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἀρχεται ἡ κυρίως Κ. ἥτις εἶνε φαινόμενον ἀνακλαστικὸν (βλ. Φαιν. ἀνακλ.) ἀνεξάρτητον πλέον τῆς βουλήσεως. Ὁ ἐρεθισμὸς δηλ. τῆς βάσεως τῆς γλώσσης, τῆς ὑπερώας καὶ τοῦ ἰσθμοῦ μεταδιδαζόμενος διὰ τῶν αἰσθητικῶν νευρῶν εἰς τὸ ἐν τῷ προμήκει μυελῷ κέντρον τῆς Κ. (βλ. Κέντρα νευρικά). ἐπιφέρει διὰ τῶν ἐκ τούτου εἰς τὸν φάρυγγα διανεμομένων κινητικῶν νευρικῶν ἰνῶν ἀνύψωσιν τοῦ φάρυγγος (ἐξ ἧς καὶ ἡ ἐξωθεν ἐρωμένη ἀνύψωσις κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην τοῦ γαργαρέωνος ἥτοι τοῦ κοινῶς ἀκαρυδι τοῦ λατιμοῦ λέγομένου) ὅστις συλλαμβάνων τὸν βλωμὸν ὡς ἀρπάγη καὶ συσπείλλόμενος κύ-

κλῶθιν διὰ τῶν σφιγκτήρων αὐτοῦ παραπέμπει αὐτὸν εἰς τὸν στομάχον, ἐν ᾧ ἡ μὲν ὑπερώα καὶ αἱ παρίσθμιοι καμάραι ἀποφράσσουσιν τοὺς φάρυγγονικούς πόρους, ἵνα μὴ διελθόντα εἰς αὐτῶν τὰ σιτία εἰσελθῶσιν εἰς τὴν βινικήν κοιλήτητα, ἣ δὲ ἐπιγλωττὶς ἀνυψουμένη μετὰ τοῦ φάρυγγος ἀποφράσσει τὴν εἰσόδον τοῦ λάρυγγος· σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι ἡ ἐπιγλωττὶς δὲν εἶνε ἀπαραίτητος ἵνα μὴ ἐμπέσωσι σιτία εἰς τὸν λάρυγγα, ἐπαρκουσης πρὸς ἀπόφραξιν τούτου τῆς βίχης τῆς γλώσσης· ἀλλῶς δὲ καὶ ἐὰν ἐμπέσωσι μερὶά τινα εἰς τὰ ἀνωτέρα μέρη τοῦ λάρυγγος προξενούσιν ὁμέσως ἔντονον ἐρεθισμὸν καὶ βήχα δι' ἧς ἀποβάλλονται· ἐὰν δὲ ποτε διελθῶσι τὸν λάρυγγα ἀφικνούμενα εἰς τὸν βρόγχον παράγουσι τὴν καλουμένην πνευμονίαν ἐκ Κ. * Οὕτως εἰς τὸν στομάχον ἀφικόμενος ὁ βλωμὸς παραπέμπεται διὰ τῶν συστολῶν τῶν τε ἐπιμήκων καὶ τῶν κυκλωτέρων τοῦ στομάχου μυικῶν ἰνῶν εἰς τὸν στομάχον, ἀφ' οὗ διέλθῃ τὸν καρδιακὸν τούτου πόρον. [Δ.Χ.]

Καταπότις. Φάρμακον ὑπὸ μορφήν σφαιρίων διδόμενον, λαμβανόμενον κατὰ διαλείματα. Τὰ σφαίρια εἶναι διαφόρων μεγεθῶν, τὰ δὲ μέγιστα καλοῦνται καὶ βῶλοι. Ἀποτελοῦνται δὲ τὰ Κ. ἐκ τῆς κυρίας φαρμακευτικῆς οὐσίας, λαμβανομένης ὑπὸ μορφήν κόκκων ἢ ἐν ῥευστῇ κατατάσσει, καὶ ἐκ τῆς βοηθητικῆς οὐσίας μεθ' ἧς μιγνυόμενον τὸ φάρμακον προσλαμβάνει σύστασιν στερεάν καὶ δύναται νὰ ληρῇ εἰς Κ. Κόνις π. χ. ἀλθαίας ἢ γλυκυρρίζης μεθ' ὕδατος ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν μάζαν διὰ Κ., ἣ προστίθεται καὶ τὸ κύριον φάρμακον· ἐπίσης λαμβάνονται ὡς βοηθητικαὶ οὐσίαι κόνις ἀμύλου, ψιφ. αἰτου κλ. διὰ ῥευστὰ φάρμακα, διὰ δὲ φάρμακα εἰς κένιν σιρόπια, μέλι καὶ ἀλλαι παχύρειστοι οὐσίαι σκληρυνόμεναι διὰ τῆς προστιθέμενης κόνεως. Παρασκευαζόμενα τὰ Κ. ἐπαλείφονται δι' ἀφθόνου κένεως ἀμύλου, λυκοποδίου κλ. προσφυαττούσας αὐτὰ ἀπὸ τῆς τοῦ αἵρος ὑγρασίας. Τὰ Κ. οὐ μόνον ὡς εὐληπτα ἐκτιμῶνται, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπαλλάσσοντα τὸν ἄρρωστον τῆς ἀήρεως πολλῶν φαρμάκων γεύσεως. Πρὸς τὸν τελευταῖον τούτον σκοπὸν καὶ ἵνα κάλλιον προσυλαχθῶσιν ἀπὸ τῶν ἐξωτερ. ἐπιδράσεων τὰ Κ. περικαλύπτονται ἐνίοτε διὰ λεπτοῦ φύλλου χρυσοῦ ἢ ἀργύρου. Ἡ χρησις ταύτης ἡ ἐκείνης τῆς οὐσίας πρὸς κατασκευὴν τῆς μάξης ἢ πρὸς ἐπικάλυψιν τῶν Κ. δὲν εἶνε πάντοτε ἀδιάφορος, διότι ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο οὐσιῶν δύναται νὰ παραγάγῃ βλαβερὰν ἢ καὶ δηλητηριώδη ἑνώσιν. Τὴν σύστασιν τῶν Κ. ἀναγράφει κατὰ βούλησιν ὁ ἱατρός, πολλὰ ὅμως αὐτῶν εἶδη, ὡρισμένης συνθέσεως, εἰσὶ γνωστά ὑπὸ εἰδικὰ ὀνόματα, ὧν ἀρκεῖ καὶ μένον ἢ ἐν τῇ συντα-

τῇ ἀναγραφῇ ἀναφέρονται δ' ἐνταῦθα εἶδη τινὰ κοινωτάτης χρήσεως.

Καταπότια Ἀσιατικά. Ἀποτελοῦνται ἐκ λευκοῦ ὀρεσινικοῦ, κόνεως πεπέραιως μέλανος καὶ γλυκασμάτος κόμμεως ὀρεσινικοῦ, ἐφαρμύζονται δὲ κατὰ χρονίων παθῶν τοῦ δέρματος. — **Κ. Βαλλέτου**, ἐξαίρετα πρὸς γλοιώξεις νεανίδων, περιέχουσιν οὐσιωδῶς ἀνθρακινὴν σιδήρον. — **Κ. Βλαγκάρδου**, περιέχουσιν οὐσιωδῶς (ωδιούχον σιδήρον, χρήσιμα ὅπου αὐτὸς ἐνδείκνυται. — **Κ. D. Johnson** καὶ **Κ. Durney**, Κύριον τοῦτων οὐστατικὴν τὴν ἁγνὴν ὕδαρρυον, τὰς ἀζύνται δὲ τὰ μὲν διὰ ψυχρῆς ὕδατος, τὰ δὲ δι' ἐκχυλίσματος ὕδατος καὶ ιεροξυλίου. Διδόνται κατὰ τῆς συρίλλιδος. — **Κ. κυανὰ** (rubiae caprifoliae). Παρασκευάζονται ἐξ ὕδαρρυου μεταλλικοῦ, γλυκασμάτος ρόδων καὶ κόνεως γλυκασμῆς, λαμβάνονται δὲ κατ' ἐξοχὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς καθαρτικά. — **Κ. μαρμαρίνια**, συγκρίνεται ἐκ κολικωνιδίων ἐκχυλίσματος καὶ ἐκ χρυσώπου, ὅπως ἐξ ὡς ὀρεοῦ καθαρτικόν. **Πρὸλ.** Κολικωνίδες. — **Κ. ὀρεοῦ** ταλγικά, περιέχοντα ὕδατος, ἐπὶ δὲ ῥίξαν εὐθαλείας καὶ πυρέθρου κλ., ἐντίθενται εἰς τὸ κελίωμα τοῦ ἀλγούντος ἐδόντος. [Δ.Χ.]

Ἑκταέργῃσις τῆς δίκης καλεῖται ἡ κατάλοιπος τῆς διαδικασίας, ἀρισμένη ἔμμεος ἀλλοῦ εἰσέτι τῆς διαφοράς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς δίκης, οὐ μόνον τὴν διαδικασίαν καταλύουσιν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν διένεξιν αἰρουσιν. Ἡ δίκη καταργεῖται διὰ τῆς διατίξεως, τῆς ἀνατροπῆς, τῆς συγκαταθέσεως, ἢ τοῦ ἀποδοχῆς τῆς διαδικασίας ἢ τινος διαδικαστικῆς πράξεως ὑπὸ τοῦ διαδίκου ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἀντιδίκου του, καὶ τῆς παρικήσεως, ἢ τοῦ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ διαδίκου ἀπὸ τινος διαδικαστικῆς πράξεως ἢν αὐτὸς αὐτὸς προκύβησεν. Ἀποπερατοῦται δὲ διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, διὰ τῆς ἀποδέσεως τοῦ ἐπιδίκου δικαίου καὶ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ. Περὶ τούτων πάντων ἴδια ἐν λεπτομερείᾳ λόγος γίνεσθαι εἰς τὰ οἰκεία ἀρθρα τοῦ λεξικοῦ. [Πρ.]

Ἑκταρράκτης καλεῖται ἐκεῖνο τὸ τμήμα ποταμοῦ τινος καθ' ὃ, τοῦ ὕψους τῆς κοίτης τοῦ ἀποτόμῳ ἐλαττωμένου, καταπίπτει τὸ ὕδωρ αἰφνης εἰς μέγα βάθος. (Ὁ **Κ.** εἶναι φυσικὸν, παρεμπιπτόντος π.χ. ἐν τῇ μεταξύ ἀποτόμῳ βράχου, ἀλλὰ καὶ τεχνητοὶ κατεσκευάσθησαν πρὸς χρησιμοποίησιν τῆς ἐκ τοῦ καταπίπτοντος ὕδατος θυνάμειος (ὕδρηνυλς) ἢ πρὸς κόσμον εἰς μικρότερα ῥεῦματα. Ὁ μεγαλοπρεπέστατος τῶν γνωστών φυσικῶν **Κ.** εἶναι ὁ τοῦ Νιαγάρα (βλ. λ.), ὅστις ὅμως κατὰ τὸ ὕψος (50 μ. περίπου) ὑπολείπεται πάλυ ἄλλων **Κ.** Οὕτως ὁ **Κ.** τοῦ **Ῥίο Βινάγρη** ἐν Κολομβίᾳ ἔχει ὕψος 120 μ., ὁ τοῦ **Ῥίο Βογόντα** αὐτῆς 140 μ., ὁ παρὰ τὸ ὄρος Μαρβόρε ἐν τοῖς Πυρηναίοις 400 μ.,

ἄλλων δὲ ποτ. ἐν Καλιφορνίᾳ εὐρηται **Κ.** μέχρι 500 μ. Ἦσαν σημαντικαὶ εἶναι αἱ **Κ.** τοῦ Ῥήνου κλ., ὅπως δ' ἀσήμενοι κατὰ τὸ ὕψος αἱ τοῦ Νείλου, οἵτινες ἔμμεος κατ' ἐξοχὴν ἐκαλοῦντο **Κ.** ἐν τῇ ἀρχαϊότητι.

Ἑκταρράκτης ὀφθαλμ. νόσημα. βλ. Ὑπόχυμα.

Ἑκταρράκτης. Χωρίον τῆς Χίου ἐκ τῶν λεγ. Μαστιχοχωρίων, ἔχον 630 κατ.

Ἑκταρρακτῶν ὄρη (Cascade range). Οὕτω καλεῖται ὄρεσσις τῆς Β' Ἀμερικῆς· ἀποτελοῦσα τὴν συνέχειαν τῶν Παραλίων καὶ τῶν Χιονοσκεπῶν ὄρειων. Ἐκτείνεται μεταξύ 42° καὶ 49° Β πλάτους καὶ διελαύνει παρὰ λήλως τὴν παραλίαν τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἐν τῷ ὁρειῷ ἀπέχει πλέον ἢ 160 χιλ., τὴν πολιτείαν Ὁρέγον καὶ τὴν τοπαρχίαν Οὐάσιγκτον ἐν διευθύνει ἐκ Ν πρὸς Β. Καλεῖται δὲ οὕτως ἐκ τῶν πολλῶν εκταρρακτῶν τοῦ ποτ. Κολομβίας· μέχρι τοῦδε μέγιστον ὕψος τῶν ὄρειων τούτων εὐρήθη 3380 μ. (ὄρος Βαϊκέρ).

Ἑκτάρραχον. Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας καίμενον πρὸς Ν τῶν Σαρωνίων ὠρ. 1 1/2 καὶ πρὸς τοὺς Δ πρόποδ. τοῦ ὄρους Αἰνίου. Κάτ. 282.

Ἑκταρροή βλ. Κόρυς.

Ἑκτάρρους. Νοσηρὰ αὐξήσις τῆς συνήθους ἐκκρίσεως βλεπνογόνου τινὸς ὁμέως· ἐξαιτ. ἢ χρονία, τοπικὴ ἢ γενικὴ. Οἱ ἐξαιτ. τοπικαὶ **Κ.** συνδέονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ἀληθοῦς φλεγμονῆς τοῦ βλεπνογόνου, ἐπιτοκίας μὲν ἔλως, ἀλλ' ἱκανῆς ὥστε νὰ ἐπενέγκῃ ἀλλοιωσιν τοῦ τε ὁμέως καὶ τοῦ ἐκκριματος. Τούναντίον αἱ γενικαὶ **Κ.** καὶ αἱ χρόνιοι ὁρίστανται συνήθως ἀνευ φλεγμονῆς, ἀποτελοῦμενοι ἐξ ἀπλῆς ὑπερεκκρίσεως, ἢ καὶ ἂν ὑπάρχῃ φλεγμονὴ ἔχει σημασίαν ὅλως δευτερεύουσιν, ὡς παρατηρεῖται τοῦτο εἰδικῶς εἰς τὰς ὑπερεκκρίσεις τὰς σχῆσιν ἐχούσας πρὸς γενικὴν τοῦ ὁργανισμοῦ διάθεσιν, εἰς λυμφοτικήν, χοιραδικήν, ἐρπητικήν. Ὁ **Κ.** ἄρα διακριτῶς ἀκριβῶς τῆς φλεγμονῆς ἢ τῆς παρουσίας δὲν εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς σύστασιν **Κ.** Κατὰ τοὺς προσελθόντας ὁμέως ὁ **Κ.** λαμβάνει καὶ εἰδικὰ ὀνόματα, οἷον καλεῖται βρογχίτις ὁ **Κ.** τῶν βρόγχων, κυστίτις ὁ τῆς κύστεως, κόρυζα ὁ τῆς ρινὸς κλ. Κατὰ τὸ πλεῖστον προέρχεται ὁ **Κ.** ἐκ τοπικοῦ ἐρεθισμοῦ, οἷον ἢ ἐπιπεφυκίτις ἐκ κανοῦ, κόνεως κλ. αἰτίων προσβαλλόντων τὸν ὀφθαλμόν, ὁ στομαχικὸς **Κ.** ἐκ δυσπέπτων τροφῶν ἢ ὑπεράγαν θερμῶν ἢ ψυχρῶν ποτῶν, ἢ κόρυζα ἐκ ψύξεως κλ. Τινὲς ὅμως **Κ.** γεννῶνται τῇ θράσει εἰδικῶν ἐρεθισμῶν ὡς ἡ ἀπλὴ βλεπνόρροια κλ. Ἀλλὰ συνοδεύονται τοιαύταις τινὰς νόσους (ἱλαράν, εὐλογίαν κλ.). Ἐπιδημικὸς δὲ **Κ.** εἶναι ἡ γρίπη. Ὁ **Κ.** διαταράσσει τὴν λειτουργίαν τῶν μερῶν ἅτινα ἐπινέμεται, ἐὰν δὲ χρόνισιν, αἱ ἀλλοιώσεις ἀπεβαινοῦσι πολλάκις τεταραταί. Τὴν θερμασίαν (βλ. ἐν τοῖς περὶ ἑκά-

στου Κ. ἰδιαιτέροις ἄρθροις. Κατὰ γενικῆς δὲ καταρροίης διαθέσεως ἐνδείκνυνται ψυχρά θαλάσσια λουτρά καὶ τακτικαὶ ψυχραὶ τοῦ σώματος πλύσεις μετ' ἀσκήσεως ἢ περιπάτου ἐν καθαρῷ ἀέρι. [Π.Γ.]

Ηκαταρτζής (Lasear Catargi), 'Ρωμῶνες πολιτικὸς ἀνὴρ, ἀρχηγὸς τῶν συντηρητικῶν, γεν. τῷ 1823 ἐκ διαπρεποῦς οἰκογενείας. Ἦδη ὑπὸ τὴν Στούρτζαν ἦτο ἐπαρχος ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις, ὑπῆρξε δὲ εἰς τῶν μνηστῆρων τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος τῷ 1859. Λαδῶν μέρος εἰς τὴν κατὰ τοῦ Κούζα συνωμοσίαν, ἐγένετο μέλος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως μέχρι τῆς ἀναρρήσεως τοῦ ἡγεμόνος Καρόλου (1866), ἐνεθάρρυνε δὲ τοῦτον οὗτε ταραχαὶ ἐξερράχθησαν καὶ ἐσχημάτισε τὸ πρῶτον συντηρητικὸν ὄργανον, ὅπερ ἐπὶ πενταετίαν διώκησε τὰ τῆς χώρας μετὰ μεγίστης συνέσεως καὶ δραστηριότητος. Παραιτηθεὶς τῷ 1876, διότι ἀπέστρεψε τὴν συμμετοχὴν τῆς 'Ρωμανίας εἰς τὴν ἐπαπειλωμένον ἀνατολικὴν πέλεμον, καταγορεύθη ὑπὸ τῆς νέας βουλῆς μετὰ τῶν συναδέλφων του ἀνεκλήθη δὲ τὸ κατηγορητήριον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1878. Διετέλεσε δὲ ὕστερον ἐπανεληγμένως πάλιν πρωθυπουργός (1880 καὶ 1891). Ὁ Κ. δὲν διαπρέπει μὲν ἐπὶ ἐξόχῳ ἐπιστημονικῇ μαρτυρίᾳ, διακρίνεται ὅμως διὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ δραστηριότητα αὐτοῦ. [Β.Β.]

Ηκατάσκοπος (espion) καλεῖται κυρίως ὁ θελῶν εἰσπερχόμενος εἰς τὰς ἐχθρὰς ἀξίεις ἐν καιρῷ πολέμου ὅπως πληροπορήσῃ περὶ τῶν δυνάμεων, τῶν κινήσεων, τῶν σχεδίων, τῶν προθέσεων κτλ. τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ χρῆσις Κ. δὲν ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους τοῦ πολέμου, συλλαμβανόμενοι ὅμως οὗτοι τιμωροῦνται διὰ τῶν ἀντιστρατιῶν ποινῶν, καὶ δὴ διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἀπαξ διαφυγόντες δὲν δύνανται ἂν βραδυτέρων συλληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ νὰ τιμωρηθῶσι διὰ τὰς προγενετέρας αὐτῶν πράξεις, ἀλλὰ τὸ πολὺ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ ἀντιστρατιῆς ἐπιτήρησιν. Κατὰ τὸν στρατιωτικὸν ἥμῶν ποινικὸν νόμον (ἄρθρ. 195—197) ὡς ἐνοχοὶ κατασκοπίας τιμωροῦνται ἐπίσης μὲ θάνατον καὶ οἱ παρέχοντες εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐγγράφα ἢ πληροφορίας δυνάμενας νὰ ὠφελῶσιν αὐτὸν ἢ κρύπτοντες ἐν γνῶσι· ἐχθρικοὺς Κ. ἢ προκαλοῦντες ὁπωσδήποτε αὐτομαλίαν πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἢ στρατολογίαν ὑπὲρ αὐτοῦ. Πρὸλ. καὶ ἄρθρον Προδοτικῆ. Κατὰ ταῦτα Κ. ὑπάρχουσι καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, πρὶν ὁμοῦντες εἰς ἕνας κυβερνήσεως πληροφορίας περὶ τῶν πράξεων καὶ τῆς καταστάσεως τῆς πατρίδος των, ἰδίᾳ ὅταν ἀφῶρᾷ τὸν στρατιωτικὸν αὐτῆς ὄργανισμὸν. Ἰδιον εἶδος Κ. (mouchard) εἶναι οἱ ὑπὲρ τῆς ἰδίας κυβερνήσεως ἐπιτηροῦντες τοὺς συμπόλους των καὶ καταγγέλλοντες αὐτῇ τὰς πράξεις καὶ

τὰ προνήματά των. Ἡ χρῆσις τῶν τοιούτων Κ. καὶ περὶ τοῦ στοιχειωδευτέρας ἠθικῆς, ὥς καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμπερόντος τῶν κυβερνήσεων, ἀπεκρυμμένη, ὑπῆρξεν οὐχ ἥττον λίαν συχνή, εἰς ὠρισμένας μάλιστα ἐποχὰς καὶ πολιτείας. [Πφ.]

Ηκαταστῆριον. Κοινὸς τοῦ Ζακύνθου ἀποτελειομένη ἐκ δυο χωρίων τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, Μεγάλου καὶ Μικροῦ Κατασταρίου, κατεμένων ἐκτερέωθεν τῆς ἐδοῦ κατὰ τὴν ΒΑ πλευρὰν τῆς νήσου. Ἐκ τούτων τὸ Μέγα εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμου. Ὑψὸν ἀπέχει δὲ ὡρ. 3.10' πρὸς Β τῆς Ζακύνθου. Κἀτ. 1163. Κάτωθι τούτου ἐπὶ τῆς Α πλευρᾶς τῆς νήσου κεῖται ὁ μικρὸς λιμὴν αὐτοῦ.

Ηκαταστάσεις τῶν φυσικῶν σωμάτων. Τοιαῦτας ὡς ἐκ τῆς διαφόρου συστάσεως τῶν μορίων τῶν σωμάτων πρὸς ἀλλήλα διακρίνεσθαι τρεῖς, τὴν στερεάν Κ., τὴν ρευστὴν καὶ τὴν ἀερῶδη. Ἐν τῇ στερεᾷ Κ. τὰ μέρη συνεχονται οὕτω πρὸς ἀλλήλα ὥστε ὁ χωρισμὸς αὐτῶν (θραύσις) ἢ ἡ μεταβολὴ τῆς σχετικῆς αὐτῶν θέσεως (σχηματικῆς) κατερθῆναι μόνον διὰ μεγάλης τινὸς ἐξωτερικῆς βίας· διὰ τοῦτο καὶ ἔχουσι τὰ στερεὰ σώματα σχῆμα αὐθυπόστατον. Τὰ δὲ ρευστὰ σώματα κέκμηται ἔχουσι μὲν αὐθυπόστατον, ὡς ἐκ τῆς σταθερᾶς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεως τῶν μορίων, οὐχὶ ὅμως καὶ σχῆμα, διὰ τὴν ἀσθενῆ τῶν μορίων των συσχῆν, διασπομένων τῇ δράσει καὶ ἀσθενεστάτης δυνάμεως. Τὰ ἀερῶδη δὲ σώματα τέλος ἢ ἀερία οὐδ' ἔχουσι ἔχουσι ὠρισμένον, τῶν μορίων τεινόντων ν' ἀπεκρυνθῶσιν ἀλλήλων ἐπ' ἀέριστον, δι' ὃ καὶ καταλαμβάνουσι πάντοτε ἐλεύθερον τὴν παρεχόμενεν αὐτοῖς γῶρον. Τῇ δράσει τῆς θερμότητος τὰ πλείστα τῶν σωμάτων μεθίστανται ἀπὸ τῆς στερεᾶς εἰς τὴν ρευστὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν ἀερῶδη Κ., πολλὰ δὲ εἰσι γινώστα καὶ ὑπὸ τὰς τρεῖς Κ., ὡς τὸ ὕδωρ, ὁ ὑδράργυρος, τὸ θεῖον κτλ. [Σπ.]

Ηκατάστασις ἀξιοματικών Τὰ τῆς καταστάσεως τῶν ἀξιοματικῶν τῆς ἑξῆς διαίπει ὁ νόμος ΡΟΗ' τῆς 5 Μαρτίου 1851, πολλὰκις ἔκτοτε τροποποιηθεὶς καὶ συμπληρωθεὶς, τὸν δὲ τοῦ ναυτικοῦ ὁ ΤΜΠ' τῆς 23 Αὐγούστου 1856. Κατ' αὐτοὺς ἑκατὸς ἀξιοματικὸς διατελεῖ ἐν μιᾷ τῶν ἑξῆς πέντε καταστάσεων ἥτοι 1) τῆς ἐνεργείας, ἥτις εἶνε ἡ κατάστασις τῶν διωρισμένων εἰς τινα θέσιν τῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ ἢ εἰς εἰδικὴν τινα ὑπηρεσίαν ἢ εἰς πρόσκαιρον ἀποστολὴν· 2) τῆς διαθεσιμότητος, ἥτις εἶνε ἡ εἰδικὴ κατάστασις τῶν στρατηγῶν, συνταγματάρχων καὶ τῶν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ὑποργοῦ ἐξερχομένων ἀξιοματικῶν τῶν διαμενόντων προσκαίρως ἀνεν θέσεως· 3) τῆς ἀργίας, ἥτις εἶνε ἡ κατάστασις τοῦ μὴ

ἀνέχοντες εἰς τινὰ θέσιν τῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ θξιοματικῶν 4) τῆς ἀποτάξεως, ἥτις εἶνε ἡ κατάστασις τοῦ ἀνεν θέσεως θξιοματικῶν, μὴ δυσνομένου ν' ἀνακληθῇ εἰς ἐνέργειαν καὶ μὴ ἔχοντος δικαίωμα πρὸς σύνταξιν ἐπιστρατίας, καὶ 5) τῆς ἀποστρατείας, ἥτις εἶνε ἡ τελευταία κατάστασις τοῦ θξιοματικῶν ἐπανερχόμενου εἰς τὴν ἰδιωτικὴν βίον καὶ ἀπολαμβάνοντος τῆς νενερισμένης συντάξεως. Περί τῶν ὅρων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται ὅπως ἑκάστης θξιοματικῆς μετατεθῇ ἐκ τινος τῶν καταστάσεων τούτων εἰς ἐτέραν καὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων αὐτοῦ διατελοῦντος ἐν τινὶ καταστάσει βλέπε τὰ ἄρθρα Διαθεσιμότης, Ἀργία, Ἀπέλυσις, Ἀποτάξις καὶ Ἀποστρατεία. [Πρ.]

Κατάστασις προσώπων. Βλ. Ἐν-αλλαγή καταστάσεως.

Καταστατική. Βλ. Στατιστική.

Καταστατικὸν ἔγγραφον καλεῖται τὸ δι' οὗ συνομολογοῦνται οἱ ὅροι τῆς καταρτίσεως καὶ διοικήσεως σωματικῶν τινῶν ἑταιρίας. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἐμμερῶν καὶ ἐτερομερῶν ἑταιριῶν δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν πρὸς τοῦτο ἔγγραφον συντίθεται, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνωνύμων δημόσιον συμβόλαιον πάντως ἀπαιτεῖται. Β. Διατάγματι προσωρεούμενον. Περίληψις τοῦ καταστατικῶν ἔγγραφου ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τῶν ἐμμερῶν ἑταιριῶν, ἂν εἶνε ἰδιόγραφον, ἢ τοῦ συμβολαιογράφου, ἂν δημόσιον εἴη χαρακτῆρα, ἐπισημειωμένη τῷ ἐγκρίνοντι τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρίας Β. Διατάγματι παραδίδεται ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κατὰ τὴν ἑδρὰν τῆς ἑταιρίας πρωτοδικείου, ἀντιγράφεται εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον καὶ μένει τοιχοκολλημένη ἐπὶ 3 μῆνας ἐν τῇ ἀκροατηρίῳ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου (βλ. Ἐταιρία). [Ν.Α.Σ.]

Καταστήματα φιλανθρωπικὰ. Βλ. Ἀγαθουργία Κ.

Κατάστιχα. Βλ. Ἐμπορικὰ βιβλία.

Κατασκευογραφία εἶνε ἡ ἔγγραφη τῶν πράξεων καταστήματός τινος εἰς τὰ αἰκεῖα βιβλία, τὰ κατάστιχα (βλ. Ἐμπορικὰ βιβλία), καθ' ὧρισμένον σχέδιον καὶ ὧρισμένους κανόνες, καὶ ἡ τακτικὴ λογιστικὴ ἡ κράτησις τῶν λογαριασμῶν τοῦ καταστήματος, σκοπεύσα νὰ παρέχῃ σαφὴ παράστασιν τῆς πορείας καὶ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὸ εἶδος τῶν ἐργασιῶν τοῦ καταστήματος (Τραπεζῆς, ἐργοστασίου, μικροεμπορίου κλ. ἢ καὶ Κράτους) διαφέρει μὲν ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἡ Κ., εἶνε δὲ κατ' οὐσίαν ἐν καὶ τὸ αὐτό. Ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν κρατεῦνται τὰ βιβλία ἡ κατάστιχα διακρίνονται ἡ ἀπλὴ καὶ ἡ διπλὴ Κ. Ἐν τῇ ἀπλῇ Κ. πασα πράξις σημειοῦται καθ' ἀπλῶν τρέπων χρονολογικῶς εἰς τὸ ἡμερολόγιον (ὅπερ

ἐνίοτε διαιρεῖται καὶ εἰς διάφορα μέρη), ἵνα μεταφερθῇ εἴτα εἰς ἄλλα σχετικὰ βιβλία. Δι' αὐτῆς δύναται ὁ ἔμπορος νὰ ἐννοήσῃ τὴν κατάστασιν τῆς μετὰ τῶν ὀφειλετῶν καὶ πιστωτῶν σχέσεώς του. Ἴνα ὅμως ἐξερευνητῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πράξεων του, ἀπαιτεῖται πολὺς χρόνος καὶ κόπος, πρὸς δὲ δυσκόλως καθίσταται ὁ ἐλεγχος καὶ ἡ ἀνεύρεσις τυχόντος λάθους εἰς τοὺς λογαριασμούς, διὸ καὶ ἡ ἀπλὴ Κ. διὰ μεγάλα καταστήματα, ὧν αἱ πράξεις εἶναι περίπλοκοι, δὲν εἶνε κατάλληλος. Ἡ δὲ διπλὴ Κ., ἥτις καλεῖται καὶ ἰταλική, διότι πρῶτον ἐν τοῖς μεγάλαις ἐμπορικαῖς κέντροις τῆς Ἰταλίας (Ἑνετία, Γενεύη κλ.) ἐφημέρευθη, βασίζεται ἐπὶ γενικῶν σταθερῶν κανόνων ἀποτελούντων ὠρισμένον σύστημα. Διπλὴ καλεῖται διὰ τὸ ὅτι ἐν αὐτῇ πασα πράξις σημειοῦται εἰς διπλοῦν, ὅθλα δὲ ἐμφαίνεται ἐπὶ δύο λογαριασμῶν, ἐπὶ τοῦ ἐνδὲς μὲν ὡς γρώσσις (τοῦ λαμβάνοντος), ἐπὶ τοῦ ἐτέρου δὲ ὡς πίσωσις (τοῦ δίδοντος). Διὰ τοῦ τρόπου τούτου γινώσκονται οὕτως εἰπεῖν ἐξισώσεις, διὰ τῆς ἀρρίσεως τῶν ὁπίων ἐξάγεται εὐκόλως ἡ κατάστασις τοῦ καταστήματος καὶ ἐν ταῖς καθ' ἑκάστη καὶ ἐν ὅλῳ, ὡς καὶ τὰ κέρδη καὶ ζημίαι ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ τοῦ καταστήματος συγχρόνως δὲ ἐλέγχεται εὐκόλως πᾶν τυχόν λάθος διὰ τοῦ λεγόμενου ἰσολογισμοῦ ὅστις γινόμενος κατὰ μῆνα (πρόχειρος ἰσολογισμός) σκοπεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀκριβὴν μεταφοράν τῶν διαφορῶν πράξεων εἰς τὸ μῆτρον, διότι κατ' αὐτὴν τὸ ἄθροισμα τῶν πιστώσεων πρέπει νὰ συμφωνῇ πρὸς τὸ τῶν χρεώσεων. Ὁ ἰσολογισμός οὕτως δ' ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ ἐτηρίου ἢ γενικοῦ, ὅστις βασιζόμενος καὶ ἐπὶ τῆς ἀπογραφῆς (βλ. λ.), ἐμφαίνει καὶ τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας τοῦ καταστήματος, ὡς καὶ τὰ κέρδη ἢ τὰς ζημίας αὐτοῦ.

Καταστροφὴ. Βλ. Δράμα, ἐν τ. 1' σ. 633 β.

Κατάστροφια καλεῖται κοινῶς μὲν τὸ ἀνώτατον ὀρίζοντιον ἐπιστέγασμα πλοίου τινὸς καὶ ἰδίως τῶν ἀτμοπλοίων, γενικώτερον ὅμως τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρουσι πάντα τὰ ὅμοια παράλληλα ἐπιστεγάσματα ἢ διαφράγματα τὰ χωρίζοντα ὀρίζοντως τὸ πλοῖον εἰς πλείονας ὁροῦς ἐν ᾧ τὰ παλαιότερα πλοία εἶχον ἐν μόνῳ Κ., τὰ σημερινὰ μὲν μεγάλα ἀτμοπλοία φέρουσι τρία ἢ τέσσαρα τοιαῦτα. Τὸ πρῶτον ἢ κατώτερον Κ., καλύπτει τὴν ὅλῃ ἐν τῇ βάθει γῶνιν τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀποτελεῖ τὸ ἑδάφος ἐφ' οὗ τοποθετοῦνται τὰ ἔμπροσθεν μακα καὶ αἱ ἀποσκευαὶ ἢ χρησιμεύει καὶ ὡς θέσις ἐπιβατῶν. Ἐπὶ τοῦ β' καταστρ. καίται ἡ ὀρίστη θέσις ἐπιβατῶν. Τὸ δὲ γ' ἢ ἀνωτάτω, τὸ καὶ κοινῶς κυρίως Κ., ἐκτείνεται ἐπὶ πᾶσι τῶν ἀτμοπλοίων ἐπὶ τοῦ προσθίου καὶ τοῦ ὀπισθοῦ μέρους τοῦ πλοίου, συγχρονοῦντων ἐνίοτε ἐν τῇ μέσῃ μέρει διὰ στενῶν

γυφιδών, τὸ δὲ μέσον μέρος εἶνε ἀκάλυπτον πλεον ὑπερβόν τοῦ β' Κ. περιλαμβάνον ἐφ' ὠφελῶ τὴν θέσιν τοῦ πλοιάρχου. Ἐν δὲ ταῖς πλεονακτικαῖς πλοίοις ἐπὶ τῶν Κ. ἐρείδονται καὶ τὰ τηλεβόλα. Τὰ Κ. εἶναι οὐχὶ ὅλως ἐπίπεδα, ἀλλ' ἐπηρμένα μικρὸν ἐν τῇ μέσῳ ἵνα καταρρέωσι τὰ ὕδατα πρὸς τὰ ἔξω.

Κατατομή καλεῖται ἡ ἀκριβὲς ἐκ τοῦ ἑτέρου πλάγιον λημβανομένη εἰκὼν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ἢ σώματος, ἥτοι ἡ πλάγια αὐτοῦ ὄψις. Λέγεται οὕτω καὶ ἡ ὄψις σώματος τινος, ἰδίως δὲ ληριτεκτονικῶν κοσμημάτων ἢ κτιρίων, καθέτως διατεταγμένου, ἀριστερὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ κατασκευὴν.

Κατάσχεσις καλεῖται τὸ ἀναγκαστικὸν τῆς ἐκτελέσεως μέσον, καθ' ὃ ὁλόκληρος ἡ κινήτη καὶ ἀκίνητος περιουσία τοῦ φρεϊλέτου περιέρχεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δανειστοῦ ὅπως ἰκανοποιηθῇ οὗτος εἴτε ἀμέσως (ἂν τὰ κατασχευόμενα εἶναι χρήματα) εἴτε ἐμμέσως, ὅπερ καὶ συνηθέστερον, ἐκπλειστηριαζομένων τῶν κατασχευόμενων πραγμάτων. Ἄν ὑπάρχῃ καὶ ἄλλοι δανεισταὶ μετέχουσιν καὶ οὗτοι μετὰ τοῦ κατασχέντος τοῦ ἐκπλειστηριάζοντος, ὅπερ ἂν δὲν ἐπαρκῇ γίνεται κατ' ἀτάξιν τῶν δανειστών, ὅπως διανεμηθῇ τούτου κατ' ἀναλογίαν ὑμετέρως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἰδίον εἶδος Κ. εἶνε ἡ κατάσχεσις εἰς χεῖρας τρίτου, φρεϊλέτου εἰς τὴν ἀρχικὴν φρεϊλέτην ὥστε οὕτως ὁ κατασχὼν δανειστὴς καθίσταται δι' ἀναγκαστικῆς οὕτως εἰπεῖν ἐκχωρήσεως διάδοχος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἰδίου φρεϊλέτου ἀπέναντι τοῦ τρίτου. Ἡ Κ. ἐπιτρέπεται ὑπὸ ὀρισμένης διατυπώσεως καὶ συντηρητικῆς πρὸς ἐξαφάρισιν μελλούσης ἀπαιτήσεως. Ἐννοεῖται ὅτι χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καὶ τῆς δημοσίας τάξεως ἡ Κ. καὶ ὁ πλειστηριασμὸς ὑπὸ πλείστον καὶ μεγάλων περιδύλλονται ἐγγυήσεων καὶ διατυπώσεων, περὶ ὧν ἐνταῦθα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος, ἐρρίζονται ὅμως λεπτομερῶς ἐν ταῖς κεφαλαῖς γ' καὶ δ' τοῦ β' τμήματος τοῦ γ' βιβλίου τῆ Πολιτ. Δικονομίας ἀρθρ. 885—997. Ἰδιαίτε δὲ διατάξεις κρατοῦσι προκειμένου περὶ Κ. πλοίων. [Πφ.]

Κατασχετήριον (Ποιν.Ν. ἀρθρ. 221—222) καλεῖται τὸ ἔγγραφο, ὅπερ ἐκδίδεται παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ἀνακριτοῦ πρὸς σύλληψιν τῶν φυγάδων κατηγορουμένων, ὡν ἀγνοεῖται ὁ τόπος τῆς διαμονῆς. Ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐνταλμα σύλληψεως καὶ ἐκδίδεται ὑπὸ τὰς αὐτὰς καὶ ἐκείνο διατυπώσεως, μόνον ὁσῶς συγχωρεῖται ἡ φυλάκισις τῶν καταδικωμένων, ὡν περιέχει ἀκριβὴ περιγραφὴν πρὸς εὐχερестέραν ἀνακάλυψιν. Τὸ Κ. περιλαμβάνει ἐν τῇ προκλήσει πρὸς ὅλως τὰς στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς περὶ σύλληψεως τοῦ καθ' οὗ ἐξεδόθη ἀμὰ καταληφθέντος καὶ παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκδόντα τὸ

Κ., ἐκτελεῖται δ' ὅπως καὶ τὸ ἐνταλμα σύλληψεως. [Πφ.]

Καταυλισμός λέγεται ὁ τόπος εἰς ὃν τὰ στρατεύματα ἐγκαθίστανται ἵνα διαμείνωσι γενικῶς διὰ πολὺν μικρὸν χρονικὸν διάστημα, ὑπὸ πρόχειρα σκεπαστήρια, ἢ ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ὑπὸ τὰ ἀντισκήνια. Ἀλλοτε δὲ Κ. ἦτο ὁ συνήθης τρόπος καθ' ὃν τὰ στρατεύματα διέμενον ἵνα ἀναπαυθῶσιν ἐν ἐκστρατείᾳ, σήμερον ὅμως ὁ κανὼν οὗτος ἐγένετο ἐξαιρέσις, ὅτι ἰσὺ ἀναπτύσσονται πολλὰι ἀσθένειαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα ἐνεκα τοῦ ψύχους, τῆς βροχῆς, τοῦ ἀνέμου, τοῦ κονιστοῦ, τοῦ μεγάλου καύσωνος, ἅτινα τοὺς ἐμπειροῦς νὰ ἀναπαύονται καὶ νὰ ἀνακτῇσιν τὰς συνάμεις τῶν ὅσον τὸ ἥθικόν καταπίπτει ἐνεκα τῶν συνεχῶν τούτων κοπώσεων. ὅσον δὲ ματισμός, αἱ ἀποσκευαὶ καὶ αἱ ἱπποσκευαὶ καταστρέφονται τάχιστα· ὅσον δὲ ἐχθρὸς δύναται εὐχερестέρως νὰ ἀντιληφθῇ τῆς θέσεως καὶ τοῦ θηήματος τῶν ἐπιτιθεμένων στρατευμάτων· ὅσον ἐνεκα τῆς ἐκ τῶν κέντρων ἀπομακρυνσεως γίνεται προσμυθὶ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν στρατευμάτων εἰς τὰς ζωοτροφίας τῶν ἐφοδισμοῦν· ὅσον τὸ μαγεῖσμα γίνεται ἀτάλως ὡς ἐκ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν. Ἐπιδρατὴ ἡ χρησις τοῦ ἀντισκήνιου διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῶν μειονεκτημάτων τούτων, ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ χρησις ἀπεδείχθη ἐλαττωματικὴ καὶ διὰ τοῦτο γενικῶς ὁ στρατὸς δὲν καταυλίζεται εἰμὴ εἰς λίαν ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις. Πολλὰκις ὅμως τὰ μειονεκτήματα ταῦτα ὑπερβάνται χάριν τῆς στρατιωτικῆς ἀνάγκης καὶ ὅταν ὁ ἀρχηγὸς ἤλθῃ νὰ ἐκτὴς ὑπηρεσίαν ἀσφαλείας αὐστηροτέρην ὡς ἐκ τῆς γενικῆς σεως τοῦ ἐχθροῦ, ὅταν ἤλθῃ νὰ εἶναι τὰ στρατεύματα ἑτοιμα πρὸς ἐκκίνησιν εἰς τὴν πρῶτον ἤχον συναγερμοῦ, ὅταν ἤλθῃ νὰ συγκεντρώσῃ ταῦτα εἰς ὅστις ὅπου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπισταθμεύσῃσι μὴ ἀπομακρυνόμενα τῆς κυρίας ὁδοῦ, ἢ νὰ καταλάβῃ ἐπικαίρῳ τινα θέσιν, τότε ἀναγκάζεται νὰ καταυλισθῇ.

Οἱ Κ. ἐγκαθίστανται εἰς τόπους ὅταν τὸ δυνατόν ξηρούς, περφυλαγμένους, πλησίον θαλάσσης καὶ τοπικὴν περιέχοντας νεκρὴν. Ἡ διάταξις τῶν Κ. ὑπόκειται εἰς τὴν σχηματισμὸν τοῦ εἰσόδου, εἰς τὰς διαστάσεις τοῦ ἐλευθέρου χώρου, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς τακτικὰς ἀπαιτήσεις τῆς στιγμῆς. Ἐν σύνταγμα πεζικοῦ καταυλίζεται εἴτε εἰς φάλαγγα, εἴτε κατὰ γραμμὴν ταγμάτων εἴτε εἰς διπλὴν φάλαγγα εἴτε τέλος εἰς ἀνεπτυγμένην παράταξιν· τὸ σύνταγμα ἱππικοῦ εἰς φάλαγγα κατ' ἴλας εἴτε εἰς ἀνεπτυγμένην γραμμὴν ὅμοι δὲ πυροβολικὴν κατὰ πυροβοληρίας, εἴτε εἰς φάλαγγα εἴτε εἰς ἀνεπτυγμένην γραμμὴν. Αἱ διαφοροὶ λεπτομερεῖαι διὰ τὴν ἐγκατάστασιν Κ. διαγράφονται ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ ὑπηρεσίας τῶν στρατευμάτων. Π.Δ.

Κατάφρακτοι. Ἐν τῇ ἀρχαϊότητι βαρὺ ἱππικόν, φέρον λεπιδωτὸν θώρακα καλυπτόντα τὸν ἱππέα καὶ πολλάκις καὶ τὸν ἵππον. Ἀναφέρονται πρῶτον ἐν τῇ στρατῷ Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου, ἦσαν δὲ ἐν χρήσει πρὸ πάντων παρὰ Πάρθοις καὶ Σαρμάταις. Ὑστερον προσελήθησαν καὶ Κ. ἐκ τῶν σωμαχ. λαῶν εἰς τὸν βίωμαϊν, στρατόν. [Σ.Τ.]

Κατάφρακτοι. Οἰκογένεια τῶν ἀκανθοπέτρων ἰχθύων, κεφαλὴν ἔχουσα περιχυλωμένην ὑπὸ δασείων πετάλων δίκην κράνους. Εἰς ταύτην ἀνήκει π. χ. τὸ κοινὸν χελιδονόφαρο ἦτοι Δακτυλέπερος ὁ ἱπτάμενος.

Καταφύγι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἰτάμου μετὰ 324 κατ. ἀπέχον ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$ ἀπὸ Ζωγλώπης.

Καταφύγι. Χωρ. τῆς Μακεδονίας καίμενον 5 ὥρ. ΒΑ τῶν Σερβίων παρὰ τὴν Ἀλιάκμονα καὶ οἰκοῦμενον ὑπὸ 150 οἰκογενειῶν Ἑλλήνων ὁλοτέρων καὶ ἑυλουργῶν.

Κατελιός. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἐλεοῦ τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 108 κατ. [Μ.Σ.]

Κατεπάνω. Βλ. Θέματα.

Κάτεργον (galères) ἡ ποινὴ τοῦ κατέργου ἐστὶν εἶδος ποινῆς ἐν χρήσει τελευτῶν παρὰ ταῖς ναυτικαῖς πολιτείαις τῶν μέσων χρόνων, καθ' ὃ οἱ κατὰδικοι ἐνεκλείοντο ἐν ταῖς κωπηλάταις τοῦ κράτους τριήρεσι καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο καταναγκαστικῶς ὡς ἐρέται, ἐπέθεν καὶ ἡ γαλλικὴ τῆς ποινῆς προσωμυρία πορήχθη. Ἡ συνηθετέρα τοῦ κατέργου χρήσις ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα ἀρχικῶς ἐφαρμόζετο ἐπὶ τῶν ἐν ναυαγίῳ ἢ μάχῃ κλοπῶν συντρεφουσῶν καὶ τῆς ποινῆς τῆς μαστιγώσεως. Τὸ πρῶτον δὲ νεμοθετιῶν καίμενον, ἐν ᾧ ἡ καθιέρωσις τῆς τοῦ κατέργου ποινῆς φέρεται, εἶνε τὸ Διάταγμα (ordonnance) τῆς Δύρηλίας ἐκδοθὲν ἐν ἔτει 1561. Βαθυρῶδὴν ἢ χρήσις τοῦ κατέργου ἐπεξετάθη, ὥθουν δὲ καιρίαν εἰς τοῦτο προσέδωκεν ἡ ἀκύρωσις τοῦ ἐδικτου τῆς Νάντης, μεθ' ἣν πάσα τῶν διαμαρτυρουμένων ἐκκλησιαστικῇ παράδειξις καὶ εἰς τὰ τῇ ἰδίῳ ἑαυτῶν δόγματι εἰθισμένα προσήλωσις κατέργω ἐκολάζετο, βαρυτέρας τῶν συνήθων συνεπαγεμένην συνεπειᾶς καὶ ἰσχυρῶς διαρκοῦντι κατὰ Διάταγμα τοῦ Λευδοβίκου ΙΔ'.

Εἰς τὴν ποινὴν τοῦ κατέργου ὑπεβάλλοντο πάντες οἱ πολῖται ἐξαίρεσιμένων τῶν γυναικῶν καὶ τῶν διὰ γῆρας ἢ πῆρωσιν ἀνικάνων. αἵτινες ἔμως φηραθέντες ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τριηρεσίας ἠκρωτηρίασαν ἑαυτοὺς τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν ὀρίσαντο. Ἐπίσης ὑπέκειντο εἰς ταύτην ἐν Γαλλίᾳ οἱ κληρικοὶ ὑπὸ πολιτικῶν δικαστῶν καταδικασθέντες, ἐν ᾧ ἐν Ἰσπανίᾳ ἀπῆλλασσαντο ταύτης καθὸ ταπεινώσεως τὸ ἱερατικὸν σχῆμα. Ἡ ποινὴ τοῦ κατέργου ἦτο ἰσθμία ἢ πρόσκαιρος διαρκέσα

κατ' ἐλάχιστον ὅρον ἐπὶ 10 ἔτη κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐπὶ Καρέλου Θ' ἐκδοθέντος ἐδικτου τῆς Μασσαλίας (Νοέμβρ. 1564), ἐθιμοὶ δὲ καὶ μέχρι 3 ἐτῶν ὑπεβιβαζόμενῃ. Οἱ δ' εἰς τριηρεσίαν καταδικαζόμενοι ἐπιτηγμίζοντο ἐγκλωπτομένων αὐτοῖς τῶν γραμμῶν GAL, ἐθιωροῦντο πολιτικῶς νεκροὶ καὶ ἡ περιουσία αὐτῶν ἐδημεύετο, ἐν ὑποτροπῇ δ' ἐθανατοῦντο.

Παρελθούσης τῆς τῶν τριήρων χρήσεως ἡ τοῦ κατέργου ποινὴ ἐτελείτο ἀπὸ Λευδοβίκου ΙΔ' ἐν ἀρχήτοις ναυσὶ ναυλογούσαις ἐν τοῖς πολεμικαῖς λιμέσι καὶ ναυστάθμοις (bagnon, ἐκ τοῦ balneum), ἐν αἷς ἐνεκλείοντο οἱ κατὰδικοι ὑπεβάλλόμενοι ἅμα εἰς καταναγκαστικὰ ἐν τῇ ναυστάθμῳ καὶ τοῖς φρουρίοις ἔργα.

Ἡ ποινὴ τοῦ κατέργου καθηργήθη ὑπὸ τοῦ γαλλ. πον. κώδικος τοῦ 1791 ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ τῆς τῶν δασμῶν (peine des forsh) ἥτις κατὰ τὴν προσωμυρίαν μόνον ἐκείνης διέφερον, ἕως οὗ ὁ ποινικὸς κώδικς τοῦ 1810 ἐστάθαι ἐν ὅλῳ τούτων τὰ ἰσθμία καὶ πρόσκαιρα καταναγκαστικὰ ἔργα (travaux forcés). [Ν.Α.Σ.]

Κατερίνη. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας, καίμενη ἐπὶ πεδιάδος καὶ ἀπέχουσα 2 ὥρ. ἀπὸ τῶν ὑπορειῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ 1 ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Εἶνε ἔδρα Μουδίου (ἐπάρχου) καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 70 οἰκογ. Ὀθωμαν. 70 οἰκογ. Ἀστυγῶν, 100 οἰκογ. Κίρκισιων καὶ 220 οἰκογ. Χριστιανῶν, ἐν ὅλῳ δὲ ὑπὸ 3000 περ. κατ., ὧν 1800 Χριστιανοί. Πρὶς δὲ παραχρῆμαζυσιν ἐν αὐτῇ 130 οἰκογ. ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν. [Ν.Σ.]

Κατεχοῦ (Βοτ.). Βλ. Ἀκακία.

Κατεχοῦ γῆ. Βλ. Γῆ ἱαπωνικῇ Σημειώσιν ὅτι λαμβάνεται ἰδίως διὰ φρούσεως τοῦ ἑξύλου τῆς Acacia Catechu, εἶνε δὲ μάζα μελανωπῇ, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν μόνον σκληρὰ, ἐνδον δ' ἀπαλὴ. Διὰ τοῦ ὕδατος τέμνεται εἰς κατεχίνην ἢ κατεχινὸν ὀξύ, ἀποτελοῦν λευκάς, στιλπνὰς βελόνας καὶ κατεχοδεψινὸν ὀξύ, ἕμειον τῇ ταννίνῃ. Χρησιμεύει εἰς τὴν βαφικὴν καὶ τὴν βυρσοδεψίαν. [X.X.]

Κατεφυγμένα ζῶνα. Βλ. Ζῶνα τῆς Γῆς.

Κατηρηλή. Μικρὰ κώμη τῆς Βιθυνίας καίμενη παρὰ τὸ Ἀργαθώνιον ὄρος καὶ κατοικοῦμένη ὑπὸ ὀρθόδοξων Χριστιανῶν ἀποτελούντων συνεικίαν ἐκ 400 περίπου οἰκογενειῶν, ἀσχολουμένων δὲ περὶ τὴν ναυτιλίαν ὡς τὰ πολλὰ. [Μ.Γ.Β.]

Κατῆς. Βλ. Καδῆς.

Κατήφορος (Ἀντώνιος). Λόγιος Ἑβραίων, ἐν Χακύνῳ γενν. περὶ τὸ 1685, σπουδάζει δ' ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ γενεθλίῳ ἱερῶς καὶ διδασκαλίας γενόμενος, ἀποθ. 1768, ἱερός

ψεστίχους ἑλληνιστί, λατινιστί καὶ ἰταλιστί, ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ πολλὰ ἐφιλοπόνησεν, ἀλλὰ ἐπὶ πρῶτον περισσώτερον ἐ βίος Πέτρου τοῦ Μεγάλου ἰταλιστί, ὅστις καὶ ἑλληνιστί μετεφράσθη ὑπὸ Ἀθανασίου Σκιαδᾶ, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ καὶ Ποιητικὴ Μέθοδος, αἰτίνες πολλὰκις ἀνετυπώθησαν. Ἦρχισε καὶ Λεξικὸν ἐπιστημονικὸν ἀλλ' ἐνεκα τῆς τυφλώσεώς του μέλις μέχρι τοῦ στοιχείου Μ ἐφθάσε. Πρὸς Βιάζην ἐν Ἑκκλησιαστικῇ Ἀλγεσίᾳ Κωνσταντινουπόλεως 1890 ὅρ. 15 καὶ 16. [Σ. δὲ Β.]

Ἑκτεήχησης. Ἡ ἐκδοσις τῶν σπουδαίων μερῶν τοῦ χριστιανικοῦ κανόνος (βλ. λ.). Τετραμμένη πρὸς σκοπὸν διδασκτικὴν καὶ δι' ἐκ παραδόσεως κατ' ἐρωταπόκρισιν. Περιλαμβάνει δὴλ. ἡ Κ. τὰς περὶ τῆς θρησκευτικῆς τοῦ κόσμου καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ προνοίας τοῦ Θεοῦ χριστ. διδασκαλίας, τὴν ἐρμηνείαν τοῦ τῆς πίστεως Συμβόλου, τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, τῶν 12 ἐπιστολῶν, τῶν μακαρισμῶν, περιγραφῆν καὶ ἐρμηνείαν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἑκκλησίας κτλ. Ἡ τοιαύτη διδασκαλία ἐγένετο ἀρχαιότερον προφορικῶς, καὶ ἐν μέρει κατὰ τὴν Συνακτικὴν ἢ μακρυτικὴν μέθοδον, προηγήτο δὲ τοῦ βαπτίσματος τῶν νέων χριστιανῶν καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τεταγμένοι κληρικοὶ ἐκαλοῦντο Κατεχηῆται, οἱ δὲ τὴν Κ. ἀκροῶμενοι Κατεχούμενοι, ὑποδιακρούμενοι εἰς διαφόρους τάξεις, ἔχοντες δὲ ἰδιαιτέραν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὕσιν καὶ μὴ δικαιούμενοι νὰ παραμεινωσιν εἰς τὴν τελευταίαν τῆς θείας λειτουργίας, δι' ἣ καὶ ἀπέρχοντο ἀρχομένης ταύτης διὰ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ διακόνου α' Ὅσοι κατεχόμενοι, πρὸς ἑσπε, οἱ κατεχόμενοι πρὸς ἑσπε, μὴ τῶν κατεχόμενων, διατηρηθῆσιν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀκτουσίᾳ. Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 19 αἰῶνος ὑπάρχουσα Σχολὴ τῶν Κατεχηητῶν παρείχετο Θεολογικὴν διδασκαλίαν εἰς τοὺς μέλλοντας κληρικούς, ἐδίδεξαν δ' ἐν αὐτῇ πλείστοι τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἑκκλησίας, ὁ Κλήμης, ὁ Ὀριγένης, ὁ Διονύσιος κλπ. Πρὸς Ἀλεξανδρινὴν σχολὴν Θεολογίας. [Ἐγ.]

Ἑκτεήχησης, Ἑκτεχούμενοι. βλ. Κατεήχησης.

Ἑκτεσουλέτις. Χωρὶν τοῦ δήμ. Φιάδος τῆς Λακεδαιμόνως, ἔχον 115 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑκτελένης (Lucius Sergius Catilina). Διαβόητος Ῥωμαῖος, γένος εὐγενὲς αἰσχυρῆς, γενν. τῇ 108 π. Χ. Ἀνδριανὸς τοῦ γαλακτοῦ, ἔλαθεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς προεργασίας τοῦ Σύλλα, ἐγένετο δὲ τῷ 68 πρῶτον καὶ ἔλαθε τῇ 67 τὴν ἐπαρχίαν Ἀφρικὴν, ἣν ἐκφυραγωγῆρας κατὰ τρέπον ὥστε ἀπερρίσθη ὡς ὑποφῆρος τῆς ὑπατίας διὰ τὸ ἔτος 65. Ὡς ἐσχληρῆς συνω-

μοσίαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως, πρὸ πάντων δὲ πρὸς δολοφονίαν τοῦ ὑπάτου Κικέρωνος, οὗτος ὁμοῦ (63) ἀνεκάλυψε τὰ σχέδια τῶν συνωμοστῶν. Αἱ ἀπέπειραι αὐτῶν ἀπέτυχον, ὁ Κ. κατηγγέλοθ' ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου (εἰ περιηρῶν Κατληνικῶν λόγῳ τοῦ Κικέρωνος) καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν ὕπ' αὐτοῦ συλλαγνῆτα στρατόν. Οἱ ἐν Ῥώμῃ συνωμοταὶ συλληφθέντες ἐθανατώθησαν, ὁ δὲ στρατὸς τοῦ Κ. ἐνίκηθ' παρὰ τὴν Πιστωρίαν, ἔπασι δὲ ὁ ἔτος (Ἰαν. 62). Τὴν ἱστορίαν τῆς Κατληνικῆς συνωμοσίας συγγράφει ὁ Σαλλεστίνος. [Μ.Γ.]

Ἑκτείδι. Χωρὶν τοῦ δήμ. Παραληθείων τοῦ νομοῦ Τρικκαλίων, ἔχον 112 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑκτενὴ (Nicolas de Catinat), Στρατάρχης τῆς Γαλλίας, γενν. τῇ 1637 ἐν Παρισίοις. Σπουδάζας τὰ Νομικὰ εἰσῆλθε τῇ 1660 εἰς τὸν γαλλικὸν στρατόν, διέπρεψε δὲ τῇ 1667 ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Λιλλῆς καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀνῆλθε μέχρι τοῦ βαθμοῦ ὑποστρατήγου. Κατὰ τὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας πόλεμον ἐβρεγέ θάνατος ὡς ἀντιστρατήγου κατὰ τοῦ δούκῃς Σαβλίας, συμμάχου τῆς Ἰσπανίας (1689—1693), ὡνεμάσθη δὲ ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' στρατάρχης τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὴν εἰρήνην ἐξῆρσεν ἐν Παρισίοις ἀλλὰ μακρὰν τῆς αὐλῆς. Ἐν τῷ νῶο πολέμῳ ὅστις ἐξερράγη τῇ 1701 περὶ τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ διαδοχῆς τοῦ ἡρένου ἦτο πάλιν ἀρχιστρατήγος ἐν Ἰταλίᾳ, ἀλλὰ εὐρίων ἐν τῇ πριγκίπῃ Εὐγενίᾳ ὑπάρχον ἀντίπαλον ἡγήθη παρὰ τὸ Κάρπιν (1701) εἰς τὰς ἐπὶ εἰς Ἀλπατίαν, θεωρῶν τὰς ἐνταῦθα στρατιωτικὰς δυνάμεις ὅπως ἀνεπαρκεῖς παρητήθη. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1712. [Β.Ε.]

Ἑκτεκόντες. βλ. Συγγένεια.

Ἑκτεπέ. Χωρὶν τοῦ δήμ. Δυλίδος τῆς ἐπαρχ. Θερῶν, ἔχον 124 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑκτεκώφ (Μιχαὴλ Νικηφόρος Κατκώφ), Ῥώσος δημοσιογράφος, γενν. τῇ 1820 ἐν Μόσχᾳ ἐξ εὐγενὸς οἰκονομίας. Ἰσοπούδαζεν ἐν Μόσχᾳ, Κωνισβέρῃ καὶ Βερολίνῳ, ὅπου ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Σχέλλινγκ, ἐπιστρέψας δ' εἰς Ῥωσίαν διωρίσθη ἐν τῇ πατρίδι τοῦ καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας, παρητήθη δὲ ἤδη τῇ 1849 συνάπτει τὸν περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀκαδημαϊκῆς διδασκαλίας. Τῇ 1856 ἔδρασε τὴν ἐφημερίδα Russkij Wjesnik, δι' ἣς διέδιδε τὰς ἐλευθεροφρονεῖς πεποιθήσεις του, ἀλλὰ ἡ ἐν Πολωνίᾳ ἐπανστασις καὶ ἡ ἐν γένει τότε ἐν Ῥωσίᾳ ἐκδηλουμένη τάσις πρὸς μεταβολὰς ἐπήνεγκαν ἐντελὴ μετατροπὴν τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν τοῦ Κ., ὅστις ἀπὸ τοῦ 1861 εἶχεν ἀναλάβῃ καὶ τὴν σύνταξιν τῆς Ἐφημερίδος τῆς Μόσχας, ἐγένετο δὲ ὁ Κ. ἐκτοτε ὁ ἀπέντολος τοῦ πανσλαβισμοῦ καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπέβλεπται κατὰ μέγα μέρος ὁ ἐκρωτισμὸς τῆς Ρω-

λιωνίας καὶ τῶν βαλτικῶν ἐπαρχιῶν. Πρὸς δὲ αὐτὰς καὶ ὁ Λεοντιῆς ἦσαν ὁπαδοὶ ἐνθερμοὶ τοῦ ἐπὶ τῶν κλασικῶν σπουδῶν βασιζομένου γυμνασίου. ὅτε δὲ αἱ περὶ τούτου προτάσεις αὐτῶν δὲν ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Γελωδίν, ἱδρύσαν τῇ 1865 ἰδιωτικὴν γυμνάσιον ἐν Μέσση, ὅπου νῦν ἐτι ὑπάρχει ὡς Λύκειον τοῦ Μεγάλου Δουκῆς Νικολάου, κατ'ὀρθωσαν δὲ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Γελωδίν (1866) βίτικὴν μεταρρυθμισὶν τοῦ προγράμματος τῶν γυμνασίων ἐπὶ τὸ κλασικώτερον. Μετὰ τὴν θάνατον Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' ὁ Κ. ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς κόμματος ἐπιδιώκοντος σύστημα αὐστηρῶς ἐθνικὸν καὶ ἀπλυταρχικόν, ἐπέδρασε δὲ τὰ μέγιστα εἰς τὴν κατὰ τῶν ἐλευθεροφρόνων στοιχείων ἀγῶνα ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ διοικήσει. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1887. [Β.Ε.]

Κατμήατα. Χωρίον τοῦ δήμ. Θερμοπυλῶν, ἔχον 136 κατ. [Μ.Σ.]

Κατοικία (domicilium) εἶνε κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον κένθα τις ὥρισεν ἔχειν τὰς καθέδρας αὐτοῦ καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ τὰ πράγματα· ὥστε δύο τινὰ ἀπαιτοῦνται· πρῶς ὑπάρξιν Κ., ἐγκατάστασις ἐν τῷ τόπῳ (corpus) καὶ πρῶσις σταθερὰ καὶ μονίμως αὐτόθι οἰκήσεως (animus)· ἐντεῦθεν δὲ διαφέρει ἡ κατοικία τῆς διαμονῆς (βλ. λ.), ἥτις εἶνε πρόσκαιρος ἐν τινὶ τόπῳ οἰκίης, ἀνευ πρῶσιος ἐγκαταστάσεως. Κατὰ τὴν ἡμέτερον δικτικὴν νόμον (κθρ. 91—94) «νατοικίαν ἔχει τις ἐν ᾧ τόπῳ κυρίως καὶ μονίμως ἐγκατέστη» μεταβάλλεται δὲ ἡ Κ. διὰ τῆς εἰς ἄλλον τόπον μεταοικήσεως ἐπὶ πρῶσις κυρίας καὶ μονίμως αὐτόθι ἐγκαταστάσεως. Ἡ Κ. αὐτὰ τι ὅλως προαιρετικὴν ἐξαρτάται ἐντελῶς ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ προσώπου· ὁπωσδήποτε δηλούμενης· οὐχ ἦτοεν ὁ νόμος ἐνίοτε τεκμαίρεται τὴν κατοικίαν (νόμιμος Κ.)· οὕτως ὀρίζει 1) τὰ νομικὰ πρόσωπα ἔχοντες Κ. ἐν ᾧ τόπῳ ὑπάρχει ἡ διοίκησις τῆς περιουσίας αὐτῶν, 2) αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι ἐν ᾧ τόπῳ εἶναι καθιδρυμέναι, 3) ἡ κληρονομία ἐν ᾧ τόπῳ ἦν ἡ Κ. τοῦ τελευτήσαντος, 4) οἱ ἀπολαύοντες ἐτεροδικίας διπλωματικοὶ πράκτορες καὶ ὑπάλληλοι ἐνθα κατοικοῦντες πρὸ τῆς ἀναγνώσεώς των εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ 5) οἱ ἱσθβιον καὶ συνεχῆ ἀναδελφέντες ὑπηρεσίαν, ἐν ᾧ τόπῳ ἐνεργοῦσι τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην· ἐξ ἄλλου δὲ ὀρίζει ὁ νόμος ὅτι ὥρισμένα πρόσωπα δὲν ἔχουσιν ἐλευθερίαν ἐκλογῆς Κ., ἀλλ' ἀναγκασθῶσι τὴν Κ. ἐτέρου προσώπου (παρεπομένη Κ.)· τοιαῦτα πρόσωπα εἶναι 1) ἡ ὑπ' ἀνδρὸς γυνὴ ἔχουσα τὴν Κ. τοῦ συζύγου αὐτῆς, 2) οἱ ἀχειράφεται ἀνήλικαι τὴν τῶν γονέων των, 3) οἱ ὑπὸ ἐπιτροπείαν διατελούντες τὴν τοῦ ἐπιτρόπου, 4) οἱ ἀπηγγευσμένοι ἐπίσης τὴν τοῦ ἐπιτρόπου καὶ 5) τὰ νέθα τέκνα τὴν τῆς μη-

τρὸς· τὰ ἐκθετα ἔχουσι Κ. ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσθωσαν ἢ ἀνετράφησαν· τὴν παρὰ τινῶν νόμων θεσιῶν καθιδρυμένην αἰρετὴν Κ., δι' ᾧ ὡρισμένας μόνον πράξεις ἐξαιρετικῶς ὀρίζονται, ἀγνοεῖ τέλεος ἡ ἡμέτερα νομοθεσία. Ἡ Κ. σπουδαίαν ἔχει διὰ τὸ πρόσωπον νομικῶν ἐπιρροῶν, καθ' ἔσται ἐκ τῆς Κ. ὀρίζεται πᾶσι λᾶσι ὁ διεπών τὰς πράξεις αὐτοῦ νόμος, ἐκ τῆς Κ. τοῦ ἐναγερμένου καθορίζεται ἡ ἀρμοδιότης τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἐπὶ τῇ ἀρμοδιότητι τῶν ποινικῶν δικαστηρίων κανονίζεται ἐκ τῆς Κ. τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, ἐκ τῆς Κ. προσδιορίζεται ὁ ἀρμόδιος ληξιαρχεῖς, ἐκ τῆς Κ. ῥητῆται ἡ ἀσκήσις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κλ. [Πρ.]

Κατοικίδια ζῶα καλοῦνται πάντα τὰ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου συζῶντα καὶ εἰς αὐτὸν χρήσιμα ἀπεδοκίμυντα ζῶα. Σχετικῶς πρὸς τὸ σύνολον τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς γῆς ζῶων ἐλάχιστος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν Κ. Καί τινὰ μὲν αὐτῶν εὐρήνται πανταχοῦ ὅπου καὶ ὁ ἀνθρώπος, ὡς ὁ κύνων ἀλλα δὲ εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τῆς οἰκουμένης γῆς, ὡς ὁ ἵππος, ὁ βοῦς, ὁ χοῖρος, ἀλλα δὲ τέλος ἐπιχωριαζοῦσιν εἰς ὀλίγα μέρη, ὡς ἡ κάμηλος ἢ λάμα κλ. Πάντα τὰ Κ. ζῶα ἦσαν ἀρχικῶς ἀγρία, ζῶντα ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ, ἐδαμασθῆσαν δὲ κατὰ μικρὸν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, κατεδόντος τὰς εἰς αὐτῶν ὠφελείας, καὶ πολλὰχοῦ τινὰ ἐξ αὐτῶν ζῶων ἐτι ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει. Κατὰ τὰς περὶ τῆς ἔρχαιστάτης ιστορίας τοῦ ἀνθρώπου ἐρευνᾶς πιθανὸν φαίνεται εἶναι τὸ πρῶτον Κ. ζῶον ὑπῆρξεν ὁ κύων, χρήσιμος εἰς τοὺς διὰ τῆς θήρας ζῶντας πρῶτους ἀνθρώπους. Τὰ κυριώτερα Κ. ζῶα τῆς μέσης Εὐρώπης, πάντα καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Αὐστραλίαν ἐνδεχόμενα ἡμετακομισθέντα, εἶναι ἐκ τῶν θηλαστικῶν ὁ κύων, ἡ γαλῆ, ὁ κύνικλος, ὁ χοῖρος, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ὁ βοῦς ὁ βούβαλος, τὸ πρέβατον, ἡ αἴψ· ἐκ τῶν πετεινῶν ἡ ὄρνις, ἡ περιστέρη, ὁ ψιττακός, ὁ φασιανός, ὁ κύκνος, ἡ νῆσσα, ὁ γῆν· ἐκ δὲ τῶν ἐντέρμων ἡ μέλισσα, ὁ μεταξοσκώληξ κλ. Τούτοις προστέσιν ἐν ταῖς βραχεύταις χύμαις τὴν τάρανδον, ἐν ταῖς νοτιωτέραις τὴν λάμαν, τὴν κάμηλον, ἐν Ἀφρικῇ τὴν στρουθοκάμηλον κλ. Τὰ Κ. ζῶα ἀπεδοκίμυνται ὡς φέλιμα εἰς τὸν ἀνθρώπον διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, τοῦ κρέατος, ἢ καὶ ὅσων παρέχουσιν αὐτῷ ζῶντα προϊόντων. [Εἴ.]

Κατοπτρικὴ. βλ. Ὀπτική.

Κατοπτρισμός ἀτμοσφαιρικὸς Περιέργον φαινόμενον καθ' ὃ ἀντικείμενα καί κειμένων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὄραται ἢ εἰκῶν ὑπ' αὐτὴν ὡς ἂν ἦτο ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ὀλῆθες κάτοπτρον ἢ λίμνη τις σκαρὸ καὶ ἡρεμισα. Τὸ φαινόμενον παρατηρεῖται ἐν Διγύπτῳ (ὅπου καὶ τὸ πρῶτον ἐξηγήθη)

ταυτὰ δὲ πραγματικὰ εἰδῶλα καλοῦμεν καὶ εἰδῶλα καὶ ὁ ὑπόστασιν. Ἐὰν δὲ τὸ ἀκτινοβολεῖν ἀντικείμενον εἶναι ἐπ' ἀπειρον ἀπομακρυσμένον (ἥλιος) αἱ παράλληλοι ἀκτίνες ἀνακλῶμεναι συμπίπτουσιν εἰς ἓν σημεῖον καίμενον μετὰ τοῦ Κ. καὶ τοῦ κέντρου τοῦ καὶ καλούμενον κυρίαν ἐστίαν τοῦ Κ. Ἐκ τοῦ ἡλίου π. χ. συγκεντρύνονται εἰς τὸ σημεῖον ταῦτα ὅσαι ἀκτίνες προσέπεσαν εἰς τὸ Κ., δι' ὃ καὶ συγκεντρύνονται αὐτῇ: ἡ θερμότης πασῶν καὶ ἐὰν τεθῇ ἐκεῖ σῆμα τι ταχέως καίεται: οὕτως ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης διὰ σειρᾶς κοίλων Κ. κατέκαυσε τὸν στέλλον τῶν Ῥωμαίων ἐν Σικελίᾳ (214 π. Χ.), πραγμα ἐν ταῦταις λίαν ὀμβρῖβεν διὰ τὴν τότε τῆς τέχνης πολλὴν ἀτέλειαν καὶ ὅφ' οὗ αἱ σύγχρονοι ἱστοριογράφοι οὐδὲν περὶ ταύτου ἀναφέρουσιν. Ἰβραῖον τοιαῦτο καυστικὸν Κ. κατεσκεύασεν ὁ Βυρβών (1717), ἀποτελούμενον ἐξ 168 τεμαχίων, πάντων ἀνακλῶντων τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον, δι' οὗ κατώρθησε ὁ ἀνακλῆξ ἀντικείμενα κείμενα εἰς ἀπόστασιν 50 μέτρων. Τὴν ἀπόστασιν τῆς κυρίας ἐστίας ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Κ. καλοῦμεν κυρίαν ἐστία κήν ἀπόστασιν τοῦ Κ., τὴν δὲ νοητὴν μεταξὺ τῶν δύο ταύτων σημείων εὐθεῖαν, προεκτεταμένην ἀμφοτέρωθεν, κύριον ἀξονα τοῦ Κ., καὶ ἐπὶ ταύτῃ ὑποθετέμενον ἐνταῦθα κείμενα πάντα τὰ ἀντικείμενα, ὧν ζητεῖται τὸ εἶδωλον. Ἀντιστρέφως εὐνόητον ὅτι ἐὰν σῆμα τι καίεται μεταξὺ τοῦ κέντρου καὶ τῆς κυρίας ἐστίας τοῦ Κ. τὸ εἶδωλον αὐτοῦ θέλει σχηματισθῇ καθ' ὑπόστασιν πέραν τοῦ κέντρου μείζον καὶ ἀνέστραμμένον. Οὕτω σημεῖον τι κείμενον πέραν τοῦ κέντρου καὶ σημεῖον τι μεταξὺ τοῦ κέντρου καὶ τῆς κυρίας ἐστίας καίμενον εἶναι εἰδῶλον τὸ ἐν τοῦ ἐτέρου, δι' ὃ καὶ τὰ σημεῖα ταῦτα καλοῦμεν ἐστίας συζυγεῖς. Αἱ δὲ ἀπὸ τῆς κυρίας ἐστίας ἐκπεμπόμεναι ἀκτίνες ἀνακλῶνται πᾶσαι παράλληλως πρὸς ἑαυτὰς μὴ σχηματίζονται εἰδῶλον: οὕτω τὸ φῶς τῶν φάρων π. χ. τιθέμενον εἰς τὴν κυρίαν ἐστίαν κοίλου Κ. ἀνακλᾶται ὑπὸ μορφὴν δέσμης φωτεινῶν ἀκτίνων φωτιζούσης εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Τέλος ἐὰν ἀντικείμενον τι καίεται μεταξὺ τῆς κυρίας ἐστίας καὶ τοῦ Κ. ἡ ἀνάκλασις γίνεται ὡς ἐπὶ ἐπιπέδῳ Κ. καὶ τὸ εἶδωλον σχηματίζεται κατ' ἔμφασιν ὀπίσθεν τοῦ Κ., ἀλλὰ μείζον τοῦ ἀντικειμένου. Ἐπὶ δὲ κυρτῶν σφαιρικῶν Κ. τὰ εἰδῶλα εἶναι πάντοτε κατ' ἔμφασιν, ὀπίσθεν τοῦ Κ. αἱ μικρότερα τῶν ἀντικειμένων. Σημειωτέον ὅτι συμβαίνει πάντοτε παρεκτροπὴ τις (ἀποπλάνησις) τῶν ἀνακλασθεῖσιν ἀκτίνων ἀπὸ τῆς περιγραφείσης θέσεως αὐτῶν αὐξάνουσα μετὰ τῆς κυρτότητος (ἡ σφαιρικότητος) τοῦ Κ., ἥτις οὕσα τέσσα μείζον ὅση πληθύνον μοιρῶν εἶναι τὸ περιλαμβανόμενον ἐν τῷ Κ. τέξον. Ἐντελέστερα ὡς πρὸς τὴν

ἀκριθεῖ ἀνάκλασιν εἶναι τὰ παραβολικά Κ. (τμήματα παραβολικῶν ἐκ περιστροφῆς, βλ. Παραβολικαὶ εἰδῶς) καὶ τὰ ἐλλειπτικά (τμήματα ἐλλειψοειδῶν ἐκ περιστροφῆς), ὧν τὰ μὲν πρῶτα ἀνακλῶσιν ἐντελῶς τὰς ἐκ τῆς ἐστίας αὐτῶν ἀκτίνας εἰς κυλινδρικήν δέσμην παράλληλων ἀκτίνων (ἀπλανητικά Κ., βλ. λ.), δι' ὃ καὶ ταῦτα κυρίως ἐφαρμόζονται εἰς φάρους, τὰ δὲ τελευταῖα ἀνακλῶσι πᾶσας τὰς ἐκ τῆς μίας ἐστίας τοῦ ἐλλειψοειδοῦς εἰς ὃ ἀνακλῶσιν ἀκτίνας εἰς τὴν ἐτέραν.

Ἡ χρῆσις τῶν Κ. εἶναι ὀρχαιοτάτη. Ἦσαν δὲ τὰ Κ. τῶν ὀρχαίων ἐκ μετάλλων ἐστὶλῶν μένων ἐπιμελῶς, ἰδίως δὲ χαλκοῦ καὶ βραδύτερον ὀρχύρου. Ἐκ τῆς ἐλλ. ἀρχαιοτήτος κατέχοντο πολλὰ Κ., μικρὰ τὰ πλείστα, στρεγγυλὰ ἢ ὠσειθῇ, μετὰ λαδῆς, ἐξ ἧς ἐκράτουντο, τινὰ δὲ τεχνικώτατα κεκοσμημένα, ὡς λαδὴν φέροντα ὑαλμάτιον, συνήθως Ἀφροδίτης. Ἀρχαιότατα ἦσαν καὶ τὰ ἐξ ὀφιδίου λίθου Κ., ὡς πρὸς τὴν ὕλην δὲ ἀναφέρει μὲν ὁ Πλίνιος ὅτι ἐν Σιδῶνι ἐπενεύθη ἢ ἐξ αὐτῆς κατασκευὴ Κ., ἀλλὰ τοιαῦτα οὐδαμοῦ εὐρέθησαν, οὐδ' ὑπὸ τινος τῶν συγγραφέων ἢ ἐν ἐπιγραφῇ τινι ἀναφέρονται. Κατὰ τὴν 14^{ην} αἰῶνα γνωρίζομεν ὅτι κατεσκευάζοντο ὕαλινα Κ. ἐν Ῥενίᾳ, ὅθεν μετεδόθη ἡ τέχνη εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην: ἐτελειοποιήθη δὲ, ὡς εἴχεται σήμερον, ὑπὸ τοῦ Γάλλου Θεοφάνη (1688). Ἀποτελεῖται δὲ παν Κ. ἐξ ὕαλινος πλακῆς ἐντελῶς λείας καὶ ἐμαλῆς, ἧς ἡ ὀπίσθια ἐπιφάνεια κεκαλυμμένη δι' ἀμαλγάματος κασιτέρου (κασιτ. μεθ' ὕδαρχύρου), εἰς τελειότερα δὲ Κ. δι' ὀρχύρου ἢ λευκοχρύτου, ἀποτελεῖ τὴν ἀνακλῶσαν ἐπιφάνειαν: ἀλλὰ καὶ ἡ ὀπίσθια ἐπιφάνεια ἂν καὶ διαφανῇ, ὡς λεῖα ὅμως καὶ στιλπνὴ ἀνακλᾷ ἀκτίνας τινάς, ἐκ τούτου δὲ προέρχεται ἡ ἐνίοτε παρατηρούμενη παρὰ τὴν κυρίαν εἰκόνα δευτέρα ἀμυδροτάτη εἰκών. Ἐνεκα μάλιστα ἐπανειλημμένων ἀνακλάσεων τῶν αὐτῶν ἀκτίνων μεταξὺ τῶν δύο ταύτων ἐπιφανείων ἡ κυρία εἰκὼν παρίσταται ἐνίοτε παραστατωμένη ὑπὸ τριῶν ἢ καὶ τεσσάρων ἀμυδροτέρων (εἰκὼν φλογὺς ἐνώπιον παχέος Κ. ὅπως πλαγίως παρατηρούμενη). [Σπ.]

Κεάτουλλος (Quintus, ἡ πιθανώτερον Gajus, Valerius Catullus). Ὁ μέγιστος τῶν λατίνων λυρικῶν ποιητῶν, γενν. τῇ 87 π. Χ. ἐν Βερένῃ ἐκ πλουσίων γονέων, νέος δὲ ἐγκατασταθεὶς ἐν Ῥώμῃ. Ἐμμελὴς ἐπιτυχὴς τὰς ἑλλην. ἐπικάς ποιήσεις τῆς Ἀλεξ. ξανδρινῆς ἐποχῆς: ἀλλὰ ἡ κυρία ἀξία αὐτοῦ ἐγκρίεται εἰς τὰ λυρικά ποιήματα αὐτοῦ περὶ διαφόρων ὑποθέσεων, ἐρωτικά περὶ τῆς φίλης καὶ Κλωδίας, ἣν ἐνομάζει Λεσβίαν, γομφίλια ἀσματα, ἐπιγράμματα κλ., ἐμφανέστατα γνήσιον αἰσθημα καὶ περιβεβλημένα δι' ὠραίου λεκτικῶ. Ἀπέθανε περὶ τὸ 54 π. Χ. Συνήλως

δημοσιεύονται τὰ σωζόμενα ἔργα του μετὰ τῶν τοῦ Τιβεόλλου καὶ Προπερτίου. Κύριαι ἐνδ. ὑπὸ Haupt — Vahlen (1885), Böhrens (2^η τ. 1874—85), Schwabe (6^η ἐκδ. 1886).

Κατοῦνα. 1) Κωμόπολις τῆς Ἀκαρνανίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἐγίνου, κειμένη ΝΑ τῆς Βονίτης εἰς ἀπόστασιν 7 ὁρών. Ἐπίνειον ταύτης ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ εἶνε τὸ πρὸς Β αὐτῆς Λευτράκιον (Ἡράκλεια) κείμενον κατὰ τὴν μυχὸν τοῦ ὁμίμου κολπίκου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2. Εἰς ἀπόστασιν 15' ἀπὸ τῆς Κατοῦνης ἀπαντιῶνται τὰ εἰρεῖπια τοῦ Μεδωνός κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον Καστράκι καὶ Βλιχίδι. Κάτ. 1490. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Λευκαδίων κείμενον 1 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τῆς πρωτεύουσας ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς νήσου καὶ τοῦ ἔργου Ἀλεξάνδρου. Κάτ. 604.

Κατοῦνη. Χωρ. τοῦ δήμου Κυθρήϊων, μὲ 85 κατ. [Μ.Σ.]

Κατοῦνισα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγλαντίων τῆς Χαλκιδίδος, ἔχον 106 κατ. [Μ.Σ.]

Κατοχή. Βλ. Κατάληψις (διεθν. δικ.).

Κατοχή. Κωμόπολις τῆς Ἀκαρνανίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Οἰνιάδος ἀπέχουσα 21 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τῆς Βονίτης καὶ κειμένη ἐπὶ τῆς Ν κλιτύος, τῆς πρὸς τὸν Ἀγέλῳσαν κατανευούσης, τοῦ λόφου ὅστις ἐγείρεται εἰς ὕψος 210 μ. ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκ τῆς προσχώσεως τοῦ Ἀγέλῳσαν σχηματισθεῖσης χώρας. Κῆποι, ἀμπελώνες κορινθιακῆς σταφίδος, παρακαλαί καὶ παντὸς εἶδους δένδρα καλύπτουσι τὴν χώραν. Πρὸς Δ κατὰ μήκος τὸν τελευταίων κήπων ῥεῖ ὁ Ἀγέλῳσος. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ οἰκεῖται ναὸς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, οὗτος ἡ ἱδρυσις ἀποδίδεται εἰς τὴν Θεωδώραν, σύζυγον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς καὶ ὁ κατὰ τὴν ἐκτὴν ὠκεοδρομημένος ἐπὶ βράχῳ πύργος ἀναφέρεται εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν. Πρὸς Δ τῆς Κ. εἰς ἀπόστασιν 45' ἐν τῷ μέσῳ χθαμαλῆς πεδιάδος ἐγείρεται ὡς νῆσος μεινωμένη καὶ πετρώδης λόφος καταφύτος ὑπὸ δρυῶν, ἐφ' οὗ κείνται τὰ εἰρεῖπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Οἰνιάδος ἢ Οἰνιαδῶν τῆς κτισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀλκμαίωνος υἱοῦ τοῦ Ἀμφιαράου. Ὁ λόφος οὗτος καλεῖται σήμερον Τρικαρδόκαστρον, λίμνη δέ, ἡ Μελίτη τῶν ἀρχαίων, καὶ σήμερον Λεζίνι, περιβάλλει αὐτὸν πανταχόθεν διὰ τῶν λιμναζόντων ὑδάτων τῆς ἀφύουσα μόνον πρὸς Ν στενὴν τινὰ διόδον. Οἱ κάτοικοι τῆς Κ. ἀνέρχονται εἰς 1373.

Κατρανέτσα. Χωρ. τῆς Μακεδονίας κείμενη 4 1/2 ὥρ. ἀπὸ Καϊλάρ. Οἰκεῖται ὑπὸ 130 οἰκογεν. χριστιαν. [Ν.Σ.]

Κατρεμέρ (Quatremère). 1) Διενούσιος Βερνάρδος Quatremère-Disjournal, γενν. ἐν Παρίσι τοῦ 1754, ἐσπούδασε τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τυχὼν διαφόρων βραβείων

διὰ τὰς μελέτας του, ὡς π. χ. διὰ τὴν διατριβὴν *Examen chimique du Indigo* (1777). Ἀποτυχὼν δ' εἰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις μετέβη εἰς Ἰσπανίαν, ὕστερον δ' εἰς Ὀλλανδίαν ὅπου περιπλανεῖται εἰς τὰ τῶν πατριωτῶν ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν ὀρανιστῶν. Παρατηρήσας δ' ἐπιστομένως ἐν τῇ φυλακῇ τὴν ἐπίδρασιν τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων εἰς τὰς ἀράχνας, ἐδημοσίευσεν ἐπιστρεφάς εἰς Παρίσις τὸ ἔργον *Atanologie* (Περὶ ἀραχνῶν, 1798). Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Βουρβόνων ἐξήσεν ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ὕστερον ἐν Βορδῶ ὅπου ἀπέθανε τῷ 1830. — 2) Ἀντώνιος Χρυσόστομος Qu. du Quincy, ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω, γενν. ἐν Παρίσι τοῦ 1755. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο σύμβουλος εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Châtelet. Ὡς μέλος τοῦ γεωμετρικτοῦ σώματος ἀνεδείχθη ἐνθερμὸς προστάτης τῆς μοναρχίας, διδὼν καὶ ἐρρίθη ἐπὶ τῆς προνομιατικῆς εἰς τὴν εἰρκτὴν, ὅπου ἔμεινε 13 μῆνας. Λαβὼν δὲ ἐνεργὲν μέρος εἰς τὴν κατὰ τῆς Συντακτικῆς συνελεύσεως ἐπαναστάσιν τοῦ Ὀκτωβρ. 1795 καταδικάσθη εἰς θάνατον, κατωρθώσεν ὁμῶς νὰ διαφύγῃ. Ἐπιστρεφάς τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἐγένετο μέλος τῶν 500, πάλιν ὁμῶς προσηρμήθη καὶ μόνον διὰ τῆς φυγῆς προσφυλάχθη ἀπὸ τῆς εἰς Καυὴν ἐξορίας. Τῷ 1803 ἐγένετο μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, ὅπου εἶχε βραβεύσῃ τὸ ἔργον του *Sur l'état de l'architecture chez les Egyptiens* (1803). Ἐν τοῖς ὕστερον κατέσχεν ὕψηλας θέσεις, ὀνομασθεὶς ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ III^{ου} βιβλιοκρίτης, ἐπιθεωρητὴς τῶν ὁραίων τεχνῶν, μέλος τοῦ ἐπὶ τῆς παιδείας συμβουλίου κλ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1849 ἐν Παρίσι. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του διαπρεπὴ ὄσιν κατέχουσι Diet. de l'architecture (3 τ. 1786—1828), *Raïssel* (1824), *Michel-Ange* (1835), *Monuments d'art antique restitués* (2 τ. 1826—8), *Vie des plus célèbres architectes* (3 τ. 1830), *Canova* (1834), Ἐγκώμια ἀπεθανόντων ἀκαδημαϊκῶν (2 τ. 1833—71). — 3) Στέφανος Μάρκος Κ., διαπρεπὴς φιλόλογος, γενν. 1782 ἐν Παρίσι, ὅπου διετέλεσε τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπάλληλος τῆς ἀποκρατ. βιβλιοθήκης. Τῷ 1809 διαρίσθη καθηγητὴς τῆς Ἑλλ. γραμματικῆς ἐν Ρεννί, ἐπιστρεφάς δ' εἰς Παρίσις ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν (1815) καὶ τῷ 1819 καθηγητὴς τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ Συριακῆς εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας, ἀπὸ τοῦ 1838 καὶ τῆς Περσικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ζωῶν ἀνατολ. γλωσσῶν. Ἀπέθανε τῷ 1857 ἐν Παρίσι. Ἦτο κατόχος τῶν γλωσσῶν καὶ τῆς φιλολογίας τῶν Κοπτικῶν, Σύρων, Ἀράβων, Περσῶν, Τούρκων καὶ Ἀρμενίων, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ἀπερρίθι κυρίως εἰς τὴν ιστορίαν καὶ γεωγραφίαν τῆς ἀνατολῆς. [Β.Ε.]

Κατρεφάς (Jean Louis A. de Quatrefages de Bréau). Διάσημος Γάλλος φυ-

σιεδίτης, γενν. 1810 ἐν Βερταζέμ τοῦ νομοῦ Γερ. Σπουδάζας ἐν Στρασβούργῳ ἱατρικὴν καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας ἐγκατεστάθη αὐτόθι ὡς ἱατρός, εἰς αὐτὴν 1838 διορίσθη καθηγητὴς τῆς ζωολογίας· παρῆνθ' ἐν τούτοις καὶ μετέβη εἰς Παρίσιον πρὸς ἐπιστημονικὰς μελέτας. Ἐκτελέσας διαφόρους πρὸς τὸν αὐτὸν σχετὸν περιηγήσεις εἰς τὰς παραλίαις τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Μεσογείου, διορίσθη τῷ 1850 καθηγητὴς τοῦ λυκείου Ναπολέοντος καὶ τῷ 1855 καθηγητὴς τῆς ἀνατομίας καὶ ἐθνολογίας εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς φυσικῆς ιστορίας. Ἐπιδιότισσε τὰς περὶ τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν ζώων γνώσεις καὶ τὴν ἀνθρωπολογίαν διὰ σειράς σπουδαίων μελετῶν. Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ διακρίνονται *Physiologie comparée* (1862), *Hist. nat. des animaux* (2 τ. 1866), *Les Polygonesiens* (1866), *Crania aethiopia* (μετὰ τοῦ Hamy, 1875—82), *L'espèce humaine* (ἡ' ἐκδ. 1886), *La race prussienne* (1871, προκαλέσαν ἐπίκρισιν τοῦ Βύργου), *Hist. gén. des races humaines* (2 τ. 1886—9), *Les pygmées* (1887), *Darwin et ses précurseurs francs* (ἑ' ἐκδ. 1892). Ἀπέθανε δὲ τῷ 1892. [Μ.Ε.]

Η ΕΛΛΑΣ. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὁφείως τῆς Τραπεζούντης· κάτ. 350 μουσουλμάνοι, δμιλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Η ΕΛΛΑΣΜΠΑΣ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἡρακλείου τῆς Κρήτης, ἔχον 209 κατ. [Ν.Στ.]

Η ΕΛΛΑΣΝΑΙ. Κο νῆ ἀνομασία τῶν νῦν δήμεων Κλειτορίας καὶ Λευκασίας τῶν Καλαβρύτων, ἐν τῇ βασιλεύει τοῦ ἀντ. Λάδωνος. Πιθανὸς εἶναι παραθορὰ τῆς ἀρχαίας ἀρχαϊκῆς Ἀζκνίας, ἥτις ἐξεταινετο ἐπὶ τὰς περιφέρειας τῶν ἀρχαίων πόλεων Κλειτορίας, Κυναιθίης, Νωνάκιδος, Ψωρῖδος καὶ Θελπούσης, ἥτοι ἐν τῇ βορείῳ τοῦ Ἀρχαΐα. [Γ.Πδ.]

Η ΕΛΛΑΣΝΟΧΩΡΙΑ καλοῦνται χωρία τινὰ ἐν τῇ περιγῇ Μαλακασίου τῆς Ἠπείρου, λαβόντα τὸ ὄνομα ὡς εἰκάζεται ἐκ τινος Καπτανοῦ ἢ Κασσιανοῦ ἡγεμονεύοντος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὅτε εἰσέβαλον οἱ Ἀλβανοὶ εἰς τὴν Ἠπείρον. Τὸ σπουδαιότερον τῶν χωρίων τούτων εἶναι τὸ Αὐλεῖτζι.

Η ΕΛΛΑΣΑΝΤΩΝΗΣ Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Βασταδέτσι, χωρίον τῶν Ἰωαννίνων, οὗδ' ἀρχιποιμένος ἐκ τῶν νομάδων Σαρακατσάνων. Εἰς Λεπινού, ἔπου παρεγχεύαζε, Καραγκούνῃ τις Γιάγκος, ἐνοικιαστὴς τῶν βισιῶν τοῦ Ἀλῆ-πασά, τὸν ἐτυοκράτην εἰς τὴν τύραννον ἐπὶ τοῦ ἑκλεπτε πρόβατα καὶ ἐπὶ εἶχε συγγενεὶς ληστές. Ὡς ἐκ τούτου συλληφθεὶς αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἡλιαχθίσθησαν νὰ προσφέρωσι μέγα ποσὴν χρημάτων διὰ ν' ἀπελευθερωθῶσιν. Ἀπὸ τῆς ἡ' αἰτίας, δι' ἣν ὁ Κ. παραιτήσας καὶ τὸν πατέρα τοῦ καὶ τὸ ποίμνιον, ἔλαβε τὰ ὄπλα καὶ ἔγενε κλέφτης. Ὅτε δὲ ὁ Ἀλῆ-πασάς, πρὸς τιμω-

ρίαν, συνέλαβε πάλιν τὸν πατέρα τοῦ μετ' ἄλλων ὁμοῦ συγγενῶν τοῦ καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς εἰς τὰς εἰρκτάς, ἔπου ἐχάθησαν, ἐξήμευσεν δὲ καὶ τὰ ποίμνιά τοῦ, τότε τὸν Κ. ἡλιαχθίσθησαν εἰς τὸ νέον τοῦ στάσιον οἶτε αὐτὰν δελεῖ τοῦ Κώστα Λεπινιώτης καὶ Γεώργιος Χασιώτης καὶ ὁ θεὸς τοῦ Δίπλου μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου τῶν Τσόγκα. Ταχέως ὁ Κ. ἤδυνήθη νὰ συνάξῃ περὶ ἑαυτὸν ἀρκετοὺς ἑλλε-κτοὺς ὁπαδούς, μεθ' ὧν διαφοροτρόπως ἐξεδιέκθη τοὺς ἐχθρούς τοῦ εἰς τὰ τὰ Ἀγρόφα καὶ εἰς ἕλας τὰς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀλῆ ἐπαρχίας, ὅστις πληροφορηθεὶς ταῦτα διέταξε μετ' ὀργῆς τοὺς δεσφαναγάδες τοῦ καὶ ἀρματολῶδες νὰ τὸν φονεύσουν ἢ νὰ τὸν συλαβώσουν. Πλὴν εὐδέποτε οὗτοι ἤδυνήθησαν, διότι καὶ ὁρᾶν εἰς πόλεμιν ἦλθον μετ' αὐτοῦ πάντοτε ὁ Κ. ἐράνη νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος, ὥστε αἱ ἀνδραγαθίαι τοῦ νὰ προσενηύσαν μὲγαλόν μὲν τρώμον εἰς τὴν καρδίαν τῶν τουρκαλθωνῶν δεσφαναγᾶδων, οἵτινες ἐφρουρον μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἀκούοντες, μεγάλῃ δὲ ἐπὶ τὴν εἰς τοὺς φιλελευθέρους ὁμοφύλους τοῦ καπετανέου, οἵτινες τὸν ἀνεγνώριζαν ὡς ἀνδρείοντα. Ὡς ἐκ τούτου ὁ λουρὸς τοῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 300—500 παλληκαράδες, κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ τὰς περιστάσεις. Ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγούς τοῦ Ἀλῆ-πασά, ὧν προεξείχον ὁ Βελή Γιάγκας καὶ ὁ Σουλεϊμάν μπέης Ἰόδοι, ἐξώργησε καὶ κατέσφαξε μετὰ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, ὥστε οἱ λοιποὶ λαβόντες φόβον δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ τὸν πολεμήσουν. Τέλος βασθεὶς ὁ Ἀλῆς ἐπερῆν αὐτῷ τὴν αἰτίαν νὰ καπετανεύσῃ τοῦ ἀρματολῆ τοῦ Ἀγρόφου, ἀλλ' ὁ Κ. τὸ ἔκλειμα τοῦ μετεβίβασεν εἰς τὸν πελώριον ἀδελφόν τοῦ Λεπινιώτην, ἐξἡκολούθησας αὐτὸς μέχρι τέλους τὸν κλέπτικόν βίον, οὗ κατέστη ὁ ἐπ' αὐτῷ τύπος διὰ τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων καὶ τῆς περινοίας τοῦ. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὄντες οἱ Ῥώσσοι εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, δὲν εἰσέβαν νὰ τὸν προσκαλέσων εἰς τὴν Λευκάδα καὶ νὰ προσφέρων αὐτῷ δῶρα καὶ βασιλικὰ παράσημα, δι' ὧν προσεπέθουν νὰ τὸν ἐλκύσωσιν εἰς τὴν ὑπὲρ ῤεῖαν τοῦ αὐτοκράτορος τῶν. Ὁ δὲ Κ. δεχθεὶς τὰ δῶρα εἶπεν, ἐπὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἢ φιλῇ Ῥωσσία ἀπὸ τὸ τουρῆνι τοῦ Κ. ἀλλὰ χρειαν αὐτοῦ ἔχουν τὰ Ἀγρόφα καὶ αἱ ἀλλαι δουλωμένοι ἐπαρχίαι τῆς πατρίδος τοῦ. Ὅτε ὅμως (1806—1808) ὁ Καποδίστριας παρασκεύαζον ἀπαναστατικὸν κίνημα εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν ἀρματολῶν αὐτῆς, προσεγγέσεν ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν Κ. εἰς Λευκάδα, οἱ ὁπλαρχεγοὶ πάντες τὸν ἀνεκρίβαν ἐμφορῶνως πολέμαρτον. Ὁ δὲ Κ. κίνημα ἐκείνο ἐματαιώθη διὰ τῆς συλληφθεὶς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ὁμήρου Βλαχάδα. Ἀλλὰ συγχρόνως προσεβλήθη καὶ ὁ Κ. ὑπὸ τῆς νόστου εὐλογίας, ἐπὶ τῆς βαρύν-

ψοφένθησε και ἐπιπεθὼν τὰ προσελθὼν του βου-
να, μὴ ἐμπιστευόμενος δὲ νὰ μὲν εἰς κανὲν
μέρος φανερὰ ἵνα ἱατρευθῇ, ἐγκατέλειπε τὴν
Λευκάδα καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τῶν Ἀγραφῶν,
διέλυσε εἰς μπουλνύκια τὸ πελυαρίθμον
σῶμα τῶν ὁπαδῶν του καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ
ἀδελφοῦ του Χασιώτου καὶ τεσσαρὶν ἄλλων
ἐμπιστῶν ἀπεσύρθη εἰς ἀπέκρυφόν τι σπή-
λαιον ὅπου ἐνοσηλεύετο. Εἰς μόνος βροσιῶς,
ὅστις τοῖς ἐπρὸς μὲν τὴν τροφήν, ἐγνώριζε
τὸ καταφύγιόν των. Ὁ Ἀλῆς τότε στέλλει
εἰς ἀναζητήσιν του τὸν Ἀγὸν Μισχορντά-
ρη μὲ 700 τουργαλθανούς. Εἰς τὰ τριμερὰ
βραδανιστήρια τοῦτου ὑποκύψας τέλος ὁ ἐμπι-
στος τοῦ Κ. βροσιῶς, ἐξηναγκάσθη νὰ μαρ-
τυρήσῃ τὸ κρησφύγετον τοῦ κατακτεταμένου
κλέφτου. Τότε ὁ μὲν Χασιώτης ἤρπασεν εἰς
τοῦς ὤμους του τὸ ἀσθενὲς σῶμα τοῦ Κ. οἱ
δὲ τεσσαρεσὶ σὺντροσι εἰσέβησαν ἐξώρμησαν
κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διανοίγοντες δρόμον. Διέ-
πασαν εὐθὺς τὴν γάλαγγα τῶν Ἀγῶν καὶ
ἐπρεχώρησαν διάστημα ἑπτάωρον φεγγήσεως
καὶ καταδιωκόμενοι μανιωδῶς, ἕως οὗ, ἐν τῷ
στενωπότης θέσεως ἐμπεσόντες, ἐξωγρήθη-
σαν ὅπαντες. Ὁ Κ. λοιπόν, ὁ ἀδελφὸς του
καὶ οἱ τεσσαρεσὶ ὁπαδοὶ τῶν συλληθέντες,
ὡδηγήθησαν ὁσμίαι εἰς Ἰωάννινα, ὅπου ὑπὸ
τὴν περιδότην πλάτανον τοῦ Ἀλῆ-πασά
ἐθανατώθησαν μαρτυρικῶς, θρουσθέντων τῶν
μελῶν των ὑπὸ ἐκρήν. Μετὰ τοῦτο τὰ διε-
σκορπισμένα μπουλνύκια τῶν ὁπαδῶν τοῦ Κ.
συνεσπράξαν ὁ Δίπλως καὶ ὁ Λεπενιώτης,
εἰσίνες ἐκδικούμενοι τὸν θάνατον τοῦ Κ.
ἐπέβησαν διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου τὴν
ἐρημωσιν καὶ τὸν τρέμον ἀπὸ τῶν Ἀγραφῶν
καὶ τῶν Τζουμέρκων μέχρι τῶν Τρικυάλων
καὶ τῶν Ἰωαννινῶν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους καὶ
τοῦτους κατώρθωσαν, ὁ Ἀλῆς νὰ θελοφονήσῃ
διὰ τινος εὐνοουμένου προκρίτου τῶν Ἀγρα-
φῶν Νικοθέου, ὅστις τὰ πάνδενα εἶχεν ὑπο-
στῆ ὑπὸ τῶν Κατασκόγιαννῶν. [Κ.Δ.Κ.]

Κατάρ (Katschar, ἀγγλ. Cachar).
Χώρα ἐν τῇ Ἰνδοβρετανικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀσσαμ.
ἔχουσα ἐμβ. 9712 τ.χμ. μετὰ 313858 κατ.
Εἶνε βρετανικὴ κτῆσις ἀπὸ τοῦ 1830, παρὰ
τοῦ ὄρουσαν καὶ τίειν, ἤτο δὲ ἀλλοτε περι-
βοηθεῖα διὰ τὰς πολλὰς ἐν αὐτῇ τίγρεις. [Μ.Σ.]

Καταρεῖνα. Χωρ. τοῦ δήμ. Καλα-
μῶν, ἔχον 144 κατ. [Μ.Σ.]

Καταρῶνι. Χωρὶον τῆς Εὐβοίας καὶ
πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Μαρμαρίου. Ἀπέχει
ὡρ. 1 1/2 ἀπὸ τῆς Καρύστου καὶ κατοικεῖται
ὡς 241 κατ.

Καταροῦ. 1) Χωρὶον τοῦ δήμ. Λα-
ρινῶν τῆς Ἠλείας, 1 1/2 ὥραν ἀπὸ τοῦ Πύρ-
του ἐπὶ λαοφίλου παρὰ τὸν Ἰέρδανον ποτ.,
ἔχον 81 κατ. σκελετὸν καὶ 306 κατ., καλλιερ-
γητὰς σταφίδων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Π.Δ.]

— 2) Κώμη τοῦ δήμ. Οἰχαλίας καὶ μὲν

πρὸς Α τῶν Μεσσηνικῶν ὡρ. 1 μετὰ πληθυ-
σμοῦ 1055.

Κατάρβαχ. Παραπόλιον τοῦ Ὀδερ.
ἐκβάλλον μετὰ βουν 98 χμ. ἀριστερῶς παρὰ
τὸ Πάργιτις. Παρ' αὐτὸν ἐνίκησε τῇ 16/28
Αὐγ. 1813 ὁ Βλῶχερ τοῦς ὑπὸ τὸν Μακδό-
ναλδ Γάλλους. [Μ.Σ.]

Κατάρ-Βεχάρ (Katsch ἢ Kutsch-
Behar). Δ ἀμέρισμα τῆς ποταπορροίας τῶν
Κατὰ Ἐπαρχιῶν ἐν τῇ προεδρίᾳ Βογγάρη
τοῦ Ἰνδοβρετ. Κράτους, ἔχον ἐμβ. 14107
τ.χμ. καὶ 1045942 κατ. Διακρίνεται εἰς τρεῖς
περιφέρειας, ὡς ἡ βορειοτέρα ἀποτελεῖ τὸ μι-
κρόν κράτος Κ., περὶ ὑποτέλεις τοῖς Ἀγ-
γλοῖς, μετὰ ἐμῶνιμου πρωτεύουστος. [Μ.Σ.]

Καταίβελλοι. Πλ. Ἀτσίγκανσι.

Καταίγκρεον. Χωρὶον τοῦ δήμ. Ναυ-
πλίου, εἰσέχον μετὰ 283 κατ. [Μ.Σ.]

Κατασκογιαννάς. Ἡ ὁργαία αὕτη
δραματικὴ εἰστέγνα ἐμφανίζεται ἐν τῇ
ἱστορίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος
αἰῶνος. Ὁ γὰρ Κ. περὶ τὸ 1738, συγγενὴς
τῶν Ἰσχυραίων, συγχεόμενος πρὸς τοὺς
Γριβαίους (ἴδε λ.) τὸ δραματικὸν τοῦ Ἀτάρου
καὶ Βονίτου, ὥρμησεν ἐκ Βαλτεῦ ἐπὶ περὶ
ἀλλῆς πολλῶν κλεφτῶν καὶ εἰσέβαλεν εἰς Ἡ-
νιτσάν καὶ Σηρόμερον. Ἐκτοτε ἐπὶ 13 ἔτε-
σιν ἔπαιον ἐπὶ τοῦ δραματικῶν
εἰς Γρ. μετὰ Κ. εἰσίνες ἀλλοτε μὲν νικῶντες
κατελάμβανον τὸ Σηρόμερον ὅλην τε δὲ νικῶ-
μενοι ἐσθίζοντο εἰς Βαλτεῦ. Τῷ 1752 ὁ Ἀπο-
στόλης Γρ. πρὸς συνδιαλλαγὴν καὶ παύσιν
τῆς ὁργῆς ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του Χρήστον
συζυγεῖν τὴν θυγατέρα τοῦ Κ. καὶ ὑπὸ τούτου
βελθυόμενος ἐξέστην τὸ δραματικὸν τοῦ ἀπὸ
τοῦ Λούρου τῆς Ἡπείρου μέχρι τοῦ Ἀγγελο-
κάστρου τῆς Διτωλίας, ὅπου συνδεσμένους
εὗρεν αὐτοὺς ἡ ἐπὶ Ὀρλῶν ἐπαναστάσις τοῦ
1770, καὶ ἦν συνεκρότηται περὶ τὸ Ἀγγε-
λόκαστρον τὴν περιφανὴ καὶ ἐνδοξὴν ἐκκλινῶν
πρὸς τοὺς Τούρκους μάχην. Ἀλλὰ μετὰ
ταῦτα ὁ Κ. ἐδίωχθη δέλιος πρὸς τὸν ἀνεψιὸν
του Δράκον Γρ. νέμμερον διαδοχῶν τοῦ δρα-
ματικῶν ὅλην ἀνέλικον, τεθνήτα ὑπὸ τὴν
κλῆμενίαν αὐτοῦ. Ὁ Κ. παρακινούμενος ἀπὸ
τὸν προσετώτα τοῦ Σηρ. Μαυρομμάτην, ἔγ-
θην κοπεθὼν τῶν Γρ., ἐξηράνισεν ἀπὸ τῆς
σφαγίδος τοῦ καπετανάτου τὸ ὄνομα τοῦ
ἀνεψιῶν τοῦ Δράκου καὶ ἐγράφε τὸ ἱδικὸν του.
Ἀλλ' οἱ δύο ἑτέροι κληρονόμοι τοῦ Δρ. Σκλη-
πέδου καὶ Κρεάνης συγχεόμενοι σῶμα
κλεφτῶν εἰσέβαλεν εἰς Σηρόμερον καὶ εἰσέβη-
τες τὰ κτήματα τοῦ τε Μαυρομμάτη καὶ τοῦ Κ.
ἀπῆλθον τὴν πορτικὴν ταύτην ἀπὸ τοῦ κα-
ρανέματος κληθέντος ἐξωμάτος. Ὁ Κ. ἔμως
ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἐξένευσεν.
Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Δράκας ἠγέρθη καὶ ἐπὶ κε-
φαλῇ τῶν συγγενῶν του, εἰσίνες τὸν ἐκρηπτοῦν
εἰς τὴν Ἐπτανήσον, ἐξῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν

τῷ 1778, ζήτων παρά τοῦ Κ. τὴν παράδοσιν τοῦ προγενικοῦ του καπετανάτου· ἐπὶ 12 εἴη ἐπιλήψεις μὲ τὸν Κ. καὶ κατώρθωσε τέλος νὰ ἀνακτήσῃ αὐτὸ τῷ 1790. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου (1802—1803) κἀταρξί τοῦ ἀρματολικίου τῆς Ἀκαρνανίας ἀναγκάζονται εἰς οἱ τοῦ Κ. Χρῆστος καὶ Ἀποστόλης, ἀφ' ὧς κηρυχθέντες κατὰ τοῦ Ἀλῆ τῶν Ἰωαννίνων καὶ μανιωδῶς ἐξολοθρευόντες τοὺς δερβενχάδας του εἴτινας τοὺς κατεδίωκον. Ἐπὶ τέλους ὁ Ἀλῆς ἐθεσεν εἰς ἐνέργειαν καὶ κατ' αὐτῶν τὴν δουλοφονίαν καὶ πρὸς ἐπιτέλειαν ταύτης ἀπέστειλε τὸν Μπεκήρ Τσογαδοῦρον, ἀδελφοποιτὸν τῶν Κ., ὅστις χάριν τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς τοῦ πατρῷου οὐκ ἠτήνη νὰ καταπατήσῃ τὸν ἱερὸν θρόνον τῆς ἀδελφοποιήσεως καὶ νὰ φονεύσῃ δολίως τοὺς δύο ἀδελφούς Κ. καὶ μετὰ τῶν κεφαλῶν τούτων νὰ σύρῃ εἰς Ἰωάννινα αἰχμαλώτους καὶ τὰς οἰκογενεῖας τῶν. Ἐν Ἰωαννίνοις ὁ Ἀλῆς ἤρξατο τῆς περικαλλυῖς θυγατρὸς τοῦ Χρήστου Μπήλιως, ἣν ἀπαπειρᾷ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ χαρέμι του· ἀλλ' ὁ ἀδελφός τῆς Μήνιος, μὴ ἀνεχόμενος τὴν ἀτιμίαν, τὴν ἐφόνευεν ἰδίας χειρὶν. Ὁ Μήνιος οὗτος ἐφονεύθη κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν εἰς τὸν Ἀνθρηρῶν τῶν Θεβῶν, ὁ δὲ ἕτερος ἀδελφός του Σπύρος ἔπαυε τὴν ἰδίαν ἐποχὴν εἰς Καγγῆλια, καὶ ὁ ἄλλος, Στάθης, διαπρέψας μετὰ τοῦ Ὄζυ. Ἀνδρούτου εἰς Γραβιάν, προήχθη κατόπιν εἰς συνταγματάρχην καὶ ἀπέβηκε τῷ 1830. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Κ. ἀφῆκεν οὐδὲν τὸν Κωστούλαν, φονευθέντα εἰς Βλαχίαν ὑπὸ τῆς σημαίας τοῦ Ὑψηλάντου, τὸν Ἀποστόλην, πετόντα ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὸν Πρέβαν, ἀποθανόντα εἰς Πάτρας ἐπὶ Κυβερνήτου. [Κ.Δ.Κ.]

Καταμπάλη. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἐράνης ἀπέχον ἀπὸ Φιλιατρῶν ὥρ. 1, μετὰ κατ. 217. — 2) Χωρίον τοῦ δήμ. Γόρτυνος, ἔχον 140 κατ. [Μ.Σ.]

Κατσόνης (Λάμπρος), ὁ περιβόητος Ἕλλην θαλασσομάχος τοῦ III' αἰῶνος. Ἐγεννήθη ἐν Λεβαδείᾳ περὶ τὸ 1752. Δεκαεπταετῆς μόλις ἐξεπατρίσθη καὶ ἔλθων εἰς Λιθόρρον, κέντρον τότε τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον ἐνεργειῶν τῆς Ῥωστικῆς ἐναντίον τῆς Τουρκίας, κατετάχθη εἰς τὸ λεγόμενον σῶμα τῶν κυνηγῶν καὶ διαπρέψεν οὐκ ὀλίγον πολέμων ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Αἰγαίῳ (1770—74). Συνομοτονηθεὶς δὲ τῆς συνθήκης τοῦ Καϊναρτζῆ, παρεκλούθησε τοὺς Ῥώσους εἰς Ῥωσίαν καὶ κατοικήσας εἰς τὴν ἐν Κριμαίᾳ παραχωρηθεῖσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας κώμην Γενί-Καλὲ κατετάχθη ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸ τότε ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης αὐστηρὴν Ἑλλ. Τάγμα. Ἐκείθεν ὡς τοιοῦτος ἀπεστάλη μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ποτέμκιν εἰς τὸν κατὰ τῆς Περσίας πόλεμον, ἀριστεύσας δὲ προήχθη εἰς

λοχαγόν. Τῷ 1787 ἐπιβαίνων μετ' 98 ἄλλων Ἑλλήνων καταδρομικοῦ ἡνδραγάθηνεν ἐν Κιλί-Μπουνοῦ καὶ Οὐσινκώρ τῆς Κριμαίας· κατ' ἐλθὼν δὲ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1788 εἰς Τεργέσιον καὶ παραλαβὴν στολίσκων καταστρεφέντα καὶ ἐξολοσθέντα ὑπὸ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων ἀνήχθη εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος καὶ ἤρχισε διατρέχων τὰς θαλάσσας καὶ ἐπιτιθε- μένος κατὰ τῶν τουρκικῶν πλοίων ἅτινα συνήγα, ὧν ἑκατὸ συλλαμβάνων καὶ προσθέντων εἰς τὰ ἑαυτοῦ κῦβησε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς 15 καὶ πρέσθη μέχρι καὶ τοῦ νὰ κυριεύσῃ καὶ κατεδαφίσῃ τὸ ἐν Λυκίᾳ φρούριον τοῦ Καστελλορίζου. Ἐὰν ἀνδραγαθήματα ταῦτα τοῦ Κ. μεγάλῃ ἐπρεξένησαν ταραχὴν καὶ ἐντύπωσιν ἐν Κων/πόλει καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ὁ τουρκικὸς στόλος τοῦ Αἰγαίου ἐξῆλθεν εἰς καταδίωξιν τοῦ τολμηροῦ καταδρομῆως. Συναντήσας δὲ αὐτὸν τῇ 20 ἔβωθεν τῆς Καρπάθου συνεκρούσθη εἰς πολῦνον καὶ πείσμα· τῷδε ναυμαχίᾳ μετ' αὐτοῦ, ἤττηθαις ὅμως ἐτράπη εἰς φυγὴν ὑποστὰς μεγάλας ζημίας. Μαθούσα ταῦτα ἡ Αἰκατερίνη ἐπρεδίδασεν ἀμέσως τὸν Λάμπρον εἰς ὑπερχιλίσχον καὶ διετάξεν ὅπως ὁ στολίσκος του ἀνεμασθῇ «στόλος τῆς Ῥωστικῆς αυτοκρατορίας», δώσασα συγχρόνως εἰς αὐτὸν τὴν ἀδειαν νὰ διορίξῃ καὶ προδιόξῃ ἐν αὐτῷ ἀξιωματικούς ἐν ὀνόματι τῆς. Περὶ τὰ τέλη θύμης τοῦ 1788 περιελθὼν εἰς ἔριδας καὶ ἀντιζηλίους πρὸς τὸν σταλέντα ὅπως συνεργασθῇ αὐτῷ πρὶν κηπὸν Μαιζέριτσην ἐφυλακίσθη παρ' αὐτοῦ ἀφαιρέσαντος καὶ τὴν σπάθην του, εἰς τὸ φρούριον τῆς Τεργέστης (Ἰανουαρ. 1789)· ἀλλ' ὁ ἐν Τσοκάνη πρέσβης τῆς Ῥωστικῆς ἀναγνωρίσας τὸ ἀδικήμα, τὴν μὲν Μαιζέρσην ἀνεκάλεσε, τὸν δὲ Κ. ἀπηλευθέρωσεν, ἀφῆρας αὐτὸν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ αὐτεξούσιον. Τῇ 15 δὲ Ἀπριλίου 1789 οὗτος, προσερχόμενος ἐκ Τεργέστης, συνηγάτο πάλιν μετὰ τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἀναμένοντος αὐτὸν ἐξω τοῦ Δυρραχίου καὶ ἐνίκα τοῦτον, παρυσιασθεὶς δὲ τὴν ἐπίσταν πρὸ τοῦ Δυρραχίου κατέτρεψε τοὺς προμαχωνάς του καὶ διεστέρπισε τοὺς ἐκεῖ συγκεντρωμένους διωδικαρχίλους Ἀλβανούς, καὶ πολλὰ ἐν γένει δεινὰ ἐπρεξένησαν εἰς τὴν πόλιν. Ἐκείθεν ἐκπλεύσας διῆλθε τὸ Αἰγαίον καὶ ἐφθάσε μὲ ἀναπεταμένους τὰς σημαίας του μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἑλλησπόντου, τέλος δὲ προσωρμίσθη εἰς τὴν Κέα, φέρον καὶ ἐπὶ ἐκ τῶν συλληφέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐχθρικῶν πλοίων. Ὁ σουλτάνος, ἀνητυχὼν δικαίως διὰ τὰ γινόμενα καὶ ἀπερῶν, ἀπεφάτισε νὰ γράψῃ ἐπὶ τούτῳ γράμμα πρὸς τὸν καταδρομῆα, ἐρωτῶν αὐτὸν ποίας ἀφορμῆς ἔχων συνεκέντρωσε τοιοῦτον στόλον καὶ πολέμει τὴν χώραν ἣς εἶνε ὑπὸ κράτος, ὑποσχόμενος δὲ εἰς αὐτὸν μὲν δόκον, ἀν' παύσῃ τὰς ἐπιθέσεις του, νὰ τὸν συγχωρήσῃ, νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς δ-

παθούς του εὐγενεῖς καὶ ἀπηλλαγμένους παν-
τα φέρου καὶ νὰ τοῖς χάρισῃ μίαν νῆσον
κατ' ἐκλογὴν τῶν ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει, ἥς
ὁ Κ. νὰ γίνῃ ἡγεμόν, καὶ 200 000 χρυσῶ.
Ἄλλ' ὁ πειρατὴς οὕτε κἀν ν' ἀπαντήσῃ κα-
τέχον ἐπὶ τὸν στόλόν. Ἐκπλεύσας δὲ
τῆς Κέας περὶ τέλη Μαΐου συνήντησε πάλιν
μεταξὺ Μυκόνου καὶ Σύρου τὸν τουρκικὸν
στόλον, ἐκ 18 μεγάλων πλοίων, τὰ μεσινύ-
κτιον τῆς 3 Ἰουνίου καὶ τὸν ἐτρέψεν εἰς φυ-
γὴν μετὰ τριῶν ἀγῶνα, πληγίως καὶ αὐ-
τὸν τὸν ναύαρχον εἰς τὴν σιαγὴν· μεθ' ὃ
ἐπανελθὼν εἰς Κέα ἐπιδιώρωσε τὰ πλεῖστα
του καὶ ἐνυμφεύθη εἰς δεύτερον γάμον, ἀπο-
θανεύσας τῆς ἐκ πρώτου γάμου συζύγου του,
τὴν ἐκ τῆς νῆσου νέαν Μαρίαν Σοφια-
νῶ. Κατέπειν ἐσπευσεν εἰς βοήθειαν τῆς Ἰ-
θάρας ἀπειλουμένης ὑπὸ τοῦ ὑπὸ ῥωσικὴν ἐπί-
της σημαίαν καταδρομῆως Γουλιέλμου τοῦ
Κερσικανῶ, πρὸς ἐν ὑστερον περιπλέχθη
εἰς ἔριδας περὶ πρωτείων, καὶ ἔστωεν αὐτῇ,
ἐξελκούσθης δὲ θῶρον καὶ ἀπολλύων ἀνὰ τὸ
Δίγαλον καὶ τὸ Ἰόνιον, καταστὰς ὁ τρόμος
τῆς Μεσογείου. Παρεγχεμαζε δ' ἐν τῇ μετα-
ξὺ ὅτ' ἐν Κέα, ὅτ' ἐν Ἰθάκῃ. Κατὰ
τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1790 παραλαβὼν μεθ'
ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἐν Ῥούμελῃ διάσημον ὁρμα-
τωλὸν Ἀνδρεῦτσον μετὰ 800 παλληκαριῶν
ἦλθεν εἰς Τένεδον καὶ ἐκεῖθεν ἀπέστειλεν εἰς
διαφόρους διευθύνσεις πλοῖα πρὸς λαφυραγώ-
γησιν, διατάξας νὰ συνενωθῶν πάντα μετ'
αὐτοῦ ἐν Κέα κατὰ Ἀπρίλιον· ἐκεῖ δὲ ναυ-
λοχῶν ἔμαθεν ὅτι δύο στόλοι, ὁ εἰς ἐν Κων-
σταντινουπόλεως καὶ ὁ ἄλλος ἐξ Ἀλγερίας,
ἐστάλησαν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐξελθὼν συνεκρού-
σθη ἐπανειλημμένως πρὸς ἀμφοτέρους, συγ-
κείμενος ἐκ 37 μεγάλων πλοίων, ἔχων αὐ-
τὸς μόνον 7, ἀφού δὲ ἐτρέψεν αὐτοὺς δις ἡ-
μέρας εἰς φυγὴν καὶ μεγάλως ἐβλάψεν ἐν διη-
μέρῳ ἐκ τοῦ συστάδην ναυμαχίας καταπονηθεὶς
τόλος ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἀπώλεσε τὰ πλεῖστα
τῶν πλοίων του, καύσας δὲ καὶ τὸ περιφέρμον
ἰδικόν του, τὸν Ἀθῆναιον τῆς Ἀρχιτοῦ,
ἐνα μὴ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, κατέ-
φυγε πληγωμένος καὶ ἐπιβαλὼν τοῦ πλοίου τοῦ
συντρόφου του Παταράκη εἰς Μῆλον καὶ ἐκεῖ-
θεν εἰς Κύθηρα, ἀναδιεργαζόμενος πάσῃ δυνά-
μει· καὶ ταχὺ ἔσπευε τὸν στόλον του καὶ ἀκοπῶν
νὰ ἐπιχειρήσῃ νέας ἐκδρομὰς. Προβιδασιθεὶς
ἔμως χιλιάρχος ὑπὸ τῆς Δίκατερινης, ἥτις
ἐπένειμεν αὐτῷ καὶ τὸ στρατιωτικὸν παρά-
σημον τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ἐπὶ ἀνδρείᾳ, ἐκλή-
θη ὅπως συνενεργήσῃ μετὰ τῶν ἄλλων κατα-
βαινόντων εἰς Μεσόγειον ἀργυρῶν τῶν ῥωσσι-
κῶν δυνάμεων· μεθ' ὃ ἐπανεῆλθεν εἰς Ἰθάκην,
ἔπου συγκεντρώσας μέγαν καταδρομικὸν στό-
λον ἐξ 24 πλοίων διενεόθη ἐν μόνον τὴν
κατατροπὴν τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἀλλὰ καὶ
αὐτὴν τὴν διάβασιν τοῦ Ἑλλησπόντου συνο-
μολογηθεῖσης ὁμοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἀκαμήντου

ἀναχωγῆς Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας ἡναγκάσθη
νὰ παύσῃ τὰς ἐκδρομὰς του. Οὕχ' ἦρτον, ἀθυ-
μῶν μεγάλως διὰ τὴν ἀπραξίαν, ἤρχισε νὰ
σιεπῇται τὴν συστηματικὴν διοργανώσιν ἑλλ.
ἐπαναστάσεως, ἐλθὼν δὲ κατὰ Μάρτιον τοῦ
1791 εἰς Πορτοκάγιον τῆς Μάνης παρέμεινε
καθ' ἑλθὼν τὸ ἔτος ἐν αὐτῇ συνεννοούμενος
πρὸς τοὺς Μανιάτας περὶ κοινῆς ἐνεργείας
καὶ τὸν ἐν Κων/πόλει πρέσβυν τῆς Ῥωσσίας
περὶ χρηματικῆς ἀντιλήψεως τοῦ κινήματος·
ἀλλ' ἡ Ῥωσσία οὐκ ἔμενον τοιαύτην δὲν παρέ-
σχεν ἐπὶ διαφόροις προτάσεσιν, ἀλλὰ καὶ
συνωμολόγησε μετ' ὀλίγον, τῇ 9 Ἰανουαρ.
1792, τὴν ἐν Ἰασίῳ εἰρήνην, χωρὶς νὰ φρεν-
τίσῃ ποτὶς περὶ τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα ἐξώρ-
χισεν εἰς τὸ ἀπακρὸν τὸν Λάμπρον, διὸ καὶ
ὅτε ὁ Ῥώστος στρατηγὸς Ταμάρας διατάξεν
αὐτὸν νὰ παύσῃ πλεον τὰς ἐχθροπραξίας καὶ
νὰ φέρῃ τὸν στόλον του πρὸς ἀφειλισμὸν εἰς
Ταργέστην, ἡρνήθη φανερώς νὰ ὑπακούσῃ καὶ
ἀπήντησεν ἐπὶ λέξει ὅτι κἀν ἡ αὐτοκρατορία
συνωμολόγησε τὴν εἰρήνην τῆς 6 Κατοῦνης
δὲν συνωμολόγησε ἀκόμη τὴν ἰδικήν του.
Ἀμέσως δὲ (τὸν Μαΐον τοῦ 1792) ἐξέβλεψε
τὴν πολύνεκρον «Φανέρωσιν τοῦ ἐξοχωτάτου
χιλιάρχου καὶ ἱππέως Λάμπρου Κατσόνης»,
μακρὸν καὶ περιεργότατον ὄηλ. ἔγγραφον
(μανιφέστον) διαμαρτυρήσεως ἐναντίον τῆς
εἰρήνης ὡς γενομένης ἐν πλήρει παραβιάσει
τῶν ἀφειλομένων πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑπα-
χρεώσεων καὶ χωρὶς νὰ ληρῇ φρεντίς περὶ
αὐτῶν, ἐν ᾧ διεκήρυττεν ὅτι οὕτοι ὅς ἐξα-
κολούθησεν τὸν πόλεμον ἔως ὅτε λάβουν
τὰ δίκαιά των. Πρὸς τοῦτο δὲ, παραλαβὼν
αὐτοὺς τὸν Ἀνδρεῦτσον, ἦλθεν εἰς Ταϊναρὸν
(Πορτοκάγιον) τῆς Μάνης, ἔπου ὠχυρώθη.
Ἐγκαταλειφθεὶς ὁμοῦ ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ
προσβληθεὶς ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στόλου, βοη-
θευμένου καὶ ὑπὸ τῶν Ἰσλαμίων, ἀφού ἐπανε-
λημμένως ἀπέκρουεν αὐτὸν ἡναγκάσθη τό-
λος, παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μά-
νης Τζανέτμπεη Γρηγοράκη, ἐν ᾧ Πύλῃ κα-
τέστησεν ὑπεύθυνον διὰ τὰ ἐν αὐτῇ συμβαί-
νοντα, ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ Ἀνδρεῦτσου, δια-
βάντος ἡρωϊκῶς μετὰ τῶν ὁρματωλῶν εἰς
Ῥούμελιν, καὶ νὰ φύγῃ εἰς Κύθηρα καὶ ἐκεῖ-
θεν εἰς Ἰθάκην. Ἡ Πύλη, μαθεύσα τὴν ἐν
Ἑπτανήσῳ διαμονὴν τῶν ἀνταρτῶν, ἐξέστρεψε
παρὰ τῶν Ἑνιῶν τὴν παράδοσιν των, ἐφ' ᾗ,
τοῦ Κ. κατορθώσαντος νὰ διαφύγῃ εἰς Ἡ-
πειρον καὶ κρυπτομένῳ ἐν Παργῇ, συλλη-
φθεῖσα ἐφυλακίσθη ἐν Κερκύρᾳ ἡ σύζυγός του
μετὰ τῶν δύο υἱῶν του, ἀπεφυλακίσθη ἔμως
μετ' ὀλίγον τῇ παριουσίᾳ τῆς Δίκατερινης.
Μνηστικακοῦσα οὐχ' ἦρτον διὰ τὸ μανιφέστον
ἡ αὐτοκράτειρά, μεταβάντα εἰτα εἰς Πετρού-
πολιν δὲν ἐδέχθη ὡς ἔπρεπε τὸν Κ., ἀλλ' ὁ
διάδοχος αὐτῆς Παῦλος ὁ Δ', ἐκτιμῶν τοὺς
ἀγῶνας τοῦ ἐπαξίως, ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν
470 000 ῥουβλίων, ὧν ἱκανὰ διαμοιράσας ὁ

πρώην στέλαρχος εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀγωνισθόντας ἐξήχησε τὴν ὁπὸ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας κρεστὶν τοῦ καὶ ἐλθὼν εἰς Κρημαῖαν κατήχησεν εὐκαγεμιακῶς ἐν τῇ κομπολόγι. Καρὰ τὴν ἀποβήτῃς δ' ἐν αὐτῇ μετὰ τριετίας, κατόπιν παρτίδου τοῦ τινὸς εἰς Πετροῦπολιν, ἀπέθανε τῇ 1804, ἐν ἡλικίᾳ 52 ἐτῶν. [Μ.Μ.]

Εκαστούδας, φεδερὸς κλέφταρχος ἐπὶ Ἀλῆ-πατά, διαμερίσθησαν πρὸς τοὺς Κεντογιανναίους τὸ ἀρκατωλικὸν τῆς Ὑπάτης, οἰτινὲς τὴν κατεδύσανον μηχανοδῶς, καὶ φέρων ἐπὶ τούτῳ τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὴν καταστροφὴν εἰς τὰ μέρη τοῦ Λαϊτωρικού, τοῦ Βαλίου καὶ αὐτῶν τῶν Πατρῶν. Ὁ Κ. ἦτο περικαλλέστατος καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη ταῦτα τῶν ἐπιδουλῶν τοῦ εἶχε διαφόρους ἐρωμένους, αἵτινες πικρὰ ἐκλαύσαν τὴν δουλονομίαν τοῦ, συμβάσαν κατὰ τὸ 1803 ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ τῶν Ἰωαννίνων. Αὐτοκλήτως ὁ Κ. ἐλθὼν εἰς Ἰωάννιναν, ὅπως κἀμὴ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Ἀλῆν διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ καὶ τῶν θύρων ἄτινα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὅπως κατεβῶσθαι νὰ λάβῃ τὴν ἐπαρχοῦσαν τῆς Ὑπάτης ἀντὶ τῶν Κεντογιανναίων, εὖρε τὸν θάνατον. Ὁ δ' ἰδεὼς τοῦ Φλώρος, ἐμπιστευθεὶς εἰς τὸν τότε δεσπότην τοῦ Ἀλῆ Ἀγὸν Μουχωρτζαγαν, ἐγένετο καὶ αὐτὸς ὄνομα δουλονομίας πρὸς τὸν Ἀγὸν Σωστῆν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ. [Κ.Δ.Κ.]

Εκαστουλιέικα βλ. Γεωργαντίικα.

Εκαστουλιεά, χωρίον τοῦ δήμ. Τροπικίαν καίμενον πρὸς Δ τῆς Βερβίτης 15' καὶ ἔχον 317 κατοίκους.

Εκαστουλιόνικα, χωρίον τῶν Κυθήρων ἀπαρτίζοντο εἰς τὸν δήμον Ποταμίων, οὗ τῆς ἐδρᾶς ἀπέχει 1/2 ὥραν καὶ κατοικουμένων ὑπὸ 103 κατοίκων. — 2) Χωρίον τοῦ δήμ. Κυθήρων, ἔχον 230 κατ. [Μ.Σ.]

Εκαστούρα, χωρίον τοῦ δήμ. Ἠλεκτρὰς τῆς Τριφυλίας, ἔχον 207 κατ. [Μ.Σ.]

Εκαστούτσα (Cachmeha). Ἐθνικὸς τῶν Ἰταπῶν γορδός, ἐκτελούμενος ὑπὸ ἐνδὸς μόνου χορευτοῦ ὑπὸ τὴν συνοδείαν κροτάλων. Αἱ πλήρεις χάριτος κινήσεις τοῦ χοροῦ τούτου, εὐὰ τὰ βήματα συνίστανται ἐκ τῶν τοῦ Φαντάγγου καὶ Βολέρου ὁμοῦ, καθιστῶσιν αὐτὴν τὴν ὁραιότερον τῶν Ἰταπικῶν χορῶν. [Ἐγ.]

Εκάτοχ (Katsch). Κράτος τῶν Δ Ἰνδιῶν διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Ἀγγλῶν, ἐν τῇ πρεσβείᾳ Βομβάης, ἐπὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔχει ἐμβα. 16884 τ.χμ. καὶ περίπου 500 χιλ. κατ., εἶνε δὲ ἐν γένει ἡμιώδης χώρα μετὰ τινῶν μερῶν εὐφώρων, παραγόντων βόμβακα καὶ σακχαροκάλαιμον. Ἐκ τριῶν μερῶν περιβάλλεται ὑπὸ ἁλικοῦχο ἕλους (Ράγ), ξηραίνοντο μόνον ἐπὶ ὀλίγους μῆνας τοῦ ἐτους, ἐπαθε δὲ πολλάκις ἐκ σεισμῶν. [Μ.Σ.]

Εκασχῆνοι. βλ. Καρένοι.

Εκάττακ, διαμέρισμα τῆς διαιρέσεως Ὀρίσση ἐν τῇ τοποτηρησίᾳ Κάτω Ἑλλάδος τῶν Ἰνδοῦν. κράτους (ἐν Βαγγάλῃ) ἔχει 11688 τ.χμ. μετὰ πλῆθον ἡ 1 1/2 ἑκατομμ. κατ., καίται ἐπὶ τοῦ Βαγγαλικοῦ κόλπου, περιβαλλόμενον Δ καὶ ΒΔ ὑπὸ μικρῶν κρατῶν πόρου ὑποτελῶν τοῖς Ἀγγλοῖς, καλυμμένων Kattak Mehals. Ἡ ἐκμύνησις πρωτεύουσα ἔχει 42654 κατ., εἶνε δὲ δευτερεύουσα πόλις. [Μ.Σ.]

Εκάτταρον (Cattaro, λαβιστὶ Κοτοῦ κατ. Aserivium). Ὠχυρωμένη πόλις τῆς Δαλματίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ τελευταίου τῶν 6 συνεχῶν κόλπων τῶν λαγομένων boche (στόμια) di Cattaro. Ἔχει 3329 κατ., καὶ εἶνε πρωτεύουσα διαμερίσεως, ἔδρα ἐπισκόπου καθολικῆς καὶ ἐτέρου ἐκθροῦ. Τὰ περίχωρα εἶνε ἀγροικα, παράγοντα μένον οἶνον καὶ ἐλαίον. [Μ.Σ.]

Εκάττεγαν καλεῖται ὁ μεταξὺ τῆς Δ παραλίας τῆς Ἰουλιανδῆς καὶ τῆς Δ παραλίας τῆς Σουηδίας, Β τῶν θανικῶν νήσων, ἐκτεινόμενος κόλπος, συνδεόμενος μετὰ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης διὰ τοῦ Μεγάλου καὶ Μικροῦ Βέλτ καὶ τοῦ Σουόνδ. Εἶνε ἐπικινδύνος διὰ τὰ λεία μέρη, τὰ βέβρυκα καὶ τοὺς σφοδρὸς ἀνέμους τοῦ. [Μ.Σ.]

Εκάτωβιτς (Kattowitz). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ νομῷ Ὀππελν τῆς πρώτης Σιλεσίας, ἐπὶ τῆς διακταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων, πλησίον τῶν ῥωστικῶν τινῶν. Ἔχει 16513 κατ., γυμνάσιον, διδασκαλεῖον (διὰ διδασκαλίας), ἀρχαῖα σιζήρου, ψευδογύρου καὶ λιθογραφικῶν. [Μ.Σ.]

Εκάττος ἡ Χάττοι ἦτο τὸ ὄντομα γερμανικοῦ λαοῦ, ὅστις κατόκει ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ἐν τῷ μεταξὺ Ῥήνου καὶ Μοῦνου ποταμῶν, ὅλην δὲ ἐν τῇ σημερινῇ Ἑσθνίᾳ καὶ τὸ ὄνομα ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ τῶν Κ. [Μ.Σ.]

Εκτωβίλεψ ἡ Γυν. Ῥένος ζῶον ἐκ τῆς αἰγογενείας τῶν Ἀντιλοπῶν (βλ. Πίν. Ἀντιλόπει 2), δύο περιλαμβάνον εἶδη. Ἐχρῶται μέγεθος ὄνου, κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν δὲ κείνεται μετὰ τῶν ἵππων καὶ βοῶν, ἔχοντας ἐκείνου μὲν τὴν καθόλου περιγραφήν, τὸν λαίμον, τὴν εὐράν καὶ τὴν χεῖρ, τοῦ δὲ βοῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ κέρατα, κοινὰ ἄρρεσι τε καὶ θήλειαις. Τὸ ὄνομα ἔλαβον ἐκ τῆς θέσεως τῶν οὐραίων καὶ τῆς διεύθυνσεως τοῦ βλέμματός των. Τὰ μνημονευθέντα δύο εἶδη μικρὸν διαφέρουσιν ἀλλήλων. Ζῶσι δὲ οἱ Κ. κατ' ἀγέλας ἐν τῇ Ν Ἀφρικῇ. ἄγριοι, προσεκτικὸι, ταχύποδες, καὶ ἡμερωθέντες δὲ δεῖκνυνται εὐνοτε λίαν ἄγριοι. Θηρεύονται διὰ τὸ κρέας των, λίαν τιμώμενον ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων ἐπὶ γευστικότητι. [Φ.Ι.]

Εκτωγγητῶν δήμος τῆς Κεφαλληνίας.

ἔχει 4970 κατ., ἀνέκλεισι δ' εἰς αὐτὸν ἡ πρωτεύουσα Χουδάτα καὶ τὰ χωρία Βουνί, Ἰλλάροι, Καμινάρατα, Μαντζαβινάτα, Μαντζουάτα, Τοπαδάτα, Φαδατάτα καὶ Χουριάτα, πρὸς δὲ ἡ μὲν Βαρδιάνων καὶ ἡ μεγάλη μὲν Κηπουράων. [Μ.Σ.]

Κάτω Καμβροσί (Le Câteau-Cambrésis). Πέλις τοῦ γαλλικοῦ νεοῦ Νώρ (Nôre) ἐν τῇ περιφερείᾳ Καμπραί, ἐπὶ τοῦ Σέλλα. ἔχει 10209 κατ. (1891), ἀμείνων βιομηχανίαν βάμβακος καὶ κυρίως ὡς καὶ μεταξῆς. Ἐνταῦθα ἐκλείσθη τῷ 1559 συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας, καθ' ἣν ἀποκατέστη ἡ πρὸ τοῦ πολέμου κατάσταση τῶν κτήσεων ἀμφοτέρων. [Μ.Σ.]

Κάτω Λεοδοῦς δήμος. Ἀνήκει εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ἔχει δὲ πρωτεύουσάν Δακύνθρα καὶ 13 χωρία: Καλλιγιάτα, Κουρκαμελάτα, Καρανδινάτα, Μεταξάτα, Μηγιάς, Νετράτα, Περιτάτα, Προάστειον Ἀγ. Γεωργίου, Σαρλάτα, Σερωνάτα, Τρυλιάτα καὶ Μαζαρανάτα, Φωκάτα πρὸς δὲ τὴν μὲν Ἀγ. Ἀνδρέου ἡ Μηλαπιδά. Πληθ. 4215. [Μ.Σ.]

Κάτω Μεριά. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀμέργου, ἔχον 308 κατ. [Μ.Σ.]

Κάτωκλειόμυ. Χωρ. τοῦ δήμου Περιφύας τῆς ἐπαρχ. Τήνου, ἔχον 100 κατ. [Μ.Σ.]

Κάτων (Marcus Porcius Cato). 1) Ὁ πρεσβύτερος, ἐπικληθεὶς Censorius, γενν. τῷ 234 π. Χ. ἐν Τούσκλῳ. Ἀπὸ τοῦ 217 ἡγήρεται ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ στρατῷ, τὴν δὲ χειμῶνα διέμενον ὡς δικηγόρος ἐν τῇ πατρίδι του, προσελκυσθὴ δὲ εἰτα ὑπὸ τοῦ εὐγενέως Ῥωμαίου Λ. Οὐαλερίου Φλάκκου, ὅστις ἐγνώρισε τὸν συνηρητικὸν καὶ σταθερὸν χαρακτῆρα του, εἰς Ῥώμην. Ἐνταῦθα διέπρεψεν ὡς δικανικὸς ῥήτωρ, κατέσχε δὲ κατὰ σειράν τὰ ὑψηλότερα τῆς πολιτείας ἀξιόματα καὶ ἐκωρυένταν ὡς ὑπάτος τῷ 195 μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας. Τῷ ἐπομένῳ ἔτει συνώδευσεν μετὰ τοῦ ὑπάτου Μανίου Ἀκίλιου Γλαβριώ- νος εἰς Ῥυλλάδα πρὸς ἀπέκρουσιν τῶν πρὸς- βέλλον τοῦ Ἀντιόχου, διὰ τολήμας δὲ πε- ρείας ὑπὲρ τὴν Οἰτὴν (Καλλιδροικον) ἐξη- σφάλισε τὴν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου νίκην, ὅστις ἠναγκάσθη εὐτὼ νὰ ἀποσυρθῇ εἰς Ἀσίαν. Ἀὕτη ἦτο ἡ τελευταία ἐκστρατεία του. Με- τὰ τὴν ὁμολίαν διέμεινον ἡ δράσις του ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ τῆς Ῥώμης, ὅπου ἐφημέζετο ὡς ἔσχατος ῥήτωρ. Τῷ 184 ἐγένετο κήνσας, διὰ δὲ τὴν αὐστηρότητα ἣν ἐδείκνεν ἐν τῇ ἀξιωματικῇ ταύτῃ κατενόησαν νὰ ἀποκτήσῃ ὡς ἰδιαιτέραν ἐπὶ κλησὶν τὸ ὄνομα Censorii- nus. Ἐρριμένως ἐπροστάτευσεν τὰ ὄργανα ἀπλᾶ ἥθη καὶ ἐπολέμησε τὴν ἐν τῷ συνεπείᾳ τῶν ἐπιτυχῶν πολέμων εἰσφέροντος πλούτου ἐπαπειλουμένην φιληθονίαν, ἀλλ' ἀνευμονίμου ἀποτελέσματος. Ἐφάνη δὲ ἐχθρὸς κυρίως τῶν ἀριστοκρατικῶν τάξεων, εἰτα δὲ τῶν Καρ-

χιδονίων, πρὸς τοὺς εἶχε σταλῆ ὡς διαιτητὴς εἰς διαφορὰς τινὰς μετὰ τοῦ Μασσανάου (βλ. Καρχηδών), συνιστῶν ἐκασταποστώσιν τὴν κατατροπὴν τῆς Καρχηδόνος, ὅν καὶ ὑπὸ εὐδενὸς Λατίνου συγγραφέως ἀναφέρεται τὸ λεγόμενον διὰ τοῦτο ἐπραττε διὰ τῶν στερεο- τύπων λέξεων ceterum censeo Carthagini- nem esse delendam. Τὴν ἑλληνικὴν μέδωσιν ἐθιῶρει ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ ἥθη, διὸ καὶ τῷ 155 ἐπέμενον εἰς ταχεῖαν ἀπάντησιν εἰς τὰς προτάσεις τῶν τριῶν φιλοσόφων οἵτινες ἐστάλησαν ὡς πρέσβεις εἰς Ῥώμην, φοβούμενος τὴν κακὴν ἐπίδρασιν τῶν δημοσίων παραβί- σεων αὐτῶν ἐπὶ τὸ πνεῦμα τῆς ῥωμαϊκῆς νιο- λαιας. Ἠγάπα πολὺ τὴν γεωργίαν ὡς τὸ κύριον ἐθνικὸν ἔργον τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων. Σιώζεται δὲ αὐτοῦ περὶ τῆς γεωργίας ἔργον ἡ πιθανὴς διασκευὴ τοῦτου ὑπὸ τὸν τίτλον De re rustica (ἐκδ. ἐν τοῖς Descriptores rei rusticae ὑπὸ Schnoider, 4 τ. Λψ. 1794—7 καὶ χωρὶς ὑπὸ Keil, Λψ. 1882). Δυστυχῶς ὁμιος ἐν τῶν ἀλλων ἔργων του περὶ διαφορῶν ἀντικειμένων δὲν σώζονται ἡ μὲν ἀποσπά- σματα, ἐπίσης δὲ καὶ ἐκ τῶν περιφράσεων λέ- γων του ταῦτα συνελέγησαν ὑπὸ Jordan (Λψ. 1860). Ἀπολέσθη δὲ ἐντελὴς ἄλλο σπουδαιότερον ἔργον του Origines, ἱστορία τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. τῷ 149 π. Χ. Βιογραφίαν αὐτοῦ ἐγραψαν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ δὲ Νεῖκος καὶ δὲ Πλούταρχος. — 2) Ὁ νεώτερος, ἡ δὲ ταῦτ' ἐπὶ τοῦ θανάτου του (Ῥωμαϊκῆς) Uticensis, διατέλλωνος τοῦ ἀνι- στήρου. Ἐγενν. τῷ 95 π. Χ., διεκρίθη δὲ παῖς ἐπὶ ὧν διὰ τὸ σεβαρὲν τοῦ ἥθους καὶ τὴν ἀταραξίαν του. Λαθὼν μέρος ἐν τῇ κατὰ τοῦ Σπαρτάκου ἐκστρατείᾳ διέπρεψε λιαν. Ἐκ Μακεδονίας, ὅπου διετέλλετο τῷ 67 trihu- nus militum, μετέβη εἰς Πέργαμον καὶ ἡγα- γεν ἐκεῖθεν τὴν Ἀθηνῶν, διδάσκαλον τῆς στοικῆς φιλοσοφίας, ἣς ἦτο ἐνθουσιος ὁπαδός, εἰς Ῥώμην. Ὡς ταμίης δὲ (65) καὶ δήμαρ- χος (62) ἀπέδειξε χαρακτῆρα σταθερὸν, ἀρε- τὴν ἐπὶ τὸν λὸν καὶ ὑπεράδεισαν μαγίστην, δὲν ἡδυνήθη ὁμιος ὡς προστάτης τῶν δημοκρατι- κῶν ἀρχῶν νὰ κατανικήσῃ τὴν ἀντιπαλὴν του Καίσαρα, ὅστις ἀνιότερος αὐτοῦ κατὰ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις ἐπέδωκε τὴν ὥσησιν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἔξουσίαν. Οὕτω δὲ ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Κύπρον ἵνα μεταβῇ αὐτὴν εἰς ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Ἐν ταῦτοις τῷ 54 ἐγένετο πραίτωρ καὶ ἠμπούετο τὸ σπένδιον τοῦ Περπηίου νὰ διορισθῇ δικτάτωρ, ἀλλὰ ὑπο- ψήριος ὑπάτος ὦν διὰ τὸ 51 ἀπέτυχε. Κατὰ τὴν κατέπιν ἐκτραγικὰ μετὰ τὴν Καίσαρος καὶ Πομπηίου πόλεμον εἰσέχθη μετὰ τοῦ τελευ- ταίου, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ μετέβη εἰς Ἀσσίαν ὅπου συνῆλθον οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Πομ- πηίου τῷ 47. Μὴ δεχθεὶς τὴν θέσιν ἀρχι- στρατήγου ἥτις τῷ προσηνέχθη ὑπὸ τοῦ στρα- τοῦ ἀνέλαβε τὴν ἐν Ῥωμαίᾳ ἀρχὴν. Τὰ

στρατηγικά δυνως σχέδιά του, ἅπερ μόνα ἐξιδόν ἐλπίδας σωτηρίας ἀπερρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Σικελιανός. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ εἰρήνη περὶ τῆς νίκης τοῦ Καίσαρος κατὰ τῶν Περμηγιάνων παρὰ τὸν Θάψον, ἐφυγάδευσεν ἐκείνους τῶν Ῥωμαίων οἵτινες θὰ εἶχον πρὸ πάντων νὰ ὑποσώσῃ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Καίσαρος, αὐτοὺς δὲ ἠτοκτόνησε (46) ἐν ἀκρᾷ ἀπαθείᾳ, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀνέγνωσε τὸν τοῦ Πλάτωνος Φαῖδωνα. Τὰ τέκνα του εἶχον τὰς δημοκρατικὰς πεποιθήσεις τοῦ πατρὸς. Ἡ θυγάτηρ του Πορκία, σύζυγος τοῦ Μ. Βράτου, ἠτοκτόνησεν ἐπίσης, ὁ δὲ υἱὸς του Μάρκος ἐπέσεν ἐν τῇ ἐν Φιλίπποις μάχῃ. Ὁ στωϊκὸς θάνατος τοῦ ἀνδρὸς πολλὰκις ἐξυμνήθη ἐν ποιητικαῖς ἔργοις. [B.E.]

Κατωφερῆ. Βλ. Καμηλοπάρδαλις.

Κάτω χώρα. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Λευκτροῦ τῆς ἐπαρ. Οἰτύλου, ἔχον 221 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Σπάρτης, μὲ 97 κατ. [M.Σ.]

Κάτωχώρι. Χωρ. τῆς ἐπαρ. Ὁρειῶς τῆς Τραπεζούντος. Κάτ. 350 μυριακάρις λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Κατωῖννη. 1) Κώμη τοῦ δήμου Ὀρμινίου κειμένη ἀνάθι τῆς Περταρίας εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρ, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ μικροῦ βέβηματος. Εἶνε κατάρυτος καὶ κατάρυτος καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 1419 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων. — 2) Χωρ. τῆς Λευκάδος καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἑλλησπόντου, ἀπέχον 7 ὥρ. πρὸς Ν τῆς Λευκάδος. Κάτ. 624.

Κάτω χωριό. Ἐδρὰ τοῦ δημοῦ τοῦ δήμου ἐν τῇ ἐπαρ. Ἱερὰπετροῦ τῆς Κρήτης, ἔχουσα 564 κατ. Ὁ δῆμος περιλαμβάνει καὶ τὰ χωρία Ἀπάνω χωριό, Πισκοπὴ καὶ Ἀγ. Ἰωάννης, ἔχει 1587 κατ. [N.Στ.]

Καυέννη (Cayenne). Πρωτεύουσα τῆς γαλλικῆς ἀποικίας Γουαϊάνας ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ, ἐπὶ τῆς δημοῦ νήσου, κειμένης μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν Οὐάικ καὶ Καυέννη. Προστατεύεται δὲ ἡ νῆσος, ἥτις ἔχει ἐμβα. 420 τχμ., ὑπὸ ἰσχυρῶν οχυρωμάτων. Ὁ λιμὴν τῆς Κ. εἶνε ὁ κάλλιστος τῆς ἀποικίας, ἡ δὲ πόλις ἔχει ὑγρὴν κλίμα, δὲν εἶνε ὅμως καθ' αὐτὸ νοσηρὰ. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 10 χιλ., γίνεσθαι δὲ ἐνταῦθα μεγάλη ἐξαγωγή τῶν προϊόντων τῆς ἀποικίας. Ἡ πόλις ἰδρύθη τῷ 1626, ἀπὸ τοῦ 1853 μέχρι τοῦ 1854 ἐξωρίζοντο εἰς αὐτὴν Γάλλοι καταδικοί, οἵτινες νῦν πέμπονται εἰς διάφορα ἄλλα μέρη τῆς ἀποικίας. [M.Σ.]

Καυκαλίθρα. Κοινὴ ὀνομασία διαφόρων ἐδωδίων σκιαδιοφόρων φυτῶν, ἰδίως δὲ Τερδύλιου τοῦ ἀπολλίου (Tordylium Apollium L.), καὶ Τ. τοῦ φαρμακευτικοῦ (T. officinale L.). [Θ.Χ.]

Καυκαλὶς. Ὀνομα ἑρχαίων σκιαδιο-

φόρου φυτοῦ. Ἀναφέρεται ὡς φαίνεται εἰς τὰ κοινὰ εἶδη τοῦ γένους Τερδύλιου (κοινῶς Καυκαλίθρα, βλ. λ.), ἴσως δὲ καὶ εἰς Πιμπινέλλην τὴν κρήσαν (Pimpinella Cratica Poiz.). Τὸ δὲ κατὰ Λινναίον γένος Κ. (Caucalis) περιλαμβάνει ὡσαύτως σκιαδιοφόρα φυτὰ (ὡς Κ. ἡ λεπτόφυλλος καὶ ἄλλα κοινὰ ἐν Ἑλλάδι). [Θ.Χ.]

Καυκακινά. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀλυμπίων τῆς Ἠλείας, μὲ 219 κατ. [M.Σ.]

Καυκάσις εἶνε περιληπτικὸν ὄνομα τῶν περὶ τὴν Καύκασον χωρῶν τῶν ὑπαγμένων ὑπὸ τὴν ἀρχηγὴν τῶν αὐτόθι Ῥωστικῶν στρατευμάτων, ὅστις εἶνε συγγράμμιος καὶ ἡ ἀνωτάτη πολιτικὴ ἀρχή, ἔδρευε δ' ἐν Τιφλίδι. Ὑπὸ διοικητικῇ ἐποψίᾳ εἶναι τὸ μὲν κυβερνήσια, τὸ δὲ ἐπαρχίαι καὶ περιφέρειαι ὑπὸ στρατιωτικῆς ἀρχῆς. Καὶ αἱ μὲν ἐν τεύθειν τοῦ Καυκάσου χωρὶα εἶναι τὸ κυβερνήσιον Σεβαστουπόλεως καὶ αἱ ἐπαρχίαι Κουβάν καὶ Τερέκ· αἱ δὲ πέραν τοῦ Καυκάσου τὰ κυβερνήσια Νταγκ, Ἐριβάν, Ἑλισαβετοπόλεως, Κουταΐδος καὶ Τιφλίδος, αἱ ἐπαρχίαι Δαγκετάν καὶ Κάρε καὶ τέλος ἡ περιφέρεια τοῦ Εὐξ. Πόντου. Ἐν ὅλῃ ἡ Κ. ἔχει ἐμβα. 472554 τχμ. καὶ 7284567 κατ. (τῷ 1886).

Καυκάσις φυλὴ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς ἀνθρωπολογίας Blumenbach ἡ λευκὸδερμὴ φυλὴ, ἡ περιλαμβάνουσα τοὺς κατοίκους τῆς Εὐρώπης, ἀποκλεισμένων τῶν Σαμουγέτων, Λαπλανθῶν, Φιλλανθῶν, Μαγυάρων καὶ Τούρκων, τοὺς κατοίκους τῆς Ν Ἀσίας καὶ τοὺς τῆς Β καὶ ΒΑ Ἀφρικῆς· ὡς καθαρώτερον τύπον τῆς φυλῆς ταύτης ἐθεώρει ὁ Bl. τοὺς ἐν τῇ Καυκάσῳ λαούς, πρὸ πάντων τοὺς Γεωργιανούς. Ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τούτου πολλοὶ τῶν νεωτέρων ἐθνολόγων παρεδέχθησαν τὴν ἀκριβεστέραν ὀνομασίαν Μεσόγειος φυλὴ. [Π.Τ.]

Καύκασος. Μέγα ὄρος ἐκτεινόμενον ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἐχει διεύθυνσιν ἐκ ΔΒΑ πρὸς ΔΝΑ, μῆκος 1125 χμ., πλάτος δὲ μέγιστον (πρὸς Δ) μετὰ τῶν παραφυάδων 225 χμ. καὶ καλύπτει ἐπιφάνειαν 83 095 τχμ. Τὸ κύριον ὄρος ἀποτελεῖται ἐκ παραλλήλων ἀλύσεων ἐχουσῶν ὅμοῦ μέσον πλάτος 110 χμ. ἔχει δὲ περίεργον διαμόρφωσιν· πρὸς τὴν μέσην ὑψηλτάτην ἄλυσιν (κορυφαί Κασβέκ 5043, Δυχατάς 5160, Κασχαντάς 5210 καὶ Ἐλβόρους 5652 μ.) πρόσκεινται ὑψιπέδια ἐν εἰδὲι ἀνδρῶν, ἔχοντα 1300—1600 μ. μέσον ὕψος, μετὰ κοιλῶν ῥωγμοειδῶν ἡ βρυματοειδῶν, περικλεισμένων ὑπὸ ἀποτόμων βράχων καὶ βαθυτάτων, διὰ καὶ αἱ τοιαῦται κοιλῆδες δὲν ἀποτελοῦσιν ὡς ἀλλαγὴν μέτα ἄλλῃ ἐμπόδιον τῆς συγκοινωνίας, ἥτις ἐνταῦθα ἐκτελεῖται μόνον διὰ τῶν ὤψιπέδων. Ἡ

αὐτὴ δὲ διαμόρφωσις παρατηρεῖται καὶ εἰς
τὰς ἄλλας ἐλιγώτερον ὑψηλὰς ἀλύσεις· ἐξ
αὐτῆς δ' ἐξηγεῖται τὸ ἀπράσιον τοῦ ἔλους
ὄρους καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν ἐν αὐτῷ ζώντων
φιλελευθέρων καὶ κρατερῶν λαῶν. Μόνον ἐν
τῇ κέντρῳ, ὅπου καὶ αἱ ὑψηλότερα κορυφαὶ
ἀπαντῶσι καὶ πλατυτέρα κοιλᾶδες· ἐντεῦθεν
ἀέρετται καὶ ἡ μεγάλη τῶν Ῥώσων στρατιω-
τικὴ ὁδὸς (Γρουζιανή) ἡ ἀγοσα ἀπὸ τοῦ Μοσχοῦ
ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Τερέκ διὰ τῆς πλησίον τ' Ὑ
Κασπίας διόδου τοῦ Βλαδικαυκάσου (2300 μ.)
καὶ εἰς τῆς κοιλιάδος τοῦ Ἀραγῆ εἰς Τι-
ρλίζα· ἐντὺς ταύτης, ὡχυρωμένης οὗτης, ὑ-
πάρχει καὶ ἑτέρα ὁδὸς ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς
πλησίον τῆς Κασπίας θαλάσσης διαρχομένη
(αἱ Κασπίαί πύλαι τῶν ἀρχαίων, βλ. λ.). Αἱ
Β καὶ Ν τοῦ κυρίου ὄρους κείμενα παρα-
φυάδες ἔχουσι πολλὴ ἐλιγώτερον ὕψος. Ὁ Κ.
δὲν ἔχει μὲν ἡράσιτητα, δεικνύει δὲως πολλὰ
ἡρασιτεσιώδη φαινόμενα· ἀξιοσημειώμενα δ'
εἰς τὰ πολυάριθμα ἱαματικά ὕδατα, ὡς
ἐπὶ πλείστον θειοῦχα καὶ σιδηροῦχα. Ὀρυ-
κτὰ εὑρίσκονται χαλκοῦς, σίδηρος, χρυσός
(εἰς μικρότερα ποτὰ), ἀργύρος, ἄλας, μό-
λυβδος, λιγνίται κλ. Ὁ Κ. δὲν ἔχει σημαν-
τικὰς ποταμούς, τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ κατερχό-
μενα ὕδατα χύνονται εἰς πέντε ποταμούς, τοὺς
Κουβαν καὶ Ῥιον (Φάσις), οἵτινες ἐκβάλ-
λουσιν εἰς τὸν Εὐξ. Πόντον, καὶ τοὺς Κουρά,
Σουλάν καὶ Τερέκ, οἵτινες χύνονται εἰς τὴν
Κασπίαν θάλασσαν. Ἡ χλωρίς τῶν Ν ὑπο-
πέδων εἶναι πλούσια, ἐνταῦθα δὲ ὠριμάζουσιν
ἅπαντα τὰ προϊόντα τῆς Ν Εὐρώπης. Παρὰ
τὴν Εὐξ. Πόντον καὶ εἰς τὰς παραφυάδας
εὑρίσκονται λαμπρὰ ἕλγη δρυῶν, φηγῶν,
πλατάνων καὶ καρυῶν.

Ἐν τῷ Κ. κατοικοῦσι πληθὺς διαφόρων λαῶν, τὸ μὲν εἰς τὴν καυκασίαν φυλὴν ἀνηκόντων (Γεωργιανοί, Κιρκάσιοι, Λέσγιοι, Ταταῖνοι) τὸ δὲ εἰς τὴν μογγολικὴν (Τάταροι), οἵτινες εἶναι ἀνδρείοι καὶ ἀτιθάσσοι, ἐν τῇ θάρξει, ἀγνητοτροφίας καὶ ληστείας ποριζόμενοι τὸ πρὸς τὸ ἔξῃ πρὸς δὲ εὐρηνεῖαι καὶ ἰνδοευρωπαῖοι (Ἰράνιοι, Ὀστέτοι, Ἀρμενιοὶ, Ῥῶσοι) καὶ σημῖται. Αἱ γῶραι τοῦ Κ. ἐκυριεύθησαν ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Ῥώσων μέλει τῇ 1865, μεθ' ἧς πλείστοι τῶν κατοίκων (κυρίως ἐκ τῶν Δ μερῶν, 470 000) μετανάστευσαν εἰς τὴν Τουρκίαν. [Μ.Σ.]

Καύκασος Ἰνδικός, βλ. Ἰνδοουκούχ.

Καυκί. Χωρ. τοῦ δήμου Κολοκυνθίου τοῦ
Γυθίου, ἔχον 164 κατ. [Μ.Σ.]

Καύκωνες. Ἀρχαιοτάτοι ἀρχαῖοι λαοί, ἐνωρὶς καταβάντες καὶ εἰς Τριφυλίαν, ἤλιν καὶ Ἀχαιὴν καὶ ἀποτελέσαντες μετὰ τῶν αὐτοχθόνων τοὺς ἀρχικούς ἐκείνων τῶν χωρῶν πληθυσμούς. [Γ.Πδ.]

Καυλὸς ἡ κορυφὴ ἢ βλαστὸς φυτοῦ
πυρρὸς καλεῖται τὸ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς

γῆς συνήθως κείμενον μέρος αὐτοῦ τὸ φέρων
τὰ φύλλα καὶ τὰ ἀνθή. Σπανίως δ' Κ. εἶναι
ἀπλούς, ἀνευ κλώνων, ὥς δ' τοῦ φοίνικος· ἐν
γένει δὲ διακλαδίζεται ἀπὸ τινος ἀπὸ τοῦ ἐ-
δάρου ἀποστρίψεως καὶ δὴ κατὰ κανίνας,
ἀναλογουτάς πρὸς τοὺς τῆς ἐκφύσεως τῶν
φύλλων, καθορεῖ οἱ κλώνες ἀναπτύσσονται
συνήθως ἐξ ὧν μερῶν τοῦ Κ. καὶ τὰ φύλλα
(ματὰ γάλα καὶ τῶν φύλλων). Τὰ ἀπὸ τοῦ ἐδά-
ρου μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς διακλαδώσεως τη-
μα τοῦ Κ. καλεῖται κοινότερον καὶ κύριος
κορμὸς ἢ καυλός. Καὶ μόνον μὲν κα-
λοῦμεν τὴν διακλάδωσιν ἐὰν οἱ πρωτεύοντες
κλώνες λαμβάνωσι τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων ἐκ
τοῦ συνεχῶς αὐξανόμενου κυρίου κορμοῦ, δι-
κρανιῶν δὲ ἐὰν ὁ κύριος κορμὸς τριχίτηται
εἰς δύο νέους καὶ οὗτοι πάλιν ὁμοίως καὶ καλι-
ξῃς, τέλος σύμπου ἐκείνην καθ' ἣν ὁ κύριος
κορμὸς ἐκφύει ἰσχυρόν τινα κλώνον ὥς νῦν
κύριον κορμὸν ἐξ οὗ ὁμοίως ἐκφύονται διαδο-
χικῶς οἱ ἄλλοι κλώνες καὶ κλάδοι, τῶν τῶν
κυρίων κορμῶν μὴ αὐξανόμενων περὶ τριῶν.
Ἐὰν δὲ θὰν εἶναι καταφανῆς κύριός τις κορμὸς,
καλεῖται τὸ φυτὸν θάμνος (ῥοδοδάφνη). Ἢ
περιφέρειαι τοῦ κυρίου Κ. εἶναι συνήθως κυλιν-
δρική, σπανίως δὲ τρίγωνος (εἶδη τινὰ σχι-
νοῦ) ἢ τετραγώνος (ἡδυσκας). Καὶ ἄλλοτε
μὲν εἶναι ὁ Κ. ὄρθιος, ἄλλοτε δὲ κεκλιμένος
ἢ ἔρπων. Κ. τινες εἶναι ὑπόγειοι, τοιοῦτοι δὲ
εἶναι ὁ βολβός (βλ. λ.), ὁ κύνδολος (γαμή-
λος). Ὡς πρὸς τὴν ὕψην, διακρίνομεν Κ. πτω-
χείς καὶ ὑψηλούς, πόες δὲ καλοῦμεν τὰ
φυτὰ τὰ ἔχοντα τὸν ὑπέργειον Κ. ποώδη. Ἢ-
δίως μνημονεύτους καὶ ὁ κάλαμος, Κ. κα-
λός καὶ κατὰ κῆρυβας διηρημένους, συνήθως
δὲ ποώδεις. Ἐγκατεῖται διατομὴν ὑψηλοῦς Κ.
ἐμφανίζει τοῦτον ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ φλοιοῦ,
τοῦ ὕλους καὶ τῆς περὶ τὸ κέντρον ἐντερπύνης.

Καυλός ('Ανατόμ.), βλ. Πέος.

Ἰκτυλῶνις ἡ Δύλων(α. Ἀρχαία πό-
λις τῆς Βρετανίας τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἀπει-
κία τῶν Ἀγκυλῶν. Ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς Ἀ παρα-
λίας, ἥτις ὁ ἄδης ἡρετικωμένη ἐπὶ Στράβωνος

Βασιλευσάντων (ἄραβ.—τοποτηρητής). Ἰὼν τίτλον τοῦτον φέρουσιν ἐν Τουρκίᾳ οἱ βιοικηταὶ τῶν μικροτέρων διοικήσεων εἰς αἷ ὅπου διακρίνεται τὸ μουτασαρφλίχιον.

Ἡ ἀπομύμνησις. Ἡλ. Θήρα.

Ηκαυμένη χώρα. χωρ. τοῦ δήμ. Με-
θάνων τῆς Τροιζηνίας, ἔχον 90 κατ. [Μ.Ε.]

Κετύνα. Χωρ. τῆς Κρήτης, ἐν τῷ δήμῳ Φρε' τῆς ἐπαρ. Ἀποκορώνου, ἔχον μετὰ τοῦ μετοχικοῦ Γενίτσαρη 317 κατ. [Ν.Στ.]

Ἐκθύσις. Ἀρχαία πόλις τῆς Καρίας, κειμένη ἀπέναντι τῆς Ρόδου. Εἶχε λιμένα καὶ ἀκρόπολιν, ἦτο δὲ γνωστὴ διὰ τὰ ὠραία περὶ αὐτὴν παραγόμενα οὖνα. [Δ.Λ.]

Εκδόσεις, Χαρτιά, Λογιστικά και Πλαστικά Υλικά

πίλου κάλυμμα της κεφαλής εν χρήτει παρά τοις ἀρχαίοις Μακεδόσι, ὅπερ ἔφερον ἐπὶ τοῖς αἰ Μακεδόνες ἐπλήται. Εἰς δὲ τὰ ἐν τοῦ κράτους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἱερουμένα βασιλεία ἡ πορφυρέου· Κ. μετὰ διαδήματος ἦτο σφραῖον τοῦ βασιλικῷ ἀξιώματος. Ηρα-δύτερον ἡ Κ. κατέστη συνήθης εἰς τοὺς Ῥωμαίους. [Σ.Τ.]

Κάυσιμοι Ψαλι, αἱ πρὸς παραγωγὴν θερμότητος διὰ τῆς καύσεως αὐτῶν χρησι-μοποιούμεναι. Ἐκ μὲν τῶν φυσικῶν Κ. ὅ, αἱ σπουδαιότεραι εἶναι ξύλα, τύρρη, λιγνί-της, λιθάνθραξ, πάσαι φυσικῆς καταγωγῆς. Ἀλλ' αἱ φυσικαὶ Κ. ὅ. δὲν χρησιμοποιοῦνται πρὸς καθὼν ὡς παράγονται ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλὰ τροποποιούμεναι πολλάνκις διὰ τῆς τέχνης. Ἐκ τῶν ξύλων λ. χ. γίνονται αἱ ξυλάνθρακες, ἐκ τῶν λιθανθράκων τὴ κίον, ἡ τύρρη μεταποιεῖται εἰς πλάκα. Εἰς τὰς τεχνικὰς Κ. ὅ. κατατάσσονται καὶ τὸ φωταέ-ριον. Κατὰ τὴν γῆμ. σύστασιν συνίστανται κατὰ τὸ μέγιστον μέρος αἱ Κ. ὅ. ἐξ ανθρα-κος, ἐν ἧττοι δὲ ποσῇ περιέχουσιν ὕδρον, γόνον, ἔξυγονον κλ. Ἐὰν δὲ ὡς μόνος ληθῇ ἡ θερμαντικὴ δύναμις τοῦ καθαροῦ ανθρακος εἴνε δι' ἴσον ποσὴν τῷ ξύλου 0.30—0.47, ἡ τῆς τύρρης 0.37—0.65, τοῦ λιγνίτου 0.43—0.85, τοῦ λιθάνθρακος 0.70—0.96, τοῦ ξυλάνθρακος 0.64—0.97, τοῦ κῶκ 0.84—0.97. Πρὸλ. Καῦσις καὶ τὰ ἰδιαίτ. περὶ ἐκ-στης ὕλης ἀρθρα. [Σπ.]

Κάυσις. Κοινῶς καλοῦμεν Κ. τὴν ὑπὸ τῆς πολλῆς θερμότητος καταστροφὴν σώμα-τός τινος. Ἐπιστημονικῶς ἕως Κ. καλεῖται γενικῶς ἡ χημικὴ ἑνωσις σώματος τινος μετ' ἔξυγονου παρακαλυπόμενης ὑπὸ παραγωγῆς θερμότητος καὶ φωτός, πολλάνκις δὲ καὶ ὑπὸ φωτὸς συνεδεσμένη. Τὰ πρὸς τῆς ταιαύ-της ἑνώσεως ἡ εἶναι ἄερια καὶ ἀερίανται ἄερατα ἢ καταλείπονται ὑπὸ μερτὴν σώμα-τος στερεῶ. Ἰδιαίτερος δὲ καυσμὸς καὶ εὐφλέκτος καλοῦμεν τὰς ὕλας αἵτινες κατ' ἐξοχὴν εἰσι διατεθειμέναι πρὸς τὴν ἑνωσιν ταυτὴν, συντελουμένην συνήθως διὰ μικρᾶς ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας, τινὰς δ' αὐτῶν χρησιμοποιοῦμεν κοινῶς πρὸς παραγωγὴν θερμότητος καὶ φωτός. Σημειωτέον ὅτι αἱ καύσιμοι ὕλαι δὲν καίονται αὐτοῦσαι· ἀλλ' ἀποσυνθίζονται ὑπὸ τῆς πείρῃς θερμότητος καὶ καίονται τὰ πρὸς τῆς ἀποσυνθέσεως αὐ-τῶν, ὡν μέρος ἄερια ἔντα ἐξαπλοῦνται εἰς μείζονα πείρῃ γῶρον, ἐπεκτείνοντα εὐτως εἰς αὐτὰ καὶ τὴν Κ. καὶ παράγοντα τὴν φλόγα. Ἀλλὰ σώματα ἐνθύνται ζωηρῶς παράγοντα φῶς τὴ καὶ θερμότητα καὶ πολ-λάνκις φλόγα, οὐχὶ μετ' ἔξυγονου, ἀλλὰ μετ' ἄλλων ἄερίων, εἰεν γλωρίου, ἀτμῶν θείου, ἀτμῶν βρωμίου κλ. Ὁ φωτὸς π. χ. καὶ τὸ ἀλλοῖον, μὴ ἀναφλέγμενα ἐν τῇ ἔξυγονῃ

ἀν μὴ προθερμανθῶσιν, ἀναφλέγονται ἀφ' αὐ-τῶν ἐντὸς γλωρίου καὶ καίονται ζωηρῶς, τὸ νάτριον ἐν φέσματι γλωρίου καίεται· μετὰ ζωηροτάτης λάμψεως, παράγον εὐτα γλω-ριοῦγεν νάτριον ἧτοι τὸ μαγειρικὸν ἄλας. Ἐπίσης ὁ χαλκὸς εἰς λεπτὰ πέταλα, κένις ὀρσενικῶ, ἀντιμονίου κλ. καίονται ἐντὸς γλωρίου μετὰ φλόνος καὶ παράγονται γλωριοῦχοι ἐνώσεις αὐτῶν. Ἡ Κ. πάντῃ σώματος ἧτοι ἡ γῆμ. ἑνωσις ὁρισμένου ἔγκυ-αυτοῦ μετ' ἀναλῆγου ποσοῦ ἔξυγονου (συνή-θως ἐκ τοῦ ἄερος ληθόντος) παράγει ὁρι-σμένον δι' ἑκάστον σώμα ποσὴν θερμότητος, ἐξ οὗ καὶ, ὡς γνωστόν, πάντα τὰ σώματα καίόμενα εἰς ἴσον ποσὴν δὲν ἀναπτύσσονται τὴν αὐτὴν θερμότητα. Πρὸλ. Καύσιμοι Ψαλι. Ἡ νεώτερά ἐπιστήμη ἀνεκάλυψεν ὅτι καὶ ἡ ἀναπνὴ ἐλθὲν ἄλλο εἶνε ἢ Κ. ἧτοι ἑνωσις γῆμικῇ τοῦ ἔξυγονου τοῦ ἄερος, εἰσδύοντος διὰ τῶν πνευμάτων εἰς τὸ αἷμα, μετὰ τοῦ ἐν τοῖς ἱστοῖς τοῦ σώματος ἄνθρακος. ἐξ ἧς παράγεται διοξειδιον ἄνθρακος, ἀπεβαλλό-μενον διὰ τῆς ἐκπνοῆς. [Χ.Χ.]

Καυσοκαλυδίτης (Νεόφυτος) κληθεῖς οὕτως ἐκ τῆς σκῆτης τοῦ Ἀθωνος ὅπου ἐμένα-σεν. Ἑλλῶν λόγιος τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, κατα-γόμενος ἐξ Ἑβραίων γένων ἐκκριτικαν-θόντων καὶ γεν. ἐν Πατρίαις. Μαθητεύσας ἐν Κων/πόλει, Πάτρι καὶ Ἱερωνίμοις (παρὰ Κῶν, τῇ Βουλγάρει) μετέβη εἰς Ἀθῶνα καὶ περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐμέναξεν ἐν τῇ σκῆτῃ τοῦ Καυσοκαλυδίτου. Διδάσκων ἐκεῖ καὶ τινὰς μοναχοῦς, συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Πατρι-δίου σχολῆς τῆς ὑπερὸν εἰς τὴν Ἀθωνίαν θαλάσσιαν ἀναπτυχθείσης, ἧς ἐγένετο καὶ σχολάρχης (1740). Ἐν τοῖς ὑπερὸν ἐδίδα-ξεν ἐν Κίῳ καὶ Βλαχίᾳ. Ἐπὶ τινὰ χρόνον διέτριψε καὶ ἐν Τραπεζοῦν (1770), ἀπεθάνε δὲ περὶ τὸ 1780 ἐν Βουκουρεστίῳ. Ὁ Βιλλσα-ξὲν ἀποκαλεῖ τὴν Κ. πρίγκηπα τῶν νεωτέ-ρων Ἑλλήνων ἐν τῇ γραμματικῇ τέχνῃ, καὶ ὁ Ρώλφ λίαν ἐπαινεῖ τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ Θεοδώρου Γραμματικῆς εἰσαγωγῆς τῶν εἰς τέσσαρα εἰς τὸ τέταρτον ὑπόμνημα (Βουκουρ. 1768, ὑπερὸν συνοψισθὲν ὑπὸ Ἀθων. τοῦ Πα-ρίου καὶ ἐκδιδ. ἐν Ἐνετ. 1787) Συνέγραψε δὲ καὶ ἄλλα φιλολογικὰ καὶ θεολογικά, ὡν ἴδε κατὰλογον ἐν Σάβα Νεοελληνικῇ φιλολο-γίᾳ σ. 511. [Κ.Ν.Σ.]

Κάυστρος ἢ Καύστρις. Ποταμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Μπουζ δ'α' (Τρωάου), διαρρέων δὲ τὴν Λυδίαν καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Αἰγαῖον σὺ μα-κρὰν τῆς Ἐφέσου. Πρὸς αὐτοῦ ἐκλήθη τὸ εὐ-ρρεον Καύστριν πεδίον (παρὰ τὴν Ἐφeson) οὗ τὸ Β μέρος πιθανῶς εἶνε ὁ Ἀσπιος λειμὼν τοῦ Ὀμήρου ἐξ οὗ ὑποθέτουσι τινες ὅτι πα-ρήχθη τὸ ὄνομα τῆς Ἀσίας. Τανῶν ὁ ποταμὸς καλεῖται Κρουσσὺς Μένδρος. [Α.Λ.]

Καυτηρίασις καλεῖται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ τοπικὴ καταστροφή τῶν ἰστών τοῦ σώματος ἢ διὰ μεγάλης θερμότητος ὁρμητικῶς προσαγομένης ἢ διὰ χημικῶν μέσων ὁμοίως ὁρμητικῶν. Ἡ ἀρσεν. Κ. τελεῖται διὰ πεπυρκακτωμένου μεταλλοῦ κατακαίνοντος τοὺς ἰστούς, τὸ καυτάτου δὲ αὐτῆς ὄργανον εἶναι ὁ θερμικαυτήρ ἢ καὶ ὁ δημῶδες πεπυρκακτωμένος σιδήρος. Ἐνταῦθα ἐπίσης ἀνήκει καὶ ἡ γαλβανόκαυστική (βλ. λ.). Τὰ δὲ χημικὰ Καυτηρία εἶναι ἢ στερεὰ μάζαι, εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ὑγρῶν ἰσθμῶν τίθενται, ἢ κόνειες ἐπιπαρτάμεναι ἢ ἐν εἰδίᾳ συράματος ἐπιτιθέμεναι ἢ τέλος ὑγρὰ. Εἰς τὰ πρῶτα ἀνήκουσιν ὀνιτρικὸς ἀργυρός (πέτρα τῆς κολλήσεως), τὸ καυστικὸν καὶ καύτρον, ὁ θεικὸς χαλκός, ὁ χλωρίδης ψευδαργύρος, τὸ βεῦτρον ἀντιμονίου κλ., ἐκ τῶν δευτέρων δὲ κυριότατα τὸ βιεννῶν σύστημα, τὸ ἀρσενικοῦχον σύστημα κλ., τέλος ὑγρὰ καυτηρία εἰσι τὸ νιτρικὸν καὶ τὸ θεικὸν δέξιν. Τὰ διαλύμα ὑπερχλωριούχου σιδήρου κλ. Ἐὰν τὰ Κ. ταῦτα ἐπιτεθῶσι λίαν ἀραιὰ δρῶσιν ὡς ἐρεθιστικὰ ἄπλως προκαλῶντα φλεγμονήν. Ἡ Κ. χρησιμοποιοῦται ἐν περιστάσει διαφόροις ἤτοι πρὸς καθαίρεσιν νεοπλασμάτων (καρκίνων, πολυπόδων κλ.), εἰς καταστροφήν μύσματος ἢ δηλητηρίου εἰσχωρήσαντος ἐν τραύματι, πρὸς διαστροφήν ἀποστήματος ἢ ἐμβολῆν οἰσθητικῆς τοῦλης (ἢ δέξις πεπυρκακτωμένης αἰχμῆς) ὅπου ἀκατάλληλον τὸ μαχαίριον, πρὸς πρόκλησιν ἰσχυρᾶς φλεγμονῆς ἢ καὶ πύθσεως, πρὸς ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, πρὸς παύσιν αἱμαρραγιῶν διὰ σχηματισμοῦ ἐσχάρων κτλ. [Π.Ι.]

Καφαδάρ. Πόλις τῆς Μακεδονίας ἀπέχουσα 3 1/2 ὥρ. ἀπὸ Κριεζοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδ. Θεσσαλονίκης—Μητροπόλεως. Εἶνε ὄρεα καὶ μακρὰ καὶ ἔχει περ. 9 χιλ. κατ., ὡς 7 χιλ. ὄθωρ. καὶ 2 χιλ. Χρυσ. [Ν.Σ.]

Καφεδεψικὸν ὀξύ. $C_{10}H_{16}O_{16}$. Ὄξύ δεικνύει ἐν τοῖς καύμοις τῆς κοφίας ὑπάρχον καὶ ἐν τῷ τείῳ τῆς Παραγουάης. Ζεόμενον μετὰ κυστικῶν ἁλῶν παράγει τὸ καφεϊκὸν δέξιν $C_8H_8O_4$ καὶ σάκχαρον. Εἶνε ἀμάρφου κίτρινον μάζα. Τὸ δὲ καφεϊκὸν δέξιν ἀποτελεῖ κίτρινος κρυστάλλους. [Χ.Χ.]

Καφεϊδίνη. **Καφεΐνη.** Βλ. Τεΐνη.

Καφές. Βλ. Κοφεία.

Καφηρεύς. Τὸ νοτιότατον ἀριστεριον τῆς Εὐβοίας, νῦν Κάβο δ' ὄρο κοινῶς ἀπὸ τῆς ἐνεστικῆς κυριαρχίας καλούμενον. [Δ.Δ.]

Καφουρισταὶ. Ὁρεινὴ χώρα τοῦ Δ μέρους τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, περιλαμβάνουσα μὲγα μέρος τῶν Ν ὑπωρείων τοῦ Ἰνδοκονδυλίου καὶ τῶν μέχρι τοῦ Καζούλ ποτ. διηκουσῶν παραρῶντων τούτου. Εἶνε ἀπρόσιτος χώρα ἀγρίας διαμερρώσεως. Εἰς τὰς κοιλιάς αὐ-

δοκιμοῦσι σιτηρὰ, ἔρποναι κλ., ἀλλὰ ἐν γένει τὸ κηλίτρον ἔσχατος ἀπαντρεῖται, διὸ κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ κτηνοτροφία. Οἱ κάτοικοι, Καφίροι (βλ. ὑπὸ λ. Κάφροι), εἰσιν ἐκκαίνονται ὡς ἐκ τῆς ἐξ αἰγείου θερμότητος μελαίνης χλαίνης ἣν φέρουσι καὶ Σιγία πᾶσι, εἶναι ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ἔχουσι κόμην μελαίναν ἢ κασταύχουσαν, ὀφθαλμοὺς κακούς ἢ μελανὰς καὶ ὀφθαλμοὺς γλῶτταν ἀνέχουσιν εἰς τὴν ἱερικὴν οἰκογένειαν. Ἡ ὀρητικὰ αὐτῶν ἀριθμοῦται ἐν 500 χιλ. ἔχει ὅλως ἐθνικὴν γραμμὴν καὶ ἡ λατρεία τῶν συνίσταται εἰς θύλας ἀγελῶν καὶ αἰγῶν. Τὸ εἶδος τοῦ ἱερικοῦ εἶναι κληρονομικὸν ἀλλ' ἄνευ μεγάλης σημασίας· ἡ εἰσὶν ἀσκαίται μόνον ὑπὸ τῶν 18 φυλάρχων ὡς εἶναι τεταγμένοι οἱ κάτοικοι. Μετὰ τῶν Ἀφγανῶν διατελοῦσιν εἰς ἐχθρὴν σχέσιν, ἐνῷ μετὰ τῶν ἄλλων γειτόνων τῶν χωρῶν Βαδσάχαν καὶ Ἰστράλ εἶναι φίλοι. Ἀνέχουσι δὲ οὗτε γραμμήν, οὗτε ἱστορίαν· ἄλλοι τοὺς ἐκλαμβάνουσιν ὡς ἀπογόνους τῶν στρατιωτῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν Βακτριανῶν, ἄλλοι δὲ ὡς ἀπομεινάντας ἐκ τῶν πρώτων Ὀχγενῶν τῆς Κεντρ. Ἀσίας. Μετὰ μεγίστης ἀνδρείας ὑπερήκτιον ἑαυτοὺς ἀνέκαθεν κατὰ τῶν προσδολῶν τῶν ξένων, ἀποκρούσαντες καὶ τὰ στήθη τοῦ Ταμερλάνου καὶ τοῦ Βαδούρ καὶ τὰς κατὰ τῆς παροπαρῶντος θρησκείας καὶ γλώσσης τῶν ἐνεργείας τῶν ξένων. [Μ.Σ.]

Καφουρά. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰτύλου καίμενον ὡς 3 1/2 ΝΔ τῆς Ἀριστοπόλεως μετὰ πληθυσμὸν 157.

Καφου. Χωρ. τοῦ δήμου Κορινθίας τῆς Πυλίας, ἔχον 116 κατ. [Μ.Σ.]

Καφουρά ἡ φαρμακευτικὴ, Camphora officinalis Nees ἢ Laurus Camphora L. Δένδρον ἀειφύλλον τῆς οἰκογεν. τῶν Δαρνιδίων αὐτοφύει ἐν Κίνᾳ καὶ Ἰαπωνίᾳ, καλλιεργούμενον δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς καὶ δυτικαῖς Ἰνδίαις. Ἐκ τοῦ ξύλου ἐξάγεται δι' ἐξκαρπώσεως ἡ Καφουρά (βλ. κατωτ. = Camphor, λίξις ἀραβικῇ) ἀσμάτος τοῖς ἀρχαίοις. Εἶδος Κ. (τὴν G. Sumatraensis) παράγει ἡ Δρυοβαλάνωφ (Dryobalanops Camphora Colobr.), δένδρον ἐν Σουμάτρᾳ καὶ Βορνέῳ τῆς οἰκογεν. τῶν Διπτεροκαρπιδίων. [Θ.Χ.]

Καφουρά Καλοῦνται οὕτως ἐν τῇ χημείᾳ σώματά τινα ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου λαμβανόμενα, δευρονομαζόμενα, 10 άτομα ἀνθράκος περιέχοντα, στερεὰ, ἰδιόχρωστα, ὁσμὴν ἔχοντα εἰς πάντα περίπου κοινήν, λίαν πτηνὰ, στενῶς πρὸς τὰς θερμότητας (βλ. λ.) συγγενόμενα, ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως δὲ σωμάτων ἀφαιρούντων ὕδωρ τεμνόμενα εἰς ὑδρογονάνθρακα καὶ ὕδωρ. Ὁ κυριότατος αὐτῶν ἀντιπρόσωπος εἶναι ἡ κοινὴ ἢ ἡ ἰα-

πω νικη K , $C_{10}H_{18}OH$, λαμβανομένη ἐν τοῦ καφουρεδένερου (*Laurus* ἢ *Cinnamomum* (*Camphora*)) τῆς Κίνας καὶ Ἰαπωνίας. Ἀποτελεῖ αὕτη ἄχρουν ἡμιδιαφανῆ μαζαν, θυνημένη καὶ νὰ κρυσταλλωθῇ, εἶναι δὲ λίαν πτητικῇ, ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ ἐξαχνουμένη. Τήκεται εἰς 175° καὶ ἀποστάζεται εἰς 204° , εἶδ. βάρος ἔχει 0.98. Εἶναι ἀδιάλυτος εἰς ὕδωρ, διαλύεται δὲ ἐν αἰθέρι καὶ οἰνοπνεύματι καὶ ἐν ἐλαίσις λιπαροῖς καὶ αἰθερίσις. Διὰ χημικῶν δράσεων παράγονται ἐξ αὐτῆς ἄλλαι διάφοροι K . (ἐργχλώρις, ἐμβρώμις κλ.). Ὡς φάρμακον ἡ K , ἐστὶ μὲν διδοται ὡς διεγερτικόν, ἐπὶ πάσης τῶν δυναμειῶν καταπτώσεως, πρὸς τύφους, πρὸς πυρετοὺς ἀδυναμικοὺς καὶ βρουματικούς, κατὰ δηλητηριάσεων δι' ὅπου καὶ εὐθλασίας κλ., ἐξωτερικῶς δὲ χρησιμοποιοῦται εἰς κύνιν ἢ ἀλοιφὴν ἢ διάλυμα δι' ἐντριβὰς ἀπὸ ψύξεων, βρουματικῶν, παρήσεων, χρονίων φλεγμονῶν κλ. — Ἄλλο γένος K , ἀποτελοῦσιν ἡ Βορνέζκαφουρά (βλ. λ.) καὶ τινὰ χημικὰ αὐτῆς δι' ἀντικαταστάσεως παράγωγα. Τρίτον δὲ γένος ἀποτελεῖ ἡ ἡδυσσμοκαφοῦρα (μινθόλιτον ἢ μινθόλιτον), $C_{10}H_{20}O$, ὑπάρχουσα ἐν τῇ ἡδυοσμολαίῳ (βλ. λ.), διακρινόμενη δὲ ἐν τῇ ἔμπειρῳ εἰς ἀμερικανικὴν, γερμανικὴν καὶ ἀγγλικὴν τήκεται εἰς 42° , ἔχει δὲ εἰς 212° καὶ ἔχει βάρος εἰδικὸν 0.89. [X.X.]

Καφουρέναι βλ. Τερπέναι.

Καφρερία. βλ. Κάφροι.

Κάφροι. Ὄνομα παραγόμενον ἐκ τοῦ δραβ. *Kāfir* = ἄπιστος, ὅπερ ὑπεδόθη ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν κυρίως εἰς δύο εἰδωλοκρατικὰ ἔθνη καὶ παρελήφθη ὕστερον καὶ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Εἶναι δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα τὸ τῶν K . ἡ Καφίρων τῆς Μέσης Ἀσίας (βλ. Καφριστάν) καὶ τὸ τῶν κυρίως K . ἐν τῇ Ν' Ἀφρικῇ, τῶν κατοικούντων τὴν ἐπὶ τῆς Ἀραβίας ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ ὅρου Δελαγία χώραν. Οἱ K , οὗτοι ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερον τύπον μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Ἀφρικῆς· εἶναι ὕψους ἀναστήματος, βρωμαλέοι καὶ συμμετρικῆς ἀναλογίας τῶν μελῶν. Τὸ δέρμα τῶν ποικίλλει μεταξὺ τοῦ ἀνοικτοῦ καστανοῦ τῶν πρὸς Ν κατοικούντων Μαδέρα μέχρι τοῦ μέλανος τῶν ἐπὶ τοῦ ὅρου Δελαγία, ἡ κόμη εἶναι μέλαινα καὶ μαλλισιόδης, τὸ κρανίον δολιχοκέφαλον, ὕψην τὸ μέτωπον. πρὸς ὅντα δὲ τὰ μῆλα καὶ τὰ χεῖλη παχέα, σπανίζοντα δὲ τὰ γένεια. Ἡ γλώσσα αὐτῶν εἶναι ἀρμονικῇ, γλυκεῖα καὶ πλιτυα, ἔχει δὲ εἰς τὰ Ν μέρη καὶ τοὺς πομπυρμαειδεῖς εὐθγγαυς τῶν Ὀτεινῶν. Ἡ θρησκεία αὐτῶν παραδέχεται μὲν ὕψιστόν τι ὄν, εἶναι δὲ κατὰ τὰ ἄλλα χρῶμα δεισιδαιμονικὸν ὥς ἐκμεταλλεύονται οἱ μάγοι. Οἱ K , εἶναι πολύγαμοι, μεταχειρίζομε-

νοι τὰς γυναῖκας ὡς ἐργάτας, διὸ καὶ ὁ χριστιανισμὸς ὡς ἐπιβάλλων τὴν μονογαμίαν εὐρίσκει μόνον προώδευσιν παρ' αὐτοῖς. Διαίρουνται δὲ εἰς δύο λαοὺς, 1) τοὺς Ἀρακότα μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Κάι καὶ τοῦ Οὐζιμκούλου ποτ. ἐπὶ τῆς παραλίας (200 χλ.), εἰς οὗς κατατακτέον καὶ τοὺς Ἀματέπου ἐπὶ τῶν ὑψιπέδιων παρὰ τὸ ὄρος Κουαθλάμα καὶ τὸν Μεγάλον Κάι, ὡς καὶ τοὺς Ἀμαμπόδα ἀπὸ τοῦ Βασιλίου μέχρι τοῦ Οὐζιμκούλου ποτ. καὶ 2) τοὺς Ζουλού (βλ. λ.). Ἐκότερος τῶν λαῶν τούτων διαιρεῖται πάλιν εἰς ἀριθμὸν τινὰ φυλῶν ὧν προίστανται φύλαρχοι μετ' ἀπεριόριστου ἐξουσίας, οἵτινες ἀναγνωρίζουσιν ὅμως ὡς εἶδος διαιτητοῦ κοινὸν δρχηγόν. Εἶναι δὲ οἱ K ἡμινομαδικὸν ἔθνος, μεταλλασσόντες μόνον ἐξ ἀνάγκης τὰς κατοικίας τῶν αἰ γυναῖκας καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, οἱ ἄνδρες δὲ φροντίζουσι μόνον διὰ τὰς ἀγέλας καὶ τὴν θήραν.

Ἡ πρότερον ἀγγλικὴ ἀποικία Καφρερία περιλαμβάνουσα τὴν μεταξὺ τῶν ποτ. Κεϊσκάμα καὶ Μεγάλου Κάι χώρας ἠνώθη τῇ 1806 μετὰ τῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου. Οἱ K . διετέλουν ἀνεκδοκὴν ἐχθρῶν τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιακῶν προσπαθειῶν. Ἀπὸ τοῦ 1817 μέχρι τοῦ 1830 διεξήχθη μεταξὺ αὐτῶν πόλεμος καθ' ὃν πρὸς ἐκχώρησιν οἱ K . μέχρι τῆς πύλεως τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἡττήθησαν ὅμως τέλος. Νέος πόλεμος ἐξεργάγη τῇ 1846, ἔληξε δὲ διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Καφρερίας ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν 1847. Πάλιν τῇ 1850 οἱ K . ἐπανέστησαν, ἐνίκησαν τὸ κατ' ἀρχὰς τὰ ἀγγλικά στρατεύματα καὶ παρέσυραν καὶ τοὺς Ὀτεινῶν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, μέχρις ὅτου κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ δραστηρίου στρατηγικοῦ Cathcart (1853) καὶ ἀνεγνώρισθησαν αἱ Ν τοῦ Κάι χώραι ὡς ἀγγλικά. Ὁ τελευταῖος πόλεμος ἦτο δὲ τοῦ 1877 καθ' ὃν οἱ ἐπανάσταται ἡττήθησαν παρὰ τὸ Κρίγγα. [Μ.Σ.]

Κάφουα ἢ Καφούα. Πόλις τῆς Ἀρκαδίας, κειμένη ἐν τῇ Δ μέρῃ τῆς πεδιάδος τοῦ Ὀρχομενοῦ. Σώζονται δὲ εἰσέτια αὐτῆς παρὰ τὸ χωρίον Χωτοῦσαν. [Α.Α.]

Κάφφα ἢ Γόμαρα. Χώρα τῆς Ν' Ἀφρικῆς, ὑψιπέδιον μετὰ πυκνῶν δασῶν ἐν εἰς φύεται ἡ κφέα, πατρίδα ἱσῶς ἔχουσα τὴν χώραν ταύτην. Ἡ πρωτεύουσα Βόγγα κεῖται ἐν ὕψει 1850 μ. καὶ εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ κάτοικοι καλοῦνται Σόδαμας, τάσσονται δὲ ὑπὸ τοῦ Ὀρτμαν εἰς τοὺς Γάλλους ἔχουσιν ἀνοικτὸν χρῶμα τοῦ δέρματος, πλησιάζον εἰς τὸ τοῦ εὐρεϊχάκου, καὶ παχέα χεῖλη. [Εὔ.]

Κάφφας. βλ. Θεοδοσία.

Καχαμάρα (*Cajamara*) Πρωτεύουσα νομοῦ τῆς δημοκρατίας Περού τῆς Ν' Ἀμερικῆς, κειμένη 135 χμ. ἀπὸ τοῦ Εἰρ. Ὠκεανοῦ ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς τῶν Κορδιλι-

ρῶν εἰς ὕψος 2860 μ. Ἐχει γλυκὺ κλῆμα, εἶνε δὲ καλῶς ἐκτισμένη μετὰ τινων ὠραίων νῶων καὶ μινῶν. Ἐχει 7215 κατ. διατηρούμενος ἀξιόλογον βιομηχανίαν ὄπλων, ὑφασμάτων, πέλων κλ., διαβραμύνας δὲ σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ παλαιᾷ ἱστορίᾳ τοῦ Παρόντος, διατηρούμενα εἰς μνημεῖα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἰνκα, πρὸ πάντων τοὺς περιφημοὺς λουτρῶνας αὐτῶν (ὑδρατα θειοῦχα μετὰ θερμότητος 54° K.). Ὁ νομὸς K. ἔχει ἐμβ. 30525 τγμ. καὶ 213391 κατ., καλύπτεται σχεδὸν ὁλόκληρος ὑπὸ ἀλύσεων καὶ ὑψιπεδίων τῶν Κορδιλιερώων, παράγει δὲ ὅμως ἀρκούντων ποσὴν σιτηρῶν, γεωμήλων, ἀραβοσίτου, καπνοῦ κλ. [M.S.]

Καχεξία. Κατάστασις τοῦ σώματος καθ' ἣν ἐνεκα βαθείας διαταράξεως τῆς καὶ θλῶν ὀρέψεως τὸ αἷμα εἶνε ὑπεράγαν ὀρεῶδες, ὁ δὲ ὀρεῶς διηλούμενος εἰς τοὺς ἱστούς ἐπιφέρει μαλάκυνσιν αὐτῶν, ἡ γὰρ τοῦ σώματος εἶνε κιτρινὴ ἢ καὶ βαθυκυρτερὰ ἐστὶ, ἡ ὀρεῶς δὲ καὶ αἱ λειτουργίαι τῶν ἱστῶν τελουμέναι νωθεῖται καὶ βραδυνταί, δι' ὅ καὶ μεγάλῃ ἢ ἱσχυαντικῇ τοῦ σώματος. Τὴν κατάστασιν ταύτην βλέπομεν ἰδίως ἐπερχομένην συνεπείᾳ νόσων χρονίων (φυμκτιώσεως, λευχαιμίας, καρμίου, συρλιδος, βραδείων δηλητηριάσεων), παρὰ τοῖς πολυπότοις, κατέστιν λίαν ἐξανθητικῶν ἐμπυρέτων νόσων. Ἡ διακρίσις τῆς K. εἰς συρλιδικήν, καρκινωματώδη, ἐλῶδη κλ. μικρὰς εἶνε σπουδακίτητες, διότι τὸ μὲν σύνολον τῶν συμπτωμάτων εἶνε τὸ αὐτὸ πάντοτε, δευτερεύουσαι δὲ αἱ ἐνεκα τῆς ἐπενεργουμένης αὐτῇ νόσου (ἐλῶδων πυρετῶν, συρλιδος κλ.) διαφοραί. Ὅπως δὲ ἐσφαλμένως συγχέεται ἐνίοτε ἡ K. μετὰ τῆς δυκρατίας καὶ τῆς προδιαθέσεως. Πρὸς θεραπείαν τῆς K. πολέμηται τὸ αἷτιον αὐτῆς, ἐν δὲ ταύτῃ ἀνένδοτον (φυμκτιώσις π. χ.) ἐπιβάλλεται τοῦλάχιστον γενναία τριψή και καθαρὰ ἀφρ.

Καχεξία τζαμιά (=Νίκης τέμενος). Τοῦτο τὸ ὄνομα φέρει σήμερον εἰς τζαμίον μεταβιβασθέντος ὁ περιώνυμος τῶν Βυζαντινῶν ναὸς τῆς Μενῆς τῆς Χώρας ἐν Κων/πόλει, εἰς τῶν ἀρίστα διατηρουμένων βυζαντ. ναῶν καὶ ἐπίσημος διὰ τὰ ἐν αὐτῷ μωσαϊκὰ καὶ τοιχογραφία. Ἡ μνηρ ἐκτίθη κατ' ἀρχὰς ἐξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως (ἔθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς), ἐπεκταθέντων δὲ τούτων τῷ 413 ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου περιελήθη μὲν ἐντὸς τῆς πόλεως, διατήρησεν ὅμως τὸ παλαιὸν τῆς ὀνομα. Ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ὁ Ἰουστινιανὸς ὡκοδόμησε νέον ἐν σχήματι βασιλικῆς, ἔστις πάλιν ἀντικατεστάθη διὰ μείζονος ὑπὸ τοῦ ἐπαρχοῦ Κρισπῶ (612). Ἀγγεγονε τοῦ 14' αἰῶνος ὁ κατατραπεῖς ὑπὸ τοῦ χρόνου ναὸς ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τῆς Κουροπαλατίστῃς καὶ ἀνοικίνης Μαρίας, τῆς μητρὸς τοῦ αὐτοκρ. Ἀλκιζίου, μετὰ προύλλου, τοῦτο δὲ τέλος

τὸ οἰκοδόμημα ἀνικακίσθη ἀρχαίμενου τοῦ 14' αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Μετοχίτου, μετὰ τοῦ Λογίου τοῦ αὐτοκρ. Ἀνδρονίκου τοῦ Β', ἐπαυξήθη δὲ ἐξωκλήσεως καὶ παρεκκλήσεως, χρησιμεύσαντες πρὸς ταφὴν ἐπισήμων προσώπων (Νικηφόρου τοῦ Γρηγορα, Μιχαὴλ τοῦ Συγγέλλου, Γερμανοῦ τοῦ Ὁμολογητοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως κλ.), κατεστῆθη δὲ δι' ὠραίων μωσαϊκῶν καὶ τοιχογραφίων. Ὁ ναὸς ἐτελεύθη κατὰ τὴν ἄλωσιν, εἰς τζαμίον δὲ μετετράπη τῷ 1511, τοῦ σουλτανοῦ τοῦ ἐπιχρισθέντος δι' ἀσθεῖς. Τῷ δὲ 1875 ἐπισκευασθέντος τοῦ τεμένους ἀπερρίφη ἡ ἀσθεῖς κατὰ μέγα μέρος καὶ ἀναβλήσαντα τὰ ὑποκείμενα καλλιτεχνήματα τοῦ μέσου ὅμως μέρους τοῦ ναοῦ τὰ μωσαϊκὰ μένουσιν ἐν ὑπὸ τὴν ἀσθεῖς προφυλασσόμενα. Ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ ναὸς καλύπτεται ἐσωθεν ὑπὸ ὠραίων μωσαϊκῶν, πορισμάτων εἰς δύο κύκλους τὴν ἱστορίαν τῆς παιδικῆς ηλικίας καὶ τῆς νεότητος τῆς Θεοτόκου καὶ τὴν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ὠραίων τοιχογραφμάτων, καθιστάντων τὸ K. Τζ. ἐν τῶν πολυτιμωτέρων μνημείων τῆς βυζαντινῆς τέχνης. [B.A.]

Κάψα. Βλ. Καρπός.

Κάψακον ἢ πεῖρα τοῦ ποιμένου, Capsella ἢ Thlaspi Bursa pastoris L. Πόα ἐπέσειος τῆς οἰκογεν. τῶν Σταυρανθῶν κοινωτάτη καθ' ἅπαντα τὴν Εὐρώπην. Εἶνε τὸ ὅλκωπι τοῦ Διοσκορίδου φαρμακευτικὸν κατ' αὐτόν, νεωστὶ δ' ἐν χρήτῃ ἐν τῇ ὁμοιοπαθείᾳ.

Κάψαλα. Χωρ. τοῦ δήμου Στύρων καίμενον πρὸς Ν τῆς ἑξῆς εἰς ἀπόστασιν 1/3 ὥρ. μετὰ 247 κατ.

Κάψαλι. Χωρ. τῆς νήσου τῶν Κυθρίων καὶ τοῦ δήμου Κυθρίων παράλειον παρὰ τὴν ἐμῶνυμον λιμένα, ἔχον 162 κατ. Ἰνταυθα εὐρηγὰ καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἀεροπολικῶν ἐταιριῶν καὶ αἱ τελωνιακαὶ ἀρχαὶ τῆς νήσου.

Κάψη. Κώμη ὑπαγχομένη εἰς τὸν δήμον Τυμφορητοῦ, καίμενη κατὰ τὰ δυτικώτατα ὅρια τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος πρὸς τὴν Αἰτωλίαν καὶ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὄρεων κλιτῶν τοῦ Τυμφορητοῦ, οὐ μίᾳ κορυφῇ ἢ ὑπερκειμένη τῆς Κάψης ἔχει ὕψος 1340 μέτρων. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ τοῦ Μαυριλλοῦ πρὸς Ν ὥρ. 1 1/2 καὶ διαιρεῖται εἰς τρεῖς συνοικίας Μεγάλου Μαχαλῶν (κατ. 375), Πέρα Μ. (κατ. 483) καὶ εἰς Μεσσίον Μ. (κατ. 204). Ἡ ἐκ Καρπενήσιος ὁδὸς πρὸς τὴν πεδιάδα τοῦ Σπαρχισοῦ διερχεται διὰ τῆς κώμης ταύτης.

Κάψια. Χωρ. τοῦ δήμου Μαντινείας καίμενον 1 1/2 ὥρ. ΝΑ τῆς Πικέρνης καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 700 κατ. Πρὸς ἡ τούτου ὕψος τὸ ἐμῶνυμον ὅρος ἔχον ὕψος 1081 μέτρων (Ὀστρακίνα τῶν ἀρχαίων), ἐπερ χωρίζεται τοῦ πρὸς Ν Μακάλλου διὰ στενωποῦ ἀγούσης εἰς Λεβίδιον. Εἰς τὸ ὄρος τοῦτο ἀναφέρονται

τά περί Φιλοφύς και Ἑρακλέους, τοῦ βρέ-
φους αὐτῶν καὶ τῆς κισπῆς (Παυσαν. 8, 12, 2).

Καψικίνη $C_5H_7O_2$. Πικρά οὐσία ἐν τῇ
Ισπανικῇ πεπέραει εὐρισκούμενη, στερεά, κρυ-
στική. Τήκεται εἰς 50° , εξατμίζεται εἰς 115° ,
οἱ δὲ ἀτμοὶ αὐτῆς προκαλοῦσι πταρμύς.

Καψικόν τὸ ἐπέτειον, Capsicum
annuum L. γερμ. Paprika, γαλλ. Poivre
de Cayenne ἢ Piment, κοινῶς παρ' ἡμῖν
Πιπεριά. Φυτὴν ποθίδες τῆς οἰκιστοῦ. τῶν
Σολωνιδῶν καταγόμενον ἐξ Ἀμερικῆς, εὖ
πολλὰ ποικιλία (Κ. τὸ μακρόκαρπον, C. gros-
sum DC., Κ. τὸ χονδρόκαρπον, C. gros-
sum DC. κτλ.) συχνὰ καλλιεργεῖνται χάριν
κόσμου καὶ πρὸ πάντων χάριν τῶν καψικιδῶν
καρπῶν τῶν γενικῶς ἐν χρήσει ὡς ἄρτυμα
καυστικώτερον καὶ πιπέρως τοῦ μέλανος.
Οἱ αἰσθητοὶ καρποὶ ἐσθίονται ἐν ἄλμει. [Θ.Χ.]

Καψοῦροι. Χωρ. τοῦ δήμου Καρυστιῶν
τῆς Εὐβοίας, ἔχον 207 κατ. [Μ.Σ.]

Καψοχειλάδες. Χωρ. τοῦ δήμου Ἰ-
στωναίων τῆς Κερκίρας, ἔχον 127 κατ. [Μ.Σ.]

Καῶρ. Πέλις τῆς Γαλλίας, πρωτ. τοῦ
νομοῦ τοῦ Λότ, παρὰ τὰς ἐχθὰς τοῦ ποταμοῦ
τούτου, καὶ ἀπέχουσα 560 γμ. πρὸς Ν τῶν
Παρισιῶν καὶ 99 γμ. πρὸς Β τῆς Τολώσης.
Ἦγει ἐπισκοπὴν, πρωτοδικεῖον, λύκειον, δύο
βιβλιοθήκας, ἀρχαιότατον μνηστεῖον. ναὸν,
βιομηχανικὰ ἐρεπίεα, ἐμπόριον ἐρισύγων, εἰνῶν
καὶ εἰσπνευμάτων, καὶ 13451 κατ. (1891).

Κέα Βλ. Κέως.

Κεθαδίνη ἡ κεκρυσταλλωμένη
βερατρίνη, $C_{22}H_{19}NO_8$. Ἀλκαλοειδὲς ἐν-
εργόμενον ἐν τῷ βερατρίῳ καὶ ἐκ τῶν σπερ-
μάτων τούτου ἡ ἐκ τῆς βερατρίνης ἐξαγόμε-
νον εἰς λευκὰ κρυστάλλια εὐδιάλυτα εἰς
εἰσπνεύματα. Διὰ χημικῆς κατεργασίας παρά-
γονται ἐξ αὐτῆς ἄλλα δύο ἀλκαλοειδῆ, ἡ
Κεθίνη $C_{22}H_{19}NO_8$, κίτρινη ὁμορρῆς μαζὰ
τήκομένη εἰς 145° , καὶ ἡ Κεθιδίνη, $C_{22}H_{19}NO_8$,
 $H_{11}NO_8$, ὑποκίτρινη ὁμορρῆς κόνις εἰς 185°
τήκομένη. Ἐκ δὲ τοῦ κατὰ τὴν παρασκευὴν
τῆς κεθαδίνης ἀπομένοντος σιροπιώδους ὑγροῦ
ἐξαγεται ἐτι ἡ Κεθαδιλλίνη, $C_{22}H_{19}NO_8$,
ἀλκαλοειδὲς πυκνότερον, ἐξ οὗ πάλιν ἀπο-
σπᾶται νέα τις βάσις ἡ Κεβιδίνη. Πάν-
τα ὅρα τὰ ἀλκαλοειδῆ ταῦτα περιέχονται
ἐν τῷ βερατρίῳ. [Χ.Χ.]

Κεθέδους (Don Francisco de Queve-
do y Villegas). Ἰσπανὸς ποιητής, γενν.
1580 ἐν Μαδρίτῃ, σπουδάζας Θεολογίαν, Νο-
μικὰ καὶ Μαθηματικά, σχημαθὺς ἐξ μεγα-
λῶς ὡς λέγεται καὶ ἀπεθ. 1645 ἐν Villa-
nueva de los Infantes. Ἐνεκα μενοραχίας
ἠναγκάσθη νὰ κατασύγῃ εἰς Νεάπολιν, ὅπου
ἐγένετο φίλος τοῦ ἀντιβασιλέως δουκὸς Osuna,
οὗ διετέλεσαν ὑπουργοὶ τῶν εἰσπνευμάτων. Ἐτε-
δὲ ἔπεσεν οὗτος εἰς δυσμένειαν, ἐφυλακισθῇ

καὶ ὁ Κ. ἐπὶ 3 ἔτη, ἐλευθερωθεὶς δὲ πάλιν
ἐκρίθη εἰς τὴν εἰρηκτὴν ἐνεκα λιβελλοῦ κατὰ
τοῦ ὑπουργοῦ Ὀλιδρῆς. Τέσσαρα ἔτη διέ-
μεινεν ἐν τῇ εἰρηκτῇ καὶ ἀπέθανεν ὀλίγον
μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Τὴν φήμην του
ὡς ποιητοῦ ὀφείλει κυρίως εἰς τὰ σαυρικά
Suenos y discursos ὡς καὶ τὸ κωμικοσα-
τυρικὸν μυθιστόρημα Historia del Gran Ta-
carno. Πρὸς δὲ ἔγραψε Θεολογικὰ ἔργα καὶ
ματέφρασεν εἰς τὴν Ἰσπανικὴν συγγραφεῖς τινὰς
Ἑλλήνων. [Μ.Γ.]

Κεθέλαρ (Kevelaar). Κομπολις τοῦ
νομοῦ Δύστελδερφ τῆς Παραρρηνίου Πρω-
σίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Γέλδερν. Ἦχει 4507
κατ. (1890) καὶ εἰκόνα τῆς Παναγίας θεο-
φωμένῃ ὡς θαυματουργὴν, πρὸς ἣν ἔρχονται
κατ' ἔτος πλείστοι προσκυνοῦνται. [Μ.Σ.]

Κέθης ὁ ὀφθαλμὸς. 1) Εἰς τῶν μαθητῶν
τοῦ Σωκράτους, ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν Φαι-
δωνι μνημονεύμενος μετὰ τῶν περιστάρι-
ζόντων τὴν διδασκαλίαν κατὰ τὰς ὑστάτας
αὐτοῦ στιγμὰς. 2) Ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα γινώ-
σκεται καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ καὶ σήμερον
λίαν γνωστοῦ, τοῖς παλαιαῖς δὲ προσφιλε-
στάτου Πίνακος, ὅστις ἐστὶν ἀλληγορικὴ
τις τοῦ βίου παράστασις ὑπὸ πλατωνικῶν-
θαυροκινῶν πνεύμα, τείνουσα εἰς τὸ συμπέρα-
σμα διὰ μόνῃ ἡ ἀληθὴς μέγιστος καὶ ἡ ταύ-
την συνδεύουσα ἀρετὴ ἀγασσιν εἰς τὴν εὐ-
δοκίαν. Εἰς τὴν αὐτὴν συγγραφέα ἀποδίδ-
ονται ὑπὸ τοῦ Φρυνίχου δύο ἐτι διάλογοι,
Ἐθέτης καὶ Φρυνίχος. Ὅτι δ' αὐτοὶ
εἶναι ἄλλος ἢ ὁ σωκρατικὸς Κέθης, ἀποδει-
κνύει καὶ ἡ μνεία τῶν Περιπατητικῶν ἐν τῇ
Πίνακι. 3) Ἐτέρου δὲ ἐξῆς πιθάνως πολὺν
χρόνον πρὸ τοῦ Λευκιανοῦ, ὅστις ἐμμελεῖ περὶ
τοῦ Κ. ὡς περὶ πασιγνώστου συγγραφῆς.
Ἀγνωστον δὲ καὶ ἂν ὁ συγγραφεὺς Κ. εἴη
ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου ὡς Κυζικηνὸς ἀναφερ-
μένος κυνικὸς φιλόσοφος Κέθης. Τὸν Πίνακα
ἐξέδωκε καὶ ὁ Καραῆς (μετὰ τοῦ «Ἐγγει-
ρίδιου» τοῦ Ἀρριανοῦ, Παρίσι. 1826).

Κεδράχου φλοιός καὶ ξύλον.
Ὁ μὲν Κ. φλοιὸς προέρχεται ἐκ τοῦ Aspi-
dasperma Quebracho (Βλ. Ἀσπιδόσπερμα),
τὸ δὲ Κ. ξύλον ἐκ τοῦ Loxo-
phyllum Lorenzii, ἐνδέρῳ ἐκ τῶν τερε-
θινωδῶν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, ἐνεκα δὲ
τῆς κατὰ τὴν φαρμακευτικὴν δύναμιν ἐμεί-
κτητος αὐτοῦ πρὸς τὴν φλοιὸν τοῦ Κ. ἐγνώ-
στη κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα ξύλον τοῦ Κ. Πρὸς
διάκρισιν καλοῦνται ὁ μὲν καθ' αὐτὸ φλοιὸς
Κεδράχου λευκὸν, τὸ δὲ ξύλον Κεδρά-
χου ἐρυθρὸν, καὶ τοὶ καὶ ὁ φλοιὸς Κ.
εἶναι ἐσθλὸν κινναμωμώχρεον (ἐξωθεν ὑπέ-
ρυθρον ἢ κίτρινωπὸς). Ἀμφοτέρω περιέχονται
διὰφορα ἀλκαλοειδῆ ἐμμελῶς πρὸς τὰ τῶν
στερυχνοειδῶν. Καὶ ἐν μὲν τῷ φλοιῷ Κ. εὐρέ-
θσαν τὰ ἐξῆς ἀλκαλοειδῆ: ἡ ἀσπιδόσπερμα

μύνη $C_{22}H_{24}N_2O_2$, άμωρος μαζα, εύδιάλυτος είνόνπνευμα, τηρημένη είν 1000°. ή άσπίδοςσπερματίνη, $C_{22}H_{24}N_2O_2$ (ισομερής της άσπίδοσαμίνης), ισχυρά βάσις εξαγμένη είν βελόνας κρυσταλλικής, πικράς τήν γεύτην, τηκνόμενα είν 1620°. ή άσπίδοςσπερμίνη, $C_{22}H_{24}N_2O_2$, είν βελόνας ή πρίσματα κρυσταλλουμένη, τηκνόμενη είν 2060° και μέλεις 6000 πλάσιον ποσόν ύδατος διαλυτή, 48 πλάσιον δέ είνόνπνεύματος, άσθενής βάσις μετά των άξέων ποικύτα εύδιάλυτα άλατα· ή κεβραχαμίνη, είν φυλλίδια στυλνά κρυσταλλουμένη, εύδιάλυτος έν είνόνπνεύματι, λίαν πικρά, τηκνόμενη είν 1420°. ή κεβραχίνη, $C_{21}H_{24}N_2O_2$, άπεντωμένη είν όγρόν, έν τώ φωτί δέ κιτρινίζοντας, βελονοειδείς κρυστάλλους, διαλυτός μέλεις έν ξέαντι είνόνπνεύματι, τηκνόμενος δέ είν 2160°. τέλος ή όποκεβραχίνη, $C_{21}H_{24}N_2O_2$, μαζα βερνικειοειδής, κιτρινή, εύδιάλυτος είν είνόνπνευμα, είν 800° τηκνόμενη, πικρά. Έκ δέ τού ξύλου Κ. εξήχθη ή λοξόπτειφυγίνη, $C_{26}H_{34}N_2O_2$, λευκή, άμωρος και λίαν πικρά, εύδιάλυτος είν ύδωρ συγγενή δέ πρός αύτήν είναι δύο έτερα άλκαλοειδή, έν τού φλοιού άλλου είδους άσπίδοςσπερματος, τού *Aspidosperma Paysonii*, εξαγόμενα, ή παύετίνη, $C_{21}H_{24}N_2O + H_2O$, σχηματίζουσα μεγάλους, άγρόνους και πικρούς κρυστάλλους, και ή είν αυτής παραγεμένη παύετμίνη, $C_{21}H_{24}N_2O$. — Η φάρμακωτική δύναμις τού τε φλοιού και τού ξύλου είν περίπου ή αύτή· άραιούσι τάς άναπνοάς και τάς σπύξεις της καρδιάς και ταπεινούσι τήν θερμότητα του σώματος, δρδ και ύπό των ψαλγώνων τιμώνται ως άντιπυρετικά. Η ίατρική μεταχειρίζεται ίδίως τό βήμακ του φλοιού ή τού ξύλου κατά της έκ νόσων των πνευμόνων δυσπνοίας. [X.X.]

Κέγκχα ή **Χάγκχα** Λήμνη της Δ Σιβηρίας πλησίον των Σινικών συνόρων, ύπό 45° Β πλ. και 132 Α μήκ. άπό Γρήνιτς. Έχει επιράνειαν 4254 χιλμ. [M.S.]

Κεγχρεάκι (Άρχ.). 1) Λήμνη της άρχ. Κερκινθου μετά θρονώμου κόμης, κειμένης επί της Δ παραλίας τού Ίουλου, 5 χιλ. Ν της Δ είσόδου της σημερινής διώρυγας. — 2) Κώμη της Άργολίδος, κειμένη παρά τή σημερινήν Παληοκαφιάκι· έν αύτή ήπληρε τό πολυάνθρον των Άργείων, των νικησαντων τού Λακεδαιμονίου περί τάς Τρίτας. Σώζεται δέ παρά τό χωρ. Στοιχειάκι περιεργος πυργος έν σχήματι πύργου, έν θεωρούσιν τίνες ως τό πολυάνθρον τούτο. [Α.Α.]

Κεγχρεάς πυρετός. Νόσος μασματική είν άγνωστός φύσεως νοσούντων μικρόδον άφελουμένη, άπαντώσα δέ κατά μικράς επιδημίας εύνοούμενας ύπό άπροδιοριστων τινών άτμοσφαιρικών έπηρεών. Χαρακτηρι-

ζεται ύπό ποικίλου μετ' άφρονωτάτων ιδρώτων έν άρχή, κεφαλαλγίας, αλγους προκαρδίου και παλμών, είτα δέ δι' εξανοήματος είν μεγέθος κόκκων κέγχρου, λευκού ή έρυθρού, κατά τήν 4ην συνήθει· ήμειον έμρυνίζομένου, εξακρινίζομένου δέ περί τήν 7ην ή 8ην, δτε αρχεται ή άπολείπισις· άλλ' είν έντε έλλείπει τελείως τό εξανοήμα. Η νόσος είνε συνήθως καλοήθη, αι τυχόν θμώς επίπλοκαί αύτης (έντερικός κατάρρευσ, αιμορραγίαί σπληγγων) θύναται και θανατηφόρα ν' άποδωσιν. Η θεραπεία άπευθύνεται πρός τά συμπτώματα. [Π.Ι.]

Κέγχριον. Δερματικόν νόσθημα χαρακτηρίζομενον διά της έκπόσεως πολυακρίθμων μικρών έπαρμάτων, μεγέθους κόκκου κέγχρου, καλυπτομένων ύπό μύνης της επιδερμίδος δι' ής και διαρρινεται ή λευκή αύτών χροία. Αναπτύσσεται ίδίως επί χωρών ένθα τό δερμα άφρόν, επί των βλεφάρων, τού πορ' αύτά μέρους των κοσμάτων και των παρειών. Δύναται θμώς ν' αναπτυχθώ παντού έκτός των παλαμών και πέλματων, προσερχόμενον εξ ήσποράσεως των πόρων των θύλακων των τριχών. Πρός θεραπεία άποξίνοντες τήν επιδερμίδα επιθλίδομεν τήν χώραν δτε έκπηδή τό έπαρμα ως μικρόν λευκόν κόκκινόν. [Π.Α.]

Κέγχρος (Bot.) *Panicum miliaceum* L. γερμ. Hirse, γαλλ. Millet, κοινώς Κεγχρί. Είδος τιτηρών ίθαγενές της Ίνδικής, συχνά καλλιεργούμενον έν τη Θερμική και ύδατιω ζώνη. Τά σπέρματα και έτέρον είδων *Panicum* είν παρόμοια και καλλιεργούνται επίσης, ίδίως τό *P. italicum* L. [Θ.Χ.]

Κέγχρος κρυσταλλοειδής (Miliaria crystallina). Έξάνθημα μετά της παρεμποδίσεως της έκκρίσεως τού ιδρώτος παρκατρώμενος και πιθανώς έν παύτης ποξίνούμενος, αποτελούμενος δέ έν φυσαλλιδιών μικρών, μέχρι μεγέθους κόκκων κέγχρου, περιεγόντων διαυγές τι υγρόν. Ανατρίνεται δέ τό εξάνθημα κατά νόσους έμπτυρετους, τυφον, λοχεία νοσήματα, δξών βρωματισμόν των αρθρων κλ., άνατελλομένης αίρνης της ιδρώσεως.

Κεδάσα (Kedaseh). Πόλις της Παλκιστίας έν τη Άνω Γαλιλαία, άνήκουσα είν τήν φυλήν Νεφθαλείμ. Ένεκα της θέσεως ής ή έκείτο, είχε στρατηγικήν σημασίαν. Καί νύν σώζεται έκεί χωρίον έφρον τό άρχαϊόν όνομα, μετά λυθαικίων και βωμαιοκίων άρχαιοτήτων. [M.S.]

Κεδείθης. Βλ. Χεδείθης.

Κεδρέλη ή εύοσμος (Bot.) *Cedrela odorata* L. Δένδρον της εύκοχεν. των Μελινοίων έν τώς δίσεσι της Βραζιλίας. Τό ξύλον αύτού είν εύώδες και κατά τι παρεμπερές τώ τού Κέδρου, εύχρηστον δέ ίδίως πρός

κατασκευήν τῶν κιβωτιδίων, ἐν αἷς ἀποστέλλονται τὰ σιγάρια. [Θ.Χ.]

Κεδρηνός Γεώργιος. Βυζαντινὸς χρονογράφος, τοῦ ὁ βίος εἶναι ἔλαττος ἀγνώστους. Πιθανόν εἶναι ὅτι ἦτο μεναχός. Ἐγράψε δὲ περὶ τοῦ τέλους τοῦ ΙΑ' ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος Σύνοψιν ἱστοριῶν, ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ 1057 μ. Χ. Τὴν ὕλην περισυνέλεξεν ἐκ διαφόρων ἀλλων χρονογράφων, κυρίως ἐκ τοῦ Ἰω. Σκυλίττη. Ἐκδ. ὑπὸ Xylauder (Βασιλῆα 1566), Ann. Fabrotus ἐν τῷ Corp. ser. hys. (Παρίσι. 1647), J. Bekker (Βόννη 1838—9), Migne (ἐν Πατρολ. ἑλλ. τ. 121—2). [Κ.Β.]

Κεδρίτης εἶναι ἀργιλομιγῆς λυθόφυλλιτης (βλ. λ.), ἐν ᾧ καὶ πατάτης τις (17 0/0) ὕδατος. [Κ.Μ.]

Κέδρος (Βοτ.). Ἀρχαία τε καὶ σημερινή κοινὴ ὀνυμασία διαφόρων εἰδῶν Ἀρκυόθου (βλ. λ.). Τὸ γένος Κ. (Cedrus) νεωτέρων τινῶν βοτανικῶν εἰς ὃ ὑπάγεται καὶ ὁ Κ. τοῦ Λιβάνου εἶναι συνώνυμον τοῦ γένους Λάριξ (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Κέδρου ἔλαιον. Λιθίριον ἔλαιον, ἄχρον καὶ πυκνότερον, ἐξαγόμενον δι' ἀποστάξεως ἐκ τοῦ ἔυλιν εἶδους Κέδρου τῆς Β' Ἀμερικῆς (βλ. Λάριξ), τῆς Jamierana Virginiana· συνήθως χρησιμοποιεῖται πρὸς τοῦτο τὰ λεπτὰ ἀποξήματα τοῦ ἔυλιν τούτου, ὅτινα ἀπορρίπτονται κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν μολυβδοκονδύλων. Εἶναι μίγμα τερπένης τινὲς τοῦ τύπου $C_{15}H_{22}$, τῆς Κεδρίνης, καὶ τῆς Κεδροκαφοουρας, $C_{15}H_{20}O$. Διὰ τὸ εὐοσμὸν αὐτοῦ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν μυροποιάν. [Χ.Χ.]

Κέδρων φάραγξ ἡ χεῖμαρρος. Βλ. Ἱερουσαλήμ.

Κεθαλτενάγγο (Quezaltenango). Ἐπαρχία τῆς πολιτείας Γουατεμάλας τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, καταλαμβάνουσα τὸ ΝΔ μέρος αὐτῆς. ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, μετὰ 22000 κατ. σχεδὸν ἀπάντων Ἰνδῶν.

Κεῖμπουζέ ἡ Γκεῖμπουζέ. Πρωτεύουσα ὁμώνυμου περιφέρειας τῆς Αἰθιοπίας Κων/πόλεως ἐν Βιθονία, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἐκ Χαῖδάρ πασσά εἰς Νικημήδειαν σιδηροδρόμου. ἔχει 2500 κατ., εἶναι δὲ ἡ ἀρχαία Αἰθουσα, ἐν τῇ ὁποία ἀπέθανεν ὁ Ἀντίβας. [Μ.Χ.]

Κεῖσεριτής. Βλ. Κεζιρίτης.

Κεκλιμένον ἐπίπεδον καλεῖται ἐν τῇ Μηχανικῇ πᾶν ἐπίπεδον σχηματίζον μετὰ τοῦ ὀριζήντος ὀξείαν γωνίαν. Ἐάν σῶμα τι κεῖται ἐπὶ τοῦ Κ. Ε. τὸ βάρος αὐτοῦ, παριστώμενον ὑπὸ δυνάμεως καθέτου ἐπὶ τὴν ὀρίζοντα, ἀναλύεται εἰς δύο δυνάμεις, τὴν μὲν καθέτον ἐπὶ τοῦ Κ. Ε. καὶ ἐπομένως ἀναιρουμένην ὑπὸ τῆς ἀντιστάσεως αὐτοῦ, τὴν δὲ παράλληλην πρὸς τὸ Κ. Ε. Διὰ τοῦτο τὸ

σῶμα τείνει νὰ κυλισθῇ ἐπὶ τοῦ Κ. Ε. πρὸς τὰ κάτω δι' ἡττονος δυνάμεως ἢ ἐάν θοινοτοῖτο ἐλευθερὸν ἐν τῇ ἀέρι. Ἐάν λοιπὸν πρόκειται νὰ συγκρατηθῇ τὸ σῶμα τοῦτο εἰς τὴν ὕψος ἢ ἀπαιτουμένην δυνάμει, ἐάν στηρίζεται ἐπὶ Κ. Ε., εἶναι ἐλγνότερα ἢ ἐάν ἀρθῇ εἰς τὸν ἀέρα μηχανοῦ στηρίζμενον. Ἐπίσης δ' ἐάν πρόκειται νὰ ἀνελκυθῇ πρὸς τὰ ἀνω. Ὡς ἐκ τούτου τὸ Κ. Ε. εἶναι μηχανή, δι' ἧς ἐλαττοῦμεν τὴν καταβλητέαν δυνάμιν πρὸς ἀνύψωσιν βάρους τινός. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐλαττοῦται ἡ εἰς ἐκαστὴν στιγμὴν τῆς ἀνελκύσεως ἀπαιτουμένη δυνάμει ὁ ὁρμος, ἐν θὰ διατρέξῃ τὸ σῶμα ἀνελκυσμενον ἐπὶ Κ. Ε., εἶναι μειζὼν ἢ ἐάν κατ' ἐλκυσθῇ ἥτορ τὸ σῶμα εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος· συμβαίνει ἀρα καὶ ἐνταῦθα ὅτι εἰς πᾶσαν ἐμοίαν μηχανὴν ἥτοι ἡ μὲν δυνάμεις εἶναι ἡ αὐτὴ εἴτε διὰ τοῦ Κ. Ε. γίνῃ ἢ ἀνελκυστῇ εἴτε ἀνευ αὐτοῦ, μερίζεται ὅμως εἰς μείζονα χρόνον καὶ διὰ τοῦτο καθίσταται ἥττον αἰσθητή. Καὶ ἐάν δὲ ἀρθῇ τὸ σῶμα νὰ κυλισθῇ ἐπὶ τοῦ Κ. Ε. ἡ πτώσις του εἶναι βραδυτέρα ἢ ἐάν ἐλευθερὸν ἐπιπτεν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὕψους. Διὰ τοιούτου τρόπου ὁ Γαλιλαῖος ἐπιβραδύνων τὴν πτώσιν, κατώρθωσε νὰ μελετήσῃ τοὺς νόμους αὐτῆς μεταχειριζόμενος σφαῖρας κυλισμένας ἐντὶ αὐλακῶς ἐπὶ Κ. Ε. Ἡ ἐπιφέρουσα τὴν πτώσιν ἐπὶ Κ. Ε. δυνάμεις εἶναι τόσῳ μικρότερα (τόσῳ δηλ. μεγαλύτερα ἢ ἐπὶ τὸ Κ. Ε. καθέτος καὶ ἀναιρουμένη) ὅση ὀξύτεραν γωνίαν σχηματίζει τὸ Κ. Ε. μετὰ τοῦ ὀριζήντος· διὰ τοῦτο καὶ ἐάν μικρὰ εἶναι ἡ κλίσις αὐτῆς σῶμα τι δὲν κυλίσταται, ἀλλὰ μένει ἱσορροποῦν ἐπὶ τοῦ Κ. Ε., τῆς ἐκ τούτου τριβῆς ἐπὶ τοῦ σώματος ἀρκούσης πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἐν λόγῳ δυνάμεως. [Σπ.]

Κεκράνται (Clamatores). Μία τῶν πρώτων ὑποδιαίρεσεων (τάξεων) τῆς κλάσεως τῶν πετῶν, περιλαμβάνουσα πετῆς πάντα ὅψε βαδιστικὰ, στερούμενα ὀδοντικῆς συσκευῆς, τὰ πλεῖστα ζῶντα ἐν Ἀμερικῇ, νεοτεύοντα ἐντὶς τρωγλῶν καὶ ὀπῶν, τρεφόμενα ἐξ ἐντόμων, ὧς δὲ τίκτοντα λευκὰ ἀνευστιγμάτων. Οἱ δύο πρόσθιοι δακτύλοι αὐτῶν εἶναι συνήθως συμνεῖς κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ πλεον, σπανίως δὲ ἐντελῶς χωριστοί· οἱ πέντες πτεροῦνται ἐνίστε μέχρι τῶν δακτύλων, ὁ δὲ ταρσὶς οὐδέποτε μὲν εἶναι κόκκω φολιδωτός, φέρει δὲ ἔμπροσθεν πλάκας καὶ ἐκατέρωθεν μικρὰς φολιδας. Ἐν ταῖς Κ. περὶ λαμβάνονται αἱ εἰκογένηται τῶν Ἀλγεθλιδῶν, τῶν Κυψελιδῶν, τῶν Κολυβιδῶν, τῶν Ἐπιδιδῶν, τῶν Ἀλκυονιδῶν. [Φ.Γ.]

Κέκροψ. Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην παράδοσιν ὑπῆρξεν ὁ Κ. ὁ πρῶτος ἀνθρώπος τῆς Ἀττικῆς, υἱὸς τῆς Γῆς, καὶ πρῶτος αὐτῆς βασιλεὺς, ἰδρύσας ἐν τῇ ὕψει τῶν κατόπιν Ἀθηνῶν τὴν ἀρχαιότεραν πόλιν Κεκροπιαν. Ἐλέγετο δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνθρώπῳ

καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐφίς ἡ δράκων, καὶ τοιαῦται αὐτοῦ παραστάσεις εὐρήνται καὶ ἐπὶ ἔργων τῆς τέχνης. Μεταγενέστεραι παραδόσεις περιπτώσιν αὐτὸν ὡς Αἰγύπτειον, ἐκ Σαΐδος εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐλθόντα ἐν ᾧ κατὰ τινὰς πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἡ Σαΐς ἐδέχθη ἀποικίαν ἐξ Ἀττικῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κ. εἰσέγαγεν εἰς τὴν Ἀττικὴν τὰ πρῶτα στοιχεία τοῦ πολιτισμοῦ. Κατὰ τὰς παραδόσεις διήρσε τὸν λαὸν εἰς 4 φυλάς, ἐρίζοντες ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς τὴν Ἀθηναίων περὶ τῆς προστασίας τῆς νέας τοῦ Κ. πόλεως ὁ Κ., κριτῆς τοῦ θέντος, ἐκ τῶν δώρων ἑκατέρου τῶν θεῶν, πηγῆς μὲν ὕδατος ἐκ μέρους τοῦ Ποσειδῶνος, ἐλαίας δὲ ἐκ μέρους τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπροτίμησε τὸ τελευταῖον τοῦτο, ὡς σύμβολον εἰρηνικῆς ἀναπτύξεως, καὶ διέφρωσε τὴν πόλιν εἰς τὴν θεάν, ἧς καὶ ἔλαθεν εἰτα τὸ ὄνομα ἢ ἐνδοξοτάτη τῶν ἑλληνικῶν πόλεων. Ἐκ τῆς Ἀγλαύρου ὁ Κ. ἔσχευ οἰκὸν τὴν Ἐρυσίχθονα καὶ θυγατέρας τρεῖς, Ἀγλαυρον, Ἐρσην καὶ Πάνδροσον. — Ἄλλος Κέκροψ ἀναφέρεται ὡς υἱὸς τοῦ Ἐρεχθίδος, ἑδδομος βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν. [Δ.Μ.]

Κεκρύφαλος. Βλ. Ἀγκίστριον.

Κεκυλὲ (Κεκυλὲ). 1) Φρειδ. Αὐγούστου, εἰς τὸν διαπρεπεστέρων χημικῶν, γενν. 1829 ἐν Δαρμσταδτ, γενόμενος δὲ τῷ 1858 καθήγητῆς τῆς χημείας ἐν Γάνδῃ καὶ ἀπὸ τοῦ 1865 ἐν Βόννῃ. Θεμελιώδεις ὑπῆρξαν αἱ ἐν τῇ ὀργανικῇ χημείᾳ ἐργασίαι τοῦ ἀνακαλύψαντος τὴν τετρατομικότητα τοῦ ἀνθρακὸς καὶ ἰσχύσαντος τὴν θεωρίαν τῶν παραγῶγων τοῦ βενζόλιου. Ἐγράψεν Ὀργανικὴν χημείαν (3 τ., Βρ. λαγγ 1861—7), Χημείαν τῶν παραγῶγων τοῦ βενζόλιου (Ἐρλ. 1867) κλ. — 2) Πάριναρδ Κ., ὀνομαστός ἀρχαιολόγος, γενν. ἐν Δαρμσταδτ 1839, ἐπὶ μακρὸν διαμείνας ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ, γενόμενος δὲ τῷ 1870 καθηγ. ἐν Βόννῃ καὶ ἀπὸ τοῦ 1889 ἐν Βερολίνῳ. Ἐπέφινε πολλὰς ἀρχαιολ. ἐργασίας καὶ ἔγραψεν ἱκανά, ὧν ἰδίως μνημονευτέα Griech. Thonfiguren aus Tanagra (1878) καὶ Antike Terrakotten (1880 κέ.). [Ἐγ.]

Κέλ (Kohl). Βλ. Στρασεύργον.

Κελαναί. Ἀρχαία πρωτεύουσα πόλις τῆς Φρυγίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐχθρῆς τοῦ ἁν. Μαϊάνδρου. Κατὰ τοὺς μύθους ἐνταῦθα συνέβη ὁ μεταξὺ Μαρσύου καὶ Ἀπέλλωνος ἀγῶν. Ἐπὶ τῶν Διαδέχων κατεστράφη ἡ πόλις καὶ κατοικήθησαν οἱ κάτοικοι εἰς τὴν Ἀπάμειαν (βλ. λ.). [Δ.Α.]

Κελαύτ. Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα τοῦ Βελουχιστάν, κειμένη ἐν τῷ Β. μέρει τούτου 2073 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Εἶνε ἡρεισιώμενος τόπος, ἀκάθαρτος, διατρεῖ ὅμως ἀξιόλογον ἐμπόριον. Κατ. περ. 8000. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ τοῦ 1854 ἔχουσιν τὸ δικαίωμα νὰ

εἰσάγωσιν εἰς Κ. κατὰ βούλησιν στρατεύματα. [Μ.Σ.]

Κελεβῆς (Celébes), Νῆσος τοῦ Ἰνδοκονοπλουήσου, ἐκ τῶν λαγερ. Μεγάλων Σουδαϊκῶν, χωριζομένη πρὸς Δ. διὰ τοῦ πορθμοῦ Μακάσσαρ ἀπὸ τοῦ Βορνέου καὶ πρὸς Δ. διὰ τοῦ πορθμοῦ τῶν Μολούκων ἀπὸ τῶν ἑμυνύμων τούτου νήσων. Ἐχει ἐμβ. 177.799 τχμ., συνίσταται δὲ ἐκ 4 μεγάλων χερσονήσων, μεταξὺ τῶν ὁποίων κινεῖται ὁ σημαντικὸς κόλπος Τέμιτι, Τέλο καὶ Βένι. Εἶνε ὀρεινὴ, φθάνει δὲ τὸ ὕψος τῶν ὀρέων μέχρι 3070 μ. Τινὰ ἐκ τούτων εἶναι ἡφαίστεια. Ἀρδεύεται δὲ ἡ νῆσος ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν καὶ εἶνε εὐφρωτισμένη, παρῶντα κυρίως καφέν, ὄρυζαν καὶ κακάον. Οἱ κάτοικοι, περίπου 1 1/2 ἑκατομ., εἶναι Βουγίνοι (Μαλαῖοι) ἐν τῇ Ν. Μακασσάροι ἐν τῇ Δ. καὶ Ἀλφούροι ἐν τῇ κεντρικῇ καὶ Β. μέρει. Ἡ νῆσος ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδούς καὶ διαιρεῖται 1) εἰς τὸν νομὸν Κ., περιλαμβάνοντα τὴν Ν. καὶ ΝΑ. γλίσσαν μετὰ τῶν νήσων Βούτον καὶ πολλῶν μικρῶν κρατῶν φόρου ὑποτέλων, 2) ὧν τὸ σπουδαιότερον τὸ κράτος Βόνι ἐν τῇ ΝΔ. μέρει, ἐν ἧμ 120.017 τχμ. μετὰ 1.154.000 κατ., καὶ 3) τὴν τοπογράφειαν Μενάδο, περιλαμβάνουσαν τὰς νήσους Σαγγίρι κλ., ἐν ἧμ 67.462 τχμ. μετὰ 528.944 κατ. — Ἀπὸ τοῦ 1525 ἐγκαταστάθησαν ἐν Κ. οἱ Πορτογάλοι, ἡναγκάσθησαν δὲ τῷ 1660 νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν νῆσον εἰς τοὺς Ὀλλανδούς. Πρβ. Lahlure, L'ile de C. (Βρυξέλλαις 1879). [Μ.Σ.]

Κελεβή. Χωρ. τοῦ δήμου Ἡλιδος πεδινόν, 1/2 ὄρ. ΝΔ. τῆς Γαστούνης καὶ παρὰ τὴν δεξιάν ἐχθρὸν τοῦ Πηνειοῦ ποτ., ἔχον 228 κ. καλλιεργ. ἀμπελίων καὶ σταφίδων. [Γ.ΠΔ.]

Κελεμθέες. Κομμόπολις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῷ νομῷ Ἀδινίου εἰς τὰς ὑπαιρέας τῶν ὀρέων τῆς Μυκάλης ἐγγύς τῶν μεγαλοπρεπῶν ἑρείπων τῆς Πριήνης καὶ μεταξὺ Δωματίων καὶ Σωκλίων. Ἐχει περίπου 2000 κατ. Ἑλλήνας διατηροῦντας θῆματ. σχολὴν καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Κρήνης ὑπαγομένους. [Μ.Χ.]

Κελεός. Μυθικὴ τῆς Ἑλευσίνος βασιλεὺς, φιλοφενήσας τὴν Δήμητραν, κατὰ τὰς πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀρπαγίστης Περσεφόνης περιπλανήσεις τῆς φθάσας εἰς Ἑλευσινά. Ὡς αὐτοῦ ἦν ὁ Ἀρχαίων, οὐ μετὰ τὴν τραγικὴν καταστροφὴν (βλ. Ἀρχαίων) ἢ ὅα εἶδωκε τῷ Κ. ἄκρον οὐδὲν τὸν Τριπτόλεμον ἢ ὑπάρχοντα τοῦτον καὶ πρότερον εὐδαίμων ἢ Δήμητρίν εὐγνωμονοῦσα τῷ Κ. τὴν γεωργίαν.

Κελερέα. Χωρ. τοῦ δήμου Πλατάνου τῆς ἑπαρ. Ἀλμυροῦ, ἔχον 113 κατ. [Μ.Σ.]

Κελεφᾶς. Κῶμος τοῦ δήμου Οἰτυλου μετὰ πληθ. 484, κειμένη ὄρ. 1 1/2 ΒΑ. τῆς Ἀρεο-

πέλειος ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν Δ ὑπὸ τῶν τοῦ Ταῦ-
γέτου, ἐξ ὧν κατέρχεται διὰ βαθύος χάσμα-
τος χεῖμαρος γινόμενος εἰς τὸν λιμένα τοῦ
Οἰτύλου. Ὁ Κ. ὑπέρκειται τοῦ λιμένος τού-
του, ἔχει δὲ ἀρχαῖον φρούριον, ὅπερ ὁ Μορ-
ζίνης ἐκურύετο παρὰ τῶν Τούρκων τῷ 1685.

Η Ελεφάντα. Βλ. Οἶνον.

Η Ελλάκτα. Χωρ. τοῦ δήμου Παρακκμ-
πυλίων τῆς Εὐρυτανίας, μετὰ 71 κατ. [Μ.Σ.]

Η Ελλγρεν (Γω. Έρρ.). Ποιητὴς Σουη-
δὸς, γενν. 1751, τῷ 1778 ἔρριπεν ἐν Στοκ-
χόλμῃ τὴν ἐφημερίδα «Ταχυδρόμος τῆς Στοκ-
χόλμης», τῷ 1785 ἐγένετο ἰδιαιτέρως γραμ-
ματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ τῷ 1786 ἰδρυθεὶς
τῆς σουηδ. ἀκαδημίας μέλος αὐτῆς. ἀπέθ. δὲ
1795. Ὁ Κ. ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ μέγιστος
τῶν νεωτέρων σουηδῶν ποιητῶν, τῶν εἰς τὴν
δραχμωτάραν (γαλλικὴν) σχολὴν ληγκόντων,
ἰδίως δ' ἐξέχει ὡς λυρικοῦ διακρινόμενος διὰ
τὸ ζωρὸν αἰσθητικῶν καὶ τὴν ἀμιγῆ μελω-
δικὴν γλώσσάν του, ὅχι ὅμως καὶ ἐπ' ἰσχυρᾶ
φαντασίᾳ. Ὡραία εἶναι καὶ τὰ σατυρικά του
ποιήματα, ὑπολείπονται δὲ αἱ τραγικαὶ του.
Τὰ «Ἀπαντα» αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τὸ δ'
τῷ 1860. [Έγ.]

Η Ελλερ, ἐπώνυμον πολλῶν ἐπιτήμων
Γερμανῶν καὶ Έλβετῶν. 1) Ἀδόλφουτος
φὸν Κ., βασιλευσὶς γνῶστης τῆς ἀρχαίας γερ-
μαν. καὶ ρωμαϊκῆς φιλολογίας, γενν. 1813 ἐν
Πλάιβελνχάιμ τῆς Βυρτεμβέργης. Σπουδάζας δὲ
κατ' ἀρχάς θεολογίαν, περιήλθεν εἰς τὰς βι-
βλιοθηκὰς Παρισίων καὶ Ἰταλίας ἀναζητῶν καὶ
μελετῶν τὰ χειρόγραφα τῆς μεσαιωνικῆς φι-
λολογίας. Γενόμενος τῷ 1841 καθηγητὴς τῆς
γερμ. γραμματικολογίας ἐν Τυβίγγῃ, ἀπέθ. αὐ-
τοῦ 1883. Έξέδωκε πλεῖστα ἔργα τῆς γερμ.
καὶ τῆς τῶν ῥωμαν. γλωσσῶν φιλολογίας καὶ
τινας συγγραφάς. — 2) Ὁθων Κ., υἱὸς τοῦ
ἀνωτ., γενν. 1838 ἐν Τυβίγγῃ, γενόμενος δὲ
καθηγητὴς τῆς φιλολογίας ἐν τοῖς πανεπι-
στημιαῖς Φραϊδουργῷ, εἰς τὸν Γράτς καὶ
ἀπὸ τοῦ 1882 τῆς Πράγας. Έξέδωκε τὴν
Ὀράτιον κλ., ἔγραψε δὲ Έρβέναν περὶ τῆς
ιστορίας τῶν ἑλλ. μύθων (1862), Ζῶα τῆς
κλασσικῆς ἀρχαιότητος (1887), Εἰκόνας ζώων
καὶ φυτῶν ἐπὶ νομισμάτων καὶ δακτυλιολίθων
τῆς κλασ. ἀρχαιότητος κλ. — 3) Φερδιν-
άνδρος Κ., ζωγράφος ἱστορικῶν σκηνῶν,
γενν. ἐν Καλτάρου 1842, ἐπὶ μακρὴν δια-
μείνας ἐν Βρασιλίας. Έγραψεν εἰκόνας πρῶ-
της τάξεως, οἷον τὸν θάνατον Φιλίππου τοῦ
Β', τὴν ἀποδόλιν τῆς Ρώμης ἐπὶ Νέωνος,
τὴν Ἡρώ εὐρίσκουσαν τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀλέν-
δρου κλ. Έξέπλησεν ὁμῶς καὶ τοιχογραφίας
καὶ τοπιογραφίας, ὧν ἀρίστη τὴ Παρθένον
βρατυλιανὸν δάτος. — 4) Φραϊδ. Λουδ.
φὸν Κ., νομομαθὴς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν.
1799 ἐν Ζυρίχῃ, σπουδάζας ἐν Βερολίνῳ καὶ
Γοττίγγῃ, διαδοχικῶς δὲ γενόμενος καθηγητὴς

ἐν Ζυρίχῃ, ἀρχηγὸς τῶν ἐλευθεροφρόνων καὶ
μέλος τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου, καθηγητὴς
ἐν Ἀλλῃ (1843) καὶ εἰς τὴν Βερολίνῳ (1847).
ὡς πολιτικὸς ἔδρασε καὶ ἐν Πρωσίᾳ ὡς εἰς
τῶν κορυφαίων τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος,
γενόμενος δὲ μέλος τῆς Ἀνω Βουλῆς ἑλκὰς
καὶ τὴν τίτλον φὸν Στάινβ.κ. Ἀπέθ. τῷ 1860
ἐν Βερολίνῳ. Έξιστολογώτατα τῶν ἔργων του
εἶναι «Εἰσαγγήσεις», «Πενδέκται», «Ρωμα-
πολιτικὴ δικονομία» κλ. — 5) Γ'οδεφρεϊν-
δρος Κ., ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος ἐν τῶν
γνωστοτέρων, γενν. 1819 ἐν Ζυρίχῃ, σπουδάζ-
σας κατ' ἀρχάς τὴν ζωγραφικὴν ἐνταῦθα καὶ
ἐν Μονάχῳ. τῷ 1846 ἐξέδωκε Ποιήματα,
τῷ 1851 Νέα ποιήματα καὶ τέλος τῷ 1883
Συλλογὴν ποιημάτων, δι' ὧν ἐγνωρίσθη ὡς
λεπτὸς τῆς φύσεως καὶ τῆς λυθροπίνης καρδίας
παρατηρητῆς. Έγραψεν ἐτι ἑξῶς μυθιστορή-
ματα Der grüne Heinrich, Die Leute von
Seldwyla κλ., διηγήματα κλ. Ἐπὶ μακρὸν
(1861—76) διετέλεσε γραμματεὺς τοῦ καντό-
νιου Ζυρίχης, ἐνθα ἀπέθ. 1892. — 6) Γω.
Balthasar K., περιώνυμος κατασκευαστὴς
χαλκῶν ἀνδριάντων, γενν. 1638 ἐν Ζυρίχῃ
ἐργαζομὲς πρῶτον ὡς χρυσοκόμος καὶ εἰς τὸ
ἀνδριαντοποιεῖς ἐν Παριείοις. Πρῶτος διενε-
θῇ καὶ γύστη μέγαν ἀνδριάντα εἰς ἓνα μοναδι-
κὸν τύπον, τῶν τοιοῦτων συντιθεμένων τέσσε-
ς ἐκ πολλῶν τεμαχίων χωριστὰ κατασκευαζο-
μένων, καὶ ἐπέτυχεν οὕτως οὗτο ἐν τῇ κατα-
σκευῇ τοῦ ἐρίπτου ἀνδριάντος Λουδοβίκου τοῦ
ΙΔ' (κατὰ σχέδιον τοῦ Girardon) ὕψους 7
μέτρων. Έγράψεν καὶ μεγάλας πρεσβύτας τη-
λεβόλα καὶ τινας ἐστρεβιάσας. Ἀπέθ. ἐν Παρι-
είοις 1702. Εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον διεκρίθη καὶ
ὁ ἀδελφὸς του Γ'οδφ. φὸν Κ. (1635—
1700). — 7) Γ'οδεφ φὸν Κ., ὀνομαστὴς
χαλκογράφος, γενν. 1811 ἐν Λίντς, σπουδάζ-
σας τὴν τέχνην ἐν Βόννῃ, τῷ 1837 γενόμενος
καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Δουσιελθόρησι
ὅπου καὶ ἀπέθ. 1873. Τὰ λαμπρότερα τῶν
πολλῶν ἔργων του εἶναι αἱ ἀντιγραφαὶ τῆς
Συζήτησεως τοῦ Παράλλ καὶ τῆς Παναγίας
τοῦ Σίχτου. [Έγ.]

Η Ελληνομαν 1) Φραγκ. Χριστόφ. Κι-
δουὲ Βαλμύ, στρατάρχης τῆς Γαλλίας, γενν.
1735 ἐκ ταπεινοῦ γένους. Πῃ κατὰ τὴν ἐ-
πακτιὴν πόλεμον διεκρίθη ἐπανειλημμένως ὡς
ἀξιομαχικός. τῷ 1793 ἐγένετο ἀνώτατος
ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τοῦ Μοσέλλα. τῷ αὐτῷ
ἔτει ἐπαίψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐν Βαλμύ (βλ. λ.).
Πρώτους διὰ σφοδροῦ κανονοβολισμοῦ μετὰ
τοῦ Δουμοριέ κατηγορηθεὶς βραδύτερον ἐπὶ
ἀδρανείᾳ καταδιώχθη καὶ ἐφυλακίσθη. τῷ
1794 ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀλ-
πῶν. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας δὲ ἀνεκνήρυξεν
στρατάρχης καὶ δουὲ Βαλμύ. Ἀπέθανε τῷ
1820. — 2) Φραγκ. Στέφ. de K., δουὲ
Βαλμύ, Γάλλος ὑποστράτηγος, υἱὸς τοῦ ἀνωτ.,
γενν. 1770 ἐν Μέντς. Διεκρίθη ἐπὶ τοῦ Να-

πολέωντος, πορασκεύσας ἐν μέρει τὴν νίκην τοῦ Μαρτίου. ἐπίσης ἠνδραγαθήσεν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Δουστερλιτζ. Ἀπέθ. τῷ 1835.

Κέλλη λίμνη. Ἰλ. Ὀστρεβὺ λίμνη.

Κελιά. Χωρ. τῆς Τήνου ἀνήκον εἰς τὴν ἑξῆς Περαιᾶς ἀπέχον δὲ τῆς Κώμης ὥρ. 1. 10'. Κἀτ. 318.

Κέλσιος (Celsius), εἰκογένηται σελήδι- κῇ εἰς τὴν ἀνέκτου πλειστοί ἐπίσημοι ἀνδρες.

Ὁ Μάρκος Κ. (1621—79) διεκρίθη ὡς ἀστρὸνόμος. Ὁ υἱὸς τοῦ Ὀλῶφ Κ. (1670—

1758) ἐγένετο καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν Οὐψάλα, περὶ τῶν γνώσεων δ' αὐτοῦ ἐν τῇ βοτανικῇ καὶ ταῖς ἀνατολ. γλώσσαις μαρτυ- ρεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ Hierobotanicon (Οὐψ.

1745—47). Πρῶτος διεῖδε τὴν δξίαν τοῦ νεορὸ Λινναίου, ἐν καὶ ὑπεστήριξε πολὺ.

Ὁ Ἀνδρέας Κ., ἀνεψιὸς μὲν τοῦ Ὀλῶφ, υἱὸς δὲ τοῦ Νίλς Κ. (1658—1724) καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν ἐν Οὐψάλα, ἐγενν. τῷ 1701,

τῷ δὲ 1730 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ἀστρὸν- ομίας ἐν Οὐψάλα, στερούμενος ὅμως ἐνταῦθα ἐργαλείων τε καὶ ἀστεροσκοπεῖον ἀπῆλθε τῷ

1732 εἰς περιηγήσεις εἰς μεγαλειτέρα κέν- τρα. Ἐν Νυρεμβέργῃ ἐξέδωκε (λατινιστὶ) Πα- ρατηρήσεις περὶ τοῦ βορείου σέλαος, ἐν ῥώ- μῃ ἠσυχολήθη εἰς τὴν μέτρησιν τῆς ἐντάσεως

τοῦ φωτὸς καὶ ὥρισε τὸ ἀληθὲς μέγεθος τοῦ ἀρχαίου ῥώμ. πεδός, εἰτα δὲ συνάδευσε τὴν Μωπέρτιον εἰς τὴν καταμέτρησιν τοῦ μήκους

μίας μετρίας μεσημβρινῶ ἐν Λαπλανδίᾳ. Ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ ἐθεμελιώθη τῷ 1740 τὸ ἀστεροσκοπεῖον τῆς Οὐψάλας. Εἰς αὐτὴν

ἀνέκει ἡ φερώνυμος θερμομετρικὴ κλίμαξ, περὶ ἧς βλ. Θερμομετρον. Καὶ αλλὰς δὲ ποι- κίλας ἐποίησεν ἀστρὸν. ἐργασίας καὶ πλεί- στας ἐγράψε πραγματείας. Ἀπέθ. δὲ ἐν Οὐ- ψάλα 1749. — Ὁ Ὀλῶφ φὸν Κ. (1716—

44), τὴν τῆς εὐγενείας τίτλον λαβὼν τῷ 1756, ὑπῆρξε καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Οὐψάλα, ἐπισκοπὸς Λεονδ καὶ μέλος τῆς σουηδ. ἀκα- δημίας, διεκρίθη ὡς πολυσίτωρ, ἰδιῶ τῆς σουηδ. ἱστορίας κάτοχος, καὶ τῆς πολιτικῆς γενναίως

μετασχών. [B.A.]

Κέλσος. Ἐπίσημος ἐλκεκτικὸς φιλόσο- φος, ἐπιδιώξας τὴν συνδυασμὸν τῶν ἐπικου- ρεῶν ἀρχῶν μετὰ τῆς πλατωνικῆς φιλοσο- φίας. Ἐγράψε περὶ τὸ 150 μ. Χ. ἐν τῇ Ser- mo vovus (Ἀληθὲς λόγος) οὗτοῦ κατὰ τοῦ

Χρυστιανισμοῦ, τοῦ ἔργου δὲ τούτου ἱκανὰ ἀποσπάσματα διεσώθησαν ἐν τῷ τοῦ Ὀρι- γένους εἰς 8 βιβλία ἔργῳ «Κατὰ Κέλσου», ἐκδοθέντι τελευταίον ὑπὸ Lomatzsch ἐν Βε- ρολίνῃ 1831—47. Εἰς τὴν Κ. τοῦτον, ἔντα

φίλον του, ἀφιέρωσεν ὁ Λουκιανὸς τὸν α' Ἀλέ- ξανδρον αὐτοῦ. [X.B.]

Κέλσος (Celsus). 1) Αὐλὸς Κορνήλιος Κ. Ῥωμαῖος ἐπὶ Τιβερίου καὶ Νέρωνος ζή- σας, εἰς τῶν σφωτάτων καὶ ἐγκυκλοπαιδι-

κωτάτων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν, συγγρά- φας ἔργα φιλοσοφικά, ρητορικά, ἱατρικά, νομικά, γεωργικά καὶ πολεμικά ἀποτελούμενα ἐλκεκτικῶν ἐγκυκλοπαιδείων. Ἐκ ταύτης δια- σώθησαν εἰς ἡμᾶς μόνον τὰ 8 «Περὶ ἱατρι- κῆς» βιβλία, τὸ μόνον ἱατρικὸν ἔργον ὅσον κατέχευεν ἐκ τῶν καλῶν χρόνων τῆς λατι- νικῆς φιλοσοφίας, παρὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἰππο- κράτους καὶ τοῦ Γολιγγοῦ τασσόμενον, καὶ

πηγὴ πρωτιότητος τάξεως διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἱατρικῆς τῶν ἀρχαίων. Ἐν τῷ ἔργῳ αὐ- τοῦ ἀνακευθεῖ ὁ Κ. μάλλον τοὺς Ἑλλη- νας ἐκθέτων ἐν πρώτοις τὴν ἱστορίαν τῆς ἱατρικῆς παρὰ τοῖς Ἑλλήσι, πραγματευταί

ἐν τῷ α' βιβλίῳ Διαιτητικὴν καὶ Προφυλα- κτικὴν, ἐν τῷ β' Γενικὴν παθολογίαν καὶ Θεραπευτικὴν, ἐν τῷ γ' καὶ δ' τὰς νόσους εἰδικῶς, ἐν τῷ ε' Φαρμακολογίαν, ἐν τῷ ς' καὶ ζ' τὴν Χειρουργικὴν παθολογίαν καὶ Θε-

ραπευτικὴν, ἐν δὲ τῷ η' τέλος τὰς νόσους τῶν ὀστέων. Ἡ παράστασις τῶν πραγμάτων εἶνε σαφὴς καὶ γλαφυρωτάτη, ἡ γλῶσσα νεωρότης καὶ ἀκριβής, σὺν ὅμοις καὶ ἀπηλ- λαγμένη ἑλληνισμῶν. Ἐκδόσεις ὅπ' Ταγγα (1769 καὶ ὕστερον), Daresberg (Λιψ.

1859) καὶ [B.E.]

2) Inventius K. διάσημος Ῥωμαῖος νο- μοδιδάσκαλος, ἐπαδὸς τῶν Προκουλαίων, διακρινόμενος διὰ τὰς παραδόξους γνώμας αὐτοῦ καὶ τὰς τραχείας καὶ ἀποτρίμους ἀπαν- τήσεις ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμιώδης φράσις in- d- ponsio Celsina (Κελσινὴ ἀπάντησις), ἥς ἀντιστοιχεῖ ἡ quaestio Domitiana (Δομι- ττιανὴ ἐρώτησις) ἐκ τινος Δομιτίου Λαβέ- ονος (Domitius Laheo), ἀπαυθύναντος αὐτῇ

ἀνόχην νομικὴν ἐρώτησιν καὶ τραχυτάτην λαβόντος ἀπάντησιν. Ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Κέλ- σου Libri XXXIX digestorum, περιελήθη- σαν ἐν τῷ Πανδέκτῃ 242 χωρία. [Πρ.]

Κέλτα ἢ Κελτοὶ εἶνε τὸ ἔθνος (ἡδο- ευρωπαϊκῆς φυλῆς ἦτις ἀλλοτὶ κατέγουσα μέγα μέρος τῆς Εὐρώπης, νῦν περιορίζεται εἰς μικρὰ κεῖθνα. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλ- λῆσι σημαίνει τὸ ἔθνος ἐνίοτε ἀπασαν τὴν φυλὴν (εἰς τὴν συμπεριλαμβάνοντο ὑπὸ τινῶν καὶ οἱ Γερμανοί), ἀλλοτὶ δὲ κλάδους τινὰς αὐτῆς· κατὰ τὴν Καισάρα ἕως μόνον οἱ μεταξὺ τοῦ Γαρόντα, Σηκουάνα καὶ Μάρνου οἰκούντες ἐκαλοῦντο Celtae. Ἀπὸ τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος ἐμφανίζεται παρ' Ἑλλήσι τὸ δεύτερον αὐτῶν ἔθνος Γαλάται· ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ λατινικὸν Galli, περιορίζεται δὲ τούτῳ συνήθως εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν Γαλατίαν (Γαλ- λίαν) καλουμένην χώραν, ἐνῷ οἱ Κ. ἐκτός τῆς χώρας ταύτης ἦτις θεωρεῖται ὡς πατρίς αὐτῶν, ἐξεταθήσαν εἰς μέγα μέρος τῆς Ἰοη- ρικῆς χερσονήσου (ἔπου ἐκ τῆς ἀναμίξεως αὐτῶν μετὰ τῶν Ἰθαγενῶν ἐγεννήθησαν οἱ Κελτίβητες), τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν, τὴν σημερινὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὸ Βέλγιον,

τὰ Δ καὶ Ν μέρη τῆς Γερμανίας, Ἑλβετίαν, μέγα μέρος τῆς Ἀνω Ἰταλίας, σχεδὸν ἅπαν τὴν Αὐστρίαν καὶ ἄλλα τινὰ μέρη. Καίπερ ἀνδρείοτατοι, ἐκτείναντες τὰς κτήσεις των καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν (βλ. Γαλιταί), ἦσαν ἀνίκανοι πρὸς ἰδρυτὶν κράτους μονίμου, ὑπετάγησαν δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ Γερμανῶν καὶ Σλάβων. Λείψανα αὐτῶν εὕρισκονται ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Εὐρώπῃ (ἐν Ἰρλαντῇ τῆς Γαλλίας, Οὐαλλίᾳ, νήτῳ Μάν, Ἰρλανδία, Ἀνω Σκωτία), συμποσούμενοι εἰς 10 ἑκατομμύρια. — Ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἡπειρωτικῶν Κ. ἐτώθησαν πολλὰ κύρια ὀνόματα, ὀλίγα ἐπιγραφὰ καὶ λίξεις τινὲς εἰσφύττασαι εἰς τὴν λατινικὴν. Οἱ δὲ Κ. τῶν βρετανικῶν νήσων διετήρησαν ἐν μέρει τὴν γλώσσάν των. Δι' σημεῖνα διέλεκτο αὐτῶν διαίρυνται εἰς δύο συστάδας, 1) τὴν Ἰρλανδικὴν ἢ γαελικὴν, περιλαμβανούσαν τὴν νοτιορηνδικὴν (ἐν Ἰρλανδίᾳ), τὴν γαελικὴν (ἐν Σκωτίᾳ) καὶ τὴν μανικὴν (ἐπὶ τῆς νήσου Μάν), καὶ 2) τὴν βρετανικὴν, περιλαμβάνουσαν τὴν κινδρικὴν (ἐν Οὐαλλίᾳ), τὴν κορνικὴν ἢ κερνουαλλικὴν (ἐν Κορνουαλλίᾳ, ἐκλείψαν ἀπὸ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος), καὶ τὴν βρετονικὴν (ἐν τῇ Βρετάνῃ τῆς Γαλλίας, εἰς ἣν μετέκρησαν ἀπὸ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἀποικοὶ τῆς Μεγ. Βρετανίας). Κελτικὰ διέλεκτοὶ ὁμιλοῦνται νῦν ὑπὸ 3 1/2 ἑκατ. ἀνθρώπων. [Μ.Σ.]

Ελλάση (Kjelz ή Kjelee). Κυβερνεῖν τῆς Ῥωσσίας ἀποτελοῦν τὸ νοτιώτερον μέρος τῆς Πολωνίας. Ἔχει ἐμβα. 10.093 τ.χμ. καὶ 700.208 κατ. (1890), εἶνε δὲ πλούσιον εἰς θεῖον, αἰθρὸν, μέλυδον καὶ λιθάνθρακα. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 107.03 κατ. καὶ ποικιλὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ελλάδωνος. Ἀρχαῖον ὄνομα μικροῦ ποταμοῦ τῆς Ἠπείρου (ἄρχ. Χανίας) ἐκβάλλοντος εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀχρεοκραυνίου καὶ τῆς στερεᾶς σχηματιζόμενον κόλπον. Νῦν καλεῖται Λιεύμη Βάρδα. Ἄλλοι ὅμως ἀλλαχού θέτουν τὸν ἀρχαῖον Κ. [Δ.Λ.]

Ελέμενζ (Σιγμενδὸς βερῶνος Kemény). Οὐγγρὸς δημοσιογράφος καὶ ποιητής, γενν. 1816 ἐν Τρανσυλβανίᾳ, διατελέσας μέλος τῆς Διήτης καὶ ἀρχισυντάκτης διαφόρων ἐφημερίδων, ὡς καὶ πρόεδρος τῆς εταιρίας Kisfaludy. Ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του ἐγένοντο πρὸ πάντων γνωστὰ Παύλος Ἰεβλαί (1846), Ἡ ἀβυσσὶς τῆς καρδίας (1851), Ἀνὴρ καὶ γυνὴ (1854) κ.κ. Ἀριστοτελῆματα εἶναι καὶ τὰ Σκιαγραφήματά του (2 τ. 1870). Ἀπεθ. τῷ 1875 εἰς κτήμα του ἐν Τρανσυλβανίᾳ.

Ελεμέριον. Κομμόπολις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παράλιος, κειμένη παρὰ τῶν Κυθωνίων καὶ Ν τοῦ Ἀδριατικοῦ ἐν καταλλήλῳ πρὸς ἐμπόριον θέσει. [Μ.Σ.]

Ελέμε. Ποταμὸς τῆς Φιλανδίας, πηγὰς

ζων ἐν Λαπωνίᾳ ὑπὸ 68°12' Β πλ., ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 408 χμ. εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον. [Μ.Σ.]

Ελέμερν. Κομμόπολις ἐν τῷ Ῥωσ. κ.θ. βερνείῳ Λιβλανδίας, πληθεὺς τῶν συνόρων τῆς Κουρλανδίας, ἔχουσα θειοῦχος πηγὰς θερμοκρασίας 61° Κ., ὧν γίνεται χρῆσις κατὰ βεσματισμῶν, συριλιδικῆς δυσκρασίας κλ.

Ελέμεντς (Chemnitz). Ἡ βιομηχανικὸν πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἐμονόμου ποταμίσκου καὶ εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ ὄρους Ἔρτς καὶ ἀνήκουσα εἰς τὸν νομὸν Τσέκαου. Ἔχει 138.955 κατ., ἐρετεῖον, χρηματιστήριον, ὑποκατάστημα τῆς Τραπεζῆς τοῦ Κράτους, διάφορα ἐμπορικά, βιομηχανικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα, γυμνάσιον, πρακτικὴν λυκείον κλ. Κυριώτεροι κλάδοι τῆς βιομηχανίας εἶναι ἡ ὑφαντουργία πάντες εἶδους, μηχανουργία, βαφικὴ κλ. Μετὰ τῆς βιομηχανίας συνδέεται ἐμπόριον μετὰ πάντων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου. [Μ.Σ.]

Ελέμπεν. 1) Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ νομῷ Δύστελδεργ τῆς πρωσσικῆς Παρρηνίου ἐπαρχίας, ἔχουσα 5878 κατ., γυμνάσιον, διδασκαλεῖον κλ. Πατρίς τοῦ Θωμά τοῦ ἐκ Κέρπεν. — 2) Πόλις τῆς πρωσσικῆς ἐπαρ. Πέζεν ἐν τῇ περιφερείᾳ Σχίλδεργ. Ἔχει 5405 κατ. καὶ ἐμπόριον διαμετακομίσως μετὰ τῆς Πολωνίας. [Μ.Σ.]

Ελέμπερ (Quimper). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ Φινιπέρ, κειμένη ἐπὶ τῆς σπομαλίνης τοῦ Ὁδὲ καὶ ἔχουσα 17.406 κατ. (1891). Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει ὠραία τάτην μητρόπολιν γοθικὴν, ἱεραποδαστήριον, ὕδρογραφικὴν καὶ γεωργικὴν σχολὴν κλ. Διατηρεῖ ναυπηγίαν, ἀλγίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ελέμπεν. Πόλις τοῦ νομοῦ τῆς Βαυαρίας Σουαβίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἰλλερ ἐν γραφικῇ θέσει. Ἔχει 15.760 κατ. (1890), διαίρεται δὲ εἰς τὴν καθολικὴν πέλιν (ἐπὶ λόφου) καὶ εἰς τὴν λευθηρανὴν (κάτω πόλιν). Μέχρι τοῦ 1830 ἦτο ἐλευθέρη πόλις τοῦ Κράτους. Διατηρεῖ ὑπαντουργίαν, χαρτοποιίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον διαμετακομίσως. [Μ.Σ.]

Ελένδελ (Kendal). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Οὐέστμωρλενδ, κειμένη ἐν τῇ ἱστορικῇ κειλᾷ τοῦ Κέντ, 64 χμ. Ν τοῦ Κάρλίσλ καὶ οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἔχει 14.430 κατ. (1891) καὶ ποικιλὴν βιομηχανίαν κυρίως μαλλίου. [Μ.Σ.]

Ελένης. Χωρ. τῆς Μακεδον. ἐν τῇ ἐπαρ. Σαρὶ-Σαμπάν, ἔχον 500 κατ. Ὀθωμ. [Ν.Σ.]

Εκένέσιον ὄρος (Mont-Cenis). Ὄρος τῶν Ἀλπεων ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλλίας καὶ σύνδεσμος τῶν Κραιγιῶν καὶ Κοττιῶν Ἀλπεων. Συνίσταται ἐξ ὄψιπιδίου ἔχοντος μήκος 8 χμ. ὑπὲρ τὸ ὅποιον ὁ

ψοφνται αὐ κορυφῇ Roche-Melon (3584 μ.) πρὸς Δ. καὶ Mont d'Ambin (3383 μ.) πρὸς Δ. Διὰ τοῦ ὄψι πεδίου, ἔχοντος ὕψος 2098 μ., ἐπέλειτο ἀνεκαθεν ἡ διὰ τῶν Ἀλπίων διάβασις, κατεσκευάσθη δὲ 1803—10 σιδηροδρόμος. Τῷ δὲ 1859—71 ἐξετελέσθη σιδηροδρομικὴ σήραξ διερχομένη ὑπὸ τὸ ὄρος, ἔχουσα μήκος 12,2 χμ., μεταξὺ Μοδάνης (1158 μ.) πρὸς Β καὶ Βαρδονέσχ (1291 μ.) πρὸς Ν. Τὰ ἔξοδα αὐτῆς ἀνῆλθον εἰς 75 εκατομ. φράγκων. [Μ.Σ.]

Κέννιγγτ (Gustav Adolf Kennigott). Γερμανὸς ὀρυκτολόγος, γενν. τῷ 1818 ἐν Βρεσλαυίᾳ, διατελέσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1856 καθήκοντος τῆς ὀρυκτολογίας ἐν τῇ πολυτεχνείῳ τῆς Ζυρίχης. Ἐδημοσίευσε διάφορα ἔργα, Ἐγγειρίδιον τῆς ὀρυκτολογίας (1851), ἄλλο τοιοῦτον συντομον (ἐ' ἐκδ. 1880), Λεξικὸν τῆς ὀρυκτολογίας, γεωλογίας κλ. (2 τ. 1882—0).

Κεννέ ἢ Κιννέ. Πόλις τῆς Ἀνω Αἰγύπτου, ἡ ἀρχαία Καϊνέπολις. Κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, εἶνε πρωτεύουσα νομοῦ καὶ κέντρον τοῦ διὰ τοῦ Κοσσέρ ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἑμπορίου. Γνωστὴ εἶνε ἐκ τῶν περιφήμων πηλίνων ἀγγείων, τῶν φοινίκων καὶ τῶν χορευτρίων τῆς. [Μ.Σ.]

Κενόν. Ἀπόλυτον Κ. καλεῖται ὡς ἂν ἐν ᾧ οὐδὲν ὑπάρχει σῶμα ὑλικόν. Ἡ ὑπαρξὶς τοῦτου κενοῦ ἐν τῇ ἀπειρῇ διαστοῇ καὶ ἐπιστεύετο μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα ὅτι ὁ μεταξὺ τῶν ἐσχάτων ἐρίων τῶν ἀτμοσφαιρῶν τῶν αὐραίων σωμάτων χώρος δὲν εἶνε κενός, ἀλλὰ πληροῦται ὑπὸ λεπτοτάτης ὕλης, τοῦ αἰθέρος, δὲ τῶν δονήσεων τῆς ὁποίας τελεῖται ἡ διάδοσις τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος. Ἐπὶ τῆς γῆς μόνον διὰ τοῦ πειράματος τοῦ Τόρριτσέλλη (βλ. λ.) δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν τὸ ἀπόλυτον κενόν. Ἐὰν δὲ πλῆρωςαντες ὑδραργύρου σωλήνα μήκους μείζονος τῶν 0,76 μ. κλειστὸν ἐτέρωθεν, ἀναστρέψωμεν εἰς κατακόρυφον θέσιν καὶ βυθίσωμεν τὸ ἀνοικτὸν ἄκρον τοῦ εἰς λεκάνην περιέχουσαν ὑδράργυρον, καταπίπτει οὗτος ἐν τῇ σωλῇνι μέχρι ὕψους 0,76 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐν τῇ λεκάνῃ ὑδραργύρου, καταλείπων τὸν ἀνωθεν τοῦ ὕψους τούτου χώρον τοῦ σωλήνος ἀπολύτως κενόν· τὸ φαινόμενον ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐν τῇ λεκάνῃ ὑδραργύρου ὁρῶσα ἀτμοσφαιρική πίεσις ἀδυνατεῖ νὰ συγκρατήσῃ στήλην ὑδραργύρου ὑπερβαίνουσαν τὰ 0,76 μ. κατὰ μέτρον ὅρου. Ἐπὶ τοῦ γεγενῆτος τούτου στηρίζεται τὸ βαρόμετρον (βλ. λ.), ἐν ᾧ ἕνεκα τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἀναδιβάλλεται ἡ καταδιβάλλεται ἡ στήλη τοῦ ὑδραργύρου. Ὁ ἀνωθεν ταύτης χώρος τοῦ βαρομετρικοῦ σωλήνος εἶνε χώρος ἀπολύτως κενός. — Διὰ τῆς πνευματικῆς ἀντλίας (βλ. λ.) δὲν γχη-

ματίζεται ἐν ᾧ κώδωνι γῶρος ἀπολύτως κενός ἀλλ' ἀραιούται μόνον μαλάως ὃ ἐν αὐτῷ ἀήρ. [Σπ.]

Κενοτάφιον. Μνημεῖον δυνάμει μὲν ἐπιτύμβιον, μὴ καλύπτον ὅμως τὸν νεκρὸν τοῦ εἰς ὃν ἀφιέρωται, τοῦχόν ἐξαφανισθέντα ἢ ἀλλοχού τοθαμμένον.

Κένσιγκτον (Kensington). Προάστειον τοῦ Λονδίνου πρὸς Δ, ἔχον 182924 κατ. (1881), μετὰ βασιλικῶν ἀνακτόρων καὶ μεγάλου παραδείου περὶ αὐτά, ἐν ἐπισκέπτωνται δομένως οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου. Περιήγμον εἶνε καὶ τὸ Μουσεῖον τοῦ Κ., περιήγον πλουσίας συλλογὰς παντοίων ἔργων τῆς καλλιτεχνίας. [Μ.Σ.]

Κέντ. Μεγάλη καὶ ὠραία κομητεία τῆς Ἀγγλίας, μετὰ τοῦ Λονδίνου, τοῦ Ταμέσως, τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ τοῦ περὶ τοῦ τῆς Μάγχης. ἔχει ἐμβα. 4028 τχμ. καὶ 1142281 κατ. (1891), εἶνε δὲ λερωδὴς χώρα μετὰ κύφρων καὶ δασφύτων κοιλάδων, ἀραιομένη ὑπὸ τοῦ Ταμέσως, Μέδβαι, Δαίρεντ καὶ Στόουρ, ὕγεινὴ καὶ παράγουσα κυρίως λαμπρὸν σίτον, λαχανικὰ καὶ ὀπωρία. Ἡ κτηνοτροφία ἀκμάζει λίαν, κυρίως δὲ φημιζεται τὸ μαλλίον τῶν προβάτων. Ἡ χώρα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της θεωρεῖτο πάντοτε ὡς κλειδὸς τῆς Ἀγγλίας, διεδραμάτισε δὲ οὕτω σπουδαῖον πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ἐπύχης τοῦ Καίσαρος καὶ ἀπατέλεσε τὸ πρῶτον ἀγγλοσαξονικόν βασίλειον κατὰ τὸν 19' αἰῶνα. Πρωτεύουσα εἶνε Μαΐδστον. [Μ.Σ.]

Κενταύριον (Bot.) Centaurea L. Γένος φυτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ποικιδίων τῆς εἰκοθεν. τῶν Συνέτων Κινναροειδῶν. Εἶδη πολυάριθμα ἀνὰ τὴν εὐκρατον ζώνην ἰδίως τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς. Τινὰ ἐξ αὐτῶν καλλιεργεῖνται πρὸς κόσμον. Παισιγνώστον εἶνε Κ. τὸ κυανεὺν ἢ ὁ «Κυανός» (γερμ. Kornblume, γαλλ. Bluei, Centaurea Cyanula L.) τὸ ἀγαπητὸν ἄνθος τοῦ Γουλιέλμου Δ' αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Τινὰ δὲ αὐτῶν θεωροῦνται ὡς φαρμακευτικά. Εἰς τί εἶδος ἀναφέρεται Κ. τὸ μέγα τῶν ἀρχαίων εἶνε ἀμφίβολον. Τὸ δὲ Κ. τὸ μικρὸν τοῦ Διοσκουρίδου εἶνε ἡ Ἐρυθραία (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

— Αἱ ἀνθοῦσαι κορυφαὶς τοῦ Κ., ανοσμοί, πικραὶ, ξηραίνόμεναι φυλάττονται εἰς χρῆσιν φαρμακευτικὴν. Ὡς αὐτομάχοι διδόνται πρὸς ἀτονίας τοῦ στομάχου καὶ ἀποθεραπείας τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, θόαν καὶ θερμὸν τὸν καλεῖται κοινῶς τὸ Κ. ἡ χέρτον τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, τοῦ ὡς ἀλεξιπυρέτου τιμωμένου, εἶναι δὲ πρὸς δυσπεψίας καὶ μετὰ δυσκολιότητος εἰς ἔγγραμα κατ' οἶκον σκευαζόμενον καὶ πινόμενον κατὰ καθήκοντος τριεὶ τῆς ἡμέρας. Τὸ δὲ δημοδύναμον ἐκ χύλιδος Κ. διδεται εἰς καταπόσια ἢ εἰς διάλυσιν.

Κένταυροι. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυ-

Θεολόγαν δαίμονες κατ' ἀρχάς μὲν εἰς τὰς νεφέλας καὶ τοὺς θρηνοὺς βύακας εἰκονοῦντες, εἰτα δὲ ἐν γένει εἰς τὰ ὄρη καὶ ἐσθλὰ διαμένοντες. Κατὰ Πινδαρον ὁ Ἰξίων ἐγέννησεν ἐκ τῆς Νεφέλης τὸν Κένταυρον, οὗτος δὲ ἐκ φορβάρου ἐπὶ τοῦ Πηλίου ὄρους τοὺς ἀλλοὺς Κενταύρους (Ἰπποκένταυροι). Ἐπίσημι ἰδίως εἶναι διὰ δύο μάχας τῶν, τὴν κατὰ τῶν Λαπιθῶν ἐπὶ τοῖς γάμοις τοῦ Πειρίου καθ' ἣν ἐπιβουλεύσαντες τὰς γυναῖκας τούτων κατετροπώθησαν οἱ Κ. ὑπὸ τῶν ἀδικηθέντων, καὶ τὴν κατὰ τοῦ Ἡρακλέους (βλ. Ἡρακλῆς, τ. Δ' σ. 192 β'). Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν παριστάνοντο ὡς ἀνθρώποι μὲν ἀνὰ τῆς δεξιᾶς, ἵπποι δὲ κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα ἀνευ προσώπων ποδῶν, βραδυτέρων δὲ προστεθῆσαν καὶ οὐτοί. Σὺν τῷ χρόνῳ ἔνεκα τῆς ομοιότητος αὐτῶν πρὸς τοὺς Σατύρους καὶ τῆς πρὸς τὸν οἶνον ἀγάπης τῶν παραιτήθησαν εἰς τὴν λατρίαν τοῦ Βάχου, οὗ γὰρ πλεον ὑπὸ τὴν προτέραν ἀγρίαν τὴν ὄψιν ἄλλ' ὡς τιθασυθέντες διὰ τῆς τοῦ Βάχου θυνάμεως. Ἐπὶ ἔργων τέχνης εὐρηνται παριστῶμεναι καὶ ὀφθαλμοί Κ. Ἡ κατὰ τῶν Λαπιθῶν μάχη τῶν Κ. (ἰδίως Κενταυρομαχία) ἐγένετο ἐκ τῶν προσφιλεστάτων θεμάτων εἰς τοὺς ἀρχαίους γλυπτάς, πλείστα δ' αὐτῆς παραστάσεις διεσώθησαν καὶ μέχρις ἡμῶν, ὡς ἡ ἐπὶ τῶν μετωπῶν τοῦ Παρθενῶνος (κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνακαίμενων ἐν Ἀσθίνῃ), ἡ ἐν τῷ Ὀθησίῳ, ἡ ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ κτλ. — Οἱ Κ. εἶναι πιθανῶς παράστασις τῶν ἀρχαιοτάτων κατοίκων τῆς Ἰπποτρόφου Θεσσαλίας, οὗς οἱ λαοὶ τὰ πρῶτα ἰδόντες ἐφ' ἵπποις ἐκράντοσθησαν ὡς κρῖμα ἀνθρώπου καὶ ἵππου. Τὸ ὄνομα παράγουσι τινες ἐκ τοῦ κεντάν (τὸν ἵππον). Ἐλέγοντο ἀγριοί, δι' ὃ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐπικαλοῦνται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Γνωστότεροι αὐτῶν εἶναι ὁ Χείρων καὶ ὁ Φόλος (βλ. τὰς λ.). [Δ.Μ.]

Κέντερβερν (Canterbury). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, μέχρι τοῦ 1888 πρωτεύουσα τῆς κομητείας Κέντ, νῦν δὲ ἀποτελοῦσα ἰδίαν κομητείαν, κειμένη δὲ 89 χμ. ΑΝΑ τοῦ Λονδίνου ἐν τερπνῇ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Στούρ. Ὁ χαρακτήρ τῆς πόλεως καὶ τῶν αἰκδομῶν εἶναι βλῶς μεταωικὸς, διαφέρει δὲ ὁ περιφραγμένος γοθεϊκὸς ναὸς οἰκοδομηθεὶς 1070—1130. Οἱ κάτοικοι (23026 τῷ 1891) διατηροῦσιν ἀμφοτέρων ἐμπορίων λυκίσκου, σιτηρῶν καὶ μαλλίου. Ἐν Κ. εὐρίσκονται πλείστα ἀρχαιοτάτες ρωμαϊκαί, πιστεύεται δὲ ὅτι εἶνε τὸ ἀρχαῖον Durovernum. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Κ. εἶναι ὁ πρῶτος τῆς Ἀγγλίας, ὡς καὶ ὁ πρῶτος δυνάστης τοῦ βασιλείου, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ στέφῃ τοὺς βασιλεῖς. [Μ.Σ.]

Κεντητική ὁ βάρος 100 λίτρων (φουντιῶν), ἐπομένως ἴσον πρὸς 50 χιλιόγραμμα. Ἰσχύει ὡς ἀνωτάτη μὲν βάρους ἐν Γερμανίᾳ, ὑπὸ τῷ ὀνόματι *Centner* καὶ ἐν Ἑλλάδι ὡς *centum*.

νῖα, Ἀυστρογερμανική, Ἑλβετική, Σουηδική κλ. Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ λατ. *centum* = ἑκατὸν, ἀλλοτε δὲ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐφ' ἑρμηνεία διαφορώτατα ἀλλήλων βάρη. Τὸ τῶν Ἰονίων νήπων Κ. (ἰταλ. Τσεντινάγια) ἴσουςται πρὸς 100 ἀγγλικὰς ἐμπορικὰς λίτρας ἢτοι 45,36 χιλιόγραμμα. [Δ.Κ.Α.]

Κέντηρος, λατ. *Centurio*, Ἀρχηγὸς ἑκατὸν ἀνδρῶν ἐν τῇ ρωμαϊκῇ στρατῷ ἢτοι ἑκατόνταρχος. [Σ.Τ.]

Κεντητική. Ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν ὑφάσματα (ἀλλὰ καὶ δέρμα, χάρτην κλ.) διὰ ποικίλων σχετίων ἀποτελουμένων ἐκ νημάτων ἅτινα διὰ τῆς βελόνης ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῶν. Τὰ νήματα εἰσιν ἐκ μετάξης, μαλλίου, λίνου, βῆμβακος, ἐπὶ δὲ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, τελείται δὲ ἢ δι' αὐτῶν κέντησις ἢ διὰ τῆς χειρὸς ἢ διὰ μηχανῶν. Ἐὰν τὸ προκείμενον ὑφάσμα εἴνε πυκνοῦραντον (τὰ κοινὰ λινὰ ὑφάσματα κλ.) τὸ κέντημα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ὠριμένου σχεδίου, οὕτως εἰπεῖν ἔκωγραφημένου ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος, μεταξὺ δὲ τῶν διαφορῶν μερῶν τοῦ σχεδίου ὠρισταμένων διαλειμμάτων πολλὰκις ὅμως τὸ μὲν ὑφάσμα εἶνε ἀραιότατα ὑφασμένον ἢτοι κενναδωτὸν (βλ. λ.) τὸ δὲ ἐπικεντωμένον σχεδίον καταλαμβάνει ἀνευ διακοπῆς συνεχῆ ἐπιφάνειαν, γὰρ ἐν τῇ καταλείπεται ἐν τῷ μεταξὺ κενὸν μέρος τοῦ ὑφάσματος. Κεντήματα τινὰ ποικίλλονται ἢ ἐξ ὁλοκλήρου ἀποτελοῦνται ἐξ ὑαλίνων ποικιλοχρῶμων σφαιρίων (χάνδραι), ἅτινα διὰ τῆς ὀπῆς ἦν φέρουσιν ἐν τῷ μέσῳ διαπερῶνται εἰς νήμα καὶ οὕτω προσαρμόζονται ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος ἀποτελοῦντα ὠραία σχέδια· πολυτελέστερα μάλιστα κεντήματα φέρουσιν ἀντὶ τούτων καὶ ἀληθεῖς μαργαρίτας. Ἰνα τηρηθῇ ἡ εἰσὺσα κανονικότης ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῶν Κ. καὶ ἐν γένει πρὸς εὐκολίαν τείνεται συνήθως τὸ κοσμητικὸν ὑφάσμα δι' εἰδικῶς ἐργαλείου (τοῦ κοινῶς μαγγάνου) μεταξὺ τεσσάρων ὅλων ἐπ' ὧν προσαρμόζεται κατὰ τὰ ἀκρὰ καὶ ἅτινα ἀπομακρυνόμενα ἀλλήλων διὰ κοχλίων καὶ στερεούμενα τηροῦσιν αὐτὰ εἰς τὴν αὐτὴν διακρίως τάσιν· μικρὰ ὅμως σχέδια ἐκτελοῦνται ὑπὸ ἐμπειρῶν κεντητρίων καὶ ἀνευ τῆς βοηθείας ταύτης. Τέλος πολλαπλὰ εἰσι τὰ μηχανήματα δι' ὧν ἐκτελεῖται ἢ διὰ τῶν μηχανῶν Κ. — Ἡ κεντητικὴ τέχνη, ἰδίως δὲ ἡ διὰ χρυσοῦ Κ., φαίνεται ὅτι ἐφευρέθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Φρυγῶν, ἦτο ὁμοῦ ἐκκαλεῖται γνωστή καὶ εἰς πάντας τοὺς πεπολιτισμένους τῆς ἀρχαιότητος λαούς. Κατὰ τοὺς ὁμηρικούς χρόνους ἐφημίζοντο ὡς κεντήτριαι αἱ γυναῖκες τῆς Σιδωνος. Παρ' Ἑλλήσιν ἐλέγετο εὐρύσσα τὴν Κ. ἢ Ἀθηνᾶ, καὶ τοι, ὡς εἶνε ἀκριβῶς γνωστὸν, ἐκόμισαν αὐτὴν εἰς Ἑλλάδα οἱ Πέρσαι. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐν τῇ ὀλίγῃ ἡσυχίᾳ ἐντελεστοντα ἢ

Κ. ἐν ταῖς μοναστηρίοις καὶ ὑπὸ τῶν εὐγενῶν γυναικῶν, περιφρονῶν δὲ εἶναι τὸ ἐν Bayeux 70 μ. μήκους κέντημα ἐφ' οὗ ἡ σύζυγος τοῦ δουκὸς Γουλιέλμου τῆς Νορμανδίας Ματθίλδη παρήγαγε τὰ κατὰ τὴν κατάντησιν τῆς Ἀγγλίας κατορθώματα αὐτοῦ. Σήμερον ὡς βιομηχανία θεωρεῖται ἡ Κ. κατ' ἐξοχὴν ἐν "Γλβετίζ καὶ Σαξωνία. [Π.Τ.]

Κέντρον (Kentucky), ἡ καὶ Κεντούκν γραφόμενον. Πολιτεία ἀνήκει εἰς τὴν Β. Αμερικαν. Συμπολιτείαν (ἀπὸ τοῦ 1792). Κεῖται μεταξὺ Βιργινίας, Ὀχάιο, Ἰνδιάνας, ἡλλινόε, Μισσυρι καὶ Τεννισσῆ. Ἔχει ἐμβα. 104.630 τ.μ. καὶ 1.858.635 κατ. (1890). Μεταξὺ τῶν ὁποίων 272.981 εἶναι μαύροι καὶ μιγάδες. Πρὸς Δ εἶναι ἐπίπεδος χώρα, πρὸς ΝΑ δὲ ὄρεινῇ (παρασφάδες τῶν Κέμπερλενδ ὄρεων), ἐν γενεῇ δὲ εὐφορῶν, ἀρδευμένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (Κέμπερλενδ, Γρήν, Κεντέκν. ἔχοντος ροὴν 416 χμ., καὶ ἄλλων, ἐμβαλλόμενον ἀπάντων εἰς τὴν Ὀχάιο, ὅστις ἀποτελεῖ τὰ Δ σύνορα). Τὸ κλίμα εἶναι γλυκύ, μέση θερμοκρασία 12,5° Κ. Κύριον ἔργον τῶν κατοικούντων εἶναι ἡ γεωργία· κατὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ καπνῶν τὸ Κ. κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ Συμπολιτείᾳ (128 ἑκατομ. χιλιογρ. τῷ 1889). Πρὸς δὲ εἶναι ἡ χώρα πλούσια εἰς αἰθέρων καὶ λιθάνθρακας. Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1850. Εἰς τὸ συνέδριον τὸ Κ. πέμπει 2 γεροσυκιστάς καὶ 11 ἀντιπροσώπους. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Φράνκφορτ. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τοῦ 1862 τὸ Κ. ἀπετέλει τὸ κέντρον τῶν μαχῶν, εἰς τὸν πολλὰ ὑπέστη θανά. [Μ.Σ.]

Κέντρον Βλ. Τσεντούριπε.

Κέντρον Βλ. Ἀκανθα.

Κέντρον νευρικό Βλ. Νευρ. κέντρον.

Κέντρον ἡλίου Βλ. Γαλαξίας.

Κέντρον μωρρίν ἡ κεντρομωρρίν τοῦ Θεοφράστου εἶναι ῥοδόσχος ὁ ἀκανθώδης (*Rhus aculeatus* L.). [Θ.Χ.]

Κέντρον Ἐν τῇ Γεωμετρίᾳ καλεῖται Κ. γραμμὴς τινος (οὐχὶ εὐθείας) ἡ ἐπιφανείας ἡ στερεοῦ σώματος σημειῶν τι καθ' ὃ διχοτομοῦνται πᾶσαι αἱ εὐθεῖαι αἱ δι' αὐτοῦ διερχόμεναι, περατούμεναι δὲ εἰς δύο ἀντικείμενα σημεῖα τῆς προκειμένης γραμμῆς ἡ τῆς περιμέτρου (περιφερείας) τῆς προκειμένης ἐπιφανείας ἡ τῆς ἐπιφανείας τοῦ προκειμένου στερεοῦ. Τοιοῦτο Κ. δὲν ἔχουσι πᾶσαι αἱ γραμμαὶ ἡ ἐπιφάνειαι ἡ τὰ στερεὰ σώματα. Γνωστότατον εἶναι τὸ Κ. τοῦ κύκλου καὶ τὸ τῆς σφαίρας, ἅτινα ἐκ περισσοῦ ἔχουσι τὴν ἰδίωτητά διὰ ἀπέχουσιν ἰσάνεις ἀπὸ παντὸς σημείου τῆς περιφερείας τοῦ κύκλου ἡ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. Ἐχουσι προσέτι Κ., στερεούμενα ὅμοιως τῆς τελευταίας ταύτης ἰδιότητος, ἡ ἑλλειψίς καὶ ἡ ὑπερβολὴ τὸ σημειῶν

τῆς τριμῆς τῶν δύο ἀξόνων των, τὰ ἐκ τῆς περιστροφῆς αὐτῶν παραγόμενα στερεὰ σώματα ἑλλειψοειδῆ καὶ ὑπερβολοειδῆ, τὸ παραλληλόγραμμον (ἐν τῇ τριμῇ τῶν δύο διαμέτρων του), πᾶν κανονικὸν πολύγωνον (τὸ Κ. τοῦ περιγεγραμμένου κύκλου) κτλ.

Κέντρον βάρος Ἡ ἐπιθετὴ ἡ βαρύτης ἐνεργεῖ κατὰ διεύθυνσιν θεωρουμένης ὡς παραλλήλου ἐπὶ πάντων τῶν ὁρίων μορίων σώματος τινος, δυνατόν πᾶσαι αἱ μερικαὶ αὐτῆς ἐνεργεῖαι τῆς βαρύτητος νὰ συντεθῶσιν εἰς μίαν δύναμιν (συνισταμένην) ἥ ἡ ἐντασις καλεῖται βάρος τοῦ σώματος. Κέντρον δὲ τοῦ βάρους καλεῖται τὸ σημεῖον τῆς ἐφαρμογῆς τῆς γενικῆς ταύτης συνισταμένης δυνάμεως, εἰς ὃ νοοῦμεν συγκεντρωθείσας πᾶσας τὰς ἐπὶ τῶν μορίων τοῦ σώματος ἐνεργείας τῆς βαρύτητος καὶ τοῦ ὁποίου ἐπομένως ὑποστηρίζομένου ἀναιρεῖται σύμπαν τὸ βάρος τοῦ σώματος καὶ ἰσορροπεῖ τοῦτο κατὰ πᾶσαν τυχαίαν θέσιν. Πρὸς τοῦτο δυνάμιθα νὰ στηριζώμεν σημεῖον τι τοῦ σώματος καίμενον ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ βάρους ἀγομένης κατακορυφῶν γραμμῆς, καὶ τοῦτο πραγματικῶς συμβαίνει ὅταν σῶμα τι ἰσορροπεῖ ἐξηρητημένον ἀπὸ τινος σημείου τῆς ἐπιφανείας του ἡ στηριζόμενον ἐπὶ ἐριζοντίου ἐπιπέδου. Τὸ Κ. τοῦ βάρους ἐπὶ κανονικῶν καὶ ὁμοιόμορφων σωμάτων ἐρίζεται γεωμετρικῶς. Οὕτω τὸ Κ. β. εὐθείας ὁμοιομεροῦς καίται κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς· τὸ τοῦ τριγώνου ἐπὶ τῆς τομῆς τῶν εὐθειῶν αἵτινες ἀγόνται ἀπὸ τῶν ἐριζον κορυφῶν ἐπὶ τὰ μέσα τῶν ἀπέναντι πλευρῶν· τὸ τῆς σφαίρας καὶ τοῦ κύκλου εἰς τὰ κέντρα αὐτῶν, ἀρχὴ καὶ τὸ τοῦ δακτυλίου εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου εἰς ἐν ἀνήκει τὸ τοῦ πρίσματος καὶ τοῦ κυλίνδρου ἐπὶ τοῦ μέσου τοῦ αξονος αὐτῶν· τὸ τοῦ κώνου ἐπὶ τῆς εὐθείας τῆς ἐκνοῦσης τὴν κορυφὴν μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ βάρους τῆς βάσεως κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$, αὐτῆς ἀπὸ τῆς κορυφῆς κτλ. Πειραματικῶς εὐρίσκοντες τὸ Κ. β. ἀκαννίστου σώματος ἐξαρτώντες αὐτὸ ἀπὸ σχοινίου διαδοχικῶς ἐκ δύο διαφόρων σημείων του ὥστε νὰ ἰσορροπῇ καὶ προσεκτείνοντας νευρῶς πρὸς τὸ σῶμα τὴν διεύθυνσιν τοῦ σχοινίου κατ' ἀμφοτέρως τὰς ἐξαρτήσεις· τὸ σημεῖον καθ' ὃ τέμνονται αἱ δύο ἐπεκτάσεις εἶναι τὸ Κ. β. τοῦ σώματος, μὴ καίμενον κατ' ἀνάγκην πάντοτε ἐντὸς τῆς μάξης τοῦ σώματος (ὡς ἐπὶ δακτυλίου, καίλης σφαίρας, δοχείου κτλ.) [Σπ.]

Κέντρον μῶλος δυνάμεις Βλ. Κυκλικὴ κίνησις.

Κέντρον φύξ δυνάμεις Βλ. Κυκλικὴ κίνησις.

Κέντρον (Ἰωάννης), ὁ θιμελιωτῆς τῆς γεωτῆρας Ἀστρονομίας. Ἐγενν. τῇ 27 Δεκ. (ν.) 1571 ἐν τῇ πόλει Βαίλ τῆς Βυρτεμβέργης, γένος τῆς ἐκπατακτικῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας ἐκ Κέππελ. Ἐνεκα τῆς πείνης

αὶ πρῶταί του σπουδαὶ ὑπῆρξαν ὅπως ἡμελη-
μέναι· μετὰ τὴν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐφοί-
τησεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον Τυβίγγης, καὶ
ἐνταῦθα, ὡς καὶ καθ' ἕλκον τὴν βίον του, τὴν
πενιαν ἐχὼν ἀχώριστον σύντροφον. Σπουδαζὼν
τὰ μαθηματικά ὡς προπαιδεῖαν τῆς Θεολο-
γίας, δι' ἣν προώριζεν ἑαυτὸν, ἐδιδασκείτο
ἐριστικῶς ἐν αὐταῖς. Μόνον ὅμως ἀπὸ τοῦ
1593, ὅτε διατίθηται καθηγητὴς τῶν μαθη-
ματικῶν ἐν Γράτς, ἤρξατο σοβαρῶς ἀσχολού-
μενος εἰς αὐτὰ καὶ τὴν ἀστρονομίαν. Διὰ τὸ
ἔτος 1595 ἐξέδωκεν ἡμερολόγιον μετὰ τῶν
πυνθίων προσηλιῶν, αἵτινες κατὰ τύχην
ἀληθεύσασαι ἐν πολλοῖς κατέστησαν περιζή-
μεν τὸ ὄνομα του. Τῇ 1600 ἐγένετο ἐν Πράγῃ
βραβεύς τοῦ Tycho de Brahe, οὐ θανόντος μετὰ
ἐν ἔτος ὁ Κ. διατίθηται αὐτοκρατορικῶς μαθη-
ματικῶς καὶ ἀστρονόμος τῆς Αὐλῆς μετὰ
μισθοῦ 500 φλωρινίων. Ἐν πολλαῖς βιώσας
στερηθείς ἐπὶ 11 ἔτη, μάλιστα ἀφ' ὅτου
ἔνεκα τῶν δεινῶν τοῦ τριακονταετοῦς πολέ-
μου καὶ αὐτὸς ὁ γλισχρὸς μισθὸς καθυστε-
ρεῖτο, ἀπῆλθε τῇ 1612 εἰς Λίντε, ὅπου ὑπὸ
συχῇ βελτίωνος ὅρους διετέλεσεν ἐπὶ 14 εἰς
καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ αὐτῇ
Σχολῇ, ἀσχολούμενος ταυτοχρόνως ἐπὶ νέων
ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῖσιν βάζειν εἰς σύν-
ταξιν τῶν πρὸς ὑπολογισμὸν τῆς τροχιάς
τῶν ἀστρῶν χρησίμων Ῥοδόφριων πινάκων,
οὓς ἀρχίτας ὁ Tycho de Brahe ἐκάλεσεν
οὕτω πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ῥοδόλ-
φου τοῦ Β', συνεπλήρωσε δὲ ὁ Κ. τῇ 1624.
Ἀναγκασθεὶς νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Λίντε διὰ τὴν
ἐν τῇ Ἀντὶ Αὐστρία καταδίωξιν τοῦ προ-
τεσταντισμοῦ (1626) ἐξῆλθεν ἐκτοτε δυστυχῶν
καὶ ταλαιπωρούμενος μέχρι τοῦ 1630, ὅτε
ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ προσωπικῶς παριστά-
μενος ἐν τῇ Διήτῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν καθυ-
στερουμένων αὐτῷ αὐτοκρατορικῶν χρηρη-
γίων, καὶ ἀπῆλθεν ἐπὶ τούτῳ εἰς Ῥέ-
γενσבורγ φέρων καὶ ἀντίτυπον τοῦ συγ-
γράμματος του περὶ τῶν κινήσεων τοῦ Ἀρεί-
ως, ὅπερ ἐνόςκει νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Διήταν
ἵνα κάμψῃ αὐτὴν καὶ ἐπιτύχῃ βοήθειαν ὑπὲρ
ἑαυτοῦ καὶ τῆς πενομένης οἰκογενείας του·
ἀλλὰ μέλις φθάσας εἰς Ῥέγενσבורγ ἀπέθαν-
εν ἐκ τῶν κόπων τοῦ ταξιδίου καὶ τῆς
θλίψεως τῶν 16 Νοεμβρ. (v) 1630 ὁ μέγας
οὗτος ὄσον καὶ δυστυχὴς ἀνὴρ, ὅστις ἐθιμε-
λίωσε τὴν νέαν Ἀστρονομίαν διὰ τῶν θαυ-
μασίων αὐτοῦ παρατηρήσεων. Ὑπὸ τὸ ὄνομα
τοῦ Κ. εἶναι γνωστοὶ οἱ νόμοι τῆς κινήσεως
τῶν πλανητῶν (ὡς βλ. ἐν λ. Πλανῆται), ἐν
μέρει ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Tycho de
Brahe ἐξαχθέντες καὶ διατυπωθέντες ὑπὸ τοῦ
Κ., ἐπ' ὧν βασιζέονται αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ
Νεύτωνος καὶ πάσα ἡ νεωτέρα περὶ τῶν πλαν-
ητῶν θεωρία. Τὸ σπουδαιότατον δὲ τῶν λα-
τινιστῶν γεγραμμένων συγγραμμάτων αὐτοῦ
εἶναι ἡ Νέα Ἀστρονομία, ἥτοι οὐρανία φυ-

σικὴ ἐκ παρατηρήσεων περὶ τῶν κινήσεων τοῦ
ἄστρου Ἀρείως κινηθῆναι ἥτις ἐξηγήσα-
ντο τῇ Κ. τὴν θάνασιν καὶ διαμένει ἔσας
ἔργον κλασικόν. Ὡς πρὸς τὴν Κ. τοῦ Κ.
εἶναι γνωστὸς ὁ δι' ἐκάστην στιγμὴν ὑπολο-
γισμὸς τῶν ἀνωμαλιῶν πλανήτων τινὲς του-
τέστι τῆς γωνίας ἣν σχηματίζουσι πρὸς ἀλ-
λήλας αἱ ἀπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὸ περιήλιον
καὶ πρὸς τὴν πλανήτην διευθύνσεις· ἡ ἀλγε-
βοικὴ παράστασις τοῦ προβλήματος ἀγεί εἰς
ἐξίσωσιν μὴ ἐπιδεχομένην ἀμέσων λύσιν· ἐνε-
κα δὲ τῆς χρησιμότητος τοῦ ζητουμένου ἐπε-
νοήθησαν τεχνικαὶ μέθοδοι πρὸς εὐρεσιν αὐτοῦ
κατὰ προσέγγισιν. [Β.Δ.]

Κεραῖαι. Ἐπιμήκη ὄργανα κατὰ τὰ
πλάγια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐντόμων καὶ
τῶν μαλακοστράκων ἐκφυόμενα, ἐκ πολλῶν
διτηρηθῶντων πρὸς ἀλλήλα μερῶν αποτελού-
μενα, στρεπτά πρὸς πᾶσαν σχεδὸν διεύθυ-
σιν, οὐδέποτε ἑλλειπόμενα, διάφορα ὅμως κατὰ
τὰ γένη τῶν ζώων δι' ὃ καὶ εἰς ταξινόμησιν
αὐτῶν χρησιμοποιοῦμενα. Ἐπὶ τῶν ἐντόμων
ὑπάρχει πάντοτε ἐν μόνον ζεύγος Κ., ἐπὶ
τῶν μαλακοστράκων ὅμως πολλάκις καὶ δύο,
ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχονειδῶν κατὰ τὸ πλεῖστον
εὐρηγνται μεταπελασμένα εἰς ὄργανα τοῦ στό-
ματος δι' ὃ καὶ ἐννοεῖται ὅτι ἑλλειπόμενα. Αἱ
πλεῖστα αὐτῶν ποιικιλίαι ἀπαντῶνται· ἐπὶ
τῶν ἐντόμων ἄλλοτε μὲν εἶναι βραχεῖαι, ἄλ-
λοτε δὲ μακρότεραι τοῦ σώματος, νηματοει-
δεῖς ἢ κωνοειδεῖς ἢ κορυμνοειδεῖς ἢ κτενοειδεῖς
μετ' ἐντομῶν, δικρανῶδεις ἢ μετὰ διακλαδιώ-
σεων ἢ μετὰ τελικῶν ὀγκωμάτων κτλ. Ὑπο-
λαμβάνονται δὲ αἱ Κ. ὡς ἄπτικα ὄργανα κατὰ
τάς ἐπὶ μυρμηκίων, τεττίγων κλ. γινόμενας
παρατηρήσεις καὶ αποτελοῦνται ἐκ κερατώ-
δους περ καλύμματος καὶ πολυπληθῶν μι-
κροστοπικίων μυῶν καὶ νευρικών ἰνῶν, ἐν τῇ
κέντρῳ δὲ διελαύνονται ὑπὸ σιελήνης ἐπι-
καλυπτομένου ὑπὸ ὑμένους, ὅστις ἀποτελεῖ
πιθανῶς ὄργανον ὁσφρητικόν. [Φ.Ι.]

Κεραῖαι καλοῦνται αἱ ἐγκαρσίως ἐπὶ
τῶν ἰσθμῶν τῶν πλοίων προσηλωμέναι δοκί-
αιτινες φέρουσι τὰ ἱστία. Ἐπὶ μεγάλων πλοί-
ων ὑπάρχουσι Κ. εἰς πάσας τοὺς ἰστούς καὶ
μέχρι τεσσάρων ἐπ' ἐκάστου, πᾶσαι ἔχουσι
εἰδικὰ ὀνόματα, λαμβανόμενα μᾶλλον ἀπὸ
τοῦ ἰστίου ὅπερ φέρει ἐκάστη. Κατασκευά-
ζονται δὲ συνήθως ἐκ ξύλου, ἐνίοτε ὅμως
καὶ κυρίως ἐπὶ θωρηκτῶν, ἐκ σιδήρου, καί-
τοι εἰσὼθεν. [Ε.Ν.]

Κεραμυδικαί. Οἰκογένεια τῶν κο-
λεοπτέρων ἐντόμων. Ἐχουσι σῶμα μακρὸν
καὶ νηματοειδές καὶ μακρὰς ἐνδεκαμελεῖς κε-
ραίας. Τύπος αὐτῆς Κεράμυξ ὁ ἥρως,
κοινὸς παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν κυδωνεῶν, ἔχον
μῆκος 0,05 μ., κεραίας δ' ἐνίοτε διπλασιασ-
τὸ σῶματός του. [Φ.Ι.]

Κεραμειζ. Βλ. Κεραμειτική.

Κεραμεικός. Βλ. 'Αθήναι ἐν τ. Δ' σ. 184 β.

Κεραμεύς. Τὸ ἐπώνυμον τοῦτο ἔφερον πλείονες τοῦ ἐνὸς λογιοῦ "Ελλήνες ἐπὶ σοφία διαπρέψαντες. Ὁ Θεοφάνης Κ. ἐπίσκοπος Ταυρομενίου τῆς Σικελίας κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα, ἔγραψε λίαν φημισθέντας λόγους ἑλληνιστί, ὧν 62 μὲν ἐξέδωκεν ὁ Σφόδρος τῇ 1644, ἄλλους δὲ τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχεῖν καὶ ἄλλοι σῶζονται χειρόγραφοι. — Ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Νικέλαος Κ., κατὰ τὰ μέσα τοῦ 12^{ου} αἰῶνος ζήσας, φημισθεὶς ἐπὶ παντοδαπῇ σοφίᾳ ἔγραψε διάφορα θεολογικά συγγράμματα, ὧν τὰ πλείστα κατὰ τῶν δοξῶν καὶ καινοτομιῶν τοῦ παπισμοῦ, κατὰ τινὰς δὲ μαρτυρίας καὶ φιλοσοφικά καὶ ἱατρικά. — Ὁ Δανιήλ Κ. ἀπεθ. 1804, περίφημος τοῦ Γένους διδάσκαλος ἐν Πάτρῳ ἰδία διδάσας, ἐξεπένησε Γραμματικὴν τῆς ἑλλ. γλώσσης, Ἑγκώμιον Δικταρίνης τῆς Β', διαφόρους παραφράσεις, πραγματείας καὶ ἄλλα, ὧν τὸ πλείστον μέρος ἀνέκδοτα εὑρίνται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης. [Δ Ν. Σ.]

Κεραμειευτική καλεῖται κλάδος τῆς πηλοπλαστικῆς, ἀσχολούμενος εἰς τὴν παρασκευὴν ἀντικειμένων παρὰ τὴν πρακτικὴν αὐτῶν χρησιμότητα ἐχόντων καὶ αἰσθητικὴν ἀξίαν ἥτοι σημασίαν καλλιτεχνικὴν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ κοινὰ βαναυσουργήματα τῆς χυδαίας πηλοπλαστικῆς. Ἡ τέχνη διὰ τὸ πρόχειρον καὶ εὐχρηστον τοῦ ὕλικου ἠτέκετο ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων· παρὰ τῶν Αἰγυπτίων κατέχουσαν πλείστας μικρὰς μορφάς, ὀλίγιστα δὲ ἀγγεῖα· ἤδη δὲ οἱ Ἀσσύριοι μετεχειρίζοντο ἐστίλνυμένα πλινθία εἰς δάπεδα καὶ τοίχους, οὐκ ὀλίγους δὲ κατέχουσαν κυλίνδρους ἐξ ἀργίλου φέροντας ἐπιγεγραμμένα διάφορα ἔγγραφα αὐτῶν. Εἰς ἰδίαν ὁμῶς τέχνην ὑψώθη ἡ Κ. ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑρρουρίᾳ (βλ. Τυρρηνία) καὶ ὅλως κατ' ἐξοχὴν μετὰ τῆς κεραμογραφίας συνεδυασμένη εἰς ἀληθὴ καλλιτεχνίαν, ἐν Ἑλλάδι, ἧς τὰ ποικίλα τῆς Κ. προϊόντα (κεραμεῖα) κοσμοῦσι νῦν εἰς μέγα πλῆθος τὰ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ἀγαθὰ διὰ τὴν οἰκιακὴν λατρείαν, ποικίλα ἀνθρώπινα ὁμοιώματα (αἱ περίφημοι Ταναγραῖαι κόραι, βλ. Τάναγρα), κοσμήματα ἀρχιτεκτονικά διὰ τύπων παρασκευαζόμενα καὶ τέλος ἀγγεῖα διάφορα, τὰ καὶ πολυτιμώτατα τῶν ἀρχαίων κεραμειῶν. Πάμπολλα τοιαῦτα ἀγγεῖα εὐρέθησαν ἐν ἀρχαίοις τάφοις, ἐν οἷς κατετίθεντο ὡς τεφερόδοχοι ἢ κτερίσματα ἢ ἐνθυμήματα, ἐν τε τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι καὶ ταῖς ἀποικίαις αὐτῆς· τὰ πλείστα αὐτῶν εἶναι τέχνης ἀθηναίης, ἀνήκοντα κατὰ τὸ πλείστον πιθανῶς εἰς τὴν 6^{ην} καὶ 4^{ην} αἰῶνα π. Χ., τὰ ἀρχαιότερα δὲ ἀνήκουσιν εἰς ἀλ-

λας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τὴν Κόρινθον καὶ τὰς νήστους Θήραν καὶ Μήλον, ἐν ᾗ ἡ νεωτέρα Κ. τοῦ πλουτοῦ καὶ ἐπιτετηθευμένου τρόπου ἀνεπτύχθη ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν 4^{ον} καὶ 3^{ον} αἰῶνα, ἔπου καὶ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἀνευρέθησαν τὰ πλείοντα αὐτῆς (πρβλ. Ἑλληνικὴ τέχνη). Τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων τούτων εἶναι ποικιλιώτατα, ἀναλόγως τῆς χρήσεως αὐτῶν· σημειωτέον ὅμως ὅτι σπανίως ἀγγεῖα μετὰ γραφῶν διατέλουν ἐν χρήσει οἰκιακῇ οἷον πρὸς υποδοχὴν οἴνου, κοσμητικῶν ὑγρῶν τοῦ γυναικείου καλλωπισμοῦ, πρὸς φύλαξιν τοῦ οἴου τοῦς νικητὰς τῶν Παναθηναίων ὡς βραβείον διδομένου ἐλαίου κτλ., τὰ πλείστα δὲ φαίνεται ὅτι εἰδικῶς παρασκευάζοντο πρὸς κοσμητὴν τῶν τάφων. Τὴν πληρεστάτην συλλογὴν γραφῶν καὶ εἰκότων ἀρχαίων ἀγγείων ἐξέδωκεν οἱ Lepoint καὶ de Witte ὑπὸ τὸν τίτλον *Elisee ephemerographique* (Παρ. 1838 κτλ.). Ὡς τέχνη ἡ Κ. ἀπετέθη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Χριστοῦ γεννήσεως· ἀντικατασταθεῖσα διὰ τῆς βαλκανίας. Κατὰ τὸν μεσαίωνα μόνοι σχεδὸν ἤκησαν αὐτὴν οἱ μουαμεθ. λαοί, ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν μέχρι τῆς Ἰσπανίας, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν Βαλεντίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς νήστου Μαϊόρκας, παρασκευάζοντες κομψώτατα μετὰ κερωματισμένων ἀραδουργημάτων πλινθία διὰ τὸ ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους τῶν ναῶν καὶ μεγάρων αὐτῶν, οἷα εὑρίνται ἐν τῇ Ἀλῆμπερ, ἐν Προύτῃ, Δαμασκῷ, Αἰγύπτῳ, Ἱερουσαλὴμ, Ἰσπαχάν, Σαμαρκάνδῃ, ἀγγεῖα, ὧν τινὰ κεκοσμημένα δι' ἀραδουργημάτων ἔκ μεταλλοῦ κτλ. Ἰσὺ Ἰσπανίας ἡ κατασκευὴ καλλιτεχνικῶν ἀγγείων μετεβίβασθη εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἀπετέλεσε τὸν κυριώτατον κλάδον τῆς Κ. κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα (βλ. Φαγεντιανὰ σκεύη). Ταυτοχρόνως ἀνεπτύχθη ἡ Κ. ἐν Γερμανίᾳ (Νυρεμβέργῃ κτλ.), ἐν ᾗ ἐν Ἰσπανίᾳ μὲν παρήμαζεν, ἐκ Περσίας ὅμως καὶ τῆς νήστου Ρόδου ἐξηκολούθουν νὰ ἐξάγῃνται ὥρατα ἀγγεῖα, πινάκια, λεκάναι κτλ. Ἡ κατὰ τὴν Σίνας κατεργασία τῆς πορσελλάνης εἰσῆχθεῖσα εἰς Εὐρώπην κατὰ τὸν 15^{ον} καὶ 12^{ον} αἰῶνα διὰ Πορτογάλων καὶ Ὀλλανδίων διὲν κατωρθώθη μὲν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπαραλλήλως διὰ τὴν ἑλλειψιν αὐτοῦ τοῦ ὕλικου, ἔδωκεν ὅμως ὠθησιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Κ., ἰδίως ἐν Ὀλλανδίᾳ ἧς περίφημα εἰσέγοντο τὰ φαγεντιανὰ σκεύη. Ἡ ἐφεύρεσις τῆς ἀληθοῦς πορσελλάνης ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ἀνεστάτωσε τὴν Κ. καὶ βαθμύδην τὰ φαγεντιανὰ σκεύη ἐξέπεσαν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τὰ ἐργοστάσια τῶν, νέα δὲ τοιαῦτα ἀνέλαμψαν καὶ κατ' ἐξοχὴν μετὰ τούτων τὸ ἐν Σιερ τῆς Γαλλίας· ἀλλὰ μετὰ τὸν πρῶτον ἐνθουσιασμόν ἐπὶ ἧλθεν ἰσχυρὰ ἀντίδρασις καὶ τὰ φαγεντιανὰ εἰσέχθησαν καὶ ἐτιμήθησαν ἔκ νέου καὶ σήμερον ἡ βιομη-

χανία των θυμάζει παραπλεύρως πρὸς τὴν τῆς πορτελλάνης. [Π.Τ.]

Κεραμί Χωρ. τοῦ δήμου Τραγαίας τῆς Νάξου, ἔχον 131 κατ. [Μ.Σ.]

Κεραμικὸς κόλπος. Βλ. Κῶς.

Κεράμια. Χωρ. τοῦ δήμου Νηλείων τῆς Ρόδου, ἔχον 172 κατ. [Μ.Σ.]

Κεραμίδει Χωρ. τοῦ δήμου Φαρακίδων τῶν Τρικαλῶν, ἔχον 182 κατ. [Μ.Σ.]

Κεραμίδιον. Κώμη τῆς Θεσσαλικῆς Μαγνητίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κασθανείας καί μιν ἐπὶ τῶν πρὸς τὸ Αἰγαῖον κατανευστῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Πηλίου εἰς ἀπόστασιν 12 ὥρων ἀπὸ Ἀργιῶς. Κατοικεῖται ὑπὸ 1177 κατ., ὧν ἡ κυριώτερά ἐνασχέλησις εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν καὶ ἡ κτηνοτροφία. Προϊόντα σῦκα, εἰνές, βούτυρον καὶ μέλι. Ἀπὸ τοῦ Κ. μέχρι τῆς παραλίας παρατηροῦνται πολλὰ ὄρη καὶ ἐρείπια, θεωροῦμενα ὡς τὰ τῆς ὀρεινῆς πέλειος Κασθανείας, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα σώζεται εἰς τὴν τουρκικὴν ὀνομασίαν τοῦ παρακειμένου εἰς τὸ χωρίον Σιλιφθρον καὶ καλουμένου τουρκιστὶ Καστανέ-κίεϊ (χωρίον καστανέων). Ὁ ὑπὸ τὸ χωρίον τοῦτο παραλία διέχουσα ὥρ. 1 εἶναι ἁγία καὶ ἀπότομος χρησιμεύουσα ὡς ἰσχυρότατον φυσικὸν ὄχυρον κατὰ τῶν ἐκ θαλάσσης ἀποδόσεων. Πέραν τοῦ Κ. πρὸς Β τὸ Πήλιον ὄρος ἀρchetαι ταπεινούμενον, καλούμενον περὶ τὰ μέρη ταῦτα Μαυροβούνιον.

Κεραμίδες Χωρ. Κεραλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Ἀνω Λιβαθῶς καὶ κείμενον κατὰ τὴν νότιον παραλίαν τῆς νήσου εἰς ἀπόστασιν 15' ἀπὸ Πισιάδας. Κατ. 510.

Κεραμίδες γῆ. Βλ. Κασλίνης.

Κεραμογραφία Βλ. Ἑλλην τέχνη.

Κέραμοι, τὰ πρὸς κάλυψιν στεγνὸν κοινώτατα τεχνουργήματα τῆς πηλοπλαστικῆς. Παρ' ἡμῶν συγχρότεραι ὡς εὐπαρασκευαστοὶ καὶ εὐθηναὶ εἶναι ἀπλὰ κεκαμυλωμένα κατὰ μήκος πλάκες αἵτινες τοποθετοῦνται εἰς ἐπιμήκεις σειρὰς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς κλίσεως τῆς στέγης ἔχουσαι τὸ κοῖλον πρὸς τὰ ἀνω, ἀνωθεν δ' αὐτῶν ἐπὶ τῶν παρακειμένων ἐξέχουσιν πλευρῶν δύο σειρῶν τοποθετοῦνται ἅλλαι Κ. τὸ κοῖλον ἔχουσαι πρὸς τὰ κάτω καὶ καλύπτουσαι κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τὰς κάτωθεν εὐθὺ σχηματίζονται καὶ αὐλακὲς δι' ὧν καταρρέουσι τὰ ὕδατα ἀπὸ τῆς στέγης· ἀλλ' ὡς στιβαρῆσαι εἰς τὴν θέσιν των διὰ μένου τοῦ βάρους των αἱ τοιαῦται Κ. δὲν θύναται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἢ εἰς στέγας μικρὰς πρὸς τὸν ἐρίζοντα κλίσεως, ὑπὸ σφοδροῦ δ' ἀνέμου θυνάτην καὶ νὰ μετακινήθωσι. Τελειότεραι εἶναι αἱ μετὰ διπλῆς καμπύλης Κ. ὁμοίωται μὲν ταῖς ἀνωτέρω, ἀλλὰ κατὰ τὴν μίαν κατὰ μήκος πλευρὰν κεκυρτωμένα εὐτως ὥστε νὰ περιλαμβάνω-

σιν ἐν τῷ κοίλῳ τὰς ἀντιστοίχους πλευρὰς τῶν παρακειμένων Κ. Τὰ κεκυρτωμένα ἄκρα αὐτῶν ἀνικαθιστῶσι τὸ κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν ἀπλῶν κεκυρτῶν Κ. ἀπαραίτητον ἀνωτέρω στρώμα Κ., εὐθὺς δὲ ἡ διακενὴ τῶν Κ. στέγης τινὲς ἀπλοποιεῖται, καὶ συγκρατεῖται δὲ ἐπωσθήματα ἢ μία Κ. τὴν παρακειμένην. Ἀριστὰι τέλη εἶναι αἱ θλῶς ἐπίπεδοι Κ., φέρουσαι ἐκείτῃ εἰσοχῆς τινὰς εἰς ἃς ἀνταμβαίνουσιν ἀνάλογα ἐξοχαί τῆς παρακειμένης Κ., εἰ δὲ καὶ ῥυγχοὺς κάτωθεν δι' οὓς διακρατεῖται ἐπὶ τῆς στέγης, εὐθὺς δὲ ἀσφαλίστατα ἐφαρμύττοιμι εἰς ὁποιονδήποτε κλίσιν. Αἱ Κ. αὗται ἔχουσι κατὰ μέσον ἔρον μήκος 0.35 μ., πλάτος 0.10 μ. καὶ πάχος 0.02 μ. Ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἀλλ. εἴδη Κ. εὐρήνται· διαφόρων εὐρώπων (κῶν) ἐφευρέσεων. [Π.Τ.]

Κεραμωτή Χωρ. τοῦ δήμου Κορωνίων τῆς Νάξου, μετὰ 203 κατ. [Μ.Σ.]

Κεραμωτή. Λιμὴν ἀσφαλῆς τῆς Ἀ Μακεδονίας ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σαρὶ-σαμπάν, ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ ὁποίου κείμενα· ἀποθήκαι δημητριακῶν, 2 χάνια, 3 πανδοχεῖα καὶ 4 καφενεῖα.

Κεραμωτὴν Χωρ. τοῦ δήμου Κυθηρίων ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας τοῦ δήμου καὶ εἰσόμενον ὑπὸ 189 κατ.

Κεράρ (Joseph M. Quérard). Διαπρὸς τῆς Γάλλου βιβλιογράφου, γενν. 1791 ἐν Rennes. Ἐγένετο βιβλιοπώλης καὶ ὡς ὑπάλληλος διαφόρων καταστημάτων τῶν Παρισιῶν συνέλεξε ταξιδεύων εἰς διαφόρους χώρας πολλὰς βιβλιογραφικὰς πληροφορίες· ἐπιστρέψας δι' εἰς Παρίσιους ἤρχισε τὴν δημοσίευσιν τοῦ μεγάλου ἔργου La France littéraire (10 τ. 1827—42), εὖ συμπλήρωμα ἐξεδέθη εἰς 2 τ. 1854—64. Πρὸ τῆς ὑποπερατώσεως τοῦτου ἀνέλαβεν ἕτερον ἔργον La littérature française, contemporain. (6 τ. 1842—57), εὖ ὁμοῦς συνέγραψε μόνον μέρος. Καὶ ἀλλὰ δὲ βιβλιογραφικὰ ἐξεπύνηται, ἀπὸ 1860. δὲ τῷ 1865 ἐν Παρίσι. [Μ.Γ.]

Κεραργυρίτης. Ὅρυκτὸν εὐσιωδὲς ἐκ γλυφίου ἀργύρου ἀποτελούμενον (ἀργ. 75, 27 % γλῶριον 24, 73 %) μετὰ τιμῶν ἐξίσων προσμίξεων (ἐξειδίχως σιδήρου, ἀργίλου κλ.). Εὐρήνται καὶ χρυσταλλωμένους κατὰ τὸ κυβικὸν σύστημα, κινόντερον ὅμως εἰς βορροειδεῖς μάζας κιτρινοφαίους, ἢ κυανοφαίους, λάμψεως παχείας ἀδαμαντοειδοῦς λίαν ἐλατὰς διὰ τὴν μικρὰν τοῦ ὄρυκτου σκληρότητα (1—1.5). Εἰδ. βάρος 5.58—5.6. Ὁ καθαρὸς εἶναι διαφύκτος. Τήκεται εὐκολώτατα καὶ μετὰ σόδας ἐν τῇ ἀναγωγικῇ φλογὶ ἀνάγεται εἰς ἀργυρον. Εὐρήνται ἐν τῷ φλεβῶν ἀργύρου ἐν Νορβηγίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Μεξικῷ, Χιλή, Περού. Ὁ Κ. Μητσόπουλος παρήγγηται δι' μέρος τοῦ ἀργύρου τῶν ἐν

τοῖς Μυκηναίοις τάφους εὐρεθέντων θρυγῶν ἀγ-
γίων μεταβλήθη διὰ τοῦ χρόνου εἰς Κ. [Δ.Κ.]

Κέρας, κεράτιον. Πλ. Καρφέ.

Κέρας ἀκουστικόν. Σωλὴν κέρα-
τοιδὴ εἰς τοὺς βαρηνόους χρήσιμος πρὸς
ἐνίσχυσιν τῶν ἤχων· τὸ μὲν στενωτέρον ἀ-
κρον αὐτοῦ προσαρμάζεται εἰς τὸ οὖς, διὰ
τοῦ εὐρέος δὲ στομίου εἰσπίπτουσιν εἰς αὐτὸ
τὰ ἡχητικά κύματα, ὧν ἡ εἰς τὰ περίεξ διά-
δοσις κωλύεται ὑπὸ τῶν πλευρωμάτων τοῦ Κ.,
καὶ ἐνισχυόμενα ἐκ τῶν ἐπὶ τούτων ἀνακλά-
σεων φέρονται εἰς τὸ οὖς. [Σπ.]

Κέρας δερματικόν. Νόσημα δερ-
ματικὸν ἀποτελούμενον ἐκ περιγράφτου ὑπερ-
πλάσιος κερατίνης οὐσίας ἐπὶ τῆς καθέλου
ἐπιδερμίδος, σπανιώτερον δὲ ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐ-
τὴν θολακίων, ὅτε τὰ κέρα θανάται ν' ἀνα-
πτυχθῶσιν ἐντὸς περικλεισθῶν κύστεων ὡς
τὰ ἀθροώματα καὶ νὰ μελίσθωσιν ὑπιδερμάτια.
Τὸ σχῆμα τῶν δερμ. Κ. εἶναι ποικίλον, ἀλλων
μὲν ὄντων πυρκαμμοειδῶν ἢ κυλινδρικοειδῶν
μετ' ἐλάχιστους μήκους καὶ πάρχους, ἀλλων δὲ
μήκητοιδῶν μετὰ μαζίνους διαμέτρους (0.01—
0.02 μ.) καὶ μήκους, ἐνίων δὲ συνεστραμμέ-
νων ὡς κέρα κοίτου. Σύστημα ἔχουσι μαλα-
κώτερον πῶς τῆς τοῦ ὄνυχος, χροίαν φαίαν ἢ
ὑπομέλαιναν, ἀποτελοῦνται δὲ ἀποκλειστικῶς
ἐκ κυττάρων ἐπιδερμίδος κερατοποιήσεως.
Συνήθως φύεται ἐν μόνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
καὶ σπανιώτατα ἐπὶ ἀλλων χωρῶν τοῦ σώ-
ματος, ἐνίοτε βίμως καὶ πολυάριθμα (ἕως 20).
Τὸ πάχος καθόλου σπανιώτατον καὶ ἴδιον τῆς
γρονθικῆς ἡλικίας. Συχνὰ (12κις $\frac{1}{10}$) συ-
στραμνύονται μετὰ ἐπιθηλιακοῦ καρκινώματος,
ἐν ᾧ καὶ ταχίστη ἐπιβάλλεται ἡ θεραπεία,
συνιστάμενη εἰς τὴν διὰ μαχαίριου καθαίρε-
σιν τῶν τ. Κ. καὶ πασῶν τῶν ῥιζῶν αὐτῶν,
αἵτινες καταλείπονται τυχόν ἐκφύουσιν ἐκ
νέου τὸ Κέρας. [Π.Α.]

Κέρας ἐλάφειον (Φαρμ.). Ἐνέχει
πολλὴν πηκτὴν καὶ ἄφθονον φωσφορικὴν ἀ-
ρθέστιον ἐξ οὗ ἡ μεγάλη σκληρότης του. Τὰ
ῥινήματα αὐτοῦ βρασθέντα ἀποτελοῦσι πηκτὴν
ἀλλοτε μὲν ἐν πολλῇ χρήσει εἰς παρασκευὴν
ῥοφημάτων πηκτικῶν, νῦν δὲ μόνον εἰς τὴν
τοῦ πηκτικώματος ἐλ. Κ. (Gelatina Cornu
Cervi), μετὰ οἴνου καὶ σακχάρου, τονωτικοῦ
καὶ ὀρεπτικοῦ, πρὸς διαρροίας φυματιῶντων
καὶ μαρασμούς παρεχόμενον συμβάλλονται
δὲ προσέτι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ λευκοῦ
ἀφροψήματος τοῦ Σύδερχαμ μετὰ ψι-
χρῶς ἄρτου, κόμμιως θραδικοῦ καὶ σακχάρου,
εἰς κατάρρους τῶν ἐντέρων ζεεῖς τε καὶ χρο-
νίους πινόμενον κατὰ κυσθίλους. Πρὸλ. "Ε-
λαφοί. [Δ.Κ.]

Κέρας μουσικόν. Ἀρχαιοτάτων ἐμ-
πνευστῶν μουσικῶν ὄργανον ὑπὸ τὴν σημερινήν
αὐτοῦ μορφήν ἀποτελούμενον ἐκ κερατοειδῶς
ἀνευρωσμένου ἐλικοειδῶς δὲ συνεστραμμένου

σωλήνος ἐξ ἀριγάλκευ, ἐνδοθεν ἐπικασσιτέ-
ρωμένου, ἀπολήγοντος κατὰ μὲν τὸ εἰς τὰ
χαλῆν τιθέμενον ακρον εἰς θολακοειδὴς ἐπι-
στέριον, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ακρον εἰς χρονοει-
δὴς ἀνεύρωμα. Αἱ ἐλικες εἶναι συνδεσμέναι
πρὸς ἀλλήλας στερεῶς. Καὶ τὸ μὲν ἰσχυρὸν
γαστρικὸν Κ. δὲν φέρει πλῆκτρα, αἱ διαφο-
ροι δὲ τῶν παράγονται ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ποι-
κίλης ἐμπνεύσεως καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν
γελῶν τοῦ ἐμπνεύσαντος, ἐπὶ δὲ καὶ διὰ τῆς
εἰς ἐλάσσονα ἢ ἤτοινα βαθμὴν ἀπορραξίως
τοῦ σωλήνος διὰ τῆς πυγμῆς τοῦ παίζοντος
εἰσπαγμένης εἰς τὴν χροάνην. Τὸ δὲ χρωμα-
τικὸν Κ. φέρει πλῆκτρα (προστέθεντα εἰς
τὸ Κ. τῷ 1814 ὑπὸ τοῦ Bidloer), ὧν πλῆκ-
τομένων ἀνοίγονται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος
καὶ σωλήνης παραπληρωματικοὶ τροποποιούν-
τες τὸν τόνον, οὗτω δὲ καθίσταται περιττὴ ἡ
χρησις τῆς ἀπορραξίως· ἀλλ' ἐὰν ἀρθῶσιν
ἀχρηστὸς μορφήν τὰ πλῆκτρα τὸ χρωμ. Κ. αὐ-
δὲν ἄλλο εἶναι ἢ Κ. κυνηγετικόν. — Τὸ Κ.
τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦν ἄπλοος χρονοειδὴς
σωλήν ἀνευ ἐλικῶν, ὅμοιος πρὸς τὸ ἡμέτερον
ἀκουστικὸν κέρας (βλ. ἀνατ.), ἀντιστρόφως
τούτου χρησιμοποιοῦμενος ὡς ὄργαν. μουσικόν.

Κεραιὰ Μεσσηνίας. Χωρ. τοῦ δήμ. Κα-
στανέας τῆς Καλαμπάκας, ἔχον 151 κ. [Μ.Σ.]

Κεραιαί. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Νεορρό-
λειος ἀπέχον ἀπὸ Μισσηνέας ὡρ. $2\frac{1}{2}$ καὶ
κατοικοῦμενον ὑπὸ 355 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ
δήμου Βολβῆς ἀπέχον ἀπὸ Καναλίων $\frac{1}{2}$ ὡρ.
καὶ κείμενον πρὸς τὸ Πήλιον ἐν μέσῳ πυκνοῦ
δάσους. Οἰκεῖται ὑπὸ 585 κατ., αἵτινες ἀσχά-
λονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.
— 3) Χωρ. τοῦ δήμου Θέρμου ἀπέχον 0 $\frac{1}{2}$
ὡρ. πρὸς Β τοῦ Κακουρίου καὶ κείμενον ἐπὶ
δρεινῆς χώρας τοῦ Πανατολικοῦ. Κάτ. 217.
— 4) Χωρ. τῆς Εὐβοίας ἀνήκον εἰς τὸν δήμ.
Νηλείων μετὰ 525 κατ. Ἀπέχει ἀπὸ Ἀγίας
Ἀννης πρὸς Β ὡρ. $2\frac{1}{2}$. — 5) (Φλιάκα).
Χωρ. τοῦ δήμου Ὁζωνείας τῆς Καλαμπάκας,
ἔχον 165 κατ. [Μ.Σ.]

Κεραιόσση. Χωρ. τοῦ δήμου Τεγείας
κείμενον 15' πρὸς Δ τοῦ Πικλὸ καὶ οἰκούμε-
νον ὑπὸ 538 κατ.

Κεραιόσθιον. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Μα-
κρυνέας κείμενον κατὰ τὴν Β. χώραν τοῦ ὁ-
ρους Ζυγοῦ ἐπὶ ὄρεσιν καταφυγῶν ὑπὸ ἀμ-
πελωνίων καὶ κηφίων. Ἐντεῦθεν φαίνεται ἡ
πεδιάς καὶ λίμναι τοῦ Ἀγρινίου. Ἀπέχει
ἀπὸ τῆς ἑσθρᾶς τοῦ δήμου Γαβαλοῦς ΝΔ ὡρ.
3. Κάτ. 546. — 2) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου
Ἀγρινίων κείμενη 7 ὡρ. ΝΔ τοῦ Καρπενήσιου
ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Μείγδοβι ποτ. καὶ τοῦ τῶν
Ἀγρῶν δρεινῇ χώρᾳ. Πρὸς Β ἀπὸ τῆς ὑψί-
ρας εἰς 1758 μέτρων ὕψους. Οἰκεῖται ὑπὸ
827 κατ. Προϊόντα δημ. καρποί, ἐσπρία, εἰ-
νος, κεράτια, μῆλα καὶ κτηνοτροφία.

Κέρασος (Βοτ.) *Cornus Tutia*. Ὑπό

διαίρεσις τοῦ γένους *Prunus* L.) ἢ ἰδίον γένος κατ' ἄλλους. Ὁπωροφόρα δένδρα τῆς εἰκομένη, τῶν Ἀμυγδαλωδῶν. Πάρα πολλοὶ ποικιλίαι τῶν δένδρων τούτων καλλιεργεῦνται συχνὰ ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος. Δὺς δ' εἰσὶ κυρίως αἱ ἀγριοὶ τύποι αὐτῶν, ἡτοι Κ. ἡ γλυκεῖα (*C. dulcis* Gaertn. ἢ *Prunus avium* L.) καὶ Κ. ἡ δξεία (*C. acida* Gaertn. ἢ *Pr. ἡ κέρατος*, *Pr. Cerasus* L.). Ἀμφότεραι καταγόνται ὡς φαίνεται ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ἰδίως δὲ περὶ τῆς τελευταίας λέγεται ὅτι εἰσῆχθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ Δουκώλλου ἐκ Κερασούντος τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὴν σήμερον δὲ φύονται συχνὰ καὶ ὡς ἔλως ἐγγύωρια γενόμενα ἐν τοῖς ὄρεσιν τῆς μέσης καὶ νοτ. Εὐρώπης. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Κ. τῆς γλυκείας καταγόνται διὰ τῆς καλλιεργείας πάσαι αἱ ποικιλίαι αἱ ἔχουσαι γλυκεῖς τοὺς καρπούς (κοιν. Κεράσια, γερμ. *Süsskirschen*, *Herzkirschen* κτλ., γαλλ. *Cerises*, *Bigarreaux*, *Merises* κτλ.), ἐκ δὲ τῆς Κ. τῆς δξείας αἱ Βυσσινεαὶ (οἱ καρποὶ κοιν. Βύσσина, γερμ. *Weichsel*, γαλλ. *Griottes*). — Τὰ φύλον τῶν Κ. εἶναι πολυζήτητον διὰ λεπτοουργικὰ ἔργα, ἐκ δὲ τῶν καρπῶν κατασκευάζονται διάφορα πνευματώδη ποτὰ (*Kirschwasser* κτλ.), ἐξ ἰδίας δὲ ἐν Δαλματίας ποικιλίας τῆς Βυσσινέας (*C. Marascea* Host) τὴν *Maraschino*. [Θ.Χ.]

— Τὰ κεράσια ἐνέχουσι πολὺ σάκχαρον, πικρίτην καὶ μηλικὸν δξύ. ἐκ τῶν πυρήνων δ' αὐτῶν ἀποστάζεται ὑδροκυανικὸν δξύ, ἔλαιον πικρῶν ἀμυγδαλῶν καὶ βουτυρεῖδες τι αἰθέριον ἔλαιον. Τὰ δὲ βύσσина (δξύκερατα) ἐνέχοντα πλεῖον μηλικὸν καὶ κιντρικὸν δξύ χρησιμοποιοῦνται ὡς διαιτητικὸν φάρμακον, σπασμωζόμενον ἐξ αὐτῶν, κωπῶν ἢ ἀπεξηραμμένων, ἀρεφῆματος δροιστικῶν καταλλήλου πρὸς νόσους φλογιστικὰς δροιστικώτατον εἶναι καὶ τὸ κοινώτατον παρ' ἡμῖν ἐξ αὐτῶν συμβραζόμενον μετὰ σακχάρου παρασκευαζόμενον σιρόπιον. [Δ.Χ.]

Κερασούς (τουρκ. Γκιρεσόν). Πέλις τῆς διοικήσεως Τραπεζούντος κειμένη ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἔχει 4500 κατ., ἀμαίεν ἐμπόριον καὶ ναυπηγίαν, χρησιμεύει δὲ ὡς σταθμὸς διαφόρων ἀντιπολεμικῶν ἐταιριῶν. Ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται εἰς τὸν μητροπολίτην Τραπεζούντος. Ἡ ἀρχαία Κ. ἦτο ἀποικία τῶν Σινωπέων κατὰ τὸν Ἀμμωνιαν ὁ Λούκουλλος ἐξ αὐτῆς ἔφερε πρῶτος τὴν κέρασον εἰς τὴν Δύσιν. Ὑπῆρξαν δὲ ἐν τῇ ἀρχαιότητι δύο Κ., ὧν ἡ ἑτέρα ἔκειτο Δ τῆς ἀντο, καλουμένη νῦν Φώλ. Τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Κ. κατεῖχεν ὕστερον ἡ Φαρνάκεια, τὸ ὄνομα ὅμως τοῦτο δὲν ἐπεκράτησε πολὺν καιρὸν. [Μ.Χ.]

Κεραστάριον. Χωρ. τοῦ δήμου Βαλ-

ταίου τῆς Μαντινείας, μετὰ 201 κατ. [Μ.Σ.]

Κέρατα. Τὰ κέρατα τῶν ζώων ἀποτελοῦνται ἐξ οὐσίας σκληρᾶς, ἐλαστικῆς, διαφανοῦς ἢ καὶ διαφανοῦς, ἥτις ἐν ζέοντι ὕδατι ἢ ὑπὲρ θερμκρασίαν τοῦλάχιστον 100° καθίσταται μαλακὴ καὶ εὐπλαστος, διὰ χημικῶς δέ, πίεσεως κλ. εἰς ποικίλα μορφοῦται σχήματα καὶ μάλιστα δι' ἱκανῆς πίεσεως συγκληδώνεται. Δύο αὐτῆς τεμάχια, φυγοθεῖσα δὲ ἀνακτᾷ πάλιν τὴν προτέραν στερεότητα. Οὕτω τὰ Κ. χρησιμοποιοῦνται εἰς κατασκευὴν ποικιλοτάτων μικρῶν ἀντικειμένων, οἷον κομμάτων, καθῶν, ἐργαλείων, ταμποδοθηκῶν, κτενῶν κλ. Διὰ χημικῶν προσμίξεων ἢ κοινῆς τῶν Κ. οὐσία προσλαμβάνει τὴν ὄψιν τοῦ πολυτίμου γελανίου ὀστράκου. Ἡ θεμελιώδης οὐσία τῶν Κ. εἶναι ἡ κερατίνη, περὶ ἧς κατωτέρω.

Κέρατα ἐκαστῶν ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα αἱ ἀπορρώγες κορυφαὶ παραφύδως τοῦ Κιθαίρωνος, πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Ἰβηλουσίνος ἔπου σχηματίζεται καὶ ἀκρωτήριον, Κερατίνη λεγόμενον. Τὰ Κ. ἦσαν ἀνάκλιον σημεῖον τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος. [Δ.Α.]

Κέρατα ἐγκεφάλου, βλ. Ἐγκέφαλος.

Κερατά (Κερατὰ). Κώμη τῆς Ἀττικῆς ἐν τῇ Μεσογαίᾳ καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου. Λαυρεῖον ἀπέχουσα ὥρ. 3 1/2 Β ἀπὸ τοῦ Σουνίου καὶ 7 ἀπὸ Ἀθηνῶν ΝΑ. Διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, εὐ στοαμὸς κεῖται ἐνταῦθα κατὰ τὸ 48 χιλ. ἐμ., ἀπέχει 2 ὥρ. ἀπὸ Ἀθηνῶν. Παρὰ τὴν Κ. ἐγείρεται ὄρος ἔχον ὕψος 245 μ. Κερατὰ καὶ τοῦτο καλούμενον, ἐξ οὗ πολλοὶ βράκεις κατέρχονται. Κατ. 1817. Προϊόντα δημ. καρποί, αἰνῆς, ἔλαιον, σῆκα, ἀμύγδαλα καὶ ἀπια. Πέρις πολλὰ δάση. Κατὰ τινος ἐνταῦθα ἦν ὁ δῆμος Ποταμὸς τῆς φυλῆς Λεοντίδας, ὅπου ὁ τάφος Ἰωνος τοῦ Σούου. Ὁ λιμὴν ὁ καλούμενος σήμερον Δασκαλειὸς ἦτο φαίνεται ὁ λιμὴν τοῦ δήμου Ποταμοῦ ἢ Ποταμῶν. Κατ' ἄλλους ἐκ τινος ἐνταῦθα εὐρεθίστης ἐπιγραφῆς φαίνεται ὅτι ἦν ὁ δῆμος Πρόσπαλα τῆς Ἀναμαντίδος φυλῆς.

Κεράτι (Βοτ.). Κατὰ τὸν Διοσκορίδην αἱ καρπεῖ τῆς Κερωνίας (βλ. λ.). Τὰ Κ. ἐνέχουσι πολὺ (ὡς 3%) σταφυλοσάκχαρον, εἰς δὲ βλάναν καὶ βουτυρικὸν δξύ, χρησιμοποιοῦνται δὲ φρονίμως ὑπὸ τῶν πενήτων συνθλασόμενα εἰς παρασκευὴν ἀρεφῆματος μαλακτικῶ πρὸς δξείας κατάρρους τῶν παρισθάλων καὶ τῶν βρόγχων, πινομένου κατὰ κωσθίκους.

Κερατίνη. Οὐσία λευκωματοειδὴς ἐξ ἧς οὐσιωδῶς ἀποτελεῖται τὸ ἀνώτατον στρώμα τοῦ ἀνθρωπίνου δέρματος, αἱ τρίχες, αἱ δονυχες, τὰ πτερά τῶν πτηνῶν, αἱ ἀκανθαὶ καὶ τὰ κέντρα τῶν ζώων, τὰ κέρατα αὐτῶν, τὰ ὀστράκον τῆς γελανίας. Πάντων τούτων

των σωμάτων λεπτή κόκκινη μετά χημικὴν κατεργασίαν δι' ὀξέων καταλείπει τὴν Κ., εὐσίαν στερεάν ἥτις καιρμένη ἀναδίδει τὴν χαρακτηριστικὴν τῶν καιρμένων τριχῶν ὁσμὴν, ἀποτελεῖται δὲ χημικῶς κατὰ μέσον ὄρον ἐν 50.3 μ. ἄνθρακος, 6.4 ὕδρογόνου, 10.2 ὀξυγόνου, 20.7 ὀξυγόνου καὶ 6.4 θείου. Τὸ θεῖον τῆς Κ. ποικίλλει κατὰ πρὸς ἀπὸ 0.7—6.4 % ἐνόμενον δὲ χημικῶς μεθ' ἀλάτων μελόμενον ἢ ἀργύρου ἀποτελεῖ μελανόχρους θειούχους ἐνώσεις τῶν μετάλλων τούτων· ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς χημικῆς ἐργασίας βασιζονται πάντα τὰ βαφικὰ τῆς κόμης μέσα. [X.X.]

Κερατίτις. Βλ. Κερατοειδὴς χιτῶν.

Κερατίτις μήκων (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία φυτοῦ κατὰ τὴν Θεόφραστον καὶ τὴν Διοσκουρίδην. Ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου μνημονεύεται μεταξὺ τῶν δηλητηρίων φαρμάκων· ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ Γλαυκίον (βλ. λ.) τὸ ξανθὸν (Glauclum luteum Scop.) κοινὴν παραθαλάσσιον φυτὸν τῆς οἰκίας τῶν Μηκωνιδῶν (κοινῶς Αἰγυαλόπικρα καὶ Ἀγριοφαουλιά). [Θ.X.]

Κερατοειδής. Κερατόκωνος, Κερατόσφαιρα. Βλ. Κερατοειδὴς χιτῶν.

Κερατοειδὴς χιτῶν (Ἀνατομ.).

Εἰς τῶν πέντε χιτῶνων τοῦ βολεβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὁ ἐπιπολαιότερος, ἐνημερωμένος ὢν διὰ τὴν ὕλην ὁρολογίου ἐν τῇ προσθίῳ στερίῳ τοῦ σκληροῦ χιτῶνος (βλ. λ.) μεθ' οὗ στενώτατα συνάπτεται, ἀποτελῶν μετ' αὐτοῦ τὸ ἐξώτατον τοῦ βολεβοῦ περιβλήμα, χιτῶν ἰνώδης, διαφανὴς, κυρτὴς μὲν ἔμπροσθεν, κοίλος δ' ὀπίσθεν, ἐνθα κοινῶνται πρὸς τὸ ὕδατος δὴ ὕγρον. Πάχος δι' ὅλον περὶ τὸ 1 χμ. συγκρίνεται ἐκ πέντε σιβάδων, αἱ τὴν ἐκ τῶν πρῶων πρὸς τὰ ὀπίσθια προέχοντες εἶναι· α') τὸ πρῶον ἐπὶ τοῦ ὕδατος, συνεχεῖς ἐν τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἐπιπεφυκτοῦ· β') τὸ πρῶον ἢ ἑλαστοκλιν (ἢ Βωμάνειον ἢ Πειχέρειον) πέταλον, ὅπερ εἶναι ὕμνη ἁμύρας, διαφανὴς· γ') ὁ ἴδιος ἰσθμὸς ἢ τὸ στρώμα τοῦ κερατοειδοῦς, ἀποτελούμενος ἐξ ἰνῶν συνδετικῶν ἰσθμῶν λεπτιφωστέων καὶ διαφανεστάτων καὶ ἐκ κυττάρων μενίμων τε καὶ μεταναστευόντων· δ') τὸ ὀπίσθιον ἑλαστοκλιν (ἢ Δεσκαμέτειον ἢ Δεσμουρσιανδρὸν) πέταλον καὶ ε') τὸ ὀπίσθιον ἐπιθηλίον. Ὁ κερατοειδὴς χιτῶν στερεῖται ἀγγείων, βριθεῖ δὴ μὲν νεύρων, ἀντικαθίσταται ἀγγείων τῶν ἐκτικωσέων. [I.III.]

— Ἐκ τῶν παθήσεων τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος ἐπιστημότεραι εἶναι αἱ ἐξ ἧς α') αἱ διάφοροι μορφαὶ τῆς κερατοειδίτιδος ἢ κερατίτιδος ἥτις φλεγμονὴς τοῦ Κ. ἢ κερατὸς χαρακτηρεῖται εἶναι θόλωσης καὶ χαλάρωσις τοῦ Κ., ἀλλοιώσεις τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, ἐμφανίσεως λεπτὰ κεντῆματα ἢ ἐπάρματα, ἐνέσεις περὶ αὐτὸν παρουστάζουσα ζώνην

κωνῆν ἢ ἐρυθρὰν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Κ. καὶ σειρὰ τριφυλομένων ὑποκειμενικῶν. Διακρίνομεν δὲ τὴν ἐπιπολαιάν κερατοειδίτιδα καὶ τὴν βελήναι καὶ τοῦτων πάλιν διαφόρους μορφὰς διαφορὰν ἐχούσας τὴν ποσὴν καὶ τὴν θεωρίαν. Ἐάν ἱστίς δὲν ἐπέλθῃ, δυνατόν ἢ κερ. νὰ ἐπενέγκῃ ἑλκος τοῦ Κ. ἢ ἀπόστημα ἢ θολερότητά τινα αὐτοῦ· καλεῖται δὲ ἡ θολερότης τοῦ Κ. νεφέλη μὲν ἐάν ἢ ὁλως ἐπιπολαία, ἀργεῖον δὲ ἐάν ἐδρεύῃ καθ' ὅλον τὸ πάχος αὐτοῦ καὶ λευκίωμα ἐάν ἀποτελεῖται ἐξ οὐλῆς· ἐγκλειστικὴ πολλὰκις καὶ μέρος τι τῆς ἱρίδος· β') διαφοροὶ ἀνωμαλῖαι περὶ τὴν κύρτωσιν τοῦ Κ. Τοιαῦται εἶναι 1) τὸ σταφύλιωμα ἥτις οὐλὴ ἀποτελοῦσα ἔπαρμα ἐπὶ τοῦ Κ. βαρυσιδεῖ. ὁλικὸν (καθ' ὅλην τὴν ἐπιφανείαν αὐτοῦ) εἴτε μερικόν· τὸ σταφύλιωμα ἔσται διὰ χειρουργίας, ἐάν ὁμως εἴναι γενικόν ἢ ἀποκαταστάσις τῆς ὁράσεως εἶναι ἀδύνατον· 2) ὁ κερατόκωνος, ὁμοίον ἔπαρμα τοῦ Κ. δὴλ' ἐν σχήματι κώνου· 3) ἡ κερατόσφαιρα, ἀποτελούμενη ἐκ μεγεθύνσεως τοῦ Κ. κατὰ πάσας τὰς διαμέτρους αὐτοῦ· αὐξανόμενον δὲ τοῦ ὕδατος τοῦ ὕγρου τοῦ προσθίου θαλάμου (βλ. Ὁφθαλμός) κυρτῶνται πρὸς τὰ ἐξω ἢ Κ. ἐν εἴδει σφαίρας· ἡ κατάστασις αὕτη καλεῖται βούφθαλμος· 4) ὁ μικροκερατοειδίτης, συγγενὴς ἀνωμαλία ἥτις παρὰ φύσιν ομικρότης τοῦ Κ. συνδεομένη μετὰ σμικρύνσεως τοῦ βολεβοῦ· γ') τραύματα τοῦ Κ. ἐξ ἀλλοτρίων σωμάτων, εἰς αὐτὰ συχνότατα ψήγματα μετάλλων, κοκκία ἄνθρακος, κόνεως, ὕδατος κλ. Ἐάν ταῦτα προσβάλλωσι μόνον τὸν Κ. καὶ κατορθωθῇ ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν φέρουσι μὲν φλεγμονήν, πῆστιν κτλ., ἢ πρόγνωσις θμῶς εἶναι ἐντέλως εὐνοϊκή· ἡ ἐξάφρσις αὐτῶν δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλος καὶ δυσχεραίνεται μάλιστα ἐκ προηγουμένων τυχόν ἐμπειρικῶν ἀποπειρῶν· τὰ αὐτὰ ῥητέα καὶ περὶ τῶν δι' ἄλλων ὀργάνων τραυματιῶν· δ') τέλως ὁ Κ. καθίσταται ἔξω διαφόρων νεοπλασμάτων, καλοήθων ἢ κακοήθων, ὧν ἐνδείκνυται ἡ αἰστος καθαίρεσις· ἐάν ὅμως τὰ κακοήθη βαίνωσι λίαν εἰς βάθος ἢ ἐξόρυξις τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι ἀναποφευκτος. [II.A.]

Κερατόνιξ (Ceratonia L.). Βλ. Κεραυνία.

Κερατρώ (Emile κόμης de Keratry). Γάλλος δημοσιογράφος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. 1832 ἐν Παρίσι. Μέχρι τοῦ 1865 ὑπηρετήσεν ἐν τῇ γαλλ. στρατῷ καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν εἰς Μεξικὸν ἐκστρατείαν (1861), ἐδημοσίευσεν δ' εἰτα περὶ τῆς ἐκεί συμπεριφορᾶς τοῦ Βασιλῆως καὶ τῆς γαλλ. κυβερνήσεως κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανῶς πολλὰς διατριβὰς μεγίστην ποιητάσας ἐντύπωσιν, μετὰ τὴν αὐτὴν καὶ L'Empereur Maximilien,

son élévation et sa chute (1867). Διετέλεσε διευθυντής της Revue moderne, μέλος της Βουλής, κατά τὸ 1870 ἐπὶ τινος ἐξουσίας διευθυντής της Παρισίνης ἀστρνομίας, τῷ 1871 νεμέσθη ἐν Τελώσῃ καὶ εἶτα ἐν Μασσαλίᾳ. Ὑστερον ὁμοίως ἀπεβίωθη ὅλως πάλιν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. [Εἶγ.]

Κεραυνολογία Ὁργανον χρησιμεύον εἰς τὴν πρόκλησιν τῶν ἐν ἰσχύει αἰκτοδμήματων, πλεῖστα κλ. ἀπὸ τῆς προσβολῆς κεραυνου, δι' ἧς καὶ ἀλλεξικεραυνον ἐκλήθη. Ὑπερβόλῃ ὑπὸ τοῦ Βενιαμίν Φραγκλίνου τῷ 1752. Ὁ Κ. ἀποτελεῖται ἐκ στερεάς μακρᾶς καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ὀξείας μεταλλίνης ράβδου στηριζομένης καθέτως ἐπὶ τοῦ αἰκτοδμήματος, δι' ἀγωγὸν δὲ μεταλλικὸν συνεχισμένης μετὰ τοῦ ὕψους ἐδάφους τῆς γῆς. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐνεργείας τοῦ Κ. εἶναι ὁ ἑξῆς· ὅταν διέλθῃ ὑπερθεῖν αὐτοῦ νέφος φέρον ἤλεκτρισμὸν ἢ θετικὸν ἢ ἀρνητικόν, ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀναλῶν τὸν εὐθέστερον ταύτης ἤλεκτρισμὸν εἰς θετικὸν καὶ ἀρνητικόν, ὃν ἔμειν ὁμώνυμος πρὸς τὸν τοῦ νέφους ἀπωθεῖται πρὸς τὴν γῆν, ὁ δὲ ἀντιθετός αὐτοῦ ἔλκεται πρὸς τὸ νέφος καὶ συσσωρεύεται πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ Κ. ἕρπει· τέλος ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ νέφος, ὅτε ἐπερχομένης τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἤλεκτρισμῶν, τοῦ ἐπὶ τοῦ νέφους καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ Κ., εἰς εὐθέστερον ἤλεκτρ. ρεύσιν ἀπαλλάσσεται· οὕτω τὸ νέφος μέρους τοῦ ἤλεκτρισμοῦ αὐτοῦ καὶ βελονηδὴν καὶ ὅλως, τοῦ αὐτοῦ φαινομένου διαδοχικῶς ἐπαναλαμβάνομενον. Ἐάν δὲ ἡ ἐνωσις τῶν δύο ἤλεκτρισμῶν ἦται ὁ κεραυνὸς συμβῇ πλησίον τοῦ Κ. ὅρα τότε οὗτος δι' ἄλλης ιδιότητος του, ἑξ ἧς καὶ τὸ ὄνομα Κ., δῆλα δὴ τὸ ἐκ τῆς ἐνώσεως παραγόμενον εὐθέστερον ἤλεκτρ. ρεύσιν συναντῶν τὸν Κ. ὡς τὸ ὕψιστον ἐπὶ τοῦ αἰκτοδμήματος ἀντικειμενον διαχεύεται δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑγρὰν γῆν καὶ ἐκμηδενίζεται. Ἐάν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Κ., ὁ ἀντιθετός ἤλεκτρισμός ἦθελε συσσωρευθῇ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ αἰκτοδμήματος καὶ ἡ ἐκκένωσις ἦθελε γίνῃ μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ νέφους ἐπισφύρατα μεγάλας καταστροφᾶς. Πρὸς τὴν ράβδον τοῦ Κ. συνδέονται δι' ἀγωγῶν πάντα αἱ ἐπὶ τοῦ αἰκτοδμήματος τυχόν ὑπάρχονσαι μεταλλικαὶ ἐπισφάνειαι ἐφ' ὧν ἐπίσης κατὰ προτίμησιν, ὡς γνωστὸν, συσσωρεύεται ὁ ἤλεκτρισμός· οὕτω δ' οὗτος μεταβιβάζεται πάντοθεν εἰς τὸν Κ. Ὁ Κ. κατασκευάζεται ἐκ σιδήρου, ἢ δὲ ἀκμῆς αὐτοῦ ἐκ λευκοχρύσου ἢ τοῦ ἀμύσιν ἐπιχρυσούται· ἵνα μὴ φθορίζῃται ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς· καὶ ὁ ἀγωγός δὲ ἀποτελούμενος ἐκ συμμάτων χαλκῶν ἢ σιδηρῶν δεῖν νὰ ἦ ἱσχυρὸς ἀρκεῖντως ὥστε νὰ μὴ καταστρέφεται ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν γῆν ἀγομένου κεραυνου· τέλος ὁ ἀγωγός δεῖν νὰ καταλήγῃ διὰ μεγάλης πωρᾶς ἐπιφανείας (διακλαδιζόμενος ἢ συγδεόμενος πρὸς ἐκτεταμένην μεταλλικὴν

πλάκα) εἰς ὑγρὰν γῆν καὶ μάλλον ἐμβαδίζεται εἰς ῥεῖον ὕδωρ εἶναι δυνατόν ἢ εἰς βαθὺν λίανον πληρούμενον εἰτα δι' ἀνθρακός. Οἱ Κ. πρέπει κατὰ καιρούς καὶ μάλιστα κατέπιν θοελλῶν νὰ ἐπιτηδυνῶνται ἐξελεγχόμενης τῆς λειτουργίας αὐτῶν (διὰ τοῦ γαλβανόμετρου καὶ ἄλλων τεχνικῶν μέσων). Ἡ δύναμις τοῦ Κ. πρὸς προσέλευσιν τοῦ παρ' αὐτὸν συστήματος κεραυνου δὲν ἐκτείνεται εἰς μεγάλην περί αὐτὸν ἀπόστασιν· παραδέχονται δὲ γενικῶς εἶ· εἰάν ὁ Κ. ὕψεται ἐπὶ ἐπιφανείας μὴ ἔχουσας σιμεῖα ὑψηλότερα αὐτοῦ (ὅπως καὶ τοποθετεῖται πάντοτε) δύναται νὰ προσάσῃ κύκλον περὶ ἐαυτὴν ἀκτίνα ἔχοντα διπλασίον τοῦ μήκους τοῦ Κ. καὶ διὰ τοῦτο εἰς μεγάλης ἐκτασεως αἰκτοδμήματα ἀναγκαιοῦσι πολλοὶ Κ. (ἄσιντες συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους) καθόσον τὸ μήκος τοῦ Κ. δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ 5 μ. ἀνευ κινδύνου τῆς στερεότητος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ αἰκτοδμήματος. [Π.Τ.]

Κεραυνία Ὁρῇ ἐκάλουντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ αἰ ὅρασει· αἱ καλύπτονται τὸ ΒΑ μέρος τῆς Κασίας (τῆς Ἑπείρου). Αὗται καταπίπτουσαι ἀποτόμως πρὸς τὸ Ἰόνιον πέλαγος σχηματίζουσι τὸν μικρὸν λιμένα Παλαίστης (νῦν Παλέσα) καὶ νοτιώτερον τὸν τῆς Πανόρμου (νῦν Παλέριμο). Πρὸς τὸ ΒΑ ἄκρον τὰ Κ. προπέμπουσι γλῶσσαν γῆς μετ' ἀκρωτηρίου (Δ κρ κερ αὐ ν ι α, νῦν Κάβο γλῶσσα) καὶ σχηματίζουσιν ἐνταῦθα τὸν εὐρύχωρον κόλπον Δύλωνος. Τὰ ἔρη ταῦτα καλεῖνται νῦν Τεσκα ἢ βουνὸ τῆς Χειμάρας. [Α.Α.]

Κεραυνὸς καλεῖται ἡ μεταξὺ νέφους τινὸς φέροντος ἤλεκτρισμὸν καὶ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς φέροντος τὸν ἀντιθετὸν ἤλεκτρισμὸν συμβαινύσα ἤλεκτρικὴ ἐκκένωσις, κατ' εὐθέως διαφύρατα τῆς μεταξὺ δύο ἀντιθέτως ἤλεκτρισμένων νεφῶν συμβαινύσας ἥτις παράγει τὴν ἀστραπήν. Ἠλεκτριζεται δὲ τὸ ἔδαφος πολλὰκις ἐξ ἐπιδράσεως αὐτοῦ τοῦ νέφους (πρὸλ. Ἠλεκτρικὴ, τ. Δ' σελ. 152). Ἐκεῖ δὲ ὁ Κ. ἀπτελέσματα ὅμοια πρὸς πᾶσαν ἤλεκτρικὴν ἐκκένωσιν (βλ. λ.), ἀλλὰ λίαν ἐντονα, συντελούμενα ἐν ἀκαρεῖ. Δι' αὐτοῦ τήκονται μεταλλίνα ἀντικείμενα, ἀλύσεις ὀρεῖς καὶ χυδαῖοι ἐντός θηκῶν, ἐνίοτε χωρὶς νὰ βλαδῶσι τὰ περικαλύμματα ταῦτα· εὐφλεκτα σώματα ἀναφλέγονται, ξύλινα καὶ ἀπανθρακίζονται διὰ τῆς μεγάλης ἀφνιδίως παραγόμενης θερμότητος· ἐπὶ ὀσμώδους ἐδάφους ἡ οἰσμός τήκεται καὶ οἱ κόκκοι αὐτῆς συγκολληῶνται ἀποτελοῦντες οὕτω παραδόξως σιολήνας (κεραυνίστοι σιολήνες) ἐσώθεν λειοτάτους, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους εἰς βάθος 3 καὶ ὁ μέτρων προχωροῦντας· αἰκτομαὶ διαπῶνται καὶ λήθαι ἐκπερδονίζονται μακράν· τὰ δένδρα ἀποφλοιούνται, ὅλως ἐξ ἐκ διασχίζονται εἰς δύο ἢ καὶ πλείονα μέρη, ἄλλοτε συ-

στρέφονται παραδόξως· ἐπὶ ζώων δὲ καὶ ἀνθρώπων ἐπιφέρει ὁ Κ. ἄλλοτε μὲν τραύματα ἐπιπλάττει μετὰ παραδόξων διακλαδώσεων, ἄλλοτε δὲ ἀναισθησίαν, παρίσχειν κττ., ἄλλοτε τέλος τὸν θάνατον παρατυχίᾳ μετ' ἀπανθρωπώσεως ἢ ἐνίοτε ἀνευ τοῦ ἐλαχίστου ἴχνους βλάβης ἐξωτερικῆς. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα προλαμβάνονται διὰ τοῦ κεραυνωγαίου (βλ. λ.).

Κερδίντες (Miguel de Cervantes, πρὸς Θερδίντες, Saavedra). Περίφημος Ἰσπανὸς ποιητὴς, γενν. 1547 ἐν Alcalá de Henares ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Σπουδάζων ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τῆς Μαδρίτης ἤρχισε νὰ καταγράψῃ τὰς πρώτας ἐμπνεύσεις τῆς Μούσης του, αἵτινες ἀπωλείσθησαν. Πτωχὸς ὢν ἐγένετο ὑπὸ ἀλλήλους τοῦ ληχάτου τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης Aquaviva, ὃν συνόδευσεν 1589 εἰς Ῥώμην. Καταλιπὼν τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν εἰρήλῳ εἰς τὸν ἰσπανοεσπολιτανικὸν στρατὸν καὶ διεκρίθη ἐν τῇ περιφημῇ ναυμαχίᾳ τῆς Ναυπάκτου (Lepanto) τῇ 7 Ὀκτ. 1571, καθ' ἣν ἐπληρώθη ὑπὸ τριῶν σφαίρων καὶ ἀπώλεσε τὸν ἀριστερὸν βραχίονα. Ὑστερον ἔλαβε μέρος εἰς τὰς εἰς Ναυαρίνον καὶ Τύνιδα ἐκστρατείας, παραιτηθεὶς δὲ τῇ 1575 ἐπέστρεψε κατὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον εἰς τὰς χεῖρας πειρατῶν, ἐπωλήθη εἰς τὸν Βένην τοῦ Ἀλγερίου καὶ μόλις μετὰ πέντε ἐτη ταλαιπωριῶν ἐλυτρώθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἰσπανίαν. Κατὰ τὴν εἰς Πορτογαλίαν καὶ τὰς Ἀζόρας ἐκστρατείαν εἰς ἣν ἔλαβεν ἀκόμη μέρος, συνέγραψε τὸ Ποιμενικὸν μυθιστόρημα *Galatea*, ὅπερ ἐπανελθὼν τῇ 1583, ἐδημοσίευσεν τῇ ἐπομένῳ ἔτει. Ὑγκάτασταθεὶς δ' εἰς Esquivias, ἀφιερῶθη ἐντελῶς εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἔγραψε περίπου 30 δράματα, ἅτινα ἔτυχον καλῆς ὑποδοχῆς, ἐσώθησαν ὅμως μόνον δύο *El trato de Alger* καὶ *Numancia* μέχρις ἡμῶν. Πρὸς δὲ συνέγραψεν ὁκτὼ κωμωδίας καὶ ἐμβόλια (βλ. λ.) μεγάλῃς θῆρας ποιητικῆς. Λαθὼν μικράν τινα θέσιν μετέβη εἰς Σεβίλλην, ὅπου, ὡς φαίνεται, ἐξεπένθησε σειράν διηγημάτων ἐν οἷς περιγράφει τὸν διαφθαρμένον βίον τῆς πόλεως αὐτῆς. Ὑστερον μετέβη εἰς Βαλλιαδολίτην, ὅπου ζῶν ἐν μεγάλας στερήσει συνέγραψε τὸ θοάνωτον ἔργον του «*Vicos* καὶ ἔργα τοῦ εὐφυεῖς ἀρχεῖτος Δὲν Κιχώτου τοῦ ἐκ Μάγκης», εἰς τὸ α' μέρος ἐξέδωκε τῇ 1605 μεταβὰς εἰς Μαδρίτην. Εἰς τὴν ἀπέπειραν ἐτίρου συνέγραψε νὰ δημοσιεύσῃ ὑπὸ ψευδῶς ὀνόματι συνέχισαν τοῦ μυθιστορηματός, ἐν ᾗ ὤρεται σκαιῶς τὸν Κ., εὐτὸς ἀπεκρίθη διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ δευτέρου μέρους τῇ 1615, δι' οὗ κατέβηκε τὸν ἀντίπαλόν του. Ἐν τῇ μεταξὺ ἐτυπώθησαν καὶ ἄλλα ἔργα του, τὰ ἐξεδίδον εἰς τὸν Παριζιῶν (1615) καὶ τὰ διηγήματα *Novelas ejemplares* (1613). Ὁ Κ. πρῶτος ἐδημοσίευσεν γνήσια ἐθνικὰ διηγήματα, ὃν ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ

ἰσπανικοῦ βίου. Τὸ τελευταῖον ἔργον του ἦτο τὸ ἱπποτικὸν μυθιστόρημα Πάθη τοῦ Περσιλῆος καὶ τῆς Σιγισμούνδας. Τὸ ἀριστοτέλεσμα αὐτοῦ ὅμως εἶνε ὁ ταυρικώτατος Δὲν Κιχώτης, δι' οὗ ἠδολήθη ὁ Κ. νὰ κωμωδίσῃ τὸ κωμικὸς ἥρωϊκὸν περιεχόμενον τῶν συγγραμμάτων ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων καὶ νὰ πειλήσῃ τὰς ἐξ αὐτῶν γελτίας ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἀναγνωστῶν συνεπειᾶς, εἰσάγων ἥρωα ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοιοῦτων ἔργων ἐξαρθέντα εἰς πλανήδιον ἱπποτικὸν βίον, οὗ αἱ κωμικαὶ περιπέτειαι καὶ αἱ φαντασιακῆς εἰς τὸ ἥρωος (φανταζομένου εὐατὸν ἥρωα ἐλευθερωτὴν τῶν πασχόντων κτλ.) κατεστήσαν παροιμιώδεις τὸ ὄνομα τοῦ Δὲν Κιχώτου. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἡ ὑποδοχὴ τοῦ ἀριστοτελέματος τοῦτου τῆς μυθιστοριογραφίας δὲν ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀξίαν του, μετ' ἄλλων ὅμως ἡ φήμη του διεδόθη καὶ ἐπωλήθησαν ζῶντος τοῦ Κ., ὡς λέγεται, περίπου 30 χιλ. ἀντίτυπα· ἡ ἐπιτυχία ὅμως αὐτῇ ἐλάχιστα μόνον ἀνεκούφισεν τὸν πτωχὸν ποιητὴν. Μεταρράσθη δὲ εἰς ἐπανειλημμένους εἰς ἀπάσας τὰς γλῶσσας τῆς Εὐρώπης (εἰς τὴν Ἑλλην. δὲ μετ' ἀπαρμύλλου ἐπιτυχίας ὑπὸ Ι. Σκυλίτση, Δὲν Κιχώτης ὁ Μαγκήτιος). Ὁ Κ. κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη τοῦ εὖρος προστάτας τινάς, ἀνευ τῶν ὁσίων θά ἀπέθνησκεν ἐν μερίστῃ πενίᾳ. Ἀπέθανε δὲ τῇ 23 Ἀπριλίου 1616 ἐν Μαδρίτῃ, ἡ δὲ ἀπέστις τοῦ θανάτου του ἐρριχίζεται εἰς ἀπάσας τὰς σημαντικὰς πόλεις τῆς Ἰσπανίας. Πρὸς Chasles, Mich. de Cervantes (β' ἐκδ. Παρ. 1866). [Μ. Γ.]

Κερδύελα ἢ Μεσσην-Χουσσείν. Πόλις τοῦ βιλκαίου τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας Βαγδάτιου, προτείνουσα σανατζικίον, κτισμένη ἐπὶ διώρυχος πλησίον τῆς διέξιας ὁχθῆς τοῦ Εὐφράτου. Ἀπέχει 96 χμ. ΝΝΑ τοῦ Βαγδάτιου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 60 000 κορίσις Παρσῶν. Πρὸς τὸν ἐν αὐτῇ τάφον τοῦ Χουσσείν ἐρχονται κατ' ἔτος ἀνὰριθμοι Σχίταις προσκυνηταί. [Μ. Σ.]

Κέρδερος (Μυθολ.) Ὁ κύων φύλας ὁ ἀγρυπνῶν ἀπαύστως ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀΐδου. Γεννηθεὶς ὑπὸ τοῦ Τυφῶνος ἐκ τῆς Ἑχιδνῆς, ἔχει φρικτὴν τὴν ὄψιν, παριστάται δὲ συνήθως φέρων τρεῖς κεφαλὰς, ἀλλὰ ἐνίοτε καὶ μίαν, καὶ δύο, καὶ 50, ἔχων αὐρὰν ὄψεως ἢ περιτυλιγμένης ὑπὸ ὄρεων. Τοὺς εἰσόντας περιέτασιν, τοὺς δὲ βουλομένους ἐξελεῖν κατέτρωγαν (Ἡσιόδ. Θεογ. 780 κ. ε.). Ὁ Ἡρακλῆς κατόρθωσε νὰ συλλάβῃ αὐτὸν καὶ φέρῃ προσωρινῶς ἐπὶ τῆς γῆς, τελὼν οὕτω τὸν δωδέκατον ἀθλὸν του (βλ. Ἡρακλῆς). [Δ. Μ.]

Κέρκελεν χώρα. Ἀκαταίτητος νῆσος τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ (ὁπ. 48.5—49.5° Ν πλ.), ἔχουσα ἐμβα. 3414 χμ. εἶνε ὄρεινὴ καὶ καλύπτεται ὑπὸ πάχυν, ἔχει πλοῦτον

λιθανοθράκων καὶ εἶνε σπουδαῖος σταθμὸς τῶν φαλαινιοθηρῶν. Ἀνεκαλύφθη τῇ 1772 ὑπὸ τοῦ γαλλοῦ ναυτικοῦ Kerguelen-Trémare (+1797)· τῇ 1874 παρετήρησαν ἐνταῦθα γερμανοὶ ἀστρονόμοι τὴν διέσδον τῆς Ἀφροδίτης. [Μ.Σ.]

Κερδῶς. Βλ. Ἐμπολαῖς.

Κερέσουδα. Χωρ. τοῦ δήμου Ψωφίδος ἐν κλειστωρεῖα χειμάρρου τοῦ Ἀρσανίου ποτ. (Ἰ. λ.), 1 ὥρ. πρὸς Α τοῦ Λειθαριῖου, ἔχον 93 κατ. γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κερέταρο (Querétaro). Πρωτεύουσα τῆς δημοῦς πολιτείας τοῦ Μεξικοῦ, κειμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐδοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως Μεξικοῦ εἰς Σάν-Λουίς-Πότοσι 1850 μ. ὑ. τ. θ. ἔχει 36 000 κατ., ἐξ ὧν πολλοὶ Ἰνδοὶ καὶ Μιγάδες, εἶνε μία τῶν ὠραιότατων τοῦ Μεξικοῦ πόλεων μετὰ λαμπρῶν οἰκημάτων, πολλῶν ναῶν καὶ μνημῶν. Ἀκμαῖζει τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ποικίλη βιομηχανία τῆς πόλεως. Τῇ 1867 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὴν Χουαρὲς ἐπαναστατῶν μετὰ μακρὰν ὁμίαν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος Μοξιμιλιανού, ὅστις ὑπέστη ἐνταῦθα τῇ 7/19 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὴν διὰ τοφεικισμοῦ θάνατον. Ἡ πολιτεία Κ. ἔχει ἐμβ. 9416 τγμ. καὶ 263 250 κατ. (1890) εἶνε δὲ ἡ μικροτέρα τῆς συμπολιτείας. [Μ.Σ.]

Κερησσός Φρεῦριον ἐχυρὸν παρὰ τὰς ὄρχ. Θεσσιάζ, εἰς τὰς ὑπαιρεῖας τοῦ Ἑλικωνος, εἰς τὴν κατέφυγον οἱ Θεσπιεῖς μετὰ τὴν ἐν Διόκτρει μάχην, φεδόμενοι τὴν ἐχθραν τῶν Θηβαίων. [Α.Α.]

Κερθοίδας (Certhiinae). Οἰκογένεια τῶν ὀδίκων πτηνῶν, περιλαμβάνουσα πτηνὰ μικρὰ μετὰ λεπτῶ, δέξας καὶ καμπύλου ῥάμφους, ἀσθενῶν καὶ μακροδακτύλων ποδῶν, ἀσθενῶς διαπεπλασμένων ὀδίκων μυῶν, οὐρὰς δὲ μακρὰς, ἀκέρυφου, σφηνοειδοῦς, δισχιζοῦς καὶ ἐκ 12 πτερῶν ἀποτελουμένης, ἀνωθεν μὲν καστανέχρως, κάτωθεν δὲ λευκάζοντα. Γνωστά εἶναι 18 αὐτῶν εἶδη, διατεταγμένα κατὰ τὰ βόρεια μέρη δημοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων, ἐπὶ δὲ ἐν Ἰνδικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ ἐν τοῖς θαλάσσις τρέφονται ἐξ ἐντόμων καὶ σκυληχίων ἅτινα συλλαμβάνουσιν ἀναρριχούμενα εἰς τὰ δένδρα, ἔπου καὶ τίνονται λευκὰ ἢ μετ' ἐρυθρῶν κηλίδων ὡς κατασκευάζοντα σχετικῶς μεγάλας φωλέας· σπανίως δὲ καταδροχίζουσι καὶ τινὰς σπέρους. Κοινότατος ἐν Εὐρώπῃ καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιδημητικὸς εἶνε Κόρθιος ὁ κοινός (Corthius familiaris), ἀνωθεν μελανόχρως μετὰ λευκῶν κηλίδων, κάτωθεν λευκός, μήκος ἔχων 0.13 μ., ἐπ' αὐτῶν δὲ δις τοῦ ὅρους κατὰ Μάρτιον καὶ Ἰούνιον. [Φ.Ι.]

Κερέ. Τὸ νοτιώτατον διωριτῆριν τῆς Ζαχύνθου καὶ ἐμύνημον χωρίον πρὸς Β τοῦ του ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Ναξίων καὶ ἀπέχον πρὸς Ν τοῦ Κελλιωμένου ὥρ. 2. Κατ'

Α πρὸς τὸν λιμένα κεῖνται αἱ λίμναι, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ πισσάσφατος. Κατ. 528.

Κερκέξι Χωρ. τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως, μετὰ 172 κατ. [Μ.Σ.]

Κερκένα νῆσοι. Συστὰς νησιῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Σύρτει ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Β Ἀφρικῆς 30 χμ. Α τοῦ Σφάξ. ἔχουσι περὶ 12 χιλ. κατ. ἀλιεύοντας σπόγγους καὶ κοράλλια. [Μ.Σ.]

Κερκιῖδας ἡ Κερκιδας. Ἑλλην ἐκ Μεγαλοπόλεως, ποιήσας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φιλίππου μελίμβους, ὧν σώζονται ἀποσπάσματα τινα. [Χ.Β.]

Κερκιῖδες. Βλ. Θεάτρον.

Κερκινῆτις. Λίμνη ἐπιμήκης μετὰ τῶν Σερρῶν καὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, δι' ἧς ὁ ἐκ τοῦ Ῥάδομιρ τοῦ ὅρους Σκομίου πηγάζων ποτ. Στρυμὼν διέρχεται καὶ χύνεται 1 ὥρ. δυτικῶς τοῦ χωρ. Ὀρφάνου. Εἰς τὴν αὐτὴν λίμνην χύνεται ἐξ ἀνατολῶν καὶ ὁ ποτ. Ἀγκίτης ὁ διασχίζων τὴν πεδιάδα τῆς Δράμας.

Κερκίς ἡ παραλήξιον (Ἀνατομ.). Τὸ ἕτερον τῶν ὁσῶν τοῦ πῆχεως, κείμενον ἐπὶ τὰ ἔξω τῆς ὠλένης, αὐλοειδές, τρίγωνον περιμακρὸν τὸ σχῆμα, οὗ τὸ μὲν ἀνω ἀκρον, ἢ κεφαλὴ, συντάσσεται ἐνθεν μὲν πρὸς τὴν κένδυλον τοῦ βραχιονίου ὁστοῦ, ἐνθεν δὲ πρὸς τὴν ἐλάσσονα σιγμοειδοῦς ἐντομῆς τῆς ὠλένης, τὸ δὲ κάτω ἀκρον, οὗ ἡ ἔξω ἐπιφανὴς περατοῦται πρὸς τὰ κάτω εἰς τὴν στυλοειδοῦς ἀπόφυσιν, συντάσσεται πρὸς τὴν καρπὸν.

Κερίκαλδου (Kirkcaldy). Πρωτεύουσα τῆς κημητείας Φάιφ ἐν Σκωτίᾳ, κειμένη 10 χμ. Β τοῦ Ἐδιμβούργου. ἔχει 17 324 κατ. (1891) καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λιμνῶν ὑδατομάτων κλ. [Μ.Σ.]

Κερκοπέθχοι. Γένος πιθήκων, εἰς τοὺς κερκοφόρους στενορρίνους ἀναγόμενον, περὶ τὰ 20 περιλαμβάνον εἶδη. ἔχουσιν ἀκρα ἰσχυρά, μέγαν δὲ τὸν ἀντιχειρα, οὐρὰν μακράν. Ἐν τῷ στόματι φέρουσι θυλάκους τοὺς γυνοθυλάκους ἐν οἷς φυλάσσουσι τὴν τροφὴν, ἐπὶ δὲ τῶν γλουτῶν τυλιγμένον δερμα (τυλιδόρανα). Ζῶσιν ἐν Ἀφρικῇ. Τὸ χρομῶμα τῶν εἶνε ποικίλον καὶ ζωηρὸν καὶ ἐν συνόλῳ δὲ τὰ ζῶα ταῦτα εἶναι χαρίεντα. [Φ.Ι.]

Κερκοῦδρη (Kirkcudbright ἢ Galloway). Κημητεία τῆς Ν Σκωτίας, ἔχουσα ἐμβ. 2470 τγμ. καὶ 39 979 κατ. (1891). Λοφώδης ἀενάδης χώρα, πολλὴν εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἢ τὴν γεωργίαν καταλλήλη. Πρὸ πάντων φημιζονται αἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα τῆς κημητείας, καὶ ἡ ἀλιεία δὲ ἀκμαῖζει. Ἡ πρωτεύουσα Κ., κειμένη ἐπὶ τῷ Δῇ, ἔχει μόνον 2530 κατ. [Μ.Σ.]

Κερκοφόρα ἀμφίδεια. Ἡ ἐτέρα

των τάξεων των αμφιβίων, διακρισμένων εἰς κερκοφόρα καὶ ἀκερκα (Caudata, Ecaudata). Κυριωτάτη των εἰς τὰ Κ. ἀνγκυστῶν οἰκογενειῶν οἱ Σαλαμανδρίδες. [Φ.Ι.]

Κερκούκ (Κέρκυρα παρ' ἀρχαίους, παρὰ Τούρκους Σαγίρ-Ζωρ ἢ Σούλ). Πόλις τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας ἐν τῇ βιλαετίῳ Μουσούλ, 224 χμ. Β τοῦ Βαγδάτου. Ἔχει 12—15 χιλ. κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον Κούρδους καὶ Χαλδαίους. Ἐν ἐνὶ τῶν τριμηνίων δεικνύται ὁ σαρκοφάγος τοῦ Δανιήλ. Οἱ λάτ. καταγίνονται εἰς πηλοπλαστικὴν, βυρσοδεψικὴν, βιομηχ. ὑφανμάτων, ἀμπελοουργίαν καὶ ἐμπορίον. [Μ.Σ.]

Κερκοφόρος πυρὴν. Βλ. Ἐγκέφαλος.

Κερκορυγγιανὴ βαλθιδες (Ἀνατομ.). Βλ. Ἐγκάρτια βαλθιδες.

Κέρκυρα ἡ δρωτέρον Κέρκυρα. Ἡ μετὰ τὴν Κεφαλληνίαν μεγαλητέρα τῶν Ἰονίων νήσων. Ἦδεν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐθισσέτο ὡς ἡ Σχερία τοῦ Ὀμήρου, ἡ νῆσος τῶν Φαίακων· ἔφερε δὲ καὶ τὰ ἐνέματα Δρεπάνη καὶ Μακρίες ὡς ἐκ τοῦ σχήματός τῆς καὶ ἀλλὰ τινὰ ἀκόμη. Τὸ ὄνομα Corfu, ὅπερ προέβλαθεν ἐν νεωτέραις χρόνοις ἐνημάνειν ὡς πιστοποιεῖ ὁ Νικήτας Χωνιάτης (κτὴν Κερκυραίων ἀκραν ἡ νῦν ἐπικέκληται Κορυζή) τὸ κατ' ἀρχαίαν τὸν παρὰ τὴν σημερινὴν πρωτεύουσαν διχορρῶον βράχον, ἐν τοῖς ὑπερενὸς ὅμως ἐπεξετάθη εἰς ἅπασαν τὴν νῆσον, εὐρίσκονται δὲ διάφοροι παρασχηματισμοὶ τοῦ ὀνόματος, ἐξ ὧν ἐμμένειν ἔπειτα σταθερὴν παρὰ τοῖς ἑξέοις τὸ Corfu. Ἡ νῆσος κεῖται κατὰ τὴν εἰσοδὸν ἀπ' ἐνός τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ ἀπ' ἑτέρου τοῦ Ἰονίου πελάγους, χωριζομένη (ἀκρωτ. Ἀγ. Στεφάνου) ἀπὸ τῆς ἀπέναντι Ἡπείρου διὰ στενοῦ πορθμοῦ 2.5 χμ. πλάτους, ὅστις εὐρίνεται μὲν πρὸς Ν, δὲν υπερβαίνει δὲ τὸ μέγιστον πλάτος 20 χμ. Τὸ μήκος τῆς Κ. ἀνέρχεται εἰς 62 χμ., τὸ μέγιστον πλάτος (ἐν τῇ Β μέρῃ) εἰς σχεδὸν 30 χμ., κατὰ τὸ μέσον δὲ τὸ πλάτος ἐλαττοῦται εἰς 5 χμ. καὶ μόνον κατὰ τὸ Ν μέρος· αὐξάνει πάλιν ἐλπίγον. Ἐμβαθὴν ἔχει ἡ νῆσος 588 τχμ. Γεωλογικῶς χαρακτηρίζεται ὡς ἀκραῖον μέρος τοῦ κερμοῦ τῆς Ἡπείρου ἐπιπολαίως αὐτοῦ ἀποχωρίζομενον. Ἡ διαμόρφωσις τῆς περιφέρειας καὶ τῆς ὑποτυπώσεως (relief) αὐτῆς ὁδηγεῖ εἰς φυσικὴν διαίρεσιν αὐτῆς εἰς τρία μέρη, ἥτις ἦτο καὶ ἡ βάσις τῆς ἐπὶ τὸν ἐκ τοῦ Ἀνδραγαυικοῦ οἴκου ἀρχόντων καὶ τῶν Ἐνετῶν πολιτικῆς διαίρεσεως. Τὸ Β μέρος πληροῖ σχεδὸν ἔλιν ὄρος, ὅπερ ἔχον παρὰ τὸν Β πορθμὸν πλάτος 4 χμ., προσλαμβάνει βαθμηδὸν τριπλάσιον πλάτος καὶ ἐκτείνεται ἐπὶ 24 χμ. πρὸς ΔΝΔ. Χαμηλοῦμενον πρὸς Β βυθισθὲν εἰς λόφους καὶ πεδιάδας ἐν γραμμικῇ ποικίλῃ, καταλήγει πρὸς Ν ἀποτόμως, κατὰ μὲν τὸ Α μέρος βυθίζομενον εἰς τὸν ἐκεῖ σχη-

ματιζόμενον μέγαν κόλπον τοῦ πορθμοῦ, κατὰ δὲ τὸ Δ καταντῶν εἰς τὸ λοφώδες μέσον τῆς νήσου μεταξὺ τῶν μέλις 10 χμ. 2^η ἑλλήλων ἀπεχόντων κόλπων τῆς Ἰψοῦ πρὸς Α καὶ Λιπαζῶν πρὸς Δ. Ἡ πρώτη σημαντικὴ κορυφὴ τοῦ ὄρους τούτου κατὰ τὸ Δ μέρος καλεῖται Βιγλαῖς (782 μ.), χωριζομένη δι' ἀποτόμου χαράδρας 644 μ. ἀπὸ τοῦ ὄγκωδους κερμοῦ τοῦ ὄρους, οὗ ἡ μὲν Α ἀκρα ἐπιτίθεται· ὑπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Παντοκράτορος (914 μ., ἴσως τῆς ἀρχαίας Ἰστώνης), ἡ δὲ Δ ὑπὸ τοῦ Στραβοκιάδι (849 μ.). Ἀλλὰ ἀξία λόγου ὕψηλὰ τμήματα τοῦ ὄρους εἶναι αἱ Πυλίδες μετὰ τῆς διπλῆς κορυφῆς Τσιόκα (819 μ.), χωριζόμεναι διὰ τῆς διόδου τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος (817 μ.) ἀπὸ τῶν δυτικωτάτων ὀρέων ὕψομένων ἀπ᾽ ἐπὶ εἰς ὕψος σημαντικὸν (506 μ.) ἐν τῇ ὑπὲρ τὸν κόλπον Παλιοναστρίτσας κειμένου κώνω τοῦ Ἀρακλή. Τὸ Β τοῦτο μέρος περιλαμβάνει τὰς κατὰ τὴν ἐνατικὴν διαίρεσιν περιφερίας Ὀρούς (μαίζονα, πρὸς Α) καὶ Γόρου (ἐλάσσονα, πρὸς Δ) χωριζόμενας διὰ γραμμῆς ἐν τῇ Β μέρῃ ἀκολουθοῦσης τὸν Τυροπόταμον. Τὸ μέσον μέρος τῆς νήσου ἐκτείνεται μετὰ πλάτους ποικιλλοῦντος εἰς μήκος 20 χμ. πρὸς τὸ ΝΑ. Τὸ κατ' ἀρχαίαν ἡ ἀλυσὶς τῶν ὀρέων ἐνταῦθα ἀκολουθεῖ τὴν Α παραλίαν, διασπᾶται δὲ διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐρμῆνου ποτ., ἐξερχόμενου ἐκ τῆς σημαντικωτάτης κοιλάδος τῆς νήσου, τῆς Ῥόπας, εἰς δύο μέρη. Τὸ Ν μέρος, ἐξ' οὗ πηγάζει ὁ ποτ. Ποταμός, συμπέσεται παρὰ τὴν διόδον Ἀγίου Θεοδώρου (240 μ.) μετὰ τοῦ διχορρῶου ὄρους Ἀγίου Δέκα (Μελιτήνη, 529 μ.). Περαιτέρω τὸ ὄρος ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τὴν Α παραλίαν (Σταυρός, 450 μ.), τὴν δὲ Δ παρακολουθεῖ τὰ ὄρη Γαροῦνα (442 μ.). Παιδιάνα καὶ Ἀγ. Μαθίας (465 μ.). Ἐν τῇ μέσῃ σχεδὸν ἡ νῆσος πλατύνεται πρὸς Δ καὶ σχηματίζει προβολήν, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ πόλις Κέρκυρα μετὰ τῶν κορυφῶν τῆς καὶ ἐξ ἧς πρὸς Ν προπέμπεται ἑτέρα γεγραμμένη Ἀναλήψις χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἀπέναντι καίμενης ἀκτῆς διὰ τῆς λίμνης Χαλκισπούλου. Ὅλον τὸ μέσον μέρος τῆς νήσου εἶναι ἡ Μεταχαιτὰ (Μέση) τῶν Ἐνετῶν. Πρὸς Ν τῶν μυνημονευθέντων ὀρέων ἡ νῆσος προσλαμβάνει διεύθυνσιν ΝΑ. Ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ ἐκτείνεται ἐν πρώτοις ἡ μεγάλη κοίλας ἡ περιχλίσουσα τὴν λίμνην Κορυσσιαν ἐπὶ τῶν Α παραλίῶν τῆς νήσου εἰς μήκος 12 χμ. καὶ πλάτος 1300—1400 μ. Ἡ λίμνη μόνον διὰ στενῆς ἡμετέρας γῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης χωριζομένη ἔχει 5.4 χμ. μήκος καὶ τὸ πολὺ 1 χμ. πλάτος. Τὸ δὲ Ν μέρος τῆς νήσου, τὸ Λευκιμμο τῶν Ἐνετῶν, περιλαμβάνει ἀσημάντους μόνον λόφους καὶ καταλήγει ΝΑ εἰς τὸ Ἀσπροκάβο (τὸν ἀρχαῖον Ἀμφίπαγον ἢ Ἀμφίπυγον). ΝΑ δὲ εἰς τὸ ἐμῶνυμον Λεοκίμμον (τὰ ἀρχαῖα Λεοκίμματα).

Ἡ Κ. ἔχει ὀλίγους μόνον μονίμους ποτ. Κατὰ τὸν χειμῶνα ὑπερπληρωμένη ὑγρότητας, ἐν καιρῷ θέρους ἀποβάλλει μέγα μέρος τοῦ ὀρευτικού της συστήματος, ξηραίνονμένου πολλοῦ, αἱ ἐκτεταμέναι κοίται τῶν χειμερινῶν λιμνῶν ξηραίνονται ἐπίσης, πρὸ πάντων μὲν κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, ἥττον δὲ κατὰ τὸ Β μέρος, ὅπου οὐδέποτε ξηραίνονται τὸ Μεγαποτάμι, ἐκβάλλον εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀμριόνης (Ἀγ. Γεωργίου), καὶ ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Τυρλοπόταμος, ἐκβάλλων παρὰ τὸ Σιδάρι. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα βεσυνῶν ὑδάτων ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ὁ βυαῖς Νύφαις, ἀρδεύων γῆν καλλιεργησίμην λίαν προσφορὸν ἐν τῇ δόμῳ Ἀχρωατῶν καὶ κινῶν πληθὺς ὑδροβίων. Ἀνωτέρω ἀνεγράφησαν ὁ διὰ τῆς κοιλίας Ρίπα βέων Ἐρμόνης καὶ ὁ ΒΔ τῆς πρωτεύουσας ἐκβάλλων Ποταμός. Ὁ δὲ ἐν τοῦ Μελιτηρίου πηγῶν Ἀίγαιος τοῦ Ὀμήρου, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁποίου διεσώθη καλυμβὼν ὁ Ὀδυσσεύς, εἶνε ἴσως ὁ Ποταμός ἢ ἴσως τὸ Ποτάμι τοῦ Γαστουρίου. Ὁ μέγιστος ποτ. τῆς νήσου εἶνε ὁ Μεσσόγης, πηγῶν ἐπὶ τῶν Ἀγ. Δέκα καὶ τῶν γειτόνων ὁρέων καὶ κατ' ἄρχας μὲν βέων πρὸς Ν, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὰ ΝΑ κῆμψιν τῆς διεσθύνσεως τῆς ὅλης νήσου χυνόμενος εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Κερκύρας.

Ἐνεκα τῆς θέσεώς της ἡτο ἡ νήσος ἤδη κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους σπουδαῖος σταθμός διὰ τὸ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας ἐμπόριον. Ἀλλὰ πασα ἡ συναλλαγή συνεκεντρώτο, ὡς καὶ σήμερον συμβαίνει, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν πορθμὸν τῆς Κ. ἐστραμμένης παραλίας. Τὰ πρὸς Δ καὶ Β μέρη δὲν στερεοῦνται μὲν λιμένας, ἀλλ' ἡ πρὸ αὐτῶν θάλασσα διατελεῖ ἐν διηνεκεί ταραχῇ (ἀγριοπέλαγος τῶν Κερκυραίων). Τούναντιον ἡ Δ παραλία ἀφ' ἑνὸς μὲν βρέχεται ὑπὸ τῶν ἐρήμων ὑδάτων τοῦ πολλοῦ λιμνοθάλασσης χαρακτῆρα φέροντος πορθμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατέχει ἀξιολόγους λιμένας, στερεῖται ἀποτόμων ὑφομάτων, ὑποδέχεται τοὺς μεγαλειτέρους ποτ. καὶ εἶνε κατάντημα τῶν οὐσιωδεστέρων διαμετακομιστικῶν τῆς νήσου ὁδῶν, τεινυσῶν πρὸς τὴν προβολήν τῆς ἀκτῆς ἥτις χωρίζει τὴν λιμνοθάλασσαν εἰς δύο κόλπους, ἐλάττωνα πρὸς Β καὶ μείζονα, διπλασιῶς πλατύτερον τοῦ πρώτου, πρὸς Ν, ἀφ' ἧς κείται ἡ πρωτεύουσα Κέρκυρα, καὶ πρὸ τῆς ὁποίας κείται ἡ νήσος Βιδό (ἡ ἀρχαία Πτυχία). ΒΔ ταύτης κείται ὁ ἐπὶ εὐρύτερος κόλπος Γοβίνου, μεταξὺ δὲ αὐτοῦ καὶ τῆς πρωτεύουσας κείται κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ποταμοῦ ἄλυσκαί, ὧν τὸ εἰσὸδῆμα ἦν ἀλλοτε ἐκ τῶν οὐσιωδεστέων τῆς νήσου. Ὅμοιαι ἄλυσκαὶ ὑπάρχουσι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ ἀχρωατῆρος Λευκίμου. Αἱ δὲ ἐν τῇ λίμνῃ Χαλικισπούλου συνεχῶς πληρωμένη ὑπὸ βερβέρου ἐγκατελείφθησαν τῷ 1805. Ἐπὶ τῆς Β ἀκτῆς τῆς Κ. κείται ὁ

σημαντικὸς διπλοῦς κόλπος τῆς Κατωδῶπης· αἱ δὲ ἄλλαι ἐνταῦθα κόλποι: Ἀπρχοῦ, Ἀγ. Γεωργίου καὶ Σιδάρι μόνον ἐν καιρῷ νυκτῶν ἀνέμων δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς λιμένες. Ἐπίσης αἱ κατὰ τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς νήσου μικραὶ νητίδες διατελοῦσιν ἔξω τῆς συναλλαγῆς, κατὰ δὲ τὴν ἀρχαιότητα ἦσαν ὅλως ἀκατοίκητοι· εἶναι δ' αὐταὶ Ὁθωνοί, Ἑρικόςαι, Μαλθακὴ (Μαθράκι) καὶ πολλαὶ ἄλλαι μικρότεραι, ὧν ἡ καλυμμένη Καραβὶ ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων φαίνεται ὅτι ἐπιστεύετο εὖσα τὰ ἀπολιθωθὲν τῶν Φαιάκων πλοῖον. Ἡ Δ ἀκτὴ μόνον κατὰ τὸ Β αὐτῆς τέταρτον παρουσιάζει διαθέτιν ἀρμολίαν πρὸς τὴν μικρὰν ναυτιλίαν· ἐνταῦθα εὐρηται ὁ διὰ τῆς βραχέους χειρσπότης Ἀμριόνης σχηματιζόμενος ἐκ δύο τμημάτων κόλπος, ὧν τὸ μὲν Β ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἀχρωατῆρος Κεράλι (ἴσως τοῦ ἀρχαίου Φαλακροῦ), προσσπίζεται δὲ διὰ τῆς οὐχίας τῶν νήσων Κραβία ἢ Κορακονήσι, τὸ δὲ Ν (κ. Ἀγ. Γεωργίου) μόνον διὰ μεσογείους ἀνέμους εἶνε ἀσφαλές. Περαιτέρω πρὸς τὸ ΝΑ κείνται οἱ ὅμοι: Παλαίο-καστρίτσας τοῦ κόλπου τῶν Λιαπάδων.

Τὰ μεγάλα ὅσα, ἄτινα ἐκάλυπτον τὴν νῆσον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ὑπάρχουσι πλέον σήμερον, εἰ μὴ κατὰ τὴν Β κλίτην τοῦ Παντοκράτορος καὶ τὸ ὄρος Ἀγ. Μαθίαν. Ἐν τῇ στείρῃ τὴν πρώτην κατέχει θέσιν ἡ ἐλαία, ἥτις ὑπάρχουσι 4 ἑκατομ. βένδρα, καλύπτοντα τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου ἐδάφους. Τὸ προεῖν ὅμως αὐτῶν δὲν εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὴν πληθὺν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσπεριδοειδῆ καλλιεργεῖνται μετὰ ζήλου. Ἡ ἀμπελοργία εἶνε κατωτέρα ἢ ἐν Κεφαλληνίᾳ. 10⁰⁰⁰ καὶ, Ζακύνθῳ κατὰ τὰ ποσὰ τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν ποιότητα, τοῦθ' ὅπερ ἀποδοτέον ἐν μέρει εἰς τὴν ἐν χαμηλοῖς τόποις θέσιν τῶν ἀμπελῶν. Ἐκ τῶν σιτηρῶν εὐδοκίμεϊ ἰδίως ὁ ἀραβόσιτος, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ὁ σίτος. Ὁ ἀραβόσιτος καλύπτει κατὰ τὸ θέρους μέγα μέρος τῶν ἐν καιρῷ χειμῶνος ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατακλυζομένων ἐκτάσεων, ὅλλὰ καὶ ἑσπεριδοειδῶν μέρη μέχρι καὶ τοῦ ὑπερῆδου τοῦ Παντοκράτορος. Εἰς φυσικὰς καλλονὰς εἶνε πλουσία ἡ Κ., ἥν ἡ ἐναλλαγὴ θέρων καὶ κοιλῶν, βράχων καὶ πρασίνων ἐλαϊοειδῶν κλ. καθιστῶσιν ἐντως παραδείσειον διαμονήν, διὸ καὶ ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας ἀγοράσασα τὸ κτήμα Βράβιλα παρὰ τὸ Γαστούρι ἐκτίσε λαμπρὰν ἐπαυλιν τὴν Ἀχιλλεῖον καλουμένην.

Πολιτικῶς διαίρεται ἡ Κ. εἰς 3 ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Κ. περιλαμβάνουσιν τοὺς δήμους Κερκυραίων καὶ Διαποντίων, τὴν ἐπαρχίαν Μεσσην μετὰ τῶν δήμων Ποταμογετόνων, Λευκιμαίων, Μελιταίων, Μετοχωριτῶν καὶ Παραλίων, καὶ τὴν ἐπαρχίαν Ὀρος μετὰ τῶν δήμων Ἀπρηλιωτῶν, Ἰστωνίων, Ἀμριπαγιτῶν, Ἀχρωατῶν καὶ Κατωπαίων, ἔχουσα κατ. 30 007, 26 461 καὶ 27 964, ἐν ὅλῳ 84 492.

Ο νομός Κ. περιλαμβάνει προσέτι τὰς μνημονευθείσας κατὰ τὸ ΒΔ τῆς νήσου μικρὰς νήσους ὡς καὶ τὰς νήσους Παξούς, Λευκάδα καὶ Τάφρον, ἔχων ἐν ὧν 114535 (1889).

Ἡ ἐμῶνυμος πρώτη τοῦ οὗτος Κ. ἡ θέσις περιγράφεται ἀνωτέρω γενικῶς, κεῖται ἐπὶ χερσονήσου διαιρουμένης ὑπὸ τοῦ κόλπου Καστράδων εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ Ν γωρίζεται ἀπὸ τοῦ κορμῦ τῆς νήσου τέσσερις ἐντελῶς διὰ τῆς λιμνῆς Χαλικιοπούλου ὥστε συνδέεται μετὰ τῆς λοιπῆς χερσονήσου μένον διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ 900 μ. πλάτους. Τὸ δὲ Β μέρος ἔχει μέγιστον πλάτος 1400 μ. καὶ ἔρεει ἐπὶ τῆς Δ ακρᾶς δύο ἀποτμήματα βράχους ὕψους 65 καὶ 51 μ., τὸ σῆμα οὕτως εἰπεῖν τῆς πόλεως ἐκ τοῦ ἐποικοῦ προσέλαβεν αὐτὴ, εἴτα δὲ καὶ ἑλθὼν ἡ νῆσος τὸ ἐννεμα Κερρού. Ἐπὶ τῆς ακρᾶς ταύτης ἰδρύθη βυζαντινὸν φρούριον, σπουδαῖον στήριγμα τοῦ Ἀνατολικοῦ ῥωμ. Κράτους καὶ σταθμὸς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἰταλικῶν κτήσεων, ὅτερον δὲ δούρισμα περὶ τὸ ἐποικοῦ ἡγωνίζοντο οἱ βυζαντινοὶ κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐπιτιθεμένων Νορμανδῶν. Ἐν τοῖς ὑπεριον τὸ φέρων τοὺς βράχους τοῦτους μέρους διὰ τεχνικῆς τάφρου μετεβλήθη εἰς νῆσον. Κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς προκειμένης νήσου Βίδου προστατευμένην θέσιν, ῬΔ τοῦ φρουρίου, ἰδρύθη ἐνταῦθα ἡ πόλις ὑπὸ τὴν λέξιν τὴν ὑψοῦμενον 1 χμ. μακρὰν τῶν ῥηθέντων βραχίων, ἐπὶ τοῦ ἐποικοῦ οἱ ἔντατοι ἔκτισαν νέον φρούριον (fortezza nuova, πρὸς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ παλαιόν, τὴν fortezza vecchia). Τὸ ἄρχαϊον τείχος τῆς πόλεως κατέρριψαν οἱ Ἀγγλοὶ τὸ μόνον λείψανον αὐτοῦ ἦσαν αἱ πόλαι Porta reale ἐν τῇ Δ μέρῃ τῆς πόλεως αἰτίνες ὅμως καὶ αὐταὶ ἐκρημνισθῶσαν τῇ 1893. Οἱ Ἀγγλοὶ ἔκτισαν καὶ τὰ δούρισμα Ἀβραὰμ καὶ Salvatore ἐπὶ τῆς στερεᾶς καὶ ἄλλῃ λιάν ἰσχυρὰ ἐπὶ τῆς νήσου Βίδου, ταῦτα ὅμως ὅλα ἀνετράπησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν αὐτῶν κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐνωσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τοῦτοις πάντεσι ὑφίστανται τὰ ἴχνη τοῦ στρατιωτικοῦ παρελθόντος τῆς πόλεως, ὡς ἡ μνημονευθεῖσα τάφρος, καὶ ἡ Σπιανὰ δα, ἡ μεγάλη πλατεία τῶν γυμνασίων τοῦ στρατοῦ. Ἐπὶ τῆς ακρᾶς τῆς ὑπερὶ τὴν τάφρον γεφύρας, ἥτις συνδέει τὴν πλατείαν μετὰ τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἵσταται τὸ ἀγαλμα τοῦ κήρυκος Σχολιέμβουργ τοῦ ἀποκρούσαντος τοὺς Τούρκους τῇ 1716. Τὴν Β πλευρὰν καταλαμβάνει τὸ μέγαρον ὅπερ ἐκτίσθη διὰ τοῦ ἀρμοστός τῆς Ἑπτανήσου, κυκλωτέρης δὲ ἐν σχήματι ἄρχαϊοῦ ναοῦ μνημεῖον ἀναμνηστικὸν τὸν πρῶτον ἀρμοστήν Ματθαῖον. Ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς εὐρίσκονται τὰ μεγάλα ἐνοδοχεία καὶ καφεῖα τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς ΝΔ γωνίας τὸ ὠραῖον κτίριον τοῦ Γυμνασίου καὶ παρ' αὐτὸ ὁ ἀνδριὰς τοῦ Καποδισ-

τρίου. Ἡ πλατεία εἶνε ὁ προσφίλης περὶπατος τῶν Κερκυραίων ἀντιθετὸν οὖν πρὸς τὸν σύγχρονον χαρακτῆρα τῆς πλατείας καὶ τῶν ὀλίγων πλησιον αὐτῆς εὐθειῶν δέων παρέχει ἡ παλαιὰ ἐνετική πόλις μετὰ τῶν ὑψηλῶν οἰκιῶν, στενῶν καὶ στενῶν καὶ καμπύλων δέων, ἥτις κατέρχεται μέχρι τοῦ λιμένος. Ἀπὸ τοῦ Γυμνασίου ἡ Στράτα Μαρτίνα ἀδύγει εἰς τὸ πρῶτον Καστράδες, οὗ ὁ λιμὴν θεωρεῖται ὡς ὁ τοῦ Ἀλκινέου Δ τούτου κεῖται· τὸ ἄρχαϊον μνημεῖον τοῦ Μενεκράτους. Ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀναλήψεως πρὸς Ν πλησίον τῆς θαλάσσης κεῖται ἡ βασιλικὴ ἐπαυλὶς Μον γαρος μετὰ ὠραίου κήπου, καὶ πάλιν νοτιώτερον τὰ εἰσπία δωρικοῦ ναοῦ. Ἐπὶ τῆς Ν ακρᾶς ἵσταται ὁλοτε τηλεβίλον, δι' οὗ ἡγγέλλετο ἡ αἰεὶς τῶν πλοίων, ἐξ οὗ καὶ νῦν ἐτι καλεῖται ἡ θέσις al canone. Ἀπέναντι ταύτης λιάν ἐγγὺς τῇ ἀκτῇ τοῦ σώματος τῆς νήσου κεῖται νηοδριον, Πεντικονήρι καλούμενον, ὅπερ ὁ λαὸς θεωρεῖ ὡς τὸ ἀπολελειθμὸν πλοίων τῶν φαιάκων. Ἐνταῦθα εἶνε ἡ εἰσόδος τοῦ κόπου Χαλικιοπούλου ὅστις εἰσερχόμενος βαθεῖα εἰς τὸν κορμὴν τῆς νήσου, ἔχει χαρακτῆρα λιμνῆς. ΒΔ τῆς πόλεως ἐπαινεται τὸ πρῶτον Μανδουκίον παρὰ τὴν λιμένα. Ἡ Κ. ἔχει γυμνάσιον, παρθεναγωγεῖα, ἐρεταῖον, σχολεῖον ἐφέδρων ἀξιωματικῶν, φιλαρμονικὴν καλ. ἑταιρίαν κλ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως Κ. ἀνέρχεται εἰς 19025, μεταξὺ τῶν ὅσων καὶ πολλοὶ ξένοι, Ἀγγλοὶ, Ἱταλοὶ καὶ Τούρκοι ὑπῆκτοι, ὡς καὶ Ἑβραῖοι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐπαλμμένος ἐξισοῦται εἰς 5—6 χιλ. ἐνθὲν δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 2700 (περὶ τούτων βλ. Ῥωμανοῦ, Ἡ ἑβρ. κοινότης τῆς Κ. ἐν Ἑστίᾳ 1891). Ἡ κυριώτερος ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶνε τὸ ἐμπόριον, ὀλιγώτερον ἡ ναυτιλία. Εἰς τὸν δῆμον Κερκυραίων περιλαμβάνονται καὶ τὰ πρῶτα καὶ γειτονικά χωρία: Ἀγ. Ρένος, Ἀνάληψις, Ἀνεμόμυλος, Γαρίτσα, Μανδουκί, Στράτα, Φυγέρτον, πρὸς δὲ αἱ μναὶ Ὑπεραγ. Θεοτόκου ἡ Πλατυτέρας, Βλαχέρνας, Ἀγ. Θεοδώρων, Ἀγ. Εὐθυμίας, Καρσοπέτρας. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἐν ὧν εἶνε 28372. — Ἡ ἄρχαία πόλις ἰδρυθεῖσα περὶ τὸ 734 π. Χ. ὑπὸ Κορίνθιον οἰκίνας ἐξεδόξαν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ προηγούμενους ἐγκατασταθέντας Ἑρετριεῖς, ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Ν μέρους τῆς χερσονήσου, τῆς Ἀναλήψεως, ὡς κύριος δὲ λιμὴν αὐτῆς ἔχρησμεν ἡ λιμὴν Χαλικιοπούλου (ἀπὸ τινος φυλῆς Ὑλλαικῆς λιμὴν καλούμενη), ἕτερος δὲ λιμὴν ἦτο ὁ Ἀλκινέου (Καστράδων) καὶ τρίτος καὶ ὀλιγώτερον σπουδαῖος ὁ σημερινὸς κύριος τῆς πόλεως λιμὴν. Ὀλιγίστως λεπτομερείας γνωρίζομεν περὶ τῆς τοπικῆς τῆς ἀρχ. Κερκυρας. Αἱ οἰκίαι τῶν πλεονεχῶν μετὰ τῆς ἀγορᾶς ἔκιντο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου ἐφ' οὗ νῦν ἡ βασιλικὴ ἐπαυλὶς.

παρὰ τον Ὑλλαϊκὸν λιμένα ἐξεστίνετο ἡ συνοικία τῶν χειρωνάκτιον καὶ ναυτῶν μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος. Πρὸ τοῦ τείχους ἔκειτο ἡ νεκρόπολις, ἥς λεύκανον εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ Μενεκράτους, ἐξεστίνετο δὲ μέχρι τῆς σημερινῆς πόλεως. Ἐπὶ τοῦ Δ ἀκρωτηρίου τοῦ Πηλαιοῦ Φρουρίου ἔκειτο πιθανῶς ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχ. συγγραφέων ἀναφερόμενος ναὸς τῆς Ἥρας.

Διὰ τὴν φυσικὴν γεωγραφίαν τῆς Κ. πρὸς κυρίως J. Pausanias, Die Insel Korfu (Gotha 1887), διὰ δὲ τὴν ἀρχαιολογίαν O. Riemann, Recherches archéol. sur les Îles ioniennes. I. Corfou (Παρίσι. 1879). Περί τῆς ἱστορίας τῆς νήσου βλ. ἐν ἀρθρῷ Ἰονίαι νήσοι. [I.Π.Β.]

Κέρκυον. Κατὰ μὲν τὰς ἄρχαιότερας παραδόσεις υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ἡρακλείτου, βασιλεὺς τῆς Ἐλευσίνας, ἔργον ἐχὼν ἐκ τῆς θυγατρὸς του Ἀλόπης τὸν Ἰπποθῶνα. κατὰ Πλούταρχον δὲ φοβερὸς ληστὴς τὰ περὶ τὴν Ἐλευσίνα λυμηνόμενος. Τὸν Κ. ἐθανάτωσεν ὁ Θησεύς, παρέδωκε δὲ τὴν χώραν του εἰς τὸν Ἰπποθῶνα, ἐξ οὗ βραδυτορον ἐπεκλήθη καὶ ἡ Ἰπποθωνιὶς φυλὴ τῆς Ἀττικῆς. [Δ.Μ.]

Κέρκυωπες καλοῦνται ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ πονηροὶ τινες λησταὶ περὶ τὴν Ἑρμιον ἐνεδρεύοντες. Μικρὸν ποίημα φερόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀμήρου (Κέρκυωπες), διηγείται πῶς ὁ Ἡρακλῆς, ἐν προτέβλῳ ἐπίσης, συνήρπασεν αὐτοὺς καὶ ἐνέμασεν ἐκ τῶν ποδῶν ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἀπηλευθέρωσε δ' αὐτοὺς φαιδρυνθεῖς ἐκ τῶν κωμικῶν λόγων αὐτῶν. Παράστασις τοῦ Ἡρακλείου μετὰ τῶν Κ. εὐρίσκεται ἐν μετόπῃ τοῦ ναοῦ τῆς Σελινούντος. [Δ.Μ.]

Κέρκυωψ. Μιλήσιος ποιητῆς ζήτας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀνομακρίτου. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡσιόδου φερόμενον ποίημα Διγύμιος. Ὁ Φίλ ἀποδίδει αὐτῷ καὶ τὴν σημερινὴν διασκευὴν τῆς Θεογονίας καὶ τῶν Ἔργων τοῦ Ἡσιόδου. [X.B.]

Κέρλ (Bruno Kerl). Περιώνυμος Γερμανὸς μεταλλεργολόγος, γενν. 1824 ἐν St. Andrewsberg, σπουδάζας ἐν Κλάουσταλ καὶ Γοττίνγην, ἐργασθεὶς πολλὰ, διδάσκει δὲ ἐν Κλάουσταλ καὶ ἀπὸ τοῦ 1867 ἐν Βερολίνῳ. Ἐργαζεὶ πλεῖστα ἀξιολόγητα συγγράμματα ἐπὶ ἀντικειμένων τῆς μεταλλεργολογίας, ὧν τὸ σπουδαιότερον Handbuch der metallurgischen Hüttenkunde (β' ἐκδ., 4 τ. Λειψ. 1861—5). [B.E.]

Κερμαχάλυ. Κώμη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ διοικεῖται Προύσης, κειμένη 31 χμ. Ν. τοῦ Οὐλουπάτ. ἔχει 3500 κατ. γεωργούς.

Κέρματ. Βλ. Νομίσματα.

Κερμενλή. Χωρίον τοῦ δήμ. Φωτίου τῆς Ἀγυίας, μετὰ 104 κατ. [M.E.]

Κέρμης 1) ὁ δρυκτὸς (Kermes minérale). Οὐτὶς φαρμακευτικὴ παρχομένη τεχνικῶς ἐκ τοῦ τριβιούχου ἀντιμονίου ζεομένου μετὰ θείου καὶ ζιόντος ἀνθρακικοῦ νατρίου ἢ καυστικοῦ κάλκους ἢ καυστικοῦ νάτρου· μετὰ τινὰς ὥρας ἀποτίθεται ὁ Κ. ὡς ἱζημα ἐρυθρῶς κατανέχου. Ἐν ὕδατι εἶνε ἀδιάλυτος, διαλύεται ὅμως ἐν μέρει ἐν τῇ στερεᾷ καὶ τοῖς ἐντέροις. Δίδεται πρὸς δόξιν ἢ χρονίους κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων κατὰ σιτ. 1/2 — 1 κατὰ δίωρον ἢ τριῶρον εἰς καταπόσια ἢ κόνιν μετὰ σακχάρου. Ἀλλοτε ἐμμεγάλῃ χρητεῖ, ἐξέπειται νὺν ὑπερχωρήτας εἰς τὸ χρυστεῖον στίγμα. — 2) Τὸ εἰς τὰς εὐρωπ. γλώσσας Kermes εἶνε τὸ ἡμέτερον κρεμίζον. [X.X.]

Κέρμπεσι. Χωρίον τοῦ δήμ. Δόμης, ἀπὸ 2 ὥρας ἀπὸ Κάτω Ἀχαΐας καὶ ἀκούμενον ἀπὸ 187 ψυχῶν.

Κέρν (Kern). 1) Ἑρπικὸς Κ., γλωσσολόγος καὶ κυρίως ἰνδολόγος, γεν. ἐν Πάδῃ 1833, ἐκπαίδευθεὶς δ' ἐν Ὁλλανδίᾳ, διηγεῖται καθηγητῆς τῆς Σανσκριτικῆς ἐν Βενά-ρες τῆς Ἰνδικῆς (1863) καὶ εἶτα ἐν Λουγδύνῳ τῆς Βαταβίας. Ἐκτὸς τῶν περὶ τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας καὶ ἱστορίας τῶν Ἰνδῶν ἔργων ἐξέδωκε καὶ σπουδαίας συμβολὰς εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀρχ. περσικῆς κλ. — 2) Ἑρμάνος Κ., παιδαγωγὸς τῆς Ἑρβαρτίου σχολῆς, γενν. 1823 ἐν Jüterbogk, διατελέσας δ' εἰς διαφόρους θέσεις, ἀπὸ τοῦ 1865 διευθυντῆς τῆς σχολῆς τῶν τεχνῶν Λουζενστατ τοῦ Βερολίνου καὶ ἀπὸ τοῦ 1876 διευθυντῆς τοῦ Γυμνασίου Φρειδερίκου Γουλιέλμου αὐτοῦ. Ἀπέθανε τῷ 1891 ἐν Βροῦνεκ τοῦ Τυρόλου. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶνε τὸ Ἑρμηνεύειον τῆς Παιδαγωγικῆς (δ' ἐκδ. 1887).

Κέρνερ (Kerner). 1) Justus K., Γερμανὸς ἱατρὸς καὶ ποιητῆς, γενν. τῷ 1786 ἐν Ludwigsburg τῆς Βυρτεμβέργης. Τῷ 1819 ἐγκατεστάθη ὡς ἱατρὸς ἐν Weinsberg, ὅπου ἀπέθ. τῷ 1862. Ὁ Κ. εἶνε εἰς τῶν ἀξιολογωτέρων ποιητῶν τῆς ρομαντικῆς λεγ. σχολῆς διαπρέπων πρὸ πάντων εἰς αἰσθηματικὰ ποιήματα. Τῷ 1826 ἐξέδωκε ἡ πρώτη συλλογὴ τῶν «Ποιημάτων» του, αὐξηθεῖσα εἰς τὰς κατόπιν ἐκδόσεις. Ἀλλῇ συλλογῇ «Ποιήσεων» ἔμμετροι καὶ εἰς πεζὴν λόγον, ἐδημοσιεύθη 1834. Ἡ πρὸς τὸν αἰσθηματικὸν βίον ῥοπή του δηλοῦται καὶ εἰς τὰ περιήγημα καταστάντα ἔργα του περὶ τοῦ ζωικοῦ μηχανισμοῦ, ὡς Ἡ μάντιστα τοῦ Πρεβόρτ (1829, ε' ἐκδ. 1880), Μαγικόν, Ἀρχειὸν διὰ παρατηρήσεις ἐκ τῆς πνευματολογίας (5 τ. 1840) κκ. Πρὸς δὲ συν-ἔργα χαρίεσσαν αὐτοδιογραφίαν περιλαμβάνουσαν τὸν παιδικὸν του βίον (1849). [M.F.] — 2) Anton K., Ritter von Marilaun. Αὐ-

στριακές βοτανικές, γενν. 1831 ἐν Μάστερν της Κάτω Αυστρίας, τὸ κατ' ὄρχας ὑπάρχεις πατέρες, εἰτα δὲ εἰς τὴν βοτανικὴν ἐξειρωθεὶς καὶ ἀπὸ τοῦ 1878 διορισθεὶς καθηγητὴς ἐν Βιέννῃ καὶ συγχρόνως διευθυντὴς τοῦ ἐκεῖ βοτανικοῦ κήπου. Ἀπὸ τοῦ 1879 εἶνε καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἐκ τῶν διαφορῶν ἔργων του διαπρέπει τὸ ἐπιγραφόμενον Βίος τῶν φυτῶν (2 τ. Λιψ. 1887—91). [Β.Ε.]

Κερνίτσας ἐπισκοπὴ ἐλέγετο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ ἐπισκοπὴ Καλαβρύτων ὑπαγομένη εἰς τὴν μητρόπολιν Παλαιῶν Πατρῶν καὶ σχηματισθεῖσα πιθανῶς μετὰ τὴν ἀνύψωσιν τῶν Καλαβρύτων (1205 μ. Χ.), τῇ δὲ 1654 προαχθεῖσα καὶ εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ἐπὶ τινι χρόνῳ. Γνωστοὶ αὐτῆς ἐπίσκοποι εἶναι: Παρθένιος (1638), Ἀρσένιος (1640), Κωνσταντῖνος (1654), ὁ πολὺς Ἡλίας Μηριάτης (1811—14) καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Προκόπιος ὁ συνεργαθεὶς τῷ Γερμανῷ ἐν Ἀγ. Λαύρᾳ τῇ 1821. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἔβησαν αὐτῆς ὡς ἐπισκοπῆς Καλαβρύτων οἱ Βερθελομαῖες, Θεόφιλος καὶ Εὐθύμιος. [Γ.Πδ.]

Κιροστέλδη. Παραλλαγή τοῦ ἀμυγδαλίτου (βλ. λ.) ἀποτελεῖσα χρυστάλλους χονδροστυλοειδεῖς μετ' ἀπαστρογυλωμένων ἀκμῶν καὶ κορυφῶν, μοναδικῶς ἢ κατ' ὀδόντας ἡνωμένοις, εἰ δὲ εἰς μάζας χειροπληθεῖς ἡμισχημένη. Λάμπρις βαλῶδης ἢ μαργαριτωειδής. Διακρίνονται: τῆς Κ. δύο εἴδη ἢ πρασίνῃ ἢ κοκκινῇ Κ. καὶ ἡ βασανιτικὴ Κ., καστανόχρους ἢ μέλαινα. Λίαν διακεχυμένη ἐν τῇ φύσει, ἀποτελεῖ καὶ ἴδια πετρώματα (κεροστίλδινά κ. π.), κρύσταλλοι δ' αὐτῆς ἐβρῶνται ἐμπυκνῶτες καὶ ἐντέως ἡφαιστειγενῶν τραχειτικῶν πετρωμάτων. Χρησιμεῖται δὲ ἡ Κ. ὡς συλλήπασμα κατὰ τὴν τήξιν μεταλλευμάτων σιδήρου καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς πρασίνης βάλου τῶν φιαλῶν. [Α.Κ.]

Κεροχαλαζίας. Βλ. Χαλαζίας.

Κερπινή. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Κλειτορες τῆς Γορτυνίας, κείμενον πρὸς Β τοῦ Βαλτασινίκου (ὠρ. 1.15') ἐπὶ ποταμίου παραρρέοντος τὸ ὅρος Βιθεύλα πρὸς Δ. Κάτ. 630.—2) Πρωτεύουσα τοῦ ἐμωνύμου δήμου τῶν Καλαβρύτων, ἀπέχουσα αὐτῶν 1 1/2 ὠρ. ΒΑ, ἔχουσα δὲ ἀτελεῖς ἑλλ. σχολεῖον. θηροκένον καὶ 500 κατ. γεωργεῖται καὶ ποιμένας. Ἡ Κ. ἐδοξάσθη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκ τοῦ εἶναι πατρίδα τῆς διασημῆς ἐν Καλαβρύτοις οὐκογενεῖας Ζαίμης. Πιθανὸς ἐκλήθη ἐκ τῆς φραγκικῆς ἐν Αἰγίῳ (1205) οὐκογενεῖας Oerigny, εἰς ἣν ἴσως ὡς φέουδον ἀνῆκεν. Ὁ δῆμος Κερπίνης, μετὰ τῶν Ἑρραίνου καὶ Σελινοῦντος, εἶνε ἀρεινός καὶ ἐλίγον γένος εἰς θημ. καρπούς, ἀμπέλους καὶ κτηνοτροφίαν. Ἀποτελεῖσιν αὐτὸν ἡ ἐμωνύμος πρωτεύουσα, αἱ μοναὶ τῆς Μακελλαρίας καὶ

τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, καὶ τὰ χωρία Ἀγ. Παντελεήμων, Γάλλια, Βιλιβίνα, Δίγμελα, Δουρενά, Ζαχλωρεῦ, Κλαπατσούνα, Κυρίτσουβα, Λαπαναγεί, Πετσάκοι καὶ Ῥωγοί. Ἔχει 4540 κατ., ὑπάγεται δὲ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον Καλαβρύτων. [Γ.Πδ.]

Κέρρυ (Korry). Ἡ νοτιοδυτικωτάτη κερμητεία τῆς Ἰρλανδίας, ἐν τῇ ἑσπ. Μόνστερ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Ἔχει ἐμβ. 4799 τεχμ. καὶ 178919 κατ. (1801), εἶνε δὲ ἐρεινὴ χώρα, καλυμμένη ἢ ἱρλανδικῇ ἔλβετιά ἐνεκα τῶν πολλῶν φυσικῶν καλλωνῶν τῆς, μετὰ γραφικῶν λιμνῶν (Κίλλαρναϊ κ.) καὶ ποταμῶν (Σχάννον, Μαῖν, Σχών κ.). Αἱ πεδιάδες εἶναι εὐερώταται, ὑπερτερεῖ ἔμωις ἡ κτηνοτροφία τῆς γεωργίας. Πρωτεύουσα εἶνε Τραλὴ. [Μ.Σ.]

Κερσουβλήτης, υἱὸς καὶ διαδόχος (350 π. Χ.) Κότυος, ἡμεῖνος τῶν ἐν Θράκῃ Ὀδρουσῶν. Ἀναγκασθεὶς παρεχώρησεν ὅλην σχεδὸν τὴν Θρακικὴν χερσονήσον τοῖς Ἀθηναίοις, οἵτινες ὑπερήψισαν μὲν αὐτὸν βραδύτερον (352 καὶ 347) κατὰ τοῦ Φιλίππου, συνθηκολογήσαντες ἔμωις τέλος μετὰ τούτου ἤγαγον τὴν Κ. εἰς τὴν ἀνάγκην νίας ποταποαγωγῆσεως νὰ κάμῃ πρὸς τὸν Φιλίππον, ὥς οὐ ὑπετάγη τούτῳ ἐντελὼς καὶ ἐξέθρονίσθη (343). [Κ.Π.Ι.]

Κέρτεξ. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Καλιωνίας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Ἀνω Ἑρραίνου, ἀπέχουσα 3 ὠρ. ΝΑ τῶν Καλαβρύτων. Ἔχει ἀτελεῖς ἑλλ. σχολεῖον, δημοτικὰ δημοτέρων τῶν φύλων, καὶ 1102 κατ. (1889) γεωργεῖται, ποιμένας καὶ ἀγωγεῖς. Ἐν Κ. παράγεται καὶ τὰ καλὰ κερατιζήματα λευ. φασόλια. [Γ.Πδ.]

Κερτίτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Λομπείας ἐν Ἠλείᾳ, 2 ὠρ. ΝΑ τῆς Δίερης ἐν κλεισιουργίᾳ τῶν Ν παρασφάδων τοῦ ὄρους Λομπείας, ἔχον γραμματοδιδασκαλεῖον καὶ 203 κατ. γεωργεῖται καὶ μάλιστα ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κέρως (Kerisch) καλεῖται ἡ Ἀ γλῶσσα τῆς Κριμαίας ἢ σχηματίζουσα μετὰ τῆς ἀπέναντι γερμανήσου Ταμάν τῆς Καυκάσιος τὸν πορθμὸν τοῦ Κ. ἢ Κιμμέριον Ἠέσπορον. Ἐπ' αὐτῆς κεῖνται αἱ περίφημοι πόλεις Θεοδοσία, Κέρως, Γενικαλὴ καὶ Ἀρσάβη καὶ πλεῖστα μνημεῖα ἑλληνικὰ, βασιτικὰ, ἐνετικὰ καὶ γενουατικὰ, ὡς καὶ καταρικά (ἐνταῖθα ὑπῆρθε γανατεν τῶν Τατάρων). Ἡ πόλις Κ., ἥτις μετὰ τοῦ Γενικαλὴ ἔχει 29084 κατ., ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Παντικαπαῖον ἢ Μόσπορος καὶ ἦτο πρωτεύουσα τῆς Ταυριδίας καὶ ἔδρα τοῦ Βοσπορικῆ καὶ εἰτα τοῦ Ποντικῆ Κράτους ὑπὸ τὴν Μιθριδάτην καὶ Φαρνάκην. Ἡ σημερινὴ πόλις ἔχει καλὸν λιμένα καὶ διατηρεῖ σπουδαῖον ἐμπόριον. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται πλεῖστα ἀρχαιοῦς ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μιθριδάτου. Κατὰ Μάιον 1855 ἐκυριεύθη καὶ ἐξήλω-

θη υπό των Ἀγγλων καὶ Γάλλων. Ἐσχάτως δὲ ἀφωρίθη ἰσχυρῶς. [Μ.Σ.]

Κερύνεια. Κατ' ἀρχὰς ἐν ὀρεινῇ δούρῳ τῆς ἀρχαῖης Ἑλικῆς, εἶτα ὁμοίως ἀξήθησεν διὰ τῆς ἐν αὐτῇ οἰκίσεως τῶν ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἐξελαθέντων Μυκηναίων ἐγένετο μία τῶν 12 ἀρχαίων πόλεων. ὡν τὴν τύχην ἠκολούθησε. Κατὰ δὲ τὴν ἔδρυσιν τοῦ νέου δεσμοῦ ὁ τύραννος αὐτῆς Ἰσάας μετὰ τὰς γειτονικὰς πόλεις Δίγειν καὶ Βούραν κατέθηκεν ἐκὼν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν Κ. εἰς τὸν νέον ἀρχαῖον δεσμόν προσέθηκε (276 π. Χ.), ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ὁποίου ὁ Κερυνίτης Μάρκος περὶ τὸ 256 ἐγένετο στρατηγός. Ἡ Κ. ἐπὶ Παυσανίου διετῆρει ἐν εἰς τὸν Ὀρέστην ἀποδιδομένον ἱερὸν τῶν Εὐμενίδων, εἰς ὃ οἱ θύεαι καὶ μυσταροὶ εἰσερχόμενοι κατελαμβάνοντο ὑπὸ μανίας, καὶ παρ' αὐτὴν ἐκαλλιεργεῖτο οἶνος, οὗ ἡ πόσις ἐκτρωσιν ἐπροξένει. Τὰ ἐρεπία αὐτῆς νῦν εὐρήθησαν ἐγγύς πρὸς Δ καὶ ἐναντι τῆς Μαμουσας ἐπὶ βουνῷ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Κερυνίτου, εἰς ἀπόστασιν 2 1/2 ὥρ. πρὸς Ν ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ 3 1/2 ὥρ. ΝΑ ἀπὸ τοῦ Δίγειου. [Γ.ΠΔ.]

Κερύνεια ὄρος, αὐτοτελὲς ἐν ταῖς μεθόρις τῶν ἐπαρχιῶν Δίγισαιεας καὶ Καλαβρύτων, οὗ ἡ ὑψηλότερα κορυφή (1780 μ.) κείται παρὰ τὸ χωρίον Πτέρην, οὗ καὶ τὸ ὄνομα (βουνὸν τῆς Φτέρης) νῦν αἰρεῖ. Ἐκλήθη ἀπὸ τῆς ἐγγύς πρὸς τὰ ΒΑ ὀρεινότητος πόλεως καὶ γινώσκεται διὰ μὲν τοῦ Σελινούτου ἀπὸ τοῦ Παναχαϊκοῦ, διὰ δὲ τοῦ Ἐρσίνου ἀπὸ τῶν Ἀρσινίων. Εἶνε ἐκ τιτανολίθου ὡς τὰ πολλὰ. [Γ.ΠΔ.]

Κερυνίτης ποτ., νῦν Μπουρούσια. Ὀρμητικώτατος χειμάρρις ὅστις πηγάζει ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει Κερυνίῃς ὑπορείων τῆς Κερυνίσεως καὶ ῥέων ἀπὸ Ν πρὸς Β ἐκβάλλει εἰς τὸν Κερυνθιακὸν κόλπον μεταξὺ Σελινούτου καὶ Βουραϊκοῦ, πολλὰς καταστροφὰς εἰς τὴν πεδινὴν προσενῶν. Ἐκλήθη ἀπὸ τῆς ὀρεινότητος πόλεως, ἣν παρέρρει ἐγγύς ἀπ' Α. Ἐχει ῥοὴν ἀκανόνιστον καὶ θερμὸν ἔχειται σκεδόν. [Γ.ΠΔ.]

Κερυνία ἡ χερσὶν πῆ (Βοτ.), *Ceratonia siliqua* L. κινῶς χαρουπιά ἢ χαρουπιὰ, ξυλοκερατιά, κουτσουπιὰ καὶ κουντουρουδιά. Δένδρον ἀειφύλλον τῆς οἰκογεν. τῶν Καϊταλπινιδῶν, οὗ οἱ καρποί, τὰ «Κεράτια» (βλ. λ.) τοῦ Διοσκορίδου, κοινῶς ξυλοκέρατα ἢ χαρουπία εἰς φαρμακευτικὰ καὶ ἐθώδημα ἐνέχοντα μέχρι 50 % σακχάρου, χρήσιμα ἰδίως πρὸς τροφήν τῶν ζώων. Φύεται συχνὰ περὶ τὴν Μεσόγειον καὶ καλλιεργεῖται συνάμα. Καὶ τὸ ξύλον αὐτοῦ σκληρὸν καὶ εὐχρηστόν. [Θ.Χ.]

Κέσατι (Vincenzo Barone di Cesati). Βοτανικὸς Ἰταλός, γενν. τῷ 1807, ἀπεθ. τῷ 1883 ὡς καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν

Νεαπόλει, διάστημα ἕνεκα τῶν περὶ τῆς ἰταλ. γλωσσῆς συγγραμμάτων του. [Θ.Χ.]

Κεσερλή Μέγα καὶ Μικρὸν. Κεῖνται πρὸς Α τῆς Λαρίσης κατὰ τὴν ἐμῶνυμον κοιλίαν τοῦ Κεσερλή τὴν σχηματισμένην ὑπὸ τῶν δυτικῶν ὑπορείων τῆς Ὀσσης ἐν μέσῳ εὐθαλῶν κήπων παραγόντων ποικίλα ὀπωρικά ἐξ ὧν διάσημοι εἶναι: ἀνὰ πᾶσαν τὴν Θεσσαλίαν αἱ σταφυλαί. Ἡ κοιλία αὐτῆς διαρρίεται ὑπὸ τινος ἐκ τῆς Ὀσσης κατερχόμενον ποταμίου. Ἀπέχουσιν ἀπὸ Λαρίσης ὥρ. 3 1/2 καὶ ὑπάρχοντα εἰς τὸν δῆμον Νέσσωνος οὗ πρωτεύουσα εἶνε τὸ Μέγα Κεσερλή μετὰ 1312 κατοικίων. Εἰς ἀπόστασιν 1 1/2 ὥρ. ΒΑ εἰς τὸν Μικρὸν Κ. μετὰ 325 κατοικίων. Πέριξ τῶν χωρίων τούτων ἐκτείνεται ἡ εὐρεία καὶ γυμνὴ πεδιάς Καρὰ-Τσαῖρ (Μέλαινα χλῆς), ἡ ἀρχαία Νέσσωνος.

Κεσανί ἢ Κεναί (Φραγκίσκος Quenay). Γάλλος ἱατρός καὶ οἰκονομολόγος, γενν. τῷ 1694 ἐν Μέρρεῦ τοῦ νομοῦ Ἐρ. διατελέσας καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς καὶ εἰδικὸς τοῦ Λευκοδίκου ΠΕ' χειρουργός, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1774 ἐν Παρισίοις. Μελετήσας ἐπισταμένως τὰ οἰκονομολογικὰ ζητήματα ἐβόησεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ γεωργία εἶνε ἡ μόνη ὄντως παράγουσα ἐργασία καὶ ὅτι ἡ ἐλευθερία ἀπάντων τῶν οἰκονομικῶν ἐνέχυρων εἶνε ἡ καλλιτέρα οἰκονομικὴ πολιτική. Τὰς ἐπὶ τούτου βασιζομένης θεωρίας του ἐδιδραμοῖσε καὶ ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τοῦ Διδερῶ καὶ ἐν τῷ Tableau économique (1758). Ἀνάλυτον τούτου, τὰ *Maximes, Notes* καὶ τινὰ ἄλλα ἐξέδωκεν ὁ Dupont de Nemours εἰς τὸ ἔργον *Physiocratie, ou constitution naturelle du gouvernement le plus avantageux au genre humain* (2 τ. 1767—8). Πρὸς δὲ ἔγραψεν ὁ Κ. καὶ ἱατρικὰ ἔργα ἀξιόλογα. [Ἐγ.]

Κεστοράκιον. Χωρ. τῆς Ἠπείρου εἰς πύχον 1/4 τῆς ὥρ. ἀπὸ Δοξάταις μετὰ 500 κατ. χριστιανῶν, πατρὶς τῶν Ζωγράφων, ὧν ὑπάρχει ἱδρυμένον ἐνταῦθα Ζωγράφειον ἐκπαίδευτικὸν ἄρρέων καὶ ὀηλέων. Ἀφθοναὶ ὕδατων διαγῶν καὶ ψυχροτάτων.

Κεστός (ἥτοι κεντητός, ἐνν. ἱμάς). Ταῖνια τις ἡ ἱμάς ἐν εἴδει ζώονος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνίδων καὶ Ῥωμαίων γυναικῶν φερόμενος ἀμείσως κάτωθεν τοῦ κόλπου τοῦ στήθους, ἄλλος ἢ ἡ καθαυτὴ ζώνη δι' ἧς ἡ ἐσθὴ προσεφράζετο ἐπὶ τῆς σφύρας. Ὁ Ὀμηρὸς περιγράφει τὸν Κ. τῆς Ἀφροδίτης ὡς φέροντα κεντητὰ πάντα τὰ τοῦ ἔρωτος θελητήρια, συχνὰ δὲ καὶ ὑπὸ τῆς τέχνης παριστάνεται ἡ Ἀφροδίτη κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ τὸν Κ. αὐτῆς.

Κέστρον (Βοτ.) *Cestrum* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Σολανωδῶν. Φυτὰ τῆς Ἀμερικῆς καλλιεργούμενα διὰ κόσμον ἰδίως συχνὰ τὸ Κ. τὸ Παρκίου (*C. Parqui* L'Herit.) καὶ

R. το χρυσοειδές (C. aurantiacum Lindl.)

Κεσελέ (Lambert Adolphe Jacques Quetelet). Διάσημος Βέλγος στατιστικός και στατιστικός, γενν. ἐν Γάνδη 1796, διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1815 καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1819 τοιοῦτος ἐν Βρυξελλαῖς, προσλαβὼν τῷ 1828 καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρῃσιν αὐτοῦ ἰδρυθέντος ἀστεροσκοπείου. Πρὸς δὲ ἦτο πρόεδρος τῆς κεντρικῆς στατιστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Βελγίου. ἀπέθανε δὲ τῷ 1874 ἐν Βρυξελλαῖς. Ἐκ τῶν ἔργων του γνωστότατα ἐγένοντο *Relevé d'astronomie* (ε' ἐκδ. 1848), *Position de physique* (6' ἐκδ. 1834) καί, κυρίως ὅμως αἱ στατιστικαὶ αὐτοῦ μελέται, ἐν αἷς προσεπάθησε νὰ διατυπώσῃ καὶ ἀποδείξῃ τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς ἐκφάνσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου: *Sur l'homme et le développement de ses facultés, ou essai de physique sociale* (2 τ. 1835), *Du système social et des lois qui le régissent* (1848), *Anthropométrie ou mesure des différentes facultés de l'homme* (1871) καὶ αἱ εἰς τὰ ῥηγεμνήματα τῆς βελγ. ἀκαδημίας, εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίῳ ἐκδιδομένην *Correspondance mathématique et physique* καὶ δημοσιευθεῖσαι διατριβαὶ του. [U.E.]

Κετένγη. Πρωτεύουσα τῆς ἡγεμονίας Μαυροβουνίου, 30 χμ. Α τοῦ θαλασσινοῦ Κάτταρο καὶ 970 μ. ὑψόστερον τοῦτου κειμένη. Πλὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν διοικητικῶν κτιρίων ἔχει περὶ τὰς 160 οἰκίας καὶ ἐν ξενοδοχεῖον, κατὰ δὲ περὶ τοὺς 1400, εἴτι δὲ μοναστήριον ἰδρυθὲν τῷ 1478 ἐξ οὗ καὶ προήλθεν εἰς μέσον ἡ πόλις Κ. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἡγεμόνος εἶναι κτίριον μονώροφον, ἔχει ἐπὶ ἡ Κ. νοσοκομεῖον, τυπογραφεῖον τοῦ Κράτους, ἐκπαιδευτήρια κλ. [M.Σ.]

Κετίκ. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀλμυροῦ, μετὰ 264 κατ. [M.Σ.]

Κετσικμετ (Keeskemmet). Πόλις τοῦ αὐγλικῆς κομητᾶτος Πέστης, 75 χμ. ΝΑ ταύτης, μετὰ 49800 κατ. (1890) μαγυαρικῆς καταγωγῆς, ἀσχολουμένων διὼς εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, ἥττον δὲ εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελουργίαν καὶ βυρσοδεψίαν. Κεῖται ἐν μέσῳ τῆς στέππης τοῦ Κ., τῆς ἐκτεινομένης μεταξὺ Ἀσναδζέως καὶ Τασίου. [M.Σ.]

Κεβύδε ἢ Γκεβύδε. Κεντρικὴ κομμόπολις τῆς Βιθυνίας κειμένη μακρὰν ΝΑ τῆς μέν Νικομηδείας 74 χμ., τῆς δὲ Κων/πόλεως 165, εὐρισκομένη δὲ παρὰ τὴν ἐν τῷ Σαγγαρίῳ ἐκβολὴν καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ Γάλλου (βιθυνικοῦ) ποταμοῦ, ἐντὸς εὐφέρου πεδιάδος. ἔχει ὑπὲρ τοὺς 1000 κατοικοὺς, ὧν 800 ὀθωμανοί, 80 ἐρθεῖδες, Ἀρμένιοι καὶ 120 ὁρμενέφωνοι. Ἑλλήνων οὐδέποτε, εἰσιν οὖν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξεπατρίωσαν ἐνταῦθα ἐκ

τῆς Β παρακειμένης ἀρμενικῶν πολέμῳ Ὀρτάκιοι. Πλὴν ὅμως τῶν κατοικῶν τούτων διαμένουσιν ἐνταῦθα χάριν ἐμπορίου καὶ ἐκ διαφόρων ἀλλων μερῶν τῆς Μ. Ἀσίας παρεπιθροῦντες Ἑλλήνες καὶ λοιποὶ ξένοι. Ἡ κυριότερα ἐνασχόλησις τῶν κατοικῶν τῆς Κ. εἶνε ἡ βεμβυκατοποιία καὶ ἡ γεωργία, ἐν μέρει δὲ καὶ ἡ βαμβακοτεία καὶ ἀμπελουργία· προϊόντα ἀξιόλογα πλὴν τῆς μετὰξῆς καὶ τοῦ αἵτου παράγει ὅπιον, βαμβάκα καὶ διαφόρους ἀλλους ἐξωθίμους καρπούς. Τὸ κλίμα τῆς Κ., ἕνεκα τῶν πρὸς Ν αὐτῆς ἀπαντομένων ἐλῶδων τόπων, σχηματίζόμενον ἐκ τῶν βραχῶν καὶ ἐκ τῶν συνήθων κατὰ Μάρτιον πλημμυρῶν τοῦ ἐκεῖ ὀρεῖσθους Σαγγαρίου, εἶνε λίαν ἀνοθυρενὴν καὶ νοσηρὴν ἐν τοῖς λιμναῖς τοῦτοις ὕδασι καὶ πλείον ἐστὶ βεβύλα γεννῶνται αἵτινες καὶ ἀφθόνως συλλέγονται πρὸς πώλησιν παρὰ τῶν παρικομένων ἐκεῖ Ἀσιατῶν βεβύλα-πωλῶν (σουλταντζήων). Ἡ Κ. πολιτικῶς εἶνε ἐδρὰ ὑποδιοικήτου (καὶ μακρὰ), ὑπαγομένου εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Νικομηδείας. Ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς διοικητικῶς ὑπάγουνται Ὀρτάκιοι (8000 κατ.), Χουδίου (2500), Χερχά (600), Σαρχατά-κιοι (500), Ἐομές Ὀρτάκιοι (400), Βιρλ-κίγ (5000), Βαρι-κίγ (2000), Ἀξάρειν (1500), Ταράκλεια (2500) καὶ πολλὰ ἄλλα μικρὰ Ἑλληνικά, Ἀρμενικά καὶ Ὀθωμανικά χωρία. Ἡ Κ., πρὶν Κῦδα καλυμμένη, ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν Ρωζαντινῶν ἰσχυρὸν φρούριον, ἀλωθὲν τῷ 1308 ὑπὸ τοῦ Ὀσμάν. Εἰς τὰς ἐχθρας τοῦ Σαγγαρίου παρὰ τὴν Κῦδα ὑπῆρχον ἐκατέρωθεν καὶ δύο ἐπὶ ἀποκρήνουν βράχου κείμενα φρούρια, τὸ ὑστερον κληθὲν Καρατζεβὲ καὶ τὸ τοῦ Τεκλιρ-πινάρ (αὐτεπικρατορικὴ πηγὴ), τὴν δὲ πολιορκίαν τοῦ τελευταίου τοῦτου ὁ Ὀσμάν ἀνέθηκε τῷ ἀνδρὶ μὲν τοῦ Ἀϊγισαλπ οὗ Καρα Ἀλῆ, ὅστις κυριεύσας αὐτὸ ἐξ ἐφόδου ἔλαθεν εἰς ἀμειβὴν τῆς γενναϊότητος του ἡς τιμᾶριον αὐτὸ μετὰ τῆς περὶ τὴν Κῦδα χώρας. ἐν ἣ ἦσαν καὶ τὰ φρούρια Ὀνδέ, Νιρτζεϊσάρ καὶ Καραγές, ὧν εἰρεῖνια καὶ μέχρι τῆς σήμερον φαίνονται. Ἡρίσιαν περίπου ὦραν μακρὰν τῆς Κ. πρὸς ΠΔ, ἐνθα ὁρίζεται νῦν ὁ ὁμιονυμὸς σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς γραμμῆς Νικομηδείας—Ἀγκώρας, ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ἡ Ἰουστινιανέως λεγόμενη λιθινὴ γέφυρα μετὰ 10 περίπου στερῶν ὁδῶν, ὧν αἱ δύο μεταῖοι καταστραφέντες ἐπισκευάσθησαν ἀρκεύτως στερεῶς διὰ ξυλίνων δοκῶν ὥστε νὰ ἐκταλῇται ἡ συγκοινωνία. Πρὸς Α δὲ τῆς Κ. ἐν μέσῳ μαγυτικῆς πεδιάδος, διασχιζομένης καὶ ὑπὸ τοῦ Γάλλου ποταμοῦ, εὐρίσκονται πολλὰ εἰρεῖνια μετὰ ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ἀνήκοντα εἰς πόλιν Ἀλπαρούβην. Ἡ νῦν Κ., ἔχουσα ὁδοὺς ἀρκετὰ κανονικὰς καὶ εὐθυγράμμους καὶ χαμηλὰς οἰκίας, διατηρεῖ εἰσέτι

ἐντὸς καὶ περὶ αὐτῆς πολλὰ ἐρείπια βουζαντινῶν μνημείων καὶ τάφων, ὡς καὶ πλείστας ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. [Γ.Δ.Παχτ.]

Κευθόρρυγος. Γένος φυγοφόρων κανθάρων ὑπὲρ τὰ 200 περιλαμβάνον εἶδη, τὰ πλείστα εὐρωπαϊκὰ. Φέρουσι ῥύγχος δυνάμενον νὰ αποκρούῃ μεταξὺ τῶν προσθίων ποδῶν, ἔθεν καὶ τὸ ὄνομα. [Φ.Ι.]

Κεϋλάνη (Ceylon). Μεγάλη νῆτος κατεμένη ἀπέναντι τῆς ΝΑ ακρᾶς τῆς Ἀνατολικῆς Ἰνδίας (τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου). ἔχει σχῆμα ἀπίου, ἐμβα. 63974 τετρ. καὶ 3008239 κατ. (1891). Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου καλύπτεται ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν δένδρων (δρ. Ἀδάμ, 2262 μ.). Πεδροσταλλογάλλα 2524 μ.), ὅτινα περιβάλλονται ὑπὸ πεδισθῶν· σχεδὸν ὅλον τὸ βόρειον ἡμισυ εἶναι μία μεγάλη πεδιάς. Μεταξὺ τῶν ποταμῶν ὁ σημαντικώτερος εἶναι ὁ Μαχαδλί Γάγγα. Τὸ νῆμα εἶναι θερμὸν καὶ ἡ χλωρίς λίαν σπριγῶσα καὶ πλουσία εἰς εἶδη, παράγονται δὲ ὅλα τὰ προϊόντα τῆς Νοτίου Ἰνδίας, πρὸς δὲ φοινικόκωκκος καὶ κανέλλα, ἀρκετὰ δὲ εὐρίσκονται γραφίτης, σιδήρος καὶ πολυτίμοι λίθοι. Ἐκ τῆς Κ. ἐξάγονται κυρίως καφές, τέειον, βάμβαξ, φοινικόκωκκος (καὶ φοινικέλαιον) ἐν ὧν ἕξις 3220000 λίρ. στερλ. (τῇ 1889). Οἱ κάτοικοι εἶναι πρὸ πάντων Σιγγαλέζοι (ἐν τῇ κέντρῳ καὶ τῇ Ν μέρει), πρὸς δὲ Ταμιλῶν, Ἀραβῶν καὶ ἀγριοὶ Βάββα, οἵτινες εἶναι ἴσως ἀπόγονοι τῶν πρώτων κατοίκων. Ἡ νῆτος ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀποτελεῖ διατεταρην τοποτηρησίαν ἥς τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον τῇ 1889 εἰς 3220000 καὶ τὰ ἔξοδα εἰς 1030000 λίρ. στερλ. Τὸ δημόσιον χρέος εἶναι 2 1/4, ἑκατομμ. λίρ. στερλ. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Καλόμβον, τὰ δὲ σπουδαιότερα ἐπίνεια Τριγκονεμάλι καὶ Ποὺν δὲ Γάλλ. Ἀπατὰ ἡ νῆτος πληθεῖ μνημείων βουδδιστικῶν. Γνωστὴ ἦδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις ὑπὸ τὸ ὄνομα Ταπροδάνη, διετίλετο μέχρι τοῦ 1815 ὑπὸ Ἰθαγενεῖς ἡγεμένους. Ἐκ τῶν Εὐρωπαϊῶν πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι ἐγκατεστάθησαν ἐν Κ. κατὰ τὴν 15ῃ αἰῶνα, τῇ δὲ 1656 οἱ Ὀλλανδοί, οἵτινες ὅμως ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν παραχωρήσαντες τῇ 1802 τὴν νῆτον εἰς τοὺς αὐτοὺς. [Μ.Σ.]

Κεϋλάντης. Βλ. Σπινέλλιος.

Κεϋπέριος διέπλαις (Kenper) καλεῖται ἡ τρίτη καὶ τελευταία διέπλαις τῆς τριαδικῆς γεωλογικῆς περιόδου (βλ. Γεωλογικοὶ αἰῶνες), ἀποτελουμένη ἐκ πετρωμάτων ἀργιλλωδῶν καὶ ψιμμοδῶν, μετὰ στρωμάτων ἀβεστολιθῶν καὶ δολομιτῶν καὶ ἐξηπλωμένη τοῦτο μὲν ἐν τῇ Μέτῃ Βυρῳπῇ καὶ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, τοῦτο δὲ κατὰ τὰς δυτικὰς καὶ θαλασσίας Ἀλπεῖς μέχρι τῶν Ἀπεννίνων καὶ τῆς Σικελίας. Σχετικῶς

πρὸς τὸν ὄγκον τῆς περιλαμβάνει ὀλίγα ἀπολιθώματα, κυρίως μὲν φυτῶν (κωνοφόρων, κυκαδοειδῶν) ἀλλὰ καὶ ζώων, οἷον βραχιονοπόδων, ἐχινοθερμάτων κτλ., εἶτι δὲ καὶ ἰχθυῶν ἐνιαχοῦ καὶ σαρκοειδῶν. [Α.Κ.]

Κεφαλαῖ. 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Θεραικῶν ἀπέχον 1 ὁρ. ἀπὸ Χρύταρα πρὸς Ν καὶ οἰκουμένην ὑπὸ 317 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Τεγέας τῆς Μαντινείας, ἔχον 267 κ. [Μ.Σ.]

Κεφαλαῖα γράμματα. Βλ. Ἀρχαῖα γράμματα.

Κεφαλαίωμα. Ὁγκος ἐπὶ τοῦ κρανίου τῶν νεογνῶν ἐνίοτε ὑπάρχων, ἀποτελούμενος δὲ ἐξ ἐκχύσεως αἵματος μεταξὺ τῶν ὀστέων τοῦ κρανίου καὶ τῶν ἐξωθεν αὐτῶν μαλακῶν μερίων ἥτοι τοῦ περικρανίου, ἀποκλιθεύσης. Προέρχεται πιθανῶς ἐξ ἀληθοῦς τραυματισμοῦ προσενομένου κατὰ τὴν τοκετὸν ὑπὸ τῆς συστηματικῆς μήτρας πιεζούσης τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου πρὸς τὴν πύελον, ἐξάγεται δὲ συνηθέστερον κατὰ τὸ κροταφικὸν ὅσπου, ἐνίοτε διπλοῦν, ἀνὰ ἐν ἑκατέρωθεν, ποικίλλον ἀπὸ μεγέθους λεπτοκαρδίου μέχρις ἐκτάσεως 0.10 μ. μήκους καὶ 0.08 μ. πλάτους. Συνήθως ἐξαλείφεται ἀναπνέμενον ἀπ' αὐτοῦ ἢ καὶ τῇ βοήθειᾳ διαλυτικῶν ἐπιθεμάτων σπανίως δὲ φλεγμονῶν καὶ πυετικῶν φέρει σοβαρὰς διαταραχάς, τερηδόναν τοῦ ὁστέου κτλ. Κατὰ ταῦτα ἡ θεραπεία εἶναι κατὰ τὸ πλείστον ἐπιτηρητικὴ, σπανίως δὲ ἀνάγκη χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως. [Σ.Μ.]

Κεφάλαιον. Ἡ τοῦ Κ. ἔννοια εἶναι κοινὴ, ἐντοσὺν οἱ οἰκονομολόγοι, οἱ Γάλλοι ἰδίᾳ, στενωχωροῦνται ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ὑποτιμῇ αὐτῇ, ὅθεν καὶ διάφοροι οἱ τοῦ Κ. ὅρισμοι, ὧν οἱ κυριώτεροι εἰσι α') ἐπισώρευμα τῶν ἀφαιρουμένων ἐκ τῆς μὴ παραγωγικῆς καταναλώσεως (J. B. Say), β') ἐπισωρευμένη ἐργασία (L. Faucher, J. Garnier, Em. Olivier), γ') προῖον ἐξοικονομηθὲν καὶ προωριμμένον δια τὴν ἀναπαραγωγὴν, ἢ δὲ μέρος τῶν ἐπισωρευθεισῶν ἀξιών καὶ εἰδικῶς χρησιμοποιοῦμενον πρὸς παραγωγὴν τῆς προσόδου (Rossi), δ') ἄλλοι ὀρίζονται τὸ Κ. πάσαν μὴ καταναλωτὴν καὶ παραγωγικὴν ἀξίαν, ε') ὑπόλειμμα τι προῖοντος μὴ καταναλωθέντος καὶ προωριμμένου εἰς ἀναπαραγωγὴν, ς') μέρος πλούτου χρησιμοποιοῦμενον πρὸς παραγωγὴν, ζ') σύνολον χρησιμοποιοῦμένων ἀξιών, η') πάσαν προῖοντων ἐπισώρευσιν ἀδιάρρονον τίς ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν, περιλαμβανούσαν καὶ τὰ πρὸς ἀμετρον κατανάλωσιν χρήσιμα πράγματα, θ') πράγματα ἀπ' εὐθείας χρησιμοποιοῦμενα διὰ τὴν ἀναπαραγωγὴν, καὶ ι') ἀξίαν παρ' ἡμῶν δημιουργηθεῖσαν, ἀφαιρουμένην ἐκ τῶν ἀναλωτικῶν ἀξιών διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς παραγωγὴν τοῦ πλούτου (Ἰω. Σοῦτσος). Οἱ Γάλλοι ἰδίᾳ οἰκονομολόγοι κατέστη-

σαν τὸ ἀντικείμενον ἀκινῶδες, οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ὀφλήσαντες νὰ δώσωσιν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ Κ. εὐρύτητα ὥστε νὰ περιληφθῶσιν ἐν αὐτῇ οἱ δύο γενικοὶ τῶν Ἀγγλίων ὅροι stock καὶ capital. Οἱ Ἀγγλοὶ οἰκονομολόγοι τὴν καθόλου ἐννοίαν τοῦ Κ. παρέχουσι διὰ τῶν διαληθθέντων δύο ὅρων, καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου ἐννοοῦσι τὸ σύνολον τῶν ἐπισωρευομένων ἀξιών, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν ἐπισωρευομένων ἀξιών τὸ ὅποιον εἰδικώτερον προῶνται διὰ τὴν ἀναπαραγωγὴν· εὐτὼ τὸ stock εἶνε τὸ ἔλκον, τὸ δὲ capital τὸ μέρος· ὁ δὲ Malthus παρέχει εὐρυτέραν ἐννοίαν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους ἀκολουθῆτας μάλλον τὴν Δ. Σμιθ. Ἐπὶ τῆς διακρίσεως ταύτης τῶν Ἀγγλίων οἱ Γάλλοι ἀποφαινόμενοι ἐν συγχύσει καθόσον στερεοῦνται τοῦ ὅρου stock καὶ δὲν κρίνουσιν ἐπαρκῶς ἀνταποκρινόμενον εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ὅρον fonds· σημειωτέον ὅτι ἐμπορικῶς οἱ Ἀγγλοὶ διδούσιν εἰς τὸν ὅρον stock καὶ τὴν ἐννοίαν τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷπραγματειῶν. Κατ' ἀκολουθίαν οἱ μὲν Γάλλοι οἰκονομολόγοι περιῆλθον εἰς σύγχυσιν, οἱ δὲ Ἀγγλοὶ εἰς τὴν διχοτόμησιν τῆς ἐννοίας τοῦ Κ. Τὸ ἀλλοθὲς εἶνε ὅτι ἐν τοῖς κρίμασι τοῦ Κ. ὑπέρκει πάντοτε ἡ ἐννοία τῆς δι' αὐτοῦ ἀναπαραγωγῆς, τοῦ ὅ· ὁ Roscher ἀποδέχεται ἐν γένει ὅμως καὶ οἱ Γερμανοὶ, καθὼς καὶ οἱ Ἰταλοὶ οἰκονομολόγοι δὲν εἶναι εὐτυχέστεροι ἐν σαφειᾷ. Ἡ δὲ γῆ καὶ ἡ ἐργασία, ὧν ἡ χρησιμότης μεγατέρη ἐν τῇ παραγωγῇ καὶ ὁ χαρακτήρ δὲν εἶνε παραχθῆς πλοῦτος, καθόσον γῆ καὶ ἐργασία εὐρίσκονται ἐν τῇ φύσει, δὲν νὰ θεωρῶνται ὡς ὄργανα τῆς παραγωγῆς ἔλκως διακεκριμένα τοῦ Κ. Ἡ γῆ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ γεωργοῦ γίνεται Κ. Τὸ Κ. σχηματίζεται καὶ πλεονακσιάζεται διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως, τῆς φειδῶς καὶ τῆς διατηρήσεως· γεννῶνται δὲ τὰ Κ. διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος ἐφορμωζομένης ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Ἡ αὐξησις τῆς προσόδου προϋποθίθη τὴν αὐξήσιν τοῦ Κ. καὶ τὴν ἀνάπαιλιν. Κ. τοῦ ἐμπορίου εἶνε αἱ διὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ χρήσιμοι ἀξίαι, τοῦ ναυτιλομένου τὸ πλοῖόν του, τοῦ μολωθεῖ ὁ μύλος, τοῦ ἐπιστήμονος ἡ ἐπιστήμη, ὥστε αἱ κοινὰ περὶ Κ. ἰδίαι μικρὴν ἀπέχουσι τῶν θεωρητικῶν ἰδεῶν. Ἐφ' ὅσον ἀφρονόουσι τὰ Κ. ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπύρουνται οἱ τόκοι καὶ τὰ μισθώματα, τὰ δὲ χρηματικὰ Κ. μικρὸν εἶναι μέρος τῶν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης βιομηχανίας χρησιμοποιουμένων Κ. Τὸ Κ. εἶνε ὄργανον τῆς ἐργασίας ἥτις φέρει τὴν παραγωγὴν καὶ πᾶν Κ. εἶνε παραγωγὴς ὄργανον. Κατὰ τὸν Proudhon ἡ ἐργασία ἀγείρει τὴν δημιουργίαν τοῦ Κ. ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἔκφρασις εἶνε σόλειςκος· βέλαιον εἶνε ὅτι Κ. καὶ ἐργασία ἀλληλεποδηοῦνται, εἶναι στοιχεῖα ἀλληλένδετα, εἶναι ὅτι διὰ τὴν αἰδηροῦργὴν ἡ σφύρα καὶ ὁ ἀκμῶν,

ὅστις εἶνε ἀρχήστος ἀνεῖ τῆς σφύρας καὶ τὴν ἀπάλιν· καὶ ἐν τῇ ἀπλουστερίᾳ ἐπὶ τῶν ἐργασίων καὶ ἐν ἀγρίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καταστάσει τὸ Κ. εἶνε ἀναπόδεκτον· ἀνεῖ τοῦ τόξου καὶ τῶν βελῶν δὲν δύναται οὗτος διὰ τῆς θήρας νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὸν. Τινὲς παρέστησαν τὸ Κ. ὡς πολέμιον τῆς ἐργασίας καὶ ἐθεσαν κεφαλαιῶχον καὶ ἐργατὴν ἐν ἀνταγωνισμῷ καὶ πάλῃ· οἱ τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ τῆς καθύστερης κοινωνικῆς τάξεως ἀνατροπῆς, οἵτινες καὶ ἐξηρέθησαν τὰς ἐργατικὰς τάξεις (βλ. Κοινωνισμὸς). Κ. καὶ ἐργασία εἶναι αἱ δύο μεγάλαι παραγωγικαὶ δυνάμεις· τὸ μὲν Κ. φέρει τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ παρελθόντος, ἡ δὲ ἐργασία φέρει τὴν δύναμιν ἐν τῇ παρόντι καὶ ἡ προκύπτουσα ὠφέλεια διανέμεται μεταξὺ τῶν δύο παραγόντων. Τὰ Κ. ὑπὸκεινται εἰς φθοράν, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς πλήρη καταστροφὴν· αἱ κυριώτεραι τῶν αἰτίων τούτων εἶναι ἡ δέννασις τῶν πόρων ἐπαύξεισις, ἡ ἐλάττωσις τῶν κερδῶν ἐνεκα οἰκονομικῶν κρίσεων, κλιματολογικαὶ λόγοι, ἡ ἐλλείψις ἐν τῇ γῶρᾳ ασφαλείας, ἡ ἀνεπάρκεια τῆς προστασίας τοῦ νόμου καὶ ὁ πόλεμος. Περὶ τῆς ἐπιπορευτικῆς χρησιμοποίησεως τοῦ Κ. οἱ οἰκονομολόγοι διαφόρως παρέχουσι κανόνας καθὼς καὶ περὶ τῆς εὐστόχου συμπράξεως Κ. καὶ ἐργασίας· οἱ αὐτοὶ δὲ διακρίνουσι διάφορα Κ. εἴδη ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ χρήσεως αὐτῶν, ἅτινα καὶ ταξινύουσιν· παρτιθίνονται ὥστε αἱ κυριώτεραι τῶν διακρίσεων.

α') Πνευματικὸν ἢ καὶ βιομηχανικὸν Κ. Ἀποτελεῖται ἐκ τῶν γνώσεων, τῆς δεξιότητος καὶ τῆς πείρας τῶν ἐκμεταλλευστῶν· εἶνε τὸ πρῶτον καὶ τὸ μάλλον ἀναγκαῖον ἐν τῇ παραγωγῇ Κ. — β') Ἐργασιον Κ. κατὰ τὴν εὐρύτερον σημασίαν τοῦ ὅρου, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐξ ὅλων τῶν ἀκινήτων ἀγαθῶν οἷα γαῖα, κτίρια, αἱματισαί, θρησκαι κ.λ., εἶνε δὲ τὸ δυσχερέστερον τῶν Κ. πρὸς σχηματισμὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ ασφαλέστερον. Ἡ προσόδος τοῦ ἐξήρηται ἐκ τῆς ποιότητος τῶν γαιῶν, τῶν οἰκονομικῶν περιστάσεων τῆς γῆρας καὶ ἐκ τῆς δεξιότητος τῶν ἐκμεταλλευστῶν. — γ') Ἐκμεταλλευστικὸν Κ. ἀποτελεῖται ἐκ κινήτων καὶ αὐτοκινήτων (mobiles vivants ou morts) κατὰ τινὰς Γάλλους) ὁπλ. ἐκ τῶν κτηνῶν, ἐργαλείων, σκευῶν, μηχανῶν κ.λ. — δ') Στερεὸν Κ. ἡ ἀναλλοίωτον. Ὁ Δ. Σμιθ ὁρίζει τοῦτο ὡς εἰδικῶς παραγωγικὸν Κ. (βλ. ὑπὸ α'), ἀλλ' ὁ M. Monier παρέχει ὀρισμὲν εὐστοχότερον καὶ σαφέστερον, λέγων ὅτι τὸ Κ. τοῦτο παρέχει διατηροῦν τὴν ταυτότητά του, παρέχει ὁπλ. πρὸς ὅσον ἀνεῖ ἀλλοιωσιῶς του. — ε') Χρηματικὸν Κ., τὸ τιθόμενον ἐπὶ τέκνῳ ἢ ἐν ἐμπορικῇ ἐπιχειρήσει. — ς') Παραγωγικὸν ἰδίᾳ Κ., τὸ παρὰ πρὸς ὅσον δεκτικὴν ἐπισωρεύσει. — ζ') Κυκλόφορον Κ., τὸ παρὰ πρὸς ὅσον μόνον διὰ

τῆς μεταποιήσεώς του, ἢ τὸ ὅπερ χεῖρες εἰς χεῖρα μεταβαίνειν· ἐν αὐτῇ περιλαμβάνουσιν ὅμως καὶ τὸ χρέμα, τὰ κτήνη καὶ ὅλας μήκας διατεθεισας. — γ') Ἐθνικὴν Κ., ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ συνόλου τοῦ πλείουτος τῶν ἰδιωτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κυριώτερα τῶν Κ. εἶδη, ἑκαστον δι' αὐτῶν ὑποδιαφραζομενον ὑπὸ τῶν εἰκονομολόγων ὑπεβάλλεται εἰς εἰδικεύσεις. [Ο.Π.]

Κεφαλαλγία. Τὸ κοινέτατον, ὀληρότατον πάθος, εὐ πρώτιστον καὶ σχεδὸν μόνον σύμπτωμα εἶναι τὸ ἀλγος τῆς κεφαλῆς. Ὡς νόσος αὐτοτελὴς διακρίτεα τῶν μετὰ διαφόρων νόσων συμπτωματοειδῶς ἀναφαίνεμένων. Κ. ὡς καὶ τῶν ὀληθῶν τῆς κεφαλῆς νευρολογίων. Ὡς οἷα πρωτεύουσιν ὑπέρμετροι διανοητικαὶ πόννοι, καταρρήσεις εἰναι, καπνῶ, ποτῶν, ἢ δυσκοιλιότητος καὶ ἢ δυσπεψίας, ψύξης, τέλους ἢ εἰδικῆς τῆς Κ. κληρονομικότητος· παρὰ πολλοὺς ὅμως οὐδὲν ἀνευρίσκονται αἰτίαι. Παρὰ τισιν ἢ Κ. εἶναι πάθος χρόνιον ἐπερχόμενον κατὰ παραξυσμικοὺς διαρκούντας ὥρας τινὰς ἢ ἡμέρας. Τὸ ἀλγος ἐδράζει πιθανῶς ἐπὶ τῆς παχείας μῆνιγγος τοῦ ἐγκεφάλου, ποικίλλει δὲ τὴν τε ἐκτασιν καὶ τὴν ἐντασιν συμπτώματά εἰς δυσθυμία, ἐρεθισιμότητος ψυχικῆς, ἀνρεξία, ὀδοναλμία πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, πολλὰκις ναυτία καὶ ἔμετος. Ἡ θεραπεία ποικίλλει κατὰ τὰς αἰτίας, αἱ διαγινόντες πειρώμεθα νὰ ὀρμηται. Ἐν δὲ τῇ παρεξυσμῇ τῆς Κ. παραγγέλλεται ἡ ἀντιπυρετική (4—8 σιτάρια), ἢ κινίνη (8—12 σιτ.), τὸ ἱεὺλικὸν νάτριον ἐπὶ Κ. ἐκ ψύξεως, ἢ ἐργασίᾳ ἐπὶ Κ. ἐξ ὑπεραιμώσεως παρ' εὐρώστοις ἢ πολυαιμοίς· ὁλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχύει· πολλάκις νὰ καταβάλῃ τὴν Κ. καὶ ὁ παροξυσμὸς παρερχεται δι' αὐτοῦ ὡς εἰ μὴδὲν ἐδόθη φάρμακον. Πολλοὶ τῶν πασχόντων τὴν πείραν ἔχοντες οὐδὲν λαμβάνουσι φάρμακον, κατακλινένται δὲ μόνον ἢ λαμβάνουσιν ἑλγυμα τεύου, ἢ θορακίζονται ὀσμινίαν, αἰθέρα, ὕδωρ κελωνίας καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐπιβάλλουσιν ἐπιβρέγματα ψυχρὰ ἐπὶ τοῦ μετώπου, θερμολουτροῦσι τοὺς πόδας, συναπίζουσι τὴν τράχηλον καὶ τὰ πόδια, ἅτινα ἐπ' αὐτῶν ἀπεδείχθησαν ὀρμόδια ἢ ἐνίοτε δρέσκονται νὰ πιστεύωσιν ὡς ὠφελοῦντα αὐτούς. [Π.Ι.]

Κεφαλαλγία. Κοινὴ ἐνομασία Ἀετοῦ τοῦ μεγάλου.

Κεφαλή (Ἀνατομ.). Τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ σώματος, περιλαμβάνον τὸ κρανίον καὶ τὸ πρόσωπον. [Ι.ΠΘ.]

Κεφαλήνοῦ. Χωρίον τοῦ δῆμ. Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας κείμενον πρὸς τὰ Ὑδ τοῦ Μαυροματίου 45' μεταξὺ τῶν δρέων Ἰθώμης πρὸς Δ. καὶ Σέγι· πρὸς Δ. Κάτ. 382.

Κεφαλὴ καὶ φλέψ (Ἀνατομ.). Φλέψ ὑποδερμιάτιος· ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ἐν τῇ κερκι-

δικῇ χεΐλει τῆς ῥάχews τῆς χεῖρος φλεβικοῦ πλέγματος ὡς κεφαλὴ καὶ τοῦ ἀντιχειρὸς φλέψ, εἶτα δὲ φέρεται ἐπὶ τὰ ἄνω κατὰ μήκος τοῦ κερκιδικοῦ χεῖλους τοῦ πῆχους, ὡς κεφαλὴ καὶ τοῦ πῆχους φλέψ, ἀνισύσας δ' ἐπὶ τὰ ἄνω κατὰ τὸ ἐξω χεῖλος τοῦ βραχίονος, ὡς κεφαλὴ καὶ τοῦ βραχίονος φλέψ, ἐκβάλλει εἰς τὴν μασχαλιαίαν φλέβα. [Ι.ΠΘ.]

Κεφαλικοὺς φόρος. Βλ. Φόροι.

Κεφαλὴς. Βλ. Ἀνθρώπος.

Κεφαλληνία. Ἡ μεγίστη τῶν Ἰωνίων νήσων, κειμένη δπέναντι τῆς εἰσόδου τοῦ Κερκινθιακοῦ κόλπου Ν τῆς Λευκάδος καὶ Β τῆς Ζακύνθου μεταξὺ 38° 27' 30' καὶ 38° 3' 38" Β πλάτους καὶ μεταξὺ 20° 21' 15" καὶ 20° 9' 25" Δ μήκ. ἀπὸ Γρήνιτς. Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γλαρέντας τῆς Πελοποννήσου ἀπέχει τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Κ. (ἀκρωτήριον Μοῦντα) 17 μίλια, ἀπὸ δὲ τοῦ βορ. ἀκρωτηρίου τῆς Ζακύνθου Ἀπολυταρίας 9 μίλια, καὶ τὸ βορείον ἀκρωτήριον τῆς Κ. Δαφνουδὶ ἀπὸ τοῦ Ν τῆς Λευκάδος Δουκάτου 5 μίλια. Ἐμβα. ἔχει ἡ Κ. 688.8 τχμ. καὶ περίμετρον 198 164 μ. Ἐκ τῶν κόλπων τῆς νήσου οἱ σημαντικώτεροι εἶναι ὁ τῆς Σάμης ἐπὶ τῆς Α παραλίας, ὁ τοῦ Μύρτου ἐπὶ τῆς Β, ὁ κόλπος Λαυρεῶ καὶ ὁ Λιβαδίου ἐπὶ τῆς Ν· οὗτος εἰσέρχεται βαθύως εἰς τὴν κορμὴν τῆς νήσου καὶ σχηματίζει μετὰ τοῦ ἀπέναντι κόλπου τοῦ Μύρτου τὴν χειρὸν τῆς Παλικῆς ἥτις μετὰ τῆς λοιπῆς νήσου συνδέεται δι' ἰσθμοῦ πλάτους 4.112 μ. Ἀποστερεῦνται δὲ εἰς τὴν τοῦ Λιβαδίου ὁ μικρὸς καὶ στενὸς κόλπος ἢ μάλλον λιμὴν τοῦ Ἀργαστελίου. Οἱ κόλποι οὗτοι μετὰ τινων μικροτέρων ὄρμων (τοῦ τοῦ Φισκάρδου ἐπὶ τῆς ΒΑ παραλίας, τοῦ Ἀθέρρα ἐν τῇ Β μέρῃ τῆς Παλικῆς καὶ τοῦ Ἀντισάμου πλησίον τοῦ τῆς Σάμης) καθιστοῦσι τὴν νήσον πολυσχιδῇ καὶ συνετέλεσαν αἱς τὴν μεγάλην αὐτῆς ναυτικὴν ἀναπτύξιν. Ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων ἐμνημονεύσαμεν ἡδὴ τοῦ Δαφνουδίου καὶ τοῦ Μοῦντα· πλησίον τοῦ πρώτου κεῖται τὸ Βλιότι καὶ ΝΑ τούτου τὸ Φισκάρδον· ἐπὶ τῆς Α παραλίας τὸ ἀκρωτ. Μίτυκας καὶ ἀνατολικώτερον Κάπρος ΒΒΑ τοῦ Μοῦντα. ἐπὶ τῆς Ν παραλίας κεῖνται καὶ τὰ ἀκρωτήρια Κατελιός, Λιάκας, Ἀγ. Πελαγία καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν Ἀκρωτήριον λεγόμενον, τὸ νοτιώτερον τῆς Παλικῆς· ἐπὶ ταύτης ἐπονται εἶτα τὰ ἀκρωτήρια Γερωνίμπος, Σχιζα, τὰ Ὀρθολιθία, Ἀθέρρας καὶ Κακάτα, πέραν δὲ τοῦ κόλπου τοῦ Μύρτου τὸ ἀκρωτ. Πέρα Πούντα τῆς μικρᾶς χειρὸς νήσου Ἀσσοῦ. Παρὰ τὴν νήσον καὶ μόνον διὰ στενοῦ πορθμοῦ μάλιστα πλάτους 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ Β τμήματος αὐτῆς Ἐρίσου χωριζομένη κεῖται ἡ Ἰθάκη (βλ. λ.)· ἀλλὰ παρὰ τὴν Κ. νήσου

είναι ελάχιστοι και αυτά μικρά, ὡν σημαντικώτερα τὰ ἐν τῷ μεταξὺ Κ. καὶ Ἰθάκης πορθμῷ (στενῇ τῆς Ἰθάκης) Δασκαλειῷ, εἰ πρὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ κόλπου Λιβαδίου Βερδιάνοι καὶ ὁ πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Λιάκκα Δίας. Ἡ Κ. εἶνε ἡ ὀρεινότερα τῶν Ἰονίων νήσων τὴν πυρῆνα αὐτῆς ἀποτελεῖ μέγα ὄρος, μεθ' οὗ συνάπτονται ΒΔ (Παλική), ΝΔ (Λιβαθῖ), ΒΔ (Ἐρίσος) καὶ ΝΑ (συνέχεια τοῦ Ἄτρου) αὐτοτελέστεραι προεξλαί, αἰτίνες διὰ κόλπων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν συναπτομένων κοιλάδων (Λιβαδί, Κραναιά, Πύλαρος, κοιλάδες Σάμου - Ἡρακλείου) ἀποχωρίζονται τοῦ κορμῷ τῆς νήσου. Ἐν τῇ ΝΑ τοῦ κόλπου τῆς Σάμου ὕψεται κατ' ἀποτόμους βαθμιδας ὀγκώδης κορυφὴ ὄρους, εὗ ἡ κορυφὴ Ἀδὺς ἔχει 915 μ. ὕψος. Τὸ ὄρος τοῦτο συνδέει στενὴ δοντωτὴ διείρα (Σέλλα, 820 μ.) μετὰ ΝΔ συστάδες, ἧτις καλεῖται Κόκκινη Ῥάχis ἢ Κόκκινου Ῥάχis (1100 μ.). Πρὸς Δ συνάπτεται πρὸς ταυτὴν ὁ Τσίτσας, ἡ δὲ κατ' εὐθεῖαν συνέχεια αὐτῆς εἶνε ὁ Ἄτρος (888 μ.). Πέραν αὐτοῦ ὑψοῦνται πρὸς τὴν ΝΑ ἀκρὰν τῆς νήσου μόνον λόφοι, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν σύνδεσμον τῆς περιγραφείσης συστάδος μετὰ ἑτέρας πολὺ σημαντικώτερας. Αὕτη ἀρχομένη ἐκ τοῦ βορειοτάτου τῆς νήσου μέρους, τῆς χερσονήσου Ἐρίσου, ἣν πληρεῖς σχεδὸν ὅλην καταπιπτοῦσα κατὰ τὴν Δ παραλίαν ἀποτόμως εἰς τὴν θάλασσαν, συνεχίζεται εἰς τὴν ἐν τῷ κορμῷ τῆς νήσου καὶ διασταυρῶναι τοῦτον ἐπίσης κυρίως ἐν διευθύνσει πρὸς ΝΑ. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς χερσονήσου Ἐρίσου τὸ ὕψος ἑκείνου ὄρους εἶνε τὸ λογ. Καλὸν ὄρος (891 μ) καί μιν ὀνομαζοῦσι Β τῆς φυτικῆς γραμμῆς, ἧτις ἐν εἰδεί ἐντομῇ εἰς τὸ ὀρεινὸν συστημα χωρίζει οὕτως εἰπὴν τὴν χερσονήσον ἀπὸ τοῦ κορμῷ τῆς νήσου. Πέραν τῆς γραμμῆς ταύτης τὰ ὕψη ἔχουσιν κατ' ἀρχὴν διευθύνσιν πρὸς ΝΔ (Βαξία, Μεσοβίγλι: 988 μ., Ακαυλία 874 μ.). Εἰτα ὅμως ἡ σειρά τῶν κερυφῶν προσλαμβάνει νοτιοανατολικὴν διευθύνσιν διὰ τοῦ Δαφνίου (921 μ.), Βρόχονα (933 μ.), Ὠμορφίας (1036 μ.), ΒΔ τῆς ὁποίας καίται ὁ Ξερακίας (1080 μ.), τοῦ Ἀρίσου (914 μ.), Μανολατί (990 μ.), τοῦ Στρογγυλοῦ Βουνίου καὶ τοῦ Ρουδίου (1143 μ.): ἐνταῦθα ἀρχεται ἡ μακρὰ σειρά τοῦ Αἴνου, ὅστις εἶνε τὸ ὕψος ἑκείνου ὄρους τῆς νήσου (κοιν. Μεγάλο βουνό), οὗ ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ καλεῖται Μέγας σιαρὸς (1620 μ.). Χαμηλότεραι συστάδες συνδέουσι τὸν Αἶνον ἐν τῇ ΝΑ μετὰ τῆς ἀνω περιγραφείσης ὀρεσειῶς. ΒΔ τῆς Ὠμορφίας καὶ τοῦ Ξερακία ὕψεται τὸ σημαντικὸν ὄρος Ἀγ. Δυνατὴ εἰς ὕψος 1132 μ. καὶ πάλιν ΒΔ τοῦτο τὸ Κάτω Βουνί (957 μ.). ΝΔ τῆς κυρίως ὀρεσειῶς καὶ εἰς τὸ Δ μέρος τοῦ κορμῷ τῆς νήσου ἐκτείνεται ἡ Ῥάχis τοῦ ὄρους Εὐγερῶ (832 μ.) μετὰ τινων χαμηλωτέρων πρὸς ΒΔ διευθυνομένων σειρῶν. Τέλος ἐν τῇ χερ-

σονήσῳ Παλικῇ ὑπάρχουσιν ὄρη τινά, ὧν τὸ βορειότερον Ἀθέρως φθάνει εἰς ὕψος 515 μ.

Τὰ ὄρη τῆς Κ. συνεχόμενα πρὸς ἀλλήλα διὰ κοινῶν κῶμβων καθίστασι τὴν ὅλην νήσον ἐντελῶς ὀρεινὴν οὕτως, ὥστε τὰ ὕδατα αὐτῆς κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκβάλλουσι εἰς τὴν Α, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον εἰς τὴν Δ καὶ Ν τῆς νήσου θάλασσαν. Ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῆς ἐδαφικῆς διαιρέσεως κατὰ ὑδρογραφικὰς λεκανὰς ὑπάρχουσιν 21 τοιαῦται, αἰτίνες ἀποτελοῦσι καὶ τὴν κατὰ φύσιν γεωγραφικὴν διαιρέσιν τῆς νήσου. Τῶν περιοχῶν τούτων τὰ ὕδατα πάντα ἔχουσι διεξοδὸν πρὸς τὴν θάλασσαν, πλην τῶν τῆς περὶ τῆς Ὀμαλῶν, κειμένης μεταξὺ τῶν ὀρεινῶν Εὐγερῶ καὶ Αἴνου. Εἶναι δὲ αἱ περιοχαί, ὧν τὰ ἐνέματα εἶναι ἐν κοινῇ γρῆσει παρὰ τοῖς ἐγγιστοῖς, αἱ ἑξῆς: ἐν τῇ ΝΑ μέρει (περιληπτικῶς ὑπὸ τῶν κατοικῶν τοῦ Ἀργοστολίου Ἰωάννα, δηλ. Ἐβῶ μερὶς καλουμένη) Ἐλίδος, Σκάλα, Μπάτταις, Κορωνοί καὶ Ἡρακλείου, κοιν. Ῥακλί. ΒΔ τούτων κείνται Εἰκοσιμία, Λιβαθῖ, Ταλαμαίς, Ἀργαστολίον, Κρανιά, Ὀμαλὰ καὶ Πυργί. Β τούτων Ποταμίαν, Σάμη, Θωνέα, Πύλαρος καὶ ἡ βορειοτάτη Ἐρίσος τέλος ἐπὶ τῆς χερσονήσου Παλικῆς ἀπὸ Β πρὸς Ν Ἀθέρως, Ἀνωή, Μεσοχώρια καὶ Κατωή. Πεδιάδες ὑπάρχουσι μόνον μικραί, περὶ τὰς ὁποίας κείνται καὶ τὰ χωρία ἐν γένει. Τὰ δὲ ὕδατα τῆς νήσου εἶναι πενιχρά, ἂν καὶ ὑποθεσῶν ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὅτε τὰ ὄρη ἐκαλύπτοντο ὑπὸ δασῶν, ὑπῆρχον φθονώτεραι νῆξ μόνον τὸ Δ μέρος καὶ κυρίως τὸ ΝΑ (Εἰκοσιμία, Ἐλίδος κλ.) κέκτηται πολλὰ ῥέοντα ὕδατα ἀναγκάζονται δὲ οἱ κάτοικοι ὡς ἐκ τούτου νὰ συλλέγωσι τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς ἐν διακεμασί. Ἡ χλωρίς τῆς νήσου, ἣν περιγράφει ἐπισταμένιος ὁ Θ. φὸν Κέλδεραιχ (La flore de Céphalonie, ἐν Λωζάννῃ 1883), συνδέεται κυρίως πρὸς τὴν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος, μετὰ τινων ἐννοεῖται παραλλαγῶν ὅσον ἀφορᾷ τὰ εἶδη. Γεωλογικῶς ἡ νήσος συνίσταται ἐξ ὕδατογενῶν σιβαδωτῶν πετρωμάτων, ἰδίως τῆς διευτερογενεῖς ἐποχῆς διακρίνεται δὲ ἰδίως διὰ τοῦ ἀποκρήντου ὄγκου τῶν κρητιδικῶν τιτανολίθων, τῶν ὕψοιων μέχρι τῆς κερυφῆς τοῦ Αἴνου καὶ περιεχόντων μαγνησίαν, ἧτις ἀλλοχοῦ μεταβάλλει αὐτοὺς εἰς δολομίτας. Ἡρίσκονται δὲ ἀλλοχοῦ, πρὸ πάντων ἐν τῇ Παλικῇ καὶ ἐν τῇ περιοχῇ Ἀργαστολίου, ἀπολιθώματα ὀστρεῶν καὶ ἰχθύων. Χαρακτηριστικοί εἶναι οἱ πολλοὶ καταστρεπτικοὶ πολλάντες σεισμοὶ οἵτινες συμβαίνουσιν ἐν τῇ νήσῳ οὕτω τῇ 23 Ἰαν. 1867 σεισμὸς κυρίως τὸ Ἀηθούριον ἐδάφη, κατέρρεψε πλείστας οἰκίας καὶ ἐρένευσε 200 ἀνθρώπους. Περιεργότατον φαινόμενον εἶναι οἱ θαλάσσιοι μύλοι τοῦ Ἀργοστολίου, καί μιν ἐπὶ τῆς Β ἀκρῆς τῆς γῆ-

της γλώσσης, της σχηματίζουσας τὴν λιμένα τοῦ Ἀργυροστολίου, κινούμενης δὲ διὰ θαλάσσιου ὕδατος, ἔπρῃ εἰσέρχεται 50 βήματα εἰς τὴν ἑκράν καὶ ἐπειτα θραύεται ἐν χάσματι πετρώματος (βλ. Wiebel, Die Insel K. und die Meereshöhen von Argostoli, Hamburg 1873: Fouqué, Rapport sur les tremblements de terre de C. et de Melioli 1867 ἐν Arch. des miss. scient. IV 478—482, Ἀ. Σκιντζέπουλου, Οἱ θαλασσομυαί, Ἀργυροστολίου, 1893). Ἄλλη ἀνεξήγητον φυσικὴν φαινόμενον εἶνε ὁ παρὰ τὸ Ληξούριον ἀδιάκοπος ταλαντευόμενος ἡρέμα βράχος. Ὡς πρὸς τὰ προϊόντα τῆς νήσου, αὕτη παράγει 24,5 ἑκατομ. ὀγγλ. λίτρ. στατίδος, 8,7 ἑκατ. ἐκδῶν εἰναι, 1,85 ἑκατ. ὀκ. ἐλαίου, 1,13 ἑκατ. ὀκ. σιτηρῶν καὶ 1,82 ἑκατ. ὀκ. ὑσπρίων, πρὸς δὲ πολλὰ καὶ ἐξαιρέτα σῦκα καὶ ἐπὶ τῆς Ν παραλίας ἑσπεριδοειδῆ. Σπουδαϊστάτα προϊόντα τῆς νήσου εἶναι ὁ εἰσός (μαυροδαφνῆ, βερμπέλα, μασχάτον κλ. ἅπαντες ἐλλειπτικῆς ποιότητος εἰναι) καὶ ἡ σταφίς. Ἡ φύσις τῆς νήσου, ἀγρία μὲν ὅλῃ, ἔχουσα ἰδιαιτέρας καλλονάς, ἐμοιάζει πῶς πρὸς τὴν τῆς Σικωτίας· οὐκ ὀλίγων δὲ ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τὴν διαμέρεσιν τοῦ χαρακτῆρος τῶν κατοίκων. Οἱ Κεφαλλῆνες εἶναι εὐθεροὶ καὶ μάλιστα μέλαγχολοί, ἀν' ἐξαιρέσωμεν τοὺς τοῦ Ληξουρίου οἷτινες παρουσιάζουσιν ὡς πρὸς τοῦτο ἀντιθετὴν πρὸς τοὺς τοῦ Ἀργυροστολίου π. γ. πρωτόντοι δὲ καὶ τελημρότατοι ἐπιχειρηματίαι. Ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῆς μεγίστης φιλοπατρίας, εἰς αὐτοὺς ἀγαπῶσι τὴν γῆν ἐφ' ἧς ἐγεννήθησαν. τὸ χωρίον τῶν, ἀν' ὧν δὲ οἷους δῆποτε λόγους ἀποφασίσωσι νὰ ἀπέλθωσι τῆς πατρίδος τῶν, τότε εἴτε ὡς ναῦται περιέρχονται τὴν ὁρῆσιν. ἢ ὡς ἐπιχειρηματικώτατοι ἔμποροι ἐννοεῖσι νὰ κατακτήσωσι πλοῦτον μετὰ τῶν Χίων οἱ Κεφαλλῆνες ἀποτελοῦσι τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῶν ἐμπορικῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ἐν τῇ ἡλιοδαπῇ. Τὰ χωρία τῆς νήσου διαφέρουσι σπουδαίως τῶν τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος· αἱ εἰναι φαίνονται μάλλον εἰναι ὁσίων οὐχὶ δὲ χωρικῶν, ὅσπερ ἐμμένει δὲ ὅπαντων τῶν μικρῶν κομημάτων τοῦ πεπολιτισμένου βίου. Ὁ χωρικὸς τῆς Κ. νόσμος διαιρεῖται εἰς τρεῖς τάξεις, τοὺς μεγαλοκτηματίας, οἷτινες καλλιεργοῦσι τὰ κτήματα αὐτῶν δι' ἰδίων λογαριασμόν, τοὺς γαιοκτήμονας οἷτινες ἐκχωροῦσι τὸ δικαίωμα τῆς καλλιεργείας εἰς ἀγρολήπτας ὑποχρεωμένους νὰ δίδωσι τὸ ἥμισυ τοῦ καρποῦ εἰς τοὺς κυρίους, καὶ τοὺς ἀπλοῦς καλλιεργητάς, οἷτινες μόνον κερφαλαίον ἔχουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν. Οὐκ ὀλίγοι Κεφαλλῆνες ἐπέφυαν ὡς ἐπιστήμονες, στρατιῶται κλ. (βλ. Μαζαράκη, Βιογρ. ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς νήσου Κ., Βενετία 1843).

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἂν παραλείψωμεν τὴν μυθικὴν ἐπερὴν καθ' ἣν ἤρχεν τῆς νήσου

τιμαριόχου ἡγεμόνες ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Ὀδυσσεῦς, ἀπετέλει ἡ Κ. τετραπόλιν, οὕτα διηρημένη εἰς τὰς περιγὰς τῶν 4 πόλεων Σάμης, Πρώνων, Κράνης καὶ Πάλης, αἷτινες ἐκστῶν ἐκάστη ἰδιαιτέρα νομίματα καὶ ἐπεδίωκον ἐκάστη ἰδίαν πολιτικὴν. Ἡ σημαντικώτατη αὐτῶν ἦτο ἡ Σάμη, ἣς ἡ περιγὴ περιελάμβανε τὸ Β ἥμισυ τοῦ Α μέρους τῆς νήσου· εἰς αὐτὴν ἀνῆκε καὶ ὁ λιμὴν Πανέρμου (πιθανῶς ὁ νῦν Πέρτο Φιτκάρο τοῦ καλούμενος). Πρὸς Ν τῶν Σαμαίων κατοικεῖται οἱ Πρώνοι, τὸ δὲ Α ἥμισυ τῆς νήσου ἀνῆκε εἰς τὰς πέλας Κράνην ἢ Κρανίους (τὸ Α μέρος τοῦ κυρίου κορμοῦ ἀπὸ τοῦ Αἰνίου μέχρι τοῦ κέλπου Λιθαδίου), καὶ Πάλην (ἡ ἐξ αὐτῆς κληθεῖσα γερόνηρος Παλική). Τὸ ὄνομα τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι σήμερον δὲν ὑπῆρξε ἄλλοιῶσιν μεγάλην, ἀπλῶς μετεβλήθη εἰς Κεφαλονία ὡς καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν φαίνεται ὅτι ὀνομάζετο κοινῶς, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἐν ταῖς εὐρωπ. γλώσσαις Cefalonia καὶ αἱ παραμορφώσεις Slavania, Saffloria κλ. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἀπετέλει τὸ Ζ' θέμα τῆς Ἑβρώπης (ὁ δὲ Περγουρογέννητος σημειοῖ ὅτι συμπεριεληφται τῇ θέματι τῆς Πελοποννήσου). Νῦν δὲ ἡ νῆσος διαιρεῖται εἰς 16 δήμους, ἀποτελοῦντας 3 ἐπαρχίας· ἡ ἐπαρχία Κρανίας περιέχει τοὺς δήμους Κρανίων, Ἀλινάτων, Ἐλίου, Ἀνω Λιθαθοῦς, Κάτω Λιθαθοῦς, Ὀμαλίων, Πρώνων καὶ Φαρακλάτων, ἡ ἐπαρχία Πάλης τοὺς δήμους Ληξουρίου, Ἀνωγητῶν, Θηνίας καὶ Κατωγητῶν, τέλος ἡ ἐπαρχία Σάμης τοὺς δήμους Σαμαίων, Ἀσπευ, Δολιγίου καὶ Πυλαρίων· ἔχει δὲ ἡ νῆσος ἐν ὅλῃ κατ. 69736. Ὁ νομὸς ὅμως Κ. περ λαμβάνει καὶ τὴν νήσον Ἰθάκην καὶ τὸς νηρίδας Κάλαμον καὶ Καστόν, τὰς ἐρημονήτους Ἀτοκον καὶ Ἀρκοῦδι καὶ πάσας τὰς Ἐγινάδας. Ἡ Ἰθάκη μετὰ τῶν νηριδῶν τούτων ἀποτελεῖ τὴν ἐπαρχίαν Ἰθάκης, μετ' αὐτῆς δὲ ὁ νομὸς Κ. ἔχει κατὰ τοῖς 80178 (τῷ 1889). Ἐκκλησιαστικῶς ἡ νῆσος Κ. ἀποτελεῖ ἀρχιεπισκοπὴν, ἧς ἔδρα καὶ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ εἶνε τὸ Ἀργυροστόλιον. Ἐκτὸς ταύτης ὑπάρχει καὶ ἑτέρα πόλις, δευτέρα οὕτως εἰπεῖν πρωτεύουσα ἐν Κ., τὸ Ληξούριον, καὶ 4 κομποτέλεις μετὰ αὐτὴν 1000 κατ. (Δηλινάτα, Φαρακλάτα, Βαλσάματα καὶ Μαρηώτικα). Περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς νήσου πρὸς κυρίως Α. Μηλιαράκη, Γεωγρ. πολιτ. νέα καὶ ἀρχαία τοῦ νομοῦ Κεφαλληνίας, ὅπου καὶ βιβλιογραφία περὶ τῆς νήσου (Ἀθ. 1890) καὶ Ι. Πάρτε, Κεφαλληνία καὶ Ἰθάκη, ἐξελλ. ὑπὸ Α. Γ. Παπανδρέου (Ἀθ. 1892). Περὶ δὲ τῆς ιστορίας βλ. Ἰόνιοι νῆσοι.

Κεφαλόβρυσον. Χωρ. τῆς Τριχωνίας καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Παμφείας ἀπέχον 8 ὥρ. πρὸς Α τοῦ Ἀργιρίου καὶ κείμενον πλη-

σιον παραποταμίου τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 614 κατ.

Κεφαλοθώραξ. Μέρος τοῦ σώματος τῶν Ἀραχνοειδῶν ζῴων ἀποτελούμενον ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῆς κεφαλῆς μετὰ τῆς πρώτης τῶν τριῶν ζωνῶν τοῦ θώρακος, αἰτίνες καὶ αὐταὶ ἐνίοτε συγχωνεύονται πρὸς ἀλλήλας οὕτως, ὥστε δὲν διακρίνονται πλέον εἰ μὴ κατὰ τὴν ἐκρυσιν ἐκάστου τῶν ζευγῶν τῶν ποδῶν. [Φ.Ι.]

Κεφαλοπόδι. Οὕτω καλεῖται ἡ τελευταία σχετικῶς τῶν κλάσεων τῶν Μαλακίων (βλ. λ.). Τὰ Κ. ἔχουσι κεφαλὴν σαφῶς ἀποχωριζομένην τοῦ σώματος, μεγάλους θοαλμούς καὶ περὶ τὸ στόμα ὀκτώ συνήθως βραχύνοντας σαρκοῦς, τοὺς πλοκάμους, φέροντας πλούσιον μυζητικὰ φύματα (κοτυληθῆνες), τινὰ δὲ δύο ἄκρη ἐν εἶδει κεραίων ἐπεκτεινόμενες, δι' ὧν βαδίζουσιν ἐρποντα, καλυμδῶσι καὶ συλλαμβάνουσιν τὴν λείαν του. Ἐπὶ τῆς κοιλίας τὰ τοιχώματα αὐτῆς ἀναπλούμενα ἀποτελοῦσι σάκκον ἀνω ἀνοικτόν, ἐν δὲ τῇ βῆθι φέροντα βράγχια εἰς αἰσέρεται τὸ ὕδωρ ἀνοικομένου τοῦ σάκκου καὶ οὕτω τὰ ζῶα ἀναπνέουσιν. Εἴδη τινὰ φέρουσιν ἐσωτερικὸν τινα σκελετὸν ὑπὸ μορφὴν δακτύδους πεταλοῦ, ὡς ἡ σπηρία, ἀλλὰ δὲ ὀστρακὸν ἐξωτερικῶς, ὡς οἱ ὀστρεοὶ ἡμικρινεῖς καὶ ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν ζώντων Κ. Ἐν τῇ κοιλίᾳ φέρουσι κύστιν περιέχουσαν μέλαιναν ῥευστὴν οὐσίαν (τὴν κοινὴν μελάνην τῶν Κ.), ἐκβάλλουσιν δὲ διὰ πόρου εἰς τὸν σάκκον τῶν βραγχίων, δι' οὗ καταδιωκόμενα τὰ ζῶα ταῦτα ἐκχέουσι τὸ μέλαν χρώμα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ σκοτίζουσι τὸν ἐχθρόν. Τὰ γένη εἶναι χωριστά. Ἐνεκα τοῦ λίαν ἀνεπτυγμένου νευρικοῦ συστήματος αὐτῶν καὶ τῶν ἐξελκῶν αὐτῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, ἴστανται τὰ Κ. ψυχρῶς ἐν ὑψηλῇ βαθμίδι. Εἶναι ἀποκλειστικῶς κάτοικοι τῆς θαλάσσης τρεφόμενοι δι' ἀρπαγῆς. Διὰ τὴν κοτυληθῆν ἀναρροζομένων στερεῶς ἐπὶ ξένου τινὸς σώματος ἀναμύζουσιν ἀπ' αὐτοῦ τροφήν. Αἱ σιαγόνες αὐτῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τὸ ῥάμφος τῶν ψιττακῶν, ἡ δὲ γλώσσα εἶναι ὀδοντωτή. Πλείους δὲ τὰ Κ. πληθύνονται τὸ ὕδωρ διὰ τοῦ σάκκου τῶν βραγχίων καὶ ἀρα κινούμενα πάντοτε πρὸς τὰ ὀπίσω· ἀλλὰ καὶ οἱ πλόκαμοι χρησιμεύουσιν ὡς κινητικὰ καὶ πλευστικὰ ὄργανα. Ἐν τῇ ὑποδερμίδι ἰσθμὸν φέρουσι κύστην περιχλωμένην χρωστικῇ οὐσίᾳ διὰ τῆς συστολῆς ἡ διαστολῆς τῶν ὀπῶν τὰ Κ. ἀλλάττουσι χρώμα γινόμενα ξανθὰ, ἰσιδῆ, κυανομέλανα. Τινὰ ἀναπτύσσονται εἰς μέγεθος σημαντικόν. Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βραγχίων διακρίνεται εἰς τετραβράγχια, εἰς ἃ ἐκ τῶν ζώντων εἶδων λήκει μένος ὁ Ναυτίλος, καὶ διβράγχια, ὅποια εἶναι 200 περίπου εἶδη πᾶσιν τῶν θαλάσσιων ἐν οἷς ἡ σπηρία καὶ τὸ κοινὸν κα-

λαμάρι. Παμπληθῆ εἰσι τὰ ὀρυκτὰ Κ., ἥδη ἀπὸ τῆς Σιλουρείου διαπλάττειν ἄνευρυσκόμενα, τοιαῦτα δὲ εἶναι οἱ Ἀμμωνίται, οἱ Πελεμνίται κ.λ. (βλ. τὰς λ.). [Φ.Ι.]

Κεφάλος. Κατὰ τὴν ἑλλ. μυθολογίαν νέος κυνηγὸς ἐξόχου κάλλους, σύζυγος τῆς Πρόκριδος, θυγατρὸς τοῦ Ἑρεχθίδος, οὗ ἔρασθεῖσα ἡ Πῶς ἀπῆγαγεν αὐτὸν καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτοῦ μὲν τὸν Τιθωνόν. Κατὰ ποικιλιώτερον δὲ παρῶδον παρακινῆθις ὑπὸ τῆς Ἑὸς ἐπειρήθη ὁ Κ. πρὸς δοκιμὴν τῆς πίστεως τῆς Πρόκριδος νὰ ἀποπλανήτῃ αὐτὴν τὴν σύζυγον τοῦ ὑπὸ ἀλλήν μορφὴν παριστάμενος καὶ τὸ κατῴρωσεν. Ἀναγνωρίσασα δ' εἶτα ἡ Πρόκρις ἐν τῷ ἔραστῇ τὸν σύζυγόν τῆς ἔφυγε κατηγρυμμένη εἰς Κρήτην, ἐπὸθεν ἐπείτρεψε μετ' ὀλίγον φέρουσα λόγχην ἀκμυπτον καὶ κύνα ὠκυποδῶτατον τὸν Δαίλαρα, δῶρα τῆς Ἀρτέμιδος, τότε δὲ οἱ ἐξ ἴσου ἀπῆλθον σύζυγοι συγχωρῆσθαις ἀλλήλους συνέζησαν λατρεῖσθαι. Ἀλλ' ἡ Πῶς πάλιν ὅτε παρὶς ὁ Κ. ἐξῆλθεν εἰς Θῆραν παρεκίνησε τὴν Πρόκριδα νὰ τὸν παρακλουθήσῃ κρυφίως, ὡς μέλλοντα θῆθεν νὰ συνωρεθῇ μετ' ἀλλῆς γυναικὸς, καὶ ὁ Κ. ἐνδρυσὺν Θηρίον ἐτόξευσεν αὐὴν καὶ ἐφόνευσεν τὴν Πρόκριδα. Βραδύτερον ὁ Κ. λήγεται γενόμενος βραχίλιος τῶν Κεφαλήνων. [Δ.Μ.]

Κεφάλος Κοινὸν ὄνομα τοῦ Μουγίλου.

Κεφαλοψία. Χειρουργία μαστικῆ δι' ἧς ὅταν ἀπολύτως ἀθάνατος καθίσταται ἡ διέλευσις τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐμβρύου διὰ τῆς μητρικῆς πύλου, ἐνεκα σχετικῆς στενότητος αὐτῆς, συντερόμενη τὴν κεφαλὴν του (δι' εἰδικῶν ἐργαλείων) καὶ ἐξάχουσαν αὐτὴν οὕτω θανατωθῆν ἕνα σώσωσαν τοῦλάχιστον τὴν μητέρα. "Ομοίον τι εἶναι ἡ κεφαλοτομία. [Δ.Χ.]

Κεφαλοφόρος ἡ Κοχλιώδης. Κλάσις τῶν Μαλακίων ζῴων, τῆς μὲν κλάσεως τῶν Κογχιδῶν διαφέρουσα καθότι τὰ Κ. φέρουσι κεφαλὴν, τῆς δὲ τῶν Κεφαλοπόδων καθότι ἡ κεφαλὴ τῶν Κ. εἰς πολλὰ δὲν διακρίνεται σαφῶς τοῦ σώματος. Τὰ Κ. φέρουσι ὀστρακον, τὴν κόγχην, σχηματιζομένην ἐξ ἐκκριμῆτος τοῦ χετῶνος αὐτῶν τεραιοποιουμένου, κοχλιώδη τὸ σχῆμα, μετ' ἐλικῶν, λήγουσαν ἐνθὲν μὲν εἰς τυφλὸν ὀφὺ πόδα, ἐνθὲν δὲ εἰς εὐρὺ στόμιον, ἀπερ' εἰς τινὰ εἶδη φράσσεται δι' ἐπικαλύμματος μαλλοῦ ἡ ἦσαν ἐντελῶς, καρπίνου ἡ τιτανώδους, ἐκκρινόμενου ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ζώου ἡ κατὰ τακτὰς περιόδους, ὡς εἰς τὸν κοινὸν κοχλῆα συμβαίνει τὸν χαμῶνα, ἡ ἀπαξ, ὅτε καὶ μένει διακλῖσις. Κάτωθεν τοῦ σώματος φέρουσι σαρκοῦδὴ πλάτην ἀπέρουσαν, τὸν πόδα αὐτῶν, δι' ὃ καὶ γαστερόποδα ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Κυβέτη. Τὸ πόμα των φέρει σιαγόνες, γλώσσαν φέρουσαν ὀδοντοειδῆ ἐπάρματα, ὡς ὧν κατα-

τρίβονται αἱ τροφαὶ πιεζόμεναι πρὸς τὰς σιαγόνας. Ἐκ τοῦ σώματός των τὸ αἷμα φέρεται κατ' εὐθείαν εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα χωρὶς νὰ διέλθῃ πρῶτον διὰ τῆς καρδίας, εἰς ἣν φέρεται ἀπὸ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ ἀπ' αὐτῆς εἰς τὴν περιφέρειαν. Εἶναι δὲ τὰ ἀναπν. ὄργανα εἰς ἅλλα μὲν πνεύμονες, εἰς ἅλλα δὲ βράγχια, εἰς ἅλλα θυρότερα ταῦτα καὶ εἰς ἅλλα οὐδέτερα, ὅτε ἡ ἀναπνὴ τελεῖται ὑπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος αὐτῶν. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐκκρίνουσιν ἀπὸ ἰδίου ἀδέος τὴν πορφύραν, οὐσίαν βλεννώδη, διὰ τῶν ἑλκτικῶν θηκτικῶν προσλαμβάνουσιν λαμπρὸν ἰώδες χρώμα. Ὡς ὄργανα τῆς ἀφῆς καὶ ἀσφρήσεως χρησιμεύουσιν εἰς τὰ Κ. αἱ κεφαλαί (βλ. λ.), ἐφ' ὧν κείνται καὶ οἱ ὀφθαλμοί, πολλὰ δ' ἔχουσι καὶ ὄργανα δικτυικά. Τὰ πλείστα ὠστοκοῦσιν, ἐλίγα δὲ ζωοτοκοῦσι. Πλὴν τῆς τάξεως τῶν Πνευμονῶδων, πάντα τὰ Κ. ὑφίστανται ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῶν ἡλικίᾳ μεταμορφώσεως. Διαίρονται δὲ τὰ Κ. εἰς ἑξὶ τάξεις, ἥτις τὰ Πνευμονῶδη, Προσωβράγχια, Βτερόποδα, Ὀπισθοβράγχια, Πτερόποδα καὶ Πλακοφόρα, περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδιαίτ. υφάρκ.

Κέφφι-ἄδω-ἔς-Σέγγα. Πόλις ἐν τῷ κράτει Σακετώ τοῦ Σουδάν, 540 χμ. ΝΑ τοῦ Σακετώ. Εἶναι σπουδαῖον κέντρον τοῦ ἐμπορίου. [Μ.Σ.]

Κεχροῖτζ. Χωρίον τῆς Εὐθείας τοῦ δήμ. Δίγαϊον, κείμενον ΒΑ τῆς Λίμνης εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων καὶ ἀποτελούμενον ἐκ 209 κατοίκων.

Κεχροχάνεα. Χωρίον τοῦ δήμου Μίσσης τῆς ἐπαρχ. Οἰτύλου, μὲ 149 κατ. [Μ.Σ.]

Κεχροινά. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀμβρακίας (Βάλτου), κείμενον ὥρ. 2 1/3 πρὸς Ν τοῦ Καρθαῖα καὶ πρὸς Α τῆς Λίμνης Ἀμβρακίας. Κάτ. 616.

Κεχροποῦλα. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀνακτρίων τῆς Βονίτης, ἔχον 181 κατ. [Μ.Σ.]

Κέως, παρὰ Πτολεμαίῳ Κία, νῦν δὲ Κέα (κοινῶς Τζιά) καλουμένη. Νῆσος ἐκ τῶν Κυκλάδων, κειμένη ΝΑ τοῦ Σουνίου ἀκρωτ. καὶ ΒΔ τῆς Κύθου. ἔχει σχῆμα σχεδὸν ὠσειδές, ἐμβ. 3 1/3 τετρ. μιλίων καὶ κάτ. 3863 ἐν τῇ μόνῃ καὶ ἐνωμένῃ πέλει τῆς νήσου, κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς ἐπὶ τῆς θέσεως ἣν κατεῖχεν ἡ ἀρχαία πόλις Ἰουλίς, ἐν κοιλίᾳ κατὰ τὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ἀγ. Ἡλία (508 μ.). Βορείως τῆς πέλειος ὑπερέκειται κῶνος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἵδρυτο ἡ ἀκρόπολις τῆς ἀρχαίας πόλειος μετὰ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, νῦν δὲ εὐρηνταί ἐρείπια τῶν ἀρχαίων ὡς καὶ μεσαιωνικῶν σχυρωμάτων καὶ οἰκίαι τινὲς καὶ ναοί. Ἐπὶ τῆς Α πλευρᾶς τοῦ κῶνος ὑπάρχει ἀξιοπαρατήρητος ἐσκαμμένος ἐν τῷ βράχῳ θάλαμος οὗ ἡ στέγη ὑποστηρίζεται ὑπὸ κορινθιακοῦ κίονος, 1/4

δὲ τῆς ὥρας Α τῆς πόλειος ἐν κήπῳ τὸ κολοσσιεὺς ἀγαλμα λέντος γεγλυμμένον ἐκ τοῦ βράχου αὐτοῦ, πθανῶς μνημα πολίτου τινὸς τῆς Ἰουλίδος πεσέντος ἐν μάχῃ. ΒΔ τῆς Ἰουλίδος (25 σταδία ἤτοι 3 μίλια) ἔκειτο ἐπὶ κολπίσκῳ, εἰς ὃν ὁ ἐξ Ἰουλίδος καταρέων ρυαξ Ἐλιξος («τὸ ποτάμι») ἐκβάλλει καὶ ὅστις καλεῖται νῦν ἀπλῶς τὸ λιμάνι, ἡ πόλις Κερησία ἢ Κερησός, τὸ κατ' ἀρχαίαν ἀνεξάρτητος, ἔχουσα ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος Σμινθίου καὶ γυμνάσιον, ἐπὶ Στράβωνος ἑμῶς ἦδη συνεικισθεῖσα μετὰ τῆς Ἰουλίδος καὶ ἐπινειεν ταύτης. Ὅδὲς ἐπιμελῶς κατεσκευασμένη, ἥς αἱ βάσεις ἐνάχου ἀνακαλύπτονται, ὠδήγει ἀπὸ τῆς Ἰουλίδος εἰς τὴν 2 ὥρ. πρὸς ΝΑ ἀπέχουσαν τρίτην πλὴν Καρθαίαν, τὴν σημαντικωτέραν μετὰ τὴν Ἰουλίδα, κειμένην ἐπὶ τῆς ΝΑ παραλίας ἐναυθὰ εὐρηνταί ἐρείπια τινὰ τοῦ τεύχευς βάσεις τινὲς μεγάλων οἰκοδομημάτων, μνηκρὸν ὁσέτρου κλ. Τετάρτη πόλις, Ποιήσσα ἢ Ποιήσσα, ἔκειτο 1 1/2 ὥρ. Δ τῆς Καρθαίας καὶ 2 ὥρ. καὶ πλέον ΝΑ τῆς Ἰουλίδος ἐπὶ λόφῳ ὑπεράνω τοῦ νῦν Κουνδούρα καλουμένου ὄρους τῆς Α παραλίας, ἔπου οὐκ ὄνεται ἐπίσης ἐρείπια τοῦ τεύχευς καὶ βάσεις οἰκοδομημάτων ἐν τῇ περιοχῇ τῆς πόλειος ἥτις ἦδη ἐπὶ Στράβωνος ἦτο ἡρειπωμένη, ἱδρυτο ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος Σμινθίου καὶ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς Νεδουσίας. Περίπου κατὰ τὸ ἡμισυ τῆς ἀποστάσεως μετὰξὺ Ποιήσεως καὶ Ἰουλίδος κείται μονὴ τῆς Ἀγ. Μαρίας, ἐν τῇ αὐτῇ τῆς ὁποιᾶς σώζεται ἀρχαῖος πύργος τετρώροφος. Ἡ νῆσος εἶνε εὐστροφὴ καὶ ἀρδεύεται καλῶς ὑπὸ πολλῶν ρυακῶν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτῆς φύσει. Ἀρῶς ἡ αἰγιόφυ ἦς αἱ βάλανι ἐξάγονται, πρὸς δὲ παράγει ἡ Κ. οἶνον, λαμπρὸν μέλι, σῦκα καὶ ἄλλας ὀπώρας. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐξωρυσσέτο ἐν αὐτῇ ἐξαίρετος μίλτος (σπμμεν), ἥς μεγάλη χρῆσις ἐγένετο εἰς τὴν ἐν Ἀττικῇ ἀγγειοπλαστικῇ. Σημαντικὴ ἦτο καὶ ἡ κτηνοτροφία, ἥτις ἴστατο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀρισταίου (βλ. λ.). Ἡ Κ. ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ὄχημα, οὗτος δὲ μετὰ τῶν ὀχημάτων Κύθου, Δρυοπίδος καὶ Σερίφου τὴν ἐπαρχίαν Κέας τοῦ νομοῦ Κυκλάδων, ἔχουσιν ἐν ὅλῳ 6644 κατοίκους. [Α.Α.]

Κηδος. Εἶδος πιθήκου, ἀνήκοντος εἰς τοὺς τριχοῦρους πλατυρρίνους· ἔχει ὡς πάντες οἱ τριχοῦρες οὐρὰν θυτανώδη, χρησιμοποιομένην ὡς ὄργανον συλληπτήριον, καφαλὴν στρεγγύλην, τράχηλον βραχύν καὶ δασύν καὶ πικτικώτατον κατὰ τὸ χροῖμα. Ζῶα εὐφυῆ, ἰθαγενῆ τῆς Βρασιλίας, διατιώμενα κατ' ἀγέλας ἐν ταῖς δάσεσι. [Φ.Ι.]

Κηδεσία. Βλ. Ταφή.

Κηδεμονία (cura, curatio). Παρὰ Ῥωμαίοις ὑπὸ κηδεμόνα κατ' ἀρχαίαν μὲν ἐπέ-

λουν οι παράφρονες και οι άσωτοι, κατοπιν
 δε και οι ανήλικοι. Σήμερα (Νόμος ΧΠΘ'
 της 17 Αυγούστου 1861) παρ' χειράφρετος ανή-
 λικος (βλ. Χειραφρεσία) διατελεί παρ' ήμιν
 υπό κηδεμόνα, ούτινος ή συναίνεσις απαιτεί-
 ται πρὸς ἐνέργειαν τῶν σπουδαιωτέρων τοῦ
 ανήλικου περιουσιακῶν πράξεων, κατὰ τὰς
 ἐιδικὰς τοῦ νόμου διατάξεις. Ἡ Κ. ἀνήκει
 αὐτοδικαίως εἰς τὸν πατέρα, ἢ δὲ ανήλικος
 και ὀρφανή πατρός γυνή διατελεῖ ὑπὸ τήν
 Κ. τοῦ συζύγου. περὶ πάντων τῶν αλλῶν
 περιπτώσεων και θεμάτων κρατούσιν αὐτοί
 και ἐπὶ ἐπιτροπείας κανόνες (βλ. λ.). Ση-
 μειώτερον δ' ὅτι Κ. ἐκ τελευταίας βουλήσεως
 δὲν ἐπάγεται. [Πρ.]

Κληθεσσία. Βλ. Συγγένεια.

Κλή-θεδρέντ. Κομποπολις τῆς Βιθυ-
 νίας κληθεσσία οὕτως, ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι
 αὐτῆς ἀνέκαθεν εἶχον τὴν ἐπιστάσιν τοῦ
 ἐπιτηρεῖν τὰς δημοσίας ὁδοὺς και τὰ μονο-
 πώτια τῶν βουδῶν ἀπὸ ληστείας· κατοικεῖται
 ὑπὸ 1800 περίπου Ἑλληνοθεδρέων, ἀσχολο-
 μενῶν εἰς τὴν γεωργίαν και τὴν ποιμενικὴν
 βίον και ἐμμελῶντων διεθαρμένην Ἑλλη-
 νικήν. Ἔχει σχολὴν δημοτικὴν, ἐν ᾗ ἀναμῖξ
 διδάσκονται τῇ Ἑλληνικῇ ἀρρενα και κο-
 ραία. Πολιτικῶς και ὀρθοκρευτικῶς ὑπάγε-
 ται εἰς τὴν διοίκησιν και τὴν μητροπολιν
 τῆς Νικομηδείας. [Γ. Παχτ.]

Κληκεδές καλοῦνται γενικῶς ἐν τῇ πα-
 θολογίᾳ τῶν φυτῶν ὁγκώματα παραγόμενα
 ἐκ τῆς προσβολῆς τοῦ ἰστού αὐτῶν ὑπὸ παρα-
 σίτων τινῶν φυτικῶν ἢ ζωικῶν, διαφόρου ὅτα
 κατὰ τὸ εἶδος τοῦ παρασίτου ὄγκου και συ-
 στάσεως. Καθόσον ἡ αἰτία τῶν Κ. εἶνε φυτι-
 κή ἢ ζωική διεκρίνουν τινες Μυκοκηκίδας
 και Ζωοκηκίδας, αἵτινες εἶναι αἱ συχνό-
 ται. Τὰ παράγοντα τὰς Κ. ζωα εἶναι διά-
 φορα ἐντόμα καταθέντα ἐν τοῖς φυτοῖς τὰ
 ὡσίων, αἵτινα ἐκεῖ ἐκκολάπτονται και οἱ
 κάμποι βροῦσιν ἐν τοῖς φυτοῖς, ἐκ τοῦ χυμοῦ
 αὐτῶν τρεφόμεναι, τέλος δὲ τελετωθείσης τῆς
 ἀναπτύξεως αὐτῶν διακρηγνύσιν τὰς Κ. και
 ἐξέρχονται. Αἱ πλεῖσταί και γνωστόταται Κ.
 προέρχονται ἐξ ἐντόμων ὑμενοπτερόων και δι-
 πτερόων, ἀλλὰ και σκόληκες, κοχλῖαι, ἡμί-
 πτεροι, κάλιοι και κλ. παράγουν Κ. ἐπὶ τῶν
 φύλλων ἢ τῶν καρπῶν ἢ τοῦ κορμοῦ τῶν φυ-
 τῶν. Γνωστόταται και χρησιμώταται εἶναι αἱ
 κατ' ἐξοχὴν κηκίδες (gallae turticae)
 καλούμεναι, αἱ ἐπὶ τῶν φύλλων και τῶν τρυ-
 φωτέρων κλάδων διαφόρων εἰδῶν τῆς ἀρυ-
 παραγόμεναι ἐκ τῆς διὰ κεντήσεως ἐναποθέσεως
 ἐν αὐτοῖς τῶν ὠν διαφόρων εἰδῶν τοῦ ψηνός
 (Cynips gallae turticae, Ὑμενόπτερα), αἵ-
 τινες περιχοῦσι κατὰ μεγάλαν ποσότητος
 (50—60 %) τὴν ἐν τῇ βυρσοβελίᾳ ἰδίᾳ πο-
 λύτμον διὰ τὴν θαψικὴν αὐτῆς (διότρητα ταν-
 νινην (βλ. λ.). Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν

Κ. τούτων πρωτεύουσιν αἱ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσί-
 ας προερχόμεναι, αἵτινες παράγονται ἐπὶ τῆς
 εἰδικώτερον Quercus infectoria καλουμένης
 ἀρυς ἐκ τῶν ὠν τοῦ Cynips quercus tin-
 toriae, και αἵτινες εἶναι σφαιρικοῦ, κηλαί,
 πράσινοι ἢ μέλαινοι, διαμέτρου μέχρι 0.25 μ.,
 ἐνέχουσι δὲ ταννινὴν πλεονα σχεδὸν πάντων
 τῶν αλλῶν εἰδῶν τῶν Κ., 60 % και πλεον
 εἴτι. Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν δὲ Κ. διακρίνονται
 αἱ οὐγγρικαί, αἱ γερμανικαί, αἱ γαλλικαί, αἱ
 ἑλληνικαί, ἀναπτυσσόμεναι ἐπὶ τῶν βαλανῶν
 τῆς ἐν Ἑλλάδι φυομένης Quercus aegilops,
 αἱ ἰταλικαί και. Ἐκ τῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας δὲ
 πάλιν πρωτεύουσιν αἱ ἐκ Χαλκιδικῆς προερχό-
 μεναι. Αἱ σινικαί λεγ. και ἰαπωνικαί Κ.
 προέρχονται ἐξ εἰδῶς τοῦ και παρ' ἀργαίς
 γνωστοῦ ὡς θαψικοῦ δένδρου Ρου (Rhus
 somaliata), ἔχουσι δὲ μήκος 0.03—0.01 μ.
 και πάχος 0.01—0.04 μ. και περιχοῦσιν
 60—70 % ταννίνης. Αἱ Κ. εἶναι χρήσιμοι
 οὐ μόνον εἰς ἐξαγωγήν τῆς ταανίνης και τῶν
 παραγῶν αὐτῆς, ἀλλὰ και εἰς τὴν βαφί-
 κήν, τὴν κατασκευὴν τῆς μελάνης, εἰς τὴν
 ἱατρικὴν ἀντὶ τῆς ταννίνης εἰς ἄγχυμα ἢ
 ἀφέψημα στυπτικῶν κτλ. Ἐν ταύτῃ εὐχρηστεῖ
 και τὸ βάμμα τῶν Κ. ὡς στυπτικὸν εἰς
 γαργαρισμοὺς ἢ ἐπιθέματα. Ἐνίχεται εἴτι ἐν
 ταῖς Κ. και τὸ κηκιδικὸν ἢ γαλλικὸν δξύ
 (βλ. λ.) ὡς 2 % περίπου, ἐν χρήσει και
 εἰς τὴν ἱατρικὴν ὡς στυπτικὸν πρὸς διαθήτην
 τῶν ἀποιν, λευκοματουρίαν και. [Δ.Β.]

Κηλεπέδεσμοι. Βλ. Κήλη.

Κήλη (Hernia) καλεῖται ἐν τῇ παθολο-
 γίᾳ ὄγκωμα προερχόμενον ἐκ τῆς ἐξώτης
 σπλάγχνου τινὸς ἢ μέρους αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐν ἡ
 φυσιολογικῶς περιέχεται κοιλότητος τοῦ σώ-
 ματος πρὸς τὰ ἔξω ἢ εἰς ἀλλὴν κοιλότητα
 διὰ τινος πόρου φυσιολογικοῦ ἢ παθολογικοῦ.
 Ἀναίρουσα τὰ ἐξωτερικὰ περικαλύμματα (δέρ-
 μα, ὑπόδερμον ἰστὸν, περιτονίαν) χωρὶς νὰ
 διαρρήξῃ αὐτὰ ἡ Κ. εἶνε μαλακὴ, μαλλον ἢ
 ἥττον ἐλαστικὴ, συνήθως ἀνάγλητος, ἀποτε-
 λεῖται δὲ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω ἐκ τῶν
 ἐξωτ. περικαλυμμάτων, τοῦ κηλικοῦ σάκ-
 κου (ἐνίοτε ὅμως ἐλλείποντος), ὅστις εἴτι
 μέρος τοῦ τῆν φυσιολογικὴν τοῦ σπλάγχνου
 κοιλότητα ὑπαλειφόντος ὁργάνου ὡς
 ὅπερ παραστρεῖ μεθ' ἑαυτοῦ ἐκπίπτον τὸ
 σπλάγχνον, χωρὶς νὰ διασπάσῃ τὸν ὅλυν,
 ἐν εἰδὲι σάκκου, και τέλος ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐκ-
 πεσόντος ὁργάνου. Ἐνίοτε εὐκλος εἶνε ἡ
 διὰ τινῶν χειροπραξιῶν ἐν ἀταξίᾳ τῆς Κ.
 ἥτοι εἰσώθησι τῶν ἐκπεσόντων εἰς τὴν φυσι-
 κὴν αὐτῶν θέσιν, καλοῦνται δὲ τότε αἱ Κ.
 κινηταί· ἐὰν δὲ ἡ ἀνάταξις ἀβύνατος, ἀκίνη-
 τοι· ἐὰν δὲ τὸ σάκκιον τοῦ πόρου δι' οὐ ἐγί-
 νετο ἢ ἐκπίπτει ἢ λίαν στενὸν και περισφιγ-
 γὴ τὸ σπλάγχνον, καλεῖται ἡ Κ. περιε-
 σφιγμένη. Κ. συμβαίνει και κατὰ τὰς

τρεις μεγάλας τοῦ σώματος κοιλότητας, τὴν κεφαλὴν, (ἐξ ἧς ἐκπίπτει μέρος τοῦ ἐγκεφάλου), τὴν θώρακα (μέρος τοῦ πνεύμονος) καὶ τὴν κοιλίαν (μέρος τῶν σπλάγχχνων ταύτης). Αἱ τελευταῖαι δ' αὗται Κ. εἶναι αἱ συγχρόταται καὶ ἐξ αὐτῶν ἡ βουβωνοκὴλη καὶ ἡ μηροκὴλη αἱ γνωστόταται (βλ. τὰς λ.), ἐξισύσαι ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ βουβωνικοῦ πόρου, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ μηριαίου θακτυλίου καλούμεν εἶναι εἰδικιώτερον ὀμφαλοκὴλην τὴν κατὰ τὴν ὀμφαλικὴν οὐλὴν ἢ παρ' αὐτὴν γινωμένην, ἱσχιοκὴλην τὴν ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἱσχιακοῦ τρήματος ἐξισύσαν κτλ. Συγχρόταται ἐκπίπτουσι τὸ ἔντερον ἢ τὸ ἐπίπλυν ἢ καὶ ἀμρότερα. Ἡ ἔντεροκὴλη, ἧς ὁ κηλικὸς σάκος ἀποτελεῖται ἐκ προστάσεως τοῦ περιτοναίου, περιέχει συνήθως τεμάχιον τοῦ λεπτοῦ ἔντερου, ὡς ἐκ τῆς διακτιώσεως δ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φυσιολογικῆς θέσεως ἐπέρχονται διαταραχαὶ ἐν τῇ δι' αὐτοῦ πορείᾳ τοῦ ἐκ τῶν τροφῶν χυλοῦ ἀποκωλύεται δ' ἐντελῶς αὕτη εἰς ὑπάρχῃ περισφίξις τοῦ ἔντερου καὶ ἐπέρχονται τότε σφειρόματα φαινόμενα, ἐκτυμπάνσεις τῆς κοιλίας, ἑμετός (ἐνίοτε μάλιστα αὐτῶν τῶν περιτονωμάτων ὀπισθοχωροῦντων), ἀγχος βαρυτάτον, φλεγμονὴ τοῦ ἔντερου, σπλάχνος αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος ἐντὸς ὥρων τινῶν, ἂν μὴ ταχυτάτῃ ἐπέλθῃ ἡ χειρουργικὴ βοήθεια. Ἡ δὲ ἐπιπλοκὴλη περιέχει μέρος τοῦ ἐπίπλου, τὰ δὲ φαινόμενα αὐτῆς εἶναι ἥττον σφαιρικά.

Αἱ Κ. εἶναι συγγενεῖς (αἱ κατὰ τὴν τοικετὸν δηλ. ἥδη υπάρχουσαι ἢ ἐντελῶς παρεσκευασμέναι) ἢ ἐπικτητοί. Τὴν γένεσιν δ' αὐτῶν εὐνοῦσι πάντα τὰ αἰτία ἅτινα προωθοῦσι τὰ σπλάγχνα πρὸς τὰ ἔξω ἢ ἐλαττοῦσι τὴν ἀντίστασιν τῶν τοιχωμάτων τῶν τοῦ σώματος κοιλότητων, εἰς ἀτονία τῶν κοιλιακῶν μυῶν, κακῶς λαθέντα τραύματα, συχναὶ ἐγκυμώσεις, ὀβριότητες, οἱ κατὰ τὰς δυσχερεῖς ἀποπατήσεις ἢ εὐρήσεις ἀγῶνες τοῦ διαφράγματος καὶ τῶν κοιλιακῶν μυῶν, ἀρτίς μεγάλων βάρων ἢ ἀλλοι ὑπέρμετροι σωματ. πόνοι, βῆξ κτλ. Πρὸς θεραπείαν δὲ αἱ μὲν κινηταί, εἰς μάλιστα συνέδησαν ἐν νεαρᾷ ηλικίᾳ (κατὰ τῶν 20 ἐτῶν) δυνατόν νά ἀναταχθῶσιν εὐκόλως, νά ἐμποδισθῇ δὲ ἡ ἐκ νέου γένεσις αὐτῶν δι' ἐπίδεσμων εἰδικῶν ἀποκωλύοντων τὴν ἐκπτώσιν τοῦ σπλάγχχνου τοιοῦτοι κηλεπίδεσμοι ὑπάρχουσι πολυειδεῖς, ἰδίως δι' ἔντεροκὴλης, ἐν εἰδει ὄντες ζώνης, κατὰ τὴν θέσιν δὲ τοῦ στομίου τῆς κήλης φέροντες παχὺ πλωτὸν ὀγκωμά πιάζον ἱκανῶς τὴν θέσιν ὥστε νά παρακωλύηται ἡ ἐξόδος τοῦ ἔντερου. Εἰς τοιαύτην ηλικίαν τοῦ κηλεπίδεσμου ἐπὶ τινὰ ἐτη ἀδιακόπως φερόμενον δυνατόν νά ἐπέλθῃ ῥιζικὴ ἴασις ἥτοι βαθμιαία ἀπέφραξις τοῦ τῆς κήλης στομίου. Εἰς ἀνωτέρας ὁμῶς ηλικίας ἀπαραίτητος ἀποβαίνει καὶ εἰς κινήτως κήλας ἡ θεραπεία ἢν ἐφαρμόζομεν ἐπὶ

ἀκινήτων καὶ περιεσφιγμένων Κ. ἥτοι ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις, δι' ἧς ἀνατάσσομεν τὴν Κ. εὐρύνοντας τὸ ἐπτενωμένον στόμιον αὐτῆς ἀπεφράσσομεν δὲ εἴτα τοῦτο ὀριστικῶς. Ἐάν ὁμῶς ἐκ τῆς περιτρίψεως ἐπῆλθεν ἥδη (καὶ ἀρκοῦσι πρὸς τοῦτο 1—2 ἢ 3 ἡμέραι) σφάκλος καὶ διαφθαρὰ μέρους τοῦ ἔντερου, ἡ χειρουργία ἀποβαίνει πλυπλοκώτερά καὶ αἱ ἐλπίδες τῆς ἰατρικῆς ὀλίγαι. Ἀνάγκη τότε νά ἐκτμηθῇ καὶ ἀποβληθῇ ἐλοτελῶς τὸ φθαρὲν τεμάχιον τοῦ ἔντερου διακριμένου δὲ τότε εἰς δύο τοῦ ἔντερος. σφαιλῆνος προσηλῶμεν τὰ δύο ἀκρά τοῦ ἔντερου ἐπὶ τοῦ κοιλιακοῦ τοιχωματὸς δημιουργοῦντες οὕτω πηρὰ φύσιν ἑδραν βεβαιωθέντες δὲ μετὰ τινος ἡμέρας ὅτι ἐντελῶς ἀπεσοδῆθη πᾶς κίνδυνος τῆς περικτερου διαφθορᾶς τοῦ ἔντερου, ἡ οἰοδότησις ἀλλεῖ, προβαίνομεν εἰς τὴν συνένωσιν τῶν δύο τοῦ ἔντερου τμημάτων, καὶ ἀποκαθιστῶμεν τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ κατὰ φύσιν. Ἀλλ' ἡ πορεία τοῦ πάθους, ὅπερ εἰς αὐτὸ καταλειπόμενον ἀσφαλῆ φέρει τὴν θάνατον ἐντὸς ἡμερῶν τινῶν, καὶ μετὰ τὴν χειρουργίαν, εἰς ἥδη παρελθῆθαι ἐπὶ τινος ἡμέρας καὶ ἐπῆλθε σφάκελος, εἰς πάντοτε κινδυνώδεστέτη καὶ μέγχοι σφαῖρον σημείων τῆς ἀποσοδῆσεως τοῦ κινδύνου τηροῦμεν τὴν παύοντα ὑπὸ τὴν βαρυτάτην τῶν προγνώσεων. Διὰ τοῦτο ἀπαράιτητος εἶναι ἡ ἀμείστος εἰς ἱατρὸν προσφυγὴ ἐπιγενομένης Κ., οὐδὲ πρέπει διὰ μακρῶν νά μαλαττῇ ὁ παθὼν τὴν θέσιν τῆς Κ. πειρώμενος τὴν ἀνάταξιν καὶ ὁ ἱατρός δὲ τὸ πολὺ ἐπὶ 1/4—1/2 ὥραν ἐπιδιώκει τὴν ἀνάταξιν διὰ χειρουργικῶν ἐξωτερικῶν, ἀποτυχὼν δὲ ἀμέσως προβαίνει εἰς τὴν χειρουργίαν, ἥτις εἶναι ἐξ ἐκείνων αἰτίνας διὰ τὰς κατεπεῖργον αὐτῶν πρέπει ὑπὸ παντὸς ἱατροῦ νά γινώσκονται καλῶς καὶ ἐκτελῶνται. [B. A.]

Κκ η λ ι (Keighley). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκης ἐν Οὐέστ-Ράιτιγγ, 15 χμ. ΒΔ τοῦ Βρίδφορντ ἐν τῇ βαθείᾳ κοιλάδι τοῦ Αἰρ. Ἔχει 30811 κατ. (1891) καὶ βιομηχανίαν βμάδακος. [M. E.]

Κκ η λ ι β ε ς. Ἡ ἐξάλειψις κηλίδων ἀπὸ τῶν ὑδρασμμάτων τελεῖται κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐάν πρόκειται περὶ Κ. ἐπὶ λευκῶν ὑδρασμμάτων λιγῶν ἢ βαμβακερῶν, ἡ ἐξάλειψις αὐτῶν εἶναι εὐκόλος, διότι ἐνταῦθα δυνατόν νά ἐφαρμισθῇ πᾶν εἶδος πλύσεως ἢ ἀλλῆς χημικῆς κατεργασίας. Τὰς ἐκ λίπους Κ. ἐξάλειψομεν πανταχοῦ ἐπιτριβόντες διὰ βενζίνης, μὴ λητμονοῦντες ὅτι οἱ ἀτμοὶ ταύτης εἶναι λίαν εὐφλεκτοὶ καὶ ὅτι δυνατόν νά προξενήσωσιν ἱσχυρὰν κεφαλαλγίαν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐπὶ μακρὸν ἀσχολῆται. Κ. ἐκ μελάνης ἢ σπυρίας ἐξάλειφομεν δι' ἐξελικτοῦ ὀξέος, τὰς δὲ ἐξ ὀπῶν καρπῶν ἢ ἐρυθροῦ οἶνου διὰ προτράτου γλωριούχου ὕδατος ἢ τοῦ καλουμένου Eau de Javelle,

έντος διαλύματος υποχλωριώδους καλίου έν ύδατι, χρησιμοποιοῦντες τήν λευκαντικήν δύναμιν τοῦ χλωρίου. Ἐπί χρωματισμένων ἐμῶς ὑφασμάτων, μάλιστα τῶν διά χρωμάτων ἀνιλίνης, δυσχερὲς εἶναι ἡ ἐξάλειψις Κ. ἀνευ μείζονος ἢ ἐλάσσονος καταστροφῆς τοῦ χρώματος, εἴαν ἐπιφέρουσι μάλλον ἢ ἤττον πάντα τὰ ἐν χρήσει δηρώδη κατά πῶν Κ. μέσα, εἴεν ἡ τοῦ βόξος χελλή διάλυσις βόρακος κλ. Διὰ τὰς ἐκ λίπους ἢ ρητίνης Κ. καταφεύγουμεν καὶ ἐνταῦθα εἰς τὴν βενζίνην ἢ εἰς ἄλλας παραιτίας ὑδρογονανθρακούχους ἐνώσεις διαλυούσας τὰ λίπη καὶ τὰς ρητίνας· εἴαν ἔμῳς ἡ Κ. συνέστη μετὰ πραγματικῆς καταστροφῆς τοῦ χρώματος, ἀνάγκη νὰ καταφύγωμεν εἰς ἱδιαίτερα, ἐνίοτε πολύπλοκα, χημικὰ μέσα, ὧν ἐκάστου τὴν ἐν καιρῷ πρέποντι χρησιμοποίησιν μόνον οἱ εἰδικοί τεχνίται δύνανται νὰ γνωρίζωσιν. [Π.Γ.]

Κηλόχορτον (Βοτ.) *Herniaria L.* Ποικίλ τῆς οἰκογεν. τῶν Παρωνυχιδῶν κοινὰ ἐν τῇ μέσῃ καὶ Ν. Εὐρώπῃ, ἐν χρήσει ὑπὸ τῶν ἐμπειρικῶν πρὸς τὴν κήλην. Ἰσως ἀναφέρεται εἰς αὐτὰ ἡ ἀμφίβολος Ἐπιπηκτίς τοῦ Διοσκορίδου. [Θ.Χ.]

Κῆν (Edmund Kean). Διαπρεπὴς Ἄγγλος ἡθοποιός, γενν. 1787 ἐν Λονδίνῳ. Ἀπὸ τοῦ 1814 ἦτο μέλος τοῦ θιάσου τοῦ θεάτρου Drury Lane, ὅπου μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας ἐφέτελε τὰ πρόσωπα τῶν Σαίξπηρσιων τραγῶν Σχάιλοκ, Ριχάρδον Γ', Ὁθέλλον, Μάκβεθ καὶ Ἰάγον. Ἐξουμάσθη δ' εἰτα καὶ ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ καὶ κυρίως ἐν Παρισίοις. Ἀπὸ τῇ 1833 ἐν Ρίτμονδ, ὅπου διηθύνουν ἐπὶ τινὰ καιρὸν τὸ θέατρον. [Β.Υ.]

Κηνάειον ἀκρον ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ τὸ ΒΔ ἀκρωτήριον τῆς Ρόδου (νῦν Λιβάδα) τὸ πρὸς τὴν Μαλιακὴν κόλπον, ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου, ἐπὶ τῆς ἐποίας ἔκειντο οἱ πολίται Δίων καὶ Ἀθῶναι Ἀτιάδες. Πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου κείνται οἱ ἀτὰρ τὴν ἀρχαιοτάτην Λιβάδα καλούμεναι νησιδες (νῦν Λιβαδέννησα). [Δ.Α.]

Κήνωρ. Βλ. Τιμηταί.

Κήνωρηνος. Λατίνος γραμματικός, συγγράψας ἐκτὸς ἄλλων ἔργων ἀπολεσθέντων περὶ τὸ 238 μ. Χ. διατριβὴν *De die natali*, ἧς τὴν ὕλην παρέλαβεν ἐκ προγενεστέρων ἔργων, κυρίως ἐκ τοῦ Βάρρωνος, σπουδαίαν δὲ διὰ τὴν γνῶσιν τῆς χρονολογίας τῶν ἀρχαίων. Ἐκδ. ὑπὸ Jahn (Berol. 1843) καὶ Hultsch (Aψ. 1867). [Μ.Γ.]

Κῆ Οὐέστ (Key West, ἱσπ. Cayos Huesos). Μικρὰ ἀγρομένη νῆσος μετὰ τὸ Ἀένας καὶ Φλωρίδας, κυριεύουσα τῆς εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ εἰσόδου. Ἔχει 18080 κατ. (1890) καὶ ἐργαστᾶσι σιγάρων καὶ εἶνε σπουδαίον ἐπίνειον. [Μ.Σ.]

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Δ'

Κηπάρο. Κώμη παράλιος τῆς Ἠπείρου ἀπέχουσα 2 ὥρ. ἀπὸ Παλέρμου, μετὰ 600 ἐκκλιῶν καὶ 3 περίπου χιλιάδων κατοίκων Ἑλλήνων.

Κηπεργιό. Χωρ. τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ ἀπαρχίᾳ Γρεβενῶν, ἔχον 460 κατοίκους. [Ν.Σ.]

Κῆποι. 1) Χωρ. Ζακύνθου ὑπαγόμενον εἰς τὴν θῆμιν Ζακυνθίων καὶ ἀπέχον 16' τῆς πρωτεύουσος τῆς νήσου. Κατ. 476. — 2) Χωρ. τοῦ θήμ. Κανιστρίων τῆς Εὐδοίας, ἔχον 288 κ.

Κήπος. Ἐκτατὴς γῆς περιπεραγμένη (ᾗ ἐν τὸ κοινὸν ὄνομα περιβόλι) ἐν ᾗ θεραπεύονται τοῦτο μὲν ἀνθὸς, τοῦτο δὲ καρποφόρα δένδρα ἢ ἀκαρπα πρὸς κόσμον ἢ λαχανικά. Κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Κ. διακρίνομεν ἀνθοκήπους, λαχανοκήπους, βοτανικοὺς κήπους (βλ. λ.), ἀγγλικούς κήπους ἢ πάρκα κλ. Ἡ ἐν τῷ αὐτῷ Κ. συνύπαρξις διαφόρων εἰδῶν φυτεῶν δὲν εἶναι μὲν ἀδύνατος, ἀλλὰ δύναται νὰ βλάψῃ εἰς μικροῦς Κ. Τῶν ὑψηλῶν π. γ. δένδρων ἡ σκιά ἀποκλείει τὰς ἥλιακὰς ἀκτίνας ἀπὸ τῶν λαχάνων καὶ παρακωλύει τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν· τὰ εἰς τὰ λαχανικά ἀναγκαῖα συγνά καὶ πολλὰ πετίσματα βλάπτουσι τὰ ὀπωροφόρα δένδρα, ἐλαττοῦντα τὴν γονιμότητα αὐτῶν καὶ φθείροντα τὰς ρίζας τῶν. Οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ ἀποκλειστικῶς λαχανοκήπων καλὸν εἶναι νὰ χωρίζονται τὰ διάφορα λαχανικά εἰς τμήματα τοῦ Κ. ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τῶν φύλλων, τῆς ρίζης αὐτῶν κλ., νὰ γίνωνται δὲ ἀπὸ ἑαυτοῦς εἰς ἑτος ἐναλλάγα! τῶν περιεχομένων τῶν διαφόρων τμημάτων διότι συμβαίνει πολλάκις, ὡς ἐν τῇ γεωργίᾳ, τὸ αὐτὸ εἶδος διηγεκίως ἐπὶ τῆς αὐτῆς γῆς φυτεῦμενον νὰ ἐξαντλήσῃ τὰ εἰς αὐτὸ χρήσιμα τοιοῦτά τῆς, μενούσης οὐχ ἤττον ἀρροδινάτατος δι' ἄλλο εἶδος λαχάνου. Οἱ ἀνθοκήποι εἴαν ἐξαίρεσωμεν τοὺς πρὸς ἐμπορικὸν σκοπὸν, ἀποβλέπουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς καλλωπισμὸν, ἰδρυόμενοι περὶ τὰς κατοικίας τῶν δυναμένων, πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ὀρμίζεται ἡ ὅλη αὐτῶν διάθεσις μετὰ κημῶν καὶ καθαρῶν διαδρόμων, καλλιτεχνικῶν πρασιῶν κλ. Ἀνθὸς θερμότερων κλιμάτων ἢ ἀναπτυσσόμενα μόνον ἐν θέρῃ, διατηροῦνται ἐν πύρρῳ εἰς τοιαύτους Κ. ἐντὸς θερμοκηπίων, πάντοθεν δι' ὀβελωμάτων περικυκλωμένων καὶ ἐπαρκῶς θερμαινόμενων διὰ θερμαστῶν. Οἱ παράδεισοι, ἤτοι τὰ ἀγγλικά πάρκα σκοπὸν ἔχουσιν ἐν περιορισμένῃ ἐκτάσει γῆς νὰ παραστήσωσι τὰς φυσικὰς φυτείας τῶν βλαστῶν χωρὶς τοῦτο νὰ ἀποκλείῃ τὴν ἐν αὐτοῖς ὑπερβῆν κανονικῶν ὀδῶν καὶ τῆς ἀλλῆς τῆς τέχνης ἐπιμέλειας· περιέχουσιν λοιπὸν κυρίως τοῦτο μὲν ὑψηλὰ δένδρα, τοῦτο δὲ χλόην τοῦ ἰσάρους, κατὰ διαλείμματα δὲ

διακόπτεται ἐν αὐτοῖς ἡ φυτεία δι' ὑδάτων ἀκανονιστικῶς πιπτόντων, βράχων κλ. καὶ ζῶα κατοικίδια ἢ καὶ θηρία πλανῶνται ἐλευθερά ἐν αὐτοῖς ὡς εἰς τὰ ἀληθῆ δάση. Ἡ ἔδρασις τοιούτων παραδείσων ἀπαιτεῖ μέγιστα κεφάλαια καὶ εἰδικὰς γνώσεις παρὰ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἀρχιτέκτονος ἢ μηχανικοῦ· ὁ περιφημότερος πάσης ἐποχῆς διακοσμητὴς παραδείσων ὑπῆρξεν ὁ Γερμανὸς πρίγκηψ Pückler, ιδρύσας τοὺς ἐν Muskau καὶ Branitz τῆς Γερμανίας παραδείσους. Λαμπροτάτους καὶ πολλοὺς παραδείσους κατέχει ἡ Ἀγγλία. Περί τῶν βοτανικῶν κήπων βλ. τὸ ἰδίαιτ. αρθρον. Οἱ ἐμπορικὲς Κ. ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ πώλησιν ἀνθῶν, δένδρων καὶ σπόρων. Ἡ κηπουρικὴ ἀποτελεῖ ἐκτεταμένον κλάδον τῆς καθόλου γεωργίας, διδάσκουσα τὴν κατασκευὴν Κ., τὴν θεραπείαν ἐκάστου εἴδους φυτοῦ ἢ ἀνθους, τὰς ἀναγκαίας συνθήκας τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους κτλ., εἰδικὰ δὲ αὐτῆς σχολαὶ λειτουργοῦσι πολλοὶ τοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ μεγάλης ἢ φιλολογία αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς εὐρωπ. γλώσσας. Περί τῶν κήπων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰρηστικὰ γνωρίζουσιν περιήγροι ἐν τῇ μυθολογίᾳ εἶναι ὁ Κ. τῶν Ἑσπερίδων καὶ ὁ τῆς Καλυψόης. Ἱστορικῶς θυμίζονται, ἦσαν οἱ κρεμαστοὶ Κ. τῆς Σεμιράμιδος ἐν Βαβυλῶνι, διατεθειμένον ἐπὶ ἀπεράντων ἐξωτικῶν μετὰ τεχνητοῦ ἐδάφους γῆς, οἱ τῆς Κλεοπάτρας ἐν Αἰγύπτῳ, ὧν παρατίττειται σώζονται πολλοὶ ἐν ναοῖς καὶ τάφοις αἰγυπτιακοῖς. Καὶ παράδεισοι δὲ μεγάλοι ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀσίᾳ καὶ ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Ἀτυάχους ἐν Μηδία θήραν τοῦ νεοῦ Κύρου (τοῦ πρεσβυτέρου). Ὁ Πλίνιος περιγράφει λεπτομερῶς τοὺς Κ. τῶν ἐπαύλων αὐτοῦ Λαυρεντίου καὶ Τούσκου, ὧν εἰκόνηματα εὗρέθησαν καὶ εἰς πομπηράνας τοιχογραφίας· οἱ ῥωμαῖκοι δὲ Κ. ἦσαν λίαν ἐκτεταμένοι περιλαμβάνοντες καὶ πλεῖστα ἀγάλματα πρὸς κόσμον, καὶ ἐνίοτε, μαυσωλεῖα, δεξαμενὰς κλ. Περί τῆς θεραπείας τῶν Κ. (de cultu hortorum) ἔγραψεν ὁ Κολουμέλλας. [B.A.]

Κηπουρία. Χωρ. τοῦ δήμου Μέσσης τῆς ἐπαρ. Οἰτύλου, μὲ 232 κατ. [M.Σ.]

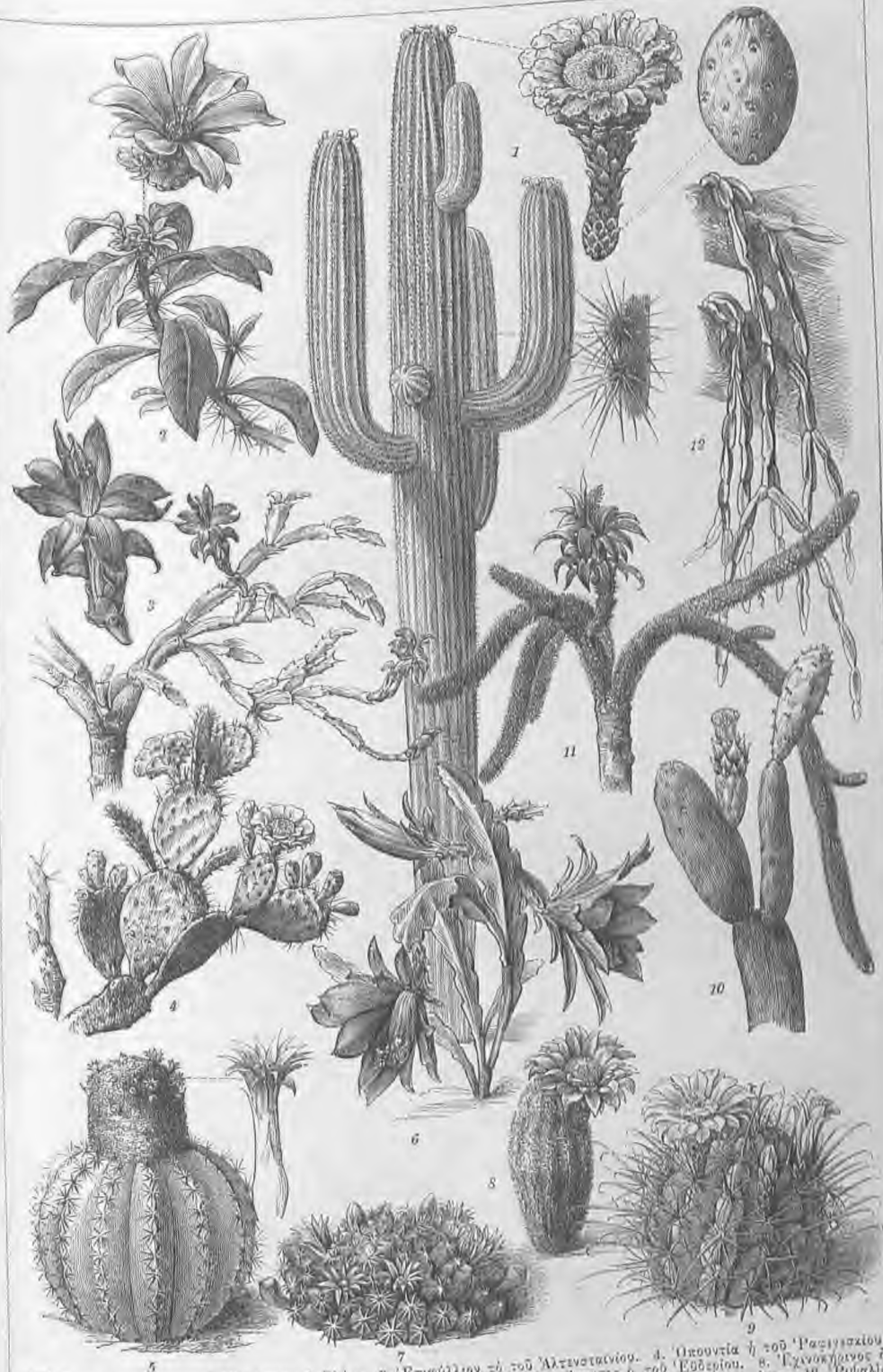
Κῆρ ἢ **Κῆρε**ς (Μυθολ.) εἶναι προσωποποιήσεις τοῦ θανάτου ἢ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ θανάτου, δι' ὧν δύναται ὁ ἀνθρώπος ν' ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν. Ἐν τῷ ὑπὲρ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡπιδίου φερομένου ποιήματι Ἀττίς περιγράφονται ὡς ἀποτρόπαια τέρατα, διεκδικούνα τὴν κατοχὴν τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων, ὧν ἀπομυζοῦσι τὸ αἷμα. Ἐν τοῖς ὕστερον ἐτάχθησαν μετὰ τῶν Ἑρινύων ὡς θιαί τιμωροῦνται τὰς κακὰς πράξεις. [Δ.Μ.]

Κηρεὺς. Ποταμὸς τῆς Εὐβοίας. Βλ. Βούβωρος.

Κηρέων δῆμος τῆς Εὐβοίας, ἀνήκων εἰς τὴν ἐπαρ. Χαλκίδος. Περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσιν Μαντεῦδι καὶ 12 ἄλλα χωρία, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ μεγαλύτερα Ἀχμεταρ, Βλαχιά, Δράζι καὶ Πήλιον. Ἔχει δ' ἐν ἔσθῃ 2921 κατ. [M.Σ.]

Κηρία Τὸ κοινότατον πρὸς φωτισμὸν ὕλικόν ἀποτελοῦνται ἐκ στερεῶν λιπῶν, ὡς στεαρίνης, κηροῦ κλ., ἐν σχήματι συνήθως ἐντὶ κυλινδρῷ διὰ τοῦ ἀξονος τοῦ ὁποίου διέρχεται ἡ θρυαλλὶς ἐκ νημάτων βάρβακος ἢ ἄλλων ἀνασθέντος τοῦ Κ. ἡ στερεὰ οὐσία τεχνικῶς βλαμῆδον ἀνέρχεται εἰς τὴν θρυαλλίδα ἐξαμίζεται διὰ τῆς θερμότητος καὶ καίεται διὰ φλογὸς λαμπράς, ἥς ἡ λάμψις προσέρχεται κυρίως ἐκ τοῦ καιομένου ἀνθρακος. Τὸ ὕλικόν τῶν συνήθων στεατικῶν Κ. ἀποτελεῖται ἐκ λίπους βοείου ἐπιμελῶς καθαρθέντος καὶ ἀποσταγθέντος ὥστε νὰ ὑπολειφθῶσι μόνον τὰ στερεὰ ὀξεῖα, φοινικικὸν καὶ στεατικόν, αἷμα δὲ προστεθῇ καὶ εἰλίγος ἀληθῆς κηρός· ἡ δὲ θρυαλλὶς ἐκ νημάτων βάρβακος ἐμβαπτισθέντων εἰς διάλυμα βάρβακος καὶ νίτρου, δι' ὧν ἐμποδίζεται ἡ ἐπὶ τῆς θρυαλλίδος κατὰ τὴν καθυσιν παραγωγὴν τέφρας μειούσης τὴν λαμπρότητα τῆς φλογός. Ἡ παρασκευὴ τῶν Κ. γίνεται σήμερον ἀποκλειστικῶς σχεδὸν διὰ τύπων εἰς οὗς χύνεται τετηγμένον τὸ ὕλικόν, τῶν θρυαλλίδων προὑπαρχουσῶν ἐν αὐτοῖς τεταμένον, καὶ ἀφίεται νὰ στερεοποιηθῇ μετὰ τὴν ψύξιν δ' αὐτῶν λειαίνονται τὰ Κ. ἐπὶ τορνευτικῆς μηχανῆς διὰ ῥακίους ἐμβαπτισθέντος εἰς οἶνονπνευμα. Ἀλλὰ ὕλικα πλὴν τῶν λιπῶν πρὸς κατασκευὴν τῶν Κ. παντοειδῶς πρὸς ἀλλήλα μιγνύμενα εἶναι ἡ στεαρίνη, παραφίνη, κηρός ὁ κοινός τε καὶ ὁ σφυκτός, κητόσπερμα κλ. (βλ. τὰς λ.). Ἀλλοτὰ τὰ Κ. κατασκευάζονται ἐπιχευόμενα ἐπὶ τῶν κρεμασμένων θρυαλλίδων τοῦ τετηγμένου ὕλικου ἐπανειλημμένως κατὰ στρώματα (τὸ ἐν μετὰ τὴν ἀποψήρανσιν τοῦ ἄλλου) μέχρις ὅτου ἀπέκτα τὸ Κ. τὸ ἀναγκαῖον πάχος· οὕτω δὲ καὶ νῦν κατασκευάζονται τὰ Κ. καὶ αἱ λαμπάδες τῶν ναῶν, κατὰ τὸ πάχος τῶν ὁποίων εὐκρίτως ἀποχωρίζονται τὰ διαφόρα στρώματα, ἐὰν μάλιστα τὸ ὕλικον εἴνε καλῆς ποιότητος· αἱ φέρουσαι ὅμως ποικίλα κοσμηματα, ἀνόη κλ. μεγάλα λαμπάδες εἶναι καὶ αὐταὶ γυαί. Αὗται κατ' ἀρχὴν μὲν ὅσον νὰ κατασκευάζωνται ἐκ καθαροῦ κηροῦ, ἔθεν καὶ τὸ κοινὸν τοῦτον ὄνομα ἀγισκέρι, συνήθιστα ὅμως δολίζονται διὰ λίπους καὶ ἄλλων ὕλικῶν, ἀλλ' ὁδῶποτε ἔχειται τὴν σκληρὰν σύστασιν τῶν στεατικῶν Κ. Ταῦτα δὲ πάλιν καταχρηστικῶς καλοῦνται σπέρματα τετα (sperma ceti=σπέρμα κητούς), διότι σπανιότατα περιέχουσι καὶ μέρος κητο-

ΚΑΚΤΩΔΗ.

1. Κήρενος ή γράντος. 2. Περδίσκη ή Βλέω. 3. Επιφύλλιον το του Αιτινισταίου. 4. Οπουντία ή του Ραγισμαίου. 5. Μυλδακτος ή κοινός. 6. Φυλλοδακτος ή του Ακκερμανίου. 7. Μαριμδακτος ή του Εσπερίου. 8. Γκρινδακτος ή ανθοειδής. 9. Γκρινδακτος ή ανθοειδής. 10. Νοτάλια ή δακτυλοειδής. 11. Κήρενος ή ματαγοφόρος. 12. Ριφαλς ή παρόμοιος.

Άρθρον Κακτιώδη.

Εργαστηριακόν Δείγμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σπέρματος, του πολυτίμου. — Η ιστορία των Κ. αρχεται από του Β' μ. Χ. αιώνας· καθ' ἑλπὴν τὴν ὀρχαιότητα τὰ ῥευστὰ λίπη (έλαια) ἐκρηγμοποιούντο πρὸς φωτισμὸν διὰ θρυαλλίσων, ἀλλὰ πελὺ βραδύτερον ἐσκέφθησαν εἰ ἀνθρώποι νὰ χρησιμοποιοῦσιν ἐκείνους καὶ τὰ εὐτήκητα στερεὰ λίπη. Τὰ πρῶτα Κ. ἦσαν χυδρροεῖδη νήματα ἀπλῶς ἀπαξ ἐμβεβαπτισμένα εἰς λίπος· λήγοντος δὲ τοῦ Β' αἰῶνος ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ Κ. ἐκ λίπους καὶ ἐκ κηροῦ. Διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας ἐλαβε μεγάλην ἐπίδοσιν ἡ ἐκ κηροῦ παρασκευὴ Κ. Τὰ ἐκ κητοσπέρματος Κ. κατεσκευάσθησαν ἀρχομένου τοῦ III' αἰῶνος, καθάρὰ δὲ ταυτὰ σήμερον μόνον πρὸς ἐπιστημονικὰς σκοποὺς (φωτομετρία) ἢ ὡς ἐκτακτὸς πολυτέλεια χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τινῶν περὶ λατρινῶν, ἐν Ἀγγλίᾳ ἰδίως. Ἡ χρῆσις τῆς στεαρίνης, παραίνης κλ. εἰς παρασκευὴν Κ. ἐγνώσθη καὶ ἐτελειοποιήθη κατὰ τὸν 16' αἰῶνα. [Π.Γ.]

Κήρυθον (Bot.) *Cerinth* L. Πῶς τῆς εἰκότος. τῶν Τραχυφυλλωδῶν. Τὸ ἐν Ἑλλάδι κοινότερον Κ. τὸ τραχὺ (*C. aspera* Roth) μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου. [Θ.Χ.]

Κήρινος (Bot.) *Cereus* DC. Ἐν τῶν ἐπιστημολογικῶν γενῶν τῆς εἰκότος. τῶν Κακτωδῶν ν (ἀτίνα παρελείθησαν ἐν τῇ εἰσίᾳ θέσει). Τὰ Κακτωδῆ Cactaceae ἢ Opuntia-aceae, κοινῶς παχύφυτα ἢ σαρκώδη, ὑπάρχοντα εἰς τὰ Δικοτυλῆδενα τὰ πολυπέταλα καὶ ἀποτελοῦσιν ἓνα τῶν ἐκτετραπυλίων φυτικῶν τύπων. Ὁ κορμὸς αὐτῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γυλινθιδῆς καὶ σαρκώδης πολλὰκις δὲ στυλοειδῆς, σφαιροειδῆς ἢ φυλλοειδῆς, σχεδὸν πάντοτε ἀφυλλος, καθότι τὰ φύλλα εἰσὶν ἢ ἀτελεστάτα, ἢ εἰς ἀκανθὰς μεταβεβλημένα, μόνον δ' ἐν τῇ Πειρεσκειᾷ ὑπάρχουσι συνήθη φύλλα. Τα πολυάριθμα σέπαλα καὶ πέταλα αὐτῶν εἰσι σπειροειδῶς τεταγμένα, τὰ μὲν ἀνεπιστάθως μεταβαίνοντα εἰς τὰ δὲ, αἱ στήμναι ὡσαύτως δόριστοι τὴν ἀριθμὸν, ἢ ὡσθὴν ὑποφυῆς καὶ μονόχορος, ὁ καρπὸς βᾶξ πολυσπερμῆς. Εἶδη περὶ τὰ χίλια, ἀνήκοντα πάντα ταῖς θερμαῖς χώραις τῆς Ἀμερικῆς, ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ κόσμῳ μόνον ἐξαγριωθέντα ἢ κηπευόμενα. Τὸ πρῶτον γένος Κᾶκτος (*Cactus*) τοῦ Λινναίου διεμελήθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς πολλὰ, κυρίως δὲ τὰ ἐξῆς ἴδια γένη. Ὁ πουντία (βλ. λ., *Opuntia* Tourn.). Πιψαλῆς (*Hipsalis* Gartin.), Κήρινος (*Cereus* DC.), Ἐχινόκακτος (*Echinocactus* Link.), Ἐχινόψις (*Echinopsis* Zucc.), Μαρμόκακτος (*Mammillaria* Haw.), Ἐπιφυλλόν (*Epiphyllum* Pfeif.), Φυλλόκακτος (*Phyllocactus* Link.) καὶ Πειρεσκειᾷ (*Peireskia* Plum.). Πολλὰ εἶδη Κακτωδῶν ἔχουσιν ἀνθὸν μέγαλα καὶ ὠραίατα, διὰ τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὸ παρά-

δοξόν τῆς ὅλης μορφῆς τῶν πλείστων αὐτῶν θεραπεύονται συχνὰ ἐν ταῖς κήποις. Τοῦ Κήρινου ἰδίως ἔξεγα εἶδη εἰσι Κ. ὁ μαστιγοφόρος (*Cereus flagelliformis* Mill.), Κ. ὁ μεγαλοανθῆς (*C. grandiflorus* Mill. γαλλ. *Cierge* καὶ Βασίλισσα τῆς νυκτὸς, διότι κατὰ μιαν καὶ μὲν νύκτα ἀνοίγει τὸ περικαλλέστατον ἀνθὸς αὐτοῦ), Κ. ὁ Περκυβανῆς (*C. Peruvianus* Talmu.), Κ. ὁ κρηγάντιος (*C. giganteus* Engelhm.) οὗ εἰς καρπὸν καθὼς καὶ ἄλλων πολλῶν Κ. εἰσὶν ἐδάδιμοι, κτλ. — Ὁ Κᾶκτος τῶν ἀρχαίων, οὗ ἡ ἐνομασία ἐκρηγμοποιήθη ὑπὸ τοῦ Λινναίου διὰ τὰ ἀνωτέρω Παχύφυτα τῆς Ἀμερικῆς, δὲ ὡς εἰκὸς ἀγνώστα ταῖς ἀρχαίαις, εἶνε κατὰ τὸν Θεόφραστον φυτὸν ἀκανθώδες φυόμενον ἐν Σικελίᾳ, οὗ «τέως καυλοῦς καλοῦσι κᾶκτους» ἐδάδιμοι δὲ εἰσι περιλεπόμενοι μικρὸν ἐπιπικρεῖ καὶ θηραυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἀλμῇ. Ἀναφέρεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς εἶδος Κινάρας, ἥτοι εἰς τὴν *Cynara Cardunculus* τῶν βρετανικῶν (*Cardon* δὲ τῶν γαλλῶν καὶ ἀγαπητὸν αὐτῶν λάχανον). [Θ.Χ.]

Κήρίον, πάθος δερματικόν. 1) τὸ κολλοματικόν, *Impetigo contagiosa*, ὅπερ ἀναλογεῖ μὲν πρὸς ἄλλα ἐκ φυτικῶν παρασίτων πάθη τοῦ δερματος, ἀλλ' ὁ παραιτίος αὐτοῦ μύκης δὲν ἀνευρέθη ἐτι. Ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς βραχίαιας ἐπιφανείας τῶν χειρῶν, τῶν ἀντιβραχίων, σπανιώτερον δὲ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, τῆς ῥάχιδος καὶ τῶν ποδῶν ἐξανθούσι φυσαλίδες, ὧν αὐξανόμενον εἰς μέγεθος δόλου ἢ καὶ τι πλέον τὸ περιεχόμενον διαπλάσσεται εἰς πύον· ῥηγνυμένων δὲ τῶν πομφυλίων ἐκρέει τὸ πύον καὶ πλάσσεται ἐπὶ τοῦ δερματος ἐρεθικῶς. Συχνὸν εἶναι τὸ Κ. καὶ ἐπὶ τοῦ τριχωτοῦ δερματος τῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πλάσσονται φυσαλίδες, ἀλλ' ἐρεθικίδες ὑγραί καὶ τὰς τρίχας συγκαλῶσαι. Μετὰ τινὰς ἐβδομάδας ἡ ἐπιδερμὶς ἀναπλάσσεται καὶ ἐπέρχεται πλήρης ἰσότητος. Δυνατὴν ὅμως τὸ πάθος νὰ παραταθῇ κατὰ διαδοχὴν εἰς διάφορα μέρη τοῦ δερματος ἐξανθούσιν. Οὐδεμίαν ἐνὶ γλῶττιν παρέχει τὸ Κ. πλὴν ἐνίοτε ἐλαφροῦ ὀδοντοφυΐου. Συχνότατον εἰς τὰ παιδία τοῦ ἔγλου, μεταδίδεται διὰ μέλανος εἰς ἀδελφούς, συμμαθητάς. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δυνατὴν τὸ Κ. νὰ συγχυθῇ ἐν τῇ διαγνώσει πρὸς τὸ κηρίωδες ἔκζεμα· ἀλλ' αὐτοῦ αὐτὴ ἐὰν καὶ ὀλλοκαρπὸς τοῦ σώματος ὑπάρχουσιν ἐξανθήσεις, διότι τὸ ἔκζεμα οὐδέποτε παρουσιάζει μεγάλους φυσαλίδας. Ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς συχνὴν ἐπαλείψιν δι' ὀλοφθῆς βερικῶς ὀξέος ἢ βισμούθιου, δι' ἧς ταχύνεται ἡ ἐξυγίαισις. — 2) Κ. τὸ ἐρπητιώδες, *Impetigo herpetiformis*, σπανιώτατον καὶ κακοηδέστατον πάθος τῶν λεγόμενων ἢ ἐγκυμονουσῶν, ἀπαξ δὲ μόνον παρ' ἀνδρὶ παρατηρηθὲν. Ἐπὶ τῆς ἐξω ἐπιφανείας τῶν μερῶν καὶ τῆς προσώπου τοῦ κορμοῦ

έξανθοσι κύκλοι φλοκταινών, ταχέως συγχωνευόμενοι εἰς μεγάλας πλάκας, αἵτινες ἀφ' ἐνὸς μέρους βαθμυδὸν ἐξαφανίζονται ἐξαπλοῦνται τούναντιον πρὸς τὴν ἀντιθετον διέσθινον. Τὸ πάχος συνοδεύεται ὑπὸ σφιδροῦ πυρετοῦ καὶ ἐάν δε ἰαθῇ ἐπανέρχεται εἰς τὰς μετέπειτα κυήσεις καὶ τὰς πλείονας τῶν πασχουσῶν ἐθιανάτωσιν. Πρὸς τὴν θεραπείαν αὐτὸν κατέχοντες μέσον εἰ μὴ τὰ κατὰ τῶν συμπτωμάτων. [Α.Π.]

Κηρύδενδρον. Βλ. Μυρική.

Κηρύξυλον τῶν Ἀνδεων (Βοτ.) *Ceraxylon andicola* Humb. Εἶδος φοινίκος αὐτοφυεῖς ἐπὶ τῶν Ἀνδεων τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ἐκ τοῦ κορμοῦ αὐτῆς ἐκκρίνεται εἶδος ρυτικοῦ κηροῦ, εὐχρηστέου καὶ συχνὰ ἐμπορευομένου (Φοινικόκηρος, *Palmwachs*). [Θ.Χ.]

Κηρός. Οὐσία συγγενὴς πρὸς τὰ λίπη, εὐκόλως τηκόμενη, ἐξαιρευμένη καὶ καιρομένη μετα λαμπράς φλογός. Παράγεται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν ρυτιῶν, εὐρισκόμενος εἰς τινὰς καπνοὺς (ὁ ἐπὶ τινὸν ἐξ αὐτῶν λεπτότατος γγῶς ἀποτελεῖται ἐκ Κ.), τὰ ἀνθη καὶ τὰ φύλλα, ἰδίως δὲ ἐν τισὶ φυτοῖς, ἐπνομαζόμεναις διὰ τοῦτο καὶ κηροφόροις, ἀφ' ὧν ἐξάγονται ἰδιαίτερα εἶδη Κ., περὶ ὧν κατωτέρω. Ὁ κοινὸς Κ. ἦτοι ὁ τῶν μελισσῶν, δι' οὗ τὰ ἐντομα ταῦτα κατασκευάζουσι τὰς πρὸς ἐναπίστιν τοῦ μέλιτος κηρήθρας, δὲν παρασκευάζεται ὑπὸ τῶν μελισσῶν, ὡς ὑπὸ πολλῶν πιστεύεται, ἀλλὰ συλλέγεται μόνον ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐν τῇ σώματι αὐτῶν μετασκευάζεται εἰς σπυγνίτι, δι' ὧν ἐκκρινόμενον ἀναδραμεῖται σύμπαιτα ἢ κηρήθρα. Ἀπὸ τῆς ἀποβληθείσης τοῦ μέλιτος παρέχει τὴν γνήσιον κίτρινον κηρόν, τηκόμενον εἰς 64° Κ., εἰς θερμωκρασίαν πολὺ κατωτέραν εὐπλαστον, ὄλιγον τι ἐλαφρότερον τοῦ ὕδατος (εἰδικτὸν βάρος 0.93). Ἰδιόλυτον ἐν ὕδατι, ἐν μέρει διαλυτὸν ἐν θερμῷ εἰσπνεύματι, εὐδιαλυτὸν δὲ ἐν ἡερούω ἀνθρακι. Εἶνε δὲ ὁ τοιοῦτος Κ. μίγμα διαφόρων οὐσιῶν, ὧν κυριώταται ἡ κηρωτίνη (βλ. λ.) καὶ ἡ μυρικήνη ἢ μελισσοσυλικὸν πνεῦμα (οὐσία στερεά, ὁμοία τῇ κηρωτίνῃ, τηκόμενη εἰς 85°). Δι' ἐκθέσεως εἰς τὸν ἥλιον ἢ διὰ χημικῆς κατεργασίας μεταποιεῖται εἰς τὸν λευκὸν Κ., φερόμενον ἐν τῇ ἐμπορίῳ εἰς ὄγκους, πλάκας νεοθεωμένους διὰ λίπων, στεαρίνης, παραρίνης κλ., ὀλίγον σκληρότερον καὶ βαρύτερον (εἰδ. βάρος 0.974) τοῦ κίτρινου. Τὸν Κ. μεταχειρίζομεθα εἰς κατασκευὴν κηρίων (βλ. λ.), ἀλοιφῶν, ἐμπλάστρων, διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πλαστικῆς, διὰ τὸ εὐπλαστον αὐτοῦ, εἶναι τεχνησιῶν ἀνθίων, πλαγγύων κλ., διαγωνιζόμενον μετ' αὐτοῦ κατὰ τὸς τελευταίους χρόνους τοῦ δρυκεοῦ Κ. ἦτοι τοῦ ὀζοκηρίτου (βλ. λ.). Πλὴν τοῦ τῶν μελισσῶν εἶδη

Κ. εἶναι καὶ τὰ ἐξ ἡς κυριώτερα, Κηρός Σινικὸς, προϊόν σιλικηγγείας τῆς σημηματοφόρου, φυτοῦ τῆς Σινικῆς, θὸν μετεργασθῇ καὶ εἰς Βρασιλίαν. Ἀλγέριον κλλ. Τὰ σπέρματα ταύτης μέγεθος ἔχοντα λεπτοκαρπύ φέρουσι παχὺ περίβλημα κηροῦ, ὅστις ἐξαγόμενος χύνεται εἰς ὄγκους 40—50 χιλ. καὶ οὕτω φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον. Ὁ Κ. οὗτος εἶνε σκληρὸς, λευκὸς ἢ ἐρυθρῶπός, ἄγευστος καὶ ἀνοσμος, τήκεται δὲ εἰς 40°, περιέχει δὲ οὐσιωδῶς τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ὅσα ὁ τῶν μελισσῶν. Κηρός Ἰαπωνικὸς, εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἴσου τῶν σπερμάτων εἰδους Ροῦ, τοῦ *Rhus succedanea*, δένδρου Ἰαπωνικῆς τῆς Ἰαπωνίας καὶ Κίνας, κατὰ 25°/ο. ἔχει χροῦμα κίτρινον, τὰχίστα ἀμαυρούμενον ἐν τῇ ἀέρι, εἶνε σκληρὸς καὶ εὐπλαστός ὅσον ὁ τῶν μελισσῶν. τήκεται δὲ εἰς 48—50° (κατὰ τὰ διάφορα εἶδη). Κατὰ τὴν χημικὴν σύστασιν ὁμοίως ἀνάγεται μαλλον εἰς τὰ λίπη, οὐσιωδῶς ἔχον συστατικὸν τὴν διφαινιλίνη. Εἶνε ἐκ τῶν πολυτίμων συστατικῶν τῶν κηρίων. Κηρός φοινίκων, εὐρήται κατὰ μάζας ἀποσταζόμενος ἐπὶ τοῦ κορμοῦ διαφόρων εἰδῶν φοινίκων τῶν κηροφόρων, εἰς τὰ γένη Κηρύξυλον καὶ Κλοφτακία ἀνγκάντων, ὧν ἐπομένως διαφόρων εἰδῶν γνωστότερος εἶνε ὁ ἐκ τοῦ βρασιλικκοῦ εἰδους Κοπερικήας τῆς κηροφόρου ἐξαγόμενος Κηρός *Carnubia*, τηκόμενος κατὰ τὰς διαφόρους ποιότητας μεταξὺ 63 καὶ 97°, δι' ὃ καὶ εἰς τὴν κηρωσιάν χρησιμοποιεῖται εἰς ἀνάμειξιν μετὰ λίαν εὐτήτων ὀλικῶν, περιέχων δὲ τὰ κύρια τοῦ Κ. τῶν μελισσῶν συστατικά, τὴν κηρωτίνη καὶ τὴν μυρικήνη. Κηρός μυρτιῶν, ἐξαγόμενος δι' ἀποθράσεως ἐκ τῶν καρπῶν Μυρικής τῆς κηροφόρου τῆς Β. Ἀμερικῆς. Περὶ τοῦ κηροπέρματος βλ. τὴν λ.

Κηρός ἰσπανικὸς ἡ σπραχίτις κοῦς, ὁ κοινώτατος εἰς σπράχισιν ἐπιστολῶν. Ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων ρητινῶν καὶ δὴ ὁ ἀριστος ἐκ λακκαίου κόμματος καὶ τερεβινθίνης, προσυπαρχόντων ἐνίοτε στύρακος, τολευταίου βαλσαμου, βενζόης, ἐξ ὧν καὶ ἡ εὐωδία αὐτοῦ, ὁ δὲ χεῖριςτος ἐκ κολοφωνίου μετ' ὀλίγης τερεβινθίνης. Εἰς τὰ ποταπὰ δὲ λίαν μαλακὰ εἶδη ἀναμιγνύονται καὶ παντοεῖδη νοθεύματα. Ὁ χρωματισμὸς ἐπιτυγχάνεται διὰ μεταλλικῶν ὀξειδίων. Τὰ συστατικά ταῦτα συντηχθέντα χύνονται εἰς τύπους ἐν εἰδίαι ῥάβδων. Κοινώτατος εἶνε ὁ ἐρυθρός. Τὸν σπρ. Κ. φαίνεται ὅτι πρῶτοι οἱ Πατριάρχαι ἰδόντες ἐν χεῖρτι ἡτῇ ἐν τῇ Α' Ἰνδία μετήνεγκον καὶ διέδωκαν εἰς Εὐρώπην θοὴν καὶ τὸ ἐκώνομεν ἰσπανικὸς. [Π.Γ.]

Κηρουλάριος (Μυρική), πατριάρχης Κων/κῆς, ἐρ' οὗ συνεπληρώθη τὸ μεταξὺ τῆς Α' καὶ τῆς Δ' ἐκκλησίας Σχίσμα. Ἀνὴρ δέξος καὶ φιλόδοξος, ἐχειροτονήθη πατριάρχης

τῇ 23 Μαρτίου 1043, λέγεται ὅτι ἀνευ ἀφορμῆς τῇ 1053 ἐπεχείρησε γενικὸν διαγμὸν τῇ λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν Κων/λει, ἀλλὰ τοῦτο δὲν βεβαιεῖται ἱστορικῶς. Βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ πατριάρχης Ἀγρίδος Λέων συντάξε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τοὺς ἐν τῇ Δύσει ἀρχιερεῖς ἐπιστολὴν προσβάλλουσαν διάφορα αὐτῶν ἐθίμα, οἷον τὰ κατὰ τὰς νηστείας, τὰς προσευχάς, τὰ ἄζυμα τῆς Δ' Ἐκκλησίας, κλ., ἥτις ἐπιστολὴ θεωρήθη ὡς ὑποκινηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου. Ἐν τούτοις ὁ Πάπας Λέων ὁ 9' ἀπαντῶν εἰς φιλικὰς ἐπιστολάς, ὥς ὅτε αὐτοκρατορ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Πατριάρχης Μιχαὴλ ἐκ πολιτικῶν λόγων ὁρμώμενοι ἀπέστειλαν αὐτῷ, ἐπέμψαν συγχρόνως εἰς Κων/λει τρεῖς ἀποκρισιαριους μέλλοντας νὰ παραστήσωσιν ἐκτενέστερον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον τὰς δὲ παρεκτροπὰς τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡγήσωνται παρὰ τούτου ἐξηγήσεις, διότι ἐγείροντο ἀμείσως ἀπὸ λαϊκοῦ ἀρχιερέως, εἰς τὴν ἔφερον τὸν τίτλον Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ δι' ἄλλας τοιαύτας δῆθεν παρανομίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μιχαὴλ ἠνέγκη νὰ διακαλογηθῇ πρὸς τοὺς ἀποκρισιαριους, θεωρῶν ὅτι καὶ ἂν ἐγένετο παρανομία ὁ Πάπας δὲν εἶναι ὁ ἀρμόδιος ἐλεγκτής, ἀλλ' ἡ ἔκκλησιὰ διὰ πάντων τῶν Πατριαρχῶν, συνέταξαν οἱ ἀποκρισιαριοὶ ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐπισκόπου Ἀγρίδος ἐν ᾗ ἐπεσφύρευον δεινотάτως ὕβρεις κατὰ τῆς Δ' Ἐκκλησίας, τὴν δὲ 10 Ἰουλίου (1054) εἰσβάλλοντες εἰς τὴν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας ἐν ὧρα ἀκολουθίας κατέθεσαν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς ἑγγράφον ὑβριστικώτατον διὰ τὴν Δ' Ἐκκλησίαν καὶ ἀφείροντες τὸν Μιχαὴλ καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, μετ' ὃ ἀπῆλθον ἐκ Κων/λεως. Ὁ Μιχαὴλ συγκαλέσας τὴν Σύνοδον συνέταξεν ἀποδοκιμασίαν τοῦ ἐγγράφου τούτου, ἀπαντῶν καὶ πάλιν εἰς τὰς δογματικὰς κατηχητικὰς τῶν ἀποκρισιαρίων. — Ὁ διάδοχος τοῦ Κωνσταντῖνου Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς ἐτίμησε μεγάλως τὸν Κ., ἐκθύμως ὑπὲρ τῶν Κομνηνῶν, ἐργασθέντα. Ἀλλ' ἡ φιλοδοξία τοῦ Μιχαὴλ, θέλοντος νὰ φαίνεται ἰσως καὶ ἀνώτερος τοῦ βασιλέως, ἐπήνεγκε τῇ 1058 τὴν ἔξορίαν αὐτοῦ εἰς Πρεσόννησον, ἔπειτα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε. [Α.Ι.Β.]

Κήρ σεχέρ. Πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Ἱουρκίας καὶ πρωτεύουσα ὁμωνύμου διοικήσεως τοῦ βιλαετίου Ἀγκύρας. Κεῖται Β τῶν εἰς τὴν Ἄλιν ἐκβολῶν τοῦ Κιλίκεϊ τοῦ καὶ ἔχει 7000 κατ. τοὺς πλείστους γεωργούς.

Κήρουγιά ὀνόματι λόγου. Βλ. Ἱερικη-ρυκας.

Κήρουκίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Βουρας τῆς Αἰθαλίας καὶ θερμὴ αὐτοῦ πρωτεύουσα, ἀπέχον 5 ὥρ. πρὸς Δ. τοῦ Αἰγίου καὶ ἔχον 2700 ἀν. σχολεῖον καὶ 415 κατ. καλλιερροῦντας

σταφίδας, ἀμπέλους καὶ ἐλαιώνας. [Γ.Π.Δ.]

Κήρυονεα. Κώμη τῆς Κύπρου καμένη ἐπὶ τῆς Β παραλίας τῆς Λευκωσίας, διατεταμένη εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Κ. καὶ ἔχουσα περ. 1200 κατ. χριστιανούς καὶ θυμαναὺς γεωργούς καὶ ναυτάς. Εἶναι δὲ ἔξω τοῦ διοικητοῦ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς νήσου. Ἐν τῇ ὀνύματι αὐτῇ σώζεται τὸ τῆς δεξιολόγου ἀρχαίας πόλεως, ἥ: τὰ ἐρείπια, νῦν Παλαιὰ Χώρα, κυρίως ἡ νεκρόπολις, κενταὶ εἰς τὸ μετόγειον πρὸς Δ. τῆς κώμης, καὶ ἡ τοῦ δυνάστεως φέρονται πολλὰ ποικιλεῖα (Κερυνία, Κερυνία, Κερύνεια κλ.). Ἐπὶ τῆς παραλίας σώζεται φρούριον, πιθανῶς ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Ἰδρυθὲν, ἀνακατασκευασθὲν δὲ ὑπὸ τῶν Λαυσιανῶν καὶ καταστὰν τὴν δευτέραν τῆς νήσου νῦν χρησιμεύει ὡς φυλάκη τῶν καταδικῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ στρατῶν τῆς φρουρᾶς. [Α.Α.Σ.]

Κήρουξ σημαίνει κυριολεκτικῶς τὸν κρέζοντα, διαλαλητήν. Ἦδη παρ' Ὀμήρῳ εὐρισκόμεν τὸ τιμητικὸν ἐπάγγελμα τοῦ Κ. Οὗτος καλεῖ τὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν, ἐπιτηθεῖ τὴν τάξιν καὶ χρησιμεύει ὡς ὄργανον μεταξὺ βασιλέως καὶ λαοῦ. Προστατεύονται εἰς Κ. ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ θεωροῦνται ὡς ἱεροὶ καὶ ἀπαράβαστοι, συνοδεύουσιν ὡς ἐκ τούτου πρέσβεις ἀποστελλομένους πρὸς ἐχθρούς ἢ ξένους ὡς παρέχοντας αὐτοῖς ἀσφάλειαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς εἰπεῖν ὡς τελετάρχαι χρησιμεύουσι κατὰ τὰς θυσίας, τὰ συμπόσια, φέρουσι δὲ ὡς ὁ Κ. τῶν θεῶν ἔρρηξ ὡς σῆμα τοῦ δεξιωματὸς τῶν τῶ κηρύκειον, ῥάβδον ἐλαίας διὰ ταινιῶν περιδεσμένην, κίτρινος εἰς τὸ κηρύκειον τοῦ Ἑρμοῦ μετεβλήθησαν εἰς δύο δορεῖς μετὰ προσθήκης ἐνίοτε δύο πεσσῶν. Ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐποχῇ εὐρισκόμενοι οἱ Κ. ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Κρατοῦς, χρησιμεύοντες ὡς πρέσβεις ἐν πολέμῳ ἀποστέλλονται, συχνὰ καὶ συνοδεύοντες ἄλλους πρέσβεις, ὡς τελετάρχαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κλ. Μεγίστην σημασίαν εἶχον οἱ Κ. καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ὅτε ἀπετέλουν εἰδικὴν τάξιν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων, ἐχρησίμευσαν δὲ κυρίως εἰς τὰς ἱππομαχίας καὶ εἰς τὰς δημοσίας ἐορτὰς ὡς τελετάρχαι, διδὲ καὶ ἀπαιτεῖτο παρ' αὐτῶν μεγίστη γνῶσις τῶν ἐμβλημάτων τῶν ἱπποτικῶν οἰκῶν κλ., ἥσαν δὲ καὶ διατετατοὶ εἰς ζητήματα ἀριστοκρατικῶν ὑποθέσεων καὶ πρέσβεις κατὰ τὸν πόλεμον. [Π.Π.]

— Ἐν τῷ διαθ. δικ. κήρουξ (parlementaire) καλεῖται πᾶν πρόσωπον (στρατιωτικὸς ἢ μὴ) ἀποστελλόμενος παρὰ τινος τῶν ἀντιμαχομένων πρὸς τὴν ἐχθρὴν στρατίαν ἢ πρὸς οἰανδήποτε στρατιωτικὴν θέσιν πρὸς διαπραγματεύσιν μετὰ τοῦ διοικητοῦ αὐτῆς. Οἱ Κ. συνοδεύονται συνήθως μέχρι τῶν προφυλακῶν ὑπὸ σάλπιγγα τοῦ ἢ τυμπανιστοῦ φέροντες λευκὴν σημαίαν, εἶναι ἱεροὶ καὶ ἀπαρα-

βίαστοι, κατ' οὐδένα τρόπον δυνάμενοι νὰ προσβληθῶσιν ἢ αἰγματοποιηθῶσιν. Ἐξαιρέσεις τούτου δικαιολογείται μόνον ὅσα εἰς οἱ Κ. καταγράμμενοι τῆς θέσεως των ἐπιδίδονται εἰς καταστροφὴν ἢ εὐανδρήποτε δολίαν πράξιν. Ἐκ τούτου ὁμοῦ δὲν ἔπεται ὅτι ὁ Κ. ὑποχρεῖται κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐντολῆς του νὰ κλείη ὀφθαλμούς καὶ ὥτα ὥπως μὴδὲν ἐκ τῶν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου ἀντιληφθῇ· τεύοναίον δύναται νὰ παρατηρήσῃ ὅ,τι ἔσται αὐτῇ δυνατόν ἀνευ καταχρήσεως τοῦ χαρακτήρος του καὶ νὰ ἐπωφεληθῇ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου στρατοῦ πάσης παρατηρήσεως του· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τούτου συνειθίζεται νὰ καλοπνύονται οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κ. ἐφ' ὅσον χρόνον εὐρίσκεται ἐν ταῖς ἐχθρικοῖς τάξεσι. [Π.Γ.]

Κήρυξ (Ζωολ.). Βλ. Μυρμηδαί.

Κήρυξ "Ἄγιος. Κώμη Ζακύνθου τοῦ ὁμήρου Ψωφίδος, κειμένη εἰς ἀπόστασιν 20' ἀπὸ Βανάτου ἐν τῇ πεδιάδι. Κάτ. 764.

Κηρωσίνη Ἐπιστημονικὸν ὄνομα τοῦ καινοῦ φωτιστικοῦ (καθαυαρμένου) πετρελαίου.

Κηρωτίνη ἢ κηρωτίνικὸν ὁξύ, $C_{26}H_{54}COOH$, συστατικὸν τοῦ κηροῦ τῶν μελισσῶν, ἐξ οὗ καὶ ἐξάγεται ὡς οὐσία κρυσταλλική, λευκή, εἰς 78° τηκνύμενη, χημικῶς δ' ἀναγομένη εἰς τὰ λιπαρὰ ὁξέα. Εὐρηται ἔτι ἐν τῷ σινικῷ κηρῷ κἀλ. [X.X.]

Κηρωτὸν ὕψωμα καλεῖται ὕψωμα ἐπικειρισμένον διὰ βερνικίου λινελαίου, εἴτε πρὸς κόσμον εἴτε, καὶ συνηθέστερον, ἅτε καθιστάμενον εὐτως ὀδιδόροχον. Χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ἀδιαβρόχων ἐπενδυτῶν, περιχλωψιν ἀντικειμένων καὶ προσύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς βροχῆς, ὡς ἐπικάλυμμα τραπεζῶν (φέρων καὶ διάφορα πολύχρωμα κοσμήματα).

Κηρωτὸς χάρτης Παρασκευάζεται δι' ἐμβάπτισιν κοινῷ χάρτι εἰς λευκὸν κηρόν, στεαρίνην ἢ παραρινὴν, χρησιμεύει δὲ ὡς ἀδιάβροχος καὶ ἀδιαπέρατος εἰς τὴν ὑγρασίαν καὶ κάκιος τῆς θερμότητος ἀγωγῆς εἰς περιχλωψιν διαφόρων ἀντικειμένων. [Π.Γ.]

Κήτη. Βλ. Κητώδη.

Κητικὸν ὁξύ. Βλ. Φοινικικὸν ὁξύ.

Κητονέα. Γένος κανθάρων, περιλαμβανόν τοιούτους μετὰ ζωηροτάτων χρωμάτων, ἐπιπλαστώτους εἰς τὰ ἀνθη, ὧν τρώγουσι τὸ μέλι ἢ τὴν γύριν καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα. Κ. ἢ χρυσοχρους ἢ χρυσοκάνθαρος εἶνε ἢ κοινὴ χρυσόμυια, νεμομένη τὰς ῥόδους ἰδίως, ἀλλὰ καὶ τὰς μηλέας κλ. Τὰ ὡά της ἀποθέτει ἐντὸς μυρμηκίου. [Φ.Ι.]

Κητόσπερμα ἢ Σπέρμα κήτους (Sperma Ceti). Οὐσία λιπώδης ἐκ πολλῶν κητῶν ἐξαγομένη, ἰδίως δὲ κατὰ μεγάλη ποσὴ ἐκ φυτητῆρος τοῦ Μακροκεράλευ εὐκύντος κυρίως τὰς Ν θαλάσσας τούτων πληροῦ τὸ Κ. ἰδιαιτέρας κοιλότητος καὶ ἀγγεία ἐπιπλάει

ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς οὐρᾶς. Ἐν τῇ ζῳῇ ἔχει σύστασιν ἐλαιώδη, ἐξαχθὲν δὲ καὶ διηθηθὲν ἀποβαίνει λιπώδης μάζα ἰδιαίτης ὁσμῆς, εἰδικῶς βάρους 0.91, τηκομένη εἰς 45°. Χημικῶς ἔχει τὴν γενικὴν σύστασιν τῶν λιπῶν καὶ ἐλαίων. Χρησίμην εἰς κατασκευὴν πλουτιῶν κηρίων, ὁλοφῶν κλ. Πρβλ. Κηρία.

Κήτης (Ιω. Keats). Ἀγγλὸς ποιητὴς γενν. 1766 ἐν Λονδίῳ οὐδὲ ἀμαξηλάτου. Τῷ 1817 ἐξέδωκε τὴν πρώτην συλλογὴν ποιημάτων του ἧτις περιέπεσαν ὁμοῦ εἰς λήθην. Ἀξέλογον ἦτο τὸ ἔμμετρον διήγημα Ἐνδύμιον (1818), ἀλλὰ τὸ ποιητικὸν του ἔργον τὸν ἀνεργίκεν πρὸς νεανιδά τινα ἔρως του, εἰς ἐν ἐρείδονται ποιήματα κατὰ τὴν δύναμιν, τὸ γνήσιον πάθος καὶ τὴν ὥραιαν γλῶσσαν ἐράμιλλα τοῖς τῶν καλλίστων ποιητῶν τῆς Ἀγγλίας. Ἐξεδέχθησαν δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν τίτλον Lamia, Isabella, the Eve of St.-Agnes and other poems (1820). Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. ἐκ φθίσεως ἐν Ῥώμῃ 1821. Ἡ πληρεστάτη συλλογὴ τῶν ἔργων του ἐδόθη σιεύθῃ ὑπὸ Φέρμαν (4 τ. 1883). [Μ.Γ.]

Κητώδη. Τάξις τῶν θηλαστικῶν, περιλαμβάνουσα μέγιστα ὁδατέθια, ἐν σχήματι ἰγθύων ζῶα, ὧν τὰ μὲν ὀπίσθια ἀκρά ἐλαῖ ἐλλείπουσιν ἐξωτερικῶς, τὰ δὲ πρόσθια εἶναι μεταβληθέντα εἰς πλατέα πτερύγια. Ἡ εἰς πολλὰ τεραστία κεφαλὴ μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὸ σῶμα, ὅπερ συχνὰ φέρει καὶ βαχίαν πτερύγην, πάντοτε δὲ οὐραῖον τοιοῦτο, διατεθειμένον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τῶν ἰγθύων ὀριζοντίως. Πάντα τὰ κήτη εἶναι κάττω τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς δὲ θνήσκουσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἀναπνέουσι διὰ πνευμόνων ἀναγκάζονται νὰ ἀνέρχονται πάντοτε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἵνα εἰσπνεύσωσι καὶ ἐκπνεύσωσιν, ὅπερ ποιεῖσι διὰ τῶν νατῶν τὸ πλείστον ἐπὶ τοῦ μετώπου κειμένων ριθῶνων. Εἰς τὰ Κ. ἀνήκουσι τὰ μέγιστα τῶν σήμερον ζῴων ζῶων. Παρὰ τὴν ἄκρον των ὁμοῦ εἶναι ἐν τῇ στοιχείῳ των εὐκνητότητα καὶ λίαν εὐστροφία. Ὑπὸ τὸ δέρμα των φέρουσι παχὺ στρώμα λίπους (οὗ εἶδος τὸ κητόσπερμα, βλ. λ.). Τρέφονται ἀλλὰ μὲν ἐκ φυτῶν θαλασσίων, ἀλλὰ δὲ εἶναι σαρκόφaga· τὰ κηρώτερα γένη εἶναι οἱ θαλφίνες καὶ αἱ φάλαιναι. [Φ.Ι.]

Κήτυς. Βασίλευς τῆς Τραχίνος, σύζυγος τῆς Ἀλκυόνης. Ἦτο δὲ φίλος τοῦ Ἡρακλέους, οὗ τὰ τέκνα ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Περὶ τῆς τύχης του βλ. ἐν λ. Ἀλκυόνη. [Δ.Μ.]

Κηφεύς. Βλ. Ἀνδρομέδα, Κασσιόπεια.

Κηφῆνες. Βλ. Μέλισσα.

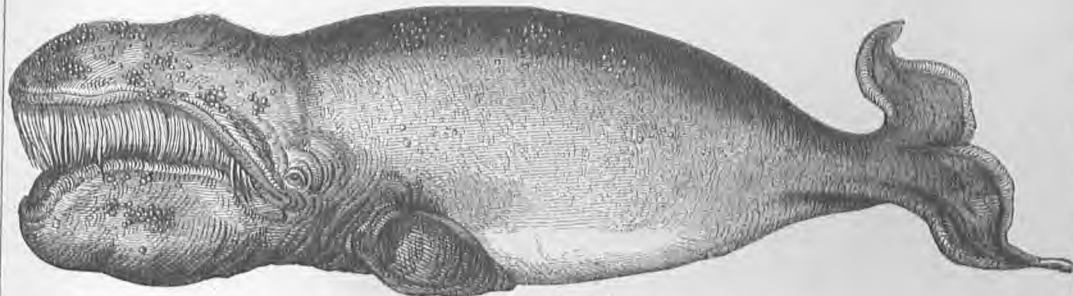
Κηφισία. Κώμη τῆς Ἀττικῆς ὑπαγόμενη εἰς τὴν δῆμον Ἀθηναίων καὶ κειμένη κατὰ τοὺς ΝΔ πρόποδας τοῦ Πεντελικοῦ (ὕψος 1110 μ.) καὶ ΒΑ τῶν Ἀθηνῶν, ἀφ' ὧν ἀπέχει 2 1/2 ὥρ. περίπου καὶ διὰ σιδηροδρόμου.

1. Φώκη ή κοινή.

2. Δελφίν ο κοινός.

3. Φάλαινα ή κοινή.

4. Φαλαινόπτερα ή βόοψ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μου 16200 μέτρα 40'. Η αρχαία Κηφισία ἦτο μία ἐκ τῶν δωδεκά πόλειον τῆς Ἀττικῆς καὶ εἰς ἐκ τῶν σπουδαιότερων δῆμων αὐτῆς. Ἡ ἀρχαία αὐτῆς ἦν κατὰ τὴν θέσιν Κεκκινάρα. Ἐνεκα τῆς μαγευτικῆς αὐτῆς θέσεως, τῆς καταρύτου καὶ εὐδαιμονίας τοῦ ὁριζήσαντος ἐκρηγνύμενος ὡς τερπνὸν ἐνδιαίτημα τῶν εὐπέρων Ἀθηναίων ὡς μετὰ ταῦτα τῶν Ῥωμαίων Τύρχων καὶ τῶν νῦν Ἀθηναίων. Ἡρώδης δ' Ἀττικὴς εἶχεν ἐνταῦθα ἐπαύλει μετὰ κήπων, λουτρῶν καὶ στωῶν, ἐν αἷς διέτριβεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. «Διητάτο μὲν ὁ Ἡρώδης ἐν τῇ Ἀττικῇ περὶ τοὺς φιλιτάτους ἑαυτοῦ δῆμους Μαραθῶνα καὶ Κηφισίαν» (Φιλόστ. β. σφιστ. 11, 1, 30). Ἐνταῦθα ἐφιλοξενήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὁ Aulus Gellius, ὅστις ἐνταῦθα συγκαταστρέφμενος μετὰ τῶν τότε φιλοσόφων ἐγραφε τὰς Ἀττικὰς Νύκτας. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐκ τῶν ἀφθόνων ὑδάτων αὐτῆς διαχεύευσεν ὕδωρ εἰς Ἀθήνας ὡς καὶ οἱ ἀρχαιότεροι τοῦτου Παισιστρατίδης (560—514 π. Χ.) ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Κηφισοῦ (Κεφαλάρι), παρ' ἣ ἦν τὸ ἀντρον τῶν Νυμφῶν. Ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ πλατείᾳ ἐγείρεται περικύκλος πλάτανος, παρ' αὐτῇ δὲ φαίνεται καὶ σποαθωμένον τουρκικὸν τέμενος καὶ πορὰ τούτῳ Ῥωμαῖκοι σαρκεφάγοι. Καὶ σήμερον ἡ Κηφισία κέντηται λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ ἐξωτερικὰς οἰκίας, ὡς καὶ ξενοδοχεῖα καλλιτά. Ἡ περὶ γῆ αὐτῆς εἶνε εὐφορὸς κεκαλυμμένη ὑπὸ κήπων εὐανθῶν, ζμπελιώνων καὶ ἐλαιώνων. Κάτ. 938. Συνδέεται δὲ ἡ Κ. μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου.

Κηφισός. Ὀνομα διαφόρων τῆς Ἑλλάδος ποταμῶν. Ὁ ὀνομαστικότερος αὐτῶν, νῦν κινώας Μαυρονέρι καλούμενος, πηγάζει εἰς τὰς Β ὑψώσεως τοῦ Παρνασσοῦ πλησίον τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας φωκικῆς πόλεως Λιλαίας, διαρρέει τὴν Φωκίδα ἐν διευθύνει πρὸς ΝΑ, εἶτα δὲ τὸ ΒΔ μέρος τῆς Βοιωτίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κωπαΐδα. Ἄλλος Κ., διατηρήσας ὅμως τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, πηγάζει εἰς τὰς ΝΑ ὑψώσεως τοῦ Βριλησοῦ (Πενταλικοῦ) τῆς Ἀττικῆς παρὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ κληθεῖσαν κώμην Κηφισίαν, διαρρέει τὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς πρὸς Ν διευθυνόμενος καὶ διεργόμενος Δ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Τὸ ὕδωρ αὐτοῦ χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπὶ πλεῖστον πρὸς ἀρδευσιν τῶν κήπων καὶ ἐλαιώνων. Ἐκβάλλει δὲ εἰς τὸν Φαληρικὸν κόλπον, προσλαμβάνων κατὰ τὴν κάτω ροὴν αὐτοῦ ἐξ Δ τὰ ὕδατα τοῦ Ἰλισσοῦ, ὅστις πηγάζει ἐπὶ τὴν Β κλιτύϊν τοῦ Ὑμητοῦ καὶ διερχεται ΝΑ τῶν Ἀθηνῶν, ἀποξηραίνεται δὲ ὡς ἐπὶ πλεῖστον κατὰ τὸ θέρος. Τρίτος Κ. ἀνέκει εἰς τὸ δυτικώτατον μέρος τῆς Ἀττικῆς. Πηγάζων ἐκ δύο πηγῶν ποταμῶν (Σαρανταπόταμος καὶ Ποτάμι τῆς Κόκκινης) ἐπὶ τοῦ Κιθαίριδος διαρρέει μετὰ τὴν ἐξοχὴν τούτων τὸ Θριάσιον πεδῖον

καὶ χάνεται ἐν τῇ ὁμίᾳ πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἐλευσίνας. Πρὸς τοὺς ἐφερον κατὰ τὴν ἀρχαίότητα τὸ ὄνομα Κ. ρυαὶ ἐν τῇ περιχώρῃ τῆς Σικυωνίας ἐπὶ τῆς Β παραλίας τῆς Πελοποννήσου, ρυαὶ παρὰ τὸ Ἄργος πηγάζων ἐπὶ τοῦ Λυρκείου, ρυαὶ ἐπὶ τῆς νήσου Σκύρου καὶ πηγὴ ἐν Ἀπολλωνίᾳ ἐπὶ τῆς ἰλλυρικῆς παραλίας. [Δ.Λ.]

Κηφισοδότης εἶνε τὸ ὄνομα δύο ἐξόχων Ἀττικῶν γλυπτῶν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο πατὴρ καὶ διδάσκαλος τοῦ Πραξιτέλους, ὁ δὲ νεώτερος υἱὸς τούτου. Καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος εἰργάσθη μετὰ αὐτῶν ἑρμῆν φέροντα βρέφος τὴν Βάκχον καὶ Εἰρήνην μετὰ τοῦ Πλούτου (ἀπειμιμῆσις τοῦ ἀγάλματος τούτου ἐν Μοναχίᾳ) ἡ τέχνη αὐτοῦ ἦτο αὐστηρὰ καὶ σεβαστὰ, ἐστρεφτο δὲ ἀκόμη τῆς ἰδεώδους καλλιτεχνίας καὶ τελειότητος ἐν τῇ ἐκτελέσει. Ὁ δὲ νεώτερος, ὑπὸ τινων ἐφαπμένως Κηφισοδωρὸς καλούμενος, ἀκμάσας κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος, ἦτο κληρονόμος τῆς τέχνης τοῦ μεγάλου πατρὸς του· ἐν τινι συμπλέγματι αὐτοῦ λέγεται ὅτι τὰ δάκτυλα φαίνονται εἰς σάρκα μαλὸν ἢ εἰς λίθον ἐμπιεζόμενα, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν ἀριστοτεχνικὴν αὐτοῦ κατεργασίαν τῆς ὕλης. Ἐποίησεν ἀνδριάντας μεγάλων ἀνδρῶν (τοῦ ῥήτορος Λυκούργου, τοῦ κομμοδιστοῦ Μενάνδρου κα.), ἀλλὰ καὶ ἀγάλματα θεῶν καὶ ἡρώων, τινὰ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Τιμαρχοῦ. [Δ.Σ.]

Κηφισοχώριον. Χωρίον τοῦ δήμου Τυθρῆας τῆς Λοκρίδος, ἔχον 334 κατ. [Μ.Σ.]

Κεάδωρι (Chiavari). Παράλιος πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Γενούης, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στουρλα εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενούης. Εἶνε πρωτεύουσα περιφερείας καὶ ἔχει 8582 κατ., ὠρεῖας ναοὺς (Virgino dell'Orto), μέγαρα, ἐργοστάσια μεταξουργίας καὶ ἐπιτηλοποιίας καὶ ἐμπορίον ποικίλων.

Κεάδωρε (Gabiello Chiabrera). Ἡ ταλὲς ποιητὴς, γενν. τῷ 1552 ἐν Σαδόνᾳ, ἐκπαίδευθεὶς ἐν Ῥώμῃ, ζῆσας δὲ κατέπιν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ ὅπου ἀπέθανε τῷ 1637, φημισθεὶς ὡς ὁ πρῶτος ποιητὴς τῆς ἐποχῆς του. Ἀλλὰ αἱ ἀπομιμήσεις του τοῦ Πενδάρου καὶ Ἀνακρέοντος στεροῦνται τοῦ ποιητικοῦ πυρὸς καὶ τὰ ἐπικά ἔργα του καὶ δράματα περιέπασαν πρὸ πολλοῦ εἰς λήθην. Συλλογὴν τῶν καλλιτέρων ἔργων του ἐξέδωκεν ὁ Polidori (Φλωρεντία 1865) καὶ ὁ Brannosia (Τουρίνοι 1873). [Μ.Γ.]

Κεάγγ-σι. Ἡ δεκάτη ἐπαρχία τοῦ Σινικοῦ κράτους, καίμενη ἐν τῷ ΝΑ μέρει τούτου. ἔχει ἐμβα. 177856 τ.χμ. καὶ 24, 5 ἑκατ. κατ., εἶνε δὲ ἀρεινὴ ἀλλ' εὐφορὸς, ὡς καλλίστα ἀρδευσμένη. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκειται ἡ λίμνη Παγγαγγ-χού εἰς ἣν ἐκβάλλουσι πολλοὶ ποταμοί. Πρωτεύουσα εἶνε Νάν-Τσάγγ-

φού, ἔχουσα 90 — 160 χιλ. κατ. καὶ διατηρούσα ἀγκυρὸν ἐμπόριον πορτελάνης, ἥτις κατασκευάζεται μεταξὺ ἄλλων καὶ ἐν τῇ περιφρῇ αὐτοκρατορικῷ ἐργαστασίῳ Κίγγ-τσόου-φού, τῇ ἀνήκοντι εἰς τὴν περιρχὴν Ἰάο-τσόου-φού. [Μ.Σ.]

Κεάγγ-σοῦ. Ἐπαρχία τῆς σινικῆς αὐτοκρατορίας (ἐν τῇ Δ. μέρει), ἔχουσα ἐμβ. 103959 γμ. καὶ περίπου 30 ἑκατ. κατ. Εἶναι πεδινὴ χώρα, εὐφορὸς, ἀρδευομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς διοικήσεως. Ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης Νάγκιγγ ἔχει μεγάλας πόλεις τὰς Σγάγγχαι, Σου-τσόου, Τσίγγ-κιάγγ καὶ Ἰάγγ-τσόου. [Μ.Σ.]

Κεε κμάρε. Βλ. Κάραση.

Κεε κμήλιμπεης. Ὁ πλουσιώτερος, ἐπισημότερος καὶ ἰσχυρότερος τῶν Πελοποννησίων Τούρκων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Διοικητὴς Κορίνθου ὡν, εἶχε κατορθώσῃ διὰ μυρίων καταγρήσεων καὶ πιέσεων νὰ συνάξῃ ἀμυθίτους ὁπληστῆς, τοὺς ἐποίους διετήρει ἀγνωστον πρὸς κρυμμένους. Ἐκτραχέντος δὲ τοῦ κινήματος, φεθθεῖς, κατέρυγεν εἰς Τριπολιτσάν, ἔπου παρέμεινε κλεισμένος μέχρι τῆς ἀλώσεως αὐτῆς, ὅτε παρεδόθη εἰς τὸν Παναγιωτάκη Γατράκον. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Λακεδαιμόνος ἀπέστειλεν αὐτὸν κατ' ἀρχὰς εἰς Μιστράν πρὸς φύλαξιν, κατόπιν δὲ παρέδωκεν εἰς χεῖρας τῆς Διοικήσεως. Μεταγενέστερος δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολιορκιζομένων τὸν Ἀκροκόρινθον Ἑλλήνων ὁ Κ. ἠπάτα αὐτοὺς ἐπὶ πολλῷ δι' ὑποσχέσεων ψευδῶν περὶ ἀνακαλύψεως τῶν ὁπληστῶν του καὶ παραδόσεως τοῦ φρουρίου τῇ συνεννοήσει του πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ ἐγκλειστούς Τούρκους. Μετὰ τὴν κυρίευσιν τοῦ Ἀκροκόρινθου ἐνεκλείσθη εἰς αὐτόν, ἐκείθεν δ' ἐπανελάβε τὸ αὐτὸ παιγνίδιον τῶν συνεννοήσεων πρὸς τὸν ἀπερχόμενον Δράμαλην, ἀλλ' ὅτε οὗτος ἤρχισε καταβαίνειν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ὁ φυλάκων τὸν Ἀκροκόρινθον ὡς φρούραρχος Ἀχιλλεὺς Θεοδωρίδης φεθθεῖς ἐγκτέλειψε αὐτὸν φρονέσας καὶ τὸν Κ. κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰουλίου 1822. Ἡ χήρα αὐτοῦ, ὡς λέγεται, ἐνυμφεύθη ἐν Κορίνθῳ τὸν Δράμαλην, εἰς ὃν ἐμαρτύρησε καὶ τὸ μέρος τῶν ὁπληστῶν. ἀλλ' ἡ φήμη αὕτη δὲν θεωρεῖται κατὰ πάντα ἀκριβὴς. πολλοὺς δ' ἀέκμη ἐν Πελοποννήσῳ βασανίζει τὸ ὄνειρον τῆς ἀνευρέσεως αὐτῶν, εἰς ὃ πιστεύουσα καὶ αὕτη ἡ Διοίκησις ὑπέσχετο δι' ἐγγράφου πρὸς τὸν Π. Γατράκον παραλαμβάνουσα τὸν Κ. ἀπὸ τῶν χειρῶν του ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ εἶδεν εἰς αὐτὸν τὸ δέκατον. [Μ.Μ.]

Κεάνας Βλ. Κλάνης.

Κεάντι (Chianti) καλεῖται τόπος ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Σιένης (τῆς Τοσκάνης) περιβαλλόμενος ὑπὸ δρέων τὰ ὅποια κλείουσι

πρὸς Δ τὴν ἀνω καλλιὰ τοῦ Ἀρνού κατ' ἑνταῦθα φυτεῖται οἶνος ἀνθρώκιν εἰς τοὺς καλλίστους τῆς Τοσκάνης. [Μ.Σ.]

Κεαραμόντε (Chiaramonte). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Συρακουσῶν τῆς Σικελίας, 24 γμ. Β ἀπὸ Modica, ἐπὶ λόφου μετὰ λαμπρὰς θέας. ἔχει 9364 κατ. (1880). [Μ.Σ.]

Κεάρε (Chieri). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Φρεσκιάνης ἀπ' ἧς ἀπέχει 20 γμ. πρὸς Δ. Εἶναι πρωτεύουσα περιφερείας καὶ ἔχει 3099 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν μεταλλουργίας. Παρ' αὐτὴν ἐνίκησε τῷ 1701 ὁ πρίγκιψ Βιδένιος τὸν ὑπὸ τὸν στρατάρχην Βιλλεροά γαλλο-ισπανικὸν στρατόν. [Μ.Σ.]

Κεάτον Παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ πολίχνη καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Σικυωνίων, ἔχουσα 1215 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ καλλιέργειαν τῆς σταφίδος. Κεῖται δεξιᾷ τοῦ σιδηροδρόμου, οὗ σταθμός ὑπάρχει εἰς τὸ 121ον χιλιόμετρον, καὶ παρὰ τὴν δεξιὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τῆς Λέσθρας (Ἑλισσίνους). Ἐκ Κ. φαίνεται πρὸς Ν τὸ χωρίον Βασιλικὰ ὠκεοδημημένον παρὰ τὰ ἑρεῖα α τῆς Σικυωνίας.

Κεάχτα. Ὀχυρωμένη πόλις ἐν τῇ ῥωσικῇ περιρχῇ Ὑπερβοϊκάδι ἐπὶ τῶν σινικῶν συνόρων. ἔχει 4286 κατ. καὶ εἶναι κέντρον τοῦ ῥωσσοσινικοῦ ἐμπορίου. Τῷ 1890 ἐξήχθησαν ἐκ Κ. ἐμπορεύματα ἀξίας 3 1/2 ἑκατομ. ρούβλιων, εἰσῆχθησαν δὲ ἀξίας 13 1/2 ἑκατομ. (χωρὶς τείων). [Μ.Σ.]

Κεεθελεία (Π. Ν. ἀρθρ. 235), καλεῖται ἡ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν ἀλλοτρίως νομισμάτων γνησίων μὴ ἀπηχευμένων εἰς τὸ Βασίλειον καὶ εἰσαγωγὴ αὐτῶν εἰς κυκλοφορίαν. Ἡ πράξις δύναται νὰ τελεσθῇ διὰ μηχανικῆς ἐνεργείας, περικοπῆς π. χ. διατροπήσεως κτλ. ὅτε τιμωρεῖται μὲ ἐπικτήν, ἢ διὰ χημικῶν καὶ ἄλλων μέσων εἰς αὐ μειοῦται. ἢ ἀξία ἢ τὸ ποσὸν τοῦ μεταλλοῦ, ὅτε ποινὴ ἐπιβάλλεται ἢ τῶν προσκαιρῶν δεσμῶν. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει δημεύονται πάντα τὰ πρὸς τὴν κιβδηλείαν συντείνοντα ἐργαλεῖα, ὅλη μεταλλικὴ, νομίσματα κιβδηλα κλπ. Πλὴν τοῦ κιβδηλοποιοῦ τιμωρεῖται καὶ πᾶς ἐν γνῶσει ἀλλ' οὐχὶ ἐκ συνεννοήσεως μετ' αὐτοῦ κυκλοφορῶν κιβδηλὰ νομίσματα ἅτινα ὁπωσδήποτε (δι' ἀνταλλαγῆς, εἰς πληρωμὴν κλπ. ἑλαβε) διὰ φυλακίσεως ἢ χρηματικῆς ποινῆς. Περὶ δὲ τῶν εἰς συνεννοήσεις μετὰ κιβδηλοποιῶν ἐνεργούντων εἴτε ὡς ἠθικῶν αὐτουργῶν εἴτε ὡς συνεργῶν κλπ. περιλαμβάνει ὁ νόμος εἰδικὰς διατάξεις αὐστηροτέρας τῶν ἐν γένει τὰς ἐνεργειῶν καὶ συναιτιότητος διεπορῶν. [Πφ.]

Κεθερόν (Quiberon). Μακρὰ γλῶσσα γῆς ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τῆς Γαλλίας ἐν τῇ νομῇ Μορβιάν, μετὰ ἐκνομίου κομισθῆς ἔχουσης 2537 κατ. Ἐγένετο περιφρῆς διὰ

τὴν ἐκεῖ καταστροφὴν τῶν ἐκ Γαλλίας ἐκπα-
τρισθέντων αἰνίνας υποστηρίχθηντες, ὑπὸ τῶν
Ἀγγλῶν ἀπεδιδάσθησαν ἐπ' αὐτῆς κατὰ τὸ
τέλος τοῦ Ἰουνίου 1795. ἤττήθησαν δὲ ὑπὸ
τοῦ στρατηγοῦ Hocho τὴν 16 καὶ 20 Ἰουλ.
μόνον 2200 σωθέντων εἰς τὰ ἀγγλικὰ πλοία.

Κεδὶ-κεδὶ. Βλ. Ἀπέρουξ.

Κεδύττα καλεῖται ἁμαξά συνήθως ἐν
Ῥωσίᾳ, διακρινομένη ἀπὸ τῆς Τέλεγας διὰ
τοῦ ὅτι αὕτη εἶνε ἀπλοῦν κάρρον μὴ σκεπα-
ζόμενον, ἐν ᾧ ἡ Κ. καλύπτεται ὑπὸ σκηνῆς
κατὰ τὸ δέξιθρον μέρος αὐτῆς. Συνήθως ἐλ-
κούς τὴν Κ. τρεῖς ἵπποι, ζευγνύμενοι ὁ εἰς
ἐπιθεὲν τοῦ αλλοῦ, ὁ τρώπος οὗτος τῆς ζεύ-
σεως καλεῖται τρόικα (οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἁμαξά).

Κεδυρρά ἡ Κιδυρρά (τά). Ἀρχαία
πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ χώρᾳ Καβα-
λίας Ν τῆς Φρυγίας. Ἦτο ἀρχαιότατη ἡδὴ
πρὸ τῆς κυριαρχίας τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀπει-
τελεῖ μετ' ἄλλων πόλεων ὁμοσπονδία, ἥς
ἦτο πρωτεύουσα· τὰ δὲ ἐκτεκάρητα μεγαλο-
πρεπῆ αὐτῆς ἐρείπια παρὰ τὸ σημερινὸν
Κορδούμ ἀποδείκνυσσι τὴν μεγάλην ἐπὶ Ῥω-
μαίων ἀκμὴν τῆς. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἀνῆκεν
εἰς τὸ ἑσμά Θρακίσιον καὶ ἦτο ἔδρα ἐπι-
σκόπου. [Α. Α.]

Κεδωτός. Κατ' ἐξέχῃν ἡ τοῦ Νῶε, βλ.
Κατακλυσμός. — Κι β. τῆς Διαθήκης, βλ.
Σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου.

Κεγάλλαι ἡ Τσιγάλλαι Ἰταλίσι προ-
φερόμενον (Cigala). Παλαιὰ ἑλληνικὴ οἰκο-
γένεια ἐξ ἧς μνημονεύονται οἱ ἐξῆς λόγιοι
ἀνδρες. Μαθαῖος Κ., γενν. ἐν Κύπρῳ
περὶ τὰ τέλη τοῦ 15' αἰῶνος, ἐπὶ μακρὸν
διατελέσας ἐφημέριος τοῦ ἐν Ἑννατί ναοῦ
τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Ἐγραψε Σύνοψιν ἱστοριῶν
ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ
(Ἑννατί 1637), Διδόνιον Πατγάλιον (1661),
πολλάκις ἀνατυπωθέντα, καὶ ἀλλὰ τινά.
Ἰωάννης Κ., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γενν. ἐν
Λευκωσίᾳ, σπουδάζας ἐν Ῥώμῃ, γενόμενος
δὲ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Πάταυρῳ,
ὅπου καὶ ἀπεβίωσε 1687. Ἐφημέριος ὡς φιλό-
σοφος, θεολόγος καὶ ἑλληνιστής. Ἰλαρίων
Κ., γενν. ἐν Λευκωσίᾳ, σπουδάζας ἐν Ῥώμῃ.
Ἰωάννης Κ., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γενν. ἐν Ἑννατί
καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν δ' ἐλθὼν ἐτιμήθη
διὰ τοῦ τίτλου οἰκουμενικοῦ διδασκάλου καὶ
περὶ τὸ 1660 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Κύπρου.
Ἑννατία ἑμῶς ἐλεγχεῖς φανερώς ὡς λατι-
νόφων, καθηρέθη μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης, μό-
λις δὲ διὰ τῆς φυγῆς ἐσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς
ἀργῆς τοῦ πομπίου του. — Ἀγνωστον ἂν εἰς
τὴν αὐτὴν ἀνήκει οἰκογένειαν ὁ Ἰωσήφ δὲ
Κ., ἐκ Θήρας καταγόμενος, γενν. δὲ ἐν Ταί-
γανῳ τῷ 1812, σπουδάζας δ' ἐν Πισῇ καὶ
Μένῃ τὴν ἱατρικὴν, ἣν ἐξήσκησεν ἐν Θήρᾳ,
ἐνῇ πολυγραφώτατος, γράψας πραγματείας

ἱατρικᾶς, φιλολογικᾶς, γεωλογικᾶς, γραμ-
ματικῇ κλ.

Κεγκάγυδ (Cereoleptes candidoiva-
lus). Ζῷον ἐκ τῶν θρακοειδῶν, οὗ τὸ σῶμα
ἔχει μῆκος 0.40 μ. ἡ δὲ οὐρά 0.45, χρησι-
μέουσα κάλλιστα πρὸς ἀναρρίχτην. Τρίγω-
μα πλούσιον, κίτρινόχρουν. Εὐρηταί τὸ ζῷον
ἐπὶ τοῦ Μεξικικοῦ μέχρι τοῦ Περου καὶ τῆς Β
Βραζιλίας εἰς διαφόρους κατὰ τόπους ποικι-
λίας, διακτινόμενον ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν δα-
σῶν καὶ τρεφόμενον ἐκ καρπῶν, μέλιτος, ἐν-
τόμων, μικρῶν πετηνῶν καὶ τῶν ὠν αὐτῶν.

Κεγκάρδιν (Kincardine ἡ The Me-
arns). Κομητεία τῆς ΒΑ Σκωτίας, καμένη
ἐπὶ τῆς Βορείου θαλάσσης. Ἦχει ἐμβα. 1005
τ.μ. καὶ 35647 κατ. (1891). Εὐρρεπὸς ὡς
ἐπὶ πλείστον χώρῃ, ἥς τὰ 40% καλλιερ-
γοῦνται· τὸ ὑπόλοιπον εἶνε ὄρη (μέχρις 751
μ. ὕψους), βότρη, τύρφη καὶ ἐρκαίνες. Ἀκμιά-
ζωσι δὲ ἡ γεωργία, κτηνοτροφία καὶ ἄλ. εἶα.
Ἐν τῇ βουλῇ ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ ἐνὸς βου-
λευτοῦ. Πρωτεύουσα εἶνε Στόνχαϊδεν. [Μ. Σ.]

Κέγκελ (Johann Gottfried Kinkel).
Γερμανὸς ποιητὴς καὶ καθηγητὴς τῆς ἱστο-
ρίας τῆς τέχνης. Ἦγεν. τῷ 1815 ἐν Ὀδερ-
Κασσελ παρὰ τὴν Βέννην. Ἐπούδασε δὲ θια-
λογίαν εἰς τὰ ἀριερωθεῖς εἰς τὴν ἱστορίαν
τῆς τέχνης· ἐδίδασκε ταύτην ἐν τῷ πανε-
πιστημίῳ τῆς Βέννης ἀπὸ τοῦ 1843. Τῷ αὐ-
τῷ ἔτει ἐξέβηκε καὶ ποιήματα πλήρη χά-
ριτος καὶ ὡραιότητος. Κυρίως τὸ ἔμμε-
τρον διήγημα Ὁθων ὁ σκευετής. Ὁπερ ἰδη-
μοποιήθη ὑπερὸν χωριστὰ, ἔτυχε τοιαύτης
ὕποδοχῆς ὥστε ἡδὴ τῷ 1877 ἐτυπώθη διὰ
50ὴν φοράν. Τῷ 1848 ἐγένετο ὁ Κ. ἐκτακτὸς
καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς καλλιτεχνίας,
φιλολογίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Βόννῃ.
Ἀλλὰ λαθὼν ἐνεργὴν μέρος εἰς τὸ ἀνανα-
στατικὸν κίνημα τοῦ 1849 ἐν τῇ περιφέρειᾳ
τοῦ Ρείν καὶ ἐν Βάδεν, κατεδικάσθη εἰς ἑσθ-
θία βετμᾶ. Ἐκατεῖτο δὲ ἐν Σπάνδαου μέ-
χρις οὗτο κατὰ Νοέμβριον 1850 κατάρθρωσε
νὰ φύγῃ εἰς Ἀγγλίαν. Μετὰ περιήγησιν ἀνὰ
τάς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Β' Ἀμερικῆς
ἐγκρατεστάθην ἐν Λονδίνῳ ὡς καθηγητὴς, ἐ-
ποίησε δὲ διαλέξεις ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς
Μεγ. Βρετανίας, μέχρις οὗτο τῷ 1866 ἐκλή-
θη εἰς Ζυρίχην ὡς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολο-
γίας καὶ ἱστορ. τῆς τέχνης εἰς τὸ ἐκεῖ πολυ-
τεχνεῖον. Ἀπέθανε δ' ἐκεῖ τῷ 1882. Τῷ
1868 ἐδημοσίευσε τὴν δευτέραν συλλογὴν
Ποιήσεων, μετὰ τῶν ὁποίων πολλὰί γε-
ρυσι πολιτικὴν χαρακτῆρα· ἐν τῇ συλλο-
γῇ ἐμμετρον διήγημα Ὁ σιδηροδρομὸς τῆς
Ἀμβέρτης εἶνε ἐξοχον ἔργον. Τέλος μετὰ
τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδόθη τὸ ἑπίσης ἐμμε-
τρον διήγημα Τάναγρα (1883). [Μ. Π.]

Κεγκιννάτος (Lucius Quinctius Cin-
natus) Περιήγηλος Ῥωμαῖος, παράδειγμα

βιωματικῆς ἀρετῆς καὶ ἀπλότητος τῶν ἡθῶν καὶ ὑπέρμαχος τῶν προνομίων τῶν Πατρικίων ὑπὲρ τοὺς Πληβείους. Ὑπῆρξεν ὕπατος τῷ 460 π. Χ., ὅτε δὲ ἤττηθη τῷ 458 ὁ ὑπαὶς Λεύκιος Μινούκιος ὑπὸ τῶν Δικέων καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεμψαν ἀγγέλους πρὸς τὴν Κ. ἵνα ἀναθέσωσιν αὐτῷ δικτατορικὴν ἐξουσίαν· οὗτοι εὗρον τὸν ἀνδρα δροσιστῶντα. Δεγθεῖς δὲ τὴν ἐξουσίαν ἔσωσε τὸν ὕπατον καὶ ὠδήγησε τὸν στρατὸν μετὰ πλεουσίων λαφύρων εἰς Ῥώμην, μεθ' ὃ κατεθέσας τὴν ἀρχὴν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κτήμα αὐτοῦ. Λέγεται δὲ ὅτι ἀπαξ ἔτι ἐγένετο δικτάτωρ τῷ 480 ἄγων ἤδη τὸ 80ὸν ἔτος, ὅτε ὁ Σπούριος Μάκιος, πλούσιος πληβείος ὅστις διένειμεν εἰς τὸν λαὸν σίτον ἐν καιρῷ λιμοῦ, κατηγορήθη ὡς ἀποβλέπων εἰς τὴν βασιλείαν καὶ ἐκ τοῦ σκανδάλου τούτου ἐπῆλθεν ταραχαὶ εἰς τὴν πόλιν. [I.K.P.]

Ἑξέγγλεῦ (Kingsley). Περίφημος Ἀγγλος συγγραφεὺς, κυρίως μυθιστοριογράφος, γενν. 1819 οὐδὲς ἱερῶς ἐν Χέλν τοῦ Δέβον-σχαίρ. Μεγάλῃ ἐντύπωσιν ἔκαμε τὸ μυθιστόρημα αὐτοῦ *Alton Locke* (1850), ἐν τῷ ὁποίῳ περιγράφει ἐπιτυχέστατα τὰ ἐλαττώματα τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Τὸ δὲ ἐπιγραφόμενον *Hyacin* (1853), οὗ το ἀντικείμενον εἶνε διληκμένον ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ βίου τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19 αἰῶνος. μετεφράσθη εἰς πλείστας γλώσσας. Ἰσχν δὲξιαν ἔχει τὸ ἔργον *Westward ho!* (1855) ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς βασιλ. Ἐλισάβετ. Τῷ 1859 διωρίσθη ὁ Κ. καθηγητῆς τῆς νεωτέρας ἱστορίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ καὶ ἐξέδωκε πολὺ ἐξιστόργως παραδόσεις ὑπὸ τὴν τίτλον *The Roman and the Teuton* (1864, νέα ἐκδ. 1875). Παραίτησιν τῷ 1869 τὴν καθηγεσίαν, διωρίσθη δὲ τῷ Τσέστερ καὶ εἶτα τοῦ Οὐεστμίνστερ. Ἐξετέλεσε δὲ καὶ ταξείδια εἰς τὰς Δ. Ἰνδίας καὶ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὅπου ἐποίησε καὶ διαλέξεις· ἐκτὸς τῶν μυθιστορημάτων, περιγραφῶν τῶν περιηγήσεων, διαλέξεων κλ. ἐδημοσίευσε καὶ συγγραφαὶς πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν πτωχῶν τάξεων, ἀπὸ 1875 ἐν Ἐβερσλεῦ.

Ἑξέγγεζαουν (Kingstown). Πάρις τῆς ἱρλανδικῆς κομητείας Δουβλίνου μεθ' οὗ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου (9,6 χμ.). ἔχει 17 340 κατ. καὶ θαλάσσια λουτρά. — Κ. καλεῖται καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς βρετ. νήσου Ἀγ. Βικεντίου τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν. Καίται ἐπὶ τῆς ΝΔ παραλίας, ἔχει 5000 κατ. καὶ καλὴν λιμένα. [Μ.Σ.]

Ἑξέγγετον (Kingston). 1) Κ. ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Σόρρεϋ (19 χμ.) Δ. τοῦ Λονδίνου. ἔχει 27059 κατ. (1901) καὶ ἀρμαῖον ἐμπόριον βύνης καὶ σιτηρῶν. Ἐνταῦθα ἐσιτέφθησαν διάφοροι βασιλεῖς

Ἀγγλοσάξονες. — 2) Πόλις τῆς πολιτείας Νέας Ἑσθίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἐπὶ τοῦ Οὐδσωνος καὶ 140 χμ. Ν τῆς Νέας Ἑσθίας, μετὰ 21 261 κατ. (1890). ποικίλης βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου. — 3) Πόλις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ὀντάριο τοῦ Καναδά, ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκρᾶς τῆς λίμνης Ὀντάριο, ὅπου ἐκρέει αὐτῆς ὁ ποτ. τοῦ Ἀγ. Λουρεντίου. Εἶνε καλῶς ἐκτισμένη καὶ ἔχει πολὺν μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, πανεπιστήμιον, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον. Ἐπὶ τινι ἔτη (1841—4) ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Καναδά. Κατ. 14 091. — 4) Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα καὶ σπουδαιότατον ἐπίγειον τῆς βρετ. νήσου Ταμάικας ἐν ταῖς Δ. Ἰνδίας, κειμένη ἐπὶ τῆς Ν παραλίας καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Port Royal. ἔχει 98 560 κατ., εἰσινε διατρεῦσι κυρίως ἐμπόριον καφέ, σακχάρου, βωμίου, ἀρτυμάτων, εὐγενῶν ξύλων κλ. [Μ.Σ.]

Ἑξυχονή (Bot.) *Cinchona* L. Γένος δένδρων τῆς Ν. Ἀμερικῆς σχηματίζον ἱβάν φυλὴν (Κιγγονοειδῆ, *Cinchonaceae*) τῆς οἰκογενείας τῶν Ἐρυθροδανωδῶν (βλ. λ.). Ὑπὸ τὰ τριακοντα εἶδη, ἐξ ὧν συλλέγεται ὁ φλοιὸς τῆς κίνας (*Cortex Chinae*, βλ. λ.). Τῷ 1854 εἰσῆχθη ἡ καλλιέργεια τῶν δένδρων τῆς Κ. ὑπὸ τοῦ Ὀλλανδοῦ Hasskarl εἰς τὰς Ἰάβαν καὶ τῷ 1859 ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Διακρίνουσιν οἱ φαρμακοποῦναι τέσσαρα κύρια εἶδη φλοιοῦ τῆς κίνας, ἡτοι: α' τὸν φαῖν (*Cort. Chinae Huancaco* *f. fusca*) ἐκ τῆς Κ. τῆς μικρανθοῦς (*C. micrantha* Ruiz et Pav.), β' τὸν τῆς Λέξας (*Cort. Chinae Loxae*), ἐκ τῆς Κ. τῆς βεθριεφόρου (*C. serotiana* Humb. et Bonpl.) καὶ ἐκ τῆς Κ. τῆς φαρμακευτικῆς (*C. officinalis* Hook. F.) καὶ ἄλλων εἰδῶν, γ' τὸν ἐρυθρὸν (*Cort. Chinae rubra*) ἐκ τῆς Κ. τῆς ἐρυθροχύμου (*C. succirubra* Pav.) καὶ δ' τὸν πολυτιμότεον πάντων τὸν «βασιλικὸν» καλούμενον (*Cort. Chinae regius*) κυρίως ἐκ τῆς Κ. τῆς Καλίσας (*C. Callaya* Wedd.) καὶ ἐκ τῆς Κ. τῆς λογχόφυλλου (*C. lanceifolia* Mutis.). — Ἡ ὀνομασία *Cinchona* ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ κόμητος *Cinchon* ἀντιβασιλέως τοῦ Περου, οὗ ἡ σύζυγος τῷ 1638 ἰάθη ἀπὸ τὴν διαλείποντα πυρετὸν διὰ τοῦ φλοιοῦ τῆς Κ., περίστασις ἣτις πρὸ πάντων συνετέλεσεν ὅπως γνωστῇ τὸ νέον φάρμακον ἐν Εὐρώπῃ. — Τὴν ἐκτενεστέραν μονογραφίαν περὶ τῶν Κ. συνέγραψεν ὁ Γάλλος βοτανολόγος Weddell (*Histoire naturelle des Quinquinas ou Monographie du genre Cinchona*, Paris 1849, μετὰ 34 πιν.). [Θ.Χ.]

Ἑξυχονίνη, $C_{19}H_{23}N_2O$, ἀλκαλοειδὲς τῶν φλοιῶν τῆς κίνας, λαμβανόμενον ὡς δευτερεῖον προϊόν κατὰ τὴν παρασκευὴν τῆς κινίνης. Κρυσταλλοῦται εἰς σιλικῶδες βελόνες

(1890), λαμπρὸν γοῦθ κήν μητρόπολιν, ἐρείπια ρωμαϊκῶν κτιρίων καὶ πύργον ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν Νορμαννῶν, εἶνε δὲ ἔθρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Κίεχρος. Χωρίον τοῦ δήμ. Σωσθενίου τῆς Τήνου. ἔχον 81 κατ. [Μ.Σ.]

Κίεξερίτης. Ὀρυκτέν ἐν τοῖς ἀλατωρυχείοις τοῦ Στάσφουρτ κυρίως εὐρισκόμενον, ἀποτελούμενον δὲ ἐξ 7 μερῶν θειικοῦ μαγνησίτου καὶ 13 μ. ὕδατος, λευκάζον καὶ στυλινέν, ὑγρῆς κοκκώδους, ἐκ μικροσκοπικῶν κρυστάλλων συνιστάμενον. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ ὑπὸ τὸ ἔντομα πικρὸν ἄλλας γνωστοῦ καθαροῦ καὶ διαφέρων ἄλλων πρεϊόντων τοῦ μαγνησίτου. [Δ.Κ.]

Κίξιλ.—Γρομά. Βλ. ἄλλοις.

Κίθαριών. Ὀρος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Ν μέρει τῆς Βοιωτίας, ἀποτελοῦν δὲ ἐπὶ σημαντικὴν ἔκτασιν τὰ σύνορα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀττικῆς (Μεγαρίδος). Τὸ μονότονον τοῦτο ὄρος ἔχει διεύθυνσιν ἀπὸ Δ πρὸς Α· ἡ δασύφυτος βόχης αὐτοῦ διαιρεῖται περίπου ἐν τῷ μίῳ διὰ βαθείας ἐντομῆς εἰς δύο μέρη ὧν τὸ Δ (Ῥελατιάς) φθάνει εἰς ὕψος 1410 μ. ὁ. τ. 0., τὸ δὲ Α μόνον εἰς 1026 μ. Ἐν τῇ ἐντομῇ ὑφύεται πάλιν λόφος θείων πρὸς ὀριστερά καὶ δεξιὰ διεῶν· τὸν μὲν Δ (386 μ.) διήρχετο ἡ ἀπὸ Πλαταιῶν εἰς Μέγαρον ὁδός, τὸν δὲ Α ἡ ἀπὸ Πλαταιῶν εἰς Ἀθῆνας, περὶ ἣν καὶ ἔνεκα τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐφίλονεσκον ἡ Ἀττικὴ καὶ ἡ Βοιωτία. Ἀπὸ τοῦ Πάρνηθος χωρίζεται ὁ Κ. διὰ πετρώδους ὑψιπέδιου (Σκοῦρτα). Καὶ νῦν ἐστὶ οἱ κυνηγοὶ εὐρίσκουσι πλείστα ζῶα ἐν τῷ Κ., ὅστις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο πλήρης τοιοῦτων· ἀναφέρει μάλιστα ὁ μῦθος ὅτι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ λέων ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἡρακλῆς. Ἐλατρεῖετο δ' ἐν αὐτῷ κυρίως ὁ Διόνυσος πρὸ πάντων ὑπὸ τῶν γυναικῶν (Μαινάδων ἢ Θυιάδων), ἐσπαράγη δὲ ὑπὸ τούτων ἐνταῦθα ὁ Πενθεύς, καὶ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν κυνῶν του. [Δ.Α.]

Κίθαρά. Ἐγχόρδον μουσικὸν ὄργανον ἀποτελούμενον ἐξ ἡχείου ἀμφοτέρωθεν ἐπιπέδου, λαβῆς μακρᾶς καὶ θ συνήθως χορδῶν τεταμένων ἀπὸ τοῦ ἀκροῦ τῆς λαβῆς μέχρι τοῦ ἀντιθέτου ἀκροῦ τοῦ ἡχείου. Κατὰ τὸ μέγεθος καίται μεταξὺ βίβλας καὶ βιολοντσέλου, παίζεται δὲ διὰ τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρὸς, κρατούμενη ἐπὶ τῶν σκελῶν, ἐν ᾧ οἱ δακτύλοι τῆς ἀριστερᾶς ἐργάζονται ὥς ἐν τῷ βιολίῳ, πιέζοντες τὰς χορδὰς καὶ ρυθμιζόντες οὕτω τὰ μέγεθος αὐτῶν πρὸς τὸν ἀκουσόμενον φθόγγον. Ἐκ τῶν χορδῶν αὐτῆς αἱ μὲν 4 εἶναι συνήθως ἐξ ἐντέρου, αἱ δὲ δύο παχύτεραι ἐκ μετάξης περιεϊλιγμέναι διὰ μεταλλικοῦ σύρματος. Ἰδίως ἀρμύζει ἡ Κ. εἰς συνοδείαν μονοφωνοῦ ᾠδατος· τοῦ γένους αὐτῆς ὄντος λίαν βραχέος καὶ ἡρεῶς

δι' ἐκτέλεσιν μουσικῇ· ἐν τούτοις εἰς χεῖρας ἀμπεύρους ἀπέβη καὶ ἄριστον ἐκτέλεσιν ὄργανον καὶ δι' αὐτῆς ἐφημιόθησαν οἱ Gipsiani, Doisy, Bartolazzi, Sor κλ. — Ἡ σημερινὴ Κ. ἐκοιμήθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου καὶ κατ' ἐξοχὴν εὐδοκίμησε· περὶ τὸ 1600 διεδόθη καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ τόσον παρημελήθη ὥστε εἰς Γερμανίαν ἐκοιμήθη τῷ 1788 ὑπὸ τῆς δουκίσσης Ἀμαλίας τοῦ Βάυαρ ὡς νέον τι ὄργανον. Ἡ δὲ Κ. ἡ κίθαρις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο ὁμοιοτάτη πρὸς τὴν λύραν αὐτῶν, τελειοτέρα ὁμῶς ἢ τοι εὐχρητέρα καὶ μάλλον σύνθετος, τετράχορδος κατ' ἀρχάς, εἰτα δ' ἐπτάχορδος· ἡ ἀκτάχορδος καὶ εἶχε δύο ἀκρα ἢ κέρατα ἐπὶ κοίτης ἡχείου, ἀνωθεν μὲν εἰς τὰ ἐκτὸς κεκαμμένα, κατωθεν δὲ εἰς τὰ ἐντὸς συνερχόμενα καὶ ἀποτελοῦντα τοὺς ἀγκῶνας.

Κίκαρο. Ἑβραϊκὴ ἐνομοσία τοῦ Ἑβραίου· (βλ. λ.), ἐξ ἧς τὸ λατίν. Cicar. [Θ.Χ.]

Κικέρων (Marcus Tullius Cicero), ὁ ἐξοχώτατος τῶν ῥητόρων τῆς ἀρχαίας Ῥώμης καὶ ὁ ἄριστος ἀντιπρόσωπος τῆς κλασσικῆς λατινικῆς γλώσσης. Ἐγεννήθη ἐν Ἀρπίνῳ, πόλει τοῦ Λατίου, τῷ 106 π. Χ. ἐκ πατρὸς εὐγενοῦς καὶ εὐπόρου, πρωίμως δ' ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην ἵνα σπουδάσῃ. Ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν ἤρχισε τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου ὑπὸ τὸν περιώνυμον νομομαθῆ Κικέρων Μούκιον Σκαίδαν, οὗ θανόντος (88 π. Χ.) ἐξηκολούθησε τὰς σπουδὰς του ὑπὸ τὸν ἐμῶνυμον ἀνεψιὸν ἐκείνου Σκαίδαν τὸν Ποντιφίκα ἐπικαλούμενον, ἐν ᾧ τὴν φιλοσοφικὴν του παιδείαν ἐλάβε κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴν Φίλιωνα. Περὶ τὸ 86ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἤρχισε τὸ δικανικὸν αὐτοῦ στάδιον συνήγορος φερόμενος ἐν τισὶ δίκαις πολιτικαῖς· ὑπερήσπισε δὲ εἰτα ἀποτελεσματικῶς Ῥόμικον τὸν Ἀμερίνον καὶ τηγερούμενον ἐπὶ πατροκτονίᾳ. Τῷ 79 π. Χ. ἀπελθὼν εἰς Ἀθῆνας διέμεινε ἐνταῦθα ἐπὶ ἐξάμηνον ἀκούωντος τῶν ἐπισημοτέρων φιλοσόφων, τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ἀντιόχου καὶ τῶν ἐπικουρείων Φαίδρου καὶ Ζήνωνος, ἐπὶ δὲ τοῦ ῥήτορος Δημητρίου· εἰτα δὲ μετέβη εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ὦν εἰς Ῥόδον, ὅπου ἠκροάσθη τοῦ ῥήτορος Ἀπολλωνίου Μόλωνος καὶ τοῦ στωικοῦ Ποσειδωνίου. Ἐπανελθὼν εἰς Ῥώμην ἐνυμφεύθη τὴν Τερεντίαν, γενναίωτερον δὲ νῦν ἀναμνησθεὶς εἰς τὰ πράγματα ἐστάλη τῷ 76 εἰς Σικελίαν ὡς ταμίης, μετὰ τοσαύτης δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀκεραιότητος ἤσκησε τὸ ἀξίωμα τοῦτο (ἐπὶ ἐν ἔτος), ὥστε ὀλίγον ὕστερον (70) οἱ Σικελοὶ εἰς αὐτὸν ἀνέθηκαν (δικηγοροῦντα πάλιν ἀπὸ τοῦ 75) τὴν κατήγορίαν τοῦ Βέρρη, διοικητοῦ τῆς Σικελίας, πολλὰ δεινὰ προξενήσαντος εἰς τὴν νῆτόν των διὰ τῆς ἀδικίας καὶ ἀπληστίας του. Ὁ Βέρρ-

ρης, καίπερ ὑπερκομιστὰς ἔχων τοὺς ἀρίστους τῶν συνηγόρων καὶ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὑποστηριζόμενος, ἠναγκάσθη νὰ ἀπελθῇ εἰς ἐξορίαν πρὶν ἢ δίκη περαιωθῇ. Μετὰ τὴν περίφημον ταύτην δίκην ἐξελέγη ἀγρονόμος, τῇ δὲ 63 καὶ ὑπατος, συναρχόντος ἐν τῇ ὑπατίᾳ ἐκλεγέντος τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Ἀντωνίου. Ὑπατος ὢν ἀνεκάλυψε καὶ ἐμαρτύρησε τὴν περίφημον συνωμοσίαν τοῦ Κατιλίνου (βλ. λ.), μεθ' ὃ ἀνεκρωχθὶ πατὴρ τῆς πατρίδος τοῦ (Pater patriae). Ἐκτεθειμένους ἔκτοτε εἰς τὰς καταδιώξεις καὶ προσβολὰς τῶν παλίων συντρόφων τοῦ Κατιλίνου, ἐξωρίσθη τέλος τῷ 58 π. Χ. ὑπὸ τοῦ δημάρχου καὶ δημαγωγῆ Κλωδίου, ὅστις καὶ διήρπαξε τὰ ὑπάρχοντά του καὶ πυρπολήσας τὴν ἐπὶ τοῦ Παλατινοῦ οἰκίαν του ἔκτισεν ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ναὸν τῆς Ἐλευθερίας· εὗρε δὲ ὁ Κ. καταφύγιον ἐν Θεσσαλονικίᾳ. Ἀλλὰ διὰ τῆς προστασίας τοῦ Πομπηίου ἐπανήλθεν εἰς Ῥώμην τῷ 57 καὶ ἀπεξημερώθη διὰ τὰς ζημίας του, ἀνέλαβε δὲ πάλιν τὸ τε δικανικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν του στάδιον. Τῷ 51 διορίσθη ἐπαρχὸς Σικελίας, ὡς τοιοῦτος δὲ κατέβαλε στρατηγῶν τὰ πλήθη τῶν ἀρεσιδίων ληστῶν, ἀπέκτετε δὲ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ καταπιεστῇ τὸν λαόν, πλεῖστον σημαντικῶν Μετὰ τὴν κακαστροφὴν τοῦ Πομπηίου ἔμεινεν ἰδιωτεύων καὶ εἰς τὰς φιλοσοφικὰς του μελέτας ἰσχυροῦμενος, πολυειδῶς δὲ προσεπάθησε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ ἰσχυρანτος νῦν Καίσαρος. Ἀλλὰ τὴν δουλοπριανὴν τούτου, καίπερ αὐτὸς ἀμέτοχος τῆς συνωμοσίας διατελέσας, ἐξαρεκατήρῃσεν ὡς σωτηρίαν τῆς πολιτείας. Ἠκολούθησε δ' ἔκτοτε τὴν μερίδα τοῦ Ὀκταβίου ἐκ μέτους πρὸς τὸν Ἀντωνίον, ἐνθ' αὐτὸν ἐπολέμησε δεινῶς διὰ 14 περιφρήμων λόγων του, οὓς κατὰ μίμησιν τῶν Δημοσθενικῶν ἀπεκάλεσε «Φιλιππικούς». Ὅτε ὅμως ὁ Ὀκταβίος συνεβδόχθη μετὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ προσληφθέντος καὶ τοῦ Λεπίδου ἐξοχηματίσθη ἡ δευτέρα τριανδρία, ὁ Κ. κατ' ἀπειτήν τοῦ Ἀντωνίου περιελήφθη ἐν τῇ καταλόγῳ τῶν προγραφέντων πολιτῶν. Καὶ ἐπεχείρησε μὲν νὰ δραπέτευσῃ ἐκ Ρώμης, ἀλλὰ ἀναπαύσας καὶ ἐνταῦθα ἡγήσας, ὡς οὐ κατελήφθη ὑπὸ τῶν ἀποσταλέντων δημιῶν καὶ ἀπεκαταλύθη ἐν ἡλικίᾳ 64 ἐτῶν τῷ 43 π. Χ. Τὴν κεφαλὴν του καὶ τὰς χεῖρας του ἀνέρτησεν ὁ Ἀντωνίος διὰ τινὰς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκείνου, ἀφ' οὗ, λέγει ὁ Λίβιος, ἤκουσθη εὐφροσύνη, ἣν οὐδέποτε ἄλλοτε ἐφθασε φωνὴ ἀνθρωπίνῃ. Κατέλιπε δὲ ὁ Κ. ἓνα μόνον υἱόν, τὸν Μάρκον Τύλλιον Κ., ὅστις βραδύτερον διορίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀκταβίου ἐπαρχὸς Συρίας.

Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ὁ μέγιστος τῶν ῥητόρων τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, χάρις εἰς τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματος, τὴν ζωηρὰν φαντασίαν, τὴν ἐτοιμότητα, τὴν ἀπαράμι-

λυν εὐφρόδειαν, τὰς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς γνώσεις του· ἡ δὲ γλώσσά του καὶ τὸ ὅρος εἶναι πρότυπα τοῦ κλασικωτάτου λατινισμοῦ. Τὰ ὑπολείφθητα ἔργα αὐτοῦ θυνάμειθα νὰ διαιρέσωμεν ὡς ἑξῆς. 1) Συγγραμματα ῥητορικὰ, αἷα εἰσὶ τὰ Orator, De oratore, Brutus sive de clavis orationibus, De inventione, τρεῖς διαλόγοι καὶ ἡ ἀφισθητομένης γνησιότητος Rhetorica ad Herennium. 2) Λόγοι, 57 ἐν δλοῖ καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων 20. Ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων του κυριώτεροι εἰς 4 κατὰ Κατιλίνα καὶ εἰς 14 Φιλιππικὰ κατὰ τοῦ Ἀντωνίου. Ἐκ δὲ τῶν δικανικῶν ὁ ὑπὲρ Ρορκίου τοῦ Ἀμερίνιου, ὁ 5 κατὰ Βέρρη, ὁ ὑπὲρ Ἀρχίου τοῦ τοιγτοῦ καὶ ὁ ὑπὲρ Μιλωνος. 3) Ἐπιστολαί. Κατέχομεν δὲ 16 βιβλία ἑπιστολῶν πρὸς τὴν κράτιστον τῶν φίλων τοῦ Κ., τὴν Πομπηίαν Ἀττικὴν, 16 εἰς διαφόρους φίλους καὶ συγγενεῖς, 3 πρὸς τὸν ἀδελφόν του Κόιντον καὶ 2 πρὸς τὸν Μ. Βροῦτον ἀμφιβαλλομένης γνησιότητος. 4) Συγγραμματα φιλοσοφικὰ, πάντα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἐτη γραφέντα, τὰ πλεῖστα δὲ τῶν σωζομένων ἐν τῶς τριῶν ἐτῶν καὶ ἐν βίᾳ, ἐκ πηγῶν ἑλληνικῶν, ὧν πολλὰχοῦ εὐρισκόμεν παρεννοήσεις· μεθ' ὧν ταῦτα ὁ Κ. εἶναι ἀξίος πολλῆς εὐγνωμοσύνης παρὰ τε τῶν συμπατριωτῶν του παρ' εἰς προσεπάθησε νὰ ἐκλιθεύτῃ τὴν ἑλ. φιλοσοφίαν, καὶ τῶν νεωτέρων λαῶν τῆς ἀντιστοίας καὶ τοῦ Βορρὰ, οἵτινες πολλὰ ἐπαιδοῦνθησαν παρ' αὐτοῦ πρὶν μελετήσασαι τοὺς ῥητορικούς. Εἶναι δὲ τὰ φιλοσ. συγγραμματα τοῦ Κ. τὰ ἑξῆς. Περὶ Δημοκρατίας, οὗ εἰς τὸ σωζόμενον μέρος ἀνηκεῖ καὶ τὸ Ἐνυκτικόν τοῦ Πικτινῶος, ὡς τοιοῦτος παριστάμενον ἵνα πλείων εἰς τὰς ἐν αὐτῷ ἰδέας ἀποδοθῇ ἐμπιστοσύνη. Περὶ νόμων, οὗ σώζονται τρία βιβλία. Ἀκαδημαϊκά, ὑπόθεσιν ἔχοντα τὴν ἀκαδημαϊκὴν φιλοσοφίαν. Περὶ τοῦ τέρατος τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, εἰς 5 βιβλία ἐν οἷς ἐκτείνεται αἱ σχετικαὶ ἰδέαι τῶν Ἐπικουρείων, τῶν Ἀκαδημαϊκῶν καὶ τῶν Στωϊκῶν. Σοφιστικαὶ Τετυκλιαναί, ἀπὸ τῆς ἐν Τετυκλῳ ἐπαύσεως τοῦ Κ. οὕτω κληθεῖσαι, πραγματευόμεναι διάφορα ἠθικὰ προβλήματα. Περὶ τῆς φύσεως τῶν θεῶν. Περὶ μαντικῆς βιβλία δύο. Περὶ εἰμαρμένης. Κάτιον ἡ περὶ γῆρας, ἐν ᾧ Κάτιον ὁ πρεσβύτερος ἐξυμνεῖ τὸ γῆρας. Αἰτίαις ἡ περὶ φιλίας. Παρίδοξα, ἐν ᾗ ἐκτιθενται παραδοξὰ τινὰ δόγματα τῶν στωϊκῶν. Περὶ καθηκόντων βιβλία τρία. — Τοῦ Κ. κατέχομεν ἑκτενὴ βιβλιογραφίαν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἐρωτήματα διὰ τινὰ αὐτοῦ, ὧν ἀριστὸν ἢ ἐν Μαρίτῃ προτομῇ ποιηθεῖσθαι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτος τῆς ζωῆς του.

Ὡς πρὸς τὰς ἀδόσεις τῶν ἔργων τοῦ Κ. αὐταὶ εἶναι ἀναριθμηταὶ διὰ περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἀναφέρωμεν τὰς καλλίστας τῶν Ἀπάντων, τὴν τοῦ Ορόλλι, ἰνεσεργασθεῖσαν

ὑπὸ Baiter καὶ Halim (Zurich 1845 κέ.), τὴν τῶν Baiter καὶ Kayser (Λιψ. 1861 — 9), καὶ τὴν τοῦ Müller (Λιψ. 1878 κέ.). Πρὸς τὰς βιογρ. τοῦ K. ὑπὸ Forsyth (ἀγγλ. Λονδίνου 1864), Gerlach (γερμ. Γασιλία 1864), Boissier, Ciceron et ses amis (Παρις. 1866). [B.A.]

Κίκινος. βλ. Ῥίκινος.

Κίκινέννη (Ricinin). Ἀλκαλοειδὲς ἐν τοῖς σπέρμασι καὶ τοῖς φύλλοις τοῦ Κίκωος εὐρεθέν. Ἡ χημικὴ τῆς οὐσίας ἀγνωστος, γνωστὸν δὲ μόνον ὅτι περιέχει 20 % ζζώτου· κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα εὐδιάλυτα εἰς ὕδωρ. [X.X.]

Κίκινον ἔλαιον (Oleum Ricini), τὸ ἐκ τῶν σπερμάτων τοῦ Κίκωος ἐξαγόμενον πατήγωνστον ὡς καθάρισον βίτσιον ὁλοῦδο, παχύρρευστον, ἀγέδης τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεύσιν. Καταποθὲν ἐνεργεῖ ὡς οὐσία λιπαρά, ὀλισθηρά ποιοῦσα τὰ ἔντερα καὶ εὐκολοῦνσα τὴν κάθοδον τῶν κοπράνων. Τὸ πλεῖστον οὕτω διέρχεται τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα καὶ ἀπεβάλλεται ἀναλλοιώτως. Οὐδένα φερεῖ ἐν τῇ κτίλει ἐρεθισμὸν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀγέδης γεύσεως ἐνίοτε ναυτίαν καὶ ἐμετον. Ἐπιτιθέειν εἰς πᾶσαν ὥραν καὶ ἡλικίαν, εἶνε ἂν ἑτέρου ἀκατάλληλον διὰ συχνὴν χρῆσιν διότι ἐξασθενίζει τότε τὴν πέψιν. Δίδεται εἰς ἐνῆλικας κατὰ 1 — 2 οὔγγιας, ὀλιγώτερον δ' ἀναλόγως εἰς παιδία ἀμειψως ἢ μετὰ τινος σιροπιου ἢ ἐντὸς καψῶν. Ἄν ληρῶς εἰληκρινέας, μαρσάται κατόπιν λειμονίου φλοίδος ἢ τι τοιοῦτο πρὸς κατακάλυψιν τῆς ἀγέδας.

Κίκινες. Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς ἀπέναντι τῆς Σαμειθράκης περὶ τὸν Ἑβρον οἰκῶν. [A.A.]

Κικούτα ἡ δηλητηρία (Bot.) Cicuta virosa L. Φυτόν σκιαδόφρον ὑδροχαρές τῆς Β καὶ μέσης Εὐρώπης λίαν δηλητηριον. Ἡ Κ. τῶν Ῥωμαίων εἶνε τὸ Κώνειον (βλ. λ.) τῶν ἀρχαίων. [G.X.]

Κικύσιον. Μία τῶν ἐκτὼ πόλεων τῆς ἀρχαίας Πισατίδος καὶ κατὰ Στραβῶνα ἡ μεγαλύτερα. Ἰσως ἐκεῖτο περὶ τὸ Μαλαπάσι ἢ μεταξὺ Λαμπετίου καὶ Κρεμαστῆς, ἐνθα δὲν γνωρίζομεν πόλιν ἀλλήν ἐκ τῆς ἀρχαιοῦς, ἐνῶ ἐν τῷ εὐεβρῷ ἐκτάσσει πιθανώτατα θά ἦτο πόλις τις ἐκ τῶν καλλιτέρων, καὶ ἔχνη ἀρχαίων κατοικίων πολυλειτουργῶν εὐρέθησαν. [Γ.Πδ.]

Κιλδαιρ (Kildare). Κομητεία τῆς ἱρλανδικῆς ἐπαρχίας Λίνστερ, Δ τῆς ἐπαρχ. Δουβλίνου. Ἐχει ἐμβα. 1693 τγμ. καὶ 69 988 κατ., εἶνε δὲ ὡς ἐπὶ πλεῖστον πεδινὴ καὶ εὐφορὸς, παράγουσα σιτηρά, γαῶμηλα κλ., διό καὶ κυρίον ἔργον τῶν κατοικῶν εἶνε ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Νάας, ἡ δὲ κωμόπολις Κιλδαιρ ἦτο μὲν

ἄλλοτε ἔδρα τῆς ἱρλανδικῆς ἐπιστῆμης καὶ πρωτεύουσα ἐπισκοπῆς, νῦν δ' εἶνε ἀστυνομικὸς, ἔχουσα 1333 κατ. Ἐν τῇ κομητείᾳ μνημονεύετα ἡ κωμόπολις Μαινενθ μετὰ 1619 κατ. καὶ μεγάλου ἐρσοποδοστηρίου καθολικοῦ, ἔχοντος 12 καθηγητὰς καὶ 450 φοιτητὰς. [M.S.]

Κίενα. Ὀχυρωμένη πόλις τῆς Βεσταραδίας κειμένη ἐπὶ τοῦ βορειοτέρου βραχίονος τοῦ Δουνάβεως, τοῦ ἐπικαλουμένου καὶ ἐξ αὐτῆς. Ἐχει 8265 κατ. καὶ σημαντικὴν ναυτιλίαν. [M.S.]

Κίλικία. Ἡ νοτιοανατολικωτάτη χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κληθεῖσα ἀπὸ τῆς ἰσως σημαντικῆς φυλῆς τῶν Κιλικίων καὶ προσεληκῶτα ἐνεκα τῆς εὐφορίας τῶν ἐν τῇ Α μέρῃ αὐτῆς σημαντικῶν πεδιάδων ἡζὴ ἐνωρίς. Ἐλλήνας ἀποίκους, ὥστε τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον εἰσέδω εἰς τὰς πλείστας ἀξιολόγους πόλεις τοῦ μέρους τούτου καὶ ἐπεκράτησε τῶν λοιπῶν τελείως ἐπὶ Ἀλεξανδρου καὶ τῶν Ῥωμαίων. Ἄν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς δὲν ἐρίζονται ἐξ ἴσου ὑπὸ πάντων τῶν συγγραφέων, γνωρίζομεν γενικῶς ὅτι ἐξτείνεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Παμφυλίας πρὸς Α μέχρι τοῦ Ἀμανοῦ (Τζεβέλ Βερκενέτ), ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τῆς Κομμαγενῆς, καὶ πρὸς Β μέχρι τῆς σειρας τῶν κορυφῶν τοῦ Ταύρου ἥτις ἀποτελεῖ τὰ σύνορα αὐτῆς καὶ τῆς Λυκαονίας καὶ Καππαδοκίας, πληροὶ διὰ τῶν παραφάδων τῆς τὸ Α μέρους τῆς Κ., περιβάλλει δὲ μετὰ τοῦ Ἀμανοῦ τὴν Ἀλῆον καλουμένην πεδιάδα τῶν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἰσσοῦ ἐκβαλλόντων ποταμῶν Πυράμου καὶ Σάρου· προσετῇ ἦτο ἡ Κ. ἐκ Β καὶ Α μέρον εἰς 3 διόδων, τὴν Κιλικικὴν πυλῶν (νῦν Γκιελέκ Βογάζ), τῶν Ἀμανικῶν καὶ τῶν Συρίων. Τὸ Α φρεῖν ἐν μέρει, συνήθως Τραχία Κ. καλούμενον, προβάλλει· καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ Λυκία, πρὸς Ν εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ χωρίζεται διὰ τῆς Κιλικικῆς Αὐλῶνος ἀπὸ τῆς Κύπρου· διαρρέεται δὲ ἀπὸ Α πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Καλυκῶντος (Γκιέκ-Σοῦ), ἡ δὲ παραλία αὐτοῦ, ἥ τὸ νοτιώτατον ἀκρον καλεῖται Ἀνεμοῦριον (νῦν Ἀνεμούρ) εἶνε πολυτεχέστερη· σχηματίζουσα τοὺς λιμένας τῶν μικρῶν παραλίων πόλεων. Ἐκ τούτων κείνται μεταξὺ Παμφυλίας καὶ Ἀνεμοῦριου αἱ Κορακῆσιον (νῦν Ἀλαῦζ), Σελενῶς (ὑπερὸν Πομπησιούπολις, νῦν Ἐσκι Σελινδι), Χάραδρος (νῦν Χαραδράν) καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀνεμοῦριου ὁμιόνιμος πόλις (ν. Ἀναμούρ), Α δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου αἱ Νάγιδος (ν. Μεμενιγιέ Καλέ) καὶ Κελενδερῆς (Τσελινδερέ) πλησίον τοῦ Καλυκῶντος ἰδρύθη ἡ Σελεύχεια, ΒΑ τῆς ὁποίας παρὰ τὸν Κορυκὸν (ν. Κοργές) ἐδείκνυτο τὸ περίφρμεν στήλαιον τοῦ Τυρῶντος. Ἡ δυτικωτέρα πόλις τῆς Α Κιλικίας, ἥτις ἐκαλεῖτο καὶ Πεδιάς ἢ Πεδινὴ Κ., εἶναι οἱ Σέλοι (νῦν

Μετλη) ανατολικότερον δὲ κινεῖται Ταρ-
σός, Ἀδανα, Αἰγαί (νῦν Ἀγίας) καὶ ἡ
Ἰσός, παρὰ τὸν ἐξ αὐτῆς ἐπικαλούμενον
κόλπον, τὸν ΒΔ μυχὸν τῆς Μεσογείου. — Οἱ
κατοικοὶ ἐφημιζόντο παρὰ τοὺς ἀρχαίους ὡς
ἐπικινδυνάτοις πειράται, κατέβαλε δὲ τού-
τους μάλιστα ὁ Πομπήιος. Τὸ κατ' ἀρχαίαν ἤρχον
αὐτῶν ἰθαγενεῖς ἡγεμένους, εἴτα δὲ περιήλθιν
ἡ χώρα διαδοχικῶς εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν
Περσῶν, τοῦ Ἀλεξάνδρου (μετὰ τὴν ἐν Ἰσθμῷ
μάχην 333 π. Χ.) τῶν Ῥωμαίων κλ. Ἐπὶ
τῶν Βυζαντινῶν εἰρήνητο εἰς δύο τμήματα
(Μιλικίας Α' καὶ Β'), πολλάκις δὲ ἦτο ἐν
ταῖς ὑστερῶν θυστρον πολέμων μεταξὺ Βυ-
ζαντινῶν καὶ Σασσανιδῶν. Νῦν δὲ ἀποτελεῖ
μέρος τοῦ Βιλαετίου Ἀζάνων. [Α.Α.]

Κελεμάνε (Kilimane ἢ Quillimane).
Πορτογαλικὴ πόλις ἐν τῇ ΝΑ Ἀφρικῇ (Μο-
ζαμβίκη), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βρα-
χίνος τοῦ Ζαμπέση ποτ. Ἐχει περίπου
6000 κατ. [Μ.Σ.]

Κελεμαντςάρο (Killmandscharo).
Τὸ ὑψηλότερον γνωστὸν ὄρος τῆς Ἀφρικῆς,
κείμενον ἐν τῇ ὑπὸ Γερμανικὴν προστασίαν
Ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ ὑπὸ 3° Ν πλ. καὶ 35°
Δ μῆκ. ἀπὸ Γρήνιτς. Ἐχει ὕψος 5740 μ.
καὶ καλύπτεται διηλεκτῶς ὑπὸ χιόνος. [Μ.Σ.]

Κελαότα (Quillota). Πρωτεύουσα δια-
μερισματος τῆς ἐπαρ. Βαλπαράϊζου τῆς Χι-
λῆς, ἐπὶ τοῦ ὁμοῦ μὲ ποταμοῦ. Ἐχει 11369
κατ καὶ πλησίον πλουσιώτατα μεταλλεῖα
χαλκοῦ. [Μ.Σ.]

Κελκέννυ (Kilkenny). Κομητεία τῆς
ἱρλανδικῆς ἐπαρχίας Λίνττερ, ἔχουσα ἐμβα-
2063 τ.χμ. καὶ 87154 κατ. (1891). Εἶνε λο-
φώδης (μέχρι 950 μ. ὕψους), ἀλλ' ἔχει καὶ
ἐκτεταμένους πεδιάδας, γλυκὺ κλίμα καὶ εἶνε
καλῶς καλλιεργημένη (μόνον 16% τοῦ
ἐδάφους εἶναι ἀκαλλιεργήτα), παράγουσα κυ-
ρίως σιτηρὰ, γαῖμαλα καὶ λάχανα, ἀρμαῖς
δὲ καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιεῖα εἰς τοὺς
ποταμούς (Βάρρω, Νῶρ κλ.). — Ἡ πρωτεύ-
ουσα Κ. κεῖται ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Νῶρ 117
χμ. ΝΑ τοῦ Δουβλίνου, διαιρεῖται εἰς τὴν
ἱρλανδικὴν περὶ τὴν μητρόπολιν καὶ τὴν ἀγ-
γλικὴν περὶ τὸ φρούριον πόλιν, ἔχει δὲ πολ-
λὰ παλαιὰ καὶ νέα μεγαλοπρεπῆ κτίρια. Τὸ
φρούριον τοῦ οἴκου Ὁρμονδ περιέχει τὴν
ὠραιότεραν πινακοθήκην τῆς ἱρλανδίας, ἐν
δὲ τῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ οἴκου ἰδρυμένην σχολή-
ν ἔξεδουλεύθησαν οἱ περίφημοι Σοῦζι, τ.
Βέρκελεϋ κλ. Εἶνε ἔδρα καθολικοῦ ἐπισκό-
που, ἀλλοτε δὲ πολλάκις ὑπῆρξε καὶ ἡ τῆς
ἱρλανδικῆς βουλῆς. Ἐχει δὲ 11024 κατοίκ.
(1891). [Μ.Σ.]

Κελμαρόκ (Kilmareek). Πόλις τῆς
σκωτικῆς κομητείας Αἰρ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
σκου Κ τοῦ ἐκβάλλοντος πλησίον τῆς πό-
λεως εἰς τὸν Ἰρδιν. Ἐχει 28438 κατοίκ.

(1891), διάφορα ἐκπαιδευτήρια, ἐν οἷς βιο-
μηχανικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν, ἀστροσκο-
πεῖον κλ. Ἐν Κ. κητασκεύζονται πρὸ πάν-
των πεφημισμένοι τάπητες. [Μ.Σ.]

Κέμπερλεϋ (Kimberley). Πόλις τῆς
ἀγγλ. ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἐν τῇ χώρᾳ
δυτικῇ Γρίνα 832 χμ. ΒΔ τῆς πόλεως τοῦ
Ἀκρωτηρίου (Cape-Town). Ἰδρύθη τῇ 1872
ἀφ' οὗ εὐρέθησαν ἐν τῇ θέσει ταυτῇ πολλὰ
ἀδάμαντες. Ἐχει δὲ νῦν 13590 κατ. [Μ.Σ.]

Κέμδικες καλοῦνται οἱ κατὰ τὸ ἐπί-
σιον καὶ τοὺς βουδῶνας βιάζοντες φερίες,
δυνάμενοι ὅμως καὶ πανταχῶς τοῦ σώματος
νὰ διασπαρῶσι. Παθογνωμονικὸν σημεῖον τῆς
ὑπάρξεως αὐτῶν, ὅχι ὅμως καὶ πάντοτε αὐ-
τοὺς συνδεῖν εἶναι κυανὰ καὶ κηλίδες ἀπολεί-
πόμεναι ἐπὶ τῆς ἐδρῆς τῆς διαδόσεως αὐτῶν.
Ἡ τετρὰ ὑδραργυρικὴ ἀλοιφή φονεύει αὐτοὺς.

Κέμβρος. Ἀπὸ γερμανικῆς καταγωγῆς,
ὅστις ἀπὸ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ κοιτίδος, τῶν
παραλίων τῆς βορείου θαλάσσης, κατέλθε
κατὰ τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα εἰς τὴν Βοημίαν,
Σερβίαν, Βοσνίαν, τέλος εἰς τὰς Α' Ἀλπεῖς
(113 π. Χ.), τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Ν Γαλ-
λίαν, νέος καὶ φοβερὸς ἐχθρὸς τοῦ κράτους
τῶν Ῥωμαίων, οὗς καὶ ἐπανέλημμένως ἐνί-
κυσεν ἀπὸ τοῦ 113, ἀρχηγὸν ἔχοντας τὴν
βασιλείαν τῶν Βογορίχα. Φοβερωτάτη ἰδίως
ὑπῆρξεν ἡ ἥττα τῶν Ῥωμαίων τῇ 105 παρὰ
τὴν σημερινὴν Ὁράγγην (Arausio), ὅπου
τρεις αὐτῶν στρατοὶ ἐξωλοθευθήσαν ὑπὸ τῶν
Κ. Ἐπιχειρήσαντες τότε οἱ Κ. νὰ εἰσβάλ-
λῃσι καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀπεκρούσθησαν
ὑπὸ τῶν γενναίων Κελτιβήρων, Μιτ' εὖ πολὺ
συνενωθέντες μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Τευτόδοτον
Τευτόνων ὤδευσαν κατὰ τῆς Ἰταλίας αὐτῆς·
ἀλλ' ὁ Μάριος, εἰς ὃν οἱ Ῥωμαῖοι ἀνέστηκαν
ἥδη πάσας τὰς ἐλπίδας των, τοὺς μὲν Τευτο-
νας ἰδίως ἐξωλόθρευσε παρὰ τὰ Σεβίγια ὄτα-
τα (Αἰξ), τοὺς δὲ Κ. κατέρρωσε τῇ 101,
οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σατίου εἰς τὴν
Πάδον, ἐν μάχῃ καὶ ἦν λέγεται ὅτι ἔπταν
140.000 Κ. καὶ ἡμικαταστράτη 60.000.
Ἐκτετε οἱ ὑπολειπόμενοι διασκορπίσθησαν,
ἕνα δ' αἰῶνα βραδύτερον ἐγνώρισαν οἱ Ῥω-
μαῖοι τοὺς Κ. ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κοιτίδι των, τῇ
Κιμברικῇ χειρσσησῶ, ἥτις τῇ σημερι-
νῇ Ἰουλιάνῃ. Περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν
πολλὰ μυθολογούνται. Ἑλλήνης συγγραφεῖς
ἀνατιτολογητικῶς συγγέουν αὐτοὺς μετὰ τῶν
Κιμμεριῶν. Ὁ Σαλλούστιος λέγει αὐτοὺς
Γαλάτας. Ἀλλ' ὁ Καίσαρ τούναντιον καὶ ὁ
Τάκιτος καὶ ὁ Πλούταρχος θεωροῦσιν αὐτοὺς
Γερμανοὺς, τετὸν ὅπερ ταίνυσσι νὰ ἀπεδειξῶσι
καὶ αἱ νεώτεραι ἔρευναι. [Γ.Π.Κ.]

Κεμμέρις καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Ὀμή-
ρου οἱ κατοικοὶ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐν τῇ ἀκροτάτῃ
Δύσει, ὅπου ἐπίστεύετο ὅτι εὐδέποτε ἔλαμπεν
ὁ ἥλιος. ἀλλ' αἰῶνιον ἐκασίλευε σκότος. Ἀπὸ

τῶν μυθικῶν τούτων Κ. διακριτέον τοὺς ιστορικούς Κ., οἵτινες ἀρχικῶς μὲν ὄνουν παρὰ τὴν Κριμαίαν, ἔθεν καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς πορθμῆς ἔφερε τὸ ὄνομα Κιμμέριος Βόσπορος, καθ' Ἡρόδοτον δ' ἐξωσθέντες ἐκείθεν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν μεταναστεύσαν κατὰ τὸν Η' π. Χ. αἶωνα εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Λυδίαν καὶ Φρυγίαν, ἐληλάτησαν τὰς Σάρδεις, κατέστρεψαν τὴν Μαγνησίαν, τέλος δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5' αἰῶνος κατατροπώθησαν καὶ ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Ἀλυάττου. Ἡ καταγωγή τῶν Κ. τούτων εἶνε σκοτεινὴ· κακῶς δὲ ᾔδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ μέχρι τοῦ νῦν ταυτίζονται ὑπὸ τινῶν πρὸς τοὺς Κίμβρους. [Ι.Κ.Π.]

Κιμμέριος Βόσπορος. Βλ. Θεοδοσία, Κέρτε, Κιμμέριοι.

Κιμμόπασα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρμενίου τῆς Λαρίσσης, ἔχον 93 κατ. [Μ.Σ.]

Κιμωλία. Βλ. Κίμωλος, Κρητίς.

Κιμωλίτης. Ὁρυκτὸν ἔξορυγτικόν, κατὰ τὴν χημικὴν σύστασιν ὅν ἐνυδρὸν πυριτικὸν ἀργίλλιον, ἀποτελοῦν δὲ πλὴν τινα ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς γλώσσης προσκολλώμενον. Εὐρήσθαι ἐπὶ τῆς νήσου Κιμώλου, ὅν πιθανῶς προῖον διαλύσεως τραχευτικοῦ τινος πετρώματος. [Δ.Κ.]

Κίμωλος Νῆος μικρὰ ἐκ τῶν Κυκλάδων κειμένη κατὰ τὸ ΒΔ τῆς Μήλου, ἥς ἀπέχει 1 μίλιον καὶ ΝΔ τῆς Σίφνου εἰς ἀπόστασιν 10 μιλίων. Ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶνε 18 μιλίων· λιμένα δὲ ἔχει μικρὸν καὶ ἀβαθὴ κατὰ τὸ ΝΔ Πράτα καλούμενον καὶ χωρίζον ὁμώνυμον τῇ νήτῳ κείμενον $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ λιμένος. Τὰ ἔρη αὐτῆς εἶναι σκληρὰ καὶ τραχεῖα καὶ ἡ γῆ αφορός. Εἶνε δὲ γνωστὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀνορυτομένην Κιμωλίαν γῆν, λευκὴν, παχυσίαν καὶ σαπωνώδη, χρησίμου εἰς καθαροὺς ἐνδυμάτων, λευτρά κλ. Ἐνεκα τῶν ἐν αὐτῇ μεταλλείων ἀργύρου καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν Argentaría καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων Argentière. Ἀποτελεῖ δῆμον ἰδιαιτέρον ἔχοντα 1515 κατ.

Κίμων. τοῦ ἐνδόξου Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης ἐνδόξης υἱός, γεννηθεὶς περὶ τὸ 510 π. Χ. Ἡ νεανικὴ ἡλικία αὐτοῦ δὲν προσμήνυε, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς μέλλον· τῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ παραμεληθεὶς ατακτὸν διῆγε βίον, κατηγόρησάν δ' αὐτοῦ οἱ καὶ αἰμομιτικὰς σχέσεις εἶχε μετὰ τῆς ἑτεροβαλοῦς ἀδελφῆς αὐτοῦ Ἑλπινίκης, ἀναφέρονται δὲ καὶ φῆμαι ἀλλαι, ἀλλὰ πιθανὸν τὸ τοιαῦτα ν' ἀπέρρῳσιν ἐκ συγκοφαντικῶν τῶν ἀντιπάλων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἐκ Θάσσου Σπηριμερότου. Κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον τὴν χρηματικὴν ποινὴν εἰς ἣν εἶχε καταδ.

καθεῖν ὁ Μιλτιάδης, οὐχὶ ὁ Κάλλιος, ἀλλ' ὁ Κίμων αὐτὸς ἀπέτισε ἅμα τῇ θανάτῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ Θεουκιδίδης, σχεδὸν σύγχρονος καὶ συγγενῆς τοῦ Κίμωνος, ἐλπίστα περὶ αὐτοῦ ἀναφέρει, πλείονα δ' ἀναγράφουσιν οἱ Θεόπεμπος, Εὐπολις καὶ Ἀριστοφάνης, ἅτινα καὶ συνέλεξεν ὁ Πλούταρχος. Ἡ ναυμαχία δὲ τῆς Σαλαμῖνος παρέσχε τῷ Κ. τὴν πρώτην εὐκαιρίαν ὅπως ἀναδειχθῇ. Ἐπικειμένης τῆς πάλης ὁ Κ., μετὰ τινῶν δηρῶν αὐτοῦ, ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ κατέθεσεν ἐν τῇ ναφ' ἥνία ἵππου ὡς ἀρχήστα ἐν τῇ σχεδιασθεισῇ ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους μάχῃ, καθὼν δὲ ἐκ τῶν ἐν τῇ ναφ' ἡττημένων ἄσπιδων μίαν κατήλθεν εἰς τὸ παράλιον· διακριθεὶς δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἀπέσπασε τὴν ἐκτιμῆσιν καὶ ἀγάπην τοῦ Ἀρισταίδου, ὅστις ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔχε διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ νέου ἵνα ἀντιταγῇ αὐτὸν κατὰ τῆς ἐπικινδύνου ἐπιτροπῆς ἢ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦται· ἐπὶ τοῦ Ἀθηναίου λαοῦ. Βραδύτερον Ἀρισταίδης καὶ Κ. συμπράξαντες κατέρωσαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ νικητοῦ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ οὕτως ἐγένοντο κύριοι τῶν δημοσίων πραγμάτων. "Οἱ δὲ μετ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες συνέλαβον τὴν πατριωτικὴν ἀπεφάνε τῆς ἐκ τοῦ περσικοῦ ζυγοῦ ἀπελευθερώσεως τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἑλληνικῶν πόλεων, οἱ Ἀθηναῖοι ἐνεμπιστεύθησαν τότε τὰς ἰδίας δυνάμεις εἰς τὸν Κ. καὶ Ἀρισταίδην τὴν ὑπεράττην δ' ἀρχηγίαν εἶχεν ἀναλαβεῖ ὁ τῆς Σπάρτης βασιλεὺς Πausanias. Ἀλλὰ τὸ αὐθαίρετον καὶ βίαιον τοῦ Σπάρτατος ἦθος προσκάλει τὴν καθαιρέσθαι αὐτοῦ ἢ δὲ ἀρχιστρατηγία ἀνέτιθη εἰς τὸν διακριτόμενον καὶ ἐπὶ προσοχίᾳ Κ. Οἱ Ἕλληνες διήλθον νικηταὶ τὰς παραλίας τῆς Θράκης, κατετρόπωναν τοὺς Πέρσας παρὰ τὸν Στρυμόνα, κατέκτησαν τὴν Σκύρον, Κάρυστον καὶ Νάξον, ἐπὶ δὲ τῆς χέρσου παρὰ τὰ ἑρείπια τῆς πόλεως Ἐννέα Ὀδοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐβίβλωσαν τὴν Ἀμφίπολιν ἐνθα ἐγκατέστησαν ἀποικίαν· ἐν Σκύρῳ δὲ εὐρόντες τὰ ὅσα τοῦ Θησιῶς βραδύτερον μετήγαγον αὐτὰ μετὰ πομπῆς εἰς Ἀθήνας. Κατόπιν ὁ Κ. κατέστρεψε παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα τὰς περσικὰς δυνάμεις ὧν ἤγετο ὁ σατράπης Τιθραύστης καὶ μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην κατεστράφησαν ἡ ἐκωρείσθησαν 200 ἑχθρικά νῆες· κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν ὁ Κ. ἐστράτευσε κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἐν καὶ κατετρόπωναν. Οὕτως ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, παρατηρεῖ ὁ Πλούταρχος, ὁ Κ. ἐπέσχευε τὴν δόξαν τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῶν Πλαταιῶν. Ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς φοβηθεὶς ἔτι μείζονας καταστροφὰς ᾔητάτο τὴν εἰρήνην, καὶ συνωμολογήθη συνθήκη λίαν παπειστοτάτη διὰ τοῦς ἡττηθέντας· κατ' αὐτὴν ὁ Πέρσης μεναρχὴς ἀνέλαβε τὴν υποχρέωσιν νὰ τηρῇ τοὺς στρατοὺς αὐτοῦ τῆς ξηρᾶς μακρὰν τῶν ἑλληνικῶν

θαλασσιών εἰς ἀπόστασιν δρόμου ἵππου μίᾱς ἡμέρας, τὰ δὲ πλοῖά του αὐθέντε νὰ πλέωσι μεταξὺ τῶν Χελιδονίων καὶ τῶν Κυανέων νησιῶν, ἅμα δὲ παρηγεῖτο πάσης ἀξιώσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἑλλ. πόλεων. Ὑπῆρξαν διαταγμοὶ ἐπὶ τῆς πραγματικότητος τῆς τοιαύτης συνθήκης, ἀλλ' ὁ μετὰ τὴν στρατείαν τοῦ Κ. περιορισμὸς τῶν Περσῶν ἤμισα ἐνισχύει τοὺς διαταγμοὺς. Ὁ Κ. ἐπανακάμψας πλήρως δέξας εἰς Ἀθήνας ἀναδείχθη ἐπὶ τοῦ μέγας καὶ ἐν εἰρήνῃ· οἱ ἀγροὶ, οἱ κηποί, ἡ εἰκία καὶ ἡ τράπεζα αὐτοῦ διετέθησαν εἰς χρῆσιν τῶν πολιτῶν τῆς ἰδίας αὐτοῦ φυλῆς, ἐκόσμησε τὰς Ἀθήνας εἰς περιπάτων καὶ δεινῶν δευτεριῶν, κατεσκεύασε ὑδραγωγείον πρὸς χρῆσιν τῆς ἀκαδημίας καὶ πάντα ταῦτα ἰδίᾳ δαπάνῃ, καὶ δὴ οὐχὶ χάριν δημοκρατίας καθόσον πάντοτε ἀντετάχθη κατὰ τῶν μέτρων αὐτῶν ὡς θεμιστοκλῆς καὶ Περικλῆς προτείναν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου, κύριον στήριον τῆς πολιτικῆς τοῦ ἀνδρὸς ἦν ἡ τήρησις διαρκεῶς εἰ δυνατόν εἰρήνης μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Ὑπελθούσης ἐπαναστάσεως τῶν Βασίλων (465) ὁ Κ. ἐστράτευσε κατ' αὐτῶν καὶ ἐγένετο κύριος τῆς νίκης των, ὅμα δὲ καὶ τῶν ἐπὶ τῆς Στερεᾶς χρυσωρυχείων αὐτῆς. Κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδόν του κατηγγέρθη ὑπὸ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων βῆσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς στρατείας ταύτης δὲν ἀπέσπασεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων γῶρας τῆς Μακεδονίας διασθαρὲς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλέλληρος, ὁ καὶ δὲ ὅμως ἀπείκουσε τὴν τοιαύτην κατηγορίαν. Κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον οἱ εἰλωτες ἐπωφελιζόμενοι καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ, ἐν Σπάρτῃ συμβάντος, ἐπανέστησαν κατὰ τῶν δεσποτῶν, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν στρατὸν ὑπὸ τὸν Κ., ὅστις ἐπολιόρκησε τοὺς εἰς Ἰθάκην εἰλωτας, ἀλλὰ χρόνισα τῆς πολιορκίας οἱ Σπαρτιάται ὑποπτοὺς ὡς ὀφθαλμῶς ἐκόντες ἀπέπεμψαν τοὺς συμμάχους Ἀθηναίους, εἰς οὗ ἐνέφωθη ἡ φιλαυτία τοῦ Ἀθηναίου λαοῦ· ἐτέρωθεν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Κ. ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Ἐριάρχης ἀνέγκουν ἐν τῇ Ἀρείῳ Πάγῳ μεταβολὰς ἀρεστὰς τῷ λαῷ, ὁ δὲ Κ. ἀντίστας κατέστη ἀντιδημοτικός. Ἐπὶ τούτοις οἱ ἀντίπαλοι τοῦ ἐπωφελιζόμενος τὴν εὐκαιρίαν κατώρθωσαν τὴν ἐξοστρακισμόν του, ὁ δ' ἐξῆρσιτος κατέφυγεν εἰς Βελωτίαν. Τότε τὸ ἀριστοκρατικὸν κῆμα ἤττηθ' ὡς ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ ὄρχητρος του ἤρξατο συνεννοήσεων μετὰ τῶν ἐν Τανάγρα ἐστρατοπεδευμένων Λακεδαιμονίων, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι δὲν ὤκνησαν νὰ στρατεύωσι κατ' αὐτῶν. Ὁ Κ. ἤθελ' ἔτι νὰ λάβῃ μετὰ τῶν φίλων τοῦ μέρους εἰς τὴν μάχην μαχόμενος ἐν ταῖς τάξεσι τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' ὁ Περικλῆς δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο. Οἱ Ἀθηναῖοι ἤττηθησαν, οἱ ἐν Ἀθήναις δὲ φεθθέντες τὴν παράτασιν τοῦ πολέμου ἀνεκάλεσαν, τῇ προτάσει τοῦ

Περικλέους, τὸν Κ. μετὰ πενταετὴ ἐξορίαν, καὶ οὕτως ὁ Κ. κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Σπάρτης εἰρήνην. Βραδυτέρων ὁ Κ. ἔπος διατακτὰς τὰς τῶν συμπολιτῶν του ἐρίδας, προέτεινε στρατείαν κατὰ τῆς Κύπρου καὶ Αἰγύπτου τῆς προτάσεως δ' ἀποσπότης γενομένης ἀπῆλθεν, ἀλλ' ἐν τῇ μέσῃ τῆς πολιορκίας τοῦ Κεῖκου ἀπέθανε (449 π. Χ.). Διόδωρος δὲ Σικελιώτης ἀλλῶς ἐκτίθησι τὰ τῆς τελευταίας στρατείας τοῦ ἀνδρὸς, τ' ἀνωτέρω ὅμως βεβαιοῦνται παρὰ τοῦ Πλευτάρχου. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔπος ἀπεθαγατίσωσι τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ἡγείραν αὐτῷ μνημεῖον. [Ο Π.]

Κίνα. Βλ. Σινική αυτοκρατορία.

Κίνα ἡ Κίνας φλοιοὶ ἢ Περουδίανοὶ φλοιοὶ καλεῖνται περιληπτικῶς οἱ φλοιοὶ τῶν διαφόρων τῆς κιγγῆς (βλ. λ.) εἰδῶν, διαφορώτατοι καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐξωτερικῶς καὶ κατὰ τὴν χημικὴν σύστασιν τὰ αὐτὰ μὲν ἐν γένει ἐνέχοντες στοιχεῖα ἄλλα κατὰ διαφόρους ἐκαστος ἀναλογίας. Κεφαλαιωδῶς διαιροῦνται κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ ἐσωφλέου εἰς φαιεύς, ξανθοὺς καὶ ἐρυθροὺς· ὑπάρχουσι δὲ καὶ νέθιοι φλοιοὶ Κ., προερχόμενοι ἐκ δένδρων συγγενῶν τῇ κιγγῇ. Τὴν θεραπευτικὴν αὐτῶν ἀξίαν ὁρμίσουν εἰς τὰ ἐν αὐταῖς περιεχόμενα ἀλκαλοειδῆ, ὧν ἐπισημώτατος ἡ κινίνη, ἀλλὰ δὲ ἡ κινιδίνη, κιγγονίνη, κιγγενιδίνη, κιναμίνη, κιγγοναμίνη, ὑδροκινίνη κτλ., ὧν περὶ τῶν κυριωτέρων γίνεταί λόγος ἐν ἰδιαίτεροις ἀρθροῖς. Ἡ κινίνη περιέχεται πλειοστὴ ἐν τοῖς ξανθοῖς φλοιοῖς, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἐν τοῖς ἐρυθροῖς ἀπὸ 0.6 μέχρι 2.5%. Ἀλλὰ συστατικὰ τῶν φλοιῶν εἶναι κινικὸν καὶ κινιδεψικὸν δξύ (διαφορὸν τοῦ ἐν τῇ Κίνῳ κινιδεψικοῦ δέξους) σάκχαρον, κηρὸς, λίπος, αἰθέριον ἔλαιον, κόμμι, ὀρυζαν, ἄλλα ἀνόργανα κλ. Ἡ χρῆσις τῶν φλοιῶν ὡς φαρμάκου ὀρίζεται τοῦτο μὲν ἐκ τῶν πικρῶν (ἀλκαλοειδῶν) καὶ ἐκ τῶν στυπτικῶν (δεψικῶν) στοιχείων αὐτῶν, δι' ὧν τονεῦται μὲν ὁ πεπτικός σωλήν καὶ τὸ σῶμα καθέλου, ἀνασιέλλονται δὲ αἱ νοσηραὶ ζυμώσεις καὶ σήψεις καὶ μετριάζονται αἱ ὑπέρμετροι ἐκκρίσεις, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς διαγερτικῆς ἐνεργείας αὐτῶν, δι' ἧς δρῶσιν ἐπὶ τῇ λειτουργίᾳ τῶν νεύρων· οὕτω παραγγέλλονται πρὸς ἀτονίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ὡς εἰς τὰ καὶ σήψεις τελευτοῦν ἐν τῇ στερᾷ ἐκ τῆς βραδυψείας, ἰδιαζόντως δὲ δίδονται κατὰ τῆς ἀδυναμίας τῶν λειτουργιῶν ἢν ἐπάγονται αἱ τυφώσεις καὶ πάσαι αἱ ζυμωτικαὶ καὶ εἰς σήψιν ἐπιρροπείας νέτοι· πούρουμένη· ὅμως ἐντένον καὶ ταχεύας ὁρμώως προτιμῶνται, ὡς εἰς, αὐτοῦσια τὰ ἀλκαλοειδῆ τῆς Κ. καὶ ἰδίᾳ ἡ κινίνη, τῶν φλοιῶν αὐτῆς ἐντὼν ὀρμωζίων μάλιστα εἰς μακρὰν καὶ χρόνιον χρῆσιν. Δίδονται δὲ οἱ φλοιοὶ

εἰς ἔμδρεγμα ψυχρὸν ἢ εἰς ἔγχυμα ἢ εἰς ἀφέψημα, οὐχ ἦτοον ὁμως καὶ εἰς ἀλλας παντοειδεῖς σκευάζονται σκευασίας, ὧν ἐπισημοτέρα ὁ κινίτης εἶνος, ὡς καθέλου τονωτικὸς λαμβανόμενος πρὸ τοῦ φαγεῖν ἐκάστοτε κατὰ 1—2 καγλιάρια πρὸς ἀπεψίας, γλωρίσεις, ἀναιμίας καὶ παντοειδεῖς ἀδυναμίας. Πρβλ. Κινίνη. — Ἡ Κ. ὡς φάρμακον ἀντιπυρετικὸν ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀγρίους τῆς Περουσίας, οἵτινες δι' αὐτῆς ἐθεραπεύσαν τῇ 1638 τὴν σύζυγον τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς χώρας τῶν Κίγγωνος. Τότε γινούσ τὴν δύναμιν αὐτῆς ὁ παρὰ τοῦτῃ Ἰσπανὸς ἱατρὸς Δελθέρος ἀπέστειλεν ἐξ αὐτῆς εἰς Ἰσπανίαν ἐπέθεν διεδόθη πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἀπ' οὗτου μάλιστα τὴν δύναμιν αὐτῆς ἐκύρωσε διὰ πραγμάτων ὁ περιέλεος Σύδενχαμ. Μετὰ ἓνα δὲ περίπου αἰῶνα ὁ Λινναῖος λαβὼν ἀνοθεύοντα κλάδον ὥρισε τὴν θέσιν τοῦ δένδρου ἐν τῇ ταξινόμησει τῶν φυτῶν καὶ ὠνόμασε τὸ γένος Κίγγινον ἀπὸ τοῦ Κίγγωνος. [Α.Χ.]

Κινάδρα. Βλ. Αἴγες.

Κινάρα (Βοτ.) ἢ Κυνάρα, Cynara L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κιναρειδῶν. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶνε Κ ἢ κεινὴ (C. Scolymus L.) ἥς τὰ κεφάλια (κινιδῶς ἀγκινάραις, γερμ. Artischocken, γαλλ. Artichauts) διὰ τῆς καλλιέργειας ἐγίναν ὀγκωδέστερα καὶ εἰς τινες παραλλαγὰς ἀπέβηλον ἐντελῶς τὰς ἀκάνθας. Τὰ κεφάλια συλλέγονται πρὸ τῆς ἀνοήσεως ἢ δὲ παρὰ τὴν ἀνοδόχην (receptaculum) καὶ αἱ βάσεις τῶν περιδελτικῶν φυλλαρίων εἰσι τὰ ἐδωδία μέρη αὐτῶν. Ἡ ἀγκινάρα ἦτο ἄγνωστος τοῖς ἀρχαίοις· εἰσῆλθον δ' ἐξ Ἀνατολῆς καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16 αἰῶνος εἰς Γαλλίαν. Ἐν Ἑλλάδι ἀπαντᾷ νῦν ἀγρία γενομένη, ἰδίως εἰς διάφορα μέρη τῆς Πελοποννήσου (κιν. Ἀγριαγκινάρα). Ἄλλοτερον εἶδος Κ. εἶνε Κ. ἢ καρδονέσκη, (C. Cardunculus L.) ἥς οἱ διὰ καταλλήλου καλλιέργειας λελευκαμέναι μίσχοι τῶν φύλων (γαλλ. Cardons) εἶναι λάχανον ἀγαπητὸν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, πιθανώτατα δ' ὁ «Κάκτος» τοῦ Θεοφράστου (βλ. λ. Κήρινος). [Θ.Χ.]

Κιναρειδῆ (Βοτ.) ἢ Κιναρκεφάλαια, Cynaraceae ἢ Cynarocephalae DC. Ὑποδιαίρεσις τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Συνθέτων. ἔχουσι τὰ ἀνόηλα ἅπαντα σωληνώδη καὶ ἀρρενωγήλα, τὸν στυλὸν πρὸς τὰ ἀνω κορυφαίως πεπαχυμένον. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶν Ἑχινῶψ, Καρδοπάθιον, Κάρδος, Κάρθαρος, Καρλίνα, Κενταύριον, Κινάρα, Κίρσιον, Κνίκος, Λάπη, Σίλυβον (βλ. τὰς λ.) κτλ. [Θ.Χ.]

Κινέ (Kind). 1) Ἰω. Φρειδ. Κ., Γερμανὸς ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος, γενν. 1768 ἐν Λίψι, σπουδάζας τὴν νομικὴν καὶ

ἀποθανὼν ἐν Δρέσδῃ 1843. Ἐγένετο γνωστὸς κυρίως ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ κειμένου τοῦ μελοδράματος «Ὁ ἐλεύθερος σκοπευτής» ἐπερ ἐμειλοποίησεν ὁ Βέβερ. — 2) Κάρολος Θεόδωρος Κ., γενν. τῇ 1799 ἐν Λίψι, ὅπου ἐξῆσε κατόπιν ὡς δικηγόρος καὶ νομικὸς σύμβουλος, ἀπέθανε δὲ τῇ 1868. Ἦτο εἰς τῶν μαλλων ἐνθέρμων φίλων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Τὰ πορίσματα τῆς περὶ ταύτας σπουδῆς του εἶναι Νεοελλ. δημὸς τραγούδια μετὰ γερμ. μεταφράσεως (Γρίμμοι 1827), Συμβολαὶ εἰς μᾶλλον ἐπισταμένην γνώσιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος (1831), Νεοελλ. χρηστομᾶθεια (Λίψ. 1835), Ἱστορία τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως (2 τ. Λίψ. 1833), Α. Σούτσου Πανέρμα τῆς Ἑλλάδος μετὰ γραμμάτων, σχολίων καὶ λεξιλογίου (Λίψ. 1835), Σύντομον λεξικὸν γερμ. καὶ νεοελλ. (Λίψ. 1841) κτλ. [Μ.Γ.]

Κινέ (Edgar Quinet). Γάλλος δημοσιογράφος καὶ συγγραφεύς, γενν. τῇ 1803 ἐν Bourg (τοῦ νομοῦ Αἰν). Ἐσπούδαζεν ἐν Στρασβούργῳ, Γενεύῃ, Παρισίοις καὶ Αἰδελβεργῇ καὶ ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους ἐδημοσίευε γαλλ. μεταφράσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἑρβέρ. «Συμβολαὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος» (3 τ. 1825—7). Ἐγένετο δὲ μέλος τῆς ἐπιστημονικῆς παρὰ τῇ γαλλικῇ ἐκστρατείᾳ εἰς Πελοπόννησον ἐπιστρεπτῆς καὶ ἐν τῇ ιδιότητι ταύτῃ συνέλεξεν ἐν Ἑλλάδι τὴν ὕλην διὰ τὸ ἔργον του De la Grèce moderne et de ses rapports avec l'antiquité (1830). Ὑστερον ἐγένετο συνεργατὴς τῆς Revue des deux mondes, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδημοσίευε πολλὰ ἀρθρα διακρίνεντα διὰ τὴν σπουδαίαν οὐσίαν καὶ τὴν τοῦ ὅρους τελειότητα. Δάττης ὢν τοῦ δημόσιου ἐποῦ προσεπάθησε νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς περὶ ταύτου ἰδέας του εἰς τὰ ἐπὶ Ναπολέον (1830) καὶ Προμηθεὺς (1838). Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν διωρίσθη καθηγγητὴς τῶν ἑξῶν φιλολογίων ἐν Λυῶνι, ὅπου αἱ παραδόσεις του ἐγένοντο προσφιλέσταται τοῖς φιλομάθεσι καὶ ὅπου κατέγραψε τὸ πρῶτον σχέδιον τοῦ ἔργου του Du génie des religions (1842). Μετακλήθει δ' εἶτα ὡς καθηγγητὴς τῶν νοτιστικῶν παικῶν γλωσσῶν καὶ φιλολογίων εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Κολλέγιον τῆς Γαλλίας, ἐτέθη πάλιν προσωρινῶς εἰς ἀργίαν ἕνεκα τοῦ λίαν σφοδροῦ τρόπου δι' οὗ ἐπραγματεύετο ἀπὸ τῆς ἐξουσίας περὶ πολιτικῶν ζητημάτων· συγγράμματα ἐδημοσίευσε καὶ ἀντικληρικὰς διατριβὰς, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἐν συ ἐργασία μετὰ τοῦ Μισσέλ συγγραφείσα Les Jésuites (1843). Ἐγένετο τῇ 1848 μέλος τῆς βουλῆς, ἐξωρίσθη ὁμως κατὰ Ἰανουάριον 1852 καὶ ἐγκατεστάθη ἐν Βρυξέλλαις. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1875 ἐν Βερσαλλίαις. Ἐκ τῶν ἔργων του ἀξιωματικὰ μόνον εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς: Les esclaves (1853), Merlin l'enchanté (2 τ. 1860)

La création (21. 1870), La république (1872) και L'esprit nouveau (1874). [M.I.]

Κένεας. Θεσσαλός ρήτωρ, υπάρχας μαθητής του Δημοσθένους, και ευνουμένος του βασιλ. Πύρρου της Ηπείρου, ενμάτην προσεπαύθησε ν' αποτρέψη από της εἰς Ἰταλίαν ἐνστρατείας. Ὅτε πρὸς τὸν Πύρρου σταλείς εἰς Ῥώμην πρὸς διαπραγματεύσεις περιέγραψεν ἐκπελὼν τὴν Σύγκλητον ὡς συνέριον βασιλέων. Ὁ Πύρρος ἔλεγε περὶ τοῦ Κ. ὅτι κατέκτα πλείονας πόλεις διὰ λόγων ἢ ὁ Πόρρος διὰ τῶν ὅπλων. Ἀπέθανε δὲ πιθανῶς διαρκούσης τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας τοῦ Πύρρου. [I.K.Π.]

Κενεράριον. Βλ. Σποδάρτον.

Κινηματική. Μέρος τῆς Μηχανικῆς ἢ μάλλον εἰσαγωγή αὐτῆς, τὴν μεταβασιν ἀπὸ τῆς Γεωμετρίας εἰς τὴν Μηχανικὴν ἀποτελοῦσα ὡς πραγματευμένη ἐκεῖνη τὰ εἰς τὴν κίνησιν σημεῖον ἢ σώματος ἢ συστήματος σωμάτων ἀναφερόμενα ζητήματα εἰς λύσιν τῶν ἐποίων δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ληθῶσιν ὑπ' ἐφιν ἡ ὕλη ἐξ ἧς τὸ σῶμα, ἡ ἀδράνεια αὐτοῦ καὶ αἱ μεταβῶ τῶν μορίων τῆς ὕλης ὁρῶσαι ἀτομικαὶ δυνάμεις. [Σπ.]

Κεννηόας. Ἑλλήν ποιητὴς καὶ μουσικός, ποήσας διθυράμβους κατὰ τὸ 6^{ον} ἡμισυ τοῦ π. Χ. αἰῶνος. Ἄν καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κατὰπτωσιν τῆς διθυραμβοπείας, ἥτο δημοφιλέστατος κατὰ τοὺς Ἀθηναίους, ὧν ἐκολάκευε τὰς διαθέσεις, διὸ καὶ πολλὰς ἐσκευασμένης ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων κωμικοποιῶν. Ἐλάχιστα ἀποσπάσματα σώζονται (παρὰ Bergk, Poetae Lyrici τ. Γ'). [X.B.]

Κέννησις. Καλούμεν οὕτω τὴν μεταβολὴν σώματος τινὸς ἀπὸ μιᾶς θέσεως εἰς ἄλλην. Ἡ Κ. εἶνε ἤτοι ἀντίθετος τῆς ἡρεμίας, ἥτις ἐστὶν ἡ κατάστασις σώματος τινὸς διατηρουμένου ἐν τῇ χώρῳ ἀμετάβλητον τὴν θέσιν του. Ἄν σῶμα τι κινῆται ἢ ἡρεμῇ, κρίνομεν συνήθως παραβάλλοντες αὐτὸ πρὸς ἄλλα περίεξ ἀντικείμενα καὶ κρίνομεν ὅρα περὶ τῆς Κ. πάντοτε σχετικῶς ἐντὸς ἀτομικῶν λ. χ. σκευῶν στερεῶς ἰστάμενων θεωρουμένων ἀκίνητον, ἐν ᾧ πράγματι κινεῖται μεθ' ἑαυτοῦ τοῦ σκεύους· ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς κινεῖνται μετ' αὐτῆς ἐκτελέουσης τὰς διαφορὰς αὐτῆς κινήσεως, ἔπειτα ὅτι ἀπὸλυτος ἡρεμία δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως ἴσως καὶ οὐδὲν τοῦ σύμπαντος. Ἐν τῇ μηχανικῇ τὸ κινούμενον σῶμα καλεῖται κίνησις, ἢ δὲ Κ. εὐθύγραμμος, καμπυλόγραμμος, κυκλική ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ ὁρίου ἐν διατρέχει τὸ κινητὸν. Διακρίνομεν προσημ. Κ. ὁμοιοταγῆ καὶ ἀντιομοιοταγῆ, καθ' ὅσον τὸ Κ. διατρέχει εἰς ἰσα διαστήματα χρόνου ἴσους ἢ ἀνίσους ὁρίμους. Ἐκ τῶν ἀντιομοιοταγῶν Κ. σπουδαιότερα εἶναι ἡ δ-

μοιωὺς ἐπιταχυνομένη Κ., ὅποια εἶνε ἡ Κ. τῶν πιπτόντων σωμάτων καὶ περὶ ἧς βλ. ἐν λ. Πτώσις. ὡς καὶ ἡ ἀντιστρέφως ὁμοιωὺς ἐπιβραδυνομένη Κ., ὅποια εἶνε ἡ Κ. σώματος βαρέος καθέτως πρὸς τὰ ἀνω ἀναρριθούσης. Ταχύτεστα καλούμεν τὸ πλεῖον ἢ ἐλαττον διαστήμα ὅπερ κινητὸν τι διατρέχει· εἰς ὁρισμένον τι διάστημα χρόνου εἶναι εἰς, ἐν δευτέρῳ λεπτον, μίαν ὥραν κτλ. Σώματος ἀπαξ εἰς Κ. τεθέντος ἄνεκα τοῦ φυσικοῦ νόμου τῆς ἀδράνειας (βλ. λ.) ἡ ταχύτης οὐτε ἐλαττοῦται οὐτε αὐξάνει εἰ μὴ διὰ τῆς ἐπ' αὐτὸ ἐνεργείας ἄλλων δυνάμεων, ἐπειτα εἶναι ἡ βαρὺτης, ἡ τριβὴ κτλ. (πρὸς λ. Ἀδράνεια), ὁμοιωὺς δὲ σῶμα ἡρεμοῦ δὲν τίθεται εἰς Κ. ἀντ' ἐξωτερικῆς τινος δυνάμεως ὁρώσης ἐπ' αὐτό. Τὸ περὶ τῶν νόμων τῆς Κ. τῶν ὁλικῶν σωμάτων πραγματευόμενον μέρος τῆς Μηχανικῆς καλεῖται Δυναμική (πρὸς λ. Κινηματική). [Σπ.]

Κέννησις. Βλ. Διακρίσις κτημάτων.

Κέννησις ἀταξία. Βλ. Ἀταξία.

Κέννησις. $C_{20}H_{12}N_2O_2$. Ἀλκαλοειδὲς ἐκ τῶν ἐν τοῖς φλοιῶσι τῆς κινᾶς, τὴν αὐτὴν χημικὴν σύστασιν ἔχον καὶ τὰς αὐτὰς ἐν γένει, ἀλλὰ πολλῶ ἥσσον ἐντένους, ἰδιότητας εἶας καὶ ἡ κινίνη. Παρασκευάζεται ἐκ τῶν ὑπολειμμάτων τῆς παρασκευῆς τῆς θεικῆς κινίνης. Κρυσταλλεῖται εἰς μεγάλα πρίσματα, διαλύεται δὲ εἰς 35 μέρη αἵθερος καὶ εἰς 750 μ. ὕδατος. Νάσις ἰσχυρά, ἀποτελοῦσα διάφορα ἄλατα ὡς ἡ κινίνη. Ὅμοια ἀλκαλοειδῆ τῆς Κινᾶς εἶναι ἡ Κινικίνη, ἑξαγμένη ὡς κινίνη παχύρρευστος μάζα, καὶ ἡ Κινιγδίνη ἢ Κινιδίνη, εὐθρυπτός καστανόχρους μάζα. [A.X.]

Κέννησις. $C_{20}H_{12}N_2O_2$, τὸ σπουδαιότερον τῶν ἐν τοῖς φλοιῶσι τῆς κινᾶς (βλ. λ.) περιεχόμενων ἀλκαλοειδῶν. Ἀνεκαλύθη τῇ 1820 ὑπὸ τῶν Pelletier καὶ Caventou· σήμερον δὲ ἐξάγεται ἐκ τῶν φλοιῶν καὶ ἀποχωρίζεται τῶν συνευδυνάτων αὐτῇ πολυειδῶν ὁμοίων ἀλκαλοειδῶν (πρὸς λ. Κινᾶς φλοιῶν) διὰ διαφορῶν χημικῶν μεθόδων ὑπὸ μορφῇ μάζης τυροειδούς ἀποτελουμένης ἐξ ἐνὸς Κ. Ἡ μάζα αὕτη τίθεται εἰς 57°, ὅτε ἀποχωρίζομενον τοῦ ὕδατος στερεοποιεῖται πάλιν τὸ ὑπόλοιπον, ὅπερ ἐστὶν ἡ καθαρὰ ἢ κινίνη Κ., κίνις λευκή, πικράτη ὡς καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς (βλ. κατωτ.), τηκομένη εἰς 177° διαλυμένη δὲ ἐν αἵθερι κατ' ἀναλογίαν 4 1/2 0/10 ἐν οἷνεπιεύματι κατ' 88 1/6, κατὰ τὴν δὲ πλεῖστον ἐν θειοχῶν ἀνθρακί· ἐν ὕδατι εἶνε λίαν δυσδιάλυτος, ἐνδὲς μέρους αὐτῆς διαλυμένου μέλις εἰς 1900 μ. ὕδατος θερμοκρασίας 15°. Ἡ Κ. ἐνεῖται μετὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὀξέων εἰς ἄλατα κατὰ τὸ πλεῖστον καλῶς κρυσταλλώμενα. Τούτων τὰ σπουδαιότερα εἶναι· α') ἡ οὐδατέρα θεικῆ Κ. (Chininum sulfur-

um, Sulfate de Quinine), ή κατ' ἐξοχήν εὐχρηστος ἐν τῇ ἱατρικῇ ἐκ πασῶν τῶν σκευασμῶν τῆς Κ., διαλυομένη εἰς 30 μ. ζέοντος ὕδατος, 780 μ. ὕδατος 12° καὶ 800 μ. ὕδατος 0°, φερόμενη ἢ ὅπως πρότερος εἰς εὐκρίτους βελόνας, λευκάς καὶ μεταξοειδῶς στιλβούσας, μετ' ὀλίγον δὲ ἀφ' ἑαυτῆς καταπίπτουσα εἰς κόνιν χιτώνωδῃ ἐνέχουσιν δυο μέρια ὕδατος· β') ἡ ὀξείνος θειϊκή ἢ ὑπερθειϊκή Κ. (Ch. bisulfuricum), κρυσταλλική, εἰς βελόνας ἢ πρισματῖα διαλύεται εἰς 11 μ. ὕδατος 13° καὶ ἀφθονώτερον ἐν θερμῷ ὕδατι καὶ αἰνοπνεύματι· τὸ διάλυμα αὐτῆς δεικνύει ἐντονώτατα κυανοῦν φθορισμὸν (βλ. λ.), φαινόμενον ὅπου δεικνύουσιν ἡ τε Κ. καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἄλατα αὐτῆς, ἀλλ' εἰς ἥτιονα βαθμὸν· ἂν καὶ εὐπεπτοτέρα τῆς θειϊκῆς, εἶνε ὀλιγώτερον εὐχρηστος αὐτῆς ἐν τῇ ἱατρικῇ, ἰδίως δὲ γίνεται χρήσις αὐτῆς ὅταν πρόκειται νὰ βοηθῇ ἡ Κ. ἐν διαλύσει, ὡς πολὺ μᾶλλον τῆς θειϊκῆς εὐδιάλυτος· γ') ἡ ὑδροχλωρική Κ. (συνθετή), εἰς κρυστάλλους ἐκλυθεὺς εἰς 20 μ. ὕδατος ψυχροῦ καὶ 3 μ. αἰνοπνεύματος, ἐνέχουσα 8—10% πλείονα καθορὰν Κ. ἢ ἡ θειϊκή Κ. δι' ὃ καὶ θεραπευτικώτερα, ἐπιτηδειότερα μὲν εἰς ἐνέσεις θεραπευτικὰς διὰ τὸ εὐδιάλυτον, ἀλλὰ ὅμως εὐχρηστος ὅπου καὶ ὅπως ἡ θειϊκή (βλ. κατωτ.)· δ') ἡ θειϊκή Κ. (Ch. ianum), κίτρινη κόνις, μόλις διαλυτὴ ἐν ὕδατι, χρήσιμος ἱατρικῶς ὅπου πρὸς τὴν ἐνεργείαν τῆς κίνησης ἐπιζητεῖται καὶ ἡ τοῦ θειϊκοῦ στοιχείου ἥτοι ἡ σκόψις (δηλαδὴ παρῶν καὶ διαρροίας), κατὰ σιτ. 20—40 δι' ἡμέρας· ε') ἡ γαρδική Κ. (Ch. valerianum) εἰς λευκοὺς κρυστάλλους, ὅζοντας νερὸν ὀξέος, διαλυτοὺς εἰς 80—90 μ. ὕδατος ψυχροῦ, ἐπιτηδεία πρὸς πυρετοὺς νευρικοὺς καὶ ἐπιμόνους μετ' ἀναμίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἀπνίας, κατὰ σιτ. 20—30 δι' ἡμέρας· ς') ἡ σιδηροκίτρινη Κ. (Ch. ferro-citricum), εἰς σκοτεινὰ πετάλια, εὐδιάλυτα εἰς ὕδωρ, εὐπεπτος, ἀρμόδια (σιτ. 10—20 δι' ἡμέρας) πρὸς τὰς μετὰ διαλείποντας πυρετοὺς ἀναμίας.

Ἡ Κ. εἶνε μία ἐκ τῶν ἱσχυροτάτων ἀντισηπτικῶν οὐσιῶν κατὰ τῶν ἐγγυματικῶν ζωῶν, τῶν παντοειδῶν νοσογόνων μικροβίων, ἐνεργεῖ δηλητηριωδέστερον καὶ τῆς στρυγνίνης καὶ τοῦ ἄρσενικοῦ, ἀποκτείνουσα αὐτὰ ἐν διαλύσει 2% (ισοτίμως τῷ φαινικῷ ὀξέϊ). Οὕτως ἡ Κ. ἀνατέλλει πᾶσαν σήψιν καὶ ζυμωσιν, πλὴν ἐλαχίστων περιπτώσεων. Τὸ κρέας διὰ Κ. διατηρεῖται ἀσχητὸν καλλίον ἢ διὰ τοῦ σωτικρέατος, πτώματα δὲ ζῶων δηλητηριασθέντων δι' αὐτῆς (εἰς ὑπερόγκους δόσεις) ἀνθίστανται ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὴν σήψιν. Τὰ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελέσματα αὐτῆς θύναται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς. Ἡ ὀλίγη ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, ἡ δὲ πλείων βραδύνει καὶ ἐξαθίνει αὐτήν, ταπεινῶ τὴν

θερμοκρασίαν τοῦ σώματος ἀνεξαρτήτως τῆς καταστάσεως τῆς κυκλοφορίας ἥτοι καὶ πρὸς ταύτης· ἀνθίσταται εἰς τὴν κατατρεβὴν τῶν λευκοκυττάρων στοιχείων τῶν ἱσθμῶν ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ (3—4 σιτ.) διαγίρει τὰ νεύρα, ὀξύνουσα τὴν αἰσθητικὴν καὶ τὰς κινήσεις, ἀπὸ πλείονος δὲ (10—20 σιτ.) μετὰ τὴν τοιαύτην διέγερσιν φέρει ζάλην, βόρυον τῶν ὠτων, βαρηκοίαν, ἀμβλυωπίαν, ἀνητυχίαν, καρδιακοίαν, κόπωσην καθολικὴν· μεγάλα δὲ δόσεις ἦτοι 1 δραχμὴ πρὸς τοὺς φαινόμενους τουτοῖσι ἐντονωτέροις, ἐπήνεγκε καὶ τρόμους τῶν μελῶν, σπασμούς, εἴτα παράλυσιν τῶν νεύρων καὶ τὸν θάνατον. Τοιαύτη δηλητηρίασις εἶνε σπανία διότι οὐδέποτε λαμβάνεται ἡ Κ. εἰς τοιαύτην δόσιν, ἐν περ πῶσις ὅμως καὶ ἦν συνέβη τοῦτο βοηθήματα ἅμετα εἶναι ἡ ἀμείστος κένωσις τοῦ στομάχου δι' ἐμετικῶν ἢ καὶ διὰ τῆς γαστραντλίας καὶ καθαρσίων, ὅπου δὲ αἰνόνεσμα, αἰθέρες καὶ καφευρὰ κατὰ τῆς ἀδυναμίας, τὰ θειϊκὰ πρὸς τὸ καταστήσαι τὴν ὑπολειπομένην ἐν τῇ πεπτ. σάλυνον Κ. ἀνεπιτηδείαν εἰς ἀπορρόφησιν, κατὰ δὲ τῶν κωλικῶν πόνων κλύσματα μαλακτικά. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω περὶ τῆς δυναμείας αὐτῆς ἡ Κ. εἶνε πολύτιμον φάρμακον κατ' ἐξοχήν μὲν εὐχρηστον ὡς ἀντιπυρετικὸν κατὰ τῶν ἐλαιογενῶν πυρετῶν, τῶν διαλειπόντων ἰδιωτῶν, ἀλλ' ὅμως καὶ τῶν συνεχῶν καὶ τῶν ὑρετικῶν, καὶ κατὰ τῶν παντοειδῶν μεταμπίσεων τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἐλείου μιάσματος, ὅπου τοῦτο βασιλεύει, διακόπτουσα μὲν τοὺς παροξυσμούς καὶ θεραπεύουσα τὰς περιοδικὰς ἀναλήψεις τῆς νόσου, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἐλαττωσὶν δυσκρασίαν, ἔξ ἧς ἡ συχνὴ ἐπάνοδος αὐτῆς· διδοται δὲ κατὰ 15—20 σιτ. εἰς 3—4 δόσεις κατὰ 1/2 ὥραν, λαμβανόμενα μετὰ τὸν παροξυσμὸν ἐν τῇ περιόδῳ τῆς ἀπυρεσίας, ἐν ἀνάγκῃ ὅμως καὶ διαρκούντος τοῦ πυρετοῦ· εἰς τὸ πόνον δ' ἐλῶδεις σιτάριά τινα Κ. λαμβάνονται διαιτητικῶς καὶ ἐκάστην πρωίαν ὡς προφυλακτικά. Ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ κατὰ τῶν συμπτωματικῶν πυρετῶν ἐκ πυαιμίας, χολαιμίας, οὐραιμίας, τῶν ἐπιλοχείων πυρετῶν, τῶν τυρωδῶν, τῶν ἐκ σηπεδονώδους ἐρυσιπέλατος, καὶ τῶν ἐν πάσῃ νόσῳ σηπεδονώδους καὶ ζυμωτικῆς ἡ Κ. ἀπεδείχθη δραστηριώτατον φάρμακον, δι' ὃ καὶ καταπληκτικαὶ αὐτῆς ποσότητες καταναλίσκονται σήμερον ἐν τῇ θεραπευτικῇ, ἰδίως τῇ· οὐδὲν ἄρα· θειϊκῆς Κ., ἥτιον δὲ πολὺ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἀλάτων κατὰ τὰ ἀνωτέρω περὶ αὐτῶν λεχθέντα. Οὐ μόνον δ' ἀπὸ στομάτος λαμβάνεται, ἀλλὰ καὶ ὑποδερμικῶς ἐγχύεται (κατὰ σηπτικῶν νόσων ἰδίως) ἢ καὶ εἰς τὸ ἐρὼν ἐντερων ἀμέσως διὰ κλύματων. [Α.Χ.]

Κένονα (Bot.). Κατὰ τὸν Διοσκορίδην εἶδος Ἀγριόστειος ἐν Κιλικίᾳ, περὶ ἧς γράφει «ὅγρᾳ βρωθῆσα πολλὰκις πιμπρησι τούτῳ

βας. — Τὸ κατὰ τὴν Διναῖον γένος *Cinna* περιλαμβάνει Ἀγρωστοειδῆ τῆς Β' Ἀμερικῆς.

Κεννάδαρι Βλ. Ὑδράργυρος.

Κενναδαρίται Βλ. Σιλιβίται.

Κένναμος Ἰωάννης. Βυζαντινὸς ιστοριογράφος, γενν. ὀλίγον μετὰ τὴν θάνατον Ἰωάννου τοῦ Κερνηνοῦ (1143) ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας· νέος ἐτι ὢν ἦλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μανουὴλ τοῦ Κερνηνοῦ, ὃν καὶ συνώδυσεν ὡς γραμματεὺς κατὰ τὰς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ἐκστρατείας του. Πιθανῶς ἀπέθανε μετὰ τὸ 1185. Συνέγραψεν ἱστορίαν τοῦ Βυζ. κράτους ἀπὸ τοῦ 1118 μέχρι τοῦ 1176 ὑπὸ τὴν εἰκόνην Ἐπιτομὴ τῶν κατορθωμάτων τῆς μακαρίτης βασιλείας καὶ πορφυρογεννήτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῇ Κερνηνῇ καὶ ἀφηγήσεις τῶν πραγμάτων τῇ δοξίμῳ υἱῷ αὐτοῦ βασιλεῖ καὶ πορφυρογεννήτῳ κυρίῳ Μανουὴλ τῇ Κερνηνῇ πονηθεῖσα Ἰωάννῃ βασιλικῇ γραμματικῇ τῇ Κεννάμῳ. Τὸ ἔργον σώζεται ἐν ἐνὶ καὶ μὲν κώδικι κεκολεσθεμένῳ εἰς τὸ τέλος· εἶνε δὲ τὸ σωζόμενον μόνον ἐπιτομὴ τοῦ πρωτοτύπου ἑπερ ἀπωλέσθη. Εἶνε δὲ ὁ Κ. φιλαλήθης, βραχυλόγος, μιμείται τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὴν Ξενοφῶντα, ἐπικρατεῖ δὲ παρ' αὐτῷ ὑπερβολικὴ ἐθνικὴ φιλοτιμία. Ἐκδ. ὑπὸ Κερν. Τελλίου (1852), Du Cange (Παρ. 1670), Moinecke (Βόννη 1836), Migne (Πατρ. ἑλλ., τ. 133). [Κ.Β.]

Κεννάμωμον (Bot.) *Cinnamomum* Nees. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Λαυρελιδῶν. Δένδρα τῶν ἀνατολ. Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας· καλλιεργούμενα δὲ καὶ ἀλλοχοῦ τῶν τροπικῶν χωρῶν. Τὰ ἐπιστημότερα εἶδη εἰσὶ Κ. τὸ κεύλανικόν (C. *Ceylanicum* Nees., ἢ *Persea* ἢ *Laurus Cinnamomum* L.) ἑπερ παράγει τὴν γνήσιον φλοιὸν Κ. ἢ τὴν κοινῶς λεγομένην Κανέλλαν (*Cortex Cinnamomi veri* ἢ *longi*, γερμ. *Zimmt*), ἔχοντα ἰδιαίτευσαν χροῖαν (χρῶμα κανέλλῳ). Ὁ ἀρίστης ποιότητος φλοιὸς εἶνε ὁ ἐκ τριετῶν κλάδων, ἢ ἐν Κεϋλάνῃ ἐπὶ 80 000 ἑκταρίων ἐκτετεινομένη καλλιέργεια τοῦ δένδρου τοῦτου ἀπασχολεῖ περὶ τοὺς 25 000 ἀνθρώπους καὶ ἡ ἐσοδεία ἀνέβη κατὰ τὸ 1885 ἕως εἰς 40 000 κεντινάρια φλοιοῦ. — Κ. ἢ Κασσία (C. *Cassia* Bl.) αὐτοφύης ἐν Κίνα, παράγει ὑποδεέστερον εἶδος φλοιοῦ, τὸ Κ. Κασσίας (*Cinnamomum Indicum* ἢ *Sinense* ἢ *Cassia cinnamomea*)· οἱ αἰῶροι καρποὶ αὐτοῦ φέρονται ὡς «ἀνθή Κασσίας» (*Flora Cassiae* ἢ *Clavelli cinnamomi*) ἐν τοῖς ἔμποροις. — Κ. ἢ Ταμάλα (C. *Tamala* Nees, γερμ. *Mutterzimmtbaum*) ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς ἰδίως ἐν τῇ Μαλαβάρῃ καὶ τῇ Ἰάβα, ἐξ οὗ συλλέγονται ἐπίσης οἱ αἰῶροι καρποὶ παρόμοιοι τοῖς τοῦ προγουμένου εἶδους· εἰσὶ δὲ καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ ἀρωματικά καὶ φαρμακευτικά (*Folia Malabathri Indici*).

γνωστὰ ἦν τοῖς ἀρχαίοις (τὸ «Μαλαβάθρον» τοῦ Διοσκουρίδου). Γνωστὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ὡσαύτως τὸ γνήσιον Κ. καὶ ἡ Κασσία. [Θ.Χ.]

— Ὁ φλοιὸς τοῦ Κ. μασηθεὶς ἢ εἰς κένιν ληφθεὶς θερμαίνει τὸ σῶμα, ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, τονεῖ τὴν γαστροεντερικὴν σωλῆνα καὶ προάγει τὰς διακρίσεις τῶν πεπτικῶν ὑγρῶν· ἄλλ' ἢ κατάχρησις φέρει μέγαν ἐρεθισμὸν καὶ καῦσιν καὶ δίψαν καὶ ξηρασίαν. Ὡς τονωτικὸν διδοται· καὶ ὡς φάρμακον μόνον ἢ μετὰ σιδήρου. Καλλίστον εἶνε ἔγχυμα οἰκτικὸν ἐκ 1 — 2 δραχμῶν φλοιοῦ εἰς κριθι-σκονὺδατος πρὸς διαρροίας ἐξ ἀτονίας τοῦ πεπτ. σωλῆνος καὶ πρὸς ἐπαγωγὴν ἰδρώτων. [Α.Χ.]

Κέννας (Lucius Cornelius Cinna) Ῥωμαῖος πατριάρχης, ἀνήκων εἰς τὸ κέμμα τοῦ Μαρίου. Ἐκλεγετοὺς ὑπατος διὰ τὸ ἔτος 87 π. Χ. τῇ συναινέσει τοῦ Σύλλα, ὁρκισθὲν μὲν νὰ μὴ πράξῃ τίποτε κατὰ τῶν ὑπὸ ταύτου μετὰ τὴν ἔξορίαν τοῦ Μαρίου κανονισμῶν· ἀλλὰ κάτοχος τῆς ἐξουσίας γενόμενος κατηγόρησε τὸν Σύλλα, ὅτις οὐκ ἦν τὸν ἀπῆλθε κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, πρότεινε δὲ νὰ ἀνακληθῶσιν οἱ ἐξόριστοι καὶ νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ὁ ἦν ὑπὸ τοῦ θηράρχου Σουλπίκιου εἰσηγμένος ἀλλ' ἀκυρωθεὶς νόμος περὶ διανομῆς τῶν συμμάχων καὶ ἀπελευθέρων ἀνά τὰς ἀρχαίας φυλάς· οὕτως ἐπῆλθε ὥστε αὐτοῦ πρὸς τὸν συναδελφόν του Ἰωνάσιον Ὀκτάβιον καὶ τὴν Σύγκλητον, εἰς ᾧ ἐξεβλήθη ἐκ τῆς Ῥώμης καὶ ἐστερήθη τῆς ὑπατίας. Συναγαγὼν ἔρως πολυάριθμον στρατὸν καὶ μετακαλεσάμενος τὸν Μάριον ἐκურύευσε μετ' αὐτοῦ τὴν πόλιν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν 5 ἡμέρας διαρκήσαν σφαγὴν τῶν πολιτῶν. Στρατιωθεὶς δὲ ἐπὶ 3 ἔτη τὴν ὑπατίαν, ἐσκόπευε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἐξ Ἀσίας ἐπανερχόμενου Σύλλα. Στε ἐφρονεῖτο ὑπὸ τῶν ἐπαναστάντων στρατιωτῶν (84). [Ι.Κ.Π.]

Κένον (*Gummi Kino*) Ἀπεξηραμμένος ἀπὸς τοῦ ἐπὶ τῇ ἁγῆς Μαλαβάρᾳ ἰδίως φρομένου Πτεροκάρπου (*Pterocarpus Marsu-riam*) εἰς σκοτεινὸν χροα εὐδρυτὰ βελάρια φερόμενος, διαλυτὸς ἐν θερμῷ ὕδατι, γέυσιν ἔχων δριμύτην καὶ στυφουσαν. Ἀποτελεῖται κατὰ 75—80 % ἐκ κινιδεψικίου δέξους, ἐξ αὐτοῦ δ' ἐξάγεται (1—2 %) πικρὰ οὐσία, ἢ Κενόνη, $C_{16}H_{12}O_6$. Ἐν τῇ ἱατρικῇ χρησιμοποιοῦται ἐξωτερικῶς μὲν μόνον ἢ μετὰ κέμμεως ἀραβικοῦ κλ. ὡς κόνις ἱσχαμῶς (*Pulvis haemostaticus*) ἱστὴν ἐν τοῖς φαρμακείοις πρὸς μικρὰς ἀιμορραγίας, ἐσωτερικῶς δὲ ὡς στυπτικὸν πρὸς χρονίαν διάρροϊαν. [Α.Χ.]

Κενόνασι καλεῖται ἐν τῇ ὀργανικῇ χημείᾳ ἐκεῖνα τὰ παράγωγα τοῦ βενζολίου, αἵτινα ἐγένοντο δι' ἀντικαταστάσεως δύο ἀτομῶν ὑδρογόνου διὰ δύο ἀτόμων ἑξωγόνου. Παράγονται συνήθως δι' ἀμείνουσῃς οὐσίας

τοῦ βενζολίου, ἐνέργειαν δ' ἔχουσι δξειδωτικήν. Ἡ ἰδίως κινόνη ἢ βενζοκινόνη, $C_6H_6O_2$ κρυσταλλεῖται εἰς πρίσματα χυρσοκίτρινα, τήκεται εἰς 116° , εὐκόλως δὲ διαλύεται καὶ ἐν ὕδατι. [X X.]

Κένρος (Kinprou). Μικρὰ κομητεία τῆς ΝΑ Σκωτίας, ἔχουσα ἐμβα. 201.5 τχμ. καὶ 6289' κατ. (1891), ἀποτελοῦσα δὲ ἐλλειψοειδῆ πεδία, ἐν ᾗ κεῖται ἡ λίμνη Λέβεν εἰς τὴν ἐκβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ τῆς χώρας καὶ περὶ τὴν κεῖνται εὐροὶ ἐκτάσεις γῆς. Ἡ πρωτεύουσα Κ. κειμένη ἐπὶ τῆς λίμνης ταύτης, ἔχει 1902 κατ. Ἐπὶ τινος νησιδοῦ τῆς λίμνης εὐρίσκονται τὰ ἐρεπία φρουρίου παλαιοῦ, ἐν τῷ ὅποιον ἐκρατήθη ἡ Μαρία Στούαρτ ἐπὶ ἐν σκεδὲν ἔτος ἐν φυλακῇ. [M.Σ.]

Κεντάννα (Don Manuel Quintana). Ἰσπανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1772 ἐν Μαδρίτῃ, διατελέσας δικηγόρος, τῷ 1821 διεστράφη πρέσβος τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως συμβουλίου, τῷ 1839 μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατίας, εἶτα γερουσιαστής καὶ πρέσβος τοῦ ἐπὶ τῆς παιδείας συμβουλίου. Τῷ 1855 ἐσέφη ἐπισήμως ὑπὸ τῆς βασιλείας, ἥτις ὑπῆρξε μαθήτρια αὐτοῦ, ὡς ποιητής. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1857. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1795 διετέθη ἡ φήμη του ἕνεκα τῆς ᾧδης Πρὸς τὴν θάλασσαν, διέπρεψε δὲ ὁ Κ. τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς λυρικός, εἶτα δὲ ὡς δραματικός ποιητής. Ἡ πληρεστάτη συλλογὴ τῶν ποιητικῶν ἔργων του, τὰ ὅποια ἔχουσιν ὡς ἐπὶ πλεῖστον σοβαρὰς ὑποθέσεις, ἐβέβη τῷ 1880 ἐν Μαδρίτῃ. Καὶ ὡς ιστοριογράφος δὲ ἐγνώσθη, συγγράψας Βίους τῶν ἐνδόξων Ἰσπανῶν (3 τ. 1807—33). [M.Γ.]

Κινύρας. Ἦτο κατὰ τὸν κυπριακὸν μῦθον ὁ πρῶτος ἐν Κύπρῳ ἱερεὺς τῆς Ἀφροδίτης, ἐθωροῦτο δὲ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ γένους τῶν Κινυραίων ἱερέων ἐν Πάφῳ καὶ Ἀμαθύντι. Ἐννοσόμενος τῆς Ἀφροδίτης ἔλαβε παρ' αὐτῆς ἅπαντα τὰ δῶρα τῆς εὐτυχίας καὶ ἀπέθανε ἐν βαθεί γήρατι. Κατὰ τὴν ἱλιάδα ἐδώρησε τῷ Ἀγαμέμνονι θώρακα. Ἄλλος μῦθος διηγείται ὅτι ἐκ τῆς Ἰδίας αὐτοῦ θυγατρὸς ἐγένετο πατήρ τοῦ Ἀδωνιδος καὶ ἠτοκτόνηται ὅτε ἀνεκάλυψε τὸ σκῆπτρον ἐγκλημα αὐτοῦ.

Κινώ (Philippe Quinault). Ὁ διαπρεπέστερος τῶν Γάλλων ποιητῶν μελοδραμάτων, γενν. 1635, τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπάρχας δικηγόρος, εἶτα δὲ ἀφαιρωθεὶς τελείως εἰς τὴν ποίησιν. Ἡ πρώτη ᾠδὴ κωμῳδία του Les ri-vales (1653) ἔτυχε ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς· τῷ 1670 ἐγένετο διὰ τὰ διάφορα ποιητικὰ ἔργα του μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Νομφεθεὶς πλουσίαν σιζυγον, ἀνέλαβε τῷ 1672 μετὰ τοῦ Lully τὴν Académie royale de musique, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ γαλλικὸν μελόδραμα εἶρε τὴν ἀνάπτυξίν του. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἦτο μελαγχολικός, ἀπέθανε δὲ τῷ 1688. Ἐγγράφη 5 τραγωδίαις, 7 δρά-

ματα, 4 κωμῳδίας καὶ 14 μελοδράματα, ὧν τινὰ λίαν ἀξιόλογα (ἡ κωμῳδία La mètèque, τὰ μελοδράματα Armide καὶ Alys).

Κιοῦ-ζεγέζ. Κωμόπολις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἐν τῇ διοικήσει Μέντες τοῦ βιλαετίου Ἀδινίου, κειμένη εἰς τὰς Α ὑπορείας τοῦ Μπέζ δάκ. καὶ ἔχουσα 2500 κατ. [M.Χ.]

Κέουκα (Keokuk). Πόλις τῆς βορειο-αμερικανικῆς πολιτείας Ἰόδας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μισσιππῆ, ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως πολλῶν σιδηροδρόμων. Ἐχει δὲ 14101 κατοίκους (1890). [M.Σ.]

Κεοκλήζ. Κωμόπολις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ διοικήσει Προύσης, κειμένη 8 χμ. ΝΑ τοῦ Βιλαετίου. Ἐχει 3000 κατ. Ἐκ ληνας ὁμιλοῦντας τὴν τουρκικὴν καὶ διατηροῦντες δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. [M.Χ.]

Κεούλ-Πεζζάρ. Κωμόπολις καὶ πρωτεύουσα ἐπαρχίας τῆς διοικήσεως Προύσης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Κεῖται ΝΑ τῶν Λευκῶν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Καρὰ Καγιά καὶ ἔχει 3000 κατ. [M.Χ.]

Κεόνιον. Κώμη τῆς νήσου Ἰθάκης καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Νηριτίων, κειμένη κατὰ τὴν μυχὸν κολπίσκου ἐπὶ τῆς Α παραλίας καὶ εἰς ἀπόστασιν 3 ὥρων πρὸς Β τῆς πρωτεύουσας Ἰθάκης. Κάτ. 1047.

Κεόνις ἡ σταφυλὴ (Ἀνατομ.). Πυρραμιδοειδὴς ἀμφικύβερτος προσέκτασις τοῦ μέσου μέρους τοῦ ἐλευθέρου χεῖλους τῆς σαρκοῦς ὑπερφίας, ἔχουσα μήκος 10—15 χμ. καὶ ἀποτελουμένη ἐκ μυῶν ὑπαλειφόμενων πανταχόθεν ὑπὸ βλεπνογόνου ὁμένως. Ὁ λαὸς καλῶν αὐτὴν γλωττάκι πιστεύει ὅτι κατὰ τὴν κατάπτωσιν φράσσεται δι' αὐτῆς ὁ λαρυγξί. [I.ΠΘ.]

Κιονόκρνον. Βλ. Ἀρχιτεκτονική.

Κιοπέκ. Κωμόπολις ἐν τῇ σαντζακίᾳ Κοταίου τοῦ βιλαετίου Προύσης τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, κειμένη 32 χμ. Ν τοῦ Οὐσάκ. Ἐχει 3500 κατ. καὶ εἶνε πρωτεύουσα ἐπαρχίας. Ἡ λέξις τουρκ. σημαίνει Κῶν. [M.Χ.]

Κιοπεκλή. Χωρίον τοῦ δήμ. Φαρράλων, ἀπέχον τῆς Ἑβρας τοῦ δήμ. ὥρ. 1 ¹/₂ μετὰ 283 κατοίκων.

Κροπρού. Κωμόπολις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀνήκουσα εἰς τὸ σαντζακίον Ἀμασείας τοῦ βιλαετίου Σιβίχ (Σεβαστίας). Ἀπέχει ἀπὸ Ἀμασείας 48 χμ. πρὸς Β καὶ ἔχει 6000 κατ., ὧν δλίγοι Ἕλληνες. Πατρίς τῶν Κιοπροβλήδων. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκαλεῖτο Καρακιδεῖ, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα Κ. ἐκ γεφύρας ὑπὲρ παραρρέοντα ποταμόν. Ἀλλοτε ἦτο σημαντικωτέρα· περὶ αὐτῆς κεῖνται πλεῖστα χωρία ὧν εἶνε πρωτεύουσα. [M.Χ.]

Κιοπροουλῆ. Τὸ ἐπώνυμον τοῦτο φέ-
ρουν διάσημοι τινες ἄνδρες ἐν τῇ τουρκικῇ
ιστορίᾳ ἀπὸ τῆς πατρίδος των Κιοπροῦ. Πε-
ριωνιμώτερος τούτων εἶνε ὁ Μεχμέτ πα-
σᾶς Κ. γενν. 1581 ἐκ ταπεινῆς ἀρχῆς (νέος
ὑπῆρξε μάγειρος) βαθυδὲν εἰς τὸ ἀνώτατον
πολιτικὸν ζῆλωμα, τὴν βεζυρεῖαν. ὕψιστος
τῇ 1655- ὡς τοιοῦτος, περιβελήμενος ἀπῆ-
λαυε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Σουλτάνου καὶ
ἀπερίριστον δύναμιν ἀσκήν, ἀνεδείχθη ὄντως
μέγας κυβερνήτης· κατέστειλε τὰς ἀδιακό-
πους ἀνταρσίας, περιώρισε τὴν ἐπιρροὴν τῶν
αὐλικῶν, ἀνεκτίσθη τὴν Ἀἰνον καὶ Τένε-
δον ἀπὸ τῶν Ἑνετῶν, διοργάνωσε καὶ ἐνε-
θάρρυνε τὸν στρατὸν, ὡχυρώσε τὸν Ἑλλή-
σποντον διὰ νέων φεσυριῶν καὶ ἐν πᾶσι
γενικῶς ἐβελτίωσεν οὐσιωδῶς τὴν θέσιν τοῦ
κράτους· ἀπέθανε δὲ τῇ 1661 ὀγδοηκοντεύ-
της καὶ διεδέξατο αὐτόν, μέλις τὸ 28ον αἰῶνα
ἔτος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχμέτ πασᾶς Κιο-
προουλῆ ζαδῆ (=υἱὸς τοῦ Κ.), ὅστις τὴν
αὐτὴν ἐβάδισεν ὁδόν, ἀνένδοτος καὶ ἀδυσώπη-
τος δειχθεὶς πρὸς τοὺς ταραξίας καὶ τοὺς
αὐλικούς· τῇ 1664—5 ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς με-
γάλης κατὰ τῶν Οὐγγρων στρατίας καὶ ἐνί-
κησε μὲν κατ' ἀρχᾶς αὐτοὺς καὶ ἐκυρίευσεν
φρούριά τινα αὐτῶν, ἐνίκηθη ὁμως κατὰ τὴν
μεγάλην μάχην τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ ὑπο-
γράψας συνθήκην (τὴν τοῦ Βασβάρ) ἐπέστρε-
ψε τῇ 1665 εἰς Κωνσταντίνον. Τῇ 1669 αὐτὸς
ἐκπλεύσας ἀνεκτίσθη τὴν Κρήτην ἀπὸ τῶν
Ἑνετῶν, τῇ δὲ 1672 ἐθριάμβευσε ἐν τῇ κατὰ
τῆς Πολωνίας πολέμῳ, εἰς ἣν ὑπέβαλε
καὶ πόρον ἐτήσιον. Ἀπέθ. δὲ τῇ 1676.—
Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μουσταφᾶ πασᾶς
Κιοπροουλῆ ζαδῆς ἐγένετο ἐπίσης βεζύ-
ρης τῇ 1689 ἐν ἡλικίᾳ 52 ἐτῶν. Τὰς κατα-
χρήσεις καὶ οὗτος κατεδίωξεν ἀπηνώς. Δια-
νοούμενος νὰ καταστήσῃ τὴν Μάνην ἡγεμο-
νίαν αὐτόνομον ὡς τὴν Βλαχίαν καὶ Μολ-
δαίαν, κατέστησε βέην αὐτῆς τὸν Λάκωνα
Λιθέριον Ἰερακάρην· ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν
ἐλλείψιν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων
μετεποίησεν εἰς τοιαῦτα πλείστα πολύτιμα
σκεύη τοῦ σερραίου· τὴν τύχην τῶν χριστι-
ανῶν ὑπῆκόντων ἐβελτίωσε περιορίσας τὰς λίαν
καταθλιπτικὰς δι' αὐτοὺς διατάξεις. Ἐξελ-
θὼν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, προχωρήσαντων
μέχρι τοῦ Ἀἰμου ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς ὑπο-
χώρησιν, ἀνακτισάμενος διάφορα φρούρια
(1690—91)· ἀλλ' εἰς δευτέραν στρατείαν
(1691) ὑπῆρξεν ἀτυχὲς καὶ ἐν τῇ παρὰ τὸ
Σαλανικὲν μάχῃ ἔπεσεν αὐτὸς τε καὶ 18 000
ὀθωμανῶν καὶ οἱ νικηταί, ὑπὸ τοῦ μαρκί-
ωνος Λουδοβίκου τῆς Βάδης στρατηγομένου,
ἔμειναν κύριοι σύμπαντος τοῦ ὀθωμανικοῦ
στρατοπέδου. [Α.Γ.Β.]

Κιοπροουλού (ἑλλ. Βελεσός, ἀλλοτε
καὶ Βελασός, Welezo). Πόλις τῆς Μακεδο-

νίας ἀνήκουσα εἰς τὴν διοίκησιν Θεσσαλονί-
κης καί μεν δὲ ἐν τῇ βερεσιότατῃ μέρῃ ταύ-
της ἀμφοτέρωθεν τοῦ Ἀξιού, σταθμὸς τοῦ
σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης-Μιτροβίτας. Εἶ-
νε ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ δύο ἀντικρῶ
κειμένων λόφων, μετὰ καλῶν οἰκιῶν, ἀποτέ-
μων δὲ ἐδῶν. Οἱ κάτοικοι (περ. 1200) καλ-
λιεργοῦσι κυρίως θραβόσιτον καὶ σκαμνίσας,
διατηροῦσι δὲ σπουδαίαν βερβυκοτροφίαν καὶ
ἐμπορίον κυρίως μεταξὺς. Ἀπὸ τῶν μέσων
τοῦ 19 αἰῶνος μέχρι τοῦ 1919 καὶ πάλιν μετὰ
τὸ 1205 ἀνήκειν εἰς τὸ βουλγαρικὸν κράτος,
διὰ δὲ τοῦ Στεφάνου Δουσάν προσηρτήθη εἰς
τὸ σερβικὸν κράτος καὶ μετὰ τούτου ὕστερον
περιήλθεν εἰς τὴν Τουρκίαν. [Μ.Σ.]

Κίτος. Βλ. Γερλίκ (ὁρθότερον Γκιρλίκ).

Κζουσέ. Χωρίον τοῦ δήμ. Μεγαλοπόλεως,
ἔχον 125 κατ. [Μ.Σ.]

Κζόσκι. Χωρίον τοῦ δήμου Λαρίσης,
ἔχον 79 κατ. [Μ.Σ.]

Κιότζα (Chioggia, Chiozza). Παρά-
λιος πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Βενετίας,
ὡχυρωμένη, καί μεν ἐπὶ νήσῳ τοῦ Ἀδριατι-
κοῦ πελάγους, συνδεσμένη δὲ μετὰ τῆς στε-
ρεᾶς διὰ γεφύρας μήκους 235 μ. ἔχει ὠραίαν
μητρόπολιν, ἱεροσπουδαστῆριον, γυμνάσιον,
ναυπηγεῖα κλ. καὶ 20 381 κατ. [Μ.Σ.]

Κιόσυζι (Clusium). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρ-
χίας Σιένης, ἔχουσα μόνον 1824 κατ. Εἶνε
δὲ τὸ ἀρχαῖον Clusium, ὅπου τὸ κατ' ἀρχᾶς
ἐκαλεῖτο Κᾶμηρος, ἀπετέλει δὲ μίαν τῶν
12 τυρρηνικῶν δημοκρατιῶν καὶ ἦτο καὶ ἔδρα
τοῦ Πορσέννα. Ἐπὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτο-
κρατόρων ἦτο σημαντικὴ πόλις, εἰτα ὅμως
εἰσβαλόντων τῶν βαρβαρικῶν σιφῶν παρήκ-
μασε καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ Κιάντιδος ἐν ἣ καίτοι
ἐγένετο δυσώδης βόρβορος ὡς τὴν περιγράφει
ὁ Δάντης. Βυρβύθησαν δὲ ἐν Κ. πλείστα τυρ-
ρηνικαὶ ἀρχαιοτήτες, κυρίως ἀγγεῖα. [Μ.Σ.]

Κζουσελέρ. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀρμε-
νίου τῆς Λαρίσης, καί μεν πρὸς Δ τοῦ
Γκερλή, ἀπ' οὗ ἀπέχει ὡρ. 1. Οἰκίσται ὑπὸ
440 κατοίκων· ἀλλοτε ἀποκλειστικῶς ὠχεῖτο
ὑπὸ ὀθωμανῶν.

Κζουμουδς-χανέ (προσ. Gümüşhane-
hané). Πρωτεύουσα ὁμωνύμου διοικήσεως τῆς
τοπαρχίας Τραπεζούντος, καί μεν ΝΝΔ ἀπὸ
ταύτης. Εἶχε τὸ πάλαι τὸ ὄνομα Ἀργυροπό-
λις, οὗ τὸ σημερινὸν Κ. εἶνε ἡ τουρκικὴ μετὰ
φρασίς· ἐδόθη δὲ τὸ ὄνομα εἰς αὐτὴν ἀνεκὰ
τῶν παρ' αὐτὴν πλεονούντων μεταλλείων ἀργύ-
ρου· ἀλλοτε ἀνήγγετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ
Ἑλλήνων εἰς 20 χιλ., νῦν δὲ ἔχει μόνον 6
χιλ. ἐν ὅλῳ κατ., ὧν 2 χιλ. Ἑλλήνες δια-
τηροῦντες διάφορα σκελεῖα. Εἶνε δὲ ἡ πόλις
ἔδρα μητροπόλεως τιτληφρομένου Χαλδαίας
καὶ Χερροϊάνων. [Μ.Σ.]

Κζούπ-κζότ Κωμόπολις τῆς ἐπαρ-

χίας Ζίχνης της Μακεδονίας είκοσιμένη υπό 2 χιλ. κατ., ὡν 1750 Έλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ Όθωμανοί. [N.S.]

Κιουβρκα ἢ Τζιουβρκα. Χωρίον τοῦ δήμ. Μαραθῶνας, ἀπέχον ὡρ 2 $\frac{1}{2}$ ἀπ' αὐτοῦ ΒΔ καὶ καίμενον πλησίον τοῦ χωρίου Καπανδρίτι. Προϊόντα δημ. καρποὶ καὶ σίτος. Κάτ. 567.

Κιουσαίου καλεῖται ἡ νοτιωτέρα τῶν 4 μεγάλων νήσων τῶν αποτελεσθῶν τὴν Ίαπωνίαν. Έχει μετὰ τῶν μικρῶν νήσων Λιουκίου ἐμβ. 43615 τετρ. καὶ 6106482 κατ. (1890), εἶνε δὲ πολυσχιδῆς καὶ ὄρεινῃ διαστασευμένη ὑπὸ ὄρεσιν 1000—1200 μ. ὑπεράνω τῶν ὁρειῶν ὕψονται δύο ἐνεργὰ ἡφαίστεια. Σεισμὰ εἶναι συνηθέστατα ἐν τῇ νήσῳ, ἥτις συνεπείᾳ τῆς ἐπιρροῆς καὶ σεισμογείας τῶν κατοικῶν ἂν καὶ ἐλλείπουσι σημαντικὴ ποταμὸί, κατέστη εὐφοριστὴ παράγουσα πολλὴν ὄρυζαν. Ἡ σημαντικωτάτῃ αὐτῆς πόλιν εἶνε τὸ Ναγγαζάκι. [M.S.]

Κιουτάχεια. Βλ. Κοτύαιον.

Κιουτάχης (Μεχμέτ ΄Ρασίτ παστὰς ὁ ἐπιλεγόμενος), διάσημος τυρκικὸς στρατάρχης, γεννηθεὶς ἐν Κιουτάχεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἶς οὗ καὶ τὸ παρτίθεται ὅρ' εἶνε κοινῶς γνωστός, τῷ 1801. Ένωρίστα διακριθεὶς μετὰ τῶν συναδέλφων του διὰ τὴν ὀξύνειαν, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν του, ἰδιαιτέρως δὲ προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ Χασρέφ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως παραστέρῃ τῆς Ρούμελης, κατελθὼν δὲ εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο κύριος τῆς Στερεᾶς καὶ ἐπολιόρκησε στενωπῶς ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ Χασρέφ, τὸ Μεσολόγγι ἀπὸ τοῦ Ίουλίου μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1825. Εὐρίων ὁμοῦ ἀπροσδόκητον καὶ ἀληθῶς ἡρωικὴν ἀντίστασιν ἐκ μέρους τῶν ἐν αὐτῷ, παρενοχλούμενος δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἐξωθεν Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τοῦ Καραϊσκάκη, ἐκρονοτρίθει ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἐξαντλούμενος ματαίως, μ' ὅλην τὴν δεξιότητα καὶ τὴν τέλμην του καὶ ἐφόδους καὶ συγκρούσεις ἀνευ ἀποτελέσματος. Διὸ καὶ κατεκρίθη ὑπὸ τοῦ ἐπελθόντος κατὰ Δεκέμβριον πρὸς βοήθειάν του Ἱμπραὶμ καὶ μικροῦ δειν περιήρχετο εἰς ἑρίδας ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς αὐτὸν κατανοήσαντος ὁμοῦ μετ' ὀλίγων καὶ τούτου ὅτι ἡ πῆλις δὲν ἦτον ὅσον ἐνόμιζεν εὐάλωτος ὁ Κ. ἐνώσας τὰς τε προσπάθειάς του καὶ τὰς δυνάμεις του πρὸς τὰς τοῦ αἰγυπτίου στρατηλάτου κατῳρίσας νὰ κυριεύῃ τῇ 10 Ἀπριλίου 1826 αὐτήν. Μεγάλως δὲ ζημίας γενόμενος πρέξενος εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ σχεδὸν τὰ αὐτὰ δεινὰ ἐπενεγκὼν ἐν τῇ Στερεῇ ὅσα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Ἱμπραὶμ ἐν Πελοποννήσῳ, ἐπέδραμε τέλος κατὰ τῆς μὲνης ἐν αὐτῇ ἀντεσχούσης εἰς τὴν εἰσβολὴν

του ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1826 μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1827, μολοντί δὲ σπουδαίοντα παρενοχληθεὶς καὶ ἐπανεληλυμμένος ἐπιθέτει, ἥττας καὶ βλάβας ὑποστὰς ἐκ μέρους τῶν ἐπαναστατῶν κατῳρίσας τῇ 24 Μαΐου νὰ ἐπιτύχῃ τὴν παράδοσιν τῆς Διαπρόφας δὲ μεγάλως καὶ ἐν τῷ ἐπαικῶν ὤνταντι πρὸς τὴν Ρωστίαν πολέμῳ καὶ ἀνέχοντας τὴν φήμην του διὰ νέων ἐπιτυχίων ἐπέταλτο ταῦτα ὅπως εἰρηνεύσῃ τὴν ἀποστατήρυσαν Ἀλβανίαν καὶ κατοπιν ἐξεστέρθη ἐναντίον τοῦ εἰσβολόντος εἰς Συρίαν Ἱμπραὶμ τῷ 1832· ἀλλ' ἡ τύχη ἐγκατέλειπεν αὐτὸν ἐνταῦθα καὶ ἐνίκηθη κατὰ κράτος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν 60 χιλιάδων ἀνδρῶν, αἰγματοιωθεὶς καὶ ὁ ἑῷς ἐν Ἰκωνίῳ. Ἀποδοθεὶς ὁμοῦ εἰς τὸν Σουλτάνον, ἐπανήλθεν εἰς τὴν προτέραν εὐνοίαν, διωρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὑπέταξε τὸ Κουρδιστάν. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀπέθανεν αἰφνιδίως τῇ 1836, θεωρούμενος ὡς ὁ μεγαλύτερος τυρκοὺς στρατηλάτης τῆς ἐποχῆς του. [M.M.]

Κιουτ-ἐλ-Ἀμερέ. Πρωτεύουσα τοῦ σαντζακίου Ἀμερέ τοῦ βιλαετίου Βαγδατίου, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Τίγρητος καὶ ἔχουσα 10 χιλ. κατ., ποταλὴν βιωμαχανίαν καὶ ἐμπορίον. [M.X.]

Κιπέρτι. Χωρίον τοῦ δήμου Ποταμίων τῶν Κυθρίων, ἔχον 279 κατ. [M.S.]

Κίπερτ (Έρρίκος Kiepert). Διάσημος γεωγράφος καὶ χαρτογράφος, γενν. τῷ 1818 ἐν Βερολίνῳ, ἔπου καὶ ἐσπούδασε. Τὴν ἐπιστημονικὴν του φήμην ἐθεμελίωσε διὰ τοῦ Ἀτλαντος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλλ. ἀποικίων (24 φύλλα Βερολ. 1840—6, γ' ἐπεξεργασμένη ἐκδ. 1871) καὶ διὰ τῶν χαρτῶν διὰ τὴν «Παλαιστινὴν» τῶν Robinson καὶ Smith (3 τ. Ἀλλῃ 1841). Ἐκτοτε ἐμελέτησε πρὸ πάντων τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἣν διήλθε καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1841—2 καὶ κατοπιν. Ἀποτελέσματα δὲ τῶν μελετῶν τούτων ὑπῆρξαν ὁ λαμπρὸς Χάρτης τῆς Μ. Ἀσίας (6 φύλλα, Βερ. 1843—5), Χάρτης τῆς Δυτικῆς Μ. Ἀσίας (15 φύλλα, 1890 κέ.) κλ. Ἐπὶ τινι ἐπὶ διηύθυνε τὸ ἐν Βεῖμαρῃ Γεωγραφικὸν Ἰνστιτοῦτον, εἰτα ὁμοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Βερολίνον, ὅπου ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας (1853), ἑκτακτος (1859) καὶ ὑπερτον τακτικὸς (1874) καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐκ τῶν διαφόρων χαρτογραφικῶν ἔργων του γνωστότατα ἐγένοντο Ἀτλας τοῦ κόσμου (40 φύλλα, Βερ. 1857—61, νέα ἐκδ. 1881 κέ.), Ἀτλας τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας (5' ἐκδ. 1887), πρὸς δὲ ἐξέπνῃσεν ἑκατοντάδας χωριστῶν χαρτῶν, εἰτινες ἀπαντες διακρίνονται ἐπὶ χιρίθει ἐκτελείσει. Τέλος ἐδημοσίευσεν καὶ τὰ συγγράμματα Ἑγχειρίδιον τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας (1878) καὶ Ἐπιτομὴ τῆς ἀρχ. γεωγραφίας (1881).

Κέρεια. Κοινοπολις ἐν τῇ ἑπαρ. Δράμας τῆς Μακεδονίας, διαιρουμένη εἰς Κάτω καὶ Ὑψώ Κ. καὶ ἔχουσα 2500 κ. Ὁθωμανός.

Κερτζόζοι. Νεμαδικοί λαὸς τῆς τουρκο-ταταρικής φυλῆς εἰς τὰς γύρας τὰς ἐκτεινομένης Β τοῦ Τουρκιστάν ἀπὸ τοῦ κάτω Βέλγα καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τῶν ὀρέων Ἀλτάι καὶ Τιέν-σχάν καὶ ποδὸς Β μέχρι τῶν ποτ. Τσβίλ καὶ Ἰρτιζ (ἡ Κερτζική στέπη). Καλοῦνται καὶ Καζάν ἢ Καϊζάκ, τμήμα δὲ αὐτῶν διεσπαρμένον ἀνά διάφορα κυβερνεῖα τῆς Σιδηρίας καλεῖται Καρά-Κερτζίς (περ. 324 χιλ.). Ὀμιλοῦσι δὲ οἱ Κ. τουρκοκὴν διαλέκτον, προσθεύουσι τὸν Ἰσλαμισμόν, ζῶσιν ὅμως ἐν μοναγαμίᾳ καὶ εἶναι εἰς ἀκρον δεσποταρισμὸν. Ἐχρυσὶ μέτρῳ ἀνάστημα καὶ εἶναι ῥωμαῖοι, ἀλλ' ὀκνηροὶ, φιλαργυροὶ καὶ ἀκλῆστοι. Ὅπλα φέρουσι λόγχην, σπάθην, τόξον, παλαιὰ τυφέκια καὶ πελὸν, κατοικοῦσι δὲ ἐν σκηναῖς ἐκ δερμάτων (κινεῖται ἡ γιοῦρται) καὶ διὰ τὰ τῆς οἰκίας φροντίζουσιν ἀποκλειστικῶς αἱ γυναῖκες. Αἱ ἀμέλειαι τῶν ἀποτελοῦνται κυρίως ἐκ πρεβότων, ἱππῶν, καμήλων, ἀλιγώτερον δ' ἐκ βοῶν καὶ αἰγῶν. Διαίρουσιν δὲ ἡ Κ. εἰς εὐγενεῖς καὶ λαόν. Τόδε εὐγενεῖς ἀποτελοῦσιν οἱ ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν γυνῶν, φέροντες τὸν τιτλον σουλτάνων, καὶ οἱ διάφοροι κληρονομικοὶ ἀξιώματα τοῦ χι. Μέγα μέρος τῶν Κ. εὐρισκεται ἐπὶ σιναϊκῷ ἐδάφους καὶ ἐν τῇ Δ Τουρκιστάν. Περιέπου 2 1/2 ἑκατομ. εὐρισκονται ὑπὸ τὴν ῥωστικὴν ἐπικυριαρχίαν, ὑπαγόμενοι εἰς τὴν ἐν Ὀμτκ Γεν. Διοικήσιν. Ἐξ αὐτῶν περ. 150 χιλ. διαίτῳσιν ἐν τῇ κυβερνήτῳ Ασραχάν, καλούμενοι ἡ ἐσωτερικὴ ὁρδή· ἐν Ἀσια δὲ ζῶσιν ἡ μικρὰ ὁρδή (περ. 550 χιλ.) κυρίως Β τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς λίμνης Ἀράλ, ἡ μεσαία ὁρδή (712 χιλ.) εἰς τὰς περιοχὰς Τουργαί, Ἀκμολίντ καὶ Σεμιπαλάιντσκ, καὶ ἡ μεγάλη ὁρδή (975 χιλ.) ἐν τῇ κυβερν. Τουρκιστάν. [Μ.Σ.]

Κιρκασίταιον Πόλις τῆς Ἀσιας. Τουρκίας, ἀνήκουσα εἰς τὴν διοικητικὴν Μαγνησίας καὶ κειμένη 25 χμ. ΒΑ τοῦ Ἀζαρίου καὶ 27 χμ. ΝΔ τοῦ Παργάμου. Ἐχει 10 χιλ. κατ., ὧν 2000 Ἕλληνας ὑπαγόμενοι εἰς τὴν μητροπόλιν. Ἐρέσσου καὶ διατηροῦντες τρεῖς σχολὰς, καὶ ἀμπόριον γεωργικῶν προϊόντων.

Κιρκασίς καλεῖται χώρα τοῦ Καυκάσου, περιλαμβάνουσα τὴν Μεγάλην καὶ Μικράν Καβάρδαν, τὴν χώραν τῶν Ἀβχάζων καὶ τῶν Κιρκασίων (βλ. κατωτ.) καὶ ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τῆς χώρας τῶν Λασιγίων, περιοριζομένη πρὸς Β ὑπὸ τῶν ποτ. Κουβάν καὶ Τερίκ, πρὸς ΝΑ δὲ ὑπὸ τῆς Μιχαήλίας. [Μ.Σ.]

Κιρκασίται καλοῦνται ἐν ἀδριετέρας σημασίᾳ οἱ κάτοικοι τοῦ Δ Καυκάσου, ὅστις ἐξ αὐτῶν καλεῖται καὶ Κιρκασί· ἐν στενωτέρας

ὅμως καὶ ὀρθότερα σημασίᾳ περιλαμβάνονται ἐν τῇ ἐνόματι μόνον οἱ κάτοικοι τοῦ μεταξὺ τοῦ Εὐξ. Πόντου καὶ τοῦ κάτω Κουβάν καί-μένου καὶ διηκροῦσιν ΒΔ τμήματος τοῦ Καυκάσου. Οὗτοι λέγονται καὶ Ἀδιγέ, εἶναι δὲ ὠραῖοι ἀνθρώποι, ἀτίθαστοι, ἐκδοτοὶ εἰς ληστεῖαν καὶ φιλοπέλεκμοι. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται μόλις εἰς 40 χιλ., μετὰ δὲ τῶν Καβαρλινῶν, εἰτινες εἶναι γείτονες καὶ συγγενέστατοι αὐτοῖς, εἰς 115 χιλ. Διαίρουσιν δὲ κοινωνικῶς εἰς τέσσαρας τάξεις: ἡγεμόνας (ἐκ γενετῆς), εὐγενεῖς, ἐλευθέρους καὶ γεωργούς. Ἐκτὸς τῆς γεωργίας εἰς ἣν ἀσχολοῦνται αἱ γυναῖκες καὶ ἡ τάξις τῶν γεωργῶν καὶ τῆς κτηνοτροφίας γνωρίζουσι καὶ τινα βιομηχανίαν. Ἡ θρησκεία αὐτῶν εἶναι μίγμα βωαμπεθανικῶν, χριστιανικῶν καὶ ἐθνικῶν στοιχείων. Ἀλλοτε ἦσαν πολυαριθμοί, διεξῆγον δὲ ἀτελευτήτους πολέμους μετὰ τῶν Τατάρων κ.κ., ὕστερον δὲ μετὰ τῶν Ῥώστων μέχρις οὗτο οὗτοι ἐκώρυξαν ὀριστικῶς τὴν χώραν τῇ 1864, μετ' ὅς πλείστοι Κ. μεταστάτησαν εἰς τὴν Τουρκίαν. [Μ.Σ.]

Κιρκήσιον (Karchemisch). Πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου Κράτους τῶν Ασσυρίων ἐν Συρία ἐπὶ τῇ Δ ὁχθῆς τοῦ Εὐφράτου, περίφημος κατὰ τὰ διὰ τὴν νίκην τοῦ Ναβουχοδονότορος κατὰ τοῦ Αἰγυπτίου βασιλέως Νεκῶ (605 π. Χ.). Ἐρείπια τῆς πόλεως εὐρίσκονται ἐν τῇ σημερινῇ Τέρεβίς (ὕψ. 36° 50' Β πλ.).

Κίρκη. βλ. Ὀδυσσεύς.

Κιρκινέζι. βλ. Κίρκος.

Κιρκίρ. Κώμη τῆς διοικήσεως Κοταίου τῆς τοπαρχίας Προύσης, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. γεωργούς ὡς ἐπὶ πλείστον. [Μ.Χ.]

Κιρκικισσέ. βλ. Σαράντα Ἐκκλησιας.

Κίρκος. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ἰερακιδῶν, περιλαμβάνον πτηνὰ διαισθητὰ πρὸς τοὺς ἱεράκας, αὐτὰ καλοῦνται καὶ ἀστούριοι ὑπὸ τῶν νωτιέρων. Τρέφονται ἀπὸ τε πτηνῶν καὶ μικρῶν τετραπόδων ἅτινα συλλαμβάνουσιν ἡμεροῦντα ἢ καὶ διώκουσι τρέχοντα. Εἶδη αὐτῶν εἶναι Κ. ὁ ὀρθοράγος (Astur palumbarius), Κ. ὁ νίσκος (A. nisus), τὸ κινύτατον ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίως τῇ Στερίᾳ Σεφετέρῃ, Κ. ὁ ἐρυθρόπους (A. vesperinus), τὸ κινεῖν Κιρκινέζι κατ.

Κίρκος (Circus). βλ. Ἰπποδρόμιον.

Κίρκοῦτς (Botan.). Κοινὴ ἐνομασία τοῦ Κωνείου.

Κερμάν ἢ Κερμάν, κατὰ τὴν ἀρχαιοτητα Καρμανία. Ἐπαρχία τῆς Περσίας, ἐν τῇ ΝΑ μέρει, ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ περσικοῦ κόλπου (πορθμοῦ τοῦ Ὀρμούς). Ἐχει ἀμφ. περ. 150 χιλ. τχμ. καὶ 500 χιλ. κατ., ἀνέκει δὲ κατὰ τὸ Β μέρος εἰς τὴν ἐρημον τὴν ἐκτεινομένην ἐν τῇ κέντρῳ τοῦ Ἰράν.

Τὸ δὲ Ν μέρος εἶνε θρεϊνὸν καὶ κατοικήσιμον, παράγει δὲ κυρίως εἰς τὴν χώραν Μογιστὸν λαμπρὰς φοινικεθάλαμους, πρὸς δὲ βάμβακα, σιτηρὰ, περίφημον μαλλίον ἐκ τριγῶν πρεβύτων καὶ αἰγῶν, ἐξ οὗ κατασκευάζονται σάβια, κλ. Ἡ πρωτεύουσα Κ., καλουμένη καὶ Σιρτζάν ἢ Σερτζίν, κεῖται Ν τῆς ἐρήμου ἐν εὐφύρῳ πεδιάδι, ἔχει δὲ 42 τεμένη, μεγάλας ἀγέρους καὶ 40 χιλ. κατ. σπουδαίαν βιομηχανίαν μετάξης καὶ μαλλίου, ταπήτων κλ. Εἶνε δὲ κέντρον τοῦ μεταξὺ Περσίας καὶ Ἰνδῶν ἐμπορίου. [Μ.Σ.]

Κίρμανσάχ ἢ Κίρμανσχαχάν. Νεώτερος πρωτεύουσα τῆς περσικῆς ἐπαρ. Ἀρδιλάν, 400 χμ. ΝΔ τῆς Τεχεράνης, ἐπὶ τοῦ Γάμας. Κεῖται εἰς τὰς ὑπηρεσίας ὅρους ἐν εἰδὲ ἀνδύρων, ἔχει 32 χιλ. κατ καὶ ἐμπόριον χρυαῖον. [Μ.Σ.]

Κίρρα. Βλ. Κρίσα.

Κίρρωσις τοῦ ἥπατος εἶνε χρονία φλεγμονὴ τοῦ διαμέτρου συνδετικού ἱστοῦ τοῦ ἥπατος, μετ' ἀτροφίας τοῦ παρεγγύματος αὐτοῦ προερχομένης ἐκ τῆς φλεγμονῆς. Αἵτιον τῆς τοιαυτῆς βλάβης κυριώτατον εἶνε ἡ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευματικῶν ποτῶν ἰδίως μὲν τῶν οἰνοπνευματικῶν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ζύθου, ἀλλ' ὅμως καὶ παρὰ μὴ γευσμένους τοιοῦτων ποτῶν παρετηρήθη Κ., ἥτις δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ἐξ ἐλαιογενεοῦς δυσκρασίας ἢ ἐκ λοιμωδῶν τινων νόσων. Παρεμπόδιζομένης τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ἐν τῇ πυλαίᾳ φλεβί, ἥς τὰ τριχοειδῆ διανέμονται εἰς τὸν φλεγμαίνοντα ἱστόν, ἐπιγεννᾶται ἀσκήτης ὕβρις ἐπίμονος καὶ σχεδὸν ἀνίατος, διόγκωσις τοῦ σπληνός, δυσκολιότης ἡ διάρροια ἀκατάσχετος, αἱμορραγία τοῦ πεπτικῦ σωλήνος ἡ καὶ τοῦ δέρματος, ἐνίοτε ἱκτερος, οἰδήματα τῶν σκελῶν κτλ. Ἡ διάρροια τοῦ πάθους εἶνε 1—3 ἐτῶν, πάντοτε δὲ σχεδὸν τέρμα αὐτοῦ εἶνε ὁ θάνατος εἴτε δι' ἐξασθενήσεως συνεχεῶς, εἴτε διὰ βαρέων νευρικῶν φαινομένων, σπασμῶν ἢ κώματος κτλ. Δυνατὴ ἐν τούτοις καὶ ἡ ἱασις αὐτοῦ, ἐὰν εὐθὺς ἀρχόμενον πολέμηθῃ, καὶ πρὸς τοῦτο ἐνδείκνυνται πρῶτον μὲν ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τῶν ποτῶν, συμπτωματικῶς δὲ τὰ τονωτικά καθέλου, κατὰ τῆς συμφορήσεως τοῦ αἵματος ὁ καλομέλας καὶ τὸ χρῶσιον, κατὰ δὲ τοῦ ὕδατος τὰ διουρητικά, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ παρακεντήσεις. [Π.Ι.]

Κίρσάνωφ. Πρωτεύουσα περιφερίας ἐν τῇ ῤωσ. κυβερνήτῳ Ταμπὼφ ἀφ' οὗ ἀπέχει 100 χμ. πρὸς Δ. ἔχει 7673 κατ. καὶ ἀρχαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Κίρσιον (Βετ.) *Cirsium Tourn.* Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κυναροειδῶν περιλαμβάνον πολλὰ εἶδη τῆς μέσης καὶ Ν Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Φυτὰ ἀκανθώδη πολυετή, ὧν τὰ κοινότερα εἶδη ἐν Ἰτα-

λάδι Κ. τὸ ἀρουραῖον (*C. arvense* L., κοινῶς Γαμπανιά), Κ. τὸ σικελικόν (*C. Siculum* Spreng., κοινῶς Γομαράγκαθο), Κ. ἡ Ἀκάρνη (*C. Acaena* L., ἢ Ἀκανθα λευκὴ τοῦ Δισκοκρίδου, κοινῶν Ἀσπράγκαθο) κτλ. Τὸ δὲ Κ. τοῦ Δισκοκρίδου εἶνε (ὡς εἶδος Κάρδου (*Carduus tenuiflorus* Curt.)). [Θ.Χ.]

Κίρσιον καλεῖται ἐν τῇ παθολογίᾳ χρόνιαι διευρύνσεις καὶ ἐπεκτάσεις τῶν φλεβῶν, αἵτινες διαφαίνονται ἐντονώτερον ὑπὸ τῷ δέρμα καὶ παχύτεραι καὶ ἐλικοειδῆ φορὰν ἔχουσαι. Συμβαίνει δὲ Κ., εἴτε διότι παρακωλύεται ἡ πορεία τοῦ αἵματος διὰ τῶν φλεβῶν εἴτε διότι αὐταὶ ἐπὶ πολὺ διετέλεσαν ὑπερπληρωμέναι αἵματος καὶ διευρυνθεῖσαι ἀπώλεσαν τὴν ἐλαστικότητα αὐτῶν καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἀρχικὴν γαστρώσιν τῶν καὶ παρελθούσης τῆς ὑπερπληρώσεως. Οἱ ἐκ στάσεως Κ. γεννῶνται ἰδίως ἐπὶ τῶν κνημῶν παρ' ἀνθρώποις ἐπὶ πολὺ ὀρθοστατοῦσι ἢ γυναιξὶν ἐγκύοις ἢ λευχοῖς, ἐφ' ὧν ἡ ἐξόγκωσις τῆς μήτρας ἐπὶ νιγκς πιεσιν τῶν κατὰ τῶν ἀγγείων καὶ ἐδυσχερᾶνε τὴν ἐν τοῖς κάτω ἄκροις κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. ὅμοιος ἀρχὴ εἶναι αἱ ἐπὶ τῆς ἔδρας Κ., αἱ αἱμορροΐδες, αἱ κίρσοι κτλ. (βλ. λ.). Οἱ ἐπὶ τῶν κνημῶν Κ. προξενοῦσι πολλάκις σφοδρὴν ἀλγος, ἰδίως βταν ἀποτελῶσι παχεῖς κόμβους ἢ φλεγμαινῶν ἐκ πίεσεως ἢ τριβῆς. Εὐκολώτερον δὲ τῶν αἱμῶν φλεβῶν ῥήγνυνται ἐξ ἐλαφροῦς αἰτίας καὶ ἐπιφέρουσιν εὐτως ἐπικινδύνους ἐνίοτε αἱμορροΐδας, ἀλλοτε ἐπώδυνα καὶ δυσίατα ἔλκη κλ. ἢ ἐν τοῖς κόμβοις αὐτῶν παράγονται ἐξ ἀσπασεστικῶν ἰνικῆς ἀλλότρια σώματα μεγέθους μέχρις ἐρεδίνθου, οἱ καλούμενοι φλεβόλοι. Ψυχραὶ καταιονήσεις καὶ ἐπιθέματα ψυχρὰ μετὰ διαλύσεων στυπτηρίας ἢ ψευδαργύρου ἢ μαλὸδδου ἀνύουσι λίαν πρὸς τοὺς Κ. Ἐν περιπτώσει αἱμορραγίας τοποθετοῦμεν τὸ σκέλος ὀψιγὰ καὶ ἐπιβάλλομεν τοπικῶς ἐπιθέματα διαβαρύνοντα ἐν στυπτικῇ τινι διαλύσει καὶ περιβάλλομεν τὸ ἄκρον διὰ ἐπιδέσμου ἢ ὑφάσματος, ἐν ἀνάγκῃ δὲ πιέζομεν ἰσχυρῶς τὴν φλέβα κατωτέρω τοῦ ῥήγματος. Οἱ τοῦ κάτω ἀκρου Κ. λίαν δυσκόλως ἐξαφανίζονται, ἀπαιτοῦντες πολλάκις μακροχρόνιον ἐρίζοντιαν τοποθέτησιν αὐτοῦ.

Κίρσοκλήη καλεῖται ἡ παθολογικὴ διευρύνσις τῶν φλεβῶν τοῦ σπερματικού λώρου (βλ. λ.). Συμβαίνει πολὺ συχνότερον πρὸς τὰ ἀρστέρα ἢ πρὸς τὰ δεξιὰ, παρίσταται δὲ ὡς ἐπὶ τοῖς μέγιστοις ὅροις περιστρεφῶς μέχρι πυγμῆς κατὰ μήκος τοῦ ὅρου καὶ τοῦ σπερματικού λώρου καὶ ἐνίοτε μὲν οὐδεμίαν φέρει ἐνδόλησιν, ἀλλοτε ὅμως προξενεῖ συμπτώματα βρέα· κατὰ τὴν κατάκλισιν τὸ ἐγκῶμα ἐλαττοῦται ἢ καὶ ἐξαφανίζεται, μεγεθύνεται δὲ κατὰ τὴν ὀρθοστάσιν

καὶ τὴν βάθισιν καὶ προξενεῖ τότε ἰσχυρὰ ἀλλὰ πρὸς τὸ κάτω ἄκρον καὶ τὴν ἰσχυρὰν χώραν. Ὡς αἰτίαι τῆς Κ. λογίζονται μακρὰ ὀρθοστάσια, χρονία δυσκοιλιότης, κατάρρησις ἀφροδισίων, ἀντανισμός, φλογιστικαὶ παθήσεις τοῦ ὄρχους καὶ τῆς ἐπιδιδυμίδος κλ. Ἡ δὲ θεραπεία περιτριζέται συνήθως εἰς συχνάς ψυχρὰς πλύσεις τῶν γενν. ὀργάνων, ἐπιμελὴ κανονισμὸν τῶν ἀφροδισίων καὶ περιβολῆν τῶν ἐξωτ. ὀργάνων διὰ καλῶς ἐφαρμοζομένου ἀναρτήρος· ἀπαγορεύονται δὲ ἡ ἵπκασια, ἡ μακρὰ ὀρθοστάσια ἡ βάθισις καὶ αἱ ἀφροδισιοὶ παρεκτροπαί. Ἡ δὲ χειρουργικὴ ἐπέμβασις οὔτε ἀνύδρους εἶνε, οὔτε μέγα τι δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται. [Σ.Μ.]

Κέρτα. Βλ. Κωνσταντίνη.

Κέρφης (νῦν κοινῶς Ξεροβούνι). Ἀπότομον ὄρος τῆς Φωκίδος, κείμενον Ν τοῦ Παρνασσοῦ, μεθ' οὗ συνεδέετο πιθανῶς ἐν προϊστορικοῖς χρόνοις, χωριζόμενον δὲ νῦν αὐτοῦ διὰ φάραγγος διαρρομένης ὑπὸ τοῦ Πλείστου (Ξεροποτάμι). Διευθύνεται πρὸς ΝΑ (πρὸς τὸν Κερυνθιακὸν κέλυον). Τὸ ὕψος τοῦ ὄρους κατὰ τοὺς πλείστους εἶνε 1270 μ., κατὰ δὲ τὸν Πέρτε 1563 μ. [Α.Α.]

Κίρχαϊμ (Kirchheim unter Teck). Πόλις τοῦ βυρτεμβεργικοῦ νομοῦ Δανουβίου, ἔχουσα ἐμπορικὴν σχολήν, ἐπαυλιν βασιλικήν καὶ 7020 κατ. (1890), σπουδαιοτάτην ἀγορὰν μαλλίου καὶ ποικίλην βιομηχανίαν κυρίως ὑφανμάτων. [Μ.Σ.]

Κίρχοφ (Kirchhoff). 1) Gustav Robert K. Διάτρητος φυσικός, γενν. τῇ 1824 ἐν Κονίγσβέργῃ, διατελέσας καθηγητῆς τῶν πανεπιστημίων τῆς Βρεσλαυίας (1850), Ἀϊδελβέργης (1854) καὶ Βερολίνου (1875) ἔργον ἐγένετο καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Ἀνεκάλυψε μετὰ τοῦ Βούντεν τὴν ατματοσκοπίαν καὶ ἐν πλείστοις πειρήματι τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην. Τὰς μελέτας τοῦ ἐξέδωκεν εἰς τὰ ἔργα: Μελέται περὶ τοῦ φάσματος τοῦ ἡλίου κλ. (1861 καὶ 1863), Παραδόσεις ἀφορῶσαι τὴν μαθηματικὴν φυσικὴν (Τόμ. Α, γ' ἐκδ. 1883, τόμ. Β' καὶ Γ', 1891) καὶ Συνελεύμεναι διατριβαί (1882, συμπλήρωμα 1891). Ἀπέθανε δὲ τῇ 1887 ἐν Βερολίνῳ. — 2) Adolf K., διαπρεπὴς φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. ἐν Βερολίνῳ τῇ 1826. Τῇ 1865 διωρίσθη ἐκεῖ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐγένετο τῇ 1860 μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἀφιερῶν πρὸ πάντων εἰς τὸν Ὀμηρὸν, συγγράφας μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐπιγραφόμενα Ἡ ὁμηρικὴ Ὀδύσεια καὶ ἡ γένεσις αὐτῆς (Βερολ. 1859), Ἡ σύνθεσις τῆς Ὀδυσσεύς (1869, β' μεταθεβλήμ. ἐκδ. ὑπὸ τὸν τίτλον Ἡ ὁμηρικὴ Ὀδύσεια, 1879). Πρὸς δὲ ἐξέδωκε τὸν Πλωτίνον (2 τ. Διψ. 1854), κριτικὴν ἐκδ. τοῦ Εὐριπίδου (2 τ. Βερολ. 1855) καὶ μόνον τὸ κείμενον

αὐτοῦ (3 τ. 1867—8), τὸν Διόχylum (1880), τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ξενοφῶντος περὶ τὴν συγγραφὴν "Ἀθηναίων πολιτείας" (β' ἐκδοσις 1881), Corpus inscriptionum atticarum (1873 κέ.), Μελέτας περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλλ. ἀλαφρότητος (3' ἐκδ. 1887), Ἡσιόδου τὰ ἔργα καὶ Ἡμέρας (1889 κέ.). Τέλος ἡτοχολήθη καὶ περὶ τὰς ἀρχαίας τῆς Ἰταλίας γλώσσας ἐκδόσας μετὰ τοῦ Δουρρεχτ τὰ Μνημεῖα τῆς οὐμβρικής γλώσσας (2 τ. 1848—51 (κατ. [Β.Ε.]

Κέϊς. Βλ. Σιτόριλος.

Κέϊσκιμς. Ἀρχαία πόλις αὐτόνομος τῆς Κρήτης, ἥτις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ κόλπου τῆς Κιτάμου, ἔργον σώζονται παρὰ τὸ Καστέλλι Κιτάμου ἐρείπια. Ἦτο δὲ ὑπερῶν καὶ ἔρα ἐπισκόπου. Ὁ κόλπος τῆς Κ. εἶνε ὁ δυτικώτερος πάντων τῶν ἐπὶ τῆς Β παραλίας, δὲν εἶνε δὲ ἀσφαλὴς ἐν καιρῷ χειμῶνος.

Κέϊσελη. Λωρίον τοῦ δῆμ. Τολορῶνς, κείμενον πρὸς Α τῆς Βιτρινίτης 1), ὅρ. ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἔργον εἶναι οἱ δύο λιμένες αὐτῆς. Μεταξὺ Βιτρινίτης καὶ Κ. τοποθετεῖται ἡ ἀρχαία Τολορῶν. Κάτ. 366.

Κέϊσλζερ (Kisljar). Ὀχυρωμένη πόλις τῆς ρωσικῆς περιφέρειας Τέρεκ (ἐν Καυκασίᾳ), κείμενη ἐπὶ τοῦ Τέρεκ. ἔχει 6429 κατ., διατρεφὶ δὲ ἀπὸ βιομηχανίας καὶ ἀρχαίων ἐμπορίων μετὰ τῆς Περσίας. [Μ.Σ.]

Κέϊσμαχάου. Ἐπίγειον ἐπὶ τῆς Α παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀνῆκον εἰς τὰς Βρετανικὰς κτήσεις καὶ κείμενον ἐλίσσον Ν τοῦ Ἰσημερινοῦ. ἔχει 8000 κατ. [Μ.Σ.]

Κέϊσουρσαλλας (Kis-Ujszallas), Πόλις τοῦ οὐγγρικοῦ κομητεύτου Ἰαβλγίας-Μεγ. Κουμανίας-Σόλων. ἔχει 11083 κατ. καὶ μεγάλα γεωργικὰ κτήματα περὶ αὐτήν. [Μ.Σ.]

Κέϊσσα. Βλ. Κίττα.

Κέϊσσαβος. Βλ. Ὀσσα.

Κέϊσσηρις καλεῖται παραλλαγή τις τοῦ ὀψιδιανοῦ λίθου, λαθεῖ τις ὑαλοειδῆς, παραχθεῖσα ἐν ἡφαιστείοις διὰ τῆς διελεύσεως αερίων ἢ ἀτμῶν διὰ τετηγημένων τραχιτικῶν λαθῶν, αἵτινες φυλαττοῦν κατόπιν εἰς Κ. διετῆρσαν πολλὰ ἐν τῇ μάχῃ αὐτῶν ἀραιώματα. Συνήθως ἡ Κ. φαίνεται ὡς ἐξ ἰνῶν ἀποτελούμενη καὶ στίλβει ὡς μέταλλον, εἶνε δὲ ἐλαφροτάτη δι' ὃ καὶ κοινῶς ἐλαφρόπετρα καλεῖται· εὐρηται δὲ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς τόπους ἡφαιστειώδεις καὶ πλησίον ἡφαιστειῶν, ἀποτελούσα ἐνίοτε μεγάλους τόπους. Τὴν Κ. μεταχειρίζομεθα πρὸς ἀπόψεις (καθαρισμὸν) ξύλων καὶ μεταλλῶν κλ. εἰς τεμάχια ἢ εἰς κόνιν. Σάπωνες περιέχοντας κόνιν Κ. εἶναι ἐξαιρετοὶ πρὸς καθαρισμὸν τῶν χειρῶν, ἐφ' ὧν μάλιστα καὶ τεμάχιον Κ. ἐπιτίθεισιν προκειμένου εὐσεβήτηλου βου-

που. Είδος K. παρά τὸν Ῥήνον εἶνε κόλλι-
στον οἰκοδμηκὸν ὕλκινον. Κατὰ τὴν ἐφεύρεσιν
τοῦ ἐν Βιέννῃ Hardimuth παρασκευάζεται
νῦν καὶ τεχνιτὴ K. [Δ.Κ.]

Εξέσιγγεν (Kissingen). Πόλις ἐν τῇ
νομῷ Κάτω Φραγκωνίᾳ τῆς Βαυαρίας, κει-
μένη ἐπὶ τοῦ Φραγκικοῦ Σάλε ἐν γραφικῇ
κοιλιάδι, περίφημος δὲ διὰ τὰς ἱματικὰς
πηγὰς τῆς. ἔχει 4245 κατ. (1890), ἐπισκέ-
πτονται δ' αὐτὴν κατ' ἔτος 13 χιλ. ἔναι
χάριν τῶν ἱου. πηγῶν, πέντε τὴν ἀριθμὸν,
ὧν τὰ θερμὰ ὕδατα (8—19° K.) ἐνέχουσιν
κυρίως σίτηρον καὶ διοξειδίον ἀνθρακὸς,
ἡνωμένον ἢ ἐλεύθερον· ἡ πηγὴ Schönborn
παρέχει καθ' ἑκάστον λεπτόν 5—6 χιλ. λι-
τρῶν ὕδατος καὶ 4—6 χιλ. λιτρῶν ἐλευθέρου
διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός. Πρὸς χρησιμοποίη-
σιν τῶν πηγῶν τούτων ἀνγερθήσαν ἐκεῖ
λαμπρὰ οἰκοδομήματα λουτρῶν καὶ θεραπευ-
τήρια ἐντελέστατα, προσέτι ὑπάρχει κομψό-
τατον καζινόν καὶ δεῖ ἀπαιτεῖται πρὸς α-
κραν εὐμάρειαν τῶν θεραπευομένων. Ἡ θερα-
πευτικὴ τῶν ἐνεργειᾶ (εἰς λουτρά ἢ πινυμέ-
νων) συνίσταται καθόλου εἰς αὐξήσει τῶν
λειτουργῶν (ἐκκρίσεων) τῶν βλεννογόνων ὁ-
μένων, ἥπιαν ἔντασιν τῶν περισταλτικῶν
κινήσεων τῶν ἐντέρων, τάχυνσιν τῆς κυκλο-
φορίας, συντέμνωσιν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς
καθόλου θρέψεως. Συμβουλευεταὶ δὲ κατὰ
ταῦτα εἰς διαταραχὰς τῆς πέψεως, χρόνιους
στομαχικούς κατάρρους, αἱμορροϊδικὰς παθή-
σεις, ὑποχονδρίας, ὑστερισμούς, χρόνιους βρυ-
ματισμούς, δερματικά νοσήματα κλ. Τούτων
ἀκατάλληλα εἶναι εἰς ἀνθρώπους πλη-
θωρικούς, ὅσοι εἶναι ἐπιρρεπεῖς εἰς συμφο-
ρήσεις ἀρτηριακὰς, ὅσοι εὐπαθεῖς ἔχουσιν τὸ
ἀναπνευστικὸν σύστημα ἢ πάσχουσιν ἤδη τοὺς
πνεύμονας ἢ φλογιστικὴν τινα νόσον. [Μ.Α.Κ.]

Εξίσσος. Κώμη τῆς Θεσσαλικῆς Μα-
γνησίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμ.
κειμένη κατὰ τὴν Α πλευρὰν τοῦ Πηλίου πρὸς
τὸ Αἰγαῖον καὶ ἀπέχουσα τοῦ Βόλου ὥρ. 10.
ἔχει κατ. 1563. Προϊόντα εἶναι ἔλαιον,
σῦκα, πορτοκάλια, κάστανα, μήλα καὶ μέ-
ταξα. Τὰ περίξ εἶναι κατάρυτα ὑπὲρ ποικίλων
δένδρων. Ἐπὶ τῆς παραλίας κεῖται ὁ ὄρμος
τοῦ Ἀγίου-Ιωάννου περίξ τοῦ ὅποιου ὑπάρ-
χει τερπνοτάτῃ κοιλίᾳ διαρροισμένη ὑπὸ βα-
θέος καὶ ἀποτόμου βρύματος, κατάρυτος δὲ
ὑπὸ πορτοκαλεῶν καὶ καστανεῶν. Πλησίον τῆς
κώμης ταύτης ἀπεκαλύφθησαν πρὸ πολλῶν
εἰδῶν μεταλλεῖα ἀργυροῦ καὶ μελλόδου.

Ὁ δῆμος K. περιλαμβάνει καὶ τὸ χω-
ρίον Ἀνγλίον καὶ ἔχει ἐν ὅλῳ 2208 κατ.

Εξίσσος (Bot.) ἢ Κιστός. Ἀρχαία
ὄνομασία τῆς *Hedera Helix* L. (γερμ.
Erlaube, γαλλ. Lierre), πασιγνώστου θάμνου
ἀναρριχιωμένου καὶ ἀειφύλλου τῆς οἰκογεν.
τῶν Ἀραλιωδῶν, κοινοῦ ἐν Εὐρώπῃ καὶ

Ἀσίᾳ, φυτοῦ ἱεροῦ τῷ Βάκχῳ καὶ κατ' ἐξο-
χὴν στεφανωτικοῦ. Ὁ Θεόφραστος διακρί-
νει διαφόρους παραλλαγὰς κατὰ τὸ χρώμα
τῶν φύλλων καὶ τῶν καρπῶν, μία δὲ τοιαύτη
εἶνε καὶ ἡ Ἑλ.ξ. Οἱ καρποὶ τοῦ K. εἰσὶ
ράγες συνήθως μέλαιναί, σπανιώτερον δὲ κρο-
κίζουσαι (δ' «Διονύσιος» K. κατὰ τὸν Διο-
σκουρίδην, K. χρυσόκαρπος ἢ τῶν ποιητῶν,
H. rosiarum Bertol.). Ὁ K. εἶνε φαρμα-
κευτικὸς κατὰ τοὺς ἀρχαίους.—Τὸ δὲ γένος
Cissus τοῦ Λινναίου, τὸ ψευδοκισσός
ὀνομαστέον, ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκογένην τῶν
Ἀμπελωδῶν περιλαμβάνον τὰ ἀναρριχίω-
μενα τῶν θερμῶν χωρῶν συχνὰ θεραπευόμενα
διὰ κόμπον (εἰδὸς C. discolor Bl. καὶ ὁ τῆς
ἢ Ἀμερικῆς C. quinquefolia L. ἢ Ampel-
opsis hederacea) [Θ.Χ.]

Εξίστανα (Cistercienses). Μο-
ναχικὸν ἀσκητικὸν τάγμα τῆς Δυτικῆς Ἑκ-
κλησίας, ἱδρυθὲν τῷ 1098 ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου
τῶν Βενεδικτίνων Ροβέρτου ἐν τῇ μετῇ
Cîteaux (Cistercium) παρὰ τὸ Διζέν. Διὰ
τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀγ. Βερνάρδου (ἐξ οὗ κα-
λοῦνται ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βερναρδῖνοι) ἔλαβε
τὸ τάγμα μεγάλην διάδοσιν, νῦν ὁμοῦ δὲν ἔχει
ἡ ὁλίγη πλέον μονὰς (ἐν Αὐστρίᾳ, τινὰς ἐν καὶ
ἐν Ἰταλίᾳ, Βελγίῳ, Πολωνίᾳ, Ἑλβετίᾳ). [Εἰ.]

Εξίστη ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίους κισθίον
ἢ κυτίον, ποικίλου σχήματος, ἐκ ξύλου ἢ καὶ
ἄλλου ὕλικου, ἐν τῷ ὅποιῳ ἐφυλάτταντο
ἀσφρα ἀντικείμενα. Κυρίως ἐν Τυρρηνίᾳ
εὐρέθησαν ἐν τοῖς τάφοις πλείστα K. κυλιν-
δραιοεῖς ἐξ δριεγάλκου περιέχουσαι κοσμη-
τικά καὶ κομμωτικά ἀντικείμενα. Αἱ K.
αὗται διεκοσμοῦντο διὰ διαφόρων παραστά-
σεων ἀθλητικῶν ἀγώνων ἢ σκηνῶν ἐκ τοῦ
γυναικείου βίου· μετὰ αὐτῶν διακρίνεται
ἡ λεγομένη Φικρόνεος K. ἐν τῷ μουσεῖῳ
Κίρχερ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κελλαγίου ἐν Ῥώμῃ.
ἔφευσα ὠραιότατας παραστάσεις ἐκ τοῦ περὶ
Ἀργοναυτῶν μύθου. Ἄλλαι K. πάλιν περι-
εῖχον τὴν τέφραν τῶν νεκρῶν, εἶναι δὲ τὰ
τραγωνικοῦ σχήματος, μετὰ καλόμεματος ἐπὶ
τοῦ ὅποιου παρίσταται ὁ νεκρὸς κείμενος,
πληθείας καὶ κεκοσμημένοι διὰ πολυχρῶμων
ἀναγλύφων ἀσφράων ὑποθέσεων.

—Τοιαῦτα K. ὑπῆρχαν καὶ ἐν τοῖς ναοῖς
πρὸς ἐναπόθεσιν ἱερῶν σκευῶν κλ., περιήγοντο
δὲ ἐν ταῖς πομπαῖς, π. χ. αἱ ἱερὰ K. τῆς Δή-
μητρος καὶ τοῦ Διονύσου, ὑπὸ γυναικῶν κί-
στοφόρων καλουμένων. [Σ.Τ.]

Εξίστανα ἢ Κρίστανα. Ποταμὸς τῆς ἐν-
τευθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, πηγάζων εἰς τὰς
Α ὑπερρεῖας τῶν Δυτικῶν Γάτ, μόλις 60 χμ.
ἀπὸ τῆς Α παραλίας. Διαρρεῖ ἐν Α διευθυ-
σει τὴν χερσόνησον καὶ διχαζόμενος παρὰ τὸ
βαθυμελὲς εἰς 2 βραχίονας ἐκβάλλει μετὰ
ροῦν 1280 χμ. εἰς τὸν Βαγγαλικὸν κόλπον.
Ἐνεκα τοῦ ὀρητικοῦ ροῦ δὲν εἶνε πλωτός.

Κίςτος (Bot.) *Cistus* L. Γένος πρώτον της οικογεν. των Κιστώδων (βλ. λ.). Φυτά φρυγανειώδη της Ν. Ευρώπης και Ανατολής. Έν' Ελλάδι φύονται τέσσαρα είδη, ών τὸ κοινότερον Κ. δ. κρητικὸς (C. creticus L.), δ. Κ. ή Κίσθος ή Κισσαρός των ἀρχαίων, τὴν σήμερον κοινῶς Κίστο ή Κιστάρη ή 'Ατίσταρος ή Λαδανία καλούμενος. Τὰ φύλλα αὐτοῦ (ὡς καὶ τοῦ συγγενοῦς C. ladaniferus L.) παράγουσιν εἶδος ῥητινης, τὸ Λάδανον, τὸ παλαι ποτὲ ἐν χρήσει ὡς φάρμακον στυπτικόν καὶ θερμαντικόν, νῦν δὲ μόνον ὡς εὐώδες πρὸς θυμιάσεις. [Θ.Χ.]

Κιστώδη (Bot.) Cistaceae. Οἰκογέν. Δικοτυλιδόων Πολυπετάλων φυτῶν. Ἐχρῶσιν ανθὸς μετὰ συνήθως 5 πετάλων καὶ 5 πετάλων ἐν τῷ βουδονίῳ στεγαστῶν ή συνεστραμμένων, στήμινας πολυαριθμούς, καρπὸν καύσαν πολυσπερμον καὶ σπέρμα μετὰ λευκώματος. Εἶδη περὶ τὰ 50 ἀνήκοντα τὰ πλείστα τῇ Ν. Ευρώπῃ καὶ τῇ Ανατολῇ. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ τὸ πρῶτον Κίστος (βλ. λ.) καὶ Ἡλιάθυρον. [Θ.Χ.]

Κισφαλούδης (Kisfaludy). 1) Ἀλέξανδρος, Οὐγγρὸς ποιητής, γενν. 1772 ἐν Σύνμεν, ὑπηρετήσας κατὰ τὴν νεωτέραν ἡλικίαν του ἐν τῇ οὐγγρ. στρατῷ, εἰτα δὲ (βιωτεύσας καὶ ἀποθ. 1844. Εἶνε δ. πρῶτος μέγας ποιητὴς τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τῆς οὐγγρ. ποιήσεως. Τὰ ἔργα του ἀσμάτα τοῦ Χίμν (1801—9) ἤγειραν φρενητιώδη ἐνθουσιασμόν παρὰ τοῖς συμπολίταις του, ὃν δὲν ἐμείψαν τὰ ἐπικά ἔργα του, οἷα ἐξέδωκε 15. Τὰ δράματα ὅμως αὐτοῦ εἶναι ἀνευ ἀξίας. — 2) Κάρολος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, γενν. τῇ 1788 ἐν Τέτ, ἐπίσης υπάρχας βιωματικός, ὅστις ὅμως ἀφιερῶσθαι εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν ποίησιν, ἣν εἰτα ἐκκαλλιέργει ἀποκλειστικῶς. Ἐγκαταστάσας ἐν Βουδαπέστη, ἐξέδιδεν ἐνταῦθα 1822—30 τὸ Ἡμερησίον Αὐτοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδημοσίευε τὰ ἐλάττωνα ἔργα του, ἀλλὰ τὴν μεγάλην φήμην του ὡς ποιητοῦ ὀφείλει εἰς τὰ δράματα αὐτοῦ, δι' ὧν ἐγένετο δ. ἰδρυτὴς τοῦ νεωτέρου ἐθνικοῦ τῶν Οὐγγρῶν δράματος· διαπρέπει δὲ καὶ εἰς τὸ διήγημα. Ἀπέθανε τῇ 1830, πρὸς ἀνέκμητον δὲ αὐτοῦ ἰδρυθὲν τῇ 1836 ἡ Κισφαλούδης ἐταιρεία, καλλιέργουσα τὴν ποίησιν καὶ αἰσθητικὴν, ἐκδίδουσα δὲ ἀπὸ τοῦ 1841 Ἐπετηρίδα. [B.E.]

Κισχενζώφ (Kischinew). Πρωτεύουσα τῆς ῥωσικῆς Βεσσαραβίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ παραποταμοῦ τοῦ Δνείστρου Βύκ καὶ παρὰ τὴν εἰς Ἰατίου εἰς Ὀδησὸν Κιζάρδωριν. Αἰσθρεῖται εἰς Ἀνω ἡ νέαν καὶ Κάτω ἡ παλαιάν πόλιν, εἶνε δὲ ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῆς Βεσσαραβίας καὶ ἀρχιεπισκόπου ὁρθόδοξου. Ἐχει δὲ 120074 κατ., ὥραϊον αὐτοκρ. κη-

πον, ἱεροποιδατήριον κλ., ἐμπόριον σίτου, μαλλίου, καπνοῦ κλ. [M.Σ.]

Κιταϊβέλ (Paul. Kitaibel). Διότημος βοτανικὸς Οὐγγρὸς, γενν. τῇ 1757, χρηματίσας καθηγητὴς ἐν Πέστη ὅπου ἀπέθανε τῇ 1817. Συνέγραψε δαπάνη τοῦ κόμητος Wuldsloia τὴν Χλωρίδα τῆς Οὐγγαρίας μετὰ ὁρίστων πινακῶν. [Θ.Χ.]

Κιζίτς (Chigi) εἶνε ὄνομα πριγκιπικοῦ οἴκου τῆς Ῥώμης καταγομένου ἐκ Σιένης. Ὁ πρίγκηψ Ὁύγουστος Κ. ἦτο δ. ἐνθερμὸς προστάτης τοῦ Ῥαφαῆλ, ὅστις δι' αὐτὸν ἐγράψεν τινὰ τῶν καλλιτέρων ἔργων του· ἀπέθανε δὲ τῇ 1520 ἐν Ῥώμῃ. Ὁ δὲ Φάβιος Κ. ἐγένετο πάπας τῆς Ῥώμης τῇ 1655 ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος δ. Ζ'. Καὶ νῦν εἰς ἀρχαῖς δ. πλουσίως καὶ ἐπιφανῶς οὗτος οἶκος. [Εγ.]

Κίτιον ἡ Κίττιον. Ἀρχαία πόλις τῆς Κύπρου, κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου νῦν ὁ Λάραναξ (βλ. λ.). σώζεται δὲ ὁ ἔνομα εἰς τὸ χωρίον Κίτε (Ἀνω καὶ Κάτω) τὸ κειμένον 2 ὥρ. Δ. τοῦ Λάραναξ καὶ ἔχον 670 κατ. Ἦτο ἀποικία φοινικιή, φαίνεται δὲ ὅτι ἀντέσχεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων κυριαρχίαν, διό ὁ εἰς αὐτῆς Ῥήνων καλεῖται καὶ Φοινίξ καὶ Τύρις· εἶχε λιμένα κλειστόν (τὴν ΝΑ. τοῦ Λάραναξ κειμένην λίμνην), ὃν κατέχοντο οἱ Ἀγγεῖ· τῇ 1880 ἐντελῶς. [Δ.Δ.Σ.]

Κίτον (Quito). Πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ τῆς Ν. Ἀμερικῆς κειμένη εἰς τὰς Α. ὁριμασίας τοῦ ἡρασιτίου Πιτσιντα 9850 μ. ὕ. τ. θ. ἐν εὐρωπαϊκῇ θέσει. Τὸ ὠραιότερον κτίριον ἐν αὐτῇ εἶναι τὸ ἀλλοτε καλλέγιον τῶν Ἰησουϊτῶν, κατακαυθέν ἐκκλησίαν τμήμα τῆς πόλεως, ἐν ᾧ νῦν τὸ πανεπιστήμιον, ἱεροποιδατήριον, βιβλιοθήκη καὶ πινακοθήκη, νομισματοκοπεῖον κλ. Ἐργαίει δὲ τὸ Κ. περ. 80 χιλ. κατ. ἐκ τῶν ὁποίων ἐκίγαι σχετικῶς λευκοί, οἱ δὲ πλείστοι Ἰνδοὶ καὶ μιγάδες, ἔχοντες ὡς κύριον ἔργον τὴν γεωργίαν, πρὸς δὲ ποικίλην βιομηχανίαν (κυρίως εἰκόνων ἀγίων) καὶ ἐμπόριον. Εἶνε ἔδρα τῶν ἀρχῶν, ἀρχιεπισκόπου κλ. Τὸ κλίμα εἶνε ὕψιν ἐν (μετῇ θερμοκρασία τοῦ ἔτους 120° 5' P.). Ἐκ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀφῶν τὸ ἐπὶ τῶν Ἀνδεων πανόραμα εἶνε μοναδικόν.

Κετρίλακον βλ. Κίτρος.

Κετρίκον όξύ. C₂H₃O₂ + H₂O. Ὁργανικὸν φυτικὸν ὀξύ ἀπαντῶν ἐν τῇ ζωῇ τῶν κίτριν καὶ λευκῶν (6—7%) καὶ καθόλου τῶν εἰδῶν τοῦ γένους Κίτρον (βλ. λ.). εἶτι δὲ εἰς τὰ τεύτλα, τὰ γαιοφυτά κλ. Ἐξάχθεν ἀποτελεῖ ἀχρόους πρισματικούς κρυστάλλους, εἶχει γαστρὴν εὐαρέστως ὀξιναν, διαλύεται ἐν ὕδατι καὶ εὐνοπνεύματι, τήκεται εἰς 100° τὸ συνήθες ἐνυδρὸν, τὸ δὲ ἀνυδρὸν

εἰς 154° καὶ εἰς 175° ἀποσυντίθεται. Ήραρ-
μέζεται εἰς τὴν κατασκευὴν λιμονάδιων, εἰς
καρύκεισιν τῶν ἐδεσμάτων, ἐν τῇ βαφικῇ καὶ
τυπωτικῇ καὶ ἐν τῇ θεραπευτικῇ ὡς στυπτι-
κόν, εὐπεπτικόν καὶ διουρητικόν. Ἐκ τῶν
ἀλάτων αὐτοῦ κυριώτερον τὸ κιτρινὸν κάλιον,
ὃ κιτρινὸς σιδήρος, ἢ κιτρινὴ μαγνησία. [Α.Χ.]

Κίτρινη φυλή. Βλ. Ἀνθρωπος.

Κίτρινος πυρετός. Νόσος λοιμώ-
δης ἀπὸ εἰδικτοῦ παρασίτου γεννωμένη, χα-
ρακτηριζομένη δὲ διὰ πυρετοῦ μετὰ ἑτέρου
(ὄθεν καὶ τὸ ὄνομα) καὶ αἱμορραγιῶν τοῦ
πεπτικοῦ σιολήνος ἢ ἄλλων μερῶν τοῦ σώ-
ματος. Ἐνθρῆει ἐν ταῖς Ἀντίλλαις, εἰς τὴν
Νέαν Ὁρλεάνην, τὰ παράλια τῆς Β' Ἀφρι-
κῆς, ὁπότεν κατὰ καιροῦς καὶ εἰς τὴν Ἰσπα-
νίαν ἐπέβηται. Οἱ πάσχοντες πυρετοῦσιν
σχυρῶς, ἐμοῦσι μέλανα ἐξ αἱμορραγίας (vo-
mito negro), αἱμορραγοῦσι δὲ καὶ οἱ νεφροὶ
συχὰ καὶ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀναφαίνονται
κηλίδες καὶ δοθιῆνες, τέλος οἱ πάσχοντες
θνήσκουσιν ἐν κόματι ἢ σπαρταί· ἐάν ἐπέλθῃ
τοῦναντίον ἱασις αἱ γαστρικαὶ διαταράξεις δια-
τηροῦνται ἐπὶ μακρόν. Ἡ θεραπεία ἀπευθύνε-
ται πρὸς τὰ συμπτώματα καθ' ἑκαστον. [Π.Ι.]

Κίτρος (Bot.). Citrus L. Γένος δέν-
δρων ἀειφύλλων ἀνήκον εἰς τὴν ὑποδιαίρεσιν
τῶν Ἑσπεριδοειδῶν (Aurantiaeeae) τῆς οἰ-
κογεν. τῶν Ρυτιωδῶν. Κατάγονται ἐκ τῆς
θερμοτέρας Ἀσίας, ἰδίως ἐκ τῶν Ἰνδίων
καὶ τῆς Κίνας ὁπότεν εἰσῆλθον ἤδη ἐν τῇ
ἀρχαιότητι εἰς τὴν Ἑλλάδα· νῦν δὲ καλ-
λιεργοῦνται σχεδὸν ἀπανταχοῦ τῆς Ν. Εὐρώ-
πης καὶ ἐν πολλαῖς θερμοῖς γῶραις τῆς γῆς
(περὶ τῆς καλλιέργειας βλ. Ἑσπεριδοειδῆ).
Αἱ ἀμφοτέραι διὰ τῆς καλλιέργειας καὶ τε-
χνήτης γονιμοποιήσεως παραλλαγαὶ πηγά-
ζουσι κατὰ τὴν γνώμην τῶν βοτανικῶν ἐκ
δέκα περίπου ἀρχικῶν εἰδῶν, κατ' ἄλλους δὲ
ἐκ τεσσάρων μόνον, τὰ ὅποια δύναμθα νὰ
θεωρήσωμεν ὡς εἶδη ἀνωτέρου βαθμοῦ ἢ ὡς
ὑποδιαίρεσεις τοῦ γένους Κ. Εἰσὶ δὲ αὗται
αἱ ἐξῆς α'. Κ. ἢ Μηδική (C. Medica L.)
εἰς ἣν ὑπάγονται ἡ κατ' ἐξοχὴν κιτρεά
(C. Medica Risso, γαλλ. Cédratier), ἐξ ἧς
τὰ γνωστὰ κίτρα, ἐν τῶν σπουδαίων προΐον-
των τῶν Κυκλαδῶν· ὃ φλοιὸς τῶν μεγίστων
καρπῶν χρησιμεύει ἰδίως πρὸς διὰ σακχαρώς
παρασκευῇ (Cédrat)· Κ. ἢ λιμονέα (C. Li-
monium Risso, γερμ. Citronenbaum, γαλλ.
Citronier, κοινῶς λεμονιά) τὸ σπουδαίοντα-
τον πάντων τῶν εἰδῶν ὑπὸ ἔποψιν βιομηχα-
νικῇ καὶ φαρμακευτικῇ. Κ. ἢ Λιμεττία
(C. Limetta Risso, κοινῶς μεσολεμονιά)
εἰς ἣν ἀνήκει καὶ τὸ λεγόμενον «Μήλον τοῦ
Ἀδάμ» εὖ ὃ καρπὸς φαίνεται ἐνίοτε ὡς
δηχθεῖς· Κ. ἢ Λεωμία (C. Limia Risso,
κοινῶς γλυκελεμονιά) καὶ Κ. ἢ Περγάμις
(C. Bergamia Risso) ἧς ὁ καρπὸς (κοινῶς

περγαμόντα) παρέχει ἔλαιον πολύτιμον
πρὸς μύρον (huile de Bergamote). — β'. Κ.
ἢ χρυσομηλέα (C. Aurantium L.) εἰς ἣν
ὑπάγονται Κ. ἢ νεραντζέα (C. vulgaris DC.
ἢ C. Bigaradia Risso, γερμ. Bittere Ro-
meranze, γαλλ. Bigarade, κοινῶς νε-
ραντζιά), ἧτις θεωρεῖται ὡς ὁ ἀγρίος τύ-
πος τῶν χρυσομηλέων· ἐκ τοῦ φλοιοῦ τοῦ
καρποῦ (Cortex fructus aurantii) τοῦ
φαρμακευτικοῦ, κατασκευάζεται βάμμα τι
(Tinctura episcopalidis) καὶ δι' αὐτοῦ καὶ
τὸ ποτὲν Κυρασσάω (Liqueur de Cura-
cao). Κ. ἢ Περτεκαλλέα (C. Aurantium
Risso sensu stricto) καὶ Κ. ἢ Σινική (C.
Sinensis Risso) αἱ γνωρίζονται περτεκαλλέ-
ων οἱ καρποὶ (γερμ. Süsse Orangen ἢ A-
pfelsinen, γαλλ. Oranges) εἰσὶ σπουδαίον-
τατον προΐον τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον χωρῶν·
ποικιλίαι αὐτῶν εἰσιν ἡ Π. ἢ δειγλυκὴ
(Sempre douce τῶν Ἰταλῶν) πρώτως δια-
φορὰ κεινὴ καὶ παρ' ἡμῖν (κειν. δόλτος) καὶ
ἡ Π. ἢ αἱματόσαρκος (C. Aurant. Melitense
R.) ἔχουσα σάρκα αἱματώδη. — γ'. Κ. ἢ Ἀσ-
σύριος (C. Decumanus L., Malus Assy-
ria τοῦ Πλίνου, γαλλ. Pomplémousse, κοι-
νῶς Φραππί), ἧς ὁ καρπὸς σφαιροειδὴς καὶ
μεγίστος μέχρι ἑξ ὑλίστογρ. τὸ βάρος, μετὰ
φλοιοῦ παχέως καὶ σαρκώδους χρησιμεύει πρὸς
κατασκευὴν ἡδύσματος (γλυκοῦ) εἰς συχὰ
καλλιέργεται παρ' ἡμῖν. — Τέλος δ' Κ. ἢ
εὐγενής (C. nobilis Loureiro, κοινῶς
Μανδαρινιά) ἐκ Κίνας, ἧς ὁ καρπὸς ἀγαπῶ-
τός διὰ τὴν ἰδιάζουσαν εὐοσμίαν. Ἡ τελειώ-
τέρα περὶ τῶν εἰδῶν τῆς Κ. μενογραφία εἶναι
ἡ τῶν Risso et Poiteau, Histoire nat. des
Orangers, Paris 1818—22. Παρ' ἡμῖν κατ-
ετέγινε ἰδίως εἰς τὴν μελέτην τῶν Κ. ὁ Θ.
Ὁρσανίδης, ὅστις καὶ περιγράφει τὰ γνωστό-
τερα εἶδη ἐν τοῖς Γεωπονικαῖς τοῦ τ. Α' σ.
80 κτλ. Περιγράφει δ' ὁ Ὁρσανίδης ἐν ἐλμ.
150 παραλλαγὰς τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν, ὧν
μέγα μέρος ἐκαλλιέργει ἐν τῇ κήπῳ του. [Θ.Χ.]

— Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἶδη περιέχου-
σιν ἐν τοῖς ἀνθεσι καὶ ἐν τοῖς φλοιοῖς
τῶν καρπῶν αἰθέρια ἔλαια, ἐξαγόμενα ἐκ
τῶν ἐν αἷς περιέχονται ἀδενισκίων δι' ἐκθλί-
ψεως, ὁποτελοῦντα δὲ ἀντικειμένα σπουδαίον
ἔμπροσθεν ὡς ἐκ τῆς ποικιλιωτάτης χρήσεως
αὐτῶν ἐν τῇ παρασκευῇ μύρων, ποτῶν, καρ-
μικῶν διαφύων, γλυκοσμάτων κλ. Ἐξά-
γονται ἰδίως ἐν Σικελίᾳ (Πανέρμω, Μεσσή-
νῃ), τῇ μεσημβρ. Ἰταλίᾳ, ἀλλοτε δὲ παρ'
γοττο καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Νάξῳ, Ἀνδρῶν, Ἐπι-
δαύρῳ καὶ μάστα ἐν Πέρσῳ. Ἀπ' ἄλλων
ἐλγίων διαφέρουσιν, κυρίως δὲ κατὰ τὴν ἀμυγ-
μόν. Ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῶν λιμονίων ἐξα-
γεται τὸ κιτρέλαιον, ἐκ τοῦ τῶν πορτο-
καλίων τὸ χρυσομηλέλαιον, ἐκ τοῦ τῶν
κοινῶν περγαμόντων τὸ περγαμῆλαιον,
ἐκ τοῦ τῶν νεραντζίων τὸ νεραντζῆλαιον.

ἐκ τῶν ἀνθῶν τῆς πορτοκαλίας ἐκ τῶν ἐλατι-
ον (Oleum Neroli ἢ Naphae), ἅπαντα βαρύ-
τιμα διότι ἐκ τοῦ φλοιοῦ ἐνδὲς λειμωνίου π. Χ.
ἐκτάγεται ὀλιγώτερον τοῦ ἐνδὲς γραμμαρίου ἐ-
λαίου. Ὡς τυπὸς πάντων δύναται νὰ ληθῇ
τὸ κιτρίλαιον, ὕψος διαυγές, ὑποκίτρι-
νον, λεπτόρρευστον, εὐωδέστατον, ἔχον τὴν
γεῦσιν μὲν τοῦ φλοιοῦ τῶν λιμονίων, οὐχὶ
δὲ καὶ τὴν δέυτην τοῦ γυμνοῦ αὐτῶν· εἰδ.
βάρος 0.84—0.88, ἀδιάλυτον σχεδὸν εἰς ὕ-
δωρ καὶ συνιστάμενον χημικῶς ἐκ μίγματος
διαφόρων τερπενῶν, ὧν κυριωτέρα ἡ κιτρί-
νη, καὶ διὰ κόνεως ἰωδίου (ἐάν δι' ἀπλῆς
ἐκθλίψεως καὶ οὐχὶ δι' ἀποστάξεως ἐξαχθῇ)
ἀναφλεγόμενον. [X.X.]

Κίτρος Χωρίον τῆς Μακεδονίας κείμε-
νον 1 ὥρ. μετογειῶς ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ
Θερμαϊκοῦ κόλπου, 2 1/2 ὥρ. πρὸς Β τῆς
Δίκαιρινου καὶ 1 ὥρ. πρὸς Ν τοῦ Κολι-
νδρῶ. Ἐπὶ τῆς παραλίας καίται καλὴς καὶ
ἀσφαλὴς λιμὴν (Σκάλα), ὁ ἀρχαῖος λιμὴν
τῆς Πύθνης, καὶ παρ' αὐτὴν ἄλυκη (Τουζ-
λα). Οἰκίζεται ὑπὸ 80 οἰκογενειῶν χριστι-
ανῶν. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε τσιφλίκιον.

Κίτρούλλος. Βλ. Ὑδροπέπων.

Κίτσιγγεν (Kitzingen). Πόλις τοῦ βα-
ρικοῦ νομοῦ Κάτω Φραγκωνίας, 17 χμ.
ἀπὸ τοῦ Βύρτσουργ ἐπὶ τοῦ Μοίνου. ἔχει
7507 κατ. (1890) καὶ ποικίλην βιομηχα-
νίαν (ῥυθου κλ.). [M.S.]

Κίτσελέρ. Χωρίον τοῦ δήμου Γόννιον
τοῦ Τυρνάβου, ἔχον 98 κατ. [M.S.]

Κίττα (Pica). Γένος πτηνῶν εἰς τὴν
οἰκὸγ. τῶν Κορακιδῶν ἀνήκειν καὶ χαρα-
κτηριστικὸν διὰ μακρὰς καὶ σφηνοειδοῦς οὐ-
ρας. Γνωστότατον εἶδος Κ. ἡ μακρόρουρος (P.
caudata), κοινὸς καρακάξα, σῶμα ἔχοντα
0.20—0.40 μ. καὶ ῥάμιος 0.03—0.04 μ.
λευκὴ κατὰ τὸ στήθος καὶ τὴν κοιλίαν, μέ-
λαινα δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος· ζῇ ἐν τοῖς ἀ-
γροῖς ἐν Εὐρώπῃ καὶ τῇ Β. Ἀσίᾳ, ἀλλὰ δὲ
εἰς Κ. καὶ ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ καὶ Ἀμερικῇ.
Εἶνε πτηνὸν ἡμιερπηκτικόν, συλλαμβάνουσα
μὲν καὶ μικρότερα πτηνά, ἰδίως ὅμως τὰς
φωλεὰς ἐνιχνεύουσα καὶ τὰ ὠκ τῶν μικροτέ-
ρων πτηνῶν καταδροχίζουσα, δι' ὃ καὶ ἐπι-
πλαθὲς εἶνε ὡς μέγιστος ἐχθρὸς τῶν ἐντομο-
φάγων πτηνῶν καίτοι καὶ αὕτη πολλοὺς κα-
ταστρέφει σκώληκας, κοχλίας κλ. Εἶνε πο-
νηρὰ καὶ λίαν προσηκτικὴ· συλλαμβάνουσα ἡμι-
εροῦται εὐκόλως καὶ διδάσκεται νὰ ἐπαναλαμ-
βάνῃ διαφόρους τόνους καὶ δὴ καὶ λέξεις. Ἡ
φυσικὴ τῆς φωνῆς εἶνε ὁξὺς κρωγμὰς. Ὅπως
τὰ συγγενῇ γένει καὶ ἡ Κ. ὑάρπαιζουσα τὰ
στελεθῶντα ἀντικείμενα κρύπτει αὐτά. Ἡ δὲ
ἰδίως λεγομένη Κίτσα εἶνε Κ. ἡ βαλανολό-
γος, ὥσπερ ἰδίως ἀπὸ βαλάνων καὶ συγῆ ἐν
Ῥωσσίᾳ (Розбѣга κλ.). [F I.]

Κίττα. Χωρίον καὶ δῆρα τοῦ δήμ. Μεί-
σης κείμενον κατὰ τοὺς Δ πρόποδας τοῦ νο-
τιωτάτου τμήματος τοῦ Ταυγέτου, καὶ ἀπέ-
χον 5 ὥρ. πρὸς Ν τοῦ Οἰτόλου. Κατ' οἰκὸγ.
ἔχει 588. Ἡ πρὸς Δ αὐτῆς σχηματιζομένη
χερσόνητος καλεῖται Τηγάρι καὶ ὁ πρὸς τὰ
ΒΔ λιμὴν Μίζαπος.

Κίττος. Βλ. Κισσός.

Κίχλα. Βλ. Κότυρος.

Κιχώριον (Bot.) Cichorium L. Γένος
τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κιχωριοει-
δῶν. Τὰ κοινότερα εἶδη ἐν Ἑλλάδι εἰσὶ Κ.
τὸ ἐντενές (C. divaricatum Schousb., Σί-
ρις ἀγρία πικρὴς τοῦ Δισκοκρίδου, κοινῶς
Ῥαδίσι ἢ Ἀγριο Ῥαδίσι ἢ Πικραλίδα) καὶ τὸ
Κ. τὸ ἐντομον, ὅπερ εἶνε αὐτοεὖς ἐν Θεσσαλίᾳ
καὶ κοινότατον ἐν Εὐρώπῃ καὶ συχνὰ κηπεύ-
εται (Σίρις ἡμερὸς στενόφυλλος καὶ ἐμπικρὸς
τοῦ Δισκοκρίδου). Ἡ ῥίζα αὐτοῦ (Radix Ci-
chorii) εἶνε φαρμακευτικὴ, ἰδίως δὲ χρησιμο-
ποιεῖται πρὸς ἀντικατάστασιν ἢ καὶ νόθου-
σιν τοῦ ἀραβικοῦ καφέ, διὸ καλλιεργεῖται καὶ
καταναλισκείται ἐν μεγάλῃ ποσότητι πρὸ
πάντων ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ὀλλανδίᾳ. Ἐτερον
εἶδος εἶνε Κ. τὸ Ἐνδιβιον (C. Endivia L.,
Σίρις ἡμερὸς πλατύφυλλος τοῦ Δισκοκρίδου,
γαλλ. Endives ἢ Scaiole, κοινῶς Ἀντι-
δία), ὅπερ μόνον κηπευτὸν ἅπαντα. Πάντα
ταῦτα εἰσὶ «τυπτικὰ, φυκτικὰ καὶ εὐστράμα-
χα» καὶ λαχανεύονται συχνά. Καὶ τρίτον εἶ-
δος ἀγρίου τῆς ἑλλ. χλωρίδος εἶνε Κ. τὸ ἀ-
καυθώδες (C. spinosum L., κοιν. Ῥαδίσι
τῆς Θαλάσσης, καὶ Σταμναγκάθι ἢ Ῥαδικό-
στοιδὶχ ἐν Κρήτῃ) φυόμενον ἐν παραθαλασ-
σίοις καὶ τούτου οἱ νεαροὶ βλαστοὶ ἐσώδιμοι.

— Ἡ πρόδρομος ῥίζα τοῦ κιχωρίου ἐνί-
χει ἄπὸν τινα γαλακτώδη, Σιτοχίτα δ' αὐ-
τῆς εἶναι ἡ κιχωρίνη (4 %), ἱνουλίνη
(ἔως 45 %), σάκχαρον, ἄλατα διαφόρα καὶ
μάλιστα φωσφορικὴν κλίον. Εἶνε δὲ πικρὰ
καὶ τονωτικὴ, ἐνεκὰ δὲ τοῦ γαλακτώδους δ-
ποῦ καὶ ἡπιως ὑπακτικὴ, δι' ὃ τὸ ἀφέψημα
αὐτῆς διδεται πρὸς δυσπεψίαν, δυσκοιλίη-
τας κλ. Τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει καὶ τὸ πολ-
λοῖς ἀγαπητὸν ῥαδικόζουμι (ἀφέψημα τῆς
πόας τοῦ Κ. καὶ τῶν ῥιζῶν) μεθ' ἁλματος καὶ
ἀπὸ λιμονίων πινόμενον ὡς τονωτικὴν τῶν
πεπτικῶν ὀργάνων. [A.X.]

Κίων. Βλ. ἐν λ. Ἀρχιτεκτονικὴ (Δι-
οικ. ρυθμὸς κλ.).

Κλάγενφουρτ (Klagenfurt). Πρω-
τεύουσα τοῦ δουκάτου Καριντίας τῆς Αὐστρο-
ουγγρικῆς μοναρχίας, κειμένη ἐπὶ παδιάδος
ἐν μέσῳ τῶν Ἀλπεων (Ν τὰ ὄρη Καρα-
βχγκα), οὐ μακρὰν τῆς λίμνης τοῦ Κ. ἢ τοῦ
Βέρτ (Wörth), σταθμὸς δύο σιδηροδρόμων.
ἔχει 19756 κατ. (1890), διαφόρους ἀνω-
τέρους σχολὰς, ἱεροσπουδαστήριον, διδασκα-

λείων, τεχνικήν, γεωργικήν κλ., σχολήν, ἀν-
μαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον, πολλὰ δὲ
ἀξιόλογα κτίρια. [Μ.Σ.]

* **Κλάδω** Χωρίον τοῦ δήμ. Σελλασίας,
ἀπέχον 2 ὥρ. ΝΑ τῆς Βρυλλιδας μετὰ 210
κατοικιών.

Κλάδελ (Lodon Cladel). Γάλλος μυθι-
στοριογράφος, γενν. τῷ 1835 ἐν Μοντινιό.
Τὸ κατ' ὄργανον ἦτο δικηγόρος ἐν Παρίσι, ἀ-
φιερῶντος δ' εἰς τὴν φιλολογίαν ἐδου-
λοῦντος σειρὰν μυθιστορημάτων, ἐν ἧς ὡς ἐπὶ
πλείστον περιγράφει τὴν βίον καὶ τὰ ἔθνη
τῆς πατρίδος του. Ἀνήκει εἰς τὴν σχολὴν
τοῦ θετικισμοῦ, κατεδικάσθη δὲ εἰς φυλάκισιν
4 ἐβδομάδων διὰ τὸ διήγημα Une mandite
ἔπερ ἐδουλοῦντο ἐν τῇ ἐφημερίδι Evénement
(1876). Ἐκ τῶν ἔργων του τὰ μαλλέν
ἀξία μυθεῖαι εἰναι Les martyrs ridicules
(1862), Mes paysans (2 τ. 1869—72),
Eaux-fortes (1880). [Μ.Γ.]

Κλάδεος Παραπέταμος τοῦ Ἀλφειοῦ
ἐν τῇ Πισατιδί, πηγάζων θπὲ τῶν ὑψηλῶν
τῆς Φολέης καὶ μετ' αὐτὸν πολλὸν βόην ἐνέου-
μεναι τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ σχηματίζων γωνίαν,
ἐν ᾗ ἕκαστο ἢ ὀρχαία Ὀλυμπία. Αἱ διάφοροι
πλημμυραι αὐτοῦ συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ
προσχωώσῃ τὸ Δ μέρος τῆς Ὀλυμπίας καὶ
νὰ διασωσῶσιν αὐτὸ κατωμένον μέχρι τῶν
νασκαρῶν εὐεργετικῶς ἐνεργήσας. Ἡ τέ-
χνη παρέστηκεν αὐτὴν ἀνθρωπώμορφον, α-
γαλμα δ' αὐτοῦ διεσώθη ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἀπο-
τεθειμένον ἤδη ἐν τῷ αὐτοῦ μνηναίῳ. Ὑδωρ
ἔχει δλίγον χειμῶνις τε καὶ θέρος, ἀπο-
τίνος δὲ χρόνου παρέχει κίτην πολὺ βαθεῖαν.
Ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀλφειὸν κάτωθεν τοῦ
Δροῦδα. [Γ.Πδ.]

Κλάδευμα καλεῖται ἡ κατὰ καιροῦς
ἀποκοπή κλάδων τινῶν τῶν καρποφόρων δέν-
δρων. Τὸ Κ. σκοπὸν ἔχει τοῦτο μὲν νὰ
καταστήσῃ τὸ δένδρον συμμετρικὸν καὶ καμ-
ψύον, τοῦτο δὲ καὶ κυρίως νὰ ἀφαιρέσῃ τοὺς
ἀκαρπούς καὶ ἀκαρπύτους κλάδους, νὰ ἐνδύ-
νησῇ οὕτω τοὺς καρποφόρους, νὰ διανείμῃ
τούτους ὁμοίως καθ' ὅλον τὸ δένδρον καὶ νὰ
καταστήσῃ τοὺς καρπούς μεγαλειτέρους καὶ
εὐχρυστέρους. Γίνεται δὲ δις τοῦ ἔτους κατὰ
τὸ ἑαρ πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φύλλων καὶ
ἐν θέρει κατὰ τὴν περίεδον τῆς αὐξήσεως.
ἀλλὰ δι' ἑκάστον εἶδος δένδρου ὑπόκειται καὶ
εἰς ἰδίους κανόνας.

Κλάδνο. Πέλις ἐν τῇ περιφέρειᾳ Σμύ-
νης τῆς Βοηρίας, 24 χμ. ΒΔ τῆς Πράγας.
ἔχει 17215 κατ. (1890) καὶ σπουδαίωτατα
μεταλλεῖα σιδήρου καὶ ἀνθράκων, σιδηροχυ-
τήρια κλ. [Μ.Σ.]

Κλαζομεναί. Ὀρχαία πόλις τῆς ἐπὶ
τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας Ἰωνίας. ἔκειτο
κατὰ μέρος ἐπὶ τῆς νηϊδὸς Μαραθούσσης
(νῦν νησίς τῶν Κλαζομενῶν ἢ κινιότερον

Ἀγ. Ἰωάννου), ἥτις συνεδέθη τῇ διαταγῇ τοῦ
Μεγάλου Ἀλεξάνδρου διὰ προσχώματος μετὰ
τῆς στερεας, κατὰ μέρος δὲ ἐπ' αὐτῆς τῆς
στερεας. Ἡ νηϊς αὕτη καίτοι εἰς τὴν Ν
ἀκρὰν τοῦ ἀνοικτοτέρου μέρους τοῦ κόλπου
τῆς Σμύρνης, παρ' αὐτὴν δὲ ΗΔ εὐρίσκειται
ἡ πάλαι Πήλη νῦν δὲ νηϊς τοῦ Ταυροῦ κα-
λουμένη καὶ Β αὐτῆς ἡ Δρυμεῦσα, νῦν Κιο-
πένι, πρὸς δὲ καὶ τινες σκέπελοι ἅπαν τὸ συμ-
πλεγμα τοῦτο λέγεται σήμερον Ἐγγλεζονή-
σια, ὡς ἐκ παραθεορίας τοῦ ἐνομήτορος Κ.
ὧν ὁ ἐπισκοπὸς ἤδη ἐν ὀρχαίῳ ἐγγράφει
ὑπογράφεται Ἐκλαζομενῶν. [Μ.Χ.]

Κλάιβ (Robert Lord Clive), δέξρο-
της βρετανικῆς ἐνδραμῆς ἐν ταῖς Ἀνατ. Ἰν-
δίαις. ἔγενν. τῷ 1725 ἐν Στρόπσχαλρ καὶ
ἐπέστη τῷ 1743 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς
Ἑταιρίας τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν, τὸ κατ' ὄργανον
ὡς γραφεὺς ὑστερον δὲ ὡς ἀξιωματικὸς, τα-
χέως διὰ τὴν ἐνδραμῆν του διακριθεὶς καὶ τῷ
1762 ἤδη προεδιθεὶς εἰς τὴν βαθμὴν τοῦ
ἀντιστρατηγματοῦ. Τῷ 1755 κατέβαλε τοὺς
λειτουργικοὺς Μαχαράττας, ἠνάγκασε διὰ τῆς
εὐτελείας του τὴν Ναβάβ τῆς Βεγγάλης Σου-
ρατζα Δαῦλα νὰ κλείσῃ εἰρήνην μετὰ τῶν
Ἀγγλῶν δι' ἧς παρεχώρησεν αὐταῖς τὴν
Καλικατταν καὶ ἄλλα μέρη, ἐνίκησε δὲ τὴν
Ἰδὴν ὑποστρατηγέοντα ὑπὲ τῶν Γάλλων κατὰ
κράτος παρὰ τὸ Πλάσσιν (1757) καὶ ἐξορ-
κίλον Ναβάβ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ, ὑποχρεώ-
μενον νὰ πληρώσῃ κατ' ἔτος μέγα χρηματι-
κὸν ποσὸν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐταιρίαν καὶ τὴν
Κλαιβ. Ἡ ἐπιρροή τῶν Γάλλων ἐν Ἰνδίᾳ
καταστράφη διὰ τῆς νίκης αὐτῆς ἐντελῶς.
Διὸ καὶ ὁ Κ. ἐπιστρέψας εἰς Ἀγγλίαν
(1760), ἐτιμήθη μεγάλως ὑπὸ τοῦ λαοῦ
καὶ τῆς κυβερνήσεως, λαβὼν καὶ τὴν τίτλον
βαρώνου τοῦ Πλάσσιν (1762). Ὅτε δ' ἡ Ἰνδία
ἦσαν νῆαι ἀταξίαι ἐν Ἰνδίᾳ μετέβη πάλιν
ἐκεῖ νῆαι ὀρθοκράτητος καὶ ἀνώτατος διοική-
της, κατέλιπε δὲ τὴν θέσιν ταύτην τῷ 1767
θροῦ τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν
καὶ στερέωσιν τῆς βρετανικῆς ἐνδραμῆς, καὶ
ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν, ἀπὸρ κατηχηθεὶς
ἐπὶ κατασχέσει τῆς ἐξουσίας του ἀπελευθέρ-
τόσιν καλῶς ὥστε ἐξεφράσθη αὐτῷ, μάλιστα
ἐκ μέρους τῆς βουλῆς εὐγνωμοσύνη ἐπὶ ταῖς
μεγάλαις ὑπηρεσίαις του (1772). ἐν τούτοις
δὲν δύναται τις ν' ὀρνηθῇ ὅτι ὁ Κ. καθὼν
ὕπ' ἑσὶν τὸ συμφέρον τῆς Ἰνδ. Ἑταιρίας καὶ
τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ παροῦσθαι τῷ ἐντὶ εἰς ἀδι-
κίας. Δὲν ἀπέλαυσεν δὲ εἰς πολλὰ ἔτη τοῦ ἐν
Ἰνδίας κατηθέντος πλοῦτος του, αὐτοκτενήσας
ἤδη τῷ 1774. [Β.Ε.]

Κλαίρ (Claro). Κομητεία τῆς Ἥβαν-
δικῆς ἐπαρχίας Μόνστερ, πρεβάλλουσα ἐν
κρῆνῃ χειρονήσου εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν Ὠκεια-
νόν, μετὰ τοῦ κόλπου Γάλλοδαί καὶ τῆς
στομαλῆμνης τοῦ Σχάννον. ἔχει ἐμβ. 9351

τχμ. καὶ 123859 κατ. (1891), εἶνε δὲ δρεινὴ, μετὰ κοιλάδων καταλλήλων πρὸς γεωργίαν καὶ κυρίως πρὸς κτηνοτροφίαν· πρὸς ταύταις ἀμάρχει καὶ ἡ ἀλιεία· εὐρίσκονται δὲ καὶ πολλὰ μέταλλα. Ἡ θραχία ὁμώνυμος αὐτῆς πρωτεύουσα εἶνε νῦν μικρὸν χωρίον, σημερινὴ δὲ πρωτεύουσα εἶνε τὰ Ἐννίς. [Μ.Σ.]

Κλαίρω (Alexis Claude Clairault). Γάλλος μαθηματικὸς, γενν. 1713 ἐν Παρισίῳ, 18ῆτος δὲ ἦδη γενόμενος μέλος τῆς Ἀκαδημίας συνεπέα τῆς διατριβῆς του Recherches sur les courbes à double courbure. Μετὰ τοῦ Μωπερτουί συνόδευσε τῷ 1780 εἰς Λαππωνίαν πρὸς καταμέτρησιν τοῦ μεσημβρινοῦ, ὑπελόγησε τὴν τροχίαν τοῦ κομήτου τοῦ 1758 καὶ συνεβάλετο εἰς τὴν γνώσιν τῶν κατὰ τὴν σελήνην. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1765 ἐν Παρισίῳ. Ἐκ τῶν ἔργων του ἐξέλογα εἶναι τὰ Théorie de la figure de la terre (1743), Théorie de la lune (1752) κτ. [Β.Ε.]

Κλάϊστ (Kleist). 1) Ewald Christian von K., Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1715 ἐν Τσεβλίν, εἰσελθὼν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν θανικόν, εἶτα δ' εἰς τὸν πρωσσικὸν στρατὸν (ἀπὸ τοῦ 1740). Πληγῶναις ὡς ταγματάρχης ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κούνερσдорφ ἀπέθανε τῷ 1759 ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ ἐπὶ τοῦ Ὁδερ. Ἐκ τῶν ποιημάτων του γνωστότατον κατέστη τὸ "Εκκὼ ἐπιγραφόμενον· ἐπέηγε δὲ καὶ ὁδὰς, ἐλεγείας, εἰδύλλια καὶ διηγήματα. — 2) Heine rich von K., ἐπίσης διαπρεπὴς Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1777 ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ ἐπὶ τοῦ Ὁδερ, διατελέσας ἐν διαφόροις θέσεσι, ἤλθας δὲ τελευταίως ἐν Βερολίνῳ καὶ αὐτοκτονήσας ἐκ μελαγχολίας τῷ 1811 παρὰ τὸ Πότσδαμ. Τὰ ἔργα του ἀνήκουσιν εἰς τὰ κάλλιστα τῆς νεωτέρας γερμαν. φιλολογίας. Ἡ κωμῶδις Τὸ σπασμένον κανάτι (1811) καὶ τὰ δράματα Κατίνα τοῦ Ἀϊλδρόν, Ἡ μάχη τοῦ Ἀρμινίου καὶ Ὁ πρίγκιψ τοῦ Οὐμ-δουργού ἐν τοῖς ὑπερτον ἐξετιμήθησαν μεγάλως. Διαπρέπουσι δὲ καὶ τὰ διηγήματα αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Μιχαὴλ Κέλχας ἐπιγραφόμενον εἶνε ἀριστοῦργημα ψυχολογικοῦ διηγήματος. [Μ.Γ.]

Κλακμάνναν (Clackmannan). Μικρὰ κομητεία τῆς Ν Σκωτίας, περίφημος διὰ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς (καταρράκτας κλ.). ἔχει ἐμβ. 129 τχμ. καὶ 28433 κατ. (1891), ὧν κύρια ἔργα εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δέβον ἔχει 1503 κατ. [Μ.Σ.]

Κλάινος (νῦν Chiiana). Ποταμὸς τῆς Ἰταλίας, πηγάζων ἐκ θέσεως ἀλλοτε ἐλδοδους νῦν δὲ ἀπεξηραμένης μεταξὺ τῶν ποτ. Ἀρ-νου καὶ Τιβέρεως, εἰς οὗς καὶ ὕφονται τὰ ὕδατά του. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐξεβάλλε μόνον εἰς τὸν Τίβεριν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1551 διηρέθη

δι' ἀποξηραντικῶν ἐργασιῶν εἰς δύο βραχίονας, κατέστη δὲ ἡ ὑπὸ τούτων ἀρρευομένη κοιλάς ἀληθὴς παράδεισος, οὗ δὲ πληθυσμὸς ἀνέρχεται νῦν εἰς 100 χιλ. ψυχὰς καὶ πλεον.

Κλάουζενδουρ (Klausenburg, οὐγγ. Kolozsvár). Πρωτεύουσα τῆς Τρανσυλβανίας τῆς Οὐγγαρίας, κειμένη ἐν γραφικῇ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Μικροῦ Σάμος. ἔχει 34859 κατ. (1890), διαιρεῖται δὲ εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καὶ 5 προάστεια. Ἐκ τῶν ναῶν ὁ ωραιότερος εἶνε ὁ τοῦ ἁγ. Μιχαήλ. ἔχει δὲ καὶ πανεπιστήμιον (ἀνευ θεολ. σχολῆς) καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Ἰδρύται ἐπὶ τῆς θέσεως Ῥωμαϊκῆς ἀποικίας (πρὸ τοῦ Porolissum), τὸ δὲ λατίν. ὄνομα Claudiopolis εἶνε μεσαιωνικόν. — Τὸ κομη-τάτον Κ. ἔχει ἐμβ. 5149 τχμ. καὶ 224760 κ.

Κλάουσταλ (Clausthal). Πόλις τοῦ πρωσσικοῦ νομοῦ Ἰλδεσταϊμ, κειμένη μετὰ τοῦ μόνον διὰ ῥυακος ἀπ' αὐτῆς χωριζομένου Τσέλλερφελδ ἐπὶ ὀψιπέδου τοῦ ὄρους Ἀρτς. ἔχει μετὰ τοῦ Τσέλλερφελδ 8736 κ. (1890), μεταλλευτικὴν ἀκαδημίαν, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ σπουδαίοντα μετάλλεα μόλυβδου καὶ ἀργύρου. [Μ.Σ.]

Κλαπατσούνκ. Χωρ. τοῦ δήμου Κερ-πινῆς παρὰ τὸν ἄνω Κερυνίτην, ἔχον δημοτ. σχολεῖον καὶ 361 κ. γεωργούς καὶ ποιμένας.

Κλαρέντοκ. Βλ. Κυλλήνην.

Κλαρετί, ὅπε πολλῶν καὶ Κλαρετί | προφερόμενος (Jules Claretie, κυρίως Arsène Arnaud). Γάλλος συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1840 ἐν Λιμώζ. Ἀπριωθεὶς ὁλοθύτως εἰς τὴν φιλολογίαν ἔγραψε κριτικὰ κείμενα (περὶ θεατρικῶν παραστάσεων), ἐπιφυλλίδας καὶ κυρίως μυθιστορήματα, τὰ ὁποῖα διαπρίπτουσι ἐπὶ μεγάλη παρατηρητικῇ δυνάμει καὶ ζωηρῇ παραστάσει, κατέστη δὲ ὁ Κ. εἰς τῶν μάλλον διακεκριμένων νεωτέρων μυθιστοριογράφων τῆς Γαλλίας, γενόμενος καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Τῷ 1885 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Théâtre français. Ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του ἀναφέρονται μόνον ὡς παραδείγματα τὰ ἐξῆς. Une drôlesse (1882), L'assassin (1886), Madem. Cachemire (1897), Madeleine Bertin (1898), La maison vide (1878), Mons. le ministre (1881), Le pain de Zilah (1884)· ἐκ δὲ τῶν ιστορικῶν κλ. Hist. de la révolution de 1870—1 (6' ἐκδ. εἰς 5 τ., 1875—8), Cinq ans après (1876), Les Mirabeau (1878) καὶ τὰ πνευματικῶν σκιαγραφήματα La vie à Paris (1881—8).

Κλαρινέττον. Ἐμπνευστὸν μουσικὸν ὄργανον, ἐφευρέθην τῷ 1690 ὑπὸ τοῦ ἐν Νυρεμβέργῃ Λένινερ, μέλης δὲ 50 ἔτη ὑπερτον εἰσαχθὲν εἰς πρακτικὴν χρῆσιν. Ἐν αὐτῷ εἰσάγονται διὰ τῶν δονήσεων γλωττίδος ἐκ καλὰμου εὐρισκομένης ἐν ἐπιτομίῳ

ραμφειδεῖ. Ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἐκφραστικότητά τοῦ τόνου τὸ Κ. εἶναι τὸ τελειότερον τῶν ἐμπνευστῶν ὀργάνων· ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἅπαντες οἱ τενικαὶ τρόποι, διὲ ἐν ταῖς ἀρχή-στραῖς γίνεται γρηῃσι διαφόριος ἡμετισμένων Κ. (εἰς la, si—homo, do, ὡς καὶ mi—homo). [Θ.Μ.]

Κλάριος (νῦν Καρκιώτης ἢ Κάρης). Ποταμὸς τῆς Κύπρου, πηγάζων ἐκ τῆς ὕψι-λοτέρως κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου, ῥέων πρὸς Β, διαρρέμενος τὰς κοιλάδας Μαραθίας καὶ Σολέας καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὴν κόμην τῆς Πανταγείας. [Δ.Α.Σ.]

Κλάριος. Βλ. Κολοφῶν.

Κλάσιαι (Classici) ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ οἱ πολλῖται ὅσοι ἀνῆκον εἰς τὴν πρώτην καὶ προεξέχουσαν τῶν πέντε τάξεων (classus), εἰς ἃς διένειμεν ὁ Σερούιος Τύλλιος τὸν λαόν. Κατὰ τὸν Β' μ. Χ. αἰῶνα γίνονται γρηῃσι τοῦ ὀνόματος μεταφορικῇ διὰ τοὺς πρώτους ἀξίας συγγραφεῖς καὶ διέμενεν ἡ σμῆνα αὐτῇ εἰς ζητήματα φιλολογικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ὡς διακρίνουσα τὴν ἀκμὴν τῆς τελειότητος· πολλὰς ὁμως, κυρίως εἰς τὰς γλώσσας τῆς Δ. Εὐρώπης ἐννοοῦνται ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ. οἱ συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς ἀρχαιότητος, ὅτε ὄντες ἀνέφικτα παραδείγματα τῆς τελειότητος ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις. [Σ.Τ.]

Κλάσιμα ἡ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται ὁ ἀριθμὸς ὁ σχηματιζόμενος ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς κλασματικῆς μονάδος, ἥτοι ἐνὸς τῶνίστων μερῶν εἰς ἃ διηρέθη ἡ ἀκεραία μονάς. Πρὸς παράστασιν τῶν Κ. ἀπαιτοῦνται δύο ἀκέραιαι ἀριθμοί, οἱ καλούμενοι ὅροι τοῦ Κ., ὁ ἀριθμητὴς γραφόμενος συνήθως ἀνωθεν καὶ ὁ παρανομαστὴς γραφόμενος κάτωθεν ἐρίζοντιος γραμμῆς. Ὁ ἀριθμητὴς σημαίνει ἐκ πόσων κλασματικῶν μονάδων συνίσταται τὸ Κ., ὁ δὲ παρανομαστὴς εἰς πόσα ἴσα μέρη διηρέθη ἡ ἀκεραία μονάς. οὕτω $\frac{5}{8}$ σημαίνει ὅτι ἡ μονάς διηρέθη εἰς 8 ἴσα μέρη καὶ ὅτι ἐλήφθησαν 5 τοιαῦτα. Ἐὰν ὁ ἀριθμητὴς εἶναι ἐλάχιστος τῆς μονάδος τὸ Κ. ὀνομάζεται κύριον, ὡς $\frac{3}{5}$, $\frac{6}{7}$, ἐὰν δ' ὁ ἀριθμητὴς ᾖ μείζων τοῦ παρανομαστοῦ τὸ Κ. ὀνομάζεται καταχρηστικόν, ἡ νέθον, ὡς $\frac{17}{4}$, $\frac{8}{5}$. Ἐὰν ἡ μονάς διαιρεθῇ εἰς ἴσα μέρη καὶ λεφθῶσι πάντα ταῦτα, τὸ Κ. ἔχον ἴσους τοὺς δύο ὅρους ἴσεται πρὸς τὴν μονάδα, ὡς $\frac{3}{3}$, $\frac{8}{8}$. Τὰ νέθα Κ. λοιπὸν ὡς περιέχοντα πλεονάζοντα μέρη ἢ εἰς ὅσα ἴσα μέρη διηρέθη ἡ μονάς εἶναι μείζονα ταύτης καὶ περιέχουσιν ἀκεραίας μονάδας· οὕτω τὸ Κ. $\frac{37}{8}$ εἶναι ἴσον πρὸς 4 φορές $\frac{8}{8}$ καὶ $\frac{5}{8}$ ἥτοι $= 4 \frac{5}{8}$. Κατ' ἐπέκτα-

σιν τῆς ἐννοίας ὑπάρχουσι καὶ ἀλγεβρικά Κ. ὧν οἱ ὅροι ἀντὶ νὰ εἶναι ἀριθμοὶ συγκαίμενοι ἕκαστος ἐξ ἀκεραίου ἀριθμοῦ μονάδων, δύναται νὰ εἶναι ποσὰ συγκαίμενα ἐξ εἰδῶν δῆσε μονάδων, ἀκεραίων, κλασματικῶν ἢ φανταστικῶν. [Δ.Κ.]

Κλάσιμα συνεχές (μαθ.) ὀνομάζεται ἀριθμὸς σχηματιζόμενος ἐξ ἀπλῶν κλασματικῶν οὕτως, ὥστε ἕκαστον ἐπόμενον τούτων ν' ἀποτελῇ μέρος τοῦ παρανομαστοῦ τοῦ προηγούμενου. Ὁ τύπος τῶν Σ. Κ. εἶναι

$$a + \frac{\gamma}{\delta + \frac{\gamma}{\delta + \frac{\gamma}{\delta + \dots}}}$$

Οἱ ἀριθμοὶ α, β, γ, ... δύναται γενικώτερον νὰ εἶναι θετικοὶ ἢ ἀρνητικοί, ἀκέραιοι ἢ καὶ κλασματικοί, δύναται δ' ὁ ἀριθμὸς τῶν συστατικῶν Κ. νὰ εἶναι καὶ ἄπειρος. Τὰ Σ. Κ. ἔχουσι πολλὰς ἀξιολόγους ιδιότητας καὶ εἶναι χρήσιμα ἐν πολλοῖς. [Δ.Κ.]

Κλάσιον (Ἰω. Classen). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῇ 1805 ἐν Ἀμβούργῳ, σπουδάζας ἐν Λειψία καὶ Βόννῃ. Διετέλεσεν ἐν διαφόροις γυμνασίοις ὡς καθηγητὴς, ἀπὸ τοῦ 1853 γυμνασιάρχης ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ ἀπὸ τοῦ 1864 ἐν Ἀμβούργῳ, τῷ δὲ 1874 παρρητήθη. Τὰς περὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας μελέτας τοῦ ἐνεκαίνισε διὰ τῆς διατριβῆς De grammaticae graecae primordiis (Βόννη 1829), ἐξεῖδικε δὲ πολὺ ὑπερὸν Παρατηρήσεις περὶ τῆς γλώτσης τοῦ Ὁμήρου (Φραγκφούρτῃ 1867), Βίον Προδότη (δ' ἐκδ. 1896 1878), ἀπὸ δὲ τοῦ 1847 διατεκεὺς τῶν διαφόρων διδακτικῶν περὶ ἑλλ. καὶ λατίν. γλώτσης βιβλίων τοῦ Fr. Jakobs· ἀλλὰ τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ περιφημοῦς ἐκδόσις τοῦ Θουκυδίδου (Βερολ. 1862 κέ.), ἥς οἱ τόμοι ἐδημοσιεύθησαν χωριστὰ εἰς διαφόρους νέας ἐκδόσεις. [Β.Ε.]

Κλάττω (τοεχιστὶ Klatovy). Πόλις τῆς ΝΔ Βοημίας, ἔχουσα 10104 κατ. (1890), οὗσα δὲ πρωτεύουσα περιφερείας. [Μ.Σ.]

Κλάυδ (Clyde). Ὁ σημαντικώτερος ποταμὸς ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τῆς Σκωτίας, ἔχον ῥοὴν μόνον 157 χμ., περιφέρεια δὲ διὰ τοὺς παρὰ τὴν Ἀνάρκι καταρράκτας του καὶ ἐκβάλλων ἐν εἰδει στομαλίστης εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν. Μέχρι τῆς Γλασκώφης εἶναι πλωτός. [Μ.Σ.]

Κλαυδιανός (Claudius Claudianus). Λατίνος ποιητὴς, γενν. κατὰ τὴν Δ' μ. Χ. αἰῶνα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐλθὼν τῇ 396 εἰς Ῥώμην, ὅπου ἀπέκτησε τὴν εὐνοίαν τοῦ Στρηλίωνος καὶ διετέλεσεν ἐν ὑψηλαῖς θέσεσιν. Ἦτο ὁ διαπρεπέστερος ποιητὴς τῆς ἀπο-

λῆς του, σώζονται δὲ αὐτοῦ εἰδύλλια, ἐπιγράμματα, ἐπιστολαί, πανηγυρικαὶ ποιήσεις· τὸ δὲ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶνε τὸ ἔπος 'Η ἀρπαγὴ τῆς Περσεφόνης. Ἐκ τῆς Γίγαντομαχίας του σώζονται μόνον 129 στίχοι. Ἀλλὰ καὶ ἑλληνικὰ ποιήματα (σώζονται ἐπιγράμματα τινὰ) φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς ἀνήκοντα εἰς νεώτερον ἑμύνημον ποιητὴν. Κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἐδοξαζέτο πολὺ ὁ Κ. Ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν ὁ Jeur (1876—79). [M.G.]

Κλαύδιος, ὄνομα δύο Ῥωμαίων αυτοκρατόρων. 1) Tiberius Claudius Nero Germanicus, ὡς αυτοκράτωρ κληθεὶς Tib. Cl. Caesar Augustus Germanicus, ὁ τελευταῖος υἱὸς τοῦ Νέρωνος Κ. Δροῦτου ἐτερομητρικοῦ υἱοῦ τοῦ Δογούτου, γενν. τῇ 10 π. Χ. Ἡτο ἀδυνάτου κράσεως καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνεχθὲν βλάβη, διὰ διέφυγε καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Καλιγούλα σφαγὴν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενίας του. ἐνησχολεῖτο δ' ἐνθέρμως εἰς τὰς ἐπιστήμας, συγγράφας καὶ τινὰ ἔργα ἀπολεσθέντα. Ἀνακηρυχθεὶς αυτοκράτωρ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καλιγούλα τῇ 41, τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκυβέρνησα φρονίμως, ὅτε ὅμως ἀνεκαλύθη τῇ ἐπομένῃ ἔτει συνωμοσία κατὰ τῆς ζωῆς του, παρεδόθη ἐντελῶς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς περιτοχῆς τοῦ συζύγου του Μεσσαλίνης καὶ τῶν εὐνοουμένων του Καλλίστου, Πάλλα καὶ Ναρκίσσου, δουλεύων τῇ Βάκχῃ καὶ τῇ γαστρὶ, συγγένως δ' ἀσχολούμενος καὶ εἰς τὰ τῆς πολιτείας καὶ ἐκδίδων καὶ τινὰς πρακτικὰς διατάξεις, ὡς ἐπὶ πλείστον ὅμως ἄλως ἀνοήτους. Μεγάλᾳ χρηματικᾷ ποσᾷ ἐξώδευε καὶ εἰς δημόσια ἔργα, ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ἤρατο νίκας ἐν Μαυριτανίᾳ, Βρετανίᾳ καὶ τῇ Ἀνατολῇ. Ἀπέθανε δὲ τῇ 54 δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῆς εὐτέρως αὐτοῦ συζύγου Ἀγριππίνης. — 2) Marcus C. Aurelius Cotta, διακριθεὶς ὡς στρατηγὸς καὶ ἀνακηρυχθεὶς αυτοκράτωρ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Γαλλιανοῦ 268 μ. Χ. Ἐνίκησε τοὺς Ἀλαμαννοὺς, ὕστερον καὶ τοὺς Γότθους τῇ 269 ἐν τῇ ἀνω Μοισίᾳ, διὰ καὶ ἔλαβε τὸ ἐπίθετον Γοτθικός. Ἀπέθανε δὲ τῇ 270 ἐν Σιρμίου ἐκ λοιμοῦ. Διάδοχός του ἐγένετο ὁ Ἀδρηλιανός. [B.E.]

Κλαυδίου (Mathius Claudius), καλούμενος καὶ Lamsus καὶ Wandsbecker Bote (Ἀγγελιαφόρος τοῦ Βάντσδεκ, ἐκ τῆς αὐτῆς τιτλοφορουμένης ἐφημερίδος ἦν διηύθυνε). Γερμανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, γενν. 1740 ἐν Ράινφελδ τῆς Ὁλατίας, ζήσας ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν Βάντσδεκ καὶ ἀποθανὼν ἐν Ἀμβούργῳ 1815. Τὰ συγγράμματά εἰσι ποικίλης ὕλης, ὡς καὶ τὰ ποιήματα, ὧν πλείστα κατεστησαν δημῶδη. [M.G.]

Κλαυδίουπολις. Βλ. Βιθύνιον.

Κλαυσεῖον. Χωρ. τοῦ δήμου Καρπε-

νησίων, ἀπέχον 2 ὥρας πρὸς Ν τῆς πρωτευούσης, μετὰ 289 κατοίκων.

Κλεάνθης ὁ ἐπνομαζόμενος Φρεάν-τλης, διότι ἀπὸρος ὢν, ἵνα ζῇται νὰ ἀκροαται τῶν φιλοσόφων εἰργάζετο τὴν νύκτα εἰς ἀγροὺς ἀντλῶν ὕδωρ. Εἰς τῶν ἐνθαρμύτων ὁπαδῶν καὶ ἀντιπροσώπων τῆς στωικῆς φιλοσοφίας, καταγόμενος ἐξ Ἀσσυ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐπὶ 20 ἔτη ἦτο μαθητὴς τοῦ Ζήνωνος, ὃ διάδοχος ἐγένετο τῇ 264 π. Χ. Μετὰ τοῦ διαπρεποῦς μαθητοῦ του Χρυσίππου περιήλθεν ἐν τοῖς ὕστερον εἰς σφοδρὰν εἰδωλὰ, λέγεται δὲ δι' ἀδυσχεροῦς ἡγετεκέννηται ἐξ αἰτίας. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς λοιποὺς στωικοὺς παρεδίχετο τὴν ἥλιον ὡς τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τοῦ κόσμου. Ἐκ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων του σώζεται πλήρης ἱμνος εἰς Δία ἐν ἐξαμέτροις, διακρινόμενος ἐπὶ πλοῦτῳ καὶ ὕψει τῶν ἰδεῶν, ἐκδοθεὶς δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ ὑπὸ τοῦ Κοραῖ (μετὰ τῶν τοῦ Ἐπικτήτου, Παρ. 1826). [X.B.]

Κλέαρχος. 1) Στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν, ναυαρχήσας πολλὰς κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (ἀπὸ τοῦ 412), δείξας δὲ κατόπιν ὡς ἀρμεστής ἐν Βυζαντίῳ καὶ Σηλυμβρία τοιαύτην αὐθαίρεσιν, ὥστε οἱ τῆς Σπάρτης ἄλλοι τέλος διέταξαν τὴν διὰ βίας ἀποπομπὴν αὐτοῦ. Εἰσελθὼν δ' εἶτα μετὰ καὶ ἄλλων μισθωτῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Κύρου τοῦ νεώτερου ἐκστρατεύοντος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου τοῦ Β', ἦτο ὁ διαπρεπότερος στρατηγὸς τοῦ σωματείου τῶν 13 χιλ. Ἑλλήνων, οἵτινες ἐδοχθήσαν τῇ Κύρῳ, ἐνίκησε δὲ καὶ ἐν τῇ ἐν Κουνάβοις μάχῃ ἐπὶ τοῦ δεξιῷ κίρατος, ἐπέσεν ὅμως, διὰ δόλου παρελκυσθεὶς εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, εἰς τὰς χεῖρας τῶν Περσῶν καὶ ἐθανατώθη. — 2) Μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἰσοκράτους, καταγόμενος ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐπὶ Ἰόντου. Ἐπισημειώθη τῇ 365 π. Χ. τὰς ἐν τῇ πατρίδι του μεταξὺ ἀριστοκρατικῶν καὶ δημοκρατικῶν διαμάχας ἵνα ἀντιπαιθῇ τὴν τυραννίδα. Ἀρξας δὲ μετὰ μεγάλῃς ὀμότητος ἐδολοφονήθη τῇ 353 ὑπὸ συνωμοτῶν. — 3) Περιπατητικὸς φιλόσοφος, μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐκ Σελων τῆς Κύπρου, γράψας μεταξὺ ἄλλων βίους εἰς τοὺς ἐλάχιστον 8 βιβλία, οὗχι βιογραφίας ὁρισμένων προσώπων, ἀλλὰ περιγραφὰς τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν διαφόρων τύπων ἀνθρώπων καὶ λαῶν, τῶν παρσίων, Σπαρτιατῶν, Περσῶν κλ. Εἰς τοὺς μέλας φέρωσιν ἰδιαίτερον βιβλίον, ὅπερ ἐπείγραψε κατὰ τὸ ὄνομα τύπου τοιοῦτου ἀνθρώπου Γαργίσις. Πρὸς δὲ ἔγραψε καὶ φιλικὰ καὶ μορφωτικὰ, περὶ ὕψους ζωῆς, συνέλεξε παροιμίας, αἰνίγματα κλ. Ἀποσπάσματα βλ. ἐν Millau, Fragm. hist. graec. B' τ. 302—27. [X.B.]

Κλεβέρ (Jean Baptiste Kleber). Γάλ.

λος στρατηγός, γενν. 1753 ἐν Στρασβούργῳ υἱὸς κτίστου. Ἦθελε τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ σπουδάσῃ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἀλλὰ κατόπιν ἐκπαίδευσθαι ἐν τῇ ἐν Μονάχῳ στρατιωτικῇ σχολῇ, εἰσάγων εἰς τὸν αὐστριακὸν στρατὸν. Παραιτηθεὶς τῷ 1783 ἐγένετο ἐπόπτης τῶν στρατιωτικῶν ἔργων ἐν Βελφώρ. Ὡς δὲ ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, διορίσθη ταγματάρχης καὶ διεκρίθη ὡς γενικὸς ὑπασιπότης ἐν τῇ πολιτικῇ Μαγεντία. Προβιβαθεὶς εἰτα εἰς ὑποστράτηγον ἐπολέμησεν ἐν τῇ Βανδέα λαβὼν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιστρατήγου μετὰ τὴν ἐν Chioi μάχην, ἀνεκλήθη δ' ἐνεκα τῆς πρὸς τοὺς βασιλικούς μελιχίους συμπεριφοράς του, ἔλαβεν ὑπὸ τὸν Ζουρδὰν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Φλερούς, ἐκυρίευσεν τὸν Μαστρέιχτ καὶ ἤρχισε τὴν πολιορκίαν τῆς Μαγεντίας (1795). Δυσχερестήεις ὅμως κατὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ παραιτηθεὶς ἰδιώτης μέχρις ὅτου παρεκινήθη ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείαν. Ἐπληρώθη βαρέως εἰς τὴν ἄλυσιν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀναρρώσας δὲ συνώδευσε μετὰ τοῦ Ναπολέοντος εἰς Συρίαν, ὅπου ἐνίκησε καὶ παρὰ τὸ ὅρος Ταβώρ. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ναπολέοντος ἐγένετο ἀρχιστράτηγος καὶ ὅτε ἡ μετὰ τὴν Ἀγγλίων κλεισθεῖσα σύμβασις περὶ ἐλευθέρως μετακομίσεως τῶν γαλλ. στρατευμάτων εἰς Γαλλίαν ἀπερρίφθη τέλος, ἀπεφάσισε νὰ κυριεύσῃ πάλιν ὅλην τὴν Αἴγυπτον. Τῷ ὅντι ἐνίκησε τὸν τουρκικὸν στρατὸν τὴν 9/20 Μαρτίου 1800 παρὰ τὴν Ἡλιούπολιν καὶ κατέβαλε τὸ ἐπαναστάν Κάιρον, ἐφρονέθη ὅμως ἐνταῦθα τὴν 3/14 Ἰανουαρίου ὑπὸ μωαμεθανῶν τινος. [B.E.]

Κλέβη (Κίονο). Πρωτεύουσα ἄλλοτε τοῦ δουκάτου Κ., νῦν δὲ περιφέρειας τοῦ πρῶτου νομοῦ Δυσελδέρρ, κειμένη 7 χμ. ἀπὸ τῶν ἐλλαδικῶν συνόρων καὶ 5 χμ. ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, ἐν γραφικῇ θέσει εἰς τὰς ὑψαίρας θαλασσίου λορροσειάς. Ἦχει 10409 κατ., εἶνε δὲ καλῶς ἐκτισμένη· βεβηθότατα εἶναι ἡ μητρόπολις καὶ τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα τῶν δουκῶν τῆς Κ. (ὁ λεγόμενος πύργος τοῦ κύκνου), ὡς καὶ ὁ μέγας παράδεισος. Διὰ πλωτῆς διωρυχὸς συνδέεται μετὰ τοῦ Ῥήνου. — Τὸ δουκάτον Κ. εἶχεν ἐμβ. 2200 τχμ., ἠνώθη τῷ 1521 μετὰ τῶν Ἰουλίης καὶ Βέργης καὶ τῷ 1614 μετὰ τοῦ Βρανδεμβούργου. Ἐπὶ τινα καιρὸν ἐγένετο γαλλικὴ κτήσις, μέχρις ὅτου τῷ 1814 ἠνώθη ἑριστικῶς μετὰ τῆς Πρωσίας.

Κλειθεῖς. Τὸ ΒΑ ἄκρον τῆς Κύπρου ὡς καὶ αἱ πρὸ αὐτοῦ κείμεναι νησίαι. [Α.Α.Σ.]

Κλειθεῖς. Χωρ. τοῦ δήμου Τανάγρας τῆς Βοιωτίας, ἔχον 229 κατ. [Μ.Σ.]

Κλειθεῖς. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρ. ἀπὸ Μηλοβοῦ, $\frac{1}{4}$ ἀπὸ Κάλιανης καὶ 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς παραλίας, καὶ ἐπὶ τῆς εἰς Θεσσαλονικὴν ὁδοῦ. Κάτ. 300 ἀ-

μωθενεῖς καὶ 40 Βούλγαροι. Ἡ θέσις αὐτοῦ εἶνε κεντρικὴ ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαϊότητι. Ἐνταῦθα ἐστρατοπέδευσε, ἦτοι μετὰ τῶν περὶ Ἀλιάκμονος καὶ Ἀξιοῦ, Ἀλέξιος ὁ Κομνένος κατὰ τὸ ἀποστάτον Νικηφόρον Βασιλεῖον πολέμων. Ἐν αὐτῇ καὶ Μουράτ ὁ Β' ἐδέχθη παρὰ τῶν ἀπεσταλμένων τὰς κλειδας τῶν Ἰωαννίνων. Παρὰ τὸ χωρίον ἄλλοτε ἦν οὗτος ὁ Ἀλιάκμων μετὰ τοῦ ἀπὸ τῆς λίμνης Γενιτῶν ἐκρέοντος ποτ. Λουδίου καὶ ἐπὶ τῆς ἐνωσεως τούτων κατεσκευάσθη μεγάλη γέφυρα Κλειθὶ καλουμένη.

Κλειδοκώμβιον (γαλλ. Pivou, γερμ. Klavier), πασίγνωστον καὶ κοινότατον ἀπανταχοῦ μουσικὸν ὄργανον, μέγα καὶ βαρὺ, ὑπὸ τινων ἀνθρώπων μόλις θυνάμενον νὰ μετακινήσῃ, ἐλόκληρον, δύναται τις εἰπεῖν μουσικὸν οἰκοδόμημα. Ὁ παίζων κάθηται πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ καθίσματος ἐνώπιόν του ἔχων σειρὰν πλήκτρων, ὧν τυπτομένων μεταβιβάζεται ἡ κίνησις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὄργανου, ἐξωθεν, ἂν ἀφαιρεθῶσι τὰ πλήκτρα, ὅψιν ἔχοντος κομποῦ μεγάλου κιθωτίου· τὸ ἐσωτερικὸν κατалаμβάνει σειρὰ χορδῶν καὶ ἀπάναντι αὐτῶν ἀντίστοιχος σειρὰ μαλακῶν σφυρίων, ἅτινα τιθέμενα εἰς κίνησιν διὰ συστήματος μοχλῶν ἀπὸ τῶν ἐξωθεν πλήκτρων τύπτουσι τὰς χορδὰς καὶ οὕτω παράγονται ἐκ τούτων οἱ ἦχοι. Ἐκαστον τόνον, ἢ ἄλλο ἔντασιν ἰκανήν, παρῆχουσι τρεῖς ἡμοιοὶ χορδαὶ παρακείμεναι ἅς τύπτει συγγράμματα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σφυρίον, πλὴν τῶν βαρυτέρων τόνων δι' οὓς ὑπάρχουσι δύο μόνοι· διὰ δὲ τὴν βαρυτάτην ὁκτάδα ὑπάρχει μία χορδὴ δι' ἕκαστον τόνον. Καὶ ἕκαστον μὲν σφυρίον τύψαν τὴν σύστοιχον χορδὴν ἀποσύρεται, ἐν ὧ ἀκόμη ὁ δάκτυλος πιεῖ τὸ πλήκτρον καὶ ἡ χορδὴ διατελεῖ ἡχοῦσα· ὅταν δὲ ὁ δάκτυλος ἀποσυρθῇ ἄλλο σφυρίον κατερχόμενον πιεῖ τὴν χορδὴν καὶ παύει τὰς δονήσεις αὐτῆς καὶ τὸν ἦχον ὅπως πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸ ἔδαφος ἐν τῷ μέσῳ προσέχουσι τοῦ ὄργανου δύο σιδερά πετάλα, ἀποτελεῦντα τὴν ἀρχὴν μεγάλων ἐντὸς τοῦ ὄργανου μοχλῶν, ὧν τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο πιέζων ὅταν εἶνε ἀνάγκη διὰ τοῦ ποδὸς ὁ παίζων τροποποιεῖ οὐσιωδῶς τοὺς ἡχους ὡς ἔβη. Τὸ μὲν δεξιὸν πέταλον συγκοινωνεῖ πρὸς τὴν δοκὸν ἐφ' ἧς κεῖται ἐλόκληρος ἡ σειρὰ τῶν μνημονευθέντων σφυρίων δι' ὧν πιέζονται αἱ χορδαὶ καὶ παύεται ἡ δονήσις αὐτῶν πιεζομένου λοιπὸν αὐτοῦ ἡ δοκὸς αὐτὴ ἀπομακρύνεται τῶν χορδῶν οὕτως ὥστε καὶ ὅταν ὁ δάκτυλος ἔρῃ ἀπὸ τοῦ πλήκτρον ἡ χορδὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀλλοτρεῖται ἐλευθέρως καὶ ὁ τόνος διαρκεῖ ἐφ' ὅσον παύεται τὸ ποδοπέταλον ἢτοι ὅσον θέλει ὁ παίζων, διότι τὸ πρὸς παύσιν τοῦ ἡχου σφυρίον δὲν φθάνει πλέον μέχρι τῆς χορδῆς· τὸ δὲ ἀριστερὸν ποδοπέταλον συνέχεται πρὸς τὴν δοκὸν ἐφ' ἧς κεῖται

Ἀγαρίστης, ἥτις ἐδόθη τέλος εἰς τὸν Ἀθηναίων Ἀλκιμαωνίδην Μεγακλήν. — 2) Ἐγγονος τοῦ ἀνωτέρω ἐκ τοῦ Μεγακλέους καὶ τῆς Ἀγαρίστης. Ὅτε ἰδρυθεὶς τῆς τυραννίδος τῶν Πεισιστρατιδῶν ἐν Ἀθήναις (538) οἱ Ἀλκιμαωνίδαι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀριστοκρατικοὶ ἤρχισαν νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰς Ἀθήνας, ὁ Κ. ἐγένετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀρχηγὸς τῶν φυλάδων. Διὰ δὲ τῆς ἐν τῇ ἀναικτοδομήσει τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ μεγαλοδωρίας του προσεκλήτατο τὴν εὐνοίαν τῶν ἱερῶν ὥστε οὗτοι τέλος ἐπέισαν τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἐκβάλωσι τοὺς Πεισιστρατιδᾶς ἐξ Ἀθηνῶν τῷ 510 π. Χ. Κατὰ δὲ τὸν κατόπιν ἐκραγέντα ἐμφύλιον πόλεμον μεταξύ τῶν πλείστων ἀριστοκρατικῶν τῶν ὑπὸ τὸν Ἰσαγόραν καὶ τῆς μεριδὸς τοῦ Κ., ὁ λαὸς ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ Κ., βῆτις τότε εἰσῆγαγε (508—7) νέαν τοῦ δήμου διαίρεσιν. Περί αὐτῆς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ: «Πρῶτον μὲν οὖν συνένεμας πάντας εἰς 10 φυλάς ἀντὶ τῶν 4, ἀναμείξαι βουλόμενος, ὅπως μετάρσχωσι πλείους τῆς πολιτείας... ἐπειτα τὴν βουλὴν 500 ἀντὶ 300 κατέστησεν, 50 ἐξ ἐκάστης φυλῆς... διένειμε δὲ καὶ τὴν χώραν κατὰ δῆμους 30 μέρη, 10 μὲν τῶν περὶ τὸ ἄστυ, 10 δὲ τῆς παραλίας, 10 δὲ τοῦ μεσογείου, καὶ ταῦτα ἐπονομάσας τριτὺς ἐκλήρωσεν 3 εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην, ὅπως ἐκάστη μετέχῃ πάντων τῶν τόπων καὶ δημότας ἐποίησεν ἀλλήλων τοὺς αἰκούντας ἐν ἐκάστῳ τῶν δῆμων, ἵνα μὴ πατρὸς ἐν προσαγορεύοντες ἐξελέγχωσι τοὺς νεοπολίτας, ἀλλὰ τῶν δῆμων ἀναγορεύουσιν, ὅθεν καὶ νῦν καλεῖσιν Ἀθηναῖοι σφας αὐτοὺς τῶν δῆμων. Κατέστησε δὲ καὶ θεμάρχους τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον ναυκράσις καὶ γὰρ τοὺς δῆμους ἀντὶ τῶν ναυκρατικῶν ἐποίησεν. Προσηγόρευσε δὲ τῶν δῆμων τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν τόπων, τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν κτισάντων». Μεταξὺ ἄλλων δὲ εἰσῆγαγε καὶ τὴν ἐξιστρακτικὴν, καὶ οὕτω τὰ μέγιστα ἐνίσχυσε τὴν δημοκρατίαν. Ἡ ἀπόπειρα τοῦ βασιλέως τῶν Σπαρτιατῶν Κλειμένους τοῦ νὰ καταργήτῃ ὑπὲρ τοῦ Ἰσαγόρου τοὺς νεωτερισμοὺς τοῦ Κ. ἀπέτυχεν (507), τῇ δὲ ἐπομένῳ ἔτει ὑπερήσπισεν ὁ Κ. νικηφόρως τὰς Ἀθήνας κατὰ τῶν προσβολῶν τῶν συνηνωμένων Σπαρτιατῶν, Ὀχθαίων καὶ Χαλκιδέων. [I.K.P.]

Κλειίσματα Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀνω Λειβαδοῦς τῆς Κεραικῆς, ἔχον 107 κ. [M.Σ.]

Κλειισούρα εἶνε λέξις τῆς λαλομένης γλῶσσης σημαίνουσα κλεισμένην, στενωπὴν μεταξύ δύο ὁρέων. Εὐρήται δὲ καὶ ὡς ὄνομα χωρίων καὶ πύργων, κειμένων παρὰ τὰς τοιαύτας. Ἐκ τῆς λέξεως Κ. ἐπηγαγίσθη καὶ τὸ ὄνομα κλεισοῦράρχης (βλ. Θέματα).

Κλειισούρα, Πελίγη τῆς Ἠπείρου, μετὰ φρουρίου, κειμένη ἐπὶ τῆς διείας ὁχθῆς τοῦ Ἀῶου καὶ κατοικοῦμένη ὑπὸ 200 θωμ.

οἰκογενειῶν τῶν πλείστων ἀταγχανικῆς φυλῆς. **Κλειισούρα**. Χωρ. τοῦ δήμου Κορινθίας τῆς Πυλίας, μὲ 96 κατ. [M.Σ.]

Κλειιστός. Κώμη τοῦ δήμου Κτημενίων ἀπέχουσα 1 ὥρ. πρὸς ΒΔ ἀπὸ Φουρνᾶ. Πρῶτα δὲ καὶ καρποὶ καὶ μέταξα. Κατ. 917.

Κλειιστάρχος. 1) Ἑλλην ἱστοριογράφος, υἱὸς Δεινῶνος, συνδεύσας μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν καὶ γράψας περὶ Ἀλεξάνδρου ἱστορίας, ἔργον οὗ τὴν ἀνακρίβειαν ἐλέγχει ὁ Κοϊντιλιανός. — 2) Διγινώτης γράψας γεωγραφικὸν λεξικόν, περὶ οὗ δὲν γνωρίζομεν οὐδεμίαν λεπτομέρειαν. — 3) Εἷς τῶν τριῶν ἐν Ἑρετρίᾳ ὑπὸ Φιλίππου βασιλ. τῆς Μακεδονίας ἐγκατασταθέντων τυράννων καὶ ὑστερον ἀρξας μόνος, ἐκδιώχθης δὲ εἰς τὸν τοῦ Ἀθηναίου Φωκίωνος. [I.K.P.]

Κλειιστόδωμος (ἐσφαλμ. Κλειιστός). Ἀθηναῖος συγγραφεὺς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος, γράψας μετὰ ἄλλων Ἀθῆναι, δὴλα δὲ ἱστορικῶν καὶ τοπογραφίαν τῆς Ἀττικῆς. Ἐκ τῶν ἔργων του σώζονται ὀλίγα τινὰ ἀποσπάσματα.

Κλειιστόμαχος. Καρχηδόνιος, καλούμενος ἐν τῇ πατρίδι του Ἀστρούδας, ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας πρὸ τοῦ ἔτους 146 π. Χ. καὶ μαθητὴς γενόμενος τοῦ Καρνεάδου, ὅν ὡς λέγει ὁ Διογένης καὶ διεδέξατο, διδάσας 129—110 π. Χ. Ἦτο εἷς τῶν ἐπισημοτέρων φιλοσόφων τῆς νέας Ἀκαδημίας, γράψας πλείστα συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ εἶδος ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας (περὶ τῶν αἰρέσεων). [M.E.T.]

Κλειιστορέας δῆμος ἐν Καλαβρυτοῖς, κατέχων τὴν κοιλίαν τοῦ ἁνὸς Ἀρσινίου, εὐφορὸς λίαν εἰς δὲ καρποὺς. Δάση καὶ κτηνοτροφία, δυνατοὺς δ' ἐκ τοῦ ἀρχαίου Κλειιστορὸς. Ἀποκαλεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσος Μαζικῶν καὶ ἐκ τῶν χωρίων Ἀγ. Νικολάου, Ἀγ. Θεοδώρων, Ἀρμπουνα, Βάλτου, Βρωταλῆς, Κάνι, Καρνετίου, Καστελλίου, Καστρίου, Κλειστόρος, Μοτίτσου, Μάζι, Πλανιτέρου καὶ Τουρλάδος καὶ ἔχει 4650 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένιας. [Γ.Πδ.]

Κλειιστορίς ἡ νόμῃ ἢ μύρτον ἢ ἐπίδαρρις (Ἀνατολ.). Σαρκίον μικρόν, ἐπιδικτικὸν στυσεως, κείμενον ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μέρει τοῦ γυναικείου αἰδοῖου, 3—4 χιλίστοις. τὸ μήκος, ἀνάλογον πρὸς μικρὸν πῆος, ὃ παρεμφερὲς καὶ ὡς πρὸς τὴν ὕψην, ἀποτελούμενον ἐκ δύο σηραγγωδῶν σωμάτων, ἐκφυομένων ἐκ τῶν ἀνόντων σκελῶν τῶν ἱστίων καὶ τελευτώντων εἰς τὴν βάλανον τῆς κλειιστορίδος. [I.Πδ.]

Κλειστόρος δῆμος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γόρτυνος ἐκ τῶν Β, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ ἁνὸς ἀρχαίου Λάδωνος, ὀλίγον γόνιμος εἰς σιτηρὰ καὶ πολὺ εἰς προϊόντα κτηνοτροφίας, ἔχων 3769 κατ. Κεῖται ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἀρχαίας Κλειστορίας, ἀφ' ἧς καὶ ἐσφαλμένως ἐκλήθη.

καθότι ἡ πόλις Κλειτόρ (ἱ. λ.) ἔκτιστο μακρὸν αὐτοῦ. Τὴν δὴμιον ἀποτελοῦσιν ἡ πρωτεύουσα Βαλτασινίκην καὶ τὰ χωρία Ἀγρίδιον, Γλαντισά, Ρλόγδα, Καρνέσιον, Κερπινὴ καὶ Τσέριστα. [Γ.Πδ.]

Κλειτίας 1) Ὁ ἐπικαλούμενος Μέλας, ἱππαρχος Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, οὗ ἡ προῖς Ἑλληνικὴ ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Κ. Ἐν τῇ ἐν Γρανικῇ μάχῃ ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως του· ἐν τοῖς ὑστεροῦν ἔμορφετο αὐτοῦ ἕνεκα τῆς θανατώσεως τοῦ Παρμενίου καὶ τῆς πρὸς τὰ περσικὰ ἤδη ῥοπῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐνῷ δὲ ἦτο διωρισμένος διοικητὴς τῆς Βακτριανῆς καὶ Σογδιανῆς, ἐξώργισεν διὰ τῶν ἐλευθέρων ἐπικρίσεων ἐν συμποσίῳ τὸν βασιλέα εἰς βαθμὴν ὥστε ὕστερ ἐν μέθῃ διατελὼν ἐφόνευσεν αὐτὸν (328). — 2) Ὁ ἐπικαλούμενος Λευκός, στρατηγὸς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὴν Κρατερὴν μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐφέρου τοὺς 10 χιλ. ἀπομάχους ὅπισθεν εἰς Μακεδονίαν (324), διατελέσας δὲ νικηφόρος ναύαρχος κατὰ τὴν Λαμιακὴν πόλεμον (322). Κατὰ τὴν νέαν διανομὴν τοῦ κράτους (321) ἐπετράπη αὐτῷ ἡ Λυδία. Ὅτε δὲ ἐξεστράγη τῷ 319 πόλεμος τοῦ Ἀντιγόνου καὶ Κασσιανδρου κατὰ τοῦ Πολυσπέρχους, ὁ Κ. συμμαχίῳν τούτῳ, ἐγένετο πάλιν ναύαρχος, εὗρε δὲ μετὰ ἀτυχῇ παρὰ τὸ Βυζάντιον κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου ναυμαχίαν τὸν θάνατον. [Ι.Κ.Π.]

Κλειτόρ. Πόλις τῆς ἀρχαίας ἀρκαδικῆς Ἀζανίδος καὶ ἐκ τῶν σημαντικωτάτων αὐτῆς, κεκμένη ἐν κοιλίᾳ ἐπὶ τῆς ἁριστερᾶς ἑσθῆς τοῦ ὀρμονύμου χειμάρρου. Τὰ ἐκτεταμένα ἐρείπια αὐτῆς κινεῖται νῦν ἐν πεδιάδι ἡμισειαν ὄραν πρὸς Δ τῶν Μαζείκων ἐν τῇ δὴμιῳ Κλειτορίας καὶ καλεῖνται Παλαιόπολις καὶ Χαγορίσια. Ἰγνη τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς πόλεως, πάχους 15 ποδῶν, τριῶν κυκλωτέρων πύργων, τῶν ναῶν Εὐλειθείας καὶ Ἀθμητρος, οὗς εἶδεν ὁ Πausanias, καὶ ἀλλῶν οἰκοδομημάτων σώζονται ἤδη κατὰ χώραν ἐν μέσῳ καλλιεργουμένων ἀγρῶν, ὧν καὶ πληθὺς κιονικῶν θραυσμάτων καὶ οἰκοδομικῶν λίθων. Ἡ δὲ ἀκρόπολις τοῦ Κ. κατέχουσα τὴν νῦν κωνοειδῆ βουνὸν πρὸς Ν τοῦ Καρνέσιου ἔχει ἐν τῇ κορυφῇ ναῖσκειν τοῦ ἀγ. Παντελεήμονος ἀντικαταστήσαντα πιθανῶς τὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν εἶδεν ὁ Pausanias. Τὴν δὲ ναὸν τῶν Διοσκουρῶν θέτουσι παρὰ τὰ Μαζείκα καὶ τὴν τῆς Κερίας Ἀθηνᾶς ἐν τῷ ὄψωμاتي μεταξὺ τοῦ χωρίου Κάνι καὶ τῆς πεδιάδος τῶν Σουθενῶν. Ἡ παρὰ τὰ ἐρείπια πηγὴ ἡ κατ' ἀλλοὺς ἡ περὰ τὴν ναὸν τῆς Κερίας Ἀθηνᾶς εἶνε ἡ μισαμπέλος, θ' ἢ οἱ πίνοντες ὕδωρ δηρίαζεν καὶ αὐτὴν τὴν δαμὴν τοῦ οἴνου. Ἡ πόλις ἦτο τὸ κέντρον τῶν Ἀζανίων τῆς Ἀρκαδίας. Καὶ νομίματα τῶν Κλειτορίων πολλὰ ἀνευρέθησαν καὶ μάλιστα

ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, καὶ ταχύνται πολλοὶ Κλειτόριοι, ἴδιος γλῶσσας, μνημονεύονται, ὡς Σαμόλας, Ἀριστόδημος, Δαμίας, καὶ Ἀλκίτας ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὡς Κριτόδαμος καὶ Ἀλκίτας. Τὴν ἀμύνην τῆς πόλεως προσέτι δεικνύουσιν ἡ τε μεγάλη αὐτῆς περιχώρ, αἱ εἰς αὐτὴν συντελούσαι πόλεις καὶ ποταμοὶ Πεντέλειον, Λευκάσιον, Λυκαυρία, Σκοτάνη, Ἀργαῖαι, Μεστέρα, Λυκαυνίαι, Ὀρυξ, Νάσσι, Θαλιάδα (πιθανῶς παρὰ τὴν νῦν Βαχλίαν), Πύος καὶ Λουσί, ὧν αἱ δύο τελευταὶ ἀξιοδρόμοι καὶ πρότερον (π. 660 π. Χ.) ἀνεξάρτητοι, καὶ τὸ ὅτι ἐν τῷ συνεικισμῷ τῆς Μεγάλης πόλεως ἐν τῷ συντάγματι τῶν 10 οἰκιστῶν αὐτῆς ἐξ ὧν τῆς Ἀρκαδίας ἀντεπρωπεύετο διὰ δύο πληρεξουσίων Κλειτορίου καὶ Ἀκριτίου. — Ὁ Κ. κατεστῆς ὑπὸ Κλειτόρος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀζανος βασιλείας τῶν Ἀρκαδίων παρηνόκηθη τὴν τύχην τῆς ἡμετέρας Ἀρκαδίας. Ἰδίᾳ δὲ περὶ αὐτοῦ μνημνεύετον ὅτι ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ μὴ θιλόντος νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς Σπάρτης ὁ ἀρχαιότατος αὐτῆς βασιλεὺς Πύος, ὅτι ἐπολεμήσε τῷ 378 π. Χ. πρὸς τοὺς ὀδύρους Ὀρχομενίους καὶ ἀλλοιτο πρὸς τοὺς Φωσιδίους, ὅτι λίαν φιλελεύθερος ὡς πόλις τοῦ ἀγαθοῦ δεσμοῦ μάλιστα ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Κλειτορίου διὰ πειθίσιας τοῦ ἐπὶ τοῦ θεῶν, ὅτι καίτοι ἐπολιορκήθη σθιναρῶς ὑπὸ τῶν Ἀτιωλῶν τῷ 290 π. Χ. ἐν τῇ συμμαχικῇ πολέμῳ ἀνέστη ἰσχυρότατα καὶ δὲν ἐκυριεύθη, ὅτι ἀπέμεινε μέχρι τέλους πιστότατος τῇ ἀγαθῇ συμπόλει, θ' ἢ προσετέθη εἰς αὐτὴν, καὶ ὅτι ἐπέδειξαν ἐν γένει σημεία ἀνδρείας ἀξιοῦν. Ἀδελφὸν πέτι ἡ πόλις, ἀρχαία ἐπὶ ἐπὶ Πausanias (π. 150 μ. Χ.), κατεστράφη. Ἀπέναντι αὐτῆς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἑσθῆς τοῦ Κ. ποταμοῦ ἐπὶ τῆς παρὰ τὸ νῦν χωρίου Κατελλίων κινεῖται καὶ ἐρείπια φραγκικῶν φρουρίων, πρὸς Δ δὲ τῶν Μαζείκων καὶ τουρκικοὶ πύργοι, σημεῖα μεταγενεστέρως οἰκίσσεως ἐν τῇ εὐρύνῃ ταύτῃ κοιλίᾳ. Ἡ δὲ χώρα τῶν Κλειτορίων κατέχει τὸ ἀνω βαθυπεδὸν περιτοῦ τοῦ Ἀζανος καὶ μέρος τῆς κοιλιάδος τοῦ ἀνω Ἐρατίνου καὶ εἶχεν ὅρη πρὸς Δ καὶ Β τὰ Ἀροάνια, πρὸς Δ τοὺς Καλλιφώνους καὶ ἀλλοὺς βουνούς, ὡς τὴν νῦν Τάρταρον, καὶ πρὸς τὰ Νά τὸ Ἀροδίσιον (Γ. Παπανδρίου Ἀζαν. ἀρ. ἐν Πύργῳ 1886, σ. 40—67, 8 κ.λ.). [Γ.Πδ.]

Κλειτόρ. Χωρ. τοῦ νῦν δήμ. Κλειτορίας ἐν Καλαβρυτοῖς παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ ὀρμονύμου ποτ. διακρίνεται τὸ ὄνομα τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀρχαίας ὀρμονύμου πόλεως. ἔχει 257 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένες. [Γ.Πδ.]

Κλειτόρ. Παραπόταμος τοῦ Ἀροάνου (βλ. λ.) πηγάζων ἀπὸ τῶν περὶ τὸ Μοστίτσιον καὶ τὴν Κλειτορὰ Δ ὕψων τῶν Ταρτάρου, ρέων ἀπὸ Δ πρὸς Δ καὶ ὑπὸ τὰ νῦν

Μαξέττα συμβάλλων εἰς τὸν Ἀρσένιον. Παρέρρεε τὴν ἀρχαίαν ἐμῶνυμον πόλιν καὶ ἐξηραίνεται θέρους. Νῦν Μοστίταιω-
τικα π. [Γ.Πδ.]

Κλειώ. Βλ. Μοῦσαι.

Κλέκχῆτον (Cleckheaton). Βιομηχανικὴ πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκης (ἐν Οὐέστ Ῥάιτινγκ), 8 χμ. ΝΝΑ τοῦ Βράδφορντ. ἔχει 11 826 κατ. (1891). [Μ.Σ.]

Κλέμενσώ (Εὐγένιος Clemenceau). Γάλλος ριζοσπαστικὸς πολιτευτὴς, γενν. 16/28 Σεπτ. 1841 ἐν Μονίλλερν τοῦ νομοῦ Βανδέ, σπουδάζας θ' ἐν Παρίσις (ιατρικὴν, ἦν ἐπ' ἐλάχιστον χρόνον ἐξήσκησεν ἐν Παρίσις). Τῇ 1870 ἐξελέγη δήμαρχος τοῦ 18ου διαμερίσματος τῶν Παρισιῶν καὶ τῇ 1871 βουλευτὴς τοῦ νομοῦ Σηκουάνα, καὶ ἐψήφισε κατὰ τῶν περὶ εἰρήνης πρὸς τὴν Πρωσίαν σχεδίων. Τῇ 1875 ἐγένετο πρόεδρος τοῦ δημοτικῆς Συμβουλίου Παρισιῶν. Τῇ 1876 ἐκ νέου ἐκλεγείας βουλευτὴς προσηρτήθη εἰς τὴν ἀκραν ἀριστερὰν τῆς ἰουλιανῆς μερίδος, ἥς μετ' ἐλάχιστον ἀνεδείχθη ἀρχηγὸς διὰ τῆς ἐνγλωττίδας του. Τῇ 1879 ἐπρότεινε τὴν ἀμνηστίαν διὰ πάντας τοὺς μετασχόντας τῆς Κομμουνας, τῇ δὲ 1881 κατέκρινε τὸ ὑπουργεῖον Φερρὺ διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποστολὴν ὅπλων. Τῇ αὐτῇ ἔτει ἔβρουσεν ὡς ὄργανον τῆς ἀκρας ἀριστερᾶς τὴν ἐφημερίδα *La Justice*. Τῇ 1882 κατέκρινε τὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπέμβασιν Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἐπολέμησε τὴν ἀποικιακὴν πολιτικὴν τοῦ ὑπουργείου Φερρὺ (1884) καὶ βραδύτερον τὸ τοῦ Φρανσινέ (1886) πολὺ συντελέσας εἰς τὴν πτώσιν ἀμφοτέρων. [Ἐγ.]

Κλειμέντης (Muzio Clementi). Εἰς τῶν διαπρεπεστάτων κλειδοκυμβαλιστῶν καὶ συνθετῶν διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, γενν. ἐν Ῥώμῃ τῇ 1752. Ἦδη ἐν ἡλικίᾳ 12 ἐτῶν συνέθεσε λειτουργίαν καὶ δύο ἔτη κατόπιν Ἀγγλὸς μαικῆρας δνόματι Beekford θαυμάσας τὴν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ τέχνην τοῦ Κ. ἔλαβεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Ἀγγλίαν. Ἀκαταπαύστως μελετῶν τοὺς μεγάλους πρὸ αὐτοῦ συνθέτας τῶν διαφόρων χωρῶν ἀνεπτύχθη μεγάλως καὶ συνέγραψε πολλὰς συνθέσεις διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον κλασικὰς καταστάσας. Ἀπὸ τοῦ 1770 ἐδίδασκεν ἐν Λονδίνῳ, ὅπου 1777—80 ἦτο καὶ διευθυντὴς τοῦ ἰταλικῆς μελοδράματος, ἐξετέλεσε δ' εἴτα καὶ περιοδίας εἰς Παρίσιους (1780) καὶ εἰς Βιέννην (1781). Ἐν Λονδίνῳ ἐπειτα ἦτο καὶ μέτοχος εἰς μεγάλη ἐργοστάσιον κλειδοκυμβαλλῶν μέχρι τοῦ 1802, ὁπότε μετὰ τοῦ μαθητοῦ του Φίλντ ἀπεδήμησεν ἐπισκερθεῖς πολλὰς χώρας μέχρις ὅτου τῇ 1810 ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐνταῦθα ἐζήσεν ἔκτοτε κυρίως ἐν τῇ παρὰ τὸ Λονδὶνον ἐπαύλει του, μόνον ἅπαξ πλέον εἰς Λίψιν ταξιδεύσας, καὶ ἀπέ-

θανε τῇ 1832. Ἐκτὸς τῶν σονατῶν του γινώσκατον ἔργον ἐγένετο δ' *Gradus ad Parnassum*, συλλογὴ συνθέσεων σκοποῦσα τὴν προαγωγὴν τῶν μαθητῶν ἀπὸ τῶν πρώτων ὁρῶν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ τέχνης. [Μ.Γ.]

Κλένχα. Τὸ χωρίον τοῦτο ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Κλεωνῶν διαιρεῖται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Κλένια. Κεῖται πρὸς Α τοῦ Ἀγίου Βασιλείου καὶ πρὸς Ν τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου Χίλιμοδιου εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρας. Κάτ. 461. Φαίνεται ὅτι ἡ ὀνομασία προήλθεν ἐκ παραφθορᾶς τῶν Κλεωνῶν, ἃν καὶ δὲν κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῶν. Παρ' αὐτῇ εὐρηγται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Τανάας.

Κλέντζε (Leo von Klenze). Διάσημος ἀρχιτέκτων, γενν. 1784 ἐν κτήματι τοῦ πατρὸς του παρὰ τὸ Ἰλδεσχαίμ, σπουδάζας θ' ἐν Βεροναίῃ, Βερολίνῳ καὶ Παρίσις. Ἦδη τῇ 1808 ἐγένετο αὐλικὸς ἀρχιτέκτων τοῦ βασιλ. Ἰερωνύμου τῆς Βαυαρίας καὶ 1815 τοιοῦτος ἐν Μονάχῳ, ὅπου διωρίσθη μετ' ἐλάχιστον γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχιτ. ἔργων ἐν τῇ ὑπουργ. τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ φιλοδόμησε τὴν γλυπτιστῆκην καὶ πλεῖστα ἀλλὰ λαμπρὰ κτίρια, τὸ ὠδεῖον, τὰ ἀνάκτορα τοῦ δουκὸς Μαξιμιλιανού, τὰς ἀψίδας (Arkaden) καὶ τὰ πλεῖστα ἰδιωτικὰ οἰκοδομήματα ἐπὶ τῆς ἐξου Ἀυδοβίου. Εἴτα ἤρχισε τῇ 1826 τὴν πινυκοθήκην καὶ κατόπιν τὰ βασιλ. ἀνάκτορα, ὡς καὶ τὸν μικρὸν ἀλλὰ μεγαλοπρεπέστατον ναὸν τῶν Ἀγίων Πάντων εἰς βυζαντινὸν ῥυθμόν. Τῇ 1834 ἤλθε καὶ εἰς Ἑλλάδα ἵνα συνεργασθῇ εἰς τὰ σχέδια τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἀνακτόρων. Ἔργα τοῦ Κ. ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὸ Ῥεγενσδούργεν Βαλχάλλα καὶ ἡ παρὰ τὸ Μόναχον Στοὰ τῆς δόξης. Ἐξετέλεσε δὲ τῇ 1836 περιοδείαν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἵνα μελετήτῃ τοὺς ἐκεῖ σιδηροδρόμους καὶ τὰς διώρυκας, προσεκλήθη δὲ τῇ 1839 εἰς Πετροῦπολιν, ὅπου μεταξὺ ἄλλων ἤρχισε τὸ *Ermitage* (τὸ αὐτοκρ. μουσεῖον). Τὸ τελευταῖον δὲ μέγα ἔργον αὐτοῦ εἶναι τὰ ἐπὶ τῆς Βασιλικῆς πλατείας ἐν Μονάχῳ προπύλαια. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. τῇ 1864 ἐν Μονάχῳ, ὅπου διεκόσμησε διὰ τῶν πλασμάτων τοῦ μεγάλου ταλάντου του. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων του εἰς τὴν ἑλλ. ἀρχιτεκτονικὴν ἀφαιρῶσιν Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ἀκράγαντι (Στουτγ. 1827) καὶ Ἀφροίσμοι συνειληγμένοι ἐν περιήγησει ἐν Ἑλλάδι (μετ' Ἀτλαντος, Βερολ. 1838). [Β.Ε.]

Κλέοθις καὶ Βΐτων ἐκαλοῦντο κατὰ παράδοσιν τῶν Ἀργείων οἱ υἱοὶ τῆς Κυδippe, ἱερσίας τῆς Ἥρας ἐν Ἀργεῖ, οἵτινες ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, ἐπειδὴ οἱ διὰ τὴν ἁμαξάν τῆς μητρὸς τῶν βόας δὲν ἐβόσαν ἐγκαίρως, ἔσφακν οἱ ἴδιοι τὴν ἁμαξάν εἰς τὸ 15 στάδιον ἀπὸ τοῦ

ἄρχους ἀπέχον Ὑραίον. Εὐχρηθείσης δὲ τῆς μητρὸς εἰς τὴν θεὰν νὰ θαφίλευσθαι εἰς τοὺς ὑπερεῖς υἱοὺς τὴν μεγίστην εὐτυχίαν, ἡ θεὰ ἐλάτρευσε τὴν μητέρα καὶ μετὰ τὴν θυσίαν οἱ νεανίαι ἀποκοιμηθέντες ὑπὸ τὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς δὲν ἐξύπνησαν πλέον. [Δ.Μ.]

Κλεόδουλος. Υἱὸς Εὐαγόρου, εἰς τῶν ἐπτά σοφῶν, τύραννος δὲ τῆς ἐν Ῥόδῳ Αἴνυδου. Λέγεται δεῖ ἐδιδάχθαι ἐν Αἰγύπτῳ τὴν φιλοσοφίαν· ἔγραψε δὲ λυρικά τινα ποιήματα καὶ ἀνίγματα. [X.B.]

Κλεόδαριος. Υἱὸς τοῦ Ὑλλου καὶ πατὴρ τοῦ Ἀριστομάχου. Ὅτε ὁ πατὴρ του κατὰ τὴν ἀτυχὴ ἐκστρατείαν τῶν Δωριέων εἰς Πελοπόννησον ἐφενεύθη, ἐγένετο ὁ Κ. ἀρχηγὸς αὐτῶν καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν Δρυοπίδα, ἔκτισε ἀπ' αὐτῶν Δωρίδα κληθεῖσαν. [Δ.Μ.]

Κλεόδας. Ἕλληνα γλύπτης καὶ ἀρχιτέκτων, υἱὸς Ἀριστοκλέους. Ἐν Ἀθήναις κατεσκεύασε χαλκοῦν ἀνδριάντα μετ' ἀργυρῶν δούλων, ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ διεργύμισε τὴν ἐν τῷ σταδίῳ ἱππάρεσιν. Ἐζήσθη κατὰ τὴν 86ην Ὀλυμπιάδα. [I.T.S.]

Κλεοδρότος 1) Υἱὸς τοῦ βασιλ. τῆς Σπάρτης Ἀναξανδρίδου καὶ πατὴρ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς νικῆσαντος Πausaniou. Τῷ 480 π. Χ. κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν εἶχε διαταχθῆ μετὰ τοῦ σπαρτιάτικοῦ στρατοῦ νὰ ἐκχωρήσῃ τὸν Ἰσθμόν. Ἐκείθεν ἐπιστρέψας οἰκαδὲ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον. — 2) Υἱὸς τοῦ βασιλέως Pausaniou, βασιλεύσας ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τοῦ 380 π. Χ. ἐπὶ 9 ἔτη, διαδεχόμενος τὸν ἀδελφόν του Ἀγησίπολιν. Ἐκστρατεύσας τῷ 378 κατὰ τῶν Θηβῶν ἀπέτυχε, ὡς καὶ τῷ 376. Κατὰ τρίτην δὲ ἐκστρατείαν (374) ἔμεινε μέχρι τοῦ 371 ἐν Φωκίᾳ, προχωρήσας δὲ τῷ 371 εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Λευκτρῶν ἠττήθη ὑπὸ τοῦ Ἑπαμεινώνιδου καὶ ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ. — 3) Νασιλεύς τῆς Σπάρτης, διαδεχόμενος τῷ 242 π. Χ. τὸν ἐκβληθέντα πενθήρεν τοῦ Λεωνίδου (B'). τὸν ἀντιστάντα εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις Ἀγίτιδος τοῦ Γ'. Ὁ δὲ Λεωνίδας τὸν ἐξέβαλε πάλιν τῆς ἀρχῆς τῷ 240. [I.K.P.]

Κλεομένης. Ὄνομα βασιλέων τινῶν τῆς Σπάρτης. 1) Κ. ὁ Δ', Εὐρυσθενίδης, πολυμήρης καὶ βίαιος ἀνὴρ, ἐγένετο βασιλεὺς τῷ 520 π. Χ. Τῷ 510 ἐξεστράτευσε εἰς Ἀττικὴν ἵνα καταλύσῃ τὴν τυραννίδα τῶν Πεισιπταριδῶν, προσεπάθησε τῷ 507 νὰ ἐκβάλῃ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δήμου τεθέντα Κλεισθένην, ἀλλ' ἠναγκάσθη πάλιν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Ἀττικὴν, ἀποτυγῶν καὶ εἰς νέας ἀποπειράς τῷ ἐπομένῳ ἔτει. Τῷ 495 ἐνίκησεν ἐν Σηπείᾳ τοὺς Ἀργεῖους καὶ κατήρρωσε νὰ ἐκβάλῃ τῆς ἀρχῆς τὸν συμβασιλέα του Δημάρατον τῷ 491. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐσχηματίσθη ἱσχυρὰ ἀντιπολιτευσις

κατ' αὐτοῦ· διὰ ἀπῆλθεν εἰς Ἀρκαδίαν ὅπου προσεπάθησε νὰ ἐγείρῃ τοὺς γεωργοὺς κατὰ τῆς Σπάρτης· ἀνακληθεὶς δὲ τῷ 487 εἰς Σπάρτην δι' ἀπατηλῶν διαβεβαιώσεων φίλης καὶ ὑποταγῆς, ἠτοκτόνησεν ὀλίγον ὕστερον, ὡς λέγεται ἐν παραφροσύνῃ διατελῶν. — 2)

Κ. ὁ Β' υἱὸς Κλεομνρότου τοῦ Α', Εὐρυσθενίδης, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 370 π. Χ. ἐπὶ σχεδὸν 61 ἔτη, δὲν ἔπραξε δεῖ οὐδὲν αξιομνηστέον ἔργον. — 3) Κ. ὁ Γ', υἱὸς Λεωνίδου τοῦ Β', ἀνὴρ ἀπειρασιτικὸς καὶ ἐνθους ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος του. Τῷ 285 π. Χ. ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν βασιλεὺς γενόμενος, κατήρτησεν ὁ Κ. ἐπιτοχῶς πολέμητας κατὰ τοῦ Ἀχαιικοῦ συνδέσμου, τῷ 228 τὴν ἑσπρίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, ἀνεκαίνισεν δὲ τὰ συσσίτια καὶ τὴν αὐστηρὸν ἰσχυρὴν τῶν νέων Σπαρτιάτῶν πρὸς δὲ δίδειμιν ἐκ νέου τὴν γῆν εἰς ἴσα μέρη θρασιάσας καὶ τὴν αὐτοῦ περιουσίαν. Τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν Σπαρτιάτῶν ἤβησε διὰ προσλήψεως περισκότων εἰς 4000 ὀλίγους, ἀναδιωγράψας τὸν στρατὸν καὶ συνέχισε τῷ 225 τὸν κατὰ τῶν Ἀχαιῶν πόλεμον ἵνα σκοπτήσῃ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης πάλιν τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἡγεμονίαν. Ὅτε ἔβρισαν οἱ Ἀχαιοὶ τῷ 223 ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονον Δόσωνα, ὁ Κλεομένης ἐνίκηθη κατὰ κράτος ἐν τῇ φονικῇ ἐν Σελλασίᾳ μάχῃ τῷ 222 καὶ κατήρτηεν εἰς Ἀλεξανδρείαν. ἔπει ἐδίχθη αὐτὸν φίλοςφρόνως ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος Γ' Εὐσεργέτης. Ἀποθνήσκοντος ὁμοῦς τούτου ἐφυλακισθὲν ἐνεκα ἀπροσέκτων λόγων τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀναξίμου τοῦ πατρὸς διαδέχου Πτολεμαίου Δ' Φιλοπάτορος καὶ μετ' ἀποτυχούσαν ἀπόπειραν ἐπαναστάσεως ἠτοκτόνησε τῷ 219 π. Χ. Ἦτο ὁ τελευταῖος βασιλεὺς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀγιδῶν. [I.K.P.]

Κλεομένης. 1) Ὁ ὑπὸ Ἀλεξανδρῶν τοῦ μεγάλου διακριθεὶς ἐπιστάτης τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ γενικῶς εἰσπράκτωρ τῶν φόρων ἐν Αἰγύπτῳ, καταχόμενος ἐκ Ναυκράτιδος. Διὰ τῶν καταπίεσεων αὐτοῦ συνήγαγε μέγαν πλοῦτον, ὑπεβλήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου εἰς δίκην καὶ θανατώθη. — 2) Ὄνομα τριῶν Ἑλλήνων γλυπτῶν τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Εἰς αὐτὸν ἐποίησεν ὑπαὶν σύμπλεγμα ὡσεπιδῶν διὰ τὸν Ἀσίνιον Πολλίωνα, ὁ ἕτερος ἐπὶ Αὐγούστου τὸν λεγόμενον Γερμανικὸν (τοῦ Δούρου) κατ' ἄρχαιότερον ἀγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ λογίου, ὁ δὲ τρίτος στοργγύλῳ βωμῶν μετὰ τῆς ἀναγλύφου παραστάσεως τῆς θυσίας τῆς Ἰσιγανείας. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς εἶνε καὶ ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων λεγόμενη, φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ Κλεομένης ὡς ποιήσαντος· ἀλλ' ἡ ἐπιγραφή αὐτῇ δὲν εἶνε γνησία. [I.T.S.]

Κλεομένης. Ἕλληνα φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος τοῦ 17 μ. Χ. αἰῶ-

νοσ. Συνέγραψεν, ὡς ἐπὶ πλεῖστον κατὰ τὴν Ποσειδωνίαν, ἔργον ἐπιγραφόμενον Κυκλικὴ θεωρία μεταύρων, ἐν ᾧ ἐξέθηκε τὴν περὶ τοῦ κοσμικοῦ συστήματος θεωρίαν τῶν στοιχείων. Τὴν νεωτέραν ἐκδ. αὐτοῦ ἐξεπόνησεν ὁ Schmidt (Δψ. 1831). [X.B.]

Κλέοπατρα. Ἡ πρωτότοκος θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου ΙΓ' Αὔλητος, γενν. 66 π. Χ. Θανόντος τοῦ πατρὸς, ὅστις εἶχεν ὀρίσῃ αὐτὴν βασίλισσαν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Πτολεμαίου ΙΔ' Διονύσου, ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τούτου Ποσειδίου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀχιλλοῦ. ἔθεν ἐπεκαλέσαστο τὴν βοήθειαν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἐλθόντος τῇ 48 εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἐνθουσίασεν αὐτὸν διὰ τῆς χάριτος καὶ τοῦ πνεύματός της. Οὗτος περὶ τοῦ Πτολεμαίου Διονύσου κατὰ τὸν Ἀλεξανδρινὸν πόλεμον καὶ κατατροπωθεῖσας τῆς ἀντιπολιτευσίως, ἔθεσε τὴν Κ. ἐπὶ τοῦ θρόνου ἔχουσαν συμβουλίσαν τὸν νεώτερον ἀδελφὸν καὶ σύζυγον αὐτῆς Πτολεμαῖον τὸν ΙΕ'. Τῇ 46 ἐπισκέθη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ τοῦ Καίσαρος, τοῦ Καισαρίωνος, τὴν Ῥώμην, ἐπέστρεψε δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Τὸν Πτολεμαῖον δηλητηρίασας ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου τῇ 41 εἰς Ταρσὶν ἵνα δώσῃ λόγον· ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος μαγγανισθεὶς ἐκ τοῦ κάλλους της ἐδόθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς αὐτὴν (βλ. Ἀντώνιος), ἐχάρισεν εἰς αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα της χώρας Ῥωμαϊκᾶς κλ. Συνέθεσε ἡ Κ. τὸν Ἀντώνιον καὶ κατὰ τὸν ἐκτραγικὴν μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ὀκταβιανῆς πόλεμον· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν Ἀκρίῳ ναυμαχίαν ἐγκατέλειψεν αὐτὸν αἰφνης μετὰ τῶν 60 πλοίων της καὶ ἔφυγεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Εἰτα μάτην προσπαθήσασα νὰ προσοικειωθῇ τὸν Ὀκταβιανόν, βέλοντα νὰ σύρῃ αὐτὴν ἐν τῇ θριάμβῳ του ἐν Ῥώμῃ, ῥύτοκτόνησε ἵνα ἀποφυγῇ τὸ αἶσχος τοῦτο, ὡς λέγεται δηγοῦσα ὑπὸ ἐχιδνῆς.

Ἐκ τῶν ἀλλῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ βασιλισσῶν τοῦ ὀνόματος Κ. γνωστὰ ἐγένοντο καὶ 1) ἡ θυγάτηρ τοῦ Φιλίππου καὶ τῆς Ὀλυμπιάδος, σύζυγος δὲ τοῦ Ἀλεξανδρῶν βασιλέως τῆς Ἠπείρου, μεθ' οὗ τὸν θάνατον ἐνυμφεύθη τὸν Περδίκκαν. Ἀφ' οὗ ἐδοξασμένη αὐτὸς, ὁ Ἀντίγονος δὲν ἐπέστρεψε νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου καὶ οὐκ ἀπίθανον εἶναι ὅτι ἐνήργησε καὶ τὴν δολοφονίαν αὐτῆς συμβάσαν τῇ 308, ἵνα μὴ ἐκ νέου γάμου προσκτήσῃ μεγάλην ἐν τῇ κράτει ἐπιρροήν. 2) Ἡ θυγάτηρ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος. Ἐνυμφεύθη τὸν βασιλέα τῆς Συρίας Ἀλεξάνδρον, ὅτε δὲ ἐξεβλήθη αὐτὸς ἐκ τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ Δημητρίου, ἐγένετο ἐκουσίως σύζυγος τούτου καὶ μετ' αὐτὸν αἰγματοποιήσεντα ὑπὸ τῶν Πάρθων, τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀντίοχου τοῦ Σιδήτου. Ἐπιστρέψαντα δὲ τὸν Δημήτριον μετ' ἀλλῆς συζύγου Παρθίας ἐδολοφόνησεν αὐτόν τε καὶ τὸν

ἐξ αὐτοῦ υἱόν της Δημήτριον, ἀλλὰ μετ' αὐτὸν ἠναγκάσθη ὑπὸ ἀλλοῦ υἱοῦ της νὰ πῇ τὸ κώνειον. [I.K.H.]

Κλέπαι. Χειμερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κλεπαίδος ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ. Ἀπέχει 15 ὥρ. πρὸς Β τῆς Ναυπάκτου κειμένη παρὰ τὸν Εὐνγον ποτ. καὶ πρὸς δύσιν ὁροῦ 1487 μ. ὕψους. Κάτ. 796.

Κλεπαῖδος δῆμος, ἀνήκων εἰς τὴν Ναυπακτίαν (νομ. Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας). ἔχει πληθυσμὸν 3153. Χειμερινὴ μὲν πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε Κλεπαῖ, θερινὴ δὲ Ἀράγιοβα. Ἀνήκει δ' εἰς αὐτὴν τὰ χωρία Ἀδύραν, Ἀγ. Δημήτριος, Νεσχωρί, Συνίστα καὶ Τέρνιδα. [M.S.]

Κλεπτομανία (Ἰατροδ.). Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ Κ. δὲν εἶνε ἀσθένεια τῶν φρενῶν, πολὺ μᾶλλον ὅμως ἀναφαίνεται ὡς συμπτῶμα φρενολαβείας, καὶ διὰ τοῦτο ὁ κλεπτομανὴς εἰς ἄλλως ἀποδειχθῇ κατὰ τὸν νοῦν ὑγιὴς, δὲν ἀπαλλάσσεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλὰ τιμωρεῖται ὡς ὁ τυχὼν κλέπτης. [Φ.]

Κλερμόν (Clermont). Ὄνομα πόλεων τινῶν τῆς Γαλλίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ σημερινικτέρα εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Πουβ-δὲ-Δώμ, κειμένη ἐν κοίλῳ Δ τοῦ ὄρους Πουβ-δὲ-Δώμ ἐπὶ λόφου, σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Παρισιῶν-Λυδώνος. Ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ κυρίου Κ. καὶ τοῦ Μομφερράν, ἔχει δὲ ἀξιόλογα οἰκοδομήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ὠραιότερον εἶνε ἡ γοτθικὴ μητρόπολις. Εἶνε δὲ ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου καὶ ἔχει ἐκτεδὲς ἀλλων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων πανεπιστημιακὴν ἀκαδημίαν (δὲ ἔξ νομῶς). Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς καλλιτεχνίας, μουσεῖον ἀρχαιοτήτων, βιβλιοθήκην 45 χιλ. τόμων κλπ. ἔχει δὲ 45083 κατ. (1891), διατηροῦντας ποικίλην βιομηχανίαν καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας καὶ μετακινήσεως. Πρὸς δὲ εὐρήνται ἐκεῖ ἱαματικά ὕδατα (σιδηροῦχα). Τὸ Κ. εἶνε τὸ ἀρχαῖον Augustonemetum ἢ Nemossus τῶν Ῥωμαίων, διατηρῶσαν καὶ τινὰς Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτήτας (ὕδραγωγείον κλ.). Ἐκ τῶν κατὰ τὸν μεταίωνα ἐν Κ. συνέδων ἡ θειολογικτέρα ἦτο ἡ τοῦ 1095, καθ' ἣν ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ ἡ πρώτη σταυροφορία.

Κλέσουρα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἡλεκτραῖς ἀπέχον ἀπὸ Ἡλίου 45' μετὰ πληθ. 484.

Κλέστενα. Ἄνω καὶ Κάτω. Δύο χωρία τῆς Μακεδονίας κείμενα πρὸς Ν τῶν Ηλεκτωλίων εἰς ἀπόστασιν 5 ὥρ. καὶ πρὸς Β τῆς Φλωρίνης ὥρ. 1 1/2. Τὰ Κάτω Κ. ἔχουσι 500 χριστιανούς καὶ 230 θωμανούς, τὰ δὲ Ἄνω 530 τούρκων ἀδελφάνους.

Κλεψύδρα ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀμφορεύς πληρούμενος δι' ὠρισμένου ποσοῦ ὕδατος κάτω δὲ φέρον τρυπήματα, δι' ὧν ἐξέρρεται

ὅπως ἐν ὁρισμένῳ διαστήματι καιροῦ. Ἐγρη-
νισμεν ἐν Ἀθῆναις ὡς μέτρον τοῦ χρόνου
κυρίως εἰς τὰς δίκας, ὑποχρεομένων τῶν ῥη-
τόρων νὰ ῥηθῶσι τὴν ἐκτασιν τῶν λόγων
τῶν κατὰ τὴν Κ. Μόνον δ' ὅταν ἐν τῇ μέσῃ
τῆς ἀγορεύσεως ἐξητάζοντο μάρτυρες, ἐπεί-
χτο ἢ ἐκρῆν τοῦ βλαπτοῦ. Εἰσέχθη ἡ Κ. καὶ
εἰς Ῥώμην (τῷ 159 π. Χ.), χρησιμοποιομένη
ἐπίσης εἰς τὰς δίκας ὡς καὶ εἰς τὰς φρουράς.
— Οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ πηγὴ εἰς τοὺς ΒΔ
πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων ἐν
σηλαίῳ, ὅπερ ἐπὶ Βυζαντινῶν ἦτο ναὸς τῶν
Ἀγ. Ἀποστόλων. Ἀγνωστον ἐὰν αὕτη συ-
νεδεῖτο μετὰ τῆς ἐν τῷ πύργῳ Ἀνδρονίκου
τοῦ Κυρρήτου (βλ. λ.) Κ. [Σ.Τ.]

Ελλάδων. Ἀθηναῖος δημογυγὴς καὶ ῥη-
τορ, τοῦ Κλεονίου τοῦ υἱοῦ, παρ' οὗ κληρονο-
μήτας εἶχε βυρσοδεψεῖον. Ἦοξτο τῆς εἰς
τὰ δημόσια ἀναμειβῆς του δι' ἐπιθέσεων
κατὰ τοῦ Περικλέους, ἀλλ' αἱ ἐπιθέσεις του
δὲν ᾔδυνθησαν νὰ διαθέτωσι τὸν Ἀθηναῖον
λαὸν δυσμενῶς κατὰ τοῦ ἐνδόξου ἀρχόντου
καὶ μόλις μετὰ τὸν θάνατον τούτου κατώρ-
θωσεν ὁδοῦ νὰ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν δημοσίων
πραγμάτων πρὸς μεγίστην ζημίαν τῆς πό-
λεως. Αὐτὸς ἦν ὁ μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς
Μιτυλήνης προκαλέσας τὸ τοῦ Ἀθηναίου
λαοῦ ψήφισμα καθ' ὃ διατάσσεται ἡ σφαγὴ
πάντων τῶν δυναμένων νὰ φέρωσιν ὅπλα
κατοίκων τῆς νήσου καὶ ἡ πώλησις τῶν γυ-
ναϊκῶν καὶ παίδων ὡς δούλων (427 π. Χ.).
Ὁ λαὸς ἐγκαίρως ἀνεκάλυψε τὸν ἄλκιρον
ψήφισμα του, οὐδὲν ἤτεον ἐξηκολούθει παρέ-
χων τὴν εὐνοίαν του εἰς τὸν δημογυγὴν
ὅστις καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡγέτης αὐτοῦ. Ἐκτοτε
ἦρξτο ἡ πάλῃ τοῦ Κ. κατὰ τοῦ Νικίου,
ὅστις ἡγεῖτο τῆς ἀριστοκρατικῆς μεριδος,
ἀλλ' ἡ σύνοσις καὶ μετριοπάθεια τοῦ Νικίου
ἡκιστα ᾔδυναντο ν' ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῆς
ἀφροσύνης καὶ αὐθαδεῖας τοῦ Κ. Ὅτε σῶμα
Λακεδαιμονίων εὗρισκετο ἐν Σφακτηρίᾳ πο-
λιοκούμενον καὶ οἱ Σπαρτιάται πρὸς σωτη-
ρίαν αὐτοῦ ἠτήσαντο παρὰ τῶν Ἀθηναίων
τὴν εἰρήνην, ὁ Κ. κατώρθωσε τὴν ἀποτυχίαν
τῶν διαπραγματεύσεων ἐν τούτῳ οἱ ἐπὶ
τῆς Σφακτηρίας Λακεδαιμόνιοι ἀντέτερον προ-
φοδοτούμενοι παρὰ τῶν Εἰλωτῶν ἢ δὲ θέσει
τῶν ἐν Πύλῳ Ἀθηναίων καθίστατο δυσχε-
ρὴς ὁ Ἀθηναϊκὸς λαὸς ἐμμέμμετο τότε τὸν
Κ. ὡς παραλόγως ἀποκρούσαντα τὴν εἰρή-
νην, ὁ δημογυγὴς ὁμοῦς ἤξωσεν ὅτι καὶ περ
μὴ ὡν στρατιωτικῶς εὐκόλως θὰ κατώρθου
νὰ γίνῃ κύριος τῆς Σφακτηρίας μὴ πιστεύων
ὅτι ὁ λαὸς θ' ἀπεδέχετο τὴν τοιαύτην πρό-
τασιν του. πλὴν πρῶτος ὁ Νικίας ἐδήλωσεν
ὅτι παραιτεῖται τῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ
ὅπως ἀναλάβῃ αὐτὴν ὁ ἀντίπαλός του. Ὁ
λαὸς ἀπεφάνισεν ν' ἀποσταλῇ ὁ δημογυγὴς
πρὸς τιμωρίαν τῆς αὐθαδεῖας του, ἀλλ' ὁ Κ.
παραλαβὼν μετ' αὐτοῦ τὴν ἐμπεροπόλεμον

Δημοσθένην πράγματι ἐθριάμβευσε κατὰ τῶν
Λακεδαιμονίων, οὗς καὶ ἡττάσθησεν. Ὁ Κ.
σφετερισθεὶς τὴν δόξαν τῆς ἐπιτυχίας ἐπίστευ-
σεν αὐτὸν μέγαν στρατηγὸν, κατώρθωσε δὲ τὸ
425 ν' ἀποσταλῇ μετὰ στρατοῦ κατὰ τοῦ ἐν
τῇ Χαλκιδικῇ γενναίου Σπαρτιάτου στρα-
τηγοῦ Βρασίδα· μετὰ τινος μικρᾶς ἐπιτυχίας
μετέβη εἰς Ἀμφίπολιν ὅπως συγκροτήσῃ τὴν
ἐριστικὴν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων μάχην,
ἀλλ' ἠττήθη καὶ ἐφρονεῖτο, πλὴν καὶ οἱ νι-
κηταὶ Λακεδαιμόνιοι ἐθρήνησαν τὸν θάνατον
τοῦ Βρασίδα. Ὁ Κ. ἦν καὶ αἰσχροκερδὴς
καθόσον ἐπεισσε τοὺς φόρους νήσων τινῶν
δωροδοκῆθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐς ᾧ εἶχε καὶ κα-
ταδικασθῇ εἰς χρηματικὴν ποινὴν πάντε τα-
λάντων· ὁ δὲ Ἀριστοφάνης πολυμειδίως ἐστι-
γμάτισεν αὐτόν. Ὁ λαὸς ἠκολούθει τὸν Κ.
οὐχὶ ἐξ ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως ἀλλὰ κατὰ
τὴν συνήθειάν του ὅπως ἀποκρούσῃ τοὺς δια-
κρινόμενους ἐπὶ γεννήσει καὶ πλούτῳ. Ὁ
Κ. δὲν ἐπτερείτο ὁμοῦ καὶ τιμῶν προσόντων,
ὡν ἐγγλωττός, ῥέκτης καὶ πρὸ τοῦ κινδύνου
γενναῖος. [Ο.Π.]

Ελλάδων. Ἀρχαία πόλις τῆς Πελοπον-
νήσου, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Κορίνθου εἰς
Φλιεῦντα καὶ Ἀργεὺς ἀγούσης, ἐπὶ ἡρέμα
ὕψομένου λόφου παρὰ τὸ σημεῖον Κερατῆσα.
Εἰς αὐτὴν ἀνῆκεν ἡ κοιλὰς ἐν ᾗ ἐκείτο ἡ
περίφημος Νεμέα (βλ. λ.). Τὰ τεῖχη τῶν Κ.
ἔχοντα πᾶχος 2 μ. καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ὑπὲρ
πύργων στεφόμενα σήμερον ὑψύονται μόνον εἰς
τινα μέρη ὑπὲρ τῶν τοῦ ἐδάφους. [Α.Α.]

Ελλάδων. Ὑἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς
Σπάρτης Κλεομένης α' τοῦ Β'. Ἀποθανόντος
τοῦ πατρὸς του τῷ 310 π. Χ. οἱ Σπαρτιάται,
ἵνα μὴ καταλάβῃ ὁ φιλαρχὸς υἱὸς τὸν θρό-
νον, ἐξέπεμψαν αὐτόν εἰς διαφόρους ἐκστρα-
τείας. Οὕτως ἐπαῖξαν ὁ Κ. ἐπὶ τινι ἐστὶ τὸ
πρῶτον σπαραττικῶς τυροδικτικῶν ἐν τῇ
Κάτω Ἰταλίᾳ καὶ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἰονίου
καὶ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Τέλος ἐγένετο
σύμμαχος τοῦ Πύρρου ὃν παρεκίνησαν εἰς ἐπι-
χειρήσιν κατὰ τῆς Σπάρτης (272). Ἦς ἀπο-
τοχούσης τὸ ὄνομα τοῦ Κ. ἐξαφανίζεται ἐκ
τῆς ἱστορίας. [Ι.Κ.Π.]

Ελλάδων. ὄμιλος τῆς Κορινθίας. Ἐξαι-
ρωτεύονταν τὸ Χιλιεῖος καὶ κατ. 18951.
Εἰς αὐτὴν ἀνήκουσι τὰ χωρία Κουτσάλα,
Μαζός, Νεσχωρί, Ἀγιονέρι, Ἀγ. Παύλειος,
Ἀγ. Ἰωάννης, Ἀθήνη, Κλένια, Κενόσταυ-
ρος, Στεφάνι, Μορζάκι καὶ αἱ μεναὶ Κοιμή-
σις Θεοτόκου ἢ Φανερωμένης καὶ Ἀγ. Δη-
μητρίου ἢ Στεφάνι. Βλ. Κλεωνά. [Μ.Σ.]

Ελλάδων. (Cleveland). Πόλις τῆς
Βορείου πολιτείας Ὀχάιο, κειμένη ἐπὶ
κολπίσκῳ τῆς λίμνης Ἡρῆς, ἰδρυθεῖσα δὲ
τῷ 1796. Ἀποτελεῖ κέντρον τῆς περὶ τὰς
ἐκεῖ λίμνης συγκοινωνίας καὶ ἔχει ἀκμαίαν
βιομηχανίαν (μηχανῶν κ.). Ὁ ἀριθμὸς τῶν

ν.κ.τ. ανέρχεται εἰς 261353 (1890). [Μ.Σ.]

Εκκλησιολογία (Grover Cleveland). Ὁ 2ος πρόεδρος τῆς δημοκρατίας τῶν Ὑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς. Ἐγενν. τῇ 1837 ἐν Caldwell τῆς Πολιτείας Νέας Υῶρκσ, ὑπῆρξε δὲ κατὰ σειράν διδάσκαλος ἐν τυφλοκομείῳ, γραφεὺς δικηγορικοῦ γραφείου, δικηγόρος (1859), δήμαρχος τῆς πόλεως Buffalo (1881) ὡς τοιοῦτος διεκρίθη ἐπὶ ἱκανότητι καὶ ἀνεξαρτησίᾳ, ἐξελέγη δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος διοικητὴς τῆς Πολιτείας Νέας Υῶρκσ. τῇ δὲ 1884 πρόεδρος τῆς Συμπολιτείας, διακρίψας ἐπὶ συνέσει καὶ δραστηριότητι διὸ καὶ πάλιν ἐξελέχθη τῇ 1893.

Εκλήθρα (Bot.) *Alnus* L. Πρότυπον γένος τῆς δρυϊνῆς οἰκογενείας. Δένδρα ὑδροχαρῆ ἢ ὀρεῖνὰ τοῦ Β' ἡμισφαιρίου. Ἐν Ἰουρῶντι φύονται τέσσαρα εἴδη, ἐν Ἑλλάδι δὲ ἐν μέντοι, ἦτοι Κ. ἢ γλοῖωδης (*A. glutinosa* Gaertn., κοινῶς Σκλήθρα καὶ σκλήθρος) ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν Βεπαρχιῶν, ἰδίως ἐν παραπεταγμένῃ τόποις. Τὴν Κ. ταύτην μνημονεύει ἡ Ζ' Ὀμήρος (Ὀδ. ε) ὡς ἐπισκιάζουσαν τὸ ἄντρον τῆς Καλυψοῦς. Τὸ ξύλον τῆς Κ. εἶνε ἐλαφρὸν μὲν ἀλλ' ἄσπερ καὶ εὐχρηστον πρὸς τεχνευστικά ἔργα καὶ οἰκοδομὰς ἐν τῇ ὕδατι. — Τὸ ὁμώνυμον γένος Κ. (*Clethra*) τοῦ Λιναίου ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκογέν. τῶν Ἑρεμιάδων· εἰσὶ δὲ φυτὰ θαμνώδη τῆς Β' Ἀμερικῆς, ἐνίοτε θεραπεύμενα πρὸς κόσμον. [Θ.Χ.]

Εκκλησιολογία (Bot.) *Betula* L. Μικρὰ οἰκογέν. Δημοτυλήδων ἀπετάλων φυτῶν, κατ' ἄλλους δὲ φυλῆ τῶν Κυπελλοφόρων ἀφ' ὧν διαφέρουσι κατὰ τὴν συνάνθησιν τῶν ὀρεῶν τε καὶ θηλέων ἀνθῶν εἰς ἱστούλους, τὰ ἀνευ περιτονίου θήλας καὶ τὸν ἀνευ κυπέλλου καρπὸν. Γένη περιλαμβάνει δύο, τὴν Βετούλην (βλ. λ.) καὶ τὴν Κλήθραν (*Alnus* L.).

Εκλήμα (Bot.). Βλ. Ἀμπελος.

Εκλήμα. 1) Χωρ. τῆς νήσου Σκοπέλου καίμενον κατὰ τὴν ΒΔ αὐτῆς ἀκτὴν καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Γλώσσης. Ἀπέχει τῆς πρωτεύουσος τοῦ δήμου Πλατάνας $\frac{1}{2}$ ὥρ. πρὸς Α καὶ τῆς πρωτεύουσος τῆς νήσου πρὸς Δ 1 ὥρ. Κάτ. 312. Περὶ τὴ χωρίον τοῦτο εἰδοχμεῖ ἀρίστη ἡ ἀμπελος. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Γαίας καίμενον ἐπὶ τοῦ ὄρους Βελούχου (ὕψ. 1245 μ.) καὶ πρὸς τὸ Ν τῆς Γρανίτης, ἀφ' ἧς ἀπέχει 1 ὥρ. Κάτ. 545. — 3) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Εὐπαλίου καίμενη πρὸς Α τῆς Ναυπάκτου καὶ $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Κερυνθιακοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 616 κατ. — 4) Χωρ. τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 138 κατ. [Μ.Σ.]

Εκκλησιαστικά. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀχρόλοφιδων ἀπέχον 35' ἀπὸ Καρσάδας καὶ συγκαίμενον εἰς 116 κατ.

Εκκλησιαστικά. Χωρ. Εὐβοίας τοῦ δήμου Κυρῶν ἀπέχον 2 ὥρ. τῆς Κύμης πρὸς Ν καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 105 κατ.

Εκκλησιαστικά (Bot.) *Clematis* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Βατρυχιωδῶν. Φυτὰ τὰ πλείστα ἀναρριγόμενα καὶ κληματώδη, πολὺ δὲ ἔχοντα ὠραία ἀνθὰ, καλλιεργούμενα πρὸς κόσμον. Ἐμπεριέχουσι στοιχεῖον δριμύτατον. Τὰ εἶδη τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδος εἰσὶ Κ. ἢ ἑλικόφρος (*C. cirrhosa* L., κοινῶς Ἀγριόκλημα ἢ Ἀγραμπελίνα, πιθανῶς Κ. ἢ ἑτέρα ἢ Κληματίτις τοῦ Διοσκορίδου), Κ. ἢ Μικράμπελος (*C. viticella* L.) κοινὴ ἐν Θεσσαλίᾳ, Κ. ἢ φλογερὰ (*C. flammula* L.) κοιν. Κληματίτις ἢ Ἀγραμπελίτις ἢ Καλαμπελοῦδα ἢ κοινωτάτη πασῶν, καὶ ἡ Λευκάμπελος (*C. vitalba* L., κοιν. Χελιδρόνια ἢ Κουρπένια) ἐν δριμύτι. — Ἡ δὲ Κ. τοῦ Διοσκορίδου ἀναφέρεται εἰς τὰ ἑλληνικά εἶδη τοῦ γένους Βιγνα (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Εκκλησιαστικά. Χωρ. τοῦ δήμου Μήλου, μετὰ 104 κατ. [Μ.Σ.]

Εκκλησιολογία. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πηλῆνης ἐκτιμῆται ἐπὶ τῆς ἀφύρας ἀροπεδίου πρὸς Δ τοῦ ὄρους Βέσζα (1211 μ.) καὶ ὑπερκειμένη ΒΔ τῆς πεδιάδος. Ἀπέχει 8 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Κορίνθου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 932 κατ. ἐμπεριέχον τὴν ἀλθαιανήν. Ἀρθονεῖ ὠδάτων καὶ εἶνε κατάφυτος ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων δένδρων. Προϊόντα δημητ. καρπῶν καὶ ἰδίως δραβόσιτος, εἶνος καὶ σταφίς.

Εκλήμης ὁ Ῥωμαῖος, εἰς τῶν ἀποστόλων κατέρων καὶ τῶν ἐπισκοπῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ πρῶτος ὁ τρίτος ἐπίσκοπος Ῥώμης μετὰ τὴν ἀπόστολον Πέτρον. Περὶ τοῦ βίου του οὐδὲν γνωρίζομεν ἀξιόπιστον. Τινὲς ἐταύτισαν αὐτὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ πρὸς τοὺς Φιλιππητίους ἐπιστολῇ (Δ', 3) ὡς συνεργάτην τοῦ Παύλου ἀναφερόμενον Κλήμεντα, ἀλλὰ δὲ πρὸς τὸν ἐξάδελλον τοῦ Δομιτιανοῦ Φιλαδελφίου Κλήμεντα, θανατωθέντα (96 μ. Χ.) ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου ἐπὶ τῇ ὑπονοίᾳ ὅτι ἀπέκλινε πρὸς τὴν χριστιανισμὸν, ἀμφοτέρω ἀνευ λόγων ἀποχρώντων· μεταγενεστέρως δὲ παράδοσις ἀναφέρει αὐτὸν ἐξορισθέντα εἰς τὴν Ὀρεκτικὴν χερσονήσον καὶ μαρτυρικῶς θανατωθέντα τῷ 102 μ. Χ. Εἰς τὴν Κ. ἀποδίδονται πολυάριθμα ἔργα· τούτων ἡ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ γραφίστα πιθανότατα τῷ 94 κατ. ἐν ἧς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐν τῇ ὑπὸ κομματικῶν ἐρίων ταρασσομένη κοινότητι τῶν Κορινθίων ἡ καλουμένη Δευτέρα ἐπιστολὴ εἶνε Ὀμιλία γραφίστα κατὰ τὰ μέσα τοῦ Β' αἰῶνος καὶ βεβαίως ἔχει ὑπὸ τοῦ Κ. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται καὶ ἡ συλλογὴ τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων. Αἱ Κλημεντιανῆς Ὀμιλίαι εἶνε ἐπεξεργασία παλαιότερου ἔργου, αἱ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ

Κ. φερόμεναι δύο εἰς συριακὴν γλῶσσαν ἐπιστολαί. Πρὸς τὰς παρθένους ἀνέκρουσιν εἰς τὸν Ῥ' τοῦλάχιστον αἰῶνα, ἀν' οὗ εἰς μεταγενεστέρας ἀκόμη χρόνους. Ἀρίστη ἐκδόσις τῶν δύο πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῶν ἡ ὑπὸ Φιλολογίου Βρυενίου, μητροπολίτου Νικομηδείας (Κων/πόλει, 1875). [B.E.]

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (Τίτος Φλάδιος Κ.), εἰς τῶν μεγίστων ἐκκλησιαστικῶν διδασκάλων καὶ προεστώμενος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σχολῆς τῶν Κατηχητῶν. Ἐγενν. πιθανῶς ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 100, ἐδιδάχθη δὲ κατὰ βῆθος τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ φιλοσοφίαν. Ἐπιστραφεὶς εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὑπὸ τοῦ προεστώμενου τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σχολῆς τῶν Κατηχητῶν Πανταίνου, ἐγένετο περὶ τὸ 190 διάδοχος αὐτοῦ, βραδύτερον δὲ προεχειρίσθη εἰς πρεσβύτερον. Κατὰ δὲ τὸν διωγμὸν τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου (202) ἀπελθὼν εἰς Παλαιστίνην ἀπέθανε περὶ τὸ 220. Κυρίως αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ ἀπέβλεπον εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς «ψευδοῦς γνώσεως» διὰ τῆς ὑποστηρίξεως ἐκκλησιαστικῆς γνώσεως. Δι' οὗ καὶ πρὸς τὴν πίστιν, ὡς κατώτερον τινα βαθμὸν, ἀντέταξε τὴν γνώσιν, ὡς ἀνώτερον, διακρίνει δὲ τέσσαρας βαθμοὺς τὴν ἀπλὴν ἱστορικὴν γνώσιν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας, τὴν ἀντιφυλάκτον αὐτῆς παραδοχὴν ἐν τῇ πίστει, τὸν ἠθικὸς ἀγαθὸν βίον καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ περιεχομένου τῆς ἐκκλ. διδασκαλίας, ἥτις ἄγει εἰς τὴν ὄψιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν γνώσιν τῶν πάντων. Ἀντιθέτως ὅμως πρὸς τοὺς αἱρετικούς φρονεῖ ὁ Κ. ὅτι πίστις καὶ γνώσις ἔχουσι τὸ αὐτὸ περιεχόμενον ἥτοι τὴν ἐκκλ. διδασκαλίαν καὶ οἱ καὶ ἡ πίστις μόνη ὀρεῖ πρὸς σωτηρίαν. Ἐκ τῶν πλήρων σωζομένων συγγραμμάτων τοῦ ὁ Προτριπτικός Λόγος εἶνε προτροπὴ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἵνα δεχθῶσι τὸν χριστιανισμὸν, ὁ Παιδαγωγὸς περιλήψις τῆς ἠθικῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, τὰ Στρώματα ἀναγραφῇ τῶν σπουδαιωτέρων τῆς πίστεως δογμάτων ἀναμειβόμενα μετὰ σχετικῶν γνώμων Ἕλληνων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων. Ἀπωλειώθησαν δὲ αἱ Ὑποτυπώσεις αὐτοῦ, γλῶσσαι (βλ. λ.) εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν, διετηρήθη δὲ μὲν προσέτι καὶ Ὁμιλία αὐτοῦ εἰς ἐδαφίον τι τοῦ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγελίου (10', 13). Ἐκδόσεις τῶν ἔργων τοῦ ὑπὸ Sylbourg ('Αϊ-δελφ. 1592) καὶ, τελευταίον δὲ ὑπὸ Dindorf (4 τ., Ὁξφ. 1868—9). [X.B.]

Κλήμης Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον 17 πάπαι, ὧν οἱ ἐπισημότεροι, πλην τοῦ ἐν ἰδιότητι ἄρθρῳ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίου (Κ. τοῦ Α'), εἶναι οἱ ἐξῆς. Κλήμης δ'Ε', 1305—14. ὑπετάχθη ὁλοτελῶς εἰς τὰς θελήσεις τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου τοῦ Καλοῦ ἵνα ἐκλήγῃ πάπας καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπῆρξε πειθηνίον ὄργανόν του, ἐδρεῖων ἐν Ἀλε-

νιὸν τὴν αὐλὴν τοῦ διέκρινε πλεονεξία, σιμωνία, ἐλλείψεις πειθαρχίας. Κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ συνελέγησαν αἱ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κλήρου σκοποῦσαι ἐκκλησιαστικαὶ ἀποφάσεις εἰς ἓν ὅλον, ἐπικληθὲν Κλημεντικὸν (τελευταία ἐκδόσις ἐν τῷ δ' τόμῳ τοῦ Corpus Juris Canonici τοῦ Friedberg, Δψ. 1881). — Κ. ὁ Η', 1592—1605, ἐπεμειλὼθ' δευτέρως βελτιώσεως τῆς Βουλγάρας, κληθείσης ἀπ' αὐτοῦ Κλημεντικῆς. — Κ. ὁ Θ', 1667—9, κατέπαυσε τὸν διωγμὸν τῶν Ἰανсениστῶν διὰ τῆς καλυμμένης Κλημεντικῆς εἰρήνης. — Κ. ὁ ΙΑ', 1700—21, ἐξέδωκε τὰς περιφήμους κατὰ τὸν Ἰανсениστῶν βούλλας Vinam Domini (1705) καὶ Unigenitus (1713). Τὰ ἔργα τοῦ (2' τόμ., Φραγκφ. 1729) περιλαμβάνουσι βούλλας, Λόγους καὶ Ἐπιστολάς. — Κ. ὁ ΙΔ', 1769—74, ἐξέδωκε τῷ 1773 διάταγμα διαλύον τὴν ἑταιρίαν τῶν Ἰησουϊτῶν χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας. Διεκρίθη ἐπὶ πολλῇ μαθησίᾳ, πολιτικῇ συνέσει καὶ φιλελευθερίᾳ πνεύματι, προήγαγε δὲ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ιδρύσας τὸ Κλημεντικὸν Μουσεῖον ἐκ τῶν Βατικανῶν, ὅπερ ἐπλουτίσθη μεγάλως ὑπὸ Πίου τοῦ 2' καὶ τοῦ 2'. [B.E.]

Κλήμης (Samuel Langhorne Clemens προφ. Κλήμενς). Ἀμερικανὸς μεθωγράφος γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Mark Twain. Ἐγενν. 1835 ἐν Φλόριδα τῆς πολιτείας Μισσουρι, ἐργάσθη δὲ ἐπὶ μακρὸν πρῶτον ὡς τυπογράφος πολλοῦ καὶ εἰτα ὡς ναυκλήρος ἐπὶ τοῦ Μισσισιππὶ. Ἀπὸ τοῦ 1862 ὑπῆρξε δημοσιογράφος. Τῷ 1867 μετέσχεν ἐκδρομῆς ἐν τῇ Μεσογείᾳ μέχρις Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης, ἣν περιέγραψε χαρίστιστα ἐν τοῖς ἔργοις του Innocents abroad καὶ The new pilgrims progress, ὧν τοῦ πρώτου ἐπωλήθησαν ἐντὸς δύο ἐτῶν 125,000 ἀντιτύπων. Ἄλλα ἔργα τοῦ ἐπίσης ἴσαν ἐκτιμηθῆναι εἶναι Roughing it, The Adventures of Tom Sawyer, A Tramp abroad κλ. [Fy.]

Κληρικόν. Βλ. Ἀξίωμα ἐπισκοπικόν.

Κληροδοσία (legatum) λέγεται πᾶν τὸ αἰτία θανάτου καταλειπόμενον τινι ἄλλῳ ἢ δι' ἐνστάσεως κληρονόμου καὶ δωρεᾶς. Ἐν τῇ Κ. εἴτε διαθήκη εἴτε κωδικοκλήρη συνιστάμενη ἀπαραίτητος τυγχάνει τριῶν προσώπων ἢ συμπραξίς ἥτοι τοῦ διαθίτου κληθέντος τὴν testamenti factio activa, τοῦ βεβαρυνμένου καὶ τοῦ τετιμημένου πεπραγμένων ἀμοσίων διὰ τῆς testamenti factio passiva. Ἀντικείμενον δὲ τῆς Κ. ἀπαιτεῖται παν σπονδήσας πράγμα ἐν τῶν ἐν συναλλαγῇ καὶ ὁμᾶς εἶναι πραγμάτων (universitas rerum) καὶ ἀπαιτήσις (legatum nominis) καὶ ἐξοφλήσις ἀπαιτήσεως, ἀλλὰ δὲν δύναται ὁμᾶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὡς τοιοῦτο

νὰ χρησιμοποιηθῇ πρῶγμα ἴδιον τοῦ κληροδόχου. Αἱ Κ. διακρινόμεναι παρὰ Ῥωμαίους ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς καταρτίσεως αὐτῶν εἰς καταδικαστικὰς (per damnationem), ἐξαιρητικὰς (per praeceptionem), κατὰ συγχώρησιν (sinendi modo) καὶ ἐκδικητικὰς (per vindicationem) ὅφ' αἰονδήποτε σήμερον συγιστῶνται νόμιμον τύπον. Ὡς ἐκ τῆς συμπτώσεως κληρονομίας καὶ Κ. δὺς στάδια διακρίνομεν ἐν τῇ ἀποκτῆσει τῶν κληροδοτημάτων, τὸ τῆς προχωρήσεως, καθ' ὃ καθίσταται κύριος ὁ κληροδόχος τοῦ καταλειφθέντος αὐτῷ, καὶ τὸ τῆς ἀπαιτήσεως καθ' ὃ δικαιῖται νὰ αἰτησῇται τὴν εἰς αὐτὸν ἀπόδοσιν τοῦ κληροδοτηθέντος. Δύναται δὲ ἡ Κ. ὑπὸ πάντα περιορισμὸν νὰ καταλειφθῇ παραφυλαττομένων μόνον ἀκραίων τῶν ἐκ τοῦ Φαλκιδίου νόμου δικαιωμάτων τοῦ κληρονόμου καὶ τὸν δυνάμει τοῦ Τρεβελλιανείου καὶ τοῦ Πηγάσιανου δόγματος πλεονεκτημάτων τοῦ καταπιστευματοδότου. Ὁ κληροδόχος κατὰ ταῦτα διεκδικεῖ μὲν τὸ καταλειφθὲν διὰ τῆς actio legati, actio hypothecaria, rei vindicatio καὶ τῆς cautio legatorum servandorum causa, ἐκπύπτει δὲ τούτου ἕνεκα ἀκυρότητος τῆς κληροδοσίας, θανάτου, ἀτονήσεως τῆς αἰρέσεως καὶ ἀναξιοτήτος. Ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς ἡ κληροδοσία διακρίνεται κατὰ γένος (legatum generis) καὶ κατ' εἶδος (legatum speciei) ὡρισμένην. Ἰδια δὲ αὐτῆς εἶδη ὑπάρχουσιν ἡ καθ' ἑκάστη ἀποκατάστασις ἢ καταπίστευμα (fideicommissum), καθ' ἣν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ διαθέτου τῇ κληρονομίᾳ ἢ καταπιστευματοδότῃ, ὅπως ἀποδῶσῃ τῇ καταπιστευματοδότῃ τὴν ὅλην κληρονομίαν ἢ μέρος αὐτῆς (partitio legata), ἢ αἰτία θανάτου δωρεὰ (mortis causa donatio), ἢ τῆς παραχωρήσιν περιουσίας ἐν ἐπικειμένῳ θανάτῳ τῷ δωρητῇ περιλαμβανούσα ἐξίσου συμμετέχει τῶν τε περὶ κληροδοσιῶν κανόνων καὶ τῶν κατὰ τὰς δωρεὰς ἐφαρμοζομένων διατάξεων (βλ. Δωρεὰ καὶ ἡ αἰτία θανάτου λήψις (mortis causa capio), ὅφ' ἣν σημαίνεται πᾶσα αἰτία θανάτου ἀτίτλος κτήσις. [Νσ.]

Κληρονομία (hereditas) εἶνε τὸ σύνολον τῆς περιουσίας καὶ τῶν ἐν γένει δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τοῦ ἀποθανόντος, ὅπερ ὡς νομικὴ ἑμὰς (universitas juris) περιέχεται εἰς τὸν τούτου διάδοχον καλούμενον κληρονόμον (heres). Κληρονομία δ' ἐπίσης λέγεται καὶ τὸ ἐπὶ τῇ βίᾳ τοῦ αὐστηροῦ πολιτικοῦ δικαίου τῆς Ῥώμης (jus civile, jus strictum) κεκαρτισμένον σύστημα τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν δυνάμει τοῦ δικαίου τῶν Πραιτόρων (jus praetorium) ἀναπτυχθεῖσαν διακατοχὴν (βλ. λ.). Διακρινόμενη ἡ κληρονομία ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς εἰς τὸν

κληρονόμον ἀποδόσεως αὐτῆς εἰς εἴς ἀδιαθέτου καὶ ἐκ διαθήκης διαδοχῆν κατὰ δύο διακεκριμένα ἀλλήλων στάδια, ὑπὸ τούτου καταλαμβάνεται προηγουμένης μὲν τῆς εἰς αὐτὸν ἐπαγωγῆς, εἴς ἣς τὸ πρὸς ἀπαιτήσιν δικαίωμα αὐτοῦ ἐπιγράφει, ἐπομένως δὲ τῇ ἀποκτήσεως καὶ ὑπερσελεύσεως, δι' ὧν εἰς τὴν κυριότητα τῶν κληρονομιαίων ὁ δικαιούχος περιέρχεται. Κτῶμενος δὲ τὰ κληρονομιαία κατὰ πλήρη κυριότητα ὁ κληρονόμος δὲν λαμβάνει ταῦτα καθ' ἕκαστον καὶ ἀμέσως, ἀλλ' εἰς τὴν ἱδανικὴν αὐτῶν ἐνότητα ὑπειτέρεχεται, ἐκ ταύτης δ' ἐμμέσως τῶν καθ' ἱδαν ἀντικειμένων ἐπιλαμβάνεται. Οὐχ ἥτις δὲ καὶ τοι εἰς ἱδανικὸν σύνδεσμον, τὴν καθ' ὄνομα κληρονομικὴν ἐμάδα, τὰ κληρονομιαία πρὸς ἀλλήλα συνέχονται, νομικὸν ἐν τούτοις πρόσωπον οὐδὲλως ἀποτελοῦσι, τοιαύτης δὲ ιδιότητος στέρεται καὶ ἡ ἐπικειμένη εἰς κληρονομία (hereditas jacens) καὶ περ γάρ τῆς διατηρήσεως αὐτῆς ὑπὸ ἀξιώματι τινὼν διατεμένη φυσικῇ προσώπῳ αὐτὴν ἐκμοιούτων (hereditas jacens pro domino habetur καὶ desinunt personam sustinet).

Ἢ κληρονομία δυνάμει καὶ ὑπὸ πάντα περιορισμὸν μὴ ἀποκρουόμενον ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς νὰ καταλείπηται, ἀποβάλλεται δι' ἀποχῆς τῶν οἰκείων κληρονόμων (beneficium abstinendi), διὰ παραιτήσεως τοῦ κληροδόμου ἢ αὐτῆς, δι' ἐκποίησης, παραινεύσεως ἐν τούτοις τῇ πωλητῇ τῆς κληρονομικῆς ιδιότητος, καὶ δι' ἀναξιοτήτος. Διεκδικεῖται δ' αὕτη ὑπὸ τῶν κατὰ νόμον κληρονόμων διὰ τῆς περὶ κλήρου ἀγωγῆς (hereditatis petitio), τοῦ παραγγέλματος Quorum bonorum, τῆς Ἀδριανέου εἰς τὴν νομὴν παραπομπῆς, τῆς τοῦ μαινομένου διακατοχῆς, τῆς τοῦ κυροπορευμένου διακατοχῆς (missio in possessionem ventris nominis) καὶ τῆς κατὰ τὸ Καρδωνιάνειον δόγμα εἰς τὴν διακατοχὴν παραπομπῆς. [Νσ.]

Κληρονομικὸν δίκαιον εἶνε τὸ σύνολον τῶν κανόνων καὶ διατάξεων τῶν βυθμικεστῶν τὰς μεταξὺ κληρονομούμενου καὶ κληρονόμου σχέσεις καὶ τὰ περὶ τῆς κληρονομίας ἀναφύοντα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις. Τὸ κληρονομικὸν τῶν Ῥωμαίων δικαίον, ὅπερ καὶ καθ' ἡμᾶς εἰς ἴσχυριν ἱστορικὴν ἔχον τὴν καταγωγὴν τελείαν παρ' ἐξέως καὶ πιστὴν τὴν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῆς Ῥώμης διαπάλης μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου καὶ αὐστηροῦ πολιτικοῦ νόμου (jus strictum) καὶ τοῦ δικαίου τῆς ἐπιεικειᾶς, ὅπερ ἡ τῶν ἐθνῶν ἐπιμειξία (jus gentium) καὶ ἡ τῶν Πραιτόρων αὐθιγία (jus praetorium) βαθμῶδην ἀνέπτυξαν καὶ προέβλεπον τοῦ χρόνου ἐπικρατέστερον ἀνέδειξαν. Τοῦ ὅλου δὲ κληρονομικοῦ τῶν Ῥωμαίων συστήματος ἡ διαμόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις ἐφελκεται πρώτιστα εἰς ἀκραν ἀντίθεσιν τῆς κοι-

νῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς (hereditas) πρὸς τὸ ἐπιεικτέστερον σύστημα τῆς διακατοχῆς (honorum possessio), ὅπου ὑπὸ τῶν Πραιτωρίων εἰσαχθὲν καὶ κατ' ὀλίγον βελτιούμενον παντὸς ἐτέρου ἐν τέλει κατισχύει καὶ τὸν πρότερον κληρονομικὸν ὀργανισμόν εἰς αὐτὸ συνεχύνουσε. [Νο.]

Εκλήρος ὁλοὶ κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην τὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσοδὸν τῶν πιστῶν διὰ τοῦ Ἀγ. Βαπτίσματος καὶ τὴν διὰ χειροτονίας ἀπόκτησιν τῶν βαθμῶν τῆς ἱερωσύνης, καθὼς ἐκλεκτικῶς ἐνεργουμένην. Περιληπτικῶς διὰ τῆς λέξεως κλήρος (παρὰ θυτικοῖς ordo) σημαίνεται τὸ ὅλον σύστημα τῶν κληρικῶν κληρικοί δ' εἰσὶν οἱ ἱερωμένοι οἱ εἰς τὴν τῆς θρησκείας ὑπηρεσίαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἐπιδοθέντες, οἵτινες καὶ κανονικοὶ ἐπικαλοῦνται εἴτε διότι καθ' ὠρισμένους κανόνας, τοὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς, τὸν ἐκκλησιαστικὸν αὐτῶν βίον ρυθμίζουσιν εἴτε μᾶλλον καθόσον τὰ αὐτῶν δόγματα κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκκλησίαν ἐν ὀρισμένῃ καταλόγῳ ἐνεγράφησαν, ὅστις ἱερατικὸς κατάλογος, κανὼν ἢ Ἀγιος κανὼν ὠνομάζετο (album matriculium, tabula matricula). Προήλθε δ' ὁ τίτλος τῶν κληρικῶν ἐκ τοῦ κλήρου, ὃν οἱ ἑνδεκα Ἀπόστολοι ἐπὶ Ματθαίαν ἐβαλον ἐκλέξαντες τοῦτον δωδέκατον πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ Ἰούδα. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κληρικούς ὡς λαὸς ἢ λαϊκοὶ (plebs) χαρακτηρίζονται πάντες οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἀμειψος καὶ ὡς ἐξ ἐπιτηδεύματος περὶ τὴν τῆς θρησκείας ἐνδελεχῇ θεραπείαν ἐπιμελῶς διατρίβοντες.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τὴν γενικὴν τῶν κληρικῶν ἐπωνυμίαν περιλαμβανομένων ποικίλαι χωροῦσι διακρίσεις βαθμῶν καὶ ἀξιωματίων. Ἀρχαιοτάτη τῶν κληρικῶν κατὰ τάξιν, ἐν τοῖς ἀποστολικαῖς χρόνοις τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς γένεσιν παράγουσα, ἐστὶν ἡ διακρίνουσα ἀποστόλων, εὐαγγελιστᾶς, προφήτας καὶ ὑπηρετάς. Προϊέντος τοῦ χρόνου αἱ τῶν κληρικῶν τάξεις ἐπεξετάθησαν, νέαι δὲ διακρίσεις εἰσῆχθησαν καὶ καινὰ ἀξιώματα καθορισθησαν. Γενικώτερον δ' ἐν τῇ κλήρῳ διακρίνονται οἱ κυρίως κληρικοί, οἱ τὴν διαρκὴ αὐτῶν ἐνέργειαν καταβάλλοντες πρὸς τὴν ἐπιμέλῃ τοῦ καθέλου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ διασφραττῶν, καὶ οἱ τὸν ἀσκητικὸν προσλόγον ἔχοντες μοναχοί. Καὶ οἱ μὲν κληρικοί ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνονται τοὺς τε ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος προχειριζομένους ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ τοὺς ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος ἀνακηρυσσόμενους ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, εὐαγγελιστὰς καὶ πυλῶντας (βλ. Ἱερατικοὶ βαθμοί), ἐξ ὧν μόνον οἱ ἐπισκοποὶ καὶ οἱ πρεσβύτεροι συμπαρακαθήμενοι καὶ τῶν διακόνων εἰσὶν ἱερεῖς δυνα-

μενοι νὰ τελέσωσι τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐν δὲ ταῖς τάξεσι τῶν μοναχῶν διακρίνονται οἱ ἀρχαρίτοι ἢ ἱερομόνχοι, οἱ μικροσχημοὶ ἢ σταυροφόροι καὶ οἱ μεγαλοσχημοὶ ἢ τοῦ ἀγγελοῦ σχήματος. Μεταξὺ πάντων δὲ τούτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν πλεῖστα καὶ ἀναρίθμητα ἀπαντῶσιν ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα (βλ. λ.), ἅτινα γενικώτερον εἰς δύο τάξεις καταλίσκονται, τὴν τῶν μετῴνων καὶ τὴν τῶν ἐλασσόνων. Ἐκ τῶν πλεῖστον διακαιωμάτων καὶ ἐπιστημῶν ἰδιοτήτων, αἵτινες τοὺς κληρικούς περιβάλλουσιν, ἡ μὲν ποιμαντικὴ ἐξουσία ἢ ἡ ἀνακλήριος εἰς κατωτέρα ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα διὰ χειροθεσίας ἢ προβολῆς καὶ σφραγίδος ἀπεκτάται, ἡ δὲ ἱερατικὴ ἐξουσία διὰ τῆς χειροτονίας (βλ. λ.).

Ἡ ἀπαιτούμενη εἰδικὴ τῶν κληρικῶν ἐκπαίδευσις χορηγεῖται αὐτοῖς διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῖς ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν, ἐξ ὧν ἐν κατωτέρῳ μὲν βαθμῇ λειτουργοῦσιν ἐν τῇ βασιλικῇ Ἑλλάδῳ αἱ ἐν Χαλκίδι, Σύρῳ καὶ Τριπόλει ἱερατικαὶ σχολαὶ καὶ ἡ ἐν τῇ ἑκκλησίᾳ ὀργανισμένη Ῥιζάρειος ἐν Ἀθῆναις σχολή, ἐν ἀνωτάτῳ δὲ βαθμῇ ἡ θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ὡς ἐκ τῆς ἐξαιρητικῆς αὐτοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ σημασίας ἰδιαζούσης ἀπολαύει ὁ Κ. ἐν τῇ διοικήσει θέσεως καὶ πλήρης αὐτῷ ἀφίεται αὐτοδιοίκησις, ἐν τοῖς ἀπαραιτήτως ἀναγκαίοις μόνον ἀναμειγνυμένης τῆς Κυβερνητικῆς ἰδίᾳ μερίμνης χάριν τῆς ἐνότητος καὶ τοῦ συνδεδεμένου ἐν τῇ καθόλου διοικήσει καὶ τῇ ὁμοιομορφίᾳ ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους διατάξεσιν. Ἡ ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος αὐτοκεφάλως καὶ ἀνεξαρτήτως ὁρῶσα ὑπὸ κανονικῶν ἀρχιερέων διοικεῖται εἰς 24 ἐπισκοπὰς διανεμημένην. Ὑπὲρ πάσας δ' ἀνωτάτη διοικητικὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχὴ ἢ Ἱερά Σύνοδος προίσταται τῆς διευθυντικῆς τοῦ καθ' ἅπαν τὸ Κράτος ἱεροῦ κλήρου (βλ. Ἐπισκοποὶ καὶ Ἱερά Σύνοδος). Τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις τῶν κληρικῶν ἐκδικάζουσι τὰ ἐπισκοπικὰ δικαστήρια (βλ. λ.) καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος, εἴτε κατ' ἐκκλησίαν τὰς ὑπ' ἐκείνων ἀνακρίθεις ὑποθέσεις ἐξετάζουσα εἴτε κατ' ἀπὸ πρῶτον βαθμὴν τὰς κατ' ἐπισκοπῶν εἰσαχθείσας κατηγορίας ἐκτιμῶσα. Ὑπερτάτη δὲ δικαστικὴ ἀρχὴ ἢ συνέλευσις τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων τοῦ βασιλείου ἐξελεγχέει, ἀνακρίνει καὶ τιμωρεῖ τὰς ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συντελεσθείσας παραβάσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων. Ὡς πρὸς δὲ τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ τὰ τῶν κοινῶν ἀδικημάτων ἐκτὸς εἰδικῶν ἐξαιρέσεων οἱ κοινὸι ἰσχύουσι τοῦ Κράτους νόμοι, οὐδεμία δ' ὁμοιότης ἐκτελεῖται κατὰ κληρικὰς καταδικὰς πρὶν ἢ λάβῃ χώραν ἡ ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ καθίρρεται (βλ. λ.). — Κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὀργανισμένος ὁ ἱερὸς κλήρος ἀνεξαρτήτων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ καιρίαν ἐπέσχε θί-

σιν. Τῆς θρησκείας ἀποτελοῦσης τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον ἔρσιμα πάσης ἀνθρώπων κοινωνίας καὶ ἀπαρτιζούσης μίαν τῶν κυριωτάτων βάσεων, ἐφ' ὧν θεμελιεύεται ἡ τε πολιτικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ ἠθικὴ καὶ ἐξ ὧν ἐκπηγάσει εὐρυθμὸς καὶ ὁμαλὴ ἡ ἐν τῇ καθόλου τοῦ Κράτους Κυβερνήσει ἁρμονία καὶ εὐκονμία, οἱ λειτουργοὶ αὐτῆς ἐκπαλαί διαφερόντως ἐξετιμῶντο καὶ σπουδαίαν ἡτκήσαν ἐν πᾶσιν ἐπιρροήν. Τοῦ θρησκευτικοῦ ἀπορρήτου τὸ γόητρον καὶ ὁ ἀποκλειστικὸς τοῦ κλήρου διοργανισμὸς συνηρμοσμένως πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἥς μύσται διαπρεπεῖς ἀνεδείχθησαν ἐκπαλαί οἱ κληρικοί, μεγίστην προσέδωσαν αὐτοῖς τὴν δύναμιν ἐν χρόνῳ, καθ' οὗς ἡ πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβεια καὶ ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς τὸ κύριον ὑπῆρχον ἐνασχόλημα τῶν πρὸς καινὰ θρησκευτικὰ δόγματα μεταστραφέντων ἔθνων. Ἐν τσαύτῃ περιστάσει ἡ ὑψίστη ἰσχὺς, ἥς οἱ τῆς Ἐκκλησίας λειτουργοὶ ἀπῆλυσαν, ὠθηρῶν δὲν προσέδωκε μόνον εἰς τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν υποθέσεων σθεναρωτέραν διοίκησιν, ἀλλὰ καὶ ἀφορμὴν παρέσχεν αὐτοῖς, ὅπως ὁμοσώτερον περὶ τὴν πολιτικὴν τῶν Κρατῶν διοίκησιν διατρίψωσιν. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργεῖα ὀξυρμήχον φιλοπατρίαν καὶ κυβερνητικὴς εὐστοχίας παράδειγμα παρέσχεν ὁ ἑλληνικὸς κλήρος. Ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχίσματος ἀπομεινόμενος διατελῶν καὶ ὑπ' ἐχθρῶν πολυωνύμων πολέμου μόνος ὑψίστην ἐν τοῖς ἐνέκλειεν ἐν ἑαυτῇ ἠθικὴν δύναμιν καὶ ὑπερφυῆς ἐπεδείχματο πολιτικὸν σθένος. Ἐν καιροῖς κρίσεως καὶ γαλεποῖς μεγαλόνοι Πατριάρχαι καὶ φιλοπάτριδες κληρικοὶ δεξιότατοι ἀπεδείχθησαν πολιτικοὶ τοῦ ἔθνους ἡγήτορες. Ὁπιμελῶς τὸ θρησκευτικὸν τῶν ἡττηθέντων αἰσθημα περιφρουρήσαντες ἐπιτυχῶς ἀνεξυπύρηναν ἐν αὐτοῖς καὶ ἀκριάαν ἀνέστησαν τὴν συναισθητὴν τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας, τέλη μιν δὲ καὶ σθένος ἐπὶ γενναίας ἀποφάσεις ἐνέπνευσαν εἰς τὸ τέως ἀπελπι καὶ ἐγκαταλειμμένον ἔθνος. Ἐν ἑδράῳ δ' ὁ ἑλληνικὸς κλήρος συνοχῇ περὶ ἑαυτὸν τὸ δουλεῖν γένος συναγαγὼν καὶ τὴν περὶ τῶν ὅλων πάλην κρατερῶς ἀγωνισάμενος τὴν τιμητικὴν ἐν τῇ ἔθνικῃ ἀγῶνι κατέλαβε θέσιν καὶ τὴν σπουδαιωτάτην τῷ ἔθνει παρέσχεν ὑπηρεσίαν ἀληθῆς σωτῆρ αὐτοῦ ὑπάρξας καὶ τῆς ἔθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἀξιώματος γενόμενος. [Νσ]

Κληροδοχοί ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίῳ, τῇ οἱ ὑπὸ τινος πόλεως εἰς καταληφθεῖσάν τινα χώραν ἐκπεμπόμενοι ἐποικοὶ εἰς οὗς διενέμετο αὕτη διὰ κλήρου. Αἱ τοιαῦται κληρουχίαι ἐυσταθματοποιήθησαν ἰδίως ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, ὅτε κατέστησεν ἡγεμόνες τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ τοῦ 506, διανεμόντων εἰς Ἀθηναίους Κ. χώρας ἑλληνικάς ἐξ ἀνάγκης τὴν ἡγεμονίαν τῶν παραδεξαμένων (Χαλκ.

κίς, Σκύρος, Λέσβος, Ἀνδρος κλ.), ὑπῆσαν δὲ μία τῶν βάσεων τῆς ἀθηναϊκῆς δυνάμεως κατηργήθησαν δὲ ἐπισήμως τῷ 380 ὡς ὑπερῆς ἀδικος καὶ καταθλιπτικῆς, ἀλλ' ἀπαντῶνται τινες καὶ βραδύτερον ὑφιστάμενοι. Οἱ Κ. διέμενον πάντοτε πολῖται Ἀθηναῖοι κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα. Οἱ δὲ κληροοὶ τῶν ἡττῶν τὰ κληρωθέντα αὐτοῖς κτήματα διέμενον εἰς αὐτοὺς κληρονομικῶς. [Σ.Τ.]

Κλῆσις καλεῖται ἐν τῇ ποινικῇ διαδικασίᾳ ἡ πρὸς τὸν κατηγορούμενον δεδομένη ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐντολὴ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν του καθ' ὥριμὴν ἡμέραν καὶ ὥραν συντάσσεται πάντοτε ἐγγράφως (μόνον ἐν τῇ πρᾶνα κρίσει δύναμένη νὰ γίνῃ καὶ προφορικῶς), ἐπιδίδεται δὲ τῇ φροντίδι τοῦ εἰσαγγελλοῦ 24 τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τῆς ὁριζομένη πρὸς ἐμφάνισιν ἡμέρας. — Κλῆσις ἐπίσης καλεῖται καὶ τὸ ἐγγράφον δι' οὗ καλοῦνται οἱ μάρτυρες ὅπως προσέλθωσιν εἰς τὴν ἀνακρίσιν ἢ τὸ ἀκροατήριον ὅπως ἐξετασθῶσιν ἐπὶ ποινικῆς πινος υποθέσεως· καὶ εἰς τοὺς ἡ Κ. πρέπει νὰ ἐπιδίδεται πρὸ 24 τοῦλάχιστον ὥρων πρὸ τῆς πρὸς ἐμφάνισιν τασμένης προθεσμίας. — Ἐν τῇ πολιτικῇ ἢ διαδικασίᾳ κλῆσις καλεῖται ἡ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα εἰσαγομένη ἀγωγὴ, φέρουσα πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγωγῆς (βλ. λ.) καὶ συντάσσμένη κατὰ τὴν πολιτ. δικονομίαν (ἀρ. 494—498) παρὰ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ ἢ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου, κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου. Καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ τὸ ἐγγράφον δι' οὗ καλοῦνται οἱ μάρτυρες, οἱ διάδικοι καὶ πραγματογνώμονες, ὅσους εἶνε ἀναγκαῖα ἢ ἐμφανισαὶ αὐτῶν καλεῖται ἐπίσης κλῆσις (ἀρ. 514).

Κλητὴρ ἀστυνομικὸς. Βλ. ἀστυνομικὸς κλητὴρ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι διὰ τοῦ νόμου ΒΡΠΗ' τῆς 20 Μαρτίου 1898 μετεβλήθη τὸ σύστημα τῆς παρ' ἡμῶν ἀστυνομικῆς διοικήσεως, συσταθέντος σώματος στρατιωτικῶς ὀργανομένου ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀστυφυλακία», εἰς ὃ κατατάσσονται ἐπὶ τῇ βῆσει ὠριμένων προσόντων καὶ ἐπὶ πενταετῇ θητείᾳ ἐνωμοτάρχαι β' τάξεως (μὲ μνηστὸν μισθὸν δραχ. 100), ὑπενωμοτάρχαι (μὲ μισθὸν δρ. 95) καὶ ἀστυφύλακες, ἀντικαταστήσαντες τοὺς ἀστυν. κλητ. καὶ εἰς τρεῖς διαιρούμενοι τάξεις (μὲ μισθὸν δρ. 90, 80 καὶ 70).

Κλητὴρ δικαστικὸς (Ὁργαν. Δικαστ. ἀρ. 153—165). Εἶναι δημόσιος ὑπηρέτης τοῦ δικαστηρίου ἐνεργῶν ὡς ἐντελοδόχος τῶν διαδίκων τὰς κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δικῶν ἀναγκαίας κλήσεις καὶ πᾶσαν ἐν γένει κοινοποιήσιν δικαγράφων, ὡς ἐπίσης τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν τίτλων. Οἱ δικαστ. κλητῆρες, διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν περὶ τούτου νόμων διαιροῦνται εἰς κλητ.

τῆρας τοῦ ἀκροατηρίου, ἐκτελοῦντος τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ δικαστηρίου ὑπηρεσίαν καὶ εἰς κοινὸν ἐνεργοῦντας τὰς διαφόρους ἐπιδόσεις κλ. Περὶ πάσης πράξεως αὐτοῦ συντάσσει ὁ κλητὴρ ἐπιδοτήριον (βλ. λ.), ἢ ἐκδίδει (βλ. λ.) ἐκρυσαν δυνάμιν δημοσίου ἐγγράφου (βλ. λ.). Παρὰ Γάλλους οἱ πρὸς τοὺς ἡμετέρους κλητῆρας ἀντιστοιχοῦντες huissiers ἔχουσιν εὐρύτερα δικαιώματα καὶ καθήκοντα. [Π.ρ.]

ΕΚΛΗΤΟΡ ΜΟΟΥΡ (Cleator Moor). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κόρκερλανδ, ἔχουσα 9464 κατ. (1891). [Μ.Σ.]

ΕΚΛΕΓΓΕΡ (Friedr. Maximilian von Klinger). Γερμανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1752, σπουδάζας δ' ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Πάτεν. Ὡς δραματικὸς ποιητὴς ἐγνώσθη τῷ 1775, ὅποτε ἐβραβεύθη τὸ ἔργον του οἱ Δίδυμοι. Τῷ 1780 μετέβη εἰς Πάτερσπολιν, ὅπου ἐγένετο ἐξωμωτικὸς καὶ προεδιβάσθη ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β' μέχρι τοῦ βασιλεῦς τοῦ συνταγματάρχου. Τῷ 1796 μάλιστα ἐγένετο ὑποστράτηγος, ἀνετέθησαν δὲ αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερὶν ὤψελσι ἀξιώματα. Ἀπέθανε δὲ ὡς ἀντιστράτηγος ἐν ἀποστρατείᾳ τῷ 1831 ἐν Δόρπατ. Ἐκ τῶν δραματικῶν ἔργων του τὸ Sturm und Drang (Ὁλέλλα καὶ ἔρμη) ἐπιγράφουσιν ἔδωκε δὴ τῇ τότε φιλολογικῇ περιόδῳ τὸ ὄνομά του, πάσχουσι δὲ ἅπαντα ἐξ ἀγαλινώτου φαντασίας. Μειζονα ἀξίαν ἔχουσι τὰ μυθιστορήματα αὐτοῦ, ἅτινα διαπνεύει ἔμφως ἐπίσης ἀποισοδότη. [Μ.Γ.]

ΕΚΛΕΓΓΕΡΦΟΥΣ (Ernst Friedr. Willh. Klinkerfues). Γερμανὸς ἀστρονόμος, γενν. 1827 ἐν Hofgeismar τῆς Ἑσσης, γενόμενος τῷ 1855 παρατηρητὴς καὶ τῷ 1868 διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Γοττίνης, ὅπου ἦτο ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ ἔκτακτος καθηγητῆς. Ἐδραστεύσε πολλὰς διατριβὰς περὶ πλανητῶν καὶ κομητῶν καὶ θεωρητικὴν ἀστρονομίαν (Βρευνόβιχ 1872), ἀνεκάλυψε δὲ καὶ ὁ ἴδιος κομήτας τινάς. Ἐν τοῖς ὑπερὶν ὤψελσι μαλλὸν εἰς ἀρευρέσεις καὶ τὴν σπουδὴν τῆς μετεωρολογίας. Ὑπερεκτένησε δὲ τῷ 1884 ἐν Γοττίνῃ. [Β.Ε.]

ΕΚΛΕΘΕΡΩ (Clitheroe). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λαίγγστερ, 34 χμ. ΝΔ τοῦ Λαίγγστερ. Ἐχει σπουδαίαν βιομηχανίαν βάμβακος καὶ 10815 κατ. (1891). [Μ.Σ.]

ΕΚΛΕΜΑ λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων, τὰ ὅποια χαρακτηρίζουσι τὴν μέσσην κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας εἰς τινὰ τόπον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια κυρίως ἀποτελεῖ τὸ Κ. τόπου τινὸς εἶναι ἡ θερμότης αὐτῆς ἀτμοσφαίρας ἐν αὐτῇ, ἡ ὑγρασία καὶ βροχὴ (ἡ χιὼν), ἡ ἐντασις καὶ ἡ διεύθυνσις τῶν εἰς αὐτὴν πνεύοντων ἀνέμων καὶ ἡ ἀναισθησία πάντων αὐτῶν τῶν στοιχείων κατὰ

τοὺς διαφόρους μῆνας καὶ ὥρας τοῦ ἔτους. Ἐὰν ἡ γῆ ἦτο ἐξίσου καὶ ἀπαράλλακτως κεκαλυμμένη ὑπὸ ὕδατος ἡ ξηρᾶς, τὸ Κ. ἐν ἐκάστῳ τόπῳ θὰ ἐξηρατο ἀπὸ μόνου τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους, ἦτοι τῆς ἀποστάσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἐπὶ τοῦ Κ. ὅμως παντὸς τόπου ἔχει μαγίστην ἐπιρροὴν τὸ ὕψος αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ὀκλασσαν καὶ οὕτω τόποι κείμενοι ὑπὲρ ὀψήλων ὄρεων ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ ἔχουσι Κ. ἑμμεν μετὰ τὸ Κ. χωρῶν κειμένων πλησίον τῶν πέλων. Τὸ Κ. ἐξαρτάται προσέτι καὶ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ τόπου πρὸς τὴν ὀκλασσαν. Ἡ γειτονία τῆς θαλάσσης συγκιρᾷ τὰς διαφορὰς τῆς θερμότητος, τοῦτο ὅμως οὐχὶ ἐξίτου πανταχῶς τῆς γῆς, διότι μεγάλην ἐπιρροὴν ἔχει καὶ ἡ ἀνατολικὴ ἢ δυτικὴ θέσις τοῦ τόπου ἐπὶ τινος ἡπείρου, ἢ καὶ χειρτενῆσου εἰς μικρότερον βαθμὸν· οὕτως ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαίριου τὰ δυτικὰ μέρη τῶν ἡπείρων ἔχουσι Κ. πολὺ πλείον συγκεκρασμένον ἢ τὰ ἀνατολικά (βλ. Ἄνεμοι). Καὶ ἡ θέσις τῶν ὄρεων καὶ ἡ κατασκευὴ καὶ φύσις τοῦ ἐδάφους ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ Κ. Τὰ Κ. διαίρουται εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὴν ὠκεάνειον καὶ τὴν ἡπειρωτικὴν. Τὸ ὠκεάνειον εἶναι συγκεκρασμένον καὶ ὑγρὸν μετὰ συγκεκρασμένῳ χειμῶνος καὶ θέρους. Τὸ ἡπειρωτικὸν ἔχει ὀρεμὸν χειμῶνα καὶ θερμὸν θέρους καὶ εἶναι μαλλον ξηρὸν. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς παραγωγῆς δὲν εἶναι πάντοτε πρόσφορον τὸ ὠκεάνειον, διότι πολλοὶ καρποὶ καὶ ἡ ἀμπελος ἀντέχουσιν εἰς τὸ ψῦχος, ἔχουσιν ὅμως ἀνάγκη θερμῶς θέρους. Τὸ νότιον ἡμισφαίριον τῆς γῆς ἔχει ἐν τῷ συνόλῳ ὠκεάνειον Κ. μαλλον ἔντοκα τῆς ἐπ' αὐτοῦ συσσωρεύσεως τῶν ὕδατων, ἐνῷ τοῦναντίον τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει μαλλον Κ. ἡπειρωτικόν. Τὰ Κ. διακρίνονται εἰς τροπικὴν (θερμὸν, ἐν ταῖς χώρας ταῖς περὶ τὸν ἰσημερινόν), ὑποτροπικὴν, εὐκρατον καὶ πολικὴν (περὶ τοὺς πόλους, ψυχρὸν). Τὸ ὑγεινὸν ἢ μὴ τοῦ Κ. τόπου τινὸς δὲν ἐξαρτεῖται ἀπὸ μόνων τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν, εἰς τῆς γειτονιάσεως τελευτῶν καὶ ἄλλων. [Δ.Κ.]

—Ὡς παράγων θεραπευτικὸς τὸ Κ. ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα. Γενικῶς ὁ πικνὸς ἀέρ τῶν βαθυπεδίων καὶ τῶν παραλίαν μερῶν ἔχει ἐνέργειαν κατευναστικὴν καὶ ἦτοον ταρτάσσεται ὑπὲρ σφοδρῶν ἀνέμων, ὃ δὲ βραδὺς τῶν ὕψιμων διεγείρει ἰσχυρότεραν τὴν ἀναπνοὴν καὶ ζωογονεῖ τὴν καταλλαγὴν τῆς βλῆς καὶ τὴν ὀρεψὴν, εἶνε ἐνδερέστερα καὶ καθαρώτερος ἀπὸ ματαμάτων, κέντως, καπνοῦ κλπ. Κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους διακρίνομεν θεραπευτικῶς χειμῶνα καὶ θερινὰ κλίματα. Καὶ χειμῶνι μὲν ἀριστα εἶναι ἐν Ἑλλάδι τὸ Montreux καὶ αἱ περὶ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης τοποθεσίαι Nevey, Ver-

πεχ κλ., αἱ ἀκταὶ τῆς Προδηγίας, ἡ Νίκαια, Σάν-Ρέμο, Κάνναι, Διάκιν, Πάντομος καὶ Κατάνη, ἡ Ἀλγερία καὶ τὸ Κάιρον κτλ. Ὡς θερινὰ δὲ προτιμῶνται οἱ διάφοροι σταθμοὶ τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης μετὰ τοῦ ζωογόνου καὶ τονωτικοῦ θαλασσίου ἀέρος τῶν, αἱ Ἀλπεις μετὰ τῆς καθαρῆς ἀτμοσφαίρας τῶν κλ. Ὡς πρὸς τὴν εἰς ἕκαστον νόσημα ἀρμόζουσαν κλιματθεραπείαν, ἐξαρτάται αὕτη ἐκ περιστάσεων ποικιλλουσῶν διὰ τοὺς δρῶντας ἐκαστους, ἐκαστὴ δὲ χώρα ἐνέχει ποικίλιαν τοποθεσιῶν, ὧν ἡ ἐπιχειρῶς χρησιμοποιοῦν ἀποτελεῖ ἐν τῶν οὐσιμῶν προτιμῶν καλὸν λατρεῖ. [Δ.Χ.]

Κλιμακωτική ἔτη (ἐκ τοῦ κλιμακωτικῆς=βαθμῆς) ἐκαλοῦντο ἡδὴ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων περιεχόμενα τῶν ἀνθρωπίνου βίου καθ' ἣν ὑπατίθετο ὅτι ὁ ὁργανισμὸς τοῦ σώματος ὑφίσταται ἀλλοιωσίν τινα ἢ λειτουργικὴν ἀδυναμίαν εἰς σπουδαῖον ἐμβάλλουσαν κίνδυνον τῇ ζωῇ του· κατὰ μέτρον δὲ ὅσον ὑπελογίζετο ὡς τὸ ἐπικινδυνότερον τὸ ὅσον ἔτος τῆς ἡλικίας, καλούμενον κατ' ἐξοχὴν Κ. ἐνιαυτός. Σήμερον ὡς Κ. ἔ. ἢ κρίσιμος ἡλικία καλεῖται ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν παύει τῶν γυναικῶν ἡ ἐμμηρὸς βύσις (44ον—48ον ἔτος), ἐπὶ τούτῳ δὲ συμβαίνει ὄντως συμφορήσεις εἰς σπουδαῖα ὄργανα, εἰς τὴν καρδίαν, τοὺς πνεύμονας, τὸ ἥπαρ, καὶ νεφρικοὶ διαταράξεις, διάρροιαι, αἱμορραγίαι, ἐκζέματα (κλιμακωτικά, ἰδίως ἐδράζοντα κατὰ τὰ ὦτα καὶ τὴν τριχωτὴν κεφαλὴν) καὶ ἀλλαι ἐπιπλοκαὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπιβάλλεται ἰδιαίτερα διαίτα οἷον ἐπαρκὲς κίνησις ἐν ὑπαίθρῳ, εὐπεπτος τροφή, ἀποχὴ ἀπὸ ἀφροδισίων κλ. [Δ.Χ.]

Κλίμαξ μουσικῆ. Βλ. Μουσικὴ κλίμαξ. — Κ. (χαρτο)γραφικῆ, εἶνε ἡ ἀναλογία καθ' ἣν γραφικῆ τις εἰκὼν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐν σχέσει πρὸς τὰς φυσικὰς διαστάσεις τοῦ εἰκονιζομένου ἀντικειμένου· τὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια π. χ., οἱ γεωγραφικοὶ χάρται κλ. χαράσσονται κατὰ τινὰ κλίμακα ὑπὸ τοῦ ἐκπονεύοντος αὐτὰ ἐκλεγομένην, ἥτις καὶ σημειοῦται ἐπὶ τῶν σχεδίων ἵνα εὐκόλως ὁ ὁρὼν μανθάνῃ καὶ τὰς φυσικὰς διαστάσεις τῶν ἀπεικονιζομένων. Ἐὰν π. χ. ὡς κλίμαξ ἐπὶ τινος χάρτου σημειοῦται 1:300000 σημαίνει τοῦτο ὅτι ἀποστασίς τις ἰσοῦμένη ἐπὶ τοῦ χάρτου πρὸς 1 π. χ. ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου εἶνε ἐν τῇ φύσει 300 000 φορές μείζων ἢτοι $0.01 \times 300\,000 = 3000$ μέτρα. Ἄλλοτε ὁ χαρτογράφος λαμβάνει αὐθαίρετως μῆκος τι ὡς ἀναλογεῖν πρὸς 1 χιλιόμετρον π. χ. καὶ κατ' ἀναλογίαν πρὸς αὐτὸ χαράσσει τὰς ἀποστάσεις, σημειῶν ἐν τῷ χάρτῳ τὸ μέγεθος τοῦτο μετὰ τῶν ὑποδιαίρεσεων καὶ πηλοπλασίων του. [Π.Γ.]

Κλιματολογία. Ἦ περὶ τοῦ κλίμα-

τος τῶν διαφόρων χωρῶν πραγματευμένη ἐπιστήμη· ὡς κλάδος τῆς μετεωρολογίας καθαρῶς οὕτω θεωρητικῇ, ἐπεδύναται ἐξόχως πρακτικῇ καὶ ὠφελίμῳ εἰδικοῦσιν εἰς μάλιστα τῶν κλιμάτων ἐν σχέσει πρὸς τὴν θεραπευτικὴν καὶ τὴν γεωργίαν. [Δ.Χ.]

Κλίν (Klin). Πρωτεύουσα περιφερεία· ἐν τῷ βωστικῷ κυβερνεῖο Μέτσα. Ἔχει 7835 κατοίκους καὶ εἶνε ἡ ἀρχαία ἐδρα τοῦ εἰκοῦ Ῥωμανῶν. [Μ.Σ.]

Κλίνζυ. Πόλις τοῦ βωστ. κυβερνείου Τσερνίωφ, 40 χμ. ΝΔ ἀπὸ Σουράσχ. Ἔχει 7390 κατ. διατηροῦντας βυροδοφικὰ κατὰ τήματα καὶ ἐμπόριον μαλλίνων ὑφασμάτων.

Κλίνη. Βλ. Ἐπιπλα.

Κλινική. Ὡς ἐπιθετον (κατ' ἑλλειψιν τοῦ διδασκαλίου) σημαίνει ἀρχικῶς τὴν παρὰ τὴν κλινὴν τοῦ ἀρρώστου ἱατρικὴν διδασκαλίαν. Σήμερον ὡς οὐσιαστικὸν σημαίνει ἡ λέξις ἴδρυμα ἐν ᾧ νοσηλεύονται δωρεάν ἢ ἀντὶ μικρῶν τιμῶν ἀποροι ἀρρώστοι, ὑποχρεούμενοι σιωπηλῶς νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς παραδείγματα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν διευθυνόντων τὰς Κ. ἱατρῶν πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς ἱατρικῆς ἢ νέους ἱατροὺς. Τοιαῦτα Κ. ὑπάρχουσι καὶ παρ' ἡμῖν κυριώτεροι αἱ ἐν τῷ Δημοτικῷ νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν δύο παθολογικαὶ καὶ δύο χειρουργικαὶ (ὑπὸ τὴν διευθύνειν 4 καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου) καὶ ἡ Ἀστυκλινική (βλ. λ.) [Δ.Χ.]

Κλίντον (Clinton). 1) Πόλις τῆς βορειοαμερικανικῆς πολιτείας Ἰέδας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μισσιππὶ ὅν ζευγνύει ἐνταῦθα γέφυρα 1200 μ. Ἔχει 13619 κατ. — 2) Πόλις τῆς βορείου πολιτείας Μασσαχουσέτης. Ἔχει 10424 κατ. (1890) καὶ σπουδαῖα ἐργοστάσια μηχανῶν κλ. — 3) Βλ. Κάρρατον.

Κλίντον (Henry Clinton). Ἀγγλὸς φιλόλογος (1781—1852), συγγραφέας Fasti Hellenici et Romani (5 τ. 1824 κέ.), ἐργὸν μεγάλης ἀξίας διὰ τὴν ἑλλην. καὶ Ῥωμαϊκ. χρονολογίαν ἀπὸ τῆς Ὀλυμπ. 50. [Δ.Ο.]

Κλιντονίτης ἡ χρυσοφανής. Ὁρμὴν κτὸν δέσφυριτικὸν κρυσταλλούμενον κατὰ τὸ προκλινὲς σύστημα εἰς πέταλα ἐξάπλευρα. Σκληρότης 5-5.5, εἰδ. βάρος 3.15. Εἶνε καστανοχρῶς, κίτρινίζων ἢ κίτρινος. Εἶνε δὲ ἐνωσις δέσφυριτικοῦ μαγνητίου καὶ ἀσβεστίου ἐνὸνδρον, ἔχει λάμψιν μεταλλικῶσαν, ἀτηκτός δὲ διαμένων ἐν τῇ φλογὶ τοῦ αὐλοῦ ἀπορροεῖται ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος γλυκεροῦ ὀξέος. [Δ.Κ.]

Κλίσεις καλεῖται ἐν τῇ ψυχολογίᾳ ἡ ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀτόμου τὰς ρίξας ἔχουσα διάθεσις πρὸς ὀρισμένους ὁρέξεις καὶ τὰς μετὰ τούτων συνδεομένας πράξεις. Τὸ ἐναντίον αὐτῆς καλεῖται ἀπόκλισις. Ἡ Κ. διαφέρει τῆς ὁρμῆς κατὰ τοῦτο, ὅτι αὕτη ἔχει τὰς

ρίζας ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἐν γένει, ἐκείνη δὲ ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀτόμου. Αἱ Κ. γεννῶνται τὸ μὲν ἕνεκα φυσικῆς προδιαθέσεως, τὸ δὲ ἕνεκα ἑξέως. Φυσικαὶ προδιαθέσεις εἶναι ὀργανικοὶ τινες ὁροὶ ὑποδοχόμεναι ὡρισμένην τινὰ ἐνέργειαν ποῖά τις κατασκευὴ τοῦ ὡτὸς π. χ. προορίζει τὴν ἀνωπὴν διὰ τὴν μουσικὴν· ὅπου λοιπὸν ἡ φύσις τοῦ σώματος ἐμάρτυρά τινα ὄργανα οὕτως, ὥστε ἡ κατὰ τινὰ διεύθυνσιν χρητὶς αὐτῶν νὰ γίνηται εὐκόλως καὶ αποτελεσματικῶς, ἐκεῖ γεννᾶται ἡδὺ θυμακικὴ συναισθημα καὶ ἡ Κ. πρὸς ταύτην τὴν ἐνασχόλησιν. Ἀλλὰ καὶ ὅπου παροδικὰ ἡ διαρκὴς ἐξωτερικὰ αἰτία, π. χ. ὑγρὰ ἢ ψυχρὰ ἀτμόςαιρα, συντελοῦσιν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ προκαλοῦντος ὄρεξιν, γεννάται Κ. πρὸς ταύτην τὴν ὄρεξιν. Οὕτως οἱ κατοικοῦντες ἐν ὑγρῇ ἢ ψυχρῇ κλίματι, ἐπειδὴ θαπνῶσι πολλὴν ἐξωτερικὴν θερμότητα, ἔχουσιν ἰσχυρὰν Κ. πρὸς λιπαρὰν τροφήν καὶ πνευματικὴν ποτὰ. Ἡ ἐν ἀρχητοῖς μένουςτα φυσικὴ προδιάθεσις ἐνυγχάζει τὴν ἔχοντα αὐτὴν καὶ προτεγγίζει αὐτὸς εἰς τὴν ὁρμήν. Γεννῶνται ὅμως καὶ Κ. ἕνεκα ἑξέως, δηλ. ἕνεκα τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως τῆς αὐτῆς σειρᾶς πράξεων καὶ τῆς ἐντενθεῖν γεννηθείσης στερεᾶς συνδέσεως τῶν εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦσιν παραστάσεων, αἱ ἐποῖται ἀναπλάττονται μετ' ἐνεργείας, ἐὰν τὸ ἀρχικὸν μέλος τῆς σειρᾶς ἐπαίλῃ εἰς τὴν συνείδησιν. Διὰ ταύτης τῆς ἀναπλάσεως ἀπαιτεῖται τότε ἡ ἐπαναλήψις τῆς πράξεως καὶ, ἐὰν παρεμβληθῇ κωλύματα, γίνονται τὸ δυσχερὲς συναισθημα τὸ συνοδεῖται τὴν μὴ πληρωθεῖσαν ὄρεξιν. Ἐὰν λοιπὸν ὄρεξις τις πληρωθῇ πολλάνκις, ἕνεκα συνειρμῶ ἢ ἐπαναλήψεως καθιστὰ εὐκόλως τὴν ἐκ νέου γένεσιν αὐτῆς, δηλ. γεννάται Κ. ἢ ἴνα μεταβληθῇ ἡ ὄρεξις καὶ ἡ μετ' αὐτῆς συνοδευμένη πράξις εἰς ἑξῆς, ἀνάγκη ν' ἀπομακρυνθῇ πάντα τὰ κωλύματα τὰ ἀντιστάμενα εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν παραστάσεων, ἐν αἷς ἔχει τὴν ἔξω αὐτῆς. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως τῆς σειρᾶς τῶν παραστάσεων καὶ τῶν εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦσων πράξεων, τὴν ὅποιαν καλοῦμεν ἀσκήσιν καὶ ἥτις γεννᾷ ἐπὶ τέλους τὴν δεξιότητα. Τοῦτο ἰσχύει οὐ μόνον περὶ τῶν ὑψίστων κατορθωμάτων ἐν τῇ τέχνῃ καὶ ἐπιστήμῃ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν συνηθῶν ἑξέων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. [Χ.Π.]

Εκλισμός. Βλ. Ἐπιπλα.

Εκλεσὺ (Clichy-la-Garenne). Κομμοπολις τῆς Γαλλίας ἐν τῇ νομῷ Σηκουάνα ΒΔ τῶν Παρισίων καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχλῆς τοῦ Σηκουάνα. ἔχει πολλὰ ἐργαστήρια χημικῶν προϊόντων κλ. καὶ 30 698 κατ. (1891). [Μ.Σ.]

Εκλονάρης (Χριστόδουλος). Ἡπειρώτης καταγόμενος ἐκ τῆς κωμοπόλεως Λια-

σκοβισίου τοῦ Ζαγορίου. Κατ' ἀρχὰς ἐδίδασκε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν Βουκουρεστίῳ, ὅθεν μετέβη πρὸς τελειότεραν ἐκπαίδευσιν εἰς Παρίσιον, ἔνθα εὐρίσκει κατὰ τὴν ἐκρήξιν τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὑπὲρ ἧς πολλὰκις ἔγραψεν ἐν τῇ «Συνταγματικῇ», ἧς διατέλεσε συναργάτης, δημοσιεύσας καὶ ἐν τῇ νομικῇ «Θέμειδι» πολλὰς διατριβὰς, περὶ τοῦ Τουρκικοῦ ὅπως δικαίου. Κατελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1825 πολυλῶως συμμετέτρεχε τῆς ὁργανώσεως τοῦ ἀρτιστοῦ Κράτους διατελέσας τρεῖς πληρεξούσιος τῶν Ἡπειρωτῶν ἐν ταῖς Ἑθνικαῖς Συνελεύσεσι, μέλος τοῦ Πανελληνίου, ἐπιτροπὸς τῆς Ἡπικρατίας παρὰ τῇ ζωηρότητι δικατηρίῳ, πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, Γερουσιαστῆς καὶ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1848. Πρῶτος αὐτοῦ κομιστὴς εἰς τὴν Ἑλλάδα νομικᾶς ἐπιστημονικῆς γνώσεως τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Δικαιοσύνης, διακριθεὶς κυρίως ὡς πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅπερ δέξιμα ἐτίμησε διὰ τοῦ ἀδαμαντίνου τοῦ χαρμηκῆρος καὶ τῆς ὑπερέχου του προσωπικότητος. Διατέλεσε καὶ μέλος τῆς πρώτης συστάτης ἐπιτροπῆς πρὸς παρασκευὴν ἀστικοῦ κώδικος καὶ πρῶτος αὐτοῦ ἐξεδίωκεν ἐνταῦθα τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμινοπούλου. [Πρ.]

Εκλονέον. Χωρ. τοῦ δήμ. Σπερχειᾶδος πρὸς Ν τοῦ Ἀγα εἰς 1/2 ὥρας ἀπόστασιν μετὰ πληθυντοῦ 326.

Εκλονμέλ (Clonmel). Πρωτεύουσα τῆς ἱρλανδικῆς κομητείας Τίππεραρυ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μόνστερ, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Suir. Οἱ 9325 κατ. διατηροῦσι σπουδαίον ἐμπορίαν προϊόντων τῆς γῆς. [Μ.Σ.]

Εκλοπή (furtum). Κατὰ τὸ Ρωμα. Δίκαιον εἶνε «ἀλλοτρίου πράγματος κακίτη ψηλάφησις ἢ περὶ αὐτὸ τὸ πράγμα ἢ περὶ τὴν χρητὴν αὐτοῦ ἢ περὶ νομὴν ἐπὶ τὸ κερδεῖναι.» Ἐβίδετο δὲ εἰς τὸν κύριον τοῦ κλαπέυτος διπλὴ ἀγωγή ἢ actio furti, ποινικὴ, ἀσχυρμένη κατὰ τὸ τοῦ κλέπτου καὶ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ condictio furtiva, ἀσχυρμένη τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κλαπέυτος πράγματος ἢ ἀποζημιώσιν· ἐκ τῶν ἀγωγῶν τούτων ἡ πρώτη δὲν χωρεῖ πλέον σήμερον· πλείονες κλείπται εὐθιγόνται εἰς ἀλόκληρον.

Οὕτωδὲ διαφοράς τῆς Κ. τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου εἶνε ἡ Κ. κατὰ τὰς νεωτέρας ποινικὰς νομοθεσίας· καὶ δι' ὃ ἡμεῖς ποινικὸς νόμος (ἀρθ. 371—384 καὶ 393) πάλυ στενωτέρων δίδει ταύτης ὁρισμὸν θεωρῶν ἐνοχον κλοπῆς πάντα ὅστις ἐν γνώσει λαμβάνει εἰς κατοχὴν αὐτογνομώμενος· καὶ ἀνευ συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ἕνα κινητὰ κτήματα, μὴ ἐξαιρουμένων μὴδ' αὐτῶν τῶν ἐργῶν τοῦ ἀνθρώπου νοτὲ ὅπως ἔχη

ταῦτα παρανόμως ὡς ἰδιωκτοῦν του. Ἡ Κ. πρὸς εὐκολωτέραν διαβάθμισιν τῆς ποι- νῆς ἐν ἐκάστῃ συγκεκριμένη περιπτώσει διατελλέται εἰς διακεκριμένην, ὅσα- κισ ἔχη τινὰ τῶν ῥητῶς ἐν τῇ νόμῳ ἀνα- φερομένων ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων, καὶ ἀ- πλῆν, τὴν μὴ τοιαύτην. Ὅριζει δὲ ὁ νό- μος ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος καὶ τῶν διαφόρων συντρεχουσῶν περιστάσεων κλι- μακα ποινῶν ἀπὸ τῶν προσκαίρων δεσμῶν μέχρι τῆς ἀπλῆς κρατήσεως ἢ τοῦ προστίμου. Τὸ δίκαιον καταδικάζεται πλὴν ὠρτισμένων τινῶν περιστάσεων ἐξ ἐπαγγέλματος. Χωρεῖ δ' ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐμπρακτος μετάνοια ἐρίζοντας τοῦ νόμου, ὅτι δὲν γίνεται ἀνάκρισις οὔτε καταγινώσκεται ποινὴ ὅταν ὁ κλέπτης πρὶν εἶναι ἐξετασθῇ ὅπως δέποτε περὶ τῆς πράξεώς του ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ τοῦ δικαστηρίου ἐνῆρ- γησεν ἀνευ παρανόμου βλάβης τρίτου τινὸς τὴν ἀπέδοσιν ἢ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τοῦ ὑφαιρεθέντος πράγματός ἢ τὴν ἱκανοποίη- σιν τοῦ ἑνιωθέντος. [Πρ.]

Κλυστερνούβουργ (Klosterneu- burg). Πόλις τῆς Κάτω Αὐστρίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουναβίως 10 χμ. ἀπὸ τῆς Βιέννης. Ἔχει ὠραίαν μονὴν τῶν Αὐγουστίνων μετὰ λειψάνων ἁγίων καὶ μου- σείου ὅπλων, ἀμπελουργικὴν καὶ αἰνοποιη- τικὴν σχολὴν καὶ 8988 κατ. ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἀμπελουργός. [Μ.Σ.]

Κλότς (Klotz). 1) Christian Adolf. Γερ- μανὸς φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γινώσκων κυρίως διὰ τὰς μετὰ τοῦ Βούρμαν καὶ Λέστιν ἀρχαιολογικὰς διαμάχας του. Ἔγεν. τῷ 1738 ἐν Bischofswarda τῆς Λαουζίτης, ἐπούδα- σεν ἐν Λιψία καὶ Ἰένα καὶ διωρίσθη τῷ 1764 τακτικὸς καθηγ. τῆς φιλοσοφίας ἐν Γοτίγγῃ, μεταβὰς τῷ 1765 ἤδη ὡς καθηγ. τῆς ῥητο- ρικῆς εἰς Ἀλλήν ὅπου ἀπέθανε τῷ 1771. Ἐξέδωκε τὸν Ἰουρταῖον (1764 καὶ 1767) καὶ συνέγραψε πλείστας διατριβὰς φιλολογικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς. — 2) Reinhold K., Γερ- μανὸς φιλόλογος γενν. 1807 ἐν Στέλδερν τῆς Σαξονίας καὶ σπουδὰς ἐν Λιψία, ὅπου ἐγένετο τῷ 1832 ἐκτακτός καὶ τῷ 1849 τα- κτικὸς καθηγητῆς. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1870 ἐν Κλαίντσόργκ παρὰ τὴν Λιψίαν. Ἐξέδωκε πλείστα ἔργα τῆς ἑλλην. φιλολογίας, Λα- κωνικῶν Γάλλον (Λιψ. 1831), Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείου τὰ σωζόμενα (4 τ. Λιψ. 1831—4), Εὐριπίδου Φοινίσσας καὶ Μῆδειαν (1842), τοῦ Δεδαρίου τὸ Liber de graecae linguae particulis (2 τ. 1835—42), πρὸς δὲ διάφορα ἔργα τοῦ Κικέρωνος, οὗ ἐξεπένη- σε καὶ πλήρη ἐκδοσιν εἰς 11 τόμους (β' ἐκδ. Λιψ. 1863—74) κατ. Ἀξιωμακόμενον εἶναι καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθὲν Λεξικὸν τῆς λατίν. γλώττης (λατίν. καὶ γερμαν.) εἰς 2 τ. (3' ἐκδ. Βρονσβίχ 1873—4). [Β.Ε.]

Κλυσουκέναι. Γενικὴ ἀπὸ τουρκοκρατίας ὀνομασία τοῦ δήμου Νωνάκιδος καὶ μέρους τῆς Φελλόνης τῶν Καλαβρύτων, ὧν οἱ κα- τοικοὶ, πυκνότεται ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, μετ' ὧν καὶ ἤδη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς Αἰγιάλειον. [Γ.Π.]

Κλυσσεῖωδῃ (Βοτ.) Clusiaceae. Ὑ- κογένεια Δικοτυληδόνων Πολυπετάλων φυ- τῶν. Ἔχουσι 2—8 σέπαλα ὡς ἐπὶ τὸ πολ- λίστα, πέταλα 4—10, στήμινες πολυριθ- μοὺς, καρπὸν κᾶψαν δερματώδη ἢ ὀσπρὶν. Περὶ τὰ 230 εἴδη ὑπὸ τοῦς τροπικοῦς ζῶ- μενα, ἅπαντα δεινρώδη ἢ ὑψιμώδη. Τὰ κυ- ριότερα γένη εἰσὶ τὸ πρότυπον Κλυσσεῖα (Clusia) ἀειπερθεὶς ὑπὸ τοῦ Αἰνναίου εἰς τὴν διάστημον Βέλγων βοτανικὸν Charles de Bcluse (1526—1609) γινώσκον ὑπὸ τῷ ἐκ- λατίνισθῃ ὀνόματι Clusius. Ἡ Κ. ἡ ῥοζο- χροὺς (Cl. rosea L.) ἐν Ἰνδία παράγμ- αζομαι παραμετρεῖς κῆραι τῷ στακτῷ. Ἄ- λιστα γένη εἰσὶ Γαρκινεῖα (βλ. λ.) καὶ Καλο- φυλλῶν (Calophyllum L. τὸ τὰ εἶδη Κ. ἐν Ἰνδοφύλλῳ (C. inophyllum L.) καὶ C. T. camahuca Willd. παράγουσι τὴν Τακ- μαχάκειον ῥητίνην καὶ οἱ καρποὶ αὐτῶν ἔλαιον. [Θ.Σ.]

Κλυσσεῖον. Βλ. Κλοῖξ.

Κλόφτοκ (Friedrich Gottlieb Klopke loek). Διαπρεπὴς Γερμ. ποιητὴς γενν. 1724 ἐν Κουέδλμυουργ. Ἐπούδασεν ἐν Ἰένα καὶ Λι- ψία θεολογίαν καὶ ἐργασθῇ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐξέχων ἀν- τιπροσώπων τῆς γερμαν. φιλολογίας, εἰσὶν ἐξ ἐξιδόν τότε τὸ περιοδικὸν Βρεμ. καὶ συμβό- λαι (εἰς τὴν φιλολογίαν), ἐν τῷ ὅπῳ τῷ 1748 ἐδημοσίευσεν ὁ Κ. τὰς 3 πρώτας ῥάψω- δας τοῦ ἔπους τοῦ «Μεσσίας», μερίστην ἐντυ- πωσιν ποιηράσας. Μετὰ τινὰ ἔτη καθ' ἃ δι- τέλεσεν οἰκοδιδάσκαλος καὶ διέμεινε καὶ ἐπὶ τινὰς μῆνας παρὰ τῷ ἐν Ζυρίχῃ Βόδμερ, προσ- κλήθῃ τῇ συστάσει τοῦ ὑπουργοῦ Βέρνστορφ ὑπὸ τοῦ βασιλ. τῆς Δανίας Φρειδερίκου τοῦ Β' εἰς Κοπεγχάγην, λαθὼν ἐτησίαν ἐπιχορήγη- σιν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ Μεσσία. Ἐνταῦθα ἔμεινε ἀπὸ τοῦ 1751 μέχρι τοῦ 1771, ἐγκα- τεστάθῃ δ' εἰτα ἐν Ἀμβούργῳ μὴ στερεοθεῖς ὅμως τὴν βασ. λητικὴν ἐπιχορήγησιν. Ἐν Ἀμ- βούργῳ ἀπεπεράτωσε τὸν Μεσσίαν, οὗ αἱ τε- λευταῖαι 5 ῥαψωδίαί· ἐξεδόθησαν τῷ 1773. Ἐκτὸς δ' ἐνός ἔτους, καθ' ὃ ἐξενίζετο ὑπὸ τοῦ μαρκίωνος Φρειδερίκου τῆς Βάβης ἐν Καρλ- σρῦ, διέμεινε ἐν Ἀμβούργῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1803, τὰς εἰς τὴν πλησίον αὐτοῦ χωρίῳ ὅτιενον. Ὁ Κ. εἶνε ἀναμνηστικῆς τῆς γερμαν. ποιητικῆς γλώττης, εἰσαγαγὼν εἰς τὴν ποίη- σιν ἀντὶ τοῦ λεγμο. Ἀλεξανδρινῶν τὸ ἐξ- μετρον μεταχειρισθείς δὲ εἰς τὰς ὑψηλὰς μέ- τρα καὶ προσάγων τῇ ποίησιν ὕλην ἐθνικὴν. Τὸ δὲ ἐπὶς Μεσσίας εἶναι ποιητικὸν ἔργον μὴ

γάλης αξίας, δι' αὐτὴν ἐγκαινίζεται νέα ἐποχὴ ἐν τῇ γερμανικῇ ποιήσει. Τὰ δράματα αὐτοῦ εἶναι μέλλον διάλογοι. [Μ. Γ.]

Εκλυμένη (Μυελ.). Θυγάτηρ τοῦ 'Ισκα-
ανού καὶ τῆς Τηθύος. σύζυγος τοῦ 'Ιαπετοῦ
καὶ μητέρα τοῦ 'Ατλαντος· ἡ σύζυγος τοῦ Προ-
μηθέως καὶ μητέρα τοῦ 'Ελλήνος καὶ τοῦ Δευ-
καλίωνος· ἡ σύζυγος μὲν τοῦ βασιλέως τῶν
Αἰθίοπων Μέρπος, ἐκ δὲ τοῦ 'Απόλλωνος
μητέρα τοῦ Φαέθοντος. [Δ. Μ.]

Εκλύμενος (Μυελ.). Υἱὸς Κάρβου
καὶ Κρήνης, ἀναβέσας κατὰ τὴν παράδοσιν
τοῦ ἐλυμπιακοῦ ἀγώνος 50 ἔτη μετὰ τὴν
κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος. Ὑπὸ τὸ ὄ-
νομα Κ. φέρονται καὶ ἄλλα μυθολογικὰ πρό-
σωπα. [Δ. Μ.]

Εκλυνὸς (Cluny). Πέλις τοῦ γαλλικοῦ
νομοῦ Σώνης-Λίγνης, ἐπὶ τοῦ Γρών. ἔχει
3418 κατ. εἶνε δὲ γνωστὴ διὰ τὴν αὐτὴν μονὴν
τῶν Βενεδικτινῶν. Οἱ ἡγούμενοι ταύτης φι-
λοδόμησαν κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα ἐν Παρίσις
μέγαρον, τὸ λεγ. Hôtel de Cluny, ἐν τῷ
ἐποικί εἰσπεσθέντι τῷ 1833 ὁ Δυ-Σομμεράρ
τὴν πλυσσιωτάτην συλλογὴν του μεσαιωνικῶν
ἐργῶν τῆς καλλιτεχνίας, μεταβιβάσειαν τῇ
1842 εἰς τὸ γαλλικὸν κράτος. [Μ. Σ.]

Εκλυπεῖδαι. Οἰκογένεια τῶν Φυτο-
τόμων ἰχθύων. Αἶσαν ὁμοιοὶ πρὸς τοὺς 'Εσω-
χίδας (βλ. λ.) ἀντιπροσωπεύονται κυρίως
ὑπὸ τοῦ γένους τῶν Κλυπεῶν (Clupea) ἢ
'Αριγγῶν, ἔχουσιν μακρὰ πτερύγια, στόμα
μικρὸν μετ' ὀλίγων ἢ ἄνευ δόδων, ἐπὶ δὲ
τῆς κεφαλῆς προνοσίδη ἐξοχὴν ἀποτελουμέ-
νην ἐκ προσχόντων λεπτῶν. Τῶν 'Αριγγῶν
εἰδὴ εἶναι πάμπολλα, κυριώτατον δὲ 'Αρ. ἢ
κοινὴ (Clupea harengus), κοινῶς ῥέγγα,
ζῶσα ἰδίως εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ
τὴν Βαλτικὴν, 'Αρ. ἢ ποντικὴ ἐν τῇ Εὐ-
ξείνῃ, 'Αρ. ἢ σαρδικὴ (Cl. sardica) ἢ
κοινὴ σαρδέλλα, ἀγρευομένη ἰδίως παρὰ τὴν
Σαρδικίαν καὶ ἐν τῇ Αἰγαίῳ, 'Αρ. ἢ ἔγ-
κρασίχολος, κοινῶς χαψὶ κλ. Αἱ θή-
λειαι τῶν ἰχθύων τούτων εἶναι γονιμώταται
γεννῶσαι κατ' ἔτος 40—60 χιλ. ὠόν, δι' ὅ
ἀποτελοῦσιν αἱ ῥέγγαι σπουδαίον ἐμπορίου
ἀντικείμενον (βλ. 'Αρίγγαι). [Φ. Ι.]

Εκλώσιμα. Ἡ ἐγγυσὶς ὕγρου τινὸς εἰς τινα
κοιλότητα τοῦ σώματος πρὸς σκοπὸν θερα-
πειτικόν. Διὰ τοιούτων Κ. εἰσάγονται καθ'
ἐκαστὴν φάρμακα εἰς τὸ σὺς, τὴν ρινικὴν
κοιλότητα, τὴν κόλπον κτλ., μεταχειριζόμε-
νοι εἴτε σφαῖραν ἐλαστικὴν ἢν πληροῦσιν τοῦ
ὕγρου εἴτε κύλινδρον σπειρόν, ἐν ᾧ κατο-
λιθθαίνει εὐχερῶς ἐμβολεὺς· ἀμφοτέρω τὰ
ἐργαλεῖα φέρουσιν δεξιὴν διατρητὴν ῥύγχος εἰσα-
γόμενον εἰς τὴν κοιλότητα, δι' αὐτὴν εἰσάγονται
πρὸς ταύτην τὸ ὑγρὸν πιέζοντες τὴν σφαῖραν
ἢ ὠθεύοντες τὴν ἐμβολέα. Κατ' ἐξοχὴν ὁμοίως
καλεῖται Κ. τὰ εἰς τὸ ἀπευθυμένον καὶ τὸ

παχὺ ἔντερον ἐγγυόμενα ἀπὸ τῆς ἐξρας, δι'
ὧν σκοπεῖται συνθέσειν μὲν τὴν καθάρειν
τοῦ ἐντέρου ἀπὸ τῶν δυσπεπτητῶν κοπρά-
νων, παρασυρμένων ὑπὸ τοῦ μετ' ἐλγόν ἐ-
ξωθυμένου ὕγρου, πολλὰκις δὲ ἡ εἰσαγωγὴ
εἰς τὸ σῶμα φαρμάκων ἢ καὶ τροφῆς. Τὰ
καθαρτικά κλύσματα γίνονται δι' ὕδατος χλω-
αροῦ μόνου ἢ μετ' ὀλίγου σάπωνος ἢ ἐλαίου
ἢ καὶ δι' ἐγγυμάτων μαλακτικῶν φαρμακευ-
τικῶν οὐσιῶν κτλ. (250—300 γραμμάρια, εἰς
παίδας δὲ 60—150 γρ. ὕγρου). Γίνονται δὲ τὰ
τοιαῦτα κλύσματα δι' ὧν ἐργαλείων καὶ τὰ
ἑνωτέρω· ὁ ἄπλοος ὁμοίως μετ' ἐμβολέως κύ-
λινδρος ὁ τότεν εὐχρηστος ἀλλοτε, ὅτε καὶ τὰ
Κ. τοῦ ἐντέρου ἀπετέλουν σημαντικὴν στοι-
χείον τῆς θεραπευτικῆς, ὁ πρὸς λοιμορρίαν
ὡς συμβῆλον τότε τῶν ἰατρῶν λαμβανόμενος
καὶ ὑπὸ τοῦ Μελιέρου δεινῶς διακηρυχθεὶς,
ἐτροποποιήθη τῆμερον (Irrigateur του Bgü-
sier) οὕτως ὥστε καὶ μόνος τις ἐφ' ἑαυτοῦ
καὶ ἀκόπως νὰ ποιῇ τοιοῦτο Κ., προστεθέντος
μεταξὺ τοῦ κύλινδρου καὶ τοῦ ῥύγχους μα-
κροῦ ἐλαστικοῦ σωλήνος, πρὸς κινήσιν δὲ τοῦ
ἐμβόλου εἰσαχθέντος ἐν τῷ κύλινδρῳ μηχαν-
ισμοῦ δι' αὐτὸ τὸ ὑγρὸν ἰσχυρῶς πιεζόμενον
ἐξωθεῖται μεθ' ὀρμῆς διὰ τοῦ σωλήνος· οὕτω
δ' ἀπέβαλε πρὸς ταῖς ἀτελείαις καὶ τὸ κω-
μικὸν αὐτοῦ σχῆμα. Ὡς πρὸς τὰ πρὸς εἰσα-
γωγὴν φαρμάκων Κ. τοῦ ἐντέρου μεταχειριζό-
μεθα τοιαῦτα διαλύοντες τὰ φάρμακα, ὅταν
ἀδύνατος ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῶν ἄλλ' αἰσθῆν (ἐάν
λ. χ. φάρμακόν τι ἐσὼ μὲν λαμβανόμενον ἐ-
πανίστα τὸν στόμαχον πάσχοντα, εἰς ὑποδο-
ρίους δ' ἐνέσεις φέρῃ αἰλῶς μέγα καὶ πόνον
κτλ.) ἀναπίνονται δὲ καλλίστα τὰ φάρμακα
καὶ ἀπὸ τοῦ ἐντέρου καὶ θρῶσιν ἀπαρράλ-
κτως ὡς εἰ ἐνεπύθησαν ἀπὸ τοῦ στομάχου.
Ἐν ἀνάγκῃ εἰσάγονται καὶ ὀρεπτικὰς ὕλας
(γάλα, λευκώμα ὠόν, εἶνον, κρίας κατατε-
τριμένον κτλ.) εἰς τὸ παχὺ ἔντερον διὰ Κ.,
ὡς πρὸς ταῦτα ὁμοίως σηματοῦται ὅτι ἡ ὀρέξις
διὰ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ καὶ ποιοῦ τροφῆς δὲν δυ-
ναται νὰ γίνῃ βιβλαίως ὁμοία ὡς ἀνὰ τὰ τροφαὶ
εἰσάγοντο εἰς τὸν στόμαχον καὶ ὑφίσταντο
τὴν ἐν αὐτῇ καὶ τῇ λεπτῷ ἐτέρῳ πέψιν, δι' ὅ
εἰσάγονται μᾶλλον διὰ Κ. τροφαὶ ὅταν τὸ
δυνατὸν ἐτοιμοὶ εἰς ἀπορρόφησιν ἦτοι ὑπο-
στάται πρότερον τεχνητὴν τινα πέψιν διὰ χη-
μικῆς κατεργασίας [Α. Ν. Δ.]

Εκλυτακισμὸς, ὁρρότερον Κλυται-
μῆστρα. βλ. Αἰγισθος, 'Ατρεΐδαι, 'Ορέστις.

Εκλυτέα (Μυελ.). Ἐρωμένη τοῦ 'Α-
πόλλωνος, ἥτις ἐγκαταλειμμένη ὑπὸ τοῦ-
του, ἀπέθανεν ἐκ τῆς λύπης καὶ μετεμορ-
φώθη (κατὰ τὸν 'Οβιδιον) εἰς ἀνθος. [Δ. Μ.]

Εκλώδιος (Giulio Clovio), ἐπικληθεὶς
ὁ Μακεδών. Περίφηρος ζωγράφος τοῦ 15^{ου}
αἰῶνος, γνωστὸς διὰ τὰς λαμπρὰς ἱστορίας
του (miniatures). Ἐγενν. τῇ 1498 ἐν χω-

ρίω της Κροατίας, ήλθε δὲ 18ῆτης εἰς Μαν-
τούην ὅπου ἐγένετο μαθητὴς Ἰουλίου τοῦ
Ῥωμαίου καὶ εἰσῆλθεν ὕστερον εἰς τὰς ὑπη-
ρεσίας τοῦ καρδινάλιου Γριμάλδη, ὅστις διέ-
μεναν ἐν Περουγίᾳ. Ἡ θόξα του διεδόθη τα-
χέως καὶ τῷ 1540 μετεκλήθη εἰς Ῥώμην
ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Φαρνέση, δι' ὃν ἐξεπό-
νησε λαμπρότατον βιβλιάριον τῆς Παναγίας,
κοσμηθὲν ὑπὸ τοῦ περιφήμου Βενδινούτου
Ῥαλλίνου διὰ πολυτίμου περικαλύμματος
(νῦν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἑθνικοῦ Μουσ-
είου ἐν Νεαπόλει). Διὰ Φίλιππον τὸν Β'
τῆς Ἰσπανίας ἐξωγράφησεν εἰκόνας ἐκ τῆς
ἱστορίας τοῦ πατρὸς του, διὰ δὲ Ἰωάννην τὸν
Γ' τῆς Πορτογαλίας εἰργάσθη Ῥαλλήριον, πολ-
λὰ δὲ βιβλία καὶ χειρόγραφα διεκόσμησε δια-
τῶν ἱστοριῶν του, ἅτινα νῦν φυλάττονται
ὡς κειμήλια ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις. Ἀπέθανε
δὲ τῷ 1578 ἐν Ῥώμῃ. [B.E.]

Κλώδ Λορραίν (Claude Lorrain, κυρίως Cl. Gellée). Διάσημος Γάλλος ζω-
γράφος τοποθεσιῶν καὶ χαλκογράφος, γενν.
τῷ 1600 ἐν Chamaigne τῆς Λορραίνης (ἐξ οὗ
τὸ ἐπώνυμον) ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας. Μετὰ
διαφόρους περιπετείας ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν,
ὅπου ἐν Νεαπόλει καὶ Ῥώμῃ ἔμαθε τὴν ζω-
γραφικὴν καὶ μετὰ βραχείαν διαμονὴν ἐν τῇ
πατρίδι του ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς ἐν Ῥώμῃ
τῷ 1627. Ἀπέθανε δ' ἐνταῦθα τῷ 1682,
σημαντικὸν πλοῦτον διὰ τῶν ἔργων του ἀπο-
κτήσας. Ἡ φήμη τῶν κινῶν καὶ χαλκογρα-
φιῶν του ἦτο τοσοῦτον μεγάλη ὥστε ζῶντος
ἐτι τοῦ Κ. ἐπώλουντο πολλὰ ἀπομιμήσεις
αὐτῶν καὶ ξέναι εἰκόνας ἐφέροντο ὑπὸ τὸ
ὄνομα του, ὅπου ἠνάγκασε τὸν Κ. νὰ συλλέγῃ
πρὸς ἐλεγχον τῆς γνησιότητος τὰ σχεδιογραφή-
ματα τῶν ἔργων του ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, τῷ
«βιβλίῳ τῆς ἀληθείας», ὅπου περιῆλθεν ὕστε-
ρον εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ δούκε Δενο-
νσὴρ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ Κ. ἐνόησε πλοῦτον τῆς
φαντασίας μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ἐν τῇ μιμή-
σει τῆς φύσεως ἢ ἀπόδοσις τῶν διαφόρων παραλ-
λαγῶν τοῦ φωτισμοῦ κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας
τῆς ἡμέρας εἶνε παρ' αὐτῷ ἐφάμιλλος τῆς τέ-
χνης τοῦ Πουσσέν. Ἡ γὰρ δὲ νὰ παριστᾷ ἀπε-
ριόριστους θέας, ἃς διεκόσμηι καὶ διὰ μεγα-
λοπρεπῶν κτιρίων καὶ καθίστα σκηνὰς μυ-
θικῶν ἢ ἱστορικῶν ὑποθέσεων. Ἐκ τῶν ὡραι-
οτάτων πινάκων του εἶναι καὶ 4 τοποθεσίαι ἐν
τῇ αὐτοκρ. πινακοθήκῃ τῆς Πετροπόλεως κα-
λούμεναι πρῶτα, μεσημέρια, δελφ καὶ ἐ-
σπέρα, ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν ἔργων τοῦ χρωστῆ-
ρός του ὑπερβαίνει τὰ 500. Πρὸς δὲ ὑπάρ-
χουσιν αὐτοῦ 40 καὶ ἐπέκεινα χαλκογραφή-
ματα ἐπίσης μεγάλης θέας. Τούτων ἀπεικο-
νισματα ἐν ἡλιοτυπίᾳ ἐξέδωκεν ὁ Amand-
Duraud ἐν Παρίσι τοῖς 1875 (μετὰ κειμένου
τοῦ G. Duplessis) [M.F.]

Κλωδεττίτης Παραλλαγή τοῦ Ἀρτε-

νίτου (βλ. λ.) μένον κατὰ τὴν κρυσταλλικὴν
μορφήν τούτου διαφέρουσα. [A.K.]

Κλώζελ (Bertrand κόμης Clausell Γάλλος στρατάρχης, γενν. 1772 ἐν Μερπὲ
τοῦ νημεῦ Ἀριέξ. Εἰσελθὼν τῷ 1791 εἰς τὴν
στρατὸν ταχέως διέδραμε τοὺς βαθμοὺς αὐτοῦ
καὶ τῷ 1799 ἦτο ἡδὴ ὑποστράτηγος ἐν Ἰταλίᾳ.
Διεκρίθη εἰτα ἐν τῇ Αὐτικῇ Ἰνδία καὶ ὡς
ἀντιστράτηγος ἐν Ἰλλυρία (1809), πρὸ πάν-
των ὅμως ἀπὸ τοῦ 1810 ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν τῇ
μάχῃ τῆς Βικτωρίας καὶ ἀλλαχοῦ μεγίστη
ἐπιδείξας ἀνδρείαν καὶ συνέσειν. Λουδοβίκος
ὁ ΙΓ' ὠνόμασεν αὐτὸν τῷ 1814 Γενικὸν ἐπι-
θεωρητὴν τοῦ Πεζικοῦ ἐν τούτοις ἐπανελθόν-
τος τοῦ Ναπολέοντος ἐκνήρυξεν ὁμίως ὑπὲρ
τούτου καὶ ἀνέστη ὕστερον ἐρρωμένως εἰς
τοὺς Βουρβόνους, διὰ καὶ τῷ 1815 ἐκνήρυξεν
προδότης καὶ ἐφυγεν εἰς τὴν Β' Ἀμερικὴν.
Τῷ 1820 ἀμνηστευθεὶς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν
πατρίδα του καὶ ἐγένετο τῷ 1830 ἀρχιστρα-
τηγος ἐν Ἀλγερίᾳ ὅπου κατὰ Νεμέμβριον
ἀνέλαβε τὴν νικηφόρον ἐκστρατείαν ὑπὲρ τῶν
Ἀτλαντῶν, διὲ ἡμερίθῃ τῷ 1831 διὰ τοῦ
ξενώματος τοῦ στρατάρχου. Ἀνακληθεὶς συν-
επεία παρεννοήσεων ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν
στρατιωτικῶν ἐξελέγη βουλευτής, ὡπεστῆ-
ριξε δὲ ὡς τοιοῦτος τὴν ἐποικίαν τῆς Ἀλγε-
ρίας. Πάλιν δὲ ἐρισθεὶς ἀρχιστράτηγος ἐν Ἀλ-
γερίᾳ ἐπεχείρησεν ἐπιτυχῶς κατὰ τοῦ Ἀβ-
έλ-Καζέρ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀνεκλήθη (1837).
Ἀπέθανε δὲ τῷ 1838 ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ
Secourieu παρὰ τὴν Τολόσαν. [B.E.]

Κλωθώ. βλ. Μαίραι.

Κλωκοτός. Χωρίον τοῦ δήμ. Φαρκα-
δόνας τῶν Τρικάλων, ἔχον 321 κατ. Παρ'
αὐτὸ ὑψοῦται βράχος μεμονωμένος μετὰ ἰσχυ-
ροῦ τειχοῦς ἀρχαίου ἐπιδιορθωθέντος κατὰ
τὸν μεσαίωνα, ὅπου θεωρεῖται ὡς ἀνηκὼν
εἰς τὴν ἀρχαίαν Φαρκαδόνα. [M.Σ.]

Κλώτ (Πέτρος Καρόλου Clodi βαρὼν
Jürgensburg). Διάσημος Ῥώσος γλύπτης
γενν. τῷ 1805 ἐξ εὐγενοῦς οἴκου τῆς Ἑσθλάν-
θιας. Μετὰ βραχὺ στρατιωτικὸν στάδιον
ἐπεδόθη εἰς τὴν γλυπτικὴν, μαθητὴς γενό-
μενος τῆς ἐν Πετροπόλει ἀκαδημίας, κατ'
ἐξοχὴν δ' ἀφιερώθηκε εἰς τὴν παράστασιν
ἱππῶν. Ἐκ τῶν πρώτων ἀξιοσημειωτῶν ἔρ-
γων του εἶναι 4 ἱπποὶ ἐπὶ τῆς τῷ 1838 ἐν
Πετροπόλει ἀναγερούσης θριαμβευτικῆς πύ-
λης. Ἐπὶ τῆς γαφύρας Ἀντισκώφ τῆς Πε-
τροπόλεως εὐρίσκονται αὐτοῦ 4 κολοσσιαῖα
συμπλέγματα ἱπποδαμαστῶν, ὧν δύο πάλιν
ἐμιμήθη ὕστερον ὁ Κ. τῇ ἐντολῇ τοῦ αὐτοκρ.
Νικολάου διὰ τὸν βασιλ. Φρειδερίκον Που-
λιέλμον τὸν Δ' τῆς Πρωσίας, ὅστις ἐτοπο-
θέτησεν αὐτὰ πρὸ τῶν ἐν Βερολίνῳ ἀνακτό-
ρων. Καὶ ἄλλα δὲ ἔργα ἐξέχου τέχνης ἐξ-
πόνησεν ὁ Κ., ἀπέθανε δὲ ὡς καθηγητὴς τῇ
ἐν Πετροπόλει ἀκαδημίᾳ τῷ 1867 ἐν Φίλ-

λανδία. Ὁ υἱὸς τοῦ Μιχαήλ, γενν. 1839 ἐν Πετρούπολει, ἐγένετο πεφημισμένος ζωγράφος ῥωπογραφίων, συγγενὴς δὲ αὐτοῦ εἶνε δ Μιχαήλ Κωνσταντίνου Κ., γενν. 1830 ἐν Πετρούπολει, ἔπευ τῇ 1864 διορίσθη καθηγητὴς τῆς ἀκαδημίας, γράψας δὲ πρὸ πάντων τοπογραφίας. [Μ.Γ.]

Κνέζους (Ludwig Knaus). Γερμανὸς ζωγράφος ἐκ τῶν διασημοτέρων τῶν νεωτέρων χρόνων, γενν. τῷ 1829 ἐν Βίσαδεν. Ἐσπούδασεν ἐν Δύσσελдорφ ὑπὸ τὴν Σὼν καὶ Σχάδωδ, μετέβη δὲ τῇ 1852 εἰς Παρίσιους ὅπου ἔμεινεν 8 ἔτη, διὰ καὶ εἰς τὰ ἔργα τοῦ συνενεῖ τὴν ἐνδόμυχον ἀντίληψιν τῆς ζωῆς καὶ τὴν κομψὴν τεχνοτροπίαν τῶν Γάλλων μετὰ τῆς ἀληθείας καὶ αἰσθηματικότητος τῶν Γερμανῶν ζωγράφων. Ἐπὶ τινα ἔτη ἔζησεν ἐν Περολίνῳ, εἰτα δ' ἐν Δύσσελдорφ, διορίσθη δὲ τῇ 1874 καθηγ. τῆς ἐν Βερολίῳ ἀκαδημίας. Ἀπειρά εἶναι τὰ ἔργα αὐτοῦ, ῥωπογραφία, παριστώσαι μετ' ἐξέχου τέχνης σκηνὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου, ὡς καὶ προσωπογραφαί. [Μ.Γ.]

Κνέζωρος. Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ τὴν Θεόφραστον καὶ τὴν Διοσκουρίδην τῆς Θυμειλίας (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Κνήμη. 1) Τὸ τμήμα τῶν κάτω ἄκρων ὅπερ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῶν ποδῶν. — 2) Τὸ παχύτερον τῶν ἀποτελούντων τὴν σκελετὸν τῆς κνήμης ὀστέων καὶ μετὰ τὸ τοῦ μηροῦ τὸ δεύτερον κατὰ τὸ μέγεθος ὀστέον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, κείμενον ἐπὶ τὰ ἔσω τῆς περόνης, αὐλοειδές, τρίγωνον πρισματικόν τὸ σχῆμα, ὅπερ συντάσσεται διὰ μὲν τοῦ ἄνω ἄκρου, τῶν κοινῶν λωv, πρὸς τοὺς κοινῶν τοῦ μηριαίου ὀστέου καὶ πρὸς τὴν περόνην, διὰ δὲ τοῦ κάτω ἄκρου, οὗ ἡ ἔσω ἐπιφάνειαν περατοῦται πρὸς τὰ κάτω εἰς ἀπόφυον πυραμιδοειδῆ, τὸ ἔσω σφυρόν, πρὸς τὸν ἰστρογάλον καὶ τὴν περόνην. [Π.Π.]

Κνήκος ἢ Κνίκος, Cnicus L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Συνθέτων τῶν Κυνοβαριδῶν. Ὁ Κ. τῶν ἀρχαίων εἶνε ὅμως ὁ Καρθαμὸς (βλ. λ.). ὁ βαφικὸς. Τὸ μόνον εἶδος εἰς ὃν ἡ νεώτερα συστηματικὴ περιώρισε τὸ γένος Κ. εἶνε Κ. ἡ Iερὰ κανθὰ (Cn. benedictus L. κοινὸς Καρθοσάντο) φυτὸν ἐπέτειον κοινὸν ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλοτε φαρμακευτικὸν (Herba Cardui benedicti) ὡς ἐνέχον στοιχεῖον πικρότατον. [Θ.Χ.]

Κνήμιδες. Τὰ πρὸς προφύλαξιν τῶν κνημῶν τοῦ ὀπίστου ὀμυτικὰ τῶν ἀρχαίων ἑπλά. Ἦσαν μεταλλίνας ἐν γένει, καλῶς περιβεβλυσταὶ τὰς κνήμας καὶ πολλάκις κοσμημέναι διὰ γλυφῶν. [Σ.Τ.]

Κνήμις (γυν. Φοντάνα.) Ὁρος τῆς Λοκρίδος, ἀποτελοῦν τὴν πρὸς Δ συνέχειαν τοῦ

Καλλιδρόμου. Πρὸς Β. πρόπεμπει κορυφαίαν λήγυσαν εἰς ἀκρωτήριον ἀπέναντι τοῦ τῆς Εὐβοίας Κηναίου. Ὑπεράνω τοῦτου ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Κνήμις. Ἐκ τοῦ ἔρους τοῦτου ἐκαλοῦντο καὶ αἱ ἐνταῦθα Λοκροὶ Ἐπικνημιδίαι. [Α.Α.]

Κνήμη (Prurigo). Πάθος δερματικόν, πάντοτε σχεδὸν ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ηλικίας καὶ συνήθως ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους ἀρχόμενον. Μετὰ χρόνον τινὰ δηλαδὴ κνισμοῦ καὶ κνιδώσεως (βλ. λ.) τοῦ δέρματος ἀναφαίνεται τὸ ἐξάνθημα τῆς Κ., ἀποτελούμενον ἐκ φλυδακίων μεγέθους κεφαλῆς καρφίδος, προεκλούοντων ἰσχυρὸν ὀδονησμένον καὶ ἐλκευμένων ὡς ἐκ τούτου, ἐδραζόντων δὲ ἰδίως ἐπὶ τῶν προσθίων ἐπιφανείων τῶν κάτω ἀκρων, ἐπὶ τῆς σφυρικής χώρας καὶ τῶν γλουτῶν, κατὰ τὸ πρόσθεν τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἀνω ἀκρων, οὐδέποτε δὲ ἐπὶ τοῦ προσώπου. Δι' ἰστίες αὐταὶ μετὰ τὴν ἐκχυσιν τοῦ αἵματος ἀποβαίνουσι μελάνγχροισι. Οἱ λεμφικοὶ ἀδένες καὶ ἰδίως οἱ βρυθονικοί διαγκυλῶνται βαθμηδὸν ἐπὶ ἔτη μακρὰ τὸ δέρμα παρεγχυμοῦται καὶ παχύνεται, ἰδίως κατὰ τὰς κνήμας, τοὺς μηρούς, τοὺς βραχίονας. Κατὰ τοὺς ὑστέρους καιροὺς τῆς νόσου ἐπέρχονται ὡς ἐπιπλοκαὶ κνιδώσις καὶ ἐκζεμα. Ἡ νόσος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐντὸς ἑτῶν τινῶν ἀρικνουμένη εἰς τὴν τελείαν αὐτῆς ἀνάπτυξιν εἶνε ἀνίατος καὶ συμβαίνει μετὰ τοῦ πάσχοντος ἀγρί θανάτου, παρουσιάζεται ὅμως ὑπὸ διαφόρους μορφάς, οὐχὶ πάσας ἐξίτου ἀνιάρας. Ἐλαφραὶ μάλιστα τινες ὡς καὶ ἡ Κ. καθέλου ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς ἰάθησαν ἐντελῶς. Ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς καθαριότητος τοῦ δέρματος, τὴν χρῆσιν τῆς πίσης μόνης (κνίς πίσης ἐπιτάσσεται εἰς τὰ πάσχοντα μέρη καὶ ὁ πάσχων ἡμέρας εἰσέχεται εἰς γλυκὲν λουτρόν, διαρκεῖν 1/2—1 ὥραν) ἢ ἀλοιφῆς ἐκ πίσης, θείου καὶ πρᾶσινου σάπωνος ἐπὶ 4—8 ἐβδομάδας, ὅτε βελτιοῦται ἡ κατάσταση τοῦ πάσχοντος, πρὸς καιρὸς ὅμως. Εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἀγνοοῦν ἐνέσεις πλοκαρπίνης (1/6—1/3 σιτορέου καθ' ἑκάστην) καὶ τὸ σιρόπιον λαβοράνδου.

Κνίδειος κόκκος ἢ Κνιδόκοκκος. Ἀρχαία ὀνομασία τῶν καρπῶν τῆς Θυμειλίας τοῦ Διοσκουρίδου ἤτοι τοῦ Δαρνείδου τοῦ κνιδίου (Daphne Gnidium L.), ἐν χρήσει ὡς σφέδρα καθαρτικῆ. [Θ.Χ.]

Κνίδη. Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ γένους Urtica L. (βλ. λ. Κνιδῶν καὶ Ἀκαλήφης).

Κνίδος Ἀρχαία πόλις τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ Δωρίδι, κειμένη ἐπὶ τοῦ Τριόπου ἀκρωτηρίου (v. Κρῆς), τῆς Δ. ἀκρῆς γερσονήγρου προβαλλούσης πρὸς Δ. ἐκ τῆς Κάριας. Εἶχε ἴσον λιμένα, λαμπρὰ ἱερὰ καὶ δημοτὰ κτίρια. Ἀλλὰ τὸ κειμήλιον τῆς πόλεως ἦτο ἡ αὐτῆς κληθεῖσα Κνιδία Ἀρροδίτη τοῦ

Πραξιτέλους (βλ. λ.). Τὸ ἀγάλμα τοῦτο, δὲ περ ἐφυλάττετο ἐν ἰδιαιτέρῳ ναύκῳ, λέγεται ὅτι μετακομίσθη ἐν τοῖς ὑστερον εἰς τὸ ἐν Κοινστάντινουπόλει μουσεῖον καὶ κατεστράφη ἐν πυρκαϊᾷ τοῦ 476 μ. Χ. Ἐκ Κ. κατήγγεντο μεταξὺ ἄλλων ὁ Κτησίας, ὁ Εὐδοξος καὶ ὁ Ἀγαθαρχίδης. Πλησίον τῆς πόλεως ἡτήθη τῇ 476 π. Χ. ὁ σπαρτιατικὸς στόλος ὑπὸ τῶν ἠνωμένων στόλων τῶν Ἀθηναίων καὶ Περσῶν ὧν ἡγείτο ὁ Κόνων. Τὰ ἐρείπια τῆς Κ. ἐμελέτησε κυρίως ὁ Newton. [Δ.Λ.]

Κενιδώδη (Bot.) Urticaceae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόμων Ἀπαταλίων φυτῶν. Συμπεριλαμβανόμενων ὡς φυτῶν αὐτῆς τῶν τε Ἀρτοκαρπιωδῶν, τῶν Μαρριωδῶν καὶ τῶν Κανναβιδῶν (βλ. τὰς λ. περιλαμβάνει ὑπὲρ αἱ 1700 εἶδη, τὰ πλείστα τῶν θερμῶν χωρῶν. Τὰ κατ' ἐξοχὴν Κ. εἶσι 520 εἶδη. Ἔχουσι στήμνας ἐγκυκλιωμένους ἐν τῷ βεμβύκῳ, ἐν στίγμα ἐπιρριζῶν, καρπικούς δόβαλμους ἔρροτρόπους καὶ ἔρριους, παράφυλλα ἐλευθερά· ὁ δὲ γυμὸς αὐτῶν δὲν εἶνε γαλακτώδης. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσι τὸ πρότυπον Κνίδη (*Urtica* L.), φυτὰ μετὰ τριχῶν καυστικῶν, ὧν τὰ κοινότερα εὐρωπαϊκὰ εἶδη Κ. ἡ δίοικος (*U. dioica* L.), δρινὴ ἐν Ἑλλάδι. Κ. ἡ καταποτισφόρος (*U. pilulifera* L.), Ἀκαλήφη τοῦ Διοσκορίδου) κοινοτάτῃ ἐν Ἑλλάδι καὶ Κ. ἡ καυστικὴ (*U. urens* L., Ἀκαλήφη ἡ ἑτέρα τοῦ Διοσκορίδου), πάντα Ἰσοκνήθες δομαζόμενα κοινῶς παρ' ἡμῶν. Εἰσι δὲ φαρμακευτικὰ πρὸς παραλυσίαν ἐνεκα τῆς ἐρεθιστικῆς ἐπὶ τοῦ δερματος δράσεως τῶν καυστικῶν τριχῶν αὐτῶν (*Urticatio*, Κνιδώσις), καὶ τὰ σπέρματα ἐπίσης ἐν χρήσει, ἰδίως αὐτῶν Κ. τῆς καταποτισφόρου (*Semina Urticae romanae* Κνιδόσπερμα), ὡς ἐν ἀφελήματι λιανβλεννώδη καὶ μαλακτικά. Ἡ νέα βοτάνη αὐτῶν λαχανεύεται ἐνιαχοῦ. Αἱ ἱνὲς τῆς ἐν Σιθρίᾳ Κ. τῆς κανναβίνης (*U. cannabina* L.), εἶναι κλωστικά καὶ χρήσιμοι εἰς νηματουργήματα. Σπουδαῖα βιομηχανικά φυτὰ τῶν Ἰνδιῶν εἰσι διάφορα εἶδη τοῦ γένους *Bomarea*, ἰδίως δὲ Β ἡ γινωδῆς (*Buhmeria nivea* Gaud.), ὧν αἱ βιβλικάι ἱνὲς (*Ramie* ἢ *Rameh*) χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν ὑφασμάτων («Grass-cloth», Nesselach). Ὁ Θ. Ὁρζανίδης ἡγωνίσθη ὅπως εἰσαγάγῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ κωελιμώτατου τοῦτου φυτοῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ πολλὰ συνέγραψε περὶ αὐτοῦ (βλ. Γεωπονικά). Κοινὰ ἐν Εὐρώπῃ εἰσι καὶ τὰ εἶδη τοῦ γένους *Parietaria* L., ἡτοι τῆς Ἑλξίνης ἡ τοῦ Παρθενίου (βλ. λ.) τῶν ἀρχαίων. [Θ.Χ.]

Κενιδώσεις (*Urticaria*). Πάθος δερματικὸν χαρακτηριζόμενον ὑπὸ ἐξανθήσεως πομφῶν ἢ τοις ἐπαρμάτων τοῦ δερματος ἐπιπέδων, ἄλλοτε μὲν ὑπεραιμούντων (Κ. ἐρ-

ορά) ἄλλοτε ὠχρῶν, ἀφανιζμένων μετ' ἄλγας ὥρας χωρὶς νὰ καταλειπωσιν αὐτὸν στίγμα. Μέγεθος ἔχουσιν οἱ πομφοὶ φακίης ἢ καὶ τι πλεόν, σπανίως δὲ φθάνουσι τὸ μέγεθος τὰλλήρου καὶ ἐξέχουσι τότε κατὰ τινα χιλιεστόμετρα (Κ. γιγάντειος). Τὴν Κ. παρακολουθεῖ διόγκωσις τοῦ δερματος καὶ σφοδρὸς δαξήσιμος, αὐ ἐνεκα δρυπτόμενοι δὲ πύσχοντες δεινοῦσι τὸ πάθος. Ἡ Κ. ἐπιφαίνεται εἰς πάσας τὰς χώρας τοῦ σώματος, συνήθιστον δὲ ὅπου ἐκ περισπρίξεως τοῦτο ἐρεθίζεται εἰς ἐν περὶ τὴν λαμμένη, τὴν ἀσφὺν κλ. Σπανίως ἡ Κ. διαρκεῖ ἡμέρας καὶ μῆνας καὶ εἴη. Ἀποδίδεται δὲ τὸ πάθος εἰς διαταραχὴν τῆς νευρώσεως τῶν ἀγγείων, παρὰ πολλοὺς δὲ μάλιστα ὑπάρχει διάθεσις τὴς συγγενῆς πρὸς Κ. Κοινότατα αἰτία εἶναι δόγματα ἐντόμιον ἢ νογμοῖ (θελιῶν, φύλλων, καρπῶν) ἰσχυρῶς παρὰ τισὶ νὰ παραγάγῃσι ἐκτεταμένην Κ. Συγγενὲς τὸ πάθος καὶ ἐν ἀλλοῖς τοῦ δερματος νόσοις (κνίση κλ.). Ἀλλὰ αἰτία τῆς Κ. (ἐσωτερικὰ) εἶναι παθήσεις τῶν γυν. ὀργάνων καὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, παρὰ τισὶ δὲ ἡ βρωσις ὠρισμένων σιτίων παρ' ἄλλοις ἄλλων. Ἡ θεραπεία περιορίζεται εἰς αὐτοὺς τοῦ δαξήσιμου διὰ ψυχρῶν ἐπιθερημάτων δι' ὕδατος ἀπλοῦ ἢ μετ' ἐλίγῃ ὀξέος ἢ μετὰ φαινικοῦ ὀξέος, δι' ἐπιτριψῶν λιμνίνων κλ. Πρὸς τοὺς διατεθειμένους εἰς Κ. ὠφέλιμος ἐστὶν ἡ ἀστροπὴ καὶ αἱ $\frac{1}{100}$ — $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{30}$ σιταρίου δι' ἡμέρας ἐπὶ ἡμέρας πολ-
λὰς. [Δ.Π.]

Κενύκος. Βλ. Κνήκος.

Κενύσοδον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρχιθάας τῆς Καρδίτης ἔχον 198 κατ. [Μ.Σ.]

Κενύζα λέγεται ἡ νοσὸς ἐκείνη τοῦ δερματος κατὰστασις καθ' ἣν πάρεστιν δαξήσιμος ἀνευ φανεράς τινας ἐξωθεν παρὰ φύσιν καταστάσεως αὐτοῦ. Ἡ πορεία τῆς Κ. εἶνε χρονία, κατ' αὐτὴν δὲ ἐνεκα τοῦ κνημοῦ ἐν προκαλεῖ ὁ δαξήσιμος παράγονται καὶ ἐκδοραὶ καὶ ἐξάνθημα κνιδώσεως καὶ ἐκζέματα. Ἐδρα τῆς Κ. εἶνε ὅλον τὸ σῶμα, περιτριζέται ὅμως συχνότερον τὸ πάθος εἰς τὰ πέλματα ἢ τὰς παλάμας ἢ τὴν προσθίαν ἐπιδράνειαν τῶν ἀκρῶν κλ. Τὸ πάθος, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ἐλαφρὸν, ἐπιδραῖ μεγάλως ἐπὶ τοῦ θυμικοῦ τοῦ πύσχοντος, ὅστις βασανίζεται, ἀποβαίνει ἀπεχθὴς τοῖς ἑρῶσιν αὐτὸν διηνεκῶς κνηθόμενον, ἀναγκάζεται νὰ ἀπορεύῃ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, διαγιγνέται ἐν ἐνὶ λέγῃ ἀνιάρωτατα. Αἰτία τῆς Κ. εἶναι ἀλλότριαι τινες οὐσίαι ἐν τῇ αἱματι (Κ. ἐπὶ ἱκτέρου π. χ., σακχαρώδους διαβήτου κλ. ἢ μετὰ τὴν λήψιν φαρμάκων τινῶν ὡς μορφίνης κλ.), αἱ συμπερήσεις τοῦ αἵματος εἰς ὅσους τινὰς τοῦ σώματος, ἢ ἐκ τῆς ἡλικίας ἀλλοιώσεως τοῦ δερματος (Κ. γερωντεία), νόσοι τῆς καθόλου ὀρέξεως, ἢ κνῆ-

τις έννοτες, ή άτμοσφαιρική επίδρασις (Κ. χειμερινή, Κ. θερινή) κλ. Συνηθέστερον δέ συμβαίνει επί της μέσης και της προδεδηκυίας ήλικίας. Προς θεραπείαν πλήν της κατά τόν άνανδρόν αρσεως των αίτιων συνιστάται ψυχρά λουτρά ή επίδραγματα δι' ύδατος άπλού ή μετα φαινικού έξέως ή άλοιφή φαινικού έξέως. Επωτερικώς ώφέλησεν ή άστροπίνη διδομένη όπως κατά της κνιδώσεως (βλ. λ.). [Λ.Π.]

Κνωσός (άρχαιότερον Καίρατος, εκ πληθύν αυτης ρέντος ποταμός, ως και Τριττα καλουμένη) ήτο κατά την αρχαιοτητα ή σημαντικωτάτη της Κρήτης πόλις, μεθ' ής ήμιλλετο μόνον ή Γέρτις περί της έν τη νήσω ήγεμονίας. Έλκετο δέ επί της σημερινής θέσεως Μακρής τοίχους μίαν ώραν ανιόν τον σήμερ. Έρακλειτον, όπερ έκτίετο κατά μέγα μέρος εκ των λευκώνων της Κ. Σώζονται δέ της Κ. άρκετά είσσι μνημεία αποδεικνύοντα την έκτασιν και την άκμήν της, πρό πάντων βάσεις εύρωτάτης οικωδότης. Είς τους μυθικούς χρόνους αναφέρεται ως άδρα του Μίνωος, τοποθετείται δέ παρ' αυτην ή λαβύρινθος, δεσις εύρεται και εις τα νομίματα αυτης. Κατά των Ρωμαίων άντέστη επί πολλά έτη και μόλις τή 99 π. Χ. ύπέκυψεν εις τήν Μίτελλον, έγένητο δέ ρωμαϊκή άποικία και ύστερον και άδρα έπισκόπου. [Ν.Στ.]

Κουτί (Νασσι) καλούνται ζωά της Ν. Αμερικής εις τάς μικράς άρκετους ύπαγόμενα, μεγέθους μικράς άλώπεκος, συνήθως άγελρόδν έν τοίς παρθένοις δάσει ζώοντα, άριστα αναρριχώμενα, εύθυμα, εκ καρπών και μικρών ζώων τρεφόμενα. Ίδιαίτερον χαρακτηριστικόν έχουσι τό λίαν μακρόν, εις έξυ λήγον και πρός τή άνω κακοκρμένον φύγχος των. Θηρεύονται διά τή ώρατιν τριχομάτων (μηλωταί) και τό τρυφερόν κρέας των. Τρέφουσι άκρον μίσας πρός τήν πιθήκους, ήμερεύονται δ' εύκλώς, πάντοτε όμως άπιστα τή ανθρωπω διαμένοντα. Βλ. Πίνακον Άρκτοι, 7. [Φ.Ι.]

Κοβαλουάλα. Πολιτεία του Μεξικού εκ των ΒΑ. συνορεύουσα πρός τό Τέξας, όφ' ου χωρίζεται διά του Ρίο γράνδε, του δεχομένου τούς ποταμούς της. Είνε ως επί πλείστον ύψηλόν, έχον καλόν διά τήν γεωργίαν έδαφος, όλίγον όμως καλλιεργούμενον και πλούσιον εις μέταλλα. Έμβα. έχει 156731 τ.χ.μ. και κατ. μόνον 150522 (1890), ών άξιον έργον εινη ή κτηνοτροφία. Πρωτεύουσα εινη Σαλτίλχο ή Λεόνα Βικάριο κειμένη έν τή Δ. μερει, έχουσα δέ 11 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Κοβαλλτίον (Cobaltum), σύμβολον Co, άτομ. βάρος 58.6. Μέταλλον εκ των σπανίων, ουδέποτε άυτοφύες έν τη φύσει εύρίσκόμενον, αλλά μόνον εις όρυκτά, ών κυριώτερα ή κοβαλτίτης (βλ. λ.), ή σμαλτίτης, ένωσις

Κ. και άρσενικού, και ή λιννίτης, ένωσις Κ. και θείου, εις ών και εξάγεται τό Κ. Είνε μέταλλον λευκόν υπερυρόζον τηκόμενον εις θερμοκρασίαν άνωτέραν των 1800°, έχει ειδή. βάρος 8.5, υπό μαγνήτου έλκεται ως ή σίδηρος έν τή έρει διαμένει άναλλοιώτον, διαλύεται δέ βραδείως έν ύπερχλωρική και θεικώ έξει έκλυόμενου ύδρργένου, τάχιστα δέ έν νερίκω έξει. Καθάρν ουδεμίας τυγχάνει εφαρμογής. Ένωται άμέσως μετά τού χλωρίου, ύδατι και βορμίου, σχηματίζει δέ και διάφορα άλατα τυγχάνοντα εφαρμογής έν τη ύαλειργία, κερτιμυκίη, τή ζωγραφική κλ. Ένεκα των λαμπρών χρωμάτων αυτων παρέχεται. Κυριώτατοι των ένώσεων αυτου είναι οι εξής. Τό ένυδρον διχλωριούχον Κ. $\text{CoCl}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$, κρυσταλλούμενον εις πρίσματα βατήρρομα, ειδή. βάρος 1.84, τηκόμενον εις 87°, εις δέ 110° αποβάλλειν τό ύδωρ και μεταβαλλόμενον εις τό άνυδρον διχλ. Κ. έχον ειδή. βάρος 2.94. Τό γραφόμενα δι' ύδατος διαλύματος του άλατος τουτου ξηρανθέντα αποβαίνουσι άρατα, άν όμως μικρόν θερμανθή ή χάρτης έμπανίζονται διά χροιάς κυανής (μελάνη συμπαθητική). Τό ύποξείδιον Κ., CoO , κόνης ειδή. βάρος 5.64, ευδιάλυτος εις ύδωρ. Τό ένυδρον νιτρικόν ύποξ. Κ., $\text{CoONO}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$, υδροτοπικώτατον, ειδή. βάρος 1.92, ευδιάλυτον εις ύδωρ τό διάλυμα τουτο αποτελεί επίσης μελάνην συμπαθητικήν. Τό οξεικόν ύποξ. Κ., $\text{CoSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$, κρυσταλλούμενον εις βατήρρομα πρίσματα, ειδή. βάρος 1.92, εις ύψηλήν θερμοκρασίαν αποβάλλειν τό ύδωρ αυτου. Τό εξείδιον Κ., Co_2O_3 , κόνης μελάνη ειδικού βάρους 5, εξ ου παράγεται και τό ύδροξείδιον Κ., $\text{Co}_2\text{O}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$. Τό ψευδαργυροξείδιον Κ., CoZnO_2 , χρήσιμον εις όρυκτον και μόνον πράσινον χρώμα (πράσινον του Rhinmanu). Τό άργυλλοξείδιον Κ., CoAl_2O_3 , ώραζον κυανούχρωμα (κυανόν του Thénard). Τό πυριτιακόν Κ. χρησιμοποιείται εις τήν παρασκευήν του σμάλτου (βλ. λ.). Περίοχα άλατα, ών ή χημική σύστασις εινη λίαν διάφορος, είναι τά λεγόμενα κοβαλταφαινικά άλατα, ένώσις του εξείδιου του Κ. μετ' άμμωνίας. [Χ.Χ.]

Κοβαλτίτης. Τό κυριώτατον όρυκτόν του Κοβαλτίου, ένωσις 35.64 μερών άσβεστίου, 45.18 μ. άρσενικού και 19.28 μ. θείου, $(\text{CoS}_2 + \text{CoAs}_2)$, πολλάκις όμως μέρος κοβαλτίου αντικαθίσταται έν αυτή υπό σιδήρου. Κρυσταλλούται δέ κατά τό κυβικόν σύστημα και εύρίσκεται ή χειραπλήρης ως κοκκώδης μάζα ή παρενεσπαρμένη εις κρυστάλλους, έντός άλλων όλικών. Έπί ανθρακος πυρωθείς εκλύει άρσενικόν. Έχει ειδικόν βάρος 6, σκληρότητα 5.5, χρώμα δέ

ἀργυρέλευκεν ἢ ἐροῦρίζον καὶ λάμπιν μεταλλικήν. Εὐθρατα ἐν Σουηδία. Νορβηγία, Σιλεσία, ἐσχάτως δ' ἀνεκαλύφθη ἐπὶ τοῦ Καυκάσου παρὰ τὴν Ἑλισσάβετ πολὺ στρώμα Κ. πάχους 0.60 μ. Χρησιμοποιεῖται εἰς ἐξαγωγήν τοῦ κοβαλτίου. [Δ.Κ.]

Κόβδεν (Γιόρτζιος Cobden). Μέγας Ἀγγλος πολιτικὸς καὶ οἰκονομολόγος, γεννηθεὶς τῷ 1804. Πενήντατος κατ' ἀρχὰς κατ' ὥρῳσε διὰ τῆς εὐφρίας καὶ δραστηριότητος του νὰ καταστή κύριος ἐνδὲς τῶν πρώτων ὑπαντουργείων τῆς Μαγγεστρίας· ἀφιερθεὶς ὁμοῦ μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν ἀγῶνα, παρημέλησε τὰς ἰδίας του ὑποθέσεις καὶ ἀπώλεσεν εἰς δλοκλήρου τοὺς καρπούς τῶν πολυετῶν του μόχθων, ἀλλ' οἱ θαυμασταὶ καὶ ὁπαδοὶ του συνέλεξαν ὑπὲρ αὐτοῦ δι' εἰσφορῶν μέγα ποσόν, ὅπερ τῷ ἐξητάλυσεν ἀνετον εἰς τὸ ἐξῆς τὸν βίον. Εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ἀφείλεται κυρίως ἡ ἰδρυσις τῷ 1838 τοῦ περιφήμου Anti-cornlaw-league (βλ. λ.) κατὰ τοῦ δασμοῦ τῶν δημητριακῶν καρπῶν ὑπὲρ τοῦ συνδέσμου τούτου ἀφιέρωσεν ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, ἀκαταπανήτως καὶ μετὰ φανατισμοῦ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του ἐργαζόμενος καὶ διοργανώσας συστηματικὴν προπαγάνδαν, καθ' ἣν ἀνεδείχθη ῥήτωρ ἀπαράμιλλος· εἰσελθὼν μετὰ τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοῦ συνεργάτου Πράιτ (βλ. λ.) τῷ 1841 εἰς τὸ κοινοβούλιον ἀντιτάχθη ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν του πρὸς τοὺς κρατίστους τῶν τότε Ἀγγλῶν πολιτικῶν, τὸν Ρόμπερτ Πήλ, τὸν Οὐέλλινγκτον, τὸν βραδύτερον προσχωρήσαντα εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ συνδέσμου Ρώσσελ κ.λ. καὶ κατ' ὥρῳσε νὰ ψηφισθῇ ἐπὶ τέλους ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν Βουλῶν ἡ πλήρης κατάρχνησις τῶν δασμῶν τῶν δημητριακῶν καρπῶν. Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταυτην νῆς ἠσπάσθη τὸ πρόγραμμα τῆς μὴ ἐπεμβάσεως τῆς Ἀγγλίας εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἡπειρωτικῶν πολιτειῶν· ἡττηθεὶς ὁμοῦ κατὰ τὰς γενικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1857 ἐμεινεν ἐκτὸς τῆς Βουλῆς ἐπὶ διετίαν, ἐπανεκλήχθη κατὰ τὰς μερικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1859. Τότε ἤρξατο νέας ἐργασίας ὑπὲρ τῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως μετὰ τῆς Γαλλίας, ἐνθα ἐκράτει αὐστηρῶς τὸ προστατευτικὸν σύστημα καὶ μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις, μεταβίβει μάλιστα πρὸς τοῦτο καὶ εἰς Παρίσιος (1859), ἐπέτυχε τὴν κατ' ἰανουάριον τοῦ 1860 υπογραφὴν τῆς συμβάσεως, ἣν ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Βουλῇ ὑπεστήριξεν ὁ Γλάδστον. Ἐκ τῶν πολλῶν ὅμοις κατὰ τὸν βίον του μόχθων ἐσαλεύθη ἡ ὑγεία του καὶ τῇ 2 Ἀπριλίου 1865 ἀπέβησε μέλις ὑπερβὰς τὸ 60 ἔτος· αἱ διάφοροι ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν του δημοσιευθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ πραγματεῖαι καὶ διατριβαὶ συνέλεχθησαν εἰς τόμον τῷ 1878 (Cobden's Political Writings)· τῷ δὲ 1880 ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἐνὶ τόμῳ οἱ κυριώτεροι

τῶν λόγων του (Speeches on questions of public policy). Πλὴν ἄλλων, περὶ τοῦ Κ. ἐδημοσίευσαν ἐκτενὴ συγγράμματα ὁ Bastiat (Cobden et la ligne) καὶ ὁ J. Morley (The life of H. Cobden 1870). Πρὸς τὴν δ' αὐτοῦ ἰδρύθη λέσχη φέρουσα τὸ ὄνομα του (Cobden Club) καὶ ἐργαζομένη εἰσέτι ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου καὶ τῆς εἰρήνης. [Πρ.]

Κόβδούσερο Λίμνη ἐν τῇ ῥωσσίᾳ κυβερνεῖφ Ἀρχαγγέλου, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 584 τ.μ. [Μ.Σ.]

Κόβελ (Kowel), Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ ῥωσσίᾳ κυβερνεῖφ Βολυνίας, ἔχουσα 14552 κατ., διατηροῦντας βυρσαδευσία καὶ ζυθοποιεῖα. [Μ.Σ.]

Κόβέλλ (Φραγκίσκος Ritter von Kowell). Ὁρυκτολόγος Βαυαρὸς, γενν. τῷ 1801 ἐν Μονάχῳ, διατελέσας ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ 1834 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογίας καὶ ὕστερον διευθυντὴς τῶν ὀρυκτολ. συλλογῶν τοῦ Κράτους καὶ ἀποθανὼν τῷ 1882. Ἐργασθεὶς πλείστα περὶ ὀρυκτολογίας ἐργασθεὶς ἀλλων καὶ ἱστορίαν τῆς ὀρυκτολογίας (Μονάχῳ 1864). Ἐγένετο δὲ καὶ γνωστότατος διὰ τὰ ἐν βαυαρικῇ διαλέκτῳ ποιηματα του, ὧν αἱ πολλὰι συλλογαὶ ἐγένοντο δημοφιλέσταται. [Μ.Γ.]

Κόβεντρυ (Coventry). Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἀποτελοῦσα ἰδίαν κομητείαν (μέχρι τοῦ 1888 ἀνήκουσα εἰς τὴν κομητ. Οὐάρεϊκ)· καίμενη δὲ παρὰ τὸν ἀπὸ Λονδίνου εἰς Βίρμιγγαμ σιδηρόδρομον καὶ τὴν διώρυκα τοῦ Κόβεντρυ. Ἐχει 52720 κατ. καὶ σπουδαίαν τάτην βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ὥρολογίων, ποδηλάτων καὶ βραπτομηχανῶν. Πολλὰ ἀρχαιοπρεπῆ οἰκοδομήματα κοσμοῦσιν τὴν πόλιν. [Μ.Σ.]

Κόβερσταϊν (Καρ. Αὐγ. Koherstein). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῷ 1797 ἐν Πομερανίᾳ καὶ διατελέσας πολλὰ ἔτη καθηγῆ· τῆς τῆς ἐν Πφόρτᾳ σχολῆς, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1870. Ἀφιερῶθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γερμανικῆς φιλολογίας, ἣς ἐδημοσίευσεν τῷ 1827 ἐγγχειρίδιον καὶ νῦν ἐστὶ ἐν πολλῇ χρήσει (5' ἐκδ. ὑπὸ Bartsch, 1884), καὶ ἄλλα δ' ἐργασθεὶς περὶ τῆς γερμ. φιλολογίας ἐργα. [Μ.Γ.]

Κόβερ (Carel Gabriel Cobet), ἐξελθονισθεὶς καὶ Κόβητος. Διάσημος Ὁλλανδὸς φιλόλογος καὶ εἰς τῶν διαπρεπεστέρων νεωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς φιλολογικῆς κριτικῆς. Ἐγεννήθη τῷ 1813 ἐν Παρίσι· οἰοῖς ὅπου ὁ πατὴρ του μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ὁλλανδίας εἰς τὴν Γαλλίαν διέτελει ὑπάλληλος. Ἐσπούδασεν ἐν Λουγδούνῳ (Leyden), ἐξετέλεσε δ' εἰτα ἐπιστημονικὴν περιοδείαν ἀνά τὴν Ἰταλίαν καὶ διωρίσθη τῷ 1846 καθηγητὴς ἐν Λουγδούνῳ. Ἐνησχ. λήθη κυρίως εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγ-

γραφείων, πρὸ πάντων δὲ τῶν Ἀττικῶν, ἀποκαταστήσας ἀπειράριθμα χωρία Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζογράφων ὑπὸ τῶν ἀντιγραφείων διασθερέντα. Ἐκ τῶν ἔργων τὰ κυριώτερα εἶναι: Prosopographia Xenophontea (1836), Observationes criticae in Platonis Comici reliquis (1840), Oratio de arte interpretandi grammaticae et criticae fundamentis innixa primario philologi officio (1847), Praefatio lectionum de historia votere (1853), τὸ φιλολογικὸν περικοδικὸν Μνημοσύνη, ὅπερ ἐξέδιδε 1852—1862 καὶ 1873—1887 καὶ ἐν τῇ ὁσίῳ κατεχώριζε τὰς σπουδαιότητας του κριτικὰς σημειώσεις, ὕστερον καὶ χωριστὰ ἐκτυπωθείσας ὑπὸ τὴν τίτλον Variae lectiones (1854, νέα ἐκδ. 1872), Novae lectiones (1858), πρόσ δὲ Miscellanea critica (1870), Observationes crit. ad Dionysii Antiquitates romanas (1877), Collectanea critica (1878). Συγχρόνως ἐξέδωκε τὴν Ἐπιτάφιον τοῦ Ὑπερίδου, τὸ τοῦ Φιλολογικοῦ σύγγραμμα περὶ γυμναστικῆς, τὴν Ἀνάβασιν τοῦ Ξενοφώντος, τὰ τοῦ Ἰδίου Ἑλληνικά (1862) καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Λυσίου (1863), διὰ δὲ τὴν συλλογὴν τοῦ Διδότου Διογένειον τὴν Λαέρτιον. Ἀπέθανε δὲ ὁ σοφὸς ἀνὴρ τῇ 14/26 Ὀκτ. 1889. Πρὸς Κ. Κόντου λόγον εἰς Κ. ἐν περιοδ. Ἀθηνᾶ τ. Γ' (1891). [Μ.Γ.]

Κόβιγγτον (Covington). Πόλις τῆς βορειοαμερικαν. πολιτείας Κεντέν, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Αἰκίγγ εἰς τὸν Ὀχάιο, ἀπέναντι τοῦ Τσιντίνιναί, μεθ' οὗ συνδέεται διὰ περιφύμου κρεμαστῆς γεφύρας. Ἐχει ὁραίαν οἰκοδομὴν καὶ 37371 κατ., εἶνε δὲ ἔδρα καθολικοῦ ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Κοβίλχα (Covilha). Πόλις τῆς Πορτογαλίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βέιρα, μετὰ μεγάλων ἐργοστασίων μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 10 809 κατ. [Μ.Σ.]

Κόβλεντζ, Koblenz, ἐκ τοῦ λατ. Confluentes, τούτεστι συμβολαί (ποταμῶν), ὅπως ἀνῆλθον οἱ Ῥωμαῖοι φρούριον ἰδρυθὲν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς σημ. πόλεως. Πόλις ὠχυρωμένη καὶ πρωτεύουσα τῆς Παραρρηνίου ἐπαρχίας τῆς Πρωσίας, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μοσέλλα εἰς τὸν Ῥήνον ἐν γραφικωτάτῃ θέσει. Ἐχει 32 664 κατ. (1890), διαιρεῖται δὲ εἰς τὴν παλαιάν καὶ τὴν διὰ κομφῶν κτιρίων καὶ πλατειῶν ὁδῶν κεκοσμημένην νέαν πόλιν. Ἐκ τῶν οἰκοδομημάτων ἀξιοθέατα εἶναι τὰ ἀνάκτορα τῶν ἐκλεκτῶν τῶν Τρεβήρων, ὁ ἀρχαιότατος ναὸς τοῦ Καστορος κ.τ. Εἶναι δὲ ἡ Κ. ἔδρα τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ διατερεῖ ποικίλην βιομηχανίαν. Ἐνεκα τῆς θέσεως καὶ τῶν ὠχυρωμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων κυρίως ἐξέχουσι τὰ τοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥήνου

ἀπέναντι τῆς Κ. κειμένου Ἐρενδρέιτσταϊν, εἶνε ἐν τῶν ἰσχυροτάτων φρουρίων τῆς Γερμανίας. — Ὁ νομὸς Κ. ἔχει ἐμβ. 8205 τχμ. καὶ 633 638 κατ. [Μ.Σ.]

Κόβνο (Ковно). Κυβερνεῖον τῆς Δ' Ρωσίας, συνορευθὲν πρὸς τὸ ΒΑ μέρος τῆς Πρωσίας. Ἐχει ἐμβ. 40 641 τχμ. καὶ 1 551 635 κατ. (1886), καλύπτεται δὲ κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ λινορυτιῶν καὶ λαμπρῶν δατῶν. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Νίμεν καὶ τοῦ Βίλιγια ἔχει ὁραίαν θαυμασίαν καὶ διατερεῖ ἀκμαίαν ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ λινοσπόρου. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται εἰς 50 873. [Μ.Σ.]

Κοδρὲν. Πρωτεύουσα διαμερίσεως ἐν τῇ Ῥωτ. κυβερνήτῃ Γρόδνο, ἐπὶ τοῦ Μουχόβετς. Ἐχει 8 130 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, οἰνοπνεύματος, ξυλίας καὶ κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Κόδουργερ ἢ Κόδεργερ (Ἀντώνιος). Ὁ σημαντικώτατος τῆς ἐποχῆς τοῦ βιβλιοπώλης καὶ τυπογράφου, ἀκμασας ἐν Νυρεμβέργῃ (1470—1513). Ἐπιστήμων ὢν καὶ διὰ φιλικῶν σχέσεων συνδεόμενος μετὰ τῶν μεγάλων τῆς ἐποχῆς τοῦ συγγραφέων, ἐξέδωκε 276 ἔργα, εἶχε δὲ ἐν πολλαῖς ἀλλαῖς πόλεσι τῆς Γερμανίας, Γαλλίας κλ. πρακτορεῖα ἢ ὑποκαταστήματα. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1513. [Β.Ε.]

Κοδοδρὼν (Koburg). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου δουκάτου τῆς Γερμανίας καὶ ἐναλλάξ μετὰ τῆς Γότας ἔδρα τοῦ δουκὸς Σαξωνίας-Κοδορῶν-Γότας καὶ τῶν ἀρχῶν, κειμένη εἰς τὰς Ν ὑπὸ ῥαίεας τῶν Τυρίγγιων ὁρέων ἐν γραφικῇ θέσει. Ἐκ τῶν πολλῶν ὁρῶν κτιρίων τῆς πόλεως ἐξέχουσι δὲ ναὸς τοῦ ἁγ. Μαυρικίου, τὰ ἀνάκτορα μετὰ κομψοῦ ναοῦ, τὸ δημαρχεῖον, τὸ θέατρον, πλατεῖα ἐπαύλεις κλ. Οἱ 17 106 κατ. διατεροῦσι ποικίλην βιομηχανίαν. Παρὰ τὴν πόλιν κεῖται τὸ παλαιὸν φρούριον Κ., ἀνακατασκευασθὲν τῇ 1838, περιέχον δὲ συλλογὰς ὀπλῶν, χαλκογραφημάτων, ζωολογικὸν μουσεῖον, τὰ ὑπὸ τοῦ Λουθέρου τῇ 1530 κατοικηθέντα δωμάτια κλπ.—Τὸ δουκάτον Κ. ἀποτελεῖ τὸ μικρότερον (δυτικόν) μέρος τοῦ θλαοῦ δουκάτου Σαξωνίας-Κοδορῶν-Γότας, ἔχον ἐμβ. 502.3 τχμ. καὶ 59 287 κατ. [Μ.Σ.]

Κόγγεβεργ (Kongsberg). Πόλις τῆς Νορβηγίας, 84 χμ. ἀπὸ τῆς Χριστιανίας, περίφημος διὰ τὰ σπουδαῖα παρ' αὐτὴν ἀργυρυργεία, παράγοντα ἐτησίως 3 600 χγ. καθαροῦ ἀργύρου. Ἐχει 4 637 κατ. [Μ.Σ.]

Κόγγος. 1) Μέγας ποταμὸς τῆς Κάτω Γουινέας ἐν Ἀφρικῇ, σχηματιζόμενος ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Λουαπούλα (ἐκρέοντος ἐκ τῶν λιμνῶν Βαγγιβεέλο καὶ Μοέρο) καὶ τοῦ

Λευαλάδα. Διαρρέει τὴν λίμνην Λάντζι, δι-
ακινείται πρὸς ΒΔ μέχρι 2^ο Β πλ., εἶτα δὲ
πρὸς ΝΔ, σχηματίζει κατὰ τὸν ἄνω καὶ κάτω
ῥοὺν του πλείστου καταρράκτας, ἐξ ὧν οἱ
σημαντικώτεροι εἶναι: οἱ τοῦ Στάνλεϋ ὑπὸ
τὸν Ἰσημερινόν καὶ οἱ μεγαλύτεροι τοῦ Λι-
δινχέτον κάτωθεν τοῦ λεγ. Στάνλεϋ-Πούλ,
καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.
Τὸ μήκος αὐτοῦ εἶναι 4100 χμ., εἶναι δὲ πλω-
τὸς ἐπὶ 1070 χμ. Ἀριστερόθεν δεξιᾶται τοὺς
ποτ. Σαγκιουρὺ μετὰ τοῦ Λουλόα (οὗ πα-
ραπόταμος εἶναι ὁ Κασαΐ) καὶ τὸν Κουάγγο,
δεξιόθεν δὲ τὸν Οὐάγγγε. Ὁ Λιδινχέτον ἀνεκ-
λύφει τῇ 1773-3 τὸν Λευαλάδα, δὲ δὲ Στάν-
λεϋ διέπλευσε τὸν Κ. τῇ 1876-7 ἀπὸ τοῦ
Νουάγγδε μέχρι τῶν ἐκβολῶν. Τὸν Κασαΐ
εἰσὶν ἀνέρευνηται τῇ 1885 ὁ Βίσμαν. — 2)
Ἄλλοτε ἱσχυρὸν κράτος νιγηρίων ἐπὶ τῆς
Ν ὁχθῆς τοῦ κάτω Κ. ἐνωθὲν τῇ 1885 μετὰ
τῆς πορτογαλικῆς ἀποικίας Ἀγγόλας. Πε-
λοὶ τῶν κατείκων ἐπιστράφησαν κατὰ τὸν
18^{ον} αἰῶνα εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὑπὸ τὴν Πόρ-
τογάλων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1638 διετέλεσαν πάλιν
ἐν ἐχθρικῇ στάσει κατὰ τοῦτων. [Μ.Σ.]

Κόγγου Κράτος. Ἀνεξάρτητον
κράτος ἐν τῇ μέσῃ Ἀφρικῇ, καίμενον μεταξὺ
4^{ου} Β πλ. καὶ 6^{ου} Ν πλ., περιλαμβάνον δὲ
τὴν ὑπὸ τοῦ ἄνω καὶ μέσου Κόγγου διαρρέο-
μένην χώραν. Διωρίζεται ἀπὸ τῆς γαλλικῆς
Κάτω Γουινίας ὑπὸ τοῦ Κόγγου, ἐπὶ δὲ τοῦ
Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μόνον στενὴ ταινία
γῆς, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Κόγγου, ἀνέ-
κει εἰς τὸ κράτος χωρίζουσα τὰς γαλλικὰς καὶ
τὰς πορτογαλικὰς κτήσεις. Ἐγχοματίσθη τῇ
1885 συνεπείᾳ τοῦ περὶ τοῦ Κόγγου ἐν Βερο-
λίνου συνεδρίου, ἐτέθη δὲ ὑπὸ τὴν ἐπικυρια-
ρίαν τοῦ βασιλεῖος τοῦ Βελγίου Λεοπόλδου τοῦ
Β'. Τὸ ἐμβα. τῆς χώρας εἶναι 9241250 τ.χμ.
δὲ δὲ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 14 ἑκατομ.
Μέχρι τοῦ 1892 ὑπῆρχον ἐν τῇ κρᾷ 158
ἐμπορικὰ πρακτορεῖα εἰς 83 διάφορα μέρη. Ἡ
ἐξαγωγή ἦτις ἀνῆλθε τῇ 1890 εἰς περὶ 8
ἑκατομμ. φρ. περιλαμβάνει κυρίως ἐλεφαντό-
δοντα, καουτσουκ, φοινικοκόκκους, φοινικέ-
λαιον καὶ καρέν. Ἡ κεντρικὴ διοίκησις ἐ-
δρεύεται ἐν Βρυξέλλαις, ἡ δὲ ἐπιτόπιος ἐν
Βόμα ἐπὶ τοῦ κάτω Κόγγου. Ἀπὸ τοῦ 1888
κατασκευάζεται σιδηρόδρομος ἀπὸ τοῦ Μα-
τάβι ἐπὶ τοῦ κάτω Κόγγου μέχρι τοῦ Στάν-
λεϋ Πούλ. Ὁ στρατὸς ἔχει 3024 ἄνδρας, δὲ δὲ
στόλος ἐπὶ τοῦ Κόγγου 16 ἀτμοκίνητα πλοία.

Κόγγκορδ (Concord). Πρωτεύουσα τῆς
βορειοαμερικαν. πολιτείας Νεο-Χάμπαχαϊρ,
κειμένη ἐπὶ τοῦ Μέρριμαν καὶ τῆς διασταυ-
ρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἔχει 17004
κατ., βιομηχανίαν σιδήρου καὶ μαρμάρου καὶ
σπουδαία ἀμαρτοποιεῖα. [Μ.Σ.]

Κόγγκορδάτον (Concordat=ἐκκλη-
σιαστικὴ σύμβασις) καλεῖται πασα σύμβασις

συνομολογούμενη μεταξὺ τῆς Ἀγίας Ῥώμης
καὶ καθολικῆς τινος πολιτείας πρὸς διακανό-
νισιν τῶν μετὰ τῆς χώρας ταύτης σχέσεων
τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐφ' ὅσον πρόκειται
οὐχὶ περὶ καθαρῶς ὀρθοκλειτικῶν ζητημάτων,
μὴ δυναμένων νὰ καταστῶσι τὸ ἀντικείμενον
συμβάσεων, ἀλλὰ περὶ ζητημάτων τῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς δικαιοσύνης καὶ διδασκαλίας. Ἡ
συνομολόγησις τοιούτων Κ. ἤρξατο κυρίως
ἐφ' ἧς οἱ πάπαι ἐπέσθον περὶ τῆς δυνά-
μειος τῶν πρὸς ῥύθμισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν
ἐν τῇ Δύσει πραγμάτων ἀνευ τῆς συμπα-
ρέσεως τῆς κοσμικῆς ἐκασταγεῖ ἐξουσίας. Ἡ
ἐξέλιξις δὲ σημειώτως εἶναι ὅτι ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς
ἐφαίνοντο οἱ πάπαι παραχωροῦντες διὰ τῶν
Κ. δικαιώματα, βραδύτερον ἐπεξήχουν δι'
αὐτῶν τὴν κτῆσιν ἢ μᾶλλον τὴν ἀνακτῆσιν
δικαιωμάτων ἀπολεσθέντων. Πρῶται αἱ με-
ταξὺ τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατοριῶν καὶ τοῦ
Πάπα ἐξέδωκε προκάλεισαν τὴν συνομολόγησιν
Κ., ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαίετατον τὸ τοῦ ἐ-
τους 1123 μεταξὺ τοῦ Πάπα Καλιξτοῦ τοῦ Β'
καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου Ε' γενόμενον
ἐν Βέρμη ἑτέρα σπουδαία Κ. εἶναι τὰ συνε-
πείᾳ τῆς ἐν Κωνσταντίνῃ συνόδου συνομολο-
γηθέντα τῇ 1418 ὑπὸ τοῦ Πάπα Μαρτίνου Ε'
καὶ τῶν πολιτικῶν αἰτίαις μετέσχον τῇ
συνόδῳ ἐκείνης. Μετὰ τῆς Γαλλίας Κ. συν-
ομολογήθησαν τῇ 1516, τῇ 1807, τῇ 1813
καὶ τῇ 1817, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον καταρτίσθη
κατέτιν μακρῶν διαπραγματεύσεων ὑπὸ τοῦ
Πάπα Λέοντος Ζ' καὶ τοῦ Ναπολέοντος Βε-
ναπάρτου ὡς πρώτου ὑπάτου εἶναι εἰσέτι ἐν
ἰσχύϊ. κανονίζουν τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς
Γαλλίας διοργανισμόν. Ἐκτότε Κ. συνήχθη-
σαν μετὰ τῶν πλείστον πολιτικῶν τῆς
Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς (Ἰσπανίας 1855,
Πορτογαλίας 1857, Αὐστρίας 1855, πολλῶν
Γερμανικῶν κρατῶν, Ὁλλανδίας, Κοσταρί-
κας 1852, Γουατεμάλας 1853, Αἰτίας 1860
κλπ.) ἀποθάντα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦσαν
ἐπὶ ζημίᾳ τῶν παπικῶν δικαιωμάτων. [Πρ.]

Κόγγκι ἡ Κόγγκωδ ἢ Ἀκέφαλα
ἢ Πιεταλοδράγγια (Lamellibranchia).
Μία τῶν τριῶν κλάσεων τῶν Μαλακίων
διακρινομένη τῶν ἄλλων δύο (Κεφαλοπόδων
καὶ Κεφαλοπόδων) καθότι τὰ εἰς αὐτὴν ἀνή-
κοντα ζῶα στερεῖνται κεφαλῆς. Πάντα ἐ-
χουσι τιτανώδες κέλυφος (κόγγκιν) ἐκ δύο
ὁστράκων συνδεσμένων πρὸς ἀλλήλα διὰ
τινῶν ὀδόντων ἀποτελεσμάτων γίγγυλμον,
περὶ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ ἀνοίγῃσιν τὰ
δύο φύλλα (ὁστράκα) τοῦ κελύφους ἔχουσι
δὲ τὰ ὁστράκα ἓνα ἢ δύο μῦς πρὸς σύγκλει-
σιν τῶν ὁστράκων ἂν ὧσιν ἀνοικτά, τούτοις
δὲ γαλαρυσμένον τῶν μυῶν ὑπερισχέει
ὁ περὶ τὸν γίγγυλμον ἐλαστικὸς σύνδεσμος
καὶ τὰ ὁστράκα ἀνοίγονται ἥτοι ἀπομακρύν-
ονται μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἐπιτρέποντα ἐ-
λευθερᾶν τὴν εἰσόδον τοῦ ὕδατος μέχρι τοῦ

σώματος τοῦ ζώου. Διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων κινήσεων ἀνοίγονται καὶ κλείνεται τὴν κόγχην αὐτῶν δύναται πολλὰ Κ. νὰ μετακινῶνται πλέοντα, ἐν ᾧ ἄλλα προχωροῦσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐρπύζοντα διὰ τοῦ ποδὸς αὐτῶν, μυῖδας τινὲς προβάλῃ κατὰ τὸ πρόθεον μέρος τοῦ σώματος. Πολλὰ δὲ εἰσὶν ἐντελὲς ἀκίνητα, στερεῶς προσεφυκτά ἐπὶ λίθων τοῦ θαλάσσιου ἐδάφους ἢ βράχων. Τὰ στόμα τῶν Κ. εἰνε γαστρὸν, τρέφονται δὲ τὰ Κ. ἐκ μικροσκοπικῶν ζωῶν καὶ ἀποτριμμάτων φυτῶν ἅτινα φέρει εἰς αὐτὰ τὸ ὕδωρ. Διότι τῆρις ὄργανα ἢ ὅλως ἐλλείπουσιν ἐπ' αὐτῶν ἢ εὐρίνται ἐν στοιχειῶδε ἀπλάσει· εἰς πάντα σχεδὸν ὑπάρχουσιν ἀκουστικά κυστεῖδια ἐγκλείντα λυθάρια (ὠτολίθους), ἐφ' ὧν μὲν ὑπάρχουσιν ἐνίοτε ὡς στίλβοντα σημεία. Τὰ Κ. ζῶσιν ἐν ταῖς ὕδασι καὶ τὰ πλείστα ἐν μόνῃ τῇ θαλάσσῃ. Ὡς τοιοῦτοι δὲ, ἀλλίγων μένον ζωοτοκούντων. Τὰ Κ. διαίτῳσιν καὶ εἰς τὰ Μονόμυα, ἔχοντα ἓνα μόνον μὴν πρὸς σύγκλεισιν τῶν δακτύλων. Διότι μὲν, τὰ μετὰ δύο τοιοῦτων μύων καὶ Σωληνέκοι (χ.χ.), φέροντα πλείους τῶν δύο θυρίδων (στράκων), ὡν μία σωληνοειδής. Ἐκ τῶν διμύων γνωστότατα εἶναι τὰ γένη Μαργαρίτη, Μυτίλος (κ. μύδια) καὶ Πιννη. Ἐκ δὲ τῶν Μονομύων τὰ γένη Μελαγρίνη, Κτεῖς (κ. κτένια) καὶ Ὀστρεον (κ. στρείδια). Ἐκ δὲ τῶν Σωληνοειδῶν τὸ γένος Τερνιδῶν (βλ. τὰς λ.). [Φ. Γ.]

Κόγχαι ρινικά. Ἀσπράδοεινα πέταλα, τρία τὸν ἀριθμὸν, ἀνω, μέσση καὶ κατω, ἅτινα ἐκπεριέχοντα ἐκ τοῦ ἔξω τοιχώματος τῆς ρινικῆς κοιλότητος φέρονται πρὸς ταύτην καυρωμένα, ἀφαιρῶντα τοὺς τρεῖς ρινικοὺς πόρους. [Γ. ΠΟ.]

Κόγχη. Κοιλότης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πετρῶν τοῦ ὠτός, ἀγεῖσα εἰς τὸν ἔξω ἀκουστικὸν πόρον. [Γ. ΠΟ.]

— (Ἀρχιτ.). βλ. Θέλος.

Κόγχαι ὀφθαλμικαὶ ἢ πυελίαι, τῶν ὀφθαλμῶν. Κοιλότητες δύο βαθεῖαι, καίμεναι ἐν τῷ ἄνω μέρει τοῦ προσώπου ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τῶν ρινικῶν κοιλότητων, ἔχουσι σχῆμα καίμενων τετραπλευρῶν πυραμίδων, βλάσος δὲ $4\frac{1}{2}$ — 5 ὑπερμ. καὶ χρῆσιμα πρὸς κατακλίνωσιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ πρόσπασιν αὐτῶν. [Γ. ΠΟ.]

Κόγχωεδής. Καμπύλη γεωμετρικὴ τοῦ β' βαθμοῦ, κατασκευασμένη ὡς ἑξῆς. Διδομένης εὐθείας καὶ σημείου, ἀγεῖται ἐπὶ τοῦ σημείου εὐθείας γραμμὰς τεμνύσας τὴν δοθεῖσαν εὐθείαν καὶ προσεκδύλλαντες πᾶσαι πέραν ταύτης κατὰ τὸ αὐτὸ μήκος· ἡ ἐνοῦσα τὰ ἀκρὰ τῶν εὐθειῶν τούτων καρπύλη εἶνε ἡ Κ. τὴν Κ. ἀνεκάλυψε κατὰ τὸν β' π. Χ. αἰῶνα δ' ἑλλήν γεωμέτρης Νικομάχης ἀσχολούμενος εἰς τὰ συγγενῆ προβλήματα τῆς διαίρε-

σεως γωνίας εἰς τρία ἴσα μέρη καὶ τοῦ πελάσματος τοῦ κύβου, ὁ δὲ Νεύτων μεταχειρίσθη αὐτὴν ὡς τὴν μετὰ τὴν κύκλον ἀπλυστέραν πρὸς κατασκευὴν καρπύλης εἰς λύσιν τῶν ἑξισώσεων τοῦ τρίτου καὶ τεταρτου βαθμοῦ. [Α. Α.]

Κογχύλια. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο συγχέμεν κοινῶς διάφορα εἶδη τῶν κοχλιοειδῶν μαλακίων, βλ. Κεραλοφόρα. [Φ. Γ.]

Κοδόνιο (Codogno). Πέλις τῆς (ταλικῆς) ἐπαρχίας Μιλανῶν, 23 γμ. ΝΑ τοῦ Λέδι, ἐπὶ χειρτενῆσιν μεταξύ 'Αδρίας καὶ Πάδου. Ὅχι 8995 κατ., ὥρειος ναυτοῦ καὶ μέγαρον, εἰνε δὲ κέντρον τῆς ἐν τῇ περιφερειᾷ Λέδι τυροποιίας, ἥς τὰ προϊόντα φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τυρὸς τῆς Παρμεζάνης ἢ τοῦ Λέδι. [Μ. Σ.]

Κόδριγκτον (Sir Edward Codrington). Ἑνδοξὸς Ἀγγλος ἀντιναύαρχος, τὸ 1770 γεννηθεὶς ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας. Νέος ἐτι ὡν διεκρίθη ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὴν βρεμβαδωμένην τοῦ Πλοισινοῦ (1800) καὶ κατὰ τινὰς ναυμαχίας, ἵστα δὲ κατὰ τὴν περιφημον ναυμαχίαν τῆς Τραπεζοῦ ὅτε ἦτο διοικητὴς τοῦ πλοίου Orion. Τὸ 1814 προαχθεὶς διεκρίθη καὶ αὐτὸς ἐν Ἀμερικῇ καὶ τὸ 1825 ἐγένετο ἀντιναύαρχος, διατεθὼν δ' ἄμα καὶ διοικητὴς τῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ Ἀγγλικῆς ναυτικῆς μοίρας. Βραδύτερον συντομολογηθεὶς μετὰ τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων Ἀγγλίας, Ρωσίας καὶ Γαλλίας τῆς συνθήκης τῆς 15 Ἰουλίου 1827 δι' ἧς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιδόλλετο βία ἀναγκῇ εἰς τὰς μετὰ τὴν ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἐχθροπραξίας, ὁ Κ. διατάχθη νὰ συμπράξῃ μετὰ τοῦ de Rigny, διοικητοῦ τῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ Γαλλ. ναυτικῆς μοίρας, καὶ τοῦ Van der Heyden, διοικητοῦ τῆς Ρωσικῆς μοίρας, πρὸς ἐφορμητὴν τῶν ὑπὸ τῆς διαληγεθείσης συνθήκης ἐπιστασσομένων. Ὁ Κ. προστάμενος ὡς ἐξ ἀρχαιοτήτος τῶν συμμάχων δυνάμεων, ἠναγκάσθη τὴν διοικήτην τοῦ ἐν Πύλῳ ἐρμυντος Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου Ἰβραὴμ πασσαν νὰ συμμολεγήσῃ μετ' αὐτοῦ ἀναγκῇ, ἀλλ' ὁ Ἰβραὴμ ἀθετήσας τὰ συμφωνηθέντα ἀπέστειλε κρῖνα πλοῖα μετὰ προμηθειῶν πρὸς τοὺς ἀποκεκλειμένους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Τούρκους. Τότε ὁ Κ. ἔταξε τὰς ὑπ' αὐτοῦ ναυτικὰς δυνάμεις πρὸς τὸ στόμνον τοῦ κόλπου τῆς Πύλου πρὸς ἐπιτερήσιν, ὅτε καὶ διαπραγματοῖτο ἡ ἐνδοξὴ ναυμαχία ἥς ἀποτέλεσμα ἦ κατὰστρεφὴ τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου. Ἐτερον γενναῖον καὶ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας αὐταρχικὸν ἔργον τοῦ Κ. ἦτο ἡ ἀπόσπασις παρὰ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή τῆς συνόλης τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' ἀπελθὼν βεμβαδισμοῦ τῆς πέλειος ταύτης διὰ τῆς διαληγεθείσης συνθήκης συντομολογηθῇ ἡ αἰμοει-

ἐκ Πελοποννήτου ἀνάκλησις τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Τινὲς ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Κ. προέβη εἰς τὴν σοβαρὰν ταύτην πράξιν ἔχων ἐκ Λονδίνου ἐγγήγας, ἀλλὰ πιθανωτέρα εἶνε ἡ δοξασιὰ, ὅτι ἐπλευσεν εἰς Ἑλβετρίαν πεισθεὶς πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ δὲ ὅπως ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῶν Γάλλων τὴν δόξαν τῆς ἀποπαιγνείας τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ· πράγματι καὶ ὅν χρόνον ἀφίκατο εἰς Ἑλλάδα ὁ ὑπὸ τὴν στρατηγὸν Μαίζεν γαλλικὸς στρατός, οἱ Αἰγύπτιοι ἐπεβιάζοντο εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν πρὸς ἀπόπλουν. Ἡ ναυμαχία τῆς Πύλου κατέστησε τὸ ὄνομα τοῦ Κ. δημοτικώτατον ἐν Ἰωρδάνῃ ἀλλὰ καὶ ἐξέθεσεν αὐτὸν πρὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπουργείου· κατηγορηθεὶς ὡς ὑπερβάς τὰς ἐδηγίρας αὐτοῦ, ἐπετιμήθη καὶ ἐτιμωρήθη δι' ἀνακλήσεως καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ δυσμένεια ἐπαυσε μάλιστα μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν Γουλιέλμου τοῦ Δ'. Ὁ Κ. ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τὴν 28 Αὐγούστου 1851, καταλιπὼν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων ἀφάρτου εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα. [Ο.Π.]

Κοδρικᾶς Παναγιώτης. Λόγιος Ἑλλήν, γενν. περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐν Ἀθήναις. Μεταβὰς εἰς Κων/πολιν διορίσθη ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ Σούτσου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας τῷ 1783 καγκελάριος. Ὅτε καθρέθη ὁ Σούτσος τῷ 1802 ἀπεδήμησεν ὁ Κ. εἰς Παρισίους, ἐπεὶ ἐγένετο διερχόμενος τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσπερικῶν ὑπουργείου. Γνωστὸς δὲ ἐγένετο διὰ τοῦ κατὰ τῶν γλωσσικῶν θεωριῶν τοῦ Κοραῆ πολέμου. Ἠρξάτο δὲ οὗτος διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κ. πρὸς τοὺς ἐλλογικωτάτους νέους ἐκδότας τοῦ Λογίου Ἑρμού (Παρις. 1816), δι' ἧς ὁ Κ. διαβάς ὡν τῆς ἐν τοῖς πατριαρχικαῖς συγγίλοις καὶ ἡγεμονικαῖς χρυσοβούλοις γραφομένης γλώττης ἀποτρέπει τοὺς ἀναλαβόντας τότε τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Λογίου Ἑρμού Φαρμακίδην καὶ Κοκκινάκην ὡς ἀποκηρύσσων τὰς ἐδηγίρας τοῦ Κοραῆ. Τούτων δὲ μὴ παραδεχθέντων τὰς νεουσιᾶς τοῦ ἀνδρὸς ὁ Κ. προέβη εἰς δημοσίευσιν ἀνιόντου «Ἀπολογίας τῶν ἐν Πιζῇ Ἑλλήνων», (Πιζή 1817) ὡς δέθεν διαμαρτυρούμενων κατὰ τῶν θεωριῶν τοῦ Κοραῆ. Ἄλλ' οἱ ἐν Πιζῇ Ἑλλήνες σπουδασταὶ ἀπεκήρυξαν τὴν ἀπολογίαν ταύτην διαμαρτυρούμενοι κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ ἐνόμκτος τῶν, ἐφ' ᾧ ὁ Κ. πάλιν ἀπήντησεν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τηλεγράφῳ. Εἰς τὴν διαμάχην ταύτην ἀνήκοντι καὶ αἱ διατριβαὶ πρὸς τοὺς οἰκείους (Παρις. 1817), καὶ αὖτις πρὸς τοὺς οἰκείους (Παρις. 1818), ὡς καὶ ἡ Μελέτη τῆς ἑλλήν. κοινῆς διαλέκτου, ἧς μόνον ὁ Δ' τόμος ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις 1818. Ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀπέθανε ὁ Κ. τῷ 1827. [Α.Ν.Σ.]

Κόδρος. Ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων, υἱὸς τοῦ ἐκ Πύλου μεταναστεύσαντος

Μελάνθου, πρότυπον γενόμενος ἥρωικῆς ἀταρνήσεως. Ὅτε δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τῶν μεταναστεύσεων οἱ Δωριεῖς ἐκ Πελοποννήσου προσελθόντες ἐπεχείρησαν περὶ τὸ 1000 τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀττικῆς, τὸ δὲ μαγεῖον τῶν Δελφῶν ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐνίκων ἂν δὲν ἐφρονέυετο ἐν τῇ μάχῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων, ὁ Κ. ἵνα σώσῃ τὴν πόλιν τοῦ ἐνδοθείς ὡς γωρικὸς προσῆλθεν εἰς τοὺς ἐχθρούς καὶ ἐνειδίξων αὐτοὺς ἡγάχασεν ἑνα εἰς αὐτὸν νὰ τὸν φονεύσῃ ἀγνοῶν τὴν ταυτέτητά του. Ἀναγνωρισθέντος δὲ μετ' ὀλίγον τοῦ νεκροῦ οἱ ἐχθροὶ ἐκ φόβου ἐγκατέλειπον τὴν Ἀττικὴν. Οἱ Ἀθηναῖοι κρίνοντες ὅτι οὕτως θὰ ἐφύλαττο ἕκτοτε αἰεὶς τοῦ Κ. διὰ τοῦ κατήργησαν τότε τὴν βασιλείαν, εἰς δὲ τὸν πρωτότοκον τοῦ Κ. υἱὸν Μείδοντα ἐδωκαν τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχοντος· πράγματι ὁμοῦς ἡ βασιλεία ἐν Ἀθήναις διήρκατο μέχρι τοῦ 752. [Ι.Κ.Π.]

Κόζακας. Ὅρος κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Θεσσαλίας ἀποπεφωμένον ἐκ τῆς Πίνδου καὶ διεσπόμενον ἐκ Β πρὸς Ν.

Κοζάνοι. Ὄνομα πολεμικοῦ λαοῦ τῆς Ν Ῥωσίας, ὅστις διεδραμάτιζεν ἄλλοτε σημαντικὸν πρόσωπον, εἰσέτι δὲ καὶ νῦν ἀποτελεῖ σπουδαῖον μέρος τοῦ Ῥωσικοῦ στρατοῦ. Ὑπάρχουσι δὲ αὐτῶν κυρίως δύο φυλαὶ, 1) οἱ τῆς Μικρᾶς Ῥωσίας ἢ τῆς Οὐκραίνης (μεταξὺ αὐτῶν καὶ οἱ Σαπορόγκοι ἐπὶ τοῦ Δνείπερου, ληστρικοὶ καὶ ἀτιθασοὶ) καὶ 2) οἱ τοῦ Ταννίδους, ὡν ἡ γῶρα ἀποτελεῖ εἰδικὸν κυβερνεῖον ἔχον ἐμβ. 164.607 τ.χμ. μετὰ 1683.327 κατ., στρατιωτικῶς διοργανωμένοι καὶ διοικούμενοι ὑπὸ ἀρχαῖον (βλ. λ.).-πρωτεύοντα αὐτῶν εἶνε Νεοτσερίκται. Ἀπὸ τῶν Σαραποργίων κατὰγονται οἱ Κ. τοῦ Κουβάν, ἀπὸ τῶν τοῦ Ταννίδους οἱ τοῦ Ἀστραχάν, τοῦ Ὀρεμβούργου, τοῦ Οὐράλ, τοῦ Τέρεκ, τῆς Σερβίας (παρὰ τὸν Ἀμούρ) καὶ τοῦ Τουρκιστάν (ἐν τῇ περιφερείᾳ Σεμιρέτσκην. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1884 τὸ σύνολον τῶν Κ. ἐνῆλθεν εἰς 3.140.089. Ἐν εἰρήνῃ οἱ Κ. παρέχουσιν εἰς τὸν Ῥωσ. στρατὸν 55.172 ἀνδρας (286 ἑτας, 6 1/2 τάγματα καὶ 20 πυροβολαρχίας μετὰ 106 πυροβόλων), ἐν πολέμῳ δὲ 154.014 ἀνδρας. Ἡ ἐν τῷ στρατῷ ἐνεργεῖς ὑπηρεσία αὐτῶν διαρκεῖ 15 ἐτη. [Μ.Σ.]

Κοζάνη. Πόλις τῆς Μακεδονίας κειμένη ἐπὶ τινος τῶν ἀντηρῶν τοῦ Βερμίου ὄρους καὶ περιρριζομένη ΒΔ ὑπὸ ἀποτόμων ὄψωμάτων καλυπτομένων ὑπὸ ἀμπελώνων. Ἀπέχει τῶν Σερβίων ΒΔ ὥρ. 6 1/2 καὶ διατρέφεται εἰς 6 συνοικίας μετὰ πληθυσμὸν 8 χιλιάδων ἐξ ὧν μόνον 509 εἶναι ὁθωμανοί. Δι' ὁδοὺ αὐτῆς εἶναι εὐρεῖται, αἱ εἰκασίαι καλῶς ἐκτισμέναι, τὰ ὕδατα τῆς ἀφθονα, διατηρουμένη πολλοὺς καὶ καλὰς κήπους, οἱ δὲ κάτοικοι καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ

τὸ ἐγγύριον ἐμπόριον. Ἡ Κ. εἶνε πρωτεύουσα ὁμωνύμου διαμερίσματος (Καζά) ὑπαγομένου εἰς τὴν διοίκησιν Σερβίων, ἔχοντος 3' ἐν 8 λω πληθυσμὸν 24 χιλ. χριστιανῶν καὶ 15 χιλ. θωμανῶν οἰκούντων εἰς 40 χριστιαν. χωρία καὶ 33 θωμανικά, παράγοντος δὲ ἐτησίως 89 χιλ. κοιλὰ σίτου, 104 χιλ. κριθῆς καὶ 28 χιλ. δραβοσίτου. Πρὸς Κ. Δ. Γουναρπούλου, Κεζανικά, ἐν Πανδώρας 22ω τέμψ.

Κοζέλακ. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνήτῳ Καλούγα, ἐπὶ τοῦ Σχίσδρα. ἔχει 5861 κατ. (1885) διατηροῦντας ἐμπόριον κανναβίνων ὑφαμάτων, δέρματος, ξυλίας, ἐλαίου κλ. [Μ.Σ.]

Κοζέντα (Cosenza). Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἰταλικῆς ἐπαρχίας καλουμένης καὶ Calabria citeriore (6698 τετμ. μετὰ 492 690 κατ.). Κεῖται ἐν ὠραίᾳ θέσει ἐπὶ τοῦ Κράτιδος καὶ Βυσέντου, εἶνε ἐδρα ἀρχιεπισκόπου, ἔχει ἀνάκτορα, ὠραίαν μητρόπολιν, μέγαρον τῶν δικαστηρίων, θέατρον κλ. καὶ ἐμπόριον μετὰ ξηρ., ἐλαίου, οἴνου, σιτηρῶν κλ. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Cosenza ἦτο πρωτεύουσα τῶν Βραττίων. [Μ.Σ.]

Κοζέτσα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀποδοτίας, ἀπέχον ἀπὸ Μεγάλας Λεμποτινῆς ὥρ. 1.45'. Κατ. 505. Παρ' αὐτὴν κεῖται ἡ μ. ο. ν. ἡ Κ. τιμωμένη ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου καὶ ἔχουσα 11 μοναχοὺς καὶ 3 λαϊκοὺς. [Μ.Σ.]

Κόθορνος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἶδος ὑποδήματος ὠψήλου ἐν χρήτῃ παρὰ τοῖς Λυδοῖς, ὕστερον δὲ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ὑποκριταῖς ἐν τῇ τραγωδίᾳ. Ὁ τραγικὸς οὗτος Κ. ἔφερε κάτωθεν παχέα στρώματα βύρσας ἢ φελου οὕτως ὥστε ὁ φέρων ἐφαίνετο ὠψηλότερος. Κατ' οὐδὲν δὲ διέφερον ἀλλήλων ὁ δεξιὸς καὶ ὁ ἀριστερὸς Κ. καὶ ἡδύνατο πᾶς Κ. γὰ μετὰλλαγῇ ἀπὸ τοῦ ἐνδὸς εἰς τὸν ἄλλον πόδα, δι' ὃ καὶ Κ. ἐπεκαλεῖτο ὁ ἀστάτων πολιτικῶν φρονημάτων Ὠθαράμενης καὶ εἰ τις ἄλλος ὁμοιος. [Σ.Τ.]

Κοθούρις. Χωρ. Κεφαλληνίας καίμενον ἐπὶ τῆς χειρσνήσου Ἐρίστου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.45' ΒΔ τῆς Ἀσσοῦ, μετὰ 337 κατ.

Κοθώνη. Χωρ. τοῦ δήμ. Κεθωνίων ἀπέχον ἀπὸ Βιτοτίτσας ὥρ. 4, μετὰ 401 κατοίκων.

Κοθωνίων δήμος. Ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν Τρικλίων καὶ ἔχει κατ. 3498. Ἐκ τῶν 16 χωρίων τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν τὰ σημαντικώτερον εἶναι: ἡ πρωτεύουσα Βιτοτίτσα, Κεθώνη, Κορνέτι, Μερόκοβον καὶ Μπούκουρον. [Μ.Σ.]

Κοζέλα ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὰ παράλια τῆς Ν. Εὐβοίας πρὸς τὸ Αἶγατον πέλαγος, μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων Καζηρέως

καὶ Λερσνήσου, ἐπικινδύνα εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. [Α.Α.]

Κοιλάδος μονή. Ἐν τῇ δῆμῳ Κρανιδίου, μετὰ 6 μοναχῶν. [Μ.Σ.]

Κοίλα φλέδες (Ἀνατομ.). Τὰ δύο φλεβικά πρέμνα, ἅτινα ἐπαναφέρουσιν εἰς τὴν καρδίαν τὸ αἷμα τῶν ἀνω (ἀνω κοίλη φλέψ) καὶ τῶν κάτω (κάτω κοίλη φλέψ) μερῶν τοῦ σώματος. Καὶ ἡ μὲν κάτω ἢ ἀνιούσα κοίλη φλέψ, ἡ παχύτερα πασσῶν, ἐπαναφέρει εἰς τὴν καρδίαν τὸ αἷμα συμπαντος τοῦ κάτωθεν τοῦ διαφράγματος μέρους τοῦ σώματος. Ἀποτελουμένη ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν δύο κοινῶν λαγονίων φλεβῶν, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 4ου ἢ 5ου σφαιρικοῦ σπονδύλου δεξιῶν τῆς ἀορτῆς, φέρεται πρὸς τὰ ἀνω ἐπὶ τὰ δεξιὰ τῆς σπονδυλικῆς στήλης, διήκει εἰς τὴν αὐλακα τοῦ ἐπισθίου χειλὸς τοῦ ἥπατος, εἰτα δὲ εἰσδύεται διὰ τοῦ ὁμωνύμου τμήματος τοῦ διαφράγματος εἰς τὸ κύτος τοῦ θώρακος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς καρδίας. Ἡ δὲ ἀνω ἢ ἀνιούσα κοίλη φλέψ φέρει εἰς τὴν καρδίαν τὸ αἷμα τοῦ ὑπερῶν τοῦ διαφράγματος καίμενου μέρους τοῦ σώματος, πλὴν τῶν πνευμόνων. Κεῖται δ' ἐν τῷ θώρακι καὶ ἔχει μήκος 4—5 ἐμ. Ἀποτελουμένη δ' ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν δύο ἀνωμένων φλεβῶν, ἄρχεται ἐπισθεν τῆς α' δεξιᾶς στεφανοπλατυκῆς ἀρτηρίας καὶ φερομένη εὐθὺς ἐπὶ τὰ κάτω κατὰ μήκος τοῦ δεξιῦ χειλὸς τοῦ στήθους ἐκβάλλει εἰς τὸ ἀνω τοίχωμα τοῦ δεξιῦ κόλπου τῆς καρδίας. [Ι.ΠΘ.]

Κοιλὰς ἢ Κοιλάδαι. Παράλιον χωρίον τοῦ δήμου Κρανιδίου καίμενον εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2 κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ ὁμωνύμου ἔρμου καὶ τῆς ὑπὸ ἐλαίων κατὰ φύτον καὶ καλλιεργημένης πεδιάδος. ἔχει 348 κατ. Ἀπέναντι αὐτοῦ κεῖται ἡ νηὶς Κορωνίς ἀποσπάρττουσα τὴν εἰσοδὸν τοῦ ἔρμου.

Κοιλέντερν (Ζωολ.). Μεγάλη συννομορραξία ζῶων ἀτελεστάτων ἀσπονδύλων, ὧν κύριον χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι ἐκ κεντρικῆς τινος κοιλότητος, ἐν ἣ πέπτεται ἡ τροφή, ἐξορμῶνται ἀμέσως σιμῆνες εἰς ὅλον τὸ σῶμα διακλαδούμενοι καὶ πανταχοῦ φέροντες τὴν ὁρεπτικὴν ὕλην ὅπως αἱ ἀρτηρίαι ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ζῴων διὰ τοῦ αἵματος· τὸ σύστημα τοῦτο τῶν ὀργάνων καλεῖται διὰ τοῦτο γαστραγγειακὸν σύστημα. Ἐν γένει τὸ σῶμα τῶν εἶνε διατεθειμένον ἀκτινοειδῶς περὶ κεντρικὴν ἀξονα. Πολλὰκις δὲ πλῆθος αὐτῶν συνίχονται πρὸς ἀλλήλα διὰ τῶν ἐξηρημένων ἀγγειακῶν διακλαδώσεων, ἀποτελομένου οὕτως ἐνὸς σώματος ἐξ ἐλοκλήρου ἀποκρίας. Εἰς τὰ Κ. ἀνέονται αἱ Ἀκαληφαί, αἱ Μίσουσαι, τὰ Ὑδρόβια, τὰ Σιφυνοφόρα, τὰ Ἀνθοζῶα κλ., πάντα ζῶα ὡς ἐπὶ, ἴσως δὲ καὶ οἱ Σπόγγοι. [Π.Ι.]

Κοίλη. Χωρίον τοῦ δήμ. Αἰδωνος τῆς Εὐβοίας, μετὰ 141 κατ. [Μ.Σ.]

Κοίλη Ἡλίας, ἡ κυρίως Ἡλίας, ἡ ἐκτείνωθεν τοῦ ἡλειακοῦ Πηνειοῦ χώρα ἡ κατὰ τοὺς νῦν θήμους Ἡλίδος, Μυρτσοντιῶν, Πουπρασιῶν, Πηνειῶν καὶ Λαμπείας, ὑποδηρημένη εἰς πεδίον (τὸν νῦν Κάμπον) καὶ τὴν Ἀκρόρειαν (τὴν νῦν Κάμπειν καὶ Δ. Λάμπειαν). Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Κ. Π. ἦτοι ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ λόφου Καλασιόπι, μίαι τῶν δυσμικωτάτων παραφυάδων τῆς Φωλῆς, καὶ περὶ αὐτὴν, παρὰ τὰ νῦν χωρία Καλύδια καὶ Παλαιόπολιν, ἔκειτο τὸ αὐτοῦ τῶν Ἡλίων, ἡ Ἡλίας, ἐν πρώτοις μὲν ὑπὸ τὸ ἀριστοκρατικὸν πολιτεῖμα περιοριζομένη ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, ὑπὸ δὲ τοῦ 471 π. Χ., ἀφ' ἧς διαμορφώθη δημοκρατικῶς, ἐπαυξηθεῖσα σημαντικῶς κατὰ τὰ περίεξ τῆς ἀκροπόλεως διὰ νέου συναινετισμοῦ περιορίων. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἔκειτο ἐν τῇ ἀριστερᾷ τοῦ Πηνειοῦ ἀγῶν, μέρος δὲ καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ. Ἡ πόλις διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ πανελληνίου ἔνεκα τῶν ἀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἡγυρημένην ἱερότητα τῆς χώρας, ἦν ἀτειχιστος μέχρι τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, ὅτε τειχισθεῖσα ὑπέκυψεν εἰς τὴν τύχην καὶ τῶν λοιπῶν πόλεων λησμονηθεῖσας τῆς ἱερότητος αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ Παυσανίου πυκνότερα κατωκίετο μετὰ πολλῶν προαστείων, διέπρεπον δ' εἰσέτι ἐκ τῶν δημοσίων εἰκοδομημάτων τὸ πάμμεγα τρίμηλος γυμνάσιον τὸ πρὸς προάσκησιν τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγωνιστῶν χρησιμεύον, οὗ τὸ μὲν μεῖζεν μέρος μετὰ κισσοστοιχείων καὶ δένδροστοιχείων ἐκαλεῖτο Εὐστῆς μετὰ τοῦ Πληθροῖου, ἰδίως πρὸς πάλην θίσεως, τὸ δὲ δευτερον ἦτο τετράγωνον μετ' ἀγάλματος τοῦ Διός, καὶ τὸ τρίτον ἐκαλεῖτο Μαλθῷ. Ἐπίσης παρ' αὐτὰ τὸ ἱερὸν τῆς Φιλομείρας Ἀφροδίτης παρὰ τὰ βαλανεῖα καὶ τὴν ἐθὺν τῆς Σιωπῆς, ὃ ἱππόδρομος, ὃ Ἑλλανοδικαῖον. Ἐπίσης παρὰ τὴν Ἀγορὰν ναὸς τοῦ Ἀκασίου Ἀπόλλωνος, ἀγάλματα Ἡλίου καὶ Σελήνης, ἱερὸν τῶν Χαρίτων, ναὸς τοῦ Σειλῆνος, ὃ τύμβος τοῦ Ὀξύλου καὶ τὸ εἰκοδόμημα ἐνθα αἱ 16 γυναῖκες τὴν τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡλίας πέπλον ὕφαινον. Ὅπισθεν δὲ τῆς κερκυραϊκῆς λεγομένης στοας διπλοῦν ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης Οὐρανίας τε καὶ Πανδήμου, περαιτέρω δὲ τέμενος τοῦ Διὸς καὶ ἱερὸν τῆς Τύχης. Ἐν δὲ τῇ κεντρικωτάτῳ μέρει τὸ ἀγαλμα τοῦ αἰγυπτιακῆς ἀρχῆς ἥρωος Σαραμῖνος. Μεταξὺ δ' Ἀγορᾶς καὶ Πηνειοῦ π. ἦτο τὸ θέατρον καὶ ἐγγὺς ναὸς Διονύσου, οὗ ἡ ἐορτὴ οὐία μεγαλοπρεπέστατα ἐτελεῖτο. Ἐν τῷ προαστείῳ Πέτρα εἰδωκνυτὸ τὸ μνημεῖον τοῦ φίλοστορευ Πύρρωνος. Ἐν δὲ τῇ Ἀκροπόλει ἦν ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, μετὰ χρυσολεφαντίνου ἀγάλματος αὐτῆς ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Φειδίου καὶ ἡ ἱερὰ πύλη,

ἀρχὴ τῆς πρὸς Ὀλυμπίαν ἱερᾶς ὁδοῦ. Ἀγνοῦντο ποτε ἡ πόλις ἐπὶ τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων καταθρεπτομένη. Τανῦν ἐν μὲν τῇ ἀκροπόλει εὐρύνεται λείψονα ἀσφμαντα καὶ τοῦ ἱεροῦ φρουρίου καὶ τοῦ φραγμικοῦ, ὅτι αὐτὰ φράγχοι ἐχυρωθέντες ἐνταῦθα ἐδέσποζον τὴν περίεξ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ κατελαμβάνον τὰ κορυφὰς τῶν βουνῶν καὶ λόφων, ἐπὶ δὲ τῇ κάτω πόλει ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν εὐρήναι πολλά εἰκήματα καὶ τινα ἔρθια κατὰ τοὺς τοίχους καὶ ἄλλα ἔγνη εἰκοδομημάτων, πάντα ὅμως σχεδὸν πλινθινὰ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βωμολικῆς ἐποχῆς. Πλήρη περιήγησιν τῶν ἐρείπων τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἴδε ἐν Stanhope Olympia, 1824. [Γ.Π.]

Κοίλη Συρία βλ. Συρία.

Κοίλη ἡ γαστήρ (Ἀνατολ.). Κελεύεται εὐρεία, καίμην μετὰ τοῦ θώρακος καὶ τῆς λεκάνης καὶ περιχλειομένη ἀνωθεν μὲν ὑπὸ τοῦ διαφράγματος, ἔμπροσθεν δὲ καὶ ἐκ τῶν πλευρῶν ὑπὸ τοιχωμάτων ἀπολῶν καὶ ὑπαικτικῶν, ὅπιοθεν δὲ ὑπὸ τῆς σπυρίκης μείρας τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἐγκλείουσα δὲ τὰ πλεῖστα τῶν πεπτικῶν καὶ τῶν οὐροποιουμένων ὀργάνων εἰς πλὴν στόμαχον, τὸ ἥπαρ, τὸ πάγκρεας, τὴν σπλῆνα, τὸ λεπτὸν καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου, τοῦ νεφροῦ κλ. [Γ.Π.]

Κοιλίαι ἐγκυφάλου. βλ. Ἐγκύρως, Παρεγκυφάλης, Πρεμῆκης μυελός. — καρδίας. βλ. Καρδία.

Κοιλιωμένον. Κώμη τῆς Ζακύνθου καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ναρθίων, καίμην 3 ὥρ. Δ τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου ἐπὶ ὁδοῦ κατὰ τὴν ΝΔ πλευρὰν τῆς νήσου. Κάτ. 664.

Κοιλούκερξ (Cynoecornia). Οἰκογένεια τῶν μυρμηκικῶν ζώων περιλαμβανούσα ὅσα φέρουσιν εὐμεγέθεις μετωπιαίους ὄγκους περιβαλλομένους ὡς ὑπὸ θήκης ὑπὸ κελίων κερμάτων, αἵνα δὲν ἀποπίπτουσιν. Εἰς αὐτὴν ἀνήκουσιν τὰ γένη Ἀντιλόπη, Δίξ, Πρόδατον, Βεὺς, [Φ.Ι.]

Κοιλόν. Μέτρον σχήματος κυλινδρικοῦ, ἐκ ἔυλου συνήθως κατασκευαζόμενον, χρησιμεύον δὲ ἰδίως πρὸς μέτρησιν τῶν σιτηρῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Κατὰ τόπους εἶνε διαφόρου χωρητικότητος, ἱσοδυναμοῦν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς 28 λίτρας, ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς 30, ἐν Σμύρνῃ πρὸς 54, ἐν Θεσσαλονικῇ πρὸς 144, ἐν Βάρνῃ πρὸς 216, ἐν Σιλιστρια καὶ Προυτσουκίᾳ πρὸς 288, ἐν Βλαχίᾳ πρὸς 681, ἐν Μελδαῖα πρὸς 435.

Κοῦμβρα (Coimbra, παρὰ τοῖς ὁρχαίσις Conembria). Πρωτεύουσα τῆς ὁμοῦ περιφέρειας τῆς πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Βέϊρας, ἐκτισμένη κατὰ μέρος μὲν ἐπὶ ἀπεθμένῳ βράχῳ, κατὰ μέρος δὲ κάτωθεν αὐτοῦ παρὰ τὴν πλωτὴν Μονδέγεν, 217 χμ. ἀπὸ τῆς

Δισσαβώνος. *Έχει 13880 κατ. καὶ τὸ μόνον ἐν Πορτογαλίᾳ πανεπιστήμιον, ἰδρυθὲν τῷ 1588, μετὰ ἀπερσοκοπέιου, μουσείου, πολυτμήμων συλλογῶν, βοτ. κήπου κλ. Εἶνε ἑδρα ἐπισκόπου, διετέλεσε δὲ κατὰ τὸν ΙΒ' καὶ ΙΙ' αἰῶνα ἑδρα τῶν βασιλέων τῆς Πορτογαλίας.

Κοιμήσεως Θεοτόκου μανά ὑπάρχουσιν ἀπειροὶ ἐν Ἑλλάδι ἀς βλ. ὑπὲρ τὰ ἰδιαιτέρα ἄρθρα μονῆ Πεντέλης, Φανερωμένης, Ταλαντίου, Πεπελινίτιδος, Ἀγ. Λαύρας κλ.

Κοῦν (Coun). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Μάλαγας, ἀφ' ἧς ἀπέχει 32 χμ. πρὸς ΑΝΔ, ἐπὶ τοῦ Σέκο ποτ. καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Μίχας ὄρεων. *Έχει 9825 κατ. (1887) καὶ λατομεῖα μαρμάρων. [Μ.Σ.]

Κοινὴ διαλέκτους καλεῖται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γλώττης ἐκατὴν ἦτις ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν ὡς γλώσσα τοῦ γραπτοῦ λόγου. Βασιζέται ἐπὶ τῆς ἁπτικῆς, ἧς διαφέρει ὅμως διὰ πλείστων παραχωρήσεων πρὸς τὴν γλώσσαν τοῦ λαοῦ, τοῦ σπράττου, τῶν γραφείων καὶ ἰσως τῆς μακεδονοαλεξανδρινῆς διαλέκτου. Δι' παραχωρήσεις αὗται ἀφαιρῶσι μαλλὸν εἰς τὸ λεξιλόγιον καὶ τὴν σύνταξιν ἢ εἰς τὸ τεχνολογικὸν μέρος.

Κοινοῦδιον. Βλ. Μοναστήρια.

Κοινοβουλευτικὸν πολιτεύμα.

Βλ. Ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα.

Κοινοβούλιον. Βλ. Βουλὴ.

Κοινοὶ τύποι καλοῦνται ἐν τῇ ρητορικῇ αἱ πασιγινωστοὶ ἰδέαι καὶ αἱ τοῖς πασιν ἐνόντοι ἀλήθειαι. Κατάδηλον εἶναι τὸ καταπληροῦν τὸν λόγον διὰ Κ. τ. δὲν εἶνε καλὸν συστατικὸν τοῦ ρήτορος.

Κοινοκτημοσύνη. Παλαιὰ θεωρία τὴν εὐμερίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐπαγγελῆσθαι διὰ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ ἱσοπεδουμένην μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας ἀνισότητος. Πληρέστερος ὁρισμὸς δυσχερέστατος ἀποβαίνει, καθόσον οἱ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον σημασιόφοροι τῆς θεωρίας κατὰ πολλὰ μεταξὺ αὐτῶν διαφαινοῦσιν. Ἡ Κοινότης εἶνε συνώνυμος τοῦ «Μηδενισμοῦ» καὶ ἀπὸ τῆς βαθυτάτης ἀρχαιότητος συνετάραξε λαοὺς τινὰς καθόσον ὁ μεταξὺ εὐπορίας καὶ πτωχίας ἀγὼν ὑπῆρξεν ἐν τῷ μέσῳ καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων κοινωνιῶν, ἰδίᾳ δ' ἐν Μιλήτῳ κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν αἰσθόνων ἔρρευσεν αἶμα. Τὰ πολιτεύματα τῆς Κρήτης καὶ τῆς Σπάρτης ἐθεμελίωσαν τὸ τῆς Κ. σύστημα, ἀλλ' ἀτελῶς καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν περιόικων αἱ εἰλώτων, ὅστινες ἐφράζοντο ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰδιοκτησίας οὐδέποτε παρεγνωρίσθη, ἀλλὰ τὰ τμήματα τῶν γαιῶν ἐμελλόν τὰ μένους πάντοτε αὐτὰ ἦτο ἴσα· τὸ δὲ μέγχι μέρους τῆς ἀγροτικῆς προσόδου ἐτίθετο ἐν κοινῇ

χάριν τῶν δημοσίων συστάτων· ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ κοινότης κρατούσα μόνη παρ' ἐλευθέρους ἤτο ἀριστοκρατικὴ Κ. Μετὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον ὁ θεσμὸς ἀποσυνετίθη, δορεαὶ γαιῶν ἐπετραπήσαν καθὼς καὶ μεταδίδασσι αὐτῶν διὰ διαθέκης. *Ποτε καὶ εἰς αὐτὰ τ' αὐστηρά τῆς ἀρχαιότητος πολιτεύματα ἐν οἷς οἱ Κόσμοι καὶ οἱ Ἴστροι ἦσαν λίαν ἰσχυροὶ ἀτελῶς τὸ τῆς Κ. σύστημα ἐφημιόσθη καὶ δὲν εὖτυχε μακροβιότητος. Πρῶτος τῶν σοφῶν ὁ Πλάτων ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς «Νόμοις» ἐσχεδίασεν αὐτὸν κοινότη. σύστημα, πλὴν τὸ ἰθαῦδες αὐτοῦ περιωρίζετο ἐντὸς τῶν τοιγῶν μίας πόλεως, ἀνευ συγκοινωνίας σχεδὸν μετὰ τῶν ξένων, ἀλλῶς δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ του προέβαιναι περὶ ἀριστοκρατικῆς κοινότης, καθόσον μόνον ὑπὲρ τῶν πολεμιστῶν καὶ σοφῶν ἐσχεδιάσθη αὕτη· οἱ δὲ γεωργοὶ, ἐμπόροι, τεχνίται εἶναι δυνατοὶ πρὸς τὴν ἀνάξια. Ὅριζεται γάμος πρόσκαιρος παρεμφερὲς τῆς πρόσκαιρου παλλακείας, τὰ δὲ προέδοντα τοῦ τοιούτου γάμου ἀνήκουσιν εἰς τὸ Κράτος· ἀρενά τε καὶ ὄπληα τὴν αὐτὴν λαμβάνοντα ἀνατροπὴν εἶναι ἀγνωστα εἰς τοὺς ἰδίους γονεῖς. *Ὅθεν κατ' οὐσίαν ἡ Πλάτων συνίστα τὴν κατάργησιν τῆς εἰςκοινωνίας. Ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν δοξάζει· ὅτι αὕτη εἶνε πηγὴ πάντων τῶν δυστυχμάτων τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας. Ἐν τῇ περὶ τῶν «Νόμων» ἐργῳ ἠθέλησεν ὁ Πλάτων κάπως νὰ συνδιαλλάξῃ τὴν ἰδιοκτησίαν μετὰ τῆς ἰσοτήτος (βιβλ. Ε'), ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀνομολογεῖ τὸ ἀσυμβιβαστον αὐτῶν. Τὸ σύστημα τῆς «Πολιτείας» οὐδαμῶς ἐτυχεν ἐφαρμογῆς τινος, ἐκρίθη δὲ καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὡς χίμαιρα, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς «Πολιτικαῖς» αὐτοῦ (ἰδίως ἐν βιβλ. Α' κεφ. γ' καὶ ἐν βιβλίῳ Β') σαφῶς καὶ εὐγλωττῶς ἀνῆρσε τὰς πλάνας τοῦ διδασκάλου του. — Ἐν Ῥώμῃ ἡ περὶ Κ. θεωρία οὐδέποτε ἀνεφάνη οἱ τῶν Γράκχων νόμοι ἤξιον μόνον ἵνα καὶ ὁ ἀκτῆμων λαὸς γίνῃ ἰδιοκτήτης, ἀλλὰ διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν Γράκχων αἱ τοῦ λαοῦ ἐπέπειραι ἐναυάγησαν. Κατὰ τοὺς νεωτέρους θύμω χρόνους αἱ τῆς Κ. θεωρίαι ἐτυχόν μεγάλης ἐπιτάξεως· οἱ νεώτεροι ἤξιωσαν, καὶ ὁ Καὶ ἰδίᾳ (Ταξείδιον εἰς Ἰταρίαν τελ. 507), ὅτι τὸ σύστημα τῶν ἀπορρεῖε εἰς αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ ἰσχυρισμὸς ψευδὴς πηγάσας εἰς ἀποστρεβλώσεως τῆς ἐννοίας χωρίων τινῶν τῆς Γραφῆς. Ὁ Μινσαί-σμος δὲν ἔχει καινοτομήσει ἐπὶ τῶν βλασίων τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, τὴν πολυγαμίαν μόνον ἐπιτρέψας, ὁ δὲ Σωτὴρ σαφῶς ἀπαρνή-νχτο ὅτι ἤλθεν οὐχὶ πρὸς τὸ καταλῦσαι ἀλλὰ πρὸς τὸ συμπληρῶσαι τοῦ νόμου· ἀνύψωσεν τὸν γάμον, συνέστησε τὸ «οὐ κλέψεις» καὶ τὴν «ἐλευθερίαν», ἀρετάς μὴ ἐννοούμενας ἀνευ τῆς ἰδιοκτησίας· καταδικάζει δὲ μόνον τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀπληστίαν καὶ τοὺς χάριν

των ὀλίγων ἀπολύσεων ἀγώνως. Κατὰ τὸν Β' μ. Χ. αἰῶνα ἀνεφάνη ἡ σχολή τῶν «Καρποκρατικῶν» οὗτοι ἀνεκέρησαν μὲν αὐτοὺς χριστιανούς ἤξιον ὅμως κοινόνητα ἀγαθῶν καὶ γυναικῶν· ἡ τοιαύτη σχολή ἐτάφη τάχιστα. Κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἤρξατο ἡ θεμελίωσις τῶν μονῶν, ἀλλ' αὐταὶ μικρὸν σχετίζονται πρὸς τὰ τῆς κοινοκτ. συστήματα τὸ μὲν διότι εἶναι ἱερὰ ἰδρύματα καὶ οἱ μοναχοὶ κατατάσσονται οὐχὶ χάριν ἀπολύσεων καὶ κρείττονος βίου, ἀλλ' ὑποβάλλονται τούναντιον εἰς στερήσεις καὶ δοκιμασίας, τὰ δὲ καὶ διότι αὐτοὶ ζῶσιν ἐκ τοῦ ἐλέους τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ ἀποκτῶσιν ἰδίαν ἰδιοκτησίαν ὑπαγομένην εἰς οὓς νόμους ὑπάγεται πᾶσα πολιτοῦ ἰδιοκτησία· πρὸς δὲ αἱ μοναὶ κυβερνοῦνται ὑπὸ δεσπότης ἐχόντος πατρικῆς ἀριτάτης. Ὡς ὁ Πλάτων ἦν ὁ πατήρ τῆς περὶ Κ. θεωρίας ἐν τῇ ἀρχαιότητι οὕτω κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὁ Ἀγγλος Θωμᾶς Μόρος (Morus), μέγας καγκελλάριος χρηματίας Ἐρρίκου τοῦ II'. Οὗτος προέβη εἰς τὴν ἀνακαινίσιν τῶν θεωριῶν τοῦ Πλάτωνος διὰ τοῦ περιλαλήτου ἔργου αὐτοῦ «Οὐτοπία» συνταχθέντος ἐν μορῇ διαλόγου τὸ 1516. Ἡ «Οὐτοπία» εἶνε φαντασιώδης νῆσος ἐν ᾗ θεμελιούται τὸ σύστημα. Τὸν τίτλον «Utopia» ἀνυμολογοῦσιν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων οὐ καὶ τόπος καὶ συμπεραίνουσιν ὅτι σημαίνει νῆσον μὴ ὑπάρχουσαν ἐν τινὶ τόπῳ. Ὁ Μόρος συνιστῶν ἐν τῇ μακαρίᾳ νήσῳ τοῦ φυλάρχου ἀποδέχεται ὡς ὁ Πλάτων καὶ τὴν δουλικὴν κατάστασιν ἀλλ' ὑπὸ ἑποφιν ἀλλήν, ἀφίσταται δὲ τοῦ Πλάτωνος ἀνακλουνθὲς γενόμενος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκογενεῖαν, διατηρεῖν θῆλα δὴ αὐτήν. Τοὺς μακαρίους οὐτοποίους χαρακτηρίζει ὡς ἐξ Ἑλλήνων καταγομένους. Πέντε μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς «Οὐτοπίας» ἔτη ἐξερράγη ὁ κοινοκτημονικὸς ἀναθρασμός· εἰς τὰς ἐμπνεύσεις δὲ τοῦ βιβλίου τούτου ὀφείλονται καὶ τὰ κοινοκτημ. σχεδιάσματα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ «Νιβελλερς», οἵτινες ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσωσιν ἐπὶ Κρόμβελ. Πάντες οἱ μεταγενέστεροι τοῦ Μόρου κοινοκτῆμονες ἔλαβον ὡς πρότυπον τὴν «Οὐτοπίαν». Τὸ 1630 ἐδημοσιεύθη τὸ ἔργον τοῦ Δομινικανοῦ Θωμᾶ Καμπανέλλα «Ἡ πόλις τοῦ Ἠλίου» ἐν διαλόγοις καὶ τοῦτο συντεταγμένον· ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ προχωρεῖ εἰς πλεονάζειν οὐ μόνον τὴν κατάργησιν τῆς ἰδιοκτησίας ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκογενείας. Ὁ Μορελλὺ ἐδημοσίευσεν τὸ 1753 τὴν «Βασιλειάδα» καὶ τὸ 1755 τὸν «Κώδικα τῆς φύσεως» ἐν αὐτοῖς διαφωνεῖ κυρίως ὡς πρὸς τὸν γάμον, ἀξιοῖ δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων δακ. ὡς πρὸς αὐτὴν ἐκτίθενται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Ι. Ι. Ρουσσῶ «Αἰμίλιος» προηγήθη ὅμως τοῦ Ρουσσῶ ὁ Μορελλὺ. Τὸ 1753 ἐδημοσιεύθη ὁ ἐπὶ τῆς ἀνισότητος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων λόγος τοῦ Ρουσσῶ, καὶ

κατόπιν «Ἡ κοινωνικὴ συνθήκη». Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς παρενοήθη ὅλως ὑπὸ τινῶν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας, διότι ὁ Ρουσσῶ θεωρεῖ αὐτὴν ἀναπόσπαστον τῆς κοινωνίας καὶ κυρίαν αὐτῆς βᾶσιν, ὅπερ σαφῶς προκύπτει ἰδίᾳ ἐν τῷ ὀγδόῳ καὶ ἐννάτῳ κεφαλ. τοῦ Δ' βιβλίου τῆς «Κοινων. συνθήκης», ἐπιτίθεται κατὰ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν θεωρεῖ πηγὴν πάντων τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν καὶ προτιμᾷ τὴν κατάστασιν τῆς φύσεως ἐννοῶν ὡς τοιαύτην τὴν τῶν ἀγρίων (βλ. Κοινωνιολογία). Κατ' ἀκολουσίαν ὁ Ρουσσῶ δὲν εἶνε κοινοκτῆμων, καθόσον βᾶσις τῆς κοινωνικῆς εἶναι ἡ κοινωνία ἢ ὁ Ρουσσῶ ἀρνείται, ἀν δὲ ὑπ' αὐτοῦ προσβάλλεται· ἡ ἰδιοκτησία τοῦτο γίνεται διότι εἶνε βᾶσις τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ (ἴδε Β' κεφάλ. τοῦ ἔργου «Sur l'inégalité»). Ἐπὶ πολλὰ ὁ σοφὸς οὗτος ἠκολούθησε τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν «Νόμων» τοῦ Πλάτωνος. Τὸν Ρουσσῶ ἔλαβον ὡς πρότυπον ὁ Linguet ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Θεωρία τῶν ἀστικῶν νόμων» (1767). Τὸ 1780 ἀνεφάνη ὁ Brissot de Warville σκαλὺν διαδραματίζας πρόσωπον κατὰ τὴν Γαλλ. Ἐπαναστάσιν. Δι' αὐτοῦ «Φιλοσοφικαὶ ἐρευνᾶι ἐπὶ τοῦ δικαίωματος τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἐπὶ τῆς κλοπῆς» εἶναι ταμεῖον παντὸς παραδόξου καὶ ἀποτροπαίου. Κατὰ τὴν Γαλλ. ἐπαναστάσιν πᾶσαι αἱ ἰδέαι τῶν κοινωνικῶν ἀνατροπῶν εὗρον γόνιμον ἔδαφος, ἐξ οὗ καὶ αἱ κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας προσβολαὶ καὶ ὁ κατὰ τῶν πλουσιῶν πόλεμος· τότε ἀνεπτύχθη καὶ ὁ περὶ ἀναδιοργανισμοῦ τῆς κοινωνίας πυρετός τῶν ἐπαδῶν τοῦ Babeuf. Ἰσχυρὸς ἐπικουρὸς ἐπῆλθεν ὁ Rob. Ὁδεν θεμελιώσας τὴν «New-Harmony» (ἐν Ἀμερικῇ) οὗτος ἀρνείται ἰδιοκτησίαν, νόμισμα, θεότητα, εἶναι δὲ θαυμαστῆς τῆς ἀπολύτου ἰσότητος. Τοῦ Saint-Simon τὰ κοινοκτημ. σχεδιάσματα (1832) ἀνεγνώριζον καὶ ὀριά τινα, πληρὴ οἱ παθεῖ αὐτοῦ κατόπιν ἐξώκειλαν εἰς τὰς ἐσχάτας τῶν ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν, ἠξίωσαν δὲ πρὸς τὰς ἄλλας καὶ Ἀρχὴν τινα ἀνεύθυνον καὶ ἀλάνθαστον. Ὁ Κάρολος Φουριε προέτεινε τὸν σχεδιασμὸν σωματείων ἢ φαλαγγῶν ἐκ 2000 ἀνθρώπων ἐργαζομένων ἐν ἐργαστασίοις ἅτινα ἐκάλεσε φαλαγγεῖα (phalanstères), συνέστησεν ἅμα καὶ τὴν πολυανδρίαν καὶ πολυγυνίαν, καὶ τὸ κυβερνητικὸν σύστημα «Ἀναρχίαν». Ὁ Καδὲ (ἴδε τὴν λέξιν) ἐξέθηκε τὸ σύστημα τοῦ ἐν μυθιστορικῷ ἔργῳ κληθέντι «Ταξείδιον εἰς Ἰακρίαν» (1842)· οὗτος δὲν ἀπεδέχτο ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἀμοιβὴν ἀνάλογον τῆς ἀγχινοσίας καὶ τοῦ ζήλου· ταῦτα εἰσὶ δωρήματα τῆς φύσεως, λέγει, καὶ δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ τιμωρῶνται οἱ σταροῦμενοι αὐτῶν· ἀποδέχεται δὲ τὸν γάμον, καταργεῖ τὴν ἐλευθεροτυπίαν, ἀπαιτεῖ γλώσσαν μιαν, ὁρησιάν νίαν καὶ πολιτεύμα δημοκρατικώτατον. Ὁ Λουί-Βλάν (ἴδε τὴν λέξιν) πάλιν εἶνε

κοινοκτημίων μετρηφισμένος· διὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ «Ὁργανισμός τῆς ἐργασίας» καθιστᾷ, ὡς ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ, τὸν κακὸν ὑπευθυνον οὐχὶ πρὸ ἀνθρώπων ἀλλὰ τὴν κοινωνίαν· ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ· ἰδρύει ἐθνικὰ ἐργαστήρια μικρὸν διαφέροντα τῶν τοῦ Babbou, γαίας καὶ κεφάλαιον δι' αὐτὰ· καταργεῖ τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα· ὁ μέγας βιομηχανος καὶ διαχειριστὴς εἶνε τὸ Κράτος· οὕτω καταργεῖ τὴν ἰδιοκτησίαν ἀλλὰ σιωπηρῶς· οἱ δὲ συντάσσεται μετὰ τῶν κοινοκτημόνων παρῶς προκύπτει καὶ ἐν σελίδι 16 τοῦ Α' τόμου τοῦ ἔργου αὐτοῦ «Ἱστορία τῆς Ἐπαναστάσεως». Ἐπέρχεται ὁ δεινὸς καὶ εὐγλωττος μεταρρυθμιστὴς Proudhon, διὰ τοῦ ἔργου τοῦ «Τί εἶνε ἡ ἰδιοκτησία; ἡ ἰδιοκτησία εἶνε κλοπή» (1840)· στομφολογεῖ δ' ἐπὶ τῇ πρωτοτυπῇ τοῦ δορισμοῦ αὐτοῦ ἐν τούτῳ ἠρώθη ἐκ τοῦ Πλάτωνος· ἐρωτηγέτω ὅμως οἱ ἐπὶ πολλὰ ἀλλὰ ὁ Proudhon εἶνε πρωτότυπος. Ἡ ἰδιοκτησία, ἐπιλέγει, εἶνε ὁ Κáιν φονεύων τὸν ἀδελφόν του «Ἀβελ. Καταδικάζει εὐγλωττῶς πάντα τὰ κοινοκτημ. σχεδίασμα· καθὼς καὶ τοὺς ἀρνομένους τὴν κοινωνικὴν σύστασιν, τοῦθ' ὅπερ ἡ κυριώτερα τῶν πρωτοτυπιῶν του. Ἐτέρα πρωτοτυπία αὐτοῦ εἶνε ὅτι οὐ μόνον καταδικάζει τὴν ἰδιοκτησίαν ἀλλὰ καὶ ἀξιοῖ ὅτι αὕτη εἶνε ἀδύνατος· δυσχερέστατον ὅμως νὰ παρακολουθήσῃ τις αὐτὸν ἐν τῇ ἀποδείξει τοῦ τοιούτου παραδόξου ἰσχυρισμοῦ τοῦ καθόσον ἐπικαλεῖται τὴν μεταφυσικὴν καὶ τοὺς λογισμοὺς ἐπὶ. Πλὴν δὲν προκύπτει σαφῶς σαφῶς τί ζητεῖ καὶ ποῖον ὀργανισμόν τῆς κοινωνίας προβάλλει. Τὸ 1841 ἐξέδωκε τοῦτον ἔργον τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, καὶ τὸ 1844 τὸ «Περὶ δημιουργίας τῆς τάξεως ἐν τῇ ἀνθρωπότητι» ἐξακολουθῶν καὶ ἐν αὐτῇ τὸ ἔργον τῆς καταλύσεως ἀνευ ἀνοικοδομήσεως· ἐν δὲ τῷ ἔργῳ αὐτοῦ τὸ 1846 τίθει ἐν εἰς ἀμερικανὸν πόλεμον τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν μετὰ τῶν κοινωνιστῶν, καὶ αὐτὸς δὲ θελὲς ἐν αὐτῇ δὲν μένει ἀπρόσβλητος· καὶ ἐν τοσούτῳ ἐν τισὶ χωρίοις ὁ Proudhon ἀναγνωρίζει· ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶνε ἀναπόσπαστος τῆς κοινωνικῆς τάξεως· ἀληθῶς ἐκκεντρώς διάνοια! Ὁ Πέτρος Λερού ἐδημοσίευσε τὸ 1839 τὸ ἔργον «Περὶ ἰσότητος», καὶ τὸ ἐπὶν ἔτος τὸ ἕτερον «De l'Humanité». Συνήγηρος καὶ οὗτος ὑπὲρ τῆς θεωρίας ὅτι ἡ ἰδιοκτησία εἶνε κλοπή, ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα Κáιν σημαίνει· ἑβραϊστὶ «ἰδιοκτητὴς» καὶ ὅτι ὁ Κáιν εἶνε ὁ πρῶτος ἰδιοκτητὴς, πρὸς δὲ ὅτι τὸ ὄνομα Ἰννὰχ υἱοῦ τοῦ Κáιν σημαίνει· ἑβραϊστὶ «δρεβρασία» ἡτις ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας γεννᾶται. Ὁ Λερού βραχίζει πάντα τὰ κοινωνικά ἐπὶ παραδόξῳ τινὲς συστήματος τριαδικοῦ, τὸ ὅποιον ἀποδίδει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἶνε θερμὸς ὑπέρμαχος τῆς ἀπολύτου ἰσότητος, ἅμα δὲ

καὶ ὡς ἄλλοι κοινοκτῆμονες παθησιστῆς. Ἐπαρμολογῆς πειράματα. Πολλὰ τοιαῦτα ἐγένοντο πλὴν πάντα ἀπέτυχον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον οἰκτῶς. Περὶ τῆς ἐν Κρήτῃ καὶ Σπάρτῃ κοινοκτ. ἐσημειώθησαν τὰ ὁσόντα. Οἱ «Μοραβὶ Ἀδελφοί» (οὐχὶ οἱ Ἀναβαπτισταί) ὡς εἰς ὕψος καταφυγόντες εἰς τὸ Φούλκεν τῆς Μοραβίας (ἔξ οὗ τὸ ὄνομά των) ἐσχημάτισαν κοινοκτημ. κοινότητα, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῆς ἰδιοκτησίας ἀνεγνωρίζετο ὑπ' αὐτῶν· ἦσαν δ' αἱ κοινότητες μάλ' ὀφειλόμενα ὁρηκευτικά ἰδρύματα, καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐξηφανίσθησαν. Οἱ Ἀναβαπτισταὶ οἵτινες ἐκήρυττον συγχρόνως καὶ τὴν Κ. ἐθελωσίαν ὑπὸ τὸν Θωμᾶν Μύντσερ τὴν κοινοκτ. ἐν τῇ πόλει Μύλχαουζεν, ἀλλὰ ταχέως κατεσφάγησαν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των, συνεπεία τῆς ἐν Φράνκενχάουζεν μάχης (1524). Τὰ συντρίμματα αὐτῶν ὑπὸ τὸν Χούττερ καὶ Γαβρ. Schending κατέφυγον εἰς Μοραβίαν ἀλλὰ μετὰ τίσταρα ἐτη ἐξηφανίσθησαν καὶ ὁ Σχένδινγκ ἀπέθανεν ἐν δυστυχίᾳ εἰς Πολωνίαν. Ἰσότης κατεσφάγησαν οἱ ἐν τῇ πόλει Μύνστερ ἀναβαπτισταὶ σὺν τοῖς ἀρχηγοῖς αὐτῶν Mathias καὶ Iou de Leida, ὁμοίως ἐν Ἀμστελδάμ οἱ ὑπὸ τὸν Iou de Gelen (1535). Οἱ καταδικωμένοι Ἰησοῖται μεταδόντες εἰς Παραγουάν ἐθελωσίαν ἐκεῖ κοινοκτ. κοινότητες, ἐξεβίωθησαν δ' ὑπὲρτος συνεπεία τῆς κατὰ τὴν κομμουνικῆς ἐξουσίας ἀντικατάστασίν των. Ἡ New-Harmonie τοῦ Ὁβιν (Ἀμερικῇ) τάχιστα ἐπώλεσε τὸν ἀρχικὸν αὐτῆς χαρακτήρα. Ἡ Ἰκαρία τοῦ Καδὲ ἐθελωρίσθη παρὰ τὰς δυνάμεις τοῦ «Ἐρυθροῦ ποταμοῦ» (Τεξᾶς) καὶ εἰς Νεβὰδ (Ἰλλινόις), χώραν ἀφ' ἧς τὸ 1840 εἶχον ἐξωθῆ οἱ Μορμόνοι· μετ' οὗ πολὺ ἔριδες καὶ σκανδαλώδεις δίκαι παρήγαγον τὴν ἀποσύνησιν τῆς Ἰκαρίας, ὁ δὲ ἐθελωτής ἐν ἀπογορητέῳ καὶ δυστυχίᾳ ἐτελεύτησε παρὰ τὰς δυνάμεις τοῦ Μεξικού. Οἱ Μορμόνοι ἐσχημάτισαν μετὰ τὸ 1847 πρὸς βορρᾶν τῆς λίμνης Οὐτάχ (Β' Ἀμερικῇ) ὁριστικῶς τὴν κοινοκτημ. κοινωνίαν αὐτῶν, ἔχοντες ὡς ἀρχηγὸν τὸν Β Γιώργ, ἀπὸ τοῦ 1850. Ἀλλ' οἱ Μορμόνοι ἀποτελοῦσι ὁμηκευτ. αἵρεσιν στηρίζουσαν ἐπὶ τῆς θῆθεν Γραφῆς τοῦ Ἑβραίου προφήτου Μορμῶν καὶ εἶναι λίαν φανατικοί, ἐντεῖθεν δὲ δύνανται καὶ νὰ διατηρήσωσιν ἐν ἀτελείᾳ κοινοκτημ. σύστημα. — Συγγραφεῖς τινὲς διακρίνουσι τὴν κοινοκτημ. εἰς εἶδη διάφερα, ἀλλ' αἱ τοιαῦται διακρίσεις δὲν φαίνονται αὐτοχόι, καθόσον πᾶς σχολάρχης ἀποτελεῖ καὶ ἴδιον σύστημα. Βάβκιον εἶνε κατὰ τὴν Προυδίαν ὅτι ἡ ἀνωτάτη τοῦ κοινωνικοῦ ἔκφρασις εἶνε ἡ κοινοκτημοσύνη. Ἐπιστῆς ὁ Villagardello (Historia das idéas sociais p. 382) προσδίδει πάντας τοὺς κλάδους τοῦ κοινωνικοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν κορμὴν τῆς κοινοκτημοσύνης. [Ο.Π.]

Ἱκοινοπραξία (communio) καλεῖται ἡ ἀνευ ἐταιρίας κοινωνία ἥτοι ἡ τυχαία συνυπαρξίς παρὰ πλείοσι προσώποις τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος (ἐν κληρονομίας π. γ.) Δι' ὑποχρεώσεις τῶν κοινωνῶν εἶναι αἱ αὐταὶ περίπου καὶ τῶν συνεταίρων ἀποτελεῖ· ὅ· ἡ Κ. οἶονεὶ σύμβασιν, ἐξ ἧς οὗτοι πηγάζουσιν ἀγωγαί, ἡ actio familiae arcisendi, προκειμένη περὶ Κ. μεταξὺ συγκληρονόμων, καὶ ἡ actio communi dividundo, θεωρούμενα κυρίως τὴν κυριότητα, ἀλλ' ἐξ ἀναλογίας καὶ ἐπὶ παντός κοινού ἐξ ἰδιαιτέρου δικαιώματος ἐρρημιζομένη, σηματοῦται ὅτι ἐν ταῖς πηγαῖς Κ. καλεῖται καὶ ἡ καθολικὴ ἐταιρία. [Πφ.]

Ἱκοινός ὁ Ἑρμῆς βλ. Ἑρμῆς.

Ἱκοινοῦντες Ἄλιν ἐπὶ μᾶλλον εἶναι τὸ ζήτημα περὶ τῆς γενέσεως τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων. ἐπιτῆς ἐνδιαφέρον τοὺς ιστορικοὺς καὶ τοὺς δημοσιολόγους· τινὲς συγγραφεῖς ἀνάγουν τὰς κοινοτητας μέχρις αὐτῶν τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων θεωροῦντες αὐτὰς ὡς τροπολογίαν τῶν ἀρχαιτέρων αὐτονομῶν ὁστικῶν πολιτευμάτων, ἐν ᾧ ἄλλοι θεωροῦσι ταύτας γέννημα τῆς Ὀθωμανικῆς καταπίεσεως καὶ τρίτοι μέχριν ἀποδέχονται γνῶμην ἀποδίδοντες αὐταῖς καθάρως βυζαντινὴν καταγωγήν· ὅπως ποτ' ἂν ἡ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι παλαιότερον ἐκάστη κοινότης ἐν Ἑλλάδι ἀπετέλει πρόσωπον ἥθικόν διοικούν κατ' ἰδίαν ἀρρεσκίαν τὰς τοπικὰς ὑποθέσεις· κυρίως ὅμως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινοτήτων συνετέλεσε τὸ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐν χρήσει φορολογικὸν σύστημα τῆς διανεμητικῆς καλουμένης φορολογίας, καθ' ἣν ὀρίζεται μὲν τὸ ποσὸν ὅπερ ἅπασα ἡ Κ. ὀφείλει νὰ παράσχῃ, ἀλλ' ἀρίστα· ὁρίσκει τὸ μέρος ὅπερ ἕκαστος πολίτης υποχρεῖται νὰ εἰσφέρει. Μὴ δυνάμενοι ἐνταῦθα νὰ σημειώσωμεν ἰδίαν τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῶν Κ. ὅστις ἄλλως τε ἐποικίλλεν ἕκαστα, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς γεννήσεως τῶν Κ., περιρριζώμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι κατὰ μικρὸν ἐκτῆσαντο αἱ Κ. ἰκανὴν αὐτονομίαν, γενόμενα οὕτως ἐκ τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς παρὰ τοῖς Ἑλληνικῶν ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος τῆς αὐτοδιοικήσεως, ὅπερ καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν τὰ μέγιστα συνετέλεσε· περὶ τῶν ἑρίων καὶ λεπτομερειῶν τῆς αὐτοδιοικήσεως ταύτης τῶν κοινοτήτων πολλὰ ἐγράφησαν, ἐξ ὧν ἀρκούμεθα νὰ σημειώσωμεν τὴν λίαν ἐμδυσθεῖσαν πραγματείαν τοῦ Ν. Μογγολάκη Τὸ ἐν Ἑλλάδι δημόσιον δικαίον ἐπὶ Τουρκοκρατίας, 1882. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ὑπέστησαν αἱ κοινότητες ἀλλοιῶσιν σφοδράν, ἀπὸ ὀργάνων καθάρως τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως μεταβληθεῖσαι εἰς ὄργανα τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, ὑπεχθόμεναι δ' ἐντελῶς μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν

εἰς τὸ ἐνιαῖον καὶ συμπάγες σύστημα, ὅπερ ἡ βασιλικὴ Ἀντιβασιλεία ἔδρευεν ἐν Ἑλλάδι, ὁρθῶς μὲν κατ' ἀρχὴν σκεπθεῖσα, ἐν πλείοσι δὲ τοῦ ἐνδὲς σημείοις ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἀποχρήσασα. — Ἐδρύτας ὅμως ὁ νομοθέτης ἐπὶ τῶν ἐρείπων τῶν κοινοτήτων τοὺς ἄλλους, δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ κανονίσῃ τὰ τῆς περιουσίας ἢν ἕκαστον τῶν χωρίων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐλέκτο, εἰμὴ ἀναγνωρίζων ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ περιστάσει τὰς Κ. ὡς συμβούλους μετὰ τῶν δῆμων· τοῦτο δὲ καὶ ἐπαρξεν ὁ νόμος τοῦ 1833, καθ' ὃν αἱ ὑπαρχοῦσαι ἤδη Κ. ἀποτελοῦσι νομικὸν πρόσωπον, δυνάμεναι μὲν νὰ συγχωνευθῶσι μετὰ τῶν δῆμων τῇ συγκατάθεσι τῶν ἀποτελούντων αὐτὰς, παύσασθαι δ' αὐτοδικαίως ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢν ἐκείνη ἡ ἰδίᾳ αὐτῶν παρουσίᾳ· νῆαι δὲ κοινότητες μετὰ τὸν νόμον τοῦτον δὲν δύνανται νὰ συσταθῶσι· μὴ ὀρίσαντος νόμου τινὸς εἰδικῶς τὰ περὶ τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας τῶν κοινοτήτων, ἵσχυρουν ἐπὶ τοῦτου αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου· λεπτομερῶς δὲ τὰ περὶ τοῦτου διαγράφονται ἐν τῷ κεφαλ. Κ' τοῦ «Δημάρχου κατὰ τὴν ἑλλην. νομοθεσίαν» ὑπὸ Τ. Φιλήμονος (1893). [Πφ.]

Ἱκοινοῦντες τῶν Παρισίων (Commune de Paris). Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη εἰς ἀνευκυβέρνησιν ἣν ἔδρευεν ἐπανάστασις ἐν Παρισίαις γενομένη τῇ 6/18 Μαρτίου 1871 κατὰ τῆς ὑπὸ τῆς Γερμανοκρατίας κατασταθείσης κυβερνήσεως τοῦ Τίερ. Ἡ ἐπανάστασις περιωρίσθη ἐν μόνοις τοῖς Παρισίοις· ἀλλ' εἰς τὴν ἐν Βερσαλλίαις κυβερνήσιν τοῦ Τίερ ἔμεινε πιστὸς ὁ στρατός. Μόλις δὲ μετὰ μακροῦς καὶ αἱματηροῦς ἀγῶνας κατεβλήθη ἡ Κ. καὶ ἀπεκατέστη ἡ τάξις ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῇ 16/28 Μαΐου. [Εγ.]

Ἱκοινοτήτων βουλή. βλ. Ἀγγλὶκὸν σύνταγμα.

Ἱκοδόντος Σμυρναῖος. Ἑλλην συγγραφεύς, ποιητὰς τὸ σωζόμενον ἔπος Τὰ μέγ' Ὀμηρον εἰς 14 βιβλία. Περί τοῦ προσώπου τοῦ δὲν γνωρίζομεν ἢ ὅτι ὁ ἴδιος διηγείται· παῖς ἐστὶ ὧν ἔδοσεν ἐν Σμύρνῃ παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος πρόβατα καὶ τότε ἦδη ἤρχισεν νὰ θῇ ταῖς Μούσαις. Ἀγνωστον πότε ἐζήτην, βέβαιον δὲ μόνον ὅτι εἶνε πρωγενέστερος τοῦ Νωνίου. Διὰ τοῦ ἔργου τοῦ ἐκπέει ὁ Κ. νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ νέου ἔπους τὰ παλαιωμένα τότε ἔργα τοῦ ἐπικού κώλου, ἐξ ὧν ἔλαβε τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης. Καὶ πτερεῖται μὲν τὸ ἔπος τοῦ ἐνίκιον κέντρον, διαπρίπει ὅμως ἐπὶ ζωηροταταῖς περιγραφαῖς, ἀπλότῃ τῆς διηγῆσεως καὶ ὥραιοις παραβολαῖς. Ἐν τῇ σημάνσει τοῦ ποιητῆς ὁμοιάζει πρὸς τὸν Βιργίλιον, τὸν ὅποιον ἐγγνώριζεν ἀναμιμνήσκων. Ὁ ἀρχεῦτος κῆδεξ τοῦ ἔπους, ὃν ἐκπεύρεν ὁ Βητταρίων

ἐν Καλαβρία, ἀπωλέσθη κατόπιν πάλιν, τώ-
ζονται δὲ ἀντιγραφὰ αὐτοῦ. Τελευταία ἐκδ. τοῦ
ἐπευ εἶνε ἡ τοῦ Köchly (Δψ. 1850). [X.B.]

Κοινωνία (Societas). Συνένωσις ἀν-
θρώπων τεταγμένων ὑπὸ κοινούς νόμους. Ὁ
ἕριμτος οὗτος προϋποτίθεται κοινωνίαν συντε-
ταγμένην, πάσα δὲ ἀνθρώπων ἐνωσις μὴ τοι-
αύτη περιλαμβάνει μόνον κοινωνικὰ στοι-
χεῖα δυνάμενα ν' ἀποτελέσωσι «κοινωνίαν»,
φύσει δὲ καὶ ἀνάγκῃ τὰ τοιαῦτα στοιχεία
ἀγνοῦνται εἰς τὴν κοινωνικὴν σύνταξιν. Ἡ
φύσις δὲ ἀγνοῖται τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὸν ἀνθρώ-
πον ἐξ οὗ ἡ τῆς ἀρχῆς κοινωνίας σύστασις,
αἱ ἀνάγκαι δὲ κατόπιν ἀγνοῦνται εἰς τὴν σύν-
ταξιν τῆς τοιαύτης κοινωνίας ἥτις καὶ «πο-
λιτικὴ κοινωνία» καλεῖται. Ἄλλως ἐρί-
ζουσι τὰ τῆς K. οἱ τοῦ Hobben καὶ τοῦ Ρουσσώ
ἐπαδούκοι· ὁ δεύτερος διετύπωσε τὰς ἰδέας
αὐτοῦ σαφέστερον διὰ τοῦ ἔργου «Contrat
social». κατ' αὐτὸν ἡ K. ἀπορρέει ἐκ σιω-
πηρᾶς συνθήκης καθ' ἣν ἕκαστος ἡμῶν τί-
θησιν ἐν κοινῇ τὴν προσωπικότητά του καὶ
πάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ὑπερά-
την διέουσιν τῆς γενικῆς βελτίσεως· δὲν
ἡσυχάζει ἕως ὅς τῆς Γενεῦσεως σοφὸς ν' ἀπο-
δείξῃ καὶ τὴν ἀρχικὴν συνθήκην ταύτην
ιστορικὴν· ἡ τοιαύτη «probatio diabolica»
δὲν ἀπαγγέλλῃ αὐτὸν, θοὴν ἡ ὑποτιθεμένη
συνθήκη ἐμμένει ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς φαντασίας.
Ἀπὸ τοῦ Ρουσσώ ἀπεδέχθη τὸν ἰδιορρυθμὸν
τοῖτον πρόπον τῆς κοινωνικῆς θεμελιώσεως,
ἐνὸς ἡτο καὶ ὁ Ισχυρισμὸς ἐστὶ ἡ σιω-
πηρὰ συνθήκη περιλαμβάνει καὶ σιωπηροὺς
ἔρεους πρὸς σωτηρίαν τῆς κοιν. ἐστ' ἡ καὶ δε-
ξάται ἐστὶ παραβιάζοντων τῶν ἄλλων ὁ ἀν-
θρώπος κέκτεται τὸ δικαίωμα ν' ἀποσπασθῇ
τῆς κοινωνίας καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν
«κατάστασιν τῆς φύσεως»· ἀρα ἡ κοινωνικὴ
κατάστασις δὲν εἶνε «κατάστασις τῆς φύ-
σεως» ἀλλὰ κατάστασις παρὰ φύσιν· ὡς
κατάστασις δὲ τῆς φύσεως ὁ Ρουσσώ ἐν-
νοεῖ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀπομεινωμένου
ἡ ἑτέρᾳ παρεμφερῆς πλάνῃ, περὶ ἀπολύτου
ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων σὺν τῇ πρὸς βολῇ
ἅμα καὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἐνέπνευσαν τοὺς
ἀνδρας τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 καὶ ἐπὶ
ἐμπνεύσει τὰς διαφόρους σχολὰς τῶν μεταρ-
ρυθμιστῶν τῆς καθεστηκυίας κοινωνικῆς τά-
ξεως· ἰδίᾳ δὲ ἡ δῆθεν κατὰ συνθήκην σύστα-
σις τῆς κοινωνίας παριστᾷ αὐτὴν ὡς τεχνη-
τὸν ἔργον· ἀλλὰ παν τεχνητὸν ἔργον ὑπάγεται
εἰς σύνθεσιν, ἀποσυνθεῖται καὶ ἀνασυνθεῖται, θοὴν
ἐνὸς ἡτο ἐστὶ τοιαῦτα δόγματα καθιστῶσι τὸ
μὲν κοινωνικὸν καθεστὶς μετέωρον, τὸ δὲ
μέλλον ἀόριστον καὶ μεστὸν κινδύνων. Τὸ ἐν-
στικτὸν ἀγνοῖ τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὸν ἄλλον
αὐτοῦ, ἡ φύσις αὐτῇ παρέχει πληθὺν παρα-
δείγματων διαφόρων εἰδῶν ζώων, πεττῶν
καὶ ἰχθύων ἰδίᾳ, ζώων ἐν κοινωνίᾳ, ὁ δὲ

ἀνθρώπος οὐδέποτε ἔζησεν ἐν ἀπομονώσει καὶ
ἐν τῇ ἀγρία ἐστὶ καταστάσει· εἴρει ἐν αὐτοῦ
τὸν σπέρμα τῆς κοινωνικότητος, συμπτᾷται
ματ' ἄλλων ὁμοίων τοῦ πρὸς θῆραν, πρὸς
ἄλυσιν ἢ πρὸς ἀπύρουν κινδύνον, καὶ ὁ κοι-
νωνικὸς πυρὴν εὐρεῖται καὶ ἐν τῇ οἰκγενεῖᾳ
αὐτοῦ ἢ παρῆγαγε τὸ ἐνστικτὸν τῶν φύλων.
«Ἡ οἰκγένεια, λέγει ὁ Ρουσσώ, εἶνε τὸ
πρότυπον τῆς πολιτικῆς κοινωνίας», ἀλλὰ
πρὸ τῆς πολιτικῆς κοιν. ἡ οἰκγένεια ἦτο
τὸ πρότυπον τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως,
καθότις ἡ κοινωνία ἀπορρέει ἐκ τῆς φύσεως
ὡς «πορρέει ἡ θέλησις καὶ ἡ συνειδήσις».
Ἄλλη τις ἰδέα ἡμαρτημένη. ἐκ τοῦ θύου
συστήματος καὶ αὐτὴ ἀπορρέουσα, εἶνε ὅτι ὁ
ἀνθρώπος ἐκ τῆς φυσικῆς καταστάσεως εἰς
τὴν πολιτικὴν κοιν. εἰσερχόμενος, θυτάζει,
κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥτιον, μέρος τῆς ἐλευθε-
ρίας του, ἐνῶ εἰς οὐδεμίαν τῆς ἐλευθερίας
θυσιαν ὑπεβάλλεται, ἡ δὲ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου
ἐν τῇ συντεταγμένῃ κοινωνίᾳ μένει ἀκεραία
πρὸς ἐξουπρέτησιν ἀναγκῶν καὶ πόθων, καὶ
ἡ καλομένη περιστολὴ τῆς ἐλευθερίας εἶνε ὁ
ἀπαιτούμενος σιδηρὸς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν
τοῦ ἑαυτοῦ ἡμῶν· ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου
τηρεῖται ἀλώδην ἐν ὅσῳ δὲν εἶνε ἀσφα-
λιστος πρὸς τὰ δικαιώματα ἑκάστου τῶν
μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἡ συντεταγμένη K.
ἐκαστοῦ εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς
ζωῆς, τιμὴν, τὰ προϊόντα τῶν κόπων, τὰς
δυνάμεις, διδάσκει τὸ ἀπομονῶν ἐπ' ὁφελείᾳ
τῆς ἀνθρωπότητος ὅτι «τὸ τῆς σμῆνης μὴ
συμμερόν οὐδὲ τῇ μελίτῃ συμμέρει» καὶ προ-
βιάζει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν συνεισθητὴν τοῦ
καθήκοντος τὸ ὅποιον συνίσταται εἰς τὴν ὑπο-
χρέωσιν ἡμῶν τοῦ πράττειν τι ἢ μὴ πράττειν
κατὰ λόγον τῶν συμμερόντων τῆς κοινωνίας.
Οὐδέποτε ἀρνεῖται ἐστὶ ἐν τῇ κοιν. ὑπάρχουσι
καὶ κακά τινα, ἀλλὰ τ' ἀγαθὰ εἰσὶν ἀσυχρη-
τως ὑπέρτερα, τὸ δὲ κακὸν ἐγκυεῖται ἐν αὐτῇ
τῇ ἀτελείᾳ τοῦ ὄντος ἐν συντεταγμένῃ τῇ κοι-
νωνίᾳ καὶ ἐν μὴ συντεταγμένῃ. Ὑπάρχουσι καὶ
K. ἐν τῇ στενωτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως,
τὰ μέλη ὁμοῦ αὐτῶν συνδέονται διὰ συμβά-
σεων καὶ ἐργάζονται πρὸς ἕνα κοινὸν σκο-
πὸν εἰς ἕνα νόμον καὶ ἕνα κανονισμὸν ὑπεί-
κοντα· εἰσὶ δὲ αἱ κοινωνίαι αὗται αἱ ἐταίρια·
ὡν τὰ εἶδη πολλὰ καὶ αὗται δὲ ὑπάγονται εἰς
τὴν καθόλου πολιτικὴν κοινωνίαν, ἐξ ἧς ἀρ-
νοῦνται τὸ κῆρος καὶ τὴν ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσιν
αὐτῶν προστασίαν. [O.Π.]

— (Ῥητορ.) βλ. Ἀνακοινωνία.

— (Νομ.) βλ. Κοινπραξία.

Κοινωνία δικαιοσύνη. βλ. Δι-
καιοσύνη (φιλοσ.).

Κοινωνιολογία (Sociologia). Ἐπι-
στήμη ἐρευνῶσα καὶ κρίνουσα πάντα τὰ πο-
λιτικά καὶ κοινωνικά ζητήματα, νῆα κατὰ
τὴν μορφήν παλαιὰ δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ

τὸ ἀντικείμενον, καθόσον τὰ τοιαῦτα ζητήματα σοβαρῶς ἀπησχόλησαν τοὺς ὑπερόχους ἀνδρας τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὸν Πλάτωνα ἰδίᾳ ὅστις ἔθετο πρὸς λύσιν τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα. Τὰ κοινωνικὰ ζητήματα ἰδίᾳ ἐγεννήθησαν πῦν τῇ ἀναπτύξει τῶν κοινωνιῶν. Ἡ Κ. μικρὴν ἀριστὰται τῆς γνῶστης ὑπὸ τὸ ὄνομα «φιλοσοφία τῆς ἱστορίας» ἐπιστήμης ἢ τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «γενικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἱστορία» ὑπ' αὐτῆς μελετᾶται ἢ ἀρχέγονος κοινωνία ἐν τῇ κατακτῆσει, ἐν τῇ θεολογικῇ καὶ μεταφυσικῇ αὐτῆς μορφῇ καὶ ἐν τῇ ἀναπλάσει αὐτῆς ἐν πνεύματι οὐ μόνον πολιτικῆς ἀλλὰ καὶ κοινωνικῆς ἰσότητος ὡς αἱ ὑπὸ τοῦ Ι. Ι. Ρουσσὸ ἐμπνευσθέντες ἀδογματίσαν· ἅμα δὲ ἐξετάζεται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἡ κοινωνία καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ὁρασεώς της ἐν τῇ καθόλου παραγωγῇ, ἔθεν καὶ ἡ πολιτικὴ οἰκονομία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κλάδος ἡ τμήμα αὐτῆς. οὕτω δὲ ἡ Κ. ἀνάγεται καὶ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς θετικῆς φιλοσοφίας. Κατὰ τὸν L. de Brouhaud ἡ κοινωνιολογία εἶνε φιλοσοφία τῆς ἱστορίας «mise en état de science», ἀλλ' οὐδὲν τὸ ἰδιόζον ἔχει ὁ ὁρισμὸς οὗτος, καθόσον ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας πρὸ πολλοῦ ὑψώθη εἰς ἐπιστήμην. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς κοινωνιολογίας εἶνε εὐρύτατον ἀφού καὶ ἐπιστήμαι ἕτεραι περιλαμβάνονται ἐν αὐτῇ, ἔθεν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς δυσκόλως δύνανται νὰ διαγραφῶσιν· ἐν γένει ἕως ἡ σφαῖρα αὐτῆς περιλαμβάνει καὶ κρίσεις ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, ἐπὶ τῶν δογμάτων τῶν μεταρρυθμιστῶν τῆς καθεστηκυίας κοινωνικῆς τάξεως σχολῶν καὶ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. [Ο.Π.]

Κοινωνισμός Γενικὸς ὅρος περιλαμβάνων πᾶσαν θεωρίαν ἔχουσαν ὡς ἀντικείμενον τὴν κοινωνικὴν σύστασιν ἢ μεταβολὰς τῆς καθεστηκυίας κοινωνικῆς τάξεως· κατὰ δὲ τὴν στενωτέραν σημασίαν κοινωνισμός εἶνε σύστημα ἔχον ὡς βᾶσιν ἐν σύγχρονῃ κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων ἥτις ῥιζικῶν τῆς κοινωνικοῦ προβλήματος. Περὶ τοῦ Κ. ὡς γενικοῦ ὅρου ἴδε Κοινωνιολογία καὶ Κοινωνικοσύνη· ἐνταῦθα δὲ ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ Κ. ἐν τῇ στενωτέρᾳ αὐτοῦ ἐννοίᾳ. Ὁ Ρουσσὸν ἐννοεῖ ὡς ὑψίστην τοῦ καί. Ἐκφράσιν τὴν κοινωνικοσύνην, ὁ δὲ Villegardelle προσαρμίζει πάντας τοὺς κλάδους τοῦ κοινῶν. εἰς τὸν ἀρχαῖον κορυμὸν τῆς κοινωνικοσύνης· «ὁ ἐπιτιθέμενος, προστιθῆσι, κατὰ τῆς κοινωνικοσύνης ἐπιτίθεται καθ' ὅλου τοῦ κοινωνισμοῦ» (ἱστορία τῶν κοινωνικῶν ἰδεῶν σελ. 382). Κατὰ τὸ παρελθόν ἡ ἱστορία τῆς κοινωνικοσύνης καὶ τοῦ Κ. συνεχέστε, τελευταίως δὲ μόλις διεκρίθη. Ὁ Κ. δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὡς μία νέα πολιτικὴ οἰκονομία παραγασα ἐκ τῆς ἐπίρροφης τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπα-

ναστάσεως τοῦ 1789, δὲν σφάλλεται δὲ τις ἐν εἰπῇ ὅτι εἶνε σπὸρος τοῦ Μαῖν-Σομμονισμοῦ (ἴδε Κοινωνικοσύνη). Οἱ νεώτεροι τῶν κοινωνιστῶν, πλὴν τῶν Γερμανῶν περὶ ὧν κατωτέρω, εἶνε ὁ Πέτρος Λερὸς, Λεὼν-Βλάν καὶ Aug. Comte, πλὴν κατ' οὐσίαν διακρίνονται οὗτοι τῶν κοινωνικῶν μόνον κατὰ τὴν ὁμιλίαν, καθόσον τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα καὶ ἡ ἰδιοκτησία δὲν ἔμειναν ἐπ' αὐτῶν ἀπρόσβλητα, προβάλλουσι δὲ αὐτοὶ κοινωνικὴν ἀναρχισμὸν καθαρῶς ὑπὸ ὕλην ἐπὶ-ψιν. Τὰ ὑπ' αὐτῶν προτεινόμενα μέτρα χάριν τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας εἶναι ὡς φρονεῖ κυρίως α) τὸ πρὸς τὴν ἐργασίαν δικαίωμα, β) συνεταιρισμός, γ) ἡ ἀμοιβαιότης δ) ἡ Τράπεζα τοῦ Λαοῦ, καὶ ε) κατάργησις τοῦ νομίσματος. Τὸ πρῶτον προτείνουσι καθόσον ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ κεφαλαιῶχος καθίσταται τυραννὸς δυνάμενος κατὰ βούλησιν νὰ παρέχῃ ἢ μὴ ἐργασίαν τῷ ἐργάτῃ, τὸ β' ὅπως αἱ ἐργάται προσπορίζονται τ' ἀναγκαίου τὰ κεφάλαια, τὸ γ' χάριν μειζόνος συνασπισμοῦ τῶν ἐργατῶν, τὸ δ' ἵνα ἡ Τράπεζα χρησθῇ χαρτονομίσματα παντὶ προτιθέμενῳ νὰ ἐργασθῇ πρὸς παραγωγὴν, καὶ τὸ ε' διότι διὰ τῆς συστάσεως τῆς Τράπεζης τοῦ λαοῦ τὸ νόμισμα καθίσταται οὐ μόνον περιττὸν ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβές. Οἱ κοινωνισταὶ πιστεύουσιν ἰδίᾳ ὅτι διὰ τοῦ δικαιοῦματος τοῦ ἐργάτου πρὸς ἐργασίαν θέλουσιν ἀρθῇ πάντα τὰ μαστιζόντα τὴν κοινωνίαν δυστυχήματα· ἀλλὰ τὸ πρὸς ἐργασίαν δικαίωμα ἔδωκε νὰ ἔχη σημασίαν τινὰ κατὰ τὸ παρελθόν, ὅτε ὁ γεωργὸς διετίλει εἰς ὑποτέλειαν ἐν δὲ τῇ βιομηχανίᾳ πάντα ἦσαν καταθλιπτικά. Ἄλλως τε τὸ πρὸς τὴν ἐργασίαν δικαίωμα πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς ἀποζώντας ἐκ τοῦ ἑλευθερίου ἐπιτηδεύματος αὐτῶν, ἥτοι καθ' ἅπαντας τῶν κοινωνίων. Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ ἐργάται ὥραι, τὰ τῆς μισθοδοσίας καὶ πάντα τ' ἀλλὰ κανονίζονται κοινῇ συναινέσει ἐπιχειρηματίου καὶ ἐργάτου. Ἐν Πρωσσίᾳ ἀνεβάνη ὁ «κυβερνητικὸς κοινωνισμός» (socialisme d'Etat) εἰς ἡδὲ ἀνῆκε εἰς τὸν Γάλλον Dupont White ἀναπτυχθεῖσα ἐν τῇ ἐργῇ «τὸ ἄτομον καὶ τὸ Κράτος», ἡ δὲ ἐφαρμογὴ εἰς τὸν πρίγκηπα Βίσμαρκ, καθ' ὃν τὸ Κράτος αὐτὸ ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν μεγάλων τινῶν ἀναγκῶν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, συνέστησε ἀμαρτία πρὸς περιθάλψιν τῶν ἀσθενούντων ἐργατῶν (νόμος τοῦ 1883), τῶν προσβαλλομένων ὑπὸ τυχαίων ἀτυχημάτων (1884) καὶ πρὸς βελτίειαν τοῦ γῆρατος (1889)· ἀλλὰ τὰ ἀποτὰ τοῦ «κυβερνητικοῦ κοινωνισμοῦ» εὐστόχως ὑπέδειξεν ὁ Grüner, τὸ δὲ Συνέδριον τῶν κοινωνιστῶν (Νοεμβρίου 1892) ἐκήρυξεν ὅτι ὁ «κυβερ. κοινωνισμός» ἐπενόηθη ὅπως ὁπλοσὺν καὶ περισπάσῃ τοὺς ἐργάτας τοῦ ἀληθοῦς κοινωνισμοῦ· ἄλλως τε τὸ Κράτος ἀναλαμβάνει οὕτω πῶς τὴν ἀντίληψιν τῆς

ἐργατικῆς τάξεως ὁρίζεται τὰ μέσα ἐξ αὐτῶν τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν κεφαλαιούχων, ἐνῷ καὶ μόνοι τῶν ἡδυνάτω νὰ πράξωσι τοῦτο, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ θεραπεύονται αἱ διαληθεύσαι ἀνάγκαι ὑπὸ τῶν ἐπιχειρηματιῶν εἰσινες καὶ σχολεῖα συνιστῶσι καὶ ναοὺς ἐγείρουσιν. (Οἱ ἐπιχειρηματῆται ἐσθιμέραι γενναίωτεροι καθίστανται καὶ, ἢ θέσις τῶν ἐργατῶν βελτιοῦται. Ὁ ἐργάτης νῦν ἔχει πάντα τὰ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ μέσα καθόσον νῦν κέκτηται τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι καὶ συμμεχεῖν, ἢ δὲ πεφωτισμένη φιλανθρωπία τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ τὰ καλῶς ἐννοούμενον συμπεριφέρει αὐτοὺς εἰς γενναῖα μέτρα· οὕτως ἐν Βελγίῳ λειτουργοῦσιν εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Mariemont «Συμβουλία ἐξηγήσεων» (chambres d'explications) ἀποτελούμενα ὑπὸ ἑσῶ ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καὶ τῆς ἐταιρίας κατὰ μῆνα συνερχόμενα καὶ ἐξετάζοντα τὰ παρακίνα τῶν ἐργατῶν. Ἐπίσης ἐν τῇ Παράρρησίᾳ Πρωσίας οἱ ἐργάται ἐκλέγουσιν ἐν «Συμβουλίᾳ ἐμπιστοσύνης» (Aeltesten-Collegium) ἑμῶς ἐν Βερολίνῳ ἐν τῇ ὑποπαισίᾳ Schultheiss οἱ ἐργάται διορίζουσιν ἐπιτετραμμένους τοὺς ἢ Διευθύνοντες ἀκροᾶται καὶ συμβουλεύονται· ὥστε οἱ κεφαλαιούχοι δὲν εἶναι ὡς οἱ κοινωνοὶ χαρκτηρίζουσιν αὐτοὺς δεσπότη καὶ τύραννοι. Πρὸς περιθάλψιν τοῦ γήρατος καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ τυχεῖα οἱ ἐργάται δύνανται μόνοι τιν νὰ φροντίσωσι καθαριζόντες ἐνώσεις, ἔχουσι δὲ τὸ παράδειγμα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐργατικῶν ἐνώσεων Trade-Unions· ἰδίᾳ δὲ ὡς πρὸς τὰ τυχεῖα ἐσχηματίσθησαν τὸ 1879 ὑπὸ τῶν ἐργατῶν τῶν μεταλλείων εἰδικοὶ συνεταιρισμοί. Ἰσοῦ παραδείγματα μιμησῶς αξία, ἐνῷ ἐ τῆς Πρωσίας «κυβερνητικὸς κοινωνισμός» οὐ μόνον θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἐργατῶν πάντοτε ἀνεπαρκές· ἀλλὰ καὶ χορηγεῖ τοῖς ἐργάταις διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὅτι ἀφαίρει αὐτοῖς διὰ τῆς ἀριστερᾶς. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἴδιον ἐπιτυχῶς πραγματοποιεῖται ὁ Εὐγεν. Ρικ-κίαν διὰ τοῦ προσώτου ἔργου αὐτοῦ «Ἡ κοινωνικὴ ἄρασις ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ.» Ἐν Γερμανίᾳ ἔλαβε ζωὴν ὁ κοινωνισμός διὰ τοῦ Πρώστου Karl Marx ὅστις ὁμοῦ ἐδωκεν εἰς αὐτὸν μορφήν νέαν ἐξ οὗ παρήχθη καὶ ὁ νέος ὅρος «συναγωγισμός» (Collectivism). Ὁ, τὶ ὁ ἐν Γαλλίᾳ κοινωνισμός, εἶνε ἐν Γερμανίᾳ «συναγωγισμός», ὁ σύγχρονος δὲ τῆς Μαγεντίας ὀρχιστοσκόπος Ketteler, ἀνακινῶν τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστατικῆς φιλανθρωπίας ἐν τῇ ἰδιότητι ἱεροκήρυκος μετέδωκεν ὅσον ἡδύνατο τὰς ἀρχὰς τοῦ Karl Marx, αἱτινὲς εἰσιν αἱ ἐξῆς. Τὸ Κράτος δέον νὰ ἰδιοποιηθῇ πάντα τὰ κεφάλαια δι' ὧν νὰ σχηματίζῃ ἐν μέγα καὶ μόνον περιληπτικὸν ἢ συναγωγικὸν κεφάλαιον, γινόμενον οὕτω κύριος τῶν γαιῶν, μεταλλείων καὶ ὕλων τῶν

τῆς ἐργασίας ἐργαλείων· ὅλα ἐν γένει τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς ἀνήκουσιν τῇ κοινότητι· τὸ Κράτος θὰ διανέμῃ τὴν ἐργασίαν καθ' ὑποχρέωσιν εἰς πάντας, θὰ ἐνεργῇ ὡς ἐργολάβος καὶ θὰ κανονίσῃ τὴν συλλήβδην παραγωγὴν εἰς τὸ Κράτος θὰ περιέργωνται πάντα τὰ προϊόντα τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς ταύτης καὶ θὰ ἐνεργῇ τὴν δικαίαν διανομὴν μεταξὺ τῶν ἀτόμων παρακρατοῦν τὰς ἀναγκαίας δαπάνας καταργουμένων τῶν φόρων. Τοιαῦτα τὰ δόγματα τοῦ συναγωγισμοῦ· ἀλλ' ἐξῆς οὐδεμία σοβαρὰ διαφορά παρατηρεῖται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ συστήματος τῶν ἐν Παραγωγῇ Ἰησοῦτων, ὥστε ὁ «συναγωγισμός» κρούει τὰς θύρας τῆς κοινωνικῆς συνουσίας, ἢ δὲ παρατήρησις τοῦ Φρ. Βαστιά δὲ ὁ κοινωνισμός εἶνε ἡ ἐνστάσις τοῦ δεσποτισμοῦ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ «συναγωγισμοῦ» ἐφαρμοστέα. Ἡ νέα Γερμανικὴ μορφή τοῦ κοινωνισμοῦ εὐραχὲς ἔσχατος γόνιμος ἐν Γαλλίᾳ μάλιστα ἐπὶ τὸ χεῖρον. Μεγάλῃ μερὶς τοῦ ἐργατικῶν πληθυσμοῦ ὅπου μὴ ἀπαρνηθῇ καὶ τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς ἐπιθυμεῖ τὴν μὴ ὑπαρξίν κυβερνήσεως· συμφωνία πλήρης ὑπάρχει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποπεμπὴν τοῦ γαιωκλήματος καὶ τοῦ κεφαλαιούχου ἀλλ' ἐντὶ κυβερνήσεως δεσποτικῆς προτιμητέα θεωρεῖται ἡ ἀναρχία. Πλὴν καὶ ὁ Γερμανικὸς «συναγωγισμός» ἀποδέχεται μὲν κυβερνήσιν, ἀλλὰ θέλει νὰ κυβερνηθῇ ἀναρχικῶς. Ὡστε ἡ διαφορά τῶν ἰδεῶν δὲν εἶνε πτωχευαία. Ὁ «Συναγωγισμός» προχωρεῖ ἐν Γαλλίᾳ, συνέλευσις δ' ἐν Μασσαλίᾳ γενομένη διεκέρυξε πλήρη μετασχηματισμὸν τῆς κοινωνίας, καὶ τὴν τῶν γαιῶν συγκέντρωσιν. Μία ἐκ τῶν πεδαρῶν ἀξιώσεων τῶν ἐργατῶν εἶνε καὶ ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰ κέρδη· ἀξίωσις ἀπορροῦ οὐ μόνον διότι ἐπιχειρηματίας ἢ ἡ Ἐταιρία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διακρίσιν τοῦ ἐργάτου τὰ βιβλία καὶ τοὺς λογαριασμοὺς ἀλλὰ καὶ διότι ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ κέρδη συνεπάγεται εἰς τὴν εἰς τὰς ἡμέρας συμμετοχὴν ἀνευ τῆς ἐποίας θὰ συνιστάτο «λεόντειος ἔταιρία». Ὁ Ἀμερικανὸς συναγωγιστὴς Henry George δὲν ἀξιοῖ τὴν δήμευσιν τῆς γῆς ἀλλὰ τὴν δήμευσιν τῆς προσόδου, κατὰ τρόπον ἀπλοῦστατον· νῦν λαμβάνεται ἐν ἐλάχιστον, γράφει, μέρος τῆς προσόδου διὰ τῶν φόρων, διὰ δὲ φορολογικῆς μεταβολῆς θίλωμεν λάβει αὐτὴν ἐλαττωμένην («Πρόεδρος καὶ πτωχία» μεταφρ. Le Monnier). Ἐὰν ὁ τάφος τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας αὐρηται ἐν τῇ πλάσματι τῆς κοινωνικῆς συνουσίας, ἄλλως ἔχει ὡς πρὸς τὸν κοινωνικὸν κατὰ πεινωτέρων ἐννοεῖται ἐννοίαν αὐτοῦ· αἱ τεθεῖσαι τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Γάλλων βάσεις ἀνευ τῆς κατὰ τὰ καθήκαστα ἀποστρεβλώσεως αὐτῶν ἦσαν ἐργαὶ οὐχὶ ἀνάξια σοβαρᾶς μελέτης καὶ ὁ κοινωνισμὸς καταστρέφει τὴν παλαιὰν κοινωνικὴν συνουσίαν, ὡς δόγμα τοῦ μὴ λοντος ἡδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς βελτιώ-

σιν πολλῶν τῆς κεινωρίας πραγμάτων. [Ο.Π.]

Κόξ τὸ δάκρυ, *Coix lacryma* L. φυτὸν καλαμοειδὲς τῆς εὐρωπ. τῶν Ἀγρωπωδῶν καταγόμενον ἐξ Ἰνδίων, συγὰ δὲ καλλιεργούμενον χάριν τῶν καρπῶν αὐτοῦ τῶν παρεμφερῶν λευκοῖς ἢ υποκυανεοῖς ὑλομαργαρίταις, εἰς χρῶνται οἱ μοναχοὶ πρὸς κατασκευὴν κομπολογίων, ἄλλοτε καὶ φαρμακευτικῶν. Τὸ ἀρχαῖον ἐπώνυμον Κ. τοῦ Θεοφράστου εἶναι ἀμφοβολὸν ἂν ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἢ μᾶλλον εἰς τὸν ἐν Αἰγύπτῳ φασίνα *Pyriaena coriacea* Gaertn. [Θ.Χ.]

Κοίτης καὶ τραπέζης χωρισμὸς (*separatio a thoro et mensa*). Ἡ Ἀντικὴ Ἑκκλησία θεωροῦσα τὴν γάμον ἀδιάρρηκτον καὶ ἀπαρεχόμενον τὸ διαζύγιον, ἡναγκάσθη νὰ ἐπινοήσῃ τὸ ἡπιώτερον μέσον τοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμοῦ πρὸς πρὸς ταίριον τῶν συζύγων ἀποχωριστῶν μέχρις οὗ ἡ πάροδος τοῦ χρόνου καλύψῃ τὴν ἐπινεγκούσαν τὴν χαλάρωσιν τῶν συζυγικῶν δεσμῶν ἀφορμήν. Ἀπὸ τῆς Ἀντικῆς δ' Ἑκκλησίας παρέλαβε τὸν δεσμὸν τοῦτον καὶ ἡ ἡμετέρα νομοθεσία (Πολ. Δικον. ἀρθρ. 682. Καταστ. Ἱερὰς Συνόδου ἀρθρ. 15'). ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔτις ὑπάρχει τὸ κενὸν δι' ἐν ἐρίζονται ἐν τῇ πολιτικῇ νόμῳ οἱ λόγοι, ὧν ἕνεκα δύναται νὰ ἐπιτραπῇ χωρισμός, ἐξ οὗ καὶ ἀμφισβητοῦν περὶ τῆς ἐσχῆς αὐτοῦ παρ' ἡμῶν ἐγεννήθησαν κατὰ τὴν νομοθεσίαν ὅμως χωρισμὸς ἐπιτρέπεται οὐ μόνον δι' εὐς καὶ τὸ διαζύγιον λόγου, ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην αἰτίαν καὶ εὐλογον αἰτίαν ὑφιστάμενον χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης θεωρεῖται οὐχ ἥτις ὁ γάμος συνεχῶς καὶ ἰσοῦται πᾶσι αἱ ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ συζύγους πηγάζουσαι ὑποχρεώσεις. [Πφ.]

Κοκκῆνη $C_{12}H_{25}NO_4$. Ἀλκαλοειδὲς ἐκ τῶν φύλλων τοῦ Ἐρυθροξύλου Κόκα ἐξαγόμενον. Κρυσταλλοῦται εἰς ἄχρως πρίσματα, τήκεται εἰς 68°, διαλύεται δὲ 1 μέρος αὐτῆς εἰς 704 μ. ὕδατος 12°, εὐδιαλυτωτέρως αὐτῆς ἐν αἰθέρι καὶ οἶνι πνεύματι, ἐπὶ δὲ ἐν ὀξείᾳ, μεθ' ὧν ἀποτελεῖ ἄλατα εὐδιάλυτα εἰς ὕδωρ· τούτων χρησιμώτατον ἡ ὑδροχλωρική Κ. Ἡ Κ. εἶναι ἐπίσημον ἀναισθητικόν ὅπου τοῦ σώματος καὶ ἂν προσδληθῇ ἐπιφέρει τοπικὴν ἀναισθησίαν· ἀναπνευμένη δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν φέρει τινὰ διέγερσιν, ταχέως ὅμως ταύτην διαδέχεται πλήρης ἀναισθησία. Ἐν μείζονι ποσότητι δρᾷ ὡς σφοδρὸν ἐνλητήριον, θανατοῦσα ἀπὸ ποσοῦ γραμμάτων τινῶν διὰ νευρώσεως καὶ παραλύσεως τῆς ἀναπνεύσεως. Ἐν ἱατρικῇ δὲ χρῆται εἰς πρὸς παραγωγὴν τοπικῆς ἀναισθησίας, τάχιστα ἐπερχομένης, ἀλλὰ καὶ βραχυτάτης τὴν διάρκειαν, ἐν τῇ ἐκτελεῖται μικρῶν καὶ βραχυχρόνιων ἐγχειρίσεων, δευλαμικῶν μὲν κυρίως, ἐπὶ δὲ ἐξαγωγῆς δόσεων, ἐκτομῆς ὀγκῶν

κλ., ἐγγυονμένη ὑποδορίως ἢ ἐπιχρισμένη εἰς διάλυσιν 2—5%. Ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις εἶναι σπανία, ἀντικαταστάτης τῆς ὑδροχλ. Κ. κατὰ δυσκαταγωνίστων νευρικῶν ἐμῶν καὶ παρατεταμένου λυγρῶς, κατὰ τῶν ἀσπράσιων πόνων τῶν ἀταξικῶν κλ., κατὰ σιτάρια $\frac{1}{4}$ —1 ἐφάπαξ, σιτ. 1—2 δι' ἡμέρας. [Δ.Χ.]

Κοκάλις Χωρ. τοῦ δήμου Καρυστίου τῆς Εὐβοίας, μετὰ 145 κατ. [Μ.Σ.]

Κόκελθουρ καλεῖται ἐκ τῶν δύο ποταμῶν Κόκελ, τοῦ Μικροῦ καὶ τοῦ Μεγάλου, δύο κομητάτα τῆς Οὐγγαρίας ἐν Τρανσυλβανίᾳ. Καὶ τὸ μὲν Μέγα Κ. ἔχει ἐμβ. 3110 τγμ. καὶ 135721 κατ., πρωτεύουσαν δὲ τὸ Schaeessburg. Τὸ δὲ Μικρὸν Κ., κείμενον Β τοῦ ἀνωτέρω ἐν τῇ κέντρῳ τῇ Τρανσυλβανίας, ἔχει 1646 τγμ. μετὰ 101107 κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἐλισάβεττάδην. Εἶναι δὲ ἀρφέτερα εὐφρα, παράγοντα πάντα τὰ εἶδη σιτηρῶν, οἶνον, ἀπώρας κλ. [Μ.Σ.]

Κοκίμβο (Coquimbo). Ἐπαρχία τῆς ἡμοσπονδίας Χιλῆς τῆς Ν. Ἀμερικῆς, Ν τῆς ἑπαρ. Ἀτακάμας. ἔχει ἐμβ. 33423 τγμ. καὶ 189524 κατ. (1891) οἵτινες κατοικοῦσιν εἰς τὰς στενὰς κοιλάδας τῶν ποτ. Κοκίμβο, Λιμάρι καὶ Τσουάπα, ὡς καὶ περὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι πλούσια μεταλλεῖα. Εἶναι ἐν γένει ὀρεινὴ καὶ ὑπερέχει ἐξ ἀνομβρίας. Κύριον προϊόν τῶν ὀρυκτῶν εἶναι ὁ χαλκός, πρὸς δὲ ὄρυγρος, κοβάλλιον, ὑδράργυρος καὶ χρυσός. Ἡ πρωτεύουσα Λά Σερένα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποτ. Κοκίμβο, ἔχει ὥραιας εἰσίας καὶ 17230 κατ. Τὸ ἐπίγειον αὐτῆς ἢ πέλις Κοκίμβο, κεῖται 14 χμ. πρὸς Νά καὶ ἔχει 5000 κατ. καὶ καλὸν λιμένα. [Μ.Σ.]

Κόκκιλλ Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἀνθ' ὅσον εἰς τὴν ἑπαρ. Καβάλλας. Κάτοικοι 400 ὅθωμ. [Ν.Σ.]

Κόκκεριλλ (Ἰω. Cockerill). Εἰς τῶν βιομηχανικωτάτων ἀνδρῶν τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, γενν. τῇ 1790 εἰς μηχανουργοῦ ἐν Ἀδελφῶν κτον τῆς ἀγγλ. κομητείας Λαίτχστερ. Ἰδρύσας τῇ 1816 μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰακώβου μηχανουργεῖον ἐν Σεραίγγ παρὰ τὴν Λιέγγιν τοῦ Βελγίου, ὅπου ἐστοίχισε 16 ἑκατ. φρ. καὶ κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ εἶχεν ἑκτασιν μικρὰς πόλεις, μετὰ πλείον ἢ 2500 ἐργατῶν, ὑφίσταται δὲ καὶ νῦν εἰσέτι. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγένετο ἰδρυτῆς 60 ἐν ὅλῳ μεγάλων βιομηχανικῶν ἐργαστασίων ἐν Βελγίῳ, Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Πελοποννήσῳ κλ., σιδηρουργείων καὶ γυτηρίων, μηχανουργείων, ὑφαντουργείων, χαρτοποιείων κλ. Τῇ 1838 ὁμοῦς ἡ ἀνατολή τῶν πληρωμῶν τῆς Βελγικῆς Τραπεζῆς ἐκλόπισε τὴν θέσιν τοῦ Κ., ὅν καὶ τὸ ἐνεργητικὸν τῶν ἰδρυμάτων τοῦ ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὸ παθητικόν. Πωλήσας δὲ βαθυπῆδον αὐτὰ ἐνὰ καλύψῃ τὰ χρέη, μετέβη εἰς τὴν Ῥωσσίαν κληθεὶς πρὸς ἱδρυσιν νέων βιομηχανικῶν

καταστημάτων, απέθανεν θμως ἤδη τῷ 1840 ἐν Παρσεβία. [B.E.]

Κοκκινάκης (Κωνσταντίνος), "Ἐλ-
λην γενν. τῷ 1781 ἐν Χίῳ, ἐκπαίδευθεις ἐν
Χίῳ, Κωνσταντινέλει καὶ Βουκουρεστίῳ, εἶτα
ἀποσταλθεὶς εἰς Βιέννην πρὸς ἐπιστημονι-
κωτέραν μόρφωσιν. Ἐνταῦθα πρὸς περισμὸν
τῶν πρὸς τὸ ζῆν εἰσῆλθεν ὡς ὑπάλληλος εἰς
ἐμπορικὴν γραφεῖον, οὗ ἦτον ἐνηγχαλῆτο
εἰς τὴν φιλολογίαν, μεταφράσας τοῦ Κοτσε-
βού τα δράματα Οἱ Κόρται (1801), Μισαν-
θριπία καὶ μετάνοια (1801) καὶ τὴν κομω-
δίαν Πτωχία καὶ ἀνδρία (1801), τὴν Ταρ-
τούσαν τοῦ Μολιέρου (1806 καὶ ὕστερον), τοῦ
Nowak τὴν Ἰσταντιάν τοῦ ἐμπορίου (1809),
τὴν τοῦ Δεμαριῶν Ἐπιτομὴν γενικῆς ἱστορίας
(3 τ. 1812), τέλος τὸ δράμα Οἱ Στρελίτζοι
τοῦ Babo (1818). Τῷ δὲ 1816 ἀνέλαβε μετὰ
τοῦ Φαρμακίδου τὴν προτροπὴν τοῦ Κοραΐ τὴν
συνέχισαν τῆς φιλολ. ἐφημερίδος ὁ Λόγιος
Τομῆς, ἣν ἐξέδιδε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ
Φαρμακίδου μόνος μέχρι τοῦ 1821, ὁπότε ἡ
Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἀπήγαγε τὴν δικαιοσύνην
τῆς ἐκδόσεως ὑπογεγραμμένα συγγράμματα τῶν
Κ. καὶ δημοσίευσεν τὰ κατὰ τῆς ἑλλην. ἐπανα-
στάσεως ἀφοριστικὴν τοῦ πατριάρχου Γρηγο-
ρίου τοῦ Β'. Φυλακισθεὶς δὲ ὡς ἔνοχος τῆς
ἐπαναστάσεως μετὰ καὶ ἄλλων ἐν Αὐστρίᾳ
ἔλληνων μόλις τῷ 1825 ἀφῆθη ἐλεύθερος
καὶ ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα, ὅπου ἐν Αἰγίνῃ δια-
μένων ἔλαβεν τὴν ἐντολὴν νὰ μεταφράσῃ
ἀφόρα διδακτικὰ βιβλία εἰς τὴν ἑλληνι-
κὴν. Τούτων ἐπερίτωσε τὴν διδασκαλίαν
τῆς διαγραφικῆς ἢ γραμμικῆς ἱερογραφίας
καὶ ἤρχισε τὴν καθολικὴν ἱστορίαν τοῦ Ῥο-
μύου, ἀπέθανε δὲ ἤδη κατὰ Φεβρουάριον
τοῦ 1831. [K.N.E.]

Κόκκινος Λουριά. Χωρ. τοῦ δῆμ. Μελετινῆς κείμενον $\frac{1}{2}$ ὥρ. Ν τοῦ Ἀγίου Νικολάου μετὰ 340 κατοίκων.

Κόκκινος. Χωρ. τῆς Κερκύρας, ἐν τῷ δῆμῳ Παρελίων, μετὰ 125 κατ., κείμενον εἰς τὸ Ν ἀκρον τῆς κοιλίδος Ῥόπας. [M.S.]

Κόκκινος οὐλός. Βλ. Τεῦτλον.

Κόκκινος. Χωρ. τοῦ δῆμ. Ἀχραιφνίου ἀπέχον ὥρον $\frac{1}{2}$. ΒΔ τῆς Καρδίτης. Κάτ. 370. Ἀλλοτε ἦν πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀχραιφνίου.

Κόκκινος μαλιὰ. Χωρ. τοῦ δῆμ. Τε-
λεθρίων κείμενον 3 ὥρ. ΝΑ τῶν Καμαρίων μετὰ 414 κατοίκων.

Κόκκινος πλός. Χωρ. τῆς Μακεδονίας κείμενον ἐπὶ τοῦ Σαρανταπόρου (Πταρρηίου) πρὸς Β τοῦ Νεζερού. 2 $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπέχει ὥρ. 8 καὶ ΝΑ τοῦ Βλαχολειβάδου 2 $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπέχει ὥρ. $1\frac{1}{2}$. Οἰκεῖται ὑπὸ 258 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν.

Κόκκινος Πύργος. Χωρ. τοῦ δῆμ.

Τρικαλίων τοῦ νομ. Τρικαλίων, μετὰ 140 κατοίκων. [M.S.]

Κόκκινος. Χωρ. τοῦ δῆμ. Κορώνης κείμενον κατὰ τὰς νοτίους ὑψοποιίας τοῦ ἑσους Λυκοδήμου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.45 ΝΑ τοῦ Πεταλιδίου. Κάτ. 266.

Κόκκινος χωριό. Χωρ. τῆς Κρήτης ἐν τῷ δῆμῳ Ἀρμένιον τῆς ἐπαρ. Ἀποκορώνος (Σφακιῶν), ἔχον 317 κατ. [N.E.]

Κόκκοβι. Χωρ. τοῦ δῆμ. Λευκασίου ἐν Καλαβρύτοις ἐπὶ λόφῳ, 1 ὥρ. πρὸς Δ τοῦ Φιλια, ἔχον δὲ 516 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας καὶ δὴμ. σχολεῖον. [Γ.Π3.]

Κόκκοβραύστης. Γένος πετρίων ἀ-
νήκον εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῶν Σπιζιδίων, ἔχοντων ῥάμφος βραχὺ καὶ λίαν παχύ. Κ. ὁ κοινός, καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διεσπαρ-
μένος ἔχει μήκος 0.18 μ., χρῶμα δὲ αὐτῷ μὲν φαίνεται, κάτω δὲ ἐρυθροπῶν καὶ κατὰ τὸν αὐχένα λευαίνον, ῥάμφος δὲ σκληρότατον δι' οὗ θραύει τοὺς κόκκους πλείστον καρ-
πῶν, κατὰ προτίμησιν δὲ τῶν κεραικῶν ὡν τὸ σαρκοῦδες μέρος ἀποσπρέπεται. Εἶναι ἀρα ὁ Κ. πετρὴν ἐπισημώτατον. [Φ.Ι.]

Κόκκολάτ. 1) Χωρ. Κεφαλληνίας τοῦ δῆμ. Ἀσσοῦ ἀπέχει ἀνατολικῶς ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$ καὶ περίλημάνει 109 κατ. 2) Χωρ. Κε-
φαλληνίας τοῦ δῆμ. Κρανίων μετὰ 491 κατ. Ἀπέχει τοῦ Ἀργετολίου ὥρ. 1 πρὸς Δ.

Κόκκομα ἄχ. (Bot.). Ἀρχαία ὀνο-
μασία εἶδους Προύμνης, ἰδίως τῆς Π. τῆς ἐξημερωμένης (*Prunus insiditia* L.) τῆς κοι-
νῆς Κ. ρομφαλῆς, ἐνισχυθὲν δὲ καὶ Κοκκομηλιά καλουμένης. [Θ.Χ.]

Κόκκορ. Χωρ. τοῦ δῆμ. Πραίας, μετὰ 219 κατ. [M.S.]

Κόκκορεδινιά. Κοινὴ ἀνεματία τῆς Πιττάκης τὰς Τερεδίνου (βλ. λ.).

Κόκκος (Coccus). Γένος ἐντόμων ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ῥυγχωτῶν, μεγέθους ὡς κίτρων, ὧν οἱ μὲν ἄρρενες εἶναι κατὰ τὴν πλείστον πετρωτοί, αἱ δὲ θήλειαι σπιτεροὶ φέρουσιν πίδακας μόλις ἀρατούς. Αὗται ἐκμυ-
ζῶσιν ἐκ τῶν φυτῶν χυμούς· καταθέτουν δὲ τὰ ὡχ τῶν ἀποθυλάκων καὶ τὰ σωματικά των ἀποτελεῖται σκέπην προφυλακτικὴν ἐπὶ τῶν ὡν. Γνωστότατον εἶδος τῶν ἐντόμων τούτων εἶναι Κόκκος ὁ κακκὰ φιλός (*Coccus caeti* ἢ *Coccinella*, γαλλ. Coccinelle), εὐ εἰ μὲν ἄρρενες εἶναι σπανιό-
τεροι, θανάμειν νὰ ἐπαρκεῖται ἑκατὸς διὰ 300 θήλειαι, αὗται δὲ ἀπειρηγμέναι εἶναι τὸ κοινὸν χρῶμα καρμινεῖν (βλ. Ὑγι-
νον), ὧσιν ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν κήπων (βλ. Κήρινος), πολλαπλάσιάζονται δὲ τόσον ταχέως ὥστε ἐντὸς ἑτοῦς β εὖτε πέντε αὐτῶν γενναί· ἐν Μεδιῳ, τῇ Κεντρ. Ἀμερικῇ, Ἀλγερίᾳ καὶ τὰ ζωτικά ταῦτα διατρέφου-

και μεθοδικώς ὡς παρ' ἡμῖν αἱ μέλισσαι, ἐν Εὐρώπῃ ἑμῶς εἰσαχθέντα δὲν εὐδοκίμησαν. Ἐν ἐκτάρῳ φύτεας κάκτων παρέχει κατ' ἔτος 400 χγρ. κοχενίλλων, ὧν ἕκαστον περιέχει 140.000 ἐξ αὐτῶν. Ὅταν αὐξηθῶσιν αἱ θήλειαι συνάζονται καὶ φινεύονται δι' ὕδατῶν ἢ εἰς κλίβανον, εἴτα δὲ ξηραίνονται διαιροῦνται κατὰ ποιότητα καὶ αποστέλλονται εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἀρίστη ποιότητος εἶναι αἱ ἐκ Χονδούρας ἐξαγόμεναι Μέστι-κα. Ἐτερον μικρότερον εἶδος Κοτσινίλλης, ἢ Κ. τῶν θασῶν (*Coccolia silvestris*) ἐνέχει ἐλάττωνα χρωστικὴν οὐσίαν. Ὁ Κ. τῆς Ἀρίας θρυός (*C. ilicis*) παρέχει τὸ κοινότερον κρεμζον (βλ. λ.). Τὰ χρώματα ταῦτα εἶναι χρησιμώτατα εἰς τὴν βαφικὴν, ἐξέπεσαν ἑμῶς πολὺ ἀφότου ἀνεκαλύθησαν χημικαὶ χρωστικαὶ οὐσίαι, ἡ φουξίνη, ἡ κοραλλίνη, ἡ σαφρανίνη κλ. Ἄλλο σπουδαῖον εἶδος εἶναι Κ. ὁ σικκόφιλος ἢ λάκκειος (*C. lacca*), καλλιεργούμενος ἐν Ἰνδία ἐπὶ τῶν ἱερῶν συκῶν, ὧν τὰ φύλλα κεντῶν προκαλεῖ τὴν ἔκκρισιν τοῦ λακκεῖου κόμματος (βλ. Κόμμι)· ἐπειδὴ δὲ ἐν τούτῳ περιβαλλόμενος ἀποθνήσκει, τὰ ὑπολείμματα τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ κόμματος τούτου περιέχοντα καὶ ἀποτρίμματα τοῦ ἐντόμου ἀποτελοῦσι χρωστικὴν ὕλην, τὸ καλούμενον Lack-Dye. [Φ.Ι.]

Κόκκος. βλ. Κόκος.

Κόκκος βαφικ. Ἀρχαία ὀνομασία τῶν Πρινκοκκίων (βλ. λ.), ἣτοι τῶν διὰ δήξειος ἐντόμου (κόκκου) τινὲς ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς θρυός τῆς κοκκίφρου (*Quercus coccifera* L.) γεννομένων μικρῶν κόκκων ἢ κικκιδίων χρησίμων εἰς τὴν βαφικὴν, στυπτικῶν δὲ κατὰ τὴν Διοσκορίδην. βλ. καὶ λ. θρυός. [Θ.Χ.]

Κόκκος (*Gramm.*). Καλεῖται καὶ οὕτω τὸ κοινότερον λεγόμενον σιτάριον, μόνος βάρυς ἐν τῇ φαρμακευτικῇ ἱσοδυναμοῦσα πρὸς $\frac{1}{100}$ τοῦ γράμματος (*scrupulum*), $\frac{1}{60}$ τῆς δραχμῆς καὶ 0.063 τοῦ γαλλικοῦ γραμμαρίου.

Κόκκος (Δημήτριος). Ποιητὴς καὶ κομμοδουλογράφος λίαν ἀγαπητός, γενν. ἐν Ἀνδριτασίῃ τῇ 1856 ἐκ Ναξιακῆς οἰκογενείας, σπουδάζας τὰ νομικά, ἀπὸ τοῦ 1881 γραμματεὺς τοῦ ἐν Τεργέστῃ προξενείου ἐπὶ τινι χρόνῳ διατελέσας, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ἐν Ἀθῆναις ζῆσας ὡς παράγων ἐκ τῶν κυριωτέρων τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογικῆς κινήσεως, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῇ 1891 πληγθεὶς ὀλως ἀναιτίως διὰ πυρεθόλου ὑπὸ δραπέτου τινὸς τῶν φρενοκομείων. Ἐγραψε πλείστα ποιήματα εἰς διαφόρους σατυρικὰς ἐφημερίδας, τὸν «Ρ. μπαγάν», τὸ «Μὴ γάνεσαι», τὸ «Ἄστυ», τὸν «Ρωμῆν» κλ., καὶ ἴδιον τοιαύτην βραχυθῖον ἔβρυσε μετ' ἄλλων, τὸν «Μπάλαχαν», πλείστα δὲ ἐξέδωκε καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τόμον. Ἄλλ' ἰδίως ἐγένετο γνω-

στὸς διὰ τῶν δημοτικωτάτων πάντοτε διαμνόντων κομμοδουλοῦν του, ἅτινα εἶναι 4 ἦτοι Ἡ λύρα τοῦ Γέρω-Νικέλα, Ὁ Μπαρμπα Λινάρδος, Ὁ καπετὰν Γιακουμῆς καὶ Ἡ νύφη τοῦ χωριοῦ, μετὰ πρωτοτύπου ἐν πολλὰς μουσικῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου γραφείσης. Νέες τὸ μὲν τῶν ποιημάτων του ὑπὸ τὸν τίτλον Μαργαρίται ἐξεδόθη μετὰ τὸν θάνατόν του (1891).

Κοκκυγίδα (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ τὸν Θεόφραστον τοῦ Ροῦ τοῦ Κοτίνου (*Rhus Cotinus* L., κοινῶς Χρυσόξυλον). βλ. λ. Ροῦ. [Θ.Χ.]

Κοκκυγίδα (Cuculidae). Οἰκογένηται τῶν Ἀναρριχητικῶν πτηνῶν (βλ. λ.) πρῶτον ἔχουσα τὸ γένος Κόκκυξ (*Cuculus*) περιλαμβάνων 23 εἶδη. Οὗτος ἔχει ῥάμφος μακρὸν μακρόν, ἐνίοτε θόλον τὸ μήκος τοῦ κρανίου, κεκαμμένον πρὸς τὰ κάτω, ἐσχιμαίνον δὲ μέχρι κάτωθεν τῶν ὀφθαλμῶν, πῶς βραχυτέρους τοῦ μακροῦ δακτύλου μέχρι κάτωθεν τοῦ τασσοῦ πολλάκις πτερωτοῦς, οὐραν μακρὸν ἐκ δέκα πτερῶν ἀποτελουμένων. Ὁ μόνος ἐν Εὐρώπῃ ζῶν Κόκκυξ, ἀπαντᾷ ἐν αὐτῇ, ἐν Ἀφρικῇ καὶ πύλαχου τῆς Β. Ἀσίας ἀπαντῶν, ἀλλ' οὐδαμοῦ συχνός, εἶναι Κ. ὁ κοινός ἢ ῥόδιος (*C. canorus*) κοινῶς κοῦκος ἢ φασοτρογόνον, μέγεθος ἔχων ὡς 0,36 μ., χροῖα δὲ ἀνωθεν μὲν τεφρόν, κάτωθεν δὲ λευκὴν μετὰ ραβδώσεων μελαίνων, οὐραν ἐν σχῆματι ῥοπίου μελαινῶν μετὰ λευκῶν στιγματῶν καὶ λευκὴν κατὰ τὸ ἄκρον, πτέρυγας ἀπληγούσας εἰς μέσην, πῶς καὶ ὄνυχας κίτρινους· εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἔρχεται κατὰ τὸν Ἀπρίλιον ἐξ Ἀφρικῆς ὅπου ἀπέρχεται κατὰ Αὐγουστον (οἱ δὲ κατὰ τὸ θέρος τοῦτο γεννηθέντες κατὰ Σεπτέμβριον). Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ κραυγὴ του, Κούκου, ἣν ἐπαναλαμβάνει κατὰ τῶν 10, 20, 50 ἕως 80 φορές. Ἡ θήλειά τινεὶ κατ' ὄλον τὸ θέρος 8—12 ὥα ἐν ἐκάστοτε, ἅτινα ἀποθέτει, διὰ τοῦ λίαν σχιστοῦ καὶ εὐρύτατα ἀνοιγομένου ῥάμφους τῆς λαμβάνουσα, εἰς φωλεὰς ἄλλων διαφόρων πτηνῶν καὶ δι' ἕκαστον ὠν εἰς ἄλλην φωλεάν, ἐξ ἧς καὶ ἀπορρίπτει πάντα τὰ εὐρισκόμενα ἥδη ὡς τοῦ κτήτορος τῆς φωλεᾶς πτηνοῦ ἢ μέρος αὐτῶν. Τὰ ὡά του ἐκκολαπτόνται ὑπὸ τῶν ξένων γονέων, αὐξηθέντες ἐκγονοὶ νεοσσὶ ἐκβάλλουσι τῆς φωλεᾶς τὰ γνήσια τοῦτων τέκνα καὶ τρέφονται ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων τὸν ἐμπαίγμην θετῶν γονέων των ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, ἕως οὗ ἐνηλικιωθῶσιν, ἐν τῇ εἰς ἐπιμετρον καὶ ἀδυνατώτατοι. Τὰ αὐτὰ διαπράττουσι τὰ πλείστα εἶδη τῶν Κ. Οἱ Κ. εἶναι πτηνὰ ἐντομοφάγα, μόνοι δὲ αὐτοὶ ἐκ πάντων τῶν πτηνῶν τρώουσι καὶ προτιμῶσι μάλιστα καὶ ἀναζητοῦσι λαίμαργας τὰς τριχωτάς κάμπας· διὰ τοῦτο εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐεργετικά πτηνὰ κατ' ὄλον ἀνόντων

αποδίδει να καταστρέφεται ή να συλλαμ-
βάνται πρὸς εξημέρωσιν πτηνῶν τόσον ὡφέ-
λιμον εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀλλῶς δὲ καὶ οὐχί
συνγόν. Αἱ μακραὶ τρίχες τῶν καμπῶν, ἰδίως
αἱ λίαν μακραὶ τῆς Euprepia Caja, ἐγκολά-
πτονται εἰς τὸν στέρμαγον τοῦ Κ. καὶ συσσω-
ρεύονται ἐν αὐτῇ εἰς μέγα ποσόν, χωρὶς νὰ
βλάπτωσι τὴν πέψιν αὐτοῦ, ἥτις εἶνε τα-
χίστη δι' ὃ καὶ οἱ Κ. εἶναι λίαν ἀσθῆργοι.
Τῶν Κ., πλὴν τοῦ ῥιδικοῦ, ἀξίολογα εἶδῃ
εἶναι Κ. ὁ Ἀμερικανικός, αὐτὸς ἐκκο-
λάπτων τὰ ὡά του, καὶ Κ. ὁ γιγάντιος
ὧν ἐν Δουβραλίᾳ, ταῖς Μολούκαις κλ. [Φ.Ι.]

Κόκυξ. Ὅσπου τοῦ ἀνθρώπου μονο-
φύει, σύμμετρον, πυραμιδοειδές, ἀπαρτιζόμενον
ἐκ 4 ἢ 5 ὑποτυπωδῶν νέθων σπονδυλίων, ὡς τὰ
πολλὰ συμπεφυκότων, συντασσόμενον πρὸς τὴν
κρυστὴν τοῦ ἱεροῦ ἱστατοῦ, ἀποτελοῦν δὲ τὸ κάτω
πέρασ τῆς σπονδυλικῆς στήλης. [Ι.ΠΘ.]

Κοκκύτης. Νόσημα δχληρότατον, πα-
ραγόμενον ἀπὸ εἰδικοῦ μολύσματος, μεταδι-
δόμενον ἀπὸ ἀτόμου εἰς άτομον, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
ἀτόμου σχεδὸν οὐδέποτε ὑποτροπιάζον, χαρα-
κτηριζόμενον δὲ διὰ βηχὸς σπασμωδικοῦ ὅπως
ἰδιαίου σπασμωδικοῦ. Ὁ παράγων τὸν Κ. ἴδεν δὲν
εἶνε ἐτι γνωστός. Προσβάλλει δὲ συνήθως
παῖδια ἀπὸ νηπίων μέχρι τοῦ ἕκτου ἔτους,
ἀλλ' οὐχὶ σπανίως καὶ ἐνηλίκους. Μεγάλην
ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ ἀσκή ἐπενέργειαν ἢ
προδιόσεις τῶν ἀτόμων. Οὐσιώδως ἀποτέ-
λειται ὁ Κ. ἐξ ἐρεθισμοῦ τοῦ νευρικοῦ κέν-
τρον τοῦ βηχὸς καὶ τοῦ νευρ. ἀγγειοκνητι-
κοῦ κέντρον, ὡς εἴς οὐ αὐξῆται κατὰ πολὺ
ἡ ἐκκρίσις τοῦ βλεννογόνου ὁρέοντος τοῦ λά-
ρυγγος. Ὡς τὰ πολλὰ ἀργεῖται ἀπὸ ἀπλοῦ
βρογχικοῦ κατάρρου, μετὰ δὲ 2 ἢ 3 ἡμέρα-
δας ἐντείνεται ὁ σπασμωδικὸς καιρὸς ἥτοι ὁ
τῶν τοῦ βηχὸς παροξυσμῶν, συνισταμένων
ἐξ ἀλλεπαλλήλων βραχείων, εἰσπνοῶν με-
τὰ ἰσχυροτάτων τιναντων βηχὸς μέχρι πνιγμο-
νῆς καὶ ἐμέτων πολλάκις ἀφικνουμένων, εἰς
οὗς ἐπατα ἀναπνοὴ συρίττουσα καὶ κοπιώ-
δης ὡς ἐκ τοῦ λήθους τούτου ἐπιγίνονται
ὑπερταμία τῆς κεφαλῆς ἐκ στάσιος τοῦ αἵ-
ματος. ἐνίστη δὲ καὶ αἱμορραγίαι ρινός, ὧτων
ἢ καὶ στέρματος· οἱ παροξυσμοὶ οὗτοι ἀνέρ-
χονται εἰς 20—50 καθ' ἡμέραν. Βαθμυρῶν
δ' ἐλαττοῦνται καὶ μετὰ πολλὰς ἐβδομάδας ἢ
μήνας ἐκλείπουνται καὶ λήγει ἡ νόσος. Ἡ πρό-
γνωσις τῆς νόσου καθ' ἑαυτὴν εἶνε ἀγαθὴ
ἐκτρέχονται ὅμως καὶ ἐπιπλοκαί, ὧν συνηθι-
στάτη ἡ καταρροϊκὴ πνευμονία. Ἐν τῇ θε-
ραπείᾳ οὐσιώδεστατον εἶνε ἡ ἀλλαγὴ τοῦ
ἀέρος ἢ τοῦλάχιστον ἡ συχὴ ἐν τῇ δωματίᾳ
ἀναένωσις αὐτοῦ καὶ ὁ ραντισμός τούτου διὰ
διαλύματος φαινικοῦ βέξος 30/100. Ἐκ τῶν
φαρμάκων ὠφέλοισι τὸ βρωμιούχον κάλιον
(2—3 γράμματα τὸ νυκθήμερον), ἡ εὐθάλεια
εἰς ξηρία, ἡ μορφίνη ἐν διαλύσει κατὰ σταγόν-

νας, αἱ εἰσπνοαὶ τερεβινθίνου ἐλαίου, σι-
σικρέατος ἐν ὁσπνύματι κτλ. Ἐπὶ ἰσχυ-
ρῶν καὶ συγῶν παροξυσμῶν ἐπιτάσσεται
χλιαρὰ λουτρά καθ' ἡμέριον καὶ ἀνασθη-
τῶμεν τὸν φάρυγγα διαλύσει κοκαίνης 1:20.
Τὰ πασχον παῖδιον ἀπομονοῦμεν, ἀπομακρύ-
νοντες αὐτοῦ πρὸ πάντων τῶν παίδων, τὰ μὴ
παθόντα ἤδη τὸν Κ. [Π.Ι.]

Κοκκῶνε. Χωρ. τοῦ δήμ. Κορινθίων,
κείμενον ἐν τῇ καταρτίᾳ πεδιάδι τῆς Βόχας,
εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 3 1/2, πρὸς Δ. τῆς Νέας
Κορίνθου. Τὰ περίεξ αὐτοῦ μέχρι τῆς παρα-
λίας καλύπτονται ὑπὸ θμυλίων καὶ ἐλαίων.
Ἦχει κομψὰς οἰκίας καὶ πληθυσμὸν 341.

Κοκκωτοῖ. Χωρ. τοῦ δήμ. Πλατάνου,
κείμενον ἐπὶ τῶν Β πλευρῶν τοῦ Ὀφρύος εἰς
ἀπόστασιν 2 ὡρῶν πρὸς Ν τοῦ Πλατάνου.
Κατὰ κῆν τελευταίαν θεσσαλικὴν ἐξέγερσιν
τοῦ 1878 ὑπέστη μεγάλην καταστροφὴν. Οἰ-
κεῖται ὑπὸ 398 κατοίκων.

Κόκυλα. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Πλαταίων
κείμενον εἰς τὰς Β ὑπορείας τοῦ Κιθαιρῶνος
καὶ ἀπέχον ἀπὸ Καπαρῆλου ΝΑ ὡραν 1
περίπου. Λίαν ἐγγὺς τοῦ χωρίου τούτου φαί-
νονται τὰ εἰρεπία τῶν Πλαταίων. Κατ. 410.
2) Χωρίον τοῦ δήμ. Βουπρασίων ἐν Ἡλείᾳ
ἐν ταῖς Δ ὑπορείαις τῆς Σκόλλιος, 3 ὡρ.
ΝΑ τῆς Μανωλῆδος, ἔχον 102 κατ. καλλιερ-
γητὰς ἀμπελώνων καὶ σιτηρῶν καὶ κτηνο-
τρόφους. [Γ.Πδ.]

Κόκυλάκι. Συνεικισμός ἐν τῇ δήμῳ Πη-
νελίῳ τῆς Ἡλείας μὲ 84 κατ. γαιοργούς καὶ
παιμένας. [Γ.Πδ.]

Κοκλὲν (Cocquelin). 1) Benoît Con-
stant K., περιφημὸς Γάλλος κωμικός ἥθο-
ποιός, γενν. τῷ 1841 ἐν Boulogne-sur-Mer.
Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἀρτοποιός,
ἐξεπαδεύθη δ' εἴτα ἐν τῇ ῥέειᾳ τῶν Παρι-
σίων ὑπὸ τὸν Regnier ἐπιδροῦς εἰς τὸ θεα-
τρικὸν στάδιον. Παρastas ἐπὶ τῆς σκηνῆς
κατὰ πρώτην φοράν τῷ 1860 ἐν τῇ Γαλλικῇ
Θεάτρῳ, ἐγένετο 23ῆτης ἡτῆς μέλους τοῦ
θεάτρου τούτου καὶ ἔκτοτε ἀνήκει εἰς τοὺς
κορυφαίους αὐτοῦ. Τῷ 1880 ἐξέδωκε τὸ ἔρ-
γον L'art et le comédien. — 2) Ernest
Alexandre Honoré K., νεώτερος ἀδελφός
τοῦ 1), γενν. ἐπίσης ἐν Βουλὸν τῷ 1848.
προοριθεὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς ὁ ἀδελφός εἰς
τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρτοποιοῦ. Ὑπερῶν ὑπὲρ
ἐξον ὑπάλληλος τοῦ πιδροῦ τοῦ τοῦ Κορρά,
μέχρις οὗτο ἢ πρὸς τὸ θεάτρον κλισίς του
ὑπερίσχυεν. Ὑπερῶν ἐπίσης μαθητὴς τοῦ
Regnier καὶ ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1868 εἰς τὸν
θεάτρον τῆς Γαλλικῆς Κωμῶδας, διαπρέπει
δὲ κυρίως εἰς τὰ πρόσωπα τῆς ἀρχαιότερας
κωμῶδας. [Β.Ε.]

Κόκοβι. Χωρ. τοῦ δήμ. Λευκασίου,

ἀπέχον πρὸς Δ ὥρ. 1 ἀπὸ τῆς πρωτευούσης Φιλία καὶ οὐκούμενον ὑπὸ 516 κατ.

Κοκοράδα. Χωρ. τοῦ δήμ. Καρθα-
νίας, κείμενον 5 ὥρ. πρὸς Δ τοῦ Κεραμι-
θίου καὶ ἐπὶ τῶν Δ ὑψωσιῶν τοῦ ὄρους Μαυ-
ροβουνίου (Πηλίου). Μεταξὺ τοῦ ὄρους τούτου
καὶ τῆς Βοιδηίδος ἐκτείνεται στενὴ (2—3
χιλ. μ.) εὐρὴ καὶ μακρὰ πεδιάς καλουμένη
ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀμυρικὴν πεδίον. Κατοι-
κεῖται ὑπὸ 539 κατοίκων γεωργῶν.

Κοκορίτσα. Χωρ. τοῦ δήμ. Γόρτυνος,
ἔχον 72 κατ. [Μ.Σ.]

Κόκος ἢ καρυσφόρος (Bot.) Co-
cos nucifera L. Φοινὴ αὐτοφυὴς ἐπὶ τῶν
νήσων καὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ Εἰρη-
νικοῦ Ὠκεανοῦ, καλλιεργούμενος δὲ ἀπαν-
ταχοῦ τῶν τροπικῶν χωρῶν ὡς ἐν τῶν ὠφε-
λιμωτέρων δένδρων. Οἱ καρποὶ αὐτοῦ, Ἰν-
δικὰ κάρνα ἢ κοκκάρνα (γερμ. Cocon-
nüsse, γαλλ. noix de Coco) μεγέθους
μέχρι κεφαλῆς παιδὸς εἶναι ἀξιόλογος τροφῆς
ἀνὰ ἐνέχουσιν εἶδος γάλακτος, προσέτι δὲ
παράγεται ἔλαιον ἐξ αὐτῶν. Τὸ σκληρότα-
τον περικάρπιον χρησιμοποιοῦται δι' ἀγγεῖα
διάφορα καὶ τορνευτικὰ ἔργα· οἱ νέσι βλα-
στοὶ λαχανοῦνται· ἐκ τοῦ χυμοῦ κατασκευά-
ζουσι πνευματώδες τι ποτόν· τὰ φύλλα χρησι-
μεύουσιν ὡς ἐπιστέγνα καλυθῶν κτλ., αἱ δὲ
περὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ φύλλα ἴνες εἶναι
κλωστικαί. Οὕτω κατὰ παροιμιώδη λόγον τῶν
Ἰνδῶν ἡ Κ. παρέχει 99 διαφορὰς ὠφελείας
τῇ ἀνθρώπῳ. [Θ.Ν.]

Κόλα. Μεγάλῃ χειρσίνητος τῆς ῥωστι-
κῆς Λαττωνίας, κειμένη μεταξὺ τῆς Λευκῆς
καὶ τῆς Βαρείου Παγωμένης Θαλάσσης. ἔ-
χουσα δὲ ἐμβ. 99 χιλ. τχμ. Ἐν τῇ ΒΔ
μέρῃ αὐτῆς κεῖται ἡ πόλις Κ. μετὰ 785
κατ., οὕτα ἡ βορειότερα πόλις τῆς Εὐρωπ.
Ῥωσσίας. [Μ.Σ.]

Κολαζῆτη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλίου τῆς
Κεφαλληνίας, ἔχον 103 κατ. [Μ.Σ.]

Κολάκκ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀταλάντης,
μετὰ 232 κατ. [Μ.Σ.]

Κολάκι. Βλ. Δρυόπης δῆμος.

Κολακκιά (ἢ ἀρχαία Χαλάστρα). Κόμμη
τῆς Μακεδονίας κειμένη ἐν πεδιάδι εἰς ἀπό-
στασιν 3 1/4 ὥρ. ΝΔ τῆς Θεσσαλονίκης. Κἀτ.
1500 χριστ. (πρὸ 7 ἐτῶν εἶχε 2000 κατ.
ἐξ ὧν 500 μετώκησαν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ
Κατσάνοραν ἕνεκα τῶν πλημμυρῶν τοῦ Ἀ-
ξιοῦ). Παρ' αὐτὴν ἄλλοτε ἔρρεν ὁ ποταμὸς
Ἀξιός, ὅστις μεταλλάξας κοίτην ἐράπη
μεσημβρινωτέρων· εἰς ἀρχαιοτέραν δὲ ἐποχὴν
ἔκείτο παρὰ τὴν αὐτήν, ἀπ' ἧς ἀπέχει νῦν
1 1/2 ὥρ. χωρίζομένη δι' ἐλώδους ἐκτάσεως.
Πολλοὶ τῶν κατοίκων εἶναι ἄλιεις ἔχοντες
καὶ ἰχθυοτροφεῖον τὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου.

Κολαντζέκι. Χωρ. τοῦ δήμ. Παραχώ-

ρας ἀπ' ἧς ἀπέχει ΝΔ ὥρας 2 15' κείμενη
κατὰ τὰς Ν ὑψωσίας τῆς Γερμανίας. Κἀ-
τοιχοὶ 58.

Κόλβα (Kolwa). Δύο ποταμοὶ τῆς Ῥω-
σίας, ὧν ὁ μὲν ἐν τῇ κυβερνήτῳ Πέρμι, πηγύ-
ζει ἐπὶ τῶν Οὐραλίων ὄρεων καὶ ἐκβάλλει
μετὰ ῥοὴν 400 χμ. εἰς τὸν Βίσχεραν, ὁ δὲ
ἐν τῇ κυβερνήτῳ Ἀργαγγέλου, πηγύζων ἐν
τῇ λίμνῃ Σὺρ-γιάρ, ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν
335 χμ. εἰς τὸν Οὐσσαν. [Μ.Σ.]

Κόλβε (Adolf Wilhelm Hermann
Kolbe). Γερμανὸς χημικός, γένν. 1818 πλη-
σίον τῆς Γοττίνγης, ἔπει ἐσπούδασεν. Ἡγή-
νετο βοηθὸς τοῦ Βούσεν ἐν Μαρβούργῳ καὶ
τοῦ Πλάιφαρ ἐν Λονδίῳ. Τῷ 1851 διωρί-
σθη καθηγητὴς τῆς Χημείας ἐν Μαρβούργῳ,
τῷ δὲ 1856 ἐν Λειψία, ἔπει ἀπέθανε τῷ
1884. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ κατέστησαν περὶ-
φημα τὸ Ἐκτενὲς ἐγχειρίδιον τῆς ὀργανικῆς
χημείας (α' ἐκδ. Ῥουρσβίχη 1854—69, νέα
ἐκδ. 1880—84) καὶ Σύντομον ἐγγεῖρ. τῆς
ἀνεργάνου χημείας (β' ἐκδ. 1881)· πρὸς
συνέγραψε πλεῖστα σερβα ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ
διευθυνομένοις Λεξικοῖς τῆς χημείας (ἔσρμ.),
ὑπὸ Λίβιγ καὶ Βόλκερ καὶ Περιοδικῇ τῇ
πρακτικῇ χημείας. Ἐποίησε δὲ καὶ πλεῖστα
ἀνασκόλψεις χημικὰς ὡς π. χ. τὴν μετατρο-
πὴν τοῦ φαινικοῦ ἐξέως εἰς κερατίνην, τὴν
εἰς μεγάλη ποσὴν κατασκευὴν τοῦ ἰετυλικοῦ
ἐξέως οὗ τὰς ἀντιχημικὰς ἰδιότητάς αὐτοῦ
ἀνεκάλυψε κτλ. [Ἐγ.]

Κολδέρ (Jean Baptiste Colbert). ὁ
περιφημώτατος ὑπουργὸς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'.
Ἐγενν. οὐδὲ πλουσίον ἐμπόρου ἐν Rheims
τῷ 1619. Ἀποκτῆσας ἐν περιουσίᾳ ἀνὰ
τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Γαλλίας εὐρείαν
γνώσιν τῶν πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ βιομηχα-
νίαν, ἐστειλέθη ὑπὸ τοῦ Le Tellier πρὸς τὸν
ὑπουργὸν Μαζαρίνον, ὅστις ἀνέθεσεν αὐτῷ
τὰς σπουδαιότατας διοικητικὰς ἐργασίας καὶ
ἀνύψωσεν αὐτὸν τῷ 1654 εἰς σύμβουλον τοῦ
Κράτους καὶ γραμματέα τῆς βασιλείας. Μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ Μαζαρίνου (1661) προσέλα-
θεν ὁ Κ. τὸ ἀξίωμα Γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ
τῶν οἰκονομικῶν καὶ θμῆτως ἐνεκαίνισεν πε-
ρίοδον μεγάλων μεταρρυθμίσεων. Ἐκτί-
σας ἀλλων διοικητικῶν μεταβολῶν ἐπρόβλεπε διὰ
πορολογίαν ἀναλογικὴν, περιόρισε τὸν ὑπέρ-
μεγαν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων καὶ συντα-
ξιούχων, ἠλάττωσε δὲ καὶ τοὺς φόρους. Διὰ
πάν ἐξόδον δὲ ὥρυσεν ἰδιαν πίστωσιν. Ἐπὶ
τῆς βάσεως ταύτης ἀνέπτυξεν εἴτα τὴν δη-
μοκρατικὴν του ἐνέργειαν καὶ τὸ οἰκονομικόν
του σύστημα. Δι' ὑποστηρίξεων ἐκ τοῦ δημο-
σίου ταμεῖου ἀνεξωγογόνησεν ἀπανταχοῦ τοῦ
Κράτους τὴν βιομηχανίαν, ἣν ἠσπράξας διὰ
προστατευτικῶν δασμολογικῶν νόμων, καὶ τὸ
ἐμπόριον, χάριν τοῦ ὁποῖου κατασκευάσεν
ὁδοὺς καὶ διώρυγας καὶ ἱδρύσεν ἐλευθέρους

λιμένες και δύο μεγάλες εμπορικές εταιρίες δια τῆς μετὰ τῶν Α καὶ Δ Ἰνδίων ἐμπορίου (1864). Τῷ αὐτῷ ἔτει ἀνέλαβε τὰ ὑπουργεῖα τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν δημοσίων ἔργων καὶ προέβη εἰς ἰδρύσιν ἀποικιῶν ἐν Καυκασῇ καὶ Μαδαγασκάρῃ, εἰς ἀναδιοργάνωσιν δὲ ἄλλων ὑφισταμένων ἤδη. Εὐρύν τὰ τὴν στόλον ἀποτελοῦντα πλεῖα ἐφάρματα, ἠγόρασε τὸ κατ' ἀρχὰς τινὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἰτα δὲ ἐδημιούργησε ναυπηγεῖα ἐν Γαλλίᾳ, ἐν οἷς κατασκευάζοντο καλλίστα πλεμικὰ πλοῖα, καὶ κατήρτισε τοιοῦτοτρόπως μέγαν καὶ ἰσχυρότατον στόλον. Δὲν παρεμέλησε δὲ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας. Ἐν τῇ οἰκῇ του ἰδρύθη τῷ 1863 ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν, μετὰ τρία ἔτη δὲ ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῷ 1871 ἡ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐπλούτισε τὴν Βασιλ. βιβλιοθήκην, τὴν βοτανικὴν κήπον, ἔδωκε τὸ ἀπτεροσκοπεῖον, ἐπέμψε σφόδρ ἀνδράς εἰς ἐπιστημονικὰς περιόδους κ.τ.λ. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ ἤρχισε νέα περίοδος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γαλλίας. Ὑπὲρ τὴν διοίκησιν του τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους ὑψώθησαν εἰς 116 ἑκατομ. φρ. Ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ πόλεμοι κατέστρεψαν τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας του καὶ ἡ τύχη τῇ ἐπεφύλαξε νὰ ἴσῃ ὁ βίος τὸ ἀσυμπίδαστον τοῦ οἰκονομικοῦ του συστήματος μετὰ τῆς πολιτικῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', ὅτε ἀπέθανε τῷ 1883, ὁ λαὸς, ἐξηρηθισμένος διὰ τὴν φορολογίαν τῶν τροφίμων, προσέβαλε τὴν νεκρικὴν πομπὴν τοῦ ἀνδρός, ὅστις θηνεκῶς ἐσκέπτετο μόνον τὸ καλὸν τοῦ ἔθνους. (Πρὸ Clément, Hist. de C. et de son administration (2e τ. Παρ. 1874). [B.E.]

Κόλδεργ. Πόλις ἄλλοτε ὠχυρωμένη τοῦ νομοῦ Κοσλίν ἐν τῇ πρωσ. Πομερανίᾳ, κειμένη 3 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του Περτάνε εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. ἔχει 18999 κατ. (1890), ὠραῖον ναὺν τῆς Παναγίας καὶ γοθικὸν δημαρχεῖον, θαλάσσια λουτρά καὶ ἐμπορίον ἀκμαῖον. Γνωστὴ ἔγενετο ἡ πόλις διὰ τὴν ἡρωικὴν ἀντίστασιν κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον κατὰ τῶν Ρώσων καὶ Σουηδῶν, καὶ κυρίως τῷ 1807 κατὰ τῶν Γάλλων. [M.S.]

Κόλδερουκ (Ἑρρίκος Θωμὰς Colerouk). Ἑβραῖος Ἀγγλος ἀσιανολόγος γενν. τῷ 1765 καὶ ἀποθ. τῷ 1837. Διέτριψε πλεῖστα ἔτη ἐν Ἰνδικῇ καὶ ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας γράψας λίαν σπουδαίας διατριβὰς ἐν ταῖς Asiatic Researches, ἐκδοθείσας καὶ χωριστὰ ἐν δυοῖς τόμοις καὶ ἐπιγραφαιμένους Miscellaneous Essays, Λεξικὸν τῆς Παντακτικῆς γλώσσης καὶ γραμματικῆς. [Κερ.]

Κόλδεργγ (Kolding). Πόλις τῆς Δανίας ἐν τῷ νομῷ Ρίβε, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου,

22 χμ. ΝΔ τῆς Φρειδερίκας. ἔχει 9657 κατ. (1890). πρὸς Β κείνεται τὰ ἐρείπια ἑνακτωρων, ἐν οἷς πολλάκις ἤβρουν οἱ τῆς Δανίας βασιλεῖς, καταστραφέντων τῷ 1808 ὑπὸ πυρκαϊᾶς. [M.S.]

Κόλεόπτερα ἢ Κόλεοι καλεῖται μία τῶν τάξεων τῶν ἐντόμων. Ἦν ἐντόμων τούτων τὸ πρόσθιον ζεύγος τῶν πτερύγων παρίσταται ὡς δύο κοῖλα σκληρὰ πέλματα, ἐν εἶδει θήκης (κόλεου) καλυπτόντα ἀνωθὺν τὸ σῶμα αὐτῶν πλην τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς πρώτης θωρακικῆς ζώνης, σπανίως δὲ ἐντα βραχύτερα, μὴ ἀφικνούμενα μέχρι τοῦ ὀπισθοῦ ἀκροῦ τοῦ σώματος. Ἀμέσως κάτωθεν τῶν καλυμμάτων τούτων κείνται αἱ κύρια πτέρυγες. Ἰπτάμενα τηροῦσι τὰ καλύμματα ταῦτα ὡς μενα ἐν τῇ αὐτῇ διαρκῶς θέσει, ἀτε οὐδὲως συμβαλλόμενα εἰς τὴν πτήσιν. Ὅλγιστα δὲ μόνον εἶδη ἱπτάμενα διατηροῦσι κλειστά τὰ ἐν λόγῳ καλύμματα, δυνάμενα εὐκόλως νὰ ἀναπτύξωσι καὶ συμπτύξωσι τὰς πτέρυγας τῶν ὑπ' αὐτά. Ἀνωθὺν τὰ καλύμματα φέρουσιν ὠραιότατα χρώματα. Ἡ κεφαλὴ τῶν Κ. εἶνε εὐκίνητος, αἱ κεφαλαὶ συνήθως ἐνδεκαμελεῖς, οἱ πόδες φέρουσιν ὄνυχας δέξις. Τὰ Κ. πάσγουσι τελείαν μεταστροφῆσιν αἱ κἀμπαιτῶν ζῶσιν ἐν τῇ γῇ ἢ ἐν τοῖς φυτῶν ἀκρυμμένοι, συνήθως δὲ εἶναι ἀχροοί. Τὰ Κ. εἶναι ἐν γένει ἐπιζήμια εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς φυτείας, ὀλίγα δὲ μόνον σαρκοφάγα εἶδη ἀποβιβάζουσιν ὠφέλιμα καταστρεφόμενα ἄλλα βλαβερὰ ἔντομα. Τὰ εἶδη τῶν Κ. ἀνέρχονται εἰς σχεδὸν 80 000 περιλαμβανόμενα εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας ὧν σπουδαιότεραι αἱ Καραβίδαι, αἱ Ὑδροφιλίδαι, τὰ Παταλέκτρα, οἱ Μελοῖδαι κλ. [Φ.Ι.]

Κόλεός ἢ κόλπος (Ἀνατομ.) Σωλὴν ὑμενῶδης, αποτελῶν μέρος τοῦ γεννητικοῦ συστήματος τοῦ θήλεος, χρησιμεύων πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ πέους κατὰ τὴν συνουσίαν. Μήκος ἔχων 8-10 ἐμ. ἀρχεται ἀπὸ τῆς μήτρας καὶ τελευτᾷ εἰς τὸ αἰδεῖον, φερόμενος ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ἐλίγον καμπυλοειδῶς καὶ προσκειμένος κάτωθεν μὲν καὶ ὀπίσθιν τῷ ἀπνευσμένῳ, ἔμπροσθεν δὲ καὶ ἀνωθὺν τῇ εὐροδόχῳ κύστει καὶ τῇ σπέρμῳ. Τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ κόλεου προσφύεται ἀμέσως περὶ τὴν αὐχένα τῆς μήτρας, σχηματίζον περὶ αὐτὸν κόλπωμα, ἀσθενέστερον μὲν ἔμπροσθεν, βαθύτερον δ' ὀπίσθιν· τὸ δὲ κάτω ἄκρον κλείεται κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου, ἀποφρασσόμενον ἐπὶ τῶν παρθένων ὑπὸ τοῦ παρθενικοῦ ὑμένους (βλ. λ.). Τὸ τοίχωμα τοῦ κόλπου ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐξῶ πρὸς τὰ ἔσω ἐν τριῶν χιτῶνων, τοῦ ἰνώδους, τοῦ μυϊκοῦ, κρατυνομένου κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου ὑπὸ τοῦ σφιγκτήρος τοῦ κόλπου, καὶ τοῦ βλεννογόδου ὑμένους. [I.ΠΘ.]

Κόλεός, Coleus Lour. Γένος φυτῶ

θερμῶν χωρῶν ἐκ τῆς οἰκον. τῶν Χειλανθῶν, συχνὰ καλλιεργουμένων, διὰ καλλωπισμὸν χάριν τοῦ ὁραίου ποικιλοχρῶς φυλλώματος αὐτῶν. [Θ.Χ.]

Κόλερ (Ulrich Köhler) Γερμανὸς ἀρχαιολόγος, γενν. τῇ 1838 ἐν Klein-Neuhausen τοῦ Μεγ. δουκάτου Βαϊμάρης. Σπουδάζας ἐν Ἰένᾳ καὶ Γοττίνγγῃ διωρίσθη τῇ 1865 γραμματεὺς τῆς Πρωστικῆς πρεσβείας ἐν Ἀθήναις. Ἀπὸ τοῦ 1872—5 διετέλεσεν εἰς ἀκαδηγίαν τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Στρασβούργῃ, διωρίσθη δὲ 1875 πρῶτος γραμματεὺς (διευθυντής) τῆς ἐν Ἀθήναις γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, μέχρις ὅτου τῇ 1886 ἐκλήθη εἰς Βερολίνον ὡς καθηγητὴς τῆς ἀρχ. ἱστορίας. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι μεταξὺ ἄλλων μονογραφίῶν Ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ ἔρευναι ἀφορώσαι εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ δημοκρατικοῦ συνδέσμου (Βερ. 1870) καὶ ὁ Β' τόμος τοῦ Corpus inscriptionum atticarum (Βερ. 1877—87). [Δ.Α.]

Κόλερ (Georg Ludwig Koeler). Γερμανὸς βοτανικός, υπέρχας καθηγητὴς ἐν Μαγνεντσί. Ἐμεινῆς γνώστης τῶν Ἀγρωστωδῶν, περὶ ὧν συνέγραψε (Descript. Graminum German. et Galliae 1802). Ὑπὸ τοῦ Persoon ἀφιερώθη αὐτῷ τὸ γένος Κόλερεια (Koeleria Pers.) τῆς οἰκον. τῶν Ἀγρωστωδῶν, ὧν τινες εἶδη εὑρίσκονται καὶ ἐν Ἑλλάδι. [Θ.Χ.]

Κόλτζασιον. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ ῥωσικῇ κυβερνήσει Τβέρ, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Βόλγα. ἔχει 7167 κατ. καὶ ἀκατείν ἐμπορίων. [Μ.Σ.]

Κόλιμα. Ποταμὸς τοῦ ῥωσ. κυβερνείου Ἰακουτσκ ἐν τῇ Δ. Σιβηρίᾳ, πηγάζων ὑπὸ 61°30' Β πλ. καὶ μετὰ ῥοὴν 1660 χμ. πρὸς ΒΑ ἐκβάλλων εἰς τὴν Β Παγωμένην θάλασσαν. [Μ.Σ.]

Κολίμα (Colima). Πολιτεία τοῦ Μεξικοῦ, ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας, ἔχουσα ἐμβα. 5418 τχμ. καὶ 72591 κατ. (1890), ὡς ἐπὶ πλείστον Ἰνδοὺς. Εἶνε ὄρεινὴ καὶ κατὰ μέρος δυσπρόσιτος χώρα, τὸ ἔδαφος ὁμοῦς εὐφορὸν παράγον βαμβάκα, σακχαροκαλαμὸν, ὄρυζαν, καφὲν, κακάον κλ., περιέχον καὶ διάφορα μέταλλα. Κύρια ἔργα τῶν κατ. εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ ἀποξηρανσις θαλασσίου ἁλατος. Ἡ ἐμὸνύμνος πρωτεύουσα κεῖται 38 χμ. Ν τοῦ ἐμὸνύμου ἡρατιστείου καὶ 65 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης. ἔχει 25124 κατ. καὶ ἐπίγειον ἐπὶ τοῦ Εἰρηγικοῦ Ὠκεανοῦ, Πικέρτα δὲ Κ. ἢ Manzanillo καλούμενον, μετὰ καλὸν λιμένας. [Μ.Σ.]

Κολέν. Πόλις τῆς Βοημίας ἐν τῇ ὁμογενῇ περιφερείᾳ, 54 χμ. Α τῆς Πράγας ἐπὶ τοῦ Ἑλδ. ἔχει κομφῆς οἰκίαν, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ 13268 κατ. (1890). Τῷ

1757 συνέβη παρ' αὐτὴν μεγάλη μάχη, καθ' ἣν ἡττήθη Φρειδερίκος ὁ μέγας τῆς Πρωσίας ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν ὧν στρατηγὸς ἦτο ὁ Δάουν (7/18 Ἰουνίου). [Μ.Σ.]

Κολίν (Ἀλέξ. Colin). Διάσημος γλύπτης, γενν. 1526 ἐν Μέλσιν καὶ μετακλήθη εἰς τῇ 1563 ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου τοῦ Δ' εἰς Ἰνντμπουργκ, ὅπου ἐγκατεστάθη καὶ ἐξετέλεσε πλείστα ἔργα περὶ ῥήμα, τὸ Μουσολεῖον Μαξιμιλιανῶν τοῦ Δ', ἐπιτύρβια μνημεῖα τοῦ ἀρχιδουκῆ Φερδινάνδου τοῦ Τυρόλου, τῆς Φιλιππίνης Βέλσας καὶ α. π. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1612. [Ε.Γ.]

Κολινγύ (Gaspard de Châtillon comte de Coligny). Ναύαρχος τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῶν Οὐγενότων. Ἐγενν. τῇ 1517 ἐν Σατιλὴν καὶ ἦλθε τῇ 1537 εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου τοῦ Δ' ὅν ἐπολέμησε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ d'Andelot ἐνδρεϊστάτα ἐν Ἰταλίᾳ, ὕστερον δὲ καὶ ἐν Καμπανίᾳ (Γαλλίας) κλ. Ἀνυψωθείς ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἀξίωμα ναυάρχου, συνέδρευσε αὐτὸν εἰς τὴν ἐν Ἀσπραίνῃ ἐκστρατείαν (1552) καὶ συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν νίκην τοῦ Reuty, περιήλθεν ὁμοῦς εἰς σφοδρὰν ἐριδὴν πρὸς τὸν δούκα Guise οἰκιστοῦ ἡβέντα τὴν νίκην ταύτην, καὶ ἡ ἐρις αὐτῇ διήρκεσε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ. Ἐνταῦθα τῇ 1557 τὸν ὑπερασπίσθη τὸ St. Quentin ἐπεί σεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰσπανῶν καὶ μόλις μετὰ δύο ἐτὴ ἀντρώθη. Ἐν τῇ αἰγματοποιίᾳ προσελκύσθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ d'Andelot εἰς τὴν διαμαρτυρουμένην ἐκκλησίαν, καὶ ἐτέθη μετ' ἐκείνου, ἀποθανόντος Ἑρρίκου τοῦ Β', ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Οὐγενότων. Οὗτοι ἡττήθησαν παρὰ τὸ Dreux (1562), ἡττωμένη δὲ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Κονδὲ ἐν τούτοις ὁ Κ. διατεχνικωτάτης ὀπισθοχωρήσεως ἔσωσε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ. Ἀλόγως κατηγορήθη ὁ Κ. ὡς ὑπαίτιος τοῦ φόνου τοῦ δυνάστη Guise συμβάντος μετ' ἐλπίων· ἀλλ' ἡ μεταξὺ τῆς αὐλῆς καὶ τῶν Οὐγενότων ἐρις ἐξηκολούθησε καὶ δὲ ἱκανότης τοῦ Κ. καὶ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν τῶν, τοῦ Κονδὲ καὶ μετὰ τὸν φόνον τούτου τοῦ Ἑρρίκου τῆς Ναυάρρας, δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὰς παρὰ τὸ Jarnac (1569) καὶ τὸ Montcontour ἡττας αὐτῶν, μέχρις ὅτου ἡ νίκη τοῦ Κ. παρὰ τὸ Arnay-le-Duc (1570) ἠνάγκασε τὴν αὐλὴν νὰ συνθηκολογήσῃ. Καίτοι ὁ Κ. τῇ προτροπῇ τῆς αὐλῆς εἶχε κηρυχθῆ πρεσβύτερος τῆς πατρίδος, ἐνεφανίσθη μετὰ τὴν εἰρήνην ἐν αὐτῇ καὶ προσπαθῆσαι νὰ πείσῃ τὸν βασιλέα Κάρολον τὸν Θ' νὰ κηρύξῃ τῇ Ἰσπανίᾳ τὸν πόλεμον, ἵνα δώσῃ αὐτῷ διέξοδον εἰς τὰς ἐμπολίους ἐρίδας. Ἀλλ' οἱ ὁπαδοὶ τοῦ οἰκιστοῦ Guise ὑπερίσχυον, ἡμέραν δὲ τινα τοῦ 1572 ὁ Κ. ἐπιπύρεται ἐκ τοῦ Αὐδύρου εἰς τὴν οἰκίαν τὸν ἐπληγνῶν σφοδρῶς ὑπὸ σφαίρων δολοφόνων. Ὁ βασιλεὺς τὸ κατ' ἀρχὰς ὄρμη

σθεις ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι, ἔχοντι ὑπατίσεις τοὺς Guise, ἐπεισθὲν εἴτα ὑπὸ τούτων καὶ τῆς βασιλείας, καὶ ἔδωκε τέλος τὴν διαταγὴν τὴν προκρούσαν τὴν σφαγὴν τῶν Οὐγενότων κατὰ τὴν νύκτα τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου (βλ. λ.), ἥς πρῶτον θύμα ἐπέσεν ὁ Κ. Πρὸς Carman-Ghimay, Gaspard de C. (Παρ. 1873). [B.E.]

Κόλλα ζωική. Παράγεται ἐκ διαφόρων ἰστών τοῦ ζωικοῦ σώματος, οἷον τῶν χόνδρων, τοῦ δέρματος, τῶν συνδέσμων, τῶν ὀστέων, τῶν κεράτων, οἷτινες διὰ τοῦτο καλεῖνται καὶ κολλογόνοι ἰστοί. Πάντες οἱ ἰστοὶ οὗτοι ἐν ψυχρῇ μὲν ὕδατι τεθνήσκουσιν καὶ ἐπὶ μακρὸν δὲ μὲθ' ὕδατος βρασθέντες διαλύονται ἐν αὐτῇ εἰς πηκτωματώδεις τι ὅλον, ὅπερ ἀπλῶς μὲν ψυχρὸν παρίσταται ὡς οὐσία στερεὰ μὲν, ἀλλὰ μαλακωτάτη καὶ τρέμουσα, καλὸν δὲ ἦν τὸν διαφανή, ἡ κοινῶς καλουμένη πηκτὴ, ἐντελὲς δὲ ξηρανθὲν ἀποτελεῖ τὴν Ζ. Κ. Ἡ δὲ γελαιτίνη, ἡ εἰς τὴν μαγειρικὴν καὶ φαρμακοποιαν χρῆσιμος εἶναι ἡ Ζ. Κ. ἐπιμελῶς κεκαθαρωμένη ἀπὸ τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τῶν ὀστέων κλ. διὰ χημικῆς κατεργασίας. Ἡ Ζ. Κ. ἐν ψυχρῇ μὲν ὕδατι ἐξοιδαίνεται μόνον, ἐν θερμῇ δὲ διαλύεται κατὰ κράτος ἀνακτωμένη πάλιν μετὰ τὴν ψύξιν τὴν μαρρὴν τῆς πηκτῆς. Οἱ κολλογόνοι ἰστοὶ συνίστανται ἐκ τῶν αὐτῶν μὲν χημικῶν συστατικῶν, ὄντες οὕσαι λευκωματώδεις, ἀλλ' εἰς διαφόρους ἀναλογίας συντιθέμενων. Κυρίως δὲ διακρίνομεν τὴν ἐκ τῶν χόνδρων Ζ. Κ. ἡ χονδρίνην καὶ τὴν ἐκ τῶν ὀστέων καὶ δερμάτων ὅστεο κολλαν ἡ γλοιστίνην, ἥτις ἐστὶν ἡ κυρίως Ζ. Κ. καλούμενη οὕτως· εἶδος δὲ Ζ. Κ. εἶναι καὶ ἡ ἰχθυόκολλα (βλ. λ.). Ἡ γλοιστίνη διαλύεται ἐν θερμῇ ὕδατι ὅπερ μεταβάλλει εἰς ὑγρὸν ἰξώδες, πηγνύμενον κατὰ τὴν ψύξιν εἰς πηκτὴν καὶ ἐὰν 1%, μόνον γλοιστίνης ἐνέχῃ ἐν τῷ δέξιν δὲ ἡ ἀραιὴν καυστικῶν ἀλακάλων διαλύεται εἰς ὑγρὸν πυκνότεον, διαμένον τοιοῦτο καὶ ἀφοῦ ψυχθῇ, ἐὰν ὅμως ξηρανθῇ δὲ ἐξατμίσεις ἀποτελοῦν σκληροττην μάζαν, δι' ἧς καὶ χρησιμοποιοῦμενον ὡς κρίστην συγκολλητικὴν ὕλην (ὡ γρά κόλλα, colle forte), ὅπως ἄλλως καὶ ἡ ἰχθυόκολλα καὶ παν εἶδος Ζ. Κ. ἀπὸ πυκνῆς διαλύσεως. — Εἰς τὴν μαγειρικὴν καὶ φαρμακοτεχνίαν ἡ Ζ. Κ. χρησιμοποιοῖται ἵνα δοθῇ πηκτώδης φύσις εἰς ὑγρὸν τι κατασκευάσμα· ἐν τῇ ἱατρικῇ δὲ παραγγέλλεται ἐνίοτε εἰς λουτρά πρὸς δερματικά νοσήματα ὡς σκεπαστικὴ (1—2 λίτραι εἰς ἕκαστον καθολικὸν λουτρόν), ἡ δὲ καθαρωτάτη, ἡ εἰς λεπτά λευκὰ φύλλα φερόμενη, δίδεται καὶ ὡς τροφή (1—2 δραχμαὶ ἐν ζωμῷ κρέατος), ὡς σκεπαστικὸν δὲ φάρμακον παραγγέλλεται πρὸς χρονίους κατάρρους

τῶν ἐντέρων, πρὸς δυσεντερίαν κλ. εἰς τὴν λαμβανομένην καὶ εἰς τὸ ὄρθαν ὑποκλυζομένη.

Κόλλα φυτική. Βλ. Ἀμυλάκινρον.

Κολλέγιον (ἐκ τοῦ λατίν. collegium) ἐσθίμινε κυρίως τὸ σύνολον πρῶτόπων (σωματῶν) συνδεδεμένων διὰ τοῦ ἰδίου θεώματος (ἢ ἐπιτηδεύματος, ὅτε ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἡμέτερον συντεγνία). Ἐν τοῖς ὑστερον δὲ διὰ τῆς λέξεως ἐνοούτο ἱδρύματα πρὸς διδακτικούς σκοπούς. Οὕτως ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ πανεπιστήμια ἀποτελοῦνται ἐκ διαφόρων ἰδρυμάτων τῶν μὲν τῆς κυβερνήσεως, τῶν δὲ ἰδιωτικῶν. Διαφέρουσι δὲ τούτων τὰ ἐκεί κατώτερα ἐκπαιδευτήρια, τὰ προπαρασκευάζοντα τοὺς νέους, διὰ τὰς πανεπιστημιακὰς σπουδὰς, τὰ ὅποια καλοῦνται μὲν καὶ Κ. ἀλλὰ συνήθως grammar-schools (γραμματικαὶ σχολαί), ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὰ γαλλικὰ κολλέγια. Τὰ Κ. τῆς Γαλλίας ὅμως ἐν Παρίσι εἶναι πανεπιστημιακὴ σχολὴ τῆς φιλολογίας, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ. ἀνώτεροι εἰδικαὶ σχολαὶ ὡς ἡ ἱατρικὴ σχολὴ ἐν Λονδίῳ (College of physicians) κα. [Eg.]

Κόλλε δι' Βάλ' δ'. Ἐλσα Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Σιένης, ἀφ' ἧς ἀπέχει 35 χμ. πρὸς ΒΔ. Εἶναι ἐξ ἑρμ. ἐπισκόπου, ἔχει δὲ ὠραίαν μητρόπολιν, σιδηροχυτήρια, βυλοποιεῖον ἀκμαϊότερον καὶ 5090 κατ. [M.S.]

Κολλησιδα. Κοινὴ ὀνομασία πολλῶν φυτῶν ὧν ὁ χόρτος καὶ ἰδίως τὰ σπέρματα προσκολλῶνται διὰ τοῦ ἀγκιστρειοειδοῦς τριχώματος αὐτῶν εἰς τὸ δῆρμα τῶν ζώων, τὰ ἐνδύματα τῶν ἀνθρώπων ἢ εἰς ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα, ὅπερ ὠρελεῖ τὴν φυτὴν ὡς μέτρον διαδόσεως. Τοιαῦτα εἶδη φυτῶν εἰσὶ παρ' ἡμῖν ὁ Τρίβλος, τὸ Γάλλον ἢ Ἀπαρίνη ἢ Ἐλξίνη, τὸ Σάνθιον, ἡ Λάπη κ.α.π. [Θ.Κ.]

Κολλίανδρον. Βλ. Κοριαννον.

Κόλλικερ (John Payne Collier). Ἀγγλος συγγραφεὺς, γνωστὸς κυνόμενος ἐκ τῶν πολλῶν περὶ ἀγγλ. φιλολογίας ἱστορικῶν κλ. ἔργων του. Ἦγενν. τῷ 1789 ἐν Λονδίῳ, ἐσπούδαζε δὲ τὰ νομικά, ταχέως ὅμως ἐπέδωκε εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Ἐξέδωκε πλείστα παλαιὰ ἔργα τῆς ἀγγλ. φιλολογίας καὶ πηγὰς, ἔγγραφα κ.τ.τ. ἀφαιρῶντα εἰς τὴν βίβλιν καὶ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ποιητῶν, τοῦ Σαίξπηρου κλ. Ἡ ἱστορία του τῆς ἀρκαμικῆς ποιήσεως (3 τ. 1831) πολλὰκις ἀντυπώθη. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1883 ἐν Maidenhed.

Κόλλικερή. Χωρ. τοῦ δήμου Πολυκοτρῶν τῆς Ἰθάκης, μετὰ 223 κατ. [M.S.]

Κόλλικερ (Rudolf Albert Kolliker). Διάσημος ἀνατόμος καὶ ιστολόγος, γενν. τῷ 1817 ἐν Ζυρίχῃ. Ἐπεπύδασεν ἁπρικὴν καὶ διωρίσθη τῷ 1845 ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς

φυσιολογίας καὶ τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας ἐν Ζυρίχῃ. Τῷ 1847 ἐκλήθη εἰς Βυρσσοῦργον, ὅπου ἀνέλαβε καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνατομίας. Μεγάλα εἶναι αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐν τῇ ἱστολογίᾳ, ἰδίως δ' ἐν τῇ ἐμβρυολογίᾳ, ἐξέδωκε δὲ πλείστα ἔργα ἀπὸ τῆς Μικροσκοπικῆς τοῦ ἀνατομίας (3 τ. 1850—4) καὶ τῆς ἱστολογίας τοῦ ἀνθρώπου (5' ἐκδ. 1889) μέχρι τῆς ἑπιτομῆς τῆς ἐμβρυολογίας (8' ἐκδ. 1884), μετὰ τῶν ὅποιων πλείστα ἐδημοσίευσε σχετικὰ συγγράμματα καὶ μονογραφίας ἀφορμῶν εἰς τὴν ζωολογίαν καὶ συγκριτικὴν ἀνατομίαν. Ἀπὸ τοῦ 1849 ἐνδίδει μετὰ τοῦ Σιδελτ τοῦ Περιόδικον τῆς ἐπιστημονικῆς ζωολογίας. [B.E.]

Κολλίν. ἴλ. Κολίν.

Κολλίν (Heinrich Joseph von Collin). Αὐστριακὸς δραματικὸς ποιητὴς γενν. 1771 ἐν Βιέννῃ ὅπου ἀπέθανεν ὡς σύμβουλος τῆς αὐλῆς τῷ 1811. Ἐγραψε τραγωδίας, ἐμφανίζοντας μὲν τὴν πρὸς τὴν ἰσχυρὰν ἀπλότητα τῶν ἀλλὰ πασχούσας ἐκ μονοτονίας καὶ ἑλλειποῦς διεξαγωγῆς τῶν χαρακτήρων, πρὸς δὲ ποιήματα λυρικά καὶ ἐπικά.

Κολλίννα (*Ανω). Κομφοπολις τῆς Ἀρκαδίας καὶ πρωτεύουσα ἀπὸ τοῦ 1881 τοῦ δήμ. Καλεῖται. Ἀπέχει ἀπὸ Τριπόλεως πρὸς Ν ὥρ. 8 1/2 καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 1459 κατοίκων. Εἰς ἀπόστασιν 1/4 τῆς ὥρας κεῖται ἡ Κάτω Κ., ἔχουσα 398 κατοίκους.

Κόλλινς (William Wilkie Collins). Δημοφιλέστατος μετὰ τῶν νεωτέρων Ἀγγλῶν μυθιστοριογράφων, γενν. τῷ 1824 ἐν Λονδίνῳ. Τὸ κατ' ἀρχὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐπαδέθη δ' εἰτα εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ ἐδημοσίευσεν βιογραφίαν τοῦ πατρὸς τοῦ, τοῦ ζωγράφου William K. (1848), ἥτις ἔτυχε λίαν καλῆς υποδοχῆς. Ἐκδούς μυθιστορήματά του ἐγένετο συνεργάτης τῶν ὑπὸ τοῦ Δίκινς διευθυνομένων Household Words, ἐν ταῖς ὁποῖς ἐδημοσίευσεν τὰ μυθιστορήματα After dark καὶ The dead secret. Ἀλλὰ καὶ τὰ δράματα αὐτοῦ The frozen deep (1857) καὶ Lighthouse εὐδοκίμησαν πολὺ. Τὴν μεγίστην ἐπιτυχίαν ἔσχε τὸ μυθιστόρημα The woman in white, δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον ἐν τῇ περιοδικῇ τοῦ Δίκινς All the year round 1859—60. Ὑστερον συνέγραψεν ἀκόμη πλείστα ἀλλὰ, ἅπαντα δεσμεύοντα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου εἰς ἄκρον ἀλλὰ καὶ ὑπεράγαν κολλυβίσματα τὴν πρὸς τὸ φρικτὸν βέβησαν κλίσιν τοῦ ἀγγλικῆς κοινοῦ. Ἀπέθανε τῷ 1889. [M.F.]

Κολλογόνοι ἑστώ. βλ. Κέλλα ζωϊκή.

Κολλλυβίσον ἢ βαμβακκολλυβίσον, ἐπιστημονικῶς δὲ δινιτρικὴ κυτταρίνη, $C_6H_5O_7(NO_3)_2$, εἶνε χημικῶς κυτταρίνη (βλ. λ.), $C_6H_{10}O_5$, ἥς δις ἄτομα ὑδροξυ-

λίου, OH, ἀντικατεστάθηναν ὑπὸ τῆς βίτης NO_3 τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος· λαμβάνεται δὲ διὰ κατεργασίας κεκαθαρμένου βάμβακος (1 μ. κού) ἐν διαλύματι νιτροῦ (20 μ.) ἐν πυκνῷ θεικῷ ὀξεί (31 μ.). ὁ βάμβαξ ἐμβυθισθεὶς εἰς τὸ μίγμα τοῦτο ἐξάγεται μετὰ 24 ὥρας ἀποπλύνεται δὲ κατόπιν διὰ πολλοῦ ὕδατος καὶ ξηραίνεται. Τὸ προϊόν τῆς κατεργασίας ταύτης ἐξωτερικῶς μὲν θέν διαφέρει τοῦ βάμβακος καὶ τῆς βαμβακοπυρίτσας, εἰ καίεται ὁμοῦς οὐδ' ἐκπορσεκροτεῖ ὡς αὐτὴ διαλυθὲν δὲ (1 μ.) ἐν μίγματι αἰθέρος (18 μ.) καὶ οἰνοπνεύματος 90° (3 μ.) ἀποτελεῖ διαυγές πυκνὸν ὑγρὸν, τὸ Κ. Τοῦτο ἀπλωθὲν ἐπὶ ταλπίς ἐπιφανείας ἐξατμίζεται ταχέως ἔργαται δὲ ἐν τῷ πηκτώδῃ, συγκολλητικῷ, ἐν τὴν προξυλίνῃ, δι' ὃ χρησιμοποιοῦνται ἐν τὴν χειρουργικῇ πρὸς ἐπάλειψιν ῥαφῶν ὡς τὰ γέλη καλλίων συγκολλῶν καὶ καλύπτει καὶ προσφύλλασσι ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ ἔρπον συγκοινωνίας. Ἄλλ' ἰδίᾳ ἐν τῇ φωτογραφίᾳ εἶνε χρησιμώτατον τὸ Κ., ἀποτελὸν ἐπὶ τῶν ὑαλίνων πλακῶν λεπτότατον δρυνικὸν στρώμα ἐφ' οὗ συμβαίνει ἡ διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀποσύνθεσις τοῦ νιτρικοῦ ἰσχυροῦ. [X.X.]

Κολλυβιστής (agent de change) καλεῖται ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὁ ἔργον κύριον ἔχων τὴν διαπραγματεύσιν τῶν δημοσίων καὶ λιπῶν χρεωγράφων, τὴν διὰ λογαριασμῶν ἄλλου διαπραγματεύσιν συναλλαγμάτων ἢ γραμματίων καὶ παντὶς ἐν γένει ἐμπορευσίου ἐγγράφου, τὴν διαπραγματεύσιν τῆς πωλητικῆς ἢ ἀγορᾶς μεταλλικῶν ὕλων καὶ τὴν πιστοποίησιν τῆς τιμῆς αὐτῶν (B.E. N. ἀρθρ. 76). Ἡ λέξις κολλυβιστής παράγεται ἀπὸ τοῦ κολλύβου, ὅπερ εἶνε ὄνομα μικροῦ γαλκίνου νεμίσματος κατὰ τὴν ἁγίαν ὁμοῦς Γραφὴν παράγεται ἡ λέξις ἐκ τοῦ φοινικικοῦ γολέφ, σημαίνοντος τοῦ κυρίου ἀλλαγῆν. ἔξ οὗ κόλλυβον ἐκλήθη ἡ ἐπικαταλλαγή (βλ. λ.). Λεπτομερῶς τὰ καὶ ὁρίοντα καὶ δικαιώματα τῶν κολλυβιστῶν ὁρίζονται ἐν τοῖς ἀρθροῖς 71—90 τοῦ Ἑμπορικοῦ Νόμου. Μέχρι τοῦδε ὁμοῦς δὲν διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κολλυβισταὶ οὐτε ἔσθην ἐπισήμως τὰ στενῶς πρὸς τὴν ἐξασκῆσιν τῆς λειτουργίας των συνδεόμενα χρεωματιστήρια, ὥστε αἱ διατάξεις τῶν ἀνωτέρω ἀρθρῶν δὲν ἔχουσι πλήρη ἐφαρμογήν, οὐτε ἡ τοῦ 231 τοῦ Ποιν. Νόμου περὶ ἀντιποιήσεως τῶν ἔργων κολλυβιστοῦ. Περὶ τῶν Κ. ὁ Ἑμπορικὸς Νόμος ὁρίζει ὅτι ἐπὶ τῶν δυνάται νὰ ἐφαρμόσων δι' ἑαυτοῦ λογαριασμὸν ἐμπορικῶς ἢ τραπεζικῶς πράξεις, οὐ μόνον ἀπειλῶν αὐτοῖς ἐν παραβάσει τῆς διατάξεως ταύτης ὡρισμένης ποινὴν ἀλλὰ καὶ θεωρίων αὐτοῦς καὶ ἐν περιπτώσει ἀπλῆς πτωχεύσεως κατὰ κινδύνον ὡς βολέου χρεωκόπους. [Πφ.].

Κολλύριον. Κώμη τοῦ δήμου Λετρί-
νιν ἐν Ἠλείᾳ, πλουσία καὶ φιλοπρόσδος. $\frac{1}{2}$
ὡρ. ἀπέχουσα ἅα τοῦ Πύργου, μεθ' οὗ συν-
δεῖται δι' ὁμαξίτης ὁδοῦ. ἔχει καλὰς οἰκ-
τιμας, δημότ. σχολεῖν ἀρρένων καὶ θηλέων
καὶ 1091 κ. (1889) ἀσχολούμενους κυρίως εἰς
καλλιέργειαν σταφίδων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Πδ.]

Κολλωνίδιον δῆμος. Ἀνήκει εἰς τὸν
νομὸν Μεσσηνίας καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 7321
κατ. εἰς 26 χωρία. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Κο-
ρώνη, σημαντικώτερα δὲ τῶν χωρίων Βασιλί-
τοι, Βουνάρια, Καστέλλια, Σαρατζῆς καὶ
Χαρακοπιό. [Μ.Ε.]

Κόλμαν (Colmann) σύστημα. Βλ. Ἀτ-
μομηχανὴ ἐν τ. Β' σ. 495.

Κόλμαρ. Πρωτεύουσα τῆς Ἀνω Ἀλ-
σατίας, 674 χμ. ΝΝΔ τοῦ Στρασβούργου. Εἶνε
ἐξῆρα τῶν ἀρχῶν, ἔχει δὲ 30399 κατ., ἀκ-
μαίαν βαμβακοφυγίαν, σιδηροχυτήρια καὶ μηχανο-
σκευρία. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἐνασχλεῖται
καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν παστῶν ἐξ ἥπατος
χρῶν ὡς καὶ λαχανικῶν [Μ.Σ.]

Κόλν (Colne). Πέλις τῆς ἀγγλ. κομη-
τείας Λαϊγῆτερ, 46 χμ. ΔΝΑ ἀπὸ Λαϊγῆτερ.
ἔχει ὑφαντουργίαν καὶ 16774 κατ. [Μ.Σ.]

Κόλο. Πρωτεύουσα περιφέρειας τοῦ ῥωσ-
σικοῦ κυβερνεῖου Κάλισκ, καίμενη ἐπὶ νήσου
τοῦ Βάρτε ποτ. ἔχει 8098 κατ. καὶ βιο-
μηχανίαν λίνου καὶ δερματος. [Μ.Σ.]

Κολοδάται. Χωρίον τοῦ δήμ. Παρνασσ-
ίων καίμενον κατὰ τὰς Ν ὕψεις τῆς κο-
ρυφῆς Γερολέκα (ὕψ. 1717 μ.) καὶ ὄραν
1 $\frac{1}{2}$ πρὸς Β τῶν Τοπολίων. Κάτ. 498.

Κολοδοανθῆ (Bot.) ἡ *Ψυχανθῆ*,
Rapilionaceae. Μεγάλῃ εἰκογένεια Δικοτυ-
ληδῶν πολυπετάλων φυτῶν τῆς τάξεως
τῶν Χεδροφόρων (*Leguminosae*). Ἐξορσιν
ἐνθῇ κυρίαρχα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἰδιορρυ-
θμον τύπον τῶν «Ψυχειδῶν», τὰ ἐποῖα ὁ
Θεοφράστους ὀνομάζει κολοδά καὶ «κολο-
δοανθῆ» τὰ φυτὰ τὰ ἔχοντα τριακτά. Σύγ-
κεται ἡ στεράνη αὐτῶν ἐξ ἀνίσων πετάλων,
ἧτοι ἐκ τῆς «στρυμίας» (*voxillum*) τῆς συν-
ζῆως πρὸς τὰ ἄνω, τῶν δύο «πτερυγίων»
(*alae*) εἰς τὰ πλάγια καὶ τῆς «τροπίδος»
(*carina*) συνεστῆσης ἐκ δύο πετάλων ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ συμπεφυκτῶν καὶ ἐγκλειδόντων τοὺς
στήμονας καὶ τὴν ὑπερὸν στήμονας ἔχουσιν ὅν
οἱ ὅς ἐπὶ τὸ πολὺ συμφορμενοὶ εἰς δίσκον
καὶ ὁ ἴσος κεχωρισμένος (Διδελφία κατὰ
Λινναίου), καρπὸν δὲ χεδροπα ἢ λεδὸν (*le-
guimen*). Εἶδη περὶ τὰ τριπύλια ἀπανταχοῦ
τῆς γῆς διεσκαδασμένα, δένδρα, θάμνοι καὶ
πύαι, φύλλα σύνθετα τὰ πολλὰ ἀμφίπτερα,
πάντοτε μετὰ παραφύλλων. Τὰ σπέρματα
ἐνέχουσι κοτυληδῶνας σαρκώδεις καὶ ἐν αὐ-
ταῖς πολλὰς ζωτοῦχας οὐσίας ἰδίως τὴν
λευκιματωσίδῃ «Χεδροπίνῃ» (*Legumine*),

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Δ'

διὸ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ὠφελημώτατα ὡς τριφῆ
(ἰδίως τὰ λεγόμενα «σπρία»). Καὶ ὁ χέρ-
τος πολλῶν χιλιετηρίων ἄλλα εἰς βαρτικά
καὶ ἄλλα βυρσοδεψικά. Εἶνε πάντοτε ὡς
τὰ ἐπισχημώτερα Ἀνάργυρος, Ἀραγίς, Ἀστρά-
γαλός, Βικία, Γενίστη, Γλυκύριζα, Ἐρε-
δινθος, Ἐρεβος, Ἰνδικόφορος, Κύαμος, Κο-
τίσος, Λάθυρος, Λεύπινος, Λωτός, Μηδική,
Μελιλωτός, Ὀνοβρυχίς, Ὀνόνις, Ὀρέτος,
Πισον, Ροβινεία, Σοία, Σπάρτον, Τρίφυλ-
λον, Φασφίλος (βλ. τὰς λ.). [Θ.Χ.]

Κολοκός. Εἶδος πτηνῶν εἰς τὸ γένος
τοῦ Κόρακος ἀνήκον. Ὁ Κ. ἔχει μέγεθος ὡς
περισσότερος, διακρίνεται δὲ τῶν κοράκιων διὰ
τοῦ βραχέος, ἱσχυροῦ, ἀνω ἔλιγον γεκαμμένου
ῥάμφους, εἶνε δὲ ἀνω μὲν μάλα, κάτω δὲ μα-
λανέαις, κατὰ δὲ τὸν λαμῖν ἐκατέρωθεν
πρὸς τὰ κάτω φέρει στιλπνὰς λευκωπὰς κη-
λίδας. Οἱ Κ. εἶναι συγνοὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀ-
σίᾳ, ζῶντες πολλοὶ ἐμὸν, καὶ κατὰ προτι-
μῆσιν ἐπὶ πύργων καὶ ὕψηλῶν εἰκοδῶν κα-
τασκευάζοντες τὰς φωλεὰς τῶν ἐν εἰς τίεται
ἡ θῆλεια καὶ ἐπώζει 4—5 ὡὰ κατ' ἑταί.
Ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ἀπειθματικῇ. Μανθάνουσι
δὲ ἀριστα νὰ προσφέρωσι λίξεις καὶ ριμούνται
τὰς φωλεὰς ἀλλῶν ζώων, τρέφονται δὲ δι' ἐν-
τόμιον, γομῶν κορυλίων κτλ. ὠφελημώταται
οὕτως ἀποβαίνοντες εἰς τοὺς ἀγρούς. Ὡς ὁ
Κόραξ ἔχουσι καὶ οἱ κηρωθέντες Κ. τὴν
συνήθειαν νὰ ἀπάγωσι καὶ κρύπτωσιν ὅτι
εἰδῶσι λάμπει (νομισματα, κοσμητικά). [Φ.Ι.]

Κολοκασία (Bot.) *Arum Colocasia*
L. Φυτὸν τῆς εἰκογενείας τῶν Ἀρωδῶν.
Καλλιεργεῖνται δύο εἶδη ἢ ποικιλίαι αὐτοῦ
ἧτοι ἡ Κ. τῶν ἀρχαίων (*Colocasia antiqui-
rum* Schott.) καὶ Κ. ἡ ἐδάδιμος (*C. osea-
lenta* Schott.) χάριν τοῦ παχέος ριζώματος
τοῦ περιέχοντος πολὺ τὸ ἀμύλον καὶ ὡς ἐκ
τούτου λίαν θρεπτικῇ. Καλλιεργεῖνται ἰδίως
ἐν Αἰγύπτῳ ἔξη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος κοι-
νῶς Κολοκάς καλούμεναι καὶ ἐν ταῖς Ἰν-
δαίς καὶ τοῖς πρὸς νότον νήσοις τοῦ Ἰνδικοῦ
Ἠκεαντοῦ ἔπου κοινῶς Ταίτο ἢ Καίυ). Ἐ-
χουσαι ὠραία καὶ μεγάλα βελουδῆ φύλλα καὶ
Κ. καλλιεργεῖνται καὶ ὡς κόσμος ἐν τοῖς
κήποις. Ἡ δὲ ἐμύνημος Κ. τοῦ Θεοφράστου
καὶ Διοσκορίδου εἶνε τὸ ρίζωμα τοῦ «Κυά-
μου τοῦ αἰγυπτίου», ἧτοι τοῦ *Nelumbium* τοῦ
εὐπρεποῦς (*Nelumbium speciosum* W.) τοῦ
καὶ Ἀλωτός καλουμένου. [Θ.Χ.]

Κολοκλόμπαση Χωρ. τοῦ δήμου
Φαρσάλων, μετὰ 91 κατ. [Μ.Σ.]

Κολοκατρωναίοι. Ἀρχαιοτάτη τῆς
Πελοποννήσου εἰκογένεια. ἦ: τὰ μέλη διε-
κρίθησαν ἐνέκαθεν ἐν τῇ κατὰ τῆς ξένης κυ-
ριαρχίας ἀγῶνι καὶ πλεῖστα ἐπεσφράγισαν
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὴν πρὸς τὴν πατρίδα
ἀφοσίωσιν τῶν μόνον ἀπὸ τοῦ 1702 μέχρι
τοῦ 1806 ἐρευνήθησαν ἰδιδεμένα Κ. μα-

γόμενοι κατά των Τούρκων. Περιφημέτατος γένος τοῦ αἵκου τούτου ἐγένετο ὁ Θεόδωρος γενν. τῇ 3 Ἀπριλίου 1770 ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς παλαιᾶς Μεσσηνίας Ῥαυμάδου. Ὁ πατὴρ του Κωνσταντῖνος ὑπῆρξε πρότερον ὀρχηγὸς τῶν θρματιωτῶν ἐν Κορίνθῳ, ἠναγκάσθη δὲ κατατρεχόμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων νὰ καταφύγῃ εἰς Μάνην καὶ νὰ γίνῃ κλέφτης· ἡ δὲ μητέρα του Ζωμπία ἦτο ἐκ τοῦ γένους Κοτσάκη. Ὁ Κωνσταντῖνος, ὅτε ὁ Καπετάρμπεης μετὰ τοῦ διερμηνέως Μαυρτίνου σταλνέται εἰς Πελοπόννησον ἵνα καταβάλῃ τοὺς πρὸς κα ἀστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1769 περσθέντας καὶ εἰς ἀνταρτίαν παρεκτραπέντας Ἀλβαντοὺς μισθοτούς τῆς Πύλης προσεκκλῆσαν λαὸν καὶ κλέφτας εἰς τὰ ὄπλα, ἐδέχθη μὲν τὴν πρόσκλησιν καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἀνταρτίων, δὲν ὑπετάγη ὅμως εἰς τοὺς Τούρκους, αἵτινες ἐφρόνευσαν αὐτὸν μετὰ δύο τῶν ἀδελφῶν του Ἀποστόλου καὶ Γεωργίου ἐν μάχῃ, ὅτε ὁ Θεόδωρος ἦτο μόλις 9 ἐτῶν. Ἡ γῆρα τοῦ Κωνσταντίνου κατέφυγε τότε μετὰ τῶν τέκνων τῆς καὶ ἀλλων συγγενῶν εἰς Μάνην. Ὁ δὲ νέος Θεόδωρος διέτριβεν εἰς ἀπαρὰ τοῖς ἐκ μητρὸς θεοῖς του Κωστακαίοις εἰς Ἀλυνίσταιναν καὶ ὕστερον εἰς Ἀκωδαν, διωρίσθη δὲ 17 ἐτῆς ὀπλαρχηγὸς καὶ νυμφευθεὶς μετὰ 3 ἐτῆ τὴν Δίκατερίνην Καρούτου θυγατέρα τοῦ προστοῦ τοῦ Λεονταρίου ἐγκατεστάθη ἐνταῦθα. Ἀλλ' ὁ εἰρηνικὸς αὐτοῦ βίος αὐτοῦ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον· αἱ κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων ἠναγκάσαν αὐτὸν νὰ εἴναι ἐν ἀλλὰ κλέφτης καὶ θρματιώλης, παρατηρητέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν περίφημον ἐξοδὸν τοῦ Ἀνδρίτσου ἠκολούθησε τούτον μέχρι Κορίνθου. Τέλος ὅμως δὲν ἤδυνάτο πλέον ν' ἀνθίσταται κατὰ τῶν ποικίλων διωγμῶν καὶ κατέφυγεν εἰς Ζάκυνθον διατελούσαν τότε ὑπὸ τὴν Ῥωσσίαν. Ματαίως ὁ Ῥώσος διοικητὴς προσεπάθησε νὰ τὸν πείσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Ναπολέοντος. Ἐπικειμένης σφαγῆς τῶν χριστιανῶν ἐν Πελοποννήσῳ, πάλιν ἐποσέμησεν ἐνταῦθα ὡς κλέφτης, ἔχων σημαίαν λευκὴν μετὰ μεγάλου Χ (Χριστός), ἐγνώρισε δὲ εἰς τὰς πολλὰς ἐκστρατείας του τὴν γούραν λευκομερέστατα, ὅπου ὠφέλησεν αὐτὸν ἐν τοῖς ὕστερον μεγάλως. Ἀλλὰ ὁ θρμὸς τῶν ὀπαδῶν του ὄλιγον κατ' ὄλιγον ἤλαττοῦτο καὶ τέλος εἶχε μόνον 4 περὶ αὐτόν, διὸ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Μάνην, ὅπου ἐκρύπτετο, εἰς δὲ ἀπῆλθε διὰ τῶν Κυθέρων εἰς Ζάκυνθον (1807). Μετὰ τινα νέαν ἐκστρατείαν εἰς Ἀχαΐαν ἐπεχείρησεν, ὅτε ἐκώρυξεν ἡ Ῥωσσία τὴν Τευρκίαν τὸν πόλεμον, μετὰ τινος Καπετάν Ἀλεξάνδρου ὡς καταδρομὸς δεκάμηνον θαλασσίαν ἐκδρομὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν. ἐκινδύνευσεν νὰ αἰχμαλωτισθῇ πρὸ τῆς Σκιά-

θου διὰ τευρκικῶν πλοίων καὶ μόλις σωθεὶς ἐπὶ στρεψε διὰ τῆς Μάνης εἰς Ζάκυνθον, εὐρισκόμενὴν τότε εἰς χεῖρας τῶν Γάλλων. Ἡλθε δὲ εἰς συναντήσιν μετὰ τοῦ Γάλλου στρατηγῶ καὶ διοικητοῦ Δονζιέλτ ἐν Κερκύρᾳ, περὶ ἐπαναστάσεως τῆς Πελοποννήσου. Ἐν τῷ μεταφῶν ὅμως ἐκλήθη εἰς βοήθειαν τοῦ ἐκ παπποῦ φίλου Ἀλῆ Φαρμάκη ἐνὸς τῶν μαζῶν ἰσχυρῶν Μωαμεθανῶν τῆς Πελοποννήσου, ἐφελκυσαντος τὴν ἔχθραν τοῦ Βελῆ πασα τῆς Πελοποννήσου καὶ υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ τῶν Ἰωαννινοῦ. Καὶ δὲν ἐπέτυχεν μὲν, καθ' ἃ φαίνεται, εἴμη νὰ καταστήσῃ ὀλιγώτερον ἐπαχθεὶς τοὺς ὅρους τῆς ὑπατάγῃς ἐκείνου εἰς τὸν Βελῆ πασάν ἀλλὰ συγγρόνως προσέκλυσε τὸν Φαρμάκη καὶ ἄλλους Μωαμεθανοὺς εἰς νέα σχέδια αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Δονζιέλτ περὶ ἐπαναστάσεως καὶ ἰδρύσεως εἰδους δημοκρατίας χριστιανικῆς καὶ θωμανικῆς ἐν Πελοποννήσῳ· ὑπὲρ τὰ σχέδια ὅμως ταῦτα ἐπέδωκε καὶ ὀλιγώτερον ἔτι σκοπὸν, ἐὰν ἤθελον ἐπιτύχῃ. Ἀλλὰ τῇ 1809 τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἐπτανήσου περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν, οὗτοι δὲ δὲν ἦσαν πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ κίνημα καὶ ἀπολέσθῃ ἡ ἐλπίς αὐτῇ. Ἀποποιήθη τὴν προταγενομένην αὐτῷ ὑπηρεσίαν ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, εἰσῆλθεν ὁ Κ. εἰς τὸν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καταρτισθέντα ἑλληνικὴν στρατὸν μετὰ τοῦ βαθμοῦ λοχαγοῦ (1810), ἤρριστεν δὲ κατὰ τῶν ἐν Λευκάδῃ ἀκόμη ἀπομεινάντων Γάλλων καὶ διωρίσθη τεγματάρχης, ὃν βαθμὸν διετήρησε καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὴν ἐπελάθυσαν διὰ τῆς ἐλλ. στρατοῦ ἐπὶ δύο ἐτῆ. Διατρίβων ἐν Ζακύνθῳ ἐμύθηθη τῇ Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ ἄλλους δὲ κατήχησεν. Ἐβδόμησθαι ὅτι ὠρίσθη διὰ τὴν εὐνογερτίαν ἡ 25 Μαρτίου 1821, ἀνεχώρησε τῇ 8 Ἰαν. ἀπὸ Ζακύνθου καὶ ἐφθάσε τῇ 6 εἰς Σφαρδαρούσαν τῆς Μάνης, ἀφού προηγουμένως ἔχει συνένευσιν μετὰ τοῦ Ἰω. Καποδίστρια ἐν Κερκύρᾳ. Ἄν καὶ τότε εἶχαν ἤδη ὑπερβῇ τὸ 50ὸν ἔτος, διετήρει ἀκόμη καὶ διετήρησεν ἐπὶ πολὺ ὄλην τὴν ἀκμὴν καὶ δραστηριότητα αἵτινες ἦσαν ἀναγκαῖαι διὰ τὸν πολυετῆ ἐκείνου ἀγῶνα. Περιγράφεται δὲ ἔχων λαμὸν ταύρου καὶ ἐπ' αὐτοῦ κεφαλὴν μεγάλην διὰ τὸ ἀνάστημά του, πρὸς ὅπου ἰσχυρὸν καὶ ἤλικιόες, θοθακμοὺς κοίλους καὶ βλέμμα σκληρὸν καὶ ἀστράπτον, μύστακα μαῦρον ὑπὸ εἶνα ἡλικιωτὴν, μακρὰν κόμην λυτὴν καὶ βούστρυχοῖς καταπίπτουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἦρξε δὲ μόνος τῶν ἀγωνιστῶν ἀρχαίον κράνος καὶ κοκκίνην φουστάνελλαν ἵνα διακρίνηται καλλίτερον ἐν τῇ μάχῃ. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐφθάσεν ἐκεῖ μὲ ὄλην τὴν ἡλικίαν τὸν ὅποιον εἶχεν ὡς κλέφτης, ἐπληρώμενον ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ὑπὸ μέγα πολιτισμένον Κράτος, ἐπενεγκούσης αὐτῷ βαθμὸν ἰσχυρότερου ξειωματικῶ. Ἀλλὰ καὶ τὸ δυνά-

τοῦ οἴκου του ἀνέκαθεν φερόμενον ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ καὶ ἀπαθανατισθὲν εἰς τὰ δημόσια ᾠματα, ἡ μεγάλη πεῖρα ἦν ἀπέντησεν ἐν τῷ προηγουμένῳ σταδίῳ τοῦ ὡς κλέφτης καὶ ἀρματοῦ, ὁ τρέπος μὲν τὴν ἐπίστον ὠμίλει πρὸς τὸν λαόν, διὰ γλώσσης εἰσεδούσης εἰς τὴν καρδίαν καὶ συναρπαξούσης, ἦσαν ἀρκετὰ ἵνα καταστήσωσι τὸν Κ. ἕνα τῶν διαπρεπεστέρων ἡρώων τοῦ ἀγῶνος. Ἐπιτυχῶς ὁ Δ. Βικέλας παρορμιάζει αὐτὸν πρὸς τὸν Ὀδυσσεά μὴ στερούμενον τῆς ἐρίης καὶ τοῦ θυμοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, διότι ἐν αὐτῇ εὐρίσκοντο ἡνῶμαι ἀνδρείας καὶ πανουργίας καὶ ἡ φρόνησις αὐτοῦ ἦτο τοσαύτη ὥστε σχεδὸν πάντοτε ἡ γνώμη του ὑπερίσχυεν. Οὐχ ἦττον δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι ἡ ὑποψία τὴν ὁποῖαν ἔφερε περὶ δυσπιστίας τῶν ἄλλων πρὸς αὐτὸν ὡς ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς θέσεως εἰς τὴν περιῆλθε κατὰ τὸν ἀγῶνα, δὲν δικαιολογεῖται πάντοτε, ὥπως καὶ οἱ δὲν ἦτο ὁ Κ. ἐλεύθερος τοῦ πνεύματος τοῦ τοπικισμοῦ, τῆς ἀντιζηλίας τῆς μίας ἐπαρχίας πρὸς τὴν ἄλλην, ἥτις πολλὰ καὶ ἐπὶ ἡμεῖς κλινισμοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους.

Πρῶτον ἔργον τοῦ Κ. μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς Μάνην ἦτο νὰ συναγάγῃ διαφόρους εἰς αὐτὴν πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν καὶ περισυλλέξῃ ἄποδους. Σπουδαίους βοηθοὺς του εἶχε τοὺς πρώτους ἐξ ἀδελφῶν του Μάρκον καὶ Ἀντώνιον καὶ τοὺς υἱοὺς του Πάνον καὶ Ἰωάννην (Γενναίον), εἰς οὓς προσετέθη ὑστερον ὁ ἀνεψιός του Ἀπόστολος ὅστις ὑπῆρξε καὶ ἀξιωματικὸς τοῦ ἐν Βλαχίᾳ ἱεροῦ λόγου. Ἐξελίγησε δὲ ὁ Κ. μετὰ τοῦ Πετρόμπετη τῇ 23 Μαρτίου καὶ κατέλαβε τὰς Καλάμας, εἰτα δ' ἐξστράτευσεν εἰς Ἀρκαδίαν, πέμψας ἀπανταχοῦ κήρυκας ἵνα γνωστοποιήσωσι τὸ κίνημα, καὶ ἔλκειτο τοὺς ἐχθροὺς εἰς Καρόταιναν τῇ 24 τὴν ἐπομένῃ ἐνίκησεν αὐτοὺς εἰς φακίρι, ἀλλ' ἐπελθούσης εἰς τοὺς Τούρκους ἐπικυρίας ἐγκατελείβη ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπανεληγμένων συνέλεγε καὶ ἔχανε στρατὸν μέχρις ὅτου προσῆλθον οἱ υἱοὶ τοῦ Πάνος καὶ Γενναίος καὶ συνελέγη πάλιν ἀρκετὴ δύναμις. Ἡ κατελεγεῖτο αἱ σπουδαῖαι ὑπὸ στρατηγικὴν ἐπέψιν περὶ τὴν Τρίπολιν θέσεις καλῶς, Βέρβαινα, Χρυσεῖσι κλ. Ἀποφράσας ἐπιτυχῶς ἐπικυρίας, ἥτις ἤρχετο ἐκ Ναυπλίου τοῖς ἐν Τρίπολιν καλεσμένοις Τούρκοις, ἐνίκησε τὸν τοῦ Κεχαγιά στρατὸν τὸν προσβαλόντα τὸ Βαλτέτσι τῇ 12 Μαΐου ἐν κρατερῇ μάχῃ διαρκεσάσῃ 23 ὥρας, δι' ἧς μὲν ὡς ἐνίσχυον αὐτὸν ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων. Προέλαβε δὲ τὴν στάσιν τῶν στρατιωτῶν ἥτις ἐπαπειλεῖτο ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀναγνώσεως τοῦ Δ. Ὑψηλάντου ὡς πληρεξουσίου τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἐπαρχηγῶν. Διεξήγαγεν εἰτα τὴν πολιτικὴν τῆς Τρίπολεως ἐπιδείξις, ὥστε ἡπαρξάσθαι αὐτὴ νὰ παραδοθῇ τῇ 26 Σεπτεμ-

βρίου. Καὶ δὲν προέλαβε μὲν τὴν μετὰ τὴν παράδοσιν σφαγὴν, ἥτις ἐκλήιδωκε τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως, ἀλλ' ἔσωσε τοὺς ἄριστον τοὺς Ἀδελφούς καὶ τὰ χαρῆμα τοῦ Χρυσῆς πᾶσα αἵτινα ἀντηλλαγῆσαν εἰτα ὅντι Ἑλλήνων αἰμαλώτων καὶ ἡμιστεως ἐκατομμυρίων ἑργαζῶν. Ἐν Βυτινῇ ἔλαβε τὸν διορισμὸν τοῦ ὡς στρατηγὸς παρὰ τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως· δὲν ἐξετέλεσεν ὅμως τὴν διαταγὴν αὐτῆς, τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιχειρηθεῖσαν πολιερικίαν τῶν Πατρῶν καὶ νὰ ἐκτραπέται εἰς τὴν Αὐτικὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τὴν πολιερικίαν ταύτην διέκοψεν ἡ εἰσβολὴ τοῦ Δράμαλη εἰς Πελοπόννησον. Εὐτυχῶς οἱ Ἑλληνες κατάρθωσαν νὰ περικλείσωσι τὴν φεβερὰν στρατιάν του ἐν τῇ Ἀργολικῇ πεδιάδι καὶ ὁ Κ. κατέλαβε τὰ στενά διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἤδη διέλθει, καὶ οἱ οὗτοι ἐνοχλούμενος ἀδιακρίτως ἀπερρίσσει νὰ ἐπανακινήσῃ διὰ τῆς ὁδοῦ, ἐπὶ οὗ ἐῖχεν ἔλθῃ, ὁ Κ. κατέστρεψεν αὐτὸν εἰς τὰ Δερβινακία (25—27 Ἰουλ. 1822). Μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην νικὴν ἐξελέγη ἀρχιστράτηγος. Ἀποκλείσας δ' εἰτα πρυαυγοῖεν τὸ Ναύπλιον κατάρθωσε νὰ παραδοθῇ ἡ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιερικουμένη πόλις, εἰς ἣν εἰσῆλθον ἐν θριαμβῷ. Ὑπέφερον ὅμως ὁ μακάθμως ἀνὴρ οὐχ ἦττον καὶ τὰς πεκρίας ὡς ἐπέμρωτο τὴν μὲν εἰς ἐνθεῖσαν Ἑλλάδα νὰ ποτίσῃ ἡ διχνοῖα τῶν κομμάτων οὐχὶ μόνον ἀπώλεσεν ἐν τῇ δια τῶν βαδισουργιῶν τινοὺν ἐκράγντι ἔμφυλῳ πολέμῳ τὸν υἱὸν τοῦ Πάνον φονευθέντα, ἀλλ' ἐφυλακίσθη ὁ ἴδιος μετ' ἄλλων ἐν Ὑδρᾷ ἐπὶ 4 μῆνας. Μόλις ὅμως ἀπελευθερωθεὶς συνεπεία τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἱμπραὶμ πᾶσα, ὤρμησε πάλιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀνέκοψε τὴν ὁριαμβευτικὴν πορείαν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον. Καὶ νὰ μὲν δὲν εἰσχευόθησαν αἱ συμβουλαὶ τοῦ ἀνδρὸς οὗτε ἐπρέφασε νὰ σώσῃ τὴν Τρίπολιν, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἀνάλογον δύναμιν παντὶ τρόπῳ παρήγγειλε αὐτὸν ὥπως καὶ ὅπου ἤδυνάτο, ἀρπαζῶν καὶ κλιῶν τὰς ζωοτροφίας, προσέβλιν τὰ μικρότερα ἀποσπάσματα, καὶ, ὅπου σπουδαίτερον, παρακωλύων διὰ τῆς πειθοῦς ἡ τῆς βίας τὰ τεχνάσματα τοῦ Ἱμπραὶμ, διὰβολίας φιλίας πολλοὺς προσελκόντες πρὸς αὐτόν. Ἀπίστευτος φαίνεται εἰς τὸν διερχόμενον τὰς ὑπ' αὐτοῦ τῇ Τριπολὶ ὑπαγερευθεὶας διηγῆσεις ἡ εὐκίνησις καὶ ἡ ἀκατάβλητος ἀνδρεία τοῦ Κ., ὅστις διπλασιάζον οὕτως εἰπὼν ἑαυτὸν κατάρθωσε νὰ κρατῇ τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ πόδες· μέχρις ὅτου ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη ἀπερρίσσει τέλος νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰ δεινὰ αὐτῆς. Ὅτε ἐξεστράτευσεν ὁ Ἱμπραὶμ κατὰ τοῦ Μεσσηνίου, ὁ Κ. οὐδὲν ἐπείσθη ἵνα κυριεύῃ τὴν Τρίπολιν, ἡ τὰς Πάτρας, ἀπέτυχεν ὅμως στερούμενος πολιερ-

κητικῶν μέσων καὶ τροφῶν καὶ ἐνίοτε καὶ πολεμοφοδίων· μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου ἀπτόητος ἀνέλαβε πάλιν τὴν κατὰ τοῦ Ἀΐντιου πόλεμον.

Τὰ δυστυχήματα τοῦ ἔθνους ἐπληγίζαν εἰς τὸ τέρας τῶν. Ὁ κήρυξ Καποδίστριας ἐλλειψθεὶς κυβερνήτης ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐκωρύχθη τοιοῦτος ὑπὸ τῶν Δυνάμεων καὶ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως εὐρωπαϊκοῦ στόλου καὶ στρατοῦ ἀπεδίδθη ἡ Πελοπόννησος εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὁ δὲ Κ. ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγαλειτέρων καὶ πιστοτέρων ὑποστηρικτῶν τοῦ Κυβερνήτου μεθ' οὗ συνεβέβητο καὶ διὰ τῆς πρὸς τὸ μέγα ἐμβόλη-σκον ἔθνος τοῦ Βορρα, τὴν Ρωσσίαν, συμπαθείας. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον δ' ἐκείνου ὑπεστήριξε τὸ λεγόμενον ῥωσσικὸν κόμμα· πεποιθὼς ὅτι ἐξυπηρετεῖται οὕτω τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος. Πυχαριστήθη δὲ μεγάλως ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ Ὀθωνος ὡς βασιλέως καὶ ἠ-θέλε νὰ πέμψῃ τὸν υἱὸν του Γενναίου νὰ τῇ προσφέρει τὸ στέμμα, ἀλλ' ἀντὶ αὐτοῦ ἐστάλη ὁ ἀνεψιὸς του Πλαπούτας, Σφόδρα ὁμοῦς δυσχερестήθη ἐκ τῆς πολιτικῆς τῆς Ἀντιβασιλείας ἥτις ἵνα ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ δε-θεν παρασκευαζομένης ἐπαναστάσεως, ἐφυλά-κισε τὸν ἥρωα καὶ κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Ἡ διαδικασία τῆς ὑποθέσεως, περὶ ἧς βλ. λεπτομερέστερον ἐν τῇ περὶ Ἀντιβασιλείας ἀρθρῷ ἐν τ. Α' σ. 949 β, κέ., εἶνε μοναδική εἰς τὰ χρονικά τῆς δικαιοσύνης. Εὐτυχῶς βμως ἡ κατ' αὐτοῦ ἐξαγγελθεῖσα θανατικὴ ποινὴ δὲν ἐξετελέσθη καὶ ὁ βασιλεὺς Ὀθων, μόλις ἀναλαβὼν τὰς ἡμέρας τοῦ Κράτους ἀπέ-νειμε πλήρη χάριτα εἰς τὸν «Γέρο τοῦ Μω-ρῆα» ὡς ἐκάλεῖ ὁ λαὸς τὸν ἄνδρα ὅστις πεν-τήκοντα ἐτη ἠγωνίσθη ἡρωϊκῶς ὑπὲρ τῆς ἐλευ-θερίας τοῦ ἔθνους. Ὁ Ὀθων ἀναγνωρίζων τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν ὤφειλεν ἡ Ἑλλὰς τῷ Κ. ἐπεκύρωσεν αὐτῇ τὸν βαθμὸν τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἔδωκε τὸ ἀξίωμα συμβού-λου τῆς Ἐπικρατείας, ἀπενείμας καὶ τὸ ἀ-νώτατον παράσημον τοῦ τάγματός τοῦ Σωτή-ρος. Ὅτε δὲ ὁ Κ. μετὰ τινα ἐτη ἡσυχίας ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Φεβρουαρίου 1843, ὁ βασιλεὺς ἐχαρακτήρισεν ὡς σπουδαι-ότατον ὑποστηρικτὴν τοῦ θρόνου ἐκείνον, ἐν πρὸ δεκαετίᾳ εἶχον ξένοι καταδικάσει ὡς κατὰ τῆς βασιλείας συνωμώσαντα. Τὰς ἀνα-μνήσεις τοῦ βίου του ὑπεγέγραψεν ὁ Κ. κατὰ τὸ γῆρας του εἰς τὸν φίλον του Τερτσέτην, ἐξεβλήθησαν δὲ αὐταὶ ὑπὸ τὸν τίτλον: Διήγη-σις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς (Ἀθ. 1851) καὶ Ὁ γέρον Κολοκοτρωνῆς (ἐν 2 τ. 1889)· ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐκδόσει πε-ριέχονται καὶ τὰ προσφύεστατα ῥητὰ αὐτοῦ καὶ τὰ περὶ Κολοκοτρωναίων δημοτικὰ τραγού-δια. Πρὸς καὶ Δ. Βικέλα, Εἰς ἥρωα τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους ἀγῶνος, ἐν ἐφημ. «Ἄστρ» 1893 ἀριθ. 878—883.

Ὁ υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Γενναίου ἐγένε- νῆθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18^{ου} αἰῶνος καὶ ἐκλή-θη Ἰωάννης, ἐπωνυμιάσθη δὲ Γενναῖος ἐκ τῆς τῶν πατρῶν, μεθ' ἧς ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους, κα- τασφάξας π. χ. ποτὲ ἐνώπιον ὄλου τοῦ στρατοῦ τοῦ πατρὸς του ἐν μάχῃ πελώριον Ἀράδα. Ἀπο- θῆσας ἐπὶ τινα καιρὸν τὸν πατέρα του, ἐσχῆ- μάτισεν εἰς αἰῶνα σῶμα, ἀλλὰ πρὶν προσβῆ- σῃ νὰ δοξασθῇ ἐκστρατεύσας εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς οὕτως· διετέλεσεν ἔκτοτε ἡ δεξιὰ χεὶρ καὶ συνεμερί- σθη τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰνδραγαθήματα. Τὴν 1827 ἀνοικτόδμησε καὶ ἐφωδίασε δι' ἀμυντικῶν μέσων τὸ φρούριον τῆς Καρυταίνης, ὅπερ συ- νετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῶν περιχώρων· συμμετέσχε δὲ καὶ τῶν τελευ- ταίων ἐν Ἀτικῇ μάχῃ. Ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ὁ Γενναῖος ἦτο ἄνευρος ἐπαδὸς τοῦ Κυ- βερνήτου καὶ μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἐ- σπουδαιότερος ἀντιπαλὸς τῶν λεγομένων ἀν- τικυβερνητικῶν, δὲν συνεμερίσθη ἔμως τὴν τῶ- χην τοῦ πατρὸς καταδικασθέντος εἰς θάνατον. Μετὰ τὴν ἀμνηστίαν τούτου κατέχων βαθ- μὴν συνταγματάρχου προσελήθη ὑπασιπότη τοῦ βασιλέως· ὡς τοιοῦτος δὲν ἔλαβε μέρος ἐν τῇ μεταπολιτεύσει τοῦ 1843, διωρίσθη δὲ εἰς αὐτοῦ ἀρχὴ καὶ γερουσιαστής. Τὴν ὑπὸ τοῦ ῥωσσικοῦ κόμματος, ὡς ἐλέγετο, ὑποκινουμένην ἐπαναστατικὴν κίνησιν τοῦ Πακπουλάκη ἐν Πελοποννήσῳ κατέπειθεν ἀ- ναίματ' ἐκκαλεῖν τὸν δημογέροντα. Φαίνεται ὅτι τὴν φρόνησιν τοῦ πατρὸς εἶχε κληρονο- μήσῃ καὶ ὁ υἱός, διότι κατὰ τῆς Ναυπλιακῆς ἐπαναστάσεως σταθεὶς μετὰ τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ κατῴρθωσε νὰ ἐκκενωθῇσι σχεδὸν ὅλα· χρεὶ τὰ φρούρια τοῦ Ναυπλίου· ὡς καὶ πρό- τερον πολλὰκις προσεπάθει νὰ διαφύγῃ τὸν ἡγεμόνα περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ τόπου καὶ ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ δυν- ἐτων μέτρων, οὕτω καὶ μετὰ τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην ὑπέβαλε τῷ βασιλεῖ παρατηρήσεις περὶ εἰρηνεύσεως τοῦ Κράτους, ἀλλὰ δυστυχῶς ὡς πάντοτε ὑπερίσχυσαν οἱ ἀλλοκόλακες. Μετ' ὅλ- γον ἐγένετο πρωθυπουργός, ὡν ἡδὴ ὑπὸ στρα- τηγος, δὲν ἠδύνατο ὁμοῦς ὡς τοιοῦτος νὰ πείσῃ διὰ τῶν συμβουλῶν του τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἐπῆλθε τὸ μοιραῖον τέλος τῆς δυναστείας. Πινύσκων τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐπέτρεψε νὰ συλλάβωσιν οἱ ὀλίγοι πιστοὶ ὑπηρετοῦντες τὴν κυβερνήτην στρατιωτικὰς συνωμότητας καὶ ἐπαναστάτας, διότι, ἔλεγε, καὶ δυναστεῖται ἐν Ἑλλάδι δὲν πρέπει νὰ ἐνισχύωνται διὰ τῶν ἐπλων, ἀλλὰ διὰ τῆς λαμπρίας τοῦ λαοῦ, καὶ ταῦτην πρὸ πολλοῦ ἀπόλεσεν ἡ δυναστεία τοῦ Ὀθωνος, πειθο- μένη εἰς τοὺς κόλακας καὶ ἐνδιδουσα εἰς τὰς ξένας εἰσηγήσεις. Ὁ ἴδιος δὲ συνεπεία τῆς μεταπολιτεύσεως ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πρωθυπουργίαν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀν- τιν, ἐξ ἧς ἐπέστρεψε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν

του Φεβρ. 1863, 'Αφού δὲ κατεβλήθη διὰ τῶν ἐπλων ἢ ἐν Ναυπλίου ἐπανάστασις, ὁ Γενναῖος Κ. ἀπέσχε καθ' ὅλον ἡμέραν τῶν πολιτικῶν καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 1868. Τῇ 1856 εἶχεν ἐκδώσει παρὰ τῷ Φιλαδελφεῖ τὰ ἀξιόλογα Ὑπομνήματα αὐτοῦ καὶ ἔγραφα ἀφορῶντα τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν 1821—7.

Ἄλλος υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Κ. ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος ἢ Κολλῖνος. Οὗτος κατετάχθη εἰς τὴν τακτικὴν στρατὸν ὑπὸ τὸν Φαβιέρου καὶ ἐγένετο ὑπολοχαγός· εἴτα δὲ κατέγεινεν εἰς τὰ πολιτικὰ διακριθεὶς ὡς ἐκ τῶν λογιστῶν. Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς του, καὶ διετέλεσεν ἐπὶ Ὀθωνος μὴνὰς τινὰς ὑπουργός, ἀπέθανε δὲ πρόωκως ὡς τοιοῦτος τῇ 1849. Ἄλλος υἱὸς τοῦ Θ. ὁ Πάριος, γενν. τῇ 1838, κατατάχθηκε εἰς τὸν στρατὸν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν μηχανικὴν εἴτα εἰς τὸ πυροβολικὸν σῶμα, διετέλεσεν ἐπὶ τῆς μεσοβασιλείας διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, σπουδαῖας ἐν τοῖς κρίσιμοις ἐκείνοις καιροῖς ὑπηρεσίας προσενηκύν. Μετέτρεξε τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπαρχίας Γορτυνίας. Παμπήρη! ἐκλήχθηκε, καὶ ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη ὑπασιπότης τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1885 ὑπῆρξε διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, ἀπέθανε δὲ, φέρων βαθμὴν συνταγματάρχου καὶ διοικητοῦ τοῦ 3 πυροβολικοῦ συντάγματος, τῇ 5 Ὀκτ. 1893. — Τοῦ Γενναίου υἱὸς ἦτο ὁ Θεόδωρος, γνωστός ὑπὸ τῷ ψευδώνυμον Φαλέξ, γενν. 2 Μαρτ. 1829 καὶ ἀποθ. 22 Μαρτ. 1894. Προωρίσθη διὰ τὴν στρατιωτικὴν στάθην, ἀποστρατευθεὶς τῇ 1867 μὲ τὸν βαθμὸν ταγματάρχου, διετέλεσε δις βουλευτὴς Γορτυνίας, κατεγίνετο δὲ ἐπιμελὴς καὶ εἰς φιλολογικὰ καὶ πολιτικὰς μελέτας. [Γ.Μ.Μ.]

Κολοκυθιά. Χωρίον τοῦ δήμ. Ὀμιλίων ἀπέχον τοῦ Γαρδικίου ὡρ. 4.15', μετὰ πληθυσμὸν 314.

Κολοκυθίδιον. Χωρίον τοῦ δήμ. Λευκίμων τῆς Κερκύρας, μετὰ 168 κατ. [Μ.Σ.]

Κολοκυθακόφτης Κοινὸν ὄνομα τῆς Πραποκουρίδος.

Κολοκυθαῖ. 1) Προάστειον τῶν Ἀθηνῶν κείμενον εἰς μέρος ἀνατολικὸν καὶ κατὰ τὸν ποταμὸν Κηφισὸν καὶ ἀπέχον πρὸς Δ τῶν Ἀθηνῶν 40'. Εἶνε συνδεδεμένον μετὰ τῆς πόλεως διὰ ἱπποσιδηροδρόμου καὶ φοιτᾷται συχνὰ ὡς ὥραια ἐξοχὴ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Κάτ. 473. — 2) Συνοικισμὸς ἐν τῷ δήμῳ Πηνειῶν τῆς Ἠλείας μὲ 82 κ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας.

Κολοκυνθίδες καλοῦνται οἱ καρποὶ τῆς *Cucumis Colocynthis* L. (βλ. Πίνακα Κολοκυνθώδη ἀρ. 3), φυτοῦ ἰθαγενεὸς τῆς Ἀνατολῆς, ἐξ Ἀλεξανδρείας ἰδίως καὶ Χαλκιδεύων.

πῶς εἰς ἐμπόριον ἔξοχῶς ἐξαγορεύονται. Ἐχουσι μέγεθος πυγμῆς, σχῆμα κώνου, χροῖα ἐξωθεν κίτρινον, ἐσω δὲ σάρκα λευκὴν καὶ σπογγώδη γεύσεως ἀηδοῦς καὶ πικροτάτης, ἐνέχουσιν τὰ σπέρματα. Τὰ θρῶν αὐτῶν συστατικὸν εἶνε ἡ κολοκυνθιδίνη, οὐσία πικρὰ διαλυτὴ εἰς ὕδωρ καὶ οἶνον πνευμα. Αἱ Κ., ἀπαλλαγείσαι τῶν σπερμάτων, εἶναι οὐσία φαρμακευτικὴ, ἥδη τοῖς ἱπποκρατικαῖς πιθανῶς γνωστὴ ἐστὶ λαμβανομένη κατὰ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ σιτάριον ἐνεργεῖ ἀπλῶς ὡς πικρὸν εὐστομάχον, κατὰ δὲ 2 — 3 σιτ. εἶνε φάρμακον διουρητικὸν καὶ καθάρσιον ἀσφαλές, ἐπάχουσα ἐπαλλήλους ὕδαρσις κενώσει μετὰ στέρνων. Δραχμὴ $\frac{1}{2}$ φέρει ἥδη κίνδυνον ζωῆς διὰ γαστροεντεριτίδος. Κατὰ ταῦτα χρησιμοποιοῦνται αἱ Κ. ὡς καθάρσιον, διουρητικὸν καὶ ἀποχευτικὸν πρὸς ἐπιμένους δυσκοιλιότητας ἐκ παθῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐξ ὕδατος ἀνιάτου, ἐκ παθῶν καρδίας καὶ ἥπατος κλπ., ἐκτός δὲ ἐν φλεγμαῖν τῶ πεπτ. συστήματι ἢ συνοπάρχει ἐγκυσμύσει, ἀντηρορραγία, νεφρίτις ἢ κυτίτις, διδόμεναι εἰς κύνιν, εἰς ἀφέψημα, εἰς ἔγχυμα, εἰς καταπόσια. — Τὰ δὲ οὐδαμῶς πικρὰ ἐλαϊοειδῆ σπέρματα τῶν Κ. χρησιμοποιοῦνται ἐν Ἀφρικῇ ὡς τροφή.

Κολοκυνθίου δήμος τῆς Λακωνίας. Ἀποτελεῖται ἐκ 19 χωρίων, ὧν τὰ κυριώτερα ἡ ἔδρα Κότρωνας καὶ τὰ Κάδελαις, Νύφη, Φλωμυγούριον καὶ Χειμάρρα. Κάτοικοι ἐν ὧν 2691. [Μ.Σ.]

Κολοκυνθώδη (Bot.) ἡ Σικυώδη, *Cucurbitaceae*. Οἰκογένεια Δικοτυλῆδων συνπατάλων φυτῶν. Ἀνθὴ συνήθως διχλινὰ (μόνοκα ἢ διοκα) ἀκτινόμερα πενταμερῆ· τῆμονες 5 ἄλλα ὡς ἐκ συμφορῶς κατ' ἐπιρρατὴν τριβέλοι, ὠοθήκη ὑποκειμένη, καρπὸς ῥαξ συχνὰ πολὺ μεγάλῃ. Πόκι πολλὰκις φέρονται ἑλικας καὶ φύλλα παλαμίνευστα. Εἶδη 500 τὰ πλεῖστα τῶν θερμῶν χωρῶν. Τὰ σπουδαιότερα γένη εἰσὶ Βρωνία (βλ. λ.), Σίκουα, Ὑδροπικῶν, Κολόκυνθα, Λαγυνοφόρος, Μεμερδική, Ἐκβάλιον, Λούρη κτλ. (βλ. τὰς λ.). Ἡ δὲ Καρικὴ ἢ Παπαῦα ἡ ὑπὸ τινῶν κατατασσόμενη εἰς τὰ Κ. ἀποτελεῖ ἴδιον τύπον οἰκογενείας (βλ. λ. Παπαῦδη). Πλεῖστα τῶν Κ. ἔχουσι τοὺς καρποὺς ἐδωδόμενους καὶ ὡς ἐκ τούτου καλλιεργοῦνται συχνὰ, ἀρχαῖοι δὲ παραποταμίους καὶ ἀμυδάσις τόπους. Ἀξιόμνημόνευτα εἶδη τοῦ γένους Κολοκυνθῆς (*Cucurbita* L.) εἰσὶ Κ. ἡ καυμυγάλη (*C. maxima* DuRoi.) ἥς οἱ καρποὶ ἀπὸ 40 μέχρι 200 λίτρων τὸ βάρος, Κ. ὁ Πέπων (*C. Pepo*, L. κοινῶς Κολοκυθιά) καὶ ἄλλα τινὰ συγγενῆ ὧν ἡ σὰρξ τῶν ὠρίμων καρπῶν ἐδωδόμενος. Λαγυνοῦνται δὲ καὶ αἰῶροι (Κολοκυνθία) καὶ τὰ σπέρματα αὐτῶν εἶναι ἐλαϊοεχεῖ καὶ ἐδωδόμενα. Τὸ δὲ Ἐκβάλιον τὸ Ἑλκύνριον *Echium Elaterium* L., κοινῶς Ἀγριογ-

γαιρία ή Γαιδουραγγουριά) εἶνε Σίκκος ὁ ἀγριος τοῦ Διοσκουρίδου ἐξ αὐτῶν τῶν Ἑλατήριον (βλ. λ.). Οἱ δ' ὄριμοι καρποὶ αὐτοῦ ἀμαθιγόμενοι δὲν «διαρρήγνυνται καὶ πηδῶσι μακρὰν», ἀλλὰ ἐκσπινδονοῦσι μετὰ μεγιστὴς ὀρυγῆς τὰ ἐν αὐτοῖς σπέρματα ἐκ τῆς διὰ τοῦ ἀποχωρισθέντος μίσχου γενομένης ἀπῆς. [Θ.Χ.]

Κολομβιέ (Columbey). Χωρίον μετ' ἐπαύλειος καίμενον 7 χμ. τοῦ Μέντε, περίφημον καταστάν ἐκ τῆς πλησίον αὐτοῦ καὶ τοῦ Νουιλὸ μάχης μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν τῇ 2/14 Δύγ. 1870, συνεπεία τῆς ὁποίας ὡπιθοδρέμηναν τὰ γαλλικὰ στρατεύματα εἰς Μέντε. Παρὰ τοῖς Γάλλοις καλεῖται ἡ μάχη αὕτη καὶ μάχη τοῦ Βορνὺ ἢ τοῦ Κουρσελ. [Μ.Σ.]

Κολομβία καλεῖται δημοσπονδία τῆς Ν Ἀμερικῆς, ἥς κατέχει τὸ ΒΔ μέρος. Ἀπετέλει ἀπὸ τοῦ 1821 ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέα Γρανάδα μέρος τῆς συμπολιτείας Κολομβίας ἥτις περιελάμβανε καὶ τὰς ἄλλας πολιτείας Βενεζουέλαν καὶ Ἐκουαδὸρ (Ἰσημερινὸν), ἐγένετο δὲ αὐτοπόστατος πολιτεία τῷ 1831, ὅτε διεύθη ἡ συμπολιτεία αὕτη, καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα Κ. τῷ 1861. Κεῖται μεταξὺ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης (Β), τῆς Βενεζουέλας (Δ), τοῦ Ἐκουαδὸρ (Ν) καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ (Δ) καὶ συνδέεται διὰ τοῦ εἰς αὐτὴν ἀνήκοντος ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ μετὰ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς (Κοσταρίας). Κατὰ τὴν φυσικὴν διαπλασὴν διαιρεῖται εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Κορδιλλιεῶν ἐν τῇ Δ σχηματισμένην ὄρεινὴν γῶραν καὶ τὴν ἐν τῇ Δ πεδιάδα. Αἱ Κορδιλλιέραι ἐν τῇ πρώτῃ ἀποτελοῦσι κυρίως τρεῖς ἁλύσεις ἐχούσας τὴν ἀφετηρίαν ἐν τῷ κόμφῳ τοῦ Πάστο καὶ διευθυνόμενας παραλλήλως πρὸς Β. Ἡ ὕψηλότερα κορυφὴ κεῖται ἐν τῇ κεντρικῇ ἁλύσει (τὸ ἡφαίστειον Τόλιμα, 5584 μ.). Χωριστὰ ὄρεϊνὰ συστήματα εἶναι αἱ χαμηλαὶ Κορδιλλιέραι τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ αἱ τῆς Ἀγ. Μάριας (ἐν τῇ Β μέρῃ). Ἡ πεδιάς ἀποτελεῖ μέρος τῆς μεγάλῃς κεντρικῆς πεδιάδος τῆς Ν Ἀμερικῆς. Ἐν ταῖς Κορδιλλιέραις ὑπάρχουσι πλεῖστα ἐνεργὰ ἡφαίστεια ἀλλ' οἱ συχνοὶ σεισμοὶ δὲν εἶναι τότε καταστροφικοὶ ὅσοι ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀμερικῇ. Πολιτικῶς ἡ χώρα διῆρται εἰς 9 νομοὺς ἢ πολιτείας ὧν τὰ ὀνόματα Ἀντόχεια, Βολιβάρ, Κούκα, Κόουκα, Κουνδινάμαρκα, Μαγδαληνή, Παναμᾶ, Σαντανδέρ καὶ Τόλιμα. Ἐν ὅλῳ ἔχει ἐμδ. 1203100 τχμ. καὶ 3321000 κατ. Ἀρδύεται δὲ ὑπὸ τῶν ποταμῶν Μαγδαληνῆς, Κόουκα καὶ Ὀρινόκο καὶ εἶνε πλοία εἰς τὰ πρὸντὰ τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς, πρὸς δὲ εἰς χρυσὸν (κατὰ μέσον ὅρον παράγεται τοιαύτως κατ' ἔτος 35—30 ἑκατ. φρ.) λευκόχρυσον, ἄργυρον, χαλκόν, λιθάνθρακας, ἄλας κτλ. Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς κατασκευὴν ψαθίων ἐπιστρωμάτων καὶ πύλων, σακχαρο-

ποιάν καὶ τσιγαροποιάν, τὸ δὲ ἐμπόριον σχετικῶς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας εἶναι ἀσήμενον ἢ ἐξαγωγή (χρυσοῦ, καφέ, καπνοῦ, δερμάτων κτλ.) ἀνῆλθε τῷ 1890 εἰς περ. 100 ἑκατ. φρ. ἔχει δὲ ἡ Κ. σιδηρὰ δρόμους 348 χμ. μήκους (μεταξὺ αὐτῶν ἡ σπουδαιότερος εἶνε ὁ διασταυρώων τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, 75 χμ.), τηλεγραφικὰς δὲ γραμμάς 8049 χμ. μήκους. Μονὰς νομισματικὴ εἶνε τὸ πέντον=5 φρ., εἰς χαρτονόμισμα = φ. 250. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν Κ. 1 ἀρχιεπισκοπὸς καὶ 8 ἐπίσκοποι, πανεπιστήμιον δ' ἐν Βογοτᾷ. Τὸ σημερινὸν σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1886. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν κατέχει εἰς πρόεδρος ἐκλεγόμενος ἐπὶ ἑξαετηρίᾳ μετὰ 5 ὑπουργῶν τὴν δὲ νομοθετικὴν βουλὴν 68 μελῶν καὶ γερουσία 39 μελῶν. Τὸ δημόσιον χρέος εἶνε περ. 100 ἑκατ. φρ. Ὁ στρατὸς ἀριθμεῖ 5500 ἄνδρας, ἐν πολέμῳ δὲ 1/10 τοῦ πληθυσμοῦ. Πρωτεύουσα εἶνε Βογοτᾷ. Ἡ χώρα ἀνεκαλύφθη τῷ 1499 ὑπὸ τοῦ Χομελ καὶ ἐγένετο ἰσπανικὴ ἀποικία τῷ 1536, ἀνεξάρτητον δὲ κράτος διὰ τῆς τῷ 1810 ἐκρηγνύσης ἐπαναστάσεως. [Μ.Σ.]

Κολομβία. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν ταῖς ἡμετέραις Πολιτείαις τῆς Ν Ἀμερικῆς φέρουσι 1) Πόταμός τῶν ΒΔ πολιτειῶν (ἀνακαλυφθεὶς τῷ 1792 ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Γρέυ), γηγενεὶς καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὴν Ἀστωρίαν εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Τὸ μήκος αὐτοῦ εἶναι 1950—2250 χμ., τὸ λεκανοπέδιον δὲ 770 χμ. τχμ. Καλεῖται καὶ Ὀρεγόν. — 2) Περιφέρεια ἡ τοπαρχία, ἥτις ἐδωρήθη ταῖς ἡνωμέναις Πολιτείαις τῷ 1789 ὑπὸ τῆς Μαρνλάνδης καὶ τῆς Βιργίνιας, ἵνα ἱδρυθῇ ἐν αὐτῇ ἡ πρωτεύουσα τῆς Συμπολιτείας Οὐάσιγκτον ἀφ' οὗ τῷ 1846 ἐπεστράφη τὸ ὑπὸ τῆς Βιργίνιας θωρηθὲν μέρος, ἔχει ἀκόμη ἐμδ. 181 τχμ. καὶ 230392 κατ. (1890), ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς περιοχῆς πῆς πρωτεύουσας. — 3) Πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Νοτίου Καρολίνας, ἐπὶ τοῦ Κογγαρή, ἔχουσα 15353 κατ. καὶ πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκῃ καὶ ἀστεροσκοπεῖον. — 4) Πόλις τῆς Πενσυλβανίας, ἐπὶ τοῦ Σουτκελάν, ἔχουσα καὶ μαζὶν ἐμπόριον ἐνδείας καὶ 10599 κ. [Μ.Σ.]

Κολομβία βρετανικῇ. βλ. Βρετανία Κολομβία.

Κολόμβο (Colombo). Ὠχυρωμένη πρωτεύουσα τῆς νήσου Κεϋλάνης καὶ ἔβρα τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ, καίμενη ἐπὶ τῆς Δ παραλίας. Διαίρεται εἰς δύο τμήματα, τὴν εὐρωπαϊκὴν πόλιν, ἐν ἣ κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι οἱ ἀπόγονοι τοιαύτων (κυρίως Ὀλλανδῶν)

1. Βρύονα ή λευκή.

2. Σίκκος ή μελιόπιπιν.

3. Σίκκος ή κολοκυνθίς.

4. Σίκκος ή υδροπίπιν.

5. Κολόκυνθα ή λαγυνοφόρος.

6. Καρική ή Παπάδα.

7. Έκβάλιον τό πλατύριον.

8. Σίκκος ή ήμερος.

9. Κολόκυνθα ή ζοιτή.

Εγκοκλοπαϊδικόν Λεξικόν.

Ἀρθρον Κολοκυνθώδη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

και μιγάδες, και τὸ τμήμα τῶν ἰθαγενῶν (Σιγγαλαίων). Ἄλλ' οἱ πλοῦσοι Ἀγγλοι ὅσοι δὲν ὑποχρεοῦνται ὡς ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος τῶν νὰ διαμένωσιν ἐντὸς τείχους κατοικοῦσιν ἐξω εἰς ἐπαύλει. Τὰ περίχωρα εἶναι εὐφορώτατα, τὸ κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν, διὸ καὶ νοσηρὸν. Οἱ κἂτ. ἀνέρχονται εἰς 111 χιλ., διατρεφῶσι δὲ σπουδαῖον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς καφέ, κινναμόμου (κανέλλας) φοινίκων καὶ κλ. Διὰ σιδηροδρόμων τὸ Κ. συνδέεται μετ' ἄλλων ἐν Κεϋλάνη, ἐμπορικῶν κέντρων. [Μ.Σ.]

Κολόμβος (ἰταλ. Cristoforo Colombo, ἰσπαν. Cristoval Colon), ὁ ἀνακαλύψας τὴν Ἀμερικὴν. Ἔγενν. τῇ 1456 ἐν Γενούῃ, πθωνῶς υἱὸς τοῦ ὑπάρχοντος Δομένικου Κ. Φαίνεται δὲ ὅτι συνώδευεν ἐνωρὶς συγγενῇ του, ἐπίσης Δομένικον Κ. καλούμενον, διατελοῦντα δὲ ναύαρχον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Γενούης, εἰς τοὺς πλοῦς του ἀνὰ τὴν Μεσόγειον. Τῇ 1470 ἐστάλη εἰς Παυίαν ἕνα σπουδαστὴ κοσμογραφίαν καὶ ναυτικὴν ἀστρονομίαν καὶ ἀφιερώθη εἰς τὴν ναυτικὴν ἀστρονομίαν, ἐκτελέσας (1470—83) μεγάλας περιόδους ὡς π. χ. τῇ 1477 εἰς Ἰσπανίαν καὶ 1482—4 εἰς Γουινέα. Κατὰ τοὺς ἐπανειλημμένους πλοῦς του εἰς τὰς Καναρίους νήσους συνέλαβε τὴν ἰδέαν, νὰ εὕρῃ ἡπειρὸν πρὸς Δ. τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ (βλ. Ἀμερικὴ, Ἱστορία) καὶ ἐποίησε πρῶτον προσπάσεις εἰς τὴν αὐτὴν τῇ Πορτογαλίᾳ, ἥτις εἶχε γίνῃ ἡ δευτέρα πατρίς του. Μὴ εἰσακουσθεὶς ἐνταῦθα, ἀπερῶνεν τὰς προσπάσεις του εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἰς ἣν τὴν ὑπηρεσίαν εἰσῆλθε τῇ 1486, καὶ πάλιν ἀποτυχὼν ἀπεράσισε νὰ μεταβῇ εἰς Γαλλίαν, ὅτε καὶ ὅδον ἔλαβε νέας συστάσεις εἰς τὴν βασιλείστῃ Ἰσπανίαν τῆς Ἰσπανίας καὶ τέλος κατόρθωσε νὰ περῇ μετὰ 3 πλοίων πρὸς Δυσμῆς. Ἦν τὸνδεσπότην ἦν ἔλκεσε μετὰ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας αὐτῇ τὸ κληρονομικὸν ἐξέλιμα μεγάλου ναύαρχου καὶ ἀντιβασιλέως τῶν ἀνακαλυφθησμένων χωρῶν καὶ ἐν δέκατον τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν. Ἀποπλεύσας τῇ 3 Ἀπρ. 1492, ἀπὸ Πάλλος, ἔφθασεν ὅτε πάντες οἱ συντροφοὶ τοῦ εἶχον ἤδη ἀπελπισθῇ τῇ 12 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν νῆστον Γουανοχάνι (Watling), ἀνεκάλυψε δὲ εἰς τὴν Κούβαν καὶ τὴν Αἴτην ἢν ὠνόμασε Hispaniola ἐπῆστρεψε δ' ἐκείθεν τῇ 4 Ἰαν. 1493 καὶ ἔφθασε τῇ 15 Μαρτίου ἐν Πάλλος. Ἀναβιβάσθεις εἰς τὸ ἔξωμα τοῦ Grande (μέλους τῆς ὕψλης εὐγενείας) ἀπῆλθε τῇ 25 Σεπτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους μετὰ 17 πλοίων καὶ 1200 στρατιωτῶν πάλιν εἰς τὴν νῆστον, ἀνεκάλυψε τὴν Γουατεμάλκην, Ἀντίγναν καὶ Πουέρτο Ρίκο, τέλος δὲ τῇ 4 Μαΐου 1494 τὴν Ἰαμάικαν. Ἄλλ' οἱ ἐχθροὶ τοῦ τὸν διέβαλον ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἠναγκάσθη ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐπιστρέψῃ τῇ 1498 εἰς Ἰσπανίαν. Τὴν τρίτην περιόδειαν τοῦ ἐποίησε

ἀπὸ τῆς 30 Μαΐου 1498 μετὰ 6 πλοίων, ἀνεκάλυψε δὲ κατ' αὐτὴν τὴν Ἰ. Ἀδύ. τὴν Β. παραλίαν τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ διηρμήθη εἰς τὴν Αἴτην. Πάλιν διαβηθεὶς ἐφύλακισθη ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Φ. Βαδαβίλλα ὅν εἶχεν ἀποστείλῃ ἡ αὐτὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τοῦ Κ. παραπύλων καὶ ἐπέμθη ἀλυσίδας εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου ἔφθασε τῇ 26 Νοεμβρ. 1500 ἐν Γαδερίσις. Ἦ παρῳσία τοῦ ἤρκετε νὰ ἀπελευθερωθῇ καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ εἰς τὰ ἐξουσιώματά του. Ἀλλὰ συγγενὸς κατείδεν ὁ Κ. δὲι οὐδέποτε θὰ ἐξελιγροῦντο αἱ δοθεῖσαι αὐτῷ ὑποσχέσεις. Ἀνέλαβε δὲ νέον πλοῦν τῇ 9 Μαΐου 1502 μετὰ 4 μικρῶν πλοίων, καὶ ὅν ἐπισκέψθη τὴν Α. παραλίαν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ματαίως ζητῶν διάπλουν πρὸς Δ. ἐπιστρέφων δὲ εἰς Ἰαμάικαν ἐναυάγησε πλησίον αὐτῆς καὶ μετὰ λίγας ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου. Ἐνταῦθα διαμένειν ἐν ἔτος ὑπὸ ἀτελευτήτους διωγμάτων καὶ ταλαιπωρίας καὶ στερήσεως, μέχρις ὅτου τέλος κατώρθωσε νὰ ἀποπλεύσῃ τῇ 28 Ἰουνίου 1504. Ἀρρωστος ἐφθασεν τῇ 7 Νοεμβρ. εἰς Ἰσπανίαν ὅπου ἀπέθανεν ἡ βασιλιστὴ Ἰσαβέλλα πρὶν ἐπανιδῆν αὐτόν, ὁ δὲ βασιλεὺς Φερδινάνδος ἠρνήθη τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐμπεφωνημένων. Ἐξῆς δὲ ὁ Κ. ἀκόμη ἔζη τινὰ ἐν δόθενει καὶ πτωχὸς καὶ ἀπεδίωκε τῇ 21 Μαΐου 1506 ἐν Βαλλιαδολίτῃ. Τῇ διαταγῇ τοῦ ἐτέθηται εἰς τὸν τάφον τοῦ καὶ αἱ ἀλύσεις δι' ὧν ἐδίδουσαν τὸν μῆγαν ἀνδρὰ δ' εὐθὺς καὶ ἡ διαβολὴ. Ἀλλὰ τῇ 1513 μετεκομίσθησαν τὰ ὅσα του εἰς Σαβίλλαν καὶ ἠγέρθη ὑπὸ Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ μνημεῖον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, νῦν δὲ ἡ τέρας αὐτοῦ ἀναπόκειται ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις μνησπολεὶ ἀπὸ τῆς 8/19 Ἰαν. 1796. — Ἦτο δὲ ὁ Κ. ἄνθρωπος ἀγχινώστατος, ἐνεργητικὸς καὶ μεγαλόφρων, φιλόφρων καὶ ἀντικαρδῆς. Ἦς σπουδαιότατον ἀποτέλεσμα τῶν ἀνακαλύψεών του ἐφαίνετο αὐτῷ ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ διὰ τῶν θησαυρῶν τοῦ νέου κόσμου ἤλπιζε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ περιληγμένον σχέδιον αὐτοῦ νὰ ἐκπορθῇ τὸν Πανάγιον Τάφον. [Β.Ε.]

Κολομέα ἢ **ζέζα**, ἡ ζέζα Ἰατρορρίζης τῆς Κολόμβος (βλ. λ.), εἶναι ἐν χρήσει φαρμακευτικὴ ὡς πικρὰ καὶ βλεννώδης, τοῦτο τὰ ἑντέρων καὶ ἀντιπαρασπομένη εἰς τὰ ἐν αὐτοῖς σήψεις καὶ σπύρες αὐτά, πρὸς δυσπεψίας καὶ διάρροιας, διαρροίας κλ. εἰς κόπιν κατὰ 10 — 30 σταγῆρας δι' ἡμέρας, εἰς ἔγχυμα ἢ εἰς ἀρτίσμα. Εὐχρηστον ἐμοίως τὸ ἐκχύλισμα καὶ τὸ βήχμα αὐτῆς. — Κύριον αὐτῆς στοιχείον εἶναι ἡ κολομδίνη, γλυκοκωματογόνον κατὰ 0,8 % εἰς αὐτῆς εἰς κρυσταλλικὴν κατὰστασιν ἐξαχθέντων. [Α.Χ.]

Κολομέα. Πόλις τῆς Α. Γαλιτίας (τῆς Ἀστρίας) ἐπὶ τοῦ Προῦβ. Εἶναι προ-

τεύοντα περιφέρειας καὶ ἔχει 30 235 κατ. 'Ρουθόνους καὶ 'Ιουδαίους, ὧν ἐκεῖνοι εἶναι γεωργοί, οὗτοι δὲ ξενωδοχοὶ καὶ ἔμποροι. [Μ.Σ.]

Κολόμνα. Πρωτεύοντα περιφέρειας ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνήσῳ Μόσχας, ἐπὶ τοῦ Μόσχα καὶ οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τούτου εἰς τὴν 'Οκα, 108 χμ. ΝΑ τοῦ Μόσχα. ἔχει 28 323 κατ., διατηροῦντας ἀμυαῖν ἐμπόριον κτηνῶν, σιτηρῶν καὶ ξυλίας καὶ ἐργοστάσια μετὰ ξηρ., βάμβακος, δέρματος κλ. Σώζονται δορυφάματα ἰδρυθέντα ὑπὸ 'Ιωάννου τοῦ Τρομερού. [Μ.Σ.]

Κολομπότις. Χωρίον τοῦ δήμ. Κορινθίου, ἔχον 248 κατ. [Μ.Σ.]

Κολόν (Colon) ἢ Aspinwall. Παράλιος πόλις τῆς Κολομβίας, ἐν τῷ τμήματι Παναμά, ἐπὶ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης. Ἰδρύθη τῷ 1852 καὶ ἔχει νῦν 1200 κατ. εἶναι δὲ ἀφετηρία τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ διασταυροῦντος τὴν ἰσθμὸν. [Μ.Σ.]

Κόλον. Βλ. Ἐντερων.

Κολόννα (Colonna). Περιφημος ἀριστοκρατικὸς οἶκος τῆς 'Ρώμης, ἐπὶ αἰῶνας διεδραματίσας σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πόλεως ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐκτός τοῦ οἴκου 'Οράνι, μεθ' οὗ διετέλει ἐν ἐγθρηκῇ στάσει. Πολλὰ μέλη αὐτοῦ ἐγένοντο περίφημοι ὡς στρατηγοί, ὡς π. χ. ὁ Μάρκος Ἀντωνίου Κ., δούξ Παλιάνο, ὅστις μεγάλῃν δόξαν ἤρατο ἐκ τῆς ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου (7 'Οκτ. 1571) καὶ ἀπέθανεν ὡς ἀντιβασιλεὺς τῆς Σικελίας τῷ 1584. Εἰς τὸν οἶκον ἀνήκει καὶ ἡ διαπρεπεστάτη ποιήτρια τῆς 'Ιταλίας, Βικτωρία Κ., θυγάτηρ τοῦ Φαβριίου Κ. Ἐγενν. ἐν Μαρίνῳ καὶ ὑπανδρεύθη τὴν Φερράντε d'Avolos, μαρκίονα Πεσκάρα. Ὅτε οὗτος πληγωθεὶς ἐν τῇ μάχῃ τῆς Πανίας 1525 ἀπέθανεν, ἡ χήρα ἐξήτησε παρηγορίαν ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἀπομονώσεται. Ζήσασα δ' ἐν διαφόροις μοναστηρίοις καὶ σκετιθεῖσα μετὰ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν ἐπιδικωκόντων διαρρύθμισιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ ἄλλων τινῶν (ὡς π. χ. τοῦ Μιχ. Ἀγγέλου) συνέγραψε ποιήματα πλήρη ἀγνοῦ πάθους καὶ θεοσεβείας, ἐξ ὧν τὰ *Rime spirituali* κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν. Ἡ πληρεστάτη ἐκδοσις αὐτῶν εἶναι ἡ τοῦ Visconti ('Ρώμη 1840). — Τὸ μέγαρον Κ. ἐν 'Ρώμῃ ἔχει περίφημον στοὰν μήκους 50 μ., λαμπροὺς κήπους καὶ πλούσιαν συλλογὴν ἔργων τῆς τέχνης. [Ἐγ.]

Κολόννα (Παῦλος Colonna). Εἰς τῶν διασημοτέρων 'Ιταλῶν μουσικῶν τοῦ 12' αἰῶνος, γενν. 1640 καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν 'Ρώμῃ. Ἐγκατεστάθη ἐν Βολωνίᾳ, κατέχευε δ' ἐνταῦθα τὰς πρώτας μουσικὰς θέσεις, ἀρχηγὸς γενόμενος τῆς μουσικῆς σχολῆς τῆς Βολωνικῆς καὶ περιφημὸς καταστάς διὰ τὰς συν-

θέσεις του, πάσας ἐκκλησιαστικὰς (ψαλμοὶ, δρατῶρια κλ.). Ἀπέθανε δ' ἐν Βολωνίᾳ τῷ 1695. [Μ.Σ.]

Κολόννας. Βλ. Σούνιον.

Κολοπετηνίτζι. Χωρίον τοῦ δήμου Μουσίας κείμενον πρὸς Ν τῆς Ἀγίας Εὐθυμίας καὶ μετὰξὺ ταύτης καὶ τοῦ Ἀμυγᾶ τοῦ κόλπου τῆς 'Ιτέας. Ἀπέχει τῆς Ἀγίας Εὐθυμίας 45' καὶ 1 ὥρ. περίπου ἀπὸ τῆς 'Ιτέας. Κἀτ. 592.

Κολοράδο (Colorado=Χρωματιστός) καλοῦνται 3 μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἀμερικῆς. 1) Rio Colorado del Occidente (τῆς Δυσσεως). Ποταμὸς τῆς δυτικῆς Βορείου Ἀμερικῆς, σχηματιζόμενος ἐκ δύο πηγυποτάμων τοῦ Green river (Πρασίνου π.) καὶ Grand river (Μεγάλου π.) οἵτινες πηγάζουσιν ἐπὶ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων. Ὁ σημαντικώτερος αὐτοῦ παραπόταμος εἶναι ὁ Gila, ἐκβάλλων ἀριστερόθεν. ἔχει δὲ μῆκος 2700 χμ. καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν κόλπον τῆς Καλιφορνίας. Πλωτὸς εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ροῦ του· τὸ λεκανοπέδιον αὐτοῦ περλαμβάνει 585 μλ. τχμ. — 2) Ὁ τοῦ Τέξας, καλούμενος καὶ Red (κόκκινος) river of Texas. Πηγάζει ἐπὶ τοῦ ὄρημου ὕψους 11400 Estacado καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 1450 χμ. πρὸς Ν καὶ ΝΑ εἰς τὴν κόλπον τοῦ Μεξικου, ἔχον λεκανοπέδιον 106 755 τχμ. — 3) Ὁ νότιος Κ., καλούμενος καὶ Κοδὸν-Δεσφρὺ, ποταμὸς τῆς Ἀργεντινῆς Πολιτείας. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο πηγυποτάμων, τοῦ Rio Grande καὶ Rio de Barrancas πηγάζοντων ἐπὶ τῶν Κορδελλιερών, ῥεῖει δὲ πρὸς ἈΝΑ καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 1150 χμ. εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν Ὠκεανόν. Τὸ λεκανοπέδιον αὐτοῦ περιλαμβάνει 490 060 τχμ. [Μ.Σ.]

Κολοράδο. Πολιτεία ἀνέκρουστα εἰς τὴν Βορείαν Συμπολιτείαν, Δ τοῦ Κάνσας καὶ τοῦ Νεβράδα. ἔχει ἐμβ. 209 150 τχμ. καὶ 412 198 κατ. (1890). Τὸ μέγιστον μέρος τῆς χώρας εἶναι ὁρεινὴν καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων, ἅτινα ἐνταῦθα φθάνουσιν εἰς τὸ μέγιστον ὕψος των (4700 μ.) μόνον τὸ Δ εἶναι χαμηλότερον, ἔχει δὲ εὐρωπαικὰς ἐκτάσεις γῆς. Μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος εἰς πολυτιμα μέταλλα, χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν, χαλκόν, σίδηρον καὶ λιθόκθρακα. Ὡς πολιτεία διωργανώθη τῷ 1876, πρωτεύοντα δ' εἶναι Δένβερ. Πέμπει δὲ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Συμπολιτείας 2 γερουσιαστὰς καὶ 1 βουλευτήν. [Μ.Σ.]

Κολοράδου κήνθαρος Εἶδος Κηνόκρων ἰθαγενὲς ἐν ταῖς κοιλάσι τοῦ ποτ. Κολοράδο, ἐν τοῖς Δ τῶν Ἰνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, κατὰ τοῦτο ἐπίσημον ὄτι τραφόμενον ὡς κήμη ἐπὶ τοῦ φυλλώματός τῶν Βολανοειδῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν γεωμήλων, καταστρεφὴ τὴν παραγωγὴν αὐτῶν.

Διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ Κάνθαρος τῶν γεωμή-
λων (ἐν Ἀμερικῇ Poluto Bug). Ἡ θήλεια
τίκτει κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 1000 ὠά, ἐντέος δὲ
ἐνὸς θέρους διαδέχονται ἀλλήλας τῶν ἐντέμων
τούτων 3—4 γενεαί. Αἱ ἐξ αὐτοῦ καταστρε-
φαὶ εἰσὶν ἀνυπολόγιστοι, πάντα δὲ τὰ κατ'
αὐτοῦ ἐφαρμοσθέντα μέσα μέχρι τοῦδε ἀπέτυ-
χον. Εἰς μεγίστας ἐκτάσεις κατέστρεψεν ἐν-
τελὼς τὰς φυτείας, διαρκῶς δὲ προχωρεῖ ἐξα-
πλοῦμενος κατ' ἔτος κατὰ 80 χμ. ἐπὶ πλέον
κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς μεταδόσεως αὐτοῦ καὶ
εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ πλείστα εὐρωπαϊκὰ κρά-
τη ἀπὸ τοῦ 1878 ἀπηγόρευσαν τὴν εἰς αὐτὰ
εἰσαγωγὴν γεωμήλων ἐξ Ἀμερικῆς. Καὶ ἐφά-
νη μὲν κατὰ τὸ 1877 ἐν Πρωσσίᾳ. ἀλλὰ τὰ
ἐκτακτὰ μέτρα τῆς πρῶτης κυβερνήσεως ἐξηπά-
νησαν αὐτὸν ἐντελὼς, μὴ ἀναφανέντα ἐκτετε.

Κολόσι Χωρίον τῆς Κύπρου, κείμενον
2 1/2 ὥρ. πρὸς Δ ἀπὸ Λεμεσσοῦ, ἐν πεδ. ἀδι-
κατασφῶν ἐξ ἐσπεροειδῶν, μετὰ 390 κατ.
Ἐν αὐτῇ σώζεται πύργος ἰσχυρὸς οἰκοδομη-
θεὶς ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἐξευστάντων Ἰωαν-
νιτῶν. [Α.Α.Σ.]

Κολοσσαί ἡ Κολασσαί. Ἀρχαία
πόλις τῆς Μεγάλης Φρυγίας κειμένη ἐπὶ τοῦ
Λύκου ποταμοῦ καὶ ὑπάρξασα κέντρον τοῦ
ἐμπορίου. Κατὰ τὸ 65 μ. Χ. καταστράφη διὰ
σεισμοῦ, ἀνικοδομήθη δὲ ὑπερὸν ἀρχαίαν
μέχρι τοῦ Β' αἰῶνος. Τὸ δαήμαντα εἰρείπια
αὐτῆς εὐρίσκονται παρὰ τὰς σήμερ. Χώνας.
— Ἐν Κ. ἰδρῦθη ὑπὸ μαθητοῦ τοῦ ἀποστόλου
Παύλου χριστιανικὴ κοινότης, πρὸς ἣν σώ-
ζεται ἐπιστολὴ γεγραμμένη ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ
ἀποστόλου, συμπεριληφθεῖσα δ' εἰς τὸν κανόνα
τῆς Ἀγ. Γραφῆς. [Α.Α.]

Κολοσσαίων (Colosseum), τὸ μέγι-
στον καὶ πολυτελέστατον λιθινὸν ἀμφιθέα-
τρον τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, κείμενον κατὰ τὴν
ΝΑ πλευρὰν τῆς Ἀγορᾶς. Τὴν κατασκευὴν
τοῦ ἤρτισεν ὁ Βεσπασιανός, ἐξηκολούθησεν
ὁ Νέρων, συνεπλήρωσε δὲ ὁ Δερμιανός·
ἐκείνῳ δὲ οἱ αὐτοκράτορες οὗτοι ἀνήκον εἰς
τὸ Φλάβιον γένος, ἐπεκλήθη τὸ Κ. Φλάβιον
Ἀμφιθέατρον, καὶ ἀπλῶς τὸ Ἀμφιθέατρον
λεγόμενον, τὸ δὲ ὄνομα Κ. ἀναφέρεται πρῶ-
τον κατὰ τὸν Η' αἰῶνα, δεῖθ' ἐν εἰς τὸ κτι-
ριον πιθανῶς ἀπὸ τοῦ μεγέθους του, ἴσως δὲ
καὶ ἀπὸ τοῦ πρὸς Β παρακλιμένου ποτὲ αὐτῷ
κολοσσαίου ἀνδριάντος τοῦ Νέρωνος. Ἐν τῇ
Κ. ἐτελοῦντο αἱ μεγαλοπρεπέσταται θηρία-
μαχίαι καὶ μονομαχίαι τῆς ἀρχαίας Ῥώμης,
κατὰ τὴν παράδοσιν δὲ ὑπῆρξε καὶ τὸ θέα-
τρον τῶν μαρτυρίων πλείστων χριστιανῶν
κατὰ τοῦς θωρηκτοὺς. Βραδύτερον ἐχρησιμο-
ποιήθη ὡς ἰσχυρότατον φρούριον, κατόπιν δὲ
μέχρι τοῦ 15' αἰῶνος ὡς λατομεῖον, ἐξ οὗ
ἐληφθῆσαν λίθοι πρὸς δημοσίας ἡ ἰδιωτικὰς
οἰκοδομὰς. Ἐκτοτε ἐγκαταλειφθὲν, ἡρειπω-
μένον μὲν ἀλλὰ πάντοτε μεγαλοπρεπέστα-

τον, ἐγένετο κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ἀντικεί-
μενον ἐπιμελῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν.
Διὰ τῶν γενεμένων ἐργασιῶν ἀπεκαλύφθη
τὸ παλαιὸν ἔδαφος τοῦ Κ. καὶ μέγα μέρος
τῶν ὑπογείων διόδων, τὰς παλαιτέρω ἔμοις
ἀνασκαφὰς καλύψει ἡ διγενεῖς συσσωρεύσεις
πολλοῦ ὕδατος ἐν ταῖς διόδοις. — Τὸ Κ.
ἔχει σχῆμα ἑλλειπτικὸν μετὰ περιφέρειας
524 μ., μεγάλου ἀξονος 188 μ., μικροῦ ἀξο-
νος 155 καὶ ὕψους 48 μ. Τοῦ δὲ εἰσόδου
αὐτοῦ ὁ μείζων ἀξων ἔχει μήκος 86 μ., ὁ δὲ
ἐλάσσων 54. Ἐξώθεν παρισταται ὡς οἰκο-
δόμημα μετὰ 4 ἐρσῶν, ὧν αἱ μὲν τρεῖς
κατώτεραι ἐρείδονται ἐπὶ σειρᾷ τεσσάρων καὶ
κίονων, ἡ δὲ ἀνωτάτη διακοπύεται ὑπὸ παρα-
θύρων ὧν ἕκαστον κείται μετὰ δύο κίωνων
κορινθιακοῦ ρυθμοῦ. Τοῦ ἐξωτ. τούτου τρι-
γυ μέρος μόνον σώζεται. Ἐσώθεν δὲ αὐτοῦ
ἀλλοι τοίχει, πρὸς τὰ ἐσω ἐλαττωμένοι τὴν
ὕψος, ἔφερον τὰ καθίσματα τῶν θεατῶν, ὧν
ἐλάχιστοι σώζονται. Ἀξιοθαύμαστοι ἦσαν αἱ
διεδοὶ καὶ κλίμακες, αἱ ἀγούσαι εἰς τὰς
διαφόρους τούτων σειρὰς, διχημέναι ὡς αἱ
τοῦ θεάτρου διὰ κλιμακίων εἰς κεκρίδας (βλ.
Θέατρον). Ὑπολογίζεται ἐνὶ τῷ Κ. ἡδύνατο
να περιλάβῃ 87.000 θεατῶν.

Κολοσύρτη Χωρίον τοῦ δήμου Πυ-
λῆνης, μετὰ 133 κατ. [Μ.Σ.]

Κόλουθος. Ἑλληνικοῦ τῆς Ἰνδίας κατὰ
τὸν Σουίδα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστα-
σίου (491—518), καταγράφος δ' ἐκ Λυκο-
πόλεως τῆς αἰγυπτιακῆς ὁχλαίδος. Τὰ ὑπὸ
τοῦ Σουίδα ἀναφερόμενα ἐπὶ αὐτοῦ Καλυδῶ-
νιακά εἰς 6 βιβλ., Περσικά καὶ Ἑγκώμια ἀ-
πωλέσθησαν, σώζεται δὲ τὸ ἔπος Ἀρπαγῇ
Ἑλένης εἰς 400 ἐξαμύτρους κατὰ τὸν τρόπον
τοῦ Νόννου (βλ. λ.) καὶ ἐν γλώσσῃ Ἰωνικῇ
καθαρῇ διὰ τὴν τότε ἐποχὴν. [Ἐκδ. ὑπὸ Leu-
ner (1747), I. Bekker (Ber. 1816), Ahel
(Berol. 1880) κτ. [X.B.]

Κολοιμέλλας (L. Junius Moderatus
Columella). Ὁ διαπρεπέστερος τῶν περὶ
τῆς γεωργίας κατὰ τὴν ἀρχαιότητα γραφάν-
των, γενν. ἐν Γαδείροις τῆς Ἰσπανίας καὶ
ἀρχάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος.
Καίρῳ τινα διέτριψεν ἐν Συρίᾳ, ἐν Τάραντι
δὲ ἀνευρίθη ἐπιγραφὴ ἀναφερομένη εἰς αὐτόν,
Συνέγραψεν ἔργον De re rustica εἰς 12 βιβλία
ὧν τὸ I' de cultu hortorum εἰς σιγῆς.
Ἐξ ἑτέρου ἔργου αὐτοῦ σώζεται ἀπόσπασμα
De arboribus. Ἡ καλλιτεχν. ἐκδ. αὐτῶν
ἐν Schneider, Scriptores rei rusticae (4 τ.
Λιψ. 1794—7). [Μ.Γ.]

Κολοφόν. Ἀρχαία πόλις ἐκ τῆς ἰο-
νικῆς δωδεκαπόλεως τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐκείτο
μεταξὺ Λεβέδου καὶ Ῥεσσοῦ, ἀφ' ἧς ἀπέιχε
περίπου 11 χμ. πρὸς ΒΑ, εἰς τὴν νῦν Κό-
στρον καλυμμένην θάσιν παρὰ τὴν κώμην Γκι-
αύρην. Πλησιέστατα αὐτῆς εὕρισκετο τὸ

ΚΟΛΥΒΡΙΔΑΙ.

1. Κολύβριον τὸ ἄλοφον. 2. Κ. τὸ Δυπόντειον.

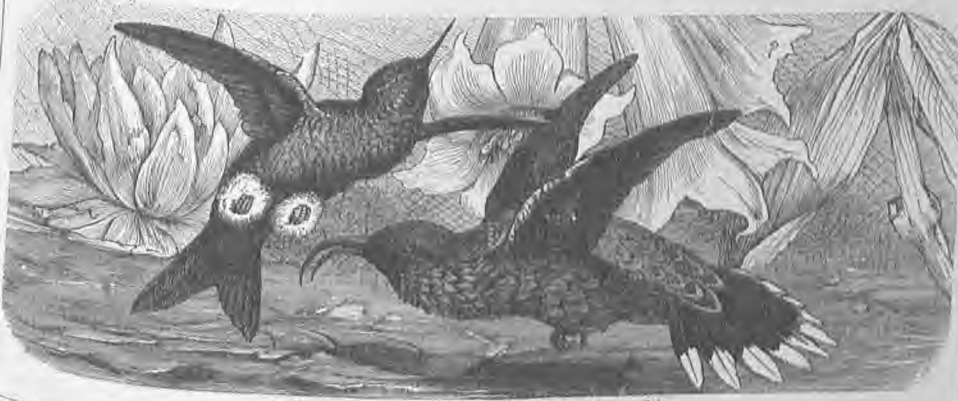
3. Κ. τὸ στρεψήραμον. 4. Κολύβριον τὸ ὀρεινόν.

5. Κ. ὁ ἄγγελος.

6. Κ. τὸ λευκοκέφαλον. 7. Κ. τὸ λαμπρόν.

8. Κ. τὸ περικνημιδοφόρον. 9. Κ. τὸ ἀετοειδές.

Ἐγκυκλοπαίδειον Λεξικόν.

Ἄρθρον Κολυβρίδια.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γεννήθη Κωνσταντίνος ὁ Μέγας υἱὸς Κωνσταντίνου Χλωροῦ, ἐδρεύοντος ἐνταῦθα ὡς καίσαρος. [Μ.Σ.]

Κόλυβαν (Kolywan, τὸ κατ' ἀρχαίαν Tschauak). Πόλις τοῦ κυβερνείου Τόμακ τῆς Δ. Σιβηρίας, 225 χμ. ΝΔ τοῦ Τόμακ, ἔχουσα 13.158 κατ. καὶ ἀργυρορυχεῖα. [Μ.Σ.]

Κολυβρίδες (Trochilidae). Οἰκογένεια πτηνῶν, εἰς τὴν τὰς τῶν Κεκρακίων ἀνήκουσα, ἥς πρότυπον τὸ γένος Κ. Πάντα σχεδὸν τὰ κολυβρία εἶναι πτηνὰ μικρότατα, πατριδα δ' ἔχουσι τὴν Ἀμερικὴν καὶ θαυμάζονται διὰ τὰ λαμπρὰ χρώματα, δι' ὧν κοσμούνται ἰδίως τὰ ἄρρενα· τὸ ῥάμφος τῶν εἶνε μακρότερον τῆς κεφαλῆς, ἡ δὲ μακροτάτη καὶ κατὰ τὸ ἄκρον διαχίτης γλώσσά τῶν κινεῖται τάχιστα καὶ ἀρπάζει ἀπὸ τῶν θύλων μικρὰ ἐντομα καὶ μέλι. Οἱ πτερυγοὶ μικρότατοι, φέροντες ὅμως κατὰ τοὺς δακτύλους μακροτάτους δυνάμεις. Ἐκ τῶν 390 γνωστῶν εἰδῶν ἐν μόνον εὐθύνει εἰς μέγεθος 0.20 μ., τὰ δὲ ἄλλα εἰσὶν ἐν γένει τὰ μικρότατα τῶν πτηνῶν. Κολυβρίον τὸ μικρότατον (T. minutus) ἔχει μέγεθος μόνον 0.035 μ. καὶ βάρος 1.2 γραμμαρίου! Ἡ πτῆσις αὐτῶν εἶνε ταχυτάτη καὶ μόνον δ βόμβες ἀκούεται παρερχομένων χωρὶς αὐτὰ νὰ διακρίνονται. Εἶναι δὲ ἀκαταπύνητα, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπὸ ἄνθους καὶ ἀνθῶν περιπετόμενα. Τὰς φωλαὰς τῶν κατασκευάζουσι τεχνικώτατα καὶ ὑπερασπίζουσι τὰ ὡὰ καὶ τοὺς νεοσσούς τῶν ἐρρημενίστατα κατὰ πτηνῶν πολὺ μεγαλειτέρων. Κοιτοῦνται τινὰ εἰς Εὐρώπῃ μέλις ὀλίγας ἐβδομάδας ἐξησαν. Τὰ Κ. ξηραίνόμενα χρησιμεύουσιν εἰς κόσμον τῶν γυναικείων πικλῶν, μικρότατα δὲ τινὰ εἶδη καὶ ὡς ἐνώτια. (Βλ. Πίνακα Κολυβρίδων). [Φ.Ι.]

Κολυμβήμα. Βλ. Νηΐς.

Κολυμβητής. Βλ. Κολυμβίδα.

Κολυμβητής τοῦ Καρτεσιού. Παίγνιον ἐπὶ τῶν φυσικῶν νόμων ἐρεϊζόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ Καρτεσιού ἐπινοηθέν. Ἐντὸς κώβου κυλινδρικοῦ πλατέος κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος πεπληρωμένου ὕδατος καὶ ἀνωθεν διὰ μεμβράνης ἐρμητικῶς κεκλεισμένου, εὐρίσκειται ἄνθρωπος ἑστὸς ἐξηρημένος ἀπὸ σφαίρας ὑαλίνης φερομένης ἐν τῇ κέντρῳ αὐτῆς μέρει μικρὰν σπῆν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐπιπλεούσης ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἴσῳ πιεσθῇ ἢ μεμβράνῃ (ὅπερ γίνεται κινῶν δὲ ἐμβολὴν) πιέζεται ὁ ἐν τῇ κέντρῳ ὀλίγος δῆρ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τὸ ὕδωρ τοῦ κώβου πιεζόμενον εἰσέρχεται εἰς τὴν σφαῖραν, ἥτις οὕτω βαρύτερα γινομένη καταβυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ ἀνθρωπίσκου. Ὅταν δὲ πᾶσις ἡ πίεσις τὸ ἐν τῇ σφαίρᾳ ὕδωρ πιεζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ στενωγρηθέντος ἀέρος ἐκράσει αὐτῆς, ἥτις ἐλαφροτέρα γενομένη ἀνέρ-

χεται πάλιν. Δι' ὁμοιοῦ διὰ βαθλοῦ πίεσεως δυνατόν ἢ σφαῖρα μετὰ τοῦ ἀνθρωπίσκου μέχρι τινὸς βυθισθῆναι νὰ ἱσσορροπῶσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Τὴν τριαντὴν συσκευὴν συχνὰ βλέπει τις περιττομένη καὶ ἐπιβεβαιωμένη εἰς τὰ πλήθη ὑπὸ ἀργυρολόγων τῶν θυματοποιῶν ἐπαγγελλομένων. [Φ.Ι.]

Κολυμβητικὰ πτηνὰ. Βλ. Νηκτικὰ πτηνὰ.

Κολυμβόδεξις. Οἰκογένεια τῶν νηκτικῶν πτηνῶν. Ἐχουσι βραχίαια μὲν τὰς πτερυγας, τοὺς δὲ πόδας λίαν ὀπίσω, δι' ὅ βαδίζουσι μὲν δυσχερῶστατα, κολυμβῶσι δὲ χρῆστα. Ἐκτετατοὶ δακτύλοι αὐτῶν περιδύλονται ὑπὸ δερματίνου πλατύσματος ἐν εἰδεί κώπης. Πρότυπον γένος εἶναι αἱ Κολυμβόδες ἢ Πυγόποδες (Podiceps), χρώμα ἔχοντες σπῶ μὲν φαῖον, κάτω δὲ λευκόν, ὧν κοινώτατα καὶ παρ' ἡμῶν τὰ εἶδη Πυγόπους ὁ μικρὸς (P. minor), Π. ὁ λοσφοφόρος (P. cristatus), φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λόφον ἐκ πτερῶν, καὶ σπανιωτέρως Π. ὁ ὠτήεις (P. auritus), ἀπὸ κοινοῦ φέροντα τὸ δημῶδες ὄνομα Κολυμβοπάτῃα. Τρέφονται ἐξ ἰχθύων καὶ ὑδροβίων φυτῶν, σάρκα δ' ἔχουσι σκληράν καὶ δυσώδη. Ὁ δὲ Μέγας Π. ἔχει μέγεθος μέχρι μέτρου καὶ βάρος μέχρι 5 χγρ. Εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογενεῖαν ἀνήκουσιν ἡ Πτηνοδότης ὁ Παταγώνιος, ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὁ Οὐρίας, αἱ Ἀλκαὶ καὶ ὁ Κολυμβητής, ἐν χειμῶνι εὐρισκόμενος καὶ παρ' ἡμῶν εἰς τὰ πελάγη τοῦ Μεσολογγίου, εἰς τὴν Κυδοικὴν κόλπον καὶ Ἀλλαχού. [Φ.Ι.]

Κολυμπεσιῖνα. Χωρίον τοῦ δήμ. Καρδαμύλης, μετὰ 112 κατ. [Μ.Σ.]

Κολυμβοῦν. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας ἀπέχουσα 2 ὥρας πρὸς Δ. ἀπὸ τοῦ Ἐλευθεροχωρίου καὶ 13 ὥρας πρὸς Β. τῶν ἑλληνικῶν συνόρων. Κεῖται ἐπὶ ὄψῳ ἔρα πεδίου καὶ ἔχει ΒΔ βχυτάτην καὶ μεγάλην χαράδραν, περὶ δὲ ἀβάτους βράχους περιέχοντας προβολὴν κατὰ τῆς κώμης μόνον ἐξ ἀνατολῶν, ὅπου κεῖται ἡ μενὴ Φούνα ἐπ' ἀνύματι τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Εἶνε ἔξω τοῦ ἐπισκόπου Κίτρους ὑπαγομένου εἰς τὴν μητροπόλιν Θεσσαλονίκης.

Κολύρι. Βλ. Κολύρι.

Κολυχενή. Ἀλκαλυνεῖς ἐν διαφόροις εἰδεῖσι τῶν Κολυχιδῶν ὑπάρχον, εἰδὼς ὅμως ἐν τοῖς σπέρματι (0.4 %) Κολυχιδῶν τοῦ μετωπορινοῦ. Ἀποτελεῖ ἀκαρπὸν ὑποκρίνην κόνιν, εὐδιάλυτον εἰς ὕδωρ καὶ σίνδυνμα, τηκομένη εἰς 145°. Εἶναι δὲ τὸ δηλητηριώδες συστατικὸν τῶν Κολυχιδῶν, ἀποκτείνον εἰς ὅσιν 0.01—0.05 γραμμ. διὰ βηλμίας παραλλοῦς τῆς ἀκαρπῆς Φαρμακευτικῆς ὁστὶς εἶναι 0.035 γρ. κατὰ βουματολογίων ἐπιμόνων. Ἰσχυάδος, ἀρθρίτιδος,

Ἀντίδοτα αὐτῆς εἰσὶν αἱ ἀψικαὶ οὐσαί, ἀφέψημα καφέ, ἰωδιούχον ὕδωρ, ὅπιον. [Α.Χ.]

Κολχικόν (Bot.) *Colechicum* L. Πρότυπον γένος τῆς ἐμωνόμου οἰκογενείας. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶνε τὸ ἐν τῇ μέτῃ Εὐρώπῃ κοινότερον Κ., τὸ μετωπωρινόν (C. autumnale L.), οὗ ὁ βολβὸς καὶ τὰ σπέρμα-α (*Radix et semina Colchici*) εἰσὶ ἀριμύτατον φάρμακον ἐνέχον τὴν Κολχικίνην. Τὰ εἶδη τῆς ἑλληνικῆς γλωρίδος εἰσὶ Κ. τὸ ποικιλόχρῳμον (C. variegatum L.), Κ. τὸ πλατύφυλλον (C. latifolium Sibth.) καὶ Κ. τὸ Παρνασσικόν (C. Parnassicum Boiss. et Heldr.) κοινῶς γνωστὰ ὡς Σπαράχρῳτα. Εἰς ταῦτα ἀνακτεῖν τὸ Κ. τοῦ Δισκουρίδου καὶ ἴσως τὸ Ἐσθμερίον τοῦ Θεοφράστου. [Θ.Χ.]

Κολχικὸν (Bot.) *Colechicum* ἢ *Melanthaceae*. Οἰκογένεια Μονοκοτυληδόμων φυτῶν συγγενῶν τοῖς Λειριώδεσιν ἀφ' ὧν διαφέρουσι κατὰ τοὺς ἀνθήρας, πρὸς τὰ ἐξω ἀνοιγομένους, καὶ τὴν κάψαν τὴν φραγμοσχιδῆ. Εἶναι φυτὰ βολβώδη· εἶδη ὑπὲρ τὰ 100 ἀνά τὴν Β. εὐκράτον ζώνην, τὰ πλεῖστα δηλητήρια. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Κολχικόν, Βερατρὸν, Σαβαδίλλη καὶ Τοφιελδεῖα. [Θ.Χ.]

— Ἐκ τῶν Κ. ἐξήχθησαν διάφορα ἄλκαλοιδοὶ ὧν ἐπισημότερα ἡ Κολχικίνη, ἡ Βερατρίνη καὶ ἡ Κεβαδίνη, περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδιαιτέρα ἄρθρα. [Α.Χ.]

Κολχὴς ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ χώρᾳ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τῆς Δ. παραλλῆλ. τοῦ Εὐξείνου Πόντου, περιλαμβανούσα περίπου τὸ σημ. ῥωτο. κυβερνεῖον Κουταίδος καὶ τὴν συνορεύουσαν τουρκικὴν χώραν τῆς Τραπεζούντος. Περίφηρος ἐγένετο ὡς τέρμα τῆς ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας καὶ πατρίς τῆς Μηδείας, γνωστότερα δὲ κατέστη μετὰ τὴν ἱδρυτὴν ἀποικίαν ὑπὸ τῶν Μιλησίων, τῆς Φάσιδος, παρὰ τὴν ἐμῶνυμον ποταμόν, ἔχουσα ἱερὰν τῆς Φασιανίδος Κυβέλης, καὶ τῆς σημαντικωτέρας Δισκουριίδος (ὑπερὸν Σειδοκταυπέλειος). ἔχεν ἰδίους βασιλεῖς, ὅτερον ἑμῶς περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλείου τοῦ Πόντου Μιθριδάτου. [Α.Α.]

Κολωνάε. Ἀρχαία πόλις τῆς Τρωάδος, ἀποικία τῶν Μιλησίων, ὡς λέγει ὁ Στράβων ὑπὲρ Λαυλάκου ἐν τῇ μεσσηγείᾳ τῆς Λαμψακηνῆς. Μυθικῶς αὐτῆς βασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Ὁράξ Κόννος, οὗ ὁ υἱὸς Τένος ἐδῶκε τὸ ὄνομα εἰς τὴν νῆσον Τένεδον. [Α.Α.]

Κολωνία. Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα τοῦ ἐμωνόμου νομοῦ (3796 τχμ. μετὰ 827.074 κατ. τῇ 1800) τῆς πρωτικῆς Παραρρητίου ἐπαρχίας, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα ἀπέναντι τὸ ἐπίσης ὠχυρωμένον Δούσε μεθ' οὗ συνδέεται διὰ πλωτῆς καὶ ἐτέρας λαμπρᾶς στερεᾶς γαφύρας. ἔχει 281.681 κατ. καὶ εἶνε κέντρον πολλῶν σιδη-

ροδρόμων, μεταξὺ ἄλλων τῆς ἀπὸ Παρισίων εἰς Βερολίον εὐθείας γραμμῆς, τοῦ διακομιστικοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ῥήνου διεξαγομένου, ὡς καὶ ἔδρα καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου. Ἐνταῦθα εὐρίσκονται πλεῖστα λαμπρά ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα τοῦ Ῥωμανικοῦ καὶ τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ, ἐξ ὧν ἡ μητρόπολις εἶνε τὸ λαμπρότερον ἐν τῷ κόσμῳ μνημεῖον τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ· τὴν οἰκοδόμησιν αὐτῆς ἤρξατο τῇ 1248 ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κορράδου ἐν Χόσταδεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γεράρδος, ἀπεπερατώθη δὲ αὕτῃ μάλιστα τῇ 1880, ἀφοῦ ἐπανελήθησαν αἱ πρὸς τοῦτο ἐργασίαι ἀπὸ τοῦ 1823. Εἶνε δὲ ὁ ναὸς βασιλική (βλ. λ.) σταυροειδῶς ἐκτισμένη, ἔχουσα μῆκος 135,6 μ. καὶ πλάτος 61 μ. καὶ ἐν τῇ σταυροειδεῖ στοῦ 86 μ. Τὸ ὕψος τοῦ κυρίου ναοῦ εἶνε 61,5 μ., τῶν δὲ δύο κωδωνοστασίων (πρὸς Δ.) 160 μ. ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τῆς πέριξ πλατείας. Εἰκόνα τοῦ ἀπαρμιλλοῦ τοῦτου κτιρίου βλ. ἐν λ. Γοθικῇ ἀρχιτεκτονικῇ. Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ διακοσμοῦσιν ἀπειρα ἐξῆχα ἔργα βίων τῶν κλάδων τῆς καλλιτεχνικῆς, τῆς γλυπτικῆς, ὑλογραφίας καὶ πινακογραφίας, χρυσοχοίας κλ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι ναοὶ τῆς Παναγίας, τῶν Ἀποστόλων, τοῦ Στεφάνου (μετὰ πινάκων τῆς ἀρχ. γερμαν. σχολῆς), τοῦ Κωνιέρτου, τὸ ἐβραϊκὸν τέμενος (ἀραβ. ρυθμοῦ), τὸ γοθικὸν θησαυρεῖον, τὸ μέγαρον Γούτσινχ κλ. εἶναι ἀξιολογώτατα, ὡς καὶ πλεῖστα νεώτερα κτίρια. Ἐν Κ. ὑπάρχει πεφημισμένον ὠδεῖον, βοτανικὸς καὶ ζωολογικὸς κήπος, 4 γυμνάσια, πρακτικὸν λύκειον καὶ πρακτικὴ σχολή, χρηματιστήριον, ὑποκατάστημα τῆς Τραπεζῆς τοῦ Κράτους κλ. Διατηρεῖται δὲ ἀκριαὶ βιομηχανία μετὰλλων, ὑφαντικῆς, ὕδατος τῆς Κολωνίας, ζύθου, κλ. — Ἡ πόλις ἱδρύθη ὑπὸ τῶν Οὐβίων, ἐγένετο δὲ τῇ 50 μ. Χ. Ῥωμαϊκῇ ἀποικίᾳ, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα τῆς Colonia Agrippina (ἀπὸ τῆς Ἀγριππίνης ἀποικισσῆς τὴν πόλιν). Κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἦτο ἐλευθέρη πόλις τοῦ Κράτους καὶ μία τῶν πλουσιωτέρων τῆς Ἀυστρίας (βλ. λ.). Τῇ δὲ 1388 ἱδρύθη ἐν αὐτῇ πανεπιστήμιον ὅπερ διετηρήθη μέχρι τοῦ 1798.

Ἐκ τῆς πόλεως ἐκαλεῖτο καὶ τὸ ἐκλεκτοράτον Κ., ὅπερ περιελάμβανε περίπου 2750 τχμ., μετὰ δὲ τῶν παραρτημάτων 6600 τχμ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κ. ἦτο ὁ Γ' κληρικὸς ἐκλέκτωρ τοῦ Ἀγ. Ῥωμαϊκοῦ Κράτους καὶ ἀρχιεπισκοπάρχης αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐδρα αὐτοῦ ἦτο μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς ἡ Κ., ὕστερον δὲ ἡ Βόννη, ἐκκλησιαστικῶς ὅμως πάντοτε ἡ Κ. Τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἐκλεκτοράτου ἀνῆρχοντο εἰς 2.250.000 φρ. τὸ ἔτος. Τῇ 1801 ἐξελαικεύθη τὸ ἐκλεκτοράτον καὶ ἠνώθη τῇ 1814 μετὰ τῆς Πρωσίας. [Μ.Σ.]

Κολωνίας ὕδωρ, τὸ γνωστότατον ἀρωματικὸν ὕδωρ. Τὸ γνήσιον παρασκευάζεται ἐν Κολωνίᾳ ὑπὸ 30 σχεδὸν ἐργαστηρίων.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ εἶνε σκοτεινὴ καὶ πολλοὶ αὐτὴν διαμφιστοῦσι. Κατὰ τινὰς εἰδήσεις τὸ ὕψος τῆς Κ. ἐπεγενήθη ὑπὸ Ἰταλοῦ μυροποιῦ ἐν Κολωνίᾳ ἐγκατεστημένου, τοῦ Ἰωάννου Μαρία Φαρίνα (γενν. 1885), οὗ τὸ ὄνομα φέρεται μέχρι σήμερον μέγα ἐργοστάσιον ὕδατος τῆς Κ., τοῦ ὡς γνησιωτάτου καὶ ἀρίστου θεωρουμένου, ἀνῆκον εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Φαρίνα. Κατ' ἄλλην δὲ παράδοσιν ἡ ἐφεύρεσις οὔτε ὑπὸ Φαρίνα τινὸς ἐγένετο, οὔτε ἐν Κολωνίᾳ, ἀλλ' ἐν Μιλάνῳ ὑπὸ τινος Παύλου δὲ Φέμινις, βραδύτερον ἐν Κολωνίᾳ ἐγκατασταθέντος. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη ἡ γνησιότης τοῦ ὕδατος τῆς Κ. συνεβέθη οὕτω μετὰ τοῦ ὀνόματος Φαρίνα, ὥστε οἱ ἐργοστασίαι ἐτέθησαν εἰς ἀναζήτησιν ἐν Ἰταλίᾳ ἀνθρώπων φερόντων κατὰ τύχην τὸ ὄνομα τοῦτο, οὗς καὶ κατέστησαν εἰκονικῶς συνεταίρους τῶν μόνων καὶ μόνον ἰσχυρῶν δυνάμει νὰ ἀναγράφωσι τὸ ὄνομα Φαρίνα ἐπὶ τῶν προϊόντων τῶν ἐργοστασίων τῶν· οὕτω δὲ τὰ πλείστα τῶν ὡς ἀνω 30 ἐργοστασίων τῆς Κολωνίας φέρουσι τὴν ἐπωνυμίαν Φαρίνα. Καὶ τοὶ ὁ τρώπος τῆς παρασκευῆς τοῦ ὕδατος τῆς Κ. ἐτηρήθη πάντοτε ὑπὸ τῶν ἐργοστασίων ἀπόρητος, πολλὰ κατὰ καιροὺς ἀπεκαλύφθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν συνταγαὶ κατὰ τὰς δόσεις παρασκευάζονται σήμερον πανταχῶς ἀπομιμήσεις αὐτοῦ, ἀπὸ τινος δὲ καὶ ἐν Ἀθῆναις ὑπὸ πολλῶν μυροποιῶν ἐξιολέγουται ποιεῖται. [Π.Ρ.]

Κολώνιας διαμέρισμα τῆς Μακεδονίας (ἐπαρχ. Κοριναῖς). Ἀποτελεῖται ἐκ 40 χωρίων, ὧν 30 οἰκοῦνται ὑπὸ τουρκαλθανῶν. ἔχει κατ. 7000 χριστιαν. καὶ 12000 τουρκαλθανούς. Ἦδρα αὐτοῦ εἶνε Ἐρτέκ.

Κολωνός. Λόφος ΒΔ τῶν Ἀθηνῶν πλησίον τοῦ μεγάλου ἐλαιῶνος, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα κέντρον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγροῦ ἐξ οὗ κατήγετο ὁ Σοφοκλῆς ὁ ἐξομνήσας ἐν ἀθανάτοις στίχοις τὸ κάλλος τῆς τοποθεσίας. Πλησίον τοῦ λόφου, ὅστις ἦτο ἱερός τῷ Ἰππῶϊ Ποσειδῶνι, ἔκειτο τὸ ἱερὸν τῶν Εὐμενίδων ἐν τῇ ἐποίᾳ ὁ Οἰδίπους εὗρε τὸ τέλος τῶν ταλαιπωριῶν του. Νῦν δὲ φέρεται ὁ Κ. τὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαιολόγων Ὁδοφ. Μύλλερ καὶ Καρ. Λενερμάν. [Δ.Α.]

Κολώτης. Ὄνομα Ἑλλήνων γλύπτου καταγεγραμμένου ἐκ Πάρου, βοηθοῦ ὑπάρχοντος τοῦ φειδίου ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγάλματος τοῦ Διὸς, ἐκπονήσαντος δὲ καὶ ἰδιαίτερα χρυσελεφάντινα, ὡς π. χ. Ἀθηνῶν καὶ Ἀσκληπιῶν διὰ τοὺς ἠλείους. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ζωγράφος Κ. ἐκ Τέω ἐν ἐνίκῃσιν ὁ Τιμάνθης ἐν τῇ παραστάσει τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας. Οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ εἰς τῶν αὐτῶν μαθητῶν τοῦ Ἐπικούρου, οὗτινες ὠνοῦνται καὶ ἀποσπάσματα. [Δ.Σ.]

Κομαχίσιον (Comacchio). Ὁχυρωμένη

πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Φερράρας, ἀφ' ἧς ἀπέχει 45 χμ. πρὸς ΔΝΔ κειμένη ἐν μέσῳ τῶν ἐλωδῶν χωρίων περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πάδου ἐπὶ πολλῶν νησιῶν. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 7535 κατ. διατηρουμένης ἀγμάλιαν ἀλιείαν καὶ ἰχθυοστρατίαν, κυρίως ἐγχείλων. [Μ.Σ.]

Κόμανα. Οὕτω ἐκαλοῦντο δύο πόλεις ἀρχαιόταται τῆς Καππαδοκίας ἡ μία ἐν τῇ ἀνω ἢ Μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ (τὰ Κόμανα τὰ Καππαδοκικά) ἡ καὶ ἀρχαιότερα, ἡ δὲ ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ τῇ πρὸς Πόντῳ (Κόμανα τὰ Ποντικά) ἡ νεώτερα. Ἀμφότερα τὰ Κ. ἦσαν πολιτεῖαι ἱερατικαὶ πανάρχαιαι διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ἀρχιερέως θυνάστου ἀρχοντος χιλιάρχου ἱεροδούλων καὶ γῆς εὐρείας καὶ πλουτίας περὶ τὸ ἱερὸν οὗ ἦτο ἀρχιερέως. Ἡ θεὰ ἡ λατρευμένη ἐν ἀμφοτέροις τοῖς Κ. ἦτο ἡ τῆς σελήνης, ἐν Καππαδοκίᾳ καλουμένη Μα, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων Ἀθηνᾶ, Ἀρρῶβιτη, Σελήνη καὶ συνήθεστερον Ἐννοῖ ἢ Bellona. Αἱ ἱερατικαὶ αὗται πολιτεῖαι μετὰ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ μαντείου αὐτῶν ἐτι δὲ καὶ τοῦ πολυχρήμου κλήρου ἐτύγχανον σεβάσμου μεγάλου καθ' ὅσπαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διὰ τοῦτο ἐμεῖναν ἀπαρβαστοὶ καὶ ἐπὶ τῶν Περσῶν, Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Δ' ἢ Ε' μ. Χ. αἰῶνος ἐπικρατήσαντος τοῦ Χριστιανισμοῦ κατέπεσαν βαθυμῆδεν καὶ κατελύθησαν, τῶν ἐθνικῶν ἱερῶν μεταβληθέντων εἰς ναοὺς χριστιανικούς. Τὰ Κ. τὰ Καππαδοκικά ἠρημώθησαν, φαίνεται, κατὰ τὰς Ἀραβικὰς ἢ τὰς Τουρκικὰς καὶ Μογγολικὰς ἐπιδρομὰς, ἀγνωστον ἐν τίνι χρόνῳ ἀκριβῶς. Τὰ ἱερεῖα αὐτῶν ἀνεκαλύφθησαν οὐ πρὸ πολλοῦ ἐν τῇ θέρῃ Σεπτεμβρίου, ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Σάρου ποταμοῦ εἰς τοὺς αὐλῶνας τοῦ Ἀντιταύρου. Τὰ Ποντικά Κ. διατηρήθησαν ἐπὶ μακρότερον χρόνον καὶ ἐπὶ τῶν Τουρκῶν ἐτι Κ. (Κοιμενίη) καλούμενα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐξέπεσαν τῆς ἀκμῆς μετοικησάντων τῶν κατοίκων εἰς τὴν πλησιέχωσαν πόλιν Εὐδοκίαν (Τεκῆ) καὶ κατηρμήθησαν. Εἰς τὰ Ποντικά Κ. ἐξορισθεὶς ἀπεβίωσεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνταῦθα δὲ ὁ τάφος του εἶνε προσκυνητήριον τῶν περιεκοκύντων Χριστιανῶν. (Ἰδὲ πλείονα ἐν τῇ πραγματείᾳ Π. Καρολίδου Τὰ Κ. καὶ τὰ ἱερεῖα αὐτῶν, 1882).

Κομανέτσι (Comanches). Ὄνομα ἡδικῆς φυλῆς τῆς Β' Ἀμερικῆς. Περιπλανώμενοι κατὰ τὰ σύνορα τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Τέξας, εἶναι φιλοπόλεμοι, κίχλιστοι ἱππεῖς καὶ ἦσαν ἀλλοτε τὸ εὐθέτηρον τῶν λευκῶν ἐποίκων. Νῦν δὲ ὑπετάγησαν καὶ συμπεσοῦνται (1883) εἰς 1561 μόνον άτομα. [Μ.Σ.]

Κόμαρος (Βοτ.) Arbutus L. Γένος τῆς εὐκογεν. τῶν Ἑρρικωδῶν περιλαμβάνον ὄγκοντες ἀειφύλλους. Τὸ κοινότερον εἶδος τῆς

N Ευρώπης εἶνε Κ. ἡ ἐσθιομένη (A. Undo L.), ἡ Κ. τῶν ἀρχαίων (κινῶς Κουμαριά, γερμ. Erdbeerbaum, γαλλ. Arhoustier) ἤς εἰσάγεισθαι καρποὶ (κιν. κούμαρα, μιματικούλα τῶν ἀρχαίων) εἶναι μὲν ἐξωδιμὴ ἀλλὰ «κακιστέμαχοι καὶ καταλαλεῖς» (κατὰ τὴν Δισκοκρίτην). Χρησιμοποιεῖνται δὲ πρὸς κατασκευὴν βραχίον. Ὁ ἕτερον εἶδος κινῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀνατολῇ εἶνε Κ. ἡ Ἀνδράχλη (A. Andrachne L.) ἡ Ἀνδράχλη (βλ. λ.) τῶν ἀρχαίων. — Τὸ κατὰ Λινναίου γένος Κόμαρον (Comarum L.), ψευδοκάρφος μετονομασθέν, ὑπάγεται εἰς τὰ Ῥωδῶδη. [Θ.Χ.]

Κομδούλουλος καὶ Κομδούλουλῶδη βλ. Περιλλόκαυλον καὶ Περιλλόκαυλῶδη.

Κομαυάγουα (Comayagua). Πρωτεύουσα τῆς ἑνωμένης περιφέρειας ἐν τῇ πολιτείᾳ Ὀνδούρας τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, κειμένη μεσογείως εἰς τὸ Ν ἀκρον τοῦ εὐφύρου καὶ γραφικωτάτου ὕψους τῆς Κ. Ἦτο μέχρι τοῦ 1889 πρωτεύουσα ὅλης τῆς πολιτείας, ἔχει δὲ μέλις 10 χιλ. κατ. καὶ ἀσήμενον βιωμαχανίαν καὶ ἐμπορίον, καὶ εἶνε εἰσα ἐπισκέπτου. [Μ.Σ.]

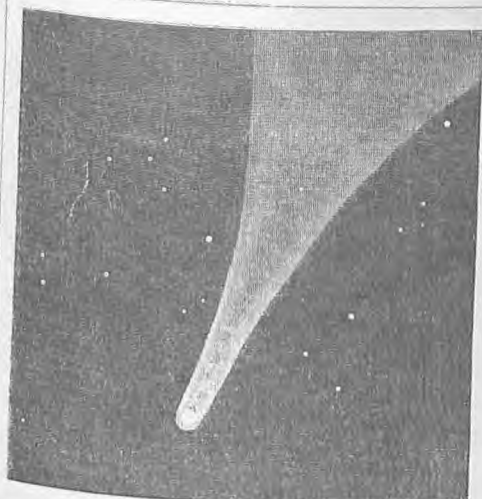
Κομένιος (Joh. Amos Comenius κυρίως Komensky). Περίφημος παιδαγωγός, γενν. τῷ 1592 ἐν Μοραβίᾳ τῆς Αὐστρίας. Ἀνήκεν εἰς τὴν αἵρσιν τῶν Μοραβίων ἀδελφῶν, ὧν ἐπίσκοπος ἐξελέγη τῷ 1648, ἀφού προηγουμένως εἶχεν ὑποστῇ πολλοὺς διωγμούς καὶ ἀναγκασθῇ ἐκπατρίστῃς νὰ καταφύγῃ εἰς Ἀγγλίαν καὶ Σουηδίαν. Μετὰ τὸ 1657 πάλιν ἤρχισαν οἱ διωγμοὶ καὶ ὁ Κ. διαδοχικῶς ἔζη ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Β. Γερμανίας, τελευταίον δ' ἐν Ἀμστελδάμῳ ὅπου ἀπέθανε τῷ 1670. Πλεῖστα εἶναι τὰ ἔργα του, κυρίως τὰ παιδαγωγικά, ἐν εἰς ἔγκειται ἡ ἰδέα τοῦ ἀνδρός καὶ δι' ὧν ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Μεταξύ δὲ πάλιν αὐτῶν τὸ ἀξιολογώτατον εἶνε τὸ ἐπιγραφόμενον «Μεγάλη διδασκαλικὴ ἦτοι ἡ τέχνη τοῦ πᾶσι πάντα διδάσκειν» ὅπερ μεταφράσθη εἰς 13 εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, γνωστότατον δὲ καὶ τὸ Orbis pictus (ὁ ζωγραφισμένος κόσμος), βιβλίον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς λατινικῆς δι' εἰκόνας παρατεθειμένων, ὅπερ ἐγένετο πρότυπον τῶν σμερινῶν ἀπειραρίθμων βιβλίων τῶν διδασκόντων τὰ πράγματα διὰ τῆς λεγομ. ἐποπτικῆς μεθόδου. [Β.Ε.]

Κομηλίο Χωρ. Λευκάδος τοῦ δήμου Ἀπελλωνίων μετὰ 371 κατοίκων. Ἀπέχει ὡρ. 1.15 πρὸς Β τοῦ Ἁγίου Πέτρου, κείμενον κατὰ Δ πλευρὰν τῆς νήσου ὑπὸ τὴν ἑρὸς Σταυρωτᾶ (ὕψ. 1150 μέτρ.).

Κομήται. Ἀστέρες νεφελοειδεῖς τὴν ὅψιν οἵτινες ἀναφαίνονται ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας καὶ κινεῖνται ἐπὶ ταύτης ὅπως οἱ πλανῆται. Συνήθως οἱ Κ. παρουσιάζουσι καὶ οὐρὰν, ἥτις ἔχει τὴν ἐν

τιθετο ἀπὸ τοῦ ἡλίου διεύθυνσιν· οὕτως ἐν τῇ 1 εἰκόνι τοῦ συννημένου πίνακος, τῇ τοῦ μεγάλου Κ. τοῦ 1881, πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἡλίον θριστερὰ πρὸς τὰ κάτω. Ἡ κίνησις τῶν Κ. διαφέρει κατὰ πολλὰ ἀπὸ τῆς τῶν πλανητῶν. Ἐνθὺ οὗτοι κινεῖνται περὶ τὴν ἑλλειπτικὴν, οἱ Κ. δυνάμει γ' ἀπομακρυνθῶσι ταύτης καὶ 90°. Προσέτι ἐνθὺ οἱ πλανῆται κινεῖνται περὶ τὴν ἡλίον, πάντες ἐκ Δ πρὸς Α, οἱ Κ., εἴτινες ἐπίσης κινεῖνται περὶ τὴν ἡλίον, ἀλλοὶ μὲν κινεῖνται ἐκ Δ πρὸς Α καὶ ἔχουσι τὴν καλουμένην ἐμπροσθοπορικὴν κίνησιν ὅπως οἱ πλανῆται, ἀλλοὶ δὲ κινεῖνται ἐξ Α πρὸς Δ (ἔχουσι ἐπισθοπορικὴν κίνησιν). Ὡς εἴπομεν, πάντες οἱ Κ. δὲν κέκτληται οὐρὰν καὶ μάλιστα οἱ ἀσθενεῖς τηλεσκοπικοὶ οἱ ἀόρατοι εἰς τὴν ἀσπλὴν οὐρανὸν. Ἡ οὐρὰ ἀναπτύσσεται ὅταν οἱ Κ. πλησιάζουσι πρὸς τὸν ἡλίον, ἀνεφάνησαν δὲ καὶ Κ. παρουσιάσαντες πλεόν τῆς μιᾶς οὐρᾶς, ὅπως ὁ μέγας Κ. τοῦ Δονατου (εἰκὼν 3) παρουσιάσας τριπλὴν οὐρὰν, ὁ δὲ Κ. τοῦ 1741 ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἐξαπλήν. Ἡ οὐρὰ εἶνε ὀλιγώτερον λαμπρὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κ. καὶ τὰ ἀκρὰ αὐτῆς εἶναι λαμπρότερα τοῦ μέσου αὐτῆς. Ἡ ἀρχαίτης καὶ ἡ μεσαίων κατόπιν ἐξορύσσον τοὺς Κ. ὡς φαινόμενα ἀτμοσφαιρικά, κατὰ δὲ τὴν μεσαιῶνα ἐφευρόντο τοὺς Κ. ὡς οἰωνοὺς κακῶν πολέμων, νόσων καὶ τῶν τοιούτων. Κατὰ τὴν 17 αἰῶνα ὁμοῦς ἐβεβαιώθη ὅτι οἱ Κ. εἶναι σώματα οὐράνια, κινούμενα περὶ τὸν ἡλίον κατὰ τριχίας συνήθως παραβολικὰς, ὧν τὴν ἐστὶν κατέχει ὁ ἡλῖος. Ἐπειδὴ ἡ παραβολὴ εἶνε καμπύλη ἀνοικτὴ, οἱ Κ. οἱ διατρέχοντες περὶ τὸν ἡλίον παραβολὰς μόνον ἀπαξ πλησιάζουσι τὸν ἡλίον καὶ ἀφού διέλθωσι διὰ τοῦ πρὸς ταῦτον ἐγγυτάτου σημείου τῆς τροχίας αὐτῶν, τοῦ περιηλίου, ἀπομακρύνονται αὐτοῦ διὰ παντός εἰς τὸ ἀχανές. Ὀλίγιστοι Κ. παρετηρήθησαν ὅτι κατέγραψαν περὶ τὸν ἡλίον ὑπερβολὴν, ἑτέραν κωνικὴν τομὴν ἐπίσης ἀνοικτὴν· καὶ οὗτοι δ' ἐξ ἴσου οὐδέποτε ὁρᾶν πλησιάζουσι πάλιν τὸν ἡλίον. Ἀλλὰ Κ. τινὲς διατρέχουσι περὶ τὸν ἡλίον ἑλλειψιν ἥτις εἶνε κλεισμένη καμπύλη καὶ ἐπομένως οὗτοι ἐπανέρχονται περιοδικῶς εἰς τὸ περιῆλιον τῆς τροχίας αὐτῶν καὶ ἐντεῦθεν ὀνομάζονται περιοδικοί. Αἱ γνωσταὶ περίοδοι ποικίλουσιν ἀπὸ τῆς βραχυτάτης πένθ. τῆς τοῦ Κ. τοῦ Enke 1207 ἡμερῶν, μέχρι χιλιάδων ἐτῶν. Πρῶτος Κ. ὅστις ἐγένετο γνωστός ὡς περιοδικὸς εἶνε ὁ ἀξιόλογος Κ. τοῦ Halley ὅστις ἀνεῖρε δι' αὐτὸν περίοδον 75 περίπου ἐτῶν. Ὁ Κ. οὗτος ὁρατός καὶ εἰς τὸν ἀσπλὸν οὐρανὸν ὅταν εἰσέλθῃ· πλησίον τοῦ ἡλίου, εἶνε ἀξιόλογος διότι κατὰ τὴν ἐμφάνειν αὐτοῦ 1835 ἐξητάσθησαν μετ' ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου Βασσέλου τὰ φαινόμενα, τὰ ὅποια ἐπαρυσίασεν ὁ Κ. οὗτος. Ἄλλοι Κ. περιοδικοὶ πολ-

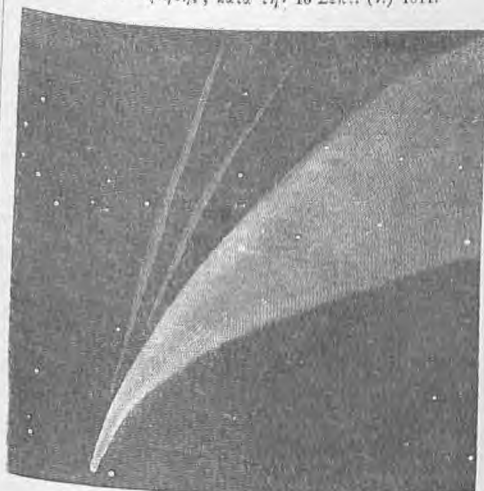
ΚΟΜΗΤΑΙ.

1. Μέγας κομήτης, κατά τὴν 10 Σεπτ. (ν.) 1811.

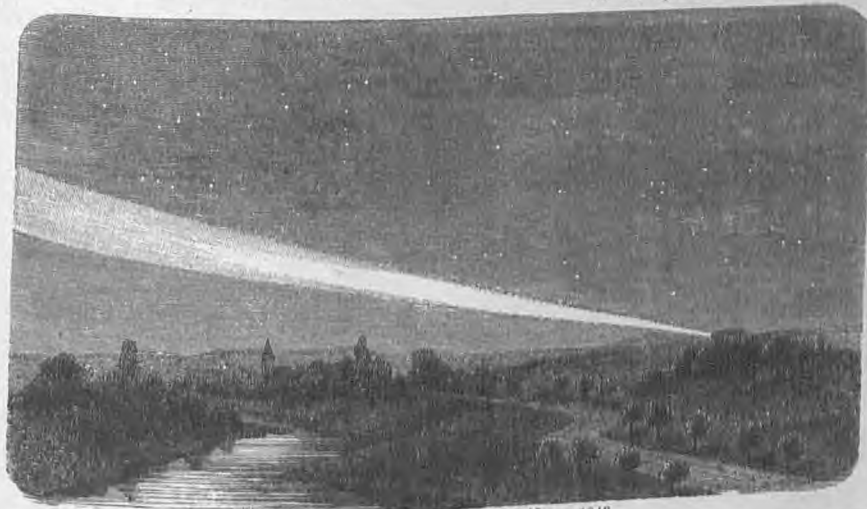
2. Κ. τοῦ Ἀλλεῦ, κατά τὴν 16/28 Ὀκτ. 1835.

3. Κ. τοῦ Δονάτη, κατά τὴν 5 Ὀκτ. (ν.) 1858.

4. Κ. τοῦ Δονάτη, κατά τὴν 2 Ὀκτ. (ν.) 1858, διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὁρώμενος.

5. Μέγας κομήτης, κατά τὴν 5/17 Μαρτ. 1843.

Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Ἄρθρον Κομήται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λου λόγου ἄξιον εἶναι ὁ τοῦ Βηκο καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Biela τῷ 1826 ἀνακαλυφθεὶς. Ὁ Κ. τοῦ Βηκοῦ παρουσίασε τὸ σπουδαίον φαινόμενον ὅτι ἡ περίοδος αὐτοῦ (ἡ βραχυτάτη ὡς εἰσόμενον πασῶν) ἐλαττωταί εἰς ἐκάστην ἐπομένην περίοδον κατὰ 3 περίπου ὥρας. Τὴν ἐλάττωσιν ταύτην ἀπέβλεπεν ὁ Βηκος εἰς τὴν ἀντίστασιν τοῦ αἰθέρος τοῦ πληρύνοντος τὸν καθόλου χώρον, ἐλαττωσαν τὴν ταχύτητα τῆς φθορᾶς τοῦ Κ. καὶ σμικρύνονταν τὴν τροχίαν αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης τῆς περιόδου, ἥτις εἰς οὐδέναν ἄλλον Κ. παρατηρήθη, ὑπάρχουσιν ἐνδοκασμοὶ τινες· ὁ Δ-στερος ὅστις ἐξηκολούθησε τὴν ἐξέτασιν τῆς κινήσεως τοῦ Κ. αὐτοῦ μετὰ πολλὰς ἀκριβείας ἔκρινε μάλλον εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς ἐλαττώσεως τῆς περιόδου· τὸ ζήτημα ὅμως αὐτὸ δὲν ἔχει διευκρινηθῇ εἰσέτι ἄντελως. Ὁ Κ. τοῦ Βιέλα ἔχων περίοδον $6\frac{1}{2}$ περίπου ἐτῶν εἶνε ἀξιολογώτατος, διότι κατὰ τὴν ἐμφάνειαν αὐτοῦ τῷ 1845 ἐδιεχάσθη. Κατὰ τὴν ἐπομένην ἐμφάνειαν 1852 παρατηρήθησαν καὶ πάλιν τὰ δύο αὐτοῦ μέρη πλὴν μεμακρυσμένα ἄλλήλων. Ἐκτετε ὅμως δὲν κατορθώθη νὰ παρατηρηθῇ διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἀποσύνθεσις αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς συναντήσεως τῆς γῆς μετὰ μέρους τοῦ διαλυθέντος Κ. τοῦ Βιέλα παρήχθησαν 1872 καὶ (μετὰ δις $6\frac{1}{2}$ ἐτη) 1885 πυκναὶ καταπτώσεις διαττόντων τὴν 15/27 Νοεμβρίου, ὅταν ἡ γῆ καὶ ἀμφοτέραις τὰς περιπτώσεις εὐρίσκειτο εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὅποιον ἡ τροχία αὐτῆς περὶ τοῦ Κ. (βλ. Διαττόντες). Ἡ διαίρεσις τοῦ Κ. τοῦ Βιέλα συνέβη ὑπὸ τὰ ὅμματα τῶν ἀστερονόμων, ὑπάρχουσιν ὅμως δεδομένα πειθόντα ὅτι καὶ ἄλλοι Κ. διηρέθησαν. Παρατηρήθη ἡ διαίρεσις τοῦ Κ. τινὲς ἔχουσι τινὰ τῶν στοιχείων αὐτῶν κοινά, ὡς π. χ. τὴν θέσιν τοῦ ἐπιπέδου καὶ τοῦ περιήλιου τῆς τροχίας αὐτῶν· ὁ ταυτισμὸς οὗτος ἐξηγεῖται εὐχερῶς ἔάν δεχθῶμεν ὅτι οἱ Κ. οὗτοι συναπτέλου προτέρου ἑνα μόνον Κ., ὅστις ὅπως ἐ τοῦ Βιέλα διηρέθη. Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ἡ συνήθης τροχία τῶν Κ. εἶνε ἡ παραβολή, ἥτις προϋποθέτει ὅτι ὅταν οἱ Κ. ἦσαν πολὺ μακρυσμένοι τοῦ ἡλίου εἶχαν ταχύτητα ἀνεπαίσθητον σχετικῶς πρὸς τὸν ἥλιον, ἐπομένως ἀπολύτως τὴν αὐτὴν ταχύτητα μετὰ τοῦ ἡλίου ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ ἐν τῷ καθόλου χώρῳ. Τὸν ταυτισμὸν τοῦτον ἐξηγήσεν ὁ Σκιαπαρέλλης δεχθεὶς ὅτι οἱ Κ. εἶναι τὰ μεμακρυσμένα κατάλοιπα τῆς ἀρχικῆς νεφελοειδοῦς μαζῆς ἐξ ἧς διὰ συμπυκνώσεως ἐσχηματίσθη τὸ πλανητικὸν σύστημα. Ἐάν ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ Κ. εἰς πλησίον πολὺ πρὸς τινὰ τῶν πλανητῶν καὶ δὴ τῶν μεγάλων, ἐκ τῆς ἔλξεως τούτου ἡ ταχύτης τοῦ Κ. μεταβάλλεται καὶ ἐάν μὲν αὐτῇ τῇ τροχίᾳ ἀπὸ παραβολικῆς μεταβάλλεται εἰς ὑπερβολικὴν, ἐάν δ' ἐλαττωθῇ, ἡ

τροχία μεταβάλλεται εἰς ἑλλειπτικὴν καὶ ὁ Κ. γίνεται περιοδικός· ἡ τοιαύτη μεταβολὴ κατεδείχθη ὡς συμβασις εἰς διαφόρους περιοδικούς Κ. Οἱ τοιοῦτοι Κ. καὶ μὴ ὑπεδαίρουμένοι ὅπως ὁ τοῦ Βιέλα, ἀποσυντίθενται βαθμῶν ἐκ τῆς ἀνίσου ἔλξεως ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῶν μὴ στερεῶς πρὸς ἀλλήλα συνδεσμένων συστατικῶν τοῦ Κ., ὧν τὰ μὲν πλησιέστερα ἐλκόμενα ἐντονιώτερον κινούνται ταχύτερον, τὰ δ' ἁπώτερα βραδύτερον. Ὅταν ἡ ἀποσύνθεσις πρὸς τὴν πλὴν καὶ καταληθῇ ἐλέγκτης ἡ τροχία ὑπὸ τῆς κοσμικῆς κένωσης ἐξ ἧς ἀποτελεῖται ὁ Κ., τότε ἐάν ἡ τροχία τοῦ Κ. συναντῇ τὴν τροχίαν τῆς Γῆς, καθ' ἕκαστον ἔτος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ Γῆ διερχομένη δ' αὐτοῦ σημείου τῆς συναντήσεως ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὰ πλησιέστερα συστατικά τοῦ Κ. καὶ ταῦτα εἰσέρχόμενα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἀναφλέγονται καὶ δίδουσι γένησιν εἰς τὴν πυκνὴν καταπτωτικὴν διαττόντων τὸ τοιοῦτον συμβαίνει καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν 10 Αὐγούστου (ἐ. ν.). Ἐάν ὅμως ἡ ἀποσύνθεσις δὲν πρὸς τὴν πλὴν, τότε μόνον κατὰ περιόδους ἴσας πρὸς τὴν περίοδον τοῦ Κ. (ὅπως τὴν 2/14 Νοεμβρίου ἀπὸ 38 ἐτη) ἡ κατὰ πολλαπλάσια τῆς περιόδου αὐτοῦ (ὅπως κατὰ δις $6\frac{1}{2}$ = 13 ἐτη) ὅπως τὴν 15 Νοεμβρίου συμβαίνει πυκνὴ καταπτωτικὴ διαττόντων (βλ. λ.). Τὰ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῶν Κ. δὲν εἶναι ἐπὶ ἄντελως διευκρινημένα. Ἡ ὕλη τῶν Κ. εἶνε ἀραιοτάτη, ὅπως τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἐπιδράσεως τῆς ἔλξεως αὐτῶν ἐπὶ σώματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, πρὸς τὰ ὅποια συνέπεσε νὰ πλησιάσῃ Κ. Ἐκ τῆς ταυτότητος τῶν Κ. πρὸς τὴν ὕλην ἐξ ἧς συμβαίνουσι πυκναὶ καταπτώσεις διαττόντων, συμπεραίνεται ὅτι ἡ μάζα αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐκ κένωσης κοσμικῆς. Τὰ τῆς ἀναπτύξεως ὅμως τῆς κόμης καὶ τῆς οὐράς τῶν Κ. δὲν εἶναι ἐπὶ διευκρινημένα. Εἰς τοὺς Κ. δηλαδὴ διακρίνουμεν τὴν πυρῆνα, ὅστις εἶνε τὸ λαμπρότερον μέρος τῆς κεφαλῆς αὐτῶν (βλ. τὰς εἰκόνας), τὴν κόμην τὴν περιβάλλουσαν τὴν πυρῆνα (βλ. τὴν εἰκόνα) καὶ τὴν οὐράν, ὅταν ἀναπτύσσεται τοιαύτη. Ἡ κόμη σχηματίζεται ὅταν οἱ Κ. πλησιάζουσιν πρὸς τὸν ἥλιον, ὅτε συμβαίνει ἔκρηξις ἐκ τοῦ πυρῆνος, ἴσως ἐξάτμισις. Κατὰ τὴν ἔκρηξιν ὅμως ταύτην ἀναπτύσσεται ἀπωστικὴ τις δύναμις τοῦ ἡλίου, ἐξ ἧς ἡ κόμη ἀποστρέφεται ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον διεθύνσεως (βλ. εἰκ. 4). Ἡ οὐρὰ τέλει κατὰ τὸν Zollner εἶνε ηλεκτρικὸν φαινόμενον προερχόμενον ἐκ τοῦ ηλεκτρισμοῦ τοῦ ἀναπτυσσόμενου κατὰ τὴν ἔκρηξιν δι' ἧς σχηματίζεται ἡ κόμη· οὕτως ἐξηγεῖται ὅτι ἡ κόμη ἀποστρέφεται ἡ οὐρὰ, ἥτις ἐνίοτε ἔχει τεράστιον μέγεθος, ὡς π. χ. εἰς τὸν μέγαν Κ. τοῦ Λονάτου (1858), ἥτις εἶχε μήκος 100

ἐκ. χιλιομέτρων (τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς ἀποστάσεως τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου) καὶ πλάτος μέχρι 15 ἐκ. χιλιομέτρων καὶ ἦτις ὁμοῦς ἀνεπτύχθη ἐν ὅλιγισταίς ἡμέραις. Τὸ φαινόμενον διὰ τὴν γῆν μέγεθος τῆς οὐράς ἐξαρτάται καὶ ἐκ τοῦ πραγματικοῦ αὐτῆς μεγέθους καὶ ἐκ τῆς ἀποστάσεως τοῦ Κ. ἀπὸ τῆς γῆς. Τὸ μήκος τῆς οὐράς τοῦ μεγάλου Κ. 1843 ἐφάσκει τὰς 1000 καὶ ἐνῷ ὁ πυρὴν αὐτοῦ εἶχεν ἤδη δύσει, ἡ οὐρά αὐτοῦ ἐφθανε μέχρι τῶν ἀνατολικῶν μερῶν τοῦ ὁρίζοντος (βλ. εἰκ. 5). Τὸ φῶς τῶν Κ. εἶνε φῶς ἡλιακὸν ἀνακλωμένον ἀπ' αὐτῶν, ὥπως τοῦτο βεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς πολώσεως (ἀλληλαγωγίας) αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ φάσματός αὐτοῦ. Ὅταν ὁμοῦς οἱ Κ. πλησιάζωσι τὸν ἡλιον, παρατηροῦνται ἐν τῇ φάσματι αὐτῶν καὶ λαμπραὶ γραμμαὶ, δεικνύουσαι τὴν ἀνάπτυξιν ἰδίου αὐτῶν φωτός. Ἡ συνάντησις τῆς Γῆς μετὰ τοῦ πυρῆνος Κ. εἶνε λίαν ἀπιθανος καὶ ἐάν ὁμοῦς συμβῇ, φέρος μεγάλων μηχανικῶν ἀποτελεσμάτων δὲν ὑπάρχει· τοιαύτη συνάντησις θὰ περιορισθῇ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς πυκνωτάτην κατὰπτωσιν διαττόντων. Ὁ μόνος δυνατὸς φέρος εἶνε ἡ παρυσία ἴσως θερμῶν ἐπιβλαβῶν, ὅλλα καὶ ὁ φέρος οὗτος ἐκ διαφόρων λόγων πιθανώτατα εἶνε ἀβάσιμος, διότι ἡ γῆ ὥπως δῆποτε συνήντηθη μετὰ μέρους Κ. ἐκ δὲ τῆς συναντήσεως προήλθε πάντοτε μόνον πυκνὴ κατὰπτωσις διαττόντων. [Δ.Κ.]

Κομινάζος (Φίλιππος de Comines). Γάλλος διπλωμάτης γενν. τῷ 1445 ἐξ ευγενεῶς οἴκου ἐν Comines. Εἰσηλθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ, ὅστις πάλυ τὸν ἐξέτισα. Ἀλλὰ ἀμειβὼν τὴν εὐνοίαν τοῦ προστάτου τοῦ δι' ἀχαριστίας συνῆψε μετὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ὅτε οὗτος ἦτο αἰχμάλωτος τοῦ Καρόλου, σχέσεις καὶ εἰσελθὼν ὑστερον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς γαλλικῆς αὐλῆς, ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις αὐτῆς. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1509 ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Argenton. Συνέγραψε δὲ Ἀπομνημονεύματα ἐν εἰς διαλαμβάνει περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1464—1498 ἐποχῆς, ἔργον πλείστης ἀξίας διὰ τὴν σύγχρονον αὐτῷ ἱστορίαν, ἐν τῷ ὁποίῳ φαίνεται ὁ Κ. εὐρυέστατος μὲν ἀλλὰ καὶ ἀσυνεῖδητος ἐν τῇ πολιτικῇ ἀνῆρ. [Μ.Γ.]

Κομιτάδες. Χωρ. τοῦ δήμου Νιμφρου ἐν τῇ ἐπαρχ. Σφακίων τῆς Κρήτης, ἔχον 302 κατ. [Ν.Στ.]

Κομιτάτ. Χωρ. τῆς Κεραλληνίας κεῖμενον ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου τῆς ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης. Ὑπάρχει εἰς τὸν δῆμ. Ἄσσαν οὐ ἀπέχει πρὸς Δ ὥρ. 3, καὶ περιλαμβάνει κατοίκους 455.

Κόμιτο. Χωρ. τοῦ δήμου Καρυστίων κεῖμενον κατὰ τὰς Δ ὑπαιρέας τοῦ ὄρους τῆς

Ὀρχῆς (ὕψ. 1475) καὶ ἀπέχον τῆς Καρύστου πρὸς Ἀ ὥρας 3 $\frac{1}{2}$. Κατ. 312.

Κόμ. α. Χωρ. τοῦ δήμ. Λαμίων, κεῖμενον πρὸς Ν τῆς Λαμίας εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.45' καὶ οὐ μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς ἐκβολῆς τοῦ Σπερχεῖος. Κατ. 308.

Κόμμα πολιτικόν καλεῖται σύνολον πολιτῶν κοινὰς πρεσβεύοντων πολιτικῶν ἰσχύος, κοινὰς ἐχόντων βλέψεις ἐν τῇ διοικήσει τῶν δημοσίων πραγμάτων καὶ τὴν ἐπικράτησιν κοινού πολιτικοῦ σκοποῦ ἐπιδιώκοντων. Ἡ ἐν πολιτείᾳ τινὶ ὑπαρξίς κομμάτων πολιτικῶν εἶνε ἀπόρροια τῆς ἐν αὐτῇ ἐλευθερίας κινήσεως καὶ δράσεως τοῦ πολιτικοῦ βίου· διὰ τοῦτο ἐνθα ὁ λαὸς ἀδιαφόρως καὶ ψυχρῶς ἔχει περὶ τὰ πολιτικὰ πράγματα ἢ πιέζεται ὑπὸ κυβερνητικῆν δεσποτικὴν καὶ τυραννικὴν, ἐκεῖ δὲν εἶνε εὐραὶ δυνατόν ν' ἠμορφωθῶσι κόμματα πολιτικά, ὧν ἡ ἀνάπτυξις μαρτυροῦσα ἔσ' ἐντὶ πολιτικὴν εὐεξίαν καθίσταται ἀφ' ἑτέρου πολλαχῶς ἀφελιμὸς τῇ πολιτείᾳ, διότι διὰ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς εὐγενεστῶν κομμάτων ἀνίλλης κατορθύεται ἡ βελτίωσις τῶν πολιτικῶν θεσμῶν καὶ δι' αὐτὴν προκαλεῖται πολλὰς καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐργασίας πολλῶν λαοθανουσῶν ἐν τῇ χάριτι δυνάμεων· πᾶς λοιπὸν φιλέπατρις πολιτὴς ὀφείλει ν' ἀνήκη εἰς ἐν τῶν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ κομμάτων σφῆδρα δι' ἀμφιδόλος ἐπαίνου εἶνε τὸ περὶ τινῶν πολιτικῶν λεγόμενον εἰ εἰς οὐδὲν ἀνήκουσι κόμμα. Ἀνάγκη ὁμοῦ νὰ κατανοηθῇ βετὶ τὰ κόμματα εἶνε ὅλοι διὰφορα τῶν φατριῶν ὥπως μερὶς τις πολιτῶν ἀποτελέσῃ κόμμα πρέπει νὰ διαπνεύται ὑπὸ δρχῆς τινος πολιτικῆς, νὰ ἐπιζητῇ σκοπὸν πολιτικόν, ἐγκείμενον εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν πρόδον τῆς τῆς πολιτείας καλλίου καὶ τῶν πολιτῶν ἐπὶ μέρους· ὅταν ὁμοῦ ἡ μερὶς αὕτη τάξῃ τὰ ἴδια συμφέροντα ἐν κρίσει τῶν κοινῶν μοίρα, ὅταν ἐπιδιώκουσα τὴν πάσῃ θυσίᾳ ἐπικράτησιν αὐτῆς ἐν τῇ διαπραγματεύσει τῶν κοινῶν οὐδόλως διατάξῃ νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς τοῦτο πᾶν ἐκθεσμον μέσον, παύει πλέον ἀποτελεῖσαι Κ. καὶ καθίσταται φατρία. Εἶνε δυστυχῶς ἀποδεξιγμένον βετὶ ὅτι δυσχερῶς δύναται ἡ φατρία νὰ μεταβληθῇ εἰς κόμμα, τῶσπ τούναντιον εὐχερῶς τὸ κόμμα μεταπίπτει εἰς φατρίαν, διότι καὶ ἐν τῷ κόμματι ὡς ἔχουσι τ' ἀνθρώπινα, παρὰ τὴν ἐπιδιώξιν τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἐπιδιώκεται συνήθως καὶ ἀτομικὸν συμφέρον, ὅπερ λίαν ἐνκόλως δύναται νὰ παύσῃ ὑπετασσόμενον καὶ συμμορφούμενον πρὸς τὸ καθολικὸν συμφέρον καὶ νὰ καταστῇ ὑπέρτερον τούτου, ὅτε παύει ὑφιστάμενον τὸ κόμμα καὶ γεννᾶται ἡ φατρία· ἐκ τῶν εἰρημένων ἐμφαίνεται βετὶ ὅπως τὰ κόμματα μαρτυροῦσι ὑγιὰ καὶ ζωτικὸν πολιτικὸν ὁργανισμόν, οὕτως αἱ φατρίαι εἶναι

συμπτώματα πολιτικῆς νόσου καὶ καταπτώσεως τῶν πολιτικῶν ἡθῶν.

Τὰ κόμματα εἶνε συνήθως συντεταγμένα ὑπὸ ἰδιῶν ἀρχηγῶν, διακρίνονται δι' ἰδίαν γνώμην, συσχετίζονται καὶ ἀποφασίζουσιν ἰδίᾳ, ἀνακοινοῦσι καὶ ὑποστηρίζουσι τὰς γνώμας των δι' ἰδίων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων καὶ οὐδὲν ἐν γένει παραλείπουσι μέσον εἰς τὴν διάδοσιν καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἰδίων των συντελεσθῶν ἐν τῇ διοργανώσει· μάλιστα καὶ τῇ δράσει αὐτῶν λίαν ἀναγκαῖα εἶνε ἡ πειθαρχία, μέχρι τοσούτου ὥστε νὰ ὑποχρεῶνται ἐστὶν οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὰ νὰ ὑποτάσσωσι τὰς προσωπικὰς των γνώμας εἰς τὰς κρατούσας ἐν τῷ κόμματι, εἰς ὃ ἀνήκουσιν. Ἡ ἐκλογὴ δυνάμεως εἶνε ἐνίοτε πολλῆς διὰ τὸ κόμμα σπουδαιότητος, ἐπιδρώσα πολλὰκις ζωηρῶς ἐπὶ τῶν ἐπιπολαίων πνευμάτων, ὅτινα κατὰ κανόνα ἀποτελοῦσι τὴν πλειονότητα ἐν πάσῃ χώρᾳ ἐν γένει εἰπεῖν τὸ ὄνομα δὲν δεικνύει πάντοτε τὴν φύσιν τοῦ κόμματος· πολλὰ δυνάμματα προῆλθον ἐκ τυχαίων καὶ ποικίλων συμπτώσεων. οἱ Ἰακωβῖνοι λ. γ. ἐκλήθησαν οὕτως ἐκ τῆς αἰθούσης ἐν ᾗ συνεδρίαζον οἱ λίαν συνήθεις ὄροι δεξιὰ, ἀριστερὰ, κέντρον ἐλήφθησαν ἐκ τῶν θέσεων ἅς κατέχουσιν οἱ ὁπαδοὶ ἐκάστου κόμματος ἐν τῇ αἰθούτῃ τῶν συνεδριάσεων τῶν Βουλῶν· οὐκ ὀλίγα δυνάμματα προῆλθον ἐξ ὑβριστικῶν ἢ περιφρονητικῶν ἐκφράσεων, οἱ Γεῦσοι π. γ. ἐν Ὁλλανδίᾳ (gueux=επαῖται), οἱ Ἀβράκωτοι (sans-culotte) τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, οἱ Οὐίγοι ἐτι (whigs=ἐγωγεῖς) καὶ οἱ Τόρεις (tories=λησταί) ἐν Ἀγγλίᾳ, οἱ Ναπαῖοι, Μπαρλαῖοι καὶ Μοσχάμαγκίται· παρ' ἡμῖν κλπ. καὶ ἐκ χρωματικῶν ἐστὶ πολλὰκις ἐκλήθησαν τὰ κόμματα (πρᾶσινοι, βένετοι ἐν Κ/πόλει, ἐρυθροὶ οἱ ἐπαναστατικοί, μέλανες οἱ κληρικῶδες κτλ.). Συχνότερον δμως τὰ δυνάμματα τῶν κομμάτων λαμβάνονται ἐκ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν (Ἰακωβίται ἐν Ἀγγλίᾳ, Βοναπαρτικοί, Ὁρλεανικοὶ, Βουλανζισταὶ ἐν Γαλλίᾳ, Καρλισταὶ ἐν Ἰσπανίᾳ κλπ.) ἢ παρ' ἡμῖν εἶνε τὸ κρατοῦν (Δεληγεωργικοί, Κομμουνιστικοί, Ἀτλιγιαννικοί, Τρικυπικοί, Ῥαλλικοί κλπ.)· ἐνίοτε δὲ ὀνομάζονται τὰ κόμματα καὶ ἐκ σκοποῦ οὐχὶ καθαρῶς πολιτικοῦ, ἐν τυχόν ἐπιδιώκοντι π. γ. προστατατικοί (protectionistes) καὶ ἐν γένει ἐκ λίαν ποικίλων λόγων λαμβάνουσι τὰ κόμματα τὸ ὄνομα των, λ. γ. ἀπελευθερωτικοί (abolitionistes), βασιλεῖες (royalistes) κλπ. ἢ παρ' ἡμῖν Ῥωσικόν, Ἀγγλικόν, Γαλλικόν κόμμα.

Ὁ ἀρίστα πάντων πραγματευθεὶς περὶ κομμάτων καὶ δοῦς ἐπιστημονικὴν εἰς τὴν περὶ αὐτῶν μελέτην τύπον, ὁ Βλκύντσκι εἰς ἑξ ἀνάγει ταῦτα κατηγορίας· α') εἰς κόμματα ὁργανωτικά, μιγνύοντα τὰς θρησκευτικὰς ἀρχὰς μετὰ τῶν πολιτικῶν καὶ πολλῶν οὕτω

ζημιῶν γινόμενα τῇ πολιτείᾳ πρόθεν (ἐν Γαλλίᾳ οἱ Οὐγενότοι, Ηυγουότοι, ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ Ἀγγλικανοὶ καὶ οἱ Προδουτεριανοί, οἱ ἀντιστοιχεῖται ἐν Γερμανίᾳ κλπ.)· β') εἰς κόμματα ἐρείδόμενα ἐπὶ γεωγραφικῶν καὶ τοπικῶν διαίρεσεων καὶ συμφερόντων, ὅντα ἐπίσης λίαν ἐπικίνδυνα ὡς παραλύοντα τὴν ἐνότητά τοῦ κράτους καὶ ἀπεργαζόμενα φυλετικὰς σπαραγμῶς (Νότιοι καὶ Βόρειοι ἐν Ἀμερικῇ, Ἰρλανδικόν κόμμα ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, Κροατικόν, Μαγυαρικόν, Τσεχικόν κόμμα ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ κλπ.)· γ') εἰς κόμματα ἐκ τῶν κοινωνικῶν τάξεων σχηματιζόμενα καὶ ἐπίσης δλεῖθρια ὄντα, ὡς προκαλόντα βίαιας ἐσωτερικὰς διαίρεσεις, αὐτὴν τὴν ὑπερβίον τῆς πολιτείας ἀπειλοῦσας (κληρικοί, εὐγενεῖς, ἄστοι ἐν Γαλλίᾳ, τιμαριωτικοί= Junker ἐν Γερμανίᾳ, ἐργατικόν κόμμα)· δ') εἰς κόμματα συνταγματικά, ἐπὶ πολιτικῶν ἀρχῶν στηριζόμενα καὶ προφανῶς πολλὴν κρείττεον τῶν προηγουμένων ὄντα (μοναρχικοί, δημοκρατικοί, ἐνωτικοί, ἀνθωμωτικοί, συγκεντρωτικοί, ἀποκεντρικοί κλπ.)· ε') εἰς κόμματα συμπολιτεύσεως καὶ κόμματα ἀντιπολιτεύσεως, ἢτοι κόμματα κεκτημένον τὴν ἀρχὴν καὶ κόμματα ἐπικείμενον ταύτην· τὰ κόμματα ταῦτα ἀναλλοξ ἐπικρατοῦσι κατὰ τὴν βούλησιν τῆς κοινῆς γνώμης· περὶ τῆς ὠφελείας τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐν τοῖς ἀντιπροσωπευτικοῖς πολιτεύμασι βλ. λ. Ἀντιπολιτεύσεις καὶ ε') εἰς τὰ κράτιστα πάντων τῶν κομμάτων τὰ ὑπὸ σταθερῶν καὶ καθαρῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διαπνεύμενα, ὅπως δ' ἀλλότρια ὄντα πρὸς τὴν θρησκείαν, τὰς κοινωνικὰς τάξεις, τὸ δημόσιον δίκαιον, τὰ συμφέροντα τοιαῦτα κόμματα εἶναι τὸ τὸν φιλελευθέρων καὶ τὸ τὴν συντηρητικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀντιπροσωπεύοντα τὰ δύο σπουδαιότατα διὰ τὴν βίαν πάσης πολιτείας στοιχεῖα, τὴν πρόδον καὶ τὴν συντήρησιν· χάρις κυρίως εἰς τὴν τοιαύτην φύσιν τῶν πολιτικῶν κομμάτων ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα ἀπὸ παραδόσεων μορφωθέν, ὁλονὲν εἰς τελειοποίησιν τείνει, ἐν ᾧ ἐν τῇ Ἑυρώπῃ οὐδέποτε εἰς τοιαύτην εὐδοκίμησιν ἤβηνθη νὰ ἐβίχθῃ.

Ἐν Ἑλλάδι τὰ κόμματα δυσκίμως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τινὰ τῶν ἐνωτέρων κατηγοριῶν, ἢ παρ' ὅτις δὲν ὑφίσταται ἐνταῦθα ἐκκρημνὴ μεγάλη κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ζητήματα, οἷα τὰ συνταράσσοντα τὰς λοιπὰς πολιτείας, οὐδ' ὑφίσταται κυρίως εἰπεῖν διαφωνία ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ μάλλιν ὁ ἀγὼν στρέφεται περὶ τὰ μέσα, ὅτινα εἶναι πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦτου ἀρμεδιώτερα καὶ καταλλήλοτερα· τοῦτο ἔμμε συνδεόμενον πρὸ πάντων μετὰ τὰ πρόσωπα, ὅτινα ἡγοῦνται τῶν κομμάτων, προσδίδουσιν αὐτοῖς πρωτοπλίαν κατ' ἐξοχὴν χαρακτῆρα, ἐξ οὗ μάλλιν παρεμφερῆ

πρὸς πατρίδας καθίστανται, εὐχερίστερον δὲ ἰσως ἢ ἀλλαγῶν εἰς τοιαύτας μεταπίπτουσι. Περὶ κομμάτων πρὸς. κυρίως τὸ σύγγραμμα τοῦ Bluntschli, Charakter und Geist der politischen Parteien, 1869, περὶληφθὲν ὡς 16' β βλίσιν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Politik als Wissenschaft πρὸς τούτοις δὲ Röhmer, Lehre von den politischen Parteien, 1844· Franz, Kritik der Parteien, 1862, καὶ Minghetti, Τὰ πολιτικά κόμματα καὶ ἡ τούτων ἐπέμβασις εἰς τὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διοικήσεως, μετάφρ. Γ. Μικονίου 1885. [Πφ.]

Κόμματα ἡ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ βυρσιότατον τμήμα τῆς Συρίας, κυριωτάτας πόλεις ἔχον τὰ Σαμόσατα καὶ τὴν Γερμανικίαν, εὐρροον δὲ εἰς ὁπώρας παντοειδεῖς καὶ ἔλαιον. Κατὰ τὴν διάσπασιν τοῦ βασιλείου τῶν Σελευκιδῶν ἔσχεν ἡ Κ. ἰδίους βασιλεῖς συγγενεῖς τῶν Σελευκιδῶν, οἵτινες καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ Πομπηίου προσάρτησιν τῆς Κ. εἰς τὸ ῥώμ. κράτος (94 π. Χ.) διετηρήθησαν ὡς ἐπιτροπὴ τῆς Ῥώμης μέχρι τοῦ 72 μ. Χ., ὅτε ὁ Οὐδеспасиανὸς ἔθηκε τὴν Κ. ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ῥωμαίου διοικητοῦ τῆς Συρίας. Πρῶτος βασιλεὺς τῆς Κ. ὑπῆρξε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος Μιθριδάτης Δ' ὁ Καλλίνικος, τελευταῖος δὲ ἐπὶ Οὐδеспасианου Ἀντίοχος Δ' ὁ Ἐπιφανής.

Κόμμαντρυ (Commentry). Πόλις τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἀλλιέ, 15 χμ. ἀνα τοῦ Μονλυσόν. Ἐχει 9318 κατ. καὶ σημαντικώτατα ἀνθρακωρυχεῖα, μεταλλουργικὰ καταστήματα κλ. [Μ.Σ.]

Κόμμενον. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀρτης καίμενον πρὸς Ν αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 3,15' παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀράχθου, ἔστις μίαν ὥραν πρὸς Ν τοῦ χωρίου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον κατὰ τὴν θέσιν κ. πόλιν. Κάτ. 478.

Κόμμενδενδρον. καλεῖται κοινότερον εἶδος τι Συκῆς, Σ. ἡ ἐλαστικὴ (Ficus elastica), ἐν τῷ γαλακτώδι ὅπῳ τῆς ὁποίας περιέχεται τὸ ἐλαστικὸν κόμμι (πρὸς. Συκῆ). Τοῦτο ὅμως λαμβάνεται οὐ μόνον ἐκ τοῦ Κ. ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων, οἷον Συκῆς τῆς ἰνδικῆς, Σιφωνίας τῆς ἐλαστικῆς κλ.

Κόμμορρητζινι καλεῖνται μίγματα κόμμεων καὶ ῥητινῶν, ἐνέχοντα καὶ αἰθέρια ἔλαια καὶ ἄλλα ὀργανικὰ προσμίγματα. Παράγονται διὰ τῆς ἀποξηράνσεως τῶν γαλακτώδων ὁπῶν πολλῶν φυτῶν, εἶναι ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι, διὰ τῆς μετ' οἰνοπνεύματος δὲ κατεργασίας χωρίζονται εἰς τὰς διαλυομένας ῥητινας καὶ τὰ ἀδιάλυτα κόμματα. Τοιαῦτα οὐσίαι εἶναι Κόμμι τὸ ἀμμωνιακόν, ἡ Χαλδάνη, ὁ Λιδανός, ἡ Μύρρα, ὁ ὅπερ τοῦ Μηδικοῦ σιλπίου, Κόμμι τὸ σταχτὸν (βλ. τὰς λ.).

Κόμματα. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι πλείοται ἐν φυτοῖς παραγόμεναι οὐσίαι, χαρακτηριζόμεναι διὰ τῆς πρὸς κρυστάλλωσιν παντελούς ἀνικανότητος καὶ τῆς ἐν τῷ ὕδατι ἐξοιδήσεως εἰς μάζας βλεννώδεις ἢ πηκτώδεις, προβαίνουσας εἰς τινὰ Κ. εἰς διάσπασιν αὐτῶν εἰς μικρότατα μόρια ὁμοιομερῶς μετὰ τοῦ ὕδατος ἀναμειγνύμενα ὡς ἐάν διελύοντο τὰ Κ. ἐν αὐτῷ. Εὐρύνονται τὰ Κ. ἢ ἐν τῷ χυμῷ τῶν φυτῶν ἢ ὡς οὐσίαι μεστοκτιτταίρι, ἐνίοτε δὲ εἰς μέγα πόνον παραγόμενα ἐκρέουσι διὰ ῥηγμάτων τοῦ φλοιοῦ, ἐφ' οὗ ἐκτρέπονται εἰς βώλους, ἢ διὰ τεχνητῶν ἐντεμῶν. Τὰ Κ. στερεοῦνται ἀζώτου, κύριον δὲ συστατικὸν αὐτῶν εἶναι ἡ Ἀραβίνη (βλ. λ.).

— Κ. ἀμμωνιακὸν καλεῖται ὁ ἀποξηρανθεὶς γαλακτώδης ὁπὸς τῆς ἐν Περσίᾳ ἰσχυροῦς Dorema Ammoniacum, δένδρου ἐκ τῶν Σιαδανθῶν, φερόμενος εἰς βώλους ἢ ἀμόρρους μάζας καστανόχρους. Δὲν εἶναι κόμμι καθαρόν, ἀλλ' ἀνάγεται εἰς τὰς κομμορρητίνας, ἐνέχον 20—25 % κόμματος, φυτικῆς βλεννῆς καὶ ὕδατος, 70 % ῥητινῆς καὶ 1 % αἰθερίου ἐλαίου. Ἐχει ἰδιαίτουσαν δαμνὴν καὶ ὀσμυρὴν γευσιν. Διὰ μικρὰς θερμότητος οἷον ἐν τῇ παλάμῃ σφίγγόμενον γίνεταί μαλακὸν καὶ ἱξώδες· μετὰ τριπλασίου δὲ ὕδατος παρέχει λευκὸν γαλακτωμα. Τὸ ἀμ. Κ. ἐφαρμόζεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς ἀποχρεμπτικὸν καὶ εἰς παρασκευὴν ἐμπλάστρου πρὸς μαλάκωσιν ὀγκῶν, πρὸς ῥευματαλγίας κλ.

— Κ. ἀραβικὸν καλεῖται κόμμι ἐκρέον αὐτομάτως ἐκ πλείστον εἰδῶν Ἀκακίας (βλ. λ.) καὶ ἀπὸ τῶν δένδρων ἑρῶν συλλεγόμενον εἰς βώλους. Εἶναι ἀχρὸν ἢ κιτρινωπὸν· φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον ἥκιστα μὲν ἐξ Ἀραβίας, κυρίως δὲ ἐξ Αἰγύπτου, Νουβίας, Ἀδρηστηνίας, ἐκ τῶν ἀκτῶν Σομαλῆ, Τύνιδος, Μαρόκκου, τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ τῶν πορτογαλικῶν ἐν Ἀφρικῇ ἀποικιῶν. Παραλλαγαὶ τινες αὐτοῦ ὁμοίως εἰς ἀκακίων τῆς Σενεγάλης καὶ τῆς Αὐστραλίας προερχόμεναι ἔλαβον τὰ εἰδικὰ ὀνόματα Κ. Σενεγάλιον καὶ Κ. Αὐστραλιακόν. Πάντα τὰ εἰς ἀκακίων ταῦτα κόμματα ἀποτελοῦνται οὐσιωδῶς ἐξ ἐνώσεων ἀραβίνης (βλ. λ.) μετὰ ἀσβεστοῦ καὶ ἁλμάτων καλίου, μὲν ὧν διαφοροὶ ἀλλὰ εἶναι ὅλοι προσμεμιγμέναι ἀποτελοῦσι τὰς ποικίλας παραλλαγὰς τοῦ ἀραβ. Κ. Ἐν ὕδατι τοῦτο ἐξοιδαίνεται κατ' ἀρχὰς εἰς βλεννὴν πυκνὴν, ἥτις δι' ἀφθόνου ὕδατος ἀραιοῦται εἰτα εἰς ἐντελῆ διάλυσιν ὅφ' ἣν κατακάθονται τὰ ξένα τυχρὸν ἀδιάλυτα προσμίγματα. Πυκνὴ τοιαύτη διάλυσις εἶναι ἡ κοινοτάτη κολλητικὴ γκόμματα. Ἐν οἰνοπνεύματι εἶναι τὸ ἀραβ. Κ. ἀδιάλυτον. Λειοτριβεῖται ἐνκόλως εἰς κόκκιν λευκὴν. Καίμενον καταλείπει 3—4 % τέφρας συνισταμένης οὐσιωδῶς ἐξ ἀνθρακικοῦ ἀσβεστοῦ. Τὰ διαφορὰ εἶδη τοῦ ἀραβ. Κ. χρησιμεύουσι

πολλὰ ὥς, εἶον ὡς οὐαίαι συγκολλητικαί, ἐν τῇ φαρμακοποιᾷ εἰς πύκνωσιν τῶν διαλυμάτων ἢ κατασκευὴν καταποτίων κλ., πρὸς στήλ-
σιν ὑφασμάτων, εἰκόνων κλ., εἰς τὴν κατα-
σκευὴν τῆς μελάνης κλ., ὡς φάρμακον δὲ σκε-
πασμένον τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, εἰς κένιν δὲ
κατὰ γῆς Ἰαπωνικῆς εἰς ἐπίτχυσιν τριχοει-
δῶν αἰμορραγιῶν. — Παραλλαγαὶ τοῦ ἀραβ.
Κ. μετὰ προσμίξεων διαφόρων εἶναι τὰ κόμ-
μα τὰ ἐκκρινόμενα ἐκ τῶν κεραιτῶν, τῶν
δαμασκηνῶν καὶ ἄλλων τινῶν κοινῶν δένδρων.
Εὐρέθῃ δὲ τὸ ἀρ. Κ. καὶ ἐν τοῖς τεύτλοις,
τοῖς σπέρμασι φυτῶν κλ.

— Κ. ἐλαστικὸν ἢ Κ. αὐτοσυκ. Σπου-
δαίον βιομηχανικῶς φυτικὸν προϊόν, ἐξ-
αχόμενον ἐκ Βρασιλίας, Κολομβίας, Βενε-
ζουέλας, Γουατεμάλας, ἐκ μερῶν τινῶν τῆς
Δ. Ἀμερικῆς, ἐξ Ἰνδῶν καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρ-
χιπελάγους. Εὐρίσκεται κατὰ 50 % ὑπόμορ-
φην μικροσκοπικῶν σταγόνων ἐν τῇ γαλακτω-
δὲ ὁπῷ τῇ ἐκέρσονται δι' ἐντομῶν γινόμενων
ἐν τῇ φλοιῷ πελλῶν ἐκ τῶν Ἀρτεκαρπιδῶν,
Εὐφορβιδῶν καὶ Ἀποκωνιδῶν φυτῶν, ἐξ οὗ
λαμβάνεται· οὐχὶ πάντοτε ὁμοῖον ἐαυτῇ δι'
ἀποξηράνσεως καὶ χημικοῦ καθαρίσμου. Ἡ
χημικὴ σύστασις τῶν διαφόρων τούτων εἰδῶν,
εἰς εἶδη ἐξηκριβωμένη, φαίνεται ὅμοια ὄντα
ὁμοιότητες, κατὰ μὲν τὴν σύνθεσιν πρὸς τὰ
αἰθέρια ἔλαια παρεμφερεῖς, ἐνθ' κατὰ τὴν στε-
ρεότητα, τὴν ἀδιέλυστον καὶ τὰ προϊόντα τῆς
ἀποσυνθέσεως αὐτῶν ἀναλογεῖται πρὸς τὰς
ῥητίνας. Τὸ χημικῶς καθαρὸν Κ. εἶναι σῶμα
στερεὸν λευκόν, διαφανές, εἰδικῶς βάρους
0.925, λίαν ἐλαστικὸν ἐν τῇ συνήθει θερμο-
κρασίᾳ, ἥκιστα δὲ εἰς 0°, ἀνεπηρέατον ὑπὲρ
τῶν συνήθων διαλυτικῶν (ὕδατος, οἶνου, αἰ-
θέρος, ἐνὸς τοῦ θειικοῦ αἰθέρος), ἐξοιδανό-
μενον δὲ καὶ ἐν μέρει διαλυόμενον ἐν ἀνύ-
δρῳ αἰθέρι, αἰθερίοις ἐλαίοις, γλωσσόρριμῳ,
πετρελαίῳ, βενζίνῃ καὶ ἰδίᾳ ἐν τοῖς προϊόνσι·
τῆς ἑξῆς ἀποστάξεως αὐτοῦ τοῦ ἐλ. Κ. ἀνὶ τῇ
εἰσι διαφέρει· ῥευστοὶ ὑδρογονάνθρακες δια-
κρινόμενοι κατὰ τὸ βῆλόν τῆς ζέσεως αὐ-
τῶν. Ἀνθίσταται κατὰ δραστικῶν χημικῶν
ἰσχυροτάτων καὶ μόνον πυκνὸν θειικόν καὶ
νιτρικόν δξύ ἀποσυνθέτουσιν αὐτό. Μεμβράναι
ἐξ ἐλ. Κ. διαπερνῶνται εὐκόλως ὑπὸ πολλῶν
ἀερίων καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ διοξειδίου τοῦ αν-
θρακός. Διὰ τῆς θερμότητος βαθμῆδιν μαλα-
κίται δὲ ἀναρρέγεται. Ἀξιοελογιστὴν διὰ
τὴν βιομηχανικὴν αὐτῆς ἐφαρμογὴν ἔχει τὸ ἐλ.
Κ. ἰδιότης, ὅτι συντηκόμενον μετ' ὀλίγου
θεοῦ (τελειωμένον ἐλ. Κ., Caoutchouc vul-
canisé) διατηρεῖ τὴν ἐλαστικότητά αὐτοῦ
εἰς πᾶσαν θερμοκρασίαν μέχρι τῆς τέλει
αὐτοῦ· τὸ κοινῶς εὐχρηστον τσιούτο μίγ-
μα ἐνέχει 1—2 % θεοῦ χημικῶς ἠνωμένου
καὶ 5—12 % μηχανικῶς προσμεμιγμένου·

ἐάν δὲ τὸ θεῖον εἶναι ἀθρονώτερον (50 %) τὸ
μίγμα παρίσταται ἐν τῇ συνήθει θερμοκρα-
σίᾳ σκληρὸν ὡς τσιβήτιν (Ἰβνιτή, Σκλη-
ρὸν κόμμι). — Ἡ βιομηχανικὴ χρῆσις τοῦ
ἐλ. Κ. ἀπλοῦ καὶ τελειωμένου ἢ καὶ μετὰ
γούταπέρρας μεμιγμένου εἶναι σήμερον λίαν
ἐκτεταμένη. Ἡ κοινωτάτη καὶ ἀρχαιοτάτη
εἶναι ἡ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν διὰ μελιδιό-
ἐπὶ χάρτου γεγραμμένων. Ὡς αὐτοῦ κατα-
σκευάζονται ποικίλα ἀντικείμενα, εἶον κοί-
λαι σφαίραι, σωλήνες, σφραγίδες, πώματα,
ὕψματα ἀδιάβροχα, ὑψματα ἐλαστικά,
καθετήρες, περικνημίδες πρὸς περιστροφὴν
τῶν κνημῶν (πρὸς θεραπείαν ἀρρομιῶν κη-
ρῶν π. χ.), θώρακα, ὑποδήματα, κτίνες,
κομβία κτλ.

— Κ. στακτὸν (Gummi Guttae), τὸ
ἀλλῶς καλούμενον Χρύσωπον. Κομμο-
ρητὴν ἐξ Ἰνδῶν καὶ Κίνας προερχομένη καὶ
πολλὰ ὥς εὐχρηστον ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ
τῇ βερνίκῃ, εἰς δὲ καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ. Εἶναι
ὁ ἀποξηρανθεὶς γαλακτωδὴς ὁπὸς διαφόρων
δένδρων ἐκ τοῦ γένους Γαρκινίας καὶ (ὡς
Γ. τῆς Μορέλλης (βλ. λ.), φέρεται δὲ εἰς τὸ
ἐμπόριον κατὰ ποσότητας διαφόρους (ἀναλό-
γως τῆς καθαρότητος αὐτοῦ) ὡς ἄριστη ἢ τοῦ
ἐκ Σιάμ κόμμιος, εἶναι στερεὰ οὐτῶς κίτρινα,
ὑπὲρ τῆς θερμότητος ἀποσυνθεμένη, ἐάν δὲ
μετ' ὕδατος ἀνατρίβῃ παρίχουσα ὥρατον κί-
τρινον βαφικὸν ὑγρῶν. Ἐν τῇ ἱατρικῇ δ' ἐφαρ-
μίζεται σπανίως ὡς δραστήριον καθαρτικόν
κατὰ 5—20 σιγάρια δι' ἡμέρας, εἰς μείζονας
δόσεις δηλητηριάζει· εἰς δὲ πρὸς ἐλμινθας
καὶ ταινίας, ὡς ἐκτινάσσει καὶ ζῶας.

— Κ. τραγακάνθινον εἶναι ὁ ἀπεξη-
ραμμένος γαλακτωδὴς ὁπὸς πολλῶν φυτῶν
τοῦ γένους Ἀστραγάλου (βλ. λ.) τῶν κοινῇ
λεγομένων Τραγακάνθων. Ἀριστον τὸ Σμαρ-
ναϊκόν, χρῶμα ἔχον λευκὸν υποκίτρινον καὶ
σύστασιν κερπιδῶν. Τὸ κύριον αὐτοῦ συστα-
τικὸν χημικῶς εἶναι ἡ βασσόρην (βλ. λ.),
ἥτις ἐν ὕδατι ἀποβαίνει βλενωδῆς, ὑφανθεῖσα
δὲ ἀναλαμβάνει πάλιν τὴν προτέραν σκλη-
ρότητα. Χρησιμοποιεῖται δὲ τὸ τρ. Κ. εἰς κα-
τασκευὴν πατιστῶν, ἐκμαγίων (μετὰ κρη-
τίδος κλ.), εἰς λείανσιν καὶ σκληρύνσιν τῶν
ὕψματων. Φαρμακευτικῶς χρησιμεύει ὅπως
τὸ ἀραβικὸν κόμμι, ἐν ἐλάχιστοις δόσεσι ποτό-
τητι διὰ τὸ γλοιωδέστερον αὐτοῦ.

— Κ. ζωϊκόν. Ὑδατάνθραξ ἐκ τῶν τῆς
ὁμάδος τῆς Κοτταρίνης, ὁμοιότατος πρὸς
τὰ φυτικὰ κόμμια, εὐρισκόμενος δὲ ἐν τῇ
βλέννῃ διαφόρων ὄργάνων τοῦ σώματος, ἐν
τοῖς χόνδροις καὶ τοῖς ὀστέοις καὶ ἐν τῇ ἐγκε-
φαλικῇ οὐσίᾳ.

— Κ. λάκειον εἶναι ῥητίνη εἰς χη-
ματιζομένην ἐπὶ τῶν νεαρῶν κλάδων διαφό-
ρων δένδρων καὶ θάμων ἐκ τῶν γένων Σι-
κῆς, Ρέανου, Ἀκακίας, Κρότωνος κλ. Ἡ
ἐκρῆσ αὐτοῦ συμβαίνει κατέπιν τοῦ κιντῆ-

ματος ἐντόμου τινός, τοῦ Λακίειου Κόκκου, ὅπερ περιβάλλεται ἐν τῇ ἀμέσως ἐκκρινομένη καὶ μετ' ὀλίγον ξηραίνουμένη ἐπὶ τοῦ κλάδου ῥητινῇ (πρὸλ. Κόκκος). Καθαρισθὲν τῶν προσμιγμάτων τούτων τὸ λ. Κ. παριστᾷ ῥητινώδη ὕλην σκληράν, στίλπνν, διαφανή, ἐρυθρόφαιον τὴν χροίαν, εὐκόλως τηκομένην, εὐδιαλυτὴν ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, συνισταμένην δὲ ἐκ πολλῶν ῥητινῶν, χρωστικῶν ὕλων, λιπῶν καὶ κηρῶν τὸ λ. Κ. χρησιμεύεται κυρίως εἰς παρασκευὴν βερνικῶν παντοειδῶν, σφραγιστικῶν κηρῶν, μιγμάτων συνκεκτικῶν (οἷα π. χ. τὰ πρὸς συγκράτησιν τῶν ὑάλων ἐπὶ τῶν παραθύρων), ἀδιαβρόχων ὑφασμάτων κτλ. [X.X.]

Κόμοδος (Lucius Aelius Aurelius Commodus). Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ, γενν. τῇ 161 μ. Χ. ἐν Λαυσεῖῳ, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου Ἀδρηλίου Ἀντωνίνου ἐν διεδεδεωτο τῇ 180. Ἦτο ἐκδεδητημένος, ὁμός, σπάταλος, ἐξοδεύων μέγιστα πρὸς δι' ὀλιγητικὰς παραστάσεις, ἐν αἷς καὶ ὁ ἴδιος ἐλάμβανε πολλὰς μέρους. Τὴν διοίκησιν τῆς χώρας ἄρουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν εὐνοουμένων του· τέλος δὲ τῇ 192 ἐστραγγαλίσθη τῇ ἐνεργείᾳ τῆς ἐρωμένης του Μαρκίας. [Εγ.]

Κόμοδος. Βλ. Κοινότης (Παρισίαν).

Κόμνηνα. Χωρ. τοῦ δήμ. Θρονίου ἀφ' οὗ ἀπέχει ΝΔ ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$. Κατοικοῦμενον ὑπὸ 288 κατοίκων.

Κόμνηνοί. Ἐπίσημος οἰκογένεια ἐξ ἧς ἀπετελέσθη μία τῶν σημαντικωτάτων δυνατειῶν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους. Φαίνεται ὅτι κατήγοντο ἐκ Παρλαγονίας, ὅπου τοῦλάχιστον ὑπῆρχε μέγα αὐτῶν κτήμα ἡ Καταμῶν. Πρῶτοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονεύμενοι Κ. εἰσὶν οἱ ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου διαπρέψαντες ἀδελφοὶ Μανουὴλ καὶ Νικηφόρος, ὧν οὗτος μὲν πρωτοσπαθῆριος ὧν καθυπέταξε τῇ 1016 τὴν ἀρμενικὴν χώραν Ἀσπρακανίαν καὶ ἐπὶ δικαστίαν διετέλεσε διοικήτης αὐτῆς, τέλος δὲ καθηρέθη καὶ ἐτυφλώθη φθινύμενος ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Η', ὁ δὲ Μανουὴλ διετέλεσε μέγας τῆς Ἀνατολῆς Δεμέστικος. Τούτου δὲ υἱὸς ἦτο Ἰσαάκιος ὁ Κ. ὁ γενόμενος αὐτοκράτωρ. Εἰς τὴν δυναστείαν ταύτην ἀνήκουσιν οἱ αὐτοκράτορες Ἰσαάκιος (1057—59), Ἀλέξιος Α' (1081—1118), Ἰωάννης ὁ Καλοὶωάννης ἐπνομαζόμενος (1118—43), Μανουὴλ (1143—80), Ἀλέξιος Β' (1181—82) καὶ Ἀνδρόνικος Δ' (1183—85), περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδιαίτερα ἀρθρα. Ἄλλοι δὲ Κ. κατέσχον τὴν θρόνον τῆς Τραπεζούντος ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι τοῦ 1261 (βλ. Τραπεζούντος αὐτοκρατορία). Θυγάτηρ δὲ Ἀλεξίου τοῦ Α' ἦν ἡ συγγραφύς Ἀννὰ ἡ Κομνηνὴ (βλ. λ.). Ὁ αἰὼν τῶν Κ. ὑπῆρξεν ἐν γένει περίεδος λαμψῆς διὰ τὸ κράτος πο-

λιτικῆς τε καὶ πνευματικῆς (πρὸλ. Βυζ. κράτος καὶ Ἑλλ. φιλοσοφία). [I.K.Π.]

Κομνηνὸς (Ἰωάννης). Λόγιος Ἑλλην τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, γενν. ἐν Κωνσταντινουπόλει, σπουδάζας δ' ἐν Ἱταλίᾳ ἱατρικὴν καὶ φιλοσοφίαν. Ἐγρημίσθη ὡς γλωσσομαθίστατος καὶ τὰλλα σοφώτατος ἀνὴρ διδάξας ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς τὴν ἐν Βουκουρεστίᾳ Ἀκαδημίαν τὰ φυσικομαθηματικά ἐγένετο κληρικὸς καὶ μητροπολίτης Δρύστρας καὶ ἀπέθ. τῇ 1710 ἐν Βουκουρεστίᾳ. Ἐγραψε Προσκυνητάριον τοῦ Ἀγίου Ὁρους (β' ἐκδ. ἐν Ἑνετίᾳ 1857) καὶ ἄλλα ἔργα περικλήης ὕλης. [Κ.Ν.Σ.]

Κόμον (Como). Πρωτεύουσα τῆς ὁμονομίας ἱταλικῆς ἐπαρχίας (2796 τχμ. μετὰ 565 411 κατ. τῇ 1890), κειμένη εἰς τὸ ΝΔ ἄκρον τῆς λίμνης τοῦ Κόμου ἐν γραφικῇ κοιλίᾳ περιβαλλομένη ὑπὸ καταρύτων λόφων καὶ ὁρέων, συνδεομένη δὲ μετὰ τοῦ Μιλάνου, Λουγάνου κλ. διὰ σιδηροδρόμων. Ἐχει 10 886 κατ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων 25 580. Περιβάλλεται καὶ νῦν ἀκόμη ὑπὸ τείχεος καὶ πύργων, ἔχει δὲ ἀξιόλογα κτίρια, ἐξ ὧν διαπρέπουσιν ἡ ἐκ μαρμάρου μητρόπολις μετὰ πολλῶν πινάκων, τὸ δημαρχεῖον καὶ τινὰ μέγαρα. Οἱ κάτοικοι διατηροῦσιν ἀκριαν μεταξοουργίαν, πολλοὶ δ' αὐτῶν περιέρχονται καὶ ἄλλας χώρας ὡς ἔμποροι ὀπτικῶν ἐργαλείων, εἰκόμων κλ. Πατρὶς Πλινίου τοῦ νεωτέρου τοῦ Κανόδα, τοῦ Βόλτα κί.

Ἡ λίμνη τοῦ Κ. (παρὰ Ῥωμαίοις lacus Larius) εἶνε μία τῶν ὠραιωτάτων ἐν τῇ Ἀνατολίᾳ. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ἀδδε, ἔχει δὲ μῆκος 37 χμ. καὶ πλάτος 2—5 χμ. καὶ βάθος μέχρι 600 μ. Ἐν τῇ Ν μέρῃ διατερεῖται ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Bellagio εἰς βραχίονας, ὧν ὁ πρὸς Δ καλεῖται λίμνη τοῦ Λέκκου. Ἡ συγκοινωνία ἐπ' αὐτῆς ἐκτελεῖται δι' ἀτμοπλοίων. [Μ.Σ.]

Κομοροὶ νῆσοι. Πολύνητον ἀποτελούμενον ἐκ 4 μεγάλων καὶ πολλῶν μικροτέρων νήτων, κείμενον ἐν τῇ Β εἰς τὸν τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαζαδικῆς μεταξὺ Μαδαγασκάρης καὶ Μαζαδικῆς. Εἶναι ὑψηλαὶ καὶ ὄρειαι, ἡραιεσιγενεῖς, ἔχουσαι εὐφορον εἰσφοράς καὶ εὐκραεὺς κλίμα καὶ παράγουσαι ἐκ τῶν πολλῶν ὀπωρῶν λαμπρὰν ἐξουσίαν. κατοικῶνται δὲ ὑπὸ μιγάνων ἐξ Ἀράβων καὶ Νηγρήτων. Ἡ νοτιοανατολικωτάτη ἐξ αὐτῶν Μαύβιττη, ἀνῆκει εἰς τοὺς Γάλλους, αἱ δὲ ἄλλαι, Νιρουνά, ἡ Ἀντζουάν, Μαζίλλα ἡ Μαζέλη καὶ Μάχα Κομόρο εὐρίσκονται ἀπὸ τοῦ 1886 ὑπὸ γαλλικὴν προστασίαν. Ὅλοι ὁμοῦ ἔχουσιν ἐμβ. 1972 τχμ. καὶ 65 270 κατ.

Κόμορον (σὺγγρ. Komarom). Κομητῶν τῆς Οὐγγαρίας ἐν τῇ Δ μέρῃ, ἀποφειρωθὲν τοῦ Δουνάβως. Ἐχει ἐμβ. 2044 τχμ. καὶ 159 397 κατ. (1890), εἶνε πεδινόν, ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ εἶναι

εὐφρωτάτων εἰς σιτηρά καὶ αἶνον, ἀκμάζουσι
 δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ τὸ ἐμπόριον.
 Πρωτεύουσα εἶνε ἡ ἐμάνιμος πόλις, ὠχυρω-
 μένη, κειμένη δὲ εἰς τὸ Δ ἀκρον τῆς νήσου
 Συττὲ ἐπὶ τῆς θριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβου.
 ἔχει περὶ ἑκατὸν κτίρια καὶ 13108 κατ.
 Τὰ ἰσχυρότατα ὠχυρώματα κείνται 1 1/2 χμ.
 ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βάαγ εἰς τὸν
 Δούναβιν, δύναντο δὲ νὰ περιλάβωσι 20 χιλ.
 στρατιώτας. [Μ.Σ.]

Κόμοταου (Komotau). Πόλις τῆς
 Β. Βοηρίας, εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων
 Ἑρτε (Μεταλλερίων), ἐπὶ τῆς διασταυρώ-
 σεως σιδηροδρόμων τινῶν. ἔχει 12930 κατ.
 (1890), γυμνάσιον, βιβλιοθήκην, ὠρεῶν πα-
 ράδειον, ἀνάκτορα χρησιμεύοντα νῦν ὡς δη-
 μαρχεῖον, καὶ διατηρεῖ ποικίλην βιομηχα-
 νίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Κομπάρεττης (Domenico Compa-
 retti). Ἰταλὸς φιλόλογος γενν. τῇ 1835 ἐν
 Ῥώμῃ, ὅπου ἐκπύδασε τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν
 φαρμακευτικὴν ὑπερὶν ἐπιδοθεῖς εἰς τὴν
 φιλολογίαν, διωρίσθη τῇ 1850 καθηγ. τῆς
 ἑλλην. γλώσσης καὶ φιλολογίας ἐν Πίζῃ
 καὶ εἰτα ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅπου νῦν διατελεῖ
 διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς ἀνωτέρας
 παιδείας. Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων μενοχρα-
 ριῶν ἔγραψε καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Ν Ἰταλίᾳ
 ἑλλην. διαλέκτων (Πίζῃ 1866), Ἐπιγραφαί
 τῆς Ὀλυμπίας καὶ Ἰθάκης (Τερίνω 1881)
 κα., ἀνέλαβε δὲ μετὰ τοῦ Gins. Müller καὶ
 Flochia τὴν ἐκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ Rivista
 di filologia classica, καὶ ὑπερὶν ἔδωκε τὸ
 σπουδαιότατον Museo Ital. di antichità
 classica (1884 κέ.). [Μ.Ε.]

Κομπιέννη (Compiègne). Πρωτεύου-
 σα διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῇ Ὁάξ, 2
 χμ. κάτωθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Αἰν εἰς τὸν Ὁάξ
 καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ταύτου, 84 χμ. ΒΔ
 τῶν Παρισιῶν. ἔχει 14022 κατ. (1891),
 ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ἐξυλείας,
 σιτηρῶν καὶ λιθανθράκων περίφημον ἐπαυλιν
 ἀνακαινισθεῖσαν ἐπὶ Λυδοβίκου ΙΕ', μετὰ
 λαμπροῦ δάπου ἔχοντος περίμετρον 94 χμ.
 Ἦν Κ. ἤρρευσαν πολλὰς συνελύσεις καὶ συνο-
 δεῖ, κατώκουν δὲ καὶ οἱ τῆς Γαλλίας ἡγεμό-
 νες ὡς ἐν ἑξοχῇ. Τὴν ἀλλοτε ὠχυρωμένην
 πόλιν ἐπολιόρκησαν τῇ 1430 οἱ Ἀγγλοι, αἰ-
 χμαλωτίσαντες καὶ τὴν Ἰωάννην δ' Ἀρκ. [Μ.Σ.]

Κομπισμοὶ (Battements, Schwebun-
 gen), καλοῦνται ἐν τῇ ἀκουστικῇ αἱ περιου-
 δακαὶ αὐτῆς καὶ ἐλαττώσεις τῆς ἐντάσεως
 φθόγγου τινός. Παράγονται π. χ. Κ. ὅταν
 δύο ταυτοχρόνως ἀκούμενοι φθόγγοι διαφέ-
 ρου ἐλάχιστον ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸ ὕψος,
 ἥτοι οἱ ἀριθμοὶ τῶν δονήσεων τῶν ἡχοῦντων
 σωμάτων ἐν τῇ δευτερελέπτῃ μικρᾷ ἔχωσι
 διαφορὰν, ἐν ᾗ ὅταν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ὥσιν
 ἴσοι οἱ δύο φθόγγοι συγχέονται ἐν τῇ ἀκοῇ εἰς

ἓνα μόνον φθόγγον συγχῆ. Εἶνε δὲ ὁ ἀριθ-
 μὸς τῶν Κ. ἐν τῇ δλ. ἴσος πρὸς τὴν διαφο-
 ρὰν ταύτην τῶν δονήσεων. Καὶ ὅταν μὲν αὕτη
 εἴνε μικρά, ὁ μετὰ τῶν Κ. φθόγγος ἀποβαί-
 νει εὐχάριστος, ὅπως ἡ τρίμουσα φωνὴ τῶν
 δοιδῶν. Ὅταν ὅμως συμβαίνωσι πλείονες τῶν
 12 Κ. ἐν τῇ δλ. τὸ ἀκουσμα καθίσταται δυσ-
 ἄρεστον ἐνεκα τῶν αἰνιδίων μεταβολῶν τῆς
 ἐντάσεως καὶ γεννᾶται τὸ αἰσθημα τῆς δια-
 φωνίας, κορυφουμένης, κατὰ τὴν Helmholtz,
 ὅταν οἱ Κ. ἀνέλθωσιν εἰς 33 κατὰ δλ. ἤπρ-
 δαίνοντες τοὺς 132 οἱ Κ. διαφεύγουσιν ἐντε-
 λῶς τὴν ἀκοὴν ἡμῶν. [Σπ.]

Κομπέτζιον. Χωρ. τοῦ δήμου Ποτα-
 μογεϊτόνων τῆς Κερκύρας, μετὰ 141 κ. [Μ.Σ.]

Κομπογιάννης. Βλ. Βασιλίσκος.

Κομποθέκρα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου
 Ἀμβρακίας (Βάλτου), μετὰ 122 κατ. [Μ.Σ.]

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Βευκρασιῶν ἐν
 Ἠλείᾳ, ἔχον 100 κατοίκους κτηνοτρόφους
 καὶ γεωργούς καὶ ἀπέχον 3 ὥρ. τῆς Μα-
 νωλάδος. [Γ.Πδ.]

Κομποθεκράτα. Χωρ. Κεφαλληνίας
 τοῦ δήμ. Κρανίων μετὰ 234 κατοίκων. Ἀπέ-
 χει πρὸς Δ τοῦ Ἀργοπολείου ὥρ. 1.

Κόμποι. Χωρίον τοῦ δήμ. Κολλωνιδῶν
 τῆς Μεσσηνίας, μετὰ 191 κατ. [Μ.Σ.]

Κομποπηγάδι. Χωρίον τοῦ δήμου
 Φαρῶν ἐν Ἀχαΐᾳ, ἐν τῶν πολλῶν Νεφερῶν
 καὶ 3 1/2 ὥρ. ἀπέχον τῆς Χαλανδρίτης, ἔχον
 δὲ 137 κ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κομποστέλα (χωρίως Santiago do
 Compostela). Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου
 Γαλικίας τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κο-
 ρούνη, κειμένη ἐπὶ λοφώδους ὑψηλείᾳ. Εἶνε
 ἐδρα ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔχει πανεπιστήμιον
 ἱδρυθὲν τῇ 1532, ιεροσπουδαστήριον κλ. Ἦ
 πόλις διατηρεῖ ἀκόμη τὴν παλαιὰν ὄψιν τῆς,
 δέχεται δὲ κατ' ἔτος χιλιάδας προσκυνητῶν,
 πρόσερχομένων πρὸς τὰ λείψανα τοῦ προστά-
 του τῆς Ἰσπανίας, τοῦ ἁγ. Ἰακώβου (Santi-
 go), τὰ ὅποια ἀπόκεινται ἐν τῇ λαμπροτάτῃ
 μητροπόλει. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνέρ-
 χεται εἰς 24300, διεξάγοντας ἀξιόλογον ἐμ-
 πόριον. [Μ.Σ.]

Κομποτάδες. Χωρ. τοῦ δήμ. Πρα-
 κλειωτῶν κείμενον κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ
 Σπερχεῖου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2. ΒΔ τοῦ
 Μοσκοχωρίου. Περιέχει 556 κατοίκους. Πέριξ
 αὐτοῦ κείνται δάση μεγάλα.

Κομποτή ἢ Κομποταῖς. Χωρίον τοῦ
 δήμ. Ἐχίνου κείμενον 2 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Κο-
 τούνας κατὰ τὴν ἐξέοδον τῆς κοιλάδος ἣν σχη-
 ματίζουν τὰ ὄρη ὕψηλῃ Κορυφῇ (1590 μ.)
 καὶ Βούμτος (1581 μ.). Κατ. 453. Παρὰ τῇ
 χωρίῳ ταύτῃ πῶζονται ἐπὶ λόφου ἀποτόμου
 ἀρείπια ἀρχαίας πόλεως ἴσως τῆς Μαράθου.

Κομπότι. Χωρίον τοῦ δήμ. Πέτα, 20' οὐ απέχει πρὸς Ν ὄρ. 1 1/2, περιλαμβάνον 1278 κατοίκους. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀλφ-πασά τῷ 1803· πρὸ δὲ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 κατεῖχε τὰ δευτερεῖα μετὰ τὴν Ἀρταν καὶ ὠκεῖτο ὑπὸ 500 οἰκογενειῶν, ὅλλα κατὰ τὸ 1821 καὶ ἀκλούθως ὑπέστη παντοῖα δεινὰ ὡς καὶ κατὰ τὸ 1829 ὅτε ἐληλησθήθη καὶ κατεκαήθη ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ ἐπικρατήτορος τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου Γ' Ὁμήρου. Πλησίον αὐτοῦ κεῖται τὸ ἔρημον Παλαιοκομπότι, καὶ τὸ ὄρος Ἀννινον καὶ Μακρονόρος.

Κομφουκιός, κυρίως Kong-fu-tsu, τούτῳτιν ὁ σεβάσιμος διδάσκαλος Kong. Μέγας Σίνης ἠθικὸς φιλόσοφος καὶ ὁ διαρρυθμιστὴς τῶν σινικῶν ἡθῶν, γενν. τῷ 551 π. Χ. ἐν τῇ σημερινῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κίνας Schan-tong, ἐξ εὐγενεῶς οἴκου. Τυχὼν καλλιστῆς ἀνατροφῆς, κατέλαβε νέος ἐτι σπουδαῖα ἀξιιώματα ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Ἑν-θουσιῶν δὲ ὑπὲρ πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναρρυθμίσεως τοῦ σινικοῦ λαοῦ κατὰ τὰς αὐτοῦ ἰδέας καὶ ἀρχὰς, προσεπάθητε νὰ ἐπιτύχῃ ταύτην διὰ τῆς διοικήσεως, εὗρεν ὅμως τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε παρτήθη τὰ ἀξιιώματά του καὶ ἔκτοτε διήρχετο τὴν γῶραν διαδίδων παντοῦ τὰς διδασκαλίας του διὰ ζωῆς φωνῆς. Οἱ μαθηταὶ τοῦ κατέγραψαν πλείστα τῶν σοφῶν ῥημάτων τοῦ διδασκάλου ἡ ἀπεστέθησαν ἀπλῶς, ζῶντος δὲ αὐτοῦ οὐδὲν ἐδημοσιεύθη ἐξ αὐτῶν. Θανόντος ὅμως τοῦ Κ. περὶ τὸ 479 π. Χ. ὁ λαὸς θαυσιλῶς ἐτίμησε τὴν μνήμην τοῦ ματαρρυθμιστοῦ ἀνεγείρων καὶ ναοὺς ἐν αἷς θυαίαι προσεφέροντο αὐτῷ ὡς θεῷ. Ἡ δόξα καὶ πρὸ πάντων ἡ τοῦ λαοῦ ἐκτίμησις πρὸς τὸν Κ. παραμένει μέχρι τὴν σήμερον ἀπαράμειντος καὶ τὰ ἀποφθέγματα αὐτοῦ ἰσχύουσιν συζητητῆται ὡς ἀξιιώματα. Ἡ διδασκαλία τοῦ Κ. ἀπεβλήκει μαλιν ἐν τῇ ἠθικῇ διατυπούσα κανόνες τοῦ βρῶτος βιῶν. [Ἐγ.]

Κονακίδες. Χωρ. τοῦ δήμου Παρελίων τῆς Κερκύρας, 175 κατ. [Μ.Σ.]

Κονάκια. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Μαυλευρίου, ἔχον 399 κατ.—2) Χωρ. τοῦ δήμ. Οἰτύλου, μετὰ 98 κατ. [Μ.Σ.]

Κομφερσάνο (Comperano). Πέλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Βάρι, καίμενη 30 χμ. ΝΑ ἀπὸ Βάρι καὶ 8 μ. ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ ὠραίαν μητροπόλιν καὶ ἀνάκτορα, ἐμπορίον διαφόρων προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ 11 000 κατ. [Μ.Σ.]

Κονδαμίν (Charles Marie de la Condamine), Γάλλος μαθηματικὸς καὶ ἐξερευνητῆς, γενν. τῷ 1701. Γνωστὸς γενόμενος ἐκ τινῶν περιηγήσεων αἱ ἐξετέλεσεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ εἰς τὰς ἀκτὲς τῆς Ἀφρικῆς δι-

ωρίσθη βεβήως ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Παρισίων καὶ ἐστάλη 1735 μετὰ τῶν Γοδὲν καὶ Βουγιᾶ εἰς Περού πρὸς ἀκριβέστερον πῶς ἐρισμὲν τοῦ σχήματος τῆς γῆς. Δέκα ἔτη διήρκεσαν ἡ δυσκόλος αὐτῇ ἐργασία. Κατὰ τὴν ἐπάνοδον διέπλευσεν ὁ Κ. τὸν Ἀμαζόνιον ποτ. μέχρι τῶν ἐκβολῶν του καὶ κατεσκεύασε τὸν πρῶτον ἐπὶ ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν βασιζόμενον χάρτην αὐτοῦ, κομίσας καὶ πρῶτος τὸ βρασιλιανὸν δηλητήριον Κουράριον εἰς Εὐρώπην. Τῷ 1760 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀπέθανε τῷ 1774. Τὰ ἔργα ἐν αἷς περιέγραψε τὰς ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ ἐρεῖνας τοῦ ἔχουσιν καὶ σήμερον ἀξίαν. [Β.Ε.]

Κονδὲ (Condé-sur-l'Escaut). Ὀχυρὸν μὲν πόλις ἐν τῇ γαλλ. νομῷ τοῦ Βορρ. ἐπὶ τοῦ Σαλπίδος ἐν ἐλώδει θέσει. ἔχει 3586 κατ. καὶ ἀπετέλει ἄλλοτε ἀνεξάρτητον βαριονίαν ἣτις ἐγένετο τῷ 1447 κτήμα τοῦ Βουρβονικοῦ οἴκου καὶ ἔδωκε τὸ ὄνομα τῆς κλάδου τινὶ αὐτοῦ, τῷ οἴκῳ Κονδὲ (βλ. κατωτέρω).—2) Condé-sur-Noireau. Πόλις ἐν τῇ Νόρμει τοῦ γαλλ. νομοῦ Καλβადὸς, ἐπὶ τῇ συμβολῇ τοῦ Νεαρώ καὶ τοῦ Δρουάν, 42 χμ ΝΑ τοῦ Κάν. ἔχει 6 151 κατ. καὶ βιομηχανίαν κυρίως ὑφαντουργίας. [Μ.Σ.]

Κονδὲ. Ἡγεμονικὸς οἶκος τῆς Γαλλίας κληθεὶς ἐκ τῆς πόλεως καὶ βιρμανίας Κ. (βλ. κατωτέρω), ἀποτελῶν δὲ κλάδον τῶν Βουρβόνων. Ὁ ἱδρυτὴς τοῦ κλάδου τούτου Λουδοβίκος ὁ Α', νεώτερος υἱὸς Καρόλου τοῦ Βουρβόνου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντωνίου βασιλέως τῆς Ναβάρρας, ἐγενν. τῷ 1530, διέπρεψε δὲ νέος ἐτι ὡν ἐπὶ ἀνδρεία. Κατὰ τὴν ἐριδὴ μετὰ τοῦ Βουρβονικοῦ καὶ Γκιζικοῦ οἴκου ἐγένετο Οὐγενότος καὶ ὡς ὑπατικός συννομίας φυλακισθεὶς τῷ 1560 ἐν Ὀρλεάνῃ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἐλευθερωθεὶς μετὰ τὸν θάνατον Φραγκίσκου τοῦ Β' ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Οὐγενότων, ἠττήθη παρὰ τοῦ Οὐρεκ (1562) καὶ ἡτληκωτίσθη. Ὁ πόλεμος πολλάκις διακοπῆς διὰ συνθηκῶν, διεξήχθη μετὰ μεταλλασσοῦσης ἐκβάσεως, ἀλλὰ τῷ 1569 πρὸς τὸ Jarnac ἔπτεσεν ὁ Κ. πληγώθεις εἰς χεῖρας τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐτούσε κίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχηγῶ τῶν μισθωτῶν Ἐλέντων. Συνέγραψε δὲ ὁ Κ. Ἀπομνημονεύματα, ὧν ἡ καλλίστη ἐκδ. ἐδημοσιεύθη τῷ 1743 ἐν Λονδίνῳ εἰς 6 τόμ.—Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρρίκος ὁ Α', γενν. 1552, ὑπῆρξε μετὰ τοῦ κατόπιν βασιλέως Ἐρρίκου Δ' ἐπίσης ἀρχηγὸς τῶν Οὐγενότων, ἠγαγκάσθη δὲ συνεπείᾳ τῆς νουθεσίας τοῦ Ἀγ. Βαρθολομαίου νάποκηρύξῃ τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων, πρὸς τὴν ποροήλθαν ὅμως θανόντος Καρόλου τοῦ Θ' καὶ ἐξηκολούθησεν ὑστερον τὸν πόλεμον. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1588, ὡς λέγεται δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῆς συζύγου του, ἣτις ἠπάσθη τὴν καθολικὴν θρησκείαν, ἐν ἣ ἀνετράφη καὶ ὁ μόνος υἱὸς αὐ-

τοτέρων *Erreixas* δ' Β' (1588—1646) ἀπα-
δὸς γυνάμενος τῆς γαλλικῆς αὐλῆς εἰς τὰς
κατὰ τῶν διαμαρτυρομένων ἐρίδας. Τούτου δ'
πρεσβύτερος υἱὸς *Λουδοβίκος* δ' Β', ἐπι-
κλήσεις διὰ τὴν στρατηγικὴν καὶ πνευματι-
κὴν ὑπερβολὴν τοῦ ὁ Μέγας Κ., ἔγενν, τῷ
1621 ἐν Παρίσις. Διακρίσεις ἦδη εἰς τινὰς
πολεμικὰς ἐπιγεγνησὶς κατετρέπωσε τῷ
1643 τὸν ἐν ταῖς Κάτω Χώραις ἰσπανικὴν
στρατὸν. ὁποσταλὲς δὲ εἰς τὴν Ν. Γερμανίαν
ὑπῆρξε μὲν τῷ 1644 ἀτυχῶς κατὰ τοῦ βαυα-
ροῦ στρατηγοῦ Μέρστ, ἀλλὰ τῷ ἐπομένῳ ἔτει
ἐνίκησε μετὰ τοῦ Τυρέν ἐνίκησεν αὐτὸν παρὰ
τὸ "Αλλερχαῖμ, τῷ δὲ 1646 ἐκυρίευσεν τὴν
Δυτικὴν. Φανόντος τοῦ πατρὸς ἐγένετο ἀρ-
νητὴς καὶ εἰς Κ., συγχρόνως ὁμοῦ περιήλ-
θον εἰς διαμάχας πρὸς τὸν Μαζαρίνον· οὗχ
ἦσαν τῷ ἐδέσθῃ ἡ ἀρχηγία κατὰ τὸν ἐν ταῖς
Κάτω Χώραις πόλεμον (1648), καθ' ἣν ἐκυ-
ρίευσεν τὸ "Υπερν καὶ ἐνίκησε παρὰ τὸ Λέγς.
Κατὰ τὸν εἶτα ἐκράγνεντα πόλεμον τῆς Φρόν-
δης (6. λ.) ἐκέρχθη ὑπὲρ τῆς Αὐλῆς, καίτοι
δ' ἀδελφός του, πρίγκηψ Κόντ, καὶ ἡ ἀδελφὴ
του ἡγεμονὶς Λογκεδίλλης, ἀνῆκον εἰς τοὺς
ἀντιπάλους. Κατὰ τὴν δὲ περικυκλώσας
τοὺς Παρισίους νὰ ἐπιτύχῃ μετὰ τῶν ἀνταρ-
τῶν συνθήκην· δι' ἀχαριστίας δὲ ἀνταμι-
θεῖς διαμαρτυρήθη ἀπροκαλύπτως, ἐφ' ᾗ ἐφυ-
λακίσθη ὑπὸ τοῦ Μαζαρίνου, ἀναγκασθέντος
ὁμοῦ εἶτα νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον. Οὕτως
ἐγέρθη τῆς Αὐλῆς γυνάμενος μετέβη εἰς
Βερδιὸν ὅπου συνέλεξε στρατὸν, κατετρέπωσε
τῷ 1652 τὸν στρατὸν τῆς Αὐλῆς καὶ προ-
γύηρσε πρὸς τοὺς Παρισίους, ἠναγκάσθη ὁμοῦ
ἐκ τῶν περιστάσεων ν' ἀνακόψῃ τὸν δρόμον
του καὶ διευθύνθη εἰς τὴν Καμπανίαν (τῆς
Γαλλίας). "Οτε δὲ ἐξεργάσθῃ ὁ μεταξὺ Γαλ-
λίας καὶ Ἰσπανίας πόλεμος ἐγένετο ἀριστρά-
τηγος τῶν Ἰσπανῶν, δὲν ἡδυνήθη ὁμοῦ νὰ
ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ Τυρέν. Καίπερ κατα-
δικασθεὶς ὑπὸ τοῦ Κοινεβουλίου εἰς θάνατον,
ἔλαβε μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης
τὴν ἀδείαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα
(1660) καὶ ἀποκατεστάθῃ εἰς τὰ ἀξιώματά
του. Τῷ 1673 ὑπῆρξεν ἀριστράτηγος ἐν ταῖς
Κάτω Χώραις, τῷ δὲ 1675 μετὰ τὸν θάνα-
τον τοῦ Τυρέν ἐν Γερμανίᾳ, κατέλαβε δὲ
ἐνεκεν ἀσθενείας μετ' ὀλίγον τὴν ἀρχὴν.
Ἰδιωτεύων ἔζη ἐκτοσε ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ
Chantilly συναναστροφόμενος μετὰ τῶν ἐφο-
γικτέρων τῆς ἐποχῆς πνευματῶν καὶ ἀπέθανε
τῷ 1686 ἐν Φονταίνεβλώ. — Ἐκ τῶν ἄλλων
γόνων τοῦ οἴκου γνωστότεροι ἐγένοντο οἱ
ἔξῃς: *Λουδοβίκος* Ἰωσήφ, γενν. τῷ
1736 ἐν Παρίσις, εὐνοούμενος Λουδοβίκου
τοῦ ΙΒ'. Ἐκράγνεντος τοῦ ἐπταετοῦς πολέμου
ἐνίκησεν ὡς ἀντιστράτηγος τὸν πρίγκηπα
διὰ δόχον τῆς Βρουναβίχης παρὰ τὸ Φριέδερν
τῷ 1762. Ἐνθερμος ὑπεραπιστής τῶν προ-
νομίων τῆς ἀριστοκρατίας, διαμαρτυρήθη κατὰ

τῶν εἰς τὴν κατάργησιν τούτων τεινουσῶν
μεταρρυθμίσεων καὶ ἐξεπατρίσθη ἐκείνως,
συλλέξας δὲ μετ' ἄλλων ἐμπερονοούντων παρὰ
τὸν Ῥήγον στρατὸν, ἤνυθη μετὰ τῶν αὐστρι-
ακῶν στρατευμάτων καὶ διεκρίθη ἐπανειλημ-
μένως ἐν τῇ μάχῃ. Μετὰ τὴν ἐν Καμπορορ-
μὴ συνόχην ἐσθλῆεν εἰς ῥωσικὴν ὕπη-
ρίαν, ὕστερον δὲ πάλιν προσκολλήθη εἰς
τοὺς Αὐστριακοὺς ἕως ὅτου ἡ ἐν Λονδίνῳ
εἰρήνη ἐπῆνευσε τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ
του. Ζήσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1801 ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπο-
κατεστάθῃ τῷ 1814 πάλιν ἐν Γαλλίᾳ, καὶ
ἀπέθανε τῷ 1818 ἐν Παρίσις. Ἐγραψε τὴν
βιογραφίαν τοῦ Μεγάλου Κονδὲ (Λονδ. 1806),
ἔργον πλήρες πνεύματος. Ὁ υἱὸς τοῦτου *Λου-
δοβίκος* Ἐρρίκος Ἰωσήφ, γενν. 1756 ἦτο ὁ
τελευταῖος τοῦ οἴκου. Ἐκπατρίσθεις ὡς ὁ
πατὴρ του, ἔζησε 1809—1814 ἐν Ἀγγλίᾳ,
ἀπὸ δὲ τοῦ 1817 μετὰ τινος Ἀγγλίδος βα-
ρωνίδος Fouchères, τὸ πλείστον ἐν Σαν-
τιλλό. Τῷ 1830 ἐνέβη ἀπηγγενοισμένος ἐν
τῇ ἐπαύλει τοῦ St Louis, καὶ δεῖ ἐγνώσθη ὅτι
κληρονόμους εἶχεν ὀρεῖσι τὸν δούκα d'Anglais
υἱὸν τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ
τὴν βαρωνίδα Fouchères, οἱ συγγενεῖς διαμαρ-
τυρήθησαν, χαρακτηρίζοντες μάλιστα ταύτην
ὡς δολοφόνον, ἀπώλεσαν ὁμοῦ τὴν δίκην.
Οἱ τοῦ οἴκου Κ. ἔφερον τὸν τίτλον Duc de
Bourbon, prince de Condé, τινὰς δ' αὐτῶν
προσέτι καὶ τὸν duc d'Enghien. [B.E.]

Κονδιλᾶκ (Etienne Bonnot Con-
dillac de Mably). Εἰς τῶν διαπρεπεστέρων
Γάλλων φιλοσόφων τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, γενν. ἐν
Γρενέβλῃ τῷ 1715. Εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἐκπαί-
δυσιν ἐπὶ τριανταετίας, ἐκδόσας τῷ 1740 ἐν
Ἀμστελδάμῃ *Essai sur l'origine des con-
naissances humaines*, ἔργον δι' οὗ συνετέ-
λισε σπουδαίως εἰς τὴν διάδοσιν τῶν θεωριῶν
τοῦ Λόκκ ἐν Γαλλίᾳ καὶ εἰς τὴν περαιτέρω
ἀνάπτυξιν αὐτῶν. Πρὸς καταπολέμησιν τῶν μὴ
ἐκ τῆς πείρας τὴν ἀφαιρέσειν ἔχοντων μετα-
φυσικῶν συστημάτων συνέγραψε τὸ *Traité
des systemes* (1749) καὶ μετὰ τοῦτο τὸ
Traité des animaux (1755). Διὰ τῶν ἔργων
τούτων, διακρινόμενος ἐπὶ λεπτῇ καὶ ἐπιμα-
λεῖ ἀναλύσει, ὁ Κ. ἐγένετο εἰς τῶν κορυ-
φαιτέρων λεγομένων αἰσθητικῶν (βλ. λ.) φιλο-
σόφων. Ἐν τῇ σκέπτεισθαι ἔδωκε μόνον τρό-
πος τοῦ αἰσθάνεσθαι ἀπορρίπτων τὰ λανθάνοντα
καὶ ἐνστικτὸν διασχυρίζοτο εἶναι ὁ ἀνθρώπος
ἀποκτὰ τὰς δεξιότητάς του μόνον δι' ἀσκη-
σεως, ἐξήγει δὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς εἰς
ὡς προερχόμενας εἰς αἰσθήσεων. Ὁ νοῦς κατὰ
τὸν Κ. οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ δύναμις τοῦ λέγειν,
δηλὰ δὴ δεξιότης ἐν τῇ γράψει σημείων διὰ
γινόμενας αἰσθήσεις· δὲν ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλ-
λαι δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἐκτὸς αὐτῶν τῶν αἰ-
σθητικῶν. Ἐνεκα τῶν γνώσεων τοῦ ὁ Κ. ἐγί-
νετο διδάκταλος τοῦ ἱνδάντου τῆς Πάρμας,
υἱοῦ Λουδοβίκου ΙΒ', δι' ὃν καὶ ἔγραψε τὸ

Cours d'études (13 τ. Πάρμα 1775). Τῇ 1768 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ἣν ὅμως οὐδέποτε πλέον μετὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς του ἐπισκέφθη. Ἐξῆς δὲ ἰδωτεῶν καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ κτήματι του παρὰ τὸ Βιζανσὺ τῇ 1780. Μημονευτέα ἐκ τῶν ἀλλων ἔργων του *Le commerce et le gouvernement considérés relativement l'un à l'autre* (1776), *Logique* (1781), ὅπερ ἐξέπληνθη διὰ τὰς σχολὰς, τέλος *Langue des calculs*, ἐκδοθὲν μετὰ τὸν θάνατόν του 1798. [Εγ.]

Κονδοροσέ (Maria Jean Antoine Nicolas Caritat μαρκίων de Condorcet). Διάσημος γάλλος μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος γενν. τῇ 1743 ἐν Ρίθεμόν παρὰ τὸ Σαίν-Καντέν. Διὰ τὸ Δοκίμιον ἐπὶ τοῦ ολοκληρωτικοῦ λογισμοῦ, ὅπερ ἐξέδωκεν εἰτα μετὰ τοῦ Ὑπομνήματος ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῶν τριῶν σωματίων συμπεπληρωμένον ἐν τῇ ἔργῳ *Δοκίμιον ἀναλύσεως*, ἥδη τῇ 1769 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας, δημοσιεύσας δὲ τῇ 1773 τὰ Ἐγκύκλια τῶν ἀκαδημαϊκῶν τῶν θανόντων πρὸ τοῦ 1690 ἐξελέγη τῇ 1777 γραμματεὺς αὐτῆς. Ἡ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου ἐβράβευσεν τὴν αὐτὴν εἰς τὴν περὶ κομητῶν θεωρίαν του. Πλείστα συμβολὰς εἰς τὰ ἀνώτερα μαθηματικὰ ἔγραψε καὶ διὰ τὰς ἐν Πετροπόλει, Βερολίνῳ, Βολωνίᾳ καὶ Τουρίνῳ Ἀκαδημίας. Συνειργάσθη εἰς τὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν τοῦ Δαλεμβέρτου, υπερέπηυσε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἐν Ἀμερικῇ καὶ ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, ἐγένετο ἑ.θερμος ὁπαδὸς αὐτῆς, διατυπώνων τὰς ἰδέας του (περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας κλ.) ἐν τῷ περιοδικῷ *Feuille villageoise*. Τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλέως ἐχαρὰ κτήρησεν ὡς ἀντικατονομιὰν θεσπὴν διὰ λόγου τυγχόντος μεγίστου θυματμοῦ. Γενόμενος μέλος τῆς Νομοδοτικῆς Συνελεύσεως μετ' ὀλίγον ἐξελέγη γραμματεὺς καὶ τῇ 1792 πρόεδρος αὐτῆς, συντάξας εἰτα καὶ τὴν πρὸς τὸν λαὸν τῆς Γαλλίας καὶ τὴν Εὐρώπην πρὸς τὴν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει ἐφήριξε συνήθως μετὰ τῶν Γερουσιῶν, διδὼν μετὰ τὴν πτώσιν αὐτῶν κατηγορήθη καὶ ἐκκρύβθη ἐκτὸς νόμου, καὶ ἐκρύβη εἰς τὸν οἶκον τῆς Κυρίας Βερνέ. Ἐνταῦθα ἔγραψε τὸ ἔργον του *Esquisse d'un tableau historique des progrès de l'esprit humain* (1794). Ἐγκαταλιπὼν δὲ μετὰ τινος μῆνας τὸ ἀσυλὸν του περιεπλήνθη καὶ συλλήρωθαι ἐν τινι ξενοδοχείῳ ἐφυλακίσθη τῇ δὲ ἐπομένῃ (17/28 Μαρτίου 1794) εὐρέθη νεκρὸς, δηλητηριασθὲς ὡς φαίνεται. Πλήρεις ἐκδόσεις τῶν ἔργων του ἐγένοντο εἰς 21 τ. τῇ 1804 καὶ ἐκ 12 τ. τῇ 1847—9. [Β.Ε.]

Κονδοττιέρι (Condottieri) ἐκαλοῦντο ἐν Ἰταλίᾳ οἱ ἀρχηγοὶ (ὀπλοδηγοὶ) μισθωτῶν οἵτινες ὁπηρετοῦν ἐπὶ ὀρισμένον χρόνον τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὰς πολιτείας τῆς

χωρᾶς πρὸ πάντων κατὰ τὸν ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνα.

Κόνδυλος (Ἀνατ.). Ὑπερμα ὀσθρικόν, παριτὴν κεφαλὴν ἐπιμήκη ἡ ὠσειδῆ, ἥ δὲ ἑτερος ὀσθον εἶναι μακρότερος, οἷον εἰ κόνδυλος τῆς ἀνω γνάθου. [Ι.ΠΘ.]

Κονδουρίζγο (Βοτ.), βλ. Γωνολέβος ἢ Κονδουράγγο.

Κόνδυλική διάρθρωσις (Ἀνατ.). Διάρθρωσις (βρ. λ.). καθ' ἣν ἡ μὲν τῶν ὀσθρικῶν ἐπιφανείων παρίσταται ἓνα ἢ δύο κόνδυλοι (βρ. λ.), ἡ δ' ἑτέρα γλῆνην, τριῖνη ἢ γναθοκροταφικὴ ἀρθρώσις. [Ι.ΠΘ.]

Κόνδυλωματὰ καλοῦνται παθολογικά ὑπερανυξήσεις τῶν ἀνωτάτων τοῦ δέρματος στρωμάτων ὡς καὶ τινῶν βλεννογόνων, παριστάμεναι ὡς ἐπάρματα περιγραφὰ, πεφλογομένα. Καὶ τὰ μὲν δὲξιά ἢ καὶ ἐξὸς Κ. παράγονται περὶ τὰ γενν. ὄργανα καὶ τὸν τῆς ἑώρας θανάτιον ἐκ τοῦ διαρκεῖς ἐρεθισμοῦ παθολογικῶν ἐκκρίσεων, οἷον ἐπὶ βλεννορροίας, λευκορροίας, χρονίου κατάρρου κλ., παρίστανται δὲ εὐκόλως διὰ καθαρισμοῦ ἐπιμελοῦς τῶν χωρῶν τούτων καὶ τῇ χρήσει τοπικῆς στυπτικῆς τινος οἷον θειφίνης, στυπτηρίας κλ. Τὸ δὲ πλ. αὐτὸ Κ. τοῦ δέρματος καὶ τοῦ βλεννογόνου ὕμνος τοῦ στόματος κατὰ τὸ πλείστον κυκλοτερές τὸ σχῆμα, εὐκόλως εἰς ἐξέλκωσιν καταντῶν καὶ ἀπὸ αὐτοῦ εἰς ἀπομὸν διὰ τῆς μολύνσεως μεταδιδόμενον, εἶναι σύμπτωμα τῆς σφίγξης πολέμου μόνον διὰ τῆς δραστηριότητος θεραπείας ταύτης.

Κόνδωρ ἢ Γρύφος (Sarcophagaphus Gryphus), πτηνὸν ἀρπακτικὸν μέγιστον (βλ. πίν. Ἀρπακτικὰ πτηνὰ Β', ἀρ. 3) εἰς τὰ γυναικῶν κατατασσόμενον καὶ πρότυπον τοῦ γένους τῶν *Sarcophagorum*, ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ τῶν ὕψωμασιν τῶν Κορύλλιων ζῶν καὶ ἀπ' αὐτῶν εἰς χιλιάδας εἰς μέτρων εὐχέριστα καὶ μετὰ μεγάλῃ ταχύτητι ἀνιπτάμενον. Τρέφεται κυρίως ἐκ πτωμάτων, ἀλλ' ἐπιτίθεται καὶ κατὰ ζώωντων προβάτων, αἰγῶν κτ. Τὸ μῆκος τοῦ σώματος του εἶναι 1 μ., ἡ ἀπόστασις δὲ τῶν ἀκρων τῶν πτερύγων, ἀναπεπταμένων, 8 μ. καὶ τὸ χρώμα ἐν γένει μέλαν. Φαίνεται ὅτι διὸν κτίζει φωλεὰν, καταθέτει δὲ τὰ ὠὰ του (ἅτινα ἔχουσι μῆκος ὑπὲρ τὰ 0.07 μ.) ἐπὶ τῶν ἀπροσίτων βράχων. Περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ πτηνοῦ τούτου πλείστα μυθώδη λέγονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. [Φ.Ι.]

Κόνιαδη. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀπεραντίων, κείμενον κατὰ τὰς Δ ὑπώρειας τοῦ ὄρους Πτεριχῆς (ὕψ. 2041 μ.) πρὸς Ν τῆς Γρανιττῆς, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρ. 1. Κάτ. 250.

Κονιάκ (Cognac). Πόλις ἀρχαίως ἐκτισμένη τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Σαράντ (Charente) κείμενη ἐπὶ τοῦ ποτ. Σαράντ, 54 χμ. Δ τῆς Ἀγγουλέμης ἐν χαριέστῃ θέσει. Ἐξαι

ἀρχαῖον μέγαρον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγεννήθη Φραγκίσκος δ' Α' τῷ 1444, κατ. δὲ 17052, καὶ εἶνε κέντρον τῆς ἀκμαιοτάτης βιομηχανίας τῆς ἀσχολουμένης εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐκ τῆς πόλεως ἐπικαλουμένου πνευματώδους ποτοῦ Κονιάκ (βλ. Πνευματώδη ποτά). Ἐνταῦθα ἐκλείβη τῷ 1526 ἡ μεταξὺ Φραγκίσκου Α', Ἑρρίκου Β' τῆς Ἀγγλίας καὶ τινῶν ἄλλων συμμαχία κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Β'. [Μ.Σ.]

Κονιάκος Χωρίον τοῦ δήμ. Ῥαΐας, κείμενον ΒΑ τῆς Γρανίτσας ὁρ. 1 $\frac{1}{2}$ καὶ ἐπὶ τῶν Α-ὕψους τῶν Βαρδυσίων ὄρεων τῶν πρὸς τὴν κοιλίαν τοῦ Μόρνου ποταμοῦ καταχωμένων, οὗ ἔχει $\frac{1}{2}$ ὥραν Κάτ. 261.

Κονιζίδες ἐκαλεῖντο οἱ ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Ἀμουράτ Α' κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ἔξ' Ἰκονίου εἰς Θεσσαλίαν ἀποικισθέντες ὁμηγερέες. Ἐκταθέντες ἐν τοῖς ὕστερον εἰς πολλὰ χωρία τῆς Θεσσαλίας, ὑπέστησαν κατὰ τὴν παρελθόντα αἰῶνα μεγίστην καταστροφὴν ἐκ λοιμοῦ ἐρημικιστοῦ ὑπὲρ τὰ 200 χωρία κατοικοῦμενα ὑπ' αὐτῶν, εἰς ἃ ἐγκατεστάθησαν εἰτα αὐτόχθονες χριστιανοί.

Κόνιγγραϊτς (Königsgrätz). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου διαμερισματος ἐν τῷ Δ κείρει τῆς Βοημίας, ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου καὶ τῆς διασταυρώσεως σιδηροδρόμων ἐν εὐφύῳ θέσει. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει ὠραίαν γοτθικὴν μητρόπολιν καὶ 7816 κατ. Μέχρι τοῦ 1884 ἦτο ὠχυρωμένη, ἐγένετο δὲ κυρίως γνωστὴ ἐκ τῆς παρ' αὐτὴν νίκης τῶν Πρωσίων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν τῇ 3 (v) Ἰουλίου 1866, ἥτις μεγάλως ἐπιδόρασε ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως βλοῦ τοῦ πλεῖμου. Καλεῖται δὲ ἡ μάχη αὕτη καὶ μάχη τῆς Σάδοβας, ἐκ μικροῦ χωρίου πλησίον τοῦ Κ., ἔπερ ἦτο τὸ κέντρον αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Κονιδράτα Χωρίον τοῦ δήμ. Δολιχίου τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 141 κατ. [Μ.Σ.]

Κονιδίτσα Χωρίον τοῦ δήμ. Σελλασίας, ἔχον 338 κατ. [Μ.Σ.]

Κονζέ (Léon Cogniet). Γάλλος ζωγράφος, γενν. 1794 ἐν Παρίσι. τὰ κατ' ἀρχὰς ὅπαδός τῆς σχολῆς τοῦ Δαβὶδ, ταχέως ὅμως ἀναπτυχθεὶς εἰς ζωηροτέραν θερμότεραν παράστασιν, διακρίθει ἐπὶ ἐντόνῳ χαρακτηρισμῷ καὶ χιρτεῖ συλλήψεϊ τῆς ψυχολογικῆς στιγμῆς. Τὰς ἀρετὰς ταύτας δεικνύουσι τὰ ἔργα τοῦ Μάριος ἐπὶ τῶν ἐρεπίων τῆς Κάρλινας, πρὸς τὸν ῥωμαντισμὸν ἐγραφε καὶ εἰκόνας ἀρίων ἐν τῷ ναυί τῆς Ἀγ. Μαγδαληνῆς καὶ ἐν ἄλλοις τῶν Παρισίων. Νέαν φάσιν τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ δηλοῦσιν αἱ πολλαὶ ἔξοχοι προσωπογραφαὶ του καὶ ἡ περίφημος εἰκὼν Ἐδωδὸς τῆς Ἑθνικῆς φρουρᾶς τῶν Βερσαλλίων (1836), μέχρις αὐτοῦ

ἐφθασεν εἰς τὸν κορυφῶνα τῆς τέχνης του ἐν τῷ ἔργῳ Ὁ Τιντορέτος παρὰ τὸν νεκρὸν τῆς θυγατρὸς του (1848). Πρὸς δὲ ἔγραψεν ὁ Κ. καὶ τοιχογραφίας, μεταξὺ ἄλλων παραστάσιν τοῦ Ναπολέοντος ἐν μέσῳ τῶν ἐπιστημῶν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐκστρατείας (ἐν τῇ ἀρρῇ αἰθούσῃς τινὲς τοῦ Λούβρου). Ἀπέθανεν ἐν Παρίσι τῷ 1880. [Μ.Σ.]

Κόνικλος (Serpus coniculus) ἡ Α. ε. δηρίε. Ζῶον ἀνήκειν εἰς τὴν εἰκογόνειαν τῶν Λαγιδῶν τῆς τάξεως τῶν Τρωκτικῶν. Τοῦ λαγίου, πρὸς ἐν εἶνε ἐμειοτάτος ἐν γένει, διακρίνεται διὰ τοῦ ἥττονος μεγέθους τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ τῶν ὠτων, ὧτων βραχυτέρων τῆς κεφαλῆς. Οἱ Κ. ζῶσι κατ' ἀγέλας μεγάλας καὶ εἰς πληθύνει τὴν ἀμωδὴν ἐξάτη ἀνορύσσουσι κοιλότητας ἢ καὶ πολυσχιδεῖς διαδρόμους. Εὐθροντα ἐν τῇ Ν καὶ τῇ μέτῃ Εὐρώπῃ, ἐν Μαδρίτῃ, Ἰταλίᾳ, ψάλλαντο καλ. Συχνὰ τιθασιεῖται καὶ ἡ γονιμότης του τότε εἶνε μέγιστη, τῆς θηλείας ἀπὸ τοῦ ἔκτου ἡδὴ μηνὸς τῆς ἡλικίας τῆς τικοῦσας καθ' ἑκάστην ἡμέραν τετρακίς ἢ πεντάκις ἀνὰ τέσσαρα ἕως ἑξ νοσγὰ. Διόκεται ὅπου ἀφθονεῖ τοῦτο μὲν ὡς καταστρίφον τὰς φυτείας διὰ τῶν ἀνακαρῶν του, τοῦτο δὲ διὰ τὴν μνηλοτῆν του. Ἐν Αὐστραλίᾳ συχνὰ συνέβησαν μέγιστα καταστροφὰ τῆς γῆς ὑπὸ Κ. κατὰ μέγιστα πλήθη ἐπιδημιούντων τοῦς ἀγροὺς καὶ ἀποτελούντων ἐκεί μάλιστα οἶαν παρ' ἡμῖν αἱ ἀκρίδες. Τὸ κρέας τοῦ ἀγρίου ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἡμέρου ἐκτιμάται ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου πωμπίται κατὰ μέγαν ποσὰ πολλαχόθεν. Σημειώτερον ἐν τέλει ὅτι ὡς ὁ βέτραχος καὶ ὁ κύων εἶνε καὶ ὁ Κ. θῶμα τῆς ἐπιστήμης, πολλὸν πειραμάτων τῆς πειραματικῆς φυσιολογίας καὶ παθολογίας ἐκτελουμένων ἐπ' αὐτοῦ κατὰ προτίμησιν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῶν βακτηριολογικῶν ἐρευνῶν.

Κονέν. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ῥωτ. κυβερνήσῃ Κάλισχ, ἐπὶ τοῦ Βάρτε, κέντρον τῆς σιτεμπορίας. Ἐχει 7027 κ. [Μ.Σ.]

Κόνιξβεργ (Königsberg). Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα ὁμώνυμου νομοῦ (21109 τχμ. μετὰ 1 172 149 κατ. τῷ 1890) καὶ τῆς πρωτοδικῆς ἐπαρχίας Ἀνατολικῆς Πρωσίας καὶ τρίτη πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Πρέγελ, 7 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον Frische Haff, διαίρεται δὲ εἰς Παλαιὰν πόλιν, Λόβενιτς, Κνάιπχιντ, τμήμα τῶν ἀνακτόρων καὶ πολλὰ προάστεια. Ἰδρυθεῖσα τῷ 1255 ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἱεποτῶν, ὡν πρωτεύουσα ἦτο 1457—1525, ὕστερον ἐγένετο τοιαύτη τῶν δουκῶν τῆς Πρωσίας (1525—1618). Τὰ ἀνακτόρα ἀποτελοῦσι τετραπλευρον 110 μ. μήκους καὶ 70 μ. πλάτους. Τὸ τμήμα Κνάιπχιντ ἱδρύται ἐπὶ πασσάλων ἐπὶ νήσου τοῦ Πρέγελ, εἶνε

δὲ ἔδρα πλουσίων ἐμπόρων καὶ ἔχει πολ-
λὰ ἀρχαιοπρεπῆ κτίρια. Τὸ δεξιολογότερον
τούτων εἶνε ἡ λαμπρὰ μητρόπολις. ἐν ἣ καὶ οἱ
τάροι τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Γερμανικοῦ τάγμα-
τος καὶ τῶν Δουκῶν τῆς Πρωσίας, ὡς καὶ
τοῦ μεγάλου Καντίου. Ἀλλὰ ἐξέχοντα κτί-
ρια εἶναι τὸ μέγαρον τῶν δικαστηρίων, τὸ
χρηματιστήριον, ὁ μέγας στρατὸν τῶν θωρα-
κοφόρων καὶ πρὸ πάντων τὸ νέον μέγαρον
τοῦ Πανεπιστημίου, ἰδρυθέντος τῇ 1544. ἔ-
χοντος δὲ καὶ βστ. κήπον, διάφορα μουσεῖα
καὶ συλλογὰς, ἀστεροσκοπεῖον καὶ βιβλιοθή-
κην 220 χιλ. τόμων καὶ πολλῶν χειρογρά-
φων. Ἐκτὸς ἄλλων σχολῶν ὑπάρχουσιν ἐν
Κ. καὶ Ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν, ῥι-
θδεῖον κλ., πολλὰ δὲ ἐπιστημονικὰ κ.ἀ. ἐται-
ρίαι. Τὰς πλατείας τῆς πόλεως διακοσμοῦσι
πολλοὶ ἀνδριάντες περιφρήμων ἀνδρῶν. Τὸ Κ.
ἔχει 161 666 κατ., ἀκραίαν βιομηχανίαν ὡς
καὶ ἐμπορίον σιτηρῶν, ξυλείας, τέιου, ἀπρι-
κιακῶν κλ. [Μ.Σ.]

Κόνιξχύτε (Königshutte). Πόλις τοῦ
πρωσσικοῦ νομοῦ Ὀππελν τῆς Σιλεσίας,
σταθμὸς σιδηροδρόμων. ἔχει 36 502 κατ.
(1890) καὶ τὸ μεγαλύτερον τῆς Σιλεσίας
μεταλλουργεῖον σιδήρου μετὰ 4000 ἐργατῶν.
Πλησίον τοῦ Κ. κεῖνται καὶ μεγάλα λιθνο-
θρακωρυεῖα. [Μ.Σ.]

Κόνις. Πᾶσα οὐσία στερεὰ κατατετη-
μένη εἰς λεπτότατα μόρια. Ὑπὸ τοιαύτην
μορφὴν χρησιμοποιοῦνται πολλὰ οὐσία πρὸς
σκοποὺς τεχνικοὺς, βιομηχανικοὺς, ἱατρικοὺς
κλπ. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων Κ. ἀνα-
φέρονται τινες γνωστὰς ὑπὸ εἰδικὰ ὀνόματα,
(πρβλ. Ξηρία). — Κ. ἀεριοφόροι. Εἰσὶ Κ.
διπλαεῖ αἱ μὲν ἐκ διττανθρακικοῦ νατρίου ἢ
καλίου (ἀνὰ 20 σιτ.), αἱ δὲ ἐκ τρυγαίου ἢ
κιτρικοῦ ὀξέος (ἀνὰ 18 σιτ.). Διαλύεται ἐν
ὕδατι καὶ σακχαρούχῳ μία τῶν τελευταίων,
εἰς τὸ διάλυμα δὲ προστιθεμένης μιᾶς ἐκ τῶν
πρῶτων τὸ ὕλον πίνεται ὁμέσως ἐν ᾧ ἀνα-
βράζει ἀπολυμένον διαξειδίον τοῦ ἀνθρακος.
Χρησιμὶ πρὸς παντοειδῆς δυσπεψίας. — Κ.
αἱμοστατικὴ. βλ. Κίνον κόμμα. — Κ.
Δοσῆρυ. βλ. Δοσῆρυ Κ. — Κ. Dupuy-
tren καὶ Κ. Κεσμὰ εἶναι κόνεις ἐκ σκευα-
στῶν ἀρσενικῶδους ὀξέους εἰς φύραμα μεθ'
ὕδατος ἐπιβαλλόμεναι πρὸς ἀποσπαστικῶν
ἐσθ' ἐλκῶν κακώσεων. — Κ. θρεπτικὴ τοῦ
Liebig εἶναι ὀληλεσμένη βόνη (βλ. λ.), ἐξ
ἧς παρασκευάζεται ῥόφημα θρεπτικώτατον
διὰ τὰ νεογνά. — Κ. Πλυμμέρειος ἀπο-
τελεῖται ἐξ 1 μ. χρυζίζοντος σιμιθμοῦ, καὶ
10 μ. σακχάρου, χρήσιμος πρὸς ὀφθαλμίας
χειραδικὰς καὶ πάθη τοῦ δέρματος. — Κ.
συγκραστικὴ (Pulvis temperans) ἀ-
ποτελεῖται ἐξ ἴσων μερῶν κιτρικοῦ καὶ θει-
κοῦ καλίου. Κατὰ κοχλιάριον μικρὸν ἐν ὕδατι
διεῖ ἡ τρις τῆς ἡμέρας ἀνύει ὡς κατευναστικὴ

διεγέρσεων. — Κ. Sedlitz καθαρτικαί. ὁ-
μοίαι ταῖς ἀεριοφόροις, περιέχουσαι δὲ καὶ
ποσὸν ἐννατρίου τρυγός. [Α.Χ.]

Κόνιτσα. Κομὸπολις τῆς Ναυπακτίας
καὶ ἔδρα τοῦ δήμ. Παρουσιῶν ἐρισθεῖσα ἀπὸ
τοῦ 1881. Κεῖται πρὸς Β τῆς Ναυπάκτου εἰς
ἀπόστασιν 14 ὥρων καὶ ὀλίγον πρὸς Β τῆς
δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ. Πρ. δημ.
κομποί, δοπρία, οἶνος, μέταξα. Κ.ἀτ. 1030.

Κονισακός. Χωρ. κείμενον εἰς τοὺς πρό-
ποδας τοῦ ὄρους Πάδη καὶ ἀνῆκον εἰς τὴν
μονὴν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῶν Μεταώρων.
Εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Τυμφαῖον ἀπέχον
ὑπὸ Καλαμπάκας ὥρ. 7. Οἰκεῖται ὑπὸ 357
κατοίκων. Παράγει βρύζαν καὶ μικρὰν ποσὸν
τηγὰ ἀραβοσίτου καὶ αἰτου.

Κονέσπολις. Κομὸπολις παράλιος τῆς
Ἑπείρου ἀπέχουσα 1 ὥραν ἀπὸ Σαγιάδας
πρὸς Β καὶ 3 πρὸς Ν τοῦ Βουθρωτοῦ καὶ κει-
μένη ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Καλλιμπίκι.
Οἰκεῖται ὑπὸ 1000 οἰκογενειῶν Τσαμίδων
εὐπεροσύντων κτηνοτρόφων. Εἰς ἀπόστασιν 1
ὥρας πρὸς Β κεῖται ὁ λιμὴν Κάτω Ἀετός.

Κονέστρας. Χωρίον τῆς Εὐβοίας καὶ
πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Κονιστρίων ἀπὸ τοῦ
1848. Κεῖται ΝΔ τῆς Κύμης εἰς ἀπόστασιν
ὥρων 2 1/2 καὶ κατὰ τὴν Δ κλιτὸν τοῦ Μαυ-
ρεθωνίου (Ψ. 1122). Προϊόντα δημ. καρποί,
εἶνος, ἔλαιον, μέταξα, τυρὸς, βούτυρον, μέλι,
κρήνιον καὶ διάφοροι ὀπωρίαι. Κ.ἀτ. 511.

Κονιστρίων δῆμος. Ἀνήκει εἰς τὸν
νομόν Εὐβοίας καὶ ἔχει 3474 κατ. Πρωτεύου-
σα εἶνε Κονέστρας, χωρία δὲ Βρύση, Γάτα,
Διορεύματα, Ἐπισκοπή, Κήποι, Κρεμαστὸς,
Λόκα, Μακρυχώριον, Μανίκια, Πασά καὶ
Σπηλιάς. [Μ.Σ.]

Κόνιτς (Konitz). Πρωτεύουσα περιε-
ρείας ἐν τῇ πρωσσ. ἐπαρχίᾳ Δυτικῇ Πρωσίας
καὶ ἐν τῇ νομῷ Μαριεμβέρδερ, ἐπὶ τῆς δια-
σταυρώσεως διαφ. σιδηροδρόμων. ἔχει 10 107
κατ. (1890), σιδηρογυθρία καὶ ὑφαντήρια.

Κόνιτσα. Πέλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρ-
κίας πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ
Ἀῶου, ὅστις διαχωρίζει τὴν ἐπαρχίαν τῆς
Κ. ἀπὸ τῆς τοῦ Ζαγορίου, καὶ εἰς τὸ πρὸς Δ
τέρμα εὐφόρου, καταρρότου καὶ τερπνῆς πε-
διάδος ἐχούσης 6—8 ὥρων μῆκος καὶ 1—2
πλάτος. Τὴν πεδιάδα ταύτην καταρδεύουσιν
οἱ ποταμοὶ Ἀῶος καὶ Βοϊδομμάτας καὶ πε-
ριβάλλουσιν ἀπ' Α τὰ ὄρη Νύμφης, Πανέστη
καὶ Λαζαρή. κλάδος τῆς Πίνδου, ἀπὸ Β τὰ
τοῦ Λιακοβονίου βουνὰ καὶ ἀπὸ Δ τὰ ὄρη
Νεμέρτικα. Κεῖται δὲ ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ
τῶν πρὸς Δ κλιτύων τοῦ ἀπὸ τῆς Πίνδου ἐκ-
φυεμένου Γυμνάδι (Νύμφης). Εἶνε κατάρρυ-
τος καὶ κατάφυτος ἀλλὰ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ, στε-
ραμένη τοῦ ἡλίου κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς
ἡμέρας, ἐν ἀποκρύπτει τὸ ὑπερκείμενον σὺν

δενδρον και κατά τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους χιονο-
σκεπές ὅρος Γουινάδι. Οἰκεῖται ὑπὸ 4 χιλ.
χριστιανῶν καὶ 3 χιλ. μωσμεθανῶν ἔχουσα
καλὴν ἀγορὰν μετὰ 200 ἐργαστηρίων, ἐν οἷς
πωλοῦνται μάλιστα ἐγγυωρίων κα-
τασκευῆς, ἅτινα εἰσὼς κατεργάζονται αἱ γυ-
ναῖκες τῶν χριστιανῶν. Οἱ ἀνδρες χριστι-
ανοὶ μετέρχονται τὴν κτίστην ἐκπατρίζοντες
εἰς διάφορα μέρη. Ἐχει ἐπισκοπὴν τοῦ Βελ-
λὰς καὶ Κονίτσης, κατὰ δὲ τὴν μῆνα Σεπτέμ-
βριον τελεῖται ἐνταῦθα ἐμπορικὴ πανήγυρις
εἰς ἣν προσέρχονται περὶ τὰς 15 χιλιάδας. Ἐν
τῇ πόλει ταύτῃ διακρίνονται οἱ λεγόμενοι Κα-
ραμουράται ἀπογονοὶ τῶν πρώτων ἀρνησθη-
σάντων, οἵτινες ὑπεδούλωσαν τὴν ἡπειρον πρὸς
τὴν Μουράτ τὴν Β' καὶ νέμονται μέγροι σῆ-
μερον τὰ θωρηθέντα αὐτοῖς τιμάρια. Εἰς ἀπό-
στασιν $\frac{1}{2}$ ὥρ. πρὸς τὸ ΒΔ τῆς Κονίτσης ἐπὶ
λόφου τῶν ὄρεων ἐρείπια ὑποτιθέμενα ὡς τὰ
τῆς Ἰρχαίας Κνωσσῶ, κατὰ παρασθῆκην τῆς
θεοῖας ἰσως τὸ σημερινὸν ὄνομα τῆς πόλεως.
Ὁ Λεακο τοποθετεῖ ἐνταῦθα τὴν Ἑβρίδιαν.
Ἦνε δὲ ἡ Κ. πρωτεύουσα ὁμωνύμου διαμερί-
σματος (Καζα) οἰκουμένου ὑπὸ 20 χιλ. Ἑλ-
λῆνων, 13 χιλ. Ἀλβανῶν καὶ 7 χιλ. Βλα-
χορῶνων ἐν 70 χωρίοις.

Κόννα (νῦν Ἀλτὴν τὰς). Κατωπόλις
τοῦ σαντζακικοῦ Κοτταίου τῆς Μ. Ἀσίας,
πρωτεύουσα ἐπαρχίας, καίμενη Ν τοῦ Κο-
τταίου εἰς τὰς ΝΑ ὑψοῦς τοῦ Μουράτ δάκ.
ἔχει 5 χιλ. κατοίκους. [Μ.Χ.]

Κόνναχτ (Connaught). Ἡ βορειοδυτικώ-
τατη ἐπαρχία τῆς ἱρλανδίας, ἔχουσα ἐμβα.
17775 τγμ., μετὰ 729,573 κάτ. (1891). Εἶνε
τραγεῖα καὶ πτωχὴ χώρα καλὴ ποσειμένη
ἐν τῇ Δ τμήματι ὑπὸ ὀρέων ἐν δὲ τῇ πε-
διῇ Δ κατὰ μέγχα μέρος ὑπὸ ἑλῶν καὶ
τενυχῶν. Ἡ περὶ ἡλὸς εἶνε πολὺ χιτωρὸς αἱ
πολλὰ λίμναι διακρίνονται διὰ τὸ κάλλος
τῶν. Κύριον ἔργον τῶν Κελτῶν κατοικῶν
εἶνε ἡ κτηνοτροφία (προβάτων). Ἡ ἐπαρχία
διαιρεῖται εἰς 5 κομητείας: πρωτεύουσα εἶνε
Γάλγουϊ. [Μ.Σ.]

Κοννέτικωτ (Connecticut). 1) Ποτα-
μὸς τῆς Β' Ἀμερικῆς, πηγάζων ἐπὶ τῶν συν-
δριῶν τοῦ Νεο-Χάμφχαϊρ καὶ τοῦ Καναδᾶ
δυσινόμενος δὲ πρὸς Ν καὶ διαρρέων τὸ
Μασσατσεύστε καὶ τὴν ἐμὸνυμον αὐτῇ πολι-
τείαν Κοννέτικωτ καὶ ἐκβάλλει μετὰ 85 ὡν
650 χμ. εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Λόγγ—Ἀτλαντ.
(τοῦ Ἀτλαντικῶ Ὠκεανοῦ). — 2) Πολιτεία
ἀποτελούσα μέρος τῆς βορείου αμερ. Συμπολι-
τείας, μετὰ τοῦ Μασσατσεύστε (πρὸς Β) καὶ
τοῦ πορθμῶ τοῦ Λόγγ—Ἀτλαντ τοῦ Ἀτλ.
Ὠκεανοῦ (πρὸς Ν). ἔχει ἐμβα. 12925 τγμ.
καὶ 744258 κάτ. Αἰσώδης καὶ εὐρὸς γῶ-
ρα, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ καὶ
πολλῶν ἄλλων, πλουσία εἰς μέταλλα (σίδη-
ρον, χαλκόν, μολύβδον) καὶ ὄψα. Ἡ γεωρ-

γία παράγει σιτηρὰ καὶ καπνόν, δαμάζει δὲ
καὶ ἡ κτηνοτροφία, ὡς καὶ ἡ ποικιλὴ βιομη-
χανία καὶ τὸ ἐμπόριον (πρὸ πάντων μετὰ
τῶν Δουτικῶν Ἰνδιῶν). Τὸ Κ. ἐκωκίσθη τῇ
1634, ἥτοι δὲ μία τῶν 13 ἀρχικῶν τῆς Συμπο-
λιτείας πολιτειῶν. Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται
ἀπὸ τοῦ 1818. Εἰς τὸ Συμβούλιον πέμπει δύο
γεωργιστὰς καὶ 4 ἀντιπρωτοπρεσβυτέρους. [Μ.Σ.]

Κονόταπ Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ
Ῥωσ. κυβερνήτῃ Τταννίχωρ. ἔχει σιταμ-
πορίαν, δαμασκίαν μελισσοτροφίαν καὶ 17633
κάτ. (1888). [Μ.Σ.]

Κονσεψιόν (Concepcion). 1) Πρωτεύ-
ουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς Χιλῆς, και-
μένη ἐν εὐφοροτάτῃ θέσει ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Βι-
σβίο, ἔδρα ἐπισκοπικοῦ, βιομηχανικῆ καὶ ἐμπο-
ρικῆς. Ἐπίνεν αὐτῆς εἰς τὸ 15 χμ. πρὸς ΝΑ
Ταλκαγουάνο, ἔχον τὴν ἀσφαλτέστητον τῆς
Χιλῆς λιμένα. Κάτ. 24180. Ἡ ἐπαρχία Κ.
ἔχει ἐμβα. 9155 χμ. καὶ 218815 κάτ. (1891),
εἶνε δὲ ὑπὸ γεωργικῇ ἐκποσῇ ἡ σπουδαιότερη
τῆς ἐμπονεῖας χώρα, παραγούσα σιτηρὰ, σί-
νον κλ. ἔχουσα δὲ καὶ πλούσια ἀνθρακωρυχθία.
— 2) C. del Uruguay. Πόλις τῆς Ἀργεντι-
νῆς πολιτείας, καιμένη ἐπὶ βραχίονος τοῦ
Ὀύρουγουάι, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἑν-
τρέριος. ἔχει 10 χιλ. κάτ. καὶ κολλέγιον
πανεπιστημιακόν. — Οὕτω καλοῦνται καὶ ἄλ-
λαι πλείται πόλεις τῆς Ἰσπανοαμερικῆς Ἀμε-
ρικής: τὸ ὄνομα σημαίνει σύλληψις (τῆς Θεο-
τόκου). [Μ.Σ.]

Κονσελάνς (Conseleens). Φλα-
μανδὸς μυθιστοριογράφος, γενν. 18^η 2 ἐν Ἀμ-
βέρσῃ διὰ τοῦ μυθιστορηματῆς «Ἐκ τοῦ θαυ-
μασίου ἔτους 1568» (1837) ἐγένετο δ' ἐγκαι-
νιστῆς τῆς νέας περιόδου τῆς φραμανδικῆς
φιλολογίας. Σημαντικὴν πρόδον δεικνύει ἐν-
τερον ἔργον αὐτοῦ ἡ λέων τῆς Φλαμανδίας
(1838), μετὰ τὸ ὅστις ἐθρομίσθη σείρων
ἐλκλῆκρον μυθιστορημάτων καὶ διηγημάτων
ὡν τὰς ὑποθέσεις ἐλαμδαν ὡς ἐπὶ πλεῖστον
ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ βίου τῆς πατρίδος
τοῦ, ἀπλήτως ἀναγνωσκομένων καὶ εἰς πολ-
λὰς γλώσσας μεταφρασθέντων. Κατεῖχε δὲ ὁ
Κ. διαφόρους θέσεις, θωρίσθη τῇ 1868 διευ-
θυντῇ τοῦ μουσεῖου Βίρτς ἐν Βρυξελλῶν, ὅ-
που ὑπῆρξε καὶ διδασκαλὸς τῶν βελοισοπαί-
δων ἐν τῇ φλαμανδικῇ, καὶ ἀπέθανε τῇ 1883.

Κονσουέγρα (Gonsuegra). Πόλις τῆς
Ἰσπαν. ἐπαρχίας Τολέδο (ἐν τῇ Μάγχῃ).
ἔχει 7621 κάτ. καὶ τινὰς ρωμαϊκὰς ἀρχαι-
ότητες. [Μ.Σ.]

Κόντ (Auguste Comte). Ὁ πρωτο-
πώτερος τῶν Γάλλων φιλοσόφων τοῦ 19^{ου}
αἰῶνος, γενν. τῇ 1798 ἐν Μομπελιέ. Σπου-
δαῖον ἐν τῇ τῶν Παρισίων Πολυτεχνικῇ
σχολῇ ἐγκατέστη μετὰ τοῦ Σαιν Σιμὸν καὶ
συνεργάτης ἐπὶ τινι χρόνῳ τοῦ περιοδικοῦ
τούτου L'organisateur ἐγένετο τῇ 1832.

διαρρίθη εξέταστος τῶν υποψηφίων διὰ τὴν Πολυτ., Σχολήν, ἀπεσφύθη δὲ τῷ 1851 καὶ ἀπέθανε τῷ 1857. Ὁ Κ. ἐγένετο ὁ ἱδρυτὴς τῆς λεγομ. θετικῆς φιλοσοφίας ἧς τὰς θεωρίας ἀνέπτυξεν ἐν τῷ ἔργῳ *Cours de philosophie positive* (ὁ τ., 1830—42, 8' ἐκδ. 1881). Καὶ δὲν ἐδημιούργησε μὲν ἐν αὐτῇ ὁλως νέας ἰδέας, διότι αἱ δοξασταὶ ἀεπέροθεν εἶχον γεννηθῆ ἤδη κατὰ τὸν III' αἰῶνα, ἀλλὰ διετύπωνε καὶ ἐυσυστηματοποίησεν αὐτάς κατὰ πρωτότυπον τρόπον. Οὕτως ἐδίδασκεν ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη γνῶσις ἀρχεται διὰ τῆς θεολογικῆς (θηροκευτικῆς) ἀντιλήψεως, διέρχεται δὲ διὰ τῶν μεταφυσικῶν πλανῶν καὶ εὐάνει τέλος εἰς τὴν «θετικὴν» βίαν, ἐποὺ ἀποσκορακίζεται ἡ ἀναζητήσις τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ σκοπῶν καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς ἔργον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς μόνον ἡ ἱδρυσις νόμων «ἀλλοτρουχίας φαινομένων» (*Succession des phénomènes*). Ἐπεινόησε δὲ «ἐπαρχίαν τῶν ἐπιστημῶν» βαίνουσαν ἀπὸ τῶν ἀπλουστερίων εἰς τὰς συνθεωτέρας καὶ περιλαμβανούσαν οὕτω κατὰ σειρὰν τὰ μαθηματικά, τὴν ἀστρονομίαν, τὴν φυσικὴν, τὴν χημείαν, τὴν βιολογίαν καὶ τέλος τὴν πολυπλοκωτάτην τῶν «θετικῶν» τοῦτων ἐπιστημῶν, τὴν κοινωνιολογίαν. Ἐπειδὴ δὲ θεωρεῖ τὴν ψυχολογίαν ὡς μέρος τῆς βιολογίας, εἶνε εὐνόητον πῶς τινὲς τῶν ἀπαθῶν τοῦ ὡς π. χ. ὁ Λιττρέ ἐφθασάν εἰς ὅλως ὑλιστικὰς πεποιθήσεις· οἱ Ἀγγλοὶ ὅμως ἀπαδοί του, ὡς ὁ Μίλλ, ὁ Λουίς καὶ ὁ Σπένσερ ἐχρησιμοποίησαν μόνον τὸ μεθοδολογικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας του, ὅθλα δὲ τὴν ἀνάλυσιν τῆς φιλοσοφίας εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, καὶ ἐκήρυξαν ὡς μεγάλην ἀνακάλυψιν τοῦ Κ. τὸ ὅτι ἡ σκέψις ἀρνεῖται νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀντιληπτοῦ. Τὴν ἀναίρεσιν τῶν θεωρημάτων τῆς «θετικῆς» ταύτης φιλοσοφίας ἀνέλαβεν ὁμοῦς αὐτὸς ὁ Κ., ὁ ἐχθρὸς πάσης μεταφυσικῆς, περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του γενόμενος κατὰ τὸν τρόπον τῶν μυστικῶν φιλοσόφων ἱδρυτῆς θρησκείας, ἧς ἀντικείμενον ἐπρόκειτο νὰ εἶνε ἡ ἀνθρωπότης, τὸ «μέγα ὄν». Τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἐξέθεκεν ἐν τῷ ἔργῳ *Système de politique positive, ou Traité de sociologie, instituant la religion de l'humanité* (4 τ. 1851—4), ἐξήγησε δὲ εἰς τὰ *Bibliothèque positiviste* (1851), *Catéchisme positiviste* (1853) καὶ *Calendrier positiviste* (1849—60). [B.E.]

Κοντάραινα. Χωρ. Λευκάδος τοῦ δήμ. Εὐγέρου, ἀπέχ. πρὸς Ν τοῦ Σύδρου ὡρ. 1 $\frac{1}{2}$. Κατ. 409.

Κοντέσσας κόλπος καλεῖται ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων ὁ Στρυμονικὸς κόλπος, οἵτινες ὡσαύτως ἀνομάζουσιν αὐτὸν κόλπον Ὀρράνου ἀπὸ τοῦ παραλίου χωρίου τῆς Ἐλευθεροπό-

λεως Ὀρράνου κατέχοντος τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας ἐνετικῆς πόλεως Κοντέσσας.

Κοντέθα. Χωρίον τοῦ δήμου Γούρτα-νων, μετὰ 92 κατ. [M.C.]

Κοντοβάζαινα. Κώμη τῆς Γορτυνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Ἐλευσινίαν λαβόντος τὴν ἀνομασίαν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐλευσινίως Δήμητρος, οὗ τὰ ἐρείπια κινεῖται πρὸς Ν τῆς κωμολέως ταύτης εἰς ἀπόστασιν ὥρας περίπου, παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Λάδωνος ἐν εὐρείᾳ κοιλάδι σχηματιζομένη ἐξ ὑπερκαιμένων ἀποτόμων δεξιόθεν καὶ ἀριστερῶθεν βράχων ὕψους διαχιλίων περίπου μέτρων ἐν τόπῳ καλυμένῳ Κλειδοκά. Ἡ κωμόπολις ἀπέχει τῆς Δημητσάνης πρὸς Β ὥρ. 13, οἰκεῖται δὲ ὑπὸ 1220 κατοικίων.

Κουτουγενάδα. Χωρ. Κεφαλληνίας μετὰ 455 κατοικίων, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμ. Ἀνωγερτῶν, οὗ τῆς ἑώρας, τῶν Μονοπωλίων, κεῖται 45' μακρὰν πρὸς Β πρὸς τὸ ἀκρωτήριον καὶ τὴν λιμένα Ὀρθολοῖας.

Κοντογόνι. Χωρίον τοῦ δήμ. Βουρράδας διηρημένον εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Κ. Ἐχει κατ. 265 καὶ κεῖται ΒΔ τοῦ Κατῆ εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων.

Κοντογουράτα. Χωρ. Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμ. Θηνίας καὶ ἔχον 589 κατοίκους. Κεῖται πρὸς Ν τῶν Καρδακίων εἰς ἀπόστασιν $\frac{1}{2}$ ὥρας, ὀλίγον μετὰ γειότερον ἀπὸ τῆς Α παραλίας τοῦ κόλπου τοῦ Ἀργοστολίου.

Κοντόκαλη. Χωρ. τῆς Κερκύρας, ἐν τῷ δήμῳ Ποταμογειτνίων, ἔχον 459 κ. [M.C.]

Κοντελετοῦ. Χωρ. τῶν Κυθρίων, ἐν τῷ δήμῳ Κυθρίων, ἔχον 141 κατ. [M.C.]

Κοντός (Πολυζώης). Λόγιος Ἑλληλιν ἐξ Ἰωνανίων, ὡς ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος διαμεινας ἐπὶ μακρὸν ἐν Πέστη (1795) Βιέννῃ, Παρισίοις, Λονδίνο κτλ. Ἀπὸ τοῦ 1806 μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἐπαναστάσεως ἐδίδασκεν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Βλαχίας. Ἦτο καλὸς Ἑλληνιστῆς καὶ κριτικὸς καὶ ποιητῆς εὐφάντατος, ἐξέδωκε δὲ ἡδῶς τινὰς Νεκρικὰς διαλόγους ἐν οἷς στιχῶδως ἱστορεῖται ἡ γαλλ. ἐπανάστασις, τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Ἀρισταίνετος, τὰ κατὰ Ἀγθίαν καὶ Ἀδρικόνην Σενωφώντος τοῦ Ἐφεσίου κτλ.

Κοντοσκάλιον. Βλ. Κούμακον.

Κοντόσταυλος. Χωρ. τοῦ δήμου Κλειωνῶν τῆς Κορινθίας, μετὰ 228 κατ. [M.C.]

Κοντοῦ. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ὀφείως τῆς Τραπεζούντος οἰκίαι 100, κάτ. 700, Μουσουλμάνοι, ὁμιλοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν. [Π.]

Κοντοχώριον. Κώμη τῆς Θήρας ἀπέχουσα $\frac{1}{2}$ ὥραν ΒΔ τῶν Φηρῶν ἐντὸς χείματτος ἐκ τῶν ἐπιτοπίως λεγομένων Παταμῶν. Τοῦτο καὶ τὸ Φηροστεράνιον συνεννο-

όντα ήδη μετά της πρωτεύουσας κωμο-
πόλεως Φηρών αποτελούσι μέρος αὐτῆς.
Κάτοικοι 1202.

Εκόντσε (Ἀλέξανδρος Κομπε). Γερμα-
νός ἀρχαιολόγος, γενν. 1831 ἐν Ἀννέβερ
καὶ σπουδάζας ἐν Γοτίγγη καὶ Βερολίνῳ.
Τῷ 1863 διορίσθη ἑκτακτος καθηγητῆς ἐν
Ἑλλάδι, τακτικὸς δὲ τῷ 1869 ἐν Βιέννῃ, ὁπό-
θεν ἐκλήθη ὡς τοιοῦτος τῷ 1877 εἰς Βερολί-
νον, διορισθεὶς ἐνταῦθα τῷ 1887 Γενικὸς
γραμματεὺς (Γεν. διευθυντῆς) τοῦ Ἀρχαιολο-
γικοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐπεχειρήσει δὲ καὶ πολ-
λὰς ἐπιστημονικὰς περιόδους ἀνά τὴν ἑλλη-
νικὴν ἀνατολὴν καὶ ἐζημιώσκει τὰς ἐνταῦθα
ἐρεῦνας του εἰς τὰ ἔργα: *Περὶ ἡγήσεως ἀνά τὰς*
νῆσους τοῦ Ὀρεανικοῦ πελάγους (Ἀνν. 1860),
Περὶ ἡγήσεως εἰς τὴν νῆσον Λέσβον
(1865). Πρὸς δὲ συνέγραψε *Ἀγγεῖα τῆς Μή-*
λου (Λιψ. 1862), *Τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς*
ἐν τῷ Παρθενῶνι (1865), *Συμβολαὶ εἰς τὴν*
ἱστορίαν τῆς ἑλλην. γλυπτικῆς (1869), *Συμβ.*
εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχῶν τῆς ἑλλ. τέχνης
(1870), *Μορφὰς ἡρώων καὶ θεῶν ἐν τῇ ἑλλ.*
τέχνῃ (1874), *Περὶ σμμάτων τῶν ἐν Περγάμῳ*
ἀνασκαφῶν (1880—88), μετὰ δὲ τῶν Hausen
καὶ Niemann τὰς Ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας
ἐν Σαμοθράκῃ (2 τ. Βιέννῃ) κατ. [B.E.]

Εκόντσεος (Rio de los Conehos). Πα-
ραπόταμος τοῦ Ρίο γράνδε ἐν Μεξικῷ, πη-
γίζων ἐπὶ τῆς Σιέρρα Μάδρε καὶ ἐκβάλλων
μετὰ ῥοὴν 480—500 χμ. παρὰ τὸ Πρεσίδιο
δὲλ Νόρτε. [M.S.]

Εκόνουζα (Βοτ.). Ἀρχαία δυναστεία δια-
φόρων εἰδῶν Ἰνδῶν (βλ. λ.). Τὸ γένος K
(Gonyza L.) ἀνῆκεν ὡσαύτως εἰς τὰ Σύνδετα
τὰ Κορυμβοφόρα ὅπως περικυβητοῦν ὑπὸ τῶν
νεωτέρων περιλαμβανέις ρατὰ τῆς Ἀμερικῆς,
Ἀφρικῆς καὶ τῶν Ἰνδιῶν. [O.X.]

Εκόνουζαϊμ (Γούλ. Φρεϊδ. Cohnheim).
Ἐπίσημος παθολόγος καὶ ἱστολόγος, γενν.
1839 ἐν Demmin τῆς Πομερανίας, σπου-
δάζας ἱατρικὴν ἐν Βερολίνῳ, Βυρτεμβούργῳ,
Γραϊνβόλτ καὶ Πράγῃ. Ἠδὴ τῷ 1868 ἐγέν-
ετο τακτικὸς καθηγητῆς τῆς γενικῆς παθολο-
γίας καὶ τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας ἐν
Κιέλω, τῷ 1872 ἐν Βρεσλαύῃ καὶ τῷ 1878
ἐν Λιψία ἐνθα ἀπέθανεν τῷ 1884. Τὸ ὄνομα
τοῦ K. εἶνε μέγα ἰδίᾳ ἐν τῇ παθολογικῇ
φυσιολογίᾳ καὶ ἱστολογίᾳ, ἐνθα πλείστας
ἐποίησε παρατηρήσεις καὶ ἀνακαλύψεις.
Ἄξια δὲ ἰδιαίτερας μνείας εἶνε ἡ παρατή-
ρησις ἣν καὶ πειραματικῶς ἀπέδειξεν, ὅτι
ἐπὶ πάσης φλεγμονώδους πυήσεως τὸ πλεί-
στον μέρος τῶν πυρσφαίρων ἀποτελεῖται ἐκ
τῶν διὰ τῶν τοιχωμάτων τῶν αἰμοφόρων
ἀγγείων διαπεδυτάντων λευκῶν αἰμοσφαίρων,
καὶ ὅχι, ὡς πρότερον ἐπιστάμετο, ἐκ κυττά-
ρων συνδετικοῦ ἱστοῦ. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη
ἀνέτρεψεν ἐντελῶς τὴν θεωρητικὴν παθολο-

γίαν τῶν παλαιωτέρων χρόνων. O K. ἐδη-
μοσίωσεν πλείστας διατριβὰς (ἰδίως ἐν τοῖς
«Ἀρχείοις τῆς παθολ. Ἀνατομίας» τοῦ Βίρ-
χωβ, ἐξεδόκει δὲ καὶ τὰ συγγράμματα Νέα
ἔρουναι ἐπὶ τῆς φλεγμονῆς (Βερολ. 1863),
Ἐρευναι περὶ τῆς ἐμβολῆς (1872), Μαθή-
ματα ἐπὶ τῆς γενικῆς Παθολογίας (β' ἐκδ.
1882) κατ. [B.E.]

Εκόνων. Περὶφημος μαθηματικὸς καὶ ἀ-
στρονόμος ἐκ Σάμου κατὰ μέσας τοῦ γ' αἰῶ-
νος π. Χ. ἀκμάσας, ἐπανοούμενος ὑπὸ τοῦ
Ἀρχιμήδους, Βιργιλίου, Σενέκα κλ. Ἐκ τῶν
συγγραμμάτων του οὐδὲν εὑρίσκει. Εἰς τὴν K.
ἀνήκει ἡ ἐπινόησις τῆς καμπύλης τῆς γυνι-
στῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλῆς τοῦ Ἀρχιμήδους
καὶ τὰ εἰς ἓνα τῶν ἀστερισμῶν δεῦν ὄνομα
Κέρμη τῆς Περσικῆς.

Εκόνων. Ἰκανώτατος τῶν ἀρχαίων Ἀ-
θηνῶν ναύαρχος κατὰ τοὺς τελευταίους χρό-
νους τοῦ Πελοπ. πολέμου (413 π. Χ.) τὸ πρῶ-
τον ἀναφερόμενος ὡς διοικητῆς τοῦ ἐν Ναυπά-
κτῳ στόλου ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν παρὰ
τῶν Κορινθίων ἀποστολὴν ἐπικουριῶν πρὸς
τοὺς Συρακοῦσιους. Τῷ 408 ἀντιέθῃ εἰς αὐ-
τὸν μετὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ Θρακυδούλου ἡ
διοίκησις τοῦ στόλου. Ὅτε δὲ ἤττηθέντος τοῦ
ὑπὸ τὸν Ἀλκιβιάδην ὑπαρχηγοῦ (406) ἡ δι-
οίκησις τοῦ στόλου ἀντιέθῃ εἰς 10 στρατηγούς,
εἰς τούτων ἐγένετο πάλιν καὶ ὁ K. Ἀλλὰ τῷ
αὐτῷ εἰτε ἤττηθῇ ὑπὸ τοῦ Καλλικρατίδου παρὰ
τὴν Λέσβον καὶ ἀπεκλείσθῃ ἐν τῷ λιμένι τῆς
Μιτυλήνης, θῶν ἀπῆλλαξεν αὐτὸν ἡ παρα-
τάς Ἀργινοῦσας νίκη τῶν Ἀθηναίων. Μὴ δυ-
νάμενος νὰ ἀνταγωνισθῇ πρὸς τὸν Λύσανδρον
μετὰ τὴν ἐν Ἀίγῳ Ποταμῷ ἤτταν τῶν Ἀ-
θηναίων, ἔφυγε μετὰ 8 πλοίων πρὸς τὸν Εὐδα-
γόραν εἰς Κύπρον καὶ τῷ 397 Ἀραξέρεθῃ ὁ
K. ἀνέθικεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν τῶν κατὰ τῶν
Σπαρτιατῶν προωρισμένων περσικῶν στόλου.
Τῷ 394 ἐκέρχισε λαμπρὰν νίκην κατὰ τῶν
Σπαρτιατῶν παρὰ τὴν Κνίδον, δι' ἧς κατέλυσε
τὴν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῷ Αἰγαίῳ δύνα-
μιν αὐτῶν, τῷ δ' ἐπομένῳ ἔτει ἐλθὼν εἰς Ἀ-
θήνας ἀνήγειρε διὰ περσικῶν χρημάτων τὰ
μακρὰ τεῖχη καὶ ἐτιμήθη οὕτω μεγάλως. Τῷ
392 πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς Σάρδεας
ἵνα ὑπερασπίτῃ τὰ συμφέροντά των ἀπέναντι
τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν Λακεδαιμονίων Ἀγ-
ταλκίδα, προτείνοντος εἰρήνην ἐπωφελεστά-
την διὰ τοὺς Πέρσας, συνελθὼν ἐν Σάρδεσι
καὶ ἐκράτηθῃ ἐπὶ τινα χρόνους ἐλευθερωθεὶς
δὲ κατόπιν ἀπέθανεν ἐν Κύπρῳ παρὶ τὸ 380
π. Χ. Πῶς αὐτοῦ, λίαν ἀτελῆ, ἔγραψεν ὁ Κορ-
νήλιος Νέπωρ.

Εκόνουλεϋ (Ἀβραὰμ Cowley). Ἀγγλὸς
ποιητῆς, γενν. 1618 ἐν Λονδίνῳ. Ἠδὴ ἐν ἡ-
λικίᾳ 17 ἔτῳ ἐξέδωκε συλλογὴν ποιημάτων
Rhetical blossoms. Κατὰ τῶν Πουρτανίων
ἔγραψε σάτυραν, ἔνθα δὲ τοῦ ζήλου του ὑπὲρ

τοῦ βασιλείου Καρόλου τοῦ Α' προσελήθη ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς ὑπὸ τῆς βασιλείας καταφευγούσης εἰς Γαλλίαν καὶ ἐπέστρεψεν ὑπερὶν μετὰ τοῦ Καρόλου τοῦ Β' εἰς Ἀγγλίαν (1660), ὅπου ἔλαβε βασιλ. ἐπιχειρήσιν, συνέγραψε δὲ λατινικὰ ποιήματα, ὧν τὴν ἐπέθετιν ἡρώσθη ἐκ τῆς βοτανικῆς (*Plantarum libri VI*, 1662-78). Ἀπεβίωσεν ἐν Τσέρτσευ τῷ 1767 καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ναυ. Οἰσεμνίστερ παρὰ τὸν Chaucer καὶ τὸν Spencer. Τὰ Ἀνακρεόντεα τοῦ ἔργου εἶναι αἱ πρῶται ἐν τῇ ἀγγλ. φιλολογία ἐπιτυχεῖς πρὸς ἀπομνησεῖς τῶν ἑλλ. πρωτοτύπων. [Μ.Γ.]

Κόουνσελ Βλόφς (Council Bluffs). Πρωτεύουσα κομητείας ἐν τῇ βορειοαμερικανικῇ πολιτείᾳ Ἰέβα πλησίον τοῦ Μισσουρι, 160 χμ. ἀνοθεν τοῦ Σαίν Λούις. ἔχει 21 474 κατ. καὶ εἶνε κέντρον διασταυρώσεως πολλῶν σιδηροδρόμων. Ἰδρύθη τῷ 1846 ὑπὸ τῶν Μερμένων ὑπὸ τὸ ὄνομα Καϊνσβίλ. [Μ.Σ.]

Κόουπερ ἢ Κοῦπερ (Γουλιέλμος Cowper). Ἀγγλ. ποιητής, γενν. 1731 ἐν Berkhamstead τῆς κομητείας Ἔρφορντ καὶ ἀποθ. τῷ 1800. Ἀπὸ τῆς νεότητός του ἔπασεν ἐκ μελαγχολίας καὶ τέλος παρεφρόνησεν, ἰαθῆ δ' ἐν σωφρονιστηρίῳ. Εἶτα ἀφιερώθη εἰς τὴν ποίησιν· ἐκ νέας μελαγχολίας τὸν ἐσωσεν ἡ μετὰ τῆς πνευματώδους καίτης Haughton συναναστροφὴ του. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐποίησε τὸν κομικὸν βαλλισμὸν John Gilpin ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπέτυχε λίαν τὸν χαρακτήρα τῶν θηρωδῶν ἔργων· τὸ ὠραιότερον ποίημά του εἶνε τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον *The task* (1785). Μεταξὺ ἄλλων μετέφρασε καὶ τὸν Ὅμηρον εἰς ἱάμβους (1791). Τὰ ἔργα του ἐξεδόθησαν πλοιστάκις [Μ.Γ.]

Κόους (Cows). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς νήσου Οὐάϊτ, διηρημένη διὰ ποταμοῦ εἰς Ἀνατ. καὶ Δυτ. Κ. ἔχει 10648 κατ. (1891) προμηθευτὴς τῶν πλείων καὶ ναυπηγός. Γνωστὴ εἶνε ἡ πόλις διὰ τὰ ὀκλάστια λουτρά της καὶ τὰς μεγάλας λεμβοδρομίας, τὰς περιηγητέρας τοῦ κόσμου, τελουμέναις ἐνταῦθα κατ' ἔτος 21—23 (v) Ἀυγούστου. [Μ.Σ.]

Κοπαϊφόρος (Bot.) *Copaifera* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Καϊσαλπινειωδῶν. Δένδρα αὐτοφυῆ ἐν τῇ ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς Ἀμερικῇ περὶ τὰ 16 εἴδη, τὰ ὁποῖα παράγουσιν ὅπαντα δι' ἐντομῆς τοῦ ξύλου τὸ Κοπαίτον βάλλασμον (*Balsamum copaiinum* ἢ *brasiliense*) ἔπερ φαρμακευτικὸν τε καὶ χρήσιμον ἐν τῇ βιομηχανίᾳ. [Θ.Χ.]

Κοπαΐον βάλσαμον. Βλ. Βάλα. Κοπ.

Κοπαΐλιον. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσιν ἀπὸ κοινῶς ῥητιναί τινες διακρινόμεναι τῶν ἄλλων διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν σκληρότητα, τὴν ὑψηλὴν τῆς τήξεως θερμοκρασίαν καὶ τὸ δυσδιάλυτον εἰς τὰ συνήθη διαλυτικά τῶν ῥητινῶν. Τὰ διάφορα Κ. παράγονται ἐκ δια-

φορωτάτων καὶ πολυπληθῶν δένδρων, πιθωώτατα δὲ εἶδη τινὰ ἀνήκουσιν εἰς δένδρα ἐκλιπόντα πλέον ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Τὰ πλείστα τῶν Κ. εἶναι ὀρυκτὰ εὐρισκόμενα ἐν γένει εἰς ἐλάχιστον βόθρος (3 μ.). Ἀριστὰ θεωροῦνται τὰ ἐξ Ἀφρικῆς, παραγόμενα πιθανῶς ἐκ διαφόρων εἰδῶν *Trachycarpus*· ἄλλα εἶδη προέρχονται ἐξ Ἀμερικῆς καὶ Ἀυστραλίας, ἐνταῦθα δ' ἀνέκει καὶ ἡ ῥητινὴ τῆς Δαμασκίας (βλ. λ.). Τὰ Κ. τήκονται μέλις εἰς 180°—340° Κ., εἰ δὲ ἀπὸ αὐτῶν συμπεπικνωμένων ἀποτελεῖται τὸ κοπαίελασμον. Ἐν τούτῳ εὐχερῶς διαλύονται πλείστα Κ. ὡς καὶ ἐν θερμῷ διαλύματι καυστικῷ κλίσεως ἐν ᾧ ἐν εἰσπνεύματι, αὐθέρει καὶ χλωροφόρμῳ ἀπλῶς ἐξ-ελαίνονται. Πόλλα τῶν Κ. ἐπιδρῶνται καταργασίαν εἰς τὸ ἡλεκτρον, πρὶς ὃ καὶ ἐμμοιάζουσιν ἐν πολλοῖς. Πλὴν δὲ τούτου χρησιμοποιοῦνται τὰ Κ. εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν βερνικίων καὶ

Κοπεγχάγη (Δανικ. *Kjøbenhavn*, γαλλ. *Copenhague*). Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Δανίας καὶ ἡ μὲν ὠχυρωμένη πόλις αὐτοῦ, κειμένη ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τῆς νήσου Ζελλάνδης ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ Σούνδ, χωριζομένη δὲ διὰ στενοῦ πορθμοῦ, ὅστις εἶναι καὶ ἀριστὸς λιμὴν, ἀπὸ τῆς νήσου Ἀμάερ. ἔχει 312 859 κατ., διαίρεται δὲ εἰς 3 τμήματα ἀποτελοῦντα τὴν κυρίαν πόλιν καὶ περιβαλλόμενα δι' ὀχυρωμάτων, τὴν πρὸς Δ. Παλαιάν πόλιν, τὴν πρὸς Β. ὠραίαν Νεάπολιν μετὰ τοῦ προουρίου *Frederikshavn*, καὶ τὴν πρὸς Ν. Christianshavn ἐπὶ τῆς νήσου Ἀμάερ, πρὸς δὲ τὰ 4 προάστια *Osterbro*, *Nørrebro*, *Vesterbro* καὶ *Frederiksberg*. Τὰς πλατείας, μετὰ τῶν ἐποίων ἡ Νέα Βασιλικὴ Ἀγορὰ εἶνε ἡ μεγαλύτερα καὶ ὠραιότερα διακοσμοῦσιν ἀνδριάντας Δανῶν βασιλέων καὶ περιφύμων ἡρώων. Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, ἡ τις εἶνε ἡ μετρέπελις τοῦ βασιλείου, περιέχει πολλὰ γλυπτικά ἔργα τοῦ Θόρβαλδσεν. Καὶ ἄλλοι δὲ ναοὶ κομψότατοι ὑπάρχουσιν ἐν Κ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων κτιρίων διαπρέπει τὰ βασιλικά ἀνάκτορα, τὸ μέγαρον τῶν ἱστορικῶν συλλογῶν, τὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὠραίων τεχνῶν, τὸ πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης καὶ ζωολογικοῦ μουσείου, τὸ δημαρχεῖον καὶ μέγαρον τῶν δικαστηρίων, τὸ χρηματιστήριον κλ. Τὸ πανεπιστήμιον ἰδρύθη τῷ 1478, συνθίσσεται δὲ μετ' αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ σύστερον κτίσιν, βοτανικὸς κήπος, βιβλιοθήκη 500 χιλ. τόμων καὶ 20 000 χειρογράφων, ὧν πολλὰ τῆς ἀρχαίας σκανδιναβικῆς γλώττης ὡς καὶ περσικὰ καὶ ἰνδικά· ἐν στενῇ δὲ σχέσει μετ' αὐτοῦ εὕρεσται καὶ τὸ πολυτεχνεῖον, ἰδρυθὲν τῷ 1829. Πρὸς δὲ ὑπάρχουσι κτηνιατρικὴ σχολή, γωργικὴ ἀκαδημία, στρατιωτικὴ σχολή καὶ ναυτικὴ ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν κλ. Ἐπὶ κεφαλῇ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν ἵσταται

ή τῇ 1742 ἰδρυθεῖσα Δανικὴ Ἑταιρία τῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἡ τῇ 1825 ἰδρυθεῖσα Ἑταιρία τῆς σκανδιναυικῆς ἀρχαιολογίας πολλὰ εἰσφέρει καὶ συλλογεῖ καλλιέργουσι τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν κλ. Ἐκ τῶν συλλογῶν αξίαί μνησίας εἶναι πρὸ πάντων ἡ τῶν σκανδιναυικῶν ἀρχαιοτήτων, ἡ νομισματικὴ, ἡ τῶν ἑλλήνων καὶ ῥωμ. ἀρχαιοτήτων, ἡ τῶν χαλκογραφημάτων, πρὸ πάντων δὲ ἡ τῶν ἔργων τοῦ Θέρβαλδσεν (βλ. λ.). καὶ ἡ πινακοθήκη. Ἡ Κ. εἶνε καὶ σπουδαῖον κέντρον ἐμπορίου, οὐχὶ μόνον ἐντὸς τῆς Δανίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ἀλλῶν χωρῶν, καὶ αἱ ἐν Κ. ἐδρεύουσαι ἀεροπλοικαὶ εἰσὶν αἰσθητικῶς τακτικῶς πλεῖς εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. — Περὶ τὰ μέσα τοῦ 18 αἰῶνος ἡ Κ. ἦτο ἀκόμη ἀσημαντὴ χωρίον, ἔχον ὅμως ἐτήσιαν ἐμπορικὰς πανηγύρεις (εἰς αὐτὴν ἐνομοκ. σημαίνον «λιμένα τῶν ἐμπόρων»). Τῇ 1167 ἴδρυσεν ὁ ἐπίσκοπος Absalon ἰσχυρὸν φρούριον ἐκεῖ καὶ μετέβαλε τὸ χωρίον εἰς ὠχυρωμένην πόλιν· τῇ δὲ 1446 ἐγένετο βασιλικὴ πόλις καὶ συγχρόνως ἔδρα τῶν βασιλέων. Ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτῆς μνημονεύσεν ἀκόμη τὴν παρ' αὐτὴν ναυμαχίαν τῆς 2 Ἀπ. (9) 1801, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπολέμησαν οἱ Δανοὶ ἀνδρείοτατα κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Νέλσον Ἀγγλῶν. Τῇ δὲ 1807 ἐβρομβήσαν οἱ Ἀγγλοὶ τὴν πόλιν, καὶ κατεστράφησαν τότε πλείστα κτίρια αὐτῆς. Ὁραϊότατα εἶναι τὰ περίχωρα τῆς Κ. μετὰ πολλῶν βασιλικῶν ἐπαύλεων. [Μ.Σ.]

Κόπενικ (Köpeniek). Πόλις τοῦ πρωσικοῦ νομοῦ Πότσδαμ, ἐν Βρανδεμβουργίᾳ, κειμένη ἐπὶ νήσου τοῦ Σπρέε. Ἔχει 14019 κατ. (1890), ἀνάκτορα χρησιμεύσαντα ἄλλοτε καὶ ὡς ἔδρα τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ Βρανδεμβούργου, διδασκαλεῖον καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Κοπέρνικος (Νικόλαος Kopernik, Copernicus ἢ Kopernicus), ὁ ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας. Ἔγενν. τῇ 19 Φεβρ. 1473 ἐν Τέρν υἱὸς μεγαλεμπόρου, ἐσπούδαζε δ' ἐν Κρακοβίᾳ καὶ Βελονίᾳ τὰ Νομικὰ. Τῇ 1500 μετέβη εἰς Ρώμην, ὅπου ἐποίητε δημοσίαν διαλέξιν περὶ ἀστρονομίας, ἐσπούδαζε δ' εἰς αὐτὴν προσέτι τὴν Ἰατρικὴν ἐν Παδουῇ, ἐν Φερράρᾳ δὲ ἀπέκτησε τὸν τίτλον διδάκτορος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου. Ἀπὸ τοῦ 1506 διέμεινεν ἐξ ἑτη ἐν Ἀλτδερῷ ὡς σύμβουλος τοῦ ἐπισκόπου· ἐνταῦθα ἐξέδωκε λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Θεοφυλίκτου Σιμοκίτου (ἐν Κρακοβίᾳ τυπωθεῖσαν). Βίτα δὲ ἔζησεν ἐν Φραουεμβούργῳ, ὅπου εἶχεν ὁρισθὲν μέρος τῆς ἐπὶ τῆς μητροπόλεως ἐπιτροπῆς, καὶ ἐν Ἀλλενσταίν, διαικῶν τὰ κτήματα τῇ μητροπόλει, ἀπὸ τοῦ 1523 καὶ γενικὸς ἐπιτροπὸς τῆς ἐπισκοπῆς γενόμενος. Ἐπανεκλήμηνως ἐστάλη καὶ εἰς τὰς διήτας τῆς Πρωσίας ἵνα συμπράξῃ εἰς τὴν διακανόνισιν

τοῦ πολὺ συγκεχυμένου νομισματικοῦ συστήματος, τέλος δὲ καὶ ὡς ἱατρὸς εἰργάσθη. Ἀπέθανε δὲ κατὰ Μάιον τοῦ 1543 καὶ ἐνεταφιάσθη ἐν τῇ ναῷ τῆς Παναγίας ἐν Φραουεμβούργῳ.

Τὴν περὶ τοῦ κοσμικοῦ συστήματος θεωρίαν του περιεχει τὸ ἔργον De revolutionibus orbium coelestium, ὅπερ ἀπεπεράτωσε μὲν περὶ τὸ 1530, ἐξέδωκε δὲ ἐλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐν Νυρεμβέργῃ· ἐν αὐτῷ διδάσκει ὁ Κ. ὅτι ὁ ἥλιος εἶνε τὸ κέντρον περὶ τὸ ὁποῖον στρέφεται ἡ γῆ μετὰ τῶν λοιπῶν πλανητῶν. Ἐν τῷ προλόγῳ ὁ Ὁσίανδρος δοτὶς ἐπιστάται τῆς ἐκτυπώσεως, χαρακτηρίζει, φιλοβούμενος τὸ ὁρθοκεντρικὸς ἐπιληψίμον τῆς τοιαύτης διδασκαλίας, τὴν θεωρίαν ταύτην ὡς ὑπόθεσιν, ἐνῷ ὁ Κ. ἐν τῷ ἔργῳ ῥητῶς καὶ μετὰ μαθηματικῆς ἰκρυθείας ἀποδεικνύει τὸ βῆσιμον τῆς θεωρίας. Ὁ Αὐθόρως καὶ ὁ Μετὰ γῶν ἀπεφάνθησαν κατὰ τῆς θεωρίας ταύτης· οἱ δὲ καθολικοὶ ἦσαν δεδιχασμένοι, μὴ τολμήσαντες νὰ ἐκφράσωσιν ὠριστην γνώμη, διότι τὸ ἔργον ἀφιερῶθη εἰς τὸν πάπαν Παῦλον Ι'. Κατὰ τὰς περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ Γαλιλαίου διαμάχας δημοῦς (1616) ἐτέθη τὸ ἔργον εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀπηγορευμένων βιβλίων, ἐξ οὗ μόλις τῇ 1757 διεγράφη. Τὴν πρώτην ἐκτεταμένην βιογραφίαν τοῦ Κ. ἔγραψεν ὁ Cassendi (1654), τὴν δὲ νεωτέραν καὶ ἀκριβεστέραν ὁ L. Prowe (3 τ. Βερολ. 1883—4). [Β.Ε.]

Κορινθῖο (ἱππὴνως San Francisco de la Selva de Copiaro). Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχ. Ἀτακάμας τῆς Χιλῆς, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποτ. καὶ Δ τοῦ ὁμωνύμου ἡμιστείου ἐν οἷσι περιφῆμῳ διὰ τὸν πλοῦτον διαφόρων μετάλλων. Ἔχει 9916 κατ., παράγει δὲ κυρίως χαλκόν, ἀργυρον, γουάνον κλ. [Μ.Σ.]

Κόππα. Βλ. Ἀλφάβητος, Γράμματα καὶ γραφή, ὡς καὶ Κ. (κάππα).

Κοπάνιτς. Χωρ. τοῦ δήμου Φιγαλίας, μετὰ 113 κατ. [Μ.Σ.]

Κοπάνιτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Αὔλωνος τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 169 κατ. [Μ.Σ.]

Κοπιτέϊκ. Χωρ. τοῦ τοῦ δήμου Σιλάσιας μετὰ 96 κατ. [Μ.Σ.]

Κόπρινια. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀργινίου, ἀπέχον ὥρ. 1½ ἀπὸ Καλαμπάκας, μετὰ 275 κατ. 2) Χωρὸν ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμ. Ἀρακυνθίων, ἔχον 183 κατ. [Μ.Σ.]

Κόπριν. Βλ. Ἀποχωρήματα.

Κοπρόζ. Χωρ. τοῦ δήμου Κοθονίων τῶν Τρικκάλων, μετὰ 125 κατ. [Μ.Σ.]

Κοπρόλιθος καλοῦνται τὰ ἐν ἀπολιθώσει διατηρούμενα περιττώματα ζῶων πανοικτιῶν. Παρίστανται συνήθως ὡς μάζαι κοιλινδροειδεῖς, λευκοκίτριναι ἢ ροδαί, διατηρούται συχνὰ τὸ σχῆμα καὶ τὰς ἐντομὰς καὶ

αύλακας ὡς ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ ἄκρον τοῦ ἐν-
τέρου. Χημικῶς εἰσι πλούσιοι εἰς φωσφορικά
ἄλατα καὶ ἰδίᾳ φωσφ. ἐναρμύνον μαγνήσιον.
Εὐθνήται δὲ συχνὰ ἐντέρας αὐτῶν ὁδόντες ἡ τεμά-
χια ὅστων ἐκ τῶν γευμάτων τῶν πικναρχαίων
ἐκείνων ζῶων. [Φ.Ι.]

Κοπροφάγα. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει
ἰδιαιτέρως ὁμᾶς τις ἐντόμιον εἰς τὰ Πεταλό-
κερα Κολεόπτερα ἀνήκουσα, μὴ περιλαμβά-
νουσα ὁμῶς πάντα τὰ ἐκ κόπρου τρεφόμενα ἐν-
τομα. Ἐν γένει εἶναι κύνθαροι μικροί, καθ'
ὅλην τὴν γῆν διεσπαρμένοι. Τρέφονται δὲ
αὐτὰ τὴ καὶ αἱ κάμποι τῶν ἐκ τῆς κόπρου
τῶν γηλοφέρων ζῶων, διὸ ἀφθονοῦσι ἰδίᾳ ἐν
τῇ μέγιστα πληθῆ μηρυκατικῶν διατρεφύσει
Ἄσιᾳ. Διαιροῦνται δὲ τὰ Κ. εἰς Κοπρίδας
καὶ Ἄφοδιδας καὶ γνωστότατον αὐτῶν
εἶναι ὁ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις ἱερὸς κύν-
θαρος Σκαράβιος. [Φ.Ι.]

Κόπτιαι καλοῦνται οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ-
γόνιοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἐξ ὧν καὶ τὸ
ὄνομα παραμορφθὲν. Συμποσύνται νῦν εἰς
300 χιλ. μένον, συνεπεία τῶν διωγμῶν οὓς
ὑφίσταντο κατὰ τὸν μεταίωνα, κυρίως δὲ
κατακυλῶσιν ἐν τῇ Ἀνω Αἰγύπτῳ. Εἶναι
ματρίου ἀναστήματος, μελανόφθαλμοι, οὐλό-
τριχες καὶ ὁμοιάζουσι καὶ εἰς ἄλλα τινὰ
πρὸς τοὺς προγόνους τῶν παρ' ὧν ἐκλήρονό-
μησαν καὶ τὸ ἔθος τῆς περιτομῆς. Κατὰ τὴν
περιβολὴν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς Μωαμεθα-
νοὺς, φέρουσι δὲ συνήθως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
μέλαν τουρμπάνιον. Ἐχουσι δὲ γενικῶς χα-
ρακτῆρα σκυθρωπὸν καὶ μεγάλως ἀγαπᾶσι
τὸ χρῆμα, διακρίνονται δὲ ἐπὶ λογιστικῇ
ἱκανότητι διὸ καὶ ἐν τῇ ὀηρησίᾳ τῆς χώ-
ρας λογιστικὰς πρὸ παντὶ κατέχουσι θέ-
σεις. Οἱ πλείστοι εἶναι κατὰ τὴν ὀρησιαίαν
μονοθεῖται (Ἰακωβίται), ὀλίγοι δὲ εἶναι
ἡνωμένοι μετὰ τῆς δυτικῆς ἢ τῆς ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ ὀλιγώτεροι διαμαρτυ-
ρομένοι. Τὴν εἰς τὴν χριστιαν. ἐκκλησίαν
ἐπιστροφὴν τῶν ἀνάγουσιν εἰς τὸν ἁγ. Μάρ-
κον ὃν πιστεύουσι πρῶτον πατριάρχην τῆς
Ἀλεξανδρείας. Ἐχουσι πατριάρχην (Ἀλε-
ξανδρείας) ἐδρεύοντα νῦν ἐν Καίρῳ, ἐρίζονε-
νον δὲ ὑπὸ τοῦ προκατέχου τοῦ ἡ διὰ κλήρου
ἐκλεγόμενον, πάντοτε ἐκ τῶν τῆς μονῆς τοῦ
Ἀγ. Ἀντωνίου, ὀρίζοντα δὲ τὸν μητροπολίτην
τῆς Ἀθηνῶν (βλ. λ.). Ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρ-
χουσι καὶ 12 ἐπίσκοποι. Ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις
ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους.

Κοπτική γλῶσσα καλεῖται ἡ τελευταία
μορφή τῆς αἰγυπτιακῆς· ἐναυτῆ εἶνε γεγραμμένη
ἡ φιλολογία τῶν χριστιανῶν Αἰγυπτίων. Περὶ
τῆς γραφῆς βλ. Ἱερογλυφικά. Σήμερον ἡ
γλῶσσα εἶνε νεκρά, εὐχρηστος μόνον ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ μὴ γνωσκισμένη ὁμῶς μήτε ὑπὸ
τῶν ἱερέων μήτε ὑπὸ τοῦ λαοῦ· μόνον ἐσά-
τως τινὲς τῶν Κοπτῶν διὰ μέσου Εὐρωπαίων

ἱεραποστόλων ἀπέκτησαν πάλιν γνῶσιν αὐ-
τῆς, ἥτις σωζομένη ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν ὀρη-
σκευτικῶς συγγράμμασι, λεξικοῖς καὶ γραμ-
ματικαῖς ὡς καὶ ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἔχει
μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν αἰγυπτιακὴν
ἀτε εὔσα ἢ μὲνη γνωστὴ καὶ ὡς πρὸς τὴν
φωνήεντα φάσις τῆς αἰγυπτ. γλώσσης. [Ἐγ.]

Κοραῆς (Ἀδαμάντιος). Ὁ μέγας
ἀναμειφωτὴς τῆς τῶν Ἑλλήνων νεωτέρων
γλώσσης καὶ παιδείας καὶ σκαπανεὺς τῆς
παλιγγενεσίας αὐτῶν.

Ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ τῇ 27 Ἀπριλίου
1748 υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Κ., καταγομένου ἐκ
Χίου ἐγκατασταθέντος δ' ἐν Σμύρνῃ πρὸς ἡμ-
πορίαν. Μεταξὺ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἦτο καὶ
ὁ ἱατροφιλόσοφος Ἀντώνιος Κ. ἀνὴρ λογιώ-
τατος, γράφας καὶ ὥδας· ἡ μήτηρ δὲ τοῦ
Ἀδαμάντιου ἦτο θυγάτηρ τοῦ τότε περι-
κλειεῦς διδασκάλου Δισμαντῆ Ρωσίου. Τὰ
πρῶτα γράμματα ἐξιδάχθη ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ
Σχολῇ. Κληρονομήσας δὲ τὴν βιβλιοθήκην
τοῦ πατρὸς τοῦ Δ. Ρωσίου, διεκασθη ὑπὸ μελ-
έωνος πρὸς τὰ φιλολογικὰ μαθήματα ἑλίου,
πρὸ πάντων δὲ κατέλαβεν αὐτὸν ὑπερμάροισι
πέθος νὰ ἐκμάθῃ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν πρὸς
κατανόησιν τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐκείνῃ ἑρ-
γῶν καὶ ἐκδόσεων. Ἰππῆρε δὲ λίαν εὐτυχῶς
εὐρών τὸν ἐν τῷ ναύτιῳ τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἑλλαν-
δικοῦ πρεξενεῖου ἱερατεύοντα Ἱερνάρδον Κου-
νον (Κουμ), ὅστις εὐ μόνον τῷ ὄντι ἐδίδασκεν
αὐτὸν τὴν λατινικὴν ἐπὶ ἀντιοδόξαι τῆς ἐκ-
κλησιαστικῆς καὶ ἰδίως τῆς καθ' ἡμᾶς προφορᾶς,
ἀλλὰ καὶ ἐν παντί ἐκτοτε ἐφάνη πρέθυμοι
προστάτης καὶ συμβούλος τοῦ Κ. δι' ἑλίου τοῦ
βίου του. Μετὰ τοῦ πέθου τοῦ νέου Κ. νὰ ἐυ-
ρύνη ἐτι τὰς γνώσεις τοῦ ἐν Εὐρώπῃ συνέ-
πεσε καὶ ὁ σκεπὸς τοῦ πατρός, ἐμπορευόμενος
τὰ σερικὰ ὑφάσματα, νὰ συνάψῃ ἐμπορικὰς
σχέσεις πρὸς τοὺς ἐν Ἀμστελδομῷ πραγμα-
τευτάς, ἀποστελλῶν ἐκεῖ τὸν υἱόν του Ὀυῦν·
ὁ Κ. ἐβόησε τῷ 1772 εἰς Ἀμστελδομὸν
φέρων ἐκτὸς ἄλλων καὶ συστατικὴν ἐπιστο-
λὴν τοῦ Κεῦνου πρὸς τὸν σοφὸν ἱερέα Ἀδρια-
νὸν Βούρτ (Buurt), ὅστις ἀπεδείχθη δεύτερος
μετὰ τὸν Κεῦνον εὐεργέτης αὐτοῦ, διδάξας
αὐτὸν ζωρεὰν τὰ στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου καὶ
τὴν λογικὴν τέχνην. Ἀπὸ τῆς ἐκεῖ διατριβῆς
τοῦ χρονολογεῖται ὁ φιλολογικὸς τοῦ Κ. βίος.
Ἐπὶ ἐξαστίαν διέτριψεν ὁ Κ. ἐν Ἀμστελ-
δομῷ περίεπιον ἐπιμύσει τὰς Μούσας, ἀμελῶς
δὲ καὶ ἀπρεθύμως ἐπιτηδεύων τὰ τοῦ Κερ-
δίου Ἑρμοῦ. Παρακαλέσας δὲ ματαίως τοῦ
γενεῖς του νὰ τῷ ἐπιτρέψωσι νὰ σπουδᾷ ἐν
Γαλλίᾳ τὴν λατινικὴν ἐπέστρεψε διαχειμαστῶν
ἐν Βιέννῃ καὶ ἔνεστι κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1774
εἰς Σμύρνην ἣν ἐπανεῖδε κατεστραμμένην ἐκ
πυρκαϊκῆς καὶ σεισμῶ. Βαρῶς φέρων τὰς δι-
αφύσεις δυστυχίας, πρὸ πάντων δὲ τὸν ἐν Τουρ-
κικῷ βίον, ἐβυθίσθη εἰς μελαγχολίαν, ὥστ'
κατὰ τὴν ἐμολογίαν τοῦ ἰδίου ὀλίγου δαίν

παρεφρόνησαν, ἡ μόνη παρηγορία του ἦτο· ἡ μετὰ τοῦ Κεύνου συναναστροφή του. Οἱ δὲ γονεῖς ματαιῶς προσπαθόντες νὰ διασκεδάσωσι τὴν μακαγγελίαν του, τέλος συνήνεσαν εἰς τὴν εἰς Γαλλίαν μεταβαρὶν του. Σημειώσαν δὲ ὅτι πρῶτος καρπὸς τῶν πνευματικῶν τοῦ Κ. κέπων, προῖον δὲ τῆς τετραετοῦς ἐν Σμύρνῃ διαμονῆς του, εἶνε ἡ μετάφρασις τῆς «Ὁρθόδοξου Διδασκαλίας» τοῦ ῥώσου μητροπολίτου Πλάτωνος, ἥτις ἐτυπώθη τῷ 1782 ἐν Λειψία. Ἡ Κατήχησις αὕτη ἦτο ἐν τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὀρθόδοξου θεολογίας, ἔχει δὲ καὶ νῦν ἐτι ἀξίαν καὶ ἀνετυπώθη πολλὰκις (τελευταίως 1875 διασκευασθεῖσα ὑπὸ Νεστορίδου). Συγχρόνως δ' ἐξέδωκεν ὁ Κ. καὶ τὴν «Συνοφὴν τῆς ἱεραρχίας τοῦ Κ. καὶ τῆς κατήχησης» καὶ ταύτην ἀνατυπώθεισαν πλείστακις. Ἡδὴ δὲ εἰς τὴν Κατήχησιν τοῦ Πλάτωνος ἐμφανίζεται τρανῶς ὁ μέλλων μωραυτὴς τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδιώματος, ὡς ἀπεδεικνύει παραβολὴ τις πρὸς τὰ ἀλλὰ φιλοτεχνήματα τῶν συγγενῶν λογίων.

Τῇ 9 Ὀκτωβ. 1782 ἀφίκετο ὁ Κ. εἰς Μομπελιέ, ἀνευ χρημάτων, ἀνευ φίλων. Ἀλλ' ἡ διάσπρος τοῦ νέου Ἑλληνοφίλου ἀπαλάσσει καὶ τὸν Κ. ἐτι καὶ ἐπὶ κατὰ τὰ 1783 καὶ 1784 ἀποφρανθῇ τῶν φιλοστόργων γενέων του. Ἐκ τῶν καθηγητῶν, ὧν μαθητὴς ὑπῆρξε κατὰ τὴν τετραετὴ ἐν Μομπελιέ διαμονήν του, πθεινότερος καὶ εὐνούστατος πρὸς αὐτὸν ἦτο ὁ Γερμῶ, ὅστις ἦτο καὶ διαπυρρότατος τοῦ ἱπποκράτους θαυμαστῆς καὶ τοῦ αἰσθητικῆς βεβαιῶς συνήνεγκαν καὶ εἰς τὴν ἐπεὶτα ἑκδοσιν ἱπποκρατεῶν συγγραμμάτων ὑπὸ τοῦ Κοράη. Ἀπὸ τῆς ἀποδημίας δὲ τοῦ Κ. εἰς Γαλλίαν χρονολογεῖται καὶ ἡ ἀλληλογραφία αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν Σμύρῃ πρωτοψάλτην Δημήτριον Λῶτον, ὅστις ὑπῆρξεν ἀνωμαλὸς αὐτοῦ φίλος, πθεινὸς παρήγορος καὶ ὑπηρετικὸς ἐν πᾶσιν ἐταῖρος. Ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ταύτῃ, ἐξακολουθεῖται μέχρι τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, κατοπτρίζεται ὁ βίος, ἡ ἐργασία καὶ αἱ ταλαιπωρίαι τοῦ Κ., εἶνε δὲ συγχρόνως αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ θησαυρὸς ἀνεξάντητος οὐ μόνον χαρισμάτων ἀλλὰ καὶ ἐν τῶν χρόνους ἐκείνους συμβεβηκότων. Ἀλλὰ κορωνὴ αὐτῶν εἶνε τὸ ἀπὸ 19 Ἰουλ. 1786 γράμμα, ἰδί' οὗ ὁ Κ. διακινεῖται πρὸς τὸν φίλον τὴν διδακτορικὴν αὐτοῦ ἀναγράφουσαν. Ἡ πρώτη θέσις τοῦ νέου διδάκτορος ἦτις ἀπεσπασατο τὰ ἐγκώρια τῶν καθηγητῶν καὶ πολλῶν ἄλλων τοῦ Μομπελιέ λόγιων, φέρει τὸν τίτλον «Πυρετολογίας ἀνθρώπου», εἶνε δὲ γεγραμμένη ἐν ἀπταισῇ καὶ γλαφυρωτάτῃ λατινικῇ γλώσσῃ. Ἡ δὲ ἑτέρα λατινιστὶ ἐπίσης συντεταγμένη θέσις φέρει ἐπιγραφὴν, «Ὁ καθ' ἱπποκράτην ἰατρός, ἥτοι περὶ τῶν κυ-

ρίων τοῦ ἱατροῦ καθηκόντων, ἐκ τοῦ πρώτου ἱπποκρατεῖος ἀφορισμοῦ ἐξαγορευμένον». Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς δευτέρας θέσεως ἐξέδωκε (1787) ἐκ τοῦ γερμανικοῦ εἰς τὸ γαλλικὸν μεθρμηνευμένον ἐν 2 τόμοις τὴν «Κλινικὴν ἱατρικὴν» τοῦ Σέλλε, ἐξ ἧς ἐπορίσαστο μικρὸν κέρδος, χρησιμεύσαν ὀπωρεῖν εἰς τὰς πελυσίδας αὐτοῦ χρείας, τοσαύτην μάλλον ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων καὶ τὴν πώλησιν τῆς πατρικῆς οἰκίας οὐδένα ἀλλοθεν ἤλπιζε μισθὸν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων κόπων τὴν πενίαν δ' ἔσχεον δὲ ὁ Κ. συντροφὸν δι' ὅλου τοῦ βίου του, καὶ ὅτε δὲ τὸ ὄνομα τὸν ἐφημέριον καὶ οἱ συμπόλιται τοῦ Χίσι παρεκάλουν αὐτὸν νὰ ἀρχθῇ γενναίως ἐπιχειρήσεις, ἤντηθ' πάντοτε· μόλις δὲ κατὰ τέλος τοῦ βίου του ἐδέχθη τοιαύτην συνδρομὴν προσεσχηθείσαν αὐτῷ ὑπὸ τύπον θανάτου, ἀπέθανεν τοῦ ἐπορίου ὁ Κ. ἐνέμιξεν δὲ εἶχεν ἐναχυράσῃ τὴν βελισθηκὴν του.

Ἐπὶ μακρὸν ταλαιπωρεῖς ὁ Κ. ἐκρίνε τελευταίους λυσιτελεστέρον ν' ἀπέλθῃ εἰς Παρίσιον, ἔπου ἀφίκετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαΐου 1788. Ἐνταῦθα ἔτυχ' ἐφελξένου διζώσεως παρὰ τῶν καθηγητῶν καὶ λογίων πρὸς αὐτὸν ἐκείνους συστατικὰ γράμματα· οἱ μάλλον ἀξιωματίζοντο αὐτὸν ἥσαν ὁ Στέφανος Clavier, ὁ Chardon de la Hochette καὶ ὁ Viljoison, πρὸ πάντων δὲ ὁ πρῶτος τούτων, ὅστις ἐπικουράει παντοίως τὰς πρὸς τὴν ἀποβῇ ἀφελίμους εἰς τὸν Κ., μακρὸν χρόνον καὶ πλεον ἢ ἅπας ἐφελξένους αὐτὸν, σχεδὸν ἄκοντα, ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαυλῇ ἐπὶ τῶν φοβερῶν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως περιπετειῶν. Ὁ Κ. ἐγένετο αὐτόπτης ταύτης, ὅσα δὲ γράφει περὶ αὐτῆς πρὸς τὸν Πρωτοψάλτην, φέρουσι τύπον δραματικῆς μαρτυρίας, ἐπὶ τοσούτων, ὥστε καὶ Γάλλοι συγγραφεῖς ἐκ τῶν ὀνομαστοτάτων εἰς τοῦ Κ. τὰς περιγραφὰς παραπέμπουσιν ὡς εἰς ἀνοσίχτους πηγὰς. Διευκρινίτῃ δ' εἶναι αἱ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ταλαιπωρίαι ὅσας ὑπέστη ὁ Κ. κατὰ τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους χρόνους. Πάλαι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν κατὰ τῆς πενίας, τὰ ὀλίγα δὲ χρήματα ὅσα ἐκέρχαινε εἰς διδασκῶν τὴν ἑλληνικὴν, εἰτε παραβάλλων ὑντίγραφα κατ' ἐντολὴν Ἀγγέλων καὶ ἄλλων θεολόγων καὶ φιλοσόφων, εἰτε ἐκμηνύων ἐκ τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς ἀγγλικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν πενήματα οὐδαμῶς ἐξήρκεον αὐτῷ πρὸς πορισμὸν τῶν ἐπιτεθειμένων, ὥστε καὶ ποτε ἠναγκάσθη νὰ πώλῃσιν ἑνὰ ἐκ τῶν ὀλίγων βιβλίων τοῦ «βίᾳ νὰ πληρώσῃ τὸ ψῶμί πρὸς 35 καὶ 40 γράμματα τὴν λίτραν» ἕνεκα τῆς υποτιμώσεως τῶν γραμματίων τοῦ δημοσίου ταμεῖου. Ἐπὶ τινι χρόνον ἐφελξένῃ ὑπὸ τοῦ Clavier ἐν Νοζά κατὰ τοὺς θέρους μῆνας τοῦ 1793, ἐπέστρεψε δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους εἰς Παρίσιον, ὅπου περιέμενεν αὐτὸν πάλιν δευτὴν ἀρχηγεσίαν. Καὶ τῇ 1795 δὲ ἐκ νέου κατὰ τὴν

γει εἰς τὴν ἐπαυλιν τοῦ Clavier, διότι μένον ἐν Παρισίοις, ἐκινδύνευε ν' ἀπεθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης, ἐπέστρεψε δὲ μόλις τῇ 12 Αὐγ. 1796. Τῷ 1795 ἐδημοσίευσεν νέαν ἐκδόσιν, μετὰ πολλῶν προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων, τῆς Κλινικῆς Ἱατρικῆς τοῦ Selle, τῷ δὲ 1796 τὰς «Ἱατρικὰς παρατηρήσεις» τοῦ ἰδίου, καὶ τῷ 1795 τὴν «Εἰσαγωγὴν» εἰς τὴν μελέτην τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱατρικῆς, ἥτις ἐτυπώθη ἐν Μερκελλιέ. Πρὸς δὲ μετέφρασεν ἐκ τῆς ἀγγλικῆς καὶ ἐδημοσίευσεν τὴν «Ἱατρικὴν Συνέδρημον», ἀνωνύμως ἐκδοθέντα, καὶ τὴν «Ἱστορίαν τῆς ἱατρικῆς καὶ τῆς χειρουργίας τοῦ Black, ἣν διεκρίσθη διὰ πλείστων σημειώσεων πολυτιμοτάτων» ὁ Rochette ἀπεφάνθη ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἐργασίας ταύτης ὅτι ὁ Κ. ἦτο ὁ μόνος ἀνὴρ, ὁ θυνάμενος νὰ καθάρῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἱπποκράτους φερόμενα συγγράμματα, καλεῖ δὲ τὸν Κ. σφώτατον τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐκ τῶν κορυφαίων κριτικῶν τῶν τότε χρόνων. Ἡ φήμη τοῦ ἀνδρὸς διὰ τῶν ἔργων τούτων καὶ διὰ μικροτέρων κριτικῶν σημειώσεών του, ὡς ἀφιλὴ ἐχορήγησε ὅσιν πρὸς διαφόρους φιλολόγους, διεδίδετο ὅλον ἐν εἰς τοὺς κύκλους τῶν λογίων ἐνταῦθα μνημονευτέον τὰς εἰς Θεωκυδίδην σημειώσεις, αἱτινες ὑπάρχουσιν ἀποταταμειωμέναι ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Levesque τετρατόμῳ μεταφράσει, πρὸς δὲ τὰς εἰς Ἡρόδοτον καὶ Ἀθηναιον, εὐρισκόμενας ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Lareher μεταφράσει τοῦ πρώτου καὶ τῇ ὑπὸ Schweighäuser ἐκδόσει τοῦ δευτέρου. Καὶ ὁ ἴδιος δὲ ὁ Κ. ἠσχολήθη μετὰ ζήλου περὶ τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὴν ἐν τῇ καθωμίλῃ-μένην γλῶσσαν παραφρασῶν τῶν ἱστορικῶν τοῦ Ἡρόδοτου, ἐτυπώθη δὲ ἡ παράφρασις αὕτη μέχρι τοῦ 181ου κεφαλαίου τοῦ δ' βιβλίου ἐν Παρισίοις μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Κ., εἰτα δὲ διεκρίθη. Εἰς δὲ τὸν Eichstädt καθηγῆ-τὴν ἐν Ἰένῃ παρεχώρησεν ὁ Κ. ὅτ' αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοσὶν τοῦ Διαδόχου τὰς πολλὰς ἐαυτοῦ διερρώσεις «νέους καὶ μάλιστα δέξιοι-στους μάρτυρας τῆς ἐξαιρέτου αὐτοῦ ἀγχι-νοίας» ὡς ἐμολογεῖ ὁ Eichstädt.

Ἀπαρχὴ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Κ. εἶναι ἐκ «Χαρακτῆρος» τοῦ Θεοφράστου, μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως, εἰσαγωγῆς καὶ κριτικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων ἐπίσης γαλλικῶν. Τὸ ἔργον ἦτο ἐν χειρογράφῳ συντεταγμένον ἥδη τῷ 1795, ἐξεδόθη δὲ μόλις τῷ 1799 ἀναλώμασι τοῦ ἐν Λιβόρνῳ ἐμπόρου Θωμᾶ Σπανισλάκη. Καίτοι ὁ Κ. ἐν τῇ μετριοφροσύνῃ του λέγει ὅτι οὐδαμῶς διενόηθ' νὰ παρασκευά-σῃ ὑπερ ἑdition savante καὶ δι' ἑλλειψιν καιροῦ καὶ πόρων δὲν ἤδυνήθη νὰ ποιῇ τὴν ἀντιβολὴν τῶν ἐν τῇ Ἐθν. Βιβλιοθήκῃ ἀπο-κειμένων ἑνδεκά χειρογράφων, οὐδὲν ἤττον τῶν εἰκασιῶν καὶ ἐρμηνειῶν αὐτοῦ οὐκ ὀλίγαι εἶναι εὐφύεσταται, ἐγένοντο δὲ ἀποδεκταὶ καὶ παρὰ τῶν ὑπέρων ἐκδοτῶν. Σημειωτέον ὅτι

ἀπὸ ταύτης τε καὶ πασῶν τῶν μετέπειτα ἐκ-δόσεών του ὁ Κ. ἐλάχιστον ἔσχεν ὀλίγον κέρ-δος, διότι ἐγένετο μὲν ἡ ἐκδοσις πολλάκις ἀπὸ πάντων ἀλλῶν (καὶ ἰδίως τῶν Ζωσιμαδίων) ἀλλὰ τὰ ἐκ τῆς πώλησεως τῶν ἀντιτύπων (ὅσα εἰν διενέμεντο δωρεὰν εἰς τὰ σχολεῖα) γρήματα ἐλάμβανεν οἱ ἐκδότης, οὐχὶ δὲ ὁ Κ. Τῶν ση-μειώσεων τοῦ Κ. εἰς τὸν Θεόφραστον καὶ τῶν παραφρασεῶν ἐτόλμησε Ῥουκανάκης τις νὰ ἐκδόσῃ ἐν Πειραιεὶ τῷ 1838 μεταφράσιν μετὰ παραφράσεως τοῦ κειμένου, στρεβλῶσας ἐν-τελῶς τὸ ἔργον Ἐγκύψας ἐπὶ 15 ἔτη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Ἱπποκρατείων ἔργων, δι' ἃ συνέλθε πλείστας διορθωτικὰς σημειώσεις, ἐδημοσίευσεν ὁ Κ. τῷ 1800 ἐπίσης ἀναλώμασι τοῦ Σπανισ-λάκη τὸ τοῦ Ἱπποκράτους «Περὶ ἀέρων, ἰδω-τῶν, τόπων» εἰς 2 τ. περιέχοντας τὸ ἑλλη-νικὸν κείμενον καὶ τὴν γαλλικὴν μεταφράσιν μετὰ παραφρασεῶν, σημειώσεων κριτικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἱατρικῶν, πίνακος συγκριτι-κοῦ τῶν ἀρχαίων καὶ νέων ἀνέμων, γεωγρα-φικοῦ χάρτου καὶ πίνακος περιεχομένων. Πόση ἦτο καὶ εἶνε ἡ δέξια τῆς τοῦ Κ. ἐργασίας ταύ-της, μαρτυροῦσιν αἱ κρίσεις τῶν ἀπανταχοῦ φιλολόγων καὶ ἱατρῶν, αἱ εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ ἰταλικὴν μεταφράσεις αὐτῆς· ἀρκεῖ δὲ νὰ ἀναφέρωμεν τὴν γνώμην τοῦ Littré λέγον-τος ὅτι ἡ ἐκδοσις τοῦ Κ. εἶνε le travail le plus important qui ait paru sur ce travail. (Τῷ 1816 ἐξεδύκεν ὁ Κ. τὸ ἔργον ἐκ νέου, προσθεὶς τὸν Ἱπποκρατικὸν «Ὁρκον», τὴ τοῦ Γαληνοῦ «Ὅτι χρῆστος ἱατρός καὶ φιλόσο-φος» καὶ τεμάχιον ἐκ τῶν Παραγγελιῶν τοῦ Ἱπποκράτους). Μετὰ δέκα δ' ἔτη (1810) ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴ ἐκρίνε τὸ πέννημα τοῦ Κ. αξίον τοῦ ἀθλοῦ 5000 φράγκων, ὅπερ ἐκούφισεν ὅπως καὶ τὰς πολλαπλὰς χρη-ματικὰς χρεῖας καὶ ὀδύνας καὶ τὴν ἀνευδό-ξον τοῦ ἀνδρὸς φιλοτιμίαν.

Ὁ Κ. ἤλπισεν ὅτι ἡ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Αἴγυπτον στρατηγία τοῦ Ναπολέοντος ῥου-νατο ν' ἀπεβῇ ὠφέλιμος εἰς τὴν ἀναγεννωμένην ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξεδύκεν ἀνω-νόμως πολιτικὰ τινὰ φυλλάδια. Τὸ πρῶτον τῶν φυλλαδίων τούτων εἶνε ἡ «Ἀδελφικὴ διδασκαλία πρὸς τοὺς εὐρισκόμενους κατὰ πᾶσαν τὴν ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν Γραικοὺς, εἰς ἀντίρρησην κατὰ τῆς ψευδωδύμως ἐν ὀνό-ματι τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσό-λῳμων ἐκδοθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει Πα-τρικῆς διδασκαλίας. Ἐν Ῥώμῃ (Παρισίοις) 1798». Τὸ τεῦχος τοῦτο ἀνεσκέασε τὰ ἐν τῇ Πατρικῇ διδασκαλίᾳ πολλὰ καὶ παντοῖα τε-ρατώδη θεωρήματα τοῦ φιλοτύρκου συγγρα-φέως, ἡ δὲ ἀνασκευὴ αὕτη εἶνε τὸ πρῶτον τῶν λελευθέρων κήρυγμα πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῶν δευτέρων καὶ σημαντικώτατον τῶν φυλλαδίων εἶνε τὸ «Πλεμιστήριον σάλπισμα» δι' ὃ προτρέπει τοὺς Ἕλληνας νὰ συνερρήξωσι πᾶσιν δυνάμει εἰς τὴν στερῶσιν τῆς γαλλι-

της κυριαρχίας, επιστώμενοι ούτως, εκ των προτέρων την ευνοϊαν του μεγαλυνόμενου της ελευθερίας ήγέτου Βοναπάρτου. Καί ετυπώθη μὲν τὸ ἔργον τοῦτο κατόπιν ἐρετῆς, ἔπαυε δὲ καὶ οἱ Γάλλοι ἦσαν ἤδη ἡνυχασμένοι νὰ ἐκλείψωσι τὴν Αἴγυπτον (1801): ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀξία ἐλάσσονος ἐπαίνου ἢ τοῦ Κ. εὐελπίς καὶ φιλογενὴς προθυμία ὥπως οἱ θεοὶ: Ἕλληνες μὴ ἀμελήσωσι τῆς παριχομένης ὑπὸ τῶν Γάλλων εὐκαιρίας. Τα ἐν τῇ Σαλπίσματι ἐν περὶ λόγῳ γεγραμμένα μετεπερίστην εἰτα καὶ εἰς στίχους καὶ τῷ 1821 ἐξημέχθη τὸ δευτέρον εἰς τὸ φῶς τὸ Πέλεμ. σάλπισμα (ἡμρότεραί αἱ ἐκδόσεις ἐγένοντο φευδυνύμως, ἡ μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἡ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκ τῆς ἑλλην. τυπογραφίας Ἀτρυμῆτου τοῦ Μαραθωνίου), ἡμενηνέθη δὲ καὶ εὐτυπώθη κατ' ἰδίαν γαλλιστὶ μετὰ σημείων ὥστεων ὑπὸ τοῦ Gueffier de Dumast. Ἐν τέλει τῆς β' ἐκδόσεως προσετέθησαν καὶ τὰ προλεγόμενα τοῦ Γάλλου ἐρμηνευτοῦ, κατὰ τὴν μεταφράσιν τοῦ Χίου Κ. Γ. Πιζζιπιδίου. Ἵνα ἐμπνεύσῃ δὲ εἰς τὸ ὑπεδουλον ἔθνος ὕμεις ἀρχαῖς εὐνοίας καὶ δικαιοσύνης, ἐπελαβετο δὲ Κ. τῆς μεταφράσεως τοῦ πολυχρότου τότε συγγραμματος τοῦ Βεκκαρίου «Περὶ ἀμαρτημάτων καὶ ποινῶν» ἦτο δὲ ἡ μετάφρασις συντελεσμένη ἤδη τῷ 1796, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἡ ἐκδοσις ἐνεκεν ἐλλείψεως τῶν μέσων, μέχρις οὗτο τέλος κατορθώθη τῷ 1802. Προσέθηκε δὲ ὁ μεταφραστὴς πρόλογον μεστὸν ὑπεθγκῶν πρὸς διέγερσιν τῆς εἰς ἀρετὴν ἀμίλλης τῶν Ἑλλήνων καὶ σημειώσεις περιεχούσας ὀνησαυρὸν πολλῶν καὶ παντοίων πολιτικῶν, ἡθικῶν καὶ ἄλλων διδαγματίων κεκορωμένων διὰ τῆς παραθέσεως παραλλήλων χωρίων ἐξ ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, καὶ ἰδίως τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. Δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ ἔργου ἐτυπώθη εἰτα ἐν Παρισίοις τῷ 1823, διωρεθώθη δὲ εὐλόγως ὁ τίτλος ἐν αὐτῇ εἰς Περὶ «ἐδικημάτων» καὶ ποινῶν. Ἔπειτα δὲ Κ. προβλέπων τὸν ὕστερον ἐπελθόντα ἀρμασὸν τῶν Ἑλληνικῶν πνευμάτων, ὡς λέγει ὁ Ἰδίας, καὶ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, φεβούμενος δὲ μὴ ἡ τοιαύτη ἀλλοτρίωσις νομισθῇ ἔργον τῶν πεφωτισμένων ἔθνων καὶ οὐ αὐτεμάτου τῶν Ἑλλήνων κίνημα, ἐσπούδατο νὰ ἀφανίσῃ τὴν τοιαύτην ἰδέαν διὰ τῆς γαλλιστῆς διατριβῆς *Mémoire sur l'état actuel de la civilisation dans la Grèce* (1803), οὐ ἀνατόπως ἐγένετο τῷ 1818 φέρουσα ὅμως τὸ ἴδιον ἔτος τῆς πρώτης ἐκδόσεως. Ἦνε δὲ τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐκ τῶν φωτεινοτάτων καὶ μάλιστα διαφερόντων ἱστορικῶν διαγραμμάτων ὅσα πώποτε συνεγράφησαν καὶ ἡ πρώτη ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἐπίσημος ἀνακρίσις τῶν ἔθνικων τῆς Ἑλλάδος δικαιῶν. οὐ μόνον δὲ τῶν πλῃσίων Ἑλλήνων τὴν φιλοτιμίαν ἀλλὰ καὶ πολλῶν λογίων Γάλλων τὴν φιλάνθρωπιαν καὶ τὴν φιλελληνισμὸν

ἐξέκαυσεν. Οἰονοί ἐφύλκινεν τοῦ ὑπομνήματος τοῦτου εἶνε ὁ τῷ 1805 εἰς Βενετίαν (δὴλ. ἐν Παρισίοις) ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Χρυσόπουλου τοῦ Κριτεβούλου ἐκτυπωθεὶς «Διάλογος» οὗ Γραικῶν κατόπιν τῆς Βενετίας, ὅταν ἤκουσαν τὰς λαμπρὰς νίκας τοῦ αυτοκράτορος Ναπολέοντος, ἐπιγεγραμμένος «τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Γραικοὶ εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις». Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν εἶνε ὅτι: πρέπει νὰ κάμωσι οἱ Γραικοὶ, ὅτι ἕκασταν δὲαν ἐνίκωσι οἱ Ῥώσοι τοῦ Τούρκου. Ἐκπροσκελήθησαν τότε εἰς τοὺς Ῥώσους, διότι ἐνίκωσι τοὺς Τούρκους, πρέπει τώρα νὰ προσκαλήθωσιν εἰς τοὺς Γάλλους, οἱ ἑποιοὶ νίκωσι τοὺς Ῥώσους, ἄλλ' ὁ τοὺς Γάλλους ὑπερηλὼν ἔχει ἕκαστος πρὸς δευθλῶν ὅτι εἶνε Ἕλλην καὶ δὴ σημνύεται ἐπὶ τῇ ἑλληνικῇ καταγωγῇ του: «Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, ἡ γὰρ νὰ στίχῃ νὰ μὲ καταπῇ προτιμῶ, παρὰ νὰ ὀνομασθῶ Γάλλος ἀντὶ Γραικοῦ!»

Αἱ περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων ἐναγώνιοι τοῦ Κ. φρενιτικὲς εὐδαμῆς ὅμως ἀπείργον αὐτὸν νὰ διατρίβῃ ἐν φιλολογικῇ καὶ κριτικῇ μελετήματι. Τῷ 1802 ἐδημοσιεύθησαν ἅ τὰ κατὰ ἀρετὴν καὶ Χλόην ποιμενικά» τοῦ Λόγγου ὧν τῆς ἐκδόσεως ἐπιμελήθη τῇ παρακλήσει τοῦ τυπογράφου Διδάτου, ὅστις διεκρίσθη τὸ βιβλίον διὰ μεγίστης τυπογραφικῆς φιλοκαλίας καὶ διὰ γαλλογραφίων ἐλαμνον καλλιτεχνίων. Εἰς τὸ καίμενον ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων δὲ Κ. εἰς εὐκαρίαν πλείστας εὐτυχιστάτας διαρθώσεις, κυρωθείσας ἔπειτα διὰ τῶν κωδικῶν, ὥστε ἡ κριτικὴ αὐτῇ ἐργασία, καὶ περ ἐν παρήργῳ παρασκευασθείσα, δὲν εἶνε μετρία τις καὶ ἀκαρπία, ὑπάρχει δὲ προάγγελος τοῦ πρώτου καθαρῶς ἑλληνικοῦ κριτικοῦ ποινήματος τοῦ Κ. τῆς ἐκδόσεως τῶν «Αἰθιοπικῶν» τοῦ Ἠλιοδώρου, δι' ἧς διατρανώθη ἡ μεγάλη τοῦ ἀνδρὸς φιλολογικὴ εὐνοία. Ἵποβλήσας καὶ ἀνάλογος τοῦ εὐπρεπιστάτου τοῦτου ἔργου ὑπῆρξεν ὁ ἀριστος τοῦ Κ. φίλος Ἀλεξάνδρος Βασιλείου, ὁ δὲ Ἀργυροκαστροῦ καταγόμενος καὶ ζῶν τότε ἐν Τεργεστῇ ὡς γενικὸς πρόξενος τῆς Πόλης. Μέχρι τῆς τελευτῆς του (1818) οὗτος ἦτο ὁ γενικὸς πρῶκτωρ καὶ ὑποστηρικτὴς τῶν ἐκδόσεων τοῦ Κ. ὅστις εἶχε πρὸς τὸν φιλόμυστον Ἠπειρώτην καὶ πιστὸν ἀπόλυτον καὶ φίλον ἀγγύην. Ἡ ἐκδοσις τῶν περὶ Θεογένους καὶ Χαρίκλειου ἐγένετο τῷ 1804 ἐν 2 τόμοις ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἠλιοδώρου Αἰθιοπικῶν βιβλία β' καὶ γ' ἔκδοσις Ἑλλήνων ἐξέδοικα μετὰ σημειώσεων, προσθεῖς καὶ τὰς ὑπὸ Ἀμίαςτου συλλεγείσας, τῶς δὲ ἀνεκδότους, διαφόρους γραφὰς, προτροπῇ καὶ δαπάνῃ Ἀλεξάνδρου Βασιλείου ὁ Δ. Κεραῆς». Ἀπὸ ταύτης ἡ ἐπὶ ἀγαθῇ τοῦ γένους φιλολογικῇ τοῦ Κ. ἐργασία λαμβάνει τύπον ἀκριβέστερον καὶ μᾶλλον συστηματικὸν ἢ πρὶν. Τῇ φιλοτιμίᾳ χρηστῆς τῆς ζωτι-

μαίας ἀδελφότητος ἐγκαινίζεται τῷ 1805 ἡ ἐκδόσις τῆς «Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης» ἤγουν συλλογῆς δοκιμῶν τῆς Ἑλλάδος ποιητῶν καὶ πεζογράφων, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ τούτων μελέτη ἐμελλε ν' ἀναζωπυρῇ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν νέων τὰ φρονήματα τῶν προγόνων. Ἐν τῷ Προδρόμῳ τῆς Ἑλλ. Βιβλ., ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Ἰσοκράτους καὶ ἐν τοῖς Παραλλήλοις βίαις τοῦ Πλουτάρχου προέταξεν ὁ Κ., ἐν εἰς εἰσαγωγῇ τοὺς λεγόμενους «Αὐτοσχέδιους στοχασμούς» περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης, ἣν καὶ ὑπελάμβανε καὶ ἐκέρυττε πρῶτον μολὼν τῆς τοῦ ἔθνους ἀναγεννήσεως· τοιοῦτος δ' ὑπῆρξεν ὁ ἐκ τῶν Αὐτοσχεδίων στοχασμῶν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων παραχθεὶς ἐνθουσιασμός, ὥστε καὶ ἰδιαίτερος ἀνετυπώθησαν οὗτοι ἐν Βιέννῃ τῷ 1815 (καὶ ὕστερον τῷ 1833 ἐν Παρισίοις). Ὁ Προδρόμος τῆς Ἑλλ. Βιβλ. περιέχει Κλαυδίου Αἰλιανοῦ τὴν «Ποικίλην ἱστορίαν», Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικῆ καὶ Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ τὰ σωζόμενα. Τὴν ἐκδοσὶν δ' αὐτοῦ οἱ ἐν Εὐρώπῃ σοφοὶ προσηγγόρευσαν μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ μερίτης σπουδῆς· καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κ. γνωστὸν ἦδη τοῖς παρὶ διὰ τῶν προγενεστέρων ἔργων αὐτοῦ, κατέστη προσφιλὲς τοῖς κριτικοῖς καὶ μάλᾳ σεβαστόν, συγκατέστη δὲ οὐ μικρὰς τιμῆς καὶ δόξης πρῶτον πρὸς τὸ ἀναξίως δυσφημούμενον ἔθνος. Οἱ «Λόγοι» τοῦ Ἰσοκράτους ἐξεδόθησαν, ἀπαρτίζοντες τοὺς δύο πρῶτους τόμους τῆς Ἑλλ. Βιβλ., τῷ 1867, ἐκπονηθέντες τῇ βοήθειᾳ παλαιοῦ χειρογράφου ὀλίγον πρὶν ἐξ Ἰταλίας κομισθέντος· οὐκ ὀλίγας ὁμοῦς διορθώσεις ἐπήνεγκε καὶ ὁ Κ. ἐξ ἰδίας εἰσατίας. Τοὺς κατόπιν ἐξ τμῶν τῆς Ἑλλ. Βιβλ. ἀποτελοῦσιν οἱ «Παράλληλοι βίαι» τοῦ Πλουτάρχου. Πρὸς τὴν ἠθικὴν δὲ τῶν γένους στοιχείωσιν ἀποσκοπῶν ὁ Κ. ἐγκατέσπειρε καὶ ἐν τούτοις πλείους ὅσας ἐθνικὰς καὶ πολιτικὰς νοουσίας πολλαχοῦ τῶν σημειώσεων. Ἀπαντες οἱ ὕστερον ἐκδότης συνεπιγινώσκουσιν ὅτι αἱ σημειώσεις αὗται εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χριστοῦργημα κριτικῆς τέχνης. Τὰ «Γεωγραφικά» τοῦ Στράβωνος (1815—19) εἰς 4 τόμους, ἐπηρξήσαν εἰς 12 τόμους τὴν Ἑλλ. Βιβλιοθήκην. Ἄλλ' ἤδη πρὶν εἶχεν ἀναθεῖναι ὁ Ναπολέων εἰς τὸν Κ. καὶ τοὺς La Porte-du-Theil καὶ Gosselin τὴν μετάφρασιν τῶν Γεωγραφικῶν. Ὅλη ἡ γαλλικὴ μετάφρασις εἶδε νὰ ἀποτελεσθῇ ἐκ τμῶν 6 εἰς μέγεθος τετάρτου· ἐξεδόθησαν δὲ μόνον 5 (1805—19), ἑλλείπει δὲ ὁ ὅς τις τόμος, εἰς ὃν ἐμελλον νὰ συμπεριληφθῶσιν ἄλλαι διὰ φρονι γεωγραφικὰ διατριβὰ καὶ πύνακες· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἡ φιλοκαλῶς καὶ πολυτελῶς ἐκτετυπωμένη μετάφρασις εἶνε πλήρης, ἔτι δὲ καὶ σήμερον διασώζει τὴν ὑπέροχον αὐτῆς ἀξίαν. Ἐκ τῶν 17 βιβλίων μετέφρασεν ὁ Κ. τὸ γ', δ', ζ', η', ιβ', ιγ', ιδ' καὶ ιε', αἱ αὐτοὶ δ' ὑποτεταγμένοι κριτικὰ καὶ ἐρμηνευτικὰ

σημειώσεις εἶναι σχεδὸν ἅπασι τοῦ Κ., πλὴν ἐκείνων ὅσαι ἔχουσιν ἐν τέλει τὸ στοιχεῖον Θ. (Gosselin)· πρὸς δὲ συνήργησεν οὐκ ὀλίγον καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ κριτικὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐπιλοσίμων βιβλίων. Ὡς ἀναπαύσαν τῶν πολλῶν πόνων καὶ δαλύσεων, ἃς παρεῖχεν ἡ περὶ τὴν Ἑλλ. Βιβλ. σπουδῇ, ἐξέδωκεν ὁ Κ. ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ καὶ ἄλλους συγγραφὰς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ μετρίοις κληθεῖσαι «Παρέργους». Ὁ α' τούτων τόμος ἐκδόθει τῷ 1809 περιέχει τοῦ Πουλιανίου τὰ «Στρατηγήματα», ἐν εἰς διώρθωσεν ὁ ἀνὴρ περὶ τὰ 600 χωρία, ἐπειράθη δὲ ἀλλὰ σχεδὸν 200 νὰ θεραπεύη δι' εἰκασιῶν, ὧν πολλὰ διεπιστώθησαν ἐκ τῆς ὑστερῆς ἀντιβολῆς τῶν ἀντιγράφων. Ὁ β' τόμος τῶν Παρέργων (1810) περιέχει τοὺς «Διωπειεὺς Μύθους» μετ' εἰσαγωγῆς «περὶ Διαιώπων καὶ τῆς παρουσίας τῶν ἀναφερομένων εἰς αὐτὸν μύθων ἐκδόσεις». Εἶνε δὲ ἡ συναγωγὴ τοῦ Κ., παρὰ πάντας τοὺς πόνους πολλῶν κριτικῶν, ἔτι καὶ σήμερον ἡ πασῶν τῶν ἄλλων πληρεστέρη καὶ διεξοδικωτάτη. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Κ. ἐν τῇ κριτικῇ αὐτοῦ ἐξουδεκρίθη ἀνεκάλυψε πρῶτος ὅτι πολλὰ τῶν μύθων, τῶν νῦν εἰς πεζοῦ λόγου σχῆμα μετασκευασμένων, ἦσαν πάλαι στιχηρῶς γεγραμμένοι καὶ πολλοὺς μάλιστα αὐτοὺς ἀποκατέστησεν εἰς τὸ γωλιαμβικὸν μέτρον. Σπουδαϊότατος εἶνε καὶ ὁ τῷ 1814 ἐκδόθεις τρίτος τῶν Παρέργων τόμος, ὁ περιέχων τὰ τοῦ Ξενοκράτους καὶ Γαληνοῦ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τρυφῆς. Εἶτα τῷ 1818 ἐνεφανίσθησαν ὡς δ' τόμος τῶν Παρέργων τὰ 12 βιβλία τῶν «Εἰς ἑαυτὸν» Μάρκου Ἀντωνίου, καὶ ταῦτα φέροντα πολλὰς ἐξ εἰσατίας εὐστόχους κριτικὰς διορθώσεις.

Πλὴν τῶν Παρέργων ἐξέδωκεν ὁ Κ. ἐντὶς τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος τὰς πρῶτας 4 βιβλίδας τῆς «Ἰλιάδος» (1811—20), τὰ «Ἀστεῖα» τοῦ Ἰερωνίου (1812) καὶ τὴν «Συμβουλὴν τριῶν ἐπισκόπων πρὸς τὸν Πάπαν Ἰούλιον τὸν Γ'» (1820). Ἡ Ἰλιάς, ἥτις ἐμελλε νὰ προτεθῇ ὡς πρόσωπον τῆς Ἑλλ. Βιβλ. τηλαυγές, οὐδὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν Παρέργων κατελέχθη, τὸ δὲ παράδοξον αὐτῆς ὁ Κ. ἐκρίνει ἀλυσιτελὲς νὰ παρίλθῃ εἰς τὸ μέσον ὡς ἐκδότης τῶν 4 βιβλιδίων. Ὅθεν αὗται ἐπέμψθησαν ὀφθεν εἰς Παρίσιος ὑπὸ τινος λογίου Χίτου, οἰκοῦντος ἐν Βολιτισῷ ἐνθα ἐποιεῖτο ὁ Ὀμηρος τὰς διατριβὰς, ὡς λέγει ὁ Ξερόρας. Τὸ κείμενον οὐδένα προξένησε κόπον εἰς τὸν Κ. «ἐπειδὴ ἡ γραφὴ τοῦ δὲν εἶναι ἐκδόσις, ἀλλὰ παρὰλλὰκτος μετατύπων» εἰς τῆς ἀπὸ τῶν ἐνδόξων κριτικῶν Οὐδολφίον ἐκδοθείσης κατὰ τὸ 1804 ἔτος εἰς Λειψίαν Ἰλιάδος». Εἰς τὰς ἡρανισμένας δ' ἐξηγήσεις ἐπήνεγκεν ὁ Βολιτισινὸς ἐκδότης πολλὰς διερυώσεις, ἔλαθε δὲ πρὸ δοθαλμῶν καὶ τὰ περὶ τὴν «ἐναιτικὴν σχόλια» ἅτινα ἐξέδωκε

πρώτος δ. Βιλλοαζόν. Ἐγκαλλώπισμα τῶν ἱερουργῶν εἶναι τὰ προτεθεμένα μακρὰ προλεγόμενα περὶ τοῦ «Παπὰ Τρέχα», εἰκὼν ἀπλοῦ καὶ ἐναρέτου ἱερέως, ὅστις ἐξ ἀπαιδεύτου ἀνθρώπου γίνεται διὰ τῆς φιλομαθείας τοῦ τέλος ὁ εὐαγγέλιος τοῦ ποιμαντοῦ. Τὰ «Ἀστέια» τοῦ Ἱεροκλέους, τομίδιον μικρὸν, παρεσκευάσθησαν καὶ ταῦτα ἐν Βολισσῷ ἔβην καὶ ἐτυπώθησαν μικρὸν μετὰ τὴν βασιλείαν Δ τῆς Ἰλιάδος. Ἡ δὲ «Συμβουλὴ τριῶν ἐπισκόπων» εἶνε μεταφρασὶς τοῦ πρωτοτύπου ὅπερ ἐτύπωσε τῇ 1818 ἐν Παρίσις ὁ φιλέλληθερος ἱερεὺς Llorente. Ὁ Κ. ἐξέδωκε τὴν μετάφρασιν τῇ 1820 ἀνωμότως, σκοπὸν δὲ προσέθετο τὴν διόρθωσιν καὶ δικαίωσιν ἐν ταύτῃ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Τῇ 1809 ἀπέθανεν ὁ Μιχαὴλ Ζωσιμάς πρὸς ἐν καὶ μόνον ἀντεπείταλλε μέχρι τοῦδε ὁ Κ., τῇ δὲ 1814 οἱ ἄλλοι Ζωσιμάδες παρητήθησαν, ἀπ' οὗ ἐν συνῳμῳ ἀναλώμασι τῆς εὐκοινοῦ τῆς ταύτης ἐξεδόθησαν 9 τόμοι τῆς Ἑλλην. Βιβλιοθ. (συμπεριλαμβανόμενον καὶ τοῦ Προδρόμου) καὶ 2 τῶν Παρέργων. Τότε ὁ Κ. ἀπετάσσει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκδόσιν διὰ λογαριασμὸν τοῦ μικρὰν συνεισφοράν εἰς τὰς δαπάνας κατέβαλον οἱ Χίοι, ὧν τὸ ὄνομα φέρουσιν οἱ κατόπιν τόμοι τῆς Βιβλ. καὶ χάριν τῶν ἐπ' αὐτοῖς ὁ Κ. δὲν ἐδέχθη ἄλλας γενόμενας αὐτῇ προσφοράς, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ νὰ διαγράψῃ τὸ ὄνομα τῶν Χίων ἀπὸ τοῦ τίτλου τῶν ἐκδόσεων. Τὸ ἀδούλωτον δὲ καὶ σφόδρα φιλότιμον τοῦ Κ. ἔργον γίνεται καὶ ἐντείνθη κατάβηλον ὅτι ἠρνήθη τὸ δὲς προταθὲν αὐτῇ ἐπιχειρῶν ἔξιωμα δημοσίῳ καθηγητοῦ ἐν Παριείοις, τοῦτο μὲν διὰ τὸ ἀκροατὴς τῆς ὑγιείας τοῦ τοῦτο δὲ διὰ τὸν φόβον μὴ ὡς ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀναγκασθῇ νὰ διακρίψῃ τὴν ἐκδόσιν τῆς Ἑλλην. Βιβλιοθήκης. Ἐπέθηκε δὲ εὐκρεπῶς τὴν τιμὴν νὰ ἐκλεχθῇ εἰς τοὺς ἐταίρους τοῦ Ἰνστιτούτου, ἀλλ' οὐδαμῶς ἡζήσας νὰ πορευθῇ τὴν εἰς τοῦτο ἀγούσαν συνήθη, ἔδωκε τῶν ἐπισκέψεων παρ' ἀπασιν τοῖς μέλεσι τοῦ Ἰδρυματος.

Τὴν ἀνάστασιν τῶν Ἑλλήνων προσέδε καὶ προεῖπε διαφύλαξιν ὁ Κ. ἀπὸ τοῦ 1800, ἀλλ' ὅτε ἐξερράγη ὁ ἔθνος ἐπρόσβυνεν ὅτι ὠφείλε νὰ συμβῇ. τῇ 1850 καὶ οὐχὶ τῇ 1821, ὅτι ἐγένετο αὐτός, πρὶν τὸ ἔθνος ἀποκτήσῃ παιδείαν ἱκανὴν νὰ ὀργανισθῇ καὶ διατάξῃ τὴν νέαν πολιτείαν. Ἄλλ' οὐχ ἥτιον ἔφρονεν ὅτι ἱερὰν καθήκον ἀπέκειτο εἰς πάντα «Ἑλληνα νὰ προσέλθῃ πρὸς τὴν πατρίδα ἐργῶ τε καὶ λόγῳ ἀρωγός. Ἀτενίς δ' ἐμβλέπων εἰς τὰς χαλεπὰς τῆς Ἑλλάδος περιπετείας καὶ περιστάσεις καὶ ἀκαμάτως ἀγωνιζόμενος νὰ ἀνταρτήσῃ διὰ τὴν σωφρόνισιν αὐτοῦ παραινίσαι πρὸς εὐθυπρίαν τῆς παντὶ ἀνέμῳ κλυδωνιζομένης ἐπαναστάσεως, οὐδαμῶς παρτήλει τῶν ἐγγὺς κειμένων· εἰς τὴν συστάσιν τῆς ἐν Παριείοις φιλελληνικῆς Ἐπιτρο-

πῆς συνήργησεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀφανῶς καὶ ἀθροῦδος, πολλὰ καὶ λυσιστελῆ κατωρύσας. Πᾶσαι δὲ αἱ ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκδόσεις αὐτοῦ ἀπεδίδοντο πρὸς τὴν πολιτικὴν, ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν παρασκευὴν καὶ στοιχειώσιν τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος. Κατὰ τὸ α' τοῦ ἀγώνος ἔτος ἐξέδωκεν ὡς 1Γ' τόμ. τῆς Ἑλλ. Βιβλ. τὰ «Πολιτικά» τοῦ Ἀριστοτέλους, χάριν τῶν ὑπὲρ εὐθυπρίας πολέμευτων Ἑλλήνων, καὶ ταῦτα νέον τεκμήριον τῆς κριτικῆς ἀγχινοῖας ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγίστου πατριωτισμοῦ τοῦ ἀνδρός, ἐμφανισμένου εἰς τὰ ἐν σχήματι πολιτικῶν παραινεσέων μακρὰ προλεγόμενα, (ισχυρὰν αἰσθησὶν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἑυρωπαίους ἐμποιήσαντα. Τῇ 1822 ἐδημοσίευσεν δαπάνη τῶν ἀναξίως δυσπραγησάντων Χίων τὰ «Πηκὰ Νικημάχεια» τοῦ Ἀριστοτέλους (1Δ' τ. τῆς Βιβλ.) προσφώνησας αὐτὰ τῇ νεοσύστατῃ τῶν Πανελληνίων πολιτείᾳ πρὸς ἣν πάλιν ἀπευθύνει πλείστας νοουσεῖας· ὡς κριτικὴ δὲ ἐκδόσις τὸ ἔργον οὐδαμῶς ὑπελείπεται τῶν ἄλλων αὐτοῦ. Ὁ 1Ε' τόμος τῆς Βιβλ. (1825) ἀποτελεῖται ἐκ τῶν «Ἀπομνημονευμάτων» τοῦ Ξενοφώντος καὶ τοῦ «Γοργίου» τοῦ Πλάτωνος· ἐν τοῖς προλεγόμενοις εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα ἀναλίσκει ὁ Κ. διὰ γενικῶν χαρακτήρων τὴν σοκρατικὴν φιλοσοφίαν. Ὁ δὲ 1Σ' καὶ τελευταῖος τῆς Βιβλ. τόμος περιέχει τὸν «Κατὰ Λεωκράτους» λόγον τοῦ Λυκαῦργου. Πλὴν δὲ τούτων ἐξεπύνησεν ὁ Κ. ἀπὸ τοῦ 1821 καὶ 5 τόμους Παρέργων· τῇ 1822 ἐτυπώθη ὡς ε' τόμος αὐτῶν ὁ «Στρατηγικός» τοῦ Ὀνησιόδρου, τῇ 1824 ὡς 5' τοῦ Πλουτάρχου τὰ «Πολιτικά», τῇ 1826 ὡς 6' τοῦ Ἐπικτήτου τὰ «Ἐργαίριδια» σὺν τῇ «Πίνακι» τοῦ Κρότωνος καὶ τῇ «Γυμνῇ» τοῦ Κλεάνθους καὶ τέλος τῇ 1827 ὡς 7' καὶ 8' αἱ ὑπὸ Ἀρριανῶν γεγραμμένα «Ἐπικτήτου διατριβαί». Καὶ εἰς πάντα ταῦτα ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν τῶν Ἑλλήνων συγχρόνως, δὲ καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς φιλολογικὴ ἐργασία, ὡς παρὰ τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ ἔργοις, ἐνθερμα ἐκπεσπύατο ἐγκώμια τῶν εἰδημόνων.

Τελευταῖα τοῦ Κ. ἔργα εἶναι τὰ «Ἀτακτα» καὶ ὁ «Ἱερατικός Συνέδικμος». Περὶ τῶν πρώτων λέγει ὁ ἴδιος, ὅτι «εἶναι τὸ σκουπίδι τῆς βιβλιοθήκης μου ἀλλ' ὅμως σκουπίδια καὶ σκούδα, ἐπειδὴ αὐτὴ καὶ οὐτε δύναμιν ἔχω νὰ τὰ ἀναθεωρήσω καὶ τὰ διαθήσω εἰς κλητέραν τάξιν». Ἐωρῶμεν ὅλα δὴ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις, ὡς λέγει, ἐξηγήσεις λεξιῶν καὶ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώττης. Ὑλῃς λεξικοῦ κοινῶς δοκιμίων, γραμματικῶν τινα, ἠθικῶν, πολιτικῶν, ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ θεολογικῶν ὑπομνήματα. Ἠρξάτο δὲ τῆς ἐκδόσεως ἀπὸ δυὶ ποιημάτων τοῦ Πρωτοπρόδρομου (1828), σχολιάσας αὐτὰ διὰ μακροτάτων σημειώσεων, ἐνθα ὅτι-

κριθομένως εξετάζονται ή διαφορά της κοι-
νής ήμῶν γλώσσης ἀπὸ τῆς πρὸ 700 ἐτῶν
λαλευμένης, τὰ κέρδη αὐτῆς καὶ αἱ ἀπώλειαι
καὶ «ποῖα τὰ μέσα ν' αὐξήσωμεν τὰ κέρδη
καὶ νὰ ἐλαττώσωμεν τὰς ζημίας της».

Ἐνταῦθα ὁμοῖον εἶνε νὰ ἐκθέσωμεν δι'
θλίγων τὰς γνώμας καὶ ἐνεργείας τοῦ Κ.
περὶ τῆς νεωτέρας ἑλλ. γλώσσης καὶ τὰς
ἐπ' αὐταῖς ἐγερθείσας ἀντενεργείας. Τὰς ἰδέας
τοῦ δ Κ. δὲν ἐξέθηκεν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἔργῳ,
ἀλλὰ κατέσπειρε πολλοῦ ἐν πραλεγόμε-
νοις καὶ σημειώσεσι τῶν ἐκδόσεών του, ἐν ἐπι-
στολαῖς πρὸς διαφόρους, τέλος δ' ἐνίσχυσε διὰ
τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος ἥτοι διὰ τῆς
γλώσσης ἥ ἐχρήτο γράφων. Νεμίζων δηλονότι
ὁ Κ. ὅτι ὅσον ἐπιθυμητόν, τόσον καὶ ἀδύνα-
τον ἦτο νὰ ἐπανέλθωμεν αἰφνιδίως εἰς τὴν
ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἐπέδιωξε τὴν διόρθωσιν
πολλοῦχιστον τῆς κοινῆς ἐπὶ τῇ βάζει τῆς
ἀρχαίας διὰ τῆς ἀποσκορακίσεως μὲν ἔλων
τῶν ξένων λέξεων καὶ ξενικῶν συντάξεων,
ἀναπληρώσεως δὲ αὐτῶν καὶ συμπληρώσεως
τοῦ λεξιλογίου τῆς γλώσσης διὰ λέξεων τῆς
ἀρχαίας γλώσσης καθόσον ἦτο δυνατόν μὴ
λίαν ἐξεζητημένων, φρονῶν ὅτι τυραννικὴν
καὶ ἀτελέσφορον θ' ἀπέβαινε τὸ ν' ἀπομα-
κρύνωνται οἱ λόγοι ἀπὸ τὴν κοινὴν τοῦ λέ-
γειν συνήθειαν τόσον ὥστε νὰ γίνωνται ἀκα-
τανήτοι καὶ «δολοτελα παρῆξνοι εἰς τὴν
ἀκοήν». Ὡς πρὸς τοῦτο εὐστόχως παρέβαλε
τὴν γλῶσσαν πρὸς τοὺς νόμους· εἰς ἔθνος,
ἔγραψε, διατράχεν τὰ ἤθη, ὁ ἀναμορφωτῆς
νομοθέτης δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τοὺς ἀπο-
λύτως ἀρίστους νόμους, οἵτινες διὰ τὴν ἄγαν
αὐτὸν πρὸς τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ ἀντίθετον οὐδὲ
πρὸς στιγμὴν θὰ ἐγίνοντο δυνατοί, ἀλλὰ
νομοθετεῖ τοὺς «δυνατοὺς ἀρίστους» νόμους,
μέχρις οὗ ἡ ἐν τούτοις βελτιώσεις καταστήσῃ
τὸ ἔθνος ἐπιδεκτικὸν καὶ ἐντελεστέρας ἐν τῷ
μέλλοντι νομοθεσίας. Ἄλλ' οὐ μόνον ἐξ ἀ-
νάγκης ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀληθοῦς ἐκτιμήσεως ὁ
Κ. ἔστργε τὴν κοινὴν γλῶσσαν· ἡ γλῶσσα
ἂν καὶ βαρβαρωθεῖσα δυνατόν εἶναι νὰ καλ-
λιπύσθῃ· γράφει πού· καὶ ἀλλαχού «τὸ κοι-
νὸν ἰδίωμα δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητον ὡς
πρεσβεύουν οἱ μωροί». Ἐν συντόμῳ τὴν γνώ-
μην του μετὰ νέου ἐπιχειρήματος περιέχει
καὶ ἡ ἐπισμένη ἐράσις του· «τί ἄλλο μένει
εἰς τοὺς λόγιους τοῦ ἔθνους παρὰ τὴν μέσην
ἑδὼν, ἥγουν μακρὰν καὶ τοῦ γυδαίου διότι
εἶναι πιθανὸν ἔτι οὕτε οἱ Πλάτωνες οὐτε οἱ
Ἰσοκράται δὲν ἔγραψαν ὡς οἱ κωπηλάται
τῶν Ἀθηνῶν, μακρὰν καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ
ἡ τοῦ ἑλληνικοῦ μακαρονισμοῦ, διότι ὡσαύ-
τως πιθανὸν εἶναι· ὅτι καὶ οἱ Πλάτωνες καὶ
οἱ Ἰσοκράται· ἔγραψαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ
καταλαβάνωνται καὶ ἀπὸ τοὺς κωπηλάτας».

Τοιαῦτα ἐφρόνει ὁ Κ. τεινὼν εἰς μόρφωσιν
τῆς γραφομένης γλώσσης ἢ μᾶλλον τὴν δημι-
ουργίαν τοιαύτης, διότι πρὸ τοῦ Κ. οὐδεμία

σχεδὸν εἶπαι ὑπῆρχε γραφομένη ἑλλ. γλῶσ-
σα ἑπώσων ἐμοτέρους· οἱ πλείστοι τῶν λο-
γίων ἔγραφον ἀκόμως ἀρχαίοντες ἐν τῇ
παλαιᾷ ἑλληνικῇ, θλίγοι δ' ἐν τῇ γυδαίᾳ ἢ
μᾶλλον μιξεβαρέθρῳ. Ἄν δὲ αἱ εἰσηγήσεις
τοῦ Κ., ζήντος ἔτι τοῦ ἀνδρός, παρέτγαν αἰ-
τίαν ἀντιλογίων, τὸ πταίσμα ἀποκτείνεται κατὰ
μέγα μέρος εἰς τὴν υπερβολικὴν καὶ εὐερέθι-
στον τῶν ἀντιπάλων φιλαυτίαν. Ὁ κορυφαῖος
τῶν ἀντιπάλων τούτων ἦτο ὁ Νεόφυτος Δου-
κας, ὅστις ἐνέμιξε τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀ-
σθενῆ ἐν ᾧ ὁ Κ. ἐκήρυττε αὐτὴν νεκράν. Διὰ
τὸ πρὸς τὸ παρὲν θύμῳ δέον γενέσθαι, ἡ ἀν-
τιθεσις Κ. καὶ Δούκα εἶχε μέγαν τινὲς μελ-
ζονα ἔμφασιν ἢ ὑπόστασιν, διότι ἀμφότεροι τὴν
αὐτὴν ὡς ἔγγιστα ἐβάδιζαν ἑδὼν, ὁ μὲν μετὰ
μείζονος, ὁ δ' ἑτέρως μετ' ἐλάσσονος δημιουρ-
γοῦ νοῦ πρωτοτυπίας, αὐν ταύτῃ μόνῃ τῇ δια-
φορᾷ, ὅτι ὁ Δούκας, καθ' ὑπερβολὴν φιλοτι-
μίας ὦν, δὲν ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι βαίνει ἐπὶ
τὰ ἴγνη τοῦ πολλῷ σοφωτέρου ἀντιπάλου του.
Ἄν δὲ ὁ Κ. ἐφρόντιζεν ἐξ ἀρχῆς νὰ ἡσπά-
σεται ὅπως αὐτὸν τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Δούκα,
οὐδεμία ἀμφιβολία ἔτι οὕτως θὰ ἀπεδείκνυτο
ἐνθερμώτατος φίλος καὶ θαυμαστής τοῦ Χίου
φιλελόγου. ὅν ἄλλως οὐδέποτε ἀπαύσατο τι-
μῶν, ἔτι καὶ ὅποτε διέσφρε τῶν Κοραϊτῶν
τὰ δόγματα. Μᾶλλον κακώτερον χάρα-
κτῆρα ἔλαβεν ἡ ἐρις ἐνεκα τῆς ὑβριστικῆς
συμπεριφορᾶς τῶν φίλων τοῦ Δούκα, ὧν
προεξήρχεν ὁ Στ. Κορμητᾶς. Πολλῷ δὲ τοῦ
Δούκα ὑποδεέστερος ἦτο ὁ τοῦ Κ. ἀμειλικτὸς
ἐχθρὸς Π. Κοδρικᾶς περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ
ὁποίου κατὰ τῶν νέων ἐκδοτῶν τοῦ περιοδικοῦ
Λογίου Ἐρμού, ὅπερ ἰδρῶθῃ τῇ προτροπῇ τοῦ
Κοραῆ, παραπέμπωμεν εἰς τὸ περὶ αὐτοῦ ἔρ-
θρον. Εἰς τὰς πρόσβολας καὶ θεωρίας τοῦ
Κοδρικᾶ ἀπῆλθον ὁ Κ. δι' ἐπιστολικαίας
διατριβῆς, χρονολογουμένης ἀπὸ τῆς 5 Σεπτ.
1817, φερουσῆς δὲ ἀντὶ τῆς ἰδίας ὑπογραφῆς
τὸ ψευδώνυμον «Νικόλαος Γεωργίου Κύπριος».
Ὅτε δὲ ὁ Κοδρικᾶς ἀποκρινόμενος εἰς τοὺς συγ-
γραφεῖς τοῦ Λογίου Ἐρμού ἐπήνεσε πρὸς τοὺς
ἄλλους καὶ τὸ δόγμα «νόμιμον καλόν, νόμιμον κα-
κόν», ἀποδοὺς αὐτὸ εἰς τὸν Δημόκριτον, τοῦτο
προεκάλεσε τὴν λαμπρὰν καὶ ἀξιοθαύμαστον
τοῦ Κ. «Αὐτοσχέδιον» διατριβὴν περὶ τοῦ πε-
ριβόλου δόγματος τῶν σκεπτικῶν φιλοσόφων
καὶ τῶν σοφιστῶν, νόμιμον καλόν, νόμιμον κακόν.
τυπωθεῖσαν τῇ 1819 ἐν Λιψία ὑπὸ τὸ ψευ-
δώνυμον Στεφάνου Πανταζῆ· ἀνεσιδέσας δὲ ὁ
Κ. ἐν αὐτῇ, ἥτις εἶνε ὁμολογουμένη ἐκ τῶν
ἀρίστων αὐτοῦ συνταγμάτων, τὰς παρανοή-
σεις τοῦ Κοδρικᾶ καὶ ἀνῆρσε τὴν φαύλην τῶν
Σοριστῶν διδασκαλίαν.

Τὸν δ' τῶν Ἀτάκτων τόμον ἐπέγραψε
«γλωσσολογικῆς ὕλης δοκίμιον», δ γ' (1830)
περιέχει γιανχῆς ἀρχαιολογίας ὕλην, δοκίμιον
νέας μεταφράσεως τῆς Νέας Διαιτήκης, διὰ
λογὸν περὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀγίου Φω-

τὸς καὶ τὸ περὶ τῆς κατὰ 12 ἀπαριθμήσεως. Ὁ εἰς 2 τεύχη διηρημένος δ' τόμος (1832) περιλαμβάνει τὸ δευτέρον ἀλφάβητον γλωσσολογικῆς ὕλης, πολλῶν διεξοδικώτερον τοῦ πρώτου. Τέλος τὸ τρίτον ἀλφάβητον (δ' ε' τόμος) ἦτο συντεταγμένον καὶ ἐπιδιωρθωμένον ὑπὸ τοῦ Κ. μέχρι τοῦ στοιχείου Ο, ἀλλ' ἐτυπώθη τῇ 1835 μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ, ἐπιμελείαν Φ. Φουρνάρη, παρασκευάσαντες καὶ ἐκδόντες σχεδὸν συγχρόνως καὶ τὸ δεύτερον τοῦ ε' τόμου τεύχος, περιέχον τὸς πίνακας τοῦ ὅλου ἔργου. Τὰ «Ἀτακτά» εἶναι λεξικὸν μοναδικόν εἰς τὸ εἶδος του, διότι δὲν ἐρμηνεύει μόνον λέξεις ἀλλὰ γέμει παντοίων ἠθικῶν καὶ ἄλλων παραγγελημάτων. Εἶνε δὲ ἀπαραίτητον ἐφόδιον παντός σχολουμένου περὶ τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἀξιοβαύμαστον ταμείον παντοίων γνώσεων. Ὁ δὲ «Ἑρατικὸς Συνέκδημος» (1831) περιλαμβάνει τὰς 2 πρὸς Τιμόθεον καὶ τὴν πρὸς Τίτον ἐπιστολὰς τοῦ ἀποστόλου Παύλου μετὰ δύο παραφράσεις ἐν τῇ καθωμίλῳ ἰδιώματι καὶ σημειώσεων διεξοδικῶν τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε οὐ μόνον τοῖς ἱερῶσιν, εἰς αὐτὸ προσφέρεται, ἀλλὰ τοῖς κατὰ χρησιμώτατον διὰ τὸ πλῆθος τῶν σημειώσεων, ὧν εἶναι (λ. χ. περὶ ἁγιασμοῦ, ὑψηλοφροσύνης, νηστείας) ἀσπρτζίζουσιν αὐτετελεῖς διατριβάς. Ὁ Ἑρατικὸς Συνέκδημος εἶνε τὸ τέρμα τῆς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἔθνους ἀποφάσεως τοῦ Κ. σταδιοδρομίας. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 65ου τῆς ἡλικίας του ἔτους (25 Μαρτίου 1833), μικρὸν μετὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὁ τὸν βίον ὅλον ἐκμοχθῆσας καὶ κατατρίψας ὑπὲρ τοῦ πατισμοῦ καὶ τῆς παλιγγενεσίας τῶν Ἑλλήνων. Δεκαεννέα ἡμέρας πρὶν πεθῶν κατὰ γῆς ὑπέφερεν ἐκτοτε βαρέως. Ἡ πατρὶς ἦτο ἡ τελευταία λέξις τοῦ θνήσκοντος συγχρόνως δὲ ἀτενίσας τὸ ἀμαυρούμενον ὄμμα πρὸς τὴν εἰκόνα ἀνακρεμασμένην τοῦ Δημοσθένους εἶκονα, ἀνέκραξεν: ἐκεῖνος ἦτο ἄνθρωπος! Τὸ προσφιλὲς καὶ ἐπὶ ἥρατον τῆς πατρίδος ὄνομα καὶ θρηνῶν καὶ χαίρων, καὶ νοσῶν καὶ εὐφραίνοντος, εἶχε πάντοτε διὰ στόματός οὗ ζῆλιωτῆς τοῦ Δημοσθένους Κόραξ, πάντα δὲ ὅσα ἔλεξε καὶ ἔγραψε καὶ ἔκραξεν ὑπηγόρευεν αὐτῇ ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπῃ: διὸ καὶ ἡ ἐν Τροιζίνι γ' Ἑθνικὴ Συνέλευσις ἐξέφρασεν αὐτῇ τῇ 1827 εὐχαριστίαν ἐφ' αἷς ἐπεδοξολογούμενός τοῦς Ἑλλήνας εὐεργεσίας, ὁ ἀνδρίας δ' αὐτοῦ προσφῶς ἐποθετήθη πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ. ἐξεδόθησαν τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ διάφορα ἀπανθίσματα, ὡς π. γ. ἐν Ἀθήναις τῇ 1839 καὶ 1841 (ὑπὸ Ἱ. Πρωτα), ὑπερὸν δὲ *Lettres inédites de G. de Chardon de la Rochette et divers savants* etc. (Παρ. 1877), ἐσχάτως δὲ ἀναλώ-

μασι τῆς ἐν Μασσαλίᾳ κεντρικῆς ἐπιτροπῆς Κόραξ «Ἀδ. Κόραξ τῶν μετὰ θάνατον ἐκδοθέντων» τόμοι 7, ὁ μὲν α' τόμος τῇ ἐπιμελείᾳ Μάμουκα, οἱ δὲ λοιποὶ τῇ τοῦ Ν. Δαμαλά (1881—89) ἤτοι: Ὑλὴ Γαλλογραφικῆς λεξικοῦ καὶ αἱ ἐν τῇ λεξικῇ τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας ἰδιόγραφοι τοῦ Κ. σημειώσεις (α' τόμ.), Ἑπιστολαὶ (τόμ. β', γ' καὶ δ'). Περί διαίτης ἀσθενῶν καὶ ἀρναίας ἱατρικῆς τοῦ Ἱπποκράτους (ε' τ.), Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου τὰ περὶ συντάξεως βιβλίου δ' μετὰ ἐξηγήσεων, Γραμματικὴ τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς (γραικικῆς) γλώσσης μετὰ τινῶν γραμματικῶν παρατηρήσεων (ζ' τ.) καὶ κριτικαὶ σημειώσεις εἰς τὸ λεξικὸν Ἑρμούλου (ζ' τόμ.), Τέλος μνημονεύειν καὶ τὴν αὐτογραφίαν τοῦ ἀνδρός, ἣτις ἐδημοσιεύθη ἐν Παρίσι τοῖς 1833.

Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Κ. διέλαβε διεξοδικώτατα ὁ Δ. Θερσαυδὸς ἐν τῇ ἀναλύματι τοῦ Οἰκονομικοῦ κληροδοτήματός ἐκδοθέντι πονήματι «Ἀδαμάντιος Κόραξ» (ἐν 3 τ., Τεργέστη, 1890), εἰς δὲ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἀπανημώμεν ἄλλως μείζονα ἐπαινον ἢ σταχυολογεύοντας τὸ παρὸν ἄρθρον ἐξ αὐτοῦ αὐταῖς ἐν τοῖς πλείστοις λέξεσιν. [Μ.Γ.]

Κορακίδες. Χωρ τοῦ δήμου Λευκιμνίου τῆς Κερκύρας, μετὰ 223 κατ. [Μ.Σ.]

Κόρακας (Μιχαήλ), ὀνομαστικὸς ἀρχηγὸς τῆς Κρήτης, γεννηθεὶς τὸ 1797 ἐν Πομπηίᾳ τῆς ἐπαρχίας Καινούργιου. Τὸ δληθὲς ὀνομαστικὸν αὐτοῦ ὄνομα ἦτο Καραῦλος, ἀλλ' ὁ πατὴρ του Νικόλαος μετονομασθεὶς Κόρακας διέτηρσε τὸ ἐπίθετον τοῦτο. Ἐνῶπις δειψα: φιλοπολέμους τάσεις ὁ Μιχαήλ, ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ ὡς ἐθελοντῆς τὸν Ναπολέοντα Α', μεταβαίνοντα εἰς Αἴγυπτον καὶ προσεγγίσαντα εἰς Κρήτην· ἀλλ' ἡμπεδίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του. Ἀρχομένης τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὁ Κ. ἐπρομηθεύθη βπλα, ρουβίους Τούρκων τινὰ ὀνόματι Ἀλίκων, οὗτους ἦτο πομπήν, καὶ ἤρξατο νὰ περιφέρεται ὡς ἀρματολός. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρξατο τὸ μακρόν του καὶ ἐνδοχὸν πολεμικὸν στάδιον. Πολεμήσας ἐν Κρήτῃ καὶ Ἑλλάδι καθ' ὅσον τὸν δεκαετῆ ἀγῶνα, ἐξελέγη τὸ 1827 ὀπλαρχηγὸς Πομπηίας. Τὸ δὲ 1830, ἐπιβὰς μικροῦ καταδρομικοῦ πλοίου, ποικιλιστρόφιως ἐδραπέτε τὰ Τουρκικὰ καὶ αἰγυπτιακὰ πλοῖα περὶ τὴν νῆσον. Ἐπειτα ἀπελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔλαβε μέρος ὑπὸ τῶν α. Καλλέργη καὶ εἰς τὴν καταστολὴν τῆς στάσεως τοῦ Γεωργίου. Ὁ Κυβερνήτης ἔδωκεν αὐτῷ βαθμὶν λοχαγοῦ· ἀλλ' ὁ Κ. οὔτε τιμὰς, οὔτε μισθὸν ἀποδεχθεὶς, ἐπέστρεψεν εἰς Κρήτην τὸ 1833, ὅτε ἐνυμφεύθη τὴν ἐκ Πομπηίας Εὐφροσύνην Χιωτάκη. Κατὰ τὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1841 συνίαξε σῶμα ἑορπικῶν, ἐπισκεψάμενος δὲ μετ' αὐτῶν κατὰ τῶν Τούρκων ἐν Σουλῶν Παδιάδος ἄνωσι 300 ἐθελοντὰς ἐκ βαθείου ὕψους. Πρώτην φοράν

τὸ 1858 ἀνεκρύνθη γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν 12 ἀνατολ. ἐπαρχιῶν, ἦτοι τῆς ἡμισείας Κρήτης. Ἀλλὰ διάστημα κατέστη ἰδίως κατὰ τὴν ἐπανόστασιν τοῦ 1866. ὅτε, μετὰ τριετὲς ἀγῶνας, ὑστάτος ἔλων κατέθηκε τὰ ὄπλα. Καίτοι δὲ ὀβηθέντος τούτου τὸ 1878, ἀπεβύθη καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀγῶνα μετὰ νεανικῆς καρτερίας Διαμένων δι' ἐν Ἀθήναις ὁ ἐνδοξος πρεσβύτερος, προσεβλήθη ὑπὸ καρδιακοῦ νοσήματος καὶ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1882 κατήλθεν ἐν ἀποθάνῃ εἰς τὴν προσφιλεῖ του πατρίδα, ὅπου τὴν ὑπεδέχθησαν ἐνθεουσιωδῶς. Πράγματι δὲ τὴν 7 Σεπτεμβρίου ὁ γεραιὸς μαχητὴς ἀπεβίωσε προσημαθὲς εἰς τὸν τάφον ὑπὸ ὧν συναγωνιστῶν του καὶ τῆς νεολαίας τῆς Μεσαρᾶς μετὰ μεγάλων τιμῶν. Ὁ Κ. καίπερ προκινδυνεύων πάντοτε ἐν ταῖς μάχαις, καίτοι πολλάκις ἐρρονεύθησαν οἱ ἵπποι ὧν ἐπέβαινε, οὐδέποτε ἐπληρώθη. Διόπερ ἐπεκράτει παρὰ τῇ λαῷ ἡ ἰδέα ὅτι ἦτον ἀτρωτός. Ἦτο μιλίχρως καὶ ἀφελὴς ἀνὴρ, μὲ πολλὴν συνέσιν καὶ μετριοφροσύνη. Ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις καθίστατο φοβερός, πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν φονεύσας ἰδιοχείρως. Εἰς τὴν κηδεῖαν του δὲ παρεβίβη καὶ γρατὰ τις, ἣν μετὰ 38 ἄλλων παρθένων ἀπαγομένων εἰς αἰγμάλωσιν, εἶχε σῶσει τὸ 1822. [Ι.Δ.Κ.]

Κορακιάνα. Κομποπολις τῆς Κερκύρας ὑπαγχομένη εἰς τὸν δήμον Ἀπηλιωτῶν καὶ ἀπέχουσα τοῦ Σκριπεροῦ πρὸς Α' 15'. Κάτ. 1694.

Κορακράνικα. Χωρ. τοῦ δήμου Λαγείας, μετὰ 80 κατ. [Μ.Σ.]

Κορακίδες. (Corvidae). Οἰκογένεια ῥιδικῶν πτηνῶν περιλαμβάνουσα τὰ μέγιστα τούτων, ἔχοντα τοὺς γενικοὺς χαρακτῆρας τοῦ προτύπου τῆς οἰκογ. γένους Κόρακος (βλ. λ.). Πληρ. τούτου συζητοῦν εἰς τοὺς Κ. τὰ γένη τῶν Πυροκοράων, τῶν Ἀετομάχων κλ.

Κορακοδοῦν οὐ. Χωρ. τοῦ δήμ. Βρασιῶν τῆς Κυνουρίας κείμενον πρὸς Ν τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων. Κάτοικοι 482.

Κορακοειδὴς ἀπόφους (Ἄνα τομ). Ἀπόφους παχὺς τῆς ὠμοπλῆτης, ἐξορμωμένη ἐκ τοῦ ἡνω χεῖλους αὐτῆς παρὰ τῇ ὠμογλήνῃ. [Π6.]

Κορακοπόδι. (Βοτ.) Κοινὴ ὀνομασία τοῦ Ἀρνογλήστου τοῦ Κορωνόποδος.

Κορακοχώριον. Χωρὸν τοῦ δήμου Λετρίνων ἐν Ἠλείᾳ, 2 ὥρ. πρὸς Δ τοῦ Πύργου παρὰ τὴν θάλασσαν, ἔχον 155 κ. καλλιεργήτας ἀμπέλων καὶ σταφίδων [Γ.Π6.].

Κορακλήνη. Οὐσία ἐν πολλοῖς ἀντικαθιστώσα τὰ κερατῶδη ἐλάσματα τῆς διαγόνος τῆς φαλαίνης ἐν ταῖς τέχναις, παρὰσκευαζομένη δὲ ἐκ τῶν μακρῶν ἰνῶν τῶν φύλλων δένδρου τινὸς τοῦ Μεξικοῦ, εἶδους Ἀνανά, ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν καλουμένου Ἰξίλ. Ἀι ἰνὲς

αὗται διὰ συγχόλλητικῆς οὐσίας συνδύνονται εἰς ἐπιμήκη ἐλάσματα εὐκαμπτα καὶ ἐλαστικά, χρησιμοποιούμενα πρὸ πάντων εἰς τοὺς τιμωδοτέτους. Διακρίττα τῆς Κορακλήνης.

Κοράλλινος ἢ Κορακλήνιος ἢ Ἄν-03 ζῶα, κλάσις τῶν Κοιλεντέρων ζῴων (βλ. λ.). τῶν ζῴων τούτων τὸ σῶμα ἀποτελεῖται ἐκ σωληνῶς μαλακοῦ, πηκτώδους, χωρὶς ὀστέων ἀκτινοειδῶς δι' ἐπιμήκων διαφραγμάτων καὶ κατὰ μὲν τὸ ἕτερον ἀκρὸν, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ στόμα, ἐπιστεφομένου ὑπὸ κρατιῶν πλατῶν καὶ ἀκτινοειδῶς διανενηνημένων κατὰ δὲ τὸ ἄλλο προσπεφυκτοῦ ἐπὶ ξένου τινὸς σώματος, ἐφ' οὗ τὸ ζῶον ἀκίνηται. Οὕτω τὸ σῶμα τῶν Κ. ἀρίστα δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ἄνθος ἀνοικτόν, δι' ὃ καὶ τὰ Κ. εἰσέρχονται ὡς φυτὰ μέχρι τοῦ 1727 ὅτε ἀπεδείχθη ἡ ζωτικὴ αὐτῶν φύσις, ἥτις ἀρίστα ἐλέγχεται διὰ τῶν συσπάσεων τῶν κρατιῶν τῶν, μεγίστην εὐαισθησίαν δεκνυσσῶν ἴδια πρὸς τὸ φῶς· τὸ δὲ ξένον σῶμα ἐφ' οὗ ζῶσι προσπεφυκτὰ τὰ Κ. ἀποτελεῖται ἐξ ἐκκρίματος λιθώδους, ὅπερ αὐτὰ ἐκκρίνουν καὶ ὅπερ συχνὰ περιβάλλει τὸ ζῶον. Ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ τούτου τὰ Κ. ζῶσι καὶ πολλαπλασιάζονται εἴτε δι' ὠογονίας εἴτε διατεμαχίῳ ὅτινα ἀποσπώμενα ἀπ' αὐτῶν ἀναπτύσσονται εἰς τέλεια ὁμοία ζῶα, εἴτε διὰ διχασμοῦ, ὅστις ὁμοῖ ἐνίοτε εἶναι ἀτελής καὶ τότε πλῆθος Κ. συγκρινουσύντων πρὸς ἄλληλα ἀποτελοῦσιν ἓν σῶμα δυνάμενον νὰ τραφῇ διὰ τροφῶν εἰσαγομένων εἰς τὸ σῶμα ἐνὸς ἐκ τῶν συστατικῶν ζωφίων. Ἐκ τοῦ ἐκκριματος πάντων τούτων τῶν ἀπειραρίθμων ζωφίων ἡ λιθώδης βάσις ἐφ' ἣς ζῶσιν αὐξάνεται διηλεκτῶς καὶ ἐνισχυτὴ τῶν τροφικῶν ὀχλήσεων εὐρηγνται βράχοι, ἐλάνθρησκι καὶ ἡσκι καὶ ἄλλαι οὕτως ἀποτελεσθῆσαι ὑπὸ μακρῶν γενεῶν Κ. Συνηθισμένον τὰ πετρώματα ταῦτα περιττανται μετὰ διακλαδώσεων ἐν εἴδει δένδρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὁρίων ὡς χυοὺς φαίνονται, τὰ μέσσηντα ζωφία. Τὸ ἐκκρίμα τούτο εἶναι κοινὸν καὶ ῥάλλιον συνιστάμενον ἐξ ἀνορθοκίχου ἀσβεστίου, ἀνθρακικῆς μαγνησίας, ὀξείδου σιδήρου κλ. Τούτου τὸ κοινότατον εἶδος, χρώματος ὠραίου ἐρυθροῦ, προερχόμενον ἐκ τοῦ ζωφίου Κ. τοῦ ἐρυθροῦ, εἶναι λίθος πολύτιμος χρησιμοποιοῦμενος εἰς κατασκευὴν παντοίων κοσμημάτων, καὶ ἄλλων λεπτοτεχνημάτων. Εὐρηγται δὲ τὸ κοραλλίον τοῦτο πολλάχοῦ καὶ ὅχι κατὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Μεσογείου, παρὰ τὴν Ἀλγερίαν, Ἰσπανίαν, Σικελίαν, Σαρδηνίαν ἐν σχήματι μικρῶν δονδρυλλίων, ἁλειουμένων δι' ἰδιαίτερων δικτύων καὶ πλοίων εἰς μέγιστα βάθη. Ἀλλὰ δὲ εἶδη τοῦ λιθώματος κοραλλίου εἶναι λευκὰ ἢ ροδόχρσα. [Φ.1.]

Κορακλήνη. Λαμπρά χρωματικὴ οὐσία

ἐκ τοῦ φαινικοῦ ὀξέος παρασκευαζομένη, δια-
χρυσισμένη δὲ εἰς κίτρινον Κ. ἢ Χρυσίνην
καὶ εὐθραν Κ. ἢ Παιονίνην, ἧτις παρά-
γεται κατὰ τὴν θέρμανσιν τῆς χρυσίνης μετὰ
καυστικῆς ἀμμωνίας. Χρησιμοποιεῖται εἰς
χρωματισμὸν ἐρίων, χάρτου κλ. παρέχουσα
χρώματα ὠραιότατα μὲν ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνε-
ξίτητα, ἐν τῇ χημείᾳ δὲ ὡς δείκτης (indl-
cator) τῆς ἀλκαλικῆς ἀντιδράσεως ἐντὶ τοῦ
βάμματος τοῦ ἥλιотροπίου καθότι ἡ χρυσίνη
διαλύεται μὲν ἐν ἀλκαλοῖς μετὰ χροιάς
λαμπρῶς εὐθράς, τῇ προσθήκῃ δὲ ὕδατος κα-
τακρημνίζεται ἀπὸ τῶν διαλυμάτων τούτων
ὡς κίτρι- κίτρινον. Ἡ Κ. δὲν ἔχει ἰδίαν χημι-
κὴν σύστασιν, εὖσα μίγμα διαφόρων τομέων.

Κοράλλιον. Βλ. Κοράλλια.

Κοράν(ιον) ἦτοι ἀνάγνωσμα ἀραβι-
στί, καλεῖται τὸ ἱερὸν θρησκευτικὸν βιβλίον
τῶν Μωαμεθανῶν, ἡ ἱερὰ πηγὴ πάσης τῆς
μωαμεθανικῆς θεολογίας καὶ δικαιοσύνης,
γεγραμμένον εἰς τὴν ἀραβικὴν, περιλαβόντων
δὲ ὅσα εἶπε καὶ ἐδίδαξεν ὁ Μωάμεθ κατὰ
καιροῦ ἦτοι λόγους πρὸς τοὺς μαθητάς του,
αἰνους πρὸς τὸν Θεόν, δόγματα, διατάξεις,
νόμους, ἀποφθέγματα, ἐπικρίσεις τῶν ἄλλων
θρησκειῶν, παντοῖα διδάγματα κτλ. Τὰ πε-
ριεχόμενα αὐτοῦ συνέλεξε μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ προφήτου καὶ κατέγραψεν ὁ πενθέρς αὐ-
τοῦ Ἀβὺ Βέκερ, ὁ δὲ τρίτος καλεῖται Ὁσμὰν
ἐνέκρησε τὴν σύνταξιν τοῦ βίου καὶ διέδοξεν.
Ἀποτελεῖται δὲ ἐξ 114 κεφαλαίων διαφόρου
ἐκτάσεως. Ἀρίστη ἐκδοσις τοῦ Κ. θεωρεῖται
ἡ τοῦ Flügel (Λειψ., 1834 καὶ πολλάκις ἐκ-
δοτὲ), μεταφράσεις δὲ ἐγένοντο πολλάι ὡς
καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Γ. Πεντήκη.

Κοράξ (Corvus). Τὸ πρότυπον γένος
τῆς οἰκογενείας τῶν κορακιδῶν (βλ. λ.). Ὁ
ἰσὺς καλεῖται Κ. ἦτοι Κ. ὁ γνήσιος ἢ
Εὐρωπαϊκός (C. Corax), καθ' ὅλην σχεδὸν
τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Βόρειον καὶ Κεντρικὴν
Ἀσίαν ἐξηπλωμένος, ἔχει μῆκος ὡς 0.70
μ., ῥάμφος ἰσχυρὸν καὶ παχύ, χρώμα καθα-
ρίως μέλαν, μετὰ λάμψεως μεταλλικῆς. Ζῇ
κατὰ ζεύγη, κατασκευάζει τὴν φωλεάν του
ἐπὶ τῶν ἀποκεντροτάτων δένδρων, ἐπὶ βρά-
χων ἢ δένδρων, τρέφεται δὲ κατὰ προτίμησιν
μὲν ἐκ θνησιμαίων, ἐν ἀνάγκῃ ὅμως καὶ ἐξ
ἐντέμων, μυῶν, μικρῶν πτηνῶν κλπ., ὧν
οὕτως ἐνέμερει καὶ πτηνὸν ἀρπακτικόν. Εἶναι
πονηρὸς, ἰσχυρὸς, ἐπιδεδίετος, τελημῆρὸς καὶ
ἐχθρὸς ἀδελφάκους τῶν γησίων ἀρπακτι-
κῶν πτηνῶν. Ὁ Κ. δὲν ζεῖ, ἐκβάλλει δὲ
μόνον κραυγὴν χαρακτηριστικὴν (κρα) καὶ
ἐξ ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη. Νέας συλληφθεὶς εὐκό-
λως θαμάζεται, μανθάνει νὰ προσφέρῃ λίξεις
καὶ νὰ ἐκτελῇ γυνάσματα, μένων ὅμως πάν-
τοτε κλειστῆς (τῶν σιλιβέντων μικρῶν ἀντι-
καμμένων, ἀτινα ἀρπάξων ἀπάγει) καὶ ἀ-
πιστος. Ἡ θήλεια γεννᾷ 4—5 πρασινοπα

μετὰ φαιῶν κηλίδων ὡς, ἀτινα πατήρ τε
καὶ μήτηρ ἐναλλάξ ἐπιμάχουσιν ἐπὶ 3 ἡμέ-
ρας. Τὸ ὄνομα τοῦ Κ. ἀπετέλεσεν ἐν
τῇ θρησκείᾳ μίαν τῶν κοινοτάτων κα-
ταρών, τὸ «(εἶρρ) ἐς κέρ κας», ὅπιν-
νοσιν νὰ μείνῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀκούοντος ἀτα-
φον καὶ νὰ γίνῃ βορά τῶν Κ., ἐπὶ δὲ ὄρκον
συνήθη, «μὰ τὸν κόρακα», καὶ ὁράσεις τινὰς
ἀρχὴν ἐχούσας τὸ σπάνιον κόρακος λευκοῦ,
οἶον «Κ. λευκὸν ἰδεῖν», «Ὡς Κ. λευκοῦ
γένωνται» κτλ. Πρὸς τὴν ἡμέτερον τοῦτον
Κ. ὁμοειδέτατος ἀλλ' ὄχι ὁ αὐτὸς εἶναι Κ. ὁ
ἀμερικανικός. Πλὴν τούτων, εἰς τὸ γένος
Κ. ἀνήκουσιν αἱ Κορώναι καὶ αἱ Κίτται
(βλ. τὰς λ.). [Π I.]

Κοράξ. Πλ. Βαρβούσια, ὅρη, ἐν τ. Β.,
σ. 319 α.

Κοράξ. Συρακουσίος ῥήτωρ θινύης καὶ
πολιτευτῆς δεξιότατος. Ἐθιμαρτίτο ὡς εὐρέ-
της τῆς Ῥητορικῆς καὶ πρῶτος συνεγραψέ
τέγγην ῥητορικὴν. Μαθητῆς καὶ ἀντιπάλος
αὐτοῦ ἦν ὁ Τισίας, ὁ διδάσκαλος τοῦ περι-
φύτου Γοργίου. Ὁ Κ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
τυράννου Ἰέρωνος τοῦ Δ' (467 π. Χ.) καὶ
τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσποῦ τούτου Θρασυβούλου
(466) ἐγένετο εἰς τὴν (συρακοσίων ἐν τῇ
πολιτείᾳ τῶν Συρακουσίων ἀνδρῶν.

Κοράτον (Corato). Πόλις τῆς ἰταλ.
ἐπαρχίας Βάρι, 25 γμ. ΔΒΔ τούτου, ἔχουσα
30.428 κατ. Ἐνταῦθα συνέβη τῇ 1503 περι-
φρημας μονομαχία 13 ἰταλῶν κατὰ 13 Γάλ-
λων, καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ πρῶτοι. [Μ.Σ.]

Κορδεῖλ (Corbeil). Πρωτεύουσα περι-
φερείας ἐν τῇ γαλλ. νομῇ Σηκουάνα καὶ
Ὁρλ., 40 γμ. ΝΔ τῶν Βερσαλλίων καὶ 33
γμ. ἀπὸ Παρισιῶν, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα. Ἐχὼ
8.184 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Κορδίνος Βλ. Μαρκίας Κορδίνος.

Κορδα. Χωρίον τοῦ δήμ. Σελάνων τῆς
Καρδίτης, ἔχον 135 κατ. [Μ.Σ.]

Κορδαί (Charlotte Corday d'Armand),
ἡ φονεύτρια τὸν Μαρὰ Ἐγένν. τῇ 1704
πλησίον τοῦ Κάν (Caen) ἐξ εὐγενούς οἰκογε-
νείας. Μελετήσασα ἱστορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς
συγγραφάς, πρὸ πάντων τὰς τοῦ Πλωτάρχου
καὶ τοῦ Ῥουσσὸ τοῦ κατ' ἐργάας μετ' ἐνθου-
σιασμοῦ ἐχίρειρε τὴν γαλλ. ἐπανάστασιν,
ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἀπεστράφη τὰς φα-
νατικὰς παρεκτροπὰς αὐτῆς. Ὅτε δὲ ἐψηφί-
ριστο Γερουσίαν τινὰς καταργούντως τῇ
1793 εἰς Κάν. ἀπεράσισα νὰ φονεύσῃ ἕνα τῶν
προεβέχοντων τρομοκρατικῶν, ἡ τὸν Μαρὰ ἢ
τὸν Ῥοβερτιέρ. Μεταβὰς εἰς Παρίσιον καὶ
ἰδούσα φύλλον τῆς ὑπὸ τοῦ Μαρὰ ἐκδομέ-
νης ἐφημερίδος Ami du peuple, ἐν τῇ ὁρίσθη
αὐτὸς ἔγραψεν ὅτι ἔπρεπε νὰ πέσωσιν ἀκόμη
200 χιλ. κεφαλαὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς
ἐπανάστασεως, αὐτὴν ἐξέλεξεν ὡς ὄργανον τοῦ

πατριωτισμοῦ τῆς κατορθώσασα δὲ τῇ 2 'Ιουλίου νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν εἰλίαν τοῦ Μαρὰ εὐρισκομένου τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐν τῷ λευτῷ, ἐνέπνευσε τὴν μάγαιραν ἣν εἶχε κρύψει ἐν τῷ κόλπῳ τῆς εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ. Συλληθθεῖσα ὁμέσως ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν τῇ 6 'Ιουλίου ἐφάνη πρὸ τοῦ δικαστηρίου καὶ εὗρε τὸν περίφημον Chavean-Legarde ἐν-θερμον καὶ εὐγλωττον ὑπερασπιστήν, ἔξεν ἡδυνήθησαν δὲ καὶ αὐτοὶ εἰδικασταὶ ν' ἀρνηθῶσι τὸ σέβας τῶν εἰς τὴν εὐγενῆ κόρην. Ἀλλ' ἡ πράξις αὐτῆς ὁπῆται τιμωρίαν, καταδικασθεῖσα δ' εἰς θάνατον ἀπεκεφαλίσθη τὴν ἑσπέραν τῆς ἰδίας ἡμέρας. [B.E.]

Κόρδαξ Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ ὄρχησις τῆς κωμῳδίας, τελουμένη μετ' ἀσέμνων κινήσεων. Βραδύτερον ἐκαλεῖται οὕτω πᾶς ἀσέμνος χορός. Ὁ Θεόφραστος χαρακτηρίζει ὡς ἀπενουσιμένον τὸν ἐργούμενον τὸν Κ. χωρίς νὰ διατελῇ ἐν μέθῃ. [Σ.Τ.]

Κόρδας (Δύγουστος 'Ιωσήφ Corda). Αὐστριακὸς βοτανικός, γενν. 1809 ἐν Ράι-γεμβέργ τῆς Βοημίας, τῷ 1834 διετίθει εἰς ἐπιμελητὴς τοῦ Μουσείου ἐν Πράγῃ, ἀποθάνων δὲ 1849 κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Τέξας εἰς τὴν παριζία ἐπάνοδον. Πρῶτος ἐμελέτησε τὴν ἀνταρκτικὴν τῶν ὄρυκτων φυτῶν. Τὰ δὲ κύρια ἔργα αὐτοῦ εἶναι (λατ.) Βίβλος μυκήτων (6 τ. 1837—54), ἡ μεγάλου κλίμακας χλωρίς τῶν εὐρωπαϊκῶν εὐρώτων (1839) καὶ Συμβολαὶ εἰς τὴν προϊστορικὴν χλωρίδα (1845).

Κορδιέ (Ἑβρ. 'Ιωσήφ Κάρολος Cordier). Γάλλος γλύπτης· γενν. ἐν Καμπραί τῷ 1827, διδάχθεις ἐν Παρίσι εἰς ὑπὸ τὸν Φουζινέ καὶ τὸν Ρουβ. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἔργων του, ἅτινα ἦσαν τύποι τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων φυλῶν, ἐκτιμηθεὶς ἐστάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς Ἀφρικὴν πρὸς σπουδὴν ἀνθρωπίνων τύπων καὶ ἐπανελθὼν ἐποίησεν ἀρίστας προτομὰς Νιγηρίτων, Μογγόλων καὶ Ἀλγερινῶν, ἀγάλμα τῆς Ἀφρικανικῆς Ἀφροδίτης, προτομὴν 'Ιουδαίας τῆς Ἀλγερίας ἐξ ὀρειγάλκου, ὄνυχος καὶ πορφύρεου. Βραδύτερον ἐποίησε προτομὴν τῆς αὐτοκρατορίας Εὐγενίας ἐκ ποικιλόχρου μαρμάρου, γυναῖκα Ἀραβὰ εἰς φυσικὸν μέγεθος, ἀλληγορικὰ ἀγάλματα τῆς Ἀρμονίας καὶ τῆς Ποίσεως διὰ τὸ παρισινὸν μέγαρον τοῦ Μελοδράματος, ἀνδριάντας ἱστορικῶν ἀνδρῶν κλπ.

Κορδιερίτης (ἀπὸ τοῦ ὀρυκτολόγου Cordier), ὄρυκτὸν εἰς τὸ κανονικὸν μὲν σύστημα ἀνήκον, συνήθως ὁμιῶς ἀπαντῶμενον εἰς κρυστάλλους στήλοειδεις πρισματικούς ἢ ἀκανονίστους. Σκληρότητα ἔχει 7—7.5, εἰδικὸν βάρος 2.6, λάμψιν ὑαλοειδῆ, εἶναι δὲ ἄχρους ἢ κυανούς, κυανοπράσινος, κίτρινω-πός, φαίχρους, ἴδιον δὲ χαρακτηριστικὸν ἔχει τὸν τριχρῆστὸν καθ' ὅτι αἱ βαθυχρό-στεραι ποικιλίαι του φαίνονται κατὰ τὴν

διαφορὰν πρὸ τοῦ φωτός θέσιν τῶν κίτρινων γαίωι, κυανέωι ἢ βαθείως κυανῷ. Κατὰ ταῦτα τὸ ἀργαιότερον ὄνυμα τοῦ Κ. διαχρῶ-της εἶναι ἀνάκριτος. Ὑπὸ τῶν ζέων ἐλ-γον προσβάλλεται. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ 50 % πυριτικῆς ἑξέως, 32 % ἀργίλλου, 5—9 % θειοῦ τοῦ σιδήρου, 10—12 μαγνησίας. Εὐρίχθαι ἐν Ἰσπανίᾳ, Φιλανδία (δὲ ἰσχυροῦς, ἰσχυρὸς εἰδικῶς κλιόμενος). Οὐγγαρία κλ. Δι' ὁποσυνθέσεως ἐκ τοῦ Κ. παρήχθησαν πλεῖστα ὄρυκτά, ἐνέχοντα τὰ συστατικὰ αὐτοῦ κατὰ διαφορωτάτας ἀναλογίας, ταῦτα δ' εἰσὶν ὁ Ἐσμαργίτης, Χλωροφυλλίτης, Ἀσπασιόλιθος, Γιγαντόλιθος κλ. [Α.Κ.]

Κορδιλλέραι (Ἰσπαν. Cordilleras = ὁλύται, πληρέστερον Cordilloras de los Andes, τῶν Ἀνδεῶν) καλεῖνται κυρίως μὲν τὰ ὄρη τῆς Χιλῆς, τοῦ Περού, τῆς Βολιβίας καὶ τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσημερινοῦ, κατ' ἐπέκτασιν δὲ τοῦ ἐνόςματος καὶ πάντα τὰ θυτικά τῆς τε Ν καὶ βορείου Ἀμερ. κῆς ὄρη, ἅτινα ἐθεωροῦντο μέχρις ἐσχάτων ὡς ἐν συνεχόμενον σύστημα ὄρεων. Ἀλλ' αἱ νεώτεραι μελέται ἐπέδειξαν ὅτι οὐ μόνον διὰ τοῦ λοφώδους ἰσθμοῦ τοῦ Παναμά ἄλλὰ καὶ δι' ἄλλων 3 χαμηλοτέρων ἐκτάσεων χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων πέντε συστήματα διαφέροντα κατὰ τὴν διεύθυνσιν, τὴν γεωλογικὴν κατασκευὴν κτλ. καὶ τὸ ὄνομα Κορδιλλέραι ἀνήκει οὕτως εἰδικῶς εἰς τὸ μέγιστον καὶ νοτιώτερον τῶν συστημάτων, τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Τρόουαρ σχεδὸν μέχρι τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης ἐπὶ 7000 χμ. (ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ) πλησίον τῆς Ἀ. παραλίας τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Τοῦτο συνίσταται ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐκ 2 ἢ πλείονων ὄρεοσειρῶν κυρίως διευθυνομένων ἀπὸ Ν πρὸς Β, συνδεδεμένων δὲ μετὰ πλατέων ὄρεων θύων· τὸ πλάτος τοῦ συστήματος διὰ δευτερευουσῶν ἀλύσεων καὶ ὑψηπέδων φθάνει ὑπὸ τὴν 20° Ν πλάτους εἰς 900 χμ., κατὰ μέσον δὲ ὄρον εἰς 400—450 χμ. Πρὸς Ἀ καταπίπτει ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἀποτέμως, ἐνῷ πρὸς Ἀ ἡ πρὸς τὴν πεδιάδα μετὰβασίς γίνεται διὰ χαμηλοτέρων ὄρεων καὶ ἀνδέρων. Μετὰ τὰ Ἰμαλάια αἱ Κ. εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς γῆς. ἔχουσιν 256 γιγαντιαία ἡφαιστεια, ὧν 26 ἐνεργά, συγγράνως δὲ διαπρέπουσαι ἐπὶ πλοῦτον μετάλλων (χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ). Αἱ δόδοι κείνται πολὺ ὑψηλὰ (ἀπὸ τοῦ 35° μέχρι πέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ οὐδεμία εἶναι χαμηλοτέρων τῶν 3000 μ.) Διαίρεθνται δὲ εἰς τὰς Κ. 1) τῆς Παταγονίας (Μιντοιν-μαβίδα 2438 μ.), 2) τῆς Χιλῆς (Ἀκοχά-γουα 6970 μ.), ἀμφοτέρως ἀποτελουμένας ἐκ μιᾶς κυρίας ἀλύσεως, 3) τοῦ Περού καὶ τῆς Βολιβίας, ἐκφυσμένας ἐκ τοῦ ἀρπείδιου τοῦ Πότσι (4000 μ.) εἰς δύο ἀλύσεις 4100—4700 μ. περιβαλλούσας τὸ ὑψηπέδιον τοῦ Περού καὶ περιεχούσας τὰς ὑψηλότερας κορυφὰς τῆς Ἀμερικῆς (Σοράτα 6550 μ.)

Ήλιμάνι 6410, τὸ ἐνεργὸν ἡφαιστειον Σα-
χάμα 6415 μ.), 4) τοῦ Κίτου, ἀρχομένης
διὰ 2 ἀλυστῶν ἀπὸ τοῦ κόμβου τῆς Λόχας καὶ
περιβαλλούσας πρὸς 2750 μ ὕψος ἔχον ὕψι-
πέδιν τοῦ Κίτου (Τσιμδεράσο 6254 μ.,
Κοτοπάχι 5960 μ.) καὶ 5) τῆς Κελαμβίς,
ἐκασομένης εἰς 3 ἀλύσεις ἀπὸ τοῦ κόμβου
Λὸς Πάγτος, χωρίζομένης δὲ διὰ τῶν κοιλά-
δων τῶν ποτ. Κάουκα καὶ Μαγδαληνῆς (Τέ-
λιμα 5584 μ.). [Μ.Σ.]

Κόρδοβα (Córdoba ἢ Cordova), 1)

Περίφημος ἀρχαία πόλις τῆς Ἀνδαλουσίας
(Ισπανίας), κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς
τοῦ Γουαδαλκιβίρ, 442 χμ. ἀπὸ Μαδρίτης· καὶ
131 ΒΑ τῆς Σεβίλλης, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ πρω-
τεύουσά ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ ἀλλοτε ἀρα-
βικοῦ κράτους, ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς εἰς
τὰς ὑπώρειας τῆς Σιέρρας τῆς Κ. ἐν μέσῳ
καταρτύων περιχώρων καὶ περιβαλλομένη
ὑπὸ τείχεος μετὰ πύργων. Αἱ ὁδοὶ τῆς εἰσὶν
στεναί, ὥραία δὲ ἡ μεγάλη πλατεία, περιβαλ-
λομένη δὲ ὥραιων στοῶν. Τὸ ὠραιότερον κτί-
ριον εἶνε τὸ 786—794 κτισθὲν τέμενος (la
mezquita), ἀριστοτέργημα τῆς ἀραβικῆς ἀρ-
χιτεκτονικῆς, ὑπερβαταζόμενον ἐν τῷ ἐσωτε-
ρικῷ διὰ 850 κιόνων (βλ. ἐν Πινაკι Ἀρχι-
τεκτονικῇ 5). Καὶ ἡ μεγάλη δὲ γέφυρα ἡ συν-
δέουσα τὴν πόλιν μετὰ τοῦ προαστείου Cam-
po de la Verdad εἶνε λαμπρὸν ἔργον τῶν
Ἀράβων (7/9). Μετὰ τῶν προαστείων ἡ Κ.
ἔχει 55614 κατ., ἧτο δὲ ἄλλοτε σημαντικώ-
τατον κέντρον ἐμπορίου γνωστότατον ἦτο καὶ
ἐν Κ. κατασκευαζόμενον καὶ ἀπανταχοῦ ἐξα-
γόμενον δέρμα. Πρὸς Δ παρὰ τὴν γύρουσαν
κείνται τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀράβων
βασιλέων μετὰ κήπων καταρτύων εἰς ἐσπερι-
δοεῖδων καὶ βοῶν, καὶ πλησίον ἄλλα μνη-
μεῖα τῆς ἀραβ. ἀρχιτεκτονικῆς, ὧν ἐν, τὸ
Ἀλκαζάρ, περιέχει νῦν τὸ μέγιστον τῆς Ἀν-
δαλουσίας ἱεροπορεῖον. — Ἡδὴ τῷ 152 π. Χ.
μνημονεύεται ἡ Corduba, γενομένη πρώτη ἐν
Ἰσπανίᾳ ἀποικία τῶν Ῥωμαίων, ἧτο δὲ ἐπὶ
Στράβωνος ἡ ἀνηροτάτη καὶ μέγιστη τῆς
Χώρας πόλις. Τῷ 571 ἐγένετο ἔδρα ἐπισκό-
που, κυριευθεῖσα δὲ τῷ 711 ὑπὸ Ταρίκ ἀνω-
ψύθη εἰς κέντρον τῆς ἀραβικῆς ἐν Ἰσπανίᾳ
ἀρχῆς, ὑπὸ Ἀβδούρ-Ραχμάν τοῦ Α' δὲ εἰς
πρωτεύουσάν. Ἐπὶ Ἀβδούρ-Ραχμάν τοῦ Β'
καὶ Α' ἔφθασεν εἰς τὴν μέγιστον ἀμύνην τῆς,
καθ' ἣν λέγεται (βεβαίως υπερβολικῶς) δι-
εἶγε 200 χιλ. εἰκίας, 1 ἑκατομμ. κατοίκων,
80 χιλ. μέγαρα καὶ ἐκτὸς τῆς ἀνωτάτης σχό-
λης (ἐντισταχούσης πρὸς τὴν ἐν Βαγδατίῳ)
80 δημόσια σχολεῖα, βιβλιοθήκην 600 χιλ.
τόμων, πλέον ἢ 900 δημόσια λουτρά, 300
τέμενα καὶ 12 χιλ. χωρία ὡς προάστεια.
Καταλυθέντος τοῦ χαλιφάτου τῷ 1031 πε-
ρήλθη διαδοχικῶς εἰς τὴν κυριαρχίαν δια-
φόρων Ἀράβων δυναστῶν, ἐκπολιτερχθεῖσα
δὲ τῷ 1236 ὑπὸ Φερδινάνδου τοῦ Γ', εἰς τὴν

Καστιλιάν. — Ἡ ἐπαρχία Κ. περιλαμβάνουσα
περίπου τὸ ἀρχαῖον βασιλεῖον, ἔχει ἐμδ. 13 727
τχμ. καὶ 420 728 κατ. (1887), εἶνε δὲ εὐφο-
ρος, ὁρεινὴ ἐν τῷ Β καὶ τῷ Ν μέρει καὶ ἔ-
χει πλούσια στρώματα λιθανθράκων.

— 2) Νῦν παρακλιτάτα πόλις τοῦ Μεξί-
κου, ἐν τῇ πολιτείᾳ Χερακρούς, ἀλλοτε θύμης
μία τῶν πλουσιωτέρων τοῦ Μεξικου ἔχει νῦν
11 302 κατ. καὶ καπνοφύτεας.

— 3) Πολιτεία τῆς Ἀργεντινῆς Συμπε-
λιτείας, ἐν τῇ κέντρῳ ταύτης, ἔχουσα ἐμδ.
147 787 τχμ. μετὰ 380 χιλ. κατ. Ἐν τῷ Δ
μέρει αὐτῆς ὑφύδαται ἡ Σιέρρα δὲ Κ. ἐφ' ἧς κα-
τέρχονται κλειστοὶ ποταμοί· ἐν γένει ἡ χώρα
εἶνε εὐφορος μετὰ λαμπρῶν λαμιώνων, θύεν
καὶ ἡ κυρία ἐντασφάλτης τῶν κατοίκων εἶνε
κτηνοτροφία καὶ γεωργία.

— 4) Πρωτεύουσα τῆς ὡς ἀνω (3) πολι-
τείας, ἔδρα ἐπισκόπου, κειμένη ἐν τῇ κέντρῳ
αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Πριμέρο. ἔχει καὶ πανεπι-
στήμιον μετ' ἀστεροσκοπεῖου, ἧτο δὲ ἄλλοτε
κέντρον τῶν Ἰησουϊτῶν ἱεροποιτόλων καὶ τῆς
καθολικῆς ἐν ταῖς ἰσπανικαῖς κήραις τῆς Ν
Ἀμερικῆς. ἔχει 66 247 κατ. διατηρεῖ δὲ ἀν-
μαίον ἐμπόριον μετὰ τῶν Ἀνατολ., καὶ
δυτικῶν πολιτειῶν, πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ κατε-
σκευάσθησαν οἱ σιδηρόδρομοι εἰς Ροζάριον καὶ
Τουκουμάν. [Μ.Σ.]

Κορδοῦνη. Βλ. Κόρδοβα.

Κορδοφάν ἢ Κορδιφάλ. Μεγέλη

χώρα τῆς Ἀ. Ἀφρικῆς· πρὸς Δ τοῦ λευκοῦ Νεί-
λου. Εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος στείπερῆς
χώρα ἐν ὥρᾳ βροχῆς καλυπτομένη ὑπὸ χλόης·
πλούσια, ἀπεξηραινομένη δὲ τὸ θέρος, τὸ δὲ
Ν μέρος καλλίτερον ἀρδευόμενον ἔχει θαυμα-
σίαν χλωρίδα. Οἰκεῖται ὑπὸ τῶν Ῥαγανῶν
νιγρητῶν Νούβα, κτηνοτρόφων· πρὸς δὲ ὑπάρ-
χουσι πολλοὶ ἀγγελαῖοι ἐμπόροι καὶ τινας
Βεδουῖνοι. Ἀπὸ τοῦ 1820—1833 ἦτο ὑπὸ
τὴν κυριαρχίαν τῆς Αἰγύπτου, ἔκτοτε θύμης
περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νέου Μαχδῆ.
Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ Κ. ὑπολογίζεται εἰς 108 281
τχμ., ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν κατ. εἰς 280 χιλ. [Μ.Σ.]

Κορέα καλεῖται χειρόντης τῆς Ἀ. Ἀ-
σίας, ΒΑ τῆς Κίνας ἐκτεινομένη πρὸς Ν καὶ
χωρίζομένη ἀπὸ τῆς Ἰαπωνίας διὰ τοῦ πορ-
θμοῦ τῆς Κ. Εἶνε ὁρεινὴ, καλῶς ἀρδευομένη,
ἔχει δὲ κλίμα τραγὺ, θερμώτατα θέρη καὶ
παγεροὺς χαιμώνας, καλυπταται δὲ πρὸ πάν-
των εἰς τὰ κεντρικὰ καὶ νότια μέρη ὑπὸ λαμ-
πρῶν δασῶν καὶ ρυτιῶν. Οἱ κάτοικοι συγγε-
νεῖς μάλλον πρὸς τοὺς Ἰάπωνας ἢ πρὸς
τοὺς Σίνας, προσβύουσι δὲ τὸν Βουδδισμόν καὶ
ἐναποχολοῦνται εἰς γεωργίαν, κτηνοτροφίαν,
βιομηχανίαν μεταξῆς, χάρτου, προσελανης,
βυτίδιων, ναυτικῶν καὶ αἰμάτων. Ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν τῷ 1883 ἦτο 10518937, τὸ 3' ἐμδ. τῆς
χώρας εἶνε 218 050 τχμ. Περὶ τῶν ἐσωτερικῶν
πραγμάτων ἐλλείπουσιν ἀκριβεῖς πληροφορίες

γνωστών είναι ότι επί κεφαλῆς τῆς πολιτείας ἵσταται ἀπόλυτος μονάρχης μετὰ πολυαριθμοῦ αὐλινοῦ καὶ διοικητικοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὸ συνικὸν σύστημα καὶ ότι τὸ βασίλειον διαιρεῖται εἰς 8 ἐπαρχίας καὶ αὗται εἰς 300 διαμερίσματα. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Σόουλ ἐπὶ τοῦ Κάν-Κιάγκ, μετὰ 200 χιλ. κατ. Ἐπίσης ἡ ἱστορία τῆς Κ. καλύπτεται ὑπὸ σκότους· μέχρι τοῦ 1876 ἀνεγνώριζεν ἐπιτυριαρχίαν τινὰ τῆς Κίνας, ἐγένετο δ' ἔκτοτε ὁλως ἀνεξάρτητος. Αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ Κ. χρονολογούνται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 12' αἰῶνος. Μέλις ἀπὸ τοῦ 1876 ἠνοίχθησαν λιμένες τινὲς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον. Ἡ ἀξία τῶν εἰσαγερμένων ἐμπορευμάτων ἀνῆλθε τῇ 1890 εἰς 4 728 000 δολλάρια, ἡ δὲ τῶν ἐξαγορμένων (χρυσοῦ, ἀσπρίου, δερμάτων) εἰς 4 300 000 δολλάρια. [Μ.Σ.]

Κόρυς. Γένος ἐντέμων ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ρυγγωτῶν. Ἐχουσι σῶμα πλατύ, ῥυγχοῦ μακρόν, στεροῦνται δὲ πετεργῶν. Γνωστότατος αὐτῶν εἶναι ὁ ἐνοχλητικώτατος Κόρυς ὁ τῶν κλινῶν (Acanthia lecturaria). ὁ ἀπορῶζων τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, ἐντομὸν δυστυχῶς γονιμώτατον, ἐρρωλεῖται καὶ πληθυνόμενον εἰς πᾶσαν σχισμὴν ξύλου καὶ ἀντέχον θαυμασίως εἰς μακροχρονιωτάτην πείναν. Πρὸς ἐξελέθρυσιν τῶν Κ. ἀποτελεσματικαὶ ἀποβαίνουσι ἡ συχνὴ πλύσις τῶν τέκων διὰ ζέοντος ὕδατος, ἐπάλειψις διὰ πετρελαίου, ἀνίχνευσις καὶ καταστροφή τῶν φυλετῶν καὶ τῶν ὠδῶν· αἱ δὲ δηλητηριώδεις οὐσίαι ὅσαι συνεστήθησαν κατ' αὐτῶν πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ περιστάσεως διὰ τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ἐκθέτουν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Μείζονα εἶδη εἰσὶν αἱ Γεωκόρυς, κοινῶς καπνοπυτῖνοι καὶ αἱ Δευθροκόρυς, κοινῶς βρωμοπυτῖνοι. [Π.Ι.]

Κορελλῆς (Ἀρχάγγελος Corelli, περίφημος Ἰταλὸς μουσικὸς συνθέτης καὶ ἐκτελεστής ἐπὶ τοῦ βιολίου, ἐπικληθεὶς ὁ πατὴρ τοῦ τετραρχοῦ. Ἐγενν. τῇ 1653 ἐν Φουζινάγῳ, ἐσπούδασε δ' ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Βασίλειου καὶ Σιμωνέλλῃ, περιῆλθε δ' εἰς μέρη τινὰ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπανελθὼν εἰς Ῥώμην ἐτυχὲ γενναίως ὑποστηρίξει παρὰ τοῦ καρδινάλιου Ὁττοβόνι, παρ' ᾧ καὶ διέμεινε διαρκῶς σχεδὸν ἔκτοτε μέχρι τοῦ θανάτου του (1713). Ὡς ἐκτελεστής ὁ Κ. ἦτο ἐκ τῶν περιφημοτάτων· αἱ δὲ συνθέσεις του εἶναι κλασικαὶ καὶ διεδόθησαν μεγάλως ἐγένοντο δὲ ὑποδείγματα τῶν μεταγενεστέρων συνθετῶν, εἰς τοῦ Händel κλ. Εἶναι δὲ αὗται 48 σονάται διὰ δύο βιολία, βιολοντέλλον καὶ κλειδοκύμβαλον, ἄλλαι συνθέσεις διὰ βιολίον καὶ κλειδοκύμβαλον καὶ 12 μεγάλαι συναυλίας.

Κορέας (Γεώργιος). Ἰατρὸς καὶ θεολόγος δεινός, ἐκ Χίου, ὅπου καὶ τὴν ἰατρικὴν μετέλθε σπουδάζας ἐν Πίζῃ. Ἐξῆς

κατὰ τὰ τέλη τοῦ 15' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17' αἰῶνος. Συνέγραψε δὲ πλείους βίβλους πραγματείας θεολογικὰς καὶ μάλιστα κατὰ Λατίνων, δι' ὃ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλλατίου ὑβρίζεται ὡς improbus καὶ ὑπ' ἄλλων πελοειδὸς.

Κόρη βλ. Περσεφόνη.

Κόρη (Ἀνατομ.). Τρῆμα ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἱρίδος, χρησιμεύον πρὸς ὁδὸν τῶν ὀπτικῶν ἀκτίνων. [Ι.ΠΘ.]

Κορησός. βλ. Κέως.

Κόρθιον, δήμος Κορθίου κλ. βλ. Ἀνδρος. ἐν τ. Α', σ. 879 β.

Κορυζέως. Λαδὲ τῆς ΒΑ Σιδηρίας μεταξὺ τοῦ Ἰνδιγίγκα καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, διαδεδομένης καὶ ἐν Καριτάτκ. συγγενὴς πρὸς τοὺς Τσουάτσους. Εἶναι νεμάδες συμποσώμενοι εἰς 4500 άτομα. [Μ.Σ.]

Κόριν. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ἰπλοποπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἔχον 730 κατ. ὧν 700 Ὄθωμ. καὶ 30 Ἑλλήνες. [Ν.Σ.]

Κοριάν. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀνώ Λεοδοῦς τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 246 κατ. [Μ.Σ.]

Κοριάννον (Bot.) ἡ Κορίον. Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ Κ. τοῦ σπάρτου (Coriandrum sativum L., κοινῶς Κολιανδρὸν ἢ Κουσθάρ). φυτὸν ἐπετείου τῆς οἰκογεν. τῶν Σκιαδερῶν, οὗ τὰ σπέρματα ἡδυνετικά, ἐνισχυθὲν δὲ καὶ φαρμακευτικά (Sedmina coriandri). Ὁ χόρτος ἐξεί κέρσεων ἐξ οὗ τ' ἄνισμα.

Κορινθία καλεῖται σήμερον ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελοῦσα μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν Ναυπλίας, Ἀργεῶς, Σπετειῶν καὶ Ἐρμιονίδος, Ἰθράς καὶ Τροιζηνίας, ὡς καὶ τῶν Κυθήρων τὸν νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (βλ. λ., ὅπου καὶ περὶ τῆς σημερινῆς γεωγραφίας τῆς Κ.) Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Κ. ἡ εἰς τὴν Κόρινθον ἀνήκουσα χώρα, ἥτις διηγεῖτο εἰς 12 δήμους, ἐξετεινέτο πρὸς Δ. μέχρι τοῦ ποτ. Νεμεῖας (Κουτσομαδίου), πρὸς Ν. τὰ ὄρια αὐτῆς ἠκολούθουν γραμμὴν ἀρχαίαν ἀπὸ τοῦ ὅρους Ἀπέσα (Πουκά) καὶ διερχομένην πρὸς Β. τοῦ λεκανοπέδιου Κλειωνῶν μέχρι τῆς Παλουκορράχης, ἐνταῦθα δὲ κατερχομένην μέχρι τοῦ ὅρους τοῦ Προφήτου Ἡλίου (Δ. τοῦ Ἀγινόρους), καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῶν ὄρων Κερνικέλου, Τραπεζοῦ καὶ Μαυρεβουνίου λήγουσαν εἰς τὸ Σπειρατικὸν ἀκρωτήριον. Πρὸς Β. δὲ περιλαμβάναν ἡ Κ. μέρος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τὴν Ἰσθμιακὴν χώραν μέχρι Γερανείας, ἐριζομένη πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ὡστε ἡ σημερινὴ ἐπαρχία Κ. εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἀρχαίας Κ., ὅτε περιλαμβάνουσα καὶ τὴν Σικωνίαν, Φλιασίαν, τὰς χώρας τῶν Κλειωνῶν, Στυμφαλίου καὶ Φενεοῦ, τὸ Δ. τμήμα τῆς Πελλήνης, μικρὸν μέρος τοῦ Β. τμήματος τῆς Ἐπιδαυρίας καὶ μέρος τῆς Ἀχαΐας. Πλείετα βλ. ἐν λ. Κόρινθος. [Α.Δ.]

Κορινθιακή διώρυξ. Βλ. Ἰσθμός.

Κορινθιακή σταφίς. ἰ.λ. Σταφίς.

Κορινθιακὸν μέταλλον (aes corinthium) ἐκαλεῖται ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ μίγμᾳ τῆς ἀρχῆς καὶ συστάσεως τοῦ σπέρου δὲν συμφωνοῦσιν αἱ σωζόμεναι μαρτυρίαι. Ἐλέγετο δὲ κατὰ τὴν ἀλυσιν τῆς Κορίνθου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (146 π. Χ.) ἀγάλματα καὶ ἀνδριάντες πλείστοι ἐρρίπτοντο εἰς τὰ χωνευτήρια. Ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ μίγμα ἦτο γυναικίον πολὺ πρότερον. Κατὰ τὴν Πλινίου ἦτο μίγμα χαλκοῦ μετὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς ποικίλας ἀναλογίας, διό καὶ ἐπικίλλε κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐψιν. Ὡς αὐτοῦ κατεσκευάζοντο ἀγάλματα καὶ σκευὴ ἐπιτραπέζια διὰ τοῖς πλουσίοις Ῥωμαίοις καὶ παντοσφί κομποτεχνήματα.

Κορινθιακὸς κόλπος. καλεῖται ὁ ἐκ Δ. βαθὺς εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Ἑλλάδος ἰσθμοῦ κόλπος τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ ἀποχωρίζων ἀπὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος τὴν Πελοπόννησον. Μετὰ τοῦ λοιποῦ Ἰονίου πελάγους συνδέεται διὰ τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν τοῦ Ρίου (καὶ Ἀντιρίου), ἔχοντος πλάτος μὲν 2 χιλ. Ἡ Ν. παραλία αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἐξ εὐφορτωτάτης πεδιάδος, ἐν ᾗ καλλιεργείται ἡ κορινθ. σταφίς, ληγεύμας πρὸς τὴν κόλπον κατὰ γραμμὴν σχεδὸν εὐθείαν διευθυνομένην πρὸς ΑΝΔ., πουναντίον δὲ κατὰ τὴν Β. ἀκτὴν τὰ ὄρη τῆς Στερεᾶς καταπίπτουσιν ἀποτίμωσις, εἶνε δ' αὕτη πολιοχιδῆς καὶ σχηματίζει ἀξιολόγους ὄρους ὡς τοὺς τῆς Ναυπλίου, Σαλόνικας ἡ Ἰτέας (Κρηταϊκὸν κόλπον) καὶ Ἀσπρὰ Σπίτια· τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τοῦ κόλπου διχάζεται διὰ τῆς μικρᾶς Ἡρακλειδῆος Περαιώρας εἰς τοὺς δύο ὄρους Αἰγιοσθένων (πρὸς Β.) καὶ Κορίνθου (ΝΔ.). Ὁ κόλπος εὐτοῦ κληθεῖς δικαίως ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτη ἐπιστημοτάτης καὶ ἐμπορικωτάτης παρὰ τὸν ΝΑ. μυχὸν αὐτοῦ κειμένης πέλειος Κορίνθου, διαπρέπει ἐπὶ φυσικῇ καλλονῇ καθέσθαι εἰς τὸν δι' αὐτοῦ εἰσλαύοντα παρέχοντα τὰ ἀμφοτέρωθεν τὴν παραλίαν στέφοντα μεγαλοπρεπῆ ὄρη θάλαμα ἐκ τῶν ὠραιότερων τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου ἐχωρίζετο διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ (βλ. ἴ.) τῆς Κορίνθου μέχρ' ἐσχάτων, ὅτε συνέθεσε τοὺς δύο κόλπους ἡ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐκκαφεῖσα διώρυξ.

Κορινθιακὸς ῥυθμός. Βλ. Ἀρχιτεκτονικὴ ἐν τ. Β' σ. 399, α.

Κόρινθος. Ἐπιστημοτάτη καὶ πλουσιωτάτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὴν σημασίαν τῆς ὠρεῖλεν ἡ πόλις εἰς τὴν ἀπαράμιλλον θέσιν αὐτῆς εἰς τὸ ΝΑ. ἀ-

κρον τοῦ Ἰσθμοῦ μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ μεταξὺ δύο κόλπων, τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ, εἰσινες παρῆλθον καλὸς λιμένας, ὃ μὲν πρῶτος τὸ Λεγαῖον Π. τῆς πόλεως, ὃ δὲ δευτέρως τὸ Σχοῖνον (Καλαμάκι) καὶ τὰς Κερχεῖας, καὶ οἱ τινες συνεχικοινῶνουν διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ διέλευρου δι' οὐ μετὰδιδάξαντο μικρότερα πλοῖα καὶ ἐμπαρεῦματα ἀπὸ τῆς μίας θαλάσσης εἰς τὴν ἑτέραν. Ἡ πόλις ἔκειτο ἐπὶ τραπέζοειδους ὄψιπιδίου εἰς τὰς Δ. ὑπώρειας ἀποκρήμενου ὄρους, οὗ τὴν πλατεῖαν κορυφὴν ἑστέρην ἡ ἀκροπόλις (Ἀκροκόρινθος), ἐν τῶν ἰσχυροτάτων φρουρίων καὶ ἡ κλειὴ τῆς Πελοποννήσου. Ὡς ἰδρυτὴν τῆς Κ., ἦτις ὡς φαίνεται ἐλάττω τὸ κατ' ἀρχὰς Ἔφυρα, ἀναφέρει ὁ μῦθος τὸν Σίσυρον. Ἰδιαιτέρως ἐπέβλασεν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ βίου τῶν κατοίκων τὸ φοινικικὸν στοιχεῖον, ὅπερ ἐδγλοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως λατρεία τῆς Ἀστάρτης (Ἀφροδίτης), μὲν ἥς συνεδέετο ὁ ἀσιατικὸς θεσμός τῶν ἱεροδούλων, (βλ. λ.) καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ λατρεία τοῦ Ὀρίου Μελικέρτου, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ βιομηχανίᾳ πορφυρας καὶ ταπήτων καὶ ἐν γένει ἐν τῇ ἐμπορικῇ πνεύματι τῶν κατοίκων. Ταῖς εὐτοτρόπως τὸ σοβαρὸν στοιχεῖον τῶν Ὀριῶν οἱ τινες εἰσέβαλον κατὰ τὴν 6^η π. Χ. αἰῶνα ἀπερροφῆθαι ἐντελὴς μὴ καταλείψαν ἱκνὴ ἐν τῇ πλεονία πόλει, ἥτις κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς πρὸ τῶν Μηδικῶν εἶχε περίμετρον 40, μετὰ δὲ τῆς ἀκροπόλεως 85 σταδίων, ἔφερε δὲ πλείωτερον πάσης ἀλλῆς χαρακτηριστικῆς παγκοσμίου πόλεως. Μεταξὺ τῶν προαστείων αὐτῆς διέπρεπεν ἐπὶ καλλονῇ τὸ Κράνειον, ὅπου ἐδέχθη ὁ Διογένης τὴν ἐπισκεψιν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Νῦν δὲ οὐκ ὄνεται ἐκ τῆς λαμπρᾶς πόλεως μόνον εἰρήπια ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως. Συνεπεί τῆς δωρικῆς μεταναστεύσεως ἰδρυθὲν ἐν Κ. ἡ βασιλεία τῶν Ἡρακλειδῶν, ἥτις μετέπλεον εἰτα εἰς διγαρχίαν ἐν ᾗ ἡ ἐξουσία εὐρίσκειτο εἰς χεῖρας τοῦ ἐκ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους τῶν Βακχιαδῶν, ἦδη ἐπὶ τούτων ἰδρύθησαν ἀποικίαι τῆς πόλεως ἐν Κερκίρῃ καὶ Σικελίᾳ (Συρακοῦσαι 734 π. Χ.). Μετὰ τὴν ἐξωσιν τῶν Βακχιαδῶν τῷ 657 ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πολιτείας ὁ Κύβελος ὡς τύραννος, αὐτὸς δὲ καὶ ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Περιανδρος (629—585) ἐξηφορίσαντες τὴν Κ. τὴν ἡγεμονίαν ἐν τῇ Δ. ἀπάρσθη διὰ ποικίλας ἐμπορικῶν σταθίων εἰς τὰς παραλίας τῆς Αἰτωλίας, Ἀκαρναντίας, Ἠπειροῦ καὶ Ἰλλυρίας· ἐστερείωσαν δὲ τὴν δύναμιν αὐτῆς ἐν τῇ Δ. ἰδρύσαντες τὴν ἀποικίαν Ποτιδαίαν ἐν τῇ ἑρακλειδῶν ἡγεμονίᾳ Παλλήνην καὶ συνάψαντες σχέσεις μετὰ τῶν ἑλλήν. πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ μετὰ τῶν βασιλείων Λυδίας καὶ Αἰγύπτου. Πρὸς δὲ ἀνάπτυξιν τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς τέχνας, ὡς τὴν ναυπηγίαν, ἀρχιτεκτονικὴν, γλυπτικὴν, κλ.. Ὅτε δὲ ὁ τοῦ Περιανδρου ἀνα-

ψις Παμφήτιχος καθρέθη τῷ 582 τῇ βοηθείᾳ τῶν Σπαρτιῶν, ἰβρύθη ἐν Κ. μεμετριάσμενη ἀριστοκρατία· προσήλθε δὲ ἡ πόλις εἰς τὸν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης σύνδεσμον τῶν πελοποννησιακῶν πολιτειῶν καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ κυρίως προτρέψασα τὴν Σπάρτην νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν μέγαν περὶ τῆς ἡγεμονίας πόλεμον. Ἀλλ' ἦρξεν, ἂν καὶ ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος δὲν ἐπήνεγκε μείωσιν τοῦ πλούτου τῆς καὶ ἐξηκολούθουν νὰ εἰσρέωσιν εἰς αὐτὴν θησαυροὶ ἔλαι διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἰσθμικῶν ἀγῶνων καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν εἰσκημάτων τῆς πόλεως ἦτο εἴπερ ποτὲ ἐπιδημική, οὐχ ἦτοεν ὑψίστατο ἤδη παρακμὴ τίς ὀφειλουμένη οὐκ ἀλίγην εἰς τὴν τρυφὴν τῶν κατείκων καὶ τὴν ἡθικὴν καταπτώσιν (περιβόητοι ἦσαν αἱ τῆς Κ. ἐκταῖραι). Ὁ λεγόμενος Κορινθιακὸς πόλεμος (395—387), οὗ ἡ πρώτη περίοδος καλεῖται καὶ Βοιωτικὸς π. καὶ ἐν διεξήγαγον αἱ Θηβαῖοι, Ἀργεῖοι, Ἀθηναῖοι, καὶ τινες ἄλλοι, κατὰ τῶν Σπαρτιῶν, ἐπήνεγκε τῇ Κ. μεγάλαν βλάβαν. Ὁ πόλεμος οὗτος ἤρχισε συνεπειὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Σπαρτιῶν κατὰ τῶν Περσῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, αἰτινες προσεκλήσαν τὴν εἰς Ἑλλάδα ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀποστολὴν τοῦ Ῥοδίου Τιμοκράτους, εὐκόλως συναγαγόντος τὴν ὡς ἀνω κατὰ τὴν δυσφορήτου ἡγεμονίας τῆς Σπάρτης συμμαχίαν. Οἱ Σπαρτιάται πρῶτοι ἐρμήσαντες κατὰ τὸν Θηβαίων προσέβαλον τὴν βοιωτικὴν πόλιν Ἀλιάρτον, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν καὶ ἀπώλεσαν τὸν βασιλέα των Λυσάνδρον, ἐφ' ᾧ μετεκατέστησαν τὸν τότε ἐν Ἀσίᾳ θριαμβούντα Ἀγησίλαον. Πρὶν ὅμως οὗτος ἐπανεῖλθῃ συνεκροτήθη κατὰ Ἰούλιον τοῦ 394 περὶ τὴν Κόρινθον, εἰς ἣν εἶχον συγκεντρώσῃ οἱ σύμμαχοι τὰ στρατεύματά των, μεγάλη μάχη καθ' ἣν ἀνεδείχθησαν νικηφόροι οἱ Σπαρτιάται. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσέβαλον οἱ σύμμαχοι τὸν Ἀγησίλαον ἐν Κορινθίᾳ τῆς Βοιωτίας, ἡ δὲ αἱματηρὰ αὕτη μάχη ὑπῆρξεν ἀμφίβολος καίτοι ὁ Ἀγησίλαος ἔμεινε κυρίως τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἀλλὰ διὰ τῶν μαχῶν τούτων ἥμισυ ἀφελήθησαν οἱ Σπαρτιάται· ὁ δὲ ἀγὼν μετηνέχθη νῦν εἰς τὰς παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ὁ Ἀθηναῖος Κόνων ἐνίκησε παρὰ τὴν Κνίδον τὸν ὑπὸ τὸν Πείσανδρον στόλον τῶν Σπαρτιῶν κατὰ κράτος· τῷ 392 ὁ Ἀθηναῖος Ίφικράτης μετὰ σώματος μισθωτῶν πελταστῶν κατέστρεψε μὲραν Σπαρτιῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ παρὰ τὸ Λέγατον, διεξήγαγε δ' ὕστερον ὁ πόλεμος διὰ δρωσίων καὶ μακρῶν ἐχθροπραξιῶν, μέχρις ὅτου αἱ μετὰ τῶν Περσῶν διαπραγματεύσεις τοῦ Ἀνταλκίδου (βλ. λ.) κατέληξαν τῷ 387 εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ κληθεῖσαν εἰρήνην. Ἄν ὁ πόλεμος οὗτος οὐκ ἀλίγην ἐβλάψεν τὴν Κ., πολὺ βλαπτεράς συνεπειὰ ἔσχεν ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπικυριαρχία τῶν Μακεδόνων, δι' ἧς ἠναγκάσθη ἡ πόλις νὰ δεγθῇ

τῷ 337 μακεδονικῇ φρουρᾷ ἐν Ἀκροκώρυνθῳ. Πολιτικὴν σημασίαν ἐπανεκτήσε μετὰ τὴν ἐξωσιν ταύτης μέλις τῷ 243 π. Χ. προσεβόησα εἰς τὸν Ἀχαϊκὸν σύνδεσμον οὗ ἐγένετο πρωτεύουσα τῷ 196. Ἀλλὰ κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Ῥώμης κατεστράφη ἐντελὴς ὑπὸ τοῦ ὑπάτου Μομβίου (146 π. Χ.), ὅστις ἐθιχάτωσε τοὺς ἀνδρας καὶ ἐπώλησε γυναῖκας τε καὶ παῖδας ὡς δούλους, ἀπεκόμισα δὲ τοὺς θησαυροὺς τῆς τέχνης κλ. εἰς Ῥώμην. ἔμεινε δὲ ἡρειπωμένη ἡ πόλις ἐπὶ 100 καὶ πλέον ἔτη, μέχρις ὅτου ὁ Καῖσαρ Ἰδρυσεν ἐν αὐτῇ Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Julia Corinthus, ἥτις γενεμένη ἔδρα τοῦ ἐν-θυπάρχου τῆς ἐπαρχίας Ἀχαιῶν ἀνέθηκε τὰς εἰς καὶ κατέστη ἐν τῶν πρώτων ἐν Ἑλλάδι κέντρων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πρὸς τοὺς Κορινθίους ἐπιγράφονται δύο ἐπιστολαὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου περιληφθεῖσαι εἰς τὸν κανόνα τῆς Νεῆς Διαθήκης. Ἐν Κ. διέμεινεν ὁ ἀπόστολος 1 1/2 ἔτος καὶ ἰδρυσέ τὴν χριστιανικὴν κοινότητα, ἐπανεῖλθε δ' ἐνταῦθα δις ἐπὶ ἵνα τακτοποιήσῃ τὰ κατ' αὐτὴν· αἱ ἐπιστολαὶ ταύταις ἀναμνηστικῶς ἀποτελοῦσι μόνον μέρος τῆς μετὰ τῆς κοινότητος ἀλληλογραφίας τοῦ, διευθύνοντα κατὰ τῶν κακῶν τῆς κοινότητος, τῶν πατριῶν, τῆς τρυφῆς, ἥτις ἐν τῇ νέᾳ πόλει εἶχε διαδοθῇ μεγάλως, τῆς ἀντιπολιτευσεως ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων Χριστιανῶν κλ. Αἱ διήρκει ἐν τοῖς κατόπιν ἐπιθροναῖς τῶν βασιλέων ἐπήνεγκον τὴν καταπτώσιν τῆς Κ., ἥτις διαρπάχῃ τῷ 261 ὑπὸ τῶν Εὐρυβόλων, τῷ 308 ὑπὸ τοῦ Ἀλαρίχου, ὕστερον ὑπὸ τοῦ Σιελίγγωνος καὶ ἄλλων. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἦτο ἔδρα τοῦ ὁ σινητοῦ τῆς Πελοποννήσου, διετέλει 1210—1395 ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Φράγκων ἐπηλύδων, παρέδεθη τῷ 1421 εἰς τοὺς Ὀυντοὺς καὶ ἔπειτα ὑπέκυψε εἰς τὴν ζυγὴν τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐκυρίευσαν τῷ 1458 τὴν Ἀκροκώρινθον. Καταληφθεῖσα πάλιν ὑπὸ τῶν Ὀυντῶν τῷ 1682 διέμεινεν ὑπὸ τοῦ 1715, ὅτε ἐξεπολιτορχήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων (τὴν ἄλωσιν ταύτην περιγράφει ὁ Βύρων ἐν ὠραίῳ ποιήματι), μέχρι τοῦ 1821 ὅπτε ἐν ζυγὴν τεύτων.

Πρὸ τῆς ἐλλ. ἐπαναστάσεως εἶχεν ἡ εἰς ἀσκήμαντον τόπον καταπεσούσα πόλις περίπου 380 οἰκίας διεσπαρμέναις μεταξὺ ἀγρῶν, κατρημωμένη δὲ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ βραδείως ὕστερον ἀνεκαινίσθη. Ἀλλὰ ἐπισυμβάντος μεγάλου σεισμοῦ τῷ 1857 μετήνησαν οἱ πλείστοι κάτοικοι εἰς τὴν ὠρ. 1. 15' ΒΑ ἰδρυθεῖσαν νέαν κοινότητα (βλ. κατωτ.). Νῦν δὲ ἡ πρὸς ἀντιδιαστολὴν πρὸς ταύτην καλοῦμαι Π. αὐτὴν Κ. εἶνε πενιχρὰ κώμη ἐξ 883 κατ. [Α.Δ.]

Κόρινθος (Νέα). Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κορινθίου καὶ τῆς τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας, κεκλιμένη ἐπὶ τῆς Ν. παραλίας τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου πρὸς τὸ ΝΑ. τοῦ ἀρχαίου

λιμένος Λεκαίου εἰς θέσιν καλουμένην Σχοινίαν (ὁ Σχοινιάς). Ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1858, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 10 Μαΐου τοῦ 1857 μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Παλαιᾶς Κορίνθου ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1857, ἐπὶ σχεδίου κανονικοῦ μετ' εὐθυγράμμων ἐδῶν καὶ πλατειῶν. Δημόσια καταστήματα Δημαρχεῖον, Τεχνονόμιον, Γυμνάσιον, Ταχυδρομεῖον, Τηλεγραφεῖον, ἐστὶ δὲ ὑποκατάστημα τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 4124, ὁσημέραι δὲ ἐξωραίζεται καὶ νέαι οἰκίαι κατασκευάζονται πολυτελῶς. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε εὐκραές καὶ θερπνόν. Ὑδροῦται ἐκ ὀρεάτων καὶ στερεῖται λιμένος· κατεσκευάσθη δὲ μακρὸς κυματοθραύστης πρὸς ἀσφάλειαν τῶν προσερχομένων πλοίων. Ἡ περίξ αὐτῆς γῆ εἶνε ἀνεύροτος καὶ ἑρπύ· ἡ πλουσία καὶ ποικίλη βλάστησις ἀρχεται ἀπὸ τῆς πρὸς Δ αὐτῆς πεδιάδος τῆς Βόγας. Κυριώτερα προϊόντα εἶνε ἡ κορινθιακὴ σταφίς, ἔλαιον, σιτηρεῖα καὶ καρποί καὶ μετὰ ταῦτα. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχει σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου εἰς 99,506 μέτρα ἀπὸ Πειραιῶς, ἐντεῦθεν δ' ἀρχεται καὶ ἡ πρὸς τὸ Νάυπλιον διακλαδωσις αὐτοῦ.

Κορίνθου ἰσθμός. Βλ. Ἰσθμός.

Κόριννα ἡ ἐπικαλούμενη Μυία. Περιήγρητος λιρικὴ ποιήτρια διαπρέψασα καὶ ἐπὶ καλλιῶν. Κατήγετο ἐκ Ταναγρας, διέτριβε δὲ συχνὰ ἐν Ἑλλάδι διὰ λέγεται ἐνίοτε καὶ Θηβαίαν. Ἦλκει δὲ περὶ τὸ 500 π. Χ. καὶ ἐνίκησε καθὰ διηγούνται οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς πεντάκις ἐν μουσικοῖς ἀγῶσι, ἀπαξ μάλιστα καὶ διαγωνισθὲν πρὸς τὸν Πίνδαρον (βλ. λ.). Ἐκ τῶν ποιημάτων τῆς, ἅτινα ἐγράψεν ἐν τῇ αἰωνίᾳ διαλέκτῳ τῆς πατρίδος τῆς, σώζονται μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα (ἐν Bergk, Poetae Graeci). [X.B.]

Κοριολλίνος (Coriollanus). Ἐπώνυμον τοῦ Ῥωμαίου πατρικίου Γναίου Μάρκιου. Κατὰ τοὺς ἱστοριογράφους ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον κυρίως τῷ 493 π. Χ. τὴν πόλιν Corioli τῶν Οὐόλσκων. Κατὰ τινὰ λιμὲν συνεβούλευσε νὰ διανεμηθῇ τὰ ἐκ Σικελίας κερμιθῆντα σιτηρὰ εἰς τοὺς πληθεύουσιν μόνον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν νὰ παραιτηθῇ τὴν ἀρχὴν τῶν δημόσιων καταδικασθῇ δὲ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου, κατέφυγεν εἰς τοὺς Οὐόλσκους, εἰσέβαλεν ἐπὶ κεφαλῇ στρατοῦ αὐτῶν εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας καὶ μάλιστα διὰ τῶν παρακλήσεων τῆς μητρὸς καὶ τῆς συζύγου του παραινέθῃ νὰ ἀπέλθῃ. Κατὰ τινὰ παράδοξον ἀφρονέθῃ ἐνεκεν τούτου ὑπὸ τῶν Οὐόλσκων, κατ' ἀλλήν δὲ ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Τὴν ἱστορίαν του ἐχρησιμοποίησαν ὁ Βλαίηερ εἰς ἓν τῶν δραμάτων του.

Κοριτσίνου. Χωρ. τοῦ δήμου Πρόννων τῆς Κεφαλληνίας μετὰ 86 κατ. [Μ.Σ.]

Κόριττα. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Καβάλλας τῆς Μακεδονίας, μετὰ 300 κατ. Ὁθωμ. [Ν.Σ.]

Κοριτσα (Γκόρτζα), πόλις τῆς Μακεδονικῆς Ἑλλάδος· πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τοῦ νομοῦ Βιτωλίων. Κεῖται πρὸς τὰ βόρεια τοῦ ὄρους Γράμμου (Βοίου). Ἀπέχει τῆς πρὸς Βορρὰν αὐτῆς Μοσχόπολεως 1 ὥρας καὶ τῆς πρὸς τὸ ΜΑ Καστορίας 8. Ἔχει κατοίκους 10 000 καὶ οἰκίας 1 500, ὧν αἱ 1 250 Χριστιανικαί, αἱ λοιπαὶ δὲ Ὁθωμανικαί. Διαίρεται εἰς δύο συνοικίας διαχωριζομένας διὰ τοῦ χειμάρρου Μοράβα, οὗτο καλουμένου ἐκ τοῦ ὁμωνύμου πρὸς Β τῆς πόλεως ὄρους. Ἡ τῶν Χριστιανῶν καλεῖται Βαρόσι, ἡ δὲ τῶν Ὁθωμανῶν Κασαμπας. Οἱ κάτοικοι πάντες Ἀλβανοί. ἔχει ἐκπαιδευτήρια γυμνάσιον, ἑλληνικὸν σχολεῖον, ἑλληνοδιδασκικόν, παρθεναγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον, συντηρήματα ἐκ τοῦτων κληροδοτημάτων, ἅτινα κατέλιπον φιλοπάτριδες πόλεις τῆς Κ. Ἐν τῇ πόλει ἐδρεῖ καὶ ὁ Μητροπολίτης Κοριτσᾶς, Σελασφόρου καὶ Μοσχόπολεως. Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τινες γράφουσι καὶ Κοριτζα. Ἐν τῇ περιχώρῳ τῆς Κοριτσᾶς ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ χώρα τῶν Καλικαίων, ἐν ἣ καὶ πόλις Βάντια, ὁμορος τῇ Δασσαρήτιδι (Πλ. 5. 108) (Γεωγραφία Κοριτζᾶς ὑπὸ Χ. Καρμιτση. 1888). [Α.Μηλ.]

Κοριτσα ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας, ἀνήκουσα εἰς τὸν νομὸν Βιτωλίων. Ὁρίζεται ἐξ Α ὑπὸ τῶν ὄρεων τῆς Πιερίας (Σηραβουνίου καὶ Σιδεῶδας), πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Αἰθωνίσκου (Ἰῆρα), πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Τομέρου καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Τομέρου καὶ κλάδου τινὸς βορείου τοῦ Γράμμου ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων καλουμένου Μοράβα. ἔχει 46 500 κατ., ὧν 20 000 ὀθωμανοὶ καὶ οἱ λοιποὶ Ἑλληναλβανοί, κατὰ τὸ πλεῖστον γεωργοί, πρωτεύουσαν δὲ τὴν Κοριτσάν (βλ. ἀνωτ.). Ἐκ τῶν περὶ ταύτην χωρίων ἀξιόμνημονεута διὰ τὴν ἀλλοτὴ ἀκμὴν τῶν εἶνα ἡ Ἐμπορία (Μπόρια) 1 1/2 ὥρ. ΝΑ τῆς πρωτ., παρ' ἣ ὑπάρχει ἀνδρακυρῶσιον, ἡ Μοσχόπολις καὶ Σιάπσκα (Ἰππιόχια), 3 ὥρ. πρὸς Δ, τὸ Μπάρτσι, 1/2 ὥρ. πρὸς Δ, ἡ Σιδεῶδα (Σελασφόρος), 3 1/2 ὥρ. πρὸς Β, τὸ Βιθιούκιον, 4 ὥρ. πρὸς Ν, καὶ ἡ Βεδοστιτσα, 1/2 ὥρ. πρὸς Ν. [Ν.Σ.]

Κόρκ (Cork). Κομητεία τῆς ἱρλανδικῆς ἐπαρχ. Μόνστερ, ἐπὶ τῆς Ν παραλίας τῆς νήσου, ἔχουσα ἐμβαδὸν 7 485 τετμ. καὶ 436 641 κατ. (1891), λαφύθη, εὐρὸς δὲ εἰς τὰ Α μέρη. Ἡ ὁμωνύμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ νήσου τοῦ ποταμοῦ Λήδντις ἐντεῶθα σχηματίζει μεγάλην στομαλινῆν, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἀνυψώτατος λιμὴν τῆς πάλαι, μήκους 5 χιλ. καὶ πλάτους 3.2 χιλ. Τὰ πρόκτια κεῖνται ἐπὶ τῶν ὀρθῶν τοῦ ποταμοῦ καὶ συνδέονται μετὰ τῆς πόλεως δι' ὡραίων γεφυρῶν. Τὸ Κ. ἔχει καλλέϊον συν-

δεόμενον μετὰ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Δουβλί-
νου, ἀστεροσκοπεῖον, μυσεῖα, διάφορα ἐνπαι-
δευτικὰ ἱδρύματα, κατοικοὺς δὲ 75 070 δια-
τηροῦντας ποικίλῃν βιομηχανίαν καὶ πρὸ πάν-
των ἀγκυλὸν ἐμπορίον ὑπερωκάνειον. [Μ.Σ.]

Κορλεόνε (Corleone). Πρωτεύουσα
περιφέρειας ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Παλέρμου
τῆς Σικελίας, 43 χμ. Ν τοῦ Παλέρμου. Ἔχει
15 441 κατ., ὡραίαν μητρόπολιν καὶ τινὰ
μέγαρον ἐκ τοῦ μεσαίωνα. [Μ.Σ.]

Κόρλις σύστημα. Βλ. Ἀτμομηχανή
τ. Β' σ. 493.

Κορμακίτης. Ἀκρωτήριον τῆς Κύ-
πρου, τὸ ΒΔ τῆς ἐπαρχ. Κυρηνείας, κατὰ τὴν
ἀρχαιότητα Κρομμύων ἢ Κρομμύου ἄκρα κα-
λούμενον. Πλησίον αὐτοῦ κεῖται ὁμώνυμος
κώμη, ἔχουσα 410 κατ. Μαριωνίτας, δυτικὸς
τὸ δόγμα, ἐλθόντας ἐκ Συρίας καὶ λαλοῦν-
τας ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἰδία γλώσσας.
Οὐ μακρὰν κεῖνται καὶ ἄλλα χωρία κατοι-
κούμενα ὑπὸ Μαριωνιτῶν.

Κορμός. Βλ. Καυλός.

Κόρμποδον. Χωρ. τοῦ δήμου Παρα-
λθαίων τῶν Τρικυλλίων, ἔχον 82 κ. [Μ.Σ.]

Κόρνα. Πόλις τῆς ἐπαρχίας Βασσέρας
τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας, κειμένη ἐπὶ τῆς συμ-
βολῆς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἔχει
8 000 κατοικοὺς. [Μ.Χ.]

Κορνάρος (Βικέντιος, Βιτοέντιος) ὁ
ποιητὴς τοῦ Ἑρωτοκρίτου (βλ. λ.). Περὶ τοῦ
βίου τοῦ ἀνδρός δὲν ἔχομεν ἀναμνησθητέας
πληροφορίας. Ὡς πρὸς τὴν πατρίδα του πάν-
τες ἀνέκαθεν συμφωνοῦσιν ὅτι ἦτο ὁ Κ.
Κρής, γεννηθεὶς καὶ ποιήσας ἐν Σητεῖ, ὡς
μαρτυρεῖ καὶ ἀδελφὸς τις ἐν τῷ τέλει τοῦ
ποιήματος. Ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν δὲ τὸ περι-
εχόμενον τοῦ ποιήματος, ἡ γλῶσσα, διάφορα
γεγονότα, ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα καθιστοῦσι
πιθανώτατον ὅτι ἔζηεν ὁ Κ. τελευταῖον τοῦ
16^{ου} αἰῶνος, εἴλικ δὲ τὸ γένος ἐκ τοῦ εὐγενοῦς
ἐνετικῷ οἴκῳ τῶν Κορνάρων (Corner), ἀρ-
χόντων τῆς Καρπάθου, ἐξ ὧν ὁ Ἰωάννης Ἀν-
δρέου Κ. περὶ τὰ μέσα τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἀποι-
κίτας εἰς Σητεῖαν ἐγκατέστη αὐτόθι καὶ ἐγέν-
ετο ἀρχηγὸς τῆς Σητειακῆς οἰκογενείας τῶν
Κ., ἡς τὴν πλουσίαν ἐν Σητεῖᾳ κτηματικὴν πε-
ριουσίαν ἐκληρονόμησεν ὁ Βικ. μετὰ τῶν ἀδελ-
φῶν τοῦ Ἀνδρέου καὶ Ἀντωνίου. Φαίνεται
δὲ ὅτι ἐποίησεν τὴν Ἑρωτοκρίτον πρὸ τοῦ
1508, ὅτε συνέβη καταστρεπτικώτατος σεισμὸς
ἐν Σητεῖᾳ, μεθ' ὃν ἀπῆλθον ὁ ποιητὴς εἰς
Ἡράκλειον καὶ ἐνταῦθα ἐνυμφεύθη· ἐδημοσί-
ευσε δ' αὐτὸν κατ' ἀρχὰς ἀνώνυμος, βραδύ-
τερον δὲ ἐρανέρωσεν ἑαυτὸν ἐξ Ἡρακλείου.
Πρὸβλ. Α. Ν. Γιάνναρη, περὶ Ἑρωτοκρίτου
καὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ, Ἀθ. 1889.

Κόρνερ (Körner). 1) Χριστιανὸς
Γόττφραϊδός Κ., πατὴρ τοῦ Θεοδώρου Κ.

(βλ. κατωτ.). Ἔγεν. τῇ 1756 ἐν Λιψία
σπουδάζας δὲ τὰ νομικὰ κατέσχεν ἀλληλοδία-
δόχως διαφόρους ἀνωτέρας δικαστικὰς καὶ διοι-
κητικὰς θέσεις καὶ ἀπέθ. ἐν Βερολίνῳ τῇ 1831.
Ἵπῃρξεν ἀνὴρ εὐρυτάτης μαρτυρίας καὶ κατ'
ἐξοχὴν φιλόμουσος, στενὴς φίλος τοῦ Γκαίτε
καὶ τοῦ Σχίλλερ, μεθ' οὗ καὶ ἐκτεταμένῃ ἐτῆεν
ἀλληλογραφίαν δημοσιευθεῖσαν (τὸ β') ἐν Λιψί-
αις 2 τ. 1874. — 2) Κάρολος Θεόδωρος
Κ. υἱὸς τοῦ ἀνωτέρου, ἐπίσημος Γερμανὸς ποι-
ητής. Ἔγεν. ἐν Δρέσδῃ 1791, ἐπὶ τινὰ δεκα-
τὸν ἐσπούδασε τὴν ὀρυκτολογίαν ἐν Φραϊδεν-
γῳ, καὶ βραδύτερον ἐν Λιψίᾳ. Τὰ πρῶτά του
ποιήματα ἐφημοσύνησεν τῇ 1810 ὑπὸ τὴν τίτλῳ
Κνοσπεν, κυρίως ὁμῶς ἐγένετο γνωστὸς μετ'
ἐλπίδων δι' ἐπανελημμένων δραμάτων του λίαν
ἐκτιμηθέντων καὶ ὧν τινὰ, οἷον Ὁ νυκτοφυ-
λαξ, τὰ πρᾶξινεν ὁρμῶν. Ἡ νόμῃ, ἀριθμοῦν-
ται ἐτι ἐν ταῖς ἀρίσταις γερμανικαῖς κωμῳ-
δαῖς. Αἱ δὲ τραγωδίαι του Zriny καὶ Ro-
samunde ἡγεῖραν μέγαν ἐνδοσυμπάσμεν, ἰδίως δὲ
ἡ πρώτη ἐξάρουσα τὴν ἀληθῆ ἡρωϊσμὸν ἀνύ-
φωσε μεγάλως τὸ φρόνημα τῶν συμπατριωτῶν
του κατὰ τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους διὰ τὴν
Γερμανίαν χρόνους. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις
στίχοις πολλάκις ὁ Κ. ἐθρόνησε τὴν ὑπὸ ἐξ-
ῆνιν κυριαρχίαν διατελοῦσαν πατρίδα του.
Ὅτε δὲ τὸ γερμ. ἔθνος ἐξηγέρθη κατὰ τοῦ
δεσποτικῆς Ναπολέοντος, ἔσπευσε νὰ μετασχη-
τοῦ ἀγῶνος, καὶ τὰ ἀρίστα κατ' αὐτὸν πολε-
μιστήρια ζώματα, τὰ τὸ πολεμικὸν μένος
ἀναπτύξαντα εἰς τοὺς μαχομένους, ἦσαν συν-
θέσεις αὐτοῦ μελοποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Walter,
ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς γερμ. φιλολογίας εἰς τὸ
εἶδος τῶν γνωσθῶν ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα
«Λύρα καὶ Ξίφος». Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κίτσεν
(5/17 Ἰουνίου) ἐτραυματίσθη, μέλις δὲ ἀνα-
λαβὼν ἔσπευσε ἀπὸ τὴν ἀγῶνα καὶ εἰς
πολλὰς μάχας διακριθεὶς ἔπεσε τέλος ὁ γεν-
ναῖος ἄνθρωπος καὶ μαχητής περὶ τὴν κώμην Wöl-
litz τὴν 14/26 Αὐγ. 1813. Ἐτάφη παρὰ τὴν
κώμην Wollstein, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ ἐγείρε-
ται σήμερον μνημεῖον ἐκ γυψοῦ σιδήρου, ἀνδριάν-
τ' αὐτοῦ ἀνηγέρθη καὶ ἐν Λιψίᾳ πρὸ τοῦ σχολείου
οὗ ὑπῆρξε τρώμας. Ἐν δὲ τῇ γεννηθῆναι
οἰκίᾳ του ἱδρυτὰ ἀπὸ τοῦ 1875 Μουσεῖον
τοῦ Κ. περιλαμβάνον ἐγγράφα, σχεδιάσματα,
εἰκόνες, ἐπιστολάς, μεταλλία, πρότομα καλ.
ἀντικείμενα σχετικὰ πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ
πολέμου ἐκείνου καὶ πρὸς τὸν Κ. αὐτόν. Τὰ
Ἀπαντα τοῦ Κ. ἐξεδόθησαν πολλάκις (πολυ-
τελὴς ἐκδόσις ὑπὸ H. Laube, ἐν Βιέννῃ 1882).

Κορνέτιον (Cornelio Tarquinia). Πό-
λις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρ-
χίᾳ Ῥώμης, ἐπὶ τοῦ περ. Μάρτα. Ἔχει
5 058 κατ., γασθρὴν μητρόπολιν καὶ μέγα-
ρον ἀξέλαστο. Πλησίον αὐτῆς ἔκτισται ἡ ἀρ-
χαία τυρρηνικὴ πόλις Tarquinii, οὗθενται
δὲ αὐτῆς περιέργοι τάφροι, κεκοσμημένοι διὰ

τοιογραφίαν τὰ ἐν αὐτοῖς εὐρεθέντα ἀντικείμενα ὡς ἐπὶ πλείστον ὑπάρχουσι τῶρα εἰς διάφορα μουσεῖα. Καὶ τὸ ἐν Κ. δὲ τῇ 1874 ἱερωθέν περιέχει πολλὰ ἐξ αὐτῶν κειμήλια. [Μ.Σ.]

Κορνέλου. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας. ἐν τῇ δῆμῳ Πρέννων, μετὰ 162 κατ. [Μ.Σ.]

Κορνέσι. Χωρίον τοῦ δήμ. Κοθωνίων καίμενον πρὸς Ν τῆς Βεττίστας, ἐξ ἧς ἀπέχει ὡρ. 2. Κάτ. 340.

Κορνήλι. Εὐγενὴς Ῥωμαῖα ἐκ τοῦ γένους τῶν Κορνήλιων, νεωτᾶτη θυγάτηρ Σκιπίωνος Ἀφρικανοῦ τοῦ προσδοτέρου καὶ σύζυγος τοῦ Τιβερίου Σεμπρωνίου Γράκχου, οἵτις ἐγένετο τῇ 177 καὶ τῇ 163 π. Χ. ὑπατὴς, τῇ δὲ 169 τιμητῆς, καὶ μήτηρ τῶν περιφημῶν Γράκχων (βλ. λ.). Νῆα ἐτι χηρέυσασα ἀπέριψε πρότασιν γάμου τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Σεμπρωνία συνεζύχθη Σκιπίωνα Ἀφρικανὸν τὸν νεώτερον. Ἡ Κ. ἐγένετο ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ περιφημὴν παράδειγμα ἀρετῆς καὶ μητρικῆς φιλοστοργίας. Εἰς πλουσίαν Ῥωμαίαν ἐπίδειξασαν αὐτὴ τὰ πολυτέμα κοσμήματά της καὶ ζητήσασαν εἶτα νὰ ἴδῃ καὶ τὰ τῆς Κ. ἀπῆλθον αὐτὴ παρουσιάζοντα τοὺς υἱοὺς Ἰδού τι ὁσκαυροὶ μου! Ὁ Κικέρων ἐκρίνει τὰς ἐπιστολάς της διὰ τὸ ὁραῖον λεκτικὸν τῶν. Σώζονται δὲ αὐτῆς δύο ἀποσπάσματα ἐπιστολῶν πρὸς τὸν Γάϊον, συνεκδοθέντα πολλῶς μετὰ τοῦ Κορνήλιου Νέπωτος, ὃν ὅμως βασιμῶς ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης.

Κορνήλιος (Cornelle). 1) Πέτρος Κ., περίφημος Γάλλος τραγωδιοποιὸς ἐκ τῶν κλασικῶν. Ἐγενν. τῇ 6 Ἰουνίου (γ) 1606 ἐν Rouen, σπουδάζας δὲ τὰ νομικὰ ἐγένετο δικηγόρος. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν παίρτιν ἰδιοφυΐα τοῦ ἀπεμάχρυνεν αὐτὸν ταχέως τῶν δικαστηρίων καὶ ἦδη τῇ 1625 παρουσιάσεν ἐπιτυχῶς ἀπὸ σκηνῆς τὸ πρῶτον δράμα τοῦ «Melite», μεθ' ὃ ταχέως ἠκολούθησαν τὰ «Clitandre», «La veuve», «La Galerie du Palais», «La Suivante» καὶ «La Place royale» (1635), ὅπερ τόσον εὐδοκίμησεν ὥστε ἰδιαίτερος δραματικὸς θίασος ἐσχηματίσθη πρὸς παράστασιν αὐτοῦ. Πάντα τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ Κ. εἶχαν τὸ κοινὸν ἐλάχιστον τῆς ἐποχῆς τῶν ἡμεῶν τὴν μεγάλην ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ ἀπομάχρυνσιν. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ σχηματίζουσα «Μήδεια» (1635) εἶχε πολὺ τὴν ρητορικὴν καὶ ἐπιδεικτικὴν. Ἐπὶ τινὰ καιρὸν προστεθείς εἰς τὴν περὶ τὸν Ρισακλιὲ κύκλον τῶν ποιητῶν, οἵτινες ἔγραψαν δράματα ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ παντοδυναμοῦ πρωτοπυργίου, ἀπώλεσε τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ, πιθανῶς δι' ἣν ἐπέδειξεν ἀνεξαρτησίαν ἐν τῇ συνθέσει τῶν ἀνατεθέντων αὐτῷ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ῥουέν, ὅπου ὑπὸ ἐμπνεύσεως ἰσπανικῆς συνέθεσε τὸ πρῶτον ἀριστοῦργημά του, τὸν «Σιδῶ».

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΑΛΒΗΚΟΝ Δ'

Τῇ 1639 ἐξεδόθησαν οἱ «Ὁράτιοι» αὐτοῦ, ἐπαρκῶς ἀποδεικνύοντες πόσον ἦτο ἀδικὸς ἡ κατ' αὐτοῦ μαρφή, ὅτι ἐστερεῖτο δημοφιλῆς δυνάμεως. Τὸν «Κίναν» (1639) Γάλλοι κριτικοὶ θεωροῦσι ὡς τὸ ἀριστοῦργημα αὐτοῦ, εἶναι ὅμως πολλοὶ προτιμῶσι τὸν «Πολυεύκτο» καὶ «Ὁ θάνατος τοῦ Πομπηίου» (1641) ἐνέχει ἤδη τὸ δοκηρὸν ἐκεῖνο καὶ στομφώδες, ἐφ' ᾧ ψέγονται τὰ μεταγενέστερα ἔργα του. Ὁ «Ψεύστης» (1642), ἐξεργασίαν ἰσπανικοῦ ἔργου τοῦ Πέτρου de Roxas υποδεικνύει τὴν νέαν περίοδον τῆς γαλλικῆς κομωδίας, ἐν ᾗ ἀντὶ τῶν τεχνικῶς ἐπινουμένων περιστάσεων εἰσάγονται ἡ φύσις καὶ ἡ ἀλήθεια. Ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τῆς «Rodogune» (1646) ἐμφαίνεται ἡ ἐλάττωσις τῆς ποιητικῆς δυνάμεως τοῦ Κ. Ἐκ τῶν κατόπιν δ' ἔργων του μνημονευτέα μόνον ὁ «Νικομήδης» (1652), «Οἰδίπους» (1659) καὶ «Sotomius» (1662). Ἀπὸ τοῦ 1647 ἦτον ὁ Κ. μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἀπέθανε δὲ τῇ 1 Ὀκτωβρ. (γ) 1684. — Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ὁ κύριος δημιουργὸς τῆς κανονικῆς ἡρωικῆς τραγωδίας ἐν Γαλλίᾳ. Ἐκ τῶν 33 ἐν δλω ἔργων του τὰ κάλλιστα παριστάνονται μέχρι τῆς σήμερον πάντοτε μετὰ μεγάλῃς ἐπιτυχίας, τὸ ἀποδοθὲν αὐτῇ ἐπώνυμον «ὁ μέγας Κ.» παρέμεινεν ἀπρόσβλητον καὶ ἡ δόξα του δὲν ἐμειώθη διὰ τοῦ χρόνου, καίτοι ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων κριτικῶν κατεκρίθη ὁ Κ., οἷοι ὁ Βολταίρος καὶ ὁ Laharpe. Ἀλλ' οὐχ ἥτιον ἀνυμολογεῖται ἔχων καὶ μεγάλας ἐλλείψεις, ὧν κυριώταται τὸ ἡρωικὸν τῶν χαρακτήρων τῶν δραμάτων του καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ἁλλειψίς ἐσωτερικῆς ἀληθείας.

— 2) Θωμᾶς Κ., ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάν. Πέτρου Κ., γένν. τῇ 1625 ἐν Rouen, ἐπίσης ὡς δραματογράφος γνωστός. Ἐγραψε πλείους κομωδίας κατὰ ἰσπανικὰ πρότυπα, ὧν ἡδὴ ἡ πρώτη «Les engagements du hasard» μεγάλως ἐπληνέθη. Ἀλλὰ τὰ δραματικὰ ταῦτα ἔργα του, ἐν δλω 42, πρὸ πολλοῦ κατὰ τὸ πλείστον ἐλητμονήθησαν καίτοι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐξετιμῶντο περισσότερον τῶν τοῦ ἀδελφοῦ του (Τιμοκράτης 1656, Στηλίου 1660, Ὁ ἀγνωστός 1675, Ἀριάδνη 1672, Ὁ κόμης ὁ Β... 1678). Κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Βολταίρου ὁ Θωμᾶς ἦτο μὲν ὑποδεέστερος τοῦ Πέτρου, ἀλλ' ὅμως ἐπληρίασεν αὐτὸν πλείον πόντος ἀλλου. Τῇ 1685 διεδέξατο τὸν ἀδελφόν του ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἐγένετο δὲ ἐκ τῶν κυριωτέρων συνεργατῶν τοῦ Λεζικῶ αὐτῆς ὡς καὶ τοῦ κατόπιν ἐκδοθέντος Παγκοσμίου Λεζικῶ τῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας (3 τ., Παρ. 1708), μεθ' ὃ εἰσῆλθε καὶ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραμῶν. Προβέβηκεν ἤδη ἀπώλεσε τὴν δρασιν καὶ ἀπὸ τῇ 1709. Τὰ ἐκλεκτότατα τῶν δραμάτων του συνεκδοῦνται συνήθως μετὰ τῶν τοῦ ἀδελφοῦ του. [Α.Π.]

Κορνήλιος (Πέτρος· φόν Cornelius).

Είς τῶν κυρφαίων τῆς νεωτέρας γερμανικῆς ζωγραφικῆς καὶ ὁ κυρίως ἱδρυτής τοῦ μεγάλου πρπεύς αὐτῆς ρυθμοῦ. Ἐγενν. 1783 ἐν Αὐστειλδέρφφ, σπουδάζας δὲ ἐν τῇ αὐτῇ ἀκαδημίᾳ ἥδη ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν ἐξετέλεσεν ὡραιὰς ἀγιογραφίας ἐν ὀρθοῖσι νῶ τοῦ Neuss. Τῷ 1809 ἐξετέλεσεν ἐν Φραγκφούρτῃ σείραν συνθέσεων πρὸς εἰκονογράφειν τοῦ Φάουστ. Ἀπελθὼν τῷ 1811 εἰς Ῥώμην ἐξετέλεσεν αὐτῇ συνθέσεις διὰ τὸ ἔπος τῶν Νιβελογγίων, δύο εἰκόνας ἐν ἰδιωτικῇ αἰθούσῃ παριστώσας τὴν ἐξήγησιν τῶν ἀνείρων ὑπὸ τοῦ Ἰουστῆρ καὶ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του καλ. Τῷ 1819 διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ἐν Αὐστειλδέρφφ Ἀκαδημίας, ἤρχισε δὲ τὴν διακοσμητικὴν τῆς ἐν Μονάχῳ γλυπτεοθήκης διὰ τοιχογραφίων ἐπὶ ὑποθέσεων τῆς ἑλλ. μυθολογίας καὶ τοῦ τρωϊκοῦ κύκλου, ἔργον μεγάλῃς ἐπιβολῆς καὶ ἰσῆς ἐπιτυχίας, συντελεσθὲν τῷ 1830 Τῷ 1825 προσελήθη εἰς Μόναχον ὡς διευθυντὴς τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας τῆς ζωγραφικῆς, ἐξεπύνησε δὲ ἐνταῦθα καὶ τὰ πρὸς διακοσμητικὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Λουδοβίκου σχέδια. Τῷ δὲ 1841 ἐκλήθη εἰς Βερολίνον ἵνα σχεδιάσῃ τὴν διακοσμητικὴν τῶν στοῶν τοῦ οἰκοδομυμένου τότε Campo Santo (κοιμητηρίου τῶν πρώτων πριγκιπῶν) διὰ παρατάσεων ἐκ τοῦ χριστιανικοῦ ἔπους· τὸ σχέδιον ταῦτα ἐκπονήθηκα ὑπὸ τοῦ Κ. κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν Ῥώμῃ ἔμειναν μέγχι τοῦδε ἀνεκτέλεστα. Ὁ Κ. ἀπέθανεν ἐν Βερολίνῳ τῷ 1867.

Κορνιφίκιος (Quintus Cornificius)

ἑκαλεῖτο πιθανῶς ὁ συγγραφεὺς τῶν συνήθως μετὰ τῶν ῥητορικῶν ἔργων τοῦ Κικέρωνος ἐκδοθέντων 4 βιβλίων τῆς «Ῥητορικῆς» πρὸς Ῥομένιον, γεγραμμένῃς ἐπὶ ἑλληνικῶν πηγῶν, ἐν γλωττῇ δὲ στρουφῇ, πρὸς χρῆσιν τῶν Ῥωμαίων ῥητόρων. Γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Κ. ἐγένετο τῷ 69 π. Χ. δῆμαρχος. Ἀρίστη τοῦ ἔργου ἐκδόσις ὑπὸ Kayser (Λιψ. 1854).

Κορνουαλλίξ (Cornwall).

Ἡ νοτιοδυτικώτατη κομητεία τῆς Ἀγγλίας, ἀποτελούσα χερσονήστιν ἐκτεινόμενην εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν ὠκεανόν. Εἶνε λοσιώδης καὶ ἔχει γλυκύτατον κλίμα, εἶνε δὲ εἰς τινὰς κοιλιάδας εὐρρεος, εἰς τὰ πλεῖστα μέρη δὲ μόνον διὰ κτηνοτροφίαν προβάτων κατὰλληλος. Πλουσία ὤμως εἶνε εἰς μετὰλλα, κυρίως δὲ εἰς χαλκὸν καὶ κατσίτερον, μέλυνθον καὶ ἀργυρον, διὸ καὶ εἰς τὸ ΝΔ μέρος $\frac{1}{10}$ τῶν κατοικίων ἀσχολοῦνται εἰς τὴν μεταλλουργίαν. Οἱ κῆτοιχοι (κελτικὴ φυλὴ) ἀνέρχονται εἰς 322589, ἀπώλεσαν δὲ τὴν ὀρεινὴν διάλεκτον αὐτῶν, τὴν κορνικήν ἢ κορνουαλλικήν, ὑποδαίρειν τῆς κελτικῆς· τὸ ἐμβ. τῆς κομητείας εἶνε 3495 τεχμ. Πρωτεύουσα εἶνε Βόδμιν. Μέρος τῆς κομητείας εἶνε κτῆμα τοῦ

πριγκιπὸς τῆς Οὐαλλίας, ἐπικαλούμενον δυνάττον [Μ.Σ.]

Κόρνους Βλ. Κρανία.**Κορνοῦτος** (L. Annaeus Cornutus).

Ῥωμαῖος φιλόσοφος τῆς στοικῆς σχολῆς, ἔζησας περὶ τὸ 50 μ. Χ. ἐν Ῥώμῃ. Ἐγραψεν ἑλ. λημιστὶ ἔργον περὶ Θεῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξηγεῖ ἀλλοιόμορφους τοὺς διαφόρους μύθους. Ἐβλ. ὑπὸ Ὁξάνν (Γοττ. 1844). [Β.Ε.]

Κόρο (Coro ἢ Santa-Ana de C.).

Πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Φαλκὼν ἐν τῇ συμπολιτείᾳ Βενεζουέλας, κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας ἐν ἀμυλώδεϊ θέσει. Ἀλλοτε ἀγκυαία, πρωτεύουσα τῆς ὅλης χώρας, ἔχει νῦν μόνον ὀχλὸν κατ. κτηνοτρόφους καὶ ἐμπόρους. [Μ.Σ.]

Κορογωνάκινα Χωρ. τοῦ δήμου

Λαγείας, ἔχον 109 κατ. [Μ.Σ.]

Κόροισδος. Ἑλλην ἀργιτέκτων ἐπὶ

Περικλέους εἰς ὃν ἀσχεῖται ἡ ἑναρξίς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν Ἐλευσίνι ναοῦ τῆς Δήμητρος, ἀποθανόντα πρὸ τῆς συντελέσεως τοῦ ἔργου.

Κορομάνδελ καλεῖται ἡ Α παραλία

τῆς ἐνταῦθα τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Βαγγαλικοῦ κόλπου, περιλαμβάνουσα χώρας τῆς προεδρείας Μάδρας εἰς μήκος Α 79° 56' - 80° 10' ἀπὸ Γρήνιτς καὶ πλάτος Β 10° 17' - 15° 20'. Τὸ κλίμα εἶναι καὶ διὰ τοὺς Ἑυρωπαίους ἐν γένει ὕμεινόν, κυριώτατον δὲ προτὶν ὁ βίξιμος. Ἡ παραλία εἶναι σχεδὸν ἀπρόσιτος κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας ἐνεκα τοῦ πνέοντος ισχυροῦ ΒΑ ἀνέμου.

Κορομηλιά. Βλ. Κοκκομηλιά.**Κορορόφα**. Βασιλεῖον Νιγηρικῶν ἐν

Ἀφρικῇ πρὸς Α τοῦ Νιγηρὸς ποτ., πρωτεύουσάν ἔχον τὴν Βουκαρί.

Κορός 1) Ποταμὸς τῆς Οὐγγαρίας διὰ

τριῶν βραχιόνων, τοῦ Ταχέος Κ. (287 χμ.) τοῦ Μέλανος Κ. (257 χμ.) καὶ τοῦ Λευκοῦ Κ. (303 χμ.) πηγάζων ἐκ τῶν τρανσυλβανικῶν ὄρεων καὶ μετὰ ῥοὴν 267 χμ. γυνόμενος εἰς τὴν Τασίαν παρὰ τὸ Κόνσταντ. Εἶναι ἐπ' ἐλάχιστον κλωτῶς. — 2) Δύο πόλεις τῆς Οὐγγαρίας ἐν τῷ κομητάτῳ Πέστης ὧν ἡ μὲν Nagy-Körös (Μέγα Κ.) ἔχει ἱερόλογον βιβλιοθήκην, γυμνάσιον καὶ 24727 κατ. (1890) τὸ πλεῖστον Μαγυάρους, εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν ἰδίως ἀσχολουμένους· ἡ δὲ Kis K. (Μικρὴν Κ.) εἶναι κοινὸς πόλις μετὰ περίπου 7000 κατ. — 3) Βλ. Κρούτς.

Κορότσχα. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῷ Ῥωτ. κυβερνήτῳ Κούρτκ, 165 χμ. ΝΑ τοῦ Κούρτκ, ἔχουσα 9109 κ. ἀσכולτας ἰδίως σημαντικὴν ἐμπόρον σιτηρῶν, ἀλατος καὶ κτηνῶν.

Κορούνδιον. Ὀρειτὴν εἰς τὸ Ῥομβο-εθρικόν μὲν σύστημα ἀνῆκον, εὐρισκόμενον δὲ

καὶ εἰς κραάλας μικράς ὡς καὶ χειροπληθέες· συγχοὶ δὲ εἰσιν αὐτοῦ καὶ διδυμοὶ κρυστάλλοι. Σκληρότης 9, μόνον τῆς τοῦ ἀδελφάντος κατωτέρω, εἰδικὸν βάρος 4. Τὸ χρώμα καὶ ἡ διαφάνεια ποικιλλοῦσιν ἐν ταῖς διαφόροις παραλλαγαῖς, αἵτινες πᾶσαι εἰσι χρημικῶς ἀργίλος καθαρὰ ἢ ἐνέχουσα ἔγχυ ἀξειδίου σιδήρου ἢ ἄλλων χρωστικῶν ἀξειδίων. Ἀνθίσταται καὶ κατὰ τοῦ καμινευτήρος αὐτοῦ καὶ κατὰ τῶν ὀξέων. Δι' παραλλαγαῖς τοῦ Κ. εἶναι τὸ ἰδίως Κ. εὐρισκόμενον εἰς τραχεῖς κρυστάλλους καὶ μάζας θολερῶν χρωμάτων, μικρὰς διαφανείας ἢ ὅλως ἀδιαφανεῖς, ἐντὸς γρανιτῶν καὶ ἄλλων πετρωμάτων ἐν Κεύλανη, Κίνα, Σιδη-ρίτ, παρὰ τὸ Πεδεμόντιον καὶ, ἐτι δὲ τὸ κυ-ανοῦν Κ. ἢ σάπφειρος, τὸ ἐρυθρὸν Κ. ἢ ρου-βινον καὶ ἡσμέρις, περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδιαιτέρα ἀρθρα. [X.X.]

Κορούνι (La Corona). Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα τῆς ὁμων. ἰσπανικῆς ἐπαρχίας (7903 τχμ. μετὰ 613881 κα.) κειμένη ἐπὶ τῆς ΒΔ παραλίας τῆς Γαλικίας. Τὸ νέον τμήμα τῆς πόλεως ἐκτισμένον ἐπὶ ἰσθμοῦ παρὰ τὴν ἀσφαλὴ καὶ ὠχυρωμένον λιμένα ἔχει ὠραίας οἰκίας. Ἡ πόλις ἔχει τινὰ βιομηχανίαν, ἀκ-μαῖον δὲ ἐμπόριον ὑπερωκεάνειον. Κατ. ἔχει 37251. [Μ.Σ.]

Κοροῦ—**Ντερέ**. Χωρ. τῆς ἐπαρ. Σαρὶ—Σαμπάν τῆς Μακεδονίας. Κατ. 500 ὄθωμ. [Ν.Σ.]

Corpus Juris civilis. Βλ. Ἰου-στινιάντιος νομοθεσία.

Κορραδίνος, ὡς καλεῖται κοινότη-ρον, κυρίως δὲ Κορράδος, δοῦξ Σουηβίας, ὁ τελευταῖος γόνος τοῦ σουηβικοῦ αὐτοκρ. οἴκου Ὁσνστάουρεν, υἱὸς Κορράδου τοῦ Δ', γενν. 1252. Θανόντος τῷ 1266 τοῦ Μαγερρέ-δου, ὅστις ἔσχε τὴν βασιλείαν τῆς Σικελίας μετὰ Κορράδον τὸν Δ', θανόντα ὅτε ὁ Κ. ἦτο μάλις διετής, ὁ τοῦς Ὁσνστάουρεν μισῶν πάπας Κλήμης ὁ Σ' παρέδωκε τὸ εἰς τὸν Κ. ἀνήκον βασιλεῖον εἰς Κάρολον τὸν Ἀν-δεγαυικόν. Ὑπὲρ τοῦτοισι ὁ Κ. ὑπὸ τῶν ἰτα-λῶν Γιδελλίνων προσκληθεὶς εἰς ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου του διέβη τὰς Ἀλπεῖς μετὰ 10000 ἀνδρῶν καὶ μετὰ τοῦ φίλου του Φρει-δερίκου τῆς Βάβης, ἠττηθεὶς ὁμοῦ παρὰ τὸ Γαλιανότο καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ἀπεκεφαλί-σθη τῷ 1268. [Β.Ε.]

Κορράδος (Konrad, ἀρχαῖον. Kon-
rad=Kühn an Rat ἦτοι τολμηρὸς ἐν βου-
λαῖς). Ὁνομα διαφόρων Γερμανῶν ἡγεμόνων ὧν ἀξιολογώμεται οἱ ἑξῆς.

Κ. ὁ Α', βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν 911—
918, ἐξ οἴκου συγγενεῶς τῇ τῶν Καρολιγ-
γίων, κατέλαβε τὸν θρόνον μετὰ τὴν ἀποβί-
σιν τούτου. Ὑπῆρξε γενναῖος καὶ δραστήριος
ἡγεμὼν, δὲν κατώρθωσεν ὁμῶς νὰ βαλτιώσῃ
πολὺ τὰ τοῦ κράτους του, προσεχλομένου

μὲν συνεχῶς ὑπὲρ τῶν Οὐγγρων, σπάρσας-
μένου δὲ ἐσωτερικῶς ὑπὸ τῶν διχονοιῶν τῶν
εὐγενῶν.

Κ. ὁ Β', ὁ Σάβις, βασιλεὺς τῶν Γερ-
μανῶν καὶ αὐτοκράτωρ τοῦ ῥωμ. κράτους,
1024—39, διάδοχος Ἑρρίκου τοῦ Β'. Πε-
ριεπλάκη εἰς δυσχερεῖς ἀγῶνας πρὸς παλ-
λοὺς τῶν εὐγενῶν καὶ ἰδίως τὸν πρόγονόν του
δοῦκα Ἑρνέστον τῆς Σουηβίας ἐτι δὲ καὶ
πολλοὺς ἐν Ἰταλίᾳ ἀνυποτάκτους ἐπισκόπους.
Τῷ 1034 προσέλαθεν ἐν Γενεύῃ καὶ τὸ βουρ-
γουνδικὸν στέμμα.

Κ. ὁ Γ', ὁ πρῶτος ἐκ τοῦ οἴκου Ὁσνστά-
ουρεν βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν 1138—52,
υἱὸς τοῦ Φρειδερίκου τῆς Σουηβίας, πρὸς μη-
τρὸς δ' ἑγγονος Ἑρρίκου τοῦ Δ', γενν. 1093,
διάδοχος τοῦ βασιλεῶς Λοθαρίου. Ὅτε οὗτος
ἀνηγορεύθη βασιλεὺς (1128) ὁ Κ. διαγράφω-
σεν ἀντίπραξιν καὶ ἐστέρθη καὶ αὐτὸς βασι-
λεὺς τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ἠναγκάσθη τέλος
τῷ 1135 νὰ ὑποταχθῇ. Ἑρρίκον τὸν Ὑπερή-
φανον, δοῦκα τῆς Βαυαρίας καὶ Σαξονίας,
ἐπικίνδυνον διὰ τὸ κράτος καὶ ἀνυπότακτον
τιμωρισχόν, ἐκῆρυξε (1138) ἐκτὸς νόμου
καὶ παρέδωκεν εἰς ἄλλους εὐγενεῖς τὰ δύο
δουκάτα του. τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Οὐέλ-
φον τὸν Σ' ἐνίκησε παρὰ τὸ Βαϊνσβέργ τῷ
1140. Μετὰ δύο δ' ἔτη συνωμοσλόγησεν εἰ-
ρήνην μετὰ τῶν Οὐέλφων ὑποχρεωθέντων νὰ
παραιτηθῶσι τῇ Βαυαρίᾳ. Μετέτρεξε δὲ ὁ Κ.
τῆς δ' σταυροφορίας καὶ ἀπέθ. τῷ 1152 ἐν
Βαμβέργῃ.

Κ. ὁ Δ', υἱὸς Φρειδερίκου τοῦ Β', γενν.
1228, βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς τῷ 1237. Τὸν
ἀντιποιεθέντα τὴν βασιλείαν λαυδῶσιν
Ἑρρίκον Ῥάσπε, παρακινήσει τοῦ πάπα
προλαβόντα καὶ τὸν βασιλικὸν τίτλον (1246),
κατέβαλεν εὐτυχῶς, εἰσελθὼν δὲ εἰς Ἰτα-
λίαν τῷ 1251 ὑπέταξε τὴν Ἀπουλίαν, ἐκυ-
ρίευσεν δὲ καὶ τὴν Νεάπολιν, 1253. Ἀπέθ.
τῷ 1254 ἐν Λαβέλλο. [Β.Ε.]

Κορράδος ὁ ἐκ Βυρτσβούργου,
πολυγραφώτατος γερμανὸς ποιητῆς τοῦ Με-
σαιωνος, ἀπέθ. τῷ 1287 ἐν Βασιλεῖτ, ἐπίσης
σπουδαῖος διὰ τὴν στιχυουργικὴν του δεξιό-
τητα ὅσον καὶ διὰ τὸ λεκτικὸν τῶν ποιημά-
των του, ὧν χωριώτατα τὰ ἑξῆς. Ὁ τρώϊκος
πόλεμος, (ἀτελής, ἐκ στίχων 80000, ἐκδ.
ὑπὸ Keller 1858 ἐν Στουτγ.). Ἀλέξιος, Πά-
πας Σιλδέστρος, Engelhard and Engeltrat
(ἐκδ. ὑπὸ Haupt, 6' ἐκδ. 1890), Die gol-
dene Schmiede, ἐγκώμιον τῆς Θεοτοκου
λυρικῶς διδακτικὸν (ἐκδ. ὑπὸ W. Grimm,
Βερλ. 1840) κλ. [Μ.Γ.]

Κορρέγιος (Antonio da Correggio).
Ζωγράφος ἐκ τῶν μεγίστων τῆς Ἰταλίας καὶ
τῶν ἐξοχωτάτων πάσης ἐποχῆς. Ἐγενν. τῷ
1494 ἐν τῇ πόλει Κορρέτζιο (βλ. λ.), ἐξ ἧς
καὶ ἐπεκλήθη, οἰκογενειακὸν ὄνομα ἔχων Alle-

γνί. Περί τῶν ἐν τῇ τέχνῃ διδασκάλων τοῦ εὐδαίμονος ἔχοντες βεβαίαν πληροφορίαν, ἐκ τῆς τεχνολογίας ὅμως τῶν ἔργων τοῦ δηλούται ὅτι ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτὸν ἡ σχολὴ τοῦ Mantegna ὡς πρὸς τὴν προοπτικὴν, ἡ τοῦ Leonárdo Βιντσίου ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν, ἡ τοῦ Molozzo da Forlì ὡς πρὸς τὴν δεξιότητα. Κατὰ νεωτέρας δὲ ἐρεῖνας πιθανὸν φαίνεται ὅτι εἰς τῶν πρώτων διδασκάλων τοῦ ὑπῆρξεν ὁ Ἀντώνιος Βαρτολόμειος (1450-1527). Περιφημον ἔργον τῆς νεότητός του εἶναι εἰκὼν τῆς Παναγίας, ἣν ἔκρινε τῷ 1514 διὰ τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Φραγκίσκου ἐν Κάρπι, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα San Francesco καὶ ἀνακειμένη ἐν τῇ πινακοθήκῃ τῆς Δρέσδης. Ἐκ τῶν πρώτων δ' αὐτοῦ τοιχογραφιῶν εἶναι αἱ ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγ. Παύλου καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ ὁλοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου ἐν Πάρμα, ἃς ἔκρινε τὰς μὲν τῷ 1518, τὰς δὲ τῷ 1520. Πλὴν τῆς τέχνης καὶ ἡ τῆς φαντασίας του ἀνεξάντλητος δύναμις δείκνυται ἀριστα ἐν τῇ εἰς εὐρανὸν ἀνάβῃ τῆς Θεοτόκου δι' ἣς ἐκκόσμησε 1526-30 τὸν ὁλοῦ τῆς ἐν Πάρμα μνηστεύσεως. Ἐκ τῶν ὀρθοκωνικῶν εἰκόνων του αἱ περιφημότεραι εἶναι ἡ Zingara ἢ Zingarella ('Αθιγγανίς) ἥτοι Παναγία, εἰς ἣν ἀπεδύθη τὸ ὄνομα τοῦτο ἕνεκα τῆς ἀνατολικῆς περιβολῆς τῆς καὶ τοῦ τῆς κεφαλῆς διακόσμου, ἡ Ἀποκαθλώσις καὶ ἡ Παναγία della Scodella ἐν τῇ μουσείῳ τῆς Πάρμας, ὡς καὶ ἡ αὐτοῖς Παναγία μετὰ τοῦ ἁγ. Ἰερωνύμου, ἔργον θαυμαζόμενον ἰδίως διὰ τὴν ἀνταύγειαν τοῦ φωτός καὶ γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἡ ἡμέρα». Ἐξέχον ἔργον εἶναι καὶ αἱ γάμοι τῆς ἁγ. Αἰκατερίνης (ἐν τῷ Λούβρῳ). Ἀλλὰ τὸ ὀριζουμένον τοῦ Κ. εἶναι ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἡ νύξ τοῦ Κ.», ἀνακειμένη νῦν ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τῆς Δρέσδης, ἣτις κατέχει 6 ἔργα τοῦ Κ. δείκνυντα ἐπαρκῶς τὴν βαθμιαίαν αὐτοῦ τελειοποίησιν, ἐν εἰς καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἔργον, τὴν Μετανοοῦσαν Μαγδαληνὴν, συντελεσθεῖσαν μικρὴν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοῦ ἐπ' ἡλίου τῇ 5 Μαρτ. 1534. Ὅσον ἐντελὲς δείκνυται εἰς πάσας ταύτας τὰς εἰκόνας ὁ Κ. ἐν τῇ συλλήψει καὶ παραστάσει σοβαρῶν χαρακτήρων, τοσοῦτον ὀριστοτέχνως ἐλέγχεται καὶ ἐν τῇ ἐξεικονίσει τῆς εὐθυμίας καὶ χάριτος καὶ τῆς σωματικῆς καλλονῆς, εἰς εἰκόνας μυθολογικάς. Ἐκ τούτων αἱ μάλιστα πεφημισμέναι εἶναι αἱ διὰ τὸν δεῦκα τῆς Μαντούης Φρειδερίκον Gonzaga γραφεῖσαι Ἰὼ καὶ Ἀφρᾶ, ἃς οὗτος ἐδώρησεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον Ε'. Αἱ εἰκόνες αὗται μετὰ πολλὰς περιπετείας, καθ' ἃς ἀπώλεσαν τὰς κεφαλὰς τῶν διαταγῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ δευκῆς Ὁρλεάν, εὐρέντες αὐτὰς ὑπεράγαν θεολογικὰς καὶ ἐπαγωγικάς, ἀνακινεῖται σήμερον μετὰ νεοτεκτονικῶν κεφαλῶν (1752) ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τοῦ ἐν Βερολίμῳ

μουσείου. Οὐχὶ κατώτεροι εἰκόνες εἶναι καὶ αἱ Ἀντιόπη ἐν τῷ Λούβρῳ, Ἰὼ καὶ Γανυμήδης ἐν τῷ Belvedere τῆς Βιέννης καὶ ἡ Ἀνατροπὴ τοῦ Ἐρωτος ἐν τῇ ἐν Λονδίνῳ Ἑθνικῇ Πινακοθήκῃ. Οἱ σημαντικώτατοι τῶν μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν τοῦ Κ. εἶναι οἱ Parmegianino, Lelio Orsi da Novellara καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κ. Ἐρμπόνοιος. Μεγίστη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἰταλικῆς ζωγραφικῆς τὸ πρῶτον καὶ δι' αὐτῆς ἐπὶ τῆς καθόλου τελειοποιήσεως τῆς γραφικῆς. [Β.Α.]

Κορρέζ (Corrèze). Ποταμὸς τῆς ΝΑ Γαλλίας πηγάζων ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ ἁγ. Λιμουζὲν καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὸν Μπριβ εἰς τὸν ποτ. Βεζέρ μετὰ ροὴν 85 χμ. Ἄπ' αὐτοῦ φέρεται τὸ ὄνομα ὁ νομὸς Κ. κείμενος πρὸς Α τοῦ νομοῦ Δορδόνης καὶ περιλαμβάνων τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ αλλοτε Κάτω Λιμουζὲν. Πρωτ. ἡ Τούλλη. Διαιρεῖται δὲ ὁ νομὸς εἰς 3 διαμερίσματα, Τούλλης, Μπριβ καὶ Ὑσέλ. 29 καντόνια καὶ 287 κοινότητες καὶ ἔχει ἐπιφ. 5887 τγμ. καὶ κατ. (1891) 328 119. Ἐν αὐτῷ 45 000 ἑκτάρια εἶναι δάση, μέγιστον δὲ μέρος τοῦ ἐδάφους καλλιεργεῖται ὄντος εὐφορωτάτου. Αἱ ἀμπέλαι κατέχουσιν ἑκτασιν 17 000 ἑκταρίων, ἀφθονα δὲ παράγονται καὶ κάρυα. Σημαντικώτερα ὅμως εἶναι ἡ κτηνοτροφία, ἀσκουμένη ἐπὶ λιμνῶν ἑκτάσεως 72 000 ἑκταρίων (πρέδωτα, βόες, χοῖροι, ἵπποι ἀξιόλογοι). Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν πρωτεύουσι αἰθέρες καὶ λιθάνθραξ. Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. Οἱ κάτοικοι κατὰ τὰ 2/3 εἰσὶν ὄλως ἀγράφματοι, λαλοῦσι δὲ ἰδιωματικὰ καταγόμενον ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Λημεδικονισανῶ. [Μ.Σ.]

Κορρέτζιο (Correggio). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Ρέτζιο-Αίμιλια, 15 χμ. ΒΑ τοῦ Ρέτζιο. Ἀλλοτε πρωτεύουσα ἰδιαίτερου πριγκιπάτου (τοῦ Sorò), ἔχει νῦν μόνον 29 000 κατ. (ὁ δῆμος Κ. 12 587). Πατρίς τοῦ Κορρεζίου. [Μ.Σ.]

Κόρριτς. Λίμνη τῆς Ἱρλανδίας ἐν τῇ ἐπαρχ. Κόννατ, μήκος ἔχουσα 44 χμ. καὶ πλάτος 1. 5 εἰς 12 χμ., ἐπιφ. δὲ 176 τγμ. καὶ σχῆμα ἀκανόνιστον. Διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα ὧν τὸ ἀνωτέρον ἐνέχει πλείστας νήσους. Τὰ ὕδατα αὐτῆς διὰ τοῦ «ῥύακος Κ.» ἐκρέουσιν εἰς τὴν Ωκεανὸν παρὰ τὸ Γαίλουαϊκ.

Κορριέντες. Ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας, ΒΑ μετὰ τῶν ποτ. Παρανά καὶ Οὐρουγουάη κειμένη, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τὴν πολιτείαν Παραγουάη, Οὐρουγουάη καὶ Βραζιλίας. ἔχει ἐπιφ. 81 148 τγμ. καὶ 290 000 κατ. Καλύπτεται ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ δικτύου τῶν παραποτάμων τῶν δύο ὧν ἀνω ποταμῶν, ὧν εἰς φέρεται τὸ ὄνομα «Ῥίο Κ.», ῥέων ΝΑ τοῦ Παρανά. Κύρια προϊόντα τῆς εὐφοροῦ γῆς εἰσι βάμβαξ, καπνὰ, ὄρυζα καὶ σάκχαρον, ἐξαγωγή ὅμως γίνεται μόνον

βελείας, θερμάτων, κεράτιων καλ. ζωικών προϊόντων. Ἡ πρωτεύουσα Κ., ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, ἐξῆς τοῦ Παρανα, ἔχει 14 000 κατ. καὶ ἀξιόλογον λιμένα. [Μ.Σ.]

Κορρόδε. Ἐπιστήμος καλλιτεχνῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν οἰκογένεια Ἰταλικῆς καταγωγῆς, ἐν Ζυρίχῃ δὲ ἀποκατασταθεῖσα. Ἄξιό- λογώτεροι αὐτῶν εἰσιν οἱ ἐξῆς. Σολομὼν Κ., τοπιογράφος, γενν. 1810 ἐν Ζυρίχῃ, ἀπο- τεύ 1830 ζῆτας ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ ὕδατογρα- φικῇ διαπρέφας καὶ ἐπικλήθειε ὁ Νέστορ τῶν Ἰταλῶν ὕδατογράφων. Αἱ ἀρίστα τῶν εἰκόνων του εἶναι ἡ Αἴμυλ τοῦ Κόμου, Εἰ- κόνες ἐκ Ῥώμης, Βίλλα Μαδζά καλ. — Ερ- μαν Κ., γενν. 1844 ἐν Ῥώμῃ, καὶ Ἀρ- μέλδους, γενν. 1846, ἀποθ. 1874, υἱοὶ τοῦ ἀνωτ., ὁ πρῶτος τοπιογράφος, ὁ δεύτερος ὕδατογράφος διακεκριμένος. Κύρια ἔργα τοῦ ἔργου Λιτανεία ἐν Σορρέντι, Θυέλλια, Προ- σκυνηταὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ καλ., τοῦ δὲ Ἀρ- μέλδου Ἑρωτικὸν ζῦγος ἐπὶ γυνθλάς, Ἑρω- τικὴ ἐξομολόγησις, Ἑρωτικὸν εἰδύλλιον, Βε- λισάριος, Εἰσόδος τοῦ Τίτου ἐν Ῥώμῃ, Βί- κόνες εἰς τὴν Κόλασιν τοῦ Δάντου καλ. — Αὔγουστος Κ. γενν. 1826 ἐν Ζυρίχῃ, ἀποθ. 1885, ποιητὴς καὶ ἱστογράφος, ἐπὶ τινα χρόνον καθηγητὴς τῆς ἱστογραφίας ἐν Βίν- τερτουρ. Ἐκ τῶν ποιητικῶν του ἔργων τὰ ἀρίστα εἰσὶν Εἰδύλλια ἐν τῇ γλωσσικῇ ἰδιω- ματι τῆς Ζυρίχης οἷα Ὁ κύριος καθηγητὴς, Ὁ κύριος δόκτωρ καλ., εἰς δὲ Παιγμάτα (1853), τὸ μυθιστόρημα «Θαλαρὸς βίος» (1870), διάφοροι κωμῆδια καλ. [Β.Ε.]

Κορσάροι: (ἐκ τοῦ corsico=δρόμος, ἐπιδρομή). Ἡ λέξις Ἰταλιστὶ σημαίνει ἐν γέ- νει μὲν τοὺς πειρατὰς, εἰδικώτερον δὲ καλῆ- σθῆναι καὶ ἐν ταῖς ἀλλαῖς γλώσσαις διὰ τοὺς ἄλλοτε ἀπὸ τῆς Ἀλγερίας, Τύνιδος, Τριπό- λειος καὶ Μαρόκου ὁρμωμένους καὶ τὴν Με- σογείον λυμαίνοντους. [Εἰγ.]

Κόρσεν (Coul. Παύλος Corssen), ἀντι- μαστὴς Γερμανὸς γλωσσολόγος καὶ ἀρχαιο- λόγος εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἰ- ταλικὴν ἀρχαιολογίαν διαπρέφας. Ἐγεννήθη 1820 ἐν Βρέμῃ, ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν ἐν Βερολίνῳ μέχρι τοῦ 1844, ὅτε καὶ ἐγράψε τὸ βραβευθὲν ἔργον του Ἀρχαί τῆς ἑνωμένης ποιήσεως, ἐξιδάξε δὲ ἐν τῷ γυμνασίῳ Στετ- τίνου καὶ ἐν Πρέσταν καὶ ἀποθ. τῷ 1875 παρὰ τὸ Βερολίνον. Τὰ κύρια ἔργα του ἀναφέρονται εἰς τὴν λατινικὴν γλωσσολογίαν. [Β.Γ.]

Κορσικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κόρνος. Νῆτος ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀκριβῶς πρὸς Β. τῆς Βαρβηρίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ πλάτους 11 χμ. ἔχοντος πορθμοῦ τοῦ Βονισατίου, ὑπὸ πλάτος Β 41° 21'—48° καὶ μῆκος Δ ἀπὸ τῆς νήσου Φέρρου 20° 12'—27° 11'. ἀπέχοντα τοῦ πλησιέστατου γαλλικοῦ λιμένος Antibes 170 χμ., ἀπὸ δὲ τῆς τοσκανικῆς παραλίας 80

χμ., μῆκος ἔχοντα ἀπὸ Β (ἀκρωτήριον Corsu) πρὸς Ν (ἀκρ. Βονισατίου) 183 χμ., μέγιστον δὲ πλάτος ἐν τῷ μέσῳ 85 χμ., περιμετρὸν δὲ 527 χμ., ἐπιφάνειαν 8 722 τ.χι. καὶ κατ. (1891) 288 596 κατὰ τὸ πλεῖστον ἰταλ. κα- ταγωγῆς καὶ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν λαλοῦν- τας. Καλύπτεται ὑπὸ πυκνῶν ὀρέων καταλη- γόντων πρὸς Δ μὲν εἰς ἀπότομα ἀκρωτήρια, Β.Α. δὲ εἰς χαμηλὰς σειρὰς λόφων (ἔρος Cinto τὸ ὑψιστον, 2 710 μ., Rotondo 2 625, ἀφ' οὗ ἀπελαύνει τρεῖς ἐξαιρέσεις τῶν περὶξ θέας, Cardo 2 454 κλ.). Ἡ Δ παραλία εἶναι πλουσία εἰς ἔρμους, φυσικοὺς δὲ λιμένας ἔχει 25 ὧν ἐπι- σημώτεροι οἱ Αἰακίου, Calvi καὶ Sagone, ἐνῷ οἱ τῆς Δ εἰσὶν ἀσήμαντοι (ἀριστος ὁ τοῦ Portovenetio). Πυκνέταται φυτεῖαι καὶ δάση καλύπτουσι τὸ ἐσωτερικόν, ἐλαιῶν, ἀμπέλων, καστανεῶν, ἐρυθρῶν, ἐλατῶν, λερικῶν καλ. Ἐκ τῶν συχνὰ ξηρανομένων ποταμῶν, ὧν οὐδεὶς εἶναι πλωτός, μακρότατος εἶναι ὁ Giolo (84 χμ.). Τὸ κλίμα εἶναι εὐχάριστον, ἀλλὰ συχνό- τεται αἱ τοῦ καιροῦ αἰφνίδιαι μεταλλήγαι· μέση θερμοκρασία ἐν Αἰακίῳ 17—18°. Τὸ ἔ- δας εἶναι εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰ παράλια ἐντάκτως εὐφορον, ἀλλ' οἱ κάτοικοι προτιμῶσι νὰ ἀναθίσωσι τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ εἰς Ἰταλοὺς κατ' ἔτος ἐπὶ τούτω αὐτοὺς ἀπέρχο- μένους (περὶ τὰς 10 000), ὥστε δὲ αὐτοὶ ἀπὸ τῶν καστανεῶν σπανίως γευόμενοι σίτου, ὅστις καλλιεργεῖται ἐπὶ 600—800 χιλ. ἑκταρίων ἐν τῇ νήσῳ. Αἱ ἀμπέλαι καλλιεργεῖνται ἐπὶ 14 158 ἑκταρίων, παράγνυσι δὲ κατ' ἔτος 300 000 ἐκατόλιτρα οἴνου, παραβλημένου πρὸς τὸν τῆς Μαλάγας (οἶνοι Sant'Ono, San- ta-Lucia di Tallano). Ἐκ τῶν ἀφθονῶν φυ- λείων παρεγόντων δασῶν γραφικώτατον εἶναι τὸ δάσος di Bavollo, πρὸς τὸ Ν τῆς νήσου. Αἰαν προηγουμένη εἶναι ἡ κτηνοτροφία· οἱ λειμῶ- νες καταλαμβάνουσι 250 000 ἑκταρίων, ἀλλὰ τὰ ζῶα δὲν ἀνεπτύχθησαν εἰς γένη ἀνώτερα πλὴν τῶν αἰγῶν καὶ τῶν χοίρων, οἵτινες εἰσὶν ἀριστοί· τὰ πρόβατα ἔχουσιν ἐν γένει 4 ἡ 5 κέρατα. Μὲλι καὶ κηρὸς ἀφθονοῦσι, ἀκμαῖζουσι δὲ καὶ ἡ ἀλιεία (θύνων, σαρδελλῶν, στρεϊ- δίων, παρὰ τὸ Αἰάκιον δὲ κοραλλίων), τὸ ἐμ- πόριον τοῦ θαλασσίου ἄλατος, ἡ κατὰ τὰ παράλια ναυτιλία. Ἐκ τῶν ἐλίγων ἐρυκτῶν ἀρίστης ποιότητος εἶναι ὁ σιδηρὸς· ἐξάγονται δ' ἐκ τῶν ὀρέων γρανίτης κἀλλ. σιτος, πορφυ- ρίτης λίθος, μάρμαρον φαῖν καὶ λευκόν, ἀ- λάβαρος καλ. Μεταλλικαὶ πηγαὶ εἰσὶν αἱ Orezza, Gungno, Guittora καλ. Οἱ Κορσικῶ- νες, ἀνδρες μετρίου μεγέθους καὶ νευρώδεις, ἐν μέρει αὐτόθονοι, ἐν μέρει ἀποικοὶ ἐκ Φρι- νίκων, Κελτῶν, Ῥωμαίων, Ἀράβων καὶ Ἑλ- λήνων, ἀποτελοῦσιν ἀληθῶς φυσικὴν λαόν. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀγνωστος καὶ ἑκατὸς παρασκευάζει δι' ἑαυτὸν ὅτι χρησίμουν. Πῶς γυναικοὶ φιλελεύθεροι, φιλέξοντες καὶ ἀπλοὶ τὸ ἦθος, ἀλλὰ καὶ ἀπότομοι, σκληροὶ καὶ

δινηροί. Ἰδια τοῦ τόπου χαρακτηριστικά εἶναι ὅφ' ἐνὸς ἡ ληστεία καὶ ὅφ' ἑτέρου αἱ μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν ἐχθραὶ καὶ αἱματηραὶ ἐνδιμήσεις, ὅπῃ γενεῶν εἰς γενεάς συνεχίζονται παρ' ἔλας τῶν ὀρχῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης τὰς προσπάθειάς πρὸς καταστολὴν αὐτῶν. Ἡ νῆτος ἀνῆκει εἰς τὴν Γαλλίαν. ἦς ἀποτελεῖ νομὸν, ἔχει πρωτεύουσαν τὴ Διάκιον καὶ διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας, Διάκιον, Σαρτένου, Κόρτε, Ραστίας καὶ Κάλδι, 625 καντόνια καὶ 353 κοινότητες.

Ὡς ὀργανίσταται καίτοι καὶ τῆς Κ. ἦσαν ἰσθρικῆς καταγωγῆς. Ἐστρεψκοὶ δὲ καταλαβόντες βραδύτερον τὰ παράλια ἱδρυσαν τὰ πρῶτα ἐμπειρικά κέντρα, ἐν ᾧ Φοίνικες καὶ Φωκαεῖς συνέστησαν αὐτόθι πολλὰς ἀποικίας. Κατὰ τὴν Ε' π. Χ. αἰῶνα κατέλαβον τὴν νῆσον οἱ Καρχηδόνιοι, διὰ τῆς ἐκδόσεως δὲ τοῦ α' καρχηδονικοῦ πολέμου τῷ 238 οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορῶν ἤκραζεν ἡ Κ. ὀρθομεῦσα 33 ὀχυρωμένας καὶ πλουσίας πόλεις. Ἐπὶ τῶν ἐπιβρῶν τῷ Ε' αἰῶνος μ. Χ. ἔπαθε πολλὰ καὶ αὐτὴ, τῇ δὲ 470 ἐγένετο κτήμα τῶν Βανδάλων· τῇ 533 ἐξέβαλε τοῦτους ὁ Βελισάριος καὶ ἔκτοτε διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν Γότθων ἐναλλάξ κατελήθη τῇ 754 ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ τῇ 850 ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, εἰς οὓς ἀνάγονται οἱ ἐν τῇ παραλία πύργοι. Βραδύτερον διεμελίσθη ἡ νῆσος εἰς κτήσεις διαφόρων βαρβάρων, τῇ δὲ 1887 ἀνεγνωρίσθη τὴν γενεατικὴν κυριαρχίαν. Δυσφορεῦντες ἐπὶ τῇ τῆς Γενούης δεσποτείᾳ ἐπανεληγμένως ἐστάσισαν οἱ κορσικανοί, τῇ δὲ 1735 ἀνεκήρυξαν βασιλεία αὐτῶν τὴν βερβάνον Θεόδωρον φῶν Νόυχς. Ἀλλ' αὐτοὶ φεβηθεὶς τὴν ἐπερχομένην τοῖς Γενουαταῖς γαλλικὴν βοήθειαν κατέλιπε τὴν νῆσον, ὅπου τὴν ἐπανάστασιν διηύθυνεν ἔκτοτε τόσον ἐπιτυχῶς ὁ Πασκουάλε Πάολι, ὥστε οἱ Γενουαταὶ ἀπελπιθεῖντες παρεχώρησαν τὴν Κ. προσωρινῶς εἰς τοὺς Γάλλους, 1768. Ὁ Πάολι ἔφυγεν ἐπὶ τούτοις εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἡ νῆσος ὑπετάγη εἰς τοὺς Γάλλους. Κατὰ τὴν γαλλ. ἐπανάστασιν, τῇ 1794, ἡ Κ. ἀνεγνώρισε τὴν προστασίαν τοῦ ἀγγλικοῦ στέμματος, ἀνακηρυγθεῖσα δὲ εἰς βασιλεῖον ἐτέθη ὑπὸ σύνταγμα ἕμοιον τῷ ἀγγλικῷ· ἀλλ' ἤδη τῇ 1796 τοσούτων ὑπερίσχυσε τὸ φιλογαλλικὸν στοιχεῖον ὥστε μέλεις ἀπεδιδασθέντων τῶν Γάλλων εἰς τὴν νῆσον, κατέλιπον αὐτὴν οἱ Ἀγγελοι. Ἐκτοτε δὲ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Γαλλίαν. — Πρβλ. Ν. Β. Φαρζύ, Ἱστορία τῆς ἐν Κ. Ἑλλ. ἀποικίας, Ἀθ. 1888. [Μ.Σ.]

Κόρτε (Κορνήλιος), περίφημος Ὁλλανδὸς ζωγράφος καὶ χαλκογράφος, γενν. ἐν Χέρν τῆς Ὁλλανδίας ἀπὸ θ. δὲ ἐν Ῥώμῃ τῇ 1578. Εἰργάσθη πολλὰ διὰ τὴν ἐκδότην Ἱερώνυμον Κόκ, εἰτα δὲ μεταβάς εἰς Ἑνετίαν παρὰ τῇ Τιτιανῇ ἐχαλκογράφησε τὰ ἀριστα τῶν

ἔργων τούτου, τῷ δὲ 1571 ἱδρυσεν ἐν Ῥώμῃ σχολὴν ἧς οἱ περιφημότεροι πρόφιμοι ὑπῆσαν ὁ Δύκ. Καρράτος καὶ ὁ Φ. Τομασίνης. Πρῶτος ὁ Κ. ἐξετέλεσε χαλκογραφήματα μεγάλων διαστάσεων. Πλὴν τῶν τοῦ Τιτιανῶν ἀντέγραψε καὶ ἔργα τοῦ Ῥαφαήλ, Μιχαήλ Ἀγγέλου, Κορρεγιῦ κλ. Ἐκ τῶν ἰδίων του συνθέσεων ἀριστὰ εἰσιν ἡ Γέννησις τῆς Θεοτέκνου καὶ ἡ Ἀγία οἰκογένεια. [Β.Ε.]

Κόρτεζ (Fernando Cortez) ὁ τοῦ Μεξικοῦ κατακτητῆς. Ἐγενν. τῷ 1485 ἐν Μεξικῷ τῆς Ἑσπεραδόουρας, ἐσπούδασε τὰ νομικά καὶ εἰτα ἀπῆλθε παρὰ τῇ διοικητῇ τῆς Κούδας Βελασκέζ. Ὅτε δὲ τῷ 1518 ἀνεκαλύφθησαν αἱ ἀκταὶ τοῦ Μεξικοῦ, ὁ Βελασκέζ ἔθηκε τὸν γενναῖον καὶ τεληερὸν Κ. ἐπὶ κεφαλῇς νέας αὐτόθι ἐκστρατείας ἀπετελομένης ἐξ 11 πλοίων μετὰ 508 στρατιωτῶν, 110 ναυτῶν, 16 ἵππων, 10 μεγάλων τηλεβόλων καὶ 4 μικροτέρων. Οὕτως ἀπελθὼν τὴν 10 Φεβρ. 1519 ἐς τὴν Κούδα ἐβόλευσεν τὴν 12 Μαρτίου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ταβάσκο, ἐπέθεν πολλὰ λάφυρα ἀπαγαγὼν (ἐν εἰς καὶ τὴν περίφημον ἔκτοτε διαρμηνείαν του, τὴν περικαλλῆ Ἀδραν Μαρίαν) ἀπῆρε καὶ τὴν 21 Ἀπριλίου ἐφθασεν εἰς τὴν σημερινὴν Βερακρούζ, ὅπου καταπλήξας τοὺς Ἰθαγενεῖς διὰ τῶν ἵππων καὶ τῶν τηλεβόλων του ἱδρυσεν τὴν πόλιν Βερακρούζ· εἰτα προσέβη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑποτάσσων τοὺς Ἰθαγενεῖς κυριάρχους, ἀλλοὺς μὲν διὰ τῶν ἔπλων, ἄλλους δὲ ἐκουσίως ὑποχωροῦντας. Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς χώρας, τῇ Μεξικῷ, ἔτυχεν τιμῶν θείων ὡς υἱὸς τοῦ Ἥλιου φημιθεῖς, τὴν δὲ ἡγεμόνα Μοντεζούμαν ἠνάγκασε νὰ δεχθῇ τὴν Ἰσπανικὴν ἐπικυριαρχίαν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ Κ. ἀνέμενον ἐνίσχυσιν ἐξ Ἰσπανίας, νέος στέλες τοῦ Μελασκέζ ἐκ 1 πλοίων ἐνεφανίσθη εἰς Μεξικὸν ὑπὸ τὸν Πάμπλον Ναρβάεζ, ὅστις εἶχε διαταγὴν νὰ πέμψῃ δέσμιον εἰς Κούδαν τὸν «προδότην» Κ. Ἀλλ' οὗτος ἀντιστάς κατὰ τὸν Ναρβάεζ διὰ τῶν ἔπλων ἐπέτυχεν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν προσέλευσιν τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ναρβάεζ. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἰθαγενεῖς παρεσκεύασαν στάσιν καὶ γενναίαν ἀνταν, ἐξ ἧς μεγίστας ἐπαθεν ἀπωλείας ὁ Κ., μόλις δὲ τῷ 1521 ἐπέτυχεν τὴν ἐριστικὴν τῆς πρωτεύουσῃς Ἀεζικῶ κατὰ κτησιν, ἦν ταχέως ἡττησέναι καὶ ἡ τῶν ἐπαρχιῶν. Τότε ὁ Κ. ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλεῖος Καρόλου τοῦ Ε' διοικητῆς τῆς «Νέας Ἰσπανίας» καὶ ἐνίσχυθεις κατέβαλε τὰς στάσεις τῶν Ἰθαγενῶν μετὰ μεγίστης ὀμότητος. Τῷ 1528 ἀπελθὼν εἰς Ἰσπανίαν ἔτυχεν μεγάλων τιμῶν, τῷ δὲ 1530 ἐπανελθὼν εἰς Μεξικὸν ἐπεχειρήσας νέαν κατακτήσεις. Οὕτω στέλες ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθεὶς ἀνεκάλυψε τῇ 1533 τὴν Ν ὄκραν τῆς Καλιφορνίας καὶ τῇ 1836 τὴν κόλπον αὐτῆς

(θάλασσα τοῦ Κ.). Τῷ 1541 συνήδυσεν ὁ Κ. τὸν Κάρολον εἰς τὴν ἀνυγὴ ἐκστρατεῖαν τῆς Ἀλγερίας, ἔκτοτε δὲ διαμένον παρὰ τῆς ἰσπ. ἀλλῆ καὶ ἀπογορευθεὶς διὰ τὰς πρὸς αὐτὸν γενόμενας ὁδικίας, ἀπομακρυνθέντα τῶν ἐν Μεξικῷ πραγμάτων, ἠθροίσθη καὶ ἀπέθανε παρὰ τὴν Σεβίλλην τῷ 1547. [Ε'Υ.]

Κόρτες ἦτοι αὐλαὶ καλοῦνται ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ αἱ Βουλαι.

Κορτλουῦ. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἐπαρχ. Καβάλλας. ἔχον 600 κατ. Ὄθιμ.

Κόρτουμ (Κάρολος) ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ψευδούς». Ἐγενν. ἐν Μύλχαϊμ τῇ Πρωσσίας τῷ 1745, ἐσπούδατο δὲ τὴν ἱατρικὴν. ἦν καὶ ἥρως ἐν Δούδουρ καὶ Βόχουμ, ἐνταῦθα δ' ἀπέθ. τῷ 1824. Ἐγραφε πλείστα ἱατρικὰ ἔργα ὡς καὶ ἄλλα ἐπὶ ποικίλων γνώσεων (εἶον περὶ μελισσοτροφίας), ὅπως ἔμως περίφημος ἐγένετο ὡς ποιητῆς τῆς «Johsiade», ἔπος ἡρωικομυθικοῦ ἐν ᾧ περιγράφονται «ὁ βίος, αἱ γνῶμαι καὶ αἱ πράξεις τοῦ Ἰερωνύμου Josis, ὑποψήριον διδάκτορος» καὶ ἔπερ κατέστη δημοτικώτατον ἐν Γερμανίᾳ. [Β.Α.]

Κόρτουμ (Ἰω. Χριστφ. Kortüm), ἱστοριογράφος Γερμανὸς γενν. 1788 ἐν Αἰχχσπ. τοῦ Μεκλεμβούργου Στρέλιτς, σπουδάζας ἐν Ἀλλ. Γοττιγγῇ καὶ Αἰδελβέργῃ, γενόμενος δὲ καθηγητῆς τῆς ἱστορίας ἐν τοῖς πανεπιστημίσι Βασιλείας, Βέρνης καὶ Αἰδελβέργης, ἀποθ. ἀπέθ. 1858. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ φημίεται ἰδίως ἡ «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς Ἀρχαίης συμπολιτείας» (Αἰδελβ., 3 τ. 1854). Ἐγραψεν ἔτι ἱστορίαν τοῦ Μεσαίωνα, Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Μεσαίωνα εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους μεταβάσιν κλ. [Β.Α.]

Κορτώνα. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Ἀρρέτζ (τῆς Τοσκάνης), εἰς τοὺς πρόποδας χαμηλοῦ ὄρους, ἐν εὐφύρῳ κοιλάδι, πόλις ἀρχαιοτάτη καὶ ἡ σημαντικώτατη τῶν 12 ἑτρουσκικῶν πόλεων, ὑπὸ τοῦ Πολυδίου ὑπὸ τὸ ὄνομα Κυρτωνία ἀναφερόμενη. Ἐγεν. κατ. 3605 (ὁ δὲ ἴσος Κορτώνας 28353), κατὰ τὸ πλείστον γεωργούς, εἶναι δὲ ἔδρα ἐπισκόπου καὶ σταθμὸς σιδηρὸδρόμου. Τὰ κυκλώπεια αὐτῆς τεῖχη, ἐφ' ὧν ὠκεοδημήθησαν τὰ νεώτερα, εἰσὶν ἐκ τῶν ἀριστ. διατηρουμένων ἐν Ἰταλίᾳ· ἐκ τῶν ἄλλων δ' εἰρηπύων τὰ σπουδαιότερα εἰσὶ ναοὶ τινὲς τοῦ Διονύσου. Κατέχει ἔτι ἡ πόλις πλείστους καλλιτεχνικοὺς θησαυρούς [Μ.Σ.]

Κορτωνάτος (Πέτρος), οὕτως ἐπικληθεὶς ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ Κορτώνης, κυρίως δὲ Βερρεττίνης καλούμενος, ζωγράφος

καὶ ἀρχιτέκτων, γενν. 1596, ἀπέθ. 1669, ἔργασθεὶς δὲ ἰδίως διὰ τοὺς Πάπας Οὐρβανὸν Η' (εἰκόνες τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Γιβριανῆς) καὶ Ἀλέξανδρον Η'. Ἀριστοτέργημα αὐτοῦ θεωρεῖται ἑλληνορωμ. ἀρχιτεκτονικὴ ἐν τῇ μεγάλῃ Βορδερινῇ ἐν Ῥώμῃ. Ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ (Κορτωνιστῶν) ἀνομαστότεροι ἐγένοντο ὁ Ῥομανέλλης καὶ ὁ Λουκάς Ἰορδάνος. [Β.Ε.]

Κορυόδαντες, ἀπὸ τοῦ Κορύβαντος, υἱοῦ Ἰασίονος καὶ τῆς Κιβέλης, ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀρχαῖοτατοι ἱερεῖς τῆς Κυβέλης ἐν Φρυγίᾳ, τελοῦντες τὰς τελετάς αὐτῆς ἐν μανιώδει ἐνθουσιασμῷ μετὰ θορυβοῦς μουσικῆς καὶ παραφόρου ὀρχήσεως· ἐντεῖθεν καὶ τὸ «κορυβαντιαν».

Κορυδαλλεὺς (Θεόφιλος). Λόγιος Ἑλλήν τῷ 17' αἰῶνος, γενν. ἐν Ἀθήναις, σπουδάζας ἐν Ἰταλίᾳ ἱατρικὴν καὶ φιλοσοφίαν, γενόμενος δὲ σχολάρχης ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει (τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς, 1626), ἐπὶ τινι δὲ χρόνῳ τὸν μοναχικὸν τρίθωνα περιβέβλημένος, Ἀποπλανηθεὶς ἀπὸ τῆς ὁρθοδοξίας, παρεδόθη καὶ πλανάς ὑπεστήριξε καὶ διέδιδε τὰ δόγματα τῶν μεταρρυθμιστῶν, δι' ὃ καὶ κατακρίθη ὑπὸ τῆς Ῥωμικῆς. Βραδύτερον ἔμως μετάνοιαν ἐπιδειξάμενος ἐγένετο καὶ μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης (1640), ἀλλὰ καὶ πάλιν παρεκτραπείς καθηρέθη καὶ μετὰ τινὰς περιπλανήσεις ἀπέθ. τῷ 1645. Ἀνεξαρτήτως τῶν ὁρθοκατευτικῶν αὐτοῦ φρονημάτων ἐγένετο ὁ Κ. ὠφελιμώτατος τῷ γένει διὰ τῆς διαδόσεως τῶν νεωτέρων φιλοσοφικῶν ἰδεῶν. Ἐξέδωκε δὲ Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων (Λονδίνῳ 1624) ἦτοι συλλογὴν ἐπιστολῶν, ἐπὶ δύο αἰῶνας τόπον κανόνος κατέχουσαν καθ' ἑλὸν τὸ ἑλληνικὸν ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ, Ῥωμαιοῖς Ῥητορικῇ, Ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, Γεωγραφικά, Λογικὴν κλ. καὶ οὐκ ὀλίγα ἔργα κατέλιπεν ἀνέκδοτα. [Κ.Ν.Ε.]

Κορυδαλλός (Alanda) καλεῖται τὸ πρότυπον γένος τῶν Κορυδαλλιδῶν, οἰκογενείας τῶν ὠδικῶν πτηνῶν, ἐχούσης ἐν συνόλῳ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ γένους Κ. Οὗτος ἔχει πτέρωμα κιτρινωπὸν ἢ φαῖν, ὁρᾶν βραχύνειαν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ὀπισθοῦ δακτύλου λίαν μακρὸν, μείζονα σχεδὸν τοῦ δακτύλου αὐτοῦ. Ζῶσι δὲ οἱ Κ. κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὅπου κατασκευάζουσι τὰς φωλιὰς τῶν καὶ ζητοῦσι τροφήν. Ἀδρυσιν ἐξάρστα, τὴν δ' αἰγματοσίαν δυσκόλως ἀνέχονται. Ὁ ἀγροτικὸς Κ. (Α. arvensis) ἔρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ γαιμῶνος κατὰ μεγάλα στίφη, εἶναι δὲ διαδεδομένος καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ ἔχει κρείας εὐγευστότατον. Ἡ θήλαα γεννᾷ κατ' ἔτος 10—12 ὄντα, ἅτινα ἐπιβάζει εἰς 2 ἢ 3 περιόδους. Κ. ὁ τῶν

δένδρων (Λ. arborea), είναι μικρότερες, επιχωριάζει δὲ ἰδίως ἐν τῇ Β. Εὐρώπῃ καὶ ἔχει ὄσκα μελαγχολικόν, ἰδιόχοντος θελγητρ. Κ. ὁ λοφοφόρος, κοινῶς [σ]κορδαλίς ἢ κατὰ συλινέρη, εἶναι κοινότερον ἐπιδημητικὸν πτηνὸν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. [Φ.Ι.]

Κορυδαλλός (ἄρος). Βλ. Αἰγάλεως.

Κορυδαλλοφάγος. Βλ. Ἰέραξ.

Κόρυζα καλεῖται ὁ κατάρρους (βλ. λ.) τῆς ῥινός, καθ' ὃν ἐκρέει ἐκ ταύτης ἔκκριμα πολυ, ἰσθμὸς ἢ καὶ πυλὸς, διογκοῦται ὁ βλεννογόνος ἐνίοτε μέχρις ἀπεφράξεως τῆς ῥινός, καταλύεται ἢ ὑποφθαλμῶς, συνεχεῖς δὲ ἐπέρχονται παρμοὶ ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ φλεγμαίνοντος βλεννογόνου ἐνίοτε συνοδεύεται ἢ Κ. ὑπὸ πυρετοῦ, ἰδίως παρὰ παιδίοις ἐπιπλοκαὶ δ' αὐτῆς εἰσι φαρυγγίτιδες καὶ λαρυγγίτιδες καταρροϊκαί, συχνότεραι δὲ καταρροϊκαὶ ὀφθαλμιαί. Τὸ πάθος προέρχεται συνήθιστα ἐκ ψύξεως ἢ ἐκ τῆς εἰσπνεῆς ἐρεθιστικῶν αἰθρῶν ἢ κόνεων, εἶναι δ' ὅμως πιθανῶς λοιμώδους φύσεως, ἀφ' οὗ μεταδίδεται ἀπὸ ῥινομάκτρων ἢ δι' ἀσπασμοῦ ἢ καὶ ἀπλῆς ἀναχρώσεως. Πρὸς θεραπείαν ὠφελεῖ ἢ καθέλου θερμότης κατὰ τοῦ ἀφθόνου ἐκκρίματος χρῆσιμος ἢ ταννίνη ἢ ατυπηρία ἢ ἄλλο τι στυπτικόν. [Ἀν.]

Κορυθίου δῆμος τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας. Ἀποτελεῖται ἐξ 7 χωρίων, ὧν πρωτεύουσα Ἀγιομαρίτικα, τὰ δὲ λοιπὰ Βέρζεβα, Ζευγολατὶς, Λιθοβολί, Νεσχῶρι, Παῖρι καὶ Στενόν· πρὸς δὲ ἀνήκει εἰς αὐτὸν ἡ μονὴ Ἀγίου Νικολάου ἢ Βαρσῶν. Ἐν ὅλῳ ἔχει κατ. 4689.

Κορύκισσα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀρακυνθίων ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Προυσίου καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 546 κατοίκων.

Κόρυλος (Bot.), *Corylus* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κυπελλοφόρων περιλαμβάνον ὅλκους φυλλοβόλους, ὧν ὁ κοινότερος εἶναι Κ. ἢ ἀβελλάνειος (C. Avellana L., γερμ. Haselnuss, γαλλ. Noisetier) ἢ κοινὴ λεπτοκαρύα ἢ (τουρκιστ.) Φουντουκία, αὐτοφυῆς καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν. Καλλιεργεῖνται δὲ συχνὰ Κ. ἢ σὺ ληνώδης (C. tubulosa Willd.) καὶ Κ. ἢ ἡρακλεωτική (C. Columna L., Καρύα ἢ ἡρακλεωτική τοῦ Θεοφράστου), ὧν οἱ καρποὶ μεγαλήτεροι. Φημιζόνται ἰδίως τὰ λεπτοκαρύα τοῦ Ἀθω καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως (κάρυα ποντικὰ τῶν ἀρχαίων). Ἐξάγεται καὶ ἑλαίον θρίστης ποιότητος ἐκ τῶν λεπτοκαρύων. Οἱ ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς Κ. ἀνθρακες χρησιμεύουσιν ἰδίως εἰς τὴν πυριτιδοποίησιν. (Θ.Χ.)

Κόρυμβος. 1) Βλ. Ἀνθεσμία. — 2) Διὰ τὴν πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀνθεσμίας ὁμοιότητά ἐκαλεῖτο Κ. καὶ εἶδος κορυμώσεως

τῶν ἀρχαίων (πρὸ τοῦ Θεοκυβίδου) Ἀθηναίων δημοτέρων τῶν φύλων, καθ' οὗ αἱ τρίτες συνεδόντο πᾶσαι κατὰ τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς καὶ ἀπατέμνοντο μικρὸν πέραν τοῦ δεσμοῦ. [Σ.Τ.]

Κορυμβοφόροι (Bot.), *Corymbiferae*. Ὑποδιαίρεσις τῆς οἰκογενείας τῶν Συνθέτων κατὰ τὴν Jussieu, μάλλον πρακτικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ Ἐχουσιν ἀνθήλια συγνὰ ἐτερέμωρα, ἥτις τὰ τῆς περιφερείας τῶν κεφαλίων γλωσσοειδῆ καὶ ἀκτινωτὰ καὶ τὰ τοῦ δίσκου σωληνοειδῆ, τὴν στήλον ἀνευ κένδρου καὶ τῶν στιγμάτων, τὰ δὲ κεφάλια πολυάκτις ἀποτελοῦνται ἀνθεσμίαν κορυμβώδη. Ὑπάρχοντα δὲ εἰς τὴν ὑποδιαίρεσιν ταύτην αἱ φυλαὶ τῶν Εὐπατοριειδῶν, τῶν Ἀστεροειδῶν καὶ τῶν Σενεκιοειδῶν, ὧν τὰ γένη πάμπολλα. [Θ.Χ.]

Κορυνίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ βελφαγίτου (βλ. λ.) κατὰ τοῖτο μένον διαφέρειν ὅτι κρυπταλλοῦται κατὰ τὸ κωδίκιν σύστημα. Εἶναι ὀρυζοειδὲς παρέχων μέλαιναν γραμμὴν, εὐρίσκεται δὲ συνήθως κατ' ἀθροίσματα κρυπτοειδῆ. [Α.Κ.]

Κορυοχάδες Χωρ. τοῦ δήμ. Καρπενήσιον κείμενον πρὸς Δ. τῆς πρωτεύουσας τοῦ δήμ. εἰς ἀπόστασιν ὥρας 1 καὶ ἔχον 263 κατοίκους.

Κορυτζά. Βλ. Κοριτζά.

Κορυφάσιον Ἀκρωτήριον κυριεῦον τῆς Β. εἰσόδου τοῦ κόλπου τῆς Πύλου.

Κορυφή (Bot.) *Corypha* L. Γένος Φοινίκων ἐν Ἰνδίαις, ὧν οἱ νέοι βλαστοὶ λαχανεύονται, τὰ δὲ μεγάλα ῥιπιδωτὰ φύλλα χρησιμεύουσιν πολυτρόπως ὡς σταγαστικὴ καὶ γραφικὴ ὕλη καὶ διὰ σκιαδία, ἰδίως τὰ τῆς Κ. τῆς σκιαδιοφόρου (C. umbrellifera L.) [Θ.Χ.]

Κορυφαῖς Χωρ. τοῦ δήμου Κρουσῶν ἐν τῇ ἐπαρχ. Μαλεβιζίου τῆς Κρήτης, μ. 478 κατ. [Ν.Στ.]

Κορυφάκι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀλμυρού, ἔχον μετὰ τοῦ πλησίον χωρίου Καραμάν κατ. 492. [Μ.Σ.]

Κορυφή. Χωρ. Ἀκρεῖ, κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι καὶ εἰς ἀπόστ. 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Κλεισίου. Κατ. 400 χριστ. Συνεικία τούτου εἶναι τὸ Φυρὸς μετὰ 70 κατ.

Κόρυθος. Χωρίον τοῦ δήμου Σολυγείας τῆς Κορινθίας, μετὰ 188 κατ. [Μ.Σ.]

Κόρχορος (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία εἰδὸς ἀγρίου λαχάνου φαυλοτάτου, διδ καὶ ἡ παροιμία «Κ. ἐν λαχάνοις». Ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀναγλίδαν (βλ. λ.). Ὁ δὲ Κ. τῶν νεωτέρων (*Corchorus* L.) ἀποτελεῖ γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Φιλυρωδῶν (*Tiliaceae*). Τὰ γνωστότερα εἶδη αὐτοῦ εἰσι Κ. ὁ Λαχα-

νάρξ (C. olitorius L., κοινώς Μουγκλιὰ ἐν Κρήτῃ), λαχανὸν κοινὸν καθ' ὅσας τῆν Ἀνατολὴν, καὶ Κ. ὁ καφακιώδης (C. vulgaris L. κοιν. Jute, γερμ. Indischer Flachs), καλλιεργουμένους ἐν ταῖς θερμαῖς γούραις, ἰδίως ἐν τῇ Ἰνδῇ, χάριν τῶν μακρῶν βελικίων ἰνῶν αὐτοῦ, χρησιμεύοντων ὡς ὑλικὸν ὑφαντικῆς, σχοινοπλοικῆς κτλ. Οὕτως ἐκ τῶν ἰνῶν τοῦ Κ. κατασκευάζονται ὑφάσματα τοικωμάτων γρήτσεις, σάκκοι χονδρὰ (δὲ ἀλευρα, σάκχαρον κλπ.), τάπητες, παραπετάσματα κλπ. [Θ.Χ.]

Κορώνη (ἦτοι στέμμα). Τὸ ὄνομα τοῦτο γέρονται διάφορα νομίσματα ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ. Ἐν τῷ γερμ. κράτει καλεῖται ἐπισήμως Κ. (Krone) νόμισμα χρυσοῦν δξίας 10 μάρκων, βάρους 3.9825 γρ., ὡν 3.5842 (90 %) καθαροῦ χρυσοῦ. Ἐν Δανίᾳ, Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ Κρονα καλεῖται νόμισμα δξίας 1 $\frac{1}{2}$ τοῦ γερμ. μάρκου, ἀλλὰ μόνον νομίσματα 20 Κ. καὶ 10 Κ. ἐκτυπούνται χρυσά (90 %). Ἀργυρὰ δὲ νομίσματα μόνον αἱ Σκανδιναβικαὶ χώραι ἔχουσιν δξίας 2, 1, $\frac{1}{2}$ καὶ κατωτέρων υποδιαίρεσεων τῆς Κ. Ἡ πορτογαλικὴ Κορόνα, εἶνε νόμισμα χρυσοῦν, δξίας 10 μιλρέις ἦτοι 45 περίπου γερμ. μάρκων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ Crown εἶναι τὸ μέγιστον ἀργυροῦν νόμισμα ἰσοδυναμοῦν πρὸς 5 σελλίνια. Νεωστὶ εἰσῆχθη καὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν Κ., νόμισμα ἀργυροῦν ἰσοδ. πρὸς 1 μάρκον. [Ε.Γ.]

Κορωνίζιος Ἰωάννης. Ὁλλήν ποιητὴς γράψας τῷ 1519 ἔπος Ἀνδραγαθήματα Μερκουρίου Μπούα (εἰς 1500 περίπου στίχους δεκαπεντασυλλάβους). Ἐκδ. ὑπὸ Σάθα ἐν Ἐλλάδι. Ἀναλέκτοις τ. Α' σ. 4—153. [Μ.Γ.]

Κορώνεια. Πόλις ἐν τῇ Δ. Βοιωτίᾳ, ΝΔ τῆς Χαίρωνείας καὶ Δ τῆς λίμνης Κωπαΐδας, ἐπίσημος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸ ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῇ ἱερὸν τῆς Ἰωνίας Ἀθηνᾶς, κέντρον τοῦ βοιωτικοῦ συνδέσμου, οὗ ἐτέλειτο ἐν αὐτῇ ἡ ἐορτὴ (Παμβοιωτία). Παρ' αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν Τολμίδην ἡττήθησαν τῷ 447 π. Χ. ὑπὸ τῶν Θηβαίων, τῷ δὲ 394 οἱ Σπαρτιάται ὑπὸ τὴν Ἀγησίλαον ἐνίκησαν τοὺς συμμάχους Θηβαίους, Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους. Ὡς πόλις ἡ Κ. ἀπέκτισε σημασίαν τινὰ μόνον μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Θηβῶν κατεστράφη δὲ τῷ 171 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ἐπὶ βυζαντινῶν ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου. Σῶζονται ἐν αὐτῇ εἰσέπια Ῥωμαϊκοῦ πλινθίνου οἰκοδομήματος, ὅπερ ὁ λαὸς νομίζειν λουτρῶνα καλεῖ τὴν ἑλὴν περικλῆν Λευτρά, πύργου βυζαντινοῦ καὶ ἀλλὰ τινά. [Α.Δ.]

Κορώνη. Κοινότητα καὶ παρ' ἡμῖν πηγὴν (κοινῶς κορυθαῖνα), θνήσκον εἰς τὸ γένος Κόραξ. Ἡ ἰδίως Κ. (Corvus Corone) ἔχει μῆκος 0.40—0.50 μ., χρῶμα μέλαν, ῥάμφος μικρὸν. Εἶναι πτηνὸν προσε-

κτικὸν καὶ προνοητικόν, καταστρέφει πλείστα βλαβερὰ ἕντομα, εὐκόλως δὲ ἐξημεροῦται καὶ μαυθάνει ν' ἀρθρῶν ἑλβεῖς. Κ. ἡ σποδοχρῶς (C. cornix) ἔχει τὸ αὐτὸ μέγεθος, χρῶμα τεφρόν, κατὰ δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν οὐρὰν μέλαν, τρέφεται δὲ ἐξ ἑντόμων, ὡδῶν, κοχλίων, ἰχθύων, μικρῶν πτηνῶν καὶ θηλαστικῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ χρησίμων καρπῶν. Κοινὴ οὕσα πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, διαμένει καὶ τὴν χειμῶνα εἰς τὰ βόρεια κλίματα. Οἱ νεοσοῖ τῆς εἶναι ἐπὶ πέντε ἡμέρας τυφλοί. Κ. ἡ καρπολόγος (C. frugilegus, κοινῶς σπερμιολόγος), μέλαινα τὸ χρῶμα, κατὰ δὲ τὸν αὐχένα πορφυρόχρους, τρέφεται ἐκ σκολήκων καὶ καμπῶν, ἅς ἀναζητεῖ ἐν τῇ γῇ, παρακολουθεῖσα πρὸς τοῦτο τὰ ἀροτρα. Ἡ Κ. ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν τῶν κυριωτέρων πτηνῶν διὰ τὴν οἰονοσκοπίαν.

Κορώνη. 1) Ἀρχαία πόλις τῆς Μεσσηνίας, ἥς τὴν θέσιν κατέχει τὸ σημερινὸν Πεταλίδιον (βλ. λ.), ἱερουθεῖσα τῷ 369 π. Χ. ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαιότητος Δίγλας.

— 2) Κωμόπολις τῆς Μεσσηνίας κειμένη ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου ἢ τοῦ ἀπ' αὐτῆς καλουμένου κόλπου τῆς Κ., πρὸς τὸ ΝΔ τῆς Πύλου (ὡρ. 8) καὶ πρὸς τὸ ΝΔ τῶν Καλαμῶν (ὡρ. 9 45'). Εἶνε ὠκεθόμνη ἐπὶ βραχυῶδες ἀκρωτήριον καὶ ἀντικαταλαμβάνεται ἐπὶ ὑψώματος ἐστεμμένου ὑπὸ ἀρχαίου ἐνετικῶν φρουρίων. Ὁ λιμὴν αὐτῆς ἐπισκευάσθη διὰ τῆς διεσθῆσεως τοῦ ἀρχαίου κρηπιδώματος, ἀλλὰ πάντοτε εἶνε ἐπισφαλὴς καὶ ἀναπεπταμένος. Ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας τὴν πόλιν ὥκουν μόνον οἱ θωμανοί, οἱ δὲ χριστιανοὶ τὸ προάστειον ὅπερ ἐξετείνετο μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ φρουρίου φαίνεται ἐλκελικτὸς ὁ κόλπος, ἡ νῆσος Βενέτικον πρὸς Ν καὶ τὸ ὅρος Ταύγετον μέχρι τοῦ Ταινάρου, πρὸς δὲ Β αἱ κορυφαὶ τῆς Ἰθάκης. Ἡ Κ. εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμου. Κολωνίδων ἔχουσα 2267 κατοίκους καὶ προτείντα δήμ. καρπούς, ἑλαίον καὶ μέταξαν. Δὲν κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κ. ἀλλὰ 5 $\frac{1}{2}$ ὡρ. πρὸς Ν, ἐπὶ τῆς ἐχυρᾶς θέσεως τῶν Κολωνίδων, εἰς ἣν κατὰ τὰς παραχρᾶς τοῦ μεσαιῶνος μετώκησαν οἱ κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Κ. καὶ ματεδωκαν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος αὐτῶν. Ἡ Κ. κατὰ τὸ πλείστον ἔσχε τὰς τύχας κοινὰς μετὰ τῆς γαίτονος Μεθωνίης. Ἀμφότερας κατέλαβον τῷ 1209 οἱ Ἑνετοί, τῷ δὲ 1500 οἱ Τούρκοι. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐρητρίμειυσαν ὡς ὀρητήρια καὶ ἀμυντικὰ οἰκίσαι τοῦ Ἰμπραήμ πατσα, ἕως οὗ τῷ 1828 κατέλαβον αὐτὰς ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων τὰ γαλλικὰ στρατεύματα τοῦ στρατηγοῦ Μαΐζωνος.

Κορώνη, Κορωνόπουλον. Δύο χωρία τῆς Ἠπείρου ἀπέχοντα ἀλλήλων $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας, κείμενα δὲ μετὰξὺ Σωλάντας, ἀρ' ἡ

ἀπέχουσι 2 ὥρ., καὶ τῆς Παραμυθίας. Τὸ Κορωνόπουλον ἔχει 200 κατ. καὶ ἡ Κορώνη 760, χριστιανικοὺς ὀρθόδοξους.

Κορώνης δῆμος. Ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Μεσσηνίας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Πεταλιδίου καὶ 25 ἄλλων χωρίων, ὧν τὰ σημαντικώτερα εἶναι Δράγγα, Κόκκινον, Λογιά καὶ Χαϊκάλι. Ἐν ὅλῳ ἔχει κατοίκους 5029.

Κορώνης μ.ο.ν. Ἀνήκει εἰς τὸν δῆμον Νευροπόλεως τῆς Καρδίτσας, ἔχει δὲ 21 μοναχοὺς. [Μ.Σ.]

Κορωνίδας δῆμος τῆς Νάξου. Ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Κοιμωκὴν, ἀνήκουσι δ' εἰς αὐτὴν καὶ τὰ χωρία Βέθορι, Καραμωτή, καὶ Σκαδὸς, ὡς καὶ ἡ μονὴ Φανερωμένη. Κάτοικοι 2510. [Μ.Σ.]

Κορωνόπους (Βοτ.), Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ Ἀρνεγλιώστου τοῦ Κορωνόποδος (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Κορωπί. Κώμη ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῆς Ἀττικῆς ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Κρωπίας καὶ ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ Μαρκοπούλου ΒΔ ὥρ. 1. Κεῖται ἐντὸς θάλασσης παρὰ τὰς Ἀὑπωρεῖας τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ παρὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, ἥ ἐνταῦθα, κατὰ τὸ 32 χιλιομέτρων ἐξ Ἀθηνῶν, ὑπάρχει σταθμός. Ἡ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπόστασις ἀπὸ Ἀθηνῶν εἶναι ὥρ. 1 καὶ 20'. Κάτ. 2820. Προϊόντα δημητρ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, μέλι κτλ. Ἐνταῦθα ὑποτίθεται ὅτι ἦν ὁ ἀρχαῖος δῆμος Κυρτεῖδας τῆς Ἀκαμανίδος φυλῆς.

Κόσσελ (*Αννα Κωνσταντία κόμητσα Cossel). Γυνὴ περίφημος ὡς ἐρωμένη Αὐγούστου τοῦ Β' τῆς Πρωσίας. Ἐγενν. 1680, ἐνταυροῦ δὲ τῇ 1699 τὸν ὑπουργὸν τῆς Σαξωνίας von Hoyer, ὃν εἶτα διεξέυχθη. Ἐπὶ 9 δ' ἔτη ἔμειναν εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐπαπνύσθη ὑπὲρ αὐτῆς πλέον τοῦ 1 ἑκατομμ. ταλλήρων, πλὴν τῶν δώρων, ἔκτισε δὲ δι' αὐτὴν ἱδρὸν ἀνάκτορον ἐν Δρέσδῃ, φέρον ἐν τῷ ὀνόματι τῆς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἦγε καὶ ἔφερε τὸν βασιλέα καὶ τὴν διαίτησιν. Τῇ 1712 ἐκπεσούσα τῆς εὐνοίας χάριν ἄλλης τοῦ βασιλέως ἐρωμένης, τῆς κομῆτσης Δένχορ, περιωρίθη ὡς ἐπίτροδος δι' ἃς ἤπλει ἀποκαλύψεις τῇ 1716 ἐν τῇ φρουρᾷ Στόλπεν, ὅπου ἀπέθανε τῇ 1765. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὠραιωτάτων καὶ πνευματωστάτων γυναικῶν τῆς ἐποχῆς τῆς. [Εἴγ.]

Κοσσαντῆνα. Πόλις τῆς Ἰσπαν. ἐπαρχ. Ἀλικάντης, πρωτεύουσα περιφέρειας. Ἦ τοῦ Aleou, ἔχουσα (1887) 7758 κατ., τοὺς πλείστους ὠρεῖντας, καὶ ἐρείπια βωμικῶν ἀρχαιοτήτων. [Μ.Σ.]

Κοσῆνα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμβρακίας τῆς Τριχωνίας, ἔχον 236 κατ. [Μ.Σ.]

Κοσινέτσι. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἀ-

πέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Καστορίας μετὰ 200 οἰκιστ. Χριστιανοεὐλαγῶν. [Ν.Σ.]

Κόσκινα. Χωρ. τῆς Εὐβοίας, ἐν τῇ δῆμῳ Δυστίων ἔχον 201 κατ. [Μ.Σ.]

Κόσκινά. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Τιτανίου μετὰ 498 κατοίκ. ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Παλαμά.

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίων παρὰ τὸν Κλάδεον ποτ., ἐγγὺς τῆς Ὀλυμπίας, συνοικισθὲν ἐκ Γερτυνίων καὶ ἔχον 262 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας.

— 3) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀμβρακίας τῆς Τριχωνίας, μετὰ 125 κατ.

Κόσκινον Κώμη τῆς νήσου Ῥόδου, 6 χμ. πρὸς Ν τῆς πόλεως Ῥόδου, ἐπὶ τῆς Ἀκτῆς τοῦ ἀγένοιο τοῦ ἀκρωτ. Βοήθεια. Κάτ. 1100. [Μ.Σ.]

Κόσλιν (Koslin). Πρωτεύουσα ὁμωνύμου διοικήτ. περιφέρειας ἐν τῇ πρωσσ. ἐπαρχίᾳ Πρωμερανία, ἐπὶ τοῦ Μύλενδελχ. 7 χμ. ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς, σταθμός σιδηροδρόμου. Ἔχει (1890) 17810 κατ. (ἡ δὲ περιφέρεια 14 026 χμ. ἐπιδράσειαν μετὰ 563569 κατ.), γυμνάσιον, δύο ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα, σχολὴν κοραλίων καὶ διδασκαλείον, γυμνάσιον, χαρτοπωλεῖον κλ. Σημαντικὴ δ' ἐν αὐτῇ τελεῖται τεχνικὴ (χυτοποιία). Ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῆς ἀγορᾷ ἱδρύται ἀνδρὶος Φρειδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Α'. [Μ.Σ.]

Κόσλοβ. Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῇ Ῥωσ. κυβερνήτῳ Ταυρέδου, ἈΒΔ τούτου, 408 χμ. ΝΝΑ τῆς Μόσχας, σταθμός σιδηροδρόμου. Εἶναι καλῶς ἐκτισμένη καὶ πλουσιὰ πόλις μετὰ 27892 κατ., πλείστα ἔχουσα ἐργοστάσια. Ἐμπορίον σιτηρῶν, ἱππῶν κλ. [Μ.Σ.]

Κοσμάς. Κοινοπολις τῆς Κυνουρίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1869 θερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Σελινούτσου. Κεῖται ἐπὶ τῶν Ἀὑπωρείων τοῦ ὄρους Πάρνωνος καὶ πρὸς Β τῆς κορυφῆς τοῦ Μαζαρακίου (ὕψ. 1493 μ.), ἀπέχει δὲ ΝΑ τοῦ Λεωνιδίου ὥρ. 5. Προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, κάρνα, ἔλαιον, βάλανος κλ. Κάτ. 1090.

Κοσμάς. *Ἰδε Ἀγαλλιανός.

Κοσμάς ὁ Διτωλός. Λόγιος Ἑλληλινὴν μεγάλως ὑπὲρ τοῦ Γένους μοχθήσας. Ἐγενν. τῇ 1714 ἐν Μεγάλῳ Δένδρῳ τῆς Ναυπακτίας, ἐσπούδασε δὲ ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ τὰ γραμματικὰ καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τῇ 1758 προσέλαβε τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Ὑπ' αἵρας ἐλαυνόμενος φιλογενεῖας ἀνέλαθεν ἀπὸ τοῦ 1760 νὰ διδάξῃ διὰ ζωῆς τοὺς βούλους ὁμογενεῖς του καὶ δὴ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πέριξ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ναύπακτον, Βραχῶριον, Μεσολόγγιον, περιῆλθε τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πασαν σχεδὸν τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἑπείρον, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Λευκάδα, Κεφαλληνίαν καὶ Κέρκυραν, διδάσκων

πανταχοῦ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ τὴν ἀγάπην καὶ ἐρένοιαν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν. εἰσάπτων δὲ τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ζήλον. Ἐκ δὲ τῶν παρακολουθούντων αὐτὸν ὑπερπεντήκοντα μοναχῶν καὶ ἄλλων ζηλωτῶν ἐξέπεμπεν ἄλλους ἀλλαχοῦ πρὸς διδασκίαν τῶν διδασκάλων τοῦ. Εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ Κ. ἐφειλεται ἡ ἱερουσαλὶς 210 ἐν δλω σχολαίῳ ἐλληνικῷ. Ἀλλὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐτέλεσεν ὡς εἰκάζει ἄνευ κινδύνων, ἀπ' οὗ πανταχοῦ ἐπάτασσε τὰς καταχρήσεις τῶν ἰσχυρῶν. Τέλος δὲ μισητὸς γενόμενος τοῖς Τούρκικα ἔθανά τῃ 1779. Ἡ μνήμη τοῦ ἀνδρὸς τοῦτου διατηρεῖται ζωηρὰ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἡ δ' Ἐκκλησία εὐλόγως κατέταξεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ οἱ Τούρκοι Κούρτ πασᾶς καὶ Ἀλή πασᾶς ἐτίμιον αὐτὸν ὑπερβαλλόντως. Πλείσται τῶν διδασκῶν αὐτοῦ εὑρήνται χειρῆγραφοι. [Κ.Ν.Σ.]

Κοσμάς ὁ Ἱεροσολυμίτης ἡ ὁ Μαΐουμα ἡ ὁ Μελεθόος. Ὁ κράτιστος μετὰ τὸν Δαμασκηνὸν ὑμνογράφος τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, μετὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ συσπουδάσας καὶ ἀχώριστος τοῦτου ἐταῖρος γενόμενος, μεθ' οὗ καὶ μεταβάς εἰς Ἱεροσόλυμα διέμεινεν ἐν τῇ μετῇ τοῦ ἁγ. Σάββα. Τῇ 748 ἐγένετο ἐπίσκοπος Μαΐουμα τῆς Φοινίκης, ἀγωνιστὸν δὲ πότε ἀπέθανε. Ὁ Κ. ἔγραψε πλείστους ἐκ τῶν ἀρίστων κανόνων τῆς ἐκκλησίας εἰς τοὺς τῶν Χριστογενῶν, τῶν Θεοφανείων, τῆς Ὑπαπαντῆς, τῶν Βαίων, τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ δὲ κανόνες τινὰς τῆς Μ. Ἐβδομάδος καὶ πολλὰ τροπάρια. Ἐν τοῖς ᾠμασιν αὐτοῦ ἐμνήθη πολὺ Ἱηγήριον τὸν Ναζιανζηνὸν παρ' οὗ καὶ πλείστους ἰδέας καὶ φράσεις παρέλαβε. Ἐν γένει πολλὴν ἔχει τὴν ἐμεινότητα πρὸς τὸν Δαμασκηνόν, οὕτως ὅμως ὑπολείπεται κατὰ τὴν φαντασίαν καὶ τὴν ὑψηλότητα. Οἱ ὅμοιοι καὶ κανόνες τοῦ Κ. ἐξημεροεῦθον καὶ ἐν τῇ ἑλλ. πατρολογία Migne, τ. 98. [Χ.Δ.]

Κοσμάς ὁ Ἰνδικοπλευστής. Συγχρόνως τοῦ αὐτοῦ. Ἱουστινιανῷ, γενν. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐτέλεσας δὲ ὡς ἑμπορος μακρὰς περιόδους εἰς Ἀραβίαν καὶ τὴν Ἀνατ. Ἀφρικήν, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς Ἰνδίας τὰ ἐπιβατόν ἅρα Ἰνδικοπλευστής φέρει ἀδίκως. Ὑστερον ἐγένετο μοναχὸς καὶ ἔγραψεν ἐν τῇ μετῇ τοῦ Σινᾶ περὶ τὸ 547 μ. Χ. μέγα γεωγραφικὸν ἔργον «Χριστιανικὴ τοπογραφία», δι' οὗ ὑπεστήριξε νέαν φυσικὴν γεωγραφίαν συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ σύστημα τοῦ Πτολεμαίου ἔπερ ὁ σύγγραφος εὕρισκεν ἀντιφάσκον πρὸς ἑκείνην. Τὸ θεωρητικὸν μέρος τοῦ βιβλίου ἐννοεῖται διὰ τὴν ἀρχαίαν, πολὺτοιμοὶ ὅμως αἱ πληροφαιρίαι τοῦ Κ. περὶ τῶν χωρῶν ἃς εἶδεν ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ ἔργα τοῦ Κ. ἀπωλέσθησαν. Ἐκδ. ἐν

ἡ Ἑλλ. Πατρολ. τοῦ Migne τ. 88. [Κ.Β.]

Κοσμάς καὶ Δαμιανός, οἱ ἅγιοι. Ἦσαν ἀδελφοὶ ἐξ Ἀραβίας, τὴν ἱατρικὴν ἵλιαν ἐπιτυχῶς καὶ ἀνευ θυμικῆς ἀσκούντες ἐν Κιλικίᾳ καὶ πολλοὺς εἰς τὴν χριστιανισμὸν προσελκύσαντες. Ἀπέθανον μαρτυρικῶς κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμὸν (303.) Ὁ Ἱουστινιανὸς ἔκτισεν, αὐτοῖς λαμπρὸν ναὸν (βασιλικήν) ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὃ δὲ Φηλίς Β' ἐν Ῥώμῃ. Τὸ ὄνομα τῶν ἔφερεν ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν ἱπποτικὴν τάγμα ὀφειστωμένων εἰς τὴν νοστίαν τῶν πασχόντων καὶ τὴν λύτρωσιν αἰχμαλώτων. Πρβλ. Ἀνάργυροι.

Κοσμητάς. Βλ. Γυμνάσιον.

Κοσμητήτωρ. Κατὰ τὸν ἐπὶ ἰσχύοντα προσωρινὸν κανονισμὸν τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου ἐκάστη τῶν ἐν αὐτῇ περιλαμβανομένων σχολῶν ὀρίζει κατ' ἑαυτὴν ἐκλογῆς δύο ἐκ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς, ἐξ ὧν ὁ ἑσπερος διὰ Β. Διατάγματος διορίζεται κοσμητήτωρ, ἔργον ἔχων νὰ συγκαλῇ τὴν σχολὴν εἰς συνεδριάσεις, ὧν προεδρεύει, ν' ἀνακηρύσσει τοὺς διδάκτορας αὐτῆς καὶ ὡς μέλος τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου νὰ μετέχη τῆς ἀνωτάτης διευθύνσεως τῶν Πανεπιστημιακῶν πραγμάτων. (Πφ.)

Κοσμικὸν σύστημα ὀνομάζεται τὸ σύνολον τῶν οὐρανίων σωμάτων, καθ' ἣν τάξιν ταῦτα ἐξαρτῶνται ἀπ' ἀλλήλων. Τὴν σημασίαν τοῦ Κ. Σ. ὀρίζει διὰ τοὺς κατοίκους τῆς γῆς ἡ θέσις ταύτης ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀστέρων καὶ μάλιστα ἐν τῷ στενωτέρῳ συστήματι εἰς ὃ αὐτὴ ἀνήκει, τῇ πλανητικῇ συστάματι. Ἡ ἀρχαίότης ἐθεώρει τὴν γῆν ὡς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου περὶ τὸ ὅποσον κινουνται οἱ ἀστέρες ἐν κυκλικαῖς τροχαῖς. Ἡ βαθυτέρα ἀρχαίότης ἐθέλει τὴν γῆν ἐπίπεδον, ἥδη ὅμως ἀπὸ τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος οἱ Ἕλληνες, εἰς οὓς ὀφείλεται ἡ ἐπιστημονικὴ εξέτασις τοῦ κόσμου (βλ. Ἀστρονομία), ἐσυμπέραναν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρικὴ καὶ εὕρεσκειται μετέωρος ἐν τῷ χώρῳ. Ἐνθὲν δὲ γενικῶς ἡ ἀρχαίότης ἐθεώρει τὴν γῆν ἀκίνητον, αἱ Πυθαγόρειοι ἐθεώρουν αὐτὴν κινουμένην περὶ ἐστίαν ἀόρατον εἰς τὴν γῆν ἐνεκα τῆς ἐπιπροσθρέσεως τῆς ἀντίχθονος. Περὶ τὴν ἐστίαν, κατὰ τὸ Πυθαγόρειον ἢ Φιλελαϊκὸν σύστημα (ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐκθέσαντος τὸ σύστημα Φιλολάου) κινεῖται καὶ ὁ ἥλιος, ἀνταρξῶν εἰς τὴν γῆν τὸ πᾶς ταύτης. Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος (βλ. λ.) ἐθεώρει τὴν γῆν κινουμένην περὶ τὸν ἥλιον, ἀλλὰ τὸ ὄρθεν τοῦτου συστήματος ἦτο πρόωρον διὰ τὴν ἐπιστήμην. Τὴν βάσιν τοῦ Κ. Σ. τῶν ἀρχαίων ἐθεσεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ τοῦ οὐρανοῦ. Κατ' αὐτὸν ἡ γῆ εἶναι ἀκίνητος ἐν τῇ κέντρῳ τοῦ κόσμου, οἱ δ' ἀστέρες διατρέχουσιν ἱσχυρῶς κυκλικὰς τροχὰς. Τὸ Κ. Σ. τῶν ἀρχαίων διέμορφωσε τελειῶς περὶ τὸ μέγα τοῦ 2ου μ. Χ.

αἰῶνας ὁ Κιλαύδιος Πτολεμαῖος, δεχόμενος πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινόμενων τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν ὅτι οὗτοι κινούνται περὶ τὴν γῆν ἐπὶ ἐπικύκλιον (βλ. Πλανήται). Ἐκ τοῦ ὁνόματος δὲ αὐτοῦ τὸ σύστημα ἀνομαζέται Πτολεμαϊκόν. Ἐνεκα ὁμοῦ τῆς ἀσυμφωνίας τῶν περιγράψεων τοῦ συστήματος πρὸς τὰ φαινόμενα, γενεμένης ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον ἐπισιθητικῆς καθόσον παρήρχτο ὁ χρόνος καὶ ἐτελειοποιήθητο αἱ παρατηρήσεις, ἐγεννήθη ἡ ἀνάγκη νέας θεωρίας. Ταύτην ἐπεχείρησεν ὁ Κοπερνίκος κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16ου μ. Χ. αἰῶνος. Οὗτος ἐθεώρησε τὴν γῆν πλανήτην κινούμενον περὶ τὸν ἥλιον, ἐξηκολούθει ὁμοῦς νὰ δέχεται τὴν κίνωσιν τῶν πλανητῶν κυκλικήν. Ὁ Κόπερνος ἀνεκάλυψε (κατὰ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ 17ου αἰῶνος) τοὺς φερωνύμους αὐτῶν νόμους, ἐν οἷς καὶ ὅτι οἱ πλανῆται καταγράφουσι περὶ τὸν ἥλιον ἑλλείψεις, ὧν αὐτὸς κατέχει μίαν τῶν ἐστιῶν. Ἐκ τῆς κινήσεως δὲ τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν καὶ διὰ τῶν νόμων τοῦ Κεπλέρου ἀνεκάλυψεν ὁ Νεύτων (κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος) τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου βαρύτητος καὶ ἦν τὰ σώματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ἔλκουσιν ἀλλήλα κατ' εὐθὺν λόγον τῆς μάζης τῶν καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως. Ἐδείχθη προσέτι ὅτι ἐν τῇ πλανητ. συστάματι κινούνται καὶ αἱ κομήται καὶ αἱ βολίδες, ὅντα εὐράνια σώματα. Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τούτου τοῦ νόμου, ὅστις ἐδείχθη ἐκ τῆς κινήσεως τῶν διπλῶν ἀστέρων ὅτι εἶναι παγκόσμιος, ἐτέθη τὸ Κ. Σ. ἐπὶ βάσει φυσικῆς καὶ οὐχὶ φιλοσοφικῆς θεωρίας. Τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα μεθ' ἑλκας τὰς τροποποιήσεις καὶ τελειοποιήσεις ἀνομαζέται Κοπερνίκειον, διότι ἐν τούτῳ ἀπεδόθη εἰς τὴν γῆν ἡ πραγματικὴ αὐτῆς θέσις ὡς πλανήτου καὶ οὐχὶ πρωτεύοντος σώματος τοῦ σύμπαντος, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τῶν πολυπληθῶν ἀπλανῶν καλούμενων ἀστέρων. Τὸ Κοπερνίκειον σύστημα ἐγένετο δεκτὸν γενικῶς μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν νόμων τοῦ Κεπλέρου. Πρὸ τούτου ὁ Τύχων Βράχιος ἐζήτησε νὰ συμβιβάσῃ τὰ δύο συστήματα, τὸ Πτολεμαϊκὸν καὶ τὸ Κοπερνίκειον, δεχόμενος ὅτι περὶ τὴν γῆν κινεῖται ἡ σελήνη καὶ ὁ ἥλιος, οἱ δὲ πλανῆται κινεῖνται περὶ τὸν ἥλιον καὶ μετὰ τούτου ἐμμέσως περὶ τὴν γῆν. Τὸ δὲ σύστημα τοῦτο ἀνομαζέται Τυχωνικόν. Τινὲς ἀνομαζοῦσι τὸ σύστημα αὐτὸ καὶ αἰγυπτιακόν, διότι ὁ Μακρόβιος ἐν τῷ Ἐνυπνίῳ τοῦ Σικιπίου, ἀλλὰ μόνος ὁ Μακρόβιος, λέγει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐθεώρουν τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Ἀφροδίτην, τοὺς πλανήτας τοὺς πλησιέστερους τῆς γῆς πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς κινουμένους περὶ τὸν ἥλιον καὶ μετὰ τούτου περὶ τὴν γῆν, ἐντὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἄλλοι πλανῆται ὅπως καὶ ὁ ἥλιος κινεῖνται ἀμέσως περὶ τὴν γῆν. Πλὴν τῶν ἀπλῶν ἀπλανῶν ἀστέρων

ὑπάρχουσι καὶ συστήματα διπλῶν καὶ πλαπλῶν ἀστέρων. Οἱ καλούμενοι ἀπλανεῖς ὅπως καὶ ὁ ἥλιος κινεῖνται ἐκ τινῶν δ' ἐνδείξεων, ὡς τῆς ταυότητος τῆς κινήσεως εἰς τινας, εἰκάζεται ὅτι καὶ ἀστέρες, μὴ ἐγγύτατοι πρὸς ἀλλήλους ὅπως οἱ διπλοὶ ἀστέρες, συναποτελοῦσι ἀνώτερον σύστημα οὐρανίων σωμάτων ἐπὶ δ' ἄνωτερον εἶναι τὸ τοῦ Γαλαξίου (βλ. λ), ὅμοια πρὸς τὸ ὅποιον εἶναι πικρὰν ὁ ἀνὴρ οἱ νεφελοειδεῖς, οἱ διαλυόμενοι διὰ τοῦ τηλεσκοπίου εἰς μέγα πλῆθος ἀστέρων, ὡς καὶ τὰ συστήματα ταῦτα συνδέονται φυσικῶς πρὸς ἀλλήλα διὰ τῆς ἑλξείσεως. Ἐν καὶ ἕκαστος τῶν ἀπλανῶν συνδέεται ὅπως ὁ ἥλιος δ' ἄλλων μικρῶν σωμάτων, μὲν ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὸν ἥλιον δυνάμεθα νὰ εἰκασθῶμεν, διότι τὸ τηλεσκόπιον ἀδυνατεῖ νὰ δείξῃ τὴν ὑπαρξίν τοσούτου μικρῶν σωμάτων εἰς τόσον μεγάλας ἀποστάσεις. [Δ.Κ.]

Κοσμογονία ἀνομαζέται ἡ θεωρία περὶ τῆς γενέσεως, κυρίως δὲ περὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ κόσμου. Πρώτοι οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι ἐδόξασαν ὅτι ὁ κόσμος ἐσχηματίσθη ἐκ τινος ἀρχικῆς οὐσίας, ὁ Θαλῆς ἐκ τοῦ ὕδατος, ὁ Ἀναξίμανης ἐκ τοῦ ἀέρος. Οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος ὡς καὶ οἱ εἰδικῶς περὶ τὴν μάθησιν καὶ τὴν ἀστρονομίαν ἀσχοληθέντες δεγόμενοι τὸν κόσμον ὡς ὑπάρχοντα ὅποιον τὸν βλέπομεν, ἐζήτησαν νὰ ἀνακαλύψωσι τὴν ἐν αὐτῷ κρατοῦσαν τάξιν καὶ οὕτω περιωρίσθησαν κυρίως εἰς τὴν ἀναπτύξιν τῆς γνώσεως τοῦ κοσμικοῦ συστήματος (βλ. λ.), ἐπὶ τῆς ἐδοῦ δὲ ταύτης ἐμείνεν ἀπαρεγκλίτως ἡ ἐπιστήμη μέχρι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Κατὰ τοῦτον πρῶτον ἐγεννήθησαν ὑποθέσεις περὶ τοῦ τρόπου καὶ ἐν βαθμῶν ἐσχηματίσθη ὁ κόσμος εἶναι δὲ πάσαι αἱ περὶ τούτου θεωρίαι νεφελοειδικαί, διότι ἐν πάσαις γίνεται δεκτὸν ὅτι τὰ οὐράνια σώματα σχηματίζονται ἐκ τῆς βαθμιαίας συμπυκνώσεως ἀεριομέρους, νεφελοειδοῦς ὁλῆς κατεγούσης μεγίστην ἔκτασιν, ὅποιαν βλέπομεν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου εἰς τοὺς νεφελοειδεῖς (βλ. λ.). Τοιαύτας δοξασίας ἐξήνεγκον πρῶτος ὁ Σουηδὸς Σβεδενβόργιος καὶ κατόπιν ὁ Ἀγγλος Βράιτς (Wright), πρῶτος ὅμως ὅστις ἐπιστημονικῶς ἐζήτησε νὰ ἐξηγήσῃ συμφώνως πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους πάσας τὰς λεπτομερείας τὰς παρατηρουμένας ἐν τῷ κόσμῳ ἥτο ὁ μέγας φιλόσοφος Κάντιος κατὰ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου αἰῶνος. Ἐν τῇ Κ. δόξῃ νὰ διακρίνωμεν δύο τάσεις, τὴν τάσιν πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ τὴν μάλλον περιωρισμένην καὶ ἦν ἀναζητεῖται ὁ σχηματισμὸς τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Ὁ Κάντιος περιέλαβεν ἐν ταῖς θεωρίαις αὐτοῦ ὅλον τὸν κόσμον, ἰδιαιτῶς ἐν τῇ πλανητικῇ συστάματι ἐδείχθη ὅτι σημεῖα τῆς ἀρχικῆς μάζης, εἰς τὰ ὅποια ἦτο μετέν τι

ποσὸν ὕλης, ἐγένοντο κέντρα ἑλξέως ἄλλης πλησιόχου ὕλης καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ πλανῆται καὶ οἱ πλησίον τούτων δορυφόροι, ἐνῷ τὸ πλείστον τῆς μάζης ἐχρησίμευσε πρὸς σχηματισμὸν τοῦ κεντρικοῦ σώματος, τοῦ ἡλίου. Ἐξήγησε προσέτι νὰ ἐξηγήτη ὁ Κάντιος καὶ πολλὰς λεπτομερείας τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, ἐπὶ δὲ καὶ τὴν περὶ ἴδιον ἀξόνα περιστροφὴν τῶν πλανητῶν. Ἐξήτασε δ' ὁ Κάντιος τὸν σχηματισμὸν καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων καὶ τὴν ἐν τῷ συστήματι τοῦ Γαλαξίου θέσιν τοῦ ἡλίου. Ὁ μέγας γεωμέτρης Λαπλάσιος (βλ. λ.) περιωρίσθη εἰς μόνον τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος, ἡ δὲ κοσμογονικὴ αὐτοῦ περὶ τούτου ὑπόθεσις εἶναι ἡ νῦν παραδεξιμένη. Καὶ ὁ Λαπλάσιος παράγει τὸ πλανητικὸν σύστημα ἐκ νεφελειδῶς ὅστις ἐξέτεινετο πέραν καὶ τοῦ ἀπώτατου πλανήτου ὁ Λαπλάσιος ὅμως ἀποδίδει ἀμέσως εἰς τὸν ἀρχικὸν νεφελειδῇ βραδείαν κίνησιν περιστροφικὴν ἐκ Δ πρὸς Δ. Κατὰ τοὺς νόμους τῆς μηχανικῆς ὅσον ταχύτερον στρέφεται σῶμα τι, τοσοῦτα μείζων (ἀνάλογος πρὸς τὴν τετραγώνου τῆς ταχύτητος) ἡ φυγόκεντρος δύναμις ἡ γεννωμένη ἐκ τῆς ἀντιδράσεως εἰς τὸν καταναγκασμένον ὅπως τὰ διάφρα αὐτοῦ σχηματίζονται κυκλικῶς καὶ οὐχὶ εὐθύγραμμως συμπίπτουσιν πρὸς τὴν ἀρνητικὴν εἰς τὰ σημεῖα τοῦ σώματος δι' ὧν διέρχεται ὁ ἄξων τῆς περιστροφῆς ἡ φυγόκεντρος δύναμις μηδενίζεται, διότι ταῦτα μένουσιν ἀκίνητα, τὸναντίον δ' ἔχει ἡ δύναμις αὐτὴ τὴν μαγιστὴν αὐτῆς ἐντασιν εἰς τὴν ἰσημερινὴν τοῦ στρεφόμενου σώματος· προσέτι κατὰ τὴν μηχανικὴν ἡ ταχύτης τῆς περιστροφικῆς κινήσεως σώματος τινος αὐξάνει, ἐὰν τοῦτο συστέλλεται καὶ καταλαμβάνει μικρότερον χώρον. Συντεταραμένως λοιπὸν τῆς ἀρχικῆς ἀερομορφῆς μάζης, ἡ ταχύτης τῆς περιστροφικῆς αὐτῆς κινήσεως ἤρξανε, ἐντεθὲν ὅμως ἤρξανε καὶ ἡ φυγόκεντρος δύναμις· ἅμα ὡς αὕτη ἐγένετο περὶ τὸν ἰσημερινὸν ἴση πρὸς τὴν ἑλξίν, ἀπεχωρίετο δακτύλιος ἐκ τοῦ μέρους αὐτοῦ τῆς ὕλης μάζης· συσπειρουμένη δὲ τῆς ὕλης τοῦ δακτύλιου εἰς σφαῖραν ἐγεννᾶτο πλανήτης, ὅστις μὴ ὦν συνδεόμενος πλέον μετὰ τῆς ἀρχικῆς μάζης ἐκινεῖτο περὶ ταύτην ἕνεκα τῆς ἀμοιβαίας ἑλξέως ἐκ Δ πρὸς Δ, ἐξηκολοῦσε δὲ νὰ στρέφεται καὶ περὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀξόνα κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς κεκτημένης κινήσεως ἐκ Δ πρὸς Δ. Διὰ τῆς συστολῆς τοῦ πλανήτου ἐγεννᾶτο ἐκ τούτου δορυφόρος κατὰ τὴν αὐτὴν τρόπον καθ' ἣν αὐτὸς ἐγεννήθη ἐκ τῆς ἀρχικῆς μάζης, τῇ ἐποίᾳ ἡ περαιτέρω συστολὴ εἰδικὰ γένεσιν εἰς ἄλλον πλανήτην καὶ οὕτω καθέξῃς. Πῶς δὲ ὁ μόνος δακτύλιος ἡ ἄλλων συστήμα ὁμοκεντρικῶν δακτύλων ἀποσπασθεῖς τοῦ ἡμέτερου συνοδεύει τοῦτον ἐν σχήματι δακτύλου καὶ

οὐχὶ ὡς δορυφόρος. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Λαπλάσιου ἐξηγεῖ τὰ φαινόμενα τὰ ὅποια παρουσιάζονται ἐν τῇ πλανητικῇ συστάματι, ὡς π. γ. τὴν κοινὴν κίνησιν πάντων τῶν πλανητῶν ἐκ Δ πρὸς Δ καὶ ὅτι τὰ ἐπίπεδα τῶν τροχιῶν αὐτῶν, ὡς ἀποσπασθέντων ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τῆς ἀρχικῆς μάζης, ἔχουσι μικρὰν πρὸς ἀλλήλα κλίσιν, δὲν ἐξηγεῖ ὅμως τὴν ἐξ Δ πρὸς Δ κίνησιν τῶν δορυφόρων τῶν δύο ἀπωτάτων πλανητῶν, τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, οὔτε πῶς οἱ δακτύλοι μετεσχηματίσθησαν εἰς σφαῖρας. Πρὸ τινων ἐτῶν ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Φάβρς ἐξήνεγκε νέαν ὑπόθεσιν, ἥτις ὅμως δὲν ἐγένετο ἀπαστή. — Κατ' ἀναλογίαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀστέρες ἐσχηματίσθησαν ἐξ ἀρχικῆς νεφελειδῶς ὕλης, ὅθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν ὀριζόμενων νεφελειδῶν (βλ. λ.) ὁ ἀσχηματισθὼς ἀστέρας ἡ συστήματα ἀστέρων. Ἀδιαφόρως τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐσχηματίσθησαν τὰ σώματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος διὰ συμπεκνώσεως τοῦ ἀρχικοῦ νεφελειδῶς, δυνάμεθα νὰ ὑπολογισώμεν τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ. Τὸ ποσὸν τῆς ἐνεργείας τὸ ἐνυπάρχον ἐν τῇ ἀρχικῇ μάζῃ, καὶ ἐὰν αὕτη ἐξοστεινέται εἰς τὸ ἀπείρον, ὑπολογίζεται τοῦ ὅλου δὲ ποσοῦ μέρος εἶναι ἡ ἐν τῷ ἡλίῳ ἐνυπάρχουσα θερμικὴ δύναμις. Ἐτέρωθεν εἶναι γνωστὴ ἡ νῦν ἐτησίαν ἀπώλειαν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ δι' ἀκτινοβολίας εἰς τὸν καθόλου χώρον. Βεβαίως τὸ ποσὸν τῆς ἐτησίαν ἀπωλείας δὲν ἦτο πάντοτε ἴσον, ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως εὐλόγων τινῶν περὶ τούτου παραδοχῶν δυνάμεθα νὰ υπολογίσωμεν ἐντὸς ὁρίων τινῶν τὴν ἡλικίαν τοῦ ἡλίου καὶ οὕτως εὐρίσκονται δεκάδες ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀντικατάστασις τῆς ἀπωλείας τῆς ἐνεργείας δὲν συμβαίνει ἢ ἐλαχίστη διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἡλίου καταπινομένης ἀερανολίου, βαθμῶδὲν ὁ ἡλῖος θὰ ἀποσβεσθῇ. Τὰ αὐτὰ γενικά συμπεράσματα ἀρμολογοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀστέρας, τῶν ὁποίων πηγὴ τῆς ἐνεργείας (θερμότητος, φωτὸς) εἶναι τὸ μηχανικὸν ἔργον τὸ παραγόμενον ἐκ τῆς συστολῆς αὐτῶν, ὅπως τοῦ ἡλίου, διότι ἐὰν θελήσωμεν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ πηγὴ τῆς ἐκ τοῦ ἡλίου θερμότητος εἶναι χημικὴ (καύσις), τότε διὰ τῆς νῦν καταναλώσεως ἔργου ἡ ἐνέργεια τοῦ ἡλίου θὰ καταναλωθεῖ εἰς 2000 ἐτὶ περίπου. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ἑλῆν τὴν μεγίστην ποσότητα ἐνεργείας τὴν δυναμένην νὰ παραχθῇ μηχανικῶς διὰ τῆς συμπεκνώσεως τῶν ἀστέρων, ὑπάρχει πέραν τοῦ κόσμου, ὅν βλέπομεν. Τὸ πῶς εἶναι δυνατὸν ἀνενέωσις τις, εἶναι ζήτημα περαιτέρω πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ νῦν ὁρατοῦ κόσμου, ἐξερχόμενον τῶν ὁρίων τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, μόνον δὲ δι' ἀδασίμων εἰκασολογιῶν δυνάμεθα νὰ πληρώσωμεν τὸ χάσμα τῆς ἀρχῆς τοῦ φυσικοῦ κόσμου ὅν βλέπομεν διὰ τῶν γνωστῶν καὶ προσετῶν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ

φυσικῶν δυνάμεων. Δι' ὁστικαὶ ἐπιστῆμαι μόνον τὴν ἐξέλιξιν τοῦ φυσικοῦ κόσμου δύναται νὰ ἐξετάσῃσιν ἐν μέτρῳ τινί. [Δ.Κ.]

Κοσμογραφία. Ἡ περὶ τοῦ Κόσμου ἥτοι τοῦ συνόλου τῶν οὐρανίων σωμάτων τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ κοσμικὸν σύστημα (βλ. λ.), πραγματευομένη ἐπιστήμη.

Κόσμος. Ἀρχόντες 10 τῶν ἀριθμῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει τῆς ἀρχαίας Κρήτης, ἐτήσιοι, ἀναγορεύοντες εἰς τοὺς τῆς Σπάρτης ἑφόρους.

Κοσμοπολίτης. Τὴν λέξιν μετεγείροισθαι πρῶτος Διογένης ὁ κυνικός, ὅστις ἐρωτώμενος τίς ἦν ἡ πατρίς του ἀπήντα ὅτι ἦτο Κ., ὅλον τὸν κόσμον θῆλ. εἶχε πατρίδα. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοϊαν εὐχρηστοῦσι σήμερον πολλοὶ αἱ λέξεις κοσμοπολιτικός (εἶον Κ. ζῶα ἢ φυτὰ, τὰ πανταχοῦ γῆς εὐρισκόμενα) καὶ κοσμοπολιτισμός, σημαίνονσα τὸ γενικὸν ἐκείνο ἐκπολιτιστικὸν πνεῦμα καθ' ὃ οὐχὶ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα μόνον ἀποβλέπει τὸ ἀλλ' εἰς τὸ γενικὸν τῆς ἀνθρωπότητος καλόν. [Ἑγ.]

Κόσμος. βλ. Κοσμογραφία.

Κόσσαι ἢ Κόσσαί, ἀρχαία παράλιος καὶ εὐλιμένος πόλις τῆς Τυρρηνίας, ἐπὶ νομισμάτων ῥωμαϊκῶν ἀναγραφομένη «Ιουλία Κ.»

Κόσσαϊοι, κάτοικοι τῆς Κόσσαίας, ὁραίνεσθαι καὶ ληστρικὸς κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην λατρίαν ἐν ταῖς ΒΑ τῆς Σουσιανῆς, ὅν οἱ Πέρσαι βασιλεῖς οὐδέποτε ἡδυνήθησαν νὰ υποτάξωσι, μάλιστα δὲ χάριν τῆς ἡσυχίας τοῦ κράτους τῶν ἐπληρώμων αὐτοῖς φόρον πρῶτος δὲ ὑπέταξαν αὐτοὺς ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τῇ 324. Ἐν ταῖς σουσιανικαῖς ἐπιγραφαῖς καλοῦνται Κεῦσοι, ἀγνωστον δὲ ἂν οἱ αὐτοὶ Κ. εἶναι οἱ ἐν ταῖς Ἀσσυρ. ἐπιγραφαῖς καλούμενοι Κάσοι. [Β.Ε.]

Κόσσας (Πέτρος Cossa), ἐπίσκοπος Ἰταλίας δραματογράφος γεννηθεὶς 1334 ἐν Ρώμῃ, ζήσας ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἰταλίᾳ, ἀποθάνων ἐν Λιβόρνῳ 1381. Ἄριστα τῶν ἔργων του εἰσὶ Μεσσαλίνα, Ἰουλιανὸς ὁ Παραδόχης, ἰδίως δὲ ἡ Κλεοπάτρα, ἔτι δὲ ἡ κομιωδία Ὁ Πλαῦτος καὶ ὁ αἰὼν του, Οἱ Βοργίαι, Κοκκὴλλι κλ. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν Τουρίνῳ εἰς 5 τ., 1877 κέξ. [Β.Α.]

Κόσσένη. βλ. Κόνινος.

Κόσσόν (Ernest Cossou), διόσκμος βοτανικός γάλλος γενν. ἐν Παρισίοις τῷ 1819 καὶ ἀποθ. αὐτῷ τῷ 1892. Συνέγραψε μετὰ τοῦ E. Germain Χλωρίδα τῶν Παρισίων. Περιδεύων δὲ συχνὰ ἐν Ἀλγερίᾳ ἐξήτασεν ἐπισταμένως τὴν γλωρίδα τῆς βορ. Ἀφρικῆς καὶ συνέταξε πολλὰ καὶ σπουδαῖα περὶ αὐτῆς συγγράμματα. Τὸ δὲ ἐν Παρισίοις φυτολογικὸν μουσεῖον αὐτοῦ εἶναι ἐν τῶν πλουσιωτέρων. [Θ.Χ.]

Κόσσούθ, ὁρότης Κόσσου: (Lajosa=

Λαουδοβίκος Cossuth). Μέγας Οὐγγρος πατριώτης καὶ πολιτικός ἀνὴρ γενν. 1802 ἐν Μένσχο τοῦ κομητᾶτου Ζεμπλίν καὶ σπουδάζει τὴν νομικὴν. Τῷ 1831 ἐγκατεστάθη ἐν Βουδαπέστῃ καὶ ἐγένετο μετ' ὀλίγον μέλος τῆς οὔγγρ. διήτης καὶ συντάκτης διαφόρων πολιτικῶν φύλλων, καταδικασθεὶς ἐπανειλημμένως ἕνεκα τῶν φιλελευθέρων πεποιθήσεων αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1847 ἦτο ἤδη ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, διακριθεὶς ἐπὶ δυνάμει καὶ ῥητορικῇ δεινότητι. Ἐπὶ πρωθυπουργοῦ Βάτσανου (Μαρτίῳ 1848) ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, διαλυθέντος δὲ τοῦ ὑπουργείου Βάτσανου διωρίσθη πρόεδρος τῆς λεγομ. ἀρμονικῆς τῆς χώρας ἐπιτροπῆς (Landesvertheidigungsausschuss). Εἰς ἀκρον ζῆλῳ τῆς τῆς ὑπεροχῆς τοῦ οὔγγρικοῦ εἰσιεῖς ἐξεμεταλλεύθη τὴν παραιτήσιν τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου τοῦ Α' ἵνα κηρύξῃ ἐν Δεβρεστίν τῷ 2 Ἀπρ. 1849 τὴν ἐκπτώσιν τοῦ οἴκου Ἀψβούργων-Λορραίνης καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Οὔγγαρίας. Ἐκλεγεθεὶς πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐγκατέστη ἐν Βουδαπέστῃ, ἡναγκάσθη δὲ εἰτα προσελατάνων τῶν αὐστριακῶν στρατευμάτων νὰ ἐπιστοδρομήσῃ εἰς τὰ Ν μέρη τῆς χώρας, καὶ μάλιστα κατ' Αὐγυστον νὰ παραιτηθῇ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπῆλθεν εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαρος καὶ ἐφυλακίσθη ἐν Βιδινίῳ, καὶ μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Αὐστρίας ἐκρτήθη ἐν Κοτακίῳ. Τῷ 1851 ἀφῆθη ἐλευθερὸς, μετέβη δὲ τότε εἰς Ἀγγλίαν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Β' Ἀμερικῆς· ἔζησε δὲ ὑπερτον ἐν Ἰταλίᾳ (κυρίως Τουρίνῳ) ἐπανειλημμένως ἐκλεγεθεὶς βουλευτὴς ἐν τῇ πατρίδι του, ἀλλὰ μὴ θεγθεὶς τὴν ἐκδοθεῖσαν εἰς τοὺς μετασχόντας τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1849 ἀμνηστειαν, καίπερ παρακινήσει πολλὰς ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του. Ἐν Τουρίνῳ δ' ἀπέθανε τῇ 8 Μαρτίου 1894, μέχρι τέλους διαμείνας ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τοῦ καθεστῶτος. Ὁ Κ. ὑπῆρξε μέγας πατριώτης ἐνθουσιάζας τὸν οὔγγρικὸν λαὸν καὶ λατρευθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. [Β.Ε.]

Κοσσυφοπέδιον, (σερβιστὶ Κόσοβο-Πέλαγος). Ὀροπέδιον τῆς Παλαιᾶς Σερβίας, ἔχον μῆκος 52 γμ. καὶ πλάτος 22 γμ., Δ τῆς Πριστινᾶς, διάστημεν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ γενομένην τὴν 15 Ἰουνίου 1389 μάχην, καθ' ἣν ἡττήθησαν κατὰ κράτος οἱ Σέρβοι (100 χιλ.) ὑπὸ τῶν Τούρκων (300 χιλ.), πεσόντος καὶ τοῦ ἡγμένου αὐτῶν Λαζάρου, ὃν ὅπως ἐκδικήθη ὁ σέρβος Μίλιτις Ὀβιλιτις εἰσδύσας εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον ἐφόνευσεν τὸν Σουλτάνον Μουράτ τὸν Α'. Αὐτῷ ἐπίσης τὴν 19 Ὀκτωβρ. 1448 Μουράτ ὁ Β' ἐνίκησε πάλιν τὸν Σέρβου (οἱς συνεπολέμουν καὶ Οὔγγροι ὑπὸ τὸν Ι. Οὐνιάδην), καὶ ὑπέταξεν αὐτοὺς ἐντελῶς. [Μ.Ε.]

Κόσσυφος. Βλ. Κόττυρος.

Κόσσυ (Μιχαήλ). Ἰταλὸς μουσικὸς γεννηθεὶς 1810 ἐν Νεαπόλει, ἐργασθεὶς ὡς διευθυντὴς ὀρχήστρας ἐνταυθαί τε καὶ ἐν Μιλάνῳ καὶ ἐν Πορτογαλίᾳ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1835 ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου ἔλαβε καὶ τίτλον ἱππότητος. Ἐν τῇ κρουταλλίῳ παλατίᾳ τοῦ Λονδίνου ἐδίδε τὰς διασήμευς αὐτοῦ συναυλίας μετὰ χοροῦ 3—5 χιλιάδων προσώπων. Ἀρισταὶ τῶν συνθέσεων του θεωροῦνται τὰ ὁρατόρια Eli καὶ Naaman. [B.E.]

Κόσσυ Ρέκα ἦτοι πλουσία ἀκτὴ. Ἀνεξάρτητος δημοκρατία τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τῆς Νοτίου θαλάσσης μέχρι τῆς Καραϊβικῆς ἐκτετατομένη, βΔ τοῦ κράτους Παναμᾶ καὶ Ν τοῦ κράτους Νικαράγουα, ἰερωθεῖσα τῇ 1842, ἥς τὰ ὅρια δὲν καθωρίσθησαν ἔτι ἀκριβῶς. Εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῆς εὐρίσκειται σήμερον ἔκτασις 54070 τ.χμ. περιλαμβάνουσα (δεκ. 1890) 238782 κατ. Τὸ πλεῖστον τῆς χώρας εἶναι ὁρεινόν, διελευνόμενον ὑπὸ τῶν Κορδιλλιερώων, μετὰ κοιλάδων καὶ πεδιάδων ὕψους 700—1000 μ., οὐκ ἀλίγων δὲ ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν καὶ παμπληθῶν ἐσθραμμένων, ὧν ἐπισημότερα εἶναι: Πίκο Βλάνκο, τὸ ὕψιστον καὶ νεωτέρον, (3580 μ.), Χερραδούρα, Ἰράσοῦ (3413 μ.). Ἐκτεταμέναι πεδιάδας κατὰ τὰς ἀκτὰς καὶ ποικίλην τοῦτων διαμόρφωσιν παρουσιάζει μόνον τὸ πρὸς Δ μέρος (ὁρμος Νικαία, ὁ ἀβαθὴς λιμὴν Πούντα Ἀρένας, ὁ μεγалоπρεπὴς Γλυκὺς κόλπος, Golfo-Dulce). Ὁ γὰρ ἔχει ἡ χώρα πολλά, οὐχὶ δὲ καὶ ποταμούς πλωτοὺς διὰ τὸ ἀκανόνιστον τοῦ εὐδαφους· ὁ ἐπισημότερος δὲ τούτων εἶναι ὁ Ρίο Γκρανδε, ἐκβάλλων εἰς τὸν ὅρμον Νικαία. Τὸ εὐδαφὸς ἐν γένει εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐρορον καὶ πλούσιον, παράγων ἐν ἀφθονίᾳ καὶ ἀρίστῃ ποιότητι πάντα τὰ προϊόντα τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς (βλ. Ἀμερικὴ, Κεντρικὴ), κυρίως ἔλαιον καπνῶν, σάκχαρον, ὄρυζαν, κακάον, βανίνας. Τὸ κλίμα καθέλου ὑγιεινὸν καὶ ἐνδιαχρὸν ἀπαραιλλίως εὐάρεστον ὡς ἐν τῇ περιόχῃ Σάν Ζεζέ. Ἡ χλωρίς εἶναι κατ' ἐξοχὴν μεγαλοπρεπής, τούναντίον δὲ ἀσχημὰν σχετικῶς τὰ δρυκτά, ὧν κυριώτερον ὁ λιθάνθραξ. Ἐκ τῶν κατοικῶν εἶναι 5600 Ἰνδοί, 1200 ἐλευθεροὶ Μαύροι καὶ 600 Κινεζοί, οἱ δὲ πλείονες ἰσπανικῆς καταγωγῆς· ἐκ τῶν ξένων υπερτεροῦσιν οἱ Γερμανοί. Ἡ βιομηχανία εἶναι μηδαμινή, λίαν δὲ προημένη ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία. Τὸ ἐμπόριον ἀσχελεῖται εἰς τὰ ὡς ἀνω κυριώτατα προϊόντα (ἐξαγωγὴ 10235586 πένες τῇ 1890). Οἱ σιδηρόδρομοι τῇ 1893 ἐξτείνοντο ἐπὶ 258 χμ. Ἡ ἐκπαιδεύσις εἶναι καλλιτέρεχ σχετικῶς ἢ εἰς τὰ βόρεια κράτη. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ ρωμαιοκαθολικὴ. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλέγεται κατὰ τετραε-

τίαν, τοιοῦτος δ' ἐσχάτως (1894) ἐξελέγη ὁ Ῥαφαήλ Ἰγγλέσιας τὴν νεμθ. ἐξουσίαν ἀσχεῖ κοινεβούλιον ἐξ 21 μελῶν. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Σάν Ζεζέ. Τα τε ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ κράτους εἰσὶ περὶ τὰ 5 ἑκατομμ. πένες, τὸ δὲ δημοσίον χρέος (1891) 21, 774, 649 π. Ὁ ἐνεργὴς στρατὸς ἀνέρχεται (1892) εἰς 600 ἀνδρας, ἡ δ' ἐφεξέρεια εἰς 12.000. Ἡ σημαία τέλος φέρει πέντε ἐριζοντίας ταινίας, κυανῇ, λευκῇ, ἐρυθρᾷ (πλατυτέραν), λευκῇ καὶ κυανῇ.—Ἡ ἱστορία τῆς Κ. ταυτίζεται μετὰ τῆς τῶν ἀλλων κρατῶν τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς (βλ. τὴν λ. ταύτην) μέχρι τοῦ 1842 ὅτε ἡ Κ. δὲν προσετέθη εἰς τὸν νέον ἐκείνων σύνδεσμον, ἀλλ' ἀνεκηρύχθη ἀνεξάρτητος Δημοκρατία· ἔκτοτε ὑπὸ τὸ κράτος ἐμφυλίων ταραχῶν τὸ σύνταγμα αὐτῆς πολλάκις μετεβλήθη, τὸ δὲ νῦν ἱσχυρὸν τοῦ 1871 εἶναι τὸ ἐγγατον ἀπὸ τοῦ 1842. [M.Σ.]

Κόσσελετς. Βλ. Ἀδλφ Κόσσελετς.

Κόστερ (Laurens Janszoon Coster). Ὁ ἀνὴρ οὗτος νομίζεται κοινῶς ἐν Ὀλλανδίᾳ ὡς ἐφευρὼν τὴν τυπογραφίαν πρὸ τοῦ Γούτεμπεργ ἐν Ἀρλεμ, κατὰ παράδοσιν ἦν ἀναφέρει ὁ Adrian Junius ἐν τῇ 1565—69 γράφοντι βιβλίῳ του «Batavia» καὶ ἦν ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας ἡττάσθησαν καὶ ἐστήριξαν πάντοτε οἱ Ὀλλανδοί. Οὕτως ἰβρύθη καὶ ἀνδρίας αὐτοῦ ἐν Ἀρλεμ, ἡ δὲ ἔζηεν 400ετηρὴς τῆς ἐφευρέσεως αὐτοῦ ἐωρτάσθη ἐπισημῶς τῇ 1823. Ἡ παράδοσις εἶναι: ἔλως μυδική, ὡς χρῖστα ἀπέδειξε ὁ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἀρλεμ Δ. von der Linde, ἀποδούς αὐτὴν εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ Junius. [ἐγ.]

Κόσσεδαρε ἡ Κόσσεβον. Κομμόπολις τῆς Μακεδονίας καίμνη εἰς ὕψος 512 μ. καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Σκάρδρου. Οἰκεῖται ὑπὸ 500 οἰκογενειῶν Σέρβων καὶ τιγιν Ἀλβανῶν. Παρ' αὐτὴν διὰ τριῶν βυακίων συνερχομένων ἔχει τὰς πηγὰς τοῦ Ὀ Αἰξίδος.

Κόστινος. Βλ. Κότινος.

Κοστομάροφ (Νικόλ. Ιω. Κοστοματόφ). Διάσημος ρώσος ἱστοριοδίτης, γενν. 1817 ἐν Ὁστρογὲς τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας καὶ σπουδᾶσας ἐν Χάρκιω. Τὸ πρῶτον ἔργον του ἦτο διατριβὴ περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς ρώσ. ἐκκλησίας κατὰ τὴν 1^{ην} αἰῶνα, ἥτις ἐβίως ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς λαγοκρασίας. Βίτα ἐξέδωκεν ἔργα περὶ δημῶδους πεινήτους (1844) καὶ σλαβικῆς μυθολογίας (1846). Ἐνεκα τῶν πανσλαβιστικῶν ἐνεργειῶν του ἐξουλαχίσθη καὶ ἐξωρίσθη. Ἀμνηστευθεὶς δὲ τῇ 1856 ἐδημοσιεύει ἱστορίαν τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα (δ' ἐκδ. 1884), πλείστα ἀλλὰ ἱστορικὰ ἔργα, ὡς καὶ ποιήματα, δράματα καὶ μουσικοδράματα ἱστορικὰ. Ἀπὸ τοῦ 1859—1862 ὑπῆρξε καὶ καθηγητὴς τῆς ρώσικῆς ἱστορίας ἐν Πιερτσόβλι, ἀπέθανε δὲ αὐτῇ τῇ 1885. Τὰ ἔργα του διακρίνονται:

ἐπὶ ἐμβριθείᾳ καὶ ζωνρότητι τοῦ ὕψους. Ἐκ τῶν νεωτέρων δὲ διαπρέπει ἡ Ῥωσικὴ ἱστορία ἐν μονογραφίαις (Πετροπούλει 1871 κ.ε.).

Κοστούραζι. Χωρ. τοῦ διαμερισματικῆς Κοστωρίας τῆς Μακεδονίας, μετὰ 800 κατ. χριστιανῶν. [Ν.Σ.]

Κόστρομα. Κυβερνεῖται ἐν τῇ λεγ. Μεγάλῃ Ῥωσίᾳ, ἔχον ἐμβαδὸν 84149 τ.χμ. μετὰ 1361915 κατ., ἀρδευόμενον ὑπὸ τοῦ Βόλγα καὶ πολλῶν παραποτάμων αὐτοῦ, τοῦ Κόστρομα κ.ε. Εἶνα εὐφρότατον καὶ καλύπτεται ὑπὸ πολλῶν δασῶν. Ἡ ἐμὸνιμος πρωτεύουσα, καίμην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Βόλγα, ὅπου ἐκβάλλει εἰς τὸν δὲ ὁμών. ποταμὸς, ἀπέχει τῆς Μόσχας 380 χμ. πρὸς ΒΑ, εἶνε δὲ ἐδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει ἱεροσπουδαστήριον, πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα, λαμπρὰς οἰκοδομὰς (πρὸ πάντων τὸ Νομαρχεῖον καὶ τὴν Μητροπόλιν) καὶ 28171 κατ. [Μ.Σ.]

Κοστωϊάκος (Θαδδαῖος Koseiusko). Ὁ τελευταῖος τῆς Πολωνίας στρατάρχης, ἥρως ἐθνικῶς λογιζόμενος. Ἐγεννήθη τῇ 1746 ἐν Siochnowice τῆς Λιθουανίας, ἐσπούδασεν ἐν τῇ στρατ. σχολῇ τῆς Βαρσοβίας καὶ εἶτα ἐν Βερσαλλίαις, τῇ δὲ 1778 ἀπῆλθεν ἐλευθέρως εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἀμερικὴν, διακριθεὶς δὲ ἐν τῇ πολέμῳ προσελήθη ὑποσπιστῆς τοῦ Οὐάσιγκτων. Εἰς Πολωνίαν ἐπέστρεψε τῇ 1786, ὅπου τῇ 1789 ἐγένετο ὑποστράτηγος, κηρυχθεὶς δὲ ὑπὲρ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1791 μετέχε τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκραγέντος πολέμου ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Πονιατόβσκι. Τῇ ἐπομένῳ ἔτει ὑπερῆρπισε παρὰ τὴν Δουβιένσκον πόλιν 4000 ἀνδρῶν κατὰ 16000 Ῥώσων ἐν θέσει ἡμι-στα ἀγυρᾷ ἐπὶ 5 ἡμέρας καὶ αἱ ἀπώλειαι τοῦ ὑπῆρξαν ἐλάχισται. Κατὰ δὲ τὴν νέαν ἐπανάστασιν τῇ 1794 ὁ Κ. ἀνγγορεύθη ἀνώτατος στρατάρχης καὶ δικτάτωρ, μὴ δυνάμεις ὅμως νὰ καταβάλῃ τὴν αὐξοῦσαν ἀναρχίαν παρητήθη τὴν δικτατορίαν τῆς διοικήσεως καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν στρατὸν ὑπερῆρπισεν ἐπιτυχῶς τὴν Βαρσοβίαν κατὰ τῶν Ῥώσων καὶ Ῥώσων, κατεβλήθη ὅμως ὑπὸ τῶν τριπλασίων ἐχθρῶν παρὰ τὸ Maciejowice καὶ πολλὰ φέρων τραύματα κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ ἡμιλωτίσθη (1794). Τὸ ἀναγραφέν τότε ὅτι κατὰ τὴν στιγμήν τῆς συλλήψεώς του ἀνεφώνησε τὸ παροιμιώδες κατωτὴν Finis Poloniae (τὸ τέλος τῆς Πολωνίας!) διέψευσε βραδύτερον ὁ Κ. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Αἰκατερίνης ὁ αὐτοκρ. Παῦλος ὁ Α' ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλευθέρον (1796), τότε δὲ ἀπῆλθεν ὁ Κ. εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικὴν, ἐπόθεν ἐπιστρέψας εἰς Γαλλίαν ἐτυχεν ἐκτάκτων τιμῶν. Ἐκτοτε ἐμερίμνα καὶ ἐνήργει διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς τύχης τῆς πατρίδος του παρὰ πάσαις ταῖς Λύλαις, τῇ

δὲ 1817 κατήγγησεν ἐν ταῖς ἐν Πολωνίᾳ κτήμασί του τὴν δουλείαν. Καταπεσὼν δὲ ἐκ τοῦ ἵππου ἀπέθανε τῇ 1817 ἐν Σολετούρν τῆς Ἑλβετίας, μετὰ πολλῶν δὲ ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκρ. Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' τιμῶν ἐνεταφιάσθη ἐν τῇ μητροπόλει Κρακοβίας. [Β.Α.]

Κοσῶνα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεθάνων, ἔχον 194 κατ. [Μ.Σ.]

Κόθεν (Köthen). Πρωτεύουσα τοῦ ἀλ-λοτε δουκάτου Ἀγγαλτ-Κόθεν, νῦν δὲ περιφερείας ἐν Ἀγγαλτ (βλ. λ.). Ἐχει 18215 κατ. (1890), διαφόρους σχολὰς, ἐξ ὧν τὸ γυμνάσιον εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀλλοτε δουκικῇ μεγάρῳ, σπουδαῖαν δὲ βιομηχανίαν, κυρίως οὐκράου κλ. Πλησίον τῆς πόλεως εὐρίσκονται πλοῦστα στρώματα λιγνίτου. [Μ.Σ.]

Κοτζίκλάρ. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Σαρὶ-Σαμπάν, ἔχον 500 κατ. Ὁθωμ. [Ν.Σ.]

Κοτζίμπασης. Βλ. Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία, τόμ. Α' σελ. 407. Πρὸς Δημ. γέροντος (ἐκτίνες τουρκοκρῶνως ἐλέγχοντο Κ.).

Κότζίνα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἐπαρχ. Ἐλευθεροπόλεως, ἔχον 420 κατ. Ὁθωμανός. [Ν.Σ.]

Κοτζίνα ἢ Κωνσταντῖνα. Χωρίον τοῦ δήμ. Φελλίας καίμενον 2 ὥρ. ΝΔ τῶν Γοράνων μετὰ 225 κατοίκων. Παρ' αὐτῇ τὸ χωρίον Ἀρνα.

Κοτζίροβι. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλκί-σας, ἔχον 152 κατ. [Μ.Σ.]

Κοτιλόν (Cotillon), ἐξελληνισθὲν εἰς Ἰγκυκλος (χορὸς). Ἡ λέξις ἐσημαίνειν ἀρχικῶς ἐν Γαλλίᾳ μέρος τοῦ γυναικεῖου ἱματισμοῦ (τὸ μεσοπρόρι) καὶ ἀπὸ τούτου χορὸν τινὰ πολλῶν ἑμὸς προσώπων, καθ' ὃν ὡς ἐπορῶν ἐφαλλόν αἱ γυναῖκες «Ma comnière, quand je danse mon C. va-t-il bien?» Τὸ σημεῖον δὲ ὅπως Κ. οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἐνδύμα Κ. οὐδὲ τὴν ἐπορῶν διατηρεῖ. Εἰς αὐτὸ λαμβάνοντι μέρος πλείστα ζεύγη ἀποτελεῖται δὲ οὐτωδῶς ἐκ βαλλισμοῦ καὶ πόλλας ἐναλλάξ, ποικιλλόμενον ἐπ' ἀπειρὸν διὰ παντοειδῶν παρεντιθεμένων παιγνίων καθ' ἃ καὶ διάφορα κομψοτεχνήματα διανεμονται εἰς τοὺς χορευτάς, ὧν ἡ ἀξία εἰς πολυτελεῖς χοροὺς ἀνέρχεται εἰς μεγάλα ποσά. Τὸ Κ. χορευόμενον ἀλλοτε ὡς πρῶτος χορὸς, τοποθετεῖται σήμερον κατὰ κανόνα εἰς τὸ τέλος τῆς ἐσπερίδος, εἶνα δὲ διασκευαστικώτατον ὡς ἐκ τῆς ποικιλίας καὶ τῶν ἐκπλήξεων ἃς περυσιάζει διὰ τῶν ἀπειρῶν συνδυασμῶν τῶν μετεχόντων αὐτοῦ προσώπων, ἀναλόγως τῆς τέχνης τοῦ διεσθύνοντος. [Ν.Σ.]

Κότινος (Bot.). Ἀρχαία ἐνομασία τῆς Ἑλαίας τῆς ἀγρίας (Olea Europaea var. Oleaster, κοινῶς Ἀγριελιά, ἐν Ἀνδρῶν δὲ «Κοσσίνη» καὶ ἐν Δίγνῃ «Κόστινος»). Ἀποδίδει δ' ὁ Διοσκουρίδης εἰς τὰ στυπτικά φύλλα

αυτῆς διαφέρει (κατακλινῶς) ἀπὸ τῆς ὁμο-
νύμου αὐτῆς εἰς εἶδος Ρεῦ (Rhus Coriaria
L., βλ. Ρεῦς) [Θ.Χ.]

Κοτονόεστρον (Βετ.) Cotononster.
Βλ. Κυθωνίαστρον.

Κοτοπάξι. Τὸ ὕψιστον τῶν σήμερον
ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν τῆς γῆς, τὸ δεύτερον
κατὰ τὸ ὕψος ὅρος τῆς σειρας τῶν Κορδι-
λιερῶν ἐν Ἀμερικῇ. Κεῖται ἐν τῇ χώρᾳ τῆς
δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ, 70 χμ. ΝΑ τοῦ
Κίτο, ἔχει δ' ὕψος 5943 μ., σχῆμα δὲ ἐντε-
λὲστα κωνικὸν μετὰ κρατῆρος διαμέτρου
800 μ. Εἶναι δὲ συγχρόνως τὸ ἰσχυρότατον
τῶν ἡφαιστειῶν τῆς Ἀμερικῆς, οὗ τὰ ἐκ-
σπενδονήματα καλοῦνται περίεξοις πελ-
λῶν τετραγωνικῶν χιλιμέτρων. Ἐκρήξεις αὐ-
τοῦ ἐγένοντο τῷ 1532—3, τῷ 1742, τῷ 1746,
τῷ 1766. ἡ δὲ τρεμωτότης πασῶν τῷ 1768,
ἥ ἡ βοή ἤκουετο εἰς ἀπόστασιν 1000 χμ.
Κατὰ δὲ τὴν 10' αἰῶνα συγκαλ. ἐγένοντο
ἐκρήξεις καὶ διαρκῶς καπνὸς ἀναθρόσκει
ἀπὸ τοῦ κρατῆρος αὐτοῦ. [Ἐγ.]

Κότορι. Χειμερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμ.
Λακωνικῆς ἀπέχουσα 11 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Κα-
λαμπάκας καὶ κειμένη ἐπὶ ὄρεινῃς χώραις τῆς
Πίνδου. Κάτ. 215.

Κότορι. Δύο χωρία τῆς Μακεδονίας,
κεῖμένα τὸ μὲν Κάτω Κ. (μετὰ 800 κατ.) 1/4
τῆς ὥρ., τὸ δὲ Ὄνω (μετὰ 250 κατ.) 1/2 ὥρ.
ἀπὸ Φλωρίνης. [Ν.Σ.]

Κοτρώνε Βλ. Κρότων.

Κοτρώνας. Χωρ. παράλιον τοῦ νομοῦ
Λακωνίας, πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Κοτρωνίου
ἀπὸ τοῦ 1864. Κεῖται 4 1/2 ὥρ. ΝΑ τοῦ Γυ-
θείου ἐπὶ τοῦ πρὸς Ν ἀναπεπταμένου ὄρους
τῆς Κοτρωνίας. Κάτ. 252.

Κοτρώνιον. Χωρ. τοῦ δήμου Λεύκτρου
ἔχον 107 κατ. [Μ.Σ.]

Κοτσσεμπάμπα (Cochabamba). Πρω-
τεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ ἐν Βολ. διὰ τῆς
Ν Ἀμερικῆς ὑπὸ πλ. Β 17° 21' καὶ μήκος
Δ 68° 12' ἀπὸ Γρήνιτς, 2559 μ. ὑπὲρ τὴν θά-
λασσαν. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ῥίο δέλλα Ῥότα, ἐν
μέσῳ εὐφύρῳ καὶ εὐκρατοῦς κλίματος κοιλά-
δος, ἐπὶ τῶν Ν προπέδων τοῦ ὄρους Σιέρρα
δέλλα Κ., ἔχει δὲ 19507 κατ. ἀσκοντάς
γεωργίαν καὶ ἐμπόριον, ἰδίως ὅμως βιομηχα-
νῶν βαμβακέρων ὑφασμάτων καὶ δερμάτων.
Περίφημος ἐγένετο διὰ τὴν ἡρωϊσμὸν τῶν γυ-
ναικῶν αὐτῆς, ὧν στρατιὰ κατὰ τὴν ἐπανά-
στασιν τοῦ 1815 (κατὰ τῶν Ἰσπανῶν) κατέ-
λαβον τὸ ἰσπανικὸν στρατόπεδον γενναίως
πολεμήσαντες. Ὅτε δὲ οἱ Ἰσπανοὶ ἐνίκησαν
πάλιν, πλείστα αὐτῶν ἀπεκεφαλίσθησαν. Ὁ
νομὸς Κ. ἔχει ἐπιφανείαν 60380 χμ. μετὰ
188400 κατ. [Μ.Σ.]

Κοτσάνε Χωρ. τῆς Μακεδονίας ἀπὸ
ΒΥΓΚΛΑΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Δ'

χον 0 1/2 ὥρ. ἀπὸ Καϊλάρ. ἔχον δὲ 300 ἐπὶ
κοινοὺς θώραν. [Ν.Σ.]

Κοτσσεμπού (Kotzebue) 1) Δούροτ.
Φρεῖδ Φερδ. φῶν Κ., ὁ γονιμώτατος καὶ δι-
ξιώτατος γερμανὸς κομωδιστοῦς. Ἐγενν. ἐν
Βαϊμάρῃ τῷ 1761, σπουδάζας δὲ τὰ νομικὰ
ἐν Ἰένῃ καὶ Δούροβουργ ἐγένετο δικηγόρος
τῷ 1780. μετ' ἐλίχεν δὲ γραμματεὺς τοῦ
γενικοῦ διοικητοῦ Πετροπόλεως, εἰς δὲ
κατέλαβε διαφόρους διοικητικὰς ἐν Ῥωσίᾳ
θέσεις. Ἐν τῷ μεταξύ ἐξέδωκε «Διηγήματα»
(1781), «Ἐλάττωνα ἔργα» (1787-91) καὶ
ἄλλα τινὰ ἔργα, ἅτινα ἐδείξαν ἤδη τὴν πλούτην
τῆς φαντασίας τοῦ ἀλλ' ἰδίως ἐφημέριον
δύο κομωδίας τοῦ «Μισανθρωπία καὶ μετὰ-
νοσία» καὶ «Οἱ Ἰνδοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ» (1789). Τῷ
1795 ἀπεσυνθείς τῆς Ῥωσ. ὑπηρεσίας ἔζη ἐν
ἐξοχῇ παρὰ τὴν Νόρβαν, ἔγραψε δὲ τότε ὑπὲρ
τάς 20 κομωδίας. Τῷ 1798 διωρίσθη ποιη-
τῆς τοῦ αὐλικῶ θεάτρου ἐν Βιέννῃ, παύθηκε
δὲ τῷ 1800 ἀπῆλθεν εἰς Ῥωσίαν, ὅπου ὅμως
συλληθείς ὡς ὑποπτος πολιτικῆς συγγραφῆς
ἐπέμεινε εἰς Σιβηρίαν ἄλλα ταχέως ἀπῆλ-
λάτῃ τῆς ἐξορίας ὑπὸ Παύλου τοῦ Δ' καὶ
πολλῶν ἔτι καὶ τιμῶν, γενόμενος καὶ αὐλι-
κὸς σύμβουλος. Τὴν ἐν Σιβηρίᾳ διαμονὴν του
περιέγραψε μυθιστορικῶς ὁ Κ. ἐν τῇ ἔργῳ
του «Τὸ περιεργότατον ἔτος τῆς ζωῆς μου»
(2 τ.). Τῷ 1803 ἀπῆλθεν εἰς Βερολίνον ἐ-
γένετο μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστη-
μῶν, ἤρχισε τὴν ἐκδοσιν τοῦ ετησίου «Πε-
ριολογίου τῶν δραματικῶν ἔργων», ὅπου τα-
κτικῶς ἐξέδιδε μέχρι τοῦ θανάτου του (18
εἰν. 1803—20), καὶ ἔγραψεν ἔκτοτε πάλιν
πλήθον δραματικῶν ἔργων. Ἀπὸ τοῦ 1806
ἐνεκα τῶν πολιτικῶν τῆς πατρίδος του τα-
ραχῶν ζῶν πάλιν ἐν Ῥωσίᾳ ἐπολέμει τὸν
Ναπολέοντα καὶ τοὺς Γάλλους σφοδρῶς καὶ
πνευματωδέστατα, ἰδίως ἐν ταῖς ἐφημερίδι
«Μέλισσα» (Κονίξ, 1808—10) καὶ «Τέτ-
τις» (1811—12). Βραδύτερον διορισθείς γε-
νικὸς πρόξενος τῆς Ῥωσσίας διὰ τὰ γερμα-
νικὰ κράτη ἐξέβηκεν ἐν Κόνιξβεργ πλὴν πολ-
λῶν δραματικῶν τε καὶ ἄλλων ἔργων «Ἰστο-
ρίαν τοῦ γερμανικοῦ βασιλείου (τόμ. α' καὶ
β', Δψ. 1814), συμπληρωθεῖσαν κατόπιν ὑπὸ
Rüder (τόμ. γ' καὶ δ' 1832). Τῷ 1817 ἐ-
πέμεινε ὑπὸ τῆς Ῥωσ. κυβερνήσεως εἰς Γερ-
μανίαν ὡς ἀπυνομικὸς τε καὶ πολιτικὸς κα-
τάσκοπος, ἔδρευε δὲ τότε (1818) ἐν Βαϊμάρῃ
τὴν «Ἐδομακρίαν φιλολογικὴν ἐφημερίδα»,
ἐν ἣ ἐπολέμει καὶ ἐσατορίζεν ἀμειλικτως τὰς
πρὸς πολιτικὰς ἐλευθερίας τάσεις καὶ ἐνε-
ργείας τῶν λαῶν, γενόμενος δ' ὅμως ἀντιδημο-
τικώτατος καὶ μισήσας ἐν τῇ πατρίδι του ἐδο-
λοφονήθη ἐπὶ τέλος τῷ 1819 ὑπὸ νέου τινὸς
Καρύλου Σίνδ. Ὡς κομωδιογράφος ὁ Κ. εἶ-
χεν ἀνεξάντλητον δρεμετικότητα, σατυρικὴν
πνεῦμα, εὐχερείαν περὶ τὴν διασκευὴν καὶ
δύναμιν ἐν τῇ παραστάσει τῶν χαρακτήρων

ἀλλ' ἐστερέϊτο παντὸς ἀνωτέρου ἰδανικοῦ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ παντὸς ἐθνικοῦ ἢ ἠθικοῦ σκοποῦ. Τὰ δραματικὰ ἔργα του ἀνέρχονται εἰς 216, ὧν τινὰ μὲν ἀπρηχαιώθησαν ἤδη, ἀλλὰ ὅμως διατελοῦσι πάντοτε δημοφιλέστατα. "Ἀπαντα ἐξεδόθησαν πολλὰκις καὶ τελευταῖον εἰς 40 τ. 1840—41 ἐν Λιψία, πολλὰκις δὲ καὶ τὰ ἀρίστα αὐτῶν κατ' ἐκλογὴν.

2) "Οθων φὸν Κ., περίφημος ῥώσος ἐρευνητής, ὁ δεύτερος υἱὸς τοῦ ἀνωτέρου Κ. Γενν. ἐν "Ρεβάλ τῷ 1787, ἐξετέλεσε νεώτατος περιοδεῖαν τοῦ κόσμου μετὰ τοῦ Κρούζενστερν. Τῷ 1815 ἀνετίθη αὐτῷ ἡ εὐρεσις ΒΑ διόδου παρὰ τὸν Βερίγγειον πορθμὸν, κατὰ δὲ τὸν ἐπὶ τούτῳ τρίτῃ πλοῦν ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ Νοτίῳ θαλάσῃ 399 νήτους καὶ ΝΑ τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ ἕτερον πορθμὸν λαβέντα τὸ ὄνομα του (Πορθμὸς Κ.). "Εδημοσίευσε δὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ πλοῦ τοῦτου ἐν ἰδίῳ ἔργῳ (3 τ., Πέτρουπ. 1821—23). Τῷ 1823 ἐξετέλεσε νέαν περιοδεῖαν τοῦ κόσμου πρὶς εἴτη διαρκέσαν, ἥς περιγραφὴν ἐξέδωκεν εἰς δύο τόμους (Βατμάρη 1830). "Ἀπέθανε δὲ ἐν "Ρεβάλ τῷ 1846. "Ο Κ. μεγάλως ἐπεξετείνε τὰς ὑδρογραφικὰς γνώσεις, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν Νότιον θαλάσσαν.

3) "Αλέξανδρος φὸν Κ., ἀδελφὸς τοῦ "Οθωνος, περίφημος ζωγράφος εἰδικῶς ἐν τῇ παραστάσει μαχῶν διαπρέψας. Γενν. 1815 ἐν Κόνιξβεργ, ἐπαίδευθ ἐν τῇ "Ακαδημίᾳ Πέτρουπόλεως ὅπου βραδύτερον ἐγένετο καθηγητής. "Η Μάχη τῆς Νάρβας κατέστησεν αὐτὸν ἐνδοξον καλλιτέχνην. Κατόπιν ἐξετέλεσε διὰ τὰ χειμερινὰ ἀνακτορα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς "Ρωσίας τὰς κυριώτερας τῶν μαχῶν Πέτρου τοῦ Μεγάλου κατὰ Καρόλου τοῦ ΙΒ' τῆς Σουηδίας, ὧν ἀρίστη εἰκὼν εἶναι ἡ τῆς ἐν Πουλτάβα μάχης. Βραδύτερον ἐποίησε καὶ εἰκὼνας τῶν μαχῶν τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου ἐν αἷς διακρίθησαν οἱ "Ρῶσσοι, καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς μάχας ἐξέπόνησεν ὡν μνημονεύεται αἱ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος μάχαι τῶν "Ρώσων τοῦ 1812 καὶ 1813. "Ἀπὸ τοῦ 1860 ζῶν ἐν Μονάχῳ ἀπέθανεν αὐτόθι τῷ 1889.

Κότσερν. Κώμη τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φύλλου κειμένη 5 ὥρ. πρὸς Α τῆς Καρδίτσας ἐπὶ τοῦ Μικροῦ Τσιναρλῆ, παραποταμοῦ τοῦ Πηνειοῦ ἐνομένου μετὰ τῶν λοιπῶν κλάδων τοῦ "Ενιπέως. Πρὸς Α αὐτοῦ ὑψοῦται τὸ ὄρος Τσιγαντζῆ καὶ πρὸς Β τὸ ὄρος Δοβρούτζα (Τίτανος). Οἰκεῖται ὑπὸ 740 κατοίκων.

Κότταικαρή. Χωρ. τῆς ἐπαρχίας "Ελευθερουπόλεως τῆς Μακεδονίας, μετὰ 430 κατ. ὅθωμ. [Ν.Σ.]

Κότταικῶ. Χωρ. τῆς Εὐβοίας ἀνηκὼν εἰς τὸν δῆμον Νηλείων μετὰ 197 κατοίκων. "Ἀπέχει πρὸς Δ τῆς "Ἀγίας: "Αννης ὥρας 2,

τοῦ "Αγλαδίου 42' πρὸς Β καὶ τῆς παραλίας τοῦ "Ἀγλαίου 1/4 τῆς ὥρας.

Κόττασκίνα. Χωρ. τῆς Εὐβοίας, ἐν τῷ δήμῳ Ληλυθίων, ἔχων 227 κατ. [Μ.Σ.]

Κόττασιμ, χροῦκα. Χωρ. τοῦ δήμου Καρδωρύλης, ἔχων 149 κατ. [Μ.Σ.]

Κόττασιν (Cochin ἢ Coitschin) 1) "Αγγλικὴ τοποτηρητεία ἐπὶ τῆς ἀκτῆς Μαλαβάρ βορείως τοῦ διαμερίσματος Μαλαβάρ, ἔχουσα ἔκτασιν 3525 τγμ. καὶ 600 278 κατ., πρῶτεύουσαν δὲ τὸ Τρίπὸνταρυ. Ἀπέχον 11 χμ. τῆς πόλεως Κ. (βλ. κατωτ.). — 2) "Αχυρωμένος λιμὴν καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῷ διαμερίσματι Μαλαβάρ τῆς Ἰνδοβρετανικῆς προεδρίας Μάδρας. "Ἐχει περὶ τὰς 30 000 κατ., ἀσχοῦντας ἐμπορίαν, ναυτιλίαν, ναυπηγίαν καὶ ἄλλαιαν.

Κόττασιν-τσέν. Βλ. Κοττγκίνα.

Κόττασκόβιαν. Χωρ. τοῦ διαμερίσματος Φλωρίνης τῆς Μακεδονίας, μετὰ 830 κατ. χρίστ. [Ν.Σ.]

Κόττα (Cotta). Περίφημος γερμ. οἰκογένηται βιβλιοπωλὼν καὶ ἐκδοτῶν, στενῶς συνδεδεμένων πρὸς τὴν ἐν Γερμανίᾳ φιλολογικὴν κίνησιν, διατηρούντων δὲ λίαν ἐκτεταμένους βιβλιοεμπορικὰς ἐργασίας. Τὸ κατὰσθημα αὐτῶν ἰδρύθη τῷ 1854 ὑπὸ τοῦ "Ιω. Γεωργ. Κ. ἐν "Γυδίνγῃ. "Ιδίως δὲ μνημονευτέος ὁ "Ιω. Φρειδ. βαρὼν φὸν Κ., γενν. 1764 ἐν Στουτγάρτῃ, ἀποθ. 1832, ὅστις συνεδῆθη στενῶς μετὰ τῶν Σχιλλερ, Γκαίτε, "Ερδερ, Ουμβολτ καὶ τῶν ἄλλων τῆς Γερμαν. κερυραίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἔβρουσε τῷ 1798 τὴν "Γενικὴν "Εφημερίδα ἐν Αὐγούστῃ, νῦν ἐκδιδομένην ἐν Μονάχῳ, συνέστησε δὲ καταστήματα ἐν Αὐγούστῃ καὶ Μονάχῳ. "Ἐκτοτε ἀρχεται ἡ μεγάλη ἀκμὴ τῶν καταστημάτων Κ., ἰδρύθησαν δὲ τοιαῦτα βραδύτερον καὶ ἐν Στουτγάρτῃ καὶ Λιψία. Σήμερον τὸ κύριον κατάστημα εὐρηταὶ ἐν Στουτγάρτῃ (J. G. Cotta's Nachfolger), περιλαμβάνον μέγιστα τυπογραφεῖα καὶ ἄλλα σχετικὰ ἰδρύματα. Εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ἀνήκουσι καὶ ὁ "Ερρίκος Κ., διακεκριμένος δασολόγος (1763—1844), γενόμενος διευθυντῆς τῆς ἐν Tharand τῆς Σαξωνίας δασολογικῆς ἀκαδημίας καὶ πλείστα ἐκδοὺς μεγίστης ἀξίας σχετικὰ συγγράμματα, καὶ ὁ Βερνάρδος Κ., ὄνυμαστὸς γεωλόγος (1808—1879), καθηγητής ἐν τῇ Μεταλλευτικῇ "Ακαδημίᾳ τοῦ Φραϊδούργου καὶ συγγραφεὺς πλείστων ὅσων περιφώνων εἰδικῶν συγγραμμάτων, χερτῶν κλ., μεγάλως δὲ εἰς τὴν πρόβδον τῆς Γεωγνωσίας συντελέσας. [Γ.Ε.]

Κότταδος. Παιγνιον τῶν ἀρχαίων "Ελλήνων συνηθέστατον κατὰ τὰ συμπόσια καὶ ὡς ἐρωτικὸν μαντεῖον χρησιμοποιοῦμενον. "Ἐκαστος δὴλα δὴ τῶν συμποτῶν ἔρριπτε σκοπεύων τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἐν τῷ ποτήριῳ οἴνου

(καλούμενον Κ, ἢ λάταγα ἢ λαταγών) πρὸς μεταλλινὸν ἀγγεῖον ἱκανῶς ἀπέχον ἀναφέρων συγχρόνως τὸ ἀναπηδῶν αὐτῷ προσώπον· ἐπρεπε δὲ οἷνος νὰ ἐμπέσῃ ὅλος εἰς τὸ ἀγγεῖον, χωρὶς οὐδὲ σταγόνων νὰ ἐκχυθῇ, καὶ ν' ἀποτελέσῃ καθαρὸν ἥχον, ὅστις ἐθεωρεῖτο εὐάρεστον μάντευμα. Ἀντὶ δοχεῖον ἐχρησίμευσεν καὶ αἱ πλάστιγγες ζυγοῦ αἰτίνες ἀναιρόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐμπιπτοντος αἶνου ἐπληττον μεταλλινόν τι «ἀνδριαντάριον» ἐξ οὗ παράγεται ὁ ἥχος. Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι ὑπῆρχον ποικιλίαι τοῦ πανγίου. [Σ.Τ.]

Κόττιους (Kottbus). Πρωτεύουσα πειθερίας ἐν τῇ πρωσικῇ ἐπαρχίᾳ Βρανδεμβούργου, ἐπὶ τοῦ Σπρέα καὶ κατὰ τὴν διασταύρωσιν πολλῶν σιδηροδρόμων, ἔχουσα γυνάσιον, ἀνώτερον παρθενεῖον, τεχνικὴν σχολὴν σχεδιάσεων, νοσοκομεῖον, πλείστα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ (1890) 34 010 κατ., διατρεφύνας καὶ ἐμπόριον ἀξιόλογον. Ἡ περὶ 7 400 εἰς Κ. ἔχει ἔκτασιν 852 τχμ. καὶ 75 227. [Μ.Σ.]

Κοττέν (Sofia Cottin, τὸ γένος Risland, ὑπὸ τὸ ὄνομα Madame C. γνωστῇ). Γαλλὶς μυθιστοριογράφος γενν. 1773, νεώτερον ἐκδοθεῖσα τῇ τραπεζίτῃ Κ. καὶ ἐν ἡλικίᾳ 20 ἐτῶν χρεώσασα, ἀπεθ. 3' ἐν Παρίσι τοῦ 1807. Ἔργα τῆς εἰναι Μαλβίνα, Ἄμαλιν Μάνσφελδ, Μαθίλδη, τὸ ἀριστον δὲ Ἑλισάβετ ἢ αἱ εἰς Σιδηρίαν ἐξόρισται. Τὰ ἅπαντα αὐτῆς ἐξεδόθησαν πολλάκις. [Β.Δ.]

Κόττιαι Ἄλπειαι. Βλ. Ἄλπειαι, Ιον.

Κόττιος. Βλ. Ἐκατόγχιρες.

Κόττιφος (Turdus). Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει γένος πτηνῶν ἐκ τῶν κυρίως ψιδῶν, ὑπὲρ τὰ 80 περιλαμβάνον εἶδη ἀπανταχοῦ τῆς διασπαρμένα καὶ ἐν τῷ πρότυπον γένος τῆς μεγάλῃς οἰκογενείας τῶν Κοττιφιδῶν (Turdidae). Τρέφονται ἐξ ἐντόμων, καρπῶν, σκωλήκων, κορμιῶν καὶ καρπῶν, εἰναι δὲ κατὰ τὸ πλείστον καλοὶ ψάλλται, καὶ τινα μάλιστα ἐξαιρετὰ ἄθουσιν πολλὰ δ' ἐστιμῶνται μεγάλως διὰ τὸ κρέας τῶν. Εἶναι ἀποδημητικά. Κατασκευάζουσι φωλεὰς ἐντέχνους καὶ πολλάκις κεκλεισμένας. Ὁ κοινὸς παρ' ἡμῖν κόττιφος εἶναι Κ. ὁ μέλας ἢ Ἀριστοκόττιφος (Τ. merula), ἐντελὲς μέλας, πλὴν τοῦ ῥάμφους, ὄντος κίτρινου, διακρίνεται δὲ διὰ τὸ ὠραῖον ἄσμά του. Κ. ὁ ἐρυθρὸς (Τ. iliacus) ἔχει μήκος 0,23 μ., εἶναι δὲ ψιδικώτερος εἰς τὰ βόρεια κλίματα δι' ὃ ἐπικαλεῖται Νορβηγικὴ ἀγδιὼν καὶ τὸ κρέας του ἐκτιμᾶται πολὺ· εἶναι δὲ ἀνωθὲν φαίδε ἢ ἐλαίχρους, κάτω λευκὴ μετὰ ἐλαισφαίων κηλίδων, τὰ δὲ ἐπίσθια περὶ τῶν πτερύγων ἔχει ἐρυθρά. Κ. ὁ μουσικὸς (Τ. musicus) ἐνδομετ' ἐν Ἑλλάδι καὶ ὅλη τῇ Ν. Εὐρώπῃ, εἶναι δὲ ἀνωθὲν ἐλαίχρους καὶ κατὰ τὴν κοιλίαν κίτρινόλευκος, μετὰ φαειμελαίνων κη-

λίδων. Κ. ὁ ἱερόφάγος (Τ. viscivorus), ἐλπίεν μεγαλείτερος τοῦ μουσικοῦ, ἔχει μήκος 0,30 μ. σχεδόν, ἐνεκα δὲ τῆς πρὸς τὸν ἱερόν (βλ. λ.) προτιμήσεώς του συντελεῖ μὲγάλως εἰς τὴν διαδόσιν τοῦ παρασιτικοῦ του φυτοῦ. Κ. ὁ ὄρεινός (Τ. montanus) εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων εἰδῶν κοινῶς καλεῖται τσίχλα ὡς καὶ ἄλλα εἶδη θύσια, χειμάζοντα παρ' ἡμῖν. Κ. ὁ πολὺ γλωττός εἶναι εἶδος τῆς Ἀμερικῆς (Βενεζουέλας, Μεξικοῦ, Βρασιλίας), ὑπερδύλλει δὲ πάντα τὰ πτηνὰ κατὰ τὴν ὄντως ἐκπληκτικὴν δύναμιν αὐτοῦ, νὰ διακρατῇ παντοειδῆς τόνους φωνῆς καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ αὐτοὺς ὁρμαστικῶς. Ἰδιωτικώτερος εἶναι καὶ Κ. ὁ κυανός (Τ. cyaneus), ἰδίως ὁ ἄρην, κοινὸς παρ' ἡμῖν καὶ πολλαχοῦ τῆς Ν. Εὐρώπης, διατιμώμενος κατὰ ζύγη.

Κοτύλαιον ἢ Κοτυάειον παρ' ἀρχαίοις, σήμερον Κιουτάγια. Πρωτεύουσα διοικήσεως (μυστερικοφιλίου) τοῦ τουρκικοῦ νομοῦ Προυσῆς ἐν τῇ ΒΔ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, 930 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἐπὶ παραποτάμῳ τοῦ εἰς τὴν Σαγγάριον ἐκβάλλοντος Πούρσας, ἐν μέσῳ πεδιάδος πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν ὄψωματων τοῦ Μουράτ-δὰγ ἀφορίζομένης, ἐκτεταμένη ἐπὶ ἀνωφερῶς ὄψωματος, ὑπὲρ κήπων δὲ καὶ ἀμπελιῶν περιβαλλομένη. Εἶναι ἀμελῶς ἐκτισμένη, ἔχει δὲ 50 τεμῆνη, ὃ χριστιανικῶς κατοῦς (ἑλλ. καὶ ὀρμεν.), κατ. 3' περὶ τὰς 50 000, ὧν 2500 περίπου Ἑλληνας, καλὰ διατρεφόντες σχολεῖα, ἐκκλησιαστικῶς δ' εἰς τὴν μητροπόλιν Ἀγκώρας ὑπαγόμενοι. Ἡ περίξ ἐκτασις παράγει ἐξαιρετὰ σιτηρά, καπνόν, κυρίως δὲ ὄπιον, ὀπώρας, λαχανικά, βόμβακα, ἐνομαστή δ' εἶναι ἡ πόσις καὶ διὰ τὰ δέρματα, τὰ καλλία, τὰς αἰγότριχας καὶ τὰ ἀγγεῖά της, δι' ὧν μέγα διενεργεῖται ἐμπορίων, τῆς πόλεως κειμένης ἐπὶ τῆς μεγάλῃς τῶν καραβάνων ὁδοῦ ἀπὸ Κωνσταντίνου εἰς Χαλέπιν καὶ Βαγδάτιον, πρὸς ἣν ἐκ Δ. συνδέεται καὶ ἡ ἀπὸ Σμύρνης. Τὸ ἀρχαῖον Κ. ἀνηκεν εἰς τὴν Φρυγίαν, αὔλονται δὲ πολλὰ ἀρχαῖα ἀνάγλυφα καὶ ἐπιγραφαί. Ἐνταῦθα τῷ 1832 ἐκλείσθη ἡ μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τοῦ ἀντιβασιλείως τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ Ἀλῆ πασα εἰρήνη. [Μ.Α.]

Κοτυλαίων θῆμας τῆς Εὐδοκίας. Ἰσχυεῖ πρωτεύουσιν τοὺς Καλημεριάνους καὶ ἀνήκουσιν εἰς αὐτὴν 14 ἄλλα χωρία ὧν τὰ ἀξιολογώτερα Ἀνδρονίκου, Βίταλον, Κάζδι, Κεκαλὺρι, Μελεσιάνου καὶ Πύργος. Κατ. ἐν ἔλφ 4047. [Μ.Σ.]

Κοτύλη. Οὕτως ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ ἐπὶ τὸ καίλον, δι' ὃ ἐλέγετο εὖτω τὸ ποτήριον, ἢ ἀρθρική κοιλότης δαυτοῦ τινος (εἰς ἣν ἐφαρμόζεται τὸ σφαιροειδὲς πρᾶχον σκρον αἰλου, αἶον ἐν τῇ ἀρθρώσει τοῦ ισχιακοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ μηριαῖον) κλ., ἔτι δὲ μέτρον χωρητικότητος σιτηρῶν ἴσον πρὸς τὸ 1/1000.

Ἐκ τῶν ἀνωγεινῶν ἐπισημότερα εἶναι τὸ τοῦ ἀγ. Ἀντωνίου πρὸς Δ, τὸ τοῦ Σταυροῦ πρὸς τὸ ΝΑ καὶ ἡ ἀκρὰ Μαίτη πρὸς Δ, ἐκ δὲ τῶν λιμένων ὁ τῆς Ἀδύνας (βλ. λ.) πρὸς τὸ Δ ἀκρον τῆς Β ἀκτῆς. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ καλοὶ ὄρμοι ὡς ἐπὶ τῆς Β ἀκτῆς οἱ ὄρμοι Νίπης καὶ Νουέβιτας, ἐπὶ τῆς Ν οἱ Γουαντάναμο, Παόα κλ. Ἡ νῆτος εἶναι λοφώδης πρὸς Δ (ὕψος 594 μ. ἐπὶ τῆς κορυφῆς Γκουαγιαχόν), ὑψηλότερας δὲ ὄρεσσις περικυβάνει κατὰ τὸ μέσον (Σιέρρα Καμαρίσκα, *Lomas de san Juan* 600 μ.), τὰς ὄψεις δὲ πρὸς τὸ ΝΑ μέρος (*Sierra de Tarquino* 2560 μ., *S. del Cobre* ἤτοι ὄρος τοῦ χαλκοῦ καὶ *S. de los Cuchillos*). Ἐκ τῶν ποταμῶν σημαντικώτερος εἶναι ὁ *Rio* Κάουτε, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Χαλκοῦ καὶ ἐπὶ 82 χμ. πλωτός, ἐστὶ δὲ εἰς *Sagua la Grande* καὶ *S. la Chica*. Τὸ κλίμα θερμὸν ὡς εἰκὸς (μέση θερμοκρασία ἐν Ἀδύνα 20°, ἐν Σαντιάγῳ 21, 6°), πλὴν δὲ τῶν ἐν μέρει ἐλωδῶν καὶ εἰς τὸν κίτρινον πυρετὸν ὑποκειμένων ἀκτῶν ἐν γένει ἐξαίρετον καὶ ὑγιεινόν. Ἡ βλάστησις πλουσία· παράγονται δὲ καφές, σάκχαρον, βάμβαξ, καπνὸς (τὰ περίσπυμα πούρα τῆς Ἀδύνας), κακάον, ἰνδικόν, ὄρυζα, ὄνυχας, βανίλια, πολύτιμα βαρυνὰ καὶ φαρμακευτικὰ ξύλα. Ζῶα εἰσὶν ἐν γένει τὰ εὐρωπαϊκὰ. Ἐκ δὲ τῶν μετὰλλων πρωτεύει ὁ χαλκός, χρυσὸς δὲ καὶ ἀργυρὸς, ἄλλοτε ἀφ' ὧν ἔξαγομένοι, ὀλίγις τῶν σήμερον εὐρίσκονται· ἐκ δὲ τῶν μεταλλικῶν πηγῶν γνωστόταται εἶναι ἡ τοῦ Σάν—Διέγο, ΝΑ τῆς Ἀδύνας. Τοῦ ἐδάφους καλλιεργεῖται κυρίως μόνον 7.66 $\frac{1}{10}$, τὰ δὲ $\frac{1}{10}$, καλύπτονται ὑπὸ θαλάσσης. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται (1887) εἰς 1631687, ὧν τὰ $\frac{2}{10}$ λευκοί. Ἡ δουλεία καταργηθῆναι τῷ 1880. Ἡ νῆτος διαίρεται εἰς 6 διοικήσεις, Ἀδύνας, Σαντιάγο δὲ Κ., Μαντάντς, Πινάλ δὲλ *Rio*, Πουέρτο Πρίντσιπε καὶ Σάντα Κλάρα, περιλαμβάνει δὲ 13 πόλεις, 12 κομπούλεις καὶ πλείστα χωρία. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, μελισσοτροφίαν κλ. Τεράστιον εἶναι τὸ ἐξαγωγικὸν ἰδίως ἐμπορίον, καὶ μέλιστα τοῦ καπνοῦ (εἰς φύλλα καὶ πούρα, ὧν ἐξαγονται περὶ τὰ 300 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος) καὶ τοῦ σακχαροῦ, δευτερευόντως δὲ τῶν ἄλλων προϊόντων, διενεργούμενον διὰ 14 λιμένων, ὧν ἀνάλογος καὶ ἡ ναυτιλιακὴ κίνησις. Σιδηρόδρομοι ὑπάρχουσι μετὰ τῶν κυριωτέρων λιμένων καὶ τῶν μεγάλων φυτειῶν ἐν βλίῳ 1600 χμ. Ἡ νῆτος ἔχει διοικητὴν Ἰσπανὸν ἀντιβασιλέα ἐξεύμενον ἐν τῇ πρωτ. Ἀδύνα μετὰ ταύτην αἱ κυριώτεραι πόλεις εἶναι *Santiago (de Cuba)*, Μαντάντς καὶ Πουέρτο Πρίντσιπε. Ὁ πρῶτολογισμὸς τοῦ 1890-91 ἀναφέρει ἔσοδα 25.8 ἑκατομ. πίζος (πίζον = 5 φρ.) καὶ ἔξοδα 25.4 ἑκατομ. — Ἡ Κ. ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1492, κατεκτήθη δὲ τῇ 1511 ὑπὸ τοῦ Διέγου Βελασκέζ. Ἀπὸ τοῦ 1812 συχναὶ ἐγένοντο ἐπαναστάσεις τῶν ἰθαγενῶν. Ἀπόπειρα ἀνεξαρτησίας τῆς νήσου τῇ 1808 ὑπὸ τοῦ στρατηγὸς *Cespedes* ἀπέτυχε, καταργηθείσης δὲ τῇ 1880 τῆς δουλείας εἰσέχθη καὶ ἐν Κ. τῇ 1884 τὸ ἰσπανικὸν σύνταγμα. [Μ.Σ.]

Κουδαλάτα. Χωρίον Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Ἀνωγεινῶν, κείμενον πρὸς Β τῶν Μενοπολιτῶν ὥρ. 1 κατὰ τὴν Δ παραλίαν τοῦ κελπιοῦ τοῦ Ἀργεστολίου. Ἔχει κατ. 394.

Κουδανάδες. Χωρίον τοῦ δήμ. Καλλιφωνίου ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Καλλιφωνίου μετὰ 341 κατ.

Κουδάνης. Ὀρυκτὸν κατὰ τὸ κυβικὸν σύστημα χρυσταλλούμενον, συνήθως ἐρυθροκίτρινον. Εἶναι οὐσιώδως ἐνωπὶς χαλκοῦ, σιδήρου καὶ οἷου, συχνὰ παρομαρτούντων καὶ ἐτέρων προσμιγμάτων.

Κουδάρης. Χωρίον τοῦ δήμ. Λαυρίου ἀπέχον τῆς Κερατέας πρὸς Β ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$. Κεῖται ἐπὶ κλιτύος λόφου δαυώδους πρὸς Α τῶν Καλυδωνίων. Κατ. 464. Προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα κτλ.

Κουδέβα ἡ φαρμακευτικὴ (Bot. *Cubeba officinalis* Miq.). Εἶδος πεπέραιος (*Piper Cubeba* L.) τῶν Ἰνδιῶν. Αἱ ῥάχεαι αὐτοῦ (*Cubebae* ἢ Μυρτίδανον τῶν ἀρχαίων) εἰσὶν ἀρωματικώτεροι ἀλλ' ἥττον ὀσμίζονται τοῦ κοινῶς μέλανος πεπέραιος. Πρβλ. Μυρτίδανον. [Θ.Χ.]

Κουδέβα. Χωρίον τοῦ δήμου Δωριῶν ἀπέχον ΒΑ τοῦ Σουλιά ὥραν 1, 20', κείμενον δὲ ὑπὸ τὸ ὄρος τοῦ Προφήτου Ἠλία (ὕψ. 1105 μ.). Κατ. 441.

Κουδέλας. Χωρίον τοῦ δήμου Στύρων, οὗ τῆς ἐξοχῆς ἀπέχει $\frac{1}{2}$ ὥραν, οἰκούμενον ὑπὸ 312 κατοίκων.

Κουδέλεια. Χωρίον τοῦ δήμ. Καλτεζῶν τῆς Ἀρκαδίας, μετ' 99 κατ. [Μ.Σ.]

Κουδέλται. Χωρίον τοῦ δήμ. Αἰγινίου ἀπέχον ἀπὸ Καλαμπάκας ὥρ. 1 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 434 κατοίκων.

Κουγορὸν Γερῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρμενίου τῆς Ἀριστοῦ, μετὰ 110 κατ. [Μ.Σ.]

Κουγκέστας βιβλίων ἢ ἄλλως Χρῶνικὸν τοῦ Μωρῆως λέγεται συγγραφή ἐν πολλαῖς γλώτταις διατυθεῖσα καὶ περιγράφουσα τὰς τύχας τῶν ἐν Ἑλλάδι κυριαρχησάντων Φεράγων, ἰδίως ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὸν 19' καὶ 18' αἰῶνα. Τὸ χρονικὸν τοῦτο ἀρχεῖται ἀπὸ βραχείας ἀφηγήσεως τῶν κατὰ τὴν α' σταυροφορίαν, ἀλλ' ἰδίως ἐνδιατρίβει διὰ μακρῶν περὶ τὰς τύχας τοῦ φραγκικοῦ πριγκιπάτου τῆς Ἀχαΐας μέχρι περίπου τοῦ 1377. Πρῶτον ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων τὸ ἑλληνικὸν γράμμα

νον, ὅπερ ἰδίᾳ ἐμελετήθη ὑπὸ τοῦ Γάλλου μεσαιωνοδύφου Buchon, δευτεῖ καὶ ἐξεδῶκεν αὐτὸ ὅλον, πρῶτον μὲν τῇ 1840 ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, ἔπειτα δ' ἐκ τοῦ πληρεστέρου κώδικος τῆς Κοπενάγης τῇ 1845. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν κείμενον εἶνε ἑμμετρον. Ἐπειτα δὲ τὸ αὐτὸ κείμενον εὗρέθη περὶ γαλλιστί (ἐπιγράφοντες Le livre de la Conqueste, ἐξ οὗ καὶ ἡ εἰς τὸ ἑλλ. κείμενον δοθείσα αὐθαιρέτως ὑπὸ τοῦ Buchon ὀνομασία Βιβλίου τῆς Κουγκέστας) ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Βρυξελλῶν καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Buchon τῇ 1845. Κατόπιν ὁ Γερμανὸς Κάραλς Porf, εὐρύνει ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βενετίας ἰταλίστι τὸ κείμενον, ἐξεδῶκε τῇ 1873. Τέλος δ' ἐδημοσιεύθη τὸ Κ. β. καὶ ἐν τῇ ἀραγωνικῇ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἰσπανικῆς Ὑσσούνας, κατὰ μεταγενεστέραν σύνταξιν τοῦ 1593, περιέχουσαν καὶ μέρη λείποντα ἐν τοῖς ἀλλογλώττοις κειμένοις. Μέχρι τῆς ὑπὸ Porf ἐν Βενετίᾳ ἀνακαλύψεως τοῦ χρονικοῦ τοῦ Βενετοῦ Μαρίνου Σανούδου (Istoria del regno di Romania sive di Morea), συντεταγμένον μεταξὺ 1328 καὶ 1333, τὸ χρονικὸν τοῦ Μωρέως ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μόνη πηγὴ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Παλοποννήσῳ φραγκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἐκείνην καὶ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν ἀνδραγυῶν κῶν ἀρχαίων, ἅτινα ἔχουσιν ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1267 μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς χερσονήσου, τὸ Κ. β. βιβλίον ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῆται ὡς πολὺτιμος πηγὴ. Ζήτημα ἐγεννήθη ποῖον τῶν κειμένων θεωρητέον ὡς τὸ πρῶτον, ἐξ οὗ ἀπέρρευσαν τὰ ἄλλα. Ἐπ' ἐσχάτων, ἀναθεωρηθέντος τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ τοῦ Schmitt, ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ ἡ γνώμη ὅτι τὸ Χρονικὸν συντετάχθη τὸ πρῶτον ἑλληνιστί. Ὁ αὐτὸς Schmitt, κατοικῶν νῦν ἐν Κερκύρᾳ, παρασκευάζει νέαν ἐκδοσὶν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἐπὶ τῇ βάσει νέας παραβολῆς τῶν σωζομένων χειρογράφων (κώδιξ 2808 καὶ 2753 τῆς ἐθν. βιβλ. Παρισίων, κώδ. 509 τῆς βιβλ. Βέρνης, κώδ. τῆς βιβλ. Γουρίνου B II 1, κώδ. 57 τοῦ διαμερισματος Φαβρίκιου τῆς ἐν Κοπενάγῃ βιβλιοθήκης). Τὰ ἑλληνικὰ κείμενα δὲν ἔχει μόνον ἱστορικὴν σημασίαν, ἀλλ' εἶνε ἀξίον λόγου καὶ ὡς γλωσσικὸν κείμενον τῶν μέσων αἰώνων.

Πρὸς Buchon, Chroniques étrangères relatives aux expéditions françaises pendant le XIII siècle, ἐν Παρίσις 1840. — Τοῦ αὐτοῦ, Recherches historiques sur la principauté française du Morée et ses hautes baronies (ἐν τῇ πρώτῃ τόμῳ), ἐν Παρίσις 1845. — E Hissén, Analekten der mittel-und neugriechischen Literatur, μέρος β', ἐν Λειψία 1856. — Porf, Chroniques Gréco-romanes, ἐν Βερολίῳ

1873. — Morai-Fatio, Libro de los fechos et conquistas del principado de la Morea, ἐν Γενεύῃ 1885. — John Schmitt, Die Chronik von Morea, ἐν Μονάχῳ 1880. — Τοῦ αὐτοῦ, Zur Ueberlieferung der Chronik von Morea (Romanische Forschungen, τόμ. ε' σελ. 510—538). — Krumpholtz, Geschichte der byzantinischen Literatur, ἐν Μονάχῳ 1891, σελ. 419—423. — Σπυρ. Π. Λάμπρου ἐν τῇ Deutsche Literatur-Zeitung 18 Ἰουλ. 1888. — Τοῦ αὐτοῦ, Τὰ ὅπλα τοῦ Δοξαπατοῦ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἑλλάδι», ἡμερολογίῳ Δροσίνῃ καὶ Κασδίνῃ τῇ 1894, σελ. 188 κέ. [Α.]

Κουγκούρ. Πρωτεύοντα περιφέρειαι ἐν τῇ ῥωσικῇ κυβερνήτῃ Πέρμι, ἐπὶ τῆς μεγάλης εἰς Σιβηρίαν ὁδοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ποτ. Σύλδα. ἔχει νοσοκομεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, βιβλιοθήκην, σπουδαίον κλ., κατ. δὲ (1887) 11780 (Μ.Σ.)

Κούγκ-Τσεπύ. Βλ. Αἰνάν.

Κούγλερ (Φρ. Θεόδ. Kugler). Διακεκριμένος τεχνολόγος καὶ ιστοριογράφος τῆς τέχνης, γενν. 1808 ἐν Στεττίνῳ, σπουδάζας ἐν Βερολίῳ καὶ Αἰδελβέργῃ φιλοσοφίαν καὶ ἱστορίαν τῆς τέχνης. Ἐγράφε ποιήματα, ὧν τινὰ ἐγένοντο δημοτικώτατα, μουσικὰς συνθέσεις, ἐπὶ δὲ καὶ ἱστορογραφήματα διάφορα ἐξεπόνησε. Τῇ 1833 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς Ἀκαδημίας, ἐκτοτε δ' ἔγραψε καὶ ἐξεδῶκε Περὶ τῆς πολυχρωμίας τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς καὶ τῶν ὀρίων αὐτῆς (Βερολ. 1835), ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων (3η ἐκδ. εἰς 3 τ. Αἰψ. 1867) καὶ ἄλλα τινὰ εἰδικώτερα ἔργα. Ἐγράψεν ἐπὶ ἱστορίαν Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, Νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ πρωσικοῦ κράτους, τὸ ἀριστόν ὅμως τῶν ἔργων του εἶναι τὸ Ἐγχειρίδιον τῆς ἱστορίας τῆς Τέχνης (5η ἐκδ. εἰς 2 τ., Στοουτγάρδῃ 1871—72). Τῇ 1843 ἀνετέθη αὐτῷ ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ ἡ ἐπιμέλεια τῶν εἰς τὴν τέχνην ἀναγομένων. Τῇ 1840 ἐξεδόθη συλλογὴ ποιημάτων του. Ἐγράψε δὲ καὶ δράματα, ὧν τινὰ εὖτυχον λαμπρὰς ὑποδοχῆς, καὶ ἱστορίαν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς (3 τ., Στοουτγ. 1854—59). Ἀπέθ. τῇ 1858. [Β.Ε.]

Κουγούρ ἡ Πολύμα (Polis esopol), εἶδος αἰλούρου τῆς Β' ἀμερικῆς, μέγεθος ἔχον λεοπαρδάλειος καὶ χροῖμα λέοντος, δὲ καὶ ἐπικαλεῖται ἀμερικανικὸς λέων. Εἶναι ζῶον ἀγρίον καὶ αἰμαχαρές, φοβεῖται ὅμως τὸν ἄνθρωπον καὶ τοὺς κύνας, νέος δὲ συλληφθεὶς ἐξημεροῦται ἐντελῶς. Τὰς κόρας τῶν ἀθλαμῶν μόνος τῶν αἰλουρεσίδων ἔχει στραγγύλας. [Φ.Ι.]

Κουδὲ (Λαὺ. Κάρ. Αὐγουστ. Conder). Ἑξοχὸς Γάλλος ζωγράφος γενν. 1790 ἐν Παρίσις ὅπου καὶ ἀπέθ. τῇ 1873. Κυριώ-

τατα τῶν ἔργων του εἰσὶν Ὁ Καίσαρ κατὰ τὰς εἰδήσεις τοῦ Μαρτίου, ἢ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ, διάφοροι τοιχογραφίαι ἐν τῷ Λούβρῳ, τῷ ναῷ τῆς ἀγ. Μαγδαλινῆς. Ἡ ἐναρξίς τῆς ἑθνοσταυρώσεως τῷ 1789 (ἐν Βερσαλλίαις, ὅπου καὶ ἀλλαι εἰκόνας του ἐκ τῆς γαλλικῆς ιστορίας) κτλ. [B.E.]

Κούδασσι. Κώμη τῆς Ἑπείρου θρεῖνῃ ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἀμυντίας μετὰ 3 000 κατοίκων τουρκολοβανῶν, ἀπέχουσα 7 ὥρι τοῦ Δυλῶνος καὶ τῆς Τραπεζένης.

Κουένδα (Juan de la Cueva). Ἰσπανὸς ποιητής, γενν. περὶ τὸ 1550 ἐν Σεβίλλῃ, ἀπεθ. μετὰ τὸ 1608 εἰς πάντα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως ἀσχοληθεὶς καὶ εἰς τινὰ μάλιστα πρῶτος αὐτὸς ἐκ τῶν συμπαιρωμένων του. Ἐπιστημώτερα τῶν ἔργων του εἶναι: Ohras, συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων Coro Fobio de romances historiales, δεκα βιβλία περιλαμβανόμενα ὑπὲρ τὰ 100 ἑμμετρὰ διηγήματα, ὧν τὰ πλείστα ἐκ τῆς ἀρχαίας κλασσικῆς ιστορίας καὶ μυθολογίας, ὀλίγιστα δὲ ἐθνικῆς ὑποθέσεως. La conquista de la Bética, ἡρωϊκὸν ἔπος εἰς 24 ἄσματα, ἐν οἷς περιγράφεται ἡ κατάκτησις τῆς Σεβίλλης ὑπὸ Φερδινάνδου τοῦ 1^{ου} τῆς Καστίλλας. Ἀλλ' ἰδίως ἀξιόλογα εἶναι τὰ δράματά του, ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν τίτλων Primera parte de las comedias y tragedias ὁ τόμος εὐτοῦ περιλαμβάνει 4 τραγωδίας καὶ 10 κωμωδίας, ὧν τινὲς μὲν ἐπὶ ἀρχαίων ὑποθέσεων (Αἴας, Βιργίνια), ἀλλαι δ' ἐπὶ συγχρόνων καὶ ἀλλαι ἀνὰ ἱστορικῆς βάσεως. Ὁ Κ. πρῶτος ἀνεκάλυψε πρωτοτύπους κωμωδίας ἐπὶ τῆς ἱσπαν. σκηπῆς, διακρίνεται δὲ διὰ τὴν ποικιλίαν καὶ ἐντέλειαν τῶν μέτρων του. Τὰ δράματικά του ἔργα φαίνεται ὅτι παρατάθησαν ἐν Σεβίλλῃ κατὰ τὰ ἔτη 1579 καὶ 1580, οὗχὶ ὅμως δημοσίᾳ. Εἰσὶ δὲ σπάνια καὶ σὺδερμα αὐτῶν ὑπάρχει πλήρης ἐκδοσις. [B.A.]

Κουένδης. Ὄνομα ἱσπανικῶν τινῶν πόλεων ὧν μάλιστα ἀξία λόγου ἡ Κ. δὲ Βέρα, πόλις τῆς ἱσπαν. ἐπαρχίας Ἀλμέρια ἐν Ἀνδαλουσίᾳ, ἐπὶ τοῦ ποτ. Ἀλμανζόρα, ἔχουσα (1887) 20 027 κατ. Παρ' αὐτὴν, ἐν τῇ Σιέρρα Ἀλμάρρα, ὑπάρχουσιν ἀργυρρυχεῖα, πᾶσα δὲ ἡ περίεξ κοιλὰς εἶναι εὐφοριώτατη, δι' ἡ Κ. θεωρεῖται ὡς ἡ πλουσιωτάτη πόλις τῆς ἐπαρχίας.

Κουέντ-τσόου. Ἐπαρχία ἐν τοῖς ΝΑ τοῦ σινικοῦ κράτους, πρὸς Ν τῆς Κουάγγ-σί, ἔχουσα ἑκτασίαν 172 898 τ.μ. καὶ ὑπὲρ τὰ 5 000 000 κατ. Εἶναι γῶρα κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινῃ, ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ὑδαργύρου, ἵππους δὲ τοὺς ἀρίστους τῆς Κίνας. Πρωτ. ἡ Κουέντ-τσάγκ. Ἐν Κ. κατοικοῦσιν οἱ Σάγγ καὶ Μιάο-Τσὺ οἵτινες θεωροῦνται ὡς ἀπόγονοι τῶν πρώτων κατοίκων τῆς αὐτοκρατορίας, μέχρι τοῦδε χιμικτοὶ πρὸς

τὸν ἄλλον σινικὸν λαὸν ἀπομείναντες. [M.S.]

Κουένκα 1) Πρωτεύουσα τῆς ἑμμαν-μου ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ νήσῳ Καστίλλᾳ, ἔχουσα (1887) 242 462 κατ. ἐπὶ ἐκτάσεως 17 193 τ.μ., ἔδρα ἐπισκόπου καὶ μία τῶν κορυφαιτέρων τῆς Ἰσπανίας ἀγορῶν βάμβακος, μεταξὺ τῶν ποτ. Júcar καὶ Hu-car κειμένη. Πόλις ἀρχαιοτάτη, ἔχουσα μητροπόλιν τοῦ 1177 γοθικοῦ ῥυθμοῦ. Κάτ. 9747. — 2) Κυρίως Σάντα - Ἀννα δὲ Κ., πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Ἀζουζὺ τῆς ὁμο-ριγ. Δημοκρατίας Ἰσημερινοῦ, ἐπὶ τοῦ ῥίε Ματάζαρο, ἐν εὐφύῳ κοιλάδι, μία τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων πόλεων τῆς Δημοκρατίας, ἔδρα ἐπισκόπου ἔχουσα 25 000 κατ. [M.S.]

Κουενο-λαδεν. Μεγάλη καὶ ὑψηλὴ δ-ρεοσειρὰ ἐν Ἀτίξ, ἰσχυρομένη διὰ τῶν εἰς μῆκος Α ἀπὸ Γρήνις 71-74° καὶ πλάτος Β 31-37° κειμένων ὕψωμάτων ἀπ' ὧν ἀρχον-ται καὶ τὰ Ἰραλίαι, ἐκτεινομένη δὲ πρὸς Α μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ ῥάγγ-το-κιάγγ καὶ ἀφορίζουσα ἐκ Ν τὸ ὑψιπέδιον τοῦ Τιβετ. Κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ὄρος εἶναι ἀνεξερεύνη-τον, ἔχει δὲ κορυφὰς χιονοσκεπεῖς ὕψους 6 500 μ. καὶ πλέον ἐτι. [M.S.]

Κουερενχδάκ. Πρωτ. τῆς πολιτείας Μορέλος ἐν Μεξικῷ, 75 γμ. Ν τοῦ Μεξικῶ, ἐν κοιλάδι εὐφοριώτατη, Κάτ. 8 500. [M.S.]

Κουζάνος (κυρίως Νικόλαος Ghryphs ἢ Krebs, ἀπὸ δὲ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, τῆς ἐπὶ τοῦ ποτ. Μορέλλα Κνας, ἐπικα-λούμενος «ὁ ἐκ Κούζας» ἢ Casanhus). Καρδι-νάκιος διαπρέφας ὡς φιλόσοφος καὶ ὡς πολι-τικός. Ἐγενν. τῷ 1401, ἐσπούδασε δὲ τὰ νο-μικά καὶ εἴτα τὴν θεολογίαν, τῷ δὲ 1430 ἐ-γένετο κληρικὸς. Εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ σύνοδον τοῦ 1432 ἀπέρωσε τὸ ἔργον του De concordantia catholica, ἐν ᾧ ὑπεστήριξεν ὅτι αἱ σύνοδοι εἶναι ἀνώτεροι τῶν παπῶν, αὗς δύ-νανται καὶ νὰ καθιρώσιν. Ἐγραψεν ἐτι περὶ διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου, ἔργον ὅπερ ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ γρη-γοριανοῦ ἡμερολογίου (1577). Τῷ 1438 ἐπέμ-σθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ἐπιδιώξῃ τὴν ἑνωσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν καὶ πολλὰς δ' ἄλ-λας ἀνέλαβε σεβὰρας ἀποστολάς. Τῷ 1448 ἐγένετο καρδινάλιος καὶ ἐπίσκοπος Βιέννης. Ἀπὸ τῷ 1464. Βαθεῖται καὶ φιλοσοφικώ-ταται, ὅσον καὶ γλωσσικῶς γλαφυρά, εἰσὶν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ὁμιλίαι του. Ἐκ δὲ τῶν φιλο-σοφικῶν ἔργων του πρωτεύει τὸ «Περὶ τῆς σοφῆς ἀμαθίας». Τὰ ἔργα του ἐξεδόθησαν πολ-λάκις. [B.A.]

Κούζας (Ἀλέξ. Ἰωάννης Α'), ἡγε-μὼν τῆς ἡνωμένης Μολδοβλαχίας. Ἐγενν. 1820 παρὰ τὸ Γαλάζιον τῆς Μολδαβίας, ἐξε-παίδεύθη δ' εὐρύτερον ἐν Παρισίοις. Λαβὼν μέρος εἰς τῆς παραχρᾶς τοῦ 1848 ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Μιχαήλ Στοῦρτζα. Ἐπὶ δὲ

τοῦ ἡγέμ. Γρηγορίου Γάικα ἐπιστρέψας ὑπὲρ-
 ζεν ἐπὶ τινι χρόνῳ ἐπαρχος Γαλαζίου, οὗ τῷ
 1858 ἐξελέγη ἀντιπρόσωπος κατὰ τὰς ἐκλογὰς
 τῆς συμφορῆς πρὸς τὴν παρισίνην συνέλευσιν
 τοῦ 1858 συνελθούσης νομοθετικῆς συνέλευ-
 σως. Τῇ αὐτῇ 2^ῃ ἔτι ἐγένετο ἐν τῷ προ-
 σωρινῷ ὑπουργείῳ τῶν καυμακάμηδων ὑπουρ-
 γῆς τῶν στρατιωτικῶν, ἔχων ἥδη ἐν τῷ στρα-
 τῷ τὴν βαθμὴν ταγματάρχου. Ὡν δὲ ἐνθερ-
 μώτατος ὑπερασπιστὴς τῆς ἐνώσεως τῶν δύο
 παρισίνων ἡγεμονιῶν, ἐξελέγη διὰ τῆς ἐπιρ-
 ρῆς τῆς ἐνωτικῆς μερίδος τὴν 5^{ην} Ἰαν. 1859
 ἐν Ἰασίῳ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας, τῇ δὲ 24
 Ἰαν. ἐν Βουκουρεστίῳ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας,
 καὶ τῷ 1862 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς
 Πόλης καὶ ἐκηρύχθη ἡ ἐνωσις τῶν δύο ἡγε-
 μονιῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥουμανία. Τῷ 1864
 μετεβίβηται τὸ Σύνταγμα πρὸς μέγα δεξιὸς
 τοῦ ρωμανικοῦ λαοῦ, οὗ ἐκέρχεται τὴν ἀνεξαρ-
 τησίαν ἐν τῇ ἐσωτ. διοικήσει, τὴν χειραφετή-
 σιν τῶν χωρικῶν κλ. Ἀλλ' οἱ αἰώνιοι δυση-
 ρεστημένοι κατέσφραξαν νὰ ὁργανώσωσι στρα-
 τιωτικὴν συνωμοσίαν, ἥτις ἐξέβαλε τὸν Κ.
 τῆς ὁρχῆς τῷ 1866. (Πρβλ. Ῥουμανία). Ἐκ-
 τότε ἔζησε ὁ Κ. ἐν Βιέννῃ, Φλωρεντίᾳ καὶ
 Βιόδαδεν, ἀπέθ. δὲ τῷ 1873 ἐν Ἀϊδελβέργῃ.
 Ὁ γάμος τοῦ (1844) μετὰ τῆς Ἑλένης Ῥο-
 σέτης ὑπῆρξεν ἄγονος· φέρουσιν ὅμως τὸ ὄνο-
 μα τοῦ Κ. δύο θετοὶ αὐτοῦ υἱοί. [Β.Α.]

Κουζέν (Βίκτωρ Cousin). Ἐξῆχος Γάλ-
 λος φιλόσοφος καὶ συγγραφεύς. Γενν. 1792
 ἐν Παρισίῳ, ἐγένετο 1814 καθηγητὴς ἐν τῇ
 Ecole Normale, καὶ τῷ 1815 ἀντικαταστά-
 τῆς τοῦ Royer-Collard ἐν τῇ Σορβόννῃ.
 τῆς ὅπῃ ἐξῆς ταχέως ἀπεμακρύνθη διὰ τὰ
 ἀγαν φιλελεύθερα διδάγματα του· ἀλλ' ἀνέ-
 λαβε τὴν ἑδραν τοῦ τῷ 1827 διὰ τοῦ ὑπουρ-
 γείου Μαρτινιὰ καὶ τότε ὑπῆρξεν εἰς τὸ ὑ-
 πατον τῆς δόξης του, μετὰ τοῦ Γκιζῶ καὶ
 τοῦ Βιλλεμαίν ἀποτελῶν τὴν ἐνδοξὴν τῆς
 Σορβόννης τριάδα. Ἐν τῇ μεταξὺ δὲ εἰργά-
 σθη εἰς τὴν ἐκδόσιν τοῦ Πρόκλου (τ. θ, 1820
 —27) καὶ τοῦ Καρτεσιῦ (1826, τ. 11), καὶ
 τῷ 1825 ἤρξατο ἐκδίδων ἰδίαν μετάφρασιν
 τῶν Ἀπάντων τοῦ Πλάτωνος, ἥτις ἐπερατώθη
 τῷ 1840 (τόμ. 13). Μετὰ τὰς παραχὰς τοῦ
 1830 ἐγένετο μέλος τῆς γαλλικῆς Ἀκαδη-
 μίας καὶ τῆς τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπι-
 στημῶν καὶ ἀπεδέθη αὐτῷ τίτλος εὐγενείας
 (1832). Τῷ 1831 ἐπέμψθη ὑπὸ τῆς Κυβερνή-
 σεως εἰς Γερμανίαν νῆα μελετήσῃ τὴν αὐτόθι
 σχολικὸν ὁργανισμόν, περὶ οὗ εἰτα ἐξέδωκεν
 ἰδιαίτερον τόμον, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἐν Ὀλ-
 λανδία, ἣν βραδύτερον ἐπισκέψθη (1837). Τῷ
 1840 ὑπῆρξεν ὑπουργὸς τῆς παιδείας ὑπὸ τὴν
 Τίερ καὶ κατόπιν γερουσιαστῆς. Εἰς τὴν δε-
 μοσίαν βίον του ἐθίκε πένυμα ἡ ἐπανάστασις
 τοῦ 1848, μεθ' ἣν ὁ Κ. ἀνέλαβε τὴν καθη-
 γητικὴν τοῦ ἑδραν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1867 ἐν
 Κάννας. — Ὡς φιλόσοφος ὁ Κ. ἀπαρτίζει τὴν

κατ' ἀρχὰς τῆς ψυχολογικῆς μεθόδου τοῦ
 Royer-Collard καὶ τοῦ Maine de Biran,
 ἡσπάζθη βραδύτερον τὴν γερμανικὴν μεταφω-
 σικὴν ἢς ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐνθερμωτάτων ὁπα-
 δῶν. Τὸ σύστημά του ἐξαπακτίζειν ὁ ἴδιος ὡς
 Ἐκλεκτικισμόν καὶ φρονῶν ἐπὶ πάντα τὰ φιλο-
 σοφήματα ἐνέχουσι τι τὸ καλὸν ὑπῆρξε ἐη-
 λωτῆς ἀκρος τῆς σπουδῆς τῆς ἱστορίας τῆς
 φιλοσοφίας. Πλὴν τῶν ἰδίων του ἐργῶν, ὁ Κ.
 ἐγένετο αἷτιος μεγάλης ἐπιστημονικῆς κινή-
 σεως ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλασοῦ, καὶ τοι αὐτὸς
 δὲν ὑπῆρξε βεβήσις ἐκ τῶν ἐξηικελεύθων
 πνευμάτων. Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ γλαφυρο-
 τάτων φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων του ἐξῆ-
 νητα μνείας εἶναι: Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας
 τῆς φιλοσοφίας (8 τ.). Ἐπιτ. τῆς ἱστορ. τῆς
 νεωτέρας φιλοσ., Ἐπιτ. τῆς ἡθικῆς φιλοσ.,
 κατὰ τὴν III^{ην} αἰῶνα, Φιλοσοφικά ἀποσπά-
 σματα, Περί τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
 τοῦ καλοῦ. Ἀλλὰ ἔργα του εἶνε ἡ νεότης
 τοῦ Μαζαρίνου, ἡ γαλλικὴ κοινωνία κατὰ
 τὸν 12^{ον} αἰῶνα κτλ. [Β.Α.]

Κουζέν (Ἰωάννης Cousin). Γάλλος ζω-
 γράφος καὶ γλύπτης, γενν. τῷ 1501 ἐν Soucy
 παρὰ τὸ Sens, ἐνταῦθα δὲ κατὰ τὸ πλεῖ-
 στον βιώσας. Ἀριστεὺν ἔργον του εἶναι ἡ
 Δευτέρα Παρουσία ἐπὶ ὁάλου ἐκωγραφημένη,
 ἣν ἀντέγραψε καὶ εἰς ἐλασιγραφίαν ἀνακτι-
 μένην ἐν τῷ Λούβρῳ. Ἐπίσης δελογραφίαις
 ἐξετέλεσεν ἐν τῷ Ἀγίῳ Γερβάσιῳ τῶν Παρι-
 σίων. Ὡς γλύπτης ἐξετέλεσε τὸ μνημεῖον
 τοῦ ναυάρχου Σαμπῶ (νῦν ἐν τῇ Μουσείῳ
 Παρισίων) κλ. Ἐγράψε δὲ καὶ ἔργα περὶ
 τῆς τέχνης. [Β.Α.]

Κουζέν-Μοντωδάν (Κάρ. Γουλ.
 Cousin-Montauhan), κόμης Palikao. Γάλ-
 λος στρατηγός γενν. 1796 ἐν Παρισίῳ.
 Ἀπὸ τοῦ 1831 ἐμείνεν ἐπὶ 26 ἔτη ἐν τῇ Β.
 Ἀφρικῇ, ὑπερηγήσας γενναίως, εἰς πάντας
 τοὺς κατὰ τῶν Ἀλγερίνων κλ. πολέμους τῶν
 Γάλλων, ἐγένετο δὲ καὶ διοικητὴς τοῦ Του-
 ράκ. Ἀλλὰ τὴν μεγάλην του δόξαν ἀπέκρη-
 σεν ἀναλαβὼν τῷ 1560 τὴν εἰς Κίναν ἐκ-
 στρατείαν, ὅπου συμπτῶται μετὰ τῶν Ἀγ-
 γλων ἐκέρδισε κατὰ τὴν Κινέζων περιφθ-
 μους νίκας (ἐν Σιν-χό, ἐν Τσάν-κία-χουάγγ,
 ἐν Πα-λι-κία-χό, εἰς ἣς καὶ ὁ τίτλος του ὡς
 κόμητος), αἵτινες ὅμως ἡμαυρώθησαν οὐκ
 ὀλίγον διὰ τῆς βανδαλικῆς καταστροφῆς καὶ
 συλήσεως τῶν θεινῶν ἀνακτορῶν τοῦ αὐτο-
 κράτορος τῆς Κίνας. Ἐπιστρέψας τῷ 1861
 εὐτυχῶς ἐκτάκτων τιμῶν καὶ ἐγένετο γερου-
 σιαστῆς. Κατὰ τὴν πόλεμον τοῦ 1870 ὑπῆρξε
 πρωθυπουργός (ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Ἀμύ-
 νης) καὶ ὑπουργός τῶν Στρατιωτικῶν, ἀλλὰ
 τὰς ἀλλὰς συνετάς τότε ἀνεργείας του ἐκά-
 λυψεν ἡ ἥττα τοῦ Σεδάν ἣς αὐτὸς ὑπῆρξεν
 ὁπαίτιος, ἀφρόνως δικτάζας τὰς κινήσεις τοῦ
 Μάκ Μαίον. Πρὸς δικαιοδοσίαν του ἐξῆλθον

βραδύτερον συλλάβειον ὑπὸ τὸν τίτλον "Ἐν ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν 24 ἡμερῶν (Παρ. 1871). Ἐκτετε μακρὰν μένων τῶν πραγμάτων ἀπέθ. τῷ 1878. [B.E.]

Κουζινερύ (Esprit Marie Cousinery), Περίφημος Γάλλος νομισματολόγος, γενν. ἐν Μασσαλίας 1747, γενόμενος πρόξενος ἐν Σμύρνῃ, Ῥωζέττη καὶ τέλος ἐν Θεσσαλονικῇ, Συνέλεξεν ὑπὲρ τὰς 10 000 τέως ἀγνώστων νομισμάτων, κατὰ τὸ πλεῖστον ἑλληνικῶν, δι' ὧν ἐπλούτισε τὰ μουσεῖα Παριτίων, Βιέννης καὶ Μονάχου. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1833. Ἐγραψεν ἱστορικὴν καὶ κριτικὴν δοκίμιον περὶ τῶν ἀργυρῶν νομισμάτων τῆς ἀρχαίας συμπολιτείας, μετὰ παρατηρημάτων περὶ τῶν νομισμάτων Κορίνθου, Σικυῶνος καὶ Κερκερῶνος (Παρ. 1825), Κατάλογον τῶν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἐκδοθέντων μεταλλίων (Παρ. 1822) κλ. [B.E.]

Κουζαῦλι. Χωρ. τοῦ δήμου Δετρίνων, μετὰ 97 κατ. [M.Σ.]

Κουηνσλανθία (Queensland). Ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ βρετανικῶν ἀποικιῶν, καταλαμβάνουσα σύμπαν τὸ ΒΑ μέρος τῆς ἡπείρου ταύτης μετὰ τῆς χερσονήσου Ὑόρκης καὶ τῶν παρακειμένων νήσων ἦτοι ἔκτασιν 1 730 721 τετρ. Πλήν τῶν πολυπληθῶν καὶ ἐξαίρετων ὄρμιον ἔχει καὶ λαμπροὺς λιμένας, ὧν ἐπισημότεροι οἱ Μορετὸν κατὰ ΝΑ ἄκρον αὐτῆς, Χέρβαυ, Κούρτις κλ. Ἐκ τῶν ποταμῶν σημαντικώτεροι εἰσι πρὸς Α οἱ Βρισθάνης καὶ Βούρνετ, πρὸς Β Ὀλβετ καὶ Φλίνδερς, πρὸς Ν Βικτώρια ἡ Βάρκου, Βαρέγκο καὶ Κονδαμίν, ἐκ δὲ τῶν παρὰ τὴν Δ ἀκτὴν νήσων αἱ νῆσοι Μορετὸν, Φράξερ, Κούρτις κλ., καὶ ἐν τῇ Δ τῆς χερσονήσου Ὑόρκης κόλπῳ Καρπενταρίας αἱ νῆσοι Βέντιγκ καὶ Ουέλσελζ. τὸ ΝΑ μέρος κατέχει ὁρος μέγιστον ὕψος ἔχον 1300 μ. κατὰ τὴν ΝΑ γωνίαν τῆς Κ., τὸ δὲ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶναι πεδινὸν μετὰ πολλῶν ἐρήμων πεδιῶν. Οἱ κάτ. ἀνέρχονται (1891) εἰς 393 938 (τῷ 1846 ὄντες μόνον 2253), ὧν μέλις 20 000 ἰθαγενεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἀποικοὶ ἐξ Εὐρώπης καὶ τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν, Ἀγγλοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον, πολλοὶ δὲ καὶ Γερμανοὶ καὶ Κινεζοὶ. Ἦ Κ. εἶναι πλουσία εἰς χαλκόν, λιθάνθρακας, κασίτερον καὶ χρυσόν, εὐρέθῃ δ' ἐσχάτως καὶ μόλυβδος καὶ ἀργύρος. Ἐκ δὲ τῶν φυτικῶν διακρίνονται αἱ τοῦ σιταροκαλάμου καὶ τοῦ βάρβακος (ἔξαγ. τούτου τῷ 1889 διὰ 2 % ἑκατομμ. λίρῶν στερλινῶν). Σπουδαιότατὴ εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία, δι' ἣς ἐξήχθησαν τῷ 1889 4.9 ἑκατομμ. βόων καὶ 14.5 ἑκατ. προβάτων, μέγιστα δ' ἐξάγονται ποτὰ κατεργασμένων κρεάτων. Τὰ ἐσοδα τῆς ἀποικίας ὑπῆρξαν τῷ 1889 3 440 240 λίραι στερλίναι, τὰ δὲ ἐσοδα 3 594 626 καὶ τὸ χρέος αὐτῆς 25.8 ἑκα-

τομμ. λίρῶν· αἱ δὲ σιδηροδρομικαὶ γραφαὶ εἶχον μῆκος 3 324 χμ. καὶ ἄλλα 919 χμ. ἦσαν ὑπὸ κατασκευῇ. Μεγάλη εἶναι ἡ κίνησις τῶν λιμένων (τῷ 1889 πλοῖα 1553 χωρητικότητος 1 ἑκατ. τόννων καὶ πλέον). Ἡ διοικητικὴ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς Ἀγγλον διοικητὴν ὃ παραστατεῖ βουλὴ ἀποτελούμενη ἐκ 32 μελῶν, Νομοθετικῆς Συνελεύσεως καὶ Νομοθ. Συμβουλίου, ὧν τοῦτο μὲν ἀποτελεῖται ἐξ 28 μελῶν, ἐκείνη δὲ ἐκ 43 μελῶν. Πρωτεύουσα ἡ Βρισθάν (βλ. λ.), ἔχουσα τῷ 1891 55 950 κατ. [M.Σ.]

Κουζάκιος (Γάιος Καίσιος), περίφημος Γάλλος νομοδιδάσκαλος γεννηθεὶς τῷ 1522 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1590, ἰδρυτὴς καὶ ἀρχηγὸς γενόμενος τῆς ἐρμηνευτικῆς σχολῆς τοῦ δικαίου, τὰ μέγιστα συμβαλὼν τῆς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νομικῆς ἐπιστῆμης· ἐν τῇ διὰ τῆς ἐρμηνευτικῆς μεθόδου καὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλους συνδυασμοῦ τῶν διαφορῶν διατάξεων τῶν πηγῶν μελέτῃ τῶν νόμων ἀνεδείχθη ὁ Κ. κορυφαῖος πάντων τῶν συγχρόνων του νομικῶν. [Πρ.]

Κουϊγέ (Coudet). Κωμόπολις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἐννεγκώ, 3 χμ Ν τοῦ Σαρλεροῦ, ἔχουσα πλεῖστα βελουργεία, σιδηροχυτήρια, καθρεπτοποιεῖα καλ. ἐργαστήρια. Κάτ. (1890) 8092 [M.Σ.]

Κουϊλλάτζι ἡ σιπωνιώτης (Bot.). Quillaja saponaria Mol. Δένδρον τοῦ Περὺ καὶ Χιλῆ, οὗ ὁ φλοιὸς περιέχων σαπωνίνην εἶναι ἐν χρήσει ὡς σάπων. [Θ.Χ.]

Κουϊλού. Ποταμὸς κατὰ τὴν Δ ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς, ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν 290 χμ. πρὸς Β τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κόγγου, ἀνεξαρτέντως κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος. Πηλοὺς ἐπ' αὐτοῦ σταθμοὺς ἔχει ἰδρυμένους ἡ διεθνὴς εταιρία τοῦ Κόγγου. [M.Σ.]

Κουϊνόζ (Bot.). Εἶδος Χηνοποδίου (Chenopodium Quinoa L.) παρέχον σπέρμακα ἀμυλοῦχα καὶ λίαν θρεπτικὰ χάριν τῶν ἐσποίων ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ εἶναι σπουδαιότατη ἐν τοῖς ὀρεινοῖς καθ' ἅπασαν τὴν Ν Ἀμερικὴν μέχρις ὑπερβαλασσίου ὕψους 4 000 μέτρων τὰ σιτηρὰ δὲν εὐδοκίμοισι πλέον. Καὶ τὰ φύλλα λαχνεύονται ὡς τὸ σπανάκιον. [Θ.Χ.]

Κουϊντελιανός (Μάρκος Φάβιος Quintilianus), ὁ περιφημότερος τῶν Ῥωμαίων διδασκάλων τῆς ῥητορικῆς. Ἐγενν. ἐν Ἰσπανίᾳ τῷ 35 μ. Χ., παιδευθεὶς δ' ἐν Ῥώμῃ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του ὡς διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς. Τῷ 68 ἀπῆλθε πάλιν μετὰ τοῦ Γάλβα εἰς Ῥώμην ὅπου μετ' ὀλίγον ἐφημίσθη μεγάλως ὡς διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς καὶ παρὰ μὲν τοῦ Βεσπασιανοῦ ἔλαβεν ἐπιχορήγησιν, παρὰ δὲ τοῦ Δομιτιανοῦ ἐκτάκτως εὖτυχε τιμῶν. Μετὰ 20ετῇ διδασκαλίᾳ ἐγράψε Ῥητορικὴν διδασκαλίαν εἰς

12 βιβλία· τούτων σημαντικώτατον εἶναι τὸ 10ον, οὗ τὸ πρῶτον κεφάλαιον περιέχει ἐπιτεύματα τῶν χαρακτῆρισμῶν τῶν σπουδαιοτέρων ἑλλήνων καὶ λατίνων συγγραφέων, ἰδίως πρὸς τὴν ὠφέλειαν ἧς καρποῦται ἀπ' αὐτῶν ὁ μέλλων ῥήτωρ. Τὸ ὅλον ἔργον ἐξεδόθη ὑπὸ ἄλλων τε πρότερον καὶ ὑπὸ τοῦ Halm 1868 — 69 εἰς δύο τόμους ἐν Λιψία, ἰδιαίτερώς δὲ καὶ τὸ 10ον βιβλίον πολλάκις (μετὰ γερμ. μεταφράσεως ὑπὸ Albort, Λιψ. 1858). Πλὴν τοῦ ἔργου τούτου φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Κ. συλλογὴ 19 μειζύνων καὶ 145 ἐλασσύνων δακτύλων ῥητορικῶν (Declamationes), ὧν ὁμοίως ἡ γνησιότης εὐλόγως ἀμφισβητεῖται. [X.B.]

Κουϊρινάλειον ἢ Κουϊρίνας λόφος. Εἰς τῶν 7 λόφων τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, ἐφ' οὗ σήμερον ἱδρύται ἀνάκτορον, ἀπὸ τοῦ 1871 διαμονὴ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας.

Κουϊρίνε (Angiolo Maria Quirini ἢ Querini). Καρδινάλιος ἐπίσημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλολογίας καὶ τῆς τέχνης. Ἐγενν. 1680 ἐν Ἑνεσίᾳ, τῇ 1723 ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας, εἶτα δὲ Βρεστιάς, ὅπου ἀπέθ. 1759. Ἐγράφη *Primordia Coreynae* (Βρεσκία 1725, β' ἐκδ. 1738) καὶ ἄλλα ἔργα, σχετικὰ πρὸς τὴν φιλολογικὴν κίνησιν τοῦ 15^{ου} αἰῶνος, δι' ἐνεργειῶν του δ' ἐξεδόθησαν τὰ ἔργα Εὐφράϊμ τοῦ Σύρου εἰς ἑλληνικὴν, συριακὴν καὶ λατινικὴν γλῶσσαν (β' τ., Ῥώμη 1732—46), ὧν αὐτὸς κατόπιν ἐπεμελήθη λατινικὴν μετάφρασιν (2 τ., Ἑνετ. 1755). [B.E.]

Κουϊρίνης (Quirinus, ἀπὸ τοῦ Quirīs ἢ curis = λόγῃ). Ἀρχαιοτάτον παρὰ λατίνοις ἐπώνυμον τοῦ Ἀρεως, ἀποδοθὲν κατόπιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν μετὰ θάνατον ἀποθεωθέντα Ῥωμύλον, οὗ ἐν δῆθεν τοῦ Ἀρεως.

Κουϊρίται (Quirites). Ἑπωνυμία τοῦ Ῥωμαίου λαοῦ (populus Romanus), ἀνωτιστον πᾶσιν τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα· ἐκ τῶν πολλῶν γνωμῶν ὀρθοτέρα φαίνεται ἡ ἀποδιδούσα ταύτην ἀρχικῶς τοῖς Σαβίνοις ὡς πολεμισταῖς (ἀπὸ τοῦ quiris = λόγῃ), οὔτενας ἀπετέλεσαν κατόπιν μίαν τῶν φυλῶν ἐξ ὧν συνεκείτο ὁ Ῥωμ. λαός, κληθεῖς ἀντεῦθεν P. R. Quirites. Ἐντεῦθεν κουϊριτικὸν δίκαιον (jus quiritorium) ἐκλήθη τὸ δίκαιον οὐτὶνος μόνου τοῦ Ῥωμαίου πολίτου· ἀπὸ λαοῦ, οὐτὶνος δ' οἱ λατίνοι καὶ οἱ ἀλλ' ὁδοιποιοῦντες κουϊριτικὴ δὲ κυριότης (dominium ex jure quiritorium) ἡ διὰ τῶν αὐστηρῶν μόνον διατυπώσεων τοῦ κουϊριτικοῦ δικαίου (mancipatio, in jure cessio) κατομένη, ἀντιθετὴν τῆς ὅποιας ἀποτελεῖ ἡ βονετάριος κληθεῖσα κυριότης (βλ. λ. Βονετάριος). [Πρ.]

Κουκ (Cook). 1) James C., περίφημος ἀγγλος θαλασσοπόρος καὶ ἐξερευνητής. Ἐγενν. τῇ 1728 ἐν Μάρτον, κώμῃ τῆς κομητείας Ῥότσεζ, 13 ἐτὸς δὲ ὑπὸ τοῦ πτωχοῦ πατρὸς

του παραδοθεὶς εἰς πλοίαρχον τινά ἐπαίδευσθ' ὑπ' αὐτὸν αὐστηρῶς τὰ τῆς θαλασσοπλοίας καὶ πολλὰς διήλθε θαλάσσας. Βραδυτέρον δὲ ἔτυχεν εὐκαιρίας νὰ μορφοθῇ καὶ θεωρητικῶς εἰς τὰ ναυτικά. Τῇ 1759 ἐστάλη εἰς τὸν στόλον τοῦ ναυάρχου Σάουνδερς ἐν τῇ κατὰ τοῦ Κεβὲκ ἐκστρατείᾳ, ἐξετέλεσε δὲ κατὰ ταύτην λαμπρὰς χαρτογραφικὰς ἐργασίας. Τῇ δὲ 1769 διορίσθεις κυβερνήτης τοῦ πλοίου ὅπερ ἀπεστάλη εἰς τὰς νήσους τῆς Νοτίου θαλάσσης μετ' ἀστρονομίαν μελλόντων νὰ παρατηρήσῃ τὴν διέλευσιν τῆς Ἀφροδίτης διὰ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου τῆς 3 Ἰουν. (v) 1769, ἐπέστρεψε τῇ 1771 ἀποφύγων πλειστάς λεπτομερείας περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Νέας Ζηλαντίας. Τῇ 1772 διήκουσε τὴν πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς Νοτίου θαλάσσης ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν καὶ μετὰ τοῦ Φουρνὼ διήλθεν 28 μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ὅτε δὲ ἡ Βουλὴ ἐκκρούεν 20 000 λίρῶν ἀμοιβὴν πρὸς εὐρεσιν νέας διόδου ἀπὸ τῆς Ν θαλάσσης εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, ὁ Κ. ἀνέλαβε τὸ ἔργον τῇ 1770 μετὰ δύο πλοίων, κατὰ δὲ τὴν πλῆυν τοῦτον ἀνεκάλυψε τὸ περιώνυμον αὐτῷ πολύνησον (βλ. λ. κατωτ.), τὰς Σανδουίχας νήσους, διήλθε τὸν Βερίγγειον πορθμὸν, ἐν μάλιστα καλοῦσιν οἱ Ἀγγλοὶ «πορθμὸν τοῦ Κ.», καὶ πολλῶν ἐνδρώπων ἰσθμῶν ἄσπερα καὶ γῶρας ἐνδμήζεν ὅτι ἤγγιζεν εἰς τὸ τέρας τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅτε προσβληθεὶς ὑπὸ τῶν ὀθαγενῶν ἐν Ὀχάκιχ' ἔπεσε τῇ 3^ῃ Φεβρ. 1779. Ἡ διήγησις τῶν πλῶν τοῦ μεγάλου τούτου ἐρευνητοῦ, ὅστις πρῶτος ἐξερεύνησε τὴν Ν θαλάσσαν καὶ εἰς ἐν ἡ γεωγραφία καὶ ἡ φυσικογραφία καθόλου ἀπείρους ἀφείλουσι γνώσεις, ἐξεδόθη εἰς 8 τόμους 1773—85, ἐπιτομὴ δ' αὐτῆς διὰ τὸν λαόν ὑπὸ Βάρροβ' ἐν Ἐδιμβούργῳ 1800 καὶ 1804.

— 2) Thomas C., ὁ ἱδρυτὴς τῶν περιφημῶν Γραφείων περιηγήσεων. Ἐγενν. τῇ 1808 ἐν Μελβούρνῃ τῆς Δεβονσάϊρ, ἱδρύσε δὲ δι' ἐλαχίστων κατ' ἀρχὰς μέσων γραφείων παρέχον πᾶσαν πληροφориάν εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ταξιδεύσωσιν. Ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη ἐπέτυχε κατ' ἐξοχὴν θαυμασίας καὶ σήμερον τὸ κατὰστημα Θωμᾶς Κ. καὶ υἱὸς (διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Μάτθους Κ.) ἔχει γραφεῖα εἰς πάσας τὰς σημαντικὰς πόλεις τοῦ κόσμου (169 τὸν ἀριθμὸν τῇ 1890), συνδεόμενα πρὸς ἀπάσας τὰς ἀμπολοίας καὶ αἰθηροδρόμους δι' ἰδίαν συμβάσεων· ὅπου δὲν ὑπῆρχε συγκοινωνία, οἷον ἐπὶ τοῦ ἁγίου Νεῖλου, αὐτὸς ἱδρύσε τοιαύτην πρὸς εὐκαλίαν τῶν περιηγητῶν, ἐν γένει δὲ συνετέλεσε μέγας εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῶν μεγάλων περιηγήσεων καὶ τὴν καταπληκτικὴν αὐτῶν αὐξάνειν. [H.A.]

Κουκ πολύνησον ἢ πολύνησον Μαγγάλας ἡ Νηῶσι τοῦ Χερσέου. Ὀμάς νήσων τῆς Πολυνήσιος ἐν τῇ Εἰρηνικῇ

Ὁκεανῷ ὑπὸ μῆκος Δ ἀπὸ Γρήνιτε 157—163° καὶ πλάτος Ν 18° 4' — 21° 57', ἀνακαλυφθὲν τῇ 1777 ὑπὸ τοῦ Κοὺκ (βλ. λ.). Αἱ νῆσοι εἰσὶν 9 ἥτοι Μαγγαία, Ῥαροτόγγα, ἡ σημαντικωτάτη παρῶν, ἔχουσα ἑκτασιν 81 τχμ. μετὰ 2000 κατ., Κατούσια, Τακουτέα, Μιτισαρο, Μάουκε, Μανούη, Αἰτουτάκη καὶ Πάλημερστών. Τινὲς αὐτῶν εἶναι κοραλλόνησοι ἀπρόσιτοι εἰς μεγάλα σκάφη, αἱ δὲ λοιπαὶ καλύπτονται ὑπὸ πλουσίας βλαστήσεως. Τινὲς στεροῦνται ὕδατος, ὅπερ ἐν μέρει ἀντικαθίστᾷ πρὸς πόσιν παρὰ τοῖς ἰθαγενέσιν ὁ γαλακτωδὴς γυμὸς τῶν κοκκοκαρύων. Ἡ ἑκτασις τοῦ πολυνήσου εἶναι 308 τχμ., οἱ δὲ κάτοικοι 8900, πολυνήσιοι, ἀπὸ τοῦ 1823 εἰς τὴν χριστιανισμὸν προσηλυτισθέντες. Τὸ πολυνήσον διατελεῖ ἀπὸ τοῦ 1888 ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν. [Μ.Σ.]

Κουκάουα ἡ συντομώτερον Κουκά. Πρωτεύουσα τοῦ Κορνῶ (βλ. λ.) ἐν τῇ κεντρικῇ Σουδᾷ, ἀποτελούμενη ἐκ δύο πόλεων ἀπεχούτων 1 χμ., ἀμφοτέρων περιτειχισμένων. Οἱ κάτοικοι ὑπολογίζονται εἰς 50—60 χιλ. Ζωήρην ἐμπόριον σιτηρῶν, ἱππων, καμήλων, μαργαρτῶν καὶ δούλων. [Μ.Σ.]

Κούκεσι. Χωρίον Ζακύνθου τοῦ δήμου Μετογαίων ἀπέχον ἀπὸ Σκυλικιάδων 40' μετὰ κατοίκων 308.

Κουκουφόρον (Βοτ.). Οὕτως ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου τὸ ἐν Αἰγύπτῳ κοινὸν καὶ χρησιμώτατον εἶδος φοίνικος *Duma* ἢ *Doum* τῶν Ἀράβων, ἥτοι ἡ *Cocifera Thebaica* L. (*Pyramia erinita* Gärtn.), οὗ τὸ περικάρπιον ἐδώδιμον, ὃ δὲ πυρὴν τοῦ καρποῦ τορνευτικὸς, τὰ δὲ ῥιπιθωτά φύλλα πλακτικά. [Θ.Χ.]

Κουκκιά. Βλ. Κόσμος.

Κουκκος ἡ Κουκουκός. Κοινὸν ὄνομα τοῦ Κόκκυγος, βλ. Κοκκυγίδα.

Κουκκουζέλης (Ἰωάννης) ὁ ἐπικληθεὶς Μαγίστιωρ (τῆς μουσικῆς). Περίφημος μύστης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, περὶ τὸ 1100 βιώσας, γενν. ἐν Δορραχίῳ. Λιγύφωνος καὶ κατὰ βάθος κατέχων τὴν ἐκκλ. μουσικὴν ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν ψαλτῶν ἐπὶ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ. Ἔργον του εἶναι Τέχνη ψαλτικὴ καὶ σημάδια ψαλτικὰ μετὰ πάσης χειρωνακίας καὶ συνθέσεως. Αἱ δὲ συνθέσεις του ὕμνων ἐκκλησιαστικῶν, Χερουβικῶν, Κοινωνικῶν, τροπαρίων κλ. εἰσὶ πολυάριθμοι. Διέμεινον ἐπὶ μακρὸν ἐν Ἀθῶνι ὅπου συνέλεξε πιθανῶς (κατὰ τὸν κ. Κ. Σάβαν) τὰ ἐν ταῖς μοναῖς διατηρηθέντα λεύβανα τῆς μουσικῆς παραδόσεως, ὡς καὶ τὰ παρὰ τῷ λαῷ, ἅτινα προσετέθησαν νὰ ζωογονήσῃ ἐν ταῖς συνθέσεσιν αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ πολλὰς ἐμολογεῖ αὐτῷ χάριτας ἡ νεωτέρα μουσικὴ [Ἀν.]

Κουκλαῖοι. Χωρίον τοῦ δήμ. Καστάνας τοῦ νομοῦ Τρικκαλῶν, μετὰ 122 κ. [Μ.Σ.]

Κουκλές. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 1½ ὥρ. ἀπὸ Στρουμνίτσας. Κατεῖται ὑπὸ 105 χριστιαν. οἰκογενειῶν, ἐνμύζεται δὲ διὰ τὰ ἐξαιρετὰ κερᾶσια αὐτοῦ [Ν.Σ.]

Κουκουδίτσα. Κώμη τοῦ δήμ. Δωριέων ἀπέχουσα 3 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Γραβιάς. Κ. 780.

Κουκορέτσανη. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ διαμερισματι Βιτωλίων, ἔχον 890 κατ. χριστ. [Ν.Σ.]

Κουκουδάγιν. Κοινὸν ὄνομα γλαυκῆς τῆς σκοτίου.

Κουκουδάουνας Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀχαρνῶν, κείμενον 10 χμ. Β τῶν Ἀθηνῶν. ἔχει 590 κατ. γεωργούς καὶ ἀμπελουργούς.

Κουκουδίτσα Χωρίον τοῦ δήμου Ἡλιδος ἐν Ἡλείᾳ, 2½ ὥρ. ΝΑ τῆς Ἀμαλιάδος ἐπὶ λόφων πευκαερίων, ἔχον 203 κατοίκους (1889) καλλιεργητὰς ἀμπέλων καὶ σταφίδων. [Γ.Πδ.]

Κουκουλία Βλ. Μέταξα, Μεταξοσιώληξ.

Κουκουλίστα Χωρίον τοῦ δήμου Ἀργινῶν, 20' ὡν ἀπέχει 2 ὥρας ΝΔ, κείμενον παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀράχθου. Κᾶτ. 131.

Κούκουμις (Cuenimis). Βλ. Σίκουρ.

Κουκουνάρ. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλίων, μετὰ 196 κατ. [Μ.Σ.]

Κουκουναρτζά Χωρίον τοῦ δήμ. ᾠφίδος τῆς Ζακύνθου, μετὰ 96 κατ. [Μ.Σ.]

Κουκουναριά. Βλ. Πίτυς.

Κούκου-Νόρ. σινιστὶ δὲ Τσί ν-χα τ. Λήμνη ἐν τῇ σινικῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, πρὸς Ν τοῦ Τιβέτ, περιτοῦ ὑπὸ 37° Β πλάτος καὶ 100° Δ μῆκος ἀπὸ Γρήνιτε, εἰς ὕψος 3200 μ., ἔχουσα περιφέρειαν 370 χμ. [Μ.Σ.]

Κούκουρα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Αετρινῶν ἐν Ἡλείᾳ παρὰ τὸν ὁμώνυμον σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Πύργου-Ὀλυμπίων, ἔχον καλὰς οἰκοδομὰς, δημ. σχολεῖον καὶ 683 κ. (1889) καλλιεργουμένης σταφίδας καὶ ἀμπέλου. Κεῖται 2 ὥρας πρὸς Δ τοῦ Πύργου παρὰ τὴν ἱερὰν ἐδὲν ἐξ Ἡλιδος εἰς Ὀλυμπίαν. [Γ.Πδ.]

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Πέτρας τῆς Βαιωτίας, ἔχον 222 κατ. [Μ.Σ.]

Κουκουράνη. Χωρ. τοῦ δήμου Εὐκας τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 152 κατ. [Μ.Σ.]

Κουκουσί. Βλ. Καλκίς.

Κούβλα, ἀρχαιότερον Κολόνη, πόλις τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ διοικήσει Μαγνησίας, 24 χμ. ΒΔ τῆς Φιλαδέλφειας, ἔχουσα 7000 κατ. ὡν 3000 Ἑλληνας, διατηροῦντες ἀξιόλογα σχολεῖα καὶ ἐμπόριον. Ὀνομαστὴ διὰ τὰς

παρ' αὐτῇ θέρμας. Ἐμὶ ρ γ α μ α μ λεγομένης. Ἀπ' αὐτῆς ἀρχεται ἡ Κατακεκαυμένη, περὶν ἡφαιστείδος, ἐφ' οὗ ὑπάρχει παρ' τοῦ 40 κρατῆρος ἐνδοσμήνιοι. [Μ.Χ.]

Κουλαξίζις Χωρίον τοῦ δήμου Σκοτούσης τοῦ νομοῦ Λαρίσης μετ' 175 κ. [Μ.Σ.]

Κούλδτσα Χώρα σιινη μεταξὺ τῶν ὁρίων Ἰρένκα-βίργκα (πρὸς Β) καὶ τοῦ Τ'άν-τάν (πρὸς Ν), διαρρομένη ὑπὸ τοῦ Ἰλί (βλ. λ.), ἔχουσα 8' ἑκτασιν 59 925 τχμ. καὶ περίπου 10 χιλιάδας κατοίκους, Τουρκοῦτας, Καλμουχους, Κιργίζους, Κινέζους κλ., ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Τὴν πρῶτον εὐρουσαν Κ. (ἀλλοτε Ἰλί) κατέλαβον οἱ Ρώσσοι τῷ 1871, ἀπέδωκαν κατὰ λαὸν τοῖς Σιναις διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ 1881, διατηρήσαντες μόνον τὸ Δ μέρος αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Κούλμεδουργ Πέλις τῆς ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Γέλδερλανδ, 18 χμ. ΝΝΑ τῆς Οὐτρέχτης, ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐχει καλὴν λιμένα καὶ (1890) 7630 κατ. Ἐξισορμειωτος ἡ παρ' αὐτὴν σιδηροδρομικὴ γέφυρα, ἔχουσα τόσον ἀντίστασιν 150 μ. [Μ.Σ.]

Κουλέντσα Χωρίον τοῦ δήμ. Μονεμβατίας, ἀπ' ἧς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2, καίμενον ΝΑ αὐτῆς καὶ περιέχον 250 κατ.

Κουλί (ἀγγλ. Coolie) ἐκκαλοῦντο κατ' ἀρχαίαν οἱ παλαιότεροι ἀγριοὶ κάποτε τῶν ἐν Ἰνδίας ἀγγλικῶν κτήσεων καὶ ἰδίως τοῦ Δ μέρους τῆς προεδρίας Βεμβάης· βραδύτερον δὲ καθιερώθη ἡ λέξις διὰ τὰς αὐτοῦ· ἐπὶ αὐτῇ ἡμερομηνίᾳ ἐργαζομένων πεινιστάς τάξεις τοῦ λαοῦ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν θούλων, μεγάλοι ἐγένοντο μεταναστεύσεις τῶν Κ. εἰς τὴν Ν Ἀμερικὴν ἰδίως καὶ ἐνὰ τὰς ἰνδικὰς χώρας, ἡ δὲ τύχη αὐτῶν κατήντησε βαθμῆδιν νὰ μὴ διαφέρῃ πολὺ τῆς τῶν πρότερον θούλων· ὡς ἐκ τοῦτου δὲ καὶ διὰ τὰς ἀνωμαλίας αἱ ἐπέερον αἱ μεγάλοι μεταναστεύσεις, ἐκκλονίσθησαν αὐταὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς διὰ συμβάσεων διεθνῶν καὶ ἀπηγγερεύθη τὸ ἐμπειρεύεσθαι τοὺς ἀτυχεῖς Κ. [Εγ.]

Κουλόδεν (Culloden). Θέσις ἐν τῇ σκωτικῇ κομητείᾳ Naïm, 8 χμ. ΒΑ τῆς πόλεως Ἰνδερνας, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὴν 27 Ἀπρ. (ν) 1746 μάχην, καθ' ἣν ὁ πρίγκηψ Κάρολος Ἐδουάρδος, υἱὸς Ἰακώβου τοῦ Π', ἡττήθη ὑπὸ τοῦ δουκὸς Κεουβερλάνδης· ἡ ἥττα αὐτὴν κατέρριψεν ἐντελῶς τὰς περὶ ἀνάκτησιν τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου ἐλπίδας τῶν Στεuartων. [Β.Ε.]

Κούλμ. 1) Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ πρωσσικῇ ἐπαρχίᾳ Δυτικῆς Πρωσίας, παρὰ τὴν ποτ. Βαίγσελ καὶ ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου, ἔχουσα γυμνάσιον, σιδηροχυτήρια καὶ μηχανουργεῖα, κατοίκους δὲ (1890) 9762.

Εἶναι ἡ ἀρχαιότατη πόλις τῆς Δ Πρωσίας, ἀναγομένη ἰσως εἰς τὸν 18' αἰῶνα καὶ διὰ τὰ προσεῖκα ταῦτα ἐτιμάτο ἀλλοτε μεγάλως, ἐνωρίτατα δὲ (1233) ἔτυχεν αὐτῇ καὶ τὸ Τέρν πλείστον ἐλευθερίων καὶ προνομίων γνωστῶν συλλήβδην ὑπὸ τὸ ὄνομα Κούλμειον δίκαιον. — Ἡ δὲ περιφέρεια Κ., ἔχουσα ἑκτασιν 884 τχμ. καὶ κατ. 57 225, ἀποτελεῖ μέρος τῆς Κουλμείου χώρας, καίμενης μεταξὺ Βαίγσελ, Δρέδεντς καὶ Ὀρσα καὶ ἐμφυζομένης διὰ τὴν (ἰδίως εἰς σιτηρὰ) εὐφορίαν τῆς.

2) Κώμη τῆς περιφέρειας Ἀουσιχ ἐν Βοημίᾳ, 10 χμ. ΒΑ τοῦ Τέπλιτς, ἔχουσα 1005 κατ. (1880), γνωστὴ δὲ διὰ τὴν παρ' αὐτὴν μάχην τῶν 17/2, καὶ 18/30 Ἀὐγ. 1813, καθ' ἣν οἱ στρατοὶ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχῶν ὑπὸ τὸν Εὐγένειον τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τὸν Κλάις ἐνίκησαν τοὺς ὑπὸ τὸν Βανδὰμ Γάλλους, ὧν 5 000 ἐφανεύθησαν, 10 000 δὲ ἡτταλώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Βανδὰμ. Τὴν νίκην ταύτην ἀναμνησκουσι τρία αὐτοῦ· μνημεῖα, πρωσσικόν, αὐστριακόν καὶ ῥωσσικόν. [Β.Δ.]

Κούλμδχ. Πέλις ἐν τῇ βαυαρικῇ διοικητ. περιφερειᾷ Ἀνω Φραγκωνίᾳ, 18 χμ. ΒΑ τοῦ Χαϊρόυτ ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ Μοίνου καὶ ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου, ἔχουσα (1890) 6 999 κατ., περιήμα ζυθοποιεῖα, ἐξάγοντα ἐτησίως ὑπὲρ τὰ 250 000 ἑκατολλίτρα ζύθου, ὑφαντήρια κλ. [Μ.Σ.]

Κούλμη (Culm) καλεῖται ἡ πρὸ τῶν λιθανθράκων γεωλογικὴ διαπλασις, ἀποτελοῦσα τὰ βαθυτάτα στρώματα τῆς περιόδου τῶν λιθανθράκων. Ἀποτελεῖται κατὰ χώρας ἐκ στρωμάτων ἀδοστολιθικῶν, ἀργιλλωδῶν, σχιστολιθίων, ψαμμίτου κλπ., πάχος ἐχόντων 300—800 μ. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι παράκτισος διαπλασις περιέχει ὀργανικὰ λείψανα ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς, ἥτοι μαλάκια παντοειδῆ καὶ ἐχίνοδερματα, περὶ γὰρ ἰχθύων κλ. εἰ δὲ φυτικὰ λείψανα ἀγγειοκρηπτογάμων καὶ στίγων μονοκτυληδόνων. Ἡ Κ. εἶναι κυρίως ἐξηκλωμένη ἐν Βεστροφλίᾳ, Νασσάου, Σίλσειᾳ, Ἰρλανδίᾳ κλ. [Α.Κ.]

Κουλμιέ (Coulmiers). Κώμη τοῦ γαλλ. νομοῦ Λοαρέ, 21 χμ. ΔΒΑ τῆς Ἀδρελίας, ἔχουσα περὶ τοὺς 400 κατ., περίφημος διὰ τὴν ἐνταῦθα κατὰ τὴν 9 Νοεμβρ. (ν) 1870 νίκην τοῦ πρώτου γαλλικοῦ στρατοῦ τοῦ Λίγρος ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ὁρέλ κατὰ τοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν φὸν βέρ Τάνν γερμανικοῦ στρατοῦ, ὁ ἀγκυθύντος νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Ἀδρελίαν καὶ ὑποχωρήσῃ. [Β.Ε.]

Κουλόμβ (Κάρολος Αὐγουστίνος de Coulomb) μηχανικὸς περίφημος διὰ τὰς περὶ τὸν ἡλεκτρισμὸν καὶ τὸν μαγνητισμὸν ἐργασίας του. Ἐγενν. ἐν Ἀγγουλήμῃ 1736, ὡς μηχανικὸς δ' ἐξετέλεσε πολλὰ ἔργα, ἐν οἷς

τὸ πρῶτον Bourbon ἐν Μαρτινίκῃ. Διὰ τὸ ἔργον τοῦ θεωρίας τῶν ἀπλῶν μηχανῶν ἐλαβε τῇ 1769 τὸ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὤρισμα ἐν βραβεῖον καὶ μάλιστα διπλοῦν. Ἐπίσης ἐβραβεύθη τῇ 1777 μετὰ τοῦ Rans διὰ τὴν πραγματείαν του περὶ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς τῆς μαγν. βελόνης, τῇ δὲ 1781 καὶ τρίτου τυχὼν βραβεῖον διὰ πραγματείαν του περὶ τῆς τριβῆς καὶ τῆς ἀντιστάσεως τῶν σχοινίων ἐν ταῖς μηχαναῖς ἐγένετο καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Ἀπέθ. δὲ τῇ 1805, γενικῶς ὡς ἐπιθεωρητῆς τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν. Εἰς τὸν Κ. ὀφείλεται ὁ νόμος ὅτι «ἡ μεταξὺ τῶν ὁμωνύμων ἡλεκτρισμῶν ὥστε καὶ τῶν ἑτερονύμων ἔλξις ὡς καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ὁμωνύμων μαγνητικῆς ἔλξις ἀναλογεῖται κατ' εὐθείαν μὲν πρὸς τὰ ποσὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἢ τοῦ μαγνητισμοῦ, ἀντιστρέφως δὲ πρὸς τὰ τετράγωνα τῆς ἀποστάσεως τῶν μεταρίων». Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν νόμων τούτων, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι τὰς ἡλεκτρικὰς καὶ μαγνητικὰς ἐνεργείας διέπει ὁ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος ἀνακαλυφθεὶς νόμος τῆς καθολικῆς ἔλξεως, κατεσκεύασεν ὁ Κ. καὶ ἴδιον ὄργανον, φέρον τὸ ὄνομα «(ἡλεκτρικὸς ἢ μαγνητικὸς) ζυγὸς τοῦ Κ. διασπειράσεως». [Σπ.]

Κούλουγλι. Χωρίον τοῦ δήμου Πηνειῶν ἐν Ἠλείᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Λαδωνος καὶ παρὰ τὰ εἰρεπία τῆς ἀρχαίας Ἐφύρας ἐπὶ περικυβητοῦς λόφου, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 300 κατοικοὺς γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κουλούμι. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου, μετὰ 159 κατ. [Μ.Σ.]

Κουλουράτι. Χωρίον τοῦ δήμου Σαμαίων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 120 κ. [Μ.Σ.]

Κουλουρη Βλ. Σαλαμίς.

Κουλούρι. Χωρίον τοῦ δήμου Λαρίσσης καίμενον ΒΔ αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 καὶ παρὰ τὴν δεξιάν ὁχθὴν τοῦ Πηνειοῦ. Κάτ. 120.

Κουλούρος. Χωρίον τοῦ δήμου Διγαίων τῆς Εὐβοίας, μετὰ 114 κατ. [Μ.Σ.]

Κούλα. Ὁ κυριώτατος παραπόταμος τοῦ Σάβου, παραποτάμου τοῦ Αὐνάδου ἐν Αὐστρίᾳ, πηγάζων ἐν τῇ κροατικῇ κομητείᾳ Φιούμῃ, χυνόμενος δεξιόθεν εἰς τὸν Σάβον κάτωθεν τοῦ Σισσεκ, ἐπὶ τὴν διάστημα ῥέων ὑπογείως. Μήκος ἔχει ἐν ὅλῳ 380 χμ., εἶναι δὲ πλωτὸς ἐπὶ 136 χμ. [Μ.Σ.]

Κουμάδες. Χωρίον τοῦ δήμ. Καρδίτης ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥραν 1, μετὰ 402 κατ.

Κούμανα ἢ Σάντα Ἰνέες δὲ Κ. Πέλλης ἐν Βενεζουέλα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μαντζανάρου, πρότερον καλουμένου «Ρίο Κ.» 370 χμ. Α. τοῦ Κανάκας καὶ 5 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἔχουσα 12051 κατ. καὶ καλὸν λιμένα. Εἶναι ὑγιεινὴ θέσις ἀλλὰ θερμότητι (μέση θερμοκρα. 27. 6° Κ.). Πολλὰ ἐπαυθῶν ἀκτισμῶν, ἰδίως τῇ 1766 καὶ 1853.

Κούμανε 1) Κώμη τοῦ δήμου Λαμπείας, 8 ὥρ. ΒΑ τοῦ Πύργου καὶ 3 ὥρ. ΝΝΔ τῆς Δίβρης, ἔχουσα κλίμα ὡραῖον, δημ. σχολεῖον, 744 κατ. γεωργοὺς καὶ ποιμένας, σμικρὸν ἐμπόριον, παράγουσα δ' ἰδιῶς λαμπρὸν οἶνον. Ἐγγὺς αὐτῆς πρὸς Β ἐν τῇ θέσει Καυτὶ ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Λασιῶν, ὑφ' ἣν αἱ πρῶται πηγαὶ τοῦ ἡλείου Λάδωνος. [Γ.Πδ.]

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Φαρῶν τῶν Πατρῶν, 2 ὥρ. ἀπέχον τῆς Χαλανδρίτης, ἔχον 131 κατ.

Κουμανέα. Βλ. Κουμάνοι.

Κουμάνοι ἢ Κομάνοι (ἴσως οἱ τῶν Βουλγαντῶν Οὐζαὶ καὶ τῶν Ἀράδων Ghuzal), καλούμενοι τὸ κατ' ἀρχαίαν ὑπὸ τῶν Σλάβων Πολέβζοι, εἶναι λαὸς κατοικῶν τὸν κατὰ Βόλγαν, εἰσελάσας δὲ κατὰ τὸν 14 αἰῶνα εἰς τὰς Δ. χώρας καὶ ἐκταθείς εἰς τὰς παραλλὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ μέχρι τῶν Δ. Καρπατίων, διὸ καὶ ἐξ αὐτῶν ἡ Μολδαβία ἐκλήθη Κουμανία. Κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Μογγόλων, αἱ δὲ τελευταῖαι 40 χιλ. οἰκογένηται καταφυγεῖσαι εἰς Οὐγγαρίαν ἐγκατεστάθησαν ἐνταῦθα καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν σώζεται εἰς τὴν Μεγάλην καὶ Μικρὰν Κουμανίαν τῶν κομητῶν Σόλων καὶ Βουδαπέστης. [Μ.Σ.]

Κούμαρι. Βλ. Βλαχόπουλον.

Κουμάρας. Χωρ. τοῦ δήμου Σωθιγίου τῆς Τήνου μετὰ 95 κατ. [Μ.Ε.]

Κούμαρι. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγίου μετὰ 123 κ. γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κουμαριά. Βλ. Κόμαρος.

Κουμάρινη. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, καίμενον 4 ὥρ. ἀπὸ Σερρών καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 100 οἰκαγεν. τῶν πλείστων χριστιανικῶν.

Κουμαρίτσι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἑρκλειωτῶν τῆς Φθιωτιδωνικῆς. Κάτ. 134.

Κούμας (Kuma). Παταμὸς ἐν τῇ ῥωσ. κυβερνήσῃ Σταυρουπόλει τῆς Κουκάσιας (παρὰ Πτολεμαίῳ Οὐδῶν καλούμενος). Πηγάζει ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Κουδάν καὶ ἐξαφανίζεται μετὰ ῥοὴν 442 χμ. ἐν τῇ Δ. τῆς Καπτίας θαλάσσης ἀμύδρει πεδιάδι. [Μ.Ε.]

Κούμας (Κωνστ. Μιχαήλ). Εἰς τῶν διαπρεπεστέρων τοῦ γένους λογίων καὶ διδασκάλων. Ἐγενν. ἐν Λαρίσσει τῆς Θεσσαλίας τῇ 1777, ἐπαίδευσθαι δὲ ἐν Τυρνόβῳ, ὅπου ἀπῆλθον οἱ γονεῖς του, ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Πέζαρον, εἰτα δ' ἐν Ἀμπελακίοις τὰ μαθηματικὰ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἱατροῦ Ἀσάνη. Τῇ 1798 ἐγένετο ἐπὶ μικρὸν διδάσκαλος ἐν Λαρίσσει, εἰτα δὲ ἐν Ταρυσσῇ καὶ ἐν Ἀμπελακίοις τῇ 1803, τῇ αὐτῇ δ' ἔπει ἐφημερεύσεν ἐν Βιέννῃ μετάρρασιν τῶν Κοινικῶν τομῶν τοῦ Καίλλου, ἣν μετὰ τοῦ Ἀσάνη ἐξαπένησεν. Ἐνταῦθεν παρῆκελούθησε τὸν Ἀνθιμὸν Παζῆν

εἰς Βιέννην (1804), ὅπου ἐσπούδασεν ἐν τῇ πανεπιστημίᾳ τὰ μαθηματικά, θεωρητικά τε καὶ ἐφαρμοσμένα, τῷ δὲ 1807 ἐδημοσίευσεν εἰς 8 τομῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μεταφράσας ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τοῦ Φονταίνου «Στοιχειώδη αἰεὶράν τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν πραγμάτων» βραδύτερον ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Κοραῖ πεισθεὶς ἐγκαλεῖσθαι ὅτι ἐκεῖ εἶχε γράψῃ τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὴν καθωμισμένην εἰς ταύτην δὲ μεταφράσας ἐξέδωκε τῷ 1808 εἰς δύο τομῆς τὴν Χρυσίαν τοῦ Ἀδελφου. Τῷ 1809 ἀπῆλθεν εἰς Σμύρνην ὅπου ἐσυντάχθη τὸ Φιλολογικὸν Γυμνάσιον ἐν τούτῳ ἡ διδασκαλὴ αὐτοῦ τὰ φυσικομαθηματικά μετὰ πειραμάτων, ὃ δὲ Οἰκονόμος δ' ἐξ Οἰκονομῶν τὰ γραμματικά· τῷ δὲ 1812 ἐξέδωκε πάλιν ἐν Βιέννῃ Σύνοψιν φυσικῆς διὰ τούτων μαθητὰς του καὶ τῷ 1814 μετέφρασεν τοῦ «Ἀγαθωνος» τοῦ Βελιάνδου εἰς 3 τ. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἀνέλαβε τὴν διευθύνσιν τῆς ἐν Κωνσταντίνῃ Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, ἣν ὅμως μόλις 1 1/2 ἔτος ἐτήρησε καὶ παραιτηθεὶς ἐπέστρεψεν εἰς Σμύρνην, ὅπου ἐξέδωκε πάλιν ἐπὶ 2 ἔτη. Ἀπελθὼν τότε εἰς Βιέννην ἐδημοσίευσεν Σύνταγμα φιλοσοφίας (4 τ., 1818—19), περιέχον πάσας τὰς φιλοσοφικὰς ἐπιστήμας, ἐπὶ δὲ Ἠθικὴν θεολογίαν, παιδαγωγίαν, Περὶ δικαίου καὶ Γενικὴν Γραμματικὴν. Ἐτύπωνεν ἐπὶ 1818—19 μετέφρασιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Τεννεμάνου, Σύνοψιν ἱστορικῆς χρονολογίας, Σύνοψιν παλαιᾶς Γεωγραφίας, Σύνοψιν ἐπιστημῶν (Ἀριθμητικῆν, Γεωγραφικὴν, Γεωμετρίαν, Ἀστρονομίαν, Ἀστροφυσικὴν καὶ Ἠθικὴν). Τῷ 1819 ἐξετέλεσε μεγάλην περιοδείαν εἰς τὰς πρώτας τῆς Γερμανίας πόλεις, καθ' ἣν ἐγνωρίσθη καὶ ἐτιμήθη μεγάλως παρὰ τῶν δυναμωτέρων τότε σοφῶν, ἀνεκλήθη δὲ (1820) διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἐν Λειψία πανεπιστημίου καὶ ἐκτακτὸς τῶν ἐν Βερολίῳ καὶ Μονάχῳ βασιλικῶν Ἀκαδημιῶν. Κατὰ τὴν ἐνερῆν τῆς ἐπιστάσεως εὐρυσκετο ἰδιωτεύων ἐν Σμύρνῃ ἀπολίσσας δὲ τότε τὴν πολὺτιμην βιβλιοθήκην του καὶ παν ὅ,τι αὐτῷ εἶχε, ἀπῆλθεν εἰς Τεργέστην, ὅπου πρῶτον μὲν ἐπεράτωσε τὴν κατὰ τὸ Ἑλληνογερμανικὸν λεξικὸν τοῦ Ρεϊμάρου σύνταξιν «Λεξικὸν διὰ τοὺς μελετῶντας τὰ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων συγγράμματα», ἐκδοθέντος ἐν Βιέννῃ εἰς 2 τ. 1826, ἵτα δὲ τῷ 1827 ἐξέδωκε τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀδελφικῶν τοῦ Βελιάνδου ἐν μεταφράσει εἰς 2 τ., τῷ δὲ 1832 τὸ ἐπιφανέστατον ἔργον του ἱστορίαν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1831, εἰς 12 τ. Τῷ 1832 ἐξέδωκε καὶ τὴν γνωστοτάτην καὶ χρησιμωτάτην γενομένην, τρίς δὲ ἀνατυπωθεῖσαν Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν του. Ἡ δὲ Γεωγραφία τοῦ Βελιάν (βλ. λ.) ἦν μετέφρασεν ὁ Κ. ἐξεδόθη μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του (τ. 5, Βιέννη 1838—

40). Τέλος τῷ 1835 ἀνέλαβε τὴν διευθύνσιν τοῦ ἐν Τεργέστῃ Ἑλληνικοῦ σχολείου ὅπου ἔπεσε τὴν 1 Μαΐου 1835 θύμα τῆς χολέρας, καταλείπων μονογενὴ θυγατέρα σύζυγον Κατακουζηνῶ. Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ἀνὴρ σεφώτατος καὶ λίαν φιλόπατρις, ἐφοχὸς δὲ διδασκαλῆς καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Γενναδίου «ὁ μόνος γνωρίζων νὰ κανονίσῃ καὶ μορφώσῃ σχολεῖα». (Κ.Ν.Σ.)

Κουμπερλάντ (Ριχάρδος Cumberland). Ἀγγλὸς κομωδιστοὺς, γενν. 1732 ἐν Καίμπριτζ· ἐπὶ τινα χρόνον ὑπηρέτησεν εἰς δημοσίας θέσεις, ἀποτυχὼν δὲ τῷ 1780 εἰς ἀποστολὴν τινα εἰς τὰς ἀύλας Μαδρίτης καὶ Λισαβόνος περιέπεσεν εἰς δυσμένειαν καὶ ἐν στενοχωρίαις οἰκονομικαῖς ζῶν ἔκτοτε ἐν Τούρνδριτζ ἀπέθ. τῷ 1811. Ἀριστὰ τῶν κομωδιῶν του αἱ *West Indian*, *The fashionable lover* καὶ *The wheel of fortune*. Ὀλιγώτερον ἐπηνέθησαν τὰ μυθιστορήματα (*Arundel*, *Henry* κλ.) καὶ τὰ δράματά του, ὧν γνωστότερον *The Jew*. Ἐν δὲ τῷ ἔργῳ του «Παρατηρητής» (*Observer*), 3 τ. Λονδ., 1810) εὐργυνται ἐνδιαφέρονται παρατηρήσεις περὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. [Β.Α.]

Κουμπερλάντ. Ποταμὸς ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ πηγάζων ἐν τῇ Πολιτείᾳ Κεντούκυ ἐπὶ τῶν «Ὁρίων Κουμπερλάντ», διαρρίων τὴν Πολιτείαν Τενεσσὶ καὶ χυγόμενος εἰς τὸν Ὀχίω. Ἐχει μῆκος 950 χμ. καὶ ἀρδεύει ἑκτάσιν 50 000 χτμ., εἶναι δὲ κατὰ τὴν ἡμισὺ πλωτός. Παρὰ τὸ Οὐόλλιαμοεβούργ ἐν Κεντούκυ ἀποτελεῖ θαυμασίον καταρράκτην 20 μ. [Μ.Ε.]

Κουμπερλάντ (Cumberland). 1) Ἡ βορειοδυτικωτάτη κομμητεία τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα ἑκτάσιν 3926 χτμ. καὶ 266 550 κατ., μία τῶν ὑψηλοτάτων καὶ ψυχροτάτων ἀλλὰ καὶ υγιεινοτάτων χωρῶν τῆς Ἀγγλίας, ὀρεινὴ, ἀρδευομένη ὑπὸ πλείστον μικρῶν ποταμῶν καὶ τῶν ὁρειῶν ἐλισσύνων τῆς Κ.κ. Ἐκ τῶν ὀρέων κυριώτερον ἡ Πεννίνος ἀλλυσις καὶ τὰ Κουμβρικά ὄρη, αἱ δὲ ὑψηλότεραι κορυφαὶ αἱ *Seaw-Fall* (984 μ.), *Pelvicollin* (932 μ.) καὶ *Skildaw* (921 μ.). Ἡ χώρα εἶναι πλουσιωτάτη εἰς δρυκτά, λιθάνθρακας, γραφίτην, σιδήρον, μέλιθρον, ἀργύρον, ψευδάργυρον, χαλκόν κλ., ἐξάγεται δὲ καὶ μαρμαρόν, γυψὸς κλ. Μεγίστη βιομηχανία βαμβακερῶν καὶ λινῶν υφασμάτων. Ἀνιμάζει δὲ καὶ ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία (προβάτων) καὶ τὸ (κυρίως μετὰ τῆς Ἱρλανδίας) ἐμπόριον. Πρωτεύουσα ἡ Καρλάιλ (βλ. λ.), ἀλλὰ ἐπὶ ἐπίσημοι πόλεις Οὐάιτεγάρδεν, Κέσβικ, Βόρικινγκτον, Μαϊρυπορτ, Πένριδ κλ.

—2) Πρωτ. τῆς κομμητείας Ἀλλέξανδρος τῆς πολιτείας Μαϊρυλάνδ τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἀριστὰρ ἐπὶ τοῦ ποτ. Ποτομάκ ἔχουσα (1890) 19 729 κατ. Ἀπ' αὐτῆς ἐλαβε τὸ ἄνθος ἡ

παρακειμένη «λιθωνθακοφόρος θέσις Κ.».—Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι πολλαὶ πόλεις τῆς Β' Ἀμερικῆς, ὡς καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ πορθμοῦ Δάβις καὶ τῆς διώρυγος Φίξ χειρσόνησος τῆς ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς. [Ν.Ε.]

Κουμδεργλάνδης δοῦκες 1) Γουλιέλμος Αὐγούστος, δούξ Κ., υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Β', γενν. 1721. Ὡς ἀρχιστράτηγος τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων ἐν Φλανδρίᾳ ἡττήθη παρὰ τὸ Φυντενσά, μαχόμενος κατὰ τοῦ δουκὸς τῆς Σαξωνίας Μόριτς (τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Στρατάρχου τῆς Σαξωνίας) τῷ 1745, μεθ' ὃ οἱ Γάλλοι πλεῖστα κατέλαβον φρούρια· τὴν ἐπὶ τούτοις στασιάζοντα ἐν Σκωτίᾳ Κάρολον Ἑδουάρδον κατέβηκε, σκληρότατα δὲ προσεγγέθη πρὸς τοὺς ἡττηθέντας (1746), ἐπανελθὼν εἰς Φλανδρίαν νέαν ὑπέστη ἡτταν τῷ 1747 παρὰ τὸ Λάφελδ. Κατὰ τὴν ἐκκρήξιν τοῦ ἐπταετοῦς πολέμου ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τῶν συμμαχικῶν στρατῶν ἐν Γερμανίᾳ ἡττήθη τῷ 1757 ὑπὸ τοῦ 4' Εἰσέως παρὰ τὸ "Ασπενδεν καὶ ἐκλείσεν ἡμίση τιμητικὴν συνθήκην, ἣν ὁ πατὴρ του δὲν ἐπέκυρωσε. Ἀνακληθεὶς τότε ἀπέθ. τῷ 1765.—2) Ἑρνέστος Αὐγούστος, δούξ Κ., υἱὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀννεθέρου Γεωργίου τοῦ Ε', τῶν τυχῶν τοῦ ὅποιου συμμετέσχε μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ 1866 (βλ. Γεωργίος, βασιλ. Ἀννεθέρου, τ. Γ', σ. 286 β'). ἀποποιήθηκε δὲ τὰ συμβαθῆναι πρὸς τὴν Πρωσίαν ἐπέτυχε τέλος (1893) ν' ἀναλάβῃ παρὰ ταύτης τὴν περιουσίαν του. Τῷ 1878 ἐνυμφεῖτο τὴν πριγκίπισσαν Τύραν τῆς Δανίας. [Β.Α.]

Κούμριζ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγίου Πνεύματος ἐν τῇ ἐπαρχ. Ἀγ. Βασιλείῳ (Σφαλίων) τῆς Κρήτης. Ἔχει 660 κατ. [Ν.Ε.]

Κούμα κχλέ. Ἐπαρχία (ἡ ἐπαρχ. Σιγείου ἀκροῦ) τῆς Μ. Ἀσίας ἀνήκουσα εἰς τὴν διοίκησιν Βίγας (Ἑλλησπόντου), ὑπαγεμένην εἰς τὴν τοπαρχίαν Κωνσταντινουπόλεως. Πρωτεύουσαν ἔχει τὸ Σίγείον (Geni Σεχίρ), ἐκτισμένην ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, ὅπερ ἰσχυρῶς ὠχυρούμενον διὰ τοῦ φρουρίου Κούμα κχλέ ὑπερασπίζει τὴν εἰσόδον τοῦ Ἑλλησπόντου. [Μ.Χ.]

Κουμκαπου τευχ., ἑλλήν. δὲ κοινῶς Κοντοσχάλι, μία τῶν μεγαλειτέρων καὶ πολυανθρωποτέρων συνοικιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Προποντίδα παραλίας, ἐπὶ τῆς σιδηρ. γραμμῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ παρὰ τὰ εἰσπία τῶν ἀρχαίων τειχῶν. Κατοικεῖται ἰδίως ὑπὸ Ἀρμενίων, ἔχοντων ἐγκαθὰ καὶ τὰ πατριαρχεῖον αὐτῶν, ὀλιγωτέρων δὲ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων. Ὁ αὐτόθι ναὸς τῆς Θεοτόκου, ὁ ἐπιλεγόμενος τῆς Ἑλπίδος, ἐκτίσθη πιθανῶς τῷ 1672. Πλὴν τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀρμενικῶν σχολείων ὑπάρχει ἐν Κ. καὶ σχολὴ Ἱησουϊτῶν καὶ ἐν

τέρα τῶν διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων. Τὸ ὄνομα Κ. ἔλαβεν ἡ θέσις διὰ τὸ ἀμυνοῦν τῆς παραλίας (ἐκ τοῦ κόου=χιμος). [Ν.Σ.]

Κουμουνοῦρος (Ἀλέξανδρος). Διαπρεπὴς πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς νεωτέρας Ἑλληνίδος, γεννηθεὶς τῷ 1814 καὶ ἀποθανὼν τῷ 25 Φεβρουαρίου 1883. Κατήγετο ἐξ εἰκοσινετίας ἐπισήμου τῆς Μάνης, τῆς ὁποίας εἰς τὸν προγόνον του ἐχορημάτησεν ἡγεμονίαν ἐν τούτῳ δ' ἀπηγγενομένη κατὰ τὴν ἐννοεῖαν τῆς Ἑλλήν. Ἐπαναστάσεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐπούθεσεν ἐν Ἀθήναις, τυχὼν τῆς ἀδείας τοῦ μετέγερσθαι τὸν δικηγόρον καὶ δοκίμας μάλιστα ἐπὶ τινι χρόνῳ τὸ ἐπάγγελμα ἐν Κολάμαϊς· τῷ 1841 μετέβη μετ' ἄλλων ἐλευθοντῶν εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Κρήτην καὶ μετέσχε τῆς ἐπαναστάσεως, κινδυνεύσας μάλιστα νὰ αἰχμαλωτισθῇ· πρὸς τούτους διετέλεσεν ἰδιαιτέρως γραμματεὺς τοῦ στρατηγοῦ Θεοδώρου Γρίβα, ἐπὶ βραχὺ δὲ καὶ ἀντισταγμελεὺς πρωτοδικῶν ἐν Κολάμαϊς. Ἐνωρὶς ἔλαμψε μετὰ ζωηρότητος εἰς τὴν τοπικὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του πολιτικὴν, ἐξελέγη τῷ 1853 καὶ πρῶτον βουλευτὴς Μεσοφύνης καὶ εὐθὺς ἀμέσως διεκρίθη ἐν τῷ Ἑθνικῷ Συνεδρίῳ ἐπὶ πολιτικῇ εὐνοίᾳ, εὐχλωττίᾳ, ἐρωςφροσύνῃ καὶ μετριοπαθείᾳ, ὥστε μετὰ βραχὺ ἐξελέγη (1856) πρόεδρος τῆς Βουλῆς καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν εἰκονομικῶν, διατηρήσας τὸ χαρτοφυλάκιον εἰς δύο κυβερνήσεις ὑπὸ τὸν Δ. Βούλγαρην καὶ τὸν Ἀθ. Μιαούλην μέχρι τοῦ 1860, ὅτε παραιτηθεὶς ἐπεχείρησε βραχείαν περιοδείαν εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην. Ἐπανελθὼν ἐτάχθη εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ὀθωνος ἀντιπολιτευσίν καὶ μετέσχε τῆς κατὰ τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1862 σχηματισθείσης προσωρινῆς κυβερνήσεως ὡς ὑπογῆς τῆς Δικαιοσύνης, γενόμενος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μεσοβασιλείας καὶ τῷ 1863 ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν. Τῶν ἐργασιῶν τῆς μετὰ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ὀθωνος συγληθείσης Ἑθνικῆς Συνελεύσεως μετέσχε λίαν ἐπιμελῶς διὰ τὴν τόπον, κατορθώσας ν' ἀναδειχθῇ ἀρχηγὸς κόμματος καὶ διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς μετριοπαθείας αὐτοῦ συντελέσας εἰς τὴν πρόληψιν πολλῶν παρεκτροπῶν ἐκ τῶν συνήθως συμβαινουσῶν κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπαναστάσεων καὶ ἀνατροπῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως Γεωργίου διετέλεσε τὸ κυριώτατον τῶν μελῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Κανάρη σχηματισθέντων κατὰ τὸ 1864 δύο ὑπουργίων, εἰς τὸ δευτέρον τῶν ἐπείων θρῆσκεται καὶ τοῦ ἰσχυρότερος Συντάγματος ἡ κατάρτισις καὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς περιόδου ἡ λήξις. Διατεθὲς τῷ 1865 τὴν Κανάρην εἰς τὴν πρωθυπουργίαν ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ θανάτου του νὰ ἡ ἐπιφανέστατον στοιχεῖον τῆς πολιτικῆς παρ' ἡμῖν κινήσεως, αὐτὸς δυνάμεθα εἰπεῖν ἐκπροσωπῆτας κατὰ τὴν περίεον ταύτην τὴν

πολιτικήν τῆς Ἑλλάδος εἴτε ὡς πρωθυπουργὸς ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἴτε ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐντιπολιτευσεως, ὅταν πρωθυπουργοὶ διετέλουν οἱ ἐπιφανεῖς αὐτοῦ ἀντίπαλοι ἱ.π. Δεληγιώργης. Δ. Βούλγαρης, Θρ. Ζαΐμης, Χ. Τρίκοπης κλπ. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα προήδρευσε δεκάκις τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον (1865 δις, 1866, 1870, 1875, 1876, 1877, 1878 δις καὶ 1880), μετέσχε δ' ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς ὑπὸ τὴν Κανάρην σχηματισθείσης τῇ 1877 «Οὐλομενικῆς» κυβερνήσεως, ἣν καὶ διεδέχθη τῇ 1878 ὑπουργεῖον ὑπ' αὐτοῦ προεδρευόμενον. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἐξελέγη καὶ τῇ 1875. Ἡ ἱστορία τῆς δράσεως τοῦ Κουμουντάρου κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ταυτίζεται πρὸς τὴν καθέλου ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀδύνατον εἶνε νὰ συνοψισθῇ ἐν τοῖς ὁρίοις, ἀδύνατον πρὸς τοῦτο νὰ διαθεῖται τὸ ἄντικυκλ. Λεξικὸν (πρὸλ. ἐν τούτοις τὰ σχετικὰ ἐν αὐτῇ ἄρθρα καὶ ἱδίως τὰς λέξεις Γεώργιος Α' καὶ Ἑλλάς, ἱστορία, περίοδ. δ'). Εἴτε ἐν τῇ Κυβερνήσει διατελὼν ὁ Κουμουντάρος κατὰ τὰς σπουδαιότερας ἐθνικὰς καὶ πολιτικὰς κρίσεις ἅς διῆλθε ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ 1883 ἢ Ἑλλάς, εἴτε ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει, εἰργάσθη πάντοτε μετ' ἐπιτηδεύσεως καὶ εὐστοχίας καὶ μετὰ πατριωτικῶν ἀκραιφνεῶς, ἐκ πολλῶν καὶ σπουδαίων κινδύνων σώσας τὸ ἔθνος. Κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης τοῦ 1866, κατὰ τὴν πολιτικὴν κρίσιν τὴν γεννηθεῖσαν τῇ 1875 συνέπειά τῆς ἐκθέσεως πολιτείας τοῦ Βούλγαρη, κατὰ τὴν Ρωσοτουρκικὴν πλεῖον τοῦ 1877, κατὰ τὴν Θεσσαλικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1878, ἵνα εἰς τὰ κυριώτερα γεγονότα περιεπεριλαμβανέ, ἐπολιτεύθη ὁ Κουμουντάρος μετὰ διπλωματικῆς δεξιότητος καὶ ἀκρας περινοίας· τὴν συντετὸν δὲ αὐτοῦ πατριωτικὴν μαρτυρεῖ ἡ τελευταία τοῦ πολιτικοῦ του βίου πράξις, ἡ συνθήκη τοῦ 1881, δι' ἣς προσσηρτήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου· ἡ συνθήκη αὕτη δ' ἡς ἐν γνώσει ἐξετέθη εἰς ἀντιδημοτικότητα, μὴ κριθεῖσα τότε κατ' ἀξίαν, σήμερον δὲν δύναται ἢ νὰ ὁμολογηθῇ ὡς τῇ ὀντιεὺτυχὲς διὰ τὴν Ἑλλάδα συμβεβηκός, ἀφελόμενον καθ' ὅλην κληρίαν τῇ Κοινομουνταρισμῷ καὶ ὁμοίον τοῦ ἐποίου, ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα, ὅα βραδύνωμεν δυστυχῶς νὰ σημειώσωμεν ἄλλο. Τὰς ἀρετὰς τοῦ Κουμουντάρου ὡς πολιτικοῦ ἀνδρὸς εὐρίσκειμεν παρ' αὐτῷ καὶ ὡς ἀτόμου διεκρίνεται διὰ τὴν χάριτα καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν τρόπων, τὴν μελιγλυψότητα καὶ ἀγαθότητα τοῦ ἤθους, τὴν εὐγένειαν καὶ γενναίτητα τῶν αἰσθημάτων, τὴν διαλάμπουσαν εὐφροσύνην, ταῦτα δὲ πάντα ἀντανakλώμενα ἐξωτερικῶς εἰς μορφήν καλλίπρεπὴ καὶ παράστημα ἐπιβάλλον. [Πρ.]

ΕΓΚΥΚΛΩΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Α

Εκουμουντά. Χωρ. τοῦ δήμου Φαρίδος τῆς Λακωνίας, μετὰ 145 κατ. [Μ.Σ.]

Εκουμπάλισσα. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Δράμας τῆς Μακεδονίας, ἔχον 125 κατ., ὡν 250 ἄνθρ. [Ν.Σ.]

Εκουμπάν. ποταμός. Βλ. Ὑπανις.

Εκουμπάρους (Κυριακός). Εἰς τὸν πατριωτικώτατον δραστήριον ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐμογενῶν. Ὁ πατὴρ του ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος γεννηθεὶς καὶ ἀποκατεστημένος ὡς ἔμπορος ἐκαλεῖτο Κατζί Δημήτριος Κατακουζηνός, τὸ δ' ἐπώνυμον Κ. ἔσχεν ἐκ τοῦ ὅτι πλείστα παιδιά βαπτίσας πάντων σχεδὸν τῶν συμπολιτῶν του ἦτο κουμπάρους. Ἐκ δὲ τῶν υἱῶν του ὁ Κυριακὸς ἔγενν. τῇ 1700, ὁ Ἀλέξανδρος τῇ 1763 καὶ ὁ Σταμάτιος τῇ 1778. Ὁ Κυριακὸς ἐμπόρευε ἐπὶ τινα χρόνον μετὰ τοῦ πατρὸς του ἐγκατεστάθην εἰτα ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, ὅπου ἐπλούτησαν. Κατηχηθεὶς δὲ τὰ τῆς Ἐταιρίας τῇ 1818 διορίσθη μετ' ὀλίγον ἑφάρρος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑταίρων μετὰ τοῦ Σ. Μαύρου καὶ τοῦ Ι. Μπαρμπά καὶ ἐσώπησε τὸν κατὰ πασαν τὴν Ἀνατολὴν ἱεροφορίων. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐπαναστάσεως πλείστους Ἑλληνας διέσωσε φυγαδεύσας δι' ἰδίαν του ἢ ξένων πλοίων, πρὸς ἐπιτυχίαν χρησιμοποίησας τὴν φιλίαν καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦ μέγα τότε ἰσχυρότος Καρὰ-Ἀλή (βλ. λ.), οὗ ἄλλοτε εἶγε σώσῃ τὴν ζωὴν ὁ Κυριακός, φυγαδεύσας αὐτὸν εἰς δυσμένειαν περιπεσόντα καὶ ἐν φρουρίᾳ κρατούμενον. Τούς εἰς Ὀδησὸν δὲ ἀπεργαζόμενος Ἑλληνας περιεθαλπε προθύμως ὁ αὐτὸς ἐγκατεστημένος Σταμάτιος Κ. Ἐκεῖ δ' ἀπῆλθε καὶ ὁ Κυριακὸς βραδύτερον θυσιάσας τὰ ἐν Κων/πόλει κτήματα καὶ σμύρνοντά του καὶ εἰργάσθη πάλιν ὅσον ἤδυνάτο ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐπανελθὼν δὲ κατοικεῖν εἰς Κων/πολιν ἀπεθώκεν ἐνταῦθα τῇ 1860· οἱ δὲ ἀδελφοὶ του ἀπέθανον ἐν Ὁδησῶν, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος τῇ 1802, ὁ δὲ Σταμάτιος τῇ 1857. Ὁ Κυριακὸς ἔσχε 5 υἱοὺς καὶ 5 θυγατέρας. [Α.Γ.]

Εκούμπερι. Χωρίον τοῦ δήμ. Τριταίας τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, μὲ 203 κατ.

Εκουμπάρ. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, 1 1/2 ὥρ. ἀπέχον ἀπὸ Γρεβενῶν καὶ κατοικ. ὑπὸ 200 ἄνθρ. οἰκογενειῶν. [Μ.Σ.]

Εκουμποθέκρα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρήνης, ἔχον 137 κατ. Διακρίτεον ἀπὸ Κομποθέκρα (βλ. λ.).

Εκουμπουρεανά. Χωρίον χρησιμεῖον ὡς ἔδρα τοῦ δήμου Ἀργιθέας, μετὰ 181 κατ., κείμενον 9 ὥρ. μακρὰν τῆς Καρδίτσας.

Εκούν (Franz Adalbert Kühn), Διακεκριμένος γλωσσολόγος καὶ μυθολόγος γερμανός, γενν. 1812 ἐν Κόνιχσβεργ, σπουδῶν ἐν Βερολίνῳ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐδίδαξεν ἐπὶ

μακρὴν ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Κολωνίας, ἀπέθ. δὲ τῇ 1881. Πρῶτος ἐξήτασε κριτικῶς τὴν γλῶσσαν τῶν Βεδῶν· ἐν δὲ τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἱστορίας τῶν ἰνδογερμανικῶν λαῶν» ἐπειράθη νὰ ἐξακριβώσῃ τὸν πολιτισμὸν τοῦ ἀρχικοῦ ἐνιαίου ἰνδογερμανικοῦ λαοῦ. Ἐγράψε δὲ πλείστας πραγματείας τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας εἰς δύο εἰδικὰ περιοδικὰ, ἅτινα μετ' ἄλλοι αὐτοῦ ἐόρυσσε καὶ ἅτινα ἀπὸ τοῦ 1875 συν-χρονεύθησαν ἐν τῇ «Epheméride διά τὴν συγκριτ. γλωσσολογ. τῶν ἰνδογερμαν. λαῶν». Ὅλως δὲ νέος κλάδος τῆς ἀρχαιολογίας, ἡ Συγκριτικὴ Μυθολογία, ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Κ., πλείστα καὶ ἀξιόλογα ἐργασθέντος καὶ γραψάντος ὡς πρὸς τὴν γερμαν. ἰδίως μυθολογίαν («Βορειογερμανικοὶ μῦθοι, παραδόσεις καὶ ἔθιμα» κλ.)

Κουναδάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμφικλητῶν τῆς Κερκύρας, μετὰ 117 κ. [Μ.Σ.]

Κουναδάς. Βλ. Ἰατίς.

Κουναδάς. Χωρίον τῆς Κρήτης, ἀνήκον εἰς τὸν δῆμον Ἀγ. Παρασκευῆς τῆς ἐπαρχ. Πεδιάδος (Ἡρακλείου). Ἐχει 503 κατ.

Κουναδάς (τά). Θέσις τῆς ἀρχαίας Βαβυλωνίας, 500 στάδια πρὸς Β τῆς Βαβυλώνας, παρ' ἣν ἔπεσε Κύρος ὁ νεώτερος μαχόμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀρταξέρξου.

Κουναρ (Σαρμουήλ Cunard), ἱερutῆς μεγάλης ἀγγλικῆς ὑπερωκεανίου ἀτμοπλοίας, τῆς ἀμαζούσης νῦν Cunard Line. Ἐγενν. ἐν Halifax 1787, ἀπὸ μικρῶν δ' ἀρξαμενος κεφαλαιῶν διωργάνωσε βαθμηδὸν ἀξιόλογον περὶ τὰς βρετανικὰς νήσους ἀτμοπλοίαν. Τῷ δὲ 1840 πρῶτος ἱδρυτὴν ἀτμοπλοικὴν συγκοινωνίαν μετὰ τὴν Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ἔχων ἐπιχορηγητὴν παρὰ τῆς διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομίων 65000 λιρῶν στερλινῶν. Ὁ Κ. ἐγένετο τῇ 1859 βερωνέτος καὶ ἀπέθ. τῇ 1865. Ἡ δὲ φερώνυμος αὐτοῦ ἀτμοπλοία εἶνε μία τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ κόσμου, κατέχουσα δεκάδας πρωτίστης τάξεως ἀτμοπλοίων. [Α.Δ.]

Κουνδινάμαρκα. Μία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Κολομβίας ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ ἔχουσα ἑκτασίην 206400 τχμ. μετὰ 537654 κατ., ὧν 17000 ἀγριοί. Ἰνδοί. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι ποικιλιώτατον καὶ εὐρωτάτατον εἰς προϊόντα πάντων τῶν κλιμάτων, ἀποτελεῖ δὲ ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς τὸ κυριώτερον ἔργον τῶν κατοίκων. παραγύσης ἰδίως ἀραβόσιτον, γεώμηλα, βανίλιας, κακίον, καπνὸν, καφέν, σάκχαρον. Τὸ ἐμπόριον γυλαίνει διὰ τὴν ἑλλειψίν ὀδῶν καὶ μέσων τῆς συγκοινωνίας. κυριώτατον δ' αὐτοῦ προϊόν εἶναι αἱ φλοιαὶ κίνας. Ἀργυρὸς καὶ ὄρυκτὸν ἄλλας ἐξάγονται ἐκ τῆς γῆς. Πρωτ. τῆς πολιτείας ἡ Βογότα (βλ. λ.). Τὴν χώραν κατέκτησεν ὑπὲρ τῆς Ἰσπανίας ὁ Γονζάλος Σιμένης.

Κουνέλε. Κοινὴ ὀνομασία τοῦ Κονίλου.

Κουνέο κοινῶς δὲ Κόνι, πρωτεύουσα τῆς ἐνωμένου (ιταλ. ἐπαρχίας (βλ. καταρ.) ἔδρα ἐπισκόπου, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ποτ. Στούρα καὶ Γέσσου, ἔχουσα παλαιὸς ναοὺς καὶ μονὰς καὶ μέγαρον. ὠραῖον δημαρχεῖον, θέατρον, γυμνάσιον. κλ. Ἐχει 12413 κατ. ἀσκούντας βραβακουργίαν καὶ μεταξουργίαν καὶ ζωπρὸν ἐμπόριον σιτηρῶν, καννάβειος καὶ μετᾶξης. Ἡ πόλις ὑπέστη πολλὰς περιπετείας, μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Μαρέγγου καταλαβόντες αὐτὴς αὐτὴν οἱ Γάλλοι (1801) κατέστρεψαν τὰ δοχρά της φρούρια. — Ἡ δὲ ἐπαρχία Κ. κειμένη ἐν τῷ Πεδεμοντιῷ ἔχει ἑκτασίην 7491 τχμ. καὶ 677556 κατ. (1891), διαιρεῖται δὲ εἰς 4 περίφερείας ἧται Κουνέο, Ἀλβας, Μόνδοβι καὶ Σαλούσσ. Ἐχει δὲ μεταλλεῖα ἀργύρου, μόλυβου, σιδήρου κλ., ἐξάγουσα καὶ μάρμαρον, γρανίτην κλ. [Μ.Σ.]

Κούνεραδορφ. Χωρίον 6 χμ Α τῆς Φραγκοφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀδερ, γνωστὸν ἐκ τῆς μάχης τῆς 1^{ης} Δύγ. 1759, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ βασιλ. τῆς Πρωσίας Φρειδερίκος ὁ μέγας ἠττήθη ὑπὸ τῶν ἠνωμένων Αὐστριακῶν καὶ Ρώσων. [Μ.Σ.]

Κουνζίνικα. Ὡρινή πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Εὐρωστίνης, κειμένη ἐπὶ τῶν Β κατωφερειῶν δεκάδας συνενούσης τὰ ὄρη Εὐρωστίνης καὶ Μαῦρον Ὄρος, 2 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τοῦ Δερβενίου. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 610, αἱ δὲ οἰκίαι εἶνε πενιχραί, τὰς ὁποίας οἱ κάτοικοι καταλείπτουσι κατὰ τὸν χειμῶνα ἕνεκα τοῦ ψύχους καὶ τῆς χιόνος καὶ κατέρχονται εἰς τὰ πεδινὰ μέρη.

Κουνινά. Κώμη ἐν τῷ δήμῳ Αἰγίου, 3 ὥρ. ἀπέχουσα τοῦ Αἰγίου καὶ ἔχουσα δημοσχολεῖον καὶ 688 κ. γεωργούς καὶ ποιμένας.

Κουνιτάς. Χωρίον τῆς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Θεσσαλίας, ἀπέχον 6 ὥρ. ἀπὸ Ἐλασσώνος, καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 100 οἰκογενειῶν χριστιανικῶν. [Ν.Σ.]

Κουνουπίτσα. Χειμερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μεθάνων, κειμένη κατὰ τὰ Β τῆς χειρτονήσου τῶν Μεθάνων ἐπὶ ἐπιπέδῳ ῥάχους μακρὰν τῆς θαλάσσης. Πρὸς Α ἐπὶ τῆς παραλίας εὐρηται τὸ ἐπίνειον τῆς Κ. Ἀγίος Γεώργιος. Ἐχει 354 κατοίκους.

Κούνος. Χωρίον τοῦ δήμου Μέσσης, κειμένου κατὰ τὰ Δ τῆς χειρτονήσου Τηγάνη καὶ ἀπέχον πρὸς Δ τῆς Κίττης ὥρ. 1 1/2. Κατ. 304.

Κουνουπέλι. Θέσις παράλιος ὑπὸ μικρὴν ἀκρωτήριον, 2 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Μανωλάδος ἐν Ἠλείᾳ, ἐνθα ἐκτελίζουσι θειώεις πηγαί, λίαν συχνάζουσαι ταῦν ὡς ἱαματικὰ λουτρά. Τὰ ἐπὶ τοῦ ἀνωθι τοῦ Κ. βράχου ἔχον ἀρχαίας κατοικίας πιθανώτατα ἀνήκου-

σιν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἡλειακὴν πόλιν Ὀρμι-
ναν ἢ Ὑρμίνην. [Γ.Π.]

Κουνουπιά Χωρίον τοῦ δήμου Σελι-
νούτας, κείμενον 2 1/2 ὥρ. ΝΑ τοῦ Κορυμῆ.
Κάτ. 330.

Κούν-Σέντ-Μάρτον Πόλις τοῦ
ὠγγρ. κομητάτου Ἰαζυγίας-Μεγ. Κουμανίας-
Σόλων, ἐπὶ τοῦ Κέρας, ἔχουσα κατ. 11 155.
ὡς ἐπὶ πλείστον Μαγάρους γεωργούς καὶ
κτηνοτρόφους. [Μ.Σ.]

Κούν-Σέντ-Μέκλος. Πόλις ἐν τῇ
ὠγγρικῇ κομητάτῳ Πέστης-Πίλις-Σόλτ-Μι-
πρας Κουμανίας. ἔχει περ. 8000 κατ. Μα-
γάρους γεωργούς. [Μ.Σ.]

Κούντ (Karl Sigismund Kunth). Διά-
σημος γερμ. βοτανικός, γενν. 1788 ἐν Αὐστρ.
διατελέσας καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς, ὑπε-
δύετο θανάτου τοῦ βοταν. κήπου καὶ μέλους τῆς
Ἀκαδημίας ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῇ
1850. Ἐκ τῶν ἔργων του περιήχημα κατέ-
στησαν Enumeratio plantarum omnium
(5 τ. 1833—50), Flora Berolinensis (1813,
β' ἐκδ. εἰς 2 τ. 1838), Nova genera et
species plantarum (7 τ. Παρίσι. 1815—25),
Μονογραφίαι τινὲς καὶ ἡ συνέχεια τοῦ κληρο-
νομίου ἔργου Plantas equinoxiales, ἔπερ ἤρ-
χισεν ὁ Bonpland, μετὰ 1000 πινάκων. [Β.Ε.]

Κουντουράτα. Χωρίον τῆς Κεφαλλην-
νίας ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἑξῆς Ἀνω Λιθαοῦς,
λίαν ἐγγὺς τῆς πρωτ. Πισσαδῶν. Κάτ. 206.

Κουντουριώται. Ἐπίσημος ὁροῖσιν
ἰκογένεια, ἥς οἱ ἀρχηγοί, ἀδελφοὶ Λαζάρου
καὶ Γεώργιος Κ., ὑπῆρξαν ἐκ τῶν ἐξοχωτάτων
πολιτῶν τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος, ὅσων
ἐλίγοι ὑπηρετήσαντες αὐτὴν κατὰ τὸν ἱερὸν
ἀγῶνα. Τὸ καθυπερὸ οἰκογενειακῶν αὐτῶν δι-
νόμα ἦτο Ζέρβας, τὸ δ' ἐπικρατήσαν ἐπώ-
νομα Κουντουριώτης ἀπεδόθη εἰς τὸν
παππὸν τῶν μνημονευθέντων δύο ἀδελφῶν
Χατζῆ Γεώργιον, ἀφ' ὅτου διατρίψας ἐπὶ τινὰ
χρόνον παρ' οἰκογενειακῇ φίλῳ εἰς Κούντουρα
τῆς Μεγαρίδος ἐπανῆλθε βραδύτερον εἰς Ὑ-
δραν φέρων τὴν κουντουριωτικὴν ἐνδυμασίαν.

Ὁ υἱὸς τοῦ Χατζῆ Γεώργιου Κ. Ἀνδρέας
ἐνυμνεύθη μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Λαζάρου
Κοκκίνη, ἀνδρὸς εὐπορωτάτου, ἐκ τοῦ γάμου
δὲ τούτου ἐγεννήθησαν οἱ δύο ἐνδόξοι ἀδελφοί.

Ὁ Ἀλέξ. Κ. ἐγεννήθη τῇ 1769, μόλις
δὲ 14 ἐτὸς ἀνεμύθη εἰς τὰς ἐμπορικὰς τοῦ
πατρὸς του ὑποθέσεις, ἀντιπροσωπεύων αὐτὸν
ἐν Ὑδρᾷ, ἐγκατασταθέντα ἔκτοτε ἐν Γενούῃ.
Περὶ τὸ 1799 τελευτήσαν τῶν γάμων τοῦ
Λαζάρου, ἀδολοφονήθη ὁ πατὴρ του ἐξ ἀφρο-
νίας ἐπιπλήξεων ἃς ἀπέτεινε πρὸς τὸν δολο-
φόνον, προσελθόντα εἰς τὴν τελευτὴν ἵνα ἐπι-
τεθῇ κατὰ τινος τῶν παρόντων μουσικῶν συ-
νελίξεων δὲ τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας του ὁ
Λαζάρου ἠῤῥησε ταραστῆως τὴν καταλειφθε-

σαν αὐτῇ περιουσίαν, διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ
οὐκ ἤττον ἢ διὰ τὴν πλοῦτον ἀπέθῃ ἐκ τῶν
ισχυροτάτων στοιχείων τοῦ τόπου. Καὶ τοι
δὲν ἦτο ἐκ τῶν ὑποκινήτων τῆς ἐπαναστά-
σεως, ἣν ἐνόμιζε μετὰ τῶσων ἀλλων φιλοπα-
τρίδων ἀνδρῶν πρόωρον, ἐναστερνίσθη αὐτὴν
ἐκραγεῖσαν καὶ ὑπεστήριξε γενναϊότατα. Ἡ
περιουσία τῆς οἰκογενείας Κ. κατὰ τοὺς χρό-
νους ἐκαίνους ὑπολογίζεται ἀνερχομένη εἰς
ταῦταχίστεν 800 000 διατῆλιν, ἑδαπανήθη
δὲ κατὰ τὰ 3/4 ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως, δια-
τελοῦσα ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Λαζάρου
ὡς ἀρχηγῷ τῆς οἰκογενείας, εἰς δὲ ὁ Γεώρ-
γιος Κ. ἐτρεφεν ἀπέλυτον ἐμπιστοσύνην καὶ
σχεδὸν υἱικὴν σεβασμὸν. Ἐλευθεριώτατος ὢν
ἐπου ἐπρεπεν, ἐγνώριζε ταυτοχρόνως ὁ Λ.
νὰ διαθέτῃ σκεπτικῶς πάντοτε τὰς γενναίως
δωρεάς του, ἀποφεύγων πᾶσαν ἐπιδείξιν καὶ
πᾶσαν ἀδικαιοσύνην θανάτῳ. Διςμερέ-
στερον ἡ ἱστορία τοῦ Α. Κ. ταυτίζεται πρὸς
τὴν ἑλλην. ἱστορίαν τῆς ἐνδόξου πατρίδος του
κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, πρωτοστατοῦντος πάν-
τοτε εἰς πᾶσαν βουλὴν καὶ πᾶσαν πράξιν,
ἀλλ' οὐδέποτε θελήσας ν' ἀναμιχθῇ ἐπι-
σημῶς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν τῆς πατρίδος,
οὐδ' εἶναι δυνατόν ν' ἀναγραφῶσιν ἐνταῦθα πα-
σαι αἱ περιστάσεις εἰς ἃς ἡ ἐλευθεριότης, ἡ
φρόνησις, τὸ γένητον τοῦ Α. Κ. παρὰ τῇ
λαγῇ ἐσωσαν κινδυνεύουσαν τὴν Ὑδραν καὶ
ἴσως αὐτὴν τὴν Ἐπανάστασιν. Γερουσιαστὴς
διατελὼν καὶ πάντοτε ἐν τιμῶμενος ὡς ὁ πρῶ-
τος πολίτης τῆς Ἑλλάδος ἀπέθανε τὴν 6
Ἰουνίου 1852, γενικὴν δὲ πένθος ἐπὶ πάντες
ἡμέρας διατάχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ
τῇ θανάτῳ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Γεώργιος Κ. κατὰ δέκα καὶ τρία,
ὡς ἐλέγετο, ἔτη νεώτερος τοῦ Λαζάρου καὶ
πιθανῶς ἀρα γεννηθὲς τῇ 1782, ὑπῆρξεν ἐν
πᾶσιν ἀξίος ἐκείνου ἀδελφός, ἐπίσης ἐλευθε-
ριος καὶ πάντοτε σύμφωνος εἰς πᾶσαν τοῦ
Λαζάρου πράξιν. Ἀλλ' ὁ Γ. καὶ ἐπίσημως
ἔδρασεν ἐν Ἑλλάδι, πολλὰ τῶν ἀνώτατων
ἡξιωμάτων καταλαβὼν, ἀναδειχθεὶς πρέ-
δρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ διατελέσας τοιοῦτος
μέχρι σχεδὸν τῆς πτώσεως τοῦ Μεταλογίου,
ὅτε διεβίβαστο αὐτὸν ὁ Ζαΐμης. Ἐπὶ Κυβερ-
νήτῳ δὲ ἐγένετο καὶ μέλος τοῦ Πανελλην-
νίου καὶ Γερουσιαστῆς καὶ ἐπὶ Ὁθωνος Σύμ-
βουλος τῆς Ἐπικρατείας καὶ Γερουσιαστῆς
καὶ πρέδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἐπὶ
τινα χρόνον. (1848). Ἀπέθανε δὲ τῇ 1858,
πρέδρος τῆς Γερουσίας διατελὼν. [Α.Α.]

Κουντουρουδιά. Βλ. Κερωνία.

Κούντσε (Gustav Kunze). Ἐπίσημος
βοτανικός, γενν. ἐν Λειψίᾳ τῇ 1793· ἐργη-
μάτισεν ἐνταῦθα καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς
μέχρι τῇ 1851, ὅπότε ἀπέθ. Εἶναι ἐξοχος διὰ
τὰ περὶ τῶν Κρυψιγόνων συγγράμματα αὐτοῦ,
ἰδίως τὰ περὶ Μυκήτων καὶ Πτερίδων. [Θ.Χ.]

Κουόπιο. Πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας (42731 τχμ. μετὰ 284 847 κατ.) ἐν Φιλλανδία, κειμένη ἐπὶ τῆς λίμνης Καλλαβέζης. ἔχει ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 8397 κατ. διατηρουντάς ἐμπορίαν τι. [Μ.Σ.]

Κούπ (Ἀλβέρτος Chyp), εἰς τῶν ἐπιστημοτέρων τοπιογράφων τῆς Ὀλλανδικῆς Σχολῆς. Ἐγενν. ἐν Δορτρέχτῃ τῇ 1605, υἱὸς τοῦ Ἰα κώδου Κ., διακεκριμένου προσωπογράφου καὶ τοπιογράφου, σχεδὼν δὲ διαρκῶς ἐν τῇ πατρίδι τοῦ ζήσας ἀπέθ. τῇ 1691, κατὰ λειπῶν πλείους λαμπρὰς εἰκόνας, τὰς πλείους μὲν τοπιογραφίας, συνόλους δὲ καὶ προσωπογραφίας καὶ ζώων εἰκόνας ἐντελειστάτης τέχνης, αἵτινες ζωντὸς μὲν αὐτοῦ θέν εὐρον ἀγοραστάς, σὺν τῷ χρόνῳ δ' ἔτυχον βραδυτέρον μεγίστης ἐκτιμήσεως καὶ ἐπωλήθησαν εἰς Ἀγγίλους ἰδίως φιλοτέχνας ἀντὶ τεραστίων τιμῶν. [Β.Δ.]

Κουπάγγ. Πρωτεύουσα τῆς ἑλλανδικῆς τοποτηρητικῆς Τιμὴρ ἐν τῇ πέραν τοῦ Γαγγίου Ἰνδία, ἐπὶ εὐρυτέρου κέλπου τῆς νήσου Τιμὴρ, ὠχυρωμένη, μετὰ 7000 περίπου κατ. [Μ.Σ.]

Κούπερ. 1) Γουλ. Cowper, Ἀγγλὸς ἀνατόμος καὶ χειρουργὸς γενν. 1666 ἐν Ἀλρεσφορδ τοῦ Χαμπσαίρ, ἀποθ. 1709 ἐν Λονδίνῳ. Ἐγραψε Μυστομῖαν μετερρῳμιμένην (λατ. Λονδ. 1694), Ἀνατομίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος (ἀγγλ. ἐν Ὁξφόρδῃ 1697) καὶ ἀνακαλύψας περιέγραψε πρῶτος τοὺς φερωνύμους αὐτῶ ἀδένες (βλ. Κωπήρετοι ἀδένες).

— 2) Γουλ. Cowper, Ἀγγλὸς ποιητὴς γενν. 1731 ἐν Berkhamstead, ἀποθ. 1800. Τὸ ἀριστον ἔργον τοῦ εἶναι τὸ διδακτικὸν ποίημα Ἡ ἐργασία (The task). Ἐξεπόνησε δὲ καὶ μεταφράσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας (2 τ., Λονδ. 1791) εἰς ἱαμβούς. Ὁ Κ. ὑπῆρξεν εἰς τῶν πρώτων ἀγγλῶν ποιητῶν οἵτινες ἀπέσεισαν τὸν ζυγὸν τῆς γαλλικῆς ἐπιδράσεως. Τα ἔργα τοῦ ἐξεδόθησαν τῇ 1855 εἰς 8 τόμους ὑπὸ Southey. [Β.Δ.]

Κούπερ (James Fenimore Cooper). Ἀμερικανὸς μυθιστοριογράφος γενν. 1789 ἐν Βουρλίγκτον τῆς Νέας Υῆρσεϋ, ἐπὶ τινα χρόνον ὑπηρετήσας εἰς τὸ ναυτικόν, εἶτα περιδεύσας τὴν Εὐρώπην, ἀποθ. δὲ ἐν κτήματί του ἐν Ἀμερικῇ (ἐν τῇ φερωνύμῳ του γραφικῇ κώμῃ Κ ο ὕ π ε ρ τ ὅ ρ ο υ ν) τῇ 1851. Τὰ ἀριστὰ τῶν ἔργων τοῦ εἶναι Ὁ τελευταῖος τῶν Μοχικανῶν, ὅπερ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μετεφράσθη· διακρίνονται ἐπὶ Ὁ κατασκοπὸς, Ὁ ναυκλῆρος, Ταξιδία εἰς Εὐρώπην κτλ. Ὁ Κ. ἐγένετο μιμητὴς τοῦ Οὐάλτερ Σκώτ, ἐξέχει δὲ ἐν ταῖς περιγραφαῖς τῶν ἀμερικανικῶν σκηνῶν καὶ μάλιστα τοῦ βίου τῶν ἰθαγενῶν Ἰνδῶν, εἰς ὧν ἀναφέρονται τὰ ἀριστὰ τῶν ἔργων τοῦ. [Β.Δ.]

Κουπερέν (Φραγκ. Couperin). Γάλλος μουσουργός, γενν. 1668, υἱὸς τοῦ περιφήμου ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου ἐκτελεστοῦ Κ α ρ ὀ λ ο υ Κ. (γενν. 1638, ἀποθ. 1699), ἀποθ. τῇ 1733. Ἐγραψε συνθέσεις διὰ πλῆθους, ὧν αἱ ἀρισταὶ περιέχονται εἰς τὰς συλλογὰς Τεμάχια πλῆθους, Ἡ τέχνη τοῦ πλῆθους, Les goûts réunis κτλ. [Ἐγ.]

Κουπρά. Χωρίον τοῦ δήμου Ζάρακος. ἔχον 154 κατ. [Μ.Σ.]

Κουπλέσι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀργιθέας τοῦ νομοῦ Τρικυλίων, ἔχον 103 κατ. [Μ.Σ.]

Κουπρετση. Χωρ. τοῦ δήμου Κιερίου τοῦ νομοῦ Τρικυλίων μετὰ 248 κατοίκων, κείμενον 2 ὥρ. μακρὰν τῆς ἔδρας τοῦ δήμου, τῶν Σοφάδων.

Κούρ (Chur γερμ., γαλλιστὶ Κουάρ Coire, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις Curia Rhaetorum), πρωτεύουσα τοῦ ἐλβετικοῦ καντονίου Γραουβίνδεν ἐπὶ τοῦ Πλεστούρ, παραποτάμου τοῦ Ῥήνου, 3 χμ. πρὸς Ἀ τοῦ ρεύματος τοῦ Ῥήνου, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Γερμανίας διὰ τοῦ Σπλύγκεν εἰς Ἰταλίαν μεγάλης ὁδοῦ, σταθμὸς σιδηροδρόμων. Ἀπὸ τοῦ 452 εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, τὸ ἀξιωματικόνειτον εἶναι τὸ οἶκον, μέγαρον παλαιότατον ἐν εἴδει πύργου. Ἀξιολόγος δ' εἶναι καὶ ἡ μητρόπολις, κατὰ τὸ πλείστον εἰς τὸν 12ον αἰῶνα ἀναγομένη, κατέχουσα πανάρχαιας κρύπτας, ἐπιτύμβια μνημεῖα καὶ εἰκόνας τοῦ Δύρερ καλ. Ἐχεῖ δὲ ἡ πόλις (1891) 9381 κατ. κατὰ τὰ 1/3 διαμαρτυρούμενος. Περιφῆμοι εἶναι καὶ αἱ περίεξ περικαλλίσταται ἐξοχαί.

Κούρ (Ἀντώνιος Court). Γάλλος θεολόγος (1698-1760) μεγάλως μαθητὴς πρὸς διὰδόνιν τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ. Μεθ' ὧν τὰς καταδιώξεις Λουδοβίκου τοῦ 14', καὶ ἀπ' οὗ ἀκόμη διὰ διατάγματος τοῦ 1715 ὁ προτεσταντισμὸς ἐκηρύχθη ὡς ἀνόμωτος ἐν Γαλλίᾳ, ὁ Κ. διέτρεχεν δὴν τὴν Γαλλίαν περιτρίβων τὰ λείψανα αὐτῶν καὶ ἔδωκεν οὕτως εἰς αὐτὸν νέαν ζωὴν. Τῇ 1729 ἀπῆλθεν εἰς Λωζάνην, ὅπου διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἰδρύθη θεολογικὴ Σχολή. [Ἐγ.]

Κούρ (ποταμός). Βλ. Κύρος.

Κουρμαῖδες Χωρ. Κερκύρας τοῦ δήμου Μεσσηριῶν, 10' ἀπέχον τῶν Καστελλάνων, μετὰ 447 κατ.

Κουράριον (Cugare). Συμπλήρωμα ποιητικῶν δηλητηριωδῶν ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν προερχομένων ἐξ ὁπῶν διαφόρων φυτῶν στρυγνοειδῶν, δι' οὗ αἱ ἀγριοὶ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Ν Ἀμερικῆς δηλητηριάζουσι τὰ βέλη. Κύριον στοιχεῖον ἐνέχεται ἡ κ ο υ ρ α ρ ί ν η, ἡ ἀλκαλοειδής, ἀλλὰ καὶ βουκίνη καὶ στρυγνίνη καὶ αλλοὶ φονικαὶ οὐσίαι ἐνυπάρχουσι συσφύρατοι. Εἶναι δὲ τὸ Κ. μάζα ξηρὰ ὑπομέλαινα, μαλασομένη πως ὅταν παραμεινῇ μετὰ τῶν δακτύ-

λιαν. Όταν αναμυζήθη ἐν τῇ ζωικῇ οἰκονομία καὶ εἰσβάλῃ εἰς τὸ ρεύμα τῆς κυκλοφορίας συνεπάγεται σείραν νοσηρῶν φαινομένων ἀρχομένην ἀπὸ ἀπλῆς κεφαλαλγίας καὶ ἔλξης καὶ χωροῦσαν μέχρι τελείας παραλύσεως τῶν μυϊκῶν μαζῶν· σφύρι θηλονότι βίγος σφύρην καὶ κροταλισμένον ὀδόντων καὶ πυρετὸν μετ' ἐρυθήματος καθολικοῦ, διψαν, στενοχωρίαν ὀφίστην, δύσπνοιαν, διπλωπίαν καὶ ἀκνησίαν ποδῶν. Ἀπλὸν ἐκ τῆς εἰκόνης ταύτης ὅτι πειράζει πολὺ τὸ σύστημα τῶν νεύρων καὶ ἰδίως τῶν περιφερικῶν κινητικῶν, μάλιστα δὲ ἐκείνων ἀφ' ὧν νευροῦνται· μὲν προαιρετικοί· οὐχ ἦσαν ὅμως καὶ οἱ ἀπροαιρετοί· μὲν ὑπὸ πολλοῦ τοῦ κουραρίου προσβάλλονται, παραλύονται καὶ θνήσκουσι (καρδία). Τὰ αἰσθ. νεύρα μένουσι ἐν γένει ἀπείρακτα. Τῆς ἰδιότητος ταύτης τοῦ τῶν ἀγρίων σκουατματος τοῦ καταστέλλειν ὑπερμέρους κινήσεις καὶ μυϊκῆς σπασμωδίας ἐπελάβετο ἡ ἱατρικὴ καὶ χορηγεῖ αὐτὸ κατὰ νόσων σπασμικῶν, ἰδίᾳ ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῶν δ' α' σπυρλικῶν δηλητηριάσεων καὶ κατ' ἐξουχὴν κατὰ τοῦ τραυματικοῦ τετάνου· ὕστερον ὅμως τὸ Κ. τοῦ ὀπίου, τῆς εὐθαλείας καὶ τῆς χλωριάλης. Παρέχεται ἐν ἐνέσεσιν ὑποδορμίστις ἐξ 1 σιτ.— $\frac{1}{2}$ γράμ. διαλελυμένον ἐν ὕδατι δις ἡ τρίς τῆς ἡμέρας. [Στ.]

Κουράτιτσα. Χωρ. τοῦ διαμερίσματος Ἀχρίδος τῆς Μακεδονίας, ἔχον 378 κατοίκους χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Κουρβαρίλ, Curbaril. Εἶδος ξύλου, βλ. Ὑμεναία.

Κουρδίνου. Χωρ. τοῦ δήμου Αὐλῶνος τῆς Εὐβοίας. ἔχει 105 κατ. [Μ.Σ.]

Κουρδοῦλος. Χωρ. τοῦ δήμου Θήρας ἔχον 367 κατ. [Μ.Σ.]

Κουρδιστάν, τουτέστι χώρα τῶν Κούρδων. Κεῖται εἰς τὰς Ν ὑπηρεσίας τοῦ ὁρμενίου ὑπὸ πεδίου καὶ τὰς ΒΔ τοῦ ὄρους Ζαγροῦ, ἐκτεταμένη μέχρι τοῦ Τίγρητος, ἀνευ ὁρίων ὁρίων, ἐν ὅλῳ ἔχουσα ἐμβ. περ. 154 200 τχμ. Εἶναι ἐν γένει ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα χώρα, εὐτορος ὅμως εἰς τὰς κοιλάδας. Οἱ κάτοικοι, Κ ο Ὑ ρ δ ο ι, εἶναι ληστρικοὶ καὶ νομαδικῆς λαοῦ, πρεσβεῶν τὸν ἰσλαμισμόν, κατοικοῦν ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καθ' ὅσον ἐφέρει τὸ ὄνομα Κ α ρ δ ο Ὑ χ ο ι ἢ Γ α ρ δ ο α ῖ ο ι. Εἶναι ἰνδογερμανικῆς καταγωγῆς, συμποροῦνται εἰς 2 250 000 ψυχὰς καὶ διασπορῶνται εἰς 24 φυλὰς ὑπὸ ἰδίους φυλάρχους· ἐν τούτοις εὐρίσκονται καὶ πολλοὶ ἐκτὸς τῆς πατρίδος τῶν ἰδίων ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ. Ἡ χώρα αὐτῶν κατὰ μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκίαν κατὰ τὸ ἕτερον δὲ εἰς τὴν Περσίαν. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι συγγενὴς τῇ νεοπερσικῇ, φιλοσοφίαν ὅμως δὲν ἔχει, καὶ ἑγγράφως οἱ Κούρδοι συνενοῦνται τουρκιστὶ ἢ περσιστὶ. [Μ.Σ.]

Κούρεια βλ. Ἀπατούρια.

Κουρέλι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδρου, μετὰ 93 κατ. [Μ.Σ.]

Κούρεντζι. Κώμη ἐν Μολοσσία τῆς Ἡπείρου 5 ὥρας ΒΔ τῶν Ἰωαννίνων ἐξ ἧς ἀνομάσθη ἀλλοτε ἡ μεζών τῶν 4 περιοχῶν τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, περιέχουσα 82 κώμας καὶ χωρία, κατοικοῦμενα ὑπὸ Ἑλλήνων αὐτοχθόνων, ἐν οἷς καὶ ἡ Ζίτσα (βλ. λ.).

Κουρεῶτις βλ. Ἀπατούρια.

Κουροῦτες ἢ Κούρητες (μυθολ.). Ἀρχαιοτάτοι ἱερεῖς τῆς Πέας καὶ τοῦ Διὸς. ἐν αὐτοῖς ἀνέθρεψαν ἐπὶ τῆς Ἰδης (βλ. Ζεῦς, τόμ. Γ' σελ. 116 α) καὶ ἐν ἐλάτρειον διὰ θορυβώδους μουσικῆς καὶ χορῶν ἐνόπλιον. Πολλάκις ταυτίζονται μετὰ τῶν Κορυβάντων.

Κουρία (Curia). 1) Οὕτως ἐκαλεῖτο ὑποδαίρεσις τις τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαίου λαοῦ ὡς καὶ ὁ τόπος τῶν συνελεύσεων αὐτῆς. Αἱ τρεῖς δὲ ἀρχαιοτάτοι φυλαὶ ἐξ ὧν ἀπετέλεσθησαν οἱ κάτοικοι τῆς Ῥώμης διηρέθησαν κατ'ὸν εἰς 10 Κ. ἐκάστη, περιλαμβανούσας ἀνὰ 10 γένη πατρικῶν· οἱ μετέχοντες τῶν Κ. ἐθιμοῦντο ὡς ἡ ἀνωτάτη τάξις τῶν ἀσπῶν καὶ μόνοι αὐτοὶ ἐγένοντο συγκλητικοί, καὶ μετὰ τὴν δημοκρατικὴν δὲ τῆς Ῥώμης διαρρύθμισιν ἐπὶ πολὺν χρόνον μένοι ἐδικαιοῦντο νὰ κατέχουσιν τὰ ἀνώτατα ἐξουσίματα καὶ αἱ συνελεύσεις αὐτῶν ἐψηφίζον περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων. Βραδύτερον φαίνεται ὅτι εἰσῆχθησαν εἰς τὰς Κ. καὶ οἱ Πληβεῖοι.

— 2) Τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρει καὶ ἡ ὁλομέλεια τῶν τῶν ἀνωτάτων διοικήσεων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπιτετραμμένων παπικῶν ἀρχῶν. Διαίρεται δὲ ἡ Ῥωμαϊκὴ Κ. εἰς δύο κύρια τμήματα, τὴν Curia graeciae (τῆς ἡερίδος) καὶ τὴν C. justitiae (τῆς δικαιοσύνης), ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὴν ὑπηρεσίαν τῶν βουλῶν (βλ. λ.), τῶν δωρῶν, τῶν συγχωροχαρτιῶν κλ., ἐπὶ δὲ τὴν διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἀγίας Ἐδρας καὶ τῶν τῶν ἰδιαιτέρων τοῦ πάπα γραφείων, ἡ δὲ τὸ ἀνώτατον παπικὸν δικαστήριον, τὰς ἐπιθεωρητικὰς καὶ ἀνακριτικὰς ἀρχὰς κλ. [Β.Ε.]

Κουρίετιοι. βλ. Ὀρτίοι.

Κουρίε δε Μερé (Παῦλος Λουδ. Courlier de Méré). Γάλλος ἑλληνοστῆς καὶ συγγραφεὺς. Γενν. 1772 ἐν Παρισίοις κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν καὶ μετέσχε πλείστων ἐκστρατειῶν μέχρι τοῦ 1809, ὅτε παρητήθη· τῇ 1810 ἐξέδωκε μετὰ διορθώσεων τὸν Λόγγον (ἐν Ῥώμῃ, β' ἐκδ. ἐν Παρ. 1830), τῇ δὲ 1813 γλαφυρὰν αὐτοῦ μεταφράσιν. Ἐξέδωκεν ἐπὶ κριτικῶς τοῦ Ἀουγκανου τὸν Λουκιον ἢ ὄνον. Ἀπέθ. τῇ 1825 θελοφονηθεὶς παρὰ τὸ Τούρ. Τῇ 1834 ἐξεδόθησαν τὰ «Ἔργα» τοῦ εἰς 4 τ., τῇ δὲ 1838 δὺς τόμοι διατρι-

δὼν του (Pamphlets) πολιτικῶν καὶ φιλοσοφικῶν [B.A.].

Κουρικό Ἐπαρχία τῆς Χιλῆς, μετὰ τῶν ἑπαρχ. Κολχάγκουα καὶ Τάλλα, ἔχουσα ἑκτασίαν 7545 τχμ. καὶ 104 182 κατ. — Ἡ πρωτεύουσα Κ. ἡ Σάν Ζοζέ δὲ Κ. καίται 185 γμ. Ν τοῦ Σαντιάγο, μεθ' οὗ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου, ἔχει δὲ (1891) 10 110 κατ. [M.Σ.]

Κουρίλας νῆσοι (Ἰαπωνιστὶ Τσι-Σίμα) καλεῖται: σειρά νήσων (22) ἐκτείνουμένη ἐπὶ 1270 γμ. ἀπὸ τῆς Ν ακρᾶς τῆς Καμπτσάτσκας μέχρι τῆς Ἰαπωνικῆς νήσου Ἰέσσο ἐν διεύθυνσει ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΔ. Εἶναι ἡφαίστειά θειες, φέρονται τοὺλάχιστον 17 ἐτι ἐνεργὰ ἡφαίστεια καὶ πολλάκις πάσχουσι ἐκ σεισμῶν. Τινὲς εἶναι εὐφοροί, τινὲς καὶ πλούσιαι εἰς μέταλλα. Ἀνῆκουσι δ' αἱ Κ. ἀπὸ τοῦ 1875 εἰς τὴν Ἰαπωνίαν. [M.Σ.]

Κούριον Ἀρχαία πόλις τῆς Κύπρου, παρὰ τὴν ὁσίον τῆς ὁποίας ὠκοδόμηται ἡ σημερινή κόμη Ἐπισκοπή (καίμενη $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Δ τοῦ Κολοσίου, βλ. Κολοίαι). Σώζονται πλείστα ἐρείπια αὐτῆς, μέρος τοῦ τείχους, λείψανα ὑδραγωγείου, δεξαμενὰ κλ., ἐτι δὲ τὸ στάδιον τῆς πόλεως, τὸ μόνον καθ' ἅπαν τὴν νῆσον ἀκέραιον σχεδὸν σωζόμενον ἀρχαῖον μνημεῖον, ἔχον μῆκος 222 μ. καὶ πλάτος 50 μ., ὡς καὶ τὸ νεκροταφεῖον τῆς ἀρχαίας πόλεως μετὰ χιλιάδων τάφων, ἐν οἷς πλείστα πολυτίμητα ἀντικείμενα ἀνακαλύψας ὁ Louis Cesnola ἐπώλησεν εἰς τὸ ἐρμαιολογ. μουσεῖον τῆς Νέας Ὑόρκης. [Δ.Σ.]

Κούριος Δεντάτος (Curius Dentatus). Περίφημος Ῥωμαῖος στρατηγός. Κατήγετο ἐκ γένους πληβείου ὡς ὑπάτος τῷ 290 π. Χ. ἐπεράτωσε τὸν σαμνιτικὸν πόλεμον καὶ ὑπέταξε τοὺς Σαβίνους, ἐπαναστατήσαντας, κακῶς ἀποπέμψας τοὺς πειραθέντας νὰ διαφθερίωσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Σαβίνους, πρὸς οὓς ἀπήντησε «Προτιμῶ νὰ ἀρχω πλουσίων ἢ αὐτὸς νὰ πλουτῶ». Τὸ δεύτερον ἐκλεγείς ὑπάτος, ἐνίκησε τῷ 275 τὸν Πύρρον ἐν τῇ ἀποφασιστικῇ μάχῃ τοῦ Βενεβέντου, μεθ' ἣν οὗτος ἠναγκάσθη νὰ ἀποσχωρῇ εἰς τὴν Ἠπειρον ὡς Κήνσορ τῷ 272 ἐθίχε τὰς βάσεις τῆς κατασκευῆς μεγάλου ὑδραγωγείου. ἀπέθανε δὲ μετὰ 2 ἐτη. [B.A.]

Κούρκος. Κοινὸν ὄνομα τῆς Μελαγχρίδος.

Κουρκουλοί. Χωρίον τῆς Εὐβοίας τοῦ δήμου Διγέων πρὸς τὸ ΒΔ τῆς Λίμνης, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρας 2, ἔχον 419 κατ.

Κουρκουμελάτα. Χωρίον τοῦ δήμ. Κάτω Λειβαθοῦς τῆς Κεφαλληνίας μὲ 152 κ.

Κουρκούμη ἡ μακρά (Bot.), *Curcuma longa* L. Φυτόν τῆς οἰκογεν. τῶν Ζιγγιπερωδῶν (βλ. λ.) ἐν τῇ Ν Ἀσίᾳ. Καλ-

λιεργεῖται συχνὰ χάριν τῆς κιτρίνης βαφῆς τοῦ ριζώματος (*Radix Curcumae longae*), ὅντος ἐν χρήσει ἄλλοτε ὡς φαρμακευτικῆ, ὧν δὲ μόνον ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ὡς βαφικῆ («ἐνδικὸν ζαφρόν.») [Θ.Χ.]

Κουρλανδία καλεῖται ἡ νοτιωτάτη τῶν παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν ἐπαρχιῶν τῆς Ῥωσσίας, ἀπὸ τῶν Κούρων, λαοῦ φιννο-ούγγρικου, οὗ οἱ ἀμικτοὶ ἀπέγοντο ζῶσιν ἀκόμη εἰς 20 χωρία. Ἀπὸ τοῦ 16' μ. Χ. αἰῶνος ἡ Κ. ὑπετάγη εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἡπότας τῆς Λιθωνίας. Τῷ δὲ 1795 ἡνέθη μετὰ τῆς Ῥωσσίας. Τὸ Κουρλανδικὸν κυβερνεῖται, ὡς λέγεται ἐπιτήμω, ἔχει ἐμβ. 27286 τχμ. καὶ 682 792 κατ. (1886) εἶνε εὐφρονα (σιτηρὰ ἀρίστης ποιότητος, λίνον, σπύριον κλ.), λοφώδες καὶ πλούσιον εἰς τύρφη καὶ λιγνίτας, εἰς ἄσση καὶ λίμνας, ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς πλείστα φυλὰς (οἱ πλείστοι εἶναι Λέτται), αἱ δὲ μᾶλλον διαδεδομέναι γλῶσσαι εἶναι ἡ ρωσικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ.

Κουρμπαλή Χωρίον τοῦ δήμου Τρικκαίων, μετὰ 357 κατ. [M.Σ.]

Κουρμπάτζε. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰσταίων τῆς Εὐβοίας, μετὰ 323 κατ. [M.Σ.]

Κουρμπυόα (Courbevoie). Πόλις ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Σηκουάνα, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐκβολῆς τοῦ Σηκουάνα, ἔχουσα μέγαν στρατῶνα, ὠραίους κήπους καὶ περιπάτους, κατ. δὲ (1891) 17 597. [M.Σ.]

Κουρμπέ (Courbel) 1) Γουσταῦος Κ., Γάλλος ζωγράφος γενν. 1819 ἐν Ornans. Τὰ πρῶτα φημισθέντα ἔργα τοῦ ὑπῆρξαν Μεταμεσομυρινὴ συναναστροφή ἐν Ὀρνάν (1849). Ἐνταφιασμός ἐν Ὀρνάν, εἰκὼν κολοσσίων διαστάσεων μετὰ 30 περίπου προσώπων, Γυναῖκες λουόμεναι (1853) κλ. Βραδύτερον δὲ ἔγραψε Θῆραν ἐλάφου, Ἐλαφον συλληφθεῖσαν, πολλὰς τοπιογραφίας καὶ θαλασσογραφίας. Εἰς τὴν Κοινότητα τῶν Παρισίων (βλ. λ.) λαβὼν ἐνεργὸν μέρος ἐπέτυχε τὴν κατεδάφιαν τῆς Στήλης τῆς Βανδώμης, ἣν ἐθεώρει καλλιτεχνικῶς ἀναξίαν λόγου. Ἀλλὰ παρελθούσης τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης κατεδικάσθη διὰ τοῦτο εἰς ἐξάμνηνον φυλάκισιν καὶ μέγα πρόστιμον. Ἀπέθ. τῷ 1877 ἐν Βεβέυ.

— 2) Ἀμεδαῖος Anatole Prosper G. Περιφημος γάλλος ναύαρχος γενν. 1827 ἐν Ableville. Ἐδοξάσθη ὡς διοικητὴς τῆς εἰς Τογκίνον ἐκστρατείας (1883), καθ' ἣν αὐτὸς ὑπέβαλεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Ἀννάμ τὴν περὶ τῆς χώρας ταύτης συνθήκην. ἦν οὗτος ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ. Τῷ 1884 ἐν τῷ πρὸς τὴν Κίνα πολέμῳ κατέστρεψε τὸ Φούτσου. Ἀπέθανε τῷ 1885.

Κουρναῖς. Χωρίον τῆς Κρήτης, ἐν τῷ δήμῳ Μαθιῆς ἐπαρχ. Ἀποκορώνας (Σφακιών). ἔχει 523 κατ. [N.Σ.]

Κούρνοδον Χωρίον τοῦ δήμ. Παρα-
κλιωτῶν, καίμενον εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 2 1/2
ἀπὸ Λιανοκλάδι καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 160 κατ.

Κουροπαλάτης. Ἐν τῶν ὑπερτά-
των αξιωματῶν ἐν τῇ βυζαντινῇ Αὐλῇ. Ἦ
λέξις ἐγένετο κατὰ συντηρῆσιν ἐκ τοῦ λατι-
νικοῦ Curator Palatii, σημαίνοντος τὴν ἐμ-
πεπιστευμένον τὴν φροντίδα τῶν τοῦ παλα-
τίου. Κατὰ τὴν Νικηφόρον δ' Κ. ἐκέκτητο
τὴν μετὰ βασιλείᾳ πρώτην ἀρχὴν. Συγγὰ δὲ
δ' Κ. διεξῆγε τὴν ἐλθὺν διοίκησιν ἀντὶ τοῦ
ἀνγλικῆς ἢ ἄλλως ἀνικάνου ἢ ἀπόντος βα-
σιλέως. Τοιοῦτοι ὀνόμαστοι Κ. ὑπῆρξαν δ' ὁ
δὲλφός τοῦ Ἡρακλείου Θεοδώρος, Βάρδας ὁ
θεῖος Μιχαὴλ τοῦ Γ', Λέων ὁ ἀδελφός τοῦ
βασιλέως Νικηφόρου Φωκά κτλ.

Κουρουκλάττα Χωρίον Κεφαλληνίας
τοῦ δήμ. Δειληνιτῶν, ἀπέχον τῶν Δειλινά-
τιον ὥρ. 1 1/2 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 402 κατ.

Κουρούνα (πηγὴν). Βλ. Κορώνη.

Κουρούνιον. Χωρίον τοῦ δήμου Κο-
τυλαίων καίμενον πρὸς Ν τῶν Καλημεριάνων
εἰς ἀπόστασιν 45'. Ἔχει κατ. 258. Παρ'
αὐτὸ καίται τὸ χωρίον Κουρούνιον Πύργου,
μετὰ 268 κατ. [Μ.Σ.]

Κουρούνισα. Χωρίον τοῦ δήμ. Γόρ-
τυνος καίμενον πρὸς Ν τῆς Καρυταίνης (ὥρ.
1.15'), μετὰ 324 κατ.

Κουρού-Ντερέ. Χωρίον τῆς ἐπαρχ.
Σαρί-Σαμπάν τῆς Μακεδονίας, ἔχον 500 κα-
τοίκους ὁθωμ. [Ν.Σ.]

Κουρουτζοῦ. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας
Καβάλλας τῆς Μακεδονίας, ἔχον 500 κατοί-
κους ὁθωμ. [Ν.Σ.]

Κουρού-τσεσμέ (=Σηρὰ κρήνη), ἐλ-
ληνιστὶ δὲ Σηροκρήνη. Προάστειον τῆς
Κωνσταντίας, ἐπὶ τῆς εὐρώπ. ὁχθῆς τοῦ Βο-
σπόρου, μετὰ τῷ Ὀρτά-κιοῖ καὶ Ἀρναούτ-κισι,
6 χμ. ΒΑ τῆς εἰσόδου τοῦ Κερατίου κόλπου,
κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπ' Ἑλλήνων κατοικούμε-
νον. Σήμερον πενιχρὴν καὶ ἀσήμενον, ἦτο ἄλ-
λοτε διαμονὴ τῶν ἑλλ. ἡγεμονικῶν τῆς Δακίας
οἰκογενειῶν, ἰδίως δὲ κατέστη περίφημον ὡς
πρώην (ἀπὸ τοῦ 1803) ἔδρα τῆς νῦν ἐν Φα-
ναρίῳ Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, ἣτις
ἐνταῦθα ἔσχε χρόνους ὑψίστης ἀκμῆς κατὰ
τὰς πρώτας τοῦ αἰῶνος δεκαετηρίδας. [Ἄν.]

Κουρπέντζα. Βλ. Κληματίς.

Κούρσαδον. Χωρίον τοῦ δήμ. Παρα-
ληθαίων, καίμενον πρὸς Β τῆς Ζαθλάνιας ὥρ.
1 1/2 καὶ ἐπὶ τῶν ὑπρωγείων τοῦ ὄρους Ἀρδάμι-
Κατ. 394.

Κουρσέλλ (Courcelles). 1) Κώμη ἐν τῇ
περιφερείᾳ τοῦ Μέρτς, 2φ' ἣς προσωπομετα-
Μάχη τοῦ Κ. ἢ ἀλλως λεγομένη Μάχη τοῦ
Κολομβέ (βλ. λ.). — 2) Κοινότης ἐν τῇ πε-
ριφερείᾳ Σαρλεροῦ τῆς βελγ. ἐπαρχ. Ἐν-

ναγκῶν, 11 χμ. ΒΑ τοῦ Σαρλεροῦ, ἐν ᾗ καίται·
πλεῖστα μεταλλεῖα. Κατ. περὶ τὰς 12000.

Κούρσακ. Ἐν τῶν εὐφοριεστάτων καὶ πο-
λυανθρωποτέρων κυβερνεῖων τῆς εὐρώπ. Γνω-
στίας, Ν τοῦ Χάρκοφ καὶ Δ τοῦ Τσερνίγωφ,
ἀρδευόμενον ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἀνηκόντων
εἰς τὰ λεκανοπέδια τοῦ Ταναΐδος καὶ τοῦ
Δνειπέρου, μετὰ γλυκυτάτου κλίματος. Ἔχει
ἐμβα. 46456 τχμ. καὶ 2354804 κατ. (1866).
Ἐκτὸς τῆς γεωργίας ἀκμάζει κυρίως ἡ κτη-
νοτροφία (ἵπποτροφία). Ἦ δυνάμειος πρῶ-
τος ὕψους καίται ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κούρ
εἰς τὸν Τευσκράν, εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει
δὲ 49657 κατ. καὶ δις τοῦ ἐτοῦς σπουδαίως
ἐμπορικῶς πανηγυρίζει. [Μ.Σ.]

Κούρσουλας (Νικόλαος). Λόγιος Ἑλ-
λην τοῦ 12' αἰῶνος, γενν. ἐν Ζακύνθῳ, σπου-
δάσας ἐν Ῥώμῃ θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν,
ὡς μοναχὸς δὲ ζήσας ἐν Ζακύνθῳ, Ἀλεξαν-
δρεῖα καὶ Ἀγία Ὀρεῖ, ὅπου ἀπέθ. τῇ 1052.
Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐμέθυσε μεγάλως διδά-
σκων τὰ ἑλληνικὰ καὶ κερύτων τὴν ὀρθο-
δοξίαν. Ἐγράφε δὲ Σύνοψιν τῆς ἱερᾶς θεο-
λογίας (ἐκδ. ἐν Ζακύνθῳ 1864 εἰς 2 τ.),
Ἐπομνήματα εἰς τινὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέ-
λους καὶ Ῥητορικῇ. [Κ.Ν.Σ.]

Κούρταγλ. 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Λυκα-
σοῦρας καίμενον ΝΑ τοῦ Ἰσαρι ὄρους 2 καὶ
οἰκούμενον ὑπὸ 650 κατ.

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδανίας τῆς
Μεσσηνίας, μετὰ 219 κατ. [Μ.Σ.]

Κουρτάκι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρ-
γείων καίμενον ἐν τῇ ἀργολικῇ πεδίῳ πρὸς
Α τοῦ Ἀργεῦς, οὐ ἀπέχει 1 ὥρ. Κατ. 283.

— 2) Χωρ. τοῦ δήμου Βουφράσου καίμενον
πρὸς Β τοῦ Χατζῆ 3/2 ὥρ. Μεταξὺ τῶν δύο
ῥέει ποταμῖον. Κατ. 181.

Κούρταλη Χωρίον τοῦ δήμου Εὐδας
καίμενον 45' πρὸς Ν τῆς Ἀνδροῦσης μετὰ
πληθυσμῷ 344.

Κουρτέσι. Χωρίον τοῦ δήμου Καρδί-
της ἀπέχον αὐτῇ 1 ὥραν μετὰ 392 κατ.

Κουρτέκι. 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Τιτανίου
μετὰ 409 κατ., ἀπέχον τοῦ Παλαμά ὥρ. 1.

— 2) Συνοικισμὸς ἐν τῇ δήμῳ Ἡλίδος
τῆς Ἠλείας, 2 1/2 ὥρ. Α τῆς Ἀμαλιάδος
μέ 73 κατ. γεωργὸς καὶ ποιμένας. [Ρ.Πδ.]

Κούρτιος. 1) Μάρχης Curius,
εὐγενὴς Ῥωμαῖος κατὰ τὸ 362 π. Χ. ἐκου-
σίως ἐαυτὸν θυσιάσας ὑπὲρ τῆς πόλεως. Ἀ-
νοικέντος δὲ κατὰ τὴν παράδοσιν αὐτο-
μάτως βαράθρου τρομεροῦ ἐν τῇ ἀγρῷ, οἱ
μάντις ἠρμήνευσαν τὸ γεγονός ὡς μέγιστον
κίνδυνον τῆς πόλεως, μέλλοντα νὰ παρέλθῃ,
κλεισμένου καὶ τοῦ βαράθρου, ἐὰν εἰς τοῦτο
ἐρρίπτετο ὅ,τι εἶχεν ἡ πόλις πολυτιμότερον.
Τότε ἐν ἀπορίᾳ πάντων διατελούντων ὁ Μ.
Κ. παρατάς πρὸ τοῦ συνθηρομένου πλη-

θους ἔριππος καὶ μετὰ πλήρεις πανοπλίας καὶ εἰπὼν ὅτι «οὐδὲν ἢ Ῥώμη ἔχει πολυτιμότερον τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἀνδρείας», ἐρριψεν ἑαυτὸν μετὰ τοῦ ἵππου εἰς τὸ βάραθρον, ὅπου, ἐλέγεται, ἐκλείσθη αὐθωρεί.

— 2) Quintus Curtius Rufus, Ῥωμ. ἱστοριογράφος γράψας «Περὶ τῶν κατορθωμάτων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου» εἰς 10 βιβλία, ὧν κατέχμεν μόνον τὰ 8 τελευταῖα καὶ ταῦτα μετὰ πολλῶν χασμάτων. Ὁ χρόνος καθ' ὃν ἔζησεν ὑπ' ἄλλων ἀλλως εἰκάζεται, ἀπὸ Δούρουστου μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἡ δὲ ἱστορικὴ ἀξία τοῦ ἔργου, κατὰ τὴν μεσαιῶνα πολὺ ἀνυμνωσμένου, εἶναι μικρὰ (τελευταία κριτικὴ ἐκδ. ὑπὸ Vogel, Λιψία 1880, μετάφρ. γερμ. ὑπὸ Siebelis εἰς 3 τομίδια, Στουτγάρτη 1865 καλ.).

Κούρτιος. 1) Ἑρνέστος Curtius, ἐπίσημος Γερμανὸς ἀρχαιολόγος καὶ ἱστορικός. Ἐγεννήθη τῇ 1814 ἐν Αὐδέκῃ, ἐπορεύσασθαι ἐν Βόννῃ, Γοττίνγη καὶ Βερολίνῳ φιλοσοφίαν, τῇ δὲ 1837 ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου μετὰ τῷ Ε. Goebel ἐξέδωκε τὰς «Κλασικὰς σπουδὰς» (Βόννη 1840). Τῇ 1840 κατελθόντις εἰς Ἀθήνας τοῦ Ὁτ. Μυλλέρου συνώδευσεν αὐτὸν ὁ Κ. εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι περιηγήσεις του. Τῇ 1841 ἀπελθὼν εἰς Βερολίνον, ἐξέδωκε μετ' ὀλίγων «Δελφικὰ ἀνέκδοτα» καὶ «Δώδεκα ἀττικὰς ἐπιγραφάς» (1843), τῇ δ' ἐπομένῃ ἔτει ἐγένετο ἑκτακτος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βερολίνου καὶ ἐξέδωκε τὸ ἔργον του Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1849 διετέλεσε παιδαγωγὸς τοῦ πρίγκιπος Φρειδ. Γουλιέλμου, τῇ δὲ 1856 ἐγένετο τακτικὸς καθηγητὴς τῆς κλασικῆς φιλολογίας καὶ ἀρχαιολογίας ἐν Γοττίνγη καὶ τῇ 1863 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου διατελεῖ καὶ ἰσθμίου γραμματέως τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἧς εἶναι μέλος ἀπὸ τοῦ 1853. Τὰ κυριώτατα τῶν ἔργων τοῦ Κ. εἶναι ἡ «Πελοπόννησος» (2 τ., ἐν Γόττ 1851—52) καὶ ἡ «Ἑλληνικὴ ἱστορία» (5η ἐκδ. εἰς 3 τ. Βερολ. 1878—81). Ἀλλὰ πλὴν τούτων ἀπειρα εἶναι τὰ ἔργα ὅσα ὁ σοφὸς ὅσον καὶ δξύνους κριτικὸς καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνθουσιώδης κύτος ἀνὴρ ἐρίλοδῶρσεν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην, ὧν ἀναφέρονται ἐνταῦθα τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντα: Οἱ Ἴωνες πρὸ τῆς ἰων. μεταναστεύσεως (Βερολ. 1855), Ἀττικαὶ μελέται (τεύχη 1ον καὶ 2ον, ἐν Γοττίνγη 1863—64), ἐν αἷς ἤρξατο δημοσιεύων ὁ Κ. τὰ πορίσματα περιοδείας του ἐν Ἑλλάδι ἣν ἐξετέλεσε τῇ 1862 μετὰ τοῦ Βαϊττιγερ καὶ τοῦ Στράκ. Ἐπὶ τὰ χάρται τῶν Ἀθηνῶν μετ' ἐξηγητικῶν κειμένων (Γόττ 1868). Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (Βερολ. 1872, μετὰ παραρτήματος «Φιλαδέλφεια» 1873 καὶ ὁμοίου «Ῥεσός» 1874), ἔργον γραφὸν κατ'ὅσον τρίτης περιοδείας του ἐν Ἑλ-

λάδι καὶ Μ. Ἀσία. Τῇ 1874 ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας ἐντολῇ τῆς γερμ. κυβερνήσεως καὶ συνεννοήθη μετὰ τῆς ἐλληνικῆς περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν, αἵτινες ἤρξαντο κατ' Ὀκτώβρ. τοῦ 1875. Τῇ 1878 ἐξέδωκε μετὰ τοῦ Κάουπερτ τὸν «Ἀτλαντὰ τῶν Ἀθηνῶν» καὶ βραδύτερον τοὺς «Χάρτας τῆς Ἀττικῆς». Πλείστα δὲ πραγματεῖαι τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου ἔχουσιν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς βερολινέου Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κ. καὶ τοῦ Schöne ἰδρυθείσῃ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1877 ἐδημοσίευσεν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν ὑπὸ τὴν τίτλον «Αἱ Ἀνασκαφαὶ τῆς Ὀλυμπίας» (5 τ. εἰς μέγα σχῆμα).

— 2) Γεώργιος Κ., ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω, ἐπίσημος φιλόλογος, γενν. 1820 ἐν Αἰδέκῃ, σπουδάσας ἐν Βερολίνῳ καὶ Βόννῃ. Τῇ 1849 ἐγένετο ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς φιλολογίας ἐν Πράγῃ, τῇ δὲ 1851 τακτικὸς τῇ δὲ 1854 ἐγένετο καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπ. Κιέλου καὶ ἀπὸ τοῦ 1862 διετέλεσε τοιοῦτος ἐν Αἰφίᾳ, ἀπὸ δὲ τῇ 1885 ἐν Βάρμυδρον. Διεκριθὲν ἐν τε τῇ κλασικῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ συγκριτικῇ γλωσσολογίᾳ, ἔργα του δὲ εἰσὶ τὰ μὲν κυριώτερα Στοιχεῖα τῆς Ἑλλ. ἐτυμολογίας καὶ τὸ Ῥῆμα τῆς Ἑλλ. γλώσσης, ἐστὶ δὲ Συμβολαὶ συγκριτικῆς γλωσσολογίας εἰς τὴν ἑλλ. καὶ λατ. γραμματικὴν, Ἑλληνικὴ γραμματικὴ διὰ σχολεῖα, τὸ πρῶτον εἰς τὸ εἶδος τοῦ τέλειον βιβλίου, εἰς πλείονας γλώσσας μεταφρασθὲν, Μελέται ἐπὶ τῇ ἑλλ. καὶ λατίν. γραμματικῇ (τόμ. 1—10, Αἰφ. 1868—78), ἐν αἷς συνέλεξεν ὁ Κ. ἐργασίας τῶν μαθητῶν καὶ φίλων του μετ' ἰδίων του πραγματείων καλ. [B.A.]

Κούρτις, William Curtis. Διάσημος βοτανικὸς ἀγγλος γενν. τῇ 1740 καὶ ἀποθ. τῇ 1799. Συνέγραψε τὴν Χλωρίδα τοῦ Λονδίνου (Flora Londinensis) καὶ εἶνε ἰδρυτὴς τοῦ εὐπροσπεστάτου εἰκονογραφημένου «The Botanical Magazine» ὅπου μετὰ τῆς ὑπὸ τῶν Hooker πατρὸς καὶ υἱοῦ συνεχίας ἀποτελεῖται ἐξ 96 τόμων (1787—1870) μετὰ 5870 χρωματισμένων πινάκων. [Θ. X.]

Κουρτράι (Courtray ἢ καὶ Kortryk ὀλλανδιστί). Πρωτ. περιφέρειαι ἐν τῇ βέλγ. ἐπαρχίᾳ Δυτικῇ Φλάνδριᾳ, ἐπὶ τοῦ ποτ. Lys, ἔχουσα (1891) 30908 κατ., ἀσכולοντας ἐπιτυχέστατα τὴν κατασκευὴν τριχάπτων καὶ λιπῶν ὑφασμάτων. Ἐνταῦθα τὴν 11 Ἰουλίου 1302 οἱ Φλαμμανδοὶ ὑπὸ τὸν κόμητα τοῦ Ναμουρ Ἰωάννην ἐνίκησαν περιφανῶς τοὺς Γάλλους ὑπὸ τὸν κόμητα Ῥοβέρτον τοῦ Ἀρτιᾶ, ἐν τῇ ἐπικληθείσῃ Μάχῃ τῶν περνιστήρων ἀπὸ τῶν πολλῶν (700 περίπου) εὐρεθέντων χρυσῶν περνιστήρων τῶν πεσόντων γάλλων ἱπποτῶν. Καὶ κατόπιν δὲ πολλὰ ἡ πόλις ἔπαθε, συχνὰ οὕσα τὸ μῆλον τῆς ἐρίδος κατὰ τοὺς

μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας πολέμου του 17' αιώνας. [Μ.Σ.]

Κούρτες (Έρρίκος Κιρτ), Γερμανός φιλόλογος, γενν. 1805 εν Παρίσις, τό κατ' αρχάς επιδόθηκε εις τὰς λατινικάς γλώσσας, ὁρῶν δ' εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς γερμαν. φιλολογίας. Διετέλεσε καθηγητὴς γυμνασίων ἐν Ἑλβετία, ἀπέθανε δὲ τῷ 1873 ἐν Ἀάραυ. Ἐκτὸς πολλῶν ἀλλῶν συνέγραψε τὴν μεγαλητέραν ἱστορίαν τῆς γερμαν. ἐθνικῆς φιλολογίας (ζ' ἐκδ. 1876 κέ. εἰς 5 τόμους). [Μ.Γ.]

Κούρτσολα (Curzola). Νῆσος θαλασσιανή ἐν τῇ ἀδριατικῇ πελάγει, ἔκτασιν ἔχουσα 259 τ.χμ., κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ δασὶν ἐκ κωκυλίων καὶ ἄλλων δένδρων καλυπτομένη παρχόντων ἀριστὴν ἑλαιάν. Μάλιστα ὕψος 573 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Κάτ. 16 160 ἀκροῦντες ἄλκιαν, ναυτιλίαν, ναυπηγίαν, ἀμπελοποιίαν κλ. Ἡ Κ. ἐπὶ Ῥωμαίων ἐκαλεῖτο Μέλανα (Melaena) ἢ Μαύρη Κέρκυρα (Corecyra nigra) ἕνεκα τῶν πυκνοτάτων αὐτῆς δασῶν. Ἡ πρωτεύουσα Κ., ἔχουσα (1890) 1938 κατ., κεῖται ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκτῆς τῆς νήσου, ἔχει δὲ μητρόπολιν τοῦ 18' αἰῶνος πιθανῶς. Ἀλλοτε ἀκμάζουσα, ῥηθιμώθη τῷ 1558 ὑπὸ τῆς πανώλους. [Μ.Σ.]

Κουρφαλί. Χωρὶν τῆς Θράκης περὶ τὰς 2 ὥρ. ἀπέχον τῆς Σηλυβρίας, εἰς ἣν ἐκκλησιαστικῶς τε καὶ πολιτικῶς ὑπάγεται, οἰκουμένην ὑπὸ 225 περίπου ὀρθόδοξων, συντηρούντων ναὸν καὶ σχολεῖον, καὶ περὶ τοὺς 85 μουσουλμάνων. [Σ.Σ.]

Κούσα(ς). Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὀφειος τῆς Τραπεζούντος. Κάτ. περίπου 700, μουσουλμάνοι, λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Κούσιτσα Χωρ τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ διαμερίσματι Κριτσέβου, μετὰ 416 κατ. χριστ.

Κούσκα (Cuzco). Πρωτεύουσα ὁμων. νομοῦ (ἔχοντος ἑκτασιν 40936 τ.χμ. καὶ κατ. περὶ τὰς 300 χιλ. ἐν τῇ Περού τῆς Ν' Ἀμερικῆς, κειμένη 3408 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, 850 χμ. ΑΝΑ τῆς Λίμας ἐν γραφικῇ κοιλίᾳ ἐπὶ τῶν ἐρείπων τῆς κατὰ τὴν παράδοσιν περὶ τὰ μέσα τοῦ 12' μ. Χ. αἰῶνος κτισθείσης πρωτεύουσας τῶν Ἰνκας (βλ. λ.). τῷ δὲ 1533 ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν καταστράφηκε. Ἐχει εὐθείας ὁδοὺς καὶ ὠραίας οἰκοδομὰς, εἶδος πανεπιστημίον (ἀπὸ τοῦ 1598), βιβλιοθήκην, μουσεῖον, νοσοκομεῖον κλ., ἐτι δὲ πολλὰ μνημεῖα τῶν παλαιότερων κατοίκων, ὧν μᾶλλον ἀξιόλογα τὰ ἐρείπια ἀνακτόρου τῶν χρόνων τῶν Ἰνκας. Κάτ. 18370, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν παρασκευὴν δερμάτων, σιγῆς, μεταξέης, χρυσοῦ εἰς διάφορα τεχνουργήματα κλ.

Κουσκόν. Χωρ. πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Σιατίστης, 3φ' ἥς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2, οἰκούμενον

ὑπὸ 200 χριστ. οἰκογενειῶν καὶ διαιρούμενον εἰς δύο συνοικίας διὰ μικρᾶς λίμνης. Ἡ θέσις τοῦ χωρίου τούτου θεσπίζει τῆς διόδου Σαλτίσης καὶ τῶν χωρίων Καραγιάννια.

Κουσκούν. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰτύλου, ἔχον 170 κατ. [Μ.Σ.]

Κουσκουντζούκ. Προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Δ. ὁδοῦ τοῦ Βοσπόρου μεταξὺ Σκουταρι καὶ Βαυλέρειου. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐκαλεῖτο Χρυσόκερατον ἀπὸ τῶν ἐστειλόμενων καὶ λαμπρῶν ὡς χρυσοὶ κεράμειν τοῖ αὐτόθι ναοὶ τῆς Θεοτόκου ἢ τοῦ Ἀγ. Πανταλεήμονος· τὸ δὲ σημερινὸν ὄνομα σημαίνει τευρκιστὶ πτηνῶν ἐνδείκτημα ἀπὸ τῶν παμπληθῶν ἐν Κ. φωλευόντων τῷ πάλαι ὀρνέον. Σήμερον κατοικεῖται τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἑβραίων. [Ἄν.]

Κουσκούτη, Cuscuta. Βλ. Ἐπίθυμον.

Κουσλινλί ἢ Κουλαγάνη. Χωρίον τῆς Θράκης ὑπαγόμενον εἰς τὴν διοίκην Γκιουμουρτζίνης, κείμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Μαρωνίας εἰς Γκιουμουρτζίναν ἥτοι εἰς ἀπόστασιν 2 1/2 ὥρων ἑκατέρωθεν. Κατοικεῖται ὑπ' ὀρθόδοξων χριστιανῶν ὁμιλούντων τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν. Κάτ. 260 ἐν 120 οἰκίαις.

Κουσιμάρι. Κώμη τῆς Ἡπείρου ἀπέχουσα ἀπὸ Κηφαρῶ 3 ὥρ. μετὰ 1000 κατοίκων τευρκόφωνων διαβοήτων ληστῶν. Ἀπέναντι ταύτης ἔκειτο ἡ κώμη Κούτση μετὰ 200 οἰκίων, καταστράφηκε τῷ 1847.

Κουσνέτα καλοῦνται 2 πόλεις τῆς Ῥωσσίας, ὧν ἡ μὲν, πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῇ κυβερνήτει Σαράτωφ (οὗ ἀπέχει 250 χμ. πρὸς ΒΒΑ), ἔχει (1888) 19421 κατ. καὶ ποιικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον, ἡ δὲ, πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῇ κυβερν. Τόμσκ τῆς Δ. Σιβηρίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Τόμου, ἔχει 5712 κατ. καὶ εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη Ῥωσ. πόλις τοῦ Ἀλταί. [Μ.Σ.]

Κουσουδίτσα Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγινάντων, ἀφ' ὧν ἀπέχει πρὸς Β. ὥρ. 1, κείμενον μᾶλλον πλησίον τῶν Πραμέντων. Κάτ. 317.

Κουσουράτ. Χωρ. τοῦ διαμερισματος Φλωρίνης τῆς Μακεδονίας, μετὰ 845 κατ. χριστ. [Ν.Σ.]

Κουσουνάρι. Χωρ. τῶν Κυθήρων ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Ποταμίων, οὗ τῆς πρωτεύουσας ἀπέχει ὥρ. 1, καὶ οἰκοῦν. ὑπὸ 153 κατοίκων.

Κουσιπίδες. Χωρ. τοῦ δήμου Λευκιμυλίων τῆς Κερκύρας, μετὰ 160 κατ. [Μ.Σ.]

Κούσσου Άνθη. Εἶναι τὸ Κούσσον (Kosso, Kusso) δένδρον τῆς Ἀδυσσινίας μέγα, οὖτινος τὰ ὑπόπληρα ἄνθη εἶναι ἑκπαλαί ἐν χρήσει παρ' Ἀδυσσινίοις ὡς τακτι-

κτόνα δὲ Brayer γνωρίσας αὐτὰ πολλοὺς μὲνα ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ ἀγορᾷ Κωνσταντινῶς εἰσάγαγεν εἰς τὴν θεραπευτικὴν, δοὺς μάλιστα τῇ δένδρῳ καὶ τὸ ὄνομα του (Bayer anthelminthica). Τὰ ἰσχυρὰ τοῦ Κ. ἐγγύματα (ζύνη, $\frac{1}{2}$ —1) προκαλοῦσιν ἔμετον καὶ διάρροϊαν. Ἀλλ' ἡ βεβαιότερα δύναμις τοῦ φυτοῦ εἶναι ἡ ταινιοκτόνος καὶ ἐλμινθοκτόνος διότι φονεύει τὰ παράσιτα ταῦτα, μάλιστα τὰς ταινίας, ἐν $\frac{1}{2}$ —3 ὥρ. ἀπὸ τῆς λήψεως. Δόσις ἐπιτηδειστάτη ἡ τῶν Ἀδυστινῶν, ἥτοι 4—8 δρ. λειοτριβοῦς κούστου ἐμβρέχονται νυκθήμερον ἐν ὕδατι ὅσον ὀρεῖ καὶ πίνονται ἐξάπαξ. Κυρίως δρᾷ ἡ κούστισις, εὐστία κρυσταλλική, ἥτις ἦδη καὶ ἀπὸ 2—3 γραμ. ἀποκτείνει τὰς ταινίας, πειράζει ὅμως καὶ τὴν γαστέρα ἐπισήμως. [Ν.Σ.]

Κουστότσα. Κώμη ἐν τῇ Ἰταλ. ἐπαρχ. Βερβόνας, 18 γμ. ΝΔ τῆς Βερβόνας, γνωστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τοῦ νίκας τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν. Τὴν μὲν δὴλ. $\frac{13}{20}$ Ἰουλίου 1848 ἡττήθη δεινῶς ἐν 10 ὥρῳ μάχῃ ὁ βασιλεὺς Κάρολος Ἀλβέρτος, ἔχων 25000 ἄνδρας, ὑπὸ τοῦ κόμητος Ραδέτσκυ, ἄγοντος 33000 τὴν δὲ $\frac{12}{20}$ Ἰουνίου 1866 75000 ὑπὸ τὸν ἀρχιδούκα Ἀλβρεχτον τῆς Αὐστρίας κατετρόπωσαν 130000 Ἰταλῶν ὑπὸ τὴν βασιλέα Βίκτωρα Ἐμμανουήλ. Μετ' ἀμφότερας τὰς ἡττας οἱ διασωθέντες ὑπεχώρησαν διαθάντες τὸν Μίντσιο. [Μ.Σ.]

Κουσταῦ (Coustau). Ὄνομα δύο Γαλλῶν ἀδελφῶν γλυπτῶν, δι' ὃν ἡ γλυπτικὴ ἐξέθεσε τὴν ἀνωτάτην αὐτῆς ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἀνάπτυξιν. Καὶ ὁ μὲν Νικόλαος Κ. γενν. ἐν Λυὼν τῇ 1658, σπουδάζας ἐν Παριείοις καὶ Ῥώμῃ, ἀπεθ. δὲ ἐν Παριείοις 1739, ἐξέτελεσε τὸν ἀνδριάντα Λουδοβ. τοῦ ΙΕ' (ἐν τῇ Λούβρῳ), Ἀποκαθόλκωσιν διὰ τὴν μητρόπολιν τῶν Παριέων. κτλ.—Ὁ δὲ Γουλιέλμος Κ., γενν. 1678, ἐποίησεν Ἰπποκρίτην καὶ Ἀταλάντην διὰ τὸν κήπον τοῦ Κεραμικοῦ ἐν Παριείοις, Ἀπόλλωνα καὶ Ἀφρην, δύο ἐμίλους Νουμιδικῶν ἵππων κτλ., ἀπέθ. δὲ τῇ 1746 διευθυντὴς ὢν τῆς ἐν Παριείοις Ἀκαδημίας. [Β.Ε.]

Κουστουμάλι. Χωρίον τοῦ δήμ. Δυστινῶν τῆς Εὐβοίας, ἔχον 115 κατ. [Μ.Σ.]

Κουστωδία Λατινικὴ λέξις ἀπαντῶσα ἐν τῇ Ν. Διαθήκῃ, σημαίνουσα δὲ τὴν φρουράν, ἀπὸ τοῦ custos = φύλαξ, φρουρός.

Κουσύ (Renaud, castellan de Coney). Αὐλικὸς τῆς Β. Γαλλίας ποιητῆς, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΒ' ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ζήσας, οὗ σώζονται πλείστα ἐρωτικὰ ἄσματα, τὰ ἀρίστα τῶν χρόνων ἐκείνων (ἀρίστη ἐκδ. ὑπὸ Fr. Michel, Παρ. 1830). Κατὰ ξένας μαρτυρίας ἡ δέσποινα τῆς καρδίας του ἐκαλεῖτο de Faïel, τὰ δὲ ὀνόματα ταῦτα

ἔμειναν παροιμιώδη ὡς ἐραστῶν πιστῶν ἀλλ' ἀτυχῶν [Εἴγ.]

Κούσα ἢ Κόσα ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Ν τῆς Αἰγύπτου χώρα, κυρίως ἡ κοιλίς τοῦ Νείλου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ λεγ. Κουανὺ Νείλου. Ἀλληλοδιαδέχως περιελθούσα εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Αἰγύπτου καὶ ὑπάρξασα ἀνεξάρτητον κράτος μετὰ πρωτεύουσας Νάπατας καὶ ὕστερον Μερῆς, κατελήθη τέλος κατὰ τὸν 5' μ. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τῶν χριστιανῶν Νουβίων. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα τῶν κατοίκων σώζεται γεγραμμένη καὶ δι' ἰδιαιτέρων ἱερογλυφικῶν σημείων καὶ δι' ἀλφαβήτου, ἀλλ' ἀμφότερα δὲν ἡρμηνεύθησαν εἰσέτι. [Μ.Σ.]

Κουταῖς Ῥωσικὸν κυβερνεῖον ἐν τῇ πέραν τοῦ Καυκάσου χώρᾳ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἔχει ἐμβ. 36 478 τγμ. μετὰ 923 584 κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον ἀρμενίων Γρηγοριανῶν. Ἡ ὁρίονμος πρωτεύουσα καίτοι ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ ἀπὸ Πότι εἰς Τιφλίδα ἐν εὐφύρῳ θέσει. ἔχει 20 227 κατ. τοὺς πλείστους Ἀρμενίους καὶ διατηρεῖ σπουδαῖον ἐμπορίον σιτηρῶν, κτηνῶν, οἴνου καὶ μεταξῆς.

Κουταλά. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμφείας τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 108 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτάνς (Contances). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ γαλλ. νομῇ Μάγχης, 10 γμ. ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, ἔχουσα λύκειον, βόταν, κήπον, βιβλιοθήκην καὶ μητρόπολιν τῇ 1056 θεμελιωθεῖσαν, συντελεσθεῖσαν δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, μετὰ δύο ὥραιων πύργων ὕψους 77.4 μ., ἐν τῶν ὡραιότερων μνημείων τῆς γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἐπὶ δὲ καὶ ἄλλα μνημεῖα τοῦ μεσαιῶνος. Κάτ. 8 145 τῇ 1891. Ἡ Κ. εἶναι ἡ τῶν Ῥωμαίων Constantia. Ἡ δὲ ὡρυξ τῆς Κ. ἐνοῖ ταύτην μετὰ τῆς Σιέννης, ἔχουσα μήκος 5600 μ. [Μ.Σ.]

Κουτεδιάνικα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀσιώ-
που τοῦ νομοῦ Λακωνίας, ἔχον 658 κ. [Μ.Σ.]

Κούτελι. Χωρίον τοῦ δήμ. Λαπαθῶν ἐν Καλαβρύτοις, 1 $\frac{1}{2}$ ὥρ. Α τοῦ Μάνσεϊ καὶ 3 $\frac{1}{2}$ ὥρ. Δ τῶν Καλαβρύτων, ἐπὶ τῶν ὕψωσι τῶν δροῦς Καλλιφώνων, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 524 κ. γεωργοὺς καὶ ποιμένας.

Κουτσοχέρι. Χωρίον τοῦ δήμ. Μεσολογγίου, μετὰ 103 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτούφαρι. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀριστομένους ἀφ' οὗ ἀπέχει 20' πρὸς Β μετὰ 221 κ.—2) Χωρίον τοῦ δήμ. Λεύκτρου κείμενον πρὸς Ν τῆς Πλάτσας, ἀφ' ἧς ἀπέχει 45'. Κάτωθι τούτου ἐκτείνεται εἰς τὴν θάλασσαν τὸ ἀκρωτήριον Τράχηλα. Κάτ. 496.

Κούτνο. Πρωτ. περιφερείας τοῦ Ῥωσικοῦ κυβερνεῖου Βαρσοβίας, ἀφ' ἧς ἀπέχει 110 γμ. πρὸς Δ. ἔχει 9209 κατ. καὶ με-

γάλα ἀργεστάσια ταχάρου, οίνοσπενύματος καὶ ζύου. [Μ.Σ.]

Κούτος. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐρωστίνης τῆς Κορινθίας, ἔχον 500 κατ.

Κουτούζης (Νικόλαος). "Ἑλλην ζωγράφος καὶ σατυρικός ποιητής, γενν. ἐν Ζακύνθῳ 1746, σπουδάζας τὴν ζωγραφικὴν ἐν Ἑνετίᾳ, ἀσπαρθείς δὲ βραδύτερον τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ἀποθ. 1810. Εἰκόνες αὐτοῦ σώζονται ἐν Ζακύνθῳ εἰς τοὺς ναοὺς Ἀναλήψεως, Μητροπόλεως, Ἀγίας Τριάδος, Εὐαγγελιστρίας καὶ ἄλλας, εἰς πολλὰς δ' οἰκογενεῖας ἀρισταὶ προσωπογραφίαι του. Οἱ δὲ στίχοι του ἀνάγονται εἰς τὸ αἰσχροῦς σατυρικὸν εἶδος, δι' ὃ ἀδύνατος εἶναι τῶν πλείστων ἡ δημοσίευσίς. [Μ.Γ.]

Κουτούζωφ (Μιχαὴλ Λαριόνοβιτς, πρίγκηψ Σμύλνενκι). "Ῥώσος στρατάρχης, γενν. 1745, εἰσελθὼν ἡδὴ 16ῆτος εἰς τὸν ῥωσ. στρατὸν, διακριθεὶς δὲ κυρίως τῷ 1770 ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Σούμκας. Τῷ 1784 ἐγένετο ὑποστράτηγος καὶ ἐπολέμησεν ἀνδρείοτατα ὑπὸ τὸν Σουβόρωφ τῷ δὲ 1789—90 κατὰ τὸν Τούρκων εὖς ἐνίκησεν ὡς ἀντιστράτηγος τῷ 1791 παρὰ τὸ Μπαμπά-δάχ. Εἶτα διορίσθη διοικητὴς τῆς Φιλανδίας καὶ τῇ 1801 τῆς Πετρούπολεως· τῷ δὲ 1805 ὡς διοικητὴς τοῦ α' σώματος τοῦ ῥωσ. στρατοῦ ἐνίκησε τὸν Γάλλον στρατάρχην Μερτιέ παρὰ τὸ Δύρενσταϊν (6 καὶ 7 Νοεμβ.). Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ "Δεου-στερλίτς, ἧτις ἐγένετο παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἦτο γεν. ἀρχηγὸς τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων. Περί τῆς ἐνεργείας του ἐν τῇ πολέμῳ τοῦ 1812 ὑπάρχουσιν ἀντιπαραβολαὶ γινώμει. Ἐνίκησεν ὁμοῦ παρὰ τὸ Σμύλνενσκ, οὗ καὶ ὠνεμάσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηψ Σμύλνενκι. Ἀπέθανε δὲ τῇ 16/28 Ἀπριλ. 1813 ἐν Βούντσλακ τῆς Σιλασίας. [Β.Ε.]

Κουτουλάτσα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ὀριονείας ἀπέχ. ἀπὸ Σελίστας ὥρ. 2. Κατ. 1276.

Κουτουμοῦ. Χωρίον τοῦ δήμου Γουθείου, μετὰ 97 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτουμουλά. 1) Χωρίον ἐν Βοιωτίᾳ τοῦ δήμου Πέτρας. Ἀπέχει τῆς Λεβαδείας πρὸς Ν ὥρ. 2,45' καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 439 κατοίκων.

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Δυστίων μετὰ 99 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτουρλο. Χωρίον τοῦ δήμου Διρφύων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 169 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτρά (Coutras). Πολίχνη τῆς περιφ. Λιθεῦρον τοῦ γαλλ. νομοῦ Γερνόνθς ἀπέχ. 50 χμ. ΝΑ τοῦ Βορδῶ καὶ ἔχουσα (1891) 2324. Τοῦ περικαλλεστάτου αὐτοῦ ἀνακτόρου, ἐν ᾧ διέμενεν ἡ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων καὶ Ἑρρίκος δ' Δ', σώζονται ἀσήμεντα τῶν τοίγων λεῖψανα. Παρὰ τὸ Κ. Ἑρρίκος δ' Δ' ὡς βασιλεὺς τῆς Ναυάρρας ἐνίκησε τὴν

20 Ὀκτ. 1587 τὰ στρατεύματα τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας. Πρβλ. Ἑρρίκος (Γαλλίας) Γ' καὶ Δ'. [Μ.Σ.]

Κουτρομπουχε. Χωρίον τοῦ δήμ. Βαλτατίου, ἀπέχον ὥρ. 1 ἀπὸ Καντρίβζ καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 236 κατ.

Κουτρούφα. Χωρίον τοῦ δήμ. Βερβαίων τῆς Ἀρκαδίας, μετὰ 147 κατ. [Μ.Σ.]

Κούτσκινα. Χωρίον τοῦ δήμου Διθίκων τοῦ νομοῦ Τρικυλίων, ἔχον 543 κ. [Μ.Σ.]

Κουτσάν. Κοτσούν ἢ Χαβουσχάν. Ὀχυρωμένη πόλις ἐν τῇ περσικῇ ἐπαρχίᾳ Χορασάν, κειμένη ΒΑ τοῦ Ἀλά-δάχ ἐν ὅλῃ 1254 μ., μετὰ περίπου 10 χιλ. κατ., Κούρδων μετοικησάντων ἐνταῦθα ἔβγαλε ἱπποὺς ἀρίστους, ὅπλα καὶ τὰς καλλίστας περσικὰς μηλωτάς. [Μ.Σ.]

Κούτσι. 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Ναυπλίου κείμενον ἐν τῇ ἀργολικῇ πεδίῳ 1 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Ναυπλίου, οἰκεῖται ὑπὸ 294 κατοίκων ἐπιβλύντων τὴν ἄλθανικὴν.

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Εὐρωστίνης τῆς Κορινθίας, ἔχον 202 κατ.

— 3) Χωρ. τοῦ δήμ. Νεμέας, μετὰ 131 κ.

Κουτσόβλαχοι καλοῦνται οἱ ὄρειοι κάτοικοι πλείστων ὄσων μερῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, Ἡπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ. Οἱ Κουτσόβλαχοι μετώκησαν εἰς τὰς ὄρεινὰς θέσεις τῶν χωριῶν τούτων περὶ τὰ μέσα τῆς ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκ τῶν κλιτύων καὶ τῶν ὑπερειῶν τοῦ ἐν τῇ Θράκῃ ὄρους Αἴμου, ὅπου εἶχον ἐγκατασταθῇ, περιδοκίως καὶ καθ' ἑκάστης ἀποσπόμεναι, διηγὰγον βίον ποιμενικόν, τὸ θίρος ἀνερχόμενοι εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Πίνδου, τὸν δὲ χειμῶνα κατερχόμενοι εἰς τὰς περὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὰ παράλια τῆς Ἡπείρου πεδιάδας, προΐοντες δὲ τοῦ χρόνου καὶ αὐξάνοντες τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου ομάδες ἐξ αὐτῶν ἀποθέμεναι διὰ παντός τὴν ποιμενικὴν ῥάβδον ἐξέλεγον καὶ ἐνίδρουν μόνιμον κοινωνίαν. Τούτῃν ἀρχὴν ἔσχον ἐν μὲν τῇ Θεσσαλίᾳ αἱ κατὰ τὸν Ἀσπροπόταμον Ἰδρυθεῖσαι κοινότητες, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ αἱ περὶ τὴν Σιάγκαν, καὶ ἐν Ἡπείρῳ τὸ Μέτσοβον, Καλλαρρῦται, Συρράκον, Σαμμαρίνα κτλ. Οἱ ποιμενόδοι οὗτοι βλάχοι κατέχοντες τὴν παραπίνδιν χῶραν, τὴν μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου καὶ διατελοῦντες ἀνεξάρτητοι, ὑπατάγησαν, κινδυνευούσης τῆς υπάρξεως αὐτῶν τε καὶ τῶν ποιμνίων των, εἰς τὸν Ἀνδρόνικον (1333) μετὰ τῶν λοιπῶν Θεσσαλῶν. Ἡ Θεσσαλία ἡ ὅπως δι᾽ ἄσχυρίζονται τινὲς ἡ ἀρχαία Ἰστιάτις μόνον (αἱ περὶ τὸν Ἀλμυρὸν καὶ τὴν Λάρισσαν πεδιάδας) ἐκλήθη Μεγάλη ἢ Βλαχία (ὡς ἱστορεῖ ὁ περὶ τὰ 1208 γράψας Νικήτας Χωνιάτης) πρὸς διάκρισιν τῆς Ἡπείρωτικῆς Παραπίνδιν χῶρας, ἐν ᾗ ἦσαν ἐγκατεστημένοι ποιμενόδοι βλάχοι διὰ τὴν α-

ρσι τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὴν ῥηθείσαν ἐποχὴν. Οἱ Κουτσοῦδλαχοι (Κουτσοὶ πρὸς ἀντιθέσιν τῶν ἐν Ῥωμανίᾳ Βλάχων) ἐμυλῶσι ἡ μόνον τὴν βλαχικὴν καὶ ἑλληνικὴν ἢ μετὰ τῆς βλαχικῆς τὴν ἀλβανικὴν μένον. Οἱ τὴν βλαχικὴν καὶ ἑλληνικὴν γλῶσσαν μιλοῦντες ἀπεκλήθησαν ἑλληνοῦδλαχοι. Πρὸ χρόνων οὗτοι τὸ βωτικὸν στάδιον τῶν ἡμιαγρίων προγόνων ἀποπύσαντες καὶ τὰς ἔξεις καὶ τὰ ἔθιμα ἐκείνων ἀποδοτάμενοι ἐνεστερνίσθησαν τὰ τῶν Ἑλλήνων τὰ ὅποια διατήρησαν καὶ διατηροῦσι ἐν ταῖς μνηστείαις, τοῖς γάμοις, ταῖς ἐστιάσεσι, τοῖς γιορταῖς καὶ ταῖς πενθίμοις τελεταῖς. Ἐνωρίς δὲ ἡ ἐκμάθησις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων συνέτεινεν εἰς τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν εἰς ἔργα τοῦ Κερδίου Ἑρμοῦ, ἅτινα ἀνδείξαν πολλὰς κοινότητας ἀνθρώπων, ἡ δὲ εὐκλεὴς ἀλλοτε Μεσσηνία διεφύλακτο τὰ πρωτεῖα πρὸς τὰς ἐμπορίας πόλεις τῶν Ἰωνανίων, τῆς Τρίκκης, τῆς Λαρίσης καὶ ἄλλας. Οἱ ἑλληνοῦδλαχοι οὗτοι διαίρουνται α' εἰς μετὰ βατικοὺς μὲν ἀλλὰ καὶ κοινὴν ἑτα σχηματίζοντας περισθεῖναι ἐγκαταλειπόμενῃ. Τελευταῖοι εἰσιν οἱ ἐνοικοῦντες τὰς ἡπειρωτικὰς κώμας Σαμμαρίαν, Περιβόλι, Ἀδελάν καὶ τὸ Δέντικον τῆς Κονίσης καὶ τὸ ἡμισυ Σορράκου καὶ Καλαρρυτίων καὶ οἱ τῶν χωρίων τοῦ Ἀσπροποτάμου ὅσα κεῖνται εἰς τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ κλιτάς τῆς Πίνδου, οἵτινες ἐγκαταλείποντες τὰ οἰκίσματα τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἱερῶν καὶ γερόντων ὑπέρχονται πανοικί μετὰ τῶν προσβάτων τῶν κατὰ διαφόρους ὁμάδας εἰς τὰς βοσκασίμους πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας, ὅπου διαμένουσιν ἀπὸ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαΐου, καὶ οἱ ποιμενέδιοι τῆς Μακεδονίας, μεταβαίνοντες μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῶν εἰς διαθεσίμους νομάς (Βερροῖας, Καστορίας, Βιτωλίων) καὶ β' εἰς σταθεροὺς κατοικίας πόλεις, χωρίων, κωμῶν καὶ ἐπαύλειων· οὗτοι ἐγκαταλείψαντες τὸ πατρίον βωτικὸν στάδιον ἐσχημάτισαν κοινότητας διαφόρους καὶ διὰ τῆς γεωπονίας, τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπολιτίσθησαν καὶ προήχθησαν, ὡς εἰς τὸ Μέτσοβον, τινὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου, Κονίσης καὶ Μακεδονίας κτλ. Ὡς ἐκ τῶν φιλελληνικῶν αὐτῶν αἰσθημάτων ἐγκαίρως προσεβλήσαν τὴν προτοχὴν τῶν ἐν Βουκουρεστίᾳ προπαγανδῶν, αἵτινες δαπανῶσιν οὐκ ὀλίγα ἀνωρελῶς πρὸς συντήρησιν σχολείων καὶ πρὸς προσηλυτισμὸν αὐτῶν. Οἱ δὲ μετὰ τῆς βλαχικῆς καὶ τὴν Ἀλβανικὴν μιλοῦντες, σπανίως δὲ τὴν ἑλληνικὴν, ἀπεκλήθησαν Ἀρβανιτοῦδλαχοι ἢ Καραγκούνηδες· οὗτοι ἐκ τῶν περὶ τὴν Στενήμαχον μερῶν ἀποσπασθέντες μετὰ τῶν ποιμνίων τῶν περὶ τὴν ἸΠ' ἑκατονταετηρίδα ἐξελέξαντο ὡς θερὴν βοσκὴν τῶν ποιμνίων τῶν τὰ ὄρη τῆς Πριμετῆς, σύμπλεγμα τῆς

Πίνδου ὄντα, ἐνθα κεῖται τὸ Καστράτι, ἡ Φράσσα κτλ., διατήρησαν δ' ἀνέθευτα τὰ ἥθη καὶ τὸ ἥθος τῶν προγόνων τῶν, ὥστε ἐκ τῆς συμβιώσεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἑγχωρίων Ἑλλήνων καὶ ἀλβανῶν μετ' ὧν συναλλάσσονται κατ' οὐδὲν ἐπολιτίσθησαν ἀποστρέφονται δὲ τοὺς Ἑλληνας πλείτερον τῶν ὁμογενῶν καὶ μετ' οὐδενὸς ὁμοῦ Ἀλβανοῦ, Βλάχου ἢ Ἑλλήνος συνεννοοῦσι τὰ τέκνα τῶν θεωρούντες τοῦτο ἀνοσιουργημα· εἶνε δὲ ἅπαντες μετὰ βατικοὶ καὶ φερέοικοι διότι τὸν χειμῶνα καθ' ὁμάδας ἐν 40 ἢ πλείονων οἰκογενειῶν συγκειμένους καὶ ὑπὸ τὴν φροντίδα καὶ διεύθυνσιν ἐνδὲ τῶν ἐμπειροτέρων καὶ εὐπορωτέρων, φέροντες τὸν τίτλον τοῦ σκουτέρη (διευθυντοῦ), κατέρχονται τὸν χειμῶνα εἰς τὰς περὶ τὴν Πριβεζάν καὶ Ἀγίους Σαράντα νομάς. Ἀπόσπασμα τῶν Ἀρβανιτοῦδλῶν τούτων ἐμεινεν ὑπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἐνδιατιώμενον κατὰ τὰς ὁρεινὰς νομάς τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Εὐρυτανίας φυλάττον ἀπαρεγκλίτως τὰ πατρίω ἥθη τῶν προγόνων καὶ διακρινόμενον τῶν αὐτέθι ὁμοδιαίτων Σαρακατσάνων. Τελευταῖους φερεοίκοις ποιεῖται ὁμογενεῖς ἔχει ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Μακεδονία. [Γ.Γ.]

Κουτσομάδι. Χωρ. τοῦ δήμ. Νεμέας κείμενον ὠρ. 1½ πρὸς Α τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαρειῶν τοῦ ὄρους Τρικαράκων πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Νεμέας τὴν ὅποιαν διαρρέει ὁ ποτ. Κουτσομαδίου. ἔχει 315 κατοίκους.

Κουτσοπόδιον. Κώμη τῆς Ἀργολίδος καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μυκηνῶν κείμενη ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ἐγθὴν τοῦ Ἰνάχου ποτ. καὶ πρὸς Β τοῦ Ἀργεῦς εἰς ἀπόστασιν ὠρ. 1.15'. Προϊόντα δημητ. καρποί, ὅσπρια, καπνός, βόμβαξ, ἐλάται, οἶνος κτλ. Κάτ. 1230. Παρὰ τὴν κώμην ταύτην γίνεται στάσις τοῦ αἰθιροδρόμου εἰς τὸ 48ον χιλιόμετρον ἀπὸ Κορίνθου.

Κουτσος. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον περ. 8 ὠρ. ἀπὸ Σερρών καὶ οἰκούμεν ὑπὸ 100 οἰκογ. χριστιαν. [Ν.Σ.]

Κουτσοῦκ-Καῖναρτζή. Ἀσήμενος θέσις ἐν Βουλγαρίᾳ, 24 χμ. ΝΑ τῆς Σιλιστρίας, γνωστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τὴν αὐτόθι ὑπογράφεισαν εἰρήνην μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας τὴν 10/11 Ἰουλίου 1774. Πρὸς Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία.

Κουτσοῦκ Χαλίτσι. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀρμενίου τῆς Λαρίσης, ἔχον 121 κατ.

Κουτσοσυκά. Βλ. Κερυνία.

Κουτσοῦφλιανή. Χωρίον τοῦ δήμου Μαλακασίου ἀπέχ. 1½ ὠρ. ἀπὸ Μαλακασίου, κυκλοῦμενον ὑπὸ τῶν πέριξ αὐτοῦ ὕψων μένων βουνῶν. Οἰκεῖται ὑπὸ 574 κατοίκων.

Κουτσοχειράδος. Χωρίον τοῦ δήμ.

Τραχάιας τής Νάξου, ἔχον 102 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτσόχειρον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρρίστης μετά 171 κατ. [Μ.Σ.]

Κουτσόχερ. Χωρίον τοῦ δήμ. Ὠλένης ἐν Ἑλείῳ, 2 1/2 ὥρ. ΒΔ τοῦ Λαντζοῦ, ἔχον 89 κατ. σχολεῖον καὶ 349 κατ γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κούττεμπεργ (Kallenberg). Πόλις τῆς Βοημίας βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ. ἔχει 10172 κατ., ὠραῖον γὰρ τῆς Ἀγ. Βαρβάρας (ἀτελὴ μείναντα), πολλὰς σχολὰς καὶ ἐπὶ τῶν ἐπὶ τινι κατρὸν ἔδρα τῶν βασιλείων τῆς Βοημίας. Παρ' αὐτὴν εὐρίσκονται μεταλλεῖα ἀργύρου. [Μ.Σ.]

Κουττούριος (Ἰωάννης). Ἑλλήν ἱατροφιλόσοφος τοῦ 12' αἰῶνος, γενν. ἐν Βερροίᾳ, σπουδάζας ἐν Ῥώμῃ, διδάξας ἐπὶ 13 ἔτη τὴν φιλοσοφίαν ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ Βενετίας (ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ ὁποῦ ἠγέρθη αὐτῷ μνημεῖον μετὰ θάνατον), εἶτα δὲ (ἀπὸ τοῦ 1637) ἐν Παταβίῳ. Τὴν μεγάλην του παρουσίαν διέθηκε τῷ 1653 εἰς Ἰδρυσιν πατριάρχματος ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ Παταβίῳ, ἐν ᾧ νὰ τρέφονται καὶ σπουδάζωσιν ἀποκλειστικῶς ὁκτὼ ἑλληνόπαῖδες, τὲ δὲ Ἰδρυμα τοῦτο, κληθὲν Κουττουριανὸν ἑλληνισμὸν, διετηρήθη μέχρι τῆς ὑπὸ Ναπολέοντος καταργήσεως τῆς ἐντοτικῆς δημοκρατίας, πολλοὺς παιδεύσαν Ἑλληνας. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. ἐν Παταβίῳ τῷ 1658. Συγγραμμάτα του (λατινιστ.) εἰσὶ Λογικὴ, Φυσικὴ, Περί ψυχῆς, Περί μετεώρων, Περί ἀρετῶν καὶ κακίων ἐπιστῆς δὲ καὶ ἐπιγράμματα ἑλληνιστ. ἐκδοθέντα ἐν Παταβίῳ 1635 εἰς δύο βιβλία, ἀτινα αὐτὸς μετέφρασε καὶ εἰς τὴν λατινικὴν. [Κ.Ν.Σ.]

Κουτῦρ (Θωμάς Couture). Γάλλος ζωγράφος, γενν. 1815 ἐν Senlis, ἀπεθ. 1879. Ἐκ τῶν εἰκόνων του διακρίνεται ἰδίᾳ Ὁ Πωμάτοι· κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, μετὰ τὴν εἰκὼν μετὰ πολλῶν προσώπων παριστάσας τὸ τέλος συμποσίου ἀσώτων, ἀξιόλογοι δὲ εἰσὶν οἱ παριστινοὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, παριστώσα τρεῖς προσώπους πόρους μεθυμένους καὶ ἐξηλωμένους χαμὰ καὶ ἓνα γελωτοποιόν, Ὁ τρουαδοῦρος κλ.

Κουβαμπά. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχ. Μάττο-Γιρόσο τῆς Βρασιλίας, περίπου 1550 χμ. ΔΒΔ τοῦ Ῥίου Ἰανείρου, ἀριστέρᾳ ἐπὶ τοῦ ἐμυονύμου παραποτάμου τοῦ Παραγούα, ἔχουσα 8000 κατ. Εἶναι θίσις ἐμπορικωτάτη, καὶ τοὶ τὰ καρχάνια διανύουν τὴν μέχρι Ῥίου Ἰανείρου ὁδὸν μόλις ἐντὸς 23 μηνῶν. [Μ.Σ.]

Κουφά. Ἡ ἀρχαιστάτη ἔδρα τῶν Χαλιφῶν, Ἰδρυθεῖσα ὀλίγον μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κτησιφώντος ἐπὶ τοῦ Β' Χαλίφου Ὁμάρ ὑπὸ τοῦ στρατηγῶ Σάαδ πλησίον τοῦ πεδίου τῆς

μάχης τῆς Καδεσίας τῷ 638. Μετὰ τῆς Βάσσα καὶ Βάζιτ ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βαγδατίου τὸ σημαντικώτατον κέντρον τοῦ ἀραβικοῦ πολιτισμοῦ, διὸ καὶ ἡ ἀρχαία ἀραβικὴ γραφὴ ἥτις ἀνεπτύχθη ἰδιαίτερος ἐνταῦθα καὶ διεδόθη ἐντεῦθεν καλεῖται κουφική. Διετηρήθη δὲ ἡ γραφὴ αὕτη μέχρι τοῦ 1' αἰῶνος, ἐκβληθεῖσα ὑπερὶ πάντας χρήσιος διὰ τῆς πρακτικωτέρας γραφῆς Νεσχί. Τὰς μετὰ κουφικῶν γραμμάτων νομίσματα ἀποταλοῦσιν ἰδιαίτερον καὶ σπουδαῖον κλάδον τῶν μωαμεθανικῶν νομισμάτων. [Μ.Σ.]

Κουφάλα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγραίων ἀπέχον ἀπὸ Κερανίου ὥρ. 4 μετὰ 362 κατοίκων.

Κουφικὴ γραφὴ, Κουφικὰ νομίσματα. Βλ. Κουφά.

Κουφὸδενδρ. Χωρ. τοῦ δήμ. Σπερχειᾶδος, ἀπέχον 1/2 ὥρ. τοῦ Ἀγ. μετὰ 138 κατοίκων.

Κουφολάχανον (Βοτ.) καὶ Κουφολάχανιζα. Κοινὴ ὄνομασις διαφόρων Ἀψακωδῶν ἰδίως ἐκ τῶν γενῶν Κλαυθία καὶ Scabiosa. Κατὰ τοὺς Κεραλλήνας τὸ γένος αὐτῶν φέρει κώφωσιν τῷ ἐσθίνοντι, ἐξ οὗ ἡ παροιμιώδης φράσις «ὅθ' ἐφαγὲς κουφολάχανιζες» = δὲν ἔκωφες. [Θ.Χ.]

Κουφοξυλιά βλ. Ἀκτῆ.

Κουφόπλου. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀνδριτσίνης, ἀφ' ἧς ἀπέχει 1/2 ὥρ. πρὸς Δ μετὰ πληθ. 330.

Κουφρά ἢ Κουφρά. Συστάς ὁάσεων ἐν τῇ Λιβυκῇ ἐρήμῳ τῆς Ἀφρικῆς, κειμένη 570 χμ. Ν τοῦ Βέρκη. ἔχει ἐμβ. 17818 τχμ. περιέχει δὲ καὶ ἐκτεταμένα ἑλη. [Μ.Σ.]

Κούφσταϊν (Kulstain). Πόλις ἀλλοτε ὠχυρωμένη, κειμένη ἐν Τίρελφ πλησίον τῶν βουχαρινῶν συνόρων καὶ ἐπὶ τῆς σιδηροδ. γραμμῆς Μονάχου—Ἰνσμπρουκ καὶ. Ἐν Κ. κατασκευάζεται περίφημον τοιμέντον. ἔχει 2545 κατ. καίται δὲ ἐν γραφικωτάτῃ θέσει ἐπὶ τοῦ Ἰνν. Τὸ φραζοῦρον Κ. χρησιμεύει νῦν ὡς δεσμωτηρίου.

Κοφέα ἢ ἀραβικὴ (Βοτ.) Coffea Arabica L. Θάμνος ἢ ξενδριον ἀειφύλλον τῆς οἰκογεν. τῶν Ἐυφροδονοδῶν (τῆς φυλῆς τῶν Κορεσειδῶν), ὕψους 2,5 ἕως 5,5 μ. τὸ πολύ. Τὰ φύλλα του εἰσὶν ὠρειδῶς προμήκη, ὁ ὠριμος καρπὸς ῥᾶξ ἐρυθροῦ χρώματος παρρηφῆς τῇ τῆς Κρανίας ἐνέχουσα δύο σπέρματα ἥτις τοὺς γνωστὸὺς κόκκους τοῦ καφέ. Ἡ πατρις τῆς Κ. εἶναι ἡ Ἀβυσσινία, ὅπου ὡς ἀπεδείχθη ἡ χρῆσις τοῦ ἐκ τῶν σπερμάτων ποτοῦ εἶναι ἀρχαιστάτη, ἀν οὐχὶ καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς Κ. εἰς Ἀραβίαν, ὅπου κατ' ἀρχὰς ἐνομιζέτο ἡ Κ. αὐτοφυῆς, εἰσῆχθη μόλις κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1Ε' αἰῶνος καὶ μέλισσα κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἀ-

ραδικής τινας ἐν "Αδεν μόνῃ χάριν τῆς ἀγρυπνίδους δυνάμεως τῶν σπερμάτων. Τῷ δὲ 1559 ἰδρῶν τὸ πρῶτον καφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει. Κατὰ δὲ τὸν ΙΖ' αἰῶνα διεβόθη ἡ χρῆσις τοῦ καφέ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην καὶ ἀλλεπαλλήλως ἰδρύθησαν τὰ πρῶτα καφεῖα τῷ 1615 ἐν Ἑνετίᾳ, τῷ 1652 ἐν Λονδίῳ, τῷ 1657 ἐν Παρίσις καὶ τῷ 1696 ἐν Νυρεμβέργῃ τῆς Γερμανίας. Ἐκτοτε διεβόθη ἡ καλλιέργεια τῆς Κ. ἀπανταχοῦ τῶν ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς χωρίων, ὧν τὴν σήμερον εἶνε σπουδαιότατον πρῶτον καὶ ἐμπόρευμα. Κατὰ στατιστικὴν τινὰ τοῦ 1885 ἡ ὀλικὴ παραγωγὴ τοῦ καρποῦ ἀνέβη τότε εἰς 8 491 653 ἐκατόλλητρα, ἐξ ὧν μόνῃ ἡ Βρασιλία παρήγαγε τὸ ἡμίση περίπου καὶ ἡ Ἰάβα καὶ Σουμάτρα τὸ ἕκτον. Ἐν τούτοις μόλις τῷ 1890 εἰσῆλθον κατὰ πρῶτον ἡ καλλιέργεια τῆς Κ. ὑπὸ Ὀλλανδῶν εἰς Ἰάβαν καὶ τῷ 1718 εἰς Σουρινάμ τῆς Ν Ἀμερικῆς. Ἐν τῇ ἐμπορίᾳ διακρίνουσι πολλὰς ποιότητας τοῦ Καφέ, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν καταγωγὴν α', τὸν ἀραβικὸν ἢ τῆς Μόκκας, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ ἀριστος καὶ ἔχει τὰ σπέρματα μικρότερα τῶν ἄλλων β', τὸν ἰνδικὸν καὶ ἰδίως τῆς Ἰάβας, Σουμάτρας, Κεϋλάνης κτλ. γ', τὸν ἀμερικανικὸν τοῦ Σουρινάμ, τῆς Καϊέννης, τῆς Μαρτινίκης καὶ τῆς Βρασιλίας· ὁ τελευταῖος οὗτος ἀποτελεῖ τὴν εὐτελεστέραν ποιότητα καὶ δ', τὸν ἀφρικανικὸν τοῦ Σομαλί, τοῦ Γάβον καὶ νήσου Βοῦρβον. Ὑπάρχουσι καὶ τινα ἄλλα εἶδη τοῦ γένους Κορέα ἐξ ὧν ἀξιωμακτικῶς Κ. ἡ τῆς Λιβερίας (C. Liberian Hook.) ἢ ὁ καρπὸς ἐξαίρετος. [Θ.Χ.]

Τὸ πρῶτον τοῦ καφέ παρασκευάζεται ἐκ τῆς κόνεως τῶν σπερμάτων, πρυχθέντων καὶ λειοτριβηθέντων δι' ἀλέσματος ἢ καπνίσματος. Καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ἡ κόνις αὕτη ἐμβαλλεται καὶ ἀναθεύεται ἐν τῷ ζέοντι ὕδατι, πίνεται δὲ τὸ ἀφέψημα τούτου, ἐν γένει ἱκανῶς πυκνὸν καὶ περιέχον πλὴν τῶν διαλυθέντων καὶ μόρια τῆς κόνεως ἐναιωρούμενα (καφές ὀθωμανικός). Ἐν τῇ Δύσει ὁμοίως ἢ μὲν κόνις τοποθετεῖται ἐντὸς πυκνοῦ ἡθμοῦ (ἐκ πανίου) ἀνωθεν κενοῦ δοχείου, ζέον δὲ τὸ ὕδωρ ἐπιχέεται ἐπ' αὐτῆς καὶ παρασύρον τὰ διαλυτὰ αὐτῆς στοιχεῖα συλλέγεται ἐν τῷ κάτωθεν δοχείῳ. Τὸ τοιοῦτον ἀφέψημα (εὐρωπαϊκὸς καφέ) εἶναι διαυγέστερον καὶ ἤττον πυκνὸν τοῦ ὡς ἀνω τουρκικοῦ καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποφὴν ἐλαφρότερον ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ σώματος δράσει. Ἡ δρᾶσις αὕτη ἐξαρτάται ἐκ τῶν συστατικῶν τῶν σπερμάτων, ὧν οὐσιωδέστατον ἡ καφεΐνη ἢ τεΐνη (περιεχομένη καὶ ἐν τῷ τσίφω, βλ. Τεΐνη) καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὸ καφεδεΐνικόν ὀξύ κτλ. Φαίνεται ὅμως ὅτι διὰ τῆς φρύξεως προποιοῦνται τὰ συστατικὰ τῶν σπερμάτων καὶ μετ' αὐτὸν ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀφεψήματος. Δρᾶ λοιπὸν ὁ

καφές διεγερτικὸς ἐπὶ τῶν νεύρων, δι' ὃ ζωογονεῖ μὲν τοὺς καταπεπνημένους σωματικῶς ἢ πνευματικῶς καὶ ἀποσοθεῖ τὸν Μορφέα καὶ τὴν φαντασίαν ἀναπτεροῖ καὶ πρὸς τὴν ἐκ τοῦ μεγάλου θάλλους χαύνωσιν ἀνταγωνίζεται καὶ πάσας συνελόντι τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς δυνάμεις κρατῶναι πρὸς ὥρην· ἀλλ' εἰς τοὺς νευρικοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοὺς εὐερεθίστους, τοὺς πασχόντας ἀγρυπνίας κτλ. ἡ τοιαύτη δράσις εὐνέητον ἐπὶ ἀποδίνειν ἀντικρυσ βλαβερά, καθιστῶσα αὐτοὺς ἐπὶ μᾶλλον ὀρεῖς καὶ δυστρέπεις. Τὸ προστιθέμενον σάκχαρον φαίνεται ὅτι οὐχὶ μόνον τὴν πικρότητα τοῦ καφέ καλᾷζει ἐν τῇ γαστρῇ, ἀλλὰ καὶ τὴν διεγερτικὴν ταύτην δύναμιν μετριάζει ἐπαισθητῶς. Διὰ τῆς καφεΐνης ὁ καφές βραδύνει τὴν καταλλαγὴν τῆς ὕλης καὶ ἐντεθεῖν πιθανὸς ἡ παυσίπνεος ἰδιότης αὐτοῦ, ἥτις ἀναμειβόμενος οὐχ ἤττον ἢ ἡ διεγερτικὴ συντέλεσεν εἰς τὴν τερασίαν τῆς χρήσεως αὐτοῦ διάδοσιν· ἀλλ' ἡ ἰδιότης αὕτη ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ πρῶτου πειράζει οὐσιωδῶς τὴν καθόλου τοῦ σώματος θέρμην. Καὶ ἐπὶ τῆς γενέσεως δὲ τῶν πεπτιῶνων ἐν τῷ στομάχῳ ἀντιτάσσεται ὁ καφέ, δι' ὃ ἀμέσως μετὰ τὸ φαγεῖν βεβαίως δὲν εἶναι κατάλληλος ἡ πόσις αὐτοῦ. Ὡς συνεπτικὸς καὶ διεγερτικὸς εἶναι ἀρμόδιος πρὸς ἀτονίαν στομάχου καὶ ἐντέρων ἐπιρροπίας πρὸς διάρροϊαν, ναυτίαν, ὀρεγμίας, ὀρεῖς κατάρρους ἐντέρων συνεπείᾳ ψύξεων, πρὸς τὰς ἐπὶ τυφλῶν νόσων ἀτονίας τῶν νεύρων καὶ τῶν ἀγγείων, τὸ δὲ ἀφέψημα τοῦ θερμότερου μάλιστα καφέ ἀπεδείχθη γρηγορὸν καὶ πρὸς τοὺς διαλείποντας πυρετοὺς, διδομένον ἐν ὥρᾳ ἀπυρεξίας. Ἀντενδείκνυται δὲ παιδίαις, τοῖς ἐλιγογράγοις καὶ ὅτενον ἔχουσιν τὴν θρῆψιν, τοῖς ἰσχυροῖς, τοῖς νευρικοῖς, τοῖς κροτοπαθεῖν ὡς ταρασσὼν τὴν κυκλοφορίαν, τοῖς ἡπατοπαθεῖν ὡς αὐξάνων τὴν ἐκκρίσιν τῆς γαλκῆς, τοῖς φυματιῶσι, τοῖς ὑποχονδριακοῖς κτλ. Τέλος ὡρελεῖ ὁ καφέ πρὸς τὰς νευρικὰς ἡμικρανίας, ἀπαγορεύεται δὲ πρὸς τὰς ἐκ συμφορῆσεως κεφαλαλγίας. [Α.Ν.Α.]

Κοφεοειδής. Βλ. Ἐρυθροδανώδη.

Κοχανόδακς (Ἰωάν. Koechanowskij). Πολωνὸς ποιητής, γενν. 1532, διατελέσας δὲ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως Σιγισμούνδου Αὐγούστου καὶ χρησιμεύσας αὐτῷ εἰς διαφόρους διπλωματικὰς ἀποστολάς. Ἀπέθανεν ἐν Δουβλίῳ τῷ 1584. Τὰ ποιήματά του ἀνήκουσιν εἰς τὰ χαριέστατα τῆς πολων. φιλολογίας ἐν γένει, εἶναι δὲ λυρικά (πρὶ πάντων ἐλαγεϊκά) καὶ ἐπικά, πρὸς δὲ ἐν δράμα, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τῆς Ἰλιάδος. Συνέγραψε δὲ καὶ εἰς λατιν. γλῶσσαν. [Μ.Γ.]

Κοχενέλλη. Βλ. Κόκκος.

Κόχερ Δελίδος παραπόταμος τοῦ Νέκκαρ ἐν Βυρτιμβέργῃ πηγάζων ἐπὶ τοῦ Σουα-

δικού 'Ιόρα και εχθάλλων μετά βουν 180 γμ. κένωθεν του Κόχενανδερφ. [Μ.Σ.]

Κοχχικίνα. 1) Οὕτω καλεῖται (ὕπὸ τῶν Σινών Κο-ταίν-τσίν, γαλλ. Cochinkine, ὑπὸ δὲ τῶν Ἀναμνιτῶν Δάγκ-Τρόγκ) τὸ ἕτερον τῶν δύο τμημάτων τῶν ἀποτελούντων τὸ Ἀννάμ, ἐκτεινόμενον πρὸς Ν τοῦ ἑτέρου (τοῦ Τογκίνου) εἰς πλάτος Β 10 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$, πρὸς Δ τοῦ Σιάμ, καὶ τῆς Καμβότζας, 17 $\frac{1}{2}$, πρὸς Δ τοῦ Σιάμ καὶ τῆς Καμβότζας, ἐπὶ τῆς Σινικῆς Νοτίου Θαλάσσης. Πρὸς Ἀννάμ. — 2) Κοινότερον ὁμῶς ἐν Εὐρώπῃ ἐννοεῖται ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ. ἢ ΝΔ τῆς ὡς ἀνω Κ. καὶ ΝΔ τῆς Καμβότζας, πρὸς Ν δὲ εἰς τὴν Θάλασσαν καταλήγουσα ἑκτασις τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν, εἰς πλάτος 8 $\frac{1}{2}$ — 11 $\frac{1}{2}$ Β, ἥτις ἀκριβέστερον καλεῖται Κάτω Κ. ἢ Γάλλ. Κ. ἢ Κ. ἔχει αὕτη ἑκτασις 59500 τ.γμ. καὶ κατ. (1890) 1876 089. Τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸν (μέγιστον ὕψος 600 μ., καὶ ἀρδύεται ἀρίστα ὑπὸ τοῦ Μὲκ Χόγγ, ὅστις διελαύνων τὴν χώραν ἐκβάλλει κατὰ τὰς ἀκτὰς αὐτῆς, καὶ ἀλλων μικροτέρων ποταμῶν καὶ διωρύχων, εἶναι δὲ εὐφρωτάτον εἰς ὄρυζαν, ἰνδικόν, καπνόν, βάμβακον, κάνναβιν, σιγχαροκάλαμον κλ., ὧν γίνεται ἐξαγωγή 50 περ. ἑκατομμ. φράγκων (ἀπέναντι εἰσαγωγῆς 40 περίπου ἑκατομμ.). Τὸ κλίμα εἶναι ἐν γένει ἥμισυ ὑγίεινόν διὰ τοὺς εὐρωπαϊκοὺς ἢ θερμοκρασία κυμαίνεται μεταξύ 13 $\frac{1}{2}$ καὶ 28°. Ἐκ τῶν κατοικῶν 2418 εἶναι Εὐρωπαῖοι, οἱ πολὺ πλείστοι Ἀναμνίται, ὀλίγοι δὲ Κινέζοι, Μαλαῖοι, Μαλαβάριτι κλ. Πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ Γαλλία μεγάλας καταβάλλει προσπάθειας, ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσως. Ἡ χώρα διαίρεται εἰς τὰς ἐπαρχίας Σαϊγόν, Μίτο, Βίγγ-λόγκ καὶ Βατάκ. Ἀλλοτε ἀνεξάρτητον βασιλείον καὶ εἶτα τμήμα τοῦ Ἀννάμ, διατελεῖ σήμερον ἀπὸ τοῦ 1862 ἡ Κ. ὑπὸ Γάλλον διοικητῇ, ἐξαρτούμενον ἐκ τοῦ γαλλ. ὑπερ-γείου τῶν Ναυτικῶν, ἐδρεύοντα δ' ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Σαϊγόν, ἥτις ἀπὸ τῆς γαλλ. κατοχῆς ἐμφορβώθη εἰς σπουδαιότατον ναυτικὸν σταθμὸν (βλ. Σαϊγόν). Ἀλλ' ἡ τοπικὴ διοικητικὴ τῶν κοινοτήτων βέβη ὑπὸ τῶν Γάλλων κατὰ μέγα μέρος εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς. [Μ.Σ.]

Κοχχινώρ. Βλ. ἄρθρον Ἀδάμας καὶ πίνακα Ἀδάμαντες, 9.

Κοχχιαρίς (Bot.), Cochlearia L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Σταυρανθῶν περιλαμβάνον εὐάριθμα ποσὴν φυτὰ τῆς Β. εὐκράτου καὶ ψυχρὰς ζώνης. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶ Κ. ἡ φαρμακευτικὴ (C. officinalis L.), ἥτις ἔχει ὅσμιον θριμειαν, γερὸν καυστικὸν καὶ πικρὸν, ἐρεθίζει δὲ ὡς τὸ σινάπι, διὸ καὶ ἐνθεῖται ὑπὸ πολλῶν δυσπεπτούμενων ὡς προσφάγιον, καθάπερ καὶ τὸ κάρδαμον, ἐν τῇ ἰατρικῇ δ' ἐφαρμόζεται κατὰ τῆς στομαχικῆς (οὐγγ. $\frac{1}{2}$ — 1 εἰς ἔγχυμα), καὶ Κ. ἡ

Ἀρμωρέα (C. Armoriaca L. ἡ ὡς ἔστιον γένος Armoriaca rusticana Lam.), γνωστὴ τοῖς ἀρχαίοις κατὰ τὸν Πλίνιον, ἔχουσα βί-ζιν σαρκώδη καὶ μακράν, ἥτις ἐστὶ ἡ καὶ ὄζει καὶ ἐλαίῳ δεδευμένη εἶναι ἐν χρῆσει ἐν τῇ μέσῃ καὶ Β. Εὐρώπῃ ὡς ὀρεκτικὴ καὶ ἐρεθιστικὴ (γερμ. Meerrettig, ῥωσ. Чрен ἢ Чрен, ἐξ οὗ καὶ ἡ παρ' ἡμῶν κωνὴ ἐνομασία Κρέν, γαλλ. Ralfort). Καλλιεργεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τοῖς λαχανοκήποις. [Θ.Χ.]

Κοχλίεας (ζορχιτ.). Βλ. Ἀρμών.

Κοχλίεας (Ζωολ.) κοινῶς σάλλα γκαε. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσιν εἰδικώτερον εἶδη τινὰ κοινότατα τῶν Κοχλιωδῶν μαλακίων (βλ. Κεφαλοφόρα) ἀνηκόντα εἰς τὴν τάξιν τῶν Πνευμονοδῶν (ἀναπνεύοντα δηλ. διὰ πνευμόνων) καὶ τήν οἰκογένειαν τῶν Ἐλι-κιδῶν (βλ. τὰς λ.). Τὰ κοινώτατα τούτων εἰσὶν: Κ. ὁ τῶν θασσῶν, ὁ γνωστότατος, ζῶν ἐν τοῖς ὅσσεσι καὶ κήποις καὶ ἐν τόποις ὑγροῖς, ἐπὶ φλοιῶν δένδρων ἢ λίθων ἢ ἐν σχισμαῖς βράχων, τρεφόμενος δὲ ἐκ φυτικῶν κύτων. Κ. ὁ τῶν ἀγρῶν (0.02-0.03 μ.), ὅστις μετ' ἄλλων ὁμοίων εἰδῶν (ὧν Κ. ὁ τῶν ἀρχαίων φθάνει εἰς μήκος 0.13 μ.) πληθυ-μοῦσιν ἐν καιροῖς ὑγροῖς τοῦς ἀγρούς καὶ τοὺς κήπους, μεγάλας φέροντες καταστροφάς. Κ. ὁ τῶν κήπων, οὗτινος παμπληθεῖς εἰσὶν αἱ ποικιλίαι, τρέφεται ἐκ φυτικῶν κύτων κυρίως, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐξ ἐφαρμηνίων κρεῶν τούτου τεμάρια τοῦ σώματος ἀπορρ-οθέντα ταχέως ἀνασχηματίζονται· προτιμᾷ δὲ καὶ οὗτος τὰ ὑγρά μέρη, ἀλλὰ κτελίστη διατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ξηρότατα, φρασίων τὸ ανοίγμα τοῦ ὀστράκου τοῦ διὰ βλεννῆς τινὲς ταχίστα σκληρυνόμενης εἰς ἄριστον πύμα. Ἐκ τῶν εἰδῶν δ' αὐτοῦ ἄλλα μὲν εἰσὶ μικρότατα, ἄλλα δὲ ἔχουσι διάμετρον 0.03—0.04 μ., ὡς Κ. ὁ πώματις, καὶ πολλῶν τὸ ὀστράκον εἶναι ποικιλιώτατα κε-χρωσμένον. Πάντες σχεδὸν εἰ μνημονευόμεντοι Κ. εἰσιν ἐδώδημοι ἀποτελοῦντες ἀγαπητὸν τοῖς πολλοῖς κατὰ τὰς νηστειὰς ἔδεσμα. [Φ.Ι.]

Κοχλίεας (Μηχ.) κοινῶς βίδα, τὸ κοι-νότατον μηχανημα δι' οὗ ἀποτελοῦνται σι-ρεωτάται συνδέσεις. Ὁ ἐντελής Κ. ἀποτελεῖται ἐκ δύο τμημάτων, ὧν τὸ μὲν (ἄρρην Κ.) εἶναι ἐπιμήκης στερεὸς κύλινδρος ἐν εἰδῇ ἡλου, φέρων ἐπὶ τῆς κυρτῆς αὐτοῦ ἐπιφα-νείας συνεχῇ ἐλικοειδῶς καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτοῦ ἐκτεινόμενὴν ἐξοχήν, τὸ δὲ (θῆλυς Κ. ἡ περιεχλίον) εἶναι ἴσος κενὸς κύλιν-δρος ἐν τῇ ἑσῶ ἐπιφανείᾳ τοῦ ὅποισι ὑπάρχει ὁμοία ἐλικοειδὴς ἐντομή· οὕτως ὁ ἄρρην εἰσα-γόμενος ἐν τῇ περιεχλίῳ καὶ στρεφόμενος ὁλισθαίνει προχωρῶν ἐν αὐτῇ, τῆς ἐλικοει-δοῦς αὐτοῦ ἐξοχῆς ἐφαρμοζομένης ἀκριβῶς ἐν τῇ ὁμοίᾳ ἐντομῇ τοῦ περιεχλίου. Ἡ κά-θατος ἀπόστασις δύο διαδοχικῶν ἐλιγμῶν τῆς

ρήθαισης εξοχής καλεῖται βῆμα τοῦ Κ., κατὰ πᾶσαν δὲ ἐλόκληρον στροφὴν αὐτοῦ ὁ ἄρρη Κ. προχωρεῖ ἐν τῷ περικυλίῳ κατὰ ἓνα ἐλιγμένον ἥτοι ἐν καθέτῳ διευθύνεται κατὰ ἐν βῆμα. Ἰνα δὲ εὐκόλως περιστρέφεται φέρει ὁ ἄρρη Κ. κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ἡ μικρόν τινα ἢ συνθέστερον πλάκα κυκλικὴν ἐφ' ἧς ἐφαρμόζεται ἡ στρέφουσα δύναμις. Εὐνόητον δὲ ὅτι ἐὰν ὁ Κ. ἐκτελέσῃ οὐχὶ ἐλόκληρον στροφὴν ἀλλὰ τὸ $\frac{1}{100}$ αὐτῆς π. χ., προχωρεῖ ὁ Κ. ἐν τῷ περικυλίῳ καθέτως κατὰ $\frac{1}{100}$ τοῦ βήματος. Ἐπὶ τῆς ἰδιότητος ταύτης βασίζεται ὁ «μικρομετρικὸς Κ.», φέρον ἐλάχιστον βῆμα, τὴν δὲ πλάκα διηρημένην εἰς μέρη οὕτως ὥστε νὰ δύνανται νὰ καταμετρηθῶσι καὶ ἐλάχισται μετακινήσεις αὐτοῦ ἐν τῷ περικυλίῳ. Πολλὰκις μεταχειρίζομεθα τὸν ἄρρη Κ. ἀνὰ περικυλίῳ, ὡς π. χ. κατὰ τὴν προσαρμογὴν ξύλων κλ., διὰ πίεσεως καὶ στροφῆς εἰσδιόχοντες τὸν Κ. ἐν τῇ μάζῃ τοῦ ξύλου, ἐν ᾧ ὁ καταλαμβανόμενος ὑπ' αὐτοῦ χώρος ἀποτελεῖ πρᾶγματι αὐτὸ τὸ περικύλιον. [Σπ.]

Κοχλιώδης. Βλ. Κεφαλοφόρα.

Κόχλυ. (Ἑρμ. Δύγ. Θεολ. Köchly). Γερμανὸς φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. 1815 ἐν Λιψία, διατελέσας καθηγητὴς γυμνασίου ἐν Δρέσδῃ καὶ οὐκ ὀλίγον συντελέσας εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τῆς γυμνασιακῆς διδασκαλίας. Μέλις δὲ γενόμενος τῆς σαξονικῆς βουλῆς, ἡγαγέσθη τῷ 1849 ἐνεκα τῶν πολιτικῶν πεποιθήσεών του νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα του. Διωρίσθη δὲ τῷ 1850 καθηγητὴς τῆς ἑλλ. καὶ ῥωμ. φιλολογίας ἐν Ζυρίχῃ καὶ τῷ 1864 ἐν Αἰδελδέρφη. Τῷ 1876 ἐπεχείρησε περιοδεῖαν ἐν Ἑλλάδι, συνεπαίχθαι δὲ πτώσεως ἐκ τοῦ ἵππου ἀπέθανε τῇ 3 (ν) Δεκεμβρ. 1876 ἐν Τεργέστῃ. Ἐκτὸς κριτ. ἐκδόσεων τοῦ Ἡσιόδου (Λιψ. 1870), Κοίντου τοῦ Σμυρναίου (1850 καὶ 1853), τοῦ Νάννου (2 τ. 1857—8), τοῦ Ἀράτου, Μανέθωνος καὶ Μαζήμου (Παρις. 1851), ἐδημοσίευσεν 7 διατριβὰς *De Diadis carminibus* (Ζυρίχῃ 1856—9), ἐκδός ν τῶν κατ' αὐτὴν ἰννησιῶν μερῶν τῆς Ἰλιάδος, ἀλλὰς μονογραφίας περὶ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου, πρὸς δὲ μετὰ τοῦ W. Ritschowi τὴν Ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολέμου (1852) κλπ. Τὰ ἐλάσσονα ἔργα του ἐξεδόθησαν εἰς 2 τόμ. (Λιψ. 1881—2). [B.E.]

Κοχόβσκις (Hieronimus Vespasian Nieczuja-Kochowski). Ὁ διασημότερος τῶν Πολωνῶν ποιητὴς τοῦ 12' αἰῶνος (1630 ἢ 1633—1699). Ὑπηρέτηεν ἐν τῷ πολωνικῷ στρατῷ καὶ ἐγένετο αὐτέπτης τῆς νίκης τοῦ Σοβιάτσκ κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὰ τοίχη τῆς Βιέννης 1683, ἣν ἐξυμνήσεν ἔν ποιήματι. Ἐποίησε μικρὰ ποιήματα στρατιωτικά καὶ ἀνακρεοντικά, ἐπιγράμματα καὶ σατυρικά, ὑπέρτερον δὲ καὶ θρησκευ-

τικὰ, μεταξὺ ἄλλων καὶ ἔπος ὑπὸ τὸν τίτλον Χριστὸς πάσχω· τέλος δὲ καὶ ἱστορικά ἔργα. [M.G.]

Κοχούλου. Χωρ. τῆς Ἀνδρου κείμενη $\frac{1}{2}$ ὥρ. πρὸς Β τοῦ Κορθίου, εἰς αὐτὴν τὸν θῆμον ὑπάγεται, μετὰ πληθ. 578.

Κόχραν (Thomas Cochran), κερμα. Δουνδονάλδ, διακεκριμένος Ἀγγλος ναυτικός· ἔγενν. 1775, υἱὸς τοῦ ὡς χημικοῦ γνωστοῦ Ἀρχιβάλλδ = Κ. καὶ ἀνέψιφς τοῦ ναυάρχου Ἀλεξάνδρου Κ., τοῦ καταλαβόντος τῷ 1814 τὴν Οὐάσιγκτων, διεκρίθη δὲ ἤδη κατὰ τὸν ἀρχομένου τοῦ αἰῶνος ναυτικὸν πόλεμον Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, καθ' ὃν (1806) διαρίσθη διοικητὴς φρεατάδων καὶ εἰς αὐτὸν κυρίως ἀρτίζεται ἡ καταστροφὴ τῶν ἐν τῷ κόλπῳ Βισκαίας γαλλικῶν πλοίων τῷ 1809. Ὡς μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων ἐπολέμησε τὸν Κασσέλην. Τῷ 1814 καταδικασθεὶς ὡς διαδώσας τὴν εἰρήσιν τῆς πατριότητος τοῦ Ναπολέοντος ἵνα κερδοσκοπήσῃ ἐπὶ τῶν χρεωγράφων ἐξεβλήθη τῆς Βουλῆς καὶ ἐστερήθη τῶν βαθμῶν του. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐξελέγη πάλιν βουλευτὴς ἐν Οὐέστμινστερ· τῷ 1818 ἐγένετο διοικητὴς τοῦ ναυτικοῦ τῆς Χιλῆς καὶ τῷ 1822 τοῦ τῆς Βρασιλίας, μεγάλως δ' ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Δὸν Πέτρου ἐτίμηθη διὰ τὰς ἀξιολόγους ὑπηρεσίας του. Μετὰ δὲ τὴν μεταξὺ Πορτογαλίας καὶ Βρασιλίας εἰρήνευσιν παρήχθη τῆς ὑπηρεσίας ταύτης τῷ 1825 καὶ διέμενεν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τότε ἀποφασισθέντες ἐν τῇ ἀγωνίζομένῃ Ἑλλάδι νὰ ἀυξήθῃ καὶ διαρρυθμισθῇ ἡ ναυτικὴ δύναμις ἐκρίθη καλὸν νὰ προσκληθῇ εἰς τὴν ἑλλ. ὑπηρεσίαν ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὁ ὡς τολμῶς θαλασσομάχος φημιζόμενος, καὶ ἐν μέσῳ χρυσῶν ἐλπίδων προσεκλήθη ὁ Κ. ἀντὶ συμφωνηθείσης ἀμοιβῆς 57 000 λιρῶν στερλινῶν, ὧν προκατεβλήθησαν αἱ 37 000, παρηγγέλλθησαν δὲ συγχρόνως εἰς Ἀγγλίαν ὁ νέα ἀτμόπλοια. Ὁ Κ. κατέπλευσεν εἰς Ἀίγιαν, ὅπου ἤδρευεν ἡ ἑλλ. κυβερνήτης, ἀρχομένου τοῦ Μαρτίου 1827, ἔτυχε δὲ τιμητικωτάτης ὑποδοχῆς. Ἡ πρώτη του πράξις ἦτο νὰ συστήσῃ ἐπιμόνας, καὶ ἀπειλῶν μάλιστα νὰ ἀναχωρήσῃ, τὴν δύνανται εἰς τοὺς διχονοοῦντας Ἑλληνας, πρὸς σχετικὴν ἐπίτευξιν τῆς ὁποίας βεβαίως πολὺ πρὸς ὦραν συνέτεινε. Ἐπὶ τῇ ἐλευσίᾳ τοῦ Κ. ὁ Μιαούλης προθύμως ἀπεβύθη πολυετὴ καὶ πολυμύνητον ἀρχηγίαν καὶ πατρὸς κατέβη εἰς θέσιν πλοίαρχου· διωρίσθη δὲ ὁ Κ. ἀνώτατος στόλαρχος καθ' ὃν χρόνον ἀκριβῶς ὁ Τζωρτζ διορίζετο ἀρχιστράτηγος καὶ ὁ Καποδίστριας ἐξελέγετο κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἑπταετιαν τὴν ἐκλογὴν δὲ ταύτην ὑπεστήριξεν ὁ Κ. διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως ἐπιτροπὴς του. Ὁ Κ. ὠρμήσθη ὡς στόλαρχος τὴν 29 Μαρτίου 1827

καὶ ἀνύψωσε τὴν σημαίαν του ἐπὶ τῆς «Ἐλ-
λάδος», ἣν ἐκυβέρνησε ὁ Μιαούλης. Ἄλλ'
αἱ ἐξ αὐτοῦ προεδρεῖαι τῶν Ἑλλήνων καὶ
ἡ περὶ τῆς ἐλευθερίας του ἀνυπερομένης δὲν
ἐδικαιολογήθησαν ζυτυγῶς ὑπὸ τῶν πραγ-
μάτων, διότι ἐφ' ὅσον ἦτο ὁ Κ. εἰς τὴν ὑ-
πηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος οὐ μόνον οὐδὲν γεν-
ναίον κατέρωθε, καθ' ὃν χρόνον ἐθριάμ-
βιουν οἱ ἡμέτεροι αὐτοσχέδιαι θαλασσομάχοι,
ἀλλὰ μάλιστα τὴν ἀποτυχίαν ἔσχε πάντοτε
σύντροφον εἰς πάσας τοὺς ἐπιχειρήσεις.
Κατ' Ἰούνιον τοῦ 1827 ἐνεφανίσθη μετὰ τοῦ
στόλου πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ κατετά-
ραξε μὲν τὸν Μεχμέτ-Ἀλῆν, ἀλλὰ πλὴν
τῆς πυρπολήσεως τῆς αἴγυπτος, προφυλακίδος
(22 κανονίων) ἀπρακτὰ τὰ ἑλλ. πλοῖα ἐπέ-
στρεψαν τὴν ἐπαύριον ὅθον ἦλθον. Κατὰ Σε-
πτεμβρίον ἄγων ὅλον τὸν στόλον ἦτοι 23
πλοῖα προσέβαλε καὶ ἐδωροδόλησε τὸ Βα-
σιλάδι, ἀλλ' ἄνευ πάλιν ἀποτελέσματος
πινος. Ἡ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ναυμαχία ἐν
τῇ Κορινθιακῇ κέλευθῳ ἀπέβη μὲν ἐπιτυχής,
διότι ἐκ τῶν 9 τουρκικῶν πλοίων κατεστρά-
φησαν τὰ 7 καὶ πολλοὶ ἐγὼροι ἐρονηθήσαν,
ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δρεῖζεται ἀποκλει-
στικῶς εἰς τὸν Ἀστεργα (βλ. λ.). Τέλος ὁ Κ.
ἀπρακτος ἐπανελθὼν ἐκ Χίου ἀνεχώρησεν
εἰς Ἀγγλίαν τὴν 29 Δεκεμβρίου 1827, μετὰ
ἐκτὸς δὲ μῆνας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα,
ἐξώρμησε τοὺς λογαριασμούς του καὶ ἀπε-
χειρήθησεν αὐτὴν διὰ παντός μηδὲν πράξας
αἰεὶν τῆς φήμης του ἢ τῶν προσδοκίων τῶν
Ἑλλήνων καὶ τῶν φιλελλήνων. Τῇ 1832
προεληφθὲν πάλιν εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικὸν
ὡς ὑποναύαρχος, τῇ δὲ 1842 ἐγένετο ἀντι-
ναύαρχος καὶ διορίσθη κυβερνήτης τοῦ ἐν
τοῖς ὕδασι τῶν Δ. Ἰνδιῶν καὶ τῆς Β. Ἀμε-
ρικῆς ἀγγλικοῦ στόλου, ἐπέστησε ἐπείστρεψε
τῇ 1851 μετὰ τοῦ βαθμοῦ ναυάρχου. Ἀπέθ.
δὲ ὁ Κ. τῇ 1860 ἐν Κένσιγκτον. Ἐγράψεν
«Ἀυτοβιογραφίαν ἐνὸς ναυτικοῦ» (2 τ. Λονδ.
1860), Σημειώσεις περὶ τῶν βρετανικῶν
Δ. Ἰνδιῶν (Λονδ. 1851) καὶ Διήγησιν περὶ
τῶν ἐν Χιλιῇ, Περού καὶ Βρασιλῇ ὑπηρεσιῶν
του. Ὡς ναυτικοὶ διεκρίθησαν καὶ ὁ J. o. h. n
Dunnas C. (ἀπεθ. 1825), ἐπίσης ἀνεψιὸς
τοῦ ναυάρχου σέρ Ἀλεξάνδρου Κ., ὁ σέρ
Θωμᾶς Κ., υἱὸς τοῦ αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἀλ. ἐξ-
Dunnas Baillie C., πρωτότοκος τοῦ
Θωμᾶ υἱὸς, πολλὰς ὑπηρεσίας κατὰ θάλασ-
σαν παρασχόντες εἰς τὴν πατρίδα των. [Ἄν.]

Κοφολεμέϊκκ. Χωρ. τοῦ δήμου Καρ-
δαμύλης τῆς Λακωνίας, μετὰ 97 κατ. [Μ.Σ.]

Κράδναγγ (Kradnang). Προεδρεία ἐν
τῇ Δ. μέρει τῆς ἐλλαντικῆς νήσου Ἰάδας,
ἔχουσα ἐμβ. 4655 τ.χμ. μετὰ περίπου 300 600
κατ. Παράγει ὄρυζαν, σιτοκαλαμὸν, ἰνδι-
κόν, καφεὶν κλ. Πρωτεύουσα εἶνε Πουρδοκάρτα.

Κραδναρῶς. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλα-
βεγκλαοπαϊαϊκὸν ἀεζικὸν Δ'

τείας τῆς Φωκίδος, ἔχον 163 κατ. [Μ.Σ.]

Κράδρονίδει (Cradronia). Οἰκο-
γένεια τῶν Κεντροφόρων Ὑμενοπτέρων ἐν-
τόμων. Ἐχουσι μακρὰ καὶ συνήθως ἀκανθο-
φόρα ὀπίσθια σκέλη. Διὰ τοῦ κεντήματός
των παραλύουσιν ἐντομα καὶ κάμπας, αἵτινα
σύρρουν κατόπιν εἰς ὅπως ἄς αὐτοὶ δρῶσουσιν
ἐντὸς τῆς γῆς καὶ ζῶντι ἐπὶ παρεχουσιν ὡς
τροφήν εἰς τὰς νύμφας αὐτῶν, ἐξερχόμενῳ
ἐκ τῶν ἐν ταῖς ὁπταῖς κατατεθνηκυῶν ὠν.
Κυριώτατα γένη εἰσὶν ὁ Κράδρων, ἡ Ὀ-
ξυδελίς καλ. [Φ.Ι.]

Κράγινα καλεῖται τὸ ΒΔ μέρος τῆς
Σερβίας, κατοικοῦμενον ὑπὸ Σέρβιον καὶ
Ῥωμούνιον, παράγον δὲ λαμπρὸν εἶναι. Ἐπὶ
τῆς ἐπικυριαρχίας τῶν Τούρκων ἀνήκεν εἰς
τὴν Σουλτανᾶν καὶ εἶχε μεγάλα προνόμια
ἡνώθη δὲ μέλις τῇ 1833 μετὰ τῆς Σερβίας.

Κράγκων βλ. Καρίς.

Κράγος (δ). Ὅρος τῆς Ἑλλάδος
Ἀσίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Λυβία, νῦν Ἐφτὰ
Καδὶ καλούμενον διὰ τὰς 7 κορυφὰς αὐτοῦ,
ἃς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον (Πλίνιος). Σχη-
ματίζει τὸ σήμερον Κάβο Σερβένι καλούμενον
ἀκρωτήριον, ἐφ' οὗ καὶ πόλις Κ. ὑπῆρξε.

Κραγουϊέδατς. Πρωτεύουσα περιφε-
ρείας ἐν Σερβίᾳ, ἐπὶ τοῦ Λεπενίτσα, ἔχουσα
11 932 κατ. (1890), κοινάκιον τοῦ ἡγεμόνος
Μίλος Ὑδρένοβιτς, μέγα ὀπλοστάσιον, σπου-
δαῖα ἐργαστᾶσια ὀπλων κλ. [Μ.Σ.]

Κράδοκ (Cradock). Ὑποδιαίρεσις ἐν
τοῖς ΝΔ τῆς Χώρας τοῦ Ἀκρωτηρίου ἔχουσα
ἐκτασιν 8 409 τ.χμ. μετὰ 15 000 κατ. περίπου,
ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἰ-
χθύων του κληθέντος Ἰχθύων ποταμοῦ· ἐπὶ
τούτου κεῖται ἡ πρωτεύουσα Κ. ἔχουσα
περίπου 5 000 κατ. Πλησιον αὐτῶν εὐρηγναι
θεσισηγαί. [Μ.Σ.]

Κράθις ὁ ἦμος β' τάξεως, ὁ μόνος
παράλιος τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν, κελί-
μος παρὰ τὸν Κορινθ. κέλευθον καὶ κληθείς
ἐκ τοῦ ὀμνυμένου ποταμοῦ ἐν τῇ παραλίᾳ εἶνε
γόνιμος εἰς σταφίδας καὶ ἀμπέλους, ἐν δὲ
ταῖς ὀρειναῖς αὐτοῦ εἰς ἀμπέλους, σιτηρὰ καὶ
κτηνοτροφίαν. Ἐχει 1982 κατ. (1889) καὶ
ἀποτελεῖται ἐκ τῆς χειμερινῆς πρωτεύουσας
Πλατάνου, τῆς θερινῆς Βαλμῆς καὶ τῶν χω-
ρίων Βουτοῖμου, Καλαμῆ, Κωκισκίας, Πο-
ταμίας ἀνω καὶ κάτω, Συγινίτσας, Σουλδαί-
νης, Σουλβιωτίκων καὶ Τσιβελῶ. Οἱ πλείστοι
τῶν ὀρεινῶν χωρίων κάτοικοι μετέμικθαι εἰς
τὴν παραλίαν. [Γ.Πδ.]

Κράθις. Ὁρμητικὸς ποταμὸς ἐν τῇ
νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, πηγάζων ἀπὸ
τῶν ὑψηλῶν τῶν Ἀρακίων ὄρειν, διαρ-
ρίων δ' εἰτα τὸν ἔθμον Νωνάκριδος καὶ ἀπὸ
Ν πρὸς Β ῥέων διὰ τῶν δήμων Κράθιδος καὶ
Ἀκράτας, ἐκβάλλων δὲ εἰς τὸν Κορινθ. κέλευθον

παρά τὰς ἀρχαίας Δίγας ἢ τὴν νῦν Ἀκρά-
ταν. Χειμῶνος μὲν ἔχει ἀφθονον ὕδωρ, θέρους
δ' ὀλίγον καὶ ἐν τῇ μακρῇ αὐτοῦ ῥῆ πολ-
λὰς καταστρώφας προξενεῖ ταῖς κέρεις πεδιάσι.

Κραζένη (Krajin). Δουκάτον τῆς αὐστρο-
ουγγρικής μοναρχίας μεταξύ Κριντίας καὶ
Στιρίας (πρὸς Β), Κροατίας (πρὸς Ν καὶ Δ)
καὶ Ἰστρίας (πρὸς Δ), ἐκτάσεως 9965 τχμ.
μετὰ (1890) 498 958 κατ., πάντων σχεδὸν
Σλοβένων καθολικῶν. Εἶναι χώρα ὄρεινή,
διελαυνομένη ὑπὸ τῶν Κερνίων "Αλπεων
(πρὸς Β), εἰς ἃς ἀνήκει καὶ ἡ ὑψίστη ἐν Κ.
ὄρεις Τόργλεν (2864 μ.), καὶ τῶν Κραϊ-
νείων "Αλπεων (πρὸς Ν), ἀρδύεται δὲ ὑπὸ
τοῦ Σάβε καὶ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ. Τὸ
κλίμα ἐν γένει ἥπιον καὶ ὑγιεινὸν (μέση θερ-
μοκρ. 8—9°). Κυριώταται ἀσχολίαι τῶν κα-
τοίκων εἰσι γεωργία, ἀμπελοφυγία, κτηνοτρο-
φία, σιδηροφυγία κλ. Ὀρυκτὰ εὕρηται αν-
θρακες, σιδήρος, ὑδράργυρος· σημαντικώτατον
δ' εἶναι τὸ ἐμπορίου. Ἡ Κ. πέμπει εἰς τὴν
Βουλὴν 6 ἀντιπροσώπους, ἔχει δὲ ἰδίαν τοπικὴν
δίηταν ἐκ 37 μελῶν. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὴν
πρωτεύουσαν Λαϊβάχην καὶ 11 περιφερίας.—
Ἡ Κ. ὑπῆρξε τὸ νοτιώτατον σημεῖον τῆς
ἐγκαταστάσεως τῶν παλαιῶν Σλοβένων κατὰ
τὴν μετανάστασιν αὐτῶν, ἀπ' αὐτῆς δ' ἔχει
τὸ ὄνομα, παραγόμενον ἐκ τῆς λέξεως Κράϊ
= ὄρειον. Συχνὰ ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τὸ ὀ-
νομα Καρνία, ἐπὶ Κρόλου δὲ τοῦ Μεγάλου
ὠνομάσθη Καρνιόλη (Carniola). Ἀπὸ τοῦ
972 εἶχεν ἰδίους μαρκήνους, ἀπὸ δὲ τοῦ 1374
ἀδιακόπως σχεδὸν διετέλεσεν ὑπὸ τὴν Αὐ-
στρίαν. [Μ.Σ.]

Κραζένμπερ (Θωμάς Granmer), Ἀγγ-
γλος θεολόγος ἐκ τῶν πρώτων ἀγωνιστῶν
ὑπὲρ τῆς ὀρθοκτικῆς μεταρρυθμίσεως ἐν
Ἀγγλίᾳ. Ἦγεν. 1489 ἐν Ἀσλακτον, τῷ
1524 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν
Καϊμπριτζ, διεξήγαγε πλείστας ὑποθέσεις ὡς
εἰδικὸς ἀπόστολος παρὰ τῇ πάπᾳ ἢ ἀλλαις
αὐλαῖς, τέλος δὲ ἀνυψώθη εἰς τὸν ἀρχιεπι-
σκοπικὸν θρόνον τοῦ Κέντερσβουρυ. Τῷ 1539
μετέφρασε τὴν Γραφὴν εἰς τὸ ἀγγλικόν. Ὑ-
πὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως εἰργάσθη κυρίως ἐπὶ
Ῥεοσάρδου τοῦ 5'. Φυλακισθεὶς δὲ τῷ 1553
ὑπέστη τὴν 21 Μαρτ. 1556 τὸν διὰ πυρὸς θά-
νατον. [Β.Ε.]

Κραϊόβιτς. Πόλις τῆς Ῥωμ.ονίας καὶ
πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Δόλνας. Εἶναι ἔδρα
τῶν ἀρχῶν, ἔχει δὲ λύκειον, διδασκαλεῖον καὶ
σχολὴν τῶν τεχνῶν, κατ. δὲ 40 000. [Μ.Σ.]

Κράϊστ-τσώρτς (Christchurch). 1)
Πόλις ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Χάντς, ἐπὶ τῆς
συμβολῆς τῶν Avon καὶ Stour, 1 χμ. ἀπὸ
τῶν ἐκβολῶν τούτου εἰς τὸν πορθμὸν, ἔχουσα
(1881) 28 537 κατ.

— 2) Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Σέλβου
τῆς Νέας Ζηλανδίας, ἐπὶ ἐνδὲ τῶν βραχιόνων

τοῦ Ὀπαχάδα, ἀφετηρία τῶν σιδηροδρόμων
τῆς Νέας Ζηλανδίας, ἔχουσα ζωηρὸν ἐμπο-
ριον καὶ βιομηχανίαν καὶ 30 715 κατ. Ἐπι-
νειον αὐτῆς εἶναι Λύττελτον (Lyttelton)
μετὰ 5000 κατ. [Μ.Σ.]

Κρακατούα. Μικρὰ νῆσος ἐν τῇ παρ-
Θμῇ Σούνδα μεταξύ Σουμάτρας καὶ Ἰάβας,
συνισταμένη κυρίως ἐξ ἡφαιστείου, γνωστὴ
γενομένη διὰ τὰς μεγάλας ἡφαιστειακὰς με-
ταβολὰς κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1883, καθ'
ἃς ἐβυθίσθη μέρος τῆς νήσου, ἀνέβυσαν δὲ
ἄλλα νησιδία ἐκ τῆς θαλάσσης, ἥτις κινου-
μένη μετὰ μεγίστης δυνάμεως κατέστρεψε
μέρος τῆς Ἰάβας καὶ ἐπέφερε τὸν θάνατον πολ-
λῶν χιλιάδων ἀνθρώπων. [Μ.Σ.]

Κρακοβία (πολ. Krakow, γερμ. Krah-
kau). Πρωτεύουσα ἄλλοτε πολὺν πολιτείαν,
νῦν ἀνήκει εἰς τὸ βασιλεῖον Γαλικίας τῆς
Ὀυγγροαυστριακῆς μοναρχίας, κειμένη ἐν πε-
διάδι ἐπὶ τοῦ Βιστούλα, εἶναι ἔδρα καθολ.
ἐπισκόπου καὶ διαφόρων ἀρχῶν, ἔχει δὲ πα-
νεπιστήμιον, πολλοὺς ναοὺς καὶ μονὰς καὶ
75 593 κατ. (1890) μεταξύ τῶν ὁποίων πε-
ρίπου 20 χιλ. Ἰουδαίους. Ἡ πόλις μετὰ τῶν
πολλῶν ἀρχαιοπροπῶν οἰκοδομημάτων, ἐν μέ-
σῳ τῶν ὁποίων ἐγείρονται τὰ ὑψηλὰ ἀνάκ-
τορα ἐν εἰδῇ ἀκροπόλεως, παρέχει ἐπιβλῆ-
λυσαν θέαν. Ἐκ τῶν λαμπρῶν ναῶν, οἷτι-
τες εἶναι ἔργα τῆς μεσαιωνικῆς τέχνης, δια-
πρέπουσιν ἡ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως μητρόπολις
(μετὰ τῶν τάφων καὶ μνημείων περιφρήμων βου-
λείων τῆς Πολωνίας), ὁ ναὸς τῆς Παναγίας,
οἱ τῆς Ἀγ. Ἀννης καὶ τοῦ Ἀγ. Πέτρου
κλ. Πρὸς Ν. καῖται τὸ προάστειον Στράδομ
καὶ ἐπὶ νήσου τοῦ Βιστούλα τὸ Καζιμιέρζ
μετὰ λαμπρῶν μνημείων τῆς τέχνης, πρὸς
Β δὲ τὰ προάστεια Κλεπάρζ καὶ Πιαζέκ,
τέλος πρὸς Δ τὸ προάστειον Βέζελα, ὅπου
μεταξὺ ἄλλων ὁ βρετανικὸς κήπος καὶ τὸ
ἀστεροσκοπεῖον. Τὸ πανεπιστήμιον ἰδρύθη τῷ
1364· ὑπάρξαν ἐπὶ αἰῶνας τὸ κέντρον τοῦ
πνευματικοῦ ἐν Πολωνίᾳ βίου, παρήκμασεν
εἰτα, ἀναδιωργανώθη δὲ πάλιν τῷ 1817. Ἡ
βιβλιοθήκη αὐτοῦ εἶναι πρὸ πάντων πλουσι-
αῖς ἔργα τῆς πολωνικῆς φιλολογίας. Τὸ ἐμ-
πόριον τῆς πόλεως ἀσχολεῖται κυρίως εἰς
σιτηρά, ξυλείαν, εἶνον, λίνον κλ. Ἡ πόλις
ἰδρύθη ἴσως ἥδη περὶ τὸ 700 μ. Χ., διετέλεσε
δὲ ἐπὶ πολὺν καιρὸν καὶ πρωτεύουσα τῆς Πο-
λωνίας (1320—1610). Ἐν τοῖς ὑστερον ἐγέν-
ετο πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Κ., ἣν
συνέστησαν αἱ δυνάμεις τῷ 1815 καὶ ἥτις
περιελάμβανε τὴν πόλιν, κομόπολιν τινα καὶ
71 χωρὰ (ἐν 880 1220 τχμ. μετὰ 140 χιλ.
κατ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πόλις κατὰ τὰς ἐπα-
νειλημμένας ἐπαναστάσεις τῶν Πολωνῶν ἦτο
τὸ κέντρον τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν, τέλος οἱ
Αὐστριακοὶ κατέλαβον αὐτὴν τῷ 1846 καὶ
δυνάμει συμβάσεως μετὰ τῶν ἄλλων δυνάμεων

(ἐκτὸς τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας) ἢ τε πό-
λεως καὶ ἢ περὶ αὐτὴν χώρα ἐκκηρύχθησαν αὐ-
στριακοί. [Μ.Σ.]

Κρακοδικάκ καλεῖται ὁ ἐθνικὸς χορὸς
τοῦ λαοῦ τῆς Κρακοβίας, ὅστις συνοδεύεται
ὑπὸ μελαγχολικῆς μελωδίας ἐν ῥυθμῷ 3/4.
Ἡ εἰσαγωγή εἰς αὐτὸν ἀποτελεῖται ἐκ μι-
κροῦ ὁσμῶτος καὶ τοιαῦτα ὁσμῶτα εἶναι πολὺ
διαδεδομένα ἀνὰ τὴν Πολωνίαν. [Β.Ε.]

Κράλ σημαίνει παρὰ τοῖς Σλάβοις «βα-
σιλεὺς», ἐτυμολογεῖται δὲ ἀπὸ τοῦ δυνάματος
Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Παρὰ τοῖς διαφόροις
σλαβικοῖς λαοῖς ἡ λέξις ὑπέστη διαφόρους
μεταμορφώσεις (πολ. κράλ, ῥωσ. корол) καὶ
μετεβλήθη καὶ εἰς τοὺς Μαγυάρους, Τούρ-
κους κλ.

Κράλε χωρίον τοῦ δήμου Δύμης, μετὰ
273 κατ. [Μ.Σ.]

Κράλιγγεν. Δῆμος καὶ χωρίον τῆς Νο-
τίου Ὀλλανδίας, ἐπὶ τοῦ Μῦσα πλησίον τοῦ
Ρότερδάμ, μετὰ περ. 15 000 κατ., ποικίλης
βιομηχανίας καὶ σπουδαίας ἀλιείας. [Μ.Σ.]

Κράματα καλοῦμεν τὰς διὰ συντήξεως
ἑξ ἢ πλείονων μετάλλων ἀποκτιωμένας μά-
ζας. Ἐν ταύταις τὰ μόρια τῶν διαφόρων με-
τάλλων παρακινεῖται ἀπλῶς ἀλλήλοις ἀνα-
πεφυρμένα, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ὑποστῆ χημικὴν
παραμόρφωσιν, κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρου-
σιν οὐσιωδῶς τῶν χημικῶν ἐνώσεων (βλ. λ.),
ἐν αἷς ἔκαστον τῶν συμβαλλομένων στοιχείων
ἔνδον διατηρεῖ πλεον τὰς ἀτομικὰς του ιδιότη-
τας. Εἰδικώτερον τὰ κράματα ἐν οἷς περιέ-
χεται ὑδράργυρος καλοῦμεν ἀμαλγάματα
(βλ. λ.). Διὰ τῆς τοιαύτης συγκράσεως κα-
ταρθίζονται ἡ δημιουργία νέων ὑλικῶν ἐχόντων
φυσικὰς ιδιότητας (σκληρότητα, εἰδικὸν βάρος
κλ.) μέσας τινὰς μεταξὺ τῶν ιδιοτήτων τῶν
συστατικῶν μετάλλων, κατὰ τὰς ποικίλας
βιομηχανικὰς ἀνάγκας. Ἀξιοσημείωτον δὲ
εἶναι τὰ Κ. εἶσιν ἐν γένει (οὐχὶ τὰ ἀμαλγά-
ματα π. γ.) εὐτηκτότερα ἢ τὸ μᾶλλον εὐτηκ-
κτον μεταξὺ τῶν συστατικῶν αὐτῶν μετάλ-
λων (ὡς π. γ. τὸ μέταλλον τοῦ Βούδ, βλ.
λ., ὅπου τήκεται εἰς 800°, ἐν ᾧ τὸ εὐτηκτότε-
ρον τῶν συστατικῶν αὐτοῦ, ὁ χαρσίβιος τή-
κεται μόνον εἰς 2300°), εἰδικῶς δὲ βαρύτερα
ἢ ὅσον θὰ ὑπελόγιζε τις κατ' ἀναλογίαν ἐκ
τῶν ποσῶν τῶν συγκεραννυμένων συστατικῶν,
διότι κατὰ τὴν κρᾶσιν συμβαίνει πύκνωσις
τις τῶν ὑλικῶν μορίων. Αἱ σπουδαίαταί
τῶν ἐφαρμογῶν τῶν Κ. γίνονται ἐν τῇ κα-
τασκευῇ κωδῶνων, τηλεθέλων, τῶν τυπο-
γραφικῶν στοιχείων, νομισμάτων, σκευῶν κλ.

Κράμβη (Βοτ.) ἡ Βράσκη (Bras-
sica L.). Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σταυ-
ρανθῶν (τῆς φυλῆς τῶν Κερατοκάρπων) οὗ τὰ
εἶδη χρησιμώτατα ὡς λαχανικὰ καὶ ἐλαιόφερα.
Τὰ κοινότερα καὶ ἀπανταχοῦ καλλιεργούμε-

να εἰσὶ Κ. ἡ Βρ. ἢ λαχανώδης (Β. oleracea L.) μετὰ τῶν πολλῶν ποικιλιῶν αὐ-
τῆς τῶν κοινῶς καλουμένων Λάχανα μάπ-
πα, Βέρτζελο, Κραμπύνη, Κραμπολάχανον,
Κωνοπιτὶ ἢ Καρναμπίτι (Β. oleracea var.
botrytis), Μπρόκελο, Παραπούλια κτλ., ὧν
κυρίως οἱ βλαστοὶ καὶ τὰ φύλλα ἐδωδима,
τὰ τελευταῖα δὲ ταῦτα καὶ ἐν ἄλλῃ (λάχανο
ταυρσί, γερμ. Sauerkraut, γαλλ. Chou-
croute, οὗ γίνεται μεγάλη χρῆσις ἐν τῇ μέσῃ
καὶ Β. Εὐρώπῃ). Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀναφέρεται
«Κ. ἡ ἡμέρος» καὶ τὸ «Καυλίον» τῶν ἀρχαίων
ἢ δὲ «Κ. ἡ ἀγρία» τοῦ Διοσκορίδου εἶνε Βρ.
ἢ κρήσσα (Β. cretica Lam.), ἥτις πιθανῶς
εἶνε ὁ ἀγριὸς τύπος τῆς ἡμέρου, αὐτοφυὲς δ'
ἐν παραθαλασσίαις καὶ κρημνώδεσι τοπίαις
τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλα εἶδη Βράσκης, ὧν αἱ
ρίζαι γογγυλώδεις καὶ ἐδωδими εἰσὶ Β. ἡ
Ναπυ (Β. napus L., Βουνιάς τοῦ Διοσκο-
ρίδου, κοινῶς δὲ Γουλιὰν-ἢ Καύλο ράπα) καὶ
Β. ἡ Ῥάπα (Β. rapa L., Ῥάπυς καὶ Γογ-
γύλη τῶν ἀρχαίων, κοινῶς Ῥαῖβα), Παραλ-
λαγαὶ ἀμφοτέρων τούτων εἰσὶν αἱ Ἑλαι-
οκράμβαι (Β. rapa καὶ Β. napus var. olei-
fera, γερμ. Rapa καὶ Rübsen, γαλλ. Colza),
φυτὰ βιομηχανικὰ ἐκ τῶν σπουδαιότερων,
πολλοῦ ἐν τῇ μέσῃ καὶ Β. Εὐρώπῃ καλ-
λιεργούμενα χάριν τοῦ ἐκ τῶν σπερμάτων
Κραμβελαίου, χρησιμωτάτου εἰς φωτι-
σμὸν κλ. Εἰς τὸ γένος Κ. ὑπάγεται κατὰ νε-
ωτέρους βοτανικοὺς καὶ Βρ. ἡ μέλαινα (Bras-
sica ἢ Sinapis nigra L.), ἥτις καλλιερ-
γεῖται καὶ παρ' ἡμῶν καὶ ἥς τὰ σπέρματα (κ.
σινναπόσπορος) ἐλαιόφυα (βλ. καὶ λ. Σίναπυ).
— Τὸ δμῶνυμον κατὰ τὸν Λινναῖον γένος
Κ. (Crambe) ὑπάγεται ὡσαύτως εἰς τὴν οἰ-
κογένειαν τῶν Σταυρανθῶν, ἀλλὰ εἰς ἄλλη-
φυλὴν (τὴν τῶν Ἀθροκρετατοκάρπων). Καὶ
τούτου τὰ εἶδη λαχανεύονται, ὅπως τῆς Κ.
τῆς παραλίας (C. maritima L.) ἐν τῇ Β.
Εὐρώπῃ καὶ Κ. τῆς ταταρικῆς (C. tatarica
Jacq.) ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ Ῥωσίᾳ. — Κ. ἡ
θαλασσία τοῦ Διοσκορίδου ἀναφέρεται εἰς εἶ-
δος Καλυκατέγυ (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Κράμερ (Cramer). 1) Ἰω. Ἀντ. Κ.,
ἀγγλος φιλόλογος, γενν. 1793 ἐν Μοσάβι
τοῦ ἑλβετ. καντονίου Γλάρου, σπουδάζας ἐν
Ἀγγλίᾳ, γενόμενος τῷ 1842 καθηγητὴς τῆς
νεωτέρας ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ὁξ-
φόρδης, ἀπεθ. 1842 ἐν Βράιτον. Ἐπισημέ-
τερα τῶν ἔργων του εἰσὶν αἱ περιγραφαὶ τῆς
ἀρχαίας Ἰταλίας (2 τ. Λονδ. 1826), Ἑλλάς
δος (3 τ. Λονδ. 1828) καὶ Μικρᾶς Ἀσίας
(2 τ., Λονδ. 1832), ἐπὶ δὲ Ἀνέκδοτα ἑλλη-
νικὰ τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Ὁξωνια-
νῆς βιβλιοθήκης (λατ., 4 τ. Ὁξφ. 1834—
37), Ἀνέκδ. ἑλλ. ἐκ τῶν χειρογράφων κω-
δικῶν τῆς βασιλ. βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων
(λατ., 4 τ. Ὁξφ. 1839—41), Ἐξηγήσεις τῶν

Ἑλλήνων πατέρων εἰς τὴν Νέαν Διαθήκην (λατ. 7 π., Ὁξφ. 1839—41) κλ.

— 2) Ἰω. Βαπτ. Κ., περιώνυμος γερμανὸς κλειδοκυβελιστὴς καὶ συνθέτης διὰ κλειδοκυβελιστῶν. Ἐγενν. 1771 ἐν Μάγχαϊμ, ἐπαίδευσθ' ἐν Λονδίῳ, ἦδη δὲ 17 ἐτὸς ἐποίησε μουσικὴν περιδείαν. Τοιαύτας ἔκαμε καὶ βραδυτέρων πολλὰς καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην θυμαζόμενος διὰ τὰς ἐκτελέσεις του, ἔζησε δὲ πολὺ ἐν Λονδίῳ καὶ Παρισίοις καὶ ἀπέθ. ἐν Κένσιγτον. Συνέθεσε δὲ 105 συνάτας, 7 συναυλίας, τετραφωνίας τινὰς καὶ παμπληθῆ μικρότερα ἔργα.

— 3) Καρ. Ἐδουάρδος Κ. γερμ. βοτανικὸς γενν. 1831 ἐν Ζυρίχῃ, σπουδάζας αὐτόθι, τῷ 1861 διορισθεὶς καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ πολυτεχνεῖῳ καὶ 1882 διευθυντὴς τοῦ βοτ. κήπου. Πολλὰ εἰσι τὰ συγγραμμάτα του, ἀναγόμενα κυρίως εἰς τὴν φυσιογνωσίαν τῶν φυτῶν. [Μ.Γ.]

Κραμερεΐα ή τριάνδρος (Βοτ.), *Cratamia Triandra* L. Θάμνος τοῦ Πελοῦ καὶ τῆς Βαλκτίας ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Πελυγαλῶδων, οὗ ἡ ῥίζα (*radix Ratanhii*) καὶ τὸ ἐγκύλισμα καὶ τὸ βόμμα αὐτῆς εἰσι φαρμακευτικὰ ἔχοντα στυπτικὴν δύναμιν. [Θ.Χ.]

Κραμπούδος. Χωρ. τοῦ δήμ. Λυκοπούρας κείμενον πρὸς Β τοῦ Ἰσάρ (ὥρ. 2) καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 511 κατοίκων.

Κρανάη. 1) Βλ. Κρανᾶς. — 2) Βλ. Μαρθωνῆς.

Κραναιῖς ἐπαρχία τοῦ νομοῦ Κεφαλληνίας περιλαμβάνουσα ἐν τῇ νήσῳ τὰς τὸς δήμους Κρανίων, Δειληνιτῶν, Ἑλίου, Ἐνω Λειβαθοῦς, Ὀμαλῶν, Πρόνων καὶ Φαρακλάτων (βλ. τὰς λ.), ἐν ὅλῳ ἔχοντες κατ. 33 653. Πρωτ. τὸ Ἀργοςτέλιον. [Μ.Σ.]

Κρανᾶς. Αὐτόχθων βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Δευκαλίωνος, διάδοχος τοῦ Κέκροπος, ἐκθρονισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀμφικτύου. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκαλεῖντο οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Κρανᾶοι παῖδες ἢ Κρανᾶοι. Ἀναφέρεται καὶ Κρανᾶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ καὶ Πεδιάδος τῆς θυγατρὸς τοῦ Μένωρος.

Κράναχ (Λουκᾶς Cranaeh ἢ Κροναeh). Ἐπίσημος γερμ. ζωγράφος, γενν. 1472 ἐν Κρόναχ τῆς ἐπισκοπῆς Βαμβέργης, ἀφ' ἧς καὶ ἐπέκλήθη, οἰκογενειακὸν ὄνομα ἔχων Μύλλερ. Τῷ 1504 ἐγένετο αὐλικὸς ζωγράφος Φρειδερίκου τοῦ Σφοῦ τῆς Σαξωνίας, ἀπέθ. δὲ 1553 ἐν Βάιμαρ. Ἐγράφε παμπληθεῖς εἰκόνας ἐπὶ υποθέσεων τῆς Γραφῆς, καὶ τῆς Μυθολογίας, προσωπογραφίας, εἰκόνας ἐκκλησιῶν κλ. — Καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λουκᾶς Κ. (Κ. ὁ νεώτερος), γενν. 1515, ἀπεθ. 1546 ἐν Βιττεμβέργῃ, διεκρίθη ὡς ζωγράφος ἐκ τῶν ἀριστῶν τῆς ἐποχῆς του. [Μ.Γ.]

Κράνεια (Βοτ.) ἢ Κρανία, *Cornus*

L. Γένος πρότυπον μικρᾶς οἰκογενείας Διὰ τὴν πολυθρόνων Πολυπετάλων φυτῶν, τῆς τῶν Κρανειῶδων (Cornaceae). Χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἰσι τὰ ἀνθὰ τὰ τετραμερῆ καὶ ὁ καρπὸς, δισπερμὸς δρύπη. Εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον θάμνοι ἀνὰ τὴν Β. εὐκρατον ζώνην, ἐν ὅλῳ 80 εἶδη. Τὸ γνωστότερον εἶδος τοῦ γένους Κ. εἶνε Κ. ἡ ἀρρηγ (C. mas L., κοινῶς Κρονειά), ἀρθρώως φεομένη ἐν τῇ Β. Ἑλλάδι, ἰδίως ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ. Οἱ καρποὶ αὐτῆς (κ. Κράνα, γερμ. Cornelkirschen, γαλλ. Cornouilles) εἰσὶν ἐδώδιμοι, τὸ δὲ ἔξυλον σκληρότατον, ἐπιτέθειον διὰ τορνευτικὰ ἔργα. Ἡδὴ καὶ Ὁμηρὸς μνημονεύει τὴν «Κρανειήν», ἧς τοὺς καρποὺς ἡ Κίρκη πρόσβαλεν ὡς τροφὴν τοῖς ἐταίροις τοῦ Ὀδυσσεῦς (Ὀδ. κ, 241).

τοῖς δὲ Κίρκῃ
καρπὸν ἢ ἄλλοις βαλάνοις τὴν ἑλπίδα σαρπὸν τὴν ἀρνησίαν
ἔδωκεν, οἳ σαρπὸν χαλκίοναδης κίον ἔδωκεν.

Ἐτερον εἶδος Κ. εἶνε ἡ Θηλυκράνεια τοῦ Θεοφράστου (C. sanguinea L., κοινῶς δὲ Μαυροβεργιά καὶ Ἀγριοκρανεία), κοινὴ ἐν ὄρειναις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνὰ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. [Θ.Χ.]

Κρανία. Βλ. Κρανεία.

Κρανιά. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Ὀλύμπου κείμενον ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ ὄρους Προφῆτου Ἠλία καὶ ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Ῥαφάνης. Οἰκεῖται ὑπὸ 627 κατ., οἵτινες ἰδιοκτετῆται ὄντες τοῦ χωρίου δὲν ἔχουσι γαῖας πρὸς καλλιέργειαν ἀλλὰ καλλιεργοῦσι τοὺς ἀγρούς τοῦ χωρίου Κουλούρας. Καταγίνονται εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν, κτηνοτροφίαν, ὑφαντουργίαν προσοφίων καὶ μεταξοκωλυχοτροφίαν.

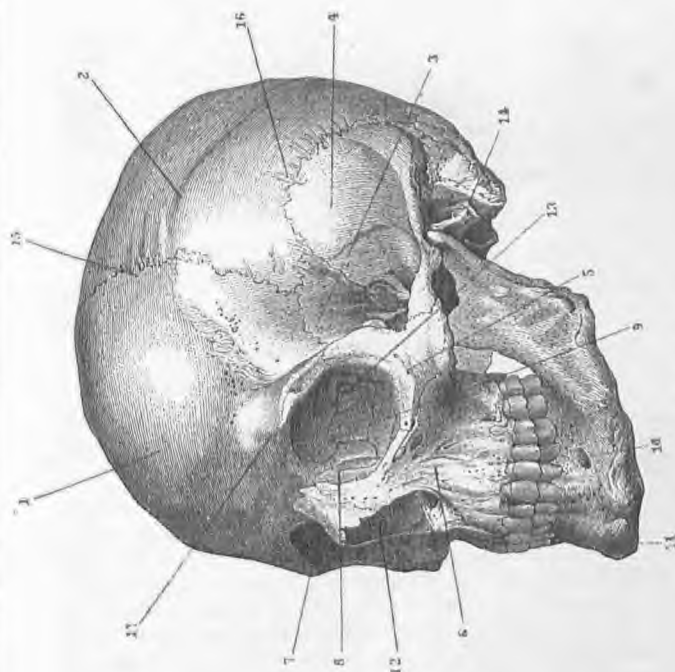
— 2) Θερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Χαλκίδος παρ' Ἀσπροποτάμῳ κειμένη 9 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Καλαμπάκας καὶ ἐπὶ χώρας ὄρεινῆς τῆς Πίνδου. Κατ. ἔχει μόνον 27.

— 3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης, ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Φαναρίου καὶ περιλαμβάνον 378 κατοίκους.

Κρανιά. 1) Χωρίον τῆς Μακεδονίας κείμενον 3 ὥρας πρὸς Β τῆς ἐπὶ τῶν μεθερίων Κουτσούφλιανης παρὰ τὴν παραπόταμον τοῦ Ἀλιάκμονος Βενετικῶν, μετὰ 720 κατοίκων χριστιανῶν.

— 2) Χωρ. τῆς Μακεδονίας κείμενον 1 ὥρ. ΒΔ τῆς Διοκλείης μετὰ 700 κατ. χριστιανῶν.

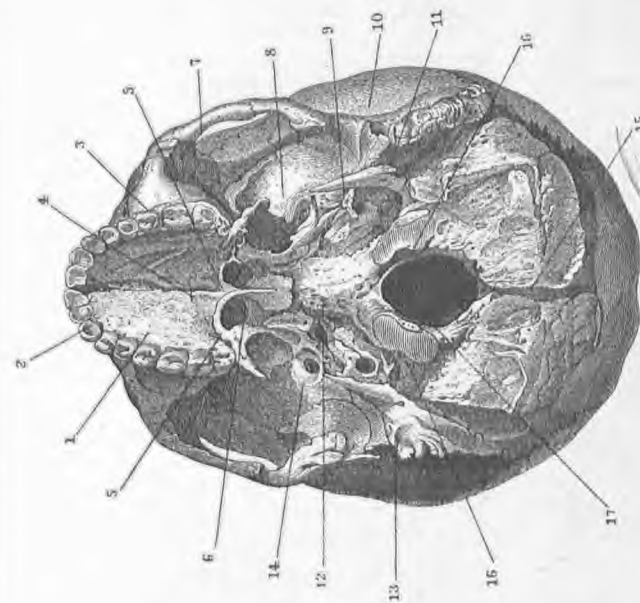
Κρανίδιον. Πόλις πρωτεύουσα τοῦ δμοινύμου δήμου, κειμένη κατὰ τὸ μέσον περίπου τῆς δμοινύμου γερσονήσου, ἧς ΒΔ ὕψους ὁ βουνὸς τοῦ προφῆτου Ἠλίου (ὕψ. 340 μ.) καὶ πρὸς Ν ὁ λόφος τῆς Ἀγίας Ἀννης (ὕψ. 209 μ.). Δι οἰκίαι τοῦ Κ. εἶναι ἐκτισμέναι κατὰ τὰς Β. κατωφερείας ὑπερκειμένου ὕψωματος (ὕψ. 191 μ.) ἐκτεινόμεναι ἐκατέρωθεν ἀμφιβατρικῶς. Δι ὁδοὶ αὐτῆς εἶναι στε-

Εἰκὼν Α'.

Εἰκ. Α'. Πλαγία ὄψις.

1. Μετωπιαῖον ὀστέον. 2. Βρεγματικόν. 3. Μείζων πτέρυξ τοῦ σφηνοειδούς. 4. Κροταφικόν. 5. Ζυγωματικόν. 6. Ὄστέον τῆς κάτω γνάθου. 7. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 8. Δακρυϊκόν ὀστέον. 9. Πτερυγιον τοῦ ἡβρωειδούς. 10. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 11. Πτερυγιον. 12. Ἀποστέρας τμήμα. 13. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 14. Μαστοειδὲς ἀπόφυσις τοῦ κροταφικοῦ ὀστέου. 15. Στεφανία βράχ. 16. Δακρυϊκὴ βράχ.

Εἰκὼν Β'.

Εἰκ. Β'. Ὄψις κάτωθεν.

1. Ὑπερώς ἀπόφυσις τοῦ ὀστέου τῆς ὀψ. γνάθου. 2. Φατνιακὴ ἀπόφυσις τοῦ ὀστέου τῆς ὀψ. γνάθου. 3. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 4. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 5. Χοάνη. 6. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 7. Ζυγωματικόν. 8. Μείζων πτέρυξ τοῦ σφηνοειδούς ὀστέου. 9. Βρεγματικόν ὀστέον. 10. Αὐτοειδὲς μέρος τοῦ κροταφικοῦ. 11. Μαστοειδὲς μέρος τοῦ κροταφικοῦ. 12. Πρόσθιον μέρος τοῦ ἱνακοῦ ὀστέου. 13. Ἀφθονία μέρος τοῦ ἱνακοῦ ὀστέου. 14. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 15. Ὄστέον τῆς ὀψ. γνάθου. 16. Ἀφθονία μέρος τοῦ ἱνακοῦ. 17. Μείζων ἱνακὸν τμήμα.

Ἐγκυκλοπαίδειον Λεξικόν.

Ἀφθον Κρανίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναί και ανώμαλοι, υδρεύεται δὲ ἐκ δεξαμενῶν καὶ φρεάτων. Κειμένη ἐπὶ ἐπικλινούσας θάλασσας δὲν φαίνεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ λόφου τῆς Ἀγίας Ἀννης καὶ τῶν πρὸς Β ταύτης ὄψωμάτων ἐκτολίσσεται ὁλόκληρον τὸ πανόραμα τῆς πόλεως. Τὸ Κ. ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ τοῦ 1530, οἱ δὲ κάτοικοι του καλοῦνται ἀλβανοί. Κατὰ τὸ 1826 περιεῖχε μόνον 800 οἰκίας, νῦν δ' ἔχει 5500 κατοίκους. Συνδέεται μετὰ τοῦ πρὸς Ν κειμένου λιμένος Χελίου δι' ἀμαξίτος ὁδοῦ. Οἱ Κρανιδιώται ἐπιδίδουν εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν σπογγαλίειαν.

Κρανιδίου δήμος τοῦ νομοῦ Ἀργολιδοκορινθίας. ἔχει κατ. 6442, πρωτεύουσά ἐστὶ τὸ Κρανιδίον καὶ χωρία Κοιλᾶδα (μετὰ τῆς ὁμων. μονῆς), Πορτοχέλι καὶ Φούρνους.

Κρανίσις Μία τῶν τεσσάρων γνωστῶν ἀρχαίων πόλεων τῆς Κεφαλληνίας, κειμένη πρὸς Δ τῆς σημερινῆς περιοχῆς Κρανιάς, ἥς ἐκτεταμένα εἰσέπεια σώζονται ἐπὶ τῶν ὑπερκειμένων τοῦ μυθοῦ τῶν Κουτάβου βραχυδῶν λόφων (ὕψ. 80—200 μ.) καὶ διὰ τὰ σπουδαία ἐκτετατά ἐπὶ τοῦ ἀκριβοῦς πρὸς Δ τοῦ Κουτάβου λόφου. Ἡ πόλις εἶχε λίαν ἐκτεταμένην περιοχὴν, ὑπῆρχε δὲ ἀκόμη ἐπὶ ῥωμαίων. [Δ.Γ.]

Κρανίον (Ἀνατομή). Τὸ σύνολον τῶν ὁσίων τῆς κεφαλῆς, ἅτινα συμβάλλουσιν εἰς σχηματισμὸν τοῦ περιελείοντος τὸν ἐγκέφαλον κύτους. Εἶναι δὲ τὰ ὁστά ταῦτα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὀκτώ, ἥτοι τὸ ἰνιακόν, τὸ σφηνοειδές, τὸ ἡμοειδές, τὸ μετωπιαῖον, τὰ δύο κροταφικά καὶ τὰ δύο βρεγματικά (βλ. τὰς λέξεις καὶ τὸν πίνακα Κρανίον τοῦ ἀνθρώπου). Οὐ μόνον τὰ Κ. τῶν διαφόρων ζωολογικῶν εἰδῶν ποικίλλουσιν ἐπ' ἀπειρον κατὰ τὸ σχῆμα, τὰς διαιρέσεις κλ., ἀλλὰ καὶ τῶν διαφόρων ἀθροιστικῶν φυλῶν τὰ Κ. παρουσιάζουσιν ἀξιοσημειώτους τινὰς διαφορὰς, ὅς ἡ ἀνθρωπολογία ἔλαβεν ὡς οὐσιώδη αὐτῶν διακριτικά. Ἐπειδὴ δὲ τὸ σχῆμα τοῦ Κ., ἢ κατὰ ταύτην λ. χ. ἢ ἐκείνην τὴν θέσιν τοιαύτη ἢ τοιαύτη αὐτοῦ ἀνάπτυξις, προϋποθέτει ἀνάλογον διαμόρφωσιν τοῦ ἐγκεφάλου, κατὰ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν χώραν μᾶλλον ἢ ἥτιον ἀνεπτυγμένου, πρὸ πολλοῦ ἐξεφράσθη ἢ ἰδέα ὅτι ἡ μελέτη προκειμένου τινὸς Κ. δύναται νὰ ὁδηγῇ συμπεράσματα περὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ φέροντος αὐτὸ ἀτόμου, ἐπὶ ταύτης δὲ στηρίζονται ἡ κρανιολογία καὶ ἡ κρανιομετρία. Ἀλλὰ τὰ ὁστικά τούτων πορίσματα εἰσὶν ἀκόμη ὅλως ἀσήμενα. [Ἀν.]

Κρανίον (Crania). Γένος βραχιονοστέδων (βλ. λ.) Μαλακιοστέδων ζώων φέρουσι κόγχην, διὰ μίσχου δὲ μακροῦ καὶ σαρκίους προσφύονται ἐπὶ τοῦ πυθμένου τῆς θαλάσσης, ἐφ' οὗ ὥστε διηγεκῶς. [Φ.Ι.]

Κρανίων δήμος τῆς Κεφαλληνίας. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι τὸ Ἀργοστόλιον, ἐκ δὲ τῶν 8 χωρίων αὐτοῦ εἶναι τὰ σημαντικώτερα Κοκκολάτα, Κομποθεκράτα, Σπήλια καὶ Χελμάτα. Κατ. ἐν ὄλῳ 10241. [Μ.Μ.]

Κραννῶν Ἡ σπουδαιότης τῆς ἀρχαίας Θεσσαλίας πόλις μετὰ τὴν Λάρισαν ἦν τὰ ἀσημαντά εἰσέπεια σώζονται 3 1/2 ὥρας ΝΔ τῆς Λαρίσσης, παρὰ τὸ Χατζηλαρί. Ἦτο ἐδρα τοῦ πλουτοῦ καὶ ἰσχυροῦ γένους τῶν Σκοπαδῶν, οἵτινες πρῶτα πάντες τῶν κοινῶν. Παρ' αὐτὴν τῇ 322 π. Χ. Ἀντίπατρος ὁ Μακεδὼν ἐνίκησε τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὲ ἐπερατώθη ὁ Λαμιακὸς πόλεμος. [Δ.Γ.]

Κραννῶνος δήμος. Ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Λαρίσσης καὶ ἀποτελεῖται ἐκ 16 χωρίων, ὧν ἡ πρωτεύουσα Τασμακλή καὶ τὰ Λουτρόν, Μπουγλάρι, Σουλᾶτι, Ταυσανί, Χατζηλάρι καὶ Χατζη-Χαλᾶρ εἶναι τὰ σημαντικώτατα. Κατ. 4195.

Κράνος βλ. Περικεφαλαία.

Κράντωρ Ἕλλην φιλόσοφος ἔζησε περὶ τὸ 300 π. Χ. Ἔγενν. ἐν Σόλοις τῆς Κιλικίας, φοιτήσας δὲ παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις φιλοσόφοις, ἀνεδείχθη ἐκ τῶν ὀριστοῦν ὁπαδῶν τῆς ἀρχαίας ἀκαδημίας. Ἐγραψε δὲ πάμπολλα ἔργα, οἷον Ὑπομνήματα, ὧν ὀλίγα σώζονται ἀποσπάσματα, διάφορα ἠθικολογικὰ συγγράμματα λίαν ἀναγνωστικῶς ἐν Ῥώμῃ ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ὀράτιος. Περὶ πάνθους ποιήματα λίαν ἐπαινούμενον κλ. [Χ.Η.]

Κραυροῦρης Ὀρυκτὲν συνήθως εἰς νεφροειδεῖς ἢ βοτρυοειδεῖς ὄγκους εὐρισκόμενον, χρώματος βαθύως πρασίνου μέχρι μελανοπρασίνου, ἀποτελούμενον δὲ ἐκ εἰσωσθητικῶν ὀστέων τοῦ σιδήρου μετὰ 8—9 % ὕδατος.

Κράσις Χωρίον τοῦ δήμου Μεγάρων τῆς ἐπαρχ. Πεδιάδος τῆς Κρήτης. Ἀνήκει εἰς τὴν λεγ. Λαγκάδα καὶ ἔχει κατ. 441. [Ν.Β.]

Κρασιάνισσα Κώμη τῆς Ἀλβανίας παρὰ τὴν πόλιν Πριτίνην, ἔχουσα μονὴν θεμελιωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σέρβου βασιλέως Μιλουτίνου (1275—1321), οὗ σώζεται ἡ εἰκὼν μετ' ἄλλων παλαιῶν τοιχογραφιῶν ἐν τῇ μονῇ. Παρ' αὐτὴν δ' εὐρήνεται ῥωμα. ἀρχαιοῦς, μάλιστα λίθοι ἀναθηματικοί.

Κράσιος Χωρ. τῆς Ἠπείρου ἀπέχον 4 1/2 ὁρ. ἀπὸ Δελφίνων μετὰ 500 κατοίκων χριστιανῶν ἑλ. ἡνίων καὶ κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Δροπέλειος, ἐνθα διακλαδεύεται ἡ ἀμαξίτος δι' Ἀργυρέκαστρον, Λιμπόχεον καὶ Τεκελένι.

Κράσις καλεῖται ἐν τῇ γραμματικῇ ἡ συγχώνευσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος λέξεως τινὸς μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ τῆς ἐπομένης εἰς μίαν διέσθην ἢ ἐν φωνῇ, δι' ἧς καὶ αἱ δύο λέξεις συγχωνεύονται εἰς μίαν, π. χ. τοῦλάχιστον=τὸ ἐλάχιστον, τὰλλα=τὰ ἅλλα, Ση-

μεῖον γενομένης Κ. εἶνε ἡ κορωνίς, κατὰ σχῆμα οὐδὲν διαφέρουσα τοῦ ψιλῶς πνεύματος. τιθεμένη δὲ ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προελθόντος φωνήεντος ἢ διφθόγγου. [Μ.Γ.]

Κράσις (ιατρ.). Ἀρχαῖος ἱατρικὸς ὅρος σχέσιν ἔχων πρὸς τὴν παλαιὰν θεωρίαν τῶν χυμῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ὀνόμαζον δὲ Κ. οἱ παλαιότεροι τὴν κατὰ διαφόρους λόγους σύγκρασιν ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ τῶν νομιζομένων 4 χυμῶν τοῦ ἀνθρ. σώματος ἥτοι τοῦ αἵματος, τῆς (κιτρίνης) χολῆς, τῆς μελαίνης χολῆς καὶ τοῦ λέμφου καὶ κατὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν ἥτις ἐθεωρεῖτο ὁ κανὼν, — κατ' ἐξαιρέσειν ἑκάστου ὑπάρχοντος ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ — διέκρινον 4 κυρίας Κ. ἥτοι τὴν αἱματώδη, τὴν χολικὴν (χολερικὴν), τὴν μελαγχολικὴν καὶ τὴν λεμφικὴν (λυμφατικὴν, φλεγματικὴν), διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὁποιων παρήγον καὶ ἀλλας δευτερευούσας. Καὶ αἱματώδεις μὲν Κ. ἀνθρώποι ἐλέγοντο οἱ ἄφθονον ἔχοντες τὸ αἷμα, δραστηρίαν τὴν κυκλοφορίαν, τὸ δέρμα (τοῦ προσώπου ἰδίως) ῥόδιον, ξηροί, εὐθυμοί, εὐφάνταστοι, εὐμετάδοχοι, ἐπιπόλοιοι, φιλήδονοι προδιαθετιμένοι δὲ εἰς τὰς συμφορὰς, τὰς αἱμορραγίας, τὰς φλεγμονάς. Χολικῆς δὲ οἱ μελαγχολικοί, θασεῖς, ὑπέρμεγα ἔχοντες τὸ ἥπαρ, προδιαθετιμένοι εἰς παθήσεις τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ πεπτικῆς συστήματος, τὸν δὲ χαρακτήρα εὐρεῖσθαι, ἐπίμονοι, ἐμπαιεῖς, ἀλαζόνες, ἀλλὰ καὶ μεγαλόφυχοι καὶ δραστήριοι. Οἱ μελαγχολικοί, οἱ βραδύτερον κληθέντες νευρικοὶ ἀπὸ τῆς ὑποτιθεμένης ἐπικρατήσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἔχουσι λίαν ἀνεπτυγμένης τῆς λειτουργίας τούτου καὶ προδιάθεσιν εἰς τὰ νευρικὰ νοσήματα, τὸ αἷμα μελάντερον, τὸ σῶμα καθέλου ἰσχνόν, ἰδίως δὲ χαρακτηρίζονται διὰ τῶν ψυχικῶν ιδιοτήτων, ὄντες βαρύνουσι, ὀλίγον προσέχοντες εἰς τὸν ἐξω κόσμον, ἀμελοῦντες τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, ἀποκλίνοντες πρὸς τὴν μόνωσιν καὶ τὴν μετανθρωπίαν, ἀμετακίνητοι ἐν ταῖς ἀδικαιολογηταῖς ἰδέαις των. Τέλος τοὺς φλεγματικούς χαρακτηρίζει ὠχρότης τοῦ δέρματος, τρίχες ξανθαί, ὀφθαλμοὶ κυανοῖ, σάρκες μαλθακαί, ἀδράνεια τῶν λειτουργιῶν, προδιάθεσις εἰς τὴν χοιράδωσιν, τὴν φθίσιν, τὴν ραγίτιδα, ὥθικως δὲ ἀπάθεια, βραδύτης καὶ δυσκίνησις, ἀλλὰ καὶ φρόνησις καὶ κρίσις ὀρθή ἀνευ συγκινήσεων καὶ φαντασιοληξιών. Καὶ τὰς μὲν φυσικὰς ταύτας διαφορὰς τῶν ἀνθρώπων οὐδεὶς ποτε ἠμφισβήτησεν· ἀλλ' ἡ ἐπὶ τῶν χυμῶν βεβαιωμένη θεωρία πρὸς ἐξηγήσιν αὐτῶν πρὸ πολλοῦ κατέπεσε, χωρὶς νὰ ᾖται ἀκόμη δυνατόν νὰ δοθῇ ἐρμηνεία τις αὐτῶν ἐπὶ βιολογικῶν παρατηρήσεων μεμορφωμένη, διότι καὶ αἱ σήμερον ἐν χρῆσει ἐκφράσεις «διάθεσις», «προδιάθεσις», «ἐπιδεδεικνύμενη» καὶ αἱ τὶς ἄλλη

τὰ πράγματα μόνον ἐμφαίνουσιν ἄνευ ἀποχρώσεως ἐρμηνείας. [Ἀν.]

Κρανογοιάρσκι. Πόλις ἐν τῷ σιδηρικῷ κυβερνεῖῳ Ἰενισσέσκ, ἐπὶ τοῦ Ἰενισσέσκ. ἔχει 15 566 κατ. (1887), οἵτινες διατηροῦσι βιομηχανίαν δερμάτων τὸ δὲ θέρος ἐργάζονται πολλοὶ καὶ εἰς τὰ χρυσοπλυντήρια τοῦ Ἰενισσέσκ. [Μ.Σ.]

Κράσνος-Σέλη. Χωρίον ἐν τῷ ῥώσσῳ κυβερνεῖῳ Πετροπόλεως, ἀφ' ἧς ἀπέχει 20 χμ. ΝΝΔ. ἔχει αὐτοκρατορικὴν ἐπαυλιν μετὰ μεγάλου καὶ ὠραίου κήπου καὶ περὶ 3000 κατ. γεωργούς καὶ κηπουρούς. Ἐνταῦθα ἐπιθεωρεῖ κατὰ τὸ θέρος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν σωματοφυλακίαν. [Μ.Σ.]

Κράσνουζ ἡ Κράσνοϊ καλεῖται πόλις τοῦ ῥώσσικου κυβερνεῖου Σμόλενσκ, 50 χμ. ΝΔ ἀπὸ Σμόλενσκ, μετὰ 3383 κατ., γνωστὴ ἐκ 2 μαχῶν συμβασθῶν τῇ 1812 μεταξὺ Ῥώσων καὶ Γάλλων· νικήσαντες κατὰ τὴν πρώτην οἱ Γάλλοι, κατὰ τὴν δευτέραν ἠττήθησαν κατὰ κράτος. [Μ.Σ.]

Κράσνουϊ-γάζο. Πόλις τοῦ ῥώσσ. κυβερνεῖου Ἀστραχάν, ἐπὶ τοῦ Βουζάν, οὐ μακρὰν τῆς Κασπίας θαλάσσης, μετὰ 6237 κατ. ἁλίον καὶ ἐμπόρων. [Μ.Σ.]

Κρασσέδσκις (Ἰωσ. Ἰγν. Krasowskij), Σημαντικὸς συγγραφεὺς τῶν Πολωνῶν, γενν. 1812 ἐν Βαρσοβίᾳ, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ζήσας ἐν Βαλυνίᾳ, ἐπιδεθεὶς εἰς φιλοσοφ. ἔργα, ἀπὸ τοῦ 1863 ζῶν ἐν Δρέσδῃ καταδικασθεὶς ἐν Γερμανίᾳ ὡς προδοὺς μυστικῶν ἔργων εἰς πενταετὴ κάθειρξιν, ἀποθ. δ' ἐν τῷ μεταξὺ τῇ 1887 ἐν Γενεύῃ. Ἐγραψεν ἐν ὅλῳ 400 τόμους μυθιστορημάτων καὶ διηγημάτων, ποιήματα, δράματα, ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Πολωνίας κλ. ἀκόμη δὲ παμπληρὴ ἀβρα εἰς ἐφημερίδας. [Μ.Γ.]

Κράσος (Grassus). Ἐπώνυμον πλείστον ἀρχαίων ῥωμαϊκῶν οἰκογενειῶν, ὧν ἡ γνωστότατη ἦν κλάδος τοῦ ἀρχαίου πληθείου γένους τῶν Λικινίων. Καὶ ὁ μὲν Λούκιος Λικίνιος Κ., γενν. 140 π. Χ., ἦτο περιώνυμος ῥήτωρ· ἐγένετο δὲ τῇ 95 ὑπατος μετὰ τοῦ Κοίντου Μουκίου Σκαϊόλα. ἀπὸ θ. δὲ τῇ 91. Διὰ τοῦ Κικέρωνος διεσώθησαν τεμάχια τινὰ τῶν λόγων του, ἐκδοθέντα ἐν τοῖς «Ἀποσπάσμασι ῥητόρων» τοῦ Μάυερ. — Ὁ δὲ Μάρκος Λικίνιος Κ., ἐπικαλούμενος ὡς καὶ πολλοὶ τῶν προγόνων του Dives (πλούσιος), ἐγενν. πρὸ τοῦ 115 π. Χ., καταδιωχθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς μερίδος τοῦ Μαρίου ἐτιμήθη καὶ ἐπλοῦτισεν ἐπὶ τοῦ Σύλλα. Πραίτωρ ὧν ἐνίκησε τῇ 71 τὸν Σπάρτακον (βλ. Ἀ.) ἐν Λουκανίᾳ, τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐγένετο ὑπατος μετὰ τοῦ Πομπηίου, ἐπὶ μακρὸν δ' εἶτα εἰργάσθη ὅλως ἰδιωτικῶς διαχειρίζομενος τὴν περιουσίαν του ἣν ὁ Πλούταρχος ἀναδιβάλλει

εἰς 7000 τάλαντα (περ. 40 ἑκατ. φράγκων) καὶ ὁ Πλίνιος εἰς 200 ἑκατ. σαστερτίων (45 ἑκατ. φρ.), συνεδέθη δὲ στενωὺς μετὰ τοῦ Καίσαρος. Τῷ δὲ 60 ἀπετελέσθη ἐξ αὐτοῦ, τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Πομπηίου ἡ πρώτη τριανδρία (βλ. λ.). Γενόμενος τῷ 55 ἐκ νέου ὑπαὶτος μετὰ τοῦ Πομπηίου ἀπῆλθε μετ' ὀλίγον εἰς τὴν παραχωρηθεῖσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν τῆς Συρίας, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἣν κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπέταξεν, ἐπιστρέψας δ' εἰς Συρίαν ἐσύλησε πολλὰς πλῆεις καὶ ναυεὺς ἐν εἰς καὶ τὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Τῷ δὲ 53 ἐκίνησε πάλιν πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν ἵνα πολεμήσῃ τοὺς Πάρθους, ὑπερασπίζων τοὺς ὑπὸ τούτων πολεμουμένους Ἀρμενίους, διατελοῦντας ὑπὸ τὴν ῥωμα. κυριαρχίαν, ἀσπόμενος ὅμως ἐνεργήσας ἐγένετο αἰτίας μίᾳς τῶν δεινότερων τῶν ῥωμ. βασιλέων ἡτῶν περὶ τὸν ποταμὸν Βαλίσσεν (νῦν Βελίχ), μετ' ὀλίγον δ' ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Σουρένα, ἀρχιστρατήγου τῶν Πάρθων, ἐν συναντήσει: πρὸς αὐτὸν ἦν ἔσχατη θάνατος ἐκ Κ. προταθεῖσαν γὰρ δεχθῆ. Βίον τοῦ Κ. ἔγραψεν ὁ Πλούταρχος. [B.A.]

Κράσσο-Σόρενυ (Krasso-Söreny) (Krasso-Söreny.) Οὐγγρ. κέν κομητάτον δριστερόθεν τοῦ Τασίου καὶ Δ. τῆς Ῥουμανίας, ἔκτασιν ἔχον 9750 τ.χμ. καὶ (1890) 406 053 κατ. Ἄν καὶ ἐν γένει ὀρενίη χώρα, ἀνέκει εἰς τὰ εὐφορώτατα μέρη τῆς Οὐγγαρίας. Σπουδαία ἐστὶν ἡ ἐξαγωγή ἀργύρου καὶ χαλκοῦ, ἐλγυώτερον ἡ τοῦ σιδήρου· τὸ δὲ ἐν αὐτῇ ἐξαγόμενον μάρμαρον ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ τῆς Καρράρας. Τὸ κομητ. ἀπετελέσθη ἐκ τῶν πρότερον χωριστῶν κομ. Κράσσο καὶ Σόρενυ. Πρωτ. ἡ Λούγος. [M.S.]

Κραστικοί. Χωρίον τοῦ δήμου Καλαβρύτων ἐγγὺς τῆς μονῆς τῆς Ἀγ. Λαύρας ἐν ταῖς Δ. ὑπερείαις βουνοῦ, ἔχον 94 κ. γεωργ. καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κραταία (Bot.). Συνώνυμον κατὰ Διοσκουρίδην Χελιδονίου τοῦ μεγάλου (βλ. λ.).

Κραταιόγωνα (Bot.) κατὰ Θεόφραστον ἡ Κραταίονον κατὰ Διοσκουρίδην. Ἀρχαία ἐνομασία φυτοῦ οὗ τὸ εἶδος δυσδιόριστον· ἴσως εἶδος Πολυγόνου (Polygonum Ballardii All.). [Θ.Χ.]

Κράταγος (Bot.) Crataegus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Μισπιλωιδίων (ἡ Μηλεωιδίων). Φυτὰ θαμνώδη τῆς Β. εὐκράτου ζώνης. Τὰ κοινότερα εἶδη ἐν Εὐρώπῃ εἰσὶν Κ. ἡ Ὁξυάκανθα (C. Oxycantha L.) καὶ Κ. ὁ μόνόφυλλος (C. monophylla Jacq.), κοινῶς ἐν Ἑλλάδι Τριφυλιά καὶ Μεμουρτζελιά, πιθανῶς δ' ἡ Ὁξυάκανθα τῶν ἀρχαίων, ἀμφότερα (γερμ. Weissdorn, γαλλ. Aubépine) ἐνεκα τῶν δεικνύον ἀκανθῶν ὠφελιμώτατα διὰ φραγμοῦς. Καλλιιεργεῖται δὲ συχνὰ καὶ Κ. ὁ Ἀζάρελος (C. Azarolus L.,

γαλλ. Azaroller), οὗ οἱ καρποὶ μεγάλῃτεροι τῶν ἄλλων εἰδῶν καὶ ἐξωδιμοί, κοιν. Κουδούμῃλα. Ἐν ὀρενίᾳ τῆς Ἑλλάδος φύονται: προσέτι Κ. ὁ τοῦ Χελδρελίου (C. Heldreichii Boiss., κοινῶς Μορενσιά), Κ. ὁ ἀνατολικὸς (C. Orientalis Pall.) καὶ Κ. ὁ πυκνός (C. pycnoloba Boiss. et Heldr., κοινῶς Μπερκιά, ἴσως ὁ Κ. τοῦ Θεοφράστου), Πολλὰ εἶδη Κ. καλλιιεργεῖνται: πρὸς κόσμον ἰδίως τὰ τῆς Β. Ἀμερικῆς. [Θ.Χ.]

Κρατερὸς. Εἰς τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν καὶ φίλος ἐμπιστος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἐξ Ὀρεσιτιάδος τῆς Μακεδονίας. Αὐτὸς κατέβαλε τοὺς στασιάζοντας Βακτριανούς καὶ Σογδιανούς εἰς τὰς ὀρενίᾳ χώρας τοῦ ἄνω Ὀξου (328—27), κατὰ δὲ τὴν ἐξ Ἰνδίων ἐπιστροφήν διώκει τὰ διὰ ξηρὰς ἐπιστρέφον μέρος τοῦ στρατοῦ. Τῷ 324 ἐπανῆλθε μετὰ 10 000 ἀπομάχων εἰς Μακεδονίαν· τῷ 322 ἐπεράτωσε τὸν Λαμιακὸν πόλεμον διὰ τῆς ἐν Κραννῶνι μάχης καθ' ἣν ἡττήθησαν οἱ Ἕλληνες. Τῷ δὲ 321 συνενωθεὶς μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, Ἀντιγόνου καὶ Νεοπτολέμου κατὰ τοῦ Περδίκκα εὖρε τὸν θάνατον πόλεμῶν κατὰ τοῦ Εὐμένους ἐν Καπαδοκίᾳ.

Κρατέρωμα. Κράμα γαλκοῦ καὶ κασιτέρου, ὅμοιον πρὸς τὸν ἡμέτερον ὀρείγαλκον, ἐν πολλῇ χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν ταῖς τέχναις. Ἐκαλεῖτο καὶ ἀπλῶς Κράμα. [Ἀν.]

Κρατεύας. Ἀρχαῖος ῥιζοτόμος Ἑλλην τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως Μιθριδάτου, εἰς ἐν ἀφίερωσε σύγγραμμά του Περὶ τῶν ἱαματικῶν δυνάμεων τῶν φυτῶν. Σώζεται δὲ τὸ σύγγραμμά αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥιζοτομῇ. Μνημονεύουσιν αὐτὸν ὁ Ἱπποκράτης, ὁ Γαληνὸς καὶ ὁ Διοσκουρίδης ἐν τῇ προοίμῳ τοῦ περὶ ὕλης ἱατρικῆς συγγράμματός του. Ὁ δὲ Λινναῖος ἀφίερωσε αὐτὸν τὸ γένος Κρατεύας (Crataeva), δένδρον τῆς οἰκογεν. τῶν Καππαριδιωδῶν ἐν τῇ δυτικῇ Ἰνδίᾳ φύομενον ὅπου ὁ φλοιὸς καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εἰσὶν ἐν χρήσει ὡς ἱαματικά. [Θ.Χ.]

Κρατήρ παρ' ἀρχαίοις ἐκαλεῖτο ὀγγεῖον μέγα μετ' εὐρέος στομίου, πῆλινον ἢ μεταλλινόν, διὰ γλυφῶν ἐνίοτε ἢ γραφικῶν παραστάσεων ἐξωθεν κεκοσμημένον, ἐν ᾧ κατὰ τὰς ἐστιάσεις ἐκρινάτο ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν ὁ αἶνος μετ' ὕδατος, πρὶν ἐγγυθῆ εἰς τὰς φιάλας· ἐνίοτε εἶχε καὶ λαβὰς, συχνὰ δὲ περιγράφεται Κ. ἱστάμενοι ἐπὶ τρίποδος. [Ἐγ.]

Κρατήρ. Βλ. Ἡραίστεια.

Κράτης. 1) Ἀθηναῖος, ὁ ἴδρυ ἡς τῆς ἀρχαίας κωμωδίας (πρὸ τῆς 80ῆς Ὀλυμπιάδος). Ἀναφέρονται 14 αὐτοῦ κωμωδίαί, σώζονται δ' ἀποσπάσματα τινα 9 ἐξ αὐτῶν.

— 2) Φιλόσοφος κυνικός περὶ τὸ 328 π. Χ. ἔχσας μαθητὴς τοῦ Διογένητος. Ἐκ πλουσίας καὶ ἐπιστήμου οἰκογενείας τῶν ὠθηδῶν

καταγόμενος, ἐγκατέλιπε πάντα τὰ ὑπάρχοντά του καὶ ἠσπάζθη τὸν κινισμόν. Δι' ὑπὸ τὸ ὄνομα του σφαιζόμεναι 38 ἐπιστολαὶ ἃς ἐξέδωκεν ὁ Βοκασσινάδ' καὶ βραδύτερον ὁ Hetcher (ἐν τοῖς «Ἐπιστολογράφοις» Παρ. 1873) ἀνέκυσεν εἰς μεταγενεστέρους χρόνους.

— 3) Ἑλλήν γραμματικὴς ἐκ Μιλλεῦ τῆς Κιλικίας, ἀφ' ἧς καὶ Μαλλώτης ἐπικαλεῖται. Ἐπαιδεύθη ἐν Ἰαρέω, μετέβη δ' εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀττάλου ἐν Περγᾶμῳ, ὅπου ἱδρυσεν ἰδίαν γραμματικὴν σχολὴν (τὴν Περγαμηνήν), κατὰ τὴν κριτικὴν καὶ τὰς περὶ γλώσσης ἀρχὰς ἀντίθετον πρὸς τὴν ἀλεξανδρινὴν σχολὴν τοῦ Ἀριστάρχου. Τῷ 150 μετέβη καὶ εἰς Ῥώμην ὅπου ὠμίλησε δημοσίᾳ καὶ πολλὴν ἐξήγειρεν ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τῶν γραμματικῶν σπουδῶν. Ἀπέθ. δὲ πιθανῶς τῷ 145. Τὰ σφαιζόμενα ἀποσπάσματα τῶν εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ ἄλλους ποιητάς ἀνῶτερον ὄρον ἐπὶ ὠρισμένων πταισμάτων. Ἐνίοτε ὁ νόμος δριζεῖ διὰ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν συγχρόνως πρόστιμον καὶ κράτησιν, ὅτε ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβληθῇ ἢ ἑτέρα μόνον τῶν ποινῶν τούτων ἡ ἐξηχμένη κατ' ἀναλογίαν μίση ἡμέρας κράτησις πρὸς τρεῖς δραχμάς πρόστιμον. [Πφ.]

Ἑκράτησις. Ποινὴ ἀπονομικὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας διαρκεῖσα ἀπὸ μίας μέχρι τριᾶκοντα ἡμερῶν, πλὴν ἐσθικὴ ὁ νόμος τάσσει ἀνώτερον ὄρον ἐπὶ ὠρισμένων πταισμάτων. Ἐνίοτε ὁ νόμος δριζεῖ διὰ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν συγχρόνως πρόστιμον καὶ κράτησιν, ὅτε ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβληθῇ ἢ ἑτέρα μόνον τῶν ποινῶν τούτων ἡ ἐξηχμένη κατ' ἀναλογίαν μίση ἡμέρας κράτησις πρὸς τρεῖς δραχμάς πρόστιμον. [Πφ.]

Ἑκράτησις προσωπικὴ (Contrainte par corps) καλεῖται τὴ ἀναγκαστικὴν τῆς ἐκτελέσεως μέσον, δι' οὗ ἡ πληρωμὴ τοῦ χρέους ἐκδιάζεται κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ὀφειλέτου. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ Π. Κ. ἦν τὸ μόνον ἐν χρήσει μέσον ἐκτελέσεως (manus iniectionis), δυναμένῳ τοῦ θανέιστου ἐν ἀδυναμίᾳ τοῦ ὀφειλέτου πρὸς παροχὴν τῆς ὀφειλῆς του νὰ θανατώτῃ αὐτὸν ἢ νὰ τὸν πωλῇσῃ ὡς δούλον. Ἐπίσης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς Ἑβραίοις καὶ ἅπασιν τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς (πλὴν τῶν Ἀθηναίων, παρ' οἷς μᾶλλον ὡς ἐξαίρεσις θεωρεῖται ἡ Π. Κ.) ἐν μεγίστῃ ἢ ἐφαρμογῇ ὁ βάρβαρος οὗτος θεσμός, ἐξακολουθήσας ἀνευ διακοπῆς νὰ διέπῃ τὴν Εὐρώπην ἐλόκληρον οὐ μόνον κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, μέχρις οὗ τὸ σύνθημα δούσης πρώτης τῆς Γαλλίας τῷ 1793, ἤρξατο βαθμυδὸν καὶ κατ' ἐλάχιστον καταργούμενος, ὥστε σήμερον ἄλλοι εἶναι αἱ διατηρούσαι εἰσέτι τὴν Π. Κ. πολιτεῖαι. Καὶ εἰκότως διότι ἐν τῷ ἀφ' ἑνὸς ἐξευτελίζονται δι' αὐτῆς καὶ στιγματίζεται ὁ πολλάκις λίαν ἐντιμὸς ὀφειλέτης, ἀφ' ἑτέρου καθίσταται ἀνικανὸς εἰς ἀπέτισιν τῆς ὀφειλῆς του, μὴ θυνάμενος ἐνεκα τῆς στερήσεως τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας νὰ ἐργασθῇ,

οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἀναγκάζονται τρίτοι μὴδὲν πταίσαντες καὶ μὴδὲν ὀφειλόντες νὰ πληρώσωσιν ἀλλότριον χρέος, γινόμενης οὕτω ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου αἰσχρὰς ἐκμεταλλεύσεως τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων, τῆς πατρικῆς στεργῆς, τοῦ οἰκικοῦ πένθους, τῆς συζυγικῆς ἀγάπης. Καὶ ἐμὼς παρ' ἡμῖν μεθ' ὅλην τὴν γενεμένην πρὸς κατάργησιν ἐργασίαν δὲν ἐπετεύχθη δυστυχῶς αὕτη μέχρι σήμερον, ὥστε ὁ ἀπάνθρωπος θεσμὸς εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἰσχύϊ, καθιερούμενος ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν 998—1024 τῆς Π. Κ., Δικονομίας, δριζόντων ῥητῶς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἀπαγγέλλεται κατὰ τινος Π. Κ., τὰ πρόσωπα ἅτινα ἐξαιροῦνται ταύτης, τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἀπολύεται ὁ φυλακισθεὶς κτλ. [Πφ.]

Ἑκράτεις. Ἀρχαῖος κωμωδιογράφος Ἀθηναῖος, υἱὸς Καλλιμήδους, περὶ τὸ 528—423 π. Χ., παρὰ τὸν Ἀριστοφάνη καὶ τὸν Εὐπλεῖν τασσόμενος ὡς εἰς τῶν ἀρίστων ἀντιπροσώπων τῆς ἀρχαίας κωμωδίας, ἦν μάλιστα αὐτὸς μετὰ τοῦ Κράτηος ἐδμησουργήσαν ὡς τέχνην. Ἐποίησεν 21 κωμωδίας, ἐνίκησε δὲ ἐννεάκις καὶ διὰ τοῦ τελευταίου του ἔργου, τῆς «Πιτύνης», τὰς «Νεφέλας» τοῦ Ἀριστοφάνους· σήμερον ἔχουσιν μόνον ἀποσπάσματα συλλεχθέντα ὑπὸ Meineke καὶ νεωστὶ ὑπὸ Kock (ἐν τοῖς «Ἀποσπάσμασι τῶν Ἀττικῶν κωμικῶν», τ. 1. Λιψ. 1880). Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐξαίρεται ἡ γονιμότης τοῦ πνεύματος του καὶ ἡ ἐν τοῖς σκώμμασιν εὐφυΐα του. Κ. ὁ νεώτερος ἦτο ἄλλος κωμωδιογράφος, κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσι τοῦ δ' αἰῶνος, ἀνήκων εἰς τὴν λεγομ. μέσην κωμωδίαν. Τὰ ἀποσπάσματα αὐτοῦ βλ. ἐν τοῖς «Ἀποσπάσμασι τῶν Ἑλλήνων κωμικῶν» τοῦ Meineke. [Χ.Β.]

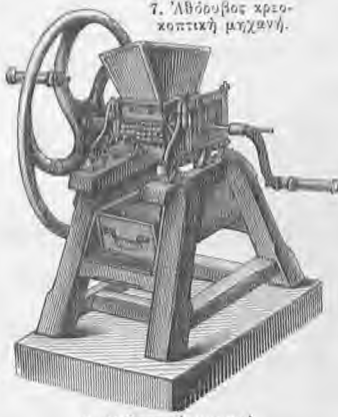
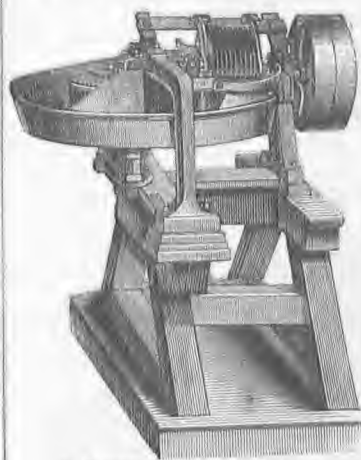
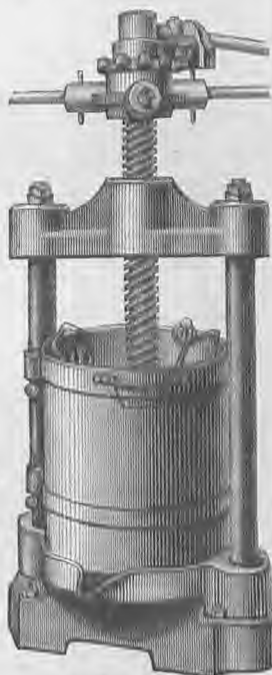
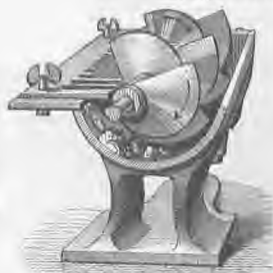
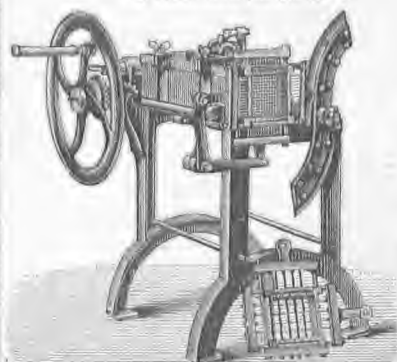
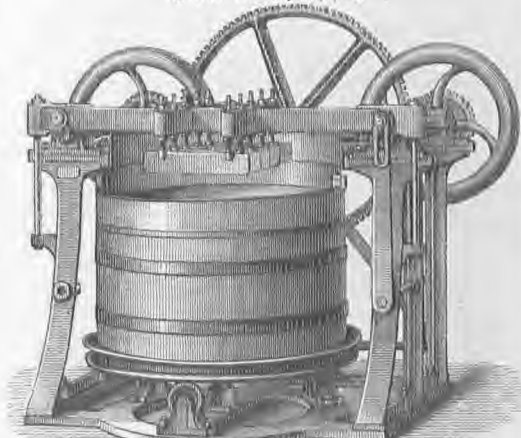
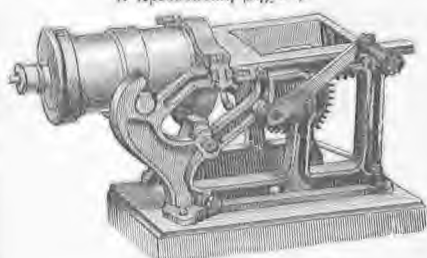
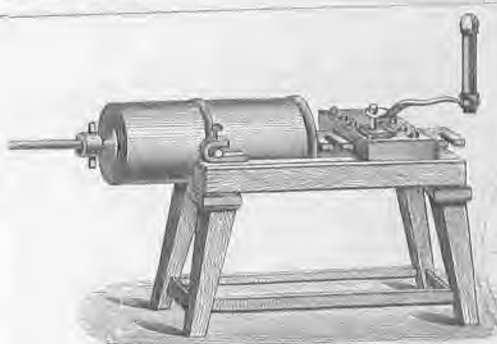
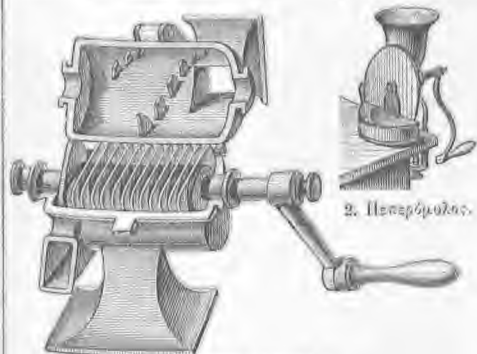
Ἑκράτιππος. Ἀρχαῖος περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐν Μιτυλήνῃ γεννηθεὶς καὶ ζήσας ἐν Ἀθῇναις περὶ τὸ 50 π. Χ. Ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος. Τὰ ὄνείρ σκριτικὰ του ἀποβλήθησαν. [Χ.Β.]

Ἑκράτος βλ. Πολιτεία.

Ἑκράτος. Κατὰ τὴν ἀρχ. μυθολογίαν τέκνον τῆς Στυγῆς καὶ τοῦ Πάλλαντος, ἀδελφὰς ἔχον τὴν Νίκην, τὴν Βίαν καὶ τὸν Φόβον, μεθ' ὧν συνεπολέμησεν ὑπὲρ τοῦ Διὸς κατὰ τῶν Τιτάνων. [Χ.Β.]

Ἑκρατύλος. Ἀρχαῖος φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Ἑρακλείτου καὶ τοῦ Πρωταγόρου καὶ διδάσκαλος τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἐν τῷ ὁμωνύμῳ διαλόγῳ παρίστα τὸν Κ. ὑπερασπίζοντα τὸ σύστημα τοῦ Ἑρακλείτου κατὰ τῆς ἐλεατικῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἑρμογένους. [Χ.Β.]

Ἑκράφτ (Πέτρος Krafft). Διάσημος ζωγράφος, γεννηθεὶς 1780 ἐν Ἀναου, ἐκπαιδευθεὶς δὲ καλεῖται ἐν Βιέννῃ. Ἐν Παρισίοις σπουδάζας τὴν τεχνότροπικὴν τοῦ Δαβὶδ συ-

Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

Ἄρθρον Κοῦας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νετέλεσεν ὑπερον, ἐγκατασταθεὶς ἐν Βιέννῃ ἀπὸ τοῦ 1807, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐνταυθα ζωγραφικῆς ἀποσπάσας ταύτην ἐκ τῆς μονομερούς πρὸς τὴν ἀρχαίτητα διευθύνσεως καὶ ὑποδείξας αὐτῇ νέας ἔδους, πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἱστορίαν κλ. Τὰ ἔργα του, ὡς ἐπὶ πλείστον παραστάσεις ἐκ τῆς αὐστριακῆς ἱστορίας, ἐπολλαπλασιάσθησαν διὰ τῆς χαλκογραφίας ὑπὸ ἀρίστων καλλιτεχνῶν. Ἀπεθανε δὲ ὁ Κ. ὡς διευθυντὴς τῆς αὐτοκρ. πινακοθήκης τοῦ Belvedere ἐν Βιέννῃ τῇ 1886.

Κράφτ (Ἀδὰμ Kraft ἢ Krafft). Γερμανὸς γερμανὸς γλύπτης, γενν. πιθανῶς ἐν Νυρεμβέργῃ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 11^{ου} αἰῶνος καὶ ἀποθ. 1507 πλησίον αὐτῆς ἐν Schwabach. Ἡ τέχνη του ἐγλεῖται εἰς τὴν ἐξοχὴν μίμησιν τοῦ φυσικοῦ, δι' ἧς ἐνέπνευεν ζωὴν εἰς τὰ ἔργα του καὶ αἰσθημα ἀληθινόν. Οὕτω διακρίνονται αἱ παραστάσεις ἐκ τῶν ἀγ. παθῶν, ὁ οἶκος τῆς Εὐχαριστίας ἐν τῇ ναφί τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, τὸ μνημα τοῦ Schreier ἐν τῇ ναφί τοῦ Ἀγ. Σεβαστοῦ καὶ ἄλλα πολλὰ διατηρούμενα ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἄλλα γα. Πρὸ πάντων δὲ τὰ διακοσμητικὰ μέρη τῶν ἔργων σημαίνουσι τὴν ὑφίστην ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας γοτθικῆς τέχνης.

Κράφτ-Ἐβινγκ (Ῥιχάρδος, βαρὼνος φὸν Krafft-Ebing). Ἐπίσημος νευρολόγος καὶ ψυχίατρος γερμανός, γενν. 2/11 Ἀύγ. 1840 ἐν Μάνναϊμ, γενόμενος δὲ καθηγητὴς τῆς ψυχιατρικῆς ἐν Στρασβούργῳ, τῇ 1873 ἐν Γράτς καὶ ἀπὸ τοῦ 1889 ἐν Βιέννῃ. Ἐγράψεν Ἑγκληματικὴν ψυχολογίαν, Δικαστικὴν ψυχολογίαν, Ἐγγειρίδιον ψυχιατρικῆς κτλ.

Κρέας. Ἡ οὐσιωδέστατη αὐτῇ τροφή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι οἱ μύες τοῦ τῶν ζώων σώματος. Ἀποτελεῖται δὲ τὸ Κ. ἐκ τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, τῶν ἀγγείων (ἀρτηριῶν, φλεβῶν, λεμφωρῶν), τῶν νεύρων, τοῦ συνδέοντος τὰς ἰνῶν καὶ τὰς τῶν ἰνῶν δέσμας πρὸς ἀλλήλας συνδετικοῦ ἰσοτοῦ καὶ λίπους, χημικῶς δὲ συνίσταται ἐκ λευκοματεσιδῶν οὐσιῶν ἐμπροσθέντων δι' ὕδατος, ἐκ λίπους, διαφόρων ἁλμάτων (περίπου 1 %), ἐν εἰς πρωτεῖνοις φωσφορικῶν κλίον καὶ μαγνήσιον, καὶ τέλος ποικίλων τινῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἐν ἐλαχίστῳ ποσῷ ὅσον Κρεατίνης, κρεατίνης, ὑποξανθίνης, ἰνωσίνης, σαρκίνης, οὐρίας, οὐρικού θέος (Πρόλ. Μύες). Καὶ πάντα μὲν τὰ συστατικὰ ταῦτα προπεποῦσι τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ὀρεπτικὴν δέξιον τοῦ Κ., οὐσιωδὲς δὲ μὲν ἐξήρηται αὐτὴ ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν περιεχομένων λευκοματεσιδῶν οὐσιῶν· τὸ δὲ ποσὸν τούτων πάλιν τροποποιεῖται ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τοῦ λίπους (ὑπερ αὐξάνει ἐὰν τὸ ζῶον τρέφεται ἀφθόνως καὶ καλῶς καὶ εἰς μετρίους ἀποβάλλεται πόνους). Ὁ ἐπόμενος πίναξ δείκνυσι τὴν περιεκτικότητά τῶν διαφόρων συστατικῶν ἐπὶ τοῖς 100 εἰς κοινὰ τινὰ εἶδη

κρέατος (τὸ ὑπόλοιπον τοῦ θοροίσματος τῶν ἐν ἐκάστῃ σειρᾷ ἀριθμῶν μέχρι τῶν 100 ἐμφαίνει τὸ ἐπὶ τοῖς 100 ποσὸν τῶν ἁλμάτων καὶ ὀργανικῶν οὐσιῶν).

Κρέας	Γάλακτος	Λευκοματεσιδῶν	Λίπος
Μαζοῦ παχέος	70,3	18,9	9,2
.. λεπτοῦ	78,8	19,8	9,8
Βόει παχέος	61,5	13,1	24,7
.. λεπτοῦ	70,7	20,6	1,5
Ἀρνὸς παχέος	49,0	14,4	43,6
.. λεπτοῦ	77,0	19,5	2,7
Χοίρον παχέος	47,4	13,5	38,3
.. λεπτοῦ	74,4	19,0	4,6

Τὸ Κ. τρώμενον παρεσκευασμένον διὰ τῆς θερμότητος, ἥτις οὐ μόνον καθιστᾷ αὐτὸ εὐγεύστον ἀλλὰ καὶ καταστρέφει τὰ πολὺ συχὰ ἐν αὐτῷ βιοῦντα παράσιτα, ἅτινα θάναται νὰ βλάψωσι τὴν ὑγίαν τοῦ ἐσθίουτος (τρίχινες, σκώληκες κλ.). Ἡ δὲ πέψις αὐτοῦ ἀρχεται ἐν τῷ στομάχῳ κυρίως διὰ τῆς πεψίνης καὶ τοῦ γαστρικοῦ ὕγρου καὶ συντελεῖται ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ διὰ τοῦ παγκρεατικοῦ ὕγρου. Ἡ πέψις αὐτοῦ εἶναι τῶν ταχυτέρων ὅσον ἀραιότερον τὸ ἐκ συνδετικοῦ ἰσοτοῦ καὶ λίπους περιένδυμα τῶν μυϊκῶν δεσμών, ὡς π. γ. ἐπὶ τοῦ Κ. τῶν δασυῶν. Ἡ ζώων νέων πέπτεται τάχιστα τοῦ ἡλικιωμένου· τὸ τῶν πτηνῶν τάχιστα τοῦ τῶν μαστοφόρων καὶ τοῦτο τοῦ τῶν ἰχθύων. Πολλὰ θίμως στοιχεῖα τοῦ Κ. μένουσι ἀπεπτα καὶ συνεκφέρονται τοῖς ἀποχωρήμασιν, ὧν αὐξάνουσιν τὴν κακοδομίαν. Ἐκ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς μαγειρικῆς παρασκευῆς τοῦ Κ. εὐπετότερον καὶ ὀρεπτικώτερον καθιστᾷ αὐτὸ ἡ ἐλαφρὰ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἐψήσις (Κ. ὀπτόν), ἐλάχιστα δὲ ὀρεπτικά καὶ μάλιστα δύσπεπτα εἶναι τὰ ἐβρασμένα Κ. οὐ μόνον διότι τὸ λεύκιμα πηχθὲν διὰ τῆς ζέσεως ὀπταῖται πλείονα πεπτωνιστικῶν κατεργασίαν, ἀλλὰ καὶ διότι ἀποβάλλονται πολὺ μέρος τῶν ἁλμάτων (80 %), ἀφ' ὧν κατὰ μέρος ἐξαρτᾷ ἡ τονωτικὴ δύναμις τοῦ Κ. Περὶ δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ Κ. ζυμοῦ βλ. Ζυμός. Διὰ τοῦ Κ. τρέφεται καὶ τονοῦται ὁ ὅλος ὀργανισμός, τὸ αἷμα γίνεται βαθυχρόστερον, αὐξάνεται ἡ μυϊκὴ ἰσχύς καὶ πλείον ἀντεχεῖ ὁ ἀνθρώπος εἰς τοὺς πόνους, οὐ μόνον τοῦ σώματος ἀλλὰ καὶ τοῦ θυμοῦ κρατυομένου διὰ τῆς σαρκωτοφίας· τὸ δὲ αἷμα θερμαίνεται καὶ ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία κρατυοῦνται. Ὡς πρὸς τὴν ὀρεπτικὴν χρῆσιν παραγγέλλεται μὲν τὸ Κ. ἰδίως εἰς χλωρίδας, ἀναμίας, δυσκρασίας, μαρασμούς, ἐτι δὲ ὡς ἀποκλειστικὴ σχεδὸν τροφή πρὸς τὴν σακχαρώδη διαβήτην, ἀντενδείκνυται δὲ ἐπὶ πάσης δέξιαι νόσου καὶ πυρετώδους καταστάσεως καὶ ὑπερδιδυγερσεως τῆς κυκλοφορίας καὶ τῶν νεύρων, μάλιστα ἐν καρπῷ ἡρώδους. Ἡ β: ο μ η χ α ν : α τοῦ Κ., δι' ἧς τὸ Κ. μεταποιεῖται πολυεσθίως, κυρίως ἐπὶ τῶν

πῇ μακρῇ του διατηρήσει (ἀλλαντες κλ.) ἔλαθεν ἤδη μεγίστην ἀνάπτυξιν καὶ ἐργαστάσια ἐλα μετ' εἰδικῶν μηχανημάτων ἀσχολοῦνται περὶ αὐτὴν (βλ. τὸν προσηρτημένον πίνακα, πρὸς. ἄρθρον Ἀλλαντες). Ἰδιαίτερος μνημονεύει τὸ Ἑκχύλισμα τοῦ Κ., οὐσία μελανιώδῃ, ἐν ὕδατι εὐδιάλυτος εἰς ὕγρὸν διαυγές, ὅπερ προστεθέντος ὀλίγου ἁλτος εἶχει γεῦσιν ζωμοῦ Κ. συμπυκνωμένου. Τὸ ἐκχ. παρασκευάζεται διὰ ψυχρᾶς ἐκχυλίσσεως τοῦ Κ., καὶ συμπυκνώσεως τῶν διαλυτῶν αὐτοῦ συστατικῶν εἰς μικρὸν ὄγκον, διατηρεῖται δὲ καλῶς προφυλαττέμενον ἐπὶ μακρόν. Σήμερον ἡ παρασκευὴ αὐτῆ γίνεται κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Λίτχι, ἐκ 34 ἀκάθων Κ., ἀνευ ὁσίων καὶ λίπους, ἐξαγομένης 1 ὀγκᾶς ἐκχυλίσματος, ἐν ᾗ οὔτε λεύκιωμα ὑπάρχει, οὔτε κόλλα, οὔτε λίπος, ἀλλὰ μόνον ἡ κρεατίνη, κρεατίνη, ἰνίνη, σαρκίνη, κλ. καὶ ἄλλα. Κατὰ ταῦτα τὸ ἐκχύλισμα τοῦτο δένειναι οὐσία ὀρεπτική καὶ ἰσχυροῦσι περὶ αὐτοῦ ὅσα περιπτῶν περὶ τοῦ ζωμοῦ (βλ. λ.). Χρησιμοποιεῖται δὲ εἰς παρασκευὴν ζωμοῦ, διαλυομένου ἐλαχίστου αὐτοῦ ποσοῦ εἰς ὕδωρ καὶ προστιθεμένου ὀλίγου ἁλτος, ἡ καλλίον εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν κοινὸν ζωμὸν τονωτικώτερον. Πρὸς θεραπευτικὸς σκοποὺς ἐπενοήθη ἡ κίνησις τοῦ Κ., ἐκ τοῦ βραστοῦ Κ. παρασκευαζομένη, ὅπερ καταμυθῆν εἰς μικρὰ τεμάχια ἀποξηραίνεται ἐν ἀτμοσφαιρῇ καὶ εἶτα ἀλέθεται εἰς κόνιν. Τινὲς ὑπερβαίνουσι τὴν τονικὴν δύναμιν τῆς κόνεως ταύτης, διδομένης ἐν διαλύσει εἰς τοὺς φθισικοὺς καὶ ἄλλους ἐξησθημένους ἔχοντας τὸν στόμαχον καὶ ἄντον τὴν πέψιν. [Ἀν.]

Κρεατίνη, $C_4H_7N_3O_2$ (Χημ.). Οὐσία εὐρίσκομένη ἰδίως ἐν τῷ χυμῷ τῶν μυῶν τῶν σπογδυλιωτῶν ζώων, ἐλιγώτερον δὲ ἐν τῇ αἵματι καὶ τῇ ἐκ γάλλῳ (οὐγὶ δὲ καὶ τοῖς οὖροις), προσερχομένη δ' ἐκ τῆς δξειδώσεως τῶν ἀζωτούχων οὐσίων. Ἐξαγομένη διὰ χημικῆς κατεργασίας, κρυσταλλοῦται μετ' ὀλίγον εἰς στήλας βασιρρόμβους, διαλυομένης εἰς 74 μ. ὕδατος, εἶναι δὲ γεῦσιν πικρὰν καὶ ἰδιότητας ἀσθενῶς βασικᾶς θερμαινόμενη μετ' δξέων ἀποβάλλει τὸ κρυσταλλικὸν ὕδωρ καὶ μεταβάλλεται εἰς κρεατίνην $C_4H_7N_3O$, οὐσίαν κρυσταλλομένην εἰς ἄγρια πρίσματα διαλυτὰ εἰς 11 μ. ὕδατος, ἀσθενῶς ἀλκαλικήν· αὕτη ἀπαντᾷ σταθερῶς ἐν τοῖς οὖροις, ἀφθονιωτέρα ὅμως μετὰ μόχθους μυϊκοὺς, προσερχομένη βεβαίως ἐν τῇ τῶν μυῶν κρεατίνῃ.

Κρεάτος ἐκχύλισμα, κόνις. Βλ. Κρέας.

Κρεβατζούλα. Κώμη τῆς Κερκύρας ἀνήκουσα εἰς τὸν ὄμιον Ἀπλιωτῶν, ἀπέχουσα δὲ $1\frac{1}{2}$ ὥραν τοῦ Σκριπεροῦ. Κἀτ. 745.

Κρεβιγγὼν (Crevillon). 1) Prosper Jolyot de G., δ' πρεσβύτερος, Γάλλος τραγωποιοῦς, γένν. 1674 ἐν Διζὼν, σπουδάζας ἐν

Παρισίῳ τὰ νομικά, ἄτινα ὅμως ταχέως ἐγκατέλειπε. Μεγάλως ἐφημέριον τὰ δράματα τοῦ «Ἰδομενεὺς» καὶ «Ἀτρεὺς καὶ Θυσίτης» ἦττον δὲ τὰ Ξέρξης, Σεμίραμις, Πύρρος, Κατιλίνος κλ. Ἐπὶ μακρόν ἐξήσεν ἐν στενοχωρίαις, τῇ δὲ 1745 ἔλαβε θέσιν τινὰ ἐν τῇ βασιλ. βιβλιοθήκῃ. Ἐγραψε κατὰ μίμησιν τοῦ Κορνήλιου, ἡγάπα δὲ τὸς τρεμερὲν καὶ ἐκπληκτικὸν ὥστε ἐπεκλήθη Ὁ τρομερὲς. Ἀπὸ τοῦ 1731 ὡν μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἀπέθ. τῇ 1762. Λαμπρὰ ἔκδοσις τῶν ἔργων του ἐγένετο διαταγῇ Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ' εἰς 2 τ. ἐν Παρ. 1750. — 2) Κλαύδιος Πρ. Ζολι δὲ Κ., δ' νεώτερος, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρου, γένν. 1704 ἐν Παρισίῳ, ἀποθ. ἐνταῦθα 1777. Ἐγραψε μυθιστορήματα, εἶον Διὰ ποταλάνης τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοῦ, Ὁ σοφὸς κλ., ἅτα τὸ πλεῖστον ἀνθρώπινα, εἶτι δὲ Ἀθηναϊκὰς ἐπιστολὰς κλ. [Μ Γ.]

Κρέδι (Lorenzo di Credi). Φλωρεντίνος ζωγράφος, γένν. τὸ 1455, ἐν τῇ τέχνῃ μαθητὴς τοῦ Λεονάρδου Βιντζίου. Σώζονται ἐν Φλωρεντίᾳ δύο ὥραϊα Παναγίαι του, Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ (τὸ ἀριστουργημα τοῦ Κ.), ἐν Βερολίνῃ δὲ ἐξαισία Μαγδαληνῆ, ἐν τῇ Λούβρῳ Ἀγία οἰκογένεια κλ. Ἀπέθ. τῇ 1537.

Κρέζ (Creuse, ἱταλ. Croso). 1) Ποταμὸς ἐν τῇ κεντρικῇ Γαλλίᾳ μήκους 275 χμ. πηγάζων ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νομῷ (βλ. κατωτ.) κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ Ὀδοῦς (920 μ.) καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν παραπόταμον τοῦ Αἰγίηρος Vienne. Εἶναι μολίς ἐπὶ 8 χμ. πλωτός. — 2) Ὁ ν. πρὸς Κ., κείμενος μετὰ τῶν νομῶν Indre καὶ Cher (πρὸς Β), Allier καὶ Puy-de-Dôme (πρὸς Δ) καὶ Corrèze (πρὸς Ν), ἔχει ἐκτ. 5605 τγμ. καὶ (1891) 284 060 κατ., πρωτεύουσάν δὲ τὸ Guéret. Ἀποτελεῖται ἐκ χώρας λοφώδους, μετ' ἀφόνων βασῶν καὶ λειμῶνων, ἀνθρακωρυχείων καὶ μεταλλείων καὶ ἱκανῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ σχετικῶς εἶναι εἰς τὸν πτωχότερον τῆς Γαλλίας. [Μ.Σ.]

Κρεζώ (Creusot). Πόλις καὶ μέγα βιομηχανικὸν κέντρον ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Saône-et-Loire (Ρουργουνδία), 413 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ 30 χμ. ΝΑ τοῦ Autun. Ἀσθμαντοῦσα θέσις μέχρι τοῦ 1770 ἀνεπτύχθη ἔκτοτε τεραστίως χάρις εἰς τὰ περίεθ' ἀνθρακωρυχεῖα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, ἥδη δὲ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἶχε πλεῖστα καὶ μέγιστα ἐργαστάσια· ἰδίως δὲ ἠρξήθη ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ ΙΘ' αἰῶνος καὶ τῇ 1846 ἔχον 4012 κατ., κατωκίετο τῇ 1891 ὑπὸ 18467 κατ., οἵτινες καὶ διηγεῖσθαι ἀξίανται. Ἐν Κ. ὑπάρχουσι τὰ μέγιστα σιδηρουργεῖα καὶ χαλυβουργεῖα τῆς Γαλλίας. Ἰδίως δὲ ἀξιομνημόνευτα εἶναι τὰ καταστήματα Σνάινερ καὶ Σας, περιλαμβάνοντα 10 ἀνθρακωρυχεῖα, 10 ὕψικαμίους πρὸς παρασκευὴν τοῦ σιδήρου, μηχανουργεῖα κατασκευάζοντα ἐτησίως 110 ἀ-

μαμάζας πλὴν τῶν ἄλλων παντοειδῶν μηχανῶν κτλ. Ἐν Κ. ὑπάρχει διὰ τὰ τέκνα τῶν ἐργατῶν βιομηχανικὴ σχολή. [Μ.Σ.]

Κρεκουκιον Βλ. Κρεκουκιον.

Κρελζάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου, ἔχον 90 κατ. [Μ.Σ.]

Κρέμνα. Ἀρχαία ὠχυρωμένη πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Κρεμώνας, 43 χμ. ΒΔ ταύτης, δεξιὰ ἐπὶ τοῦ Σέριο, ἔχουσα 8251 κατ. καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. Τὸ ἐνταῦθα παραχόμενον λίνον θεωρεῖται τὸ ἀρίστον τῆς Εὐρώπης.

Κρεμαστή. Κώμη καὶ θερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ζάρακος ἀπέχουσα τῶν Μολίων πρὸς Β. ὥρ. 3 $\frac{1}{2}$. Κατοικεῖται ὑπὸ 729 κατοίκων. Προϊόντα δημ. καρποί, ὄσπρια, εἶνος, ἔλαιον.

Κρεμαστὴς Ἀκρίσεως ὁ δήμος τῆς Φθιώτιδος. ἔχει κατ. 2690 καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Γαρδικίου καὶ 8 χωρίων ὧν τὰ ἀξιολογώτερα Μύλοι καὶ Ῥάχαις.

Κρεμαστός. Χωρίον τοῦ δήμου Κονιστρίων πρὸς Ν τῶν Κονιστρίων ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$. Οἰκεῖται ὑπὸ 268 κατοίκων.

Κρεμέζον. Χρωστικὴ ὕλη παρέχουσα χρώμα βαθ. ἐρυθρόν. Τὸ Κ. εἶναι αἱ ἀπέξη-ραμέναι ὀθλίσαι τοῦ Κόκκου τῆς Ἀρίας ὁρᾶς (Coccus Ilieis), ζῶντος ἐπὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀνατολῇ ἰσχυροῦς Δρυὸς τῆς κοκφοῦρου, σήμερον δὲ εἶναι σχεδὸν ἐγκαταλειμμένον ἐν τῇ μεγάλῃ βασιλῇ (ὕφασμά-των κλ.). Πρβλ. Κόκκος. [Ἀν.]

Κρέμενιτς. Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῇ Ῥωσ. κυβερνήσει Βολυνίας, 27 χμ. ἀπὸ τῶν ἀστροναυτῶν συνόρων. ἔχει 11195 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρίων. [Μ.Σ.]

Κρεμεντσούγ. Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῇ Ῥωσ. κυβερνήσει Πολτάβας, 19' ἥς ἀπέ-χει 120 χμ. πρὸς ΝΔ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δνειπέ-ρου, ὅν ζευγνύει· ἐνταῦθα γέφυρα μήκους 975 μ. ἔχει 50018 κατ. (1886) ποικίλην βιομη-χανίαν καὶ ἐμπόριον ἀκατεργασίων προϊόντων τῆς γῶρας. Ἀξιόλογα εἶναι τὰ ἐρείπια μεγά-ρου ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Πότσεμιν τῇ 1765. [Μ.Σ.]

Κρέμερ (Ίλκ. Cremer) Γνωστότατος ὁλλανδὸς διηγηματογράφος, γενν. 1827 ἐν Ἀρχαίμ, ἀποθ. 1880 ἐν Χάγῃ. Τὰ διηγή-ματά του ἀναφέρονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν βίον τοῦ ὁλλανδ. λαοῦ, διακρίνονται δὲ διὰ τὴν πρωτοτυπίαν, τὴν ὥραιαν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐπιτυχὴ πλοκὴν των [Β.Δ.]

Κρεμζιό (Kremsier). Πόλις τῆς Μο-ραβίας, κειμένη ἐν εὐρόρῳ πεδ. ἀδ. ἐπὶ τοῦ Μάρχ καὶ χρησιμεύουσα ὡς θερινὴ ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ὁλμυτ. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς πόλεως, περιβαλλομένης ὑπὸ παλαιῶν τειχῶν, καὶ 5 προαστείων, ἔ-χουσα ἐν ὅλῳ 12480 κατ. (1890). Ἐκ τῶν

κτιρίων διαπρέπουσιν οἱ ναοὶ (Ἄγ. Μαυρί-κιος) καὶ τὸ μέγαρον τοῦ ἀρχιεπισκόπου μετὰ λαμπροῦ κήπου καὶ διαφόρων συλλογῶν. Τὸ ἐμπέριον (κτηνῶν, σιτηρῶν κλ.) εἶνε σημαν-τικόν, ἀναπτύσσεται δὲ καὶ τις βιομηχανία.

Κρεμιέ (Ίτακ. Ἀδέλφος Cremlieu). Γάλλος Ἑβραῖος, γενν. 1796 ἐν Νίμοε, σπου-δάσας τὰ νομικά, γενόμενος βουλευτῆς, τῇ 1848 μέλος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, τῇ 1870—71 μέλος τῆς ἐν Τουρ καὶ Βερδώ κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, τῇ 1876 γερουσια-στῆς, ἀποθ. 1880. Γνωστός εἶναι ὡς ἰδρύσας τὴν περίφημον Παγκόσμιον Ἰσραηλιτικὴν Ἰσ-γῶσιν καὶ ὡς συγγραφεὺς διαφόρων πολιτικῶν καὶ νομικῶν ἔργων. [Β.Δ.]

Κρεμίνε. Χωρ. τοῦ διαμερίσματος Ἀ-νασελίτσας τῆς Μακεδονίας, μετὰ 500 κατ.

Κροέμλ καλεῖται ῥωσιστὶ φρούριον ἢ ὠχυρωμένον (διὰ τείχους π. χ.) μέρος τῆς πό-λεως, κείμενον ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐν τῇ κέντρῳ αὐτῆς. Κατ' ἐξοχὴν δὲ καλεῖται οὕτω τὸ τῆς Μόσχας (Κρεμλίον), ἔχον περιφέρειαν 5 χμ., περιβαλλόμενον ὑπὸ παχέος τείχους καὶ περιέχον πολλὰ οἰκοδομήματα τοῦ στέμ-ματος, τὰ αὐτοκράτ. ἀνάκτορα, ὀψοστάσιον, πολλοὺς ναοὺς, μετὰ τῶν ὁποίων διαπρέ-πουσιν ὁ Οὐспенικός, ἐν ᾧ στέφονται οἱ αὐ-τοκράτορες, καὶ ὁ Ἀρχαγγελικός, ἐν ᾧ ἐντα-φιάζονται, τὸ κωδωνοστάσιον κλπ. Ἡ δὲ τῇ 1280 γίνεται μνηστὴ ἀνακτόρων ἐν τῇ Κ., πα-ρίφημον δὲ κατέστη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγ. Δουκὸς Ἰωάννου Δ. Καλιτᾶ, ἐκλέξαντος ὡς ἔδραν τοῦ τῆν Μόσχαν καὶ περιβαλόντος τὸ Κ. διὰ τείχους ξυλίνου, τῇ 1255 καὶ 1365 ἐκάθηθον τὸ Κ. καὶ ἀνηγέρθη νέον ἐκ λίθων τῇ 1367. Τοῦτο δὲ προσεπάθησε νὰ κατα-στρέψῃ ὁ Ναπολεὼν τῇ 1812, ἀλλ' ἤδη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' πάλιν σημεῖον τῶν κατα-στρεφῶν ἀπεσβέσθη. [Μ.Σ.]

Κρεμλῆνον Βλ. Κρέμλ.

Κροεμύδικα. Δύο χωρία τοῦ δήμου Βουτράσου, Ἀνω καὶ Κάτω λεγόμενα, μετὰ πλθ. 291 κατοίκων, κείμενα ΝΔ τοῦ Χατζῆ εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$.

Κρεμμυδοσκελλὰ (Βοτ.). Βλ. Ἀ-τκύλλα.

Κρόεμνιτς. Πόλις ἐν τῇ οὐγγρικῇ κο-μητῇ Βάρς, κειμένη ἐν βαθύᾳ κοιλάδι ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀπέν-Ροῦτ-τεκ. ἔχει 8550 κατ. κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$ γερμα-νοὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς Σλοβάκους καὶ Μαγάρους, εἶνε δὲ σπουδαία διὰ τὰ παρ' αὐτὴν πλοῦστα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. [Μ.Σ.]

Κρόεμς. Ἀρχαία πόλις τοῦ ἀρχιδουκά-του Κάτω Ἀυστρίας, κειμένη 60 χμ. Δ ἀπὸ Βιέννης ἐπὶ τοῦ Δουνάβιου, ἔχουσα δὲ μετὰ τινῶν προαστείων 10584 κατ. (1890). Οἱ κάτ. λαχολοῦνται εἰς ποικίλην βιομηχανίαν

και εμπόριον. Ἐπίνειον τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ Δουναβίου εἶνε τὰ 2 χμ. ἀπέχον Στάιν μετὰ περ. 5 000 κατ. [Μ.Σ.]

Κρεμώνα Ἰταλική ἐπαρχία ἐν Λομβαρδίᾳ, ἔχουσα ἑκτασιν 1778 τχμ. καὶ (1890) 324 204 κατ. Ἡ πρωτεύουσα Κ. κεῖται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Πώ, ἔχει λαμπρὰν μητρόπολιν, οἰκοδομηθεῖσαν 1107—90, μετὰ καλλι-στων τοιχογραφῶν καὶ κωδωνοστασίου ὕψους 121 μ., περίφημον Βαπτιστήριον (βλ. λ.), ὠραίας οἰκίας καὶ πλατείας, βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφασμάτων, μουσικῶν ὁργάνων (περίφημα ἦσαν ἄλλοτε τὰ βιολία τῆς Κ.) κλ., κατ. δὲ 31 083. Ἡ Κ. εἶναι ἡδὴ γνωστὴ ὡς ἀρχαία ῥωμ. ἀποικία. [Μ.Σ.]

Κρέξ ἀλέκτωρ ἡ δρυγομήτρα. βλ. Ἀρθρον Ἀλεκτορείδῃ καὶ τὸν σχετ. πίνακα, 17.

Κρέξος. Ἀρχαῖος ποιητὴς καὶ μουσικός, πιθανῶς κατὰ τὸ πρῶτον ἔμπευ τοῦ 19' αἰῶνος ποιήσας καὶ τονίσας διθυράμβους, εἰς οὓς εἰσήγαγε τὴν «παρακαταλογὴν» ἥτοι μέρη ἀπαγγελλόμενα ἐν συνοδείᾳ μουσικῆς ὀχί θμως ὡς ἄσματα ἀδόμενα. [Β.Δ.]

Κρεολίνη Τεχνητὴ οὐσία, μελιτώδης, μελανωπὴ, δσμῆς ὑγραπίστης, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι εἰς μίγμα λευκωπέν, ἔχουσα δὲ ἰσχυρὰν ἀντισηπτικὴν δύναμιν. Ἡ κατασκευὴ τῆς τηρεῖται μυστικῇ ὑπὸ τοῦ ἐπινοήσαντος, γενικῶς ὅμως εἶναι παραδεδεγμένον δι' ἡ Κ. ἐξάγεται ἐκ τῶν γεανθράκων μίγμα οὐδα φαινικῶ ὀξέος, σάπινος κτλ. Διάλυσις αὐτῆς 1:100 καταστρέφει καὶ αὐτοὺς τοὺς σπόρους τῶν βακτηριδίων. Παραγγέλλεται δὲ εἰς πλύσεις καρκινωμάτων δυσωδῶν, ἐλκῶν, τοῦ στόματος ἐπὶ δυσόσμων στοματιτιδίων, τῆς μήτρας κλπ. Ἰστέον ὅμως ὅτι ἀπὸ μεγάλῃς ἐπιφανείας ἀναποθεῖσα φέρει δυσπνοίαν, σπασμούς, κλ. Τὰ δὲ οὐρα ποιεῖ μελάγχρσα. Σήμερον ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς πολὺ δραστηικωτέρας ἀκνῆς τοῦ ὑδραργύρου. [Ἀν.]

Κρεολοὶ ἐναλοῦντο γενικῶς οἱ ἐν ταῖς ἄλλοτε γαλλικαῖς, ἰσπανικαῖς καὶ πορτογαλικάς ἀποικίαις τῆς Ἀμερικῆς ὡς καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν ἐγκατεστημένοι καὶ αὐτόθι γεννηθέντες ἐκ καθαροῦ εὐρωπαϊκοῦ αἵματος Εὐρωπαῖται, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ γεννηθέντας καὶ εἰτα μεταναστεύσαντας, οἵτινες ἐκαλοῦντο *Καπετὸνιοι*. Ἀμρότεροι αἱ λέξεις εἶναι ἰσπανικῆς καταγωγῆς. Ἐκ τῆς ἀνομιξείως δὲ τῶν Εὐρωπαίων τούτων ἐγεννήθησαν μιτὰί τινες διάλεκτοι ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς, Γαλλικῆς καὶ Ἰσπανικῆς γλώσσης, καλούμεναι γενικῶς *Κρεολικά* καὶ διάλεκτοι. [Β.Δ.]

Κρέουσα. 1) Ἡ σύζυγος τοῦ Αἰνείου καὶ μήτηρ τοῦ Ἀσκανίου ἢ Ἰούλου, κῆρη δὲ Πριάμου καὶ Ἑκάτης. Οἱ ἀρχαῖοι ἐμοθελο-

γουν δι' κατὰ τὴν ἐκ Τροίας φυγὴν ἐξῆλθόντα αἰφνης ἐν τῇ μετὰ τοῦ Αἰνείου ἐφευγενί ἀναζητῶν δ' αὐτὴν οὗτος συνήντησε τὴν σκιάν τῆς παρ' ἧς ἔμαθε ὅτι ἡ Κ. ἐκρατήθη ὑπὸ τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν, ἐπληροφορήθη δὲ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων νὰ συμβῶσι. — 2) Πυγάτης τοῦ βασιλείως τῆς Κορίνθου Κρέωνος, ἣν ἐπρόκειτο νὰ νυμφεῖτο ὁ Ἰάκων· ἀλλ' ἡ Μήδεια ζηλοτυπούσα ἐπεμψεν αὐτῇ στέμματα ἢ ἐνδύματα ὅπερ ἄμα ἐφόρεσεν ἡ Κ. καὶ ἀνεφλέχθη καὶ κατέκαυσεν αὐτὴν τε καὶ τὰ ἀνάκτορά τῆς. — Καὶ ἄλλαι δὲ Κ. ἀναφέρονται διάφοροι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ.

Κρέπειον. Λεπτότατον καὶ μαλακὸν ὑφασμα ἐκ μετάξης ἢ μαλλίου ἢ ἀμφοτέρων ἀναμίξε, δι' εἰδικῆς κατεργασίας ἀποβαίνον σὺλῶδες τὴν ὄψιν. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως τὸ μέλαν μάλλινον εἰς ἐνδύματα πένθους. [Ἐγ.]

Κρέστενα. Πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Σκιλλοῦντος καὶ τῆς Τριφυλίας, ἔχουσα 1307 κατ., περίφημος διὰ τὸν λαμπρὸν οἶνον ὃν παράγει. Διτικῶς αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Σκιλλοῦντος. [Μ.Σ.]

Κρεσού (Creasy). Κώμη ἐν τῇ γαλλικῇ νομίῳ Σώμ, ἐπὶ τοῦ Mayo, ἔχουσα (1891) 1 359 κατ., γνωστὴ δὲ ὡς ἐκ τῆς παρ' αὐτὴν νίκης τῶν Ἀγγέλων ὑπὸ Ἐδουάρδον τὸν Γ' κατὰ τῶν Γάλλων ὑπὸ Φίλιππον τὸν Γ' κατὰ τὴν 25 Αὐγ. 1346. [Μ.Σ.]

Κρεσφόντης. βλ. Αἴπυτος.

Κρετόν (γαλλ. Cretonne) καλεῖται εἶδος λινοῦ ὑφάσματος παρασκευαζόμενον ἐν Νορμανδίᾳ, ὡς καὶ ἰσχυρὸν τι εἶδος βραδύκερου ὑφάσματος μετὰ παντοειδῶν μεγάλων σχεδίων, χρησιμοποιούμενον εἰς ἐπιπλά καὶ παραπετάσματα. [Ἐγ.]

Κρέφελδ (Krefeld). Βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῇ πρώτῃ ἐπαρχίᾳ Δυσσελδέρφης, 6 χμ. Αὐτοῦ Ῥήνου, μεθ' οὗ συγκοινωνεῖ διὰ διώρυγος, σταθμὸς σιδηροδρόμων. Εἶναι ἑδρα τῶν ἔργων τῆς περιφέρειας Κ., ἀριθμεῖ δὲ (1890) 105 376 κατ., ἀπέναντι 25 χιλ. ἄς εἶχε κατὰ τὸ 1840. Ἐν τινι τῶν ὡραίων αὐτῆς πλατειῶν ἱδρύεται ἀγαλλμα τῆς Γερμανίας, στηθὲν εἰς μνήμην τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870—71. Ἐχει γυμνάσιον, πρακτικὰ λύκεια, ὑφαντικὴν σχολὴν, ἀνώτερον παρθεναγωγεῖον, φιλανθρωπικὰ κατστήματα κλ. Εἶναι δὲ τὸ κέντρον τῆς γερμανικῆς μεταξουργίας καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη αὐτῆς ἑδρα, ἔχουσα ὑπὲρ τὰ 150 ἐργαστασία αὐτῆς ἐξάγοντα ἐτησίως νήματα καὶ ὑφάσματα ἀξίας 100 καὶ πλέον εκατομμ. γράμμων· ἀλλ' ἔχει ἐτι καὶ ἐμπορίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, ἀποικιακῶν εἰδῶν, χημικῶν εἰδῶν κλ. [Μ.Σ.]

Κρεώζωτον. βλ. Σωσικρέας.

Κρέων, υἱὸς Μενεικίῳ καὶ ἀδελφὸς

τῆς Ἰουκαστῆς τῆς συζύγου τοῦ Λαίου, βασιλέως τῶν Θηβῶν. Θανόντος τούτου ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Κ., παρέδωκε δ' αὐτὴν εἰς τὴν Ἰυσαντα τὸ αἰνίγμα τῆς Σφίγγος Οἰδίποδα, ἀνεκτῆσατο δὲ πάλιν τὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον τῶν υἱῶν τούτου Ἑσρακλέους καὶ Πολυνείκου. Ὁ Κ. ὑπῆρξεν ἐν τῶν κυριωτέρων προσώπων τοῦ περιφθιμῆ ἀρχαίου περὶ τοὺς Λαβδακίδας μύθου. Πρβλ. τὰ σχετικὰ ἀρθρα Οἰδίπ. υς, Ἀντιγόνη, Ἰουκαστή, Ἑσρακλῆς καὶ Πολυνείκης, Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας. [Ἀν.]

Κρεωσκοπία. Ἡ τέχνη τοῦ ἐξετάζειν τὸ κρέας πρὸς ἐξακριβωσιν τῆς καλῆς ἢ κακῆς του καταστάσεως, χρησιμωτάτη οὕτα διὰ τὴν ὑγίαν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ κρέατος πολλὰκις περιέχοντος παράσιτα ἢ βακτηριδικὰ νοσογόνα διὰ τὸν ἀνθρώπον. Ἀριστον ἐγχειρίδιον Κ. ὑπάρχει ἐλληνιστὶ τὸ τοῦ κ. Γ. Πιλαβίου. [Μ.Γ.]

Κρεώφυλος Ἀρχαϊότατος Ἑλλήν ἐποποιός, ἴσως ἐν Σάμῳ γεννηθεὶς καὶ ζῶν, ὅπου ἐλέγετο ὅτι ἐφιλοξένησεν ἀφικόμενον κατὰ τὰς περιπλανήσεις του τὸν Ὀμηρον. Κατὰ τι ἐπιγράμμα τοῦ Καλλιμάχου αὐτοῦ ἔργον εἶναι ἡ Οἰχάλιας ἄλωσις, ἔπος πραγματευόμενον τὴν ἄλωσιν τῆς Οἰχάλιας ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους· ἐπειδὴ δὲ ἀλλὰ παράδοσις ἀποδίδει τοῦτο τῷ Ὀμήρῳ, συμβιβαστικοί τινες κριτικοὶ βεβαίουν ὅτι τὸ ἔπος ποιήσας ὁ Ὀμηρος ἐδώρησε τῷ Κ. εὐγνωμόνων διὰ τὴν φιλοξενίαν. [Ἀν.]

Κρηδεμνον ἦτοι κεφαλόδεσμος. Κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν ἀρχαίων ἐλληνίδων, ὡς καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Εἶχε περίεξ ἐξηγερμένον ὕψος κατιὸν μέχρι τοῦ αὐχένος ὅπουθεν, κατὰ τὰ πλάγια δὲ καλύπτον τὰ ὦτα. [Μ.Γ.]

Κρηθεὺς (Μοθελ.). Υἱὸς τοῦ Διόλου ἐκ τῆς Ἐναρέτης ἢ Λαοδίκης, ἱερυτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς Ἰωλκεῦ, ἐκ τῆς ἀνέσις του βασιλεὺς τῆς Τυροῦς πατὴρ τοῦ Δίσωνος (πατὴρ τοῦ Ἰάωνος), τοῦ Φέρου, ἱερυτοῦ τῶν Φερῶν, καὶ τοῦ Ἀμυθῶνος, ἱερυτοῦ τῆς Πύλου. [Μ.Γ.]

Κρημνοί, Κρημνοποθέσεις. Βλ. Ἀκρωτηριασμός (τ. Α', σελ. 466 β).

Κρημνώχορτο. Βλ. Ἰνουλὰ.

Κρήνη. Χωρ. Κερκύρας τοῦ δήμ. Ἰσιωναίων, μετὰ 301 κατοίκων. Ἀπέχει 1/2 ὥραν ἀπὸ Ἀρκαδιᾶδος.

Κρήνη (τουρκ. Τσεσμέ). Πρωτεύουσα ὁμώνυμου ἐπαρχίας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ, κατέναντι τῆς νήσου Χίου, μετὰ μικροῦ λιμένος, ἐστὶ ἐπισκεπτοῦ ὑπαγομένου εἰς τὴν μητροπολιν Ἐφέσου. ἔχει κατ. περὶ τὰς 15 000, ὧν 12 000 Ἕλληνες, διατηροῦντες ἀξιόλογα σχολεῖα, 2000 θωμ., οἱ δὲ λοιποὶ Ἑβραῖοι, Ἀρμένιοι κλ. Ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Κ. γίνονται μεγάλα ποσὰ σταφίδος καὶ ξηρῶν

τύκων, ἐξαγόμενα εἰς τὸ ἐμπόριον διὰ Σμύρνης. Ἱστορικῶς εἶναι γνωστὴ ἡ Κ. διὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Κ., καθ' ἣν οἱ Ῥώσσοι ὑπὸ τὴν κῆρυτᾳ Ὀρλώφ, τὸν Σπυριδῶφ καὶ τοὺς ἐν τῷ ῥωσσ. ναυτικῷ ὑπηρετούντας Ἀγγλους ἐλφιστον καὶ Γραίς κατὰ τὴν νύκτα τῆς 5ης πρὸς τὴν θην (9) Ἰουλίου 1770 ἐπορπάλησαν σύμπαντα τὸν τουρκικὸν στόλον (ἐξ 22 μεγάλων καὶ πολλῶν μικροτέρων πλοίων) ὑπὸ τὴν Χασσάν βέην, σφόντα τὴν ἀπρονοησίαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν στενὸν ὅρμον τῆς Κ. μετὰ τὴν ἀναποφάστιστον ναυμαχίαν τῆς προτεραίας. Τὸ πῦρ ἔθεσεν ὁ Ἀγγλος Dugdale, προσκολλησας τὰ πυρπολικὴν του εἰς ἐν τῶν ἐχθρικών πλοίων καὶ πλήρη ἐγκαυμάτων σωθεὶς διὰ κολυμβήματος. Ῥεῖ τῇ νίκῃ ταύτῃ ὁ κόμης Ὀρλώφ ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον Τσεσμέ νσκυ. [Ἀν.]

Κρηνίδες. Βλ. Φίλιπποι.

Κρηνίτα. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ὁρεῶς τῆς Τραπεζούντος· κατοικοὶ 420 περίπου, ὧν τὰ 2/3 χριστιανοί, λαλοῦντες τὴν ἐλληνικὴν.

Κρήξ (Creeks). Μία τῶν σπουδαιωτάτων καὶ μάλλον πεπολιτισμένων φυλῶν τῶν Ἰνδῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς, αὐτοὶ κληθέντες ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἀπὸ τῶν πολλῶν διαρρέντων τὴν χώραν τῶν βυζυκίων (ἄγγλ. Creeks). Ζῶσιν ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, διοικεῖνται δὲ κατὰ γραπτὸν συνταγματικὸν πολιτεύμα ὑπὸ ἀρχηγῶν ὑπ' αὐτῶν ἐλεγεομένου. Κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ αἰῶνος ὑπελογίζοντο εἰς 15 000 περίπου. Ὑπὸ Buchner ἐξέδότη γραμματικὴ τῆς γλώσσης των. [Μ.Σ.]

Κρηπίδες. παρ' ἀρχαίους ὑπόδησις ἀποτελουμένη ἐκ παχέων πελμάτων ἅτινα ἐστερεῶντο ὑπὸ τοὺς πόδας δι' ἱμάντων περίεξ τῶν ποδῶν συνδεσμένων Ἐν τῷ θεάτρῳ Κ. ἔφερον οἱ κωμικοὶ ὑποκριταί, ἐν ᾧ οἱ τραγικοὶ καθόρνους (βλ. λ.). [Σ.Τ.]

Κρηπίς (Bot.), Cereis L. Γένος τῆς εἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κιτωριοειδῶν, περιλαμβάνον πολυάριθμα εἴδη τῆς Β. εὐκράτου ζώνης, τὰ πάντα πωδῆ. Ἐν Ἑλλάδι τὰ φύλλα τινῶν λαχανεύονται, ὡς λ. χ. τὰ τῆς κοινῆς Κ. τῆς τοῦ Διοσκορίδου (C. Dioecoidis Sibth., κοινῆς Γαλατσίδας) καὶ ἐν Κρήτῃ τὰ τῆς Κ. τῆς ὠτιδιοφύλλου (C. auriculata Sibth., κοιν.). Ἀγριο μαρούλι. Οἱ δὲ ριζικοὶ κόνδυλοι τῆς ἐν παραθαλασσίαις εὐμενῆς Κ. τῆς βελιδιώδους (C. bulbosa L., κοινῆς Χελωνόχορτον ἢ Περδικόχορτον) εἰσὶν ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ ὡς τροφή. [Θ.Χ.]

Κρής. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Ἰδαίας, πρῶτος δὲ βασιλεὺς τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἀνομασθείσης Κρήτης.

Κρήσσα (Bot.) ἡ κοινὴ C. crassa Cretica L. Πόα ἐν παραθαλασσίαις τῆς Ἑλλά-

δες φυσμένη, ἐκ τῆς εἰκοθεν. τῶν Περιελλοκαυλωδῶν, κοινῶς Ἀλμυρίθρα. Εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται πιθανῶς ἡ «Ἀνθυλλίς» τοῦ Διοσκουρίδου. [Θ.Χ.]

Ἑκρηστών. Βλ. Κρηστώνια.

Ἑκρηστώνια ἡ Κρηστώνικη. Ἀρχαῖον ὄνομα ἐπαρχίας τῆς Μακεδονίας, μετὰ τῆς ἐπαρχ. Βισαλτίας ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἐχεδώρου μέχρι τοῦ Στρυμόνος. Κατωκίετο ἀρχαῖστα ὑπὸ Θρακῶν Πελασγῶν. Βραδύτερον (480) συμπεριελήφθη εἰς τὴν λεγομ. Μυγδονίαν. Πολεὶς γνωστὰ τῆς Κ. ἦσαν Ἀντιγόνεια, Σουλέπολις, Τέρπουλας, Καραβία καὶ τὸ φρούριον Γυναικόκαστρον, πρωτεύουσα δὲ ἡ Κρηστών, κειμένη ἐπὶ τοῦ σημερ. Σαριδερῆ, παραποτάμου τοῦ Λαχανᾶ, πιθανῶς ἐπὶ Πελασγῶν κτισθεῖσα, ἐνωρίτασι δ' ἐκλιπούσα, 39' οὐ αἰ μετὰ τὸν Ἡρόδοτον συγγραφεῖς ἔγνωσθιν αὐτήν. [Δ.Α.]

Ἑκρήτη (ἡ Γκιρίτ τῶν Τούρκων καὶ ἡ Candia τῶν Εὐρωπαίων). Μία τῶν μεγαλύτερων νήσων τῆς Μεσογείου καὶ ἡ νοτιωτέρα τοῦ Αἰγαίου πελάγους, κειμένη εἰς ἀπόστασιν 140 περίπου χμ. ΝΔ τῆς Πελοποννήσου, ὑπὸ Δ μῆκος 24°—29° 9' 30" καὶ ὑπὸ Β πλάτος 34° 54' 40"—35° 41' 34" καὶ ἐκτεινομένη ἐξ Δ πρὸς Δ μετὰ τοῦ Κρητικοῦ καὶ τοῦ Λιδυκοῦ πελάγους εἰς μῆκος 245 χμ. καὶ πλάτος ποικίλλον ἀπὸ 12—52 χμ., ἔχουσα δὲ ΒΔ μετὰ τὰς νήσους Κόσσον καὶ Κάρπαθον, ΒΔ δὲ τὰς νήσους Αἰγίλειον καὶ Κόθηρα. Ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶνε 888 χμ. καὶ ἡ ἐπιφάνεια 7800 τ.χμ. Πληθυσμὸν δὲ ἔχει (ἀπογραφὴ 1881) 279 165, ἐξ ὧν 205 010 ὄρθ. χριστιανοί, 73 234 ὀθωμανοί, 253 καθολικοὶ καὶ 647 ἰουδαῖοι, ἅπαντες λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ Κ. ἔχει περιφέρειαν λίαν ἀκανόνιστον, ἰδίως ἐκ τῆς βαρεῖος αὐτῆς παραλίας εἰς ἣν σχηματίζονται βαθεῖς κόλποι οἱ τῆς Κισάμου, τῶν Χανίων, τῆς Σούδας, τοῦ Ἀλμυροῦ, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Μεραμπελλοῦ καὶ τῆς Σητείας, καὶ προεκτείνονται μέγιστα θρωτήρια, τὸ τῆς Γραμβούσης, τῆς Σπάθας, ὁ Μελέγας, τὸ Δρέπανον, ἡ Ρωγδιά, ὁ Ἀγ. Ἰωάννης, τὸ Σίδερρον. Εἰς δὲ τὴν Ν παραλίαν ὁ μόνος ἀξιόλογος κόλπος καὶ λιμὴν εἶνε ὁ τῶν Ματάλλων. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ διάφοροι νηίδες περὶ τὴν Κ. ὧν αἱ σημαντικώτεραι εἶνε ἡ Γαῦδος καὶ ἡ Σπινολόγγα, κατοικοῦμεναι, ἡ Σούδα, ἡ Γραμβούσα καὶ ἡ Δία. Τῷ ἡλῆ ἅλυσι δρέων διατέμνεται καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος τὴν νῆσον, διαιρουμένη εἰς τρία συστήματα : τὰ Λευκὰ Ὀρη (Σφακιανὰς Μαδάραις) πρὸς Δ (2400 μ.), τὴν Ἰθὴν (Ψηλορείτην) ἐν τῷ κέντρῳ (2500 μ.) καὶ τὴν Δίκτην (Λασιθιώτικα Βουνά) πρὸς Ἀνατολὰς (2 150 μ.). Ἐπὶ τῶν δρέων τούτων ὑπάρχουσι πολλὰ ὄρεπίδια, ὧν τὸ ση-

μαντικώτερον τὸ τοῦ Λασιθίου, ὕψους 886 μ. μῆκος 9—10 χμ. καὶ πλάτους 5—6 χμ. Ἡ ἀξιοσκοπιώτερά δὲ πεδιάς εἶνε ἡ τῆς Μεσαράς ἔχουσα μῆκος 45 χμ. καὶ πλ. 4—5. Οἱ ποταμοὶ τῆς Κ. ἀποξηραίνονται σχεδὸν τὸ θέρος, οἱ σημαντικώτεροι δὲ εἶνε ὁ Πλατανίας, ὁ Κοιλιάρης, ὁ Μέγας Ποταμός, ὁ Γέρος Ποταμός, ὁ Ἀντιποδάρης καὶ οἱ δύο Ἀλμυροί. Ἀλλὰ πηγῶν ἀφθονοῦσιν ἰδίως αἱ κλιτύες τῶν δρέων. Τὸ κλίμα τῆς Κ. εἶνε ὕγιενὴν καὶ εὐκρατέστατον. Αἱ κλιτύες τῶν δρέων καλύπτονται ὑπὸ ἀγρικυπαρίστων, πεύκων, πρίνων, καστανεῶν (ΒΔ Λευκῶν Ὀρέων), θρυῶν, πλατάνων, καρυῶν, ἀπιῶν, μηλέων, εἰς τὰ χαμηλότερα δὲ μέρη ἀφθονεῖ ἡ ἐλαία, ἡ πορτοκαλεὰ καὶ ἡ κερατιά. Τὸ κυριώτερον τῶν προϊόντων τῆς εἶνε τὸ ἔλαιον, ἀλλ' ἡ Κ. παράγει καὶ εἰνον σιθονον, δημητριακά, ἀφθονα ἐσπεριδοῖδη, ξυλοκέριτα, θρύγαλα, βάρβακα, λίνον, μέταξαν, μέλι, βαλάνidia, κάστανα. Τρέφει δὲ ἱκανὴν ἀριθμὸν ζώων, ἰδίως αἰγπροβάτων. Ἡ βιομηχανία περιερίζεται εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ σάπωνος, εἰς τὴν κατεργασίαν δερμάτων καὶ εἰς τὴν μόλις ἀρχομένην οἰνοποιαν. Τὸ δὲ ἐμπόριον ἐλλεῖπει λιμηνῶν καὶ συγκοινωνίας δὲν παρουσιάζει μεγάλην ζωρότητα : τὸ ἐλικὸν ἐμπόριον ἀνέργεται ἐτησίως εἰς 60 ἑκατ. φρ. Τὰ μόνυ ἐκμεταλλευόμενα ὄρυκτά εἶνε αἱ ἀκονόπετρα καὶ ὁ γύψος, γίνονται δὲ καὶ μικρὰ ἐξαγωγή ξυλείας ἐκ Σφακιῶν.

Ἡ Κρήτη διοικεῖται ὑπὸ πασᾶ μὲ τὸν τίτλον Γεν. Διοικητοῦ, ἐδρεύοντος ἐν Χανίοις. καὶ ὑποδιοικητοῦ ἡ μάλ्लον ἀναπληρωτοῦ (μουχιαβίρ), ὅστις εἶνε χριστιανὸς ἔσται ὁ Γεν. Δ. εἶνε μουσουλμάνος καὶ τὴν ἀπαλιν. Διαιρεῖται δὲ ἡ νῆσος εἰς πάντες διοικήσεις : τὴν τῶν Χανίων, τὴν τῶν Σφακιῶν, ἔδραν ἔχουσαν τὴν κώμην Βάμον, τὴν τῆς Ῥεθυμνης, ἔδραν ἔχουσαν τὴν πόλιν Ῥεθυμνιον, τὴν τοῦ Ἡρακλείου, ἔδραν ἔχουσαν τὴν ἐμῶνυμον πόλιν, καὶ τὴν τοῦ Λασιθίου ἔδραν ἔχουσαν τὴν κωμόπολιν Νεάπολιν. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ὑπάγεται ὑπὸ τὴν ἀμεσον κυβερνήτην τοῦ Γεν. Δ., αἱ δὲ ἄλλαι διοικουνται ὑπὸ διοικητῶν (μουτσαρifiδων), ἐξ ὧν ὁ τῶν Σφακιῶν καὶ τοῦ Λασιθίου εἶνε χριστιανός, οἱ δὲ δύο ἄλλοι : ὀθωμανοί. Αἱ πέντε δὲ διοικήσεις διαιροῦνται εἰς 23 ἐπαρχίας καὶ αὗται εἰς 88 δήμους. Ἐκκλησιαστικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 9 ἐπισκοπὰς : τὴν Μητρόπολιν Κρήτης, ἔδραν ἔχουσαν τὴν πόλιν τοῦ Ἡρακλείου καὶ περιλαμβάνουσαν τὰς ἐπαρχίας Μαλεβουζίου καὶ Τεμένους, Πυργιωτίσσης, Καינוύργιου καὶ Μενορτισίου τὴν ἐπισκ. Ἀρχαδίας, περιλαμβάνουσαν τὴν ἐπαρχ. Ῥιζου (Βιάννου) τὴν ἐπισκ. Χερρονήτου, περιλαμβάνουσαν τὴν ἐπαρχ. Πεδιάδος τὴν ἐπισκοπὴν Αὐλοποτάμου καὶ Ῥεθύμνης, περιλαμβάνουσαν τὰς ἐπαρχ. Μυλοποτάμου καὶ Ῥεθύμνης τὴν ἐ-

πισκοπὴν Λάμπης, περιλαμβάνουσιν τὰς ἐπαρχ. Ἀμαρίου, Ἀγ. Βασιλείου καὶ Σφακίων τὴν ἐπισκοπὴν Κυθωνίας, περιλαμβάνουσιν τὰς ἐπαρχ. Κυθωνίας καὶ Ἀποκωρώνου (ἔδρα Χανιά) τὴν ἐπισκοπὴν Ἱεράς καὶ Σητείας, περιλαμβάνουσιν τὰς ἐπαρχ. Μεραμπέλλου καὶ Λασιθίου καὶ τὴν ἐπισκ. Κισάμου, περιλαμβάνουσιν τὰς ἐπαρχ. Κισάμου καὶ Σελίνου. Μοναὶ δὲ ὑπάρχουσι χριστιανικαὶ μὲν 49, ἐξ ὧν 3 γυναικείαι, τουργικαὶ δὲ (τεκέδες) 19.

Ἡ Κ. ὑπῆρξεν ἡ πρώτη κοιτίς τοῦ ἑλλ. πολιτισμοῦ, παραλαβοῦσα αὐτὸν παρὰ τῶν Ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἰδίως τῶν Φρυγῶν καὶ τῶν Φοινίκων, καὶ μεταδώσασα αὐτὸν διὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης εἰς τὴν ἀλλήν. Ἑλλάδα. Ἀλλ' αἱ περὶ τοῦ πρώτου πολιτισμοῦ αὐτῆς περιστωθεῖσαι εἰδήσεις συγχέονται μὲ τοὺς μύθους τῶν προϊστορικῶν χρόνων. Ὁ Ζεὺς ἀνετράφη ὑπὸ τῶν Ἰθαίων Δακτύλων καὶ Κουρήτων ἐπὶ τῆς Ἰδης, κατ' ἀλλήν δὲ παρὰ βοσκῶν καὶ ἐθαλίευσεν ἐπὶ τῆς Κρήτης καὶ οἱ Κρήτες ἐδείκνυνον τὸν φόρον αὐτοῦ, διόπερ καὶ ὡς ψεύσται κατηγορήθησαν. Τὸ βεβαίον εἶναι ὅτι πολὺ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἡ Κ. εἶχε φθάσει εἰς μεγάλην ἀκμὴν, τὰ δὲ περὶ Δακτύλων καὶ Δαιδάλου θρυλούμενα ἐγκρύπτουσι τὴν μνήμην τῆς ἐν ταῖς τέχναις καὶ τῇ βιομηχανίᾳ προόδου τῶν προϊστορικῶν Κρητῶν. Κεῖμένη εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀνατολ. λεκάνης τῆς Μεσογείου ἡ Κ. ἦτο εὐθεὶς εἰς ἀποικίας, διὸ ἐπὶ τῶν ἀπωτάτων χρόνων φαίνεται αἰκουμένη ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων φυλῶν, ἐν αἷς μόνον οἱ Ἑτεόκρητες παρουσιάζονται αὐτόχθονες. Ἀλλ' ἡ ἐπιδρομὴ καὶ ἡ ἐπικράτησις τῶν Δωριέων ἐπὶ τῆς Κρήτης ἀφαιροῦσιν καὶ παρήγαγε τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὁρμητισμὸν τῶν Δωριέων, ὅστις μετὰ θῆκα καὶ εἰς τὴν Σπάρτην. Ἡ πρώτη Ἑλλ. πολιτεία ἦν ἀναφέρει ἡ ἱστορία εἶναι ἡ τοῦ Μίνως Β', ὅστις, γενόμενος θαλασσοκράτωρ, ἀπεδιόχευε τοὺς Κῆρας πειρατὰς ἐκ τῶν Κυκλάδων, ῥικιζε τὰς πλείστας ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐγκατέστησεν ἡγεμόνας, καὶ τὰς Ἀθήνας δὲ κατέστησε φόρου ὑποτέλεις. Βίς τριαντὴν δὲ ἀκμὴν εἶχε φθάσει ἡ Κ. ὥστε ὁ Ὀμηρὸς τὴν ἀποκάλεῖ ἑκατόμπολιν, εἰς δὲ πέν Τρωϊκὸν πόλεμον ἔλαβε σπουδαιότατον μέρος διὰ τοῦ βασιλεῖος αὐτῆς Ἰδομενέως. Μίνως δὲ ὁ Β' οὐ μόνον τῆς ὕληος ἀκμῆς τὰς βάσεις ἐθηκεν, ἀλλὰ καὶ τῆς σφῆρας νομοθεσίας, ἥς μέρος σπουδαιότατον περὶ αὐτῆς ἦν ἐν τῇ ἀνακαλυφθείσῃ ἐπιγραφῇ Ριεσώθῃ. Ἀλλὰ μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον καταλυθεῖσθαι τῆς βασιλείας, αἱ πλείους τῶν πόλεων ἔμειναν αὐτόνομοι, αἱ δὲ ἰσχυρότεραι ταύτων, ἡ Κνωσσός, ἡ Γόρτυς, ἡ Κυθωνία, καὶ ἡ Λύκτος βραδύτερον, διεκδικήσασαι

τὴν ἡγεμονίαν περιήλθον εἰς μακροὺς ἐμφυλίουσ παρὰ γένους. Αἱ διχόνοιαί δὲ αὗται συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξασθείνεσθαι καὶ τὴν παρακλίνεσθαι καὶ ἀπέστρεψαν τὴν προσοχὴν τῶν Κρ. ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς δράσεως. Αἱ ἐρίδες δὲ αὗται τοὺς ἐμπόδισαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰ Μηδικά. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατὰ λυσιν τῆς βασιλείας, αἱ Κρ. πόλεις διετήρησαν τὸν ἀρχαῖον κοινωνικὸν ὁργανισμὸν καὶ τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι σκοπὸν εἶχον νὰ διαμορφώσωσι πολιτικούς πολίτας. Ὅσακις δὲ παρουσιάζετο ἐξωτερικὸς κίνδυνος, αἱ πόλεις, λησμονοῦσαι τὰς ἐσωτερικὰς ἐρίδας, συνησπίζοντο εἰς κοινὴν συμμαχίαν, ἣν ἐκάλουν Συγκρητισμὸν, κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολέμου. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Φίλιππος Β' τῆς Μακεδονίας παρενέβη ἵνα συμφιλιώσῃ τὰς πόλεις, ἀναγκασθεῖς προστάτης ὑπὸ τῶν Κρητῶν. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Κ. ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Τοῦτο μόνον εἶναι γνωστὸν ὅτι, ἐπὶ βραχὺ ὑπεκώψασα εἰς τὴν Δαρείον καὶ εἰς τὴν Ἀλέξανδρον ἡ Κ. ἀπῆλυσεν μακρὰς ἐλευθερίας καθ' ἣν Κρήτες μισθοφόροι ὑπηρετοῦν εἰς πάντας τοὺς στρατοὺς ἀδιακρίτως καὶ τελειοτάτα ἐξ ἑλῶν τῶν Ἑλλ. χωρῶν ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Μετὰ ἀτυχῇ ἀπώπειραν τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Μιτελλος, ἐπὶ τριστὶν πολέμησας κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Κρ. Λασθέλους, ὑπέταξε τὴν νῆσον τὸ 68 π. Χ. καὶ κατέστησεν αὐτὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν.

Γνωστοτέρα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Κ. εἶναι ἡ ἀρχαία γεωγραφία αὐτῆς. Τῶν πλείστοιων πόλεων αὐτῆς τὰ ὀνόματα καὶ ἡ τοποθεσία εἶναι γνωστὰ. Αἱ γνωστότεραι δὲ τῶν πόλεων τούτων εἰσὶν αἱ ἑξῆς. Ἀγρίον, Ἀλβη, Ἀμυσός, Ἀμφιμάχον, Ἀνιόπολις, Ἀξός, Ἀπολλωνία, Ἀπτερα, Ἀρκαδία, Βιέννος, Βοκαί, Γόρτυς, Δίκτυνα, Δουλιπόλις, Διατόνιον, Εἰνάτος, Ἐλάτος, Ἐλευθεῖρα, Ἐλυρος, Ἐρταία, Ἐρυθραία, Ἡράκλειον, Ἡτεια, Θάλασσα, Ἱεράπυτνα, Ἰναχώριον, Ἰποκορώνιον, Ἰστρών, Ἰτανος, Κάντανος, Κίσαμος, Κνωσσός, Κυθωνία, Λάμπη, Λεθῆν, Λιτός, Λύκιστος, Λύκτος, Μάλλα, Μάταλα, Μήθυμνα, Μίλητος, Μινώα, Νάξος, Ὀλοός, Παντομάτριον, Ποικιλίσσος, Πολυρρηγία, Πραιτός, Πριανός, Ράμνος, Ραῖκος, Ριζηνία, Ριθυμνία, Ρόκκα, Ρούτιον, Σούα, Συβρητία, Τάνας, Τάρρα, Τύλιος, Ὑρτακαῖνα, Φαιστός, Φαλκταίρνα, Φοῖνιξ, Χερρόνησος, Ὠλερός.

Μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἡ Κ. ἀπετέλεσε μέρος τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, εἰσικουμένη ὑπὸ ἀνθυπάτου. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 673 μ. Χ. οἱ Σαρακηνοὶ ἤρχισαν ἐπιδρομὰς εἰς αὐτήν, τὸ δὲ 823, ἐρμηθέντες ἐξ Ἀνδαλουσίας, κατάρρωσαν νὰ κυριεύσωσιν αὐτήν,

κτίσαντες τὸ φρούριον Χάνδακα (ἐξ οὗ Candia), τὸ ὁποῖον κατέστησαν πειρατικὸν ἐρμυτήριον. γενόμενοι μάστιξ τῶν Βυζαντινῶν χωρῶν. Ἐπανεληγμένοι ἐκστρατεῖαι τῶν Βυζαντινῶν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νήσου ἀπέτυχον. Μόνον δ' ἐπὶ Ῥωμανοῦ Β' ὁ Νικηφόρος Φωκάς, μετὰ ἐκτόμηνον πόλεμον ἀνέκτησε τὴν νῆσον τὸν Μάρτιον τοῦ 961. Μετὰ τὴν ἀποδῶξιν δὲ τῶν Σαρακηνῶν, οἱ Βυζαντινοὶ ἔστειλαν ἀποίκους εἰς τὴν νῆσον, ἐν οἷς πολλοὶ ἐξ εὐγενῶν καὶ στρατιωτικῶν οἰκῶν, ὡς οἱ Καλλέργαι, οἱ Σικροδίται, οἱ Ἀργυροποῦλοι, οἱ Μελισσηνοί, οἱ Χερτάσαι, οἱ Βλαστοί, οἱ Γαβαλάδες, οἱ Καλέτεροι, οἱ Ἀνατολικοὶ καὶ ἄλλοι, εἰς οὓς ἐδόθησαν μεγάλα κτήματα καὶ οἱ ὅποιοι ἐγένοντο γενάρχοι τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν αἰτνες προϊστάμενοι τοῦ Κρ. λαοῦ εἰς τοὺς ἐναντίον τῶν νέων κατακτητῶν ἀγῶνας του.

Κατὰ τὴν ἀλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων καὶ τὴν διανομὴν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἡ Κ. λαχούσα εἰς τὸν Βονιφάτιον τοῦ Νομφερράτου ἐπωλήθη ὑπὸ τούτου πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς τὸ 1204. Ἀλλ' ἡ ἐγκατάστασις τῶν Ἑνετῶν ἐν Κ. ἀπῆλθε μακρὰν καὶ πεισματώδη ἀντίστασιν οὐ μόνον ἐκ μέρους τῶν νησιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους τῶν διεκδικούντων ἐπίσης τὴν κατοχὴν τῆς, νήσου Γενουσησίων. Ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι τοῦ 1300 ἡ Κρήνη διέτλει ἐν διηρκεῖ σχεδὸν ἐπαναστάσει, κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπεβοήθουμένη ὑπὸ τῶν Γενουσησίων, κατόπιν ὑπὸ τοῦ Βατάτσου, πλειστάκις δὲ μόνον διὰ τῶν ἰδίων μέσων καὶ τῆς ἀκαταβλήτου αὐτῆς ἐπιμονῆς. Εἰς 27 ἀριθμοῦνται αἱ κατὰ τῶν Ἑνετῶν γνωσταὶ ἐπαναστάσεις, ἐξ ὧν ἡ ὑπὸ τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην τὸ 1282 διήρκεσε 18 ἔτη, πολλάκις δὲ ἡ Ἑνετικὴ κυριαρχία περιῆλθεν ἐπὶ ἑυροῦ ἀκμῆς. Οὕτω τὸ 1302 ἀποικοὶ Ἑνετοὶ καὶ Κρήτες ἀπὸ κοινῆς καταλύσαντες τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἑνετίας, ἔδρυσαν αὐτόνομον δημοκρατίαν, μικρὰν διαρκέσαν. Μόνον δὲ μετὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν τῶν Καλλεργίων (1365) ἡδραιώθη ἐπὶ τῆς Κ. ἡ Ἑνετικὴ κυριαρχία. Ἀλλὰ μετὰ ἕνα αἶμα περίπου νέαι ἐπαναστάσεις καὶ ταραχαὶ μερικώτεροι ἀφορμὴν ἔχουσαι τὰς πείσεις τῶν ἱπποτῶν διεσείσαν τὸν ἐνετικὸν ζυγόν. Ἐνθὺ δὲ οἱ Κρ. ἀντεπάλαιον αὐτὰ κατὰ τῆς ἐνικῆς κυριαρχίας, συνετέλουν ἐν τοῖς πρώτοις καὶ εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ζωηρότατον διατηροῦντες τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα ἐν μέτρῳ τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους ὑποδουλώσεως. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὴν ἀλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πολλάκις εἶχον ἐπιδράμει εἰς τὰ παράλια τῆς Κ. ἐπῆλθον κατ' αὐτῆς τὸ 1645 μετὰ πολυαρθμοῦ στόλου καὶ στρατοῦ. Καὶ ἀφ' οὗ ἐντὸς ἐλίγων μηνῶν ἐκυρίευσαν τὰ

φρούρια τῶν Χανίων καὶ τοῦ Ῥεθύμνου, ἐπαλιέρησαν τὴν Χάνδακα, πρωτεύουσάν τῆς νήσου. Ἡ περιήρμος δὲ αὕτη πολιτεία διήρκεσε μέχρι τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1669, ὅτε ὁ Χάνδαξ παρέδόθη διὰ συνθήκης. Ἐμείναν δ' εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑνετῶν μόνον τὰ τρία φρούρια τὰ ἐπὶ τῶν νησιῶν Γραμβούσης, Σούδας καὶ Σπιναλόγας· ἄλλα καὶ ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον παρέδόθη τὸ 1692, τὰ δὲ ἄλλα οὗς ἐγκατέλειψαν τὸ 1715.

Οἱ Κρήτες, αἰτνες τόσον ἀτίθακοι ἐφάνησαν ὑπὸ τῶν Ἑνετικῶν ζυγόν, μετὰ μείζονος δυσφορίας εἶδον τοὺς νέους κατακτητὰς ἐγκαλισταμένους εἰς τὴν νῆσον αὐτῶν διὰ οὐ μόνον διαρκούντος τοῦ πολέμου συνεμάχουν τοῖς Ἑνετοῖς, ἀλλὰ καὶ ὅτε τὸ 1692 οἱ τελευταῖοι ἀπειράθησαν νῆσον κτήσεω τὴν νῆσον, ἐδοξόθησαν αὐτοὺς καὶ ἐκυρίευσαν μάλιστα τὸ φρούριον τῆς Κισάμου. Ἐπίσης τὸ 1770 οἱ Σφακιανοί, αἰτῆτες διήγον ἀνεξάρτητοι ἐπὶ τῶν ὁρέων αὐτῶν, ἐπανεστάτησαν ὑποκινηθέντες ὑπὸ τῶν Ῥώσων, ἐν συνενόσει μετὰ τῶν Μανιατῶν, ἀλλ' ἡ ἐπαναστάσις ἀπέληξεν εἰς τὴν καταστροφὴν σχεδὸν τῶν Σφακιῶν (βλ. ἀρθρον Δασκαλογιάννης). Ἐν τούτοις οἱ Κρ. ὀρίσταντο τοιαύτας πείσεις, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς κατακτητικῆς ἤρξαντο νὰ ἐξισλαμίζωνται, ἀποτελέσαντες κατὰ μέγα μέρος τὸν τουρκικὸν πληθυσμὸν τῆς νήσου. Τοιοῦτοι ἐξισλαμῶντες πληθυσμοὶ εἶνε ἰδίως τοῦ Σελίνου, τῆς Ἀμπαδίας καὶ τοῦ Μονφατοῦ. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τούτων διατήρησαν ἐν κρυπτῇ τὸ ὀρθόκρεμα αὐτῶν.

Οὕτως εἶχεν ἡ κατάστασις τῆς Κ. ὅτε ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821. Οἱ δὲ Κρήτες, καίπερ ὑπὸ φρικτὴν δουλείαν στενάχοντες καὶ πάντες μέσσω στερηόμενοι, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πανελληνίαν ἐκείνην ἀγῶνα, ἐν, ἐκτὸς βραχέως διακοπῆς κατὰ τὸ 1824, παρέτειναν μέχρι τοῦ 1830, ὅτε διὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλου ἡ Κ. ἐξηρθεῖν ἐκ τῶν ἐρίων τοῦ ἱερούς ἐλληνικοῦ κράτους καὶ παρέδόθη εἰς τὴν Αἰγύπτου. Ἀλλ' ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις ἐπέβαλε καταθλιπτικὰς φόρους καὶ διώκει μετ' αὐθαρεσίας καὶ ὑπερβολικῆς ἀυστηρότητος, προκαλέσασα οὐ μόνον τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν τὴν δυσπρεσκειαν. Διὸ τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1833 ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ συνήλθον ἐν Μουρνιαῖς τῆς Κυθωνίας καὶ διαμαρτυρήθησαν. Ἀλλ' εἰς ἀπάντησιν ὁ Μουσταφὰ πασὰς ἐξεληθὼν ἀπηγγένησε πλείστους ἐξ αὐτῶν καὶ ἄλλους ἀλλοχοῦ τῆς νήσου. Τὸν πόλεμον μετὰ τὴν Αἰγύπτου καὶ Τούρκων δὲν ἐπωρλήθησαν ἐγκαίρως οἱ Κρήτες, διότι ἐπανεστάτησαν τὸ 1841 ὅτε ἤδη ἡ Κ. εἶχεν ἀποδοθῆ εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ 1840. Ἀπορρίψαντες δὲ καὶ τὰς προτάσεις τῆς Ἀγγλίας περὶ ἰδρύσεως ἡγεμονίας

ὡπὲ τὴν προστασίαν αὐτῆς, συνῆψαν μάχας τινάς, ἐν Ἀποκορώνῳ, Ρεθύμνῃ καὶ Λασιθίῳ, μεθ' ὧ ἀπειλισθέντες ὑπέκυψαν ἐκ νέου εἰς τὴν καλαινιδεσπότην, λαβόντες μικρά προνόμια. Ἀλλὰ τὸ 1858 νέα ἐπανάστασις, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μαυρογένῃ, ὡς ἡ προηγουμένη ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χαϊρέτη καὶ τοῦ Βασιλεγιώργη, ἠνάγκασε τὴν Πύλῃν, πρὸ πάσης ἐχθροπραξίας, νὰ παραχωρήσῃ τὰ αἰτούμενα προνόμια, ἐν οἷς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχωσιν οἱ Κρ. ὅπλα, καὶ νὰ καταλήσῃ τὸν δικαιοκτὴν Βελῆ πασάν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ κατόπιν διοικηταὶ παρεδίαζον τὰς μικρὰς ἐκείνας προνομίας καὶ ἐκυβέρνηον μερλητικῶς, ἡ Κ. διετέλει ἐκτοτε ἐν ἐπαναστατικῷ ἀργασμῷ, ἕως οὗ ἐξερράγη ἡ μεγάλη τοῦ 1866 ἐπανάστασις. Οἱ Κρήτες, ἀπὸ μᾶλλον ἐξήγησαν τὴν ἐπικύρωσιν καὶ εὐνοσίαν τῶν προνομίων αὐτῶν, ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος, περιώρισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὰ φρούρια καὶ ἠνάγκασαν 3000 Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ νὰ παραδοθῶσιν ἐν Βρύσας Ἀποκορώνου. Ἐπανειλημμένοι ἐκστρατεύει αἰτίνας συνεκέντρουν ἐν τῇ νήσῳ ὑπὲρ τὰς 50.000 τουρκικοῦ καὶ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἀπέτυχον νὰ καταστειλῶσι τὴν ἐπανάστασιν, τὰ δὲ περιπολοῦντα περὶ τὴν νῆσον πολυάριθμα Τευρκικὰ σκάφη ἤθνατον νὰ ἐμποδίσουν τὴν προσέγγισιν τῶν μικρῶν ἀτμοπλοίων, ἅτινα μετέφερον εἰς Ἑλλάδα πολυμερὸς καὶ ἐβελοντάς. Οὕτε ἡ πειθὴ, οὔτε ἡ βία ἴσχυον κατὰ τῆς πεισματώδους ἐπαναστάσεως. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μουσταφᾶ Γκρητλῆ πασά, ὅτε ὀλιγάριθμοι ἐπαναστάται, μετὰ ἡρωϊκῆν ἀντίστασιν, ἀνέτινάνθησαν εἰς τὸν ἀέρα ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀρκαδίου, πολλοὶ πασάδες ἀπεβίβησαν ἀνικακτοὶ νὰ καταβάλλωσι τὴν ἐπανάστασιν. Καὶ οὕτως ὁ στρατάρχης Ὁμέρ πασά, ὅστις μετὰ πολλὰς μάχας εἰσῆλθεν εἰς Λασιθίον καὶ Σφακίαν καὶ ὅστις διήλθε τὴν νῆσον, καίων καὶ ἐρημίων, ἐπανέκαμψε χωρὶς νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα. Καὶ ἠναγκάσθη ἡ Πύλη νὰ διακύβῃ τὰς μετὰ τῆς Ἑλλάδος διπλ. σχέσεις, ὁ δὲ Χάρβαρ πασάς ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς Σύρου ἀπειλὸν διὰ τὴν ἀποστολὴν ἐφοδίων καὶ τροφῶν εἰς Κ. Ἀλλ' ἡ παρέμβασις τῶν Δυνάμεων ἠνάγκασε τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ παύσῃ βοηθεῖν τὴν ἐπανάστασιν. Καὶ οἱ Κρήτες, βλέποντες τὸ ἀνωφελὲς τῶν ἀγώνων αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα. Ὁ δὲ Ἀλ. ἡ πασάς ὅστις εἶχε μεταβῆ κατ' ἀρχὰς (1867) κομιστὴς ὑπαρχείων αὐτονομίας, μὴ γινεμένων δεκτῶν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν, περιώρισε τὰς παραχωρήσεις του εἰς τὸν Ὀργάνον τὸν Νέμον, δι' οὗ συνέστη ἡ Γενικὴ τῶν Κρητῶν συνέλευσις εἰδος ἀτελοῦς νομοθετικοῦ σώματος, ἀποτελουμένου ἐξ ἰσαριθμῶν χριστιανῶν καὶ τουρκῶν πλη-

ρεξουσίων αἱρετῶν, εἰσῆλθον ἡ Ἑλλήν. γλῶσσα εἰς τὰ δικαστήρια μετὰ τῆς Τευρκικῆς, ἠδυνόθη ἡ συμμετοχὴ τῶν χριστιανῶν εἰς τὴν διοίκησιν, καὶ ἀνεγνωρίσθη εἰς τὰς Ἀρμογεροντίας ἡ ἀρμοδιότης ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ κληρονομικῶν ὑποθέσεων τῶν Χριστιανῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1878 οἱ Κρήτες, ἐπωφεληθέντες τὰ ἐν τῇ Αἰῶνι πολέμικῃ γεγονότα νέαν ἡγείραν ἐπανάστασιν, καθ' ἣν πολλὰς κατήγαγεν νίκας, συμπεριληφθέντες ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου καὶ τῇ τοῦ Βερλίνου. Διὰ συνθήκης δὲ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Πύλης καὶ τῆς Κρήτης ἐτέθησαν αἱ βῆσεις πολιτείας ἡμιαυτονομίας, μετὰ διοικητὴν διοριζόμενον ἐπὶ πενταετίαν, μετὰ ἐπιστημον γλώσσαν τὴν Ἑλληνικὴν, μετὰ δικαστικὴν ὀργανισμόν ἰδιαίτερον, μετὰ πλειοψηφίαν τῶν χριστιανῶν ἐν τῇ Συνελεύσει, μετὰ ἰδιαίτερον προϋπολογισμόν, μετὰ τὴν εἰσχωρήσιν ἐντοπίων εἰς τὴν χωροφυλακὴν καὶ τὴν διοίκησιν κατ' ἀνάλογίαν. Ἀλλὰ τὰ ἐλαττώματα τοῦ πολιτείας τούτου ἐδημιούργησαν κατὰστασιν, ἥτις μοιραίως ἀπέληξεν εἰς τὰς ταραχὰς τοῦ 1889, ὅτε ἡ Πύλη, ἐπωφελομένη τὴν Ἑλλησιν πολυμεροδίων καὶ τὰς διαιρέσεις τῶν Κρητῶν, περιέκυψε τὰ προνόμια καὶ περιώρισε τὴν ἡμιαυτονομίαν αὐτῶν. [Γ.Δ.Κ.]

Κρητιδική περίοδος (Γεωλ.). Ἡ τρίτη καὶ τελευταία περίοδος τοῦ μεσολιθικοῦ αἵωνος (βλ. Γεωλογικοὶ αἵωνες), κληθεῖσα οὕτω διότι εἰς ταύτην ἀπαντῶσι τὰ στρώματα τῆς κρητιδος (βλ. λ.). Ἐπειδὴ δὲ αὕτη εἶναι ἀναμειγμένη ἐν τοῖς πετρώμασι μετὰ θρυμμάτων θαλασσίων ζώων, ἐπὶ δὲ ἀβεστολιθῶν, ψαμμιτῶν καὶ ἄλλων ὑδατογενῶν πετρωμάτων, εἰκάζεται ὅτι αἱ γῆραι ἐν αἷς ἀπαντῶσιν αἱ κρητιδικαὶ διαπλασεῖς ἦσαν κατὰ τὴν Κ. π. βυθὸς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ κατακρήμνισις αὐτῇ. Ἡ Κ. π. εἶναι ἐξηπλωμένη καθ' ὅλην τὴν Δ καὶ Β Εὐρώπην καὶ τὴν Β Ἀφρικὴν ἐπὶ δὲ ἐν Σαβαννῇ, Ποταμῇ, ἐν τῇ Ν Εὐρώπῃ, Κριμαίᾳ καὶ ἐν ὅλοις κλήροις τῆς Λυδικῆς ἐρήμου. Ἐν Ἑλλάδι δὲ λεπτομερέστερον, εἰς τὴν Κ. π. ἀνήκοντι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ Δ Στερεὰ καὶ ἡ Εὐβοία, στρώματά τινα τῆς Δ Στερεᾶς καὶ οὐκ ὀλίγα ἐν Πελοποννήσῳ. Ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ ὀργανικὰ λείψανα περιέχει ἡ Κ. π. ἐκ μὲν τῶν φυτῶν ὡς εἶχε τὰ φυκοειδῆ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅσους εὐρύθησαν κατὰ τὰ ἀνώτατα στρώματα, κυπάριστοι, φοίνικες καὶ δικτυλῆδονα ἐκ δὲ τῶν ζώων ἀπειροπληθῆ κελύφη, τῶν τότε στρατοφόρων θαλασσίων ζώων, ἐπὶ δὲ λείψανα σαυροειδῶν, οὐδαμοῦ ὅμως εὐρίθησαν (γῆνη θηλαστικῶν. [Α.Κ.]

Κρητικά. Χωρ. τοῦ δήμου Λευκομακίων τῆς Κερκύρας, ἔχον 130 κατ. [Μ.Σ.]

Κρητικὸς ποὺς. Βλ. Ἀμφιχκρος.

Κρητὶς ἢ Κιριωλία (ἀπὸ τῆς νήσου Κιριώλου, βλ. λ.). Οὐσία γεώδης καὶ μαλακή, ἐν καθάρῃ κατάστασει ἐντελὴς λευκή, ἀποτελούμενη κυρίως ἐκ μικροσκοπικῶν κρυσταλλῶν ἀνθρακικοῦ δομοτίου ἀναμειγμένων μετὰ θρυμμάτων ἐξ ὀστράκων παλαιωτάτων θλαστικῶν τριματοφόρων ζώων (αργίλλος, δρυπυρίτιν). Ὡς ὄρυκτον καταλέγεται εἰς τὴν κοινὴν ἀδοσιτόλιθον· πολλάκις δὲ περιέχει μέρια ἢ κόνικους γλαυκονίτου (γλαυκονιτική Κ.). Ἐντὸς τῶν ὁρίων ἐκλύει διοξειδίου ἀνθρακὸς ὡς τὸ μαρμαρόν. Τὸ ὄνομα Κ. προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τῆς νήσου Κρήτης, ἐν ἣ ἀφρονος καὶ ἀρίστη εὐρίσκεται Κ. Εἶναι ὅμως ἡ Κ. διαδεδομένη εἰς μεγίστας ἐκτάσεις καθ' ὅλην τὴν Β καὶ Δ Εὐρώπην, ἀποτελοῦσα ἐνισχυτὸν ὀρυκτῶν ὁρυκτῶν. Καθαρθεύσα ἀπὸ τῶν γεωδῶν προσμιγμάτων ἀποτελεῖ λευκὴν οὐσίαν στερεάν, μαλακὴν, εὐθρυπτον ἥτις χρησιμοποιοῦται πρὸς γραφὴν ἐπὶ μαυροπινάκος (ἢ κινὴ Κιριωλία) πρὸς στιλβωσιν μετάλλων (τῆς κόνεως τῆς Κ. ἐπιτριβυμένης δι' ὑδάμας), μετὰ κάλλας ἀναμειγμένη εἰς λευκὸν χρώμα κτλ. Πρὸλ. Κρητιδὸς καὶ περιόδες. [Α.Κ.]

Κρητισά. Ἔδρα τοῦ ὁμωνύμου δήμου τῆς ἐπαρχίας Μεγαροπέλλου τῆς Κρήτης, ἐχούσα 2071 κατ. [Μ.Στ.]

Κριόρης (Κωνσταντῖνος). Εἷς τῶν γενναϊοτάτων ἀνδρῶν τῆς ἀγωνιστικῆς Κρήτης. Γόνος τῆς γενναίας οἰκογενείας τῶν Μπενήλων, ὧν 28 ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἐγενν. τῷ 1797 ἐν τῷ χωρίῳ Κουστογεράκῳ τῆς ἐπαρχίας Σελήνου τῆς Κρήτης· καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1821 ἦτο ποιμὴν τοῦ πληθίου πατρὸς του. Ἐκτραγισθεὶς δὲ τῆς Ἐπανάστασεως κατ' ἀρχάς μὲν εἶτε Κωνσταντῖνος καὶ οἱ 5 ἀδελφοὶ του ἐδράξαντο τῶν ἐπλῶν ὑπὸ τὸν πατέρα των (ὅστις καὶ κατὰ τὸ 1799 ἐπὶ Δασκαλογιάννην ὑπερῆεν ὀπλαρχηγὸς τῶν Σεληνιωτῶν), μετ' ἐλίγον ἔμως τοῦ γηραιοῦ πατρὸς των παραιτηθέντος τὴν ἀρχηγίαν καὶ ἀφ' οὗ τραγικῶς ἀπέθανον κατακρεουργηθέντες ἐν τῇ μάχῃ «τῆς Μουῆς» πλησίον τῆς Κουστογεράκου οἱ τρεῖς πρεσβύτεροι ἀδελφοί, ἀνεδείχθη δὲ Κ. Καπετάνιος τοῦ Κουστογεράκου καὶ ὀπλαρχηγὸς τοῦ ἐκλεχθέντος γενικοῦ ἀρχηγοῦ Σελήνου ἤρωος Κουμῆ. Πολλὰ ἀνδραγαθήματα κατὰ τὸν Ἀγῶνα ἐν Κρήτῃ, ἀπῆλθε μετ' αὐτὸν καὶ ἐγκατεστάθη μετὰ τοῦ Κουμῆ εἰς Ναύπλιον ὅπου ἀμρότεροι ἡμεῖς ἦσαν παρὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος λαβόντες γαίης ἐθνικῆς, δὲ δὲ Κ. καὶ τὸν βελὸν ἀνθυπατιστοῦ τῆς φάλαγγος τῶν ἀγωνιστῶν. Τὸ 1829—30 ἔλαβε πρῶτον μέρος εἰς τὴν ἀλωσιν τοῦ φρουρίου τῆς παρὰ τὴν Κρήτην νηίδος Γραμβούσης. Κατὰ τὴν κρητ. ἐπα-

νάστασιν τοῦ 1841 δὲ Κ. ἀναφαίνεται πάλιν πρωταγωνιστῆς, πρῶτος ὑψώσας τὴν σημαίαν αὐτῆς ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Σελήνου, διαπρέψας δὲ ἰδίως κατὰ τὴν πρώτην μάχην εἰς τὸ χωρίον Πρόδαρχα. Καταδικασμένος δὲ μετὰ τὴν πέρασ τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης ἐπαναστάσεως ἀπῆλθε καὶ πάλιν εἰς Ἑλλάδα ὅπου πλείστον ἔτυχε τιμῶν παρὰ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος. Μετὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι δὲ μεταπολίτευσιν τοῦ 1843 ἀπῆλθε πάλιν εἰς Κρήτην ὅπου κατὰ τὰς ταραχὰς τοῦ 1858 γενναίως πάλιν ὑπερμαχῆσε τῶν προνομικῶν αἰτημάτων τῶν συμπατριωτῶν του. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα του ἐμεγαλύνθη ἰδίως κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866, καθ' ἣν ὡς γενικὸς ἀρχηγὸς συνεκρότησεν αὐτὸς πλείστας ἐνδοξοὺς μάχας, ἐν ὧν δὲ περικύβητο εἰς 84 μάχας. Μετὰ τὸ πέρας δὲ τῆς ἐπανάστασεως πεπραγμένης διαφυγῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνακαλυφθεὶς συνελήφθη τραυματισθεὶς ἀφ' οὗ μετὰ πρωτοφανοῦς γενναιότητος ἠγωνίσθη μετὰ τῶν ὁπαδῶν του κατὰ τῶν πολυπληθῶν διωκτικῶν του καὶ ἐφυλακίσθη ἐλευθερωθεὶς δὲ τῇ παρεμβάσει τῶν Προξένων ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα ἔμεινε μισθοδοτούμενος παρὰ τῆς ἑλλ. κυβερνήσεως μέχρι τοῦ 1878. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἔτους τοῦτου καίπερ γαργηρικῶς κατῆλθε πάλιν εἰς Κρήτην μετὰ τῶν υἱῶν του καὶ ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῶν Σεληνιωτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς λήξεως καὶ ταύτης τῆς ἐπανάστασεως ἐπανελθὼν ἔμεινε διαρκῶς ἐν Ἀθήναις ὅπου ἀπέβιωσεν τὴν 6ην Ἰουνίου 1884. [Π.Σ.]

Κριόρτσι. Χωρ. τοῦ δήμ. Βωμίας ἀπὸ τῶν ἀπὸ Ἀρτοτίνης ὄρ. 1 1/2 ΝΔ. Πληθ. 184.

Κριόβι. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον περ. 4 ὄρ. ἀπὸ Γενίτσων καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 170 οἰκογεν. Χριστ. [Ν.Σ.]

Κριόβενι. Χωρ. τῆς Μακεδονίας κείμενον 8 ὄρ. ἀπὸ Βιτωλίων καὶ ἔχον 550 κατ. Χριστιαν. [Ν.Σ.]

Κριβογκάστνι. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον 7 1/2 ὄρ. ἀπὸ Βιτωλίων, μετὰ 200 οἰκογεν. Χριστιαν. [Ν.Σ.]

Κριβόλνικ. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, κείμενον παρὰ τὴν δεξιάν ὁχθὴν τοῦ Ἰαξίου ποταμοῦ μετὰ 700 χριστ. κατοίκων. Εἰς 5' ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου κεῖται ὁ θορὸς ἀπὸ Θεσσαλονίκης τιδροδρομικῆς σταθμὸς ἀπέχων τῆς μὲν Θεσσαλονίκης 144.7 χμ., τῶν Σκοπίων 97.7 χμ. καὶ τῆς Μητροπόλεως 217.3 χμ. Πρὸ τοῦ σταθμοῦ τούτου εἶναι εἰς 123.4 χμ. ὁ σταθμὸς τοῦ Δεμίρ-καπού (Σιδηρῶν Πυλῶν).

Κριβοσία (Grivosia) καλεῖται ἡ ὁ ἐν τῇ ἑρμῇ τοῦ Καττάρου μεταξὺ Μαυροβουνίου καὶ Σουττορινίας κειμένη ἀγρία ὄρεινὴ γῶνα τῆς Ν Δαλματίας, οἰκουμένη ὑπὸ 4000

περ. ψυχών. Στερείται ξυλείας καὶ ὕδατος καὶ κατὰ τὸ πλείστον εἶναι ἔρημος ζώων τε καὶ φυτῶν. Οἱ κάτοικοι εἶναι μαυροδουναίῃς καταγωγῆς καὶ ἐντελῶς ἀνυπόακτοι μηδεμίαν ἀναγνωρίζοντες ἐπικυριαρχίαν. Ἡ τελευταία ἐπανάστασις τῶν κατὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως τῷ 1881—82 κατεβλήθη μετὰ πολλῶν δυσχερειῶν, κατόπιν δὲ ταύτης οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῶν Κ. διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς γειτονικάς χώρας. [Μ.Σ.]

Κριεζής. Ἐπώνυμον ὑδραϊκῆς οἰκογενείας μεγάλης κατὰ τὴν ἀγῶνα καὶ μετ' αὐτὴν προσεγγικύουσης ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα. Οἱ πρόγονοι τῆς οἰκογενείας ταύτης ἀλβανικῆς ὄντες καταγωγῆς (κριεζῆς ἀλβανιστὶ σημαίνει μαύρη κεφαλὴ) εἶχον ἀγνωστον ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἐγκαταστῆ ἐν Εὐβοίᾳ ἐπὶ θέν περὶ τὰ μέσα τοῦ 16' αἰῶνος δύο ἀδελφοί, Δέδες καὶ Γεωργίου Κ., ἀνεχώρησαν καὶ ἀποτοποθεύοντες πρὸς τὴν Πελοπόννησον ἐφθασαν μέχρι Τροιζηνίας, ἐνθα ἀπεράσισαν ὁ μὲν Γεωργίος νὰ ἐγκαταστῇ εἰς Τροιζηνίαν, ὁ δὲ Δέδες εἰς τὴν πλησίον ἦσαν Ὑδραν, ἃς οὐ πρότερον διέκειμαν τὴν πλείοντον ἐν τῇ Εὐβοίᾳ ἐκείμινον ἀγνωστον ἂν ἐκ κληρονομίας προσερχόμενον ἢ ἐκ τυχαίας ἀνευρέσεως ὁπταυρῶν. Ἐκτοτε οἱ μὲν ἀπέγονται τοῦ Γεωργίου ἐπεδεδόθησαν εἰς τὴν γεωργίαν, οἱ δὲ τοῦ Δέδες εἰς τὴν ναυτιλίαν, πρὸς ἣν ἐλκον αὐτοὺς ἡ φύσις τῆς νήσου, ἃς ἐνός μὲν ὁλίως ἀγόνου, ἃς ἑτέρου δὲ καλυπτομένης ὑπὸ πυκνῶν δάσους πευκῶν, προσφέρων πρὸς ναυπήγησιν πλείων μικρὰ κατ' ἀρχὰς κατασκευάζοντες πλοία (τὰ τότε κοινῶς καλούμενα λατινῶν, παρὰ πλοῖα τῶν σημερινῶν βρατσερῶν) κατὰ μικρὴν ἤρξαντο μεγαλύτερα ναυπηγούντες (δρομῶνας καὶ μυδρόμωνας) καὶ τέλος ἀπέκτησαν τὸ μεγαλύτερον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πλοῖον, ἡγεμονθὲν διὰ τοῦτο «Κιβωτός» καὶ κυβερνόμενον ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ των Γεωργ. Νέγκα, ὅστις ἐντεῦθεν ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον Κιβωτός. Ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Δέδες Κ. γνωστός εἶνε ὁ ἐν ὧν γενεᾷ ἐγγόνος αὐτοῦ Ἀντώνιος Κ., οὗτος οἱ τέσσαρες υἱοὶ εἴχον μικρὴν πρὸ τοῦ ἀγῶνος, ἐκ τούτων δὲ κατὰγονται οἱ πολυάριθμοι Κ., οἵτινες κατὰ μὲν τὴν ἀγῶνα καὶ προσωπικῶς ἔδρασαν καὶ εἰς θύσιας χρηματικὰς ὑπεβλήθησαν, μετ' αὐτὸν δὲ διεκρίθησαν ὡς ἀξιώματι τοῦ Β. Ναυτικοῦ, ὡς πολιτεῦται καὶ ὡς δημόσιοι ἐν γένει ἡλλάδοι. Ἐκ τούτων ἀξίος ἰδίως μνηεῖας εἶνε ὁ Ἀντώνιος Κριεζής, υἱὸς τοῦ νεωτέρου τῶν ἀνωτέρων μνημονευθέντων τεσσάρων ἀδελφῶν Γεωργίου. Οὗτος πρὸ τοῦ ἀγῶνος Ιεθῆς ὡν ἡμαλωτίσθη μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάννου ὑπὸ Ἀλγερινῶν πειρατῶν καὶ διέμεινεν ἐν αἰχμαλωτίᾳ ἐπὶ τρία ἔτη κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος, 28 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἔλαβεν

λίαν ἐνεργὲν μέρος τῇ προτροπῇ τοῦ λίαν ἐκτιμῶντος αὐτὸν ὑδραίου προέχοντος Λαζάρου Κουντουριώτου εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ δημεγέρτου καὶ τολμητοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου, ἐξαναγκασθέντος νὰ καταλίπῃ τὴν Ὑδραν καὶ φύγῃ εἰς Κρανίδιον. Τῆς γενικῆς τυχῶν τότε ἐκτιμῆσεως ὁ Ἀντωνίος Κ. ἐτάχθη ἐν τῷ ὑδραϊκῷ στόλῳ ὡς πλοίαρχος ὑπὸ τὴν ναύαρχον Μιαούλην, πάντοτε προκινδυνεύων ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ κατὰ τὰς ναυμαχίας, διὸ καὶ πάντοτε αἱ δυσχερέστεραι τῇ ἀντιθέοντο ἀποστολαί. Οὕτως ἐτε τῷ 1825 ἐλήθη ἡ παρατολμὴ ἀπέφραξις νὰ ἐπιχειρηθῇ ἡ πυρπόλησις τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἐν αὐτῷ τῷ λιμένι τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντωνίος Κριεζής καὶ ὁ ἐξάμιλλος αὐτῷ πλοίαρχος Ἑρμανουὴλ Τερπαζῆς ἀνέλαβον τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις ὡς γνωστὸν ἀπέτυχε διὰ λόγους οὓς βλ. ἐν λείξει Κανάρης. Ἐπίσης ἡρωϊκῶς ἐπολέμησε κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῶν Σπετιῶν, ἐτε μόνος αὐτὸς μεθ' ἑνὸς Σπετιωτικοῦ πλοίου ἀντίταξε μέτωπον εἰς ἐλδοκλήρον τὴν τουρκικὴν στόλον, δοὺς οὕτω καιρὸν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ναύαρχον Μιαούλην ναυτικὴν μοῖραν νὰ πλησιάσῃ καὶ καταναυμαχῇ τὴς Τούρκους. Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Κυβερνήτου διωρίθη ὁ Ἀντ. Κρ. ὑπ' αὐτοῦ μοίραρχος τοῦ στόλου καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τοῦ Ὀθωνος κατέκτησε τὴν σεβασμὴν καὶ τὴν ἀκράν αὐτοῦ ἐκτιμῆσιν γενόμενος αὐτάρχης αὐτοῦ, ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1849 ἄνευ τινος διακοπῆς, πρεσβυτάτος μάλιστα τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1841 μέχρι τῆς Σεπτεμβριανῆς μεταπολιτεύσεως μετὰ τὴν καθάρσιν τοῦ πρώτου συντάγματος ὁ Κρ. ἐσχμάτισε τὸ μακροβιώτερον τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Ὀθωνος ὑπουργίων, διαχειρισάμενος τὰ καινὰ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρ. 1849 μέχρι τοῦ Μαΐου 1854, καὶ διετέλεσε γερουσιαστὴς ἀπὸ τοῦ 1847 μέχρι τοῦ 1857. Τῆς αὐτῆς δ' ἀπῆλυσεν ἐκτιμῆσεως καὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου διαρίσαντος αὐτὸν τῷ 1864 ἐπίσημον ὁμασπιστὴν τοῦ. Ἀπέβιασε δὲ τὴν 1' Ἀπριλίου 1887 φέρον τὴν βαθμὴν τοῦ ἀντιναύαρχου τοῦ ἡ. ναυτικοῦ, μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καταλιπὼν δύο διακεκριμένους ναυτικούς, τὸν ἐπιζήντα πλοίαρχον καὶ ὁμασπιστὴν τοῦ Βασιλέως Δημήτριον Κ., καὶ τὸν ἀντιπλοίαρχον καὶ τῷ 1893 ὑπουργεύσαντα τῶν ναυτικῶν Ἐπαρσιωνίδαν Κ. (1843—1894). [Κ.Ι.Κ.]

Κριεζεῖς. Χωρ. τοῦ θῆμ. Αὐστῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀπέχον τοῦ Ἀλκιβίου πρὸς Ἄφρας 2 ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ Κώρης πρὸς Κάρυστον. Κἂν. 306.

Κριεζώτης (Νικόλαος). Διάσημος ἡρωὺς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος, ταπεινὴν μὲν ἔχων τὴν καταγωγὴν καὶ μὴ τυγλῶν

παιδείας, αναδειχθείς όμως ού μόνον εἰς τῶν ἀνδρειοτέρων ἀγωνιστῶν ἀλλὰ καὶ στρατηγὸς ἐκτάκτου ἀξίας. Ἐγεννήθη ὁ Κ. κατὰ τὸ 1785 ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρυστίας ἐκ γονέων ποιμένων, ἐνγληκευθεὶς δὲ μετέβη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐνταῦθα, πρὶν ἐκραγῆ ἢ ἑλλ. ἐπανάστασις, εὗρετο ὡς ἐπιστάτης τοῦ μεγάλου ποιμνίου πλευσίου Τούρκου, ὅστις τὸν ἐξετίμα διὰ τὴν μεγάλην του ἀνδρείαν καὶ τέχνην τοῦ παλαιῖν. Φονεύσας δ' ἐν ἐρίδι ταχυδρόμον τινὰ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν καὶ κατῆλθε κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1821 εἰς τὴν πατρίδα του ὅπου κατετάχθη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ ἀρχηγοῦ Ἀγγελεῖ, καὶ ἐν εἰς τὴν ἐμάδα τοῦ Ἀθ. Γρότσου. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἤδη διακριθεὶς ἐν τινι συμπλοκῇ μετὰ τῶν ἐχθρῶν, προεδιάσθη γενόμενος προϊστάμενος αὐτοῦ τοῦ Γρότσου. Ἐκτοτε ὁ Κ. ἤρξατο περιτρέχων μετ' εὐαρίθμων ὁπαδῶν τὰ περίγυρα τῆς Χαλκιδίδος, ἀφίμαχον, αἰχμαλωτίζων καὶ καθιστάμενος ὀλίγον κατ' ὀλίγον γνωστότατος ἀγωνιστής. Τῇ 11 Ἰαν. 1822 ἐπολέμησεν μετὰ τοῦ Ἡλ. Μαυρομηχίλη καὶ τοῦ Πάστου παρὰ τὴν Στύραν κατὰ τοῦ Ἰσοῦφ Ἀγὰ καὶ τοῦ Ὀμέρ Πασά, εἴτα δὲ ἐστρατολόγησε πολλοὺς ἀνὰ τὴν Εὐβοίαν προτρέπων καὶ ἀναγκάζων τοὺς κατοίκους νὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν, κατάρθωσε δὲ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γρηγορίου μοναχοῦ νὰ συλλέξῃ στρατιώτας καὶ ἄλλοθεν ὥστε ἡ δύναμις του ἐφθάσεν εἰς 1500 ἄνδρας, μεθ' ὧν περικυκλωθεὶς ἐν Στύρᾳ ὑπὸ τοῦ πολυαρίθμου στρατοῦ τοῦ Ὀμέρ Πασά διέσπασε τῇ 24 Φεβρ. 1823 ἐν κρατερῇ μάχῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν εἰς ὑποχώρησιν· τότε ὁ Κ. τὸ πρῶτον ἐνομάσθη βοϊδοκοιλὴ ἐκ τοῦ ταρακτοῦ σώματός του, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο, εἰς 2 προσετέθησαν καὶ ἄλλα ὡς κόκκος, κεφάλαιος, ἀγριογούρουνο, διέμεινε μέχρι τοῦ τέλους τῆς ἐπαναστάσεως τὸ φόβητρον τῶν Τούρκων. Ὅτε δὲ οἱ ὅπλαρχοι Ἀγγελεῖ καὶ Κόττος κατεστράφησαν, ὁ Κ. ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν Εὐβοέων, ἐνίκησε τὸν Ὀμέρ πάλιν τὴν 5 Μαΐου προσβαλόντα τὴν ἀγχιρριμένην θέσιν του εἰς Βατούσι πλησίον τῆς Καρύστου καὶ ἀπέκλεισεν αὐτὸν εἰς Κάρυστον, μέλις πωθέντα κατόπιν διὰ τουρκικοῦ στόλου 124 πλοίων. Διευθύνθη εἴτα εἰς τὸ παλαιὸν περὶ ὅριμα Γιοκάρφι καὶ μετ' ὀλίγον μὴ θυνθεὶς νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν ὑπερμεγάλαν δύναμιν τῶν Τούρκων ἀνεχώρησε μετὰ τῆς οὐκαρνεῖας του εἰς Σκῦρον, ἐκεῖθεν δ' εἰς Ψαρά. Μὴ εὐρών δὲ ἐνταῦθα τὴν ζητηθεῖσαν ὑποστήριξιν ἐπανήλθεν εἰς Σκῦρον καὶ στρατολογήσας ἄνδρας τινὰς ἀπεδιέβασθαι πάλιν εἰς Εὐβοίαν ὅπου ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς Ἀνδρίτσου ματαιῶς προσέβαλε τὰς θέσεις τῶν Τούρκων τῇ 23 Νοεμβρ. 1823 ἐν Κανῇ Στάλῃ, ὀλίγον ὕστερον όμως μόνος μετὰ ὀλίγων ἀνδρῶν

ἔτρεψε παρὰ τὸ Μαρμάρει τὸν στρατὸν τοῦ Ἀχμέτ Κεχαγιά εἰς φυγὴν αἰχμαλωτίζας τὸν ἴδιον. Ἐν τούτοις προσβληθεὶς αἰφνῇ ὑπὸ τῆς τότε ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρυστίας ἐπιστομῆς πανώλους ἠναγκάσθη νὰ διαμείνῃ πρὸς νοσηλείαν καιρὸν τινὰ ἐν Κέα. Ἡ ἐν Ναυπλίῳ κυβέρνησις ἐδέχθη τὰς ὑπὸ τοῦ Κ. προσεσχεθείσας αὐτῇ ὑπηρεσίας καὶ ἐστειλεν αὐτὸν κατὰ τῶν ἀντικυβερνητικῶν (τοῦ Νικήτα κλ.)· ἐπειτα δὲ ὁ Κ. μετὰ τῶν ἀνδρῶν του διῆλθε διὰ τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σαλαμίνος κλ., παντοῦ προσβάλλων τοὺς ἐχθροὺς ὅπου τοὺς εὗρισκε, συνέπραξε παρὰ τὰ Σάλωνα μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη ἀρπάσας τὰ πολεμοφόδια τῶν ἐχθρῶν (ἣ ἐν θέσει Ῥουσσὴ μάχῃ τῆς 17 Ὀκτωβρ. 1826) καὶ ἠνάγκασεν τοὺς ἐν Σαλόναις νὰ παραδοθῶσι, μετὰ τινος δ' ἄλλας ἐκστρατείας μετέσχε τῆς εἰς Λίδανον ἐκστρατείας σκοπούσης τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐκεῖ μερῶν. Ἀλλ' ἡ ἀλυσίς τῆς Βηρυτοῦ ἀπέτυχε καὶ βλέπων τὸ ἀδύνατον αἰτίας ἐκβάσεως τοῦ πολυμήματος ὁ Κ. μετὰ τοῦ Βάσσου καὶ ἄλλων ἐπιστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἀποβιβασθέντες εἰς Τήνον ἔστρευσαν εἰς βοήθειαν τοῦ Φαδιέρου, πολιορκουμένου ἐν Γαϊδουρονήσιῳ πλησίον τῶν Πεταλιῶν ὑπὸ τοῦ πολυαρίθμου στρατοῦ τοῦ Ὀμέρ Βριώνη καὶ ἠνάγκασαν τοῦτον εἰς ἀποσιχώρησιν. Ἐπειτα μετὰ τοῦ Βάσσου ἐνίκησε τοὺς ἐχθροὺς ἐν Ἀττικῇ εἰς παρὰ τὰ Λιόττα (Ἰουν. 1826) καὶ κατέλαβε τὴν Ἐλευσίνα· ταχθεὶς δὲ εἴτα ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην ὡς ἀρχιστράτηγον, συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν παρὰ τὸ Χαϊδάρει νύκην (6 καὶ 8 Ἀύγ.). Ἀλλὰ στερούμενοι τῶν ἀπαραίτητων μέσων πρὸς δραστηριώτερον πόλεμον ἀπῆλθον οἱ ἡμέτεροι εἰς Σαλαμῖνα. Μεταξὺ τῶν μάλλον ἀξίων λόγου ἔργων τοῦ Κ. μνημονεύεται ἡ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν εἰσόδος μετὰ 300 ἀνδρῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐκεῖ φρουρᾶς, διὰ μέσον τῶν τουρκικῶν στρατευματικῶν, καὶ ἡ γενναία ὑπεράσπισις τοῦ φρουρίου τούτου, εἰς 8 ὕστερον εἰσῆλθε καὶ ὁ Φαδιέρης μετὰ 500 ἀνδρῶν, ἐπὶ 9 μῆνας, μέχρις ὅτου ἡ ἑλλειψίς τῶν πέντων ἠνάγκαζε τὴν φρουρὰν νὰ παραδοθῇ ἀφοῦ ὁ Κ. κατάρθωσε διὰ τῆς ἐπιμονῆς του νὰ ἐπιτύχῃ ἐντιμοτάτων ὁρῶν. Ἐπειτα ἐνίκησε τοὺς ἐχθροὺς παρὰ τὰ Τρίκερα δις, ἀναμαρτίσας δὲ ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου χιλιάρχου κατεστράφησαν τὸν Ὀμέρ Πασά εἰς τὴν Ἀντιόχην ἐν μάχῃ κρατερῇ (2 Ἰουν. 1829), καὶ τέλος τῇ 12 Σεπτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους μετὰ τῶν Μαιουρη, Διοδουνιώτου, Ψαροδήμου, Σπορμηλίου καὶ Μπαϊρακτάρη ἤρατο τὴν λαμπρὰν νίκην τῆς Πέτρας, δι' ἣς μετεβλήθη ἐντελῶς ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος, ἥς αἰθυσμαὶς εἶχον σχεδὸν παντάπασιν ἐξαντληθῇ, ἀπέναντι τῆς Τουρκίας καὶ εἰς τὰ ὅμματα τῆς Εὐρώπης. Μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ

ἑλλ. βασιλείου καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὀθωνος ὁ Κ. ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως ὡς συνταγματάρχης τὸ πρῶτον καὶ ἀνέλαβε τὴν θέσιν τοῦ νομοπεπιθεωρητοῦ τῆς Εὐβοίας, λαβὼν καὶ τὸ παράσημον τοῦ ἀνωτέρου ταξιδάρχου. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1840 ἀπελάμβανε τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως· ἀλλ' ἡ ἀπερίοριστος ἐπιτροπὴ τοῦ ἀνδρὸς ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Βοιωτίᾳ προϋξένησεν αὐτῷ ἐν τῇ αὐτῇ ἰσχυροῦς ἐχθροῦς. Εἰς τὴν ἐπιτελευτὴν τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου ὑπῆρξεν ὁ Κ. σπουδαῖος συνεργάτης, καταλαβὼν τὸ φρόνισμα τῆς Χαλκίδος, ἀν καὶ βεβαίως ὁ ἴδιος ἐλάχιστα ἐγνώριζε περὶ τῶν τοιοῦτων πραγμάτων καὶ παρεσύρθη εἰς τὸ κίνημα μόνον ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ, ὑπὲρ ἧς εἶχε πολεμήσει τόσα ἔτη. Πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος οἱ Χαλκιδεῖς τῇ ἐξώρῃσαν πολέμιον σπᾶθην, ἐξέλεξαν δ' αὐτὸν βουλευτήν. Ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τοῦ εἰρηγάζοντο ἀδιακρίτως καὶ τέλος κατώρθωσαν συνεπείᾳ διαφόρων ἀρρίστων καὶ ψευδῶν κατηγοριῶν, νὰ ἐκδοθῇ κατ' αὐτοῦ ἐνταλμα συλλήψεως, δυνάμει τοῦ ὁποῦ ἐφυλακίσθη ἐν Χαλκίδι. Ἀπελευθερωθεὶς διὰ τῶν φίλων τοῦ καὶ ἐπαθὼν μετὰ 50 ἡμέρας, ὡχυρώθη πλησίον τῆς Χαλκίδος καὶ περιέμενεν ἐκεῖ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκπεμθεύοντα ὑπὸ τὴν Γαρθικιώτην βασιλικὴν στρατὸν· ἀλλὰ πρὶν ἀρχίσῃ ἡ μάχη σφαῖρα ἐπλήγυσεν αὐτὸν βαρέως εἰς τὴν κοιλίαν καὶ κατέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Ἀποκύβας δὲ τὴν χεῖρα ὁ ἴδιος διὰ τῆς σπάθης καὶ βυθίσας τὸν βραχίονα εἰς ἔκκευσαν ἀσφαλτον, ἐνασταματήσας τοῦ αἵματος ἡ ῥοή, ἐκάλεσε τοὺς φίλους τοῦ εἰς συμβούλιον καὶ ἐβήλυσεν αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναχωρήσεώς του ἵνα μὴ παρσύρῃ καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ. Μετῴθι δὲ διὰ τῶν Ὑάρων καὶ Χίου εἰς Κίον· πολλὴν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σύμωρην, παντοῦ δεκτὸς γενόμενος μετὰ μεγάλων τιμῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν Τούρκων ἀκόμη, διὰ τὴν μεγάλην ἀνδρείαν τοῦ καὶ τὴν γενναϊότητά τοῦ κατὰ τῶν νικηθέντων. Ἰκεῖ εἰς τὴν ἑσπρίαν ἔζησεν ἀκόμῃ 5 ἔτη καὶ 6 μῆνας, ἀπορρίψας πάντοτε τὰς ἐξ Ἀθηνῶν προτάσεις νὰ ζητήσῃ ἀμνηστειαν. Μετὰ δὲ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 ἀποφάσει τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τὰ ὅσα τοῦ μεταφέρθησαν εἰς τὴν πατρίδα τοῦ.

Ὁ Κ. εἶχεν ἀνάστημα μέτριον, ἀλλὰ τὸ ἔλουν τοῦ παράσημου ἡτο ἀθλητικὸν καὶ τὸ στήρνον εὐρύτατον. Ἦτο δὲ τύπος αὐστηροῦ στρατιώτου καὶ φιλελευθέρου πολίτου καὶ φιλοξενώματος. Ἦ φύσις τὸν ἐπροίκισεν δ' ἐκτάκτου στρατηγικοῦ πνεύματος καὶ παρομιώδους ἀνδρείας. Δὲν δύναται τις ἔμμενος ὅτι ἀρνῆσθαι ὅτι εἶχε καὶ μεγάλας ἐλλείψεις, ἵσως συνεπειὰς τῆς κακῆς ἀγωγῆς τοῦ οὕτω μεταξὺ ἄλλων ἦτο λίαν ἐγνώστης, καυχώμενος διαρκῶς διὰ τὰ ἀνδραγαθήματά τοῦ

σκιὰς δὲ καὶ πολλὰκις βίαια χρησιμοποιοῦν μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τοῦ. Ἀλλὰ αἱ ἐλλείψεις αὗται τοῦ «εἰς τῆς φύσεως» αἰτίνας πολλάκις ἔδωκαν ἀφορμὴν σπουδαίων παραπόνων ἐναντίον τοῦ διὰ πράξεις μικροπρεπεῖς καὶ ταπεινάς, δὲν δύνανται νὰ ἐπισκιασθῇ τὴν λάμπην τῶν μεγάλων τοῦ πράξεων δι' ὧν ὁ πενιχρὸς βοσκὸς ἀνυψώθη εἰς θέσιν περιφανεστάτου τῆς πατρίδος τοῦ ἥρωος. Πρὸς. Ἀθ. Κρυσολόγη, Ν. Κριεζώτης, Ἀθ. 1877. [Μ.Γ.]

Κριεκουδίκιον. 1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ὀλυμπίων ἐν Ἠλείᾳ ἐπὶ τῆς κατωφερίας ἀπόκτου λόφου παρὰ τὴν αἰθροδρομικὴν γερμὴν Πύργου-Ὀλυμπίων, ἀπέχουσα ἀπὸ Πύργου 3 ὥρ. πρὸς Δ. ἔχει ὠραίας οἰκοδομὰς, ταχυδρ. καὶ τηλ. γραφεῖον, πληθύνει ἑλλ. σχολεῖον καὶ δημοτικὰ ἀρρένων καὶ θηλείων, εἰρηνοδικεῖον καὶ 1107 κ. (1889) ἀσχολούμενους εἰς καλλιέργειαν σταφίδων καὶ ἀμπέλων καὶ μικρὸν ἐμπόριον. [Γ.Π8.]

— 2) Χῶρ. τοῦ δήμ. Στρατόν, ὥρ. 1 1/2 πρὸς Δ τῆς Λεπενεύς καίμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐχθρῆς τοῦ Ἀγελώου, Κῆτ. 985.

— 3) Κῶμη τῆς Βοιωτίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἐριθρῶν, κειμένη κατὰ τὰς ΒΑ ὑπορείας τοῦ Κιθαιρώνος, πρὸς Α τοῦ Κεκλα καὶ τῶν ἀρχαίων Πλαταιῶν, εἰς ἀπόστασιν 8 ὥρων ΒΑ τῶν Μεγάρων. Κάτοικοι 1815. Παρ' αὐτῇ εἶνε ἡ τοποθεσίᾳ τῶν ἀρχαίων Ῥαίων καὶ Ἐριθρῶν, ὑπὸκειται δὲ αὐτοῦ ὁ ποταμὸς Ἀσωπὸς καὶ τὸ πεδῖον τῶν Πλαταιῶν.

Κριεθῆ. Βλ. Κριθῆ.

Κριεθῆ (Βοτ.). Σπουδαιότατος καὶ ἀρχαιότατος δημητριακὸς καρπὸς ἀνήκων κατὰ τὴν συστηματικὴν βοτανικὴν εἰς τὸ γένος *Hordeum* L. τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀγρωστωδῶν. Ονομάζεται Κριεθῆ παρ' Ὀμηρῷ, κοινῶς δὲ τὰ νῦν Κριθάρη. Καλλιερῶνται τῆς Κ. διφόρα εἶδη ἰδίως εἰς τὴν εὐκρατὸν ζώνην μέχρι τῆς 70° Β πλάτους καὶ ἐν ταῖς Ἀλπεσι μέχρι 1000 μ. ὑπερθαλασσίῳ ὕψους, ἐν δὲ τοῖς Ἰμαλαίοις ὄρεσι μέχρι 1300 μ. ὕψους, ἐπιτυχῶς δὲ καὶ ἐν Ἀστροφάτῃ. Τὰ συνηθέστερα εἶδη εἰσὶ Κ. ἡ κοινὴ (H. vulgare L.) καὶ Κ. ἡ ἐξαστοιγῆς (H. hexastichum L.), σπανιότερα δὲ Κ. ἡ δίστοιχος (H. distichum L.) καὶ Κ. ἡ ζειοκρίθη (H. Zeo-ariton L.). Ἐκτός τοῦ ὅτι τὰ σπέρματα τῆς Κ. χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἀρτοποιίαν κατασκευάζεται ἐξ αὐτῶν δὲ ἀποφλοιώσεως καὶ ὁ λεγόμενος «Φάρος» (αλφίτα τῶν ἀρχαίων, βλ. λ., γερμ. Graupen, γαλλ. orge mondé). Ἐκ τῆς Κ. κυρίως παρασκευάζεται ὁ ζῆθος, ἐπὶ δὲ καὶ σάκχαρον. Εἶνε δ' ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀνατολῇ ἡ κοινὴ τροφή τῶν ἱππῶν, ἐπίσης δ' ὁ χορτὸς αὐτῆς πρὸς τῆς ἀνθήσεως ἢ χλωρὸς (τὸ γνωστὸν Γρασίτι, βλ. λ.) ἢ κε-

κοιμμένος και απεξηλασμένος (κ. Σανός). Πρβλ. Σιτηρά. [Θ.Χ.]

(Φαρμ.). Τό άφέψημα των σπερμάτων της Κ., κοινώς Κριθάρια, πίνεται επί νόσων φλεγματικών ως θρομβωτικών και σκεπαστικών, έν μέρει δέ και ως θρεπτικών.

Κριθή (Ίατρ.). Η φλεγμονή των παρά τας βλεφαρίδας σμηγματογόνων αδένων. Κατά ταύτην συνήθως φαίνεται φλεγμαίνον και έξωδονκός τὸ ἐλεύθερον χεῖλος τοῦ βλεφάρου καὶ διακρύβρεια παρακολουθεῖ, μετὰ τινὰς δ' ἡμέρας ἢ παρέρχεται ἢ φλεγμονὴ ἢ ἀρχεται ἢ πύησι, συνήθως γινόμενη ὑπὸ μορφὴν μικροῦ ἀποστήματος κατὰ τὸ ἐλεύθερον ἄκρον τοῦ βλεφάρου καὶ παρὰ τὴν φλεγμαίνοντα ἀδέναν ἐν εἰδὶ κόκκου εὐμεγεθους (20εν τὸ δ.σ.μα Κ.). Ἀρξάμενης τῆς φλεγμονῆς ἐνδείκνυνται: θερμὰ ἐπιθεματα πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς πύησεως, ταύτης δὲ συστάσεως ἢ σχάσεως τοῦ ἀποστήματος. [Ἀν.]

Κριθόμον τὸ παραθαλάσσιον (Βοτ.) *Crithmum maritimum* L. Φυτόν τῆς εἰκοθεν. τῶν Σιταδιόρων φυόμενον ἐν ἐπετριώσεσι καὶ παραθαλάσσιαις τόποις τῆς Ν. Εὐρώπης, συγγότατον δ' ἐν τοῖς τῶν Κυκλάδων νήσοις, Κ. ἢ Κρίταμον κατὰ τὸν Διοσκορίδην. ἔχον διουρητικὴν δύναμιν κατ' αὐτόν· τὰ δὲ σαρκώδη φύλλα «ταριχεύονται ἐν ἄλμυρ» ὅπως τὴν σήμερον (τὰ «Κριταμα», ἀγαπητὸν «τουρσί» ἐν ταῖς νήσοις). [Θ.Χ.]

Κριθουπάκχαρον Μορφὴ τις τοῦ καλαμοτάκχαρου, ὅπερ τηχθὲν εἰς 160^ο καὶ εἰταφυθὲν πήγνυται εἰς αμορρον ὑαλώδη μάζαν, ἥτις μετὰ τινὰ χρόνον ἀρ' ἐαυτῆς γίνεται χυροταλλοπαγῆς καὶ ἀδιαφανῆς· αὕτη ἐστὶ τὸ Κ., ὅπερ κατὰ βούλησιν χρωματίζεται καὶ ἀρωματίζεται. Ἡ ἐν τῇ ἱατρικῇ χρῆσις αὐτοῦ εἶναι ὅλως ἀβάσιμος καθότι τὸ Κ. μόνον κατὰ τὴν μορφήν διαφέρει τοῦ κοινοῦ σακχαροῦ.

Κρικέλου. Κώμη τῆς Αἰτωλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Εὐρυτάνων, κειμένη 4 ὥρ. πρὸς Ν τοῦ Καρπενησιῦ. Πρετόντα δημοτικαὶ καρποί, κτηνοτροφία καὶ ὕλοτομία. Κάτ. 538.

Κρίκετ (Cricket). Ἀγγλικὸν ἐθνικὸν παιγνίδιον λίαν ἀγαπητὸν παρὰ τε τῇ λαῇ καὶ τῇ ἀριστοκρατίᾳ. Παιζεται ὑπὸ δύο μεριδίων, ὧν ἕκαστερά ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν προσώπων καὶ συνήθως ἑνδεκα. Ἡ ἐν τῷ παιγνίῳ χρησιμεύουσα σφαῖρα συνίσταται ἐκ μαλλίνου νήματος, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ὀσμυροῦ, ἔχει βάρος 0,200 γρ. καὶ διάμετρον 7—8 ἐκμ. Ἡ σφαῖρα πλήττεται δι' ἰδιαιτέρων ξυλίνων πλῆκτρων, ἔρχεται δὲ τὸ παιγνίδιον εἰς τὸ νὰ καταρρίψῃ ἢ μίαν μερὶς διὰ τῆς σφαίρας τὰ ὑπὸ τῆς ἀλλῆς προστατευόμενα φρούρια ἅτινα συνίστανται ἐκ τριῶν ξύλων ἐμπειρηγμένων εἰς τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὁπεῖων τίθενται καὶ δύο ἄλλα ἐγκραυῖς. [Ἐγ.]

Κρικέτος (Crisetus). Γένος τῶν τρωατικῶν ζώων, τῆς οἰκογενείας τῶν Μυίδων, ὁμοϊότατον πρὸς τὸ γένος τῶν Μυῶν, ὧν αἱ Κ. διακρίνονται διὰ τὴν κοίλῃν γνάθων καὶ τῆς μικρᾶς οὐρᾶς. Διὰ τὴν χειμῶνα θηλαρίζουσιν ἐγκαίρως τροφὰς ἐν ὁπαῖς ὑπογαίρει· Τύπος αὐτῶν εἶναι Κ. ὁ κ ο ι ν ὅ ς, καθ' ἅπαν τὴν Εὐρώπην ἐξηλωμένος. [Φ.Ι.]

Κρικοειδὴς χόνδρος. Βλ. Δακτυλίκοιδης χόνδρος.

Κρικιοτομία. Βλ. Λαρυγγοτομία.

Κριμαία (ῥωσ. Κρίμ.) ἢ Ταυρικὴ χερσόνησος. Χερσόνησος τῆς Ν. Ρωσίας ἀποτελοῦσα τὸ κυριώτατον μέρος τοῦ κυβερνεῖται Ταυρίδος κειμένη μετὰ τῆς Μαύρης καὶ τῆς Ἀζορικῆς θαλάσσης συνδέεται δὲ μετὰ τῆς Ρωσίας διὰ τοῦ Παρεκοπίου ἰσθμοῦ, ἔχουσα ἔκτασιν 25.727 τγμ. καὶ περίμετρον 1050 γμ. Τὰ Ταυρικά ὄρη ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰαίλα καλύπτουσιν ἰδίᾳ τὸ Ν αὐτῆς μέρος, ἐνθα φθάνουσι καὶ εἰς τὸ μέγιστον ὕψος τῶν ἐν τῇ ὄρει Τσαδάρ-δὰγ ἦτοι Ὅρει τῆς σκηνῆς (τουρκ., τὸ ὄρος Τραπεζοῦς τῶν ἀρχαίων 1523 μ.), καθιστῶσι δὲ τὴν Κ. μίαν τῶν γραμμικωτάτων χωρῶν τῆς γῆς. Ἡ χώρα εἶναι εὐφροτατὴ εἰς σιτηρά, καπνὰ, ἀμπέλους λαμπράς ἐξ ὧν καὶ περίφημοι οἶνοι γίνονται, ὁπόρας παντοειδεῖς, ἰδίως κάρουα, παράγεται δὲ καὶ μέλι, μέτζα κλ. καὶ ἀξιόλογος κτηνοτροφία διενεργεῖται ἐν αὐτῇ. Τὸ δὲ Β μέρος εἶναι ἐν γένει ἔρημος γῆ καὶ ἀπέπαι μετ' ἐδάφους πτωχοῦ. Πρωτεύουσα ἢ Συμπροπόλις. Οἱ ἀρχαιότατοι αὐτῆς κάτοικοι ἦσαν οἱ Ταύριοι. Κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα ἐγκατεστάθησαν ἐν Κ. Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι (Παντικαπαῖον, Θεοδοσία). Βραδύτερον ἀπέτελεσε μέρος τοῦ βασιλείου τοῦ Φαρνάκου. Μετὰ τοὺς Ρωμαίους περιήλθεν εἰς τοὺς Βυζαντινούς, ὅφ' οὓς αἱ ἑλλ. κτήσεις ἀπετέλουν τὸ θέμα Χερσῶνος, ἐν ᾧ τὸ ἔστω. καὶ Β μέρος κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Οὐννων καὶ ἀπὸ τοῦ Ζ' αἰῶνος ὑπὸ τῶν Χαζάρων. Κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ἐκυριεύθη ὅλην τὴν Τατάρων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1441 ἀπέτελεσε τὸ Χανάτον τῆς Κ. ὅπερ τῷ 1476 ἐδέχθη τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Τούρκων, Πολυλοῦς δὲ ἐμπορικὸς σταθμὸς ἱδρύσαν ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος οἱ Γενουαῖται ὧν κυριώτατος ὁ Καρράς. Τῷ 1783 ἢ Κ. ὑπετάγη ἐντελῶς εἰς τοὺς Ρώσους [Μ.Σ.]

Κριμαϊκός πόλεμος ἢ Ἀνατολικὸς π. καλεῖται ὁ κατὰ τὸ 1853 μετὰ τῶν Ρωσικῶν καὶ Τουρκικῶν ἐκράγεις πόλεμος, ὅστις διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ὑπὲρ τῆς Τουρκίας προσέλαβεν εὐρωπαϊκὴν σημασίαν, διήρκεσε δὲ μέχρι τοῦ 1856. Ἀφορμὴν εἰς αὐτὸν ἔδωκαν αἱ ἀξιώσεις τῆς Ρωσίας νὰ ἐξασφαλισθῶσι τὰ ἐν τοῖς Ἀγίοις Τόποις δικαιώματα τῆς ὁρθοδόξου ἀνατολικῆς διὰ συνθήκης ἀναγνωριζούσης τὴν

Ρωσσαν προστατίδα αὐτῶν· ἐπὶ τῇ ἀπορρίψει τῶν ἀπαιτήσεων τούτων ῥωστικὸς στρατός ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Γορτσάκωφ κατέλαβε τὰς παραδουναβίους ἡγεμονίας, τότε δὲ ἡ Πύλη ἐκήρυξε τὸν πόλεμον, ἀφ' οὗ ματαίως ἀπῆλθε παρὰ τοῦ πρίγκηπος τὴν ἐκκένωσιν τῶν ἡγεμονιῶν (27 Σεπτ. 1853). Τὴν 11 Ὀκτωβρ. τουρκικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὸν Ὁμέρ-πασᾶν εἰσέλασαν εἰς τὰς ἡγεμονίας. Τὴν 13 Ὀκτωβρ. εἰσέλαθον εἰς τὸν Βόσπορον οἱ ἠνωμένοι στέλοι τῶν συμμάχων δυναμειῶν. Τὴν 18 Νοεμβρ. ὁ ναύαρχος Ναχίμωφ ἐξωλέθρευθεν ἐν τῇ λιμένι τῆς Σινώπης τὸν αὐτόθι τουρκικὸν στόλον, ἐφ' ᾧ οἱ συμμαχικαὶ στέλοι εἰσέλαθον εἰς τὸν Εὐξείνιον. Τὴν 11 Μαρτ. 1854 οἱ Ῥώσοι ὑπερέβησαν τὸν Δούναβιον τὸ προὔριον τῆς Σιλιστρίας πολιτορχήν ἠμύνοντο τόσον γενναίως ὥστε ἡ πολιορκία τοῦ ἤρθη διαρκέσασα ὑπὲρ τὸν μῆνα· ἡ ἐνέργεια δὲ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ὡς καὶ ἡ τῆς Αὐστρίας, ἀθροίζουσας στρατεύματα ἐν Οὐγγαρία καὶ Γαλικίᾳ ἠναγκάσαν τὴν Ῥωσσίαν νὰ ἐκκενώσῃ τὰς ἡγεμονίας καὶ νὰ συγκατατεθῇ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Δυναμειῶν, αἵτινες ὅμως εἰς οὐδὲν κατέληξαν. Τότε ἀπερασίσθη ὑπὸ τῶν συμμάχων Δυναμειῶν ἡ εἰς Κριμαίαν ἐκστράτεία πρὸς ἄλλωσιν τῆς Σεβαστοπόλεως καὶ καταπολέμειν τοῦ ἐν τῇ Εὐξεινῇ ῥωσσ. στόλου. Τουρκικὰ στρατεύματα μετ' ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν, τῶν μὲν ὑπὸ τὸν στρατάρχην Saint-Arnaud, τῶν μετ' ὀλίγον διεφύχθη ὁ στρατηγὸς Canrobert, τῶν δὲ ὑπὸ τὸν λόρδον Raglan, ἀποβιβάσθοντα εἰς Εὐπατορίαν εἰσέλασαν εἰς τὴν Κριμαίαν, ἣν ὑπερήσπιζεν ὁ πρίγκηψ Μεντζίκωφ, καὶ τὴν 16 Σεπτ. ἐφθασαν πρὸς τὴν Σεβαστοπόλιν, ἥς ὁ στρατηγὸς Τρόλεβιν ἐνίσχυσε τὰ ὁχυρώματα. Ἐνεκα τοῦ χειμῶνος ἡ πολιορκία εἶβαινε νωθρά. Ὁ στρατηγὸς Μεντζίκωφ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Γορτσάκωφ κατὰ Φεβρ. 1855. Τὴν 18 Φεβρ. ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Β' ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον. Τὸν Canrobert διαδέχθη νῦν ὁ στρατηγὸς Πελλισσιέ, τὸν δὲ λόρδον Raglan ἀποθανόντα μετ' ὀλίγον ἐκ χολέρας ὁ στρατηγὸς Simpson. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ἐπιθέσεως τοῦ στρατηγοῦ Γορτσάκωφ, ὑπερῆσαντος ἐπὶ τὴν ἐκ 250.000 ἀνδρῶν δύναμιν του, οἱ Γάλλοι τέλος κατέλαβον τὴν 27 Αὐγ. ἐξ ἐφόδου τὸ δεσπόζον τῆς νασίου πλευρᾶς τῆς Σεβαστοπόλεως προὔριον Μαλακῶν, μεθ' ὃ οἱ Ῥώσοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκκενώσωσι τὴν Σεβαστοπόλιν. Ἐν τῇ μεταξὺ ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς στόλου ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1854 μέχρις Αὐγούστου 1855 εἰσελθόντες εἰς τὴν βαλτικὴν περηνόχλον τὰ Βά ῥωστικὰ παράλια, ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδὲν γενναίον κατέρησαν, πλὴν τῆς ἀλώσεως τοῦ Μάρμαρου, μικρᾶς στρατιωτικῆς θέσεως, ἀνεῖς ἀποτελέ-

σματος προσβαλόντες τὴν Κροντάδην καὶ τὸ Swalahorg. Ἐν Ἀσίᾳ δὲ ᾗδ' κατ' Ὀκτώβρ. 1853 ἤρξαντο αἱ ἐχθροπραξίαι κατὰ τὰ ῥωσσοτουρκικὰ σύνορα. Οἱ Τούρκοι πρῶτοι ὑπερβάντες τὰ σύνορα ἀπεκρουσθήσαν βραδύτηρον οἱ Ῥώσοι εἰσβαλόντες εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος κατέλαβον κατ' Ἰούλ. 1854 τὸ προὔριον Βαγιαζήτ μετὰ μάχην παρὰ τὸ Καρὰ-Μπουλάκ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας νῆαν ἦσαν ἐπαθεν οἱ Τούρκοι παρὰ τὸ Κιερου-Ζερὲ. Τὸ σημαντικώτερον ὅμως γεγονός τοῦ ἐν Ἀσίᾳ μέρους τοῦ πολέμου ὑπῆρξεν ἡ κατὰ Νοέμβρ. 1855 ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἀλωσις τοῦ Κάρς (βλ. λ.), ἀμυνόμενου ὑπὸ τῶν Ἀγγλόν στρατηγῶν πέρ Φίνδικ Οὐίλλιαμ. Τὰ εἰς Σεπούμα Καλὰ κατὰ Σεπτέμβρ. 1855 ἀποβιβάσθοντα τουρκικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὸν Ὁμέρ-πασᾶν μικρὸν προχωρήσαντα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀνέκρουσαν, ὅτε ἐγνώσθη ἡ πῦσις τοῦ Κάρς. Ὁ πόλεμος ἐφαίνετο μέλλων νὰ παραταθῇ ἐτι ἐπὶ μακρὴν καὶ πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτοῦ πανταχοῦ ἐγίνοντο μεγάλοι παρατεταταί, ὅτε πολιτικοὶ λόγοι ἐπήνεγκον αἰφνιδίως τὴν εἰρήνην, κατὰ Μάρτιον 1856 συνμοιολογηθεῖσαν ἐν Παρίσις. Διὰ ταύτης τὰ καταληφθέντα μέρη ἀπεδόθησαν, ὁ Εὐξείνιος ἐκπρύχθη οὐδέτερος, ἡ Ῥωσσία ὑπεχρώσθη νὰ μὴ ἀνοικοδομήσῃ τὰ ἐν τῇ βαλτικῇ καταστροφέντα ὁχυρώματα ἢ θέσις τῶν παριστρου ἡγεμονιῶν καθορίσθῃ ἀκριβέστερον καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Δουναβίου ναυσιπλοία ἐτέθη ὑπὸ τὴν διακανόνισιν διεθνὸς ἐπιτροπῆς.

Οὕτως ἐπερατώθη ὁ Κ. π. εἰς οὐδὲν ἀπολήξας ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὸν σκοπόν του, ἀφ' οὗ ἐδανυνήθησαν χάριν αὐτοῦ 1800 ἑκατ. σράγκων καὶ ἐθυστάσθη ἡμῖν περίπου ἑκατομμύριον ἀνθρώπων. [Σ.Ι.]

Κριμενίτσα, βλ. Καναλῆ.

Κρίμιετσαου (Grimmitschau). Πόλις τοῦ νεμερ. τῆς Σαξωνίας Τσάικαυ, 14 χμ. ΒΔ ἀπὸ τοῦτου. ἔχει 19978 κατ. (1890) καὶ μεγάλην βιομηχανίαν μαλλινῶν ὑφασμάτων, ἅτινα ἐξάγονται εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. [Μ.Σ.]

Κρίνιτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Παραληθαίου, ἔχει 157 κατ. [Μ.Σ.]

Κρίνον (Bot.), *Lilium L.* Γένος τῆς οἰκ.γεν. τῶν Λειριδίων. Φυτὰ βολώδη τῆς Πεδυράτου ζώνης, περὶ τὰ 60 εἰδη τὰ πολλὰ ἐν Ἀσίᾳ, (ἰδίως ἐν Ἰαπωνίᾳ, εὐάριθμα δ' ἐν Εὐρώπῃ. Ὁραποῦνται συχνὰ χάριν τῶν ὀρασισταίων ἀνθῶν αὐτῶν. Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ καλλιέργεια τοῦ γνωστοτάτου τῶν εἰδῶν ἥτοι τοῦ Κ. τοῦ παλαιοῦ (L. candidum L.) τοῦ κατ' ἐξοχὴν Κ. τῶν ἀρχαίων ἢ Κ. βασιλικῶ ἢ Παλλαιρίου ἢ Λειρίου, τὴν σήμερον δὲ Κ. τῆς Παναγίας. Ἐν τῇ ἑλλ. νικη. μυθολογίᾳ τὸ Κ. ἦτο ἱερὸν τῇ Ἥρᾳ, διὸ ἐλέγτο «τὸ ῥέζον τῆς Ἥρας», κατὰ τὴν παρὰ.

δοσιν (βλαστήσαν ἐκ σταγόνων γάλακτος τῆς θεᾶς). Ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν τὸ Κ. ἀφιερώθη τῇ παρθένῳ Μαρίᾳ, εἰς ἣν ὁ ἄγγελος παριστάνεται φέρων κλῖωνα Κ. Παρίστατο πάντοτε ὡς ἐμβλημα τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς σεμνοπρεπειᾶς Τρία ἀνθ. Κ. ἦτο τὸ ἐθνόσημον τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν βασιλείων (Lys de France). Ἐκ τῶν ἀνθῶν τοῦ Κ. τοῦ παλλεύκου κατασκευάζουσι εὐωδέστατον αἰθέριον ἔλαιον, ἔπερ καὶ φαρμακευτικόν. Ὑπάρχουσι δὲ εἶδη Κ. μετὰ πυρρῶν ἢ πυρρῶν ἀνθῶν (ἐν Ἑλλάδι: ἰδίῳ ἐν ὁρειναῖς τὸ L. Martagon L., L. Chalcedonicum L. καὶ L. Heldreichii Freyn). Καταχρηστικῶς ἀνομάζει ὁ λαὸς «Κρίνους» καὶ διαφορὰ ἄλλα εἶδη βελβωιδῶν φυτῶν εἰς τὸ Παγκράτιον, τὴν Στερνδερφειαν καὶ τὴν Ἰριδα (βλ. λ.). — Τὸ δὲ κατὰ τὸν Λινναῖον γένος Crinum ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Ἀμαρυλλιδῶν καὶ περιλαμβάνει φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Κορινθούτα. Χωρίον τοῦ δήμου Λευκάσιου τῶν Καλαβρύτων, 2 1/2 ὥρ. ΒΑ τοῦ Φίλια, ἔχον 37 κ. γῆρας καὶ 420 κ. (1880) γαιρῶν καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κορινθασερί. Χωρίον τῆς Μακεδονίας 5 1/2 ὥρ. ἀπέχον ἀπὸ Ῥέσνας ἔχον δὲ 42 οἰκογ. ὄθωμ. καὶ 35 χριστ. [Ν.Σ.]

Κορίος. Ὀρυμητικὸς ποταμὸς ἐν τῇ νῦν ἐπαρχίᾳ Κορινθίας (νῦν Φόνισσα ἢ ποτ. τοῦ Μάξι), πηγάζων ἀπὸ τῶν Χελιδονέων ὁρέων καὶ τῶν Β. ὑπορείων τῆς Κυλλήνης, βαίνων δι' ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ παρερχόμενος τὴν ἀρχαίαν Πελλήνην, ἣν ἀρτεῖ ἀπὸ δεξιῶν, μετὰ πολλὰς καταστροφὰς τῶν πεδινῶν γύνεται εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον παρὰ τὸ νῦν χωρίον Καμάραι. [Γ.Πδ.]

Κορίος. Πολιορκητικὴ μηχανὴ τῶν ἀρχαίων, ἀποτελούμενη κατ' ἀρχὰς ἐκ κοιντοῦ ἰσχυροῦ κατὰ τὸ σκρον φέροντος ὁμοίωμ κατὰ τῆς κριτοῦ ὡς πληκτρον δι' οὗ ἐπλήττετο ἵνα καταρριφθῇ τὸ πολιορκούμενον τεῖχος. Πραῶτερον διατηρῶν τὸ σχῆμα τοῦ ἐτέρου ὁ Κ. ἐντὸς τροχλάτου κινῶντο ἔπερ ὠθεύμενον ὑπὸ πολλῶν ἐκατοντάδων στρατιωτῶν ὁμοῦ ἐκυλίετο ὁρμητικῶς καὶ προσέβαλε τὰ τεῖχη. [Σ.Τ.]

Κορίος. Ὁ πρῶτος ἀστερισμὸς τοῦ Ζωδιακοῦ κύλου, βλ. Ἐκλειπτική.

Κορίσας ἐμπορικὴ. βλ. Ἐμπόριον.

Κορίσις καλεῖται ἐν τῇ Λογικῇ ἡ ἁμμοσὺς σύνθεσις (ἢ ὁ χωρισμὸς) τῶν ἐννοιῶν, δι' ἧς λαμβάνομεν συνειδητὴν τῆς σχέσεως τῶν ἐννοιῶν πρὸς τὰς ἐννοίας τῶν μερῶν αὐτῶν καὶ πρὸς ἀλλήλας, ἥτοι δηλ. ἀποφαίνεται τί νοεῖται (ἢ δὲν νοεῖται) ἐν τινι ἐννοίᾳ, ἢ τίνας ἐννοίας πρέπει νὰ τιθῶσιν (ἢ νὰ μὴ τιθῶσιν) μετ' αὐτῆς ἐν τῇ νοήσει. Λογικὴν πᾶσα κρίσις συνίσταται ἐκ τριῶν μερῶν, 1)

1) τοῦ ὑποκειμένου, περὶ οὗ ἡ ἀπόφασις 2) τοῦ κατηγορουμένου, τῆς ἐννοίας, ἥτις περιέχει τὰ ἀποφαινόμενα περὶ τοῦ ὑποκειμένου 3) τοῦ συνθετικῶς, ἔπερ κατασκευαίει ἢ ἀποφασίζει, ἀποδίδει εἰς τὸ ὑποκειμένον τὸ κατηγορούμενον ἢ ἀρνεῖται αὐτό. Τὸ ὑποκειμένον καὶ κατηγορούμενον ὁμοῦ καλοῦνται ὅλη τῆς κρίσεως, ὁ δὲ τρόπος τῆς συνδέσεως αὐτῶν εἰς αὐτὴν. Κατ' εἶδος διαίρουται αἱ κρίσεις 1) εἰς κατὰ φαικὰς καὶ ἀποφατικὰς κατὰ τὸ ποῖον τοῦ (καταφάσκοντος ἢ ἀποφάσκοντος) συνθετικῶς. Αὕτη ἡ διαίρισις αὐτῶν καλεῖται διὰ τοῦτο ἡ κατὰ ποῖον διαφορὰ αὐτῶν. 2) Εἰς κατὰ φαικὰς καὶ ὑποθετικὰς. Ἡ κατηγορικὴ ἀποφαίνεται περὶ τοῦ ὑποκειμένου τί εἶνε ἢ δὲν εἶνε, ἢ δὲ ὑποθετικὴ ἐκφράζει ἐξάρτησιν τῆς θέσεως τοῦ κατηγορουμένου ἐκ τῆς τοῦ ὑποκειμένου. Αὕτη ἡ διαφορὰ καλεῖται ἡ κατὰ νὰ φερᾶν ὡς ἐρείδουμένη ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῆς σχέσεως (ἀναφορᾶς), ἣν ἔχει τὸ κατηγορουμένον πρὸς τὸ ὑποκειμένον. 3) Εἰς καὶ ὁλοῦ, ἐπὶ μέρους καὶ ἀτομικὰς καθόσον τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὅλον πλάτος τοῦ ὑποκειμένου, ἢ εἰς μέρος αὐτοῦ, ἢ εἰς ἐν μόνον ἄτομον. Αὕτη εἶνε ἡ κατὰ ποσὸν διαφορὰ τῶν κρίσεων. 4) Εἰς πραγματικὰς, ἀποδεικτικὰς καὶ ἐνδεχομένας (ἢ προβληματικὰς). Πραγματικὴ καλεῖται ἡ Κ., ἥς τὸ κύρος στηρίζεται ἐπὶ τῆς καταδείξεως τῆς ταυτότητος ἢ μὴ ταυτότητος τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου. Ἀποδεικτικὴ, ἐὰν ἡ ἀντιθέτος αὐτῇ εἶνε ἀντιφατικὴ ἢ ψευδής. Προβληματικὴ, ἐὰν μὴτε αὐτῇ, μὴτε ἡ ἀντιθέτος αὐτῇ ἀντιφάκη. Αὕτη ἡ διαίρισις τῶν Κ. καλεῖται ἡ κατὰ τρόπον, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ τρόπου τοῦ κύρους τῶν Κ. Πλὴν τούτων τῶν κατ' εἶδος διαφορῶν, ληφθεῖσης πρὸ ὁρθολογικῆς γνώσεως τῆς ἀξίας τῶν Κ., διηρέθησαν ὑπὸ Καντίου εἰς ἀναλυτικὰς καὶ συνθετικὰς. Ἐκτεῖναι χρησιμοῦσι πρὸς ψιλὴν διαφάνειν, αὐταὶ πρὸς ἐπέντασιν τῶν γνώσεων ἡμῶν. Ἡ διαίρισις ὁμοῦ αὕτη ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὰς συντελεστέας κρίσεις. Ἐάν τις δηλ. ἀναγέρῃ τὰ ὀνόματα «ἀναλυτικῆς» καὶ «συνθετικῆς» εἰς τὴν γένεσιν τῶν κρίσεων, τότε τὸ νόημα, ἔπερ ἐκφράζει ἡ Κ., ἐγεννήθη κυρίως πάντοτε συνθετικῶς, ἢ δὲ Κ. αὕτη συνίσταται ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦτου τοῦ νοήματος εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ καὶ τῇ ἐκ νέου (συνειδητῇ) συνδέσει αὐτῶν. Ὡστε πᾶσα κρίσις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνθετικὴ, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ κρίναι δὲν εἶνε κυρίως ἡ ἀνάλυσις ἀλλ' ἡ συνειδητὴ σύνδεσις. Ἡ ἀνάλυσις πρέπει νὰ γείνη, ἵνα καταστή συνειδητὴ ἡ σύνδεσις, ἵνα λάβωμεν δηλ. συνειδητὴν τῶν λόγων τῆς συνδέσεως. Ἐάν ὁμοῦ ἀναγέρῃ τις αὐτὰ εἰς τὴν σχέσιν τοῦ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου ἐν τῇ συντελε-

σώζεται τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Κ. παρεσθαρμένον.

Κρίσιμα κώπος. Ἀρχαῖον ἀπὸ τῆς πόλεως Κρίσης ὄνομα τοῦ κώπου τοῦ Γαλαξειδίου ἢ τῶν Σαλωνίων, ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κώπου εἰσερχόμενος εἰς τὴν Παρνασσίδα. [Μ.Σ.]

Κρίσιμα ὁ ἦμος. Ἀνήκει εἰς τὴν Παρνασσίδα (τῆς Φθιωτισσικίδος), ἔχει δὲ πρωτεύουσαν τὸ Χρυσόν. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει καὶ τὰ χωρία Ἀγ. Νικόλαος καὶ Δελφοί. Κάτ. ἐν ἐλμ 2563. [Μ.Σ.]

Κρίστου (Willh. von Christ). Εἰς τῶν ἐπιστηματικῶν συγγραμμάτων φιλολόγων, Γερμανός, γενν. 2 Δεφ. (ν) 1831 ἐν Γάϊξενχάιμ τῆς διοικήσεως Βισβαδεν, σπουδάζας ἐν Μονάχῃ καὶ Βερολίνῃ. Κάτ' ἀρχὰς ὑπέθεσε καθοδηγητὴς γυμνασίων ἐν Μονάχῃ, τῇ δὲ 1860 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς κλασσικῆς φιλολογίας ἐν τῇ αὐτῇ πανεπιστημίῳ, ὅπου διαρκῶς ἔκτοτε διδάσκει. Τὴν τίτλον εὐγενείας φέρει ἀπὸ τοῦ 1876. Τὰ μεγαλεῖτερα ἔργα τοῦ Κ. εἶναι Στοιχεῖα τῆς ἑλλ. φθυγγολογίας (1859), ἡ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἡμετέρου Μ. Παρανίκου ἐκδοθεῖσα Ἑλληνικὴ ἀνθολογία τῆς χριστιανικῆς ποιήσεως (1871), Μετρικὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (2α ἐκδ. 1879), ἡ Ἱστορία τῆς ἑλλ. φιλολογίας ἐν τῇ Ἐγγειριδίῳ τῆς κλασσικῆς ἀρχαιογνωσίας τοῦ Müller (1890, β' ἐκδ. 1892) καλ., πάντα προϊόντα βαθύτης τῶν ἀντικειμένων γνώσεως· ἐξέδωκεν ἐπὶ κοινῇ ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Teubner τὴν Πίνδαρον, τὴν Ποιητικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Κικέρωνος ὑπὸ Halm τὰ βιβλία De divinatione καὶ De fato, καὶ πληθὺς ἀκόμη ἔγραψε φιλολογικῶν πραγματειῶν. [Β.Α.]

Κρίστοφλ (Κάρολος Christoffe). Ἐπίσημος Γάλλος βιομήχανος, γενν. ἐν Παρισίοις 1805, ἀποθ. αὐτῇ 1863. Τὴν φήμην του ἐθεμελίωσε διὰ τῶν κατὰ τὸ 1842 ἱδρυθέντων ἐν Παρισίοις καὶ Καρλσρούη κατασκευαστικῶν του (Κ. καὶ Σα) πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς γαλβανοτεχνίας, ἐν οἷς ἰδίᾳ ἡ γαλβανικὴ ἐπιχρῶσις καὶ ἐπαργύρωσις ἀτελειοποιήθησαν εἰς μέγαν βαθμόν. Ἐν αὐτῇ κατασκευάσεν οὐ μόνον παντοειδῆ σκευὴ κοινῆς χρήσεως, ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ἔργα ἀξιόλογα, ἀποτελείσαντα τὴν ἀριστον κῶσμον τῶν ἐν Λονδίνῳ, Παρισίοις καὶ Βιέννῃ τελευταίων ἐκθέσεων. Ὑπὸ τὸ ὄνομα μετὰ τοῦ Κ. εἶναι γνωστὴν κοινῇ τὸ Ἀλφενιδιον (βλ. λ.). [Ἐγ.]

Κρίσταλ ἐκκαλοῦντο παρὰ τοῖς παλαιῖς Ἑβραίοις (ὡς καὶ τοῖς Φοίνιξιν) οἱ ἀρχαῖοι ἢ κυβερνήται τοῦ ἔθρ. λαοῦ, οἵτινες ἀπλοῖ ὄντες πρότερον πολεμιτῆται διὰ τὴν προσωπικὴν τῶν ἀνδρείαν ἀνεγνωρίζοντο ἀρχηγεῖ ὑπὸ μίᾳ ἢ πλείονιν φυλῶν χάριν ὠρισμένης

τινὸς προσωρινῆς ἀνάγκης (πολέμου δυσχεροῦς) ἢ καὶ διὰ βίου. Τοιοῦτοι Κ. ἀνεδείχθησαν κατὰ καιροὺς πολλοί. Ἡ περίεδος τῶν Κ. τούτων ἐν τῇ ἔθρ. ἱστορίᾳ ἐκτείνεται πρὸ τοῦ 1500 μέχρι τοῦ 1100 π. Χ., οἱ ἐπιστημότεροι δ' αὐτῶν ἦσαν ὁ Γεδεών, ὁ Σαμφών, ὁ Ἰεφθάς, ὁ Δεδωρά. Βιβλ. ἐν δὲ τῶν Κ. ἐπιγράφεται ἐν τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης, ἐν ᾧ περιγράφονται τὰ κατορθώματα τῶν Κ., ἀλλ' ἀτελέστατα καὶ τεμαχιστὰ καὶ μᾶλλον ἐπικρὶ τῷ τρόπῳ ἢ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας· οἱ χρόνοι καὶ οὗς τὰ μέρη αὐτοῦ συνηγάρασαν εἶναι ὀλίγοι, βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι πολλοὶ καὶ ποικίλοι ἐγένοντο εἰς αὐτὸ κατὰ καιροὺς προσθήκαι. [Β.Α.]

Κρίταμον. Βλ. Κρίθμον.

Κρίτιος. Ὁ σημαντικώτατος, ὠμότατος καὶ φανατικώτατος τῶν τριάκοντα τυράννων τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν. Γένος ἐπιστήμιου οἰκονομίας, ἐσπούδασε παρὰ τοῖς σερρίστοις, ἰδίᾳ τῷ Γοργίᾳ, ἐσχέτισθη ὅμως πολὺ καὶ μετὰ τοῦ Σωκράτους καὶ ἐγένετο φίλος οὐχὶ ἀνάξιος λόγου· τὸ δὲ πολιτικὸν του στάδιον ἤρρισε τῷ 411 ὡς φίλος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ διεκρίθη ὡς ῥήτωρ. Μετὰ 6 ἔτη ἐξορισθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλίαν, ἐπέστρεψε δὲ εἰς Ἀθῆνας τῷ 405, μετὰ τὴν ἐν Ἀίγῃς πεσασίαν μάχην καὶ τῷ 404 ἐγένετο εἰς τῶν τριάκοντα, ταχέως δὲ κατέστη ὁ ἰσχυρότερος καὶ ἐπιφανεστέρως μεταξὺ τούτων. Ἐννοῶν νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ σκληρότατα μέτρα κατὰ τῶν ἀτυχῶν συμπολιτῶν του, ἐγένετο αἴτιος τοῦ μεγίστου μέρους τῶν τότε τελεσθέντων ἀνοσιουργημάτων, ἐθανάτωσε δὲ καὶ αὐτὸν τὴν συνάδελφόν του Θηραμένην, ἔχοντα τὸ φρόνημα συμβασιτικώτερον. Ἡ τριτοκρατία του κατελύθη διὰ τοῦ κινήματος τοῦ Θρακυδούλου καὶ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Μουνησίας ἔπεσε ὁ Κ. τῷ 403 π. Χ. Ὁ Κ. διεκρίθη οὐ μόνον ὡς ῥήτωρ καὶ φιλόσοφος, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐλεγεῖσπις· τὰ δὲ ἀποσπάσματα του συνελέγησαν ὑπὸ Bergk ἐν τοῖς Ἑλληνισμικοῖς. [Ι.Κ.Π.]

Κρίτιος. Ἀρχαῖος Ἑλλήν γλύπτης, ἰδίως γνωστὸς δι' ἀνδριάντας τοῦ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος, ἐκπονηθέντας ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Νησιώτου τῷ 476 π. Χ. εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ὑπὸ τοῦ Εἰρῆου ἀρπαγέντων ἀνδριάντων. Πλὴν μικροτέρων ἀπομιμήσεων, σώζονται ἀντιγραφα τῶν ἔργων τούτων ἐν Νεαπόλει, δεικνύοντα τέχνην ἀληθὴ καὶ ζωηράν, ἀλλ' ἐπὶ ἀγορίαν καὶ ξηράν.

Κριτόδουλος ὁ Νησιώτης. Ἑλλήν ἱστορικός τοῦ 19 αἰῶνος, γενν. ἐν Ἰμβρῷ καὶ κατέχων ἐκεῖ ὑψηλὴν θέσιν, διδ. καὶ ἐπέμεινε ὑπὸ τῶν κατοίκων τῷ 1459 ἐπὶ καταφθῆς πρεσβείας πρὸς Μωάμεθ τὸν Κατακτῆτὴν ἵνα ἀηλώσῃ αὐτῷ τὴν ὑποταγὴν τῆς νῆ-

σου. Ἐπὶ τινι ἔτη ἦτο διοικητὴς τῆς Ἰμβρου καὶ Λήμνου, ἐγκατεστάθῃ δ' εἶτα εἰς Κίον/πολιν καὶ ἔγραψεν ἱστορίαν τοῦ Κατακτητοῦ, ἧς ἀποσπάσματα βλ. ἐν Fragm. hist. graec. ὑπὸ Müller. [K.B.]

Κριτόλαος 1) Ἕλληνα φιλόσοφος καταγόμενος ἐκ Φασήλιδος τῆς Λυδίας, μαθητὴς τοῦ Ἀρίστωνος. Τῷ 155 π. Χ. ἐστάλη μετὰ τοῦ Καρνεάδου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς Ῥώμην (βλ. Καρνεάδης), ὅπου ὑπεκίνησε τὴν πρὸς τὴν ἑλλ. φιλοσοφίαν καὶ φιλολογίαν ἀγάπην. Διέμεινε δ' ἐν Ῥώμῃ ὅπου ἀπέθανεν ὑπὲρ γήριος. Ἀνῆκεν εἰς τὴν περιπατητικὴν σχολήν, ἧς ἀρχηγὸς ἐγένετο ὁ ἀνόντος τοῦ Ἀρίστωνος. [M.E.T.]

—2) Πελοποννησίος, εἰς τῶν μάλλον ἀδιαλλάκτων ἐχθρῶν τῶν Ῥωμαίων. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 146 π. Χ. ἀναλαβὼν τὴν στρατηγίαν τοῦ Ἀχαΐου συνδίσμου ἐματῶν διὰ τῶν βασιουργιῶν του τὴν τελευταίαν ἐλπίδα πρὸς εἰρηνικὴν συνενόησιν μετὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐγένετο ὑπάτιος τοῦ πολέμου τοῦ 146 π. Χ. Νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Μελίου παρὰ τὴν Σκάρρην τῆς Ἀσκαρίας ἐφονεύθη φεύγων. [I.K.P.]

Κριτόπουλος (Μητροπότης). Λόγιος Ἕλληνα κληρικὸς ἐκ Βερολίου, ὅπου ἐγενν. τῷ 1590. Ἐν νεωρῶτάτῃ ἡλικίᾳ τὴν μοναχικὴν τριβὴν ἀνδύσας διέμεινε κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τινι χρόνῳ εἰς Ἀθῆνας, ὅπου γνωρίσας μετὰ τοῦ αὐτοῦ τότε διακρίνουτος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρειου (1615) ἐσετιμήθη μεγάλως ὑπ' αὐτοῦ καὶ προστελήσθῃ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὡς τὴν πατριαρχικὴν θρόνον κατεῖχεν ὁ Λούκαρις. Τῷ δὲ 1616 αὐτὸς λαβὼν πρότασιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κανταβρυγίας κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως Ἰακώβου τοῦ Α' γενόμενης, ἵνα πέμψῃ εἰς Ἀγγλίαν ἑλληνα κληρικόν πρὸς σπουδὴν θεολογίας καὶ μελέτην ἐκ τοῦ συνεγγύς τῶν διαμαρτυρουμένων ἐκκλησιῶν, ἐπεμψεν ἐπὶ τούτῳ τὸν Κ. ἐκ Καίρου. Ἐπὶ 13 ἔλα ἔτη διετέρεν οὗτος ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ, ὅπου ἐγνωρίσθη μετὰ τῶν περίφημοτέρων σοφῶν καὶ παρὰ πάντων ἐπὶ μεγίστῃ ἐκτιμῇ. Ἦ εἰς χεῖρας τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν εὐρισκομένη νῦν Φιλολογία του, ὡς μετέφρασεν αὐτὸς ὁ Κ. τὸ λατινικὸν *librum amissionum*, ἥτοι λούκιμα τοῦ Κ. ἐν ᾧ οἱ φίλοι καὶ διδάσκαλοι αὐτοῦ ἔγραψαν ἕκαστος γραμμὰς τινας πρὸς φιλικὴν ἐνθούμησιν, περιέχει τὰς ὑπογραφὰς πλείστων ἐκ τῶν τότε διακρινόμενων καθηγητῶν ἐν Ἀγγλίᾳ τε καὶ Γερμανίᾳ. Τῷ 1630 ἀπῆλθεν ἐκ Βενετίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἀπατριάρχεις τότε ὁ Λούκαρις, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀποχαριστίας τοῦτον, ἀγνωστον διατὶ καὶ πιθανώτατα ὡς μὴ συμφωνῶν εἰς τὰς καθολικίζουσας τοῦτον δοξασίας, μετέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἧς ἀπα-

τριάρχεις τότε ὁ Γεράσιμος Σπαρταλιώτης. Ὑπὸ τούτου ἀνεδείχθη ὁ Κ. Μέγας Ἀρχιμανδρίτης τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῷ 1663 καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας μητροπολίτης Μιμαρσίου, ἀνέλαβε δὲ τὴν διοίκησιν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀποθανόντος καὶ μονάζοντος Γερασίμου. Τῷ 1638 διεβίχθη ὁ Κ. τὸν Γεράσιμον ἀποθανόντα, τῇ δὲ 1638 παρέστη εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς ἀναθεματισμὸν τοῦ Λουκάρειου ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Κωνταρῆ τυγκληθίσκου σύνθετον, ἧς καὶ ὑπέγραψε τὸ πρακτικόν. Ἐκίθιν δὲ ἀπῆλθεν εἰς Βλαχίαν ὅπου ἀπέθανε τῷ 1639 ἔργα του εἰσι Καὶνὴ Διαθήκη, μεταφρασθεῖσα εἰς τὸ ἀπλοελληνικόν, Περιηγηματικόν, Ἐπιστολαί, πραγματεῖαι τινες κλ., ψευδεπίγραφος δὲ τυγχάνει ἡ δόξιν τοῦ Κ. Ὁμολογία, ἐξ ἧς τινες δοκίμοι κατεδίδκταν καὶ τὴν Κ. ὡς καθολικίζοντα. Πρὸ τὰς περὶ Κ. μονογραφίας τοῦ Δ. Κ. Δημητρακοπούλου (1870), Γ. Γ. Μακρῆ (Καίρι 1874) καὶ Μ. Ρενιέρη (1893).

Κριτόσοφον. Κομμάσις τῆς Μαιεσσίας, κειμένη 13 ὥρ. πρὸς τὸ ΒΑ τῶν Βιτινίων καὶ 8 ὥρ. ΒΑ τοῦ Κρουσέδου ἐπὶ τοποθεσίας γραφικῆς καὶ διαρρεσμένη ὑπὸ δμῶν μου ποταμοῦ οὐ διεξέθεν ἡ θωμακτικὴ συντομία καὶ ἀριστερὰ ἡ χριστιανικὴ συνδεδεμένη διὰ λιθίνης γεφυρας. Οἰκίζεται ὑπὸ 3860 θωμακῶν καὶ 800 χριστιανῶν. Ὦνε πρωτεύουσα δμῶν μου διαμεριστικῶς (καζῆ) οἰκουμένη ὑπὸ 19700 βουλγαροφώνων ἑλλήνων, 16 000 τουρκαλβανῶν καὶ 4000 βουλγαροσλάβων καὶ ἔχοντας 49 χριστιανικὰ χωρία καὶ 90 τουρκαλβανικὰ. Προϊόντα ἐτησίως 90 χιλ. κοιλὰ σίτου, 110 χιλ. κοιλὰ κριθῆς καὶ 140 χιλ. κοιλὰ ἀραβοσίτου.

Κριτοσαντάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Τυμπαίων τοῦ νομοῦ Τρικυλλίων, μετὰ 147 κατοίκων. [M.Σ.]

Κρίτων. 1) Ἀθηναῖος φιλόσοφος, μαθητὴς ἀφυστωμένος τοῦ Σωκράτους, οὐ πολὺ λαϊκὸς ἐθεράπευσε τὰς ἀνάγκας, πλουτίσας ὦν. Ὅτε καταδικασθεὶς διετέλει ὁ Σ. ἐν τῇ φυλακῇ, ὁ Κ. διαφθείρας τὸν σὺλακα παρέσχεύασε τὴν φυγὴν τοῦ διδασκάλου, ἣν δμῶς ἤρνηθη νὰ ἀποδεχθῇ οὗτος, ὡς ἀριστα περιγράφει ὁ Πλάτων ἐν ἐνὶ τῶν ὠραιότερων διαλόγων του φέροντι τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Ὁ Κ. ἀναφέρεται ὡς γράψας 17 διαλόγους ἐπὶ θεμάτων πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ φιλοσοφικῶν, κατέχοντες δμῶς μόνον τὸ περὶ ποιητικῆς συγγραμμὰ αὐτοῦ. — 2) Ἕλληνα φιλόσοφος ἀγνωστου ἐποχῆς, γενν. ἐν Ἀγιάε, ἀνῆκεν εἰς τὴν Πυθαγόρειον σχολήν. Παρὰ Σιτοβίῳ σόζεται αὐτοῦ ἀπόσπασμα περὶ προνοίας καὶ ἀγαθῆς τύχης. — 3) Ἀθηναῖος ποιητὴς τῆς νεώτερης κωμικῆς, πιθανῶς κατὰ τὴν γ' αἰῶνα π. Χ., οὐ γνωστὰ αἱ ἐ-

πιγραφὰι κωμωδιῶν Αἰτωλαί, Φιλοπράγμων, Μεσσηνία. — 4) Ἑλληνιστικὸς ἀδελφιακὸς ἐποχῆς, ἐκ Μακεδονίας, οὐ ἀναφέρονται ἔργα Παλληνικά, Περσικά, Σικελικά, κλ. — 5) Ἑλληνιστὰς τοῦ αὐτοῦ. Τραϊανῷ, περὶ τὸ 100 μ. Χ., ἔτους, ἤλους, ὡς φαίνεται, ἤκιστα ἀρμόζοντος πρὸς τὸ ἐπάγγελμά του. Ἐγραψε Κοσμητικά καὶ Περὶ ἀπλῶν φαρμάκων, ἵσως δὲ αὐτὸς εἶνε ὁ συγγραφεὺς καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Σουίδα μνημονευμένων Γετικῶν. [Μ.Ε.Τ.]

Εκρίφται. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, 3 ὥρας ἀπὸ Γρεβενῶν, ἔχον 60 οἰκονομίας ἀθωμανῶν. [Ν.Σ.]

Κροατία. Βασιλείαν ἀποτελοῦν μετὰ τῆς Σλαβονίας καὶ τῶν Κροατο-σλαβονικῶν συνδρῶν χώραν τοῦ οὐγγρικοῦ στέμματος, ἔχουσαν ἐμβαδ. 42 553 τ.χμ. καὶ κατ. 2 184 414 (τῷ 1890). Τὸ Δ μέρος ταύτης ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Σάβα καὶ τοῦ Κούπα, εἶνε δὲ ἐρεινὴν (ὅρη τῶν Οὐσκίων), τὸ δὲ κέντρον ἀποτελεῖ εὐφρος πεδιάς καὶ λοφώδης χώρα· ἐν τῇ Β μέρει εὐρίσκεται τὸ ὅρος Ἰβαντσίτσα. Παράγει πολλοὺς δημητριακοὺς καρποὺς (πρὸ πάντων ἀρδεύοντες), εἰνον καὶ κάστανα. Οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως Κροάται καὶ Σέρβοι, ὡς ἐπὶ πλείστον προσέβοντες τὸ λατινικὸν δόγμα. Ἡ ὄρητα συνίσταται ἐξ 158 μελῶν, ἀντιπροσωπεύεται δ' ἡ χώρα ἐν μὲν τῇ οὐγγρικῇ βουλῇ ὑπὸ 40 μελῶν, ἐν δὲ τῇ ἀνω βουλῇ ὑπὸ τῶν μεγιστάνων καὶ 3 γερουσιαστῶν. Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς εἰς 8 κομητάτα καὶ διοικεῖται ὑπὸ τοῦ λεγ.μ. Banus. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Ἀγραμ. — Περὶ τὸ 634 — 638 ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ χώρᾳ οἱ εἰς τὴν σλαβικὴν φυλὴν ἀνήκοντες Κροάται (Χορβῆται, Χορβάται) καὶ ὁργανώσαν κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ἀνεξάρτητον βασιλείαν ὅπου περιελαμβάνε καὶ μέρος τῆς Βοσνίας, Δαλματίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ ἐκράτει τῆς Ἀδριατ. Θαλάσσης. Τῷ 1091 ἐκυριεύθη ἡ χώρα μέχρι τοῦ Σάβα ὑπὸ τοῦ βασιλ. Βλαδισλάου τῆς Οὐγγαρίας, τῇ δὲ 1527 ἀνεγνωρίσθη ὡς βασιλεὺς δ' ἐκ τῶν Ἀψβούργων Φερδινάνδου δ' Α'. Μέρους τοῦ βασιλείου ἐκυριεύθη κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες ὅμως ἐν τῇ εἰρήνῃ τοῦ Κάρολου διεκπεροῦσαν πάλιν εἰς τὴν Αὐστρίαν τὸ ὁριστοῦμενον τοῦ Οὐνιά τμήμα· 1809 — 13 ἡ δεξιὸς τοῦ Σάβα χώρα ἀνήκειν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀπὸ τοῦ 1814 ἡ Κ. καὶ ἡ Σλαβονία ἦσαν παράρτημα τῆς Οὐγγαρίας, ἠνώθησαν δὲ τῷ 1848 εἰς χώραν τοῦ στέμματος, πρὸς ἣν προστέθησαν τῷ 1881 καὶ τὰ λεγ. Κροατο-σλαβονικὰ σύνορα (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Κροατικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία. Ἡ Κ. γ. ἀποτελεῖ μετὰ τῆς σλαβονικῆς καὶ τῆς δαλματικῆς τὴν Δ συστάδα τοῦ σερβοκροατικοῦ τμήματος τῆς σλαβικῆς οἰκογενείας τῶν γλωσσῶν καὶ γράσσεται διὰ

τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου ἐνῷ ἡ συγγενεστὰ αὐτῇ σερβικὴ διάλεκτος μεταχειρίζεται τοὺς ῥωστικούς χαρακτῆρας. Ἡ Κ. φιλ. εἶνε πλουσία εἰς δημόδη ἄσματα, κυρίως ἐπικά (συνάλλαται τῶν ἀρχαιότερων ὑπὸ Μιχλοσιτς 1870 καὶ Βόγοσιτς 1878, τῶν δὲ νεωτέρων ὑπὸ Κοουκουλγίδιτς 1847 κλ.). Φιλολογία τῶν λογίων ἐνεπτόχθη μέλις ἀπὸ τοῦ 1830, κυρίως τῇ ἐπιδράσει τοῦ ποιητοῦ Γαῖ (ἀποθ. 1802), καὶ τῷ χρησιμοποιοῦν τῆς ἡδὴ ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐν Ῥαγούζῃ φιλολογικῶς ἐνεπτυγμένης νοτιοσερβικῆς διαλέκτου. Τυχῶς ἀνεδείχθησαν πολλοὶ οὐκ ἀσφμαντοί ποιηταί, κέντρον δὲ τῆς φιλολ. κινήσεως εἶνε ἡ τῷ 1866 ἐν Ἀγραμ ἰδρυθθεῖσα Νοτιοσλαβικὴ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν. [Μ.Γ.]

Κροατο-σλαβονικὰ σύνορα εἶνε διοικητικὴ περιφέρεια σχηματιθεῖσα τῷ 1871 ἐκ τῶν ἀλλοτῶ «στρατιωτικῶν συνδρῶν» καλουμένων μερῶν, ἐκτεινομένων ἐν τοῖς Ν τῆς Αὐστρουγγαρίας πρὸς τὴν Σερβίαν καὶ Βοσνίαν, ἔχουσα ἐμβαδ. 19 238 τ.χμ., μετὰ 698 084 κατ. (51 % Κροάται, 32 % Σέρβοι καὶ 12 % Ῥωμῆνοι), ἐνωθεῖσα δὲ τῷ 1881 μετὰ τοῦ βασιλείου Κροατίας καὶ Σλαβονίας. Τὰ «στρατιωτικὰ σύνορα» ἰδρύθησαν κατὰ τὸν 15' αἰῶνα κατὰ τῶν Τούρκων, ὥκοῦντο δὲ ὑπὸ οἰκονομικῶν στρατιωτικῶν αἰτίων εἶχον ἀπὸ τοῦ 1850 κληρονομικὰ κτήματα. Ἐφρουρεῖτο δὲ ἡ χώρα διὰ πολλῶν φρουρίων, μετὰ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ τὰ Πετερβαράν, Βρόδ, Παλάια Γραδίσκα. [Μ.Σ.]

Κρούα. Πόλις τῆς Ἀλβανίας, καλουμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἀκ-Σεράι (Λευκὴ Παλάτιον) καὶ Ἀκ-Χισσάρ (Λευκὸν φρούριον). Κεῖται πρὸς Β τῶν Τυράννων (ὥρ. 5) καὶ ΒΑ τοῦ Δυραχίου, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 12, ἐπὶ ἀποκρήμνου βράχου ὑπερκειμένου τῶν πεδιάδων, ἐν αἷς ὁ Κάισαρ καὶ Πομπήιος κατεσκόπευσαν ἀλλήλους πρὶν συγκρουσθῆσιν ἐν Φαρσάλει. Εἶνε πατρίς τοῦ ἥρωος Καστριώτου ἡ Σκενδέρμπεη. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου κεῖται ἡ ἀκρόπολις, ἀρχαιότερος νῦν, κατεδαφισθεῖσα τῷ 1832 ὑπὸ τοῦ Ρεσίτ-Πασσά. Ἔχει 100 οἰκίας ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως καὶ 1000 περὶ αὐτήν, ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους, κατοίκους δὲ 6 χιλ. χριστ. δυτικῶν καὶ 1000 μουαμεθανούς. Εἶνε τὸ κέντρον τῆς περιοχῆς τῶν Μιρδιτῶν. Τὸ φρούριον τῆς Κ. ἐκτίσθη τῷ 1338. Πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων 1460 καὶ 1477 ἀντίστην ἡ Κ. χάρις εἰς τὸν Σκενδέρμπεην μέχρι τοῦ 1478, ὅτε ἐσυλλοχολόγησε.

Κρούσος. ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Λυδίας, υἱὸς Ἀλυάττου, ἐν δεξιῷ τῷ 571 (ἢ 567, 560, 556) π. Χ. Κατέστησε φέρου ὑποτέλεις τὰς ἑλλήν. ἀποικίας τῆς Μ. Ἀσίας, ἐξέτεινε τὸ κράτος του μέχρι τοῦ Ἀλφους καὶ ἀπέκτεινε διὰ τῶν κατακτήσεων ταύτων, ὡς καὶ ἐκ τῶν μεταλλείων καὶ τῆς

ἐκμεταλλεύσεως τῆς χρυσοφόρου ἀμμου τοῦ Πακτωλῶς ἀμύθητον πλοῦτον. Θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς τὸν εὐτυχέστερον τῶν ἀνθρώπων, ὠρρίσθη λίαν (κατὰ τὴν παράδοσιν) ὅτε ὁ Σόλων ἐλθὼν ποτε εἰς τὴν αὐλήν του εἶπεν αὐτῷ «μηδὲνα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζες». Μετ' ὀλίγον ἑμῶς ὁ ἕξις ἠσθάνθη τὴν δολίθειαν τούτου, διότι ὁ ἀγαπητὸς υἱὸς του Ἄτις ἡ Ἄτις ἐφρονέυθη ἐν ὅρῃ καὶ ἀπέμεινεν αὐτῷ μόνον ὁ ἕτερος, κωφάλαχος ὢν (ὅστις ἑμῶς ὕστερον ἀνέλαβε τὴν φωνήν). Εἶτα δὲ κακῶς ἐξηγήσας τὸν χρησμὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου «Κροῖστος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει», προσέβαλε τὴν Κύρον καὶ ἠτήθη αἰχμαλωτισθεὶς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Σάρδεων καταδικάσθῃ εἰς τὴν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον (542). Ἀναμνηθεὶς ἑμῶς τοῦ ἀνω λόγου τοῦ Σόλωνος ἀνέκραξε τρίς «ὦ Σόλων», ἐφ' ᾧ ὁ Κύρις πληροφρονηθεὶς παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς σημασίας τῆς ἐκφωνήσεως ἐχάρισεν αὐτῷ ζωὴν καὶ ἐλευθερίαν, εἶχε δ' αὐτὸν ὕστερον πάντοτε παρ' ἑαυτῷ ὡς σύμβουλον. Ῥῆξεν ἐπὶ ἐπὶ Καμβύσου ὅστις καταδικάσεν αὐτὸν ποτε εἰς θάνατον ἐπικρίναντα τὰς πράξεις του, ἀλλὰ διέφυγεν ὁ Κ. τὸν κίνδυνον διὰ θέλου τινῶν αὐλικῶν. Ἡ ἱστορία ἑμῶς τοῦ ἀνδρὸς καλύπτεται ὑπὸ τοιοῦτου σκότους ὥστε οὔτε ἡ χρονολογία οὔτε τὰ περιστατικά τοῦ βίου εἶναι ἀρκετὰ ἀσφαλῆ, μὴ εὐρεθόντων μέχρι τοῦδε αὐθεντικῶν μνημείων. [I.K.P.]

Κροκάλας. Βλ. Κροκαλοπαγῆ πετρώματα.

Κροκαλοπαγῆ πετρώματα καλοῦνται ἐν τῇ Γεωλογίᾳ τὰ ἀποτελούμενα ἐκ κρ. καλ. ὡν ἥτοι ἐστραγγυλωμένον μαζίων ὀρυκτῶν ἢ ἄλλων πετρωμάτων συγκεκολλημένων δι' ὀρυκτῆς τινος κόλλας. Ἐν τῇ χρυσοφόρῳ κρ. π. τῆς Καλιφορνίας εὐρήνται ἐντὸς τῆς συνθετικῆς κόλλας ψήγματα καὶ ἐλάσματα χρυσοῦ. [Δ.Κ.]

Κροκεῶν ὀνόμας τῆς Λακωνίας. Ἐφαί πρωτεύουσαν τὴν Λεβισσοῦσαν καὶ κατ. 1067. Ἐκ τῶν χωρίων αὐτοῦ τὰ σημαντικώτερα εἶναι Δαφνί, Πετρίνα καὶ Πάραφα.

Κρόκοβα. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγίου, 1 ὥρ. ἀπέχον τοῦ Αἰγίου καὶ ἔχον κ. 100 γεωργὸς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Κροκοδείλος. Τὸ πρότυπον γένος τῆς τάξεως τῶν Κροκοδειλιῶδων ἑρπετῶν, ἔχον πάντας τοὺς γενικὸς χαρακτῆρας τῆς τάξεως (βλ. Κροκοδειλιῶδη), κατὰ δὲ τοὺς ὁρισθίους πόδας τελείαν νηκτικὴν μεμβράνην, ἐν ᾧ οἱ Ἀλλιγάτορες ἔχουσι τοιαύτην ἀτελεῖ. Τὸ γινώστωτάτον εἶδος τῶν Κ. εἶναι ὁ Κ. τοῦ Νεῖλου ἢ Κ. ὁ κοινὸς (βλ. Πίν. Ἑρπετῶν Δ', 1), ὅστις φθάνει εἰς μήκος 10 μ. φέρει δὲ δέρμα ἀδιαπέραστον ὑπὸ πᾶσι σφαίρων τῶν πυροβόλων ὅπλων. Εὐρεῖται καὶ

ἐπὶ τὴν Ἀφρικήν, εἰς μεγάλα ἐνιαχοῦ πληθ. κατὰ δὲ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχον Κ. καὶ εἰς τὸ δέλτα τοῦ Νεῖλου, ὅπου νῦν ἐξωλεσθρεύθησαν. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτῳ εἰσέρων αὐτὴν ἱερὸν καὶ Κ. ἡμιτιθασσεύμενος ἀνέτρεφον ἐν ταῖς ναοῖς μετὰ στοργῆς· ἀλλ' ἐπίσης ἱερὸν ἐνόμιζεν καὶ τὸν καταστρέφοντα τὰ ὠά τῶν Κ. ἰχθυόμενα (βλ. λ.). μέγα δὲ πλῆθος τεταρχειμένων Κ. εὐρήνται ἐν ταῖς κατακόμβαις αὐτῶν. Ἀφθινοὶ ἐπίσης εἰσὶν οἱ Κ. ἐν Μαδαγασκάρῃ, ἀλλὰ δὲ εἰδῇ εὐρήνται ἐν ταῖς Ἀντίλλαις, ἐν ταῖς Σουδαῖκαῖς νήσοις κλ. Ὁ Κ. ἐπιτίθεται καὶ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ψευδὲς ἑμῶς εἶναι τὸ ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων πιστευόμενον ὅτι τὰ θύματα τοῦ ἑλκῶς πλησίον τοῦ κεκρυμμένου καὶ θρηνηθῶν ὡς μικρὸν παιδίον, ἐξ οὗ προήλθεν ἡ παροιμία «Κροκοδείλου δάκρυα». [Φ.Ι.]

Κροκοδείλου δάκρυα. Βλ. Κροκοδείλος.

Κροκοδειλιῶδη (Ζωολ.). Μία τῶν 4 τάξεων τῶν Ἑρπετῶν, χαρακτηριζομένη διὰ τοῦ παχέος μετὰ φελιδίων ἢ κερατίνων φυμάτιων δερμάτος, τῶν λίαν μακρῶν πιαγόνων, γλώσσης βραχείας συμμομένης μετὰ τοῦ ὀστέου τοῦ στόματος. Εἶναι ζῶα μεγάλα, οἰκοῦντα τοὺς ποταμούς τῶν θερμῶν χωρῶν, ἐπὶ τὴν ἑρπὴν ἐξερχόμενα καὶ βαδίζοντα βραχείως· ἀρπάζουσι δὲ καὶ καταβροθίζουσι μεγάλα ζῶα καὶ ἐπιτίθενται καὶ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. Τίττουσι μεγάλα σκληροκέλυρα ὠά, ἅτινα κρύπτοντα ἐντὸς τῆς ἀμμου καταλείπουσι τὴν ἐκκόλαψιν αὐτῶν εἰς τὴν ἡλιακὴν θερμότητα. Εἰς τὰ Κ. ἀνήκουσιν οἱ Κροκοδείλοι καὶ οἱ Ἀλλιγάτορες (βλ. τὰς λ.). [Φ.Ι.]

Κροκοδείλων πόλεις ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαιότητι δύο πόλεις τῆς Αἰγύπτου ὧν ἡ μὲν μετεκλήθη ὕστερον Ἀρσινόη (βλ. λ.), ἡ δ' ἄλλη ἔκειτο ἐν τῇ νομῇ τῆς Ἀφροδιτοπόλεως ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Νεῖλου. [Δ.Λ.]

Κροκοῦτης. Ὁρυκτὸν οὐσιωδὲς ἐκ χρωμικτοῦ μελῦδου ἀποτελούμενον, ἀνῆκον εἰς τὸ πρακλινὲς σύστημα, χρώματος ὑακινθίνου ἢ ἐρυθροῦ, εἰδ. βάρους 6, σκληρότητας 2.5—3. Εὐρίσκεται ἐν Ῥωσσίᾳ, Βρασίλιᾳ κλ., χρησιμαῖς· δὲ εἰς παραγωγὴν κίτρινου χρώματος. [Δ.Κ.]

Κρόκος (Bot.), Crocus L. Γένος τῆς εἰκογεν. τῶν Ἰριδοειδῶν. Φυτὰ βολβοειδῆ χθαμαλά, περὶ τὰ 40 εἶδη αὐτοφυῆ ἀπὸ τὴν Ν. Εὐρώπῃ καὶ τὴν μέσῃ Ἀσίᾳ, συχνὰ καλλιεργούμενα ἐν ταῖς κήποις χάριν τῶν λιπτοφυστάτων ποικιλοχρῶν ἐπιδεινῶν ἢ χειμερινῶν ἀνθῶν αὐτῶν. Ὁ Κ. τῆς ἐμπορίας (Crocus ἢ Stigmata Croci, γερμ. καὶ γαλλ. Safran, κοινῶς Καφερά) εἶναι τὰ ἀπεξηραμμένα στίγματα διαφόρων εἰδῶν Κ., ἐν χρήσει

ὡς βαφικά, ἀρωματικά καὶ φαρμακευτικά. Ὁ Κ. ὁ σπαρτός (C. sativus L.) καλλιιεργεῖται ἐπὶ τούτῳ ἐν Γαλλίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ. Ἡ πολυτιμωτέρα ὁμοῦ ποιότης εἶναι ὁ Κ. ὅστις συλλέγεται ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐκ τῶν αὐτοφύων εἰδῶν τῶν κοινοῦ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, (ἐν Ἑλλάδι ἰδίως ἐκ τοῦ C. Carlwrightianus Herb. ἢ C. Graecus Charr. καὶ τοῦ C. Tournefortii Gay.), Ὁ δ' Ὀμῆρος ἐμμέσως ποιεῖ μνηστὴν τοῦ Κ. διὰ τοῦ ἐπιθέτου «κροκόπεπλος» ὅπερ ἀποδίδει τῇ ἡμῶν (Ἰλ. Θ, 1 κτλ.). [Θ.Χ.]

— (Φαρμ.). Τὰ κροκβαθῆ καὶ ἀρωματικά στίγματα τοῦ ἀνθους ὡς ὀρυμα μὲν ἐνισχύουσι τὴν πέψιν, ἐν θαλάμοις δὲ πολλὰ καὶ ἐπὶ πολὺ διαμένοντα προξενοῦσι κεφαλαλγίας, ζάλην ἢ καὶ κῶμα. Ἐσω λαμβανόμενα προκαλοῦσι τὰ κύρα καὶ τὴν ἰδρώτα, ἀμφοτέρω καθιστάντων κροκβαθῆ, κατάγρυσσι δὲ τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν. Εὐχρηστοῦσι κατὰ ταῦτα ὡς εὐστόμαχα, διεγερτικά ἐπὶ ἀναιμίας κλ. (10—20 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν ἢ ἔγχυμα) καὶ ὡς ἐμμηναγωγὰ (ἔγχυμα θερμὸν $\frac{1}{2}$ δραχμῆς δις τῆς ἡμέρας).

Κρόκουδύλιθος. Ὀρυκτὸν κατ' ἐνὸς ἀθροίσματα συνήθως εὐρισκόμενον κωνάχρον, εὐκαμπτον, εὐτήκτον, ἀποτελούμενον οὐτωδῶς ἐξ ἐξυπυρίτιου, σιδήρου καὶ νατρίου, εὐρισκόμενον δὲ ἐν Σαλτσβούργῳ, Νόρβηγίᾳ, ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ κτλ. [Δ.Κ.]

Κρόκυδου δῆμος. Ἀνήκει εἰς τὴν Διορίδα καὶ ἔχει 3246 ἐν ὅλῳ κατ. Σημαντικώτερα χωρία αὐτοῦ εἶναι Παλαιοκάτουρον (χειρ. πρωτεύουσα), Πενταγοί (θερ. πρῶτ.), Ζωριάνου καὶ Κρυπάκι. [Μ.Σ.]

Κρόλλεδες. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ, κυβερνήσις Τσερνίγωφ, 177 χμ. Δ τοῦ Τσερνίγωφ. ἔχει 9188 κατ. καὶ σπουδαίαν ἐτήσιον ἐμπορικὴν πανήγυριν (10—26 Σεπτ.). [Μ.Σ.]

Κρόμυδελλ (Oliver Cromwell). Περιφημοῦς πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἀγγλίας, εὐθῶς εἰς τὸ ὕψηλόν ἀξίωμα τοῦ Protector (προστάτου) τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας. Ἐγενν. τῷ 1599 ἐν Huntingdon ὅπου κατ' ἀρχὰς ἐκαλεῖτο τὸ πατρικὸν κτήμα. Μετὰ μεγίστου ζήλου ἠσπάσθη μετ' ὀλίγου τὰς ἀρχὰς τῶν Πουριτάνων, οἵτινες ἐκτὸς τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐπιδίωκον καὶ πολιτικὰς ἐλευθερίας ἀπέναντι τῶν πρὸς τὴν ἀπολυταρχίαν τάσεων τῶν Σουάρδων. Ἐγένετο μέλος τῆς βουλῆς ἧτις ἀπέσπασε τῷ 1628 ἐκ τῶν χειρῶν Κρόμγου τοῦ Δ' τὸν περὶ Δικαιωμάτων νόμον. Ἀλλὰ τὴν δραστηριότητά του καὶ τὸ ἔξοχον διοργανωτικὸν ταλάντον του ἔδειξε πρῶτον κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ὅστις ἐξερράγη μεταξὺ τῆς λαοῦ. Μα-

κροχρονίου βουλῆς (ἀπὸ τοῦ 1640) καὶ τοῦ βασιλέως, μὴ θέλοντος νὰ παραχωρήσῃ τὰς ὑπὸ ἐκείνης ζητηθείσας ἐλευθερίας. Πλεονήσας ἀνδρείως ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Edgell (1^η /₁₀ Οκτ. 1642) διοργάνωσε τὰ πρῶτα τάγματα ἐρίππων τῆς βουλῆς ἐφάμιλλα τοῖς βασιλικῇ ἀποτελούμενα δὲ ἀπὸ τῶν λαοῦ. Ἀνεξαρτήτων, τῶν μάλλον ἀπαιτητικῶν πουριτάνων. Ἐνίκησαν δὲ τὰ τάγματα ταῦτα εἰς τὴν ἐν Μάρστον Μοῦρ μάχην (1644) καὶ κατ' αὐτὴν διοργανώθη ὅλος ὁ στρατὸς τῆς βουλῆς, οὗ ἀνώτερος διοικητὴς ἔμεινεν ὁ Κ. ὃν καὶ διορίσθη ὡς ἀρχιστράτηγος ὁ Φαίρφαξ. Ὅτε ὁ Κρόμυδελλ ἦν τῇ 1^η /₁₁ Ἰουν. 1645 ἐν Naseby, ἔπεσε δὲ εἰς χεῖρας τοῦ στρατοῦ τῆς βουλῆς ἡ ἀλληλογραφία του, δι' ἧς ἀπεδείχθη ὅτι ἐξήρτην ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ βοήθειαν κατὰ τῶν ἰδίων τῶν ὑπηρετῶν, καὶ παρεδόθη ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν Σκωτῶν εἰς εὐφ κατέφυγεν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, ὁ Κ. ἐπειράθει μὲν νὰ προσαγγίσῃ πρὸς αὐτὸν θέλων νὰ τὸν σώσῃ, ἀλλ' ἡ ἀμετρία δυσπιστίας ἐματαίωσε τὴν συνενόησιν ταύτην καὶ τότε ὁ Κ. ἀπεράσας νὰ καταρρίψῃ τὴν βασιλείαν. Ἡ βουλή ἐδεικνύετο πρόθυμος νὰ συζητήσῃ τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως, ὁ Κ. ὅμως διὰ τῶν πιστῶν του Ἀνεξαρτήτων ἐφυλάκισε τοὺς βασιλόφρονες καὶ διὰ τῆς ἡρωτηριασμένης βουλῆς ἐπέτυχε τὴν καταδίκην τοῦ Κρόμυδελ. Κατὰ Φεβρ. τοῦ 1649 ἡ Ἀγγλία ἐκηρύχθη δημοκρατία, ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ὁπίας ἴστατο ἡ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγείσα βουλή, αὕτη δὲ πάλιν διώρισεν ἐκτελεστικὸν συμβούλιον ἐκ 41 μελῶν. Ὁ Κ. ἦτο μέλος τούτου, ἐκράτει δὲ τῶν πάντων διὰ τοῦ στρατοῦ. Τὸς ἐπαναστάντας Ἰρλανδοὺς κατέβαλε διὰ μεγίστης αὐστηρότητος, ἐνίκησε τοὺς κηρύξαντας τὸν Κρόμυδελ Β' βασιλεῖα Σκωτίας παρὰ τὸ Dunbar καὶ τὸ Worcester (3 Σεπτ. ν. 1651) ἐν κρατερῇ μάχῃ, διέλυσε δὲ τὴν Μακροχρόνιον βουλήν καὶ ἐμερίμνησε περὶ ἐκλογῆς νέας ἧτις προκειμένου νὰ δώσῃ τῇ γῶρᾳ σύνταγμα ἀνέθηκε τέλος τὴν ἐντολήν ταύτην αὐτῷ τῇ Κ. Συμβουλευθεὶς τοὺς ὁπαδοὺς του ἀνέλαβε τῇ συναινέσει τοῦ λαοῦ τὸν τίτλον τοῦ Lord Protector τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας κατεῖχε δὲ ὁ ἴδιος τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἐνῶ τὴν νομοθετικὴν εἶχεν ἡ βουλή. Ἐπιτυχῶς ὠδήγησε τὸ σκῆφος τῆς Μεγ. Βρετανίας διὰ τῶν διαφορῶν σκεπέλων, καταβαλὼν τὰ ἀνταρτικὰ κινήματα ἐν τῇ ἐσωτερικῇ, νικήσας τοὺς Ὀλλανδοὺς, ὡς σύμμαχος τῆς Γαλλίας καὶ τοὺς Ἰσπανοὺς, κλείσας συμμαχίαν μετὰ τῆς Σουηδίας, προσελκύσας δὲ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ἀπαναχοῦ διαμαρτυρουμένων, εὖς ἐσκόπευεν μάλιστα νὰ ἐνώσῃ ἐν μεγάλῳ συνδέσμῳ ἢ ἡ κεφαλὴ ἐπρόκειτο νὰ εἶνε ἡ Ἀγγλία. Οὗχ ἥττον ἐφρόντισε καὶ διὰ τὴν ἀναπύξιν τῶν ἐπιστημῶν, σώτας π.χ. τὰ πα-

νεπιστήμια ἄτινα ᾔθελον νὰ καταργήσωσιν οἱ Πευριτάνοι. Συγχρόνως ὅμως ᾔθελε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θείαν τοῦ εἰς ἔλθουσ' τὴν βουλήν ἣτις ἀπεφάσισε νὰ συζητήσῃ τὸ ὕμ' αὐτοῦ ἐπεξεργασθὲν σύνταγμα διέλυσε, διένειμε δὲ τὴν χώραν εἰς 12 στρατιωτικὰ τμήματα ὧν ἐκάστου προϊστάτο ὑποστράτηγος μετὰ σχεδὸν ἀπεριόριστου ἐξουσίας. Ἐσκόπει δὲ νὰ μεταβάλῃ τὸ προτεκτοράτον εἰς κληρονομικὴν βασιλείαν, εὐρὼν ὅμως ἀντίστασιν μετὰ τὴν περιωρισθὲν εἰς τὸ δικαίωμα νὰ ὀρίσῃ αὐτὸς τὸν διάδοχόν του. Ἐσχημάτισε νῦν καὶ ἡνιόχον, ἀλλὰ ταχείως εἶδεν ὅτι τοιοῦτοτρόπως διήρπασε τοὺς εἰλούς του καὶ ἔδωκε νέαν δύναμιν εἰς τοὺς ἐχθρούς του, ἐπ' ᾧ καὶ διέλυσε πάλιν τὴν βουλήν. Ὁ στρατὸς ἐδείξει νῦν ἐπαναστασιακὰ κινήματα, οἱ Στουάρτ τ' ἦσαν κεφαλὴν, ἠπειλείτο δὲ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Προστάτου, ὅστις καταβλήθει ἐπὶ ταῦτοις καὶ ὑπὸ οἰκογενειακῶν δυστυχημάτων ἤσθε. νῆτε καὶ ἀπέθανε τῇ 3 Σεπτ. (γ) 1658. [B.E.]

Κρομλέχ. Βλ. Ἀνθρῶπος (τ. Α' σ. 920).

Κρομίστα. Κώμη τῆς ἑπαρ. Ἐλευθεροπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα 1510 κατ. ὧν 700 ὀθωμανοί, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες. [N.Σ.]

Κρομμύον (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία διαφόρων εἰδῶν Σκορδόου (*Allium* L., βλ. λ.). Ἰδίως ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὸ καὶ νῦν κοινῶς Ἰδιῶς ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὸ καὶ νῦν κοινῶς *Krommion* ἢ λεγόμενον *Allium Cera* L. (γερμ. *Kuchenzwiebel* ἢ *Zipolle*, γαλλ. *Oignon*), τὸ καταγόμενον ἐξ Αἰγύπτου νῦν δὲ πανταχοῦ κηπευόμενον ὡς λαχανικὸν οὐ γεωργικὴ ἢ χρηματικὴ καὶ τῶν νέων φυτῶν (κ. Κοκκά-ρια ἢ κρομμυδάκια) καὶ πρὸ πάντων τῶν βολεῶν, ὧν ὑπάρχουσι πλεῖστα ποικίλαι κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα κτλ. Ὁ Ὀμηρὸς μνημονεύει ἐνιαχοῦ τὸ Κ. ὃ δὲ Διοσκουρίδης ἀποδίδει εἰς αὐτὸ πολλὰς ἰαματικὰς δυνάμεις.

Κρομμυῶν ἢ Κρομμῶν ἢ Κρομμυῶν. Μικρὰ πόλις τῆς ἀρχαίας, ἀνήκουσα εἰς τὴν Μεγαρίδα καὶ ὕστερον εἰς τὴν Κορινθίαν, κειμένη δὲ ὅπου νῦν τὸ χωρίον Ὀλγ. Θεόδωροι. Γνωστὴ ἐγένετο διὰ τὴν Κρομμυῶν ὅν, ἣν ἐφόνευσεν ὁ Θησεύς. [A.A.]

Κρόνενδεργ. Πόλις τῆς Παραρρηνίου ἐπαρχίας τῆς Πρωσίας, ἐν τῇ νομῇ Δοσσελ-δεργ μεταξὺ Ἐλβεργέλδ καὶ Σέλιγγεν. ἔχει 8702 κατ. (1890) καὶ οὐδαμὰ ἐργασίας αἰσθητοῦ καὶ χάλυδος. [M.Σ.]

Κρόνια. Βλ. Κρόνος.

Κρονοδεργ ἢ Βέξιο. Νομὸς τῆς Ν. Σουηδίας, ἔχων ἐμβα. 9987 τ.χ.μ. καὶ 160 835 κατ., καταγινόμενος κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Μόνη πόλις καὶ πρωτεύουσα εἶναι τὸ Βέξιο. [M.Σ.]

Κρόνος. ὁ πατὴρ τοῦ Διὸς καὶ πρὸ αὐτοῦ ἀρχὼν τοῦ σύμπαντος. Ἦτο κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ νεώτερος τῶν οὐρανῶν τοῦ Οὐρα-

νοῦ καὶ τῆς Γαίας, ἣτις βαρύνει φέρουσα τὴν σκληρότητα τοῦ συζύγου της, βυθίζοντας τὰ τέκνα του ἅμα γεννώμενα εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ὥπλισε τὸν Κ., οὗτος δὲ ἐπιτεθείς ἠκρωτηρίασε τὸν πατέρα του, ἀφαιρέσας αὐτοῦ τὰ ἀνδρικὰ μέλη, ἐξεθρόνισεν αὐτὸν καὶ μετὰ τῶν Τιτάνων κατέλαβε τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου. Νυμφευθεὶς τὴν ἀδελφὴν του Ῥέαν ἔσχεν ἐξ αὐτῆς πολλὰ τέκνα, ἄτινα ὅμως ἅμα γεννώμενα κατέπινε, γνωρίζων ὅτι θὰ ἐξεθρονίζετο ὑπ' ἐνὸς τῶν τέκνων του. Ἀλλ' ἡ Ῥέα κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὸν Δία, θύσασα τῇ Κ. ἀντὶ τοῦ βρέφους λίθον ἐσπαργανωμένον, οὗτος δ' ἀνδρωθεὶς ἐξωλιθρεύσε τὸν πατέρα του, ἀπ' οὗ δὲ ὁ Κ. ἐξήμεσε τὰ καταβρόχυσθέντα κατὰ καιροὺς τέκνα του ἥτοι τὴν Ἑστίαν, τὴν Δήμητραν, τὴν Ἥραν, τὸν Πλούτωνα καὶ τὸν Ποσειδῶνα, ἐρρίπη μετὰ τῶν Τιτάνων ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Τάρταρον. Κατ' ἄλλας δὲ παραδόσεις περιπελανᾶτο εἰς τὴν γῆν ἕως οὗ εὗρας εἰς Λάκων ἐγένετο βασιλεὺς αὐτοῦ ἡ ἑλέως τυγῶν παρὰ τοῦ Διὸς ἤρχε μετὰ τοῦ Ῥαδαμάνθυος εἰς τὸν Μακάριον τὰς γῆρας. Δι' διαδοχικὰ αὐτὰ μεταβλάχαι τῶν ἀνιωτάτων ἐξουσιῶν κατὰ τὰς πρώτας τῆς κοσμογονίας χρόνους ὑποτίθεται ὅτι ἐμμενέσκει τὰς μεγάλους φυσικὰς μεταβολὰς δι' ὧν ὁ κόσμος ἐν διαρκεί ἐξελίχεται εὐφραστὴν εἰς τὴν ἁρμονικὴν κατάστασιν τῆς ἰσορροπίας ἣν σήμερον διατηρεῖ. Ἡ προέλευσις τοῦ Κ. ὡς θεότητος εἶναι ἀγνώστη, ἀλλ' ἐν πολλοῖς ἐμφαίνει ὁ Κ. πρὸς τὸν φοινικικὸν Μολώχ, μεθ' οὗ καὶ συνεχέσθαι ἐν Κρήτῃ, ὅπου ἀρχαϊότατα ἐβουάζοντο εἰς αὐτὸν παῖδά. Σπανιώτατα δ' ἀναφέρεται ὁ Κ. ἐν τῇ ἑλληνικῇ λατρείᾳ ἐν Ἀθήναις ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν αὐτοῦ τὰ Κρόνια κατὰ τὴν 16' ἐκατομβαιῶνος, καὶ ναὶς δὲ αὐτοῦ ὑπῆρχεν ὑπὲρ τὴν Ἀκρόπολιν ἐπίσης δὲ θυσίαι ἐτελοῦντο αὐτῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ κατὰ τὴν ἐαρινήν ἑορτήν. Ἐν γένει ὁ Κ. ἐταυτίζετο μετὰ τοῦ χρόνου, ἐν ὑπετίθετο συμβαλλῶν, δι' ὃ καὶ παριστάνετο ὑπὸ μορφῇ γέροντος βαθυπώγωνος κρατούτος δρέπανου, τὸ δ' οὐ ὁ χρόνος ἀπαντὰ ἐπρίκει καὶ καταστρέφει. — Ἐπισχημωτέρα ἦτο ἡ λατρεία τοῦ Κ. (*Saturnus*) παρὰ τοῖς Λατίνοις. Ὁ χρόνος καθ' ὃν ἤρξε τοῦ Λατίου θεωρήθη ὡς ὁ χρυσοῦς αἰὼν, ἐλέγετο δὲ αὐτὸς πρῶτος ἀναπτύξας τὴν γεωργίαν καὶ τὰς εἰρηνικὰς καθέλου ἀρχολίας καὶ εἰς τιματὸ ὡς θεὸς τῆς εὐφορίας καὶ παραγωγικότητος. Ἐν Ῥώμῃ ὑπῆρχε ναὶς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν Ἀγορὰν κλιθεῶν τοῦ Καπιτωλίου λόφου, οὗ σώζονται ἐξέσλοχα εἰρεπία ἀνῆκοντα εἰς ἀνοικοδόμηται κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων. Ἐπισημώταται δ' ἦσαν αἱ ἐορταὶ αὐτοῦ, τὰ Κρόνια (*Saturnalia*), ἀγόμενα τὴν 17 Δεκεμβρίου, ἀπὸ Ἀδριανου δ' ἐπὶ τριήμερον (17-19 Δεκεμ.), ἀπὸ Κωνσταντίνου δ' ἐπὶ πενθήμερον καὶ βραδυτέρου τέλους ἐπὶ

έξδομάδα παρατεινόμενα. Τὰς ἑορτὰς ταύτας ἐγαρρακτῆριζεν ἡ ἐπιστροφή εἰς τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Κ., χρόνους εἰρήνης, εὐνομίας, ἐλευθερίας, ἰσότητος, δι' ὃ κατ' αὐτὰς ἐπεκράτει εὐθυμία, ἀντηλλάσσοντο δῶρα, καὶ οἱ δούλοι ἐλευθερούμενοι διὰ τὸ διάστημα τῶν ἑορτῶν εὐνοχούοντο εὐθύμως, ὑπῆρέτουν δ' αὐτοὺς πολλὰκις οἱ κύριοι εἰς ἀνάμνησιν τῆς πάλαι ἰσότητος [Δ.Μ.Κ.]

Κρόνος (Ἄστρ.). Ὁ θεὸς μέγας πλανήτης κατὰ τὰς ἀποστάσεις ἀπὸ τοῦ ἥλιου. Ὁ Κ. φαίνεται εἰς τὸν ὀφθάλμῳ ὡς συνήθως ἀστὴρ λευκὸς τοῦ μεγέθους, πολὺ ὀλιγώτερον λαμπρὸς τοῦ Διός, τοῦ ὁποῖου ἔχει διὰ τὴν γῆν μέλις τὸ $\frac{1}{10}$ τῆς λαμπρότητος. Ἡ μέση ἀπόστασις τοῦ Κ. ἀπὸ τοῦ ἥλιου εἶναι 1418 ἑκατομ. χιλιομ., ἀπέχει δηλ. 9 $\frac{1}{2}$ φορές πλεόν ἢ ἡ γῆ ἢ μέγιστη ἀπόστασις τοῦ Κ. ἀπὸ τοῦ ἥλιου εἶναι 1497 καὶ ἡ ἐλάχιστη 1338 ἑκατομ. χιλιομ. Ἡ ἐκκινησὶς τῆς τροχίας αὐτοῦ εἶναι = 0,056° τῆς γῆς δ' ἀπεμακρύνεται ὁ Κ. μέχρι 1646 καὶ πλησιάζει πρὸς αὐτὴν μέχρι 1190 ἑκ. χιλιομ. Περί τὸν ἥλιον περιέρχεται ὁ Κ. εἰς 29 ἔτη 54 ἡ μ. καὶ 16 ὥρας. Ἡ κλίσις τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχίας αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν εἶναι 2,5° Εἰς τὴν μέσην ἀπόστασιν ἡ φαινόμενη ἰσχυμενὴ διάμετρος τοῦ Κ. εἶναι = 17", 32, ἡ δὲ πολικὴ = 15", 46, ἔθεν ἐπεταὶ ἡ μεγάλη συμπίεσις = $\frac{1}{3}$ (τῆς γῆς $\frac{1}{2000}$). Εἰς χιλιόμε. αἱ διάμετροι αὗται εἶναι ἡ μέση = 119 000, ἡ δὲ = 106 000 χιλιομ. Ὁ ὄγκος τοῦ Κ. εἶναι 823 πλάσιος τῆς γῆς ἢ δ' ἐπιφάνεια 88 πλάσια. Ἡ μάζα αὐτοῦ εἶναι = $\frac{1}{1400}$ τῆς μάζης τοῦ ἥλιου καὶ 92 πλείον τῆς μάζης τῆς γῆς, ἔθεν ἐπεταὶ ὅτι ἡ μέση πυκνότης τοῦ Κ. εἶναι τὸ $\frac{1}{10}$ τῆς πυκν. τῆς γῆς, καὶ ἴση πρὸς 0,62 τῆς τοῦ ὕδατος. Βάρος 1 χιλιογρ. ἐπὶ τῆς γῆς ζυγίζει ἐπὶ τοῦ Κ. μόνον 830 γραμ. Ὁ Κ. στρέφεται περὶ ἰδίον ἀξίνα εἰς 10 ὥρ. 20 λ. 17 θ. ἐπομένως μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἔθεν καὶ ἡ μεγάλη συμπίεσις αὐτοῦ. Ὁ ἰσημερινὸς τοῦ Κ. ἔχει πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχίας αὐτοῦ κλίσιν = 27°. Ἡ ἀκτινοβολία φωτὸς καὶ θερμότητος τοῦ ἥλιου εἶναι εἰς τὸν Κ. τὸ $\frac{1}{100}$ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰκάζεται δ' ὅτι ἡ ἀπόψυξις δὲν ἔχει προχωρήσῃ ἐπὶ τοῦ Κ. ὅσον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ εἶναι ἐπὶ παλαιότητι ἡ ἴδια θερμότης. Ἐπὶ τοῦ Κ. παρατηροῦνται διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ Διὸς ταινίαι, αἵτινες ὁμοῦς ὑπόκεινται εἰς μεταβολὰς ὑπενομιζούσας ἀτμοσφαιρικὰ φαινόμενα ἢ δὲ φασματσκοπία βεβαιῶσι τὴν ὑπαρξιν ἀτμοσφαιρᾶς τοῦ Κ. Ἀξιολογώτατον καὶ μοναδικὸν φαινόμενον παρουσιάζει ὁ Κ. τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν δακτύλιον ἢ μάλλον σύστημα δακτυλίων, ὧν τὸ κέντρον δὲν ταυτίζεται ἀκριβῶς μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ Κ. Οἱ δακτύλιοι εἶναι λεπτότατοι, εἰκάζεται δ' ὅτι τὸ πάχος

αὐτῶν εἶναι 200—300 χιλιομ. τὸ πολὺ. Δι' ὅποιον ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων διακρίνεται ἐν χώρισμα. Ἡ ἐξωτερικὴ διάμετρος τοῦ ἀπωτέρου δακτυλίου εἶναι = 278 χιλιομ., ἡ δ' ἐσωτερικὴ διάμετρος τοῦ ἐσωτέρου = 182 χιλιομ., τὸ πλάτος τοῦ ἀπωτέρου 16 χιλιομ. τὸ δὲ ἐσωτέρου 28 χιλιομ., τὸ δὲ μεταξὺ αὐτῶν χάσμα = 3230 μ. Δι' ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ ἐσωτέρου σκεττεινὸς δακτύλιος ὅστις ἔχει πλάτος 16 χιλιομ. καὶ ἀπέχει τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κ. 106 χιλιομ. Οἱ δακτύλιοι ῥιπτέουσι σκιὰν ἐπὶ τοῦ Κ. Βαχουσι μὲν σχῆμα κυκλικόν, ἀπὸ τῆς γῆς ὁμοῦ φαίνονται ὑπὸ σχῆμα ἐλλειπτικόν. Τὸ ἐπίπεδον αὐτῶν ἔχει πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν κλίσιν 28°, ἡ δὲ θέσις τῆς γραμμῆς καθ' ἣν ἐκείνο τέμνεται ταύτην εἶναι ταυτὴν, ὥστε εἴταν ὁ Κ. εὐρίσκεται εἰς τὴν διωδεκατημορίαν τῆς Παρθένου (εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Λέοντος, βλ. Ἐκλειπτικὴ διὰ τὴν διασφάν διωδεκατημορίας καὶ ὁμωνύμου ἀστερισμοῦ) καὶ εἰς τὴν τῶν Ἰγθίων φαίνεται ὁ δακτύλιος ὡς γραμμὴ ἐνῷ εἴταν εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ταύρου φαίνεται ὑπὸ τὸ μέγιστον αὐτοῦ πλάτος, φαινόμενη τῆς νοτίας ἐπιφανείας τοῦ δακτυλίου, ἐπίσης καὶ εἴταν εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Σκορπίου καὶ τοῦ Ῥαβότου, ὅτε φαίνεται ἡ βερσία αὐτοῦ ἐπιφάνεια. Οἱ δακτύλιοι ἀποτελεῖνται ἐκ μεγίστου πληθους μικρῶν σωματιδίων. Ὁ Κ. συνοδεύεται ὑπὸ 8 δορυφόρων, ὧν ὁ πλησιέστατος πρὸς τὸν Κ. (ὁ μέγας) ἀπέχει τοῦ κέντρου τοῦ Κ. 186 χιλιομ. καὶ περιφέρεται περὶ αὐτὸν εἰς 22 ὥρ. 37 λ., ὁ δὲ ἀπώτατος (Ἰαπετός) ἀπέχει 3558 000 χιλιομ. καὶ ἔχει χρόνον περιφοράς 77 ἡμ. 7 ὥρ. 54 λ. Οἱ λαμπρότεροι τῶν δορυφόρων τοῦ Κ. εἶναι ὅτις Τιτάν ἔχων λαμπρότητα ἀστέρος 7ου μεγέθους καὶ ὁ 8ος Ἰαπετός (8ου μεγέθους), ἀμφοτέροι ὄντες μείζονες κατ' ὄγκον τῆς σελήνης. Διὰ μετρίων τηλεσκοπίων εἶναι ὁρατοὶ μόνον οἱ δύο αὗτοι, ἐνῷ διὰ τοὺς ἀλλοὺς ἀπαιτοῦνται πολλὰ ἰσχυρὰ τηλεκόπια. [Δ.Κ.]

Κρονστάδη (Kronstadt). 1) Παράλιος ὠχυρωμένη πόλις ἐν τῇ Ῥωσσί. κυβερνεῖται Πετρούπολεις, 48 χιλιομ. ἀπὸ ταύτης ἐπὶ τοῦ στενωπάτου μέρους τοῦ Βαλτικοῦ κόλπου καὶ ἐπὶ ὕψους καὶ βραχέως νήσου ἀπέναντι τῶν ἐνδελῶν τοῦ Νεβά. Εἶναι τὸ πρῶτον ἐπίγειον τοῦ Ῥώσου, κράτους καὶ σταθμὸς τοῦ στόλου, χρησιμεύει δὲ συγχρόνως ὡς λιμὴν τῆς Πετρούπολεις. Ἦχει 42 003 κατ., ὡραίᾳ ἐδοδὸς καὶ λαμπρὰ οἰκοδομήματα, σχολεῖα ναυτικὰ καὶ ἅπαντα τὰ διὰ τὸν στόλον χρησιμεύοντα ἰδρύματα. Ὁ λιμὴν διατείνεται εἰς 3 τμήματα, ὧν 2 διὰ τὸν στόλον καὶ τὸ 8ον διὰ τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, προστατεύεται δὲ δι' ἰσχυρῶν ὀχυρωμάτων. Ἀξιομνημόνευτος εἶναι ἡ διώρυξ Αἰκάτερινης Β' καὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου ἥτις

φθάνει μέχρι των ἐν τῇ πόλει ἀποθηκῶν. — 2) Πόλις τῆς Τρανσυλθανίας καὶ πρωτεύουσα ἐνω-
νύμου κομητάτου (σύγγρ. Brassó, ζευμ. Bra-
κίου, ἐξελλιν. Στεφανούπολις.) Κεῖται ἐν
λαμπρῇ θέσει εἰς τοὺς πρόποδας ὀψήλων ὄρεων,
ἔχει δὲ πλεῖστα ἀξιόλογα κτίρια, μητρόπολιν
(ἐπαγγελικὴν), καθολ. ναόν, δημοκράτειον κλ.
Κατ. ἔχει 32 549 ὧν οἱ ἡμίσεις γερμανοί, βι-
τηχανίαν δὲ ὑφασμάτων, δερμάτων καὶ ἀλεύ-
ρου ὡς καὶ ἀκαίαν ἐμπορίαν. Τὸ πρὸς ΒΑ
τῆς πόλεως ἐπὶ τινος λόφου δούρωμα διεδρα-
μάτισε σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ ἐπαναστά-
σει τοῦ 1848—9. Τὸ κομητάτου Κ. ἔχει ἐμβ.
1804 τεχμ. μετὰ 86 458 κατ. (1890). [Μ.Σ.]

Κρόσσεν. Πρωτεύουσα περιφ. ρείας ἐν
τῇ πρῶστ. νομῷ Φραγκοφούτης τοῦ Βρανδεμ-
βούργου, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βέβερ εἰς
τὴν Ὀδερ. Οἱ 6647 κατ. (τῷ 1890) κατα-
γίνονται εἰς ὑφαντουργίαν καὶ ἀμπειουργίαν.

Κροσσόφυρα (Βετ.). *Crotophora*
Juss. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Εὐφορβιδῶν.
Δύο εἶδη τὰ εἶδη τῆς Ἑλλάδος, γλωφιδος,
ἀμρότου ἐπέτεια φυτὰ κινῶν ἐν ἀρούραις
(κοινῶς Ἀγριοφασκιά καὶ Ἀγριοδαυκαία)
ἢ τοῖς Κ. ἢ βαφικῇ (C. tinctoria L.) καὶ Κ.
ἢ γλομόφυλλος (C. verbascofolia W.). Ἐνέ-
χουσι χρωματιστικὸν στοιχεῖον κυανοῦν χρῆ-
σιμον πρὸς κατασκευὴν εἰδους Λάκκας (Tinture
de Tournesol). [Θ.Χ.]

Κροταλίας. Γένος τῶν (ᾠδῶν) ἔ-
φρων μόνον ἐν Ἀμερικῇ ἀπαντῶν καὶ ἐλά-
χιστα περιλαμβάνον εἶδη, ὧν τὸ ἄκρον τῆς
ἐσχάτης φέρει δερμα κερατοειδὸς ἐσκληρωμέ-
νον ἀποτελοῦν τὸ κρόταλον τῶν ζώων τούτων,
ἔχον σφαιρῶς ὅταν σύρονται βίαιως. Ὁ Κ.
τῆς Β. Ἀμερικῆς (Κρ. ὁ ἀσπιιδωτός, C.
durissus, βλ. Πίνακα Ἑρπετῶν, Β' 1) ἔ-
χει μήκος 1—2 μ. εἶναι φαῖδες μετὰ μελι-
νῶν ταινιῶν, κοινώτατος δὲ καὶ εἰς τὰς πο-
λυανθρωποτάτας τῶν χωρῶν τῆς Β. Ἀμερι-
κῆς ὡς ἐκ τῆς ἐκτάκτου αὐτοῦ γονιμότητος,
εὐτυχῶς ὅμως εἶναι ζῶον ἀπαθὲς καὶ βραδύ
καὶ εὐδέποτε ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου
ἂν μὴ προκληθῇ. Διάφορος πως κατὰ τὸν
χρωματισμὸν εἶναι ὁ Κ. τῆς Ν. Ἀμερικῆς
(Κρ. ὁ φρικαλέος Κ. horridus). [Φ.Ι.]

Κρόταλον. Κροτοῦν ὄργανον παρ' ἀρ-
χαίους, ἀποτελούμενον ἐκ δύο τεμαχίων ξύλου
ἢ μεταλλοῦ διὰ τῶν δακτύλων τοῦ κροτοῦν-
τος συγκρουόμενον. Ὑποχρῆσται εἰς τήρησιν
τοῦ ῥυθμοῦ εἰς ὀρχήσεις καὶ τελετάς. [Σ.Τ.]

Κροταφικὰ ὕδα. Ὑδὰ τοῦ κρανί-
ου κείμενα ἐκατέρωθεν ἐν τοῖς πλαγίσις αὐ-
τοῦ, ἐμφανίζοντα τρία μέρη, τὸ λειοειδές,
τὸ μαστοειδές καὶ τὸ λεπιδοειδές. [Π.Π.]

Κρόταφοι καλοῦνται αἱ ἐκατέρωθεν
τοῦ μέγρι τοῦ ὠτός καὶ τῶν παρεῶν θέσεις
τοῦ προσώπου, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὸ λε-

πιδοειδές μέρος τῶν κροταφικῶν ἱσθῶν τοῦ
κρανίου. [Λ.Π.]

Κρότοσχιν (Krotoschin). Πρωτεύου-
σα περιφέρειας τοῦ πρῶστ. νομοῦ Πίζεν, κει-
μένη 7 ὥρας ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Σιλεσίας.
ἔχει 10 646 κατ. (1890) εἶναι δὲ ἔδρα τοῦ
πριγκιπάτου Κ. [Μ.Σ.]

Κροτοῦν ἄερion. Μίγμα ἀέριον δύο
μερῶν ὑδρογόνου καὶ ἑνὸς μ. ὀξυγόνου, ὅπου
ἐπὶ τῇ προσεγγίσει φλογὸς ἀναφλέγεται μετ'
ἰσχυροτάτης ἐκπυρσοκροτήσεως. [Χ.Χ.]

Κρότων Ἀρχαία πόλις τῆς Μεγάλης
Ἑλλάδος ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ, κειμένη ἐπὶ
τῶν ἐκβολῶν τοῦ Αἰσάρου εἰς τὸν κόλπον τοῦ
Τάραντος, ἀποικία ἀρκαίη, ἰδρυθεῖσα κατὰ
τὴν παράδοσιν τῷ 710 π. Χ. Ἦτο μεγάλη καὶ
σημαντικώτατη πόλις, ἐφημιζέτο δὲ διὰ τὴν
καλλιέργειαν τῆς ἀθλητικῆς τέχνης, εἰς ἣν
ᾤφειλε πολλὰς Ὀλυμπιακὰς νίκας (τοῦ περι-
φίτου Μίλωνος κἀκ.). Τῷ 510 οἱ Κροτωνιάται
κατέστρεψαν τὴν συνάγων ἱερὴν αὐτοῖς πό-
λιν Σύβαριν. Ἐν Κ. ἱδρυσεν ὁ Πυθαγόρας ἠθι-
κοπολιτικὸν σύστημα, κατὰ τοῦ ἐποίου ζῶν-
τος ἐν τοῦ Πυθαγόρου ἡγέρθη ἕτερος ἔχων
ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Κύλωνα, ὅστις κατέκαυσεν περὶ
τὰ μέσα τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος τὸ ἐντευκτήρι-
ον τῶν Πυθαγερῶν μετὰ σχεδὸν πάντων τῶν
ἐν αὐτῇ εὐρισκομένων ἀνθρώπων. Μετ' ὀλί-
γον ἡ πόλις παρήκμασεν, ἠττήθη τῷ 389 ὑπὸ
Διονυσίου τοῦ Συρακούσιου καὶ ὑπετάγη ὑπ'
αὐτοῦ, ἐδρῶνθη 295 ὑπὸ Ἀγαθοκλέους, ἐ-
κυριεύθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ στασιωτῶν
κατὰ τὸν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Πύρρου πό-
λεμον, ἐγένετο δὲ τῷ 194 Ῥωμαϊκὴ ἀποικία.
Πρὸς Ν αὐτῆς ἠττήθη ὁ Ὀθων Β' τῇ 13 Ἰ-
ουλ. 982 μ. Χ. ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Σαρακηνῶν.
Τὸ ὄνομα αὐτῆς διατήρησε ἡ ἐπὶ τῆς θέσεως
αὐτῆς νῦν κειμένη καὶ ὀχυρωμένη πόλις Car-
tano, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἰταλ. ἐπαρχίαν Ca-
tanzaro, ἔχουσα δὲ 6 484 κατ. καὶ οὕτω ἔδρα
ἐπισκόπου. Σώζονται δ' ἐν αὐτῇ μνημεῖα τι-
να ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Κρότων (Ἰξώδης ὁ Κ. ἢ Κονοραϊτῆς,
Ixodes ricinus κοινῶς τσιμπούρι). Ἐν-
τομὸν ἐκ τῶν παρασίτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ
τῶν ζώων, μέγιστα τῶν κανῶν. Τὸ θῆλυ
πρὸ πάντων αὐτοῦ διατιτταίνεται τὸ δερμα καὶ
ροφῶν αἷμα ἐξοιδανίζεται ὡς κύστις εἰς μί-
γθος κερατίνου. Ἀποκρίπτει δὲ δι' ἐπιχρίτους
τερεδιθίνης, βίαιως ὅμως σπασσώμενον κα-
ταλίπει τὴν κεφαλὴν ἐν τῷ δερματι. [Φ.Ι.]

Κρότων (Βετ.), *Croton* L. Γένος τῆς
οἰκογεν. τῶν Εὐφορβιδῶν. Θάμνος τῶν θερ-
μῶν χωρῶν. Εἶδη τινὰ καλλιεργοῦνται πρὸς
κόσμον, ἄλλα δ' εἶναι ἐπίσημα διὰ τὰ φαρμα-
κευτικὰ προϊόντα αὐτῶν, ἰδίως Κ. ἢ Ἑλε-
θερία (C. Eletheria Sw.) εἰς ἣς εἰς τῆς Κα-
ταρχίλλης (βλ. λ.) φλοιὸς (Cortex Cassavil-
lae) ὁ φαρμακευτικὸς Κ. ἢ τίγλιος (C.
55

Tiglionum L.) ἐκ τῶν σπερμάτων τῆς ἐποίας ἐξάγεται ἑλαιον παχύτατον καὶ λίαν δραστηρίως καθαρτικόν (*Oleum Crotonis*), καὶ Κ. ὁ Δράκων (C. *Draco* Schlecht) ἐν Μεξικῇ, παρέχουσα βήτινῃν ἐρυθρὴν ἥτοι ποικιλίαν τοῦ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ γνωστοῦ «Δίρατος τοῦ δράκοντος» (*Sang-dragon*). — Ἡ δὲ Κ. τῶν ὀργάνων εἶναι τὸ Κίκι (βλ. λ. Γίκινος). [Θ.Χ.]

— (Φαρμ.) Τὸ ἑλαιον τῆς Κ. εἶναι τὸ δραστηριώτατον τῶν δριμύων καθαρτικῶν φαρμάκων. Ἐπὶ τοῦ δέρματος προξενεῖ καύσιν καὶ ψυδράκναι· ἔτω δὲ ληθέντος ἰσταγῶν αὐτοῦ φέρει τάχυνσιν τοῦ σφιγμοῦ, ζάλην καὶ κάθαρσιν διὰ τῶν κενώσεων ἐρωδίων. 5 ἢ 10 σταγόνες φέρουσιν ὑπερκάθαρσιν, 10 δὲ ἕως 30 ἀποκτείνουσι διὰ γαστρικρενερίτιδος. Ὡς ἀντίδοτα εὐχρηστοῦσιν ἐμετικὴν ἐκ θεϊκοῦ ψευδαργύρου, εἰτα μαγνησία καὶ νάτρον μετὰ γαλακτος καὶ κλύσματα δι' ἀμύλου καὶ ὕδατος. Ἐσωθίζεται ἐπὶ παραλύσεων τῶν ἐντέρων, ἐπὶ εἰλεῶν ἐν ἀπελπισίᾳ ἀπὸ αὐτῶν μέσων, κατὰ ταινιῶν, κατὰ τῆς διὰ μολύβδου ἐγλητηριώσεως κλ. κατὰ σταγ. 2 δι' ἡμέρας εἰς δύο δόσεις χωριζόμενας διὰ μικροῦ διαλείμματος, εἰς καταπότιν ἢ εἰς γαλακτωμά τι. Ἐξωτερικῶς δὲ χρησιμοποιοῦται μετ' εὐλαθείας ὡς φοινικτικῆν πρὸς πάθη τοῦ λάρυγγος, πρὸς παραλύσεις, ἰσχάδας κλ.

Κρού (*Crewa*). Πέλις τῆς ἀγγλ. κομιτείας Τσέστερ, 34 γμ. ΔΝΑ τοῦτου. Ἐχει 28 761 κατ. (1891) καὶ μέγιστα ἐργαστήρια ἁμαξῶν διὰ τοὺς ἐκεῖ διασταυρουμένους σιδηροδρόμους. [Μ.Σ.]

Κρούκερν (*Crewkerne*). Πέλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Σόμερσετ, ἐπὶ τοῦ Πάρρετ. Ἐχει 8 050 κατ. κατασκευάζοντες κυρίως κοραβία κτλ. [Μ.Σ.]

Κρούμαου (*Krumau*). Πέλις τῆς Ν Βοημίας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μέλδαυ. Ἐχει 8 331 κατ. καὶ εἶναι ἔδρα τοῦ δικαίου τοῦ Κ., ἀνέχοντος εἰς τὸν οἶκον Σχάρτσενδεργ.

Κρούμπαχερ (Φρειδερ. Ἀδόλφος). Γερμανὸς συγγραφεὺς, γενν. 1 708 ἐν Τεκλεμβούργῳ, διατελέσας καθηγ. τῆς θεολογίας ἐν Δνισβούργῳ, ἱεροκήρυξ τῆς αὐλῆς ἐν Βερνδούργῳ κτλ. καὶ ἀποθ. τῇ 1845 ἐν Βρέμῃ. Γνωστόταται ἐγένοντο αἱ «Παροβολαί» αὐτοῦ καὶ ἄλλα ἐπικειροδομητικὰ ἔργα. [Μ.Γ.]

Κρούξεγκ (Γεώρ. Cruikshank). Περιφημος Ἀγγλος γελοιογράφος καὶ χαλκογράφος, γενν. 1792 ἐν Λονδίνῳ καὶ ἀποθ. ἐκεῖ τῇ 1878. Τὴν δόξαν τοῦ ἔβρυσαν πολιτικὰ γελοιογραφαί, εἰς ἃς προσέθηκεν ὑστερον τοιαύτας ἐκ τοῦ βίου τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων. Ἐγράψεν δὲ πολλὰς εἰκόνας εἰς τὰ ἔργα τοῦ Δίκινς καλ., πρὸς δὲ κατὰ τὴν τρέπον τοῦ Ὀγαρθ 16 φύλλα ὑπὸ τίτλους Ἡ φιὰλῃ καὶ Τὰ τέκνα τοῦ μεθύου πρὸς παράστασιν τῶν συνεπειῶν τῆς φιλοποσίας, ἄλλα

παριστῶντα τὸν βίον τοῦ Φόλσταφ κλ. [Μ.Γ.]

Κρούπ. Βλ. Διφθερίτις.

Κρούπ (Friedrich Krupp). Ἐπωνυμία μεγίστου ἐργασταίου πρὸς παραγωγὴν γυτοῦ χαλκοῦς ἐν Ἐσση ἐπὶ τοῦ Ρούρ ποτ. Τὸ κατάστημα ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Φρειδ. Κρούπ τῇ 1816, δετ δὲ ἀπέθανεν οὗτος τῇ 1826 ἥτο ἀκόμη ἀσήμαντον, ἐμελλεν ὅμως οὗτος αὐτοῦ Ἀλφρέδος (γενν. τῇ 1818) νὰ φέρῃ αὐτὸ εἰς τὸν κολῶνα τῆς ἀκμῆς. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐργασταίου χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Λονδίνου 1851, τὸ δὲ κύριον ἔργον αὐτοῦ ἦτο τότε ἡ κατασκευὴ ὑλικῶν διὰ τοὺς σιδηροδρόμους, μέχρις οὗτο κυρίως ἀπὸ τοῦ 1864 κατέλαβε τὴν πρώτην θέσιν ἡ βιομηχανία τῶν τηλεβόλων ἥτις δολίγον κατ' ὀλίγον ἐτελειοποιήθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τὸ κατάστημα Κ. εἶναι τὸ πρῶτον τοῦ κόσμου. Τῇ 1881 ἡ παραγωγὴ τοῦ χαλκοῦς καὶ σιδήρου ἀνῆλθεν εἰς 260 χιλ. τόνους. Ὁ Ἀλφρέδος ἀπέθανεν τῇ 1887, διευθύνει δὲ νῦν τὸ ἐργασταῖον οὗτος αὐτοῦ Φρειδερίκος Ἀλφρέδος. Περὶ τῶν τηλ. βόλων Κ. βλ. τὴν λέξιν ταύτην.

Κρούσιος (Μαρτίνος Kraus ἡ λατιν. φωνῶν Crusius). Γερμανὸς φιλόλογος γενν. ἐν Βαμβέργῃ 1526, ἀποθ. 1607, διδάξας δὲ τὰ κλασσικὰ γράμματα ἐν Τυβίγγῃ καὶ Ἐσολίχεν. Ἐξέδωκε *Grammatica graecae cum latina conghrens* (Βασιλεῖα, 1566) ἐπὶ μακρὸν χρησιμεύσαν ὡς διδακτικὴν βιβλίον ἐν Γερμανίᾳ, ἔν καὶ ἑλλικῇ. *Poemaium graecorum lib. II* (1567). *Turco-Graeciae lib. VII* (1584). *Germano-Graeciae lib. VI* (1585). ἔτι δὲ σχέλια εἰς τὸν Ὀμηρον, Δημοσθένην, Ἡλιόδωρον, Σουητικὰ χρονικά κτλ. Γνωστότατον πάντων τῶν ἔργων τοῦ εἶναι ἡ *Turco-Graecia*, ἐν ᾗ πολὺ τιμῇ περιέχονται πληροφορίες περὶ Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐπισήμων Ἑλλήνων κατὰ τὸν 14', 15' καὶ 15' αἰῶνα.

Κρούσκις Ἀκαδημία. Βλ. Ἀκαδημαί.

Κρούσοδα Ἀνω ἡ Κάτω. Δύο χωρία τῆς Μακεδονίας καίμενα πρὸς Δ τῆς λίμνης Ἀχινού καὶ 4 ὥρ. πρὸς Β ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου Τσάγρι. Ἡ Ἀνω Κρούσοδα ἔχει 100 χριστ. οἰκογενεῖας καὶ ἡ Κάτω, ἀπέχουσα 1 ὥραν τῆς προηγούμενης, 120 χριστ. οἰκογενεῖας.

Κρούσοδον. Πέλις τῆς βορείου Μακεδονίας καίμενη 8 1/2 ὥρ. πρὸς Β τῶν Ηνωτῶν ἐντὸς βέματος ἐπὶ τῶν ΒΑ κλιτύων ὁρους καὶ διαιρουμένη εἰς 13 οἰκισίας εἰς ἃς ὑπάρχουσι 4 ἑλληνικά σχολεῖα, 2 βιομοναστήρια καὶ ἐν βουλγαρικόν. Οἰκεῖται ὑπὸ 10 250 χριστιανῶν μάλλον τῶν περίεξ πεπολιτισμένων ἐνεκα τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἰδιῶς εἰς Αἴγυπτον ἀποδημίας χάριν ἐμπορίου.

Κρούτσας. Χωρ. τοῦ δήμου Κρήτσας τῆς ἐπαρχ. Μεραμπελλού τῆς Κρήτης, μετὰ 345 κατ. [N.Σπ.]

Κρούσωνας. Ἔδρα τοῦ δήμου Κρούσωνος (κατ. 3383) τῆς ἐπαρχ. Μαλεβιζίου τῆς Κρήτης, ἔχουσα 1269 κατ. [N.Σπ.]

Κρούτσπουργ (Kreuzburg). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ πρώστ. νομῷ Ὀππελν τῆς Σιλεσίας, ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως διαφ. σιδηροδρόμων. ἔχει 7558 κατ. (1890), γυμνάσιον καὶ διδασκαλεῖον. [M.Σ.]

Κρούτσερ. Βλ. Φλωρίνιον.

Κρούτσερ (Kreutzer). 1) Konradin K., γνωστὸς συνθέτης ᾠσμάτων καὶ μελοδραμάτων Γερμανός, γενν. 1780 ἐν Τάλμυλε τῆς Βάδης. Διετέλεσε μετὰ τὰς ἐν Βιέννῃ σπουδὰς του ἐν Στουτγάρδῃ, ἐν Λονδρῶν, τῇ γένῃ καὶ Βιέννῃ διευθυντὴς ὀρχήστρας, τέλος δὲ τοιοῦτος ἐν Κολωνίᾳ καὶ ἐν Πρίγγου ἀπεθάνει τῇ 1849. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων συνθέσεων του γνωστότατα ἐγένοντο τὰ μελοδράματα Melusine, Nachtlager von Graubua καὶ Verschwender, ἀλλὰ κυρίως τὰ πολλὰ ᾠσματα ὧν τὰ τετράφωνα ψάλλονται ὑπὸ πάντων τῶν ᾠδικῶν συλλόγων τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας. — 2) Ῥοδόλφος K., περίφημος βιολιστὴς καὶ συνθέτης διὰ τὸ ὄργανον τοῦτο, γενν. 1766 ἐν Βερσαλλίαις. Ἦν ἐν ἡλικίᾳ 13 ἐτῶν ἐπαίξει δημοσίᾳ ἐν Παρισίῳ μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας σύνθεσιν αὐτοῦ κατόπιν ἐξετέλεσε μεγάλας περιηγήσεις, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 1816 διευθυντὴς τοῦ Μεγάλου ἐν Παρισίῳ μελοδράματος καὶ 1824—26 Γενικὸς ἐπιθεωρητὴς αὐτοῦ. Ἦν ἀπεθάνει τῇ 1831 ἐν Γενεύῃ. Ὁ Βέτχινγκεν ἀνέκρινεν αὐτῷ τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν νουάταν διὰ βιολίον καὶ κλειδοκύμβαλον ὁρ. 47. Ὁ K. ἀριθμεῖται μετὰ τῶν μεγίστων ἐκτελεστικῶν ἐπὶ τοῦ βιολίου, τὰ δὲ ὑπ' αὐτοῦ συνθεσθέντα γυμνάσματα εἰσὶν τὴν σήμερον ἀκμὴν ἢ βάσις τῆς διδασκαλίας τοῦ βιολίου. Αἱ δὲ ἄλλαι συνθέσεις αὐτοῦ, μετὰ τῶν ὁπλίων εἰς 10 κονσέρτα, τετραφωνία κλ. ὡς καὶ μελοδράματα, εἰσὶ ἀξιόλογα. Καὶ ὁ ἀδελφός του Jean Nicolas Auguste (1781—1832) ἦτο κάλλιστος βιολιστὴς. [M.Γ.]

Κρούτσερ (Γεωργ. Φρειδερ. Creuzer) Γερμανὸς φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. ἐν Μαρμπουργ 1771, ὅπου ἐγένετο τῇ 1802 καθηγ. τῆς φιλολογίας τῇ 1807 διερρήθισεν τοιοῦτος ἐν Αἰδελβέργῃ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1845 καὶ ἀπέθανεν αὐτῷ 1858. Τὸ κύριον ἔργον του ὅπερ ἀσφαλίζει αὐτῷ μόνιμον θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀρχαιολογίας εἰναι τὸ ἐπιγραφομένον Συμβολικὴ καὶ μυθολογία τῶν ἀρχαίων λαῶν, ἰδίως τῶν Ἑλλήνων (4 τ. Λιψ. 1810—12, γ' ἐκδ. 1827—44). Συνε-

παρὰ τῆς δημοσιεύσεως τούτου ἐξερράγη ζωηρὸς γραφιδόπλεμος· οἱ ἀπορρίπτοντες τὰς ἰδέας τοῦ K. ἦσαν κυρίως δ' Γ. Ἑρμανν, δ' Φῶς καὶ ὕστερον καὶ ὁ Λόβκ ἐν τῇ «Ἀγλαοφάμῳ». Ὡς κυριώτερον φιλολογικὸν ἔργον τοῦ K. θεωρεῖται τὴν ἐκδ. τοῦ Πλωτίνου (3 τ. Ὁξωνία 1835). Μετὰ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων του ἀξιόλογα εἰσὶν καὶ ἡ ἱστορικὴ τέχνη τῶν Ἑλλήνων (1803, β' ἐκδ. 1845), Ἑποχαὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας (1802) κλ. [B.E.]

Κρούτσναχ (Kreuznach). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ πρώστ. νομῷ Κολεντίας τῆς Παραρρηνίου ἐπαρχίας, ἐπὶ τοῦ Νάιχ. ἔχει 18143 κατ. (1890) οἷτινες παράγουσι καλὸν αἶνον καὶ διατηροῦσι ποικίλην βιομηχανίαν. Γνωστόταται εἰσὶν αἱ θερμότητες τοῦ K., ἰσοῦχοι καὶ βρωμιεῦχοι χρησιμεύουσαι πρὸς χοιραδικὰ νόσους καὶ χρενικά τοῦ δερμάτος νοσήματα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτησίως συρρέοντων ἐκεῖ ξένων ἀνέρχεται εἰς 5000. [M.Σ.]

Κρούφα. Χωρ. τοῦ δήμου Τανάγρας τῆς Βοιωτίας, μετὰ 198 κατ. [M.Σ.]

Κρούα Βρύση. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ὑσιῶν τῆς Ἀργολίδος, ἔχει 147 κατ. [M.Σ.] — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Καρδίτης ἀπέχον αὐτῆς 1/2 ὥρ. καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 150 κατ.

Κρούα Βρύση. Χωρ. τῆς Κρήτης, ἀνῆκεν εἰς τὴν δῆμον Μελάμπων τῆς ἐπαρχ. Ἀγ. Βασιλείου. ἔχει 327 κατ. [N.Σπ.]

Κρούδενερ (Barbara Juliana βερνὼν Kruedener). Ἑγενν. ἐν Πρίγγ τῇ 1764, θυγάτηρ τοῦ μουσικοσυμβούλου O. H. de Vietinghoff-Scheel, ἔζη δὲ θανόντος τοῦ συζύγου τῆς K. ἐν Γαλλίᾳ ὅπου ἐδημοσίευσεν κατὰ τὴν Βέρτερ τοῦ Γκαίτε Vallée ou lettres de Gustave de Linar à Ernest de G. (1803). Μετὰ τὴν ἥτταν τῶν Γερμανῶν ἐν Πέννι συνήψε σχέσεις μετὰ τῆς βασιλισσῆς Λουίζης καὶ ἀφιερώθη εἰς τὴν νοτιλίαν τῶν τραυματιῶν. Τῇ δὲ 1814 ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Α' τῆς Ρωσίας, εἰς ὃν προσέειπε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ναπολέοντος εἰς Ῥώσας, καὶ προσέλαβε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος, συντελέσασα σπουδαίως εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς λαγομ. Ἀγίας Συμμαχίας. Ἀπὸ τοῦ Ὁκτ. 1813 περιτοχιζομένη ὑπὸ πολλῶν ἱερῶν περιώδων ἀπὸ πλείους εἰς πάλιν ἐρεθίζουσα τὴν λαὸν διὰ τῶν λόγων καὶ ῥητορικῶν δημοσιευμάτων της ὥστε τέλος ἀπηγορεύθη αὐτῇ ἡ διαμονὴ εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Ζήτησεν ἔπειτα εἴητιν ἐν τῷ κτηματὶ τῆς Κόσας, ὅπου συνέγραψε ῥητορικὰ ἄσματα καὶ τινα ἄλλα ἔργα, μετέβη τῇ 1821 εἰς Πετροῦπολιν θέλουσα γὰ πείσῃ τὴν αὐτοκράτορα ἵνα ἀργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἑλλήνων. Παρακληθεῖσα δὲ ὑπὸ τῆς πριγκίπισσας Γαλιτάν νὰ ἱδρῇ ἐν Κριμαίᾳ χριστιανικὴν ἀποικίαν κατὰ

τὰς θεωρίας τῆς, ἀπέθανε καθ' ἑδὼν ἐν 'Καρσού-μπαζάρ 1824. [Εγ.]

Κρυλώφ (Iwan Andrejewitsch Krylow). Περίφημος ῥώσος ποιητὴς μύθων, γενν. 1768 ἐν Μόσχᾳ, διατελέσας εἰς διαφόρους δημοσίας θέσεις καὶ ἀποθανὼν ὡς σύμβουλος τῆς 'Επικρατείας τῇ 1844 ἐν Πετρούπολει. Συνέγραψε τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας δι' ὧν ἐπεσπάσατο καὶ τὴν εὐνοίαν Αἰκατερίνης τῆς Β', μόλις δὲ τῇ 1809 ἐδραστηίευσεν τὴν πρῶτην συλλογὴν μύθων εἰς ἣν προσέθηκεν ὅτερον καὶ ἄλλας. Οἱ μύθοι οὗτοι εἶναι ἐξοχοὶ διὰ τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα, τὴν εὐφυίαν καὶ εὐθυμίας των, ἐγένοντο δὲ λαοφιλέστατοι καὶ πολὺ αἱ φράσεις ἐξ αὐτῶν παροιμιακαί. Μετεφράσθησαν δὲ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, καὶ οὐκ ὀλίγοι εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Π. Δ. 'Αδριώτου (ἐν 'Ἐδομάδι 1888 κέ.).

Κρυόλιθος. Ὀρυκτὸν ἐν Γροιλανδίᾳ ἰδίως ἐν ἀρθονίᾳ εὐρισκόμενον, ἀποτελούμενον δὲ ἐκ φθοριόβου ἀργιλίου καὶ φθοριοῦ νατρίου. Καθ' ἑαυτὸ εἶναι ἄχρουν καὶ διαφανές. Ἐχει εἰδ. βάρος 2,98, σκληρότητα 2,5—3, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ κρυστάλλων τοῦ βασιρρόβου προκλινούς συτήματος καὶ τέχεται εὐκολώτατα. Ἐνέχει 54,2 μέρη φθορίου, 13 μ. ἀργιλίου καὶ 32,8 μ. νατρίου ($2\text{NaF} + \text{AlF}_3$), χρησιμεύειται δὲ εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς σόδας, τῆς στυπτηρίας, τοῦ ἀργιλίου, ὕδατος τινὲς ὁμοίας πρὸς περσελλάνην κλ. ἐξαγομένων κατ' ἔτος σχεδὸν 10 000 τόνων αὐτοῦ εἰς Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν. [Α.Κ.]

Κρυονέρι. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰτύλου τῆς Λακωνίας, ἔχον 209 κατ. [Μ.Σ.]

Κρυονέρι. Θέσις παραλία μεταξὺ Μαθαρυπέλειος καὶ Πύλου, ἐνθα πηγὴ θεϊκού ὕδατος ἀρκούντως συχνάζουμένη τὸ θέρπε καὶ συντελοῦσα ἰδίως εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ρευματισμῶν. [Γ.Πδ.]

Κρυονερίτης. Χωρ. τῆς Εὐβοίας ἀνῆκον εἰς τὸν δήμον Τελεθρίων μετὰ κατ. 543, ἀπέχον δὲ πρὸς Α τῶν Κάρμαρων ὥρ. 2.

Κρυονερού. Χωρ. τοῦ δήμου Παμφίας τοῦ νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, μετὰ 97 κατ. [Μ.Σ.]

Κρυοπαγήματα. Καλοῦνται οὕτω νοσηρὰ τινὰ φαινόμενα ἐκ ψύξεως ἐπερχόμενα συνήθως κατὰ τὰ ἀκρά τοῦ ἀνθρώπου σώματος, τὴν ῥίνα, τὰ ὦτα, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Διακρίνουμεν δ' αὐτῶν τρεῖς βαθμοὺς ὧν ὁ πρῶτος χαρακτηρίζεται ὑπὸ ἐρυθρότητος τοῦ δέρματος, ὁ δεύτερος ὑπὸ ἀναπτύξεως φυμαλίδων καὶ ὁ τρίτος ὑπὸ γαγγραινῆς (νεκρώσεως). Συνηθέστατος εἶναι ὁ πρῶτος βαθμὸς· οὗτοις ἢ ἐρυθρότης ἀποδοτεῖται ἰσως εἰς παράλυσιν τῶν τριχοειδῶν, ἢ τινὰ ἐπὶ τινὰ πρότερον χρόνον διετέλουν συνεσπασμένα ὑπὸ τοῦ ψύχους (λευκότης)· εἶναι

δὲ ὁ πρῶτος βαθμὸς καὶ ὁ ἀκινδυνάτατος· μελόνει ἢ ἐρυθρότης τοῦ δέρματος ἀνθίσταται ἐνίοτε κατὰ πάντων τῶν θεραπευτικῶν μέσων ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ἐν τῇ β' βαθμῇ αἱ φυμαλίδες περιέχουσιν ὁρὸν αἱμόχρουν. Ἐὰν δὲ ἡ κρυοπάγησις προεῇ μέχρι γαγγραινώσεως, ἐπέρχεται τότε σκληρύνσις τῶν μελῶν, ὥστε δυνατόν ταῦτα νὰ θραυσθῶσι εἰς ἐλαχίστην σύγκρουσιν. Ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν Κ. ἐπαναφέρονται τὴν θερμότητά εἰς τὸ παθὲν μέλος οὐχ' ἀποτόμως ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀναθερμαίνοντας· καλεῖται κατὰ τὴν α' βαθμὴν αἱ διὰ χιόνος ἀνατρίψεις. Αἱ φυμαλίδες παρακινεῖνται καὶ ἀποκινεῖνται· καλὰ δὲ εἶναι καὶ αἱ περιελήσεις τῶν παθόντων μερῶν δι' ἐθένης διαβρόχου. Συχνὰ ὅμως τὸν βαθμὸν τοῦτον διαδέχεται μοιραίως ἡ γαγγραινώσις καὶ δάκτυλοι π. χ. δ' αὐτῶν ἀποπύπτουσιν. Ἐπὶ τοῦ γ' βαθμοῦ οὐδὲν ὑπολείπεται ἢ ὁ ἀκρωτηριασμός τοῦ νεκρωθέντος μέρους.

Ἡ δὲ καλοκλήκρυοπάγησις εἶναι ψύξις καὶ νάρκησις τοῦ ὅλου σώματος μετὰ πνίξεως τῶν ὕδρων αὐτοῦ καθ' ἣν ὁ πάσχων ἀναισθητεῖ, ἐλάχιστα δὲ παρέχει σημεῖα ζωῆς. Καὶ πρὸς ταύτην κομίζοντες τὸν παθόντα εἰς ψυχρὴν πάντη αἰθερσαν ἐνεργοῦμεν ἀνατρίψει διὰ χιόνος καθ' ὅσον τὸ σῶμα ἐπὶ ὥρας πολλὰς συνερχομένου δὲ αὐτοῦ βαθμυθὲν αὐξανόμενον καὶ τὴν θερμοκρασίαν, ὑποκλύζομεν ὕδρω ψυχρῷ, δίδομεν πρὸς εἰσπνεύην ὁρμῶν. Ἐνίοτε συνέρχεται ἐντελῶς αἱ παθόντες μένον μετὰ ἡμέρας ἢ ἑβδομάδας, συχνότατος ὅμως μετὰ τοιαύτην νάρκησιν εἶναι ὁ θάνατος [Δν.]

Κρύπτει. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ χῶροι ὑπόγειοι τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων περιέχοντες, καίμενοι δὲ συνήθως ὑπὸ τὰς θέσεις ἐν αἷς οἱ χριστιανοὶ ἐκκλησιάζοντο. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς τοιοῦτοι χῶροι ἐξελέγοντο αἱ ὑπὲρ τοὺς τάφους τῶν μαρτύρων, βραδύτερον δὲ ὅτε διεδόθη ὁ χριστιανισμός, συνέβαινε τὰνάπαλιν ἦτοι ἐπεὶ ἐπρόκειτο νὰ ἰδρυθῇ ναὸς μετετέροντο ἀλλοθεν καὶ κατετίθεντο ὑπ' αὐτὸν ὁστὰ μαρτυρῆς τινος ἐν Κ., αἵτινες ἐξετάθησαν εἰς αἰετὶ μέζονα χῶρον, ὑπεσφρίχθησαν διὰ κινδύνων, ἀπέβησαν δὲ βαθμυθὲν εὐρεῖς χῶροι μετὰ θυρίδων καὶ κληρώκων πρὸς τὰ ἔξω, χρησιμεύοντες ὡς ναοὶ διὰ τὰς νεκρώσεως τελετὰς. Αἱ σωζόμεναι Κ. ἀνῆλκυσι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς χρόνους τῆς ῥωμανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἥτοι ἐν τῇ ΙΑ', ΙΒ' καὶ ΙΓ' αἰῶνα· ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰσθμικῇ ναοῖς δὲν εἶναι σπάνια· ἐχρησίμευσεν δὲ καὶ πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν ἐπισκόπων καὶ ἄλλων ἐπίσημων προσώπων, δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέωνται πρὸς τὰς κατακόμβας (βλ. λ.). [Εγ.]

Κρυπτεία. Βλ. Ἐλπίδες.

λύσεων αὐτῶν κρυσταλλούμενα προσλαμβάνουσιν ἀπ' αὐτῶν καὶ συγκρατοῦσι δι' ὁτομικῆς ἐφελξίως ἐν τῇ μάζῃ τῶν κρυστάλλων τῶν. Οὕτως οἱ κρυστάλλοι τῆς στυπτηρίας περιέχουσιν ὕδωρ Κ. κατ' ἀναλογίαν $1 \frac{0}{10}$ τοῦ βόρρακος κατὰ $10 \frac{4}{10}$, κτλ. Πολλοὶ τῶν κρυστάλλων τούτων ὑπὸ μικρὸν θέρμανσιν ἐλευθεροῦν τὸ ὕδωρ αὐτῶν, αὐτοὶ καταρρέοντες εἰς μικρὰ ὑγράμαα ἀλλῆς κρυστάλλου μορφῆς· εἰς ἀλλοὺς ὅμως πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται θέρμανσις 100° ἢ καὶ μέχρι πυρακτώσεως ἢ καὶ μέρος μὲν τοῦ Κ. ὅ. ἐλευθεροῦται ἐν-κόλως, τὸ δὲ ὑπόλοιπον δυσχερέστατα, ὡς π.χ. εἰς τὰ θεϊκὰ ἀλατα τῶν μεταλλῶν τῆς ἑμπεδος τοῦ μαγνησίου, ἅτινα περιέχοντα 7 μέρη Κ. ὅ. τὰ μὲν 8 καταλείπουν ἐνκόλως τὸ δὲ τὸν μέλις ἐν ὑψίστῃ θερμοκρασίᾳ ἐλευθεροῦσιν. (Δν.)

Κρύσταλλοι. Καλεῖνται οὕτω τὰ κανονικὰ πολυεδρικά σχήματα ἅτινα αὐτομάτως προσλαμβάνονται τὰ πλείστα σώματα ἔταν ἐν ἡρεμίᾳ μεταβαίνοντι ἀπὸ τῆς ρευστῆς εἰς τὴν στερεάν κατάστασιν. Οἱ Κ. ποικιλοτάτοι ἐντες τὸ σχῆμα περιρρίζονται πάντοτε ὑπὸ ἐπιπέδων ἐδρῶν αἵτινες τεμνόμεναι ἀνὰ δύο ἀποτελοῦσι τὰς ἀκμὰς αὐτῶν, αὐτὰ δὲ ἀνὰ τρεῖς ἢ πλείονας συνερχόμεναι εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀποτελοῦσι τὴν κορυφάν τῶν Κ. Πάντα τὰ σώματα δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ κρυσταλλώσεως· καλεῖται δὲ ἄμωρα τὰ μὴ κρυσταλλούμενα καὶ τοιοῦτα εἶναι ἐν γένει ὅσα ἀπὸ τῆς ρευστῆς εἰς τὴν στερεάν μεταβαίνοντα κατὰστασιν διέρχονται πάντας διαδοχικῶς τῆς πυκνώσεως τοῦ βαθμοῦ, γινόμενα ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον πυκνορρευστότερα (ὕλης). Τὰ δὲ κρυσταλλώσιμα σώματα δὲν παρέχουσι πάντα Κ. ὁμοιοσχήμους, τοῦναντίον δὲ μεγίστη εἶναι ἡ ποικιλία τῶν σχημάτων ἅτινα παρουσιάζουσιν οἱ Κ. τῶν διαφόρων σωμάτων· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ σῶμα κρυσταλλοῦται ἐν γένει κατὰ τὸ αὐτὸ πάντοτε σχῆμα, ἢ τοῦλάχιστον κατὰ σχήματα εἰς τὸ αὐτὸ ἀναγόμενα κρυσταλλικὴν σύστημα (βλ. κατωτ.), πλην ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων καθ' ὅς τὸ αὐτὸ σῶμα παρατιάζει δύο κρυσταλλικὰς μορφὰς εἰς διάφορα ἀνηκούσας συστήματα (σώματα διμορφα). Ἡ κρυσταλλικὴ ἀρα μορφή συνδέεται πρὸς τὴν ἡμετέραν σύστασιν τῶν σωμάτων. Ἐχουσι δὲ οἱ Κ. οὐ μόνον τὸ ἑξώθεν σχῆμα κανονικόν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν κατασκευήν, ὡς τοῦτο κάλλιστα δείκνυσιν ἡ μάλλον ἡ ἥτιον εὐκόλος σχίστις πολλῶν ἐξ αὐτῶν κατὰ τινὰς διευθύνσεις, οὔτως ἐν στενῇ σχέσει πρὸς τὰ ἑξωτερικὴν σχήμα τῶν Κ. καὶ συνήθως παραλλήλους πρὸς τινὰς τῶν ἐδρῶν αὐτῶν. Ἐάν αἱ ἔδραι Κ. τινὲς εἶναι πᾶσαι ὅμοιαι καὶ ἴσαι πρὸς ἀλλήλας, καλεῖται τὸν Κ. τοῦτον ἁπλοῦς ἢ ἁπλοῦς σχηματικός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοῦς συνθετοῦς ἢ συν-

θετοῦς σχηματικός Κ., οἵτινες ἔχουσι μὲν ἔδρας τινὰς ὅμοιας καὶ ἴσας, ἀλλ' οὐχὶ πᾶσαι, ἵνα δὲ περατωθῶσι πανταχόθεν ἀνάγκη νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλαι ἔδραι διάφοροι. Πολλοὶ δὲ Κ., ἰδίως ἐν τῷ κανονικῷ καὶ τῷ ἐξαγωγικῷ συστήματι, ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους τοιαύτην σχέσιν, ὅτι αἱ ἔδραι τῶν κείνται μὲν ὁμοίως ἀλλὰ ἐν ταῖς μὲν εἶναι κατὰ τὴν ἀριθμὸν αἱ ἡμισφαίαι ἢ ἐν ταῖς δέ, δι' ὅ ἐκλήθηται ἐν σχέσει πρὸς ἀλλήλους οὗτοι μὲν ὁλοεδρικοὶ Κ., ἐκεῖνοι δὲ ἡμισφαικοί. Οὕτω π.χ. ἐν τῷ πίνανι Κρυσταλλικὰ σχήματα Δ', 17 δείκνυνται πῶς τὸ τετράεδρον παράγεται ἐκ τοῦ διτταέδρου δι' ἐπεκτάσεως τῶν ἐναλλαττουσῶν ἐδρῶν τοῦτου· ὁμοίως οἱ ἀρ. Δ' 18, 19, 20, 21 καὶ Β' 7 εἶναι σχήματα ἡμιεδρικά, ὧν τὰ ὁλοεδρικά παριστῶσιν οἱ ἀρ. Δ' 5, 6, 7, 4 καὶ Β' 1. Τέλος καλεῖται δὲ ὁμοῦς Κ. τοὺς ἀποτελουμένους ἐκ δύο ἴσων καὶ ὁμοίων τμημάτων Κ. ἅτινα δὲν ἀνεπτυχθῆσαν ἐκάτερον εἰς τέλειον Κ. ἀλλ' ἐνωθέντα (εὐχὶ παραλλήλως) ἀπετέλουν Κ. διδόμεν· τοιοῦτους δὲ Κ. παριστῶσιν οἱ ἀρ. Β' 20—33.

Πρὸς συστηματοποίησιν καὶ ταξινόμησιν τῶν ποικιλιωτάτων εἰδῶν τῶν Κ. νοοῦμεν διερχομένους δι' αὐτῶν εὐθείας γραμμὰς ἐνοῦσας ἢ δύο ἀντικειμένους κορυφὰς ἢ τὰ μέσα δύο ἀντικειμένων ἐδρῶν ἢ ἀκμῶν, ἀλλήλοτεμεύσας δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ σημεῖον ἐντός τοῦ Κ., τὸ καλεῖται κέντρον αὐτοῦ, καὶ περὶ τὰς εὐθείας κείνται συμμετρικῶς ὁ ὅγκος, αἱ ἐπιφάνειαι. αἱ ἀκμαὶ καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν Κ. Ἀναλόγως καὶ πρὸς τὸν ἀριθμὸν, τὸ σχετικὸν μέγεθος καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν τῶν ἐξόνων κατατάσσομεν πάντα τὰ κρυσταλλικὰ σχήματα εἰς ὅ γέννη ἢ συστήματα κρυσταλλικὰ, ὧν ἕκαστον ἔχει ὡς τύπον ἀρχικὴν ἀπλὴν τι γεωμετρικὴν στερεήν, ἐκ τούτου δὲ διὰ τινῶν μετασχηματισμῶν παράγονται πᾶσαι αἱ εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα ἀναγόμεναι κρυσταλλικαὶ μορφαί. Τὰ δὲ συστήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς.

Α'. Σύστημα κυβικόν ἢ ἰσοκαταξονικόν ἢ κανονικόν. Χαρακτηρίζεται τοῦτο ὑπὸ τριῶν ἀξόνων ἴσων καὶ καθέτων πρὸς ἀλλήλους καὶ διασταυρουμένων ἐν τῇ κέντρῳ τῶν Κ., τύπον δ' ἀρχικὸν ἔχει τὸν κύβον (βλ. Πίν. Κρυσταλλικὰ σχήματα Δ' 2), ἐν ᾧ οἱ τρεῖς ἀξόνες συνδέονται τὰ μέσα τῶν ἀντικειμένων ἐδρῶν. Ἀνήκουσι δὲ εἰς αὐτὸ ἐκ τῶν ἀπλῶν κρ. σχημάτων τὰ ἑξῆς· ὁ κύβος ἢ κανονικὸν ἐξάγωνον, πίν. Δ' ἀρ. 2, ἔχον 6 ἔδρας τετράγωνα· τὸ κανονικὸν ὀκτάεδρον, Δ' 1, ἔχον 8 ἔδρας ἰσόπλευρα τρίγωνα· τὸ ῥομβικὸν διωδεκάεδρον· ὁ πυραμιδοειδὴς κύβος ἢ τετρακισῆξάεδρον, Δ' 4, ὅστις ἐστὶ κύβος κεκαλυμμένος ἔχων τὰς ἔδρας τοῦ ὑπὸ τετραγωνικῶν πυραμίδων καὶ περατωθῆται οὕτως ὑπὸ 24 τριγόνων ἰσοσκε-

λῶν· τὸ πυραμιδοσκεπὲς ὀκτάεδρον ἢ τρισκοινοῦς, 5, ἢτοι ὀκτάεδρον ἐφ' ἑκάστης τῶν ἐδρῶν φέρων τριγωνικὴν πυραμίδα καὶ περατούμενον ὑπὸ 24 ἰσοσκελῶν τριγώνων· τὸ (τετραπλευρικὸν) εἰκοσιτετράεδρον, 6, περατούμενον ὑπὸ 24 τετραπλευρῶν· τὸ τετραπλευροῦς ἢ ἑξακισκοινοῦς, περατούμενον ὑπὸ 48 σκαληνῶν τριγώνων· τὸ τετράεδρον (ἀρ. 17, ἐνθα δεῖνυται ἡ παραγωγὴ τούτου ἀπὸ τοῦ ὀκταέδρου), περατούμενον ὑπὸ 4 ἰσοπλευρῶν τετραγώνων· τὸ πυραμιδοσκεπὲς τετράγωνον, 18, ἔδρας ἔχον 12 ἰσοσκελῆ τριγῶνα· τὸ τετραπλευρικὸν διωδεκάεδρον, 19, περατούμενον ὑπὸ 12 τετραπλευρῶν· τὸ σκαληνὸν 24εδρον ἢ ἑξακιστετράεδρον, 20, ἔδρας ἔχον 24 τρίγωνα σκαληνά· τὸ πενταγωνικὸν 12εδρον, 21· καὶ τὸ τραπέζοειδὲς 24εδρον, 22, κύτινος αἱ ἔδραι εἰσὶ τετράπλευρα τραπέζοειδῆ ἢ καὶ τραπέζια. Περιλαμβάνει ἐπὶ τὸ σύστημα τοῦτο πλείστα σύνθετα σχήματα, ὧν τὰ κινέστερα παριστῶσιν οἱ ἀρ. K—16 τοῦ πίν. Δ'.

B' Σύστημα βασιτετράγωνον ἢ (πρισματικὸν) τετραγωνικόν. Χαρακτηρίζεται ὑπὸ τριῶν ἐξόνων καθέτως διασταυρουμένων, ὧν οἱ μὲν δύο εἰσὶν ἴσοι καὶ τὰ κέρατα αὐτῶν ἐνόμενα δι' εὐθειῶν ἀποτελοῦσι τετράγωνον (ἔθεν τὸ ὄνομα τοῦ συστ.), ὁ δὲ τρίτος ὅστις λαμβάνεται ὡς κύριος αὐτῶν, εἶναι μακρότερος ἢ βραχύτερος τῶν ἄλλων δύο (δευτερεύοντες αἱ ἐξόνων). Ἐν τῇ τοποθεσίᾳ δὲ τῶν K. ὁ κύριος αὐτῶν τίθεται κατακορύφως πρὸ τοῦ παρατηρητοῦ. Ἐνταῦθα ἀνέγκουσιν ἀπλᾶ σχήματα τὰ ἐξῆς· ἡ βασιτετράγωνος πυραμὶς ἣτις ἀποτελεῖται ἐκ 2 τετραγωνικῶν πυραμιδῶν κινῶν ἔχουσιν τὴν βάσιν, περατοῦται δὲ ὑπὸ 8 ἰσοσκελῶν τριγώνων καὶ εἰδικώτερον καλεῖται πρωτοταγῆς μὲν β. π. ἢ β. πρωτοπυραμὶς, Δ' 23, εἴαν οἱ δευτερεύοντες αἱ ἐξόνες καταλήγουν εἰς τὰς 4 γωνίας τῆς κοινῆς βάσεως, δευτεροταγῆς δὲ β. π. ἢ β. δευτεροπυραμὶς, 24, εἴαν εἰς τὰ μέσα τῶν τῆς βάσεως ἀκμῶν, τριτοταγῆς δὲ β. π. ἢ β. τριτοπυραμὶς, εἴαν καταλήγουν μὲν οἱ δευτερεύοντες αἱ ἐξόνες ἐπὶ τῶν ἀκμῶν τούτων ἄλλ' οὐχὶ κατὰ τὰ μέσα αὐτῶν· ἡ βασιτετράγωνος ἢ διτετραγωνικὴ π., 25, βάσιν ἔχουσα διτετράγωνον καὶ περατούμενην ὑπὸ 16 σκαληνῶν τριγώνων· τὸ βασιτετράγωνον σφηνοειδὲς, ἡμιόδρια τῆς βασιτετρ. πυραμίδος, περατούμενον ὑπὸ 4 τριγώνων ἰσοσκελῶν· τὸ βασιτετράγωνον σκαληνοῦς, περατούμενον ὑπὸ 8 ἀνισοπλευρῶν τριγώνων ὧν αἱ τὴν βάσιν ἀποτελοῦσαι πλευραὶ (2 καὶ 1) σχηματίζουσι γραμμὴν κλιμακοειδῆ· τὸ τετραγωνικὸν ἢ βασιτετρ. πρίσμα, ἀποτελούμενον ἐκ 4 ἴσων ὀρθογωνίων ἐδρῶν παραλλήλων τῇ κυρίῳ αἰχρῇ, νοούμενον δὲ ὡς ἀνω καὶ κάτω ἀνεωγμένον ἢτοι ἀπέραντον· καὶ ὡν πρωτοταγῆς, δευτεροταγῆς καὶ τρι-

τοταγῆς ἢ πρωτόπρισμα, δευτερόπρισμα, τριτόπρισμα κατὰ τὰ περὶ τῆς τετρ. πυραμίδος ῥηθέντα, καὶ τὸ βασιδοτετράγωνον ἢ διτετραγωνικὸν πρίσμα, ὅμοιον τῇ προηγουμένῳ, ἀλλὰ βάσιν ἔχον διτετράγωνον· τὸ πινακοειδὲς ἢ δισκοινοῦς ἢ βάσις (βασικὸν πινακοειδὲς) ἔπερ νοεῖται ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἐδρῶν παραλλήλων τῇ ἐπιπέδῳ τῶν δευτερεύοντων αἱ ἐξόνων καὶ ἀπέραντον ἐκ τῶν πλαγίων· κατὰ ταῦτα τὸ κοινὸν γεωμετρικὸν πρίσμα, Δ' 26, εἶναι ὡς κρυσταλλικὸν σχῆμα συνδυασμὸς πρίσματος καὶ πινακοειδοῦς. Ἀνέγκουσιν ἐπὶ εἰς τὸ σύστημα τοῦτο διάφοροι σύνθετα σχήματα K., ὧν τινὰ παριστῶσιν οἱ ἀρ. Δ' 27-29.

Γ. Σύστημα ἐξαγωνικὸν ἢ βασιεξάγωνον ἢ ῥομβοειδὸν. ἔχον 4 αἰχρας ὧν αἱ μὲν τρεῖς (δευτερεύοντες) εἰσὶν ἴσοι, καίμενοι δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου ἀλλήλοισι κατὰ τὸ αὐτὸ σημεῖον ὑπὸ γωνίαν 60° αὐτῶν ὥστε τὰ πέρατα αὐτῶν ἐνόμενα ἀποτελοῦσιν ἐξαγώνων κανονικόν, ἔπερ λαμβάνεται ὡς βάσις τῶν K., ὁ δὲ τέταρτος (κύριος) τοποθετούμενος κατακορύφως μείζων ἢ ἐλάσσων τῶν δευτερεύοντων, ὡς οὖν καθέτως ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτων ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς κοινῆς αὐτῶν τομῆς. Ἐνταῦθα ἀνέγκουσιν τὰ ἐξῆς κρυσταλλικὰ σχήματα· ἡ βασιεξάγωνος ἢ ἐξαγωνικὴ πυραμὶς, πίν. B' ἀρ. 1 καὶ 2, πρωτοταγῆς, δευτεροταγῆς, ἢ τριτοταγῆς· ἡ βασιεξάγωνος πυραμὶς βάσιν ἔχουσα διεξάγωνον· τὸ βασιεξάγωνον πρίσμα, ἀπέραντον, ἔχον 6 ἔδρας παραλλήλους τῇ κυρίῳ αἰχρῇ· τὸ βασιδοεξάγωνον πρίσμα μετὰ 12 ἐδρῶν, ἀπέραντον, καὶ τὸ πινακοειδὲς ἢ δισκοινοῦς ἢ βάσις, ὅμοιον τοῦ ῥομβοειδοῦς τοῦ τετραγωνικοῦ συστήματος, ὧν συνδυασμοὺς παριστῶσιν οἱ ἀρ. 3 καὶ 4· τὸ ῥομβοειδὸν ἢ ῥομβικὸν ἐξάεδρον, 7 καὶ 8, περατούμενον ὑπὸ 6 ῥόμβων ὧν αἱ περὶ τὴν βάσιν πλευραὶ ἀποτελοῦσι γραμμὴν κλιμακοειδῆ, λεγόμενον δὲ δέξ., 8, ἢ ἀμδξ., 7, καθόσον αἱ κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ κυρίου αἰχρας ἐπιπέδῳ γωνίαι τῶν ἐδρῶν εἰσὶν ὀξείαι ἢ ἀμβλείαι· τὸ βασιεξάγωνον σκαληνοῦς, 9, μετὰ 12 ἐδρῶν σκαληνῶν τριγώνων καὶ κλιμακοειδοῦς περὶ τὴν βάσιν γραμμῆς. Οἱ ἀρ. 5 καὶ 6 παριστῶσι σύνθετα σχήματα τοῦ συστήματος τούτου, συνδυασμοὺς πρίσματος καὶ πυραμίδος.

Δ'. Σύστημα βασίρρομβον ὀρθόν ἢ (πρισματικόν) ῥομβικόν. Οἱ τρεῖς αἰχρας τοῦ συστήματος τούτου τέμνονται μὲν καθέτως κατὰ τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἔχουσι δὲ διάφορον ἑκαστος μέγεθος καὶ ὡς κύριος αἰχρῶν (κατακορύφως τοποθετούμενος) λαμβάνεται ὡς μείζων ἢ ἐλάσσων αὐτῶν. Ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν περάτων τῶν δευτερεύοντων αἱ ἐξόνων ἀποτελεῖται ῥόμβος, ὅθεν τὸ ὄνομα τοῦ συστήματος, εἰς ὃ ἀνέγκουσιν ἐκ τῶν ἀπλῶν σχημάτων· ἡ βασίρρομβος πυραμὶς ἢ

βρομβικόν διττάεδρον, Β 10 καὶ 11, περατουμένην ὑπὸ 8 καληγνῶν τριγώνων· τὸ βασιρρομβόν σφηνοειδές, ἡμιεδρία τῆς βασιρ. πυραμίδος· τὸ βασιρρομβόν πρίσμα, ἐκ 4 ἀποτελούμενον ἑδρῶν παραλλήλων ἢ πρὸς τὸν κύριον ἄξονα, ὅτε ἐπικαλεῖται β. ἄρθρ. πρίσμα, ἢ πρὸς ἓνα τῶν δευτερευόντων, ὅτε ἐπονυμάζεται ὀριζήντιον β. πρίσμα ἢ δῶμα ἢ ὀρόφωμα ἐκ τῆς πρὸς στέγην ομοιότητος αὐτοῦ καὶ διὰ μακροδιαγώνιον ἢ βραχυδιαγώνιον καθίστανται ἑδραί· τοῦ εἶναι παράλληλοι πρὸς τὸν μείζονα ἢ τὸν ἐλάσσονα τῶν δευτερ. ἄξόνων (εἰτινές εἰσιν αἱ διαγώνιοι τοῦ βασικοῦ βρομβου)· καὶ τὸ βασιρρομβόν πινακοειδές, Β' 12, ἐκ δύο ἑδρῶν ἀποτελούμενον παραλλήλων ἐνὶ τῶν τριῶν ἄξόνων. Οἱ ἀρ. 13—19 παριστῶσι διάφορα σύνθετα σχήματα τοῦ συστήματος τούτου.

Β'. Σύστημα βασιρρομβόν προκλινές ἢ (πρίσμα τι κόν) λοξορρομβικόν ἢ μονοκλινές ἢ κλινορρομβικόν. Ἐκ τῶν τριῶν τοῦ συστήματος τούτου ἀνίστων ἀλλήλοις ἄξόνων αἱ μὲν δύο τέμνουσιν ἀλλήλους λοξῶς, ὁ δὲ τρίτος κείται κάθετος ἐπὶ τὸ ἐπίπεδον αὐτῶν ὡς κύριος δ' ἄξων λαμβάνεται· ὁ ἕτερος τῶν δύο πρώτων συνήθως ὁ μείζων. Ἐνταῦθα ἀνέγκουσιν ἢ προκλινές ἢ μονοκλινές πυραμίδες, 20, ἔδρας ἔχουσα 8 ἀνισοσκελῆ τρίγωνα ἀνά 4 ἴσα ἀλλήλοις· τὸ βασιρρομβόν προκλινές πρίσμα καὶ τὸ βασιρρομβόν προκλ. ἢ μονοκλινές πινακοειδές, τριπλοῦν ἔχοντα τὸ σχῆμα ἀναλόγως τοῦ ἄξονος ᾧ παραλλήλως βρῖσκουσιν αἱ ἑδραί τῶν. Οἱ ἀρ. 21—25 παριστῶσι συνδυασμοὺς τοῦ συστήματος τούτου.

Γ'. Σύστημα βασιρρομβοειδίτικόν ἢ τετρακλινές ἢ πρικλινές ἢ κλινορρομβοειδίτικόν. Χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν τριῶν ἄξόνων ἀνίστων καὶ λοξῶς ἀλλήλητος μόνων, ὧν τῶν μὲν δύο (δευτερευόντων) τὰ πέρατα ἐνδύμενα ἀποτελοῦσι βρομβοειδές, ὁ δὲ τρίτος εἶναι ὁ κύριος ἄξων· ὡς τοιοῦτος δὲ λαμβάνεται συνήθως ὁ μείζων ἐκ τῶν τριῶν. Καὶ ἐν τῇ συστήματι τούτῳ διακρίνομεν πυραμίδας, Β' 26, πρίσματα καὶ πινακοειδῆ σχήματα ἡμιστά κανονικά ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ βαθμοῦ συμμετρίας ὅστις χαρακτηρίζει αὐτά. Συνδυασμοὺς αὐτοῦ δείκνυσιν οἱ ἀρ. 27 καὶ 28.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχει ἡ θεωρητικὴ τῶν Κ. μορφολογία καὶ κατάταξις· ἀλλὰ σπανίως ἐν τῇ φύτει εὐρίσκονται Κ. παρουσιάζοντες ἐντελὴ τὴν γεωμετρικὴν κατασκευὴν· ἕνεκα πλοῦτος διαφοράς τῆς ἡρεμίας κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν, οἱ πλείστοι εἶναι ἀτελεῖς, κατὰ τινὰς π. γ. θέσεις ἡκρωτηριασμένοι ἢ ἔδρας τινὰς ἀνίστους ταῖς ἄλλαις φέροντες ἢ ἀλλήλοις συμπεφυκότες κλ. Ἀλλ' αἷον ἰδιαίτερας παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ὡς πρὸς τὴν κλίσιν τῶν ἑδρῶν πρὸς

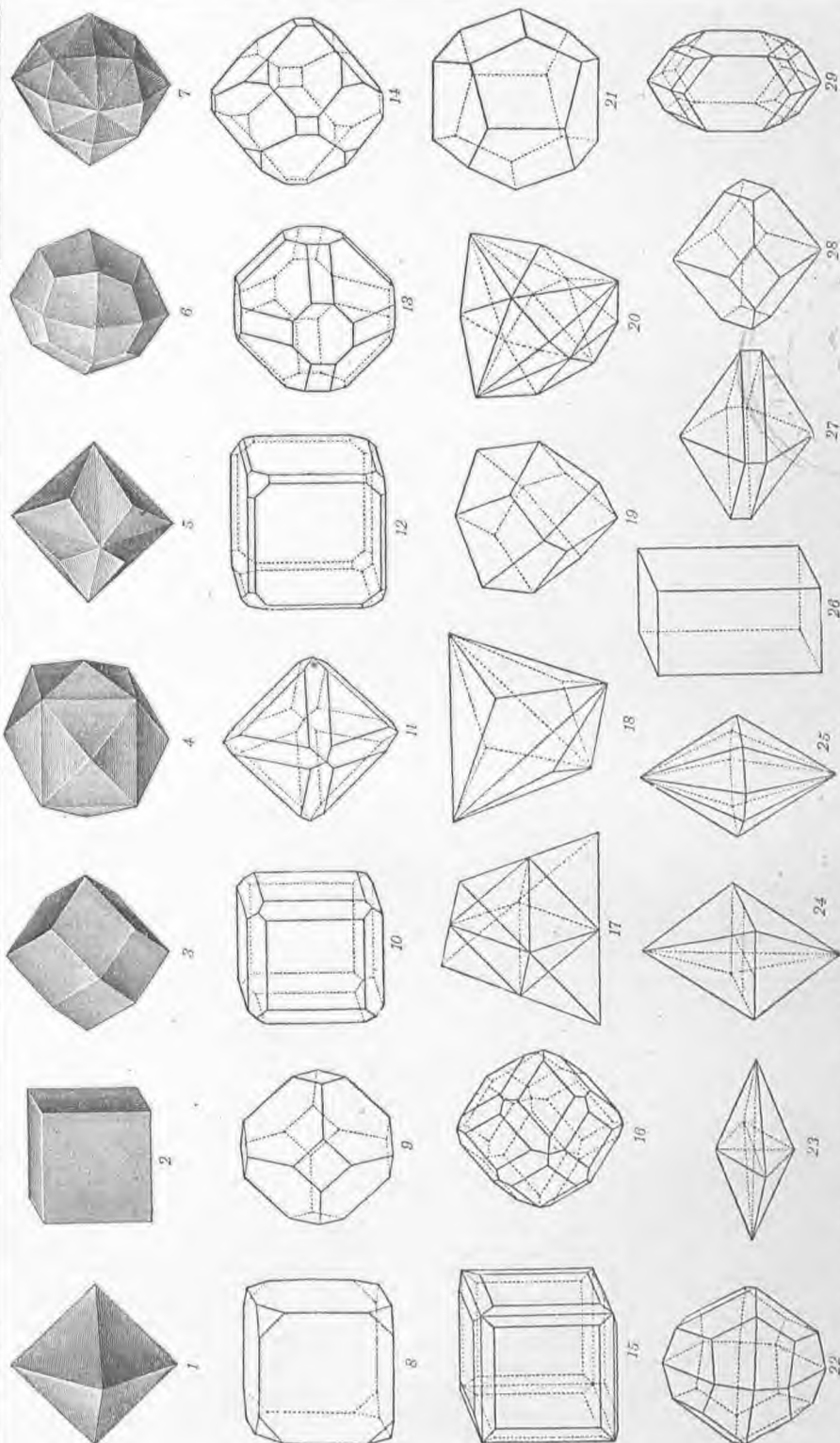
τοὺς ἄξονας καὶ πρὸς ἀλλήλους εὐθέως παρατηρεῖται ἀτέλεια ἕνεκα τοῦ ὁποῦ τοῦ μέγεθος τῶν διέδρων γωνιῶν εἶναι τὸ γεωμετρικώτατον τῶν Κ. γωνίωμα. Παντασίδων μὲν ὧν Κ. συνάμεθα εὐκόλως νὰ παρασκευάσωμεν (βλ. Κ ρ υ σ τ ἄ λ λ ω σ τ ε ς). Ἀλλ' ἀξιοθαύμαστον ἰδίᾳ ποικιλίαν παρουσιάζουσιν οἱ Κ. τῶν ἀπειροπληθῶν καὶ ποικιλωτάτων ὀρυκτῶν τῆς γῆς, ἐν ᾗ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μορφώσεως τοῦ στερεοῦ αὐτῆς φασίῃ αἱ μυστηριώδεις δυνάμεις τῆς ἀτομικῆς μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων μορίων τῆς ὕλης ἔλθουσιν ἐνέτηγαν πρὸς ἀποτελέσειν καὶ τούτων τῶν θαυμασίων τῆς φύσεως. Διὰ ταῦτα ἡ κρυσταλλογραφία εἶναι βάσις τῆς ὀρυκτολογίας θεμελιώδης καὶ οὐσιωδέστατον γινώρισμα ἐκάστου ὀρυκτοῦ ἢ κρυσταλλικῆ αὐτοῦ μορφῇ ὡς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν τοῖς ἰδιαίτεροις ἀρθροῖς περὶ ἐκάστου τῶν ὀρυκτῶν.

Ηρύσταλλος (ἡ), κοινῶς κρύσταλλον, καλεῖται εἶδος ὑάλου λίαν ἐπιμεμελημένης κατασκευῆς ἐντελῶς ἄχρουν, καθαρώτατον καὶ διαφανέστατον, ἔχον μέγα εἰδικὴν βάρος (διὰ τὸν περιεχόμενον μόνον) καὶ ὥραϊον δὲ λάμψιν, κάλλιστα δὲ ἡχοῦν καὶ ἰσχυρῶς διαθλῶν τὸ φῶς, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ κάλλιστα τῶν ὑαλίνων σκευῶν. Πρβλ. "Υαλός.

Ηρύσταλλος ὁρεῖα. Βλ. Χαλαζίας.

Ηρύσταλλος σιδηρεῖς. Βλ. Χαλαζίας.

Ηρύσταλλοις Ὁ σχηματισμὸς τῶν κρυστάλλων. Οὗτος ὀφείλεται προφανῶς εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀτομικῶν δυνάμεων ἑλξέως μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων τῆς ὕλης μορίων, ἀλλ' οἱ διεποντες τὴν ἐνέργειαν ταύτην νόμοι ὅλως διαφεύγουσιν ἡμᾶς. Τελεῖται δὲ ἡ Κ. εἴτε κατὰ τὴν ψύξιν τῶν ἀτμῶν τοῦ προκειμένου σώματος, ὅτε οἱ κρύσταλλοι ἀποτίθενται· εἰς τὰ ψυχρὰ τοιγώματα τοῦ δοχείου (θεῖον), εἴτε κατὰ τὴν πῆξιν τετηγμένης μάζας αὐτοῦ (θεῖον, μέταλλα, ἄλατα) εἴτε κατὰ τὴν ψύξιν θερμῶν κεκρυσταλλένων διαλυμάτων, ὅτε, ἐπειδὴ τὸ διαλυτικὸν μέσον ψυχρὸν ἐν θέν δύναται νὰ διαλύσῃ τόσον τοῦ προκειμένου στερεοῦ σώματος ὅσον θερμόν, τὸ περιττεῦον τοῦ διαλυμένου σώματος κατακαθίζει· ὑπὸ μορφὴν κρυστάλλων, εἴτε τέλος δὲ ἑξατμήσεως τῶν διαλυμάτων, ὅτε τοῦ ὑγροῦ ἑξατμιζομένου υπολείπεται ἐν τῷ δοχείῳ τὸ στερεὸν διαλυμένον σῶμα ὑπὸ μορφὴν κρυσταλλικὴν. Ἡ Κ. διευκολύνεται διὰ τῆς παρουσίας πλειόνων ἐπιφανειῶν πρὸς κατακάθισιν τῶν κρυστάλλων καὶ δὲ ἥπιας κινήσεως, (ἐὰν π. γ. ὅταν ἀρχηται ἡ ἀπόθεσις τῶν κρ. παραχθῇ μικρὸν ἢ πρὸς Κ. μάζα, ὅτε αἱρεται ἡ φυσικὴ τῶν μορίων τῆς ὕλης ἀδράνεια καὶ προσβιβεται αὐτοῖς ἡ πρώτη κίνησις) δυσχεραίνουσι δ' αὐτὴν ἡ λίαν ταπεινὴ θερμοκρασία καὶ ἡ ἀπέλυ-

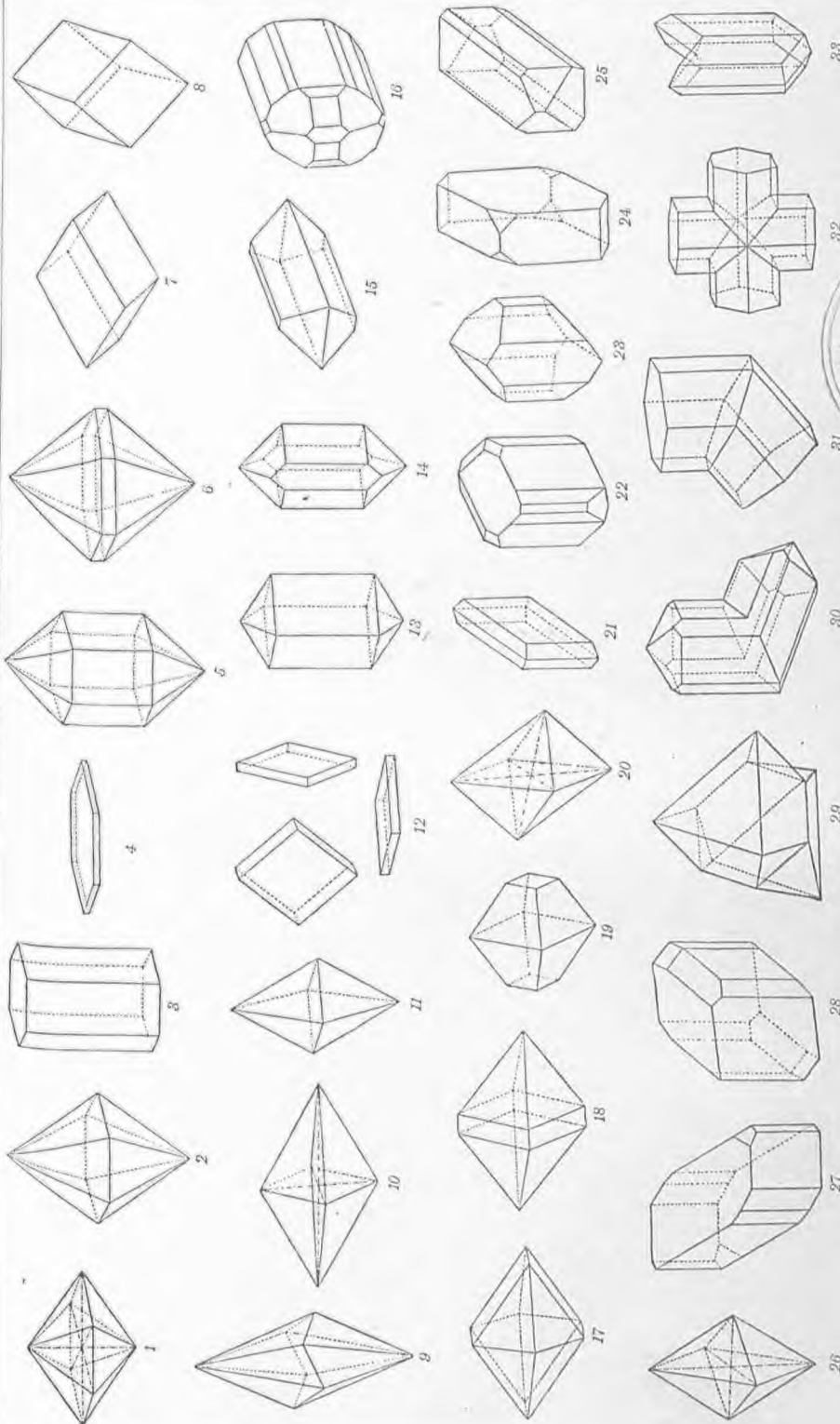

1. Κανονικὸν ὀκτάεδρον. 2. Κύβος. 3. Ρομβικὸν ὀκτάεδρον. 4. Κύβος παραμορφωσέναι. 5. Ὀκτάεδρον πυροδοσθέν. 6. Εἰκοσιπλευρὸν. 7. Τεσσαρικοσπλευρὸν. 8. Συνδυασμὸς κύβου καὶ ὀκταέδρου. 9. Συνδυασμὸς ὀκταέδρου καὶ κύβου. 10. Συνδυασμὸς κύβου καὶ ρομβικοῦ ὀκταέδρου. 11. Συνδυασμὸς ὀκταέδρου καὶ ρομβικοῦ ὀκταέδρου. 12—15. Ἄλλοι συνδυασμοὶ τοῦ κρυσταλλικοῦ συστήματος. 16. Παραγωγή τοῦ τετραέδρου ἐκ τοῦ ὀκταέδρου. 17. Τετραγωνικὸν πρισματέλιον. 18. Τετραγωνικὸν πυροδοσθέν. 19. Τετραγωνικὸν ὀκτάεδρον. 20. Τετραγωνικὸν ὀκτάεδρον. 21. Πενταγωνικὸν ὀκτάεδρον. 22. Διζωοῦσθαι. 23. Τετραγωνικὸν πρισματέλιον. 24. Τετραγωνικὸν πρισματέλιον. 25. Τετραγωνικὸν πρισματέλιον. 26. Διζωοῦσθαι. 27—29. Ἄλλοι συνδυασμοὶ τοῦ τετραγωνικοῦ συστήματος.

*Εγκυκλοπαίδειον Λεξικόν.

*Ἄρθρον Κρυστάλλοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. 2. 'Εξγωνικοί πυραμίδες. 3. 4. 'Εξγωνικών προκρίσματα και πινακοειδείς (βάσεις). 5. 6. 'Εξγωνικών πρίσμα και πυραμίδες. 7. 8. 'Εξγωνικών αζαληνόεδρον. 9. 'Εξγωνικών αζαληνόεδρον. 10. 11. 'Εξγωνικών αζαληνόεδρον. 12. Τα τρία βασικά πινακοειδή. 13—19. Διάφοροι συνδυασμοί του βασικού σχήματος. 20. Πυραμίδα μονοκλινής. 21—25. Συνδυασμοί του μονοκλινούς συστήματος. 26. Πυραμίδα τετραγωνής. 27. 28. Συνδυασμοί του τετραγωνούς συστήματος. 29—33. Διάφοροι κρύσταλλοι.

*Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

*Άρθρον Κρύσταλλοι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

της ήρεμίας. Καί γίνεται μὲν οἱ κρύσταλλοι τῶν πολυπληθέστεροι ὅσον ταχύτερον συμβαίνει ἡ Κ., ἀλλὰ καὶ τόσῳ μῖνοντι μικρότεροι καὶ ἀτελέστεροι καὶ μάλλιν τότε παράγονται μαζὰ κρύσταλλοειδεῖς ἢ κρύσταλλοι διακεκριμένοι. Συνήθως ἐν τοῖς τετηγμένοις σώμασιν ἢ διαλύμασιν αὐτῶν βυθίζομεν νήματα τεταμένα ἢ ραβδία ἅτινα ἐξαγόμενα μετ' ὀλίγον φέρουσι περὶ ἑαυτὰ ἀποτεθειμένους τοὺς κρύσταλλους ἐν συσσωματώσει (τάχχαρον — τὸ κοινὸν κἀν τῷ στυπτηρίᾳ κλ.). Ἄν.

Κερυφόρχεις. Βλ. Ὀρχεις.

Κερωπέας ὁ ἦμος τῆς Ἀδικῆς. Ἐπειρωτοὺς τὸ Μαρκόπουλον ἀποτελεῖται ἐξ αὐτῆς καὶ 11 ἄλλων χωρίων, ἐξ ὧν ἀξιώλογα εἶναι Κερωπή, Λιόπσις καὶ Σπάτα. Κατ. ἔθνη 8087. [Μ.Σ.]

Κεῖς, κοινὸς κένει (Peeten). Κοινότατον ἐν τῇ Μεσογείᾳ καὶ εὐγενεστάτον μάλακον ἐκ τῆς κλάσεως τῶν Κογγῶν, πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κεννιδίων. Ἐχει κόγχην σχεδὸν περιφερῇ φέρουσαν κανονικωτάτας ἀκτινοειδεῖς ραβδώσεις, ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ συνδέσμου τῶν δύο θυρίδων πρὸς τὴν περιφέρειαν διηκούσας, ἐξ ὧν καὶ τὸ ὄνομα. [Φ.Α.]

Κετῆμα. Κώμη τῆς Κύπρου, κειμένη 10' Β τῆς Νέας Πάρου. Ἐν αὐτῇ ἐδρεύει ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας καὶ ὁ μητροπολίτης τῆς Πάρου. Ἐχει πρωτοδικεῖον, δημοτ. ἑλλην. σχολεῖον ἀρρένων καὶ θηλέων, τουρκ. ἑκπαιδευτήριον, πολλὰ ἐρεῖα τοῦ μεσαίωνα καὶ 2210 κατ. χριστ. καὶ μωαμεθ. [Δ.Α.Σ.]

Κετῆμα καλεῖται τὸ πρᾶγμα ὡς μέρος τῆς περιουσίας τοῦ προσώπου ὁ ἐρισμός τοῦ Κ. ὁ διδόμενος ἐν ἀρθρῷ 1 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου τοῦ 1837 καὶ ὁ Κ. ὁνομάζεται πᾶν ὅ,τι ἐμπορεῖ νὰ εἶνε ἀντικείμενον ἰδιοκτησίας δημοσίου ἢ ἰδιωτικῆς ὡς μόνον ἀποτελεῖ διάλληλον κύκλον, ἀλλὰ καὶ κατ' οὐσίαν εἶνε πλημμελὲς ὡς διατυπύεται, καὶ ὅσον δυνατόν νὰ γεννηθῇ ἐξ αὐτοῦ ἢ ὑπόνοια μὴ τοι ὑπάρχουσι καὶ πράγματα μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὰς περὶ κτημάτων διατάξεις, ὥπερ ἄτοπον. Βλ. καὶ λ. Διάρκισις κτημάτων, Πράγμα. [Πφ.]

Κτηματολόγιον (cadastre), σύνολον ἐργασιῶν δι' ὧν ἐξακριβωμένης τῆς θέσεως, ἐκτάσεως, ποιότητος καὶ τῆς καθαρᾶς προσόδου τῶν ἀκινήτων ἰδιωτικῶν κτημάτων, ἐφαρμόζεται ἡ ἔγγειος διανεμητικὴ φορολογία. Ἡ μέθοδος αὕτη πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διανεμητικῆς φορολογίας δὲν ἦτο ἀγνωστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἐκαλεῖται ἀπογραφὴ ἢ ἀπογραμμά. Τὸ πρῶτον περιωρισμένη, βραδύτερον κατὰ τὴν Θεόφραστον ἔτυχεν εὐρυτέρας ἐφαρμογῆς χρησιμοποιοῦνθαι πρὸς ἐπίτευξιν δικαίας καὶ ἀναλόγου διανο-

μῆς τοῦ φόρου. Αἱ ἀπογραφαὶ καθιερώζοντο ὑπὸ τῶν δημάρχων, περιελάμβανον δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου, τὸ τμήμα τῆς γῆς, τὴν τοποθεσίαν καὶ τὸ τῆς καλλιέργειας εἶδος. Κατὰ ταῦτα τὸ Κ. δύναται νὰ θεωρηθῇ Ἑλληνικὴ ἐπίνοια. Εἰς Ῥώμην εἰσῆχθη τοῦτο τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καθιερώσαντος ἅμα καὶ τὴν κατὰ περιόδους ἀναθεώρησιν τοῦ ἔργου ἐν δὲ τῇ Γαλατίᾳ εἰσῆχθη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐπὶ Καρόλου τοῦ Π' ἤρξατο λαμβάνειν νέαν μετᾶρσιν (1481), ἀλλὰ μακρὸς παρήλθεν χρόνος μέχρις οὗ ἐβίβη εἰς τελεσίποίησιν. Ἡ Συντακτικὴ τῆς Γαλλίας τὸ 1790 θέσασα τὰς βάσεις τοῦ καὶ νῦν ἱσχύοντος συστήματος τῆς ἐγγείου φορολογίας, διέταξεν ἅμα τὴν καταμέτρησιν καὶ ἐκτιμήσιν τοῦ ἐδάφους τῆς γῶρας, πρὸς τὸν σκοπὸν δικαίας διανομῆς τοῦ φόρου. Τοῦ χρόνου προϊόντος ἐπλήθυνον βαθμιαίως βελτιώσεις τινὲς ἐξ ὧν σημειώμεν ὅτι κατὰ τὴν νόμον τῆς 31 Ἰουλ. 1821 ἡ κτηματογράφισις ἀνετέθη εἰς τὰς δικητικὰς ἀρχάς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς Δήμους, ὁρίζομένων πρὸ πάντων τῶν ὀρίων αὐτῶν. Διορίσθησαν εἰς τα γειωμέτραι πρὸς καταμέτρησιν καὶ τριγωνισμόν, ἐγένετο δὲ τὸ διάγραμμα οὐ μόνον ἐκάστου ἰδιωτικοῦ κτήματος ἀλλὰ καὶ τῶν περὶξ ὁδῶν, ποταμῶν κτλ. Τὰ τῆς αὐτῆς παραγωγῆς κτήματα διεκρίθησαν εἰς πέντε τάξεις ἀναλόγως τῆς γονιμότητος αὐτῶν, πρὸς ἀνῶρεσιν δὲ τῆς προσόδου ἐλήφθη ὁ μέσος ὅρος τῆς ἀγωνιότητος καὶ κατωτάτης παραγωγικῆς δυνάμεως. Τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν μετ' ἐπανειλημμένους ἐξελέγχεις ἐνεργήσας ὑπὸ τοῦ νομάρχου κηρύττοντος αὐτὸ ἐριστικόν, ἐξάμηνος δ' ἐχορηγῆθαι προθεσμίᾳ τοῖς φορολογουμένοις πρὸς ὑπόδειξιν τῶν ἐνστάσεων τῶν κατὰ τῶν ἐριστικῶν διαγραμμάτων. Προσφυγὴ εἰς τὸ ὑπουργεῖον μετὰ τὴν διαληθθεῖσαν προθεσμίαν ἐξαιρετικῶς μόνον ἐπιτρέπετο. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦ φόρου ὀρίζετο ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ὁ πρὸς τοπογίτης διανέμει τὸ σύνολον τοῦ ἐγγείου φόρου μεταξὺ τῶν Νομῶν, τὸ Γενικὸν δὲ Συμβούλιον διανέμει αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τὸ Ἐπαρχ. Συμβούλιον μεταξὺ τῶν δήμων τῆς Ἐπαρχίας, ἐν ἑκάστῳ δὲ Δήμῳ ἔν συμβούλιον «Καταμεριστῶν» (répartiteurs) συγκαίμενον ἐκ μελῶν τοῦ Δήμου. Συμβούλιον καὶ ἐξ ἀριθμοῦ τινος ἐκ τῶν μάλλιν φορολογουμένων, διανέμει τὸν φόρον μεταξὺ τῶν ἰδιοκτητῶν συμφώνως πρὸς τὰ συμπεράσματα τοῦ κτηματολογίου. Τὸ τῆς Γαλλίας Κ. συνεπληρώθη μόλις τὸ 1850 κηρυχθέν ἐριστικὸν ἐπὶ 30τίαν, αἱ δὲ θανάται πρὸς συντέλειαν τοῦ μεγάλου ἔργου ἀνῆλθον εἰς 160 ἑκατομμ. φρ., ποσὸν καταβληθὲν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Κατὰ τὴν νόμον τοῦ 1850 πᾶς ἄνθρωπος ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καὶ τῇ γνωμοδοτήσῃ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου δύναται μετὰ τὴν 30τίαν

νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ κτηματολ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ δαπάνη βάρυνε τὴν προκαλούσαν τὴν ἀναθεώρησιν Δῆμον, συνήλθε αἱ τοιαῦται αἰτήσεις ἀναβιβάζονται μέχρι 50ετίας καὶ 60ετίας πολλῶν. Αἱ ἐν τῇ συγκεντρώσει, διαιρέσει καὶ υποδιαιρέσει τῶν κτημάτων μεταβολαὶ δὲν σημειοῦνται ἐπ' αὐτῶν τῶν διαγραμμάτων καθόσον τοῦτο ὁ ἀπὸ τῆς ἀδιαλείπτου σχεδὸν γεωμετρικῆς ἐργασίας καὶ δαπάνης σχεδὸν εἶον καὶ ὁ καταρτιστὴς τοῦ Κ. Μεθ' ἑλκὼν τὴν καταβολὴν ἐπιμέλειαν ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ ποικιλίᾳ καὶ δυσχερείᾳ τῶν κτηματολογικῶν ἐργασιῶν, παρετηρήθησαν οὐδὲν ἥτον ἐλλείψεις καὶ λῆθη καὶ ἀφαιρέσεις ἐντεῦθεν καταχρήσεων, ὅθεν καὶ ἐδέχθη ἵνα διὰ νόμου τῆς 31 Μαρτίου 1874 ἐπέλθῃ πάνα δυνατὴ ἑκκαταρία, ἀναρριπίζεται δὲ πρὸς τινος ἐν Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα τῆς γενικῆς ἀνανεώσεως τοῦ Κ. τῆς χώρας, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἀπαιτούμενης πρὸς τοῦτο ὑπερόγκου δαπάνης ἀδήλον πότε θὰ ὀριμασθῇ τὸ ζήτημα. Ἐν Βελγίῳ καὶ ἐν Αὐστρίᾳ τὸ Κ. λειτουργεῖ ἐπιτυχῶς, οἱ Αὐστριακοὶ ἰδίᾳ ἀνεδείχθησαν ὑπέρτατοι ἐν τῇ συντελείᾳ ἔργου ἐφ' ὅσον δαπανηροῦ ἐπὶ τοσοῦτον καὶ δυσχεροῦς. Ἐν Ἑλλάδι ἤρξαντο ἀπὸ τινος κτηματολογικαὶ τινες ἐργασίαι, κληθείσης πρὸς τοῦτο εἰδικῆς Αὐστριακῆς ἀποστολῆς, περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ὁποίας βλ. λ. Γεωδοσία. [Ο.Π.]

Κετημενέων δῆμος. Ἀνήκει εἰς τὴν Εὐρυτανίαν καὶ ἔχει 4214 κατ., ἀποτελεῖται δὲ ἐξ 8 χωρίων, ὧν τὰ σημαντικώτερα εἶναι ἡ πρωτεύουσα Φουρνά, Ἄγρια Τριάς, Βράχα, Δομιανὸς καὶ Κλειςτός. [Μ.Σ.]

Κετηνέτρος δημόσιος Διὰ τοῦ νόμου ΓΚΘ' τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1818 συνεστήθη ὁ εἰς δημόσιον κτηνιάτρον ὑπαγόμενος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ ἔχοντας βαθμὸν καὶ μισθὸν ὑπουργ. γραμματέως α' τάξεως. Καθόκοντα αὐτοῦ εἶναι νὰ μεταδίδῃ ὅπου τοῦ Κράτους ἤθελεν ἐν σκῆπῳ ἐπιζωστία πρὸς ἐξαιρέσει τῆς φύσεως αὐτῆς, ἐφαρμογὴν τῶν καταλλήλων προληπτικῶν καὶ κατασταλτικῶν μέτρων καὶ καθοδήγησιν δωρεὰν τῶν κατ' οἰκίαν περὶ τῶν θεραπευτικῶν μέσων, νὰ ἐπιθεωρῇ δωρεὰν τὰ σφαζόμενα ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ζῶα καὶ τὰ πωλούμενα κρέατα καὶ νὰ ἐκτελῇ πάσαν ἀναγκαζομένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν κτηνιατρικὴν ὑπηρεσίαν. Κατὰ δὲ τὸ άρθρον 30 τοῦ νεωτέρου νόμου ΒΡΠΗ' τῆς 31 Μαρτ. 1893 περὶ στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, δύναται ν' ἀποσπασθῶσι παρὰ τῇ Διοικητικῇ Ἀστυνομίᾳ ἀξιοματικαὶ τοῦ κτηνιατρικοῦ κλάδου τοῦ ὕψους μ. σώματος πρὸς ἐκτέλεσιν καθήκοντων δημοσίου κτηνιάτρου.

Κετηνίατροι στρατιωτικοί. Βλ. Ὑγειονομικὸν σῶμα.

Κετηνοτροφία καλεῖται ἡ τέχνη τοῦ διατηρεῖν πρόβατα, βόας, χοίρους καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα κατοικίδια ζῶα ἐπὶ σκοπῷ κέρδους ὑπὸ τῆς ἐμπορίας αὐτῶν ἢ τῶν προϊόντων αὐτῶν. Διεξαγομένη καλῶς καὶ ἐν τῷ ὀριμαζομένῳ μετὰ τῆς γεωργίας μεθ' ἧς φύσει εἶνε ἀνκαταστάτως συνδεδεμένη, ἡ Κ. ἀποβαίνει εἰς τῶν κυριωτάτων πόρων τῶν λαῶν. Ὡς ἐπιστήμη ἡ Κ. διδάσκεται ἐν ταῖς γεωργικαῖς σχολαῖς. [Ἐγ.]

Κετησιφών. Ἑλλήνων ἱστορικὸς καταγόμενος ἐκ τῶν Ἀσκληπιαδῶν τῆς Κυνίδου. Περὶ τὸ 415 π. Χ. ἡχηματώθη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ διέφυγε, μεγάλων τιμῶν παρὰ τῶν βασιλέων διὰ τὴν ἱατρικὴν τέχνην τοῦ τυγῶν, 17 ἔτη ἐν Περσίᾳ. Κατὰ τὴν ἐν Κουναῖσι μάχην ἦτο ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀρταξέρξην ἐν ἱατρικῇ πληρωθὲν ὑπὸ τοῦ Κύρου. Ὑστέρων ἐστάλη ὑπὸ τοῦ βασιλέως πρὸς διαπραγματεύσεις πρὸς τὴν Εὐαγέραν καὶ τὴν Κένιαν καὶ ἤλθε τοιοῦτορῶς τῷ 399 πάλιν εἰς τὴν πατρίδα, ὅθεν δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς Περσίαν. Τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῆς ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ τὰς πολλὰς γνώσεις ὧς ἤρυσθη ἐκ τῶν περσικῶν ἱστορικῶν ἔργων κατέγραψεν ἐν συγγράμματι ἐπιγραφόμενῳ Περσικά, ὅπου γεγραμμένον ἐν ἰωνικῇ διαλέκτῳ συνέκειτο ἐξ 23 βιβλίων καὶ οὐκ οὐκ σώζεται ἐπιτομὴ τοῦ Φωτίου. Τὰ 6 πρῶτα βιβλία ἐπραγματεύοντο περὶ τῆς ἀσσυρικῆς καὶ ἀρχαϊστέρως περσικῆς ἱστορίας, τὰ δὲ ἄλλα περὶ τῆς νεωτέρας μέχρι τοῦ 398 π. Χ. ἱστορίας. Χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι φέγει πολλῶν τὸν ἡρόδοτον ὡς ψευδόμενον. Εἰς ἕτερον ἔργον Ἰνδικὰ περιέγραψε τὰ θαύματα τῆς Ἰνδίας καὶ τοῦτο εἰς ἐπιτομὴν κατέχομεν τοῦ Φωτίου. Ἀναφέρεται αὐτοῦ καὶ τρίτον (γεωγραφικὸν) ἔργον Περιήλους ἢ Περιόδοι.

Κετησιφών. Μηχανικὸς ζήτας περὶ τὸ 130 π. Χ. ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, πρῶτος δ' ἐφευρίων μηχανὰς κινουμένας δ' ἀπεπιεμένους ἀέρας. Ἰδίως δὲ ἀποδίδεται αὐτῷ ἡ ἐφεύρεσις κλειψιδῶν, ὑδραυλικῶν ὀργάνων κ. αἰ. ὡς καὶ τῆς «Ἡρώνας κρήνης» (βλ. λ.) ἣτις φέρει τὸν οὐρανὸν τοῦ μαθητοῦ του. [Ι.Κ.Π.]

Κετησιφών. Πολιτικὸς ἀνὴρ τῶν ἀρχ. Ἀθηνῶν, ὅστις τῷ 336 π. Χ. πρότεινε νὰ στεφανωθῇ ὁ Δημοσθένης ὑπὸ τοῦ δήμου διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦτο ὑπηρεσίας του, προσέλασε δ' οὕτω τοὺς σωζομένους λόγους τοῦ Δισχίνου κατὰ τῆς προτάσεως καὶ τοῦ Δημοσθένους ὑπὲρ τοῦ Κ. [Ι.Κ.Π.]

Κετησιφών. Ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Τίγριτος. Ἐπὶ Πάρθων ἐγένετο ἐκ μικροῦ χωρίου ἢ χειμερινῆς ἐδρᾶ τῶν βασιλέων καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Σελευκίας πρωτεύουσα τοῦ κράτους. Κατεῖχε ὑπὸ Σεπτιμίου Σεβήρου 201 μ. Χ. πάλιν ἐγένετο πρωτεύουσα τῶν Σασσανιδῶν καὶ διέ-

μεινεν ακόμη μία τῶν σημαντικωτάτων καὶ ισχυροτάτων πέλεων τοῦ κόσμου μέχρι τοῦ 637, ὅτε κατελείθη ὑπὸ 'Ιεζεγερό Γ' καὶ ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν 'Αράβων. Τὸ Βαλκάνιον ἠρκοδομήθη κυρίως ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ Κ., νῦν δὲ εἰσι σώζονται τὰ μεγάλα ἐρείπια θολωτῆς στοᾶς. [Μ.Σ.]

Κετικάδος. Χωρ. τῆς Τήνου μετὰ 422 κατ., ἀπέχον $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας.

Κύαμον ἀρωτήριον, νῦν ἀπλῶς 'Αρωτήρι· λεγόμενον. Χερσάνθηος τῆς Κρήτης ἀποτελοῦσα τὴν Δ πλευρὰν τοῦ κόλπου Χανίων. 'Επὶ τοῦ στενοῦ ἰσμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσάνθηον μετὰ τοῦ κορμοῦ τῆς νήσου κεῖται ἡ κομῆ πολις Χαλίσπα. [Ν.Στ.]

Κύαμος (Bot.). 'Αρχαία ὀνομασία εἶδους Βικίας (βλ. λ.) ἣτοι τῆς *Vicia Faba L.* ἢ *Faba vulgaris Monch.*, γερμ. Buß-Pfeffer-Sauhohe, γαλλ. Fève, κοινῶς Κουκιά). 'Ο πατὴρ τοῦ Κ. εἶνε ἀγνωστος ἢ δὲ καλλιέργεια αὐτοῦ ἀρχαιοτάτη· ἤδη μνημονεύεται ὑπὸ 'Ομήρου ('*Ιλ. Ν, 588* «κύαμοι μενεέται ὑπὸ 'Ομήρου»). 'Ο Διοσκορίδης τὸν ὀνομάζει «Κ. Ἑλληνικόν», μέμφεται δ' αὐτὸν ὡς «φυσώδη, ζυπεπτον καὶ δυσνείρον». Γνωστὸν δ' ἐστὶ ὁ Πυθαγόρας ἀπηγόρευεν αὐστηρῶς εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν «κυαμοφαγίαν». 'Εν τῇ 'Αττικῇ παρὰ τὸν Κηρίσιον ὑπῆρξε ναὸς τοῦ Κυαμίτου ἥρωος, περὶ οὗ γράφει ὁ Πausanias (Α, 27) «ἠρκοδόμηται δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν γὰρ οὐ μέγας, καλούμενος Κυαμίτου· σαρῆς δὲ οὐδὲν ἔχει λέγειν, εἴτε πρῶτος κυάμους ἐσπεῖρεν οὗτος, εἴτε τινὲς ἐπειρήσαν ἥρωα, ὅτι τῶν κυάμων ἀνενηγκέν οὐκ ἔστι σφίσι ἐς Δήμητρα τὴν εὐρεσιν». — 'Ο Κ. καλλιέργεῖται καθ' ἅπασαν τὴν μέσην καὶ Ν. Εὐρώπην, τὴν Αἰγύπτου καὶ τὴν Ἀνατολήν, ὡς τροφὴ ἀνθρώπων τε καὶ ζώων. Λαχανεύονται εἰς λαβοὶ οἱ χωροί, τὰ δὲ σπέρματα εἶναι λίαν ἀμυλοῦχα, ταριχεύονται ἐν ἄλμυ καὶ χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν τῆς «φάβας» (τὸ «εἶδος» τῶν ἀρχαίων). 'Υπάρχουσι δὲ διάφοροι ποικιλίαι Κ. κατὰ τὸ χρώμα καὶ τὸ μέγεθος τῶν σπερμάτων (τὰ κυανώπα κοιν. «μαλτέζικα κουκιά», τὰ υπόλευκα «χιώτικα», πλατύκουκκια, λιανόκουκκια κτλ.) — 'Ο δὲ Κ. ὁ αἰγύπτιος τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκορίδου εἶνε τὸ ἐν τῇ Νεῖλῳ φυόμενον *Νελὺμιον* τὸ εὐπρεπὲς (*Nelumbium speciosum W.*) οὗ τὸ ῥιζώμα τε καὶ τὰ σπέρματα ἐδώδεμα (πρβλ. λ. Κολοκασία). [Θ. Χ.]

Κύαμος Καλαδάρ. Βλ. Φυτῶσιγγα.

Κυάνας νῆσοι. Βλ. Συμπληγάδες.

Κυάνιον ἡ κυανογένον (Cy ἢ CN). Χημικὴ ἔνωσις ἀνθρακος καὶ ἀζώτου ἥτις ὡς ῥίζα μονατομικὴ δὲν εἶνε δυνατὸν ν'

ἀπομονωθῇ ἐν ἐλευθέρῃ καταστάσει, διπλασιαζομένη ὅμως ἐμφανίζεται ὡς μόριον κυανίου, $C_{10}N_{21}$, ὅπερ ἐστὶ τὸ κοινὸν μόριον Κ. Τοῦτο λαμβάνεται διὰ θερμάνσεως ἐκ τῶν ἐνώσεων τοῦ Κ., εἰς τὸ κυανίχου ὕδαργύρου, ἢ ἀργύρου, ἢ χρυσοῦ, περιέχεται δὲ καὶ ἐν τῇ πρωσσικῇ κυανῇ, ὅθεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Εἶνε ἄχρυν, ὁμοῦ (διαζούσης καὶ δηκτικῆς, εἰδ. βάρους 1.8, διαλυόμενον εἰς 4.5 μέρη ὕδατος, καίόμενον ἐν τῷ ἀέρι μετὰ φλογὸς λαμπρῶς πορφύραχρου εἰς διοξειδίου ἀνθρακος καὶ αἰωτον, θερμύτατον δὲ δηλητήριον. Γνωστέτερα τῶν ἐνώσεων αὐτοῦ εἶνε ἡ μετὰ τοῦ ὕδρογόνου, ἣτοι τὸ δηλητηριωδέστατον $\delta\beta\rho\kappa u a n i \kappa \delta n \delta\epsilon\zeta u$ (βλ. λ.), ἢ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐνώσεων μνημονευταί: τὸ $\kappa u a n i c \delta\chi o n \kappa \alpha\lambda i o n$, περὶ οὗ βλ. Καλίον· δ $\kappa u a n o\delta\chi o c \alpha\rho\gamma y p o c$, βλ. 'Αργυρος (χημ.), δ $\kappa u a n o\delta\chi o c \delta\beta\rho \alpha\rho\gamma y p o c$, Hg (CN)₂, ἄλλας κρυσταλλούμενων εἰς λευκὰς βελόνας, λαμβανόμενων διὰ τῆς διαλύσεως ἐρυθροῦ διοξειδίου τοῦ ὕδαργύρου ἐν ὕδατι ὕδροκυανικῷ $\delta\epsilon\zeta u$ τὸ $\kappa i \tau p i o n \delta\pi o c i \delta\eta\rho o\kappa u a n i c \delta\chi o n \kappa \alpha\lambda i o n$, ἄλλας διπλοῦν σχηματίζον μετὰ 3 μ. ὕδατος μεγάλους βραχίονα κρυσταλλοὺς κίτρινους κρυστάλλους, ὁγὶ δηλητηριώδες, ὅρυν ὡς ἀσθενὲς καθάρσιον· τὸ $\epsilon\rho\upsilon\theta\rho\delta n \sigma i \delta\eta\rho o\kappa u a n o\delta\chi o n$ καὶ $\kappa \alpha\lambda i o n$, σχηματίζον κρυστάλλους ἐρυθροὺς πρισματικῶς· τὸ $\kappa u a n i \kappa \delta n \delta\epsilon\zeta u$ CN.OH οὗτινος γνωστὴ εἶνε μόνον ἡ διὰ τριπλασιασμοῦ τοῦ τύπου, (CN)₃, (OH)₃, ἀλλοτροπία, εἰδικώτερον $\kappa u a n o\upsilon\rho i \kappa \delta n \delta\epsilon\zeta u$ καλούμενη· τὸ $\kappa u a n i \kappa \delta n \delta\mu\omega\psi i o n$, CN.ONH, ἄλλας τοῦ κυανικοῦ ὁξέος, στερεόν, λευκόν, ἱσομερές τῇ οὐρία (βλ. λ.), εἰς ἣν μετασχηματίζεται διὰ θερμάνσεως· τὸ $\theta i o\kappa u a n i \kappa \delta n \delta\epsilon\zeta u$, CN.SH, ἢ ὕδρoρo\delta\kappa\nu i \kappa \delta n \delta\epsilon\zeta u, ἄχρυν ὁγρόν, οὗτινος ἁλατὰ εἶσι τὸ θειοκυανικὸν κάλιον, ἀμμώνιον, αἰθέρης κλ. [X.X.]

Κυανότης. Βλ. Διαθενής.

Κύανος (Bot.). Βλ. Κενταύριον.

Κυανοῦν Βερολίνοιον ἡ πρωσσικόν, Κ. Βίλλισμσον, Κ. Ραϋμόνδου. Βλ. Βερολίνοιον κυανόν.

Κουξάρης. Βασιλεὺς τῶν Μήδων δι' αδεξάμενος τὸν πατέρα του Φραβρτην τῇ 636 π. Χ. καὶ βασιλεύσας μέχρι τοῦ 595. Καταβαλὼν τοὺς Σκύθας κατώρθωσε μετὰ τοῦ βασιλ. τῆς Βαβυλωνίας Ναβοπολσάσάρ νὰ καταστρέψῃ τὴν Νινευί. Καὶ κατὰ τοῦ βασιλ. τῆς Λυδίας 'Αλυάττου ἐπολέμησε, λέγεται δὲ ὅτι ὁ πόλεμος ἐληξε συμβάσεως κατὰ τὴν μάχην ἀκλειφῆως τοῦ ἡλίου ἣν εἶχε προείπῃ ὁ σφοδρὸς θαλάσσης ὁ Μιλήσιος. Τὸ συμβᾶν τοῦτο πρὸ αἰώνων εἰδή εἶνε ἀντικείμενον χρονολογικῶν φιλοσοφικῶν. Κατὰ τὸν Πλίνιον πρόκειται περὶ

της εκλείψεως της 28 Μαΐου 855· αλλά τότε πρέπει να μεταβληθῇ ἐντελῶς ἡ μηδικὴ χρονολογία, διότι κατ' αὐτὴν ἐν ἐβασίλειον πλεῖν τῷ 585 ὁ Κ. ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ Ἀστυάγης. Διὰ τοῦτο ὁ Πατίσιος θέτει τὸ φαινόμενον κατὰ τὴν 9 Ἰουλίου 597, ὁ δὲ Ὀλτραμὲς κατὰ τὴν 30 Σεπτ. 610. Ἰσως συνέβη σύγχυσις τῶν δύο εκλείψεων τοῦ 610 καὶ τοῦ 585. [I.K.II.]

Κυβέλη. Βλ. Ῥέα.

Κυβέρ: ἡ Τουβέρη. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀργείων καίμενον κατὰ τὸ ἕριον τῆς ἀπαρχίας Ἀργούς εἰς ἀπόστασιν 13 χμ. καὶ ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τοῦ ὀργολικοῦ κόλπου θπίναντι τοῦ Ναυπλίου. Προϊόντα: ὄσμ. καρποί, βόμβαξ καὶ σταφίς κορινθιακὴ. Κατ. 380.

Κυβέρνησις σημαίνει ἐν τῇ πολιτικῇ δικαίαν τὴν ἐνάσκησιν τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ πολιτείᾳ ὡς καὶ τὴν ἐνασκούντα ἡ τοὺς ἐνασκούντας τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Τὴν ἐνάσκησιν ρυθμίζει τὸ πολιτεύμα (βλ. τὴν λ. ταύτην ὡς καὶ τὴν λ. Σύναγμα). Ἐν τοῖς συνταγματικοῖς πολιτεύμασι κατὰ στενωτέραν ἐννοίαν ἡ κυβέρνησις ὑπὲρ τὴν σημασίαν τῶν ἀνωτάτων κυβερνητικῶν ὀργάνων, ἀντιτίθεται πολλάκις ὡς ὅρος πρὸς τὴν νόμῳ ἀνεύθυνον ἀνώτατον ἄρχοντα. Οὕτως ὀμιλοῦμεν περὶ μεταβολῆς κυβερνήσεως κτλ. ἐννοοῦντες τὴν μεταβολὴν κτλ. τῶν ὀργάνων τούτων. Ἀπέναντι τῶν ἑξῶν κρατῶν ὁ ὅρος Κ. ἰσοδυναμεῖ τῷ ὀρίῳ πολιτεία, διότι ἡ Κ. ἐκπροσωπεῖ τὴν πολιτείαν. [Γ.Σ.Σ.]

Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Βλ. Καποδίστριας.

Κυβιέρως (Γεώργιος βαρώνος Cuvier). Περίφημος Γάλλος ζωολόγος, γενν. 1769 ἐν Μομβελιάρδῳ. Ἐσπούδασεν ἐν τῇ Καρσελίᾳ Ἀκαδημία τῆς Στουτγάρδης καὶ ὡς οἰκονομικὸς ἔκλεξε παρὰ τῷ κόμητι d'Harley ἐν Νερμανδία πλῆρην τῆς θεολογικῆς καὶ τῆς ζωολογικῆς μελέτης του. Τῷ 1795 ἐκλήθη ὡς καθηγητὴς εἰς Παρισίους, ὅπου διετέλετο τὸν Daubenton ἐν τῇ κολλεγίᾳ τῆς Γαλλίας (1800), ἐγένετο σύμβουλος τοῦ νέου αὐτοκρατορικοῦ πανεπιστημίου (1808) ἐπιτετραμμένος τὴν ἱδρυτὴν νέων ἀκαδημιῶν εἰς διάφορα μέρη τοῦ κράτους, σύμβουλος τοῦ κράτους (1814), μέλος τῆς Ἀκαδημίας (1818), βαρώνος (1819), γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν θεολογικῶν (διαμαρτυρουμένων) σχολῶν τῶν πανεπιστημίων (1822), ἰσότημος τῆς Γαλλίας (1831), ἀπέθανε δὲ τῷ 1832. Ὁ Κ. ἔδωκε τῇ ζωολογίᾳ βάσιν τὴν συγκριτικὴν ἀνατομίαν ἣν ἀνέπτυξεν αὐτὸς πρῶτος εἰς ἐπιστήμην. Μελετήσας μέγιστον ἀριθμὸν ζώων καὶ ἰδίως τὰ θλίγον μόνον μέχρι τότε γνωστὰ μάλα καὶ ἐξέδωκε τὰ Leçons d'anatomie comparée (α' ἐκδ. εἰς 5 τ. 1801—5) ὧν συμπλήρωμα εἶναι τὰ Mém. pour servir à

l'hist. des mollusques (1816). Εἶτα ἐδωκέν σίευσας Recherches sur les ossements fossiles (α' ἐκδ. εἰς 4 τ. 1812). Τὰς γεωγνώστικὰς μελέτας του συνέχισεν ἐν τῷ Discours sur les révolutions de la surface du globe, ἐν ᾗ καταφαίνεται καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς γῆς καὶ παριστᾷ εὐληπτικῶς καὶ ἐν ἀνορθῇ γλώσσῃ ἐπιστημονικὰ ζητήματα. Ἀλλὰ τὸ κύριον ἔργον του εἶνε Le règne animal (4 τ. 1817, πολλάκις ἀνατυπωθέν), τέλος δὲ μετὰ τοῦ Βαλανσιέν ἔργισεν τὸ τεράστιον ἔργον Hist. nat. des poissons, οὗ ἐξετέθησαν 22 τ. (1828—49). [B.E.]

Κυβική ῥίζα. Βλ. Κυβός.

Κυβικὸν μέτρον. Βλ. Κυβός.

Κυβικὸν σύστημα. Βλ. Κρύσταλλοι.

Κυβιστρὰ. Ἀρχαία πόλις τῆς Καταλίας. Τὴν θέσιν αὐτῆς κατέχει νῦν τὸ Βιγλὶ καίμενον ΝΑ τοῦ Ἰκονίτου, οἰκούμενον ὑπὸ 5500 κατ. ὧν 4700 Ὀθωμανοί, 500 Ἀρμένιοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες παρεπιδημῶντες ἐμπορίας χάριν. [M.X.]

Κυβίος καλεῖται τὸ στερεὸν σῶμα τὸ περιεχόμενον ὑπὸ 8 ἐπιπέδων, παραλλήλων καὶ ἴσων ἐδρῶν αἰτίνες εἰσι τετράγωνα (βλ. πιν. Κρύσταλλικὰ σχήματα Δ', 2). Ὁ Κ. ὅρα ἔχει τὰς τρεῖς διαστάσεις ἴσας, ὁ ἔχων δὲ μῆκος πλάτος καὶ ὕψος ἴσον πρὸς τὴν μονάδα τοῦ μήκους λαμβάνεται ὡς μονὰς πρὸς κατὰμέτρησιν τῶν ὀγκῶν, καλούμενος ἀναλόγως κυβικὸν μέτρον ἢ δεκάτο μέτρον ἢ ἐκατοστόμετρον κλ. Ἰσοῦται δὲ τὸ μὲν κυβ. μέτρον πρὸς 1000 κυβ. δεκάτομετρα, τὸ δὲ κυβ. δεκάτομ. πρὸς 1000 κυβ. ἐκατοστόμετρα. Ἀναλόγως καλούμεν Κ. ἐν τῇ ἀριθμητικῇ τὴν τρίτην δύναμιν (βλ. λ.) ἀριθμοῦ τινος· οὕτω π. χ. τοῦ ἀριθμοῦ 5 ὁ Κ. εἶναι 125 (=5×5×5) καὶ ἀντιστρόφως ὁ 5 εἶναι ἡ κυβικὴ ῥίζα τοῦ 125. Κυβικὰ ἰδ' εἶς ὁ σῶς εἰς καλοῦνται αἱ ἐξισώσεις (βλ. λ.) τοῦ τρίτου βαθμοῦ. [X.Δ.]

Κυβός ἐρρίφθη. Βλ. Ἀνερρίφθη.

Κυβοθόνητιον. Βλ. Ἀθῆναι (ἐν τ. Δ' σ. 184, β).

Κυβόδας. Ἕλλην ζωγράφος ἐκ Κύθου, ἀκμάσας περὶ τὸ 364 π. Χ. Ἐγράψεν εἰκόνα παριστάνουσαν τοὺς Ἀργοναυτάς, ἣν ἠγόρασαν ὁ ῥήτωρ Ὀρτέσιος ἀντὶ μεγίστης τιμῆς, καὶ ἐφύρετο τὸ ἐρυθρὸν εἰς ὅχρας χροῶμα.

Κυβόνος. Ποταμὸς τῆς Κιλικίας, πηγάζων ἐκ τοῦ Ταύρου. Διέρχεται τῆς Ταρσοῦ καὶ ἐκβάλλει μετὰ ῥοῦν 60 χμ. εἰς τὴν Μεσόγειον. Ἐν αὐτῷ λουσθεῖς Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἡσθένησε βαρέως. Νῦν καλεῖται Μεζαρλίχ Ταρσοῦς τοῦ. [Δ.Δ.]

Κυβώνης (Δημήτριος). Ἕλλην λόγιος τοῦ 14 αἰῶνος, ἀγνωστον ποῦ γεννηθεῖς. Ἐνωρὶς ἐνητχάλετο εἰς θεολογικὰ ζητήματα

καὶ ἐσχετίσθη μετὰ τῶν σπουδαιωτάτων ἀνδρῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνώσεως διενέσεις. Ὑπῆρξε δὲ ἐμπιστος φίλος Ἰωάννου Σ' τοῦ Κατακουζηνοῦ καὶ ὅτε ἀπεσπύθη εὐτος εἰς μνήν, ἡκολούθησεν αὐτὸν καὶ ὁ Κ. χωρὶς ἑμῶς νὰ περιβληθῇ καὶ αὐτὸς τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Ἐπὶ τινι καιρῷ διέμεινεν ἐν Μεδιολάνοις, ὅπου ἐσπούδασε τὴν λατινικὴν κυρίως ὁμῶς ἐξ ἑν Θεσσαλονίκῃ (διὸ καλεῖται δὲ Θεσσαλονίκης, ἐὰν δὲν σημαίνει τοῦτο τὴν πατρίδα του) καὶ ἐν Κ/πῶν, ἵσως δὲ καὶ ἐν Κρήτῃ. Συνέγραψε σειράν ῥητορικῶν καὶ θεολογικῶν ἐργῶν ἐν εἰς μιμνῆται δριμυτῶς ἐν Πλάτωνι. Εἰς τὰ πρῶτα ἔργα του ἀνήκει ἡ Ἐπί τοῖς ἐν Θεσσαλονίκῃ πεσοῦσι μονηδία, λέγουσιν ἀνακεκοσμημένος δι' ἀπάντων τῶν μέσων τῆς ῥητορικῆς ἐν τῷ ὁποίῳ θρηγεῖ τὰ θύματα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς πόλεως (1340). Εἰς ἄλλους λόγους Συμβουλευτικῆς κλ. εἰσπύει τὸ μέγα διαφῶν του ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ Κράτους. Πλεῖστοι δ' εἶναι αἱ θεολογικαὶ τοῦ Κ. συγγραφαί, μετέφρασε δὲ καὶ τινὰς τριακτὰς θεολόγων τῆς Δύσεως ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν ἐλληνικὴν. Τέλος ὑπάρχει καὶ συλλογὴ ἐπιστολῶν τοῦ Κ. πρὸς τοὺς ἐξέχουσιν ἄνδρας τῆς ἐποχῆς του. Τὰ ῥητορ. καὶ θεολ. ἔργα του εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἑλλ. Πατρ. τοῦ Migne τ. 154, 109 καὶ 151, αἱ ἐπιστελαὶ ἐν Boissonada, Anecd. novum (Παρ. 1844). [Κ.Β.]

Κυθωνία. Μετὰ τὴν Κνωσὴν καὶ τὴν Γόρτυνα ἡ σπουδαιότερα πόλις τῆς ἀρχαίας Κρήτης, κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν σημερινῶν Χανίων. Κατὰ τὰς παραδόσεις ἰδρυθῆναι τοῦ Μίνωος ἡ ὑπὸ τοῦ Κυθωνίως, υἱοῦ τοῦ Ἑρμοῦ ἢ τοῦ Ἀπέλλωνος καὶ τῆς Ἀνακάλιδος θυγατρὸς τοῦ Μίνωος, ὑπόστη δε πλείστας ἐπιδρομὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐδεδόθη καὶ τινὰς ἀποικίας τῶν ἐπιδρωμένων· κατὰ τοὺς ἐμφυλίους τῆς Κρήτης πολέμους διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον, συνεισέφερε δὲ τῇ Κνωσὶ κατὰ τὴν μέγαν κατὰ τῆς Αὐτοῦ πόλεμον τῶν κρητικῶν πόλεων (420 π. Χ.) μέχρις ὅτου ἐξεδικάσθη διὰ πολιτορίας ὑπὸ τῶν ἡνωμένων ἐνόμιων τῶν ἐχθρῶν ὑποστηρικθῆναι ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καὶ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας. Τῷ 180 π. Χ. ἀντεπεξῆλθε μόνῃ κατὰ τῶν πόλεων Κνωσοῦ καὶ Γόρτυνος, μετὰ δὲ τῶν πρώτων ἡρνήθη καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰς περὶ παραδόσεις τῶν αἰχμαλώτων ἀξιώσεις τῆς Ῥώμης. Ἐνεκα τῶν πλεονεκτικῶν πρὸς ἑμῶν τῶν ἄλλων πόλεων τάσεων ὑποχρεώθη τῷ 184 ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου διακτητοῦ Ἀππίου νὰ σεβάσθῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ προνόμια τῶν ἄλλων. Τῷ δὲ 170 π. Χ. πελειοκλήθεισα ὑπὸ τῶν Γερτυνίων ἔλαβε τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ἰωάννου τῆς Περγάμου. Μεγάλως προσπάθειας κατέβαλε πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικυ-

ριαρχίας, καταστρέψασα στόλον τοῦ Ἀντωνίου καὶ μόλις μετ' ἀπεγνωσμένην ἀντίστασιν κλείσασα ἐντομιν συνθήκην ὀπισθοῆς μετὰ τοῦ Ματέλλου. Ταχέως δὲ τῷ 30 π. Χ. μετὰ τοῦ Ὀκταβιανοῦ κατὰ τοῦ Ἀντωνίου, βρέθη ὑπὸ τῶν εὐγνωμονούντων Ῥωμαίου ἐλευθέρῃ. Ἦτο δὲ ἡ πόλις κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔδρα ἐπισκόπου. — Ἡ σημερινὴ τῆς Κρήτης ἐπαρχία Κυθωνία περιλαμβάνει τοὺς δήμους Ἀκρωτηρίου, Κεραμεῶν, Ἀλικιανοῦ, Πύργου, Ψηλοῦρου, Περιβολίων, Λάκων καὶ Ἀζιγιᾶ (Σούδας), ἔχει δὲ 21 243 κατ. [Ν.Στ.]

Κυθωνία ἡ κοινὴ (Βοτ.) Cydonia vulgaris Pers. ἢ Pirus Cydonia L., Κυθωνίως μηλέα τῶν ἀρχαίων. Δένδρον ἢ θάμνος τῆς οἴκου. τῶν Μεσσηνίων καταγόμενον ἐξ Ἀνατολῆς καλλιεργεῖται· συχνὰ ἐν τῇ Ν. Ἑβρώπῃ χάριν τῶν καρπῶν του (κ. Κυθωνία γερμ. Quitton, γὰλλ. Coings), εἰς τινὰς κατὰ διαφόρους τρόπους ταριχεύονται διὰ σαρκώσεως ἡ μέλιτος. Τὰ σπέρματα φαρμακευτικὰ παράγουσι βλέννην τινὰ βταν βρέχονται (Mucilago somnium Cydoniarum). Ὑπάρχουσιν δὲ διαφοραὶ ποικιλίαι Κ. Τὸ ἔξιλον τῆς Κ. εἶναι σκληρὸν καὶ ἐπιτρέπει εἰς λεπτομερὲς καὶ τρυφερά ἐργα. Ἐτέρων εἶδος εἶναι Κ. ἡ Ἰαπωνικὴ (C. Japonica Pers.) ἥτις καλλιεργεῖται διὰ κόσμον χάριν τῶν ὡραίων πυρρῶν ἀνθέων αὐτῆς. [Θ.Χ.]

Κυθωνιά. Χωρ. τοῦ δήμου Φαρίδος τῆς Λακωνίας ἔχον 150 κατ. [Μ.Σ.]

Κυθωνία (τουρκ. Ἀϊδαλή). Πόλις τῆς Μ. Ἀσίας ἀνήκουσα εἰς τὴν τεσσαρχίαν Βαλουκσερίου καὶ κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τῆς Λέσβου παραλίας. Ἀπὸ ἀστυνίου χωρίου πρὸ τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως αἱ Κ. ἀνεδixθησαν τάχις εἰς πλευσίαν καὶ ἐμπορικωτάτην πόλιν χάρις εἰς τὰ προνόμια ἅπερ ἱερεὺς τις Ἰω. Οἰκόνους κατοικοῦντες νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τὸ τότε χωρίον τῇ βασιλεῖα παρὰ τινος ἐν ᾧ λέγεται εἶχε σώσει μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ δήμου, στόλευ ἐν Τεσσαρλίῃ τῷ 1817 αἱ Κ. εἶχον 20 χιλ. κατ. Ἐλευς χριστιανὸς καὶ πλείστα βιομηχανικὰ καταστήματα. Συγγράμματα ἤμαρ ἐπὶ παιδείᾳ, εἰς τὸ ἑλλ. δὲ αὐτῆς γυμνάσιον ἰδρυθὲν τῷ 1803 διδασκον οἱ διακρίστοτατοι διδάσκαλοι ὡς Γρηγόριος ὁ Σαράφης, Βενιολῆν ὁ Λεβιός, Θεόφιλος Καίρης, Εὐσταθίου Πέτρου καὶ ἐστίων περὶ τοὺς 450 μαθητὰς κατ' ἔτος. Ἀλλὰ ἡ πόλις κατεστράφη ἐντελῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως. Ὁ διοικητὴς Προύσης, ἐκ τοῦ ἐπείου ἐξερτάτο, καίπερ διεκικομένη δι' ἰδιῶν γέμων καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Τυγγλῆς Πύλης, ἐνόμιζε καλὸν νὰ πέμψῃ σῶμα στρατιωτῶν εἰς τὴν πόλιν ἐνα προλάβῃ ἐπαναστατικὰ τυχὲν κινήματα. Οἱ δὲ στρατιῶται ἦλθον

εἰς σύγκρουσιν μετὰ τῶν πολιτῶν καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐξήχησε παρὰ τῶν προυχόντων μέγα χρηματικὴν ποσὴν. Ἄλλ' οὕτοι κατὰ μέγα μέρος, φοβούμενοι τὰς συνεπειὰς, εἶχον ἀναχωρεῖν καὶ τέλος μόνον ὀλίγαι χιλιάδες ἀπὸ τῶν ἐμειναν ἐν τῇ πόλει μεθ' ὧν συμπλεκέντες καὶ ἀποκρυφθέντες οἱ στρατιῶται ἐθεσαν πῦρ εἰς τὴν πόλιν, γενναίην ἐλυσσεν δὲ καταναλωμα τῆς πυρκαϊᾶς. Ἐπὶ τῶν ἐρείπιων αὐτῆς ἀνιδρύθη ἡ νέα πόλις ὑπὸ τῶν κατόπιν ἐπανελθόντων κατοίκων, ἔχει δὲ ἤδη περὶ τὰς 30 χιλ. κατ., ὡραίως οἰκοδομᾷ καὶ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖ, ἑλλην. γυμνάσιον καὶ ἄλλα σχολεῖα, ἀριστον νοσοκομεῖον κλ. Οἱ κάτοικοι, ἅπαντες Ἑλληνας ὀρθόδοξοι, ἐξαρτώμενοι ἐκκλησιαστικῶς ἐκ τοῦ μητροπολίτου τῆς Ἐρέτου, σχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν (ἐλαίου, σάπωνος, δερμάτων, μαχαιρῶν, ἀλευρίου καὶ ἄκμης) καὶ τὴν γεωργίαν. Διοικῶνται δ' αἱ Κ. ὑπὸ Καυκάκμης. Ὁ λαὸς αὐτῶν εἶνε ὡραίως ἑλλ. ὁδοῦς, βροθεῖ δὲ εὐγεύστων ἰχθύων. [M.X.]

Εξέξικος. Ἀρχαία ἑλλ. πόλις ἐπὶ τῆς Ν ἀκτῆς τῆς Προποντιδῆς, καὶ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ ὅστις συνδέει τὴν νῦν Καπουδᾶν παρ' ἀρχαίαις δὲ Ἀρκατόνητον καλουμένην χερσόνησον (ἐν ἀρχαιοτάταις χρόνις νῆσον αὐτὴν κατὰ τῆς στρεῖας. Κατὰ τὴν παραδοσιν ἤδη κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους ἐγκατεστάθησαν ἐνταῦθα Πελᾶγοι ἐκ Θησαλλίας. Ἡ ἱστορικὴ πόλις ἰδρύθη πιθανῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2' π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τῶν Μιλησίων, εἶχε δὲ κοινὴν τὴν ἱστορίαν μετὰ τῆς μητροπόλεως καὶ τῶν ἄλλων τῆς Μ. Ἀσίας ἑλλ. ἀποικίων μέχρι τοῦ 365 π. Χ., ἐπὶ οὗ πολλοὶ ἐξέβαλον τὴν περσικὴν φρουρὰν ἐκ τῆς πόλεως καὶ κατήρθησαν ὀχυρώσαντες ταύτην ἰσχυρῶς νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν. Ἐντοτε ἡ πόλις, ὑποτάχασα καὶ καὶ τὴν Προκόννησον, ἐφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ πλοῦτον. Λιμένας εἶχε δύο ὀχυροὺς τὴν Πένωρμον πρὸς Δ καὶ τὸν Χυτὸν πρὸς Δ. Ἀποκρούσασα τῷ 74 π. Χ. τὴν προσβολὴν τοῦ Μιθριδάτου, ἔλαβε παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὴν τίτλον καὶ τὰ δικαιώματα ἐλευθέρου πόλεως, ὅπερ ὅμως ἀπώλεσεν ἐπὶ Τιβερίου ἐν τούτοις ἔμεινε πλούσιον κέντρον τοῦ ἐμπορίου μέχρι τοῦ 443 μ. Χ. ὅτε κατεστράφη διὰ σεισμοῦ. Ὅτι δὲ ἀπέμεινεν ἐκ τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, κατεστράφη τὸ μὲν ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ἀράβων περὶ τὸ 675 μ. Χ. τὸ δὲ δι' ἑτέρου σεισμοῦ 1063. Πρὸς J. Marquardt, Cyzikus und sein Gebiet (Βερ. 1836). [A.A.]

Εξέξισ καλεῖται ἡ ἰδιόχουσα κατάστασις ἐν ᾗ διατελεῖ ἡ ἑγγαμὸς γυνὴ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐν αὐτῇ γεννημοποιήσεως ἕως ὥστε μέχρι τῆς ἐκ τῆς μήτρας ἐξόδου τοῦ ἐμβρύου. Διάρκει δὲ αὕτη κατὰ μέσον ὅρον

9 ἡλιακοὺς μῆνας ἤτοι 270 ἡμέρας, δυνατόν ὅμως καὶ νὰ συμπῇ ὁ τοκετὸς 1—2 ἐβδομάδας ταχύτερον ἢ βραδύτερον, ἐπικαλούμενος τότε πρόωρος ἢ ὀψίμος τοκετός. Καὶ ἂ καὶ νόνα ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμβρύου τελεῖται ἐντὶ τῆς μήτρας, ὅτε καλεῖται καὶ ἡ Κ. ἐν δὲ μήτραις ἐξωμήτριον δὲ καλούμενην ὅταν τὸ ἔμβρυον ἀναπτύσσεται ἐκτὸς τῆς μήτρας ἤτοι ἐν μιᾷ τῶν ὠοθηκῶν ἢ τῶν σαλπγγῶν ἢ καὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Κ. ἐπέρχονται εἰς τὴν μητρικὴν ὄργανισμὸν οὐσιωδέσταται μεταβολαί. Ἡ μήτρα αὐξάνει τὸν ὄγκον ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου, μετὰ μικρὸν δὲ ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς ἐλάσσους πυέλου, ἐν ᾗ καίται μὴ ὑπαρχούσης Κ., εἰς τὴν μείζονα κατὰ τὸν δ' ἡμῆνα γίνεται αἰσθητὴ ὑπὲρ τὰ ἰδία ὅσα ὡς σφαῖρα σκληρά, κατὰ τὸν 5' φθάνει μέχρις ὑπερθῆναι τοῦ ὀμφαλοῦ, κατὰ τὸν 6' μέχρι τῆς ἐξοφειδοῦς ἀποφύσεως τοῦ στέρνου. Ἡ παραγεννῇ ὥσκειον ἐν ταῖς ὠθηκαῖς καὶ ἡ ἑμμηνορροία διακόπτεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς κνήσεως μέχρι τέλους αὐτῆς, συμφώνως δὲ πρὸς τὸ προανακείτο σημείον χρονολογεῖται συνήθως καὶ ἡ Κ., ἥς ἡ ἀρχὴ δὲν εἶνε ἐν γένει δυνατόν νὰ ὁρισθῇ ἀκριδῶς, ὡς ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς τελευταίας ἐμμηνορροίας ἐν σπανίαις δὲ μόνον περιπτώσεσιν ἐπέρχονται αιμορραγίαι ἐκ τῆς μήτρας καὶ ἀρξαμένης ἤδη Κ. Οἱ μαστοὶ ἀναπτύσσονται μεγάλως καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας μικρὰ αὐτῶν πίεσις προκαλεῖ ἤδη τὴν ἐκροὴν σταγόνων γαλακτος. Τὰ ἐξωτερικὰ γεννητικὰ ὅργανα ὑπερταμῶσι καὶ μαλθακύνονται καὶ αἱ ἐκκρίσεις αὐτῶν αὐξάνονται. Διάρκει δὲ διαταραχαὶ ἐπισυμβαίνουσιν ἐν τῇ ὄργανισμῷ ποικίλλουσαι κατὰ τὴν ἑντασιν καὶ ἄλλαι παρ' ἄλλαι τῶν γυναικῶν οὕτως ἀπὸλλυται ἡ ὄρεξις ἢ διαστρέφεται ἐπὶ παράδοξα ἐξέσματα ἢ τείνει ἀκατασχέτως πρὸς ὅτι δῆποτε ἐδωκεν ἰσχυρὴν ὀφθαλμὴν ἢ ἐνθουσιᾶν ἢ ἐγκυμονοῦσα· οἱ ἑμετοὶ εἰσι συχνοί, ὡς καὶ ἡ ναυτία, αἱ δόνηταλγίαι, ἀλλοιώσεις τοῦ δέρματος κατὰ θέσεις, λιποθυμίας καὶ συκοπαί, οἰδήματα καὶ κίρσοι τῶν ποδῶν τὸ θυμικὸν ἀλλοιοῦται, αἱ ὀρέξεις καὶ κλίσεις μεταβάλλονται, οὐχὶ δὲ σπάνια εἶναι καὶ συμπτώματα νόσων ψυχικῶν. Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἰσὶ πιθανὰ σημεῖα τῆς Κ. Πιθανὰ δὲ αὐτῆς σημεῖα εἰσὶ τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ τοῦ ἐμβρύου, εὐρισκομένου ἐν τῇ μήτρᾳ, εἰν τὰ σκιρτήματα τοῦ ἐμβρύου καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ, κτείνες εἰσιν ἀκουστοὶ ἀπὸ τοῦ 5' μηνός. Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἐγκύων περιλαμβάνει πλείστας διατάξεις ἀφορώσας αὐτάς τε καὶ τὸ ἔμβρυον οὕτως ἐπιβάλλεται εἰς αὐτάς ν' ἀποφύγῃσι πάντα ὑπερμετρὸν κόπον, πᾶσαν κατάρχεσιν τροφῇ, ἐργασίᾳ, διασπάσει, τὰ μεγάλα ταξείδια, τὰ στενὰ

ένδυματα, τὰς βιαίας κινήσεις τοῦ σώματος, εἰς κινήματα, χοροὺς, ἱππασίαν κλ., τὰ δὲ οὐκ ἐξέσματα· τὰ θερμὰ καθολικὰ λου- τρά ἢ ποδολούτρα ὁρῶσιν ἐπιβλαβῶς ἐπ' αὐ- τὰς, τοῦναντίον δὲ συνιστῶνται καθολικὰ χλιαρὰ λουτρά ἀπαξ ἢ δις τῆς ἐβδομάδος. Ἡ δὲ δίαίτα αὐτῶν ἐστὶ κατανενική, οὐ μέλον διὰ τὸν φόβον ἐκτρώσεως ἢ δυστοκίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ Κ. καθ' ἑαυτὴν προδιαθέτει εἰς παντοσείδες τῆς υγείας διαταραχὰς καὶ νοσήματα· τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. τὰ καλούμενα ἔξχα ἐξανθήματα (βλ. λ.) ἢ δὲ θυματίω- σις, ἥτις διαρκούσης μὲν τῆς Κ. μικρὸν προο- ρεῖ, ἀνεπισχετῶς ἀναπτύσσεται μετὰ τὸν τοκετὸν κλπ. Ἡ διπλὴ Κ. ἥτοι ἡ Κ. δύο ἐμβρύων (διδύμων) εἶναι σπάνια, ὅπως θ' ἐξαιρετικὴ ἢ τριπλὴ ἢ τετραπλὴ ἐπὶ τῆς γυ- ναικὸς, παρὰ πολλοῖς τῶν ζώων οὕσα ὡς γνωστὸν ὁ κανὼν. Ἰνα συμῆ διπλῇ Κ. ἀ- νάγκη νὰ ἐγένετο διπλὴ γονιμοποιήσις ἥτοι δύο ὠαρίων, ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐμνηνον ῥύ- σιν κατελθόντων ἐκ τῶν ὠθηκῶν (συνήθως κατέρχεται ἐν ὠαρίον καθ' ἑκάστην ἐμνην, καθαρτίν) ἢ ἀνηκόντων εἰς δύο διαδοχικὰς ἐμμ. καθάρσεις. Αἱ ἐξωμήτριαι Κ. εἰσὶν ὅπως ἐξαιρετικαί, σχετικῶς δὲ συχνότερα αὐτῶν κορητὴ εἶναι ἢ σελπιγγικὴ Κ. Κατ' αὐτὰς ἐάν ἐν ἀποθάνῃ μετὰ τινα καὶ μὴν ἢ μήνην ἐκ τῆς ἀνωμάλου Κ., τὸ ἐμβρυον ἀναυατῇ συνήθως νὰ φθάσῃ εἰς τελείαν ἀνάπτυξιν, ἀποθνήσκῃ, συρρικνωθῇ καὶ περιβάλλεται ὑπὸ σπερμῶν ὀστέων, ἀποτελοῦν τὸ καλούμε- νον λιθοσπαιδίον, ὅπερ ἐνίστη ἐπὶ ἐστὶ διατηρεῖται ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς τρυ' ἢ σχηματιζομένου περὶ αὐτὸ ἀποστήματος καὶ ἀνοικομένου πρὸς τὰ κοιλιακά τοιχώματα ἢ πρὸς τὸ ἔντερον ἀποβάλλεται τὸ ἐμβρ., ἢ πρὸς τὰ ἔξω· τέλος ἀλλοτε ἐξάγεται τὸ ἐμβρ. ἐν τῇ κοιλίᾳ διὰ τῆς καισαρικῆς τομῆς. [Π.Τ.]

Κύβηρος. Νῆσος κειμένη πρὸς Ν τῆς Δ χερσονήσου τῆς Λακωνικῆς ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέας, ἀφ' οὗ ἀπέχει 12 1/2 μίλια, καὶ τῆς Ἐλαφονήσου, ἐξ ἧς ἀπέχει 4 1/2 μίλια. Ἐν τῇ ἀκρωτηρίῳ τῶν Κ. Σπα- θῆ, ἀφ' οὗ ὁ φάρος τῆς νήσου, κεῖται εἰς Πλ. Β 36° 25' 20" καὶ Μ. Δ 22° 57' 30", τὸ δὲ Ν Τράχηλας εἰς Πλ. Β 36° 7' 20" καὶ εἰς Μ. Δ 23° ἀπὸ Γρῆνιτις. Περιμέτρου ἔχει ἡ νῆσος 50 περίπου μιλίων καὶ ἐμβ. 277 τ.χμ., τὸ δὲ σχῆμα ἐπιμηκες φερόμενον ἐκ Β πρὸς Ν ἐν μέσῳ μένων πλατυνέμενη καὶ προβά- λουσα τὴν πρὸς Δ χερσονήσον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Τὰ χωριότατα ἀκρωτήρια αὐτῆς εἰναι τρία τὰ πρὸς Β Κάβο Σπαθῆ, τὸ Ν Τρά- σα Πούντα καὶ τὸ πρὸς Δ Σούρευμη. Ἡ νῆ- σος εἶναι ἐν γένει ὀρεινὴ ἔχουσα πρὸς Δ ὄρο- σερὰν ἧς ἐξέχουσιν αἱ κορυφαὶ τῆς Ἀγίας Μονῆς (ὕψος 553 μ.) καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωρ- γίου (ὕψ. 333 μ.), πρὸς τὸ Ν Δ δὲ τὴν ὀρεο-

σειρὰν τῆς Ἀγίας Ἐλέσης (ὕψ. 550 μ.) καὶ τοῦ Μυρμηγκάρη (ὕψ. 513 μ.) καὶ κατὰ τὰς ἄλλας διουθύνσεις ἔχει διακλαδιζόμενους κατὰ τὸ μαλλόν καὶ ἤττον ὕψους βουνούς. Τὰ ποσάγια αὐτῆς εἶναι ἐν γένει ἀπτόμα καὶ βραχῶδη εἰς τὰ ὅποια σχηματίζονται πολλοὶ ὅρμοι. Κατὰ τὸ Ν Δ κεῖται ὁ κόλπος τοῦ Αὐλέμενος καὶ ὁ κατὰ τὴν Δ αὐτοῦ παρα- λίαν ἀσφαλῆς λιμενίσκος τοῦ Ἀγίου Νικο- λάου, παρ' ᾧ τὸ χωρίον Αὐλέμων. Πρὸς Δ δὲ τοῦ κόλπου προεκβάλλει ὀρεινὴ γλῶσσα, τὸ Καστρί, ἀφ' ἧς ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Σκάνδεια, ἐπίνειον τῶν θρησίων Κυθέρων. Εἰς τὸν κόλπον τοῦτον τῷ 1802 ἐναυάγησε τὸ πλεῖστον Μέντωρ, εἰς δ' ὁ Ἐλγίνος εἶχε φορ- τώσει τὰς ἀρχαίτητας τοῦ Παρθενῶνος. Πρὸς Ν τῆς νήσου κεῖται ὁ ὅρμος Καψάλι, ἐπίνειον τῆς σημερινῆς πρωτεύουσος, προ- σπιζόμενος ἐκ Δ ὑπὸ τῆς στενῆς ὀρεινῆς γλῶσ- σης τοῦ Τράχηλα. Ἐτερος λιμὴν εἶναι τὸ Διακόφι πρὸς Β τῆς χερσονήσου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Νηαίδας περὶ τὰ Κ. κένται πρὸς Δ τὸ Διακόφι, Πρασονῆσι καὶ Φειδονῆσι, ἀπέναντι τῆς χερσονήσου τοῦ Ἀγίου Γεωρ- γίου δύο ἐρημόνησοι Δραχνάρες, Ν Δ τοῦ ἀκρωτηρίου Τράσσα Πούντα τὰ δύο Κουφο- νήσια εἰς ἀπόστασιν 2 1/2 μιλίων, πρὸς Ν τοῦ Τράχηλα εἰς ἀπόστασιν 1 μιλίου ἡ νη- σὶς Δυγὸ ἢ Χύτρα, εἰς τὴν Δ παραλίαν δύο νησίδες Στρογγύλα, βορείοτερον τὸ Μακρό- νητο ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Λιμνάρια καὶ ἐπὶ βορείοτερον ἡ Ἀξίνη. Πρὸς Ν δὲ τῶν Κ. κένται τὰ Ἀντικύθηρα ἀπέχοντα 20 μίλια. Καί τοι ἡ νῆσος εἶναι ὀρεινὴ, μετὰ τῶν λοφουρείων καὶ τῶν ὀρεινῶν δειρᾶδων ὑπάρ- χουσι πλείστοι στενοὶ αὐλῶνες καὶ ἐρπεδῶα καλῶς καλλιεργούμενα καὶ περιέχοντα ἀν- τιθέτον εἰκόνα ἐκείνης ἣν βλέψουσιν αἱ πα- ραπλέοντες τοῦς παραλίους ἑρμούς καὶ ἀγέ- νους βράχους τῆς νήσου. Τὸ κλίμα τῶν Κ. εἶναι ὑγίεινόν, εἰ δὲ κάτοικοι φιλεργότατοι καὶ ἡμεροὶ τὰ ἔθνη, μετερχόμενοι τὴν γεωρ- γίαν καὶ τινες τὴν ναυτιλίαν, πολλοὶ δὲ ἀπο- δημοῦσιν εἰς Σμύρνην, Πειραιᾶ καὶ Ἀλεξάν- δρειαν πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας. Προϊόντα ἡ νῆσος ἔχει ἱκανὰ καὶ ἐξαιρετά, ἐλαιον, οἶνον, σῦκα, λεμόνια, ἀμύγδαλα, κρέμματα, νωπεύς καρπούς κτλ. Τὰ Κύθηρα κοινῶς καλεῖνται Τετρίγο ἢ Τσιρίγο καὶ τὸ ἐθνικὸν Τσιριγῶ- τος ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ Corigo. Ὁ ἔλος πλη- θυσμὸς τῆς νήσου διηρημένους εἰς δύο θῆμους τὸν Κυθρίων καὶ Ποταμίων ἀνέρχεται εἰς 10 920 κατοίκους. Ἐκκλησιαστικῶς διοικεῖ- ται ὑπὸ ἰδιοῦ ἐπισκόπου, διοικητικῶς δὲ ὑπά- γεται εἰς τὴν νεμὴν Ἀργολίδος καὶ Κοριν- θίας οὐχὶ ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέ- σεως, ἀλλ' ἕνεκα τῶν εὐκαλιῶν, ἃς παρέχει εἰς τε τὴν διοίκησιν καὶ εἰς τοὺς Κυθρίους ἢ μετὰ τοῦ Ναυπλίου συγκαίνωνία μαλλόν παρὰ ἢ μετὰ τῆς πρωτεύουσος τοῦ νομοῦ

Λακωνίας, πρὸς ὃν γειτονεύουσι τὰ Κύθρα.

Ἡ ἐμώνυμος πρῶτε ὕψους α καὶ ἔδρα τοῦ δῆμου Κυθρίων κεῖται ΒΔ τοῦ λιμένος Καφαλίου, ἐφ' ὅψηλῃς ῥάχweis ἥς τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν κατέχει μίγα ἐνετικὴν φρούριον. Μεταξὺ τοῦ φρουρίου τούτου καὶ τοῦ ἁγίου Τουρκουβίου κεῖται κυρίως ἡ κομμάπελις ἔχουσα 805 κατ. Δι' οἷμαι ἀρχικῶς ἦταν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, διελκυσθῆς δὲ ἐπεξετάθησαν ὑπὲρ τὰς ἐπάλλξεις ἀποτελέσασαι τὴν συνοικίαν Μέσα Μπουργον (Barga). Δι' ὅδοι εἶναι στεναὶ καὶ πενιχραὶ, αἱ δὲ οἰκαίαι συνεσφιγμέναι· πλησίον ἀλλήλων, ἄλλ' ἢ κεντρικὴ ἔδω εἶνε ἐμαλὴ ἔχουσα καὶ ὑπόνοιον πρὸς ἐκροτὴν τῶν ἀκαθάρτων ὕδατων, κατασκευασθεῖσαν ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας καὶ διὰ τοῦτο ἡ κομμάπολις εἶνε καθορὰ καὶ ὑγιερὰ. Ὑδροεὐεται δὲ ἐκ δεξαμενῶν καὶ ποταμῶν. Ἐν τῇ ἐνετικῇ φρουρίῳ οἰκοῦσιν ὀλίγοι οἰκογενεῖαι, ἐν αὐτῇ δὲ κεῖνται τὰ δημόσια καταστήματα καὶ ὁ ναὸς τῆς Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης ἣν τιμῶσιν οἱ Κυθριοί.

Ως ἀποικία τῶν Φοινίκων τὰ ἀρχαῖα Κ. ἀπετέλεσαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τυτικὸν σταθμὸν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀποικιῶν αὐτῶν ἐν τῇ Δ καὶ τῇ Α μέρει τῆς Μεσσηνίου καὶ κέντρον τῆς ἀλιείας τῆς πορφύρας, διὸ καὶ Πορφύρεα ἢ Πορφυρίε ἐκαλοῦντο. Πρὸς δὲ ἐν αὐτοῖς πρώτοις τῆς Ἑλλάδος ἔθαλε βίβας ἢ ἐξ Ἀσκάλωνος ἐλθούσα λατρεία τῆς Ἀσάρτης (βλ. λ.) ταυτιζομένης μετὰ τῆς Ἀφροδίτης, ἐντεῦθεν δὲ διεξέθη ὡς ἡ τῆς Ἀφροδίτης Οὐρανίας ἢ Κυθρησίας ἀνά πάσας τὰς ἑλληνικὰς χώρας. Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου πρὸς Ἴωνοι νῆσοι. (Βιβλιογρ. Φ. Πρίντζης ἐν τῇ Ἀθην. ἡμερολ. αὐτοῦ 1882 σ. 100—155. Ἰω. Κοροναίου, Ἡ νῆσος Κ. (πινάξ), Ἀθ. 1883. Νικ. Δελλακτίου, Ἡ νῆσος Κ., 1884. Α. Μηλιαράκη, Γεω. τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας. Ἀθ. 1886).

Κυθόρα ἢ Κυθέρεια. Ἀρχαία πόλις τῆς Ἀφροδίτης ἐν Κύπρῳ, ἥς τὰ εἰρεῖσια εὐρίσκονται 20' Δ τῆς σημερινῆς κόμης Κυθραίας (κ. Κυρκά, Τσιρκά), ἐν ἥς τῇ ἀνέματι σώζεται ἀναμφιδέλωτος τὸ ἀρχαῖον.

Κυθορῶν δῆμος. Ἔχει 5411 κατ. καὶ ἀποτελεῖται ἐκ 31 χωρίων καὶ τῆς μονῆς Μυρτιδιῶν. Πρωτεύουσα εἶναι τὰ Κύθρα, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων χωρίων μένον τὰ Ἀντικύθρα, Μολυπόταμον καὶ Φράτσια ἔχουσι πλέον ἢ 300 κατ. [Μ Σ.]

Κύβος. Νῆσος τῆς Ἑλλάδος κειμένη ἐν τῇ Μυρτιῳ πελάγει τοῦ Αἰγαίου καὶ κατέχουσα τὴν δυσμικωτάτην θέσιν τῶν Κυκλάδων. Πρὸς Β αὐτῆς εἶνε ἡ Κέα, ἀφ' ἥς χωρίζεται διὰ πορθμοῦ 5 μιλίων, πρὸς Ν ἡ Σέριφος ἀπέχουσα 8 μίλια, πρὸς Δ ἡ Σύρος δισταμένη 30 μίλια καὶ πρὸς Δ ἡ Ὑδρα εἰς ἀ-

πίστασιν 50 μιλίων. Ἐκ δὲ τοῦ λιμένος Πειραιῶς ἀπέχει 65 μίλια. Τὸ σχῆμα αὐτῆς ἐχούσης περίμετρον 36 μιλίων εἶνε ἐπιμήκει ἐκτείνουμένη ἀπὸ Β πρὸς Ν. Τὸ ἀπὸ τῆς Β ἄκρας Κατακεφάλου μέχρι τῆς πρὸς Ν ἄκρας τοῦ ἁγίου Δημητρίου μήκος εἶνε 10 μιλίων τὸ δὲ πλάτος 5—6 μιλίων. Τὸ Β τμήμα τῆς νήσου κολπεῖται ἐκατέρωθεν ἐκ τοῦ Δ καὶ ἐκ τοῦ ΒΑ μέρους ἐνέμμενον μετὰ τοῦ Ν τμήματος δι' ἰσθμοῦ διαιρουμένης τὴν νῆσον εἰς δύο σχεδὸν ἰσομήκεις νήσους. Λιμένας ἔχει δύο ἐπὶ τῆς Δ παραλίας, τὸν πρὸς Β Ἀγίαν Εἰρήνην καὶ τὸν πρὸς νότον τούτου Ἀγίον Στέφανον, ἀμφοτέρους εὐρυχώρους. Πέριξ τῆς νήσου δὲν ὑπάρχουσι νητίδες ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν βράχων καὶ πετρῶν. Πρὸς τὸ ΝΑ τῆς νήσου καὶ κατὰ τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ Σερίφου πορθμὸν ὑπάρχει νῆσος 2 μιλίων περιφέρειαν ἔχουσα, τὴν ὁποῖαν οἱ Κύβιοι καὶ Σερίφιοι καλοῦσι Πιπίρι αἱ δὲ ναυτίλοι ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῇ Καλαπόδι, ἐνθα τῷ 1829 ναυαγῆσας ἐπινύχθη ὁ σφοδρὸς διδάσκαλος Βαρδαλάχης. Ἐν γένει ἡ Κ. εἶνε ὕψηλ' ὄρειν' καὶ τραχεῖα ἔχουσα ὄρη διεσπασμένα ἐκ Δ πρὸς Δ, μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖνται πολλὰ στεναὶ κοιλιάδες ἢ μάλλον φάραγγες. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε ἡ τοῦ Πατριουρίου (200 μ.). Δι' φάραγγος αὐτῆς εἶναι πρόσφοροι εἰς παραγωγὴν κριθῆς ἀμυγδαλῶν, σύκων, λεμονοπορτοκαλίων, καὶ εἰς κτηνοτροφίαν (10 χιλ. αἰγοπρόβατα καὶ τινὲς χοῖροι). Πληθὺς δὲ περδίκων εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς νήσου. Ἡ ἀμπελοργία εἶνε παρηνεμημένη ἐνεκα τῆς εὐτελεῖς ποιότητος τοῦ οἴνου. Ὑδάτων ποταμῶν εὐμοιεῖ ἡ νῆσος· πρὸς τὸ βάθος δὲ τοῦ λιμένος τῆς Ἀγίας Εἰρήνης κεῖνται θερμὰ ἱαματικὰ ὕδατα ὠφελοῦντα κατὰ τὴν ρευματισμὸν τῆς ποδαλγίας κλ., εἰς αὐτὴν νῆσος ὀρεῖται τὴν νεωτέραν αὐτῆς ὀνομασίαν Θερμιά, οὕτως ἀναφερομένη ἐπὶ τοῦ Δοξαπατρῆ κατὰ τὸ 1145 τὸ πρῶτον. Οἱ Ἴταλοι ὠνεύμασαν αὐτὴν Φερμῖναν καὶ οἱ Τούρκοι κατὰ μετέφρασιν Χαμάμ-ἄδασ (νῆσος τῶν θερμῶν). Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε εὐκραὲς καὶ ὑγιεινόν. Ὑπάρχουσι δὲ δύο πόλινια ἐπὶ τῆς νήσου, ἀμφοτέρω μεσόγεια, ἡ Χώρα ἢ Μεσσαρία ἢ καὶ κυρίως πρωτεύουσα, ἥτις νῦν ἀνέλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας τῆς νήσου πόλεως «Κύβος», καὶ τὸ χωρίον ἢ Σὺλλακα ἢ Δρυοπίδα καλούμενον. Τὰ εἰρεῖσια τῆς ἀρχαίας πόλεως κεῖνται ἐν ἀποστάσει 1 ὥρας ἀπὸ Μεσσαρίας ἐπὶ τοῦ καλ. Βρυοκάστρου, ἄκρας χερσονησοῦς πρὸς τὴν Δ ἀκτὴν τῆς νήσου. Μεσαιωνικῆς ἐποχῆς εἶνε τὸ ἐπὶ τῆς Β ἄκρας τῆς νήσου Κάστρον. Ἀπὸ τοῦ 1835 ἡ Κ. διαιρεῖται εἰς 2 δήμους, τῆς Κύβου (1487 κατ.) καὶ τῆς Δρυοπίδος (1204 κατ.), ἀποτελεῖ δὲ μετὰ τῆς Σερίφου καὶ τῆς Κέας τὴν ἐπαρχίαν Κέαν. Πρὸς Βάλλωνδα, Κυθωνιά (Ἀθ. 1882).

Κυθραία. Κώμη της Κύπρου, κειμένη ὠρ. Β τῆς Βώνης εἰς τὰς ὑψώρειας τοῦ Πενταδακτύλου. Ἔχει 1700 κατ. γεωργίας καὶ δύο δημοτ. ἑλλ. σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. Παρ' αὐτὴν σώζονται ἐρείπια τῆς ἀρχ. πόλεως Κυθράς (βλ. λ.). [Δ.Α.Σ.]

Κυκλάδα ἡ σπειρονώδης (Bot.), Quillaja saponaria Mol. Μέγα δένδρον ζειφυλλὸν τῆς οἰκίας. τῶν Ῥωδῶν (τῆς φυλῆς τῶν Σπειραειδῶν) ἀνὰ τὴν Χιλήν καὶ τὸ Παρ-ῶ, οὗ ὁ φλοιὸς ἐν γρήσει τεχνικῇ τε καὶ φαρμακευτικῇ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐν αὐτῷ Σαπωνίνης. Καλλιεργεῖται δὲ καὶ διὰ κόσμον.

Κυκλάδωδ (Bot.), Cycadeae. Οἰκονόμεια τοῦ τύπου τῶν Γυμνοσπέρμων. Φυτὰ ἔχοντα τὴν ἑξὶν τῶν Φεινικών ἢ τῶν δένδρεων περὶδῶν, φύλλα συνήθως ἀπλῶς πτερυγίδη μετὰ παραφύλλων λεπίσειδων, τὰ δὲ τετρακτὴ τεταγμένα σπειρσειδῶς. Εἰσὶ φυτὰ δίκοκα· τὰ ἀνθρ. ἀποτελοῦσιν εἶδος κυνοειδοῦς ἀτράντου καὶ τὰ μὲν ἄρρενα συνίστανται ἐκ φύλλων λεπίσειδων φερόντων ἐν τοῖς πρανέσι τὰ γυροφόρα θυλάκια, τὰ δὲ θήλεια ἐκ θυρσειδῶν ἢ πτεροσχιδῶν καρπικῶν φύλλων. Περί τὰ 90 εἶδη πάντα ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦς τροπικοῦς ἢ παρακείμεναις αὐτοῖς χώραις, διασπορέμενα δὲ εἰς τὰ ἐξῆς κυριώτερα γένη· Κυκλάς, ἢ εἶδη Κ. ἢ ἀνάκυρτος (Cycas revoluta L.) ἐν Ἰνδία καὶ Κ. ἢ κερκινωτὴ (C. circinalis L.) ἐν Ἰαπωνίᾳ· ὁ κορμὸς ἀμφοτέρων περιέχει εἶδος Σάγου κατωτέρως ποιότητος· Ἐγχεφάλαρτος (Euccephalarus Jacq.), εἰς τὰ εἶδη ἔχει σπέρματα ἐξωδύμα· Δίον (Dion Lindl.), Ζαμία (Zamia Thunb.) κτλ.

Κυκλάδες ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γεωγράφων αἱ τὴν ἀπευδαιότεραν τοῦ Αἰγαίου πελάγους συστάδα ἀποτελοῦσαι νῆσοι. Ἡ συστάς αὕτη ἐν στενωτέρᾳ ἐνστάσει συνίσταται ἐκ δύο σχεδὲν παραλλήλων σειρῶν νήσων συνδεομένων οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τρίτης. Ἡ βορειότερα σειρά, ἥτοι αἱ νῆσοι Ἀνδρος, Τήνος, Μύκονος, Δήλος καὶ Ῥήνεια, ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς Εὐβοίας, ἡ νοτιώτερα δὲ ἔχει αἱ Κέως, Κόβος, Σέριφος, καὶ Σίφνος, συνέχειαν τῆς ὁρεοσειρας τῆς ΝΑ Ἀττικῆς. Μεταξὺ τῶν σειρῶν τούτων κεύνται αἱ νῆσοι Γύαρος καὶ Σύρος, πρὸς ΝΑ δὲ κλείουσι τὴν κυκλὸν ἡ Πάρος μετὰ τῆς Ἀντιπόρου καὶ ἡ Νάξος. Ἐν εὐρυτέρᾳ ὁμοσχημασίᾳ (ἥτις ὑποκαίται καὶ ὡς βάσις εἰς τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τῆς Ἑλλάδος) περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἐνορίαν καὶ αἱ νῆσοι Μήλος, Κίμωλος, Πολύαιος, Φολέγανδρος, Σικινός, Ἴος, Ἀμοργός, Θήρα, Ἀνάφη καὶ τινες μικραὶ νησιδῆς. Αἱ Κ. κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους κατοικήθησαν ὑπὸ Φεινικών καὶ Καρῶν· ὕστερον δ' ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐταῖς Ἴωνες. Ἐσχηματίσαν δ' αἱ Κ. ὅμοιόν μετ' ἄλλων τινῶν νήσων

καὶ παραθαλασσίων πόλεων ἀμφικτυονίαν, τῆς κέντρον ἦτο ἡ Δῆλος. Μετὰ τὰ Μηδικὰ ἀνέκον εἰς τὴν ὑπὸ τὰς Ἀθήνας ναυτικὴν συμμαχίαν, προσήλθεν δὲ καὶ ὕστερον κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν β' τῷ 378 π. Χ. ἰδρυθέντα ἀθηναϊκὸν σύνδεσμον· μετὰ δὲ τὴν κατὰ τὸν αὐτοῦ περιήλθεν διαδοχικῶς εἰς τὴν κυριαρχίαν αἱ μὲν τῶν Μακεδόνων αἱ δὲ τῶν Ἀγυπτίων βασιλείων. Ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὴ κατ' ἀρχὰς ἐλευθεραὶ κηρυχθεῖσαι προσηρτήθησαν ὕστερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀσίαν, μέχρις αὐτοῦ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐσχηματίσθη ἐξ αὐτῶν ἰδιαιτέρα ἐπαρχία (provincia insularum). Ἐν τοῖς μετέπειτα ἀνέκον εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος, κατελήθησαν δὲ μετὰ τὴν ἀλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204) κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Ἐνεστού Μάρκου Σανουτου, ὅστις διόκησεν αὐτοὺς φέρων τὴν τίτλον δουκὸς τῆς Δωδεκανήσου καὶ οἱ διάδοχοι δὲ αὐτοῦ διατήρησαν τὰς κτήσεις μέχρις αὐτοῦ κατὰ τὸ β' ἡμῶν τοῦ 15' αἰῶνος ἐξεβλήθησαν τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῶν Τούρκων. Νῦν δὲ αἱ Κ. ἀποτελοῦσι νομὸν τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἔχοντα ἐμβ. 2485 τ.χμ. καὶ κατ. 131508. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ εἶνε ἡ Ἐρμούπολις. Πλειότερας πληροφωρίας βλ. εἰς τὰ περὶ τῶν διαφόρων νήσων ἰδιαιτέρα ἄρθρα. Τὴν περὶ τῶν Κ. ἑλλ. βιβλιγραφίαν βλ. ἐν τῇ Νασελλ, γεωγρ. φίλολ. τοῦ Δ. Μηλιαράκη, ὅστις ἐδημοσίευσεν Κυκλαδικὰ 1874 καὶ Ὑπομνήματα τῶν Κ. κατὰ μέρος (Ἀνδρῆς, Κέως 1880, Ἀμοργός 1884). Πρβ. προαίτι Ross, Reisen auf den Inseln des aegaeischen Meeres (3 τ. Στουτγ. 1840—5). Laeroix, Hes de la Grèce (Παρ. 1853). Bursian, Geogr. von Griechenland (τ. 2, Λειψ. 1872). [Δ.Α.]

Κυκλάμενον (Bot.) ἡ Κυκλάμινος, Cyclamou L. Γένος τῆς οἰκίας. τῶν Πασχαλιδῶν. Εἶδη πύριθμα τῆς μέσης καὶ Ν Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Φυτὰ γλομαλὰ ἔχοντα βέζωμα ὑπόγειον κενδυλοειδὲς καὶ παχύ, φέροντα φύλλα ὁμοιάζοντα τοῖς τοῦ κισσοῦ καὶ τὰ ἀνθρ. περφυρὰ ἢ ὑπόλευκα. Τὸ βέζωμα ἐνέχει τὴν Κυκλάμινον, οὕσαν δηλητήριον. Τὸ κοινότατον εἶδος τῆς Εὐρώπης εἶνε Κ. τὸ Εὐρωπαϊκόν (C. Europaeum L.). Ἐν Ἑλλάδι φέρονται τρία εἶδη εἰς τὰ ὅποια ἀναφέρονται συλλεθῆν αἱ κοινὰ ὁνομασίαι Κυκλάμενον, Τρικλομεῖδα, Τρικλαμιά καὶ Λαγυδοῦλη, ὡς καὶ τὸ Κ. τῶν ἀρχαίων μετὰ τῶν κατὰ τὴν Διοσκορίδην συνωνύμων αὐτοῦ «Κιστάνθεμον, Κισσόφυλλον, Χελώνιον» κ.α. Εἰσὶ δὲ ταῦτα Κ. τὸ ἑλληνικόν (C. Graecum Link.). Κ. τὸ νεαπολιτανὸν (C. Neapolitanum Ten.) καὶ Κ. τὸ καρπυλωτέον (C. fructuosum Sibth.) Συχνὰ καλλιεργεῖνται τὰ διάφορα εἶδη Κ. ἐν τοῖς κήποις γὰρ ἐν κόσμῳ. — Κ. ἡ ἑτέρα τοῦ

Διασκριπτόν εἶνε φυτόν δυσδιόριστον, ἴσως εἶδος Λουκερίας. [Θ.Χ.]

Κυκλική κίνησης καλεῖται ἡ κίνησις ἐκείνη καθ' ἣν τὸ κινητὸν διαγράφει περιφέρειαν κύκλου ἐπιστρέφον πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν περιφερικὴν τροχίαν του. Ἦνα παραχθῇ τοιαύτη κίνησης ἀνάγκη νὰ δράσωσιν ἐπὶ τοῦ κινητοῦ δύο δυνάμεις, ὧν ἡ μὲν μία τείνει ν' ἀπομακρύνῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς περιφέρειας τοῦ κύκλου πρὸς τὰ ἔξω καθ' οἵανδήποτε διεύθυνσιν (ἐξαιρουμένης τῆς διευθύνσεως ἀκτίνος τινὸς τοῦ κύκλου), ἡ δὲ νὰ προσελκύσῃ αὐτὸ πρὸς τὸ κέντρον τῆς περιφέρειας· ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων δυνάμεων εἰς ἐκστήσιν τοῦ χρόνου στιγμὴν παρέχει ὡς συνισταμένην διεύθυνσιν τὴν ἐπὶ τῆς περιφέρειας τοῦ Κ. Ἦ τοιαύτη δὲ πρὸς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου ἔλκουσα δύναμις καλεῖται $\kappa \epsilon \nu \tau \rho \omicron \mu \acute{\epsilon} \lambda \omicron \varsigma$ ὁ ν $\alpha \mu \iota \varsigma$ ἔαν π . γ. στερεὸν τι σῶμα ἀπὸ νήματος ἐξηρητημένον περιστρέφεται περὶ τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ νήματος, τὴν κεντρομέλουν δύναμιν παριστᾷ ἡ συνοχή τῶν μορίων τοῦ νήματος, ἥς ἐκλιπύσεως (κοπτομένου π . γ. αἰρινίδιος τοῦ νήματος) τὸ κινητὸν ἐκρευσθὲν πρὸς τὰ ἔξω ὑπὲρ τὴν ὁριζὴν τῆς μένης τότε ἀπομαρυνούσης δυνάμεως, ἥτις εὐθυγράμμειον ἔχουσα διεύθυνσιν τείνει ν' ἀπομακρυνῇ αὐτὸ τοῦ κύκλου κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκρηπτομένης τοῦ κύκλου εἰς τὸ σημεῖον ἐν ᾧ εὐρίσκομένου τοῦ κινητοῦ ἐξέλκων ἡ κεντρομέλεις δύναμις. Ἄλλ' ἀντιστροφίς καὶ τὸ κινητὸν ἀντιδρῶν κατὰ τῆς πρὸς τὸ κέντρον ἔλκουσας αὐτὴ δυνάμεως, ἀπαιεῖ ἐπὶ τοῦ νήματος δύναμιν ἰσὴν κατ' ἐνστάτιν, ἀντιθετὸν ὅμως κατὰ διεύθυνσιν. ἥτις ἐπιφέρει τὴν δυνατὴν τάσιν τοῦ νήματος, ἥτοι τὴν δυνατὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν μορίων αὐτοῦ ἀπ' ἀλλήλων ἡ δύναμις αὕτη καλεῖται $\kappa \epsilon \nu \tau \rho \omicron \mu \acute{\epsilon} \lambda \omicron \varsigma$ ὁ $\phi \upsilon \chi \omicron \phi \upsilon \chi \omicron \kappa \epsilon \nu \tau \rho \omicron \varsigma$ ὁ ν $\alpha \mu \iota \varsigma$. Ὑπὲρ τὸ σῶμα δὲ $\kappa \epsilon \nu \tau \rho \iota$ καὶ δυνάμεις περιλαμβανόμεναι τὴν κεντρομέλουν τε καὶ τὴν φυγόκεντρον, δυνάμεις θρώτας κατὰ τὴν Κ. κ., ἴσας μὲν τὴν ἐνστάτιν, ἀντιθέτους δὲ τὴν διεύθυνσιν. Ἀποδεικνύεται δὲ ἐν τῇ μηχανικῇ ὅτι ἡ ἐνστάτις τῶν δύο τούτων ἴσων δυνάμεων ἀναλογεῖ κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν μέξαν τοῦ κινητοῦ καὶ πρὸς τὸ τετράγωνον τῆς ταχύτητος καὶ ἀντιστροφῶς πρὸς τὴν ἀκτίνα τοῦ κύκλου. Παραδείγματα κυκλικῆς κινήσεως εἶναι ἡ ἡμερησία κίνησις τῆς γῆς, οὕτα κυκλικὴ δι' ἑκάστου αὐτῆς σημείου, ἡ ἀστρική περιφορά τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν κλ. [Σπ.]

Κυκλικοὶ ποιηταί. Βλ. Ἐπικός κύκλος.

Κυκλογράφος Βλ. Ἐπικός κύκλος.

Κυκλοεἰδής καλεῖται ἐν τῇ γεωμετρίᾳ ἡ καμπύλη ἣν γράφει σημείον τι τῆς περιφέρειας κύκλου, ὅταν ἡ περιφέρεια αὕτη

κυλινθῇ ἐπ' εὐθείας. Εἶνε λοιπὸν ἡ Κι μία τῶν κυλισγενῶν καμπύλων (βλ. λ.). Εὐνόητον ὅτι συντελεσθεῖσθαι μίαν δολοκλήρου στρεφῆς τῆς περιφέρειας θὰ μετατεθῇ αὕτη ἐπὶ τῆς εὐθείας εὐθείας κατὰ μήκος ὅταν εἶνε τὸ μήκος τῆς περιφέρειας· καλεῖται δὲ ἡ εὐθεῖα αὕτη β $\acute{\alpha} \sigma \iota \varsigma$ τῆς Κ., ἥτις εἶνε καμπύλη γραμμὴ κοίλη πρὸς τὴν β $\acute{\alpha} \sigma \iota \varsigma$, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ δύο συμμετρικῶν ἡμισυνων. [Δν.]

Κύκλος καλεῖται τὸ σχῆμα τὸ περικριζόμενον ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς ἥς πάντα τὰ σημεία ἰσάκις ἀπέχουσι σημείου τινὸς ἐντὸς τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κ, κειμένου. Τὸ σημεῖον τοῦτο καλεῖται κέντρον τοῦ Κ, ἡ καμπύλη γραμμὴ περιφέρεια αὐτοῦ, πᾶσα εὐθεῖα ἐνοῦσα τὸ κέντρον μετὰ τίνος σημείου τῆς περιφέρειας $\acute{\alpha} \kappa \tau \iota \varsigma$ τοῦ Κ., πᾶσα δὲ εὐθεῖα ἐνοῦσα δύο σημεία τῆς περιφέρειας $\chi \omicron \rho \delta \eta$ καὶ ἐὰν διέρχεται διὰ τοῦ κέντρον $\delta \iota \acute{\alpha} \mu \epsilon \tau \rho \omicron \varsigma$ αὐτοῦ. Εὐνόητον ὅτι πᾶσαι αἱ ἀκτίνες εἶναι ἴσαι καὶ ὅτι ἡ διάμετρος εἶνε διπλασία τῆς ἀκτίνος. Τὸ $\xi \omicron \nu$ Κ. καλεῖται πᾶν τμήμα τῆς περιφέρειας αὐτοῦ. Ἀξιόλογος ιδιότης τοῦ Κ. εἶνε ὅτι δι' οἵανδήποτε Κ. ὁ λόγος τῆς περιφέρειας πρὸς τὴν διάμετρον εἶνε σταθερὸς σημειοῦται δὲ ὁ λόγος οὗτος διὰ τοῦ στοιχείου π καὶ εἶνε ἴσος πρὸς 3,14159... ὧν ἀσύμμετρος ἀριθμὸς· οὕτως ἐν παντὶ κύκλῳ, ἐὰν ἡ ἀκτίς ἔχει μήκος α ἡ περιφέρεια ἔχει $\Pi = 2\pi\alpha = 2\alpha \times 3,14159...$ Ἦ δὲ ἐπιφάνεια τοῦ Κ. Ε. εὐρίσκεται, γνωστῆς οὕτως τῆς ἀκτίνος, διὰ τῆς ἰσότητος $E = \pi \alpha^2$. Τὸ $\mu \eta \mu$ α Κ. καλεῖται μέρος τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ περιοριζόμενον ὑπὸ τινος χορδῆς καὶ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος αὐτῇ τόξου, $\tau \omicron \mu \epsilon \acute{\upsilon} \varsigma$ δὲ κυκλικὸς μέρος τῆς ἐπιφ. τοῦ Κ. περιοριζόμενον ὑπὸ δύο ἀκτίνων καὶ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβανομένου τόξου. Ἦ περιφέρεια παντὸς Κ. διαίρεται εἰς 360 ἴσα μέρη ἅτινα καλούμεν $\mu \omicron \iota \rho \alpha \varsigma$, σημαίνουσαν δὲ διὰ μίκρου $\circ$ δεξιά πρὸς τὰ ἀνω τιθεμένου, εἶναι 5° , 10° κτλ. Οὕτω τὸ $\frac{1}{4}$ τῆς περιφ. εἶνε 90° , τὸ $\frac{1}{2}$ 180° κλ. Πᾶσα γωνία ἔχουσα κορυφὴν τὸ κέντρον τοῦ Κ. καλεῖται $\kappa \epsilon \nu \tau \rho \iota \kappa \eta$ γωνία, μετρεῖται δὲ καὶ αὕτη διὰ μοιρῶν, ἰσομένη πρὸς τὸ τόξον τοῦ Κ. τὸ μεταξὺ τῶν πλευρῶν τῆς περιλαμβανόμενον· λέγοντες π. γ. γωνία 5° , 10° κλ. ἐννοοῦμεν γωνίαν τῆς ὁποίας τὴν κορυφὴν ἂν λάβωμεν ὡς κέντρον καὶ γράψωμεν περιφέρειαν κύκλου μετ' οἵανδήποτε ἀκτίνα μετὰ τῶν πλευρῶν τῆς γωνίας θὰ περιλαμβανῇται τόξον ἰσοῦμενον πρὸς 5° ἢ 10° ἥτοι πρὸς $\frac{1}{360}$ ἢ $\frac{10}{360}$ τῆς γραφείσης περιφέρειας. Κατὰ ταῦτα ἡ ὀρθὴ γωνία ἰσοῦται πρὸς 90° , πᾶσα δὲ δεξιά γωνία εἶνε ἐλάσσων τῶν 90° καὶ πᾶσα ἀμβλεία μείζων τῶν 90° . Ὁ λεγόμενος $\tau \epsilon$

Τραχύνει σμῆξ τοῦ Κ. συνίσταται εἰς τὴν εὐρεσιν τετραγώνου ἔχοντος ἐπιφάνειαν ἀκριβῶς ἴσην πρὸς τὴν ἐπιφ. θεθέντος κύκλου· ἀλλὰ τὸ περίφημον τοῦτο πρέβληται. ὅπερ πολὺ ἀπτοχέλως τὸς ἀρχαιοτέρους μαθηματικούς, ἀπεδείχθη ἥδη ὅτι εἶνε ἀνεπίδεκτον λύσεως ἀκριβεῶς· διάφοροι ἔμως ὑπέφρασαν ὁδοὺς αἱ καὶ νεώτεροι γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ δι' ὧν εὐρίσκεται ἡ πλευρὰ τετραγώνου κατὰ προσέγγισιν ἱσομενέου πρὸς θεθέντα Κ. Ἀνοητικῶς δὲ Κ. θεωρεῖται ὡς εἰδικὴ περίπτωσις τῆς ἁλλειψείας, καθ' ἣν οἱ δύο ταύτης ὁξυγώνες ἔχουσιν ἴσον τὸ μήκος καὶ αἱ δύο ἑστίαι συμπίπτουσιν εἰς ἓν σημείον, τὸ κέντρον τοῦ Κ. [Ἄν.]

Εκυκλώστομοι. Ὑποδιαίρεσις τῶν ἰσχυῶν περιλαμβάνοντα τοὺς ἀτελειστάτους ἐξ αὐτῶν. Οἱ τοὶ ἔχουσι τὴν σκελετὴν χόνδρινον, ἁλλοί πού τι δ' ἀπ' αὐτῶν πλευραὶ, σιαγόνες καὶ ἄκρα, ὡς καὶ κύστις νηκτική· τὸ στόμα τῶν εἶνε στρογγύλον ἢ ἡμισελήνους· μετ' ἰδονταῖων τινῶν πλασμάτων. Τὰ βράγχια εἶναι κεκλεισμένα ἐν θυλάκῳ, ἀνευ βραγχιαίων τῶν, κοινωνοῦσι δὲ μετὰ τοῦ ὕδατος δι' ὁπῶν εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ λαίμου. Διαιροῦνται δὲ εἰς τυφλορρώθωνας ὧν ἡ ῥινική κοιλότης δὲν συνέχεται μετὰ τοῦ στόματος, καὶ ἀνοικτορρώθωνας ὧν ἡ ῥινική κοιλότης συνέχεται μετὰ τῆς τοῦ στόματος, τοῦ εὐρυστομίου ὄντος διατετρημένου. Ἐκ τῶν πρώτων π. χ. εἶναι τὸ Πετρώμυζον, ἐκ δὲ τῶν τελευταίων ὁ Μυζίνος (βλ. τὰς λ.). [Φ.Ι.]

Εκυκλοφορία τοῦ αἵματος καλεῖται ἡ ἀδιάκοπος κίνησις αὐτοῦ ἐν τῇ σώματι, ἀπὸ τῆς καρδίας διὰ τῶν αἱμαφόρων ἀγγείων πανταχοῦ τοῦ σώματος φερόμενον καὶ ἐντέθεν πάλιν εἰς τὴν καρδίαν ἐπιστρέφοντες (ββλ. Καρδία, Αἱμοφόρα ἀγγεία). Ἐάν π. χ. λάθωμεν ὡς ἀρχὴν τῆς τῆς αὐτῆς κινήσεως τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρδίας τὸ αἷμα αὐτῆς, ὅπερ εἶναι λαμπρῶς ἐρυθρὸν καὶ πλήρες ζωογόνων στοιχείων, ἐκπορεύεται ἐν τῇ Κ. τὴν ἐξῆς πορείαν· ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας διὰ τῆς συστολῆς τῆς καρδίας ἐξακοντιζόμενον εἰς τὴν ἀορτὴν φέρεται ἀπὸ ταύτης εἰς τὰς διαφόρους τῶν ἀρτηριῶν διακλαδώσεις καὶ τέλος εἰς τὰ τριχευεῖα ἀγγεία, διὰ τῶν τοιχωμάτων τῶν ὁπῶν ἐνθεν μὲν διαπιδύουσιν ἐκ τοῦ αἵματος εἰς τοὺς περὶ τὴν ἰστέον αἱ πρὸς θρᾶψιν αὐτῶν χρήσιμοι οὐαῖαι, ἐνθεν δὲ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ τὰ περιττὰ πρεϊόντα τῆς ἐν τοῖς ἰστέοις καταλλαγῆς τῆς ὕλης· οὕτω δὲ τὸ αἷμα μεταβληθὲν ἐν τοῖς τριχευεῖσιν εἰς φλεβικόν, φέρεται ἀπὸ τούτων ἀντιστρέφως εἰς τὸ σύστημα τῶν φλεβῶν οὗ αἱ διακλαδώσεις συνεργόμεναι ἀποτελοῦσι δύο μεγάλους φλεβ. κερμούς, τὴν ἀνω καὶ τὴν κάτω κοίλην φλεβὰ,

δι' ὧν διερχόμενον τὸ αἷμα καταλήγει εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς καρδίας καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὴν δεξιάν κοιλίαν. Ἡ μέχρι τούτου πορεία τοῦ αἵματος ἀποτελεῖ τὴν καλῶμενὴν μεγάλην αὐτὴν Κ. Τὸ δὲ ἐν τῇ δεξιᾷ κοιλίᾳ φλεβικόν αἷμα διὰ τῆς συστολῆς τῆς καρδίας ἐξακοντίζεται εἰς τὴν πνευμονικὴν ἀορτήριαν καὶ δι' αὐτῆς εἰς τοὺς πνεύμονας, ὁδεύον δὲ διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ αὐτὸς ζωογόνον γενόμενον διὰ τοὺς ἰστέους τοῦ σώματος ἐπανέρχεται ἀπὸ τῶν πνευμόνων δὲ τῶν πνευμονικῶν φλεβῶν εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον, ὅστις παραπέμπει αὐτὸ εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν ἐξ ἧς πάλιν μέλλει νὰ ἀρχίσῃ τὴν αὐτὴν ὡς ἀνω πορείαν· ἡ πορεία αὕτη ἡ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς κοιλίας διὰ τῶν πνευμόνων εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν καλεῖται ἡ μικρὰ Κ. τοῦ αἵματος. Ὡς ἐνδοκτον γίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρων, τὸ εὐσιωδέστατον μέρος ἐν τῇ κανονικῇ τελείᾳ τῆς μεγάλης καὶ τῆς μικρᾶς κυκλοφορίας ἔχει ἡ καρδία, ἥτις ῥυθμικῶς συστέλλομένη καὶ διαστέλλομένη κατὰ μὲν τὴν συστολὴν ἐξακοντίζει διαρκῶς νέον αἷμα εἰς τὰς κυκλοφορικὰς ἑδούς, κατὰ δὲ τὴν διαστολὴν πληροῦται αἵματος ἐπανερχόμενου ἀπὸ τούτων. Λεπτομερέστερον ἡ λειτουργία αὕτη τῆς καρδίας τελείται ὡς ἐξῆς. Πρῶτον μὲν συστέλλονται οἱ δύο κόλποι ταυτοχρόνως, εἰτα αἱ δύο κοιλίαι ταυτοχρόνως καὶ κατόπιν ἡ καρδία ὅλη ἐπὶ βραχύν τινα χρόνον διατελεῖ ἐν γενικῇ διαστολῇ ἥτοι τελεῖ ἀναπαύσει. Καὶ κατὰ μὲν τὴν συστολὴν τῶν κόλπων, τελευτήσαντων οὕτοι εἶναι πεπληρωμένοι αἵματος, τὸ ἐν αὐτοῖς αἷμα φέρεται διὰ τῶν κοιλποκοιλιακῶν στομίων διαλαβόντων τὰς ἐπ' αὐτῶν βαλβίδας εἰς τὰς δύο κοιλίας, αἵτινες κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον πληρούμεναι διαστέλλονται· ἐπακολουθεῖ τότε συστολὴ τῶν κοιλίων, ὧν τὸ αἷμα ὠθείται ἐνθεν μὲν πρὸς τὴν ἀορτὴν, ἐνθεν δὲ πρὸς τὴν πνευμονικὴν ἀρτηρίαν, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς κόλπους διότι αἱ κοιλποκοιλιακαὶ καὶ βαλβίδες πιεζόμεναι ὑπὸ τοῦ αἵματος κλείονται καὶ ἀποφράσσουσι τὰ κοιλποκοιλιακὰ στόμια· κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον διαστέλλόμενοι οἱ κόλποι πληροῦνται αἵματος εἰσρέοντος εἰς μὲν τὸν δεξιὸν κόλπον ἐκ τῶν δύο κοίλων φλεβῶν, εἰς δὲ τὸν ἀριστερὸν ἐκ τῶν πνευμονικῶν φλεβῶν· ληψάσης δὲ τῆς συστολῆς τῶν κοιλίων τὸ αἷμα ὅπερ ἐξηκόντισαν φέρεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν καὶ δὲν ἐπανέρχεται εἰς τὰς κοιλίας, διότι κλείονται τότε ὡς ἐκ τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος αἱ μηννοειδεῖς βαλβίδες, αἵτινες ἀποφράττουσι τὰς πρὸς τὰς κοιλίας στόμια τῆς τῆς ἀορτῆς καὶ τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας. Μετὰ τὴν συστολὴν τῶν κοιλίων ἐπέρχεται ἡ γενικὴ ἀνάπαυλα τῆς καρδίας καθ' ἣν τὸ αἷμα ἀπὸ τῶν ἡδὴ πεπληρωμένων κόλπων ἐκρέει πρὸς τὰς διὰ τῆς συστολῆς τῶν κενωθείσας κοιλίας. Μία

περίοδος συστολής, διαστολής και αναπαύλης της καρδίας αποτελεί τὸν καλούμενον παλμὸν τῆς καρδίας ποιεῖται δὲ συμβαίνουσι κατὰ μέτρον ὅρον ἐπὶ τοῦ ἐνηλίκου 70—75 κατὰ πᾶν λεπτόν τῆς ὥρας ἥτοι ἕκαστος παλμὸς τελεῖται ἐντός 0.80—0.85 τοῦ λεπτοῦ, χρόνου οὗ τὰ μὲν $\frac{2}{10}$ ἀντιστοιχοῦσι εἰς τὴν κοιλιακὴν συστολὴν τὰ δὲ $\frac{1}{10}$ εἰς τὴν κοιλιακὴν καὶ τὰ λοιπὰ $\frac{8}{10}$ εἰς τὴν γενικὴν ἀνάπαυλιν· ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν παλμῶν ποικίλλει κατὰ τὴν ἡλικίαν, τὴν σωματικὴν κατάστασιν κλ. (πρβλ. Σφυγμὸς). Καὶ αὕτη μὲν ἡ λειτουργία τῆς καρδίας· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρτηριῶν ἡ ἐλαστικότης καὶ συσταλτικότης συμβάλλεται εἰς τὴν Κ., ἥπως μὲν προειρησάντων τὸ αἷμα ἐπὶ περικτιέρῃ, βυθιζουσὶν δὲ τὸ βεῖθρον τοῦ αἵματος ὥστε νὰ εἶνε πανταχοῦ συνεχές, ἐν ᾧ ἀνευ τῶν ἰδιοτήτων τούτων τῶν ἀρτηριῶν τὸ βεῖθρον τοῦ αἵματος ὅτε ἦτο περιοδικὸν καὶ διαλείπων, συμκρούσας πρὸς τὴν περιοδικότητα τῶν καρδιακῶν συστολῶν· τέλος καὶ τὸ φλεβικὸν τῶν ἀγγείων σύστημα συμβάλλεται εἰς τὴν κανονικότητα τῆς Κ. διὰ τῶν πολλαχῶς αὐτῶν ὑπαρχουσῶν διελκιδῶν (βλ. Φλέβες), αἵτινες παρακινῶσιν τὴν πρὸς τὰ ὀπίω ἐπάνωθεν τοῦ αἵματος. Ἡ δὲ ταχύτης τῆς Κ. μὴ οὕτα πανταχοῦ ἡ αὐτὴ εἶνε ἐλαχιστὴ μὲν ἐν τοῖς τριχοειδέσιν, ἥτοι $\frac{1}{2}$ —1 χιλίστον τοῦ μέτρου κατὰ δευτερόλεπτον, μεγίστη δὲ ἐν τῇ ἀορτῇ, 44 ἑκατοστὰ τοῦ μ., τῇ ἐν καρδίᾳ 33 ἐκ. καὶ ἐν ταῖς φλεβίᾳ 20 ἐκ. κατὰ μέτρον ὅρον· ὁ δὲ χρόνος ὁ ἀπαιτούμενος ὅπως αἵμασφαιρίον τι ἐπανεέλθῃ διὰ τῆς Κ. εἰς τὴν θέσιν ἐξ ἧς ἀνεχώρησεν ὑπολογίζεται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς 23 δευτερόλεπτα. Περὶ τῆς Κ. τῶν διαφόρων τάξεων τῶν ζώων βλ. τὰ ἰδιαίτερα περὶ τούτων κῆρυα. [Ἀν.]

Κυκλοφορία νομισματική. Βλ. Καταναγκαστικὴ κυκλοφορία.

Κυκλῶνες. Βλ. Τυφῶνες.

Κύκλωπες. Τὰ μυθολογικὰ ταῦτα πρόσωπα ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ ὑπὸ τρεῖς μορφαί. Οἱ τοῦ Ὀμήρου εἶναι ἀγριοὶ τεράστιοι κάτοικοι τῆς οἰκετικῆς παραλίας καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ μαλλὸν πρόειχον ὁ Πολύφημος. Καίτοι ὁ Ὀμηρὸς δὲν λέγει ὅτι ἦσαν ὅλοι μονόφθαλμοι, μνημονεύεται τοῦτο ὡς πρὸς τὸν Πολύφημον καὶ μεταγένηθ' ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων κοιτητῶν εἰς ἀπαντας τοὺς Κ. Οἱ παρὰ Ἡσιόδῳ τρεῖς Κ., Ἡρόντης, Στερόπης καὶ Ἀργης, υἱοὶ Οὐρανοῦ καὶ Γαίης, ἀνέκουντο εἰς τοὺς Τίτᾶνας καὶ

ἀνὰ τρεῖς ἑκάστην ἔσαν ἐκ τῶν ἐκείνων.

ὑπὸ τοῦ Οὐρανοῦ βληθέντες εἰς τὸν Τάρταρον, ἀπηλευθερώθησαν μετὰ τὴν πτώσιν ἐκείνου. Ἀλλ' ὁ Κρόνος παλιν τοὺς ἐρρίψεν εἰς τὸν Τάρταρον, μέχρις ὅτου ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ Διὸς καταπολεμούντος τὸν Κρόν.

νον καὶ τοὺς λοιποὺς Τίτᾶνας. Ἐκτοτε παρυσιάζονται ὡς θεράποντες τοῦ Διὸς, μολογέται δὲ ὅτι ἐφρονέθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος διότι ἐχάλευσαν τὴν βροντὴν δι' ἣν ἐφρόνουν δὲ Ζεὺς τὸν Ἀσκληπιόν. Μεταγενέστεροι μῦθοι μεταθέτουσι τοὺς Κ. μετὰ τῶν ἐργαστηρίων τῶν εἰς τὴν Αἴτναν ἢ εἰς ἡφαίστεια τῆς Αἴτνου ἢ τῶν Λιπαρῶν καὶ παρ' αὐτοῖς ὡς θεράποντας τοῦ Ἡφαίστου. Τὸ τρίτον εἶδος Κ. εἶναι οἱ ἐλθόντες κατὰ τὸν Στράβωνα ἐκ Λυκίας καὶ κτίσαντες ἐν Ἀργεΐδι τὰ λεγόμενα κ. κ. λ. ω. π. εἰ. α. τ. εἰ. χ. η. (Τίρυνθος, Μυκηναῖον κ.) ὧν χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ μέγεθος τῶν ἐπ' ἀλλήλων ἐπιτεθειμένων ἀργῶν λίθων. [Δ. Μ. Κ.]

Κύκλωπες. Σπανιωτάτη δυσμορφία ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων, καθ' ἣν εἰς μένος ὑπάρχει ὀφθαλμὸς ἐπὶ τοῦ μετώπου· πάντα τὰ οὕτω γεννηθέντα τέρατα φέρουσι καὶ οὐσιώδεις ἐν τῇ διαπλάσει τοῦ ἐγκεφάλου ἀνωμαλίας, ἀποθνήσκουσι δὲ ἀμέσως ἢ μετ' ἐλάχιστον.

Κύνειον ἔσμα. Βλ. Κύνες.

Κύνους (Cynus). Γένος τῶν νηατικῶν πεγνῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Πλατυρροφῶν ἢ Νησιδίων. Εἶνε ζῶον ὠραιότατον, ἔχον σῶμα μὲν μεγαλειότερον τοῦ τῶν χηνῶν, λαμβάνει δὲ μακρὸν καὶ χαριέντως κακαμμένον πρὸς τὰ ἀνω καὶ ῥαμφοὺς ἰσχυρὰς ἢ καὶ μακρότερον τῆς κεφαλῆς του. Ζῇ ἐν μονογαμίᾳ, νῆχεται μὲν χαρίτως πολλῇ, ἀλλὰ καὶ ταχύτητος καὶ δυνάμεως, κατὰ τὰς ἀποθρίας δὲ ἵπταται ὑψηλὰ καὶ ταχύτατα. Τὰ εἶδη τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶναι λευκά, τὰ τῆς Νοτ. Ἀμερικής (C. nigricollis) κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν λαμβάνει μέλανα, τὰ δὲ τῆς Αὐστραλίας (C. atratus) ἐντελῶς σχεδὸν μέλανα μετὰ ῥαμφοὺς ἐρυθροῦ. Ἐκ τῶν λευκῶν Κ. εἴτινές εἰσι κοινοὶ ἐν τῇ Β. Ἑυρώπῃ, ὁ κοινὸς (C. olor) ἔχει ῥαμφοὺς κιτρινωποῦς, εἶνε δὲ ὁ χαριέστατος τῶν Κ. Ἡ φωνὴ του εἶνε ἀηδής, φωνεῖ δὲ κυρίως μόνον μαχόμενος, σπανίως νηχόμενος, καὶ οὐδέποτε ἱπτάμενος. Εἶνε ὑπερήφανος καὶ ἐλαχιστὴν δεῖκνυσι πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἐμπιστοσύνην. Κ. ὁ μουσικὸς (C. musicus) ἔχει ῥαμφοὺς μέλαν, φωνὴν δὲ ἰσχυροτάτην, μακρόθεν εὐχάριστον, ἤχουσιν ὡς κώδων· οὗτος εἶνε ἐπιδημητικός ἐν Ἑλλάδι, ἐν Θερμοπύλαις π. χ., ἐν Κωπαίδι κλ. Τὸ πιστευόμενον ὅτι ὁ Κ. προαισθανόμενος τὸν θάνατόν του ἀδελφὸν πρὸ αὐτοῦ περιπαθέστατα, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμιώδης φράσις «κύκειον ἄσμα» εἶνε μῦθος ἐντελῶς ἀβάσιμος. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ Κ. ἐχρησιμοποιούντο εἰς τὰς χρησιμοδημίας καὶ ἦσαν ἀφιερωμένοι τῷ Ἀπέλλωνι. Ἐπίσης ἐν τῇ γερμανικῇ εἰδωλολατρείᾳ εἶχον μυθολογικὴν σημασίαν. Οἱ Κ. ὅπου ἀφρονόουσι θηρεύονται διὰ τὰ πτεῖλα τῶν, ἅτινα λίαν ἐκτιμῶνται διὰ προσκεφάλαια ὡς καὶ

διά μηλωτάς. Τὸ κρέας τοῦ ἀνεπτυγμένου Κ.
ἐν εἶνε ἐξωδιδμον. [Φ.Ι.]

Κύκνος (Μυθολ.), γιὸς Ἀρείως καὶ
Πυρρήνης ἢ Πελοπίας, Φονεὺς ἐν μονομα-
χίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους μεταμορφώθη εἰς τὴν
ὁμώνυμον πτηνόν. Τὴν δὲ ἐκδίκησιν τοῦ θαι-
νάντου αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρείως ἐματαιώσεν ὁ
Κεῖς διὰ τῆς Ἀθηνᾶς, μὴ ἐπιτρέψας τὴν ἀλ-
ληλομαχίαν τῶν υἱῶν του. Καὶ ἄλλα δὲ πρό-
σωπα τοῦ ἀνέματος τούτου ἀναφέρει ὁ Ὀ-
δύσειος εἰς τὰς Μεταμορφώσεις του ὡς μετα-
μορφωθέντα εἰς κύκνους. [Δ.Μ.Κ.]

Κύκνος. Μέγας στερνισμὸς τοῦ Π ἢ ἡ-
μισφαίριου περιλαμβάνων κατὰ τὴν Ποίε
197 εἰς γυμνὸν θροαλμὸν ὁρατοῦς ἀστεράς,
ὡν 6 δευτέρου καὶ τρίτου μεγέθους· τῷ 1800
ἡ Janson παρατήρησεν ἐν αὐτῷ νέον ἀ-
στέρα, ὅστις ἐξηφανίσθη τῷ 1621. ἀνεφάνη
1855 καὶ μετὰ νέαν ἐξαφάνισιν πάλιν ἐγέ-
νετο ὁρατὸς τῷ 1865. εἶνε δὲ σήμερον ἔκτου
μεγέθους· τῷ δὲ 1876 ὁ Ἰούλιος Σμιθ ἀπὸ
τοῦ ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν ἀνέρεν νέον ἀ-
στέρα τρίτου μεγέθους, οὗτινος ὁμιῶς ταχέως
ἠλαττώθη τὸ φῶς. Κατὰ τὴν θέσιν τοῦ Κ. ὁ
Γαλαξίας δεικνύει ὅπως ἐξαιρετικὴν λάμψιν.

Κυλινδρος καλεῖται σῶμα στερεὸν
τέρον δύο μὲν ἐπιφανείας ἐπιπέδους, τρίτην
δὲ κυρτὴν παραγερμένην ὑπὸ τῆς περιστροφῆς
εὐθείας γραμμῆς (γενετείρας τοῦ Κ.) περὶ
ἄλλην εὐθεῖαν παράλληλον αὐτῇ καὶ μένου-
σαν ἀκίνητον (ἄξονα τοῦ Κ.). Εἰδικώτερον δὲ καὶ
κοινώτερον καλεῖται Κ. τὸ τοιούτον στερεὸν
οὗτινος αἱ μὲν δύο ἐπίπεδοι ἐπιφανεῖαι εἶναι
παράλληλοι, ἡ δὲ γενετίρα εἰς πᾶσαν τῆς
θέσιν εἶνε κάθετος ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων του-
των ἐπιφανειῶν καὶ ἰσάνει ἀπέχει τοῦ ἄξο-
νος· ὁ τοιούτος κύλινδρος δύναται νὰ νοηθῇ
ὡς παραγόμενος ἐκ τῆς περιστροφῆς ὀρθογώ-
νιου τινὸς (βλ. λ.) περὶ μίαν τῶν πλευρῶν
του, μένουσαν ἀκίνητον. Αἱ δύο ἐπίπεδοι ἐπι-
φάνειαι λέγονται βάσεις τοῦ Κ., ὅψος δ'
αὐτοῦ τὸ μέγεθος τῆς γενετίρας ἢ τοῦ ἴ-
σου ἀπὸ τοῦ ἄξονος τοῦ Κ. Εἶναι δὲ αἱ βάσεις
αὐτὰι κύκλοι, ὧν ἀκτὶς εἶνε ἡ ἀπόστασις
τοῦ ἄξονος ἀπὸ τῆς γενετίρας. Ἐὰν ἡ ἀκτὶς
αὕτη εἴναι γνωστὴ (α), εὐκόλως εὐρίσκαται
τὸ μήκος τῆς περιφέρειας τῶν βάσεων (= 2πα, βλ. Κύκλος)· ἡ δὲ κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ
Κ. μέτρον ἔχει τὴν περιφέρειαν ταύτην τῆς βά-
σεως ἐπὶ τὸ ὄψος τοῦ Κ. (υ), ἰσοῦται ἀρα πρὸς
2πα·υ. Ὁ ὄγκος δὲ τοῦ Κ. ἰσοῦται πρὸς τὸ γι-
νόμενον τῆς ἐπιφανείας τῆς βάσεως (= πα²,
βλ. Κύκλος) ἐπὶ τὸ ὄψος ἥτοι πρὸς πα²·υ.
Αἱ γνώσεις αὗται ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ
κατοματρῇ (ἰδίως τῶν ὄγκων (καὶ συνεπῶς
τῶν βαρύν) τῶν ὀργάνων, ὧν τὰ μέτρα ἔχουσιν
ἐν γενεὶ σχῆμα κυλίνδρου. [Δ.Δ.]

Κυλισιγενεὶς καμπύλαι καλεῖν-
ται ἐν τῇ γεωμετρίᾳ αἱ γραφεύμεναι ὑπὸ τινος

σημείου καμπύλης κυλισομένης ἐπ' εὐθείας ἢ
ἄλλης καμπύλης ἢ εὐθείας κυλισομένης ἐπὶ
καμπύλει. Βλ. π. γ. Κυκλοειδὴς καὶ Ἐπι-
κυκλοειδὴς.

Κυλλήνη. Ἀρχαία ἡλιακὴ πόλις, ἐ-
πίνειον τῆς Ἡλίδος, ἀπ' ἧς ἀπέχεν 120
στάδια (5 ὥρ. περίπου, πιθανῶς ἐν ἀρχῇ
κτίσμα Ἀρκάδων ἀπὸ τοῦ ὅρου Κυλλήνης,
ἐξ οὗ καὶ ναὸς τοῦ πολισάρχου Κυλληνίου
Ἰρμού καὶ πλὴν τούτου Ἀσκληπιοῦ καὶ
Ἀφροδίτης. Ὡς ἐπίνειον τῶν Ἡλείων ὑπέ-
στη πολλὰ, ἐκπορπολίσθη λ. γ. ὑπὸ τῶν Κερ-
κυραίων τῷ 435 π. Χ., ἀφρέθη τὰ τεῖχη
διὰ τῆς πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας συνθήκης τῷ
339, ὡγνωρίθη κατὰ τοῦ Φιλίππου τῷ 319
κλ. Ἡ Κ. ἔκειτο π θανώτατα ἐν τῇ μυχῇ
τοῦ Κυλληνίου κόλπου, παρὰ τὰ νῦν τέληματα
τοῦ Κορυθίου. Ἐσφαλμένη δ' εἶνε ἡ γνώμη
τῶν θετάντων τὴν Κ. ἐπὶ τῆς νῦν Γλαρέντζης,
διότι πάντες οἱ βραχίτι διακρίνουσι τὴν
Κυλλήνην τοῦ Χελωνάτα καὶ βεβαιεῦται ὅτι
καὶ ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ἐξέβαλε τότε μεταξὺ
τῶν δύο τούτων σημείων. [Γ.Πδ.]

Κυλλήνη (ἡ νῦν), κοινῶς Γλαρέντζα ἢ
Κλαρέντζα. Χωρ. μετὰ 434 κατ. παράλιον τοῦ
δῆμ. Μυρτσωνίων ἐν Ἡλείᾳ. ἐπίνειον τῶν Λε-
χαινῶν, ἀπ' ὧν ἀπέχει ΝΔ 2 1/2 ὥρας. Κεῖ-
ται ἐγγὺς πρὸς Β τοῦ Χελωνάτα ἀκρ. καὶ ἔχει
ἀνοιχτὴν ὁρμον, ταχυερ. καὶ τηλ. γραφεῖον,
ὕποτελωνεῖον καὶ τὸν ἀεροτελευτὶον ἀνδρο-
δρομικὸν σταθμὸν τῆς διανυλαδύσεως Καθθα-
σίλων-Κυλλήνης. Παρ' αὐτὴν εὐρέθησαν καὶ
ἰχνη ἀρχαίας κατοικίας ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.
Ἐνομασθὲν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Κ. ἡς ἐσφαλμι-
νως ἐνομίσθη ὅτι ἔχει τὴν θέσιν. Ἡ Κ. διέ-
πρεψεν ὡς παραλία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ὑπὸ
τὸ ὄνομα Γλαρέντζα ἢ Κλαρέντζα ἐπὶ Φραγκο-
κρατίας, Ἐνετοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας
οὕτα τὸ ἐπίνειον τοῦ ὄλου ἐμπορίου τῆς Ἡ-
λείας καὶ τῆς Δ Πελοποννήσου, προστατευ-
ομένη δ' ὑπὸ τοῦ ἐγγύς φρουρίου Χλμευατσίᾳ
ἦτο μία τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων, ἧς τὰ
μέτρα, σταθμὰ καὶ νομισμὰτα ἦσαν ἐνομαστά.

Οἱ πρεσβύτεροι υἱοὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀ-
χαΐας ἔφερον τὸν τίτλον δευκὸς τῆς Κλαρέν-
τζας. Διὰ Μαυθίλδης δὲ τῆς Ἐνετογαίας, 2γ-
γόνου Γεωλιέλμου τοῦ Ἀρδουίνου, ὁ τίτλος
μετέβη εἰς τὴν συγγενὴ αὐτῇ Φιλίππινον τῆς
Ἐνετογαίας σύζυγον Ἰδουκράτου τοῦ Γ' τῆς
Ἀγγλίας καὶ οὕτω εἰς τὸν υἱὸν δημοτέρων
Λουενλόν. Ὁδε τοῦ τίτλος δευκὸς Κλαρέν-
τζας (Duke of Clarendon) φέρεται ὑπὸ τῶν
νεωτέρων βασιλοποιδῶν τῆς Ἀγγλίας.

Ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐντεῖθεν ἡλλα-
τώθη ἡ ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ δέξια τῆς θέσεως
διὰ τὴν ἐγγύς ὕψωσιν τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ
Πόργου (Κατακόλου). Καὶ νῦν ὅπως γινέται
διὰ τῆς Κ. ἱκανὸν ἐξαγωγικὸν καὶ εἰσαγωγι-
κὸν ἐμπόριον, ἰδίᾳ τῆς σταφίδος τοῦ Κόλπου.

Κυλλήνης ὕδατα ἱαματικά (κοινῶς *Λίντζι*), ΝΔ τοῦ Χελωνάτα ἀκρ. καὶ 2 ὥρ. πρὸς Ν τῆς νῦν Κυλλήνης, ἐκδιύκοντα ἐκ θειωδῶν θερμῶν πηγῶν ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, θεραπευτικά πολλῶν νοσημάτων, χρήσιμα πρὸς λουσίαν τε καὶ πόσιν (βλ. ᾿Ὶῥατα ἱαματικά). ᾿Αφούτως συχνάζονται ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν, ἐφ' ἧς μάλιστα ἡ ἐνοικιάσασα αὐτὰ ἐταιρεία τῶν σιδηροδρόμων Πελοποννήσου διὰ διακλαδώσεως ἤνωσε τὴν θέσιν σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ λοιποῦ αὐτῆς συμπλέγματος διὰ τῆς γραμμῆς Καθδαύλων-Λουτρῶν Κυλλήνης καὶ διεκρύνθησαν αὐτὰ ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον διὰ καλῶν λουτήριων, ξενοδοχείων, περιπάτων, δονοροτειχιῶν κτλ. [Γ. Πδ.]

Κυλλήνης κόλπος. Μικρὸς κόλπος μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Χελωνάτα καὶ ᾿Αράξου ἐν Ἠλείᾳ, κληθεὶς ἐκ τῆς ἀρχαίας Κυλλήνης. Εἰς αὐτὸν ἔρρει τὸ πάλαι καὶ ὁ Πηνειὸς π. μεταξὺ Κυλλήνης καὶ Χελωνάτα.

Κύλων. ᾿Αθηναῖος εὐπατρίδης, γαμβρὸς τοῦ τῶν Μεγάρων τυράννου Θεαγένους. Θέλων νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ κατὰ τῶν ἀριστοκρατικῶν μῖσος τοῦ ᾿Αθην. λαοῦ πρὸς ἀπόκλισιν τῆς τυραννίδος, κατέλαβε κατὰ τὸ θέρος τοῦ 616 π. Χ. βοηθούμενος ὑπὸ μεγαρικοῦ στρατοῦ τὴν ᾿Ακρόπολιν. Ὑπειδὴ ὅμως δὲν εἶχε προετοιμάσῃ πολιτικῶς τὸ ἐπιχειρήμα καὶ ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ξένων στρατευμάτων ἐν τῇ ᾿Ακροπόλει προσήλθεν εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν Μεγακλῆα ἀριστοκρατικούς, ἀπέτυχε. Πολιορκηθεὶς ἐν τῇ ᾿Ακροπόλει, ἐφυγεν, οἱ δὲ ὀπαδοὶ τοῦ παρὰ τὸν θοθέντα αὐτοῖς λόγον ἐθανατώθησαν ἐξερχόμενοι τῆς ᾿Ακροπόλεως. Ἡ ἀσέβης αὕτη ἐκδίκησις εἶνε τὸ περίφημον Κυλώνειον ἄγος, πρὸς ἐξάγησιν τοῦ ὁποίου ἐκλήθη ἐκ Κρήτης ὁ Ἐπιμενίδης.

Κύμαα. Βλ. ᾿Ανοθεσία.

Κύμαα ἢ Κυμάτιον καλεῖται ἐν τῇ ἑλλην. ἀρχιτεκτονικῇ κοσμητικῇ μέρος ἀποτελούμενον ἐξ ἐπιπέδου ταινίας καὶ γλυφῆς κάτωθεν ταύτης, πολλάκις δὲ ποικίλως χρωματισμένον. [Σ.Τ.]

Κυμαενόμενον χρέος. Βλ. Χρέος δημόσιον.

Κυμαίων θῆμας. Βλ. Κύμη.

Κύμαντες καλεῖται ἡ κατάστασις εἰς ἣν περιέρχεται ἡ ἐπιφάνεια ῥευστῆς ἱσορροπούσης μάζης ὅταν, ἐπίπεδος τῶς οὕτα καὶ ὁριζοντία, ταραχθῇ κατὰ τινα θέσιν ὑπὸ δυνάμεως ἢ λίθου ῥιπτομένου ἐν τῇ ὑγρῇ κτλ. Αἱ ἀλλεπάλληλοι εἰσοχαὶ καὶ ἐξοχαὶ αἱ παρατηρούμεναι τότε ἐπὶ τῆς πρότερον ἐπίπεδου ἐπιφανείας καλοῦνται κύματα, εἰσὶ δὲ ἀποτελέσματα τῆς κινήσεως εἰς ἣν ἐμβάλλονται τὰ μέρη τῆς ὕδατινης μάζης. Κατὰ ταύτην ἕκαστον μέρος, τοῦ ἐν εἰς κίνησιν εἴτε ἀμέσως ὑπὸ τοῦ διαταράξαντος τὴν ἡρεμίαν

αἰτίου εἴτε βαθμυδὸν ὡς ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ἀρχικῶς διαταραχθέντων μορίων καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἐπελθούσης διαταράξεως τῆς ἱσορροπίας, ὑφίσταται ἀλληλοδιαδόχως καὶ συθίζεται ὑπὲρ καὶ ὑπὸ τὴν πρότερον θέσιν τῆς ἱσορροπίας χωρὶς νὰ μεταβιβάσῃ καὶ τὴν θέσιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ κακῶς δὲ ἤθελεν ἐκλάβῃ τις ὅτι τὰ μέρη τοῦ ὑγροῦ μετατίθενται προχωροῦντα ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀρχικοῦ κεντρώου πρὸς τὴν περιφέρειαν. Τὸ προχωροῦν καὶ διαδιδόμενον ὅλον ἐν περαιτέρω εἶνε ἡ Κ. αὕτη ἦτοι ἡ κίνησις μεταδιδόμενη ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μορίου εἰς τὸ ἄλλο οὕτως ὥστε τὰ κύματα νὰ ἐκτείνωνται διαρκῶς κυκλικῶς καὶ εἰς μέγιστα ἀκτίνα. Αἱ δὲ ἐξάρσεις καὶ καθιζήσεις τοῦ ὑγροῦ αἱ τὴν Κ. ἀποτελοῦσαι, ἄς ἐπιστημονικώτερον καλοῦμεν οἷμα καὶ κύματα καὶ κύλους τῶν κυμάτων, προέρχονται ἐκ τούτου ὅτι πάντα τὰ μέρη τοῦ ὑγροῦ ἐν διεδομένη στιγμῇ δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν (φάσιν) τῆς κινήσεως τῶν, ἀλλὰ ἀλλὰ μὲν εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τοῦ δρόμου ὅν διατρέχουσιν (οἷμα), ἀλλὰ δὲ εἰς τὸ κατώτατον (κύλος) καὶ ἀλλὰ εἰς πάσας τὰς μεταξὺ θέσεις. ᾿Αλλ' ἡ θεωρητικὴ αὕτη ἀπλὴ ἀντιληψὶς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων π. χ. τεταραγμένης θαλάσσης, ἀτινα ὑπόκεινται μὲν εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους, μεταβιβάσονται ὅμως ἐπὶ ἄπειρον τὸ σχῆμα καὶ τὴν κανονικότητά των ὡς ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλα συμβολῆς, τῆς ἀνακλῆσεως αὐτῶν, προσκρουόντων εἰς τὴν ἀκτὴν ἢ ἄλλὰ ἐμπέδω κτλ. ᾿Απαρῶνται πρὸς τὴν Κ. ταύτην τῶν ὑγρῶν εἶνε ἡ δύννησις στερεῶν ἑλαστικῶν σωμάτων, κρουόμενων κατὰ τινα θέσιν τῶν, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀέρος δόνησις, ἡ τις μεταδίδεται μὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ ἐλαστικῶν τῶν σωματικῶν κρουσθέντος, φθίσασα δὲ εἰς τὰς ἀκτῆς ἡμῶν γίνεται ἀντιληπτὴ ὡς ἡχος· ἀλλ' ἐνταῦθα τὰ μέρη τοῦ στερεοῦ ἢ τοῦ ἀέρος δὲν κινεῖνται καθέτως πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Κ. ὡς συμβαίνει ἐπὶ τῶν κυμαίνοντων ὑγρῶν, ἀλλὰ παραλλήλως πρὸς αὐτήν· ἐὰν λ. χ. ῥάβδος τις κρουσθῇ τὰ μέρη αὐτῆς τιθέμενα διαδοχικῶς εἰς κίνησιν τὰ μὲν ὑπὸ τῶν δὲ, ἐκτελοῦσιν εὐθυγράμμους δόνησεις (βλ. λ.) κατὰ διεύθυνσιν παράλληλον πρὸς τὸ μήκος τῆς ῥάβδου. Ἐνταῦθα διὰ τοῦτο τὰ οἷμα καὶ οἱ κύλοι δὲν εἶναι ὁρατοί, ἀντιπροσωπεύονται δὲ ὑπὸ πυκνωμάτων καὶ ἀραιωμάτων διαδοχικῶν ἐν τῇ μάζῃ τοῦ δονουμένου σώματος. Τὰ αὐτὰ δ' ἀκριβῶς συμβαίνουν καὶ ἐν τῇ ἡχητικῇ Κ. τοῦ ἀέρος, ἐν ᾗ ἡ Κ. ἐὰν δὲν περιορίζεται πρὸς τινα διεύθυνσιν (ὡς συμβαίνει π. χ. ἐπὶ τῶν ἐμπνευστῶν ὀργάνων, ἐφ' ὧν ἡ Κ. ἀκολουθεῖ τὴν διεύθυνσιν τοῦ σωλήνος αὐτῶν) διαδίδεται ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ κέντρου τοῦ κραδασμοῦ πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν κατὰ

παιράς ὄλονεν αὐξανόμενας, κοινὸν δὲ κέντρον ἐχούσας τὴν θέσιν τοῦ ἀρχικοῦ κρατοῦς. [Ἄν.]

Κυματοθυραύσται εἶναι ἔργα ἐκ πετρωμάτων ἢ ἐκ λιθοδομῆς προσωρισμένα νὰ προσφύσσονται τοὺς ὅρους καὶ τοὺς λιμένας ἑναντίον τῶν κυμάτων καὶ τῶν ἀνέμων καὶ νὰ διευκολύνωσι τὴν εἴσοδον τῶν πλοίων. Οἱ κυματοθυραύσται κατεσκευάσθησαν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες μετεχειρίσθησαν τὸ σύστημα τῶν φύρδην-μύγδην ῥιπτομένων πετρωμάτων. Σήμερον προτιμῶσι γενικῶς τὴν χρῆσιν μεγάλων τεχνιτῶν ἐκ ανυροκονιάματος ὀγκολίθων, ὧν τὸ βάρος ἴσθασαν εἰς τινες λιμένας τοὺς 120 τόνους.

Κυμβάλειον. Βλ. Κοτυληθῶν.

Κύμβαλον ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίοις μουσικὸν ὄργανον ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἡμισφαίριων μεταλλίνων ἅτινα ἐκρούοντο πρὸς ἀλλήλα· ἐχρησίμευε δὲ πρὸ πάντων ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Βάκχου. Παρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις οὕτως ἐκαλεῖτο ἀγγυρὸς κωδωνίσκος εἰς τὸ ὄργανον τῆς ἐκκλησίας, πρὸς δὲ τὸ γαλλιστὶ *lympanon*, ἰταλ. *calio-rin tedesco* λεγόμενον ἔγχερδον ὄργανον, οὗ αἱ χορδαὶ ἐπλήττοντο διὰ ξυλίνων εἰς τὰ πτερὰ διὰ δερμάτος κεκαλυμμένων πλῆκτρων· τὸ ὄργανον τοῦτο εἶνε ὁ πρόδρομος τῶν σημερινῶν κλειδοκυμβάλων. [Σ.Τ.]

Κόμνη. 1) Ἡ ἀρκασιώτης καὶ σημαντικωτάτη τῶν αἰσθητικῶν πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας, κειμένη ἐπὶ τῆς Ν παραλίας τοῦ εὐλαϊτικοῦ κόλπου περίπου ἐν τῇ μέσῃ μεταξὺ Καίικου καὶ Ἐρμού (παρὰ τὴν σημερινὴν Ναμύρτι κίε), κατὰ τὰς παραδόσεις μητρόπολις τῆς Σμύρνης. Κατὰ τινὰς ἦτο πατρίς τοῦ Ἡσιόδου, ὡς καὶ τοῦ Ὀμήρου, βεβαίως ὅμως κατήγετο ἐκ Κ. ὁ Ἐφύρος. Τῇ 17 μ. Χ. κατεστράφη ὑπὸ μεγάλου σεισμοῦ. — 2) Ἀρχαία πόλις τῆς Εὐβοίας κειμένη ἐπὶ τῆς ΒΑ παραλίας, περίπου 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς σημερινῆς πόλεως Κ., ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ περιορίζοντος πρὸς Β τὸν ὁμώνυμον ὄρμον, ἢ καὶ παρὰ τὸ παρεκκλήσιον Ἀγ. Σωτήρος (3/4 ὥρ.). Ἐνωρὶς ἦν περιήλθον εἰς τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Χαλκίδος καὶ ἡρωμόθη. Ἡ Κ. αὕτη ἦτο πιθανῶς ἡ μητρόπολις τῆς ἐν τῇ Κάτῃ Ἰταλίᾳ Κ. ἀνκαὶ αὕτη μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς Εὐβοικῆς ἐλέγετο ἀποικία τῆς Χαλκίδος. — 3) Αὕτη ἦν Καμπανία κειμένη Κ., τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς νήσου Ἰσθίας ἰδρυμένη, ἐκτίσθη κατόπιν ἐπὶ λόφῳ τῆς ἀπέναντι παραλίας, ἐφ' ὅσας δὲ ἐνωρὶς εἰς μεγάλην ἀκμὴν· ἱδρύσε δὲ ἴδιον ἐπίγειον, Δικταρχίαν κληθὲν, καὶ εἶχε σημαντικὸν στόλον. Περὶ τὸ 524 π. Χ. ἀπέκρουσε τοὺς Τυρρηνούς καὶ Οὐμβρίους, συνεμάχησεν 20 ἔτη μετὰ ταῦτα τοῖς Λατίνοις κατὰ τὸν Τυρρηνίον, μεθ' οὗ ὁ Ἀριστόδημος ὁ ἀριστεύσας ἐν ἀμφοτέραις

ταῖς μάχαις ἔλαβε τὴν τυραννίδα ἐν Κ. Τῇ 474 ὑποστηρίζομένη ὑπὸ τῶν Συρακουσίων ἐνίκησεν ἐν ναυμαχίᾳ τοὺς Τυρρηνίους, ἐκυριεύθη δὲ τῇ 420 ὑπὸ τῶν Σαμνιτῶν. Τῇ 338 ἐγένετο ῥωμαϊκὸν *municipium*, ἐπὶ Ἀδγούστου δὲ ἐγκατέστη ἐν Κ. ῥωμαϊκὴ ἀποικία. Ἐν τοῦτοις δὲν ἀνήκατε πάλιν καὶ κατεστράφη κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ὑπὸ στρατευμάτων ἐκ τῆς Νεαπόλεως προσελθόντων. Σώζονται θιάφρα ἐρείπια τῶν τειχῶν καὶ ναῶν. Ἐκ τῆς Κ. ἐκαλεῖτο καὶ ἡ Κυμαία Σιβύλλη, ἥτις διατιωμένη ἐν σπηλαίῳ παρὰ τὴν πόλιν ἐπώλησε καὶ αὐτοὺς μυθοὺς τῷ Ταρκυνίῳ τὰ Σιβυλλικὰ βιβλία τῶν χρησμάτων. [Α.Δ.]

Κόρυμη. κειν. Κούμη. Πόλις τῆς Εὐβοίας, κειμένη ΔΒΑ τῆς Χαλκίδος οὐ μικρὰν τῆς πρὸς τὸ Αἶγαϊον πέλαγος παραλίας πλησίον τοῦ ὁμων. ἀκρωτηρίου. Εἶνε πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κυμαίων, ὅστις παραλαμβάνει καὶ τὰ χωρία Ἐνδρίαν, Κληματάρων, Ὀξύλιθον καὶ Ποταμιάν, ὡς καὶ τὰς μονὰς Σωτήρος καὶ Κοιμήσεως Θεοτόκου ἡ Μαντζαρῶν, μετὰ 6551 κατ. ἐν ὅλῳ. Πρὸς δὲ εἶνε πρωτεύουσα τῆς Καρυστίας (οὗγ' δὲ ἡ Κάρυστος ὡς κατὰ παραδορμὴν ἐγγράφον ἐν τῇ περὶ ταύτης ἀρθρῳ). ἔχει 4417 κατ. καὶ εὐημερεῖ διὰ τὴν ἀκμαίαν ἀμπελοουργίαν ἥς ὁ εἰς αἶρετας μέλας οἶνος ἀγοράζεται ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἀποστέλλεται ἅμα τῇ συγκομιδῇ εἰς Γαλλίαν, καὶ τὸ σημαντικὸν ἐμπόριον τὸ ἐκτείνόμενον μέχρι τῆς Ν Ῥωσσίας. ΒΔ τῆς Κ. ὑπάρχουσι στρώματα λιγνιτῶν ὧν τὰ προϊόντα ἐξάγονται καὶ εἰς τὸ εἴωπερικὸν (εἰς διάφορα μέρη τοῦ Αἰγαίου). [Μ.Σ.]

Κομινενέλαιον (*oleum Carvi*) εἶνε ἐν ἐλ. τῶν ὑπὸ τεχνικὴν ἐπεψιν σπουδαιότεριον ἔλαιον χρησιμοποιοῦμενον εἰς τὴν κατασκευὴν πνευματῶδων ποτῶν (*Kummel*) καὶ ζωμυατικῶν σαπύνων (*Windsor soap*). Λαμβάνεται ἐκ τοῦ ὀλλανδικοῦ κυμίνου (*Carum Carvi*, 5—6 % ἔλαιου) δι' ἀποστάξεως μεθ' ὕδατῶν. Τοῦτο εἶνε τὸ κοινόν, τὸ δὲ ῥωμαϊκὸν λαμβάνεται ἐκ τῶν σπερμάτων τοῦ *Cuminum Cymimum*.

Κόμινον τὸ ἥμερον (*Bot.*). Ἡ κατὰ τὴν Διοσκορίδην ὀνομασία τοῦ *Cuminum Cymimum* L., φυτοῦ ἐπετείου τῆς Αἰγύπτου. Ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκογέν. τῶν Σκιαδιοφύων καὶ καλλιεργεῖται ἀνὰ τὴν Ν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀνατολὴν χάριν τῶν βρωματικῶν καὶ ἄλλοτε φαρμακευτικῶν καρπῶν αὐτοῦ, ὧν γίνεται χρῆσις ἰδίως πρὸς ἀρτυσιν πνευματῶδων ποτῶν. — Κ. τὸ ἀγρίον τὸ κατὰ Διοσκορίδην ἐπίσης φαρμακευτικὸν εἶνε ὡσαύτως ἐπετείου σκιαδιοφύων φυτὸν, ἥτοι Λαγυκία ἡ κυμνοειδὴς (*Laguncula oboi-poides* L.) κοινοτάτη ἐν γεωλόφοις ἐν Ἑλλάδι. Τὴ δὲ αἴτερον γένος ἀγρίου Κ. κατὰ τὴν Διοσκορίδην ἀναφέρεται εἰς τὸ Μελόν-

θιον (βλ. λ.) τὸ ἀθεροφόρον (*Nigella aristata* Sibth.). [Θ.Χ.]

— (Φαρμ.). Τὰ σπέρματα τοῦ Κ. εἶναι ἐν δημώδει χρήτει εἰς ἐγγύμα εὐτόμαχον καὶ κατὰ τῶν ἐλμίνθων ὠφέλιμον. Ἡ κόνις δ' αὐτῶν ἐπιπάσσει ἐπὶ τῆς κοιλίας παίδων προαλειθεύσης ἐλαίῳ πρὸς κατάρρους κοιλιακοὺς καὶ στέρφους.

Κυμίσσιον. Βλ. Οἰνόγαλα.

Κυμοφανής. Βλ. Χρυσόθερμυλλος.

Κῦν (*Karl Gottlob Kühn*). Καθηγητὴς τῆς ἱατρικῆς ἐν Λιψία, γενν. ἐν Σπέργαυ 1754 καὶ ἀποθ. τῇ 1840. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶνε ἡ ἔκδοσις τῶν Ἑλλήνων ἱατρῶν εἰς 20 τόμ. (Λιψ. 1821—30). [Β.Ε.]

Κυνάγχη. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδίδετο ἄλλοτε γενικῶς εἰς πᾶσαν νόσον κύρια συμπτώματα παρουσιάζουσαν διαταραχὰς τῆς καταπνοῆς καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ἐξερύουσαν δὲ ἄνωθεν τοῦ στομάχου καὶ τῶν πνευμόνων. Σήμερον δὲ αἱ διάφοραι αὗται νόσοι προσέλαβον ἰδιαίτερα μᾶλλον ὠριμμένα ὀνόματα, καλούμεναι ἀμυγδαλίτιδες, διφθερίτιδες, φαρυγγίτιδες, λαρυγγίτιδες (βλ. τὰς λέξεις ταύτας). Διετηρήθη δὲ τὸ ὄνομα Κ. διὰ τὴν δέξιαν κατὰ πρὸς ἡμᾶς Κ., ἥτις ἐστὶν δέξια φλεγμονὴ τοῦ βλεννογόνου τῆς σαρκώδους ὑπερίως καὶ τοῦ φάρυγγος καὶ τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ ἥς εἰδικὴ περίπτωσις, καὶ ἡ σπουδαιότερα, ἐστὶν ἡ κοινὴ δέξια ἀμυγδαλίτις (βλ. λ.). Ἡ Κ. ἀρχεται μὲν πολλὰκις διὰ πυρετοῦ, καταπνῶσεως τῶν θωράκων, ἀνορεξίας, κεφαλαλγίας καὶ ἄλλων προδρόμων, ἀκολουθεῖσι δὲ τούτοις ὡς κύρια συμπτώματα ἐξοιδήτης καὶ ἐρυθρότης τῶν ἀνω ῥηθέντων μερῶν, ἐξορῆσις αὐτῶν κατ' ἀρχὰς ἢν διαδέχεται μετ' ὀλίγον ὑπερέκκρισις πυκνῆς βλέννης, καὶ δυσκατοποσία μετ' αἰγῶν ὡς ἐκ τῆς ἐξοιδήσεως. Ἡ Κ. προσερχαίαν ἔχουσα πολλάκις τὸ ψῦχος, ἐμφύεται πιθανῶς εἰς τὴν δρᾶσιν ἰδίῳ νοσηθέντι βακτηριδίου, συχνὰ δὲ συνοδεύει τὰς δέξιαις λοιμώδεσι νόσοις (εὐλογίαν, λείριον) ἢ προηγείται αὐτῶν ἁπλῆ οὕτα καὶ πρωτοπαθῆς παρέρχεται μετὰ ἐξορᾶς καὶ ἀνευ θεραπείας συνιστῶνται ὅμως κατ' αὐτῆς ἀναγκαργαρισμοὶ χλωρικοῦ καλλίου ἢ βόρικοις, εἰσπνοαὶ διαλύματος στυπτηρίας ἢ ταννίνης κτλ. — Ἰδιαίτερος μνημονεύεται αἱ καλούμεναι διφθερογενεῖς Κ., ὧν κυριώτατη μὲν καὶ ἐπικινδυνωτάτη ἡ διφθερίτις τοῦ φάρυγγος (βλ. λ.), ἀλλὰ καὶ μορφαὶ (*angines couenneuses*) ἐμφύονται εἰς τὴν παρουσίαν ἄλλων βακτηριδίων εἰς τοῦ στρεπτοκόκκου, τοῦ σταφυλόκοκκου, τοῦ πνευμονόκοκκου κλ. Καὶ κατὰ ταύτας ἐπὶ τῶν προσδεδημένων μερῶν παράγονται ψευδομεμβράναι ὡς ἐπὶ τῆς διφθερίτιδος, πολλάκις δὲ ἡ διάγνωσις εἶνε τόσον δυσχερὴς ὥστε μένον ἢ μικροβιο-

λογικῇ ἐξέτασις τῶν μεμβρανῶν τούτων ὑποδεικνύει αὐτὴν ἀσφαλῶς. Αἱ μορφαὶ δὲ αὗται εἰσὶ γενικῶς ἀσυγκρίτως ἡπιώτεροι τῆς διφθερίτιδος Κ. (διφθερίτιδος τοῦ φάρυγγος). Εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἀνήκει καὶ ἡ ἐρπητική Κ. καθ' ἣν ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ τῆς εὐτόρης, σπανιώτερον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ φάρυγγος, ἐξανθοῦσι φυσαλίδες μεγέθους κεφαλῆς κερφίδος, βραδύτερον καλυπτόμεναι ὑπὸ λευκῆς ψευδομεμβράνης ἢ πρὸς γένεσιν καὶ ταύτης τῆς Κ. εἶνε ἀγαθὴ πρὸς θεραπείαν δὲ ἐπιτάσσονται γαργαρισμοὶ ἀντισηπτικοὶ καὶ μαλακτικοὶ καὶ ἐπαλείψεις τοπικαὶ διαλύματος καυστικῆς σέδας ἐν γλυκερίνῃ 10 %.

Κύνυχον (Βατ.) *Cynanchum* L. Γένος τῆς εἰκοσῆς τῶν Ἀσκληπιδωδῶν (βλ. λ.). ὅπερ ὑποδηρῶθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς τὰ γένη Ἀλεξίτοξικόν (*Vincetoxicum*), Μαρσδενιάν (*Marsdenia*), Κισνούραν (*Cionura*) κ.α. Τὸ Κ. τοῦ Δισκοκρίδου, ὅπερ συνώνυμον τοῦ Ἀποκύνου (βλ. λ.) τοῦ αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν Κισνούραν τὴν ὀρθοφυῆ (C. ἢ *Marsdenia erecta* L., κοινῶς Ψόριος) κοινὴν ἐν παραθαλάσσιαις καὶ παραποταμίαις τῆς Ἑλλάδος, ἥς ὁ βαρύς τομος χόρτος κατὰ τὸν Δισκοκρίδην «κτείνει κύνες, λύκους, δλώπικας, παρδάλεις» παραχρῆμα δὲ παραλεῖται αὐτῶν τὰ ἱσχία». Ἡ βίβλα αὐτῆς εἶνε ἐν τῶν συστατικῶν τοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Σαλαμίνι μονῆς τῆς Φανερωμένης παρασκευαζομένου φαρμάκου πρὸς τὴν λύσσαν, φύονται δὲ καὶ διάσπορα εἶδη Ἀλεξίτοξικοῦ ἐν ὄρεσι τῆς Ἑλλάδος. [Θ.Χ.]

Κύναιθος. Βλ. Καλάβρυτα ἐν τόμ. Δ' σ. 465, α.

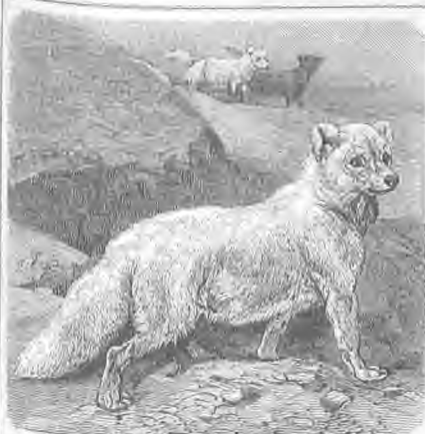
Κύναιθος. Ἀρχαιότατος ἐμνηρίδης (ῥαψωδὸς) ἐκ Χίου, εἰσαγαγὼν κατὰ τὴν παράδοσιν τὴν ὁμηρ. ποιήσιν εἰς Συρακούσας (περὶ τὸ 500 π. Χ.). Ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐσφαλμένως ὡς ποιῆτας τὴν σωζόμενον Ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα. [Χ.Β.]

Κυνελύουρος. Ζῶον ὀρεακτικὸν ἐκ τῶν αἰλουροειδῶν (βλ. πίν. Α' λουροειδῆ, Δ' β), οὗ ἡ μὲν κεφαλὴ καὶ ἡ οὐρὰ εἶναι ὡς ἐπὶ τῶν αἰλούρων, τὸ δὲ σῶμα καὶ αἱ πόδες ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ τοῦ κυνός. Εἶνε ζῶον εὐλόως τιθαπτευόμενον, κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοὴν προσεγγίζον πρὸς τὸν κύνα, ἐν Συρίᾳ δὲ, Ἰνδίαις καὶ τῇ Β' Ἀφρικῇ χρησιμοποιοῦται ἐν τῇ θήρᾳ. Γνωστὰ αὐτοῦ εἶσι δύο εἶδη, ὁ ἀσιατικὸς Κ. (*Cynaelurus jubatus*), παρ' Ἀραβ. Τσιτάχ, ἔχων γένειον καὶ μακρὰν δέσμη τριχῶν ἐπὶ τῶν παρεῶν, χρῶμα δὲ φαῖν μετὰ μελαινῶν κηλίδων, καὶ ὁ ἀφρικανικὸς (C. *guittatus*, ἀραβ. Φαχχάδ), ἀνευ κηλίδων, κατὰ δὲ τὴν κοιλίαν λευκός [Φ.Ι.]

Κυνάρα. Βλ. Κινάρα.

Κύνες (*Rafael Kühner*). Διαπρέπης

ΚΥΝΙΔΑΙ ΚΑΙ ΥΑΙΝΙΔΑΙ.

1. Κύν ο λαγύκω.

2. Κύν ο θώς.

3. Κύν ή αλώπηξ.

4. Ύαινα ή στικτή.

5. Κύν ο λύκος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γερμανός φιλόλογος, γενν. 1802 ἐν Γόττφ., σπουδάζας δ' ἐν Γοττφίη. Ἐγκαταστάθηκε τῇ 1825 ἐν Ἀννόβερ ὡς καθηγητὴς τοῦ ἐκεί Λυκείου ἐπεξέθη κυρίως εἰς τὴν ἑλληνικὴν γραμματικὴν καὶ τὴν Κικέρωνα, εὖ ἐξέδωκε τὰς Tusculanae (α' ἐκδ. 1829). Ἀφοῦ δὲ ἐ-
 ἤμισυσε τὴν Ἀπόπειραν νέας ταξινόμησεως τοῦ ἑλλην. συντακτικοῦ (1829) ὡς καὶ Νέαν ταξινόμησιν τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἑλλην. ῥή-
 ματος (1831), προσέθη εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς ἑκτενέως γραμματικῆς τῆς ἑλλ. γλώσσης «Ἐκτενέως γραμματικῆς τῆς ἑλλ. γλώσσης» (α' ἐκδ. 1834—35, γ' ἐκδ. ὑπὸ Blass 1890 κέ., μετὰφρ. τοῦ Β' μέρους, τοῦ Συντακτικοῦ, ὑπὸ Εὐδ. Σταθάκη, 1879), ἐν ἣ πρώτῳ ἐλα-
 βεν ὑπ' ὄψιν τὴν συγκριτικὴν γραμματικὴν. Μεγίστης ἐκτιμήσεως ἔτυχεν ἡ Μικρὰ γραμ-
 ματ. τῆς ἑλλ. γλ. (α' ἐκδ. 1836) καὶ ἡ Στοι-
 χεῖωδης γραμμ. τῆς ἑλλ. γλ. (α' ἐκδ. 1837),
 ἧς διεδόθη εἰς πλείους ἐκδόσεις ὡς λίαν
 πρακτικὴ διὰ γυμνάσια βιβλίον. Καὶ τῆς
 λατιν. δὲ γλώσσης αἱ ὑπὸ τοῦ Κ. γραμματι-
 καὶ ἔτυχον καλλίστης ὑποδογῆς. Ὁ Κ. ἀπέ-
 θανεν ἐν Ἀννόβερ τῇ 1878. [B.E.]

Κυνή (Κυνή) ἦτοι δέμας κυνὸς ἐσθ-
 μαίνειν ἀρχικῶς περικεφαλαίαν τῆς κεφαλῆς
 ἐκ «δορὰς κυνὸς ποταμίς» (κατ' Εὐστάθιον),
 ἢ ὑπερὸν δὲ καὶ τοιαύτην ἐξ ἄλλου ὕλικου
 πολλακίς δ' ἀ μεταλλῶν κεκοσμημένην ἢ
 ὅλως ἐκ μετάλλου. Μετέπειτα ὀνομαζέτο
 αὐτὴ καὶ ὁ δοριπορικὸς πῖλος, ἰδίως ὁ πλατύ-
 γυρος. Βλ. καὶ Ἀίδος κυνὴ [Σ.Τ.]

Κυνήγυς. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Πυλίων
 κείμενον 20' πρὸς Ἀ τῆς Πύλου μετὰ πληθυσ-
 μοῦ 684.

— 2) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς
 Μεσσηνίας, ἔχον 151 κατ. [Σ.Μ.]

Κυνήδαρος. Χωρ. Νέστου τοῦ δήμου
 Τραγαίας, ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Χαλκί καὶ κα-
 τοικυόμενον ὑπὸ 511 κατ.

Κύνος. Βλ. Δῆλος ἐν τ. Γ' σ. 493, β.

Κυνεῖα (Cynipia). Οἰκογένεια τῶν Ἀρ-
 πακτικῶν ἢ Σαρκοφάγων θηλαστικῶν ζώων
 περιλαμβάνουσα ζῶα ἐκ τῶν γνωστότατων,
 τὸν κύνα, τὸν λύκον, τὴν ἀλώπεκα, τὸν θῶα
 (βλ. τὰ ἰδιαίτ. ἄρθρα καὶ τὴν πλινκὰ Κυ-
 νίδαι καὶ Γαινίδαι). Ἐχουσι 12 δέοντες ἐξ
 ὧν ἀνω καὶ κάτω ἀνὰ 6 τομεῖς καὶ ἐκατέ-
 ρωθεν αὐτῶν ἀνὰ εἰς κυνέδους, ἐκτέ-
 κτως ἀνεπτυγμένους εἰς τὰ ζῶα τῆς οἰκογε-
 νείας ταύτης, θέν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀνα-
 φέρεται καὶ εἰς τὰ ἄλλων οἰκογενειῶν ζῶα.
 Οἱ Κ. εἰσὶ δακτυλοβόλοι, ἔχουσι δὲ εἰς τοὺς
 προσθίους πόδας πέντε δακτύλους, εἰς δὲ τοὺς
 ὀπισθίους τέσσαρας, οἱ δὲ ὄνυχες αὐτῶν δέν
 ἀποκρύπτονται ἐντὸς δερματίνης πτυχῆς ὡς
 οἱ τῶν γαλῶν. [Φ.Ι.]

Κυνεὶα κύματα καλεῖται ἡ πε-
 ρίπου ἀπὸ τῆς 24 Ἰουλίου μέχρις 24 Αὐγού-

στου θερμονάτη περίοδος τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ
 ὄνομα ἔχουσα ἀπὸ τοῦτου, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ
 περίοδος τῆς κοσμικῆς ἀνατολῆς τοῦ ἀστερι-
 σμοῦ τοῦ Μεγάλου Κυνὸς καὶ εἰδικώτερον τοῦ
 ἀστερος Σείριου, ὅστις δὴλ. κατὰ τὸν χρόνον
 τοῦτον ἀνατέλλει συγχρόνως μετὰ τοῦ ἡλίου.
 Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ὁ ἡλ. οὐ διατρέχει τὰς
 μοίρας 120—150 τῆς ἐκλειπτικῆς ἤτοι τὸ
 ζωδιον τοῦ Λέοντος.

Κυνικοὶ ἐλέγοντο οἱ ὁπαδοὶ φιλοσοφί-
 κης σχολῆς ἣν ἱδρυσεν ὁ Ἀντισθένης (βλ. λ.)
 περὶ τὸ 380 π. Χ. ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ χω-
 ρίου Κυνοσάργου ὅπου ἐδίδασκεν ὁ σχολάρ-
 χης αὐτῶν. Τὰς ἀρχὰς τῶν Κ. βλ. κυρίως
 ἐν τῇ περὶ Ἀντισθένους ἀρθρῷ. Ἐκ τῶν δι-
 παδῶν δὲ τῆς σχολῆς γνωστότατοι εἶναι ὁ Διο-
 γένης, ὁ Κράτης, ὁ Μενέδημος καὶ ὁ Μένιπ-
 πος, μεθ' ὧν ἀνεπτύχθη ἐξ αὐτῆς ἡ στωικὴ
 σχολή· μέλις δὲ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρα-
 τῶν ἐφάνη ἡ ἐπιτετηθευμένη καὶ ἀνόητος
 μορφή τοῦ κυνισμοῦ, ἣν ἐτικῶψε δητικώτατα
 ὁ Λουκιανός. [T.M.E.]

Κυνόγλωσσον (Bot.), Cynoglossum
 L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Τραχυρρυλιδῶν
 ἢ Βοραγινιδῶν. Πόσι τῆς Β εὐκράτου ζώ-
 νης, ἀλλοτὶ φαρμακευτικά. Ἐκ τῶν εὐαρί-
 θμων εἰδῶν τὰ γνωστότερα εἰσὶ Κ. τὸ φαρ-
 μακευτικόν (C. officinale L.) καὶ τὸ ἐν Ἑλ-
 λάδι κοινότατον Κ. τὸ γράπτον (C. pictum
 Ait. κοινῶς Σκυλόγλωσσα καὶ Γοργόγλανι)
 εἰς ὃ ἀναφέρεται καὶ τὸ δμῶνυμον φυτὸν
 τοῦ Διοσκορίδου. [Θ.Χ.]

Κυνόδοντες. Βλ. Κυνίδαι, Ὀδόντες.

Κυνόδων ὁ δάκτυλος (Bot.), Cy-
 nodon Daetylon L. Φυτὴν τῆς οἰκογεν. τῶν
 Ἀγρωστωδῶν. ἡ κατ' ἐξοχὴν «Ἀγρωστὶς»
 τῶν ἀρχαίων καὶ ἰδίως τοῦ Διοσκορίδου, κοί-
 νῶς τὴν σήμερον Ἀγρίδα ἢ Ἀγλωστο καὶ
 ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ἀγαίου «Αἰούστρας»
 (γαλλ. Pelit chiendent). Κοινότατον σχε-
 δὸν καθ' ἑλὴν τὴν γῆν, ἀρθνον δ' ἐν Ἑλλάδι
 ἐν ἐργασίμοις καὶ ἀμμιόδοις καὶ ἀνίκμοις τό-
 ποις, εἰνε ὀχληρὸν ζιζάνιον ἐν ταῖς κήποις,
 εὐχρηστον δὲ ὡς τροφὴ κτηνῶν, τὸ δὲ γονα-
 τῶδες καὶ ἔρπον ρίζωμα αὐτοῦ γενικῶς ἐν
 χρήσει ὡς «Ἀγρίδα» ἔχει τὰς αὐτὰς φαρ-
 μακευτικὰς ἰδιότητες τοῦ τῆς γνηίας ἐκ τοῦ
 Triticum ἢ Agropyron repens L. ἦτοι
 τῆς Radix Graminis albi (βλ. λ. Ἀγρωστὶς).

Κυνοκέφαλος. Βλ. Πιθηκοί.

Κυνοκράμνη (Bot.), Cynocranthus
 Gärtn. Ὀνομασία κατὰ τὸν Διοσκορίδην φυ-
 τοῦ τῆς Ν Εὐρώπης ἦτοι τῆς Κ. τῆς ἀρου-
 ραίας (C. agrestis G., ἢ Ὠκλυγίνος, The-
 lygonum Cynocranthus κατὰ τὴν Αἰνυαίον)
 ἀποτελοῦσης τύπον μικρᾶς οἰκογενείας (Cy-
 nocranthaceae) συγγενεούσης τοῖς Κινιδί-
 σιν. Εἶνε πόα ἐπέτειος μένουσας ἔχουσα τὰ

νόθη αφανή κατά τὰ γόνата τοῦ καυλοῦ πρὸς τὰ φύλλα προσκείμενα τὰ ἔχοντα παράφυλλα. Κοινοτάτη ἐν Ἑλλάδι: ἐν ἐργασίμοις τόποις (κοινῶς Συγγάκι) ἔχει κινητικὴν δύναμιν κατὰ τὸν Διοσκορίδην. [Θ.Χ.]

Κυνομύριον. Βλ. Βαλανοφορεϊώδη.

Κυνοπιόστης. Κώμη Κερκύρας τοῦ δήμου Μεσσηριῶν, κατεμένη 15' πρὸς Δ τῶν Καρτελλάνων καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 1103 κατ.

Κυνοραϊστής. Βλ. Κρότων.

Κυνόροδον (Bot.) ἡ Κυνορόδον. Ἀρχαία ὄνομασία κατὰ τὸν Θεόφραστον εἰδους ἀγρίας ροδῆς, πιθανῶς τῆς *Rosa canina* L. (κοιν. Ἀγριοστριανταφυλιά) [Θ.Χ.]

Κυνόσκραγες. Γυμνάσιον τῶν ἀρχ. Ἀθηναίων ἱερὸν τῷ Ἡρακλεῖ, κείμενον ἐν τῷ δήμῳ Διομεσίων πλησίον τοῦ δήμου Ἀλωπεκῆς καὶ πιθανῶς παρὰ τὸν Λυκαῆτόν. Ἐν αὐτῷ ἐδίδασκεν ὁ Ἀντισθένης ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐκ τοῦ Κ. Κυνικῆς κληθείσης φιλοσοφικῆς σχολῆς. [Α.Α.]

Κυνόσθιον (Bot.) ἡ Κυνοσθία. Ἀρχαία ὄνομασία τῆς κοινοτάτης ἐν Ἑλλάδι ἀναρριχωμένης Ῥοδῆς τῆς θειθαλοῦς (*Rosa sempervirens* L., κοιν. Ἀγριομοσχιά ἢ Ἀγριοστριανταφυλιά). [Θ.Χ.]

Κυνὸς κεφαλαί ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῃ ἑσπερίᾳ τινὲς ἀπότομοι παρὰ τὴν ἀρχ. πόλιν Ἐκτότουσαν ἐν Θεσσαλίᾳ Δ τῶν Φαρσάλων, νῦν Καραβάγ ἢ Μαῦρο βουνὶ ὀνομαζόμενοι. Παρ' αὐτὰς ἡγήθη Φίλιππος ὁ Κ' τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου ὑπάτου Τίτου Κοϊντίου Φλαμίνιου (197 π. Χ.)

Κυνόσουρα ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίους 1) χερσάνητος τῆς Σαλαμίνας μακρὰν προεκτεινόμενη εἰς τὸν περὶ τὴν τῆς Σαλαμίνας πρὸς τὴν Ψυτταλείαν νῆσον, 2) χερσάνητος περιχλίσουσα ἐν ΒΑ τὴν κόλπον τοῦ Μαραθῶνος, νῦν Κάβο Στόμι. [Α.Α.]

Κυνόσουρα (Bot.), *Cynosuavis* L. Γένος Ἀγρωστωδῶν. Τὰ κοινότερα εἶδη εἰσὶν Κ. ἡ λερωτὴ (*C. cristatus* L.) καὶ Κ. ἡ ἐχινώδης (*C. echinatus* L.) εὐχρηστος ὡς χιλός. [Θ.Χ.]

Κυνὸς σῆμα. Ἀρχ. ὄνομα τοῦ παρὰ τὴν ἀρχ. Μάδον ἀκρωτηρίου τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἐφ' οὗ νῦν τὸ φρούριον Kilid-il-Bahr. Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα τάφου τῆς εἰς κύνά μεταμορφωθείσης Ἐκάτης.

Κυνουρέα ἐκαλεῖτο ἡδὴ παρ' ἀρχαίους χώρα τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου Παλάγου μεταξὺ τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς Λακωνίας, διὸ καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦτο τὸ μῆλον τῆς ἑρίδος μεταξὺ Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων (κυρίως δὲ τὸ Β μέρος αὐτῆς ἢ Θυρέας, βλ. Θυρέα). Νῦν δὲ ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνήκουσαν εἰς τὸν νο-

μὲν Ἀρκαδίας, περιλαμβάνουσαν δὲ τοὺς δήμους Λιμναίου (μετὰ τῆς πρωτεύουσας Ἀσωνίδου, Βερβαίνων, Βρασιῶν, Γλυπτίας, Ἀλιανῶν, Θυρέας, Πάρνωνος, Σελινόουτος καὶ Τανίας, ἔχει δὲ κατ. 28 535 ἐν ἑλμ [Μ.Σ.]

Κυντελιανός. Βλ. Κουντελιανός.

Κυνύκειναι καλεῖται ζῷα τινα μεταξὺ τῶν Κυνιδῶν καὶ τῶν Ταινιδῶν τεταγμένα, καθέσσαν ἑ, οὗσι τῶν μὲν τὸ σῶμα, τῶν δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας. Ζῶσι καθ' ὁμάδας ἐν ἀγρ. καταστάσει εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀφρικῆς. [Φ.Ι.]

Κυνῶν πόλις ἐκαλεῖτο μητρόπολις ἐν τῇ ἑπτανήσῳ τῆς Αἰγυπτου, ἐπὶ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Νείλου, κέντρον τῆς λατρείας τῆς θεοῦ τῆς Ἀνουθεως τῆς κυνοκεφάλου. [Α.Α.]

Κύνωψ. (Bot.). Φυτόν κατὰ τὸν Θεόφραστον ὅπερ πιθανῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ Ἀρνόγλωσσον (βλ. λ.) τὸ φύλλιον. Τὸ δὲ Α. ὁ κύνωψ (*Plantago Cynops* L.) εἶνε ἕτερον εἶδος φυόμενον ἐν τῇ Α Εὐρώπῃ. [Θ.Χ.]

Κυπαρισσῆες κόλπος. Ὁ ἐκτεινόμενος πρὸς Δ τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τοῦ Ἰχθύος ἀκρωτηρίου (τοῦ Κατακόλου) μέχρι τῶν Φιλιατρῶν, εἰς ὃν χύνονται οἱ ποταμοὶ Ἀλφειὸς, Νέδα, ποτάμι τῆς Κυπαρισσίας καὶ μικρότεροι χειμάρροι, ἀνευ λιμένων, πλὴν τῶν ὁρίων Κατακόλου καὶ Κυπαρισσίας. Ὀνομάσθη ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Κυπαρισσίων. [Γ.ΠΔ.]

Κυπαρισσία. 1) Παράλιος κώμη καὶ χειμερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ζάρακοι, πρὸς τὸ Μυρτίον Πέλαγος, ἀπέχουσα 6 ὥρ. ἀπὸ Μολάων ΒΑ. Κάτ. 707.—2) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀταλάντης, μετὰ 183 κατ. [Μ.Σ.]

Κυπαρισσία. Πόλις τῆς Τριφυλίας μετὰ 4 707 κατ., ὑπαγομένη εἰς τὸν νομὸν Μεσσηνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐμωνύμου δήμου. Ἀπέχει 9 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Ναυαρίνου καὶ 3 ὥρ. ΒΑ τῶν Φιλιατρῶν, κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ΒΑ προπόδων τοῦ ὄρους Ψυχροῦ (1115 μ.) εἰς τοποθεσίαν θελκτικὴν κατὰ φύτον καὶ ἀποπτον ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς ὁποίας ἀπέχει 25' ἢ 3 χμ. Διατέμνεται ὑπὸ ἐδῶν εὐθυγράμμων ὁπισσῶν καὶ κανονικῶν, κομμεῖται δὲ καὶ ὑπὸ εὐρυχωροῦ καὶ ὠραίας πλατείας κειμένης παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑπερκειμένου μεσαιωνικοῦ φρουρίου. Τὸ κλίμα τῆς Κ. εἶνε εὐχραές καὶ ἡ γῆ εὐφορώτατη παράγουσα ἱκανὴν ποσότητα σταφίδος, μέλι, σίτον, ἔλαιον, τυρόν, οἶνον, βάμβαν, βαλανίδια, σῦκα, τρέφουσα δὲ καὶ πτηνὴν διάφορα ἀνιάζει δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον. Σχεδὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως κεῖται ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος παρὰ τὸν ὅποιον τοποθετεῖται ὁ ἀρχαῖος ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Κυπαρισσίας, πρὸς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἡ λεγομ. Μητρόπολις. Καὶ εἰς τὰ ἐρείπια δὲ τῆς

ἀκρεπόμενους σώζονται στρώματα δολιχέρη ἀρχαίων ἀγκυλίων. Ἡ μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς θαλάσσης χώρα καλεῖται Φόρος, θέσις δὲ ἐν αὐτῇ (5' ἀπὸ τῆς πόλεως) Καλαμιά. Ἐνταῦθα εὑρέθησαν παρὰ ἡρεσιωμένον παρεκκλήσει πολλοὶ μεγάλοι ἀγκυλίοι, βάρεις καὶ σπόνδυλοι ἰωνικῶν κιόνων, ἐπιστύλια, ὡς καὶ ἀσπασμάτα γλυπτικῶν ἔργων. Ἐάν ἡ εἰκασία, ὅτι ἡ θέσις τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς εἶνε ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, εἶνε βέβαιος. Τότε πιθανῶς ἐνταῦθα ἔκειτο ὁ ἐπίσημος ὑπὸ τοῦ Πausaniου ἀναφερόμενος ναὸς τοῦ Ἀπέλλωνος. Ἡ σκιάλα τῆς Κ. εἶνε ὁ μέγιστος τῶν πελλῶν ὅρων εὖς σχηματίζει ἐνταῦθα ἡ θάλασσα, προστατεύεται δὲ ἀπὸ τοῦ 1865 διὰ κρηματοβραύτου. Οὐ μακρὰν τὴν «μαγαζιῶν» ἀναβλίζει ἡ πηγὴ Κρυόνερα, πρὸς ΝΑ δὲ καὶ τὸν φάρον ἡ πηγὴ Ἀγ. Λουναυδῆ, ἥς τὰ ὕδατα ῥέουσιν ἐν κοίτῃ περιβαλλομένη ὑπὸ βράχων ἀγκυλίων ἐνταῦθα τοποθετοῦσι τὴν πηγὴν Διονυσίδα ἣν ἥνοιξ κατὰ τοὺς μύθους ὁ Διόνυσος πλήξας τὸν βράχον διὰ τοῦ θύρου. Μεγάλῃ πανήγυρις ἐμπορικῇ τελεῖται ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς 8—10 Σεπτεμβρίου. Τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως καὶ ἄλλας λεπτομερεῖας βλ. ἐν λ. Ἀρκαδία.

Ὁ 3 ἡμ. ο.ς Κυπαρίσσιος περιλαμβάνει ἐκτός τῆς πρωτεύουσος 15 χωρία, ὧν τὰ ἀξιολογώτερα εἶναι Ἀρμενίων, Ράχαις, Ψηλὰ καὶ Φαραλλάδα. Ἔχει δ' ἐν ὅλῳ 7652 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Κυπαρίσσια. Χωρ. τοῦ δήμ. Γόρτυνος, κείμενον παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ πρὸς Ν τῆς Καρυταίνης (ὥρ. 1. 20') οἰκοῦμενον δὲ ὑπὸ 331 κατ.

Κυπαρίσσιος (Bot.). Εἶδος Τιθυμάλου κατὰ τὸν Διοσκουρίδην, ἥτοι τὸ Εὐφώρδιον (βλ. λ.) ὁ Κυπαρίσσιος (*Euphorbia Cyperissias* L.). [Θ.Χ.]

Κυπάρισος (Bot.), *Cyperus* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κωνοφόρων ἀποτελοῦν μετὰ τοῦ Ἀρκεύθου καὶ ἄλλων τινῶν γενῶν ἰδιαν φυλὴν, τὴν τῶν Κυπαρίσσειδων. Δένδρα ἀειθαλῆ τῆς Β. εὐκράτου ζῶνης ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀμερικῇ. Ἐν Εὐρώπῃ δὲ μόνον εἶδος ἡ κασιγνήτος Κ. ἡ ἀειθαλὴς (C. sempervirens L. Κυπάριτος κατὰ τὸν Θεόφαστον), οὕσα αὐτοφυὴς ἐν Κρήτῃ ἀπανταχοῦ δὲ καλλιεργουμένη ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ καὶ Ἀνατολῇ. Μνημονεύεται ὑπὸ Ὁμήρου («εὐδωδὴς Κ.»). Τὸ ἔϋλον τῆς Κ. φημίξεται διὰ τὴν σκληρότητα, τὴν εὐωδίαν, τὸ ἀσπές καὶ ὡς οὐδέλως εἰς σκυληκοβρωσίαν ὑποκειμένου. Ἦτο ἱερὰ τῇ Πλούτῳ καὶ ὡς ἐμβλημα τῆς μεγαγχολίας καὶ τοῦ πένθους εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐπιτύμβιον δένδρον, μάλιστα παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς. Ποικιλίαι αὐτῆς εἰσὶ Κ. ἡ πυραμαειδής (C. fastigiata DC.) καὶ Κ. ἡ ὀριζώντιος (C. horisontalis

L. κοινῶς Κυπαρίσις παρταγλὸ). Ἡ ῥητινὴ τῆς Κ. ἦτο ποτὲ φαρμακευτικῇ, καθὼς ὁ φλοιὸς καὶ οἱ καρποὶ (κυπαρίσσηλα). Τὸ ἐν τοῦ ἔϋλου αἰθέριον ἔλαιον μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι πρὸς ταριχεύειν τῶν νεκρῶν. [Θ.Χ.]

Κυπάρισσης (Μυθολ.) Νεανίας λίαν ἀγαπητὸς τῇ Ἀπόλλωνι. Φανεύσας ἐξ ἀπροσέβας ἡμερον ἔλαφον, ἐλυπήθη τόσον ὥστε παρεκίλεσε καὶ μεταμορφωθῆ εἰς τὸ ἐμῶνυμνον αὐτοῦ δένδρον. Κατ' ἄλλον μῦθον ἡ μεταμόρφωσις ἐγένετο ὅτε ὁ Κ., γένος Κρήτης, ἔφυγεν ἵνα διαφυλάξῃ τὴν ἀγνότητά του διακόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀπέλλωνος ἡ τοῦ Ζεφύρου εἰς τὸν ποτ. Ὀρόντην ἐν Συρίᾳ. [Δ.Μ.Κ.]

Κυπάριστος. Χωρ. τοῦ δήμου Μέστης τῆς Λακωνίας, μετὰ 94 κατ. [Μ.Σ.]

Κύπειρον. Βλ. Κυπειρώδη.

Κυπειρώδη (Bot.) *Cyperaceae*. Οἰκογένεια Μονοκωτυληδόνων φυτῶν ἔχοντων ἐξιν ἀγρωστοειδῆ, καλὰ μὲν θύμῳ τρίγωνον, φύλλα κατὰ $\frac{1}{2}$ τεταγμένα μετὰ κολῶν κλεισμένων ἀνά τρία. Εἶδη 2000 ἀπανταχοῦ τῆς γῆς εὐόμενα. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Κάρψης (βλ. λ.), Σκίρπος (*Scirpus* L.), Ἐριφύρον, τὸ πρότυπον Κύπειρος ἢ Κύπειρον (*Cyperus* L.) κ.α.π. Τοῦ τελευταίου τοῦτου τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶ Κ. ἡ εἰς ὁμομορφία (C. esculentus L.), αὐτοφυὴς καὶ καλλιεργουμένη ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀλλαχοῦ χάριν τῶν θρεπτικῶν καὶ ἐλασιούγιον ριζωμάτων αὐτῆς (κοινῶς Μάννες). Κ. ἡ στρογγύλη (C. rotundus L. ἡ κατ' ἐξοχὴν Κ. τοῦ Διασκορίδου) κοινὴ ἐν Ἑλλάδι, ἥς τὰ ριζώματα ἀρωματικά, ἄλλοτε φαρμακευτικά, νῦν δ' ἐν χρήτῃ ὑπὸ τῶν οἰνοποτῶν ὡς ἀντιμεθευστικά (κοινῶς Κύπειρη). τέλος Κ. ὁ Παπύρος (C. Papyrus L.) ἐν Συρίᾳ καὶ τῇ Β' Ἀφρικῇ, ἐκ τῆς ἀντερῖωνος τῶν παχίων καὶ τριγώνων καυλῶν τῆς ὁποίας παρασκευάζον ἐν Αἰγύπτῳ τὸ πάλαι τοὺς «Παπύρους» (δὴλ. τὴν χάρτην τῶν ἀρχαίων). [Θ.Χ.]

Κυπελλοφόρα (Bot.), *Capuliferæ*. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων Ἀπατάλων φυτῶν. Φυτὰ μόνοντα ὧν αἱ ἀρρενες ἀνθεστῆσαι πάντοτε ἰσχυρότεροι. Τὰ ἀνθη ἀσχημα ἐκ περιγόνιου συνιστάμενα, οἱ χῶροι τῆς ὑδοθήκης μονόσπερμοι ἢ δισπερμοί, ὁ καρπὸς μονόσπερμος καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κέρου περιέχοντες ἐν κυπέλλῳ συγκειμένῳ ἐκ βρακτείδων. Πάντα εἰσὶ δένδρα ἢ θάμνοι μετὰ φύλλων σπειροειδῶς τεταγμένων καὶ φερόντων ἐκάστου ἀνὰ δύο παράφυλλα. Εἶδη 400, τὰ πλεῖστα ἀνήκοντα τῇ Β. εὐκράτῳ ζῶνῃ, πολλάκις σχηματίζοντα δάση, ὡρελιμώτατα δὲ τῇ ἀνθρώπῳ κατὰ πολλά. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Ἀρβύς (*Quercus*), Κάρπινος, Καστανία, Κέρυλος, Ὀξὺς (βλ. τὰς λ.) κ.α. [Θ.Χ.]

Κυπέλλωσις καλεῖται ἐν τῇ μεταλ-

λευτική τρόπος τις εξαγωγής του καθαρού μετάλλου, κυρίως προς εξαγωγήν του θρυγμένου από των μεταλλευμάτων αυτού χρησιμεύουσας. Ο γαληνίτης π. χ. τήκεται εν κυπέλλω, ήτοι λεκάνη επεστρωμένη δια στρωμάτων στερεάς παρώδους τέφρας δατών και ξύλων, και διαπυρρύνεται, έμφυσωμένου εν αυτή επί της επιφανείας αυτού σφδραυ βύματα άέρος· ούτως δ μέλν έθας μετά του έξυγόνου του θέρους ενούται εις έξειδίου μελύδου, όπερ τοϋτο μέν άπέρχεται ως καπνός, τοϋτο δέ αναπίνεται υπό της παρώδους τέφρας ή επιπολάζον ως ελαφρότερον εκχύνεται εν πλάγιον όπών· θραύρουμένου δ' ούτω βαθυμδέν έλου του μολύβδου υπολείπεται· εν τω κυπέλλω καθαρός δ άργυρος. [Δ.Κ.]

Κύπρια (Ζωολ.). Πρότυπον γένος της οίκογενείας των Κυπρινιδών, άνηκούσης εις τα Προσθωράγγια Κεφαλοπόδα Μαλάκια, χαρακτηριστικόν δ' έχούσης ότι ο τελευταίος έλγμος του άστράκιου περιβάλλει πάντα· τους λοιπούς εξ έλκκληρου ή μικρόν καταλείπων μέρος. Γνωστότερον των ειδών είνε Κ. ή τριγυρίς ζώσα εις τόν Ινδικόν Ωκεανόν. [Φ.Ι.]

Κύπρια. Βλ. Έπικός κύκλος.

Κυπριανάδες. Χωρ. του δήμ. Άκρολοφίων, απέχον 40' από Καρυσάδες μετά 238 κατοίκων.

Κυπριανός (Thascius Caecilius Cyprianus) άγιος της Δυτ. Έκκλησίας. Έγεννήθη τω 200 εν Καρχηδόνι, όπου κατέπιν ύπηρξες διδάσκαλος της ρητορικής και έγένετο τω 248 Έπίσκοπος. Ουν έλίγια έπαθεν εν των τότε διωγμών της Έκκλησίας, υπέστη δέ τόν μαρτυρικόν θάνατον τω 258 εν Καρχηδόνι. Είς τα συγγράμματα αυτού De unitate ecclesiae υπεστήριζει κυρίως τήν έξουσίαν των Έπισκόπων, άρνείται δέ πάνσαν ύπεροχην του άρχιεπισκόπου Ρώμης. Τό σπουδαιότερον έργο του Κ. είναι αί «Επιστολαί» (81). [Β.Ε.]

Κυπριανός. Χωρ. του δήμου Λαυρίου, έχον 560 κατ. [Μ.Σ.]

Κυπρίνος (Ζωολ.). Τό πρότυπον γένος της οίκογενείας των Κυπρινιδών, ίχθύων άνηκόντων εις τήν τάξιν των Τελεοστέων, ζώντων εις τά γλυκύα ύδατα από φυτών και μικρών ζωαρίων, έχόντων δέ σιαγόνας βραχείας και νωδός, τά δέ κατώτατα λαρυγγία δατά δι' ίσχυρών δδόντων καθωπλισμένα. Τό γένος των Κ. έχει επί της σιαγόνος 4 γένητα. Γνωστότατα δ' αυτών είδη είναι Κ. δ γνήσιος (Cyprius cyprius), κοινώς χρυσόψαρο, (προσινόφατος μετά χρυσωσίων αναλήψεων) και Κ. δ χρυσόχρους (C. auratus), εκ των ύδατων Κίνας και Ιαπωνίας καταγόμενος και φερόμενος έντς

μεγάλων υελίνων θαλείων μετά γλυκός ύδατος συχνά θανατούμενου ως κόσμημα των αίθουσών. [Φ.Ι.]

Κυπριόδιον (Bot.), Cypripedium L. Γένος της οίκου των Όρχεοειδών. Είη πολυάριθμα υπό τους τροπικούς ών τινα καλλιεργούνται χάριν των ώραιότατων άνθέων αυτών. Έν μόνον είδος είνε Ευρωπαϊκόν, τό σπανιώτατον εν Έλλάδι Κ. τό υποδερματιόν (C. Calceolus L.). [Θ.Χ.]

Κυπρίτης. Όρυκτόν εξ ύποξειδίου του χαλκού αποτελούμενον (Cu₂ O), εις κυστάλλους του κανονικού συστήματος ή και μάζας χειροπληθείς εύρισκόμενον, ήμισιαφές, έχον σκλη. 3. 5 και είδ. βάρος 5. 7. Λάμπην μεταλλικην δαμαντοειδή, χρώμα έρυθρόν ή καπτανέρυθρον. Έντς των εξών διαλύεται. Εύρίσκεται πολλαχού της Ευρώπης και παρ' ήμιν εν Άνδριτσάνη. Μήλω Πάρω, Λαυρίω κλπ., είνε δέ εξέλεγον μετάλλευμα εξ ου εξαγεται χαλκός. [Δ.Κ.]

Κύπρος. Όνομασία τουτου κατά τόν Διοσκωρίδην. Βλ. Λαυωνεία.

Κύπρος. Μεγάλη νήσος εν τω ΒΑ μέρει της Μεσογείου, φέρουσα εν τη αρχαιότητι και τά δνδρατα Κρύστατα, Κεράστεια (Κεραστία, Κεραστίς, Κεραστιάς), Άμαθουσία, Άκμαντίς, Μηιονίς, Μακαρία, Σφήκεια, Όριώθης και Όριούσα, Άερία, Άσπελία, Κελινία, Πάρος, Θαρτίς, Γολγοί, Ζωηγράρος, Κίτιον (Κέθημα, Χεττίειν), καίτοι παρ' τοίς Έλλησι συγγραφούσι μόνον τό Κύπρος ήτο εν χρήσει. Η νήσος κείται υπό 29° 55'—32° 15' Α μήκος από Παρισίων και 34° 30'—35° 40' Β πλάτος. Μέγιστον μήκος έχει (Α προς Α) 225 χμ., μέγ. πλάτος δέ (Β προς Ν) 75 χμ. και έμβλ. 9601 τχμ. Από της Τραχείας Κιλικίας χωρίζεται διά του Κιλικίου Αΐλδωνος (70 χμ.), ή δέ από της Συρίας απόστασις είνε περ. 150 χμ. Τό σχήμα της Κ. παρεδύλλετο υπό των αρχαίων προς τό σχήμα δέρματος βοός. Άκρωτήρια ύπάρχουσιν έπισημότερα τό ΒΑ Δεινάρειον (νυν Άγ. Άνδρέας), μετά των πρό αυτο νησιδίων, άτινα παρ' αρχαίους έκαλύοντο Κλειίδες, νυν δέ ή μεγαλύτερα Πεντάρα· τό ΝΑ Πηδάλιον, έσωκλείον μετά του Δειναρέτου τόν κόλπον της Σακαρινός (νυν Φαμαγούστας)· επί της Ν παραλίας τά άκρωτ. Θρόνσι (νυν Πόλα), Αδδες (ν. Κίτι)· επί της χειρονήσου Κευρίου τά άκρ. Κευριάς (ν. Γάτα) και Ζευγάρι· δυτικώτερον τά Λευκόν και Ζεφύριον· επί της ΒΑ παραλίας τά Άκάμας (ν. Άρκαούτης) και Καλλίνουσα (Πύρρον), σχηματίζοντα τόν κόλπον Χρυσόχους· και τέλος επί της Β παραλίας τό άκρ. Κρόμμυον (ν. Κερμακίτης) περιτορίζον προς ΒΑ τόν κόλπον του Μόρρεν ή Πενταγείας. Φυσικώς ή νήσος διαιρείται εις 3 τμήματα, 1) τό ΝΑ

δρεινόν, καλυπτόμενον υπό όρεοσυστάδος ήτις υπό των όρχαίων κυρίως "Όλυμπος έκολείτο (ήψηλότερα κορυφή νυν καλείται Τρόδος, 2010 μ., άλλα δέ τμήματα "Αώς, "Αδελφοί κλ.), λήγει δέ προς ΒΔ έν τώ άκρ. "Ακάμαντι και Α έν τώ σημεριν Σταυροδυνί καλουμένω όρει· 2) την Η στενήν παραλίαν ήν περικλείει προς Ν μακρά άλυσος μέλις άνω των 1000 μ. ύψομένη, μή φέροντα δέ έν τη άρχαιότητι ίδιον όνομα έτις τοῦ Α κλάδου επίσης "Όλύμπου καλούμενου (άλλα όρη της σειράς είναι το Βουραβέντον και το Πενταδάκτυλον)· λήγει δέ το τμήμα τούτο προς Α ες την μικράν χερσάνησον Καρπασίαν (τήν Βοός ουράν των άρχαίων)· 3) το μεταξύ των όρεοσυστάδων πεδινόν μέρος, έπερ διαστειροῦται μόνον υπό τινων λόφων, είνε δέ ευφορώτατον και άρβυλάται υπό των σημαντικωτέρων ποταμών, ών ο Πεδιαίος (ν. Πηλίας) μετά τοῦ παραποτάμου τοῦ Γιαλιά (ό άρχ. "Αώς)· πηγάζει επί τοῦ "Αώου και χύνεται διά της πεδιάδος Μεσοορίας (κοινώς Μετάρκας) ες τόν κόλπον της Σαλαμίνας, ο δέ Κλάριος (νυν Καρκώτης ή Κάρης) και ο ποτ. τοῦ Μόρρεν ες τόν κόλπον τοῦ Μόρρεν. "Άλλοι μικρότεροι ποτ., μή διαρρέοντες την πεδιάδα έκεινην είναι ο Βώκαρις (ν. Διερζιος), ο Δύκος (ν. Κούρης) και ο Τέτιος (ν. Βασιλοτάμον) άπαντες προς Ν διευθυνόμενοι. Οι πλείστοι των ποταμών μόνον τόν χειμώνα έχουσιν άρκετά ύδατα. "Αξιοσημειώται λιμναι είναι μόνον αι τοῦ Κίτσιου και της Λεμνισοῦ, χρησιμεύουσαι ως πλουσιώτατα άλσος, ως και το παρὰ τὸ Παρალიμνί έλος. Το κλίμα έν γένει είνε θερμόν ες τα Ν μέρη, γλυκύτερον δέ ες τα Β και τα όρη, άτινα έχουσι κοιλιάδας γραφικότητας και ωραιά θέσση (κυρίως ο "Όλυμπος). "Η γή είνε ευφορώτατη άλλα ή γεωργία καπως παραμελημένη συνεπεία των πολλών περιπετειών ής υπέστη ή νήσος. Τα κύρια προϊόντα της νήσου είναι σίτος και κριθή, βάμβαξ, έσπερίδοειδ ή εξαίρετος σίνος (ή ήδυτάτη Κομμανταρία) κκλ. Προς δε τα όσα διδουσι λαμπράν έυλειαν· ή δέ κτηνοτροφία είνε ελίγον ανεπτυγμένη. Αιμένες φυσικά δέν υπάρχουν· ήδη έν τη άρχαιότητι ο της Σαλαμίνας ήτο τεχνήτος, κατεσκευασμένος διά κυματοθραυστών συνδεομένων μετά των πρό τοῦ λιμένος σύρτεων· έτερος λιμνών τεχνήτος είνε ο της Λεμνισοῦ αποπερατωθείς τῷ 1881.

Κατά την άρχαιότητα αι πόλεις Πάφος, "Αμμοῦς και "Ιδαλιον ήσαν γνωσταί ως κέντρα της λατρείας της "Αφροδίτης, σημαντικῶς άρχήθον θεας, ής ή λατρεία διεδόθη έν Κ. άνα τας λοιπας έλλην. γήρας και ήτις έκαλείτο διά τούτο και Κυπρία ή Κυπρία. "Άλλαι αξιόλογοι πόλεις ήσαν Κίτιον, Σαλαμίς, Κερύνεια, Λάπαθος, Σόλει, Μόριον και Κούριον. Μεγάλη ήτο ή παραγωγή σίτου, οίνου,

σύκων, μέλιτος κλ., πολυτιμών λίθων και άλλων μετάλλων, ιδίαι δέ χαλκῷ, παρὰ Λατίνοις ας κυρίως καλούμενου, ένπρ κυρίως παρήγον τα παρὰ την Ταρσύν και τούς Σόλους μεταλλεία. Κατεσκευάζοντο δ' έν Κ. και τάπητες και άλλα πολυτιμα ύφασματα. Οι πρώτοι έποικοι ήταν Φοινίκας, άλλ' ένωρίς έγκατεστάθησαν έν Κ. "Έλληνες αποικοι, δι' ών ελίγον κατ' ελίγον έξέλληνισθη άπαντα ή νήσος· ώμίλειον δ' εῖται ίδιαν διαλεκτον της έλληνικῆς και μεταχειρίζοντο ιδιαιτέρως χαρακτηρισχ γραφικῶς άμείους ειλημμένους έν των φοινικίων, ών ή άντίγωνισι μέλις εσχάτως κατορθώθη. "Η νήσος υπεταγή περί το 550 π. Χ. ες τόν βασιλέα "Αμασιν της Αίγύπτου, μεθ' ής περιήλθε τῷ 525 π. Χ. ες την έπικυρ αρχίαν των Περσών επί Καμβύσου. "Επανειλημμέναι αποπειραι των "Αθηναίων ν' άποσπασοῦ την νήσον από των Περσών εσχον μένον παροδικά άποτελέσματα· ήρχον δ' ες τας σπουδαιοτέρας πόλεις, ως κυρίως έν Σαλαμίνη, ίθαγενείς θυνάσται, όντες φόρου υπετέλεις ες τόν βασιλέα της Περσίας, γινόμενοι δέ ένίοτε και ογεδόν ελως ανεξάρτητοι, ως Εδαγόρας ο Α' της Σαλαμίνας (410—374 π. Χ.). Μετά την έν "Ισοῦ μάχην υπεταγή ή Κ. ες "Αλέξανδρον τόν μέγαν, θανόντος δέ τούτου περιήλθεν ες τόν Πτολεμαίον της Αίγύπτου. "Εκ των χειρών των Πτολεμαίων μετέβη τῷ 58 π. Χ. ες τας των Ρωμαίων και μετά την διαίρεσιν τοῦ ρωμαϊκού κράτους άνηκεν ες τούς Βυζαντινούς. Τῷ 1184 επανέστη έν Κ. "Ισαακ ο Κομνηνός κατά τοῦ αυτοκράτορος "Ανδρονίκου τοῦ Α' και έκράτησε της νήσου μέχρις ότου ο "Ριχάρδος Α' της "Αγγλίας έδωκεν αυτήν ως τιμάριον ες τόν σίκον Λεοντιάνην. Μετά την λήξιν του σίκου τούτου έν τῷ κρηνι κλάτῳ κύριος της νήσου έγινετο ο νεύος άπόγονος αὐτοῦ "Ιακώβος· τούτου σύζυγος ήτο ή Αίκατερίνη Κορνάρου, ήτις μετά τόν θάνατον τοῦ "Ιακώβου (1472) ανέλαβε την έξουσίαν διά τόν ανήλικον υιόν αὐτῆς, υπεχρεώθη όμως τῷ 1489 νά παραχωρήση την νήσον ες τούς συμπατριώτας της "Ενετούς. Ουτοι ήρχον αὐτῆς μέχρι τοῦ 1570—71, όποτε οι στρατηγοί Σελίμ τοῦ Β' Πιαλῆς και Λαλά-Μωάμεθ πασσάς έκπερθόντες μετά πολιορκίαν 11 μηνών την Φαμαγεύσταν, ής γενναίως υπερασπιστής ήτο ο Μάρκος "Αντώνιος Βραγαβίνος, έκυρίευσαν την νήσον και προσήρτησαν ες τὸ κυριακόν κράτος. Τῷ 1832 κατέλαβον αὐτήν ο Μεχμέτ—"Αλῆς της Αίγύπτου, άλλ' από τοῦ 1840 έγινετο πάλιν αμεσος κτήσις της "Υψηλῆς Πύλης. Αὕτη δέ διά της συμβάσεως της 4 (ν) "Ιουν. 1878 παρεχώρησε την διοίκησιν της Κ. ες τήν "Αγγλίαν επί της υπαχρώσεως να πληρώνη ή νήσος τη Πύλη ετήσιον φόρον 98 686 άγγλ. λιρών, όστις νυν εἰσπράττεται υπό της

Ἀγγλίας πρὸς κάλυψιν τῶν πρὸς τοὺς δανειστέας τῆς Τουρκίας ὑποχρεώσεων. ἔχει δὲ ἡ Κ. σήμερον 209.291 κατ. ὧν τὰ $\frac{3}{4}$, Ἑλληνας ἀρθροδοξοὶ καὶ σχεδὸν τὸ $\frac{1}{4}$, Τούρκοι, ὀλίγοι χιλιᾶδες Μαρωνίται, τέλει Ἀρμένιοι, Φράγκοι καὶ Ἑβραῖοι. Ἀγγλοὶ ὑπάρχουσι περ. 1000, οἱ πλεῖστοι στρατιῶται (ἐν τῇ παρὰ τὴν Λεμεσσὸν στρατιῇ). Ὡς ἀγγλ. ἀποικία, εὐρὴ δὲ κτήσις, ἅτε διατελοῦσα πάντοτε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, ὑπάγεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἀποικίων, διοικεῖται ὑπὸ Μεγάλου Ἀρμοστοῦ ἐκλεγμένου ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, παρ' ὅν ὑπάρχει Νομιστικὸν Συμβούλιον, συγκείμενον ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ 18 μελῶν ὧν 12 αἰρετὰ ἐκλεγόμενα ἐκ τῶν ἐντοπίων ἀνὰ πένταστίαν (9 Ἑλλήνες καὶ 3 Τούρκοι) διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας. Πολιτικῶς διαιρεῖται ἡ Κ. εἰς 6 διαμερίσματα τῆς Λεμεσσοῦ, Λάρνακας, Ἀμμοχώστου, Κηρυνείας, Λευκωσίας καὶ Πάφου· ἐν ἑκάστῳ τούτων ἐδρεύει εἰς διοικητῆς (ἀρμοστής) ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ Μεγάλου Ἀρμοστοῦ, ἐν τακτικὴν δικαστήριον ὑπὸ τὴν ἐπιθεσίαν τοῦ ἀρχιδικαστοῦ καὶ ἀστυνομία ὑπὸ τὴν τοῦ ἀρχιαστυνόμου, διευθυνμένη ὑπὸ Ἀγγλοῦ ἀστυνόμου καὶ ἀποτελούμενη ἐξ ἐθελοντῶν Τούρκων καὶ ὀλίγων Ἑλλήνων ἱππέων καὶ πεζῶν, φερόντων τουρκικὰς στολὰς. Κατὰ τὸ περὶ δικαστηρίων ἐν Κ. διάταγμα τῆς Βασιλείας τοῦ 1882 κατηργήθησαν ἅπαντα τὰ μέχρι τότε λειτουργούντα τουρκικὰ δικαστήρια, ἔμεινεν ὅμως ὁ Καδῆς, ὅστις ἐν ἰδιαιτέρῳ τμήματι δικάζει τὰς ὀρθόδοξας τῶν Μωαμεθανῶν ὑπεθέσεις, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς τουρκικῆς νομοθεσίας· πᾶς ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν δικάζεται κατὰ τοὺς ὅθιμους νόμους καὶ τὰς τροποποιήσεις αἱ ἐπὶ τῆς κατοχῆς ἐκδοθέντες ὑπὸ τοῦ Νομοθετικοῦ Συμβουλίου νόμοι, πᾶς δὲ ἄλλοδαπός, ἂν μὲν εἴη ἐναγόμενος, κατὰ τὴν ἀγγλικὴν νομοθεσίαν, ὥς καὶ ὅταν ὁ τε ἐναγὼν καὶ ὁ ἐναγόμενος εἴη ἄλλοδαποί, ἐὰν δὲ ἐνάγων, κατὰ τὴν τουρκικὴν. Ἐκ τῶν ἐπὶ Τουρκίας ὑπαλλήλων διετηρήθησαν ὀλίγοι μουδῖραι (ἐπαρχοί, ἔχοντες διοικητικά, ἀστυνομικά καὶ καθήκοντα), μουκτάραι (ἀντιπρόσωποι τῶν κοινοτήτων) καὶ τὰ ἰδαρέ (ἐπαρχ. συμβούλια). Αἱ ἐπαρχίαι ἢ τὰ διαμερίσματα δὲν διαιροῦνται εἰς δήμους, ὅλης τῆς διοικήσεως συγκεντρωμένης εἰς τὴν Κυβέρνησιν, μένον δ' αἱ πόλεις ἀποτελοῦσι δήμους καὶ ἔχουσι δημάρχους ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπιθεσίαν τῶν διοικητῶν. Ἐκκλησιαστικῶς ἡ Κ. διαιρεῖται εἰς 4 ἀρχιερατικὰς διοικήσεις τῆς Λευκωσίας, τῆς Πάφου, τοῦ Κιτίου καὶ τῆς Κυρρηναίας· ἐν ταῖς 3 τελευταῖς ἐδρεύει ἀνὰ εἰς μητροπολίτης ἡ δεσπότης, φέρων τὸν τίτλον Πανιερωτάτου, ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ τῆς νήσου ἀρχή, φέρων τὸν τίτλον Μακαριότη-

του. Εἶνε δὲ ἡ κυπριακὴ ἐκκλησία αὐτοκέφαλος. Ἀπὸ τίνος ἤρξατο ταχέως διαδομένη ἡ παιδεία, ἂν καὶ τέλειον εἴη γυμνάσιον δὲν ὑπάρχει· τὸ καλλίτερον ἑλλην. σχολεῖον ὑπάρχει ἐν Λεμεσσῷ οὗ οἱ ἀπόφοιτοι κατατάσσονται εἰς τὴν ἐ' τάξιν τῶν ἐν Ἑλλάδι γυμνασίων. Ἐν ταῖς πόλεσι συντηροῦνται ἀλλοθιδακτικά σχολεῖα, παρθεναγωγεῖα καὶ ἄλλ. σχολεῖα.

Πρὸ. Engel, Kypros (2 τ. Βερολ. 1844). de Mas Latrie, Hist. de l'île de Chypre sous le règne des princes de la maison de Lusignan (2 τ. Παρ. 1861—2), Ungor und Köselmayer, Die Insel C. (Βιέννη 1865), Sassenay, Chypre, hist. et géogr. (Παρ. 1878), Cesnola, Cyprus; its ancient cities, tombs and temples (Λονδ. 1877), Löher, Cypern (γ' ἐκδ. Στουτγ. 1879), Baker, Cyprus in 1879 (Λονδ. 1879), Ohnesfalsch-Richter, Cyprische Reise Studien (ἐν Unsere Zeit 1880, I), Herquet, Cypriote Königsgealten des Hauses Lusignan (Ἄλγη 1881), καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων Γ. Σ. Φραγκοῦδης, «Κύπρις» (1890) καὶ κυρίως Ἀθ. Α. Σακελλαρίου, Τὰ Κυπριακά (2 τ. 1890—91). [Α.Α.]

Κυρρασώ (Curaeao προφ. Κουρασάον, ἡ δὲ ἡμετέρα προφορά εἶνε ἡ τῶν Γάλλων). Πραχόδης νήσος ἐκ τῶν Ἀντιλλῶν (τῆς Ἀ. Ἰνδίας), ἀπέχουσα 70 γμ. ἀπὸ τῆς Βενεζουέλας, ἀνήκουσα δὲ εἰς τοὺς Ὀλλανδούς. ἔχει ἐμβα. 550 τγμ. καὶ 25.994 κατοικοῦς. Προϊόντα αὐτῆς εἶναι σάκχαρον, φοινικέες, καὶ ἔσπεριδοειδῆ, κυρίως ὅμως θαλασσινὸν ἄλας καὶ κορινθίαν. Πρωτεύουσα εἶνε Βιλλεμστατ ἐπὶ τῆς ΝΔ παραλίας. Ἐκ τοῦ Κ. καλεῖται πνευματώδης ποτὶν κατεσκευασμένον ἐκ τοῦ φλοιοῦ εἴδους κίτρου (Citrus aurantium curassaviensis) ὅπερ φύεται κυρίως ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης. [Μ.Σ.]

Κύρβεις ἐκαλοῦντο ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθήναις στήλαι τρίγωνοι πυραμιδοειδῆς ἐκ ξύλου διὰ λευκοῦ χρώματος κεκαλυμμένοι (ἀρχαιότερον δὲ λιθινῶν) καὶ περὶ αἶθρα στρεφόμενοι. Ἐπ' αὐτῶν ἦσαν γεγραμμένοι οἱ ἀρχαιοτάτοι νόμοι, κατὰ Τιμαίον μόνον οἱ τὴν θρησκίαν ἀφερῶντες, κατὰ τοῦτο διαφερόντων τῶν ἀξόνων (βλ. λ.) ἀπὸ τῶν Κ. Ἀλλοὶ πάλιν διακρίνουσι τοὺς Κ. ἀπὸ τῶν ἀξόνων διὰ τοῦ σχήματος λέγοντες ὅτι οὗτοι ἦσαν τετράγωνοι, ἐκείνοι δὲ τρίγωνοι. Παρανομώδης ἦτο ἡ φράσις «κύρβεις κακῶν» ἐπὶ τῶν ἀεθροῦ πονηρευμένων. [Σ.Τ.]

Κυρρηναϊκή ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίοις τὸ μεταξὺ τῆς Μεγ. Σύρτου καὶ τοῦ αἰγυπτιοῦ πελάγους ὠκείαν, νῦν Βόρχα καλούμενον, Μίνυες ἐκ Θήρας ἐλθόντες ἱδρυσαν περὶ τὸ 631 π. Χ. τῇ διαταγῇ τοῦ Δελφικοῦ μαντεῖος καὶ ἀρχηγούντες τοῦ Βάττου

(βλ. λ.) τὴν πόλιν Κυρήνην, ἐξ ἧς ὠνομάθη ἡ χώρα· ὠκίσθησαν δ' εἰς αὐτὴν καὶ 4 ἄλλαι πόλεις (Ἀπολλωνία, Βάρκα, ἐξ ἧς τὸ σημεῖον ἐν:μα τῆς χώρας, Ταύγειρα ἢ Τεύγειρα καὶ Ἐσπερίδες ἢ Εὐεσπερίδες) διό καὶ ὕστερον ἡ χώρα ἐκλήθη Πεντάπολις. Ἡ νέα πολιτεία ὑπῆρξε μοναρχία μέχρι τῆς ἐκπτώσεως τοῦ Ἀρκεσίλαου Δ', ὅτε (440 π. Χ.) ἐγένετο δημοκρατία ἐφ' ἧς ἐμπόριον καὶ ναυτιλία, τέχνη καὶ ἐπιστήμαι περιήλθον εἰς μεγάλην ἀκμὴν· ἀλλὰ ταχέως ἐπῆλθε καὶ ἐποχὴ ἐσωτερικῶν διαπληκτισμῶν, διαφύων τυράννων διανεμαμένων τὴν ἐξουσίαν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Πτολεμαίων, ἀπατελεῖ δὲ ἀπὸ τοῦ 117 π. Χ. ἰδιαίτερον βασιλείον κλάδου τοῦ πτολεμαϊκοῦ οἴκου, μέχρις οὗτος Ἀπίων τις νόθος υἱὸς Πτολεμαίου Ζ' Φύσκωνος ἐκκληροδότησε τὴν χώραν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες ἐκήρυξαν αὐτὴν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐλευθέρην, ἦν ὡς ἐπαρχίαν. Κατεστράφη δὲ ἡ Κ. τὸ μὲν διὰ τῶν ἀκριδῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν εισβολῶν βαρβαρικῶν λαῶν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς, τέλος δὲ κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα διὰ τῶν Σαραηνῶν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ ἔδαφος ἦτο εὐφοριώτατον, ἐφημίζοντο δὲ πρὸ πάντων αἱ ὀφθαλμοὶ (ἐκ τῶν φαρμακευτικῶν φυτῶν τῆς χώρας σπουδαίοντα ἦτο τὸ σίλφιον)· ἡ κλίμα δὲ καὶ ἡ κτηνοτροφία παράγουσα ἐξαισίους ἵππους. Καὶ νῦν δὲ ἐστὶ μέρος τῆς Κ. διαπρέπει ἐπὶ εὐφορίᾳ, γλυκερὴ κλίματι καὶ γραφικαῖς θέσεσιν. Ἀποτελεῖ δὲ ἡ Κ. βιλαετίον τῆς Γουρκίας καὶ ἔχει ἀξιολόγους τινὰς πόλεις οἷαι Δέρνα (ἐπὶ τῆς θαλάσσης), Γουρένα (ἢ ἀρχ. Κυρήνη), Βεγγάζη κ. [Μ.Σ.]

Κυρηναϊκή σχολή καλεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοῦ (βλ. λ.) ἐν Κυρήνῃ περὶ τὸ 380 π. Χ. ἰδρυθεῖσα φιλοσοφικὴ σχολή, ἥτις ἀφοῦ ἤκμασε περὶ τὰ 100 ἐτη ἐν ταῖς ἑλλην. χώρῃς, ἀντικατεστάθη διὰ τῆς Ῥωμαϊτικῆς σχολῆς. Τὰς ἀρχὰς τῆς σχολῆς βλ. ἐν λ. Ἀριστοῦ καὶ Ἑδονισμός [Τ.Ε.Μ.]

Κυρήνη. Ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Κυρηναϊκῆς χώρας (βλ. λ.) κληθεῖσα ἐκ τῆς πηγῆς Κύρα (νῦν Aīn-eh-schahād ἥτις αἰωνία πηγὴ), ἥτις ἦτο ἀρετήρια καὶ κέντρον τῆς ἰδρυθείσης τῆς πόλεως. Αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ὑψιπέδιου 80 στάδια (15 χμ.) ἀπὸ τῆς θαλάσσης μεταξὺ δύο λόφων ὧν ὁ πρὸς Α. π. θανὼς ἐγένετο ἡ ἀκρόπολις· εἰς τὰς ΒΔ ὑπορείας τοῦτο ἀνέβλυζεν ἡ ῥηθεῖσα πηγὴ, παρ' ἣν ἵστατο ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, Δ' αὐτῆς ἔκειτο τὸ θέατρον λελαξευμένον ἐκ τοῦ βράχου, πρὸς Β δὲ καὶ πρὸ τῆς πόλεως τὸ στάδιον. Ἡ πόλις εἶχεν, ὡς μαρτυροῦσι τὰ καὶ νῦν σωζόμενα εἶρεῖται, μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς καὶ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ

περιεβάλλετο ὑπὸ πολλῶν ἐν τῷ βράχῳ τειχῶν. Δι' ἐπιστήμαι καὶ τέχνη ἐκαλλιεργούντο τὰ μέγιστα ἐν Κ., ἥτις ἦτο πατρίς τῶν φιλοσόφων Ἀριστοῦ, Ἀννικέριος καὶ Καρανάδου, τοῦ ποιητοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ πολυίστορος Ἐρατοσθένους, ἐφημίζοντο δὲ πολὺ καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς ἱατροί. [Δ.Λ.]

Κυριεακή. βλ. Ἑβδομάς.

Κυριεακή τῶν Βιζών καλεῖται ὑπὸ τῆς Ἑκκλησίας ἡ πρὸ τῆς Κυρ. τοῦ Πάτχα Κυριεακή καὶ ἦν ἐορτάζεται ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ πώλου ὄνου εἰσόδος τοῦ Ἰησοῦ, ὃν δ' ἑλθὼς ὑπαδέχθη ἐνθουσιωδῶς φέρων πανηγυρικῶς βαίᾳ ἥτοι κλάδους φοινίκων καὶ ὑποστρωγνῶν τὴν ὁδὸν δι' ἐνδυμάτων καὶ ταπήτων.

Κυριεακή (ἁγία). Παράλιος θέσις ἐν τῇ Δ. παραλίᾳ τῆς νῦν Τριφυλίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ χειμάρρου Ἀπιδίας, ἐπίνειον τῆς πόλεως τῶν Φιλιατρῶν, ὧν καλεῖται 1/2 ΝΔ, ἔχουσα ὁρίσκον οὐχὶ ἀσφαλῆ ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ ὑποτελωνεῖον. Συνδέεται δὲ δι' ἀμαξιτῆς μετὰ τῶν Φιλιατρῶν, [Γ.ΠΔ.]

Κυριεακίον. Κώμη τῆς Βοιωτίας καὶ πρωτεύουσα χειμερινῇ τοῦ δήμου Διοστριμῶν, κειμένη 3 1/2 ὥρ. ΝΔ τῆς Λεβαθείας. Κατοικεῖται ὑπὸ 614 κατοίκων.

Κυριεακός. 1) Ἰωάννης Ἀναστασίου Κ., ἐξ ἐγκρίτου τῶν Σπαστῶν οἰκογενείας καταγόμενος, ἀντιναύαρχος τῶν Σπαστῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα καὶ διαπρέψας κατ' αὐτὸν ὡς εἰς τῶν γενναϊτέρων ναυτικῶν ἀγωνιστῶν. Εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβεν ἐνεργότατον μέρος εἰς πάσας τὰς ἐκστρατείας τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου μετὰ τοῦ πλοῦτου τοῦ «Ἀχιλλεύς» προϊστάμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς Σπαστωτικῆς μοίρας, καὶ ἀγωνιζόμενος ἀτρεκέλως ἐν ταῖς πρώταις τάξεσι μετὰ τῶν γενναϊτέρων πλοιάρχων. Ὁ Μισαύλης αὐτὸς καίπερ ὕδατος ἤθελε νὰ ἐξῇ πλησίον τῶν Κ. πρὸ πάντων, γυμνάζων τὴν τέλμην καὶ τὸ ἀτρόμητον αὐτοῦ. Διεκρίνετο δὲ καὶ διὰ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ, διό καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβουλίαις τοῦ στόλου πάντες προσέχον εἰς τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἠκολούθουν. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως συνετέλεσαν αὐτὸς πρὸ πάντων μετ' ἄλλων Σπαστωτῶν εἰς τὸ νὰ ἐγείρῃ εἰς ἐπανάστασιν τὴν Τήνον, τὴν Χίον, τὴν Σάμον καὶ τὴν Λέσβον καὶ τὴν Θεσσαλίαν. Ἐν Βάλῃ παραμείνας ἐπὶ πολὺ καὶ συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Περραιβοῦ, τοῦ Γαζῆ, τοῦ Κωνσταντῆ καὶ τοῦ Μπασιάνη ἐξήγειρε τοὺς Θεσσαλοὺς, ἐξαγαγὼν δὲ τοῦ πλοῦτος τὰ πυροβόλα, ἐπολιόρκηται δι' αὐτῶν τὸ τσερκιὴν φρούριον. Περὶ τὴν Σάμον κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη μετ' ἄλλων Σπαστωτῶν προσέβλεπεν ὁ τσερκιὰ πλοῖα καὶ ἐστενωχώρησεν αὐτὰ τεσσάρων,

καί ἰδίως διὰ τῆς τολμῆς του, προσεγγίσας αὐτῆς καὶ καταπαρεδωλὼν αὐτὰ, ὥστε εἰ Τούρκοι πτοηθέντες ἐγκατέλιπον αὐτὰ εἰς τὴν διάνοισιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπεβιάσθησαν εἰς τὴν ξηράν. Μετέπειτα δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ τῶν κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ τὴν Πρίβεζαν ἐνεργειῶν τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου. Κατὰ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως εὐρίσκειται αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἀγωνιζόμενον εἰς τὰ Ψαρά, εἰς τὴν Χίου, εἰς τὴν δοτικήν Ἑλλάδα καὶ ἀλλὰ καὶ ἄλλ' ἰδίως ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ ἐξέλαμψε κατὰ τὰς περιφημοὺς ἐκστρατείας περὶ τὴν Σάμον κατὰ τὸ 1824, ὅτε ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἤρατο λαμπρὰς νίκας κατὰ τῶν ἠνωμένων στόλων τῶν ἐχθρῶν. Κατὰ τὰς ναυμαχίας ταύτας ὁ Ἰωάννης Κ. συνώδευεν ἐκ τοῦ πλησίον διὰ τῶν πλοίων καὶ ὑπεστήριξε τὸν Κανάρην καίεντα τὴν Τουρκικὴν φρεγάταν καὶ τὸν Βατικιώτην πυρπολήσαντα ἐχθρικὸν βρίκιον. Ἐν γένει ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πάντες ἐθαύμασαν τὴν ἡρωϊσμόν αὐτοῦ. Ὁ ναύαρχος τῶν Σπेतῶν Γ. Ἀνδρεῖτος λέγει ἐν τῇ ἐκθέσει του πρὸς τοὺς προκρίτους Σπेतῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 26 αὐγούστου 1824 «Ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ ἔλας μὲν τόσον ἐκ τῶν Ὑδραίων, ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὅσοι ἔκαμαν τὸ γρῆος τῶν, ἐξαιρέτως δὲ ἐπαινῶ τὸν γενναϊότατον ὑποναύαρχον Ἰωάννην Ἀναστασίου Κυριακὸν» κτλ., καὶ ὑπὸ ἡμερομ. 29 αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους «Εἰς ταύτην τὴν ναυμαχίαν ἠρίστευσεν ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ Ἰωάννης Ἀναστασίου Κυριακὸς» (ἔρα Ἀ. Ὁρλάνδου Ναυτικῶν Β' σελ. 118—122). Ἀλλὰ νέας ἀμαρτάντας δάφνας ἔδρεψε τὸ 1825, ἰδίως κατὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Κασσινώ, τὴν γενομένην κυρίως τῇ συμβουλῇ του περὶ τὴν ἀποβίβασιν τῶν ναυάρχων τῶν νησιῶν πρὸ τῆς θρυσσάτης γυνῆς αὐτοῦ ὅτι ἦσαν καταλλήλῳτατα τὰ στενὰ περὶ τὸν Κασσινὸν κόλπον πρὸς καταναυμάχου πολυαριθμοῦ καὶ δυσκινήτου ἐχθρικοῦ στόλου. Κατὰ πάσας τὰς ναυμαχίας ταύτας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 1825 συνηγωνίζοντο γενναίως μετ' αὐτοῦ ἐπὶ ἰδίῳ πλοίῳ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικόλαος καὶ ὁ ἐξ ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἀναγνώστης Κ. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1825 πολιορκουμένου στενῶς τοῦ Μεσολογγίου κινδυνεύοντος ἐξ ἐλλείψεως τροφῶν, ἐνῷ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις εὐρίσκειτο ἐν ἀμηχανίᾳ περὶ τὸν τρόπον τῆς τροφοδοτήσεως αὐτοῦ, παρουσιασθεὶς αὐτοβρυχτικῶς ὁ Ἰωάννης Κ. ἀνέλαβε τὸ κινδυνεύοντα καὶ τολμήσαντος ἔργου γὰρ φέρῃ διὰ τοῦ πλοίου του τροφὰς τοῖς πολιορκουμένοις, ὅπερ τῇ βοήθειᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἔφερον εἰς πέρας ἐκτεθεὶς εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους. Ἀλλ' ἀσθενήσας καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὰς Σπέτσας ἀπέθανε τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1825.

— 2) Διὰ τὴν Κ., εἰς τῶν διακρίσεων αἰσίων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἐπιστημονικῶν καὶ πολιτικῶν, γεννηθεὶς ἐν Σπέρταις κατὰ Σεπτέμβριον 1811, ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννου Κ. Τὸς γυμνασιακὰς του σπουδὰς ἐτέλεσεν ἐν Κερκύρᾳ, ἐν Πίᾳ δὲ καὶ Παρίσις ἐσπούδασε τὰ νομικά. Διετέλεσεν Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν καὶ Ἐργῶν ἐν τῇ τότε πρωτεύουσῃ Ναυπλίῳ, κατόπιν δὲ ἐν Ἀθήναις. Ἀλλ' εἶχεν ἐκλεχθῇ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ βουλευτῆς Σπेतῶν, ἀνέκων δὲ εἰς τὴν Μαυροκορδατικὴν μερίδα, ἀπέκρουσε τὸ προσφερθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κυβέτου χαρτοφυλάκιον τοῦ ὑπουργοῦ, διὰ δὲ τὴν ἀρνησίαν του ταύτῃ τῷ ἐγένετο μὲν τότε ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς πρωτεύουσας μεγάλη τιμητικὴ ἐκδήλωσις, ἀπολύθη ὅμως ἐν ταύτῃ καὶ τῆς θέσεως τοῦ Εἰσαγγελεῶς καὶ ἐνεγράφη ἔκτοτε εἰς τὴν κατάλογον τῶν δικηγόρων μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀμέσως διεκρίθη. Κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1843 ἐκλεχθεὶς πληρεξούσιος Σπेतῶν ὤριθῃ εἰς τῶν συντακτῶν τοῦ πρώτου ἐκείνου συντάγματος, αὐτοῦ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ἔργον ὑπῆρξεν ἡ σύνταξις τούτου. Τῇ 1851 διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ Συνταγματικῆς καὶ Ἀλληλεθνότητος δικαίου ἐν τῇ πανεπιστημίῳ, διετέλεσε δὲ τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἡ ἐπιστημονικὴ του δράσις ὑπῆρξε πολλὴ καὶ ποικίλη. Μετέφρασε τὸ διεθνὲς δίκαιον τοῦ ἐν Βερολίῳ καθηγητοῦ Ἐρτέρου (Ἀθ. 1800), ἐπλούτισε δὲ τὴν μετάφρασιν διὰ προσθηκῶν καὶ σημειώσεων. Συνέγραψεν ἐπίσης Ἑρμηνείαν τοῦ Συντάγματος κατ' ἀρθρα, πλὴν δυστυχῶς οὐχὶ πλήρη, ἐλλειπόντων κυρίως τῶν ἀφορούντων εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τοὺς φόρους, καὶ ἀρξαμένη ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου διεκόπη ὑπὸ τοῦ θανάτου τοῦ συγγραφέως, ἐλπίζεται ὅμως ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ ἐπὶ πλείον ἡ ἐκτύπωσις τῆς ἐκτύπωσως. Περὶ τῆς ἐν ταύτῃ τῆς ἐρμηνείας του ταύτης ἐξηκασθεύθη, ὅτε ἐκλεχθεὶς πληρεξούσιος ἐν τῇ Συνελεύσει τοῦ 1862 ὑπὸ τῆς ἰδιαίτερας του πατρὶδος καὶ ὑπὸ τοῦ ὀρίλου τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς καὶ μέλος τῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ νέου συντάγματος ἐπιτροπῆς, διεφώνησεν εἰς πολλὰ καὶ δὴ τὰ αὐσιωδέστερα πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς, προτεθεῖσα ἀποφάσις τῆς Συνελεύσεως ὡς παράρτημα τοῦ Β' τόμου τῆς Ἐπισήμου αὐτῆς Ἑρμηνείας, ὕστερον δὲ καὶ ἐν ἰδιαίτερῳ τεύχεῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως σχεδίου τοῦ συντάγματος» (1864). Καὶ τὰ καθέκαστα δὲ θέματα τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου ἐπραγματεύθη ὁ Διομήδης καὶ ἰδιαίτερος ἐν πλείστασι διατριβαῖς ἐν τῇ Πανδύρᾳ καὶ ἐν ἐφημερίσιν, ἐξ ὧν ὅμως σπουδαιότερα εἶναι βεβαίως ἡ «Περὶ τῆς δικαστικῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν» ἐν ἰδιαίτερῳ

φυλλάδιu δημοστευθεΐσα 1806, μετά προσηρη-
μένου σχεδίου νόμου. Δέν κατείχον ὁ Διορμή-
της Κ. τὰ τάλαντον τῆς διὰ τετορευμένων
φράσεων καὶ ζωηρῶν εἰκόνων ἐξάρσεως τῆς
φαντασίας. Προσωπίαζε πρὸς τὸν Γαλλό-
την Boyer-Collard, ἔχων, ὅπως καὶ ἐκεῖνος,
τὸ ὕψος ἀπλουν καὶ ἀτημέλητον καὶ προ-
έχων εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων μαλ-
λόν παρὰ εἰς τὴν εὐχαριν διατύπωσιν. Ἀλλ' ἦτο
βαθύνους καὶ τόσον δρῶν καὶ ἀραλλῆς ἦν
ἡ κρίσις του ὥστε ἡ γνώμη του ἀπετέλει πολ-
λakis αὐθεντιαν ἐν τῇ Συνελεύσει, ἀν καὶ αὕτη
παρασυρμένη ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς πρὸς τὰς
ἀκρας ἐλευθερίας ἀρηνιστάτης κοινής γνώ-
μης δέν ἠκολούθησε πάντοτε τὰς μετρίσπα-
σθεις συμβουλίας του, ὅτε κατεδείκνυε τὰ ἐκ
τῆς πανδήμου ψηφιστορίας δεῖν, ὅτε συνηγά-
ρει ὑπὲρ τῆς ἀνιδρύσεως τῆς γερουσίας καὶ
τὴν δικαστικὴν εὐθύνην τῶν Ὑπουργῶν ἀνε-
κίρυντε τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἀκρι-
βοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ Συντάγματος. Πλὴν τει-
αυτῇ ἦν ἡ περὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ
τῆς παρωσιτισμένης πείρας τοῦ Δ. Κ. ὑπέληψεν
τῆς Συνελεύσεως ὥστε καὶ πρωτοπουργῆν
αὐτὸν ἐξέλεξεν, εἰτα δὲ καὶ πρόεδρον αὐτοῦ,
πολλakis δὲ θά ἤκουετο ἐκτοτε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ὡς ὑπουργοῦ καὶ πρωτοπουργοῦ, ἀν ὡς
ἐκ τοῦ χαρακτῆρος του δέν ἀπηχάνατο βα-
θείως τὴν ἐξουσίαν ὑπ' αὐτῆς κατεπινωτικῶς ὀ-
ρους ἀσκειῖται αὐτῇ παρ' ἡμῖν. Κατὰ τὴν
προεδρείαν αὐτοῦ ἐν τῇ Συνελεύσει συνέπεσαν
καὶ αἱ ἀπορράδες ἡμέραι τοῦ κατὰ Ἰούνιον
ἐμφυλίου πολέμου, ἡ δὲ Συνέλευσις διὰ τοῦ
ὑπὸ στοιχ. ΜΔ' ψηφίσματος τῆς ἀνέβηκεν
εἰς αὐτὸν τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκτελεστι-
κῆς ἐξουσίας, ἣν καὶ διεχειρίσθη μέχρι τοῦ
τῆν 21 Ἰουνίου καταρτισμοῦ τοῦ νέου ὑπὸ
τὸν Ρούφον ὑπουργείου, λαβὼν συντονιστάς
μέτρα καὶ ἐπαναγωγῶν τὴν διαταραχθεῖσαν
δημοσίαν τάξιν. Οὐδεὶς ἔλλην ἀπὸ τῆς ἰδρύ-
σεως τοῦ Βασιλείου ἀνῆλθεν εἰς ἀξιωμαθὺ
ὡρορητικῶς τόσον ὡς ἡλάν. Διαλυθεῖσης τῆς
Συνελεύσεως, διορίσθη σύμβουλος τῆς ἐπι-
κρατείας, διαλυθεὶς δὲ καὶ τοῦ συμβουλίου
τοῦτου ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τὸν ἰδιωτικὸν
βίον, διδάσκων ἐκτοτε ἐν τῇ πανεπιστημίῳ
καὶ δικηγόρων. Ἀπεβίωσε δὲ ἐν Νεαπόλει
τῇ 20 Ἰουνίου 1869 ἐν ἡλικίᾳ 59 ἐτῶν.

— 3) Ἀναγνώστης Γ. Κ., ἐξάδελφος
τοῦ Διομήδους καὶ Ἰωάννου Κ., διέπρεψε κατὰ
τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ὡς εἰς τῶν
τολμηροτέρων πλοιάρων. Ὁδηγῶν τὸ πλοῖον
«Γιμνασιῶν» μετέτρεξε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος
τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ἐκ θαλάσσης ὁποκλει-
σμοῦ τῆς Μονεμβασίας. Κατὰ τὸ Β' δὲ καὶ
Γ' ἔτος τοῦ ἀγῶνος παρεμύθη εἰς τὰς περὶ
τὰ Ψάρα καὶ Ἀλλαχοῦ γενομένης ναυμα-
χίας, πανταχοῦ διαπρέπων διὰ τῆς τόλμης
αὐτοῦ. Τῇ 1824 ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀριστευ-
σάντων εἰς τὰς περὶ τὴν Σάμον ναυμαχίας,

ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ναυάρχου
Σπεταῶν Γ. Ἀνδρουτσῶ, λέγοντος, ὅτι
«κατὰ τοῦ Ἀλγυπιακοῦ στόλου ἡρίστευεν
ἐπὶ ὁ Ἀναγνώστης Γ. Κυριακὸς καὶ ἀλ-
λοι» (Δ. Ὁρλάνδου Ναυτικοῦ Β', 123).
Ὅτε ὁ Ἰωάννης Κ. τῇ 1825 ἐπεχείρησε νὰ
μεταφέρει ἐν τῇ μέσῳ μεγίστου κινδύνου τρο-
φᾶς εἰς τὸ πολιορκούμενον Μεσολόγγιον,
συνώδευσεν αὐτὸν διὰ τοῦ πλοίου του συμμερι-
ζόμενος τοὺς κινδύνους ὁ Ἀναγνώστης. Ὅτε
δὲ ὀλίγον βραδύτερον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἦτο
ἀνάγκη εἰς τὸ Μεσολόγγιον νὰ μεταβιβάσῃται
πολεμφοδία καὶ ὁ ναυάρχης τῶν Σπεταῶν
Γ. Ἀνδρουτσῶς καλέσας τοὺς πλοιάρχους εἰς
συμβούλιον ἠρώτησε, τίς ἠθέλε νὰ παραλάβῃ
τὰς ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος σφαίρας καὶ μεταφέ-
ρων παραδώσῃ, ὅπως γνωρίζει, τοῖς πολιορ-
κουμενοῖς, ὁ Ἀναγνώστης ἀνεδέχθη αὐτὸς
νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ἐπιτολὴν.
Καὶ πράγματι κατόρθωσε διὰ τῆς τόλμης
καὶ ἐπιτηδείότητος του νὰ παραδώσῃ τὰ πο-
λεμφοδία ταῦτα εἰς τὸν πρὸς ἂν ὄρον καὶ νὰ
ἐνισχύσῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἥρωας τοῦ Μεσο-
λόγγιου. Τὴν Ἀναγνώστην ἀπαντιῶμεν καὶ
εἰς τὰς ναυμαχίας τοῦ 1820 πρὸς τῆς Μιτυ-
λήνης καὶ κατὰ τὸ 1827 μετέχοντα τῆς εἰς
Ἀλεξάνδρειαν ἐκστρατείας τοῦ ἑλληνικοῦ
στόλου ὑπὸ τὸν Κεῦχαν. Οἱ συμπολιταὶ τοῦ
ἔτιμον μεγάλως τὴν Ἀναγνώστην οὐ μόνον
ὡς ἓνα τῶν γενναϊοτάτων πλοιάρχων, ἀλλὰ
καὶ ὡς ἀνδρὰ ἐναρετώτατον, τύπον καὶ παρὰ-
δειγμα δικαίου καὶ χρηστοῦ πολίτου.

Κυριακxόρxι. Χωρ. τοῦ δήμου Ὁ-
μιλίων. ἀπέχον ὥρ. 1 1/2, πρὸς Δ τοῦ Γάρ-
δικίου μετὰ 547 κατοίκων.

Κυριάννx. Χωρ. Κεφαλληνίας ὑπαγῶ-
μενον εἰς τὸν δήμον Ὁνὸ Λιβαθοῦς καὶ ἀπέ-
χον τῆς πρωτεύουσος τοῦ δήμου, τῶν Πετα-
δίων, 20' ἔχει 265 κατοίκους.

Κυριαρχία καλεῖται τὸ συνέθλον τῶν
ἀνωτάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐξουσιῶν, ἥτοι
τοῦ δικαιοῦματος ἐπὶ τὰ δυο οὐσιαστικά τῆς
πολιτείας στοιχεῖα, τὴν χώραν καὶ τὸν λαόν,
τοῦ δικαιοῦματος τοῦ αὐτοπροσδιορισμοῦ ἐν
ταῖς ἐσωτερικαῖς καὶ ταῖς πρὸς τὰς ἄλλας
πολιτείας σχέσεσιν. Οὗτω Κ. μόνον ἐν κρά-
τει νοεῖται· ἄλλ' οὐχὶ καὶ τὸ ἀντιστρατεῖν ἀ-
ληθῆς ὑπάρχει ἀλλὰ καὶ ἡ κράτη ἀνευ κυρι-
αρχίας ἢ μάλλον μεμειωμένα ἔχοντα τὰ κυ-
ριαρχικά αὐτῶν δικαιώματα καὶ ἐξαρτώμενα
πλεον ἢ ἔλαττον ἀπὸ ἑτέρου κράτους. Ἰὸν
ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἡ Κ. περιορίζεται
εἰς «ἡμικυριαρχίαν».

Ἐν τῇ μοναρχίᾳ τὴν κυριαρχίαν ἐκπρω-
πεῖ ὁ Βασιλεὺς, ἀναλόγως τοῦ κρατοῦντος ἐν
τῇ πολιτείᾳ θετικοῦ δικαίου εἴτε ἐξ ἰδίου δι-
καιώματος τοῦ φέροντος ἐκτὴν εἰτα ἐκ τῆς
τοῦ λαοῦ οὐλήσεως αὐτῇ πηγάζει. [Γ.Σ.Σ.]

Κύρxλλος. 1) Ἀπόστολος τῶν Σλα-

θῶν, κυρίως Κωνσταντῖνος ὀνομαζόμενος καὶ προσλαβὼν τὸ ὄνομα Κ. ὅτε περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Κατήγετο ἐκ Θεσσαλονίκης ὅπου ὁ πατὴρ του κατεῖχεν ὑψηλὰς δημοσίας θέσεις, ἐγεννήθη δὲ τῷ 827. Διαπρέψας ἐπὶ φιλομαθίᾳ ἐγένετο μαθητὴς τοῦ πολλοῦ φωτὶς ἐν Κων/πόλει, ὅπου καὶ ἐβίβασε τὴν θύραθεν σοφίαν ἐπὶ τινὰ καιρὸν, εἰτα δὲ ἐπεδόθη εἰς τὴν Θεολογίαν. Καὶ ὁ ἀδελφὸς του Μεθόδιος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, μετ' αὐτοῦ δὲ ἐπεχειρήσαντο Κ. μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας περιήγῃν εἰς τὴν χώραν τῶν Καζάρων οὗς ἐπεστράψαν εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ὅτε δὲ τῷ 863 ὁ τῆς Μοραβίας ἡγεμὼν Ῥατισλάβος παρεκάλει τὸν αυτοκράτορα Μ. χαλὴ Γ' νὰ πέμψῃ αὐτῷ ἀποστόλους ἵνα διδάξωσιν τὸν λαόν του τὸν χριστιανισμόν ἐν τῇ γλώσσῃ του (τῇ σλαβικῇ), ὁ αυτοκράτωρ ἐξέλεξε τοὺς ἀδελφούς Κ. καὶ Μεθόδιον, οἵτινες ἦσαν κατόχοι τῆς σλαβικῆς ὡς καταγόμενοι ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς ἧς τὰ περίχωρα τότε ὑπῆρχον ἥδη πλείστοι Σλάβοι. Ὁ Κ. ἐφύρε διὰ τοὺς Σλάβους ἰδίαν γραφὴν, ἀμφίδουλον ὅμως εἶνε ἂν αὐτὴ ἦτο ἢ ἔτι καὶ νῦν ἐν ἐκκλησιαστικοῖς βιβλίοις ἐν χρήσει Κυριλλικὴ (ἥτις στηρίζεται ἐπὶ τῇ ἑλληνικῇ) ἢ μαλ- λον ἢ Γλαγολιτικὴ. Ἀπὸ τοῦ 864—867 δι- ἤμειναν οἱ ἀδελφοὶ ἐν Μοραβίᾳ, ἐδίδασκον τὴν εὐαγγελίαν, μετέφρασαν δὲ τὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀγ. Γραφῆς (κυρίως ὁ Κ.), περιήλθον ὅμως εἰς διαπληκτι- σμούς μετὰ γερμανὸν ἀποστόλων, διὰ καὶ ἐ- κλήθησαν εἰς Ῥώμην πρὸς διαιτησίαν τῆς ἑ- ρεῖας. Ἐνταῦθα ὁ Κ. ἀσθενήσας ἀπέθανε τῇ 14 Φεβρ. 869. Ὁ δὲ Μεθόδιος ἔλαβε παρὰ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ Ι' τὴν ἀδειαν νὰ λει- τουργῇ ἐν τῇ σλαβικῇ γλώσσῃ, ἐγένετο δὲ ἐπίσκοπος Μοραβίας καὶ Πανονίας. Ἐν τούτοις οἱ μαθηταὶ του σλάβοι ἱερεῖς ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Ῥατισλάβου καὶ μετ' αὐτῶν ἐξέλιπον ἢ ἐν ταῖς χώραις ταύταις σλαβικὴ λειτουργία.

— 2) Ὁ Ἀλεξανδρεὺς, πατὴρ τῆς Ἐκ- κλησίας, γενν. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τὸ 400 ἀνατράφηκε ὑπὸ τοῦ θεοῦ του, τοῦ ἐπισκόπου Θεοδοίου. Ἐξῆρσε 5 ἔτη ὡς μοναχὸς καὶ διεβέβητο τὸν θεόν του τῷ 412 ὡς πατριάρ- χης. Ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐδείξεν ὑπερβο- λικὸν ζῆλον, κλείσας τοὺς ναοὺς τῶν Ναξο- ταίων, διώξας δὲ τοὺς Ἑβραίους διὰ λαϊκῆς ἐπαναστάσεως ἐκ τῆς πόλεως (415). Ὁ ἑ- παρχος αὐτοῦ ἀντιστάς εἰς τὰς τοιαύτας πράξεις ἐκακοποιήθη καθ' ὅδον ὑπὸ μοναχῶν καὶ ἐβόη ἐμμέτωπος ἀφορμὴ εἰς τὸν φόρον τῆς ἐνδόξου Ὑπατίας (βλ. λ.). Τὸν Νεστόριον δὲ κατεδίκασεν ἐν ταῖς συνόδοις τῆς Ἀλεξανδρεί- ας 430 καὶ Ἐφέσου 431. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κ. τῷ 444. Τὰ ἔργα του, ἐξ ὧν μνημονευτέα τὰ περὶ τῆς Ἀγ. Τριάδος, τῆς Ἐνσαρκώσεως

τοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐν πνεύματι καὶ ἐν ἀληθείᾳ λατρείας, ἀπολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν 10 βιβλίοις, ὁμιλίας κλ. ἐξεδόθησαν ὑπὸ J. Aubert (Παρ. 1638).

— 3) Ὁ Ἱερουσαλήμ, γενν. πιθανῶς τῷ 315 ἐν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἐγένετο τῷ 385 διάκονος, 345 πρεσβύτερος καὶ τῷ 350 ἐ- χειροτονήθη ἐπίσκοπος. Πρεσβύτερος ὢν ἐξ- επόνησε τὰς σωζόμενας αὐτοῦ Κατηχήσεις μεγάλως ἀξίας εὐσας διὰ τὴν γνώσιν τῶν τότε δογματικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν λειτουργι- κῶν ἐθίμων. Ὡς ἐπίσκοπος περιεπλάκη εἰς τοὺς περὶ τῆς τοῦ Ἀρείου διδασκαλίας δια- πληκτισμούς. Ἀπεχθονόμενος δὲ τὰς διαμά- χας τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπέκλεινε πρὸς τοὺς Ἡμερσιανούς, διὸ καὶ ἐπανεληγμένως ἀπέ- λυθη τῆς ἐπισκοπῆς. Ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Κων- στ/πόλεως 381 ἐψήφισε μετὰ τῶν Ἀθανα- σιανῶν. Ἀπέθανε τῷ 386· αἱ δὲ κατηχήσεις του πλείστακις ἐξεδόθησαν.

— 4) Κ. ὁ Λούκαρις, εἰς τῶν ἐγκριτω- τέρων πατριαρχῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ ὁρόνου. Ἐγενν. πιθανῶς τῷ 1572 ἐν Χανίοις ἢ Ἡ- ρακλείῳ τῆς Κρήτης, ὅπου καὶ παιδεύθηκε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Δύσιν ἵνα ἐπιδοθῇ εἰς ἀνωτέρας σπουδὰς. Καὶ ἐ- σπούδασε μὲν εἰδικώτερον ἐν Παταβίᾳ καὶ Ἑνετίᾳ, ἀκροασάμενος τῶν ἐπιστημοτέρων τῆς ἐποχῆς διδασκάλων, ἐν εἰς καὶ τοῦ Παύλου Σκάρπα, φεδερῶ τῶν παπῶν πόλε- μιστοῦ, ἐπὶ μακρόν δὲ κατόπιν περιήλθε τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καθ' ἣν ἐποχὴν ἀκατάχε- τος προήγετο ὁ προτεσταντισμὸς καὶ οἱ καθο- λικοὶ ἡγωνίζοντο τὸν περὶ τῶν ὧλων. Ἐάν δὲ πολιτισμὸς καὶ τὰ φῶτα τῶν χωρῶν τού- των καὶ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ὅσους ἐγνώρισεν ἢ ἀναστροφῇ καὶ ἢ διανοητικῇ του τῶν πραγμά- των ἐκτίμησις συντέλεσαν ὄντως εἰς τὸ νὰ γεννηθῶσιν ἐν τῷ Κ. καὶ θρησκευτικὰς συμπαθείας ὑπὲρ τῶν διαμαρτυρομένων, ὡς τότε ἐπιστεύθη κατόπιν καὶ ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τόσα θεινά, εἶνε ζήτημα εἰς τὸ ὅποιον ἡ δριστηκὴ ἀπάντησις δὲν ἐδόθη ἔτι, καίτοι οἱ εἰδικώτατοι τῶν παρ' ἡμῖν περιγρά- φουσι τὸν ἀνδρα ὡς τὸν ἀρθοδόξωτάτον τῶν ὀρθοδόξων, τὰς κατ' αὐτοῦ δυσφημίας ἀποδίδοντες εἰς τοὺς τὸν Κ. ἰσχυρὸν τῶν σχε- δίων των πολέμιον εὐρίσκοντας Ἱησοῦτας. Ὁ Κ. ἐπανῆλθεν εἰς Ἑυρώπην παρὰ τῷ συγγε- νεῖ του πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας Μελετίῳ Πηγῇ, παρ' ᾧ ἐνεδύθη δὲ μοναχικὸν σχῆμα καὶ μετ' ὀλίγου ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος. Τῷ 1595 συνώδευσεν τὸν Μελετίον μεταβάντα εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς τοποτηρητὴν τοῦ οἴκου του ὁρόνου, ἐνταῦθα δὲ διέπρεψεν ὡς ἱε- ροκήρυξ. Τῷ αὐτῷ δ' ἔτι ἀπεστάλη ὡς ἀντι- πρῶτος τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν ἐν Λιττανίᾳ ὑπὸ τῶν Καθολικῶν διοργανωθείσαν καὶ εἰς αὐτὴν πρακτικὴν ἀπο-

τέλεσμα καταλήξασαν σύνδεον, ἥς σκοπὸς ἦτο ἡ προσέλευσις τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας πρὸς τὴν παπισμόν, πολλὴν ἀνάγκην ἔχοντα τότε ἐνισχύσεως. Τῷ 1602 ἀποθανόντος τοῦ Πηγά εξελέγη δ' Κ. πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Τῷ δὲ 1621 ἀνῆλθε τὸν πατριάρχ. Ὡρὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅν φαίνεται ὅτι καὶ τῷ 1612 προσκλήθει δὲν ἐδέχθη (ἡ καὶ δεχθεὶς δὲν ἐκόσμησε πλέον τοῦ μνηῆς). Ἡ πατριαρχία του ἐνταῦθα ὑπῆρξε λίαν περιπετειώδης, ἐνεκα τοῦ μίσους ὅπερ ἔτρεφον κατ' αὐτοῦ οἱ Ἰησοῦται εἴτε διότι ὄντως ἐφαίνετο συμπλαθὼν τοῖς Διαμαρτυρομένοις εἴτε διότι γενναίως ἡμύνετο ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας κατὰ τῶν πρὸς ὑποταγὴν αὐτῶν ἐνεργειῶν τοῦ καθολικισμοῦ. Τετρακτὴς ἐκθρονισθεὶς διὰ ποικίλων ἐνεργειῶν παρὰ τοῖς κρατοῦσι καὶ μεγάλων χρηματικῶν θυσιῶν τῶν Ἰησοῦτῶν, ἐπατριαρχευσεν δ' Κ. τοῦ οἴκου. Ὡρὸν πεντάκις ἦτο: 1621—23, 1623—30, 1630—34, 1634—35 καὶ 1637—38, ὀλίγας ἐκάστοτε ἐξομάδας διηκούσης τῆς πατριαρχίας τῶν διδασκάλων ἀρκούσης. Γεγονὸς μεγάλης σημασίας διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Κ. ἐγένετο τῷ 1629 ἦτοι ἡ δημοσίευσις ἐν Γενεύῃ «Ὁμολογίας» τοῦ Λουκάριου ὀρθοδωτικῆς, σαφῶς πρὸς τὴν καθολικὴν ἀποκλινούσης· ἀλλὰ πιθανώτατον φαίνεται ὅτι τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ἐχάλαυσαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἰησοῦται ἵνα ἐμπνεύσωσιν εἰς τὴν ὀρθοδόξον μίσος καὶ δυσπιστίαν πρὸς τὸν Λουκάριν, ὅστις ἰσχυρῶς ὑπὸ τῶν Ἰησοῦτῶν πολυερούμενος καὶ ἀνάγκην ἔχων τῆς ὑποστήριξεως τῶν ἐν Κων/πόλει πρέσβειων τῶν διαμαρτυρομένων Κρατῶν, δὲν ἐτόλμησε καὶ, ἀναμείνων ἰσως εὐθετώτερον καιρὸν, νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ «Ὁμολογίας». Τέλος τῷ 1638 ἐντειναντες οἱ Ἰησοῦται τὰς δυνάμεις καὶ δαπανήσαντες κατὰ μὲν τὸν Rysaui 50 000 κορώνας, κατὰ δὲ τὸν Σαχερέδον 40 000 σκούδια κατώρθωσαν ὥστε νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς δ' Α. ὡς δὴθεν παρασκευάζων ἐπανάστασιν καὶ νὰ θανατωθῇ (27 Ἰουνίου) ἐν πλοίῳ, ἐφ' οὗ ἐπεβίβασθη ἀπαγόμενος δὴθεν εἰς ἔξορίαν. Διεδέχθη δ' αὐτὸν Κύριλλος δ' Κονταρῆς, σκευὸς τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἰησοῦτων, ὅστις τῷ αὐτῷ ἔται συγκαλέσας σύνδεον ἀνεθεράτισε τὴν μνήμην τοῦ Α. ὡς αἰρετικοῦ. [Δ.Β.Β.]

Κύριλλος (Domenico Cirillo ἢ Cyrillo), βοτανικὸς ὀνομαστὴς γενν. τῷ 1730 πλησίον τῆς Ναυπλίου ὅπου ἐχρημάτισε καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Συνέγραψε περὶ τῆς Χλωρίδος τῆς Ναυπλίου καὶ περὶ Παπύρου. Ἐφρονέθη δὲ τῷ 1799 κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. [Θ.Χ.]

Κυρινάλιον. Βλ. Κυρίνάλιον.

Κυριότης καλεῖται τὸ δικαίωμα ἀποκλειστικῆς καὶ ἀπολύτου ἐξουσίας τοῦ προσ-

ώπου ἐπὶ τὸ πρᾶγμα. Μόνον ἐνσώματα πρᾶγματα εἶναι ἐπιδεκτικὰ κυριότητος. Τὸ δικαίωμα τῆς Κ. διακρίνεται τοῦ ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος δικαιώματος (βλ. Δουλείαι, Ἑπικαρπία κ. ἄ.) κατὰ τοῦτο, ὅτι δύναται μὲν ἡ Κ. νὰ περιορισθῇ διὰ δικαιωμάτων ἑτέρων προσώπων ἐπὶ τὸ ἐν λόγῳ πρᾶγμα, οὐδέποτε ὅμως ἐπιδέχεται περιορισμὸν ἐκ τοῦ ἴδιου αὐτῆς περιεχομένου. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀποκλειστικότης τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος δὲν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ ἐπιδέχῃται μὴδὲν περιορισμὸν ὅπως ὑπάρχουσι περιορισμοὶ τῆς Κ. δημοσίου δικαίου καὶ τοιοῦτοι ἰδιωτικοῦ δικαίου εἴτε ἐκ τοῦ νόμου ὑφιστάμενοι εἴτε διὰ συμβάσεως λαμβάνοντες ὑπαρξιν. — Τοὺς τρόπους κατ' ἣς ὁ Κ. διακρίνεται εἰς πρωτοτύπους καὶ παραγώγους. Τρόποι κατ' ἣς ὁ Κ. διακρίνεται εἶναι ἡ κατὰ ληψίς ἢ κυρίευσις, ἡ παρὰ δόσιν, ἡ ἀποκτήσις, ἡ χρησικτησία, ὁ ἐξελικτικὸς (πρόσχωσις, ἐνωσις, εἰσπορία), ἡ δικαστική ἀπόφασις. Ἀπόλλυται δὲ ἡ κυριότης διὰ μεταβιβάσεως καὶ ἐγκαταλείψεως καὶ προσστατεύεται διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἢ τῆς ἀρνητικῆς ἀγωγῆς. Βλ. ταῦτας τὰς λ. ὡς καὶ τὰς Μεταγραφῇ, Πουδλικιανῇ ἀγωγῇ. [Γ.Ν.Ν.]

Κυρίτσαοι. Χωρίον τοῦ δήμου Κερπινῆς ἐν Καλαβρύτοις, $\frac{1}{2}$ ἀπὸ τῆς Κερπινῆς, ἔχον δὲ 166 κ. γεωργούς καὶ ποιμένας.

Κύρνος. Βλ. Κορινθία.

Κύρος (ἐν τῇ ἀρχ. περσικῇ Kurus ἦτοι ἥλιος). 1) Ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Περσίας τοῦ ἀρχαίου Περσικοῦ κράτους. Κατήγετο ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀχαιμενιδῶν (βλ. λ.), ἦτο δὲ υἱὸς τοῦ Καμβύσου. Κατὰ τὴν παρ' Ἡρόδοτον διήγησιν, ἣν ὅμως ἀπορρίπτει δ' Κτησίας ὡς ἐσφαλμένην, ἡ τοῦ Καμβύσου σύζυγος Μανδάνη ἦτο θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Μηδίας Ἀστυάγου. Οὗτος ἐξ ἀνείρου πληροφροσύνης εἶπε ὅτι ἐγγονὸς τοῦ ἐμελλεῖ νὰ ἐκθρονίσῃ αὐτόν, διέταξε τὸν φόνον τοῦ παιδὸς αὐτοῦ γεννηθέντος. Ἀλλ' ὁ δαταγθεὶς τοῦτο ὑπουργὸς τοῦ Ἀστυάγου Ἀρπαγός, παρόδωκε τὸν παῖδα εἰς βοσκὸν τινα, ἵνα ἐκθίσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐρήμον, οὗτος δὲ προσέλαβεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἀνέθρεψεν. Ὅτε ποτὲ δ' Κ. ἐν παιγνίῳ μετὰ ἐμάθικων ἐκλεχθεὶς βασιλεὺς ἐτιμώρησε τὸν υἱὸν προσεχέοντος ἀνδρὸς τοῦ κράτους καὶ οὗτος παρεπνεύθη εἰς τὸν Ἀστυάγην, ὁ καὶς ἀπεκρίθη μετὰ παρηρησίας ὅτι καλῶς ἔπραξε βασιλεὺς ὢν. Ὁ τρόπος οὗτος ὡς καὶ ἡ ἐμείνεσις τοῦ προσώπου ἀνεκάλυψαν τῷ βασιλεὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ Κ., λαβὼν δὲ καθ' ἡσυχαστικὴν ἀπάντησιν τὸν Μάγον, ἐστειλε τὸν Κ. εἰς τοὺς ἐν Περσίᾳ γονεῖς τοῦ ὅπου ἀνετράφη κατὰ τὰ περσικά ἔθιμα. Ἐνθιμωθεὶς παρεκινήθη δ' Κ. ὑπὸ τοῦ Ἀρπα-

γου εις ἐπαγαστασιν. Πιθανόν εἶναι ὅτι ὁ Κ. θανόντος τοῦ πατρὸς του ἀπηλευθέρωσε τὴν Περσίαν ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῆς Μηδίας, ὑπέταξε δὲ ταύτην νικῆσας τὸν Ἀστυάγγην ἐν Πασαργάδαῖς (559 π. Χ.). Ἐξασφαλίσας δὲ τὰ σύνορα τοῦ νέου κράτους πρὸς Β διὰ πολέμων κατὰ τῶν ἐκεῖ λαῶν, ἐστράφη κατὰ τοῦ Κρείσου τῆς Λυδίας, ὃν ἐνίκησε 549 ἢ 546, καὶ κυριεύσας τὰς Σάρδεις κατέλυσε τὸ Λυδικὸν κράτος. Οἱ στρατηγοὶ του ὑπέταξαν καὶ τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐλληνικὰς πόλεις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συνέχεια μεταξὺ τῶν Α καὶ Δ ἐπαρμήν τοῦ κράτους του ἐκπαιλίστο διὰ τῆς αὐτονομίας Βαβυλωνίας, προσέβαλε ταύτην καὶ ἀποστρέφας τὸν ῥοῦν τοῦ Κύβρατου ἐκურύευσεν τὴν Βαβυλῶνα ἐφ' ᾗ ἡ Βαβυλωνία κατέστη περιτικὴ ἐπαρχία. Ἰνα ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐν Φοινίκῃ καὶ Συρίᾳ ἐπιτροπείαν του, ἐπέστρεψε τίς ἐν Βαβυλωνίᾳ Ἑβραίοις αἰχμαλώτους τὴν εἰς τὴν πατρίδα τιν ἐπιστροφὴν (537) φίλους οὕτως αὐτοῦ καταστήσας. Λέγεται ὅτι πολλῶν κατὰ τῶν Μασσαγετῶν, σκυθικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος ΒΑ τῆς Κασπίας πέραν τοῦ Ἀράξου καὶ κυβερνωμένου τότε ὑπὸ τῆς βασιλείας Τομύριδος, ἐρονεύθη (529). Ἡ Τόμυρις, ὡς διηγείται ὁ Ἡρόδοτος, ἐδόθησε τὴν κεφαλὴν του εἰς ἀσκὸν πλήρη αἵματος ἵνα «κτερεθῇ τοῦ αἵματος οὗ ἐδίψα». Ὁ δὲ νεκρὸς του ἐνεταφιάσθη ἐν Πασαργάδαῖς· ἐπισκέφθη δὲ τὸν τάφον αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος. [J.K.H.]

— 2) Ὁ νεώτερος, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλεῦς τῆς Περσίας Δαρείου καὶ τῆς Παρυσάτιδος. Ζώντος τοῦ Δαρείου ὁ Κ. κατέσχε τὸ δέξιμα σατραπείου ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἢ οἷτις δ' αὖτῃ ἐπέστρεψεν αὐτῷ στενὰς νᾶ συνάφῃ σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Θανόντος τοῦ Δαρείου τὸν Περσικὸν θρόνον κατέλαβεν ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων. Ἀλλ' ὁ Κ. διενεόθη νὰ διαφιλονεικῇ τὴν βασιλείαν. Ἡ λῆξις τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου παρέσχεν αὐτῷ εὐκαιρίαν στρατολογίας ἐκ διαθεσίμων Ἑλλήνων μαχητῶν καὶ οὕτω διὰ τῶν στρατηγῶν Κλεάρχου, Ἀριστίππου καὶ ἄλλων κατήρτισεν σῶμα ἐκ 13.000 Ἑλλήνων ἐμπειροπολέμων, ἐν οἷς εὗρίσκετο καὶ ὁ ἱστορικὸς Ξενοφῶν, προφασισόμενος πόλεμον κατὰ τοῦ σατραπείου Τισαφέρνης. Τῶν σχεδίων ὅμως αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου ὁ Κ. ἐσώθη τῇ συνδρομῇ τῶν ἑακρῶν τῆς Παρυσάτιδος, ἥτις ὑπερηγάπα αὐτόν· ἀλλ' ὁ Κ. δὲν παρητήθη τῶν σχεδίων του. Ὁδηγῆσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ μέχρις Εὐφράτου, τὸ πρῶτον ἀπεκάλυψε τότε τοὺς σκοπούς αὐτοῦ γνωστοποιήσας πρὸς τοὺς Ἑλλήνας ὅτι στρατεύει κατὰ τοῦ βασιλεῦς οὐδὲν ἤσσαν οἱ Ἑλλήνες παρηκολούθησαν αὐτόν, καθέσσαν ἢ εἰς τὰ ἴδια ἐπιστροφὴ τῶν

καθίστατο δυσχερεστάτη ἀνευ τῆς φίλης τοῦ Κ. Ὁ στρατὸς ἔρχασεν εἰς Κούναξα τῆς Μεσσηνιακῆς ἐνθα συνηχθῆ μετὰ τῶν πολιτῶν. Τὸ Ἑλληνικὸν σῶμα ἀπετέλει τὴν κορίαν τοῦ στρατοῦ δύναμιν, ὁ Κ. ὅμως δὲν ἐτίθη ἐπὶ κεφαλῇ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ Ἀσιατικοῦ σώματος τοῦ ὅπερ παρήγαγε καὶ τὴν καταστροφὴν. Ὁ Κ. διακρίνας κατὰ τὴν μάχην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐπέτιθη ἀπερίσκεπτος καὶ ὀρμητικῶς ὅτε καὶ ἐρονεύθη παρὰ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλεῦς τὸ Ἀσιατικὸν σῶμα ὁλοσῶς ἀποσυνετέθη, οἱ δ' Ἑλλήνες καὶ περ νικηταὶ ἠναγκάσθησαν εἰς ὑποχώρησιν. κρινάντες, πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ τὸν περαιντέρω ἀγῶνα ὁλοσῶς ἀσκοπόν, καθέσσαν οὕτοι χάριν τοῦ προσωπικοῦ ἀγῶντος τοῦ Κ. ἐν ὑπερηγάπων ἐμάχοντο. Ἀπολέσαντες πάντα καρπὸν τῆς νίκης τὸν ἀπέφαισαν τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπιστροφὴν. Τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Κ. καὶ τὴν ἐπικίνδον τῶν Ἑλλήνων (καὶ ὁ οὐδὲν τῶν Μυρίων, εἰς τοσούτους περὶπου συμπροσυνέμενον) περιέγραψεν ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ «Κυρου ἀναβάσει». [O.H.]

Ικδρύς (τουρκ. Ἀρδαγάν-τοάι, νῦν Κούρ). Ποτ. τῆς Ὑπερκουκάσιος χώρας, πηγάζων ἐπὶ τῶν Ἀρμενικῶν ὄρεων αἰνα σχηματίζουσι τὴν ῥάχιν Küssür-Dagh, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν περ. 1000 χμ. μεταξὺ Βικου καὶ Λεγκιράν εἰς τὴν Κασπίαν ὁκελᾶσαν, ὅπου σχηματίζει μέγα δέλτα ᾧ πρόκειται πολλὰ νησιδία. [M.S.]

Ικδρύου (τά) ἡ Παλάτιον (ἡ Τριβουνάλιον) τοῦ Ἐδδόμου καὶ Παλάτιον τοῦ Ἰουστιανοῦ ἡ Βελιταρίου, συνήθως δὲ τοῦ Κωνσταντίνου (παρὰ Τοῦρκους Τεκίρ σεράι ἢ Τεκφεύρ σεράι). Βυζαντινὸν οἰκοδόμημα τῆς Κωνσταντινουπόλεως κείμενον πλησίον τοῦ Καχρυγῆ ταμιεῖ ἐν τῇ θέσει ὅπου συνδέεται τὸ τεῖχος τοῦ Ἡρακλείου πρὸς τὸ παλαιὸν τοῦ Θεοδοσίου. Ὁ λόφος ἐφ' οὗ ἡγέρθη ἐκαλεῖτο ἄλλοτε Ἐδδόμον ἀπὸ τῆς ἐκεῖ σταθμεύσης Ζ' χιλιᾶδος τῶν Γότθων ἐπικούρων, οὗς οἱ Βυζαντινοὶ ὡς Ἀρειανούς δὲν ἄφιναν ἀνκατεκῶσιν ἐν τῇ πέλει. Τὸ οἰκοδόμημα χρονολογούμενον πιθανῶς ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος, ἦτο τριώροφον καὶ ἐκτίσθη οὕτως ὥστε οἱ δύο κατώτεροι ὅροφοι κείνται μεταξὺ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τειχους, ἐνθ' ὁ τρίτος ὑπερέχει τούτων ὕψηλόν, στήριζόμενός ὅμως ἐπ' αὐτῶν. Τὸ κάτω μέρος ἀποτελεῖται ἐκ στοᾶς, ἣν ὑπερβατόζουσι σειραὶ κιβωτων, ἀνοικτὴν οὕταν μένον πρὸς Β, τὸ δευτέρου πάτωμα ἔχει παράθυρα πρὸς Β, ἐνθ' τὸ τρίτον, ὅπερ ἦτο καθὼς φαίνεται μεγάλη ἀθύρα μῆκους 23, 25 μ., πλάτους 10, 50 μ. καὶ ὕψους 0, 30 μ.) εἶχε παράθυρα πρὸς πᾶσας τὰς διευθύνσεις. Τοῦ παλατίου τούτου σώζονται σήμερον οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι καὶ τινες τῶν διαμέσεων, Ἀπ' αὐτοῦ δὲ κα-

λείται Τεκρούρ-σεράι και ή παρ' αὐτῷ συν-
οικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Κυρρήστης. Πλ. Ἀνδρόνικου πύργος.

Κυρτανθήρα (Βοτ.), *Cyrtanthera*
Nees. Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Ἀκανθοειδῶν.
Φυτὰ πολυετῆ τοῦ καλλιωπισμοῦ ἐκ Βρασι-
λίας μετὰ ὠραιοτάτων ἀνθέων. Συχνὰ καλ-
λεργοῦνται Κ. ή μεγαλοπρεπῆς (*C. magni-
fica* Nees), Κ. ή Πολιανῇ (*C. Pohlana*
N.) κ. ἄ. [Θ.Χ.]

Κύρωσις νόμου καλεῖται ἐν τῷ
πολιτικῷ δικαίῳ ή κατά τὴν ἐνάσκησιν
τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν
λοιπῶν νομοθετικῶν παραγόντων κατάρτισιν
νομοθετικῶν ἀμπαρῆς τοῦ μονάρχου, δι' ἧς
οὗτος δίδωσι, προσυπογράφοντας τοῦ ἀρμοδίου
ὑπευθύνου ὑπουργοῦ, τὴν πρὸς ὑπαρξίν νόμου
ἀναγκαίαν αὐτοῦ συναίνεσιν. Ἐν τῇ ἡμετέ-
ρῳ πολιτείᾳ τὴν ἐνέργειαν αὕτη τοῦ
βασιλέως συνδυασμένη μετὰ τῆς πρὸς δη-
μοσίους διαταγῆς κανονίζεται ἐν ἀρθρῷ 36
τοῦ Συντάγματος λέγοντι: «Ὁ Βασι-
λεὺς κηρύσσει καὶ δημοσιεύει τοὺς νόμους.
Νομοσχέδιον ἐπιψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ
μὴ κυρωθὲν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐντὶς δύο
μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συνόδου λογίζε-
ται: ἀκυρωθὲν». — Κ. ν. ἐν ἐτέρᾳ ἐννοίᾳ εἶνε
ή ρήτρα δι' ἧς ή παράδοσις νόμου ἐπάγεται
ποινὴν διὰ τὴν παραβαίνοντα ή γενικώτερον
τὸ νόμιμον μέσον τοῦ ἐξαναγκασμοῦ τῆς ἐφαρ-
μογῆς τοῦ νόμου. [Γ.Σ.Σ.]

Κύσσινχτ (*Küssnacht*). Κώμη τοῦ καν-
τωνίου Σβύτς τῆς Ἑλβετίας, κειμένη 10
χμ. ΝΝΑ τῆς Λουκέρνης εἰς τὸ ἄκρον τῆς
λίμνης Φιρβάλδστεττεν. Ἔχει 2940 κατ.,
εἶνε δὲ γνωστὴ διὰ τὸν μῦθον ὅτι ἐν στενῷ
ἀγῶνι πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τῆς λίμνης ἐφένευον
οἱ Τέλλοι τὸν ἀρμαστὴν Γέσσελερ. [Μ.Σ.]

Κύσταειδὸν πνευματικόν ('Ανα-
τομ.). Βλ. Δόδιον πνευματικόν.

Κύστις σπερματοδόχος ('Ανα-
τομ.). Ἐπιμήκη στρογγύλη σῶμα, δύο τὴν
ἀριθμὸν, πεπλατυσμένα ἐκ τῶν πρὸς ὡς
τὰ ὀπίσω μετ' ἀνωμάλιον καὶ ἡρώδους ἐπιφα-
νείας, κειμένα ἐκατέρωθεν τῆς μέσης γραμ-
μῆς μεσοῦ τῆς κύστεως καὶ τοῦ ἀπυθυσμέ-
νου καὶ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ συστοίχου σπερμα-
τικοῦ πόρου, οὗ εἶναι παραρτήματα, χρησι-
μεύοντα δὲ ὡς δοχεῖα τοῦ σπέρματος. Ἔχου-
σι μήκος μὲν 5 ἐμ., πλάτος δ' 1 1/2 ἐμ.
καὶ πάχος 1 ἐμ., διευθύνονται λοξῶς καὶ ἐν
συγκλίσει ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἔξω πρὸς τὰ κάτω
καὶ ἔσω οὕτως ὥστε τὸ μὲν πλατύτερον καὶ
περιφερικὸν ἄκρον (δὲ πυθμὴν) ῥέπει πρὸς τὰ
ἄνω, ὀπίσω καὶ ἔξω, κατὰ δὲ τὴν βῆσιν τοῦ
προστάτου δένδους ἐκατέρω τῶν Σ. Κ. διὰ τοῦ
κατωτέρου λελεπτυσμένου αὐτῆς ἀκροῦ ἐνοβ-
ταί ὑπ' ὀξείαν γωνίαν μετὰ τοῦ πέδατος τοῦ

συστοίχου σπερματικοῦ πόρου καὶ οὕτως ἀπο-
τελεῖται κοινὸς σῶλην, δὲ σπέρματι τῆς
κὸς πόρος, δι' οὗ τὸ σπέρμα ἐκχεῖται
εἰς τὴν προστατικὴν μοίραν τῆς οὐρήθρας.

Κύστις Βλ. Ὀγκοί, Ὑδατίδες.

Κυστεοτομία. Ἡ χειρουργία καθ' ἣν
διανοίγεται ή ούροδόχος κύστις πρὸς ἐξαγω-
γὴν ἐξ αὐτῆς λίθου ή ἀλλου ξένου σώματος.
Ἡ Κ. καλεῖται ὑπερθική ὅταν διανοίγῃται
πρὸς τὴν κύστιν ἐξ ἐν ἀνωθεν τῆς ἡδίκης συμ-
φύσεως ἐπὶ τοῦ ὑπογαστρίου, περιναϊκῇ δὲ ἐ-
κ τῶν ἐφάνωμεν εἰς αὐτὴν διανοίγοντες τὸν πε-
ρίνεον. Ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς δυνάμει ἐπίσης νὰ
ἐκλάσῃ εἰς τὴν κύστιν διὰ τοῦ ἐρῶν, ἐπὶ
δὲ τῆς γυναικὸς διὰ τοῦ κολέου. [Σ.Μ.]

Κυστίερκος. Σκόληξ ἐκ τῶν παρα-
σιτῶν τοῦ σώματος διαφόρων ζώων, ὅστις ἐν
μὲν τῷ σώματι τοῦ βιότος, τοῦ μέγους καὶ
τοῦ χείρους ἀποτελεῖ τὴν νόσον τὴν καλου-
μένην γάλαζαν (βλ. λ.), ἀπὸ τούτων δὲ εἰς
τὴν ἀνθρωπιν μεταβάσασθαι μεταμορφοῦται
εἰς ταινίαν (βλ. λ.). Ἐν τοῖς ζώοις τούτοις
ὁ Κ. παριστάται ὡς σκόληξ μήκος 8—10
χιλίστων τοῦ μέτρου, ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐξ-
ωγκωμένην, περιβεβλημένην δὲ ὑπὸ κύστεως
ἐκ συνδετικῶν ἰσθμῶν, ἥτις πλάσσεται διαπύ-
λαις τοῦ φέροντος ζώου. Καὶ ὁ μὲν Κ. τοῦ
βιότος καὶ τοῦ μέγους παράγει ἐν τῷ ἀνθρώ-
πῳ τὴν ἀσπλον ταινίαν, ὁ δὲ τοῦ χείρους τὴν
μονήρη. [Μ.Δ.]

Κυστικὸς πόρος. Βλ. Ἵπαρ.

Κυστίνη Ὁργανικὴ στερεὰ οὐσία, θει-
οῦχος βῆσις ($C_2H_2NSO_2$) ἀπαντῶσα ἐν εἰς
νεφροῖς, σπανίως δὲ καὶ ἐν τῇ κύστει, καὶ ὡς
συστατικὸν τῶν λίθων τῆς κύστεως ή τῶν
νεφρῶν, σχηματίζουσα δὲ κρυστάλλους ἀχρότους
διαλυτοὺς ἐν καυστικῇ θιμῶνι. [Χ.Χ.]

Κύστις νηκτική Βλ. Ὑγροί.

Κύστις ούροδόχος ('Ανατομ.). Δο-
χεῖον ὑμενῶδες, κλειμένον ἐν τῇ λευκῇ, ἐν
τῇ ἀνοίσσεται τὸ ἀπὸ τῶν οὐρητῆρων θανάως
καταστάζον σῦρον καὶ παρομένει μέχρι τῆς
διὰ τῆς οὐρήθρας ἐξωθήσεως αὐτοῦ. Κινῇ μὲν
οὕσα ἐγκυφιάζει ὀπισθεν τῆς ἡδίκης συμφύ-
σεως ἐν τῇ πυθμένι τῆς μικρᾶς λεκάνης
ἐφ' ὅσον δὲ πληροῦται, ἀνευρίσκεται καὶ
προσλαμβάνει σχῆμα ὑπερστροφύλου, πληρου-
μένη δ' εἰς μακρὸν ὑπερβαίνει τὴν ἡδίκην
σύμφυσιν καὶ ἀνέρεται πρὸς τὰ ἄνω ἐν τῇ
κρίλῃ, προσλαμβάνουσα σχῆμα ὠτιοῦ, οὗ
ή μὲν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς ὀπίσω
τοῦ προσθίου κοιλιακοῦ τοιχώματος, ή δὲ
βῆσις ή πυθμ. ήν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ κα-
τω. ἀνερχομένη δὲ ἀπὸθεῖ καὶ τὸ περιό-
ναιον. ὅφ' οὗ περιβάλλεται μόνον ή κορυφὴ καὶ
ή ὀπίσθια καὶ αἱ πλάγαι ἐπικρανίαι, οὗχ
δὲ καὶ ή προσθία δι' ὅ δὲ δύναται τις, πλήρους
οὕσης τῆς κύστεως, νὰ παρακινήσῃ αὐτὴν ή

νά ενεργήσῃ τὴν υπερβιτικὴν τομὴν ἀνευ βλάβης τοῦ περιτοναίου. Τηρείται δ' ἐν τῇ θέσει αὐτῇ οὐ μόνον διὰ συνδετικῶν ἰσθμῶν προσφυσμένου τῷ ἀπειθυμένῳ ἢ τῷ κολεῖν καὶ τῇ ἡβικῇ συμφύσει, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ὀρχίης τῆς εὐρήθρας, τῶν εὐρητήρων, τῶν ἀποφραχθεισῶν ἀμφαλικῶν ὀρχητῶν καὶ τοῦ σπυγγῶ, πελυαρίθμων ἀμφοτέρων ἀγγείων καὶ τοῦ περιτοναίου, εἰ δὲ κατ' οὐδὲ τῶν συνδέσμων ἡδὲ οὐ προστάτι καὶ, ἢ, παρὰ τῇ γυναικί, ἡδὲ κυστικῶ, καὶ τῶν ἀνῶν ἢ κρεμαστῶν ἢ γ. Ἀπαρτίζεται δ' ἐκ τριῶν χιτῶνων 1) τοῦ ἔξωθεν, ἀποτελουμένου ἐξ ἐννιάδους συνδετικῶν ἰσθμῶν 2) τοῦ μεσικοῦ, ἀποτελουμένου ἐκ λαβίων καὶ ἐγκαρσίων ἰνῶν, αἵτινες κατὰ τὸν ἀγμένα τῆς κύστεως ἀπεργάζονται παχυσίαν στιβάδα περιβάλλουσαν αὐτὴν διὰ τὴν διαφυλὴν καὶ ἀποτελοῦσαν τὸν σπυγγικτῆρα τῆς κύστεως καὶ 3) τοῦ βλεννογενέος ὅμοιοις. Ἐπὶ τῆς ἔσω ἐπιφανείας τοῦ πυθμένος ὑπάρχει τρίγωνος ἐπιφάνεια, τὸ κυστικὸν ἢ Λιετώδιον τρίγωνον οὗ αἱ γυναικὶ ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τρία στόμια καὶ ἐπὶ μὲν τῶν δύο ὀπισθίων κείνται τὰ στόμια τῆς ἐκβολῆς τῶν εὐρητήρων, ἀφαστῶτα ἀλλήλων περὶ τὰ 3 ἑμ., ἢ δὲ προσθία τελευτᾷ εἰς τὸ στόμιον τῆς κύστεως, κείμενον 3 ἑμ. ὀπίθεν τοῦ κατὰ χεῖλους τῆς ἡβικῆς συμφύσεως. [1. ΠΘ.]

Κύστις χοληδόχος. Βλ. Ἑπαρ.

Κύστις καλεῖται ὁ κατάρρευς (βλ. λ.) τῆς οὐροδόχου κύστεως. Οὗτος τυνηθέστατα προέρχεται ἐκ ελεγμανώδους ἐρεθισματος προσερχομένου ἐξωθεν, οἷον διὰ ῥυπαρῶν καθητήρων, βλεννορροίας κατ' ἐπινέμεισιν, εἰ δὲ ἀπὸ λιθῶν τῆς κύστεως, μετὰ λήψιν φαρμάκων ἐρεθιστικῶν ἐρχομένων νά ἐκκρουσθῶσιν ἐκ τοῦ σώματος μετὰ τῶν οὐρῶν κανθαρίων, τερεινθίνης κτλ.). Αἱ ἀνατομικαὶ τοῦ βλεννογόνου ἀλλοιώσεις εἰσὶ πλὴν τοῦ κατάρρευς, πυώδης ἐπίχρσις αὐτοῦ, αἱμορραγίαι, ἑλκώσεις κλ., ἀλλὰ τὰ βαρέα ταῦτα φαινόμενα δὲν παρατηροῦνται ἐπὶ πάσης Κ. Ὁ πάσχων ἀλγᾷ κατὰ τὴν χώραν τῆς κύστεως ἢ καὶ μέχρι τῆς εὐρήθρας, ἰδίως ἐν τῇ οὐρεῖν, αἰσθάνεται συχνὰς ἐπιβίσεις πρὸς οὐρήσιν ὡς ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ τῆς κύστεως, τὰ δὲ οὐρα περιέχουσι πυσταίρια καὶ ἐπιθλίβει τῆς κύστεως ἀποπέσντα, ἐμφαίνουσι δὲ καὶ χημικὰς ἀλλοιώσεις ὅντα ἐλαφρῶς ὀξεία ἢ οὐδέτερα ἢ ἀλκαλικά, καὶ περιέχουσι καὶ ἀποχωρισθέντας κρυστάλλους οὐρικών ἀλάτων ὁ πυρετός, ἐλλειπῶν ἐπὶ ἐλαφρῶν μορφῶν, εἶνε ἐπὶ βαρεῶν σφοδρός, ἐπ' ὧν καὶ νευρικὰ φαινόμενα (κεφαλαλγίαι, ἱλιγγοί) ἐπέρχονται. Καὶ ἡ μὲν ὀξεία Κ. διαρκεῖ ὀλίγας ἡμέρας, ἐὰν καλῶς ἐπέλθῃ κατ' αὐτῆς θεραπεία. Ἡ δὲ χρονία εἶνε ἐν γένει ἀνίατος. Κατὰ τῆς διέσεως συνιστῶνται ἀνάγκαις καὶ μάλιστα

κατάκλισις, ἀποφυγὴ παντὸς καρυκεύματος ἢ ἐρεθιστικοῦ ἐδίσματος, ὡς καὶ οἶνου, ζύθου καὶ οἶνοπνεύματος, χρῆσις δὲ ἀφθόνου ὕδατος ἢ μεταλλικῶν ὑδάτων (Vichy, Selter) καὶ γαλακτοτροφία, ἐκ δὲ τῶν φαρμάκων τὸ ἱπερλικὸν ὀξύ, τὸ χλωρικὸν κάλιον, μετὰ δὲ τὴν κατάπausιν τοῦ ἐρεθισμοῦ ἢ τερεινθίνης καὶ τὸ κοπάειν βάλασμον. [Π. Γ.]

Κυστοκήλη (πρόλ. Κήλη) καλεῖται ἡ διέκπτωσις τῆς οὐροδόχου κύστεως ἢ μέρος αὐτῆς διὰ τοῦ βουδωνικοῦ σωλήνος ἢ διὰ τοῦ μηριαίου διαφυλῆος ἢ καὶ εἰς τὸν κολεῖν τῆς γυναικὸς· αὕτη δὲ ἐστὶ ἡ σχετικὴ συγχωστὴ μορφή τῆς Κ., παθῆματος ἄλλως σπανιότατος. Συμβάσης τοιαύτης Κ. συμβαλεῖται τῇ γυναικί ἡ χρῆσις πεστοῦ καὶ εἰδικῆς ζώνης κατὰ τὸ ὑπογάστριον, εἰ δὲ ἡ συνεχὴς κένωσις τῆς κύστεως διὰ καθετήρου. [Σ. Μ.]

Κυστολίθοι. Βλ. Οὐρέλιθοι.

Κυστρίν (Küstürin). Ὁχορωμένη πέλις ἐν τῇ πρωσσικῇ νομῇ Φραγκφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὁδερ, κειμένη ἐν εὐφρόνῳ πεδιάδι ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βάρτε εἰς τὸν Ὁδερ καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. ἔχει 16677 κατ. (1890) διατηρουμένης ἀκμαῖον ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας καὶ ναυτιλίαν. Ἐν Κ. Φρειδερίκος ὁ μέγας διάδοχος ὡν ἐφυλακίσθη τῇ διαταγῇ τοῦ πατρὸς του, ἀπεκαταστάθη δὲ ὁ φίλος του Κάιτς τῷ 1730. Κατ' Αὐγουστον 1758 ὑπέστη ἡ πέλις τρομερὴν βομβοβολισμὸν τῶν Ρώσων. Ἀπὸ τοῦ 1806 μέχρι τοῦ 1814 διετέλεσεν εἰς χεῖρας τῶν Γάλλων. [Μ. Σ.]

Κύταλις. Προκόννητος.

Κύτινος (Bot.). Οὕτως ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (τοῦ Θεοφράστου, Διοσκορίδου κτλ.) τὰ ἀνθὴ τῆς ῥυαὶς τὰ καὶ φαρμακευτικά κατ' αὐτούς Ὁ δὲ Διωνύσιος μετεχειρίσθη τὴν ὀνομασίαν ταύτην πρὸς ἱδρυτὴν γένους φυτοῦ (Cytinus L.), ὅπερ ἀποτελεῖ τύπον ἰδίας μικρᾶς οἰκογενείας, τῆς τῶν Κυτινωδῶν (Cytinaceae), συγγενεοῦσής τοῖς Ἀριστοειχοῦδοις. Τὸ μόνον εἶδος εἶνε Κ. ἡ Ὑπόκιστις (C. Hypocistis L., ἡ Ὑπόκιστις τοῦ Διοσκορίδου), φυτὸν παράσιτον φυόμενον ἐπὶ τῶν ῥιζῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ Κιστοῦ κοινὸν ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ καὶ ἰδίως ἐν Ἑλλάδι· εἶνε καυλὸν βραχὺν καὶ σαρκοῦδ' ἐφρόντα ἀντὶ φύλλων φοιτίδας κιννάρας ἢ ζωηρῶς κοκκίνας καὶ ἀνθὴ ὑπέλευκα. Στυπτικὸν κατὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ ὡς τοιοῦτον ἐν χρήσει καὶ τὴν ἡμέραν παρὰ τῷ λαῷ. [Θ. Χ.]

Κύτις (Botan.) Cytisus L. Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Κολοβωσάνθων. Φυτὰ θαμνώδη ἀνὰ τὴν Β. εὐκρατον ζώνην. Ἐκ τῶν εὐαριθμῶν εἰδῶν τινὰ καλλιεργοῦνται πρὸς κῶσμον, ἰδίως ὁ τῆς μέσης Εὐρώπης Κ. ὁ λευ-

κόλλος (C. Labrum L., γερμ. Goldre-
gel) χάριν των ωραίων εὐς βότρων συνηθοι-
σμένων χρυσοχρῶν ἀνθῶν αὐτῶ. — Τὰ δ'
ἐμῶν μόνον φυτῶν τῶν ἀρχαίων εἶναι ἡ Μηδική
ἢ δεινδρώδης (Medicago arborea L.). [Θ.Χ.]

— Τὰ σπέρματα τοῦ φυτοῦ τούτου εἰσὶν
ἐμετικά. Ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῶν ἡ κυτταρί-
νη, οὐσία πικρά, τηκομένη εἰς 154°, ἐξιδι-
αυτος εἰς ὕδωρ καὶ οἰνόπνευμα, ἥτις εἰς θέρ-
σιν 0.10—0.15 γρ. ἐπιφέρει ἔμετον καὶ κά-
θαρσιν, εἰς μείζονα δὲ καὶ ἱλιγγόν, σπασμούς
κλ., ἐνεθεῖσα δὲ κατὰ τινα δόξατα τοῦ
γρμμάριου ὑποδορίως εἰς μεγάλους κύνας
ἐπήνεγκεν ἄμεσον αὐτοῖς τὸν θάνατον δι'
ἀσφυξίας. [Χ.Χ.]

Εκύττειν (Friedr. Traugott Kützing).
Διάστροφος βοτανικῆς γερμανῶν γένν. τῇ 1807
εἰς Rittberg τῆς Πρωσίας, καθηγητῆς δ'
ἐν Nordhauseν ἐδημοσίευσεν σπουδαία συγ-
γράμματα περὶ φυτῶν (Tabulae phycologi-
cae. Species Algarum. Phycologia ger-
manica κτλ.). [Θ.Χ.]

Κυτταρά καλοῦμεν τὰ μικρότατα,
μόνον διὰ μικροσκοπίου ὁρατὰ ἔμμορφα στοι-
χεῖα, ἅτινα συνδεόμενα πρὸς ἀλλήλα διὰ
συγκολλητικῆς οὐσίας ἀποτελοῦσι τοὺς ἰστούς
(βλ. λ.) τοῦ τε ζωικοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ σώ-
ματος. Εἶναι δὲ ταῦτα στοιχειώδεις ὀργανι-
σμοὶ αὐθυπόστατοι, εἰς οὓς ὀφείλονται πᾶσαι
αἱ λειτουργίαι τῶν ἐξ αὐτῶν ἀποτελουμένων
ὀργάνων. Ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος τὰ
Κ. ἔχουσι μέγεθος 0.005—0.076 τοῦ χιλιο-
στοῦ τοῦ μέτρου, οὕτως ὥστε μᾶζα κυττάρου
χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου δύναται νὰ περιέχῃ
περίπου 5.000.000 Κ., σχῆμα δὲ καθ' ἑαυτὰ
μὲν σφαιροειδές, ἀλλὰ παρατεταμένα ἀλλή-
λοις καὶ συμπιεζόμενα ἀποβαίνουν καὶ πλα-
κώδη καὶ κυλινδρικά καὶ ἀτρακτοειδῆ καὶ
ἀστεροειδῆ. Ἀποτελοῦνται δὲ ἐκ σώματος ἡ
σαρκώδους πυρήνος, ἀλλὰ πολλὰ (οἷον τὰ ἐρυ-
θρά αἱμοσφαίρια) στεροῦνται πυρήνος. Καὶ τὸ
μὲν σῶμα αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐκ λευκῆς καὶ
μυλθακῆς οὐσίας ἥτις καλεῖται πρωτό-
πλασμα, χημικῶς δὲ σύγκειται ἐκ διαφο-
ρων λευκοματωσίδων οὐσιῶν, ὕδατος καὶ ἁλ-
τῶν. Δι' ἰσχυρὰς μεγεθύνσεως τὸ πρωτόπλα-
σμα φαίνεται διελαυνώμενον ὑπὸ λεπτοτάτων
ἰνιδίων, ὧν τὰ σημεῖα τῆς συναντήσεως φαί-
νονται ὡς κοκκία· ἀλλ' ἡ ὕψις αὐτοῦ ἥτις δὲν
διευκρινίσθῃ ἔτι φαίνεται ὅτι ποικίλλει κατὰ
τὰς ποικίλας λειτουργίας τῶν εἰς διάφορα
μέρη τοῦ σώματος ἀπαντώντων Κ. Συχνὰ δὲ
παρετηρήθησαν ἐν τῇ πρωτοπλάσματι καὶ στα-
γόνια λίπους καὶ κοκκία μελάνος χρωστικῆς
ὕλης (μελαγχρωστικά Κ.). Ὁ δὲ πυρὴν, ὅστις
δὲν κεῖται πάντοτε ἐν τῷ κέντρῳ τῶν Κ., ἔχει
σχῆμα σφαιρικόν ἢ ὠοειδές, περιβάλλεται δὲ
ὑπὸ ὑμενώδους ἐλύτρου καὶ ἐμπεριέχει ἐν ἡ
πλείονα συμπαγῇ μικρότατα μόρια, καλοῦ-

μενα πυρήνια. Τὰ Κ. τρέφονται προλαμβάν-
οντα ἑξωθεν (διὰ τοῦ αἵματος) τὰς ἀρμο-
δίους πρὸς τοῦτο οὐσίας, μετασκευάζοντα αὐ-
τὰς εἰς τὰ κανονικὰ ἑαυτῶν συστατικά καὶ
ἀποβάλλοντα εἰς τὰ ἐκτὸς (εἰς τὸ αἷμα) τὰς
ἀποτριβείσας καὶ ἀχρήστους γενομένας οὐ-
σίας ἑαυτῶν· κινεῖνται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν
διαφόρων ἐρεθισμῶν, εἴτε τὸ σχῆμα τῶν μετα-
βάλλοντα, εἴτε καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον με-
τατιθέμενα (κινήσεις ἀμοιβεῖς, βλ. λ.),
μετοσιούτιν ὕλικά τινα τοῦ αἵματος εἰς οὐ-
σίας χρησίμους τῇ ὀργανισμῷ (ἐκκρίσεις), ὁ-
φαιροῦσιν ἀπ' αὐτοῦ διαφόρους οὐσίας περι-
τωματικές ἢ ἐπιπλαεῖς (ἀπικρίσεις) καὶ
ἐν γένει τελοῦσι πάσας τὰς λειτουργίας δια-
φαίνονται τελοῦντα τὰ διάφορα τοῦ ὀργανι-
σμοῦ ὅργανα. Ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τῶν Κ.
ἔξιωμα πλέον κατέστη ἐν τῇ ἐπιστημῇ, μετὰ
τὴν πτώσιν τῆς περὶ αὐτομάτου γένεως
θεωρίας, ὁ περιφραγὸς ἀφορισμὸς τοῦ Virchow
«πᾶν κύτταρον ἐκ κυττάρου». Οὕτως ὁ πολ-
λαπλασιασμὸς τῶν Κ. γίνεται ἐν γένει διὰ
διχοτομήσεως τοῦ πυρήνος, ἣν ἐπακολουθεῖ
ἡ αὐτοῦ ὀρύσεως τοῦ πρωτοπλάσματος περὶ τοὺς
δύο πυρήνας καὶ ἡ ἀποτελείσθαι οὕτω δύο Κ.
ἐξ ἑνός, μετ' ὀλίγον τελείως χωριζομένων
καὶ ἀναπτυσσομένων εἰς τὸ μέγεθος τοῦ ἀρ-
χικοῦ Κ. Τέλος φθίρονται καὶ θνήσκουσι τὰ
Κ., ὁ δὲ βίος τῶν εἶναι λίαν βραχύς ἐν σφί-
σει πρὸς τὸν βίον τῶν ὀργανισμῶν, ὧν αὐτὰ
εἰσὶν ἡ οἰκοδομικὴ ὕλη· ἀλλ' ἐνέσω ζῶσιν
οἱ ὀργανισμοὶ τὰ καταστρεφόμενα Κ. ἀντικα-
θίστανται διηγεκῶς ὑπὸ νέων διατηρουμένης
οὕτω τῆς ἀκεραιότητος τῶν ἰστῶν καὶ ὀργά-
νων καθ' ἕκαστον. Περὶ τῶν Κ. τῶν διαφόρων
ἰστῶν βλ. Ἰστοί καὶ τὰ ἱδιαίτερα περὶ ἑκά-
στου τούτων ἀρθρα, τὴν ἑπαρξίν τῶν Κ.
καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν σύστασιν τῶν ἰστῶν κατέ-
δειξαν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους πρῶ-
τος μὲν ἐπὶ τῶν φυτῶν ὁ Schleiden, εἰτα δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ὁ Schwann. Περὶ τῶν φυ-
τικῶν Κ. βλ. Φυτικαὶ ἱστοί. [Δ.Χ.]

Κυτταρίνη (Cellulose, Lignose) εἶναι
ὕδατάνθραξ (βλ. λ.) ὡς τύπος λαμβανόμενος
ἐκ μέρους ὕλης ὕδατάνθρακων εἰς ἣν ἀνήκουσι
τὸ αμύλον, ἡ δεξτερίνη, τὸ κόμμι, ἡ φυτικὴ
βλέννα κλ. Τὸ μέρος τῶν οὐσιῶν τούτων
εὐρέθῃ διὰ τῆς ἀναλύσεως ἔχον τὴν χημι-
κὴν σύστασιν $C_6H_{10}O_5$, πιθανώτερον ὅμως
φαίνεται ὅτι ὁ χημικὸς τύπος αὐτοῦ εἶναι
 $n(C_6H_{10}O_5)$, ἥτοι πολλαπλάσιόν τι τοῦ διὰ
τῆς ἀναλύσεως εὐρέθιντος. Ἡ δὲ Κ. εἶναι
οὐσία ὀργανωμένη, ἀποτελοῦσα τὸ κύριον
συστατικὸν ἀπάντων τῶν φυτικῶν ἰστῶν.
Πρὸς παρασκευὴν αὐτῆς ἀπαλὰ μέρη φυτῶν
οἷον ἴνες λίνου ἢ καννάβεως, καταλληλότερον
δὲ κεκοιταρμένους βάμβεξ, ὑποβάλλονται εἰς
κατεργασίαν διαδοχικῶς διὰ καυστικοῦ κά-
λκος, ἀραιοῦ ὕδροχλωρικοῦ καὶ ὕδροθειρι-
κοῦ ὀξέος, ὕδατος, οἰνοπνεύματος καὶ αἰθέ-

ρος δι' ἧς ἀφαιρουμένων πάντων τῶν ἄλλων συστατικῶν ὑπολείπεται καθαρὰ ἡ Κ. ὡς λευκὴ οὐσία διατηρούσα ἐτι τὴν ἰνὴν συστασιν ἣν ἔχει ἐν τοῖς φυτοῖς. Θερμαινόμενη ἀποθραύεται παράγουσα ἑσα καὶ τὸ ξύλον κατὰ τὴν ἑγρὰν αὐτοῦ ἀπόσταξιν (μεθυστικὸν πνεῦμα, εἴδεικνόν δξύ, δξύνην κλ.). Μετὰ νιτρικῷ ἐξέως θερμαινόμενη ἐξείδεται καὶ μεταβάλλεται ἐντελῶς εἰς δξύλικὸν δξύ. Προϊόντα ἀντικαταστάσεως τῆς Κ. εἶναι ἡ βαμβάκοπυρρίτις (νιτρικὴ Κ.) καὶ τὸ (βαμβάκο)κυλλέδιον (νιτρικὴ Κ.), περὶ ὧν βλ. τὰ ἰδιαίτ. ἄρθρα. [X.X.]

Κυτταρώδης ἰστός. Βλ. Ἰστός. Σημειώτέον ὅτι οὗτω λέγεται ἐνίοτε, κατὰ μίμησιν τοῦ γαλλικοῦ ὅρου (tissu cellulaire) καὶ ὁ συνθετικὸς ἰστός, ἰδίᾳ δὲ ὁ ὑπὸ τὸ δερμα συνθετικὸς καὶ λιπαρὸς ἰστός.

Κύφουζουζοι (Kyffhäuser) εἶνε λέφος 460 μ. ἐν τῷ γερμ. πριγκιπατῷ Σάρτσ-θουργ-Πρύνδολστατ. Τὴν κορυφὴν στέφουσιν τὰ μεγαλοπρεπῆ ἑρείπια φρουρίου πολλῆς χρησιμεύσαντος ὡς διαμονὴ τῶν γερμ. αὐτοκρατόρων τοῦ Σάξονικου εἰκου. Ὁ μῦθος διηγείται ὅτι ἐν αὐτῇ κοιμάται Φρειδερίκος ὁ Βαρβαρὸςσαρ. [M Σ.]

Κύφωσις. Βλ. Σκολίσις.

Κυψρεὺς (Μεθελ.). Υἱὸς Ποσειδῶνος καὶ Σαλαμίνος θυγατρὸς τοῦ Ἀσώπου, γενόμενος βασιλεὺς τῆς νήσου Σαλαμίνος ἀπὸ ἐραυτοῦ ἀρκεῖντα λυμαινόμενον ταύτην. Ἀποθανόντα δεσπαιδὰ διεδίδετο αὐτὴν ὁ Τελαμών. Ἐξ αὐτοῦ ἐκλήθη ἡ Σαλαμίς καὶ Κυψρεῖα. [Δ.Λ.]

Κυψέλη Βλ. Μελισσοτροπία.

Κυψελίς (Cerumen), ὁ γνωστός ῥύπος τοῦ ὠτός. Ἦναι οὕτως παχὴν ὁμοία πρὸς δληφὴν ἐκκρινόμενη ὑπὸ τῶν κυψελιδωσίων δένδρων (βλ. λ.), μεθ' ἧς ἀγαμινύεται καὶ τὸ ἐκκρίμα τῶν παρ' αὐτοῦς κοινῶν σμηγματεγείων, καὶ σφικρυνόμενῃ ἐν τῇ ἐξῆς ἀκουστικῇ πόρῳ. Σύγκριται ἐκ βλέννης, λίπους, χρωστικῆς κυτρινῆς οὐσίας, ἐτι δὲ ἀλάτων τιμῶν (φωσφορικοῦ νατρίου, δασετίου κλ.). Ἡ Κ. διατηρεῖ μαλακὴν τὴν ὑπολείποντα τὴν ἀκυστ. πόρον ὑμένα, κυλῶει τὴν εἰσόδον ζωήριον καὶ ἄλλων μικρῶν σωματιῶν αἰμωρυνμένων ἐν τῇ θέρῃ καὶ ἀντιτάσσεται διὰ τῶν χημικῶν τῆς ἰδιοσφίτου εἰς τὴν κατασκήνωσιν καὶ πολλαπλασιασμὸν βακτηριδίων. Διὰ τῆς ὑπερεκρίσεως αὐτῆς ἡ τῆς ἀλλοιώσεως τῶν συστατικῶν τῆς δυνατὴν ἡ Κ. νὰ συναθροισθῇ πολλὴ καὶ σκληρυνθῇ, φράσσουσα οὕτω τὴν ἀκυστ. πόρον. Ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει μαλθακύνοντες πρῶτον τὴν σκληρὴν ὄγκον δι' ἐλαίου ἢ θερμοῦ ὕδατος, ἀφαιρούμεν δ' εἴτα αὐτὸν δι' ἀποξέσεως. [A.X.]

Κύψελος. Υἱὸς Ἡερίωνος καὶ τῆς

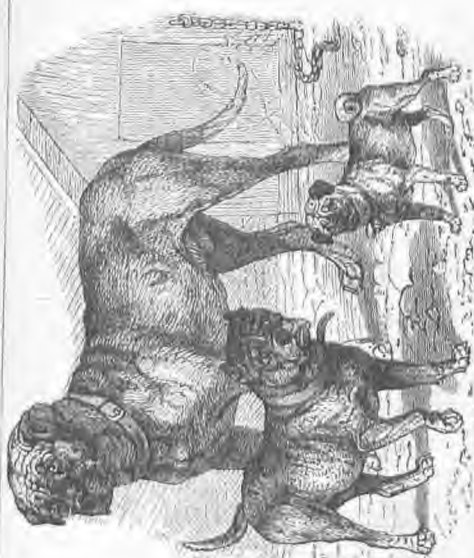
Λάδης ἧτις κατήγετο ἐκ τοῦ περιφήμου οἴκου τῶν Βακχιδῶν, ἱσταμένου ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἐν Κορίνθῳ ἀριστοκρατίας. Ὁ περὶ αὐτοῦ μῦθος διηγείται ὅτι ἡ μήτηρ ἀπέκρυψεν αὐτὸν ἐπιτυχῶς ἐν κυψέλῃ ὅτε οἱ Βακχίδαι φεδόμενοι συνεπεία χρησίου τὸν παῖδα καταδύονταν αὐτόν. Τῷ 655 π. Χ. καταλύσας ὁ Κ. τὴν ἐν Κορίνθῳ ἀριστοκρατίαν ἐγένετο τύραννος, διεφύλαξε δὲ τὴν τυραννίδα δημοφιλέστατος καταστάς μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ 625. Ὁ υἱὸς τοῦ Περιάνδρου, ὡς λέγεται, εἰς ἐνδεῆσιν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πατρὸς ἀνέθηκεν ἐν τῷ Ἡραίῳ τῆς Ὀλυμπίας λαμπρὰν κυψέλην, περιήρην ἐρητῆς τέχνης, ὅπου ἐσώζετο ἀκόμη ἐκεῖ κατὰ τὸ τέλος τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος. Ἦτο δὲ ἡ λάρναξ αὕτη ἐκ κέδρου καὶ εἶχε σημαντικὸν μέγεθος, διεκοσμεῖτο δὲ διὰ 5 ταινιῶν μετὰ ζωιδίων τῶν μὲν εἰργασμένων ἐκ τῆς κέδρου τῶν δὲ ἐξ ἐλαφαντόδοντος καὶ χρυσοῦ, περιστάντων δὲ κυρίως σκηνῶν ἐκ τῶν ἡρώικων χρόνων ἐπιγράμματα δ' ἑμμετρα ἐξήγγον τὰ ζωῖδια. [I.K.H.]

Κύψελος (Cypselus). Τὸ πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κυψελιδῶν, πετρῶν ἀναγομένων εἰς τοὺς Κεκράκτας, ἐχόντων 4 θακτύλους ἐστραμμένους πρὸς τὰ πρόσω, ῥάμφος πλατὺ καὶ ἐσχισμένον μέχρις ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ, οἰκούντων ἐπὶ μεγάλων οἰκοδομημάτων ἢ βράχων ἢ καὶ ἐντὸς δασῶν, εὐχερέστατα ἱπταμένων, τικτόντων δὲ 1—3 ὡὰ ὑπόλευκα. Τὸ γένος Κ. ἔχει τὸ ῥάμφος τῶν χελιδνῶν πρὸς ἃς ὁμοιάζει καὶ κατὰ τὴν διαίταν. Κ. ὁ ἀπὸ οὗ εἶνε τὸ κοινὸν Πετροχελιδόνο τῆς Ἑλλάδος. [Φ.Ι.]

Κύων Γένος ζῶων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Κυνιδῶν (βλ. λ.). Τὸ ζῶον τοῦτο, ἀναμφιβόλως τὸ ἀρχαιότατον τῶν κατοικιδίων, συνδέεται στενότερα μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἀποτελεῖ τὸν ἀριστον σύντροφον. μετ' αὐτοῦ καθ' ἑλλην τὴν γῆν διαδοθὲν καὶ πανταχὺ θαυμασίως ἐγκλιματισθέν. Ἐν καθάρῳ ἀγρίᾳ καταστάσει οὐδαμῶς εὐρίσκεται, ἀναμφιβόλως ὁμοῦς κατάγεται ἐξ ἀγρίου γένους ζῶων καὶ πιθανῶς ἐκ τοῦ θωδῆς. Πιθανότατον δὲ ἐπίσης φαίνεται ὅτι διάφοροι τοῦτου φυλαὶ ἐξημερώθησαν ταυτοχρόνως σχεδὸν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δ' αὐτῶν παρήχθησαν κατόπιν αἱ πολλαὶ τοῦ Κ. ποικιλίαι. Ὁ Κ. κατ' ἀρχὴν ἀνήκει εἰς τὰ σαρκαφάγα, ἀλλ' ἐκ τῆς μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀνατροφῆς του ἐσυναιθίσε νὰ δέχεται σχεδὸν πᾶσαν ἀνθρωπίνην τροφήν, τρώγων καὶ ἀρτων καὶ ὀπώρας καὶ ἰχθῶς κλ. ἀναλόγως τῆς χώρας ἐν ᾗ βίῃ. Τὰ δοτὰ καταδιβρώσκει μετ' ἰδιαιτέρως εὐχαριστήσεως, εὐχερέστατα θρυμματίζων αὐτὰ διὰ τῶν ἰσχυροτάτων σιαγόνων. Τρέχει τάχιστα καὶ δεικνύει μεγάλαν ἀντοχήν εἰς τοὺς κόπους, κολυμβᾷ δ' ἐξ-

1. Τιβεριανός. 2. Της Νίσε Φουντανίδας. 3. Τού Αγ. Βερνάρδου. 4. Ουλλχθαϊ.

9. Μολοσσός. 10. Μάστιφ. 11. Μάγυ.

5. Γαϊόνισ. 6. Περιοκοί/ρες αγγλικός (Pointer). 7. Άλμπινολήρας. 8. Εργατικός.

12. Αργυνικόν αγγλικός. 13. Αργυν. Ιταλικόν. 14. Αργυν. Γοτθικόν.

Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αίρετα. Δι' αίσθησεις είναι παρ' αὐτῶ ἐν γένει λίαν ἀνεπτυγμέναι, πρὸ πάντων δὲ ἡ ὀσφρητικὴ καὶ ἀκοή. ἐν ᾗ ἡ ὀσφρητικὴ ὑπολείπεται τὴν ὅσιν τούτων εὐνοϊωδώς. Ἡ ψυχικὴ ἀνάπτυξις δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ εἰς πάσας τὰς φυλάξας ἀλλ' αἰ ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἀνάγεται μεταξὺ αὐτῶν χαρακτηρίζονται διὰ νοημοσύνης ὑπερόχου καὶ ἐκπληκτικῆς. Ἡ πίστις καὶ εὐπίθεια πρὸς τὸν κύριόν των, ἡ πρὸς τοὺς ξένους δυσπιστία, ἡ φόβια πρὸς τοὺς κινδύνους, ἰδίως ὅταν πρόκειται περὶ ὑπερασπίσεως τοῦ κυρίου των, εἶναι χαρακτηριστικὰ πάντων σχεδὸν τῶν εἰδῶν. Ἡ θάλασσα κυφορεῖ δις τοῦ ἔτους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος, ἐπὶ 9 ἐβδομάδα, τίκτει δὲ πολλὰ ὄμοι μικρὰ, 3—6 συνήθως, ἐνίοτε δὲ καὶ μέχρι 15 καὶ 20, ὧν μένον μετὰ 10—11 ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των ἀνοίγονται οἱ ὀφθαλμοὶ τὰ νεογνὰ ὀφθαλμοὶ δὲ 5—8 μῆνας, ἐν ἡλικίᾳ δὲ 9—12 μηνῶν συμπληροῦται ἡ ὀδοντοφυΐα των. Παιδαγωγία των πρέπει νὰ ἀρχῇται ἀπὸ μικροτάτης ἡλικίας, νὰ διεξάγεται δὲ μετ' αὐστηρότητος, ἀλλ' ἀνευ ἀδικαιολογήτου σκληρότητος. Ζῶσι δὲ τὰ μὲν μικρότερα εἶδη 10—12 ἔτη, τὰ δὲ μεγαλύτερα μέχρι 30 ἔτων. Ὁ Κ. χρησιμεύει ἐν γένει ὡς σὺντροφος τοῦ ἀνθρώπου πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος καὶ φθάσας ἀριστος αὐτοῦ καὶ τῶν πραγμάτων του καὶ βοηθὸς αὐτοῦ πολῦτιμος ἐν τῇ θήρᾳ· ἀλλ' ἐκτὸς τούτων ποικιλιωτάτη εἶνε ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς· οἱ βόρειοι λαοὶ χρησιμοποιοῦσιν αὐτοὺς ὡς ὑποζύγια πρὸς ἐλκυσιν ἀμαξῶν ἐν πολλαῖς νήτοις τῆς Ἰνδοῦ θαλάσσης τριώγονται ἐν τῇ Γῇ τοῦ Πυρὸς ὁ Κ. βοηθεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν ἀλιεΐαν καὶ τὴν ἀναζητήσιν θαλασσίων ζώων (μαλακίων)· εὐκόλως δὲ ἐθίζεται εἰς τὴν μεταφορὰν πραγμάτων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου του καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἄλλων οἰκιακῶν ἐργασιῶν. Δὲν λείπουν ἐν τούτοις καὶ λαοὶ ἀποστρεφόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Κ. Ὀλίγα ζῶα ὑπόκεινται εἰς τὴν ποικιλίαν νόσων ὡς ὁ Κ., μεταξὺ δὲ τούτων ἡ φοβερώτερη εἶνε ἡ λύσσα (βλ. λ.). Εἶνε προσέτι ὁ Κ. ἑστία τῶν παρασίτων, ὅσα οὐδὲν ἄλλο ζῶον φέρει· τὸ διὰ τὸν ἀνθρώπον ἐπικινδυνότατον ἐξ αὐτῶν εἶνε τὸ Πεντάστομον τὸ Ταϊνιόειδης, ἐδρεῖον συχνὰ ἐν τοῖς μετωπιαῖσι κέλυσι τοῦ Κ. Ταϊνιῶν φέρει ὁ Κ. 4 εἶδη ἥτοι τὰ *Taenia echinococcus*, *T. serrata*, *T. coenurus* καὶ *T. marginata*, ἐὰν δὲ ὡς Ταϊνίας τῆς ἐχινόκοκου εἰσδιδάσθωσι κατὰ τύχην εἰς τὸν ἀνθρώπον ἢ τὰ κατοικίδια ζῶα ἀναπτύσσονται εἰς τὴν ἑχινόκοκκον τὴν πολυμορφον, παράσιτον καθ' ὅλον μὲν τὸν ὄργανισμὸν διαδιδόμενον, ἀλλ' ἰδίως πολλαπλασιαζόμενον ἐν τοῖς πνεύμοσι καὶ τῷ ἥπατι. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ταϊνιῶν τοῦ Κ. τὰ ὡς γεννῶσιν εἰς τὰ κα-

τοικίδια ζῶα ἐπικινδυνότατα παράσιτα. Τὸ ἐπὶ τοῦ Κ. δερματικὰ νοσήματα προκαλοῦν παράσιτον *Trichophyton tonsurans*, φαίνεται ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον.

Ἐκ τῶν 70 φυλῶν (races), εἰς ἃς διακρίνουσι τοὺς σημερινούς Κ. θεϊκολογώτεροι εἶναι αἱ ἐξῆς. Α'. Κύνες τὰ ὡς ἔχοντες κρεμάμενα· Ὁ ὕλ δ' ὀριξ (βλ. πίν. Κύνες 4), ὁ τύπος τῆς εὐλαθείας τοῦ Κ., εἰς τὴν θήραν ὀλίγον χρησιμοποιοῦμενος. Κ. τῆς Νέας Φουδλανδίας ἢ Νέας Γῆς (Terre Neuve, 2) φέρων μεταξὺ τῶν θακτύλων νηκτικὴν μεμβράνην καὶ ἀριστος κλυμνητής Κ. τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου (3), ἡττημένος ὑπὸ τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου ν' ἀναζητῇ τοὺς παραπλανηθέντας εἰς τὰς χιόνας τῶν Ἀλπεῶν περιηγητάς, ὧν πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου καταβληθέντες θά ἀπέθνησκον ἀνευ τῆς βοήθειας τοῦ λαμπροῦ τούτου ζώου. Κ. ὁ Τιβετιανός (1), Γρενδίν (Grenadin, 5) καὶ Κ. ὁ Βονωνιανός, κύνες πολυτελείας, ὧν ὁ πρῶτος σπανίως χρησιμοποιοῦται καὶ εἰς τὴν θήραν. Κ. κυνηγητικοί, χρησιμοποιοῦμενοι εἰς θήραν μεγάλων ζώων, ἐν ᾧ ὁ ἀλκωπεϊκός ἦρας (7) καὶ ὁ περδικόθηρας εἶναι κατὰλληλοι· εἰς θήραν μικροτέρων ζώων. Πραχέπου (basset, 10), τοὺς πόδας ἔχων βραχυτάτους, τοὺς δὲ προσθίους ἀποκλίνοντας πρὸς τὰ ἔξω, ζῶον νοσηνέστατον ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιμονον, ἐξυτάτην ἔχων τὴν ὀσφρητικὴν καὶ ἰσχυροὺς τοὺς μῦς. — Β'. Κύνες μεθ' ἡμιανθρωπῶν ὡτων, κατὰ τὸ ἄκρον ἀνεπτυγμένων πρὸς τὰ κάτω· Μολοσσός (Bulldogg, 9), Μάστιφ (10) καὶ Μώψ (11), εἶδη ἰσχυρότατα, βαρὺ ἔχοντα τὸ σῶμα, πολὺπτυχον τὸ δέρμα. Λαγρινικά (12, 13, 14), συννοῦντα κομψότατον σῶμα μετὰ μεγάλῃς δυνάμεως, ταχύτητος καὶ ὀξύτητας αἰσθήσεως, καταλλήλιστα εἰς ἀνίχνευσιν τῆς λαΐας ἐν τῇ θήρᾳ. Κύνες γυμνοί, κατὰ τὴν κατασκευὴν ὅμοιοι πρὸς τὰ λαγωνικά, κατὰ τὸ μέγεθος ὅμοιος μὴ ὑπερβαίνοντες τὴν ἀλώπεκα ζῶσιν ἐν Ἀμερικῇ. — Γ'. Κύνες μετ' ὀρθίων ὠτων. Οἰκιακοὶ καὶ ποιμνιακοὶ Κ., ἰδίως κατὰλληλοι εἰς φύλαξιν οἰκιῶν καὶ ποιμνίων, ἔχουσιν ἐν γένει μακρὸν τὸ τρίχωμα. Ὁ Ξύρυγχος (Spitz) ὁριστοὶ καὶ εὐχαριστάτοι σὺντροφοὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀρμόδιοι καὶ εἰς φύλαξιν οἰκιῶν. Πί' ντσερ (griffons), εἶδη ζωηρότατα καὶ νοσηνέστατα, ἀλλὰ καὶ κλέπται διδιδόμενοι. Κ. λυκόμορφος, πρὸς λύκον ὅμοιότατος καὶ διατηρούμενος βελόν τινὰ ἀγριότητος τοιοῦτος εἶναι ὁ Κ. τῆς Καρπατίας καὶ ὁ τῶν Ἑσπεριῶν. Ἐν Ν. Ἀμερικῇ, Ἀφρικῇ, Ἀσίᾳ καὶ Αὐστραλίᾳ εἰσίσκονται προσέτι κατὰ μέγαν πληθὺν Κύνες δὲ ρα-

πέται ἦτοι εἰς σχεδὸν ἀγρίαν περιελθόντες κατὰστασιν, ἐν γένει μέγιστον ἔχοντες τὸ σῶμα καὶ δασύ τὸ τρίχωμα· τοιοῦτοι εἰσὶν ὁ Κ. τῶν Ἰνδοκίων, ὁ Χρυσίζων ἀσιατικὸς Κ., ὁ Κ. τῆς Νέας Ζηλαντίας (Καραραγίν τῶν Ἰθαγενῶν), ὁ Δίγγος τῆς Αὐστραλίας, ὁ Ἀγροῦρος τῆς Ν. Ἀμερικῆς κλπ., οὓς κύνας θεωροῦσιν ὡς τὰ πρωτογενῆ ἀγρία γένη τῶν Κ. Πόλλυχοῦ δὲ τῆς Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας εὐρύνονται Κ. ζῶντες κατὰ στήθε ἐκτὸς τῶν πόλεων, ἀνίστασθαι ἄλλ' ὅχι καὶ ἀγριοί· τοὺνναντίον οἱ περιφέρουσι ἀδόσποτοι Κ. οἱ ζῶντες κατὰ μέγαν πληθὺν ἐντὸς τῶν τουρκικῶν πόλεων καὶ ὑπὸ τῶν ἐθνομανῶν μετὰ στεργῆς προστατεύμενοι εἶναι ζῶα ἡμερώτατα [Φ.Ι.]

Κύων. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι δύο ἀστερισμοὶ ὧν ὁ μὲν Μέγας Κ. ἀνῆκει εἰς τὸ Ν. ἡμισφαίριον ἐκτεινόμενος ἀπὸ 92° μέχρις 110° ὀρθῆς ἀναβάσεως καὶ ἀπὸ 10° μέχρις 35° Ν. ἀποκλίσεως, περιλαμβάνει δὲ κατὰ τὴν Πηλὸν 70 ἀστέρας ὁρατοὺς εἰς γυμνὸν ὀφθαλμόν, ὧν εἰς πρῶτον μεγέθους, ὁ Σιρίος, ὁ λαμπρότερος ἀπλανὴς ἐλκλικήρου τοῦ σφαιρώματος, δύο δὲ δευτέρου μεγέθους καὶ εἰς τρίτου. Ὁ δὲ Μικρὸς Κ. ἀνῆκει εἰς τὸ Β. ἡμισφαίριον ἐκτείνεται ἀπὸ 100° μέχρις 120° ὀρθῆς ἀναβάσεως καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρις 13° Β. ἀποκλίσεως. Ὁ Πηλὸς ἀριθμεῖ ἐν αὐτῷ 37 ἀστέρας ὁρατοὺς εἰς γυμνὸν ὀφθαλμόν, ὧν εἰς πρῶτον μεγέθους ὁ Προκύων, εἰς δευτέρου, εἰ δὲ ἄλλοι τετάρτου μεγέθους καὶ μικρότεροι. [Δ.Ε.]

Κωδών ἢ Γωδός. Ἰχθὺς τῶν θαλασσίων κοινὸς καὶ παρ' ἡμῶν, ἀνῆκει εἰς τοὺς Ὀστεακάνθους, οὗτινος διακρίνονται 9 εἴδη. Τὸ κοινότατον τοῦτον εἶναι Κ., ὁ κοινὸς (*Gobius auratus*) ἔχων σῶμα κυλινδρικοῦς, κεφαλὴν στρογγύλην, χρῶμα κυτρινόφαιον μετὰ μελαίνων κηλίδων. Διαιτᾷται κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τῆς ἄμμου τῶν βυθῶν, λίαν δὲ προσεκτικὸς ὧν δυσκόλως ἐγγίζει δόλωμα. Τὸ κρέας του εἶναι εὐγεύστον. [Φ.Ι.]

Κωδεδέκ (Caudobec-lès-Ebueuf), Πόλις τοῦ Γαλλικοῦ νομοῦ Κάτω Σηκουάνα (ἐν Νορμανδία), 2 χμ. ΝΑ τοῦ Ἐλβέρ. ἔχει 10434 κατ. (1891) καὶ ἀρχαίαν βιομηχανίαν ὑφανμάτων. — Ἐν τῇ ἰδίᾳ νομῷ κίτται ἑτέρα κομμοπολις ὁμώνυμος ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴν Caudobec-en-Caux καλουμένη, 12 χμ. Ν τοῦ Ὑβρώ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁδοῦ τοῦ Σηκουάνα, σφηματιζόμενος ἐνταῦθα λιμένας. ἔχει 2336 κατ. καὶ ἀρχαίαν ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ναυτιλίαν, φημιζέται δὲ διὰ τὴν ὥραιαν ἐκ τοῦ ΠΕ' αἰῶνος μητρόπολιν. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα τῆς εὐφόρου γῶρας Caux καὶ ὠχυρωμένη. [Μ.Σ.]

Κωδωεῖν, ἥτοι μεθυσμορφίνη, $C_{18}H_{21}NO_2 + H_2O$. Ἀλκαλοειδὲς ἐκ τῶν

κωιδίων τῆς μηχανικῆς ἐξαγόμενον καὶ εἰς ἅπαντα τὰ ἔργατα εἶδη τοῦ ὀπίου προσυπάρχον. Κρυσταλλοῦται εἰς ἀγρότους, ἀνόστους καὶ χυμῶς σχεδὸν κρυστάλλους πρσιματικούς ἢ πυραμιδοειδεῖς, εἰδικοῦ βάρους 1.3, διαλυομένους εἰς 80 μέρη ὕδατος ψυχροῦ. Μετ' ὕδατος ἀποτελεῖ ἅλατα εὐκρυστάλλωτα, ὧν γνωστότερα ἡ ὑδροχλωρική, ἡ νιτρική καὶ ἡ θειική Κ. Ἐν τῇ ἰατρικῇ δίδεται ὡς ναρκωτικόν, παυσίπονον $\frac{1}{2}$, — $\frac{1}{4}$ σιταρίου πολλάκις τῇ ἡμέρᾳ (ὕψιστη δόσις 4 σιτ. ἐντὸς 24 ὥρων) σκευαζομένη ἰδίως εἰς σιρόπια. [Χ.Χ.]

Κωδέα. Βλ. Καρπός.

Κωδέαι, Σιρόπιον διὰ Κωιδίων. Βλ. Μήκων.

Κωδικέλλος εἶναι πάντα διάταξις τελευταίας βουλῆς μὴ κατ' ἐπιταγήν ὡς διαθήκη. Συντασσόμενος ἐνώπιον δημοσίας ἀρχῆς ἢ καὶ ἰδιωτικῶς ἐπὶ παρουσίᾳ 5 μαρτύρων διὰ τῆς ἐαυτῶν σφραγίδος προσεπιβεβαιούντων τὸ κύρος του χωρεῖ εἴτε ἐκ διαθήκης (codicillus ad testamentum factus) εἴτε ἐξ ἀδιαθέτου (codicillus ab intestato factus). Ὡς ἐκ τοῦ ἀπλουστεροῦ δὲ τῶν Κ. τύπου συνήθως ἀποβαίνει ἡ ἐν διαθήκαις προσθήκη τῆς κωδικελλικῆς ρήτρας διὰ τῆς ὁποίας διατάσσεται ὅτι ἡ διαθήκη, εἴμῃ ὡς τοιαύτη, ὡς Κ. ἰσχύσει. Ἡ τοιαύτη ρήτρα ἰσχυρὰ ἀποβαίνει ἀκυρωθείσης τῆς διαθήκης, ἂν εἰ τοῦ Κ. τύποι παρφυλάχθησαν, ὅποτε πλείωνον ὑπαρχουσῶν διαθηκῶν εἰ ἐν ταῖς πρόσθεν κληρονόμοι ἀποκαθιστῶσι τὰ κληρονομιαῖα τοῖς ἐν τῇ Κ. γεγραμμένοις. Ὑπαρχούσης τῆς κωδικελλικῆς ρήτρας ἡ γενομένη μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς διαθήκης ὑπὸ τοῦ κληρονόμου ἐπιλογῇ ἀποκλείει πᾶν μεταγενέστερον τοῦτο δίκαιωμα ἐξαιρέσει τῶν ἐξ ἀρρενογονίας μὲν μέχρι 4ου βαθμοῦ, ἐκ θηλυγονίας δὲ μέχρι 3ου βαθμοῦ κληρονόμων τοῦ τελευταίου, οἵτινες ἀκυρωθείσης τῆς ἐν τῇ ἐγράφθησαν ἀθήκης ἐκ τῆς κωδικελλικῆς ρήτρας κατ' ἀρρεσκίαν τὰ ἐαυτῶν δικαιώματα παράγουσι. [Ντ.]

Κωδώνος Γεώργιος. Βυζαντινὸς συγγραφεύς, διατελέσας ἐπὶ τῶν τελευταίων Παλαιολόγων κουροπαλάτης. Συνέγραψε διάφορα ἔργα. 1) Περὶ τῶν ὁρμηκίων τοῦ παλατίου καὶ τῶν ὁρμηκίων τῆς μεγ. Ἐκκλησίας. 2) Πέντε ἔργα περὶ ἱστορίας, τοπογραφίας καὶ μνημείων τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τοὺς τίτλους Παρεκδοχαὶ ἐκ τῆς βίβλου τοῦ χρονικοῦ τῶν πατρῶν τῆς Κπόλεως (ἐν αἷς διαλαμβάνει περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς γενέσεως τῶν διαφορῶν τμημάτων τῆς πόλεως), Περὶ τῆς σχηματογραφίας τῆς Κ/πόλεως (σύντομος τοπογραφία), Περὶ ἀγαλμάτων, στηλῶν καὶ θαμάτων τῆς Κ/πόλεως, Περὶ κτισμάτων τῆς Κ/πόλεως, Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ γαυῦ τῆς Ἀγ. Σοφίας

(μυθώδεις παραδόσεις περί τῆς εὐκαδομῆς, μικρὰν μόνον ἔχουσαι ἱστορ. ἀξίαν). Πηγαί τῶν πέντε τούτων συγγραφῶν εἶναι τὸ σωζόμενον ἀνώνυμον ἔργον Παραστάσεις σύν·σμοι χρονικά ἐκ τῆς ἐποχῆς Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ ἕτερον ἀνώνυμον Ἰὰ πάτρια τῆς πόλεως, ἔπερ ἀντέγραφεν ὁ Κ. ἐν πλείστοις κατὰ λέξιν. 3) Χρονικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον Περί τῶν ἀπὸ κτίσεως πόλεως ἐτῶν μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ μέλει καὶ αὐτῆς τῆς παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἀλώσεως, ἔλεεινὸν συμπύρμα, ὡς μόνον ἐπιτομὴ μεγαλητέρου. Ἐὰν τὸ τέλος αὐτοῦ εἴνε γνήσιον, ὁ Κ. ἐπέζησεν εἰς τὴν ἀλυσιν τῆς Κ' πόλεως. Ἐκδ. ἐν τῇ Βυζαντιδὶ τῆς Μόνης. [Κ.Β.]

ΚΩΔΙΞ (βλ. καὶ Χειρόγραφον). Τὸ σύνολον νόμων τῆς αὐτῆς ὕλης, μεθοδικῶς τεταγμένων καὶ πληρῶς ἀσθὺπαρκτον καὶ αὐτοτελὲς σύστημα ἀποτελούντων. Θέμα ζωρῶν συζητήσεων ὑπῆρξε τὸ λυσitelēs ἢ μὴ τῆς κωδικοποιήσεως τῶν νόμων, ὑποστηριγμένον ὅτι παρακωλύει αὐτὴ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόδρον τοῦ δικαίου· τὸ ἐπίμαχον ζήτημα, διαιρέσαν τὴν κριτικὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν σχολὴν ἐν Γερμανίᾳ (βλ. λ. Γερμανικὸν δίκαιον), προκαλέσας σπουδαιοτάτας ἐπὶ τοῦ θέματος πρακτικὰς τῶν ἀρχῶν τῶν σχολῶν τούτων Γιδὼ καὶ Σαδινύ ('1814) καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ κωδικοποιήσις, ὑπὲρ ἧς ἐκκρύχθη ὁ Βένθμ., ἐπολεμήθη ὑπὸ τῶν Κούπερ καὶ Πάρκ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἀνεπίδεκτος σπουδαίας ἀμφισβήτησεως τυγχάνει ἡ πρακτικὴ χρησιμότης τῆς κωδικοποιήσεως, δι' ἧς καθίστανται μὲν οἱ νόμοι προσίτοι εἰς σύμπαντα τὸν λαὸν καὶ σαφηνίζονται αἱ διατάξεις αὐτῶν, καθορίζονται δὲ τὰ ἐκάστοτε ἰσχύοντα, ἀποκαθαίρονται ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν μόνον ἀξίαν ἔχοντων. Τὴν ἀνάγκην τῆς κωδικοποιήσεως κατενόησαν ἤδη πανταχοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι κέκτηνται σήμερον ἰδίους ποινικοὺς, ἀστικοὺς, δικονομικοὺς, ἐμπορικοὺς, στρατολογικοὺς, δασονομικοὺς κλπ. κώδικας. Ἐκ πάντων τούτων ἀναγκαϊότατοι βεβαίως εἶναι οἱ ποινικοί, διότι πρὸ παντὸς δεόν οἱ πολῖται νὰ ἔχωσιν ἄμεσον καὶ σαφὴ γνῶσιν παντὸς ὅ τι ἀπαγορεύεται αὐτοῖς νὰ πράξωσιν ἐπὶ κινδύνῳ περιορισμοῦ τῆς προσωπικῆς τῶν ἐλευθερίας ἢ ἀλλων διαφόρων ποινῶν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς σπουδαίας εἶναι καὶ οἱ λοιποί, πρὸ πάντων δ' οἱ ἀστικοί, σοβαρώτατα ἰδιωτικά καὶ ἀτομικά συμφέροντα ἀφορῶντες· δυσκόλος δ' εἶνε ἡ κωδικοποίησις τῶν διοικητικῶν ἐν γένει νόμων, συχνότατα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τροποποιουμένων καὶ μεταβαλλομένων, καὶ φύσει ἄδυνατος ἡ κωδικοποίησις τοῦ διεθνικοῦ δικαίου, καὶ τοις ἐντέλλεται ἀπεπειράθησαν ἀπὸ θεωρίας ταύτης (βλ. οὖν τοι, Δούδλεϋ Φιλὸς κλπ.).

Παραλείποντες τὴν ἀναγραφὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Κ. τῶν λοιπῶν πολιτειῶν, ἀναγκαῖον κρίνομεν νὰ σημειώσωμεν τινα περὶ τῶν παρ' ἡμῖν, παρ' οἷς τὸ ζήτημα τῆς κωδικοποιήσεως ἀπὸ τοῦ 1823 ἀνακινηθὲν, μένει εἰσέτι ἀλυτον καὶ ἐκκρεμές. Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς Ἑθνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐν μέσῳ τῆς κλαγγῆς τῶν ὀπλῶν, ἡ Δ' Ἑθν. Συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου ἐμερίμνησε περὶ συντάξεως Κ. πολιτικοῦ, ἐγκληματικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ ὑπὸ ἐπιτροπῇ· ἐπὶ τούτῳ μελλούσης νὰ συστηθῇ τὸ αὐτὸ δ' ἐπανελάβε καὶ ἡ Δ' Ἀσπρεῖ Β' Ἑθν. Συνέλευσις, ἀλλ' ἡ τότε κατάσταση τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπέτρεψε τὴν πραγμάτωσιν τῶν διατάξεων τούτων. Μετὰ τὴν ἀριξίν τοῦ Ὀθωνος εἰς τὸν ἐκ τῶν ἀντιβασιλέων Μάουρερ, ἐγκρίτον νομιμαθῆ καὶ ἱκανώτατον ἀνδρα, ἀνετέθη ἡ ῥύθμισις τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς νομοθεσίας· συνέταξε δ' αὐτὸς μετ' ἐννεάμηνον ἐργασίαν τέσσαρας Κ., ἧς οἱ ποινικὸν νόμον, ποινικὴν δικονομίαν, πολιτικὴν δικονομίαν καὶ ὁργανισμὸν τῶν δικαστηρίων ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς γερμανικῆς κυρίως, ἀλλὰ καὶ τῆς γαλλικῆς καὶ ἀλλων νομοθεσιῶν· οἱ Κ. οὗτοι μεταφρασθέντες ὑπὸ τῶν Σχινά καὶ Πολυζωίδου, εἶναι εἰσέτι ἐν ἰσχύϊ, ἐν ταῖς λεπτομερείαις μόνον τροποποιηθέντες ἐν τισὶ κατὰ τὴν διαρρέουσαν μακρὴν χρόνον. Ἐμπορικὸς δὲ Κ. ἀπὸ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως ἰσχύει εἰσέτι παρ' ἡμῖν ὁ Γαλλικὸς τοῦ 1808, πλην τοῦ Γ' αὐτοῦ βιβλίου (περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας) ἀντικαταστάθεντος ἐλακτέρου τῷ 1878 διὰ τοῦ νόμου Π' ἈΣ' συνταχθέντος ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν νεωτέρων νόμων τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἡ σύνταξις ὁμῶς ἀστικοῦ κώδικος μεθ' ἑλκὴν τὴν γενομένην ἐργασίαν δὲν ἐπετεύχθη εἰσέτι, ἰσχύοντος καὶ μέχρι τῆς σήμερον τοῦ διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 23 Φεβρ. 1835 προσωρινῶς εἰσαχθέντος Ῥωμαϊκοῦ καὶ Βυζαντινοῦ δικαίου (βλ. λ. Ἑλληνικὴ νομοθεσία). Πάσαντος τῷ 1834 τῷ Μάουρερ ν' ἀποτελῇ μέλος τῆς ἀντιβασιλείας (βλ. λ. Ἀντιβασιλεία ἐν Ἑλλάδι) συνεστήθη τῷ 1835 ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν διασημοτέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νομικῶν πρὸς σύνταξιν ἀστικοῦ κώδικος, ἧς δὲν κατώρθωσε νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον, δι' ὃ τῷ 1849 συνέστη ἕτερα πολυμελὲς ἐπιτροπὴ, ἧς συνέταξεν δολέκληρον σχέδιον, εἰς οὗ μέρη τινὰ ἐψηφίσθησαν ἀποτελέσαντα ἰδίους νόμους τῷ 1850 καὶ 1861· ἐπελθούσης ἡμῶς τῆς μεταπολιτευσεως τῷ 1862 δὲν κατωρθώθη ἡ πλήρης τοῦ σχεδίου ἐπιψήφισις. Διὰ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος τῶν Ἰονίων νήσων, ἔνθα ἴσχυε καὶ ἰσχύει ἐτι (βλ. λ. Ἰόνιοι νῆσοι, νομοθεσία) ἴδιος ἀστικὸς κώδιξ, νέα συγγραμματα ἀνεφύη, καθ' ὅσον εἶνε νὰ λησθῇ καὶ αὐτὸς ὑπ' ὅσιν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ δι' ὅσον

τὸ Κράτος ἰσχύσαντος ἀστικοῦ κώδικος διὰ τῇ 1868 ἐτέρα συνέστη ἐπιτροπὴ περιλαμβανούσα καὶ Ἑπαναγούσας νομομαθεῖς, ἡτις ἐπεξεργάσθη πληρὲς σχέδιον, ὑπεβαλεῖσα αὐτὸ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης τῇ 1870· τὸ σχέδιον τοῦτο ἀνακοινωθὲν εἰς πάντα τὰ δικαστήρια τοῦ Κράτους ἔτις τῇ 1874, ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν τῇ 31 Νοεμβρίου 1874, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν κατωρθώθη νὰ ψηφισθῇ. Συνταχθέντες ἐν τῇ μεταξὺ (1888) τοῦ σχεδίου τοῦ νέου Γερμανικοῦ ἀστικοῦ κώδικος (βλ. λ. Γερμανικὸν δίκαιον) ἐκρίθη ἀντίρρηση νὰ ληφθῇ καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψει κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἡμετέρου, συνέστη δὲ ἐσχάτως (1891) νέα ἐπιτροπὴ ἀρκούντως ἐργασθεῖσα, ἀλλὰ μὴ περὰ ταῦτα εἰσέτι τὸ ἔργον, ἐξ οὗ ληφθὲν ὑπεβλήθη, κατὰ τὴν τελευταίαν βουλευτικὴν σύνοδον, ἀλλὰ δὲν ἐψηφίσθη, νομοσχέδιον περὶ διαθηκῶν. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀνωτέρω μνημονευμένων σχεδίων ληθέντα ἐψηφίσθησαν κατὰ κυριότης τμήματά τινα, ἀποτελέσαντα (τοὺς σήμερον κρατοῦντας ἀστικούς νόμους περὶ ἀστικῶν δικαιωμάτων καὶ ληξιαρχικῶν πράξεων, περὶ ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας, περὶ δημοσίου ὕψους νόμων, κλπ.) ἀντικαταστήσαντας εἰς τὰ θέματα ἀναφέρονται τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Ἐκ τῶν λοιπῶν νόμων τοῦ Κράτους ἔχουσιν ὡσαύτως τινὲς κωδικοποιήθη, οἷοι οἱ περὶ χρητοσύμου τῇ 1887, οἱ περὶ στρατελογίας τῇ 1887 ἐπίσης, οἱ περὶ φορελογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ ζώων τ' 1890 καὶ ἄλλοι. [Πφ.]

Κώδιξ μοναστηριακός ἡ κτηματολόγιον (ἐκκλησιαστικὴ μάστιξ, βέριον, τίτλος κατὰ τοὺς θεῖους πατέρας) καλεῖται βιβλίον ὅπου κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας (ΔΓ' τῆς ἐν Κερθαγίνῃ, Δ' τῆς πρωτοδευτέρας συνόδου) καὶ τὴν ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1858 κανονισμῶν τῶν μοναστηρίων (ἀρθ. ζ') ἀσείλει νὰ τηρῇ ἕκαστον μοναστηριακὸν συμβούλιον ἐν αὐτῷ καταγράφεται ἐλόκληρος ἡ περιουσία τῆς μονῆς, ἥτις τὰ πολὺ τιμα σκεύη, ἄμφια καὶ λοιπὰ κειμήλια, τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα, τὰ χειρόγραφα, ἡ βιβλιοθήκη καὶ πᾶν τὸ αὐτῇ ἄνηκον, ὡς καὶ τὰ τοῦχον χρήσιμα. [Πφ.]

Κωδωνανθὴ (Βοτ.) ἡ Κωδωνίσκος ὀφθαλμοφύων, Campanulaceae. Οἰκογενεῖα Δικοτυληδόνων Συμπετάλων φυτῶν. Ἄνθη ἀκτινόμερα, κάλυξ πενταμερής, στεφάνη κωδωνοειδής, σπλήγνους ἡ τριχίς διὰ ἐπίγυνος, στήμονες πέντε πολλαπλῶς συμφυεῖς, ὡσθῆκη ὑποκειμένη δίχυρος ἕως πεντάχυρος, καρπὸς κάψα πολὺσπερμος ἀνοιγομένη δια πύρων ἢ βαλβιδῶν, σπέρματα μικρὰ μετὰ λευκώματος. Χόρτα γαλακτιζόντα ἄνευ παραφύλλων. Εἶδη περὶ τὰ 500, τὰ πλεῖστα τῆς

ἐνδοκράτου ζώνης. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Κωδωνίσκος, Ἀδενόσπαρα, Πρισματόκαρπος, Κάτοπτρον (Specularia), Πετρομάριον, Οὐλανδεργία, Φύτευμα, Ἰασιώνη, κτλ. [Ο.Χ.]

Κωδωνες. Οἱ γνωστότατοι ἡχητικοὶ Κ. ἀπὸ τῶν μικροτάτων τῶν γραφείων μέχρι τῶν πελοπόννησων ἐκκλησιῶν κατασκευάζονται συνήθως ἐκ κράματος μεταλλικοῦ ἐξ 78 μερῶν χαλκοῦ καὶ 22 μ. κασιτέρου, ὅτε ἔχει χρώμα κινδρινόφαιον, ὑπὸ τῆς πείρας δὲ κατεδέρχεται ὡς εὐχότατον. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλοτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ περιπτώ κράματος κατασκευάζονται καὶ τὰ τηλεβόλα, συχνὰ θαντῶμεν ἀναφερόμενον ἐπὶ τηλεβόλα τακτὰ μετεποιήθησαν εἰς Κ. Ἡ παλαιότερα ἰδέα ἐστὶ ἂν προστεθῇ καὶ ἀργυρὸς τὸ κράμα γίνεται εὐχότατον, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτει νὰ γυθῶσι Κ. ἐκκλησιῶν οἱ ἐλαβεῖς προσέφερον διάστρα ἀργυρὰ σκεύη, ἀπεδείχθη ὑπὸ τῆς πείρας ὡς ἐντελὲς ἐσφαλμένη. Ἡ χρῆσις τῶν Κ. εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς εἶνε ἀρχαιοτάτη, ἥδη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Αἰγύπτῳ καὶ Ἀσσυρίᾳ θαντῶμένη πρὸς σύγκλησιν τῶν πιστῶν εἰς τὰς τελετὰς. Οἱ ἀνώτατοι ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων ἔφερον ἐπὶ τοῦ μανδύου τῶν μικρὰ ἐκ χρυσοῦ κωδωνία, ἡχοῦντα ἐν ᾧ ἐβάδιζον ἐν Ἑλλάδι δὲ Κ. μετεχειρίζοντο οἱ ἱερεῖς τῆς Κυβέλης κατὰ τὰς θυσίας καὶ τελετὰς τῶν· οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο Κ. πρὸς σύγκλησιν δημοσίων συνελεύσεων, ὁ δὲ Αὐγούστος ἐτοποθέτησε τοιοῦτον πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς. Τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν Κ. ἐδέχθη καὶ ἡ χριστ. ἐκκλησία μετὰ τὴν ἐριστικὴν νίκην τῆς, ἐχρησιμοποίητο δὲ κατὰ προτίμησιν ἐκ Καμπανίας χαλκῆς, ἐξ οὗ καὶ ὁ Κ. αὐτὸς ἐπωνομάσθη σὺν τῷ χρόνῳ Καμπάνα. Οἱ Κ. τῶν ἐκκλησιῶν ἴστανται ὅλην ἐπὶ κωδωνοστασίῳ, ἅτινα ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς θνήσκουσιν ἢ προξενεῦσιν οἱ Κ. πρέπει νὰ μὴ συνεχῶνται μετὰ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ· εἰσὶ δὲ ταῦτα ἢ ἀπλὰ ξύλινα κρηπίδωματα ἢ ἰδιαίτερα ὀλοδομήματα, πύργοι ὀνυχολοί, οἵτινες εἰς πολλοὺς ναοὺς εἶναι θξιοθέατα ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ Ῥωσσία ἰδίως κατέχει πελοπόννησος ἐκκλ. Κ., ὧν ὁ τοῦ Κρεμλίνου ζυγίζει 216 000 χιλιόγραμμα, ὅστις καταπέσων κατὰ τὴν πυρπολήσιν τοῦ 1737 ἐστῆθη τῇ 1838 ἐπὶ τοῦ πύργου Ἰβάν Βελίνου πλησίον ἑτέρου Κ., ἔλκοντος 50 000 γρ. Ἀξιομνημόνευτοι δὲ εἶναι καὶ οἱ Κ. τῆς μητροπόλεως ἐν Κολωνίᾳ (26 250 γρ.), τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ (19 000 γρ.) καλ. Ῥωμανοῦ δὲ ἴδρυνται πολλοὶ διαφόρου μεγέθους καὶ τένου Κ. οἵτινες κρούμενοι βυθμικῶς συναποτελεῦσιν ἤχον ἐμμελίστατον.

Κωδωνες ἡλεκτρικαί. Βλ. Ἠλεκτρικὸς κώδων.

Κωδωνίσκος (Βοτ.), Campanula L.

Πρότυπον γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κωδωνανθῶν. Πυλωρίθμια εἶδη ἀνά τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀνατολήν, πολλά δ' ἐξ αὐτῶν ὄρεϊνά, ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαριέντα ἀνθηκωτά, διὸ πολλὰ πρὸς καλλωπισμὸν καλλιέργησονται ὡς λ. χ. ὁ Κ. τὸ Μήδιον (C. Medium L.), Κ. ὁ πυραμοειδὴς (C. pyramidalis L.), Κ. ὁ εὐθραυστος (C. fragilis Cyr.) κτλ. Τινὰ ἐξ αὐτῶν λαχανεύονται ὡς Κ. ὁ ἑλληνικὸς Κ. ὁ ἀλλοιόχρους (C. vericolor Sibth., κοινῶς Γαλαράνα), ἀλλὰ δ' ἔχουσι ῥίζας ἐπωδιμους, ἰδίως Κ. ὁ βαρυνειδὴς (C. Rapunculus L.). [Θ.Χ.]

ΚΩΝ. Βλ. Ὀπιάνθηρα.

ΚΩΝ (Charles Paul de Kock), Γάλλος μυθιστοριογράφος καὶ δραματικὸς ποιητής, γεν. 1794 ἐν Παριὺ παρὰ τοὺς Παριζίους, υἱὸς Ὀλλανδοῦ τραπέζιτου καρατομηθέντος ἐπὶ τῆς γαλλ. ἐπαναστάσεως. Εἰσῆλθεν εἰς ἐμπορικὸν οἶκον, ἐπεδίδθη δ' εἰς τὴν συγγραφὴν μελοδραμάτων καὶ κωμωδιῶν, δι' ὧν ὅμως δὲν ἀπέκτησεν οὕτε ὄνομα οὕτε πλοῦτον. Τὸναντίον δὲ τὰ μυθιστορήματα (ὕπερ τὰ 50) ἐν εἰς περιγράφει ἐπιτυχέστατα τὸν βίον τῶν κατωτέρων στρωμάτων τοῦ λαοῦ, εἰς πολλάκις ἠθικῶς πολὺ παρακεκινδυνευμένας τεχνάς, ἀνεγινώσκοντο καὶ σέτι ἀναγινώσκονται ὑπὸ ἀπειραρίθμων, κυρίως ὅμως τὰ τῆς πρώτης περιόδου (1820—34), ὡς τὰ Georgette, Gustave, Monsieur Dupont, La femme, le mari et l'amant, La puicelle de Belleville καλ. ἄλλα καὶ διαπρέπουσιν ἐπὶ ζωηρᾷ καὶ ἀληθεῖ παρυστάσει, ἐνῷ εἰς τὰ κατόπιν παρατηρεῖται ὅρος ἐπιτετηδευμένων. Ἐκδόσεις αὐτῶν ὑπάρχουσι πλείοσται. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ μυθιστορήματα τοῦ διασκευάσας καὶ εἰς κωμειδύλια, πρὶς δὲ ἐποίησε καὶ τινα δημοφιλῆ ἀσματα. Ἀπέθανε τῇ 1871 ἐν Παριζίαις. Καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Εὐρρίκου γενν. 1821 ἐγένετο γνωστὸς ὡς συγγραφεὺς μυθιστορημάτων καὶ δραματικῶν ἔργων.

ΚΩΚΟΥΣ ἦτοι ποταμοὶ τῶν ὀδωρῶν. Εἷς τῶν ἐν Ἀθῇ (βλ. λ.) ῥέοντων ποταμῶν πηγάζων μὲν ἐκ τῆς Στυγὸς, ἀπέναντι δὲ τοῦ Πυριφλεγέθοντος ῥέων καὶ εἰς τὴν Ἀχέροντα χυνόμενος· παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἐταυτίζετο μετὰ τοῦ Ἀχέροντος.

ΚΩΛΑ ἢ Ἀκρά (Ἀνατολ.). Μελη τοῦ σώματος, τέσσαρα τὴν ἀριθμὸν δὲ ο ἄνω καὶ δὴ ο κατώ, δ' ἐξ ἑα καὶ ἀριστερὰ, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν κατ' ἀνατολὴν πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ σώματος, πρὶς δὲ συνάπτονται τὰ μὲν ἄνω διὰ τοῦ σκελετοῦ τοῦ ὀστέου, τὰ δὲ κατω διὰ τοῦ σκελετοῦ τοῦ ὀστέου, ἀπαρτιζόμενα ἐξ ὀστέων διφυῶν κειμένων συμμικτωρῶς ἐν τοῖς δεξιῶν καὶ ἀριστεροῖς. Καὶ ἔχουσι μὲν κοινούς τινας χαρακτηρηὰς τὰ ἄνω ἄκρα, παραβαλλόμενα πρὸς τὰ κατω,

ἀλλ' ὁμοῦ διαφέρουσιν ἀλλήλων ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς λειτουργίας αὐτῶν· τὰ μὲν ἄνω δὴλα δὴ ἄκρα πολυπληθεῖς ἀποτελοῦσι λειτουργίας, ὧν ἕνεκεν εἰναι λίαν εὐκίνητα, τὰ δὲ κατω εἶναι κυρίως ὄργανα τοῦτο μὲν ἐρετιστικὰ τοῦ σώματος, τοῦτο δὲ κίνητικὰ αὐτοῦ. [Ι.ΠΘ.]

ΚΩΛΑΚΡΕΤΙ (ἡ κυρίως Κωλακρίται, ἀπὸ τοῦ κωλῆ καὶ ἀγείρω). Ἀρχαιοτάτη προσολώνιος ἀρχὴ ἐν Ἀθήναις, συλλέκται τῶν κωλῶν τῶν ἱερέων, ἀπὸ δὲ τοῦ Κλεισθίνους εἰς αἰμαῖαι τῶν εἰς θεοὺς ἀναλωμάτων, φροντίζοντες καὶ περὶ τῶν δημοσίων συστάτων, συνάγοντες τὰ δέσματα καὶ τοὺς πόδας τῶν θυμάτων, ἐπιφορτισμένοι δὲ καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν δικαστικῶν μισθῶν. Ἦσαν δὲ 12, εἰς δι' ἐκάστην φρατρίαν. [Σ.Τ.]

ΚΩΛΕΤΤΗΣ (Ἰωάννης), διάσημος τῆς νεωτέρης Ἑλλάδος πολιτικός. Ἐγενήθη ἐν Συράκῃ τῆς Ἠπείρου κατὰ τὸ 1771 ἐκ μητρὸς Ξυθῆς καὶ πατρὸς Νικολάου. Διδαχθεὶς ἐν τῇ πατρίδι τοῦ τὰ πρῶτα μαθήματα κατηρτίσθη εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὑπὸ τοῦ ἐκ Καλαριτῶν διακεκριμένου ἑλληνιστοῦ Παπαγεώργη, εἰκοσάτης δὲ γενόμενος ἀπεστάλη εἰς Ἰταλίαν ἵνα σπουδάσῃ τὴν ἱατρικὴν ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τῆς Πίζης. Περαιώσας τὰς ἐν Ἰταλίᾳ σπουδὰς του καὶ ἐτοιμαζόμενος νὰ καταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Κ. ὑπὸ τὸ πρίσμα νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ συνέλαβε τὸ παράτολμον σχέδιον ἵν' αὐτὸς παρυσιασθῇ ὁ ἐκτελεστής τῆς διαθήκης τοῦ Ῥήγα. Ἐξέδωκε λοιπὸν ἐν Πίζῃ τῇ 1806 ἐπαναστατικὴν βιβλίον, ἐπιγραφόμενον «Νομαρχία Ἑλληνική», οὗτινος ἀντίτυπα ἔφερεν ἐντὸς κιθωτιῶν εἰς Ἰωάννινα. Ἀλλ' ὁ συνετὸς θεὸς τοῦ Τσουτούρη εἰς δὲ ἀνεκρίνωσε τὸ σχέδιόν του, κατέστρεψε διὰ νυκτὸς τὰ πλείστα τῶν βιβλίων καταδείξας τὴν ἀσυνεσίαν τοῦ πυρετώδους ἱατροῦ, δὲν πρὶς ἱκανοποίησιν διώρισεν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μεσσητάρ πατσαλοῦ τοῦ Ἀλῆ. Ἐν τῇ αὐλῇ ταύτῃ διατελὼν, ἐμνήθη ὑπὸ τοῦ θείου του καὶ τοῦ Μάνθου Οἰκονόμου τὰ τῆς Φιλίππης Ἑταιρίας. Ἐκλεχθεὶς δὲ καὶ προστάτης τοῦ Συράκου, ὅπου ἀπῆλθε μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Πύλης ἀποκρήρξιν καὶ καταστροφὴν τοῦ Ἀλῆ, ἐσχέδιασε (1821) ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ θείου του καὶ τινῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἠπείρου καὶ Ἀκαρνανίας νὰ ἐπαναστήσωσι τὰ Βλαχωνώρια τοῦ Πίνδου, ὧν ἐπρωτεύον τὸ Συράκον καὶ αἱ Καλαρίται (ἰδὲ λ.). Ἀπέτυχεν ὅμως ἡ ἐπαναστάσις αὕτη καὶ ὁ Κ. κατέφυγεν εἰς Μεσολόγγιον. Ἐνταῦθα ἀρχίζει τὸ μέγα στάδιον τῆς πολιτικῆς του. Εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ἐν Ἐπιδάμῳ ἑθνοσυνελεύσεως ἔλαβε μέρος ὡς πληρεξούσιος τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἠπείρου. Διορισθεὶς δὲ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1822 ὕπουργός τῶν Ἑτω-

τερικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν Στρατιωτικῶν, συνετέλεσεν ὅχι ὀλίγον διὰ τῆς εὐφυΐας του εἰς τὴν καταστρέφην τοῦ Δράμαλι. Μικρὴν μετὰ τοῦτο, δημομένης τῆς Εὐβοίας ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐπέταλ' ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὁ Κ. ἐπαρχὸς αὐτῆς καὶ ἐπέτυχε λίαν εὐχερῶς διὰ τῶν ἐπληρχηγῶν Διαμαντῆ καὶ Κριεζιώτου νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα, μετ' ὃ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Προεδρεύθη ἐνταῦθα (1823) παμπόρρ' ὑπὸ τοῦ βουλευτικῆς εἰς μέλος τοῦ ἐκτελεστικῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέτέλεσε μέλος τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουριώτου, ὅτε ἐκράχυντων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῶν βαδισομένων, φιλοδοξούντων, ἀντικληρίων καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ὁ Κ. ἰδὼν τὴν Πατρίδα κινδυνεύουσαν ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇς τῶν κυβερνητικῶν στρατευμάτων καὶ ἐπτάκις τοὺς ἀντάρτας, ἡττηθέντας καὶ διασκορπισθέντας ἐνώπιόν του. Ἐπὶ Καποδιστρίου δὲν ἀπηξίωσε νὰ μεταβῇ ὡς ἄπλοος ὑγειονόμος ἐν Σπείραις, ὅπου ἐτέλλετο ἐν καιρῷ πανύλους. Καὶ εἰς τὴν Σάμον ἐκρημάτισεν ἔκτακτος ἐπίτροπος, ὅπου κατάρθρωσε νὰ συμβιβασθῶσιν αἱ μανιώδως διαπληκτιζόμεναι μερίδες καὶ εἰργάσθῃ πατρικῶς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τοῦ τόπου. Ὅτε δὲ, κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἑλλήν. βασιλείου, ἡ νῆσος ἐγκατελείφθη ἀσπλάγχχνος εἰς τὴν Τουρκίαν, ὁ Κ. ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διωρισθὲν ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου μέλος τοῦ Πανελληνίου, ὑπουργὸς τοῦ πολέμου καὶ γερουσιαστὴς βραδύτερον. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καποδιστρίου, ὁ Κ. ἀπέτελει μέρος τῶν δύο ἐπιτροπῶν, τῆς τριμελούς μετὰ τοῦ Δούρουστίνου καὶ Κολοκοτρώνη καὶ τῆς ἐπταμελούς μετὰ τῶν Κουντουριώτη, Χαιμά καὶ ἀλλῶν, αἵτινες ἐκυβέρνησαν συνετέως τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῆς ἐλευσεως τοῦ Ὀθωνος, ὅτε ἡ ἀντιβασιλεία διώρισεν αὐτὸν ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν, παρεχώρησε δ' αὐτῷ ἑπειτα καὶ τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον ἵνα ἐργασθῇ διὰ τὴν ἀντιπνίξιν τῆς ἐν Μεσογείῃ ἐπαναστάσεως, τὴν ὅποιαν προκάλυπεν ἡ ἀσύνητος διαγωγὴ τῶν Βαυαρῶν ἀλλοκλῶν. Ὁ Κ. κατέστειλε πράγματι τὸ κίνημα, ἀλλ' ἔλθων εἰς διαφωνίαν τινὰ μετὰ τῆς ἀντιβασιλείας ἐν τῷ μεταξῷ, ἀπεμακρύνθη ὑπ' αὐτῆς, σταλείς πρέσβυς εἰς Παρίσιους. Ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους ὁ Κ. ἡγαπάτο καὶ ἐτιματο ἰδιαζόντως ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λοιδοβίκου Φιλίππου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ αὐτοῦ, τοῦ διασώμενου Γκιζῶ, ὅστις ἐχαραιντῆριζεν αὐτὸν ὡς «τὸν μόνον καταστάνα ἔχοντα πολιτικόν». Τῷ δὲ 1843 ὅτε ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐξεδίωξε τοὺς Βαυάρους καὶ ἐξήγαγε παρὰ τοῦ βασιλέως του τὸ Σύνταγματικὸν πολίτευμα, ὁ Κ. ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς συνελευσεως ὅπως ψηφισθῇ τὸ Σύνταγμα Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ

Πανοῦτσου Νοταρᾶ, ψηφισθεὶς ὑπ' αὐτῆς καὶ ἀντιπρόεδρος. Κληθεὶς εἰς τὴν πρωθυπουργίαν τὸν Δούρουστον τοῦ 1844, ἐσχημάτισεν ὑπουργεῖον μετὰ τοῦ Μεταξᾶ, ἀλλ' ἀποσυρθέντες τοῦτο κατόπιν ἐκυβέρνησε τὴν Ἑλλάδα καὶ κνευ αὐτοῦ μέχρι τοῦ θανάτου του. Τόσον δ' εἶχε κατακτήσει τότε τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ βασιλικῆς ζεύγους, ὥστε αὐτοὶ ἐπίστευσαν ἀδιστακτικῶς ὅτι ὁ Κ. εἶνε ὁ μόνος καὶ στερεὸς στύλος τοῦ θρόνου τῶν καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ καὶ μόνον δὲν ἤδυνάτο νὰ πραγματοποιηθῇ τὰ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ δούλου γένους σχεδία τῶν. Ἀλλ' ἀτυχῶς, καθ' ὃν χρόνον (1847) ὁ Κ. ἤγαγε τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἀλβανῶν τῆς Ἠπείρου ἡθλῆνεν ἐξ ἐπιστάσεως τῶν οὐρῶν καὶ ἀπεβίωσε τὴν 1 Σεπτεμβρίου. Κατόπιν τῶν ἐπιφανῶν ἐκδουλεύσεων καὶ τῶν ἐπ' αὐτὸν ἐλπίδων, διόκατως ὁ θάνατός του ἐκλόνισε τὸν Ἑλληνισμόν σύμπαντα καὶ ἐν τῇ ἐλευθέρῳ βασιλείᾳ διατάχθη πενήντα ἡμερῶν γενικὸν πένθος. [Κ.Δ.Κ.]

Ἑκωλικὸς ἄκρος. Ἀρωτήριον ἐπὶ τῆς ἀπαρχίας τῆς Ἀττικῆς, πρὸς ὃ παρεσύρθησαν τὰ ναυάρια τοῦ περσικοῦ στόλου μετὰ τὴν ἐν Σαλαμίνι μάχην. Ἰσως εἶνε τὸ πλῆθος τοῦ χωρ. Τράχυνος ἀκρωτήριον, ἐφ' οὗ νῦν παρεκκλήσιον τοῦ Ἀγ. Κοσμά, ἐν δὲ τῇ ἀρχαιότητι ἴστατο περίφημος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης. Τὰ περίχωρα παρῖχον τὸν καλλίστον πηλὸν διὰ τὴν ἀγγειοπλαστικὴν. Οὕτως ὠνομάζετο καὶ ἄκρος τῆς Κύπρου (βλ. λ.). [Δ.Δ.]

Ἑκωλικὸν (πόντος) καλοῦνται ἀπὸ τοῦ κόλου (γραφόμενον ἐνίοτε καὶ δι' ω) κυρίως μὲν τὰ ἐν τῇ τριημιτί τούτῳ τοῦ ἐντέρου ἔδρουσαν ἀλγῇ, κατ' ἐπέκτασιν δὲ καὶ συνήθεστον γενικῶς τὸ ἐν ἐντέρῳ αλγος, ὅταν δὲν προερχεται ἐκ φλεγμονῆς ἢ ἀλλῆς ἀναλόγου ἀνατομικῆς ἀλλοιώσεως, ἀλλ' ἐξ υπεραισθησίας αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀλλῶν τῆς κοιλίας σπλάγχχνων μεταχειριζόμεθα τὸν ὅρον τοῦτον λέγοντες π. χ. νεφρικοῦς ἢ ἡπατικῶς Κ. τοὺς ἐξ οὐρελίων ἢ χοληλίων προερχομένους κτλ. Οἱ καθ' αὐτὸ Κ. ἦτοι οἱ ἐντερικοὶ εἶναι κατὰ τὰ ἀνω νεύρωσις τις τοῦ μεσεντερικοῦ νευρικοῦ πλέγματος, εἰσὶ δὲ σύμπτωμα ὁρίων διατρέχοντων τὸ ἐντερον, σκολιῶν, ξένων σωμάτων, μάζης περιττωμάτων διαμενούσης ἐν αὐτῇ, ψύσεως τῶν ποδῶν ἢ τῆς κοιλίας, λήψεως βεδλαμμένων τροφῶν οἷον ὁρίων ἢ σαπρῶν ὁρίων κλ., τῆς διὰ μόλυνδου δηλητηριάσεως κλ., εἰ δὲ ἀναφαίνονται ἐπὶ ὑπεριζήσεως καὶ ὑπογενερίας. Οἱ Κ. συμβαίνουσι συνήθως κατὰ παροξυσμούς μετὰ διαλειμμάτων μάλλον ἢ ἥττον μικρῶν. εἰσὶ πολλὰκις σφοδρότατοι, συναδεδυμένοι ὑπὸ ψύσεως τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἀκρῶν, ὠχρίσεως, ἐμέτου κλ., καταπράννεται δὲ συνήθως διὰ πίεσεως τῆς κοιλίας καὶ τῶν πλευρῶν, διὰ τῆς βαθμιαίας

ἐκρυσήσεως τῶν ἀερῶν ἢ διὰ τῆς ἀποπατήσεως. Ἐν γένει γενναία κίθαρις τοῦ ἐντερ. σωλήνος καὶ διαίτα θλίγων ἡμερῶν αἰφροῦ τὴν αἰτίαν τῶν Κ. τούτων· προσωρινῶς δὲ ἀνακουφίζει τὸν ἀρρωστον ἀπὸ τοῦ ἀλγους τὸ ὅπιον, θερμὰ πόματα (χαλαίηλον) καὶ θερμὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κοιλίας· ἐπὶ σφοδρότατων Κ. γίνονται καὶ υποδόριαι ἐνέσεις μορφίνης. [Π.Ι.]

Κωλόσαυρος. Βλ. Σαῦρος.

Κωλοσαῦρα. Κοινὸν ὄνομα Σεισπογίδος τῆς λευκῆς.

Κωλόματα γάμου καλοῦνται εἰς λόγῳ δι' οὗς ἀπαγορεύεται τινὶ ὁ γάμος εἴτε ἀπολύτως εἴτε μεθ' ὀρισμένου μόνον προσώπου, ἐξ οὗ καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῶν εἰς ἀπὸλυτά καὶ σχετικά. Ἐκ τῶν Κ. τινὰ μὲν ὑπεργεωθήσαν ἐκ λόγων φυσιολογικῶν σπουδαιότατων (τὸ ἐκ τῆς συγγένειας λ. χ.), ἄλλα δ' ἐκ λόγων ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν καθαρῶς. Ἀπαντῶμενα δὲ τὰ Κ. ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ πάσῃ κοινωνίᾳ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐρέα καὶ σθερά, καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῶν ἰσχύοντι Ῥωμαϊκῇ δικαίῳ ἱκανῆς ἐτύχον ἀναπτύξεως, καταστάνα μάστιγα σὺν τῷ χρόνῳ τῇ ἐπιδράσει τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας υπερβαλόντως πολλὰ, ὥν ἐνια σχεδὸν ἀδικαιολόγητα. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀπαγορευτικὴν αὐτῶν δύναμιν δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς ἀνατρεπτικά, τὰ καὶ τὸν τελεσθέντα ἡδὴ γάμον ἀκυροῦντα, καὶ εἰς ἀπαγορευτικά, κωλύοντα μὲν τὸν γάμον, μὴ ἀκυροῦντα ὅμως αὐτὸν τελεσθέντα. Τὰ παρ' ἡμῶν κρατούμενα Κ. εἶναι ἐν ἀπλῇ ἀναγραφῇ τὰ ἐξ ἡς φυσικῇ ἀνικανότης ἐξ ἁώρου ἡλικίας ἢ ἄλλης παθήσεως, ἑλλειψίς τῆς κατὰ νόμον ἀπαιτουμένης συναιρέσεως τοῦ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν κεκτημένου, ὑπαρξίς ἡδὴ ἐτέρου γάμου, συγγένεια ἢ τε ἐξ αἵματος καὶ ἢ ἐξ ἀγχιτείας καὶ ἢ ἐκ τριγενείας μέχρις ὀρισμένων βαθμῶν, ἱερατικὸν σχῆμα, παρθενίας δημογία, διαδοχικὴ πολυγαμία μετὰ τὴν γ' γάμον, πένθιμον ἔτος διὰ τὴν γυναῖκα, πνευματικὴ συγγένεια ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, νομικὴ συγγένεια ἐκ τῆς υἰοθεσίας, μνηστεία, μοιχεία, ἐπιτροπεία καὶ κηδεμονία, βία καὶ ἀπαγωγή, διαφορὰ θρησκείας, καὶ ἄλλα τινα. Λεπτομερέστερα περὶ τούτων βλ. ὡς ἐν τοῖς σχετικοῖς ἀρθροῖς τοῦ λεξικοῦ καὶ ἐν Κρασσῇ Οἰολογ. δικαίῳ § 14—46, καὶ ἐν τῇ πρακτικωτάτῳ ἔργῳ Τὰ κωλύματα τοῦ γάμου ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ Μ. Χριστοδούλου, Κ/πολὶς 1880. [Πγ.]

Κωλώνιας διαμ. ἐ. ρ. σ. μ. α. Βλ. Κωλώνιας διαμείρισμα.

Κώμη ἢ Κούμ. Πόλις ἐν τῇ περσικῇ ἐπαρχίᾳ Ἰράκ Ἀτζμ, 125 χμ. ΝΝΔ τῆς Τεχεράνης ἐπὶ τοῦ Βαδιάν. Ἔχει 20 χιλ. κατ., εἶνε δὲ ἱερὰ πόλις ἄλλοτε μεγαλοπρε-

πεστάτη νῦν δὲ ἡρειπωμένη. Ἵσως εἶνε τὰ ἀρχαῖα Σάνα. Περιήγημος εἶνε διὰ τοὺς πολλοὺς τάφους ἁγίων Μωαμεθανῶν. [Μ.Σ.]

Κωμανή. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδρου, 3 πέχον 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου, μετὰ 124 κατ.

Κωμανον (Βοτ.). Ὄνομα φυτοῦ ἀρωματικοῦ κατὰ τὸν Θεόφραστον. Ἵσως ἀναφέρεται εἰς τὸ μισχοκάρυον (Myristica inanchata L.). [Θ.Κ.]

Κώμη 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Νάσων κείμενον εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας Δάρας πρὸς Δ μετὰ 375 κατοίκων.

— 2) Πρωτεύουσα τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Τήνῳ δήμ. Περίας κείμενη κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου καὶ ἀπέχουσα τῆς πρωτεύουσας ὥρ. 3 πρὸς Β. Οἰκεῖται ὑπὸ 380 κατ.

— 3) Χωρίον τοῦ δήμου Βουπρασίῳ ἐν Ἠλείᾳ, ἀπέχον 1 ὥρ. τῆς Μανωλάδος καὶ ἔχον 159 κ. κτηνοτρόφους καὶ γεωργούς.

Κώμη Ἐκεπίρ (τούτῃσι Μεγάλη). Κώμη τῆς Κύπρου ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου ἐπὶ τῆς γερσον. Καρπασίας. Ἔχει 750 κατ. Πρὸς Δ αὐτῆς κεῖται τὸ φρούριον Καντάρα ἢ τὰ Ἐκατὸν Σπίτια κοινῶς καλούμενον, ὅπερ φαίνεται ὅτι ἀνηγήροτο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ἐνισχύθη δὲ ἐπὶ τοῦ Λαυσινιανοῦ Ἰακώβου, υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Β'. Κατεστράφη κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, ἀλλὰ σώζονται ἐν αὐτῇ ἐτι πολλὰ θαυμάτια, ἀποθῆκαι ὅπλων, δεξαμεναὶ κτλ.

Κωμοτακὴ Κωμόπολις τῆς Ἰνῆσου Νάξου καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Κορωνίδος ἀπὸ τοῦ 158, κείμενη κατὰ τὴν Δ πλευρὰν καὶ ἀπέχουσα 2 1/2 ὥρας τῆς Νάξου. Κάτ. 1803. προϊόντα δὲ δημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, σπρία, ἑλαῖαι καὶ ὀπωρία.

Κώμος. Οὗτος ἐκαλοῦντο παρ' ἀρχαίων εὐθύμα συμπόσια οἷα ἐτελοῦντο ὑπὸ νέων συνοδευόμενα ὑπὸ μουσικῆς, ψαμάτων καὶ χοροῦ. Ὁ Πινδαρος οὐκ ὀλιγὺς ὕμνους ἐποίησε διὰ τούτους Κ. δι' ὧν ἐωρτάζετο ἡ νίκη εἰς τοὺς ἀγῶνας ἢ ἡ ἐπετηρὴς τοιαύτης, τοὺς ὕμνους δ' ἐψάλλε χορὸς ὑπὲρ τὴν συνοδείαν λύρας. Συνηθίστατο δ' ἦσαν οἱ Κ. εἰς τὰς ἐορτάς διαφόρων θεοτήτων καὶ ἰδία τοῦ Βάχκου. Ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις ἐκαλεῖτο Κ. καὶ ὁ ὕμνος τῶν τοιούτων διασκευάσεων, ὃ δὲ Φίλαστρατος περιγράφει εἰκόνα περιττώσαν τοῦτον ἐκ τῆς πολυποτίας κοιμώμενον ὄρθιον μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπὶ τὸ στῆθος. Εἰς ἀρχαῖα ἀγγεῖα πολλάκις εὐρίσκεται παραγεγραμμένον παρ' ἐνὶ τῶν σατύρων τὸ ὄνομα Κ.

Κωμοψία. Τὸ ἕτερον τῶν εἰδῶν τοῦ δρχματός, ἀντιτιθέμενον πρὸς τὴν τραγηδίαν. Ἐν αὐτῇ ὁ ἥρωας παρίσταται ὀριστάμενος τὰς περιπλοκάς διαφόρων τυχαίων γεγονότων παρεμβαλλομένων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ

τελικού σκοπού της πράξεως, περιπλοκάς ὅμως τὸν γέλωτα καὶ τὴν θυμωδίαν τοῦ θεατοῦ προκαλοῦντας καὶ ἐξερμολυνόμενας τέλος εἰς αἰσίαν τοῦ ὅλου ἔκβασιν. Ἡ κυριώτερα διαίρεσις τῆς Κ. εἶνε ἡ εἰς φανταστικὴν καὶ θετικὴν ἢ πραγματικὴν Κ. Τούτων ἐκείνη μὲν πλάττει δι' αὐτὴν φανταστικόν τινα κόσμον, ὅπως ἀντιγράφοντα πρὸς τὰ γεγονότα καὶ τοὺς νόμους τῆς πραγματικότητος, ἣν σκοπὸν ἔχει νὰ παρωδήσῃ ὡς γελοῖαν· τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ Κ. τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ ἡ φαντασιώδης βιομαντικὴ Κ. τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἡ δὲ πραγματικὴ Κ. ὡς βυτὴν ἔχει τὸν πραγματικὸν βίον, ἐπιδιώκουσα πανταχού τὴν ἐπίρασιν τῆς ἀπλούτου ἀληθείας, καθέσται δὲ πάλιν ἐν αὐτῇ αἱ περιπλοκαὶ παρίστανται ἐκ τοῦ ἐξω κόσμου παρεμβλλόμεναι ἢ ἐκ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τοῦ ἥρωος ἐκπηγάζουσιν, διακρίνεται καὶ αὕτη εἰς δύο εἶδη, τὴν μηχανορραφικὴν καὶ τὴν χαρακτῆρογραφικὴν Κ. Τοιαυτὴ δὲ θετικὴ Κ. εἶνε ἡ «νεωτέρα» λεγόμενη Κ. τῶν ἀρχαίων καὶ ἡ τῶν νεωτέρων χρόνων.

Τὰς ἀρχὰς τῆς Κ. ἀνάγει ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τοὺς «ἐξάρχοντας τὰ Φαλλικά». Πομπαὶ ὡν ἡγεμόντο φαλλοφόροι, φέροντες ἐπὶ κοντοῦ μέγαν φαλλόν ὡς σύμβολον τῆς γεννητικῆς δυνάμεως τῆς προσωποποικμένης φύσεως, ἐτελοῦντο εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ὁ Ἀθήναιος εὐφρόσεται περιγράφει τοιαύτος ἐν αἷς τὰ σκώμματα τῶν πανηγυριστῶν ἀπετέλουν σπουδαῖον μέρος τῆς ἐστῆς· ἐξ αὐτῶν ἀνεπτύχθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ Κ., ἥτις διέμενε κατ' ἀρχὰς μέρος τῆς λατρείας καὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου. Κατὰ τὴν Ἀριστοτέλην πάλιν ἡ καθ' ἑαυτὴ Κ. ἐγεννήθη εἰς τὰ Μέγαρα, τὰ τε τῆς στερεας Ἑλλάδος καὶ τὰ τῆς Σικελίας. Ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ Μεγαρικὸν σκῶμμα δὲν περιῆλθεν εἰς καλλιτεχνικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν Ἀθήναις ὡς ἀγροίκον καὶ γυνδρεϊδικόν· ἐν αὐτῇ χαρακτῆριστικὸν πρόσωπον ἦτο ὁ μαῖσων, εἶδος κωμικωτάτου μαγείρου. Εἰς τὴν Ἀττικὴν δὲ καὶ δι' εἰς τὸν δῆμον Ἰκαρίας, τὴν κοιτίδα καὶ τῆς τραγωδίας, μετέφερε τὴν Κ. ὁ Σουσαρίων (541—502), ἀλλὰ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ δράματος δὲν ἐγένετο τόσον ταχέως λαοφιλὲς ὅσον ἡ τραγῳδία καὶ 100 ἔτη παρήλθον πρὶν ἰδρυθεὶν δημοσίοι ἀγῶνες κωμῳδίων ἐν Ἀθήναις. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔμω ἐν Σικελίᾳ ἀνελάσθησαν τὰ σπέρματα τῆς Κ. καὶ ἐκαλλιεργήθησαν, πλὴν ὑπὸ τοῦ Φάρμιδος καὶ Δεινολόγου, ὑπὸ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Ἐπιγράμμου. Γλῶσσαι τῶν Κ. τούτων ἦτο φυσικὴ τῶν λόγων ἡ τοῦ λαοῦ τῶν Συρακούσων, ἥτοι ἡ ζωρικὴ. Ἐν Συρακούταις δὲ ἀνεπτύχθη καὶ ὁ ρίμος (βλ. λ.), οὗ κύριος ἀντιπρόσωπος ἐγένετο ὁ Σώφρων. Κατὰ νεωστὶ εὑρεθείσαν ἐπιγραφὴν (CIG 471) ἐν Ἀθήναις πρῶτον μεταξὺ 465 καὶ 400 παρ-

στάθησαν Κ. διὰ δημοσίας διδασκαλίας. Ἡ ἀρχαία ἀττικὴ Κ. ἤρχισε λοιπὸν μετὰ τὰ Μηδικά· ὁ χαρακτῆρ αὐτῆς συνεδέετο στενῶς μετὰ τῆς παρθενίας τῆς ὑπὸ τοῦ Περικλέους γαλουχθεῖσης δημοκρατίας καὶ τὸ σκῶμμα αὐτῆς διηθύνετο ἐλευθέρως κατὰ τὸν ἐν τῇ δημοσίᾳ βίῳ γελῶν καὶ ριμπτῶν, καὶ κατὰ τὸν ὑψηλότερον τῆς πολιτείας προσώπων, ἐγένετο δὲ αὕτως εἰπεῖν ἡ ἐκφρασις τῆς δημοσίας γνώμης. Καὶ ἐπανεληρμένως μὲν ἀπηγερεύθη τὸ ἐνομαστὶ κωμῳθεῖν, καὶ ἰδίως τοὺς ἀρχοντας, ἀλλ' αἱ ἀπαγερεύσεις μικρὸν ἴσχυον, μέχρις ὅτου τέλος μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔκβασιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐδωκεν τῇ μενίμῳς ἡ ἐλευθερία τοῦ θεατροῦ. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς Κ. εἶνε κάτοπτρον τῆς τότε ἐποχῆς, ὅθεν καὶ ὁ Πλάτων λέγεται δι' τὴν τυραννὴν Διονυσίῳ συνέστησε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Κ. τοῦ Ἀριστοφάνους ἵνα λάβῃ εἰκόνα τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας. Ὁ κωμικὸς χαρακτῆρ ἐδῆλοτο τότε καὶ ἐν ταῖς ἀμφοτέραις οὐχὶ μόνον τῶν ἡθοσιῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων, εἰτινες φανταστικῶς ἦσαν μετημνησμένοι εἰς πηνά, σφῆκας, βατράχους κλ. Ἐν γένει δὲ ὁ χορὸς διεδραμάτιζεν ἐν τῇ Κ. πολὺ σημαντικώτερον πρόσωπον ἢ ἐν τῇ τραγῳδίᾳ, πιστὸς μείνας εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ εὐθύμου ἐμίλου ἐξ οὗ ἀνεπτύχθη ἡ Κ. Δὲν ἐφαλλε δὲ μόνον τὰς παρόδους καὶ ἐξόδους, ἀλλὰ διηγετικῶς ἐλάβανε μέρος ἡ διεκοπὴ τὴν προεῖν διὰ μικρῶν ζομάτων καὶ ἐρωτικῶν σκηνῶν, καὶ ἐν τῇ παραβάσει, ἐν ἣ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ποιητοῦ ἀπηθύνετο πρὸς τοὺς ἀκροατάς, διετ. δῆλ. ζωνταλὴν τὴν ὑπόμνησιν τῶν ἀρχαίων κομῶν τοῦ κωμικοῦ ἐμίλου. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πράξις καθ' ἑαυτὴν καθυστερεῖ πως, ἡ ἐντεχνος δὲ πλοκὴ καὶ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρειν τῆς περιπετείας καὶ τῆς ἀναγνώρισεως ἀνεπτύχθησαν μέλιτ' ἐν τῇ λεγομ. νεωτέρᾳ Κ. Πρὸς πάντας ἡ ἀρχαία Κ. ἐπέδιωκε νὰ ἐγείρῃ τὸν γέλωτα τῶν πανηγυριστῶν καὶ ἐμμεμερμένης εὐθυμίας ἀκράτητον, ὡς συμβαίνει τῷτο καὶ νῦν ἐτι εἰς ἡμᾶς ἀναγινώσκοντας τὰ σωζόμενα ἔργα αὐ καὶ ἐλλείπει ἡ θέα τῶν φανταστικῶν προσωπίδων καὶ ἀμφοτέρων καὶ τὰ ἀσυνεπὰ κινήματα τὰ συνεδύοντα τὰς παραστάσεις. Ἡ γλῶσσα τῆς Κ. φυσικὴ τῶν λόγων ἦτο ἡ τοῦ λαοῦ, τοιοῦτοτρόπως ὥστε οἱ ἐξοχώτεροι κωμικοὶ ποιηταὶ ὡς ὁ Φερεκράτης καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐθεωροῦντο καὶ ὡς οἱ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀττικισμοῦ. Ἐπίστατον δὲ οἱ ποιηταὶ διὰ τομῆς πλάσεως λέξεων, παρεννευμένων μύθων, παρωδίας λυρικῶν καὶ τραγικῶν στίχων, νὰ δώσωσι ποικίλιν καὶ χάριτα εἰς τὰ ἔργα των. Ὁ βυθμός, (διὰ τῶν ψαλλομένων μερῶν, συμπαροφόμενος πρὸς τὸ ἐκλυτον τῆς παραστάσεως καὶ τῆς ἀρχήσεως, ἔχει εὐκίνητον χα-

των μικροσκοπικῶν φυτῶν καὶ μυκήτων (1854), Μελέτης περὶ βακτηρίων (1872—5), Τὸ φυτὸν (1882) κλπ., εἶνε δὲ καὶ ἐκδότης περιοδικοῦ ὑπὸ τὴν τίτλον Συμβολαί εἰς τὴν βιολογίαν τῶν φυτῶν. [Β.Ε.]

Κωνάριον (Ἀνατομ.). Μικρὸν ὄργανον κωνοειδές, κείμενον ἐπὶ τῇ μέσῃ κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου μεταξὺ τῶν δύο πετάλων τοῦ χοριοειδοῦς ιστίου. [Ι.ΠΟ.]

Κωνοειδής. Τὸ κυρίως ὄρων στοιχεῖον τῶν σπερμάτων καὶ τῆς πᾶσιν τοῦ κωνοειδοῦς, εὐρισκόμενον κατὰ $1 \frac{0}{10}$ ἐν τοῖς σπέρμασι, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἐν τοῖς φύλλοις. Εἶνε δὲ λαλαοειδὲς ἄνευ δξυγόνου ($C_8H_{11}N$), ὑγρὸν, ἐλαττωδές, λίαν ἀλκαλικόν, εἰδ. ὕψους 0.886, ἀναφλέξιμον, ὁσμῆς κωνοειδοῦς, γεύσεως δριμύτης ἢ καυστικῆς, διαλυόμενον εἰς 100 μ. ὕδατος. Ἀποτελεῖ δὲ μετὰ τῶν δξέων ἅλατα οἷα ἢ ὑδροχλωρική, ἢ δξελική Κ. κτλ. Μετὰ τὸ ὑδροκυάνιον καὶ τὴν νικοτίνην ἢ Κ. εἶνε τὸ δραστηκώτερον τῶν φυτικῶν δηλητηρίων, εἰς δόσιν 0.003—0.005 γρ. φέρουσα παράλυσιν καὶ ψύξιν τῶν ἀκρῶν, ἐκλύειν τῶν θυλάκων καὶ σπασμῶς. Ἄλλ. ἢ διάνοια ἐν περιπτώσει θανάτου διαμένει μέχρις ἐσχάτων καθαρὰ (Σωκράτης). Ἀντιδοτὰ αὐτῆς εἶναι ἢ διὰ γαστραντλίας κένωσης τοῦ στομάχου, τὰ δειψώθη καὶ ψυχρὰ ἐπιθέματα κατὰ κεφαλῆς. Ἡ ἱατρικὴ χρῆσις αὐτῆς εἶνε λίαν περιωρισμένη διδομένης ἐνίοτε τῆς πᾶσιν τοῦ κωνοειδοῦς (ἕως 20 σιτ. δι' ἡμέρας) καὶ τῶν σπερμάτων αὐτοῦ (ἕως 10 σιτ.) ἢ καὶ αὐτῆς τῆς ὑδροβρωμικῆς Κ. κατὰ 0.0002 ἐκάπαξ, 0.001 γρ. δι' ἡμέρας, πρὸς σπασμῶδες βήχας, σπασμῶδες τῶν ἀκρῶν, ὑπερευαισθησίας δερματικῆς κλ. [Χ.Χ.]

Κώνιον (Βοτ.). Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ τοῦ Ἀνναίου Κ. τοῦ στικτοῦ (*Conium maculatum* L.). Τὸ Κ. εἶνε φυτὸν ζιευτὲς τῆς οἰκογεν. τῶν Σκιαδιοφόρων, κοινὸν ἐν τῇ μέσῃ καὶ Ν. Εὐρώπῃ. Ἐν Ἑλλάδι δὲ φέρεται ἀφθόνως ἐν ἐρείπιοις καὶ ἐν αὐχμηροῖς τόποις χωρίων ἰδίως ἐρειφῶν, κοινῶς «Βρωμόχορτον», «Κιρκούτα» καὶ «Μαγκούτα», ἐν Κρήτῃ «Ἀσκοτισάρα» καὶ ἄλλαν τι ἐν τῇ Ἀττικῇ «Καρμπούστα» καλούμενον. Ὁ Θεόφραστος γράφει «τὸ δὲ Κ. ἀριστον περὶ Σούτα καὶ ἐν τοῖς ψυχροτάτοις τόποις». Ὁ γέρτος αὐτοῦ εἶνε δραστηριώτατον ναρκωτικὸν φάρμακον (*Herba Conii maculati* καὶ τὸ ἐκχύλισμα αὐτοῦ *Extractum Con. mac.*). Ἐνέχει τὴν Κωνοειδὴν (βλ. λ.). Περιδόχτον εἶνε τὸ Κ., ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πάλαι ἐτάξαν εἰς τοὺς εἰς ὄνατον καταδικασμένους ὅπως «πίνωσι τὸ Κ.», οὕτω δὲ ἐθανάτωσαν καὶ τὸν Σωκράτην. Τὸ θανατηφόρον τοῦτο ποτὲν δὲν συνίστατο ὅμως μόνον ἐξ ὁποῦ τοῦ Κ., ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων δηλητηρίων ὁμοίων καὶ ἰδίως ὁπιοῦ. [Θ.Χ.]

Κώνικα τομάκι. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο

περιλαμβάνονται γενικῶς αἱ τρεῖς καμπύλαι τοῦ β' βαθμοῦ ἧτοι ἡ ἑλλειψις, ἡ παραβολὴ καὶ ἡ ὑπερβολὴ (βλ. τὰς λ.) καθότι παράγονται τεμνομένης τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας ὀρθοῦ κώνου ὑπὸ ἐπιπέδου καὶ ἐὰν μὲν τὸ τέμνον ἐπιπέδον πρὸς μηδεμίαν γενέτειραν τῆς κωνικῆς ἐπιφανείας εἶνε παράλληλον ἢ τομὴ εἶνε ἑλλειψις, ἐὰν δὲ παράλληλον πρὸς μίαν γενέτειραν παραβολὴ καὶ ἐὰν πρὸς δύο ὑπερβολὴ. Αἱ Κ. τ. διεκρίθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ Μεναιχμοῦ, ἐμελετήθησαν δὲ ὑπὸ Ἀπολλωνίου τοῦ Περργαίου, οὗτος σώζεται τὸ περὶ αὐτῶν σύγγραμμα.

Κωνοειδής. Οἰκογένεια τῶν Προστωδραχίων Κεφαλαιφόρων Μαλακίων, χαρακτηριζομένη ἐκ τῆς κωνοειδοῦς καταλήξεως τῆς κέλης αὐτῶν, ἧτις εἶνε γενικῶς ὠραία, πρὸ πάντων δὲ τοῦ προτύπου γένους Κώνου. Τοῦτον κυριώτατον εἶδος εἶνε Κώνος ὁ φασματοειδής (*Conus textile*). [Φ.Ι.]

Κωνοπένα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλίνου πρὸς Ν τῆς Κατοῦνης, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρ. $1 \frac{1}{2}$ Κάτ. 436. Ὀλίγον πρὸς Ν τούτου τὸ ἐρεῖς Φάρι, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῖου φαίνονται ἐρείπια (Κάστρον) ἀποδιδομένα εἰς τὴν ἀρχαίαν Μῆλον τὴν ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ἀναφερομένην.

Κώνος καλεῖται γενικῶς σῶμα στερεὸν περιοριζόμενον ἐνθεν μὲν ὑπὸ ἐπιπέδου ἐπιφανείας, ἐνθεν δὲ ὑπὸ ἐπιφανείας καμπύλης οἷαν γράφει εὐθεῖα γραμμὴ ἥς τὸ μὲν ἕτερον ἄκρον μένει σταθερὸν (κορυφὴ τοῦ Κ.), τὸ δὲ ἄλλο κινεῖται ἐπὶ καμπύλης γραμμῆς· εἰδικώτερον δὲ καὶ συνηθέστερον καλεῖται Κ. τὸ κανονικώτερον εἶδος τοιοῦτου στερεοῦ, ὁπερ δυναμέθα νῦν φαντασθῶμεν παραγόμενον ὑπὸ ὀρθογωνίου τριγώνου στρεφόμενον περὶ τὴν ἑτέραν τὴν καθέτην αὐτοῦ πλευρῶν ἢ μὲν ἀκίνητος τότε πλευρὰ ἀποτελεῖ τὸν ἄξονα τοῦ Κ., ἡ δὲ ἑτέρα κάθετος πλευρὰ διαγράφει κύκλον ὅστις εἶνε ἡ βάσις τοῦ Κ., ἡ δὲ ὑποτείνουσα τοῦ τριγώνου διαγράφει τὴν κυρτὴν κωνικὴν ἐπιφάνειαν. Ὑψος δὲ τοῦ Κ. καλεῖται ἡ ἀπὸ τῆς κορυφῆς εἰς τὴν βάσιν κάθετος, ἧτις ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου ὀρθοῦ Κ. εἶνε αὐτὸς ὁ ἄξων, καὶ πλευρὰ αὐτοῦ ἡ γενεῖς τῆς κωνικῆς ἐπιφανείας ἡ εὐθεῖα ἢ ἐνοῦσα τὴν κορυφὴν μετὰ τινος σημείου τῆς περιφερείας τῆς βάσεως ἧτοι ἡ ὑποτείνουσα τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου. Καὶ ἡ μὲν κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ Κ. μέτρον ἔχει τὸ γινόμενον τῆς περιφερείας τῆς βάσεως ἐπὶ τὸ ἥμισυ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, ὁ δὲ ὅγκος αὐτοῦ τὸ γινόμενον τῆς ἐπιφανείας τῆς βάσεως ἐπὶ τὸ τρίτον τοῦ ὕψους· οὕτως ἐὰν καλῶμεν α τὴν ἀκτῖνα τῆς βάσεως, υ τὸ ὕψος καὶ Π τὴν πλευρὰν τοῦ Κ. ἡ μὲν κυρτὴ ἐπιφ. αὐτοῦ ἰσοῦται πρὸς $2\pi \times \frac{1}{2} \Pi$ ἧτοι πρὸς $\pi \Pi$, ὁ δὲ

ΚΩΝΟΦΟΡΑ ΔΕΝΔΡΑ.

1. Έλκη ή πτενοστή.

2. Πύρος ή κοινή.

Άρθρον Κωνοφόρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δγκος αὐτοῦ πρὸς $\pi a^2 \times \frac{1}{2} u$ (περὶ τοῦ π βλ. Κυκλός).

— Ἐάν ὁ ὄρθος Κ. τμηθῇ δι' ἐπιπέδου παραλλήλου τῇ βάσει του καὶ ἀφαιρεθῇ τὸ πρὸς τὴν κορυφὴν μέρος αὐτοῦ, τὸ ὑπόλοιπον καλεῖται κὸ λ ο υ ρ ος Κ., ἢ Κ ο ρ μ ἔς κ ῶ ν ο υ, εὐρίσκεται δὲ ἡ κυρτὴ ἐπιφάνεια καὶ ὁ δγκος αὐτοῦ δι' ἀφαίρεσιν τοῦ πρὸς τὴν κορυφὴν σχηματισθέντος νέου μικροτέρου κώνου, οὗτος ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ γνωστὴ ἡ βᾶσις καὶ τὸ ὕψος, ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ. [Μ.Α.]

Κώνος. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Κωνοφόρα (Bot.), Coniferae. Τάξις

ἡ οἰκογένεια φυτῶν τοῦ τύπου τῶν Γυμνοσπέρμων (βλ. λ.), ὧν ἔχουσι τὰ γενικὰ χαρακτηριστικά. Εἶναι δ' ἅπαντα φυλὴν φυτῶν, ὅλμοι ἢ δένδρα ῥητινώδη ἔχοντα φύλλα συνήθως δερματώδη καὶ βελονοειδῆ (ἐξ οὗ «*Needle-leaf*» γερμ., βλ. Βελονοφόρα). Ὡνομήθησαν δὲ Κ. ὡς ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ κωνοειδοῦς (βλ. πίνακα Ἀνθη καὶ Ἀνθοθεσία, 27) τῆς φυλῆς τῶν Ἑλαιοειδῶν. Εἰσὶν ὠφελιμώτατα εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὸ εὐλόν, τὴν ῥητινίτην καὶ πλεῖστα ἄλλα προϊόντα αὐτῶν. Εἶδη τινὰ σχηματίζουσιν ἐκτεταμένα δάση ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων (βλ. τὰς λέξεις Δένδρον καὶ Ἑλάς, Χλωρίς, ἐν τ. Γ' σ. 784). Εἰσὶν ἐν συνόλῳ περὶ τὰ 340 εἶδη. Ὑποδιαίρουται δὲ τὰ Κ. εἰς τὰς ἐξῆς τέσσαρας φυλάς: α'. Τὰ ξ ο ε ι δ ῆ (Taxinoae), ἔχοντα σπέρμα μετὰ σαρκώδους κελύφους, γέννη Τάξος καὶ Σαλιδουρεια: β'. Κ υ π ρ ε σ σ ε ι δ ῆ (Cupressinoae), ἔχοντα καρπὸν κώνον ἢ βᾶνα, οὗ τὰ φύλλα (λέπια) κατὰ σπονδύλους τεταγμένα: γέννη Ἀρκευθος (Juniperus), Βιοτὴ, Θυά, Καλλιτρίς, Κυπάρισσος (βλ. τὰς λ.), Οὐέλ-λιγκτονεῖα κτλ. γ'. Ἑ λ α τ σ ε ι δ ῆ (Abietinoae), ἔχοντα καρπὸν κώνον τέλειον μετὰ λέπιων σπειροειδῶς τεταγμένων, γέννη Ἑλάτη (Abies), Λάριξ καὶ Πεύκη (Pinus) δ'. Ἀ ρ α υ κ α ρ ο ε ι δ ῆ (Araucarioae), φέροντα κώνους ὧν τὰ σκεπαστικά λέπια συνηρῆ-μένα μετὰ τῶν καρπικῶν λέπιων, γέννη Ἀραυκαρία καὶ Δάμμαρα (βλ. τὰς λ.). — Ἐν τῇ σχετικῇ πινάκι ἀπεικονίζονται 4) Ἑλάτη ἡ ὑψικάρηνος (Picea vulgaris Lk. ἢ Abies excelsa Lam.) καὶ ἐπὶ Ἑ. ἡ κτενωτὴ ὅπως κατὰ λάθος λέγει ἡ ἐπιγραφὴ δένδρον κοινὸν ἐν τῇ μέτῃ Εὐρώπῃ ἐλλείποντι δ' ἐν Ἑλλάδι. Ἐξήγησις τῶν σχημάτων: 1. ἐπάκριος βλαστὸς μετὰ θηλείας ἀνθοθεσίας: 2. ἑ-μοῖος μετ' ἀρρένων ἀνθῶν: 3. κώνος ὠρμος: 4. κ. ἀνοίγμενος: 5. ζεύγος φύλλων: 6. ἐγκαρσία τομὴ αὐτῶν: 7. ἄνθη ἀρρένων: 8. κόκκος γύρεως: 9. ἀνθὴρ κενός: 10. λέπιον κώνου: 11. τὸ αὐτὸ ἐσῶθεν: 12. τὸ αὐτὸ μετὰ τῶν δύο ἐπ' αὐτοῦ σπερμάτων: 14. σπέρμα ἄπτερον: 15. φυτὸν βλαστάνον δεικνύον τὰς πολυαρί-

θμοὺς κοτυληδόνας. — 2) Πεύκη ἡ ἀγρία (Pinus silvestris L., «Πίτος ἡ κοινὴ») τὸ κοινοτάτον Κ. δένδρον τῶν δασῶν τῆς μέσης καὶ Β. Εὐρώπης, φυόμενον δὲ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ. Ἐξήγησις τῶν σχημάτων: 1. ἐπάκριος βλαστὸς μετὰ θηλείας ἀνθοθεσίας: 2. ἀνθοθεσία ἀρρένων: 3. κώνος ὠρμος: 4. λέπιον τοιούτου: 5. κώνος ὠρμος: 6. λέπιον αὐτοῦ κατὰ τὴν νοτιοῖαν ἀποψίν: 7. λέπιον κατὰ τὴν βοιωτικὴν πλευρὰν μετὰ τῶν δύο σπερμάτων: 8. σπέρματα ἐξ ὧν τὸ μεσαῖον ἄπτερον: 9. φύλλον καὶ ἐγκαρσία τομὴ αὐτοῦ: 10. φυτὸν βλαστάνον. [Θ.Χ.]

Κωνοσταμονέτιον μονὴ τοῦ Ἀγ. Ὁρους. Ἰδρύθη κατὰ τὸν 14' αἰῶνα ὑπὸ τινος Κωνσταντίνου καὶ ἀνακαινίσθη τὸν 16' αἰῶνα. Τιμάται ἐπ' ἀνέματι τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ κεῖται ἐν μέσῳ ὠραίου δάσους. Ἦν αὐτὴ διαμένουσι 55 μοναχοὶ κυρίως ἐξ Ὑδρας, φυλάττονται δὲ 111 χειρὸς γράφα ἑλληνικά. [Ν.Σ.]

Κωνοστάν (Henri Benjamin Constant de Rebecque). Περίφημος γάλλος πολιτικὸς ἄνθρωπος καὶ συγγραφεὺς, γεννηθεὶς ἐν Λωζάννῃ τῆς Ἑλβετίας τῇ 25 Ὀκτωβ. 1767. Σπουδᾶσας ἐν Ὁλλανδίᾳ, Βελγίῳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, μόλις εἰκοταετὴς ἐξέδωκε τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου *Essai historique sur les mœurs des temps historiques de la Grèce* (Παρίσιος 1787). Ἀπὸ τοῦ 1814 ἐνεργῶν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Γαλλικὴν πολιτικὴν ταχθεὶς ὑπὲρ τοῦ Διευθυντηρίου, οὗτινος καὶ γραμματεὺς διωρίσθη, ἐξέδωκε πλείστας πολιτικὰς μελέτας, ἄξιον δ' ἰδίας μνησίας εἶναι διὰ συνηγόρησιν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων γράψας τὸν 1825 *Appel aux nations chrétiennes en faveur des Grecs*. Ἐκλεγείας βουλευτὴς τῇ 1819 τὸ πρῶτον, διετέλεισεν ἔκτοτε ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων μελῶν τοῦ Γαλλικοῦ κοινοβουλίου. Τῇ 1828 διωρίσθη πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας: ἀπεβίωσεν δ' ἐν Παρίσιος τῇ 8 Δεκεμβρίου 1830. Οἱ ἐν τῇ κοινοβουλίᾳ λόγοι του ἐξεδύθησαν εἰς δύο τόμους τῇ 1827, αἱ δὲ περιόνομοι πολιτικαὶ του μελέται συνέλεχθησαν εἰς ἓν σύνολον ὑπὸ τὸν τίτλον *Cours de politique constitutionnelle*, πολλάκις ἐκδόθησιν (ἀρίστη ἐκδοσις ὑπὸ Laboulaye 1861 καὶ 1872): ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων του μνημονεύομεν τὰ ἐξῆς: *De la religion considérée dans sa source, sa forme et son développement* καὶ τὸ διτόμον *De polythéisme romain*. Ὁ Κ. διεκρίθη κυρίως ὡς πολιτικὸς συγγραφεὺς, μεγάλως ἐπιδράσας ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐν τῇ Ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ: ἐκ τῶν θεωριῶν του μνημονεύομεν τὴν πολὺκροτον περὶ οὐδετερότητος τοῦ μονάρχου ἐν τῇ συνταγματικῇ πολιτείᾳ διὰ τοῦ καθορισμοῦ ἰδίας ἐξουσίας, ἡν ἱβ α σ ι λ ι κ ῆ ν ἐκάλεσε (*puissance royal*,

ἀποκλειστικὸν σκοπὸν ἐχούσης τὸν μετριάσμεν καὶ συγκερασμέν τῶν λοιπῶν ἐνεργῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐξουσιῶν. [Πφ.]

Ἰκωνοστάσιον. Χωρ. τοῦ διαμερίσματος Ἀνατολίτης τῆς Μακεδονίας, μετὰ 800 κατ. [Ν.Σ.]

Ἰκωνοσταυρία Γρηγόριος. Ἐγενν. ἐν Μηλείαις τῆς Θεσσαλινῆς Μαγνησίας τῇ 1753, ἐδιδάχθη δὲ τὸ πρῶτον ἐν τῇ πατρίδι του καὶ προσχειρίσθη ἱεροδιάκονος. Ὅτερον ἐπορεύσατο ἐν Ζαγοράῃ ὑπὸ τὴν Νικ. Κασαδίτην, εἰτα δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ τὸν Νεόφυτον Κουσκαλουδίτην καὶ διέπρεψεν ἐνταῦθα τοσοῦτον ὥστε θανόντος τούτου ἀνεδείχθη σχολάρχης αὐτ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὑπὸ μαγίστου ζήλου πρὸς τελειοποίησιν του φερόμενος, μόλις θυγηθεὶς νὰ εἰκονομήσῃ περισσευμά τι παρητήθη τῆς σχολάρχιας καὶ μετέβη τῇ 1790 εἰς Βιέννην, ὅπου δύο ἔτη διέτριψε διδάσκων κατ' οἶκον τοὺς υἱοὺς Ἑλλήνων καὶ διδασκόμενος τὰς ἑθνωπαϊκὰς γλώσσας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Εἰτα ἀπῆλθεν εἰς Ἀλλήνιν ἢ ἀκροασθῆ τῶν φιλοσοφικῶν παραδόσεων καὶ τῶν μαθηματικῶν. Ἀναγκασθεὶς δὲ διὰ τὸ ἀκροσθῆ τῆς ὑγείας του νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ βόρειον κλίμα συνέχισε τὰς σπουδὰς του ἐν Παταύῳ, ἀλλὰ ὑποφέρων καὶ ἐνταῦθα μεθ' ἱκανὸν χρόνον ἐπείστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του ὅπου ἀνέρρωσε καὶ ἐδίδασκεν εἰς Ἀμπελάκια τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ἰταλικὴν, μαθηματικά καὶ φιλοσοφίαν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Σοαβίου, εὐτερος μετέφρασε καὶ τὰ Στοιχεῖα τῆς λογικῆς, μεταφυσικῆς καὶ ἠθικῆς (4 τ. Ἐνετίησι 1804, μετὰ τ. 1818). Τῷ 1803 ἀπελθὼν πάλιν εἰς Βιέννην, ἀπεφάσισε μετ' ἄλλων διatribόντων ἐκεῖ πλουσιῶν καὶ λογίων Ἑλλήνων νὰ ἰδρύσῃ Ἀκαδημίαν ἐν Θεσσαλομαγνησίᾳ, ἀλλ' ἂν καὶ τὰ ὑλικά μέσα εὐρέθησαν, αἱ προσωπικαὶ ἐνέργειαι καὶ τοῦ Δούγγα καὶ τοῦ Κ. ἐν Κων/πόλει πρὸς ἐκδοσιν ἀδείας ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀπέτυχον. Πρότασιν τῶν ἐν Κων/πόλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν σχολάρχiam τῆς ἐν Σηροκρήνῃ μεγάλῃς τοῦ γένους σχολῆς δὲν ἐδέχθη ὁ Κ., ἀπελθὼν δὲ εἰς Πόλιν ἐδίδασκεν ἐν μοναστηρίῳ τοῦ Ἀγ. Νικολάου καί μετὰ ἀνωθεν τῶν Μηλειῶν. Λαβὼν παρὰ τοῦ Γαζῆ ποσὸν τι ἤρξατο οἰκοδομῶν Λύκειον, ἐξηκολούθησε δὲ διδασκὼν ἀμισθί. Τῇ 1816 ἀφίκετο καὶ ὁ Γαζῆς, ὅστις ὅμως ὡς εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφιερώσῃ τὸν καιρὸν του ὅλον εἰς τὴν διδασκαλίαν. Ὅμως τῇ ἐκρήξει τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Κ. διὰ τῶν ἐπιστηλῶν προέτρεπε πάντας εἰς ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην· σταλαὶς δὲ ὑπὸ τῶν προυχόντων τῆς Θεσσαλίας εἰς Ἰσάρ πρὸς προμήθειαν πολυμεφροδίων ἐμαθεν ἐκεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ Δράμαλη καταστροφὴν τῆς Θεσσαλομαγνησίας καὶ βλέ-

πιον πανταχοῦ ἀταξίαν καὶ οὐδανοῦ ἀρχὴν κυβερνῶσαν, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἑπτανήσον· μόλις δὲ ἀκούσας τὴν ἀφίξιν τοῦ Ὑψηλάντου καὶ Μαυροκορδάτου εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐσπευσεν εἰς Λακωνίαν καὶ ἐκείθεν κατ' Ἀύγ. 1821 εἰς Τρίκορφα τῆς Τριπόλεως, ὅπου εὖρε καὶ πολλοὺς προεφίτους λογίους τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος. Ἀποφασισθέντος νὰ συγκαληθῶσιν ἐκ πασῶν τῶν ἐπαρχίων πληρεξούσιοι πρὸς σύστασιν ἑαυτῶν Κυβερνητικῶν ἐπιτροπῶν καὶ προπαρασκευῇ ἑθνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ Κ. ἐγένετο εἰς τὸν πληρεξούσιον τῶν Θεσσαλομαγνητίων, συνέτελεσε δὲ εἰς τὴν ἐν Ἀμφίσσῃ μερικὴν τῇ Ἀνατολ. Ἑλλάδος συνέλευσιν καὶ τὴν σύστασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὗ ἐξελέγη καὶ αὐτὸς μέλος. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τινι καιρῷ Ἐφορὸς τῆς παιδείας, κατὰ δὲ τὸ 1828 ἀνεδείχθη τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ ἐν Δίγινῃ ἀναγεγενημένου Ὁργανοτροφείου. Ἀπέθανε δὲ ἐν νενηκοντοῦτῃ τῇ 6 Ἀυγούστου 1844. Συνέγραψεν ἐν τῇς τοῦ αὐτοῦ ἀναγεγενημένου Γεωγραφίαν νεωτερικὴν (μόνον Ἀ' τόμ., Βιέννη 1791), Στοιχεῖα γεν. ἱστορίας τοῦ Μιλῆτος (μετὰ τοῦ Ζ. Κάδρα, εἰς 2 τ. [Ἐνετ. 1806], Γραμμ. τῆς Ἑλλήν. γλώσσης [ἀνέκδοτον]), ἔβδωκε δὲ τὰς Ἐπιστάλας τοῦ Συνεσίου μετὰ τῶν σχολίων τοῦ Νεοφύτου Κουσκαλουδίτου (Βιέννη 1792) καὶ τὰ Φιλοθέου Πάρεργα [Ἐνετίησι 1800]. [Κ.Ν.Σ.]

Ἰκωνοσταυρία (Konstanz). Πρωτεύουσα περιφέρειας τοῦ Μεγ. Δουκάτου Βάδεν, καί μεν ἐπὶ τῆς ἐξ αὐτῆς κληθείσης λίμνης ἐκεῖ ὅπου ὁ Ῥήγος συνδεδεὶ τὴν ἀνω καὶ τὴν κάτω λίμνην. Διαιρεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν ἐπὶ τῆς ἀριστ. ἐξοχῆς τοῦ Ῥήγου καὶ τὰς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς συνοικίας Σέχαουζεν καὶ Πέτερσχαουζεν ὡς καὶ τινὰ προάστια, ἔχει δὲ πολικὴν βιομηχανίαν καὶ 16 275 κατ. (1890). Ἀξιόθεάτος εἶνε κυρίως ἡ τῇ 1052 ἰδρυθεῖσα μητροπολις, ὡς καὶ ἄλλοι ναοί, ἡ ἐμπειρικὴ λέσχη κ.λ. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἦτο ἀρχαιοτάτη ἐλευθερὰ πόλις τοῦ Κράτους, ἐγένετο δὲ κυρίως γνωστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ Σόνοδον (1414—18), ἥτις εἶχε σκοπὸν τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπαύσε τὸς τότε ὑφισταμένους 3 πάπας ἐκλέξασθαι νέον, τὸν Μαρτίνον Β', καὶ κατέδειξε τοὺς αἰρετικὰς Ἰω. Χεῦς καὶ Ἰερώνυμον τὸν ἐκ Πράγας εἰς θάνατον, ἀνέβαλε δὲ οὐσιωδὲς μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν τῆς Βασιλείας σύνοδον (βλ. λ.). — Ἡ περιφέρεια Κ. ἔχει ἐμβ. 1864 τ.χμ. καὶ 134 044 κατ. [Μ.Σ.]

Ἰκωνοσταυρία Λέμνη. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Brigantinus ἢ Bodamicius ἢ Ἀκρωνία καὶ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Bodensee λεγομένη. Καίται μετὰ τῆς βορείου Ἑλβετίας, τῆς Αὐστρίας καὶ τινῶν Γερμανικῶν κρατῶν. ἔχει ἐπιφάνειαν 530 τετρ. χλμ.

καιμένη 308 μ. π.χ. Διαιρείται εἰς δύο τμήματα, εἰς τὴν Ἀνω καὶ τὴν Κάτω-λίμνην ἢ λίμνην τοῦ Τσέλλ τὴν ἰδίως Ἀνω-λίμνην ἢ Ἀνω-λίμνην. τὴν ἰδίως Ἀνω-λίμνην καλεῖται «λίμνη τοῦ Ὑδερλίγγου». Συγκολληται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, ὅστις διέρχεται αὐτὴν, εἰσερχόμενος μικρὸν τι κάτωθι τοῦ Ῥάινου καὶ ἐξερχόμενος παρὰ τὸ Στάϊμ. Ὑπερλίμνη, ἀλλὰ θελκτικώτατος ἐχθας, ὡς τὸ πλεῖστον καλύπτουσι ὥρατα χωρία, καὶ τινες νήσους. Ἐν αὐτῇ συμβαίνει, ἀνευ τινὸς φανερᾶς αἰτίας, αἰφνιδία ὑψώσεις τῶν ὑδάτων, παρακολουθουμένη ὑπὸ ἐρσιᾶς ταπεινώσεως. Ἐν αὐτῇ ἀτμοσφαῖρα εἶνε ζωηροτάτη. [Π.Π.]

Κωνσταντίνη (Constantine). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμονύμου καὶ ἀνατολικωτάτου νομοῦ (ἔμβ. 191527 τχμ. μετὰ 1714539 κατ.) τῆς γαλλ. ἀποικίας Ἀλγερίας, καιμένη ἐπὶ τραπέζοιδοῦς ὁρσπεδίου, ἀποκρήνου καὶ συνδεομένου μόνον ἐπὶ μίας πλευρᾶς μετὰ τῶν περὶ τὸ ὄρειον δι' εἰδους ἐπιχωματώσεως. Εἶνε ἕρρα τῶν ὀρχῶν, μεραρχίας, ἐπισκόπου, ἔχει διαφόρους σχολὰς (καὶ ἀραβογὰλλικὴν κολλέγιον), διαφόρους ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, στρατώνας καὶ 40581 κατ. διατηρῶντας βιομηχανίαν θερμάτων καὶ βαφικὴν, ὡς καὶ ἐμπόριον ἐξαγωγῆς καὶ εἰσαγωγῆς, καὶ μετακομιστικὸν δὲ εἰς τὰς ἄσσεις τῆς Σαχάρας. Ἦθη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἢ στρατηγικῶς σπουδαιότητα θεοῖς ἐγένετο ἀεομνηστικῶς πόλει, ἥτις ἐκλήθη Κάρτα ἢ Κίρ-Ἰδρῶσις πόλει, ἥτις ἐκλήθη Κάρτα ἢ Κίρ-Ἰδρῶσις πόλει, καὶ ὡς ἕρρα τῶν βασιλέων τῆς Νουμιδίας, ἰδίως δ' ἤκμασεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Μικίψα. Ἐπὶ Ἰουλίῳ Καίσαρος ἐγένετο ῥωμαϊκὴ ἀποικία, καταστραφείσα δὲ τῷ 311 ἀνωκευράθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἐξ οὗ καὶ τὸ νέον ὄνομα αὐτῆς. Κατὰ τὴν ΠΒ' ἀκόμη αἰῶνα ἦτο ἀκμαία, πλουσία καὶ ἰσχυρὰ πόλις ἐν ἣ εἶχον οἱ ἔμποροι τῆς Πίσσης, Γεντύης καὶ Βενετίας πρακτεῖα. Ὑστερον ἔκωσ ὑπέστη τὴν τύχην τῆς Ἀλγερίας. Σώζονται δὲ πολλὰ εἰρηπία τῆς ἀρχαιότητος. [Μ.Σ.]

Κωνσταντίνος. Κώμη τοῦ δήμ. Ἀνδανείας, καιμένη ΝΔ τοῦ Διαβολοτίσιου ὄρ. 1/2, κατοικομένη ὑπὸ 950 κατοίκων.

Κωνσταντίνος. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον δεκατρεῖς αὐτοκράτορες τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ κατόπιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἦτοι: Κ. Α', ὁ Μέγας, ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἰδρυτὴς καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἱσχυρὸς πρῶτος. Πῶς Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ καὶ τῆς ἀγίας Ἐλένης (βλ. τὰς λ.) ἐγεννήθη κατὰ τινὰς μὲν ἐν Ταρσί, κατ' ἄλλους δὲ ἐν Δρεπάνῳ τῆς Βιθυνίας καὶ τὸ πιθανώτερον ἐν Καίσαρ (τῇ σήμερον Νίσει) τῆς Ἀνω Μοισίας τῷ 274. Ἀνετράφη στρατιωτικῶς καὶ ταχέως ἡννοήθη καὶ προήχθη ἐν τῇ στρατῷ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλη-

τιάνου. Τῷ 305 παραιτηθέντων τὴν ἀρχὴν τῶν δύο αὐτοκρατορῶν Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, ἀνηγγεύθησαν Αὐγυστοι μὲν οἱ τέως Καίσαρες Γαλέριος καὶ Κωνσταντίνος ὁ Χλωρός, Καίσαρες δὲ ὁ Σεβήρος καὶ ὁ Μαξιμίνος, παραγκωνισθέντος τοῦ Κ. ὑπὸ τοῦ Γαλερίου ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτῳ ὁ Κ. ἀπῆλθεν ἐκ Νικομηδείας, ὅπου τότε εὐρισκετο, εἰς Βρετανίαν παρὰ τῷ ἀποθνήσκοντι Αὐγύστῳ πατρί του, οὗτινος ἀποβιώσαντος μετ' ἐλπίδος (306) ὁ Γαλέριος ἀνηγγεύσεν Αὐγυστον τὸν Σεβήρον, εἰς δὲ τὴν Κ. παρεχώρησε τὸν τίτλον «δευτέρου Καίσαρος» καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Γαλιτίας καὶ τῆς Βρετανίας. Μετ' οὗ πολὺ στασιάσας ἡ Ῥώμη ἀνεκέρηξεν Αὐγυστον τὸν Μαξεντίον υἱὸν τοῦ γηραιοῦ Μαξιμιανοῦ, πολέμων δὲ κατὰ τοῦ ἀρπαγῶς ἔπαιον ὁ Σεβήρος τῷ 311 ἀποθνήσκοντος τοῦ Γαλερίου διανεμήθησαν τὰ κράτος τοῦ ὁ τέως Καίσαρ Μαξιμίνος καὶ ὁ Λικίνιος. Τῷ 312 ἐγένετο ὁ ἐξαιρετικὸς ἀγὼν μεταξὺ Μαξεντίου καὶ Κ. ἀγὼν. Οὗτος ἀγὼν 40000 περίπου, παρεσκευάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τοῦ τετρακίς μέλλοντα δύναμιν ἔχοντας Μαξεντίου, δὲ διατάζοντα καὶ δεξιόπλευρα ἐνεφύγωνται αὐτόν, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ δράμα φωτεινοῦ σταυροῦ ἐν τῇ οὐρανῷ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ λάμποντος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «ἐν τούτῳ νίκα». Εἰκὼν τοῦ σημείου τούτου διὰ χρυσοῦ καὶ πολυτέμνου λίθου κεκοσμημένη κατεσκευάσθη, μέσως ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀγνώστου προσελεύσεως καὶ σημασίας ὄνομα Λάβαρον καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς σημαία εἰς τὸ στράτευμα, ὅπου νικηφόρον ὑπ' αὐτὴν ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του. Ἦτο δὲ τὸ Λάβαρον ἐν σχήματι σταυροῦ ἀπὸ τῆς ἐγκαρσίας δοκοῦ τοῦ ὀπίσθου ἐκρέματο τετράγωνος εὐθύν φέρουσα τὴν εἰκόνα τοῦ Κ. καὶ διατηρήθη, ὡς λέγεται, μέχρι τοῦ 9^{ου} αἰῶνος. Ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ ἐσυμβαδῶς πρὸς τὴν χριστιανισμὸν διακείμενος Κ. εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὑπερβὰς τὸ Κεντίον ὁρος τῶν Ἀλπεων καὶ κατετρόπωσεν τοὺς μὲν στρατηγούς τοῦ Μαξεντίου ἐν τῇ ἀνω Ἰταλίᾳ, αὐτὸν δὲ τὸν Αὐγυστον Μαξεντίον πρὸ τῆς Ῥώμης τὴν 28 Ὀκτ. 312, κατὰ τὴν ἀπιστοχώρησιν πνιγνέντα ἐν τῇ Τιβέρει. Οὕτως ὁ Κ. ἀνέλαβε τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ἀμέσως ἐξέβη τὰς ὁρκοκεντρικὰς διαδόσεις τοῦ μὴ θύσας τοῖς θεοῖς κατὰ τὸν ὁρισμὸν του, μηδ' εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀναβὰς, στήσας δὲ ἀνδριάντα ἑαυτοῦ κρατοῦντος δόρυ ἐν σχήματι σταυροῦ. Τῷ δὲ 313 διατρίβων ἐν Μεδιολάνῳ ἐξέδωκε διάταγμα καθιστῶν πλήρη ἐνεφύγωνται διὰ τοὺς χριστιανούς καὶ ἐπιτάσσον τὴν εἰς αὐτοὺς ἀπόδοσιν τῶν νάων καὶ κτημάτων βὰ ἡπάγησαν παρ' αὐτῶν κατὰ τοὺς προγεγενημένους βιωγμούς· τὸ διάταγμα δὲ τοῦτο παρεδόθη καὶ προτυπώθηκεν ὁ ἰσχυ-

ρότατος των της Ανατολής αρχόντων Δικίνιος. Τῷ 313 ὁ Μαξιμίνος καὶ ὁ Δικίνιος συνεπλάκησαν καὶ ἡττηθεὶς ὁ πρῶτος παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ἐγένετο αὐτόχειρ, ἐμειναν δ' οὕτως ἄρχοντες τοῦ ἀπεράντου κράτους ὁ μὲν Κ. ἐν τῇ Δύσει, ὁ δὲ Δικίνιος ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἀλλὰ τῷ 314 συνεπλάκησαν καὶ οὗτοι καὶ ὁ Δικίνιος ἠναγκάσθη νὰ παραδῶσιν εἰς τὸν Κ. τὴν Ἰλλυρίαν, Μακεδονίαν, Δαρδανίαν, τὴν κυρίως Ἑλλάδα καὶ μέρος τῆς Μοισίας. Ἐπὶ 9 ἔτη ἔκτοτε διώκῃσεν ὁ Κ. τὸ κράτος διαρρυθμίζων αὐτὸ πάντοτε ὑπὸ πνεύμα χριστιανικόν. Τῷ δὲ 323 ἦν ἀνακτῆσθαι τὰς ὡς ἀνω χώρας ὁ Δικίνιος περιῆλθεν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν Κ., ὅστις ὁμοίως τὰς ἐλπίδας του εἰπερ ποτὲ εἰς τὸν Θεὸν τῶν χριστιανῶν ἔχων καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ του πλῆθος χριστιανῶν ἱερῶν, ἐξῆλθε κατὰ τοῦ ἔχθρου ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ τὴν 3 Ἰουλίῳ 323 ἐνίκησεν αὐτὸν περιφανῶς παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν· ὑποχωρήσαντα μέχρι Βυζαντίου καὶ εἰς Χρυσούπολιν διαπεραιωθέντα κατεδίωξεν αὐτὸν ὁ Κ. καὶ ἐνίκησε πάλιν ἐνταῦθα· καταφυγόντα δὲ τότε εἰς Νικομήδειαν ἐθανάτωσε μετὰ ἐν ἔτος. Εἰς τὴν κατατρόπωσιν ταύτην τοῦ Λικ. μεγάλως συνετέλεσεν ὁ τοῦ Κ. υἱὸς Κρίσπος, δεξιῶτατος τὸν ἔχθρον στενεχωρήσας. Οὕτω δὲ τῇ 323 ὁ Κ. ἀπέβη κύριος ἐλοκλήρου τοῦ ῥωμ. κράτους. Τῷ 325 συνεκρότησεν ἐν Νικαίᾳ τὴν Ἀ' Οἰκουμένην σύνοδον πρὸς λύσιν τοῦ Ἀρειανοῦ ζητήματος, ὅπερ συνεάρασσα δεινῶς τὸν μόλις παγιοῦμενον χριστιανισμόν, καὶ αὐτὸς παρέστη προεδρεύων αὐτῆς. Καίτοι δὲ ἡ ἐπίτημος τοῦ κράτους θρησκεία ἦτο ἀκόμῃ ἡ παλαιὰ εἰδωλολατρεία, ὑπὸ τὴν προστασίαν ὅμως τοῦ αὐτοκράτορος ὁ χριστιανισμὸς ἀπέκτα ἐν αὐτῇ νέαν ἰσχύιν. Τῷ 326 ἐκκλήιδωσε τὸν βίον τοῦ Κ. ὁ διαταγὴ αὐτοῦ γενόμενος θάνατος τοῦ ἐκ τῆς πρώτης συζύγου του Μινερβίνης υἱοῦ του, τοῦ εὐσταλοῦς καὶ γενναίου Κρίσπου, ἀδεαλίως ἀποδιδόμενος εἰς τὰς διαβολὰς τῆς δευτέρας τοῦ Κ. συζύγου Φαύστας. Ὅτι δὲ ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς του καὶ μετανῶν ὁ Κ. διέταξε μετ' ὀλίγον καὶ τὸν φόνον τῆς Φαύστας, θεωρεῖται ὡς ὅπως ἀπίθανον. Ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Κ. ἀφ' ἑνός, τῆς ἱστορίας δὲ τοῦ τε χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἐλληνισμοῦ ἀφ' ἑτέρου εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. γενομένη μεταθέσις τῆς πρωτεύουσας τοῦ κράτους ἀπὸ τῆς Γρῶμης εἰς τὸ ἐλληνικώτατον Βυζάντιον, ὅπερ ἐπεκλήθη νῦν Κωνσταντινούπολις. Τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας πρωτεύουσας, τεθεισῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου, ἐγένοντο τὴν 11 Μαΐου 330 μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος καὶ ἐσρτῶν ἐπὶ 40 ἡμέρας παραταθείσων. Ταυτοχρόνως καὶ τὸ πολίτευμα ὑπέστη αὐσιώδεις μεταρρυθμίσεις. Ἡ βασιλεία ἐξυψώθη καὶ

ἐπαυλώθη, διότι ἡ σύγκλητος, οἱ ὕπατοι, αἱ πραιτέρες, αἱ δῆμαρχοι καὶ αἱ ἄλλαι ῥωμαὶ ἀρχαὶ μετηνέχθησαν μὲν εἰς τὴν νέαν πρωτεύουσαν, ἀλλ' ἐν χώρᾳ ξένη πρὸς τὰς ῥωμαὶ παραδόσεις, ἐν μέσῳ κόσμου ἐλληνικοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἀναγέννησιν τῶν πνευμάτων διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ κατήντησαν μετ' αὐτὸ πολὺ ἥτοι ψιλὰ, ἀρχαὶ ἀνίσχυροι καὶ κατὰ παράδοσιν μόνον ὑφιστάμεναι· ἡ κατάργησις τῶν πραιτωριανῶν ἐσπερέωσεν ἐπίσης τὸν βασιλικὸν θρόνον, ὡς καὶ ἡ ἐλάττωσις τῆς δυνάμεως τῶν λεγεῶνων (ἀπὸ 8700 ἀνδρῶν εἰς 1500). Ἵνα προσοικειωθῇ δὲ ὁ Κ. τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἐδημιούργησε πλῆθος τίτλων καὶ ὀφφικίων, ἀποτελοῦν μίαν τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν τῶν ἱστορικῶν τῆς Δύσεως. Ἡ στρατιωτικὴ διοίκησις ἐχωρίσθη ἐντελῶς ἀπὸ τῆς πολιτικῆς· πλὴν τῆς Κωνσταντινῆς καὶ τῆς Ρώμης, αἷτινες εἶχον ἰδίαν διοικήσεις, τὸ κράτος ὅλον ἐχωρίσθη εἰς 4 τμήματα, ἅτινα ὑποδιηρέθησαν εἰς διοικήσεις καὶ ἐπαρχίας. Τῷ 332 ἐπολέμησεν ὁ Κ. ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν Γότθων· ἀλλὰ μεγάλα στίφη Σαρματῶν ἢ Βανδάλων ἐγκατέστησαν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ τῷ 334. Ἀτυχῶς ὅμως τὴν τε πολιτικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα τοῦ κράτους, ὑπὲρ ὧν ἐμβόγησε τοσοῦτον, αὐτῷ ὁ Κ. ἐτραυματίσθη καιρίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του, ταύτην μὲν διὰ τῆς προστασίας ἣν παρεπιθόμενος ὑπὸ τῶν ἀναξίων συμβούλων του παρέσχεεν εἰς τὸν Ἀρειαν (βλ. Ἀρειανισμὸς) καὶ τῆς καταδίωξεως τοῦ Ἀθανασίου (βλ. λ.), ἐκείνην δὲ διὰ τῆς διανομῆς τοῦ κράτους του (335) εἰς τοὺς τρεῖς ἐκ τῆς Φαύστας υἱοῦς του, μέλλοντας νὰ παραλάβωσι τὴν ἀρχὴν μετὰ τὸν θάνατόν του· οὕτω τὴν μὲν Ἑκκλησίαν ἔρριψε πάλιν εἰς τὴν θύελλαν τῶν δογματικῶν ταραχῶν, τὸ δὲ κράτος κατέτεμεν εἰς τρία, δοὺς εἰς μὲν τὸν πρεσβύτερον υἱόν του Κωνσταντίνον τὴν Παλατίαν, Ἰσπανίαν καὶ Βρετανίαν, εἰς δὲ τὸν νεώτερον Κωνσταντῖνον τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν χερσόνησον τοῦ Ἀἰῶντος πλὴν τῆς Θράκης, εἰς δὲ τὸν πασιληνόμενον τὸν δευτερότοκον, τὸν Κωνσταντίνον, τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἀνατολὴν μετὰ τῆς Συρίας καὶ Αἰγύπτου· μικρὰς δὲ τινὰς κτήσεις ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνεψιούς του Δαλμάτιον καὶ Ἀνιβαλιανόν, ὅς ὅμως ταχέως μετὰ τὸν θάνατόν του διηρῆσαν οἱ υἱοὶ του. Τῷ 336 καθιγήσας τὸν τάφον αὐτοῦ, ὃν κατεσκευάσεν ἐν τῇ ναφί τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Τῷ δὲ 337 νοσήσας ἀπῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ λουτρά τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Ἐλενοπόλεως (τοῦ ἀρχαίου Δρεπάνου), αὐτόθι δὲ αἰσθάνθεος ἐγγίζοντα τὸν θάνατον προσῆλθεν εἰς τὴν χριστ. ἐκκλησίαν, ἐξωμολογήθη τὰ ἁμαρτήματά του, ἐμνήθη τὰ μυστήρια, ἐβαπτίσθη ἐν τοῖς παρὰ τὴν Νικομήδειαν ἀνακτόροις καὶ μετ' ὀλίγον παρέδωκε τὸ πνεῦμα τὴν 31 Μαΐου 337 μικρῶν

υπερβάς τὸ ὅσον τῆς ἡλικίας ἔτος. Ὁ Κ. μὲθ' ὧρας τὰς ἀντιρρήσεις τῶν παπιστῶν, βαρέως φερόντων τὴν ἐπικράτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὲρ τὴν Ῥώμην, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὧρας τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ ἀμαρτήματά του, αἵτινα ἀποδοτέα κατὰ τὸ πλείστον εἰς τὴν ἔθνικὴν τοῦ ἀνδρὸς καταγωγὴν καὶ ἀνατροφὴν, ὑπέβλεπεν ἀληθῶς μέγας αὐτοκράτωρ, συγκεντρῶσας τὴν ἐξουσίαν τοῦ κόσμου ὧρου ὑπὸ τὸ σκήπτρόν του, ὑποστηρίξας τὴν χριστιανισμὸν καὶ ἀναδείξας αὐτὸν πράγματι τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῷ κόσμῳ θρησκείαν, εὐεργετήσας δὲ τὰ μέγιστα τὸν Ἑλληνισμὸν διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς πρωτεύουσας ἐν χώρᾳ ἑλληνικωτάτῃ· διὰ ταῦτα ἰδιαιτέρως μὲν εὐγνωμοσύνης ἀξίος εἶνε ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εὐγνώμων δὲ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀνεκέρουσαν αὐτὸν Ἀγιον καὶ Ἰσαπόστολον, ἐορτάζουσα αὐτὸν τὴν 21 Μαΐου μετὰ τῆς μητρὸς του.

Κ. ὁ Β', ὁ πρεσβύτερος υἱὸς Κ. τοῦ Μεγάλου ἐκ τῆς Φαύστης, γενν. τῷ 316 ἐν Ἀρμενίᾳ τῆς Παλᾶτιας. Γενόμενος πρότερον καῖσαρ καὶ ὑπάτος, ἔλαβε κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του διανομὴν τοῦ κράτους τὴν Παλᾶτιαν, Ἰσπανίαν καὶ Βρετανίαν. Ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου Κ. τοῦ Μεγάλου (337) ἤρξατο ἐμύλιος πόλεμος μετὰ τῶν τριῶν υἱῶν καὶ διαδόχων του. Ὁ δὲ Κ. κατ' ἀρχὰς μὲν κατέλαβε μέρος τῆς Ἀφρικῆς, ἐπιδραμὼν ὅμως εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐφρονέθη μαχόμενος κατὰ τῶν στρατευμάτων τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου, ὁρμωμένου ἐκ Δακίης, παρὰ τὴν Ἀκυληίαν τῷ 340.

Κ. ὁ Γ', υἱὸς τοῦ αὐτοκρ. Ἡρακλείου ἐκ τῆς Εὐδοκίας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦτου (641) τὸ κράτος διεισπράσθη μετὰ τῶν Κ. καὶ τοῦ ἐτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ του Ἡρακλεωνᾶ, ἀλλ' ὁ πρῶτος μὴνὰς τινος βασιλεύσας ἀπέθανε, πιθανῶς δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῆς μητρίδος του Μαρτίνης. Βασιλεύοντος τοῦ πατρὸς του ὁ Κ. διεκρίθη εἰς τοὺς κατὰ τῶν Περσῶν πολέμους.

Κ. ὁ Δ', ὁ Πωγωνάτος, πρωτότοκος υἱὸς Κωνσταντος, τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου Κ. τοῦ Γ', γενν. 648, διαδεχθεὶς ἐπὶ τοῦ βυζ. θρόνου τὸν πατέρα του, (669) συνετὸς καὶ γενναῖος βασιλεὺς, ἀποθ. 685. Βλ. περὶ αὐτοῦ ἐν λ. Βυζαντινῶν κράτος. Πρὸς τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοῦ ἰδρῶνθαι τὰ θέματα (βλ. λ.) τῆς αὐτοκρατορίας, συνῆλθε δὲ ἡ αὐτοκρατορία κατὰ τῶν Μονοθελητῶν. Τὸ δ' ἐπώνυμον Πωγωνάτος ἐδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅτε φέρων ἦεν πώγων· ἐπανήλθεν ἐκ Σικελίας, ὅπου γένεος εἶχαν ἀπέλθῃ πρὸς ἐκδικησὶν τοῦ φόνου τοῦ πατρὸς του καὶ κατεπολέμουν τοῦ Μιζιζίου.

Κ. ὁ Ε', ὁ Κοπρῶνυμος (741—775), υἱὸς καὶ διάδοχος Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, δραστήριος ἀλλὰ καὶ σκληρὸς αὐτοκράτωρ, ἐν οἷς ἔχθροι κατὰ πάσαν πιθανότητα οὕτως ἐπω-

νόμασαν ἐπὶ δυσφημῆσαι, λέγοντες ἐπὶ βαπτισμένος ἐμέλυνε τὴν κολυμβήσαν. Τὴν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρόν του ὁρμένιον στρατηγὸν Ἀρτάβασον, ὅστις στασιάζας κατάρθρωσε καὶ τὴν Κων/νιν αὐτὴν νὰ καταλάβῃ καὶ ν' ἀναγκρῶθῃ βασιλεὺς, οὐκ ἄνευ κόπου καταβλήων ἀνεκτήσατο τὸν θρόνον του τῷ 743. Τῷ 746 εἰσβαλὼν εἰς τὴν Ἀσυρίαν καὶ τῷ 747 ἐκπέμφας στόλον εἰς Κύπρον καὶ τὰ παράλια τῆς Συρίας καὶ Αἰγύπτου ἐπὶ νηγεῖα πολλὴν βλάβην εἰς τοὺς Ἀραβας. Περί δὲ τῆς ἐν τῇ ζητήματι τῶν εἰκότων πολιτείας του βλ. Εὐκονομαχία. Τῷ δὲ 755 εἰσβαλὼν εἰς Βουλγαρίαν μετὰ πολλῶν δυνάμεων ἠνάγκασε τοὺς Βουλγάρους νὰ συνθηκολογήσωσι· τῷ 773 ἐνίκησε λαμπρῶς στρατὸν ἐκ 12000 Βουλγάρων ἐτοιμαζόμενον νὰ εἰσβάλῃ εἰς Θεσσαλίαν, καὶ τῷ 775 δὲ στρατεύσας κατὰ τῶν Βουλγάρων ἠναγκάσθη ὑπὸ ἀνθρακὸς προσέληθαι νὰ ἀναεὺξῃ καὶ πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν ἀπέθανε τὴν 16 Σεπτεμβρίου.

Κ. ὁ Σ', υἱὸς Λέοντος τοῦ Δ', ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἑοῖου (780) μέχρι τοῦ 790 διέτελει ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς του Εἰρήνης, τῷ 790 ἀναδείχθηκε μόνος αὐτοκρ. διὰ στάσεως τοῦ στρατοῦ, ἀποκηρύξαντος τὴν Εἰρήνην· ἀνίκανος ὢν ἐντελὲς οὐδὲν κατάρθρωσε στρατεύσας κατὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Ἀραβῶν· τῷ δὲ 797 ἡ Εἰρήνη κατάρθρωσε ν' ἀναλάβῃ πάλιν τὸν βασιλικὸν θρόνον καὶ ἐτύφλωσε τὸν υἱὸν τῆς.

Κ. Ζ', ὁ Παρφυρογεννήτης, υἱὸς καὶ διάδοχος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, γενν. 905, ἄρξας 912—913 μετὰ τοῦ θείου του Ἀλεξάνδρου, 913—920 μετὰ τῆς μητρὸς του Ζωῆς, 920—944 μετὰ Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηνῶ, μένος δὲ 944—959, ὅτε ἀπέθανε. Ἄν ἦτο μὲν μεγαλόπράγμων οὐδὲ κἄν δραστήριος, ἔσχεν ὅμως τὴν σύνεσιν νὰ προστήσῃ τοῦ τε στρατοῦ καὶ τῆς πολιτείας ἀνδρας ἱκανωτάτους. Ἀνύψωσε τὴν ἐκπεπαιωκυῖαν Ἀκαδημίαν τῆς πρωτεύουσας. Συνέγραψε δι' αὐτοῦ Περὶ θεμάτων, Ἐκθεσὶν τῆς βασιλείου τάξεως καὶ (Συγγραφὴν) Πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανόν, περιέχουσαν πολιτικὰς διδασκαλίας· διαταγὴ δὲ καὶ προστασίς αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλά ἔργα ἐδημοσιεύθησαν.

Κ. ὁ Η', ἀδελφὸς Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, πρότερον μετ' αὐτοῦ συμβασιλεύσας, διαδεχθεὶς δὲ αὐτὸν τῷ 1025 καὶ ἐποθ. 1028. Ἀνίκανος ὢν ἐντελὲς διέτριβε περὶ κόβους καὶ κόμους, ἐτύφλωσε πολλοὺς τῶν ἐχθροτέρων στρατηγῶν καὶ ὑπουργῶν τοῦ κράτους καὶ ἄλλους ἄλλως κατεδίδωκε καὶ τοὺς ὑψηλοὺς τοῦ πολυεθνοῦ κατεπίσεν. Ἐκ τῶν θείᾳ χάριτι διασωθέντων στρατηγῶν, ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης ἀπέκρουσε τῷ 1026 τοὺς Πεταγενεῖς, εἰσβαλόντας εἰς Βουλγαρίαν, οἱ δὲ Θεσσαρονάκας καὶ Βι-

ριδός τους Άραβας, επιπλεύσαντας τῇ 1027 κατὰ τῶν Κυκλάδων.

Κ. Θ' ὁ Μονομάχος, τῇ 1042 νυμφευθεὶς τὴν βασιλίσσαν Ζωὴν καὶ γενόμενος αὐτοκράτωρ. Ἐπ' αὐτοῦ ἐγένετο ἐπίδρομή τῶν Ῥώσων κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, 100 000 ἀνδρῶν ἐπὶ μονοξύλων προσελθόντων μέχρι τοῦ Βασπόρου, ἀλλὰ ἐνίκησε καὶ ἀπέκρουσεν αὐτοὺς ναυαρχῶν ὁ στρατηγὸς Θεόδωρακός. Ἐπὶ τοῦ Κ. ἐπίσης ἐνεφανίσθησαν προεβάλλοντες τὸ κράτος οἱ ἰδίως καλούμενοι Τοῦρκοι καὶ ἐνίκηθησαν μὲν ἐν τῇ Μηδικῇ ὑπὸ τοῦ στρατηγῶν Κατακαλῶν τοῦ Κεκαυμένου, ἀλλ' ἐνεκα τῆς ἀνικανότητος τοῦ Κ. πολλὰς ἐξηκολούθησαν παρέχοντες εἰς τὸ κράτος ἐνοχλήσεις, ὡς καὶ οἱ Πετσαῖνοι, οἵτινες ἐπὶ πενταετίαν ἐλεηλάτουσιν τὴν Βουλγαρίαν, Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Τέλος ἐπὶ τοῦ Κ. συνετελέσθη τὸ μεταξὺ Ἀνατ. καὶ Δυτ. Ἐκκλησίας σχίσμα. Ἀπέθ. δὲ ὁ Κ. τῇ 1055.

Κ. δ' Ι', Δούκας, διάδοχος Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, 1059—1067, βλ. Δούκας.

Κ. ΙΑ' ὁ Δραγάσης, Παλαιολόγος, ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ Κων/πόλεως, 1448—1453, υἱὸς Μανουὴλ Β' τοῦ Παλαιολόγου, ἀδελφὸς καὶ διάδοχος Ἰωάννου Η' τοῦ Παλαιολόγου (1425—40). Ἐγενν. 1405, ἀπὸ δὲ τοῦ 1428 ἔρχετο ἐν Πελοποννήσῳ Δεσποτὰ τοῦ τῶν Παλαιολόγων. Τῇ 1446 ὑπέκυψεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ σουλτάνου Μωράτ τοῦ Β', ὅστις αὐτὸν τε καὶ τὸν ἐν τῷ Δ τῆς Πελοποννήσου ἀρχόντα ἀδελφόν του Θωμᾶν κατέστησε φόρου ὑποτελεῖς. Καταλιπὼν δὲ τὸ δεσποτάτον του εἰς τοὺς ἀδελφούς του Θωμᾶν καὶ Δημήτριον διεδόξατο τῇ 1448 τὸν Ἰωάννην Η' ἐν τῇ βουλ. αὐτοκρατορίᾳ, περιοριζομένη τότε εἰς τὴν πρωτεύουσάν καὶ ὀλίγας τινὰς περὶ τῆς καίσεως καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν εἰς οἰκτρὰν διατελούσαν κατάστασιν, ἀνέλαβε δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν 12 Μαρτίου 1449. Αἱ ἀρχαὶ τῆς βασιλείας του ὑπῆρξαν εἰρηνικαί. Ἀλλ' ὁ τῇ 1451 ἀναβάς τὸν θρόνον τῶν Ἰστανιδίων Μωάμεθ δ' Β' ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1452 ἤρξατο παρασκευαῖν γενναίων διὰ τὴν μελετωμένην ὑπ' αὐτοῦ προσβολὴν αὐτῆς τῆς Κων/πόλεως καὶ μεσούντες μὲν τοῦ ἔτους τούτου ἐκκηρύχθη ὁ πόλεμος, μετὰ ἐννέα δὲ μηνῶν ἤρξατο καὶ ἡ πελοπονησιακὴ τῆς πρωτεύουσας. Ὁ Κ. μάλιστα ἠγωνίσθη νὰ ἐπιτύχῃ ἐπικοινωνίαν ἐκ μέρους τῶν ἡγεμένων τῆς Δύσεως· μόνος δὲ μείνας καὶ συγκεντρῶσας τὰς ὑπαρχούσας δυνάμεις ὑπερήσπισεν τὴν πρωτεύουσάν μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς· ὅτε δὲ εἰσῆλθαν εἰς αὐτὴν οἱ ἔγβοι ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐν μαχόμενον (29 Μαΐου 1453). Ὁ νεκρὸς του ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῶν ἀετοφόρων αὐτοῦ πεδίων καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ του προσηλωθεῖσα ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ Αὐγουσταίου ἔμεινε μέχρις ἐσπέρας, τὴ δὲ σῶμα του ἐτάφη μετὰ βασιλικῆς πομπῆς. Σώζεται δὲ ὁ τάφος τοῦ Κ. ἐν Κων/λῃ· πλησίον τοῦ Βερά Τζαμιί, εὐτελὲς καὶ μετὰ λιθοῦ ἀνεπιγράφου, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀσπέραν ἀνάπτεται ἐπ' αὐτοῦ λυχνία, ἥς τὸ ἔλαιον παρέχει ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις. [I.K.P.]

Κωνσταντίνος Νικολάϊεβιτς. Μέγας δούξ τῆς Ῥωσσίας, γεννηθεὶς 9 Σεπτεμβρίου 1827, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου τοῦ Α' καὶ ἀδελφὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Β', πατὴρ δὲ τῆς ἡμετέρας βασιλίσσης Ὀλγας. Κατὰ τὴν οὐγγρικὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1847 εὕρισκετο ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ πρίγκιπος Πάσκοβιτς. Τῷ 1853 ἐγένετο Μέγας Ναύαρχος καὶ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον διώκει τὸν ἐν Κρονστάδῃ στόλον. Συμμεριζόμενος τὰς φιλελευθέρους ἰδέας τοῦ ἀδελφοῦ του αὐτοκράτορος ἐγένετο ἀρχηγὸς ὁμάδος ἐλευθεροφρόνων, ἀπ' αὐτοῦ κληθέντων «Κωνσταντινέδων». Προκειμένου δὲ περὶ τῆς δουλείας τῶν ἐντόνως προσέβαλε τὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν ὥστε πρὸς ἀποτροπὴν πάσης συνεκείας ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμψεν αὐτὸν εἰς μικρὰ ταξίδια. Κατὰ τὰς παραχᾶς τῆς Πολωνίας τῇ 1862 διορίσθη διοικητὴς αὐτῆς, ἀλλ' ἡ συμβεβαστικὴ διαγωγή του δὲν ἴσχυσε ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1863. Τῇ 1865 ἐγένετο πρέσβος τοῦ συμβουλίου τοῦ Κράτους. Μετὰ τοῦ νέου αὐτοκράτορος, ἀνεψίου του Ἀλεξάνδρου Γ', εἰς δυσάρεστον περιελθὼν ἀπειμακρύνθη τῶν πραγμάτων καὶ ἔμεινε μάλιστα ἐκδὸς τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τινα ἔτη μέχρι τοῦ 1883, ὅτε ἐπετραπῇ αὐτῷ ἡ ἐπάνοδος. Ἀπέθ. δὲ τῇ 1891. Ἐκ τοῦ γάμου του (1848) μετὰ τῆς πριγκηπίσσης τοῦ Ἀλτεμβουργ Ἀλεξάνδρας Ἰωσφοβνας (γεννηθεῖσας 1830) ἔσχε τέσσαρας υἱούς, Νικόλαον, Κωνσταντίνον, Δημήτριον καὶ Βιατσλάβον (γεννηθέντας 1850, 1858, 1860, 1862), καὶ δύο θυγατέρας, τὴν βασιλίσσαν Ὀλγαν (βλ. λ.) καὶ τὴν πριγκ. Βέραν, γυν. 1854, συζευχθεῖσαν δὲ τῇ 1874 μετὰ τοῦ δουκὸς Εὐγενίου τῆς Βυρτεμβέργης. [B.E.]

Κωνσταντίνος Ἀγίος. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀσφηναίων τῆς Ἀσκήδος ἀπὸχ. ἡρ. 3. 15' ἀπὸ Λειβανάτας. Κᾶτ. 327. Παρ' αὐτῷ κεῖται καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου μετὰ 6 μοναχῶν.

Κωνσταντίνου (Ἀγίου) μονή. Μία τῶν ὀλίγων γυναικειῶν ἐν Ἑλλάδι μονῶν, ἀνήκουσα εἰς τὸν δῆμον Καλαμῶν καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 68 μοναχῶν. [M.S.]

Κωνσταντινούπολις, ἡ τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους πρότερον καὶ νῦν τοῦ Ὀθωμανικοῦ περικαλλὲς πρωτεύουσα, ἡ Νέα Ῥώμη καὶ Νέα Ἐπτὰλόφος ἐπικαλούμενη, τουρκιστὶ Ἰσταμπὺλ (ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὴν Πόλιν) ἢ Σταμπούλ καὶ Ἀερ-ισ-α-δὲ-τ-ἡ-τοι Πύλη τῆς Εὐδαμνίας, ὁλοκλήρως Τσαρ-

Υράδ ἡ Κ α ρ ο γ ρ ὁ δ ἦτοι αυτοκρατορικὴ πόλις ὀνομαζομένη. Καίται ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου ὑπὸ Β πλάτος 41°0' 16" καὶ μήκος Δ ἀπὸ Παρισίον 26° 38' 50" ἢ 28° 58' ἀπὸ Γρήνιτε, περιλαμβάνουσα ὅμως πλὴν τοῦ Βυζαντίου καὶ τὸ δέναντι τούτου, πέρα τοῦ Κερατίου ἢ Χρυσόκερω κόλπου, κείμενον αὐτῷ, τὸ Πέραν, καὶ πάσας τὰς κατὰ μήκος τοῦ Κερατίου ἐκατέρωθεν συνοικίας, ὡς προέπειται δὲ καὶ πᾶσαν τὴν παράλιον ἐκατέρωθεν τοῦ Βοσπόρου ἔκτασιν μετὰ τῆς Χρυσόπολεως καὶ τῆς Χαλκηδόνος καὶ τῶν ἐν τῇ Προποντίδι Πριγκιπωνήσων. Ἐνταῦθα δὲ γενήσεται ἡ τοπογραφικὴ περιγραφή τῆς ἀδιορίστου πόλεως διὰ γενικῶν μάλλον γραμμῶν, περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων υποδιαίρεσεων, προαστείων, συνοικιῶν, οἰκοδομημάτων κλ. παραπεμπομένου τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὰ ἰδιαίτερα περὶ ἐκαστοῦ ἀρθρου.

Ἡ κυρίως Σταμπούλ ἦτοι τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον, εἰδικώτερον καλούμενον Πόλις, ἀποτελεῖ προεξοχὴν κατὰ τὸ ΝΔ τῆς Θράκης ἄκρον, σχῆμα ἔχουσαν τριγώνου, οὗ ἡ μὲν τῶν πλευρῶν, ἀνωμάλως ἀπὸ ΝΔ πρὸς ΒΑ ἐκτεινομένη βρέχεται ὑπὸ τῆς Προποντίδος, ἡ δὲ διευθύνειν ἔχουσα ΒΔ, ὑπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἡ δὲ τρίτη ἐκτείνεται μεσογειῶς πρὸς τὴν Θράκην ἐν διευθύνσει ΒΒΔ. Ἐπὶ τῶν ὁρίων τούτων κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν βυζαντινῶν τῆς πόλεως τειχῶν, ἀποκλειόμενων αὐτὴν πανταχόθεν. Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς α' πλευρᾶς ἦτοι πρὸς τὴν Προποντίδα τείχη ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Ἐπταπυργίου (Δ) μέχρι τοῦ Τόπ καποῦ, τὰ δὲ πρὸς τὸν Κεράτιον ἦτοι ἐπὶ τῆς β' πλευρᾶς ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Τόπ καποῦ καταλήγουσιν εἰς τὴν Πύλιν τῶν Βλαχερνῶν, τὰ δὲ χερσαῖα τείχη ὑποτείνονται τὴν γ' πλευρᾶν τοῦ ἐν λόγῳ τριγώνου πύλας δὲ τὰ τείχη ταῦτα, ὧν τινες διατηροῦνται ἐτι μετὰ τῶν τειχῶν, εἶχον πρὸς μὲν τὴν Προποντίδα 12, ὧν γνωστότεροι ἀπὸ τοῦ Ἐπταπυργίου αὐτοῦ Ἡαμμάθου (Ναρλὴ καποῦ), τοῦ ἀγ. Αἰμυλίου (Δαοῦτ πασά κ.), τῆς Βλάγκας (Βλάγκα Γενί κ.), τοῦ Κεντοσκαλίου (Κουμ κ.), τῆς Ὀδηγητρίας (Ἀχὴρ κ.) καὶ τῆς ἀγ. Βαρβάρας (Τόπ κ.): πρὸς δὲ τὸν Κεράτιον 17, ἐν αἷς αἱ π. Νεωρίου Βακτοῦ κ.), τῶν Ἰχθυοπωλείων (Βάλενκ παζάρ κ.), τῶν Ξυλῶν (Ὁδοῦν κ.), τῶν Δλευρῶν, τῶν Καραδιῶν (Ζινδάν κ.), τῶν Δέλων (Τζουμπαλή κ.), Φαναρίου (Φενέρ κ.): ἐπὶ δὲ τῶν χερσαίων τειχῶν πύλας καὶ παραπυλίδας 15, ἀπὸ τῶν Βλαχερνῶν μέχρις Ἐπταπυργίου, ὧν ἐπισημότεραι ἡ Χαροῖα π. (Ἐγρί κ.), ἡ Κερκώπορτα, δι' ἣς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν δὲ στρατός τοῦ κατακτητοῦ Μωάμεθ, ἡ π. Ἀδριανουπόλεως (Ἐδιονέ κ.), ἡ τοῦ Ἀγίου Ῥωμανοῦ (Τόπ κ.), ἡ τῆς Σηλυβρίας (Σηλυβρί κ.), ἡ Χρυσῆ πόλη, δι' ἣς εἰσέρχοντο εἰς τὴν πόλιν

οἱ θριαμβεύοντες αυτοκράτορες καὶ στρατηγοί. Ἡ πόλις καίται ἐκτεταμένη ἐπὶ 7 λόφον καὶ τῶν μεταξὺ αὐτῶν κοιλάδων καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ θριβουμένου ἀπρώτου λόφου κεῖνται σουλτανικὸν ἀνάκτορον, ἢ Ἀγία Σοφία, δ' ἱπποδρόμος καὶ τὸ Σουλτάν Ἀχμέτ τζαμί (1610) ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἔκειτο ὁ μέγας Φόρος (Ἀγορὰ) τῶν Βυζαντινῶν, σωζεται δ' ἐτι ἐπ' αὐτοῦ ὁ πορφυρεὺς κίων τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (Τσεμπέρλή τας), φέρων ἀλλοτε ἄγαλμα τοῦ Ἀπέλλωνος: ἐπὶ τοῦ τρίτου τὰ ὑπουργεῖα τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν οἰκονομικῶν, ὁ πύργος τοῦ Σερατκεράτου, τὸ τέμενος τοῦ Σουλτάν Βαγιαζήτ (1498) κλ., ἐπὶ τοῦ «τετάρτου» ἡ στήλη τοῦ Μαρμариνοῦ (Κῆ τας), μονήλιας ὕψους 10 μ. φέρων πιθανῶς τὸ πάλαι ἀνδριάντα τοῦ αὐτοκρ. Μαρμариνοῦ (450—460), καὶ τὸ τέμενος Σουλτάν Μεχμέτ, οὗτος ἡ οἰκοδομὴ ἤρξατο ἐπὶ τοῦ Περσῆτοῦ (1464), κείμενον ἐν τῇ θέσει τοῦ περιήνημο βυζαντινοῦ ναοῦ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, κτισθέντος μὲν ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, φέροντος δὲ τὰ δευτερεῖα μετὰ τὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἐν ᾧ ἐφυλάττετο τὰ λείψανα τῶν Ἀποστόλων Τιμοθέου, Ἀνδρέου καὶ Λουκά, ἀπείρα ἄλλα θρησκευτικὰ κειμήλια καὶ ἔκειντο οἱ τάφοι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ πολλῶν κατόπιν αυτοκρατόρων. ΝΑ τοῦτου ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκτείνεται τὸ παριώνυμον μέγα ὁδραγωγεῖον τοῦ Οὐάλεντος (370 μ. Χ), ἐτι καὶ νῦν ἐκτελοῦν τὸν παλαιὸν προορισμὸν τοῦ, μήκους 825 μ. καὶ ὕψους 28 μ. Ἐπὶ τοῦ «πέμπτου» λόφου καίται τὸ τέμενος Σουλτάν Σελήμ (1520), ἐπὶ τοῦ «ἕκτου» τὰ Κύρου (βλ. Κύρου), δὲ «ἑβδομος» περιλαμβάνων τὸ τρίτον σχεδὸν τῆς πόλεως ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀκ Σεράι μέχρι τῶν ἘΒ Μαρμάρων. Ἐκ δὲ τῶν κοιλάδων ἐν μὲν τῇ τοῦ πρώτου λόφου διακρίνεται τὸ μέγαρον τῆς ὑψηλῆς Πύλης, ἡ Ἱατρικὴ Σχολή, τὸ διὰ Πανεπιστήμιον κτισθὲν μέγαρον, ἐν ᾧ σήμερ ν τὰ ὑπουργεῖα ἐμπορίου καὶ τῆς παιδείας, καὶ πρὸς τὴν παράλιον τὸ περιήνημον Σεράι. παλαιὸν ἀνάκτορον, κατέχον τὸν τόπον τῆς ἀρχαιοτάτης τῶν Βυζαντινῶν ἀκροπόλεως καὶ κατὰ μέγα μέρος τὸ Παλατιὸν τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων, ἀφ' οὗ καὶ Σεράι-μπορνοῦ καλεῖται ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν γωνία ἐφ' ἣς καίται ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἢ Μεγάλῃ Ἀγορᾷ καὶ ὅπως πρὸς τὴν παράλιον τὸ Γενί τζαμί ἐν τῇ τρίτῃ ὁ μέγας ὁδραγωγὸς τοῦ Οὐάλεντος καὶ τὸ μέγαρον τοῦ Σελίμ-ουλ-Ἰσλαμίου ἐν τῇ τετάρτῃ τὸ Ἀτ παζάρ (ἀγορὰ ἵππων) ἐν τῇ πέμπτῃ παρὰ τὸν Κεράτιον τὸ ἱστορικὸν Φανάριον μετὰ τῶν πατριαρχείων καὶ ὑψηλότερον ἡ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολή: ἐν τῇ ἕκτῃ πρὸς τὴν θάλασσαν τὸ ἄγίσμα τῶν Βλαχερνῶν καὶ πέραν, ἔξω τῶν τειχῶν, τὸ τέμενος καὶ ἡ συνοικία Ἐγιοῦπ (Ἰππὶ, τὸ παλ. Κεραμίδιον) ἐνδότερα ἐπὶ τοῦ Κερατίου: αἱ δὲ

κλιτύες τοῦ ἐξόχου λόφου καλύπτονται ὑπὸ τῶν συνοικιῶν Κοντοκαλίου, Βλάχας, Ἐξ Μαυράρων, Πελεγροδίου καὶ Ψαμμαθεῖων. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐξέχοντα σημεῖα τοῦ τε ἐσωτερικοῦ καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Πόλεως. Ἐκ δὲ τῶν πολυαριθμίων αὐτῆς συνοικιῶν ἀναφέρονται ἐνταῦθα κατ' ὄνομα μόνον τὰς σπουδαιότερας, παραπέμποντες καὶ εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἀρθρα. Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν κρασιῶν τοῦ δευτέρου λόφου, τοῦ Ἐβλιν Ὀνοῦ, ὅπου ἐμνημονεύσαμεν ἥδη τὸ Γενί τζαμί καὶ ὅπου καταλήγει ἡ ἀπὸ Γαλατᾶ εἰς τὴν Πόλιν ἀγούσα νέα γέφυρα (βλ. κατωτ.), καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Κεράτιον παραλίας βαίνοντες ἀπαντῶμεν κατὰ σειρὰν τὰ Ζιντάν καπού, Γεμίς, Οὐν καπὼν (δρόμον ἀρχαῖον ἢ πρὸς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν παλαιὰ γέφυρα), Τζουμπαλή, Φανάριον, Βλάχ-σεράι, Ἐϊβάν σεράι, ἔτιωθεν τῆς πύλης τοῦ ὁποῦ καίτοι τὸ περιώνυμον ἁγίασμα τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν, τὴν Ἑβραϊκὴν συνοικίαν τοῦ Βαλατᾶ, τὸ Δερρεσθάρ καὶ τὸ Ἐγιοῦπ, συνοικίαν τουρκικὴν μετὰ μεγάλου ταμένους ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ Ἰδρυθέντος εἰς μνήμην τοῦ ἐνταῦθα πετόντος (888) σηματοφόρου τοῦ Προφήτου Ἐγιοῦπ καὶ ἐν ᾧ ζώννυται τὸ ξίφος ὁ νέος Σουλτᾶνος. Πᾶσαι αὗται αἱ συνοικίαι εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἑλληνικαί· ἐνδοτέρω δὲ ἦτοί ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν λόφων οἰκοῦσιν ἐν γένει Τούρκοι· καὶ κινῶνται τὰ ἐπίσημα κτίρια ὧν ἐμνημονεύσαμεν καὶ αἱ ἀγοραί, περὶ ὧν κατωτέρω. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἐγιοῦπ ἀκολουθοῦντες τὸν πρὸ τῶν χειρταίων τειχῶν δρόμον μέχρι τοῦ Ἐπιταυργίου ἀπαντῶμεν τὸ Τακφουρ σεράι (βλ. Κύρου, τὰ), τὴν πρὸ τῆς ὁμωνύμου πύλης ἑλλ. συνοικίαν Ἐδινέ καπού, τὸ Σαμαρσῆκι, τὸ Σουλῶ κουλῆ, ῥυπαρὰν συνοικίαν Ἀσιγγάνων, τὸ Τὸπ καπού, τὸ Βελιγρᾶδι, ἔσθιον τῆς πύλης Σηλυβρίας· ὁλίγον δὲ περαιτέρω ἔξω τῶν τειχῶν κινῶνται τὰ Ἑθνικὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα (Νοσοκομεῖον, Φρενοκομεῖον, Ὁρφανοτροφεῖον, Πτωχοκομεῖον) ἐκτισμένα παρὰ τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου πηγῆς (βλ. λ.). τέλος δὲ τὴν συνοικίαν τοῦ Ἐπιταυργίου (βλ. λ.). Ἀπὸ ταύτης δ' ἀκολουθοῦντες τὴν πρὸς τὴν Προποντιδα ἀκτὴν ἀπαντῶμεν τὰ Ψαμμαθεῖα, τὸ Δασὺ πασσά, τὴν Βλάχικαν, συνοικίαν ἑλληνικῆς, τὸ ἄρμενικὸν κατὰ τὸ πλεῖστον Κοντοκαλίον (βλ. λ.), τὸ Ἀχρὴρ καπού, ἐνθα ἦν τὸ τῶν Βυζαντινῶν μέγα Παλάτιον. Ἐάν δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἐβλιν Ὀνοῦ ἀναχωροῦντες ἀκολουθῶμεν ἐσωτερικώτερον τὴν γραμμὴν τοῦ τροχιοδρόμου, ἀπαντῶμεν, ὑπερκείμενα τῶν ἀπὸ μνημονευθειῶν συνοικιῶν τῆς πρὸς τὴν Προποντιδα παραλίας, τὸ τουρκ. Πτωχοκομεῖον (Ίμαρέτ), τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν, τὴν Ἀγίαν Σοφίαν (ἅπαντα αὕτη ἡ περιὰχὴ ἦν πύλωνες τῶν τῶν Βυζαντινῶν Δύγουσταίων ἢ Δύγουστῶν, ἐν ᾧ ἦν τὸ μέγαρον τῆς Συγκλή-

του, ἀνδριάντας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἄλλων αὐτοκρατόρων καὶ ἄλλα παντοειδῆ καλλωπίσματα· παρὰ δὲ τὴν Ἀγ. Σοφίαν ἦσαν τὰ τῶν Βυζαντ. Πατριαρχεῖα· τὴν πλατείαν τοῦ Ἱπποδρόμου (βλ. λ.), παρ' ἣν ἦν ὁ Φόρος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἡ περιφημία τῶν βυζαντινῶν ἀγορᾶ ἐπὶ τοῦ β' λόφου· τὴν τῶν Βυζαντινῶν Φιλόξενον ἢ τοῦ Φιλοξένου Κινστέρναν (δεξαμενὴν πρὸς ταμῖον τοῦ ὕδατος τῆς πόλεως), νῦν ξηρὴν ὑπόγειον γῶρον ὑποστηριζόμενον ὑπὸ πολυπληθῶν (νῦν 212) κιόνων (ἔθεν τὸ τουρκ. ὄνομα Μπὶν μπὶρ διρέκ = 1001 κιόνες, ἐν ᾧ ἐργάζονται μεταξουργοί, ἀπὸ τοῦ ἑδάφους διὰ φεγγιτῶν φωτιζόμενοι· τὴν τῶν Βυζ. Βασιλικῶν Κινστέρναν, νῦν Γερὰ Μπατάν Σερράι, παρὰ τὴν Ἀγ. Σοφίαν (ἐν βλῶ εἶχεν ἡ Κ. ἐπὶ Βυζαντινῶν 19 κινστέρνας)· τὸ τζαμίον μετὰ τῆς πλατείας Σουλτᾶν Βαγιαζήτ, τὸ Ἀχ Σεράι, ἐνθα κατελήγει ἡ γραμμὴ τῶν τροχιοδρόμων, συνοικίαν τουρκικὴν ἐπὶ τῆς χωριζούσης τὴν Ζ' λόφον ἀπὸ τῶν λοιπῶν κοιλιάς· μνημονευτέα ἐστὶ ἡ ἑλλ. συνοικία Ἐξ Μάρμαρα, τὸ τῶν βυζαντινῶν Ἑξακίονον ἢ Ἑξωκίονον, κείμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς ἀπὸ Δαούτε πασσά εἰς τὴν Πύλιν τῆς Σηλυβρίας ὁδοῦ καὶ αἱ πολυῶρθμοι ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῆς Πόλεως καὶ πολυανθρωπία· τὰ ὀθωμανικαὶ συνοικίαι, ὧν ὡς ἦσαν ἐνδιαφερόμενοι παραλείπομεν τὴν κατ' ὄνομα ἀναγραφὴν.

Ὁ Κεράτιος ἢ Χρυσόκιρκος κόλπος ἦτοί ὁ λιμὴν τῆς Κ. συνέχεια ὧν τῆς τοῦ Προποντιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Σεράι Μπουρνῶ καὶ λίαν ἀσθενῶς στενωπόμενος βαθυμῆδον διεμβύνηται ἀπὸ ΝΑ πρὸς ΒΔ, ἔχων μῆκος μὲν 7 σχεδὸν χιλιομ., πλάτος δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ 600 μέτρων καὶ βάθος ποικίλων μεταξὺ 5 καὶ 20 ἢ 25 μέτρων. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ὁ κόλπος ἐκλείετο δι' ἄλλου ἐκτεινομένης ἀπὸ τῶν μνημονευθειῶν ἀνακτόρων (τοῦ Σεραίου) μέχρι τοῦ ἀπέναντι κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου Γαλατᾶ. Ὁ ἀναπλεῶν αὐτὸν ἔχει ἀριστερόθεν τὴν κατὰ τὰ ἀνω δευτέρων πλευρὰν τῆς Πόλεως ἀπὸ τοῦ Σεράι Μπουρνῶ μέχρι τοῦ Ἐγιοῦπ· πέραν δὲ τοῦ τοῦ ὁ κόλπος εἶναι ἀπλευστος εἰς μεγάλα πλοῖα καὶ εἰς τὸν μυχὸν σχεδὸν αὐτοῦ καίτοι ὁ ἐξοχικὸς Κεάτ-χανές, ἔχων σουλτανικὸν ἀνακτορον, ὅχι βίαιος καὶ συνοικίαν. Ἐνταῦθα ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν κόλπον δύο μικροὶ ποταμοί, ὁ Κῦδαρις (Ἀλιμπέκοι-σοῦ) καὶ ὁ Βαρδύτης (Κεάτ-χανέ σοῦ). Δεξιόθεν δὲ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐκτείνονται κατὰ σειρὰν ὁ Γαλατᾶς (βλ. λ.), τὸ Ἀζάπ καπού, ὁ Κασήμ πασσά, τὰ ἐκτεταμένα ἐργαστήρια τοῦ ναυστάθμου (Τερσχανέ), περαιτέρω ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον ἑβραϊκὴ συνοικία Χάσκι (τὸ Πικρίδιον τῶν Βυζαντ.) καὶ αἱ Πιρί πασσά καὶ Χαλητζόγλου, κείμεναι ἀπέναντι τοῦ Ἐγιοῦπ· πέραν

τούτου καίται τὸ προάστειον Σουλτατζέ καὶ βαθέστερον ἐστὶ πρὸς τὸν Κεάτ χανὲν ἡ ἐξοικὴ θείας Καρὰ-λγάτς, ἡ τῶν Βυζαντινῶν Δρῆς. Ἀπὸ τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ ἐνδοτέρου Ἀζά-καποῦ δύο γέφυραι ἄγουσιν ὑπὲρ τὸν Κερ. κ. εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν τῆς Πάλεως, λήγουσαι ἡ μὲν πρώτη, ἡ καὶ Νέα γέφ. καλουμένη, εἰς τὸ Ἐμὶν ὄνου, ἡ δὲ Παλαιὰ γέφ., εἰς τὸ Οὐν Καμπάν. Αἱ γέφυραι ἀνοικοδομηθεῖσαι διόδον εἰς τὰ μεγάλα ἀτμόπλοια. Ἀποτελεῖ δὲ ὁ Κερ. κ. λιμένα ἀσφαλίστατον, ἕνα τῶν λαμπροτέρων τῆς γῆς· ἐν αὐτῇ, ἐνδοτέρου τῆς καλ. γέφυρας σταθμεύουσιν τὰ πολεμικὰ πλοία τῆς Τουρκίας, μεταξὺ δὲ τῶν δύο γεφυρῶν καὶ πέραν πρὸς τὸ στόμιον τὰ ἐμπορικὰ. Ὁ Γαλατᾶς ἰδίως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν «τὸ Πέραν», ἐν σχέσει πρὸς τὴν κυρίως πόλιν, τὸ προπεριγραφέν Βυζάντιον. Σήμερον δ' εἰδικῶς καλεῖται Πέραν ἡ Σταυροδρόμιον ἡ ἄνωθεν τοῦ Γαλατᾶ συνοικία, ἥτις εἶναι ἡ ἀριστοκρατικώτερα καὶ εὐρωπαϊκώτερα τῶν συνοικιῶν τῆς Κ. Αὐτῇ εὐρίσκονται τὰ χειμερινὰ μέγαρα τῶν Προσβετιῶν, ἡμέτερα καὶ ξένα ἀνώτερα ἐκπαίδευτήρια, ἡμιόσιοι κήποι, θέατρα καὶ αἱ κατοικίαι τῆς ἀνωτέρας ἀριστοκρατίας. Βορειότερον δὲ τοῦ Πέραν καὶ ὑπερβὴν τοῦ Κασίμ πασᾶ καίται ἡ ἐκτεταμένη ἐλληνικὴ συνοικία Τατάσυλα καὶ ΒΔ αὐτῆς τὸ Παγκάλι, τὸ Σισλῆ, τὸ Φερικί καὶ πρὸς Δ τὸ Νισάντας, ἐκτείνονμενον ὑπερβὴν τοῦ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου Δελμᾶ-μπαχσέ.

Ὁ Βόσπορος ἀποτελεῖ κορμὸν μαγευτικῆς καλλῶνς χωρίζοντα ἐνταῦθα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ συνδέοντα τὸν Εὐξείνιον μετὰ τῆς Προποντιδος, ἐκτείνονται δ' ἐκτενέστερον αὐτῷ μεγάλαι συνοικίαι, ἀποτελοῦσαι πρὸς ὅσας τῆς Κ., τὰ ὅποια μετὰ τῶν περὶ Βόσπ. λεπτομερειῶν βλ. ἐν λ. Βόσπορος. Τέλος ὡς προάστειον ἐπίσης περιλαμβάνονται ἐν τῇ Κ. καὶ αἱ Ν τοῦ Σκουτάρως (Χρυσόπολεως) ἐπὶ τῆς πρὸ τὴν Προποντιδα Ἀσιατικῆς ἀκτῆς κειμεναι συνοικίαι αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν Καϊδάρ πασᾶ καὶ τὴν Χαλκηδῶνα (νῦν Καδὴ—κίσι) Εἰς συμπλήρωσιν ὑπολείπεται νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἐν τῇ Προποντιδί μικρὰς Πριγκιπονήσους, ἀποτελοῦσας τὴν θερὴν διαμενὴν τῶν κατοικῶν τῆς Κ. Εἰσὶ δὲ αὗται αἱ μὲν κυριώτεραι Πρώτη, Ἀντιγόνη, Χάλικη καὶ Πρίγκηπος, μικρότεραι δὲ καὶ ἀκατοίκητοι Πίτα, Τερσινθός, Νεανδρός, Ὁξεία καὶ Πάτρη.

Τοιαύτη ἡ ἔκτασις τῆς σημερινῆς Κ. Ὁ δὲ πληθυσμὸς ἀνερχόμενος ἄλλοτε εἰς 1 1/2 ἑκατομ. καὶ πλέον συμποσοῦται νῦν (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1885) εἰς 873565 ψυχὰς, ὧν 384910 Τούρκοι, 152741 Ἕλληνες ὑπῆκοι τῆς Πύλης, περ. 50000 Ἕλληνες ὑπῆκοι Γεωργίου τοῦ Δ', 156032 Ἀρμένιοι, 4377 Βούλγαροι, 44361 Ἰουδαῖοι καὶ 81144 ξένοι ὑπῆκοι (πλὴν τῶν Ἑλλήνων) εἰς πᾶσας τὰς ἐθνικότητας ἀνήκοντες. Ἄλλ' αἱ

ἀριθμοὶ οὗτοι, νῦν μάλιστα (1894), μετὰ πάροδον 10 ἐτῶν, εἶναι ἥκιστα ἀκριβεῖς. Οἱ μὲν κάτοικοι ἐν ὅλῳ εἰσὶν ὀλιγώτεροι, διότι ἐν τῇ ἀπογραφῇ τοῦ 1885 συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ κατοικοῦντες ἀπομακρυσμένα χωρία μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν Κ., εἰς τὰ ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Προποντιδα Ἀσιατ. ἀκτῆς Μάλ-τεπε, Πανταίχιον, Χαρτελιμὴν κλ. Οἱ Ἕλλη-λῆνες δὲ ἀνέρχονται πιθανῶς ἐν ὅλῳ εἰς 250000. Οἱ δὲ Ἀρμένιοι καὶ Ἑβραῖοι εἰσὶ πολὺ ὀλιγώτεροι τῶν ἀναγραφομένων. Ἐκ τῶν ξένων δὲ ὑπερέχουσι πολὺ τῶν ἄλλων οἱ Γερμανοὶ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη πλημυρῆσαντες καὶ ἐν Κ., ὅπως καθ' ἑλὴν τὴν Ἀνατολήν. Οὕτως ἡ Κ. ἔχει, ἐν Γαλατᾶ τοῦλάχιστον καὶ ἐν Πέραν, ὅπου οἱ πλείστοι ξένοι, κατ' ἐξοχὴν διεθνή χαρακτῆρα. Περιγράφαντες δ' εἰδικώτερον τὰ τμήματα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν σημερινὴν Κ. ἀπανερχόμεθα γενικῶς εἰς τὰ τῆς ἀπεριγράπτου ταύτης μεγαλοπόλεως. Εἰς τὸν εἰσαρχόμενον εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς εἴτε ἀπὸ τῆς Προποντιδος εἴτε ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου ἡ Κ. ἐν τῷ συν-ὅλῳ αὐτῆς παρουσιάζει ἐν τῶν μαγευτικωτέρων φυτικῶν θαυμάτων, οὕτως ὡς ἰδιαίτερον ὅλως χαρακτηριστικὸν σημειώτερον τὸ πλῆθος τῶν τζαμιῶν μετὰ τῶν περὶ αὐτὰ ὑπερυψηλῶν μιναρέθων (βλ. λ.) λαμπρῶς δὲ διαμαντὰς ἀποτελοῦσι τὰ ἐξοικα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου προάστεια καὶ αἱ Πριγκιπονήσοι. Ἄλλ' αὕτη ἡ πόλις ἐσωτερικῶς περυσιάζει ἐντελῆ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐξωθεν χάρις εἰς τὰς φυτικὰς τῆς καλλόνος ἐμποικουμένην ἐντόπυσιν, διότι ἡ τέχνη δὲν συνεβάδιζε μετὰ τῆς φύσεως εἰς τὸν καλλιωπιζέν αὐτῆς (καὶ τοι καὶ διὰ τοῦτον ἀπὸ 20ετίας μεγάλοι κατεβλήθησαν φροντίδες). Αἱ ὁδοὶ τῆς εἶναι στεναὶ καὶ ἀνώμαλοι καὶ ῥυπαραί, αἱ συνοικίαι κατὰ τὸ πλεῖστον πτωχαὶ καὶ ἀφιλόκαλοι· πλῆθος δὲ κυνῶν, ἐκτιμώμενον ἄλλοτε εἰς 80000, περιφέρονται ἀδίσποτοι ἐν ταῖς ὁδοῖς, κατὰ συνοικίας εὐτάκτως διανεμημέναι καὶ ἀποτελοῦντες δευτέραν τινὰ κοινωνίαν παρὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ σχετικῶς εὐρωπαϊκώτερα συνοικία εἶναι τὴ μνημονευθὲν Πέραν. Ἐκ τῶν ὁδῶν μνημονευτέαι ὁπωσδήποτε ἡ Μεγάλῃ ὁδὸς τοῦ Πέραν, αἱ περὶ τὴν Ῥψηλὴν πύλιν, αἱ περὶ τὰ ἀνάκτορα ἐν διπλοκίονίῳ καὶ Γιλδίξ κλ., ἐπὶ δὲ αἱ πλατεῖαι τοῦ Ἱπποδρόμου, τοῦ Στραταρχεῖου (Σερασκέρτου) κλκ. Τὰ κλίμα τῆς Κ. εἶναι ἐν γένει εὐκραὲς καὶ ὑγρὸν, παλλαχοῦ θύμως καὶ ἐκπαισθητῶς ὑγρὸν τὰ θεῖματα τοῦ εὐεργετικοῦ Βοσπόρου ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ πολλὰς ἀκαθαρτίας ἐξαρτυλίζοντες κύνας ἀφ' ἑτέρου συντελοῦσιν ἀναμφιβόλως πολὺ εἰς τὴν ἐπαγίαν τῶν μασμάτων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὑγιεινῶν ὁρῶν ἐν τῇ πόλει. Πάντα τὰ κοινὰ λαχανικὰ καὶ αἱ ὀπωρία παράγονται ἐν τοῖς κήποις τῆς Κ. φθονα καὶ ἀρι-

στης ποιότητος, παντοειδείς δὲ τρέφει ἡ θάλασσα καὶ εὐγευστοτάτους ἰχθύας. Οἱ λαχονόκηποι κατέχουσιν ἰδίως τὰς πρὸς τὰ χειρσαῖα τείχη ἐκτάσεις, τινὲς κείμενοι ἔξω τῶν τειχῶν, Δημόσιοι κῆποι ὑπάρχουσι μόνον ἐν Πέραν δύο ἀνήκοντες εἰς τὴν Δημαρχίαν, ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν δὲ μνημονεύεται ὁ τοῦ ἀλλοτε Καδῖβου Ἰσμαήλ πασσά ἐν Μπογιατζή-κιοῖ τοῦ Βοσπόρου, ὁ τοῦ Ἀβραάμ πασσά ἐν Βέηκος, πλὴν, ἐννοεῖται, τῶν περὶ τὰ ἀντικτερά αὐτοκρατορικῶν κήπων, ὧν ἄριστος τὸ ἀπὸ Ὀρτάκιοι μέχρι Γιλδίξ ἐκτεινόμενον ἀπέραντον πάρκον τοῦ Γιλδίξ-κιοῦ· ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὑπάρχουσιν ἰδιωτικοὶ κῆποι, ἰδίως ἐν τοῖς προαστείοις τοῦ Βοσπόρου, περικαλλέσται. Ἐκ τῶν ὑπὸ διαφόρων σουλτάνων ἐγεργέντων πολλῶν ἀναικτόρων καὶ αὐτοκρ. περιπτέρων τὰ κυριώτερά εἰσι τὸ τοῦ Δολμάβακτσέ, (1853), τὸ Γιλδίξ, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ νῦν Σουλτάνος, τὸ παλαιὸν τοῦ Τῆπ καποῦ ἐν Βυζαντίῳ, τὸ τοῦ Κεάτ χανέ, τὸ ἐν Τσεραγάν, μεταξὺ Δολμάβακτσέ καὶ Ὀρτάκιοι, τὸ ἐν Γκιέκ σουγιοῦ καὶ τὸ τοῦ Βαηλέδερχ ἐπὶ τῆς Ἀσιατ. ὁλῆς τοῦ Βοσπόρου. Ἀριθμήσαντες ἀνωτέρω τὰ ἄλλα ἐπισημότερα κτίρια ἀναφέρμεν ἐτι εἰς συμπλήρωσιν τὸ ἀρχαιολογικὸν Μοσεῖον παρὰ τὸ ἐν Βυζαντίῳ Σεραιόν· τὸ Μοσεῖον τῶν Γενιτσάρων, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ἰπποδρόμου, περιέχον ἀνδρείκελα ἐκ ξύλου μετὰ τῶν στολῶν καὶ ὀπλισμῶν τοῦ τάγματός τούτου· τὸ μουσεῖον ὀπλῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων, ἐγκαθιδρυμένον ἐν τῇ βυζ. ναυί τῆς Ἀγ. Πίργης, οὐ μακρὰν τοῦ Σεραιῶ ἐν Βυζαντίῳ· τοὺς δύο πρὸς κατέπτευσιν τῶν ἐν τῇ πόλει συμβαινουσῶν πυρκαϊῶν πύργους, ὧν ὁ μὲν κεῖται ἐν Γαλατᾷ, ὁ δὲ ἐν τῇ Πόλει· ἐπὶ τῆς Πλατείας τοῦ Στραταρχεῖου (Σερασκεράτου)· τὰς πολλὰς ἀγοράς τῆς ἰδίως Πόλεως, ὧν ἐπισημοτάτῃ ἡ ἀπέραντος Μεγάλη ἀγορά, Ὀχλοσκέπαστος, περιέχουσα τυμηματικὰς ἀγοράς ἀδαμάντων, ὕασμάτων κλ. Ἀξιωματικῶς δὲ καὶ αἱ παρὰ τὸ Ἐμὶν ὄνευ ἀγοραὶ τῶν ἀρωμάτων (Μισίρ-σαρτῆ) τῆς οἰκοδομησάμεν ξυλείας (Κερσετετζιλήρ), τῶν ξηρῶν καρπῶν (Γεμίσ), τῶν ἐσπεριδοειδῶν (Λεμονάδικα), τῶν ἰχθύων (Βαλοῦκ παζάρ) καὶ ἄλλαι πλείους θοαί. Ὀλιγώτεραι δὲ καὶ ἥτιον σημαντικαὶ εἰναι αἱ ἐν Γαλατᾷ ἀγοραὶ. Σημειωτέα ἐτι τὰ πολυάριθμα χάνια, ἥτοι μεγάλα οἰκοδομήματα ἐν οἷς τὰ ἐμπορικὰ γράφειά καὶ ἀποβήκαι, εἰς ἐν Γαλατᾷ μὲν τὸ Χαδιαρέχανον, τὰ δύο Ἑθνικὰ Χάνια, ἰδιοκτησία τῶν Ἑθνικῶν φιλανθρωπ. καταστημάτων, τὰ δύο χάνια Χαλήλ πασσά, τὸ χάνιον τῆς Δημαρχίας (Κομμισιὸν χάν), ἐν ᾧ τὸ χρηματιστήριον, τὸ χ. τοῦ Μεχμέτ Ἀλή πασσά κλ., ἐν τῇ Πόλει δὲ τὸ Βαλιδὲ-χάνι, τὸ μολυβδοσκεπὲς Κουρτούμ χάνι κλ. Ὡς ὥραία κτίρια μνημονεύετα καὶ ἡ ἐν Φαναρίῳ Μεγ. Σχολή, τὸ ἐν Πέραν Χάππειον παρθεναγ.,

ἡ γερμ. ἰδίως πρεσβεία κλ. Ξενοδοχεῖα ὑπάρχουσι πάμπολλα, ἰδίως ἐν Πέραν, Γαλατᾷ καὶ ἐν τῇ Πόλει, παρὰ τὸν σταθμὸν τῶν Ἀνατ. σιδηροδρόμων, καὶ δὴ τινὰ τῶν ἐν Πέραν πρωτίστως τάξεως. Ταχυδρομικὰ καὶ τηλεγραφικὰ γραφεῖα, πλὴν τῶν τῆς κεντρικῆς διευθύνσεως ἐν Γαλατᾷ, ὑπάρχουσιν ὀλίγιστα εἰς τὰς σπουδαιότατας τῶν θέσεων, ἐντὺς δὲ τῆς πόλεως σχεδὸν δὲν ὑπάρχει ταχυδρ. ὑπηρεσία. Φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἰσι πλὴν τῶν μνημονευθέντων Ἑθνικῶν διάφορα τοιαῦτα νοσοκομεῖα, τὸ Γερμανικὸν καὶ Γαλλικὸν καὶ ἄλλα ξένα ἐν Πέραν, τὸ ἐν Χρυσουπόλει τουρκικὸν Φρενοκομεῖον, τὸ Πτωχοκομεῖον κλ. Παμπληθὴ εἰσι τὰ κατὰ συνείκας κατώτερα σχολεῖα, εἰς τὰς ἀνωτέρας δὲ σχολὰς ἀνήκουσιν ἐκ τῶν θωμ. μὲν ἡ Ἱατρικὴ Σχολή, ἡ Φαρμακευτικὴ Σχολή, ἡ ἐν Χάλκῃ ναυτικὴ Σχολή, ἡ Νομικὴ Σχολή, διάτρεται ὀρθοκινετικαὶ σχολαί, τὸ ἐν Πέραν Αὐτοκρατορικὸν Λόκειον (Γαλατᾷ-Σεράι) κλ., ἑλληνικαὶ δὲ εἰσὶν ἡ πρεσβυγενὴς Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή ἐν Φαναρίῳ, κατέχουσα διεξιόλογον βιβλιοθήκην μετὰ πολλῶν χειρογράφων, ἡ Ἐμπορικὴ καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολή (βιβλιοθ. μετὰ χειρογράφων) ἐν Χάλκῃ, τὸ ἐν Πέραν γυμνάσιον τῆς κοινότητος καὶ ἄλλα ἰδιωτικά, τὰ αὐτῇ παρθεναγωγεῖα Χάππειον καὶ ἡ ἄλλοτε διημάσατα Παλλάς, τὸ ἐν Φαναρίῳ Ἰωακείμιον παρθεναγωγεῖον (ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Β')· τὸ ἐν τῷ Ἀνω Βοσπόρῳ ὁμηρικανικὸν γυμνάσιον, διάφοροι σχολαὶ καθολικαὶ Ἰησοῦτων, καλογραίων κλ. Πάντα τὰ ὡς ἀνω ἔθνικα καταστήματα συντηροῦνται ἐκ τῶν εἰσφορῶν καὶ κληροδοτημάτων τῶν ἐμμένων, λειτουργοῦσι δὲ μετὰ παραδειγματικῆς τάξεως καὶ τελειοφωρίας, μαρτυροῦντα τὴν εὐλογέμεν τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσὶ ἐκείνῃ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὁμογενῶν, ἰδίως δὲ τὰ ἀνώτερα σχολεῖα, ἐν οἷς πρωτεύει ἡ ἐν Φαναρίῳ Σχολή τοῦ Γένους, βυβανταὶ νὰ ληφθῶσιν ὡς ἀληθὴ πρότυπα διὰ τὴν ἐντέλειαν τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν καὶ τὴν παραδειγματικὴν ζῆλον μεθ' οὗ διεξάγεται ἡ ἐν αὐτοῖς ἐργασία ἐν μέσῳ οἰκονομικῶν περιστάσεων ὡς εἰκὸς οὐχὶ πάντοτε ἀνθηρῶν ὡς πρὸς τὰ τουρκικὰ δὲ ἰδίως ἐκπαιδευτήρια, μεγάλῃ καὶ ταῦθα ἔλαβον ἐπίδοσιν ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου Καμῆ τοῦ Β', ἐπιμένοντες ἐργαζομένου ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ κράτους του. Ἐκ τῶν θωμ. τεμενῶν ἐξέχουσιν ἡ Ἁγία Σοφία (βλ. λ.), τὸ Καχρίε τζαμιά (βλ. λ.), τὸ Κιουτσούκ Ἀἰα Σοφία τζαμιά (Μικρὰ Ἁγία Σοφία), ὅπερ ἐστὶν ὁ ὑπὸ Ἰουστινιανῷ κτισθεὶς ναὸς τῶν Ἀγ. Σεργίου καὶ Βάκχου, κάτωθεν τῆς Ἀγ. Σοφίας παρὰ τὴν ἀκτὴν, τὸ μαρμαρότευκτον Νούρι Ὀσμάνι παρὰ τὴν Μεγάλῃν Ἀγοράν, τὸ τοῦ Σουλτάν Μεχμέτ, τὸ τοῦ Σουλτάν Σε-

λήμ, τὸ τοῦ Ὁρτάκιοι, τὸ παρὰ τὸ Πιλότζ κίονα νεόδομητον, τὸ ἐν Ἐμίλ Ὀνὺ Γενι-τζαμί καὶ ἄλλα. Ἐν δὲ τῶν ἡμετέρων ναῶν μνημονευτοί ἰδίως ὁ πατριαρχικός ἐν Φαναρίῳ, ὁ τῆς Ζωοδόχου πηγῆς μετὰ τοῦ ἁγιάσματος (βλ. Ζ. π.), ὁ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν μετὰ τοῦ ἁγιάσματος (βλ. λ.), ἐν Πέραν ὁ τῆς Παναγίας, ὁ τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ ὁ τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου, ἐν Γαλατᾷ ὁ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὁ τοῦ Παναγίου Τάφου μετὰ τοῦ ἁγιοταφικοῦ Μετόχιου (περιέχοντος θείον λογον βιβλιοθήκην μετὰ 600 περίπου βιβλίων λόγου χειρογράφων) παρὰ τὸ Φανάριον κλπ. Τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ἀρμενίων μετὰ τοῦ πατριαρχ. ναοῦ καίται ἐν Κούμκαπου. Καὶ ἄλλων δὲ δομάτων ὑπάρχουσι ναοὶ ἐν Κ., ἰδίως δὲ ἐν τῷ Πέραν, οὗ ἰδίως μνημονευτοί οἱ καθολικοὶ ναοὶ τῆς Παναγίας καὶ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Εἶναι δὲ ἡ Κ. καὶ ἔδρα καθολικοῦ ἐπισκόπου, ὡς καὶ ἀρμενοκαθολικοῦ πατριάρχου. Πλὴν τῶν ἡμετέρων, ὧν ἐμνημονεύθησαν ἤδη αἱ κυριώτεραι, ὑπάρχουσιν ἐν Κ. 45 θωμ. βιβλιοθήκαι ἐγκλείουσιν θησαυροὺς εὐωαγίων, περιούτων καὶ ἀραβικῶν ἀνεκδότων χειρογράφων. Ὁ τύπος ἐν Κ. προήχθη μεγάλως ἀπὸ τινων ἐτῶν καὶ κατηρτίσθη καλῶς. ὅσον τοῦλάχιστον ἐπιτρέπει ἡ αὐστηρά κυβερνητικὴ λογοκρισία· ἐκ τῶν ἑλλ. (καθημερινῶν) ἐφημερίδων πρωτεύουσιν ἡ «Νεολόγος» καὶ ἡ «Κωνσταντινούπολις», μετὰ τῆς πολλοῦ ὑπεραπείχουσιν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα· ἐκ τῶν τουργικῶν ἡ ὡς ἡμιεπισήμος θεωρουμένη «Ταρχή»· ἐκδίδονται δὲ καὶ ἀρμενικά καὶ γαλλικά φύλλα, τὰ πλείστα καθημερινά. Βιβλία δὲ ἐκδίδονται ὀλίγιστα ἐν Κ. καὶ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διδασκτικά. Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐντὸς τῆς Κ. εἰσὶν: τρεῖς γραμμαὶ τροχοδρόμων, ὧν τὴν μὲν ἐν τῇ Πόλει περιελάμβανεν ἀνωτέρω, (ἀπὸ τῆς Γεφύρας εἰς Ἄκ. Σερὰί καὶ ἐκεῖθεν ἐνθεν μὲν εἰς Ἐπταπύργιον, ἐνθεν δὲ εἰς Τόπκαπυ), ἡ δὲ ἀρχομένη ἀπὸ Ἀζαπ καποῦ καταλήγει εἰς Ὁρτάκιοι τοῦ Βοσπόρου βαίνουσα παραλίως παρὰ τὴν εὐρωπ. αὐτοῦ δόχον, ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ Γαλατᾷ ἄγει εἰς τὸ Πέραν καὶ περαιτέρω προεκτείνεται διὰ Παγκαλτίου μέχρι Σισλί· ὑπόγειος σιδηροδρόμος (Tunnel) μεταξὺ Γαλατᾷ καὶ Πέραν ἐν τῇ Κερατίῳ κόλπῳ μικρὰ τροχοφόρα ἀτιμύλεια ἐκτελούντα τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἐκαστέρωθεν συνεικισμῶν μέχρι Γαλατᾷ· ὁμοίως ἐν τῷ Βοσπόρῳ (ἐταιρία Σιρκέτ-ι-Χαϊριέ) ὡς καὶ ἀπὸ Κ. εἰς τὴν Χαλκηδόνα, Μακρίκιοι καὶ τὰς Πριγκηονήρους (ἐταιρία Μαχουσιέ)· πάντα τὰ ἀτιμύλεια ταῦτα κατεργάμενα εἰς Κ. σταθμεύουσιν ἐπὶ τῆς Νέας Γεφύρας τοῦ Γαλατᾷ· τέλος ἡ γραμμὴ τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, ἀρχομένη ἀπὸ Σιρκετζή, ὀλίγον πέραν τοῦ πρὸς τὴν Πόλιν ἀφροῦ τῆς Νέας

Γεφύρας. ἔχει σταθμούς ἐπὶ τῆς εἰς τὴν Προποντίδα ἀκτῆς τοῦ Βυζαντίου εἰς Κούμ καποῦ, Γενί καποῦ, Φαρμαλεία, Ἐπταπύργιον (Γεσί-κουλέ) καὶ τὸ πέραν τούτου Μακρίκιοι, θερμὴν διακομὴν πολλῶν εὐπόρων κατοικίων τῆς Κ., προεκτείνεται δὲ εἰς τὴν Θράκην καὶ συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν αερβικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν σιδηροδρόμων, οὕτως ὥστε κατ' εὐθείαν ἀπὸ Κ. δύναται τις νὰ μεταβῇ σιδηροδρομικῶς εἰς Παρισίους (διὰ τῆς ἀμαξοστοιχίας Express ἐντὸς 72 ὥρων). Διὰ τὴν κατὰ ἑτῶν συγκοινωνίαν προβάλλει ἐν τῇ ἀμάξῃ, αἵτινες ὅμως οὕτε πολλοὶ εἶναι ἐναλόγως τῆς ἐκτάσεως τῆς πόλεως καὶ μόνον εἰς τὰς κυριώτερας θέσεις σταθμεύουσι, διὰ δὲ τὴν κατὰ θάλασσαν εἰς μικρὰς ἀποστάσεις (κυρίως ἐντὸς τοῦ Κερατίου) τὰ περιφήμα κίκρια τῆς Κ., τοὺς πλανοῦσας, στενοὺς, μακροτάτους καὶ σιλλόντας, ἀποτελοῦντας ἐν τῶν ὀλίγων εἰδῶν ἄντια ὄντως ἔρθεσαν εἰς τὴν τελεσίτητά των ἐν Κ. Δύο γραμμαὶ δύναται ἐπὶ νὰ ἐπασχολήσῃ ἐν τῇ καὶ τὰ πολυάριθμα κατὰ τόπους νεκροταφεῖα τῆς Κ., ὧν ἐπιστημότερα ἐκ τῶν τῶν ἀρβοδόξων εἶναι τὸ ἐν Σιολή καὶ τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου πηγῆς, ἔχοντα καὶ ἱκανὰ καλλιτεχνικά μνημεῖα, ἐπὶ δὲ τὸ τῶν διαμαρτυρομένων ἐν Φερικιοι, οὐ μακρὰν τοῦ ἡμετέρου ἐν Σιολή· ἐκ δὲ τῶν τουργικῶν τὸ περιφημότερον εἶναι τὸ τοῦ Σιουτάρως. Ἀνωτέρα βιομηχανία σχεδὸν δὲν ὑπάρχει ἐν Κ., κατασκευάζονται ὅμως παντοειδῆς χρήσεως ἀντικείμενα, δερμάτινα εἶδη, τάπητες, κεντήματα, ὅπλα καὶ ἄλλα εἶδη τῶν τεχνῶν. Τὸ ἐμπόριον ὅς ἐκ τῆς θέσεως τῆς πόλεως ἢ ὅ αὐτὸς μέγιστον· τελευταίως ὅμως κατέπεσε πολὺ, τοῦτο μὲν ὡς ἐκ τῆς οἰκονομικῆς παρακμῆς τῆς Κ., τοῦτο δὲ ὡς ἐκ τῆς ἀδικουρίας ἀλλων δόων μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Τουρκίας· τὸ μεγαλύτερον αὐτοῦ μέρος εἶναι εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν Εὐρωπαίων· εἰς τὴν ἡμέραν τῆς Κ., εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται κατὰ μέσον ὅρον 36 000 πλοῖα ἐτησίως, ἐν 3 λιμ 4—5 ἑκατομ. τόνων.

Ἱστορία. Ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Κερατίου κόλπου ἀκρᾶς τῆς Θράκης Ἕλληνας ἀποικοὶ ἐκ Μεγαρίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βυζαντίου, Ἰδρυτὴν τῆς 658 π. Χ., 18 ἔτη μετὰ τὴν θιμελίωσιν τῆς Χαλκηδόνας, τὴν τοσοῦτο μέλλουσαν νὰ δοξασθῇ πόλιν, κληθεῖσαν ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Βυζαντινῶν. Διάδοχος δὲ τοῦ Βυζαντίου ἔγενετο Δεινίας ὁ Μεγαρεύς, βραδύτερον δὲ ἐπεκράτησε καὶ ἐν αὐτῇ τὸ δημοκρατικὸν πολιτεύμα. Καίπερ πολλὰς κατὰ καιροὺς ὑποστάτα ἐπιδρομὰς τῶν περίεξ βαρβάρων, ἡ πόλις διετήρησε τὴν ανεξαρτησίαν τῆς μέχρι τοῦ 508, ὅτε Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς τῆς Περ-

σὼν κατὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν τοῦ ὑπέταξεν αὐτὴν διὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ὀτάνου, οἱ δὲ κάτοικοι φυγόντες ἵδρυσαν τὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόλιν Μεσημβρίαν. Ἄλλ' ἤδη τῷ 479 Πανσυνία δὲ τῶν Πλαταιῶν νικητῆς κατέλυσε τὴν περσικὴν κυριαρχίαν καὶ ἀπώκισεν εἰς τὸ Β. Λακεδαιμονίους βραδύτερον ἢ πόλις ὑπήχθη ὑπὸ τοῦς Ἀθηναίους καὶ ὑπὸ τοὺτους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους διατελοῦσα διαδοχικῶς ἀνεκτίσθη τέλος τὴν αὐτονομίαν τῆς διὰ τινος Βυζαντίου Θερασουλίου, ὅστις καὶ ἐπανίδρυσεν ἐν αὐτῇ τὴν δημοκρατίαν. Φίλιππος δ' Β' τῆς Μακεδονίας ἐπολιόρκησε καὶ ἐκακοποίησε πολὺ τὸ Β., ἀλλ' ἐσώθη τότε ἡ πόλις διὰ τῆς βοήθειας τῶν Ἀθηναίων (341). Ὑποκύψαντες καὶ οἱ Βυζάντιοι εἰς τοὺς Ῥωμαίους, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπρεστατεύθησαν καὶ ἀφίθησαν ἐλεύθεροι ἕνεκα τῆς βοήθειας ἣν παρέσχον εἰς τοὺς Ῥωμαίους πολεμοῦντας κατὰ τοῦ Μιθριδάτου καὶ Ἀντιόχου, ἀλλὰ, πολλὰ καὶ ἐν τῷ μεταξὺ παθόντες παρὰ τῶν κυριάρχων τοῦ κόσμου, τέλος ὑπετάγησαν κατόπιν τριτοῦς πολιορκίας εἰς τὸν αὐτοκρ. Σεπτίμιον Σεβήρον (196 μ. Χ.), ὅστις σπάρξας τοὺς προύχοντας καὶ τὸν στρατὸν, καταλύσας τὰ τεῖχη, δημοῦσας τὰ ὑπάρχοντα τῶν πολιτῶν, ὑπέταξε τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν Πέρινθον (Ἡράκλειον). ἀνεγείρας δὲ πάλιν τὸ Β. ὁ αὐτὸς τῷ 203—4 ἐπώνομασεν Ἀντωνίναν ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀντωνίου (Καρακάλλα). Καταστραφὲν ὑπὸ τοῦ Γαλλιανοῦ (250—268) ἀνηγέρθη πάλιν μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Κλεοδάμου καὶ Ἀθηναίου, ἀλλ' ἀμέσως ἐκ νέου κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐκ βορρᾶ ἐπιβραμόντων βαρβάρων (268—270) καὶ ἐνταῦθα λήγει ἡ ἱστορία τοῦ Βυζαντίου, ὑπάρχοντος ἐπιφανοῦς καὶ εὐδαίμονος ποτε πολιτισμοῦ· αἱ τύχαι αὐτοῦ ἀγνοοῦνται ἕκτοτε μέχρι τῆς ἱδρύσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἵδρυσεν ἐν Β. ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας γενόμενος καὶ πρῶτος αὐτοῦ ἐπίσκοπος.

Ἡ κτίσις τῆς Κ. ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἐγένετο τῷ 327—330 καὶ τὴν 11 Μαΐου 330 ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπέστατα τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς, ἐπικληθεῖσης «Νέας Ῥώμης» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». Ἡ ἑκτίσις τῆς πόλεως ὑπερεπταπλασιάσθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐκστράφη δὲ ἡ πόλις πλουσίως δι' ἀνακτόρων, μεγαλοπρεπῶν λουτήρων, στοῶν, πλατειῶν, ἀγαλμάτων καὶ ἀνδριάντων. Ἰνα προεβλήθη δὲ κατόικους ὁ Κ. παρεχόμενος εἰς τοὺς διαμένοντας ἐν Κ. μεγάλα προνόμια. Ἰδρυσεν ἐτι ὁ Κ. τὸν φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ μέγαν Φόρον (ἀγορὰν) ἐπὶ τοῦ β' λόφου, ὃν ἐκόσμησε δι' ἄλλων τε ἔργων καὶ τοῦ μνημονευθέντος ἐκ πορφυρίτου κίονος, ὅστις ἔφερε ποτε ἀγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, σώζεται δ' ἐτι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τσεμπερλή-τάς», πλὴν δὲ τούτου καὶ

ἄλλον φόρον, τὸ Αὐγουσταῖον, μεταξὺ τῶ ἀνακτόρων καὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἀπεπεράτωσε τὸν ὑπὸ Σεβήρου θεμελιωθέντα Ἰππόδρομον, ὃν ἐκόσμησε διὰ παντοίων ἔργων τέχνης (βλ. Ἰππόδρομος). Ἐπ' αὐτοῦ ἐπίσης ἐκτίσθησαν δύο κινστέρναι πρὸς ταμίευσιν τοῦ ὕδατος, ἡ Βασιλικὴ (νῦν Γερὲ Μπατὰν σεράϊ) καὶ ἡ τοῦ Φιλοξένου (τὸ μνημονευθὲν Μπὶν μπὶρ ντιρέκ), τὰ λαμπρῶς διακεκοσμημένα λευτρά τοῦ Ζευξίππου καὶ ὁ πρῶτος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας. Τέλος τὴν πόλιν περιέβαλεν ὁ Κωνστ. διὰ τεύχους, οὗτινος οὐδὲν ἔχνος σώζεται. Ἡ Κ. διηρίθη εἰς Ῥεγιῶνας (Regiones), ὡς ἡ παλαιὰ Ῥώμη, καὶ ἡ διαιρέσις αὐτῇ διετηρήθη μέχρις Ἀρκαδίου ἢ Θεοδοσίου τοῦ Β'. Καὶ οἱ μὲν 12 Ῥεγιῶνες περιέλαβαν τὴν ἐντὸς τῶν τευχῶν πόλιν, ὁ δὲ 13ος τὸν Γαλατὰν καὶ ὁ 14ος τὰς Βλαχερνάς. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Κωνσταντῖος (337—61) συνεπλήρωσε τὴν διακόσμησιν τῆς Κ. Ὁ αὐτοκρ. Οὐάλης (364—78) ἔκτισε τὸ φερώνυμον αὐτοῦ ὄβραγωγεῖον, μέχρι σήμερον ὡς τοιοῦτο χρησιμεῖον. Θεοδόσιος δὲ Μέγας ἔκτισε τὴν Χρυσὴν Πύλιν καὶ ἵδρυσεν ἐν τῇ Ἰπποδρόμῳ τὴν καὶ νῦν σωζόμενον Ὁδελίσκον. Τῷ 395 γενόμενης τῆς διαιρέσεως τοῦ Ῥωμ. κράτους ἡ Κ. ὠρίσθη ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμ. κράτους καὶ πάντες εἰς αὐτοκρ. αὐτοῦ μᾶλλον ἢ ἦσαν ἐκόσμησαν ἕκτοτε αὐτὴν διὰ νέων οἰκοδομημάτων. Θεοδόσιος δὲ ὁ Β' τῷ 413 ἠκοδόμησε νέα τεῖχη, ἅτινα εἰσι τὰ ἐν ἐρείψει σήμερον σωζόμενα Χερσαῖα τεῖχη, ἐπισκευασθέντα κατόπιν τοῦ σεισμοῦ τοῦ 447 καὶ ἄλλας πολλὰς ἕκτοτε ὑποστάντα ἐπισκευάς· τὸ τεῖχος τοῦτο διπλοῦν ὃν ἔχει μῆκος 5650 μ., πολυαριθμοὺς πύλας καὶ πύργους, ἕκαστο δὲ πρὸ αὐτοῦ τάφρος 20 μ. πλατύτεν. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐκαλλωπίσθη ἡ πόλις ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527—65) μετὰ τὴν ἀτυχῆσάν τινος τοῦ Νίκα, ἥτις ἔληξε σφαγάντων ὑπερτριχονταχιλίων ἀνδρῶν διὰ τοῦ στρατηγοῦ Βελισαρίου καὶ μεγάλου τῆς πόλεως μέρους ἀποτεφρωθέντος. Ὁ Ἰουστ. ἀνικοδόμησεν αὐτὴν μεγαλοπρεπέστεραν, ἐκόσμησε δὲ διὰ τοῦ περιώνυμου ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων (ἔπειν σήμερον τὸ τέμενος τοῦ Κατακτιτοῦ), τοῦ τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάχχου (νῦν Μικρὰ ἁγία Σοφία, τέμενος δ' ὁμοῦ), ἀνακτόρου μεγαλοπρεπέστατου, οὗτινος οὐδὲν ἔχνος σώζεται, κλ. Ὁ πελώριος ἔφιππος ἀνδρίας τοῦ αὐτοκράτορος, σωζόμενος ἐν τῇ Αὐγουσταίῳ μέχρι τοῦ 15' αἰῶνος, μεταποιεθῆναι τότε ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τηλαδέλα. Ἐπὶ Ἰουστ. (553) ἱδρύθησαν ἐν Κ. τὰ πρῶτα ἐν Εὐρώπῃ μεταξουργεῖα χάρις εἰς τὴν εὐφυίαν τῶν μετενεγκόντων ἐκ Σινικῆς τὰ πρῶτα κοκούλια τοῦ μεταξοσκώληκος. Ἡ πόλις ὑπέστη ἕκτοτε ἐπαγεληγμένας ἐπιβρομὰς διαφόρων σιγῶν, ἀλλὰ τὰ τεῖχη τῆς ἀντίσχον πάντοτε. Τῷ

559 ὁ Βελισάριος ἀπέκρουσε τοὺς Βουλγάρους. Τῇ 616 χάρις εἰς τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ ἀπεκρούσθησαν οἱ Ἀραβες καὶ Πέρσαι, τῇ 716 — 18 οἱ Ἀραβες, τῇ 813 πάλιν οἱ Βουλγάροι, κατὰ τὰ ἐτῆ 865, 904, 941, 1043 οἱ Ῥώσοι. Ὁ αὐτοκρ. Ἡράκλειος ἐξέτεινε τὴν Κ. περιλαβὼν ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ τὰς Βλαχέρνας, ἐπεσκέυασε δὲ σπουδαίως τὰ τείχη τῆς (831) ὁ Θεόφιλος. Τῇ 680 οἰκουμένης συνόδος ἐν Κ. κατεδίκασε τοὺς Μονοθελῆτας. Κατὰ τὰς δύο πρώτας σταυροφορίας οἱ Σταυροφόροι διηλθον διὰ τῆς Κ. καὶ κατὰ τὴν πρώτην μάλιστα ἐπὶ μακρὸν ἐν αὐτῇ διέμειναν. Κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἐγένετο ἡ πρώτη ἐν Κ. ἐγκατάστασις Πισαίων, Γενουατῶν καὶ Ἑνετῶν ἐμπορῶν, οἵτινες πολλῆς προστασίας καὶ προνομίων ἔτυχον περὶ τῶν βυζ. αυτοκρατορῶν, ὥσκειν δὲ κυρίως τὸ Πέρρον (Γαλατάν) καὶ ἤδη τῇ 1180 συνεπορεύοντο εἰς 60 000, βαθυπρόνθον δὲ ἀπέκτεψαν μερίστην ἐν τῇ κράτει ἰσχύϊ, αὐξήσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ δεινὰ τῆς πανταχόθεν πολέμουμένης καὶ ἀγωνιώσης αυτοκρατορίας. Τὴν 23 Ἰουν. 1203 ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς Κ. ὁ στόλος τῶν Λατίνων σταυροφόρων τῆς δ' σταυροφορίας ἐπὶ 300 ἑνετικῶν πλοίων ὑπὸ τὸν δούκα Ἑρρίκον Δάνδολον καὶ μετὰ ἐπίμονον πολιορκίαν ἐγένοντο οἱ Λατίνοι κύριοι τῆς Κ. τὴν 13 Ἀπριλίου 1204 ἡ γενεμένη τότε σφαγὴ καὶ ὀρπαγὴ τῶν θησαυρῶν καὶ καταστροφῇ τῶν περιχάλλων κοσμημάτων τῆς πόλεως εἶναι ἀπερίγραπτος· τότε κατεστράφησαν τὰ πλεῖστα μνημεῖα τῶν χρόνων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Τὴν 9 Μαΐου 1204 ὁ Βαλδουίνος ἐκλεγεῖς αυτοκράτωρ τῆς Κ. ἐπέστη ἐν τῇ ναυί τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἡ Λατινοκρατία διήρκεσε 57 ἐτῆ ὑπὸ 6 αυτοκράτορας, τὴν δὲ 25 Ἰουνίου 1261 ἡ Κ. ἀνεκτήθη ὑπὸ τοῦ γενναίου Στρατηγούλου, στρατηγοῦ τοῦ ἐν Νικαίᾳ Ἑλληνος αυτοκράτορος Μιχαὴλ Παλαιολόγου. Ἐκτοτε τὸ κυριώτατον γεγονός τῆς βυζ. ιστορίας εἶναι αἱ πρόσδοι τῶν Τούρκων οἵτινες τὸ πλεῖστον μέρος τῆς βυζ. αυτοκρατορίας ἤδη κατέχοντες ἐπολιορκήσαν καὶ τὴν Κ. τῇ 1432 ἐπὶ Μωράτ τοῦ Β' καὶ κατέστησαν φέρου ὑποτελῆ τὸν Βυζαντινὸν αυτοκράτορα, οὗτος τὸ κράτος περιορίζετο τότε εἰς τὴν Κ., τὴν Ἀγχιάλον, τὴν Μεσημβρίαν καὶ τὴν Πελοπόννησον. Τὴν 5ην Ἀπρ. 1453 εἰς Ἀδριανουπόλεως ἐπέλθον ἐπεχειρήσει νῆαν πολιορκίαν τῆς Κ. Μωάμεθ ὁ Β'. Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ΙΔ' ὁ Δραγάτης εἶχε 5000 Ἑλληνας καὶ 3000 Ἰταλοὺς μισθοφόρους, ὑπεστηρίχθη δὲ γενναίως ὑπὸ τῶν ἐν Κ. Γε. σουάνων ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ἰουστινιανόν. Αὐτὸς ὁ αὐτοκρ. ὑπερήτιζε τὴν πόλιν πρὸς τὴν πύλιν Ῥωμανοῦ (Τὸν καποῦ) ἔξω τῆς ὁποίας εἶχε στηθῇ πελώριον τῶν Τούρκων τηλεβόλον, ὑπὸ τοῦ Οὔγγρου Ὀρδὸν κατα-

σκευασθέν. Ὁ τουρκικὸς στόλος ἵστατο πρὸ τοῦ Διπλοκονίου, μὴ θυνάμενος δὲ ὁ Μωάμεθ νὰ ἐκδίσσῃ τὴν ἄλυσον ἡτις, ὡς ἐλέγχθη ἀνωτέρω, ἔκλειε τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος ἀπὸ Γαλατὰ μέχρι τοῦ Σεραίου ἐκτεινομένη, ἐξέτελεσε πολυμήροστον ἔργον, διαδίδοντας τὰ πλοῖα τοῦ διὰ ξηρὰς εἰς τὸν Κεράτιον (ἀπὸ Τὸν γανὲ εἰς Κασίμ πασάν). Τὴν δὲ 29 Μαΐου ἐγένετο πολυμῆρ ἔφοδος κατὰ τῆς πόλεως ἀπὸ ξηρὰς καὶ θαλάσσης. Οἱ Ἑλληνας ἐμάχοντο γενναίως, ἀπέκρουσαν δὲ δις τοὺς Γενισάρους, μέχρις οὗ ἀνακαλύθοντες οἱ Τούρκοι πολὺν τινὰ τῶν τειχῶν, ἥτις ἐξ ἀπερισκεψίας εἶχε μείνῃ ἀνεκτὴ (τὴν Σουλκερκάν, κατὰ τὸ παλᾶτιον τοῦ Ἐδδέρου, νῦν Τεκέρ οσεράι) εἰσέλασαν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ αὐτοκρ. ἔπεσε μαχόμενος ἐπὶ τῆς πύλης Ῥωμανοῦ. Οἱ δὲ κατακτηταὶ ἀκράτητοι ἐπέδωκαν εἰς τὴν σφαγὴν, τὴν λεηλασίαν καὶ τὴν καταστροφὴν. Ἰκτοτε ἡ Κ. ἀποτελεῖ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ὅθωμ. κράτους, γενομένη μέχρι τῆς σήμερον ἔδρα 28 ἐν ἑλμ Σουλτάνων. [Α.Ν.Α.]

Κωνσταντῖνος. 1) Κ. Α' ὁ Χλωρός, Ῥωμαῖος αυτοκράτωρ, ὁ πατὴρ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἐγενν. περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος, υἱὸς Ἰλλυριοῦ τινος, Εὐτροπίου, καὶ Κλαυδίας τῆς θυγατρὸς τοῦ Κρίσπου, ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκρ. Κλαυδίου τοῦ Β'. Ἀσκηθεὶς ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ῥώμης, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ Καίσαρ τῆς Δύσεως ὑπὸ τὸν Ἀύγουστον αὐτοῦ Μαξιμιανόν (293). Ἐκ τῆς πρώτης συζύγου του Ἑλένης ἔσχεν υἱὸν τὸν Μ. Κωνσταντῖνον. Ἀλλὰ κατόπιν διαζευχθεὶς αὐτὴν συνεζεύχθη τὴν προγονὴν τοῦ Μαξιμιανοῦ Θεοδώραν, ἐξ ἧς ἔσχε τρεῖς υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Τῇ 298 ἐνίκησε τοὺς Ἀλαμανοὺς κατὰ κράτος καὶ ἐξηπάλισε δι' ὀχυρωμάτων τὴν Γαλατίαν ἀπὸ τῶν ἐισβολῶν αὐτῶν. Ὁ Κ. διέκειτο εὐμενὺς πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τὸ διάταγμα τοῦ κατ' αὐτῶν διωγμοῦ τοῦ 303 ἐλαχίστην ἔλαβεν ἐφαρμογὴν ἐν αἷς αὐτὸς διώκει ἐπαρχίας. Τῇ 303 διεδέχθη ὡς αὐτοκράτωρ (Ἀύγουστος) τὸν παραιτηθέντα Μαξιμιανόν, ἀπέθανε δὲ τῇ 305 ἐν Ἐβόρακιο (Γόρνη) τῆς Βρετανίας.

— 2) Κ. Β', υἱὸς Κωνστ. τοῦ Μεγάλου ἐκ τῆς Φαύστας. Ἐγενν. τῇ 317 ἐν Ἰλλυρικῇ, ἐγένετο δὲ Καίσαρ τῇ 323 καὶ τῇ 335 διοικητὴς τῶν Ἀσιατ. ἐπαρχιῶν (πλὴν τοῦ Πόντου καὶ τῆς Καπαδοκίας). Κληρονομήτας παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀνατολῆς (βλ. Κωνστ. ὁ Μέγας) πρῶτον μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου (337) μέλημα ἔσχε νὰ θανατώσῃ, ἐπὶ τῇ ὑποφίᾳ δὴθεν διὰ τὸν πατέρα τοῦ ἐβλαπνῆθη, πᾶσαν τὴν αὐτοκρ. οἰκογένειαν πλὴν ἐννοεῖται τῶν συναρχόντων ἀδελφῶν τοῦ Κωνσταντῆ καὶ Κωνσταντίνου, ἐπὶ δὲ πλὴν τῶν ἀγγλικῶν ἀνεψιῶν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου Γάλλου καὶ Ἰουλιανοῦ, ὧν ὁ τελευταῖος ἐγένετο

κατόπιν αὐτοκράτωρ. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κωνσταντῖνος (350), ὅστις ἀπὸ τοῦ 340, ὅτε ἀπέθανεν ὁ τρίτος ἀδελφὸς Κωνσταντῖνος δ' Β' (βλ. λ.), ἦτο κύριος καὶ πάσης τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ὁ Κ., καταβαλὼν καὶ τὸν ἄρπαγα τῆς ἀρχῆς τοῦ Κωνσταντῖνος Μαγνέντιον, συνήνωσεν (353) ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ πάσης τῆς χώρας ὧν ἤρχεν ὁ πατὴρ του καὶ ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ θανάτου του 361. Ἐπ' αὐτοῦ μικροῦ δεῖν Σαπῶρ ὁ Β' τῆς Περσίας κατέκτα τὴν Ἀσίαν, μέλεις σωθεῖσαν διὰ τῆς γενναίας ἀντιστάσεως ἣν ἀντέταξεν αὐτῇ ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεσοποταμίας Νισίβις. Ἐν τῇ Δύσει δὲ οἱ Φράγκοι καὶ Ἀλαμανοί, οὗς ὁ Κ. εἶχεν ἐπικαλεσθῆ κατὰ τοῦ Μαγνέντιου, διέμειναν ἅπασι εἰσεληθέντες εἰς τὴν Γαλατίαν, ἐρηύντες καὶ λεηλατοῦντες αὐτήν, [Ι.Κ.Π.]

Κωνσταντῖνα (τουρκ. Kâstendishê). Πρωτεύουσα τῆς Ῥωμανικῆς ἐπαρχ. Δεσποτιζῶς, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βούρειου Πόντου καὶ ἐπὶ χειρὸν ἡσού, ἥς ἡ παραλία καταπύπτει ἐν γένει ἀποτόμως εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ παρ' αὐτὴν ἔρμος μετεβλήθη ἀπὸ τοῦ 1859 διὰ πραγμάτων καὶ κυματοθραυστῶν εἰς ἀσφαλῆ λιμένα. Ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Κ. — Τεσπιδόδας πρὸς τὸν Δουναβίον καὶ κυρίως ἀφότου ἀνῆκει ἡ Δεσποτιζῶς εἰς τὴν Ῥωμανίαν, ἡ πόλις ἀνήκασε καὶ διετρεῖ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, προβάτων καὶ μαλλίων. Εἶνε ἔθρα τῶν ἀρχῶν καὶ σταθμὸς διαφορῶν ἀτροπολινῶν ἐταιριῶν. Παρὰ τοῖς Ῥωμαῖσις ἐκαλεῖτο Constantia ἢ Constantiniana (ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς Κωνσταντῖνου τοῦ Μεγάλου Κωνσταντῖνος). Πλησίον αὐτῆς εὐρέθησαν ἐπιγραφαὶ καὶ ἄλλα ἔχον τῆς ἀρχαιότητος πύλας· Τόμων, γνωστῆς ἐκ τοῦ μύθου τῆς Μηδείας καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ὀιδίπδου, ὅστις ἀπέθανεν ἐνταῦθα ἐξέριστος. Εἶχε δὲ στρατηγικὴν σημασίαν ὁ τόπος ὡς φρούριον ἐπὶ τοῦ Ἀ κέρατος μεγάλης δχυρωτικῆς γραμμῆς, τῆς λεγ. Τραϊανικῆς. Ἡ Κ. ἦδη ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου παρήκμασε καὶ περιήλθε τῷ 1201 εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων. Οἱ Γενουάται εἶχεν ἐνταῦθα πρακτερεῖα καὶ ἐπὶ τινι καιρῷ διετήρησαν ἀκμαῖον ἐμπόριον. Τῷ 1828 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥώσων καὶ τῷ 1854 ὑπὸ τῶν Κοζάκων. Ἀπὸ τοῦ 1878 ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωμανίαν καὶ ἔχει νῦν 5000 περίπου κατοίκους. [Μ.Σ.]

Κωνσταντῖς, ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Μ. Κωνσταντῖνου ἐκ τῆς Φαύστας. Ἐγεννήθη 323 μ. Χ., τῷ 333 ὑψώθη εἰς Καίσαρα, τῷ 335 ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Ἰταλίας, Ἀφρικῆς καὶ τῶν Ἰλλυρικῶν ἐπαρχιῶν, κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του διανομὴν τοῦ κράτους ἔλαβε τὰς χώρας ταύτας, ὧν ἐγένετο αὐτοκράτωρ τῷ 337. Διὰ τοῦ θανάτου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ του

Κωνσταντῖνου τοῦ Β' (βλ. λ.) ἐγένετο τῷ 340 κύριος καὶ τῆς Βρετανίας, Γαλατίας καὶ Ἰσπανίας. Ὑπῆρξε φανατικώτατος ἐν τῇ τηρήσει τῶν ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' οἰκουμ. συνόδου θεσπισθέντων καὶ δεινῶς κατεδίωξε τοὺς ἀντιφρονοῦντας. Ῥάθυμος ὢν καὶ ἀκλόστος ἐμίσθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ὅστις ὑπεστήριξε τὸν κατὰ τὸ 350 τὴν ἀρπαγὴν τοῦ θρόνου διανοσθέντα Μαγνέντιον. Ὁ Κ. τότε ἡττήθη, ἐγκαταλειμμένος δὲ ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ φεύγων ἐδόλοφονήθη. [Ι.Κ.Π.]

Κωνωπέδι. Βλ. Κράμβη.

Κωνωψ ἢ Ἑμπίς (Gulex). Γένος ἐντόμων ἐκ τῆς τάξεως τῶν Διπτέρων. Οἱ Κ. ἔχουσι σῶμα λεπτόν, σκέλη δὲ μακρὰ καὶ νηματοειδῆ κεραίας, αἵτινες ἐπὶ τῶν ἀρρένων εἶναι θυσανωταί. Τρέφονται τὰ μὲν θήλεα δι' ἀπομυζήσεως τοῦ αἵματος τῶν ζώων, τὰ δὲ ἀρρενα διὰ τοῦ χυμοῦ τῶν φυτῶν, ζῶσι δὲ τὸ θέρος κατὰ στίφιν εἰς ἐλώδεις τόπους, ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων, εἰς οὗς ἐνοχλητικώτατοι ἀποβαίνουν· οἱ νυμφοὶ αὐτῶν, οὐχ ἦττον δὲ καὶ ὁ βόμβος, πολλῶν ὁμῶς περιπταμένων. Οἱ Κ. εἶναι ζῶα γονιμώτατα καὶ τάχιστα πολλαπλασιάζονται, εὐτυχῶς ὁμῶς τὰ τε ἰδιὰ καὶ τὰ τέλεια ἔντομα καταστρέφουσι καθ' ἑκατομμύρια αἱ χελιδόνες καὶ ἄλλα πτηνά, ἐπὶ δὲ οἱ ἰχθύες, καταδρόχθιζοντες τὰς ἐν τῷ βυατι ζώσας κάμπας αὐτῶν. Ὁ κοινότατος παρ' ἡμῖν Κ. εἶναι Κ. ὁ κοινὸς (C. riparius), ἄλλα δὲ εἶδη τῶν θερμῶν χωρῶν καὶ τῆς Ἀμερικῆς· εἰσὶ πολλὰ ἐπικινδυνότερα διὰ τοῦ νόμματος αὐτῶν δημοσυργεῦντα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀληθῆ τραύματα. [Φ.Ι.]

Κωπήρεις (παρ' ἀρχαίους καὶ Κηρσις) ἐκαλεῖτο ἡ μερίστη τῶν ἐλληνικῶν λιμνῶν, κειμένη ἐν Βοιωτίᾳ καὶ σχηματιζομένη διὰ τῶν κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκχειλίζοντων ὑδάτων κυρίως τοῦ Κηρσιῦ, ἀβαθῆς δὲ καὶ ἀποξηρανόμενη κατὰ τὸ θέρος, ὅτε τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς μέρη ἐχρησιμεύον ὡς ἀγροί, τὰ δὲ γθαιμώτερὰ ὡς λειβάδια· τὰ ὕδατα αὐτῆς ἐχύνοντο εἰς καταδύθρας (τοῦ πρὸς Ἀ ὄρους Πτώου), εἰς 20 καὶ πλέον ἀνερχομένης, ἃς ἦδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα προσεπάθον νὰ εὐρύνωσι. Νῦν δὲ ἀπέξηράνθη ἐντελῶς μετὰ πολυετή ἀπὸ τοῦ 1876 ἐργασίαν ἀγγλικῆς ἐταιρίας, δι' ἧς περίπου 240 χιλ. στρέμματα καλλιεργητέου γῆς ἐχρησγήθησαν εἰς τὴν γεωργίαν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς καὶ ὕστερον οἱ ἐγγελλεῖς τῆς λίμνης ἐφημιζοντο μεγάλως· ἀλλ' ἦδη καὶ τότε ἡ ἐπὶ τοῦ κλίματος τῶν περιχώρων κακὴ ἐπιδράσις αὐτῆς ἐγέννησε τὴν ἰδέαν τῆς ἀποξηράνσεως, ἣν καὶ ἤρτισε τῇ ἐντολῇ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ὁ ἐκ Χαλκίδος Κράτης, μετ' ὀλίγον ὁμῶς διακόψας τὰς ἐργασίας.

Κωπήρειοι ἄδενες. Ἀπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντες αὐτοὺς Ἀγγλοῦ ἀνατόμου Κοῦ-

περ (βλ. λ.) ἐκλήθησαν οὕτω δύο στερογγόλοι, μεγέθους ἐρεβίνθου, κατὰ τὸ ὀπίσθιον ἄκρον τῆς τοῦ ἀνδρὸς οὐρήθρας κείμενοι ἀδένες, ὧν τὸ ἔκκριμα ἐπικαλύπτει τὸν βλεννογόνον τῆς οὐρήθρας προφυλάττειν αὐτὸν ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐκ διερχομένου οὗρου. Οἱ Κ. δὲ ἐξοιδαίνονται ἐνίοτε κατὰ τὰς φλεγμονὰς τῆς οὐρήθρας καὶ ἀποβαίνουν ἐδρα ἐπιμένων καὶ ἀλγεινστάτων ἀποστημάτων. [ΠΟ.]

Κωριτζάνο (Corigliano Calabro). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Κοζέντσας, κείμενη ἐπὶ τοῦ ὁρίων. ποτ., 8 χμ. ἀπὸ τοῦ κά-
που τοῦ Τάραντος, ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένη εἰς τὰς ὑπώρειας βουνῶν καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ ἐλαιῶνων (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Κ. κατὰ παραθεράν ἐκ τοῦ ἑλλ. Χωρίον ἐλαιῶν). ἔχει 12.271 κατοίκους, γαυργίαν καὶ ἀμπελοουργίαν. [Μ.Σ.]

Κώρυκος 1) Ἀκρωτ. τῆς Ἰωνίας ἀπέναντι τῆς Μυσηνήτου, παρ' ὃ ἐκεῖτο ὁμώνυμος πόλις ἔχουσα ἐπινειον τὴν Κασίστην. Οἱ Κωρυκαῖοι ἦσαν διαβόητοι πειραταί, λέγεται δὲ οἱ ἄμα ἡγυροῦντο: ᾗσιν εἰς τὰ μέρη ἐκείνα, ἔστελλον κατακτάτους ἵνα μάθωσι τὰ κατὰ τὸ πλοῖον, εἴτα δὲ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μυσηνησίων ἐπέπιπτον κατ' αὐτοῦ ἀποπλέοντος, διὸ τὸ ὄνομα Κωρυκαῖος προσέλαβε τὴν σημασίαν τοῦ «ὠτακουστής» ἢ «κατάσκοπος».

— 2) Παράλιος πόλις τῆς Λυκίας πρὸς Ν τῆς Φασηλίδος. — 3) Πόλις τῆς Παμφυλίας, πλησίον τῆς ἐπὶ τοῦ Κέστρου Πέργης. — 4) Ἀκρωτήριο τῆς Κιλικίας, πρὸς Β τῶν ἐκδελῶν τοῦ Καλυκάδου, ἀφ' οὗ 20 χμ. πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἐκείτο τὸ περίφημον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κωρύκειον ἄντρον, ὅπου ὑπῆρχε μεγάλη πηγὴ ὑπογείως πρὸς τὴν θάλασσαν συγκοινωνούσα, ἐξούτου δὲ καθ' ἑλὼν τὴν περίεχον καὶ κρύας. Τὸ ἄντρον ἀνεκαλύφθη ἐπ' ἐσχάτων, περιέχει δὲ σταλακτίτας, ἐπιγραφὰς καὶ ἀνάγλυφα. — Ἄλλο ὁμώνυμον ἄντρον ἦτο τὸ ἐπὶ τῆς ὕψιπτης κορυφῆς τοῦ Παρνασσοῦ σπήλαιον, πλήρες σταλακτικῶν, ὅπου ἐνορίζετο ὅτι διέμενεν ὁ Διόνυσος, οὗ τελεῖται μετ' ὀργῶν ἐτελοῦντο αὐτέθι ὑπὸ τῶν Κωρυκαίων νυμφῶν. [Α.Α.]

Κῶς. Νῆτος ἐκ τῶν Σποράδων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐκτετατομένη ἐπιμήκως ἐκ τοῦ ΒΑ πρὸς τὸ ΝΑ κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ μεταξὺ Ἀλικαρνασσοῦ καὶ Κνίδου σχηματιζομένου κατὰ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας βαθύς κῆλυς καὶ μικρὴν ἀπέχουσα τοῦ πρὸς Β ἀκρωτηρίου Τερμερίου (κ. Χουσεῖν μπουρνοῦ) καὶ τοῦ Τριοπίου ἀκρου (Κάβο Κρίο) πρὸς Ν. ἔχει δὲ περίμετρον 70 μίλια καὶ ἀπέχει ἀπὸ μὲν τῆς Ἀστυπαλαίας ΝΑ 15 μίλια, ἀπὸ δὲ Ρόδου ΒΑ 48 μίλια. Ἡ νῆτος εἶνε ἐπιπεδὸς καὶ εὐφορωτάτη καὶ εὐκαρπὸς ὡς καὶ τὸ πᾶσι μόνον κατὰ τὰ νότια μέρη αὐτῆς ὑφύονται βουνοὶ καὶ κατ' ἀνατολὰς τὸ ὄρος Ὑδρομέδων,

ὅπερ συγχέουσι καὶ πρὸς τὴν παρὰ Θεοκρίτῳ Βούρυνναν, ἔχον ὕψος 2700 ποδῶν. Ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων αὐτῆς εἶνε τὸ Κίεμπουρνα (τὸ ἀκρ. Σκανθάλιον) κατὰ τὴν ΒΑ ἀκτὴν, τὸ πρὸς Ν τοῦτου Φαλίδι, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ πρὸς Ν ἄκρον τοῦ λιμένος τῆς Κῶ, τὸ νοτιώτερον τοῦτου Ἀγ. Φωκάς ἐπὶ τοῦ ΝΑ ἀκρου, τὸ ἐπὶ τῆς Ν ἀκτῆς ἀκρωτήριο Ἀντιμάχι (Χελώνη), τὸ πρὸς Δ αὐτοῦ Κρίκελον (τὸ ἀκρ. Λακτῆρ) ἀπέναντι τῆς Νισύρου καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκτῆς ἀκρωτήριο τοῦ Νισύριου (Δράκαιον). Ἡ νῆτος αὐτῇ πληυτεῖ μετὰ τῶν πηγῶν ὧν ὀνομαστῇ εἶνε ἡ καλούμενη Κοκκινόνερον ἢ Συνόνερον ὡς ἔχουσα ἡδεῖαν ὑπόζυνον γαῖσιν, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὄρους εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρων ἀπὸ τῆς πόλεως, ἔχει δὲ καὶ ἄλλα θερμὰ ἱαματικὰ ὕδατα κατὰ τὴν Ν παραλίαν. Τὸ πάλαι μίαν μόνον πέλιν εἶχεν ἡ νῆτος τὴν Ἀστυπάλαιαν κειμένην κατὰ τὴν Ν παραλίαν ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Λακτῆρος καὶ Χελώνης· ἔπειτα δὲ στάσεως γενομένης μετώκησαν εἰς τὴν μεταγενεστέρην περὶ τὸ ἀκρωτήριο Σκανθάλιον καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Κῶν συνωνύμως τῇ νήτῳ. Ἡ πόλις αὐτῇ ἡ καὶ νῦν πρωτεύουσα τῆς νήτου, εἶνε ἐκτισμένη κατὰ τὴν ΒΑ παραλίαν προκοσμιζομένη ὑπὸ μεγάλου τετραγώνου προυρίου οἰκοδομηθέντος ὑπὸ τῶν Ἰπποτῶν τῆς Ρόδου. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶνε ἀναπεπταμένος παρέχων ἐπιταλὴς ἀγκυροβόλιον εἰς τὰ πλοῖα, ἄνετα πολλάκις καταπονύμενα ὑπὸ τῶν σφοδρῶν βίρρων ἰσχυρῶν μεθερμίζονται εἰς Ἀλικαρναστόν. Ἡ πόλις εἶνε πυκνῶς περιπεφυτευμένη ὑπὸ πλατάνων, κυπαρίσσιων, φοινίκων, συκῶν καὶ ἄλλων ἀμφοτέρων δένδρων, ὥστε φαίνεται ὡς κειμένη ἐντὸς ὄρους, ἡ δὲ ἀπὸ θαλάσσης θία αὐτῆς εἶνε χαριστάτη, ὅποια ἦτο καὶ ἐπὶ Στραβωνί, λέγοντος οἱ ἡν ἡδίστη ἰδέσθαι τοῖς κατὰ πλέουσιν, ὅτι αὐτὰ δὲ πόσιμα ἀφθόνως καταρρέουσιν εἰς τὴν πόλιν πηγάζοντα ἐκ τοῦ 1 1/2 ὥραν ἀπέχοντος μεγάλου ὄρους τῆς νήτου. Ὁ ὄρος αὐτὸς καὶ περιώρυμος ἐκείνος γιγαντιαῖος πλατάνος ὅφ' ὃν κατὰ τὴν παράδοσιν διέτριβεν ὁ Ἰπποκράτης σώζεται εἰς αὐτὴν ἀπέναντι γερύρας κειμένης ἐπὶ τάφρου ξηρᾶς καὶ ἐγούσης εἰς τὸ φερόμενον. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως συμποσοῦνται εἰς 4 χιλ. ἐξ ὧν 2500 εἶναι μωχμεθινοὶ καὶ 1500 χριστιανοί. ΝΑ ταύτης εἶνε τὸ τουρκικὸν χωρίον Κερματές, πρὸς Δ δὲ τὸ Ἀρένδιον μετὰ 400 κατ. ἀπάντων χριστιανῶν, εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας δυτικώτερον τοῦτου τὸ χωρ. Πυλίον ἢ Πηλίον (οὕτω γράφεται ἐν τῇ Διαθήκῃ τοῦ Ἀγίου Χριστοδούλου τῆς Πάτμου) μετὰ 900 χριστ. κατοίκων, ἐστὶ 1 ὥραν δυτικώτερον τοῦτου ἡ Ἀντιμάχεια μετὰ 1600 χριστιανῶν κατοίκων, κειμένη ἐν τῇ μέσῳ τῆς νήτου, 3/4 τῆς ὥρας Ν τῆς Ἀντιμαχείας τὰ Κερδάρμενα (κατ. 500 χριστ.), 3 1/2 δὲ ὥρας πρὸς Δ τῆς

Ἀντιμαχίας ὁ Κεφάλος (κατ. 800 χριστ.). Τρία χιλιόμετρα πρὸς Ν τοῦ Κεφάλου ἐπὶ τοῦ κόλπου Σταμπάλια ἦν ἐκτισμένη ἡ ἀλλοτε πρωτεύουσα Ἀτυκάλεια. Κύρια προϊόντα τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἡ σταφίς, ἡς περὶ τὰς 30 000 καντάρια κατ' ἔτος παραγοῦνται, λεμόνια, εἰνος ἐξαιρετος, κρόμμια, ἀμύγδαλα καὶ σήσαμον, σῦκα ἐξαιρετα, πέπονες καὶ ὑδροπέπονες μέχρις 20 ὀκάδων ἕκαστος πολυλάκεις· δημητριακοὶ δὲ καρποὶ, ἔλαιον, καὶ βάλαντες παράγονται εἰς ἐπαρὴν ποσότητα διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων. Ἀσχολοῦνται δὲ προσεῖτι οἱ κάτοικοι καὶ περὶ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ σιτοτροφίαν. Διοικητικῶς ἀποτελοῦσα ἐπαρχίαν (μυρτεσσαφιλική) ὑπάγεται ἡ νήσος εἰς τὸν Νομὸν τῶν νήσων τοῦ Διγαίου, ἐκκλησιαστικῶς δὲ διακυβεύεται ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Κώου.

Κώως (Salomon de Caus ἢ Saulx). Δι-απρεπής Γάλλος μηχανικὸς καὶ φυσικὸς, γνωστὸς καὶ ὡς ἀρχιτέκτων μέρους τῶν ἐν Ἀιδελέργῃ ἀνακτόρων καὶ ἰδρυτὴς τοῦ αὐτοῦ λαμπροῦ κήπου, γενν. 1576 πιθανῶς ἐν Διέππῃ. Ὡς διαμαρτυρόμενος ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἦτο 1614—20 ἀρχιτέκτων τοῦ ἐκλεκτοῦ Φρειδερίκου Ε' τοῦ Παλατινάτου. Ὡς γαστὸν ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἀπέθανε 1626 ἐν Παρισίῳ. Ὁ Κ. ἦτο εἰς τῶν μεγίστων φυσικῶν τῆς ἐποχῆς του, ἐκτιμηθεὶς ἰδίως ἀφ' αὐτοῦ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐργασίων του ὑπέδειξεν ὁ πολὺς Ἀραγῶ. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶνε *Les raisons des forces mouvantes* (1615). [P.E.]

Κώως (Plateau des Causses) καλοῦνται ἐν τῇ μέτῃ Γαλλίᾳ ὄρη καὶ ἐξ ἀβεστίτου (ἔθεν τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ λατίν. *caux* = ἀβεστος), κατάλληλα μένον διὰ κτηνοτροφίαν ἢ τὸ πολὺ καλλιέργειαν βρώμης (*seigle*, ἔθεν καλοῦνται καὶ *seignas*). Στεροῦνται πηγῶν καὶ ποταμῶν, ἔχουσι δὲ τραχὺ τὸ κλίμα. Κυρίως ἀπαντῶσιν εἰς τοὺς νομοὺς Λοδέρ, Ἀδελφόν, Ἐρῶ, Γάρδης, Τάρν καὶ Λῶτ. [Μ.Σ.]

Κώσταλέξη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἑρακλειωτῶν τῆς Φθιωτιδοφωκίδος, μὲ 204 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Κώσταντζαξ. Ἀρματωλὸς καταγόμενος ἐξ Ἀγίας Εὐθυμίας τῆς Παρνασσίδος, διατελέσας κατ' ἀρχὰς σωματάρχης τοῦ ἐπ' ὀδελφῇ γαμβροῦ τοῦ Βρυκόλακα, περιωνύμου ἀρματωλοῦ τῶν Σαλῶνων καὶ τοῦ Γαλαξιδίου ἀπὸ τοῦ 1705. Κυρίως ὠνομάζετο Κώστας Ζαχαριάς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βρυκόλακα ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἀνηγόρευεν τὸν Κ. ὁμοθυμαδὸν καπετάνιον του, ὅστις καὶ φερμανιον Σουλτανικὸν κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ, ἡν ἀνάγκασε δὲ τοὺς δουτροποῦντας Τούρκους τῶν Σαλῶνων διὰ σκληροτάτων μέσων νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν καὶ ἐνίκητε τοὺς ἐν ταῖς περιχώροις συσσωματωθέντας Τούρκους ἐν τῇ

θεσσίᾳ Πετειόρια, ἀπολέσας μεταξὺ ἄλλων τοὺς δύο μεγαλειτέρους υἱοὺς καὶ πληγῶντας ὁ ἴδιος σοβαρῶς. Καταργῶν πρὸς νοσηλείαν εἰς τὴν μεγάλην τῆς Ναυπακτίας μονὴν τῆς Βαρνάκιδος ἐπολιόρρηθη ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ βερβανὰ τοῦ τόπου Ταχῆρ Κώστα, ἡμῶντος ἐπὶ ἡμέρας γενναϊότατα μετὰ τῶν ὁπαδῶν του, ὑπολογιζομένων εἰς 50, ὅτε δὲ ἐξηντλήθησαν τὰ φυσίγγιά του, ὤρμηκε ξιφῆρος ἐκ τῆς μονῆς καὶ διεσώθη, ἀπολέσας περὶ τοὺς 80 συντρόφους. Ἀδελφάς δὲ διὰ νεοσυλλέκτων τὸ σῶμά του ἐπατέθη κατὰ τοῦ Ταχῆρ, συνέλαβε ζῶντα αὐτὸν καὶ πρὸς ἐκδίκησιν ἐξέδαιρε καὶ ἐτούδυσεν ἰδίαις χερσίν. Ὁ Κ. ἐζησε μέχρι τοῦ 1755. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του μαθὼν δὲ ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος υἱὸς του, διατελὼν ὡς μαθητὴς ἐν τῷ νησιῷ τοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου κειμένη ἐν τῷ Κρίσσαϊ κόλπῳ, εἶχεν ἐξοκεῖλαι εἰς πολλὰ χαμῆρη ἀποτήματα κατασχόντων εὖτω τὰ ἀρματωλικὴν ἰδανικὴν καὶ τὸ εὐκλείες πατρικὸν ὄνομα, κατέσφαξεν αὐτὸν ὁ ἴδιος, προτιμῶν νὰ γίνῃ παιδοκτόνος παρά νὰ ἰδῇ στυγματοζόμενον τὴν ἀρματωλικὴν δόξαν του ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀπογόνου. [Κ.Δ.Κ.]

Κώσταρτζα. Κώμη τοῦ δήμ. Βωμέας διηρημένη εἰς Ἄνω καὶ Κάτω μετὰ πληθυσμὸν ἐν ὅλῳ 600. Καίται ὡρ. 2 πρὸς Ν τῆς Ἀρτοτίνης.

Κώστωης (Νικόλαος), διακεκριμένος ἱατρὸς καὶ καθηγητῆς. Ἐγενν. τῷ 1805 ἐν Σμύρνῃ ἐξ εὐποροῦ θεσσαλικῆς ὀικογενείας, ἥτις κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἀπολέσασα τὴν παρουσίαν τῆς μέλεις διεσώθη εἰς Τεργεστήν. Ἐσπούδατε δὲ τὴν ἱατρικὴν ἐν Ἀιδελέργῃ. Ἐγκατασταθεὶς δ' ἐν Ἀθήναις ἐγένετο ἄμα τῇ ἰδρύσει τοῦ Πανεπιστημίου (1837) καθηγητῆς τῆς Φαρμακολογίας καὶ τῆς Μαιευτικῆς, ὃς εἰδίδας ἐπὶ 25 συνεχῇ ἔτη, γενόμενος καὶ ἰδρυτῆς καὶ διοργανωτῆς τοῦ Μαιευτηρίου, δημοσιεύσας δὲ τῷ 1849 Μαιευτικὴν καὶ τῷ 1855 Φαρμακολογίαν. Ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὸν ἰδιαιτέρως ἱατρὸς τοῦ βασιλέως Ὁθωνος καὶ ἀπὸ τοῦ 1850 πρόεδρος τοῦ ἱεροσυνεδρίου, οὗ μέλος διετέλει ἀπὸ τοῦ 1837, μέλος διαφόρων ξένων ἐπιστημονικῶν ἑταιρῶν, πρόεδρος τοῦ δημοτ. συμβουλίου Ἀθηνῶν, μεγάλως δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν θεσσαλικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1854, ἐξ ἧς ἤλπιζε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος του. Ἐν πλῇρει δ' ἡλικίᾳ ἀπέθανε τὴν 14 Μαρτίου 1861, καταλείπων ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου του, μετὰ τῆς κόρης τοῦ Ἱακωβῆ Πίξου Νερουλοῦ, δύο θυγατέρας καὶ δύο υἱούς, Κωνσταντῖνον καὶ Ἀλέξανδρον, ὧν ὁ πρῶτος ἐστὶν ἐνὺν διακεκριμένος νομομαθὴς καὶ καθηγητῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Κώστος. Χωρ. τῆς Πάρου ὑπαγόμενον

εἰς τὸν ὄθμ. Νκούτης, ἀφ' ἧς ἀπέχει 1 ὥρ. Κατ. 364.

Κώστ-Ραιντς. Βλ. Παράλια ὄρη.

Κωσύ (Augustin Louis Cauchy). Δι-
απρεπὴς Γάλλος μαθηματικός, γενν. 1789 ἐν
Παριείοις. Τῷ 1815 ἐβραβεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰνστι-
τούτου τοῦ ἔργου τοῦ Ὑπόμνημα τῆς θεωρίας
τῆς κυμάνσεως, τῷ δ' ἐπομένῳ ἔτει ἐγένετο
μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Ὑστερον διωρίσθη κα-
θηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου, μετὰ δὲ τὴν Ἰου-
λιανὴν ἐπανάστασιν διέμενε καιρὸν τινα ἐν
Πράγῃ. Τῷ 1848 διωρίσθη καθηγ. τῆς μα-
θηματικῆς ἀστρονομίας τοῦ ἐν Παριείοις Πα-
νεπιστημίου, παρῆντήν δὲ μὴ θέλων νὰ ἐκτι-
σθῇ εἰς τὸν Ναπολέοντα καὶ ἀπέθανε τῷ 1857.
Ἐγραψεν Ἀνάλυσιν, Διαφορικὸν λογισμόν,
ἐφαρμογὰς τῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν φυσί-
κην κλ. [B.E.]

Κώτθριτζ (Coatbridge). Πόλις ἐν τῇ
κομητείᾳ τῆς Σκωτίας Λάναρκ, 30 χμ. ΒΒΔ
τοῦ Λάναρκ καὶ 16 χμ. Δ τῆς Γλασκώδης.
Ἔχει 29996 κατ. (1891) καὶ σπουδαίαν
βιομηχανίαν σιδήρου. [M.S.]

Κώτ-δὺ-Νὼρ (Côte-du-Nord ἤτοι
Βόρειαι ἀκταί) καλεῖται νομός τῆς Γαλ-
λίας ἀποτελῶν μέρος τῆς Βρετανίας καὶ συν-
ορευῶν Β πρὸς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης.
Ἔχει ἐμβα. 7217 τχμ. καὶ 618652 κατ. (1891).
Ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν, πα-
ράγει δὲ κυρίως λίθον καὶ κάρβουν. Τὰ ὄρη,
ὧν τὸ ὕψος ἀνέρχεται μέλις εἰς 391 μ., εἶναι
πλούσια εἰς σίδηρον καὶ μέλυδον. Εἰς τὰ πα-
ράλια μέρη καὶ τὰς κοιλάδας καλλιεργου-
νται ὀπώραι, κυρίως μῆλα καὶ ἄπια, διατρεῖ-
ται δὲ ἀκραῖον ἐμπόριον τῶν προϊόντων τῆς
γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ ἀλιείας. Πρω-
τεύουσα εἶνε Saint-Brieux. [M.S.]

Κώτ-δ' ὠρ (Côte-d'Or ἤτοι Χρυσὴ
Κλιτύς). Νομός Γαλλίας σχηματισθεὶς ἐκ
τοῦ ΒΔ μέρους τῆς ἀρχ. ἐπαρχίας Βουργουν-
δίας. Ἔχει ἐμβα. 8760 τχμ. καὶ 376 866 κατ.
(1891). Κατὰ τὸ Δ λοφώδες ὄν ὑψοῦται πρὸς
Δ, ὅπου εὐρίσκονται τὰ ὄρη Μορβὰν (μέλις
723 μ. ὕψους), Κώτ-δ' ὠρ ἔχον ὕψος μέχρις
623 μ. καὶ Ὠζοά (418 μ.). Ἀρδεύεται ὑπὸ
τῶν ποταμῶν Σὺνη, Ἀρμανσὲν καὶ Ση-
κτινάνα (τηγάζοντος ἐν τῷ Β μέρει) ὡς καὶ
τῆς διώρυχος τῆς Βουργουνδίας. Ἔχει δὲ κλι-
μα γλυκὺ καὶ ὑγιεινὸν καὶ εἶνε εἰς τῶν εὐρο-
πωτάτων νομῶν τῆς Γαλλίας, παράγων κυ-
ρίως σίτον καὶ εἰνεν ἐν τοιαύτῃ ἀφθονίᾳ καὶ
ποιότητι, ὥστε δικαίως ἐδόθη τῇ χώρᾳ τὸ ὄ-
νομα Χρυσὴ κλιτύς. Ἀκμαῖζι δ' ἐπιστῆς καὶ
ἡ κτηνοτροφία, παντεσιδὴς βιομηχανία, ἡ με-
ταλλουργία καὶ τὸ ἐμπόριον. Πρωτεύουσα
εἶνε ἡ Διζὼν. [M.S.]

Κώτερε (Cauterets). Κομμόπολις ἐν
τῷ γαλλ. νομῷ Ἀνω Πυρηνίων, 45 χμ.

NNΔ τοῦ Τάρβ, γνωστὴ δ' ἐκ τῶν ἱαματικῶν
θεισύχων ὑδάτων ἅτινα ἀναβλύζουσιν ἐξ 22
πηγῶν (ἐκυστῶν θερμοκρασίαν μέχρι 50° Κ.).
Οἰκεῖται ὑπὸ 1260 κατ., βέγεται δὲ κατ' ἑ-
τος περ. 16 χιλ. ξένων. [M.S.]

Κωφάλλαιοι καλοῦνται οἱ δυστυχεῖς ἐ-
κείνοι εἰσίνες ἐκ γενετῆς κωφοὶ ὄντες καὶ συν-
επῶς ἀδυνατοῦντες νὰ μάθωσι τὴν ἀναρῆρον
λαλιὰν ἔμειναν καὶ βωδοί. Ἡ ἰσασία ἀπὸ τῶν
Κ. προσέρχεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως μαθήσεως,
οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς ἐλαττωματικῆς τῶν ὀργάνων
τοῦ λόγου κατασκευῆς, πλὴν ἐὰν καὶ αὕτη τυ-
χαίως συμπεῖη παρὰ τισιν αὐτῶν, διὸ καὶ διὰ
τῶν οφθαλμῶν διδασκόμενοι κατορθώνουσι νὰ
λαλῶσιν ἐξαίρετα. Ἡ ἑλλείψις δὲ τῆς ἀκοῆς
προξενεῖ, ὡς εἰκός, τὴν ἀμάθειαν καὶ ἡλιθι-
ότητα αὐτῶν, ἐκ γενετῆς οὕδεμιαν συνήθως
φρόντων πνευματικὴν ἀνικανότητα, ὡς δεῖ-
κνύει ἡ μεγάλη μέρῳσις αὐτῶν διὰ τῶν νεο-
ωτέρων διδασκτικῶν τῶν Κ. μεθόδων διότι οὐ
μόνον ὡς τεχνίται καὶ καλλιτέχνη· πολλοὶ
αὐτῶν διεκρίθησαν, ἀλλὰ καὶ συγγραφεῖς ὑ-
πῆρξαν μεταξὺ αὐτῶν οὐχὶ ἀνάξιοι λόγου.
Ὁ ἀριθμὸς τῶν Κ. εἶνε ἀπιστεύτως μέγας,
ἀναλογῶντος εἰς τινὰς χώρας 1 Κ. ἐπὶ 1400
ἀνθρώπων· οὕτως οἱ ἐπὶ τῆς γῆς Κ. ὑπολογί-
ζονται εἰς ἑκατομμύριον περίπου, ὧν 220 000
ἐν Εὐρώπῃ, κατὰ τὰ 1/3 ἄνδρες. Καθ' ὅλην τὴν
ἀρχαιότητα καὶ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ Κ. θεω-
ροῦντο ὡς ἀνεπίδεκτοι πάσης μαθήσεως καὶ
ὑπὸ τοῦ θεοῦ «σημειωμένοι», καὶ ἡ χριστιαν.
δὲ ἐκκλησία ἀπέκλειεν αὐτοὺς κατ' ἄρχας ὡς
μὴ δυναμένους νὰ διδασθῶσι τὰ τῆς πίστεως
καὶ ἐμελογῆται αὐτήν. Ὡς πρῶτος δὲ διδά-
σκαλος αὐτῶν θεωρεῖται ὁ Ἰσπανὸς Πέτρος
de Ponce, βενεδικτίνος μοναχὸς, ὅστις περὶ
τὸ 1570 ἐδίδαξε γλῶσσαν καὶ γραφὴν εἰς 4
Κ. Ἐκτότε πολλοὶ φιλόανθρωποι ἐν Γαλλίᾳ,
Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἡσχρήθησαν μετὰ
ζήλου εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον. Ἀλλὰ μέλις κατὰ
τὸ β' ἡμισυ τοῦ 19 αἰῶνος ἀναρίβεται ἡ συ-
στηματικὴ διδασκαλία τῶν Κ. χάρις εἰς δύο
ἐπίσης μεγάλους αὐτῶν εὐεργέτας, τὸν δὲ-
δαν de l'Ερβὲ ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὸν Σαμουὴλ
Heinicke ἐν Γερμανίᾳ, εἰς οὓς ὀφείλονται τὰ
πρώτα διὰ τοὺς Κ. ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα,
τὸ μὲν ἐν Παριείοις (1760), τὸ δὲ ἐν Ἐπ-
πενδόρφ τῆς Σαξωνίας (1778). Σήμερον τοι-
αῦτα ὑπάρχουσι πολυάριθμα εἰς πάσας τὰς
πεπολιτισμένας χώρας καὶ δὴ (1860) 98 ἐν
Γερμανίᾳ, 18 ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ, 12 ἐν Ἑλ-
βετίᾳ, 50 ἐν Γαλλίᾳ, 16 ἐν Ἰταλίᾳ, 60 ἐν
ταῖς Ἡνωμ. Πολιτευσιαῖς τῆς Β' Ἀμερικῆς κλ.,
πρωτεύουσθς ὡς πρὸς τὸν τελειότερον αὐ-
τῶν καταρτισμὸν τῆς Σαξωνίας. Οἱ Κ. δι-
δάσκονται νὰ ἐκφράζονται εἴτε διὰ κινήμα-
των καὶ μιμήσεων, εἴτε παριστῶντες τὰ γράμ-
ματα διὰ τῶν δακτύλων ἀμφοτέρων τῶν χει-
ρῶν κατὰ διαφόρους συνδυασμούς, εἴτε γρά-
φοντες, εἴτε τέλος αὐτὸ τοῦτο λαλοῦν-

τες διὰ τῶν φωνητικῶν αὐτῶν ὀργάνων. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ μὲν ἀνέκαθεν εἰσαχθεῖσα (ὡπὸ τοῦ de l'Éréc) εὐδοκίμησε μᾶλλον ἢ διὰ τῶν μιμήσεων ἥτοι τῶν δακτύλων συνενόησις τὴν πραγματικὴν δὲ λαλιὰν ἐφειλυσιν οἱ Κ. εἰς τὴν ὑπομνήν καὶ τοὺς ἀγῶνας Γερμανῶν φιλοφρονῶν. Ἦδη πρὸ τοῦ Heinicke ὁ Ἐλβετὸς Konrad Amman προσέφρων σαφῶς τοὺς φθόγγους ἐφίστα τὴν προσοχὴν τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν κινήσεων τῶν χειλέων καὶ τῆς γλώσσης του, καὶ φέρων τοὺς δακτύλους τοῦ Κ. ἐπὶ τοῦ ἰδίου λαρυγγος κατῴρθωνε νὰ ἐννοήσῃ αὐτὸς τί ἐτελεῖτο ἐν αὐτῷ καὶ νὰ ἐκβάλῃ καὶ αὐτὲς φωνὴν μιμούμενος ἐντελῶς τὸν διδασκόμεντα αὐτῷ φθόγγον. Τὴν μέθοδον δὲ ταύτην ἐτελειοποίησεν ἀκέρμη ὁ Heinicke Ἄλλ', ὡς εἰδὲς, ἡ λαλιὰ τῶν Κ. εἶνε μονότονος καὶ τραχεῖα, οὐχὶ εὐαρέστως προσπίπτουσα εἰς τὰ ὦτα τῶν εἰς τὴν κομψὴν λόγον εἰθισμένων εὐτυχῶν ἀνθρώπων. Ἐν ᾧ δὲ κατανικῶσι τὴν ἑλλειψιν τοῦ λόγου, ἀναπληροῦσιν αὐτὸν ἐτέρου καὶ τὴν ἀκοὴν διὰ τῆς ἐκτακτοῦ ἀσκήσεως τῆς ὁράσεως μαθητὰν νὰ ἐννοήσῃ τὰ ὑπ' ἄλλων λεγόμενα ἐκ τῶν κινήσεων τῶν χειλέων, τῆς γλώσσης καὶ ἐκ τῆς ἀλλοιώσεως ἀκέρμη τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου. Οὕτω κατερθοῦσιν οἱ Κ νὰ λαλῶσι καὶ γράφωσιν ὅσον ἐννοεῖν ἐρθῶς ὡς πρὸς τὴν ἄλλην δὲ παίδευσιν τὰ προγράμματα τῶν σχολείων των περιλαμβάνουσι πάντα ὅσα διδάσκονται εἰς τὰ κοινὰ δημοτικὰ σχολεῖα, πλην ἐννοεῖται, τοῦ ὅσματος. [Ἀν.]

— (Νομ.) Ἡ ἑλλειψὶς τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς γλώσσης, αἵτινες τὰ μέγιστα συμβάλλονται εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, τίθησιν ἐν τῷ δικαίῳ τοὺς κωφαλάτους εἰς ἥτινα τῶν λοιπῶν προσώπων θέσιν καὶ εἰς μὲν τὸ δικαίον δικαίον μειονεκτοῦσι μὲν κατὰ τινας σχέσεις, ἀλλ' οὐχ ἥτιον ἀπολαύουσι τῆς καθόλου ἱκανότητος τοῦ κτᾶσθαι δικαιώματα καὶ ἐπιχειρεῖν νομικὰς πράξεις, ἐφ' ὅσον ἡ πάθος αὐτῶν δὲν προσβάλλει τὰς πνευματικὰς τῶν δυνάμεις· εἰς δὲ τὸ ποινικὸν δικαίον γίνεται διάκρισις μεταξύ δεδιδαγμένων καὶ ἀδιδάκτων κωφαλῶν καὶ οἱ μὲν τελευταῖοι θεωροῦνται ἐντελῶς ἀναταλόγιστοι, οἱ δὲ δεδιδαγμένοι τιμωροῦνται καθ' ὅν βαθυμὲν καὶ ἡ μετὰ διακρίσεως ἐνεργήσαντες ἀνῆλκας (βλ. λ. Διάκρισις) καὶ ἂν ὑπάρχωσι λέγει καθιστῶντες αὐτοὺς ἐτι ἐλιγώτερον ἐπιδικαστικούς καταλογισμοῦ, ἀκόμη ἡπιώτερον. [Πφ.]

Κωφού. Χωρ. τοῦ δήμου Πλατάνου τοῦ νομοῦ Λαρίσης, ἔχον 212 κατ. [Μ.Σ.]

Κωφός. Λιμὴν ἀσφαλὲς καίμενος κατὰ τὴν ΝΑ ἀκρὰν τῆς χερσονήσου Σιθωνίας, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐδελῶς ἀκούεται ὁ ἤχος τῶν κυμάτων εἰς αὐτὸ καὶ τὸ ἔνθεμα ἔλαβε. Παρ' αὐτὸν ἦν ἡ ἐπισημετέρα πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (Λογγυῶ) Τερώνη. Ἡ εἰσοδὸς του εἶνε στενὴ. Ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τῆς χερσονήσου καίται ὁ λιμὴν τῆς Σικίας παρ' ᾧ ἡ ἀρχαία πόλις Σίγγος εἶς ἡς ἐκλήθη καὶ ἐκάλπεος Σιγγιτικὸς.

Κωφότης, ἡ ἑλλειψὶς τῆς ἀκοῆς. Δύναται αὕτη νὰ ἦ ἐντελής ἢ ἀτελής, ἐτερόπλευρος ἢ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὠτων. Αὕτη, καὶ μάλιστα ἐντελής, εἶνε λίαν σπανία, συνήθης δὲ μορφή τῆς Κ. εἶνε ἡ ἐτερόπλευρος ἀτελής Κ. ἥτοι ἡ ἐτέρωθεν βαρυηκοσία, σύμπτωμα εὐταπεικίλων τοῦ ὡτὸς παθήσεων διὰ καὶ κατὰ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ τὸ εὐσιώδες εἶνε ἡ ὁρθὴ τῆς τῆς Κ. προξενούσης αἰτίας διάγνωσις. Δύναται λ. χ. ἡ Κ. νὰ ἐπέλθῃ ἐξ ὠτίτιδος δεξιᾶς ἢ χρονίας, ἐκ παραλύσεως τῆς καταλήξεως ἢ καὶ τοῦ κορμίου τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου, ἐκ παγύσεως τοῦ τυμπάνου, ἀρθροῦ ὠτορραίας, κυψελίδος ἀποσκληρυνθείσης ἐν τῷ ἔξῳ ἀκουστικῷ κόρῳ, ξένου σώματος εἰσελθόντος εἰς αὐτόν, ἐκ κακῆς λειτουργίας τῶν ἀκουστικῶν δοταρίων κτλ. Πρβλ. Οὐς (νοσήματα). Ἡ ἐντελής ἀμφοτέρωθεν Κ. ἐὰν εἶνε συγγενῆς ἢ ἐπέλθῃ κατὰ τὴν πρώτην τῆς ζωῆς ἡλικίαν συνεπάγεται καὶ τὴν ἀφασίαν (βλ. Κωφάλατοι). Περὶ τῆς Κ. τῶν λ. ἐξ. ε. ν. ἢ ἀκουστικῆς ἀφασίας βλ. Ἀφασία.

Κώχ (Koch). 1) Wilhelm Daniel Joseph K. γενν. τῷ 1771 ἐν Zweibrücken ἐχρημάτισεν ἀπὸ τοῦ 1834 καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν Ἐρλάγγῃ, ὅπου ἀπ. τοῦ 1849. Εἶς τῶν ἐπιφανεστέρων βοτανικῶν τοῦ αἰῶνος οὗ πρὸ πάντων ἡ Χλωρίς τῆς Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας (Synopsis Florae Germanicae et Helveticae, 1843 καὶ ἔκτοτε εἰς πολλὰς νέας ἐκδόσεις λατινιστὶ καὶ γερμανιστὶ) εἶνε σύγγραμμα κλασικόν, ὅπερ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς νέας καὶ ἐπὶ αὐτοφῶς ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν στηριζομένης μεθόδου προήγαγε μεγάλως τὴν συστηματικὴν βοτανικὴν ὡς πρὸς τὴν ἀκριβεστέραν διάγνωσιν καὶ περιγραφὴν τῶν φυτῶν. Συνέγραψε δὲ καὶ σπουδαίαν περὶ Σκιαδιοφόρων μονογραφίαν. Τὸ γένος Κώχια (Kochia) ἐκ τῆς οἰκογ. τῶν Χηνποκιδωδῶν ἀφιερώθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Roth. [Θ.Χ.]

— 2) Karl K. γενν. τῷ 1809 ἐν Weimar ἐχρημάτισε καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν Βερολίνῳ ὅπου ἀπ. τοῦ 1879. Εἶνε ὀνυμαστὴς ἐπιστήμων διὰ τὰς δεινολογικὰς μελέτας του. Τὴ δὲ σύγγραμμά του «Die Bäume und Sträucher des alten Griechenlands, 1879» μεγάλως διαφέρει τοῖς περὶ κλασικῶν φυτολογίαν ἐνασχολουμένοις. [Θ.Χ.]

— 3) Robert K. Διάσημος ἰατρός καὶ μικροβιολόγος, γενν. 1843 ἐν Κλάουσθαλ, σπουδάζας ἐν Γοττίνῃ καὶ κατ' ἀρχὰς ἐξασκήσας τὸ ἱατρ. ἐπάγγελμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πέζεν, ὅπου ἦτο 1872—1880 ὑγιεινὸς περιφερίας ἐν Βόλλσταϊν. Ἐνταῦθα ἐποήσας σπουδαίας

βακτηριολογικὰς μελέτας συνεπεία τῶν ὁποίων ἐκλήθη τῇ 1880 εἰς Βερολίνον ὡς μέλος τοῦ Ὑγειονομικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Κράτους. Τῇ 1882 ἐδημοσίευσε τὰς περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰτίων τῆς φυματιώσεως μελέτας του, δι' ὧν ἀπέδειξε τὴν γένεσιν ταύτης ἐξ ὀρισμένου μικροοργανισμοῦ. Ὀνομασθεὶς Μυστικὸς ὑμβουλὸς ἐστάλη ἐπὶ κεφαλῆς ἐπιτροπῆς τῇ 1883 εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἰνδίας πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς γενήσεως τῆς χολέρας· πόρισμα δὲ τῆς ἀποστολῆς ταύτης ἦτο ἡ ἀνακάλυψις τοῦ βακτηρίου τῆς χολέρας. Ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὰς ὑπηρεσίας του ἔλαβεν ἐπιχορήγησιν 100 χιλ. μάρκων, διωρίσθη δὲ τῇ 1885 καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διευθυντῆς τοῦ ἐν αὐτῷ Ὑγειονομικοῦ ἐπιμελητηρίου. Αἱ τῇ 1890 δημοσιευθεῖσαι ἀνακαλύψεις του περὶ τῆς θεραπείας τῆς φυματιώσεως δι' ἐμβολιασμοῦ ὕλης ἣτις ἐκλήθη *φυματίνη* (*Tuberculin*) ἢ *Κωχίνη* (βλ. λ.), δὲν ἀπέληξαν εἰς τὸ ποθοῦμενον σημεῖον. Ἐκ τῶν ἔργων του μνημονεῦτέα Συμβολαὶ εἰς τὴν αἰτιολογίαν τοῦ ἀνθρακος (1876), Αἰτιολογία τῶν ἐκ τραυματικῶν μελυσμῶν νόσων (1878), Ἐμβολιασμός ἀνθρακος (1882). Πλείστα δὲ μονογραφίας ἔγραψεν ἐν ταῖς Ἀνακρινώσεσι τοῦ Ὑ-

γειονομικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Κράτους. [Β.Ε.]

Κωχίνη ἢ Φυματίνη (*Tuberculin*). Τὸ ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Κώχ προταθὲν τῇ 1890 φάρμακον τῆς φυματιώσεως. Εἶνε γλυκερινοῦχος ἐκχύλισμα καθαρῶν καλλιεργιδῶν τοῦ βακτηρίου τῆς φυματιώσεως, ὑγρὸν φαίχρουν καὶ διαυγές, οὐτινος ἢ εἰς μικρὰς ποσότητας ὑποδέρσιος ἔνεσις εἰς τοὺς φυματιῶντας τόπους ἐνερμίσθη καταττρέφοντα τὰ βακτηρίδια. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀποτελεσμα, ἂν καὶ παρατηρήθη ὄντως εἰς τινὰς περιπτώσεις, ἀπεδείχθη δυστυχῶς ὡς ἐντελὺς ἐξαιρετικόν, ἐνῶ δὲν ἦσαν σπάνιαι ἀφ' ἑτέρου καὶ αἱ περιπτώσεις ἐπιδεινώσεως τῆς γενικῆς καταστάσεως μετὰ τὴν ἔνεσιν. Σήμερον ἡ Κ. χρησιμοποιεῖται μόνον ὡς διαγνωστικὸν μέσον εἰς τινὰς δυσχερεῖς περιπτώσεις καὶ μάλιστα ἐπὶ ζώων (βοῶν κλ.). Διότι ἐπὶ ὑγιῶς ἀνθρώπου ἀπαιτεῖται 1 κυβ. ἑκατοστόμ. Κ. ἵνα ἀναβιδάσῃ τὴν θερμοκρασίαν εἰς 3^ο, ἐπὶ φυματιῶντος δὲ 1—3 κυβ. χιλιοστόμετρα μόνον ἀρκοῦσιν ἵνα ἐντὸς 4—5 ὥρῶν προξενήσῃ φρίκη, θερμοκρασίαν 39—40^ο, βῆχα, ἔμετον, σφοδρὰ ἀλγῆ, ὑπερτροφίαν τοῦ σπληνὸς κλ., συμπτώματα διαρκοῦντα 12—15 ὥρας· ἀνάλογα δ' εἶναι τὰ ἐπὶ ζώων ἀποτελέσματα. [Ἀν.]

Κριβαλόν Λ κατά την τεχνοτροπίαν των χειρογράφων του ΙΒ' αιώνα.

Λ (λάμβδα ή λάβδα). Τò ἐνδέκατον στοιχείον τοῦ ἑλλ. ἀλφαβήτου, σημαίνον ὡς ἀριθμ. λ' τὸ 30, καὶ λ 30 000. Ἀνήκει εἰς τὰ λεγ. ὑγρά σύμφωνα, ἀμφίβολον δὲ φαίνεται ἂν ὑπῆρχεν ἤδη ἐν τῇ ἀρχικῇ γλώσσῃ τοῦ Ἰνδοευρωπαϊκοῦ λαοῦ ἢ ἂν αὕτη εἶχε μόνον τὸ ρ. Ὅπου ἀνταλλάσσεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μετὰ τοῦ ρ, τὸ ρ φαίνεται προγενέστερον· παραδείγματα: αἰλέω ἀντὶ αἰρέω (κρητ.), κρίδανος ἀντὶ κλίδανος (ἀττ.). Οὐ σπανία εἶνε ἡ μετατάξις τοῦ λ εἰς ρ εἰς τὴν μέσσην καὶ νέαν ἑλληνικὴν, ὡς ἀδερτός, ἀρμυρός, ὀρίδα κλ. πρὸ πάντων δὲ ἐν τῇ κρητ. διαλέκτῳ τῶν Σφακιωτῶν πρὸ τοῦ α, ο καὶ υ, οἷον γάρα, καρός, ἄρρος κλ. Σπανίως δὲ ἀπαντᾷ ἡ πρὸς ὀδοντόφωνα ἀνταλλαγὴ τοῦ λ, ὡς π. χ. Ὀδυσεύς - Ὀλυτεύς - Ὀλυσεύς, ἐπίτης δὲ σπανίως ἢ πρὸς τὸ γ, ὡς ἐν μόγις - μόλις. Τέλος ἀντικαθίστᾶται ἐνίοτε διὰ τοῦ λ τὸ ν εἰς λίτρον - νίτρον, καὶ (νεσελλ.) πλεμμόνι ἐκ τοῦ πνεύμων. [Μ.Γ.]

Λαάρπ (Jean François de Laharpe). Διάσημος Γάλλος κριτικὸς καὶ ποιητής, γενν. ἐν Παρίσις 1739, ἀποθ. δὲ αὐτόθι: τῷ 1803. Ἐκτός τινων ἄλλων ποιημάτων, ἐξ ὧν τὰς Ἡρωίδας ἐξύμνησεν ὁ Βελταίρος, συνέγραψε πολλὰ δράματα καὶ τραγωδίας (Warwick 1763, Mélanie 1770). Τῷ 1776 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ 1786 καθηγητὴς τῆς γραμματολογίας ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Λυκείῳ. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἕνεκα σκωμμάτων κατὰ τοῦ Ῥοβεσπιέρου ἐφυλακίσθη 5 μῆνας. Τὸ κύριον ἔργον του εἶνε *Lycée ou Cours de littérature ancienne et moderne* (12 τ. 1799—1805). [Μ.Γ.]

Λάβδα. Καλεῖται οὕτως ἡ ὕλη ἣτις πεπυ-

ρακτωμένη καὶ ρευτὴ ἐκχέεται: ἀπὸ τῶν ἡφαιστειῶν κατὰ τὰς ἐκρήξεις αὐτῶν, ψυχραίνουμένη δὲ κατόπιν ἀποβαίνει στερεὸν πέτρωμα· τὸ ὄνομα ἄρα Λ. δὲν ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένης συστάσεως σῶμα· ποικίλλει δὲ ἡ σύστασις αὐτῆς, ἐν γένει ὁμοία οὖσα πρὸς τὴν τῶν πετρωμάτων τοῦ στερεοῦ τῆς γῆς φλοιοῦ. Ἐκ τῆς Λ. κατασκευάζονται μολόπετραι, πλίνθοι οἰκοδομικαί, κοσμήματα, στρώννυνται δι' αὐτῆς ὁδοί, καὶ ἄλλας δ' εὕρισκεν ἐν ταῖς τέχναις ἡ Λ. ἐφαρμογὰς ἀναλόγως τῆς ποιότητος καὶ στερεότητος αὐτῆς. [Α.Κ.]

Λαβάλ (Laval). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ Μαυένης, ἐπὶ τοῦ ποτ. Μαυένης καὶ 297 χμ. ΔΝΔ τῶν Παρισίων. Περιβάλλεται ὑπὸ πλαιῶν ὀχυρῶν τειχῶν καὶ ἔχει πύργον μέγαν χρησιμεύσαντα ἄλλοτε ὡς ἔδρα τῶν δουκῶν τοῦ Λ., ναοὺς ὠραίους καὶ λαμπρὰς οἰκίας, οὗτα μὲν τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Γαλλίας. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει διαφόρους σχολὰς καὶ ἐταιρίας, διατηρεῖ δὲ σημαντικωτάτην βιβλιοθήκην (λινῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, σιδήρου, δέρματος κλ.) καὶ ἀρχαίων ἐμπορίων τῶν προϊόντων τῆς χώρας. Κατ. 28905 (τῷ 1891). [Μ.Σ.]

Λαβαλέττα (Lavaletta). Πρωτεύουσα τῆς ἀγγλ. νήσου Μελίτης, κειμένη ἐπὶ γλώσσης γῆς καὶ κληθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἰωαννιτῶν ἱπποτῶν Ἰω. Lavaletta ἰδρύσαντος αὐτὴν ὡς ἔδραν τοῦ τάγματος τῷ 1566. Εἶνε ὀχυρωτάτη καὶ ἔχει ὠραίας οἰκοδομὰς, ἐν αἷς λαμπρὰ μητροπόλιν καὶ πολλὰ μέγαρα, δύο εὐρυγύρους λιμένας, διάφορα ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, μεγάλην βιβλιοθήκην, βοταν. κήπον κλ., εἶνε δὲ ἔδρα τοῦ ἀγγλοῦ διοικητοῦ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Κατ. ἔχει 24 854, δια-

τηρούντας ἐμπόριον καὶ ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

Λαβαλλιέρ (Louise F. de Labaume Lablaue, δούκισσα Lavallière). Ἐρωμένη Λουεζβίκου ΙΔ' τῆς Γαλλίας, γενν. 1644 ἐν Tours, οὐ πολὺ ὥρα καὶ μάστιχα δόλιν γωλή οὖσα, ἀλλὰ χαριεστάτη καὶ δευαγά-
πητος. Διετέλεσε δ' ἐρωμένη τοῦ βασιλέως 1661 μέχρι τοῦ 1674, ὅποτε ἀντικατέστησεν αὐτὴν ἡ Μοντεσπάν, ἡ δὲ Λ. ἀπεσύρθη εἰς μονὴν τῶν Καρμηλιτῶν καὶ ἀπέθανε τῇ 1710. Θεωρεῖται δὲ ὡς συγγραφέα τὸ βιβλίον *Reflexions sur la miséricorde de Dieu*, πλειστάκις ἐκδοθέντος. [Β.Ε.]

Λαβάντα. Βλ. Λαβαντίς.

Λαβαντίς (Bot.), *Lavandula* L. Γένος τῆς εἰκογεν. τῶν Χειλανθῶν. Φρύγανα λίαν εὐώδη. Τὰ κοινότερα ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ αὐτοφυῆ καὶ συχνὰ κηπεύμενα εἶδη εἰσι Λ. ἡ σταχυώδης (L. *Spica* L. ἢ *vera* DC.) καὶ Λ. ἡ πλατύφυλλος (L. *latifolia* Vill.). ἀμφοτέρω κοινῶς **Λαβάντα**. Ἐξ αὐτῶν δ' ἐξάγεται καὶ ἐκχύλισμα (γερμ. *Lavendelgeist*, γαλλ. *Eau de Lavande*) καὶ αἰθέριον ἐλαίον (*Oleum Lavandulae* ἢ *Spicae*). ἀμφοτέρω μυρεψικά. Τὸ κοινῶς ἐν ἡλλάδι φυόμενον εἶδος εἶνε Λ. ἡ στοιχὰς (L. *Stoechas* L.) ἡ κατ' ἐξοχὴν Λ. τοῦ Πουχίου καὶ ἡ στοιχὰς τοῦ Διοσκουρίδου, οὕτως ὀνομαζόμενον ἐκ τῶν τῆς Γαλλίας Στοιχάδων νήσιων, κοινῶς δὲ παρ' ἡμῖν Μαυροκεφάλι, Ἀγριολαβάντα ἢ Λαμπρί. [Θ.Χ.]

Λάβαρον. Βλ. Κωνσταντῖνος (δ' Μέγας).

Λάβατορ (Johann Kaspar Lavater) Εἷς τῶν πρωτοτυπιωτάτων ἀνδρῶν τοῦ 18 αἰῶνος, γενν. 1741 ἐν Ζυρίχῃ, υἱὸς ἱατροῦ. Ἐσπούδασε τὴν θεολογίαν, διετέλεσε δὲ πάροχος ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἀπέθανε τῇ 1791. Ἐδημοσίευσεν Ἀσμάτια Ἐλθετῶν (1767) καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα ἐποικοδομητικά, διατριβάς κλ. Ἀλλὰ εὐρωπαϊκὴν φήμην ἀπέκτησε διὰ τοῦ συγγράμματος *Φυσιογνωμικά ἀποσπασματα* πρὸς προαγωγὴν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων (α' ἐκδ. εἰς 4 τ. 1775—78), βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἰδέας ὅτι τὰ χαρακτηριστικά τοῦ προσώπου ἀνακλύουσιν πιστῶς τὴν χαρακτὴρα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ ἐπιχειρήσιν ὑπὸ πολλῶν καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν τὸ ἔργον ἔμεινε ἐπὶ πολὺν καιρὸν προσφιλέστατον τοῖς πολλοῖς. Πολεμήσας μετὰ παρρησίας τὰς παρεκτροπὰς τῶν Γάλλων κατακτητῶν ἐφυλακίσθη ἐν Βασιλείᾳ, ἀλλ' ἀφῆθη ἐλεύθερος μετὰ τινὰς μῆνας. Κατὰ Σεπτέμβριον ὁμοῦ τοῦ 1779 ἐπληρώθη σκαρδὺς ὑπὸ τινος γάλλου στρατιώτου ἐν κραιπάλῃ πιθανῶς διατελοῦντος καὶ ἀπέθανεν ἐκ τῶν συνεπειῶν τοῦ τραύματος μετὰ 1 1/2 ἔτος.

Λαβιτερέρ (Bot.), *Lavatera* L. Γένος τῆς εἰκογεν. τῶν Μαλαχιδῶν. Εἶδη εὐ-

άριθμα τῆς μέσης καὶ Ν. Εὐρώπης, ἔχοντα τὴν ἑξῆς τῆς Ἀλθαίας. Τὰ κοινότερα εἶδη ἐν Ἑλλάδι εἰσι Α. ἡ δεινδρώδης (L. *arborescens* L. κοινῶς *Δεινδρομολόχα*) καὶ Α. ἡ ὀνοχοφόρος (L. *unguiculata* Desf.). Εἶδη τινὰ εἰσι ὑπὸ τοῦ καλλωπισμοῦ. [Θ.Χ.]

Λάβδα. Χωρ. τοῦ δῆμ. Ἀνδριταίνης καίμενον ὠρ. 1 καὶ 45' πρὸς τὸ ΒΑ ταύτης παρὰ τὴν ὀριστερὰν ἔχθην τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους (ὕψ. 758 μ.), περικυκλούμενον διὰ πυκνοτάτου δάσους. Κατ. 540. Ἐπὶ τῆς κερματῆς τοῦ ὑπερκείμενου ὄρους φαίνονται σπουδαία ἐρείπια, γνωστὰ ἐγχαυρίως ἀπὸ τὸ ὄνομα Κάστρο τῆς Ἀγίας Βίρνης, ἅτινα ὁ μὲν Κούρτιος καὶ ὁ Παχναβῆς ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ὀρχαίαν πόλιν Λυκάαν, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Θεισίαν.

Λαβδακίδια. Λ α β δ α κ ο ς. Βλ. Οἰδίπους.

Λάβδανον. Καλεῖται καὶ οὕτω τὸ ἄλλως Λάδανον (βλ. λ.). Διακριτέον τοῦ Λαυδάνου (βλ. λ.).

Λαβελαῖ (Emile de Laveleye). Βέλγος συγγραφεὺς, γενν. 1822 ἐν Βρυόγγῃ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1864 διατελὼν καθηγητὴς τῆς πολιτ. οἰκονομίας ἐν Λιέγη. Ἐγραψε πλεῖστα ἔργα περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων χωρῶν, θεωρητικὰ καὶ ἱστορικὰ, περὶ ὀρησκευτικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν ζητημάτων, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ *La péninsule des Balkans* (1886). [Ἐγ.]

Λαβέλλο (Lavello). Πόλις τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἐν τῇ ἐπαρχ. Ποτენტίας, 15 χμ. Β τῆς Βενόζας. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 6288 κατ. [Μ.Σ.]

Λαβέων (L. Antistinus Labeo). Ἐπίσημος Ῥωμαῖος νομοδιδάσκαλος τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, ἀρχηγὸς καὶ ἱδρυτὴς γενόμενος τῆς σχολῆς τῶν Προκουλιανῶν, ἀπὸ Λικίνιου Προκουλλοῦ, ἐπιφανοῦς αὐτοῦ μαθητοῦ, τὸ ὄνομα λαβέως. Ὁ Α. κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀντιπάλου σχολῆς τῶν Σαβινιανῶν Καπίωνα (βλ. λ.) ἦν χαρακτῆρος ἀνεξαρτήτου καὶ φιλελευθέρου, ἀπεκρούσας τὴν προσεγεχθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ὑπατεῖαν κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐτους διδάσκων καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον καταγινόμενος εἰς συγγραφάς, ἔγραψε 400 βλους τόμους νομικῶν ἔργων, ἐξ ὧν 69 χωρία περιελήφθησαν εἰς τὸν Πανδέκτην· πλὴν δὲ τῆς νομικῆς μορφώσεως ἐθεωρεῖτο ἐγκρατέστατος καὶ τῶν ἀρχαίων γρικῶν καὶ γραμματικῶν. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν του καταλέγονται οἱ διάδοχοι ἐπίσης νομικοὶ Πρόκουλος, Πήγασος, Κέλσος, Νέρβας καὶ ἄλλοι. [Πρ.]

Λαβελαρδιέρ (Jacques Julien Houtton de Labillardière). Γενν. τῇ 1755 ἐν Alençon τῆς Γαλλίας, περιώδευσε τῇ 1780

—87 ἐν Συρίᾳ καὶ περιέγραψε καὶ ἀπεικόνισε τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντα φυτὰ ἐν ἰδιῳ συγγράμματι. Ἀργότερα δ' ἐξήτασε βοτανικῶς διάφορα μέρη τῆς Αὐστραλίας καὶ ἐδημοσίευσε σπουδαῖα ἔργα μετ' εἰκόνων περὶ τῆς Χλωρίδος αὐτῶν. Ἀπέθ. ἐν Παρίσι τοῦ 1834. [Θ.Ν.]

Λαβινιέν, Λαβινιέν. Βλ. Δίνεας.

Λαβίς (Eugène Labiche). Γάλλος ποιητὴς κωμωδιῶν, γενν. 1815 ἐν Παρίσι. Ἐγένετο τῷ 18 ὁ μὲλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀπέθανε τῷ 1888. Μετὰ τὴν πρώτην του κωμωδίαν *La souvette d' eau*, ἥτις παρестάθη τῷ 1837, συνέγραψε πλείους ἀλλὰς ὥς καὶ κωμειδύλλια, ἐξ ὧν χάριν παραδείγματος ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς: *Le chapeau de paille* (1851), *Le misanthrope et l'Amourgnat* (1853), *La poudre aux yeux* (1861), *La Cagnotte* (1864), *Doit-on le dire?* (1873). Πολλὰς δὲ κωμωδίας ἔγραψεν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Martin, Gondinet, Gille, Augier κτ. Συλλογὴ τῶν ἔργων του ἐγένετο τῷ 1879 εἰς 10 τόμους. Διακρίνεται δὲ ὁ Λ. ἐπὶ εὐφυΐᾳ καὶ γνώσει τῶν σκηνικῶν μέσων. [Μ.Γ.]

Λαβίς. Χειρουργικὸν ἐργαλεῖον χρησίμου πρὸς σύλληψιν, ἔλκυσιν ἢ διακράτησιν μικρῶν ἐκτάσεων ἰσθμῶν. Ἀποτελεῖται συνήθως ἐκ δύο ἐπιμήκων σκελῶν κατὰ τὸ ἔτερον αὐτῶν ἄκρον συνηνωμένων καὶ ὧν τὰ ἄλλα ἄκρα δύνανται πιεζομένῳ τῶν σκελῶν νὰ πλησιάζωσιν ἀλλήλῃ, ἔχουσα οὕτω κατ' ὀρχήν τὴν κατασκευὴν τῆς κοινῆς πυράρας. Τοιαυτὴ ἐστὶν ἡ εἰδικιότερον ἀνατομικὴ Λ. δι' ἧς ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς κρατοῦμενοι εἰ ἰστέι διατεμνόμενοι διὰ μαχαίριον ὑπὸ τῆς ἀλλῆς χειρὸς. Ἀλλὰ καὶ ὁ Λ. ἀποτελεῖται ἐκ πλείονων σκελῶν ἅτινα πλησιάζουσιν ἢ ἀπμακρύνονται ἀλλήλων συρμένῳ ἐνθεν καὶ ἐνθεν στενοῦ δακτυλίου δι' οὗ πάντα τὰ σκέλη διέρχονται, καὶ ἀλλὰ καὶ δι' εἰδικὰς ὥρισμένας περιστάσεις ἔχουσι καὶ διάφορον τὴν κατασκευὴν. Κατ' ἐξοχὴν μνημονεύεται αἰ ἀριστοτατικὰ Λ. τοῦ Ρόουμ δι' ὧν συλλαμβάνονται κατὰ τὰς χειρουργίας αἱ αἰμορροῦσαι θρηνηαὶ καὶ πιέζονται ἵνα παρακωλυθῇ ἡ ἔκρηξ τοῦ αἵματος. Αὗται ἔχουσι τὴν κατασκευὴν κοινῆς ψαλίδος, ἧς τὰ δύο σκέλη λήγουσιν ἐνθεν μὲν εἰς πλατείας ἐπιφανείας, μεταξὺ τῶν ὁποίων συλλαμβάνονται ἡ θρηνηαὶ, ἐνθεν δὲ φέρουσιν ὀδοντώματα δι' ὧν προσαρτῶνται στερεῶς πρὸς ἀλλήλα ἢ ἀποχωρίζονται ἀλλήλων κατὰ βούλησιν τοῦ χειριζομένου τὰς Λ. Οὕτω συλληθίσσης τῆς θρηνηας συστέγγεται ἡ Λ. καὶ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὀδοντῶν προσηλῶται στερεῶς καὶ ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ σώματος ἔπου καταλείπεται μέχρι τέλους τῆς χειρουργίας, ὅτε αἰρομένης τῆς Λ. ἀπολινοῦται ἀριστικῶς ἢ ἐν λίγῳ θρηνηα. Οὕτω

κατὰ τὰς χειρουργίας δύναται τις νὰ ἴδῃ 10 καὶ 20 καὶ πλείους λαβίδας, κρεμασμένας ἐπὶ τῆς διανοιγέσης χώρας, συγκρατούσας ἱσθημούς θρηνηας. [Σ.Μ.]

Λαβλάχ ὁ κοινός, *Lablab vulgaris Savii* (*Dolichos Lablab L.*). Φυτὸν τῆς οἰκίαν τῶν Κολοσσαίων, ὅπερ καλλιεργεῖται ἐν ταῖς Ἰνδίας καὶ ἐν Αἰγύπτῳ χάριν τῶν ἐδαδιμῶν, φασισλοιδῶν σπερμάτων αὐτοῦ. Ἐν ταῖς κήποις τῆς Βυρώπης ἀπαντᾷ ὡς φυτὸν τοῦ καλλωπισμοῦ. [Θ.Ν.]

Λαβλάς (Luigi Lablache). Ὁ περιφημότερος βαθυφωνὸς τῶν νεωτέρων χρόνων, γενν. 1744 ἐν Νεαπόλει ὅπου ἐσπούδασε καὶ ἐφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ πρῶτον 1812. Μετὰ μακρὰν διαμονὴν ἐν διαφ. πόλεσι τῆς Ἰταλίας καὶ Βιέννῃ μετέβη τῷ 1830 εἰς Παρίσις μετὰ μεγίστου ἐνθουσιασμοῦ ἐν τῷ Ἰταλικῷ Μελοδράματι δεκτὸς γενόμενος. Ἐκτοτε ἔβαλλεν ἐναλλαξ ἐν Παρίσι καὶ Λονδίῳ (ὅπου ἐγένετο καὶ διδάσκαλος τῆς ψῶδης παρὰ τῇ νῦν βασιλείᾳ Βικτωρίᾳ). Κολοσσαῖον ὡς ἡ φωνὴ του, ἥτις ὑπερίσχυε τοῦ μεγίστου fortissimo τῆς ἐρχήστρας, ἦτο τὸ ἀνάστημά του ἐθελεγε δὲ οὐχ ἦττον διὰ τῆς δραματικῆς τέχνης του. Ἀπὸ τοῦ 1853 μετέβαινε τὴν χειμῶνα καὶ εἰς Πετρούπολιν, ὅπου ἦτο μέλος τοῦ Ἰταλ. Μελοδράματος, ἀπέθανε δὲ τῷ 1858 ἐν Νεαπόλει. [Μ.Γ.]

Λαβοαζιέ (Antoine Laurent Lavoisier). Περιφημὸς Γάλλος χημικός, γενν. 1743 ἐν Παρίσι, σπουδάζας δὲ ἀστρονομίαν, χημείαν καὶ βοτανικὴν. Τῷ 1764 ἐδραβεύθη ἡ περὶ τοῦ ὁρίστου φωτισμοῦ τῆς πλείους τῶν Παρισίων μελέτη του, τῷ δὲ 1768 ἐγένετο ἡδὴ μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Γενόμενος καὶ εἰς τῶν ἐνοικιαστῶν τῶν φόρων (*fermiers généraux*) ἐτέθη 1770 ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μονοπωλείου τοῦ νίτρου καὶ ἐφευρε μέθοδον τῆς παραγωγῆς τούτου χρησιμεύσαν ἐπὶ πολὺν καιρὸν πρὸς ὀδηγίαν τῶν παραγωγῶν. Ἀλλ' ἡ μεγάλη δόξα τοῦ Λ. ἔγκειται εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πραγματικῆς φύσεως τῆς καύσεως (βλ. λ.), δι' ἧς ἀνέτρεψε τὴν τῶος ἐπικρατούσαν θεωρίαν τοῦ φλογιστοῦ, ἀποδείξας ὅτι ἡ καύσις εἶνε ἑνωσις μετ' ὀξυγόνου καὶ γενόμενος οὕτως ἐκ τῶν κυριωτέρων τῆς τε χημείας καὶ τῆς φυσιολογίας θεμελιωτῶν (βλ. λ. καὶ ὅτις, Ἀναπνοή). Πρῶτος τῷ 1783 ἀνέλυσε τὸ ὕδωρ εἰς τὰ στοιχεῖα του, καὶ εἰς ἄλλα δι' ἡγευλὴν πλεῖστα ὅσα σπουδαῖα τῆς χημείας ζητήματα. Τῷ 1790 διωρίσθη μέλος τῆς πρὸς κανονισμόν τοῦ μετρικοῦ συστήματος ἐπιτροπῆς. Μετ' ἄλλων δὲ ἐνοικιαστῶν τῶν δημοσίων φόρων ἐφυλακίσθη κατὰ τὴν δημοκρατίαν καὶ ἀπεκτεφάλισθη τῷ 1794. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶνε *Traité élément. de chimie* (α' ἐκδ. εἰς 2 τ. 1789), πρὸς δὲ ἔγραψε *Opuscules phy-*

éiques et chimiques (α' ἐκδ. 1774) καὶ τὰ ὑπὸ τῆς γήρας του ἐκδοθέντα Mémoires de chimie (2 τ., 1805). [B.E.]

Ααθονικὲς. Χωρ. τοῦ ὄψιμου Δελιγίου τῆς ἐπαρχ. Σάμης (Κεφαλληνίας), ἔχον 85 κατ. [M.E.]

Ααβουλαί (Édouard R. Lefèvre de Laboulaye). Γάλλος νομοδιδάσκαλος καὶ ἱστορικός, γενν. 1811 ἐν Παρισίοις, ἀπὸ τοῦ 1842 ἀκαδημαρχὸς αὐτόθι, 1845 μέλος τῆς Ἀκαδ. τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῇ 1849 διαρισθεὶς καθηγητὴς τῆς συγκριτικῆς νομοθεσίας εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας. Τῇ 1871 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως καὶ ἐγένετο 1875 ἱστέριος γερουσταστής, ἀπέθανε δὲ τῇ 1883 ἐν Παρισίοις. Ὁ Α. θεωρητικὸς ὡς ἱδρυτὴς τῶν περὶ τοῦ δικαίου ἱστορικῶν μελετῶν. Ἡδὲ τῇ 1843 ἐδημοσίευσεν μελέτην περὶ τῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ τῇ 1845 διατριβὴν περὶ τῶν ποινικῶν νόμων τῶν Ῥωμαίων τῶν ἀφρονῶντων εἰς τὴν εὐθύναν τῶν ἀρχῶν. Μεγαλειότερον ἔργον του εἶνε ἡ Πολιτικὴ ἱστορία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (3 τ. 1854—5), μετὰ δὲ τοῦ Δαρτέστ ἐξέδωκεν ἐκ νέου τὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὸ γαλλικὸν δίκαιον τοῦ Φλερὺ (2 τ. 1858) καὶ τὸ Grand coutumier de France (συλλογὴ τῶν ἐθίμων, 1868), καὶ ἄλλα δὲ ἔργα ἔγραψε μόνος ἢ ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων. Διηύθυνεν ἀπὸ τοῦ 1855 τὴν Revue hist. de droit καὶ προσέτι συνῆγαγε μυθιστορικὰ ἔργα ὡς π. χ. Paris en Amérique (1863) καὶ Le prince Caniche (1868). [B.E.]

Ααθραδὺρ καλεῖται ἐν εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ἡ μεγίστη τῆς Β' Ἀμερικῆς χερσόνησος, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ (Α), τοῦ περὶ τοῦ τοῦ Οὐδωνοῦ (Β), τοῦ κόλπου τοῦ Οὐδωνοῦ (Δ) καὶ τοῦ ποτ. τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου (Ν). ἔχουσα ἐμβα. 1 087 000 τετρ. καὶ ἀποτελουμένη ἐκ βραχυῶδους καὶ ἀφιλοξένου ὤψιπιδίου. Ἐν στενωτέρᾳ ὁμοίᾳ ἐννοίᾳ καλεῖται οὕτω μόνον τὸ ΒΑ μέρος τῆς χερσονήσου, ἔχον σχῆμα σφαιρὸν τριγώνου (μέχρι περ. 69° Δ μήκους ἀπὸ Γρηνίτζης) καὶ ἐμβαδὸν 310 800 τετρ. μετὰ 4211 κατ., ὑπαγομένον δὲ εἰς τὴν βρεταν. ἀποικίαν Νέαν Φουνδλανδίαν, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον ὑπάγεται εἰς τὸν Καναδᾶν. Μόνον τὸ Δ μέρος εἶνε ὁπωσοῦν γνωστὸν. ἔχει δὲ τραχύτατον κλίμα καὶ γλιωρίδα πτωχὴν καὶ εἶνε πλούσιον εἰς διφθεροερὸς ζῶα καὶ μέταλλα. Εἰς τὰς περὶ τὸ Α. θαλάσσας ἐνεργεῖται σπουδαία ἄλιεῖα. Ἀνεκαλύφθη δὲ ἡ χώρα τὸ πρῶτον περὶ τὸ 1000 μ. Χ. ἐκ τῆς Γροιλανδίας, ἐκ νέου δὲ τῇ 1497 ὑπὸ τοῦ Καρότο (βλ. λ.). Τῇ 1770 ἐβρέθη ὑπὸ 56° 25' ἢ πρώτη τῶν Ἑρμιότων ἀποικία ἐν Ναίν, μεθ' ἣν ἐθεμελιώθησαν καὶ ἄλλαι, ἀπασαι ἐπὶ τῆς Α παρალიας. [M.E.]

Ααθραδορίτης. Ὅρυκτὸν ἀξυμυριστὸν μετὰ νάτρου καὶ ἀσβεστοῦ, εἰς τὴν ἐμάδα τῶν λατρῶν ἀνήκειν. σπανίως σαφῶς κρυσταλλοῦμενον, συνήθως δὲ εἰς φυλλοειδεῖς μάζας εὐρισκόμενον, ἔχον εἰδ. βάρος 2. 7, σκληρότητα 6, λαμπρὴν ὁμοειδέη, χροῖα δὲ φαίνεται λευκὴν, ὑπερῶθεν ἢ ὑποπράσινον, εὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἄχρουν ἐν. Πολλὰ αὐτοῦ περικιλίαι, εἶεν ἢ τῆς Νήσου τοῦ Παύλου παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Λαθραδὸρ (ἄφ' ἧς τὸ ὄνομα αὐτοῦ), τοῦ κυβερνεῖου Κιέβου κλ., δεικνύουσι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σχιζοῦς λοιμπρὴν παραλλαγὴν χρωμάτων, κυανοῦ, ἐρυθροῦ, κίτρινου, πρασίνου, ἰώδους, ἀφελισμένην ἐν μέρει εἰς τὴν παρυσίαν ξένων μικροσκοπικῶν κρυστάλλων, δι' ἧς καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς κατασκευὴν παντοειδῶν κομψοτεχνημάτων. [Δ.Κ.]

Αάθρανθα. Ἀρχαία πόλις τῆς Καρίας ἐπὶ τοῦ Λάτρου, γνωστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ λατρείαν τοῦ Διὸς, ἀνέκρουσα δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν Μύλασσα. [Δ.Λ.]

Αάθραξ (Labrax). Γένος ἰχθύων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Περιθῶν, ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἀκανθοπτέρους τελεοστέους. Ἰχθύες εὐμεγέθεις φέροντες ὀδόντας ἀπανταχοῦ τοῦ στόματος καὶ ἐπὶ τῆς γλώσσης, μόνον ἐν τῇ ὁχιάσῃ ζῶντες καὶ περιζήτητοι διὰ τὸ εὐγευστον κρέας τῶν. Εἶδη αὐτοῦ εἰς Α. ὁ μελανίζων, ὁ στικτός, ὁ λύκος (Ι., nigraeus, punctatus, lupus) κτλ. [Φ.Ι.]

Ααθύνητος. Βλ. Ναδυχεδονότορ.

Ααδυρινθόδους. Γένος ζῶων ὀρυκτῶν τασσόμενων ὑπὸ τῶν παλαιοντολόγων μεταξὺ τῶν κροκαδείλων καὶ τῶν βατραχίων. Τὸ ὄνομα ἔλαβον ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀδόντων αὐτῶν, οἵτινες ἐν ὀριζεντίᾳ τομῇ παρουσιάζουσιν ἀκανονιστοὺς καὶ συγχευμένους αὐλάκας. Μήκος δὲ ἔχουσι τινες τῶν εὐρεθέντων ὀδόντων μέχρις 0.09 μ. καὶ διάμετρον 0.04 μ. Διάφορα εἶδη Α. ἔχσαν ἀπὸ τῆς λιθανορραφείας μέχρι τῆς τριαδικῆς περιόδου. [Δ.Κ.]

Ααθύρινθοι ἐκαλοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οἰκοδομήματα ἔχοντα πολλὰς διαίσεις ἢ θωμάτια συνεχόμενα ἀλλήλοις μετὰ ἐλπίων μόνον ἢ μάλλον μίαν ἐξόδου, διὸ δυσκολώτατον ἦτο να εὕρη τις ἐν αὐτοῖς τὸν δρόμον του. Ἀλλοτε ἡ λέξις ἐθεωρεῖτο ἑλληνική, νῦν δὲ πιθανολογεῖται ὅτι εἶνε αἰγυπτιακή, ὅπερ ὁμοίως δὲν ἀπεδείχθη ἀκόμη. Οἱ περιφημότεροι Α. εἶναι ὁ κρητικὸς καὶ αἰγυπτιακός. Ἐκεῖνος μὲν ἐκτίσθη κατὰ τοὺς μύθους ὑπὸ τοῦ Δαίδαλου παρὰ τὴν Κνωσὸν καὶ ἐχρησίμευεν ὡς ἐνδιαιτήμα τοῦ Μινωταύρου, ἐν φρονέσας ὁ Θησεὺς ἐπαυρῆς τὴν ἐξόδον βοηθούμενος διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀριάδνης δεθέντος αὐτῇ μίτου· ἀλλ' ὁ Α. αὐτὸς φαίνεται ὅτι ἦτο πλάσμα τῆς φαντασίας, διότι παρὰ τὴν Κνωσὸν οὐδὲν τοιοῦτον

εὑρέθη, τὸ δὲ παρὰ τὴν Γόρτυνα σπήλαιον ὅπερ φέρει παρὰ τῇ λαῶν νῦν τὸ ὄνομα Λ. ἤτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα προφανῶς λατομείον. Τούναντιον δὲ ὁ αἰγυπτιακὸς Λ., ὅστις περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Ἡρόδοτου κ.λ., ἔκειτο παρὰ τὴν Μοίριδα λίμνην πλησίον τῆς Ἀρσινῆς. εὑρίνται δὲ τὰ ἐρείπια αὐτοῦ ἐν τῇ Δ μέρει τοῦ σημ. Φαῦδου. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι εἶχε 1500 θωματὰ ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ ἄλλα τόσα ὑπὸ αὐτὴν καὶ ἐτι ἐκτίσθη κατὰ τὴν Ζ' π. Χ. αἰῶνα. [Α.Λ.]

Λαδύρινθος (Ἀνατομ.). Βλ. Οὐς.

Λαχανά. Χωρ. τοῦ δήμου Πηνειῶν, τῆς Ἡλείας, ἔχον 202 κατ. [Μ.Σ.]

Λαγάρθ (Παῦλος Ἀντ. de Lagarde, κυρίως Bötticher), Γνωστὸς ἀνατολιστὴς καὶ γλωσσολόγος, γενν. 1827 ἐν Βερολίνῳ, σπουδάζας δ' ἐνταῦθα καὶ ἐν Ἄλλῃ Θεολογίᾳ, φιλοσοφίᾳ καὶ ἀνατολικῇ γλώσσᾳ. Μετὰ διετὴ διαμονὴν ἐν Λονδίνῳ καὶ Παρισίοις ἐγένετο καθηγητὴς γυμνασίῳ ἐν Βερολίνῳ (1854), ἐκλήθη δὲ τῷ 1869 εἰς Γοττιγγὴν ὡς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς πλείστους κλάδους τῆς Ἀσιολογίας εἰργάσθη ὁ Λ. τελεσφόρως, ἐκδῶσας πολλὰ συριακὰ καὶ ἑλληνικά κείμενα ὡς Reliquiae juris ecclesiasticae antiquissimae graeco (1856), Hippolyti quae feruntur graeco (1858), Constitutiones apostolorum graeco (1862), τέλος καὶ μελέτας Ἀρμενικὰς (1877), Περιστὰς (1883) καὶ Αἰγυπτιακὰς (1883). Τὸ κύριον ὅμως ἔργον αὐτοῦ εἶνε ἡ κριτικὴ καὶ φιλολογικὴ περὶ τοῦ κειμένου τῆς κατὰ τοὺς Ο' Γραφῆς μελέτης· πρὸς τοῦτο ἐξέδωκε τὰς συριακὰς, ἀραβικὰς κτλ. μεταφράσεις διαφόρων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ σχετικὰ κείμενα, κατώρθωσε δὲ νὰ ἀποκαταστήσῃ περίπου τὸ ἥμισυ τοῦ κειμένου τῆς Παλ. Διαθήκης ὅπερ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ περὶ τὸ 300 μ. Χ. ἀνεγνώρισθη ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ Κων/πόλει καὶ μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Οὐλφίλδ εἰς τὴν Γοτθικὴν. Καὶ εἰς τὴν Νεοελληνικὴν δὲ κατέγεινε, ἐκδῶσας τῷ 1887 τὰ Νεοελληνικά ἐκ Μ. Ἀσίας κ.λ. Μικροτέρας διατριβὰς ἐδημοσίευσεν εἰς τόμους ἐπιγραφομένους Σύμμικτα καὶ Ἀνακοινώσεις. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1891. [Β.Ε.]

Λαγάσκα (Mariano Lagasca). Διάσημος βοτανικὸς ἰσπανὸς γενν. τῷ 1776 καὶ ἀπεθ. τῷ 1834. Συνέγραψε πολλὰ καὶ σπουδαῖα περὶ τῆς χλωρίδος τῆς πατρίδος του πονήματα. [Θ.Χ.]

Λαγάτουρα. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀλυμπίων τῆς Ἡλείας μετὰ 135 κατ. [Μ.Σ.]

Λάγγε (Lange). 1) Friedr. Albert L. Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ δημοσιολόγος, γενν. 1828 ἐν Βαλδ παρὰ τὸ Σέλιγγεν, διατελέ-

σας ἐπὶ τὰ ἔτη καθηγητὴς γυμνασίου ἐν Κολωνίᾳ καὶ Δοίσεβουργ, ἀπὸ τοῦ 1886 ἐγκατασταθεὶς ἐν Ζυρίχῃ, ὅπου διωρίσθη τῷ 1870 καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Τῷ 1873 κληθεὶς ὡς τοιοῦτος εἰς Μαρ-βούργον ἀπέθανεν ἐνταῦθα τῷ 1875. Ἐκτὸς πολλῶν δημοσιολογικῶν διατριβῶν ἐδημοσίευσεν ἀριθμὸν τινα φιλοσοφικῶν ἔργων, ἐκτῶν ὅποιων ἡ Ἱστορία τοῦ ὕλισμου καὶ ἡ τὴν σήμερον σημασία αὐτοῦ (α' ἐκδ. 1866, β' 1887) ἔτυχε καλλίστης ὑποδοχῆς.

— 2) Joachim L., θεολόγος καὶ φιλόλογος, γενν. 1870 ἐν Γαρδελέγεν, διατελέσας σχολάρχης ἐν Κεσλίν καὶ ἀπεθ. ὡς καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν Ἄλλῃ τῷ 1744. Γνωστὸς ἐγένετο διὰ τῶν γραμματικῶν τοῦ τῆς Λατινικῆς καὶ Ἑλληνικῆς, πλειστάκις ἐκδοθεισῶν.

— 3) Ludwig L. Ἀρχιτέκτων, γενν. 1808 ἐν Δαρμστάδῃ. Ὡς εἰς τῶν ἰδρυτῶν μεγάλου εἰκονογραφημένου ἔργου ἐπιγραφομένου Ἀπόμεις τῶν ἱστορικῶς ἀξιολόγων πόλεων τῆς Γερμανίας, περιηγήθη διάφορα μέρη τῆς Γερμανίας καὶ διέμεινε καιρὸν τινα ἐν Μονάχῳ, κατήλθε δὲ τῷ 1834 μετὰ τοῦ ζωγράφου Ρόττμαν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγένετο καὶ διδάσκαλος τῆς ἱστογραφίας, ἐπιστρέψας δὲ τῷ 1838 ἐγκατεστάθη ἐν Μονάχῳ ὅπου διορισθεὶς τῷ 1847 καθηγ. τῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν ἀπέθανε 1868. Μεταξὺ ἄλλων ἐργαζίασε τὴν Βερχτεσγάθεν ἐπαυλιν τοῦ βασιλ. Μαξιμιλιανοῦ καὶ τὸ ἐν Λιψία μουσεῖον.

— 4) Ludwig L., φιλόσοφος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. 1825 ἐν Ἀννόβερ, σπουδάζας ἐν Γοττιγγῇ, ὅπου ἐγένετο τῷ 1849 ἐκτακτὸς καθηγητὴς. Ὑστερον διετέλεσε καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου ἐν Πράγῃ, Γίσσεν καὶ ἀπὸ τοῦ 1871 ἐν Λιψίᾳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1885. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶνε Ἐγχειρίδιον τῶν ῥωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων (νέα ἐκδ. εἰς 3 τ. 1871—6), πρὸς δὲ ἐδημοσίευσεν διατριβὰς ἀερρώσας τὴν ἑλλην. φιλολογίαν καὶ ἀρχαιολογίαν, Περὶ τῆς παρ' Ὀμήρῳ χρήσεως τοῦ εἰ (1872—3) καὶ Οἱ Ἐφέται καὶ ὁ Ἀρεῖος πάγος τοῦ Σέλωνα, (1874). [Β.Ε.]

Λάγγε (Ιωάν. Lange). Καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν Κοπεγχάγῃ συνέγραψε περὶ τῆς χλωρίδος τῆς Δανίας, ἐξήτασε δ' ἰδίως τὰ φυτὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ συνεγράθη μετὰ τοῦ Willkomm κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πληρετέρας καὶ νεωτέρας χλωρίδος τῆς χώρας ταύτης (Prodromus Florae Hispanicae 1—3, 1861—1880).

Λαγγελάνδη (Langeland). Νῆσος τῆς Δανίας, κειμένη μεταξὺ Φύνεν καὶ Λωλάνδης, ἐχούσα δὲ ἐμβα. 275 τετμ. καὶ 19903 κατ. Ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σβένδβοργ, εἶνε εὐφορὸς καὶ καλλιεργεῖται καλῶς. Πρωτεύουσα εἶνε Ρούδκιχβιγγ μετὰ 3485 κατ.

Αάγγενδεκ (Langenbeck). 1) Konrad Johann Martin L. Διάσημος ανατόμος και χειρουργός, γενν. 1776 ἐν Ὁρνέδουργ του Ἀννέδερ, σπουδάζας ἐν Γένη, ἀπὸ τοῦ 1804 ἑκτακτὸς καὶ τοῦ 1814 τακτικὸς καθηγητὴς ἐν Γοτting, ἔπευ ἀπέθανε τῇ 1851. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐργῶν του ἀναφέρονται Νοστολογία καὶ Θεραπεία τῶν χειρουργικῶν νοσημάτων (5 τ. 1822—50), Εἰκόνας ἀνατομικὰς (8 τ. 1826—39), Ἑγγχειρίδιον τῆς Ἀνατομίας (4 τ. 1831—47) μετὰ χωριστῶν Ἀνατομικο-μικροσκοπικῶν ἀπεικονισμάτων (4 φυλλάδια, 1848—51). — Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μαξιμίλιανὸς Ἀδόλφος, γενν. 1818 ἐν Γοτting, ἐσπούδασεν ἐπίσης ἱατρικὴν, ὑπῆρξεν ἐπ' ὀλίγα ἔτη καθηγ. τοῦ ἐν τῇ πατρίδι του πανεπιστημίου, ἐγκατεστάθη δ' εἰς τὸν Ἀννέδερ ὡς χειρουργὸς καὶ ὀφθαλμολόγος, γνωστὸς γινόμενος ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων.

— 2) Bernhard Rudolf Konrad von L., ἀνεψιὸς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1), γενν. 1810 ἐν Ἀννέδερ, κατὰ τὴν δὲ περιφημοῦ χειρουργός. Ἐσπούδασεν ἐν Γοτting, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, διορίσθη δὲ 1842 καθηγ. τῆς χειρουργικῆς ἐν Κιέλω καὶ 1848 ἐν Βερολίνῳ. Προήγαγε μεγάλως τὴν ἐν γένει χειρουργικὴν, πρὸ πάντων δὲ τὴν τῶν τραυμάτων, πρὸς τὸ πόλεμον τοῦ 1864, 1866 καὶ 1870—1, εἰς αὗς ἔλαβε μέρος ὡς γενικὸς ἀρχίατρος, ἔδωκεν αὐτῷ ἑκτακτὸν εὐκαιρίαν. Τὰς μελέτας του ἐδημοσίευσεν κυρίως ἐν περιοδικῶσι μετὰ τοῦ Billroth καὶ Gurlt ἐξέδωκε τὸ Ἀρχεῖον τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς. Ἀποσυρθεὶς τῇ 1882 εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἀπέθανε τῇ 1887 ἐν Βισβαδεν. [B.E.]

Αάγγενδελαν (Langenbielau). Μεγάλη κώμη τῆς περιφερείας Ράιχενβαχ τοῦ σιλεσιακοῦ νομοῦ Βρεσλαυίας, διατηρούσα σπουδαίαν βιομηχανίαν, ἔχουσα δὲ 15860 κατ. κατασκευάζοντας κυρίως ὑφάσματα καὶ σάκχαρον. [M.S.]

Αάγγενσάλτσα (Langensalza). Πρωτεύουσα περιφερείας τοῦ νομοῦ Ἐρφουρτ τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχ. Σαξονίας, κειμένη ἐν εὐφώρῳ θέσει ἐπὶ τοῦ Σάλτσα. Ἔχει 11501 κατ. (1890), ποικίλην βιομηχανίαν (κυρίως ἐρίσθων ὑφασμάτων) καὶ θειούχους πηγὰς. Γνωστὴ ἐγένετο διὰ τὴν πορ' αὐτὴν μάχην τῆς 18/22 Ἰουνίου 1866 μετὰ τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀννέδερ καὶ τῶν τῆς Πρωσίας, καθ' ἣν τὰ πρῶτα νικήσαντα τοὺς πολὺ ὀλιγαριθμητούς Πρώσσους δὲν ἐπωρελήθησαν τῆς νίκης, ἀλλ' ἄπρακτα μέιναντα περιεκυκλώθησαν τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τῶν πανταχόθεν συρρευσάντων ἐχθρῶν καὶ ἠναγκάσθησαν τῇ 17 νὰ παραδοθῶσι. Τοῦτο δὲ ἔκρινε τὴν τύχην τοῦ Ἀννέδερ. [M.S.]

Λάγγρ (Langres). Ὁρωμένη πρωτεύουσα διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀνω

Μάρνου, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστ. δὴτης τοῦ Μάρνου, ἐπὶ ὑψώματος τοῦ ἐκ τῆς πόλεως καλουμένου Ὑψιπέδιου Λ., ὅπου διακρίνεται ἐπὶ μεταλλικῇ πλούτῳ, ἀποτελεῖ δὲ τὸ χωρίσμα τῶν ὁδῶν τῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ τὴν Βόρειον θάλασσαν βέντων καὶ ὑψύται ἐν τῇ ὁρῇ Τασσελῶ μέχρις 608 μ. Ἡ πόλις εἶνε κέντρον διαφόρων αἰθροδρόμων καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει τινὰς ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτάτας (τεῖχη κλ.), ὡραίαν μητρόπολιν, λαμπροὺς περιπάτους, βιβλιοθήκας καὶ μουσεῖα καὶ 9840 κατ., κατασκευάζοντας περιφήμους μαχαίρας κλ. Τὸ Λ. εἶνε τὸ ἀρχαῖον Andomatunnun, πρωτεύουσα τῶν γαλατῶν Λιγγόνων. [M.S.]

Λαγεία. Κώμη τῆς Λακωνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐκονομίου δήμου Λαγείας μετὰ 641 κατοίκων. Κεῖται 8 1/2 ὥρ. ΝΔ τοῦ Γυθείου κατὰ τὸ νοτιώτατον τμήμα τῆς ὑπὸ τοῦ Ταυγέτου διασχισμένης χερσονήσου. Ὁ δῆμος Λ., ὅστις ἐκτείνεται μέχρι τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τῆς Πελοποννήσου, τοῦ Ταινάρου, ἔχει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 20 χωρία μικρά, ἐν ἧσιν δὲ 2123 κατ. [M.S.]

Λαγείαρος Βλ. Λατάρ.

Λαγεία. Βλ. Πτολεμαῖοι.

Λάγινα. Ἀρχαία πόλις τῆς Καρίας, μετὰ περιφύμου ναοῦ τῆς Ἑκάτης, οὗ σώζονται ερείπια παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Ἰλείνα ἢ Λείνα (ἐκτετρησάν τὸ ἀρχ. ὄνομα παραμυρρωμένον). [A.A.]

Λάγκα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, κείμενον 11 ὥρ. ἀπὸ Δάλλας καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 50 οἰκογεν. χριστ. [N.S.]

Λαγκάδα. Χωρίον τοῦ δήμου Θυάμου κείμενον ἐπὶ ὁρεινῆς γῶρας τοῦ Μακρονόρου εἰς ἀπὸστ. ὥρ. 4.45 ἀπὸ Πατιπεύλου, μετὰ 329 κατοίκων.

Λαγκάδα. Χωρίον τοῦ δήμου Λεύκτρου ἀπέχον ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Πλάτσας ΝΔ, μετὰ κατοίκων 631.

Λαγκάδικα. Χωρίον τῆς Ζακύνθου, τοῦ δήμ. Ἀρταμισίων ἀπέχον 25' ἀπὸ Μεγάλου Γαλάρου πρὸς Ν, ἐπὶ τῆς εἰς Μαχαιράδον ὁδοῦ. Κάτ. 589.

Λαγκάδι. Χωρίον τῆς Χίου, κείμενον Β τοῦ Βρονιάδου, ἐπὶ τοῦ λιμένος τῆς Κολοκυθίας. Ἔχει 1200 κατ. καὶ δύο δημοτικὰ σχολεῖα. [M.X.]

Λαγκάδια. Χωρίον τῆς Ἀμοργοῦ κείμενον κατὰ τὸ ΒΔ τμήμα τῆς νήσου καὶ ἀπὸ τοῦ 1864 διατελοῦν πρωτεύουσα τοῦ δήμου Αἰγιάλης. Ἀπέχει ἀπὸ τῆς Χώρας ὥρ. 2 1/2 ΒΔ καὶ περιλαμβάνει 645 κατοίκους.

Λαγκάδια. Πόλις τῆς Ἀρκαδίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐμῶν. δήμου. Κεῖται πρὸς Β τῆς Δημητριάδος εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 2 1/2

καὶ εἰκάζεται ὑπὸ 5375 κατοίκων. Προϊόντα πρώτης καὶ δεύτερης καρπῶν καὶ ἐλαίου. Ἄλλοτε ἦν πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τευθίδος. Ὁ δῆμος Λαγκυζίων περιλαμβάνει καὶ τὰ χωρία Ῥακούνη, Τζιάρνην καὶ Τζιπλίον, ἔχει δ' ἐν βλφ 6235 κατ. [Μ.Σ.]

Λαγκυζά ἢ Λαγκυζά. Χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς γεροντήτου κείμενον παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, ἥτις καὶ Ἁγίας Βασίλειος καλεῖται καὶ τσερκιστὶ Κουτσὺν Μπεσίκ, μετὰ 150 γρυστ. καὶ τσερκικῶν εἰσγενομένων. Ἀπέχει ἀπὸ Θεσσαλονίκης ΒΑ ὥρ. 3. Παρ' αὐτῷ θερμὰ ἱαματικὰ ὕδατα. Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ καὶ ἀλιεῖς ἔχοντες 80—100 λέμβους.

Λαγκυζατερ, Λαγκυζαστρία. Βλ. Λαίγχετερ.

Λαγκυζόν (Languedoc) ἐκαλεῖτο μέχρι τοῦ 1790 ἐπαρχία τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῇ Μεσογείῳ. Δ' τῆς Προβηγκίας, ἐκ τῆς νοτιογαλλικῆς διαλέκτου (langue d'oc=γλῶσσα τοῦ οε, ὅπερ ἐλέγετο ἐν τῇ Ν Γαλλίᾳ ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ Βερσίῳ οὐί). Τὴν χώραν ταύτην περιλαμβάνουσι νῦν οἱ 8 νομοὶ Λοζέρ, Γάρ, Ἀρδές, Ὠδ, Ἐρώλ, Ἀνω Γαρόννα, Ἀνω Αἰγχερος καὶ Τάρν. Πρωτεύουσα αὐτῆς ἦτο ἡ Τολόσσα. [Μ.Σ.]

Λαγκυλῶ (Anne καλουμένη μᾶλλον Nipon, de Lenelos). Περιήγμος γαλλικῆς εἰταίρα, γενν. 1616 ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν παράδοσιν τὸ πρῶτον τοῦ Ῥισελιᾶ ἐρωμένη ὑπάρξασα, ὕστερον δὲ μετὰ πλείστων βίων μεγάλων τῆς Γαλλίας ἀνδρῶν σχετιομένη. Μέχρι βαθύος γήρατος διετήρησε τὴν χάριν καὶ καλλονὴν τῇ, παροικιῶντες ὡς ἐκ τούτου μέινοντες, καὶ προσελκύνοντες εἰς τὴν οἰκίαν τῆς τὰ ἐσχώτερα πνεύματα τῆς αἰῶνι καὶ τῆς πόλεως. Ἀπέθανε τῇ 1706, θεωρεῖται δὲ ὡς συγγραφεὺς τοῦ μικροῦ βιβλίου La coquette vengée (1649). [Μ.Γ.]

Λαγκυρέ (Νικέλ, Lancret). Γάλλος ζωγράφος γενν. 1690 ἐν Παρισίοις. Ζηλῶν τὴν δόξαν τοῦ Βαττῶ ἐγένετο εἰς τῶν καλλιῶν συναγωνιστῶν αὐτοῦ, δὲν ἐφθασεν ὅμως αὐτὸν ἐν τῇ λεπτότητι τῆς διαπλάσεως τῶν προσώπων καὶ σκηνῶν. Μόλις ἐσχάτως ἀνεγνωρίσθη πάλιν ἡ μεγάλη τέχνη του. Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῇ 1743. [Μ.Γ.]

Λαγονοδούνη. Χωρίον τοῦ δήμ. Καλλιφωνίας κείμενον ὥρ. 1.15' πρὸς Α τοῦ Κέρτεζι, μετὰ 289 κατοίκων.

Λαγονοδουζάστρα. Βλ. Αἰγυθόληξ.

Λαγύθριξ. Εἶδος πιθήκου ἐκ τῶν λαγομένων Μυκητῶν, ὧν ἐπὶ τοῦ ὑποειδοῦς δατοῦ ὑπάρχει δασύτης πύσσινον, μεγάλως διὰ τῆς συνήθους ἐνισχύον τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἐκλήθη αὕτως ἀπὸ τῶν μαλακῶν καὶ ἐρισιδῶν τρεχόντων αὐτοῦ. Εἶνε ζῶον μικρόν, πρᾶν

καὶ δειλόν, ζῶν ἐν τοῖς δάσεσι τῆς Ἀμερικής, ἔχον δὲ μακρὸν οὐρὸν δι' ἧς ἐπιλαμβάνεται τῶν κλάδων. [Φ.Ι.]

Λαγονοκίσ ἢ κυμινοειδής, Lagonecia cyminoïdes L. Φυτόν ἐπέτειον σκιαδιόφερτον κοινὸν ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται τὸ «Κύμινον τὸ ἀγρίον» τοῦ Διοσκουρίδου. Εἶνε φάρμακον τοῦ λαοῦ πρὸς ἀσθενείας τῆς καρδίας διὰ κοινῶς «Καρδιόχορτον» καλεῖται ἐν Κρήτῃ. [Θ.Χ.]

Λαγονοκόλλι. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου τῆς Λακωνίας, ἔχον 83 κατ. [Μ.Σ.]

Λαγόνεια ὁστὰ ἡ ἀνώνυμα καλοῦνται δύο δοτὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀγὰ ἐν ἑκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ δατοῦ κείμενα καὶ ὁπισθεν μὲν πρὸς τοῦτο συντασσόμενα, ἔμπροσθεν δὲ πρὸς ἀλλήλα, οὕτω δὲ ἐκ τῶν πλαγίων καὶ πρὸς ἑξῆς τὴν πύελον (βλ. λ.). Ἐπὶ τῆς ἔξω ἐπιφανείας αὐτῶν πρὸς τὰ κάτω ὑπάρχει ἡ κοτύλη, καίλωμα ἐν ᾧ εἰσέρχεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηριαίου δατοῦ, ἐν ᾧ ἡ ἐσω ἐπιφανεία αὐτῶν εἶνε κυρτή, πλατεία καὶ ἐμαλῇ. Τὸ Α. δ. ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ τριῶν δατῶν, τοῦ ἰδίου λαγονοῦ ἢ εἰλεακοῦ. κείμενον ἄνωθεν τῆς κοτύλης, πλατέος καὶ ἀποτελοῦντος τὸ πλάγιον τοίχωμα τῆς πυέλου, τοῦ ἰσχυακοῦ, κάτωθεν τῆς κοτ., καὶ τοῦ ἡβικοῦ, ἐπὶ τὰ ἐντὸς αὐτῆς, ἅτινα μόλις κατὰ τὴν ἥβην συνάπτονται εἰς ἓν. Τὸ ἰδίως λ. δ. λήγει πρὸς τὰ ἄνω εἰς παχὺ χεῖλος, ἀντιληπτὸν καλλίστα ἐπὶ τοῦ ἀνθρ. σώματος ἐκ τῶν πλαγίων κάτωθεν τοῦ θώρακος, οὕτως τὸ πρόσθεν παχὺ ἄκρον καλεῖται «πρόσθια ἄνω λαγόνιος ἰκανθα», ἐν ᾧ ὄλον τὸ ἄνω χεῖλος καλεῖται «λαγ. ἀκρολοφία». Ἐπὶ δὲ τοῦ ἰσχυακοῦ δατοῦ ἔξωθεν τῆς τριῆς εἶνε τὸ «ισχ. ὄγκωμα», ἀποτελοῦν δύο (ἓνα ἑκατέρωθεν) ἰσχυροὺς ὄγκους ἐφ' ὧν τὸ σῶμα ἐρείδεται τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον καὶ οὕτω δὲ εἰς ἀντιληπτὸ ἀπὸ τῆς ἔξωθεν. ἑκατέρωθεν τοῦ δακτυλίου. Τέλος τὰ ἡβικά δοτὰ εἰς λεπτότερα καὶ ἐν εἶδει τόξων προβαλλόμενα ἐκ τῶν πλαγίων συνεννοῦνται ἔμπροσ εἰς τὴν «ἡβ. σύμφυσην», ἀντιληπτὴν κάτωθεν τῆς κοιλίας, ἀκριβῶς ἀνωθεν τῶν ἔξω γεννητικῶν ὀργάνων, ὁπισθεν τῆς ὁποίας κεῖται ἐν τῇ πυέλῳ ἡ οὐροδόχος κύστις. [Α.Χ.]

Λαγονοδουδωνικά χωρία (Ἀνατομ.). Χῶραι τρίγωνοι, κείμεναι ἐν τοῖς πλαγίοις ἑκατέρωθεν τοῦ ὑπογαστρίου (βλ. Κοιλία), ἀφορίζονται ἑκατέρωθεν κατωθεν μὲν ὑπὸ τοῦ μηριαίου τόξου, ἐπὶ τὰ ἐντὸς δὲ ὑπὸ τοῦ ἔξω χεῖλους τοῦ ἁρθοῦ μυός, ἀνωθεν δὲ ὑπὸ γραμμῆς ἀγομένης ἐρίζοντις ἀπὸ τῆς πρόσθιας ἄνω λαγονοῦ ἀκάνθης (βλ. Λαγονία δοτὰ) ἐπὶ τὸν ὄρθον μῶν καὶ ἀπαρτιζόμεναι ὑπὸ διαφόρων σιβάδων, ὧν μεταξὺ κεῖται ὁ βουδωνικός πέρος. [Γ.Πθ.]

Λαγόποδον. Χωρ. Ζακύνθου του δήμ. 'Οπιταίδων απέχον 10' από Μαχηράδος. Κάτ. 568.

Λάγος. 1) Βρετανική άποιμία επί της 'Α- κτής των Δούλων της Δ' 'Αφρικής, πρὸς Δ της Δαχλομέης, έχουσα ἐμβ. 2768 τχμ. μετὰ 86559 κατ. (1887). 'Η πρωτεύουσα Λ. ἐπὶ ὁμωνύμου νήτου κειμένη ἔχει 37452 κατ., διατηρεῖ δὲ ἀκμαῖον εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον (ἐξάγεται κυρίως φοινίκαιιν). — 2) 'Οχυρωμένη πόλις τῆς πορτογαλ. ἐπαρχ. 'Αλ- γάρβε, ἐπὶ τῆς Ν παραλίας, περιβαλλομένη ὑπὸ ὁρεινῶν καὶ κήπων. 'Εχει 7279 κατ. καὶ θαλάσσιον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Λάγος Βλ. Πτολεμαῖοι.

Λαγουάτ ('Ελ.-'Αγουάτ). Πρωτεύουσα τῆς στρατιωτικῆς περιφερείας τῶν ἐν τῇ Σα- χάρα δάσεων ἐν τῇ γαλλ. ἐπαρχίᾳ 'Αλγερίᾳ, ἀπέχουσα 456 χμ. Ν ἀπὸ τοῦ 'Αλγερίου, κειμένη ἐν τῇ ὁμωνύμῳ δάσει καὶ περιβαλλο- μένῃ ὑπὸ δασῶν φοινίκων, ὧν ὁ καρπὸς ἐξά- γεται ἐν Λ εἰς μεγάλην ποσά. 'Εχει 4009 κατ. [Μ.Σ.]

Λαγουδάκια (Βοτ.). Κοινὴ ὀνομασία τοῦ Κυκλαμένου (βλ. λ.).

Λαγουδάρας (Γεώργιος). Ποιητὴς γεννηθεὶς τῇ 30 Μαΐου 1814 ἐν Ζακύνθῳ, ἐνθα ἀπέθανε τῇ 29 'Ιουλίου 1865. Διεκρίθη διὰ τὰς ἑλληνιστὶ καὶ ἰταλιστὶ ποιήσεις του, ὧν δημοφιλεστάτη εἶνε ἀνὰ τὴν 'Ελλάδα ἡ ἀρχομένη διὰ τοῦ:

ἀστραὴ σουτὸν ἡ πόσιν
αἰς τῇ ὀπίσθῃ καρδίᾳ κλ.,

ἐσφαλμένως δημοσιευμένη εἰς τὰς ἀνθολογί- ας ὡς ἔργον τοῦ Δ. Σολωμοῦ. [Σ.δὲ Β.]

Λαγουδρος ὁ ὡσεὶ δῆς (Βοτ.), *Lagun- rus ovatus* L. 'Αγρωστοειδὲς κοινὸν ἐν 'Ελ- λάδι (κοινῶς Γατάκια καὶ Λαγωνούρα), χρησίμουν εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνητῶν ἀν- θρακῶν. [Θ.Χ.]

Λαγουτ' τ' αὐτιά (τοῦ). Κοινὴ ὀνομα- σία τοῦ 'Ερμοδακτύλου ἥτοι τῆς 'Ιριδος τῆς κονδυλοριζοῦ (*Iris tuberosa* L.). [Θ.Χ.]

Λαγουτὰ γένεια (τοῦ). Κοινὴ ὀνο- μασία τοῦ Τραγοπώγωνος τοῦ πραιοφύλλου (Tragopogon porrifolius L.). [Θ.Χ.]

Λαγουτό (ἰταλ. luto, γερμ. Lunte, ἐκ τοῦ ἀραβ. ἄλ Οὐτ). 'Απρηχταίμενον ἔγ- χερσιν ὄργανον κατὰ τὸ φῶνημα ὁμοιον πρὸς τὴν κιθάραν. Τὸ ἥκειον αὐτοῦ ἦτο θολωτὸν μετὰ λαβῆς σχετικῶς μακράς, εἶγε δὲ 14 χορδὰς, ὧν αἱ μὲν β τῶν ὑψηλοτέρων τόνων ἐχρησίμευον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν τεμαχίων διὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐναλλαγῆς τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, αἱ δὲ λοιπαὶ 8 ἀρμο- ζόμεναι ἐξ ἀρχῆς συμφῶνως πρὸς ἕκαστον τεμάχιον ἔμενον ἀητικοὶ ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς

ἀποτελοῦντες τὴν ἁρμονίαν τῶν βαρέων αὐθόγων. Αἱ διὰ τὸ Λ. συνθέσεις ἐγράφοντο ὅλως διαφόρως ἢ αἱ τῶν ἄλλων ἔργων καὶ δὴ ἐπὶ διαγράμματος ἐξ γραμμῶν. 'Αλ- λοτε ἦτο κοινότατον εἰκαστικὸν ὄργανον, ἀπα- ραίτητον δὲ καὶ εἰς τὰς συναυλίας, ἐξέπεσε δὲ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΙ' αἰῶνος, ἰδίως διὰ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ κλειδοκυμβάλου. 'Η δὲ ἀρχὴ αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαι- ότητα. [Μ.Τ.]

Λαγράνζ (Joseph Louis Lagrange). Εἰς τῶν μεγίστων μαθηματικῶν, γενν. 1736 ἐν Τουρίνῳ ὅπου ἐπτεύσασε κατ' ἀρχὰς φι- λосоφίαν, ἀφιερῶθη δ' εἴτα εἰς τὰ μαθημα- τικά. Νεανίας ἔτι ὧν ἔλυσε τὸ ὑπὸ τοῦ Euler τεθὲν (σοπεριμετρικὸν πρόβλημα καὶ ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὸ περὶ τοῦ ἐξιώμα- τος τῆς ἐλαχίστης κινήσεως. Δεκαεναεστῆς διωρίσθη καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ πυροβολικοῦ ἐν Τουρίνῳ. 'Επιστρέψας ἐκ ταξιδίου εἰς Παρίσιον, ἔ- λαβε τὸ βραβεῖον τῆς 'Ακαδημίας τῶν 'Επι- στημῶν διὰ τὴν θεωρίαν τοῦ περὶ τῆς κινή- σεως τῶν στερεῶν τοῦ Διὸς, συγχρόνως δὲ ἐδημοσίευσεν τὰ πρῶτα στοιχεῖα ἄλλης θεω- ρίας τοῦ περὶ τοῦ πλανητικοῦ συστήμα- τος. 'Υπὸ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου κληθεὶς εἰς Βερολίνον (1766) ἐγένετο διάδοχος τοῦ Euler, θανόντος δὲ τοῦ Φρειδερίκου μετέβη εἰς Παρίσιον (1787), ὅπου κατέλαβε διαδό- ρον ὑψηλὰς θέσεις καὶ μεγάλων ἔτυχε τι- μῶν, γενόμενος καθηγητὴς τῆς Προτύπου καὶ τῆς Πελυτεχνικῆς Σχολῆς, μέλος τοῦ 'Ιν- στιτούτου, ὀνομασθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Ναπολέον- τος γερουσιαστὴς καὶ κόμης. 'Απέθανε δὲ τῇ 1813 καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Πα' θεῇ. Τὰ κυρι- ωτέρα ἔργα αὐτοῦ εἰναι Θεωρία τῶν ἀναλυτ. συναρτήσεων, περιέχουσα τὰς βάσεις τοῦ δι- αφορικῆς λογισμοῦ (1797), Πραγματεῖα περὶ τῆς λύσεως τῶν ἀριθμ. ἐξισώσεων παντὸς βαθμοῦ (1798), 'Αναλυτικὴ μαθηματικὴ (1788). 'Ἡ ἐπιμελεία τοῦ Σερρέ ἐγένετο 1866—76 καὶ ἔκδοσις τῶν ἔργων του εἰς 7 τόμους. [Εγ.]

Λαγυνοφόρος ἡ κ. ο. ν. ἡ (Βοτ.) *Lag- genaria vulgaris* Ser., *Cneorbila Lagena- ria* L. Φυτόν κολοκυθῶδες (κινῶς φλασχιά, γερμ. Flaschenkürbiss, γαλλ. Gourde ἢ Calabasse) συχνὰ κηπεύμενον, εὐ εἰ καρ- ποὶ ἔχουσι διάφορα σχήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λαγυνομορφῆ ἢ κορυμβοειδῇ, διὸ ἀπεξηραμένει χρησιμοποιοῦνται ὡς δοχεῖα ὕδατος ἢ εἰνευ, ὡς πυριτιδοθήκαι κτλ., τὸ πάλα δὲ καὶ ὡς σκύα (αἰτρικαί). [Θ.Χ.]

Λαγωκορασία (Βοτ.). Κοινὴ ὀνομα- σία τοῦ 'Ριθοῖου τοῦ ἀγριοσταφυλίου (*Ribes Uva uisaria* L.) ἐν τοῖς 'Ελληνικοῖς ὄ- ροις. [Θ.Χ.]

Λαγωκοιμηθία (Βοτ.). Κοινὴ ὀνο-

μασία Τευκρίου τοῦ πολιοῦ (Teucrium polium L.), ἔχοντος καὶ ἄλλα πολλά συνώνυμα παρὰ τῇ λαφ. [Θ.Χ.]

Λαγωὺς ἢ Λαγῶς. Τὸ πρότυπον γένος οἰκογενείας ζώων (Λαγοειδῶν) ἀνηκούσης εἰς τὰ Τρωατικὰ (βλ. λ.), εἰς ἣν καταλέγεται καὶ ὁ ὁμιστάτος τῷ Λ. κόνικλος, περιλαμβάνον ὑπὲρ τὰ 40 εἴδη, ἀπανταχοῦ, πλὴν τῆς Αὐστραλίας, διαδεδομένα. Τῶν ζώων τούτων οἱ ἀνω τομεῖς εἶναι ὑπερκαμμένοι κατὰ μήκος δι' αὐλακος, ὅπισθεν δ' αὐτῶν ὑπάρχει δεύτερον ζεύγος ὀδόντων, συνήθως μικροτέρων. Οἱ πρόσθιοι πόδες εἰσὶ βραχεῖς καὶ φέρουσι 5 δακτύλους, οἱ δὲ ὀπίσθιοι πολὺ μακρότεροι μετὰ 4 δακτύλων, ἕνεκα δὲ τούτου οἱ Λ. κάνουνσι μεγάλα πηδήματα καὶ ἀλλήιστα τρέχουσιν ἐπὶ ἀνωφερίας, ἐν ᾧ εἰς κατωφερίας κατακυλίσονται. Τὸ γνωστότατον εἶδος, Λ. δ. κ. τιν. δ.ς (Lepus timidus) ἦτο δειλὸς εὗρηται καθ' ὅλην τὴν Ν καὶ μέσην Εὐρώπην, ἔχει δὲ μέγεθος μεγάλης γαλῆς καὶ χρῶμα φαῖν ἢ ἐρυθρόφαιον, ὅτα δὲ σχεδὸν μακρότερα τῆς κεφαλῆς του, καὶ τρέφεται πρὸ πάντων μὲν ἐκ φύλλων φυτῶν, τὸν χειμῶνα ὁμιῶς καὶ ἐκ φλοιῶν. Ἡ μεγάλη δειλία του, ἥτις παροιμοιῶδες ἐγένετο, οὐδὲ στιγμὴν ἀφίνει αὐτὸν ἥσυχον· πασίγνωστος δὲ εἶναι καὶ ἡ μεγάλη ταχύτης του. Ἡ θήλεια τίκτει ἥδη ἀπὸ τοῦ πρώτου τῆς ἡλικίας τῆς ἑτοῦς τριῆς ἢ τετρακτίς τοῦ ἑτοῦς ἀνὰ 3—5, ἅτινα μετὰ 4 ἑβδομάδας καταλείπει εἰς τὴν τύχην των. Ὁ δὲ ἄρρην εἶναι βραχύτερος, ἔχει δὲ βραχύτερα τὰ ὦτα καὶ τὴν οὐράν, ἥτις ἀλ- λως καὶ ἐπὶ πάντων τῶν Λ. εἶναι λίαν βραχεῖα. Ὁ Λ. εὐκόλως θαμάζεται καὶ ἐθίζεται μάλιστα εἰς τινὰ παύνια, καίτοι δὲν διακρίνεται ἐπὶ νοημοσύνη. Θηρεύεται μετ' ἐπιμονῆς διὰ τὸ εὐγευστότατον καὶ εὐπεπτον κρέας του καὶ τὴν ἐξαιρετον διὰ μὴλωτὰς ὁρᾶν του. Ἐκ τῶν ἄλλων εἰδῶν σημειωτέρος Λ. ὁ τῶν Ἀλπεῶν (L. variabilis) ἐν τῇ Μέσῃ Εὐρώπῃ μόνον ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων ζῶν, ἐν δὲ τῇ Β καὶ εἰς τὰς πεδιάδας κατερχόμενος, ἔχων δὲ ὦτα βραχεῖα καὶ οὐράν ὀλοτελῶς λευκὴν. Κατὰ τὸν χειμῶνα γίνεται ὅλος λευκός, μόνον τὰ ἄκρα τῶν ὠτίων διατηρῶν μέλανα. [Φ.Ι.]

Λαγωὺς. Ἀστερισμὸς τοῦ Ν οὐρανοῦ περιλαμβάνων κατὰ τὸν Heis 45 ἀστέρας, ὧν δύο τρίτου μεγέθους καὶ οἱ λοιποὶ μικρότεροι, πολλοὶ δὲ διπλοί.

Λαγώπους (Βετ.). Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ Τριφύλλου τοῦ ἀρκαρίου (Trifolium arvense L.), φαρμακευτικοῦ κατὰ τὴν Διοσκορίδην, κοινὸν δ' ἐν γεωλόφοις. [Θ.Χ.]

Λαγωχεῖλος. Συγγὴ σχετικῶς συγγενῆς δυσμορφία τοῦ ἑτέρου συνήθως τῶν χελιδνῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ἀνθ. καθ' ἣν τοῦτο παρὰ τὸν ἑ-

τερον ἢ καὶ ἀμφοτέρους τοὺς κινδύνους φέρει σχισμὴν μᾶλλον ἢ ἦττον ἐκτεταμένην. Τοιαύτη σχισμὴ παρατηρεῖται ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τῆς σαρκώδους ὑπερίδας, μέγα φέρουσα πρὸς σκωμμά εἰς τὴν κατάποσιν, ὡς τὸ Λ. εἰς τὸν θηλασμόν, βραδύτερον δὲ καὶ εἰς τὴν λαλίαν. Τὸ Λ. διορθοῦται διὰ χειρουργίας, καθ' ἣν συρρίπτονται τὰ διεστώτα, ἀφ' οὗ δημιουργηθῶσιν ἑκατέρωθεν τραυματικαὶ ἐπιφάνειαι ἵνα ἐπέλθῃ ἡ συμπτῆσις· ὁ καταλλήλοτερος δὲ χρόνος πρὸς τὴν τοιαύτην χειρουργίαν εἶναι μεταξὺ τοῦ τρίτου καὶ πέμπτου μηνὸς ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου. [Σ.Μ.]

Λαγώψωμο (Βετ.). Κοινὴ ὀνομασία Πικριδίου τοῦ κοινοῦ (Picridium vulgare Desf.) καὶ ἄλλων τινῶν Κιχωριοειδῶν, ὧν ὁ χόρτος λαχανεύεται. [Θ.Χ.]

Λαδῆ. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀλαγονίας τῆς Μεσσηνίας, ἀπέχον 1 ὥρ. ΝΔ τῆς Σίτσας, μετὰ 505 κατοίκων.

Λάδακ. Ἄλλοτε ἰδιαιτέρα ἡγεμονία, νῦν δὲ περιφέρεια τοῦ ὑπὸ ἀγγλ. ἐπικυριαρχίαν διατελούντος καὶ εἰς τὴν ἐπαρχ. Πάνταπ ὑπαγομένου Κάσμιρ ἐν τῇ Ἀ Ἰνδία, μεταξὺ τῶν Ἰμαλαίων καὶ τοῦ Καρακόρυμ. ἔχει ἐμβ. 73 138 τεχμ. καὶ 20 21 κατ., εἴτινες εἶναι Τιβητιανοὶ καὶ Κάσμιριανοί, πρεσβεύοντες τὸν βουδδισμόν, διατηροῦντες δὲ τινὰ βιωμαχανίαν (μαλλίνων ὑφασμάτων) καὶ ἀκμαῖον ἐμπορίον μετακμιστικόν. Πρωτεύοντα εἶναι τὸ Λέ. [Μ.Σ.]

Λάδωνον (Βετ.). Ἀρχαία ὀνομασία ἑτέρου εἴδους Κίστου (βλ. λ.) τοῦ καλούμενου ὑπ' ἐνίων Ληδὸν» κατὰ τὸν Διοσκορίδην. Ἀναφέρεται δ' εἰς τὸν Κίστον (βλ. λ.) τὸν κρητικόν (Cistus Creticus L.), κοινότατον ἐν Ἑλλάδι. «Γίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ τὸ λεγόμενον Λάδανον· τὰ φύλλα γὰρ αὐτοῦ νεμόμεναι αἱ αἴγες καὶ οἱ τράγοι τὴν λιπαρίαν ἀναλαμβάνουσι τῇ πώγωνι γνωρίμως καὶ τοῖς μικροῖς προσπλαττομένην διὰ τὸ τυγχανεῖν ἰσώδη, ἣν ἀφαιρῶντες ὕλιζουσιν καὶ ἀποτίθενται ἀναπλάσσοντες μαγίδας· ἐνιοὶ δὲ καὶ σχοινία ἐπισύρουνσι τοῖς θάμνοις καὶ τὸ προσπλασθὲν αὐτοῖς λίπος ἀποδύσαντες ἀναπλάσσουσιν». Τὸ λίπος τοῦτο, ὅπως τὸ ὀνομάζει ὁ Διοσκορίδης, εἶναι εἶδος ἀρωματικοῦ ῥητινώδους κόμματος (Gummi Ladanum) ἄλλοτε φαρμακευτικοῦ, νῦν δ' εἰσέτι ἐν χρήσει ὡς θυμίαμα. Ὁ Τζουρνφέρ (Voyage au Levant) περιγράφει ἐν ἐκτάσει τὸν τρόπον τῆς ἐν Κρήτῃ συλλογῆς τοῦ Λ. καὶ ἀπεικονίζει εἶδος μαστιγίου ὅπερ μεταχειρίζοντο πρὸς τοῦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν. [Θ.Χ.]

Λαδικόν Χωρ. τοῦ δήμου Βόλλακος τῆς Μεσσηνίας κείμενον πρὸς Ἀ τῆς Ἀγουλινίτσας ὥρ. 1. 15' καὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἐσχὴν τοῦ Ἀλφειοῦ. Κατ. 445.

Λάδωγα λίμνη, ἡ μεγίστη τῆς Εὐρώπης, κειμένη ἐν τῇ ΒΔ Ῥωσσίᾳ μεταξὺ τῶν κυβερνητικῶν Πετρούπολεως, Όλόνετς καὶ τῆς Φιλανδέας. ἔχει μῆκος 210 χμ., μέσον πλάτος 110 χμ., καὶ ἐπιφάνειαν 18129 τχμ., μέσον βάθος 110 μ., μέγιστον δὲ 230—280. ἔχει δὲ πολλὰ ἀβαθῆ μέρη καὶ σκοπέλους, διὰ τὰ ὁποῖα ὡς καὶ διὰ τοὺς συχνοὺς ἀνεμοστρόβιλους ἡ ἐν αὐτῇ ναυτιλία εἶνε ἐπικίνδυνος. Ὅθεν πρὸς εὐκλείαν ταύτης κατασκευάσθη κατὰ μῆκος τῆς Νότιος τῆς λίμνης διώρυξ, ἡ τῆς Δ. καλουμένη. Ἡ λίμνη, ἥτις εἶνε πλούσια εἰς ἰχθῦς, ἔχει μόνον μίαν ἐκροήν, τὴν Νέβαν, ἐνῷ πολλοὶ ποταμοὶ καὶ ῥυάκες γίνονται εἰς αὐτήν, δι' ὧν συνδέεται ἐμμέσως μετὰ τῆς Κασπίας, ἐνῷ διὰ τῆς διώρυγος συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Λευκῆς Θάλασσης. [Μ.Σ.]

Λαδρόνχι ἡ Μαριάννα νῆσι καλεῖται συστάς νήτων ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἰσπανίαν, κειμένη δὲ Δ. τῶν Φιλιππινῶν, μεθ' ὧν ἔχει καὶ ὅμοια τὰ προϊόντα. Αἱ 15 αὐταὶ νῆσοι ἔχουσιν ἐμβ. 1140 τχμ., καὶ 10172 κατ. (1887) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἰσπανοὺς καὶ Μαλαικοὺς οἱ ἰθαγενεῖς, πολυάριθμοι ἀλλοτε καὶ κάτοχοι πολιτισμοῦ τινός, ἐν μαρτυροῦσιν οἱ τάφοι καὶ τὰ εἰσέπια οἰκοδομημάτων, σπεδὲν ἐξέλιπον νῦν συνεπέια τοῦ ὀρθόκιντου φανατισμοῦ τῶν Ἰσπανῶν καὶ λοιμοῦ. Ἐδρα τοῦ δικητοῦ εἶνε ἡ μικρὰ πόλις Ἀγάνια εἰς τὴν νῆσον Γουάμ. Ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1521 ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου, ὅστις ὠνόμασεν αὐτὰς Λαδρόνας ἥτοι ληστρικὰς (νῆτους), τῇ 1565 ἐκτρώθησαν Ἰσπανικαί, οἱ δὲ τῇ 1668 καταλαβόντες αὐτὰς Ἰσπανοὶ μετωνόμασαν αὐτὰς Μαριάννας ἀπὸ τῆς χήρας τοῦ Φιλίππου Δ' Μαρίας. [Μ.Σ.]

Λάδων (Μυθολ.) Ἐκατεντακέφαλος δράκων φυλάττων τοὺς κήπους τῶν Ἑσπερίδων, οὓς φέρουσιν ἡ Τυφάδος καὶ τῆς Κητώδης, φονευθεῖς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. [Σ.Τ.]

Λάδων. Βλ. Ῥουφίας.

Λαεννέκ (René Théophile Hyacinthe Laennec). Περιφημος ἰατρός Γάλλος, γενν. 1781 εἰς Κεμπέρ τῆς Βρετάνης, τὸ κατ' ἀρχὰς πρακτικὸς μαθὼν καὶ ἐξασκήσας χειρουργικὰς ἐργασίας, ὕστερον δὲ τελειοποιηθεὶς ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων, ὅπου ἐγένετο ἰατρός εἰς τὰ νοσοκομεία Βιζόν καὶ Νέκκερ. Ἐνταῦθα συνέλεξε διὰ μέσον τοῦ ὅπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέντος στήθους κοπίου τὴν ὕλην διὰ τὸ περιφρῆμον ἔργον του περὶ τῆς ἀκροάσεως ἥτοι τῆς διαγνώσεως τῶν νοσημάτων τῶν πνευμόνων καὶ τῆς καρδίας (α' ἐκδ. εἰς 2 τ. 1819). Τῇ 1822 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας καὶ εἶτα ἐν τῇ ἱατρ. κλινικῇ. Διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῆς ἀκροάσεως συνεπλήρωσε τὴν τῆς ἐπιτροπείας (ὑπὸ Δουενδρουγκέρ), δημοσιουργήσας οὕτω νέαν ὁδὸν εἰς τὴν διαγνώ-

στικὴν. Ἀπέθανε δὲ ὁ Λ. τῇ 1826 ἐν Κερνυ-σρνέκ τῆς Βρετάνης ἐκ φθίσεως. [Β.Ε.]

Λαέρτης. Γιὸς Ἀρκείτου καὶ Χαλκομεδέουτς, σύζυγος Ἀντικλείας, πατὴρ δὲ Ὀδυσσεύς τοῦ ὁμηρικοῦ βασιλείως Ἰθάκης. ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θῆραν τοῦ Καλχηδόνιου κάπρου καὶ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν. Φθάσας εἰς μεγάλην ἡλικίαν, εἶδεν ἀκόμη ἐπανερχόμενον εἰς Ἰθάκην τὸν υἱὸν τευ Ὀδυσσεύα. [Σ.Τ.]

Λαζαράδες Χωρ. τῆς Μακεδονίας, 4 ὥρ. ἀπὸ Διακάτας κείμενον καὶ ἔχον 200 κατ. χριστ., 2 ἐκκλησίας καὶ σχολεῖον ὀρθόρηνιον. [Ν.Σ.]

Λαζαράτες. Κώμη τῆς Ἠπείρου κειμένη 4 1/2 ὥρας ἀπὸ Δελβίνου καὶ 1 1/2 ἀπὸ Σοπίου, μετὰ 400 οἰκογενειῶν τσερκαλβανικῶν. Θεωρεῖται μᾶλλον προσάτειον τοῦ Ἀργυροκάστρου.

Λαζαρίνα. Χωρ. τοῦ δήμ. Γόμφων τῆς Καρδίτης μετὰ 704 κατοίκων, κείμενον 45' ἀπὸ Μουζακί.

Λαζάρ Μπούγα. Χωρ. τοῦ δήμου Σκοτούσης τῆς ἐπαρχ. Δομοκού καὶ Φαρσάλων ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ τοῦ Ὁθωμανικοῦ Δουδατάν, μετὰ 277 κατοίκων.

Λαζαρόπολε. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον περίπου 7 1/2 ὥρ. ἀπὸ Κριτσέβου καὶ ἔχον 200 οἰκογ. χριστ. [Ν.Σ.]

Λάζαρος Ὄνομα ἐν τῇ Ν. Διαθήκῃ ἀναφερόμενον, ὃν δὲ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ Ἑλεάζαρ. Φέρουσι δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο δύο ἀνδρες ἐν τῇ Γραφῇ, ὃ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τοῦ τάφου ἀναστῆθεὶς ἀδελφὸς τῶν ἐκ Ἰνθανίας Μαρίας καὶ Μάρθας (Ἰω. ΙΔ', 1. Β', 11) καὶ ὁ πτωχὸς λεπρὸς ὅστις ἐν τῇ βίῳ ταλαιπωρηθεὶς ἀπῆλθε μετὰ θάνατον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἀδραμί. Τοῦτον ἡ ῥωμ. ἐκκλησία κατέστησε προστάτην τῶν ἀσθενῶν καὶ ἰθιῶς τῶν λεπρῶν καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθησαν κατὰ τὴν Μεσαιῶνα Λαζαρέτια τὰ θεραπευτήρια, καὶ ἰθιῶς τὰ λεπροκομεία.

Λαζάρου τάγμα. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἰδρύθησαν ἐν τῇ Δύσει δύο ἱποποικὰ τάγματα, τὸ μὲν ἐν Παλαισίνῃ συγχρόνως μετὰ τοῦ τῶν Ἰωαννιτῶν, μεταφουτευθὲν ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ Ζ' τῇ 1154 εἰς Γαλλίαν, ἐκλιπὲν δὲ κατὰ τὴν Ἐπαναστάτην, τὸ δὲ ἕτερον ὡς τάγμα τοῦ ἁγ. Μαυρικίου καὶ Α. ἐν Ἰταλίᾳ 1434 ὑπὸ τοῦ δυνάεως Ἀμαδέου Ζ' τῆς Σαβοΐας, ἐπανεκλημμένως ἀνακαινισθὲν, ἔχον δὲ 5 τάξεις. [Βγ.]

Λαζιστάν καλεῖται χώρα τῆς Μ. Ἀσίας ἐπὶ τῆς ΝΑ γωνίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἥς μέρος (Βατούμ κλ.) παρεχωρήθη τῇ 1878 εἰς τὴν Ῥωσσίαν τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀνήκει εἰς τὴν τοπαρχίαν Τραπεζοῦντος τῆς Ἀσιας. Τουρκίας. Εἶναι δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον

δρεινή και μόνον εις τὰ πέρατα τῶν κοιλάδων διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ποταμῶν ἐσχηματίσθησαν προσχώσεις εὐφορώταται, ἀλλὰ καὶ ἐλώδεις καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ ὑγιεῖναι· καλλιεργεῦνται δ' ἐνταῦθα ὄρυζα, δροσίστος, ὄσπρια κλ., ἀκμάζει δὲ καὶ ἡ μελισσοτροφία. Τὰ ὄρη καλύπτονται ὑπὸ φυλλοβέλων δένδρων παρεχόντων ἐξαιρετικὸν ξυλείαν. Οἱ κάτοικοι, Λαζοί, ἀποδεικνύουσι τὴν συγγένειαν αὐτῶν μετὰ τῶν πρὸς τὸν Καύκασον κατοικούντων λαῶν ὁλιγώτερον διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ προσώπου ἢ διὰ τῆς γλώσσης, οὗτης διαλέκτου τῆς ἰβηρικῆς οἰκογενείας, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ἡ τῶν Γεωργιανῶν. Εἶναι δὲ ἐμπαθεῖς καὶ ληστρικοί, διατηρήσαντες καὶ τὸ ἔθιμον τῆς ἐκδικήσεως. Θεωροῦνται ὡς ἀπόγονοι τῶν Κόλχων, ἀναφαίνονται δὲ ἤδη παρ' ὀργαίοις ὑπὸ τὸ ἔντα Λαζῶν ἐπὶ Μυζαντινῶν οἱ Δ τοῦ πλωτοῦ Τσαρούχ ἦσαν ὑπήκοοι τῆς Γεωργίας, ἐνῶ οἱ Δ αὐτοῦ ἀνῆκον μέχρι τοῦ 1204 εἰς τὸ θέμα Χαλδείας, ἔκτοτε δὲ μέχρι τοῦ 1461 εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζούντος. Ἡ τουρκικὴ διοίκησις Λ. περιλαμβάνει τὰς 3 ἐπαρχίας *Δέζαρε, Λιθιανὰ καὶ *Ατῆνα, πρωτεύουσαν ἔχουσα τὴν νῦν *Ατῆνα (τὸ πάλαι *Αθήνας) καλυμμένην πᾶσιν, μετὰ 2500 κατ. [M.X.]

Λαζουλίθος, οὕτω κληθεῖς διὰ τὴν πρὸς τὸν λοζουρίτην ἐμειότητά του. Ὀρυκτὸν εἰς μάζας ἢ κρυστάλλους τοῦ προκλινεῖς συστήματος εὐρισκόμενον, διαφώτιστον, κυανοῦν ἢ σφαιρόχρουν, ἔχον εἶδ. βάρος 3—3.12, σκληρότητα 5—6, σπινθηροῦν διὰ τοῦ καμινεωτῆρος αὐτοῦ, ἀδιαλύτον εἰς τὰ ἔξω. Εἶνε ἑνωαῖς φωσφορικῷ ὀξέος, ὀξειδίου τοῦ ὀργιλίτιου καὶ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου περιέχοντα καὶ ὕδωρ, ἐνίοτε δὲ καὶ μαγγάνιον, εὐρίσκονται δὲ ἐν Αὐστρίᾳ, *Ελβετίᾳ, καὶ Βρασίλειᾳ. [A.K.]

Λαζουρίτης. Ὀρυκτὸν συνήθως κατὰ κοκκώδεις μάζας εὐρισκόμενον, σπανίως δὲ εἰς κρυστάλλους τοῦ κανονικοῦ συστήματος. *Έχει σκληρότητα 5.5, εἶδ. βάρος 2.3—2.42, σφαιρὴ ὁαλώδη λάμψιν, εἶνε δὲ κυανοῦς, σφαιρόχρους ἢ μελανοκύανος καὶ συνίσταται ἐκ πυριτικῷ ὀξέος, ὀξειδίου τοῦ ὀργιλίτιου, θειικοῦ ὀξέος, νάτρου καὶ κάλιου, ἐλίου ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, βείου καὶ ὕδατος. Εὐρίσκεται ἐν Σιθρίᾳ, Μικρᾷ Βουχαρίᾳ, Ἰνδία καλ., χρησιμοποιοῦται δὲ εἰς κατασκευὴν δακτυλιδίων, περπῶν, σταυρῶν κλπ. Οἱ ὄρυκαὶ ἐκάλουν αὐτὸν σάπρον. [A.K.]

Λαθοῦρι. Βλ. Λάθυρος.

Λαθύρις (Bot.). *Αργαία ὀνυμασία τοῦ Εὐφορβίου τῆς Λαθορίδος (Euphorbia Lathyris L.), αὐτοῦ ἐπετείου δηλητηρίου τῆς Εὐρώπης, σπανίου ἐν *Ελλάδι. *Αλλοτε καὶ νῦν δ' ἐνίκαυ φαρμακευτικὴ ὡς καθαρτικὴ, ἰδίως τὰ σπέρματα αὐτῆς. [Θ.X.]

Λάθυρος (Bot.) Lathyrus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κολοκασθῶν. Ὁ Λ. ὁ σάπρος (L. sativus L., Λάθυρος τοῦ Θεοφράστου, κοινῶς Λαθοῦρι ἢ Λαθύρι) καὶ Λ. ὁ ἐρεθισθῶς (L. Cicora L. κοιν. *Αράκη ἐν Διγ'νῃ) καλλιεργεῦνται ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ χάριν τῶν σπαιρωδῶν σπερμάτων, ὧν ἡ χρῆσις ὅμως βλάπτει εἰς τὴν ὑγίαν. Ὁ χόρτος αὐτῶν εὐχρηστος διὰ χιλὴν τῶν κτηνῶν. Διάφορα εἶδη Λ. κηπεύονται διὰ κόσμον, ἰδίως Λ. ὁ εὐώδης (L. odoratus L. κοιν. Μοσχόπι(ζ)ελος), οὗ τὰ ἀνθὰ εὐώδη. [Θ.X.]

Λαζάρδ (Sir *Ερρίκος Layard). *Αγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἀριανολόγος, γεννηθεὶς ἐν Παρίσι τοῦ 1817. Σπουδάζας τὴν νομικὴν ἐστράτη νεώτατος εἰς μακρὰ ταξείδια ἀπὸ τὴν ἀνατολήν, ἐνθα ἐσπούδασε καλῶς τὴν βραβιχὴν καὶ τὴν περσικὴν γλῶσσαν· ἐνεργήσας ἀνασκαφὰς ἐν Νινευί καὶ Βαβυλῶνι ὑπῆρξεν εὐτυχέστατος ἀνασκάψας τέσσαρα ἀνάκτορα, ἐν εἰς καὶ τὸ περίφημον τοῦ Σαρδαναπάλου καὶ κοσμήσας τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον διὰ μεγαλοπρεπῶν ἀσσυριακῶν μαρτύρων. Τὰ περὶ Νινευὶ καὶ Βαβυλῶνος συγγράμματα τοῦ ἔτυχον ἐξαιρετικῆς ὑποδοχῆς κατὰ χιλιάδας κυκλοφορήσαντα. Ἐπανελθὼν εἰς *Αγγλίαν ἐδόθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἐκλογεῖς τῷ 1852 βουλευτῆς διορίσθη μετ' οὐ πολὺ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐν τῷ φιλελευθέρῳ ὑπουργείῳ *Ρώσσελ· ἀνέκαθεν φιλότουρκος καὶ ἐχθρὸς τῆς *Ρωσσίας συνετέλεσε καὶ οὗτος εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς πολιτικῆς ἥτις προκάλεσε τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, παρέστη δ' εἰς τὴν μάχην τῆς *Αλμας, ὡς καὶ πρὸ τῆς Σιδασστυπύλειος, κατήγγειλε δ' ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων ἐπὶ ἀνικανότητι καὶ καταχρηστικῇ τὴν ἀγγλικὴν ἐπιμελητέαν. Τῷ 1857 μετέβη εἰς Ἰνδία ὅπως σπουδάσῃ τὰς θρησκείας τῆς ἐξέγερσεως τῶν Σιπαίων. Τῷ 1861 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ὑπὸ τὸν Πάλμεστον μέχρι τοῦ 1866, τῷ 1868 ὑπουργὸς τῶν δημοσίων ἔργων ὑπὸ τὸν Γλάδστονα καὶ τῷ 1869 πρεσβευτῆς εἰς Μαδρίτην. Τῷ 1877 ἐπέμειθη πρεσβευτῆς εἰς Κ/πλιν ἐνθα εἶπερ ποτὲ διετράνωσε τὰ φιλοτουρκικά του ἀσθήματα, ἀναλαβὼν αὐτόχρημα τὴν προστασίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους· μὴ δυνάμενος ὅμως νὰ ματαίωσῃ τὴν συνθήκην τοῦ ἁγίου Στεφάνου, κατώρθωσεν οὐχ ἥττον ν' ἀπαλλίσῃ μέρος τῶν σκύλων τῇ *Αγγλίᾳ διὰ τῆς Κυπριακῆς συμβάσεως. *Αποσυρθεὶς ἔκτοτε τῆς πολιτικῆς ἔζη ἐν *Ενέτιᾳ ἀσχολούμενος εἰς καλλιτεχνικὰς μελέτας, ἀπεβίωσε δ' ἐν Λονδίνῳ τὸν Ἰούλιον 1894.

Λαϊβάτ (Laibach, ἱταλ. Lubiana, σλοβεν. Ljubljana). Πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου Κραίνης τῆς Αὐστρίας, καίμενη ἐν ἐκτεταμένῃ πεδιάδι περιβαλλομένη ὑπὸ ὕψηλων κορυφῶν τῶν *Αλπεων καὶ διαρρεαμένη ὑπὸ

τοῦ Λάιβαχ ποτ., ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν Σάβαν. Ἔχει 30 505 κατ., εἶνε δὲ ἀριστὰ καλῶς ἐκτιμῆναι μετὰ εὐρείων πλάτειων, ὥραιας μητροπέλειος τοῦ ἀγ. Νικολάου καὶ ναοῦ τοῦ ἀγ. Ἰακώβου ἀνεκοσμημένου διὰ λαμπρῶν ἔργων τῆς γλυπτικῆς, διαφόρων μεγάρων ἀριστοκρατῶν κλ. Εἶνε ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου, πολλῶν ἑταιριῶν, ἔχει δὲ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρυματα καὶ τινὰ βιομηχανίαν. Ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου τῷ 34 π. Χ. ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ulmum*. Κυρίως ἐγένετο γνωστὴ ἐκ τοῦ ἐνταῦθα συνεδρίου τοῦ 1821, εἰς ὃ συνήλθαν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας, ὁ βασιλεὺς τῶν Δοὐβρινίων καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Μοδένης, πρὸς δὲ πληρεξούσιοι ὑπουργοὶ τῶν πλείστων ἀλλων κρατῶν, καὶ τὸ ὅποιον καθιέρωσε τὸ δικαίωμα τῆς ἐνόπλου ἐπεμβάσεως εἰς τὰς ἐσωτερικὰς υποθέσεις γείτονος κράτους κλυδωνιζομένου ὑπὸ ἐμφυλίων σπαργμῶν. [Μ.Σ.]

Λάιβνιτς (Gottfried Wilhelm *berw-nos* Leibniz). Μέγας φιλόσοφος Γερμανός, γενν. 1646 ἐν Λιψία, υἱὸς καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς. Ἐσπούδασε νομικὴν καὶ φιλοσοφίαν ἐν Λιψία καὶ Γένη καὶ τοι ἀδημοσίευσεν ὡς φοιτητῆς ἡδὴ διατριβάς τινας πιστοποιούσας τὴν μεγάλην εὐθυκρισίαν του, οἱ ἐν τῇ πατρίδι του καθηγηταὶ ἠρνήθησαν αὐτῷ ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἡλικίας του τὸ δίπλωμα, διὸ ἐξεπατρίσθη καὶ ἔλθε τοῦτο ἐν Ἀλτδόρφ τῷ 1666. Σχετισθεὶς μετὰ τοῦ βερόνου Βέυνεβουργ, ὑπάρξαντος ὑπουργοῦ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς Μαγεντίας, μετέβη μετ' αὐτοῦ εἰς Φραγκφούρτην καὶ Μαγεντίαν ὅπου ἐνησχολήθη διαφοροτρόπως εἰς ἐπιστημονικὰ καὶ πολιτεολογικὰ ἔργα. Καίπερ διαμαρτυρούμενος ὧν, ἐγένετο σύμβουλος τοῦ ἀνωτάτου τοῦ ἐκλεκτοῦ δικαστηρίου, συνάδουσε δὲ ὑπερὸν τὸν νέον Βέυνεβουργ εἰς Παρισίους καὶ ἐπισκέφθη καὶ τὸ Λονδίον. Διὰ τῶν φιλικῶν του σχέσεων μετὰ τῶν μεγάλων μαθηματικῶν καὶ ἀστρονόμων ὠδηγήθη εἰς μαθηματικὰς μελέτας, ὧν πόρισμα ἦτο ἡ ἀνακάλυψις τοῦ «διαφορικοῦ λογισμοῦ». Ἀποποιήθεις πρῶτασιν τινὰ ἐκ μέρους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἡ ὁποία θὰ τὸν ἠνάγκασεν νὰ γίνῃ καθολικός, μετὰ τινὰ κερδὸν διωρίσθη βιβλιοφύλαξ καὶ σύμβουλος τοῦ δευτέρου τοῦ Ἀννόβερ (1676). Ἐν Ἀννόβερ κατέγινεν εἰς πολυειδῆ ἐργασίαν. Συνέλεξε, διαταχθεὶς νὰ συγγράφῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ Βρουνσβικικοῦ οἴκου, τὴν σχετικὴν ὕλην ταξιδεύσας εἰς Βιέννην καὶ Ἰταλίαν, ἐξέδωκε δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν Διπλωματικὸν νόμον τοῦ διεθνούς δικαίου (2 τ. 1693—1700)· ἐποίησεν ἐτυμολογικὰς μελέτας, ἔδωκε τῷ 1701 ἐν Βερολίνῳ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ἥς ἐγένετο ὁ πρῶτος πρόεδρος, καὶ πολλαχοῦ δὲ προσεπάθησε νὰ ἱδρῇ τοιαύ-

τας, εἰργάθη ὑπὲρ ἐνώσεως τῆς καθολικῆς καὶ τῆς διαμαρτυρομένης ἐκκλησίας (συγγράφας καὶ σχετικὸν ἔργον Θεολογικὸν σύστημα) κλ. κλ. Ἡ δόξα τοῦ ἀνδρός διετέθη τοσούτον ὥστε πανταχόθεν ἔλαβεν ἀποδείξεις μεγίστης ἐκτιμῆσεως, τίτλους καὶ ἐπιχορηγήματα ἐκ μέρους τῶν ἡγεμόνων. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του περιήλθεν εἰς ἔριδα μετὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Νεύτωνος περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς ἀνακάλυψεως τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1716 ἐν Ἀννόβερ. Ἡ πολυσχيزὴ ἀσχολία τοῦ Λ. εἶνε αἷτια τοῦ ὅτι οὐδὲν τῶν ἔργων του ἀνταποκρίνεται κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν τελειότητα πρὸς τὸ μέγεθος τῆς διανοίας του. Τὰ πλείστα ἐπιστημονικὰ συγγράμματά του, κυρίως τὰ μαθηματικὰ καὶ φιλοσοφικά, εἶναι πραγματεία διεσκόρπισμένα εἰς περιοδικὰ περὶ πολλῶν δὲ ζητημάτων πραγματεύεται ἐν τῇ ἀπεραντῇ ἀλληλογραφίᾳ του. Μεταξὺ τῶν φιλοσοφικῶν ἔργων τὰ μεγαλύτερα εἶναι: Δοκίμιον Θεοδικίας (βλ. λ.) περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ κακοῦ (2 τ. 1710) καὶ Νέον δοκίμιον περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς (ὅπερ μόλις μετὰ 50 ἔτη ἐξεδόθη ἐν ἀτελεῖ συλλογῇ τῶν ἔργων τοῦ Λ.). Ἐκδόσεις δὲ ὄλων τῶν συγγραμμάτων του (ὧν ἄλλα εἶναι εἰς λατινικὴν, ἄλλα εἰς γερμανικὴν καὶ ἄλλα εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν) ἐπεχειρήσαν ὁ Πέρτς (1843—90) καὶ ὁ Κλάππ (1862—84).

Ὁ Λ. ὑπῆρξεν ὁ μετὰ τὸν Ἀριστοτέλην μεγαλύτερος πολυίστωρ· λυπηρὸν δ' εἶνε ὅτι τὸ πολυάγχιον τοῦ ἀνδρός δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ συστηματοποιήτῃ τὰς φιλοσοφικὰς ἰδέας του, αἵτινες εὐρήνται ἐκτεθειμέναι εἰς ἐλάσσονα ἔργα, εἰς ἐπιστολὰς κτλ. Ἡ βῆσιν τῆς φιλοσοφίας του τίθησι τὴν ἐννοιαν τῆς οὐσίας, ἣν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Σπινόζαν, ἀντιλαμβάνεται ὁ Λ. ὡς ἐνεργὸν δύναμιν· κατ' αὐτὸν ὅρα ἐκάστη οὐσία εἶνε δύναμις ἐνεργοῦσα ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ὅτι ἐν ἐκάστη οὐσίᾳ παράγεται ὁφείλεται εἰς αὐτὴν ἀποκλειστικῶς. Τὰς καθ' ἑκτὰς οὐσίας ὁρίσας οὐσίας ἐκάλεσεν ὁ Λ. *μονάδας*, παραδεχόμενος ὅτι ὑπάρχει ἐν τῇ κόσμῳ πλῆθος τοιούτων μονάδων, ὧν ἐκάστη ἐνεργεῖ ἀφ' ἑαυτῆς χωρὶς ὑπ' οὐδεμίαν ἐξωτερικὴν αἰτίαν νὰ ἐπηρεάζεται. Πᾶσαι αἱ μον. αὗται διαφέρουσιν ἀλλήλων ποιοτικῶς, εἰσὶ δὲ ἀδικάρετα (μεταφυσικά) σημεῖα· ἐπειδὴ δὲ τοιαῦτα μεταφυσικά σημεῖα ὁσαυδῆποτε καὶ ἂν ἀλλήλοις ἐπιπροσέθωσι δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν οὐσίαν ἔχουσαν ἑκαστὴν ἐν χώρῳ, παραδέχεται οὕτως ὁ Λ. ὅτι ἡ ἐν χώρῳ ἔκτασις τῶν πραγμάτων δὲν εἶναι πραγματικόν, ἀλλ' ἀριστὸς τις ὑπόκειμενικὸν παράστασις. Αἱ μον. εἶναι ὄντα ὥντα καὶ ἐμψύχα, οὐδέποτε θνήσκοντα, ἐκάστη καθ' ἑαυ-

τὴν εἰς μικρόκοσμος, κέντρον καὶ κάτοπτρον τοῦ συμπαντος. Παν ἐν τῷ κόσμῳ πρᾶγμα εἶνε ἄθροισμα πολλῶν μιν. καὶ τὸ σύνολον πασῶν ἀποτελεῖ τὸ Σύμπαν. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα π. γ. δὲν εἶνε μία ζῶσα οὐσία ἀλλ' ἄθροισμα συμπληθῶν μονάδων, ὧν ἐκάστη ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν ἔχει ζωὴν καὶ ἐνεργεῖαν ἰδίαν. "Ἦνα ἐξηγήσῃ δὲ τὴν μεθ' ἑλθὴν τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ αὐτοῦσταν τῶν μιν. παρατηρουμένην ἐν ἐκάστῳ ὄντι καὶ ἐν τῷ Συμπαντι ἁρμονίαν, παραδίδεται ὁ Λ. ὅτι ὁ Θεὸς οὕτως ἐποίησε τὰ πράγματα ὥστε ἐκάστη μὲν μονὰς νὰ ἐνεργῇ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων, τὸ σύνολον ὅμως τῶν ἐνεργειῶν πασῶν τῶν Μ. νὰ ἀποτελῇ τὴν παρατηρουμένην ταύτην ἁρμονίαν· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ περὶ τῆς προκαθοστηκυίας ἁρμονίας θεωρία τοῦ Λ. Τὴν τοιαύτην δὲ ἁρμονίαν ἐπικαλεῖται καὶ ἐν τῇ ἐρικυρίᾳ τῆς μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος σχέσεως· ἐκάτερον τῶν οὗσ' αὐτῶν στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου ἔχει κατὰ τὰ ἀνω αὐτοῦσταν δρασιν, εἰσὶν ἀρα ταῦτα ἐντελῶς ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα καὶ ἡ ψυχὴ ἀρα οὐδαμῶς δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ σώματος· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ διαγυγνόμεναι τοιαύτη τις ἁρμονία μεταξὺ τῶν κατ' ἰδίαν ἐνεργειῶν ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ σώματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ψυχῆς ὥστε καθ' ἑν π. γ. στιγμὴν ἡ ψυχὴ διανοεῖται κινήσιν τῆς χειρὸς, κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν καὶ ἡ χεὶρ κινεῖται· δύναμις τῆς ἐνεργείας τῶν ἰδίων ἑαυτῆς μονάδων καὶ ἔχει ὑπεύκομα εἰς τὸ ψυχικὸν διανόημα. "Ἦ οὕτω προκαθοστηκυία ἁρμονία εἶνε ἀπόλυτος καὶ ἐντελής καὶ ὁ Λ. ἐγένετο ἰδρυτής τῆς περὶ τοῦ «ἁριστοῦ κόσμου» διδασκαλίας, καθ' ἣν ὁ κόσμος ἐστὶν ἁριστος καὶ ἀδύνατον ἦτο νὰ γείνη καλλίτερος ἢ ὅ,τι εἶνε, διότι ὁ Θεὸς καὶ ἐγένετο καὶ ἔδυνατο καὶ ἐβούλετο, ὡς πάντοτε καὶ παντοδύναμος καὶ πανάγαθος, νὰ τὸν καταστήσῃ ἅριστον. Τὴν δὲ ὑπαρξίν τοῦ κακοῦ πολυειδῶς πειράται νὰ δικαιολογήσῃ ὁ Λ. Καὶ τὸ μὲν «μεταρυσκόν» κακὸν ἦτο· τὴν ἀτέλειαν καὶ τὴν πεπερασμένον τῶν ὄντων θεωρεῖ ὡς ἀναγκαῖον, ἀναπόσπαστον κατηγόρημα παντός ὅ,τι ὄν· ἄλλου ἐξηγουμένη τὸ δὲ «φυσικόν» κακὸν (τὸ ἀλγος π. γ.) πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς παρεῖχον ὡς μέσον, ποιῆς π. γ. ἡ βελτιώσεως κτλ. "Ὡς πρὸς τὸ «ἡθικόν» δὲ κακόν, τοῦτο μὲν βεβαίως ὁ Θεὸς δὲν ἡθέλησε, λέγει ὁ Λ., ἀλλ' ἀνέχεται, ὡς «ἄρον, σὺ οὐκ ἄνεις», διότι ἄνευ κακοῦ δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία, καὶ ἄνευ ἐλευθερίας δὲν ὑπάρχει ἀρετή. "Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἐν γένει οὐδαμῶς διαταράττει τὴν ἁρμονίαν τοῦ Συμπαντος. Τέλος ὡς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην γνώσιν παραδίδεται ὁ Λ. ὅτι· πᾶσαι αἱ σκέψεις εἰσὶ κυρίως ἑμρύνονται εἰς τὸν ἀνθρώπον, δὲν ἔρχονται ἀπὸ τοῦ

Θεοῦ εἰς τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ παράγονται ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἐξ ἑαυτοῦ, ἀφ' οὗ, κατὰ τὰς γενικὰς τῆς μοναδολογίας ἀρχάς, οὐδεμία ἐπίδρασις δύναται νὰ τελεσθῇ ἐξωθεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος. [B.A.]

Λαϊγότερο (Lancaster ἢ Lancashire). Μία τῶν βορείων κομητειῶν τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς ἰρλανδικῆς θαλάσσης, ἔχουσα ἐμβ. 4899 γμ. καὶ 3 926 798 κατ. (1891), μετὰ μεγίστων καὶ ἀνεξαντλήτων λιθόκθρακων· χείων (ὧν τὸ ἐτήσιον ποσὸν ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκατομ. τόννων), διὸ καὶ ἡ χώρα ἐγένετο κέντρον σημαντικωτάτης βιομηχανίας, μαλλίου, σιδήρου καὶ μηχανίων. "Ἦ βιομηχανικωτάτη αὐτῆς πόλις εἶνε τὸ Μάντσεστερ, πρωτεύουσα δὲ ἡ ἑμῶνμος πόλις Λ. [M.S.]

Λαϊγότερο (Lancaster). 1) Πρωτεύουσα τῆς ἑμῶνμος κομητείας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Λονδ. καὶ τῆς διόρυχας τοῦ Λ. (μῆκος 165 γμ.). "Ἔχει 31 038 κατ. (1891), βιομηχανίαν βάρβακος καὶ μετάξης καὶ ἐμπορίον παράκτιον. Εἶνε δὲ καὶ πρωτεύουσα τοῦ θουκάτου Λ., ὅπερ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀνῆκεν εἰς νεώτερον κλάδον τοῦ οἴκου τῶν Πλανταγενετῶν. Καίτοι δὲ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1461 τὸ δουκάτον κατηργήθη, τῆς χώρας συνενωθεῖσας μετὰ τῆς Ἀγγλίας, παρέμεινε ὅμως μέχρι τοῦ νῦν ὁ τίτλος «Γραμματέως τοῦ δουκάτου Λ.», ὃν φέρει ἐν τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπουργείου.

2) Πόλις τῆς Πενσυλβανίας (ἐν τῇ Βορείᾳ Αμερ. Συμπολίτῃ), διατελέσασα ἀλλοτε καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς. "Ἔχει 32 011 κατ., σπουδαίαν δὲ βιομηχανίαν (κυρίως ἀτμαμαξῶν). [M.S.]

Λαϊγότερο (Joseph Lancaster). Εἷς τῶν ἐφευρετῶν τῆς ἀλλήλοδιδασκατικῆς μεθόδου (βλ. λ.), γενν. 1771 ἐν Λονδίνῳ. "Ἰδρυσε κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τῷ 1798 ἐν Λονδίνῳ σχολεῖον, 1805 πρότυπον σχολὴν, πρὸς δὲ ἐταίριαν φιλεκαθιδευτικὴν, ἀλλ' ἀποτυχὼν οἰκονομικῶς ἀπῆλθεν εἰς Ἀμερικὴν (Κολομβίαν, Καναδὰν κτλ), ἀπέθανε δὲ τῷ 1838 ἐν Νέᾳ Ὠρκῇ [M.F.]

Λάϊδενφροστ (Joh. Leidenfrost). Γερμανὸς λατρός, γενν. 1715 ἐν Ροσπερβίνδῳ τῆς κομ. Στόλδεργ, σπουδᾶς ἐν Γίπσιν, Λυβία καὶ Ἀλλῃ καὶ τῷ 1743 γενόμενος καθηγητὴς πανεπιστημίου Δυδούργ, ὅπου ἀπέθ. 1794. "Ἐγραψε (λατίν.) Περὶ ἐπιστήμων τινῶν τοῦ κοινοῦ ὕδατος καὶ Πραγματείας φυσικοχημικῆς "Υπὸ τὸ ὄνομα «φαινόμενον τοῦ Λ.» εἶνε γνωστὸν τὸ ὅτι αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ ὕδατος ἔργῳ του τὸ πρῶτον περιγραφέν φαινόμενον, ὅτι ἐὰν δάκρυον ὕδατος (ἢ ἄλλο ἐξαιρετικῶς ῥυτινὸν) σταλαζῶμεν ἐπὶ πεπυρακτωμένῳ μετάλλῳ, ἀντὶ νὰ ἀναλίσσῃ ἀμέσως σχηματίζεται εἰς σφαιροειδὲς σχῆμα καὶ τῆδε κακῶς περιφερόμενον ἐξατμίζεται.

ζέται βραδέως. Τὸ περίεργον τοῦτο φαινόμενον θεωρεῖται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἀμέσως τοῦ μεταλλοῦ ἀπτόμενα μόρια τοῦ ὑγροῦ ἐξατμίζονται αὐθιγῶς παρατιθέμενα μεταξὺ τοῦ μεταλλοῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ ἐν εἴδει ἀτμοῦ, ἐφ' οὗ αἰωρεῖται τὸ ὑγρὸν μὴ ἀπτόμενον τοῦ μεταλλοῦ καὶ διατηρεῖται οὕτω ἐφ' ἱκανὸν εἰς θερμικράσιαν πολὺ χαμηλὴν, ὥς ἐκ τοῦ παρεντεθειμένου κακοῦ τῆς θερμότητος ἀγωγοῦ (τοῦ ἀτμοῦ). Οὕτως εἰς λέβητας πεπυρακτωμένους δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ὕδωρ μὴ ἀναζέον, ψυχθόντων δὲ ὀλίγων, τὸ ὕδωρ ἀπτόμενον τοῦ μεταλλοῦ ἐξατμίζεται αἰφνιδίως καὶ ἐπὶ ἡλίου οὕτως οὐχὶ ἀπὰς ἀνεμῆνενται ἀλλὰ ἐκρήξει λεβήτων καὶ καταστροφῶν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅταν ἐργάται σιδηρουργείων βυθίζωσι βεβρεγμένας τὰς χεῖρας των ἐντὸς τετηκὸτος σιδήρου ἀβλαβῶς, πρῶτα τὸ ἐπὶ οὗτο ἡδύνατο εἶναι νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ ἀνάλογά τινα ἀναφερόμενα περὶ ἁγίων βασανιζομένων ἢ ἄλλων προσώπων θαύματα. [Ἀν.]

Λαῖκος. Βλ. Κλήρος.

Λαίλιος (Gaius Laelius). Υἱὸς τοῦ ὁμώνυμου ναυάρχου καὶ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὴν Β' Καρχηδονιακὴν πόλεμον καὶ ὑπάτου τῇ 190 π. Χ., ἐπικληθεὶς Σοφὸς ἐκ τῆς πρὸς τὴν φιλοσοφίαν ἀγάπης του, ὕπατος ὑπάρχας τῷ 140 π. Χ. Γνωστὸς ἐγένετο διὰ τὴν ἐνθερμὴν μετὰ τοῦ Σκιπίωνος τοῦ νεωτέρου φιλίαν του, διὸ δὲ Κικέρων αὐτὸν κυρίως εἰσάγει συνδιανοούμενον ἐν τῇ περιφημῇ ἐπικληθέντι ἀπ' αὐτοῦ βιβλίῳ «Λαίλιος ἢ περὶ φιλίας». Ὑπεστήριξε παντὶ τρόπῳ τὴν ἑλληνικὴν μόρφωσιν ἐν Ῥώμῃ, λέγεται δὲ ὅτι ἔλαβε σπουδαῖον μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τῶν κομωιδιῶν τοῦ φίλου του Τερεντίου. [Μ.Γ.]

Λαιμητόμος. Τὸ ἀπαίσιον ὄργανον δι' οὗ τελεῖται ὁ ἀποκεφαλισμὸς τῶν εἰς θάνατον καταδικασμένων. Τὸ τέμνον ὄργανον κεῖται μαχαίρα εἰς ὕψος 6—7 μέτρων συγκρατούμενη ἐν μέσῳ δύο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στερεομένων στύλων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων κυλισμένη καταπίπτει ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ καταδίκου, ὅστις ἐπὶ σάνιδος προσδεόμενος κεῖται ὀριζοντίως ἐξηπλωμένος, τὴν τράχηλον ἔχων ἀκριβῶς ἐν μέσῳ τῶν στύλων. Ἀπασα αὕτη ἡ συσκευή ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν τεμαχίων, ὧν ἡ σύνθεσις γινομένη ἐπὶ τόπου ὅπου πρόκειται νὰ στηθῇ ἡ Λ. διαρκεῖ ὥρας τινάς. Τελεῖται μηχαναὶ λέγεται ὅτι ἦσαν ἤδη ἐν χρῇσιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πέρσαις, ὑπῆρχον δὲ καὶ κατὰ τὴν μεσαιῶνα διάφοροι τὸ σχῆμα ἐν Εὐρώπῃ. Κακῶς ἄρα νομίζεται ὅτι ἐπενόησε τὴν Λ. ὁ Γάλλος ἱατρός Ἰωσήφ Guillotin (γενν. 1738, ἀπεθ. 1814), ἀφ' οὗ γαλλιστὶ ἡ Λ. φέρει τὸ ὄνομα Γκιλιτίν (Guillotine). Οὗτος μέλος ὢν τῆς Ῥεπουβλικανικῆς κατὰ τὴν ἐναρξιν

τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως (1789), ἐπρότεινε ἀπλῶς ἵνα αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις πάντων τῶν καταδίκων ἀδιακρίτως τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τῆς αἰτίας τῆς καταδίκης ὧν γίνονται διὰ μηχανῆς τοιαύτης, λειτουργοῦσης ἀκαριαίως καὶ ἀσφαλῶς. Μέλις δὲ τῇ 1792 κατεσκευάσθη τοιαύτη ἐν Παρισίοις κατὰ παραγγελίαν τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ μηχανικοῦ Σμίτ καὶ πρῶτον ἔσχε ὄνομα τὴν λησθὴν Πελλετιέ (25 Ἀπρ. 1792), λαβοῦσα κατ' ἀρχὰς τὸ ὄνομα Louiseille ἀπὸ τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου Louis, ὅστις εἰς τὴν νομοθετικὴν συνέλευσιν ἐπέδωκε τῇ 1791 σχέδιον τοιαύτης μηχανῆς, ὡς ἐλαιοῦργετ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν τοῖς τοῖς ὄνομα τοῦ Γκιλιτίν ἐμείνε γνωστότερον καὶ ἡ Λ. προσέλαβε καὶ διετήρησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐκτοτε ὁ μηχανισμὸς αὐτῆς ἐτελειοποιήθη ἐτι μᾶλλον καὶ ἡ Λ. ἐγένετο παραδεκτὴ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν κρατῶν, μόνον τῶν στρατιωτικῶν καταδίκων θανατουμένων διὰ τουφεκισμοῦ. Ἐν Ῥωσίᾳ δὲ καὶ Τουρκίᾳ διατηρεῖται ἐτι ἡ ἀρχαία, καίτοι ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ χώρα σπανιστάται εἰς τὴν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις, τοῦ νῦν Σουλτάνου ἀποτρεπασζομένου αὐτὰς. [Ἐγ.]

Λαμβέμο (Lambeth). Συνοικία τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τῆς Ν. ὁδοῦ τῆς Ταμῆσεως, ἔχουσα 275 202 κατ. (1891.) [Μ.Σ.]

Λαιμός. Βλ. Τράχηλος.

Λαῖνα. Χωρ τῆς Μακεδονίας, καίμενον 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ κατοικούμενον ὑπὸ 50 οἰκογεν. χριστ. [Ν.Σ.]

Λαίντσορ (Sir Edwin Landseer). Εἰς τῶν διαπρεπεστάτων ζωγράφων τῆς Ἀγγλίας, γενν. 1802 ἐν Λονδίνῳ υἱὸς χαλκογράφου καὶ ὑπ' αὐτοῦ πρῶτον διδασκόμενος, ὁ κάλλιτος αὐτοῦ διδασκαλὸς ἐγένετο αὐτῇ ἡ φύσις, ἣν ἐμμελεῖτο καλλιτεχνικώτατα, γράψας βωπογραφίας, τοποθεσίας, πρὸ πάντων ὁμῶς ζῶα (ἵππους, κύνας, θηρευτικὰς εἰκόνας κλ.), πρὸς δὲ καὶ λαμπράς προσωπογραφίας. Πλείστας τοῦ εἰκέναν ἐχαιρογραφῆσεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ δὲ ἄλλοι καλλιτέχναι. Καὶ ὡς γλύπτης δὲ διεπρεπῆς κατασκευάσας τοὺς ἐν τῇ μνημείῳ τοῦ Νέλσον Λέοντας. Τῇ 1850 ἐδόθη αὐτῷ ὁ τίτλος τῆς ἐδουγενείας, ἀπέθανε δὲ τῇ 1873 ἐν Λονδίνῳ. Ὁ ἀδελφὸς του Κάρολος ἐπίσης ἐγένετο γνωστὸς ὡς ζωγράφος (1799—1879). [Μ.Γ.]

Λαῖνε (Laine). Παραπόταμος τοῦ Ἀλπερ, πηγάζων ἐν τῇ πρωσσικῇ νομῇ Ἐρφουρτ. Πρὸς Β. κυρίως διευθυνόμενος διέρχεται τῶν πόλεων Ροττίνγκες, καὶ Ἀννέμπερ καὶ γόνεται μεταξὺ Τσέλλε καὶ Βέρδεν εἰς τὴν Ἀλπερ. Ἐχει μήκος 211. 3 χμ. [Μ.Σ.]

Λαυρέλλοι (Lanelly). Παραλία πόλις

της Ουαλίας (Μ. Βρετανίας) ἐν τῇ κομητείᾳ Κάρμαρθεν, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόρρου, "ἔχει 22 937 κατ., ἀνθρακωρυχία καὶ μεταλλευτικὰ ἐργαστήσια χαλκοῦ καὶ σιδήρου. [Μ.Σ.]

Λαϊνσιγκ (Lansing). Πρωτεύουσα τῆς βορείου αμερ. πολιτείας Μισσιγαν, κέντρον δι-
ασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων, "ἔχει 13 102 κατ. [Μ.Σ.]

Λαϊνσιγγבורκ (Lansingburg). Πόλις τῆς βορείου αμερ. πολιτείας Νέας Ὑόρκης, ἐπὶ τοῦ "Ὀδωανός. "ἔχει 10 550 κατ. [Μ.Σ.]

Λαίρ (Lalire, κυρίως Etienne Vignolles). Στρατηγὸς τοῦ Καρόλου Ζ' τῆς Γαλλίας, ὃν ὑπεστήριξε κατὰ τῶν "Αγγλῶν μετὰ μεγίστης ἀνδρείας. Ὑπεδέχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν Ἰωάνναν Δάρκ (βλ. λ.), ἣν αἰχμαλωτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν "Αγγλῶν ματαίως προσεπάθηε νὰ σώσῃ, περὶ ὃ ἴδιος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. Μετὰ πολλὰ ὕστερον ἀνδραγαθήματα ἀπέθανε τῇ 1443. Ὡς ἐκ τῆς ἀνδρείας καὶ θειότητος του εἰς τὴν Ἰωάνναν Δάρκ τὸ ὄνομά του ἔγινε παροιμιώδες ἐπὶ ἱπποτισμοῦ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη Λαίρ γαλλιστὶ ὁ φάντης τῆς κούπας τῶν παιγμολόγων. [Ἰ.Υ.]

Λαῖς. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον δύο περιώνυμοι ἑταῖροι τῆς ἀρχαίας Κορίνθου. Ἦ ἀρχαιότερα γένν. ἐν Κορίνθῳ, ἔσχε μεταξὺ ἀλλων ἐραστὴν καὶ τὸν εὐλόδοτον Ἀρίστιππον. Ἦ δὲ νεώτερος, ἀδελφὴ Τιμάνδρας τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου φίλης, ἐγεννήθη ἐν Ἰκάρῳ τῆς Σικελίας, ἦλθε δὲ ἑπταετίς σκεδὸν (περὶ τὸ 414) εἰς Κορίνθον, ὅπου διέπρεψεν, ἐραστὴς σχεδὸν πλὴν ἀλλων καὶ τὸν Ὑπερίδην καὶ τὸν Ἰαπελλῆν. Τέλος ἀκολούθησεν Θεσσαλὸν τινα εἰς τὴν πατρίδα του ἐφρονεῖσθαι ἐκεῖ ἐν τινὶ ναφ τῆς Ἀφροδίτης ὑπὸ τῶν ἱερζούλων ἐκ φόνου καὶ ζηλοτυπίας. [Σ.Τ.]

Λάισνι (Leisnig). Πόλις τοῦ σαξονικοῦ νομοῦ Λιψίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Δόβελν. "ἔχει 7944 κατ. (1891) καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Λάισα ἢ Λαίσα. Κώμη τῆς Ἠπείρου ἐν Ζαγορίῳ, κειμένη 2 ὥρ. Δ τῆς Βωδοῦτης ἢ Βωγιούτης μετὰ 1 800 κατοίκων, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ Ἀφίου (Βωγιούτης). Ἀυτὴ εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῶν τοῦ Ζαγορίου χωρίων.

Λαιστρυγόνες. Κατὰ τὴν Ὀδύσειαν ἦσαν οἱ Λ. λαὸς ἀγρίων, ἀνθρωποφάγων γιγάντων, κατοικῶν εἰς χώραν ὅπου αἱ θεριναὶ νύκτες ἦσαν τόσον βραχεῖαι ὥστε ὁ τὴν νύκτα ἐπιστρέφων ἐκ τῆς βοσκῆς συνήντα τὸν ἀπεργόμενον εἰς τὴν βοσκὴν διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἦ τοιαύτη περιγραφή μαρτυρεῖ ὅτι οἱ παλαιότεροι Ἕλληνες εἶχον γινῶσιν τῆς βραχυνύκτος τῶν θερινῶν νυκτῶν εἰς τὰς βο-

ρειοτάτας χώρας, γινῶσιν ἢ μετὰ τόσων ἄλλων παρέλαβον βεβαίως ἐκ τῶν Φοινίκων. Βραδύτερον εἰ Λ. ἐποθετοῦντο ἐν Σικελίᾳ ἢ ἐν τῇ Ν Ἰταλίᾳ. Ὁ Ὀδυσσεὺς κατὰ τὰς περιπλανήσεις του περιέπεσε καὶ εἰς τοὺς Λ., οὓς μέλις διέφυγεν ἀπολέσας τὰ πλοῖα του, πλὴν τοῦ ἐφ' οὗ ἐπέβαινε, καὶ πολλοὺς ἐταίρους. [Δ.Μ.]

Λαιτιτία (Laelitia). Ὄνομα λατινικὸν κατὰ τὴν σημασίαν ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ἡμέτερον Εὐθυμία. Γνωστότατὴ ὑπὸ τῷ σπῳ-
νιον τοῦτο ὄνομα εἶναι ἡ μήτηρ Ναπολέοντος τοῦ Δ' Λ. Bonaparte. Αὕτη κατήγετο ἐκ γένους εὐπατριδῶν τοῦ Αἰακίου, ἐγένν. τῇ 1750, διακρίνεται δὲ τόσον διὰ τὴν καλλονὴν τῆς ὅσον διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σταθερὸν χαρακτῆρα. Ὁ πατὴρ τοῦ Ναπολέοντος Κάρολος Βοναπάρτης (βλ. λ.) ἐνυμφεῖσθαι αὐτὴν τῇ 1767 παρὰ τὴν γνώμην τῆς οἰκογενείας του. Κατὰ τὸν κορσικὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον συνεμερίσθη τὰς δυσχερεῖς τύχας τοῦ συζύγου τῆς. Ὅτε δὲ τῇ 1793 ἡ Κορσικὴ παρεδόθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔφυγεν ἡ Λ. μετὰ τῶν τέκνων τῆς εἰς Μασσαλίαν ὅπου ἀπέζη ἐκ τῆς ἐπιχορηγήσεως ἣτις ἐδόθη εἰς τοὺς φυγάδας Κορσικανούς. Ὅτε ὁ Ναπολεὼν ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ, εἰς τὴν Λ. ἐδόθη ὁ τίτλος Madame Mère καὶ ἰδιαιτέρα αὐλὴ, ἣν ὅμως πάντοτε ἀπέστερξεν ἡ Λ., ἀπλὴ καὶ μετριώδων πάντοτε διαμεινῶσα. Τότε μετὰ ζήλου ἐπέδωκε εἰς φιланθρωπικὰ ἔργα, τὴν δούλῃ δ' αὐτῇ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς τίτλεον Προστάτιδος πάντων τῶν ἐν τῇ Κράτει φιλάνθρ. ἰδρυμάτων ἐδικαιολόγησε μετὰ μεγίστης ἀφοσιώσεως ὑπὲρ αὐτῶν ἐργαζομένη. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπ. ἔζη μετὰ τοῦ ἐτεροθαλούς ἀδελφοῦ τῆς καρδινάλιου Φῆς τὸν χειμῶνα ἐν Ῥώμῃ, τὸ θέρος ἐν Ἀλβάνῳ, ἀξιοπρεπῶς φέρουσα τὴν τύχην τῆς οἰκογενείας τῆς. Τῇ 1830 παθούσα κάταγμα τοῦ μηρὸς ἐκ πτώσεως δὲν ἠδύνατο ἔκτοτε νὰ ἐξέρχεται τοῦ δωματίου τῆς, ἀπέθανε δὲ τὴν 2 Φεβρ. (γ) 1836 καταλείπουσα σημαντικὴν περιουσίαν, ἣν εἶχεν ἐξοικονομήσῃ εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας. [Β.Ε.]

Λάιτιμεριτς (Leitmeritz). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ Β Βοημίᾳ ἐν θέσει εὐφρατάτῃ εἰς δάμρας καὶ οἶνον, ἐπὶ τοῦ Ἀλβείως. "ἔχει 11 342 κατ. (1890) κυρίως εἰς ἀμπελουργίαν καὶ γεωργίαν καταγινόμενους, εἶναι δὲ ἔδρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Λακάρη. Ὄνομασία φυτοῦ κατὰ τὸν Θεόφραστον. Κατὰ τινὰς ἀναφέρεται εἰς τὴν Φιλυριάν, περὶ ἀπὸ θανεν. [Θ.Χ.]

Λακατάμια Χωρίον τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχ. Λευκωσίας, ἔχον 810 κατ. καὶ κείμενον ΝΝΔ τῆς Λευκωσίας. [Δ.Α.Σ.]

Λακεδαίμων ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίους καὶ ἡ πρωτεύουσα Σπάρτη καὶ ἡ περὶ αὐτὴν

χώρα, ὥστε τοιουτοτρόπως τὸ ὄνομα Λ. εἶνε συνώνυμον τῆς Λακωνίας. Νυν δὲ Λ. καλεῖται ἡ ἐπαρχία ἡ περὶ τὴν Σπάρτην, ἐνῷ ὁ ναυρὸς δὲ περιλαμβάνων τὴν ἐπαρχίαν ταύτην μετ' ἄλλων ἐμέρων φέρει τὸ ὄνομα Λακωνία. Ἡ ἐπαρχία Λ. ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δήμων Σπάρτης, Βρυσηῶν, Γερωνθῶν, Θεραπνῶν, Καστορίου, Κροκεῶν, Μελιτινῆς, Οἰνούντος, Πελλάνης, Σελλασίας, Τρινασού, Φάριδος καὶ Φελλίας. Ἐχει 8' ἐν ὅλῳ κατ. 5554.

Περὶ λεπτομερεστέρων πληροφοριῶν βλ. Λακωνία καὶ Σπάρτη. [Μ.Σ.]

Λακεδῖσαι ἢ Λακναδίβαι (ἦτοι ἑκατὸν χιλιάδες νῆσοι) καλεῖται παλύνθησαν τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης Β τῶν Μαλεδιδῶν καὶ ἀπέναντι τῆς ἀκτῆς τῶν Δ Ἰνδιῶν, ὑπαγόμενον εἰς τὴν προεδρείαν Μάδρας τοῦ Ἀγγλο-Ἰνδικοῦ κράτους. Ἐχουσιν ἐμῶ περ. 14 410 κατ. ἀραβικῆς καταγωγῆς, κύριον δὲ προϊόν φαινικοκόκκους. [Μ.Σ.]

Λάκειον κόμμα. Βλ. Κόμμα.

Λάκεν (Laeken). Πρωάστιον τῶν Βρυξελλῶν (πρὸς Β) ἔχον 25 289 κατ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει βασιλικὴν ἀνάκτορον καὶ ναὸς τῆς Παναγίας (μετὰ τῶν τάφων τῆς βασιλ. οἰκογενείας). [Μ.Σ.]

Λακίς. Βλ. Ποδαστημονώδη.

Λάκκα. Χωρίον τῶν Παξῶν, κείμενον κατὰ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῆς νήσου παρὰ λιμένα ἐμώνυμον καὶ ἀπέχον ὥρ. 2 15' πρὸς Β τοῦ Γαίου. Ἀπὸ τοῦ 1879 διτελεῖ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Λακκιωτῶν, περιλαμβάνουσα 866 κατοίκους.

Λάκκα (Lack). Κοινῶς καλεῖται οὕτως ἐνίοτε πᾶν βερνίκιον. Κυρίως ὁμοῦς ἡ Λ. εἶνε διάλυσις ῥητίνης τινὲς (κοπαλίου, ἡλέκτρον, ἀσφάλτου) ἐν λιπαρῇ τι ν ἐλαίῳ (λινελαίῳ, κανναβελαίῳ) ἡραιωμένη διὰ τερεβινθελαίου, κατὰ βούλησιν κεχρωσμένη, χρησιμεύουσα δὲ εἰς ἐπάλειψιν σκευῶν ἐκ λευκοσιδήρου, χάρτου, ξύλου, δέρματος, σιδήρου κλ., ἐφ' ὧν εὐκόλως ἡραιώσῃ καταλείπει στιλπνὸν ἐπίχρισμα. Ἡ χρῆσις τῆς Λ. ἦν ἐκπαλαί γνωστὴ ἐν Κίνᾳ, ὅθεν κομίσας Λ. εἰς Ῥώμην τὸ πρῶτον μοναχὸς τις ὀνόματι Εὐστάχιος διέδωκε τὴν τέχνην καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ γνησία Λ. εἶνε διάλυσις ῥητινῶδους ὕλης ἐκρεοῦσης ἐκ τοῦ Λακκοδένδρου (Augin Chinensis) ἐν τῇ ἐλαίῳ τῶν σπερμάτων τῆς Vernicia montana. Ἡ δὲ ἰαπωνική Λ., πολιτισμοτέρα καὶ τῆς σινικῆς, εἶνε διάλυσις τοῦ ἐκχρίματος εἶδους Ῥοῦ, τοῦ Rhus vernix, ἐν τῇ ἐλαίῳ τῆς Bignonia tomentosa. Ἐν τῇ Κίνᾳ καὶ Ἰαπωνίᾳ κοσμοῦνται ἀγγεῖα μάλιστα διὰ ποικίλων καὶ πελυχωρῶν διὰ Λ. ζωγραφημάτων, μεγάλως ἐκτιμώμενα ἐν Εὐρώπῃ (τὰ περίφημα ἰαπωνικὰ ἀγγεῖα), ὅπου πολυεῖδεις ἐκτελοῦνται ἀπομιμήσεις αὐτῶν. [Β.Α.]

Λακκιωτῶν δῆμος τῶν Παξῶν, ἀποτελούμενος ἐκ 5 χωρίων, ὧν τὰ ὀνόματα Λάκκα (πρωτεύουσα), Λογγίς, Μαστοράτικα, Μιτζίλαττικά καὶ Φουντάνα. Κατ. 2087.

Λάκκοι. Χωρίον τῆς Κρήτης καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου δήμου τῆς ἐπαρχίας Κυδωνίας, ἔχουσα 871 κατ. Ὁ δῆμος Λάκκων ἀποτελεῖται ἐκ 14 χωρίων, ὧν ἡ πρωτεύουσα καὶ τὰ Μεσολὰ καὶ Θέρισσος εἶναι τὰ σημαντικώτερα, καὶ ἔχει ἐν ὅλῳ 3102 κατοίκους. [Ν. Στ.]

Λακκόπετρα. Χωρ. τοῦ δήμου Δόμης τῆς ἐπαρχ. Πατρῶν μετὰ 328 κατ. [Μ.Σ.]

Λακκόμακτα Χωρ. τοῦ δήμ. Φαρῶν τῶν Πατρῶν, ἀπέχον ὥρ. 2 40' πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Καλανδρίτσας καὶ κείμενον ἐπὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὀλίνου κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ τῆς Καμινίτσας. Κατ. 341.

Λακλώ (Pétros de Laelos). Γάλλος στρατηγὸς καὶ συγγραφεὺς, γενν. ἐν Ἀμιέν τῇ 1741 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ μηχανικὸν σῶμα. Μεταξὺ ἄλλων ἐργασιῶν σάτυραν κατὰ τῆς Δουαρρύ ὑπὸ τὸν τίτλον Une épître à Margot. Οἰκοδομῶν δὲ ἀπὸ τοῦ 1778 τὸ ἐπὶ τῆς νήσου Διῆ φρούριον, συνέγραψε τὸ γνωστότατον γινόμενον ρησιτόρημα Les liaisons dangereuses. Ἀπέθανε δὲ ὑποστράτηγος ἐν Τόραντι 1803. [Μ.Γ.]

Λάκμου βάμμα (Lackmus-Tinctur). Βλ. Ἠλιστρόπιον (χημ.).

Λάκνω (Luknow ἢ Lakna). Μία τῶν μεγίστων πόλεων τῆς Βεγγάλης, πρωτεύουσα τῆς ὁμώνυμου περιφέρειας τῆς ἐπαρχ. Ὀυδῶ, ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς ἐκθῆς τοῦ πλωτοῦ Γούμη, παραποτάμου τοῦ Γάγγου. Ἐχει 278 590 κατ. (1891), πλείστα τεμένη, μιναρέδες, μουσουλεῖα, ναοὺς τῶν Ἰνδῶν, μέγαρα καὶ κήπους ἐν τῇ νεαπόλει, ἐνῷ τὸ ὑπὸ τοῦ Λακῶ κατοικούμενον παλαιὸν τμήμα εἶνε ἀθλιῶς ἐκτισμένον. Ἡ μεγίστη ἀκμὴ τῆς πόλεως χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν τελευταίων 25 ἐτῶν τοῦ 19' αἰῶνος ὅτε ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ μουσουλμανικοῦ κράτους τῶν Δ Ἰνδῶν καὶ διεκασμῆθ' διὰ τῶν ὠριστάτων οἰκοδομῶν. Ἀλλὰ ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἰθαγενῶν στρατευμάτων, 1857—8, ἥτις ἐνταῦθα ἔσχευ ἐν τῶν κυρίων κέντρων τῆς, ἐπέφερε τὴν παρακμὴν, καίτοι καὶ τὴν σήμερον τὸ Λ. εἶνε ἀξιολογώτατη πόλις. [Μ.Σ.]

Λακοδέικα. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας, ὑπαγομένη εἰς τὴν ἐπαρχ. Ἐλευθεροπόλεως. Κατοικεῖται ὑπὸ 2320 Ἑλλήνων. [Ν.Σ.]

Λακορδαίρ (Henri Dominique Lacordaire). Περίφημος Γάλλος ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, γεννηθεὶς 1802 ἐν Besançon, σπουδάζας δὲ τὴν νομικὴν καὶ ὡς δικηγόρος ἐν Παρισίοις διαπρέψας ἐπὶ εὐγλωττίᾳ. Ἐνθέρμως ἀπαθὲς ὢν τῶν βολ-

ταιρικών θεωριών, ἐπιστράφη ὑπὸ τοῦ Ζαρ-
βέ καὶ μετεβλήθη εἰς ἀφωτισμένον χρι-
στιανόν. Τῷ 1827 ἐγένετο ἱερέας, ἱδρυσε δὲ
μετὰ τοῦ Μονταλαμβέρ τὴν καθολικὴν ἐφη-
μερίδα *L' Avenir*, ἧς ὑπῆρξε σπουδαίотος
συνεργάτης. Ὑστερον εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα
τῶν Δομινικανῶν, ἐδημοσίευσε δὲ καὶ *Βιο-
γραφίαν τοῦ ἁγ. Δομινίκου* (α' ἔκδ. 1841).
Δι' Ὀμιλίας του συνελήγθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον
Conférences de Notre-Dame de Paris
(α' ἔκδ. 1835—50). Τῷ 1860 ἐγένετο μέλος
τῆς Ἀκαδημίας, ἀπέθανε δὲ τῷ 1861 ἐν
Σορῆζ. [M.F.]

Λάκμων Ὅρος καίμενον κατὰ τὸ νο-
τιώτατον μέρος τοῦ Βοείου ὄρους πρὸς Β τοῦ
Μετσόβου, Κατέρρα καλούμενον νῦν. Ἐκ τούτου
πηγάζει ὁ παραπόταμος τοῦ Ἀλιέκμονος Βε-
νέτικος, ὁ Ἄφρος (Βορροῦσα) καὶ ὁ Πηνιός.
Ἐκ τοῦ ὄρους Λάκμωνος ἀρχεται πρὸς Ν ἡ
Πίνδος, πρὸς Δ δὲ διακλαδεύονται τὰ Καρδού-
νικα ὄρη. Πρὸς Α τῆς Κατέρρας ἐγείρεται ὁ
Ζυγός. Τὸ ὄρος αὐτοῦ εἶνε 1688 μέτρα.

Λάκμωνος δῆμος (καλούμενος ἐκ τοῦ
ὄρους Α.), τῆς ἐπαρ. Καλαμπάκας. Ἔχει ἐν
5ῳ μόνον 294 κατ., πρωτεύουσα δὲ 2, χει-
μερινὴν τὴν Κότορι καὶ θερινὴν τὴν Μηλιάν.

Λακρέσι Χωρὸν τοῦ δήμου Μενελαι-
δος τῆς Καρδίτης μετὰ 240 κατοίκων, ἀπέ-
χον 6 ὥρ. ἀπὸ τῆς Πεντινίας.

Λακροῦ (Lacroix). 1) Παῦλος Α.,
Γάλλος συγγραφεὺς γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδώνυ-
μον Bibliophile Jacob, γενν. 1806 ἐν
Παρίσι, τὸ κατ' ἀρχὰς γνωστὸς γενόμενος
ἐκ πολλῶν μυθιστορημάτων, ἐν οἷς εὐρηνται
πλείεστα ἐπιστημονικὰ σημειώσεις. Πρὸς τού-
τοις ἐδημοσίευσε σειρὰν ἱστορικῶν καὶ ἀρ-
χαιολογ. ἔργων, μεταξὺ τῶν ὁποίων δια-
πρίπτουσι *Histoire du 16 siècle en France*
(1834), τὸ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Σερῆ
συγγραφέν ἔργον *Le moyen âge et la re-
naissance* (5 τ. 1847—52), πολλὰ μετὰ
μεγίστης πολυτελείας ἀκτυπωμένα καὶ εἰκο-
νοσηρημένα ἔργα περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς
Ἀναγεννήσεως, τοῦ μεσαίωνα, τοῦ 17 καὶ
18 αἰῶνος κλ. Εἶνε δὲ καὶ εἰς τῶν 3 συγ-
γραφέων τοῦ β' β' αἰῶνος *Hist. de la prostitu-
tion chez tous les peuples* (6 τ. 1851—2)
ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον P. Dufour. Διατελείας
ἀπὸ τοῦ 1855 βελισφύλαξ τοῦ Ὀπλοστα-
σίου τῶν Παρισίων ἀπέθανε τῷ 1884. Ὁ
νεώτερος ἀδελφὸς του Γιούλιος συνέγρα-
φεν ἐπίσης πολλὰ μυθιστορήματα, ὡς καὶ
ποιήματα, δράματα, μετέφρασε λατίνους καὶ
ἐλλήνας ποιητὰς κλ.

2) Sylvestre François L., διάσημος μα-
θηματικὸς, γενν. 1765 ἐν Παρίσι, διατε-
λέσας καθηγητὴς τῆς προτύπου σχολῆς,
τοῦ πολυτεχνείου καὶ τοῦ πανεπιστημίου,
τέλος ἀπὸ τοῦ 1815 καὶ τοῦ Κολλεγίου τῆς

Γαλλίας, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου 1799, ἀπο-
θανὼν δὲ τῷ 1843. Τὰ πρὶς χρῆσιν τῶν
φρονητῶν μαθηματικὰ ἔργα του ἦσαν ἐν με-
γίστῃ χρήσει, πλείεσταις ἀνατυπωθέντα. Βί-
ναι δὲ ταῦτα κυρίως *Περὶ τοῦ διαφορικοῦ*
καὶ *ἐλλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ* (2 τ., α' ἔκδ.
1797), *Cours des mathématiques* (10 τ.
1797—1816) κἀλ. [B.E.]

Λακτάντιος (Lucius Coelius Firmia-
nus Lactantius). Περιφρῆμος ἐκκλησιαστι-
κὸς συγγραφεὺς τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος, κατα-
γόμενος ἐξ Ἰταλίας, ὑπάρχας διδάσκαλος
τῆς ῥητορικῆς ἐν Νικημυδίᾳ ἔπου ἐγένετο
καὶ χριστιανός. Τῷ 312 διωρίσθη διδάσκαλος
τοῦ Κρίσπου, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγά-
λου, ἀγνωστον δὲ πότ. ἀπέθανεν. Ἐγραψε
μεταξὺ ἀλλῶν τὸ ἀπολογητικὸν ἔργον *In-
stitutions divines*, ἐλεγεία, τὸ σύγγραμμα
De mortibus persecutorum, ἐν ᾧ παριστά
τὴν φρικτὴν θάνατον αὐτοκρατόρων τινῶν
διωκτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς τιμωρίαν τοῦ
Θεοῦ κλ. Νεωτ. ἔκδ. τῶν ἔργων του ὑπὸ Φρίτσε
ἐν *Bibliotheca patrum latinorum* (Λιψ.
1842—4). [M.F.]

Λάκτινις Χωρὸν τοῦ διαμερίσματος
Ἀχρίδος τῆς Μακεδονίας, κατοικ. ὑπὸ 476
χριστιανῶν [N.S.]

Λακτούκα Βλ. Θρίδαξ

Λακύνθης, ἐκ Κυρήνης, ἀρχαῖος φιλό-
σοφος τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ Β' π. Χ. αἰῶ-
νος, ἀνῆκων εἰς τὴν Νέαν Ἀκαδημίαν, διδά-
σκας δὲ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀττάλου ἰ-
δρυθείσῃ Ἀκαδημίᾳ, ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσθαι **Λα-
κύνθειον**. [T.E.M.]

Λακύνθρα. Χωρ. Κεφαλληνίας καὶ ἀπὸ
τοῦ 1887 πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Κάτω Λιβα-
θοῦς, ἀπέχον 15' πρὸς Β τῆς τέως ἑδρας τοῦ
δήμου, τῶν Μεταξάτων. Οἰκεῖται ὑπὸ 689
κατοίκων.

Λάκωνες, Χωρ. τῆς Κερκύρας καίμενον
κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου καὶ
παρὰ τὸν λιμένα τῶν Λιαπάδων πρὸς Β. Ἀ-
πέχει 40' πρὸς Ν ἀπὸ Ἀρχαδαίων, πρωτεύ-
ουσης τοῦ δήμ. Ἰστωναίων, εἰς ὃν ὑπάγεται.
Κάτ. 652.

Λακώνεια ἢ Λακεδαίμων. Ἡ κατὰ τὸ ΝΑ
ἄκρον τῆς Πελοποννήτου χώρα, περιλαμβάνου-
σα τὰς ὑπὸ τοῦ Ταυγέτου καὶ τοῦ Πάρνωνος
σημηματιζομένας χερσονήσους καὶ τὴν μεταξὺ
τῶν ὁρίων τούτων κοιλιάδα τοῦ Εὐρώτα. Ἡ
πλευρὶς γλωρὶς ἦτις ἀνέρχεται ἐκ τῆς κοιλιά-
δος πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας κλιτύς τοῦ Ταυγέτου
καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς σχηματισμὸς τοῦ ὄρους
καθιστῶσι τὸ ἄνω μέρος τῆς πεδιάδος τοῦ
Εὐρώτα ἐν τῶν ὠραιότατων μερῶν τῆς Ἑλ-
λάδος. Διὰ βαθεῖαν καὶ ἡρέα ἀνωφερῶν
χαράδρων (λαγκάδων) καὶ τῶν χλοαλωτέ-
ρων μερῶν εἰς τὸ Β ἄκρον τοῦ Ταυγέτου

συγκοινωνεῖ ἡ Λ. μετὰ τῆς Μεσσηνίας, ὁμοστροφῶς δὲ μετὰ τῆς Ἀρκαδίας καὶ τῆς Ἀργολίδος· ἀποτελοῦσι δὲ τὰ περιβάλλοντα τὴν χώραν ὄρη φυσικὸν ὁχύρισμα αὐτῆς, δυναμένης τοιοῦτοτρόπως νὰ στερεῖται τεχνητῶν ὁχυρωμάτων ἄνευ κινδύνου. Ὁ Ταυγέτος ἐκτείνεται ὡς συνεχὲς ῥάχης μέχρι τοῦ Ταίνάρου, ὃ δὲ Πάρνιον διαιρεῖται εἰς σειρὰν ὀρεοσεισάδων, ὧν ἡ τελευταία καταλήγει εἰς τὴν Μαλέαν ἄκραν. Σημαντικὴ εἶναι μόνον οἱ ποταμοὶ αἵτινες κατερχόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων εἰς τὴν μεταξὺ τούτων κοιλιάδα γίνονται κυρίως εἰς τὸν Εὐρώταν, ὡς ὃ εἰς τὰ σύνορα τῆς Κυνουρίας πηγάζων Οἶνους (ν. Κελεφίνα) καὶ ὃ Ἐρασίνος (ν. Ῥατίνα), πηγάζων ὑπὲρ τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τοῦ Ταυγέτου. Αὐτοπόστατος εἶναι ὁ ποταμὸς τοῦ Μαριού (ν. Μαριόρρευμα), ὅστις ἐκβάλλει Δ τοῦ Εὐρώτα εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.

Ὡς ἀρχαιότεροι κάτοικοι τοῦ πλείστου μέρους τῆς χώρας ὠνομάζοντο οἱ Λέλεγες, ἴσως ἀνάμικτοι μετ' ἄλλων θαλασσίων λαῶν. Μετ' αὐτῶν δὲ συνεχωνέθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ ἐξ Ἀργεὺς προσελθόντες Ἀχαιοί. Μετὰ τὴν καθύδιν τῶν Ἑρακλειδῶν συνιττάται ἐν Λ. τὸ κράτος τῶν Δωριέων, οἵτινες τὸ κατ' ἀρχὰς ἔξω ἐιρηνικῶς παρὰ τὰ ἀρχαῖα ἱδρύματα τῶν Ἀχαιῶν (Δίγυς, Ἀμύνλαι, Φάρις, Λᾶς καὶ Γερώνθραι), κυρίως ἐν Σπάρτῃ, ὑστερον ὅμως καταργήσαντες τὰς σχεδὸν ἀνεξαρτήτους ταύτας πολιτείας συνεκέντρωσαν τὴν δυνάμιν τῶν ἐν Σπάρτῃ καὶ ἱδρυσαν οὕτω τὴν βᾶσιν τῆς Λακωνικοῦ πολιτείας. Τὸ κράτος τοῦτο ἐξετάθη ὑπὲρ τὸν Ταυγέτον μέχρι τῆς Σικελικῆς θαλάσσης, ἐπὶ τὰ Κόθηρα καὶ τὴν χερσονήσον τοῦ Πάρνιονος, ἐξ ἧς ἐξεδιόχθησαν οἱ Ἀργεῖοι μέχρι τοῦ Τάνου ποτ. Μετὰ μακροχρονίους πολέμους προσηρτήθη εἰς αὐτὸ καὶ ἡ Σικερίτις· οἱ δὲ διὰ τῆς βίας ὑποταχθέντες ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Λ. ὠνομάσθησαν εἰλωτες καὶ οἱ λοιποὶ περίοικοι. Περί τῆς περαιτέρω ἱστορίας βλ. Σπάρτη.

Φυσικῶς διαιρεῖται ἡ χώρα εἰς τρία τμήματα, τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Εὐρώτα, τὴν θρεινὴν χώραν τοῦ Πάρνιονος καὶ τὴν τοῦ Ταυγέτου. Τὸ α' τμήμα εἶναι τὸ εὐφορον κέντρον τῆς χώρας, ἡ «κοιλὴ Λακεδαίμων», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔκειτο καὶ ἦδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ πρωτεύουσα Σπάρτη. Περί τὸν ἀνω ῥοῦν τοῦ Εὐρώτα πρὸς τὴν Μεγαλοπολιν εἶναι τριπολις τις ἣν ἀπέτελλον ὡς φαίνεται ἡ Βελεμίνα, ἡ Κάρυστος (ἡ ἀρχαία Δίγυς) καὶ ἡ Πελλᾶνα. Ν τοῦ σημείου ὅπου συμβάλλουσι τὰ ὕδατα τοῦ Γοργύλου (ν. Παράκα) μετὰ τῶν τοῦ Οἶνούντος ἐκτείνεται μικρὰ πεδιάς, ἡ τῆς Σελλασίας. Νοτιώτερον ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Εὐρώτα ἡ Σπάρτη, 20 δὲ στάδια ἀπὸ ταύτης πρὸς Ναι Ἀμύνλαι. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς δεξ. ὄχ-

θης τοῦ Εὐρώτα ἔκειτο ἡ Φάρις ἡ Φαρά· τέλος μικρότεροι πόλιναι πρὸς τὸν Ταυγέτον αἱ Ἀλεσίαι, Μεσσαπῖαι, Βρυσαίαι καὶ Ἀρπείαι. Ἡ κοιλὴ τῆς Σπάρτης χωρίζεται διὰ χαμηλῶν παραφυάδων τοῦ Ταυγέτου, ἐν ὧν ἔκειτο ἡ πόλις Κροκεαί, ἀπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Ἰλίου. Ἡ θρεινὴ τοῦ Πάρνιονος χώρα ἀπὸ τοῦ Τάνου μέχρι Μαλέας, τὸ κατ' ἀρχὰς κτῆμα τῶν Ἀργεῖων, ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 7' π. Χ. αἰῶνος εἰς τὴν Λ., μόλις δὲ τῷ 335 π. Χ. τὸ Β μέρος αὐτῆς μέχρι πέραν τοῦ Ζάρακος ἐπεστράφη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β' εἰς τοὺς Ἀργεῖους. Ἡ ἀμέσως πρὸς τὴν Ἀργολίδα συνορεύουσα παραλία (μέχρι Λεωνιδίου) καλεῖται νῦν Τζακωνία ἐκ τῶν Τζακωνίων, ὧν ἡ διέλευσις ἔχει ἀρχαίαν θωρηκὴν χρωματισμὸν· εἶναι δὲ οὗτοι ἀπόγονοι τῶν Κυνουρίων, ὧν ἡ χώρα ἐξετείνετο πολὺ μακρότερον πρὸς Ν. Δι πόλεις τοῦ τῷ 335 ἀποδοθέντος τμήματος (βλ. καὶ Θυρίαι) ἔκειντο αἱ μὲν παρὰ τὴν θάλασσαν (Τύρος, Πρασῖαι, Κύφαντα καὶ Ζάραξ), αἱ δὲ εἰς τὰς κοιλιάδας καὶ τὰς Δ ὑπερείας τοῦ Πάρνιονος (Μαρίος, Πολίνα, Γλυμπεῖς, Γερώνθραι, Σελινούς καὶ Παλαιὰ Κώμη). Ἐπὶ τῆς πρὸς Ν ἐκτεταμένης χερσονήσου παραθαλάσσιοι τινες πεδιάδες διακρίπτουσι ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς παρὰ τὸν Λακωνικὸν κόλπον τὴν συνέχειαν τοῦ Πάρνιονος. Ἐνταῦθα ἔκειντο αἱ Ἀκραι, Βιάνδινα, ἡ τῇ Ἀρτέμιδι ἱερὰ θείσις Πλειαί, ἡ ἐλώδης πεδιάς Λευκαί μετ' ὁμωνύμου πόλινος, Ἀσώπος, πρὸς ἧς τὴν χώραν συνόρευεν Δ ἡ τῆς Ἐπιδάουρου Λιμνῆος. Τὴν Ν ἄκραν ἀπετέλει ἡ χώρα τῶν Βοιῶν σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς τριπλότης Ἀφροδισιάδος, Ἡτιδος καὶ Σιζης. Παρὰ τὴν Ν ἀκρωτήριον Μαλέαν καίεται ἡ νῆτος Ὀνοῦ γνάθος (νῦν Ἐλαφνήσι), δύναται δὲ ὡς ὑποθαλάσσιος προεκτάσις τῆς ὀρεοσεισάδος τοῦ Πάρνιονος νὰ θεωρῶνται καὶ τὰ Κόθηρα. Τὸ τρίτον τμήμα περιλαμβάνει τὴν θρεινὴν χώραν τοῦ Ταυγέτου, Ἐνταῦθα ἡ βρεισιτέρα πόλις ἦτο ἡ ἐπὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου Τρίνατος, Δ τῶν ἐκδελθῶν τοῦ Βασιλοποτάμου εἴτα Γυθειν, ΝΔ Λᾶς, καὶ πρὸς Ν Πύρριχος, Τευθρώνη, τέλος Ταίναρον ἔκειντο δὲ αἱ συνικνίαι αὗται ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς. Ἐπὶ τῆς Δ δὲ πλευρᾶς εὐρίσκοντο Καίνηπολις, Ἰππέλα, Μέσσα, Οἰτύλος, Πέριος, Θελάμαι, Λεωκτρον, Καρδαμύλη, Ἀλαγονία, Γεργνία. Δι πλείστα τῶν ἐν τῇ β' καὶ γ' τμήματι εἰσῆλθον εἰς τὸν τῷ 195 π. Χ. Ἰδρυέντα σύνδεσμον τῶν Λακωνικῶν ἐπιθαλασσίων πόλεων, ὅστις ἀπὸ τοῦ Ἀγροῦστον ἐκαλεῖτο κοινὸν τῶν Ἐλευθερολακωνίων.

Ὁ σημερινὸς νομὸς τῆς Λ. περιλαμβάνει τὰς τέσσαρας ἐπαρχίας Λακεδαίμονος, Οἰτύλου, Γυθειν καὶ Ἐπιδάουρου Λιμνῆος. Ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 120 088, ὧν

60 725 ἄρρενες καὶ 65 363 θήλειαι, κατὰ τὴν
ἐξῆς κατ' ἐπαρχίας καὶ δήμους διαίρεσιν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ

Δῆμος	Σπάρτης	κάτ.	12 995
»	Βρουσιῶν	»	1 477
»	Γερωνθῶν	»	2 822
»	Θεραπνῶν	»	6 082
»	Καστερίου	»	2 718
»	Κροκεῶν	»	4 067
»	Μελιτινῆς	»	2 941
»	Οἰνούκτας	»	5 742
»	Πελλάνης	»	4 972
»	Σελλασίας	»	2 999
»	Τρινάσου	»	1 791
»	Φάριδος	»	4 403
»	Φελλίας	»	2 632

ΕΠΑΡΧΙΑ ΡΥΘΕΙΟΥ

Δῆμος	Ρυθείου	κάτ.	5 211
»	Καρυοπόλεως	»	2 566
»	Κολοκυνθίου	»	5 691
»	Λαγείας	»	2 123
»	Μαλευρίου	»	4 705

ΕΠΑΡΧΙΑ ΟΪΤΥΛΟΥ

Δῆμος	Οἰτύλου	κάτ.	7 885
»	Ἀδίας	»	4 678
»	Καρδαμύλης	»	3 654
»	Λεύκτρου	»	7 098
»	Μέστης	»	5 317

ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΔΙΟΥΡΑΣ

Δῆμος	Μονεμβασίας	κάτ.	4 496
»	Ἀσωποῦ	»	6 741
»	Βοιῶν	»	5 131
»	Ἐλους	»	4 061
»	Ζάρακος	»	4 189

Πόλεις τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ πρωτεύουσα Σπάρτη (3 982 κατ.) καὶ τὸ Γύθειον (3 686), κῶμαι δὲ ἀνω τῶν 1000 κατ. ὑπάρχουσι 18, ἦτοι: Ἀγ. Ἰωάννης, Ἀναδρυτή, Γεράκι, Γκορτζά, Καστανιά, Λεβέντισσα, Βρέσθυνα, Ἀράχωβα, Βαμβακίου, Βασαρά, Γεωργίσι, Βρούτζα, Ἀρεόπολις, Οἰτύλον, Πύργος, Μολάσι, Παπαδανίκια καὶ Νεάπολις. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν Ἀ. δύο γυμνάσια (ἐν Σπάρτῃ καὶ Γυθείῳ), 26 ἑλλην. σχολεῖα (ἐν Σπάρτῃ δύο) καὶ 154 δημοτικὰ σχολεῖα. Πρωτοδικεῖον ὑπάρχει ἐν (ἐν Σπάρτῃ). Ἐκκλησιαστικῶς διαίρεται ὁ νομὸς εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης καὶ τὰς ἐπισκοπὰς Γυθείου καὶ Οἰτύλου.

Περὶ τῶν λοιπῶν πληροφοριῶν, ἱστορίας κλ. βλ. τὰ περὶ Σπάρτης καὶ τῶν λοιπῶν δημοτικῶν ἰδιαιτέρᾳ ἄρθρῳ. [Μ.Σ.]

Λακωνικὸς κόλπος καλεῖται ὁ ἑν-
τερος τῶν ἐν τοῖς Ν τῆς Πελοποννήσου δύο
μεγάλων κόλπων, ὁ ἀνατολικῶς, μεταξὺ τῶν
ἀκρωτηρίων Ταϊνάρου καὶ Μαλεία, κείμενος,

εἰσχωρῶν δὲ βαθύως εἰς τὴν Λακωνίαν. Εἰς
αὐτὸν ἐκβάλλει ὁ Εὐρώτας καὶ ἄλλοι μικρό-
τεροι ποταμοί· ἔχει ὀρειολόγους τινὰς λι-
μένας, αἷσι δὲ τῆς Κολοκυνθίας ἐπὶ τῆς Δ
ἀκτῆς καὶ ὁ λιμὴν Εὐλί· ἐπὶ τῆς Δ· κ τῶν
ἐπ' αὐτοῦ συνοικισμῶν ἐπιστημώτατος εἶνε ἡ
πόλις Γύθειον· κατὰ τὴν εἰσοδὸν δ' αὐτοῦ,
παρὰ τὴν Δ ἀκτὴν, κεῖται ἡ νῆσος Ἐλα-
φόνησος. [Μ.Σ.]

Λακωνισμός. Τὰ ἥθη καὶ ἡ διαίτα
τῶν παλαιῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἰδίως ἡ πε-
ριώνυμος αὐτῶν ἐν τῷ λέγειν συντομία.

Λάλα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Ὀλυμπίων,
κείμενον ἐπὶ ἐκτεταμένῳ ὄρει πεδίου εἰς ἀπό-
στασιν 3 1/2 ὥρ. πρὸς τὸ ΒΔ ἀπὸ τῆς πρω-
τεύουσας τοῦ Κριεκουκίου καὶ τῶν ἐρειπίων
τῆς Ὀλυμπίας. Κάτ. 313.

— 2) Χωρ. τῆς Εὐβοίας τοῦ δήμ. Αὐλῶ-
νος μετὰ 192 κατοίκων, κείμενον εἰς ἀπόστα-
σιν 1 ὥρ. ἀπὸ τοῦ Αὐλωναρίου.

— 3) Χωρ. τοῦ δήμ. Ὑπάτης τῆς Φθιώ-
δος, ἀπέχον ἀπὸ Ὑπάτης πρὸς Β ὥρ. 1 1/2
μετὰ 284 κατοίκων. Κεῖται ἐν τῇ πεδιάδι
τοῦ Σπερχεῖο καὶ πλησίον τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ
ἐχθρῆς.

— 4) Χωρ. τοῦ δήμου Δυστίων τῆς Καρυ-
στίας (Εὐβοίας), μετὰ 291 κατ. [Μ.Σ.]

Λαλάδες (Βοτ.). Οὕτως ὀνομάζονται
κοινῶς τὰ διάφορα εἶδη Τυλίπης (Tulipa Ges-
neriana L. κτλ.), ἐνικῶς δὲ Λαλές. Ἀγριο-
λαλές ὀνομάζεται κοινῶς ἡ Στερνθεργαία.

Λαλάνθ (Joseph de Lalande). Περιώ-
νυμος Γάλλος ἀστρονόμος, γενν. 1732 ἐν
Βούργι τοῦ νομοῦ Δίν, σπουδάζας ἐν Ἀριστι-
οῖς νομικὰ καὶ ἀστρονομίαν. Τῷ 1751 περι-
φθίς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας πρὸς ποσδιορισμὴν
τῆς παραλλήλου τῆς σελήνης εἰς Βερολίνον,
ἐσπούδασεν ἐνταῦθα ὑπὸ τὸν Εὐλῆρον τὴν Ἀ-
νάλυσιν καὶ ἐξεγέσθη μετὰ τῶν μεγάλων
μαθηματικῶν. Τῷ 1753 ἐγένετο μέλος τῆς
παρισίνης Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ
διωρίσθη βασιλικὸς ἀστρονόμος. Τῷ 1761 δι-
εδέχθη ὡς καθηγητὴς τὴν Lemonnier ἐν τῷ
Collège de France. Τῷ 1765—6 περιελθὼν
τὴν Ἰταλίαν συνέγραψε κατόπιν τὸ Voyage
d' Italie (9 τ., Παρ. 1786 μετ' ἄτλαντος).
Διορίσθεις τέλος διευθυντῆς τοῦ ἐν Παρισίοις
ἀστεροσκοπεῖου, ἀπῆλθ. ἐν τῇ θέσει ταύτῃ δια-
τελὼν τῷ 1807. Πολυάριθμα εἶναι τὰ ἀστρο-
νομικὰ τοῦ Λ., ὧν κυριώτερα Traité d'A-
stronomie (3η ἐκδ. 4 τ. 1780), Ἀστρονο-
μικὴ βιβλιογραφία (1802), ὁ γ' καὶ δ' τόμος
τῆς ἱστορίας τῶν μαθηματικῶν τοῦ Montu-
clas, Ἀστρονομία τῶν Κυρίων κτλ. Ἐγγρα-
ψεν ἐτι Περὶ τῶν διωρῶν τῆς ναυσιπλοίας
καὶ ἰδίως τῆς τοῦ Λαγκεδὸν (1778), Dis-
cours, Eloges καὶ μετὰ τοῦ Sylvestre Ma-
rchal Λεξικὸν τῶν ἀνθῶν, ἀρχαίων καὶ
νεωτέρων (1800). Ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου δὲ

τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς παρετήρησε περίπου 50.000 ἀστέρας, ὧν αἱ τοποθεσίαι ἀποτελοῦσι τὸ περιεχόμενον τῆς Histoire céleste française (1800), ἐκδοθείσης καὶ τῷ 1845 ἐν Λονδίῳ. [B.E.]

Λαλιώστα. Χωρ. τοῦ δήμ. Φαρῶν καίμενον κατὰ τὰς Δ ὑψορείας τοῦ Παναχαϊκοῦ καὶ ἀπέχον ἀπὸ τῆς Χαλανδρίτσας ΒΔ ὥρ. 2. 45'. Κάτ. 262.

Λαλιώτη. Χωρ. τοῦ δήμ. Σικυθῶνος καίμενον 1 ὥρ. Δ τοῦ Κιάτου καὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Σελλήντος, κοινῶς καλουμένου «τοῦ Λαλιώτη». Κάτ. 261 ὁμιλοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν.

Λάλουκα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀργείων, καίμενον 1 ὥρ. πρὸς Δ τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου μετὰ 327 κατοίκων.

Λάμα. Βλ. Βουδισμός.

Λάμα ἡ Προβατοκόμηλος ἢ Ἀὐχενία (Auchenia) καλεῖται γένος θηλαστικῶν ζώων, ἀντιπροσωπεύον ἐν Ἀμερικῇ τὸ γένος Κάμηλος, ἀφ' οὗ διακρίνεται διὰ τῆς ἐλλειψέως τοῦ ὕδου, τῶν δύο βαθύως κεχωρισμένων, μετὰ ὀνυχοειδῶν δακτύλων καὶ τῆς βραχείας καὶ λίαν τριγωνικῆς οὐρᾶς. Γνωστὰ εἰσι 4 εἶδη, πάντα πολὺ μικρότερα τῆς καμήλου, οἰκοῦντα τὰς ψυχρὰς γῶρας τῆς ΝΑ Ἀμερικῆς καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ὀρέων. Φαίνεται ὅτι σπανίως πίνουσιν ὕδωρ, εὐχαρίστως δὲ δέχονται καὶ τὸ ἄλλομυρὸν ὕδωρ, διαρκῶς δὲ ἀποβάλλουσι πολὺν σιελόν, ὃν προσβάλλόμεναί πτύουσιν κατὰ τοῦ ἐγθροῦ. Τὸ ἰδίως Λ. καλούμενον εἶδος εἶνε ἐν Περσῇ τὸ χρησιμώτατον τῶν ζώων, ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ὡς φορητὴν χρησιμοποιοῦμενον· τὸ χρώμα αὐτῆς εἶνε ποικιλιώτατον, οὐσῆς φαιᾶς μετὰ λευκῶν κηλίδων, ὅπως μελαίνης ἢ λευκῆς, μελαίνης μετὰ λευκῶν κηλίδων κτλ. Τὸ ἔριον αὐτῆς χρησιμοποιεῖται εἰς χονδρὰ ὑφάσματα, τὸ δὲ κρέας τῆς τρώγεται, λίαν ἐπιαισθητὴν τῇ τοῦ προβάτου. Περί τῶν εἰδῶν Ἀλπάκα καὶ Βικούνια βλ. Ἀλπάκα. Τέλος τὸ εἶδος Γουανάκος (A. Guanaco), τὸ μᾶλλον διαδεδομένον, ἔχει μήκος 1.5 μ. περίπου, ὕψος δὲ κατὰ τοὺς ὤμους 1 μ., τὸ δὲ τρίχωμα πυκνὸν καὶ μακρὸν μέχρι 10 καὶ 12 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. [F.I.]

Λάμαρη. Χωρ. τοῦ δήμου Διφφύων τῆς Χαλκίδος, ἔχον 191 κατ. [M.E.]

Λαμαράκ (Jean de Lamarek). Εἷς τῶν περιφημωτέρων φυσιοδιδῶν τῆς Γαλλίας, γεν. ἐν Βαραντὲν τῆς Πικαρδίας 1744, σπουδάζας φυσ. ἐπιστήμης καὶ ἱστορίαν. Εἰς τὴν μετεωρολογίαν ἰδίως ἀσχοληθεὶς ἐπὶ τινὰ ἔτη, ἐξέδωκε τὸ Annuaire météorologique ἐπὶ 11 ἔτη (1800—1810). Στραφελὲς ὅτιον εἰς τὴν Βοτανικὴν, ἐπενόησε νέαν μέθόδον ταξινομήσεως τῶν φυτῶν ἣν ἐκάλεσεν «ἐνα-

λυτικὴν» καὶ ἐφήρμοσεν ἐν τῇ «Γαλλικῇ Χλωρίδι» αὐτοῦ (ἣν ἐπεξεργασθεὶς ἐξέδωκεν ὁ de Candolle εἰς 6 τ. 1805—15), ἥτις ὁμοῦς δὲν ἔσχεν ὁπαδοὺς. Βραδύτερον ἡγορεύθη εἰς τὴν ζωολογίαν ἐπιτυχέστατα, ἐξέδωκε Φυσικὴν Ἱστορίαν τῶν ἀσπενδύλων εἰς 7 τ., Φιλοσοφικὴν ζωολογίαν, δι' ἣς ἀνεδείχθη εἰς τῶν μεγίστων τοῦ αἰῶνος φυσιοδιδῶν καὶ ἐγένετο θεμελιωτὴς τοῦ δαρβινισμοῦ, κλ. Διορίσθεις τῷ 1792 καθ. τῆς Φυσ. Ἱστορίας ἐν τῷ Jardin des plantes ἀπὸ τῷ 1829, ἥδη ἀπὸ τοῦ 1812 διατελὼν τυφλὸς συνεπεία τῆς νόσου εὐλογίας.

Λαμαρτίνος (Alphonse Marie Louis Prat de Lamartine). Περίφημος Γάλλος ποιητὴς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ. Ἐγεν. 10/21 Ὀκτωβρίου 1790 ἐν Mâcon, ἡ πρώτη δὲ συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων του ἦν ἐδημοσίευσε τῷ 1820 (Méditations poétiques) εὐτυχῶς λαμπρὰς ὑποδοχῆς διὰ τὸ περιπαθὲς καὶ αἰσθηματικὸν αὐτῶν καὶ νέαν ἐνεκαινίσεν ἐποχὴν εἰς τὴν γαλλ. ποίησιν. Εἰσελθὼν εἰς τὴν διπλωμ. ὑπηρεσίαν ταχέως προήχθη εἰς ἐπιτετραμένον ἐν Φλωρεντίᾳ. Τῷ 1823 ἐξέδωκε «Νέας ποιητικὰς μελέτας», τῷ δὲ 1828 «Ἀρμυνίας ποιητικὰς καὶ θρησκευτικὰς», συλλογὰς μέγιστον παραγαγούσας ἐνθουσιασμῶν, δι' ὧν τῷ 1829 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν. Τῷ 1832 ἐπεχείρησε ταξιδεῖν εἰς τὴν Ἀνατολήν, διαρκέσαν 16 μῆνας, ὅπῃ ἐξτετέλεσεν ἐπὶ ἰδιαιτέρου πλείου μετὰ σπανίας μεγαλοπρεπείας, περιέγραψε δὲ ἐν τῷ ἔργῳ «Ταξείδιον εἰς τὴν Ἀνατολήν κτλ.» (4 τ. 1835). Ἐκλειγείν ἐν τῷ μεταξὺ θουλευτῇ ἐν τῇ πατρίδι του διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1848. Τῷ 1835 ἐξέδωκε τὸ διήγημα Jocelyn, λίαν ἐπαινεθὲν. Τοῦναντίον δὲ ἡ Πάρις ἐνδὲς ἀγγέλου (1838) καὶ τὰ Recueils poétiques εὐτυχῶς ὑποδοχῆς. Ἐν τῇ Βουλῇ ταχέως διεκρίθη ὡς ῥήτωρ. ἐν δὲ τῇ τῷ 1847 ἐκδοθ. Ἱστορίᾳ τῶν Γαλλοβενίων (8 τ.) ἐξείλετο σάφους τὰ δημοκρατικὰ φρονήματα αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 ὑπῆρξεν ἐν τῇ προσωρινῇ ὑπουργείᾳ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, μέλος τῆς νομοθ. Συνελεύσεως καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπὶ τινὰς μῆνας ἀπῆλυσεν μεγίστης δημοτικότητος, ἣν κατέστρεψαν αἱ κατ' Ἰόνιον ἐκράγσεις παραχαί. Ματαίως προσεπάθησε νὰ ἀπολυγῇ διὰ τῶν συγγραμμάτων Τρεῖς μῆνες ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ Ἱστορία τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1848· κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1849 οὐδαὶς νομὸς ἐδέχθη τὴν ὑποψηριότητά του· ἐξελέγη ὁμοῦς ἐν ἀναπληρωματικῇ ἐκλογῇ ἐν Ὁρλεάν. Τῷ 1849 ἐξέδωκεν Ἐξομολογήσεις καὶ τῷ 1851 Νέας ἐξομολογήσεις, ἔργα μικρὰς ἀξίας, ὡς καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Παλ. νορθώσεως (8 τ. 1854—53), Ἱστορίαν τῆς Τουρκίας (6 τ. 1854), Ἱστ. τῆς Ρωσίας (2 τ. 1855), ἃ.

τινα, άνευ μελέτης και προπαρασκευής, έγραφε χάριν του προς ώραν χρηματισμοῦ, αὐτὸς δ' ἄλλοτε ἡγεμονικῶς διαγαγών. Τῷ 1860—1866 ἐξεδόθησαν ἐπιμελείαι τοῦ ἱδίου τὰ Ἀπαντά του εἰς 40 τ. Ἀπὸ θ. δὲ δ' Ἀ. τὴν 1 Μαρτίου (ν 1862 ἐν Πατί. Τῷ δὲ 1871 ἐδημοσιεύθησαν τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, τῷ 1873—1875 ἡ Ἀλληλογραφία του (6 τ.) καὶ τέλος Ἀνέκδοτα ποιήσεις τῷ 1873. [Β.Α.]

Λάμαχος. οὐδὲ Ξενόφωντος. Ἀθηναῖος στρατηγὸς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, περίφημος διὰ τὴν ἀνδρίαν καὶ τέλημν του. Τῷ 453 ἡλειούρωσε τὴν Σινώπην ἀπὸ τοῦ τυράννου αὐτῆς Τιμασίλου, καὶ ἄλλα δὲ τινὰ κατορθώματα ἐτέλεσε. Τῷ δὲ 415 διωρίσθη στρατηγὸς διὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν μετὰ τοῦ Νικίου καὶ Ἀλκιβιάδου, ἔπειτα δὲ πρὸ τῶν Σορακιστῶν τῷ 414.

Λαμβόκιος (Lambocius λατ., κυρίως Lambheck). Λόγιος ἀνὴρ τοῦ 12' αἰῶνος μεγάλῃν σημασίαν ἔχων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλολογίας. Ἐγενν. 1628 ἐν Ἀμβούργῳ, ἐπορεύσατο ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ὀλλανδίᾳ, τῷ δὲ 1651 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς πατρίδος του. Βραδύτερον διωρίσθη ἐφορὸς τῆς αὐτοῦ βιβλιοθήκης τῆς Βιέννης, ἥτις αὐτῷ ἀπέλει τὴν ἀκριβῆ καταγραφὴν τῶν θησαυρῶν της (Commentarii de bibl. caesarea Vindobonensi β' ἐκδ. 8 τ. Βιέννη 1766—82). Πρώτος δὲ δ' Ἀ. ἐξέδωκε χρονολογικῶς γεγραμμένον δοκίμιον τῆς γερμ. γραμματικολογίας (Prodromus historiae literariae, τελευτ. ἐκδ. Λιψ. 1710). [Μ.Γ.]

Λαμβέρ (Juliette Lambert). Γαλλίς λογία, διὰ τὸν ἐνθουσιώδη φιλελληνισμὸν της οὗχ ἥτιον ἢ διὰ τὴν φιλελογικὴν ἔξιν της πεφημισμένη. Ἐγεν. 1836 ἐν Verbois τοῦ νομοῦ Ὁαζ, εἰς δευτέρον δὲ γάμον συνῆλθε τῷ Ἐδμ. ἐν ᾧ Ἀδ. ἄμ., ὅστις γενόμενος διευθυντὴς τῆς παρισ. ἀστυνομίας καὶ βουλευτὴς τοῦ νομοῦ Σηκουάνα, ἀπέθ. τῷ 1877. Ἦδὼν ζῶντος τοῦ πρώτου συζύγου της La Messine ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸ τότε ὄνομα της (J. La Messine) Idées antiproudhoniennes sur l'amour, les femmes et le mariage (1858). Βραδύτερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰουλ. Ἀ. ἐξέδωκε πλείστα ἔργα της ἱστορικά, φιλελογικά, πολιτιστολογικά, ὡς καὶ μυθιστορήματα καὶ συλλογὰς διηγημάτων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1870 καὶ 71 κυρίως ἡ οἰκία της Κας Ἀδ. ἄμ. ὑπῆρξε καὶ διατελεῖ οὕτα πάντως τὸ ἐντευκτέριον τῶν πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐξοχότητων τῆς Δημοκρατίας. Τῷ 1879 ἔβρισε τὴν «Νέαν Ἐπιθεώρησιν», περιοδικὸν τοῦ εἴδους τῆς «Ἐπιθεωρήσεως» τῶν δύο κόσμων» γιωσιότατον δὲ εἶνε τὸ ἐπὶ καλῶν πηγῶν γεγραμμένον ἔργον της «Σύγχρονοι Ἑλληνες Ποιη-

ταὶ» μεταφρασθὲν ὑπὸ τῆς Κας Κετσέα. [Μ.Γ.]

Λάμβερτ (Ἰω. Ἐρρ. Lambert). Ὁξύνους φιλόσοφος τῆς Σχολῆς τοῦ Λάιβνιτς καὶ μαθηματικῆς διακεκριμένος, γενν. 1728 ἐν Μύλχαουζεν τῆς Ἀλσατίας, ἀποθ. 1777 ἐν Βερολίνῳ. Ἐπιστημὸν ἀνωτέραν θέσιν εὐδέποτε ἔσχε, ἥτο ὁμοῦς μέλος τῆς Ἀκαδ. τῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἀνεγνωρίζετο ὡς ὁ κρείττιστος τῶν συγγρόνων ἐν τῇ μαθηματικῇ, τῇ Ἀστρον. καὶ τῇ Μεταφυσικῇ. Ἐν τῇ «Φωτομετρίᾳ» αὐτοῦ (1760) ἐδίδαξε πρῶτος τὸν τρόπον τῆς μετρήσεως τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτός ἀνεκάλυψε δὲ καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ φωνητικῶ συλῆγος. Τὲ «Νέον Ὀργάνον» αὐτοῦ (2 τ. Λιψ. 1764) εἶναι φιλοσοφικὴν σύγγραμμα μεγάλης ἄξιως ἀντικείμενον ἔχον τὴν Γνωσιν. Μνημονεύεται ἐπὶ αἱ Κοσμολογικαὶ ἐπιστολαὶ του (1761) καὶ ἡ μετὰ τοῦ Κάντ ἀλληλογραφία του. [Μ.Γ.]

Λαμεννὰν (Hugues Félicité Robert de Lamennais). Ἐπιστημὸς Γάλλος συγγραφεύς, γενν. 1782 ἐν Σαιν Μαλὸ τῆς Ἡρετάνης, τῷ 1816 περιέλαθε τὸ ἱερατικὸν σχῆμα. Μετὰ τινὰ ἄλλα ἔργα ἐξέδωκε Δοκίμιον περὶ τῆς Θρησκευτικῆς ἀδιοφορίας (4 τ., 1817—23), λαμπρὰν ὑπεράσπισιν τῆς παπικῆς ἱεραρχίας, ἔργον μεγάλως ἐφημισθὲν. Ἐν τῇ «Conservateur» καὶ ἐν τῷ «Drapeau blanc» ὑπερήσπισε τὴν παλινεστρωθεῖσαν βασιλείαν. Δίς κατεδικάσθη δι' ἐγκλήματα τοῦ τύπου (1823 καὶ 26). Τῷ 1834 ἐδημοσίευσε Paroles d'un évêque, ἀλλοθὲς ἐγκώμιον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1830, βιβλίον ἐπὶ ὀλίγων ἐτῶν 100 καὶ ἐκδόθεν καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκ. γλωσσῶν μεταφρασθὲν. Ὁ πάπας Γρηγόριος δ' 16' ἀναθεμάτισε τὸ ἔργον τοῦτο δι' ἐγκυκλίου του, ὃ δὲ Ἀ. ἐν ταῖς «Affaires de Rome» ἀπεδίδων τὰ ἴσα ἐπισώρευσε βικρυτάτας κατήγερας κατὰ τῆς ῥωμ. Κουρίας (βλ. λ.). Ἐκτοτε ἀφωσιώθη εἰς τὰς δημοκρατικὰς ἰδέας, ἐδημοσίευσε δὲ τὸ βιβλίον τοῦ λαοῦ (1834), Σκιαγραφίαν φιλοσοφίας (4 τ. 1841—3), Κριτικὰς μελέτας (1841), Περὶ τῆς Θρησκείας (1843) καὶ νέαν μετάφρασιν τῶν Βιβλαγγελίων μετὰ σημειώσεων. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 ὑπῆρξε μέλος τῆς Συντακτικῆς καὶ τῆς νομοθετικῆς Συνελεύσεως. Ἀπέθανε δὲ ἐν Παρισίοις 15/27 Φεβρ. 1854. Τὰ Ἀπαντά αὐτοῦ ἐξεδόθησαν εἰς 11 τόμους (1844 καὶ ἔξ.), ἡ δὲ Ἀλληλογραφία του καὶ τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τῷ 1866 εἰς 2 τ. [Β.Α.]

Λαμετρι (Julien Offray de Lamettrie). Γάλλος φιλόσοφος, υλιστὴς καὶ ἐπικουρείος, γενν. 1709 ἐν Σαιν Μαλὸ, σπουδάζας καὶ ἀσκήσας εἰς ἱατρικὴν. Τῷ 1745 ἐξέδωκε Φυσικὴν ἱστορίαν τῆς ψυχῆς, ἔργον ἀναθεματισθὲν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ὑλιστικὰς καὶ ἀθεϊστικὰς ἰδέας. Τὸ κύριον ἔργον του εἶνε

L'homme machine (Λουβρ. 1748), ένεκα τοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐξορίας καὶ καταδιώξεις. Τυχὼν δὲ περιθάλψεως ἐν τῇ πρωτοετικῇ Αὐλῇ ἐδημοσιεύσεν ἐτι, πλὴν σατυρῶν τινῶν κατὰ τῶν ἱατρῶν, L'homme plante (Ποτοδ. 1748), Φιλοσοφικὰς ἀκρίβεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν τῶν ζώων κλ. Ἀπέθ. δὲ τῷ 1751. Φρειδερίκος ὁ Β' ἐγράψεν ὁ ἴδιος Ἐγκώμιον τοῦ Λ. οὐ τὰ Φιλοσοφικὰ ἔργα ἐξεδόθησαν ἐν Βερολίνῳ 1751 (νέα ἐκδ. 3 τ., 1796). [Μ.Γ.]

Λάμνηρα. Χωρ. μετὰ 415 κατοίκων, ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Ἀνδρου ἄρ' ἧς ἀπέχει πρὸς Δ $\frac{1}{2}$ ὥραν.

Λαμνία, 1 Φανταστικὸν τέρας ὡς φόβητρον πρὸς τὰ παῖδα ἀναφερόμενον παρ' ἀρχαίους, οὗ τὸ ὄνομα καὶ αἱ ιδιότητες μέχρι σήμερον διεσώθησαν παρὰ τῷ λαῷ (Λάμια). Ἦτο πρὶν κατὰ τὸν μῦθον περικαλλῆς νεανίας, θυγάτηρ Βήλου καὶ Λιδύης, ἧς ἠρσάθη ὁ Ζεὺς, ἥ δὲ Ἦρα ἐκδικουμένη ἐστέρησεν αὐτὴν τὰ τέκνα τῆς ἐκ τῆς λύπης δὲ παρεμφορῶθη τερατιῶδως καὶ φονοῦσα ἤρπαζε καὶ ἐφόνευε τὰ τέκνα τῶν ἄλλων γυναικῶν. — 2) Περικαλλῆς ἑταῖρα ἧς ἔραστὴς ὑπῆρξε καὶ Δημήτριος ὁ Πελοποννησίης.

Λαμνία. (παρὰ τοῖς Τούρκοις καὶ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ παρ' Ἑλλήτι Ζητοῦνι καλουμένη). Πρωτεύουσα τῆς Φθιωτιδικοῦ καὶ ἀρχαιοτάτη πόλις τῶν Μαλιῶν. Κεῖται εἰς τὰς ὑψώρειας δύο παραφυάδων τοῦ Ὄρθου 4 χμ. Β τοῦ Σπερχεῖου καὶ στέρεται ὑπὸ μεσαιωνικοῦ φρουρίου. Δι' ὁδοὶ εἶναι νῦν ἀρκετὰ κανονικαί, δεικνύουσι δὲ ποικίλα μνημεῖα τῆς Τουρκοκρατίας, οἷα π. γ. αἱ τοιχογραφίαι εἰς τινὰς οἰκίας τῆς ἀγορᾶς. Τέμενος ἱκανὸς διατηρημένον μετὰ μινάρη καὶ τουρκικοὶ τάφοι πολυάριθμοι παρὰ τὴν πρὸς Δ λόφον, εἰς τὰς ὑψώρειας τοῦ ὁποῦ ἐκτείνεται ἐλθούσης σείρα μύλων κινουμένων διὰ τοῦ ὕδατος μιᾶς δυνατῆς πηγῆς· καὶ οἱ κῆποι δὲ πρὸς Β τῆς πόλεως ἱδρυθῆσαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα εἶναι: ἀσκήμαντα· διότι καίτοι ἡ παρὰ τὴν Μαλιακὴν κόλπον χώρα ἰδιαιτέρην αἰγλήν ἔχει παρ' Ὀμήρῳ ὡς πατρίς τοῦ Ἀχιλλεύος καὶ τῶν Μυρμιδόνων, οὐχ ἦττον ἐν τοῖς ὑστερον χρόνοις οἱ κάτοικοι αὐτῆς δὲν ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ πολιτισμοῦ. Γνωστὴ ἐγένετο ἡ Λ. κυρίως ὡς πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἠνωμένων Ἀθηναίων καὶ Αἰτωλῶν (ὁ Πόλεμος τῆς Λαμνίας). Φαίνεται ὅτι τὸ πρῶτον πόλις εἶχε περιφέρειαν ἀρκετὰ μεγάλην, ἐξετείνετο δὲ τὸ τεῖχος διὰ τῶν χαμηλῶν ὑψομάτων παρὰ τῆς μετὰ τῶν δύο κυρίων λόφων κοιλίας. Ἐρεῖπιά τινα αὐτοῦ ἐξ ἀγκολιθίων εὐρίσκονται εἰς τὴν Ν πλευρὰν τοῦ δυτικοῦ λόφου. Ἡ

Λ. διατηρεῖ θυμαίον ἐμπορίαν εἰσαγωγῆς, ὡς καὶ ἐξαγωγῆς σιτηρῶν, κικνῶν, κτηνῶν κλ., εἶνε ἔδρα τῶν ἀρχῶν, ἀρχιεπισκόπου, ἔχει δὲ καὶ γυμνάσιον καὶ 5 πλῆθος αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 6888 κατ. [Μ.Σ.]

Λαμνακὸς πόλεμος καλεῖται ὁ πόλεμος ὃν Ἀθηναῖοι, Αἰτωλοὶ, Θεσσαλοὶ καὶ ἄλλοι Ἑλλήνες μετὰ τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου τὸ θῆρος τοῦ 323 π. Χ. διεξήγαγον κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου ἐν ἁποτινάξοντι τὸν μακεδονικὸν ζυγόν. Κατ' αὐτὸν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Λεωτθένης ἐνίκησε τὸν Ἀντιπάτρον ἐν Θερμοπύλαις καὶ ἐπυλίσθησεν εἰς αὐτὸν ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Λαμνίας, πεσόντος ὅμως αὐτοῦ κατὰ τὴν πολιορκίαν, οἱ Ἑλλήνες ἀρχηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἀντιφίλου ἠττήθησαν παρὰ τὴν Θεσσαλ. Κραυνῶνα 322 ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάρχου καὶ Κρατερῶ. Ἡ ἐκδίκησις τοῦ Ἀντιπάρχου ἐπέσεν ἰδίως ἐπὶ τοῖς Ἀθηναίοις, οἱς ἐπέβαλε πρόστιμον καὶ νέους φόρους καὶ ἄλλως δὲ ἐπίεσεν αὐτοὺς μᾶλλον ἢ πρότερον. [Ι.Κ.Π.]

Λαμνέων δῆμος τῆς Φθιώτιδος. ἔχει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας Λαμνίας 13 χωρία. ὧν τὰ σημαντικώτερα Δίδρη, Ἡμίρβη, Καλύβια, Κόμμα, Μπικὴ καὶ Σαρμουσακλή, ἐν ὧν δὲ 11458 κατ. [Μ.Σ.]

Λαμνέγο (Lamego). Πόλις τῆς παραγαλιῆς ἐπαρχίας Βεῖρα, μετὰ 8124 κατ. Ἐνταῦθα τῷ 1143 συνήλθεν ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις ἧτις ἐψήφισε τὴν κληρονομικὴν διαδοχὴν τοῦ ὀρόνου καὶ τὴν σύστασιν τῶν τιμαριωτικῶν βουλῶν (Cortes). [Μ.Σ.]

Λαμινερία. Φυτὴν θαλάσσιον τῆς Σικωτίας καὶ τῶν Σκανδ. ναυτικῶν χωρῶν, ἔχον καυλὸν λεπτὸν μήκους $\frac{1}{2}$ —1 μέτρου. Ταῦτα εἰς μήκος 5 ἢ 6 ἑκατοστομέτρων καὶ πάχος 4—5 χιλιοστομ. χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἱατρικὴν δι' ἣν ἔχουσιν ἰδιότητα νὰ ἐξοιδαίνονται ἐπισήμως βραδείως διαβρεχόμενα. Οὕτως εἰς στενωπῶν τοῦ στομάχου τῆς μήτρας εἰσάγεται καυλὸν ἐν αὐτῇ, ἀνακεῖμενον κατὰ 24 ὥρας, μετὰ οὗ ἐπέλθῃ σταθερά τις τοῦ στομάχου διεύρυνσις. Ὀμοίως καὶ ἐπὶ συριγγίων. [Ἀν.]

Λάμιον (Bot.), *Lamium* L. Γένος τῶν οἰκον. τῶν χειμάνθων. Τὰ ἄνθη αὐτοῦ παρέχουσι τροφήν ταῖς μελισσαῖς. Τὰ φύλλα τοῦ λευκοῦ ἦσαν ἀλλοτε φαρμακευτικὰ (*Lamiora Lamii albi*). Τὰ κοινότερα εἶδη αὐτοῦ ἑλάνθ. εἰς Ἀ. τὸ μοσχοδόλον (*L. moschatum* Mill.), Ἀ. τὸ κατὰγραφον (*L. sibiricum* Sibth.) καὶ Ἀ. τὸ περικαυλὸν (*L. implexicaule* L.). [Θ.Χ.]

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Α'. ΠΙΝΑΚΕΣ

1) Πίνακες ανήκοντες εἰς τὸν Γ' τόμον

Ἐμβλήματα Δ' καὶ Β' ἐν ἄρθρῳ Ἐμβλήματα

2) Πίνακες ανήκοντες εἰς τὸν Δ' τόμον

Ἐρπετὰ Δ' καὶ Β'	ἐν ἄρθρῳ	Ἐρπετὰ
Ζῶα θηλαστικὰ ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν παγετώνων		Ζωολογία
Ἡλεκτρικὴ ἐκκένωσις καὶ ἤλεκτρομηχαναὶ	»	Ἡλεκτριτισμὸς
Ἡλεκτρισμὸς δυναμικὸς Δ' καὶ Β'	»	Ἡλεκτρισμὸς δυναμικὸς
Ἡμιπίθηκοι	»	Ἡμιπίθηκοι
Θερμάστραι	»	Θερμάστραι
Θερμοῦ ἀέρος μηχαναὶ	»	Θερμοῦ ἀέρος μηχαναὶ
Ἱππεια γένη	»	Ἱππες
Ἰχθύες Δ', Β', Γ'	»	Ἰχθύες
Κακτώδη	»	Κήρινος
Καλσβάμονα Δ' καὶ Β'	»	Καλσβάμονα
Κάμηλοι καὶ Καμηλοπάρδαλις	»	Κάμηλος, Καμηλοπάρδαλις
Καρδιά τοῦ ἀνθρώπου	»	Καρδιά
Κητώδη	»	Κητώδη
Κολοκυνθώδη	»	Κολοκυνθώδη
Κολυβριδαί	»	Κολυβριδαί
Κομῆται	»	Κομῆται
Κρανίον τοῦ ἀνθρώπου	»	Κρανίον
Κρέατος βιομηχανία	»	Κρέας
Κρυσταλλικὰ σχήματα Δ' καὶ Β'	»	Κρύσταλλοι
Κύνες	»	Κύνες
Κυνίδα καὶ Ὑαινίδα	»	Κυνίδα, Ὑαινίδα

3) Μετὰ τοῦ Ε' τόμου διανεμηθήσεται πίναξ

Κωνοφόρα δένδρα ἐν ἄρθρῳ Κωνοφόρα

Β' ΕΙΚΟΝΕΣ

Κεφαλαῖον Ζ κατὰ τὴν τεχνотροπίαν τῶν χειρογράφων τοῦ 1Β' αἰῶνος.....	Σελ.	89
Πανομοιότυπον κεφ. Η ἐκ χειρογρ. τοῦ 1Β' αἰῶνος.....	»	144
Κεφαλαῖον Θ κατὰ τὴν τεχνотροπίαν τοῦ 1Β' αἰῶνος.....	»	206
Κεφαλαῖον Ι ἐξ ἀρχαίου χειρογράφου.....	»	274
Κεφαλαῖον Κ κατὰ χειρόγραφον τῆς Πατριαρχ. Βιβλιοθήκης.....	»	440
Κατοπτρον (σχηματογραφία).....	»	607

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

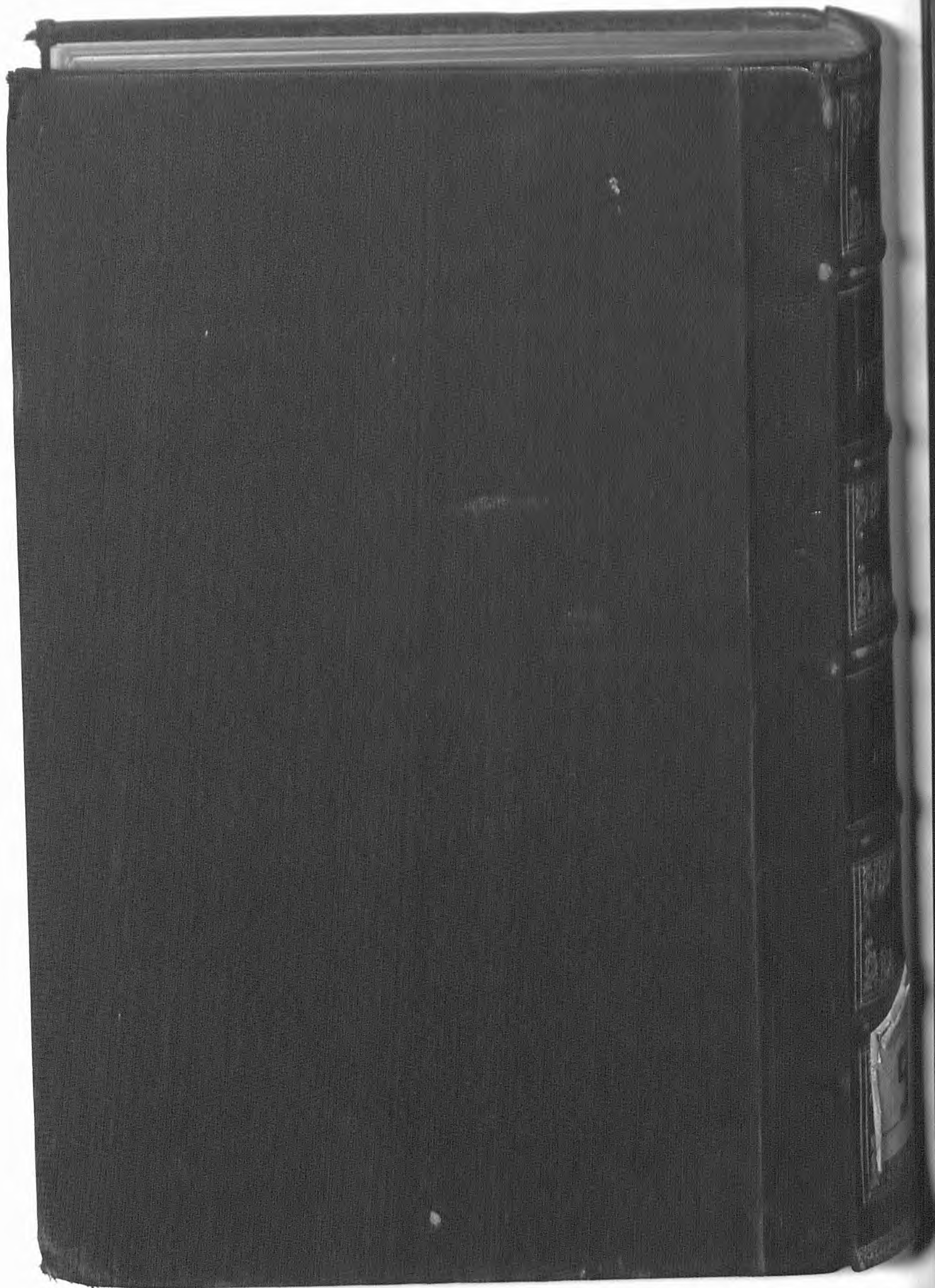
[illegible]

No 3

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

_____ _____ _____	
αριθ. χρ.	
Ημερομηνία επιστροφής	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ
_____ _____ _____	_____ _____ _____

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας